„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 1. 23 - ho HRUDNIA 1945 Nr. 1

NA DOROHU

Nespodiwano pered Rizdwianymy Swiatamy prychodymo do szyrokoi hromady naszych sluchacziw "Szczodennoi Weczirnioi" Hazety z radisnoju nowynkoju: wid teper koznoi suboty pojawlatymetsia dla ukrainskoho zahalu w szwajnfurtskomu tabori UNRRA tyznewyk "Nedila", szczo narodywsia zi zrozuminnia wlady ta zaduszewnoho bazannia doteperisznich spiwrobitnykiw ta prychylnykiw naszych weczirnich "radjo-peredawan". Ne zwazajuczy na wsi trudnoszczi technicznoho charakteru, jak brak osnownoho pryladdia, szczo joho wymahaje moderna informacijno-redakcijna pracia, ne dywlaczys na brak ukrainskych drukarskych czerenok, ne pobojujuczys newdowolennia, jake bezumowno wyklykatyme malyj rozmir naszoi hazety, wypuskajemo oce w swit piatioch naszych "blokiw" i dali poza nych-"Nedilu". Dumajemo, szczo wona wykonaje swoju rolu j zawdannia-zawdannia orhanu ukrainskoho taboru w Szwajnfurti-ta nalezno zumije zajniaty widpowidne ij misce porucz starszych drukowanych i "cyklostylnych" posester i pobratymiw iz inszych ukrainskych oseredkich w Nimeczczyni: regensburzkoho "Slowa", augsburzkoho "Naszoho Zyttia", tyznewyka "Czas" z Fiurtu, "Ukrainskych Wistej" z Ulmu, miunchenskych "Szczodennych Wistej" ta inszych. Dali ne sumniwajemosia, szczo nasz ukrainskyj szwajnfurtskyj zahal pryjme "Nedilu" z naleznym zrozuminniam i wyrozuminniam i toju szczyroju radistju tychoho sercia, z jakoju dosi pryjmaw awdycii "Szczodennoi Weczirnioi Hazety", jaka zresztoju i dali dopomahatyme "Nedili" w informacijnij, rozwahowij ta wychownij praci.

"Nedila" pojawlajetsia pid spilnoju wydawnyczoju firmoju z presowymy orhanamy obydwoch susidskych taboriw wywezenych osib w naszomu misti: polskoho i lytowskoho. Ce bude dla naszoi praci powsiakczasnoju pryhadkoju, szczo tut na czuzyni, znajszowszys w odnakowych umowach porucz inszych nacjonalnych hrup i narodiw, majemo ukladaty swoi wzajemyny z nymy tak, jak toho wymahaje dobre imia i czest ukrainciw ta duch nowoi dijsnosty, szczo dozwolaje wiryty w switliszcze kraszcze nasze, narodiw i ludstwa wzahali.

Persze czyslo "Nedili" pokydaje drukarski maszyny z takym haslom predstawnykiw teperisznioi naszoi wlady, szczo dopomohla zrealizuwaty joho pojawu: pyszit pro wse, szczo w tabori dijetsia, pyszit pro te, szczo chwalyte i te, szczo wam ne do wpodoby, krytykujte, rozwazajte i nawczajte, ale budte daleki wid jakohos politykuwannia. Ci slowa budut naszoju dewizoju w dalszij praci, do uczasty w jaky zaklykajemo wsich, chto ne bajduzyj ukrainskomu drukowanomu slowu i ne nalezyt do najczorniszych pesymistiw. Spilnymy sylamy, odnoju zdyscyplinowanoju lawoju wpered! Take nasze haslo. I z nym wyruszajemo w dorohu.

Poklin duchowi Welykoho Mytropolyta

Akademija w czest Mytropolyta Andreja grafa Szeptyckoho w Schweinfurti

Welyka masa narodu zapownyla w nedilu 16-ho hrudnia teatralnu zalu, szczob wziaty uczast w uroczystij akademii dla poszanuwannia pamiaty Mytropolyta Andreja grafa Szeptyckoho, Holowy Hreko-Katolyckoi Cerkwy i oboroncia praw ciloho ukrainskoho narodu, szczo upokoiwsia u Lwowi, I-ho lystopada 1944 -ho roku.

Pered oczyma uczasnykiw zablysnuw wystawlenyj na fronti sceny welykyj portret Mytropolyta, powiazanyj zalibnymy strichkamy, wykonanyj p. Antonom Gulom w nacjonalnych kraskach. Akademiju widkryw hreko-katolyckyj paroch Schweinfurtu a. Kociumaka, jakyj w dbajlywo pidhotowlenomu wstupnomu slowi narysuwaw welyku postat Halyckoho Mytropolyta ta newsypuszczu dijalnist joho strazdalnoho, zaslanniamy cariw ani lycholittiam doli nezlomanoho zyttia, szczo Win joho pryswiatyw Cerkwi i Naorii. Pisla toho p. Romaniw zwernuw u swoij dopowidi uwahu na mensze widomi storinky dijalnosty pokijncho Archypastyrja Hreko-Katolyckoi Cerkwy. Na sceni pojawylysia odyn po odnomu hrekokatolyckyj, prawoslawnyj i teatralnyj chory, szczo widpiswly po kilka dostosowanych do nastroju chwylyny relihijnych pisen i narodnich kantiw. Deklamacija pani Kryzaniwskoi i melodeklamacija p. Mykolajczyka wytworyly miz pryjawnymy poczuttia osoblywoho pietetu dla wtraty, jaku ukrainskji narod poniz I-ho lystopada 1944. na Swiatojurskij Hori. Katedru swiatoho Jura i Kyjwskyj Sobor swiatoi Sofii wydno bulo na dobre wykonanij dekoracii mystcia-malara Anatola Salabaja, szczo sluzyla tlom do swiata. Po seredyni krasuwalasia postat sw. Andrija pid papskym herbom zolotoho chresta, zwernena na schid . . . Momentom osoblywoho nastroju buw poklin molodi j ditwory taboru Duchowi Mytropolyta. Swiato zakinczyla spilna molytwa "Boze wysluchaj blahannia", szczo ii wsi zibrani widspiwaly stoja.

Tak dostojno Ukrainci Schweinfurtu wszanuwaly pamiat apostola prawdy j nauky ukrainskoho narodu, Mytropolyta Andreja grafa Szeptyckoho.

OHLAD POLITYCZNYCH PODIJ ZA TYZDEN.

Moskwa — Teheran — Niurnberg

Za mynulyi tyzden switowa opinja pryswiaczuwala swoju uwahu trjom osnownym podijam: konferencii ministriw zakordonnych spraw w Moskwi, stanowi w Persii ta procesowi w misti Nürnberg.

Moskowska konferencia ministriw zakordonnych spraw Ameryky, Anhlii ta SSSSR, jaka poczalasia 16-ho hrudnia, maje wyriszyty najbolucziszi problemy switu. Czerczil, wystupajuczy w parlamenti, bazaw konferencii uspichu. Heneral de Gol tez wyslowyw swoi najkraszczi pobazannia, ale, z zalem, widmityw, szczo chto zna, czy konferencia bude bilsz uspiszna niz londonska, tomu, szczo Moskwa bude wymsharly tajemnyci atomowoi bomby ta kontroli nad Dardanelamy, a alianty na ce nikoly ne zhodiatsia. Za ostannimy powidomlenniamy z Moskwy, de pytannia widsuwajut na druhyj plan tomu, szczo podii w Persii wymahajut nehajnych zachodiw. Anhlijski ta amerykanski posly z Persii pryletily do Moskwy,szczob informuwaty ministriw pidczes moskowskych narad. Jak zajawyw ministr Berns predstawnykam presy wze w Moskwi pisla perszoho zasidania obhoworiuwalys budut podii w Persii, majbutnie Japonii, pytannia atomowoi bomby i, mozlywo, stawlennia do frankiwskoi Espanii. Mabut pytannia pro Dardaneli widsunut do nastupnoi zustriczi piaty ministriw, jaka maje widbutysia bezposeredno pisla moskowskych narad.

Szczo same stalosia w Persii, szczo cia tema wysunulasia jak persza na moskowskij konferencii? Wze z misiac w piwnicznij prowincii Azerbajdzanu wybuchlo powstannia. Powstanci zachopyly stolycin Azerbajdzanu Tebris i ponad 40 inszych mist, ale do czoho wony prahnut — do ostannich dniw bulo nejasno. Tilky 15. hrudnia naspila powidomlennia, szczo perski powstanci proholosyly widokremlennia Azerbajdzanu w mezach perskoi konstytucii i stworyly swij demokratycznyj parlament ta uriad. Jak postawlatsia do cijei podii alianty — wykaze moskowska konferencija.

Na nürnberskomu procesi anhlijski ta amerykanski obwynuwaczuwaczi dlym rjadom nimeckych tajemnych dokumentiw doweły, jak same Hitler pidhotuwaw i prowiw w zyttia napady na Polszczu, Juhoslawiju, Belhiju, Holandiju ta SSSR. Dali rozhlianuly umowy praci czuzyneckych robitnykiw w Nimeczczyni i prymusowyj ich wywiz z batkiwszczyny. Ta nareszti pohrabuwannia Sowietskoho Sojuzu i nimeckyj plan wywezennia ta znyszczennia naselennia SSSR. Holownyj suddia procesu Dzekson zajawyw, szczo koznyj z obwynuwaczenych distane odyn raz slowo, w jakomu win moze skazaty wse, szczo maje do swoho zachystu. Sowietski predstawnyky na procesi wyslowly dumku, szczo cej dozwil obwynuwaczeni wykorystajut, jak faszystiwsku propagandu i tomu ne bazano, szczob wony wilno howoryly na procesi.

Zaraz w Londoni prochodyt konferencija objednanych nacij po pidhotowci plenarnoho zjizdu, jakyj widbudetsia 7-ho sicznia. Cia konferencija wyriszyla nadzwyczajno wazlywe dla wsich ras pytannia: na plenarnomu zjizdi w perszu czerhu nozhladatymu pytannia bizenciw zi wsioho switu. Tomu zrozumilo, szczo tak neterplacze czekajemo poczatku cioho zjizdu.

Borgis 15 Cicero

Centralne Ukrainske Dopomohowe Biuro w Londoni

Z rameny Ukrainsko-Amerykanskoho Dopomohowoho Komitetu i Ukrainskoho Kanadijskoho Dopomohowoho Fondu rozpoczalo aktywnu praciu Centralne Ukrainske Dopomohowe Biuro w Londoni. Tymczasowym holowoju Biura je sotnyk kanadijskoi armii P. Panczuk, a sekretarem E. Frolak. Zawdanniam Biura bude: koordynuwaty dopomohowu akciju; kooperuwaty z derzawnymy ustanowamy, jaki zajmajutsia bizenciamy; w imeny ukrainskych dopomohowych komitetiw opikuwatysia ta nesty moralnu j materijalnu dopomohu naszym zbihciam.

W sklad tymczasowoi dyrekcii biura wchodiat: wid Zluczenoho Ukrainsko-Amerykanskoho Komitetu d-r. Wolodymyr Halan, adwokat Iwan Panczuk, dr. Pawlo Dubas i Ewhen Rohacz; wid Kanadijskoho Dopomohowoho Fondu o. Wolodymyr Kusznir, o. S. W. Sawczuk, inz. W. Kossar, adwokat I. W. Arsenycz. Adresa Biura: 218 SUSSEX GARDENS, PADDINGTON, LONDON, W. 2. ENGLAND.

Ukrainske zyttia na czuzyni

Aktualna dopowid prof. Doroszenka

Prof. Dmytro Doroszenko, widomyj istoryk i wyznacznyj polityk ta dijacz wystupyw z inicjatywy Spilky Selan w tabori w Augsburzi z aktualnoju dopowiddiu na temu "Naddnipnjanci j Halyczany". Pry perepownenij zali prof. Doroszenko rozhlanuw pytannia w istoryczhomu aspekti, pidkreslywszy, szczo riznyci w psychologii w naszomu narodi miz podynokymy prowincijamy w suti menszi, niz miz nimeckym czy inszymy narodamy.

Prote, ci riznyci je, wony powstaly istoryczno, w naslidok riznoi doli poodynokych czastyn naszoho narodu, szczo perebuwaly pid riznymy zajmanszczynamy, i ich ne treba lehkowazyty. Treba namahatysia zniweluwaty, tworyty jedynu ukrainsku psychologiju, jedynyj, skazaty b, typ ukraincia. Halycke selanstwo z koznoho pohladu stoit wysze wid selanstwa naddnipnjanskoho: wono dozriliszе i nacjonalno, i kulturno, i hromadsko . . .

Uspich stinnoi hazety Bambergu

Wsi, szczo buwajut w bamberzkomu ukrainskomu tabori UNRRA w Bamberzi pry Ulanensztrasse zwertajut obowiazkowo uwahu na dwi reczi: zrazkowu orhanizaciju naszoi bamberzkoi policii ta cikawu zmistom i oformlenniam stinnu hazetu „Czuzynoju", jaku redahuje p. Jamniak. Hazeta pojawlajetsia raz na dwa tyzni. Wona wlywaje w czytacziw swoim obdumanym zmistom wiru w kraszcze majbutnie naszoi hromady, a duze wdalym j talanowyto wykonanym (teksty i malunky) kutkom humoru bje po wsich najcharakterniszych faktach i nedomahanniach naszoho emigracijno-unriwskoho zyttia.

Holos bandury w lisi

Protiahom trjoch dniw widomyj banduryst Danylo Krawczenko daw czotyry koncerty w czotyrjoch brygadach robitnykiw ukrainskoho taboru UNRRA w Augsburzzi, szczo praciujut w lisi. Lisowyky duze rado zustrily banduryst, szczo wnis szczos nowe j swiatoczne do ich budennoho-trudowoho zyttia w nimeckomu lisi. Sluchajuczy ridnych pisen ta zwuku bandury, kozen polynuw dumkamy na Batkiwszczynu, de, moze, zalyszyw batka starcho, matir, druzynu z ditmy czy diwczynu karooku; w bahatioch pojawylysia slozy na oczach. Odna z brygad sfotografuwalasia razom iz bandurystom.

Dobri wisti z Ulmu

W ukrainsmkomu tabori UNRRA mista Ulmu, zdyscyplinowanomu i pownomu ochoty do tworczoi praci wychodyt wze szczotyznia hazeta, widbywana pokyszczona cyklostyli pid nazwoju "Ukrainski Wisti". Wze pojawylosia 5 nomeriw.

Dobre praciuje tam teatralna studija, zinocza sekcija, himnazija, poczatkowa szkola ta kursy szoferiw. Tak zwani "Literaturni dni" tez prochodiat cikawo. Pysmennyky obhoworujut nowi twory ta czytajut referaty na suczasni temy.

Teper wsi taborjany Ulmu hotujutsia, szczob hidno zustrity perszi Rizdwiani Swiata na czuzyni w nowych obstawynach.

Z nahody latynskych

RIZDWIANYCH SWIAT

najkraszczi bazannia

Dyrekcii UNRRA

ta polskym i lytowskym susidam

skladaje

Redakcija „NEDILI"

Zjizd Ukrainok Szwabii

Dnia 28-ho lystopada w Augzburzi widbuwsia zjizd ukrainskoho zinoctwa, na jakyj prybuly bilsze 60 delehatok iz riznych taboriw i skupczen naszoi emigracii w Szwabii. Prohrama zjizdu ochopyla pytannia orhanizacijnoho, wychownoho i dobrodijnoho charakteru. Zjizd wybraw keriwnyctwo zinoczoi orhanizacii Szwabii.

Pysmennyky praciujut

Tymczasowyj prowid Objednannia Ukrainskych Pysmennykiw MUR (Mysteckyj Ukrainskyj Ruch) zaprosyw ukrainskych pysmennykiw i wyznaczniszych zurnalistiw, czleniw MURu na zjizd w dniach 21—22 hrudnia w Augsburzi w tabori UNRRA "La Garde". Zizd sluchaje dopowidej pro ukrainski switohladowi szukannia, pro styli suczasnoi ukrainskoi literatury na emihracii, spiwdopowidi wid okremych literaturnych naprjamiw i teczij ta zwitu tymczasowoho prowodu u MURu. Zjizd uchwalyt statut i prohramu dijalnosty MURu.

NASZI NOWYNY

Sw. Mykola miz szwajnfurtskoju ditworoju

Swiatyj Mykola, mandrujuczy z dalekoi Ukrainy, wstupyw i do naszoho taboru. 18-ho sicznia, pered druhoju hodynoju najmensza ditwora zibralasie w szkilnij zali, czekajuczy prychodu laskawoho hostia. Toczno o druhij prybuly pani-francuzenky z UNRRA i swiato poczalosia . . .

Spoczatku dity rozwazaly prysutnich mysteckymy wystupamy, — tym najkraszczym, czoho nawczylysia w sadoczku wid swojeji luboi pani Grinwaldt. Z welykym zachoplenniam, jak z boku samych malenkych talanowytych wykonawciw, tak i z boku sluchacziw projszlo kilka ruchomych hrupowych ihor zi spiwom. Osoblywo zworuszyly prysutnich malenki artysty Ircia Zalewska, Lesia Hanuszczak, Zula Kryzaniwska ta Bohdan Bartko. Wreszti widczynylysia dweri i w suprowodi trioch janholiw zjawywsia swiatyj Mykola z kupoju pakunkiw, jaki rozdaw miz szczaslywu ditworu.

Tohoz dnia o szostij hodyni uweczeri uczni narodnioi szkoly i himnazii ta dorosli zijszlysia w teatralnij zali, spodiwajuczysia j sobi oderzaty wid swiatoho Mykoly darunok, — chto jakoho zasluzyw. Ne obijszlosia zwyczajno bez kurioziw: pan K-yj oderzaw mapu dla dytyny, szczoby "maty jak skazaw sw. Mykola-mozływist razom iz druzynoju wychodyty z domu na rozwahy", a dr. M., nasz znamenytyj chirurg, oderzaw ochoronni okulary, "szczob jomu kotra z pacijentok ne wpala w oko". Rozdawszy wsi darunky, sw. Mykola poproszczawsia z naszym taborom, bazajuczy zustritysia nastupnoho roku w kraszczych umowach. (W)

Kulturna lytowska impreza

Ponad 100 osib z naszoho taboru malo nahodu w mynulu nedilu buty w teatri perszoho taboru na weczirniomu koncerti lytowskoi mysteckoi hrupy "Sietynas", szczo w ukrainskomu perekladi oznaczaje "Welyka Wedmedycia". Lytowskyj koncertno-baletnyj ansambl pryichaw z welykoho lytowskoho taboru u Wiurcburzi, i zaprezentuwaw pered swojeju ta czuzynećkoju publikoju w nezwyczajno kulturnij i lehkij formi zrazky lytowskoi narodnioi pisni, tanku, stroiw i muzyky.

Koncert zaczawsia wystupom czolowiczoho oktetu pid dyryguwanniam Algirdasa Kaczanauskasa. Oktet widspiwaw m. i. badioryj "Marsz na Wylno" i "Partyzansku pisniu". Spiwaczky pani M. Nainyte ta E. Cypiene i spiwak V. Zmuidzinas zaprezentuwaly lytowsku narodniu pisniu, a w druhij czastyni koncertu lehku prohramu ewropejskoho dancingowogo stylu. Zahalnu uwahu zwertaly na sebe nezwyczajno wtrymani w styli i wbohi prykrasamy lytowski nacjonalni stroi, szczo az pachly lnom i konoplamy. I sami, taki inszi wid naszych, lytowski typy . . .

Dobra weczirnia orkestra stworyla dla cilosty koncertu melodijnu oprawu. Ukrainskym hladaczam najlipsze podobalysia narodni lytowski tanci "Majj witrak" ta "Myslywskyj".

Pisla zakinczennia koncertu, na jakomu bulo bahato zamiscewych Amerykanciw, predstawnyk lytowskoi kolonii w Szwajnfurti skladaw podiaku hostjam, w tomu czysli i ukrainskym, za prybuttia na imprezu. Pro cilist koncertu mozna howoryty tilky jak pro duze wdalyj weczir, szczo zalyszyw na wsich myle wrazinnia i pereswidczennia pro te, szczo sojuznyj nam lytowskyj narod je narod z welykoju kulturoju. Ostannia lytowska impreza duze nablyzyla lytowsku scenicznu tworczist do sercia ukrainskoi publiky. (KTB)

Teatr hotowytsia do nowych wystaw

W serpni 1945-ho roku orhanizuwawsia Ukrainskyj Teatr im. Iwana Kotlarewskoho. Do newelykoho skladu fachowych aktorskych syl doplylo bahato zacikawlenoi teatralnym mystectwom molodi. Pid keriwnyctwom paniw Kryzaniwskoho, Grinwaldta ta Lubanskoho za

cej czas pryhotowano taki pjesy, jak "Oj ne chody, Hryciu", „Natalka Poltawka", „Zaporozec za Dunajem" ta "Maty Najmyczka". Wsioho teatr wlasztuwaw 21 wystawu, na jaku krim naszoi, ukrainskoi publyky, rado chodyly czuzynci. Teatr w cilomu swojomu skladi zrobyw odyn wyizd do susidnioho mista Bad-Kissingen, de daw dwi widkrytych wystawy: "Oj ne chody, Hryciu" ta "Zaporozcia" dla amerykanskych wojakiw, jakym nasz teatr duze spodobawsia. Pro ce swidczat szyroki recenzii w miscewij amerykanskij presi. Odnu wystawu "Natalka Poltawka" teatr prowiw z dobroczynnoju metoju, a same: wwes prybutok pszow do taborowoho szpytalu UNRRA na likuwannia chorych.

Zaraz nasz teatr, praciujuczy u wazkych obstawynach, hotuje nowi pjesy do Rizdwianych Swiat. Mozlywo, newdowzi zala naszoho teatru bude prywedena do ladu i zabezpeczena centralnym otoplenniam. Todi prychylnyky Melpomeny zmozut, ne zawzajuczy na zymu, dali wczaszczaty do cioho sprawznioho oseredku naszoi scenicznoi kultury na czuzyni.

Ukrainski wojaky w polskij armii

Ukrainski wojaky, szczo je w polskij armii ta perebuwajut w Londoni orhanizuwaly swoje okreme towarystwo, jaka maje na mali dbaty pro interesy wsich ukrainskych wojakiw u polskij armii. Towarystwo maje swoje biuro w domiwci Sojuzu Ukrainsko-Kanadijskych Wojakiw. Na czoli towarystwa: M. Bura-holowa; S. Jaworskyj-sekretar; czleny Ju. Solskyj ta M. Oparenko.

Lyst do prezydenta Trumana

Ukrainskyj Kongresowyj Komitet Ameryky wyslaw prezydentowi Trumanowi ta derzawnomu sekretarewi Bernsu prochannia w sprawi zachystu (azylu) dla ukrainciw, jaki ne mozut powernutysia do batkiwszczyny, perebuwajuczy, jak bizenci, w riznych krainach Ewropy. Taku wistku podaje czasopys „Ukrainec u Francii", szczo wychodyt w Paryzi.

Toj sam czasopys pysze dali, szczo w kanadskim parlamenti, w Otawi, wystupyw ukrainskyj posol Antin Hlynka w oboroni ukrainskych bizenciw w Ewropi. Wystup posla Hlynky pidderzaw sylnymy argumentamy kanadskyj posol Wolter Tuker. Obydwi promowy strinulysia z prychylnistju inszych posliw. Ukrainskyj posol do kanadskoho parlamentu Fedir Zaplitnyj howoryw z parlamentarnoi trybuny pro dopuszczennia ukrainciw do Kanady.

"Sojuz Ukrainok" w Paryzi

Ukrainski zinky zibralysia neszczodawno w Paryzi ta zaklaly towarystwo pid nazwoju "Sojuz Ukrainok". Zahalni zbory wybraly taku uprawu: holowa-pani Kowal, zastupnyk-pani dr. Terlecka, sekretar-pani Kruszelnycka i skarbnyk-pani Paszyn. Do kontrolnoi komisii uwijszly pani: dr. Pisniaczewska, Biloszycka i Hawrylukowa.

Nowe zinocze towarystwo zajmetsia kulturno-oswitnioju praceju sered mas ukrainskoho zinoctwa Francii. Perszi kroky nowoi orhanizacii budut wazki, pracia bude obmezuwatysia do najdribniszych, najnepomitniszych spraw.

De pochowanyj hetman Pawlo Skoropadskyj?

Z dostowirnoho dzerela tyznewyk "Slowo" dowidujetsia pro podrobyci trahicznoi smerty hetmana Pawla Skoropadskoho. Pisla tiazkoho poranennia pidczas bombarduwannia mista Platling 16. IV. 45 roku, joho perewezly do likarni w Degendorfi, a zwidty do likarni w seli Metten, de win i pomer 26. IV. Pochowano joho 28. kwitnia na cwyntari w ciomu malenkomu seli. Syn joho Danylo Skoropadskyj perebuwaje teper u Londoni.

Najwazniszi podii tyznia

*, Za londonskymy dzerelamy, moskowska konferencija trjoch widbuwajetsia w duze pryjaznij atmosferi. W mynulu seredu uweczeri zasidanniam prowodyw wdruhe Molotow. Korespondenty zauwazyly, szczo Berns i Bewin wywczyly dekilka rosijskych sliw, a Molotow probuje wze nawit deszczo skazaty po anglijsky. Francuzkyj ambasador w Moskwi, heneral Katru, jak i ambasador Kytaju buly z wizytoju w ministra Bernsa. Rosijska presa pokyszczo niczoho ne pysze pro konferenciju. W czetwer zranku Molotow wlasztuwan welyke pryniattia dla dyplomatiw i predtstawnykiw presy. Jak win pry cij nahodi powidomyw, konferencija rozbirala pytannia perskych powstanciw, wstanowlennia dyplomatycznych wzajemyn z Bolharijeju ta dejaki pytannia pro nimeckyj centralnyj urjad. Premjer ministra Persii ta nowoho bolharskoho urjadu wyletily do Moskwy.

* Brjusselskyj wojennyj trybunal zasudyw 13-ho hrudnia prowidnyka belhijskoi nacjonal-socjalistycznoi partii **Leona Degrela do kary smerty.**

Miztaborowyj Komitet Administracii

Po dumci miscewoi amerykanskoi wlady j dyrekcii UNRRA powstaw na tereni trjoch taboriw wywezenych osib (D. P.) w Schweinfurti, ukrainskoho (II), polskoho (I) j lytowskoho (III) Miztaborowyj Komitet Administracii, jak zwerchnia instytucija, szczo na spilnych zasidanniach w porozuminni z dyrektorom UNRRA polahodzuje najwazniszi pytannia i sprawy taboriw. W sklad Miztaborowoho Administracijnoho Komitetu (MAK) wchodiat delegacii trjoch taboriw w takomu skladi: delehacija polska: major Dworczyk Zygmunt, o. kapelan Stefan Kopania, Stefanja Dziadkowska, mec. Pawel Wereszczynskyj, Bronislaw Pendzinskyj ta Stefan Wanczyckyj; Delehacija ukrainskoho taboru: holowa taboru Borys Strilkowskyj, dr. Wsewolod Lewyckyj i red. Kotorowycz. Lytowskyj tabir reprezentuje joho komandant p. Laurinaitis.

Na perszych swoich zasidanniach w dniach II-go i 19-ho hrudnia b. r. Miztaborowyj Komitet Administracii wyriszyw, szczo zwyczajni joho zbory widbuwatymutsia try razy w misiac pid czerhowym prowodom poodynokych czleniw MAK, u. Postijnym Heneralnym Sekretarem MAK, u zbory p. B r o n i s l a w a P e n d z i n s k o h o, szczo urjaduwatyme w ponedilky, seredy j piatnyci w hodynach 14—16 w centralnomu budynku administracii UNRRA.

Miztaborowyj Administracyjnyj Komitet, wykonujuczy bazannia wlady, poklykaw 6-osobowu Holownu Kontrolnu Komisiju, szczo ii zawdanniam bude kontroluwaty magazyny, hospodarski instytucii taboriw, sanitarnych sporud i inszych. Do tijeji Komisii, szczo 20-ho hrudnia predstawylasia dyrektorowi UNRRA uwijszlo po dwoch delegatiw wid poodynokych taboriw, a same: panowe: Ciupala i Pszennyj, Lewyckj i Waszczuk, ta Czyzynauskas i Jakubauskas. Na swojomn zasidanni 19-ho hrudnia MAK rozhlanuir sprawa rozpodilu rizdwianych darunkiw rady amerykanskoi polonii na polskoho Czerwonoho chresta, a dali sprawa taborowoho tyznenyka, telefonnoi centrali ta radjoperedawannia, na zasidannia MAK prychodytymut predstawoyky presy.

* Buwszoho gaulajtera Widnia henerala SS i szefa nimeckoho gestapo w Lublyni, widomoho z zorstokoi akcii pereseluwannia ukrainciw i polakiw na Cholmszczyni ta kolonizuwannia nimeckymy Volksdeutsch, amy okolyc Zamostja ("Himmlerstadtu") **slowenskoho renegata Globocnika** aresztuwala amerykanska zandarmerija. Globonik pokinczyw samohubstwom.

Sowietski polityczni kola powely propagandu za widokremlenniam tureckoi czastyny batkiwszczyny Stalina, Hruzii wid Tureczczyny.

* Italijska specjalna komisija, szczo zajmajetsia majetkamy faszystiw, zdobutymy w neprawnyj sposib, skonfiskuwala w neapolskij filiali italijskoho derzawnoho banku bankowe konto wdowy po Mussolini. Konto druzyny Mussolini wykazuwalo wartisni papery i oszczadnosty u wysoti 230 000 marok. Komisija wyznaczyla wdowi Duce ta ii dwom ditiam misiacznu rentu w wysoti 1500 marok.

* **Zurnalist Ksawery Pruszynskyj,** powernuwszys z Londonu do Polszczi, pysze, szczo umow, jaki zaisnuwaly w joho batkiwszyni ne mozna rozhladaty ani z wysoty istorii, ani na osnowi nepryjemnoi pryhody, perezytoi na temnij wulyci. Jak powerotec z Zachodu, Pruszynskyj uwazaje, szczo poza nyzkoju pekuczych pytan, najwazniszoju problemoju nowoi Polszczi jawlajetsia sprawa zahospodarennia zemel na zachodi krainy po riczky Odru j Nissu. Bez zahospodarennia tych zemel Polszczi ne wratuje nawit najgenijalniszyj minister finansiw

* W Berlini w dniach 4—7 hrudnia widbuwalasia konferencija naczalnykiw **polskych repatrijacijnych misij z** brytijskoi ta sowietskoi okupacijnoi zon w Nimeczczyni. Rozhladaly aktualni sprawy repatrijacijnoi akcii do Polszczi zymoju.

* **Amerykanskyj heneral Mek Artur** wydaw japonskomu urjadowi nakaz perewesty ostatoczne widdilennia japonskoi cerkwy wid derzawy. Na majbutnie urjad ne moze pidderzuwaty japonskoi derzawnoi relihii Szinto, a imperetor, szczo jak widomo je holowoju toho wirowyznania, zmoze widwiduwaty swiatyni swoich predkiw wykluczno jak prywatna osoba.

* **Awstrijskyj kancler Leopold Fihl,** predtworennia nowoho uriadu. Narodnia partija oderzala 8 ministerstw z zahalnoi kilkosty 16, oderzola 8 ministerstw z zahalnoi kilkosty 16, socialisty — 5, komunisty — 1 ta bezpartijni — 2. Holowa profspilok socialist Szarf staw wicekancleróm. Kancler Fihl je odnoczasno ministrom zakordonnych spraw.

* Wicekorol Indii perewiw u Kalkuti **rozmowy z Mahatmoju Gandi.** Ce je persza zustricz wicekorola Indii z Gandi wid 1942 r. Pisla zakinczennia rozmowy wicekorol perewiw szcze konferenciu z prezydentom partii konhresu. Wlastywi perehowory pro konstytucijnu reformu w Indii widbudutsia szczojno pisla perewedennia parlamentarnych i prowincjonalnych wyboriw.

DO CZYTACZIW!

Z nezaleznych wid Redakcii pryczyn "Nedila" musyt pokyszczo drukuwatysia latynkoju. Robymo starannia za ukrainskymy czerenkamy.

Redakcija.

*
* *

4-ho hrudnia mynulo 142 roky wid smerty ostannioha Koszowoho Zaporozkoi Siczi

(urywok iz poemy)

Na Blahowiszczennia, wesnoju
Do soloweckych berehiw
Letiat czajky. Nad bilynoju
Tumanom krajanych snihiw
To skyhlat-placzut, to smijutsia,
Krylmy torkajuczys do chwyl,
To, jak zawoi, prudko wjutsia —
Kudy ne hlan — na desiat myl.
Jak wodospadu porywannia,
Szumyt, klekocze ichnij wyr
I wid zymowoho mowczannia
Pochmuryj budyt monastyr.
Todi, z morozianoho lochu
Pid samu stelu do wikna
Uhoru lizuczy potrochu,
Stradalnyk wystup obmyna.
I newyduszczym, temnym zorom
Czajok witaje worottia,
I wysluchowuje z dokorom
Wesny probudzene zyttia,
"Czajky, Czajky. laskawi ptyci
Dawno nebaczenych kraiw,
O, prynesite, wistiwnyci,
Chocz poduw zapachu stepiw.
Chocz dribku ridnoi zemlyci
Z malenkych nizok obtrusit.
Nu, chocz na myt, laskawi ptyci,
Welyku tuhu zaberit" . .
A zhrai krulial, nacze chuga,
Nemow szalije duzyj bryz.
A krow u skroniach stuka, stuka,
Slabijut nohy, terpnut ruky —
I wiazen padaje unyz.

Jar — Slawutycz

Mozlywosti emihracii za okean

Jak powidomlaje "Wisnyk" Ukrainskoho Czerwonoho Chresta u Bawarii, predstawnyky UCzK perewely w Szwajcarii riad informacijnych rozmow z predstawnykamy dejakych zaokeanskych derzaw, szczodo mozlywostej emihracii do cych krain. Je mozlywist na wyizd do Piwdennoi Ameryky, osoblywo do Arhentyny j Wenecuely. Ci derzawy w perszu czerhu potrebujut chliborobiw, ale takoz i fachiwci zmozut znajty sobi zaniattia, tym bilsze, szczo mozna rozrachowuwaty na szyroke spryjanni a zainteresowanych derzaw u wyszukuwanni mozlywostej ta na hroszowu pidtrymku do czasu wlasztuwannia j wywczennia potribnoi mowy. Odnacze, sprawa wyizdu do cych krain maje buty wsebiczno rozhlanena z uwahy na te, szczo ne wsi okruhy ich, szczodo pidsonnia nadajutsia do zaselennia ewropejciamy. Awstralia moze pryjniaty takoz powaznyj kontynhen emihracii. Krim doroslych fachiwciw. zmozut tudy wyichaty dity ewropejciw, batky jakych zhynuly pidczas cijei wijny. Dokladnych danych pro te, skilky i jakych ludej zmoze pryjniaty Awstralia, szcze ne maje. Szczo do wyizdu do Spoluczenych Sztatiw Ameryky ta Kanady, to wyizd do nych powjazanyj z welykymy trudnoszczamy. Do USA zmozut wyichaty tilky ti osoby, szczo majut tam ridniu, jaka dast zaporuku utrymaty ich. Wyizd do Kanady na dejakyj czas wzahali widpadaje.

Ukrainski mirodajni czynnyky wedut i westymut dali w cij sprawi dalszi rozmowy ta pro wyslid ich budut informuwaty nasze hromadjanstwo.

Ukrainska emihracija w USA

Napysaw dr. M. Dudrb

Z usich naszych wychodciw, szczo po woli czy ne woli kydaly swoju batkiwszczynu j mandruwaly "w swit za oczi", szczob znajty kraszczu dolu, najwazniszoju je — tak pid ohliadom swoho czysla, jak i znaczinnia — ukrainska emihracija w Spoluczenych Derzawach Ameryky. Pro ciu emihraciju pysalos wze neraz w naszij presi, wyjszly takoz okremi publikacii pro nei. Oczewydno ne zmozemo zrobyty cioho wyczerpujucze w korotkij presowij statti, a torknemos tilky najwazniszych dilanok i problem, i to schemetyczno. Pyszuczy ci rjadky, spyrajemos na dejakych materialach, jak takoz na wlasnych sposterezenniach.

Ukrainska emihracija w Spoluczenych Derzawach Ameryky je n a j s y l j n i s z o j u h r u p o j u z b e z d e r z a w n y c h n a r o d i w c i j e i k r a i n y. Jake ii toczne czyslo, tjazko skazaty, tak, jak ne je lehkym skazaty toczne czyslo wzahali jakoi-nebud necjonaljnosty w Ameryci. Ukrainska Zahalna Encyklopedya podaje ce czyslo na 700.000 Wasylj Halycz, szczo zbyraje materialy do istorii ukrainskoi emihracii w Ameryci, podaje w 1936 roci cyfru 801.466, a czuzynec M. Markwart podaje az odyn miljon. Ta niodna z cych cyfr ne je operta na stysllij statystyci, a je ce tilky mensz czy bilsz mozlywi ocinky. Prowiryty ce czyslo na pidstawi urjadowoi statystyky nemozlywo, bo wona abo wzahali ne uzhliadnjuje cioho pytannja, (do 1899-ho roku amerykanska urjadowa statystyka ne zapysuwala wzahali nacionalnosty emihrantiw, lysze ich derzawnu prynaleznistj) bo ne widpowidaje dijsnomu stanowi (czerez nesowidomist perepysczykiw czy neswidomist dejakych naszych ludej, szczo podajut sebe za "ruskych", "madjariw", czy szcze jakos inszoi nacionalnosty). My schylni pryjnjaty cyfru Wasyla Halycza za najbilsz prawdopodibnu.

Cikawo bulo b prowiryty, koly prybuly perszi ukrainski emihranty do Nowoho Switu. Na zal, ci sproby zalyszajutsia do nyni lysze sprobamy. Dejaki naszi doslidnyky doszukujutsia perszych ukrainskych emihrantiw szcze z czasiw wyzwolno-amerykanskoi wijny (1775—83). A same po imenach czuzynciw, szczo braly uczast u cij wijni po storoni Ameryky, dohadujutsia, szczo miz nymy buly j ukrainci.

O t e c A h a p i j H o n c z a r e n k o, swjaszczennyk z Welykoi Ukrainy, jakyj prybuw do Ameryky w 1865-omu roci ta jakyj maw by buty perszym swidomym ukraincem-emihrantom, rozkazuje w swoich spomynach, szczo koly Rosija wyprawyla w 1724-omu roci nimcia, kapitana Beringa, szukaty nowych zemel, to joho prowidnykamy buly kamczatski morjaky kozaky, jaki widtak i zistalys w czysli okolo 20.000 na Alasci, zhliadno na Aljewtskim archypelazi.

Odne i druhe, ce zdohady, jaki ne majut naukowoho potwerdzennja.

Pewnym je, szczo perszi naszi emihranty pryizdzaly do Ameryky w 60-70 rr. mynuloho stolliuja. Wlastywa emihracija na bilszu skalu rozpoczalas wid 1877r. Ce buly perewazno wychodci z Lemkiwszczyny ta Zakarpattia. Emihracija iz Schidnoi Halyczyny j z Bukowyny rozpoczalas az w 90rr., a szcze piznisze z Welykoi Ukrainy. Najbilsza chwylja emihrantiw poplyla za more na perelomi 19-20 stolitt Switowa wijna strymala emihraciju, a wid 1930-ho roku wona znowu majze cilkom zamknena.

Perewazajuczu czastynu naszoi amerykanskoi emihracii stanowlat lemky ta zakarpatczany, widtak slidujut ukrainci zi Schidnoi Halyczyny j z Bukowyny, a wze w cilkom malomu czysli wychidci z Naddniprjanszczyny. Za socjalnym stanom 90 % z nych ce robitnyky w kobalnjach wuhilla, w stalewych hutach ta w riznych inszych promyslowych pidpryjemstwach, jak takoz farmerski pomisznyky; dejaki z nych osily na swoich wlasnych farmach. Szczaslywiszi mohly pity do samostijnoho "biznesu": je wlasnykamy "satuniw", ceblo szynkujut, maiut "groserni" — spozywczi sklepy, restoranyh, pekarni, majsterni, fotohraficzni atelije, apteky, kina, a dejaki torhujut nawit neruchomostiamy ta zasnowujut budiwelni spilky.

Osily wony holowno nad piwnicznym atlantijskym pobereżzam, zokrema w stepach Nju-Jork, Nju-Dzerzi, Konektiket i Messeczusets, ta w piwnicznoserednich stejtach: Pensylwenia, Miczigen, Illynojs, Minnesota, Piwniczna Dakota.

Starokrajewu intelihenciju poza swiaszczenykamy, mozna poczyslyty na palciach. Wona oczoluje ukrainski narodni orhanizacii ta presu. Dechto z nei wwijszow takoz w amerykanske zyttja, wybywajuczys w niomu ta prynosiaczy slawu ukrainskomu imeni, jak ot, prymirom, kilkoch naszych wczenych, szczo staly profesoramy amerykanskych uniwersytetiw; najbilsz znani zpomiz nych ce pokijnyj wze likar dr. W. S i m e n o w y c z, a z suczasnych — p r o f. - e k o n o m i s t W. T y m o s z e n k o ta a h r o n o m O. H r a n o w s k y j.

Moloda intelihentska werstwa powoli narostaje z tut wze narodzenoho pokolinnia. Ukrainska Zahalna Encyklopedija naczysluje, szczo ukrainoi w Ameryci wydaty z sebe 25 molodych likarskych syl, 12 dentystiw, 40 adwokatiw, 20 inzeneriw, 100 uczyteliw i uczytelick w narodnich i wyszczych szkolach.

Perszym orhanizacijnym zwviazkom sered ukrainciw w Ameryci bula ridna cerkwa. Nasz selanyn, wyizdzajuczy z ridnoho kraju, ponis z wannja i joho zaduszewnym bazanniam bulo wannja i joho zadushewnym bazannjam bulo distaty jaknajskorsze swoho swiaszczennyka ta zbuduwaty swoju cerkowciu, szczob mohty w ridnomu obriadi zaspokoity swoi relihijni potreby. Ce swiatoszczi, jakymy win zyw i w staromu kraju i bez jakych win ne ujawljaw sobi zyttia i tut i na czuzyni. Ridna cerkwa, obriad ta swiaszcennyk nahaduwaly jomu najbilsze staryj kraj i win mih leksze znesty rozluku z nym, koly maw ich i tut i na czuzyni. Jak sylno widczuwaly naszi emigranty potrebu duchownoho kormu w swoij ridnij mowi, chaj swidczyt chocz by fakt, pro jakyj rozkazuje w swoich spomynach odyn z perszych switskych inteligentiw-emihrantiw z Halyczyny, dr. W. Simenowycz. Win opowidaje, szczo naszi emihranty, jakym ne poszczastylo szcze distaty swoho swjaszczennyka z ridnoho kraju, zmuszuwaly joho neraz nadiwaty na sebe felon ta **prawyty Bohosluzennia. . . .**

Bazannia naszych emihrantiw distaty swoich swiaszczennykiw z Ridnoho Kraju spowniajutsia wpersze w 1884 r., otze na 20 lit pisla pryizdu perszych naszych emihrantiw do Ameryky. W ciomu roci mytropolyt halyckyj Sylwester Sembratowycz wysylaje do Ameryky perszoho ukrainskoho hreko-katolyckoho swiaszcennyke, o. Iwana Wolianskoho. Wze w slidujuczomu roci orhanizuje win perszu ukrainsku parochiju ta perszu ukrainskucerkwu w Ameryci, a same miz naszymy lemkamy-majneramy w Szenando. Riwnoczasno obizdzaje win i druhi ukrainski kolonii ta zakladaje w nych komitety dla orhanizuwannia parochij ta buduwannja cerkow.

Newdowzi po niomu pryizdzaje bilsze swjaszczennykiw z Halyczyny ta z Zakarpattja, jaki obnimajut zorhanizowani parochii ta zakladajut nowi. W 1907 r. pryizdzaje do Ameryky perszyj ukrainskyj hreko-katolyckyj j e p y s k o p S o t e r O r t y n s k y j, jakomu w 1913 roci wdajetsia zorhanizuwaty osibnu ukrainsku hreko-kat. dijezeciju (jeparchiju), unezaleznenu wid jurysdykci rymo-katolyckych episkopiw. Na zal joho rewnu dijalnist pererywaje nezabarom smert i jeparchya opyniajetsia wid 1916r. pid administracijeju o. P. Ponjatyszyna.

W mizczasi, czerez neporozuminnia holowno na tli nacjonalnomu, dochodyt do orhanizylii osibnoi hreko-katolyckii zakarpatskoi dijeoezii, i w 1926-omu r. Rym wysylaje wze do Ameryky dwoch hr.-kat. episkopiw, K o n s t i a n t y n a B o h a c z e w s k o h o dla hr.-kat. ukrainciw z Halyczyny, j W a s y l a T a k a c z a dla hr.-kat. zakarpatskych rusyniw. — Halycka hr.-kat. jeparchija naczyslaje tepen majze 150 parochij, bila 100 swiaszczenykiw ta do 250.000 wirnych. Zakarpatska hr.-kat. dijecezija naczysliaje bila 170 cerkow ta prybłyzno 300.000 wirnych.

(Dali bude).

Permitted by authority of Military Government, December 1945.
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. Nowyj Rik 1946 Nr. 2

W Nowyj Rik – z nowymy nadijamy!

Wistky z ridnoi Ukrainy

Na dwori szumyt doszcz, brudnyj, zarazlywyj, szwajnfurtskyj doszcz. I do sercia stukaje tuha za ridnym krajem. Tak chotilos by znaty, szczo tam dijetsia, jak hotowytsia win do swiat. Chotilosby wistok z batkiwszczyny.

Perekruczujemo wymykacz radjoaparatu i lowymo Moskwu. Wona jakraz peredaje wistky z Ukrainy. Oce wony:

Moskowskyj szczodennyk "Prawda" drukuje 26-ho hrudnia korespondenciju zi Lwowa, w jakij opysuje teperisznie zyttia w Zachidnij Ukraini. Korespondent rozpowidaje pro entuzijazm, jakyj ochopyw wse naselennia z prywodu nastupnych wyboriw do Werchownoi rady SSSR. Mista ta sela, robitnyky ta intelihencija praciujut, jak szcze ne praciuwaly nikoly. Do elewatoriw den i nicz idut czerwoni walky z chlibom, jakyj zdajut na czest wyboriw selany poza planom derzawi. Zamoznist naselennia zrostaje szczodali bilsze. Za czasiw Polszczi czy mih ukrainskyj selanyn kupuwaty polski derzawni pozyky? zapytuje korespondent "Prawdy". A zaraz w koznij chati, w koznomu budynku czolowiky ta zinky, dity ta junaky majut obligacii pozyky SSSR. Koly poriwniaty suczasne i mynule, zakinczuje korespondent, straszno pryhadaty, w jakych zachlywych umowach moralnoho i fizycznoho pryhniczennia zyly ukrainci pid Polszczeju. Lwiwski hazety wid 1938 roku buly zapowneni rozszukamy praci, robitnyky i intelihenty szukaly roboty i ne maly nadii znajty ii. Zaraz praciujut usi, i nawit zabuly wze same slowo bezrobittia. Tomu to Zachidnia Ukraina, zahrita soncem stalinskoi konstytucii, iz wdiacznistju j lubowju dywytsia na piwnicz, de powyta cholodnymy tumanamy stoit myla koznomu ukraincewi Moskwa . . . Tomu to ukrainci tak neterplacze czekajut na najdemokratyczniszi wybory w switi do werchownoi rady SSSR, szczo widbudutsia 10 ho lutoho."

Zamykajemo radiopryjmacz. Na wikonnych szybach placze kalamutnyj szwajnfurtskyj doszcz.

Ukrainske zyttia na czuzyni

Bad Kissingen hotowytsja do spilnoi Kuti

Ukrainci w Bad Kissingen pidhotowlajutsia spilno widwswiatkuwaty persze Rizdwo w zminenych obstawynach. Wyrynula dumka wlasztuwaty spilnyj Swiat-weczir. Perewedenniam cijeji inicjatywy zajmutsia obydwi parafii, hreko katolycka i prawoslawna.

Dr. Mychajlo Dudra docentom

Pryjemno nam podilytysia z Czytaczamy wistkoju, szczo **dr. Mychajlo Dudra,** molodyj ukrainskyj ekonomist i prawnyk, znawec ukrainskych spraw za okeanom, awtor bahatioch stattej pro ukrainsku emihraciju w USA distaw docenturu na widdili narodnioho hospodarstwa w miunchenskomu uniwersyteti UNRRA. Dr. Dudra wykladatyme ahrarnu polityku.

Na tomu samomu uniwersyteti wykladatyme kilkoch inszych ukrainskych profesoriw. Takoz dekanamy trjoch fakultetiw pryznaczyly ukrainskych uczenych.

Nowyny z Ulmu

W welykomu ukrainskomu tabori UNRRA Nowoho Ulmu perebuwaje powerch 2000 ukrainciw. Zyttiowi j meszkanewi umowy dobri. **Amerykanska** wijskowa wlada, jaka neszczodawno perewela inspekciju taboru, wyslowyla swoje pryznannia za zrazkowu orhanizaciju ta lad.

Kulturne zyttia rozwywajetsia dali. Ostannio wykinczyly welyku **teatralnu-zalu,** szczo wodnoczas bude kinom. Rozbudowujetsia wydawnyctwo. "Ukrainski Wisti", widbywani dosi raz na tyzden na cyklostyli, pojawlatymutsia widteper drukom i to ukrainskymy czerenkamy. Krim tyznewyka wychodytyme misiacznyj literaturno-mysteckyj i rozwahowyj zurnal. Planujut wydawannia knyzok, jakych ukrainskomu zahalowi tak brakne.

Z dnem 29-ho hrudnia c. r. w misti Ulm widkryjut **szcze odyn ukrainskyj tabir,** szczo takoz perebuwatyme pid ochoronoju UNRRA i dast prymiszczennia dla 1800 ukrainciw. Mynuloho tyznia w Ulmi uriaduwala sowietska repatrijacijna komisija pid prowodom sowietskoho majora Kokoszko ta kapitana Siomkina. W prysutnosti inspektora UNRRA ta predstawnyka amerykanskoho uriadu komisija kontroluwala dokumenty koznoho meszkancia zokrema, zapytujuczy, czy bazaje powertaty do SSSR. Hromadianam, jaki podaly sebe za prynaleznych do SSSR, ale widmowylysia powertaty "na rodinu", dozwoleno zalyszytysia w amerykanskij okupacijnij zoni, odnacze z zasterezenniam, szczo im bez okremoho dozwolu ne wilno zyty w tabori dla nesowietskych hromadian.

Ukrainski studenty w Paryzi

Z poczatkom nowoho nawczalnoho roku szcze bilsz pekuczoju stala problema objednannia wsich ukrainskych studentiw u Paryzi. I same z cijei konecznosty ukrainski studenty, — ti, szczo wze studijuwaly pered wijnoju ta nowoprybuli, — zibralysia wpersze po zakinczennie wijny, na schodyny. Cillu schodyn bulo wybraty tymczasowu uprawu Studentskoho towarystwa, jaka podbala b pro wyhotowlennia statutu ta pro pidszukannia prawnych mozlywostej ce towarystwo zalehalizuwaty. Pisla rozpowidi pro studentske zyttia do wijny (dopowidacz p. D. Huzar), zibrani studenty wybraly uprawu. Holowoju tymczasowoi uprawy obraly p. M. Mostowycza, absolwenta mat.-pryrodnyczoho fakultetu u Lwowi, a teper doktoranta na Sorboni. Zastupnykom holowy obranyj p. D. Huzar, a czlenamy uprawy p. p. Kosenko, Dejczakiwska, Chamulak.

Na zakinczennia holowa zboriw p. N. Procyk zaklykaw prysutnich do napolehlywoi praci na naukowomu j hromadianskomu poli, ta szczob pracia w cych dwoch dilankach widbuwalasia w zhodi, w syntezi.

Papa cikawytsia doleju ukrainciw

"Wistnyk Ukrainskoi Hreko-katolyckoi Cerkwy u Francii (Messager de l' Eglise Ukrainienne en France) powidomlaje:

Swiatyj Otec Papa Pij XII pryjniaw na okremomu posluchanni preoswiaczczennoho Iwana B u c z k a , apostolskoho wizytatora dla ukrainciw katolykiw u Francii, jakyi i predstawyw Jomu najpekucziszi potreby swoich wirnych i distaw dla wsich nych ta koznoho zokrema apostolske blahoslowennia. Wze j pered tym posluchanniam na awdijencijach u Papy Pija XII kilkoma naworotamy buly hromadky ukrainciw, katolykiw i prawoslawnych pid prowodom ukrainskych swiaszczenykiw w Rymi, ta za koznym razom wynosyly nezabutnie wrazinnia z rozmowy z otcem, perejniatoi lubowju ta batkiwskym spiwczuttiam dla wsich, i wychodyly z watykansykych zal z duszewnym pidnesenniam, suprowodzeni najserdeczniszym papskymy blahoslowenniam na wazki szlachy skytalnoho zyttia.

Swiata w naszych susidiw

Latynski Rizdwiani swiata w polskomu ta lytowskomu tabori mynuly pid znakom doszczu ta tychoi radosty, szczo ii dawala swidomist perszoho Rizdwa w nowij, demokratycznij, ponimeckij dijsnosty. Na perszij den swiat uweczeri w polskomu teatri widbuwsia wdalyj weczir koladok, na jakomu upersze wystupyw czolowiczyj chor "Harfa", szczo widspiwaw najpopularniszi polski narodni koladky. Chorowi brakne dobrych tenoriw.

Pomitne wrazinnia na hladacziw zrobyly dwi scenky na temu: Swiat-Weczir u Polszczi 1943 ho roku, szczo nahadaly wsiu suworu dijsnist nimeckoi okupacii na schodi; Wony zakinczylysia wdalym zywym obrazom Wefleiemu. Pani Idalija Niepokulczycka duze dobre widdala postat Madonny. Dekorator polskoho teatru pan Piekarskyj duze wdalo wywiazawsia zi swojei roli, dawszy obydwom inscenizacijam solidne oformlennia.

Zahalnyj i zrozumilyj entuzijazm polskoi publiky wyklykala korotka swiatoczna wstupna promowa dyrektora UNRRA van Benedena, szczo promowlaw po . . . polsky, bazajuczy Polakam powototu do wilnoi batkiwszczyny.

Czleny Miztaborowoho Administracijnoho Komitetu peredaly pisla zakinczennia weczora bazannia pani Carmen, widomij z dobroho sercia uradnyczci UNRRA, szczo jakraz na perszyj den swiat mala swoi imianyny.

W nedilu rankom hosti widichaly do Bembergu, wykupywszy, jak kazaly zloslywi jazyky, majze wwes zapas taborowoi cybuli i spekulantskoho miasa. Keriwnyk hurtka p. Sydir Rycar diakuwaw za pryjniattia i prosyw peredaty dobre slowo cilij hromadi naszoho taboru za ii hostynnist.

Wystup aszafenburzkoho choru ne prynis nam w osnowi niczoho nowoho, ale jak impreza dobrych susidiw zalyszyw po soli mylyj spohad. (KTB)

Hosti z Aschaffenburga

W subotu 22-ho hrudnia, jakraz todi, koly hromadianstwo naszoho taboru, jak szczodnia, spiszylo do kuchni po "dobru", wsim widomu, konserwnu juszku, produkcii p. Hanuszczaka, na taborowu ploszczu zaichaly dwi welyki awtomaszyny UNRRA, szczo z nych wysypalosia kilka desiatkiw, spoczatku nesmilywych i deszczo zbentezenych, ludej. Ce pryichaw na zapowidzenyj odnorazowyj zarani koncert i wystup **Ukrainskyj Mysteckyj Hurtok z taboru w misti Aszafenburzi.** Hostej zaprosyly do prostoroi kancelarii taboru, de za kilka chwylyn zjawylysia panowe komendanty blokiw: Babycz, Kulakewycz, Krywen, Bilym ta Hloba, szczob razom z predstawnykom Widdilu Informacii rozdilyty 45. hostej na kwartyri. Wse ce projszlo sprawno i bez zatrymky. Naszi taborjany wykazaly stilky zrozuminnia, szczo dejaki nawit z wlasnoi iniciatywy zaproszuwaly do sebe spiwakiw. Uweczeri w zali teatru, wyprodanij do ostannioho miscia, aszafenburskyj chor pid dyryhuwanniam inz. Iwana Czawsa daw swij koncert ukrainskoi pisni, na jakyj prybuly takoz dyrektor UNRRA ta predstawnyky amerykanskoi wijskowoi wlady. Chor, szczo jak pidkreslyw u wstupnomu slowi joho dyrygent, skladajetsia wykluczno z amatorskych syl, widspiwaw nyzku widomych ukrainskych pisen, miz nymy kilka prymitywiw. W druhij czastyni koncertu publika poczula "Weczernyci" Niszczynskoho z solospiwamy pani Zurawel ta p. Rajowskoho. Baletna hrupa p. Wasyla Sawyna pokazala narodni tanci, pry czomu wybahlywij naszij masi hladacziw, jaka prywykla do dobrych wlasnych tanciurystiw-podobalysia 4 pani, szczo widznaczylysia lemkistju tanku i mylym zahalnym wyhladom.

Pisla koncertu zastupnyk Holowy Uprawy w towarystwi prof. Zinczenka z referatu mystectwa j kultury ta Keriwnyk Widdilu Informacii diakuwaly dyrygentowi i ansamblowi za wystup ta ochotu prybuty do nas. Zokrema pryjemno bulo witaty na szwajnfurtskomu hrunti inz. Czausa, szczo zaczynaw swoju praciu w naszomu tabori.

Swiatoczni bazannia w UNRRA

W ponedilok 24-ho hrudnia Miztaborowyj Komitet Administracii w swojomu pownomu skladi zjawywsia w kabineti dyrektora szwajnfurtskoho widdilu UNRRA, szczob peredaty panu van Benedenowi swiatoczni bazannia imenem hromadskosty usich trjoch taboriw. Imenem polskoi delehacii ta polskoho taboru bazaw major Dworczyk, wid lytowskoi — pan Laurinajtis, a wid ukrainciw, holowa p. Strilkowskyj. Zworuszenyj zmistom tych bazan dyrektor van Beneden diakuwaw usim, prochajuczy delehatiw pryjniaty wid nioho okremi swiatoczni darunky.

Toho samoho dnia prowidnyky wsich delehacij MAK, u pidpysaly swiatocznu adresu z bazanniamy dla szefa miscewoho amerykanskoho wijskowoho uriadu, plk. Thompsona.

Hromada Lywe i tworyt

Szist misiaciw — korotkyj czas, szczob dosiaty wyznacznych uspichiw wynanciam na czuzyni po wijni. Ale w dosyt spryjatlywych umowach, pid opikoju UNRRA, hromada ukrainskoho taboru w Szwajnfurti dosiahla wze czymalych peremoh w dilankach hromadsko-kulturnoho zyttia. Ne pryrodnio ukraincjam isty zadarma chlib i porynaty w triasowynu bezdilla. Bilsza swidoma czastyna naszoi hromady wolije praciuwaty i szczos dijaty. Za cej czas stworeno slusarniu, blacharniu, stolarsku, szewsku ta szwecku majsterni, w jakych ne tilky remontujut stari maszyny ta prylady, a wyrobliajut i dejaki nowi reczi. Okrim poczatkowoi szkoly, w tabori orhanizowano himnaziju, szoferski kursy, fachowu krawecku szkolu, wreszti kursy do wywczannia anhlijskoi ta franzuskoi mow. W tabori dosyt szyroko rozhornuta kulturno-hromadska pracia ta relihijne wychowannia. Jak to j nalezyt u, naspráwdi, demokratycznych umowach, hromadiany zadowolniajut swoi duchowni potreby, widpowidno swoim pohliadam ta prahnenniam u hreko-katolyckij abo ukrainskij prawoslawnij awtokefalnij cerkwach. W tabori systematyczno praciuje ukrainskyj teatr, cerkowni chory ta wychowawczi plastowi widdily molodi i ditej. W teatri dosyt czasto wystupajut mystecki syly z inszych mist, jak ot: widomi ukrainski spiwaky, Rusnak i Samojlowycz, newelykyj ansambl 'Weselyj Lwiw', Archijerejskyj ukrainskyj chor ta amatorskyj chor z mista Aszafenburg. Na poczatku lystopada bulo wlasztowano wystawku ukrainskoi narodnoi tworczosty, jaku ohlanuly, krim swoich zemlakiw, bahato czuzynciw. Pro podii w switi naszu hromadu szczodnia znajomyt taborowyj Widdil Informacii ta czastkowo ukrainska presa, szczo nadchodyt z inszych taboriw.

Mak

Ukrainci pid praporamy Francii

Reportaz pro neznani boi naszych heroiw

Czuzynnyj Lehion! Chto ne czuw pro nioho! Skilky boiw i skilky slawy zapysano na joho praporach! Skilky wpalo w bojach dla mohutnosty Francii, skilky wojen zwyw win dla slawy Francii!

W cij ostannij, najbilsz krywawij wijni i my, ukrainci, buly wojakamy Czuzynnoho Lehionu.

Wancia, La Walbon, Barkares, Sidi-Bel-Abbes.

Perszi kroky, perszi dni u francuzkych czastynach.

Wyszkil. Dyscyplina — zakon Lehionu. Naszi dni mynaly jakos monotonno, my wse czohos czekaly, na szczos spodiwalysia. Lehion musyt buty w perszij linii, wicz-na-wicz z worohom. I my chotily czym skorsze staty na stijky. Ci dni pryjszly. Szist tysiacz ukrainciw, molodych, zyttieradisnych chlopciw opynylosia u wsich czastynach Lehionu: odni — pid Sedanom, inszi — pid Suasonom, szcze inszi — poplyly do cholodnoho Narwiku, rozbrelysia po hariaczych piskach Afryky ta dalekoi Syrii. Stojaly na stijci wsiudy, de treba bulo boronyty Francyu pered naiznykom.

Rozkyneni po riznych czastynach switu, daleko-daleko odyn wid odnoho, a dumkamy buly zowsim blyzjko, bo z maly spiljni bazannia, spiljni mrii. Priamuwaly prostoramy, dalekoju, bezmeznoiu syniawoju do naszych dalekych, szyrokych, ridnych laniw. Tam my buly wsi razom. Tam my nabyraly syly czekaty, zmahatysia i wiryty. Zbyralysia inodi razom, zhaduwaly, spiwaly i sumuwaly. I szeptaly slowa: "Iwane bez rodu, Iwane bez doli . . ." Ale raptom zrywalasia molodecza, bujna pisnia: "Slawa, slawa otamane . . ." My znowu buly hotowi do boju.

Wijna szalila.
Wse blyzcze dobyrawsia woroh.
— Lehion do boju!
Perszi raneni, perszi wbyti.

W naszij czastyni perszym wbytym buw same ukrainec. Weselczak, z bidnoho halyckoho sela.

Win perszyj zlozyw swoiu holowu w borotjbi za swobodu Francii, odnoczasowo bjuczys za swobodu Ukrainy. Bo woroh, szczo zahrozuwaw nazaleznosti Francii, buw worohom i naszoi batkiwszczyny.

Po korotkij i krywawij wijni boi na czas skinczalysia.

Wtraty buly welyki.

W perszij chwyli cijei wijny ukrainci wtratyly 750 ubytymy, ponad 1000 ranenymy, stilky z polonenymy.

Boi na jakyjs czas pererywalysia, ale wijna trywala dali.

A Monsieur van Beneden

très honoré Chef de l' UNRRA, avec tous les collaborateurs, et à Monsieur le

Docteur Bétuel.

La diréction du Camp ukrainien et la Rédaction de la gazette "Nedila" [Semaine] expriment les sentiments les plus profonds au renouvellement de l'année et félicitent le Nouvel An-1946

Z nahody

NOWOHO 1946-ho ROKU

najkraszczi bazannia
Dyrekcii UNRRA
Holowi j Uprawi Ukrainskoho Taboru
Miztaborowu Administracijnomu Komitetowi ta wsim swoim Czytaczam, Spiwrobitnykam i Prydhylnykam

skladaje

Redakcija "Nedili"

Ukrainskyj wojak dali trymaw rusznyciu w rukach.

Narwik, London, Syria, Bir-Hakem, Tunis, piznisze — Sycylia, rozlohi prostory Italii i, wreszti, znowu piwdenna Francia, po czotyrjoch rokach czuzyny.

Do rehularnoi francuzkoi armii widrazu pryjednalysia ukrainci-partyzany a potim prybuly naszi chlopci, szczo ich nimci syloju pryjednaly do swoich czastyn, namahajuczys wytworyty z nych nowitnich janiczar. Zhodom i widczuly na swoij szkiri nezlomnu sylu ukrainci a. Za zloczyny nad naszymy bratamy na Ukraini, za znuszczannia, za wbywstwa bezboronnych.

Naszi bataliony perechodiat do francuzkoi partyzanky ta wprodowz 1944-ho zwodiat zawziati smilywi boi z nimeckymy czastynamy.

Zertw my maly bahato. 120 rozstrilianych nimeckym komanduwanniam, 197 wbytych w bojach, 402 ranenych.

Boi jdut dali. Za koznu miscewist, za koznyj horb, za koznyj mist.

Alzas, perechid Renu, Bawaria, az do Dunaju.

Worch zdajetsia, wijna-skinczena.

Na poliach boiu, na poliach slawy i peremohy prolylas ukrainska krow.

I tam, de strinulysia razom u spilnomu boju proty nimciw ukrainci-wojaky z Kanady, Ameryky, z Halyczyny, z Naddniprianszczyny, tam rodylas w nas nezlomna wira, szczo trahedija ukrainskoho narodu skinczytsia. Ne moze buty wytraczeno nadarmo stilky zusyll, prolyto stilky krowy, straczeno stilky molodoho Cwitu, szczob naszi bazannia, naszi wdiwiczni stremlinnia ne uwinczalysia uspichamy!

Wy, Druzi, szczo widijszly wid nas ta polozyly swoi bujni holowy w borotbi za wolu pid czuzymy praporamy, ale z nadijeju zdobuty wolu i swoij Batkiwszczyni, budte spokijni. My doky zyty budemo, ne zabudemo pro was, pro waszu borotbu. My prodowzymo ii i prynesemo na waszi mohyly winky peremohy.

I. Popowycz.

Najwazniszi podii tyznia

* Newidomi ludy spryczynyly pozezu **w koncentracijnomu tabori Majdanek** bila Lublyna. Protypozezna storoza wstyhla zlokalizuwaty wohon. Warszawska radiostancija wyslowyla zdohad, szczo spryczynnykam pozezi jszlo pro "zatertia slidiw nimeckych zloczyniw". Regensburczkyj „Dziennik Polski" pryhaduje odnacze, szczo tabir w Majdanku wzywajut i dali jak wiaznyciu dla policznych zloczynciw.

* Keriwnyk widdilu UNRRA dla spraw peresélenciw, **brytijskyj general Morgan** zajawyw, szczo z ohladu na zymowu poru ta potrebyz opikuwatysia nad kilkoma milionamy bezrobitnych peresélenciw personal UNRRA treba bude podwoity. Z Nowoho Jorku powidomlajut, szczo na odno z wajwazniszych sluzbowych stanowyszcz UNRRA w Bawarii pryznaczyly 30. litnioho Ernesta Greena, murynskoho pochodzennia.

* W nedilu 23-ho hrudnia Pocking (29 km na zachid wid Passau) uroczysto ekshumuwaly (wykopaly z mohyly) bila 100 rozstrilanyh b. wiazniw koncentracijnoho taboru Flosenburck, miz nymy bahato wojakiw i oficeriw polskoi nacjonalnosty.

* **Juhoslawskyj uriad** zwernuwsia w noti do anhlijskoho ta amerykanskoho uriadiw z wymohoju wydaty cilu nyzku italijskych heneraliw, szczo stojat na juhoslawskij lysti wojennych zloczynciw, szczvb postawyty ich pered narodnim sudom Juhoslawii.

* **Czerczil, holowa brytijskoi opozycii** pryjniaw zaproszennia czeskoho uriadu widwidaty Prahu. Szcze newidomo, czy widwidaje Czerczil Czechoslowaczczynu do swojeji widpustky, jaku win maje w siczni-lutomu prowesty w Piwnicznij Ameryci, czy pisla nei.

* Italijska komunistyczna partija wydala powidomlennia z prywodu **wybuchu fosforowoi bomby w prymiszczenni komunistycznoi partii.** Komunikat pidkresluje, szczo cej zloczyn swidczyt pro widrodzennia faszyzmu, jakyj poczynaje swij nastup na demokratiju. Komunistyczna partija zwertajetsia do ministra wnutrisznich spraw z zaklykom wzyty nehajnych zachodiw do borotby z tym jawyszczem. Fosforna bomba wazko poranyla m. i. sekretara italijskoi Kompartii Tolijatti.

* Francuskyj uriad proholosyw oficijne zwidomlennia pro **dewaluaciju kursu francuzkoho franka.** Wid teper platytymut za odyn anhlijskyj funt 480 frankiw.

* Wnoczi z mynuloi nedili na ponedilok newidomi zloczynci w uniformach ubyly w berlinskij dilnyci Tempelhof **dwoch wojakiw 78-oi amerykanskoi dywizii.** Amerykanska j rosijska zandarmerija robyly rozszuky po wsij dilnyci, ale ne zmohly nikoho aresztuwaty.

* Moskowske radio podalo w seredu 27-ho hrudnia swij perszyj komentar pro konferenciju trjoch ministriw zakordonnych spraw w Moskwi. W komentari miz inszym howorytsia pro te, szczo riszennia konferencii je **udar po wsich reakcjonerach,** jaki wwazaly, szczo pisla prowalu londonskoi konferencii, spiwpracia miz SSSR ta Anhlo-amerykanciamy nemozlywa. Dali komentar kaze pro stworennia miznarodnioho kontrolnoho komitetu z uczastju SSSR dla atomowoi energii.

Cia rubryka ce lysze korotenka "stenohrama" najwazniszych wistok z radija i presy za mynulyj tyzden. Pamiatajte, szczo "Nedila" ne je informacijnoju zahalnoju hazetoju, lysze malenkym orhanom odnoho iz 212 taboriw DP i w nij hodi Wam szukaty wyczerpnoi politicznoi ta wzahali aktualnoi informacii. Koly choczete toczno znaty, szczo dijetsia w Kraju, w Nimeczczyni, Ewropi, Ameryci i na cilomu switi, chodit na peredawannia "Szczodennoi Weczirnioi Hazety" Widdilu Informacii! Wony widbuwajutsia koznoho dnia o hod. 20, 30. w welykij zali na parteri III-ho bloku.

* **Mistamy j selamy Palestyny prochodyt nowa chwyla teroru.** Jak powidomlajut brytijski korespondenty, w seredu 27-ho hrudnia w Jerusalymi padaly na wulyciach strily, rwalysia bomby i pojawylysia pancernyky. Terorysty zydiwskoho pochodzennia pidpalyly holownu budiwlu dyrekcii policii. W tomu samomu czasi wybuchly demonstracii i akty teroru w Jaffi, Haifi i Tel Awiw. Wsiudy buly napady na policiju ta strilanyna, pry czomu napasnyky uzywaly mortyrnoi pichotnoi zbroi. Na dejakych szose porobleno "barykady" z horiuczoi benzyny.

* Uczenyj-bioloh dr. Dovey z awstralijskoho uniwersytetu w Melburni powidomyw pro **wynachid nowoho liku proty malarii.** Cej lik nazywatymetsia Padurlina i maje cilkowyto likuwaty malariju. Metodu ii produkcii ta chemicznu formulu z opublikujut az 1947 roku.

Ukraine ne chocze czuzoho

Polska warszawska presa powidomlaje, szczo perebuwajuczy w polskij stolyci, holowa rady Narodnych Komisariw Sowietskoi Ukrainy, M. Bazan, zajawyw polskym zurnalistam, szczo Ukraina widdast polakam usi ich kulturni bahatstwa, jaki wony lyszyly, wybyuajuczys z Halyczyny do korinnoi Polszczi. Cia zajawa zrobyla w Warszawi dobre wrazennia.

Ukrainska radioperedacza w Arhentyni

W Posados radio "Splendid", podalo, za starانniam wyznacznych ukrainciw, hodynu awdycii pro ukrainsku naciju wzahali, pro ii prychid do Arhentyny, a zokrema — pro ukrainciw poselenych w prowincii Misiones ta Posadas, de bahato naszych ludej zajnialo wyznaczni stanowyszcza w torhiwli j industrii. Cej ukrainskoho pochodzennia arhentynec, dbaje pro materialne pidnesennia swojei batkiwszczyny, ale zatrymuje riwnoczasno j ne zanedbuje kulturu ducha swoich batkiw. Osoblywo sprawa relihii je naszomu narodowi duze dorohocinna . . .

WAZKYM KALIBROM

Noworiczne zasidannia odnoi uprawy

W odnomu tabori D. P. widbuwajutsia noworiczni zbory uprawy. Prowodyt zboramy sam holowa. Zasidannia trywaje korotko, bo wono, jak zawzdy, dilowe j seriozne. Korespondent naszoho tyznewyka zapysuje bukwalnyj zmist narady:

Holowa Luczkowskyj: No, panoczky, woroczajmosia do znanoj sprawy, chto poide do Wildfleken, a chto dali bude robyty opozyciju w Szwajnfurti . . .

Naczalnyk administracii Kopystnik Andronianskyj synicz Skladkowskyj: czy maju aresztuwaty wsich buntowszczykiw? Mij widdil wyholowyw wze instrukciju do pidinstrukcii po karanni pekariw/ wolociziw samohonszczykiw i tych, szczo choczut ity pid inszoju niz my bandероju.

Referent praci Hrubellia: ja ich wsich zenu szczodnia o wosmij do tworczoi praci dla batkiwszczyny j widpowidnoho prydilu. Znaczytsia, tojwo, plan bude perewykonanyj . . .

Sekretar uprawy Truszia: ja protestuju proty dyskusii bez zaczytannia protokolu, jakyj ja pysaw try chwylyny i dwi sekundy na urokie matematiki i anglijskoho jazyka. Krim toho nasza policija obrazaje hromadian, ne szanuje czleniw uprawy.

Referent mechaniczno—budiwelno—opalowo—szewsko — krawiecko — kustarno—blacharskych spraw i proczija i proczija i proczija, probuje zakuryty cyharku, skruczenu z resztok "Wiestiej z rodiny", kaszlaje i zaczynaje: Nie smotrja na wysokija prawitelstwenyja kaczestwa hospodina referenta administracii ja wydaw nakaza po likwidacii kradizok zahotowlenoho na zimu derewa. Do Wolfflekena nuzno wyslaty tych, szczo ne powykydaly swoich piczok i ne sluchajut Unry. pozajak my ne zmozeno peretrywaty samoje splosznoje wremia . . .

Prof. Zwinczenko z widdilu po zahotowci kultury: ce panowie nejasna istorija, ii treba rozhlanuty w mysteckij studii, a na ce koneczni fondy; wynen tut bezumowno teatr, szczo pidburuje narod.

Tyhryckyj, referent finansiw: ne dam hroszej, ne dam hroszej! Treba daty dopomohu politwiazniam, oho, ne taki my wze durni!

Dyrektor himnazii Nakwadratnyk: pokynmo, panowe, dyskusii. Holowna ricz ce pownowlasti dla mene, szczob ja mih usuwaty uczyteliw i zaklasty uniwersytet ta drukuwaty tomy naukowych tworiw. Ne na te zdobuwaw ja swoi dyplomy.

Harnaszczak kryczyt: dosyt, panowe! Des tam u kuchni zbihaje horochowa juszka. Na obid czas ity; ja tam ne dumaju zurytysia; w mene moloda zinka.

Detektorowycz z widdilu informacii dawno wze pidkruczuje radjo, sluchajuczy tango: "Nedokinczena konferencija": Koniec panowie! Sprawu peredajemo do polahody referentowi bezpeky. Barns zajawyw, szczo Unra perestane wydiluwatycharczi: walajmo do chaty, na mene w biuri czekajut diwczata j kolporteri. (Pidspiwuje: "Koly pohasne wze twojoho sercia zar").

Burylas: ja ne dozwolu, szczob mene wykydaly bez pryczyny. Ja za narod i za kurin molodi. Het z starymy metodamy, slawa nam, molodym!

Holowa zakuruje trynadciatu cyharku. Prybihaje poslanec z UNRRA, szczob nehajno wyslaty dwi tysiaczi ludej do tretioho szczeplennia proty tyfu. Naspiwaje wistka pro te, szczo w teatri wybuchla nowa swarka; Policija konfiskuwala rewynne teliatko wahoju 300 kg po 25 marok; W druhomu bloci narodyla sia szcze odna displejsed person. Do kooperatywy naspiw nowyj transport pasty do czerewyk po najdeszewszij cini 20 marok za korobku . . . Zbory uprawy rozhodiatsia. W powitri pachne snihom i samohonom. Zaczynajetsia nowyj rik iz starymy istorijamy.

Pylyp Makohon

Czuzynci pro ukrainziw

Anhlijski podorozni w naszij batkiwszczyni

Do druhoi polowyny XVIII storiczcza widnosytsia kilka podorozej po Ukraini anhlijskych dyplomatiw, ekonomistiw ta psymennykiw, szczo zbudzujut osoblywe zacikawlennia.

Dzozef Marszal, szczo buw w Ukraini w 1769 do 1770 rokach i opysaw swou podoroz w 1772 roci, howoryt pro Ukrainu slidujucze:

"Ukrainu zastaw ja, jak krainu nejmowirno rodiuczu j duze dobre zahospodarenu, nepodibnu do ujawy, jaku ja stworyw sobi pro Ukrainu, na osnowi proczytanych knyzok."

Pereizdzajuczy szerez Ukrainu, (Kyiwszczynu j Czernyhiwszczynu) Marszal pidkresluje, szczo "widczuwaw sebe wilnym i bezpecznym, jak u perszomu lipszomu anglijskomu grafstwi (oblasty), chocz todi bula wijna z Tureczczynoju".

Pro ukrainskyj narod Marszall pysze: "Suczasne ukrainske pokolinniace moralnyj i dobre wychowanyj narod: ukrainski selany najkraszczi chliboroby w cilij Rosii, a Ukraina, z ohladu na skarby swojei pryrody je najwaznisza prowincija Rosii". Wzahali Ukraina ne tilky podobalasia, ale j zaimponuwala wybahlywomu anhlijcewi. Skriz, de tilky mowa pro ukrainske chliborobstwo, lad i czystotu, poriwniuje nasz kraj z najkraszczymy prowincijamy Anhlii. "Ja szcze ne baczyw takoi krainy, jaka tak duze bula schoza na najkraszczi prowincii Anhlii, jak ja ce zauwazyw na Ukraini".

Opysy podorozi Marszalla wyjszly w mowach anhlijskij, nimeckij i francuskij.

Podibne wrazinnia zrobyla Ukraina takoz na inszoho anhlijskoho podoroznyka, profesora mineralogii kembridzskoho uniwersytetu Edwarda Daniela Klarka (Clarke), jakyj u swoij knyzci "Podoroz do Rosii", Krymu j Tureczczyny" (London 1812) pysaw:

"My zustrily walky ukrainciw, szczo rizniatsia pid koznym ohladom wid inszych meszkanciw Rosii. Ce duze szlachotna rasa. Wony wyhladajut kripkisze ta kraszcze wid moskaliw i perewyszczujut ich u wsiomu, de lysz moze odna klasa ludej perewyszczaty druhu. Wony je czystiszi, zapopadlywiszi, czesniszi, blahorodniszi, widwazniszi, hostynniszi, pobozniszi ta mensze zabobonni".

"Chaty na Ukraini czysti i bili, jak w Uelsi. Mandriwnykowi zdajetsia, szczo win perenissia do Holandii abo do Norwegii. Narod w Ukraini nahaduje werchowynciw iz Szotlandii . . . Za stolom ukrainskoho selanyna bilsza czystota, aniz za stolom u moskowskoho kniazia . . . . Pisla powstannia Mazepy, rosijskyj uriad ne perestaw nyszczyty prywileiw Ukrainy."

(Z knyzky W. Siczynskoho "Czuzynci pro Ukrainu".)

Zakinczennia moskowskoi Konferencii

28-XII-ho o druhij hodyni noczi odnoczasno w Londoni, Waszinhtoni i w Moskwi proholosyly pidsumowne komunike Konferencii Ministriw Zakordonnych Spraw Anhlii, Ameryky ta SSSR, jaka widbuwalasja w Moskwi z 16-ho do-26-ho hrudnja. W komunike howorytsja, szczo try Ministry Zakordonnych Spraw, upownowazeni swoimy urjadamy, pryjszly do zhody w takych pytannjach:

1) **Atomowa enerhija.** — Nehajno stworyty komisiju z predstawnykiw 3-ch welykych derzaw szczodo wywczennja metodiw zastosuwannja atomowoi enerhii dla cilej myrnoho rozwytku ludstwa. Try Welyki Derzawy zobowjazujutsja prypynyty wyroby atomowych bomb i inszych znarjad atomowoi enerhii dla wijskowych cilej. Try Welyki Derzawy obminujutsja swoimy doslidnymy dosjahnennjamy w pytanni atomowoi enerhii na szlachu zastosuwannja dla myrnych cilej. Na nastupnomu Zjizdi Objednanych Nacij, szczo widbudetsja 10-ho sicznja 1946 roku, bude stworena komisija z predstawnykiw 11-y derzaw dla hospodanskych cilej ludstwa.

2) **Rumunija.** — Urjady SDA ta Welykobrytanii wyznajut Rumunskyj Urjad korola Mychaila, jakszczo win poszyryt swoju demoktatiju i rozpowsjudyt swobodu presy, relihii ta zboriw na wsi isnujuczi rumunski partii (krim faszystskych) i prowede zahalni wybory na demokratycznych osnowach.

3) **Bolharija.** — Urjady SDA ta Welykobrytanii wyznajut Bolharskyj Urjad Narodnjoho Frontu, jakszczo cej urjad wwede do swoho skladu 2 predstawnyky opozycijnych partij, szco ne braly uczasty u wyborach.

4) **Japonija.** — Majbutnje Japonii bude wyriszuwatysja Kontrolnoju Komisijeju z predstawnykiw 4-ch Welykych Derzaw, a same: SAD, Welykobrytanii, SSSR ta Kytaju, — z postijnym miscem/ perebuwannja w Tokio, pid zahalnym keriwnyctwom henerala Mak Artura.

5) **Kytaj.** — SAD ta SSSR pohodylys jaknajszwydsze wywesty swoi wijska z Kytaju ta stworyty wse mozlywe dla prypynennja hromadjanskoi wijny w Kytai i syloju swoich awtoryteiw nadali strymuwaty wybuchy zurojnych konfliktiw u Kytai.

6) **Koreja.** — 3 Welyki Derzawy pohodylys stworyty w Korei nezaleznyj urjad na szyrokij demokratycznij osnowi, jakyj bude kermuwatysja protjahom 5-y rokiw predstawnykamy 5-och Welykych Derzaw.

Dali jde zmist komunike, wydanoho 24-ho hrudnja szczodo myrnych umow z Rumunijeju, Bolharijeju, Italijeju ta Finlandijeju.

Lysty do Redakcii

Z prowodu dopowidi prof. Doroszenka

Tema, jaku zatorknuw prof. Doroszenko **w dopowidi pro naddnipriianciw i halyczan** dijsno aktualna j cikawa, chocz i maje charakter dyskusijnoi . . .

W koznij ukrainskij hromadi, de meszkajut "waszi" i "naszi" mozna majze szczodenno poczuty debaty pro te, chto daw bilsze wartostej dla naszoi Materi Batkiwszczyny "naszi", czy "waszi"?

Os nawit w naszij kimnati zaraz zczepylysia dwoch molodykiw, szczo naskakujut odyn na odnoho i nawit kulakamy hrymajut po stoli.

"My", hukaje odyn, "daly Ukraini batka ukrainskoi literatury Kotlarewskoho, daly Szewczenka, Lesiu Ukrainku, Kociubynskoho, Wynnyczenka, Olesia. My daly dla teatru bratiw Tobilewyczіw, muzyci-Lysenka, Leontowycza, Koszycia . . . nareszti daly znamenytych hetmaniw Chmelnyckoho, Mazepu, Doroszenka, Symona . . . a szczo z daly „waszi"?

"Jak?" -zachwyluwawsia oponent i dawaj zi swoho boku wykrykuwaty imena Sahajdacznoho, Franka, Stefanyka, Lepkoho, Szeptyckoho, Jewhena . . .

Dowho wedut swoju zapalnu dyskusiju dwa molodi patrioty, lysze ne mozut zrozumity odnoho; szczo ne dadut tym nijakoi korysty i lysze wnosiat rozjednannia miz sebe. Ne rozumijut chlopci, szczo w cej czas, w epochu, koly jde pereocinka wsich wartostej naszoho zyttia potribne nam ne rozjednannia, a nawpaky objednannia naszoho narodu. Treba teper zabuty, szczo isnujut bojky i lemky, huculy, wolyniaky, poliszuky, naddnipriianci i naddnistrianci, a koznomu lysze treba pamiataty, szczo wsi my dity odnoi welykoi znedolenoi i skrywdzenoi Materi ta szczo lysze spilnoju praceju, braterstwom i wiroju zmozemo prywesty ii do kraszczoho majbutnioho.

Fedir Syd-ko., Schweinfurt.

Czomu drukujete latynkoju

Wysokopowazanyj Pane Redaktore!

Z nahody pojawy perszoho czysla "Nedili" choczu podilytysia z Wamy wrazinniamy, szczo ja ich widczuw pry poszyruwanni naszoho tyznewyka miz szwajnfurtskymy ukrainciamy. Zahalno bahato ludej zrozumilo, czomu "Nedila" drukowana latynskymy czerenkamy, tym bilsze, szczo ukrainci halyczany j wolyniaky wmijut i latynkoju czytaty. Chto w zahalnomu cikawytsia swoim drukowanym slowom, toj ne duze narikaje, szczo, mowlaw, "kazut nam czytaty "po polsky" drukowanu hazetu". Ale je bahato i takych, szczo ne rado czytalyby hazetu nawit todi, koly b wona bula drukowana swoimy, ukrainskymy czerenkamy. Tak i je z bahatma ukrainciamy z perszoho taboru. Isnujut tut taki kimnaty, de zywut ludy bez nijakoho zacikawlennia; oszukanci, nekulturni, taki, szczo tilky j dumajut pro spekulantski temni istorii. Ne majut nijakoi swidomosty, malo wychowani, brudni. Czastenko ne znajut wony, czomu wony same tut: UNRRA isty daje, za meszkannia ne platiat, robyty ne choczut, a to j j druhym zyty ne dajut po dobromu. A za hroszi to takyj panok prodawby i batka ridnoho, prominiawby swoju wiru i nacjonalnist i swoju osobystu czest. Otiamtesia, panowe! Zhadajte wazku chwylynu, zhadajte za naszych batkiw, bratiw i sester, szczo tam karajutsia w Batkiwszczyni. Naszi braty w USA i Kanadi za nas roblat starannia, ne dawajmo pryczyn, szczob wony namy rozczarowuwalys. Powoditsia hidno j kulturno, jak wypadaje ukrainciam, wysoko trymajte naszu nacjonalnu hidnist pered czuzynciamy!

Jak-kyj Illa, z perszoho taboru.

Kapela bandurystiw u Müncheni

(Wlasna korespondencija)

25-ho i 26-ho hrudnia w tabori Karlsfeld u Müncheni wystupyla reorhanizowana Kapela Bandurystiw u skladi 30 czolowik, pid nowoju dyryhenturoju widomoho orhanizatora choriw p. Bczyka Kapela robyt bahato kraszcze wrazinnja jak budkoly dosi. W kapeli wystupajut dobri holosowi syly, miz inszym, bas Olchowyj. Widdil Informacii robyt zachody zaprosyty Kapelu, bodaj na odyn weczyr, do Schweinfurtu.

W Karlsfeldi widbuwajetsja **instruktorskyj wyszkil starszych plastuniw i plastunok,** a w Müncheni **wsestudentskyi zjizd** iz 3-ch zon, ta zjizd **zinoczych orhanizacij,** na jakyj prybula delehatka **Mileny Rudnyckoi** iz Paryzu.

W Müncheni powstala **Miznarodnja Liha Politycznych Wjazniw** nimeckych koncentracijnych taboriw. Ii prowidnykom wybraly **ukrainca p. Pasicznszka.** Liha Politycznych Wjazniw podala kompetentnym czynnykam spysok ukrainskych wojennych zloczynciw.. (BO)

Permitted by authority of Military Government, December 1945.

Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 6-ho Sicznia 1946 Nr. 3

Kolada na czuzyni

Koly nad malenkym switykom naszych piatioch „blokiw" zijde na szwajnfurtskomu nebi swiatweczirnia Zorja, posidajemo dowkruh naszych stoliw, zadywymosia w Kutiu (ne wsi ii matymut) ta polynemo dumkamy w Ridnyj Kraj i mynule. Swiatkuwaly my wze rizni Swiat-weczori: jasni, jak oczy Cheruwymiw, i zameteni churtowynamy podij, szczo perekoczuwalysia nad naszoju Batkiwszczynoju. I os

> Smacznoi Kuti i Szczaslywych
>
> **Rizdwianych Swiat**
>
> **Holowi j Uprawi Ukrainskoho Taboru w Schweinfurti**
>
> **Redakcijam Ukrainskych Czasopysiw za mezamy Batkiwszczyny**
>
> **Centralnomu Ukrainskomu Dopomohowomu Biuri w Londoni**
>
> **Ukrainsko Amerykanskomu Dopomohowomu Komitetowi**
>
> **Ukrainsko Kanadijskomu Dopomohowomu Fondowi**
>
> **i wsim naszym Spiwrobitnykam, Czytaczam ta Prychylnykam**
>
> bazaje
>
> **Redakcija „NEDILI".**

swiatkujemo szcze odyn Swiat-Weczir, moze, najtychiszyj, moze najsumniszyj, odno pewne: inszyj niz wsi doteperiszni, nerozhadanyj, jak sama weletenska Tajna Narodzennia Boho-Istyny.

Widirwani wid jasenowych stoliw Ridnoho Kraju, zaneseni witramy doli na czuzynu, pochyleni pid tiaharem mynuloho, neswidomi toho, szczo nas czekaje dywymosia w merechtinnia rizdwianych swiczok jak mandriwnyky, szczo chotilyb baczyty w widbleskach dalekych majakiw nadii poworotu do zatyszszia domu. Mis welykymy i malymy narodamy toho switu, szczo powstaje z welykoi krywanoi dramy ostanniol wijny, nalezymo do najbilsz pokrywdzenych doleju, do takych, szczo ne osiahnuly, czoho bazaly i chytajutsia na perechrestiach tomlywoho Marszu do Mety.

Ale my ne sami. Bo i tam, w Batkiwszczyni i tut na czuzyni palajut szcze wohni braterskosty ukrainskych hromad i lyne mohutnia Kolada, szczo zlahidniuje boli, dodaje syly, jednaje rozdilenych i dzwenyt slawoju storiczcz ta wiroju pokolin. Chaj i tut, pid czuzymy zoriamy, lunaje nasza Kolada i nese bratam na Ukrainu ta za okeany wistku, szczo trywajemo i czekajemo. Czekajemo i wirymo. Wirymo i hotowymosia. Chaj bude Koladoju newhnutoi Wiry nasza Kolada na czuzyni!

Boh Predwicznyj narodywsia

Za czesnist, wirnist, braterskist

W dniach 21—23 hrudnia 1945 ho roku widbuwsia w Aschaffenburzi zjizd ukrainskych pysmennykiw, czleniw MUR (Mysteckyj Ukrainskyj Ruch), w jakomu wzialy uczast takoz i inszi wyznaczni predstawnyky usrainskoi literatury na wyhnanni. Zizd wysluchaw kilkoch dopowidej po switohladowi szukannia w literaturi, pro styli suczasnoi ukrainskoi literatury i uchwalyw rezolucii zowniszniono ta wnutriszniono poriadku.

Rezolucii wnutriszniono porjadku majut takyj zmist:

1) Sered mas naszoho wtikactwa pomitnyj pidupad samozachoronnoi morali. Naslidkom cioho je driblennia naszoho hromadianstwa na hrupy ta hrupky.

Stwerdzujemo, szczo my wsi tut na czuzyni je samy po sobi odne ideolohiczne i nacjonalne cile. **U wsich nas odna meta, odne duchowe oblyczczia, odna narodna dusza.** Podilom nas na hrupy my prozradzujemo brak dowirja do samych sebe i dajemo mozlywist naszym suprotywnykam wnosyty miz nas rozklad i dezorhanizaciju. Wyznajemo konecznist politycznoi aktywnosty naszoho hromadianstwa, ale **wymahajemo wysokych i micnych moralnych jakostej tych, chto wede prowid,** a wodnoczas welykoi jednosty dijannia ta solidarnosty u szyrokych masach. My — **braty po krowi, po terytorii, po pochodzeni.** Nasz czas wymahaje wid nas osoblywo zrozumity ci wysoki czesnoty.

2) Zokrema zjizd stwerdzuje, szczo w naszomu kulturnomu zahali zmenszylosia zacikawlennia sprawamy swojei kultury, a zokrema literatury. Zwertajuczy uwahu na ce nebazane i zahrozlywe nastawlennia, zjizd wyslowluje swoi mirkuwannia w dwoch napriamkach:

a) do tworciw i spiwtworciw naszoi literatury — pidnesty swij prestiz u wlasnomu otoczeni ta w otoczeni, sered jakoho wony dijut;

b) do hromadianstwa — projawyty bilsze tych welykych moralnych ta szlachetnych czesnot, jaki spryjatymut pojawi wysokowartisnych tworiw naszoho mystectwa, zokrema mystectwa slowa.

Z cioho wyplywaje: tworci chudoznioho slowa ne poslabluwaty powynni pylnosty pry wykonanni swoho poczesnoho obowiazku pered batkiwszczynoju i narodom. Ne prynyzuwaty swoho poklykannia zaminoju joho na jakis inszi zaniattia, nawit koly b wony wydawalysia czasowo prywablywiszymy, niz tiazka i widpowidalna pracia nad tworenniam naszoho mystectwa. Suworo stawytys do czystoty swojei mysteckoi dijalnosty. Ne piddawatys czasto modnym i nedowhotrywalym idejam, jaki u wyslidi wplywajut ne worczo na chid praci pysmennykiw. Pamjatajty, szczo odynokym sudijeju mystcia je joho welyka pryroda, a ne jakis ludski mirkuwannia, podyktowani prystrastiju czy zarozumilist. Namahatysia sluzyty interesam swoho narodu w czasi i prostori, pamiatajuczy pro tu widpowidalnist, jaku mystec nese pered istorijeju. Powodytysia hidno i czesno pry wsich umowach, osoblywo pid czas ponewolennia czy u worozomu poloni. Pamiataty pry cjomu pro swoju hidnist, czest i moral jak pysmennyka i jak ludyny.

Naszomu hromadianstwu zwertajemo uwahu — dywytys na sut ridnoi literatury szyrsze, hlybsze i welykoduszniszе. Chudoznia tworczist wymahaje szyrokoho ta szlachetnoho pikluwannia i opiky. Zwertajemo uwahu naszych politycznych czynnykiw na te, szczo nedopustymo zastosuwaty do okremych pysmennykiw czasto neczesnyj natysk czy teror, jakszczo dannyj pysmennyk nalezyt do jakohos inszoho uhrupowannia abo je nezaleznyj. Pysmennyk potrebuje swobidniszoho ruchu, i treba ne spuskaty z uwahy, szczo win nalezyt do szyrszoho uhrupowannia — do ciloho narodu a nawit do ciloho switu.

3) Nareszti zjizd zaklykaje wes prowid narodu: joho politykiw, joho naukowciw, joho mystciw, joho swiaszczennykiw, joho wijskowych, joho pidpryjemciw — u swoij czynnosti na czuzyni projawlaty welyku tworczu moral i muzne stawlennia do swoich obowiazkiw. Te same stosujetsia do szyrokych mas naszoho wtikactwa. **Czesnist, wirnist i braterskist** — os holowni naszi czesnoty. Nasza powedinka, jak odynyc, tworyt u sumi swoij nasze zahalne moralne oblyczcza.

Taka moralna postawa dast nam mozlywist perenesty natysk ludskoi zloby i wykonaty nasz obowiazok pered naszoju istorijeju ta pered usim ludstwom, szczo prahne buty wilnym tak duchom, jak i tilom. Majbutnist bezsumniwno wyprawdaje ci naszi hasla i ci naszi zasady!

Nowe w naszij hromadi

Pamiatajmo za studijujuczu molod

Keriwnyk Widdilu Informacii distaw na Nowyj Rik wid Holowy Komisii Dopomohy Ukrainskomu Studenstwu lysta takoho zmistu:

Komisija Dopomohy Ukrainskomu Studenstwu

peresylaje Wam szczyri bazannia szczaslywych Swiat i Nowoho Roku. Korystajuczy z cijeji nahody, prosymo pryniaty serdecznu podiaku za Waszu prychylnist i Waszi trudy w koryst studijujuczoi molodi. W nadii, szczo Wy i nadali ne widmowyte nam Waszoi cinnoi spiwpraci u naszych zmahanniach, ostajemo z naleznoju poszanoju. (—)

Prof. Dr. Zenon Kuzela."

Zbirkowa akcija, perewedena w lystopadi m. r. Widdilom Informacii miz hromadianstwom naszoi szwajnfurtskoi hromady prynesla znacznu sumu 3352,50 RM., postawywszy nas na odno iz perszych misc pid tym ohladom na spysku zertwodawciw KODUS. Czerez te, szczo Komisija Dopomohy Ukrainskomu Studenstwu opikujetsia kilkoma sotniamy ukrainskoho studenstwa ta szczo wze w najblyzczomu czasi rozpicznutsia studii na nimeckych i ukrainskych wysokych szkolach. KODUS prosyt i nadali pidtrymuwaty joho akciju, szczob joho kasa mala postijnyj doplyw potribnoho hrosza. Centrala KODUS zi swoimy holowniszymy widdilamy w Miuncheni, Regensburzi j Bajrojti zibrala kruhlo 22 000 marok, odnacze cia suma daleko ne wystaczaje na pakryttia najwazniszych wydatkiw, zwiazanych iz studijamy naszoi molodi.

Widdil Informacii prowede w porozuminni z referatom Oswity w dni Rizdwianych Swiat **nowu zbirkowu akciju pid haslom: "Kolada naszym studentam"!** Treba spodiwatysia, szczo ne znajdetsia miz swidomoju szwajnfurtskoju hromadoju nichto, chto pozaliwby kilka sotykiw czy kilka marok na taku wysoku cil. Hromadiany, pryjmajte po druzniomu paniw Komandantiw blokiw, szczo pryjdut do Was zi zbirkowymy lystamy dobrym slowom i takoju, jak chto moze, po zertwuje widpowidajte na ichniu zaochotu. Narod nam wsim kolys za ce podiakuje (KTB).

> ?
>
> **Chto? Szczo? De?**
> **Koly? Z kym? Jak?**
>
> **Pro ce sluchajte na swiatocznij prohrami**
>
> **„Szczodennoi Weczirnoi Hazety"**
>
> **u wiwtorok 8-ho sicznia, hod. 8.30!**

Jalynka dla lytowskych ditej

W nedilu, 30 ho hrudnia 1945 — ho roku w szkilnij zali naszoho tretioho bloku widbulasia **jalynka lytowskoi ditwory,** na jaku zaproszeni buly uczyteli ukrainskoi narodnioi szkoly z predstawnykamy uczniw i batkiw wid koznoi klasy.

Poseredyni zali stojala harno prybrana jalynka. Bahato bulo deklamacij, spiwiw, ruchomych hrupowych ihor, duze wdalo wykonanych. Pisla toho prybuw "Did Moroz" iz podarunkamy, radisno prywitanyj ditworoju. Ukrainski dity distaly podarunky takoz. Na swiati buly predstawnyky UNRRA z dyrektorom, panom van Benedenom, na czoli. Dyrektor lytowskoi narodnioi szkoly na zakinczennia diakuwaw UNRRA za dbajlywe pikluwannia i prysutnim ukrainskym uczytelam za czest hostjuwannia. Ukrainski dity ciloju hrupoju diakuwaly laskawym hospodariam. Zi slowamy prywitu wid ukrainskych uczyteliw wystupyla pani Wojnarowska. (W)

S rilaly, strilaly, dyky razbihalys...

Hrupa b. lisowych robitnykiw, a same panowe Iwan Prokopczak, Wasyl Cyhan, Mykola Hnatysko, Petro Kytnyczuk, Iwan Szerszen, Wolodymyr Alkin, Osyp Fedak, Mychajlo Dzioba i Myron Korol pid prowodom widomoho derewozahotowszczyka i amatora dyczyny, inzynera Zajacia, wziala mynuloi nedili uczast w welykomu poluwanni na dyky, zornanizowanomu dyrekcijeju UNRRA ta wijskowoju wladoju, szczo widbuwalosia w lisi w 15 kilometrach wid Szwajnfurtu. Naszi myslywci wytropyly kilka stad hriznych dykych swynej, ale strilci cilaly tak pohano, szczo ne wbyly ni odnoi iz nych i ne budut isty na swiata dyku peczeniu, (jakszczo naszi spekulanty ne wykombinujut ii wid kraszczych lowciw zywoho swyno-towaru). Kazut, szczo dejaki z naszych strilciw po dorozi do domu z zalu za wtraczenoju slawoju j peczeneju ne raz zahlanuly do plaszczyny...

Noworiczni bazannia "Szczodennoi Weczirnoi Hazety"

Redakcija „Szczodennoi Weczirnioi Hazety" zasluzyla sobi wze na zahalne pryznannia hromadjanstwa za swoju szczodennu, wazku i napolehlywu informacijno-rozwahowu sluzbu. Ne odna weczirnia ii awdycija prynesla naszomu zahalowi, w teperiszniomu holodi na kozne drukowane slowce i wistoczku sprawzniu hodynu widpoczynku i zadowolennia. Do takych switlych wystupiw naszoi zywoi hazety nalezatyme bezpereczno 138-e peredawannia, w ponedilok 31-ho hrudnia 1945-ho roku, szczo j stojalo pid znakom zakinczennia staroho i bazan na Nowyj Rik.

Prohrama hazety poczalasia, jak zwyczajno, chwylujuczymy wistkamy z radija, zakordonnoi presy i zwidusil. Dali jszly wistky z ukrainskoho zyttia na czuzyni ta chronika taborowych spraw. Tut wystupyw hist naszoi Redakcii **p. Petro Jamnjak, redaktor taborowoi hazety w Bamberzi "Czuzynoju",** szczo w swobidnij, prykraszenij humorom rozmowi z redaktorom „Szczodennoi Wecz. Hazety" rozpowiw nam bahato cikawoho pro zyttia, radosty j zurby naszych bratiw w susidniomu Bamberzi. W kinci Redakcija wystupyla z ciloju wdaloju bomboju **wlasnych oryhinalnych "bazan" dla swoich sluchacziw.** I wid tijei chwylyny zala peredowan peneminylasia w weselu publiku dobroho rozwahowoho teatru, wybuchajuczy raz u raz salwamy smichu ta opleskiw. Dumajemo, szczo dejaki iz tych bazan warto zapysaty i na storinky "Nedili", bo zal, szczob, u naszych czasach, skupych na smich i mudryj dotep taki smichowynky propadaly razom iz prolunanniam ostannioho ozywlennia na zali. My dozwolyly sobi powtoryty dejaki z nych:

"Wseczesnijszomu j Wysokopreпodobnomu **Otcewi Protojerejewi Hajukowi,** prawoslawnomu nastojatelewi Szwajnfurtu bazajemo ,,howorylo sia w teksti Szczodennoi Weczirnioi Hazety, szczob wyswiatym na dyjakona pana Bubellu ta nakazaw zaklasty, dla bilszoi slawy Bozoi, centralne ohriwannia w taborowij cerkwi na Rizdwo."

"Wysokopowazanym Panam Dokroram: Ma-

Podii tyznia

* Waszyngtonskyj korespondent szczodennyka "New York Times" ("Niu Jork Tajms") powidomyw, szczo w siczni cioho roku strinutsia upersze wijskowi szefy piatioch welykoderzaw. Wony radytymut **nad stworenniam internacionalnoi armii,** szczo b mala ochoroniuwaty myr. Inicjatywu dla tijeji zustriczi wijskowych daw brytijskyj urjad.

* Nimecka presa, a zresztoju i presa ciloho switu szyroko zajmajetsia **prywatnym i politycznym testamentamy Hitlera,** znajdennymy amerykansko-brytijskymy oficeramy rozwidky w trjoch b. kurieriw Bormanna. Wony pokynuly oblozenyj Berlin riznymy dorohamy, majuczy doruczyty testamenty admiralowi Denicowi, a teper popalysia w ruky sojuznoi wlady. Oficijno opublikuwaly czastynu politycznoho testamentu Hitlera, de win probuje wynu za ostanniu krywawu switowu wijnu widchylyty wid sebe ta sklasty ii wykluczno na miznarodnie zydiwstwo.

* 27-ho hrudnia mynuloho roku **zaczalysia** nowi perehowory miz predstawnykamy **Centralnoho kytajskoho uriadu i komunistamy.** Ce persza zustricz obydwoch rozswarenych storin wid 17-ho zowtnia 1945.

* 2-ho sicznia 1946-ho roku widnowyw swoju rozprawu **Miznarodnij Wojennyj Trybunal,** szczo pererwaw ii z ohladu na Swiata. Na lawi obwynuwaczenych ne bulo lysze b. szefa Gestapo, Kaltenbrunnera, szczo znow distaw wylywu krowy do mozku. Perszoho dnia po swiatocznij pererwi sud sluchaw faktycznoho materijalu amerykanskoi prokuratury pro dijalnist Gestapo, osnowanoho 1933 ho roku Hermannom Geringom dla toho, szczob usima sposobamy nyszczyty worohiw hitleriwskoho rezymu.

* **W piwnicznij Italii anhlijska ta italijska policija prowadyt zaraz welyki rozszuky** za faszystamy ta prychylnykamy nacizmu. Tilky w odnomu Milani zaareszuwaly dekilka tysiacz faszystiw, konfiskuwawszy weletensku kilkist rusznyc, zbroi ta towariw, szczo jszly do spekulacii.

> **Cia rubryka ce lysze korotenka "stenohrama" najwazniszych wistok z radija i presy za mynulyj tyzden. Pamiatajte, szczo "Nedila" ne je informacijnoju zahalnoju hazetoju, lysze malenkym orhanom odnoho iz 212 taboriw DP i w nij hodi Wam szukaty wyczerpnoi politicznoi ta wzahali aktualnoi informacii. Koly choczete toczno znaty, szczo dijetsia w Kraju, w Nimeczczyni, Ewropi, Ameryci i na cilomu switi, chodit na peredawannia "Szczodennoi Weczirnioi Hazety" Widdilu Informacii! Wony widbuwajutsia koznoho dnia o hod. 20, 30, w welykij zali na parteri III-ho bloku.**

* Za moskowskym radjom, u Francii z wwedenniam kartkowoi systemy na chlib, **charczowa sprawa ne pokraszczala, a pohirszala** tomu, szczo francuzki uriadowi kola nedbajlywo stawlatsia szczodo zabezpeczennia naselennia charczowymy kartkamy. W Paryzi ce prywelo do powazniszych zaworuszen z wtruczanniam policii.

* Pidhotowcza robota wlasztuwannia prymiszczennia dla **heneralnoho Zjizdu Objednanych Nacij** zakinczena. Welyczeznyj londonskyj palac wlasztuwaly najnowiszymy technicznymy sporudamy. Delehaty poodynokych derzaw i narodiw prosto z domu zasidannia zmozut zwiazuwatysia telefonom z uriadamy swoich derzaw. Zjizd zakordonnych dyplomatiw do Londonu trywaje, stolycia Welykoi Brytanii staje oseredkom zacikawlennia ciloho switu.

* **Warszawskyj polskyj sojm ratyfikuwaw** 1-ho sicznia umowu pro schidnyj kordon polskoi derzawy, skladenu miz Polszczeju i SSSR 16 ho serpnia 1945. Linija kordonu prochodyt teper po tak zwanij linii Kerzona, cebto w centralnij swoij czastyni po riczci Buh.

* **Oficijno powidomyly pro instrukcii prezydenta Spoluczenych Derzaw, Harry Trumana,** w sprawi pryjmannia do USA bizenciw i deportowanych osib. Dozwil na wjizd dawatymut w mezach peredbaczenoi kwoty osobam usich nacjonalnostej i wirowyznan na osnowi sprawedlywoho rozpodilu. W amerykanskij okupowanij zoni powstanut z wesnoju opodalik taboriw wywezenych osib **amerykanski konsulaty,** szczo wyriszuwatymut pro te, komu z bizenciw daty dozwil na wyizd, a komu ni.

Papska misija obizdzaje tabory

Z doruczennia Apostolskoi Stolyci w Rymi papska misija objizdzaje tabory czuzynciw w amerykanskij okupacijnij zoni Nimeczczyny, szczob zorijentuwatysia pro stan relihijnoho i kulturnoho zyttia nasylno wywezenych osib. W sklad misii wchodiat taki predstawnyky: lytowskyj, madiarskyj, polskyj, rumunskyj, ukrainskyj, juhoslawskyj i czechoslowackyj. Holowoju misii je italijskyj epyskop, prydilenyj do holownoi kwartyry u Frankfurti. Widporucznykom dla ukrainciw je o. Dr. Diaczyszyn.

karewyczowi, Tymoczkowi, Komlikowi i Bazylewiczowi, "lekarzom Osrodka Polskiego w Szwajnfurcie", bazajemo, szczob na Swiata wstryknuly sobi naleznu porciju sprawznioi ukrainskoi horilky ta spilno zaspiwaly tradycijnu pisniu:

Gdzie zhoda w simejstwi
Gdzie myr i tyszyna;
Nie chca wierzyc susidonky,
Ze jestem rusinem . . .

A dali:

"Naszym slawnym diwczatam, jaki szczodenno prychodiat do naszoho biura myty pidlohu bazajemo, szczob wony myly ii na majbutnie wodoju, a ne slowamy, po pidloha ne taborowyj Sud i ludskych sliw ne boitsia, a wid wody bezpereczno stane czystisza . . ."

Komandantowi taborowoi policii panu sotnykowi Switajlo Redakcija bazala, szczob pryjniaw do policii jak najbilsze sportowciw i zorhanizuwaw na Komandi szyroku prodazu szwarcowanoho smalciu i miasa po cinach pryjniatych u perszomu, a ne u 5-omu bloci.

Oce lysze kilka bazan. A bulo ich znaczno bilsze, odne dotepnisze wid odnoho, kozne nezwyczajno sposterezlywo pidchoplene i hostro wycilene w adresata, chocz pry tomu nijak ne obrazlywe i daleke wid ochoty zatroity komus zyttia. W awtora cijeji zamitky strilyly bazanniam deszczo hrubszoho kalibru, ale wono tilky j spryczynylosia do pidsylennia noworicznych nadij i prahnen. Wypadaje nam bazaty Redakcii "Szczodennoi Weczirnioi Hazety", szczob, ne zwazajuczy na nijaki trudnoszczi znutra i zzowni, ne zahubyla w nelehkij i turbotlywij szczodennij roboti 1946-ho roku swojoho jasnoho humoru. (Trat.)

Ukrainske zyttia na czuzyni

Wizytacijna podoroz Wladyky Platona

W druhij polowyni lystopada m. r. prybuw do prowincii Wiurtemberg, jak do prydilenoho jomu terenu praci, jepyskop Platon. Pisla awdijencii w gubernatora prowincii i prawnoho oformlennia swoho polozennia, jak jepyskopa UAPC w nazwanij prowincii, Wladyka Platon wizytuwaw tabory i mista de perebuwajut ukrainci prawoslawnoho wirowyznannia. Wladyka prawyw sluzbu Bozu w Ulmi, Sztutgarti, Geppingeni i w nowomu Ulmi. Wirni skriz radisno witaly swoho Archypastyrja. W. Sztutgarti uroczyste pryniattia dla Wladyky Platona orhanizowane bulo predstawnykamy UNRRA.

W Salzburzi perebuwaje 6 00 ukrainciw

W misti Salzburzi ta joho okolyciach perebuwaje bila 6000 ukrainciw. I tam wze nalahodylosia kulturno oswitnie zyttia. Praciuje ukrainska gimnazija, szczo maje wsi klasy, kilka narodnich szkil, zwawo jde nawczannia na lekcijach anhlijskoi mowy, na szoferskych kursach toszczo.

Na zahalnych zborach ukrainskoho uczytelstwa zasnuwaly **Uczytelsku Hromadu, szczo swoim** zawdanniam postawyla zorhanizuwaty ukrainskych uczyteliw w amerykanskij zoni Awstrii ta westy wychownu robotu sered ukrainskoho naselennia. **W Zalzburzi wychodyt ukrainskyj szczodennyk "Ostanni Nowyny"**, drukowanyj na dwoch storinkach..

Blyzke j daleke

(Pro knyzku poezij Jurija Balka)

Persza knyha poezii — ce probnyj kamin. Buwaje tak, szczo z perszoju knyzkoju poet odrazu wchodyt w stryzen literatury. Tak bulo z Olesem, Rylskym, Pluznykom. Buwaje i tak, szczo pysmennyk znachodyt sebe znaczno piznisze pisla perszoi sproby, jakoi potim nawit zrikajetsia. Tak bulo z Mychajlom Semenkom. Ale czastisze perszi junacki poezii dozriwajut i dajut swojeridni plody.

"Blyzke j daleke" — zbiroczka z kilkoch desiatkiw poezij, de za "blyzke" prawlat, oczewydno, motywy osobystoi liryky w rozdili "Moje serce" ta lyryczni opysy pryrody — cykl "Zelenyj swit".

"Daleke" podano w obrazach dalekoho-mynuloho ("Pro szczury") czy ekzotyczno dalekoho ("Bili atoly"). Okremo stoiat — centralna czastyna zbiroczky: "Ludy j podii" ta dodatkowi rozdily perekladiw i latyry.

W osnownomu, wsia zbirka nastroi troch wysokopomnych rokiw 1943—45: wijna, ludski zertwy, wtikaczi. Takoju tematykoiu poznaczenyj interesnyj i z mysteckoho boku widdil "Ludy j podii". Kilka poezij tut prywertajut uwahu swojeridnoju gamoju perezywan wid nacionalno swidomoho stawlennia do podij az do bohemnych zanepadnyckych nastroiw, takych charakternych dla perechodowych epoch. Tut znachodymo my i kraszczi z usioho zbirnyka liryczni wirszi, wprawleni w cilkom realistyczni ramky i sproby istorycznoi romantyky. Majemo tut elehii i sonety ta wdalym pisennym skladom napysani reczi. Mozlywo, szczo tut lezyt zerniatko, z jakoho maje rozwynutysia poetycznyj chyst. Ale treba skazaty, szczo jomu wdajutsia peredo — wsim ne intymnoliryczni reczi, a skorisze lirycznо-opysowi, nawit szcze bilsze — epiczno-opysowi.

Motywy osobystoi liryky w perszych dwoch rozdilych zwuczat szablonowo. Awtor ne pidnosytsia majze nide do jakohos oryhinalnoho obraza, jaskrawoho i micnoho. Wirszi tut zdajutsia jakyms literaturnym nasliduwanniam, a ne wtilenniam w slowesni szaty dijsno perezytych poczuttiw.

Tak samo traktujutsia j motywy pryrody. Niczoho oryhinalnoho, niczoho sprawdi perezytoho, — wse ce nawijano jakymos chrestomatijnymy zrazkamy (dyw., napr., "Osin"). Tak niby czuze j daleke wyhladaje w zbiroczci te blyzke, szczo malo b sklasty perszu i osnownu czastynu liryky.

Z inszych widdiliw odmitymo bilsz wdali satyryczni dribnyci w kinci zbirky ta pokaliczenyj pereklad prekrasnoi poezii "Ty i wy" Humilowa (jakyj czomus dwiczi podanyj z inicialom L. zamist M-Mykola), de zowsim opuszczeno centralnu strofu pro lubow, a resztu peredano, osoblywo ostanniu dosyt daleko wid oryhinalu.

Z cych sposterezen mozna zrobyty chiba toj wysnowok, szczo chyst i syla awtora lezyt ne w osobystij liryci, a w epiczho-opysowych kartynach.

UWAHA! Peresterihajte policijnu hodynu!

Amerykanska wijskowa wlada zwernula czerez prowid taboriw uwahu usim meszkanciam na zahostrennia kar za nedozwolene posidannia zbroi ta neperesterihannia policijnoi hodyny. Hromadiane, pamiatajte, szczo najmenszoju karoju za posidannia bud-jakoi zbroi je **kara 10 rokiw wiaznyci,** pry czomu takij samij kari pidlahaje ne lysze toj, w koho znajdut zbroju, ale i toj, chto znajuczy pro ce, ne powidomyw wlady!

Policijna hodyna roztiahajetsia toczno wid hodyny 22,30 uweczeri do 5-oi hodyny ranku. Za najmensze nedoderzannia tijei hodyny, hrozyt bezchladna **kara 30 dib aresztu w bunkeri!** Hromadiane! Ne lehkowazte tych rozporjadkiw, newystawlajte sebe i taboru na nebezpeku!

JALYNKA

Jak i pozatorik-tak nyni,
Nedobryj czas, tjazka hodyna;
Kwitczajemo jalynku na czuzyni,
I skriz rozkydana rodyna . . .

*

O, de, braty, Wy? Sestry, de Wy?
W nicz zymnu Swiat-tajha, morozy . . .
Jasnisz snizynok krysztalewych
U ridnych oczach-slozy.

*

Chaj z Ukrainy witer wije!
Bodaj sriblystuju snizynku
Prynesly b chmary zymowii
Na naszu w czuzyni jalynku.

W-n.

Tabir hotujetsia do Swiat

Naszi zemlaky-skytalci upersze na czuzyni po zwilnenniu wid newinyczoho rezymu hotujutsia do Rizdwa w nowych demokratycznych umowach. Tradycii, wlastywi dla ukrainskoho narodu, widrodzujutsia choz i w bidnych, ale wilnych obstawynach. Meszkanci ukrainskoho taboru staranno pryporadzujut swoje meszkannia ta perut bilyznu, szczob na swiata sijalo wse bilynoju ta czystotoju. Brud na ploszczi na tereni taboru zamitajut. Popid wiknamy swich blokiw zelenijut pidweszeni jalynky, czekajuczy Welykoho Swiata. W himnazii pidwodiat pidsumky nawczannia za persze piwriczcza. Prybyrajut cerkwu. Ta czy ne najcikawisze z usich pryhotuwan do narodzennia Chrysta widczuwajetsia w wywczanni koladok ta szczedriwok. Ich wywczajut szkolari, i plastunski orhanizacii molodi, i cerkownyj chor, i sektory taborowoho teatru. Wsi choczut serdeczno zustrity Welyke Swiato. A koladky ta szczedriwky, newmyruszczi wytwory duchu, ukrainskoho narodu, bahato deczoho nahadujut naszym skytalciam z zyttia ukrainciw na ridnij nezabutnij batkiwszczyni.

Jak pysaty lysty

do swojakiw i znajomych w Spoluczenych Derzawach Ameryky

Biuro Informacij dla Ukrainskoho (2-ho) taboru w Szwajnfurti pry dyrekcii UNRRA podaje do widoma hromadianam naszoho taboru, szczo sliduje:

Zhidno z rozporiadzeniam Holownoi Kwatyry Amerykanskych Zbrojnych Syl, 3-ho hrudnia 1946 roku dozwoleno posztowu komunikaciju miz USA ta wyselenymy osobamy objednanych nacij abo do osib, szczo znachodiatsia na tereni amerykanskoi okupacijnoi zony.

Osoba, jaka zywe tut, musyt nasampered nawiazaty kontakt z krewnymy abo pryjatelamy, jaki zywut w USA, pry pomoczi pocztowoho formulara. Formular mozna oderzaty w Biuri Informacij pry dyrekcii UNRRA (kimnata N 4, na parteri). Biuro poinformuje zacikawlenoho, jak wypownyty formular, jak adresuwaty, ta szczo w taksi mozna napysaty tilky 25 sliw w mowi, jakoi zacikawlenyj wzywaje. Wypownenyj formular zacikawlenyj skladaje w Biuri Informacij, abo peredaje joho raz na tyzden, zwyczajno w piatnyciu, do Widdilu, jakyj zajmajetsia wysylkoju.

Koly zacikawlenyj oderzyt widpowid wid adresata z USA, todi moze pysaty szczotyznia po odnomu lysti, pry czomu wilno bude pysaty na dwoch arkuszach i tilky po odnij storoni arkusza.

Osoby, szczo zywut w USA, budut maty mozlywist prysylaty paczky do 5-ty, funtiw, z Nimeczczyny do USA wysylaty paczok ne mozna.

Oderzani czerez dyrekciju UNRRA amerykanski znaczky, mozna wzywaty tilky na odyn formular. Do tyznewych lystiw i kartok budut uzywani znaczky Wijskowoi Uprawy. Osoby, szczo meszkajut pozo mezamy taboriw, budut maty zmohu takoz korystuwatysia z pocztowoi komunikacii czerez tabory, jaki znachodiatsia najblyzcze wid miscia meszkancia. Widpowidalnist nese komandant danoho taboru. Posztowa komunikacija z inszymy derzawamy bude ustanowlena piznisze.

Pozytywna narada

Wazlywi zbory Miztaborowoho Administracijnoho Komitetu

(Wlasnyj zwit naszoho spiwrobitnyka)

Atmosfera tretich zboriw Miztaborowoho Administracijnoho Komitetu (MAK) bula duze dilowa, a wyslidy naskriz pozytywni, toz i ne dywo, szczo czleny naszoi maloi "lihy nacij" ne narikaly na te, szczo musily prosydity bilsze czotyrioch hodyn w nakurenomu kabineti. Zbory widbulysia w subotu 29-ho hrudnia pry uczasti ukrainskoi, polskoi i lytowskoi delehacij, a pid prowodom holowy ukrainskoi hrupy p. Strilkowskoho, szczo jaknaz "widbuwaw" swoju czerhu. Pisla zatwerdzennia protokolu poperednich zboriw, opracilowanoho czlenom ukrainskoi delehacii, sekretar MAK p. Pedzinskyj podaw prowidnykowi Zboriw weleczenku lystu dennoho porjadku i MAK, pisla kilkoch formalnych wyjasnen czlena ukrainskoi delehacii p. Lewyckoho, zaczaw joho rozhladaty.

Najpersze rozhladaly sprawu wyizdu 500 meszkanciw ukrainskoho taboru do polskoho taboru w Wildflecken. Ciu sprawu zreferuwaw p. Strilkowskyj, pojasnywszy, szczo w naslidok perenaselennia ukrainskoho taboru amerykanska wlada, jaka wymahaje, szczoby wsi deportowani osoby buly nalezno na zymu prymiszczeni, postawyla domahannia nehajnoi wysylky 500 ukrainciw do taboru Wildfleken. Prowid druhoho taboru wystupyw proty toho domahannia, spyrajuczys na protokolarnych ziznanniach naszych hromadian, szczo buly prynewoleni pokynuty Wildfleken. MAK wysluchaw informacij pro protesty prowodu ukrainskoi hrupy pered wladoju, rozhlanuw ciu sprawu w formi duze ozywlenoi dyskusii i wreszti, prychylajuczys do wnesku ukrainskoi delehacii pro konecznist sprawedlywiszoi, realniszoi ta kompromisowoi rozwiazky cijei duze nepopularnoi sprawy, jaka mohla b zakalamutyty korektni widnosyny miz podynokymy taboramy, schwalyw potsanowu pidtrymaty protestacijnu akciju prowodu ukrainskoi hrupy pered predstawnykamy wlady. W sprawi wyizdu do Wildflekenu.

Odna sprawa bezsumniwu zacikawyt wsich taborowykiw, a je neju poklykannia (na wnesok komandanta polskoho taboru mjr. Dworczyka) **trjochosobowoi komisii,** szczo wypraciuje fachowyj memorijal w anglijskyj mowi w sprawi zminy naszoho charczuwannia na kraszcze. Cej memorijal, poswidczenyj likarskoju opinijeu Komisija (O. kapelan Kopania wid polakiw, p. Laurinaitis wid lytowciw i p. dr. Lewyckyj wid ukrainciw) zlozyt do 5-ho sicznia 1946, czerez dyrektora UNRRA poklykanij do toho wladi.

Na zborach MAK buly upersze oficijno predstawnyky naszoi presy. Czerhowi zbory MAK majut widbutysia w subotu 5-ho sicznia 1946. (KTB).

* **Amerykanskoho henerala Pattona,** szczo pomer w naslidok poranen z awtowobilnoi katastrofy, pochowaly mynuloho ponedilka na wijskowomu cwyntari bila Luksemburgu. W pochoroni wzialy uczast predstawnyky dewiatioch krain, miz nymy czotyrioch wysokych oficeriw czerwonoi armii.

Rizdwiane slowo

Prawlinnia Prawoslawnoi Ukrainskoi Parafii w Schweinfurti witaje wsich prawoslawnych i hreko-kjatolykiw ukrainciw, meszkanciw, naszoho taboru z welykym i radisnym swiatom narodzennia Boha — Slowa.

Wbohi, ale czysti sercem wyflejemski pastuchy, perszi poczuly radisnu wistku wid Anheliw pro Narodzennia Chrysta Spasytela i, ne hajuczys, piszly do wbohoho Wertepu poklonytysia rozdzennomu Chrystu Bohu ta wynesly zwidty poczuttia osoblywoi, nezemnoi radosty. Cia radist potekla piznisze switlymy dzerelamy do ludskych serdec i bude w kraszczych iz nych zberihatysia na wsi czasy.

Nechajze i sered nas, dorohi Brattia, Krajane, ne zabrakne takych czystych smyrennych serdec, nechaj ne zabrakne tych, szczo z hlybokoju wiroju szczyro u ci swiati dni Rizdwa Chrystowoho widdadut swij poklin Chrystu Bohu.

Slozy, sum i bezmezne hore je pokyszczo naszymy udilamy. Zurba nad nedoleju naszoho Kraju, nad newidomoju doleju dilej naszych widbyrajut u nas tak neobchidne dla tworczoi praci poczuttia radosty. Ale w horu pidnesimo sercia, dorohi Brattia-skytalci! Wozlozim peczal swoju na Hospoda i znajmo ta wirmo, szczo Chrystos-Spasytel, szczo rodywsia dnes u Weflejemi, smutok nasz, zurbu i hore u pown[illegible] radist oberne.

Chrystos Razdajetsia-Slawitel

Noworiczni bazannia dla UNRRA

W ponedilok 31-ho hrudnia 1945 czleny Miztaborowoho Administracijnoho Komitetu zjawylysia w kabineti pana van Benedena, prochajuczy imenem reprezentowanych nymy taboriw pryjniaty najkraszczi noworiczni bazannia

Wysokopowazanomu Panowi Holowi Ukrainskoho Taboru ta Joho Zastupnykowi i czlenam Uprawy, Wseczesnijszomu Duchowenstwu oboch wiroispowidan, Profesoram Himnazii, Uczytelam Zinoczoi Fachowoi Szkoly, Uprawytelci i Uczytelam Narodnioi Szkoly, Uprawytelci Dytiaczoho Sadka, Keriwnykam usich Oswitnich Kursiw, Redakcii naszoho czasopysu "Nedila", Uprawi Teatru, Komendantowi Policii, usim naszym studentam, szczo zapysalysia na wysoki studii ta wsim inszym, szczo dopomohly w rozbudowi naszoho szkilnyctwa, w perszu czerhu Panam plk. Czornomu i Jaseniowskomu skladaju swoi najszczyriszi pobazannia Rizdwa Chrystowoho ta szczaslywoho Nowoho Roku.

Inz. Teodozij Kolesnyk,
Referent Oswity ta Dyrektor Himnazii.

Poriadok hreko-katolyckych bohosluzen

6/1 do 14/1 46r.

6. I. 46r. Nedila — Naweczerije Rizdwa Chrystowoho:
7.45 rano tycha Sluzba Boza
8.30 rano spiwana Sluzba Boza
9.50 (po spiwanij Sluzbi Bozij) blahoslowennia prosfory
20.00 (8-ma wecz) Poweczerie welyke i Lytija.

7. I. 46r. Rizdwo Chrystowe:
8.30 rano tycha Sluzba Boza
10.00 rano spiwana Sluzba Boza
16.00 (4-ta po obidi) Weczirnia.

8. I. 46r. Sobor Preswiatoi Bohorodyci:
7.15 rano tycha Sluzba Boza
8.30 spiwana Sluzba Boza
16.00 Weczirnia.

9. I. 46r. Sw. Perwomuczenyka Stefana:
7.45 rano czytana Sluzba Boza
10.00 rano spiwana Sluzba Boza
16.00 po obidi spiwana Weczirnia

12. I. 46r. Subota:
17.00 (5 hod. weczora) Welyka Weczirnia.

13. I. 46r. Nedila:
7.45 rano tycha Sluzba Boza
8.30 rano spiwana Sluzba Boza
16.00 po obidi Welyka Weczirnia z Lytijeju.

14. I. 46r. Nowyj Rik:
7.30 rano tycha Sluzba Boza
10.00 rano spiwana Sluzba Boza
16.00 po obidi Weczirnia.

Poriadok Prawoslawnych bohosluzen

6. I. Nedila, Naweczerije Rizdwa Chrystowoho
o hod. 10-ij Sluzba Boza
o hod. 5-ij po obidi Weczirnia.

7. I. W perszyj den Rizdwa Chrystowoho
o hod. 5-ij ranku Poczatok Welykoho Poweczerija i Wsenicznoi
o hod. 7,30 Sluzba Boza
o hod 6. po obidi Weczirnia.

9. I. W den Sw. Perwomuczenyka i Archydyjakona Stefana
o hod. 8-ij Sluzba Boza.

Permitted by authority of Military Government, December 1945,

Adresa Redakcii:

"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 13-ho Sicznia 1946 Nr. 4

Najwazniszi podii tyznia

* **Premjer-ministr Tureczczyny wystupyw z** welykoju promowoju pro sowietski domahannia szczodo tureckoi czastyny Wirmenii. Win skazaw, szczo sowietski wczeni, jaki pysaly pro istoryczną prynaleznist tureckoi Wirmenii do SSSR bezsoromno perekruczujut fakty. Saradzoglu skazaw, szczo w tureckij Wirmenii zywut ¾ miliony turkiw i 50 tysiacz wirmenciw-bizenciw iz SSSR, jaki z politycznych pohladiw widmowylysia wid sowietskoho hromadianstwa i w nijakomu razi ne mrijut, jak pro ce pysze sowietska presa, pro poworot do SSSR. W Ankari i Stambuli prochodyly **welyki demonstracii** studenstwa j robitnykiw proty wymoh SSSR.

* Jak peredajut szwajcarski hazety, w horach piwnicznoi Italii na szwajcarskomu kordoni zjawylysia welyki dobre ozbrojeni bandy italijskych faszystiw, jaki aktywno operujut proty urjadowych prykordonnych zahoniw.

* **W czetwer 10-ho sicznia o hod. 5-ij po obidi w Londoni widkryly w duze uroczystyj sposib Heneralne Zasidannia Objednanych Nacij, w jakomu wzialo uczast majze 2000 delehatiw iz 51. derzawy. Do Objednanych Nacij nalezyt takoz Ukrainska SSR. Zbory widkryw kolumbijskyj delegat dr. Zuleta, a perszym prezydentom plenarnoho zasidannia wybraly w tajemnomu holosuwanni predstawnyka Belhii ministra Spaaka. Sowietska delehacija postawyla kandydaturu norwezkoho predstawnyka i ciu kandydaturu pidderzaly delehaty Polszczi, Ukrainy ta Danii. Centralnoju toczkoju perszoho zasidannia Objednanych Nacij bula powital na promowa brytijskoho premijre Etli (Atlee).**

* W seredu 9-ho sicznia uweczeri widbuwsia w Londoni **derzawnyj benket** dla delehatiw Heneralnoho Zijzdu Objednanych Nacij. Welyka zala palacu swiatoho Jakowa bula prykraszena czerwonym szowkom. Swiczi w zolotych kandelabrach kydaly miahke switlo na bili j rozewi chryzantemy i orchidei. Koly wsi delehaty prybuly na zalu, projawywsia **Joho Welycznist Korol Welykoi Brytanii** w munduri anhlijskoho admirala. Iho imenem zibranych prywitaw delehat Meksyku. Korol zwernuwsia z prywitalnoju promowoju do delehatiw kazuczy, szczo wony wsi zibralysia tut na szlachu do nowoho majbutnioho. Wony wyriszat czy bude w majbutniomu sijaty sonce, czy nebo znow pokryjut czorni chmary. Wasza meta — skazaw korol — sluzyty sprawi myru. Anhlijskyj narod, zakinczyw swoju promowu korol, dwi weletenski wijny nepochytno stojaw na zachysti newmyruszczych idealiw ludstwa. I w majbutniomu welykyj ostriw zalyszyt sia jak hranitna skela sered okeanu nespodiwanok na zachysti interesiw ludstwa.

* Pewna skilkist **nimeckych specijalistiw** w budowi korabliw prybuly do Welykoi Brytanii. Wony praciuwatymut w konstrukcijnych biurach odnoi welykoi brytijskoi korabelni.

* Hrupa spiwrobitnykiw **szwedskoho Czerwonoho Chresta** wychala 8-ho sicznia iz Stokholmu do mista Lubeky, szczob tam rozpaczaty zapowidzenu szwedamy dopomohowu akciju dla nimeckych ditej brytijskoi zony. 50 000 nimeckych ditej distawatymut szczodenno procharczuwannia.

* **Holowa sowietskoi delehacii** na zizd Objednanych Nacij, wicekomisar Wyszynskyj, ne buw na perszych welykych zborach Objednanych Nacij. Po dorozi z Bukaresztu win zatrymawsia w Sofii dla wyjasnennia trudnoszcziw, na jaki natrapyw teperisznij bolharskij urjad Georgijewa pry wykonanni postanow moskowskoi konferencii pro poszyrennia toho urjadu predstawnykamy opozycii.

* Radio Paryz podalo wisku pro te, szczo widomyj **polskyj general Anders,** komanduwacz II polskoho korpusu w Italii zholosyw swoju dymisiju. Moskowske i warszawske radio zakydaly heneralowi, szczo win postaczaje zbroju nelegalnym organizacijam do Pólszczi.

* **Rosijskyj futbolnyj klub "Dynamo"** pisla swoich peremoh w Anhlii, wyichaw na cej raz do Rumunii, de peremih najkraszczu rumunsku druzynu kopanoho miacza z wyslidom 5:1.

* U zwiazku z widomoju zajawoju prezydenta Trumana, zhidno z jakoju Ameryka protiahom 1946-ho roku mala by pryjniaty 39 tysiacz emihrantiw iz Schidnoi Ewropy, powidomlajut, szczo z terytorii samoi Nimeczczyny malo b wyichaty 25 975 osib.

Cia rubryka ce lysze korotenka "stenohrama" najwazniszych wistok z radija i presy za mynulyj tyzden. Pamiatajte, szczo "Nedila" ne je informacijnoju zahalnoju hazetoju, lysze malenkym orhanom odnoho iz 212 taboriw DP i w nij hodi Wam szukaty wyczerpnoi politycznoi ta wzahali aktualnoi informacii. Koly choczete toczno znaty, szczo dijetsia w Kraju, w Nimeczczyni, Ewropi, Ameryci i na cilomu switi, chodit na peredawannia "Szczodennoi Weczirnioi Hazety" Widdilu Informacii! Wony widbuwajutsia koznoho dnia o hod. 20, 30, w welykij zali na parteri III-ho bloku.

Naszi Swiata

Moroz, szczo stysnuw jakraz na ukrainskyj Swiat-Weczir pidnis swiatocznyj nastrij w naszij hromadi. Swiat-Weczir tradycijne swiato rodyny i tomu bilszist ludej swiatkuwaly joho w atmosferi "wlasnoi chaty i w koli najblyszczych. Ale ne wsi majut tut rodynu i ne mohly sobi dozwolyty na pryhotowlennia Kuti. Tomu uprawa kilkoch taborowych orhanizacij wyriszyla wlasztuwaty spilne swiatweczirniu swiatkuwannia.

Kolada Kurenia Molodi

Koly stemnilo. a na schweinfurtskomu nebi poczaly zaswiczuwatysia perszi zori, w szkilnij zali zibralysia diwczata j chlopci z Kurenia Molodi pid prowodom swoho prowidnyka p. **Kurylasa** ta kurinnoho **p. Bystryckoho.** Molod zasila za postawlenymy w formi pidkowy dwoma stolamy, tretij lyszywsia dla zaproszenych hostej. Zaswiczujetsia jalynka, na zalu wchodyt Holowa Uprawy p. Strilkowskyj w towarystwi Keriwnyka Widdilu Informacii, a na nych czekajut wze inszi zaproszeni hosti: opikun molodi **o. Iwaszko,** referent mystectwa j kultury **prof. Zinczenko** ta inszi. Pan Kurylas imenem molodi prywitaw hostej, pidkreslywszy bratertskist usich ukrainciw, szczo tut, na czuzyni, i tam, w batkiwszczyni w riznych obstawynach witajut swiat-weczirniu zoriu. Pisla nioho promowlaw o. Iwaszko, szczo pryhadaw relihijne znaczinnia Rizdwa i zhidno z tradycijeju obdilyw usich hostej i molod prosforoju. Pidczas toho wsi spiwaly najstarszu ukrainsku koladu "Boh Predwicznyj narodysia". Po prywitalnomu slowi Holowy wsia hromada zasila do weczeri **z prawdywoju pszenycznoju kuteju** i bahatma ukrainskymy lasoszczamy, a radisna kolada molodych dowho lunala po cilomu tabori.

W cerkwach

Rizdwiani Swiata zustriczaly obydwi naszi parafii, hreko-katolycka i prawoslawna, duze uroczysto i z welykym pidnesenniam ducha. W naweczerije Rizdwa Chrystowoho o hod. 8-ij widbulasia w hreko-katolyckij cerkownij hromadi uroczysta Lytija. Cerkwu zapownyly wszczert wirni, a kolada hrymila tak mohutnio, szczo lynula po cilomu tabori i dali poza joho mezi.

O 5-ij hodyni ranku perszoho dnia Rizdwa prawoslawni ukrainci prybuly na uroczystu archijerejsku Wsenicznu, jaku prawyw **Preoswiaszczennyj Wladyka Wiaczeslaw.** Na Sluzbu Bozu o hod 7,30. prybuly jak hosti **francuzki i belhijski pani z dyrekcii UNRRA** z dyrektorowoju van Beneden. Pisla Liturhii Wladyka Wiaczeslaw zwernuwsia do hostej z kilkoma slowamy prywitu w anhlijskij mowi.

Artysty j robitnyky teatru swiatkuwaly razom

Powna hrupa artystiw i robitnykiw teatru im. Kotlarewskoho wlasztuwala dla sebe i swoich rodyn ta zaproszenych hostej okremyj Swiat-Weczir w zali Kancelarii. Na cej weczir prybuly hosti na czoli z dyrektorom UNRRA **van Benedenom i dr. Betuel.** Pani pryhotowyly tradycijni ukrainski strawy: kutiu, pisnyj borszcz. warenyky, pyrizky, jaki duze smakuwaly czuzynciam.

Widpowidajuczy na prywitalnu promowu **rezysera Kryzaniwskoho,** dyrektor UNRRA diakuwaw za ukrainsku hostynnist ta bazaw wsim poworotu na szczaslywu batkiwszczynu. Chor pid uprawoju **p. Lubanskoho**-widspiwaw nyzku ukrainskych koladok. Cej weczir buw dla teatralnoho ansamblu nacze wstupom dla nowoho etapu praci, szczo zaczawsia dowoli nawantazenoju prohramoju wystaw w swiatocznyj czas.

Jalynka plastuniw

9. 1. widbulasia plastowa Rizdwiana stricza. Uczasnyky dilylysia na try hrupy, szczo wyjszly z taboru trioma riznymy dorohamy. Spoczatku jszly wulyciamy mista, a dali polowymy dorizkamy ta stezkamy. Wkinci hrupy uwijszly w lis i strinulysia w oznaczenij hodyni w odnomu misci. Tam pobaczyly prykraszenu starszymy plastunamy **jalynku,** szczo, ne zwazajuczy na swoju nezwyczajnu prykrasu, i dali rosla pomiz starezных dubiw. Zachoplene junactwo prywitalo jalynku koladoju "Boh Predwicznyj narodywsia" . . .

Prohrymila kolada. Zbirka, zwit i korotke slowo prowidnyka striczi. Zapanuwaw swiatocznyj nastrij. Nowonarodzenyj Chrystos prynis ludstwu "blahoslowannia Boze, nowe switlo, cinnyj myr, ale dokonaw cioho sered terpin, ponyzennia i zertwy. Welyke j Wartisne ne prychodyt darom, Joho treba wyboroty zertwamy. Tak rozumijut ukrainskyj junak czy junaczka swoje zawdannia suproty swoho narodu.

Dywuwalasia lisowa jalynka, jak neznani hosti wszanowuwaly Isusa u weflejemskych jaslach, ta herojski podwyhy ukrainskoi molodi na Ridnych Zemlach. Kilka terenowych ihor wypownyly dalszu prohramu striczi. Wkinci wsi zibralysia znow bila jalynky. Zaswitylysia swiczky, prolunalala kolada. Pryjszow nakaz powertatysia domiw. Jalynka zalyszylasia sama z kilanadciatma lasoszczamy na haluzkach dla lisowych duchiw i mawok. Junacki hrupy widchodyly, a za nymy hrymila lisom ich marszow, badiora pisnia. (P-n)

Ukrainska kolada w amerykanskomu radio

Ukrainskyj czolowiczyj chor **"Surma"** pid keriwnyctwom **prof. Pleszkewycza** wystupyw na latynske Rizdwo w Herzogenaurach w amerykanskomu Czerwonomu Chresti z ukrainskymy chorowymy produkcijamy. W prohramu koncertu uwijszly ukrainski i anhlijski koladky ta narodni i klasyczni pisni, pereplitani baletnymy wystupamy. Wnoczi na 24 hrudnia cej ze chor daw koncert anhlijskych i ukrainskych koladok w amerykanskomu wijskowomu radio "Mustang". Koncert transmituwaly na wsiu amerykansku okupacijnu zonu ta do Ameryky.

Cerkowne zyttia w Buenos Ajres

Dla orhanizacii cerkownoho zyttia w Buenos Ajresi ta okolycznych miscewostjach argentynskoi stolyci nedawno stworeno Cerkownyj Komitet w takomu skladi: holowa — **o. Ipatij Majka** CSWW, zastupnyk holowy-Mychajlo Medwid, sekretar — Osyp Kuzmycz, skarbnyk — Hryc Kozak.

Ukrainske zyttia na czuzyni

W Braunschweigu dobre i spokijno

Z ukrainskoho taboru UNRRA w Braunschweig pyszut: "Zywemo tut pokyszczo, jak u Boha za pazuchoju. Boimosia, czy za ce "lehke" zyttia ne pryjdetsia kolys tiazko platyty. Praciujemo. Spoczatku tut buw kompletnyj chaos i bahno. Treba bulo starymy, kooperatywnymy metodamy bratysia do uzdorowlennia widnosyn. Majemo szkolu, szczo ii domiwku teper dekorujemo istorycznymy portretamy. Dali praciuje w nas czytalnia, domiwka Plastu; dla cerkow rizbymo ikonostasy w huculskomu styli . . .

Nasz tabir dosyt molodyj, bo stworenyj w zowtni mynuloho roku. Bahato deczoho wze zrobleno, ale duze bahato szcze treba zrobyty. Majemo dwi cerkwy (hreko-katolycku i prawoslawnu), dumajemo pro promyslowu szkolu. Orhanizujemo takoz warstaty. Isnujut kursy anhlijskoi mowy, szoferskyj ta radiotechnicznyj. Pidhotowlajemo orhanizaciju taborowoi kooperatywy i czajni. Ludej do praci widpowidnych malo, bo brak intelihencii. Je kilka rodyn z Halyczyny j Welykoi Ukrainy, wse ce prekrasni ludy, ale taki, szczo nijakoho doswidu w suspilnij praci ne majut. Zahalom majemo w tabori 942 ludej. Stawlennia widdilu UNRRA do nas ne pohane, praciujut tam wykluczno Ukrainci. Charczi, jak wsludy tut, dobri. Tabir perepownenyj, a ludy prybuwajut szcze dali, bo UNRRA stiahaje teper wsich z "prywatok". Jakych nebud trywoznych czutok pro repatrijaciju do toho czasu nemaje. Howoriat, szczo z wesnoju budut nas zabiraty na praciu do piwdennoi Ameryky, piwdennoi Afryky, Awstralii. Pokyszczo berut dobrowolciw na hirnyczi roboty do Francii. Je tut takoz i tabir baltijciw, bila 900 ludej.

Towaryske zyttia w tabori slabe. Tertia i neporozumin, jak po inszych taborach, u nas, a welyke szczastja, ne maje. Naszi "schidniaky" lude praci, abo naukowci, zywut iz namy w zhodi. My starajemosia platyty tym samym. Ce wse spryjaje zblyzenniu, z jakoho wsi korystajut, bo prybuwaje syl do pozytywnoi praci.

Sluzba Suspilnoi Opiky w Paryzi

Naszu redakciju widwidaly predstawnyky ukrainskoho taboru w Heidenau bila Todstedt (Harburg), rozpowidajuczy, szczo zyttia po ukrainskych taborach w brytijskij zoni nabiraje rozmachu ta pozwawlujetsia. W Heidenau wychodyt czasopys "Kroky", a zachodamy Kulturno-oswitnioho referatu orhanizowujetsia persza duchowa orkestra. Na Rizdwo tabir Heidenau wydaw wlasni kolorowi lystiwky, szczo rozpowsiudzuwalysia po cilij zachidnij Nimeczczyni. Hromadjanstwo Heidenau jak i inszych taboriw brytijskoi zony uwazaje sebe za bezderzawnych.

Ukrainci w Heidenau

Z Paryza powidomlajut, szczo pracia **Ukrainskoi Sluzby Opiky** (Paris 6, 95 Bd, Saint-Germain) w hrudni nebahato riznylasia wid poperednich misiaciw chiba tym, szyslo "pacijentiw" zbilszylosia dali. Pryichaly studenty, polityczni wiazni j zaslanci z nimeckych koncentracijnych taboriw, jakym treba bulo nehajno staty w pryhodi. Zawdialy ludiam "dobroi woli" wdalosia ich prymistyty to w naszych ludej, to w hotelach ta inszych prystanowyszczach; dejakym iz nych nawit pidszukaly praciu, a kilkom nawit dopomohly wstupyty do wysokych szkil.

„W nimeckij newoli"

Augsburzke "Nasze Zyttia" prynosyt recenziju Czujka na zbirku O. Stepowoho "W nimeckij newoli". Czytajemo tam: Newelyka knyzeczka, radsze zoszyt pid zaholowkom "U nimeckij newoli", w jakij awtor, Oleksa Stepowyj, zibraw lysty, winszi naszych bratiw, szczo buly prymusowo wywezeni do Nimeczczyny na praciu, sprawlaje na czytacza osoblywe wrazinnia. Awtor wid sebe podaje tilky korotki pojasnennia szczodo osib, jaki pysaly ci lysty j winszi, wse insze nawit mowa, nalezyt tym nepomitnym herojam, szczo zmuszeni buly widdawaty swoju praciu, a czasto j zyttia, jak newilnyky faszystiwskoho rezymu. Cej dokument jawlaje soboju obwynuwalnyj akt proty wsich tych, chto w imia hitleriwskoho prawa namahawsia zaprowadyty rabstwo na naszij zemli. W zbirci Stepowoho kriz sumni motywy newilnyczoho zyttia czasto prorywajutsia slowa pro te, szczo pryjde czas rozplaty i szczo Ukraina nikoly ne zabude zapodijanoi ij krywdy. Warto koznomu emihrantowi poczytaty ciu knyzeczku j podumaty nad tym, sered jakych "pryjateliw" my tut zywemo i czy doroho im kosztuje nasze perebuwannia w Nimeczczyni, pro szczo my neodnorazowo czujemo skarhy w presi ta w wystupach nimeckych hromadskych dijacziw.

Nowe w naszij hromadi

Zinky ne darmujut

Jak praciuje Zinocza Fachowa szkola

Spoczatku zdawalosia, szczo kilka mylych diwoczych oblycz zowsim kudys iz taboru znykly. A wyjawylosia . . . Wsi wony wczatsia **w Zinoczij Fachowij szkoli,** jaka mistytsia w III bloci w 51-ij zali. Tut wony zadibno prahnut zdobuty fach, specijalnist, szczob maty prawo na zyttia i praciu na czuzyni.

Szkola pidporiadkowana dyrektorowi himnazii, inz. Kolesnyku, jak referentowi oswity.

Szczodo istorii orhanizacii szkoly zawiduwacz szkoly, pani Kolesnyk Tatiana podaje taki widomosti.

Neobchidnist widkryty fachowu szkolu pidkazaw zyttiewyj doswid staroi emihracii, z jakoi lehcze bulo wstojaty na czuzyni osobam, szczo maly fach. I koly pani z Zinoczoi Sluzby planuwaly widkryty lysze krawecku majsterniu, pani Kolesnyk, jak dyplomowanyj fachiwec-instruktor krawectwa, podala dumku, szczo korysnisza i cinnisze bude stworyty szkolu. Dumka pani Kolesnyk, pidtrymana paniamy z Zinoczoi Sluzby, osoblywo paneju Chuchro, teper zdijsnena. Pisla widremontuwannia zali oswiatywszy prymiszczennia, 14-ho hrudnia prystupyly do zaniat. Szczodnia szkola maje 5 uczbowych hodyn z nych 2-krawectwa, jake maje buty opanowane najpersze. Diwczata zdobuwajut tut znannia ne tilky z wuzko fachowych dyscyplin (krawectwa z szyttiam i krojem, trykotanstwa, wyszywannia), a pidwyszczujut i swij zahalnooswitnij riwen, majuczy jak predmety nawczannia: ukrainsku mowu, istoriju Ukrainy, matematyku, towaroznawstwo i relihiju (prawoslawnu i hr.-kat.). Newdowzi wwedut szcze wykladannia wlasnorucznoho rysunku. Wykladowciw szkola maje dobrych Czastyna ich-ce pani z Zinoczoi Sluzby, szczo je fachowi uczytelky. Dejaki predmety wykladajut uczyteli himnazii.

Normalno prohrama szkoly rozrachowana na 2 roky. Ale nawczannia wedetsia tak, szczoby, na wypadok nespodiwanoho wyizdu, kozna uczenycia mohla oderzaty swidoctwo, w ukrainskij i anhlijskij mowach, na prawo samostijnoho szyttia, czy widkryttia majsterni; — z zahalnooswitnim riwnem — 7 kl. nar. szkoly; dechto, mozlywo, oderzyt nawit tytul majstra, — z zahalnooswitnim riwnem — 5-6 kl. himnazii. Uze teper, lysze po 3-ch tyzniach zaniat, uczenyci umijut kroijty i szyty spidnyczku-dzwonyk i szcze dejaki detali zinoczoi bilyzny.

Duze halmuje robotu brak uczbowoho pryladdia, — linijok, centymetriw, — szczo czastkowo, prawda, mozna bude usunuty wyrobamy taborowych majsteren. Holowa Zinoczoi Sluzby, pani Jarowenko. z inszymy paniamy, "wychodyly" w UNRRA dla szkoly wze maszynu, chocz starenku. Piznisze dla praktycznych robit i doskonaloho szyttia potribni budut manekeny i zurnaly mod, zamowlennia na jaki dyrektor himnazii uze widislaw do Paryzu.

Otze, pobazajmo naszym staratelam nadannia fachiw ukrainskij molodi uspichu w cij neobchidnij i cinnij sprawi, i, szczo szcze treba im pobazaty, — ce naleznoi dopomohy i pidtrymky wid keriwnych taborowych orhanizacij. (W.)

Ukrainski orhanizacii w USA

Podajuczy druhu czastynu statti dr Dudry pro ukrainsku emihraciju w USA, zwertajemo uwahu naszych Czytacziw na te, szczo cia stattia napysana dwa roky tomu moze w deczomu widchylatysia wid suczasnoho stanu.

Jak bulo wze zhadano, ukrainska hreko-katolycka cerkwa, ce najstarsza, a takoz najsylnisza ukrainska orhanizacia w Ameryci. Pobicz czasto cerkownoi praci wykonuje wona i duze wazlywu nacionalnu robotu. Moze najbilsza iizasluha lezat na poli szkilnactwa. W koznij ukrainskij hromadi je parochialna weczirnja aszkola, w jakij dity naszych emigrantiw wczatsia swojei ridnoi mowy. Uczytelem je zwyczajno miscewyj djak, a nauka widbuwajetsia po cerkownych "haliach" (ce zali, pobudowani pid cerkwamy, w jakych krim nauky widbuwajutsia wsiaki inszi zibrannia, jak parochialni mitynhy, widczyty, amatorski wystawy, a w hromadach de nema ukrainskych narodnych domiw, nawit wicza i wsiaki inszi hromadski zibrannia). Krim weczirnich parochialnych szkil je takoz kilka cilodennych, de wczat sestry wasylianky. Tilky w dekilkoch hromadach je cilkom prywatni ukrainski narodni szkoly, wderzuwyni batkamy ditej, szczo wczaszczaiut do nych. Krim narodnych szkil, hr.-kat. dijecezia wderzuje szczej dwi wyszczi szkoly, a same szkolu dla sester sluzebnyc u Filadelfii ta "haj-skul" (himnyzia) w Stemfordi, de wczatsia ta wychowuiutsia pizniszi ukrainski hr., kat. pytomci, jaki zwyczajno na bohoslowski studii idut do Rymu, abo do Halyczyny. Pry haj-skul u Stemfordi znachodiatsia riwnoz odynoki w Ameryci Ukrainskyj Muzej ta Biblioteka, a w Filadelfii — Dim Starciw, Syrotynec ta Szpytal. Rozwestys szyrsze nad znaczinniam ukrainskoi cerkwy w zytti ukrainciw w Ameryci ne dozwolat nam ramci cijei korotkoi statti, ta zhadujemo szcze chocz by te, szczo w bahatjoch hromadach swiaszczennyky je odynokymy ukrainskymy intelehentamy, na jakych spoczywaje wes tiahar wedennia pobicz cerkownoi takoz nacionalnoi praci.

Pobicz hr.-kat. dijecezij isnujut szcze tut dwi prawoslawni ukrainski dijecezii, a same ukrainska awtokefalna cerkwa pid prowodom archyjepyskopa I. Teodorowycza (szczo pidlahaje cerkwi matropolyta Lypkiwskoho), z okolo 30 cerkwamy i swiaszczennykamy, ta ukrainska prawoslawna cerkwa, zalozena 1932r. buwszym hr.-kat. swiaszczennykom, a piznisze epyskopom cijei dijezecii, Josypom Zukom (šzo pidlahaje wselenskomu patriarchowi), takoz z okolo 30 cerkwamy ta swiaszczennykamy. Li wirni ta swiaszczennyky ce buwszi hreko-katolyky, jaki izza neporozumin widdilylys pid

PODIAKA

Za nadislani nam swiatoczni bazannia diakujemo Wysokopreoswiaszczenniszomu Archyjepyskopu M y c h a i l o w i, Wysokoprepodobnomu Otcewi Protojerejewi C. Hajukowi, Wysokopowazamym Panam Holowi Taboru w Schweinfurti B. Strilkowskomu i Zastupnykowi Holowy Szylo, Czlenam Uprawy panam Kopystianskomu, inz. Kolesnykowi, inz. Neszti i Hanuszczakowi, rezyserowi Kryzaniwskomu, inz. Wsewolodowi Bondarczukowi. p. Mychajlowi Boreckomu z Regensburga, i wsim inszym Paniam i Panam, szczo podilylasia z namy radistju swiatocznoho nastroju.

Redaktor i spiwrobitnyky tyznewyka "Nedila".

ohliadom administratywnym wid hr.-kat. dijecezii, ne rizniaczys wproczim w majze niczomu wid hr.-kat. cerkwy. Na ii czoli stoit zaraz epyskop Bohdan Szpylka.

Rolu w ukrainskomu nacjonalnomu zytti hraje, wlastywo, tilky halycka hr.-kat. dijecezia, bo wirni swiaszczennyky ta sam jepyskop zakarpatskoi dijecezii poczuwaiutsia "rusynamy" i ne znachodiat spilnoi mowy z ukrainciamy.

Jak bulo wze zhadano, ukrainska hr.-kat. cerkwa, ce najstarsza, a takoz najsylnisza ukrainska orhanizacija w Ameryci. Pobicz czysto cerkownoi praci wykonuje wona i duze wazlywu nacjonalnu robotu. Moze najbilsza ii zasluha lezyt na poli szkilnyctwa. W koznij ukrainskij hromadi je **parochijalna weczirnia szkola,** w jakij dity naszych emihrantiw wczatsia swojei ridnoi mowy. Uczytelem je zwyczajno miscewyj diak, a nauka widbuwajetsia po cerkownych "haliach" (ce zali, pobudowani pid cerkwamy, w jakych krim nauky widbuwjutsia wsiaki inszi zibrannia, jak parochialni schodyny, widczyty, amatorski wystawy, a w hromadach, de nema ukrainskych narodnych domiw, nawit wicza i wsiaki inszi hromadski zibrannia). Krim weczirnich, parochialnych, je takoz kilka cilodennych szkil, de wczat sestry-Wasylianky. Tilky w dakilkoch hromadach je cilkom prywatni ukrainski narodni szkoly, wderzuwani batkamy ditej, szczo wczaszczajut do nych. Krim narodnych szkil, hr.-kat. dijecezija wderzuje szcze j dwi wyszczi szkoly, a same "Szkolu dla sester-sluzebnyc" u Filadelfii" ta "Haj-skul" (himnazija) w Stemfordi, de wczatsia ta wychowujutsia pizniszi ukrainski hr.-katol. pytomci, jaki zwyczajno na bohoslowski studii jidut do Rymu, abo (dawnisze) do Halyczyny. Pry szkoli u Stemfordi znachodjatsia riwnoz odynoki w Ameryci **Ukrainskyi Muzej ta Biblioteka,** a w Filadelfii — Dim Starciw, Syrotynec ta Szpytal. W bahatioch hromadach swiaszczenyky je odynokymy ukrainskyny intelihentamy, na jakych spoczywaje wes tiahar wedennia pobicz cerkownoi takoz nacjonalnoi praci.

Pobicz hr.-kat. dijecezij isnujut szce tut dwi **PRAWOSLAWNI UKRAINSKI jeparchii,** a same "Ukrainska Awtokefalna Cerkwa" pid prowodom **arch. I. Teodorowycza** (szczo pidlahaje cerkwi mytr. Lypkiwskoho), z 30 cerkwamy i swiaszczenykamy, ta "Ukrainska Prawoslawna Cerkwa", zalozena 1932. r. buwszym hr.-kat. swiaszczennykom, a pizniszym jepyskopom cijei dijecezii, **Josypom Zukom** (szco pidlahaje Wselenskomu Patrijarchowi), takoz z majze 30 cerkwamy ta swiaszczennykamy. Ji wirni ta swiaszczennyky ce buwszi hr.-katolyky, jaki zza neporozumin widdilylys pid ohladom administratywnym wid hr.-kat. dijecezii. Na ii czoli stoit zaraz jepyskop Bohdan Szpylka.

Zi switskych orhanizacij najstarszymy ta najsylniszymy czyselno j finansowo je dopomohowi, abo asekuracijni orhanizacii. Szczo orhanizowane zyttia pislo tut jakraz cym szlachom, ce cilkom prynodnio ta zrozumilo. Koly chotilos orhanizuwaty naszych, nazahal malo swidomych, emihrantiw u perszych poczatkach, to ne mozna bulo zaczynaty cijei praci wid, skazim, politycznoi akcii, a treba bulo znajty taki orhanizacijni formy, de czleny maly b ne tilky dopomohowo-asekuracijni, jaki zabezpekoryst. Takymy orhanizacijamy mohly buty til ky dopomohowo-asekuracijni, jaki zabezpeczuwaly swoich czleniw na wypadok kalictwa w kopalni czy na fabryci, abo ich ridniu na wypadok smerty. A wze popry ce mozna bulo dumaty j pro narodniu robotu.

Najstarszoju ta najsylniszoju takoju dopomohowo-narodnioju orhanizacijeju je **UKRAINSKYJ NARODNIJ SOJUZ** z osidkom u Dzerzi Syti. Win zalozenyj szce 1894. r. (9 lit piznisze wid zalozennia I-oi ukrainskoi cerkwy w Ameryci) j naczysluje nyni powerch 400 widdiliw ta powerch 30.000 czleniw. Ce najsylnisza finansowa instytucija w ukrainskomu switi wzahali: ii majetok dochodyt teper do 5 milioniw, a wyplaczeni premii ta dopomohy siahajut 4 i piw miliona. Presowym orhanom UNS je szczodennyk "SWOBODA", takoz hajstarszyj ta najbilszyj ukrainskyj szczodennyk w Ameryci, z 16-tysjacznym tyrazem. (Najbilszyj tyraz, jakyj mala spomiz ukrainskych czasopysiw u Halyczyni — "Narodnia Sprawa", — dochodyw takoz do 16—18 tysiacz, — ale w Halyczyni bulo 7 mil. ukrainciw, a. w. Ameryci — 800 tys.!). Napriamok cioho czasopysu nacionalno-demokratycznyj: takyj ze napriamok maje i joho tyznewyj dodatok "UKRANIEN WEEKLY", pysanyj anhlijskoju mowoju dla molodi. Istorija ta znaczinnia cioho Sojuzu zwjazani tisno z istorijeju ta znaczinniam ukrainskoi emigracii w Ameryci. Za UNS slidujut molodszi ta mensz sylni dopomohowo-narodni orhanizacii: **UKRAINSKYJ ROBITNYCZYJ SOJUZ** z 14tys. czleniw ta z 1½ mil. majnom, — z orhanom **"NARODNIA WOLA"**, radykalnoho naprjamku; dali **PROWYDINNIA** z 10tys. czleniw ta ¾ mil. majnom, z **orhanom "AMERYKA"**, katolyckoho napriamku; **UKRAINSKA NARODNIA POMICZ** z 9 tys. czleniw ta ¼ mil. majnom, — **"NARODNE SLOWO"**, nacjonalnoho napriamku.

Wsi ci orhanizacii objednujut w sobi hospodarczi j kulturnonacjonalni zawdannia. Ich cillu ne je zysk, jak u prywatnych asekuracijnych pidpryjemstwach, a materijalne skriplennia naszoi emigracii ta ii kulturnyj i nacijonalnyj rozwytok. Szczoriczni konwencii cych Sojuziw ta zbory miscewych widdiliw sluzat trybunamy, na jakych wyrobliajetsia ta rozwywajetsia ukrainska nacjonalna ta polityczna dumka. Bilszist ukrainskych hromad w Ameryci majut swoi wlasni Narodni Domy, w jakych skupczujetsia wsenarodne zyttia miscewych hromadian i jaki pobudowani perewazno zbirnymy zusyllamy miscewych widdiliw dopomohowych orhanizacij. Koznyj z cych Sojuziw maje okremyj fond, pryznaczenyj na pidtrymku riznych harodnych cilej na emigracii. Pobicz hazet, w ukrainskij-dla starszych, ta w anhlijskij-dla molodi mowach, wydajut w oboch mowach rizni knyzky, propagandywni broszury ta inszi publikacii, jaki majut metoju zapiznaty czuzyneckyj swit z Ukrainoju ta spopularyzuwaty miz nym naszu sprawu. Zokrema pomitnu w ciomu napriami dijalnist wykazuje Ukrainskyj Narodnyj Sojuz. Treba szcze dochaty, szczo welyka czastyna lemkiw ta zakarpatciw nalezat do "russkich", cebto moskwofilskych dopomohowych orhanizacij, najbilszi z jakych, — "Obszczestwo Russkich Bratstw" i. "Sojedinenije", Ci orhanizacii szcze starszi, niz ukrainski. Ich orhanizowano w samych poczatkach, jak ne bulo szcze wzahali ukrainskoi inteligencii w Ameryci j naszi neswidomi lemky ta zakarpatczany dalysia zatiahnuty agentam do czuzych i worozych nam orhanizacij.

T

Dilymosia z hromadianstwom naszoho taboru sumnoju wistkoju, szczo 8-ho sicznia, na druhyj den Rizdwa, pomer pisla wazkoi neduhy nasz zemlak

B. P.

Mychajlo Szynkarenko

pokynuwszy odynokoho syna Pawla.

Pochoron widbuwsia w piatnyciu 11-ho sicznia pered obidom.

W. J. P.

Redakcija "Nedili".

Za objednannia politycznych wiazniw

Liha Ukrainskych Politycznich Wiazniw w Miuncheni prosyt nas oholosyty takyj komunikat: Otsym podajetsia do widoma, szczo wze wid czerwnia c. r. rozpoczala swoju praciu (Miunchen, Dachaustr. 9) **"Liha Ukrainskych Politycznych Wjazniw nimeckych koncentracijnych taboriw i wjaznyc."**

Zawdannia Lihy UPW, jak pro ce howoryt § 2 statutu, je a) hurtuwaty ukrainskych politycznych wjazniw, jaki perebuwaly w nimeckych konc-taborach i wjaznyciach, ta nesty im moralnu, medyczno-sanitarnu j materialnu dopomohu j opiku ta pidszukuwaty im praciu. b) Zbyraty materialy j wyswitliuwaty prawdu pro pobut ukrainciw w nimeckych konc–taborach, wjaznyciach i slidczych wjaznyciach.

Liha UPW objednuje do cjoho czasu wze ponad 1000 czleniw, politycznych wjazniw, ta riznymy szlachamy nese pomicz buwszym politycznym wjazniam.

Szczob odnak ne zalyszyty za naszymy orhanizacijnymy riamkamy ani odnoho buwszoho politycznoho wjaznia, cijeju dorohoju zaklykajemo Was, Druzi, wjaznyc i konc-taboriw, holositsia w naszi riady!

Postanowoju Lihy UPW ta Miznarodnoi Centralnoi Lihy wsi buwszi polityczni wjazni orhanizujutsia **po nacjonalnym orhanizacijam,** i tilky taki budut respektowani, jak polityczni wjazni, ta korystatymut z naszoi opiky j dopomohy.

Archypastyrska opika nad prawoslawnymy ukrainciamy

"Cerkownyj Wisnyk", dwotyznewyk dla duchowenstwa j wirnych Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy w Bawarii powidomlaje:

W cilij anhlijskij okupowanij zoni archypastyrska opika wirnymy UAPC spoczywaje w **rukach Wladyky Mytropolyta Polikarpa.**

W amerykanskij okupacijnij zoni, zhidno z postanowoju Narady Jepyskopiw w Miuncheni i z blahoslowannia Mytropolyta Polikarpa, Jepyskopske Uprawlinnia cerkownym zyttiam prawoslawnych ukrainciw w taborach i poza taboramy orhanizowano widpowidno do trioch prowincij tijeji zony, a same:

1) **W Bawarii,** zhidno z poperednim riszenniam (Narada Jepyskopiw w Bad Kissingen, w lypni cicho roku) keruje cerkownym zyttiam UAPC **Archyjepyskop Mychail;** z ohladu na bilszyj obszar tijei prowincii, w piwnicznij Bawarii Archyjepyskopsku opiku nad wirnymy UAPC podilajut takoz **Jepyskopy Wolodymyr i Wiaczeslaw.**

2) **W prowincii Gross-Hessen,** z doluczenniam Ascheffenburgu (z Bawarii), jakyj blyzko do toi prowincii prylahaje, keruje cerkownym zyttiam UAPC **Jepyskop Mstyslaw.**

3) W prowincii Wiurtemberg Baden cerkownym zyttiam UAPC keruje **Jepyskop Platon.**

W miru mozlywostej i potreb nazwani Wladyky opikujutsia wirnymy UAPC i w susidnych z wyznaczenymy dla nych terenamy praci oblastiach poza anhlijskoju i amerykanskoju okupowanymy zonamy.

Pro charakter amerykanciw

Szczo ujawlaje soboju amerykanec, ocej sprawznij nowyczok miz narodamy zemli? — Take pytannia postawyw pid kinec amerykanskoi wyzwolnoi wijny Hektor de Krewekur francuzowi, szco prozywaw dowszyj czas w Ameryci. I ce pytannia sichodni nastilky cikawe szczo j todi. Wono zacikawluje znawciw politycznoyi ekonomii, dyplomatiw, socjolohiw. Ale w riwnij miri, takoz i doslidnykiw istorii, istorykiw mystectwa ta praktycznych politykiw.

Szczo sformuwalo amerykanskyj charakter? Jaki joho instynktywni reakcii na zyttia? Czym amerykanec widrizniajetsia wid ludej inszych krain? —

Widpowid na ci zapyty dast mozlywist zahlybytysia w dzerela nacjonalnoho dumannia i postupowannia. De Krewekur daw todi widpowid, jaka szcze sichodni moze buty cikawoju lekturoju. Win, jasna ricz, buw lysze odnym iz nebahatioch ewropejciw, szczo namahalysia opysaty i widhadaty amerykanskyj charakter. Mozaika, jaka wynykaje z tijei charakterystyky, zasluhowuje na osoblywu uwahu.

Rysy amerykanskoho charakteru, jaki najbilsze wpadajut w oko, — ce: perekonannia, szczo wsi ludy musiat praciuwaty; nachyl do mandriwnyctwa; wysokyj zyttjewyj standart peresicznoho hromadianyna; wira w postup; postijne namahannia osiahnuty zysk; elastycznist klasowych mez; zanedbannia abstraktnoho dumannia i estetycznych zacikawlen; nachyl chwalytysia; wysoka powaha do zinok; zahalnyj pospich i neposydiuczist; zwyczka szwydko jisty, — i bahato inszych sposterezen iz szczodennoho zyttia, jak, naprykiad, nadto otopleni domy ta prystrasne wzywannia hojdalnych krisel i lodowoi wody. Ocej wykaz riznych zwyczok i charakternych rys jawlajetsia dijsno pokazowym dla amerykanciw.

Isnuje nawit amerykanskyj nacionalnyj charakter. Koly amerykanci zustriczajut swoich zemlakiw, todi wony duze lehko rozpiznajut, chto z nych z jakoho sztatu. Wony wpiznajut miz soboju lehko tych, szczo pochodiat iz dawno oselenych w Ameryci rodyn, wid tych, batky jakych szczojno prybuly do Nowoho Switu. A wse taky, nezorientowanyj u tych pytanniach podoroznij z Ewropy nikoly ne moze nalezno zauwazyty tych riznyc w amerykanskomu narodi, a, nawpaky, jomu kydajetsia w oczi pewnoho rodu monotonnist, czy podibnist usich amerykanciw. Odyn ewropejec skazaw raz pro ce w takyj sposib: "Szotlandci i irlandci wyraznisze widrizniajutsia wid anhlijciw; normandci wid prowansalciw; schidni prusaky wid bawarciw, — niz amerykanec zwidkilas wid druhoho amerykancia z inszoi miscewosty". Ta wse z podoroznij z Ewropy chocze zawzdy za jaknajkorotszyj czas pobaczyty w Ameryci jaknajbilsze, — i dla toho duze czasto win zupyniajetsia na zownisznich storinkach Ameryky. Najblyzczymy prawdy budut ti doslidnyky amerykanskoho charakteru, jaki na zapyt, szczo soboju jawlaje w dijsnosti amerykanec, widpowidajut: "Amerykanec-ce produkt spadszczyny Staroho Switu ta zyttiewych umow Nowoho Switu. Spadszczyna Staroho Switu skladajetsia wykluczno z tijei czastyny ewropejskoi kultury, z jakoi korystaly pereselenci z Ewropy do Ameryky. Bilszist kolonistiw buly remisnykamy, selanamy, zarobitczanamy. Wony schylalysia ne do bahatstwa wysokych sfer, ale radsze do pylnosty, oszczadnosty i strymanosty, szczo buly charakternymy dla ichnioho zyttia. Tomu j piznisze, koly welyka kilkist amerykanciw osiahnuly bahatstwo wony schylalysia do purytanizmu. Wze bahato ludej zauwazylo, szczo roslyny i zwiriata, koly ich zawezty do Ameryky z inszych zon, zaznajut zmin. Cia zmina stajetsia czerez klimatyczni i heohraficzni riznyci. Zmina pereselenych do Ameryky ludej z Ewropy pojasnjujetsia szce j inszymy czynnykamy. Pereselenci buly, bezumowno, bilsz temperamentnymy, holodnymy na pryhody i bilszymy zadyramy wid zemlakiw, szczo lyszalysia wdoma, w Ewropi. Pereplywszy okean, wony zabuwaly stari zwyczai i rozwywaly w sobi nowi zdibnosty, pro jaki ne mohly j mrijaty ich predky. Tomu szczo silske hospodarstwo bulo perszym zaniattiam kolonistiw, jaki musily riatuwatysia wid holodu w czuzij kraini, farma stala holownoju osnowoju ich ekzystencii. Pid czas wijny za nezaleznist na 20 amerykanciw bulo 19 farmeriw.

Protiahom 19-ho stolittia, koly do Ameryky naplywaly welytenski masy ewropejciw, Ameryka dali lyszalasia krainoju farm, tomu szczo bilszist nowych emihrantiw zwertalasia do silskoho hospodarstwa. Cej dowhyj czas nauky bila pluha i stodoly zalyszyly dosi sylni znaky na amerykanskomu nacjanalnomu charakteri, jakych ne zaterlo welykomiske zyttia.

Iaki z wlastywosty amerykanskoho charakteru mozna prypysuwaty ciomu dowhomu silskohospodarskomu periodowi?

Najpersze, — pryzwyczajennia do praci. Koly amerykanec ne maje jakois korysnoi praci, to wse taky sama krow prynewoluje joho szczos robyty. Z druhoho boku, skomplikowani zawdannia szczo ich oci farmery musily rozwjazuwaty protiahom 2 i ½ stolittia, dowely do nebaczenoho dosi treningu mechanicznoho wynachidnyckoho talantu. Ci buwszi ewropejci ta ichni naszczadky staly nacijeju remisnykiw jaki szczodenno praciuwaly, naprawlajuczy swoje znariaddia ta wydumujuczy nowe, az, wreszti, — wynachidnyckyj talant, — jak kaze Emerson, — staw u nych druhoju pryrodoju. Suproty zinok, amerykanec wze widdawna zajniaw okreme stanowyszcze, szczo widrizniajetsia hostro wid ewropejskoho.

Zinky w Ameryci, jak u koznij nowij kraini, maly welyku wartist, bo ich bulo malo. Popyt na zinok buw ne lysze sprawoju sercia, ale j hospodarstwa. Zinka wykonuwala ne tilky praciu wdoma, ale takoz i praciu na poli. Wtakych umowach zinka zyskala wysoku powahu i zajniala take misce, jakoho ne mala nikoly i nide.

(Zi statti amerykanskoho profesora Arthura Schlesingera w "The American Historical Review".)

Hromadianstwo druhoho budynku bazaje swomu **Komandantowi p. Kulakewyczowi ta Joho druzyni** bahato radosty wid **Doni Orysi,** szczo pobilszyla czyslo meszkanciw budynku.

Uprawa Zinoczoi Sluzby bazaje pani **Stefi Hanuszczakowij** z nahody Ii Imianyn wsioho najkraszczoho.

Wazkym kalibrom

Schweinfurtski Swiata

Studenskyj ruch

Na Swiata pryichaly do nas studenty. Na kilka dniw do Rizdwa wony zorhanizuwaly referat studenta Torhowelnoi Akademii w Augsburzi p. Pylneckoho na temu: "Jak zdobuwaty charczi j becugszajny dla holodnoi studenstkoi molodi". Pid wrazinniam toho referatu hromadjanstwo teplo pryjmalo naszych slawnych akademykiw. Odyn student pan B-urko buw na szistjoch kutiach ta szcze j do domu prynis tarilku warenykiw.

Na tretij den Swiat studenty wlasztuwaly weczirku z tanciamy, francuzkoju posztoju i koladkamy. Buly zaproszeni lytowski hosti.

Akademyky ne darmujut. Studenskyj ruch jde dali. Wlasnykam tradycijnych straw i batkam molodszych doniok zwertajemo na ce uwahu.

Teatr na bilo

Ansambl Ukrainskoho Teatru im. Kotlarewskoho wlaszutwaw spilnyj Swiat-Weczir z pisnym borszczem, pseudo-warenykamy i napytkamy, szczo ich zaproszeni hosti nazwaly "benzynoju". Pisla zakinczennia oficijnoi czastyny swiata z pryrodnimy (ne aktorskymy) slozamy zworuszennia, jalynkoju i koladkamy, robitnyky teatralnoi muzy ta ichni rodyny na znak osoblywoi poszany zaczaly za istinno ukrainskym zwyczajem pidkydaty czuzych hostej razom i fojelamy i krislamy pid stelu. Wypadkiw ne bulo, lysze odnomu panowi zletily czerewyky, popawszy w mysku z borszczem. Pid kinec naszi slawni aktory, popidlywawszy szcze benzyny, stwerdyly, szczo teperiszni swiata bulyb cilkom dobri, kolyb ne taki bidni na snih, i (z tuhy za bilojuv zymoju zaczaly mastyty swoi temni swiatoczni odiahy wapnom iz stin. Bila piwnoczi cile towarystwo wertalo pid prowodom staroi Szuhaichy do domu, koladujuczy (na motyw Boh predwicznyj):

Hej, teatr nasz pochmelywsia...
Czornyj buw
Bilyj staw
Ne zrobyw nowych wystaw
I rozswarywsia....

Chto znaje?

De zywe i de pryjmaje interesantiw Holowa naszoho Taboru?

*

Czomu poboznym hreko-katolykam ne wilno tanciuwaty na tretij den Rizdwianych Swiat, koly im wilno ce bulo robyty w den swiatoho Andrija Perwozwannoho poseredyni postu?

Pylyp Makohon

Permitted by authority of Military Government, December 1945.

Adresa Redakcii:

"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.

Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 20-ho Sicznia 1946 Nr. 5

Wodochryszczi w Ukraini

Rizwiani swiata zawerszujutsia chryszczenniam wody — Wodochryszczamy. Ce je naprycżud harnyj zwyczaj. Pryjszow win do nas w Ukrainu razom z chrystyjanstwom i zdobuw sobi powazne stanowyszcze sered tradycij naszoho narodu.

Za kilka den do cioho swiata, na riczci wyrubujut opolonku wypylujut z lodu chrest, oblywajut joho buriakowym kwasom, wid czoho win nabuwaje takoho harnoho koloru, i todi stawlat nad opolonkoju. Krim toho, tut ze bila opolonky, pered chrestom wyhotowlajut z kryhy prystil, a z sosnowych abo jalynkowych hilok roblat arku, na zrazok cerkownych carskych worit.

Rankom 6-ho sicznia za starym stylem, zwyczajno stoit welykyj moroz, derewa pokryti inejem. Pid nohamy rytmiczno skrypyt snih, a hostre wid morozu powitria zabywaje duch i zawazaje dychaty. Witru nemaje, tycho, lysze de-ne-de trisne na derewi hiloczka abo zawalytsia snihowyj namet.

Rankom u cerkwi widbuwajetsia Sluzba Boza, a pisla zakinczennia liturhii uwes narid "chresnym chodom" ide na riczku. Poperedu nesut chrest, za nym — choruhwy, potim ide chor, spiwajuczy "Hlas Hospodnij", za nym — swiaszczennyk, poklawszy sobi chrest na czolo, i nareszti, wsia masa narodu. Do riczky jdut usi, kozen maje z soboju hleczyk na wodu, dity, krim toho holubiw, myslywci — z rusznyciamy, zariadzenymy "cholostymy"; hospodari idut sankamy, zapriazenymy najkraszczymy kinmy. Wony posadyly bila sebe ditej, wzialy w ruky natiahnuti wizky i, mow na krylach, poneslys na prohin. Pisla nedowhoi widprawy swiaszczennyk pohruzuje nareszti w opolonku swij chrest, chor holosno spiwaje "Wo Jordani kreszczajusia Tebe, Hospody", lunajut odnostajni postrily i dohory zlitaje cila zharja holubiw. Boza Sluzba zakinczena. Woda oswiaczena. Ludy pidchodiat do opolonky, kozen nabyraje swiaczenoi wody i nese do chaty. Ne odyn pidczas tijei ceremonii dobre skupajetsia. Teper siudy pidizdzajut sankamy prohinnyky. Wony nabyrajut swiaczenoi wody, sadowliat bila sebe rodycziw. Pisla cjoho koni znowu bjut kopytamy i szwydkoju ryssiu nesut swoich hospodariw dodomu, de na nych czekaje smacznyj obid.

U chati wse wyhladaje po-swiatkowomu. Harno zastelenyj stil, stiny ozdobleni rusznykamy, a za obrazom Bozoi Materi — suchi wasylky. Ce ti wasylky, szczo maty wlitku po steblyni zbyrala, suszyla pid strichoju, a teper poklala za tym obrazom, szczo nym kolys ii batky blahoslowlaly. Za toj czas, poky maty pryhotuje na stil obid, batko bere z-za obraziw puczok suchych wasylkiw, wmoczuje ich u swiaczenu wodu j kropyt obrazy, wsju chatu, komoru, a potim ide do stajni i kropyt usich twaryn. Znowu powertajetsia do chaty, bere krejdu j pysze neju chresty na obrazi Bozoi Materi, na swoloku i dweriach. Teper win sidaje za stil, zaproszuje wsju simju i pje sklankoju swiaczenu wodu. Pisla batka kozen musyt wypyty takoi wody, i todi wze wsi poczynajut obidaty.

Po obidi diwczata bihajut na riczku wmywajutsia u tij opolonci, de swiatyly wodu, szczob buty szcze kraszczymy.

Moroz uze "peresiwsia", potepliszalo, i teper lehsz dychaty na powni hrudy. Derewa szcze ne skynuly biloho odiahu i stojat tychi, spokijni, nemow zyczarowani. Oleksa Stepowyj.

Poczerpnimo wody swiatoi!

Promynuly swiata Rizdwa Chrystowoho j Nowoho Roku. Dijsno wirujuczi chrystyjane i dobri syny Cerkwy-Materi ta dostojni syny ukrainskoho narodu hidno ta po cerkownomu ta zi zberezenniam swoich welyczawych starodawnich narodnych tradycij prowely ci welyki i rokowi dni. Radisno bylysia sercia naszi, koly my sluchaly takych dorohych, blyzkych i ridnych pisnospiwiw w czest Bozoho Dytiaty; slozy hlybokoho zworuszennia mymochit plyly z oczej, a dumky naszi, zbudzeni ocymy samocwitamy-koladkamy, lynuly todi daleko, hen na ridnu Batkiwszczynu.

Szcze perebuwajemo pid radisnym wrazinniam dorohych koznomu szczyromu ukrainskomu serciu cych rokowych swiat, a wze nepomitno nadchodyt i insze welyke zymowe swiato-swiato Wodochresrcziw abo Bohojawlennia. Jak welyczno i uroczysto swiatkuwaw wikamy ce swiato nasz poboznyj narod! Do naszych mnohowodnych, czudowych, prozorych riczok i ozer w cej den iszly tysiaczi welyczawych chresnych chodiw z zlatostajnymy i sribnohlawymy choruhwamy ta prybranymy obrazamy. Dowkola tych choruhow iszow razom iz swoimy pastyriamy rozspiwanyj, rozmolenyj, pobozhyj narod-naszi materi, batky i didy. Iszly wony twerdym krokom po ridnij zemli za chrestom i nas malenkych za soboju wodyly do ciluszczych polonok swiaczenoi wody swiatoho Jordanu. Iszow nasz narod na ce Wodoswiattia, bo twerdo wiryw, szczo Hospod nasz Isus Chrystos, pered wystupienniam swoim na Propowid Wicznoi Prawdy, uwijszowszy preczystym tilom swoim do Jordanskych wod, ne sebe chotiw oczystyty i oswiatyty, , a oswiatyty soboju istotu wody dla swiatoho tainstwa Chreszczennia, ta daty cij wodi sylu oczyszczuwaty, oswiaczuwaty i duchowno zmiсniaty wsich, chto z wiroju bude ii pryjmaty.

> ### Na Ordanskij riczci
>
> **Na Ordanskij riczci tycha woda stojala.**
> **Oj, Maty Boza Susa Chrysta kupala.**
>
> **A, skupawszy, u szowkowe powyla,**
> **A, spowywszy, u jaselky poklala.**
>
> **A nad tymy jaslamy siri woly stojaly,**
> **Na swiate Dytiatko swoim duchom dychaly.**
>
> **Wzialy Susa Chrysta na prestoli poklaly,**
> **A kolo prestolu try janholy litaly.**
> **A kolo prestolu try janholy litaly,**
> **Ta wse wony "cheruwimiw" spiwaly.**

W den swiatoho Bohojawlennia na zhadku Chreszczennia Spasytela swiaszczennyky pohruzajut u wodi Zywotworeszczyj Chrest Hospoden i na wodu u tu z myt schodyt wsedijucze Boze blahoslowennia i oswiaczennia, jake bulo i nad wodamy Jordanu. "Poczerpite wodu z weselijem"-kaze do wirujuczych chrystijan swiata Cerkwa. Za prykladom wirujuczych predkiw naszych — poczerpnimo i my, brattia, cijeji swiatoi wody dla naszoho oswiaczennia ta duchownoho posylennia naszych dusz i tiles, szczob maty sylu twerdym krokom ity po Chrystowomu chrystijanskomu szlachu do welykoi i swiatoi Mety.

Otec Semen.

London witaje czuzynedych delehatiw

Korespondent amerykanskoi hazety "Die neue Zeitung" opysuje teperisznij London, de widbuwajetsia Zjizd Objednanych Nacij. Win pysze: "Stara sympatija, szczo ii londonska zinka maje dla "wystawannia w czerzi" w tych dniach, koly delehaty 51-oho narodu zjichalysia na swoi welyki narady, znajszla nowi mozlywosti zaspokojennia. Dosi ludy wystojuwaly w czerzi, czekajuczy na awtobus, szczo zwyczajno hordo i perepownenyj mynaje zupynky, dali pered kinom, pered restoranamy i, jasna ricz, zrozumilo, pered sklepamy z alkoholnymy napytkamy, pro jaki rozpowsiudzen wistku, mowlaw, tam prodajut Whisky po normalnych cinach. Wid tyznia ludy majut nowu pryczynu stojaty na wulyci. Wony towplatsia pered budiwleju hotelu Savoy abo Claridge, de zamesczaky najwyznaczniszi z 2000 delehatiw Objednanych Nacij. Dali wydno natowpy ludej pered mohutnioju bramoju centralnoi zali Westminsteru, de widbuwajutsia welyki zasidannia. Odnacze najdowszyj "chwist" stojaw mynuloi seredy pered palatoju sw. Jakowa, de korol Anhlii wydaw na czest 100 wybranych hostej derzawnyj benket. Zolotyj nastilnyj serwis, na jakomu pidczas toho benketu podaly weczeriu, maje wartist trjoch z polowynoju milioniw funtiw i wmazajetsia za najdoroczyj serwis switu. Strawosyps buw daleko bidniszyj i skladawsia, zhidno z prypysamy anhlijskoho ministerstwa procharczuwannia, lysze z trjoch dan.

O. N. O.-ce try litery, szczo krasujutsia u welykomu formati na perszych storinkach londonskych hazet. Ale "United Nations Organisation", organizacija objednanych narodiw, zminyla wyhlad hazet, a ne wyhlad samoho mista. Brytijska metropolija prezentuje swoje zwyczajne sicznewe oblyczcza z sirym, chmaramy zatiahnenym, nebom i sprawznim londonskym tumanom. Ruch pulsuje jak za myru miz londonskymy domamy. Prywatni awta, wid todi koly znow zaczaly prydiluwaty, szczoprawda u neznacznij kilkosty, benzynu, zapownyly znow wulyci, i widteper mozna sobi dozwolyty na izdu awtom po Piccadilly ta po Regent Street lysze todi, koly majete dostatnio czasu. Koly z wam spiszytsia, todi jdete piszky.

Delegaty-zinky na zjizd UNO z zacikawlenniam prystajut pered wystawamy towarowych domiw, szczo w nych znow mozna znajty majze wse. Lysze z czerewykamy sprawa majetsia duze pohano. Prodawci wzuttia szcze j dali prynewoleni widpowidaty pokupciam: "My rado zapyszemo Wasze prizwyszcze na naszu lystu klijentiw. Zajdit, bud laska, za try tyzni znow". Panczizkamy (czulkamy), a zokrema tonkymy ta tonesenkymy mozna szcze j dali wyklykaty zachoplennia w koznoi londonskoi zinky. A teper charakterystyczne dla teperisznich dniw: takoz i w misti Objednanych Nacij procwitaje czornyj rynok (birza) i traplajutsia specijalisty, szczo prodajut towary na odiah bez punktiw odiahowoi kartky.

Londonski teatry w wid prybuttia 2000 miznarodnich hostej [illegible] szcze bilsze "wyprodani", jak dosi. Zamowlennia na kwytky pryjmajut na kilka tyzniw wpered. Znyszczennia, jaki porobyla w Londoni "blyskawkowa" wijna, pokazuju jut szcze swoi slidy, zokrema w piwdennij czastyni mista. Ale w zahalnomu obraz mista i dali takyj, nacze b wijna bula lysze pohanym snom. I koly b londonci buly maly zmohu pobaczyty Kassel, abo Niurnberg, Miunchen abo Berlin, wony b znaly, szczo ich misto oderzalo lysze kilka wazkych blyzn.

Ostanni wistky j radiozwidomlennia

* Zhidno z umowoju miz heneralom Eisenhowerom i marszalom Zukowom pro wyminu korespondentiw, do amerykanskoi okupowanoi zony prybulo 5-och sowietskych zurnalistiw, jaki wazajutsia hostiamy amerykanskoi armii. Predstawnyky sowietkoi presy obidut mista Frankfurt, Miunchen, Niurnberg i Bad Tolz. Na czoli cyeiwonoi delehacii-kapitan Lidija Denisowa.

* W Czunkini 8-ho sicznia pisla majze czotyrochodnyoi konferencii miz kytajskymy komunistamy ta predstawnykamy nacjonalnoho uriadu i nadzwyczajnym ambasadorom Spoluczenych Derzaw, heneralom Marshall, wydaly powidomlennia pro **objednannia obooch kytajskich rozswarenych partij**. Hromadianska wijna w Kytai zakinczena. Centralnyj kytajskyj uriad podiakuwaw sowietskomu konsulewi za joho dopomohu w sprawi perehoworiw.

* **Polskyj marszal Rola-Zymierskyj** zajawyw, widpowidajuczy na interpelaciju, szczo dohowir pro wzajemnu repatriaciju z Sowietskoju Ukrainoju wykonenyj w 65 procentach. **Peresellennia ukrainciw ne zakinczyly do zymy z prywodu dijannia ozbrojenych band. Dosi polskij wladi wdalosia likwiduwaty 28 takych band i ubyty 984 "undiwciw".** Polske ministerstwo pryludnoi bezpeky powidomylo, szczo za ostannich 6 misiaciw w borotbi z bandamy zhynuly 2 tysiaczi polskych milicijantiw.

* Amerykanske ministerstwo praci powidomlaje, szczo w Spoluczenych Derzawach do dnia 10-ho sicznia zarejetsruwaly **3 i ½ miliona bezrobitnych.**

* W czetwer 17-ho sicznia na Zjizdi objednanych Nacij wystupyw z **welykoju promowoju brytijskyj ministr zakordonnych sprawi Bevin**, obiciajuczy Objednanym Nacijam pidderzku brytijskoho uriadu. Win zapowiw, szczo brytijskyj uriad peredast brytijski mandatowi tereny w Afryci **Kongo, Tanganiku i Kamerun** pid administraciju Objednanym Nacijam. Bevin zaklykaw pidderzuwaty UNRRA i miznarodnij uriad praci; Transjordania bude proholoszena samostijnoju derzawoju. W czetwer po obidi widbulysia perszi zbory Rady Bezpeky Objednanych Nacij.

* **Generallajtenant Lucian D. Truscott**, komanduwacz tretioi amerykanskoi armii, oderzaw nakaz, stworyty w okupowanych amerykanciamy zonach Nimeczczyny, i Awstrii **amerykansku okupacijnu policiju.** Wona skladatymetsia z 38000 ludej, holowno amerykanskych wojakiw, szczo dobrowilno zholosylysia do dalszoi sluzby w Ewropi, ta spiwpraciuwatyme z amerykanskoju wijskowoju ta nimeckoju policijeju. Nimecka presa pysze, szczo do tij policii pryjmatymut takoz nimciw, szczo ne buly w partii i ne buly profesijnymy oficeramy.

* **Buwszyj brytijskyj premjer-ministr Winston Churchill** wyichaw w towarystwi swojei druzyny na palubi transokeaniczoho korabla "Queen Elizabeth" (Kin Elizabet) do Spoluczenych Derzaw Piwnicznoi Ameryky.

Szczedryj Weczir, Dobryj Weczir!

W mrak-serpankach mrijut zori,
Nebo dywni szepcze reczi,
Lynut holosy w prostori:
Szczedryj weczir, dobryj weczir!

Dzwoniat dzwony des w daleczi,
Temni hory zwuky lowlat:
Szczedryj weczir, dobryj weczir
Dobrym ludiam na zdorowla!

Tym, szczo w trudi horbiat pleczi,
A badiori hasla mowlat:
Szczedryj weczir, dobryj weczir
Na wik dowhyj, na zdorowla!

Tym, szczo jdut w nehodu smilo
Z wiszczym holosom Predteczy,
Szczo narodnie roblat dilo:
Szczedryj weczir, dobryj weczir!

Tym, szczo polky molodeczi
Na majbutnij czas hotowlat:
Dobryj weczir, szczedryj weczir
Na wdowilla, na zdorowla!

Tym, szczo siajwa zlotosyni
U zymowij hluszi lowlat
Na szyrokij Ukraini —
Wsim na szczastja na zdorowia!

Marijka Pidhirjanka.

Ukrainske zyttia na czuzyni

Augsburzke "Nasze Zyttia"-drukom

Augsburzkyj czasopys "Nasze Zyttia", odyn z najkraszczych ukrainskych taborowych czasopysiw w amerykanskoi zony perejszow, zawdiaky inicjatywnij praci j starenniam prof. W. Czaplenka ta swoho holownoho redaktora P. Kotowycza na druk. "Nasze Zyttia" skladajetsia zucznym sposobom i tomu wono pokyszczo obmezene do 4 storinok maloho, ale pryjemnoho i czepurno graficzno wykorystanoho formatu. Zmist hazety i dali cikawyj tym bilsze, szczo do drukowanoi czastyny-osnowy dodajetsia i dali dodatok "Nasze Zyttia" widbywanyj fotograficznym sposobom. W peredowij statti swoho redaktora persze drukowane "Nasze Zyttia" zajawlaje: "Prahnemo do toho, szczob usi naszi intelektualni syly, szczo stojat na hrunti narodoprawstwa j postupu, z namy spiwpraciuwaly . . Lyszymos i na majbutnie orhanom wilnoi hromadskoi dumky, lojalnymy do wsich ukrainskych demokratycznych uhrupowan. Nestymemo j dali wysoko prapor ukrainskoho narodoprawstwa ta prawdywoi sobornosty, jak u geograficznim ta cilesprjamowanim znaczinni toho slowa".

Rizdwo w Kasteli

(Wlasna informacija.) W misteczku Kastel nad samym Rajnom, 7 km wid Wisbadenu, zorhanizuwawsia misiac tomu nowyj ukrainskyj tabir UNRRA, szczo w niomu perebuwajut bila 1300 ludej. Taborowyky rozmistylysia dosyt wyhidno po miscewych kazarmach, cilkom ne znyszczenych wijnoju.

Holowoju ukrainskij hrupi w Kasteli inz. Huran, odna z najaktywniszych i najzywyszych suspilnych postetej naszoi emihracii ta odyn z kraszczych, jak kazut joho taborowyky, prowidnykiw toho rodu. Niczoho tez dywnoho, szczo z ukraincamy w Kasteli rachujetsia amerykanska wlada i miscewa UNRRA, bo wony baczut, szczo je z kym howoryty. Chocz nasza hromada w Kasteli perebuwaje tam lysze misiac, wona wze zorhanizuwala i maje: wlasnu szkolu, 2 cerkwy, teatr (de wystupaje m. i. z uspichom artyst Potapenko). Osoblywe wrazennia wyklykalo w tabori nezabutnie dla joho uczasnykiw Swiato ukrainskoi koliady, wlasztowane na perszyj den Rizdwa w teatri. Na ce swiato, szczo bulo mozlywe zawdiaky dbajlywym zachodam Zinoczoi Sekcii prybuly predstawnyky UNRRA i amerykansko wlady z Wisbadenu. **Dyrektor UNRRA skazaw zi sceny teatru pidneslu promowu**, jaku ukrainski sluchaczi dowho i szczyro opleskuwaly. Dyrektor UNRRA podiakuwaw prowodowi i hromadi taborowi osoblywo za te, szczo protiahom korotkoho czasu zumily zorganizuwaty swoje zyttia ta zbuduwaty w garazi swij prywytnyj teatr.

Wzajemyny taboru w miscewoju UNRRA duze tepli. Ce widczuwaje zahal w rodi i kilkosti riznych prydiliw. Wsi dity oderzaly kompletnyj zymowyj odiah i bilyznu. Ce same dorosli. Na Swiata wsi meszkanci do ditej wkuczno oderzaly okremi pakety, w jakych bulo m. i. po 6 paczeczok cyharok, po 5 cybar i 4 paketyky machorky!

Dwa razy na tyzden inz. Huran robyt ohlad politycznych podij.

Szczo czuwaty w Goslari?

(Wlasna korespond.) Zywemo tut dali spokijno, chocz miz naszymy ludmy rizne traplajetsia, ne zawzdy tycho lublat sydity. Szcze newelyka kilkist osib perebuwaje na prywatnych kwartyrach, ale tabir dla wsich wze hotowyj, chocz newyhidnyj tym, szczo duze blyzko lezyt wid kordonu . . . Pakety Czerwonoho Chresta oderzujemo. UNRRA tut ne isnuje, ale **opikujutsia namy duze solidno kwakery** (Wid Redakcii: Kwakery ce relihijna anhlijska sekta, szczo w osnowu swojei wiry klade konecznist blahodijnoi dijalnosty. Kwakery dopomahaly w rokach 1919—1920 ukrainskym mistam i selam Halyczyny, Wolyni, Polissia i osoblywo Cholmszczyny, wratuwawszy cili powity ostannioi wid poszesty tyfu.) Orhanizacija Kwakeriw kermujetsia haslamy obsolutnoi czesnosty i pryjazni do druhych. Wony wsi do nas ukrainskych emihrantiw dobri, a z naszych titky newelyczka hrupa dbaje za dobre imja naszoi masy.

Stypendii dla ukrainskoho studenstwa

Komisija Dopomohy Ukrainskomu Studenstwu, beruczy na uwahu ce, szczo nezabarom zaczynajetsia nawczannia na wysokych szkolach, wzywaje zainteresowanych studentiw wnosyty prochannia dla oderzannia stypendij na zymowyj i litnij semestry 1945/46r. Iz stypendijnoho fondu mozut korystuwaty studenty wysokych szkil efektywno wpysani i zorhanizowani w studentskych orhanizacijach. Wysota stypendij wynosyt:

1. Dla studentiw, szczo ne majut nijakoi dopomohy misiaczno 100–150 Rm.
2. Dla studentiw, szczo majut czastynu dopomohy wid UNRRA 75–100 Rm.
3. Dla studentiw, szczo majut pownu dopomohu wid UNRRA 25—50 RM.

Dopomohu na szkilni oplaty i zakupu naucznoho pryladdia Komisija udiluwatyme w miru finansowoi spromoznosty na okreme prochannia. Do wlasnorucznoho napysanoho prochannia treba doluczyty anketnyj lystok ta poswidku frekwencii, kolokwij, ispytowi poswidky i insze. Prochannia prosylsia pesesylaty czerez studentski orhanizacii do najblyzczych filij u Miuncheni ta Regensburzi. Jakszczob w naj-

blyzczij okruzi ne bulo filii, todi peresylaty prochannia do Centrali Komisii Dopomohy Ukrainskomu Studenstwu u Fiurti, Marienszitrasse 4. Blyzczu informaciju dajut studentski orhanizacii, filii abo Komisija u Fiurti, tam de wydajut anketni lystky.

Prof. Dr. Zenon Kuzela

Jalynka w Bad Kissingen

Zachodamy hromadian ukrainskoi prawoslawnoi arafii w misti Bad Kissingen na Swiat Weczir widbulasia **spilna weczeria**, na jaku buly takoz zaproszeni ukrainci hrekokatolyckoho wirowyznannia. Zahalom na ce rodynne tradycijne swiato prybulo bilsze 100 osib z samoho mista i z dalekych sil. Swiat-weczirnia uroczystist mynula w pidnesenomu nastroi, buly promowy i prywitannia. Chor UAPC pid uprawoju p. Luh. widspiwaw duze dobre kilka koladok. Ukrainska hromada mala zmohu witaty jak hostej dekoho z amerykanciw i nimciw, szczo cikawlatsia naszym zyttiam i kulturoju. Dity raduwalysia wlasztowanoju dla nych jalynkojut ta rozdanymy pid kinec weczeri swiatocznymy darunkamy.

Prof. Doroszenko pro ukrainsku presu

Augsburzke "Nasze zyttia" prynosyt zamitku pro dopowid prof. Dmytra Doroszenka na temu "Sorok lit ukrainskoi presy", zorhanizowanu zachodamy "Spilky pysmennykiw i zurnalistiw" ta "Hromady Naukowciw" w tabori w Augsburzi.

Prof. Doroszenko widznaczyw zokrema datu 31-ho hrudnia 1905-ho roku, koly w Kyjewi pojawylosia persze czyslo ukrainskoho szczodennyka "Hromadske Slowo" z datoju I. I. 1906 r. "Hromadske slowo" zaraz po swoij pojawi bulo zakryte, ale wydawci maly w zapasi koncesiju na "Hromadsku dumku" szczo wychodyla do 18-ho serpnia 1906-ho r. Pisla zakryttia "Hromadskoi dumky" zjawlajetsia 15-ho IX. 1906 r. "Rada", szczo proisnuwala az do wybuchu switowoi wijny 1914 r., koly carskyj uriad zakryw, usi ukrainski wydawnyctwa.

Pered pojawoju sprawznioi presy, na Ukaini pojawlalysia czasopysy, pysani rosijskoju mowoju, szczo podawaly ukrainsku tematyku zokrema twory ukrainskych pysmennykiw, perekladeni rosijskoju mowoju.

Pisla rewolucii 1905 r. w kol. Rosii pojawylas uze na Naddniprianszczyni presa ukrainskoju mowoju. Perszyj ukrainskyj czasopys-tyznewyk "Chliborob" pojawywsia samoczynno w Lubnach 12. XI. 1905 r. pid redekcijeju Mykoly Szemety, ale pisla 5-ho czysla uriad joho zakryw. Perszyj lehalnyj ukrainskyj czasopys, szczo pojawywsia na pidstawi tymczasowych prawyl pro periodycznu presu 24. XI. 1905 r., buw tyznewyk "Ridnyj kraj" u Poltawi.

A dali wze pojawywsia szczodennyk "Hromadska dumka" ta inszi czasopysy.

Wsich czasopysiw na Ukraini do 1914 roku narachowuwalos ne bilsze 15 nazw.

W Halyczyni z ukrainskoju presoju bulo kraszcze. Tut uze wid 1880 r. wychodyw powaznyj czasopys "Dilo" ta bahato inszych periodykiw. Z Halyczyny pereneseno na propozyciju prof. M. Hruszewskoho, do Kyjewa 1907 r.

> **Nadzirna Rada Kooperatywy "Ideal" powidomlaje, szczo na osnowi riszennia Zahalnych Zboriw z dnia 16. 1. 46 koznomu czlenowi nalezytsia z czystoho zysku za hruden 1945 po 3,85 RM. wid udilu. Hroszi treba wybraty do dnia 26. 1. 46, w taborowij kancelarii, w hod. wid 9—11 pered obidom. Newybrani hroszi perejdut na likuwannia chworych taborowykiw.**

"Literaturno-Naukowyj Wisnyk". Do Kyjewa pryichaly dejaki halycki zurnalisty — Iwan Kryweckyj ta Mych. Lozynskyj.

Presa na Ukraini bula majze deficytowym pidpryjemstwom. Deficyty pokrywaly taki ukrainski mecenaty jak E. Czykalenko, Wasyl Symyrenko ta inszi.

Dopowidacz ilustruwaw swoju dopowid swoimy spohadamy ta perezywanniamy, bo, jak widomo, prof. D. Doroszenko buw aktywnym spiwrobitnykom majze wsich todisznich ukrainskych czasopysiw.

Wazkoju bula pracia perszych pioneriw ukrainskoi presy, — kaze prof. Doroszenko, — ale wony wychowaly kadry fachowych uze spiwrobitnykiw i redaktoriw, jaki zhodom, koly pryjszly burchlywi dni rewolucii 1917-20 rr., znohly rozbuduwaty ukrainsku presu tak, szczo wona cilkom doriwniuwala presi inszych zachidno-ewropejskych derzawnych narodiw.

Rik 1946 powynen buty juwilejnym rokom ukrainskoi presy, a cia skromna dopowid chaj bude joho pamjatkoju, — zakinczyw swij referat prof. Doroszenko.

Literaturna weczirka w Augsburzi

Zachodamy SPILKY AUGSBURZKYCH UKRAINSKYCH PYSMENNYKIW i ZURNALISTIW widbulas literaturna weczirka w prymiszczenni red. "Naszoho Zyttia". Koznyj uczasnyk prynis deszczo z swojei produkcii: prozu, poeziju, humor, satyru. Z wstupnym slowom ta spohadamy pro podibni literaturni weczory na Ukraini, wystupyw prof. W. Porskyj. W. Szajan proczytaw stattiu pro Kyrylo-Metodiiwske Bratstwo. Z prozoju j poezijamy wystupaly: W. Barka, S. Parfanowycz, Serhij Zuk i M. Skela.

Na zakinczennia M. Skela hraw na skrypci ta prospiwaw odnu pisnju.

Ukr. — Petit

Je czas na pereselennia ...

Dodatkowym protokolom, pidpysanym u Warszawi 14. 12. 45r. miz predstawnykom uriadu USSR-Bazanom i polskym premierom Osobka—Morawskym prodowzeno necyniec pereselennia ukrainskoho naselennia z terytorii Polszczi ta polskoho z terytorii Ukrainy do 15. 6. 1946r.

> Prowodowi i wsim Paniam z Zinoczoi Sluzby diakuju szczyro za myle prywitannia mene z Imianynamy.
>
> **Stefa Hanuszczakowa.**

Nowe w naszij hromadi

Noworiczna jalynka gimnazii

Ukrainska dimnazija w Szwajnfurti wlasztuwala noworicznu jalynku w tabori. Na jalynku, krim uczniw, zaproszeno batkiw ta hostej-czuzynciw z UNRRA. Duze pryjemne wrazinnia na wsich prysutnich sprawyla szkilna zala, de widbulasia swiatkowa rozwaha. Bahato lubowy j praci doklaly j uczni **j keriwnyk mystectwa prof. Zinczenko**, szczob ozdobyty prymiszczennia malunkamy ta jalynoju. Z welykoju wtichoju dywylysia wsi na stylizowanyj obraz narodzennia Chrysta, wykonanyj w ukrainskomu dusi na tli szestykutnoho otworu peczery, obramlenoi ukrainskym ornamentom. Bilszist malunkiw na temy narodnych pisen ta z taborowoho zyttia buly wykonani samymy uczniamy. Wydno, szczo mystecke wychowannia w gimnazii stoit na wysokomu riwni i szczo za jakychos 5 misiaciw zrobleno bahato.

> ## MAK radytyme nad waznymy sprawamy
>
> **Komisija Trjoch doruczyla memorijal pro charczuwannia.**
>
> Zahalne zacikawlennia meszkanciw usich trjoch schweinfurtskych taboriw DP wyklykajut zbory **Miztaborowoho Administracijnoho Komitetu,** szczo widbudutsia w piatnyciu 18-ho sicznia. Na tych zborach Holowna Kontrolna Komisija maje zaczytaty swij perszyj zwit z perewedenych rewizij magazyniw. Na zborach MAK budut predstawnyky presy.
>
> Jak dowidujemosia, **Komisija Trjoch** (o. kapelan Kopania, dr. Lewyckyj i p. Laurynajtis), wykonujuczy doruczennia MAKu z dnia 29-ho hrudnia m. r. **wyhotowyla pisla dowszoi praci duze solidno opraciowanyj memorijal w sprawi — pokraszczannia taborowoho procharczuwannia i peredala joho wze na ruky dyrektora schweinfurtskoho widdilu UNRRA van Benedena.** Memorijal opraciowuwaly znawci kalorijnoi systemy, szczo nawiwszy bahato poriwnialnych danych, dokazujut widpowidnym czynnykam konecznist zminy doteperisznioho charczuwannia wykluczno konserwamy. Cioho wymahaje zdorowelnyj stan taboriw. Mozlywo, szczo na zborach MAK sprawa memorijalu bude wze predmetom zajawy z boku czynnykiw wlady. (KTB)

Po korotkomu wstupnomu slowi dyrektora gimnazii wystupyw z widpowiddin, wyholoszenoju u francuzkij mowi, dyrektor UNRRA p. Wan-Beneden, jakyj zworuszyw usich pryjemnymy dla nas bazanniamy. Pisla oficijnoi czastyny uczni gimnazii potiszyly prysutnich swojeju chudoznoju samodijalnistju. Uczni zwawo i dotepno peredaly obrazy dobre skomponowanoi inscenіwky (pera prof. Zinczenka), w jakij dijaly taki osoby, jak Nauka, Krasa, Lubow, Terpelywist, Mystectwo ta inszi. Z bezposednistju ta szczyristiu molodych uczni widbyly czy malo humorystycznych momentiw z zyttia naszoho taboru.

Gimazjalnyj chor pid uprawoju **p. Bajusa** dobre wykonaw dekilka koladok. Po wsiomu Did Moroz wszanuwaw hostej ta uczniw gimnazii j profesoriw darunkamy, koznoho po zasluzi. Ditiam solodoszczi ta rizni ihraszky. Dyrektorowi gimnazii — anholski kryla, szczob lehko bulo litaty na krylach nauky j dohladaty lipsze swoich wychowanciw. Dla doslidiw nad atomowoju enerhijeju profesorowi chemii p. Jarowenkowi Did Moroz podaruwaw stanu kasrulu z dirawyw dnom.

Wsi pryjawni lyszaly zalu rozwah z nadijeju i pobazanniam odyn odnomu swiatkuwaty nastupnu jalynku na wilnych zemlach Ukrainy.

(Mak)

Petit

Did Moroz w narodnij szkoli

13-ho sicznia w szkilnu zalu III-ho bloku zawitaw DID MOROZ na jalynku szkilnoi ditwory naszoho taboru.

Swiato poczalosia o 4-ij hodyni dnia koladkoju "BOH PREDWICZNYJ NARODYWSIA", wykonanoju uczniamy II-oi i III-oi klas. Dali prysutni szanowni hosti, — batky, rodyczi i prosto zacikawleni, a takoz czuzynci z UNRRA, z p. dyrektorom WAN BENEDENOM na czoli z zadowolenniam sluchaly i myluwalysia welykoju kilkistiu koladok ("Oj u Wyflijemi", "Nyni w nas Rizdwo"), rytmicznych ihor zi spiwamy ("Sonlacznyk", "Perepiloczka", "Praczky", "Kolysanka"), masowych zabaw nawkolo jalynky razom iz Didom Morozom ("Ternom-ternom", "Kowalj"), tanciw i deklamacij, wykonuwanych uczniamy riznych klas. Osoblywo myli buly deklamacii dwoch sestryczok, doniok p. otcia Hajuka.

Z teploju promowoju zwernuwsia do ditej otec IWASZKO, rozpowiwszy legendu pro te, jak ukrainskij dytyni, szczo prybula napoklin do CHRYSTA z zapiznenniam, CHRYSTOS-DYTIATKO podaruwaw holos, zdatnist koladuwaty. — I z toho czasu ukrainskyj narod i ukrainski dity widomi na wes swit spiwamy swoich koladok.

Pered oderzanniam podarunkiw wid Dida Moroza, dity prospiwaly ostannju strofu koladky "BOH PREDWICZNYJ" wid sliw "Slawu Bohu zaspiwajmo".

(W.)

Komitet wszanuwannia 22-ho sicznia

W seredu 16-ho sicznia widbulysia schodyny predstawnykiw hromadskych orhanizacij ta instytucij. Zibrani pid prowodom **mistoholowy p. sotnyka Szyla** rozhlanuly sprawu wszanuwannia rokowyn 22-ho sicznia, wybrawszy 6. osobowyj Dilowyj Komitet, szczo maje pryhotowyty widpowidnu prohramu swiata. Komitet maw w czetwer swoje zasidannia i wyriszyw, szczo w den 22-ho sicznia w prawosl. cerkwi widbudetsia uroczysta sluzba Boza w namirenni ukrainskoho narodu, a uweczeri toho dnia schodyny wsioho hromadjanstwa w teatralnij zali dla wysluchannia widpowidnoho referatu pro znaczinnia i proholoszen nia Czetwertoho Uniwersalu.

Prawoslawni bohosluzennia w Schweinfurti

18. 1. 46 Piatnycia, Naweczerije Bohojawlennia
o hod. 10-ij Sluzba Boza i oswiaczennia wody w cerkwi.
o hod. 6-ij po poludni Wseniczna.

19. 1. 46 Subota, Swiato Bohojawlennia
o hod 9.30 Sluzba Boza i oswiaczennia wody bila krynyci.

Hreko-katolycki bohosluzennia

18. 1. 46 Piatnycia, Naweczerije Bohojawlennia
8.30 ranku. Sluzba Boza i swiaczennia wody w cerkwi
20.30 (8.30 uweczeri) Poweczerije welyke z Lytijeju.

19. 1. 46 Bohojawlennia
8-a hod. rankom Sluzba Boza
9-a hod. Swiaczennia wody pry krynyci.

Najwazniszi podii tyznia

* Zastupnyk amerykanskoho holownokomanduwacza w okupowanij amerykanciamy zoni zajawyw, szczo poholosky pro widchid amerykanskych wijsk z Nimeczczyny neprawdywi. **Amerykanci budut w Nimeczczyni IO rokiw.** Za kordonamy Spoluczenych Derzaw perebuwaje szcze 4 milliony wojakiw USA, demobilizacija jde dali, tak szczo na 1. 7. 46 w Ewropi bude wsioho 330 tysiacz amerykanciw. **Churchill,** szczo prybuw na Floridu **perestirihaje Ameryku pered nadto spisznym widtiahanniam swoich wijsk,** zajawlajuczy, szczo Welyka Brytanija sama ne w syli wykonuwaty wsi powojenni wijskowi obowiazky.

* Jak powidomylo moskowske radio, **prezydija werchownoi rady SSSR zwilnyla z posady narodnioho komisara wnutrisznich spraw Berija** za joho stanom zdorowla ta perewantazenniam inszoju robotoju. Prezydija uchwalyla narodnim komisarom wnutrisznich spraw pryznaczyty Kruhlowa.

* **Francuzkyj kabinet** pid holowuwanniam de Gola radyw na nadzwyczajnomu zasidanni **nad krytycznym charczowym stanom Francii.** Ministr zakordonnych spraw Francii Bido widletiw na ce zasidannia litakom z Londonu do Paryza, pokynuwszy zjizd Objednanych Nacij.

* Londonski korespondenty powidomlajut, szczo **perska delehacija** na Zjizd Objednanych Nacij oderzala wid swojoho uriadu instrukciju peredaty sprawu Azarbajdzanu do rozhladu Objednanym Nacijam.

Wazkym kalibrom

Szczedriwka

A w misti Schweinfurti dzwony zadzwonyly
Szczedryj weczir, dobryj weczir,
Tomu w nas tut dobre
W koho peczi.

A nasza Uprawa mudro wsim kermuje —
Na zdorowla. szczedryj weczir —
Chocz ii zakoniw
Nichto ne szanuje.

Bo ne wsi kimnaty hrijutsia centralno
Szczedryj weczir, zymnyj weczir
Ne dajut nam drow
Do wlasnoi peczi.

Hej koly to wreszti wyidem w Kanadu —
Slawnyj weczir, mylyj weczir —
Ta na zal nichto wze
Ne wiryt w ti reczi . . .

Malanka

Slawa Bohu, lyszylosia szcze tilky odno Bohojawlennia, miasnyc ne wrachowujuczy, bo jak by tak dali bulo, to ..... Ale, jak to kazut, zaczynajmo wid poczatku.

Mynuloi nedili swiatkuwaly w nas prepodobnu Melaniju, tobto po ukrainsky kazuczy, Nowyj Rik po starij rachubi, zakinczennia staroho i poczatok nowoho zyttia. Swiatkuwaly dobre, tak, szczo z dejakych blokiw szcze j dosi mylenkoho zapaszku samohonnoi medycyny wyhnaty ne w syli. Muzyky rizaly cilu nicz, chory spiwaly tak az nimecki pozeznyky z sykawkamy pidichaly, a dechto z wysokoi Uprawy cilu nicz widrodzenycki, protyalkoholni oracii w czesnomu towarystwi prawyw, ta na slawu narodowi wyhukuwaw.

Ale buly i incydenty.

Zustriczaje mene oce powaznyj inzener i kaze:

— Z Nowym Rokom! Pyly?

— A, i was! Pyw-widpowidaju dale-bi jak ne wypyty, koly nawit ditwora do odynadciatoi, po blokach popywaje z batkiwskych horszczkiw (u nas czarok ne wzywajut) i do dwanadciatoi szwendiajetsia po korydorach. Pyw, ale ne na zdorowja piszlo, szlunok zle wiszczuje, popikaje....

— Popikaje? — kaze inzener —, nu to j dobre, a os odna koniaka w naszomu tabori jak potiahnula z tijei, szczo j my wsi boczky, tak i kopyta zakynula!

Ta ce szcze j ne take cikawe. Bulo j insze.

Najhirsze z piszlo samij noworicznij Malanci. Zbyralysia ii w nas swiatkuwaty wsi nawyperedky Teatr dywa obiciaw, referenty bylysia za te, chto perszyj ii prywitaje, taborowa molod czekala neterplacze, a dejaki pani az do Kissingenu sukni szyty izdyly. I nareszti pryjszla Malanka. Pryjszla do taboru, wchodyt do szkilnoi zali, de zwyczajno lipszi podii zbuwajutsia-dweri zaczyneni, Znijakowila bidolaszna, ale szcze ne wiryt sama sobi i jde dali temnymy schodamy do welykoi zali, de zwyczajno widbuwajutsia peredawannia. Czuje muzyka hremyt, wiwaty rozlahajutsia. A os-dumaje de wony zibralysia mene witaty. Dryzaczoju ruczkoju zastukala radisna ukrainska swiata, a zza dwerej holos?

— Chto i czoho?

— Ce ja Malanka, spowistnycia ukrainskoho Nowoho Roku, w hosti do was....

— A bilet majesz?

— Bilet, dla mene? Ja, ja ne znala....

— Nie zawracaj glowy! Widkoczujsia zwidsy, tut strazacka zabawa z bufetom i obertasom!

Posumnila Malanka i piszla z taboru.

Szcze po dorozi zaczipaly ii pidchmeleni chlopci, szcze czula, jak z piatoho bloku dolitaly nesmertelni slowa "Katiuszi", a dali zaplakala nizno, i bila spertoho na rusznyciu wartowoho tychesenko wyjszla z nehostynnoho taboru, nad jakyj spuskaw wze swoi nerozhadani kryla Nowyj Rik. **Pylyp Makohon**

Chto znaje?

Skilky czleniw prowodu razom z Holowoju, Prawoslawnoi Cerkownoi Rady buly na Rizdwo w cerkwi?

*

Koly chocz odyn kursant anhlijskych kursiw promowyt kilka sliw po anhlijsky?

*

Skilky desiatkiw ukoliw (wporsknen) musiat perejty szcze bidni taborowi dity?

*

Koly profesory himnazii, jaki tak praciujut nad pohlyblenniam znannia naszoi hromady, wlasztujut perszyj widczyt?

Hromada Konbergu-pryklad ladu, praci i dyscypliny

(Wlasna korespondencija) Do najkraszczych ukrainskych hromad w amerykanskij okupowanij zoni Nimeczczyny nalezyt bezpereczno osela Kornberg (Kreis Rotenburg, za Fuldoju, UNRRA Team 518). W cij oseli, jaku nimci musily widdaty wyselenciam, **prozywaje teper 2500 ukrainciw,** szczo pereichaly siudy neszczodawno z Niderklajnu ta Kasselu. Na nowomu misci pryjszlosia wid poczatku orhanizuwaty hromadske zyttia. Hromada Kornbergu maje znow wlasne szkilnyctwo, nowu teatralnu zalu, wlasztowanu w baraci cerkwu. Na Rizdwo meszkanci oseli upersze mohly pity do **nowowybudowanoi cerkwy,** szczo stala nacze symwolom newsypuszczoi praci ukrainskych ruk.

Hodi pysaty pro Kornberg w kilkoch slowach korotkoho zwitu. Isnuje bahato ukrainskych oseredkiw, de na dili malo robytsia, zate holosno pro te howorytsia. Tut nawpaky: bahato zrobleno, chocz ne wsiudy pro ce znajut. W Kornberzi praciuje normalno gimnazija, poczatkowa szkola, szkola dla malohramotnych, szoferski kursy, na jaki wczaszczaje 160 czolowik. Az na czotyri hrupy praciujut anhlijski kursy, pry czomu dejaki uczni robliat wze nawit pereklady dla UNRRA. Za fizyczne wychowannia dbaje sportowyj hurtok, dla jakoho UNRRA wydilala potribne pryladdia. Praciujut muzycznyj, malarskyj, dramatycznyj hurtky ta hurtok tanciurystiw, doroslych i ditoczyj. Widkryly (jaka z ridkist po naszych hromadach!) **biblioteku,** chocz w nij, na zal, malo knyzok w ukrainskij mowi.

Kornberzkyj teatr wystawyw z uspichom "Na perszij huli", "Natalku Poltawku", "Chmaru", "Nicz pid Rizdwo" ta "Batrakiw". Krim toho bulo wze kilka koncertiw.

Zyttia w oseli insze niz zyttia w pokazarmnych taborach. Ludy majut "wlasni" domy z kuchniamy i sami mozut waryty wydawanyj UNRRA suchyj charcz. Wsi rodyny rozmiszczeni wyhidno i dostatnio. Dobre zorganizowana policija pylnuje za ladom w oseli i bereze ii sylnymy stezamy wid wsiakych nespodiwanok czuzoho otoczennia. **W hromadi panuje zahalne poczuttia ladu i dyscypliny, jakych poruszennia traplajutsia duze ridko i suworo karajutsia.** Korespondent "Nedili" sam baczyw, jak pokaraly tut dwoch samohonszczykiw wony musily obnosyty poczepleni im na szyju samohonni horszky po cilij oseli, wyklykajuczy: "my hnaly samohon, ale wze bilsze ne budemo!" Tak robiat takoz zi zlodijamy. W uprawi oseli najbilszyj holos majut ludy czesni, idejni, suwori dla sebe i sprawedlywi dla otoczennia, perewazno buwszi polityczni wiazni z buchenwaldskoho koncentracijnoho taboru.

3 razy w tyzden uweczeri hromadjanstwo oseli schodytsia do teatralnoi zali posluchaty wistok i nowyn. Nezalezno wid toho 2 razy na den peredajutsia czerez mikrofon ostanni radjonowyny. Teper redakcijna kolehija hotuje do druku misiacznyk "Czuzynoju". W majbutniomu prowid ukrainskoi hrupy w Kornberzi spodiwajetsia dopomohy wid amerykanskoi wlady, jaka wze peredala jomu **kino-aparat dla wlasztuwannia miscewoho wlasnoho kina,** szczo powynno rozpoczaty swoju praciu w najblyzczych dniach. Kornberg praciuje i wiryt u kraszcze majbutnie. (W. L.)

Permitted by authority of Military Government, December 1945.

Adresa Redakcii:

"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.

Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 27-ho Sicznia 1946 Nr. 6

Ukrainska kolonija Bambergu

Zyttia ukrainciw u Bambergu plywe dosyt impulsywno podibno, jak i po druhych taborach. Pid ciu poru majemo tut dwa tabory; perszyj, szczo zorhanizuwawsia w polowyni serpnia m. roku, ce tabir UNRRA cz. 4., szczo mistytsia na Ulanenstr. 2 u Mädchenschule i jakyj nachowuje 475 zyteliw, ta druhyj tabir cz. 6, szczo powstaw des misiac tomu nazad. Komendantom taboru cz. 6 je inz. Hlibowyckyj.

Siohodni zawdiaky naposylnij praci ta enerhii komandanta taboru p. **Platosza Wolodymyra** zyttia ochopleno w powni ramky ta oformleno u riznych widdilach ta sekcijach. Ale na dili wse zyttia oczoluje Kulturno-Oswitnyj Referat, na czoli jakoho stojaw J. Tyszczenko (J. Siryj), a siohodni — dyr. E. Bechmetiuk.

W tabori majemo wseludnu szkolu ta pjat klas gimnazii. Do praci w szkoli krim fachowych syl, zaproszeno szcze j nefachowi, ale ludej z wyszczoju oswitoju. Dosi nasza gimnazija moze pochwalytas neabyjakymy uspichamy, jakszczo braty pid uwahu ciu wazku obstawynu, szczo prychodytsia nawczaty bez pidrucznykiw.

Maje nasz tabir i miszanyj chor, jakyj isnuje wze bilsz jak 7 misiaciw dyryhent choru je prof. Dniprowskyj. Dosi chor wystupyw wze kilka raziw iz koncertamy w naszomu tabori ta w misti.

Amatorskyj hurtok wystawyw dosi: "Fatalnyj wynachid" ("Triumf medycyny") ta pjesu "Pid Rizdwianu nicz".

Widdil presy riwno z dobre zorhanizowanyj. Wychodyt welykoho formatu stinnyj czasopys "Czuzunoju", i krim toho podajetsia taborowykam wistky iz szyrokoho switu. Po zmozi wistky podajetsia szczodenno.

Jak czytaczi "Nedili" wze znajut, harno w nas je zorhanizowana policija. Tymy dniamy wona pereorhanizuwalasia. Ispektor policii p. Petriwskyj widijszow do taboru cz. 6, a komendantom policii UNRRA pryznaczyly p. Kulyniaka Iwana.

Rizdwiani swiata perejszly w teplomu nastroi. Na Swiatyj weczir 6-ho sicznia widbulas w teatralnij zali, spilna weczeria na jaku buly zaproszeni predstawnyky z UNRRA ta amerykanski hosti-wojaky.

Bamberzke studenstwo, szczo studijuje holowno w Erlangeni, zorganizowane wze wid 2-och misiaciw w Studentskij Hromadi, jaka projawalaje dosyt aktywnu dijalnist. Szczonedili po obidi czytajut referaty iz riznych dilanok. Na tretij den Rizdwianych Swiat studenstwo wlasztuwalo nawit wlasnu "Jalynku".

Buwajut u nas hosti iz inszych taboriw iz swoimy wystupamy. Weczir artystky Oleny Lozyckoi ta Dometija Lochy nalezaw bezperecznо do najkraszczych. Do switliszych impezowych dniw taboru treba zarachuwaty Akademiju w den I-ho Lystopada ta Swiato-akademiju w czest Welykoho Mytropolyta grafa Szeptyckoho. Centralnoju toczkoju perszoho swiata buw dwohodynnyj referat **red. A. Czerneckoho** na temu: "Lystopadowi dni", w jakych prelegent jak todiszij minister praci j suspilnoi opiky, braw zywu uczast. Welykoho rozmiru kartyna roboty artysta J. Kodaka na lystopadowij akademii nadala ij szcze bilsz swiatocznoho kolorytu.

Stricza Nowoho Roku (po st. st.) wiabulas "dosyt" huczno. Praszczaw staryj rik red. P. Jamniak, jakyj wid Redakciji zlozyw zytelam taboru noworiczni pobazannia, oczewydno w humorystycznij formi. Stricza N. R. nastupyla toczno o hod. 12-ij noczi. Dowszu promowu wyholosyw P. red. Czerneckyj; wona wyklykala w prysutnich, holowno molodi welykyj pidjom i entuzijazm.

Zywemo "zmahajemos" i rostemo.

p — j — k

> **Uwaha! Sluchajte nedilnych peredawan!**
>
> **Widdil Informacii** podaje do widoma, szczo taborowi peredawannia miscewoi wysylni pry dopomozi megafoniw widnowlajutsia.
>
> **Koznoi nedili zachodamy Widdilu**
>
> **Informacii budut peredawatysia UKRAINSKI AWDYCII**
>
> Persze peredawannia widbudetsia w nedilu 27-ho sicznia o hod. 12.20 do 12.40.

Nowe w naszij hromadi

863 naprawlenych czerewykiw

Deszczo pro praciu naszoi Szewskoi Majsterni

Pro Szewsku Maysterniu naszoho taboru ne zwykly howoryty z pochwalamy. Nawpaky, ij wze kilka raziw distalosia i to pryludno. Narikaly ludy na ciny, na brak szkiry, na rozcinku. Odnoho zakynuty ne mohly: ce zwyczajnoho w szewciw zwolikannia z robotoju. Nawit najzapekliszi worohy szewskoi gildii u nas pryznajut, szczo widdani rankom do naprawy czerewyky pry dobromu humori majstriw na weczir znow mozna wzuty na nohu. Riszyly i my perekonatysia pro ce, skilky w tych ludskych rozpowidiach prawdy.

Temnawyj, ale czystyj korydor druhoho bloku. Po temku rozbyrajemo pohanyj napys "Szewska Majsternia" j szukajemo klamku. Wona zamykajetsia jakos sztudenno, mabut tomu, szczob klijentiw z miscia onesmiluwaty. Nareszti dweri widkrylysia i wy w prostorij . . . kupalni nimeckych wojakiw. Je szcze nawit slidy po kranach i napysy. W kimnati nakureno. Za nyzenkym stolom sydiat naszi heroi: sprawzni ukrainski szewci suspilnyky, szczo z poczuttia hromadskoi solidarnosty piszly do spilnoi majsterni praciuwaty dla dobra zahalu. Bo howoryty mozna, jak tilky prodobajetsia, ale prawdoju lyszytsia zawzdy, szczo dobryj szwec dla narodu i derzawy wartisnyj ne mensze wid henerala. Ale ne maje czasu na snuwannia refleksij, bo keriwnyk majsterni **p. Jaworskyj** prostiahaje wze ruku po wasz czerewyk i zaczynaje robyty "likarski" ohladyny, zakreslujuczy krejdoju miscia, szczo ich treba naprawyty. Majsternia ne maje, na zal, w dostal potribnych materijaliw i ludiam prychodytsia lomyty holowu, de wziaty zoli, szkirok, latok ta insze. Ale majsternia jakos sobi radyt, tak szczo bilszist klijentiw wychodiat wdowoleni. Uweczeri moi czerewyky buly hotowi i ja, zabyrajuczy ich, dozwolyw pocikawytsia kilkoma cyframy pro nepomitnu, ale jakuz waznu praciu naszych szewciw.

Jak wychodyt zi zwitu pana **Waszczuka,** czlena Holownoi Miztaborowoi Kontrolnoi Komisii, nasza Szewska Majsternia orhanizuwalasia I-ho weresnia m. r., jak klityna Budiwelno-Machanicznoho Referatu. Personal majsterni naczysluje 22 osoby, w tomu 2 holownych majstriw, 4 majstriw, 11 czeladnykiw i uczniw. Wid czasu swojei orhanizacii do dnia I-ho hrudnia majsternia wykonala 60 par nowoho wzuttia ta naprawyla **863 par,** w tomu z materijaliw majsterni 111 par. W zwitowomu czasi remisnyky majsterni zarobyly 4.490,45 RM., cebto peresiczno po 249,47 RM. Ciny w majsterni je zblyzeni do cin w nimeckych majsterniach. Wid koznoi wykonanoi roboty majsternia pobyraje 20 procentiw nacinky, jaka jde na pokryttia dribnych dodatkowych szewskych materijaliw, na zakup inwentaria i oplaty zawidujuczoho. (KTB)

> **Ne wilno kupuwaty charcziw u nimciw!**
>
> Z doruczennia Dyrektora UNRRA powidomlajemo:
>
> Zhidno z nakazom tutesznioi amerykanskoi wlady wsi D.P. (otze takoz i wsi meszkanci naszoho taboru) ne majut prawa kupuwaty charcziw u nimciw.
>
> Chto zlomyt cej rozporiadok, bude widpowidno zakonam pokaranyj.

Dodatkowe charczuwannia szkilnych ditej

Zawdiaky prychylnosti miscewoi UNRRA, uczytelstwu Narodnioi Szkoly wdalosia zaprowadyty dodatkowe charczuwannia szkilnych ditej. 70 ditej narodnioi szkoly w mynulomu tyzni oderzaly z ruk swoich uczytelok: 8 korobok masla, 7 miasnych konserw, 18 paczeczok rodzynkiw, 12 paketykiw szokolady, 16 paketykiw czaju, 1 kg cukru, 1 puszku moloka, 14 blaszanok syra i 7 paczeczok sucharczykiw. (Ch)

Nimci zlehkowazyly atomowu enerhiju

Widomyj nimeckyj doslidnyk atomowoi enerhii i laureat nahorody Nobla, prof. d-r Han (Otto Hahn), szczo perebuwaw dowszyj czas w Anhlii, powernuwsia do Nimeczczyny. Prof. Han zlozyw w Anhlii raport pro doslidy, jaki nacjonal-socialistyczna Nimeczczyna prorobyla nad budowoju atomowoi bomby. Rodyna prof. Hana prozywaje u francuzkij zoni Nimeczczyny. Powidomlennia pro poworot prof. Hana klade kinec riznym czutkam pro misce joho perebuwannia.

Cej nimeckyj wczenyj z kilkoma spiwrobitnykamy znajszow sposib rozkladu wazkoi klityny atomu, szczo umozlywylo diju atomowoi bomby. Prof. Hahn szczo ne sympatyzuwaw nacjonal-socjalizmowi, buw keriwnykom Chemicznoho Instytutu w Berlini. Alijanty wywezly joho do Anhlii i dokladno pereslucha ly. Jak powidomlajut amerykanski korespondenty, informacii prof. Hana pidtwerdyly fakty, widomi alijantskij rozwidczij sluzbi szcze pid czas wijny. A fakty ci dowodyly pro postup nimeckych doslidiw nad atomowoju enerhijeju. Alijantska rozwidka pid czas wijny kilka raziw zwertala uwahu na te, szczo nacjonal-socjalistycznyj uriad ne dohlanuw znaczinnia atomowych doslidiw ta ich zastosuwannia dla spraw wijny. Pid tym ohladom, zasluhowuje na uwahu zwit amerykanskoho prof. fizyky, d-ra Samuila Gautsmisa (Samuel Goudshmit), szczo na czoli komisii z 30-och naukowciw prybuw do Nimeczczyny z metoju pryhlanutysia stanowi nimeckych naukowych doslidiw. Win stwerdyw, szczo nimecki doslidy atoma, jaki rozpoczalysia razom z amerykanskymy w 1939r., w momenti zakinczennia wijny ne maly szcze ni w jakomu wypadku zmohy praktyczno wykorstaty widkryttia prof. Hana. Szczodennyk "New York Herald Tribune" powidomlaje, szczo na poczatku wijny 2 okremi hrupy nimeckych wczenych zajmalysia, nezalezno miz soboju, doslidom praktycznych mozlywostej atomowoi enerhii. Odnoju hrupoju, w Instytuti Kajzera Wilhelma, keruwaw prof. Heisenberg, druhoju — d-r Erich Schumacher, w Armijskomu Uriadi Ozbrojennia. Robotu nimeckych uczenych halmuwaw brak hroszowoi dopomohy na atomowi doslidy, bo nimecka derzawa dala na tu cil lysze neznacznu sumu w wysoti 7 i ½ miliona marok, todi jak w Ameryci, lysze w rokach 1944-45, wydaly 1 milijard dolariw. W Nimeczczynj ne nadawaly tym doslidam powaznoho znaczinnia i nawit ne staralysia ich trymaty w nadto welykii tajemnyci.

Nimecki uriadowi i partijni ustanowy zajmalysia fantastycznymy projektamy zbywannia litakiw prominniamy rentgena, abo pidrywannia municijnych skladiw infra-czerwonymy prominniamy i insze.

[Za "Neue Zeitung"]

Ukrainske zyttia na czuzyni

Wistky z Aschaffenburga

(Wlasna informacija.) W misti Aschaffenburg prozywaje pid ciu poru do 1800 ukrainciw, z toho 1200 w ukrainskomu tabori pid opikoju UNRRA, w kazarmach "La Garde". Holowoju taboru je **prof. Oreleckyj.** W tabori praciuje gimnazija (132 uczniw) pid dyrekcijeju **prof. Barana,** promyslowa i narodnia szkola. Aktywno praciuje Plast pid prowodom **dr. Fedoriwa,** buwszoho wiaznia nimeckych koncentracijnych taboriw. Isnuje dali Zinocza Sekcija pid prowodom pani **Zywotko,** szoferskyj kurs ta kooperatywa "Samopomicz". Dwiczi w tyzden wychodyt "Informacijnyj Biuleten" (wyjszlo 36 czysel) w formi stinnoi hazety. Sprawznim ruszijem kulturnoho zyttia w tabori je **Mysteckyj Hurtok w jakomu praciujut m. i. poetesa j malarka Oksana Laturynska, mystec-grafik Bytynskyj, red. Bazanskyj ta dyrygent Lawriwskyj,** szczo kermuje miszanym chorom. Zachodamy Mysteckoho Hurtka wystawleno na Swiata Rizdwianu rewiju ta "Weflejemsku Nicz" (sylamy gimnazii) i wlasztowano Malanczyn Weczir z tanciamy. W Aschaffenburzi wyrynula inicjatywa stworyty **majbutniu centralu ukrainskych inwalidiw.** (Kiw.)

Mykolaiwske Swiato w Gracu

Widwidyny swiatoho o. Mykolaja zawzdy prynosiat bahato wtichy ditiam, a tym bilsze w sumnych umowynach naszoi skytalszczyny. Same tomu wyriszyly ukrainski zinky w Gracu wlasztuwaty taki nezabutni chwylyny radoszczim naszym najmenszym.

Swiato widbulosia 16 hrudnia mynuloho roku w zelenomu baraku na horbku "Rozenhajm". Mysteckoju prohramoju swiata keruwala p. Nina Luznycka. Swoju promowu zawerszyla p. Luznycka, proczytawszy z czuttiam wirsz L. Mosendza "Mykola i Kassijan". Wyklykanyj nastrij pohlybywsia, koly na pidwyszczeni pojawywsia sw. o. Mykolaj, okruzenyj janholamy j ditoczkamy w ukrainskomu wbrani. Z czuttiam widihraly wony sczenku. Wsich ditej obdaruwaly. Malenki oderzaly, krim peczywa, zabawky, starszi dity distaly knyzeczky, szczo ich szczedroju rukoju podaruwaly p-wo Luznycki. **Dola mowoznawcia.**

Mannheim striczaje Nowyj Rik

(Wlasna koresp.) 4000 ukrainciw taboru UNRRA zustriczaly w pidnesenomu nastroi ukrainskyj Nowyj Rik w reprezentacijnych zalach miscewoho kasyna UNRRA, rozkiszno prybranych stylowymy ukrainskymy kylymamy. Miz zaproszenymy hostjamy-wsi urjadowci UNRRA, predstawnyky amerykanskoi wlady ta delegacii lytowskoho j polskoho taboriw, szczo ich pryjmaly obydwa holowy ukrainskych taboriw: red. Kurdydyk wid taboru ukrainciw-polskych hromadjan ta inz. Ochrym wid ukrainciw-bezderzawnykiw. O piwnoczi hrupa tanciurystiw prywitala narodnimy tanciamy Nowyj Rik a znamenyta orkestra na pereminu z duze . . . dorohym bufetom zabawlala uczasnykiw noworicznoho swiata az do ranku.

W Mannheimi bujno rozwywajetsia kulturne zyttia, inicjowane **Kulturnoju Radoju** na czoli z dr. Taraszczukom. Ukrainskyj Taborowyj Teatr pid dyrekcijeju inz. Demianskoho postawyw dosi "Natalku Poltawku", "Daj serciu wolu", "Weczir ukrainskych wodewiliw" ta hotuje "Mynu Mazajla" i "Swatannia na Honczariwci". Mannheimskyj teatr praciuje duze intensywno, dajuczy raz u raz premijery, a ne prynewojuczy publyku, jak ce buwaje po inszych taborach po piat i szist raziw ohladaty ci sami wystawy. Tut praciuje takoz Teatr Malych Form pid dyrekcijeu mgr. Maslaka, szczo wystawyw rewiju "Szczo czuwaty, pane brate?". Miszanyj Chor pid keriwnyctwom prof. Zawitnewycza daw koncert koladok i szczedriok ta inscenizaciju "Weczornyc" Niszczynskoho. W cykli dopowidej na oswitnowychowni temy red. Kurdydyk howoryw na temu: "Jak powstaje hazeta", a keriwnyk studenskoi sekcii pan Chamulak pro ukrainsku moral. W mannheimskomu tabori wychodyt **stinna hazeta "Promin"** pid redakcijeju pana Witalija Turczyka. Aktywnoju dijalnistju widznaczajutsia takoz i inszi taborowi orhanizacii: Plast, Zinocza Sekcija, Czytalnia, majsterni.

W tabori isnuje gimnazija torhowelna szkola i narodnia szkola pid dyrekcijeju pana Kolisnyka. Aktywnu dijalnist rozwywaje sportowyj hurtok pd prowodom p Szemerdiaka. Druzyna kopanoho miacza wyhrala **kilka zmahan z espanciamy, lytowciamy ta ukrainskymy druzynamy z susidnich taboriw.** (Kiw.)

Sanitarno-Charytatywna Sluzba w Fiurti

Fiurtskyj tyznewyk "Czas" powidomlaje: Dnia 19. 12. 1945 rozpoczala swoju praciu u Fiurti j okolyci stanycia Sanitarno-Charytatywnoi Sluzby. Zawdanniam stanyci je wderzuwannia zdorowelnoho stanu ukrainciw, orhanizuwannia medycznych punktiw ta sanitarnoi opiky, nesennia materijalnoi dopomohy syrotam i wdowam, rozszuky za tymy, szczo propaly bez wistky i szyrennia medyczno-sanitarnoi oswity sered ukrainskoho zahalu. Osoblywym zawdanniam SCHS je nesty dopomohu ukrainskym polonenym u taborach jak takoz i po ichniomu zwilnenni z taboriw. Stanycia wze zorhanizuwala "Jalynku" dla polonenych. Kozen polonenyj w taborach, jaki na tereni dijalnosty stanyci, oderzaw skromnyj darunok w suchych charczach ta dribnu galanteriju. Wydawnyctwo "Czas" wyslalo kilkasot prymirnykiw swojoho tyznewyka.

Mandriwni koncerty kapeli bandurystiw

Ukrainska kapela bandurystiw im. T. Szewczenka pid mysteckym keriwnyctwom Hryhorija Kytastoho w procesi swojei praci znaczno kulturno zrosla, tomu j koncerty ii na tereni Bawarii korystujutsia zasluzenym uspichom.

Prohrama koncertiw dosyt riznomanitna. Rozpoczynaje ii sumna melodia do sliw T. Szewczenka "Dumy moi", odnacze dali holosy rostut, i cia pisnia zakinczujetsia pidnesenymy akordamy. Nizno, ledwe czutno poczynajetsia i narodnia pisnia w harmonizacii Lysenka "Oj na hori ta zenci znut", ale dali pisnia staje wyrazniszoju i, scharakteryzuwawszy nezabutni obrazy Doroszenka ta Sahajdacznoho, zakinczujetsia badiorymy motywamy. Tak samo pidneseno i wyrazno perelywajetsia zaporizkyj marsz, pownyj muznich zaklykiw i swidomosty toho, szczo "wdruhe ne wmynaty".

Narodni pisni w harmonizacii Lysenka "Oj poplyly utky proty wody prudko" i "Kotylasia jasna zoria z neba", solo w jakij zaspiwujut bandurysty Czernenko, Nazarenko i Myniajlo, plywut melodijno i plastyczno.

Z zartiwlywych pisen osoblywo zywo wykonani "Oj wnadywsia zurawel" i "I szumyt i hude", de jaskrawo pidkresleno ich lehkyj sokowytyj humor. Tak samo "Wid Kyjewa do Luben", rytmicznyj tankowyj spiw z postupowym zrostanniam tempu, zasluzeno zachopluje sluchacziw. Mysteckyj riwen majut i solowi wystupy. Solist Jewhen Ciura w harmonizo-

> **Powidomlennia UNRRA w sprawi paketiw Czerwonoho Chresta**
>
> **Pakety Czerwonoho Chresta je odynokoju pidstawoju procharczuwannia taboru. Tomu, szczo ne w koznomu paketi odnakowa kilkist charcziw, ne mozna b bulo wydawaty koznomu riwnoi porcii.**
>
> **Ci produkty, szczo z nych kuchni ne mozut skorystaty dla uzyttia ich do warenych straw, budut wydawaty persz za wse ditiam, chworym, tym, szczo praciujut, resztu z paketu wydawatymut indywidualno koznomu meszkancewi.**
>
> **U zwiazku z riznymy zdohadamy-zalezno wid fantazii na temu paketiw Amerykanskoho Czerwonoho Chresta, podajemo kilka zauwazen:**
>
> **W taborach Wildflecken (Durzyn) ta Koburg wydaly zhadani pakety szczo-jak skazano-wwazajutsia osnowoju procharczuwannia, indywidualno na 6 dniw, zapowiwszy oficijno, szczo protiahom tych 6 dniw meszkanciam ne wydawatymut nijakoho charczu bilsze. Odnym ce wystaczylo, inszi zjily swoju charczowu porciju za try dni, szcze inszi prodaly swij prydil na czornij birzi. Znajszlysia j taki, szczo okradaly swoich susidiw z ichnioho prydilu. Naslidky buly duze sumni. Istorija zakinczylasia represijamy, jak zamknennia taboru, obmezennia perepustok i insze.**
>
> **(=) G. Van Beneden**
> **Dyrektor UNRRA Team 196.**

wanij Kotkom pisni "Stawok zasnuw" jawlaje nesylnyj, ale pryjemnyj holos i pownu muzykalnist. U dumi pro kozaka Holotu Zinowij Sztokalo jawlaje dobru dykciju ta wysoku techniku wykonannia dum. Majsterno wykonuje win takoz pisniu "Sijaw muzyk hreczku". Ta z majsternist wyznaczaje j instrumentalnyj duet "Oj werbo, werbo" Petra i Hryhorija Kytastoho. Nazahal dobre takoz wykonuje narodniu pisniu "Zakuwala ta sywa zozulenka", kwartet u skladi Ewhena Ciury, Z. Sztokalka, Lystowycza i Stepana Hanuszewskoho. Cej kwartet spiwaje takoz i zartiwlywu pisniu "Oj diwczyna horlycia". Koncert zakinczuje pisnia "Zakuwala ta sywa zozula" u wykonanni wsioho ansamblu. Solo aspiwuje Josyp Panasenko.

Welyke zachoplennia, z jakym skriz zustriczajut wystupy kapeli ukrainski sluchaczi, a takoz czyslenni amerykanski hosti, je hordistju kapeli za ii majsternist.

Wybory ukrainskoi rady oseli w Regensburzi

W ukrainskij czastyni czuzyneckoi oseli w Regensburzi w nedilu 30-ho hrudnia 1945. widbulysia wybory do rady ukrainskoi czastyny oseli. Zawdannia Rady, szczo skladajetsia z 12-och czleniw ta 5-ty zastupnykiw, inicijuwaty praciu uprawy ukrainskoi czastyny oseli, kontroluwaty ciu praciu, pryznaczaty ta zwilniaty naczalnyka oseli. Do wyboriw wyhotowleno dwi lysty kandydatiw do Rady. U holosuwanni bralo uczast 877 wyborciw, z zahalnoho czysla 1.115 uprawnenych holosuwaty. Lysta cz. 1 oderzala 329 holosiw, lysta cz. 2 = 548. Takym czynom, peremohla lysta cz. 2.

Wyborcza komisija, powidomlajuczy pro wyslid wyboriw, pidkreslyla, szczo czesnym obowiazkom nowowybranoi Rady oseli je odnakowo dbaty pro wsich meszkanciw oseli ta odnakowo zachyszczaty hromadski interesy jak hrupy, szczo wystawlala lystu cz. 1, tak i hrupy, szczo podala lystu cz. 2.

Wladyka Hryhorij w Augsburzi

Na druhyj den Rizdwa Chrystowoho w sw. Pokrowskij Awtokefalnij Cerkwi "Somme-Kaserne" jepyskop Hryhorij soborno z dwoma protojerejamy ta protodyjakonom widsluzyw Bozestwennu Liturhiju. Molytwy Wladyky perepowniuwaly sercia narodu, pidnosyly do wyszczych czesnot. Pisla liturhii na poszanu Jepyskopa bula wlasztowana trapeza. Nezabarom jepyskop Hryhorij maje widwidaty parafii w Haunstetteni, Bad-Berishofeni, Sonthofeni, Fiuseni ta Zalzburzi.

Akademija 22-ho sicznia

22-ho sicznia w rokowyny Czetwertoho Uniwersalu o hod. 10-ij ranku **o. Bulawko** widsluzyw w prawoslawnij cerkwi uroczystu sluzbu Bozu w z mnoholittiam. Cerkwu zapownyly reprezentanty organizacij, strunki lawy policii, pozeznykiw, szkilnoi molodi i lawy hromadjanstwa. Uweczeri, w teatralnij zali widbulasia zmistowna akademija z wstupnym slowom **p. Romanowa**, referatom **p. Lewyckoho** ta wystupamy czolowiczoho choru pid uprawoju **o. Stepana Pozniaka.** Zala teatru bula perepownena. Dekoracijni ramy dla swiata stworym **prof. Zinczenko,** wyhotowywszy m. i. welykyj portreta Holownoho Otamana (KTB).

W sprawi wojennych zloczynciw

Liha Ukrainskych Politwiazniw z Miunchenu nadislala do naszoi Redakcii lysta, z jakoho wydchodyt, szczo informacija, jaku my podaly w cz. 2. naszoho tyznewyka pro te, szczo Liha peredala kompetentnym czynnykam spysok ukrainskych wojennych zloczynciw, neprawdywa. W cij sprawi czekajemo oficijnoi zajawy, a pokyszczo zaznaczujemo, szczo podajuczy wistku, nadislanu nam z Miunchenu, my ne spodiwalysia neju w czas, koly sudiat skriz wojennych zloczynciw, wrazyty tych, szczo buly zertwamy ichnioi dijalnosty.

MAK sluchaje zwitu Kontrolnoi Komisii

UNRRA widkynula memorijal Komisii Trjoch

W piatnyciu 18-ho sicznia delehacii ukrainskoho, polskoho j lytowskoho taboriw zibralysia **na piate zasidannia Miztaborowoho Administracijnoho Komitetu,** szczo trywalo piat hodyn i, ne wyczerpawszy peredbaczenych prohramoju punktiw, musilo perenesty swoi narady na nastupni zbory. Prowidnykom zasidannia buw czlen ukrainskoi delehacii red. Kotorowycz, szczo pisla zaczytannia Heneralnym Sekretarem MAK **p. Pedzinskym** protokoliw z dwoch poperednich zasidan, prywitaw nowoho czlena MAK, **lytowskoho delehata p. Andrija Balsisa,** wybranoho zahalnym holosuwanniam na stanowyszcze komandanta lytowskoi hrupy. MAK schwalyw peredaty joho poperednykowi p **Laurinaitisowi** podiaku za doteperiszniu praciu. U swoij widpowidi p. Balsis podiakuwaw zboram MAK za prywitannia i wyslowyw nadiju, szczo spilna pracia bude dali pozytywna.

W tomu momenti **na zbory MAK prybuw dyrektor UNRRA p. van Beneden z usima holownymy spiwrobitnykamy** i poprosyw holosu. Dyrektor powidomyw, szczo joho spiwrobitnyky dadut najpersze widpowid na memorijal Komisii Trjoch w sprawach prodcharczuwannia. Na dumku dyrektora UNRRA cej memorijal buw neobosnowanyj. Joho twerdzennia pro te, szczo charczuwannia konserwamy wyklykuje szkirni ta inszi neduhy miz taborowykamy — perebilszeni. Spiwrobitnyky UNRRA toho pohladu, szczo ci chworoby wyklykani brakom higijeny ta swiatocznym naduzyttiam alkoholnych napytkiw. Taki twerdzennia dyrektora pidderzaw wyklykanyj szef szpytalu dr. Betuel, na jakoho dani poklykuwalasia Komisija Trjoch. W swoich dalszych motywach dyrektor zajawyw, szczo amerykanska armija tez charczuwalasia wyklucznо konserwamy, szczo pidstawoju prodcharczuwannia poodynokoho taborowyka ja 2 pakety Czerwonoho Chresta ta szczo swize miaso wydawatymut i dali lysze chworym. W takij sposib zuzyly 11 000 paketiw, pryslanych w weresni, ta 12 000 paketiw szcze ranisze. Dyrektor UNRRA zakynuw Holownij Kontrolnij Komisii szczo wona w swojomu urjaduwanni nadto nedowirlywa i agresywna, czym poodynoki spiwrobitnyky UNRRA obrazeni. Tomu, szczo na zborach buw lysze odyn czlen Komisii Trjoch, jaka skladala charczowyj memorijal, a sama dr. Lewyckyj, win pisla kontrowersii z szefom szpytalu zderzawsia wid widpowidi do czerhowych zboriw.

Pisla toho pryjawna na zali zasidan **Holowna Kontrolna Komisija prystupyla do swoho zwitu z perszoi kontroli magazyniw.** Ii holowa p. **Ciupala** czytaw zwit rewizii w odiahowomu magazyni, imenem jakoho na zborach wystupaw holownyj keriwnyk magazynu p. Ratkowskyj. Komisija za malymy nedotiahnenniamy administracijnoho charakteru znajszla w zahalnomu salda magazynu w poradku. Uradowci UNRRA pryjmaly zawwahy i wyslowluwaly swoi pobazannia w trakti zaczytuwannia poodynokych pozycij kontrolnoho zwitu.

W druhij czastyni swoich narad MAK rozhladaw skarhu holownoho keriwnyka charczowoho mahazynu p. Skłodkowskoho na czleniw ukrainskoi delehacii w Hol. Kontrolnij Komisii za te, szczo wony bucimto obrazyly joho nadto hostrym tonom pidczas kontroli. MAK wysluchaw zajawy obwynuwaczuwacza i zaperecennia ukrainskoho delegata p. Lewyckoho, jakoho ziznannia pidderzaw lytowskyj delehat. Wkinci MAK w dowhij i duze ozywlenij dyskusii rozhladaw riszucze domahannia dyrektora stworyty **spilnu kasu pry UNRRA, do jakoi maly by wplywaty prybutky z teatriw, kawaren, klubiw, zabaw i inszych dochodowych imprez.** Ci hroszi UNRRA mala b wyplaczuwaty neoplaczenym dosi praciwnykam. Skomplikowanu sprawu cijeji propozycii pryjszlosia w holownomu widlozyty do czerhowych zboriw, szczo widbudutsia w pryspiszenomu reczynci. (KTB)

Najwazniszi podii j wistky mynuloho tyznia

* Z Warszawy powidomlajut, szczo tam pomer widomyj polskyj uczenyj **prof. Stanislaw Kutrzeba.** Z Warszawy powidomlajut takoz, szczo italijska komunistyczna partija powziala na swomu zjizdi postanowu pro te, szczob domahatysia wydalennia za mezi Italii komanduwacza druhoho polskoho korpusu, gen, Andersa ta juhoslawskych czetnikiw.

* **Presowe biuro Miznarodnioho Wojennoho Trybunalu** powidomylo, szczo nyzku wyznacznych nacjonalsocjalistiw, jaki perebuwaly w budynku niurnberzkoho sudu, miz nymy buwszoho prowidnyka nimeckych selan **Darre** ta **druzynu Himmlera Margarete i joho donku Gudrun** peredaly znow w ruky tretioi amerykanskoi armii. Newidomo, czy ich wypustiat na wolu i czy budut peresluchuwaty jak swidkiw.

* Hazeta dla amerykanskoi Armii "The Stars and Stripes" z dnia 19-ho sicznia w statti p. z. "8 milioniw profaszystskych zradnykiw platiat za zloczyny" m. i. pysze: **"Czwert miliona ukrainskych separatystiw, szczo w rokach 1941-42 utikly do Hitlera buly zlikwidowani mynuloho roku.** Dalszych 100 000, za dumkoju zakordonnych dyplomatiw, wyslaly do schidnoi Rosii za ich protysowietsku dijalnist."

***Z Rymu podajut, szczo italijska policija wykryla** welyku faszystiwsku organizaciju u Vicento, pid nazwoju "Kadety Vicento". Aresztuwaly 17 osib. Orhanizacija oderzuwala nakazy z Milano wid kolysznioho sekretara faszystiwskoi partii Sforza.

* **W Minsku poczawsia proces** proty trjoch nimeckych generaliw i 15 wysokych oficeriw. Ich obwynuwaczujut w rozstrili bahatioch biloruskych partyzaniw ta w zrujnuwanni Minska, Homela j Witebska.

* **Na czerhowomu zasidanni Zjizdu Objednanych Nacij 22-ho sicznia w Londoni sowjetskyj delehat Gromyko i holowa delehacii sowietskoi Ukrainy Manuilskyj** nespodiwano wid imeny SSSR ta USSR podaly memorandum do Rady Bezpeky szczodo podij w Hrecii ta w Indonezii. Na dumku Gromyko, szczob wnesty spokij w Hrecii, ne dosyt anhlijskych wijsk, jaki tam perebuwajut i ne mozut porozumitysia z hreckym urjadom, a treba Hreciju postawyty pid kontrolu trjoch: Anglii, USA i SSSR. Manuilskyj w analohicznych wywodach wid imeny uradu sowietskoi Ukrainy wwazaje za potribne postawyty Indoneziju pid kontrolu trjoch. Z prywodu cych zajaw brytijskyj uriad zaprosyw hreckoho premijer-ministra wyslowyty swij pohlad na sowietski propozycii. Hreckyj uriad powidomyw u widpowidi, szczo anhlijski wijska w Hrecii perebuwajut u pownomu porozuminni z hreckym narodom i urjadom. Hrecija absolutno ne potrebuje szcze czyjohonebud wtruczannia w swoi wnutriszni sprawy.

* **Holowa sowietskoi delehacii w Londoni Wyszynskyj pryichaw 22-ho sicznia do Londonu.** Radio Ankara podalo wistku swoho jerusalymskoho korespondenta **pro trjochdennu tajemnu zustricz,** jaka mala widbutysia miz Wyszynskym i tureckym ministrom zakordonnych spraw Hassan Saka. Tureckyj minister maw zaproponuwaty Wyszynskomu widdaczu Tureczczynoju prowincij Kars i Ardaszan pid umowynoju, szczo Rosija ne domahatymetsia Bosforu, Dardaneliw i prowincij Hruzii. Wyszynskyj pohodywsia peredaty ci propozycii swojomu uriadowi.

Ocym skladaju szczyroserdecznu podiaku za dbajlywu likarsku opiku **dr. Makarewyczewi,** za czasti widwidyny **dr. Tymoczkowi** ta **dr. Komlikowi** ta za pikluwannia **sestram Barbari i Koroni.**

Zokrema diakuju o. Parochowi Bad-Kissingena **Horodyskomu Mychajlowi** ta joho rodyni za batkiwsku opiku, a takoz **o. prof. Iwaszkowi** ta **o. Kapelanowi Kopani** za widwidyny.

Petro Swiatyj.

* **Powni Zbory Objednanynch Nacij na swomu zasidanni 24-ho sicznia wyriszyly odnoholosno stworyty Komisiju Kontroli Atomoenerhii. Amerykanskyj minister Byrnes wyslowyw swoje wdowolennia i zaklykaw interesy poodynokych derziw pidporiadkuwaty zahalnym interesam lrdstwa. Rosijskyj delegat Wyszynskyj zajawyw, szczo cia postanowa jawlajetsia perszym pozytywnym dilom Objednanych Nacij, i delegat Polszczi, promowlajuczy w dusi rosijskoho kolegy, domahawsia, szczob atomowa enerhija sluzyla myrowym zawdanniam. Objednani Nacii wyberut sobi Henerlnoho Sekretaria.** Na ciu temu wze widbulysia rozmowy miz predtstawnykamy welykoderzaw.

* **Brytijskyj minister zakordonnych spraw Bevin widpowidajuczy w palati Hromad na interpelaciju w sprawi zrostu politycznych mordiw u Polszczi,** wyslowyw nadiju, szczo policija warszawskoho urjadu opanuje sytuaciju, a sam uriad naresztі perewede w Polszczi demokratyczni wybory. Posly zapytuwaly ministra, czy ne wwazaje, szczo do czasu widbuttia polskych wyboriw moze ne staty w zywych ni odnoho prowidnyka polskoi opozycii.

* **Francuzkyj premijer ministr general de Gaulle (De Gol) pokynuw swoje stanowyszcze i razom iz druzynoju wyichaw z Paryza.** Pryczyna ustuplennia szefa francuzkoho urjadu neporozuminnia miz nymy i politycznymy partijamy, holowno komunistamy. Francuzki Nacjonalni Zbory wybraly nowym premijerom swoho doteperisznioho **holowu Feliksa Guena,** szczo w porozuminni z partijamy tworyt nowyj uriad. Ministra zakordonnych spraw Bidaulta (Bido), jakyj zastupaje interesy Francii na Zizdi Objednanych Nacij zalyszyly na swomu stanowyszczi.

Pamiati Hryhorija Holoskewycza

Ce bulo u 1917 roci u Kyjewi, koly narodzuwalasia moloda Ukrainska Derzawa.

Na wseukrainskomu uczytelskomu zjizdi wystupyw widomyj piznisze uczasnyk SWU Durdukiwskyj, jakyj dowodyw potrebu ukrainskoi szkoly, posylajuczys na Uszynskoho ta na barona Korfa. Raptom slidom za nym napered wyjszow newysokyj czorniawyj pan i poprosyw pozaczerhowe slowa.

— Panowe-towaryszi, — skazaw win zapalno, — teper nemaje potreby dowodyty prawo ukrainciw na swoju szkolu. Nyni widbuwajetsia rewolucija. Czas ne prochan, a czynu. Ukrainska szkola je ce fakt i ni u koho my ii prosyty ne budemo.

Joho wystup wkryly oplesky. Ce buw **Hryhorij Holoskewycz,** widomyj teper, jak awto wydrukowanoho 1929-ho roku prawopysnoho slownyka ukrainskoi mowy, szczo nym korystujemosia j dosi. Ce buw odyn z newtomnych entuzijastiw budiwnyctwa ukrainskoi kultury, szczo stojaw u perszych lawach.

Szcze buduczy studentom filolohicznoho fakultetu Peterburskoho Uniwersytetu, Holoskewycz bere uczast u dijalnosti ukrainskoi hromady w Peterburzi, ta u wydawnyctwi blahodijnoho towarystwa. Aktywno dopomohaje pry wydanni ta rozpawsiudzenni "Kobzaria". Po zakinczenni uniwersytetu dejakyj czas praciuje u Ryzkij zinoczij gimnazii. Na Ukrainu prybuwaje z Peterburhu z wybuchom rewolucii. Widrazu z razom z P. Zajcewym, Stebnyckym ta inszymy orhanizuje ukrainske wydawnyctwo "Drukar", jake perenosyt do Kyjewa z Peterburhu.

Tut upersze wychodiat "Soniaczni klarnety" Tyczyny, drukujetsia zurnal "Nasze mynule", jakyj redahuwaw P. Zajcew.

1918-ho roku Holoskewycz bere aktywnu uczast, jak spiwrobitnyk Ukrainskoi Akademii Nauk, u widdili literatury j mowy. Najbilsze uwahy win prydilaje redahuwanniu rosijsko-ukrainskoho slownyka, szczo hotuwawsia na zamowlennia DWU (Derzawne Wydawnyctwo Ukrainy).

1920-ho roku wsi wydawnyctwa buly nacjonalizowani j zakryti, te same stalosia i z "Drukarem". Ta z poczatkom NEPu z inicijatywy Holoskewycza pry uczasti p. p. Tytarenka, Fylypowycza ta inszych widkrywajetsia koperatywne wydawyctwo "Slowo", jake wydalo czymalo cinnoi ukrainskoi literatury. Dijalnosty cioho w-wa bahato dopomohaly M. Zerow, S. Jefremow ta Stebnyckyj. Ale sam Holoskewycz buw duszeju w-wa i najbilsze poklaw tut swojei syly i uminnnia. Buwszy welykym knyholubom, win pylno stezyw za wydanniam koznoi broszury, sam prawyw nawit korektu.

Perszym wydanniam "Slowa" bula zbirka opowidan H. Kosynky "Na zolotych bohiw", potim zbirka wirsziw T. Osmaczky "Krucza", deklamator "Slowo" w oformlenni Oleksijewa za redakcijeju M. Zerowa. Piznisze tam ze wyjszly zbirky Rylskoho "Synia daleczin" ta "Kriz buriu j snih", Fylypowycza "Prostir" ta "Zemla j witer", Zerowa "Kamena", a takoz zbirnyk, pryswiaczenyj pamjati Stebnyckoho, jakyj same pomer. Ce bulo rozkiszne wydannia, w jakomu wzialy uczast druzi ta prychylnyky pokijnoho: Nikowskyj, Jefremow, Zerow, Bihanowska ta inszi.

Na poczatku 1929-ho roku Holoskewycz zakinczuje zhadanyj uze prawopysnyj slownyk, jakyj za uchwaloju Akademii poczynyjut drukuwaty. Ale wlitku toho z roku poczynajutsia masowi areszty sered ukrainskoi intelehencii, naukowciw, uczyteliw, pysmennykiw u zwiazku z procesom SWU. Jak perszoho w lypni misiaci i zaaresztowujut Nikowskoho, za nym Jefremowa. Holoskewycz, szczo buw tisno zjazanyj u naukowij roboti z poperednimy, tez czekaw na areszt. 15-ho serpnia 1929-ho roku joho sprawdi zaaresztowano doma na Czechiskomu prowulku u Kyjewi. Koznoho dnia ukrainski naukowci kohos ne dorachowuwalys.

Na procesi SWU namahalysia dowesty, szczo w-wo "Slowo" bulo wydawnyctwom SWU! Widbuwszy pjat rokiw uwjaznennia, z jakych try roky w Jaroslawskij wjaznyci, Holoskewycz potraplaje na zaslannia do Tobolska na Sybir.

Druzyna Holoskewycza, szczo lyszylasia w Kyjewi, zbyralasia zjizdyty do njoho, ale nezabarom distala pakunky z reczamy czolowika, a potim telehramu wid hospodaria, w jakoho zyw wyslanyj. W nij spowiszczalosia, szczo win pomer wid chworoby sercia. Wybrawszy czas, druzyna poichala do Tabolska, szczob uporiadkuwaty mohylu. Tam wona dowidalas, szczo reczi j telehramu nadislaw ij sam Holoskewycz i szczo w ostannij den joho zyttia znajomi zaprosyly buly joho do teatru, ale win widmowywsia. Uweczeri rozrachuwawszys z hospodariamy, win lyszyw jakyjs lyst dla NKWD i piszow z domu.

Ne perenisszy ponewirian i rehularnych wyklykiw do NKWD, win pokinczyw zyttia samohubstwom wnoczi u miskomu haju. Tak zakinczylos zyttia odnoho z dijacziw ukrainskoi kultury, szczo wsiu praciu swoju widdaw na koryst swoho narodu.

Bohdan Czubenko.

✝

Dilymosia z zahalom ukrainskoho hromadjanstwa sumnoju wistkoju, szczo na Swiat-Weczir widijszow wid nas b. p.

Osyp Hasewycz

Pokijnyj, jakomu mynulo 71 rik pochodyw z sela Wijsko, dobromylskoho powitu. Praciuwaw starszym zaliznycznykom po riznych miscewostjach Dobromylszczyny. Osyrotyw druzynu, doniok, syniw, newistku, ziatiw i wnukiw.

Ukrainci Bambergu.

Widpowidi redakcii

Pan Stepan K. Nadislanyj Wamy wlasnyj wirsz zaczynajetsia tak:

Ja kochaju tebe malenka
Z czetwertoho bloku,
Za te, szczo ty tak chytrenko
Morhajesz blakytnym okom . . .

Chto Was namowyw pysaty wirszi? Podarujte jomu swoju obidniu konserwu!

Odiahowa kartka dla koznoho taborowyka

Oficer suspilnoi opiky pry UNRRA powidomyw pro te, szczo kozen meszkanec taboru oderzyt newdowzi odiahowu kartku, szczo dawatyme prawo na oderzannia riznych czastyn odiahu. Zapotrebuwannia na odiah zholoszuwaty treba bude na majbutnie w komanadantiw blokiw. Toczno pro ciu kartu napyszemo w czerhowomu nomeri hazety.

Poswiatoczni oholoszennia

Pana, szczo na perszyj den Swiat w teatri protiahom tretioi dii "Oj ne chody, Hryciu" lubiazno trymaw swoho czerewyka na tufli mojei druzyny, proszu, szczob buw laskawyj zholosytsia po toho czerewyka i widnis joho do szewskoi majsterni. Dyskrecija zapewnena. — S. T. z bloku perszoho.

Wid imeny SUPE (Sojuzu Ukrainskych Plastuniw Emigrantiw) w Miuncheni skladaju szczyru podiaku kooperatywi "Ideal" ukr. Taboru w Szwajnfurti za hroszowu dopomohu u wysoti 556 Rm.

o. Iwaszko Wolodymyr
(zwiazkowyj)

*

Kurin Molodi wyjasniuje, szczo neprawdoju je nacze b do nioho mohly nalezaty lysze osoby, jaki zakinczyly 50 rokiw zyttia ta szczo wusa zastupnyka pana kurinnoho ne majut nijakoho zwiazku z prohramoju wychowannia molodi.

*

Mysku swizoho biloho syra j holowku kapusty distane toj, chto dostawyt naszoho ulublenoho kotyka "Igruszka", szczo perelakawsia koladnykiw z Kurinia Molodi, jaki chodyly po piwnoczi po tabori, i wid tijei pory zahynuw bez wistky.

Permitted by authority of Military Government, December 1945.

Adresa Redakcii:

"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.

Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. | 3-ho Lutoho 1946 | Nr. 7

Kanada bude zachyszczaty interesy ukrainciw

Widpowid premijera Kinga na zapyt posla Hlynky

Czasopys "Narodnia wola" zi Skrentonu w czysli 50. z dnia 20-ho hrudnia 1945. powidomlaje:

Posol A. Hlynka z Wegrewil, Alta, postawyw dnia 18-ho hrudnia pytannia do premijera Kinga w palati posliw, czy uriad ne maje szczo skazaty pro sprawu "dalszoho nasylnoho widsylannia ukrainciw na schid i szczo im widmowlajut charcziw".

U widpowid skazaw premijer Makenzi King, **szczo uriad slidyt za podijamy w zwiazku z ukrainciamy w Ewropi "duze uwazno" i starajetsia whlanuty w te, szczob buw wziatyj kurs, szczo zachystyt interesy ukrainciw.**

Ukrainska amerykanska presa podaje dla swoich czytacziw toczni pojasnennia holownoho posztowoho urjadu w Waszyngtoni pro te, jak lystuwatysia iz bizenciamy w amerykanskych zonach Nimeczczyny i Awstrii. Treba otze spodiwatysia, szczo nezabarom zacznut nadchodyty z USA pakety i lysty dla naszych ludej.

Anhlija w oboroni DP

Na zasidanni Komisii Kultury ta Humannosty w Londoni bulo postawleno **pytannia pro bizenciw ta prymusowo wywezenych, szczo perebuwajut w Nimeczczyni.** Delehat Juhoslawii w swoemu wystupi zaznaczyw, szczo, za pohladom joho derzawy, ce pytannia ne je wze aktualne, tomu, szczo wsi ci ludy, jaki zibrani po taborach, je antydemokratycznych pohladiw i sered nych je bahato wijskowych zloczynciw, a tomu ich ne tilky ne mozna pidtrymuwaty, ale treba nehajno rozwesty po swoich krainach i bahatjoch widdaty do sudu.

Anhlijskyj derzawnyj ministr Noel-Bekker riszucze sprotywywsia cjomu wystupowi, pidkreslywszy, szczo ce pytannia ne wtratylo swojei aktualnosty i **anhlijskyj uriad zowsim ne tak dywytsia na bizenciw.** Anhlija, skazaw dali ministr, domahajetsia nehajnoho wyriszennia cijei sprawy.

Eleonora Ruzwelt wid imeny amerykanciw horiacze pidtrymyla ministra Noel-Bekkera.

Pro zachyst ukrainciw

Jak podaje hrudnewe czyslo ukrainskoi hazety, "Wisti", szczo wychodyt u Belhii, hrupa parlamentarnych posliw Kanady (25osib) wyslala do premjera Kanady Kinha telehramu w sprawi zachystu ukrainskych utikacziw, szczo teper perebuwajut w anhlijskij i amerykanskij zonach.

Nawodymo urywok iz telehramy:

"My, pidpysani czleny parlamentu, zwertajemosia da Was w imja ludianosty wzyty wsiu moralnu sylu stanowyszcza Kanady w usich inszych sojuznykiw, szczob nehajno spynyty prymusowu repatriaci ju polipszyty dolu wtikacziw u anhlijskij i amerykanskij zonach, osoblywo rodycziw kanadijskych hromadian".

Papa pro ukrainciw

Papa Pij XII wydaw encykliku, w jakij protestuje proty peresliduwannia ukrainciw — hreko-katolykiw u Karpatskij Ukraini ta proty nedozwolenoho natysku na nych, szczob wony pryjmaly prawoslawja. Podibnyj tysk na hreko-katolykiw dijetsia i w Zachidnij Ukraini.

Konferencija ukrainskych pysmennykiw w Augsburzi

Dopowid Jurija Szerecha pro styli ukrainskoi literatury centralnoju podijeju zjizdu — Konferencija sluchaje promowy Holowy Wasyla Mudroho

(Wlasna informacija "Nedili") W dniach 28-ho, 29-ho i 30-ho sicznia 1946 widbulasia w Augsburzi w tabori Somme-Kaserne Konferencija pysmennykiw, czleniw Myteckoho Ukrainskoho Ruchu i zaproszenych hostej. Konferencija widbulasia na uchwalu perszoho zjizdu MUR w Aschaffenburzi, a ii zawdanniam bulo powtorennia dejakych dopowidej a takoz sankcjonuwannia tymy czlenamy, szczo ne buly na zjizdi w Aschaffenburzi, uchwal tamosznioho perszoho zjizdu.

Konferenciju prywitaw imenem neprysutnioho holowy prawlinnia MUR, Ulasa Samczuka, **prof. Podolak,** a widkryw ii **prof. Leonid Bileckyj.** Slowamy zhadky j chwylynoju mowczanky Konferencija poszanuwala tych bratiw pera, szczo zahunuly u druhij switowi wijni.

Jak perszyj dopowidnyk konferencii wystupyw **dr. Szlemkewycz,** szczo zajniawsia rozhladom switohladowych pytan. Analizujuczy weletenskyj materijal, prelegent domahawsia wyznaczyty ti zi switohladowych teczij, szczo dijut nyni. Sluchaczi dopowidi pryznawaly ii po formi nezwyczajno solidnoju i wytrymanoju. Po pererwi-konferencija zasluchala czotyriochhodynnu **dopowid Jurija Szerecha pro styli suczasnoi ukrainskoi literatury na emihracii.** Dopowid Jurija Szerecha stala centralnoju podijeju pysmennyckoho sojmu. Riczewa j bliskucza formoju, skriplena prykladamy, wona bula analizoju suczasnoi prozy j poezii ta dawala prognozy.

Na druhyj i tretij den Konferencii wystupaly szcze bahato promowciw i dyskutantiw. Ostannim z nych buw **Holowa Centralnoho Predstawnyctwa Ukrainskoi Emihracii marszal Wasyl Mudryj, jakoho uwahy na marginesi tematyky Konferencii zrobyly hlyboke wrazinnia.** Wkinci styslisza konferencija czleniw MUR zajmalasia obhoworenniam orhanizacijnych pytan. W Konferencii wzialy uczast kilkoch predstawnykiw suczasnoi ukrainskoi presy, szczo odnacze do dyskusii ne zholosylysia.

Na pysmennyckomu sojmi

Wrazinnia i sposterezennia z Konferencii Pysmennykiw

Ciu konferenciju mozna b bulo smilo nazwaty jarmarkom, chocz za ce moze j pohniwajutsia dejaki, wrazlywiszi, ale i mensz widpowidalni za i na slowa czleny Myteckoho Ukrainskoho Ruchu. Wyprawduwala b taku nazwu najpersze sama pohana organizacija konferencii, za szczo wynni absolutno augsburzki hospodari jak i organizacijni referenty MURiwskoho sekretarijatu. Bo wse na tij Konferencii-za wyniatkom smacznych i dostatnich obidiw, snidankiw i weczer ta czemnoi obsluhy bulo chaotyczne, neperedbaczene i nedotiahnute ta ponyzuwalo sam riwen pysmennyckoho zjizdu. Korotko kazuczy: perlyny zi smittiam, kultura z prymitywizmom dumannia j wyslowluwannia, hrubi ryby szlachetnoho hatunku z dribnotoju grafomanskoho pokroju. Ale, pomynajuczy wsi ci kontrasty i skoky, Konferencija bula bezumowno cikawa i pozytywna, choczby tomu, szczo uwaznym obserwatoram i tychym sluchaczam dala pownyj obraz naszoho literaturnoho switu na emihracii, jakszczo, jasna ricz, ne braty na uwahu toho, szczo dejaki z wyznacznych i duze charakternych postatej na zjizd ne prybuly.

Perewazaly na Konferencii predstawnyky Naddniprjanszczyny-duze w swoij masi riznorodni: welyki w slowi i pysmi-jak **Szerech** i **W. Domontowycz,** ta cilkom mali poczatkiwci z perebilszenymy ujawlinniamy pro swoje pero i znaczinnia. Typowyj predstawnyk starszoi zachidno-ukrainskoi pysmennyckoi hrupy widomyj krytyk **dr. Hrycaj** zabraw odnym z perszych slowo w dyskusii, zwertajuczy uwahu na zanedbannia predstawnykamy ukrainskoi literutury obowiazku howoryty Ewropi pro sebe ta dawaty switowi informacii pro Ukrainu. Zhadanyj krytykom fakt, szczo zaporozci figurujut w odnomu ewropejskomu twori jak warwary, jaki pokraly lozky, abo pomianuti nym ze warenyky, na jaki swoho czasu Halyczyna ne potrapyla zaprosyty norwezkoho dramaturga Bjernstjernu Bjernsona, chocz win oboroniaw odrubnist ukrainskoi nacii, staly do pewnoi miry symwolamy i haslamy, do jakych Konferencija powertalasia ustamy riznych promowciw neodnokratno, zradzujuczy wbohist na szyrszu tematyku. Potim wziaw slowo poet **Szajan,** szczo maw namir pereczytaty welykyj rozdil (cikawoi bezpereczno dla specijalistiw) studii pro wplyw dalekoschidnioi literatury na ewropejsku tworczist. Awdytorija myluwalasia egzotykoju tematyky i mowoju awtora, na jakobo szczo desiat chwylyn musiw dzwonyty prowidnyk druhoho dnia poet **Oles Babij.** Win daremno namahawsia halmuwaty oratorskyj zapal promowciw, ale nam, zurnalistam szczo pryichaly na styslo naczerknenu konferenciju wydalas najwluczniszoju charakterystykoju wystupu Szajana epigrama Iwana Manyla w knyzeczci "Postrily", wydanij specijalno na Zjizd, takoho zmistu:

Win w relihii mudrec
A w poezii-krawec
Moze w carstwi Peruna
Poszanujut Szajana....

Odnym z najpowazniszych wystupiw druhoho dnia zboriw bula bezpereczno neperesiczna w toni i styli, w zmisti i w segregacii problem dyskusijna promowa pani **prof. Ludmyly Kowalenko.** Wona atakuwala pohlady dr. Hrycaja, wysuwajuczy jak switlu zorju ukrainskoi literatury do reprezentacii pered Ewropoju Lesiu Ukrainku. Czomu Zachidna Ukraina ne pereklala dosi Ewropi Lesi Ukrainky? — zwuczalo ostannie pytannia szanownoi dyskutantky, po jakij zholosywysia na nepostawlenu zresztoju (na zal) trybunu pan **Dmytro Sztykalo,** kolysznij wydawec lwiwskoho "Chresta j mecza". Predstawnyk literaturnoho Miunchenu wnis na zalu narad wazlywi z nacjonalnoho boku uwahy, ale podaw ich w duze uczniwskyj, pownij nestrymanoi patetyky formi. Zapachlo frazamy i klyczamy, szczo z welykych riczej robyly do pewnoi miry letiuczku. Wpaly slowa pro krywawu misiju Ukrainy, welyki imena polehlych na stijci pysmennykiw i zaklyky postawyty literaturu na sluzbu nacii. Utemperowani pizniszymy promowamy prof. Podolaka i Jurija Szerecha ci wywody nabraly sprawznioho sensu i promowyly do dusz.

(KTB)

(Dali w czerhowomu nomeri "Nedili")

Almanach, na jakyj my czekaly

Kalendar na 1946 rik wyjszow z druku w Augsburzi

Widdil Informacii schweinfurtskoho taboru prodaje "Kalendar na 1946 rik", szczo dniamy pokynuw drukarski maszyny w Augsburzi, wydanyj nakladom widomoi wze firmy "Cerkowne Postaczannia". Na pojawu tijeji knyzky, szczo bezumowno stane ulublenoju nastilnoju lekturoju w koznij ukrainskij chati i w koznomu ukrainskomu tabori na czuzyni, czekaly my z neterpinniam. I-treba ce skazaty-knyzeczka nas ne rozczaruwala. Oprawlena w czepurnu obhortku roboty mystcia-grafika Petra Mehyka, prynosyt wona na I04 storinkach czitkoho, harnoho druku ne lysze dbajlywo zlozenyj kalendarij zi swiatciamy, ale i bahatu literaturnu czastynu ta nawit najwazniszi informacij z zyttia ukrainskoi emigracii. Swiatci zlozeni o. prot. Szemetylom dajut toczny j ohlad cerkownych swiat, a krim toho prystosowani do koznoho misiacia poezii, istorycznyj kalendar, narodnij kalendar ta teksty koladok, szczedriwok i prypowidok. Okrema tablyczka prynosyt rymo-katolycki swiata w 1946 r. ta cerkownu paschaliju na 5 rokiw, wreszti czasto wzywani imena swiatych.

Na storinci 58-ij zaczynajetsia "Literaturno-Naukowa Czastyna", szczo wdariaje duze dobrym pidborom materijalu, zibranoho i opraciowanoho w wazkych umowach suczasnoi ukrainskoi dijsnosty. Wona prynosyt poezii Iwana Irlawskoho, B. I. Antonycza, M. Oresta, Oleny Telihy, O. Olzycza ta inszych. Zi stattej warto widmityty rozwidku prof. Leonida Bileckoho pro "Zapowit T. Szewczenka", prof. Dmytra Doroszenka pro starokniaziwsku chrystyjansku derzawu ta reportaz "Zatopleni dzwony" Borysa Olchiwskoho. Redakcija almanachu wszanuwala pamiat wsich wyznacznych ludej ukrainskoi literatury, szczo ich zabrala wojenna churtowyna. W kinci knyzeczky pomiszczena nyzka posmertnych zhadok pro najwyznaczniszi postati ukrainskoho narodu, szczo widijszly wid nas w wojenni roky. Na ostannich storinkach czytacz znajde aktualnyj i potribnyj **wykaz ukrainskych dopomohowych instytucij w USA, Kanadi, Anhlii, Belhii, Francii, Szwajcarii ta w Bawarii.**

Wydawnyctwo dodaje do koznoho prymirnyka kalendara **kolorowyj portret Szewczenka,** szczo je reprodukcijeju znanoi kartyny Repina.

Do Meszkanciw Taboru

Ja hlyboko zworuszenyj dokazamy sympatii, jaki zholoszeno meni w dnn urodyn. Zamalo sliw, szczob wyskazaty moju najszczyriszu podiaku. Pryjazn, szczo, kryjetsia w konwencjonalnych slowach wypowidzenych pohazan, widczuw za hlyboko, i zaplatyla wona meni za wsi moi turboty.

G. Van Beneden
Dyrektor UNRRA Team 196.

Ukrainske zyttia na czuzyni

Archeolohy radyly w Augsburzi

Wyznaczni archeolohy ukrainskoi emihracii zjichalysia w dniach 25-27-ho sicznia 1946 na perszi swoi narady. Inicjatorom narady bula sekcii pre-i rannioi istorii Wilnoi Akademii Nauk. Trjochdenni narady wyznacznych uczenych zajmalysia ne lysze problemamy, szczo cikawyly uczenych-specijalistiw, ale torkaly takoz pytan, szczo znajszly zywyj widhuk miz czyselnoju awdytorijeju.

Miz tymy temamy bula dopowid **prof. W. Szczerbakiwskoho, szczo daw smilywu hipotezu migracii praindoewropejskoi ludnosty ne lysze na piwden, ale i na daleku piwnicz,** czym pojasniujetsia bahato dosi zahadkowych reminiscencij u staroindijskij literaturi.

Ne mensz plidnoju bula dyskusija z prywodu dokladu prof. W. Petrowa pro poczatky ukrainskoi nacii, szczo ii ilustruwaly okremi doklady i dyskusii pro trypilsku kulturu (prof. P. Kurinnyj i prof. L. Czykalenko.) Wplywy ellenskoi stychii na naszych zemlach rozhornuw doklad prof. Kocewalowa, — pro antyczne z pochodzennia ukrainskoho derzawnoho herbu howoryw **prof. Wolodymyr Siczynskyj.**

Treba spodiwatys, szczo techniczni umowy taky dadut zmohu oholosyty drukom praci cioho zjizdu, szczo hidno prodowzyw slawnu tradyciju ukrainskych peredwojennych archeolohicznych zjizdiw. Pomiz predstawnykamy presy, szczo prysluchalysia naradam archeologiw, a potim maly nahodu buty na konferencii pysmennykiw orhanizowanij MUR-om, wytworylasia obosnowana opinija, szczo zjizd archeolohiw pid organizacijnym, tematycznym i koznym inszym ohladom buw znaczno wyszczyj wid narad pysmennykiw, na jaki maly wstup nawit ludy, szczo ich treba bulo najpersze poslaty na nauku dobroho tonu, towaryskoi powedinky i kardynalnych zasad terpymosty suproty tych, szczo wyslowlujut inszyj pohlad. (KTB.)

Ukrainskyj wilnyj uniwersytet u Miuncheni

Ukrainskyj Wilnyj Uniwersytet, zasnowanyj pisla perszoi switowoi wijny u m. Prazi, znowu rozpoczynaje swoju dijalnist. Rektorat Uniwersytetu powidomlaje wse ukrainske hromadianstwo, szczo tymczasowe misce perebuwannia joho bude w Miuncheni. Adresa samoi kancelarii Rektoratu taka: Sekretariat der Ukrainischen Freien Universität, München, Johannisplatz 6, Parterre. Kancelarija widczynena z 1-ho hrudnia 1945r. hodyny pryjomu dla pryizdszych szczodnia wid 10-11,30 krim subot, nedil i swiat.

Uniwersytet maje: filozoficznyj i prawnyczyj fakultety. Ispyty dla tych studentiw, szczo rozpoczaly ich szcze w Prazi, teper prowadiatsia dali. Dekan filozoficznoho fakultetu pryjmaje u wiwtorok i czetwerk; dekan prawnyczoho - u seredu j piatnyciu. Z dejakych technicznych ta formalnych pryczyn Uniwersytet ne moze szcze rozhornuty swojei pownoi roboty, ale wzywajetsia zachodiw pryskorennia praci. Rektorat wyslowluje perekonannia, szczo ukrainskyj hromadianyn swoim zrilym ta prychylnym stawlenniam do jedynoho na cilomu switi wolnyszcza ukrainskych uniwersytetskych tradycij dopomoze poboroty wsi wnutriszni j zowniszni pereszkody.

Bandurist Jemec w Ameryci

Widomyj ukrainskyj bandurist Jemec Wasyl maw kilka pryludnych wystupiw w Ameryci. Sered ukrainciw, a takoz sered czuzynciw win korystuwawsia nadzwyczajno welykym uspichom; ukrainski pisni u wykonanni bandurysta sprawyly na prysutnich welyke wrazinnia.

Wydawnyctwo „Naszym Ditiam"

W Miuncheni orhanizuwalos nedawno wydawnyctwo "Naszym Ditiam" dla wydawannia dytiaczoi literatury dla doszkilnoho j szkilnoho wiku. Drukujutsia, wze bahatokolirni knyzeczky, roboty O. Sudomory ta E. Kozaka hotujetsia wydannia narodnich kazok i bajok, bukwaryka z bajok Hlibowa z ilustracijamy O. Sudomory, pidrucznyka anhlijskoi mowy dla ditej ta in. W-wo maje w swoim rozporiadzeni cinnyj rukopysnyj i hraficznyj archiw dytiaczoi literatury "Ukrainskoho Wydawnyctwa" Krakiw-Lwiw i tomu zmoze krim peredrukiw wydawaty zowsim nowi twory dla naszych ditej. Nezalezno wid drukowanych knyzok wono wydalo wze i dali wydawatyme knyzky cyklostylem, szczob zadowolnyty pekuczu potrebu na dytiaczu literaturu. Perszymy wypuskamy cioho charakteru jdut zbirky "Chodyt osin polamy" ta pryjszla zyma" z ilustracijamy E. Kozaka. W oboch zbirkach, krim nowych imen, je prizwyszcza widomych naszych dytiaczych pysmennykiw.

Szczo nowoho w switi?

* Na zahalnomu zasidanni Objednanych Nacij **amerykanska delehatka Eleonora Ruzwelt zwernula uhahu na te, szczo wze pryspiw czas rozhlanuty pytannia bizenciw, szczo perebuwajut w Nimeczczyni,** komisijeju socialnoho zabezpeczennia. Pisla debatiw ciu sprawu bulo peredano na rozhlad Komisii Kultury ta Humannosty.

* Na zasidanni Rady Bezpeky poczalosia obhoworiuwannia **perskoho, hreckoho ta indonezkoho pytan.** Poczaly z Persii. Rada wyslowyla bazannia wysluchaty spoczatku zacikawleni storony. Delehat SSSR Wyszynskyj zaproponuwaw zniaty perskje pytannia z rozhladu Rady Bezpeky, tomu szczo za joho dumkoju Persija moze bezposeredno porozumitysia z SSSR. Dali wystupyw perskyj delehat, jakyj ne pohodywsia zi swoim sowietskym kolehoju.

Na czerhowomu zasidanni Rady Bezpeky prodowzuwalos obhoworennia perskoho konfliktu. Sowietskyj delehat Wyszynskyj w swoij promowi zwernuw uwahu na te, szczo **perski zbrojni syly zahrozujut naftowym polam Baku ta wsjomu sowietskomu Azerbajdzanu.**

Ministr Bevin, widpowidajuczy Wyszynskomu, pidkreslyw, szczo dla njoho ne zrozumilo, jak mala Persija moze zaproszuwaty mohutnjomu SSSR. Pisla hostrych debatiw, szczo trywaly 4½ hodyny, bulo wyriszeno daty zmohu porozuminnia bezposerednjo dwom zacikawlenym derzawam, tobto SSSR ta Persii, a jakszczo wony ne pryjdut do zhody, to ce pytannia znowu peredaty do Rady Bezpeky.

* **Nowyj perskyj uriad** peredaw po radio nakaz swoim delehatam w Londoni, szczob wony nehajno prystupyly do porozuminnia bezposerednjo z sowetskoju delehacijeju.

* Sowetskyj uriad w Kyjewi zasudyw **do straty 12-och wysokych nimeckych oficeriw,** sered nych trjoch heneraliw, za zloczyny proty radianskoho naselennia. W Minsku zasudzeno na smert szcze trjoch nimeckych heneraliw ta 9-och oficeriw.

* Obydwi **juhoslawski parlamentarni palaty schwalyly ostatoczne wyznannia Juhosalwii respublikoju.** Pry prezydenti respubliky bude prezydentska rada z 30-och czleniw.

* Widpowidajuczy na zaklyk brytijskoho premijer-ministra, **Awstralija pohodylasia wysylaty bilsze pszenyci do Ewropy.**

* Amerykanske wojenne ministerstwo proholosylo sensacijne powidomlennia pro te, szczo **amerykanskym wczenym pry dopomozi aparatu "Radar" wdalosia upersze nawiazaty kontakt z** misiacem. Aparat "Radar" z welykoju antenoju sprjamuwaly prosto na misiac, i za 2,4 sekundy piznisze na szybi "Radaru" mozna bulo pobaczyty slabenki switlo znaky, reflektowani z powerchni misiacia. Cej fakt wyklykaw weletenska zacikawlennia w cilomu switi. Sluchajte naszoi rozpowidi pro ce w nedilnij radjohazeti Widdilu Informacii!

* W Londoni powidomyly, szczo doteperisznioho holownokomanduwacza brytijskych zbrojnych syl w Nimeczczyni gen. **Montgomery poklykaly na najwyszcze stanowyszcze szefa brytijskoho heneralnoho sztabu.** Chto bude joho nastupnykom w Nimeczczyni pokyszczo newidomo.

* Amerykanska wlada podala do widoma, szczo w amerykanskij okupacijnij zoni praciuje w nych bila 30 000 polakiw. Wony wykonujut dopomizni funkcii, szczo ich pered demobilizacijeju robyly amerykanski wojaky. Polaky zajmajutsia wartoju ta patrulnoju sluzboju. W **ramach 3-oi amerykanskoi armii isnujut 36 polskych soten, na tereni 7-oi armii 58 soten.** W samij holownij kwatyri praciuje 1400 polakiw i 200 polok.

***Polskyj general Boruta Spiechowicz,** odyn z najkraszczych generaliw polskoi emigracii, szczo dosi maw opiniju neprymyrymoho woroha schidnioho susida Polszczi, prybuw do Warszawy ta zholosywsia w marszala Roli-Zymierskoho.

* W Berlini dosi zhynuly wid skrytowbywczych kul 11 czleniw anglo-amerykanskych zbrojnych syl. Nedaleko wid Anhalter Bahnhof znajszly trupa w sowietskomu munduri.

* **16-ho sicznia w Berlini-Tegeli** aresztuwaly b. 24 litniu Wehrmachtshelferin Helene Schwarzel, szczo litom 1944 wydala w ruky policii b. nadburmistra Leipzigu dr. Heinza Gördelera, odnoho z holownych orhanizatoriw zamachu na Hitleri. Za wydaczu Gördelera wona oderzala z ruk samoho Hitlera czek na milion marok, z jakych w styhla roztratyty lysze do 4000.

* **Amerykanskyj minister finansiw Fred Vinson wydaw** zajawu pro hotownist USA do perehoworiw w sprawi pozyky dla SSSR. Mozlywo, szczo Rosija oderzyt kredyt u wysoti I milijardi dolariw.

Nowe w naszij hromadi

Akademija pamiati Krut

Schweinfurtska hromada wszanuwala 29-ho sicznia pamiat heroiw Krut. Rankom w obydwoch cerkwah widbulysia uroczysti panachydy, a uweczeri w zali teatru Swiatoczna Akademija, wlasztowana inicjatywnym Komitetom Molodi. Pisla widkryttia akademii Holowoju **p. Borysom Strilkowskym** zaczytaw swoi spomyny **plk. Czornyj.** Dali jszly deklamacii ta duze zmistownyj i oryginalno potraktowanyj referat **p. Bohdana Bociurkowa.** Welyke wrazinnia zrobyla spilna recytacija u wykonanni uczniw himnazii ta peredowsim zywyj obraz u wykonanni policii i Kurenia Molodi. Mystecka, chocz prosta dekoracija nadawaly swiatowi powahy. Orhanizatoram toi akademii nalezytsia podiaka hromadjanstwa i pryznannia uczasnykiw.

Jordanske Wodoswiattia

W den switat Bohojawlennia widsluzyw hr.-kat. o. Paroch P. Kociumaka Torzestwennu Sluzbu Bozu o hod. 8-ij. ranku. Pisla Sluzby Bozoi wirni perejszly na taborowu ploszczu, de widbulosia Jordanske Wodoswiattia. Spiwaw cerkownyj chor pid uprawoju p. S. Bartka. Kurin Molodi zajniawsia plasztuwanniam ta prykraszenniam prestolu do Wodoswiattia.

W szpytalnij kaplyci Taboru cz. 1 widprawleno toho z dnia czytanu Sluzbu Bozu i Czyn Wodoswittia.

W prawoslawnij cerkwi sluzba Boza rozpoczalasia o hod. IO-ij. Riwno o dwanadciatij wyjszow chresnyj chod do krynyci pry holownomu wizdi taboru. O. protojerej Hajuk oswiatyw wodu, jaku wirni czerpaly w osoblywomu nastroi. Spiwaw chor o. Pozniaka. Buly pryjawni czleny Uprawy z zastupnykom Holowy p. sotn. Szylom.

Den narodzennia Dyrektora Van Benedena

W nedilu 27-ho sicznia wypaw den narodzennia dyrektora miscewoho widdilu UNRRA, pana G. Van Benedena, szczo wze piw roku opikujetsia schweinfurtskymy DP. Naperedodni osobystoho swiata pana Van Benedena, okrema delehecija ukrainskoho taboru w osobach Holowy p. Strilkowskoho ta mistoholowy pana Szyla peredala solenizantowi mystecku hramotu w barokowomu ukrainskomu styli z widpowidnym francuzkym tekstom.

Persza nedilna awdycija Widdilu Informacii

"Uwaha, uwaha! Tut wysylnia Ukrainskoho Taboru w Schweinfurti. Sluchajete perszoi nedilnoi awdycii Widdilu Informacii za nedilu 27-ho sicznia 1946" . . . Taki slowa neslysia mynuloi nedili o hod. I 2,20 z megafoniw, rozmiszczenych po schweinfurtskych taborach DP. Ce wyslidy perehoworiw i praci miz UNRRA ta radiofonicznymy komitetamy wsich trioch taboriw rozpoczalysia wlasni nedilni peredawannia w ukrainskij, polskij ta lytowskij mowi. Nimecki specijalisty prywely do ladu popsowanu aparaturu miscewoi wysylni z megafonamy (na prewelykyj zal, wony ne sprawdyly funkcjonuwannia megafoniw na tereni ukrainskoho taboru, tak szczo perszu naszu awdyciju bulo czuty wykluczno u polskomu tabori, de ii sluchaly ukrainci, szczo tam prozywajut, ta w lytowskych hucznomowciach), kozna hrupa pidhotowyla widpowidnu prohramu i w nedilu pered naszym mikrofonow zaczalysia postijni peredawannia. Ukrainska 20-ty chwylynna prohrama proneslasia korotkymy zwidomlenniamy zwidusil ta politycznym ohladom podij za mynulyj tyzden. Dali jszly wistky z zyttia taboru i opowistky, a wse ce pereplely **szczedriwky u wykonanni Teatralnoho Choru pid dyrekcijeju pana Dmytra Lubanskoho,** szczo razom zi swoimy spiwakamy ne pozaliw trudu dla rozwazennia naszoho hromadianstwa. Prawda, koly redakcija i chorysty dowidalysia, jak radiotechniky obijszlysia z ukrainskymy sluchaczamy, wsim im stalo prykro. A wsetaky poczatok zrobleno, i dechto, chto sered biloho dnia znahla poczuw melodiju ridnoi szczedriwky ta slowa ukrainskoho komunikatu, witaw nas z dobrym poczynom, kazuczy, szczo teksty zwidomlen i pisen bulo czuty jasno ta cilkom radjofonicno. Spodiwajemosia, szczo takoi samoi dumky bude zahal naszoho hromadjanstwa w nedilu 3-ho lutoho

Delehat Zinoczoi Centrali w nas u tabori

19-ho sicznia do naszoho taboru zahostyla delehatka Centrali orhanizowanoho ukrainskoho zinoctwa na emihracii, p. Gardecka. Szanowna pani delehatka poznajomyla Zinoczu Sekciju naszoho taboru zi zmistom perebihu Zjizdu zinoczych orhanizacij i namityla kruh dijalnosty naszoho zinoctwa nadali. Zjizd widbuwsia w misti Augsburg, szczo znachodytsia niby w centri 3-ch zon (amerykanskoi, anhlijskoi, francuzkoi), zinoci orhanizacii jakych, — u kilkosti szczos 54, — i buly na zjizdi predstawleni. Zjizd zatwerdyw isnuwannia 2-ch zentralej ukrainskoho zinoctwa dla Bawarii (w Müncheni i u Frankfurti), obrawszy Uprawu, w jaku wwijszly taki osoby jak p. Hankiwska, p. Pawlikowska, p. Gardecka (charczowyj referent), p. Rudnycka — i bahato inszych wyznaznych, szcze peredwojennych dijaczok. Dali p. Gardecka poznajomyla naszych zinok zi Statutom zinoczych orhanizacij, wyroblenym Zjizdom, dala naczerk, jak perewesty perewybory Prawlinnia zinoczoi orhanizacii, ta, poznajomywszysia z robotoju miscewoi orhanizacii, informuwala, w jakych dilankach zinocza sekcija powynna praciuwaty w majbutniomu.

W cilomu i zawzdy, — howoryt p. Gardecka, — koczna swidoma zinka musyt pamjataty, szczo zawdanniam naszoho zinoctwa je dorobyty te sercem, szczo, mozlywo, czolowiky ne w syli zrobyty rozumom, a same: sercem zinoczym widnajty szlachy do ostatocznoho zatertia riznyci mezi Zachodom Ukrainy i Sohodom, — aby wsi my, za dopomohoju dijalnosty zinoctwa, widczuly, szczo my ne je ludy okremych okruh, a je odyn ukrainskyj narod-monolit! (W)

Widdil Informacii

podaje do widoma, szczo w seredu 6 ho lutoho, o-hod 20.30 uweczeri w welykij zali tretioho budynku widbudevtsia persze pisla pererwy

Peredawannia Szczodennoi Weczirnioi Hazety

z riznorodnoju prohramoju.

Oksana Laturynska

Soncezworot

(urywok)

Narodylosia dytiatko.
Loda — matir, sonce — batko.
Prywitaje kozna chata
wsim czym krasna i bahata.

Na stolach — kutia solodka,
i horichy j med sotowyj,
w sini — dzwonyk i stokrotka,
dweri nastiz pohotowi.

Z matinju wwijde bozyttia,
podaruje zlotnyj kytiah.

*
* *

Ot i zyma. U ruky chuchaj,
sydy, staryj, za zapiczczju, sydy!
Skawczyt na dwori zawirucha
i didkom czortom bisiatsia, ady.

Sydy, hadaj. A jak szczo choczesz,
Szczodnia sobi zarubuj i liczy
ci dni korotki j dowhi noczi,
szczo kostolomom lomlat u pleczi.

Sydy na palciach wyrachowuj
lyszky Pylypiwci pisnij,
Czy dowho do miasnyc szcze znowu z,
Czy jde do nas wze teplyj Oleksij?

A tam dywys, i wze Kupala,
A tam wze Spas i osin pid dwermy —
otak, otak nemow jakes kruzalo —
i znowu z nedaleczko do zymy.

I splaczka moryt jak wedmedia.
Liz chutcze do berlohu, os na picz,
i zo snu czujesz skryk lebediw,
i baczysz boha czotyroch oblycz.

W hostiach u poetesy Oksany Laturynskoi

(Wlasna korespondencija)

Aschaffenburg . . . Prywitni stiny ukrainskoho taboru, i ja zachodzu w newelyczku kimnatu, de zywe Oksana Laturynska. W kimnatci mystecka atmosfera: kilka zwoiw paperu, zapach olijnych farb, molbert, a zza stola pidwodytsia szcze moloda, czorniawa zinka.

Znajomymos. Zaczynaju rozmowu, pojasniuju pryczynu swoho prybuttia. Kilka sliw pro "Nedilu", pro Schweinfurt i pro te, szczo my b chotily deszczo blyzcze poznajomytysia z odnoju z najmensze widomych, a wodnoraz najwyznaczniszych ukrainskych poetes . . . Na ce wse pade prosta, ludska widpowid:

— Wy zartujete . . .

Ale my ne zartujemo j zaczynajemo howoryty. Pro MUR i pro tworczist pokijnoi Oleny Telihy, pisla smerty jakoi Laturynska bezumowno znajszlasia na peredowomu misci zinok suczasnoi ukrainskoi literatury. Pytaju, widczuwajuczy wsiu banalnist postawlenoi frazy: Szczo nowoho pyszete j malujete?

— Kinczaju skladaty zbirku poezij, fragmentiw i minijatur, kaze poetka i, pisla dowhych nalahan, pohodzujetsia peredaty dwi iznych dla "Nedili". Bojusia-kaze-lysze, szczo latynkoju wyjde z toho jakes dywowyzza . . .

— Poprobujemo. Dla tych, szczo lublat sprawzniu poeziju sama graficzna ii forma ne bude pereszkodoju dla spryjmannia zmistu j krasy. A czy mozna b szcze znaty, szczo malujete?

— Zakinczyla same portrety Olesia j Olzycza, a tut-poetesa pokazuje na widchylenyj molbert-szcze ne zakinczenyj zinoczyj portret z modela . . .

Z kartonu spohladaje zadumczywe diwocze lyce, rysunok energijnyj, temperamentnyj, majze ne zinoczoi ruky.

A dali howorymo pro Olzycza.

— Olzycza ja znaju prekrasno-kaze pani Oksana — szcze z Prahy. Ne lysze jak poet, ale jak ludyna win naskriz oryginalnyj, ja b skazala, nowa ludyna, idealist, nezrozumilyj bahatiom jak i nezrozumili joho poezii, a wony z taki sylni, taki ukrainski . . . Najszczyriszyj druh, ludyna z zolotym sercem. Pro Olzycza ja napyszu, ale ne szwydko. Pryjdetsia zbiraty poszarpani spomyny w odne . . . Zresztoju w mene bahato praci . . . Otoczennia tut mene ne rozumije, kruhom wbywajucza dla tworciw monotonija taborowych budniw . . .

Czas kinczyty rozmowu. Zabiraju peredani poetesoju dla "Nedili" poezii, proszczajus ta diakuju za czemnist. Rozumiju ciu mylu i kulturnu zinku: meni nazustricz hamirnyj taborowyj buden, akordijon z sowietskym "Jabluczkom" ta wyhuky ditej, szczo hrajutsia miaczem pered budynkamy. (B)

Nasz politycznyj komentar

Szcze odna kriza nowoi Francii

Podijeju, szczo ostannio najbilsze schwyluwala switowu opiniju bula bezumowno nahla, chocz ne nespodiwana, demisija szefa francuzkoho uriadu generala De Gol. Pryczynoju tijeji demisii staly hostri neporozuminnia miz generalom **i komunistycznoju partijeju,** jaka wystupyla z domahanniam zmenszyty wytraty na wijsko. Krim toho francuzki komunisty domahalysia, szczob na misce koalicii trjoch partij pryjszow komunistyczno-socijalistycznyj uriad. Pisla toho, jak heneralnyj sekretar komunistycznoi partii Francii wystupyw z promowoju w tomu dusi na centralnomu komiteti kom. partii, De Gaulle sklykaw naradu swojoho kabinetu, zajawlajuczy ministram, szczo b wybraly abo dalsze wderzannia koalicijnoho uriadu trioch partij, abo joho ustuplennia. Pisla piatnadciatioch chwylyn De Gol pokynuw zasidannia kabinetu i wyichaw z Paryza, nakazawszy powidomyty pro swoje zreczennnia.

Francuzka kryza pohrozuwala bilszym politycznym konfliktom i na zoni hodi bulo dobaczuwaty wsi syly, szczo chowalysia i dijaly za ii kulisamy. Francuzki komunisty zaproponuwaly na nowoho szefa urjadu swoho prowidnyka Toreza, ale, naptrapywszy na widmowu respublikanskoi partii, wysunuly piznisze kandydaturu Feliksa Guena (Felix Gouin), socijalistycznoho lidera i holowy francuzkych Nacjonalnych Zboriw. W holosuwanni joho wybraly bilszistju 497 proty 55 holosiw. Guenowi mynuw 61 rik, win z fachu adwokat. Rodom z okolyc Marsylji, newelykyj rostom, w rohowych okularach, zwyczajno zodiahnenyj, widomyj buw swojeczasno jak oboronec w holosnomu ruenskomu procesi Leona Bluma. Win z zapalom prystupaje do praci, wymahajuczy wid francuzkoho narodu, szczo znajszowsia w Wazkij hospodarskij sytuacii, dyscyliny i posluchu.

5000 polakiw wyihaly z Ukrainy

Warszawskyj socijalistycznyj "Robotnik" z 16-ho sicznia powidomlaje: w najblyzczych dniach zacznetsia repatrijacija polakiw iz SSSR. W siczni wyidut iz Ukrainy czotyry transporty (200 wagoniw) polakiw, zahalom do 5000 ludej. Repatrijantam prysluhowuje prawo zabraty z soboju wsi wlasni reczi. Polskyj uriad dast im znaczni subsydii.

Pro nowu odiahowu kartku

Jak my wze pysaly w poperedniomu czysli 'Nedili', Welfare Officer (oficer suspilnoi opiky) pry schweinfurtskij UNRRA powidomyw pro swoju postanowu wydaty koznomu meszkancewi taboru (czolowikam, zinkam i ditiam) odiahowu kartku. Wlasnyk kartky maje obowiazok peredhowuwaty ii w naleznomu stani. Na wypadok zahublennia druhoi kartky wydawaty ne budut. Kozna odiahowa kartka dawatyme prawo na oderzannia m. i. takych reczej:

Czolowikam (zelena kartka) wzuttia, czulky, palto, fartuch, trykotnyj kostjum, pidsztannyky, sztany, swytka, soroczka, nakryttia holowy, rukawyci, tkanyna, nepromakalnyj plaszcz, sweter, pidszywka.

Zinkam (zowta kartka): wzuttia, czulky, plaszcz, zapaska, soroczka, sztanci, hajka, sukonka, nahrudnyk, powiazka abo kapeluch na holowu, rukawyczky, kowdra, tkanyna, pulower i pidszywka.

Ditiam (rozewa kartka): wzuttia. czulky, palto, palto, zapaska, nakryttia na holowu, rukawyci, kowdra, sweter.

Krim toho chlopci oderzuwatymut: trykotky, pidsztanci, sztany i bluzku, a diwczata: soroczku, sztaniata, halku i sukonku.

Pry wydaczi odnoi iz nazwanych reczej budut skasowuwaty widpowidnyj nomer na kartci.

Welfare Officer podaje dali **lystu minimalnoho ricznoho prydilu** odiahu, nadislanu 26-ho hrudnia m. r. **Holownym Komanduwanniam Amerykanskoi Armii.** Jak wychodyt iz tijei lysty, soroczok zinkam nalezytsia na rik po odnij, czolowikam po dwi, wzuttia dla wsich po I-ij pari. Pidsztanciw czolowikam nalezytsia po 2, kowder 3, chustok do nosa 2, zinkam czulok 2 pary, krim toho hygienicznych perewiazok po 2, ditiam wydawatymut po 2 pary czulok. Ocia lysta bude pidstawoju wydaczi odiahu. Odnacze dobrodijnyj oficer pojasniuje, szczo na wypadok nadislannia nowych reczej do magazyniw, mozna bude wydawaty szcze j dodatkowi prydily.

Pro samu metodu rozpodilu, a zokrema metodu, jakoju treba posluhowuwatys dla toho. szczob oderzaty odiah instrukciaja kaze take:

Waszi potreby zholoszujte do komandantiw blokiw, pamiatajuczy, szczo reczej, jaki Wam wze wydaly dosi, bilsze w ciomu roci oderzaty ne mozete. Biuro Welfare prowiryt zholoszennia, peredani tudy Waszym Blokowym i wydast Wam potribni reczi, koly ich matyme na skladi ta koly upewnytsia, szczo wony Wam dijsno potribni. Pisla toho kozen, chto starajetsia za odiah, oderzuwatyme (z Biura Informacii w centrali UNRRA kimnata 4) **bony, cebto okremi kwytky,** na pidstawi jakych magazyn wydast jomu widpowidni prydileni reczi.

Treba znaty, szczo **ci kwytky pisla 8 dniw wtraczujut swoju wazlywist i perestajut buty dijsnymy.** (Zwertajemo naszym hromadjanam uwahu, szczob Biura. Informacii z UNRRA (otze w tabori cz. I.) ne zmiszuwaly z naszym Widdilom Informacii, jakyj z wydaczeju odiahu ne maje niczoho spilnoho, tym bilsze, szczo nichto z joho spiwrobitnykim ne oderzaw dosi zodnoi latanoi swytky, czy soroczky.

Widpowidi redakcii

Zynaida K. Matrymonijalnych oholoszen pokyszczo ne mistymo. Zholosit sia bud laska do naszych studentiw, abo do lisowych robitnykiw. Wony wse znajut. Pidrucznykiw espanskoi mowy ne majemo, anglijskyj slownyk kupyte w Widdili Informacii. Po czomu maslo. ne znajemo, widzywalajemosia sami lysze margarynoju i konserwamy.

Permitted by authority of Military Government, December 1945.

Adresa Redakcii:

"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.

Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 10-ho Lutoho 1946 Nr. 8

Pryczyny ostannich podij w Hrecii

Jak my wze powidomlaly, delehat Sowietskoho Sojuzu na Heneralnyj Zjizd Objednanych Nacij Gromyko wnis razom z Manuilskym na dennyj poriadok Rady Bezpeky sprawu podij w Hrecii.

Zajawa rosijsko-ukrainskoi delehacii pryjszla w 48 hodyn pisla toho, jak perska delehacija wysunula domahannia rozhlanuty probledonnych interesiw u wnutriszi sprawy Hrecii: tektoratom Rosiii w Azerbejdzani. Swoi domahannia czerwoni postawyly na osnowi statti 34/35 Karty Objednanych Nacij. Polozennia skomplikuwalosia szcze j tomu, szczo nehajno pisla rosijskoho wnesku na terytorii samoi Hrecii dijszlo do krywawych sutyczok miz monarchistamy i komunistycznymy hrupamy.

Nespokoi w Hrecii rozpoczalysia 19-ho sicznia napadom hrupy prawych monarchistiw na komunistycznu radykalnu partiju ELAS w peloponeskiomu misti porti Kalamata. Prawi buly pryklonnykamy monarchistycznoi partii Chitos. Monarchisty napaly na hrupy kom. elasiwciw, szczo na pidstawi zakonu pro amnestiju buly nedawno wypuszczeni z wiaznyci. Pryczynoju nepokoiw bulo, jak kaze Tass, ultimatum komandanta peloponeskych Chitos, plk. Grivas, do uradu z ostorohoju, szczo koly uriad ne prytysne komunistiw, to monarchisty "sami zroblat w kraini poriadok". Monarchistyczna presa pomistyla wistky, mowlaw, komunisty pidhotowlajut akty terroru i pereworot w cilij kraini. W incydentach 19-ho sicznia policija arestuwala 32 chitos. Wnaslidok toho do 2000 monarchistiw napaly na bahato policijnych stanyc, szczob zwilnyty aresztowanaych. Odnoczasno wony zajnialy misto. Komunistyczna gwardija wybyla ich za joho mezi. Monarchisty zalyszyly misto, zabirajuczy 200 zakladnykiw ta okopalysia w seli na piwnicz wid Kalamaty. Odnoczasno wybuchly krywawi nepokoi w Sparti. Uriad wyslaw motoryzowani wijska na Peloponez i skynuw letiuczky z litakiw, proholoszujuczy wwedennia nahlych sudiw. Masowa demonstracija liwych w Atenach protestuwala proty wmiszuwannia zakormu awtonomnoho uriadu stworenoho pid proobwynuwaczyly uriad za te, szcz win ne zabezpeczyw ladu, czerez szczo ne mozna bude perewesty zahalnych wyboriw, naznaczenych na 31- bereznia. Monarchisty widstupyly whory, komunisty wydaly manifest z zaklykom do heneralnoho strajku ta do zbrojnoho oporu monarchistam.

Zawdannia zinky na emigracii

(Z dopowidi prof. W. Zawadskoi na zahalnych zborach schweinfurtskoho zinoctwa)

Ne zwazajuczy na te, szczo lito 1939-ho roku perechodylo w nerwowomu oczikuwanni wijny, wsich nas, i czolowikiw i zinok, zaskoczyly perszi wybuchy bomb w dni perszoho weresnia. Dosi szcze w koznomu serci zewrila nadija, szczo "nedola jakos to myne" i tomu dowelosia raptowo perebuduwaty psychiku i cile nastawlennia normalnoho, budennoho zyttia na wijnu.

Jak to wse buwaje, odni zastosuwalysia szwydsze do nowych obstawyn, druhi rozhubylysia, a szcze inszi wzahali ne zdawaly sobi sprawy z powahy momentu.

Koly z suwora dijsnist pokazala swoje sprawznie oblyczczia, perszymy wydobulysia z cioho stanu zamiszannia zinky, nezalezno wid werstwy, do jakoi nalezaly i fachu, jakyj wykonuwaly za spokijnych czasiw.

Dywno ce, ale czolowiky jakos zatuszuwalysia, stratyly pewnist sebe i wyjawyly wzahali cilkowytu bezradnist.

Cilyj tiahar opiky nad rodynoju ta wyzywlennia ii wpaw na zinok. I wony widwazno wchopyly swoimy slabymy rukamy keriwnyciu nowoho zyttia i prowadyly joho jak zumily. I treba pryznaty, szczo szlach, jakym wony piszly, ne zawziw, ale chocz czasom i maniwciamy, prote prowadyw ich do wriatuwannia rodyny i sebe samych.

Peredowsim powtorylosia jawyszcze wytworene switowoju wijnoju 1914-ho roku, koly zinky zastupyly u praci poklykanych na front czolowikiw: Tilky todi ce bula nowyna i perszi, nepewni kroky zinok dawaly zmohu howoryty pro bezwartisnist ich praci.

Odnak, wze w czetwertomu roci toi wijny, wyjawylosia, szczo zinky wid fabrycznoi robitnyci i motorowoi konduktorky do inzenera, wid maszynistky do dyrektorky departamentu, wid selanky-rilnyczky do ahronomky, dobre wywjazalysia zi swoich zawdan. Ne zhaduju wze pro wyszczyj ta nyzczyj medycznyj personal, stworenyj todi majze z samych zinok.

1939 rik poklykaw znowu zinok do zastuplennia czolowikiw. Ale cym razom stworylasia cilkom nowa katehorija zinky-ratiwnyczky rodyny. Zdobuwannia produktiw ta zhotowlennia izi pid bombamy, keruwannia rodynoju w osoblywo nebezpecznych chwylach, rozmowy z nowoju wladoju, perechowuwannia czolowikiw, opika nad aresztowanymy, klopotannia za uwjaznenych w oficijalnych ustanowach, a do cioho zdobuwannia serednykiw isnuwannia ce zawdannia, z jakych sumlinno staralas wywjazatysia zinka.

Kozna robyla, szczo wmila: widwazniszi poczaly spekuluwaty, dla czoho widbuwaly wazki, neridko nebezpeczni podorozi, szczob zdobuty produkty dla prodazi abo dla rodyny. Starszi abo slabszi szyjut, perujut, peczut tistoczky ta wariat mylo na prodaz. I ce ne bula lehka praca, bo wymahala welykych fizycznych zusyl ta szwydkoho tempa, szczoby oplatylasia.

Takym czynom utrymuwalasia rodyna, uczylysia dity, a czolowik mih perebuty nebezpeczni momenty, bez zurby za rodynu.

Cia borotba za isnuwannia prodowzuwalasia wes czas, poky nimecki wijska ne poczaly widstupaty pisla porazky pid Stalinhradom.

Razom z nymy popłyla welyka chwyla bizenciw z Ukrainy. Chwyla cia zrostala w miru zblyzennia do kordoniw Nimeczczyny, bo do nei wlywalysia ludy z Wolyni. Polissia, Halyczyny i stara emigracija z Polszczi.

I tut musymo nakreslyty heroicznu postat zinok-ukrainok. W zachlywych umowach podorozi, pid bombamy, w doszcz, slotu i morozy, w marnij odezyni prowadiat wony swoich pomuczenych, holodnych i peremerzlych ditej w neznane; cinoju neludskych zusyll, a neridko j ponyzujuczych momentiw, zdobuwajut wony kryszku chliba dla rodyny, majuczy na meti lysze ochoronyty ii ta wriatuwaty zyttia swoim blyzkym.

Nareszti i cej, moze, najtiazczyj i nebezpeczmyj stan projdeno. Chto ne zhynuw pid czas wandriwky, opynywsia u tabori i zinky mohly widpoczyty, baczaczy ditej swoich umytymy ta nakormlemymy.

Odnak spokijne taborowe zyttia ne dozwolaje zinci zlozyty zbroju. Peredowsim staje pekucze pytannia wychowannia ditej w dusi ukrainskoho patriotyzmu, zawjazok jakoho moze pryszczepyty dytyni tilky maty.

Molod lehko wynarodowlujetsia na czuzyni i bez dobrych zasad lubowy do batkiwszczyny, micno pryszczyplenych wdoma, tratyt swoje nacjonalne oblyczcza w czuzij szkoli.

Ce. je perszyj i najswiatiszyj obowjazok zinok, szczo wywezly ditej swoich z batkiwszczyny abo narodyly ich na czuzyni.

Popertia i pomicz w cij wychowawczij praci zinka-maty moze znajty tilky w hurti odnakowo dumajuczych, patriotyczno nastrojenych ukrainok. Dla toho kozna zinka na emigracii powynna spryjaty stworenniu i rozwytkowi zinoczych orhanizacij.

Ne budu wyjasniuwaty potrebu zinoczoi orhanizacii w tabori, de plywe monotonne, dla bahatioch — bezdijalne zyttia pid czuzym dachom na laskawomu chlibi.

Tysiaczi molodych diwczat i zinok opynylysia na czuzyni bez opiky. Bilszist z nych perejszla czerez zlydni prymusowoho wywezennia na praciu do Nimeczczyny, inszi wychaly na zachid, wtikajuczy wid worohiw. Teper baczymo ich w taborach, w daleko newidpowidnych umowach, jak naprykład: spilni kimnaty z muzczynamy, zabawy z horilkoju, — a do cioho brak rehularnoi praci.

Zdaju sobi sprawu z cioho, szczo pewnyj procent diwczat zadowolniajetsia takym zyttiam, ale normalno beruczy, diwczyna wse prahne czohos duszewnoho, osoblywo z naszi czutlywi ukrainky.

I cej chlib duchowyj powynni im daty my, doswidczeni, dozrili zinky, wtiahujuczy ich do zinoczoi orhanizacii. Nasza zinocza hromada powynna zastupyty im pokynutu abo straczenu rodynu, daty moralnu pidtrymku, poradyty, nawczyty, oboronyty wid krywdy, osolodyty hirke zyttia samitnoi diwczyny czy zinky.

My powynni prykłasty wsi zusyllia, szczob prytiahnuty jak najbilsze zinok i diwczat do naszoho hurtu, szczoby zapiznatysia z nymy i daty im jakes praktyczne znannia na buduczynu.

Z ukrainskoi presy

U czomu nasza syla?

Hirkyj chlib emigracii . . . Tym ne mensze czasto ludy wolijut ity na wyhnannia, aniz lyszatysia w Kraju, koly w nim hospodariuje czuzynec. Krim materijalnych trudnoszcziw, wyhnanci narazeni na moralni terpinnia. Tuha za ridnym krajem ne raz prybyraje, osoblywo na poczatku, formu psychicznoi neduhy-nostalhii. Czudowyj wyraz toi neduhy daje Biblija, koly wona rozpowidaje, jak zydy sydily i plakaly na rikach wawylonskych, lowlaczy lehit witru, szczo powiwaw z ich dalekoho wtraczenoho kraju.

Ta ni materijalni trudnoszczi, ani moralni terpinnia ne zlomlat toho, chto piszow na wyhnannia swidomo, znajuczy, szczo win terpityme rady czohos wyszczoho i bilszoho, jak joho dobrobut. Tak je z patriotamy, jaki skladajut zertwu na wiwtar swojei Batkiwszczyny. Bidni za te i neszczasni ti ludy, jaki opynylysia na czuzyni bez swidomosty, szczo wony terplat za ideal i ne nabuly toi swidomosty piznisze. Tak je z ludmy, jaki pokynuly swij kraj z prywodu toho, szczo im tam widibrano socijalno-stanowi prywilei. Wony ne majut zaplaty za ich terpinnia, lehko zalomlujutsia i kinec kincem widdajutsia na lasku i nelasku ich protywnyka.

Suczasni ukrainski emihranty perejszly i majut, tak by mowyty, swoju szkolu. Wid czasu upadku nowitnioi Ukrainskoi Derzawy wony wyrobyly jasnu i wyraznu swidomist swoho miscia u wyzwolnych zmahanniach Ukrainy, wony znajut swoje zawdannia, wony nabuly doswidu i ustijnyly swoju powedinku. Ti nowi wyhnanci, jaki lysze teper opynylysia na czuzyni, majut z koho braty pryklad i u koho pytaty porady ta szukaty dopomohy.

Najwaznisze dla wyhnancia ce ne staty duchowym emigrantom. To znaczyt — ne wtratyty duchowoho zwjazku zi swoim krajem i swoim narodom. Lysze toj intymnyj zwjazok riatuje nas wid osamitnennia sered czuzoho seredowyszcza. My mozemo buty daleki tilom wid Kraju, ale win wse lyszajetsia nam blyzkym i wse stoit zywym pered naszymy duchowymy oczyma. Wtratywszy toj obraz, my robymosia widtiatoju skyboju i todi w duszi wyrynaje poczuttia naszoi nepotribnosty w cim worozim switi, poczuttia bezcilnosty naszych terpin. I take poczuttia je dijsno wbywajucze.

Ta sered ukrainciw ce jawyszcze je ridkym. Bo ukrainci wyjszly na czuzynu z welykoju Nacionalnoju Idejeju. Wony znajut, szczo dla zdijsnennia toi Idei potribni zertwy, bahato zertw. Ne my perszi i ne my ostanni. Cia swidomist trymaje nas pry naszim narodi, w duchowim kontakti z nym. Wona zberihaje nas moralno lipsze, jak inszi emigrantski hrupy, jaki takoi Nacionalnoi Idei ne majut. Na naszych oczach ukrainska emigracija sklala ispyt swojei twerdosty, nepochytnosty, hotowosty do dalszych zmahan. Wona ne wklaknula pered peremozcem i ne schylyla czola. Wona maje prawo skazaty stara gwardija wmyraje, ale ne piddajetsia.

Moralno zdorowa ukrainska emigracija dobre rozumije slowa Szewczenka, szczoprawda skazani z inszoi nahody, ale jaki dla nas je odnym z dorohowkaziw, a same: i czuzoho nauczajtes j swoho ne curajtes. Naszi ludy zakordonom zadibno prydywlajutsia zwyczajam, poriadkam, ukladu zyttia w czuzych krajach. Wony rado spryjmajut wse te, szczo je dobroho na czuzyni i zaswojujut joho dla sebe, jakszczo wono ne pereczyt ich nacjonalnomu duchowi. Ale wodnoczas wony zberihajut sebe pylno wid duchowoi asymilacii. Korystajuczy z czuzoho znannia i doswidu, ukrainci zakordonom ne perestajut buty samymy soboju, zberihajut swoi prykmety, smaky, pohlady. Zawdiaky tomu wony dali dumajut i widczuwajut tak, jak dumaje i widczuwaje ich narod.

I jaki by hlyboki zminy ne widbuwalysia w naszim Kraju i w jakych by widminnych umowach ne znajszowsia nasz narid, my wsia budemo z nym. My zberihajemo dla nioho cinnosty, jaki ne majut spryjatlywych umow dla rozwytku w teperisznich obstawynach. A wodnoczas my czujno prysluchajemosia do tych zmin, jaki widbuwajutsia w hlybynach narodnioho zyttia. My znajemo, szczo nasze dowhe perebuwannia za mezamy kraju nas deszczo widczuzuje wid naszoho narodu, ale my pamjatajemo, szczo ne win do nas, lysze my do nioho musymo prypasuwatys. A tomu starajemosia zawzdy trymaty naszu ruku na zywczyku joho zyttia. Pid ohladom zatrymannia intymnoho kontaktu z krajem, wistok pro wse te nowe, szczo w nim naroslo za czas naszoi nepryjawnosty, — nowa ukrainska emigracija je dla nas osoblywo cinnoju. Wona je dla nas zwenom, szczo ponowluje i zmicniuje nasz kontakt iz ridnoju stychijeju. Wona szcze tak nedawno bula tam, na ridnych zemlach, dychala podychom ridnych pil, czula szelest ridnych derew. Te, szczo my mozemo ij daty z nabutoho doswidu czuzyny, wona nam widdast storyceju, nablyzywszy nas do suczasnoho sposobu dumannia i widczuwannia naszoho narodu. Z wyminy tych cinnostej musyt stworytysia synteza suczasnoho ukraincia.

Koly my budemo plekaty w naszych sercach poczuttia jednosty z Batkiwszczynoju, koly my budemo maty poczuttia swidomosty naszoi Batkiwszczyny, todi nijaki terpinnia na wyhnanni nas ne zlomlat i nijaki nebezpeky dla nas ne straszni. — ("Wisti", Brusel, Belhija.)

Szczo skazaw Mykola Bazan

Czasopys amerykanskoi armii **"The Stars and Stripes"** prynis take powidomlennia z Londonu, datowane I-ho lutoho: "Siohodni pered socjalnym, humannym i kulturnym komitetom wystupyw ukrainskyj delehat **Mykola Bazan** z obwynuwaczenniam, szczo profaszystski, worozi Ukrainskij sowietskij respublyci elementy perechowujutsia w taborach bizenciw w Italii, Nimeczczyni j Awstrii. Zajawlajuczy, szczo ci elementy zwyczajno sami sebe nazywajut ukrainskymy nacjonalistamy, Bazan skazaw: "wony perebuwajut teper w zachidnych polosach Nimeczczyny i Awstrii ta, ce tez widomo, w Italii ta Szwajcarii. W zachidnij Nimeczczyni wony nawit majut wlasnu hazetu, jaka oboroniaje te, szczo wony nazywajut ukrainskym wyzwolenniam. W Augsburzi je tabir, de przywajut ci ukrainski nacjonalisty tak jak i inszi ukrainci. Cej tabir je pid ochoronoju UNRRA.

Bazan howoryw na pidderzku juhoslawskoi propozycii, szczob Orhanizacija Objednanych Nacij ne pikluwalasia bilsze dopomohoju dla ewropejskych utikacziw (za wyniatkom takych z Francii ta Espanii) ta szczo ti, jaki perebuwajut poza mezamy swoich krain powynni buty powerneni nehajno." Stilky bazaw sobi pan Bazan. Dast Boh, bazannia Bazana zalyszatsia tilky bazanniamy.

Uczytelstwo j uczni schweinfurtskoi ukrainskoi gimnazii

Ostanni zwidomlennia

Y Moskowska hazeta "Trud" nadrukuwala stattiu sowietkoho prezydenta Kalinina proty socijalistiw usich krain. Kalinin osoblywo hostro napaw na francuzkych socijalistiw i ich keriwnyka Leona Bluma, a takoz na nimecku socijalistycznu partiju, jaka isnuje w anglo-amerykanskych okupacijnych zonach. Wsich cych socijalistiw Kalinin obwynuwaczuje w reakcijnosty ta awit piddaczi pid wplywy faszyzmu.

* **21-ho marszala, odnoho admirala floty i szczonajmensze 12-och wysokych heneraliw** namiczeni kandydatamy do werchownoho sowjetu i, napewno, budut obrani 10-ho lutoho. Dejaki je czlenamy politbiura i, w osnownomu, — wsi je czleny komunistycznoi partii. Sered najwydatniszych namiczenych marszaliw — Woroszylow, ta inszi.

* **Heneralłajtenant Sir Frederick Morgan** zalyszajetsia na swojomu stanowyszczi dyrektora UNRRA na terytorii Nimeczczyny. Win powernuwsia z Waszyngtonu, kudy musiw izdyty na wyjasnennia do heneralnoho dyrektora UNRRA Herberta Lehmanna w sprawi swoich widomych zajaw pro zydiwsku emihraciju. Morgan zajawyw, szczo win ne je antysemit. Lehman wysłowywsia, szczo dali obdarowoju henerala swoim dowirjam.

Y Papska hazeta "Osservatore Romano" nadrukuwala welyku stattiu pro pereslidurwannia cerkwy na Ukraini ta antykatolycku j antypapsku propagandu Moskwy. Stattia hazety nawodyt nyzku faktiw i napysana w duze hostrij formi.

Na pysmennyckomu sojmi

Ukrainska literatura nalezyt do Ewropy

(Zakinczennia z poperednioho czysla "Nedili")

(Wlasna korespondencija "Nedili".) Na druhyj den pysmennyckoho zjizdu na zali pojawylysia zaproszeni hosti na czoli z holowoju Centralnoho Predstawnyctwa Ukrainskoi Emihracii marszalom Wasylem Mudrym i komandantom augsburzkoho taboru p. Czerkasewyczem. Dyskusija jszla dali pid znakom dowhych i ne zawzdy cinnych wystupiw, szczo ich prowidnyk musiw skoroczuwaty. Balakunstwo zalywalo zalu. W takij atmosferi mynaly dowhi rozprawy pro realizm, jakoho chtos piznisze narachuwaw szczos az wisim rodiw) ta romantyzm; dechto z promowci pomiszaw ti poniattia, dechto wlazyw na stezky, szczo cilkom widchodyly wid jasno Jurijem Szerechom nakreslenych tem dyskusii. Howoryly toho dnia **W. Czaplenko, poet Todos Osmaczka, Ihor Kosteckyj** ta bahato inszych. Wystupy Osmaczky, szczo dobaczuwaw w MUR tini Waplite i protestuwaw proty apoteozuwannia Chwylowoho maly po swojomu styli charakter promow na wiczi ta wyklykaly ozywlennia j weselist. Molodyj pysmennyk Kosteckyj zadywuwaw wsich dowhoju analitycznoju studijeju pro proces pysmennyckoho tworennia, jaku moznaby nazwaty wyznacznoju praceju pro pysmennycku laboratoriju. Dobrym tonom i styslym pidchodom do temy widznaczalysia promowy predstawnykiw dwoch pozaliteraturnych caryn mystectwa: **p. Wytwyckoho** pro ukrainsku muzyku ta **rez. Blawackoho** pro teperisznij stan i postulaty ukrainskoho teatralnoho ruchu ne emihracii. Obydwa promowci wysunuly prohramy i wnesly w ton konferencii elehantnu formu razom zi styslo okreslenamy problemamy, dla cilosty emihracii duze aktualnymy. Hostryj wystup widomoho dijacza perszoi emihracii **Panasa Fedenka,** naladowanyj ironicznymy zawwahamy po adresi MUR dowiw do pereminy powaznoi konferencii w szczos nacze mityng, a na tretij den zjizdu prynewolyw awtora wystupu, szczo w imia demokratycznych zasad namahawsia protestuwaty proty nedopuskannia joho do slowa wyjty z zali j zamknuty z hukom za soboju dweri . . .

Na poczatku tretioho dnia **do nastupu perejszly zinky,** szczo ich na zjizdi bulo nazahal malo. Prohramowu promowu skazala pani Ludmyla **Kowalenko.** Wona pidkresluwala rolu zinok w zytti j literaturi, zokrema ich widpowidalnist w dobu atomowoi enerhii. Zinka-promowec wystupala za samu powahu zjizdu. Po cij linii piszla tez spokijnisza w toni promowa pani **dr. Sofii Parfanowycz.** Oce ii zmist: naszi krytyky zasolodki, w krytyci panuje sacharyna. Pysmennyky ne znajut ukrainskoi zinky, na jakij lezaw tiahar wijny. Siohodni zinka insza, na pryklad zinka zi Schodu, szczo strazdala. Zinka na emihracii je mensze sentymentalna wid czolowika. Treba znaty problemu ii seksualnosty. Zinka na emihracii potrapyla schopyty zyttia za mordu. (Poet Osmaczka na holos: . . . "a koly wono wusate?" Zala smijetsia.) Czas w naszij literaturi skinczyty z plaksywoju kochankoju, bo zinka w dijsnosty je insza!

Z inszych wystupiw toho dnia zwernula na sebe zahalnu uwahu promowa poeta **Wasyla Barky,** pro jakoho Manylo pustyw takyj zart:

Wasyl Barka winegret:
Filozof, krytyk i poet,
Moze buty pid kinec
Z nioho dobryj pan-otec.

Poet Barka pidkreslyw, szczo zawdannia mystectwa widrizniajutsia wid fotografii, i kynuw kilka krylatych aforyzmiw, szczo wyklykaly ozywlennia j dyskusii. Pryjawnyj na konferencii poet Jewhen Malaniuk do slowa ne zholosywsia. Ne zabirala slowa takoz szcze odna zinka, **Nina Kaluzna,** jakij Manylo pryswiatyw taku strofu:

Wy, Nino, szczo? Sumujete?
Os Wam pryjemna wistka:
Mene Wy tez chwylujete,
Jak hola nowelistka . . .

Na zakinczennia oficijnoi dyskusii, po obidi tretioho dnia **slowo wziaw marszal Wasyl Mudryj.** Ti, szczo spodiwalysia jakois za sadnyczoi "politycznoi" zajawy buly mylo rozczarowani i zaskoczeni. Marszal wystupyw tut bilsze jak kolysznij holownyj redaktor lwiwskoho "Dila" i nawit krytyk, pryswiatywszy swoi zawwahy wykluczno literaturnym temam. Win wyslowyw swoi dumky na marginesi pysmennyckoi dyskusii, wydwyhnuwszy erudyciju dejakych promowciw w teorii literatury j krytyci. Zatorknuwszy szyroko na konferencii dyskutowane **poniattia ewropeizmu, Wasyl Mudryj stwerdyw, szczo wlastywo cila ukrainska literatura nalezyt do Ewropy.** Nowi czasy dajut nowu tematyku, i dywno, szczo konferencija wzahali element ewropeizmu pidkresluje . .

Wasyl Mudryj zwernuw dali sluszno uwahu na perebilszuwannia promowciamy roli Szewczenka i pomynannia postati Iwana Franka, odnoho z najbilszych ewropejciw w naszij literaturi, szczo Ewropu sprowadzuwaw do nas, ta buw protektorom Lesi Ukrainky. Dali promowec spynywsia na postati Mazepy, zanedbanij cilkom literaturoju Naddnipranszczyny, szczob perejty do problemy roli emihracii wzahali. Poriwniannia marszala z emihracijeju polskoju 19-ho storiczcza, jaka, jak widomo, dala archytwory polskoi literatury (Mickewycz, Slowackyj) bulo prawdywe i zrobylo pomitne wrazinnia na sluchaczach.

Zawdannia emihracii je duze widpowidalni i duze welyki. Wiru w te, skazaw Wasyl Mudryj, szczo tak jak nasza emihracija wsiudy i zawzdy kryje w sobi duze bahato momentiw rozkladowych, to wse taky wony zmozut buty sponukamy do tworennia welykych riczej.

Zahalni pidsumky konferencii dawaw Jurij Szerech, szczo syloju swojei indywidualnosty, staw centralnoju postattiu zjizdu. Win opiniuwaw riczewo, bezstoronnio i objektywno hostro, skladajuczy swoi konstatacii j charakterystyky w misterni osudy. M. i. Szerech skazaw: Nasza konferencija ne projszla na wysokomu riwni. Bahato my howoryly z prywodu reczej jasnych i zastarilych. Dali Szerech scharakteryzuwaw powazni pytannia, szczo ich wysunula konferencija, jak sprawy dytiaczoi literatury, zajawu praciwnykiw teatru, pytannia hidnoi reprezentacii pered Ewropoju. Szerech stwerdyw, polemizujuczy z zakydamy pewnoi hrupy delehatiw, szczo ukrainska nacija perestala buty etnograficznoju masoju, szczo pewna eksperymentalnist tworiw i naprjamkiw ne je szkidlywa dla ukrainskoi sprawy ta szczo Mysteckyj Ukrainskyj Ruch ne je kopija ani prodowzennia Waplite, szczo, na joho dumku, lysze dopomohlo sformuwaty nowyj obraz Ukrainy. Praciujemo — kinczyw Szerech — w paradoksalnij sytuacii, de wystaczyt napysaty 10 riadkiw, szczob buty nazwanym poetom abo pysmennykom . . .

Na zakinczennia konferencii **W. Domontowycz** obhoworyw praktyczni mozlywosti wydawannia tworiw, stwerdywszy, szczo MUR maje wze domowy z redakcijamy i wydawnyctwamy Regensburgu j Schweinfurtu. (KTB)

Nasza krawecka majsternia

Koly zijty na I-yj powerch I-no bloku, pidjizdom, blyzczym do holownoho szose naszoho taborowoho podwirja, j pity liworucz po korydoru, — wucho wrazajut riznomanitni zwuky. Z odnoi storony dolitaje szczebetannia ditoczoho sadka, z druhoi — czuty jakes dzyzczannia. Zwidky z to? I szczo to? — Prydywlajemosia j baczymo tablyczku "Krawecka majsternia". Zwidsy i czuty dzyzczannia — praciujut krawecki maszyny.

Wchodymo. Prymiszczennia, niby, j nepohane, chocz i temnuwate, — bo ne wsi szyby u wiknach szklani, i stiny, zwyczajno, nesztukatureni. Ta persze wrazinnia, szczo tut je normalni umowy dla praci, newdowzi porusznjetsia. "Szczo pani pryjszly do nas u taku suchu pohodu? To chaj by pani widwidaly nas, koly buw doszcz!" — ne wytrymuje odyn iz majstriw.

"Och, pani, pidplywajemo! Prosto — plywemo! Jak tilky doszcz, to ne znajemo w jakyj kut od wody tikaty!" — pidtrymuje perszoho koleha . . . — I staje soromno i nezruczno pisla toho wze bud pro szczo rozpytuwaty . . .

Ta zawiduwacz majsterni, p. Roman Bodnar, bazaje sam jaknajbilsze rozpowisty pro swoi lycha, spodiwajuczysia, mozlywo, czerez presu najty pidtrymku i dopomohu. Pan Bodner distaw majsterniu w swoje widannia lysze w polowyni sicznia wid poperednioho zawiduwacza, pana Bojka, szczo orhanizuwaw majsterniu, jak odyn iz objektiw budiwelno-mechanicznoho referatu. Pan Bojko wyklopotaw pered Uprawoju ta UNRRA najneobchidnisze obladnannia (3 rozni maszyny, elektrycznu prasku, 3 stoly, 9 stilciw) — i z 10-ho hrudnia majsternia poczala praciuwaty. Zaraz praciwnyky majsterni — ce, krim pana zawiduwacza, — 3-oje krawciw (panowe Kornijczuk Petro, Berezowskyj Iwan, Maksymczuk Toma) i odna krawczynia (pani Bilyk Zinaida); 3 pidrucznyci (p. p. Hycz Jaryna, Sydir Odarka, Makara Lidija) i szcze 5-o uczniw.

Zamowlennia majsternia pryjmaje wid taborian po cinnyku, tymczasowo zatwerdzenomu Uprawoju. Szyjut nowi czolowiczi i zinoczi plaszczi ta ubrannia berut takoz reczi na pererobku i reparaciju, az do latannia wkluczno. Za wwes czas isnuwannia, majsterneju poszyto 79 sztuk nowoho odiahu i 80 sztuk zreparowano. Wsioho wykonano robit na sumu 789 marok. W cilomu ce, zdawalos by ne tak bahato. Ale bilszoho j wymahaty ne mozna wid majsterni, prymiszczennia jakoi, — musymo widwerto skazaty, — nikudysznie. Czerez neprydatnist prymiszczennia, nemozlywym je rozszyrennia majsterni: kraszczi fachiwci kraweckoi sprawy ne bazajut do takoho prymiszczennia jty praciuwaty. Holowane, szczo w prymiszczenni majsterni straszenno protikaje dach. Otze, wsi materialy, pidmokajuczy, psujutsia, i nawit maszyny, z takymy trudnoszczamy dobuti, wkrywaje irza . . . Uprawa Taboru, zi swoho boku, na zal, ne wzywaje nalezmych zachodiw szczodo nadannia kraweckij majsterni prystijnoho prymiszczennia.
A 40% prybutkiw majsterni widchodyt Uprawi.

Neprypustymym je, szczoby cia sprawa stojala dali na misci w toj czas, koly dla zabespeczennia potreb Taboru neobchidnym je zbilszyty sztat majsterni szcze na 4 krawciw i distaty do szyttia szcze 2 maszyny. A ce bude mozlywym lysze todi, koly kraweckij majsterni dadut nareszti neobchidne prystijne prymiszczennia (W.)

Nowe w naszij hromadi

Wladyka Mychail hostem Schweinfurtu

Z kincem mynuloho tyznia prybuw na kilka dniw do nas Wysokopreoswiaszczenniszyj Wladyka Archyjepyskop Mychail, szczo w nedilu 27-ho sicznia o hod. 5-ij uweczeri widsluzyw akafyst Preswiatij Bohorodyci, a pisla nioho pereczytaw lekciju na temu "Hidnist ludyny w chrystyjanskij nauci".

Czajnyj weczir w klubi "Rozwaha"

Klub "Rozwaha", szczo zorhanizuwawsia kilka tyzniw tomu, zaprosyw swoich czleniw ta hostej na czajnyj weczir z tanciamy, szczo z ohladu na neperedbaczeni nespodiwanky (dobryj nastrij, pownoprocentowe pywo, bufet z rozmirno deszewymy lasoszczamy, cilkom zihrana orkestra) protiahnuwsia do piznoi noczi. Orhanizatory klubu na czoli **z suddeju Lewyckym** dolozyly wsich staran, szczob impreza wdalasia. Todi jak na dolyni, w bufeti, starszi rozwazalysia hramy, molodszi i ti, szczo sebe za takych wwazajut, tanciuwaly w harno prybranij zali (szczoprawda kosztom himnazijnoi "jalynky") na powersi, ne zwazajuczy na straszennu kurjawu po piwnoczi. Na weczir buly zaproszeni polski j lytowski hosti z mjr. Dworczykom i plk. Balsisom ta spiwrobitnyky miscewoi UNRRA z dyr. van Benedenom. na czoli.

Kurin Molodi probuje szczastja na sceni

Kurin Molodi zachopywsia teper amatorskym teatrom i za korotkyj czas wystawyw az try pjesy: 12-ho sicznia "Buwalszczynu" Welysowskoho ta "Kochannia w miszkach" Hohola i 26-ho sicznia inscenizaciju "Sotnyka" za poemoju T. Szewczenka ta szcze raz "Kochannia". Na molodych i ambitnych aktorach pomitnyj wplyw teatru Kryzaniwskoho-Hrinwaldta. Amatory do dejakoi miry zaskoczyly publiku, szczo spodiwalasia daleko menszoho ich uspichu, ta mylo rozczarowana ne zalila im opleskiw. Zala, jak zawzdy na takych imprezach, szczo wze trochy (nide prawdy dity) pereilysia tutesznim wybahlywiszym hladaczam, bula pereladowana.

Ukrainsko-lytowskyj weczir molodi

Redakcija **"Nedili"** zaprosyla w subotu 18-ho sicznia bilszu hrupu ukrainskoho i lytowskoho hromadjanstwa, holowno z molodi, na **"Ukrainsko-lytowskyj weczir molodi"** z tanciamy. W druznij, mylij, spiwamy rozmajenij atmosferi lytowci j ukrainci maly nahodu nablyzytysia j piznatysia. W trakti weczirky bula korotka oficijna czastyna, koly holownyj redaktor "Nedili" zi swoimy spiwrobitnykamy prywitaw poczesnych hostej w osobach Holowy lytowskoho taboru **plk. Balsisa,** holowy Ukrainskoho taboru **p. Strilkowskoho,** holownoho redaktora lytowskoho czasopysu **"Teviskes Garsas" pana S. Gecasa** ta inszych. Wpaly slowa pro welyke munule i spilni zawdannia w majbutniomu, rozlahalysia oklyky, marszi. Bulo wydno, szczo objednani doleju ludy riznych krain i riznych wdacz rozumijutsia i nawiazajut nytky dobrosusidskych wzajemyn.

Redakcija "Nedili" wwazaje swoim obowiazkom podiakuwaty Komandantowi Policii sotnykowi Switajlowi ta joho sluzbowykam za bezkorysnu dopomohu w orhanizuwanni cioho swiata.

"Stari hrichowodnyky"

19-ho ta 20-ho sicznia c. r. w taborowomu teatri im. Kotlarewskoho widbulasia premjera "Stari hrichowodnyky". Komedija-szarz w lehkych formach wysmijala starych zalycialnykiw, szczo, szukajuczy idylicznoho zatyszku w neriwnomu szlubi z molodymy pannamy, natrapyly na nepryjemnostej ta rozczaruwan. W komedii bralo uczast lysze kilka aktoriw: p. p. Hrynwald, Kryzaniwskyj, Kryzaniwska, Hrynwaldowa, Kaliszewycz ta inszi. **(Mak)**

Szachowyj symultan - senzacija taboru

Wze kilka raziw dejaki taborowyky, fanatyky szachiw domahalysia zorhanizuwannia szachowoho zyttia. Ta wliti ce ne wdawalosia. Lito maje swoi prawa — i szachowa domiwka ne je todi prynadoju.

Szczojno w dni 21. XII. 45. inicijatywna hrupa szachistiw-fanatykiw sklykala perszi schodyny szachistiw, jaki zalozyly szachowyj hurtok — HASZ (Hurtok-Amatoriw-Szachistiw) ta wybraly prowid hurtka, w skladi: prowidnyk — p. Waszczuk Iwan, sekretar — p. Dowklas Wasyl.

Prowid HASZ-u zaraz prystupyw do praci, orhanizujuczy welykyj szachowyj turnir, uczast u jakomu bere 36 szachistiw. Uczasnyky podileni na 6 hrup, po 6 hracziw kozna.

HASZ maje w swojemu skladi kilkoch sylnych szachistiw, m. in.-majstra szachowoi hry prof. Selezniowa. HASZ isnuje jak sekcija towaryskoho klubu "Rozwaha".

Ostannio prowidnyk HASZ-u, p. Waszczuk, zrezyhnuwaw z postu prowidnyka, i prowid klubu imenuwaw prowidnykom HASZ-u p. Kopystianskoho Andronika.

W mynulyj ponedilok uweczeri majster Selezniow daw **szachowyj symultan,** cebto zahraw partiju z dwadciatioma szachistamy (16 ukrainciw, 4 lytowciw) odnoczasno, wyhrawszy 19 partij pry odnij zremisowanij! Cej oryhinalnyj weczir (na zal, naszi szachisty ne majut widpowidnoho pryladdia i musiat posluhowuwatysia prymitywnymy szachiwnyciamy ta figuramy) wyklykaw zrozumile zacikawlennia!

W. Domontowycz

Komacha j Ircia

Urywok z powisti "Doktor Serafikus"

Minlywo i mlawo perebihajut switli strumky na welykij kruhlij fontannij muszli. Zmina bilawych strumkiw w abstraktnych arabeskach tinej rozsijuje uwahu swojeju bezpredmetnistju. Perebih tinej, padinnia bryzok, pluskit wody symwolizujut dla Komachy ustalenyj spoczynok na piwhodyny w skweryku, koly win, napraciuwawszyz u biblioteci, powertajetsia dodomu.

Pisla urczystoi mowczaznosty biblioteky, de lunke szepotinnia j ryp pera wyrostajut u pohrozu ujawnoi katastrofy, pisla knyzkowoi tyszi, koly bila odnomanitnist priamokutnykiw paperu, knyzok, lyskowanoi ploszczyny stola zamykaje w sobi obrij wrazen, — zelo derew i dytiaczyj metuszlywyj halas zaspokojujut. Halas zaspokojuje tym, szczo dratuje.

Ircia bizyt, pidstrybujuczy, nazustricz:

— Diadko Komacha pryjszow. Diadko Komacha! Dobryden, diadiu Komacho!

Diadio Komacho oberezno styskaje malenku ruku, klade portfela z knyzkamy na lawu j sidaje.

— Dobryden, Irciu! Jak ty sebe poczuwajesz?

— Diakuju, diadio Komacho. Harazd. Pokazy, jaki w tebe siohodni knyzky.

Wlasne, ii cikawlat ne knyzky, a malunky. Irci bajduze, szczo dywytys, aby dywytys. Wona ochocze perehladatyme j praci akad. Pawlowa, i Poszeriwskyj "Mythologisches Lexikon", i atlas Mikenskych rozkopyn, i tablycj z ulamkamy posudu w "Trypilskomu "UAN"-iwskomu zbirnyku", i portret Erwina Rode abo Fedora Wowka.

W Irci dosyt rozwyneno poczuttia umownosty, szczob na swoi zapytannia zadowolniatys z tych widpowidej i pojasnen, jaki wona oderzuje wid diadia Komachy, darma szczo dejaki z cych widpowidej mezujut zi znuszczanniam.

Szczo ce? — pytaje Ircia, pokazujuczy na malunok doby paleolitu, de na kaminci wyrizbleno ne to wedmedia z holowoju koniaky, ne to koniaku z lapamy wedmedia.

— Ce, pojasniuje Komacha, z szczyroju j nepidroblenoju sumlinnistiu, ludyny, szczo zwykla nikoly ne zwazaty na awdytoriju, — ce hrawiura na rinij z orinjakskoi stojanky Rebjer.

Diwczyna odrywaje holowu od knyzky, szczob podywytys, czy win zartuje czy ni. Upewnywszys, szczo win howoryt serjozno, Ircia zadowolniajetsia z widpowidi. Pojasnennja je pojasnennia, i, muslaczy pjaterycju slynoju, wona perehortaje storinky dali.

Ludski postati w twarynnych maszkarach, podibni, do amerykanskych mawpoczok z drotianymy nizkamy, prywertajut uwahu Irci. Ircia tykaje brudnymy zaslynenymy palcjamy, lyszajuczy na storinci plamu, i pytaje:

— A ce?

— Ce malunok na kostianij tarachkalci Madlenskoho szaru z-pid skeli Mez na piwdni Francii. Oci-o ludy tanciujut swiaszczennyj tanec sern.

Ircia zachlynajetsia od weseloho rehotu....

— Jaki smiszni! Jaki wony smiszni! I ja choczu tak!

Ircia paczynaje plyhaty, w stylizowanij podibnosti widtworiujuczy ruchy ludej kamjanoho wiku.

Tablycj w knyzkach z refleksolohii mozut zworuszyty ii ne mensze wid kartyn suczasnych francuzkych ta nimeckych ekspresionistiw. Cikawist Irczyna taka riznomanitna j wseosiazna, szczo dosiahaje stupeniw mudroi i lahidnoi bajduzosty: ij bajduze, szczo dywytys, aby dywytys. Use wona spryjmaje z odnakowym zachoplenniam. Ne lubyt Ircia lysze tych knyzok, de nema ani malunkiw, ani tablyc.

Perehornuwszy taku knyzku z poczatku do kincja i szcze raz rozkrywszy ii, szczob samu sebe perewiryty, wona rozczarowano kaze:

— Jakyj ty prawo takyj, diadiu Komacho!

— Jakyj?

— A takyj... — wona nidszukuje slowa i nespodiwano dla sebe znachodyt: —
Takyj absolutnyj dywak!... Nawiszczo ty nosysz z soboju zowsim porozni knyzky?

Komacha zazdryt Irci. Pisla trydciaty rokiw usi knyzky zdajutsia proczytanymy i wsi dumky produmanymy. Win uze piznaw tu hirku ohydu peresyczenosty pered knyzkamy, ote taedium libelli, szczo z roku w rik zbilszujetsia i szczo wid nei popry wsi zusylla wze nikoly ne mozna zwilnytys, koly znykaje kolysznia wira w knyzky i marnoju staje nadija, szczo jakas nowa knyzka raptom, jak wyhrasz w loteriju prynese nespodiwanyj dar wyzwolennia.

Taka dola koznoi ludyny, szczo maje sprawu z knyzkamy. Knyholuby, jaki wse swoje zyttia prowodiat u bibliotekach, prychodiat do biblioteky z lubowy do knyzok, szczob sered knyzok utratyty ii. Bibliofily, bibliolohy, bibliotekari majze nikoly ne pyszut knyzok. Inodi, prawda, sered nych mozna natrapyty na osib, szczo z manijakalnoju upertistju protiahom desiatylit nezminno praciujut nad odnijeju jakojunebud knyzkoju, ale wony nikoly ii ne kinczat.

Ce jak u szlubi: persze poczuttia odzyto, i wid kochannia lyszylas tilky zwyczka, jakoi nemaje zmohy z sebe skynuty. Koly j je budjaki resztky kochannia, to lysze ti, szczo prytamanni zwyczci. Tilky zwyczka ta szcze mlawist i bajduzist ne daju powstaty proty kolysznioho kochannia j oberuty joho na nenawyst, spalyty joho, jak Herostrat spalyw chram Dijany Jefeskoi j Omar, nebiz Mahometiw, oleksandrijsku biblioteku.

W wici, czerez jakyj uze perestupyw Komacha, i dumky, i knyzky zdajutsia takymy neradisnymy j bezobrijnymy, jak i dni, szczo ich widdano knyzkam, lekcijam i biblioteci. W bajduzosti Komachy ne lyszylosia wze zadnoi krapli cikawosty. Niczoho, okrim zwyczky.

Irciu turbuje pytannia: "Czy bude szcze raz lito?". Dla nei rik — doba. Rik zhodom wona zowsim ne ta, szczo rik tomu. Dla Komachy dni, tyzni, roky zlywajutsia w odyn odnomanitnyj plyn, szczo w niomu tyzni, misiaci, nawit roky lynut i znykajut nepomitno. Dla Irci kozen den — widkryttia nowych krain i neznanych obriiw. Newelyczkyj obszar nawkolo nei w sadku, na majdani, de wona bawytsia, chowaje bezlicz nikym ne znajdenych i ne ujawlenych skarbiw. Kozen nowyj nastupnyj den dla nei radisnyj i szczedryj podarunok wseblahoi doli. Dla Komachy den zamkneno w ustawlenyj rozklad nezminno w pewni hodyny.

Ukrainske zyttia na czuzyni

Archyjepyskop Ciano, delehat Papy w Karlsfeldi

29-ho sicznia w tabori Karlsfeldu widbulosia zakinczennia papskpoi misii taborowym swiatom, na jake pryichaw archyjepyskop Ciano, szczo imenowanyj papskym nuncijem w Brazylii. Dostojnyk maw po koncerti dowszu promowu po italijsky, jaku pereklaw o. **dr. Diaczyszyu,** ukraiakyj delehat w papskij misii. Pisla koncertu widbuwalasia spilna weczerja, na jakij archyjepyskop Ciano prowiw 2 hodyny w otoczenni naszych najwyznaczniszych hromadjan. Papska misija zibrala weletenskyj faktycznyj i cyfrowyj materijal usioi emihracii w Nimeczczyni ta pro polozennia utikacziw, jakoho ne maje i ne moze maty niodna derzawa, bo joho zbiraly po wsich taborach powerch trjoch misiaciw predstawnyky 10-och nacij, jakych czleny buly czy szcze dosi perebuwajut w nimeckych taborach. Misija na dniach wyizdzaje z Miunchenu do Rymu.

Jak dowidujemosia, na den 1-ho sicznia 1946 w ukrainskomu tabori UNRRA w Karlsfeldi perebuwalo 4512 ukrainciw. Wid 1-ho sicznia wychodyt tam tyznewyk "Chrystyjanskyj Szlach" (16 storinok maszyno pysu no cykloSzlach" (11 storinok maszynopysu no cykloszych lwiwskych zurnalistiw. W Miuncheni wyjszlo persze czyslo literaturno-naukowoho misiacznyka "Ridne Slowo".

Z zyttia w Nowomu Ulmi

Jordanske swiato w ulmskomu tabori malo charakter welykoho cerkowno-narodnioho zdwyhu. Na taboriwij ploszczi postawyly chrest, szczo blestiw zdaleku nacze symwol neznyszczymoi wiry tych, szczo do nioho pryjszly. Czynu wodoswiattia dowerszyw **Wladyka Platon,** szczo prybuw z Eslingenu. Winni z welykym pidnesenniam wysluchaly propowidi Wladyky. Mylo bulo zauwazyty, szczo w cerkownomu chori pid uprawoju zasluzenoho dyrygenta **p. Bilaszewycza** spiwaly takoz tenory j basy z Kapeli Bandurystiw Bozyka, szczo jakraz prybula na hostynnyj wystup. Hromadjanstwo Ulmu wdiaczne swojomu parochowi o. Oleksandrowi Budkowu za te, szczo ne zaliw ni trudu ni zachodiw dla zwelyczennia toho welykoho swiata, jake zacikawylo takoz czuzynciw.

Zhadana Kapela Bandurystiw wystupyla w tabori Nowoho Ulmu tryczi, zdobuwajuczy entuzijastycznu sympatiju hromadjanstwa. Kapela spiwala m. i. pisni w anhlijskij mowi, czym zdobula okreme wdowolennia amerykanskych hostej, szczo zaprosyly ii na wystup do Staroho Ulmu. Nasza hromada poszanuwala spiwakiw i dyrygentiw Kapeli swiatocznym pryniattiam (S. T.).

Ukrainskyj uczytel widdaw zyttia za Kanadu

Czasopys **"Kanadijskyj Farmer"** pysze:

W albertijskij kolonii t. zw. Nowomu Kyjevi bila misteczka Wehrewyn, zywe prymirna rodyna p-wo Wasyl Iwaszczuky. Wony wychowaly harnu rodynu, szczo skladalasia iz pjatero ditej. Ich ulublenyj syn Mychajlo Iwaszczuk, szczo pokinczyw wyszczu szkolu u Wehrewyl, widtak normal, buw uczytelem lysze odyn rik j zapysawsia do Wozdusznoi Floty i 1944 roku wyichaw za more w ranzi letuna-starszyny.

Kanadijski wlasty powidomyly swoho czasu rodycziw, szczo Mychajlo wwazajetsia za propawszoho w naleti u worozij terytorii, odnak oficijalna wistka pryjszla, szczo zhadanyj uczytel buw zabytyj w aktywnij sluzbi dnia 4-ho lutoho 1945-ho roku.

Cila kolonija Nowoho Kyjewa serdeczno spiwczuwaje horem prybytij rodyni pokijnoho Mychajla, jakomu zemla chaj bude perom na woIu slawy, tam de joho tlinni ostanky spoczyly za dorohu nam wsim prybranu Witczynu — Kanadu.

Jordan w Aschaffenburzi

Bilsze 1000 ludej wzialo uczast w Jordanskomu Swiati w aschaffenburzkim tabori. 9 swiaszczenykiw na czoli z o. dek. Chruszczem (w tomu czysli odyn polskyj i odyn nimeckyj) swiatyly wodu. Buw pryjawnyj amerykanskyj komandant taboru De Man. Policija, himnizija i szkoly wzialy w Wodoswiatti zorganizowanu uczast.

Aktorskyj sojm

Z inicjatywy ukrainskych aktoriw w Augsburzi powstaw 28-ho sicznia c. r. **komitet dla pidhotowky zjizdu ukrainskych teatralnych mysciw.** Do cioho komitetu wybraly dyrygenta Jaroslawa Barnycza, rezysera Wolodymyra Blawackoho, red. Tarnawzkoho Zenona ta artystiw Ninu Czornenko, Mariju Stepowu, Jewhena Kuryla ta Stepana Kryzaniwskoho. Inicjatory zjizdu stawlat swoim zawdanniam **stworyty objednannia ukrainskych teatralnych mysciw.** — Wony spodiwajutsia, szczo ich zadum wyklycze zacikawlennia zahalu aktoriw ta pysmennykiw-dramaturhiw i zachotyt ich wziaty aktywnu uczast w zjizdi. Data zjizdu peredbaczena pryblyzno na kinec lutoho, pro szczo zreszoju powidomyt szcze ukrainska presa. Informacii dawatyme sekretar komitetu art Kurylo Jewhen, Augsburg, Somme Kaserne.

Nawczajetsia 1074 osoby

W ukrainskomy tabori im. Lysenka w Hannowieri ochopleno nawczanniam 1074 osoby, 205 uczniw poczatkowoi szkoly, 103 himnazysty, 196 kursantiw szoferskych kursiw uze zakinczyly nawczannia i bahato z nych distaly praciu w anhlijskych wijskowych ustanowach.

Spilni obidy w Bamberzi

Hodyna 12,30 dzwinok na wsich korydorach bamberzkoho taboru. Wze wid dwoch misiaciw ukrainci Bambergu korystajut iz **spilnoi idalni,** do jakoi jakraz, zawdiaky czemnosty charczowoho referenta p. Stulkowskoho (szczo wydaw nam, jak hostjam kartoczku) wchodymo. Prostora, jasna zala, riadamy stoly, za stolamy cilyj tabir: molod, wusati diadky, wyholeni elenantni oblyczczia, policijni odnostroi. Wsi obidajut. Hurtok diwczat, platnych praciwnyczok kuchni, ruchlywo roznosyt strawu w odnakowych myskach i tarilkach. Wsi idiat nowymy lozkamy i wylkamy. Wsi prystojno trymajutsia pry stoli i starajutsia ne pereszkodzuwaty susidam.

Zajmajemo misce naproty badioroho dobrodija z nemalym wusom. Rozmowa zawiazujetsia z miscia, bo je tema: na zali rozprodajut nowyj kalendar. Dobrodij zapytuje: jakomu z kalendariw wirity: regensburzkomu czy "tyktoriwskomu", bo w odnomu z nych latynskyj Welykden zaznaczenyj na tyzden ranisze. Rozwiazujemo pytannia tak, szczo zahladajemo do tretioho, jakyj same prodajut. Wychodyt, dijsno odyn kalendar pomylywsia. Obid nam mynaje za dyskusijeju, jaki to pomylky mozut powstaty, skilky ludej zjist swiatocznu kowbasu na tyzden ranisze . . . Spilnyj obid widbuwajetsia sprawno, chto chocze, moze distaty podwijnu porciju. Podruzza majut prawo obidaty doma. Mudryj bamberzkyj zwyczaj, neodyn parubiaha i ne odna diwczyna z inszych taboriw, de treba hodynamy wystawaty pry wydaczi obidu, mohly b tut bez klopotu obidaty. Taku spilnu idalniu wanto bulo b i inszym skopjuwaty wid Bambergu.

Z mynuloho naszoho kraju (1.)

Pro otamana Ostapa Daszkewycza

Napysaw prof. Dmytro Doroszenko.

Koly nad ukrainskymy zemlamy pereletila w polowyni XII w. hroza tatarskoho naizdu, znaczna czastyna naselennia widsunulasia z Nadniprianszczyny na piwnicz ta Desnu i na Polissia, de pid zachystom lisiw ta bolot mozna bulo spokijnisze zyty j praciuwaty. Welyki prostory piwdennoi Czernihiwszczyny ta Poltawszczyny j Kyiwszczyny zalyszylys na dowhyj czas porozni, obezlulys, jak kazaly todi, u "Dyke pole". A buly ce bahati, rozkiszni zemli, pro jaki czuzynci z pownym prawom howoryly, szczo wony "teczut molokom i medom". Dowhyj czas netorkana pluhom, zemla dawala nejmowirnyj urozaj, jak tilky ii dotorknutys bulo ralom i kynuty zmeniu zerna. Trawa rosla taka husta j wysoka, szczo woly chowalysia w nij iz rohamy. Rosla tam dyka wynohradna loza, tak samo woloski borichy j usiaka sadowyna. Bdzoly bula taka syla, szczo ne tilky w duplach derew, ale i w jamach nanosyla wona pownо medu. Riczky kyszily ryboju, w Dnipri wodylasia syla osetriw, a jak bulo pide wesnoju ryba z moria w riczky, to mow zywa stina: mozna spysa wstromyty w wodu i bude styrczaty w tij masi ryby. Prybereznі plawni, stepy j hai buly zaseleni wsiakym zwirem, i takym, szczo dawaw chutra dorohi, jak ot hornostaj, kunyci, wedmedi, lysyci, i takym, szczo dawaw miasnu pozywu: dyki byky, oleni, kabany, kozy. Cili tabuny dykych konej brodyly po stepach. Ptastwa bula nejmowirna syla.

Z rozhromom tataramy okremych kniaziwstw, na jaki rozpadalasia w XIII w. naddniprianska Ukraina, politycznе zyttia w nij bulo rozbyte j zawmerlo. Bilszist kniaziw i wzahali wyszczoi prowidnoi werstwy bula tataramy znyszczena. Tomu j ne dywo, szczo ukrainski zemli staly lehkoju zdobyczczіu welykych kniaziw lytowskych, jaki protiahom XIV stolittia opanuwaly majze wsiu Ukrainu. Prote, pryjednujuczy ukrainski zemli do swojei derzawy, lytowski kniazi prowadyly rozumnu polityku.

Wony ne czipaly wnutrisznioho zyttia naselennia, ne poruszuwaly joho dawnich poriadkiw. Ich haslom bulo, „my starowyny ne ruchajem, a nowyny ne wwodymo". Podekudy lytowski welyki kniazi zalyszaly miscewych ukrainskych kniaziw jak swoich namisnykiw. Otze, ukrainske naselennia ne raz samo hornulosia pid ruku mohutnich na ti czasy kniaziw lytowskych, spodiwajuczysia znajty u nych opiku j zachyst proty tatarskych naizdiw.

Odnacze kniazi lytowski ne spromohlysia orhanizuwaty dobru ochoronu na widlehlych stepach Ukrainy. Sydiaczy u swoij stolyci, u Wilni, wony bilsze dbaly za widnosyny do polakiw, nimciw, moskaliw, a u tatarach czastenko maly sobi sojuznykiw u borotbi z Moskwoju. Tatarskyj chan u Krymu raz-u-raz wystupaw jak spilnyk welykoho lytowskoho kniazia w pochodach na Moskwu. Ale w kinci XV wiku cia lytowsko-tatarska spilka urwalasia; Krym, jakyj pryjniaw same todi protekciju tureckoho sultana, zakluczyw sojuz iz Moskwoju, j ot todi poczalosia dla Ukrainy nowe lycholittia: tatary szczoroku nabihaly na Ukrainu, dochodiaczy az do Kyjewa, rujnuwaly wse j pustoszyly, a najhirsze — zabyraly ludej u newolu. Osoblywo zachlywyj buw naizd chana Menhli-Hireja w 1484 roci na Kyiw: misto bulo spalene, a zoloti czaszi zi sw. Sofii chan odislaw u darunok swojemu sojuznykowi u Moskwu. Desiatky tysiacz ludej, czolowikiw i zinok, wywodyly tatary szczoroku w newolu i prodawaly jak chudobu na newilnyckych rynkach u Krymu turkam, wirmenam, hrekam, zydam, a ti rozwozyly naszych newilnykiw na prodaz po wsiomu musulmanskomu schodi.

Lytowska wlada ne zumila ochoronyty Ukrainu wid cioho lycha, j ukrainske naselennia musilo wziatys do samooborony. Spomiz ukrainskoho ludu wytworylasia okrema wojownycza werstwa, jaka wziala w swoi ruky oboronu kraju wid tatarskoi ruiny. Ce buly kozaky.

Kozaczczyna sformuwalysia j zorhanizuwalasia ne widrazu, a protiahom cioho XVI stolittia. Oie prywillia ukrainskych stepiw, pro jaki ja tilkyszczo kazaw, manylo, wabylo do sebe smiływiszych ludej, i koznoi wesny z piwnicznoi Kyiwszczyny, z Polissia, z Wolyni wybiralys wataby molodciw, szczo, zapasszysia zbrojeju j usiakym pryczandalom dla lowiw, pid prowodom watazkiw-otamaniw jszly u stepy; tam perebuwaly do hlybokoi oseny, bjuczy zwiria j ptyciu, lowlaczy rybu, wybirajuczy med, i wertajuczys dodomu z bahatoju zdobyczczіu. Dejaki spuskalysia Dniprom az za porohy, a smiływiszi zalyszalys szasom i zymuwaty w stepu. Ci ludy buly w stepu jak u sebe wdoma, znaly wsi stezky, wsi riczky j balky, nawczylysia usich sposobiw partyzanskoi borotby z tataramy, i ne raz, naskoczywszy na newelykyj tatarskyj zahin, sami na nioho napadaly, czasom "lupyly" tatarskych czabaniw, jaki zahanialys iz swoimy otaramy j tabunamy daleko w stepy, abo hrabuwaly tureckych kupciw. Prozwano cych dobycznykiw kozakamy, j czyslo ich z koznym rokom bilszalo. Wony oselylys miz Kyjewom ta Czerkasamy, i Czerkasy ta Kaniw staly ich holownymy oseredkamy. Ce bula kolyska pizniszoi mohutnioi kozaczczyny.

Pohranyczna lytowska administracija (tak zwani starosty), jaka skladalasia z miscewych ukrainskych paniw, musila zwernuty uwahu na kozakiw i na wazlywu rolu, jaku wony widohrawaly w borotbi z tataramy. Dejaki starosty samy stawaly na czoli kozackych druzyn i wyruszaly z nymy w pochody, szczob widplatyty worohowi za napad, odbyty u nioho "jasyr" (polonenych), rozbyty tatarskyj zahin. Sered cych starost uze w perszij polowyni XVI wiku najbilsze wslawywsia czerkaskyj starosta Ostap Daszkewycz, jakyj perejszow w istoriju, jak odyn z perszych prowidnykiw i orhanizatoriw ukrainskoi kozaczczyny.

Ostap Daszkewycz buw ukrainskyj "zemlanyn" (szlachtycz) spid Owrucza na Kyiwszczyni. Tam bula joho "Otczyzna" j "mas-

Nimci wynajszly sztucznu krow

Nimci w czasi wijny wzywaly malo tak zwanoi "krownoi plazmy", jaku mozna distaty wid zdorowych ludej dla ratunku ranenych na wijni. Zate wony prydumaly chemicznu miszanynu zwanu "periston" dla ratunku ranenych. Amerykanska Rada dla Chemicznych Doslidiw u Waszinhtoni twerdyt, szczo cia sztuczna krow ne pomahaje, a radsze jo szkidlywoju dla pokalіczenych i tomu ne porucząje ii wzywannia w medycyni.

Wojenna flota musyt chowatys pid wodu

Czlen senatskoi komisii dla atomowoi syly Edwyn Dzanson z Kolorado, wyjawyw, szczo w naslidok wynachodu atomowoi bomby wojenna flota w teperisznim wydi cilkom neprydatna do boju. Buduczi wojenni korabli, na joho dumku, musiat chowatysia pid wodu i musiat buty sposibni hnaty z nebuwaloju skoristju, szczob ne staty zertwoju atomowoi bomby. Win tez kaze, szczo mala submaryna, koly maje na pokladi newelyku atomowu raketu, moze znyszczyty cilu wojennu flotu. Otze, na joho dumku, wsi korabli, bojewi czy perewozowi, musiat w czasi wijny chowatysia pid wodu.

---

j chwylyny powtorenych wulyc, bloknotnych notatok, proczytanych lekcij, perehornenych storinok, spysanych arkusziw i perehlanenych studentskych wpraw. Den dla Irci bezmezno dowhyj. W rozporiadzenni Komachy je lysze piwhodyny, koly win dozwolaje sobi posydity w sadku, pohritys na osinniomu sonci, porozmowlaty z Irceju — jedynyj joho protiahom dnia spiwrozmownyk, — szczob potim pospiszaty dodomu, zasnuty na hodynu j sisty wweczori znow za knyzku; korekty j rukopysy.

Z ludmy Komacha nijakowyj, strymanyj i mowczaznyj. Z Irceju win balakuczyj i weselyj. Z Irceju win nawit zartuje j bawytsia, czoho w inszych wypadkach od nioho az nijak ne mozna bulob spodiwatys.

Komacha z Irceju pryjatelujut neszczodawno. Jakos, nudhujuczy, w piwdrimotnij utomi pisla kilkoch lekcij w INO ta sydinnia nad knyzkamy, Komacha spoczywaw na lawoczci w sadku, a kolo nioho malenka diwczynka lipyla z zemli, jakoi wona naskrebla na dorizci, pyrizky. Diwczynka bula standartna piatylitnia diwczynka: ohriadnenka, puchka, rozewa, jasnooka j jasnowolosa.

Des na perechresti nadrywno dudily komborbezni karasynszczyky, tramwai dzwenily j hurkotily, wozy, wantazeni wuhilliam, zdryhalys na brukowi wulyci, chlopczyky wyhukuwaly ostanni nowyny pro wybory w anhlijskyj parlament, swiatkuwannia Miudu, tablyci wyhrysziw.

Weresnewe sonce hrilo miako j lahidno. Soniaszni plamy tremtily na dorizkach, posypanych rinniu. Fontan pluskotiw, i jasni strumky perebihaly na welykij kruhlij fontannij muszli. Mali dity hulaly na majdanczyku kolo fontanu, naspiwujuczy, prysidajuczy, rozkydujuczy rukamy: "Otakyj wysokyj! Otakyj szyrokyj!" Ce pro pyrih.. Komacha kuniaw. Diwczyna kolo nioho kopyrsalasia w zasmiczenij kuriawi. Wona szczos szepotila, zahlyblena w swoi sprawy, widsutnia wid wsioho toho, szczo ne stosuwalosia do ii roboty. Diwczyna spodobala Komasi swojeju serjoznoju uwaznistju. Win rozhladaw ii zhory wnyz kriz linzy swoich okulariw, ale wona ne zwertala na nioho uwahy, Win ne isnuwaw dla nei, jak ne isnuwalo j niczoho dowkola okrim kupky porochu j brudu, z jakoju wona wozylasia.

— Dity, to je dity . . . Koly sklasty palci "kozoju", zrobyty strraszni oczi ta pohrozlywo prykazuwaty: "Koza-dereza za piwboka luplena", niby j sprawdi koza chocze rohamy zabodaty, dity rehoczutsia do hykawky. Sposib bawytys z ditmy zahalnowzywanyj i trydycijnyj.

Szczob zawjazaty znajomstwo z diwczynkoju, Komacha skorystawsia z cioho maloorуhinalnoho, dosyt trafaretnoho zwyczaju: palci, skladeni niby rohy, schylena holowa ta prykazka reczytatywom.

Diwczynka odstupyla na krok:

— De ty nawczywsia takoho chulihanstwa? Ja cioho na lublu!

Wona bula nadto serjozna j nadto oburena, cia powazna j nezalezna pjatylitnia diwczynka, szczob Komacha ne rozsmijawsia. Z czemnosty diwczynka na joho smich widpowila posmiszkoju. Wona ne chotila obrazaty czuzoho diadia, szczo ne wmije powodytysia z ditmy. Wona trymalasia z diadem protekcjonalno, jak starsza, doswidczenisza j rozumnisza. Takyj ton i maneru w stawlenni do Komachy wona zaswoila z perszych ze dniw znajomstwa z nym.

Na zwyczajne zapytannia, z jakym hodytsia zwernutysia do dytyny:

— Jak twoje imia?

Wona widpowidala ne widpowiddiu i ne mowczankoju, krutiaczy palciamy kinczyk fartuszka j soromjazlywo dywlaczys ubik, a zapytanniam wid sebe:

— A tebe?

A tomu, szczo neznajomyj diadko mih ne zrozumity, pro szczo joho pytajut, wona utoczniujuczy, powtoryla zapytannia:

— Jak tebe zwut?

Win widpowiw:

— Komacha!

Wona pidwelas, wistupyla wbik, zaklala wymazani ruczeniata za spynu, wystawyla napered swoje kruhlenke ohridne czerewce i perepytala:

— Sprawdi?

— Sprawdi.

Diwczynka zamyslylas. Wona powernulas do nioho wsim swoim tulubom i dowho rozhladala Komachu, joho oblyczczia, wbrannia, ruky, dowhi nohy j welyki czerewyky. Wona obdywylasia joho z nih do holowy. Todi pidwela oczi taki prozori j jasni, szcze deszczo pomirkuwala j, pryjszowszy do pewnoho lohicznoho wysnowku, skazala:

— A czomu ty takyj duze welykyj, jakszczo ty komacha? Adzez komachy buwajut malenki?

Wona szcze raz pohlanula na nioho, welykoho, hucznoholosoho j czudnoho. Nadto czudnoho, szczob buty podibnym do ludyny, i nadto welykoho, szczob buty totoznym z komaszynoju. Wona szukaje pojednannia superecznostei, lohiky w jawyszczach, szczo sprostowuwaly odne odne.

Jakszczo cej Komacha buw ludynoju, to jakojus inszoju, widminnoju, ne takoju, jak usi inszi. Popry wsiu swoju hruzku, tiazku masywnist, win zdawawsia abstrakcijeju j fikcijeju. Radsze sprawdi ne ludyna, a pochmuryj hnom, szczo zywe w tajemnych liochach, hluchych zaplutanych pidzemnych perechodach, widludkuwatych samotnich peczerach, szczo ne zwyk buwaty sered ludej i radity, baczywszy sonce. U nioho bulo szczos od humunkulusa, kolby, schem i formul. Ani joho welyczezne tilo, ani joho czerwone, holene podibne na szmatok swizoho miasa, oblyczczia ne perekonuwaly w realnij prawdopodibnosti joho isnuwannia.

U Komachy bula neproporcijno welyka holowa z opuklynamy na czoli, a na mjazystomu szyrokomu nosi win, nadto korotkozoryj, zamist okulariw nosyw skladni linzy, szczo w nych switlo rozkladalosia na heometryczni blysky, na trykutnyky, kuby kwadraty, niby heometrylizowane switlo peretworiuwalosia na matematycznu schemu. Mowlaw, nosyw win swoi wazki linzy ne dla toho, szczob dywytys na swit i ludej, a z nawysnoju metoju eksperementuwaty nad switlom.

Ircia ohladala, zwazuwala, mirkuwala, ociniuwala i todi pisla pawzy wyslowyla dejake hipotetyczne prypuszczennia:

Moze ty ne prosto komacha, a takyj welykyj komaszynnyj tato?

I todi tilky widpowila na diadyne poperednie zapytannia:

— Mene zwut Irka!

Ale, za dejakyj czas, wnesla poprawku:

— Irusenka!

Ce, zdawalos, ij, perekonlywisz, jakos nizniсz i intymnisz. Oczewydiaczky, wona dijszla do wysnowku, szczo diadio, jakyj z neju poczaw rozmowu, zasluhowuje na dowiru i wyznannia. Mozlywo, wona chotila piddobrytys abo, wystawyty sebe w kraszczomu switli. "Irusenka, harna diwczynka", a ne tak: "Irko! jdy no sudy!"

— Ja zywu tam! skazala wona i pokazala palcem na budynok czerez wulyciu za skwerykom.

— A de ty zywesz?

— Ja zywu tam!

Win machnuw rukoju w napriami budynka, de meszkaw.

— Daleko?

— Ne duze!

Nastupnoho dnia Ircia persza pidijszla do Komachy, spynylas u kilkoch krokach wid nioho, zaklala ruky za spynu, schylyla holowu nabik i z chwylynu rozdywlalas. Uwazno rozdywywszys, wona zaproponuwala Komasi:

— Koly ty komaszynyj tato, to ja choczu buty za komaszynu mamu! Ty niczoho ne matymesz proty?

Oderzawszy zhodu, Ircia pobihla rozpowisty sensaciju swoim pryjatelkam.

Wona pyszalas pered inszymy diwczynkamy, szczo hulaly w skweryku, z nadzwyczajnosty swoho nowoho znajomstwa. Sznolubstwo malenkoi zinky bulo zadowolene wszczert. Taka ekstrawahantna szlubna uhoda! . . .

Komacha mih baczyty, jak pryjatelky Irczyni, chowajuczys za derewamy j oberezno, z cikawistiu j zachom, wyzyrajuczy z-za derew, dywylys na nioho, a Ircia pojasniuwala.

— Ce komaszynyj tato! . . . U nioho je komaszyni lapky, tilky win chowaje ich, a komaszyni wusyky win holyt. Ja wse znaju, bo ja komaszyna mama. Win sam prosyw mene, szczob ja bula za joho komaszynu mamu.

Cikawe

Szczaslywyj letun

Czasopys "The Sunday Pictorial" powidomlaje:

Des w jakijs miscewosti Anhlii zywe, feldwebel anglijskoho letunstwa, szczo wyskoczyw iz horijuczoho litaka typu Lancaster na wysoti 6000 metriw bez lehkopadu i ne zlomaw sobi ani odnijeji kistky.

Win buw napalubnym strilcem w litaku, szczo distaw kilka nimeckych szrapneliw z nazemnoi artylerii. Polumja ochopylo tulub maszyny, spalylo pryczeplenyj na pleczach letuna lehkopad i sylno poparylo joho samoho. Pered nym lyszawsia tilky odyn wybir: wmiraty powilnoju smertju, w wohni, abo zhynuty szwydko, wyskakujuczy z litaka. Win wyskoczyw. Te, szczo stalosia dali, win pryhaduje sobi lysze tak, szczo lezaw na lizku w lazareti, otoczenyj nimeckymy sanitarjamy. Joho bolilo poparene lyce, win widczuwaw bil w potowczenych misciach, ale niodna kistoczka ne bula zlomana. Nimci chotily znaty, de win schowaw swoho lehkopada. Todi win zajawyw, szczo wyskoczyw tak jakstij z litaka, szczo pisla toho wtratyw swidomist i szczo bilsze niczoho ne znaje.

Szczaslywyj anhlijec upaw na derewo, jake zatrymalo weletensku sylu rozhonu joho tila.

Dwoch z 50!

W 1941 roci 50 molodych kanadciw, szczo dobrowilno wstupyly do Koroliwskoho letunstwa Kanady, umowylysia, szczo strinutsia wsi razom w misti Detroit na perszu striczu Nowoho Roku w Malanczynu nicz pisla zakinczennia wijny. Pryichalo lysze dwoch. Troch pryslaly telehramy, ne majuczy zmohy pryichaty. Wsi inszi-45 molodych ludej ne powernulysia z wijny.

W neszczasliu propalo i 80 dolariw

Szist myl na zachid wid misteczka Tu Hylls, Alta., zywe zwisnyj na wsiu ciu ukrainsku okolyciu farmer, na imja Jurij Wiszpynskyj.

Onodi wybrawsia zhadanyj w poizdku awtom, szczo popalosia w koliziju z druhym awtom na hladkij dorozi. Obydwa "drajwery" ne duze to potowklysia, a moze po chwyli podaly sobi ruky i poichaly obydwa dalsze w dorohu.

Koly Wiszpynskyj siahnuw opisla do kyszeni po swoju kalytku, czymalo zdywuwawsia, jak w "karamboli" propalo jomu 80 dolariw.

Pro slawnoho otamana

ryzna". Rodywsia win des kolo 1475 roku, sluzyw u wijsku kniaziw lytowskych i na poczatku XVI. wiku braw uczast u wijni z Moskwoju. Buw ce czolowik suworoi ta hordoi wdaczi. Rozhniwawszys za szczos na welykoho kniazia lytowskoho, win, na zakluczenni myru z Moskwoju, pokynuw lytowsku sluzbu j perejszow na sluzbu do welykoho kniazia moskowskoho. Win pomahaw powstanniu ukrainskoho kniazia Mychajla Hlynskoho proty Lytwy, ale za paru lit pomyrywsia z lytowskym welykym kniazem i oderzaw wid nioho starostwo w Kanewi, a w 1514 roci prydano jomu szcze j starostwo w Czerkasach. Ottodi to j poczynajetsia spiwpracia Daszkewycza z kozakamy.

Daszkewycz duze dobre ocinyw bojowi prykmety kozakiw i zrozumiw welyku posluhu jaku wony robyly w sprawi oborony wsioho piwdennoho pohranyczczia Ukrainy wid tatar. Win stanuw na czoli kozaczczyny, zorhanizuwaw ii j wojuwaw z neju i proty Moskwy i proty tatar. Win, mozna skazaty, sam "skozaczywsia" i perejniaw ta udoskonalyw kozacku stepowui borotbu. Jak kaze odyn suczasnyk, "Daszkewycz, chytryj, widwaznyj i szczaslywyj wojownyk, buw sprawznim postrachom dla tatar. Win znaw ich mewu i czasto, buwajuczy na rozwidkach, win zalyszawsia newpiznanym w ich tabori: joho wwazaly za tataryna, i zawdiaky tomu, win, dowidawszys pro ich sprawy, rozbywaw ich na holowu, a pislanciw tatarskych, szczo wysylalys do nioho, wbywaw u stepu na pali na postrach tatarm, jaki jszly w naizd na Ukrainu". Istorija zberehla nam wistky pro cilyj riad slawnych pochodiw Daszkewycza. W 1518 roci welyka tatarska orda kynulas bula na Kyiwszczynu j na Wolyn. Ale Daszkewycz spoluczyw swoi kozacki watahy z druzynoju kniazia Ostrozkoho j rozbyw tatar upen. U 1523 roci Daszkewycz piszow z kozakamy na samyj Krym i narobyw tam welykych spustoszen. W 1528 roci z kozackym widdilom u 1200 dusz chodyw Daszkewycz pid Oczakiw, rozbyw kilka tatrskych zahoniw i wernuwsia z welykoju zdobyczczju: prywiw 500 konej, 30.000 owec. A dribniszych wypraw kozakiw Daszkewycza bulo bez czysla.

Ale ce z druhoho boku duze rozdratuwalo tatar, i wesnoju 1532 roku sam chan z welykym wijskom wyruszyw na Czerkasy, szczob zrujnuwaty ce nenawysne dla tatar kozacke hnizdo. Turky pryslaly jomu na dopomohu polk janyczar i sylnu artyleriju. Chan oblozyw Czerkasy i 3 dni szturmuwaw ich ta hromyw z harmat. Ale Daszkewycz odbyw usi szturmy. Pobaczyw chan szczo niczoho ne wdije, i sam zaproponuwaw Daszkewyczu zamyrytys. Kozackyi otaman i chan zjichalys u poli i zapyly myr. Ce bula myt najbilszoi slawy Daszkewycza. Win poichaw na polsko-lytowskyj sejm do Piotrkowa i powiz trofei: kuli z harmat, jakymy obstriluwaly Czerkasy. Kozackoho heroja zustrily z welykymy poczestiamy i osypaly nahorodamy ta podarunkamy. Jak pysze suczasnyk, Daszkewycz uwijszow do zali zasidan u kozackomu wbranni, w zupani i szyroczennych szarawarach, i siw na lawi, pidobhawszy nohy po turecky. Win podaw projekt, jak oboronyty Ukrainu wid tatarskych naizdiw: win radyw uziaty kozakiw na derzawnu sluzbu, pobuduwaty za porohamy na Dniprowych ostrowach zamky j obsadyty kozackoju zalohoju, a krim toho stworyty flotyliju z czajok na 2000 kozakiw. Ale nedoluhyj lytowskyj uriad ne zdolaw zrealizuwaty szyroki plany Daszkewycza j oboronyty Ukrainu kozackymy sylamy.

Okrim borotby z tataramy, uslawywsia Daszkewycz szcze j pochodamy na Moskwu, osoblywo 1521 roku, koly bulo poczyneno na Moskowszczyni welykoi szkody. Slawna oborona Czerkas bula ostannim podwyhom Daszkewycza. W 1535 roci joho wze ne bulo w zywych. Jak "czolowik lycarskyj", win, ne mawszy ani zinky, ani ditej, zapysaw use swoje majno na prawoslawni manastyri.

Za rozbudowu sportowoho zyttia

Jakszczo naszi sportowci dijsno wykonajut swoi plany, treba spodiwatysia z wesnoju znacznoho pozwawlennia taborowoho sportowoho ruchu. **Sportowyj klub "Zoria"** wlasztuwawszy wlasnu domiwku, zaczynaje perechodyty do systematycznoi praci. W nedilu 3-ho lutoho po obidi w domiwoi klubu, prymiszczenij zowsim dobre w dawniszij pywnyci, de szcze tyzden tomu lezaly kartopli, widbulysia schodyny sportsmeniw ta zaproszenych hostej z nahody oficijnoho widkryttia domiwky. Pan **Hanuszczak** prywitaw swoich i czuzych hostej i widkryw zbory, a **o. Iwaszko** skazaw sportsbach), do jakoho stanulo 8 zmahuniw. Persze misze misce zdobuw M. Stehnyckyj, druhe O. Klos, tretie A. Doktor. Najkraszcza strcza turniru Stehnyckyj-Kaliszewycz. Sekretariuwaw W. Dowklas.

Dnia 7-ho lutoho widbulysia Zahalni Zbory Ukrainskoho Sportowoho Klubu "Zoria". Po korotkij dyskusii nad zwitom, zbory wybraly prowid w takomu skladi: **Kulczyckyj L.** — holowa, **M. Hanuszczak** — zastupnyk, **M. Zobniw** —sekretar i. I. Leszczyszyn — skarbnyk. Nowowybranyj prowid podbaje mobut za te, szczob sportowe zyttia taboru rozwynuty ta zacikawyty nym wsi kola hromadjanstwa i molodi z usich naszych zemel.

menam kilka sliw prawdy pro doteperiszni nedomahannia w organizacii, wyslowlujuczy wodnoraz nadiju, szczo razom z sanacijeju widnosyn w samomu towarystwi pryjde takoz zbilszennia zacikawlennia sportowym zyttiam z boku szyrokoho zahalu hromadjanstwa. Nehajno pisla promow widbuwsia malyj lyskawkowyj **turnir stolowoi sytkiwky** (nota bene duze teper modnoi po bawarskych sportowych klu-

Szczo tam czytajut

Ukrainske Derzawne Wydawnyctwo wypustylo tyrazem odnoho miljona pryminnykiw "Nowyj Ukrainskyj Prawopys", skladenyj Ukrainskoju Akademijeiu Nauk. Ce wydawnyctwo wydalo tyrazem 20.000 pryminnykiw noweli leninhradskoho pysmennyka Tichanowa pid zahalowkom "Rysy radianskoi ludyny", a takoz dekilka wijskowych pidrucznykiw, miz inszym "Rukopasznyj bij, Bojewa taktyka".

Borys Strilkowskyj prosyt podaty do redakcii "Nedili" wistku pro syna **Ihorja Strilkowskoho** — Batky rozszukujut donku **Lubow Merchel.** Wistku do "Nedili"!

O. protojerej W. Kolomijciw

Augsburg, Rabenbad 1/26, prosyt adresy abo jaki-bud widomosty pro:

1.) Prot. Wasyla Lewyckoho, b. nastojatela Ukrainskoi Prawoslawnoi parafii w Sosnowci.
2.) Prot. o. Mykolu Lukjanowa z Lodzi,
3.) Prot. o. Jurija Ciciunkewycza z Poznani,
4.) Prot. o. Chwedora Chraszczewskoho z Kutna
5.) Prot. o. Mykolu Polanskoho z Lodzi.

* Obydwi palaty juhoslawskoho narodnioho parlamentu wybraly w mynulyj czetwer odnoholosno **marszala Tito premjer-ministrom** juhoslawskoi respubliky.

* Holowna Kwatyra amerykanskoho henerala Mac Artura powidomyla, szczo zertwoju **amerykanskoi atomowoi bomby w Hiroszima staly bilsze 300 000 ludej.** Narachuwaly tam 78 000 ubytymy, 14 000 znykly bezslidno. 176 000 japonciw wtratyly zdorowla i dach nad holowoju.

Lyst do Redakcii

Wysokopowazanyj Pane Redaktore, pereczytawszy Waszu "Nedilu", choczu Wam wyslowyty swoje bazannia z nahody Nowoho Roku. Duze nas wraduwalo, szczo Wy, ne zwazajuczy na wazki obstawyny, zorhanizuwaly wydawannia takoi hazety, jak "Nedila". Duze harne wrazinnia robyt osoblywo, szczo w hazeti bahato miscia pryswiaczujete zyttiu ukrainciw po wsich taborach. Druk latynskymy czerenkamy dokazuje, szczo Redakcija naprawdu zasluhowuje pryznannia, koly nawit brak drukarni z ukrainskymy czerenkamy ta wazka pracia z perepysuwanniam ukrainskych tekstiw na skomplikowanyj latynskyj prawopys ne zaderzaly ii w praci dla zahalnoho dobra. Ja dumaju, szczo na bufucze "Nedila" matyme sympatii w usich ukrainciw i bahato postijnych czytacziw.

Z poszanoju,

Wol. Lenyk, Kornberg.

Widpowidi redakcii

Panna Zonia R. Kopernyk ne widkryw Ameryky, a penicilina ce ne nytky do wyszywannia, lysze nowyj amerykanskyj lik. Czy nym odnacze mozna likuwaty grafomaniju i neuctwo pro ce nam szcze dosi newidomo.

Iwan Cz. z. policii. Powidomlajete, szczo Wy wze kilka raziw chotily napysaty stattiu, ale ne majete czasu. Mozemo Was potiszyty, szczo take same obiciajut nam kilkasot wdowolenych i newdowolenych czytacziw, ale ni odyn iz nych niczoho szcze dosi ne napysaw. A hazeta nacze dobra policija, musyt zawzdy pojawlatysia na czas. Wirsz dobryj, ale ne mozemo joho pidpysaty Waszym pryzwiszczem, szczob ne pohniwawsia na nas Iwan Franko, w jakoho Wy joho perepysaly. Na wse dobre! **Jordanske Wodoswiattia**

Permitted by authority of Military Government, December 1945.

Adresa Redakcii:

"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.

Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

Ostannie twerdzennia Irczyne ne zowsim widpowidalo dijsnosti, ta Irczyne serce bulo take powne jasnoho zachoplennia, szczo ne wart bulo wwazaty na bud-jaki dribni netocznosti. Istyna detaliw powynna bula harmonizuwaty z istynoju ciloho.

Toho dnia Ircia zustrila Komachu z chytroju j zaderykuwatoju posmiszkoju.

— A ja szczos znaju!

— Szczo z ty znajesz, Irci?

— A ja znaju szczos!

— Skazy, szczo.

— A ja ne skazu!

— Czomu ty ne skazesz?

— A tak, ne skazu!

— Nu, ne skazesz, i ne treba.

Ale ce bulo ne cikawo: "Ne treba!" Wona musila bula podilytys z kyms tajnoju, szczo ii wona znala, j diwczynka poczala znow:

— A ja znaju!

Prytanciowuwala j pryspiwuwala:

— A ja znaju! . . . Znaju! . . . Znaju! . . .

— Nu, kazy wze!

Todi, siajajaczy, porozewiwszy, uroczysto proholosyla:

— Ja znaju de ty zywesz?

— De?! Os tam, za sadom. W otomu budynku na rozi:

— A os i neprawda! Ja znaju szczos inaksze!

— I, znyzywszy holos, wona tknula palcem w zemlu i tychenko promowyla:

— Ty zywesz tut! Ja baczyla!

— Szczo ty baczyla?

— Ja baczyla, jak komachy czerez diroczku w zemlu wlaziat. Ba-a-hato komach! Ja sama baczyla.

Ce bulo ostatoczno pewno, jakszczo wona baczyla. Ta diadko Komacha prodowzuwaw zapereczuwaty.

— Alez, moja myla Irciu, ce nemozlywo. Ja takyj welykyj, a diroczka, czerez jaku laziat komachy w zemliu, zowsim malenka. Ty z rozumijesz, szczo ce az nijak nemozlywo!

Ircia rozumila. Wona ladna bula rozplakatys. Wona poczuwala sebe obrazenoju. Wona nadula huby. Wona odwernulas od Komachy i nawit widmowylas od zaproponowanoi ij cukerky. Czy warto bulo zyty w switi, isty cukerky, spaty, buty harnoju j sluchnianoju diwczynkoju, jakszczo twoi hadky chybni j twoi prypuszczennia rozchodiatsia z dijsnistju? Wona pisla sumna j nasumrena.

Nastupnoho dnia diwczynka siajala:

— Ja znaju, — skazala Ircia, — jak ty ce robysz. Teper ja znaju, ty jdesz daleko, daleko! Duze daleko jdesz. Todi ty stajez malenkyj, zowsim malenkyj i todi ty wlazysz u diroczku!

Lohiczna struktura wyslowlenoi dumky bula bezdohanna. Wse nepotribne bulo odkynute, i lyszalasia odna czysto rozumowa konstrukcija, szczo w nij ne bulo niczoho zajwoho abo prywnesenoho zzowni.

W Irczynomu zytti nastupyw komaszynyj period. Wona hodynamy mohla sydity bila komasznyci j rozhladaty komach ta ich retelnu hospodarsku metusznu. Z materynskoju uwaznistju wona dbala za komach.

Jakszczo jakas komaszyna lizla czerez dorizku wona brala ii j klala w trawu hazonu.

— Durne maliatko!

Prynosyla cukerku j rozlamuwala na dribni krychty.

— Ce dla was! Izte!

Ii serce bulo spownene samopozertwy.

Z dokorom wona zakydala Komasi:

— Czomu ty nikoly ne dajesz komacham isty?

I, szukajuczy dla nioho — komaszynoho tata, — wyslowluwala hadku:

— Ty, mabut, prynosysz im isty wnoczi, koly wsi splat, szczob nichto ne baczyw? . . . A szczo wony idiat?

Szczob widpowidaty na Irczyni zapytannia, Komasi dowelosia pereczytaty Fabra.

Ichni wzajemyny rozwywalysia cilkom normalno. Pryneseno lalky, i Ircia poznajomyla Komachu z tym otoczenniam i tymy osobamy, w koli jakych ii dowodylosia isnuwaty.

— Skilky tobi rokiw, Irciu?

— Torik bulo desiat, a cioho pjat!

Wona ne zapytala j sobi Komachu, skilky jomu rokiw. Dity ne pytajut pro ce doroslych, bo, oczewydiaczky, ce malo istotna sprawa. Ale wona melancholijno zauwazyla:

— Ja skoro stara budu.

Ce bulo nespodiwano.

— Szczo ty, Irusiu! Czomu tak?

— Ja szwydko rostu!

Do diadia Komachy Ircia widczuwala osoblywu niznist, — wona hladyla joho wolossia, ruku, oblyczcza, i z newyslowlenym bazanniam, ne nawazujuczys poprosyty skynuty czerewyky, szczob pohlanuty na joho komaszyni nohy, wona zlizala jomu na kolina, objimala za szyju j zazyrala jomu w wiczi. Wona spodiwalas, szczo j bez ii prochannia, win i sam jakos dohadajetsia skynuty czerewyky i tym zrobyty ii pryjemnist.

Spijmawszy komaszynu j pokazujuczy, Ircia zapytuwala:

— A ce twij? Wony wsi twoi, czy moze, je j inszi, okrim tebe, komaszyni taty? Ty musysz meni pokazaty inszych tatiw, jaki wony. Otoj diadio, szczo sydyt na tij lawci, tez komaszynyj tato? Win do tebe podibnyj. Ty ne znajesz? Ja pobizu, zapytaju.

Wasyl Chrysanfowycz poczuwaw sebe dosyt nijakowo, koly Ircia, schopywszys, bihla do neznajomoho diadia i zapytuwala: — Ty tez diadio Komacha? A todi wychorem nesla nazad i holosno zajawlala:

— Ni, toj diadio skazaw, szczo win ni, szczo win ne diadio Komacha!

Inodi Komachu Ircia zasterihala:

— Oberezniszе! Ty ledwe na rozczawyw bidnu komaszynu. Jakyj ty, dalebi, takyj . . . I wse z taky w ich widnosynach bulo szczos nepewne, sumniwne, chytke. Szczos, szczo wyklykalo w diwczynci sturbowanist, narodzuwalo wnutrisznu trywohu. Ne wazko bulo pomityty, szczo w seredyni ii widbuwalas welyka borotba, jaka prymuszuwala ii strazdaty.

Ircia bula nadto twereza diwczynka, szczob za dejakyj czas ne perewiryty swij komaszynyj entuzijazm, diadia Komachu ta wiru swoju w nioho. Wona pidijszla obdywylas z usich bokiw, obmacala czerewyky, potiahla za sztany, torknulasia rukoju pidzaka, oberzno, niby bojaczys, niby osterihajuczys, szczo szczos moze trapytys. Todi, perewalujuczys, sopuczy, wlizla na lawu, zabralas Komasi na kolina, torknulasia szczik, zniala okulary, zazyrnula w wiczi, rozstebnula pidzak, obmacala zyletku, krawatku, soroczku, zitchnula wazko j zapytala:

— A ty, diadio Komacha, ludyna?

Komacha ne zrozumiw.

— Nu, a jakze, Irciu, rozumijetsia, ludyna? Wona dopytuwalasia.

— Wserjoz ludyna, czy ty tilky kazesz? Zowsim, czy tilky nastilky?

Wona pokazala kinec palcia.

— Wserjoz, Irciu! Cilkom wserjoz. Taka z ludyna, jak i ty, jak i twoi tato j mama!

— Ne moze buty! skazala rozdratowano Ircia i topnula nohoju.

Wona zapereczuwala ludsku istotu Komachy, zapereczuwala riszucze j katehoryczno.

Otze, znaczyt, ty ne spawznia komacha? Czy ce ty wse kazaw tilky nawmysne, tilky tak?

Szczo skazaty? Jak widokremyty w sobi umownist swoho imja j sebe jak ludynu?

Komacha mih by howoryty pro ejdotyczni zmysly, win mih by procytuwaty ostanni knyzky Losewa i joho dumky pro formuly katehorij, szczo wchodiat w tetraktydu "A": Najmenowana ta imenowana istota totozna zi swoim imjam, jak sucilnym wydom swojei najmenowanosty, i widminna zi swoim imjam, jak najmenowana, ale jak pojasnyty malij diwczynci widminnist osoby j imeny?

— Ja, skazaw win, plutajuczys, i ne spodiwajuczys szczos roztlumaczyty, — ja Komacha, tilky ja ne komacha a . . . a tak . . . Nu? . . .

Ircia zrozumila joho.

— Ty znaczyt zowsim ne komacha, a prosto diadio Pups!

U cij korotkij Irczynij frazi bulo schowano dosyt prezyrstwa j ironicznoho rozczaruwannia.

Smisznyj, towstyj, nedoladnyj diadio Pups! Ce buw udar u same Irczyne serce. Adzez odne dilo pryjateluwaty z tajemnyczym i prywablywym swojeju zahadkowoju nadzwyczajnistiu komaszynym tatom i cilkom insze z ludynoju, podibnoju do pupsa. U pupsa towsti szczoky, welyka holowa j wyriaczeni oczi. Tiahnuczy za nohy lalku, Ircia prynesla rozewoholowoho pupsa. Wona uidlywo skazala:

— Ce ty! Ce takyj ty! Ce pups malyj, a welykyj diadio Pups w okularach — ty sam!

Wona bazala pomstytysia widplatyty za rozczaruwannia. ale wona ne bula zloju diwczynoju. Ni, serce ii bulo spownene lubowy, niznosty j wseproszczennia.

Wona prytulylasia do kolin Komachy j proszepotila — wona chtila wtiszyty joho:

— Ty ne sumuj! Ce szcze niczoho, szczo ty ne komaszynyj tato, a tilky pups. Pups tez harnyj, darma, szczo win smisznyj i nedoladnyj. Ja lublu joho! Ja duze lublu tebe, diadio Pupse!

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 17-ho Lutoho 1946 Nr. 9

Krow nad Sianom i Buhom

Warszawskyj polskyj szczodennyk **"Zycie Warszawy"** w czysli z 19-ho sicznia c. r. prynis bilszu korespondenciju A. Fedorowycza z Riaszewa p. z. "Ukrainskyj faszyzm-woroh Polszczi". Zmist statti w skoroczenni takyj: Na odnomu z ostannich zasidan Krajowoi Rady Narodowoi rozhladaly interpelaciju w sprawi powstanczoho ukrainskoho ruchu w Rjasziwskomu wojewidstwi.

W czasach hitleriwskoi okupacii z toho naselennia, jake zaseluwalo Rasziwskyj ta Peremyszlskyj powity, wywodylysia bandy ukrainskych faszystiw, szczo ich majze jedynym zawdanniam bulo, wynyszczuwannia polskoha naselennia. Kapitulacija Nimeczczyny i zakinczennia wijny ne prynesly tym neszczasnym zemlam spokoju. Aktywizm bandytiw poczatkowo buw oslab, obmezujuczys w 1944 roci do riadu sutyczok. Odnacze win pereminywsia w widkrytu borotbu, koly zaczaly realizuwaty postanowy polsko-ukrainskoi repatriacijnoi uhody. W tomu momenti znowu zjawylysia bandy, szczo do nych krim terorystycznych hrup, jaki slawylasia wze dawnisze, w mizczasi prystaly takoz nimecki zalyszky, polski ta sowjetski dezertery ta nawit miscewi selany. Prowidnykamy band je perewazno ukrainski hestapiwci ta rizuny z kolyszniol SS dywizii "Halyczyna". Wazko howoryty pro jakus ideolohiju tych bandytiw; je tam i samostijna Ukraina, z jakoju wony ne afiszuwalysia za hitleriwskoi okupacii, szczo siahaje na zachodi, jasna ricz po Horlyci. Je tepla zhadka pro Hitlera, a persz za wse zapekla nenawyst do Polszczi j Sowjetskoho Sojuzu. Tut, na prykordonni najkraszcze widczuwajemo i rozumijemo, szczo obydwi naszi derzawy objednuje ne lysze spilna postawa suproty Nimeczczyny, ale takoz spilna borotba z ukrainskym faszyzmom. Holownym zawdanniam, jakomu sluzyt dijalnist tych band, je zatrymannia polskoi kolonizacii na terenach, szczo ich zalyszyly ukrainci. Haslo, za jakym wony dijut, take: "Polakam zalyszyty zemlu i wodu", tomu to wony nyszczat persz za wse zalyszeni ichnimy zemlakamy sela. Czastenko odnacze traplajutsia napady na czysto polski oseli, a holowna nenawyst tych wychowanciw Himlera zwertajetsia proty polskych milicjo[illegible]eriw. Bila nych, a nawit ruka ob ruku z nym [illegible]jut naszi wlasni faszysty spid znaku "Narodo[illegible]ych Sil Zbrojnych", szczo tut nazwaly sebe wyzwolnoju armijeju. Teren ich dijalnosty ce widtynok Jaslo-Sianik, na jakomu wony zaderzujut i hrabujut poizdy ta teroryzujut naselennia. Chocz w osnowi wony niczoho ne majut spilnoho z ukrainciamy, wony zawzdy jednajutsia z nymy j pidderzujut proty spilnoho woroha polskoho wojaka. Koly szcze hlybsze hlanuty w ci sprawy, todi wyjde, szczo z terytorii Czechoslowaczyny postijno perechodiat nowi dywersijni hrupy ozbrojeni dywersijnymy ahenturamy Andersa. Ukrainske naselennia tych rajoniw daje neraz dopomohu swoim bandytskym zemlakam i znaczno pidsyluje ichni riady. Ukrainska intelihencija, szczo prozywaje w mistach, zajmajetsia szpionazem w ich koryst. Na ukrainskych zemlach dywersanty nachodiat prytulok, wony majut tam bazy municii i charcziw. Cioho zakydu ne treba odnacze uzahalniuwaty, bo powazna czastyna naselennia, zokrema lemky, stawytsia lojalno, czesno wykonuje swoi obowjazky suproty derzawy i nawit stiahaje na sebe woroz yj teror. Poslidowna borotba z bandytamy wymahaje persz za wse koncentracii widpowidnych syl. Syly, jaki perebuwajut w naszomu rajoni, wystaczajut dla harnizowanoi sluzby, ale wony nadto mali dla powazniszych operacij. Ne wystaczajucze je czyslo stanyo polskoi milicii, szczo mala wazki zertwy w oboroni napadenoho polskoho naselennia. Polske naselennia cioho rajonu treba orhanizuwaty w samooboroni hrupy i daty jomu zbroju. Dijaty musymo szwydko j enerhijno, wsiake zwolikannia moze zahrozuwaty dalszomu chodowi repatriacijnoi akcii, bo masa sfaszyzowanoho ukrainskoho naselennia — ce najkraszczyj pidklad dla antypolskoi roboty ukrainskych nacionalistiw.

IV swiato lytowskoho narodu

W subotu 16-ho lutoho blyzkyj nam doleju, pohladamy, polozenniam i perekonanniamy lytowskyj narod swiatkuje Den Nezaleznosty. Z toho prywodu mistymo stattiu, napysanu nam zawdiaky laskawij czemnosty Holownoho Redaktora schweinfurtskoho lytowskoho tyznewyka "Teviskes Garsas".

Perszi istoryczni dzerela dokazujut, szczo lytowci nalezat do indo-ewropejskoi hrupy. Wony oseluwalys w basejnach Wysly, Nimanu, Dwyny j Dnipra. Lytwa szcze na poczatku 13-ho storiczcza stala soborna i perebuwala pid wladoju welykoho kniazia Mindowha, szczo zhodom koronuwawsia na korola Lytwy.

W roky panuwannia welykoho kniazia Gedymina (1316—1346) Lytwa stala odnorodnym i mohutnim derzawnym orhanizmom. Na poczatku 14-ho stolittia Gedymin zaklaw stolyciu Lytwy, misto Wilnius (Wylno), do jakoho perenis swoju rezydenciju. Piznisze na Lytwi panuwaly kniazi z dynastii Gedymina, szczo najslawniszymy z nych buly kniazi Olgerd i Kiejstut. Pisla ichnioi smerty (1382) welykym kniazem Lytwy staw widomyj w istorii syn kniazia Kiejstuta, Wytowt Welykyj. Win buw odna z bilsz widomych postatej serednioi Ewropy toho czasu. Ce win poszyryw kordony Lytwy wid Baltyky do Czornoho Morja.

Wytowt Welykyj wiw kilka wojen z nimeckym ordenom Chrestonosciw, szczo postijno zahrozuwaly zachidnim kordonam Lytwy. Na czoli armii, jaka narachowuwala 15.000—20.000 ludej, Wytowt razom zi swoim sojuznykom, dworidnym bratom Jahajlom, korolem Polszczi, 15-ho lypnia 1410 roku bila Tannenbergu zniweczyw sylu Nimeckoho Ordenu. 1430. roku Wytowt Welykyj wyriszyw koronuwatysia. Papa rymskyj zhodywsia na ce i czerez lytowskych posliw peredaw jomu koronu. Koronacija ne widbulasia, bo woroh Lytwy spijmaly posliw i koronu zabraly. W ciomu samomu roci Wytowt Welykyj pomer, prozywszy 83 roky.

Pisla smerty Wytowta Welykoho Lytwa perezywala trudnoszczi. Zhodom obstawyny dowely ii do nepryrodnioi unii z Polszczeju, wnaslidok czoho obydwi derzawy staly zertwoju rosijsko-nimeckoho imperializmu. W rosijskomu jarmi Lytwa perebuwala wid 1794 do 1915 roku, a w rokach switowoi wijny perebula nimecku okupaciju, szczo widznaczalasia suworoju rekwizicijnoju administracijeju i zaboronoju wsiakoi hromadskoi dijalnosty. Nimci nyszczyly lisy j hospodarstwo krainy, wywozyly wse szczo mohly, a za sil i cukor kazaly sobi platyty zolotom.

W takych obstawynach lytowski dijaczi zaczaly szukaty zasobiw borotby z okupantom. Intelihencija kynula klyczi widbudowy nezaleznoi Lytwy, za szczo bahato ludej popaly do tiurem i buly wywezeni w Nimeczczynu. Z tych pryczyn nimci, w siczni 1918 roku, zaczynajuczy swoi perehowory z Rosijeju, ne dopustyly do nych lytowskoho predstawnyka. Todi to prof. A. Woldemaras, delehat Lytwy, prystaw do ukrainskoi delehacii, jak ii czlen, i beruczy w takyj sposib uczast w konferencii oboroniaw prawa Lytwy.

Lytowskyj Orhanizacijnyj Komitet na czoli z A. Smetonoju, I. Szaulisom, o. Stankewiczjusom ta inszymy stworyly peredumowy sklykannia szyrokoi konferencii. W weresni 1917 roku w misti Wylni zjichalysia 214 delehatiw krainy i zza kordonu. Konferencija uroczysto deklaruwala postanowu lytowskoho narodu widnowyty nezaleznist lytowskoi derzawy na demokratycznych osnowach w etnohraficznych mezach. Okupacijna wlada ne dozwolyla proholosyty postanow konferencii.

Dla wykonannia postanow konferencii dijaczi Lytwy wybraly komitet iz 20-och reprezentantiw na czoli z pizniszym perszym prezydentom demokratycznoi Lytwy A. Smetonoju, dr. I. Basanowiczjusom, prof. A. Waldemarasom i inszymy. Ne zwazajuczy na zaborony j pereszkody nimeckoi wlady, Lytowskyj Komitet, wykorystowujuczy deklaraciju prezydenta Spoluczenych Derzaw Wilsona pro samostanowlennia narodiw 16-ho lutoho 1918-ho roku w misti Wylni proholosyw uroczystu deklaraciju pro stworennia nezaleznoi Lytwy zi stolyceju w Wylni. 5-ho lystopada 1918 roku prof. A. Woldemaras stworyw perszyj kabinet ministriw nezaleznoi Lytwy, szczo zaczaw swoju dijalnist w den nimeckoi kapitulacii. Zaisnuwaly szczaslywi obstawyny dla widnowlenoi lytowskoi derzawnosty.

Za 22 roky nezaleznoho derzawnoho zyttia (1918—1940) Lytwa zrobyla weletenskyj postup u wsich dilankach swojoho widnowlenoho derzawno-narodnioho zyttia. Wona szwydko zbuduwala swoi zalizni ta byti szlachy, rozbuduwala Oswitu, zmodernizuwala mista. Lytwa z rozmachom i pownym prawom uwijszla w kolo kulturnych krain zachidnoi Ewropy.

Lytowec, szczo perezyw okupaciju ta czasy nezaleznosty dobre rozumije j wysoko ociniuje den 16-ho lutoho 1918-ho roku. Tomu to j den 16-ho lutoho je dnem lytowskoi nezaleznosty i swiatkujetsia szczoroku uroczysto. Cej den wyzwolyw trjochmilionowyj lytowskyj narod wid put newoli, prynisszy jomu nacjonalno-kulturnu wolu ta dijsnu sut swobidnoho zyttia.

Zaokeanski braty podajut nam ruku

Narady Zluczenoho Ukrainsko-Amerykanskoho Komitetu

W subotu, dnia 29-ho hrudnia 1945 r., widbulysia w Niu-Jorku w hoteli Pensylwenija narady Szyrszoi Uprawy Zluczenoho Ukrainsko-Amerykanskoho Dopomohowoho Komitetu w pryjawnosty 32-och czleniw ta predstawnykiw naszych dopomohowych orhanizycij ta presy.

Zboramy prowodyw **d-r Wolodymyr Halan**, holowa Zl. U. A. Dopomohowoho Komitetu, sekretarjuwaw **d-r Pawlo Dubas.**

Pisla osnownoi dyskusii nad zwitom ekzekutywnoho dyrektora Komitetu wyriszeno m. i. taki sprawy.

Prawne polozennia ukrainskych skytalciw w Ewropi ta w okupowanych krajach szcze dosi ne wyjasnene, a wsi zusylla zabezpeczyty skytalciw prawom azylu ne prynesly szcze pownoho uspichu. De-ne-de szcze j teper buwajut naduzyttia komandantiw taboriw, pro szczo nasz Komitet powidomlaje nehajno amerykansku wladu.

Okupacijni wlasty szcze do teper ne wyznajut ukrainskoi nacjonalnosty ta zapysujut ukraienciw zhidno z ich derzawnoju prynaleznistiu jak czechiw, polakiw i t. d. Sowjetskomu uriadowi wydajut tilky tych, jakych obwynuwaczujut, szczo popownyly "wojenni zloczyny".

Pisla oderzannia dozwolu cz. 593 wid Prezydentskoi Wojennoi Dopomohowoi Kontrolnoi Rady na nesennia pomoczi ukrainskym skytalciam, Dopomohowyj Komitet stworyw swij orhanizacijnyj aparat tut w Ameryci ta u ewropejskych krajach, szczoby dopowohowa akcija jszla orhanizacijnym szlachom.

Majze w koznij miscewosti w Zluczenych Derzawach stworeno dopomohowi miscewi komitety, a Niu-Jorku powstaw Zinochyj Widdil pry Zluczenim U. A. D. Komiteti z zawdanniam zbyraty odiz. Dosi cia pracia Komitetiw prynesla powerch 100.000 dolariw hotiwkoju ta odizy i obuwy wartosty powerch 200.000 dolariw. Z cioho wze wyslano na dopomohu 22.000 dolariw w hroszach ta 294 bejliw odezi ta 16 pak czerewykiw. Na rukych ostajetsia szcze 75 bejliw odiahu, jaki tez budut wyslani do Ewropy. Riwno z zahotowlajetsia wze bilsza posylka charcziw.

Peresylka odiahu ta chanoziw zwjazana z welykymy technicznymy trudnoszczamy, odnak wse ce kraszczaje z koznym dnem i nezabarom mozna bude robyty prawylni misiaczni posylky do riznych krain. Pereszkodoju w posylkach ce brak korabliw ta nejmowirna kradiz posztowych pakunkiw. Dopomohowyj Komitet wysylaje swoi posylky pid derzawnoju opikoju i derzawnym kosztom, a ce daje harantiju, szczo wsi reczi budut peredani naszym komitetam w Ewropi.

Szyrsza Uprawa wyskazala swoje hlyboke pryznannia Ekzekutywi za doteperisznie wedennia dopomohowoi akcii w takych newidradnych obstawynach ta riszyla szcze raz zwernutysia z zaklykom do usich ukrainciw w Ewropi, szczoby tworyty w koznij kraini tilky odyn czysto humanitarnyj Dopomohohowyj Komitet, jak cioho wymahaje nasza amerykanska wlada.

Szyisza Uprawa riszyla, szczob krim posylok odezi ta pozywy wysylaty drukowane slowo do skytalciw ta informuwaty ich pro zachody Dopomohowoho Komitetu w amerykanskij orhanizacii KARE (Kooperejszen for Ameriken Remittenses tu Jurop), jaka maje zajniatysia peresylkoju charczowych pakunkiw

Poszyrennia Uprawy

Odnoholosnym riszenniam Szyrszoi Uprawy pryznaczeno **p. I. Bencal,** predsidnyciu zinoczoi sekcii, misto-predsidnyceju Dopomohowoho Komitetu, a hromadian-zertwodawciw, **Kalynu Lysiuka ta Wasyla Pujdu,** czlenamy szyrszoi Uprawy. Riwno z riszeno poklykaty do Szyrszoi Uprawy predstawnykiw nowozorhanizowanych Dopomohowych Komitetiw z Bofalo, N. J., Syrakiuz, N. J., Raczester, N. J., Olyfant, Pa., Czester Pa. ta usich tych hromadian, de taki komitety powstanut.

Riszenniam Szyrszoi Uprawy Zahalni Zbory dijsnych czleniw Zluczenoho U. A. Dopomohowoho Komitetu budut sklykani po nastupnych naradach Szyrszoi Uprawy, jaki widbudutsia w misiaci trawni b. r.

Zajawa predstawnyka U. Kanadijskoho Dopomohowoho Fondu

Pryjawnyj na zborach holowa Ukrainskoho Kanadijskoho Dopomohowoho Fondu, **o. d-r. W. Kusznir,** zajawyw, szczo isnuje powna zhidnist w dumkach i planach oboch naszych amerykanskych Dopomohowych Orhanizacij, czoho najkraszczym dokazom stworennia Centralnoho Ukrainskoho Dopomohowoho Biura w Londoni. Cia jednist musyt prodowzuwatysia, bo tilky naszym wlasnym zusyllam wyboremo kraszczu dolu dla naszych skytalciw.

Widczuwajuczy na sobi welyku istorycznu widpowidalnist za pomicz ukrainskym skytalciam, Szyrsza Uprawa Zluczenoho U. A. D. Komitetu riszyla odnoholosno perewesty zahalnu zbirku w Zluczenych Derzawach na sumu: Pjatsot tysiacz dolariw jak riwno z prodowzuwaty uwes rik zbirku odiahu.

Jak poczatok cijei zbirky riszeno zwernutys z prodanniam do usich naszych hromad, szczoby ciohoriczna kolada piszla wcilosty na pomicz naszym neszczasnym zertwam wijny.

Prawna dopomoha ditiam

Na osnowi rozporiadzennia Welfare Office UNRRA, pry Taborowomu Sudi w Schweinfurti utworeno opikunczyj widdil dla nesennia prawnoi ta moralnoi dopomohy ditiam, jaki ne majut odnoho czy oboch batkiw abo jakych batky zanedbaly czy pokynuly.

Do obsiahu prawnoi dopomohy nalezat sprawy opiky z urjadu, opiky dobrowilnoi, usamostijnennia i wzahali wsi wypadky, jaki wymahajut wtruczannia sudowoi wlady.

Do obsiahu moralnoi opiky widnosiatsia sprawy, szczo w nych treba daty dopomohu ditiam, jakych pokynuly batky abo jaki perebuwajut u zlim moralnim czy materijalnim stani.

Sud urjaduje w budynku czyslo 6, kimnata 83, u wiwtirky ta piatnyci wid hodyny 10-oi do 2-oi.

Juwilej jepyskopa-lytowcia dla ukrainciw

Ukrainskyj czasopys "Amerykа" z Filadelfii powidomlaje: Preoswiaszczennyj Petro Buczys obchodyt 15 littia rukopolozennia w jepyskopy. Preoswiaszczennyj Buczys rodom lytowec i rymo-katolyk. Nalezyt do lytowskoho monaszoho Czyna Marijaniw, jakoho cil — wychowannia molodi i misijna pracia sered schidnych chrystijan. Na doruczennia papy perejszow na hreko-katolyckyj obriad ta oderzaw jepyskopski swiaczennia w schidnim obriadi. Jepyskop Buczys je heneralnym nastojatelem Czyna Marijaniw w Rymi.

"Trembita" i "Surma" w Schweinfurti

Meszkanci ukrainskoho taboru w Schweinfurti za piwroku baczyly czymalo imprez: kilkoch choriw, peresuwnych teatriw, koncertiw z wystupamy solowych spiwakiw ta bahatioch wystaw wlasnoho teatru im. I. Kotlarewskoho. Poriwniujuczy wystupy riznych mysteckych hrup, nasza taborowa hromada sama na ciomu wychowuwalas i, szczobilsze, plekala w sobi wymohy do mystciw. Neabyjake zacikawlennia wyjawyly naszi hromadiany j do karlsfeldskoho czolowiczoho choru "Trembita" szczo maw u nas dwa wystupy na poczatku mynuloho tyznia.

Orhanizatorom kapeli staw molodyj dyrygent **p. Kyrylo Cependa,** kolysznij uczen widomoho ukrainskoho kompozytora Kolessy. Buduczy studentom widenskoi konserwatorii, win keruwaw studentskym chorom. Konserwatoriju Cependa zakinczyw naperedodni wijny, a w 1942 roci zaklaw profesijnyj chor pid nazwoju "Trembita". Umowy wijny ne daly mozlywosty prowesty widpowidnu tworczu robotu choru. Tilky po zwilnenni amerykanciamy wid put nacjonal-socjalistycznoho nimeckoho rezymu, "Trembita" zmohla widnowyty swoju praciu. U czerwni misiaci 1945 roku blyzko Miunchenu kapela poczala swoi wokalni proby, a w serpni ruszyla u swit. W riznych mistach chor "Trembita" daw po taborach ta w teatrach ponad 50 koncertiw dla amerykanskych wijskowych czastyn, dla ukrainciw, lytowciw, latyszіw, serbiw, polakiw, a takoz okremi widkryti koncerty, napr. w Stuttgartskij operi, zwidky spiw kapeli transmituwaly radijom. Kilka pisen zapysano na platiwky. Krim zemlackych "Trembita" maje czymalo widhukiw-recenzij czuzynciw. Anhlijskyj **polkownyk Wattson** howoryw tak: — Chor i tanci buly dla nas najkraszczymy chwylynamy zyttia, odni z tych momentiw, szczo pro nych nikoly ne zabuwajetsia. — Dyrektor choru w z Niu-Jorku podaw taku dumku: "Jak dyrygent mozu skazaty, szczo ce odyn z najkraszczych choriw, szczo ich kolynebud ja maw nahodu prosluchaty." Ta najkraszczoju rekomendacijeju dla nas je same wykonannia "Trembitoju" tych pisen, jaki maly my szczaslywu nahodu prosluchaty w naszomu tabori. Wid pidnesenoho "Zasjalo sonce zolote" Nedilskoho do zartiwlywoi "Kolomyjky" Hnatyszyna uwaha welykoi kilkosty pryjawnych wes czas ne poslabluwalasia. Burchlywa chwyla wokalu w "Dumi pro Neczaja" (muz. Koszycia) wyklykala w ujawi obraz nezborenoho duchom mohutnioho lycaria-stepowyka. Sylne emocijne wrazennia lyszaje po sobi pisnia "My jdemo w bij", w nowij interpretacii, z ii duzym forte u muzycznij frazi "Wede nas w bij mohutnij duch Mazepy", a ne z nemicznym piano, jak dowodylosia czuty nam w inszomu wykonanni. Welykoi majsternosty dosiahnuw chor w odnosty lryczno-wokalnych osoblywostej z krykom samotnioi duszi w pisni "Ta ne daj, Hospody-Wohni horiat" — na slowa Szewczenka (muz. Ludkewycza). Wzahali widczu-

Jewhen Pluznyk

U desiatyriczczia smerty 1936-1946.

* *
*

Podolano upertist Izabelly,
Dowerszeno zmahannia mnohych lit, —
I ot Kolumb wywodyt karawelly
Zdijsnyty mriju i stworyty mit!

Dib simdesiat plywut wony. Pusteli
Neznacznych wod to jasni, to mriaki . . .
Newzez brechnia i mapa Toskaneli,
I zdohady buwalych moriakiw?

Newze szlachiw do Indii nemaje?
Newze hanba ich podwyhu j trudu?
I more ce nide ne pidijmaje
Z bezoden temnych zemlu molodu?

Ta prolita w smerekowim mirazi
Zemli blyzkoi wisnyk, holub syz! —
I wze dzwenyt w podertim tekelazi
Lehenkyj, prianyj, widberezny] bryz.

Zemla! Zemla? Proczuwani krainy!
Wony znajszlys! Po slowu! Rumb u rumb!
Szczo to wahannia, holod, hlum i kpyny, —
Dowerszeno! Kolumb!
Kolumb!
Kolumb!

I win wychodyt i salut pryjmaje
Na czest widwahy, mudrosty j snahy . . .
. . . i Indiju widkrywszy, obijmaje
Ameryky jakois berehy . . .

wajetsia pewna ruka majstra, szczo odnoduszno tworyt z chorom, jak z dobre naladowanym muzycznym instrumentom. W bezliczi pisen chor dosiahnuw sprawznioi ornamentalnosty linij, szczo tak dokoncze potribne w wokalnomu mystectwi. Nechaj ze nasza moloda "Trembita" spiwaje switowi pro hlyboku duszu ukrainskoho narodu, szczo b najwelyczniszyj ii hymn prolunaw wyzwolno na prostorach ridnoi zemli. **Snizynskyj.**

*

Towaryskyj zjizd ukrainskych redaktoriw i zurnalistiw

Z inicjatywy hurtu aktywnych spiwrobitnykiw suczasnoi ukrainskoi presy na ewropejskij emihracii maje widbutysia towaryskyj Zjizd ukrainskych redaktoriw i zurnalistiw. Redakcija "Nedili" pidnialasia roli orhanizatorky takoi stricz robitnykiw presy. Zjizd maje widbutysia w tabori UNRRA w Schweinfurti w dniach 2-3 berezn1a 1946. Redakcija "Nedili" prosyt wsich kolehiw pera, szczo ne oderzat wid nei lystownych zaproszen podaty laskawo swoi adresy ta zholoszennia pro uczast w zjizdi dla polekszi orhanizacijnoi pidhotowky tijei perszoi szyrszoi zustriczi ukrainskoho presowoho switu po wijni.

U wiwtorok 12-ho lutoho po obidi Uprawa Towaryskoho Klubu "Rozwaha" ta redakcija "Nedili" pryjmaly w domiwci klubu chor "Trembita" horniatkom kawy. Holownyj redaktor "Nedili" prywitaw hostej z Karlsfeldu imenem redakcii ta uprawy klubu na czoli z radnykom Lewyckym, wyslowlujuczy pryznannia j podiaku talanowytomu dyrygentowi i ambitnym spiwakam za ichniu praciu dla ukrainskoi pisni, kultury i sprawy. Imenem uprawy taboru witaw hostej **holowa Strilkowskyj,** a czleny Uprawy i Klubu pp. Hanuszczak, Waszczuk i Lewyckyj wykonuwaly rolu dbajlywych hospodariw pry duze skromnomu pidweczirku. Widpowidaw imenem choru inz. Korin slowamy podiaky na adresu schweinfurtskoi hromady. Hospodari j hosti prowely opisla hodynu na spilnij rozmowi i rozwazi.

W piatyciu 15-ho lutoho w obid prybuw do nas szyroko widomyj Chor-Kapela „Surma" z Neumarktu z dyrygentom prof. Pleszkewyczem, widomym szcze do wijny orhanizatorom halyckych choriw. W piatnyciu uweczeri „Surma" pokazalasia upersze na naszij estradi, zdobuwszy swoim powaznym wystupom wymohlywu-jak zajawyly sami predstawnyky Choru-publiku. Duze teplo pryjmaly hladaczi takoz solowyj wystup pani Tarnaweckoi ta tanci newelykoi prote sympatycznoi baletnoi hrupy. Czuzynecki hosti na czoli z vice-dyrektorom UNRRA p. Cary teplo opleskuwaly anhlijski koladky.

Z mynuloho naszoho kraju (2.)

Dmytro Bajda Wysznewecky]

Napysaw prof. Dmytro Doroszenko

Slidamy Ostapa Daszkewycza, jak prowidnyka ukrainskoi kozaczczyny w polowyni XVI. stolittia, piszly j inszi predstawnyky lytowskoi wlady na stepowomu pohranyczczi — starosty Kanewa, Czerkas, Baru ta inszych mist. Buly ce naszczadky starych ukrainskych kniaziw ta bojar. Wony szcze todi ne spolszczylysia j buly wirni swojemu narodowi j batkiwskij prawoslawnij wiri. W ich zylach plywla krow dawnich borciw za ridnyj kraj, oboronciw Ukrainy wid stepowych koczowykiw. Teper wony stawaly na czoli kozackych watah i wely borotbu z tataramy, jak kolys ichni predky borolysia z polowciamy ta j z tymy z taky tataramy. Pomiz nymy bulo czymalo predstawnykiw znacznych rodyn, jak os kniazi Ruzynski, Wysznewecki, Konecki ta inszi, ale wsich ich perewerszyw swojeju slawoju kniaz Dmytro Iwanowycz Wysznewecky], po narodniomu prizwyszczu Bajda.

Wysznewecki wywodyly swij rid wid lytowskoho welykoho kniazia Hedymyna. Wony dawno wze zukrainizuwalysia j wyznaczylysia swojeju widdanistiu prawoslawnij wiri. Hnizdom ich bulo misteczko Wysznewec na Wolyni. Batko kniazia Dmytra buw starostoju W Czyczersku na Bilij Rusi j zalyszyw synowi znaczni majetky. Ta molodyj kniaz ne zachotiw myrno hospodariuwaty j rozszyriaty swoi majetnosty: wabyla joho do sebe kozacka slawa, wabylo nespokijne wojownycze zyttia. Buw Wysznecky] zawziatoi neposydiaczoi, lycarskoi wdaczi i borotbu z "newirnymy" — tataramy ta turkamy — postawyw za cil swoho zyttia. Zberihsia portret Bajdy — Wysznewecko ho. Baczymo na niomu wusatu kozacku postat z czubom na pidholenij holowi. W prawij ruci luk iz strilоju, liwa lezyt na efesi szabluky.. Za pojasom pystol. Wid usijei fihury kniazia wije smilywistiu j wojownyczistiu.

Wysznewecky] ne zadowolywsia oboronnoju borotboju, jaku wely pohranyczni starosty, a riszyw perejty w nastup. Win zibraw kozacku druzynu j na poczatku 1550-tych rokiw zalozyw ukriplenyj tabir na ostrowi Chortyci nyzcze dniprowych porohiw, wicz-na-wicz z tatarskym stepom. Tut bula joho, jak teper kazut, wijskowa baza j zwidsy win maw nastupaty na Krym. Sered dalekoho bezludnoho stepu tiazko bulo wtrymatysia bez dopomohy prowiјantom, zbrojeju ta municijeju. Ale cijei dopomohy jak raz i ne dawWysznewe ckomu lytowskyj uriad. Rozhniwawszys za ce, Wysznewecky] poichaw do Carhorodu j zaproponuwaw turkam pryjazn, aby lyszen wony ne pereszkodzaly jomu wporatys z Krymom. Ale turky na ce ne prystupyly. Todi win poczaw staratysia, szczob Lytwa chocza b u spilci z Moskwoju pomohla jomu w borotbi z tataramy. Moskowskyj uriad prychylywsia do planiw Wysznewe ckoho ta pryslaw jomu w pomicz newelykyj widdil wijska.

Wysznewecky] z swoimy kozakamy i z moskalamy ruszyw litom 1556 roku w pochid. Dijszow az do Perekopu, zdobuw forteciu Oczakiw, nabraw bahato polonu, konej i chudoby, ale uwijty z swoimy newelykymy sylamy w Krym ne zwazywsia. Tatarskyj chan pohnawsia za nym z welykoju ordoju i oblozyw joho na odnomu z dniprowych ostrowiw. Szist den szturmuwaly tatary tabir Wysznewe ckoho, ale kozaky widbyly wsi szturmy, szcze j zajnialy u tatar kilka tabuniw konej. Musily tatary wertatys iz soromom do Krymu. A Wysznewecky] kynuwsia todi woseny znowu na nyz Dnipra, zdobuw forteciu Islam-Kermen i wywiw z nei harmaty do swoho taboru na Chortyci.

Rozhniwanyj chan pryjszow zymoju, koly Dnipro zamerz, pid Chortyciu i 24 dni oblahaw ii, ale ne mih zdobuty j powernuwsia z welykymy wtratamy. Litom 1557 roku pryjszow win znowu. Na dopomohu jomu pryplywlo na czownych turecke wijsko i pryjszla pomicz i wid wolochiw. Ta tilky ne wdijaw niczoho chan i cym razom; pisla dowhoi oblohy musiw wernutysia ni z czym. Mynulo kilka rokiw. Wysznewecky] raz-u-raz robyw pochody na tatar dochodiaczy do ustia Donu i nawit do Kawkazu. Ale ni Moskwa, ni Lytwa ne daly jomu sprawznioi dopomohy, a z samymy kozakamy, jakych bulo szcze ne bahato, Wysznewecky] ne mih zawdaty Krymowi riszuczoho udaru. Ce zneochotylo Wysznewe ckoho. Az tut pryjszow do nioho zaklyk wid wolochiw, szczob win dopomih hospodarewi (kniazewi) Heraklidu w joho borotbi za prestol z druhym pretendentom, Tomszeju, jakoho pidtrymuwaly turky. Wysznewe ckomu podaly nadiju, szczo win zmoze zasisty s_m na moldawskomu troni.

Wysznewecky] pryjszow zi swoimy kozakamy, ale zradlywi wolochy ne pidtrymuwaly joho. Tomsza otoczyw newelykyj widdil Wysznewe ckoho, rozbyw joho i samoho Wysznewe ckoho wziaw u polon. Win wyslaw Bajdu u kajdanych do Carhorodu. Sultan kazaw joho stratyty, skynuwszy z wysokoi baszty na zalizni haky, wbyti do muru. Stalosia ce woseny 1563-ho roku. Bajda zaczepywsia rebrom za hak i pomer u mukach.

Trahiczna smert Bajdy zrobyla hlyboke wrazinnia na Ukraini, j narod proslawyw kozackoho heroja w prekrasnij pisni, jaka do nedawna szcze spiwalasia po wsij Ukraini wid Karpatiw do Kubani. W cij pisni smert Bajdy predstawleno jak pomstu nad nym za znewahu tureckoho sultana j mahometanskoi wiry

W Carhorodi na rynoczku
Tam pe Bajda med-horiloczku,
Ta ne den, ne niczku
Ta j ne hodynoczku.

Pryjszow do nioho sultan tureckyj
— Szczo ty robysz, Bajdo,
Bajdo molodeckyj?

Hodi tobi, Bajdo,
hodi bajduwaty,
Swataj moju doczku
Ta jdy cariuwaty!

Twoja, cariu, doczka pohanaja!
Twoja, cariu, wira proklataja!
Hej, jak krykne car tureckyj.

Ta na swoi sluhy,
Sluhy molodecki:
— Hej wizmit Bajdu,
Wizmit, izwjazite,
Ta za rebro joho
Na hak poczepite!

I dali w pisni spiwajetsia, jak Bajda wysyt na haku, jak win pryklykaje swoho dzuru j nakazuje jomu podaty sobi luk i strily, jak win strilaje z toho luka i wluczaje w sultana, w joho zinku j u doczku. Tak narodnia fantazija rozmaljowuwala smert Bajdy, nadawszy ij charakter peremohy ducha nad fizycznoju syloju, moralnu peremohu chrystyjanskoho ukrainskoho switu nad switom mahometanskym. A w naszi czasy ukrainski poety napysaly riad poetycznych tworiw, proslawlajuczy w nych lycarsku postat Bajdy.

Nowe w naszij hromadi

Lytowsko-Ukrainskyj Weczir w Schweinfurti

Redakcija lytowskoho tyznewyka "Teviskes Garsas", orhanu lytowskoho taboru UNRRA w Schweinfurti zrobyla redakcii "Nedili" ta welykomu hurtowi naszych hromadjan sprawzniu i poczesnu nespodiwanku, zaproszujuczy nas kurtuazijnymy, w ukrainskij mowi nadrukowanymy, biletamy na **Lytowsko-Ukrainskyj Weczir Tanciw,** szczo wibuwsia w zali Narodnioi Szkoly naszoho taboru w mynulu subotu, 9-ho lutoho 1946.

Wrazinnia z cioho weczora nezabutni: jasna zala, jakoi holowna stina prykraszena zowto-zeleno-czerwonym praporom Lytwy, prywitnyj winok lytowskoi molodi, czilni predstawnyky obydwoch taboriw, welyki slowa, melodii narodnich pisen, krasa lytowskych tanciw . . .

Holownyj redaktor "Teviskes Garsas" p. Gecas prywitaw uroczystoju promowoju prowody obydwoch taboriw ta redakciju "Nedili" i wsich hostej, pidkreslujuczy w swoich slowach druzbu, jaka wiaze naszi narody ta spilnist doli. Zalunaly oklyky, zala zatriaslasia wid opleskiw. Redaktor "Nedili" widpowiw slowamy podiaky i serdecznoho zobowiazannia.

Kulturnyj, pownyj tepla i roddynnoi atmosfery weczir protiahnuwsia do piznych hodyn, a ukrainski zaproszeni hosti maly nahodu poznajomytys z widomoju lytowskoju hostynnistju i towaryskistju. Cej weczir zmicnyw dali pryjazn miz naszymy taboramy, miz poodynokymy ludmy i miz obydwoma narodamy. (KTB)

Pro "Cyhanku Azu"

Taborowyj schweinfurtskyj teatr premijeroju "Cyhanka Aza" pokazaw nadzwyczajni postupy swoho rostu. Masowi sceny w drami zajnialy centralne misce. Riznobarwna, malownyczo roztaszowana masa reaguje, dije, zywe, szczo swidczyt pro welyku praciu rezysera i staran- nia teatralnoi molodi. Wsi spiwy, ne zwazajuczy na brak choroszoho holosowoho materijalu, buly podani sluchaczam w umilij, dotepnij aranzyrowci dyryhenta **Lubanskoho.** Win dosiahnuw swojeju praceju czystoty zwuczannia i niuansiw. Rolu Azy prowela artystka Kryzaniwska. Kryzaniwskyj w roli molodoho cyhana Wasyla misciamy zapaluwawsia i pryrbyraw hladacza do ruk, a misciamy rozcholodzuwawsia i wpadaw w ton wtomlenoi zyttiam ludyny, bahato starszoi wikom. Artyst Grinwald zasluzeno korystujetsia lubowju taborian. Odna joho pojawa na sceni wyklykaje homin zadowolennia. Cyhan-watazok w joho wykonanni bezdohannyj.

Najhlybsze wrazennia lyszaje druha dija z kulminacijnym momentom smertju batka. Artyst **Kowszun** powjazaw hlyboki emocii z korektnistju artyzmu wykonannia nastilky micno, szczo hladacza pereslidujе trahiczna postat Lopucha szcze dowho po wystawi. Podibno utrywalujutsia szcze dwi prozoro-blakytni postati: Hala-Kolodub i **Panas-Mychajliw,** wykonani z welykoju, perekonlywo-prawdywoju psychologijeju perezywan, szczo j najcinnisze w kulturi aktora. Prekrasno wykonani dekoracii stworuju estetyczni iluzii i zasluhowujut powaznoho pryznannia. Orkestra zalunala zowsim ponowomu, pryjemno, strunko. W cilomu wystawa jaskrawo pidtwerdzuje tempowe prjamuwannia molodoho teatru do hory.

Hladacz z Miunchenu.

Wyjasnennia odnoho incydentu

W ponedilok, 11-ho lutoho o hod. 10-ij ranku w kabineti dyrektora UNRRA **p. Van Benedena** widbulysia **nadzwyczajni zbory Miztaborowoho Administracijnoho Komitetu, Miztaborowoi Kontrolnoi Komisii, magazyneriw i uradowciw UNRRA.** Dyrektor w pryjawnosty usich swoich spiwrobitnykiw zlozyw oficijnu zajawu pro incydent, szczo wynyknuw na tereni perszoho taboru w mynulu subotu u zwiazku zi spalenniam neznacznoi kilkosty zipsutych produktiw. Wykonujuczy nakaz dyrektora, keriwnyk charczowoho magazynu spalyw za widomom holowy Mizt. Kontrolnoi Komisii p. Ciupaly kilka blaszanok zipsutych konserw ta kilka paketiw cyharok, jaki do uzytku ne nadawalysia. Wykorystowujuczy cej fakt, hrupa meszkanciw perszoho taboru piszla na skarhu do Military Government ta sprycynyla rewiziju wijskowoi policii, rozpuskajuczy wistky pro te, szczo w miscewij UNRRA dijutsia zlowzywannia i pereproduwannia charcziw na czornyj rynok itd. W hrupi tych donoszczykiw buly zwyczajni, jak skazaw dyrektor, kryminalisty, jakych policija wze aresztuwala. Ukrainska delehacija stwerdyla, szczo w hrupi donoszczykiw ne bulo niodnoho meszkancia naszoho taboru.

Widdil Informacii stwerdzuje, szczo wsiaki inszi wersii na ciu temu je bezpidstawni i ich poszyruwannia prynosyt szkodu zahalowi. Na majbutnie nyszczennia zipsutoho charczu z transportiw bude widbuwatysia pisla oficijnoho protokolarnoho nakazu Miztaborowoi Kontrolnoi Komisii.

Skilky nas u tabori

Zhidno z danymy biura ewidencii naszoi UNRRA, w usich trjoch taborach Schweinfurtu, ukrainskomu, lytowskomu j polskomu, perebuwaje teper 6049 osib. Osobowyj sklad ukrainskoho taboru takyj:

Zahalom je u nas 1652 osoby. W tomu zinok bilsze 500. Hreko-katolykiw 972, prawoslawnych 658, inszych wirowyznan 22. Profesijnyj sklad doroslych osib ponad 20 rokiw wykazuje taki hrupy: wykladacziw wysokych szil 2, serednich 20, nyzczych 36, duchownych 10, pysmennykiw 1, zurnalistiw 2, inzeneriw 13, studentiw 21, adwokatiw 8. Dali: likar 1, kooperatoriw 6, szoferiw 32, remisnykiw 372, selanchliborobiw 685.

Amerykanska presa pro zakydy Bazana

Szczodennyk amerykanskoi armii "The Stars and Stripes" pysze:

Lidery ukrainskych nacjonalistiw zapereczujut obwynuwaczennia w profaszyzmowi, kynuti na ich adresu delehatom Ukrainskoi Sowietskoi Respubliky, Mykoloju Bazanom, pered Socijalnym, Humanitarnym, i Kulturnym Komitetom OZN, zajawlajuczy, szczo bilszist iz ponad 50.000 ewakujowanych ukrainciw, 3.100 z jakych perebuwajut w Augsburzi w Tabori UNRRA "Somme Kaserne", — je "bili ukrainci", szczo ne mozut powernutysia do Sowjetskoi Respubliky. Dali promowci zaznaczajut, szczo dla wywczennia ich problem stworeno Miznarodnij Komitet. Cej Komitet, z holownoju kwartyroju w Londoni, pidtrymujetsia ukrainskymy hromadamy w Kanadi, SDA, Belhii i Argentyni i maje na meti wstanowyty kontakt z usimy ewakujpwanymy "bilymy ukrainciamy" w Ewropi.

W czasopysi "Nasze zyttia", szczo prochodiaczy cenzuru UNRRA, pojawlajetsia w Augsburzi w "Somme Kasserne", ukrainski inteligenty wyznajut, szczo ich ruch za spilni dii oderzaw bilszu pidtrymku w brytijskij okupacijnij zoni, niz w amerykanskij. Wony zapereczujut, szczo wyholoszuwaly budjaki zajawy widnosno derzawnoho perewototu w Ukrainskij Sowetskij Respublici.

Szczodo bilszosty wtikacziw iz Ukrainy, rozseluwanych teper po Ewropi, to wony abo wtikly z Batkiwszczyny szcze pid czas utwo- rennia Ukrainskoi Sowietskoi Respubliky w 1926 roci, abo z je naszczadkamy takych utikacziw. Wony pretendujut na hromadianstwo Polszczi czy Czechoslowaczczyny, — krain, kudy bilszist ukrainciw u swij czas emigruwala. Ta czerez brak tocznych widomostej, ce hromadianstwo, jak swidczyt UNRRA, tiazko wstanowyty. Dali, zhidno z widomostiamy UNRRA, ukrainci w "Somme Kaserne" w Augsburzi widmowylysia powertatysia na Ukrainu i majut, az do oderzannia dalszych nakaziw wid OZN, lyszatysia pid opikoju orhanizacii UNRRA.

Taborowi minijaturky

Pohaszene "Bahattia".

Uczni ukrainskoi gimnazii w misti Szwajnfurti wydaly ilustrowanyj zurnal "Bahattia". Zurnal, pewno, maje buty cikawyj, bo cenzura gimnazijna joho skonfiskuwala.

Porada.

Tym, szczo meszkaju u zalytych wodoju pywnyciach pjatoho bloku, radymo z boku hromadianstwa zaminyty czastynu zaoszczadzenych charcziw na doszky j zrobyty z nych czowny. Cioho potrebujut najskromniszi wymohy hygijeny.

Rozmowa.

Perszyj: Dobryj den, szczo nowoho?
Druhyj: Pywa nema w kooperatywi . . .
Tretij: Pohani kooperatory!
Czetwertyj: Wzahali "Ideal" schodyt na psy.
Kooperator z oburenniam: Wybaczte panowe, ce browar na psy zijszow.

Ja.

Honczarenko Zinaidu, Awerkija, Wiru, Jurczyka, szczo zalyszylysia u Widni roszukujut Mykola, Tamara i Zozulka **Kryzaniwski.** Wistku prosymo slaty do "Nedili" — **Lesiu Woloszczuk-Romanczak** iz synom Lubomyrom, ostannio Dresden, szukaje Myroslaw **Romanczak,** Karlsfeld b. München UNRRA Camp.

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 24-ho Lutoho 1946 Nr. 10

Lesia Ukrainka

Zorja poezii

(Urywok)

Inszi budut spiwci po meni,
Inszi budut lunaty pisni,
Wilni, huczni, odwazni ta hordi
Pojednajutsia w jasnim akordi
I polynut u ti nebesa,
De sijaje odwiczna krasa,
Tam na ich obizwetsia lunoju
Pisnia ta, szczo ne zhyne zo mnoju.

De tii struny

De tii struny, de holos potuznyj,
De teje slowo krylate,
Szczob zaspiwaly pro ce lycholittia,
Szczastjam i horem bahate?

Szczob ponesly wse prychowane w murach
Het na prostori majdany,
Szczob pereklaly na ludskuju mowu
Pisniu, szczo dzwoniat kajdany?

Jerusalym maw swoho Jeremiju,
szczo holosyw sered pola;
Czom ze swoho Jeremii ne maje
Nasza zrujnowana wola?

Polumiam wicznym na zach wsim naszczadkam
Dantowe peklo palaje;
Peklo strasznisze horyt w naszim kraju,
Czom ze w nas Danta nemaje!

Hej, blyskawyce, hromowa sestryce,
De ty? Rozbyj zlii czary!
Chaj my chocz raz zahoworymo hromom
Tak, jak wesnianii chmary!

Uwaha, tut Schweinfurt!

Dwa Koncerty "Surmy"

W dniach 15-ho ta 16-ho lutoho w ukrainskomu tabori w Schweinfurti widbulysia dwa koncerty czolowiczoho choru "Surma". Moloda kapela poczala swoju dijalnist w berezni mynuloho roku zachodamy newtomnoho dyrygenta prof. Pleszkewycza ta holowy choru, ekonomista j hromadskoho dijacza p. Rzepeckoho. Za rik majze swojei mysteckoi roboty kapela dala dla amerykanskych wojakiw ponad 50 koncertiw ta po taborach w riznych mistach ponad 70 koncertiw. Dwiczi transmituwaly po radio: persze na wes teren Bawarii, udruhe dla sluchacziw dalekoi Kanady.

Na dwoch koncertach u Schweinfurti kapela prospiwala kilka koladok ta szczedriwok, narodni pisni, kozacki, kilka pisen w anhlijskij mowi. Jak solistka wystupyla pani Tarnawecka.

Najhlybsze wrazennia lyszyla pisnia "Czerez pole szyrokeje" (muz. Leontowycza) z hrycznym zaspiwom tenora ta taki pisni, jak "Zasjalo sonce zolote", "Ne placz, Rachyle", "Oj na hori ta zenci", "Zakuwala ta sywa zozula" ta w oryhinalnomu oformlenni humorystyczna pisnia "Oj szczo z to za szum". Newelyka ukrainska baletna hrupa ne pokazuwala czohos nadzwy-

(Dali na 2-ij storinci)

Powidomlennia Welfare Office

WELFARE OFFICE podaje do widoma wsich 3-ch taboriw slidujucze: Malynowska Natalija meszkala w tabori Schweinfurt i, oczewydno, zalyszyla tabir, ne powidomywszy pro te Taborowoho Biura Informacii.

Cymy dniamy my oderzaly wid Centralnoho Biura Rozszukiw lysta zpowidomlenniam, szczo batko toi diwczyny rozszukuje ii. Ale tym, szczo Malynowska wyichala z taboru, ne podawszy swojei nowoi adresy, wona zrobyla nemozlywoju podaczu budjakych widomostej ii batkowi pro nei.

Praktyczne zauwazennia: ne zalyszajte taboru, ne powidomywszy pro te Biura Informacij, kudy treba takoz podaty Waszu nastupnu adresu, abo, szczonajmensze, nazwu miscewosty.

Budujemo pamiatnyk Arkadijewi Lubczenkowi

25-ho lutoho 1946, same w rokowyny narodzennia Lesi Ukrainky mynaje persza rocznycia smerty Arkadija Lubczenka, odnoho z najmensze widomych, a prote najbilszych pysmennykiw nowitnioi ukrainskoi literatury.

Arkadij Lubczenko narodywsia 7 berezńia 1899 u Staro-Zywotowi na Umanszczyni. Wczywsia i praciuwaw (takoz u dilanci teatru) po riznych mistach Ukrainy, najbilsze w dwoch stolycach. Z nym my wtratyly oryhinalnoho j wysoko-kulturnoho pysmennyka, chocz duze skupoho na slowa, ale duze szczedroho na wydobuwannia z ukrainskoi mowy ii neobmezenych wyslowluwalnych spromoznostej.

Pokijnyj buw czlenom literaturnoi orhanizacii "Hart", a z 1925-ho roku-Wilnoi Akademii Literatury ("Waplite"). Okremymy wydanniamy wyjszly joho twory. "Hordijko", "Kukil", "Dni Junosty", pjesa "Zemla Horyt", "Wertep" i inszi. Bahato tworiw rozkydani po zurnalach.

Mynuloi nedili powidomlennia radjohazety schweinfurtskoho Widdilu Informacii zaproszuwalo predstawnykiw taborowych orhanizacij i hromadjanstwa na zbory, szczo maly rozhlanuty sprawu budowy pamiatnyka na mohyli Arkadija Lubczenka w Bad-Kissingeni. Keriwnyk Widdilu Informacii prywitaw uczasnykiw i pryhadaw korotko istoriju akcii budowy pamiatnyka. 12-ho lystopada mynuloho roku zajszow do Widdilu **o. Bulawka** i powidomyw, szczo mohyla Arkadija Lubczenka na cwyntari w Bad-Kissingi zarostaje burjanamy... O. protojerej zaproponuwaw, szczob hromada schweinfurtskoho taboru zaopikuwalasia mohlyloju pysmennyka. Widdil Informacii prystupyw do dila, i wze 26-ho lystopada 1946 zorhanizuwaw **literaturnyj weczir wyznacznych suczasnych ukrainskych pysmennykiw-Szerecha, Domontowycza, Klena** i inszych, pryznaczajuczy zysk iz weczora na fond budowy pamiatnyka. Zyma ne bula pryhoza dla uporjadkuwannia mohyly, i os teper, koly nadchodyt wesna, sprawu treba bude dokinczyty. Ne czas nam buduwaty mawzolei, odnacze nadzwyczajna prychylnist hromadjanstwa do cijei sprawy, dozwolaje spodiwatys, szczo na solidnyj pamiatnyk hroszi mozna bude zibraty. Proponujuczy stworyty okremyj dilowyj komitet budowy pamiatnyka na mohyli Arkadija Lubczenka, keriwnyk Widdilu Informacii peredaw prowid zboramy o. Bulawci, i prosyw majbutnij komitet pryjniaty w swoi ruky zibrani dosi hroszi, a same:

126 RM, jak czystyj zysk z literaturnoho weczora

166 RM, zibranych na wesilli p. Udycza iz Schweinfurtu

305 RM, doruczenych iz zbirky Wohnewoi Storozi.

Razom 597 RM. Do cijeji sumy Widdil Informacii dodaw 103 RM, jak czystyj dochid iz prodazi zamiscewych hazet za siczen. Razom 700 RM. (Wze pisla tych zboriw hromadjanstwo tretioho budynku peredalo czerez swojoho komandanta, p. Krywenia dalszych 200 RM. Hroszi naplywajut dali).

Zbory korotko obhoworyly plan dijalnosty i obraly Komitet u takomu skladi: o. protojerej Bulawka-holowa, sotnyk Szylo skarbnyk, p. Kowszun sekretar. Komitet w swoij dijalnosty perebuwatyme w tisnomu kontakti z Towarystwom Ochorony Ukrainskych Mohyl na Czuzyni, szczo tworytsia w Augsburzi.

Eleanor Roosevelt — oboronec bezzachysnych

Eleonor Ruzwelt zastupaje Spoluczeni Derzawy Piwnicznoi Ameryky pry orhanizacii Objednynych Nacij. W widkrytomu lysti do zinok cilоho switu, wona zaklykala ich braty aktywnu uczast w dijalnosty Objednanych Nacij.

Chto z taka cia nadzwyczajna zinka?!

Eleonor Ruzwelt, pro jaku siohodni z najbilszoju sympatijeju howoriat usi bizenci w Ewropi, narodylasia w New York City 1884-ho roku. Ii batko buw molodszym bratom amerykanskoho prezydenta Teodora Ruzwelta. Wychowawszys w prywatnych szkolach, Eleonor Ruzwelt stala uczytelkoju dla diwoczych uczbowych zakladiw. Wze zamolodu wona wykazuwala welyke zacikawlennia socjolohijeju i politykoju; najbilsze wona borolasia za wyznannia praw zinkam. 1905-ho roku odruzylasia z Franklinom Ruzweltom. Wona prywela na swit pjatero ditej i maje teper 13 wnukiw. Rodynne zyttia ne pereszkodylo ij cikawytysia dali hromadianskymy sprawamy; wona zajmaje bahato wazlwych stanowyszcz w zinoczych orhanizacijach. Dla swoho czolowika bula wona ne tilky druzynoju, ale j doradnyceju w politycznych sprawach. Naselennia Ameryky nazywaje ii perszoju damoju i matirju nacii. Wsi amerykanci bez ohladu na rasu i relihiju lubliat swoju buwszu prezydentowu. Wona zawzdy oboroniaje praw nacjonalnych menszyn. Odno indijske plemja wyznalo ii swojeju kniaznoju, a nehry Ameryky welyczajut ii za muzniu oboronu ichnich praw. Wze wid bahatioch rokiw pani Ruzwelt pysze szczodenno w amerykanskych hazetach statti pid zaholowkom "Mij den". Dochid za honorary jde na hromadianski cili. Statti pani Ruzwelt zajmajutsia holowno zinoczymy sprawamy. Z cych stattiw powstaly miz inszym taki knyzky: "Zawdannia zinok", "Moi dni" i "Moralni pidstawy demokratii". Pid czas wijny pani Ruzwelt izdyla po bahatioch wojennych zawodach, wyholoszujuczy promowy, w jakych pidkresluwala, szczo kozna ludyna maje odnakowi prawa, bez ohladu na kolor, rasu i relihiju. Za ci promowy dechto obwynuwaczuwaw ii nawit u wyklykuwanniu nespokoju miz nehramy.

Woseny 1943-ho roku pani Ruzwelt widwidala tychookeanskyj front, podorozujuczy w zwyczajnomu wojackomu awti i rozmowlajuczy z tysiaczamy soldatiw. Pisla smerty czolowika, wona ne potonula u smutku, ale dali boretsia i praciuje dla zmicnennia praw ludyny usich krain.

Predstawnyky Ukrainskych Dopomohowych Komitetew pryidut do Nimeczczyny

Jak wychodyt iz najnowiszych lystiw, szczo naspily do riznych ukrainskych hromadian u Nimeczczyni wid ich swojakiw zi Spoluczenych Derzaw Piwnicznoi Ameryky j Kanady, prowidnyky Ukrainskych Dopomohowych Komitetiw, a zokrema o Kusznir ta joho spiwrobitnyky z Kanady wybirajutsia z widwidynamy do ukrainskych taboriw DP w trjoch okupowanych zonach Nimeczczyny.

Ukrainske zyttia na czuzyni

Hodyna w kolonii UNRRA Haunstetten

(Wlasna korespondencija) W centri Augsburga sidajemo w jasnyj tramwaj 4. i lehko mczymo na schid, za misto, do welykoi robitnyczoi kolonii Haunstetten, w jakij rozmistywsia teper **ukrainsko-lytowsko-estonsko-latyszskyj tabir UNRRA,** bezumowno odyn z najkraszczych oseredkiw czuzyneckych bizenciw w Nimeczczyni. Wze w tramwai czuty ukrainsku j baltijski mowy, a nimeckyj konduktor diakuje za cyharku po rosijsky. Io chwylyn wyhidnoi izdy berehom rozbytoho nimeckoho letowyszcza, szczo bilije teper pid snihom, i wze wysidajemo. Pered namy cila welyka szachiwnycia typowych robitnyczych domykiw, szczo na nych dosi wydnijut nimecki wywisky, ale w domykach zywut ne-nimci. Majze 3000 czuzynciw nazwanych nacjonalnostej zywut tut wyhidno i duze zorganizowano. Prowid oseli spoczywaje w rukach miscewoi baltijskoi taryby (uprawy), do jakoi wchodiat takoz ukrainski delehaty.

Naselennia tychoi kolonii-horodu oderzuje twerdyj charcz, majuczy zmohu u wlasnych kuchniach sobi joho hotowyty. Nesimejni ta ti, szczo praciujut, ne majuczy czasu dbaty za sebe, charczujutsia w zrazkowij miscewij idalni, de za derewianymy stolamy mozna strinuty najbilsz neoczikuwanych znajomych ta poczuty (miz dwoma kuchlamy pywa) cikawi rozpowidi zwidusil. Pered idalneju wysyt ukrainska afisza, jaka zapowidaje jakraz wystawu "Kateryny" u wykonanni hrupy p. Omelanowycz-Pawlenkowoi, druzyny henerala. Cia hrupa hraje w okremomu teatri, szczo swoim dachom nahaduje cerkowciu.

Koly wychodymo z oseli, pobidawszy (za dobre widomym strawospysom: konserwa, kartopla i horochiwka), zustriczajemo na koznomu kroci znajomi oblyczcza i czujemo naszu mowu. Chocz ukrainci tut u menszyni, ich powazajut i witajut rado. Lytowska policija nese wyklucznu sluzbu. Tut zawiazajutsia trywaliszi nytky spiwzyttia naszych ludej z baltijskymy nacjonalnostiamy, jaki dosi malo pro nasz narod nazahal znaly . . . Z daleny, z szyrokoho pola mete snihom. Prytupciujuczy, wskakujemo do tramwaju, szczob wernuty do Augsburga, szczo majorytsia swoimy, blyzkymy ukrainskomu okowi wezamy na neboschyli. (Iwa.)

Dobri wistky z Bad-Wörishofen

W widomij miscewosti Bad-Werishofen perebuwaje do 500 ukrainciw, jaki meszkajut w trjoch hotelach-taborach. W ciomu z misti isnujut takoz tabir lytowskyj i etonskyj. Wsi wony perebuwajut pid opikoju UNRRA. Charczuwannia duze dobre, obidy z trioch dan. Kozna rodyna maje okremu kimnatu z centralnym ohriwanniam i wyhodamy.

Hromada Werishofenu maje swoju prawoslawnu kaplyciu z ikonostasom, zbudowanu neszczodawno. W cij cerkwi spiwaje duze dobryj cerkownyj chor z 40 osib, szczo nym dyryguje prof. konserwatorii Hajowyj. Pry cerkwi isnuje Bractwo sw. Wolodymyra Nastojatelem prawoslawnoi parafii je **o. prot. Hrynewycz.** Parafija wchodyt do miunchenskoho archyjepyskopatu.

W Werishofeni praciuje ukrainska himnazija, de dyrektorom p. Stawnyczyj. W miscewomu teatri wystupajut neridko pryizzi ukrainski teatry (Blawackoho) ta chory (Horodowenka). Buwajut widczyty. Na zal, miscewe hromadjanstwo wytraczuje bahato enerhii na nesuttiewi swarky i neporozuminnia miz riznymy hrupamy, szczo nijak ne powynni maty miscia. (Ro.)

Komunikat Lihy Politwiazniw

Liha Ukrainskych Politycznych Wjazniw nimeckych konctaboriw i tiurm wydala takyj komunikat do ukrainskych politwjazniw i ukrainskoho hromadianstwa:

"Uprawa Lihy stwerdyla, szczo wze wid dowszoho czasu jakas woroza ruka postijno wede worozu akciju proty Lihy UPW, poszyriujuczy rizni "dyki wistky" pro naszu dijalnist. Wony zwodiatsia do toho, szczo choczut wtiahnuty Lihu w "krutiz majsternych spleten" w cily nadirwannia awtorytetu Lihy ta ii keriwnykiw sered ukrainskoho hromadianstwa, ta zawesty nasze towarystwo do upadku j rozkladu.

My perestrihajemo naszych Druziw i czleniw Lihy pered cijeju kyrynnoju robotoju bezwidwiczalnych kruhiw, te prosymo Was zawczasu informuwaty nas pro wsi ci sprawy, jaki zaczipajut Lihu, abo ii czleniw, szczob my uspiszno mohly protystawytasia ruinnykam.

Tut bazajemo ustijnyty stanowyszcze Uprawy Lihy zi stanowyszczem wsich druziw-czleniw Lihy do slidujuczych spraw: 1. Spiwpraci z okupantamy Ukrainy, 2. Repatrijacii, 3. Podilu ukrainciw za terytorialnym abo derzawnym pochodzenniam.

Pro perszu sprawu Liha pysze: "Nam widomo, szczo w Ukraini ne bulo politycznych abo suspilnych hrup, kotri spiwpraciuwaly b w koryst nimeckoho nacijonal-socialistycznoho rezymu ta joho imperialistycznych cilej. Natomist znajemo, szczo wony zazdalehid piznaly skryti tendencii okupantiw Ukrainy ta staralysia w riznyj sposib, jakyj dana hrupa uwazala za docilnyj, protystawytysia woroham Ukrainy, z tym, szczo najbilsze radykalna i najczyselnisza czastyna, bilsza polowyna naselennia Ukrainy pryjniala zbrojnu formu borotby za najdocilniszu. Ukrainci ne tilky szczo ne stojaly u proty-alijantskomu tabori, ale protywno wony faktyczno prystaly do hurtu Objedn. Nacij, do suspilnoi borotby proty nimeckoho nacional-socijalizmu. Bezpereczno, szczo poodynoki wypadky takoi spiwpraci mohly buty: nema prawyla bez wyimkiw i ce je normalnym jawyszczem wsich narodiw, otze ce zowsim ne plamyt ukrainciw jak cilosty, jakszczo w nas taki odynyci buly, to oczewydno my ich osudzujemo i ne choczemo baczyty ich na powerchni ukrainskoho hromadskoho zyttia, odnak my ne je uprawneni do toho, szczob nymy zajmatysia, ich wyszukuwaty, bo ce jakszczo zainteresowanym wlastiam bulo potribne, wykonaly b ichni policijni fukcionary. Sami z stoimo na zasadi wlasnoi ukrainsko-hromadsko-prawnoi wnutrisznoi samowystarczalnosty.

Na sceni schweinfurtskoho Teatru

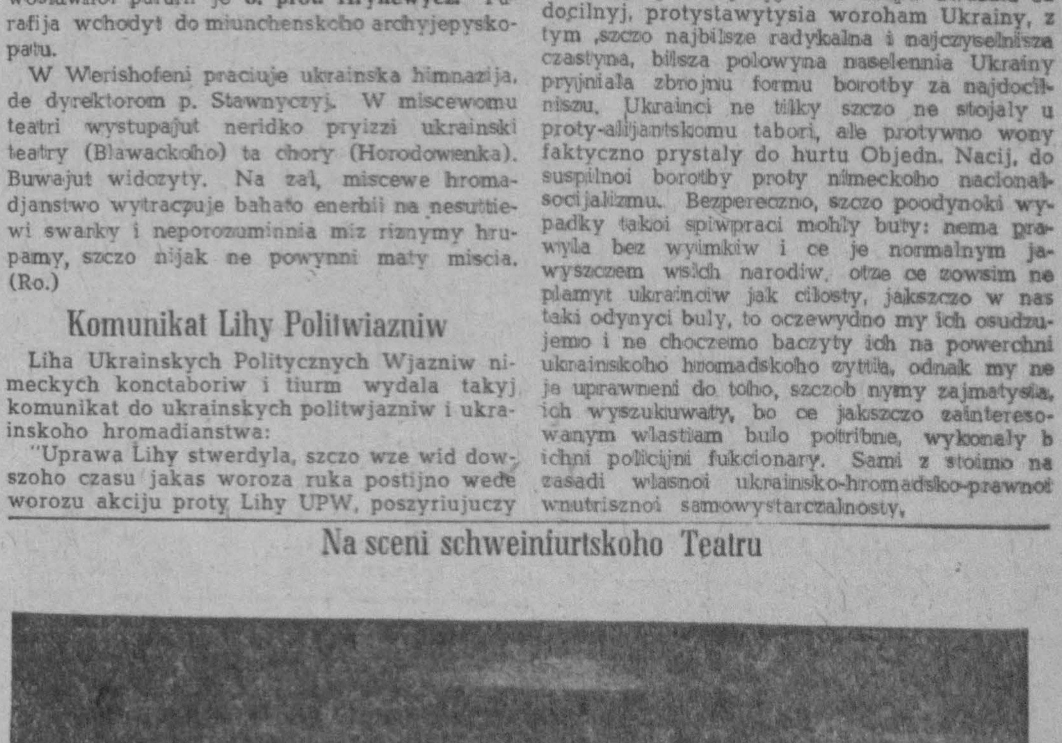

Chronika Schweinfurtu

czajnoho, ale kilka nacjonalnych tankiw, riwnych, dobre opraciowanych ta lenkych u swojomu wykonanni, sprawyly pryjemne wrazennia. Bazaty b "Surmi", szczob u dalszij myseckij roboti popownyla swij mysteckyj repertuar pisniamy takych kompozytoriw, jak Leontowycz, Lysenko, Stepowyj, Stecenko ta narodnimy prymitywamy. **Snizynskyj.**

Szcze pro "Cyhanku Azu"

(Nadislane)

Perszyj raz dowelosia meni pobaczyty wystawu naszoho teatru w Bad-Kissingeni, koly peremezlym w podorozi artystam treba bulo daty dwa predstawlennia w neopalenomu teatri. Mymo cych nespryjatlywych umow, trupa wywjazalasia todi duze dobre zi swoho zawdannia, a tomu ja oczikuwala z welykoju cikawistju premjery "Cyhanka Aza" szczob:

1) pobaczyty teatr w joho normalnych umowach, 2) podywytasia, jak wystawlena bude premjera, jaka chocz i wwijszla do ukrainskoho repertuaru, ale ne moze buty rozhladana, jak ukrainskyj klasycznyj czy pobutowyj twir. Krim toho, drama cia, obijmajuczy 5 dowhych dij i pereladowana personazem, obrachowana je na welyku scenu i dobirnu kostiumeriju.

Ci wsi zasterezennia upaly, jak tilky pidneslasia zawisa. Na tli barwystych, ale neperesadnych dekoracij — cyhanskyj tabir; kozna okrema hrupa robyt swoje — budenne, a wse razom tworyt jaskrawyj malownyczyj obraz. Wse peredumane ta zorhanizowane. Stroi czolowikiw i zinok ne raziat prynahidnym zistawlenniam materijaliw, protywno, pomiczajetsia dbajlywa ruka artysta, jakyj zastonowywsia nad swoim zawdanniam i wykonaw chudozni projekty kostiumiw.

Kozna najmensza podrobycia w postanowci uzhladnena. Na pryklad, i statysty wyjawlajut, dalekojduczu dyscyplinu: wy baczyte, szczo kozna nawit napiwzaslonena zawisoju osoba, bere uczast w zahalnij akcii; koznyj hraje, joho mimika widpowidaje momentu hry, win ne je manekin dla zapownennia sceny, win je aktorom . . .

Rezysura naszoho teatru, iduczy za nowitnimy teczijamy teatralnoho mystectwa, ne omynula wprowadyty cikawu inowaciju, jaka prytiahaje uwahu hladacza i zmuszuje joho do dopownennia scenicznoi akcii u wlasnij ujawi.

Cej wnutrisznij proces daje znaczno micniszyj efekt, niz ohladannia hotowoi scenky. Podibni reczi buly wprowadzeni w kinematografii, jak tak zwana "hra tinej" abo "hra nezywych predmetiw", akcija widbuwajetsia poza oczyma hladacza.

Ci momenty urachowani i wmilo wykorystani w ostannij dii "Cyhanka Aza". Panasyk wmowlaje u Wasyla ideju samohubstwa, opanowuje joho dumku, nakydaje jomu swoju wolu, pidpowidaje kozen krok, jakyj prowadyt rozhublenu ludynu do nemynuczoho kincia. Trahizm sytuacii narostaje i dosiahaje swojoho werszka, koly Wasyl znykaje z naszych oczej. I tut poczynajetsia spiwpracia naszoi ujawy: my ne baczymo trahicznoho kincia, czujemo tilky urywani slowa Panasyka, baczymo wyraz pekelnoi radosty na joho zawzdy pohidnomu oblyczczi; win ne moze opanuwaty swoich ruchiw, pidskakuje, wymachuje rukamy, z dobroho i lahidnoho peretworiujetsia w demonicznu postat. I my mymowoli wtiahujemosia w te, szczo win baczyt i my ce baczymo swoimy duchowymy oczyma, my dopowniujemo w sobi te, czho nema na sceni i szczo zalyszaje nesamowyte wrazinnia.

Pry tak wdumlywomu i artystycznomu pidchodi do sprawy, teatr ne tilky robyt nacjonalnu sprawu, ale j daje swoju wkladku u rozwytok naszoho mystectwa, wyzwolajuczy joho wid perestarilych psewdo-pobutowych form, nadajuczy jomu zahalno-switowyj charakter.

Otze, oczikujemo z cikawistiu czym poraduje nas teatr w blyzkomu majbutniomu. **W. Z.**

Cikawyj doklad pro tajnu atomowoi enerhii

Cikawy doklad pro tajnu atomowoi enerhii.

Majze dwi sotni sluchacziw (nebuwala w nas dosi cyfra!) stiahnuw widczyt spiwrobitnyka Widdilu Informacii p. Borysa A., szczo w seredu 13-ho lutoho uweczeri w zali narodnioi szkoly howoryw pro tajemnyciu atomowoi enerhii. Prelegent szyroko rozpowiw pro naukowi j chemiczno-matematyczni osnowy, szczo na nych pobudowano praktyczne wykorystannia atomowoi enerhii. Suchi formuly prelegent wmilo j chwylujucze pereplitaw dramatycznoju rozpowiddiu pro perehony uczenych dwoch wojujuczych storin w szukanni za atomowoju enerhijeju dla cilej peremohy. Duze cikawyj buw wyslowlenyj w kinci widczytu osobystyj pohlad prelegenta, pro te, szczo widkryttia tajny atomowoi enerhii moze dowesty do welykych peremin w filozoficuno-suspilnij systemi, spryczyniujuczy cilkowytyj upadok materijalizmu.

Literaturni nowyny "Nedili"

Ihor Kosteckyj

Borotba za prapor

Perebuwajuczy znow u Florencii w rr. 1502–1506, Leonardo da Winczi, miz inszymy praciamy, maw wykonaty wkupi z Mikel-Andzelo welyki kartony dla rozpysu zali narad u Palacco Wekkio. Temoju win obraw bytwu miz florentijciamy ta milanciamy pid Angijari r. 1444. Karton cej zahynuw cilkom, zberihsia lysz detal, skopijowanyj Rubensom 100 rokiw piznisze. W zywomu klubku splelysia tam koni i ludy, z dykym zawziattiam uczepylysia odne w odnoho, i ludy zmahajutsia za korohwu. W cilomu detal jawlaje czudesnu zywu harmoniju.

Z istorii malarstwa.

Prapor chlosnuw, jak batih, dowhyj derzak zdryhnuwsia j zalomywsia w tomu misci, de zachodyw win u zalizne hnizdo pry ganku, bo w odnu j tu z samu myt wpjalos u nioho j odna w odnu w ciomu misci dwi ruky.

Odna ruka, buwszy szcze zowsim malenkoju ruczkoju, zakynula w burjany puhu pidpasycza, a wzialasia do dolota, do stamesky, do szerszetky, do czudodijnoho strumentu, wyhaniala z serdi sosny zawytkuwatu zapasznu struzku, rosla j nabriakala krowju, styskajuczy u zmeni torbu podoroznioho, lipyla na parkany j stowpy barwysti metelyky-objawy, zahaniala w hustotu pidoszow bili derewjani cwiaszky, wywodyla na pokoroblenomu paperi perszi swoi swidomi litery, naslynena, hortala za rizok storinku w knyzi, styskala diwoczyj stan, zatulala prawu polowynu lystka, de wypysani buly ukrainski widpowidnyky czuzych sliw, nimeckych ta francuzkych sliw, byla w pidboriddia bazarnu bosiaczniu, laskawo pestyla sterno szyrokoi dniprowskoi galary, a todi brala gwyntiwku, i awtomatku, i natyskala na sobaczku — i os wona wchopylasia za worozyj prapor.

Druha ruka trymala pastuszaczyj bycz dowsze j rozwaznisze, rosla powilnisze, wyrizajuczy prehostrym nozem wudky z liszczyny ta zakydajuczy jaknajdali nazad opaczyny w borotbi z bystrynoju, rosla ta micnila za warstatom, za tokarnym stankom, ustanowlujuczy kran na riczkowij elektrostancii, beruczy za czuby pjatypudowyky miszky na prystaniach, wantazaczy wuhilla j derewjani doszky, rosla ta micnila, pidpysujuczy zajawu pro pryjniattia do komsomolu, a kilka rokiw piznisze — poperednje obwynuwaczennia w miscewomu biloruskomu nacionalizmi. I teper wona z usijeju szczyristju wchopylasia za worozyj prapor.

Pobojewyj powstanczyj zahin otamana Korolewycza naletiw na zaniate nimciamy misteczko, jak zwyczajno, jak kamin z praszczi, strymkyj, zastruhanyj dyscyplinoju bezpererwnych boiw, ale w toj czas, koly po komandi chlopci rozdilylys, i odni dostriluwaly zbalamuczenych oboronciw, a druhi rozczynialy wjaznycznu bramu, a treti zdobuwaly drukarniu, a czetwerti nakladaly peczatku wlady na budiwli z charczowyny zapasamy, a pjati chodyly po domiwkach, wylowlujuczy partijnych keriwnykiw ta hestapiwciw, — ci dwoje, nechtujuczy blahamy j solodoszczamy pobidnykiw, dbajuczy tilky pro czest swoich rodiw ta pro slawu swoich imen, uchopylysia prawyciamy za derzak worozoi korohwy.

Trisnuw derzak. Prapor czerwonoju duhoju szelepnuw u syczene snihom zernystym bahno.

Pylka Wowk skazaw:

— Ne sipaj, chlopcze, win mij.

Mychajlo Sozanyn skazaw:

— Ne bud takyj bystryj, chlopcze. Ja perzyj uziaw.

Pylka Wowk skazaw:

— Ja pidbih perszyj.

Mychajlo Sozanyn skazaw:

— Ja wziaw perszyj.

Luto huknuw Pylka Wowk:

— Ty budesz meni tut rozbalakuwaty, telepniu durnyj, koly ne hoden nawit iz puhacza strelnuty — — zabyrajsia het zwidsila — — rozpanoszylys, pozabuwaly, szczo jakby ne ukrainci, to j dosi b czalapaly lyczakamy po drygwach — — zabyrajsia het zwidsila, bo jij-bo w zuby zaraz dam — —

Ta Mychajlo Sozanyn ne puskaw z ruky derzaka, trymaw uperto ta mowczky tiah do sebe. I todi Pylka Wowk rwonuw z usijei syly znameno, wyder joho z ruk supernykowi — i win kryknuw szczosyly strasznе slowo:

— Honak!

— — I pchnuw szczosyly towarysza w hrudy.

Mychajlo Sozanyn zacipyw zuby. Pochmurywsia i pochniupyw holowu. Joho kulaky tremtily do nestiamy, ale slowo "chochol", szczo rozdyralo jomu usta i bylosia z jazyka, jak zlisnyj dziobom ptach, win kowtnuw, z kistmy kowtnuw ta z pirjam.

Poklawszy perelamanyj prapor na plecze, ponis joho Pylka Wowk do sztaby.

Ta wze na czetwertyj den dowelosia znow szukaty zachystu w lisi. Z dwoch storin tysnuly nimci, i ludy bihly misteczkom, jak nawizeni. Todi wraz pochowalysia, stari j mali, po lochach ta po horisczach, i u wysuszenu snihom tyszu wlywsia koluczyj, naszarenyj lanciuh pancernych powziw. Rohati swastyky swystily na lobach wazkochodnych maszyn i na zbroi. Ale w sebe w zemlanci, otoczenyj newsypuszczoju wartoju, u truszczobach bezdonnoi zemli, otaman Korolewycz udarym doloneju po stoli. Pered nym stojaw nastrunko bojec zahonu Mychajlo Sozanyn i skarzywsia. I teper otaman skazaw, win rozbere ciu sprawu.

Buw pry tomu prysutnij Kolosowskyj, ukrainec, postat szanowna, joho sluchaly, tak by nazwaty: idejnyj keriwnyk. Koly spytaly joho dumky:

— Nawit ne wahajusia, — skazaw win, — nawit ne wahajusia. Dwoch dumok tut buty ne moze. Prapor zdobuw Mychajlo Sozanyn, czest nalezyt jomu odnomu.

Wmiw Kolosowskyj ne tilky na weleludnych zborach hrimkym holosom promowlaty. Znaw Kolosowskyj rozriznity, de prawda, de luda, de szczyrist, a de maniwci. Win skazaw:

— Chto poczuwaje sebe synom narodu tak daleko, szczo ne morhnuwszy okom oblapuje nacionalnu hidnist pobratyma zbroi, riwnoprawnoho borcia, to takoho widrazu po szapci. Dyskredytacija naszoi sprawy. Meni soromno, szczo bojec Wowk mij wychowanec.

I win zamowk i zapalyw cyharku. Todi otaman lasnuw doloneju po stoli.

— Dobre, — mowyw win. — Nechaj wony meni zaraz podadut odyn odnomu ruky.

Bilorusyn otaman huknuw na bilorusyna bijcia:

— Mychajle, daj swoju ruku.

Ukraincewi bijcewi skazaw ukrainec keriwnyk:

— Pylko, daj swoju ruku.

Pylka Wowk ta Mychajlo Sozanyn stysnuly odyn odnomu ruky. Wid cijei myti wony staly smertelnymy worohamy.

Mychajlo Sozanyn buw nyzkyj na zrist, dowhonosyj, z hustymy browamy, z hostrymy nadbriwnymy duhamy. Oblyczczia joho podziobala wispa. Win umiw nosyty j lyczaky j czoboty, ale tak, jak nosiat miljony bilorusyniw. Nemozlywo bulo joho wyriznyty z masy, win rozczyniawsia w nij i w nij rozplywawsia, idealna istota dla praci w rozwidkach ta stezach.

Mychajlo Sozanyn neruchomo lezaw, nakrytyj bilym kozuchom. Zylawoju ta schudloju rukoju derzaw win zbroju, nejmowirne znariaddia doby, win mih spalyty wohnem za kilka sekund sto czolowika i dwisti i trysta. Win baczwy szczo wyslanoho z nym ukupi na stezi ukraincia Pylku Wowka trymaje zustriczna woroza czata, 9 kruhlopykych bowduriw, i wony teper bjut joho tupymy kinciamy rusznyc, bo nawit ne majut terpciu doprowadyty do postiw. Mychajlo Sozanyn dywywsia, poklawszysia szczokoju na snih.

Szczomohlo zawadyty wypustyty na swit bozyj hostryj potik olywjanoho wohniu, szczo wze az nabriak pruznym kawalkom prytonkomu wijszti, szczo wze az kapaw iz ciwky, az plakaw. Ruka kolys obijmala wodnycku opaczynu, i potim pidpysuwala sobi wyrok na zaslannia, teper ruka lezala na chytrij pidojmi, ruch pidojmy oznaczaw dla kohos momentalne obertannia w nebuttia. Smert kilkoch ozwirilych soldatiw Rajchu az niczoho ne widminiala w hihantomanii kilkoch switiw, ta Mychajlo Sozanyn tut maw prawo sudyty za besposerednim widruchom pocztuttia, ne za zakonamy rozumowoi docilnosty.

Ale toj, on tam, miz nymy, joho pobratym zbroi, joho woroh, joho obraznyk, jakomu win teper, lezaczy na snihu, proszczaw u serci swojemu. Jakby z to win buw todi ne skazaw toho slowa, — Mychajlo Sozanyn bez wahan prynis by joho w zertwu, razom z nymy, bo odne zyttia, szczo wono w poriwnianni z tym, szczo jszlo z majbutnioho, szczo jszlo ne odnym, ne dwoma szcze poperedu rokamy. Zyttia Mychajla Sozanyna bulo teper take trywale, trywale j nemynucze.

Win dywywsia, jak oti tam dobywaly lezaczoho. Wony z pered tym rozdilylys, i win pobaczyw ich widrazu wze wkupi, i chiba wohon teper wyriznyt pobratyma miz worohiw. Pylka Wowk pluwaw krowju, chrypko kliaw, i ce z bulo hirsze, niz neczutna, led-led prytorkom olywjana smert. Zyttia Mychajla Sozanyna bulo ne tak dowhe, jak trudne. Win zwyk baczyty ostannij spalach oczej, hasymyj rokotanniam joho maszyny. Otoz ruka wchopylasia za pidojmu.

Wsi pokotylys w odnu myt, usi dewjatero. Wony lahly szyrokokostymy tilamy. Mychajlo Sozanyn stupnuw do koznoho, i lysz odyn iz nych iszcze belkotaw. Robota bula czysta, i czystoju bula msta. Todi Mychajlo Sozanyn hlanuw w oblyczczia desiatomu, najbilszij swoij zertwi.

Szczo istyna? Nepomitno, skokom, czerez czetwertyj wymir wona perestaje buty w sobi i staje buty na wyszczim szczabli swoim: u legendi. Piszla dedali holosnisza czutka, wahitna i hillasta, lisamy piszla, jaramy piszla, lunoju, widhomonom.

Ne moze buty tak istyna: worohy polahly i nasz polih. Istyna powynna. buty inaksze. — Czuly, — hutoriat po selach ludy, po selach iz tamtoho boku, po selach i misteczkach: — Czuly, szczo skoilosia? Naszi dwoch buly w rozwidci, nu z lisu, wydane wmisti wony buly, dak ot, czujete, jak zobaczyw, szczo druhoho schopyly, dawaj na nych sypaty, wsich do odnoho poklaw, a toj zyw ostawsia . . . — Nie! — Jij-bo, zyw. Ustaje, podaje jomu ruku, spasybi, kaze, brate, a sam zbytyj uwes, czerwonyj . . . — A toj bilorusyn, ja czuw . . — Atoz, bilorusyn. — Dak ce z toj, Myszka Sozanyn . . . — Kotryj to? — Toj ze, szczo woseny tut iz chlopciamy . . .

Mychajlo Sozanyn zastukaw u wikoneczko, tycho, odnym zihnutym palcem Paraska widczynyla i mowczky stala na dweriach. Win zajszow. Win hlanuw ij u wiczi, i wona zajszlasia neczutnym placzem, zakrywszy oboma rukamy oblyczczia. Todi poprosyla joho sidaty. Wona skazala, moze Pylka, ii Pylka wse taky zywe. Mychajlo Sozanyn skazaw, win zywe, win heroj i zwytiazec, awzez win zytyme i nikoly ne wmre, bo nikoly ne wmre ii Parasky, ukrainskyj narid i joho, Mychajla Sozanyna, biloruskyj narid.

Potim win zamowk i mowczaw dowho. Paraska plakala, zakrywszy oboma rukamy oblyczczia. Mychajlo Sozanyn niczoho ij ne skazaw pro te, jak win skrypnuw zubamy, koly otaman malo ne poslaw joho w insze selo, i jak win promowczaw, koly otaman, lasnuwszy doloneju po stoli, pereminyw riszennia, tudy poslaw Fedia Kuciuka,, a Mychajla Sozanyna taky siudy, de wona, Paraska. Ale win nawazywsia, nareszti, skazaty ij hlybsze, swoje. Wona znala wse, ta win szcze skazaw ij, szczo moze win malyj i nepokaznyj, i wywiskoju ne wyjszow, ta j win i ne chocze, szczob wona joho lubyla, — ni, zowsim ne te, — win dumaje: diwczyna odna, hulala z takym dobrym chlopcem, a teper joho ne stalo, i samij wazko, te i se, a win, Mychajlo Sozanyn, poradoju pomohty, i charczem, i hriszmy, nu j oboronoju, odnym slowom, —

— Ty zaprysiahnys meni, Parasko, — skazaw win i pochmurywsia.

Wona hlanula na nioho.

— Zaprysiahtysia, — skazala wona.

— Atoz, zaprysiahnysia: ty ne dumajesz, szczo ja wbyw joho za te.

I Paraska wsmichnulasia kriz slozy, i szczyro bulo te, szczo wona poklala na joho ruku swoju.

Zjizd mysciw ukrainskoi sceny

W dniach 27-ho i 28-ho lutoho widbudetsia w Augsburzi Zjizd mystciw ukrainskoi sceny. U zwiazku z komunikacijnymy trudnoszczamy inicjatywna hrupa prosyt usich sprawznich teatralnych mystciw prybuty na ci dni do Augsburga (Ukrainskyj tabir — Somme Kaserne), choczby wony ne oderzaly zaproszennia. Poczatok narad 27-ho lutoho 1946, hodyna 9-a ranku.

Lysty do Redakcii

Na adresu Kapeli "Surma"

Duze pryjemno bulo poczuty spiw choru "Surma". Holosowyj materijal cioho choru daleko kraszczyj niz w chori "Trembita, ale, na zal, dobir pisen w poriwnianni do syly j mozlywostej choru czasto newidpowidnyj. Dyrygent ne bere do swojei prohramy pisen bilsz "reprezentatywnych", jaki szyrsze j hlybsze widdaly b krasu ukrainskoi pryrody i narodnioi duszi. Prof. Pleszkewycz dobiraje pisni narodni, ale druhorjadnoi wartosty, czasto konwencjonalni, npr. "Daj, diwczyno, nam szampana". Wyraznyj chyst dyrygenta pomitnyj u wykonuwanni religijnych pisen. I dyrygent robyt z toho swoho uminnia duze szyrokyj wzytok, spiwajuczy relihijnych pisen nepomirno bilsze wid pisen switskych, szczo wydajetsia paradoksalnym dla nacjonalnoho choru. W szczedriwci "Dzwony" zakinczennia powtorajetsia anormalno perebilszenoju kilkistju basowych udariw "bom". W "Kozackij pisni" mlamkannia jazykom, (jake maje nasliduwaty tupit kinskych kopyt) — mymowoli nahaduje zabawy ditej, szczo harciujut na patykach, szczo zresztoju j wyklykalo cilkom zrozumilyj smich zaskoczenoi awdytorii. Dosi cijeji pisni nichto tak ne interpretuwaw. Dumaju, szczo zroblu prysluhu i dyryhentowi i chorowi, koly szczyro zwernu uwahu, szczo dyryhent zaholosno podaje ton, a pidczas wykonuwannia pisen sam spiwaje i, zachoplenyj spiwom, tratyt kontankt z samym chorom. Ce dowodyt do neridkych nedotiahnen i indywidualnych prohrichiw riznych holosiw na szkodu zahalnij harmonii. Po interpretacii pisen ta ichniomu dobori wydno, szczo dyryhent "Surmy" znajszow by dla sebe najwidpowdnisze misce w welykomu cerkownomu chori. **Prof. S. T.**

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 3-ho bereznia 1946 Nr. 11

Prezydent Ukrainskoho Kanadijskoho Dopomohowoho Fondu prybuw do Nimeczczyny

(Wlasna korespondencija z Hannoveru) Prezydent Kanadijskoho Ukrainskoho Dopomohowoho Fondu (KUK) **o. dr. Kusznir,** widbuwajuczy podoroz po anhlijskij ta amerykanskij zonach, zawitaw 20-21-ho lutoho do ukrainskoho taboru im. Lysenka w Hannoveri. 1-ho lutoho rankom o. Kusznir w asysti o. S. Izyka ta o. Petersa widprawyw sluzbu Bozu w Elisabeth-kirche. Cerkwa bula perepownena. Otec prezydent wyholosyw propowid, jaka sprawyla na wsich hlyboke wrazinnia. Pisla bohosluzennia o. Kusznir obiznawsia z moralnym ta materijalnym stanom taborjan, ohlanuw majsterni, likarniu, poczatkowu szkolu, himnaziju, kursy ta inszi ustanowy.

Uweczeri na czest hostja w teatralnij zali taboru daly koncert. O. dr. Kusznir skazaw korotku promowu. Szcze pered cym wystupom prof. Podilskyj wid imeny meszkanciw taboru prywitaw joho, jak upownowazenoho predstawnyka ukrainciw Kanady i USA ta jak hromadianyna, szczo za okeanom pidnosyt ukrainsku sprawu na naleznu wysoczin. Po zali, koly promowec zakinczyw, u wykonanni taborowoho choru mohutnio prokotylosia "Mnohaja lita".

W swoij promowi Prezydent Ukrainskoho Kanadijskoho Dopomohowoho Fondu m. i. skazaw: **"Meni nadzwyczajno mylo buty siohodni miz wamy; my, ukrainci, rozsijani po cilomu switi: w Kanadi, USA, Argentyni, Brazylii, nikoly ne zabuwaly pro was i jak zawzdy, tak i siohodni radijemo waszoju radistju, sumujemo waszym smutkom.** Prykro meni, szczo ja striczaju was sered takych obstawyn. Ale nyni, koly cile ludstwo, a z nym i nasz ukrainskyj narod, stojat pered wyriszalnym "buty czy ne buty", bahato miljoniw ludej strazdajut, jak i wy. **Dywujeszsia, koly baczysz na szczo spromohlysia wy, pryhniczeni psychiczno i obmezeni materijalno. Ja baczyw waszu praciu. Tak nechajze i nadali ne propade nadaremno ani odna chwylyna waszoho zyttia tut. Czas treba wykorystaty, koly wam dajut do toho mozlywist. W swit my musymo jty objednanymy."**

Burchlywi oplesky pokryly ostanni slowa promowcia. Ne odyn sluchacz rozczulenyj wytyraw slozy radosty. Dwoje diwczatok pidnesly hostewi wid ditej taboru kwity. Na kinec o. dr. Kusznir zapowiw, szczo wyszle z Kanady dopomohu w medykamentach i skazaw: **Naszi idealy nam nichto ne wyrwe".** Zustricz z hostem iz dalekoi Kanady zakinczylasia badiorym "Slawa" ta owacijamy na czest o. Prezydenta Kusznira.

Prywit Zjizdowi Presy!

Perszyj Towaryskyj Zjizd ukrainskych zurnalistiw, szczo joho majemo pryjemnist w dniach 2-ho i 3-ho bereznia witaty w murach naszoho, schweinfurtskoho, taboru jawlajetsia bezumowno okremoju podijeju w zytti ukrainskoi emihracii. Zjizd ne maje oficijnoho charakteru, ne maje wyznaczenoho planu praci i zhory nakynenych tem i tez, jakymy b maw zajmatysia. Dumka pro joho sklykannia wyrynula z cilkom "prywatnych" kol aktywnych spiwrobitnykiw suczasnoi ukrainskoi presy. Bula wona wyslowom pekuczoi potreby uspilnij striczi starszych i molodszych, dijsnych j pokyszczo ne praciujuczych profesijno ludej hazetnioho pera dla prowirennia naszych dosiahnen i spilnoho obhoworennia sytuacii, szczo w nij znajszlasia ukrainska nacjonalna presa. Tomu j niczoho dywnoho, szczo pry stoli zjizdu zasiadut redaktory nebahatioch rozmirno ukrainskych czasopysiw i zurnaliw po taborach UNRRA amerykanskoi i brytijskoi zony razom iz tymy kolehamy, szczo ne majut szcze zmohy operuwaty redakcijnymy nozyciamy i dali niuchaty farbu rotacijnych maszyn.

Czerez techniczni trudnoszczi w komunikacii, posztowij spoluci, brak naleznoi informacii pro poodynoki tabori i ich wydannia, w zjizdi zmozut wziaty uczast daleko ne wsi naszi syly, zwjazani z presoju. Mabut malo chto prybude z brytijskoi zony, mabut ne nadjide niodyn towarysz z awstrijskoho boku, ne matymo takoz szczastja witaty predstawnykiw ukrainskych presowych trybun z ewropejskoho Zachodu (Francii i Belhii), ani tym bilsze ne zmozemo stysnuty ruky naszym slawnym oboronciam-redaktoram i spiwrobitnykam welykoi ukrainskoi zaokeanskoi presy. W takych umowach zjizd nasz bude po swojomu charakteri holowno lokalnoju konferencijeju ukrainskoho zurnalistycznoho switu amerykanskoi zony, i nijak ne pretenduwatyme do takych ram, jaki nadajutsia inszym zjizdam okremych profesijnych hrup. A wse z towaryska zustricz ukrainskych "hazetiariw" u Schweinfurti matyme swij swojeridnych charakter i swoju wymowu, choczby czerez te, szczo stane wona sylnym zaakcentuwanniam woli ukrainskoho zurnalizmu do rozbudowy ta uporjadkuwannia informacijno-wydawnyczoho sektoru naszoho zyttia w nowych umowach. Predstawnyky riznych oseredkiw i riznych taboriw obminiajutsia pohladamy, wrazinniamy, doswidom ta informacijamy, obmirkujut pekuczi sprawy dnia i prowedut z soboju kilka towaryskych hodyn, szczo-majemo nadiju-dadut im zmohu widpoczaty i rozwazytysia w kruzi towarysziw. Mozlywo, z tijeji zustriczi narodiatsia nowi idei, dumky, projekty i dila. Mozlywo, bezposerednia stricza zurnalistiw z naszymy dijaczamy, jakych prybuttia tez spodiwajemosia, dowede do ozywlenoi wyminy dumok ta korysnoho ustijnennia pewnych zahalnych naprjamnych dalszoi praci.

Okreslywszy tak rolu naszoi konferencii, witajemo, jak redakcija "Nedili", szczo pidnialasia orhanizacii takoho zjizdu naszych mylych hostej i koleh. Budemo radity, koly naszi duze skromni schweinfurtski umowy, typowi umowy prowincijnoho ukrainskoho bawarskoho taboru ne budut naszym hostjam z bilszych oseredkiw nadto newyhidnymy dla praci i perebuwannia w dni zjizdu. I bazajemo Zjizdowi uspichiw!

Quod felix, bonum, faustum, fortunatumque sit!

(KTB)

Demonstracii w Mandzurii

Switowa presa i radjo peredajut wze kilka tyzniw wistky pro demonstracii kytajskych studentiw i kytajskoho naselennia proty czerwonoi armii, szczo ne chocze zalyszyty okupacii Mandzurii. Bilsze 10 000 kytajskych studentiw-pyszut amerykanski korespondenty-marszuwaly dniamy po wulyciach Czunkinu. Demonstracija prochodyla pid haslom: "Zalyszit Mandzuriju!" Sotni tysiacz ludej pryhladalysia cij demonstracii, witajuczy studentiw. Odna hrupa nesla welykyj portret Stalina z napysom: "Het nowoho imperjalista!" Studenty nesly taki transparenty: "Rosijka opupacija Mandzurii spryczynyt tretiu switowu wijnu", abo: "Japonci nasyluwaly j hrabyly Mandzuriju, teper rosijany roblat te same". Halas demonstracii zbilszywsia, koly wony nablyzylysia do sowjetskoho posolstwa. Komitet fakultetiw iz 19-och instytutiw wyslaw lysta do Rosii, Ameryky j Brytanii, w jakomu zakydaje welykoderzawam szczo zakluczyly tajemni dohowory i powtorjujut metody japonciw.

W rokowyny Lesi Ukrainky

Pysmennyk Jurij Kosacz hostem Schweinfurtu

W ponedilok 25-ho lutoho rankom opowistka Widdilu Informacii pryhadala hromadjanstwu taboru pro te, szczo jakraz toho dnia promynaje 75 rokiw zo dnia narodzennia najbilszoi ukrainskoi pysmennyci Lesi Ukrainky. Weczirne peredawannia Taborowoi Hazety bulo w bilszosti swojeji prohramy pryswiaczene cij podii. Po obidi po wsich blokach polynula radisna wistka: na zaproszennia Zinoczoi Praci prybuw do nas wyznacznyj pysmennyk i poet Jurij Kosacz i wystupyt w prohrami Weczirnioi Hazety z dopowiddiu na temu: "Lesia Ukrainka-poetka widrodzennia".

Koly Jurij Kosacz pojawywsia na wysokij trybuni hazetnioi zali, joho zustrily burchlywymy opleskamy. Hromadjanstwo docinylo nalezno toj fakt, szczo w sam den rokowyn welykoi pysmennyci howorytyme do nioho odyn z najbilszych tworciw suczasnoi ukrainskoi literatury, jakyj pochodyt z toho samoho slawnoho rodu Kosacziw, szczo daw Lesiu Ukrainku.

Dopowid Kosacza bula zywa, pryrodna, temperamentna i hlyboka w swojomu zmisti. Pysmennyk nakreslyw polumianyj obraz Lesi Ukrainky-Kassandry ta siahnuw do samoi hlybyny welykoi tragedii ii postati: Lesia Ukrainka perezywala tragediju osobystu, jak pysmennycia i-jak ukrainka. Wona persza pisla Szewczenka dala naszij literaturi nezrozumilyj suczasnykam aktywnyj switohlad, arystokratyzm, wiru w sylu ducha, a zamist uhodowosty-bezkompromisowist. Ii "ubyj-ne zdamsia!" ce prodowzennia Mazepynoho . . . "ze prez szabli majem prawa".

*

Jurij Kosacz pryichaw do nas na duze korotko i my ne mohly joho pryjniaty tak, jak by bazalosia. A wse z nam wystaczylo czasu, szczob zapytaty pysmennyka pro te, szczo nowoho win tworyt i szczo planuje. Jurij Kosacz pysze jakraz welyku trylohiju, szczo obijmaje czasy 1776—1812. W nij pysmennyk zmalowuje **ukrainciw na tli welykych wyzwolnych ruchiw amerykanskoho i francuzkoho.** Trylohija nosytyme zaholowok "Patriot", a ii ostannij tom rozhladatyme problemu: Napoleon i Ukraina.

Nezalezno wid toho awtor "Klubka Arijadny" i neszczodawnioi ta tak zywo wsima, szczo ii zrozumily, spryjniatoi "Czudesnoi balky" pidhotowlaje zbirku nowel z suczasnoju tematykoju. Dali na pysmennyckomu warstati je drama "Urywok symfonii" pro trahicznoho ukrainskoho muzyku Bortnianskoho ta powist "Anna Regina" (pro Annu Jaroslawnu, szczo panuwala na francuzkomu prestoli).

Pryjemno nam bulo dowidatys, szczo Jurij Kosacz wykladaje m. i. francuzkyj roman 19. storiczcza, jak asystent na katedri istorii wseswitnioi literatury, na miunchenskomu uniwersyteti UNRRA. Pysmennyk praciuje z poswiatoju i wnutrisznim horinniam, szczo take typowe joho temperamentowi, joho arystokratycznomu duchowi, tradycijnomu duchowi Kosacziw. (KTB)

Sanitarnyj Kurs Zinoczoi Praci

26-ho lutoho b. r. widbulosia uroczyste widkryttia sanitarnoho kursu, orhanizowanoho **Uprawoju Zinoczoi Praci.**

Na 15 hod. zibralysia u szkilnij zali sluchaczky, szczo ich wpysalosia ponad 40 osib, Uprawa Zinoczoi Praci, panowe likari (prof. Bazylewycz, dr. Komlyk, dr. Makarewycz, dr. Tymoczko), jaki laskawo zhodylysia wykladaty na kursi, i predstawnyci UNRRA, pani Carmen Orgogozo i Madeleine Heydec.

Uroczystist rozpoczaw pan dr. Tymoczko, prywitalne slowo jakoho tut ze pereklaw na francuzku mowu p. prof. Bazylewycz.

Dali wystupaly z prywitanniamy do majbutnich sluchaczok sanitarnoho kursu pani francuzenky z UNRRA. Osoblywe wrazinnia sprawylo na wsich prysutnich prywitalne slowo Holowy Widdilu Opiky UNRRA, pani Carmen Orgogozo, zaczytane neju, francuzenkoju . . . w ukrainskij mowi. Pani howoryla, szczo je duze szczaslywa, widkrywajuczy cej, tak potribnyj kurs i wyslowyla hariacze bazannia, szczob win wyklykaw jaknajbilsze zacikawlennia prynis bahato korysty. W tiazkych umowach musymo tworyty odnu rodynu i koznyj czlen ii powynen pryklasty wsi zusyllia do nesennia dobra zahalu, szczob ne buty parazytom. W kinci promowy p. Orgogozo wyslowyla podiaku wsim osobam, jaki widhuknulysia na ii zaklyk i ofiruwaly swoje znannia i dorohyj czas dla zahalnoi korysty. Nezwyczajno pryjemno bulo czuty, jak zi zworuszlywym teplom, mylo akcentujuczy, wymowlala pani Carmen slowa czuzoi ij, ridnoi nam mowy. Rozczuleni i hlyboko wdiaczni, wsi prysutni wkryly prywitalne slowo pani Carmen hucznymy trywalymy opleskamy.

Pani Madeleine Heidec witala korotko i serdeczno u francuzkij mowi, pereproszujuczy prysutnich, szczo ne moze, ne majuczy widpowidnych zdibnostej, wystupyty w ukrainskij. Pani bazala sluchaczkam uspichiw u pidhotowci do widpowidalnoi samarytianskoi praci.

Po oficijnij czastyni, p. prof. Bazylewycz rozpoczaw swij inauguracijnyj wyklad. U wstupnij czastyni prof. zaznaczyw, szczo sanitarnyj kurs widbuwatymetsia 4 razy tyznewo i bude trywaty szczonajmensze — 3 misiaci. Po zakinczenni, budut perewedeni ispyty, i absolwentky oderzat widpowidni swidoctwa. Prohrama kursu zapowidajetsia duze solidno, bo do wykladiw daly zhodu az 6 likariw-specijalistiw, na czoli z Dyrektorom tutesznioho szpitalu, p. Dr. Betuel. Krim toho, sluchaczky zmozut widbuwaty praktyku w fachowo-prowadzenomu, welykomu szpitali na tereni taboru. Pan prof. Bazylewycz pidkreslyw, szczo wykonannia poczesnych obowjazkiw medycznoi sestry spownene tiazkych prykrostej, ale i newymownoho szczastia swidomosty spryjannia powernenniu chworoi ludyny do normalnoho zyttia.

Sama lekcija profesora, cikawa, bahata materijalom, bula podana w dosyt popularnij, umilij, oczewydno, zrozumilij koznomu formi.

Zachopleni, w pidnesenomu nastroi, sluchaczky, po zakinczenni lekcii, rozchodylysia, szczoby nastupnoho dnia zijtysia znowu, wze na budenni swoi zaniattia.

Otze, bazajmo, szczoby zyttia cioho, czy ne najkorysniszoho dityszcza Zinoczoi Praci — rozpoczalosia w szczaslywu hodynu!

W. Zawadska.

Augsburg swiatkuje juwilej Lesi Ukrainky

(Wlasna informacija) Usia nasza emihracija hidno swiatkuwala 75-littia zo dnia narodzennia najbilszoi ukrainskoi pysmennyci Lesi Ukrainky. Zokrema nalezyt widznaczyty okreme wydannia Augsburzkoho piwtyznewyka "Nasze Zyttia", szczo pryneslo, poza cikawymy stattiamy prof. Drahomanowa i prof. Oksanenka, spohad nedawno pomerloi sestry Lesi Ukrainky-Olhy pro perebuwannia poetky u Zwiaheli na Wolyni, de poetka narodylysia i prowela swoi perszi roky zyttia.

Same u ci dni (2—3 bereznia) Augsburg szyroko zakrojenym swiatkuwanniam diakuje Lesi Ukrainci za ii praciu, szczo postawyla naszu literaturu na wysokyj riwen literatury inszych peredowych ewropejskych narodiw. Swiatkuwannia widbuwajetsia w tabori "Somme Kaserne" i skupczylo usich wyznacznych literaturoznawciw z Augsburga, Münchena, Führtu j inszych centriw naszoi emihracii. Na dwodennij akademii bude prysutnia j najmolodsza z sester Lesi Ukrainky-Izydora Petrowna.

Znaczinnia i zawdannia presy

Napysaw dr. Stepan Bazan

Anhlijskyj korol Edward V. skazaw odnoho razu, szczo koly b ne buw korolem, to chotiw by buty redaktorom welykoho czasopysu. Cym wyskazom bazaw win pidkreslyty welyku wahu presy w zytti narodiw. Bo presa podajuczy fakty z riznych dilanok zyttia ta ich widpowidno naswitlujuczy, wytworiuje tak zwanu pryludnu opiniju i neju kermuje. Je wona wczytelkoju i keriwnyczkoju szyrokych narodnich mas, jaki zwyczajno pryjmajut te, szczo podast, czy piddast im presa, jaku prywykly czytaty. Sami wony malo wyznajutsia u skladnych suczasnych abstawynach, na jakych dobre wyznawatysia mozut tilky neczyslenni specijalisty. Masy zwyczajno wirat u te, szczo wyczytajut u czasopysi, osoblywo koly win dla nych sympatycznyj, abo takyj, jakyj wony prywykly zdawna czytaty. Czerez te presa wplywaje bezposeredno abo poserednio na chid i rozwytok cilosty suspilnoho zyttia, na parlamenty i riszennia samych derzawnych orhaniw. Ne ridko buwalo, szczo odna stattia wplywowoho czasopysu w derzawach z demokratycznym ustrojem riszala pro dolu samoho urjadu.

W totalnych derzawach z dyktatorskym ladom, szczo powstaly w Ewropi pry kinci perszoi switowoi wijny, abo pisla nei, jak Sowjetskyj Sojuz, Italija ta Nimeczczyna, z dyktaturoju odnoi partii i pownoju zaboronoju dijalnosty wsich inszych partij, presa ta modernyj ii konkurent-radio, buly perszi, szczo padaly zertwoju dyktatury. Odnoju z osnownych hromadjanskych swobid u demokratycznych derzawach, popry osobystu swobodu, swobodu dumky, slowa, relihii, zboriw, towarystw i koalicii, je swoboda presy. A ti swobody w totalnych dyktatorskych derzawach ne isnuwaly i ne isnujut. Presa i radio w takych derzawach je tilky odnym z najwazniszych organiw derzawnoi wlady. Tym samym ne moze tam presa buty wykladnykom tych dumok, nastroiw i zmahan, jaki majut poodynoki hromadiany, abo j bilszi hurty hromadjanstwa. A w tim i sama swobidne dumka, insza wid kazionnoi je tam karalna i takyj smilywec, szczo powazytsia wyslowyty taku dumku, opyniujetsia w koncentracinomu tabori.

Z poniattiam swobody presy zwjazana nerozrywno i swobda krytyky. Zawdanniam presy, a teper szcze bilsze radija, je podawaty do zahalnoho widoma fakty z zyttia, szczo majut bilsze czy mensze znaczinnia; ce je informacijna sluzba. Czesna presa ne promowczuje faktiw, nawit nepryjemnych. U demokratycznych derzawach presa ne promowczuje j newidpowidnych czy szkidlywych zakoniw, zarjadzen abo zachodiw urjadowych organiw, i samoho nawit holownoho urjadu. Krytykoju tych newidpowidnych abo szkidlywych zakoniw wykonuje presa swoju welyku moralnu misiju, wychowujuczy widpowidno i hromadjanstwo i sami urjadowi orhany.

Swoju osnownu suspilnu sluzbu wykonuje presa sowisno i robota ii uspiszna tilky todi, koly bez zajwych neraz pochwal, a szcze bilsze bez szkidlywoi lajky, bezstoronnio naswitluje fakty. Ce i je czesna informacijna sluzba presy, szczo riwnoczasno j wychowuje hromadjanstwo, prywaczajuczy joho do morali w publicznomu zytti.

Ukrainska presa isnuje wze majze wid sto rokiw, koly to pisla skasuwannia panszczyny w Halyczyni pojawylas u Lwowi 1848 roku **"Zorja Halycka"**, perszyj w istorii czasopys w zywij narodnij ukrainskij mowi. Piznisze pojawylasia nasza presa na Zakarpatti (w miscewij howirci, zasmiczenij rusycyzmamy i cerkownoslowianszczynoju), Bukowyni j Naddniprjanszczyni (politycznа presa isnuje tam szczojno pisla 1905 roku). Zasadnyczoju rysoju awstrijsko-ukrainskoi presy u widriznenni do naddniprjanskoi spered perszoi switowoi wijny bulo te, szczo ostannia dawala bilsze miscia

Oksana Laturynska

Muznist — Czystist — Poswiata

Pro Olzycza, jak pro ludynu i poeta

Wy choczete znaty pro Olzycza, jak pro ludynu i poeta? Napered muszu deszczo sprostuwaty: nikoly ja joho ne nazywala swoim "najszczyriszym druhom", buw win nym abo ni (adze chorosze znaty joho — ce ne te same!). Hadaju, szczo bahato "najszczyriszych druziw", jaki teper zholoszujutsia do toho, tilky skresluju obraz Olzycza. Tym bilsze, szczo strymanyj Olzycz, chocz i prostyj u widnoszenni do otoczennia, dalekyj buw wid toho, szczob wwazaty koznoho za panibrata.

Pro Olzycza, jak pro poeta, mabut uze szczos doczulys choczby z tych recenzij, szczo wyjszly na joho zbirky poezij "Rin" i "Wezi". Prawda, ci recenzii skupi, i wychodyt jakos czudno: poety i krytyky duze ciniat Olzycza i malo chto pro nioho szczos doteper skazaw. Nibyto nebawom zapowidajutsia monografii pro Olzycza i spomyny joho towaryszіw z nimeckych koncentracijnych taboriw. Szczasty, Boze! Moi kilka sliw chaj budut perszoju lastiwkoju.

Olzycz widijszow wid nas, nibyto nerospiznanaj suspilstwom, bez zhidnoho osudu, bez ludskoi slawy. Nawit ne znaju, czy win bazaw ii — tuju slawu —

> ". . . Teje dywo, wsima kochane:
> U szynku poknytka, a ludy pjani".
>
> (Szewczenko)

Moje ujawlennia Olzycza, jak poeta, nerozdilne z ujawlenniam joho, jak naukowcia, polityka i hromadianyna. I Olzycz dla mene — synonim nowoi ludyny.

Opynywszys zi swoimy batkamy pisla perszoi switowoi wijny na emigracii, win u 30 rokiw duze molodym zakinczuje Karlowyj i Ukrainskyj uniwersytet w Prazi, staje doslidnykom-archeolohom, pracuje pry narodniomu muzei w Prazi i Harwardskomu uniwersyteti. Doslidzuje dejaki miscewosty w Czechoslowaczczyni i w Zachidnij Ukraini. Wydaje zi swojei dilanky kilka naukowych knyzok. Orhanizowuje w Amerycі Ukrainskyj Naukowyj Instytut. Wydaje "Rin" — swoju perszu zbirku poezij, pysze riznorodi statti do zurnaliw i czasopysiw pid riznymy psewdonimamy.

Perekonawszys raz, szczo borec-hromadianym u ciu dobu "zorstoku jak wowczycia", bilsze potribnyj, niz poet i naukowec, win ne zadumujuczys kydaje karjeru uczenoho, ambicii welykoho poeta, staje sirym bojewykom "za stiah synio-zowtyj i zbroju batkiw", szczob skinczyty w nimeckomu koncentracijnomu tabori.

Riszennia bezpoworotne. Czy dalos wono lehko?

> "Czekaje spokusa tebe ne odna,
> I powni zradlywoi znady
> Prozori ozera nauky, wyna
> Poezii pinni kaskady.
>
> Ta de toj pjankiszyj znajdesz wodohraj
> I plesa syniszi cholodni,
> Jak stawyty nohu nedbalo na kraj
> Blakytnoi czaszy bezodni?

Ne takym ludiam, jak Olzycz z formujuczym derzawnym zmyslom stojaty zaraz ostoron, kultywuwaty pasiku i sadok i zakrywaty oczi na te, szczo tu pasiku kozen — lipszyj moze u tebe zaharbaty.

Kazu "sirym", ale ne je ce tak. Nazwerch win skromnyj i strymanyj, daje druhym howoryty za sebe, ale wse dowkilla widczuwaje joho perewahu i zwerchnist.

Ta joho bozeska prostota! Nikoly win ne dawaw komus zrozumity swoju elitnist, wywyszenist nad kyms. Ale ce widczuwalos, chotiw win toho czy ni, i moze jakraz czerez tu joho bozesku prostotu.

Osobysto meni win zdawawsia nadludynoju. Ja zapereczuwala w jomu nawit usi szczodenni potreby, jak ot, napryklad, potrebu istv. Ce ne pohodzuwalos z moim ujawlenniam Olzycza, chocz do cioho win ne dawaw zadnoi sponuky: trymaw sebe zawzdy tak prynodno.

Po — mojemu, jomu jedyno prystalo nasyczuwatysia czyms takym, szczo uzywaly bozyczi rusyczіw — zolote zerno i wyna zi synich hron. Mozlywo, wynoju takoho moho ujawlennia bula joho wysoka duchowist. A welyka enerhija i praciowytist robyly wrazinnia, niby win nikoly ne widpoczywaje.

Raz, doczuwszys, szczo Olzycz poichaw za misto lowyty rybu, ne mohla powiryty: "Jak, szczob Olzycz ichaw lowyty rybu? — i wsi rezonni perekonannia malara M.: "A tak, lowyty rybu i isty, dywitsia, otak!" — tut M. pokazaw jak — mene ne mohly zbyty.

Ja skazala: dawaw druhym howoryty za sebe. Szczob bulo zrozumilo: win hurtuwaw bila sebe mystecki syly z usich dilanok i koly powstalo szczos (jak ot broszury oformlennia swiat, statti pro modernyj teatr, zbirky antolohij, czytanky dla ditej, toszczo), chocz za joho inicijatywoju i joho idejeju, pidpys pid tym stawyw chtos inszyj. Za nym mih by nastaty prekrasnyj wik, koly b use robylos dla slawy derzawy, a ne dla osobystoho honoru.

> "Nedila" — malyj taborowyj czasopys, ne maje miscia na wyczerpnu politycznu chroniku, tomu ii tut ne szukajte. Pro te, szczo nowoho dijetsia w switi sluchajte na prohramach Weczirnioi Hazety Widdilu Informacii koznoho wiwtorka i piatnyci, hod. 20!

Wysokyj, molodeczyj, z prominnymy synio-zelenymy oczyma Olzycz uosobluwaw muznist i nepochytnist. Niby win nabrawsia czohos wid Suworosty Lypy, niby projszow regulu starych rymskych lehioniw i des potajky wid usich wykupawsia w krysztalewomu hirskomu ozeri wid ledowyka. De b inaksze wziawsia w Olzycza toj switlyj duch, szczo wyprominiuwaw wid nioho?

Dyscyplina, wirnist, posluch-ce bulo u nioho szczos samo soboju zrozumile, jak te, szczo nalezyt do rebuli brancia.

I chiba ne zwuczyt, jak **morituri te salutant:**

> Chwala z Tobi, Ty, szczo w riszajuczyj czas
> Wse majesz duchowoho hartu
> Na stil pobojowyszcza kynuty nas
> Twerezo, bez zalu, jak kartu.

Prozyw win swoje molode zyttia tak, jak skazaw kolys w odnomu wirszi:

> ". . . Zyty powno, szyroko i skoro
> I urwat, jak spiw.
> Jak kolys, hority i pjanity,
> Szolomom pjuczy,
> I zyttia naopaszky nosyty
> Na odnim pleczi."

Pro joho twerdist i stijkist chaj howoryt smert w koncentracijnomu tabori. Za swidczenniam joho towaryszіw po wjaznyci, nimci ne mohly z Olzyczem niczoho inszoho zrobyty, tilky zamorduwaty.

> "O, wir u odwahy jasne bahattia
> I skynesz, jak porwanu lachu,
> I slabist, i sumniw, i mannist zyttia,
> Koly ty ne widdajesz strachu.
>
> I tak tebe chmil nalywaje uszczert
> I tak opanowuje tilo,
> Szczo wchodyt twoja upokorena smert,
> Jak sluzka bentezno-nesmilo."
>
> ("Wezi")

Oficijne powidomlennia, szczo win kinczyw samohubstwom, nijak ne myrytsia z Olzyczewoju sylno rozwynenoju widpowidalnistju do nacii, do rodyny.

Joho zyttjewyj marszrut za ostanni roky: Praha, Lwiw, Kyiw.

— Za wsiaku cinu spasty szczo mozna! Zubamy boronyty swoju zemlu wid naizdnykiw!

I jake tragiczne nezrozuminnia wid swoich ze, mowlaw, honba za posadamy, szczob ne kazaty bilszoho!

Jak tut ne skryknuty:

> "O, Nacije, duza i wiczna, jak Boh —
> Ne ce pokolinnia cholopiw —
> Chto zloto zneslawyt twoich peremoh
> Pry Korsuni i Konotopi?" ("Wezi")

Nareszti Zwizdal, czy to Saksenhausen.

Tiamyte? — Ce z uczasnyk druhych Krut, czy skorsze druhoho Zymowoho Pochodu. Jaki mali Termopily w porіwnianni z tym! Jakoi treba oczajdusznosty staty suproty woroha, koly zzadu swoi, hirsz najlutiszoho woroha?

Stalos.

Chaj ze bude tak, jak skazaw win kolys:

> ". . . Pozadu Serpen. I czeka Zwizdal,
> Ne misce straty — triumfalna brama.
> Teper wze pide u wesnianu dal
> Na wse twij szlach neuhnuto i priamo."
>
> (Tryptych III Zymowyj pochid)

Jak poet? — Olzycz dla mene synonim i nowoho poeta. Bez nasliddia rosijskoi kultury, bez ii rozdwojenosty, bez Dostojewskoho bisiw, bez isterii. Napewne za nym tuzyw Chwylowyj.

Jakos wyjszlo tak, szczo Olzycz obijszows bez "wysokoho kosnojazyczija", zrazu popaw na czyste dzerelo i des nakowtawsia krysztalnoho powitria.

De ce bulo? — U hotiw, u normaniw, rymlan, rusyczіw?

Te, szczo win wynis, jak kazut, z ekskursij do klasycznoi latyny i modernizm formy w ewropejskomu znaczinni bulo lysze dopomohohym elementom. A suttjewe — duch joho, styl — napewne ruskyj. Nam, moze, ce czudno, tomu szczo my ne zwykly dobaczaty nacjonalnyj styl dali kozaczczyny szcze j oproszczenyj wid usich atrybutiw.

Ne tak szkola neoklasyky, jak zasada mystcia — najmenszymy serednykamy docilyty najbilszoho — dala jomu — neoromantyku jadernist i zderzelywist u wyslowi.

Ewropeizm — ta welyka kultura, znannia ne tilky czuzyneckoi literatury ta obrazotworczoho mystectwa — na szastia, "ne zaiw" joho.

Pozbawlennia folkloru i zabobonu, czysta literaturna mowa, jasnyj switohlad widnosiat joho do poetiw czysto nacjonalnych, ne narodnych i ne narodnjo-nacjonalnych.

Wsia joho poezija — cilespriamowana. Tut nema l'art pour l'art-yzmu. Os ii haslo:

> "Naszczo slowa? My dilo nesemo.
> Niszszo — mystectwo i mana teorij.
> Boz nam dano znajty zyttia samo
> W Krasi nepowtorymij i suworij."
>
> ("Rin")

Tomujuczy szlachy, perejszowszy dejaku fazu poetycznosty i konkretnosty ("Rin"), Olzycz u ("Wezach") dochodyt abstraktu, do t. zw. muznioi poezii (poezija muznia i zinocza — ne pamjataju czyj ce rozpodil).

Moze tomu "Wezi", cia, cytadela ducha, jak chtos z krytykiw nazwaw, tiazka dla spryjmannia. Ce hola sut, abstraktnist i wysokist hotycznoi katedrali. Pryznatysia, za perszym razom ja ii takoz ne mohla cilkom spryjmaty. Ale jak ja rozumiju, szczo w honi do wysot zajwymy stajut detali i prykrasy!

Chto skaze: ce wze ne poezija.

Ale z tak! — poezija, moze, skorsze nadpoezija. Pisla nei bezsyli swoimy czaramy i kraszczi wzirci konkretnoi czy t. zw. zinoczoi poezii. Treba czohos osoblywoho, szczob mohlo todi zachopyty.

I de tut howoryty pro zminnyj rytm, pro epitety i metafory, pro styl kozaczczyny i podibni tuzinnia naszych dejakych krytykiw.

Styl tut je, chocz i ne kozackoi doby.

Krasywist zajwa. A krasa — wona tut straszna.

> "O, dumka, szczo tilo bez zalu ruba,
> Szczo oczi j usta twoi suszyt,
> Archanhelska sribnoholosa truba
> Hremyt kriz prostory i duszi.
>
> I mertwi wstajut i szukajut chresta,
> Ich oczi rozczachnuto-tjmiani.
> Wstajut nacze porosl, strunka i husta —
> Straszne pokolinnia tytaniw."
>
> ("Wezi")

Sprawznia krasa-zachlywa. I ce znajut sprawzni mystci. A my (zahal) tak zdribnily, szczo tiamku krasy zaminiujem poniattiam harnosty. Treba skynuty tysiaczelittia cywilizacii, projty za Olzyczem welyczezni prostory, pererodytys i, wernuwszy nazad i zrobywszy pereocinku cinnostej, znajty ii czystoju i neporocznoju.

Ale sama po sobi krasa, powtoriuju, ne zachopluje poeta, a nowe zyttia i win joho ideoloh.

Muznist. Czystist. Poswiata.

A ce zyttia maje buty barwne i powne, napjate do maksimuma. A ce zyttia maje buty zyttiam, szczob warta bulo joho prozyty.

I tak, jak ludyna i jak poet, Olzycz najpensze bojewyk-hromadianyn. (Tym okreslenniam ne chotila b sploszczyty obraz Olzycza, niby pokazawszy tilky odno joho oblyczcza zamist czotyrjoch. Ale ce te, szczo win wwazaw dla suczasnoho stanu najholowniszym)

> "O wirte, wsi mury zemnoho wpadut,
> Jak serce obernesz u surmu.
> Najwyszczi bo wezi duchowosty zdut
> Twojoho szalenoho szturmu."
>
> ("Wezi")

Aschaffenburg, 14. 2. 1946.

Amerykanska Armija dali charczuwatyme DP

Szczodennyk Amerykanskoi Armii "The Stars and Stripes" prynosyt w czysli z dnia 21-ho lutoho take zwidomlennia:

"Armija bude dali dawaty osnowni charczi dla DP w amerykanskij zoni, zhidno z umowamy nowoho dohoworu, pidpysanoho wczora UNRRA i holownoju Kwatyroju armii.

Zobowiazannia armii po widnoszenni do DP wkluczajut: dostawu charcziw, palywa, odiahu, mebliw, posteli, pidderzku, medycznu dopomohu. Wona takoz dali bude widpowidaty za prowedennia w zyttia zakoniw i ladu.

Wijskowa wlada zhidna widbuwaty narady z dyrektoramy taboriw UNRRA w takych najpersze wypadkach, de DP mozut buty predmetom rewizii, aresztu abo zaderzennia. UNRRA bude keruwaty centramy DP, operacijamy centralnych biur w sprawi rozszukiw; dali UNRRA bude pidderzuwaty dani i dopomahaty koordynuwaty planuwannia Objednanych Nacij w sprawach repatrijacii DP.

Zawdannia presy

pytanniam hospodarskym i socijalnym, koly npr. u Halyczyni najbilsze uwahy pryswiaczuwaly aktualnym pytanniam praktycznoi polityky j orhanizacii.

A maly my publicystiw wysokoi marky, jak P. Kulisz, M. Drahomaniw, Iwan Franko, Bol. Barwinskyj, Wol. Nawrockyj, Wiaczeslaw Lypynskyj M. Hruszewskyj, Jewhen Lewyckyj, Wol. Ochrymowycz, Stepan Tomasziwskyj, Roman Sembratowycz, Osyp Nazaruk-za wyniatkom dwoch ostannich, wsi inszi buly neprofesionaly. Ce starszi. I sered molodszych, osoblywo na Naddniprjanszczyni, bulo szcze bilsze talanowytch publicystiw, j pojawylysia wze j profesijni publicysty ta zurnalisty. Z moralnoho boku ukrainska presa stojala wysoko. Brukowoi zowtoi presy u nas ne bulo. Tomu ne bulo u nas cijeji hnyli, jaku zwyczajno szyryla brukowa presa.

Znaczinnia ta zawdannia ukrainskoi presy w suczasnij emihracii szcze trudnisze ta widpowidalnisze, jak bulo w normalnych czasach na batkiwszczyni. Persze zawdannia ii teper-ce moralna pidderzka ta skriplennia wiry w naszi wlasni nacjonalni syly, u susznist naszych zmahan ta w ich ostatocznu peremohu. Druhe — ce orhanizacija cych syl do spilnoi planowoi praktycznoi praci sered stworenych siohodni obstawyn ta ochorona pered znewiroju j moralnym zalomanniam i pidhotowa do tworczoi praci w majbutnosti. Pry ciomu koznomu treba widdaty jomu nalezne, nikoho ne obrazuwaty j nikomu ne robyty krywdy, jak ce howoryly stari rymlany. I pysaty tak, szczob pro tu samu sprawu howoryly fakty.

("Chrystyjanskyj Szlach", Karlsfeld)

Z mynuloho naszoho kraju (3.)

Pro zaporozku Sicz i Samijla Kiszku

Napysaw prof. Dmytro Doroszenko

Oseredkom kozaczczyny, ii kolyskoju czy hnizdom, bulo poberezzia Dnipra miz Kyjewom ta Czerkasamy. Tut po horodach, u Trachtemyrowi, Kanewi, Czerkasach kupczylasia "horodowa" kozaczczyna; zwidsy wybyralasia wona w pochody na tatar ta turkiw pid prowodom takych swoich watazkiw, jak Daszkewycz, Bajda-Wyszneweckyj, Ruzynskyj ta inszi.

Nastupajuczy wse dali j dali na piwden, kozaky staly widczuwaty potrebu zalozyty sobi ukriplenyj "Kisz", abo "Siczu", jak todi kazaly, des nyzcze porohiw Dnipra, blyzcze do tatarskych koczowyszcz, szczob maty sobi postijnu, jak teper kazut, bazu dla wijskowych operacij. Wze Bajda-Wyszneweckyj robyw sprobu zalozyty takyj kisz na ostrowi Chortyci, ale dowho wtrymatys sered bezludnoho stepu, daleko wid ludskoho zytla, jomu ne poszczastylo. Projszlo odnacze jakych paru desiatkiw lit, i my baczymo wze postijnu "Zaporozku Sicz" na ostrowi Tomakiwci, trochy nyzcze Welykoho Luhu na Dnipri. I cia Sicza staje oseredkom Nyzowoi zaporozkoi kozaczczyny, jaka wze widrizniajetsia wid kozaczczyny horodowoi, osiloi, szczo mala swoi oseli, hospodarstwo, simji. Na Nyzu, na Siczi, perebuwaly kozaky, bezsimejni, jakym rodynu zaminialo siczowe towarystwo i jaki zyly w umowach wijskowoho taboru.

Zyly w duze suworij obstanowi, meszkaly w prostych kureniach, pletenych z chmyzu j ukrytych kinskymy szkiramy dla zachystu wid doszczu j witru, terpily czasto holod i wsiaku nedostaczu. Zate bula tut wolna wolia, ne te, szczo po horodach, pid samym okom i pid dohladom koroliwskych starost. I wsi, chto szukaw tijei woli, komu nudno bulo "sydity w zapiczku", koho ne wabylo spokijne rodynne zyttia i myrna hospodarska pracia, a natomist — manyly do sebe lycarska slawa, ti podawalysia na Sicz, za porohy. Tut u wicznij nebezpeci, wicz-na-wicz iz worohom i w postijnij z nym borotbi formuwalosia siczowe kozacze towarystwo, wykowuwalas i zahartowuwalasia lycarska wdacza. Stworylasia napiwczernecza, napiwwijskowa orhanizacija, szczos nacze lycarskyj orden. Zinky na Sicz ne dopuskalysia. Zytlo i strawa buly spilni. Zyly po swoich osoblywych zwyczaiach ta zakonach, prystosowanych do suworych umow postijnoi wijny. Wiczna nebezpeka j suwore zyttia pomalu wyrobyly u nyzowych kozakiw swojeridnyj asketycznyj (czerneczyj) pohlad na zyttia, prezyrstwo do wtich ta rozkosziw. Chocz szczaslywi pochody zbahaczuwaly czasom zaporozke towarystwo duze kosztownoju zdobyczczu, ale sered pusteli daleko wid osiloho ludskoho zyttia, jaku wahu mohly maty bahatstwa i skarby? Tilky widbyta u woroha kosztowna zbroja abo koni mohly tiszyty suworoho kozaka-zaporozcia. A resztu win widdawaw na okrasu Bozych chramiw, na manastyri ta na dobri dila, ot jak na wykup polonenych iz newoli.

Otak malujetsia zyttia Zaporozzia wze w perszi desiatylittia isnuwannia siczowoho bratstwa, cebto w kinci XVI. wiku. Tak malujut joho tohoczasni podorozni, jakym poszczastylo pobuwaty na Siczi. W 1581 roci odyn kozakujuczyj polskyj pan, Samijlo Zborowskyj, zibraw kozacku druzynu j wybrawsia z neju na Sicz. Wze na riczci Samari wyszcze porohiw zastaw win watahu w 200 kozakiw, jaki lowyly dla siczowoho towarystwa rybu. Jomu daly prowozatych, szczo pereprawyly Zborowskoho czerez porohy j prowely na Sicz, jaka mistylasia na malenkomu ostrowi Tomakiwci na Dnipri. Tut zastaw Zborowskyj kolo 3000 siczowykiw, jaki duze rado joho prywitaly, obraly joho swoim "Zaporozkym hetmanom", podaruwaly jomu bulawu j widbuly pid joho prowodom pochid u tatarski stepy.

1594 roku Zaporozzia pryjnialo w sebe szcze znaczniszoho hostia. Buw nym posol wid nimeckoho imperatora Erich Lassota. Slawa pro kozacki pochody proty newirnych dosiahla wze zachidnioi Ewropy, i majze odnoczasno rymskyj papa i nimeckyj imperator wyslaly posliw na Zaporozzia, szczob prysohlasyty kozakiw do uczasty u wijni z turkamy. Papskyj posol ne doichaw do Siczi; win pobuw lysze na Podilli, de zustriwsia z dwoma kozackymy watazkamy i peredaw czerez nych dla kozakiw hroszi. A Lassoti poszczastylo probratys az na Sicz, kudy win prybuw na czownach Dniprom iz samoho Kyjewa.

Sicz mistylasia todi wze na nowomu misci, nad riczkoju Bazawlukom, doplywom Dnipra z pra-

Uwaha!

W nedilu 3-ho bereznia o hod. 21-y prychodte, bud laska, na

157 Peredawannia Weczirnioi Hazety

Na trybuni wystupajut hosti zo Zjizdu Presy.

woho boku. Kozaky prywitały imperatorskoho posla salutom iz harmat. Tomu, szczo zaporozkyj hetman Bohdan Mykoszynskyj buw u pochodi z 1500 kozakamy na 50 czajkach, Lassota musiw dozydaty joho powerotu, zywuczy w zwyczajnomu kozackomu kureni. Razom iz nym dozydawsia powerotu hetmana j moskowskyj posol, szczo pryichaw za tym samym, szczo j Lassota: zaprosyty siczowe kozactwo do spilky w borotbi z tataramy. 400 kozakiw trymały na Siczi wartu, a reszta perebuwała w stepu j na rybnych lowach. Usioho w kozackomu rejestri znaczylosia 6000 "bratczykiw" — czleniw siczowoi hromady. Koly powernuwsia Mykoszynskyj, widbułasia uroczysta rada, na jakij prywitały Lassotu, a win proczytaw hramotu Rudolfa II, i peredaw wid nioho darunky: korohwy, truby, bubny i 8000 dukatiw. Kilka den welysia perehowory i stały na tomu, szczo koly cisarske wijsko wdaryt na turkiw, zaporozci zrobłat dywersiju na suchodoli j na mori. Jak tilky skinczylysia perehowory, to zahrymiły bubny, dano bulo 10 załpiw z harmat, a wnoczi puskałys rakety. Koly Lassota wyizdyw z Siczi, jomu bulo podarowano z siczowoi skarbnyci szubu z kunyc i szapku z michu czornoi łysyci. Wyriazały joho na haleri, widbytij u turkiw, prowozały z muzykamy i salutamy z harmat. Zaporozci wze mały swoju flotu z welykych bajdakiw-czajok ta z tureckych haler; mały j znacznyj kinskyj remont: cili tabuny konej wypasałysia na ostrowi Chortyci.

Wse ce pokazuje nam, szczo siczowa orhanizacija za korotkyj czas dosiahla znachnoho rozwytku ta szczo daleko w stepu za porohamy powstaw wilnyj kozaczyj oseredok, nezaleznyj wid korolewskoi wlady, — tak jak pidlahały ij horodowi kozaky, szczo meszkały w Kanewi ta Czerkasach. W 1569 roci Naddniprianska Ukraina po dohoworu w Lublyni bula widdilena wid Welykoho Kniaziwstwa Lytowskoho j pryluczena do Polszczi. Polski koroli nastanowyly swoich wojewod ta starostiw, i ti poczały prybyraty horodowe kozactwo do ruk. Chto ne chotiw pokydaty swoje chaziajstwo, toj myrywsia z nowoju władoju, a chto bilsze dorozyw swobodoju, toj podawsia na Zaporozzia, i tomu czysło nyzowoi kozaczczyny rozrostałosia z koznym rokom. Wona poczuwała sebe nezaleznoju, wstupała w sojuzy z czuzozemnymy derzawamy j widbuwała spilni pochody na Krym i Tureczczynu.

Swoju starszynu wybyraly nyzowi kozaky na radi: koszowoho otamana, kurinnych otamaniw, pysaria, dowbysza ta inszych uriadowciw. Koszowoho nazywały inodi "hetmanom", napodobluiuczy polakiw, ale polskyj uriad ne wyznawaw cijei nazwy j zwaw kozackych watazkiw prosto: "starszyj Wijska Zaporozkoho". Pid prowodom cych "starczych" widbuwały zaporozci wze w druhij połowyni XVI. wiku smiływi morski pochody, pereplywajuczy na swoich czajkach burchlywe Czorne more i napadajuczy na Trapezunt, Synop, Carhorod, na krymske j bolharske poberezzia. Ci to heroiczni pochody j najbilsze proslawyły zaporozku kozaczczynu na uwes chrystyjanskyj swit. Nawit sam tureckyj litopysec, pyszuczy pro morski pochody kozakiw, pryznawsia, szczo, "ne mozna na wsij zemli znajty ludej smiływiszych, szczo mensze b dbały pro zyttia, mensze b bojałysia smerty", jak kozaky. Ta ne zawzdy ci pochody kinczałysia szczasływo. Trapłałosia tak, szczo ne raz buria rozhaniała kozacku flotyliju j topyla lehki czajky; buwało j tak, szczo turecka flota rozbywała czajky z harmat, i chto z kozakiw ne wtonuw u morskych chwylach, toj popadaw u polon. Dola polonenych bula zachlywa. Koho ne wbywały na palu, ne czipłały za rebra na zalizni haky, jak Bajdu, toho zawdawały na katorhy, cebto prykowuwały do law na tureckych korablach, t. zw. katorhach, i prymuszuwały hrebty: katuwały, hoduwały hirsze jak chudobu, i tilky micna kozacka natura mohla inodi cilymy rokamy wynosyty ci muky. Ale trapłałos ne raz i tak, szczo kozakam-newilnykam udawałos powstaty, rozkuwatys, opanuwaty zbroju i zawołodity korablem. Istorija znaje taki wypadky, a kozacka duma pro Samijła Kiszku, najkraszcza j najdowsza z usich dum (wona maje az 390 riadkiw) opowidaje nam same pro taku pryhodu.

Samijło Kiszka, zaporozkyj koszowyj, distawsia des koło 1575 roku, pidczas morskoho pochodu, do polonu j probuw u newoli cilych 24 roky. Win praciuwaw na katorzi, prykutyj do lawy, znosiaczy hołod i chołod ta tiazku praciu wden i wnoczi. Duma opowidaje, jak iz mista Trapezunta wypływaje turecka halera, a na nij Alkan — pasza z turkamy ta janyczaramy, i hrebut weslamy na tij haleri kozaky-newilnyky, sered nych "zaporozkyj hetman" Samijło Kiszka, wijskowyj suddia i wijskowyj surmacz. Nad nymy za dohladacza Ilasz-poturnak, cebto poturczenyj chrystyjanyn,

Kluszuyk halerskyj,
Sotnyk perejaslawskyj,
Nedowirok chrystyjanskyj,
Szczo buw 30 lit u newoli,
24, jak staw na woli,
Poturczywsia, pobusurmanywsia
Dla panstwa welykoho,
Dla łakomstwa neszczasnoho.

Doruczeno jomu wid paszi:

Połuczcze bidnoho newilnyka dohladaty,
Z riadu do riadu sazaty,
Po 2, po 3 starii kajdany isprawlaty,
Na ruky, na nohy nadiwaty,
Czerwonoi tawołhy po dwa dubci braty,
Po szyjach zatynaty,
Krow chrystyjansku na zemlu prolywaty.

Ilasz-poturnak sumlinno wykonuie swoju służbu, ale na nioho odnoho razu napadaje tuha, i win ide do Kiszky, szczob pohoworyty z nym ridnoju mowoju, nese z soboju napij, sam pje i Kiszku czastuje. Kiszka nepomitno wylywaje wyno, a Ilasz upywajetsia i padaje sonnyj. Todi Kiszka wyjma spid joho holowy kluczi, widmykaje kajdany na kozakach, newilnyky chapajut zbroju, napadajut na sonnych turkiw, opanowujut haleru j szczasływo wertajutsia na Sicz. Wony prywoziat bahatu zdobycz i diłat ii na 3 czastyny: odnu dajut na Mezyhirskoho Spasa, na Trachtemyriwskyj manastyr i na Siczowu Pokrowu; druhu diłat miz kozakamy, a tretia jde na spilnyj benket.

Samijło Kiszka — postat istoryczna. Widomo, szczo kozaky obrały joho w nahorodu za dwadciatyczotyrylitni muky na katorzi za koszowoho, i wlitku 1600 roku win braw uczast iz zaporozciamy w pochodi polskoho wijska na Moldawiju, a w nastupnim 1601 roci wyruszyw na czoli 2000 zaporozciw u Lywoniju, de polske wijsko wojuwało z szwedamy. Tut Kiszka nałozyw u boju hołowoju. Kozaky prywezły tiło swoho otamana na Ukrainu j pochowały joho w Kyjewi na Podoli, u zbudowanij nym szcze za zyttia cerkwi sw. Mykoły.

Olena Teliha

Czolowikowi

Ne cwitut na wikni herapii
Sonnyj symwol spokijnych budniw.
My wwes czas stoimo na hrani
Newidomych szlachiw majbutnich.

*

I tomu, szczo w soncia poloni
Ne trymajut nas reczi j stiny
Ni na den w duszi ne cholone
Molode bazannia czynu.

*

Szczo nam szczastia solodkych zwyczok
U nezminnych obijmach domu, —
Moze zawtra wze nas wiklycze
Kanonada hriznoho hromu.

*

I napruzenyj pohlad chocze
Widszukaty, u tmi hlybokij,
Blyskawok fonatyczeni oczi,
A ne misiacia mrijnyj spokij.

Baltijciw ne wysylatymut nasylno do domu

Amerykanska wijskowa hazeta **"The Stars and Stripes"** pysze w nomeri z dnia 23-ho lutoho: "Heneral Mc Narney z prytyskom zapereczyw uczora wistku pro te, szczo amerykanska wijskowa włada planuwała wysyłaty baltijciw z amerykanskoi zony nazad do ichnich krain.

Nasylne widsyłannia baltijciw w krainy, z jakych wony prybuły, nikoly ne rozhladałosia. Ne bulo nawit namiru ce robyty, za wyniatkom wypadkiw z wojennymy złoczynciamy abo tymy, szczo perebuwajuczy pid opikoju amerykanskoi armii porobywy złoczyny.

Mc Narney zajawyw: "Jakszczo j koly bud jakomus odyncewomu baltijcewi, abo inszomu prynaleznomu do Objednanych Nacij dokazut, szczo win buwszyj spiwrobitnyk nacystiw, — todi jomu widberut prawa DP Objednanych Nacij i wid nioho zwilniatsia. W centrach DP amerykanskoi zony perebuwajut majze 75 000 baltijciw; bilszist iz nych ce deportowani na prymusowi roboty, chocz dejaki prybuły siudy z własnoi woli".

Borotba z partyzanamy u Polszczi

Amerykanski hazety powidomlajut, szczo 18-a polska dywizija syłoju w 6000 wojakiw uwijszła w zasnizeni lisy bila Bilostoku, szczob wybyty z nych bandy N.S.Z. General Gustaw Paszkiewicz, szczo misiac tomu powernuwsia z Anhlii, zakynuw N.S.Z., szczo wony po bandytsky teroryzujut Polszczu wbywanniam selan, pidhotowluwanniam katastrof poizdiw. Win zajawyw, szczo heneral Anders, komanduwacz polskymy zbrojnymy syłamy w Anhlii finansuwaw i pidderzuwaw dii NSZ. W bandach majut buty nimci, polski i rosijski dezertery, a takoz bahato baltijciw.

Zjizd polskych zurnalistiw

W dniach 10-ho i 11-ho lutoho w Epstein bila Frankfurtu widbuwawsia zjizd polskych zurnalistiw z trjoch zachidnych zon okupowanoi Nimeczczyny. W zjizdi wziały uczast bilsze 50 zurnalistiw i hostej. Zorhanizuwawsia tam **"Syndykat Polskych Zurnalistiw w b. Rajchu"**, czlenamy jakoho stały 28 zurnalistiw ta kilkoch aplikantiw. Hołowoju syndykatu wybrały **red. Klaudjiusza Hrabyka** zi Lwowa (teper Ludwigsburg), zastupnykom W. Załeskoho z Münchenu, czlenom uprawy m. i. red. Białasiewicza.

Perszyj zjizd polskych zurnalistiw wysłowyw podiaku objednanym Nacijam, stwerdyw, szczo niodna z demokratycznych zasad ne zdijsnena u Polszczi i wysław telehramy z prywitamy dla prezydenta Raczkewycza i premjera Arciszewskoho w Londoni. Wełyku promowu na zjizdi skazaw p. Hrabyk. Hołowa rady polskoho objednannia w Nimeczczyni, **Zygmunt Rusinek**, howoryw pro zawdannia polskoi presy w Nimeczczyni.

Cila polska presa publikuje szyroki zwity iz zjizdu.

Z ostannioi chwylyny

* W Katowyciach zasudyly na smert buwszoho komandanta koncentracijnoho taboru w Oswiecimi (Auschwitz), Karla Kupanicka.

* Rumunskyj premijer-minister Groza zajawyw, szczo rumunski wybory pryznaczeni na kinec bereznia, budut mabut peresuneni na kinec lita.

* Radjo Moskwa powidomlaje pro te, szczo bilsza czastyna sowjetskych okupacijnych wijsk pokynuła Mandzuriju.

* Prowidnyk anhlijskych liberaliw, Archibald Sinclair, zaproponuwaw anhlijskomu uradowi zaprosyty marszała Stalina do Londonu na paradu peremohy.

* Za powidomlenniamy warszawskoi presy, buwszyj szef italijskoho heneralnoho sztabu, general Mario Roatta, perechowujetsia miz polskymy widdiłamy generała Andersa w Italii.

* Japonski wijska na ostrowi Bali piddałysia w szist misiaciw pisla zakinczennia wojennych dij na Tychomu Okeani alijantam.

* Papa Pij XII swiatkuje 2-ho bereznia swij den narodzennia, w jakomu zakinczuje 70 rokiw zyttia. Papa, szczo w cywilnomu stani nazywawsia Jewhen Pacelli buw wyswiaczenyj w czerwni 1899 roku. Papoju wybrały joho 2-ho bereznia 1939.

* Prezydent USA Truman pryznaczyw buwszoho keriwnyka wojennoho urjadu dla spraw produkcii Julija A. Kruga ministrom wnutriszanich spraw USA na misce ustupywszoho Harolda Ickesa.

* Buwszoho finskoho prezydenta derzawy Risto Ryti zasudyly 21-ho lutoho do 10 rokiw katorznych robit za te, szczo win dowiw Finlandiju do wijny z Rosijeju. B. premijer Linkomies i ministr finansiw Tanner distały po 5 rokiw takoho z uwiaznennia.

Ukrainske zyttia na czuzyni

Objednannia Mystciw Ukrainskoi Sceny

(Własna informaxija) Protiahom 27-ho ta 28-ho lutoho w Augsburzi widbuwawsia zjizd mystciw ta dijacziw ukrainskoi sceny na emihracii. Na zjizd prybuło **ponad 100 delehatiw** z usich okupowanych zon Nimeczczyny. Uczasnyky zasłuchały kilka dopowidej pro zawdannia ukrainskoho scenicznoho mystectwa na czuzyni, zokrema takych naukowych dijacziw, **jak prof. Doroszenka, Dr. Szlemkewycza,** mysteckoho keriwnyka augsburzkoho ukrainskoho teatru **Wolodymyra Blawackoho** ta inszych. Pysmennyk i dramaturh **Jurij Kosacz** czytaw swoju nowu dramu.

Po dowhych dyskusijach zatwerdzeno statut Objednannia Mystciw Ukrainskoi Sceny (OMUS) ta obrano uprawlinnia OMUS na czoli z rezyserom Blavackym ta sekretarem Kuryłom. Postijne misce osidku uprawlinnia OMUS wyznaczeno w m. Augsburg (S.).

Regensburzke "Slowo" — Lesi Ukrainci

Regensburzkyj ukrainskyj tyznewyk "Slowo" pryswiatyło znacznu czastynu swojoho czysła z dnia 24-ho lutoho Lesi Ukrainci. Switozor Drahomaniw pomistyw wełyku stattiu "Iz spohadiw pro Lesiu Ukrainku", szczo prynosyt bahato cikawych epizodiw z zyttia pysmennyci, zokrema pro ii perebuwannia w Bolharii. Druha stattia, P. Oksanenka, zajmajetsia "Poezijeju woli i dii", dajuczy zwiazku charakterystyku tworczosty i ducha welykoi ukrainky.

Nowyj cerkownyj zurnal

W Eslingeni wyjszło persze czysło nowoho ukrainskoho cerkownoho czasopysu **"Cerkwa i Zyttia"**, zurnalu dla duchowenstwa i wirnych Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawosławnoi Cerkwy na Würtemberg-Baden. Zmist zurnalu krim archypastyrskoho posłannia jepyskopa Płatona, prynosyt duze cikawyj wyimok iz knyhy "Prawosławna Cerkwa" pera prof. D. Doroszenka, słowa na nedili, urywok z knyhy "Stryboza wnuka" **Fedora Dudka**, stattiu Cerkwa i emihracija, dopysy z misc, politycznu chroniku, zinoczu storinku i nawit muzycznyj dodatok z notamy "Molytwy za Ukrainu". Czasopys widbytyj na szapirografi. Redakcijny kolehii "Cerkwy i zyttia" bazajemo pownoho uspichu w praci.

Z widoma prowincjonalnoho amerykanskoho wijskowoho gubernatora w Stuttgarti, pry Cerkownomu Uprawlinni jepyskopa UAPC w Esslingeni widkryły presowo — wydawnyczyj widdil. Krim 2-tyznewoho zurnalu "Cerkwa i Zyttia" widdil pidhotowlaje do druku ciłu nyzku cerkowno — bohosłuzbowych knyzok ta lektury relihijno-moralnoho zmistu dla szyrokych mas.

Z Bambergu

(Korespondencija "Nedili") Neszczodawno zahostyw do nas miscewyj polskyj teatr z rewijeju "Amerykanske tempo", pera Romana Jaglarza. Wystupały krim samoho awtora, widomoho szcze z warszawskoi sceny, takoz solist-baryton Aleksandrowicz, dali Stella Stefani, Rudka, Nina Matułowa, Janina Tomeczko, Irko, Olgerd Pawłowicz i insz. W "Amerykanskomu tempi" awtor dotepno wysmijuje osobu komandanta taboru, jakyj namahajetsia wse taborowe zyttia pidporjadkuwaty sobi, uwazajuczy, szczo tabir-ce win.

Hostynnyj wystup teatru Jaglarza trywaw dwi hodyny. Podobałysia kilka wdałych skecziw. Jaglarz rozbawyw ludej swoimy wlucznymy dotepamy. Odnacze choczemo zwernuty uwahu na odyn moment: w usich wystupach, zokrema pisniach brenila tuha za batkiwszczynoju, szczo i ukrainskomu hladaczewi hlyboko zapadała do sercia. (J).

Likwidacija taboru w Sonthoien

Tabir pereselenych osib u Zonthofeni perestaw isnuwaty. Taborian rozmiszczeno widpowidno do nacionalnostej po inszych taborach; ukrainciw pereselyly do Obersdorfu ta Immenstadtu. Czastyna zhołosyłasia pid prowodom inzenera F. dobrowilno do Oberammergau, de prymiszczeno rosijan. Tam majut z ukrainciw stworyty nacionalnu hrupu.

Studenty i stypendii

"Komisija Dopomohy Ukrainskomu Studenstwu" zaklykaje usich ukrainskych studentiw i studentok, szczo potrebujut dopomohy, a wpysani na wysoki szkoly j rozpoczały nauku, wnosyty czerez swoi studenski orhanizacii ta dotyczni filii w Müncheni, Regensburgu, Augsburzi j Honnoveri widpowidno udokumentowani prochannia za stypendijamy na zymowyj semestr 1946 roku. Studenty z okolyc, de nema filij mozut zwertatysia wprost do "Komisii" na stworyty nacjonalnu hrupu.

Koroko zwidusil

* **Amerykanska presa powidomyla,** szczo zhidno z instrukcijamy Jaltynskoi umowy ta teperisznimy dyrektywamy tretioi armii, sowietskij władi **wydały w misti Hof 2 poizdy iz 1590 sowietskymy hromadianamy,** szczo w rjadach Wehrmacht borolysia proty swoich towaryszizemlakiw. Rosijski obwynuwaczennia proty koznoho repatrijanta rozhladałysia rozwidczoju służboju wyzczych amerykanskych starszyn.

*

* **75 litnij danskyj korol Christian zachworiw** na zapalennia leheniw.

*

* **Buwszoho japonskoho generala Jamaszitu,** zasudzenoho za zwirstwa japonskych wojakiw na Filipinach wojennym sudom, powisyły w Banos, na piwdenwid Manily.

*

* **Francuzka suspilnist protestuje** riszucze i hołosno proty wykonannia zasudu smerty na **espanskomu respublikanciu Garcia Granda** i dewiatioch inszych respublikanciach. Francuzki nacjonalni zbory domahajutsia zirwaty dyplomatyczni znosyny z Espanijeju henerala Franco. Francuzka opinija oburena tym hłybsze, szczo espanskyj urjad ne wziaw na uwahu ostorohy Francii, a sam Franco dedali wse bilsze j bilsze zahostriuje kurs. Espanski studenty demonstruwały na czest swoho dyktatora.

*

* **24-ho lutoho zatonuw miz portamy Hamburg i Cuxhaven paroplaw "Lichtmark".** Pobojujutsia, szczo w awarii zahynuły 102 osoby. Nimecki j brytijski korabli wstyhły wratuwaty łysze 8 osib załohy.

*

* **Doktor W. A. Vissert Hooft,** holandskyj heneralnyj sekretar Cerkownoi Konferencii w Zenewi zajawyw, szczo cerkowni dostojnyky, jaki perebuwajut w Zenewi zadumujut na zakinczennia konferencii wysłaty **poslanija do wsich protestanskych i prawoslawnych cerkow switu.** Okrema pidkomisija konferencii zajmajetsia pytanniam pro sklykannia litom 1948 roku switowoho kongresu wsich chrystyjarskych cerkow dla osnuwannia ustanowy dla miznarodnich spraw.

*

* **Hazeta "Die Neue Zeitung"** pysze 25-ho lutoho: Miznarodnie połozennia wykazuje elementy napruzenosty miz welykoderzawamy. Zokrema nezadowilnwi **anhlijsko-rosijski wzajemyny;** ale takoz i stosunky miz Rosijeju ta derzawamy, szczo sympatyzujut SSSR z odnoho boku, i derzawamy, jaki orijentujutsia na zachid widznaczajutsia znacznoju rozbiznistju w pohladach.

*

* **Bilsze trjoch milioniw argentynskych wyborciw** widdały swoi hołosy w wyborach, jaki pokazut, chto z dwoch kandydatiw: połkownyk Peron, czy respublikanskyj kandydat dr. Tamborini stanut na czoli argentynskoho urjadu na najblyzczych szist rokiw. Wybory widbulysia bez incydentiw. Ich ostatocznyj wyslid bude widomyj za 30 dniw.

Widijszly wid nas

† Iwan Czerniawa

I znow do poczotu imen ukrainskych pysmennykiw i publicystiw, szczo zhynuly wid ruky hitleriwskych ustanow abo w czasi wojennych podij (O. Olzycz, Jurij Lypa, Z. Procyszyn, O. Teliha, Rostyslaw Woloszyn, J. Pozyczaniuk i inszi) pryjednujetsia imia molodoho nadijnoho romanista j talanowytoho publicysta **Iwana Czerniawy** (sprawznie imja Omelan Kicyla).

Iwan Czerniawa, czlen lwiwskoi literaturnoi hrupy "Lystopad"-awtor holosnoi w swij czas (1931/32) sproby fantastyczno-propagandywnoho romanu "Na schodi myl", a razom wze zriliszoho powistewoho narysu "Ludy z czornym pidnebinniam" (widnosyny w Zachidnij Ukrain w trydciatych rokach).

Krim cych wydanych okremo riczej, drukuwaw bahato talanowytych nowel u periodyci (npr. zurnal "My"). Buw odnym iz nadijniszych prozaikiw Zachidnoi Ukrainy molodoho pokolinnia. (1913), formoju-realist, szczodo zmistu szukaw skladnych psychologicznych konfliktiw. na suspilno-pobutowomu tli. (Eksperymentuwaw tez u naprjamku francuzkoho siurrealizmu, szczo z nym znajomywsia czerez polsku literaturu).

Prowiw ostanni roky swoho zyttia w Warszawi i w ii okolyciach, de w 1944 joho zaareesztuwaly nimci j zakatuwaly w perszu z nicz niszych predstawnykiw.

Ukrainska mystecka proza wtratyla w Iwani Czerniawi odnoho z cikawiszych i kulturniszych i kulturniszych predstawnykiw.

Jurij Kosacz.

† Andrij Serbynenko

Z brytijskoi zony, z okolyc Hannoweru prywezly nam sumnu wistku: ne stalo miz zywymy Andrija Serbynenka, odnoho z najwyznaczniszych ukrainskych nakladciw i knyhariw, odnoi z najpopularniszych postatej staroi emihracii, szczo szukala szczastja dla Batkiwszczyny i dorohy do borotby za ii majbutnie na brukach Prahy, Berlinu, Paryza i Londonu. Az hodi powiryty, szczo usmichnenyj wlasnyk jedynoi w Berlini knyharni j antykwarni, toho sprawznioho centru mandriwnoi Ukrainy na nadszprewskij Rankestrasse, wze nikoly ne wydawatyme j no prodawatyme ukrainskych knyzok i wze nikoly ne zajde do niodnoi ukrainskoi redakcii zi swojeju newidkladnoju palyczkoju, j czornooprawlenymy szklamy Andrij Serbynenko pochodyw iz Kyiwszczyny, buw zawziatym kooperatorom, awtorom widomoho w swij czas kooperatywnoho pidrucznyka, i prywiz iz soboju na daleki szlachy skytalszczyny optymizm ta newidomu w teperisznich "konserwnych" czasach palkist praci. W joho knyharni schodylysia j zustriczalysia my wsi, szczo nas dola kydala miz mury czuzoho pryreczenoho na zahladu mista; dechto z nych, stara gwardija: Oleksander Sewrjuk, Jakiw Halczewskyj-Wojnarowskyj, Mykola Porsz, i inszi widijszly wze dawnisze tudy, kudy j win teper. Ostanni roky, roky pozez i nalotiw ne buly pryhozymy do plekannia knyzkowoi kultury. Odnoi noczi zhorila i knyharnia Serbynenka, a win sam dowho dniamy wystojuwaw nad czornoju jamoju, szczo lyszylasia na ii misci i dumaw, dumaw, mabut knyzky i druziw zhadujuczy. Potim znow wziawsia do praci, ne zwazajuczy na niszczo zalozyw nowu knyharniu, wywiz czastynu knyzok pid Hannover i tam dali poszyruwaw ukrainske drukowane slowo. I os teper cia czorna wistka . . . Chaj jomu tychomu bukinistowi znad Dnipra i Szpree, usmichnenomu pryjatelewi bezzachysnych i holodnych na chlib i na ridne slowo "Ostarbeiteriw", newsypuszczomu i zawzdy aktywnomu praciwnykowi ukrainskoi knyzkowoi kultury nacze tonki szowkowi storinky ulublenych knyzok szepotiat nad mohyloju zori na czuzyni.

KTB.

Rozszuky

Ihorja Strilkowskoho rozszukuje batko, Borys Strilkowskyj, DP Center, Schweinfurt — **Dmytryszyn Marija** teper w tabori UNRRA Aschaffenburg szukaje: Dmytryszyna Iwana iz Stanyslawowa, nar. I. VI. 1915 — **Pahuta** Wira tez w Aschaffenburzi prosyt wistok pro brata Jewhena Pahutu, ur. 10. II. 1925 — **Emilija Lipinska** z taboru UNRRA w Bamberzi, tabir 6 kimnata 6, rozszukuje rodyn Lypynskych i Lapczakiw ta Diaczkiw z sela Zalissia czortkiwskoho powitu.

Nasz Opikunczyj Sud

W naszomu tabori stworeno Opikunczyj Sud, szczob daty dopomohu materiam i ditiam, jaki opynylysia w skrutnomu polozenni.

Jak widomo, nimci wywezly prymusowo z Ukrainy, Polszczi ta inszych krain kilka milioniw ludej.

Ne zwazajuczy na tiazki obstawyny, zyttia wyjawylosia mioniszym, chocz bahato ludej zahynulo, ale bahato szcze lyszylosia pry zytti, sered tych szczo ich wywezly, majze polowyna prypala na zinok, am tam, de je zinky j czolowiky — pryroda zawzdy wizme horu i ludy pocznut luczytysia w pary, to w formi cerkownoho szlubu, to prawnoho cywilnoho abo zwyczajno zyty na wiru. Ricz pryrodna, szczo naslidkom takych widnosyn je dity.

Do cioho treba dodaty, szczo bahato ludej z tych abo inszych pryczyn ne mohly lyszytysia na batkiwszczyni, ale wtekly na zachid razom z zinkamy i ditmy. W dorozi neraz buwalo, szczo batky hubyly ditej, neraz buwalo, szczo j sami batky des zahubylysia u wojennij churtowyni, a dity znajszlysia u czuzych ludej.

Koly nawit za myrnych czasiw dla ditej potribna bula oficijna opika, to z wona je najpotribnisza teper, koly tak bahato ditej stratyly batka abo matir abo j oboch batkiw. Wizmemo takyj pryklad: dytyna ne maje oboch batkiw odnak znajszlysia ludy, szczo faktyczno zaopikuwalysia toju dytynoju; ale w interesi peredowsim dytyny lezyt, szczoby toj stan buw prawno unormowanyj, szczob bulo widomo, chto je opikunamy, ustalennia, szczo wlasne wony zaopikuwalysia dytynoju, bo treba pamjataty, szczo taka opika je perszyj krok do ustanowlennia dytyny. Beremo druhyj wypadok; dytynoju nichto ne opikujetsia, todi opikunczyj Sud moze z uriadu whlanuty w sprawu i pryznaczyty dytyni opikuna, a w dalnijszomu czasi maty oko i kontrolu nad sprawuwanniam opiky.

Szcze odyn wypadok: batky z tych abo inszych pryczyn rozijszlysia, a czerez ce dytyni dijetsia krywda; i tut opikunczyj Sud moze wplynuty moralno na batkiw, a koly ce ne malo by uspichu, to szczonajmensze ochoronyty dytynu wid szkidlywych naslidkiw i pomohty ij moralno a czasom i materijalno.

Wzahali wsich wypadkiw ne mozna peredbaczyty. Zyttia same wysuwaje ich i wlasne Opikunczyj Sud i je dla toho, szczob poradyty w koznomu okremomu wypadku i zastosuwaty prawni prypysy.

Krim toho pry Sudi budut uriaduwaty tak zwani suspilni opikuny, jaki budut poserednykamy pomiz Sudom, ditmy ta ich batkamy. Wony budut pylnuwaty, szczob dity maly dobru opiku i musiat powidomlaty Sud pro potrebu wstanowlennia opiky abo proroblennia inszych zachodiw, w cili usunennia krywdy, jaka dijetsia dytyni czy materi. Zarazom suspilni opikuny budut w stalomu kontakti z dobrodijnym Widdilom (Welfare) UNRRA i zmozut nesty dopomohu ne lysze moralnu ale j materijalnu.

Sud uriaduje w bloku 6, kimnata 83 u wiwtorky ta pjatnaci, w hodynach 10—12.

Nowe w naszij hromadi

MAK praciuje z uspichom

7-e zasidannia Miztaborowowo Administracijnoho Komitetu nalezalo do duze dilowych. Widbulosia wono mynuloho ponedilka pid holowuwanniam czlena ukrainskoi delehacii **dr. Lewyckoho.** Najpersze MAK rozhladaw sprawu pysanoi skarhy o. Kociumaky, hrekokatolyckoho parocha druhoho taboru, na newidpowidne widnoszennia urjadowciw odiahowoho magazynu UNRRA do nioho i inszych osib. Heneralnyj sekretar MAK, **p. Pedzinskyi,** wykonujuczy poperednia postanowu zboriw, zaprosyw o. Kociumaku osobysto, MAK wysluchaw rozpowidi swiaszczenyka ta joho swidkiw o. prawoslawnoho parocha Hajuka i prof. Zilynskoho. Wsi wony narikaly na zle widnoszennia obsluhy magazynu do klijentiw. Zaklykani na zbory dwa magazynery zapereczuwaly obwynuwaczenniam. Wkinci mjr. Dworczyk, komandant perszoho taboru, zwernuw molodszomu pomisznykowi magazynera uwahu, szczob na buducze buw czemnyj po widnoszenni do klijentiw.

Holownu swoju pracin zbory MAK pryswiatyly roboti Prawnyczoi Komisii, szczo rozhladala wneseni dyrektorom UNRRA zakonoprojekty. Komisija, ne pozaliwszy praci, sama opraciuwala projekt zahalnoho prawa pro ustrij taboriw, a zokrema sprawzniu konstytuciju MAK. Dali Komisija porobyla osnowni poprawky do instrukcii pro taborowu policiju. Zbory MAK dodaly szcze j wid sebe dejaki wnesky ta zminy i schwalyly peredaty zakonoprojekty w nowij formi dyrektorowi UNRRA do zatwerdzennia. W wilnych wneskach czleny delehacij obminialysia pohladamy na wazni j aktualni sprawy taborowoho zyttia.

Kaplycia dla prawoslawnych chorych

Z blahoslowennia Wladyky Wiaczeslawa i za dozwolom Dyrektora szpytalu UNRRA w Schweinfurti, dr. Betuela, pry tomu z szpytali widkryly prawoslawnu cerkwu dla zaspokojennia relihijnych potreb ukrainskych prawoslawnych chorych. Sluzby Bozi widbuwajutsia w zhadanij cerkwi: po subotam o hod. 5 weczirni, a po nedilam odyn raz wid hod. 8-oi ranku, a odyn raz wid IO.-O. Bulawka.

Ukrainski swiaszczennyky-zertwy teroru Gestapo

Münchenskyj relihijno-suspilnyj tyznewyk **"Chrystyjanskyj Szlach"** rozpoczaw drukuwaty spysky ukrainskych zertw nimeckoho teroru za czasiw okupacii ukrainskych zemel nimeckymy imperjalistamy. W odnomu z ostannich czysel zurnalu czytajemo: "Nam widomi taki hreko-katolycki swiaszczenyky, szczo sydily w nimeckych koncentracijnych taborach: o. M. Dumanskyj-Dachau, o. Semen Izyk-Gross-Rosen, o. M. Klymczak-Auschwitz, o. Ju. Kowalskyj-Auschwitz, o. Mychajlo Moskalyk-Sachsenhausen, o. Jewhen Olijnyk-Gross-Rosen. W kraju muczylosia powazne czyslo naszych swiaszczenykiw i szcze bilsze pytomciw po wiaznyciach Gestapo. Dekoho z nych rozstrilaly (npr. o. Wynnyckoho i inszych z Czortkowa). Dowholitnij paroch Peremyszlan, o. Emilina Kowcz zaplatyw za swoju dopomohu zydam, szczo ich namahawsia wrjatuwaty pered nemynuczoju zahybillu, wlasnoju smertju."

Moskwa pro Lesiu Ukrainku

Moskowski hazety pryswiatyly mynuloi suboty okremi statti rokowynam Lesi Ukrainky. Szczodennyk „Izwiestija" nadrukuwaw stattiu poeta Maksyma Rylskoho, w jakij awtor pysze pro znaczennia tworczosty Lesi Ukrainky, jak rewolucjonerky, szczo w swoich romantycznych mrijach peredbaczuwala socijalistyczni rozkwit Ukrainy, osiajanoi soncem stalinskoi konstytucii.

Z plastowoho zyttia

Tyznewyk polskoho taboru w Schweinfurti „Nasz glos." prynosyt dopys (p. z. „Den bratnioi u Fuldi. W zustriczi braly uczast polski, lytowdumky") pro miznarodniu plastowu zustriczski, latwijski ta rosjski plastuny. Awtor korespondencii pysze: „Na kintec fakt. Otze na striczu prybula takoz delehacija ukrainskoho plastu, szczo ne mihszy wziaty oficijnoi uczasty — bo jak sojuz wona ne zadegalizowana w Miznarodniomu furikantingu, cilkom zriklasia z uczasty w uroczystostiach, pokynula tabi."

Cikawe

Szczaslywyj letun

Czasopys "The Sunday Pictorial" powidomlaje:

Des w jakijs miseewosti Anhilii zywe feldwebel anglijskoho letunstwa, szozo wyskoczyw horijuczoho litaka typu Lancaster na wysoti 6000 metriw bez lehkopadu i ne zlomaw sobi ani odnijeji kistky.

Win buw napalubnym strilcem w litaku, szczo distaw kilka nimeckych sznapneliw z nazemnoi artylerii. Polumja ochopylo tulub maszyny, spalylo pryczeplenyj na pleczach letuna lehkopad i sylno poparylo joho samoho. Pered nym lyszawsia tilky odyn wybir: wmiraty powilnoju smertju, w wohni, abo zhynuty szwydko, wyskakujuczy z litaka. Win wyskoczyw. Te, szczo stalosia dali, win pryhaduje sobi lysze tak, szczo lezaw na lizku w lazareti, otoczenyj nimeckymy starszynamy. Joho bolilo poparene lyce, win widczuwaw bil w potowczenych misciach, ale nioodna kistoczka ne bula zlomana. Nimci chotily znatny, de win schowaw swoho lehkopada.

Szozaslywyj anhlijec upaw na derewo, jaka zatrymalo weletensku sylu rozhonu joho tila.

Z derewa letun upaw na snihowu nawiju i czerez te i ne zabywsia.

Wojenna flota masyt chowatys pid wodu

Czlen senatskoi komisii dla atomowoi syly Edwyn Dzanson z Kolorado, wyjawyw, szczo w nalidok wynachodu atomowoi bomby wojenna floha w teperisznim wydi cilkom neprydatna do boju. Buduczi wojennf korabli, na joho dumku, musiat chowatysia pid wodu i musiat buty spomsibni hnaty z nebuwaloju skoristju, szczob ne staty zertwoju atomowoi bomby. Win tez kaze, szozo mala submaryna, koly maje na pokladi newelyku atomowu raketu, moze znyszczyty cilo wojennu flotu. Otze, na joho dumku, wsi korabli, bojewi czy perewozowi, musiat w czasi wijny chowatysia pid wodu.

Oficijne zwidomlennia

Postanowy karnoho zakonu, szczo obowiazujut w taborach UNRRA w Schweinfurti

Miztaborowyj Administracijnyj Komitet na swojomu zasidanni 8-ho lutoho 1946 schwalyw, porobywszy dekilka wyprawok, projekt dyrekcii miscewoi UNRRA z postanowamy karnoho zakonu, szczo czerez te poczaw buty osnowoju w wyrokuwanni schweinfurtskych taborowych sudiw. Postanowy naszoho karnoho zakonu taki:

§ 1. Taborowyj sud poklykanyj rozhladaty sprawy zloczyniw menszoho znaczinna, szczo ich dopustylysia zylei taboru. Sprawy bilszoho znaczinnia Taborowyj Sud czerez Dyrektora UNRRA peredaje w Amerykanskyj Wojennyj Sud.

§ 2. Za zloczyny, szczo pidlahajut kompetencii Taborowoho Sudu wynosytsia taki kary:

a) Kara aresztu do dwoch misiaciw.

b) hrywna do 500 RM.

c) kara obowiazkowoi praci do 12 dniw.

d) Usunennia z taboru do karnoho taboru.

§ 3. Krim osnownych kar Sud moze pokaraty szcze j:

a) hrywnoju do 200 RM.

b) zmenszenniam misiacznoi platni do polowyny,

c) zwilnenniam zi sluzby,

d) widibranniam dodatkowoho tyznewoho prydilu za robotu,

e) konfiskatoju predmetiw i pryladdia, wzytych do zloczynu.

§ 4. Jakszczo pokaranyj ne moze zaplatyty hrywny, Sud perseminiuje hrywnu na karu aresztu do 14 dniw.

§ 5. Wykonannia zasudu pro usunennia z Taboru peredajetsia Dyrekcii UNRRA.

§ 6. Za zloczynnyj postupok uwazajut ne lysze zroblenyj wczynok, ale takoz namahannia zrobyty zloczyn bilszoho znaczinnia.

§ 7. Zloczyny proty publicznoho ladu j spokoju, jak:

a) pidsyluwannia nacjonalnoi, rasowoi i relihijnoi nenawysty odnoi czastyny zylciw taboru proty odnoi,

b) wyhoniuwannia i prodaza wyprodukowanoho soboju alkoholu.

c) Poruszennia publicznoho spokoju

d) Nezakonne wrywannia do czuzoho meszkannia

e) Opir taborowij wladi pry wykonuwanni neju sluzbowych obowiazkiw

f) Perekuplennia taborowoho urjadowcia todi, koly win wykonuje powynnosti swojeji sluzby.

karajutsia aresztom do dwoch misiaciw abo hrywnoju do 500 RM., abo obydwoma tymy karamy razom.

§ Prowyny proty zakonno ustijnenoho administracijeju taboru ladu npr.

w sanitarnych rozporjadkach, protypozeznych, obowiazku praci i inszych

karatymutsia aresztom do odnoho misiacia abo prymusom praci do 12 dniw, abo hrywnoju do 500 RM.

§ 9. Prowyny proty morali, szczo spryczyniujut zhirszennia karajutsia aresztom do 14 dniw abo hrywnoju do 500 RM., abo tez usunenniam z taboru.

§ 10. Zloczyny proty osobystoi nedotorkanosty i czesty:

a) Lehke poszkodzennia tila

b) dijsna znewaha slowom i pysmom

c) naklep

d) nebezpeczni pohrozy —

karatymutsia aresztom do dwoch misiaciw abo hrywnoju do 500 RM.

§ 11. Prowyny na sluzbi npr:

a) Zlowzywannia urjadowoju wladoju

b) zanedbannia obowiazkiw po sluzbi i nedbalstwo u ich wykonuwanni,

c) Pryjmannia chabariw pidczas wykonuwannia sluzbowych powynnostej-

karajutsia aresztom do dwoch misiaciw abo hrywnoju do 500 RM. abo usunenniam iz taboru, czy wreszti zwilnenniam iz sluzby.

(—) Van Beneden
Dyr. UNRRA Team 196.

Wazkym kalibrom

Zjizd u Zwiebelfurti

Do taboru w Schweinfuti prybuwajut na zjizd zurnalisty. Kozen z bilszoju walizoju abo tekoju. Hromadiany taboru prydywlajutsia i poszepky dilatsia wrazinniamy:

— Na szczo im taki zdorowenni walizy?

— Jak na szczo. . . ne znajesz? Statti wezut y referaty —

— Nu, nu, ne pidwedesz . . . Znajemo ich: wony u nas wsiu cybulu zabraty choczut.

Schweinfurt, baczyte, misto cebuli. Siudy ludy po cybulu idut jak do Mekky. Tomu j treba by daty mistowi nowu nazwu: Zwiebelfurt. Bida tilky, szczo nimecka policija jakraz na peredodni zjizdu skonfiskuwala, jak kazut, wiz cybuli, pryznaczenyi redakcijeju „Nedili" na podarky dla swoich mylych hosej. Ciny pidut whoru!

Taborowe zyttia zobowjazuje. Peresterihajte zakoniw, pylnujte za ladom i czystotoju, ne pyjte pidozrilobo samohonu!

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 10-ho bereznia 1946 Nr. 12

Swit pid wrazinniam promowy Winstona Churchilla

Opinija switu perebuwaje pid wrazinniam promowy Winstona Churchilla, skazanoi nym w USA. Holowa brytijskoi konserwatywnoi opozycii odhoworyw najwazlywiszi problemy suczasnoi miznarodnioi, a zokrema brytijskoi zakordonnoi polityky.

Kazuczy pro problemu atomowoi enerhii Churchill (Czerczil) skazaw m. i. szczo nichto w switi ne maw bezsonnych noczej czerez te, szczo atomowa enerhija je w rukach amerykanciw, odnacze jakszczo b wona popala w ruky komunistiw abo faszystiw cioho ne mozna bulo b skazaty.

Najbilsze wrazinnia, szczo w suczasnij systuacii znozumile, wyklykaly slowa Churchilla, skazani na adresu sowjetskoi Rosii. Staryj anhlijskyj polityk zajawyw: „Nad switom nasunulysia tini. Nichto ne wmije skazaty, szczo robytyme sowjetska Rosija ta derzawy, jaki perebuwajut pid ii wplywom. Ja maju najbilszyj podyw dla welykoho rosijskoho narodu i swoho wojennoho druha Stalina. My rozumijemo zurbu Rosii za ii zachidnyj kordon, szczo joho wona chocze zabezpeczyty wid majbutnioho nimeckoho napadu. Alez bo faktom je, szczo wpoperek Ewropy, wid Stettinu do Triestu, stanula zalizna stina, za jakoju znajszlysia taki stari j slawni stolyci krain, ja Warszawa, Berlin, Praha, Budapeszt, Bukareszt, Bilhorod i Sofija. Wony wsi perebuwajut pid twerdoju kontroleju Moskwy. W koznij z tych krain komunistyczni partii panujut po total-

(Dali na 2-ij stor.)

Zjizd ukrainskych zurnalistiw w Schweinfurti

W subotu, nedilu i ponedilok 2-3-4-ho bereznia 1946 widbuwawsia w ukrainskomu tabori UNRRA w Schweinfurti Perszyj Towaryskyj Zjizd Ukrainskych Zurnalistiw, sklykanyj z inicjatywy hurtu aktywnych spiwrobitnykiw ukrainskoi presy na emihracii. W Zjizdi wzialy uczast holowni redaktory i spiwrobitnyky takych presowych orhaniw: „Czasu" z Fürthu, „Ukrainskych Wistej" i wydawnyctwa „Prometej", z Ulmu, „Wpered" z Neumarktu, „Zywoi Hazety" z Mannheimu, „Taborowoi Hazety" z Bayreuthu i Aschaffenburga, Czasopysu „Czuzynoju" z Bambergu, hazety „Skytalec" z Bambergu, tyznewyka „Nedili" i „Weczirnioi Hazety" zi Schweinfurtu ta predstawnyk augsburzkoho naukowoho oseredka i delehat augsburzkoho Cerkownoho Postaczannia. W uroczystomu widkrytti zjizdu wzialy uczast dyrektor schweinfurtskoi UNRRA Van Beneden zi swoim zastupnykom p. Cary i sztabom spiwrobitnykiw, dali zaproszeni hosti: holownyj redaktor miscewoho polskoho tyznewyka „Nasz Glos" p. Hoffman i holownyj redaktor lytowskoho schweinfurtskoho czasopysu „Teviskes Garsas", p. Gecas. Zjizd wyslaw nyzku telehram i prywitan ta schwalyw pisla trjochdennych narad wlasni rezolucii. Na prezydijalnyj stil Zjizdu naspilo bahato prywitiw z usich kol ukrainskoho hromadjanstwa.

Widkryw Zjizd w subotu 2-ho bereznia a hodyni 19,30 w zali Klubu „Rozwaha" holownyj redaktor „Nedili", witajuczy (po ukrainsky i po anhlijsky) pryjawnych uczasnykiw konferecii ta czuzynecklych i swoich hostej. Dali wsi uczasnyky poszanuwaly powstanniam z misc i chwylynoju mowczanky pamiat tych ukrainskych mecenatiw, protektoriw, redaktoriw, zurnalistiw i spiwrobitnykiw ukrainskoi presy, szczo za czas wijny pokynuly lawy ukrainskoho zurnalizmu, jak zertwy wijny, borci zi zbrojeju w rukach, abo muczenyky koncentracijnych toboriw czy worozoho teroru. Pid zahalnu i uroczystu mowczanku zboriw red. Anatol Kurdydyk widczytaw lystu **47-och prizwyszcz,** zakinczujuczy ii takymy slowamy: „. . . ichze imena Ty, Hospody, wisy, a jaki dobre prysluzylysia Ukraini swoim perom i zurnalistycznym talanom, jakych zasluhy zbere nalezno majbutnij istoryk ukrainskoi presy i jakym chaj kwitkoju na ich rozkyneni po ridnij ta czuzij zemli mohyly bude cej skromnyj spohad ich spiwrobitnykiw i towaryszіw pera. Wicznaja bud Im czest i slawa!"

Odyn pohlad na zalu Zjizdu: na holownij stini nijakoi dekoracii krim temno synioi plachty z bilym napysom z Lesi Ukrainky: „**Contra spem spero.**" Na prawij stini napys „Wilna ukrainska presa", a pid nym wystawka majze wsich naszych wydan na emihracii wid niu-jorkskoi „Swobody" czerez „Nasze Zyttia", „Slowo" az da najmenszych taborowych cyklostylnych wydan. Na tli holownoi stiny dowhyj, temno zastelenyj prezydijalnyj stil z kwitamy. Na liwo — welyka karykatura mystcia Bociurkowa z napysom: „Chto perom wojuje-wid pera hyne!". Za stolom na liwo schweinfurtskyj Czolowiczyj Chor o. Pozniaka, szczo widkryw uroczystist mohutnim. „Stoit Kawkaz". . .

Holownyj redaktor „Nedili" zaproszuje poczesnu prezydiju Zjizdu: dyr. van Benedena, prof. Zawadsku, predstawnyka uprawy taboru, reprezentantiw polskoi i lytowskoi presy, predstawnykiw naszoi presy z Ulmu i Mannheimu. . . Perszyj bere slowo belhijec van Beneden i howoryt m. i. pro swoje hlyboke zworuszennia poszanuwanniam pamiaty az stilkoch ukrainskych redaktoriw, szczo widdaly swoje zyttia za wolu i Batkiwszczynu. Predstawnyk Ulmu, jakyj reprezentuje wodnoraz ukrainski zurnalistyczni kola francuzkoi zony i amerykanskoi okupacii w Awstrii witaje zjizd, rozpowidajuczy pro robotu w tych okruhach; holownyj redaktor lytowskoho tyznewyka „Teviskes Garsas" ta polskoho czasopysu „Nasz Glos" bazajut Zjizdowi uspichiw, pidnіsszy oklyk na czest ukrainskoi presy na emihracii. Wystupom choru zakinczylasia persza czastyna uroczystoho widkryttia. W druhij czastyni po pererwi Zjizd wysluchaw referatu odnoho z uczasnykiw na temu: „Zawdannia ukrainskoi presy na emihracii".

O hod. 9-ij uweczeri uczasnyky zjizdu j zaproszeni hosti wzialy uczast w swiatocznij weczeri, wlasztowanij redakcijeju „Nedili" ta Zinoczeju Praceju, a piznisze w weczernyciach tijeji ostannioi.

Na druhyj den, w nedilu narady zjizdu widbuwalysia wid 1-oi ranku po Sluzbi Bozij. Rozpoczalysia wony referatom „Lesia Ukrainka jak zurnalistika", dostupnym dla zahalu hromadjanstwa, podibno jak i druhyj referat toho dnia na temu „Welyki pystannia naszoi doby". W zamknenij **presowij naradi** dla samych uczasnykiw zjizdu predstawnyky naszoi presy z riznych oseredkiw obminialysia (w formi dokladniszych rozpowidej) swoimy informacijamy, turbotamy, wydawnyczo-profesijnymy sprawamy i zawwahamy. Uweczeri druhoho dnia narad uczasnyky Zjizdu buly hostiamy schweinfurtskoho Teatru im. Kotlarewskoho, szczo wystawyw „Cyhanku Azu". „Teatr prywitaw hostej welykym napysom nad szenoju: „Teatr witaje ukr. mystciw pera". Po czetwertij dii uczasnyk zjizdu imennem wsich towaryszіw diakuwaw dyrekcii j artystam Teatru za taku uwahu, a red. Gecas, predstawnyk lytowskoi hazety howoryw wid sebe. Predstawnyk Cerkownoho Postaczannia z Augsburga inz. Iwaniuk pozertwuwaw na Teatr 2000 RM. Tretioho dnia Zjizd pryjniaw odnoholosno wyrobleni Komisijeju rezolucii.

Okremi prywitannia Zjizdowi nadislaly: **Mysteckyj Ukrainskyj Ruch w** osobach prof. Szerecha i W. Domontowycza, **predstawnyk Hetmanskoho Ruchu posol Sehejda,** wyznaczni predstawnyky ukrainskoi nauky poodynoki zurnalisty, szczo ne mohly prybuty na Zjizd, **holowa toboru p. Strilkowsyj** ukrainske hromadjanstwo perszoho schweinfurtskoho taboru i inszi. Uczasnyky Zjizdu strinuly w naszij hromadi teple pryniattia i maly nahodu widczuty, szczo ukrainskyj Schweinfurt postawywsia do nych szczyro, radijuczy ridkoju nahodo ju witaty w sece az stilkoch predstawnykiw presy.

Na dobryj szlach

Zwit iz zjizdu dijacziw ukrainskoi sceny w Augsburzi

(Wid naszoho specijalnoho korespondenta)

Zjid mystciw ukrainskoi sceny, szczo widbuwsia 27-ho ta 28-ho lutoho c. r. w Augsburzi maje welyke znaczennia w istorii ukrainskoho teatru na emihracii. Cej zjizd poklaw nariznyj kamin szczodo solidaryzacii wsich stylewych napriamkiw ukrainskoho teatralnoho mystectwa.

Na zjizdi wyholoszeno bahato promow pro znaczennia i zawdannia ukrainskoho teatru w mynulomu j teper. **Predstawnyk MUR** w swoij prywitalnij promowi nahadaw pro welyku rolu Lesia Kurbasa z teatrom „Berezil", jakyj distaw powne wyznannia na miznarodnij wystawci w Paryzi.

Bahato cinnych dumok podaw u swoij dopowidi **prof. Doroszenko.** Zhadawszy koryfeiw ukrainskoi szeny: Kropywnyckoho, Staryckoho, Tobilewycza ta Sadowskoho, szczo widohraly welyku rolu w istorii teatru, prof. Doroszenko pidkreslyw ti zawdannia, jaki wysuwaje suczasne zyttia na emihracii, a same: wychowuwaty zahalnu ta nacjonalnu swidomist sered ukrainskoho hromadianstwa. Ne zabuwajuczy mynuloho, pokazuwaty suczasne zyttia takym, jakym wono je, reprezentuwaty pered czuzynciamy tilky najkraszczi zrazky ukrainskoho mystectwa. Wdawatysia do eksperymentiw — rica mozlywa, ta bilsze potribno nadawaty znaczennia wysokym zrazkam ukrainskoi dramaturhii.

Rezyser augsburskoho ukrainskoho teatru p. **Blawackyj** dosyt dokladno wyswitlyw pohlady na rozwytok ukrainskoho teatru po rewolucii 1917-ho roku, jakyj by wiw ne do pasywnoho spohladannia na krasotu mynuloho, a uwimknuwsia b do aktywnoi borotby na koryst ukrainskoho narodu. Takym teatrom buw „Berezil" Kurbasa, szczo stworyw hramotnoho kulturnoho mystcia — aktora tworcia, jakyj ne jszow szlachom najmenszoho oporu, a szukaw by chocz i wazkych, ale naspravdi mysteckych dorih. Ne zapereczujuczy dramatycznoi spadszczyny mynuloho, Blawackyj pidkreslyw potrebu szukaty nowych mysteckych dorobkiw, jakych wymahaje same zyttia. Objednannia sprawznich mystciw aktoriw, spryczynyt do ozdorowlennia teatru. Usunuty dyktatorski matody wyprawteatru. Usunuty dyktatorski matody wypraw imprez z dopomohoju soworoi, ale sprawedlywoi krytyky. Prydilyty naleznu uwahu wycho-

Panachyda za ukrainciw, rozstrilanych Gestapom

Zachodamy Schweinfurtskoi filii Towarystwa Ukrainskych Palitwiazniw widbulasia dnia 5-ho bereznia 1946-ho roku w taborowij cerkwi uroczysta panachyda za spokij dusz ukrainskych hromodian, rozstrilanych nimeckym Gestapom w Kremianci na Wolyni 5-ho bereznia 1943-ho roku. Nimecki okupanty ubyly zloczynno:

dyrektora OSYPA ZYGLEWYCZA, b. politwiaznia
doktora PETRA ROSZCZYNSKOHO, b. politwiaznie
doktora ANNU ROSZCZYNSKU,
dyrektora JURIJA CZERKAWSKOHO
plk. inz. PAWLA HORJACZOHO i
Lubow LEBEDOWSKU.

Hromadjanstwo Schweinfurtu zlozylo poklin tiniam muczenykiw, szczo na swoij ridnij wolynskij zemli zhynuly zi zloczynnoi ruky dykoho naizdnyka. Miz uczasnykamy panachydy bul swidky rozstrilu, szczo baczyly, jak dejaki z zertw (npr. dr. Roszczynskyj) boronylysia rozpuczlywo. Dechto z nych probuwaw wyrwaty maszynowu pistolu z ruk nimciw i neju widbywatysia. Pid hradom kul widdaly wsi zyttia za Ukrainu. . .

Wicznaja pamiat borciam, szczo z ich krow ne pide na marno!

Lesia Ukrainka

Na rokowyny Szewczenka

Kolys naszu ridnu chatu
Temrjawa wkrywala,
A czuza susidska chata
Switlamy sijala.
Bahatila czuza chata,
Lycha tam ne znaly, —
Tudy j naszi ukrainci
Dary donoszaly.
Ta mynaw ty, nasz Kobzariu,
Czuzli porohy,
Oraw swoju wbohu nywu,
Ridni perelohy.
Homonila twoja kobza
hucznoju strunoju,
W koznim serci widbywalas
Czystoju lunoju.
Spoczywajesz ty, nasz Batku,
Tycho w domowyni,
Ta zbulasia twoja pisnia
Dumky na Wkraini.
Chaj ze promin twoich dumok
Pomiz namy siaje, —
„Ohniu iskra welykoho"
Na wik ne zhasaje!
Szczo b miz namy ne whasalo
Prominnia welyczne,
Ty „postawyw na storozi"
Slowo twoje wiczne.
My, jak Ty, mynaty budem
Czuzii porohy,
Orat budem swoi nywy,
Ridni perelohy.

Syla Szewczenkowoho slowa

Ne zlym tychym slowom pomynajemo Tarasa Szewczenka, odnoho iz najbilszych ukrainskych dijacziw, mystciw, prowidnykiw.

Szewczenkiwski pomynky obchodymo zdaleka wid ridnoi zemli, na ruinach ta w zarewi wojennych szcze pozez ta zahraw, jakymy spalachnuw swit j nasza ta Szewczenkiwska Ukraina.

Na czuzij zemli swiatkujemo Szewczenkiwski rokowyny, powni tuhy, lubowy do ridnoi zemli, spowneni zazdoju borotby za ii powne cilkowyte wyzwolennia.

I Szewczenko zdaleka wid ridnoi Ukrainy ta Slawuty-Dnipra na dalekij piwnoczi u neprywitnjomu Peterburzi, spojenyj neperemoznjoju tuhoju ta welykoju lubowju do ridnoho narodu j Ukrainy, stworym najkraszczi plameni swoi poezii, rewolucijnyj bojewyj zapowit boroty za wyzwolennia Ukrainy.

Spowniajutsia Szewczenkowi proroctwa.

W czasach welykoi nacjonalnoi temriawy, w chwylyni najbilszoho upadku nacjonalnoho ducha ukrainskoho narodu, perszyj Szewczenko kynuw mohutnij poklyk „wstawajte, kajdany porwite i wrazoju zloju krowju wolu okropite!", wpewniajuczy szczo „za namy prawda, za namy syla j wola swiataja". Szewczenko klykaw do Ukrainciw — Boritesia — poborete — Wam Boh pomahaje!

Buw ce perszyj poklyk do borotby wid czasiw poltawskoho boju 1709 r. Szewczenko rozryw stari mazepynski mohyly heroiw, ta poklykaw ukrainskij narod do borothby za wolu j cym nadychaw usiu swoju polumianu bojewu poeziju.

Syla wyszcza, Prowydinnia dalo Ukraini Szewczenka.

Z hlybyny narodu, z huszczi joho, jak syn kripaka wyjszow Szewczenko na wysoczin nacjonalnoho prowodu ukrainskoi nacii.

Z malku maw nachyl do malarstwa, malarskym zdibnostiam zawdiaczuwaw swoje wyzwolennia iz kripactwa. Malarske mystectwo stalo profesijeju joho zyttjewoho budennoho szlachu mystcia-malara, profesora akademii mysticiw.

Ta prowydinnia chotilo inaksze. Szewczenko mystec-malar, stworyw bojewu nacjonalnu poeziju Ukrainy.

Poet Mychajlo Anhel, jak malar, stworyw archytwory Sykstynskoi Kaplyci.

Szewczenkowa muza dala newmyruszczoho „Kobzara".

Suczasna wojenna churtowyna ponyszczyla najbilszi mystecki pamjatky ta archytwory malariw, cili muzei ta halerei w ruiny obernuw odyn nalet wojennych litakiw. Bahato obraziw Szewczenkowi mysteckoi kistky znyszczyla zerstoka wijna ta warwarska ruka naizdnyka.

Szewczenkowoho „Kobzara" ne znyszczyt nichto; nijaka syla ne wyrwe Szewczenkowoi poezii iz dusz ukrainskoho narodu, bo wona orhaniczno zroslasia iz ciloju nacijeju, stala ii krowju, ii tilom ,ii duchom, dala naszij nacii dynamiku ruchu j czynu.

Jak syn narodu, Szewczenko znajszow u muzi swoij wdalu widpowid na wsi nabolili problemy ukrainskoho nacjonalnoho zyttia, daw naczerk rozwjazky ta prohramu borotby, postawywszy na perszomu misci politycznu wolu Ukrainy, ii pownu samostijnist, derzawnu suwerennist nad klasowymy socjalnymy interesamy hrup, werstw czy suspilnych szariw.

Wmiw Szewczenko pohodyty cej perszyj ta osnownyj politycznyj postulat ukrainskoi nacii — jak wirnyj syn swoho narodu, joho selanskych mas, dla jakych bazaw socijalnoi woli ta bratnjoho braterstwa, bratolubija, jakoho bolamy, nadijamy, turbotamy zyw ta boliw ta jakym daw wysliw u najbilsz intymnych swoich poezijach ta w dnewnyku, ni na odnu myt ne zrywajuczy iz selom, umiw zjednaty stychiju narodnych budniw z tym najbilsz dijsnym realnym haslom samostijnoi ukrainskoi suwerennoi derzawy, z pownoju ii politycznoju woleju.

Welyki wseludski idealy woli, riwnosty demokratii znajszly u Szewczenkowij poezii perszyj i najkraszczyj swij wysliw, perszyj miz wsima slowjanskymy narodamy i perszyj w sereduszczij ta schidnij Ewropi.

Ne dywo tomu, szczo Szewczenko zdobuw take wyznatne, dominujucze misce w ukrainskomu narodi, szczo nawit worohy ukrainskoho narodu moskowski bolszewyky starajutsia posluhowuwatys joho imenem. Stawlat jomu bolszewyky pamjatnyky, czytajut joho „Zapowit" na wsich mowach sowietskoho sojuzu, dajut jomu tytul „welykoho poeta" demokrata-rewolucjonera". Roblat ce obludno.

A na dili moskowskyj bolszewyzm wydaw wze na Szewczenka prysud. Uchwala politbiura WKPBU z 1934-ho roku klejmyt wyrazno Szewczenka jak „rupora dribnoburzuaznych miszczanskych syl", jak toho szczo ne buw poslidownym rewolucjonerom, jak takoho szczo maw „nacjonalistyczni uchyly, jakym dawaw wysliw w poemach „Son", „Iwan Pidkowa", „Welykyj Lioch" i t. d. Cia uchwala-prysud bolszewykiw na Szewczenka zafiksowana w zbirnomu wydanni tworiw Lenina t. XIX. j oficijno ne „widklykana, obowjazuje do nyni j koly Szewczenko zyw, ne mynuty b jomu najwyszczoi boszewyckoi kary.

Szewczenko ce duchowyj wozd ukrainskoho nacjonalnoho widrodzennia, prowidnyk ukrainskoi nacionalnoi politycznoi dumky, tworec noni tworiw Lenina t. XIX. je oficijno ne widkly-

(Dali na 2-ij stor.)

wanniu idejno-zdibnoi molodi.

Delehat p. **Tarnawskyj** zwernuw uwahu na potrebu szukaty nowoi prawdy i nowych krasot u zmaluwanni ukrainskoho pobutu. Borotysia za suczasnyj pobut, za nowu heroiniu. Dbaty pro najtisniszyj zwjazok twoncia-aktora z masamy, jak ce bulo w rozwytku hreckoho teatru. Marija Zankowecka czaramy teatralnoi sztuky wela za soboju narod, ta, na zal, naszi suczasni psewdo-marusi w deszewych strojach ne majut takoho wplywu. My powynni pokazuwaty najkraszcze kulturne nadbannia. Pokazuwaty ne barwyste i dzwinke, ale poroznie, a hlyboke, zmistowne; suczasnu hlyboku prawdu ta czerwoni szlyky w oboroni ukrainskoho narodu.

Wystup **prof. Szkemlewycza** buw czy ne najplywowiszyj na ciomu zjizdi. Win jaskrawo i riszucze zapereczyw scholastyczni pohlady, szczo doderzujutsia tez „cerkwa — dla cerkwy", „nauka — dla nauky", a „mystectwo dla mystectwa". Moloda nacija zdebilszoho kerujetsia mysteckym switohladom — switohladom Szewczenka Franka, Lesi Ukrainky. Na narod duze wplywaje mysteckyj switohlad — jak zasib czynu riznych haluzej na psychiku ludyny. Tezy „Socijalistyczne zmistom — nacjonalne formoju", jak i „nacjonalne formoju — ewropejske zmistom" — czuzi nam. Potribno stworyty suto swoje, nacjonalne, oryhinalne, nepowtorne. Ukrainske ne hubytsia w mistycznosty, a wyjawlajetsia u welykij lirycznosty, szczo je szczastiam i neszczasiam ukrainskoi nacii. Nastrojewa bezbereznist — zarodok nepowtornosty. Pobutowyj teatr. je najbilszyj wyraznyk na strojewoi rozplywnosty, czasto newyprawdanyj prymityw, jakyj musyt stay zarodkom nowoho. Cilkom osudzuwaty pobutownist — ce, znaczyt, ppkazuwaty swoju wyszczist. I „Hryc i „W nicz pid Iwana-Kupala" — ce dzerelo ukrainskych nastroiw, tajna welykoho czaru, ce je prymityw, ale zdorowyj, z jakoho rodylas tworczist Szewczenka, Kociubynskoho, Lesi Ukrainky, Mykoly Kulisza. „Myna Mazajlo", kriz suchu mowu widkrywaje nowyj nowyj podych muzyky, zwjazanist zi stychijeju ukrinskoho narodu. Ce je dijsno sproba daty wysokyj zrazok nowoho ukrainskoho mystectwa — jakas muzykalna lehkist. Pered dramaturhamy, rezyseramy, aktoramy — welyka misija. Treba poboroty zakulisni intryhyta swarky, szczo szkodiat wysokomu mystectwu, ale musyt na czuzyni utworyty naszu nowu duchownu batkiwszczynu.

W bahatioch inszych wystupach howoryly pro robotu teatriw u riznych taborach ta mysteckyj ich riwen. Pidkresluwalos pro potrebu borotysia proty chaltury na szeni „jak „Sataniw u boczci" ta insze. Pozbutys nerozumnych tradycij, koly molodi roli hrajut „babusi", szczo wtratyly i swij holos, postawu, impozantnist, jak ce traplalosia w teatri u Karlsfeldi.

Koznyj teatr musyt werbuwaty zdibnych aktoriw i rezyseriw. Zwernuw zy uwahu na „zyroidiw" taborowych, szczo stiahajut 60—70% zboru, halmujut cym rozwytok ukrainskoho teatru. Borotysia proty samoafiszuwannia, jake ne widpowidaje wykonanniu.

Spriamuwaty na prawdywyj szlach ukrainske teatralne mystectwo na emihracii — taki zawdannia Mystciw Ukrainskoi Sceny — „OMUS".

(S)

W rokowyny Szewczenka

wyjszow iz nadriw ukrainskoi zbirnoty, wkazaw ij szlach borotby za najwyszczi nacjonalni idealy, za wolu, za samostijnist. Joho poezija oswidomyla, zjednala ta scementuwala wsich ukrainciw na wsich ukrainskych zemlach u bojewu, sylu, skutu odnoju dumkoju woli ta borotby za Ukrainu.

Szewczenko dla Ukrainy — newmiruszczyj, joho poezija, nasz dorohowkaz, nasz bojewyj prapor.

I tomu wsi my klonymo u poszani naszi holowy pered Szewezenkowym henijem, w poczuttiu hordosty j pewnosty, szczo joho zapowit zdijsnytsia, szczo wstane wola, wstane prawda, szczo na woli pomolatsia newolnyczi dity. Wirymo, szczo wstane wilna samostijna Ukraina, za jaku terpiw, borowsia ta stradaw Szewczenko nasz heny j prorok, szczo joho slidamy my jdemo j pidemo u welykyj neriwnyj bij, pewni, szczo dijdemo do pobidy, bo j Ukraina dizdetsia szcze swoho Waszynhtona.

Antin Czerneckyj.

Bamberg, dnia 9-ho berezniá 1946 r.

Promowa Churchilla

nomu i nide nemaje prawdywoi demokratii. Tureczczyna i Persija hlyboko zatrywozeni natyskom Moskwy. Komunistycznyj internacjonal i piati kolony komunizmu, za wyniatkom USA i Weyiykoi Brytanii wsiudy stworiujut pryczyny powaznoho nespokoju. Ja ne dumaju-zakinczyw Churchill-szczo b Rosija chotila wijny, wona sporsze chocze owocziw tijeji wijny. Rosijany niczoho tak ne szanujut, jak sylu, i niczym tak ne ponewirjajut jak slabistju". Churchill zajawyw, szczo objednanni anhlo-amerykanski syly mozut wstojatysia pered koznoju agresijeju.

Radio Moskwa ne spazalo do czetwerha, 7-ho berezniá, niczoho pro ciu promowu Churchilla. Anhlijska presa witaje ii, czastyna amerzkanskoi presy-krytykuje.

Rezolucii Perszoho Towaryskoho Zjizdu Ukrainskych Zurnalistiw w b. Nimeczczyni

Perszyj Towaryskyj Zjizd Ukrainskych Zurnalistiw w b. Nimeczyni, szczo widbuwsia w dniach 2-3-4 berezнia 1946 r. w Ukrainskomu Tabori w Schweinfurti:

1. Wyslowluje uridam USA i Welykoi Brytanii ta ichnim reprezentantam w Nimeczczyni podiaku za materijalnu opiku nad ukrainskoju emihracijeju. Zjizd nadijetsia, szczo propowiduwani anhlo-amerykanskymy derzawnymy muzamy, hasla budut zdijsneni takoz po widnoszenni do welykoho ukrainskoho narodu.

2. Zjizd wyslowluje swoju okremu podiaku wysokym oboronciam praw politycznoi emihracii — pani Eleanor Roosevelt i ministrowi Jamesovi Byrnesowi, delehatam USA do Orhanizacii Objednanych Nacij; Ernestowi Bevinowi ta Noelowi Bakerowi, ministram Koroliwskoho Uriadu Welykoi Brytanii ta wsim szlachetnym derzawnym muzam Zachodu, szczo swjeju oboronoju praw emihracii zmicnyly ii wiru i ostatocznu peremohu sprawznioi demokratii nad sylamy teroru, ponewolennia i warwarstwa.

3. Zjid peresylaje nacianalnij presi wsich inszych politycznych emihracij bratnij prywit na borotbu w spilnomu fronti za zdijsnennia nacjonalnych idealiw wsich narodiw.

4. Zjizd witaje po bratniomu ukrainsku emihraciju usich krain poza Nimeczczynoju, a zokrema Ukrainske Centralne Dopowidowe Biuro w Londoni i wsiu ukrainsku nacjonalnu presu w Ewropi i za okeanom ta peresylaje druznyj stysk ruky ludiam ukrainskon nauky, szeny, estrady, kysty, dolota i inszych caryn kulturnoi tworczosty, szczo porucz presy zmahajutsia za wysokyj riwen ukrainskoi kultury.

5. Zjizd witaje zbrojnych borciw za nezaleznist Ukrainskoi Nacii i zaklykaje usich ukrainciw poza mezamy Batkiwszczyny objednatysia w jedynyj front newtomnoho zmahannia za zdijsnennia najwyszczych idealiw ukrainskoho narodu — pownoi derzawnoi nezaleznosty. Zjizd witaje bratiw na wsich ukrainskych zemlach, zaklykajuczy ich do wytrymky i wiru w ostatocznu peremohu, ukrainkoi swiatoi sprawy.

6. Zjizd schylaje holowu pered switloju pamattiu usich tych redaktoriw i zurnalistiw, szczo wyrwani z naszych law — ukrainskoho aktywnoho zurnalizmu, jak zertwy wijny, worozych koncentracijnych taboriw, zaslan i jak wojaky zi zbrojeju w rukach.

Zjid Ukrainskych Zurnalistiw, rozhlanuwszy najwazniszi pytannia nacjonalnoi presy na emihracii.

1. **Ustijnyw spys tych ukrainskych zurnalistiw i publicystiw, szczo za roky wijny wybuly z law ukrainskoi presy** i stwerdzuje, szczo ukrainska nacjonalna presa mala w cij wijni weletenski, nezastupni wtraty.

2. **Perehlanuw stan suczasnoi ukrainskoi presy na emihracii** a zokrema na zemlach b. Nimeczczyny i stwerdyw, szczo cia presa u wazkych obstawynach emihracii zertwenno wykonuje swoju widpowidalnu misiju w poczesnij sluzbi Ukrainskomu Narodowi.

3. Zjizd zaklykaje wsich aktywnych zurnalistiw i publicystiw, najpersze aktywiych spiwrobitnykiw teperisznioi drukowano, pysanoi ta zywoslownoi presy stworyty jaknajskorisze **centralne towarystwo ukrainskych zurnalistiw**, szczo objednalo b wsi isnujuczi ukrainski zurnalistyczni oseredky ta rozporoszeni odynccewi syly.

4. Zjizd stwerdzuje potrebu jaknajskoriszoho stworennia **ukrainskoho centralnoho presowoho orhanu, centralnoho ukrainskoho presowoho biurza z widpowidnym serwisom ta centralnoho ukrainskoho wydawnyctwa z nalezno rozbudowanoju drukarneju.**

5. Zjizd zaklykaje wsiu ukrainisch emihraciju pidderzaty rozwij ukrainskoi presy ta w wazkych suczasnych umowach zabezpeczyty materijalne isnuwannia ukrainskych zurnalistiw ta wdiw i syrit po nych.

6. **Zjid zaklykaje wsich ukrainskych zurnalistiw borotysia za wysokyj riwen ukrainskoi informacii ta publicystyky i wystupaty proty pojawy periodycznych i nereriodycznych publikacij, szczo buly b rozrachowani lysze na zysk, wuzku agitaciju ta obnyzuwaly b switlu tradyciju ukrainskoi presy i publicystyky.**

7. Zjizd zaklykaje ukrainskych zurnalistiw w jaknajskorszomu czasi sklykaty **heneralnu konferenciju ukrainskoi presy na emihracii.**

8. Zjizd bude obstojuwaty wykonannia joho postanow.

Kooperatywne swiato

Dnia 12-ho berezнia 1946 mynaje piw roku, jak u naszomu taboriwidkryly kramnyciu Ukrainskoi Kooperatywy „Ideal". Z toho prywodu Uprawa cijeji kooperatywy podaje do widoma wsim swoim Szanownym Czlenam, szczo w wiwtorok 12-ho berezнia c. r. widbudutsia (o hod. 6-ij uwеczeri, w szkilnij zali na perszomu powersi tretioho bloku).

Zwyczajni Riczni Zahalni Zbory Ccleniw

Kooperatywy „Ideal"

Porjadok dnia:

1. Widkryttia Zboriw i wybir prezydii
2. Referat p. z. „Meta kooperacii"
3. Widczytannia protokula z poperednich zboriw.
4. Zwit z dijalnosty Uprawy i Nadzirnoi Rady.
5. Zwit Kontrolnoi Komisii z wneskom na zatwerdzennia bilansu i udilennia absolutorii zawidujuczym orhanam Kooperatywy.
6. Rozpodil czystoho zysku.
7. Wzbir 8-och czleniw Nadzirnoi Rady.
8. Wneky i zapyty.

Po zahalnych zborach bude widprawleno w zali Zboriw **panachydu za spokij dusz usich pomerlych i zahynuwszych Kooperatoriw Ukrainskoho Narodu.** Na zakinczennia uczasnyky wysluchajut szcze dopowidi na temu: „rozwytok ukr. kopenetawy „Ideal" w Schweinfurti.

Schweinfurt, 7. 3. 46.

Za Uprawu Kooperatywy „Ideal"
(—) Iwan Waszczuk, sprawnyk **o. R. Kociumaka,** knyhowod.

Perom naszych mylych hostej

Schweinfurtowi na widjizdi

Obderti budynky i synia policija, na stanyci jakoi postijno czuty hubnu harmonju. Polomani ploty, wohki schody, boczky u prymiszczenni „Weczirnion Hazety", kooperatywa z odnoju drotianoju stinoju, weczirnij klub na stolach Uprawy- os perszi wrazinnia.

Potim piznajete ludej. Okremyj „szlag" emihracii. Chodiat z blaszankamy po zuzu, jak wsi, wystojujut na chidnykach i pid bramamy, jak wsiudy; wyslowlujut swoi nadii na pereminy, jak zawzdy. Ale sered nych bezlicz takych, szczo pisla perszoi zustriczi, je odhota wziaty ich pid ruku, jak szczyroho druha i otak ity nym, rozpowidajuczy, zalijuczy, zhadujuczy. Powno postattej, szczo w normalnych umowynach buly b hordistju koznoho mista. Pro pan ne dowodytsia zhaduwaty: chto ich stilky zwiw w odne misce czariwnych, jasnookych, teplo usmichnenych? Mozna zahubyty serce, urywaty w rozmowi z nymy, chocz ty staryj czasopysnyj sobaka i ne z odnoi peczi iw schlb i tort.

Wasz teatr? Wid dyrektora do bezimennych statystiw-nasz kompliment, cyhanoczk z ich tancem nebezpeczni i ne dajut spaty po noczach. A pro redakciju „Nedili" treba b pysaty okremu stattiu. Pro kulturnu domiwku, sekretarku Nastattiu. Pro kulturnu domiwku, sekretarku Nadiu, szczo maje dijawolksi hlyboki oczy, ryswnyka, szczo kystju hidno sekunduje perowi naczalnoho redaktora. Skilky siudy prychodyt ludej i poszczo! Ale ja sam prychodyw by. Wydumuwaw by chto znau szczo, szczob prychodyty, ot tak sobi, szczob wyjszowszy zitchnuty za dweryma. Berezys, durne serce! . . .

A za kulisamy cicho wsicho czleny uprawy, spokijni, zriwnowazeni postati, szczo wmilo prychowujut swoju pylnu praciu pid dilowistju wykonanoho obowjtzku. Wojaky? Gwardysty z tych, szczo hynut i ne zdajutsia? Ni odne, ni druhe. Swoi, ridni lude z tych murawliw, szczo tiahnut z rozbytoho murawlyszcza hrudky i skalky na budowu nowoi chaty.

Ne perechwalymo? Nemaje strachu. Schweinfurt skromnyj lycar, szczo odnakowo spryjmaje uspichy j newdaczi. Muzeskyj, w tomu dobromu znaczinni cioho slowa, tabir. **A. Kurdydyk.**

Na Schweinfurtskych fotelach

Teatr Schweinfurtskoho taboru im. I. Kotlarewskoho, szczo z uspichom praciuje na poli naszoi scenicznoi kultury, zrobyw druhoho dnia Zjizdu Ukrainskych Zurnalistiw duze mylu nespodiwanku, zaproszujuczy nas na „Cyhanku Azu". My buly pryjemno zaskoczeni j naprawdu zworuszeni nespodiwanym prywitom na naszu czest, szczo wydniw nad zawisoju sceny. Ce zalyszyosia uczasnykam zjizdu dowho w pamiati.

„Cyhanka Aza" — neperesiczne dosiahnennia ukrainskoho teatru w Schweinfurti. Pracia aktoriw i samoho rezysera Kryzaniwskoho, szczo wystupaw w roli Wasyla, dajut nalezni i wysoki naslidky. Nas zowsim polonyla hra Panasyka (p. Mychajliw). Ce artyst welykych szenicznych mzlywostej, szczo hraw wid poczatku do kincia odnakowo wytrymano. Pro wykonawcia cijeji roli moznaby bahato dobroho pysaty. Batko Halyny postat zowsim dobre wykonana, realistyczno widdana ta imponujucza perezywanniam aktora. Sama Halyna w momenti proklonu ii batkom bula prosto kapitalna i wona do hlybyny potrjasla naszymy serciamy.

Korotko: artysty schweinfurtskoi szeny stojat na wysoti zawdan. I jakszczo obstawyny dozwolat nam zjichatysia do Schweinfurtu szcze raz na druhu, welyku konferenciju ukrainskoi presy, my pewni, szczo Teatr im. I. Kotherewskoho blysne pered namy nowymy uspichamy i dosiahnenniamy. — **P-ja-K., Bamberg.**

„Bal Presy"

W den widkryttia Zjizdu Presy Schweinfurtska Zinocza Sluzba wlasztuwala czajnyj weczir z tanciamy na czest ridkych hostej. Weczir nazahal ne nalezaw do ostannich, a hosti nepohano bowylysia. W prohrami weczora, des daleko po piwnoczi redakcija mowlenoi „Weczirnioi Hazety" wypustyla nadzwyczajne wydannia, pidhotowlene spilymy sylamy ii spiwrobitnykiw ta hostej.

Duze dotepno wystupyw **talanowytyj fejletonist fiurtskoho „Czasu"**, potiahnuwszy batohom dobre schoplenoi krytyky rizni naszi hazety, zokrema —nide prawdy dity — „Nedilu". Pro samu konferenciju zurnalistiw sluchaczi poczuly takyj komunikat: „Wczora widkryly w slawnomu hradi Schweinfurti abo Zwiebelfurti perszu konferenciju ukrainkych perohryziw. Na zjizd prybula masa welykych i menszych DP, szczo tsia dopysamy na spokijnych spozywacziw unriwskych konserw. Zjizd widkryw preharnym londonskym akcentom redaktor spynobridskoi „Nedili", szczo nadaremni probuwa zworuszyty ludej. Centralnoju toсykoju weczora bula polityczna promowa mannheimskoho predstawnyka, napysana na kolinach odnijei uczasnyci, try chwylyny pered samym ijzdom, czoho, na zal, publika ne zauwazyla. Druhyj referent, prof. Wolowyckyj z Augsburga, zrobywszy ludiam pryjemnu nespodiwanku, widlozyw swoju dopowid na zawtra. Pisla oficijnoi czastyny bula pererwa, a pisla nei spilna weczerja, szczo wyklykala u zurnalistiw pomitne wrazinnia".

Prohrama hazety, roztrublena tuszamy dobroi orkestry baczyla szcze bahato atrakcijnych wystupiw, szczo j widbywalosia na zali nunoju smichu. Nawit poety zworuszylysia. Odyn z nych na serwetci napysaw lirycznu poemu, szczo zaczynalasia tak:

My narod zurnalistycznyj
bez dyskusij, swarok, burd
stwerdzujemo stan faktycznyj,
szczo prybuly my w Schweinfurt.
Stwerdzujemo uroczysto,
szczo schweinfurtski wsi pani
wse postalwyly na lystu,
szczob my widijszly sumni . . .

Zinka w istorii Ukrainy

Na taku temu, w ponedilok 4-ho berezнia popoludni, pisla zakinczennia Zjizdu Zurnalistiw, w zali narodnioi szkoly maw odnohodynnyj referat predstawnyk Zjizdu Zurnalistiw z Mannheimu, redaktor Anatol Kurdydyk. Prelehenta prywitala Holowa Zinoczoi Praci p. Szylowa.

U nas dosi szcze nichto ne pidchodyw do cijei temy iz takym naswitlenniam. Wono dla nas nowe j ne dywno, szczo prysutni wysluchaly referatu iz napruzenoju uwahoju. Padaly zowsim nowi naswitlennia, na tli jakych jaskrawo wypukluwalasia postat naszoi zinky na protiazi dowhych wikiw. My pobaczyly wsiu welycz — dostoinstwo naszoi zinky, jaka pobicz czolowika wykonala swoju istorycznu misiju. Prelehent predstawyw cilyj riad switlych postatej ukrainskych zinok u naszij istorii, poczynajuczy postatiu kniahyni Olhy ta Anny, zinky kniazia Wolodymyra, a kinczajuczy Motreju Koczubeiwnoju. My poczuly, szczo pobicz welykych postatej naszych kniaziw, hetmaniw, wse stojaly welyki zinky, szczo maly na swoich czolowikiw nezaperecznyj wplyw. Rozbudowa Kyjewa, ce z ne tilky zasluha kniazia Wolodymyra, a bezpereczno j joho druzyny Anny, — zinky z wysokoju oswitoju ta kulturoju. Iz dalszoho my poczuly, szczo wsi zinky, welyki postatti naszoi istorii, buly postattiamy pozytywnymy. Ne maly na sobi tawra tragicznosty. Nawpaky zinky-czuzynky maly wse fatalnyj wplyw na swoich czolowikiw, szczo j widbywalosia neraz na wsiomu narodowi. Znowu z ukrainky, szczo odruzuwalys z czuzymy korolamy, neraz tragiczne wplywaly na dolu toho z narodu, jak ne wony sami, to ichni potomky. Prykladom moze posluzyty Roksolana, z podruzzia jakoi pryjszow syn, szczo dowiw Tureczczynu do rozwalu, z jakoho wona wze nikoly ne pidneslas. Ale nawpaky, ukrainky dawaly czuzij nacii takych syniw, szczo stawaly najkraszczymy panujuczymy danoi krainy. Pryklad-w Norwehii, korol Knut Welykyj, szczo buw synom kniahyni Jaroslawiwnoi. Pohubnist miszanoho podruzzia — ce czorna nytoczka, szczo tiahnulas protiahom dowhych wikiw istorii, szczo musyt i dla suczasnosty staty jaskrawoju perestorohoju.

Redaktor Kurdydyk zwernuwsia do prysutnich zinok, szczob pro ti sprawy ne zabuwaly, a ich nalezna wyjasniuwaly. Prysutni nahorodyly cej cikawyj ta moderno schoplenyj referat hucznymy opleskamp, a holowa „Zinoczoi Praci" podiakuwala prelehentowi, szczo ne pozaliw trudu i podilywsia swoimy doslidamy z istorii nad ukrainskoju zinkoju. **P-ja-k.**

Taborowa plastowa watra w Manheimi

(Wlasna informacija) U dni 17-ho lutoho c. r. wlasztuwaw Manhajmskyj Plastowyj Kisz nebudennu paradu — perszu mabut na emihracii plastowu watru. Wona poczalas strunkym marszem molodych plastunskych law na majdan, de plastuny w odnostrojach stworyly czotyrykutnyk z watroju poseredyni. Za czoty ykutnykom staly trochy ne wsi hromadiany taboru, zacikawleni tijeju nebudennoju imprezoju. O hod 6-ij hostej prywitaw koszywyj Manhajmskoho plastu p. Tuczyk, a todi pid spiw plastowoho hymnu wytiahneno na szczohlu zowtoblakytnyj prapor, — chwylyna bula taka wroczysta szczo neonomu wytysnuly szczyri slozy na oczi. Zczerhy zapaleno welyku watru i pid palachkotlywe ii prominnia plastowi kureni taboru popysuwalys swoimy osiahamy — pisneju, kupletamy, zartamy, rytmicznymy wprawamy ta tankamy. Prohrama, w jakij poodynoki toczky wjazaw weseloju konferencijerkoju p. Szediak, bula zlozena nezwyczajno cikawo i wdatno i hosti zi swojei ta czuzuzemnych hrup buly neju pryczarowani do kincia. Swiato widwidaw i nasz pryjatel z UNRRA p. kpt Molden, jakoho plastuny prywitaly okremo promowoju ta darunkom. Okremoju zhadkoju slid widmityty ostannie dosiahnennia cioho bosza, a same orhanizaciju lastowych kureniw z selansko-robitnyczoi molodi w tabori. Try taki kureni, szczo wykazujut nebudennyj zapal do praci, wze wprawlajut dalsze orhanizujutsia. Plastowi dopomahaje u praci welyka i preharno wlasztowana samymy plastunamy okrema plastowa domiwka, w jakij trochy ne cilyj den kypyt praci, jaka staje otak sprawznioju kuzneju nowoho duchom molodoho pokolinnia ukrainskoi emihracii. **(N.)**

Rozszuky

Lewyckyj Wsewolod, Schweinfurt, DP Camp, II. rozszukuje dr. Romana Matluka, joho druzynu Juliju i donku Myroslawu. Ostannia adresa Brüsau, Kr. Zittau, Ostsudeten. —

Syna, Ihorja Strilkowskoho i brata, Wolodymyra Strilkowskoho szukaje Borys Strilkowskyj, DP Center, Schweinfurt.

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 17-ho bereznia 1946 Nr. 13

Nasz politycznyj komentar

Stalin napadaje na Churchilla

Zahostrennia w Persii — Nimci roblat swoju czystku

Mynulyj tyzden projszow cilkowyto pid znakom fultonskoi promowy Churchilla ta widhukiw na nei. Na presowij konferencii w Moskwi Stalin daw interwju korespondentowi „Prawdy" szczodo zajawy holowy brytijskoi opozycii. Stalin skazaw, szczo promowa Churchilla je nebezpecznoju dijeju proty myru. Sowietskyj dyktator zajawyw dali, szczo Churchill maje bahato druziw miz anhlijciamy ta amerykanciamy, jaki ochocze pohodzujutsia z wysnowkom Churchilla: „wyznajte nasze panuwannia na switi i wse bude harazd". Churchill, skazaw dali Stalin, ce prostyj spadkojemec Hitlera, win propaguje rasowu teorju objednannia anlosaksiw proty bolszewyzmu. Dali Stalin skazaw, szczo w takij sytuacii, prodowzennia paktu druznosty miz Anhlijeju i SSSR na 50 rokiw-jak ce proponuwaw Bevin zajwe. Cej pakt buw by tilky klaptykom paperu. Naprykinci Stalin skazaw, szczo 26 rokiw tomu anhlijska interwencija na piwnoczi Rosii prowalylasia. Powtorennia cijeji sproby zaznaje tijeji samoi porazky i teper.

Todi jak sowietski wijska z wazkoju zbrojeju pidchodiat pid kordony Tureczczyny i zahrozujut Teheranowi, swit z napruzenniam czekaje, szczo bude po cij zajawi Stalina, a zokrema jaka bude widpowid Churchilla.

Pid hul tych podij pered niurnberzkym trybunalom howoryt Hermann Göring. Rozkrywajutsia tajny ladu, szcza joho slidy i sympatykiw likwiduwatyme teper nowyj nimeckyj zakon, proholoszenyj uroczysto w München.

Widhomin Zjizdu Zurnalistiw u Schweinfurti

Polskyj tyznewyk "Nasz Glos" pysze:

"W dniach 2 i 3-ho bereznia 46 r. widbuwsia w Schweinfurti na tereni 2 taboru zjizd ukrainskych zurnalistiw, jaki teper dijut w zachidnij Nimeczczyni. Zjizd ne maw oficijnoho charakteru, buduczy radsze podumanyj. jak towaryskyj.

Na uroczyste widkryttia zjizdu prybuly zaproszeni: dyr. UNRRA p. van Beneden zi swoim zastupnykomp. Cary i spiwrobitnyczkamy ta redaktory presy 1 i 3 taboru. Do prezydijalnoho stola buly zaproszeni dyr. van Beneden jak poczesnyj prezydent, redaktor tyznewyka polskoho taboru, lytowskoho i predstawnyky ukrainskoi presy zpoza Schweinfurtu. Pisla wyholoszennia kilkoch powitalnych promow, w pererwach miz jakymy wystupaw miscewyj chor, widbulosia pryniattia dla uczasnykiw zjizdu, a opisla weczirka z tanciamy.

Toj, szczo pysze ci slowa, szczo buw odynokym predstawnykom polskoho taboru buw mylo zatorknenyj nezwyczajno serdecznym pryniattiam, jake strinulo joho tak pidczas oficijnoi jak i neoficijnoi czastyny widkryttia zjizdu. Szczyri wyslowy i swobidna wymina dumok, szczo ce suprowodyla, dozwolaje dumaty, szczo taki zustriczi, jaki zhrupowujut ne lysze zurnalistyczni kola, mohly by buty dobroju ploszczynoju dla ustijnennia wzajemnoho spiwzyttia i ukladannia widnosyn."

Jeronym

Z litopysu

(Urywok)

"Byst tyszyna w Szczypiorni-u szpytali, Byst tyszyna . . ."
Jurij Darahan.

Nist tyszyny w Lagardi u tabori,
nist tyszyny, o, Myloserdnyj, nist.
Bis uwijszow – i my wsi duchom chori,
szczodenna rjasprja-nasz postijnyj hist.

My wyszly ne oczyszczeni iz horna.
Nam malo wsich Twoich strasznych pokar.
Poszly czumu, nechaj uwijde, czorna,
chaj nas zachne na smert Twij hniwodar!

I moze lysz todi odyn spasennyk,
spitkawszy druhoho des miz kolij,
na hrudy kynetsia jomu j nadchnenno
prokaze: "Brate, brate lubyj mij"

*

. . . I z loza unoczi wstaje czernec,
kradky, szczob chtos buw ne pobaczyw,
zapaluje czadlywyj kahanec
i pered Spasom molytsia i placze.

Czytaje win Molytwu wtikaczіw:
"O, Hospody, nasz Boze, Otcze, Tworcze!
Twoje zoryt nad namy oko zorcze,
bud mylostyw do nas-Twoich rabiw!
Ne daj pomerty nam na czuzyni,

o, statysia ne popusty takomu!
Daj nam jasniszych doczekatys dniw,
ne daj zwychnutysia nikomu! . . .

Nad naszi, nad usi, usi hrichy,
ne widbery iz naszych dusz poswiaty!
Nechaj ne placze Ukraina-Maty,
ne wyzyraje marno na szlachy!

Des po switach ii wsi ditoczky.
Ne daj ze nam u weremja ce lute
ii preczystyj obraz pryzabuty!
Iz wosku jaroho zarki swiczky
nas spodoby postawyty Tobi
u Kyjewa swiatij Sofii!
O, spowny, spowny najjasniszi mrii,
Nad Kyjewom daj zrity holuby!"

Sobor Jepyskopatu Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy

W czetwer 14-ho bereznia 1946-ho roku jepyskopy Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy zjichalysia w misti Esslingeni, rezydencii jepyskopa Platona, na narady swiaszczennoho Soboru Jepyskopiw, najwyszczoho i kermiwnoho orhanu Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy.

Pro znaczinnia i zawdannia ta istoriju Soboru zurnal **"Cerkwa i Zyttia"**, wydawanyj Cerkownym Uprawlinniam UAPC w Esslingen, pysze m. i. take:

"Perszyj raz po zakinczenni wijny maje zibratysia na emihracii Swiaszczennyj Sobor Jepyskopiw naszoi Ridnoi Cerkwy. Perszyj raz majut zibratysia najwyszczi dostojnyky, i korystajuczy z "polityky swobody relihii", jaku prowadyt Wyzwolna Demokratija, szczo wziala nas pid swoju teplu opiku, ocinyty teperisznie polozennia UAPC na emihracii, prystosuwaty uprawlinnia neju do nyniszních umow, obraty wykonawczyj orhan, namityty plan praci pry duchowno-relihijnij opici nad prawoslawnymy ukrainciamy na emihracii, rozpodilyty ciu widpowidalnu praciu miz soboju, duchowenstwom i wirnymy ta wypownyty wsi nedoliky i nerіwnosti, szczo wytworylylia u wnutriszniomu Ii zytti wnaslidok nenormalnych umow mynuloho.

Pytannia pro potrebu sklykannia soboru jepyskopiw poruszuwalosia na **naradi czastyny naszych jepyskopiw**-pysze dali zurnal "Cerkwa j Zyttia" — pid holowuwanniam mytropolyta Polikarpa u Bad Kissingen, 16-ho lypnia 1945-ho roku, jaka stwerdyla, szczo jepyskopat UAPC perebuwaje na emihracii, jak organizowane jerarchiczne tilo UAPC, szczo maje dijaty w osobach usich jepyskopiw na czoli z Wysokopreoswiaszczenniszym Mytropolytom Polikarpom na koryst UAPC, ta szczo "swidomist welyczi zawdan wymahaje sklykannia soboru Jepyskopiw naszoi Cerkwy dla wsebicznoho obhoworennia i splanowannia praci naszoi Cerkwy". **Na druhij naradi jepyskopiw UAPC w Müncheni** 11-ho lystopada c. r. pid holowuwanniam Archyjepyskopa Mychaila, widbutoi z doruczennia Mytropolyta Polikarpa, takoz poruszeno bulo pytannia pro sklykannia Soboru Jepyskopiw UAPC i uchwaleno joho sklykaty w hrudni m. r. ta wyrobleno projekt porjadku dijan Soboru. Prote, na zal, neduha Mytropolyta Polikarpa, zwjazana z tiazkoju operacijeju u tomu czasi pereszkodyla cij waznij sprawi.

W kolach prawoslawnoho ukrainskoho hromadjanstwa z welykym zacikawlenniam slidkujut za perebihom Soboru. Redakcija "Nedili" wyslala do Esslingen swoho okremoho korespondenta, szczo podast naszym czytaczam tocznyj zwit z tijeji wazlywoi zustriczi ciloho jepyskopatu Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy.

*

Dowidujemosia, szczo dnia 12-ho bereznia c. r. w misti Augsburzi widbulasia konferencija ukrainskych swiaszczenykiw t. n. "serafimskoho naprjamku", cebto tych nebahatioch swiaszczenykiw — ukrainciw, jaki wyznajut sebe zaleznymy wid pastyrskoi jurysdykcii rosijsko-nimeckoho mytropolyta Serafyma, szczo buw dawnisze w Berlini. Konferencija rozhladala sprawu okremoho statutu "serafimskoho dekanatu" ta inszi pytannia cijei hrupy duchowenstwa, jake z jomu samomu blyszcze widomych pryczyn widchylylosia wid jurysdykcii Jepyskopatu UAPC.

Szewczenkiws'ka akademija w Schweinfurti

Dewiatoho ta desiatoho bereznia c. r. w ukrainskomu teatri im. Iwana Kotlarewskoho w Schweinfurti widbulasia **akademija, pryswiaczena 85-ij ricznyci zo dnia smerty Tarasa Szewczenka.** Na akademii, krim hromadian ukrainskoho taboru, buly prysutni hosti: amerykanci, francuzy ta polaky. Zaczytaly dwa referaty — w ukrainskij ta anhlijskij mowi pro zyttia i tworczist Tarasa Szewczenka, pisla czoho widbuwsia juwilejnyj koncert na dwa widdily.

Dosyt riwno prospiwano pisni "Hamalija" ta "Ohni horjat" u wykonananni czolowiczoho choru pid dyryhuwanniam **o. Pozniaka.** Chocz kilkist czolowiczoho choru trochy i zmenszylasia, ale po kilkoch misiaciach praci wse z widczuwajetsia bilsza zispiwanist i wdumlywisza peredacza nastroju wokalewoho tworu. Pidneseno prozwuczaly pisni "Dumy moi"-muz. Worobkewycza-ta "Swite tychyj" — muz. Kotka — u wykonanni objednanoho (czolowiczoho, cerkownoho ta teatralnoho) choru pid keriwnyctwom **p. Lubanskoho.** Pryjemne wrazinnia sprawyly solowi wystupy pani Kolodub ta paniw Lubanskoho i Wasylczenka.

Ta najbilszoju mysteckoju peremohoju w ukrainskomu teatri im. Kotlarewskoho stalo wykonannia druhoi dii opery "Kateryna"-muz. Arkasa pid keruwanniam p. Lubanskoho. Obrazy materi (p. Szostak), batka (Wasylczenko), Kateryny (p. Kolodub) ta Andrija (p. Lubanskyj) — wokalnymy barwamy hlyboko zworuszyly wsich hladacziw. Najskladniszi j najmicniszi psycholohiczni momenty w poemi wyrazno najszly powne spiwzwuczcza z orkestroju (ker. Plotnykow) w druhij dii opery. **(S.)**

Ukrainska realna gimnazija w Nowim Ulmi

(Wlasna informacija z Ulmu) Wid 1-ho lystopada 1945-ho r. w Ukrainskim Tabori Nowyj Ulm wede swoju czynnu praciu Ukrainska Realna Gimnazija. Ce je toj najpraktyczniszyj typ serednioi szkoly, szczo daje mozlywist ii abiturjentam wstupyty do wsich typiw wysokoi szkoly, jak uniwersytet i politechnika wsich specijalnostej. W cij gimnazii wywczajutsia nowi mowy: **anhlijska, nimecka i nadobowjazkowa francuzka** (koly chto pryholosytsia). Ci mowy wywczajut wid 1-oi klasy. Wid 3-oi klasy wwedena latynska mowa. Matematyka wykladajetsia po szyrszij prohrami z dyferencijalamy j intehralamy w 7-ij i 8-ij klasach, z analitycznoju geometrijeju i naczerkowoju geometrijeju.

Gimnazija maje wsi 8 klas, a dla pereroslych i tych, szczo po oswiti swoij ne mohly wstupyty do widpowidnoi klasy gimnazii, zorhanizowani maturalni kursy.

Wsich uczniw u gimnazii narachowujetsia 140. Bazajuczach wstupyty prybuwaje dali, ale dyrekcija gimnazii pryjmaje wze z pewnymy obmezenniamy, bo druhe piwriczczia nawczalnoho roku potrebuje osoblywo pylnoi nauky j tomu wyimky roblat dla tych bazajuczych, szczo perechodiat z odnijei do druhoi gimnazii wykluczno z powaznych pryczyn (pereizd rodyczіw) abo kandydatiw, szczo na wstupnych ispytach wykazut welyki zdibnosti.

Profesorskyj personal je w pownomu skladi do 25-ty czolowik na czoli z dyrektorom, uniwersytets prof. **dr. Leonidom Bileckym.**

8-ma klasa w czysli widibranych 10-och dusz uze hotujetsia do maturalnych ispytiw, szczo widbudutsia pisla Welykodnia w kinci kwitnia abo na samim poczatku trawnia misiacia.

Gimnazija maje swoje wlasne prymiszczennia w harazi, dobre prystosowanim do potreb szkoly. Gimnazijeju opikujetsia Kulturno-Oswitnij Widdil Taboru, referentom jakoho je prof. L. Bileckyj, **a osoblywo UNRRA, jaka udilaje gimnazii i wzahali szkolem** (narodnia, diatiaczyj sadok) **ta kulturno-oswitnij sprawi duze welyku uwahu.** Osoblywo blyzko do gimnazii stoit M-s Paling, szczo nawit wykladala odyn czas w gimnazii anhlijsku mowu.

Pry gimnazii isnuje Plast, jakym keruje inz. Sawczuk i dobre wede joho; isnuje chor pid keriwnyctwom doswidczenoho j talanowytoho dyryhenta p. Bilaszewycza.

Gimnazija mala uze kilka imprez, pryswiaczenych pewnym nacijonalnym ricznyciam, jak Bazar, Kruty, Rizdwiana Jalynka, ricznyci Lesi Ukrainky i Tarasa Szewczenka. Imprezy prochodyly wsi z welykym uspichom i sprawlaly duze harni wrazinnia.

Zahalnyj zakon pro ustrij taboriw DP Schweinfurtu

Miztaborowyj Administracyjnyj Komitet w Schweinfurti pryjniaw, rozhlanuwszy praci i poprawky Prawnyczoi Komisii, zakonoprojekt pro zahalne prawo dla taboriw DP w Schweinfurti, nadawszy jomu czerez te sylu obowiazujuczoho zakonu. Bukwalnyj zmist zakonu takyj:

1. Tabir DP w Schweinfurti perebuwaje pid Dyrekcijeju i uprawlinniam UNRRA Team 196, szczo w swoij administracijnij roboti korystujetsia dopomohoju **Miztaborowoho Administracijnoho Komitetu** (w skoroczenni MAK), do jakoho czleniw wysylajut Uprawy poodynokych taboriw. Czleniw MAK zatwerdzuje Dyrektor UNRRA i aprobuje Military Government.

Schwaleni MAK postanowy i rozporjadky, za zhodoju dyrektora UNRRA, budut podani do wykonannia Komandantamy poodynokych taboriw i, jakszczo treba, oholoszeni w taborowij presi.

(Dali na 2-ij stor.)

Prezydent o. Wasyl Kusznir w centralnych taborach naszoi emihracii

Dostojnyj Hist widwidaw ukrainski hromady UNRRA w Karlsfeldi, Augsburzi, Ingolstadti i Regensburzi

(Wlasna informacija "Nedili") Dnia 4-ho bereznia c. r. widwidaw tabir Karlsfeld **o. d-r Wasyl Kusznir,** predstawnyk ukrainskych Dopomohowych Komitetiw zza okeanu. O. d-r. W. Kusznir — hreko-katolyckyj paroch cerkwy sw. Wolodymyra u Winnipehu, prowincija Manitoba, w Kanadi i wyznacznyj ukrainskyj dijacz. Dostojnyj hist prybuw do naszoho taboru **w towarystwi holowy W. Mudroho** pered poludnem. Prywitannia widbulosia u welykij zali taborowoi idalni, de ustawylasia dytiaczi sadky i szkoly, plastowa molod i policija z zowtoblakytnym praporom i tysiaczni masy meszkanciw taboru. O. d-r W. Kusznir perejszow szpalirom, plastuny i uczni klyknuly tryczi "Slawa", a koly zblyzywsia do sceny, prywitaw joho chor "Trembita" pid dyryhuwanniam p. K. Cependy mohutnim "Slawa Herojam" B. Smetany. Holowa taboru m-r. Toporowycz prywitaw dorohoho hostia chlibom i silliu ta korotkoju zworuszlywoju promowoju, szczo wytysnula neodnomu uczasnykowi slozy z oczej.

Pisla toho promowyw do zibranych o. d-r W. Kusznir. Win peredaw prywit wid usich ukrainciw za okeanom. Ukrainci w Ameryci — kazaw win — zawzdy duze zywo cikawylysia ukrainciamy w Ewropi. Wze pered wijnoju my w Ameryci rozumily, szczo nazriwajut tiazki czasy. Amerykanski ukrainci pidhotowlalysia do tych czasiw, chocz ne ujawlaly sobi toho neszczastia, jake strinulo ukrainskyj narod, szczo wono bude takych welykych rozmiriw. Pamiatajte, szczo my wse robyly, szczob zabezpeczyty waszu dolu i wasze zyttia. **I dalsze w tomu napriami pracіujemo.** Ne choczu maluwaty emihracii rozewo. Dorohy emihracii tiazki. Ale zaderzawszy moral, mozna perebytysia i nawit rozbuduwaty zyttia. **Emihracija wymahaje welykych moralnych wartostej. Wykreszit zi sebe jaknajbilsze moralnoi syly, moralnych cinnostej!** Wijna ne rozwjazala nijakych problem, wona tilky zahostryla wsi problemy. My musymo szczodnia molytysia j praciuwaty. My musymo buty moralnym hranitom. Worohy panujut nad namy fizycznoju syloju, ale woroza fizyczna syla musyt pidkorytysia moralnij syli. Bo my skytajemosia za sprawedlywist. Ne daj Boze, szczob zakralasia znewira u waszi sercia! **Nechaj ne bude bezdilla u waszych taborach!** My musymo maty sylni nerwy, buty muzamy, ne ditmy. Widwidujuczy waszi tabory, ja zauwazyw u was storinky dodatni i widjemni. Popry dodatni storinky, jak kulturnyj rozwytok ta in., po taborach rozpanoszylos nezadowolennia: **chtos chotiw by buty bilszym ukrainskym patriotom kosztom inszoho, a z tym zwjazane donoszczyctwo na osoby, ustanowy, hrupy. Ce najbilszyj zloczyn, bo ne wilno plamyty ukrainskoho imeny!** Nawpaky — treba staty lipszymy i kraszczymy pid koznym ohladom wid inszych, tomu osoblywu uwahu zwernuty na ce j czuwaty u welykomu kolektywi taboru. Ne wilno psuwaty zolotych strun, szczo spontanno luczyly nas, bo ne jde pro prestiz osoby czy orhanizacii, a pro sprawu cilosty ukrainskoho narodu i joho doli. My wsi jdemo razom dla sprawy naszoho narodu. Ta sprawa — to dola naszoho narodu. Wasza dola — nasza dola. Nasza cil: Samostijna Ukrainska Derzawa. (Dowhotrywali oplesky.)

Pisla toi harnoi wyholoszenoi promowy, szczo ii wysluchaly wsi zibrant z najbilszoju uwahoju, widspiwaw chor "Trembita", ustawlenyj w seredyni zali, dwi badiori pisni, a zaraz potim hosti i prowidnyky taboru ta Plastu pryjnialy defiladu dytiaczoho sadku, plastowoi molodi i widdilu taborowoi policii, szczo nesla nacjonalnyj prapor.

Spilnyj obid dla hostej i delehatiw zjizdu oblasnych prowidnykiw, szczo same todi radyw u Karlsfeldi, widbuwsia w taborowij idalni.

Pisla poludnia o. d-r W. Kusznir i holowa Mudryj widwidaly taborowi ustanowy, obydwi cerkwy, szkoly, robitni i t. d., de informuwalysia pro stan ich praci. Weczerom widbuwsia na czest hastej i delehatiw zjizdu wdatnyj koncert.

Z Karlsfeldu Holowa Ukrainskoho Dopomohowoho Kanadijskoho Fondu o. dr. Kusznir widjichaw do **Münchenu.** 6-ho bereznia o. Kusznir widwidaw **Ukrainskyj Tabir UNRRA w Augsburzi,** w jakomn ne bulo oficijnoi zustriczi, lysze spilnyj obid z predstawnykamy miscewoho hromadjanstwa. Dostojnyj Hist buw z wizytoju w amerykanskoho gubernatora, a opisla widwidaw taborowi ustanowy, m. i. widomyj muzej-archiw. Uweczeri Delehat ukrainskoi Kanady buw na wystawi teatru Blawackoho i tak szczyro zachopluwawsia znamenytoju hroju rez. Blawackoho, szczo zi sceny wyslowyw jomu pryznannia i podiaku.

Na druhyj den o. Kusznir buw hostem **ukrainskoho taboru w Ingolstadt,** de hromadjanstwo pid prowodom widomoho komandanta taboru i orhanizatora, **inz. Jaworskoho** wlasztuwalo jomu spontannu zustricz z powitalnymy worotamy, szczo na nych pobicz ukrainskoho majaly nacjonalni prapory inszych nacij, jakych zastupnyky tez pryjszly prywitaty reprezentanta ukrainciw zza okeanu. Z Ingolstadtu o. dr. Kusznir widichaw do Regensburga.

Literaturni nowyny "NEDILI"

Jurij Kosacz

LILEJA

Z czartoryju ja popaw u sahu, de plawaly wodorosti, lilei. Ja popaw u litnju, tinystu W . . ., de sokotaly wse szcze po staromu statoczni, ale jakze z roztarachkani tramwai, pnjalys wulyczky pid horu, rozkydalas czwert will za rozewym murom, poroslym wynnym gronom. Riksza widwiz mene w wulycju Strybunciw, zaulok, de parylo sonce, zowte, puculuwate sonce lychowisnoho piwdnia. Po schodach ja uwijszow u sadok. Cwily pionii j georginy, szamsziw pisok.

Wczora ja noczuwaw w oteli "Mars", u wuhlowij, zaselenij bloszczyciamy diri. Cilu nicz homoniw chtos u susidnij kimnati. Triskotila maszynka, dzwenily szklanky. Rehit i rozmowa, ale hlucho. Wranci pid moimy dweryma:

"Na, und du gehst schon, mein Liebling.'

"Ja, aber ich komme wieder."

"Aber nicht zu spät sein, Lilly, wir haben noch furchtbar viel zu erledigen."

"Sei unbesorgt, Walter, es wird schon alles klappen."

"Und man vergißt nicht den Papi? . . ."

„Ja, Walter, man vergißt ihn nie. Auf Wiedersehen, Walter . . ."

,Ja ne baczyw damy, szczo mala cej deszczo chrypluwatyj nyzkyj holos. Wona sczezla z cijei hory, mow mriaka, tkana iz zolotystych nytej. Ja ujawlaw ii sobi czomus strunkym, rusiawym stworinniam na podobu tych, szczo blukajut po Kurfürstendamm'i, bo ii akcent buw wyrazno berlinskyj. Ale ja pobaczyw dobrodija, szczo joho zwaly Walterom. Win zaczyniaw swoju kimnatu same todi, koly ja wychodyw. Ce buw elehantnyj molodyj czolowik, z oblyczcziam nachaby, übermenscha, szczo jomu puczky w rot ne klady, odnoho z tych, szczo majut sered nimciw klyczku „e' feiner Kerl" — do zabawy, do sportu „do strilannia" do zaczipky j burdy, do pytwa j twerduwatych wiciw. Awtim ichnia ricz. Win podywywsia na mene tak pylno j napolehlywo. szczo ja pospiszyw czym szwydsze znyknuty z terytorii otelu „Mars". Potim ja dowidawsia, szczo cej otel maje prepaskudnu marku — tenet, jaki dbajlywo omynajut wsi, chto tak czy inaksze perebuwaje w zatinenych zonach.

— Ce ty?

Mij pryjatel stojaw na werandi, ostowpilyj. Radnisze ujawyw by sobi mene w urni, spalenym na popil i rozwijanym po witru. Ale ce buw ja, taky ja u wlasnij osobi, pisla dowhoi odysei tjurem, taboriw, transportiw. Ja stojaw pered nym, starszyj na 15 rokiw, z ubohym klunoczkom. A win u domowomu odiazi, hladko oholenyj, pestij doli, zowsim antycznyj Lukull, zadowolenyj swoim obidom, druzynoju j sadom.

Borozny lit ne poklaly miz namy mez. Win, jak i za szkilnych czasiw, zalyszywsia sjusjukalom, mazunczykom, iz czystenkym komirczykom i rozewymy szczyczkamy epikurejcia. Tilky zolota czupryna, szczo kolys szelewila jak zlywa nad czolom filosofa, teper poridszala, i staranno prymaszczeni wolosky prykraszaly szyrokyj czerep.

Zwan-skyj projszow ci roky po trapecii, zowsim lynwoskok, ekwilibryst. Ale chodyw taky nad prirwoju. Joho ne torknuly buremni roky. Akcii Stalezaliza wpaly, ale win zberih czerez tretich ludej udil, wid aresztuwan uchylywsia dobrowilnym zaslanniam u tychu prowinciju i tilky nedawno nesmilywo mow kit pidkradawsia do stolyci.

Ja, rajduzno nazwanyj „starym", oselywsia u nioho, w cij willi, zelenomu zatoni iz hnuczkymy lilejamy.

Zwan-skyj ne oblyszyw dawnich zwyczaiw. My pyly dobru zelenawu zubriwku j zakuszuwaly soczystoju ikroju. Dym iz cyhar i kawa obplutuwaly mene, roznizuwaly moje jestwo, ja dywywsia na joho kartyny j dumaw, jak ja daleko widijszow wid toho switu prynad i prymch mystectwa. Zyttia mene wczynylo naskriz prozaicznoju istotoju, czerstwym i rafinowanym. A moze ja prosto pozbawywsia dejakych iluzij.

— A de twoja druzyna, Zw-yj? . . . — zapytaw ja, ne sumniwajuczys, szczo win musyt maty jak neobchidnyj akcesorij, roznizenu zinoczku, ot take sobi zelenooke kotiatko.

— Wona w podorozi, — szepelawyw Zwan-yj, — ale siohodni szcze pryide; ty rozumijesz, druze, szczo cij oce zinci ja zawdiaczuju siaketake bezzurne isnuwannia. Wona prodyrajetsia, nemow slidopyt Winetou czerez chaszczi naszoho zyttia dzungliw. Wona spekuluje, wona miniaje, wona prowozyt nelehalnyj towar, a ii osobystist maje wsi prykmety fei, szczo widczyniaje sobi dorohy skriz. Ale rozpowidz meni pro sebe, druze . . .

Szczo rozpowisty jomu? Ja ne lubyw nikoly ohladatys nazad, pidwodyty balans czy nanyzuwaty kadry filmu moho zyttia. Ploszcza Rossio w Lisaboni j ujamrynnia fontanu pered Comedie Francaise, de ja uplitaw bulku j syr, zapywajuczy deszewym wynom. Alexanderplatz u Berlini i Kalimigdan w Bilhorodi, melancholijnyj Widen czetwertoho roku wijny j naszoroszena Praga, a wtim zatineni zony, poboi lagrowych „capo" i graty tjurem Moabitu, Montelupich, Pankracu. Nawiszczo bulo meni wrywatys iz swojeju ranawoju opowiddiu w cej wysznewyj sad Lukulla? . . .

My perekynuly naszu rozmowu iz Zw-ym na temy mystectwa majbutnioho, my howoryly pro potrebu nowoho Goja, i ja ne zawwazyw, zresztoju pidsylenyj znamenytym konjakom, szczo w kimnatu wwijszla pani.

— Poznajom ze mene z twoim druhom . . .

Boze, de ja czuw cej holos? Ale tomu szczo ja ne wmiw sobi w perszij chwylyni na ce widpowisty, a pani howoryla dali, ja wklonywsia i pozazdryw, slowo daju, pozazdryw mojemu mazunczykowi doli. Ce bulo jestwo czornenkoi kycky z welykymy oczyma j stanom, hnuczkym mow u zmii. „Lileja", — czy ne ce ja podumaw, upersze zawitawszy w ciu hospodu? Pani Anastazija (jak mozna bulo maty take imja!) ne mala w sobi niczoho osoblywo miscewoho, takych jak wona kotiatok ja baczyw usiudy bahato, ale ce bulo swojeridne kotiatko, szczo wmije buty wsiudy rachmanno wjeslywym, podatnym i napiwsonnym, ale z ukrytymy pachoszczamy hrisznosty. Ja pociluwaw ij ruczku j piszow u widwedenu meni kimnaty na hori.

Boze, koly b ja znaw, szczo moje perebuwannia stane fatalnym dla cijei hospody, moze ja b nikoly tut ne zalyszawsia, szczob ne mutyty cioho tychoho zatonu. Ale szczo z ja wynen, na Bakcha, szczo moim pryznaczenniam je prynosyty ludiam lychu wist? Tam ja wrywawsia, nenacze demon Asmodei, szczob nepokoity duszi, zwidsy ja wychodyw, sluchajuczy, czy ne czuty Komandorowych krokiw, bludnym Don Dzowanni, i tut ja prynosyw wist newblahannoho fatuma.

Ale meni bulo zatyszno w cij willi, i ja ne herbuwaw zaproszenniam hospodariw. Tym bilsze, szczo nablyzawsia termin akcii, i ja pered wyizdom chotiw nabraty syl, zaktywizuwaty poszarpanu wolu j nerwy. Ja ne mozu skazaty, szczob ja buw neprochanym abo neprytjemnym czy nadokuczlywyw hostem. Ni, moi hospodari lubyly mene, prawda, kozen po swojemu. Zw-skyj, cej czolowjaha, szczo w Hohola najszow swoho prototypa w Manilowi, zalubky sluchaw moho bazikannia. Moze, tomu szczo ja buw wtilenniam joho jakychos dalekych pryzabutych wizij — adzez i win kolys, pered epikurejskoju epochoju swoho zyttia, maryw pro podorozi w ekzotyczni krainy, de koralewi ostrowy, sutinok palm, szamszinnia chwyl, na wzberezzi okeanu, snowydi awenidos i pachoszczi portowych tawern. Ale wse ce zalyszalos w joho kabineti, w joho sadu, za tycho szewelijuczoju zawiskoju, za zolotym wynogronom osinnioho dnia. Cikawist pani Anastazii bula do wene inszoho typu. Znajomstwo z czuzynoju w nei bulo. Pered podruzziam wona bahato podorozuwala — raz u baleti pani N — i, raz jak dama de companie jakois grafyni, raz jak reporter zinoczoi hazety. Ni, ne ce. Ii cikawyla suczasnist, nasza peczerna, kamjana doba, z ii wowczymy charakteramy j hroju perwisnych instynktiw, ii cikawyla cia borotba switiw.

My sydily, ja pamjataju, w saloni, i Zw-yj wyjszow do druhoi kimnaty, hraty swoi weczirni arabesky. Hraw win nepohano, z syloju wyslowu, jakoi ja b nikoly ne spodiwawsia po niomu.

— Pane Arsene, — skazala wona, wysluchawszy moju opowid, odnu z tysiaczi j odnoi noczi skytalcia, — jak wazko meni ne zazdryty wam; wy wedete take powne zyttia, wy zaznajete stilky rozkoszi w zmahu z doleju . . .

— Pani Anastazije, — perebyw ja, — ne radyw by nikomu miniatys zo mnoju j meni podibnymy, ce prewazke zyttia perwisnoi ludyny . . .

— Moze j tak, — skazala wona, — stilky obmezen, stilky rysku, ale je w ciomu symfonicznist. Meni choczetsia inodi zakryty oczi i jty nad prowallam. Moi nerwy napnuti jak kanaty — ja siohodni taka, za chwylynu insza, i jak lehko inodi wypasty z roli i staty samym soboju . . .

— Pani, ja znaju, szczo j wam dowodytsia w waszych zaniattiach (meni rozpowidaw wasz druzen pro wasz chyst u torhowelnij haluzi), ale wse z taky ce newynna hra u pryriwnianni do naszoho zyttia. Wono twerde jak kremin, — wirte meni, — j ne wysnazujte waszych nerwiw sluchanniam opowidej pro nioho. Ce ne dla was. Zywit jak zywete wy, a nam lyszit ciu nicz, ciu temriawu, cej nespokij. Pryjde czas — i te siohodnisze bude lehendoju, j naszi wnuky budut iz zacikawlenniam, mow kryminalni romany, czytaty naszi spohady, ale zyty, zyty w ciomu czartoryju — ni, ce ne dla was, moja doroha, nizna lileje . . .

Zw-yj hraw, a ja czuw, uziawszy ii za ruku, szczo wona tremtyt. — Jaka ekzaltowanist, — podumaw ja, — skilky nespodiwanok hotuje nam zinocza dusza! — i szczob rozweselyty ii, szczob znow u sumerku baczyty ii rozihrani oczi, ja rozpowiw ij nedawniu istorijku zi znajomym towaryszem, szczo na paraszuti buw spuszczenyj bila cioho mista, zwychnuw sobi nohu, krywsia w kluni u selanyna, potim orhanizuwaw napad na wijskowu posztu j, tikajuczy na swoij odnij nozi, poszyw udurni ne w timja bytych sobak Sonderkommando . . .

— Kulhawyj Djawol? — proszepotila pani Anastazija. — Win zywe nedaleko wid nas? . .

— Tak, moze z trysta metriw, ja wczora szcze baczywsia z nym, — skazaw ja maszynalno. — A wtim, zwidky wy znajete pro nioho, pani Anastazije? . . .

Mene wrazyla cia dumka. Tak, zwidky wona znaje pro Kulhawoho Djawola? Pani Anastazija pidwela na mene oczi, zneczewia scholodnili, mow na dopyti.

— Meni opowidaw chtos, wtim, podibna istorija z inszym warijantom kruzlaje po mistu . . .

Wona poklykala holosno Zw-ho, i my ne powertalysia wze do cijei temy toho dnia. A prote ja dowho ne mih zasnuty cijei noczi. „Szczo ce take, — werzlos meni, — szczo ce bulo, ce tysnennia ruky, cej tremt ruky, cia sprawa Kulhawoho Djawola, chto bula wona, cia pani Anastazija, cia hnuczka, chymerna Lileja? . . ."

Ja piszow uranci do schowanky Kulhawoho Djawola, ale ja ne dijszow do nei. Wulycia bula otoczena ludmy z awtomatamy. Prochozi skazaly meni, szczo ce oblawa, szczo Sonderkommando zabyraje jakohos wazlywoho pidpilnyka, hrubszu rybu, — i ja pospiszyw szczo-szwydsze widstupyty. Kulhawyj Djawol taky popawsia toho dnia. Joho wzialy zo snu, z miscia, szczo wsim zdawalosia najbezpeczniszym u switi.

— Wy howoryte po nimecky — spytaw ja perszym czynom u pani Anastazii, szczo powertalas iz mista. — Meni nejasna cia fraza, — powtoryw ja: „Sei unbesorgt, es wird schon alles gut sein . . ."

— Deszczo rozumiju, — widpowila wona, — jak wy skazaly? I wona powtoryla: Sei unbesorgt, es wird schon alles gut sein . . .

Meni jszlosia pro telehramu, szczo meni ii pryslaly druzi. Ale koly wona promowlala ci slowa, meni nahadalys identyczni, — ja ne wiryw sam sobi, — szcze raz, ni szcze raz, — i ja ujawyw sobi znow hotel Mars, zwidky ja czudom wrjatuwawsia, i cej holos, cej chrypluwatyj holos z berlinskym akcentom.

— Szczo z wamy, druze? — skazala wona. — Wy sturbowani, nacze? . . .

— Ni, ce durnyci, — zdryhnuwsia ja.

My sydily za obidom, pry stoli w altani, w zatysznij altani Lukulla, my — troje druziw, szczyro smijalys, smich nasz, maw sriblo, lywsia w ciomu sadku, de cwily pionii j zasmin, i taki z sribni buly widercia, de w kryzi spoczywaly plaszky dobroho rejnskoho. Zw-yj maw dobryj nastrij, szutkuwaw i smijawsia, takyj sobi dobryj parniuha buw z nioho, jak u czasi naszych uniwersytetskych zmahan hrebciw i futbolnych matcziw, pani Anastazija wypyla, i ja zawwazyw, — ij ze Bohu zawwazyw, — krychtu bilszoi uwahy do mene, niz treba bulo b . . . Jake zyttia wse z taky preharne, i jak wartisno zyty, koly stilky soncia j smichu j bezzurnosty.

Ja wyjszow wweczeri, zwyczajno zadaleko do policijnoi hodyny w misto. Ja perejszow do liska, de spyniawsia tramwaj i czekaw. Ja znaw, szczo pani Anastazija tez ide w misto. Wona projszla w elehantnomu siromu kostiumi, wse taka z hnuczka mow lileja i sila w perszyj wagon. Ja wyskoczyw prozohom iz liska i wczepywsia za poruczczia druhoho wagonu. W centralni wulyci. Ja slidkuwaw rikszeju za misti wona zijszla, wziala rikszu j wyichala w neju. Wona widibrala na poszti hroszi j napysala telehramu, ja schopyw iz soboju swizu promokalnyciu, ob jaku wona widbyla napysane, j pohnaw za neju — czytaty ne bulo czasu. Wona zachodyla w dekilka misc, — ce buly najriznioszi kategorii budynkiw, — i wreszti, pisla dowszoho pobutu w odnomu, wyjszla ne sama. Ce buw toj samyj elehantnyj dobrodij z hotelu „Mars". Wony projszlys po skweri j rozijszlys, jak ja j spodiwawsia, nizno j zyczlywo. Dobrodij maw, moze bilsze afektacii, niz persze.

— Adulterie plus dilowe randez-vous, — hadalos meni, koly ja rozsidno powertawsia dodomu.

Na dorizci szerez lisok ja zdihnaw ii. Wona jszla linywoju chodoju, zbywajuczy parasolkoju budiaky. Sonce wze zachodylo, j wona pidwela na mene swoi zdywowani, newynni oczi.

— Wy lubyte Zw-ho? — spytaw ja miz inszym, w plani tych abstraktnych, filosofujuczych dyskusij, szczo my z neju wely czasto.

— Jak wam skazaty? — tycho promowyla wona, i holos ii zazwuczaw izza serpanku. — Ja joho ciniu, ce mudra j welyka dytyna. Ale joho nemicznist u zytti, joho powna widdalenist wid zyttia, zmusyly mene staty deszczo bajduzoju do nioho. Ja lublu sylnych ludej, jaki mohlyb zabraty moju wolu . . .

I dosi nikoho ne bulo takoho?

Wona posmichnulas. —

— Wy znajete, szczo lileja hnuczka i slyzka. Dekomu, chto nachylytsia nad zatonom zdajetsia, szczo win ii maje, az hulk, — wona znow u wodi j daleko — daleko wid nioho. A moze . . . A moze, — podumawszy, skazala wona, — ce zalezyt wid lowcia lilej . . .

Czy ja mih by sebe nadyty ne lysze mrijeju? — Adzez swit buw takyj prekrasnyj, i zyttia take korotke — adzez tak pjanko laszczaly solowji, — ja nachylywsia nad neju, obniaw ii j naszi usta zustrilys. Oci, nedobri, czorni oczi buly mow zaton, szczo tiahnuw, nadyw do sebe. W trawi sokotaly konyky, tycho hojdalos wittia berizok, chtos kryczaw na rici, szczo hnala barzi z wuhlem. Toho weczora ja ne mih podywytysia w oczi Zw-omu. Win buw melancholijnyj, sumowytyj i hraw wes czas samitnio Szopena. W ciomu tychomu budynku ci melodii jszly z duszi, z ii niznoi nadry.

Wnoczi Anastazija pryjszla do mene, czariwna mow zjawa w swojemu zelenawomu peniuari. I sprawdi jak lileja buly ii ruky, spleteni nad holowoju, jak zlywa buri ii kuczeri, w jaki ja chowaw swoje oblyczczia . . .

My kuryly cyharky j tycho szepotily. Wona rozpowidala meni pro swoi poetyczni prymchy (komu z jak ne ij bulo pysaty chymerni wirszi?), pro pobut u Paryzi, a w mizczasi wypytuwala mene pro dysklokacijni plany orhanizacii, pro moju teperisznju dijalnist. Ne zwazajuczy na te, szczo pytannia mohly wydatys chaotycznymy, ja mih by proslidyty w nych dejaku systemu. Ale ja mowczaw i zaczyniaw ij usta pocilunkamy.

Na switanku Anastazija proslyznula kriz dweri mow zmija, zalyszajuczy za soboju zapach „chat noir" i szarudinnia peniuaru, szczo roztanuw mow morozna mriaka, lehka j prozora.

A ja myttju probih do swoho ubrannia j wytiahnuw widbytku wczorasznioi telehramy. Proty zerkala ne bulo wazko proczytaty, chocz adresat zhubywsia: „Bizon czekaje towaru stop firma zabezpeczena stop Lili."

Ja ne maw sumniwiw. Meni j tak bulo soromno, szczo ja stilky czasu progawyw. Bizon — ce z bulo moje imja, moje wlasne imja. Ja ne potrebuwaw zdaty, szczob mene pijmaly w pastci. Ja zijszow unyz do Zw-oho, zastibnutyj na wsi gudzyky. Win sydiw bila rojalu w soroczci, i sonce hralo zolotymy woloskamy na joho lysyni. Buw jak tychyj rannij bozok, jak bezzurnyj ledar, druh soncia. Meni bulo joho szkoda, sprawdi szkoda dobroho druziaky.

— Zw-yj, — promowyw ja, — meni treba z toboju pohoworyty serjozno i ostatoczno . . .

Win sploszywsia j pohladyw sebe po borodi. Oczi joho rozkrylys szyroko, blakytno.

— Twoja zinka na sluzbi Sonderkommando . .

Ja musiw powtoryty, krykhuty jomu slywe w wucho ce reczennia. Win sydiw i klipaw oczyma, dywywsia na mene j, zdawalos, ne rozumiw. Ale ni, win zrozumiw. Win wstaw i projszowsia, pidijszow do wikna, postojaw chwylynu j powernuwsia do mene. Joho oblyczczia stalo sire, kamjane.

— Szczo z, ty najkraszcze znajesz, szczo robyty.

Ja znaw, szczo win dobryj patriot, cej malyj Zw-yj. Ale ja ne znaw, szczo win matyme stilky hartu. Ja potys joho ruku j pokynuw joho dim. Win ne prowodyw mene. Win stojaw bila wikna j dywywsia na swij sad, Lukulliw sad, iz wysznia, szczo cwily, iz pionamy j zasminom. Buw jarkyj piwden, i zaton stojaw tychyjtychyj. Tilky lilei plawaly po plesi, newlowni, nizni, zradlywi lilei.

Ja dowidawsia bahato misiaciw potim, szczo nasz okremyj widdil sluzby bezpeky zabyw agentku Sonderkommando Anastaziju Zw-u trynadciatma kulamy z maszynopistoli.

Podiaka

Wseczesnomu **o. Bulawci,** cerkownomu Chorowi i wsim tym, szczo wzialy uczast w panachydi dnia 5. 3. 1946 po perszych zertwach Gestapo, rozstrilanych hromadianach Wolyni, miz jakymy buw nasz newidzaluwanyj Batko b. p. **Osyp Zyglewycz,** skladajemo nasze szczyre spasybi.

Rodyna o. Hajuka

Pro ustrij taboriw

2. Zbory Miztaborowoho Administracijnoho Komitetu widbuwajutsia szczonajmensze odyn raz protiahom 10 dniw. W nadzwyczajnych wypadkach zbory MAK mozut widbutysia na domahannia dyrektora UNRRA, na predjozennia ciloi delehacii odnoho taboru abo trjoch czleniw M.A.K. Zbory je pownoprawni pisla prybuttia wsich delehacij, szczo razom tworiat minimum 3/4 zahalnoho czysla czleniw M.A.K.

3. Postanowy M.A.K. zapadajut bilszistju holosiw prysutnich na zborach czleniw. Na wypadok riwnoho podilu holosiw, wyriszuje holos prowidnyka zboriw, szczo maje w takomu wypadku 2 holosy.

4. Postijnoho holowy M.A.K. ne maje. Predsidnykamy na zborach M.A.K. je po czerzi czleny podynokych delehacij.

5. Postijnym urjadowcem i reprezentantom M.A.K. pered wladoju i naselenniam je **Heneralnyj Sekretar M.A.K.,** wybranyj bilszistju 3/4 holosiw ciloho M.A.K. Heneralnyj Sekretar pysze protokoly zboriw, pryjmaje w wyznaczeni dla toho dni wnesky UNRRA i delehacij. Heneralnyj Sekretar reprezentuje M.A.K. pered dyrektorom UNRRA, widsylaje i pryjmaje doruczenu jomu czerez M.A.K. korespondenciju ta peredaje do taborowoi presy oficijni postanowy M.A.K. Sekretar sklykuje zbory pysanoju kurendoju, szczonajmensze 24 hodyny pered reczyncem zboriw. Dennyj porjadok zboriw musyt maty aprobatu M.A.K.

6. Kozen czlen M.A.K. maje prawo wnosyty czerez Heneralnoho Sekretarja **interpelaciju do M.A.K.,** jakyj musyt ii peredaty dyrektorowi UNRRA.

7. M.A.K. wybiraje, zatwerdzuje i widklykuje **Holownu Kontrolnu Komisiju,** zlozenu z szistjoch czleniw, ta inszi komisii w porozuminni z dyrektorom UNRRA. Czlen Komisii ne moze buty wodnoczas czlenom M.A.K. i ne moze zajmaty prowidnoho stanowyszcza w administracii taboru. Komisii dijut za instrukcijeju M.A.K. Prowidnyky kontrolnych komisij zminiajutsia za czerhoju szczomisiac i prynajmi raz na dwa tyzni zdajut zwit iz dijalnosty komisij.

8. Dla rozhladu wazlywych spraw M.A.K. moze poklykuwaty okremi trjochosobowi komisii z uczastju odnoho czlena koznoi delehacii.

9. Czleny M.A.K. majut legitymacii (wykazky), pidpysani wladoju.

10. Czleniw M.A.K. bez zhody M.A.K. ne mozna na prostori taboru zaderzuwaty i obmezuwaty ichnioi swobody ruchiw.

Zahalnyj policijnyj prawylnyk dla zylciw trjoch schweinfurtskych taboriw

Stattia I.

Zylci taboru w Schweinfurti zobowjazani sluchaty j wykonuwaty doruczennia:

a) Miztaborowoho Adm. K-tu ta joho komisij
b) Komandantiw Taboriw
c) Komandanta Policii
d) Keriwnyka Biura Praci
e) Komandantiw blokiw, abo Komandantiw domiw
f) Komandanta Wohnewoi Storozi
g) Dyrekcii szpytalu
h) Szkilnoi wlady-koznij z tych instytucij i wlad w caryni ich dijalnosty.

Stattia II.

Usi pracezdatni czolowiky i zinky zobowjazani praciuwaty dla dobra taboru.

Stattia III.

Tabir powynen koznoczasno buty czystyj pid koznym ohladom.

Stattia IV.

Nestosuwannia do rozporjadkiw nazwanoi whori wlady bude karatysia Taborowym Sudom po karnomu kodeksi, schwalenomu M.A.K. W wypadku wazkoho zloczynu wynuwatciw peredawatymut amerykanskij wladi.

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 24-ho bereznia 1946 Nr. 14

Za kilka tyzniw postawymo pamiatnyk na mohyli Arkadija Lubczenka

W ponedilok 18-ho bereznia w Widdili Informacii widbulosia korotke dilowe zasidannia hromadskoho **„Komitetu Budowy Pamiatnyka na mohyli pysmennyka Arkadija Lubczenka"** pid prowodom o. prot. Bulawka. Na zasidanni buw takoz predstawnyk Bad-Kissingenu o. Kwasnyckyj. Komitet wyriszyw, szczo obstawyny wymahajut jaknajszwydszoho zawerszennia budowy pamiatnyka. Obydwa pan-otci dohoworylysia wze z nimeckoju firmoju w Bad-Kissingeni, jaka zobowjazalssia protiahom kilkoch tyzniw wyhotowyty pamiatnyk. Win bude zroblenyj zi sztucznoho marmuru, jasnyj w kolori, w formi ukrainskoho trjchramennoho chresta z prostym napysom: „Arkadij Lubczeno, pysmennyk" (i data narodzennia ta smerty). Komitet wykupyw misce pid mohylu na 30 rokiw. Na takyj ze czas bude zaplaczenyj dohlad nad samoju mohyloju. Koszty budowy pamiatnyka wynesut do 2000 RM. Tymczasom, jak wychodyt zi zwitu skarbnyka Komitetu p. Szyla, hromadjanstwo samoho Schweinfurtu zlozylo na tu cil bilsze 4000 RM., ne wrachowujuczy zbirok jaki jdut w Offenbachu j Bad-Kissingeni. Komitet wyriszyw peredaty resztu cijeji sumy na **utworennia odnorazowoi pysmennyckoi literaturenoi nahorody** i porozumijetsia w cij sprawi w uprawoju MUR ta Towarystwom Ochorony Mohyl. Pro czas poswiazennia pamiatnyka hromadjanstwo, a zokrema zacikawleni literaturno — hromadski kola, budut okremo powidomleni.

> Lubitesia wsi razom, bo kruhom zli ludy.
> Koly sered swoich lubowy ne bude,
> To czuzi was pewne ne budut lubyty,
> Z waszych swarok skorystajut, szczob was wsich zhubyty.
>
> Iwan Franko (1856—1916)

Switowa Rada Bezpeky rozhladatyme sprawu Persii

Koncentracija sowietskych wijsk pid komanduwanniam marszala Iwana Bagramjana, znawcia pancernoi zbroi, na prostori Persii ta nad tureckym kordonom wyklykala welyke zanepokojennia. Czerwoni kolony, ozbrojeni amerykanskymy pancernykamy typu Sherman (jaki swojeczasno USA postaczala Sowietam na protynimeckyj front) posuwalysia trjoma szlachamy w okolyci Teheranu, dajuczy otwerto do zrozuminnia, szczo Moskwi jdetsia pro zabezpeczennia iranskoi nafty; Rosijske stanowyszcze w perskomu pytanni okreslyw najkraszcze sowietskyj zurnalist Aleksiej Aleksiejew w orhani moskowskoho ministerstwa (komisarijatiw wze nema!) zakordonnych spraw, napysawszy take: „W perskomu uradi szcze dali maje holos hrupa politykiw, jaki chotily na poczatku isnuwannia SSSR widirwaty wid nioho terytorii. Perskyj urad kilkakrátno zlomyw persko-rosijskyj pakt z 1921 roku, peredawszy koncesii na naftu Welykij Brytanii i Ameryci, pry odnoczasnij widmowi takych koncesij Sowietskij Rosii. Panujuczi klasy Iranu maly w plani pry dopomozi Hitlera pryjednaty sowietskjy Azarbajdzan i Baku do Iranu" . . .

19-ho bereznia z Waszyngtonu powidomyly oficijno, szczo perskyj urjad, ne zwazajuczy na natysk i pereszkody z boku Moskwy peredaw sprawu swoho konfliktu z Rosijeju pid rozhlad Switowoi Rady Bezpeky, szczo zaczne swoi narady 25-ho bereznia w New Yorku, kudy prybuly wze podynoki delehacii. Rosijsku delehaciju wede sowietskyj posol w USA Gromyko, brytijsku postijnyj wiceministr zakordonnych spraw Sir Cadogan. Cej wyznacznyj dyplomat zajawyw zurnalistam na presowij konferencii w New-Yorku, szczo krim sprawy Persii, jaka wyjde bezumowno na czolo wsich problem, Rada Bezpeky rozhladatyme szcze j nyzku inszych wazlywych pytan, szczo ich nijak ne wilno lehkowazyty.

Pani Roosevelt pro taborowu izu DP

Zakordonna presa prynesla wistku pro namir pani Eleanor Roosevelt widwidaty litom c. r. Rosiju. Pry tij nahodi presa dali pysze pro wrazinnia amerykanskoi delehatky z ii widwidyn taboriw DP u Nimeczczyni. Jak wychodyt, druzyna b. prezydenta a teper delehatka UNO ohlanula na osobyste zaproszennia heneral-lajtenanta Fredericka Morgana, szefa prac UNRRA w Nimeczczyni dwa tabory DP bila Frankfurtu nad Majnom, a same **Zeilsheim i Wiesbaden.** Pani Roosevelt perewela z dyrektoramy tych taboriw Sylvanom Nathanom i A. Vallois rozmowy pro dolu deportowanych. Wona cikawylasia zokrema prohramoju opiky nad ditmy ta ich wychowanniam.

Naselennia obydwoch taboriw witalo paniu Roosevelt owacijno. Na zapyt holowy Zeilsheimskoho taboru amerykanska dijaczka widpowila, szczo wona, jak delehatka UNO, **aktywno zacikawlena problemoju oselennia deportowanych ludej ta szczo ich doli i sprawy ne zabude.** Welyka masa zydiwskych DP., demonstruwaly na czest pani Roosevelt swoju radist, koly wona promowyla do bilsze 1200 zydiw, szczo perebuwajut w tabori Zeilsheim, z schodiw postumentu pamiatnyka, wystawlenoho tam dla wszanuwannia 6 milion ubytych pid nacjonal-socijalistycznym rezymom zydiw.

W Wiesbadeni Mr. Roosevelt prywitaly plastuny 18-och narodiw i hrupa diwczat w nacjonalnij noszi, pisla toho wysoka hostja obijszla cilyj tabir, bula w kuchni, szkoli i w taborowomu teatri, de na ii czest spiwaly pisen.

Na zakinczennia swojei podorozi pani Roosevelt pryjniala korespondentiw presy na okremij konferencii w biuri wiesbadenskoho dyrektora UNRRA. Na zapytannia zurnalistiw wona dala taku widpowid: „Ja widczuwaju, szczo za tych ludej tak dobre dbajut, jak na ce mozut lysze dozwolyty teperiszni obstawyny. Ale ja ne mozu dumaty, szczo ci obstawny je idealni". Zapytana pro charczuwannia po taborach DP, Prezydentowa skazala, szczo pid ohladom kalorij charcz wystaczalnyj, ale sponoszkowani jajcia duze nahadujut ij fraczynnia. —

Lytowskyj Nacjonalnyj Teatr z Wiesbadenu na wystupach u Schweinfurti

Emihracija maje takoz swoi dobri storony. Mozna tak smilo skazaty po widnoszenni do wzajemnopiznannia z inszymy narodamy, z jakymy dowodytsia nam zustriczatys, jak zertwam spilnoi doli. Koly, jak i de peresicznyj ukrainskyj junak mih by pobaczyty oryginalnyj, skazim — jak u cIomu wypadku, lytowskyj teatr, jakszczo b ne spilne perebuwannia u tisnych taborach DP newelykoi zonalnoi terytoriajalnoi systemy? Ale do reczi. Prohrama koncertu, szczo my joho poczuly i pobaczyly w mynulu nedilu, 17-ho bereznia na sceni naszoho schweinfurtskoho teatru w wykonanni welykoho ansamblu **Lytowskoho Nacjonalnoho Teatru z Wiesbadenu** (Lietuviu Tautinis Ansamblis) dala nam dwi hodyny czystoho estetycznoho zworuszennia i widkryla pryrodniu, dijsnu kartynu lytowskoi narodnioi kultury. My hlanuly na zywu duszu lytowskoi ludyny, widczuly nepodibnu do inszych, puszczamy pachuczu rytmiku lytowskych nacjonalnych tanciw! Lytowskyj Nacjonalnyj Teatr pryichaw w hosti do swoich schweinfurtskych zemlakiw, ale razom z hospodarjamy ne zabuw zaprosyty i nas: w perszych rjadach wyprodanoi zali sydily m. i. holowa naszoho taboru **p. Markijan Stetkewycz** z predstawnykamy UNRRA, duchowensta, Uprawy, teatru, uczytelstwa, molodi. Komandant lytowskoho taboru **plk. Balsis** prywitaw swoich wiesbadenskych zemlakiw, szczo pid dystyngowanym dyryguwanniam muzyky **p. Sodeika** sprezentuwaly nam swoi narodni pisni wystupamy czolowiczoho i miszanoho choru, zinoczoho sekstetu, dali w solospiwach i produkcijach narodnioi kapeli. Marsz z opery „Faust" Gounoda pokazaw, szczo w ewropejskomu repertuari lytowskyj chor poczuwaje sebe tez na wysoti.

W druhij czastyni lytowskyj ansambl pokazaw nam swizyj, dotepnyj, ne nudnyj i bujnyj **montaz lytowskych narodnich pisen i tanciw** na tli takoho intelihentno produmanoho, a prostoho „libretta": do lytowskoho taboru DP, szczo joho molod swiatkuje jakraz den sw. Petra, prybuwaje lytowec — wojak amerykanskoi armii (z newidlucznym rukamy w kyszeniach i optymistycznoju okejskoju usmiszkoju). Molod joho szczyro witaje, a dwi diwczyni widkrywajut pered nym swoi sercia. Sympatija diwczyny z imenem Stase tilky chwylewa i wona wertaje do swoho sudzenoho, zate serce lytowskoi Marusi wirnisze i wono wede ii razom z tym, chto joho zdobuw, do . . . USA.

Koly my dywylysia na lehki i charakterni lytowski tanci „Witrak", „Kozel", „Tanec zenciw", „Kowalskyj tanec", de tak gracjozno w swoich dowhych, pownych smaku i ne pereladowanych koloramy, sukniach perechylalysia gnuczki diwczata z jasnym mow len wolossiam — mymowoli dumaly, szczo pid tym ohladom wid lytowciw my, szczo tak lubymo tryhodynni akademii z desiatkamy deklamacij, mohly by bahato nawczytysia. Rezyser Lytowskoho Nacjonalnoho Teatru **p. G. Velicka** i baletmajster **A. Lickunajte** majut szczaslywu ruku. Wony wmily pokazaty swoim i czuzym krasu swojei lytowskoi batkiwszczyny. **(KTB.)**

Czuza presa pro Zjizd ukrainskych zurnalistiw

Lytowskyj tyznewyk "Teviskes Garsas" pysze:

„Bereznia misiacia 2-ho dnia, z inicjatywy ukrainskoi hazety „Nedila" w Schweinfurti bula sklykana konferencija ukrinskych redaktoriw i zurnalistiw, szczo zywut u Nimeczczyni; wona trywala 3 dni. Na konferenciju prybuly majze 100 zurnalistiw. Na widkryttia buly zaprosześni prowidnyky UNRRA, predstawnyky redakcii miscewoi lytowskoi hazety „Teviskes Garsas", polskoi „Nasz Glos" i bahato hostej.

Konferencija pryswuiatyla swoju praciu w czest 75-littia juwileju z dnia narodzennia Lesi Ukrainky, ukrainskoi poetesy. Konferencija pryjniala postanowu, w jakij je mowa prote, szczo w czas ostannioi wijny zahynuly 47 ukrainskych zurnalistiw; dali w nij wyslowlena podiaka amerykanskij i anhlijski wladi za materijalnu dopomohu perebuwajuczym na emihracii ukraincIam i wyslowlena nadija, szczo narody demokratycznoho switu zrozumijut prahnennia do woli j riwnosty ukrainkoho narodu.

Krim toho konferencija riszyla zwernutysia do wsich perebuwajuczych na emihracii lytowskych, latyszskych, estonskych i polskych zurnalistiw ta ichnich organizacij z zaproszenniam wstupyty do zahalnoho frontu borotby za zwobodu ponewolenych narodiw i uwedennia w zyttia ich nacjonalnodemokratycznych idealiw.

W kinci wyriszyly potrebu zaklasty profesijnyj sojuz ukrainskych zurnalistiw, szczo w swoi rjady uwimknuw by wsich robitnykiw ukrainskoi presy, dali orhanizuwaty centralne biuro presy, szczo wydawaloby odnu oficijnu hazetu dla ukrainciw, szczo prozywajut u Nimeczczyni."

Sluchajte radio-rozszukiw!

WELFARE OFFICE UNRRA powidomlaje, szczo imena i adresy osib, jakych poszukujut, podajetsia szczodenno w radiowij programi UNRRA czerez slidujuczi radiostacji:

Radio Frankfurt
wid 23.30 do 24.00 na chwyli 251 metriw

Radio München
wid 23.30 do 24.00 na chwyli 405 m.

Radio Stuttgart
wid 13.30 do 24.00 na chwyli 523 m.

Zwertajemo uwahu meszkanciw taboriw, szczo weredacza prohramy adio - Frankfurt powtoriujetsia nastupnoho dnia w Radio-Stuttgart o hodyni 13.30. —

Powidomlajemo riwnoz, szczo lysta pereselenych osib, szczo ich poszukujut, znachodytsia w WELFARE Office, Bl. 6, kimn. 21. Zainteresowani mozut perehladaty ciu lystu czodnia, w hod. 14—17. —

C. Orgogozo,
Welfare Officer.

Z Bambergu

Ukrainci zlozyly winok zertwam Katyni

W piatnyciu 8-ho bereznia w bamberzkomu polskomu tabori DP sluzyly torzestwennu sluzbu Bozu za duszi polskych oficeriw, szczo zahynuly w spilnij mohyli Katynia. Na ce zalibne swiato polskoi hrupy prybuly predstawnyky UNRRA ta delehacii usich taboriw inszych nacjonalostej: **ukrainci, lytowci, estonci i latwijci.** Ukrainska delehacija zlozyla na symwolicznij mohyli dwa winky. Na odnomu z nych stojaw napys: **„Zertwam Katyni - Ukrainskyj tabir cz. 4., Bamberg 8. 3. 46."** Pisla Bohosluzennia na podwrji taboru widbulasia defilada polskoi molodi; nad taborom powiwaly polski prapory. Nijakych promow ne bulo.

Newdala "Natalka Poltawka" i znamenyta "Maty Najmyczka"

Bamberzkyj Amatorskyj Hurtok perejszow do „nastupu". Protiahom korotkoho czasu pidhotowyw win operetku „Natalka Poltawka" i dramu „Maty Najmyczka". 14-ho i 15-ho bereznia hromadjanstwo ohladalo „Natalku" i, na zal, musilo pochytuwaty holowoju: artysty pokazaly hru, szczo klasyczno zapereczuwala wsim postanowam neszczodawnoho zjizdu OMUSu w Augsburzi. Zate „Maty Najmyczka" stala pryjemnym rozczaruwanniam. Amatory — aktory hraly nadzwyczaj dobre; kapitalnyj buw Marczenko, dobryj Bojko, a rolu Marka sylno wykonaw Kapitaniw. Zinoczi roli buly prowedeni zowsim wdalo. Publika ne chotila wiryty, szczo aktorka, jaka hrala matir — najmczku, perszyj raz bula na sceni! Pan Kapitanowa w roli Nasti stworyla prawdywyj typ ukrainskoi selanky. Wykonawci menszych rol ne ustupaly holownym osobam. Publyka chlypala.

Szewczenko, Waszyngton i Kosciuszko

Pozaczerhowyj dodatok do Augsburgskoho czasopysu "Nasze zyttia" z nahody rokowyn T. Szewczenka prynosyt cikawu stattiu "Szewczenko i Waszinhton", jaku pownistiu podajemo.

Ameryka dla ukrainskoi hromadskoi dumky bula zawzdy symwolom demokratycznych swobod i sprawedlywoho derzawnoho ladu. Postat Waszinhtona, borcia za nezaleznist Zjednanych Sztatiw Ameryky i perszoho prezydenta cijei nezaleznoi respublikanskoi derzawy — prytiahala do sebe sympatii ta lubow tych narodiw, jaki same szukaly takoi z nezaleznosty ta idealnoho politycznoho ladu.

Waszinthon narodywsia 214 rokiw tomu, 22-ho lutoho 1732 roku w sztati Wirginija. Buw win wojakom i zawerszyw dijalnist jak derzawnyj muz. Zdobuwszy syloju mecza wolu swojemu narodowi, win, jak polityk, zumiw ii zminyty.

Poklykanyj 1. trawnia 1789 roku na post prezydenta, win buw pereobranyj znowu roku 1792 i znowu r. 1796-ho.

Slawa pro joho dijalnist doletila j na Ukrainu. Imja Waszinhtona wymowlalosia z poboznistiu w kolach ludej, szczo borolysia za nezaleznist Polszczi abo mrijaly pro zminu derzawnoho ladu — awtokratycznoi policijnoi derzawy na federaciju wilnych narodiw. Polszcza ne tilky spiwczuwala zdalka. Pidhotowlujuczy syly do powstannia Kostiuszky, wona aktywno, cilymy zahonamy z tym ze Kostiuszkom ta inszymy na czoli, wziala osobystu uczast u wijni za nezaleznist Ameryky. Tomu Polszcza tak czutlywo reaguwala na wsi zwistky pro uspichy wyzwolnych zmahan Ameryky. Czerez polski rodyny na Prawoberezzi Ukrainy, welycz i swiatist borotby w Piwnicznij Ameryci i sama osoba Waszinhtona staly praporom wlasnych wyzwolnych zmahan.

Czwert stolittia piznisze, koly ukrainski dekabrysty hotuwaly swoje powstannia na Kyiwszczyni, Waszinhton i politycznyj lad Zjednanych Sztatiw buly dla nych idealom nacjonalnoho heroja i nacjonalnoi dii.

Zrazok amerykanskoho politycznoho ladu perejszow jakymys szastkamy j dumkamy u projekty derzawnych reform, szczo obmirkowuwaly w swojemu koli piwdenni dekabrysty. Poszana do imeny "otcia batkiwszczyny", jak nazywaly Waszinhtona w Ameryci, stwerdzena w memuarnych pamjatkach. Z nedrukowanych szcze zapysok pani P. Rosciszewskoi, kyiwskoi didyczky, mozemo nawesty takyj charakterystycznyj fakt.

W Kyiwskomu powiti, w seli Jaropilciach u majetku Karola Tretiaka (Trzeciak) buwaw odyn iz czilnych ukainskych dekabrystiw, szczo 13. lypnia 1826 roku zahynuw na szybenyci w czysli pjatioch pokaranych na smert, Serhij Murawjow-Apostol.

Pani Rosciszewska rokom piznisze, 21. trawnia 1827 roku widwidala cej majetok. Ij pokazaly derewo, ulublenu Waszinhtonom katalpu-trubocwit, — dekoratywne derewo z szyrokymy lapatymy lystkamy i harnymy, jak dowhi muzyczni surmy, bilymy kwitamy. Batkiwszczyna cioho derewa — Piwniczna Ameryka, i samyj fakt plekannia joho na Ukraini niby wze symwolizuwaw poszanu do cijei derzawy, do Waszinhtona. Tak ce spryjmaly i dekabrysty. "Pered cym derewom, — zapysuje w swij dennyk pani Rosciszewska, — zawzdy zdijmaw kapelucha neszczaslywyj Murawjow, howoriuczy, szczo treba widdaty czest derewu welykoi ludyny."

Szcze dwadciat rokiw piznisze hurtok ukrainskoi molodi pidchopyw dumky wilnolubnych wrijnykiw dwadciatych rokiw. Kyrylo-metodiiwske bratstwo, szczo sformuwalosia des u kinci 1845, na poczatku 1846 roku, znow szyryt ideju federacii wze wsich slowjanskych narodiw na zrazok Zjednanych Sztatiw Ameryky, i imja Waszinhtona znowu wstaje jak prapor.

(Dali na 2-ij stor.)

Nowe w naszij hromadi

Kooperatywne Swiato Taboru

12-ho bereznia widbulysia w Schweinfurti czerhowi zahalni zbory taborowoi kooperatywy „Ideal". Mozna ich nazwaty „juwilejnymy", bo rymy kooperatywa widmityla **piwriczczia swojoho isnuwannia.** Rola kooperatywy w zytti taboru welyka: wsi predmety perszoi - potreby, jakych ne dostaczaje UNRRA distajete w kooperatywi po kramnycznych cinach: pysarske pryladdia, zubnyj poroszok, hrebeni, dzerkala, majze wse, czoho dusza zabazaje podast wam usmichnenyj (i czemnyj — prym. Redakcii) kramar Jurko. Win dekoly, pidmorhnuwszy, wytiahne zpid prylawka korobku sirnykiw abo j paperciw do palywa. Tomu j ne dywo, szczo czleny kooperatywy z wdowolenniam wysluchaly zwitu swojej koperatywnoi uprawy z ii dijalnosty ta pryznaly Uprawi i Nadzirnij Radi absolutoriju.

Sprawcyk „Idealu" p. Iwan Waszczuk maw na zborach cikawyj **referat pro metu kooperacii,** a zobry nahorodywszy joho hucznymy opleskamy, zhidno zi statutom, wybraly nowu Nadzirnu Radu. Pisla zboriw hreko — katolyckyj paroch taboru o. Kociumiaka widprawyw

panachydu za pomerlych kooperatoriw. Pisla nei widbulosia sowaryske pryniattia, pridczas jakoho naczalnyk taborowoi kancelarii p. Kopystianskyj jak inicjator i osnownyk kooperatywy podaw istoriju „Idealu" wid zalozennia do sohodni. Taborowa kooperatywa „Ideal" wirno zberibaje tradyciju ridnych ukrainskych zemel. (W.)

Molod Szewczenkowi

W subotu 16-ho bereznia o hod. 18-ij w teatri rozpoczalasia akademija, szczo jszla pid haslom: „Szkilna molod Szewczenkowi; wona zakinczylasia des po trjoch z polowynoju hodynach trywannia. Na prohramu akademii zlozylysia spiwy gimnazijnoho choru i ditej Narodnici Szkoly, bezkoneczni deklamacii uczenyc Fachowoi Szkoly, deklamacii Dytiaczoho Sadku, deklamacii Narodnioi Szkoly, znow deklamacii Fachowoi Szkoly, inszenizacii i montaz iz tworiw Szewczenka „Ostannij akord". Pysaty toczniszoho zwitu z tijei akademii ne warto. Mozna skazaty korotsze i zowsim szczyro: intelihentnyj, chocz deszczo za „dorosłyj" i nadto banalno zakinczenyj referat uczenyci Szylo, pryjemni dla sercia ditoczi choryky j cwirinkannia, pohanyj chor i inszi nudni, dawno widomi, sto raziw powtorjuwani reczi do portretu z rusznyczkom wkluczno. Pro ostanniu insoenizaciju ne mozu, na zal, skazaty niczoho: ne bulo terpciu sydity do kincia i hodi cioho wymahaty wid ludyny, szczo krim akademij maje szcze jakis zaniattia j obowiazky. Posydity b to j czas des na samoti z Kobzarem Szewczenka, bulo b docilnisze i prystojnisze. Prykro ce pysaty, ale wid molodoho pokolinnia naszoi doby mozna by bilsze wymahaty wid toho, szczo wze ohladaly naszi babusi, jak chodyly do szkoly. Szczastja, szczo chocz bahato czuzynciw ne prosyly, bo odyn, szczo buw, posydiw hodynu i tez piszow. (KTB.)

Nedoroblena pracia

"Swatannia na Honczariwci" — Kwitky-Osnowjanenka — klasyczna komedija perszoi polowyny XIX-ho wiku. Taki twory mymahajut osobystoi uwahy i rozuminnia wid aktoriw, szczob widbyty osblywosti zyttia i obrazy toho czasu. Zhadana komedija je czetwertoju postawoju amatorskoho hurtka "Kurenia Molodi" Ostannia wystawa pokazala, szczo amatorskyj hurtok maje dejakyj rist u roboti i wyjawlaje zdibnyj osobowyj materijal z molodi. Najudaniszi miscia w komediice sceny w perszij dii Propoka, Szkuratychy ta Kandziuby; bez peresady, prosti a tomu j blyzki do prawdy. Do nazwanych rolej potribno b dodaty rolu Ulany ta soldata Skoryka. Zle tilky, szczo wsi, okrim Prokopa, wwes czas howoryly na duze wysokomu toni, w odnij intonacii, szczo sprawlalo wrazennia sucilnoho kryku, nepryjemno wrazylwoho dla wucha. Chybno buly wykonani roli Oleksija ta Stecka. Oleksijewi brakuje najdokoneczniszych osoblywostej scenicznych, wyraznoi dykcii w mowi. Cili frazy zlywalysia w sucilne szypinnia, z jakoho wazko wlowyty slowo nawit u perszych rjadach. Stecko sprawyw wrazennia zwyczajnoho parubka, szczo swoim szepelawym siusiukanniam namahawsia wdaty durnyka i deszewoho hatunku wybrykamy wyklykaty w hladacziw smich.

Czymalo w komedii bulo chyb, na jaki potribno zwernuty uwahu ne tilky keriwnykam, a j koznomu zwyczajnomu amatorowi. Nikoly ukrainski diwczata ne chodyly w panczizkach. Taboz trebt pamiataty, szczo koly w Oleksija bolyt serce wid kochannia, to ne slid rukoju pokazuwaty na kyszeniu. W majbutnij praci amatorskoho hurtka potribno zwertaty bilszu uwahu na mystecke opraciuwannia reczej (S.)

*

Nepomitnyj, a prote dobre zorhanizowanyj ukrainskyj tabir u Ludwigsburgu (I 200 ludej), widomyj w cilij Badenszczyni z toho, szczo maje swoju harbarniu, robitniu czerewyk i mysteoku kasetkarniu, poczaw wid 15-ho berezn'a wydawaty **czasopys „Switlo"**. Nowyj presowyj orhan, szczo joho duszeju je prof. E. Kolodij, wychodytyme szczo dwa tyzni i drukujetsia na cyklostyli. (-ak.)

Szewczenko i Waszyngton

Molodyj bratczyk — student kyiwskoho uniwersytetu Jurij Andruzkyj formuluwaw ciu mriju ukrainciw sorokowych rokiw tak: Towarystwo sw. Kyryla i Metodija "Osoblywoi orhanizacii ne malo, wjazalosia j trymalosia dobroju woleju koznoho, a ne jakymys prawylnykamy czy statutamy. Osnowna meta, szczo jednala wsich, bula: pojednannia slowjan dokupy na wzirec Zjednanych Sztatiw Ameryky czy suczasnoi konstytucijnoi Francii. Okrema pry tomu meta — ukrainska: widnowlennnia hetmanszczyny, jakszczo mozna, samostijno (mrija potajemna), jakszczo ne mozna — to w skladi slowjanskoi spilnoty".

Pamjatkoju cioho zachoplennia politycznymy sprawamy Ameryky ta postattiu Waszinhtona w ukrainskych nacjonalnych dijacziw 40-ch rokiw lyszylysia pizniszi riadky w "Jurodywomu" (1857) Szewczenka:

Koly
My dizdemosia Waszinhtona
Z nowym i prawednym zakonom?
A dizdemos taky kolys!

Nowyj i prawednyj zakon tut protystawleno samoderzawstwu Rosii i kynuto haslo:

Za prawdu preswiatuju stat
I za swobodu!

Ukrainska emigracija widdala poszanu ciomu duchowomu zwjazkowi idej szewczenkiwskoi doby z idejamy wyzwolnoi borotby Waszinhtona, koly r. 1932 widznaczyla 200-ricznyj juwilej narodzennia Waszinhtona pamjatkowym plakatom, de w serii portretiw heroiw ukrainskoho narodu wydanyj buw portret Waszinhtona roboty artysta-malara Petra Cholodnoho z cytowanymy wyszcze slowamy Szewczenka. W. P.

Newidoma smert

Pro ostanni dni b. marszala Polszczi Smigloho-Rydza

Polskyj czasopys „Defilada" prynosyt p. z. „Newidoma smert" duze cikawyj, a nawit — jakszczo takyj termin tut na misci — sensacijnyj spohad—reportaz, z jakoho wychodyt, szczo buwszyj marszal i faktycznyj dykcacor polskoi derzawy. **Edward Smigly-Rydz pomer za czasu nimeckoi okupacii w Warszawi** i spoczywaje pochowanyj na powonzkowskomu cwyntari w mohyli, szczo na nij stoit zwyczajnyj derewianyj chrest z nezuharnym napysom. Buwszyj wozd polskych zbrojnych syl, jak widomo, perebuwaw pisla podij weresnia 1939-ho roku w Rumunii. „Defilada" pysze: „Szczoraz mensze bulo takych, szczo w dni nacjonalnych swiat widwiduwaly w miscewosti Craiova meszkannia dawniszych zasluh i hrichiw. Materijalne polozenia stawalo szczodali hirsze. Wojacka masa, szczo lyszylasia szcze po taborach internowanych na terytorii Rumunii i Madiarszczyny, mala powernutysia do okupowanoi batkiwszczyny. Niemecka wlada hostro natyskala na zwasalizowanych rumuniw, szczob rozwiazaty ostanni polski oseredky. Z hordoi hrupy potentatiw peredwojennoho rezymu, szczo u weresni perechodyly kordon bila Kosowa, lyszylosia wze tilky nebahatioch. Bila Smihloho ostaly kilkoch oficeriw, jaki wartuwaly bila sylno berezenoi kwartyri internowanoho wozdia. Ale i tych bulo czym rasz mensze. **Polkownyk Zygmunt Wenda,** szef sztabu Ozonu, pomer u newyjasnenych dosi, zahadkowych obstawynach. Inszi wywandruwaly do Polszczi, szczob wziaty uczast w nezaleznyckij roboti. Beznadijsnist dowhych weczoriw u Craiovij stala ne do perenesennia. Wwes bil obwynuwaczen proty ludej ta istorii peredweresnewoho czasu Smigly zamknuw w napysanij nym knyzci ta kilkoch zszytkach spohadiw, szczo ich widczytuwaw w newelykomu kruzku wirnych. Bulo w nych prystrastne obwynuwaczennia doli, szczo zwernulasia proty propagandowoi legendy."

W takij atmosferi, z bazannia ekspiacii narodywsia plan tajemnoho powórotu b. wozdia do kraju. Temnoi noczi Smigly pry dopomozi wirnoho pryjatela utik z Craiovoi i czerez zelenyj kordon probywsia do Polszczi. „Ne treba pobojuwatys, nichto ne piznaje marszala Rydza-Smigloho w pryhorblenij postati ludyny w okularach, iz nuzdennymy, pooranymy czertamy lycia. Neduha sercia muczyt, ne dozwolaje na szwydki ruchy. Dryzaczi ruky j wylyniali oczi staroi, znyszczenoi ludyny. Dobri, pewni paperi na jakes czuze prizwyszcze. Zwannia-keriwnyk narodnioi szkoly. Dopomohly „pryjateli", szczo powernulysia do kraju, szczob tut znow „robyty polityku". Treba im praporu, prizwyszcza. Jdetsia pro te, szczob wykorystaty joho narostajucze, czesne wnutrisznie horinnia. Win sumnyj, mowczaznyj. Dywytsia z bolem, z horeczju na warszawski ruiny-naslidky weresnia. Persze misce postoju w Warszawi-welykyj sklad z meblamy na odnij z bicznych do Marszalkiwskoi wulyc. Dowhi noczi prowodyt b. marszal w cholodnomu, welykomu skladi, szczob wden powilno chodyty wulyciamy w swojomu posirilomu cywilnomu plaszczi, i dowoho stojaty bila ruin. Taka szczodenna doroha prohulky: wid Bagateli, bila Belwederu, Ujazdowskymy Alejamy-pered zaczynenoju bramoju Lazienok i opustoszilym cokolom pamiatnyka Szopenowi. Lysze dekoly jakyjs prochozyj, szczo jde nazustricz, hlane jomu dowho, uwazlywo w lyce, nenacze b sobi szczos dalehe nahaduwaw. Todi staryj uczytel hlybsze zasuwaje nis w kownir palta i pryhorblujetsia szcze bilsze."

Piznisze Smigly perechodyt zyty do wdowy henerala odnoho z najblyzszych druziw. W teplij atmosferi zaspokojujetsia, w nioho widzywajetsia osobysta enerhija ta icicjatywa. B. marszal ne chocze nijakych rozlamiw-w pidzemnij Polszczi, bazaje lysze w miru swoich syl wziaty uczast w borotbi. Za osobu Smigloho zaczynajestsia w tisnomu kruzi borotba "pryjateliw", szczo pretendujut do roli joho pretorijan. "Defilada" pysze: "Do meszkannia pry Sandomierskij wulyci prychodyt takoz molod Pidzemnoi Polszczi, zapaleni kandydaty na ideolohiw i widwazni bijci. "Pan profesor" wede z nymy dowhi rozmowy, pylno pryhladajuczys kadram Armii Krajowoi, szczo rozrostajetsia. Odnoho dnia do kimnaty wbihaje odyn iz tych molodych zahorilciw:

—Czy znajete, szczo bucimto Rydz-Smigly probywsia do naszych wijsk na Blyzkomu Schodi?

"Pan profesor" usmichajetsia spokijno, rozwazno i deszczo z pekuczym zalem."

Pisla wazkych zachodiw wyznaczyly den zustriczi Smigloho z gen. Grotom (Stefanom Roweckym), todisznim komanduwaczem Armii Krajowoi, (szczo piznisze razom z otamanom Ukrainskoi Powstanczoi Armii Bulboju sydiw w koncentracijnomu tabori Oranienburga bila Berlinu). Po czotyrjoch rokach marszal maje znow hlanuty w oczy swoho buwszoho sztabowoho oficera j powidomyty joho pro swoje bazannia borotysia na joho boci.

Ale dola ne chotila. Smigly pomer na angina pectoris try dni do zustriczi z Grotom. Lysze kilka osib widwelo trunu na cwyntar . . .

*

Sensacijna rozpowid "Defilady" dozwolyla piznaty hlyboku dramu wojaka, szczo joho wola marszala Piludskoho postawyla na blyskuczi szlachy welykoi karijery. Niczoho ne znajemo pro dolu zlych duchiw pokijnoho marszala, generaliw Gluchowskoho i Kasprzyckoho, pohanych wojakiw i fatalnych politykiw zokrema koly mowa pro nacjonalni problemy b. polskoi derzawy w kordonach do 1939-ho roku. Rydz-Smigly ne zywe. De mortuis aut nihil, aut bene . . Ale nechaj ze wilno bude perom ukrainskoho zurnalista do joho nekrolohu, odnoho z najtragiczniszych ciloi ludskoi istorii dokynuty szcze kilka liw. Edward Rydz-Smigly buw synom halyckoho polaka i ukrainky. Joho batko buw za Awstrii zandarmom w Berezenach abo okolyci, mama bula ukrainska selanka. Pro te malo chto znaw u peredwojennij Warszawi i majze wsi w Halyczyni. Szcze za czasiw nimeckoi okupacii (tak rozpowidajut) rodyna marszala prybirala joho portret polskym i ukrainskym praporcem . . .

Pryhadujetsia takyj fragment. Wesna 1939 u Warszawi. Nespokijna, bujno-zelena, wiszczuwanniamy zla nadychana wesna. W tychij bufetnij zali sojmowoho restoranu na Wiejskij profesor Bohdan Lepkyj rozpowidaje nam pry weczirnij kawi pro swoju wizytu w marszala Polszczi Smihloho-Rydza, z jakoi wernuwsia piw-hodyny tomu. Prof. Lepkyj buw kolys himnazijnym uczytelem maloho Rydza w Berezenach. Szcze teper zi zworuszenniam zhaduje czemnoho, ruchlywoho chlopczynu, „harnu dytynu", szczo nijakowo poczuwawsia, koly profesor jduczy na prohulku z druzynoju prylowyw joho todi, jak majbutnij marszal wlazyw na jabluniu . . Mynuly roky. Malyj gimnazyst dijszow do najwyzczoho stanowyszcza w polskij derzawi, dostojnyj profesor pryichaw do ii stolyci z tyulom senatora. Siodni wony strinulysia znow. Maly sobi stilky rozpowisty. Marszal narikaw na ludej swowo otoczennia i dawaw zrozumity, szczo ne wse u Polszczi dijetsia za joho zhodoju i widomom . . . My chotily wistku pro ciu striczu peredaty todi do lwiwskoho "Dila", ale prof. Lepkyj prosyw poczekaty, ne chotiw — a Win buw zawzdy takyj dystyngowanyj — robyty prykroszcziw swojomu mohutniomu uczenewi . . . Pryjszlosia, chocz jak kortilo, wykonaty wolu welykoho pysmennyka j senatora.

Mynulo kilka lit. Ne stalo miz zywymy ani naszoho Profesora i awtora "Motri", widijszow wid swoich rozbytych polkiw marszal Smigly-Rydz. Taki wze prawa czasu: ne stalo miz zywymy wze j bilszosty tych, szczo rozbyly marszalowu armiju, a inszych sudiat na oczach ciloho switu. Mynule lahaje w mohylu i z mohyly roste w legendu. Jdut nowi ludy, nowi czasy i nowi podii. Wohni mohutnich prystrastej wypalujutsia j rozwiwajutsia z dymamy. Z wesnoju zijde swize trawa na mohylach i polynut nowi pisni, jak hominkyj symwol zyttia. Jak nikoly i nide pidchodyt tut stara mudrist: sic transit gloria mundi! KTB.

Wsi na rankowu ruchanku!

Ukrainske Sportowe Towarystwo "Zorja" podaje hromadjanstwu do widoma, szczo wid 21-ho bereznia 1946 roku szczodenno widbuwajetsia na sportowomu hryszczi taboru, o hodyni 7-ij ranku

RUCHANKA

dla czleniw U.S.T. i wsich zacikawlenych.

Ruchanku bude prowadyty referent lehko-atletyky pry U.S.T. "Zorja", p. Kopystianskyj.

Hodynu 7-u rano podawatyme kuchonnyj gong.

Zjizd dla spraw dytiaczoi literatury

Spilka Ukrainskych Pysmennykiw i Zurnalistiw u Karlsfeldi wlasztowuje w dniach 26-ho i 27-ho berezn'a 1946 w Karlsfeldi b. Münchenu pysmennycko-pedahohicznyj zjizd dla spraw dytiaczoi i junackoi literatury. Prohrama zjizdu peredbaczuje dopowid pro ukrainsku dytiaczu literaturu w mynulomu j suczasnomu, dopowid pro ukrainsku duchowist, jak osnowu ukrainskoi pedahohicznoi dumky i ukrainskoi dytiaczoi literatury ta inszi referaty. Maje buty takoz awtorskyj i muzyczno-wokalnyj weczir ta wystawka grafiky dla ukrainskych ditej. Usi, szczo bazajut wziaty uczast w zjizdi mozut zholosytysia na adresu: Zenon Tarnawskyj, Karlsfeld b. München, Dachauerstr., Ukrainisches UNRRA Lager, barak 1/3, najdali do 19. bereznia c. r.

Redakcija "Nedili" wyszle na cej wazlywyj zjizd swoho okremoho korespondenta.

Rozszuky

Rodyna z taboru w Kornbergu rozszukuje **Tarasa Kozora**, narodzenoho 3. 4. 1920. z, szczo za nimeckoi okupacii Ukrainy sydiw w konctabori Matthausen, czyslo wjaznia 41 080 — **Lewyckyj Wsewolod** zi Schweinfurtu DP Camp 2, rozszukuje dr. Romana Matluka, joho druzynu Juliju i donku Myroslawu, szczo ostannio perebuwaly w Brüsau — **Syna Ihorja i brata Wolodymyra Strilkowskych** szukaje Borys Strilkowskyj, DP Camp 2, Schweinfurt — Pawluch Irenu, ur. 22. 2. 1929, **Slywu Iwannu Sofiju**, szczo ostannia buly na Pomorji szukaje batko: Pawluch Justyn, Mitterteich, Glaswerkgasse 20/II., Kr. Tirschenreuth — **Iwan Potapchuk** 218, Sussex Gardens Paddington, London W 2, szukaje inz. Witalija Mychajl. Babija z Dubenszczyny.

W tretiu ricznyciu wojackoi smerty

Plk. Jakowa Halczewskoho-Wojnarowskoho

w piatnyciu 22-ho berezn'a, o hodyni 17-ij w **Prawoslawnij Cerkwi Taboru** widsluzat **Panachydu**, pro szczo spowiszczaje

Rodyna.

Zminy w Moskwi

Jak powidomlaje sowietske i londonske radio, „jepyskopat hrekokatolyckoi Cerkwy w Zachidnij Ukraini zajawyw w lysti do Stalina, szczo zrywaje uniju z Watykanom iz 1596 roku i wertajetsia razom z wirnymy na lono Prawoslawnoi rosijskoi Cerkwy."

*

Pisla 22-och rokiw pownoho rozrywu szwajcarskyj urjad widnowyw dyplomatyczni wzajemyny z urjadom sowietskoi Rosii. W Szwajcarii, jak powidomlaje radio Bern, panuje z toho prywodu zahalne wdowolennia. Teper szwajcarski posly zmozut znow wyichaty do Widnia i Budapesztu, szczo perebuwajut w sferi sowietskych wplywiw.

*

W Moskwi je nowi zminy. Oficijnyj tytul Stalina teper takyj: premijer-minister ministriw SSSR.Sowietskyj prezydent Kalinin ustupyw z prywodu, jak kazut, poslablennia zoru. Joho misce zajniaw Nikolaj Szwernik. Werchownyj sowiet ministriw stworyw stanowyszcze „generalnoho prokurora SSSR", poklykajuczy na nioho Konstatina Garszeniowa.

*

Herbert H. Lehman, generalnyj dyrektor UNRRA ustupyw 13-ho berezn'a iz swoho stanowyszcza czerez pohanyj stan zdorowla. Lehman wystupyw szcze na konferencii Switowoi Rady UNRRA w Jersey City, zajawlajuczy, szczo katastrofalnyj charczowyj stan w switi mozha by usunuty lysze todi, koly b USA znow wwely charczowyj racjon.

Sonce nad taborom

Dosyt nespodiwano, pisla doszcziw, zapiznenych proszczalnych chug i nicznych zamorozkiw, — czudesni perszi jasni soniaczni dni. I my, jak use nawkolo, tez usmichnulysia Wesni.

Staranni hospodyni prykrasyly wes tabir swiatkowymy girlandamy . . . swizewypranoi bilyzny (jaka, Bohu diakuwaty, teper uze, chocz, chutenko wysychatyme!).

Do naszych kozakiw — policaiw pry bramach, pidchodiat iz nawkoliszních wulyc „Fräulein'y", — poookotaty. Dejaki z nych cokoczut tak dowho, szczo po nych ez prychodiat batky, — zahaniaty dodomu, pid druznij rehit i wesniani repliky wartowych ta ich druziw, jaki pry brami ne czerhurjut, a prosto pryjszly rozwazytysia.

Ta najwyhidnisze na pahoroku pid garazem. Tut, na oslinczykach, je najbilsze szczaslywych materiw (molodych ta j nemolodych) iz nemowlatamy (w wozykach i ne w wozykach). Starszi, powazani, taborowi matrony musiat na dolyni lyszatysia, — ne mozut iz tymy diwczatkamy zriwniatysia, szczo caruwaty czy plesty az na dach 4-ho bloku wyderlysia. . . . Cym, prawda, je w czomu pozazdrity: nikomu ne na zawadi, a soncia j powitria, — wze doschoczu!

A na placu — improwizowani proby majbutnich zmahan kopanoho j widbywanoho mjacziw.

Dity z, jak hrybky po doszczi czy perszi kwity spid snihu, — skriz: tut hrajut u mjacza, tam strybajut „u klasy", na halawyni — lowlat odne odnoho, w kupi pisku — szczos budujut, a pid hidrantamy (tut ze nemaje na jal strumoczkiw spid snihu!), — puskajut czownyky. I lyczka ich pozwawleni, czasom uze j zasmahlili wid wesnianoho powitria, a oczyci — jasni j czysti, a w bahatioch — i blakytni, jak wesniane nebo. . . .

Starszi szkolarky i szkolari, — Fachowoi Szkoly i Gimnazii, — pid czas pauz, jak skriz i zawzdy, szpacyrujut paramy. I ne w odnij, mabut, duszi woruchnetsia lehkyj smutok, koly neumolymyj dzwnoki klycze wczenu molod do dalszych lekcij. . . .

Mozna zustrity, czasom, i zakochani pary. Ci, prawda, jaknajskorisze prochodiat podwirkom, prahnuczy, w szczaslywomu widokremlenni wdwoch, — witaty wesniane sonce des poza mezamy taboru.

Hrupky starszych taborian, pid koznym blokom, — a najbilsze, proty centralnych dwerej 3-ho bloku ta bila doszky oholoszen, — howoriat pro rizni budenni sprawy. Ale proty soncia — rozmowlaty pryjemnisze j teplisze. Usta roztiahajutsia w posmiszku, oczi laskawiszajut. . . . Koly b tilky j sercia naszi spownylysia lahidnistiu. . . . A Zyttiedajne Sonce chaj, onowlajuczy prominniam swoim Pryrodu, i w naszi duszi natchne nowi mohutni syly! (W.)

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 31-ho bereznia 1946 Nr. 15

La Guardia – nowyj heneralnyj dyrektor UNRRA

Ustupajuczyj doteperisznij heneralnyj dyrektor UNRRA, Herbert Lehman, powidomyw, szczo jedynym kandydatom na nowoho heneralnoho dyrektora UNRRA je buwszyj prezydent mista New Yorku (czytajte Niu Jorku!), Fiorello H. La Guardia. Formalni wybory nowoho dyrektora-szefa czlenamy rady UNRRA widbudutsia pid kinec teperisznioi konferencii UNRRA w Atlantic City. La Guardia buw protiahom 12 rokiw prezydentom najbilszoho amerykanskoho mista, a szcze do toho derzawnym amerykanskym urjadowcem w Italii. W switowu wijnu win borowsia w amerykanskomu letunskomu korpusi.

Wychid czerwonoho predstawnyka ne zminiaje niczoho-zajawyla UNRRA

Amerykanskyj szczodennyk "The Star and Stripes" powidomyw dnia 27-ho bereznia:

Holowa sowietskoi delehacii na switowij konferencii rady UNRRA w Atlantic City, N. I. Fieonow, zajawyw, szczo joho neprysutnist na ostanniomu zasidanni rady ne mala welykoho znaczinnia „Ja pokynuw zbory — skazaw Fieonow — wykluczno z osobystych pryczyn, a ne dla demonstracii. W mizczasi Spoluczeni Derzawy zaproponuwaly UNRRA **prohramu; jaka dala b zmohu ewropejskym bizenciam szukaty osidku w czuzych derzawach.** Amerykanskyj delehat C. Tyler Wood zaproponuwaw, szczob UNRRA bulo dozwoleno opikuwatysia bizenciamy do czerhowych ii zboriw w lypni. Cej samyj delehat buw za pokraszczannia zyttiowych umow w taborach tych bizenciw, szczo widkladajut poworot do batkiwszczyny ta za dopomohoju z boku UNRRA w sprawi wyizdu do nowych krain.

Podana informacija widnosytsia do dyskusii, szczo welasia na Switowij Radi UNRRA (w sprawi rosijskych rekwizycij w Awstrii), de amerykanska delehacija krytykuwala polityku rosijskych okupacijnych wijsk, zajawywszy: „My pryjszly do tych krain, szczob ich wyzwolyty, a ne tomu, szczob zyty z ichnich zasobiw". Todi rosijskyj delehat pokynuw zalu narad. Z administracijnych kil UNRRA powidomyly, szczo dopomoha Awstrii za ostanni misiaci, jaka skladalasia z charcziw na 700 milioniw dolariw, nadali prowadytysia ne bude tomu, szczo sowietski okupacijni wijska wykorystaly ii dla wlasnych potreb.

Sowiety natyskajut na Hreciju

Jak powidomlaje amerykanskyj szczodennyk "The Stars and Stripes", sowietskyj ambasador w Atenach zwernuwsia do hreckoho urjadu z osterezenniam, szczo prowedennia zapowidzenych na nedilu 31-ho bereznia wyboriw bez uczasty liwych partij moze potiahnuty za soboju rozryw hrecko-rosijskych dyplomatycznych znosyn.

Radio London powidomylo, szczo hreckyj premjer-ministr Sofulis sklaw zajawu pro te, szczo Hrecija prosytyme urjad Welykoi Brytanii zaderzaty brytijski wijska na terytorii Hrecii nawit pisla prowedennia wyboriw.

Prawoslawni jepyskopy proty peresliduwannia Hreko-Katolyckoi Cerkwy

Jepyskopat Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy na nedawnio widbutomu Sobori pidnis holos i oboroni peresliduwanych bratiw hreko-katolykiw. Nasz korespondent z Esslingenu nadsylaje bukwalnyj tekst protestu:

„Swiatyj Sobor Jepyskopiw, iz sumom dowidawszys pro nasylnycke nawertannia na prawoslawije Rosijskoi Cerkwy ukrainciw hreko-katolykiw u Zachidnij Ukraini ta beruczy na uwahu te, szczo Sw. Prawoslawna Wselenska Cerkwa nikoly ne toleruwala nasylnyckoho nawertannia ludej do toho czy inszoho chrystyjanskoho wiroispowidannia, bo sam Hospod nasz Isus Chrystos nikoho ne prymuszuwaw, a tilky klykaw, osudzuje taku nechrystyjansku akciju, szczo maje czysto polityczne pidlozza dla wynarodowlennia ukrainciw.

Sw. Sobor Jepyskopiw wyslowluje ukrainciam hreko-katolykam swoje braterske szczyroserdeczne spoczuttia i molyt Wsemohutnioho Hospoda pro skoroczennia ichnich terpin ta widwernennia nasylstwa."

Istorycz yj Sobor Jepyskopiw Ukrainskoi wtokefalnoi Prawoslaw oi Cerkwy w Esslingeni

(Wlasna korespondencija „Nedili") U zytti Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy 14—17 bereznia c. r. widbulasia wazlywa podija-Sobor Jepyskopiw tijei Cerkwy. Na Sobor — do Esslingenu w Würtembergii — prybulo dewiat jepyskopiw na czoli z Mytropolytom Polikarpom, szczo pryichaw siudy z anhlijskoi okupacijnoi zony.

Jepyskopy prybuly zi swoim najblyzczym otoczenniam-takym czynom Sobor skupczyw kilka desiatkiw wyznacznych dijacziw Prawoslawnoi Cerkwy. Sobor, u pownij odnodumnosti, pryjniaw riszennia pro duchowno relihijnu opiku nad emihrantamy, pro oswitniu praciu sered wirnych, pro pidhotowku kadriw pastyriw i diakiw, pro wydawnyczu dijalnist i inszi. Zokrema Sobor radyw nad sklykanniam wseperkownoho soboru ta nad **okruznym informacijnym poslanniam do inszych Prawoslawnych Cerkow, szczo zapoczatkuje jednannia UAPC z cerkwamy-posestrjamy.**

Ukrainske hromadjanstwo, szczo ostanni misiaci z trywohoju prysluchowuwalosia czutkam pro podii w Prawoslawnij Cerkwi, z welykym polekszenniam pryjnialo wistku pro wyslid narad dowhooczikuwanoho Soboru Jepyskopiw.

(I. K.)

Misto romantycznych dzwoniw

(Wlasna korespondencija z Esslingenu)

Do Esslingenu prykuwalasia na kilka den uwaha naszoi emihracii. Sobor jepyskopiw. Dewiat prawoslawnych jerachiw u czariwnim misti Würtembergii. Ta j uwaha miscewych nimciw takoz zwernena na majestatyczni postati wladyk, szczo jak luna jakychos neznanych, „egzotycznych" krain pojawylysia na prastarych wulyciach cioho starowynnoho mista.

Ce zwyczajne-male, ridko na mapach oznaczuwane-misto prote maje bila sotky poizdiw denno, maje fabryky, biblioteky, maje podych naporusznosty dowhoi istorii kultury. Pasazyry ekspresu dobaczujut z wikon wagonu serednowiczni mury na horbi, zelenu smuhu riczky, a potim potiah nese ich u neohladni ruiny spalenoho Stuttgartu.

Siohodni siryj den i hustym tumanom osidaje teplyj bereznewyj doszcz, szczo wze z hodynu moczyt mene pered starym ratuszem. Mynulymy stolittiamy, bajkoju-czystoju narodnioju architekturnoju bajkojudchne strunka, bez zaliznych cwiachiw stawlena budiwla. Choczu zrozumity czomu cia budwla asocijujetsia z naszymy dawnimy cerkwamy.

Bila mene dwi zinky slidkujut za moim pohladom, a na cebryni wodohraju wze kilka chlopczykiw i szcze inszi postati na chidnykach. Czasu je bahato i kraszcze joho perebuty u cij teplij tumannij wohkosti, niz u nepalenim pomeszkanni. Bila mene stoje kilka amerykanciw, obijmajuczy za szyju nimok, szczo bajduze striczajut dokirlywi pohlady chlopciw z za wodohraju.

Usi pidnosiat holowy. Dwanadciata. Biut dzwony na wezi ratuszu, wychodiat z wikna bezkoneczni seredniowiczni postati, chytajutsia terezy i wymachuje krylamy welyczeznyj czornyj ptach.

U ratuszi muzej. Zberihajut joho stari i czemni miscewi uczeni. Riwno w dwanadciat wony wychodiat na obid. Pid parasolamy i w kaloszach. Nad nymy spiwajut dzwony i wymachuje krylamy czornyj welykyj patch. Uczeni ne pidnosiat na nioho zoru. Ce z szczodnia....

Dzwony mowknut. Szcze chytajetsia waha w rukach nadweznoi postati i swystyt potiah z wokzalu. Czy ne zaduszno jomu teper w Würtembergii wid spohadiw pro nedawni kursy Berlin-Symferopol?

A ja dumaju pered kazkowym ratuszem pro te, jakym czynom iz tych romantycznych dzwoniw seredniowiczcza mohly zrodytysia plany koncentracijnych taboriw i katorznoi praci, teror i lajka „übermenscha"... **Iwan K-yj.**

Ambasador Gromyko pokynuw zasidannia Switowoi Rady Bezpeky

Zasidannia Switowoi Rady Bezpeky, szczo poczalysia 25-ho bereznia w New-Yorku zapowidalysia (pisla lahidnoho interwju Stalina i powidomlennia Moskwy pro widchid ii wijsk z Persii) nazahal spokijno. I os wze tretioho dnia narad atmosfera zaczala sylno natiahatysia. U wiwtorok na weczirniomu zasidanni Rady, pisla 6 hodyn debaty, utworeno pidkomisiju z predstawnykiw trjoch derzaw, szczo b pryjty do jakohos riszennia w sprawi sowjetskych domahan-widklasty rozhlad persko-sowietskoho pytannia. Potrebu stworyty ciu pidkomisiju wyklykalo holosuwannia nad sowietskoju propozycijeju, za jakoju wystupyly tilky SSSR i Polszcza-proty nei 9 czleniw Rady. Pisla dowhych dyskusij i druhogo holosuwannia, szczo zakinczylosia tykym ze wyslidom, sowietskyj ambasador Gromyko zi swoimy spiwrobitnykamy demonstracijno pokynuly zalu. W mynulyj czetwer pizno uweczeri Rada na tajemnomu zasidanni rozhladala nowe polozennia. Sowietska delehacija prysluchowujetsia naradam lysze todi, koly obhoworujut sprawy, nezwjazani z pytanniam persko-rosijskoho konfliktu.

Sytuacija w Persii ne wykazala dalszoho zahostrennia. Nowyj sowietskyj posol Iwan Sadzikow prybuw do Teheranu i maw rozmowy z perskym premjer-ministrom Qavam Sultaneh, jakyj teper ne pohodzujetsia wze na taki rosijski predlozennia, na jaki szcze misiac tomu hotowyj buw pohodytysia w Moskwi. W mizczasi naspila wistka pro te, szczo brytijski wijska zaderzalysia na terytorii Iranu nedaleko kordonu. Inspirowane Moskwoju powstannia Kurdiw zmuszuje brytijciw buty obereznymy w rajoni naftowych dzerel Kirkuk.

Rosjanam pachne nafta

Rosijane-jak powidomlajut amerykanski i brytijski dzerela zaczaly robyty rozkopy za naftoju w piwnicznomu Irani. Szczonajmensze **swertliw w trjoch misciach, szukajuczy za naftoju.** Taka akcija bez poperednioho dozwolu iranskoi wlady bula, jasna ricz, nelegalna. Podorozni j bizenci z piwnicznoho Iranu zajwlajut, szczo na tereny Iranu prybuly tysiaczi sowjetskych hromadian, jaki rozmowlajut iranskymy dialektamy. Dali rozpowidajut, szczo rosijany ozbroily kurdski plemena ta azerbajdzanciw.

Michajlowicz w rukach czerwonych

Juhoslawskyj minister wnutrisznich spraw Rankowicz powidomyw oficijnoju zajawoju w juhoslawskomu parlamenti pro te, szczo slawnyj wozd i komanduwacz juhoslawskych czetnikiw **gen. Draza Michajlowicz** wid dnia 13-ho bereznia perebuwaje w rukach Tita. Powidomlennia pro joho aresztuwannia wydaly az w dwa tyzni pisla toho faktu, czekajuczy mabut na powörot marszala Tita, szczo tymczasom pidpysuwaw pakty i wyholoszuwan promowy w Warszawi j Prazi. Michajlowicza sudytymut za holownu derzawnu zradu j spiwpraciu z nimciamy. Amerykanska presa powidomlaje, szczo Kostiantyn Foticz, b. juhoslawskyj ambasador w Spoluczenych Derzawach zwernuwsia do ministra Byrnesa z prochanniam interwenjuty w marszala Tita w sprawi aresztowanoho powstanczoho watazka. Cikawo, szczo aresztuwannia Michajlowicza stalosia w momenti, koly nazahl oczikuwaly powstannia wirnych jomu zahoniw proty czerwonoho rezymu w Juhoslawii.

Wystawka ukrainskych wyszywok w Hersfeldi

Polkownyk Shorthose, dyrektor taboru UNRRA cz. 715 napysaw w oficijnomu anglijsko-francuzkomu presowomu orhani UNRRA zamitku pro wystawu ukrainskych wyszywok w Hersfeldi. Zmist zamitky takyj: "Ukrainski wyszywkarski roboty z oryhinalnymy uzoramy, szczo ich odna generacija peredawala odnij, buly neszczodawno wystawleni w zbirnomu tabori w Hersfeldi. Cia wystawka pokazala zdibnist tych ludej, szczo stilky wtratyly, w rozwywanni ichnioho talantu w cilkom **obmezenych umowach."**

Zajawa ambasadora Smitha

Nowopryznaczenyj amerykanskyj ambasador w Moskwi, general Walter Bedell Smith, zajawyw u Frankfurti, de zaderzawsia po dorozi do SSSR, szczo joho perszym zawdanniam-jak nowoho ambasadora w Rosii-bude zajawa generalissimusowi Stalinowi pro zminu nastroiw amerykanskoho narodu. Amerykanskyj narod domahajetsia, szczob Rosija powidomyla czerez Orhanizaciju Objednanych Nacij pro swoi namiry i pohlady w sprawi switowoho myru. General Smith zajawyw, szczo na perszij konferencii skaze Stalinowi take: w Ameryci sumniwajutsia, czy Rosija dijsno chocze toho, na szczo poklykajetsia w motywach swoho postupowannia. Amerykanci bazalyby poczuty, szczo Rosija, tak jak i Ameryka, chotila by zrobyty z UNO sylnyj isntrument switowoho **myru.**

Ukrainci w Württembergii

Nowyj ukrainskyj czasopys **„Switlo"**, szczo rozpoczaw wychodyty w tabori Ludwigsburg prynosyt cikawu statiu por. Pawla Szpiruka pro zyttia ukrainskych hromad w Württembergii. W statti czytajemo m. i.:

Na tereni Württembergii orhanizowane zyttia ukrainskoi emihracii poczynajetsia z kincia lypnia 1945-ho roku. Spoczatku ukrainci objednujutsia w okremi hrupy perewazno w polskych taborach, de w zaleznosti wid miscewych keriwnykiw widnoszennia miz polakamy j ukrainciamy bulo w bilszij czy menszij miri poprawne. Takyj stan czasto-husto buw perechidnym, bo miscewa amerykanska wlada, wykonujuczy swoi plany widnosno peremiszczenych osib, perenosyt ludej z odnoho taboru do druhoho. Z tych hrup tilky odna peretrywala wsi perenesennia j do siohodnisznioho dnia perebuwaje na misci. Je ce hrupa, szczo tworyt widdil, **wirmenskoho taboru Bad-Kannstat.** Wirmeny oselylysia tut w druhij polowyni zowtnia mynuloho roku. Wony tworiat piatykratno bilszu hrupu. Teper ukrainskyj tabir maje swoju cerkwu, poczatkowu szkolu, fryzijerniu. Wedetsia kurs anhlijskoi mowy. Orhanizowujetsia krawecku, stolarsku ta inszi majsterni. **Spiwzyttia z wirmenamy nalahodzeno duze dobre.** Ukrainci, szczo tut meszkajut, perezyly tiazki chwyli repatrijacii j nawit perebuwaly w sowietskomu tabori. Druhoju z czerhy hrupoju, szczo peretrywala nemensz tiazki czasy, dwiczi bilsza wid poperednioi, bula hrupa **w Plochingen**, pry polskomu tabori. Do zowtnia mynuloho roku wona tworyt neorhanizowanu masu j tilky z perechodom do **Herrenbergu**, de wona tworyt okremyj ukrainskyj tabir, widnoszennia do dejakoi miry poprawlajetsia j nabyraje postupowoho orhanizowanoho oblyczczia. Teper w tabori isnuje szkola, cerkwa j rizni majsterni. Odynokyj ukrainskyj tabir, szczo buw stworenyj w serpni mynuloho roku pp. Halnuszkoju i Perewerneckym, maw najkraszczi umowy do rozwytku j iz 35-ty osib swoho poczatkowoho stanu rozrostajetsia w dobre orhanizowanyj tabir iz 1000. meszkanciw. Pidsylenyj intelehencijeju orhanizuje rizni szkoly, kursy, majsterni a t. d. Na specijalnu uwahu zasluhowuje fakt, szczo tabir zdobuw sobi czudowu opiniju w amerykanskych wlad ta miscewoho naselennia swojeju powedinkoju ta ochotoju do praci. Wsi taborowyky praciujut w tabori j poza nym. Inszi ukrainski hrupy, szczo isnuwaly pry polskych taborach zlikwidowani, a ti, szczo isnujut ne wyjawlajut swoho oblyczczia j tymczasowo rachujutsia polakamy.

Najnowiszymy zdobutkamy na tereni Württembergii ce stworennia ukrainskych taboriw w Meringen-Stuttgart, Ulm, Elwangen (perewezenyj z Mannheimu) ta Heilbronn. Wsi ci tabory w stadii orhanizacii j je nadija, szczo wony rozrostutsia w powazni oseredky ukrainskoi emihracii.

Nezalezno wid wsich wyszcze podanych hrup i taboriw je bahato ukrainciw poza taboramy, szczo perebuwajut neraz w duze tiazkych materijalnych umowach.

Ce pytannia dla nas duze bolucze j wzywajutsia wsi zachody, szczob cych ludej wlasztuwaty w taborach. Welykoju pereszkodoju je te, szczo bilszist cych ludej ne zholoszena w oficijnych uriadach i tomu pry zachodach u wlady czasto powstaje sumniw, czy ci ludy faktyczno pochodiat z Württembergii czy naplywajut z inszych oblastej. Ci trudnoszczi odnacze pereboriujemo j majemo nadiju, szczo w nedalekomu majbutniomu wsi naszi zemlaky znajdut naleznyj prytulok.

Nowe w naszij hromadi

Kapela bandurystiw prybuwaje do Schweinfurtu

Nareszti i nasza hromada doczekalasia zapowidi pryizdu slawnoi Kapeli Bandurystiw im. Tarasa Szewczenka, szczob dast u naszomu tabori dwa wystupy, a same w ponedilok I-ho i u wiwtorok 2-ho bereznia. Kapela — jedyna toho rodu mystecka hrupa na emihracii — pid slawnym prowodom obydwoch swoich zasluzenych keriwnykiw, paniw Kytastoho j Bozyka, wybylasia na czolo naszych chorowomuzycznych ansambliw i perezywaje jakraz dni sprawznioho rozcwitu i slawy. Schweinfurtskyj ukrainskyj zahal stilky wze czytaw na storinkach ukrainskych czasopysiw pro ostanni uspichy Kapeli Bandurystiw, szczo hodi pro nych szcze raz zhaduwaty i rozpysuwatysia.

Kapela Bandurystiw prybude do naszoho taboru w ponedilok, z Fürthu, de w nedilu 31-ho bereznia dast koncert dla ukrainskoi kolonii ta odyn wystup dla predstawnykiw amerykanskoi i czuzoi presy, szczo berut uczast w welykomu niurnberzkomu politycznomu procesi. W witorok, w taborowij cerkwi, bude widsluzena uroczysta panachyda za spokij duszi odnoho z pomerlych czleniw Kapeli.

Hosti z Münchenu

Do ukrainskoho taboru w Schweinfurti zawitaly hosti z Münchenu-**Ukrainskyj Teatr pid keriwnyctwom p. Urbanskoho.** 21-ho, 22-ho ta 24-ho bereznia teatr daw try rewii z prohramoju zbirnoho zmistu. Hladaczi maly nahodu podywytysia na toczky z staroho repertuaru i na reczi, stworeni na temy dnia. Dobre wrazennia, jak spiwom, tak i hroju, sprawyw duet Odarky j Karasia iz operety „Zaporozec za Dunajem". Bez sztucznoho patosu aktory widihraly skeczi „Skorostril", specz z aparatom, szczo wykrywaje brechniu ta inszi. Duze wdalo, z newymuszenym humorom, pid zahalnyj rehit na zali, aktor Muratiw prowiw monoloh na temu „Idu do Canady", szczo rozbawyw ludej do zywoho. Baletna hrupa newelyka try pary, ale u wykonanni tankowych nomeriw widczuwajetsia mystecka odnoduszist, ekspresija, lehkist, dosiahnuti, pewno, czymaloju sumlinnoju praceju aktoriw. Osoblywo myle wrazinnia sprawyw **oryginalnyj moldawskyj tanok. Ne mozna zabuty j aktorky-iluzjonistky p. Ma-**

rii Hurowoi, szczo swoimy majsternymy wprawamy prynesla naszym hladaczam bahato pryjemnosty i szczyroho, zdorowoho smichu. Za konferancier, om, szczo czasto zapobihajut banalno-wulgarnymy sztukamy deszewoho smichu w hladacziw, ne dowelos czerwonity na zhadanych rewijach. Aktor Muratiw nepohano zumiw dibraty dotepy z zyttia i w prystojnij, dijsno weselij formi podaty ich na ludy. U Schweinfurti Teatr Urbanskoho daw swij 71-yj wystup. Na dali bazano bulo b, szczob cia mystecka hrupa wkluczyla do swoho lehkoho repertuaru i szczos hlybsze zmistom ta idejnym sprjamowanniam, potribnym dla zahalnoi ukrainskoi sprawy. (S.)

Wystup naszoho szachowoho majstra Nowomu-Ulmi

Uprawa sportowoho Towarystwa „Ukraina" w tabori Nowyj-Ulm zaprosyla schweinfurtskoho szachowoho majstra **prof. Selezniowa** na wystupy w dobre zorhanizowanomu nowu-ulmskomu klubi szachistiw. Prof. Selezniow buw hostem „Ukrainy" kilka dniw. Mystec daw dwi lekcii pro teoriju szachowoi hry, jakych sluchaly bahato zacikawlenych szachistiw, a 18-ho bereznia rozihraw z najkraszczymy szachistamy taboru **symultanku na 25 szachiwnyc**, wyhrawszy 20, remisujuczy 2 i prohrawszy 3 partii. Na druhyj den majster hraw na slipo wodnoczas na 4 szachiwnyci, wyhrajuczy 1, remisujuczy 2 i prohrawszy 2 partii.

Na poczatku bereznia nasz majster hostyw w Augsburzi. Czasopys „Nasze Zyttia" prynis okremu zamitku pro fenomenalnu hru i szachowi osiahy prof. Oleksija Selezniowa.

Jurij Kosacz znow u Schweinfurti

Pysmennyk Jurij Kosacz buw znow hostem Schweinfurtu. Kosacz maw mynuloho ponedilka dwa widczyty. Najpersze pysmennyk howoryw pered aktoramy j spiwrobitnykamy naszoho Teatru pro istoriju ukrainskoho teatru, a zokrema pro potrebu szukannia nowych teczij, jaki widpowidaly b duchowi naszoi doby.

Druhyj widczyt zorhanizuwala redakcija „Nedili dla szyrszoho zahalu hromadjanstwa. Kosacz howoryw na temu: „Slowo na storozi-pro szlachy j zawdannia ukrainskoi literatury". Forma wykladu-blyskucza. Zal tilky, szczo zacikawlennia dopowidaczem i temoju z boku hromadianstwa bulo male. Szcze bilsze zal, szczo prowid miscewych szkil ne podbaw za czyselniszu uczast molodi.

Sport w tabori

Dnia 23. 2. 46 widbulysia zmahannia u stolowij sytkiwci miz druzynoju USK. „Zorja" i lytowskoju druzynoju z wyslidom 3 : 2 w koryst „Zorji". Obi druzyny wystupyly w oslablenomu skladi.

Dnia 3. 3. 46 hostyla druzyna nastilnoi sytkiwky „Zorji" zmahuniw z Bambergu. Wyslid 3 : 3, zowsim sprawedlywyj. Na zal zmahuny „Zorji" zlehkowazyly zaprosyny swoich mylych hostej z Bambergu i na widplatni zmahannia ne pojichaly.

Prof. Leonid Bileckyj

Jak rozumity poeziju Lesi Ukrainky

25-ho lutoho c. r. mynulo 75 lit z dnia narodzennia Lesi Ukrainky. I my maly swiato welykoi ukrainskoi hromadianky, szczo peredczasno na 42-mu roci zyttia prynesla ce ostannie w zertwu na dobro i szczastia wsijei sobornoi Ukrainskoi Nacii. Sluzba ii Ukraini polahala w ii tworczij mysteckij praci, w najhlybszim wyjawi u poetycznych tworach najaktualniszych nacionalnych idej, u mohutnim zaklyku do ukrainskoho narodu, szczob ne spaw, bo nastupyla ostannia hodyna, u proroczim wiszczuwanni, szczo nablyzajetsia nebezpeka, szczo Nacija w bezproswitnij newoli j zahnozena w swoim isnuwanni.

Koznyj ii twir: wirsz, poema, dijaloh, dramatyczna poema, drama, — ce henijalne slowo, twerde jak krycia, sylne jak hrim, mohutnie jak holos welytnia, palke, jak Prometeiw wohon, zywuszcze, jak muzyka Orfeja.

Dywno nawit! . . . Ta malenka, utla j chorowyta zinka, szczo majze wse zyttia swoje terpila straszni boli wid neduhy, szczo prykowuwala ii do posteli, hnala po wsich majze switach piwdennoi Ewropy j nawit Afryky, — ocia powna fizycznych i duchowych strazdan istota mohla wydobuwaty iz swojei duszi taki sylni j czariwni slowa, melodii, dumky j idei, na jaki do siohodni szcze ne spromohsia, majze nichto!

Tomu j na siohoni szcze wpowni aktualni chocz i paradoksalni slowa Iwana Franke, prokazani w 1898r.: „Wid czasu Szewczenka . . . Ukraina ne czula takoho sylnoho, hariaczoho ta poetycznoho slowa, jak iz ust cijei slabosylnoi, chworoi diwczyny. . . Czytajuczy mjaki roznerwowani pysannia suczasnych molodych ukrainciw — czohowikiw i porimniujuczy ich iz tymy badiorymy, sylnymy ta smilymy, pry tim takymy prostymy slowamy — Lesi Ukrainky, mymowoli dumajesz, szczo cia chwora, slabosyla diwczyny trochy czy ne jedynyj muzczyna na wsiu nowoczasnu sobornu Ukrainu".

I de wzialas ta nezwyczaina istota w tij pochmurij dijsnosti? Roku 1871-ho narodylas u rodnyni Kosacziw. Matirju ii bula widoma pysmennycia Olena Pczilka, ridna sestra M. Drahomanowa. Zrosla w loni wolynskoi zatysznoi pryrody, na chwylach tychych ozer i stawkiw. Zwjahelszczyny, sered wolynskych tinystych lisiw. Wzlelijana niznymy j tuzlywymy narodnimy pisniamy, zaworozena narodnimy lehendamy, perekazamy, mitamy, wiruwanniamy j obriadamy ta suworym narodnim zyttiam, Lesia Ukrainka wbrala w swoju duszu wsiu tu narodnu tuhu, tu zahadkowu joho mowczaznist i terpinnia. . .

Uczylas udoma. Moskowskoi szkoly j ne baczyla. Z matirju j starszym bratom projszla seredniu szkolu. Zmalku wywczala mowy: francuzku, nimecku, anhlijsku, italijsku, espansku, a z bratom latynsku j hrecku. Czudowo improwizuwala na fortepjani j harno spiwala narodnych pisen i znala ich bezlicz.

Do wysokoszkilnoho znannia dochodyla wlasnymy sylamy i bula wysoko oswiczena, obiznana z ewropejskoju naukoju, filosofijeju, literaturoju, istorijeju j, zawerszyla swoju wysoku oswitu w biblioteci swoho diadka M. Drahomanowa pid bezposerednim joho keriwnyctwom.

Koznyj proczytanyj twir pysmenstwa j nauky Lesia Ukrainka peredumuwala j wbyrala w duszu. I tak pered cijeju molodoju diwczynoju widkrywawsia szyrokyj swit, krainy, narody, zamrijana, lezuczy samotna w posteli, wona, jak orel, pidnosylas wsoko dumkoju j perelitala w mrijach usi swity j tworyla swit wlasnyj, swoju Atlantydu na ridnij zemli; cej swit pidnosym ii duch, rozprawlaw kryla, i w takim tworczim nadchnenni skladala wona swoi pisni wid 12-ty lit az do smerty protiahom 30-ty rokiw. Borolas iz swojeju neduhoju, zmahalas i peremahala ii w mystectwi. Jak terpila wona w cim nerwnim zmahanni iz swojeju chorobuju, jak muczylas i wid naplywu mysteckych tem, kartyn i obraziw, my dowidujemos iz ii wlasnych sliw do L. Staryckoi — Czerniachiwskoi.

„Ja tilky todi mozu borotysia iz wysnazenniam, wysokoju temperaturoju ta inszymy pryhnitajuczymy intelekt symptomamy, koly mene poprostu halwanizuje idee fixe, jakas neperemozna syla. Jurba obraziw ne daje meni spaty po noczach, muczyt, jak nowa neduha, — ottodi wze prychodyt demon, lutiszyj nad usi neduhy j nakazuje meni pysaty, a potim ja znowu lezu zusammengeklappt, jak poroznia torbyna. Otak ja pysala „Lisowu pisniu" i wse, szczo pysala ostanioho roku."

Znesylene tilo poetky peremahaw welykyj tytanicznyj duch, jasnyj rozum, i pysala wona szedewry. . . .

„Nasze hromadianstwo ne wstyhalo jty za cym zachoplujuczym, burnym potokom nadchnennia, cijeju blyskuczoju panoramoju obraziw, szczo rozwertalasia pered nym; cej wysokyj riwen idej, na jakyj wela tworczist Lesi Ukrainky, buw nezwyczajnyj dla joho szyrokych kruhiw." (M. Hruszewskyj).

I peredczasna smert r. 1913-ho obirwala ciu tworczu put u nadchmarni prostory wseswitnich tem iz najhlybszoju nacjonalnoju j osobystoju problematykoju.

Wze perszi 10—15 lit tworczosty postawyly Lesiu Ukrainku w peredni riady literaturnoi armii mystciw. A ostannie pjatyriczczia ii tworczosty, jak pysaw M. Hruszewskyj, use bulo nemow „jakyjs tytanicznyj chid po welytenskych ustupach, ne ruszenych ludskoju nohoju, de koznyj krok, koznyj twir oznaczaw nowyj etap, widkrywaw pered naszymy oczyma wse nowi perspektywy mysli, wse nowi obrii obraziw". . . .

W usich niuansach swojei tworczosty Lesia Ukrainka szukala mysteckoho wyslowu j kompozycijnoho wyrazu tilky dla „odnoho slowa"- dla slowa swoboda swoij nacii, bo znala, szczo z nym u pari prychodylo wse. Tomu ocia nacjonalna swoboda w usich ii tworach, jak i indywidujalna swoboda dla okremoi ludyny bula najsylniszym lajtmotywom u wsij ii tworczosti, bo znala wona, szczo z nym ukupi prychodyt use insze: kraszcze zyttia dla narodu, derzawa, nacjonalna kultura, a dla ludyny — ti nacjonalna j osobysta hidnist, lycarska czest, peremoha ducha kultury maloho narodu nad najsylniszym worohom — nasylnykom.

Swoimy tworamy Lesia Ukrainka, jak i ii Kasandra, peredbaczala dla Ukrainy nebezpeku nowoho zanepadu, jaku udoswidomlajemo tilky teper u wsij ii holij prawdi. Ale suczasnyky Lesi Ukrainky cych proroczych sliw ii ne rozumily j tomu, jak i Kasandra, ii ne wiryly.

Tworczyj szlach Lesi Ukrainky zwywajetsia whoru szczonajmensze trioma krutymy stezkamy, szczo jdut to porucz odna odnoi, to serpentynamy zwywajutsia j pereplitajutsia, to pererizujut odna odnu, to wkrywajutsia odna druhoju i zlywajutsia w szyrokim potoci idej, problem, dumok, perezywan i nastroiw.

Tak tworyla wona swoju liryku, swoi poemy i dramatyczni twory. A w cilomu jakes tragiczne dijannia w molytownim spiwi:

> I wsetaky do tebe dumka lyne,
> Mij zanapaszczenyj, neszczasnyj kraju!

i w zrywach prokloniw w wyjawach hlybokoi lubowy do ridnoho kraju:

> Bud proklata krow ledacza,
> Ne za ridnyj kraj prolyta!

Sprotywu do smerty: Ubyj, ne zdamsia!

Rezygnacii z zyttia: I koly ne majut naszi choruhowky: ne choczu j zyty!

Ale najbilszu sylu tworczosty posidala Lesia Ukrainka w idei sluzennia Ukraini wsim, a najbilsz, sylnym slowom:

> Czom ja ne maju wohnystoho slowa,
> Palkoho, czomu?

I szukala joho:

> Slowo, czomu ty ne twerdaja krycia,
> Szczo sered boju tak jasno iskrytsia?
> Czom ty ne hostryj, bezzalisnyj mecz,
> Toj, szczo zdijma wrazi holowy z plecz?

Szukala sylu slowa:

> Chotila b ja was wychowat, slowa,
> Szczob wy lunu hirsku budyly, a ne stohin,
> Szczob krajaly, ta ne truily serce,
> Szczob pisneju buly, a ne kwylinniam.
> Wrazajte, rizte, nawit ubywajte,
> Ne budte tilky doszczykom osinnim.
> Palajte, czy palit, ta ne wjalit! . . .

Ci motywy j bahato inszych, jak osobysti, socjalni i t. d. prochodiat ne tilky w liryci, ale j u poemach, a najsylnisze w tworach dramatycznych.

Dramaturhija Lesi Ukrainky, jak tworczyj proces, to je osoblywa storinka w cilij ukrainskij literaturi j nawit u switowij dramatycznij tworczosti.

Odyn tilky Ibsen stoit porucz Lesi Ukrainky. Ta syla idejnoi nasyczenosty, szczo czerez wincia rozlywajetsia w ii dramatycznych poemach, ta muznist dijalogu, toj slowesnyj herc miz dwoma suprotywnykamy, w jakomu koznyj do kincia boronyt swoju tezu, ta syla dumky jaskrawoi, hnuczkoi, ta lohika arhumentiw, — wse ce wrazaje czytacza, bo win w Lesynych dramach widczuwaje ne tilky switlist dumky, ale i hlybynu czuttia, psychicznych reakcij, lubowy j nenawysty, wiry j znewirja, pidnesennia j zanepadu . . . Rozkrywajetsia wsia hlybynnist wicznoho porywannia, szukannia i zmahannia osiahnuty sensu najtrahiczniszoho w joho absolutnij idei.

A taki twory, jak „U puszczi", „Orhija", „Kamjanyj Hospodar", „Rufin i Pryscilla" j usi inszi ii dramatyczni twory — to szedewry mysteckoho pojednannia dumky, syly slowa j dramatycznoho mystectwa. Ce te, na szczo widwazylas tilky odna Lesia Ukrainka j peremohla . . . A „Lisowa pisnia", — to szczos take wyimkowe w ukrainskij teatralnij tworczosti, take prekrasne, szczo i sliw ne pidberesz dla ii kwalifikacii. W nij pojednalos use dla Lesi Ukrainky najcharakterystycznisze: liryczne mystectwo, osobysti perezywannia, nacjonalne zamyluwannia wira w krasu narodnioho ducha, syla mistyky, zahlyblennia w najtajemnyczisze

Jak wysylaty lysty do Ameryky

Welfare Office (Biuro Dobrodijnoho Oficera) powidomlaje, szczo osoby, jaki wyslaly lystiwky UNRRA do Ameryky i oderzaly widpowid, mozut pysaty odnoho lysta na tyzden do swoich adresatiw. Lyst ne moze buty dowszyj wid 2 storinok; pysaty treba na odnij storinci paperu. Lysty widdawaty w Welfare Office, szczo nakleit na nych marky i wyszle. Posztowa naleznist wynosyt: 25 fenigiw za perszych 20 gramiw wahy i 15 fenigiw za koznych dalszych 20 gramiw lystowoi wahy.

Schweinfurt, 27. 3. 1946.

C. Orgogozo
Welfare Officer

Ukrainci na miznarodnij wystawci DP

(Wlasna korespondencija „Nedili"). U welykomu tabori w Mannheimi (bila 6000 osib, w tomu 1500 ukrainciw) miscewa UNRRA wlasztuwala miznarodniu wystawku tworiw mystectwa j remesla taborowych hrup DP. Na wystawku, szczo prymiszczena u welykij zali kasyna, zlozylysia dwa widdily — ukrainskyj i latwijskyj —, szczo j podilylysia po polowyni wystawowoju zaleju; polskyj widdil zajniaw odnu stinku. Ukrainskyj widdil staw oseredkom wystawky: czudowi zrasky kylymiw, wyszywok, noszi, rizby, witryna z pamjatkamy derzawnoho zyttia. Nad use z lalky z taborowoi robitni pid uprawoju widomoi malarky O. Kryczewskoi, jak tez 47 wysokomysteckych kartyn widomoho naszoho mystcia Wasyla Kryczewskoho, joho druzyny Oleny j doczky Katrusi, ta nezwyczajni portrety roboty mystcia Ju. Krigera, stworyly sprawdi reprezentatywnu stanyciu naszoi kultury i wona tiszylasia nebudennym uspichom. Wystawka zakinczylasia 21-ho bereznia. (-ak).

Jurij KOSACZ

Literaturni nowyny "NEDILI"

NA PROWESNI

(Z kontaboru)

Spowydno, win — Perewertun, ne widriznjawsja niczym wid reszty wjazniw „Arbeitskommando P VI" kontaboru w P. Todi szcze ne bulo obowjazkowoho pasmystoho odjahu i wwesj cej tabir nahaduwaw na apelu statystiw iz Opery za try hroszi: jakoho tilky lachmittja ne natjahaly na sebe ljudy, szczob oberihtysj wid morozu j zljuszczoho pronyzlywoho wychru! Tak j Perewertun, lachmittja zodiahalo joho tilo j inodi wono proswiczuwalo zowtyznoju czerez diry kolyszniohoho kozucha, jedynoju hordistju mohla buty tilky szapka, piwwijskowoho zrazku z nausznykamy, szapka, jaka, jak howoryly, napewno piszla b po zemli sama, bo w nij sirilo mowiwid woszej. A prote wona hrila wyholenu holowu j ciomu zazdryly. Ale oczi, Perewertunowi oczi, ja ne zabudu ichnjoho wyrazu, koly win piszow odnoho poludnja po kartopli. My pracjuwaly na wydmach, kraj ozercja, szczo joho kopaly j hatyly swojimy trupamy szcze wlitku cili arbeitskommanda wjazniw. Na wzhirji pid klaptjamy skupoho snihu czornily denede kipci z zakopanoju kartopleju. Mrija usich nas — szczo mozna bulo b widdaty za kilka kartopelyn, zwarenych z lasky maszynistiw u garazi, w puszci wid konserwiw?! . . . Ale ce buw nadto welykyj rysk. W tabori wroczysto proholoszeno, szczo wjazniam nawitj na desiatj krokiw ne wilno nablyzatysj do kipciw; wachmany striljatymutj bez poperedzhennja. Dechto wze zilustruwaw cej nakaz tupoju smertju.

Ja pohlajnuw na Lewtczenka.

— Newze pidesz?

Win ne widpowiw. Wse joho jestwo bulo naszoszorene. Win nahaduwaw meni molode holodne wowczennja, szczo njuchaje powitrja, zorytj dobyczu. Dowkruhy slawsje cej merzotnyj, prokljatyj krajewyd zemnoho pekla. W daleczini mrijaly baraky, wyszky z czujnymy wartowymy ta dulamy kulemetiw, denede postati wjazniw, szczo rylysj mow kertyci w zemli. I zneczewja podana napered, chystka postatj Lewczenka pryhnulasj do zemli. Wowczennja jszlo w nastrup. Win pomczaw do kipciw — joho szczastja — dowkruhy ne wydno bulo zelenomundurych wachmaniw, win letiw burunom, blyskawyceju, z witrom rozwijuwalys nausznyky joho szapky. Potim, po korotkozorosty, ja ne baczyw, szczo z nym dijetjsja, ale ja cholow: izza rohu mih kozhnoji chwylyny wyjty wachman. Ale za jakyjsj czas Lewczenko wze buw bilja mene. Joho oczi, szczo spalachuwaly nedawno zelenkuwatym wohnem strasnoji, newhnutoji postanowy, palaly teper radistju. Joho paloi kriwawyly, win zdyraw nibti, roznywajuczy merzlu zemlju. Ale u njoho buw cilyj miszok kartopli —jomu dawaly za njoho z miscja 800 marok, ale win znaw, szczo za perszoju bramoju jomu dawatymutj wze tysjaczu, a w samomu tabori piwtory. Takyj buw Lewtecenko z sonoczynskoho rajonu, takyj buw i joho druh Perewertun z kyjiwskoji Kureniwky. Ja ljubyw dywytysj na nych. Ce buly zrazkowi predstawnyky naszoji twerdoji rasy, szczo cupko trymajetjsja zemli. Ja baczyw jak Lewtchenko smijawsja w oczi wachmanowi, wypljowujuczy wybyti zuby, ja czuw jak Perewertun dyskutuway pro „Bozestwennu komediju" lezuczy na wercij nari i bjuczy nemyloserdno woszi, ja znaw, szczo kochnoho weczera Lewczenko prynese meni szmatok chliba, dobuwszy joho, de j chto joho znaje, ja zwyk jich obech baczyty zawzdy usmichnennymy, nawitj u menty najbilszoho ljutuwannja tabirnoji zalohy, nawitj u beznadijne jak ce wazke, olywjane nebo, cilodenne stojannja na apeli.

— Sumno za domom, druzi? . . .

— Zabuwsja wze, pachnuw dymkom byczka Lewczenko j nachmunywszys widwernuwsja. Dobre, szczo zyma wze mynula. Prokljata zyma 1944/45, koly ljudy prychodyly z kamenjolomiw w promerzlomu lachmittji w mokri baraky, holodni ljahaly na pidlohu i zasypaly korotko j kamjano, szczob zirwatysj wid lajky blokowych ta jty znow u moroz i w chugu ta pchaty ljory z kaminnjam u swyst nahajok szturmaniw i „kapo" . . .

I koly sprokwolu zza barakiw poczalo smijatysj sonce, koly rwuczko pobihly strumky po wzhirjach, Lewczenko j Perewertun ne wytrymaly.

— Zawtra rwemo kohti zwidsy, szepnuw meni Perewertun, zwatra abo nikoly. . . .

I win podywywsja ponad mene, powerch barakiw, dali — dali, powerch wyszky j naelektyzowani droty, na schid soncja, de prowesna, de szljachy w hlewkij hrjazjuci, ale spiwuczi szljachy jak pisnja. . . .

Nasza kawalerija sadítsa na kanja . . .

spiwaly mongolci z wijskowopolonenych, szczo nesly inodi zowisznu wartu w tabori. Buly ce prodazni j wtraczeni jestwa, z dubowymy lobamy j krywymy nohamy kinnotczykiw — koczowykiy, szczo jim wseodno komu sluzyty. Ale buly mia nomy j dobroserdi. Ja, rozdumujuczy nad slowamy Perewertuna, nahadaw sobi, szczo Lewcznko wczora dowoli dowho i serjozno howoryw iz Abdulkoju, wispuwatym „Parniszkoju", jakyj sterih nas na roboti, za drotamy. Ce bulo szczastja cja robota za drotamy, na szlachu, koly mozna bulo ne baczyty krajewydu z barakamy j szybenycjamy, koly mozna bulo dychaty woleju, chocz i ne swojeju. I a szcze baczyw, jak Lewczenko j Perewertun ohljadaly do switla w baraku, lezuczy na narach jasnjuczyj zolotyj. lancjuszok. Jak udalosj jim wywezty joho pidczas transportu z Majdanka, de ljudy dijsuo zmenjamy zbyraly zoloto w jewrejkych taborach, de wono lezalo mow niczyje, ja ne znaju. Ale win widczynyw im worota na wolju schowaszys i u bezdonnij kyszeni Abdulky.

Szcze sirilo, koly nas wywedeno na liniju. I zneczewja — kryk i postril, odyn — druhyj. Ljory pokotysysj u nyz, u jarok, ljory puszczeni po woli, zmowk skrehit maszyn, zabihaly „kapo" j nas atoczyw perstenj bahnetiw.

— Uteczal

Na obriju rwutczko mezaly wagony. Znykaly za obrijamy. Tam buly rozstaji szljachiw, tam spiwala wesna, po luhach iszowszy, po kolina w rozlywnych wodach i dzwinko ljaszczaw, wzbywawsja az pid chmary wilnyj zhajwir. Tam desj, po rozwezenych szlachach, po lisach, szczo stripuwaly z bezlystoho hyllja prozori kraplyny, na schid soncja iszly, bralysja druzi moji, Lewczenko j Perewertun.

Ja ne znaju istorij jich trudnoho szljachu, czerez netri nastorozenoji, nehostynnoji, ljutoji Saksonjiji, Schleska 1945 — koly b tilky do Karpat dobytysj — mrijaly wony, tam my wze wdoma. Ale koly pislja trjoch dniw, pislja tyznja wony e wernulys jak inszi (w suprowodi orkestry j hlupoho tanga „Komm zurück . . ." szczob pid zwuky cjoho tanga zawysnuty na szybenyci) ja znaw, szczo wony probylysj. Ja znaw, bo na prowesni wody rwuczki, a szcze rwuczkisza wolja ljudyny, szczo prahne j peremahaje.

Jurij Kosacz.

w pryrodi j narodnij wiri, — wse ce najartystyczniszi j najhlybszi dosiahnennia teatralnoho mystectwa, szczo mezuje z orfeicznym preobrazenniam realnoi dijsnosty w nadrealne, absolutne zyttia wicznoho.

Holowna heroinia cioho tworu je Mawka, lisowyj duch narodnioi wiry, wytworenyj, jak obraz ukrainskoi diwczyny tilky bez duszi. Nabuwaje duszu tilky todi, koly polubyla Lukasza. Ale razom iz duszeju wona nabula wsi ludski newzdohy, terpinnia i strazdannia. Do toho Mawka ne znala, szczo take zurba. Bezzurnist zyttia pryrody, bezturbotnist poperednioho isnuwannia, — wse ce znyklo nazawzdy.

Mawką dla Lesi Ukrainky ce symwol pryrody, szčzo nabuwaje duszu. Holowna tema „Lisowoi pisni" ce tema pryrody, szczo nabuwaje duszu i ce sproba widtworennia mitu pro pryrodu, wid jakoi ludyna odirwalas. Szczob peremohty ocej rozryw miz pryrodoju j ludynoju, neobchidno powernutys do perwisnoi jednosty ludskoho i stychijnoho. A ce objednannia mozlywe tilky czerez muzyku. Sopilky Lukasza, ii muzyczni zwuky, — to czariwna muzyka, w jakij ludyna i pryroda znachodiat dla sebe spilnu mowu. Tomu j nazwa „Lisowa pisnią" w pjesi je dominujuczoju. Tilky muzyka maje tu czariwnu sylu, szczo objednaje ludynu z pryrodoju, szczo stworyt nowu harmoniju miz lisowym i ludskym. Tilky w loni pryrody ludyna widnajde wolu. Todi jak ludske zyttia skowuje ludynu. Tomu j hymn pryrodi w pjesi staje hymnom woli. Taką je holowna dumka „Lisowoi Pisni".

Otze wola nacjonalna j wola osobysta je najulublenisza tema w tworczosti Lesi Ukrainky. A porucz use insze: lubow do Ukrainy, najhlybsza swidomist sluzyty swojomu narodowi wsim, czym tilky mozna, a najholownisze swojeju najulubleniszoju zbrojeju — slowom, ne dywlaczys na nijaki pereszkody, wira w te, szczo peremoha je na naszij storoni, szczo Ukraina taky wstane, — wse ce widbywajetsia w usich tworach Lesi Ukrainky. A nad usym cym panuje optymizm poetky, szczo ukrainska nacija taky widrodytsia, — a ce wse daje j nam twerdu osnowu wiryty j nadijatys, szczo nasza wola j nasza prawda taky pryjde j rozwije tmu newoli j prywede narid nasz do zdijsnennia joho nacjonalnych i derzawnych idealiw.

Zjizd Inzeneriw Technikiw w Augsburzi

W subotu i nedilu 16—17. III. 1946. r. w Augsburzi widbuwsia **Oblasnyj Zjizd Spilok Inzeneriw i Technikiw Szwabii,** sklykanyj z iniciatywy hurtu aktywnych spiwpraciwnykiw ukrainskoi techniky i promyslowosty na emihracii.

W Zjizdi wzialy uczast Delehaty Spilok IT i hosty z takych oseredkiw: Augsburg, Haunstetten, Nowyj-Ulm, Füssen, Bad-Verishofen, Afkirchen, Ingolstadt, Landsberg, i in. a takoz Predstawnyky wid Centrali i Augsburgskoi Oblasty Ukr. Emihracii.

Zjizd rozhliadaw sprawy strukturno-organizacijni, naukowo-techniczni, profesijno-techniczni, wydawnyczi i uzajemodopomohowi. Zjizd zasluchaw dopowidi Komisij ta zatwerdyw rezoliucii.

Misija drukowanoho slowa

W dniach 2-ho, 3-ho i 4-ho bereznia w Schweinfurti widbuwsia perszyj towaryskyj zjizd Ukrainskych Zurnalistiw iz ciloi Bawarii. Oczewydno ce nebudenną podija w naszomu zytti na emihracii. Bezpereczno perejde win i do istorii naszoi zurnalistyky, a joho rezolucii prolunajut po wsich oseredkach ukrainskoi emihracii, a takoz pidut wony w szyrokyj swit.

Na ciomu zjizdi buly zastupleni majze wsi oseredky, w jakych pojawlajetsia nasza presa. Wyznaczni osoby maly swoi prywity, w jakych zajawyly pownu solidarnist iz zjizdom, zapewniajuczy, szczo nadajut zjizdowi welyku wahu.

Zjizd widbuwsia w powaznij atmosferi ta posylenij praci j my pewni, szczo win osiahnuw namiczenu cil i szczo win napewno zatiazyt nad dalszym chodom naszoho drukowanoho slowa. Jakszczo w skoromu czasi dadutsia zdijsnyty postulaty zjizdu, to ce matyme welyke znaczinnia, Ukrainska emihracija distane w ruky powaznu presu, literaturu, a najwaznisze, naszi uczni riznych szkil, distanut knyzku, na jaku tak neterpelywo zdut i jakoi brak tak doszkulno widczuwajetsia.

Jakszczo bilsz ne pobaczat switu "metelyky", szczo obnyzujut i ponyzujut wartist naszoho drukowanoho slowa, ce tez pide na adresu perszoho zjizdu ukrainskych zurnalistiw. Zapala micna postanowa — slidkuwaty za "metelykamy", ta ich bezposzczadno poboriuwaty. Z literaturoju, szczo rozrachowana tilky na zysk ta wuzku ahitaciju, budemo borotys. Ukrainska polityczna emihracija chocze maty w rukach serjozne drukowane slowo, jake b stojalo na storozi joho nacjonalnoi czesty ta na storozi joho, nikym nezapereczenych praw. Nasze drukowane slowo musyt buty wyjawom toho zapalnoho, idejnoho pidjomu, szczo zywe w nadrach ukrainskoi duszi. Wono musyt westy na bytyj szlach, a ne na maniwci. Musyt borotys za ti idealy, szczo je najswiatiszymy dla ludyny dla ciloi nacii.

Uczasnykamy zjizdu pryswiczuwala welyka ideja, a ne jakis dribni, zahuminkowi ambicii, jak dechto toho chocze. Zhurtuwaty rozporoszeni zurnalistyczni syly, szczob stanuly do widpowidalnoi praci na sluzbu obezdolenomu narodowi. Koznomu jasno, szczo slowo formuje switohlad, wono maje swij riszalnyj wplyw na chid politycznych podij. Parlamentarni riszennia wysokych derzawnych muziw, musiat rachuwatys iz zurnalistycznym switom. I ne tilky rachuwatys, czasto musiat miniaty swoi postulaty ta jty za holosom presy.

Koznomu ukraincewi widomo, szczo stanowyszcze naszoi presy teper tiazke. Opynywszys na emihracii, pozbawlena drukarskych zasobiw, presa z welykym zusyllam boretsia iz trudnoszczamy budniw, szczob wykonaty swoju istoryczną misiju dla ukrainskoho narodu. Takoz koznomu jasno, szczo nasze drukowane slowo ne moze maty riszalnoho wplywu ne switowi podii, bo nasze stanowyszcze w switi chytke. Ale, jakszczo joho muznij holos dijde do derzawnych muziw, szczo wyriszujut dolu cioho switu i wony chocz na chwylynu zupyniatsia i prysluchajutsia do zywczyka ukrainskoi sprawy — to misija naszoho drukowanoho slowa, osiahnena.

Iz zwitiw uczasnykiw zjizdu wydno bulo, jaki trudnoszczi maje koznyj nasz oseredok i jak koznyj ich poboriuje.

Wymina dumok miz uczasnykamy zjizdu dala pownyj obraz naszoho zyttia na emihracii. Oczewydno zjizd daw wkaziwku na buducze, jak skoordynuwaty naszu praciu, szczob wona dala kraszczi uspichy ta prynesla bilsze korysty naszomu narodowi.

Jasno, szczo ukrainskyj narod, opynywszys na hirkij skytalszczyni enerhijno wziawsia orhanizowuwaty ta rozbudowuwaty swoje zyttia. Cia joho orhanizacijna postawa zaimponuwala czuzynciam i ukrainci zdobuly wsiudy pryznannia, cym my pokazaly swoju politycznu zrilist. Dejaki czuzynci w persze zustrilys iz naszym narodom i perekonalys, szczo ukrainskyj narod wysoko — kulturnyj i moze stojaty porucz inszych kulturnych narodiw switu. Czuzynci perekonalys, szczo ne je prawdoju te zle, szczo worohy prypysuwaly naszomu narodowi.

Jakszczo teper zawdiaky prychylnij postawi dejakych muziw Dowoho Switu, my szcze distanemo zmohu rozbuduwaty naszu presu, a w nij prawdywo wyswitluwaty sprawy, ta hadajemo, szczo nasz suczasnyj zurnalist swoju swiatu misiju dla ukrainskoho narodu wypownyt, szczo stwerdyt i majbutnij istoryk. Bo jakszczo po oseredkach naszoi emihracii palachkotyt duchowe zyttia, to tut nezapereczna zasluha ukrainskoho zurnalista, szczo newpynno trudytsia dla swoho narodu j ne daje zahasnuty ni na myt nacjonalnij watri.

Boz czy ce ne weletenska pracia dla narodu, jakszczo ukrainskyj zurnalist obserwuje ta zanotowuje wsi projawy naszoho zyttia? Chocz iz jak bidnoi presy, pryjdesznij doslidnyk naszoi istorii, bude czerpaty swoi materijaly, a pysmennyky budut szukaty tem dla swoich tworiw.

Chaj nichto ne hadaje, szczo ja perebilszuju rolu naszoho zurnalista, pyszuczy ci riadky na marhinesi perszoho zjizdu Ukrainskych Zurnalistiw; joho misce sered narodu nalezyt czy ne do najpoczesnijszych. Imenem ukrainskoho zurnalista nichto ne smije zlowzywaty a takoz lehkowazyty. Na zjizdi skazano twerde slowo, szczo chto ne zurnalist, chaj nym ne welyczajetsia. Szczob staty zurnalistom na dosyt napysaty do czasopysu oholoszennia, a awtor toho oholoszennia szcze ne redaktor. Ce nezdorowyj projaw u dejakych ludej, z nym samo hromadianstwo powynno borotys, a takych "redaktoriw" wykrywaty j demaskuwaty. Ta szcze odna wazna sprawa pro jaku treba zhadaty, a same: szczob za pero ne chapawsia toj, szczo ne wmije joho derzaty w rukach; bo z cioho ne bude nijakoi korysty ni jomu ni narodowi, a nawpaky tilky szkoda. Taki ludy spryczyniajutsia do obnyzuwannia riwnia naszoho drukowanoho slowa. Z tymy projawamy ukrainski zurnalisty budut neszczadno borotys. Stojaczy na zasadach cilkom wilnoho drukowanoho slowa, zmahajemo, szczob wono stojalo na wysoti swoich zawdan, szczob wono bulo sprawznim dorohowkazom dla naszoho narodu, szczob dopomohlo nasze drukowane slowo zdijsnyty switli idejaly ukrainskoho narodu.

(Stattia stinnoi hazety "Czuzynoju", Bamberg.)

Oblasnyj Zjizd w Ludwigsburgu

— (Za „Switlom") W dniach 14-ho i 15-ho berezn'a w Lüdwigsburgu widbuwsia Oblasnyj Zjid emihraci', na jakomu buly zastupleni tabory: Lüdwigburg, Stuttgart, Herrenberg, Elwangen, Tüb'ngen, Staryj-Ulm, Heilbronn i delehaty powitowych predstawnyciw, a takoz predstawnyky swiaszczenstwa oboch cerkow i studenstwa. Bujy obhoworeni sprawy reorhanizacii j perewyboriw do taborowych, powitowych i oblasnoho predstawnyctw. Władyka Platon pryslaw zjizdowi blahoslowennia i prywit.

Ludwigsburgskyj tabir oderzaw posylky iz Kanady. Zawdiaky cij dopomozi nasza ditwora zabezpeczena bukwariamy. Kalendari j inszi knyzky wyklykaly welyke zacikawlennia. Prezydent amerykanskoho Komitetu obiciaw pryslaty odiah i wzuttia dla tych, szczo najbilsze potrebujut. Nadislanyj Atlas Ukrainy, awtorom jakoho jawlajetsia profesor uniwersytetu w Saskeczewan, Simpson, wyklykaw welyke zacikawlennia sered ukrainciw i amerykanciw.

W ludwigsbugskomu tabori zorhanizowano dwi mystecki robitni. W nych wyroblajut kasetky, jaki majut welykyj zbut sered amerykanciw i inszych czuzynciw. W cych robitniach praciuje 55 robitnykiw. Incijatorom mystechoho wyrobnyctwa jawlajetsia p. Zelanskyj. Z poczatkom lutoho za inicijatywoju p. M. Worobela osnowano harbarske wyrobnyctwo. Holownym czynom wyprawlajutsia krolaczi, oweczi j inszi szkirky.

Na poczatku lutoho staranniam p. Hodsona, komandanta taboru w Ludwigsburzi zaklaly filiju znanoi wzuttiewoi fabryky „Salamander" na tereni taboru. Na wyrobnyctwi praciuje 80 diwczat. Wnadowzi planujetsia pobilszennia wyrobnyctwa na 150 stankiw, a z tym zajniattią nowych 70 zinok.

Pid kinec berezn'a planujut w okremych zalach w misti Ludwigsburzi wlasztuwaty pokaz taborowoho wyrobnyctwa. Budut pokazani eksponaty mystecki, jak wyszywky, kasetky, skulptura, chudozni lystiwky, takoz wyroby harbarski, koszykarski j wzuttia.

W. Domontowycz

Komacha j Ircia

[Urywok z powisty: "Doktor Serafikus"]

Komacha — Serafikus — Diadia Pups zwyk do diwczynky.

Podhmuryj doszczowyj den, koly Ircia ne wychodyla hulaty w skweryk, wtraczaw dla Komachy budjakyj sens. Popry wsiu swoju orhanizowanu retelnist, Komacha ne buw harantowanyj od chymernych prymch i newyznaczenych nastroiw. Baczyty szczodnia Irciu zrobylos dla nioho potreboju.

Doszcz iszow try dni. Try dni Komacha ne baczyw Irci. Try dni win widczuwaw sebe nezadowolenym. Nawit nowe czyslo „Archiw für klassische Altertümer" ne pryneslo jomu wtichy, darma, szczo tam bula nadrukowana rozwidka Willammowic-Mülendorfa, a w odnij z recenzij, wmiszczenych u czasopysi, bulo zhadane joho wlasne imja, z posylanniam na joho knyzku „Osoblywosti syntaksy hreckych napysiw u lapidarnych pamjatkach piwnicznoho Pryczornomorja.'

Uczora Komacha hulaw po wohkych dorizkach skweryka. Mozlywo, win spodiwawsia doczekatys Irci, mozlywo, zwyczka spoczywaty w skweryku prymusyla joho, jak zawzdy, ne zwazajuczy na doszcz, widsydity ustaleni piwhodyny na lawoczci. W skweryku win buw sam. Patioky wody tekly z dorizok na trotuar i wulyciu.

Chudoznyk Korwyn, wysokyj i tonkyj, podibnyj na rozkrytij nozyci, z hostrym, jak u Hohola, nosom perebihajczy powz skweryk, prywitawsia z Komachoju.

— Czoho ce wy, Serafikus, moknete pid doszczem?

Komacha skonfuzeno j sturbowano poczerwoniw.

— Ta ce ja tak!... Ja hulaju!

Korwyn znyk za kalamutnozowtoju zaponoju doszczu z dumkoju pro czerhowe dywactwo Komachy: chymernu Komaszynu wytiwku — hulaty w doszcz, . . .

*

Weczir, stil, lampa. Pered Komachoju rozkrytyj tom Frezerowoi The golden Longh, nimecke starowynne poczatku 19-ho st., wydannia orfikiw. Welykyj hreckyj slownyk, kompaktne wydannia anhlijskoho slownyka, stopka paperu. Skynuwszy swoi wazki okulary, Komacha sydyt, z holowoju zahlybywszys u Frezera. Win spersia na likti j pidtrymuje holowu doloniamy. Frezerowe tlumaczennia dawnojehypetskoi kazky pro dwoch bratiw jak perekazu pro transformaciju j mandriwku duszi zdajetsia jomu nadto necorecznym, blidym i natiahnenym.

Komacha poczynaje szukaty w orfikiw potribnoi jomu cytaty; win perehortaje storinky, i zoseredzena uwaha rozbywajetsia. Win zhaduje za Irciu. U joho zjawlajetsia dumka, dla nioho zowsim ne spodiwana.

— Czomu, sprawi, ni? . . . Czomu jomu ne maty diwczynky?

O desiatij hodyni Komacha poweczeriaw: zjiw dwa szmatky czornoho chliba z szynkoju, cholodnu kotletu, szo lyszylasia wid obidu, wypyw sklanku cholodnoi wody z cukrom, — czaju win ne pyw, szczob ne zawdawaty sobi zajwoho klopotu: rozpaliuwaty prymus, nalywaty haz, — i, zjiwszy pered nom szcze paru jabluk, toczno o piw na odynadciatu zasnuw.

Tijei noczi Komasi wwi sni prywydylosia take. Nenacze weczir, tysza, lampa, stil, szafy; nenacze use, jak zwyczajno: knyzky, papir, Frezer, orfiky, slownyky, ale na pidlozi kolo hrubky stoit welyka emaliowana bila myska z horiaczoju wodoju. W wodu nalliato sosnowoho ekstraktu, i wid toho woda w mysci zdajetsia opalowoju.

Welyki hrubi palci Komachy nespodiwano nizno rozwiszujut na prostiahnenij szworci prostyralo j bilu flanellowu soroczku. Ircia — pewno, szczo ce Ircia — stoit holenka, z biloju kuczeriawoju holiwkoju, na skroniach wolosynky w neli ziplysia wid potu, bo w kimnati napaleno, j wona serdytsia.

— Szwydsze! Ty maruda! Tilky ty ne zadumaj, szczo matymesz holowu z mylom.

Komacha rozwodyt rukamy, a todi prymruzuje oczi i kaze:

— A myszi?! U diwczatok, szczo ne myjut holowy z mylom, zawodiatsia w wolossi myszi, welyki, welyki, bili j siri i. . . .

— Szczo i? Szczo i? — ledwe czutno, powtoriujuczy ostanniu intonaciju Komachy, z szyroko widkrytymy, zdywowanymy j trochy zlakanymy oczyma, szepocze Ircia.

— i wywodiat malenkych slipych myszat.

Slipych? A czoho wony slipi? A bahato ich bude? Znajesz, szczo? Chaj wywodiatsia. Diwczynka zacikawylas i sluchniano sila w mysku, i woda z mysky roschlupalasia na nohy Komasi ta na pidlohu, i po pidlozi rozplywsia brunatnyj stawok z chymernymy berehamy.

A Komacha tym czasom szwydko namylyw holowu. Todi raptom rizkyj, kryklywyj holosnyj wyj prorizaw kimnatu. Komacha buw nawit zrazu widsachnuwsia, a todi pochapcem poczaw zmywaty z holowy mylnu pinupryhotowanoju w hleczyku wodoju.

Koly z win nis na rukach malenke, teple, rozewe, bezpomiczne, tremtiacze tilce, zahornene w wolochate prostyralo, szczob poklasty w lizko, w serci w Komachy zakolywalas taka bezkrają radist, taka hostra i bolucza niznist do cijei malenkoi kupky ludskoho tila, szczo win mymowoli prychylywsia do stinky i prytysnuw diwczynku do hrudej.

. . . Weczir, tysza, lampa, stil, szafa, lizko. Diwczynku wykupano, pokladeno w lizko, prykryto teploju kowdroju, i Komacha z sercem, perepownenym niznistiu j bolem, sidaje na malenku taburetku kolo lizka, szczob rozpowidaty diwczynci, poky wona ne zasne, kazku pro solomjanoho byczka.

„. . . Zyly-buly did ta baba, i ne bulo w nych ditej. I skazala didowi didowa baba: „Bacz, didu, nemaje w nas z toboju ditej, a my wze stari, oto zroby z solomy byczka, i bude w nas toj solomjanyj byczok za dytynu".

I ne Irci, a samomu malenkomu Komasi, szczo lezyt u lizku, rozpowidaje kazku stara niarka, kuniajuczy nosem; malyj welkyj Komacha os-os zasne, jomu choczetsia spaty, ale j choczetsia desluchaty kazku staroi niani. . .

Bazannia, schowani j prytlumleni wden, prokydajutsia wnoczi. U nicznych snach wony nabuwajut realnosty, i ludyna piznaje nareszti te, szczo poza cym, moze, nazawzdy lyszylosia b dla nei newidomym i neujawlenym. Koly b ludy ne baczyly sniw, moze, wony nikoly ne dowidalysia b pro swit, szczo isnuje. Tilky w snach rozkrywajetsia sprawznij sens naszych bazan.

Bazannia j interesy Komachy nikoly ne wychodyly za ramci lekcij, kursiw, tem dla studentskych dopowidej, kartok, wypysok, notatok, nowych knyzok, wydawnyczych prospektiw, bibliohraficznych dowidok, dbajlywo zahostrenych oliwciw, rukopysiw, korekt, szryftiw, formatiw, palaturok, skynky z oholoszenniamy pro zasidannia na budynku Akademii, witryny z nowymy knyzkamy w knyharni „Knyhospilky", kramnyczok bukinistiw ta ichnioho knyzkowoho barachla.

Teper nespodiwano dla nioho prokynulosia neznane dosi jomu bazannia, bazannia — maty dytynu! Mozlywo, wono nikoly b ne powstalo w niomu, koly b ne wyjawylosia tak jasno j rizko w prymarach baczenoho snu. Son rozburkaw te, szczo dosi bulo prytuplene, schowane w hlybynach joho istoty! Son pidkazaw bazannia, peretworywszy joho wze na zazdalehid zawerszene perezywannia.

Maty dytynu! Ce ne taką prosta ricz, jak moze zdawatysia na perszyj pohlad. Szczob maty dytynu, treba odruzytys! . . . Otze inszymy slowamy, zrobyty nyzku wczynkiw, czasto bezhluzdnych, smisznych i, kinec — kincem, nedorecznych.

Zamist robyty wypysy, zbilszujuczy swij bibliohraficznyj aparat i popowniujuczy kartoteku, win musiw spynyty swoju uwahu na jakijnebud zinci abo diwczyni, upewnyty sebe, szczo same cia osoba, dosi jomu cilkom bajduza, prypala jomu osoblywo do wpodoby i win bez nei az nijak ne moze zyty, poczaty chodyty z neju do teatru, kina, kawaren, todi odnoho dnia nawazytys skazaty ij, szczo win kochaje ii, zrobyty ii propozyciju wyjty za nioho zamiz i, nareszti, pociluwaty ii. Zamist sydity za pysmowym stolom wdoma abo w bibliotecі, jomu dowelosia by jty des na pobaczennia, chodyty wzad i wpered po trotuaru, hajaty czas i, szczochwylyny dywlaczys na hodynnyka, dumaty ne tak pro spodiwanu zustricz, jak pro te, szczo win az nijak ne wstyhne swojeczasno odislaty do „Archiv für Altertümer" obicianoi statti.

Lele! Dla ludyny skromnoi j nijakowoi, do toho z pereobtiazenoi praceju, seminaramy, lekcijamy, hromadskymy nawantazenniamy, zasidanniamy predmetowych komisij, naukowymy dopowiddiamy, prawkoju korekt, kochaty zinku — ce, wlasne, praktyczno majze zowsim nezdijsnena ricz.

Pokochaty?! De prochodyt meza, szczo widokremluje poczuttia wid cynizmu, czemnist od obrazy, korektnist od brutalnosty?

Pewne, szczo je na switi ludy, zdatni pociluwaty zinku ale Komacha ne buw pewen szczo win mih by nawazytys zrobyty ce. Use, szczo ne dano, wyhadano. Chymernoju wyhadkoju lyszawsia dla Komachy dawnij mit, powtorenyj u pamiatkach usich wikiw i wsich narodiw pro czolowikiw, szczo kochajut zinok. Win ne pryspuskaw, szczob za cym mitom chowawsia budjakyj realnyj zmist. Czy ne treba bulo ci perekazy tlumaczyty alegoryczno? Kinec-kincem pro wse ce ne wart bulo j hadaty, bo Komacha ne maw zadnoho namiru budkoho ciluwaty czy kochaty, chodyty na pobaczennia, flirtuwaty, podobatys komus aboz szukaty sobi do wpodoby. Szczo bilsz win obmirkowuwaw stanowyszcze, to bilsze j bilsze wpewniawsia szczo ledwe czy win zmoze zdijsnyty swoje bazannia. Pered wahoju tiazkych zobowjazan, szczo maliuwalys joho ujawi, zanepadala joho riszuczist i slabla joho enerhija.

Komacha chotiw odnoho: ne turbujuczy seba zadnymy zajwymy turbotamy j ne stawlaczy sebe w prykre stanowyszcze zakochanoi ludyny, maty dytynu.

Szczo zrobylo ludstwo, szczob recjonalizuwaty wzajemyny miz okremymy stattiamy?

Ukrainec--Kapelan Kanadskoi Armii

Ukrainskyj kanadskyj piwtyznewyk "Nasz Szlach" powidomlaje: Znanyj w Kanadi zo swojei swiaszczenyczoi i hromadskoi dijalnosty o. M. Tr. Pelech buw 30-ho hrudnia, 1945 pidwyszczenyj do stupnia majora-kapelana. Win je perszyj ukrainec, jakyj osiahnuw stupin majora-kapelana w Kanadijskij armii.

o. Pelech je odnym iz starych ukrainskych hreto-kat. swiaszczenykiw w Kanadi. W chlopjaczomu wici, 1905, prybuw win do Kanady. Seredniu oswitu distaw w Kolehii w St. Bonifas, a teolohiczni studii widbuw w rokach 1916—1919 na teolohicznomu fakulteti w Montreali. W roci 1919 jepyskop Budka wyswiatyw joho na swiaszczenyka.

W koznij miscewosti swojeju praceju, jak swiaszczenyk i ukrainskyj patriot-hromadianyn, polyszyw za soboju lubow u swoich parochijan i poszanu wid szyrszych kruhiw ukrainskoho i neukrainskoho hromadianstwa. Wsi, jaki maly nahodu znaty czy spiwpraciuwaty z o. Pelechom, ciniat joho za wyrozuminnia i hlyboku tolerantnist, jak takoz i za ce, szczo nikoly ne widkazuwawsia wid praci i obowjazkiw, de jszlo pro dobro czy to swoich wirnych, czy wzahali ukrainskoho hromadianstwa.

W 1942-mu roci w berezni o. Pelech wstupyw w Kanadijsku armiju jak kapelan, i distaw stupin kapitana. Na tij pozycii je duze czynnym i widwiduje wojakiw ukrainskoho hreko-kat. wiroispowidannia — holowno w trioch zachidnych stepowych prowincijach. Joho stalyj osidok je w Winnipegu.

Lysty do Redakcii

Czy musilo buty tak?

Wysokopowazanyj Pane Redaktore!

Dozwolte podilytysia z Wamy wrazinniamy, jaki zalyszyly u mene (a dumaju i u bilszosty naszoho hromadianstwa) ostanni Szewczenkiwski swiatkuwannia w naszomu tabori. Mozna by pysaty pro nych duze bahato, ale wystaczyt podaty i kilka reczen: panachyda w prawoslawnij cerkwi widbulasia bez poperednioho oholoszennia i niczym ne pidkreslyla ii osoblywoho charakteru. Ne bulo na nij predstawnykiw naszych instytucij, ne bulo szkil. Prychodylos czerwonity i mowczky bolity duszeju.

Pro akademiju w teatri mozna by tez bahato skazaty, chocz naszi ludy ne lublat slusznoi krytyky . . .

Korotko: Schweinfurtskyj tabir poszanuwaw zle pamiat Tarasa Szewczenka. Nawit sama orhanizacija rozpodilu kwytkiw, pry jakij bahatiom ukrainciam ne dowelosia buty na akademii, chocz buly tam [illegible] dla jakych wona nijak ne mohla buty cikawoju, bula fatalna. Na majbutnie takoho robyty ne wilno i ne treba. Trochy samokrytycyzmu do sebe i powahy do dila ne poszkodyt. **S-yj Iwan.**

Korespondentka "Nedili" pysze z Karlsfeldu:

Na Pysmennycko-Pedagohicznomu Zjizdi

U wiwtorok i seredu, 26. i 27. berezn̦ia 1946. roku widbuwsia w tabori UNRRA w Karlsfeldi b. Münchenu perszyj **zjizd ukrainskych dytiaczych pysmennykiw,** sklykanyj z inicijatywy redaktoriw dytiaczoi periodyky i pysmennykiw dla ditej widomych swojeju dijalnistiu szcze pered wijnoju, w czasy wijny ta na emigracii. W zjizdi wzialy uczast takoz predstawnyky naukowoho switu ta riad pedagohiw ukrainskych szkil i specijalnych korespondentiw ukrainskoi presy z takych miscewostej, jak München, Augsburg, Fürth, Füssen, Schweinfurt, Bamberg, Bayreuth i inszi.

Prysutni poczuly riad cikawych dopowidej zasadnyczoho poriadku, jak ot: „Rozwytok ukrainskoi dytaiczoi literatury", „Kazka w psychicznomu switi dytyny", „Ilustruwannia dytiaczoi knyzky", „Osnowni formalni wymohy do dytiaczoho tworu" ta czytannia statti B. Hrinczenka pro tworczist dla ditej starszoho wiku. Ta najcikawiszym i duze cinnym dla uczasnykiw zjizdu bulo poczuty spohady zasluzenoi dytiaczoi pysmennyci, kolyszniol redaktorky widomoho dytiaczoho zurnalu „Dzwinok", **p. Katri Hrynewyczewoi,** z ust ii samoi. Serdeczno i szczyro howoryla doswidczena pysmennycia, szczo lubow i poezija, borotba za sprawznij ideal-je zasadamy tworczosty dla ditej. Brechnia i psewdo-idealy, jak i wsiaki strachittia ta wse, szczo upokoriuje ludynu, — musyt buty wykreslene z zyttia dytyny. W podaczi tiazkych jawyszcz zyttia pered dytynoju zawzdy maje buty zberezenyj etycznyj i estetychnyj takt. Natomist, — wnosyty element radosty i weselosty: dotep, humor, lehku satyru, dla starszych — romantyku pryhody. Dla okreslennia duchowych jakostej pozytywnych heroiw dytiaczych tworiw, — najlipsze nadajutsia zapowidy „Plastu", orhanizacii, meta jakoi je wyzdorowlennia krainy. Osoblywo zworuszyla p. Hrynewyczewa prysutnich rozpowiddiu pro swoje lystowne pryjateluwannia z Olenoju Pczilkoju (w period redahuwannia neju „ Molodoi Ukrainky") ta pro lystuwannia z malym Jurijem Lypoju (szczo maw todi lysze 10 lit), — jak pro momenty najbilszoho moralnoho zadowolennia w ii zytti.

Weczory oboch dniw zjizdu buly pryswiaczeni czytanniu tworiw suczasnych ukrainskych pysmennykiw dla ditej, z jakych, na zal, duze neznaczna kilkist widpowidala wysokym wymoham, postawlenym do dytiaczoi tworczosty w teoretycznych dopowidiach.

Robota zjizdu widbuwalasia w prymiszczenni taborowoho dytiaczoho sadka, prykraszenoho, z nahody zjizdu, wystawkoju dytiaczych malunkiw, — samych ditej i widomych mystciwilustratoriw dytiaczych wydan, jak slawetnoho Sudomory i inszych.

Naprykinci, uczasnyky zjizdu podaly riad cinnych propozycij, — pro stworennia objednannia mystciw dla ditej, jaki b wysokojakisno tworyly, boriuczysia z nyzkoprobnoju produkcijeju; stworennia instytucii majstriw chudoznioi rozpowidy dla ditej; zaklykdo OMUS'u pysaty dytiaczi dramatyczni tworу i stworyty teatr dla ditej ta inszi, — na osnowi czoho schwaleni rezolucii jzizdu. **(W.)**

Rozszuky

Szczysniw Onufrij szukaje brata **Cizowskoho Mychajla.** Prosymo wistku do redakcii „Nedili" — **Olena Duniczewska** z Augsburga, Haunstetten, Flachstraße 56/3, szukaje syna **Jurka—Neskorozenyj Iwan** zi Schweinfurtu prosyt wistku wid batka **Arsena Neskorozenoho — Rodyna Jaszczenkiw** z taboru w Honnoveri rozszukuje **Tamaru i Bohdana Jaszczenkiw — Jurij Miniw,** Schweinfurt szukaje rodyny z Boryslawszczyny — **Brenycz Mychajlo,** Schweinfurt szukaje syna **Jurka Brenycza** — Szukaju syna **Czubko Borysa, p. Pohoreckoho i p. Harasowskoho,** wsi try wychaly z Komotau w Sudetach 3-ho kwitnia. Szukaju takoz dwi sestry p. Harasowskoho, szczo majut perebuwaty w rajoni Würzburga. Czekaju laskawoi wistky na adresu: Tschubko Halyna, Hannover, DP Camp Lyssenko, Möckernstraße 21/27. — **Katrja Moroz** szukaje **Jurija, Jewhena i Olu Marciuk,** wistku podaty na München, Dachauerstraße 9 — **Towarjanskyj Mykola** DP Camp Wolkering b. Regensburg rozszukuje brata Mychajla Mandziuka, szczo buw pered kapitulacijeju Nimeczczyny w Gross-Kirschbaum, sestru Mandziuk Annu z Bülowsippe, Kr. Prenzlau za Berlinom ta znajomych Sitka Wolodymyra, Kucharczuka Jaroslawa, Halendu Iwana i Zacharczuka Romana z Eisenbergu. —

Nadsylajut nam taku opowistku:

Wsich czleniw Ukrainskoi Jewanh.-Reformowanoi Cerkwy i zacikawlenych sprawamy cijeji Cerkwy, proszu widizwatysia na adresu:

Christlicher Seminar,
für Missionar W. Borowskyj,
16.) Marburg/Lahn.
Dürerstrasse 43.

Smert szachowoho majstra Aljechina

25-ho bereznia w kimnati odnoho lisabonskoho otelu pomer na udar sercia switowyj majster-szachist Oleksander Aljechin. Rodom rosijanym, Aljechin buw naturalizowanyj francuzkyj hromadianyn. Win pysaw ostannia swoi spohady ta pidhotowlawsia do planowanoi podorozi w Anhliju, de maw zahraty z teperisznim majstrom Rosii Botwinnikom.

Sportowa palata w Bambergu

(Wlasna informacija „Nedili"). Zachodom tuteszn̦ioi dyrekcii UNRRA widkryly dla wsich nacjonalnostej DP Sportowu Palatu w prymiszczenni rezydencii UNRRA. Widkryttia widbulosia w prysutnosti delehatiw UNRRA, amerykanskoi armii i komitetiw wsich nacjonalnostej ta zaproszenych hostej. W prohrami toho swiata buly narodni tanky **ukrainciw, polakiw, lytowciw ta lotysziw;** dali-zmahannia widbywanky, ping-pong ta koszykiwka. Ukrainska czolowicza druzyna taboriw 4. i 6. zahrala widbywanku z lytowciamy j lotyszamy j prohrala. Zinocza druzyna naszych taboriw hrala takoz z lytowciamy j wyhrala. Toho samoho dnia naszi sportowci hraly widbywanku w 5-omu tabori z lytowciamy ta latwijciamy, jaku wyhraly. Pisla toho maly hru z estoncimy i wtratyly ii.

Nowyj ukrainskyj tabir UNRRA

(Wlasna korespond.) Wid polowyny lutoho orhanizujetsia zachodamy UNRRA w Elwangeni (70 km wid Stuttgartu) nowyj ukrainskyj tabir. Prymiszczennia w tomu tabori duze solidni (kolysznia widpoczynkowa osela SS), centralno — ohriwani. Odynoka nedostacza w tomu, szczo sam tabir, polozenyj w lisi, daleko wid central a komunikacija z Elvangenom dosyt wazka. Na nowe misce perejchalo wze bila 2500 ukrainciw z taboru w Mannheimi, i powoli w nowomu oseredku naszoi emihracii zyttia naladnujetsia, tym bilsze, szczo miscewa **uprawa UNRRA stawytsia do ukrainciw duze dobre.** Tabir w Mannheimi, szczo maje wze swoju slawu i w jakomu szcze zalyszajetsia 1500 ukrainciw, isnuwatyme i dali, pry czomu zberihaje wsi swoi ustanowy i nadbannia. (-ak)

"Rein Jüdisches Fett"

ZYDY CHOWAJUT ZALYSZKY ZAMUCZENYCH ZEMLAKIW

Madianska hazeta „Kis Ujsag" powidomlaje z Brasowa (Rumunija) pro nesamowytyj pochoron, odynokyj w istorii ludstwa. W trunach, pry uczasti welykych mas naroda wezly tam na cwyntar ne merciw, ta nawit ne kosti, lysze mylo, szczo joho iz zwyczajnymy relihijnymy ceremonijamy pochowaly na wicznyj spoczynok.

W torhowli po kramnyciach Brasowa pojawylysia mali kusky popelastoho myla, szczo na nych buw napys: R.J.F. Made in Germany. Newdowzi stalo widomo, szczo ce mylo zwaryly z til zydiw, szczo ich zagazuwaly w konctabori Oswiecimia, ta szczo try tajemni bukwy oznaczajut: Rein Jüdisches Fett (czystyj zydiwskyj towszcz). Zydiwske hromadjanstwo, dowidawszys pro ce, wykupylo wwes zapas myla i wyriszylo hidno pochowaty neszczasni zertwy nimeckoho teroru chocz w postati myla. W pochoroni wzialy uczast tysiaczni masy, a holownyj rabin Sperber skazaw promowu, szczo zalyszyla mohutnie wrazinnia.

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

Wlasne kazuczy, niczoho. Komacha chotiw maty dytynu najracjonalniszym sposobom, tobto unyknuwszy toho, szczob zwertatys u cij sprawi do zinky.

Pro swoju ideju racjonalizuwarty kochannia j szlub, Komacha, sydiaczy w speryku, jakos rozmowlaw z chudoznykom Korwynym.

— Ja, — skazaw Komacha, — chotiw by maty dytynu!

— W czim sprawa, — widpowiw Korwyn, — dawno wze czas! Witaju wid szczyroho sercia! Odruzujsia. Cikawo, chto wona, cia obranycia, szczo polonyla tebe?! Jakanebud studentka, czy, moze, chtos zi spilnych naszych znajomych? Laden ity w pari, szczo ce Walentyna Petriwna! . . .

— Ni — skazaw Komacha, — ty ne prozumiw mene. Ja niczoho ne kazaw, szczo zbyrajus odruzuwatys. Ja choczu maty dytynu. Ce zowsim insza ricz. Ty rozumijesz?

— Ne duze!

— Ja, — sprobuwaw roztlumaczyty Komacha, choczu, szczob ce stalosia bez uczasty zinky. Meni zdajetsia, szczo nemaje potreby, szczob u ditorodinni brala jakunebud uczast zinka.

Hostryj nis Korwyna opysaw elipsu i zastyh u neruchomij napruzenosti. Korwyn poklaw doloni na holiwku cipoczka i, zihnuwszy swij dowhyj tulub, spersia pidboriddiam na ruky.

Korwyn buw konstruktywist, i Komaszyna ideja konstruktywnoho szlubu zacikawyly joho, chocz win i ne zowsim ujawlaw sobi praktycznu mozlywist realizacii podibnoi idei.

— Dumka, bezpereczno, oryhinalna, — zauwazyw Korwyn, — ale meni ne zowsim jasno, jak mozna bulo b ce zdijsnyty. Dosi, skilky widomo, ditej rodyly zinky.

— Szczo z toho? — spokijno zapereczyw Komacha, — ce az nijak ne fakt! Ja chotiw by rodyty sam . . . Mozlywist zaplidniuwatys, wahitnity i rodyty bez szlubnoho aktu, — ce zowsim ne moja ideja. Ja mozu nazwaty nyzku imen filosofiw, szczo buly pewni cioho.

Win potyraw ruky i, jak pidsumok, stwerdzuwaw:

— Ni, sprawdi, czomu czolowik sam bez zinky ne moze rodyty ditej? Ja b chotiw maty dytynu, ne turbujuczy w cij sprawi zinku. Komacha howoryw z takym zapalom, szczo mozna bulo sumniwatys czy buly w nioho bud-jaki wyrazni ujawlennia pro riznyciu miz czolowikom ta zinkoju. Pewno abstraktnist joho ujawlen spryjala tomu, szczo win howoryw z osoblywo pidkreslenoju upertistju.

— To prawda, — skazaw Komacha, — szczo szcze j dosi czolowik 20-ho wiku, jak i czolowik kamjanoho, koly win chocze maty dytynu, wstupaje w szlub, ale ce swidczyt tilky pro nedorecznist neracjonalizowanych tradycij, szczo isnujut, i bilsze ni pro szczo. My. powynni peremohty pryrodu j protystawyty pryrodi uspichy, rozumowoho rozwytku. Czym widrizniajetsia na siohodni szlubnyj akt dykuna z Senehalii j profesora oksfordskoho Uniwersytetu aboz dijsnoho czlena College de France?

Istotno niczym! Koly b ludstwo bulo kulturno rozwynenisze, wono dawno podbalo b pro te, szczob prymitywnyj i nekulturnyj sposib ditonarodinnia zastupyty w inszyj. Ludstwo, na zal, ne wzylo zadnych zachodiw, szczob zrobyty z szlubu wczynok hidnyj intelektualnoi ludyny.

Korwyn zakynuw holowu nazad i wystawyw wpered welykyj kadyk. Na widpowid Korwyn skazaw:

— Na switi, mij druze, je harnenki diwczatka. Kochannia harnenkoi diwczyny zawzdy hidne kulturnoi ludyny, nawit, koly ludyna je czlen dwoch Akademij.

Serafikus pochytaw nehatywno i z dokorom swojeju welykoju holowoju homunkulusa. Win ne zhodzuwawsia z epikureistycznoju lehkowaznistju swoho pryjatela. Win skazaw:

— Ne zhodzujus! Ne mozu zhodytys! Dia kulturnoi rafinowanoi ludyny szlubnyj akt nadto wulharna ricz, szczob mozna bulo nawazytysia na podibnu neprystojnist.

Serafikus poklaw swoju masywnu wolosatu ruku na tonku temnu ruku Korwyna j dodaw:

— Ja ne choczu rozwywaty bud-jakych skladnych teorij, ale dozwolu sobi spynyty uwahu na dejakych pobutowych podrobyciach. Tilky na cych podrobyciach . . . Zwyczky kulturnoi ludyny riszucze zapereczujut use, szczo powjazane z szlubnym aktom. Kostium suczasnoi ludyny ostilky ne prystosowano do statewoho aktu, szczo rozstebnutyj hudzyk i nawjazana krawatka skandalizujut. Zhodtes, szczo suspilstwo wymahaje wid ludyny powjazanoi krawatky j zastebnutych hudzykiw. Otze, z cioho wze pohladu szlubnyj akt dowodytsia rozciniuwaty jak antyhromadskyj i antysocjalnyj wczynok.

Komacha z wlasnoho doswidu znaw usiu nijakowu nezrucznist zjawytys na lekciju bez krawatky aboz na zasidannia naukowoho towarystwa z nezastebnutymy hudzykamy. Joho laskawo odwodyly w bik i z ubywczoju czemnistju nahaduwaly, szczo w nioho ne wse harazd z krawatkoju abo z hudzykamy. Czy szcze hirsze, koly na wulyci do nioho pidchodyly j kazaly:

— Wy b, znajete, toho . . . czy zastebnulys by, czy szczo . . Tut zinky j dity, a u was toho, ne mozna z, sprawdi tak . . .

Swij pohlad win obhruntuwaw nyzkoju etnolohicznych sposterezen.

— Dumka, szczo dytyna rodytsia tak, jak ce wykladajetsia w uniwersytetskych pidrucznykach anatomii, ginekolohii czy biolohii, ce zowsim ne taka wze poszyrena j bezpereczna dumka. Z odnoho boku wona je plid czysto teoretycznoho porozuminnia, a z druhoho, wysnowok wulharnoho j hruboho empiryzmu. Tak samo, jak i dwa cilkom protylezni twerdzennia, szczo z nych kozne wykluczaje insze, szczo zhidno z odnym, sonce obertajetsia dowkola zemli, a, za druhym, zemla obertajetsia dowkola soncia. Ale, jak wono je sprawdi, my j dosi szcze ne znajemo! . . Dumka, szczo statewyj akt je pryczynoju ditorodinnia, nalezyt, wlasne, nowomu pozytywistycznomu czasowi i je naslidkom mechanistycznoho myslennia. Wona zjawylasia zowsim neszczodawno. Tak zwane necywilizowane ludstwo, otze, bilszist ludstwa, szczo ne podilaje pohladiw, zaswojenych iz szkilnych pidrucznykiw, prypuskaje konecznist dla zaplidnennia inszych, wyzlykonecznist dla zaplidnennia inszych, wazlyzinka moze zawahitnity, prymirom, od wychru, szczos zjiwszy, abo prokowtnuwszy wysznewu kistoczku. Tubilne naselennia Awstralii pewne toho, szczo dla toho, szczob zaplidnytys, dosyt podywytas na eratypu, "kamin ditej". Kozna ludyna moze pity do takoho kamenia, obczystyty nawkolo nioho zemlu, pohladyty rukoju, pokazaty na zinku, szczo jde, i poszepotity: "Dywy, on jaka harna zinka! Pokwapsia!" — I takym sposobom sprycznytys, szczo nazwana zinka zawahitnije.

Jakos, koly Komacha, sydiaczy odnoho z nastupnych dniw w skweryku, rozmowlaw z Korwynym, wykladajuczy jomu swoi chymerni teorii, do nych pidijszla Ircia.

Korwynowi Ircia spodobalasia. W nij bulo bahato myloho j prywablywoho: wona bula nezalezna j pewna. Wona ne chtila toho, czoho ne chtila, i uperto domahalasia toho, czoho bazala.

Poznajomyw Irciu z Korwynym Komacha:

— Irciu, Prywitajsia! Daj ciomu nowomu diadiowi ruku!

Ale Ircia ne chocze dawaty ruky. Wona chowaje ruku za spynu i swoje widmowlennia arhumentuje:

U mene obydwi ruky liwi.

Ta za dejekyj czas wona miniaje swoje stawlennia do Korwyna i zwertajetsia do nioho z propozycijeju, w jakij wyjawlajetsia wsia pownota laskowoi prychylnosty Irczynoi. Wona kaze Korwynowi:

— Choczesz, ja tobi policz do sta?

Korwyn zhodzujetsia. Czomu poezii Lesi Ukrainky czy Rylskoho treba wwazaty za cikawiszi od czysel, pereliczenych do sta abo tysiaczi? Czysla w Irczynych ustach bryniat patosom i nespodiwankoju najwyszukaniszoi poemy.

Korwyn poznajomywsia z diwczynkoju wze todi, kola Irczynu wiru w Komachu, jak komaszynoho tata, pochytano, a natomist zjawylasia w nei nowa ujawa, szczo diadko Komacha — ce welyka z papje-masze lalka pups.

Daremno diadio Korwyn dowodyw Irci, szczo diadio Komacha ne lalka i ne z papie-masze, a profesor INO i wykladaje studentam NOP (Naukowa Orhanizacija Praci) ta refleksolohiju, Ircia ne jniala jomu wiry. Te, szczo diadia Komacha lalka-pups ce bulo dla Irci realnisze, prystupnisze i zrozumilisze, jak te szczo win profesor i wykladaje refleksolohiju. Do lalky j Komachy Ircia stawylasia odnakowo, trochy znewazlywo.

— Pups smisznyj! Diadio Komacha tez smisznyj!

Koly diadio Korwyn nastojuwaw, szczo Komacha ne pups, Ircia serdylas, nasumriuwalas i poczynala byty joho kulakamy, namahajuczys zaczepyty za pensne. Rozbywszy pensne Korwynowi, Ircia kompensuwala b swoje nezadowolennia.

Ircia skarzylasia Komasi:

— Diadio Korwyn draznytsia. Chaj win ne chodyt do skweryka. Ja ne lublu joho. Win kaze, szczo profesor, a ne pups. Ja tebe proszu buty kraszcze pupsom.

Ircia bizyt do fontana i, perehnuwszys nad basejnom, zazyraje wnyz. Ij podobajetsia dywytys na wodu, na sklanu temnozelenu powerchniu, de kolywajetsia lystia, de perebihajut strumky, de widbywajetsia Irczyne oblyczczia. Ircia lubyt schopytys ruczeniatamy za kraj basejnu i powysnuty nad wodoju.

Irciu lakajut:

— Idy zwidtila Irciu! Tam did wodianyj. Win wystrybne z wody i schopyt tebe.

— Wystrybne z wody? Wodianyj! Tak win bez wody zdochne.

W szczodennyku Serafikusa je zapys: dialoh z Irceju ta komentar z toho prywodu.

— Diadio Pups, upady.

— Nu szczo, Irciu, meni ne choczetsia padaty. Do toho z tut nasmiczeno j brudno.

— Ta ni! Ty niby wpady.

— A niby? Harazd! Ja niby wpaw.

Ircia zadowolniajetsia.

U Komachy zapysano:

"Niby — ulublena schema sliw, dumok, wczynkiw Irczynych. W niby, w ujawlene nenacze zamkneno wsi podii, wse kolo ii dniw. Wona zadowolniajetsia z niby. Prowodiaczy mezu miz niby j tym, szczo je, wona jasno widczuwaje riznyciu, szczo widokremluje niby wid realnosty, ale ne nadaje osoblywoho znaczennia cij riznyci."

Zapysano:

"Ircia — racjonalistka. Na swit wona dywytsia spokijno, wriwnowazeno j twerezo. Wona ne zapereczuwatyme isnuwannia wodianych, ale fantastycznymy ujawlenniamy wona operuwatyme z cilkom twerezoju lohicznoju poslidownistju."

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 7-ho kwitnia 1946 Nr. 16

Ukrainci Bambergu protestujut proty nasylstwa nad Hreko-Katolyckoju Cerkwoju

Nasz korespondent z Bambergu (p-ja-k) powidomlaje: W piatnyciu 29-ho bereznia o hod. 4-i popoludni zachodamy Ukrainskoi Studenskoi Hromady widbulysia protestacijni zbory zylciw taboru, szczo w hlybokij powazi wysluchaly referatu pro znaczinnia ukrainskoi Hreko-Katolyckoi Cerkwy dla Zachidnioi Ukrainy. Predstawnyk prawoslawnych ukrainciw daw obraz rozwytku i prahnen Ukrainskoi Prawoslawnoi Awtokefalnoi Cerkwy wid ii poczatkiw do siohodni. Pisla wysluchannia dopowidej, zbory uchwalyly **protestacijni rezolucii proty nyszczennia Hreko-Katolyckoi Cerkwy w Halyczyni** Moskwoju iz politycznych motywiw, szczo rozrachowane na znyszczennia koznoi ukrainskoi Cerkwy i naszoho narodu. Protest wyslano do Watykanu, do Papy Pija XII. Zbory i dopowidi buly zrobleni wyklucznymy zachodamy switskych hromadian.

U kilka rjadkiw

* Komandant rosijskoho sektora w Berlini, heneral-lajtenant Smirnow powidomyw na zasidanni sojuznoi komandantury Berlinu, szczo wnedowzi pokyne swij post. Joho nastupnykom bude heneral Kotikow.

* Heneral Joseph T. McNarney wydaw nakaza, zhidno z jamy, az do wyjasnenna sprawy podij w Stuttgarti, rewizii w taborach deportowanych osib mozut perewodyty wyklucznoza, zhidno z jakym, az do wyjasnenna sprawy

* W mynulyj ponedilok nad piwdennoju czastynoju Tychoho Okeanu proneslasia burja nebuwaloi syly. Na Hawajach zahynuly 142 osoby. Amerykanki ratuwalni paroplawy prodowzujut szukaty w okeani zahyblych rybalok.

* Amerykanska policija aresztuwala w Portlandi sowietskoho lajtenante morskoi floty Nikolaja Redina. Jomu 29 rokiw. Aresztuwaly lajtenanta w chwylyni, koly win chotiw uwijty na palubu sowjetskoho paroplawa. Pryczyna arestu: szpyhunstwo.

* Jak podaje arhentynskyj czasopys „Perelom", u wyslidi zachodiw predstawnykiw naszoi stanoi emihracii reprezentant paragwajskoho Emihracijnoho Urjadu widwidaw „Proswitu" w Buenos Ajres i zajawyw na konferencii z predstawnykamy ukrainskoho komitetu, szczo paragwajskyj urjad pryjme 1000 ukrainskych chliborobskych rodyn.

* Switowa Rada Bezpeky na swomu 13-omu zasidanni w czetwer 4-ho kwitnia w New-Yorku, na wnesok amerykanskoho ministra zakordonnych spraw Jamesa Byrnesa, riszyla rozhlad persko-sowjetskoho konfliktu widlozyty do dnia 6-ho trawnia, cebto do dnia zakinczennia stiahannia sowietskych wijsk z terytorii Persii. Awstralijskyj delehat zderzawsia tij sprawi wid holosuwannia.

W brytijskij zoni

Nowyj ukrainskyj drukowanyj tyznewyk "LUNA"

W ukrainskomu tabori bezderzawnych w Heidenau, bila Todstedt, Kreis Harburg w brytijskij okupacijnij zoni, wid samoho poczatku rozwynulosia pozwawlene kulturno oswitnie zyttia. Wychodyw tam m. i. czasopys "Kroky". Teper na joho misce pojawywsia nowyj czasopys, wze drukowanyj. Je ce taborowyj czasopys "Luna". 7-o czyslo toho tyznewyka z dnia 31-ho bereznia maje 6 storinok maloho formatu i krim (czitkoho) informacijno-kulturnoho materijalu prynosyt dwi storinky rozszukiw ta rubryku: "Ukrainci z Kanady rozszukujut". Swoim formatom "Luna" nahaduje augsburzke "Nasze Zyttia".

W zhadanomu czysli "Luny" czytajemo m. i. wistku UPS pro te, szczo tretij Kongres Ukrainciw Ameryky, jakyj maw widbutysia 26-ho sicznia c. r., widbudetsia 31-ho trawnia i 1-ho czerwnia c. r. Z Paryza "Luna" perepowidaje wistku pro zorhanizuwannia tam nowoho choru pid nazwoju "Pisnia ridnoho kraju". Uze teper ukrainski spiwaky pid dyryhuwanniam p. Mykolajczuka zasluzyly dobroi slawy.

Cikawi wistky z taborowoho zyttia w Heidenau. Stworena kilka misiaciw tomu **dzaz-orkestra w Heidenau** distala wysoku ocinku ne lysze w sluchacziw, a j w znawciw muzycznoho mystectwa. Pid orudoju prof. Karpowycza, dzaz-orkestra dala bahato koncertiw po ukrainskych taborach anhlijskoi zony. Ce jedyna mabut ukrainska orkestra pry cilij poweni riznych dobrych i hirszych taborowych choriw. Iz recenzii na weczir literatury w Heidenau dowidujemosia, szczo tam wystupajut taki poczatkiwei z literaturnymy zacikawlenniamy: W. Slawko (nowela), I. Hubarzewskyj (opowidannia pro holod 1933), P. Orlenko (poezii), P. Hawrysz (wirszi) i L. Kozar (wirszi). Ne brakne w "Luni" takoz "kowszyka smichu". Os zrazok heidenawskoho humoru:

Pid czas dopowidi pro twerezist dopowidacz kaze:

— Jakszczo ja postawlu odne widro z wodoju, a druhe z pywom i prywedu tudy osla, szczo bude osel pyty?

— Wodu! — kaze odyn iz sluchacziw.

— A czomu?

— Bo win osel! — widpowidaje sluchacz.

W rokowyny zwilnennia konctaboru w Buchenwaldi

Delehacija ukrainskych politwiazniw ide z podiakoju do sztabu 3-oi Armii

Korespondent „Nedili" powidomlaje je Kornbergu: W piatnyciu 11-ho kwitnia c. r. mynaje persza ricznycia zwilnennia widdilamy 3-oi Amerykanskoi Armii welykoho „konctaboru narodiw" w Buchenwaldi. Welyka hrupu ukrainskych politycznych wjazniw, b. muczenkiw toho taboru, szczo perebuwajut teper w Kornbergu swiatkuwatyme cej den nezwyczajno uroczysto, jak **swiato podiaky Amerykanskij Armii.** Dnia Io-ho kwitnia widbudetsia w Kornbergu Weczir Wjazniw z referatom pro charakter koncentraku w Buchenwaldi, inscenizacijamy, wystupamy choru politwjazniw i deklamacijamy poezij, szczo powstaly szcze za uaelektryzowanymy drotamy. W piatnyciu 11-ho kwitnia **delehacija ukrainskych politwiazniw dwoma wantaznymy awtamy wyide do sztabu tretioi Armii. W delehacii pryjmut uczast takoz politwiazni inszych tiurem Nimeczczyny, razom 51 czolowik**, wsi budut w wijskowych odnostrojach, u wyszywanych soroczkach ta tryzubamy na ramenach. Hrupa poweze z soboju 19 transparentiw w ukrainskij ta anhlijskij mowi ta 4 kartyny iz zyttia wiazniw. Wiazni nestymut (w momenti prybuttia do sztabu) kilka portretiw wyznacznych amerykanskych i ukrainskych dijacziw.

Sztabowi Tretioi amerykanskoi Armii, szczo zwilnyla Buchenwald **ukrainski politwjazni na znak podiaky peredadut: portret Tarasa Szewczenka w huculskych rjamkach, mystecku hramotu z lystom podiaky dla amerykanskch wojakiw**, wyszywanu soroczku, rusznyk, albom iz znymkamy Buchenwaldu w czas joho zwilnennia, papirosnyciu iz wyrizanoju holownoju bramoju KZ Buchenwald i inszi darunky. Hrupa wystupyt zi spiwom marsziw. Wyizd hrupy wyklykuje zrozumile zacikawlennia w usich oseredkach, de zywut ukrainski polityczni wjazni.

Komunisty prohraly w Hrecii ta Berlini

Ohlad najwazniszych podij mynuloho tyznia

Za mynulyj tyzden switowa opinija prodowzuwala prydilaty swoju uwahu zasidanniam Switowoi Rady Bezpeky w Niu-Jorku. Pisla toho jak sowietskyj delehat Gromyko demonstracijno zalyszyw zbory, widmowywszys braty uczast w naradach, jakszczo budut rozhladaty perske pytannia, Switowa Rada Bezpeky wyriszyla widklasty swoju robotu do seredy 3-ho kwitnia. Tym wona chotila daty mozlywist sowietskomu ta perskomu urjadam sklasty na ruky heneralnoho sekretarja Trygve Lie pysmowi zajawy, jak idut bezposeredni perehowory miz dwoma krainamy. Z wystupiw perskoho delehata na ostanniomu zasidanni stalo zrozumilo, czomu same z neznacznoho persko-sowietskoho konfliktu zrosla problema switowoho znaczinnia. Tut jdetsia ne tilky pro oboronu interesiw maloi derzawy ta pidtrymannia prestizu Rady Bezpeky, a holowne **za ekonomiczne panuwannia na Blyzkomu Schodi.** Sowiety uperto protiahajut ruky za mossulskoju naftoju-centralnoho dzerela postaczannia anhlijskoi seredzemnomorskoi floty. SSSR dokazuje, szczo sowietski wijska wze widtiahajutsia z Persii i perske pytnnia tym samym awtomatyczno wyczerpujetsia, ale Persija wwazaje, szczo sprawa stoit ne tilky w sowietskych wijskach, a w bezposeredniomu wtruczanni u wnutriszni sprawy Iranu.

W mynulu seredu uweczeri Rada Bezpeky zibralasia na piwhodynnu naradu i prodowzennia swojeji roboty widklala na czetwer.

Nespodiwani rezultaty daly hrecki wybory, szczo widbulysia w nedilu 31-ho bereznia. Z 320 parlamentskych misc **bilsze dwoch soten distala prawa partija monarchistiw (populistiw).** W bahatioch miscewostiach komunisty namahalysia zirwaty wybory. Na piwdni krainy dijszlo do zbrojnych sutyczok. Buly zabyti ta poraneni. Premjer-minister Sofulis, holowa partii liberaliw, podawsia do dymisii i pryjniaty uczast w nowomu koalicijnomu kabineti widmowywsia. Moskwa niczoho dobroho dla sebe wid hreckych wyboriw ne czekala. Ce wze wydno z toho, szczo wona widmowylasia poslaty swoich dohladacziw do Hrecii. Ale taki rezultaty buly j dla nei nespodiwankoju. Ce wydno z toho, szczo dwa dni sowietska presa mowczala i az u seredu wyslowyla swoje oburennia proty hreckych "zradnykiw", anhlijciw, Sofulisa i nawit hreckych komunistiw EAM, szczo buly "nezdibni" zapobihty takomu "soromu dla swojeji batkiwszczyny".

Tretia znaczna podija mynuloho tyznia-holosuwannia, perewedene takoz 31-ho bereznia w Berlini. Jszlosia tam pro objednannia nimeckoi socjal-demokratycznoi i komunistycznoi partij. Ideja cioho objednannia wynykla w rosijskij okupacijnij zoni i oczewydno take objednannia bulo bazane sowjetam tomu, szczo wony widdaly w rozporjadzennia komunistiw miliony plakatiw, broszur ta hazet, ahitujuczych za objednanniam. Cia propagandna literatura drukuwolasia nimeckoju mowoju w Rosii i litakamy sprowadzuwalasia do Nimeczczyny. Sowiety chotily objednaty slabu komunistycznu partiju z sylnymy socijal-demokratamy, szczob czereznych wplywaty na nimecku hromadsku dumku, wtyskujuczy w nimecki holowy bazani sowjetam idei. Rezultaty holosuwannia pokazaly, szczo 82% holosujuczych buly proty objednannia. W sowietskij zoni Berlina, pisla toho jak holosuwannia wze poczalosia, sowietski oficery zaczynyly wyborczi dilnyci i zaboronyly prodowzennia referendum.

Wsi try, na perszyj pohlad nezwjazani miz soboju podii, — wpertist anglo-amerykanciw w perskomu pytnni —, peremoha prawych u hreckych wyborach ta newdala sproba objednaty nimeckych socijal-demokratiw z komunistamy — powjazujutsia jedynym politycznym zmistom. Anglo-amerykanci w perszi pislawojenni misiaci ochocze jszly na ustupky pered SSSR, bazajuczy tym zakripyty druznist miz alijantamy. Teper zachidni welykoderzawy oczewydno wze zrozumily, szczo szlachom ustupkiw wony ne zmozut ni zmicnyty druzniosty ani wrjatuwaty myru. Tym same j pojasniujetsia, szczo wsim sowietskym domahanniam roblat riszuczyj dyplomatycznyj opir i anglo-amerykanci poczynajut wzywaty kontrzachodiw proty poszyrennia sowietskoho wplywu na Schid i Zachid. (S.)

6 potiahiw na den iz repatrijantamy do Polszczi

Amerykanskyj czasopys „The Stars and Stripes" z dnia 3-ho kwitnia powidomlaje: „Oficijni czynnyky Holownoi Amerykanskoi Kwatyry z Frankfurtu zajawlajut, szczo polskyj i czeskyj urjad zrobyly prozuminnia z amerykanskymy czynnykamy w sprawi wywozu bilsze 200 000 polskych deportowanych osib z amerykanskoi zony do batkiwszczyny. Za kilka dniw zacznetsia masowyj wywiz. Denno ichatyme po 6 poizdiw, a w koznomu po 1200 osib. Transporty budut ichaty czerez Czechoslowaczczynu do Dziedzic, 50 myl na zachid wid Krakowa i do Mittelwaldu, 75 myl na piwden wid Breslau.

Oficijni czynnyky Holownoi Kwatyry pidkreslujut, szczo tilky ti polaky, jaki bazajut powernutysia do domu, majut buty wyslani. Chocz oficijni czynnyky Spoluczenych Derzaw wymahajut, szczob polaky ichaly, to wse taky ne dumajut stosuwaty syla dla ich wywezennia. Powidomyly, szczo w dorozi DP matymut zabezpeczene charczuwannia.

W Dzedzicach i Mittelwaldi transporty distanut dokumenty, ta budut sprjamowani do ich miscewostej.

Antin Czerneckyj

Rydz-Smigly i ukrainci

(Spohad zi szkilnoi lawky)

„Nedila" w czysli 14. iz 24-ho bereznia, podajuczy za polskoju presoju wistku pro smert ostannioho naczalnoho wozda Polszczi, marszala Edwarda Rydza Smihloho, dodala wid sebe (na osnowi spohadiw joho uczytela Bohdana Lepkoho) zhadku, szczo Rydz pochodyw z ukrainskoho rodu.

Ja, jak joho towarysz z chlopjaczych ta gimnazijnych czasiw, choczu do charakterystyky joho osoby ta seredowyszcza za tych czasiw dokynuty wid sebe dekilka zawwah, spomyniw ta zamitok.

Jak miszczanska dytyna, strinuwsia ja z Rydzom szcze w narodnij szkoli w Berezanach, ta blyszcze zijszowsia w tamosznij gimnazii. Koly 1898-ho roku wstupyw ja do I-oi gimnazijnoi klasy, Rydz buw todi w II-ij klasi.

Moimy towaryszamy, szczo razom zi mnoju zdawaly ispyt do gimnazii, buly Franz Kokowskyj pysmennyk ta. Bohdan Czajkiwskyj, starszyj joho brat Mykola pizniszyj wczenyj matematyk (oba syny widomoho adwokata ta pysmennyka Andrija), ta Ewzebij Baczynskyj pizniszyj paroch Berezan buly z Rydzom w II-ij klasi, a Omeljan Baczynskyj pizniszyj gimnazijnyj dyrektor w III-ij klasi.

Bohdan Lepkyj probuwaw todi ostannij rik w berezanskyj gimnazii, bo koly ja perejszow do II-oi klasy, a Rydz do III-oi, Lepkyj perenissia u Krakiw. Z profesoriw ukrainciw buly todi szambelan Mychajlo Senewyckyj, Petro Dudkewycz, szwaher ukrainskoho ekonomista Wolodymyra Nawrockoho, uczytel Franka iz Drohobyckoi gimnazii Mykola Baczynskyj, matematyk Iwan Bilyk ta druhi. Z Polakiw zamitniszymy buly: kolysznij profesor Franka, Alojzij Sztajnen, matematyk Cwojdzinskyj, Szafran, Adam Paszczynskyj kolysznij powstanec, Toma Garlickyj filolony ta druhi, ta zyd dr. Teodor Nacher, istoryk, jakyj uczyw nimeckoi mowy ta literatury u 7-mu ta 8-mu klasi, brat widomoho lwiwskoho socijalista, sekretaria kasy chworych Karola Nachera.

Parochamy w tomu czasi buly w Berezanach: ukrainec o. Teodor Bohdan Korduba; powstanec Leonard Soleckyj dla Polakiw, ta dla Wirmen (bulo ich szcze kilka rodyn) Teodorowycz, pizniszyj wirmenskyj archyjepyskop u Lwowi, ludyna nezwyczajno intelihentna, welykyj orator, prekrasnyj besidnyk, jakyj odnacze howoryw wysokoparnym stylem, nezrozumilym prowincjonalnij publyci. Burhomistrom buw adwokat dr. Szecel, batko pizniszoho wicemarszala warszawskoho sojmu, starostoju Orobkewycz, popowycz z ukrainskoho rodu — jakoho sylwetku daw Bohdan Lepkyj w opowidanniu „Awanz".

Nacjonalni widnosyny buly todi w misti ta okolyci, pid znakom polsko-ukrainskoi idylli. Polaky u misti maly swoi orhanizacii, nacjonalno buly swidomi — aktywni. W ich rukach buly uriady, administracija, mahistrat. Polskyj paroch, powstanec Soleckyj ta Teodorowycz zapaluwaly patriotyzmom miszczan. Miszczany-pizniszyj burhomistr i posol, orhanizator ekonomicznych dijacziw, jak Stanyslaw Wisnewskyj, pizniszyj burhmistr i posol, orhanizator ekonomicznoi praci sered polskoho miszczanstwa. Polski miszczany orhanizuwalys todi holowno pry pozeznij storozi tak zw. „fajermanach", kudy nalezalo j bahato Ukrainciw, jaki sylno pidpaly pid polskyj wplyw ta majze wsi spolszczylys. Ti „fajermany" maly swoju dutu orchestru ta braly uczast u wsich polskych manifestacijach jak 3-ji trawnia i inszi.

Bahato ukrainciw miszczan, szczo z nych de jaki praciuwaly w majetku hrafa Potockoho, braly nawit uczast w polskomu powstanni 1863-ho roku. Braw u niomu uczast j ukrainec, uczen berezanskoi gimnazii, pizniszyj paroch w okolyci Berezan o. Lotockyj. Za polaka wwazaw sebe tez ihumen monastyria o. o. Wasyljan, Tubinka w Hoszowi, kolo Bolewa, takoz uczen berezanskoi gimnazii.

Kolysznij uczen berezanskoi gimnazii, toj szczo buw tworcem nacjonalnoho widrodzennia halyckoi Ukrainy Markijan Szaszkewycz u berezanskij gimnazii buw, jak ce wydno iz archiwu toi gimnazii, w tisnomu kontakti iz tajnymy polskymy studentskymy orhanizacijamy tych czasiw.

Ukrainci szczojno poczynaly swoju pracu. Iszla borotba miz moskofilamy j ukrainciamy. W dejakych intelihentnych rodynach, de buly miszani podruzzia rozhowirnoju mowoju bula mowa polska. Miszani podruzzia miszczanski howoryly zdebilszoho po ukrainsky, chocz i tut wdyralas jak dominantka polszczyna. Na seli praciuwaly o. Sylvester Lepkyj, o. Hryhorij Konczewycz, o. Mychajlo Mosora, piznijsze o. Korol iz Saranczukta. W misti: radnyk dyrekcii skarbu Wasyl Jaworskyj (pizniszyj orhanizator Lemkiwszczyny), korotko o. Ostap Nyzankiwskyj ta dr. Andrij Czajkiwskyj. Buw szcze suddia Demjan Sawczak, jakyj wybranyj poslom, skoro wychaw do Lwowa, kolysznij „inkamenowanyj" posol Matij Kaszewko ta sudowyj radnyk czlen widenskoi Siczy — Komarnyckyj ta wijskowyj likar dr. Kowszewycz j sudowyj radnyk Oleksa Tanlaczkewycz, brat o. Danyla. Z zamitniszych miszczan, jaki pryczys-

(Dali na 2-ij stor.)

> Naszczo daremnii skorboty?
> Nazad nema nam worottia!
> Berimos kraszcze do roboty,
> Zmahajmos za nowe zyttia.
>
> Lesia Ukrainka.

Narada pidpryjemciw w Augsburzi

Dnia 29. III. 46 r. w Augsburzi widbulasia narada Ukrainskych pidpryjemciw, sklykana na pidstawi riszen Inzenerno-Technicznoho Oblasnoho Zjizdu referenturoju Praci Oblasnoho Predst. Ukrainskoi Emihracii.

Na naradi rozkladalysia sprawy: Socijalnoho zabezpeczennia roboczoi syly, zdobuttia syrowyny i materialiw, zbutu towariw (wyrobiw) i insz.

Pidpryjemci uchwalyly postanowu tisno spiwpraciuwaty pomiz soboju i stojaty w stalomu zwjazku z inszymy ukrainskymy ustanowamy.

Lysty do Redakcii

Dumky pro presu

Z welykym zacikawlenniam prozytaw ja w cz. 12-mu „Nedili" wid 10. 3. c. r. rezoluciju Zjizdu Zurnalistiw. Odnacze odna z toczok rezolucii wyklykala w mene zdywowannia. Ja maju na uwazi take misce:

„Zjizd zaklykaje wsich ukrainskych zurnalistiw borotysia za wysokyj riwen ukrainskoi informacii ta publicystyky i wystupaty proty pojawy periodycznych i neperiodycznych publikacij, szczo buly b rozrachowani lysze na zysk, wuzku ahitaciju ta obnyzuwaly b switlu tradyciju ukrainskoi presy j publistyky."

Jak zurnalist dozwolaju sobi krytyczno postawytys do cijei toczky. Ja cilkom zhodnyj z tym, szczo ukrainskyj zurnalist, jak zresztoju i koznyj zurnalist, powynen borotysia za wysokyj riwen informacii ta publicystyky j robyty w ciomu napriami, ale wahajusia czczo do toho, jak meni: „wystupaty proty pojawy periodycznych i neperiodycznych publikacij, szczo buly b rozrachowani lysze na zysk, wuzku ahitaciju ta obnyzuwaly b tradyciju ukrainskoi presy j publicystyky".

Tut w rezolucii jakes prykre neporozuminnia. Borotysia proty pojawy po mojemu znaczyt ne dopuskaty pojawy, tobto uwodyty poperedniu cenzuru. Jakszczo szczos wze pojawylosia, to mozna chiba borotysia proty szyrennia, znaczyt zrobyty z zurnalista policaja. Zwidky, ja, skazemo, mozu znaty, szczo szczos des maje pojawytysia? Abo zwidky ja znaju, szczo te, szczo maje pojawytysia „rozrachowane lysze na zysk, wuzku ahitaciju" ta do toho szcze obnyszuwalo b „switlu tradyciju ukrainskoi presy i publicystyky"? Szczob wse ce znaty, ja muszu staty na duze nebezpecznyj dla zurnalista szlach, jakyj protyricyt mojemu poczuttiu hidnosty, wychowanomu moim zyttiam j moimy wychowatelamy, zywymy i literaturnymy.

Szczo ce znaczyt „wuzka ahitacija"? Wsiake hromadske dilo zarodzujetsia czasto w dumci odnoi czy kilkoch osib i piznisze moze schylyty do sebe szyrszyj hurt. Czy treba wwazaty „wuzku ahitaciju" cych kilkoch osib za take dilo, z jakym ja muszu, jak zurnalist, borotysia? Ne kazu wze — jak prosto ludyna.

Szczo to za „switla tradycija ukrainskoi presy j publicystyky"? Chto znaje ciu presu j publicystyku toj znaje, szczo rizni zurnalisty j publicysty po riznomu rozumily slowa „switla tradycija". De mirylo cijei switlosty, koly my znajemo, szczo w nedawniomu mynulomu ukrainskoi presy dosyt riasno odni odnych napadaly zawziato, wykrywlaly i oczerniuwaly dumky dawniszych, wze pomerlych, zurnalistiw i publicystiw?

Na takij formulirowci, jaka je w rezolucii, pomyriatsia zurnalisty najriznorobniszych i protyleznych napriamkiw. Czy ce malosia na uwazi?

Ja wwazaju, szczo zurnalist je wilnyj hromadanyn i jak takyj maje prawo i powynen wilno wyslowluwaty swoi dumky nezalezno wid toho, czy chtos wwazatyme, szczo win rozrachowue na zysk, (szczo ce za zahladannia do czuzoi kyszeni, jak finansowyj ahent?) abo wede „wuzku ahitaciju."

Szczo z do „switloi tradycii", to nechaj wze czytacz skaze, czy doderzujetsia ii toj czy inszyj zurnalist. Czytacz — ne duren, a my, zurnalisty — ne bohy, a ludy hriszni — mozemo pomylatysia. Ot jakby w rezolucii bulo skazano, napr., szczob zurnalisty wirno peredawaly czuzi dumky ta czesno borolysia za ti czy inszi idealy, do jakych wony stremlat, to pid cym ja pidpysawsia b.

Czy widomo naszym zurnalistam, szczo w Zachidnij Ewropi profesijni spilky zurnalistiw majut towaryski sudy, szczo rozhladajut miz inszym i sprawy pro neczesnu powedinku swoich czleniw szczodo sposobiw polemiky toszczo. Tomu my tam ne baczymo takoi krutkowszczyny, sektiarstwa toszczo, jak u nas. Slid i nam zawesty taki sudy. Inaksze dijdemo do toho, do czoho dijszly „zurnalisty" u sowietiw.

Prostit za dowhyj lyst i szczo wdawsia do Was, bo ne znaju chto buw w Prezydii Zjizdu. Zapewniaju Was, szczo win napysanyj z bazannia, szczob ukrainska zurnalistyka taky nareszti stala ewropejskoju, jak wse na Ukraini do XVIII stolittia, chocz dechto z naszych ne wwazaje, szczo my powynni buty ewropejciamy, pro szczo czytaju u wystupi d-ra Szlemkewycza na Zjizdi Aktoriw w tomu z czysli „Nedili".

Z prawdywoju poszanoju

Switozor Drahomanow.

Jepyskop Buczko miż wojakamy

Kanadijskyj "Nowyj Szlach" powidomlaje: "Na zaproszennnia polskoho komanduwannia ukrainskyj **jepyskop Iwan Buczko,** jakyj perebuwaje w Rymi, widwidaw II. Korpus polskoho wijska w Italii, szczob nawiazaty kontakt z wojakamy-ukrainciamy w ciomu korpusi. Win widprawyw rjad bohosluzen i wyholosyw propowidi do tych wojakiw."

Jak widomo, w rozwiazanych teper polskych czastynach henerala Andersa znacznyj widsotok wojactwa tworyly ukrainci Halyczyny j Wolyni, hromadiany b. polskoi derzawy. Polska presa podaje wistky pro te, szczo wojaky z widdiliw Andersa majut distaty dozwil na oselennia w Lywani. W takomu wypadku znaczna kilkist naszych zemlakiw popala b do cijeji krainy.

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

Na szlachu szukan

Do wystupiw Kapeli Bandurystiw u Schweinfurti

Kilka misiaciw meszkanci ukrainskoho taboru w Schweinfurti neterplacze czekaly na Kapelu Bandurystiw. Nareszti, perszoho j druhoho kwitnia taboriany maly szczastia prosluchaty dwa koncerty ansamblu pid keruwanniam p. p. Kytastoho ta Bozyka. Dobra sława pro nych, szczo dolynula i do Schweinfurtu, ne rozczaruwala ukrainskoho hromadianstwa. Reprezentatywna Kapela Bandurystiw dijsno stoit na wysokomu riwni swoho pryznaczennia. W bahatioch pisniach suprowid bandur i wokal dosiahaly takoi syly odnosty j harmonii, szczo nesamochit pidnosyly poczuttia prysutnich i zworuszuwaly ich do hlybyny duszi. Mohutnia chwyla pisni "Hej zlitalys orly" (muz. Stecenka) smilymy penzelamy wokalu j bandur zmaluwaly zywu kartynu bezmeznoho ukrainskoho stepu i zwytiaznych borciw za wolu znedolenoho kraju. Nastrojewym podychom wijnulo wid oksamytowoho spiwu p. **Olchowoho** na tli plywkych zwukiw bandur u romansi "Bandura". Z muzyczno-psycholohicznoho zanru czy ne najsylnisze wrazenhia zalyszyla duma "Newolnyczyj placz" u wykonanni p. **Kytastoho.** Ce, mabut, te najdobirnisze zerno, szczo najbilsze widpowidaje kobzarskomu mystectwu, jakoho ne mozna hubyty z oka bandurystam.

Ta je czymalo momentiw u tworczij roboti Kapeli mystecko-dyskusijnoho charakteru. Kapela Bandurystiw je reprezentatywna mystecka hrupa. Otze j **wymohy do nei dijsnist stawatyme bilszi,** jak do kohobud inszoho. Dejaki toczky prohramy bandurystiw swidczat pro te, szczo Kapela chocze wyjty poza mezi prytamanni mysteckym osnowam bandury w bik muzycznoi klasy ta zanru dla miszanoho choru suto wokalewoho zmistu. Do takych sprob potribno widnesty bodaj szczedriwku "Dzwony" ta deszczo zmodyfikowanyj . . . rosijskyj twir "U dibrowi". Pry nemiczno-zduszenomu solowomu zaspiwi w ostanniomu wzahali widczuwalasia jakas newyznaczenist: chto koho suprowodyt — chor bandur, czy bandury chor? Osoblywosty wokalewi hubylysia sered bandur, a muzycznyj rozmach, wola dla bandury zwjazuwalas holosowym materijalom. Otze spilnoi mysteckoi mowy w ciomu twori szcze ne znajdeno. Slabo zwuczala j melodija w pisni "Sonce nyzenko" (z Wjazanky) u wykonanni p. Bozyka. Ne widczuwalosia holosowoi lehkosty. Sluchacz-hladacz wyraznisze spryjniaw solodenku mimiku wykonawcia, aniz lirycznyj spiw.

Ne mozna pomynuty j repertuar Kapeli Bandurystiw. Taki pisni jak "Dzwony", "Susidka", "Stawok zasnuw", "U dibrowi" — dowodytsia czuty i w "Surmi", "Trembiti", Mytropolyczomu ta bahatioch inszych chorach. **Zdajetsia, potribnisze dla Kapeli Bandurystiw szukaty werchowyn mysteckoi doskonalosty i nowych nadban same w istorycznych, narodnich pisniach, dumach ta marszach,** szczo najbilsze widpowidajut duchowi j charakterowi Kobzarskoho mastectwa.

Wden u mynulyj wiwtorok Kapela Bandurystiw widbula odnohodynnyj koncert dla uczniw gimnazii, na jakych istoryczni, narodni ta zartiwlywi pisni j dumy zrobyly nezabutnie wrazinnia.

*

U mynulyj wiwtorok o 12-ij hodyni w ukrainskij awtokefalnij cerkwi widprawleno wroczystu panachydu po blazenoi pamjati bandurystowi: **Jakowu Protopopowu,** szczo pomer rik tomu na czuzyni. Prysutnij buw wes sklad Kapeli. O. Sawwatij wyholosyw propowid na poszanuwannia pamjaty pokijnyka.

Snizynskyj.

Szewczenkiwske swiato w Bad Kissingeni

Newelyka ukrainska kolonija w Bad-Kissingeni poszanuwala w mynulu nedilu uweczeri pamiat Tarasa Szewczenka zmistownoju akademijeju, jaku widkryw (w cerkownij domiwci hromady) hrekokatolyckyj dekan o. Horodyskyj patriotycznym prywitanniam i slowom. Referat posla Sehejdy pro Szewczenka i naszi nacjonalni tradycii widchodyw wid szablonu typowych szewczenkiwskych referatiw i tym samym wze buw cikawyj. Wystupy malych recytatoriw i dobre zispiwanoho, chocz newelykoho, choru zalyszyly po sobi najkraszcze wrazinnia. Na akademii buly hosti zi Schweinfurtu. Takoz wystup p. Lubanskoho (solospiw) ta Mychajlowa (deklamacija) buly teplo spryjniati kissingenskoju hromadoju. (KTB.)

Weczir Oksany Laturynskoi w Aschaffenburzi

(Korespondencija "Nedili") Mynuloho tyznia hromada taboru w Aschaffenburzi mala neabyjaku kulturnu podiju: awtorskyj weczir Oksany Laturynskoi, szczo stianhuw duze bahato ludej. W pryjawi awtorky dobri recytatory deklamuwaly ii poezii, a prof. W. Siczynskyj howoryw pro malarsku tworczist welykoi poetky.

* Na piwden wid Lodzi, w ponedilok 1-ho kwitnia ozbrojena banda w sowietskych uniformach zupynyla pospisznyj potiah i, nakazawszy wyjty z nioho wsim sowjetskym oficeram, rozstrilala dewjat osib. Sowietskyj urjad sprijamuwaw warszawskomu urjadowi notu protestu, zaznaczywszy, szczo ce wze ne perszyj wypadok wbywstwa sowietskych oficeriw u Polszczi.

"Zorja" w awtobusi

Naszi sportowci izdyly do Augsburga

1. IV. 46. „Zoria" nasze sportowe towarystwo wyichala na towaryske zmahannia do Augsburgu, awtobusom, szczo joho zabezpeczyla miscewa UNRRA, diakujuczy osobystomu pikluwanniu dyrektora pana van Benedena. Pryizd naszoi sportowoi reprezentacii, w skladi 30-och osib, poruszyw cilyj tabir „Somme-kaserne". Wid pana Holowy poczynajuczy az do charczowoho referenta wkluczno, wsi dumaly i dbaly pro swoich hostej. Zmahannia, zapowidzeni szcze w siczni, zi storony hospodariw, buly jaknajkraszcze pidhotowleni. Dosyt zhadaty chocz by pro taki nowyny, szczo zjawylysia na ploszczi, jak megafon i welykyj hodynnyk, szczo wymirjuwaw czas zmahan kopanoho mjacza

Duszeju orhanizacii ta prowedennia cioho harnoho sportowoho dnia buw p. S. Kikta, holowa miscewoho Sportowoho T-wa „Czornohora". Naszych sportowciw reprezentuwaly p. M. Stetkewycz, holowa naszoho taboru, i p. L. Kulczyckyj, holowa U.S.T. „Zoria".

Znajuczy, szczo nasza „Zoria" je slabszoju wid „Czornohory", my ne mrijaly pro peremohu, i dbaly lysze pro hidne protystawlennia hriznij „Czornohori". O 10-ij hodyni, pisla Sluzby Bozoi, wibulysia zmahannia hry w stolowu sytkiwku z wyslidom 5:2, w koryst „Czornohory". Szachowi zmahannia my prohraly u widnoszenni 4:2; widbywanku — 2:0. Prawda, „Czornohoru" ne w syli bula peremohty w zmahanni w kopanoho mjacza i komanda miscewoho gimnazijnoho klubu „Junak": zmahannia ce pokinczylosia rozihranoju 1:1.

Pered widkryttiam zmahan iz kopanoho mjacza „Zori" z „Czornohoroju", uroczysto prywitaw nas p. Kikta, wruczywszy pamjatkown metalewu plytku holowi „Zori", wzamin czoho p. Kulczyckyj widpowiw specijalnoju hramotoju.

Popry dosyt wysokyj wslid peremohy „Czornohory" nad „Zoreju", zmahannia wyznano za najkraszczi, jaki rozihrala doteper „Czornohora".

Zi wdiacznistiu i wdowolenniam proszczalysia meszkanci Augsburgskoho taboru z naszymy sportowciamy, obiciajuczy pryichaty do Schweinfurtu. „Zoria", chocz „prytemnena" newdaczeju, „switylа" w poworotnij dorozi dobrym humorom, w jakomu pered wiw p. Jurko S. Stiny awtobusu az triszczaly wid „zmodernizowanoi" (chocz i ne zowsim wdalo!) pisni:

> Ne smije buty w nas strachu,
> Ni zodnoi trywohy,
> Bo my cybulnyky, hrizni
> Partnery „Czornohory".
> Nam do cybuli, czasnyku
> Widomi wsi dorohy,
> Bo my cybulnyky, hrizni
> Partnery „Czornohory".

Czy pobilije „Czornohora" wid cych pohroz, pobaczymo pid czas widplatnych zmahan u Schweinfurti. (I.)

Spohady pro odnoho marszala

lały sebe do Rusyniw buly Ralko, diak Sojka, cechmistr szewskoho cechu Chonowskyj, kusznir Stepan Bojanowskyj, Mandzij restawrator-miasar, malar Jakiw Chomyk, batko pysmennyka Artyma, Worobec, Sakaluk ta druhi — ale zywiszoho nacjonalnoho ukrinskoho zyttia w misti ne bulo. Nacjonalnym hymnom tych czasiw buly: „O, wsepitaja maty z ruskoho kraju", a szczojno piznisze „Myr wam, brattia".

Nacjonalnyj hymn „Szcze ne wmerla Ukraina" — ta „Ne pora" — Franka spopularyzuwaly szczojno my, uczni berezanskoi gimnazii, czleny tajnoi orhanizacii „Moloda Ukraina wze na poczatku XX-ho stolittia.

Na Jordan jszly z procesijamy z cerkwy j procesii wsich kosteliw, a na Boze Tilo z polskymy jszla tez j procesija z cerkwy.

Miszczany buly Rusyny, dejaki pamjataly szcze, szczo 1848-ho roku bula w Berezanach nacjonalna ruska hwardija ta szczo w berezanskij cerkwi bula choruhow cijei hwardii z lentoju wyszytoju archykniahyneju Sofijeju z napysom u nimeckyj mowi: Wirnist wede do pobidy. Ciu choruhow nosyly miszczany na wroczystych procesijach.

Odno kolys czysto ukrainske peredmistia „Chatky" bulo cilkowyto spolszczene, tam buly za moich czasiw tilky 3 ukrainski rodyny.

Czysto ukrainskym bulo peredmistia „Adamiwka". Deszczo polakiw bulo na peredmisti „Siwko", nad stawom, a najbilsze spolszczenym peredmistiam buly „Misteczko", „Balarda" ta sam centr mista de j bulo bahato zydiw. Ukrainska nacjonalna pracia — u misti bula szcze w poczatkach, ne wychodyla szcze iz swojoho dytiaczoho stanu.

Rydz urodywsia w seli Lisnykach, 3 km wid Berezan. Maty joho bula ukrainka i win ochreszczenyj w cerkwi w hreko-katolyckim obriadi. W 1941-mu roci zyla szcze w Lisnykach joho nianka, jaku nazywaly Ksenka. Batko Rydza z fachu pekar, neberezanskyj awtochton, sluzyw pry 55-omu polku pichoty w Berezanach jak feldwebel. Z ridni Rydza pamjataju serzanta mahistrackoi policii Babiaka, jakoho Rydz klykaw „dziadziu" — ta jakyj pryznawawsia do ukrainciw ta chodyw do cerkwy.

Rodyczi Rydza skoro pomerly j win wychowuwawsia u miskoho likara polaka dr. Uranowycza, de wczyw joho syna-swojoho szkilnoho towarysza. Meszkaw zaraz na horbku kolo polskoho parochijalnoho kostela, na liwo, iduczy z rynku wylyceju Rajskoju.

Tiamlu, jak szcze mali chlopci bawylysia my czasto u wijsko. Bulo ce holowno na wakacijach, koly prowidnyk polskoho miszczanstwa Wysznewskyj uriadzuwaw plastowi piwoseli. Zbyralys miszczanski chlopci ta z muzykoju rano j popoludni jszly za misto. Rydz (todi uczenyk gimnazii) braw zywu uczast w tych prohulkach za misto w lisy. Ja, jak joho towarysz, czasto chodyw tudy z nym; win buw komandantom, ja wiw u nioho zwyczajno rozwidku. Buly ce zabawy, chocz dla polakiw maly wony wychownyj, patriotycznyj zmist ta cil. Ja ne proczuwaw todi, szczo Rydz stane kolys wojakom, naczalnykom wozdom polskoi derzawy. . . .

W gimnazii Rydz cikawywsia nacjonalnym polskym zyttiam, literaturoju, maw talan do malarstwa. Tiamlu, szczo na odnych gimnazijnych mickewyczіwskych weczornyciach Rydz hraw prekrasno rolu Konrada w „Dziadach". Nad wchodowymy dwermy z zowni wirmenskoho kostela w Berezanach je szcze j dosi namalowanyj Rydzom kolo 1910-ho roku obraz sw. Hryhorija.

Z politykoju strinuwsia Rydz szcze u gimnazii. Buly tajni ukrainski ta polski kruzky. Pro ce zhadky w Wolodymyra Zalukwycza — Masiaka „Kistiaky Holbajna" t. 3. ta u samoho Bohdana Lepkoho w noweli pro smert studenta Kruzkowcia Mychajla Szostaczka (Opowidannia tom I). Rydz nalezaw do t. zw. „Odrodzenia" (Widrodzennia), jake stawalo pid sylnym wplywom polskych ludowciw. Tudy wtiahnuly joho dity pokijnoho inzenera Bazykowskoho kolysznioho poznaniaka powstancia: prowidnyk polskoho miszczanstwa St. Wysznewskyj, radnyk Hozer ta poet-prawnyk Szolc. Najblyzczyj szkilnyj towarysz Rydza, jakyj uwiw joho w polityku, Stasio Bazykowskyj skinczyw wijskowu karieru jak polkownyk intendantury. Welykych zdibnostej politycznych Rydz ne projawlaw ne buw nawit wydnym aktywnym czlenom polskych ludowciw, buw malar, a poza tym „sztramak", pilsudczyk i ce jomu zdawalosia wystarczaty. Karieru zrobyw, szczo jak „sztramak" podobawsia dziadkowi Pilsudskomu, koly w lehionach pidczas nebezpeky strymaw kasztanku Pilsudskoho, zajawlajuczy szczo „ja ne pozwolu, szczob wozd narazuwawsia na nebezpeku". Wid toho czasu Pilsudskyj priamo wlubywsia w Rydza.

Marszalkiwska bulawa nalezalasia Sosnkowskomu, perszom szefowi heneralnoho sztabu szcze pidpolnoi orhanizacii Pilsuskoho. Ta Sosnkowskyj ne wmiw hrutys, wwazaw sebe za riwnoho Pilsudskomu.

Rydz ne mih wywesty polskoho korabla derzawnoho na czysti wody, ne dostawalo jomu teoretycznych j praktycznych danych na welykoho polityka, derzawnoho muza, ta j obstawyny j miznarodnie polozennia ne spryjaly jomu. W polityci win buw tilky rezonatorom Pilsudskoho, ne dajuczy wid sebe niczoho tworczoho, oryhinalnoho.

Na ukrainsku sprawu dywysia oczyma miszczanyna z Berezan pered 50-ma rokamy. Dumaw pro jakus polsko-ukrainsku newyraznu miszczanko-podruzniu idyliju. Ukrainciw znaw, zyw z nymy, **ale ich nacjonalnych stremlin ne rozumiw.** Iszow pochodom na Kyiw proty bolszewykiw, fotohrafuwawsia nawit z Petluroju — ale tut poza namiry Pilsudskoho ne wyjszow. Joho molodszyj szkilnyj towarysz, wojewoda Bilyk (tez z ukrainskoho rodu), szczo zi mnoju sydiw u gimnazii na odnii szkilnij lawci — buw neraz w klopoti, koly pryjszlosia jomu strinutys z ukrainsymy domahanniamy. Berezanska miszczanska idylla z pered 50 rokiw cilkowyto polonyla joho i win ne wsyli buw pcza nei wyjty. Neraz w rozmowach zi mnoju z melancholijeju zwertawsia do tych dobrych tychych czasiw. Ni Rydz, ni Bilyk, ni Szecel ni bahato druhych moich szkilnych towaryszіw, jaki w Polszczi zajmaly widwiczalni stanowyszcza — ne staralys w rozwjazci ukrainskoi problemy — z namy ukrainciamy, swoimy szkilnymy towaryszamy-porozumitys, ta zhoworytys. Jakos unykaly cioho, z ukrainciw, szkilnych joho towaryszіw wderzuwaly dejaki z nymy zwjazky. Koly Berezany nadaly jomu poczesne hromadianstwo, Rydz po oficijnij czastyni, zaprosyw do sebe do chaty swoho szkilnoho towarysza pok. o. Ewzebija. Baczynskoho, tiszywsia nym, zhaduwaw dawni czasy. Koly pered wijnoju ternopilskyj starosta, pizniszyj wojewoda Malickyj, zaboronyw w Ternopoli wlasztuwaty wystawku, pryswiaczenu ukrainskym Siczowym Strilciam, ja lystowno zwernuwsia z intewencijeju do Rydza. Win widpowiw czemno, a potim Malickyj taky na wystawku dozwolyw.

Czomu Ryzd z ukrainskoho rodu perejszow do polakiw? Bo u nas todi zamala bula nacjonalna swidomist. Suspilnist nasza ne mala jasno skrystalizowanoho nacjonalnoho idealu. Maty bula rusynka hreko-katolyczka, wyjszla za polaka, szlub brala w cerkwi, ale metryku chlopcia perenesla do kostela, bo tak chotiw czolowik. Paroch o. Korduba ne protystawywsia, ne wplynuw na nei, a reszta dokonalo okruzennia ta polski wplywy, z jasno skrystalizowanym polskym nacjonalnym idealom.

A toho same w tych czasach ukrainciam brakuwalo.

Antin Czerneckyj.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 14-ho kwitnia 1946 Nr. 17

Z Bambergu

Archyjerejska wizytacija taboriw

(Korespondencija "Nedili") Preoswiaszczennyj Wladyka Wiaczeslaw wizytuwaw prawoslawnu hromadu obydwoch ukrainskych taboriw w Bambergu. Jepyskop prybuw w do Bambergu w myn. subotu rankom w otoczenni duchowenstwa, czyniw duchownoho uprawlinnia ta schweinfurtskoho cerkownoho choru. Z dwircia Hist prybuw awtom do taboru pry Ulanenstrasse, de joho zustrilo miscewe hromadjanstwo chlibom, sillu j pownymy szczyroi radosty i zworuszennia slowamy. Promowy red. Jamniaka i dr. Oczeretka (wid Czerwonoho Chresta) zrobyly welyke wrazinnia, ludy maly na oczach slozy.

Prawoslawnyj dostojnyk sluzyw uroczystyj Moleben, a uweczeri Wsenicznu, druhoho z dnia, w nedilu, torzestwennu Liturhiju w bidnij taborowij cerkowci, widstuplenij na ci dni hreko-katolyckymy bratamy. W sluzbach Bozych brala uczast wsia kolonija; bilsze 200 ludej, perewazno intelihencii, prystupyly do swiatoi spowidi j Pryczastja. Protiahom nedili Jepyskop widwidaw meszkannia bahatioch wirnych, szczo w nych skriz witaly Preoswiaszczennoho chlibom i sillu. W nedilu uweczeri Wladyka widsluzyw Pasiju, a w ponedilok z wladoju taboru i predstawnykamy hromadjanstwa obhoworjuwaw cerkowno-hromadski sprawy. Wizytacija zalyszyla u wsich ukrainciw Bambergu nezaterte wrazinnia.

Powstaw Sojuz Ukrainskoi Demokratycznoi Presy

Konferencija holownych redaktoriw ukrainskych hazet

W nedilu 7-ho bereznia w Regensburzi widbulasia konferencija holownych redaktoriw ukrainskoi presy w Bawarii. Holowoju ii buw redaktor „Naszoho Zyttia" **P. Kotowycz**, sekretarem redaktor „Nedili". Konferencija perejszla w dilowomu dusi. U ii wyslidi holowni redaktory ukrainskych drukowanych periodycznych czasopysiw, dijuczy po linii rezolucij perszoho towaryskoho zjizdu zurnalistiw u Schweinfurti, pryjnialy taki postanowy:

„Konferencija Holownych Redaktoriw ukrainskych periodycznych drukowanych organiw presy, szczo wychodiat na tereni Bawarii, uwazaje neobchidnym w interesach ukrainskoi sprawy ta w interesach pohlyblennia i poszyrennia dijalnosty presy nawjazaty najtisniszyj kontakt i spiwpraciu z ukrainskymy centramy. Konferencija konstatuje, szczo takoho zwjazku i spiwpraci z prowidnymy centramy nasza presa ne mala, tomu szczo ii predtawnykiw ne klykaly nawit na najwazniszi narady, ta pro ich perebih presu ne informuwaly, czerez szczo wona ne mohla nalezno widbywaty dumok i prjamuwan tych centriw.

Dla wykonannia zawdan ukrainskoi presy na emihracii i dla poborennia trudnoszcziw, jaki wynykajut w procesi wydawnyczo-presowoi sluzby, Konferencija uchwaluje zaklasty **SOJUZ UKRAINSKOI DEMOKRATYCZNOI PRESY,** do jakoho wchodiat jak osnownyky taki orhany: „NASZE ZYTTIA", Augsburg, — „SLOWO", Regensburg, — „Ukrainski Wisti", Nowyj Ulm, — „NEDILA", Schweinfurt i „UKRAINSKYJ TYZDEN", Aschaffenburg.

SUDP bude swoju praciu spiraty na nastupni zasady:

1. Osnowu informacijno-publicystycznoi sluzby stanowytyme j nadali ideja demokratii z usima switohladowo-taktycznymy wysnowkamy, jaki z nei wyplywajut.
2. Spryjaty wsim politycznym i homadskym organizacijam, szczo w swoij dijalnosty wychodytymut iz tych demokratycznych zasad.
3. Poborjuwaty namahannia dejakych hrup ukrainskoi emigracii staty na grunt wyklucznosty i netolerancii do inszych derzawno-tworczych ukrainskych uhrupowan.
4. SUDP bude zmahaty do objednannia wsich postupowych i sprawdi demokratycznych syl sered ukrainciw i nawjazuwaty docilnu spiwpraciu z analogicznymy sylamy inszych narodiw, dla zdijsnennia prawa na samostijne derzawne zyttia ponewolenych narodiw.

Konferencija zaklykaje wsi wydawnyctwa SUDP wsima swoimy technicznymy zasobamy dopomahaty Sojuzowi osiahnuty postawlenu metu.

SUDP reprezentuje **Rada Holownych Redaktoriw**, jaki zasnuwaly Sojuz. Prowid w Radi nalezyt po czerzi predstawnykowi kozhoho objednanoho organu. Zasidannia Rady widbuwajutsia w miru potreby. Sklykaje zasidannia Generalnyj Sekretar SUDP, jakyj polahodzuje bizuczi sprawy i reprezentuje Sojuz na zowni. Generalnoho Sekretara SUDP wybiraje Rada SUDP. Heneralnym Sekretarem na 1946 wybrano **red. S. Dowhala.**

Do SUDP mozut prystupyty wsi ukrainski periodyczni drukowani czasopysy, szczo podilajuz zasady Sojuzu ta wyjawlat swoje bazannia spiwpraciuwaty z nym.

Zasluchawszy dopowidi red. Kotowycza (Augsburg) **pro orhanizaciju ukrainskoho szczodennyka** i dijuczy zhidno z rezolucijamy perszoho Towaryskoho Zjizdu Zurnalistiw w Schweinfurti 2—4 bereznia 1946, Konferencija Holownych Redaktoriw uwazaje potribnym, szczob **czasopys „SLOWO" poczaw nehajno wychodyty tryczi na tyzden,** ne zmenszujuczy swoho rozmiru, i zmahaw do jaknajszwydszoi perebudowy na szczodennyk. Wsi objednani w SUDP orhany presy dopomahatymut Redakcii „Slowa" jak spiwrobitnyctwom tak i technicznymy sylamy ta zasobamy.

Szcze odna zustricz ministriw zakordonnych spraw

Same teper wyriszujetsia dola emigrantiw

Naprykinci mynuloho tyznia **Switowa Rada Bezpeky** wyriszyla rozhlad perskoho pytannia widklasty do 6-ho trawnia tomu, co Moskwa zapewnyla, szczo do toho czasu zabere swoi zbrojni syly za mezi Persii. Sowietskyj delehat Gromyko domahawsia wid Rady, szczob perskoho pytannia wzahali bilsze ne rozhladaty, bo wono awtomatyczno wyczerpane. Odnacze Persija nastojuwala ne tylsze na wywodi rosijskych wijsk, ale j domahalasia prypynennia szpionazu ta rozkladowoi roboty sowietskych agentiw na ii terytorii. Na pidstawi cioho perskyj delehat ne wwazaje pytannia wyczerpanym i Switowa Rada Bezpeky rozhladatyme joho dali.

Anglo-amerykanska opinija zwernula osoblywu uwahu na **promowu prezydenta USA Harry S. Trumana** i wydatnoho brytijskoho generala Aleandra. Obydwi promowy podibni miz soboju. Jak prezydent Truman tak i general Aleksander domahajutsia dla swoich krain sylnoho wijska, jakie b w koznyj moment bulo pidhotowlene zachystyty swit wid agresii, de b iz czyjoho boku wona ne wyjszla. Truman skazaw, szczo amerykanska armija musyt buty hotowa zi zbrojeju w rukach oboroniaty osnowni idei objednanych nacij. Prezydent proponuje dla Spoluczenych Derzaw Piwnicznoi Ameryky zalyszyty zakon pro zahalnu wijskowu powynnist ta pro zahalne wijskowe nawczannia. Taki promowy dokazujut, szczo w switi ne wse spokijno ta szczo politycznyj „spokij", jakyj pryjszow pisla „wyriszennia" perskoho konfliktu tilky zownisznij. Zachidni demokratii oczewydno rozumijut szczo slowa Churchilla (Czerczila) w Fultoni pro te, szczo najkraszcze zabezpeczennia myru — ce pidhotowlenist do wijny, ne je durnycia. Pro te, szczo atmosfera nadychana dali powahoju swidczat i taki na persyj pohlad malo wazlywi fakty, jak sud w Washingtoni nad sowietskym morskym lejtenantom Redinym, jakyj namahawsia wykrasty plany amerykanskych ukriplen w Piwdennomu Tychomu Okeani ta kupyty tajemnyci amerykanskoho ozbrojennia. Cej fakt, postawlenyj w zwjazok z kanadijskoju szpyhunskoju aferoju, dokazuje, szczo Schid ne je wze takyj myroliubnyj, jak pro ce zapowidaje moskowske radio, a nawpaky namahajetsia wsima zasobamy znajty slabi punkty Anglo-amerykanciw, szczob b w riszalnyj moment zawdaty nespodiwanyj udar w najslabsze misce.

25-ho kwitnia w Paryzi zberetsia **konferencija ministriw 4-och welykoderzaw** i rozhladatyme sprawu pidpysannia myrowych umow z Italijeju, Rumunijeju, Uhorszczynoju ta Finlandijeju. Anhlijska presa peredbaczaje, szczo na paryzkij zustriczi tez wynyknе bahato trudnoszcziw. Wony polahajymut w tomu, szczo Finlandija, Rumunija i Uhorszczyna perebuwajut w sferi rosijskoho wplywu i Sowiety budut namahatysia zakluczenniam myrowych dohoworiw poszyryty cej wplyw ta ne dopustyty do nazwanych krain Anglo-Amerykanciw. Trudnisziczi wynykajut i w pytanni pro Italiju, tomu szczo Moskwa wze wyslowyla bazannia distaty mandaty na Somaliju ta Erytreju-kolysznі italijski kolonii. W takyj sposib SSSR choсze pronyknuty do Piwnicznoi Afryky....

Bez zbroi-sluzyty Ukraini

Zjizd zinoctwa w Aschaffenburzi

(Wlasna korespondencija "Nedili")

„Nasza meta — **popularyzuwaty ukrainsku** sprawu (ukrainskoju literaturoju, narodnim mystectwom — toszczo) na miznarodnij areni. Dopomohty ukraincіam iz bezderzawnych DP probytysia w swit. Bez zbroi sluzycz Ukraini." — Pid cymy haslamy maje jty dijalnist ukrainskych zinok. I ci hasla buly prowidnymy w roboti **zjizdu delehatok „Objednannia ukrainskych zinok na emigracii", szczo widbuwsia w Aschaffenburzi,** w dniach 6 i 7 kwitnia (subota, nedila) c. roku.

Zjizd rozpoczawsia 6-ho kwitnia po obidi, w prysutnosty ponad 50-och delehatok, wstupnym slowom Holowy Objednannia, p. Pawlykiwskoi, de, jak i w piznіszych potocznych zauwazenniach Holowa pidkresluje: nasza dijalnist maje buty sprіamowana na te, szczob zabezpeczyty narodowi zyttiezdatnist u tiazkych umowach emigracii. Otze, odnym iz najwazlywiszych momentiw je plekannia wlasnych fachiwciw, aby maty mozlywist buduwaty wlasne zyttia todi, koly prypynіat widnosno nas blahodijnist. Protie, zawzdy treba pamjataty pro zberezennia wlasnoi hidnosty, — nawit teper, korystajuczysia z blahodijnosty czuzynciw. Duze dobre, szczo perszyj period czornoi roboty — borotba z nerobstwom — zakinczywsia uspiszno. Ukrainci pokazaly sebe praciowytym narodom. A praciowytyj narod ochitnisze chtos pryjma. Naszi, stworeni dosi majsterni, prywda, nosiat iszcze nadto amatorsko-prymitywnyj charakter. Otze, treba dbaty pro zalozennia eksperymentalnych majsteren i nadannia sprawznioho dilowoho wyhladu wze isnujuczym (dbaty pro prawne oformlennia, unormuwannia kalkulacii, ustijnennia asortymentu wyrobiw, stіahaty do majsteren jaknajbilsze kwalifikowanych syl). Ne mensze wazlywoju sprawoju w haluzi suspilnoi opiky, w pytanni dbannia pro matir i dytynu, je stworennia prytulku dla ukrainskych syrit, bo, w razi wychowannia ich po zahalnych prytulkach UNRRA, ditej cych zahubyt ukrainskyj narod.

Zjizd zasluchaw dopowidy referatiw: orhanizacijnoho, suspilnoi opiky, finansowoho, hospodarczoho i zwjazkiw, — uchwalywszy, po zwawij dyskusii, widpowidni rezolucii dla dalszoi roboty.

Cikawymy buly weczory oboch dniw roboty zjizdu. Wweczeri 1-ho dnia pani-delehatky maly estetyczne zadowolennia baczyty nastrojewo oformlenu wystawu miscewoho taborowoho teatru — „Na polі krowy" Lesi Ukrainky, (z majsternym wykonniam roliw, osoblywo Judy), — szczo, na foni zlywy baczenych namy pobutowych wystaw, bula osoblywo pryjemnym wyniatkom.

Weczir 2-ho dnia pryswiatyly czytanniu tworiw suczasnych ukrainskych pysmennyc **(O. Laturynskoi, O. Perelisnoi, O. Nesycz i inszych),** szczo dejaki z nych same buly uczasnyciamy zjizdu. Oryhinalnym bulo wstupne slowo do cioho awtorskoho weczora. **(W.)**

Podii mynuloho tyznia

* Jak powidomlajut z iranskych portowych mist Bender-i-Szach ta Resz nad Kaspijskym morem, tretioho kwitnia **widijszly z tych miscewostej sowietski wijska,** szczo tam dosi perebuwaly.

* **Brytijska parlamentarna delehacija** skladena z dwoch posliw, szczo perebuwaje w Irani, ne oderzala wid rosijan dozwolu wstupu do Azerbajdzanu. Delehacija bula 10-ho kwitnia w Teherani.

* **Stalin pryjniaw na rozmowi nowopryznaczenoho amerykanskoho ambasadora** w Moskwi, generala Waltera Smitha, szczo peredaw sowietskomu premjerministrowi osobystoho lysta wid prezydenta Trumana.

* **Czerwona armija, szczo domahalasia w Awstrii 50.000 hektariw** zemli dla sebe, obmezyla swoi domahannia do 20.000 hektariw.

* Pid czas **pereluchannia buwszoho nimeckoho feldmarszala Keitela** na niurnberskomu procesi, sowietskyj prokurator, general Rudenko, pryhadaw Keitelowi instrukciju OKW z 8-ho serpnia 1941-ho roku, w jakij, na wypadok zakinczennia wijny z sowietamy, bula mowa pro nimeckyj nastup na Irak, Syriju, Palestynu i Jehypet, pryjednannia Gibraltaru ta uczast Espanii w wijni. Keitel widpowiw: „U wijni ludy roblat rizni plany, jaki piznisze na dili hodi zrealizuwaty."

* Paryzkyj sud-prysiaznych zasudyw doktora Marsela Petiota, szczo ubyw 27 ludej, na karu smerty. Jak widomo, Petiot palyw u swojomu domi zinok i czolowikiw, wid jakych wytiahaw pered tym welyki sumy hroszej. Zloczynec boronywsia na sudi zajawoju, nacze b win nyszczyw nimeckych agentiw i dijaw w porozuminni z francuzkym rewolucijnym ruchom. Sud ne stwerdyw prawdywosty toi zajawy.

* **Amerykanskyj admiral H. K. Hewitt,** komanduwacz amerykanskych morskych syl na ewropejskych wodach wyjide newdowzi z derzawnoju wizytoju do stolyci Tureczczyny Ankary.

* **Do Francuzkoi Akademii — na misce pomerlych czleniw — wybraly nowych 6-och „nesmertelnych":** welykoho liryka i dramaturha **Pawla Claudela,** romanista **Zula Romaina,** szczo powernuwsia z Ameryky, dramaturha i filmowoho awtora **Marsela Pagnola,** b. ambasadora **Szarla de Chambruna,** prawnyka **Morisa Garcona,** slawnoho likaria **dr. Henry Mondora.**

* **Perskyj urjad wystupyw dnia Io-ho kwitnia z domahanniam zalyszyty sprawu Persii na dennomu porjadku** Switowoi Rady Bezpeky Objednanych Nacij. Korespondenty zapowidajut hostru debatu na zborach Rady, szczo widbudutsia w subotu abo ponedilok.

* **Nowyj heneralnyj dyrektora UNRRA La Guardia** wede perehowory z wladoju miznarodnioho urjadu procharczuwannia. Win zajawyw, szczo UNRRA musyt maty 350 000 ton pszenyci.

* **W cilij Japonii widbuwalysia Io-ho kwitnia zahalni wybory 466 posliw do palaty reprezentantiw. 65% japonciw wzialy uczast w tych wyborach. Upersze w istorii Japonii maly prawo holosuwaty 20 milioniw zinok. Wybory mynuly spokijno.**

Cytowana stattia maje welyke znaczinnia i moze spryczynytysia znaczno do pokraszczannia doli emigrantiw, szczo zi zrozumiloju trywohoju spohladajut w majbutnie.

Treba zwernuty uwahu, szczo Io-ho kwitnia zibralasia pidkomisija dla wyriszennia spraw bizenciw. Wona do 25-ho kwitnia musyt podaty zwit swojei praci widnosno **majbutnioho emigrantiw, jaki tymczasowo perebuwajut w Nimeczczyni.** Cikawo, szczo peredowyj anglijskyj szczodennyk „Times" (czytajte: „Tajms") pryswiatyw okremu stattiu ciomu pytanniu. Bilsze odnoho miliona ludej — pysze hazeta — wtrатywszy batkiwszczynu j dach, czekajut na humanne wyriszennia ichnioho majbutnioho. Nasze zawdannia — zajawlaje peredowa hazeta Anglii — daty dopomohoju mozlywist widnowyty w tych ludej wiru w humannist ta ludianist, wtraczenu w naslidok wojennoho zachu.

Objednannia Ukrainskych Muzyk

Inicijatywnyj Hurtok Objednannia Ukrainskych Muzyk zaklykaje ukrainciw — profesijnych muzyk: kompozytoriw, muzykoznawciw, wykonawciw ta pedahohiw zholoszuwatys pysmenno na adresu: Kult.-Osw. Referat taboru Karlsfeld. U zholoszenni podaty: imja, prizwyszcze, datu narodzennia, dilanku docziohoczasnoi muzycznoi praci i teperisznioho czasu. Za Inicijatywnyj Hurtok OUM (Objednannia Ukrainskych Muzyk): Z. Lysko, B. Olenskyj, P. Samyckyj, W. Wytwyckyj.

Szwajcarija widniala prywilei baltijskym dyplomatam

Lytowskyj tyznewyk "Ziburiai" cz. 12 z 23-ho bereznia podaje: Jak donosyt "Reuter", Szwajcarija widniala prybaltijskym dyplomatycznym misijam wsi prywilei, takym czynom wony opynylysia naperedodni likwidacii.

Posly prybaltijskych derzaw, — Lytowskyj E. Turauskas, Latwijskyj Feldmanis i Estonskyj Selteris je riwnoczasno predstawnykamy pry Miznarodnim Sojuzi, jakyj formalno szcze ne likwidowanyj; joho dolu moze perebere Orhanizacija Objednanych Nacij, jaka zajme misce Lihy Nacij.

Posly prybaltijskych derzaw zawzdy zyly w Zenewi, jaka je osidkom Lihy Nacij, a ne w Berni, de je Szwajcarskyj Uriad.

Wizyta uprawy OMUS w Schweinfurti

Uprawa OMUS-u w skladi p. p. Blawackoho, Barnycza, Kunyja ta Kryzaniwskoho protiahom wosmoho ta dewjatoho kwitnia widbula orhanizacijnu podoroz do ukrainskoho taboru w Schweinfurti. Uprawa OMUS-u rozwjazala dejaki orhanizacijni sprawy ta razom z hostiamy z Augsburgu ohlanula wystawu „Cyhanka Aza" w postawi ukrainskoho teatru im. Kotlarewskoho. Dewjatoho kwitnia w prysutnosti aktoriw teatru p. p. Blawackyj ta Barnycz wyslowyly swoi dumky ta krytyczni zauwazennia szczodo praci teatru im. Kotlarewskoho, pidkreslywszy najawne bazannia sered kerіwnykiw, aktoriw ta molodi szukaty nowych osiahnen w teatralnomu mystectwi. Uweczeri Uprawa teatru wlasztuwala hostiam z Augsburgu towarysku zustricz, na jakij w prysutnosti komandanta taboru, p. **Stetkewycza,** ta joho zastupnyka, p. **Romanowa,** prysutni podilylysia swoimy pohladamy na zawdannia ukrainskoho teatralnoho mystectwa na emihracii. **(S.)**

* *
*

...Wze snytsia huk wesny i witer,
Weselyj witer switlych lit,
A — tut — molus, ubohyj mytar,
Szukaju twij wohnianyj slid...
...Snytsia synia Syniucha i werby nad plesom,
Wolnyj witer Chersonszczyny, witer-dudar
Snytsia homin dubiw pradidiwskych ta riczka,
Bidna chata ta tepla dolonia sestry...
Tilky b ridnoho pola zworuszlywa strіczka!
Tilky b sira soloma prabatkiwskych strich!

Jewhen Malaniuk.

Cerkowno-hromadski sprawy

Wladyka Platon na wizytacii w Stuttgarti

W dniach 23-ho, 24-ho bereznia Preoswiaszczenyj Wladyka Platon widwidaw ukrainskyj tabir u Stuttgarti (Funkenkaserne).

W harno prybranij staranniam wirnych i zachodamy pana Dyrektora UNRRA, rozmalowanij olijnymy farbamy i prykraszenij zywymy kwitamy taborowij cerkwi, jaka nahaduje na czuzyni ridnu ukrainsku cerkiwciu, Preoswiaszczenyj Wladyka widsluzyw w asysti duchowenstwa w subotu 23 bereznia uroczystu Wsenicznu z wynosom Chresta Hospodnioho. Na Wsenicznij Wladyka wyholosyw slowo na temu tradycii wynosu Czesnoho Chresta. W nedilu 24-ho Wladyka widsluzyw uroczystu Sluzbu Bozu, pisla jakoi bula widprawlena panachyda za spokij duszi T. Szewczenka. W swojomu slowi pered panachydoju jepyskop wkazaw na tiazkyj ternystyj szlach naszoho Poeta i zaklykaw prysutnich do wykonannia welykych Szewczenkiwskych zapowitiw ta widszukannia toi Prawdy, za jaku borowsia i za jaku zhynuw Poet. Uweczeri Preoswiaszczennyj widsluzyw uroczystu Pasiju z czytanniam jewanhelii pro muky Chrystowi. W swojomu slowi pidczas Pasii Wladyka pryhadaw widreczennia Apostola. Petra ta na ciomu jewanhelskomu prykladi rozwynuw temu pro te, szczo ne mozna pokladatysia lysze na swoi wlasni syly, a wse treba nadijatysia na Bozu dopomohu.

Cerkwa na wsich bohosluzenniach bula perepownena wirnymy z ukrainskoho ta wirmenskoho taboriw. Wirni serdeczno witaly swoho Archypastyria ta diakuwaly jomu za widwidyny.

Dyrekcija Ukrainskoji Gimnaziji w Tabori UNRRA w Schweinfurti podaje do widoma, szczo wstupni ispyty do wsich klas widbudutsia w dniach 17 i 18 kwitnia c. r. Kandydaty zlozat podannia do Kancelariji Gimnaziji do dnia 15 kwitnia 1946.

Schweinfurt, dnia 30. 3. 1946. Dyrektor

Objednannia ukrainskych zinok w emihracii

Zahalni zbory ukrainok w Augsburzi

Augsburzke "Nasze Zyttia" prynosyt taku wistku: U nedilu 3-ho bereznia c. r. widbulysia czerhowi zahalni zbory "Sojuzu Ukrainok" w tabori "Somme-Kaserne" w Augsburzi.

Holowa zboriw dr. S. Parfanowycz prywitala zinoctwo promowoju, zjasowujuczy korotko znaczennia zinky w hromadskomu zytti i w tabori zokrema. Zwit pro praciu "Sojuzu Ukrainok" wid imeny ciloho wydilu perekazala p. Szpakiwska. Do ciojo zwitu mozemo lysze dodaty, szczo w ostannich dniach "Sojuz Ukrainok" objednuwaw uze ne 170, a 237 czleniw.

Krim cioho p. M. Klepacziwska skladala korotko zwidomlennia w cyfrach pro dopomohu polonenym, a p. Wowk wid kontrolnoi komisii.

Po zwitach poczalasia cikawa dyskusija, w jakij zabraly slowo: inz. Druzbynskyj, dr. Lukianowycz, p. Hladka, prof. Palywoda, p. Senko, p. Andruchowycz ta inszi.

Wazniszi dumky w dyskusii buly taki: do hromadskoi praci treba zaluczyty wwes zinoczyj aktyw, zokrema pryswiatyty bilsze czasu j uwahy wychowanniu ditej, zinoczoho dorostu ta samitnych molodych diwczat. Dla diwczat treba zorhanizuwaty okremyj hurtozytok, szczob zapobihty demoralizacii, jaka wkradajetsia do naszoho taboru. Zapoczatkuwaty systematycznu praciu dla wsich czleniw, chocz raz na tyzden sklykaty schodyny z referatom, a po referati prowesty hutirku, trochy rozwahy, spiwu i cym sposobom nalahodzuwaty towaryski wzajemyny sered zinoctwa, szczo pochodyt z riznych oblastej ukrainskych zemel. Powesty borotbu proty abortiw i pozaszlubnych statewych wzajemyn. Dopylnuwaty, szczob dity chodyly do cerkwy, na nauku relihii w szkolach, a mensze na wsiaki imprezy dla starszych. **Zinky powynni maty predstawnykiw u taborowij uprawi,** w suspilnij opici ta w riznych spilkach i ustanowach taboru. Po dyskusii widczytano nowyj statut; na osnowi cioho statutu towarystwo miniaje nazwu na: "Objednannia Ukrainskych Zinok w Emihracii".

Na presowyj fond "NEDILI" pozertwuwaly:

Pan Wolodymyr Dytyniak	RM. 100.—
Hromadjanstwo perszoho bud.	RM. 37.—
Zylci druhoho budynku	RM. 51.—
Meszkanci tretioho bloku	RM. 5.30
Hromadiane czetwertoho budynku	RM. 211,80
Czytaczi z piatoho budynku	RM. 191.—
O. dyryhent Pozniak	RM. 10.—

Wsim Zertwodawciam Redakcija „Nedili" szczyro diakuje. (Pozertwy zlozeni w misiaciach siczen-kwiten 1946 — Krim toho hromady perszoho j druhoho budynku zibraly na honorar dla robitnykiw Weczirnioi Hazety Widdilu Informacii.)

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

Czudo pryrody

(Lyst taborowoho pryrodoznawcia)

Widomo iz doslidiw, szczo za dopomohoju schreszczuwannia riznoho rodu roslyn mozna wyplekaty inyj uszlachetnenyj hatunok nasinnia. Takoz je bahato takych roslyn, szczo lehko opylujutsia owitkowym pylkom wid inszoi roslynnoi porody, i pisla takoho oryhinalnoho schreszczuwannia oderzujemo nasinnia cilkom inszoi widminnoi porody. Podaju pianu prykladiw iz smojei kilkaricznoi praktyky. Prawdu skazaty, ja ponad wse kochaju kwity, otoz ja maw take czudo: posadyw ja cilu klumbu werbeny temno-czerwonoho koloru, i jak zibraw iz neji nasinnia, to maw try kolory kwitiw wesnianych, a same: blakytnyj, rozewyj i jasnoczerwonyj. Ja bezumowno szukaw rozwjazannia, wid czoho ce stalosia. Otoz na odnij tij samij klumbi, de buly kwity werbeny, kruhom klumby rosly lewkoi. Ci kwity duze harni j pachuczi, a tomu majut welykyj popyt na bukiety. Druhoho lita ja wziaw widrostok blakytnoi werbeny i posadyw do wazonowoho horszczyka a takoz pesadyw do takoho samoho wazona widrostok synioi lewkoi powinnokwitnioi, postawyw ci dwa wazony w zemliu odyn bila odnoho i szczitoczkoju sztuczno opylruwaw. Druhoho roku nasinnia werbeny bulo ne blakytne, a synie. W takyj sposib ja dowidawsia, szczo werbena opylylas pylkom synioi lewkoi. szczo werbena opylylas pylkom synioi lewkoi. alpijski ciklameny. Ci kwity poczynajut cwisty tyblyzno w kinci lystopada i kwitnut cilu zymu j wesnu w hodiwli czy w chati. Kwity pojawlajutsia todi, jak bulwa toi kwitky bude welyczynoju kuriaczoho jajcia. Czym bilsza bulwa, tym bilsze na ciomu wazoni bude rozkisznych kwitok. Otoz w mene buly tryochlitni rozkiszni bulwy toho hatunku kwitiw. Ja ich specialno hoduwaw, bo chotiw wyplekaty smoje wlasne nasinnia cych kwitiw. Odnoi zymy bulwa, jaka mala mynuloho roku czerwoni kwity, na czetwertyj rik wona mala dwa hatunky kwitiw, a same: z odnoho boku bulwy buly czerwoni, a z druhoho boku bili z ciatoczkoju czerwonoju pry samij ladyzci. Ja pokazaw ciu kwitku swojemu znajomomu profesorowi, jakyj wykladaw pryrydoznawsto w gimnazii. Win meni poradyw, szczob ja zwernuwsia do wojewidskoi prynodnyczoi stancii roslyny Wojewidska pryrodnycza stancija na mij zapyt po cij sprawi konkretnych pojasnen ne dala. A mene duze cikawylo, wid czoho tak stalosia, szczo na odnij bulwi je dwa kolory kwitok. Otoz druhoho roku zalyszyw cej wazon, szczo maw dwa kolory kwitiw, na nasinnia i jak poczaly fijalky cwisty, ja maw penzelka i wziaw pylok iz biloi fijalky i zapylyw cym pylkom czerwoni kwity, szczo rosly na druhij polowyni cijei bulwy, zibraw nasinnia z cijei fijalky. Pisla takoi operacii bulwa na pjatyj rik pererodylasia: mala dawaty kwity wsi koloru biloho z czerwonoju ciatoczkoju pry samij ladyzci.

Kwartyruk Leontij.

Nasza propaganda w konctabori

Katolyckyj tyznewyk „Chrystyjanskyj Szlach" z Karlsfeldu, tabor UNRRA, barak 6/9, w czysli 12 z dnia 24-ho bereznia prynis takyj, wartyj uwahy zwit z widczytu:

14-ho bereznia u Karlsfeldi **dr. Toma Lapiczak** wyholosyw dopowid, w jakij rozpowiw pro swoi zustriczi j rozmowy **w konctabori Sachsenhausen** kolo Oranienbaumu, 30 km na zachid wid Berlina, z wyznacznymy dijaczamy, dyplomatamy, pysmennykamy i politykamy riznych ewropejskych narodiw. Miz znajomymy awtora dopowidi buly miz inszym taki **polaky:** rymokat. jepyskop Horel z Lublyna, heneral Grot-Roweckyj, odyn z orhanizatoriw Krajewoi Armii, kapitan Kuncewycz, b. adjutant marsz. J. Pilsudskoho, prof. Rettinger z Warszaw, odyn z czleniw sztabu A. K., **Z czechiw:** slawnyj pysmennyk Karol Czapek i major sztabu Kourzinek. **Z francuziw:** prof. Sorbony Saint-o-Bain, polkownyk L'Hopital i prefekt policii z Paryza Clermont. **Z belhijciw:** minister wnutrisznich spraw van den Porten. **Z norwezciw:** d-r. Seljek, wysokyj uriadowec z ministerstwa wnutrisznich spraw. **Z espanciw:** kol prezydent Espanii Largo Kabalero. **Z Juhoslowii:** sekretar marszala Tita d-r. Zander. **Z Latwii:** minister wijny hen. Dambitis. **Z Lytwy:** heneral prokurator **Mostawicijus.** Nawit z dalekoho Jehyptu popaw tudy prync Jehyptu, brat korola Faruka. Majze z usima wyczyslenymy tu ta z bahatma inszymy meszkanciamy taboru wiw d-r. Lapiczak rozmowy pro ukrainsku sprawu.

Na referati bulo k. 350 osib, szczo z welykym zacikawlenniam wysluchaly rewelacijnych opowidan awtora dopowidi. Ciu dopowid d-ra T. Lapiczaka warto nadrukuwaty okremoju broszuroju i poszyryty masowo. Mozlywo, dr. Lapiczak wystupyt takoz zi swojeju dopowiddiu w Schweinfurti.

Rozszuky

Switajlo Wolodymyr poszukuje Kiriczenka Iwana i Lohwinowa Oleksandra, szczo ostannio perebuwaly w Poznani-Oleksander Lenyk rozszukuje za **Ludmyloju j Tamaroju Rudnyckymy**-Hryhorij Iwczenko, Augsburg 8, Paul-Heyse-Straße 7/I szukaje donku **Eleonoru Iwczenko,** nar. 1927 roku — **Iwan Korolech** z Dorf Marksbill, Kirchstraße 4, Kreis Hanau szukaje ridnych i znajowych — **Harasowskyj Ostap** podaje znajomym swoju adresu: Bad Kissingen, Untere Markstraße 6 — Sestru Olhu **Bukalszewsku** szukaje Tymyk Sofija — Batka **Kaczmarja Mychajla,** stryjka Piku Jakowa, druziw ta znajomych prosyt daty wistku Iwan Kaczmar, München-Karlsfeld, blok 1/19. Ukrainian UNRRA Camp-**Powcha Wolodymyra** szukaje Demediuk Dmytro, Fürth in B., Neumannstraße 23/III — **Bohdan Antonowycz** szukaje bratiw i zemlakiw z mista Dolyna. Zwertatys w Schweinfurti do p. Stasiuka, blok 5, kimneta 114. — **Borys Strilkowskyj** zi Schweinfurtu rozszukuje syna Ihorja Strilkowskoho-Buwszych robitnykiw firmy Erbauer, Nordhausen/Thür. szczyro proszu widklykatysia na adresu: **A. Vorobiejiene, 13 a,** Bamberg (Bayern), Moosgasse 121, Litauisches Lager — Syna **Czubko Borysa** i. p. Pohoreckoho ta Harasowskoho szukaje Halyna Czubko, Hannover, Möckernstr. 21/27, DP Camp, Lyssenko, blok 5, kimnata 21.

* Papa Pij XII, promowlajuczy pro switowu charczowu kryzu, zaklykaw do mudroho racjonuwannia charcziw i wyslowyw nadiju, szczo Brazylija i Argentyna dopomozut inszym krainam w tij sprawi.

* B. amerykanskyj prezydent Hoover widwidaw Zenewu, Paryz, Prahu, Warszawu, Oslo i powernuwsia do Londonu. Win dokladno obznajomywsia z wazkym characzowym polozenniam Ewropy.

Na Szewczenkiwski dni

Win odyn i nepowtornyj

1. Szewczenko buw, je i bude takoju z ludynoju, jak kozen z nas — dobroju i hrisznoju.

Cym win podiben do koznoho z nas.

Szewczenko buw, je i bude Kobzarem nacii — wyjawytelem ii zbirnoho ducha.

Tomu win staw odnym u nas i sered nas (bo dwoch Kobzariw u Nacii ne buwaje, jak w odnij Nacii ne moze buty dwoch nacij). Wsim nam w cilomu i koznomu zokrema win blyzkyj i zrozumilyj w usi czasy, bo wsich nas „zywych, i mertwych, i nenarodzenych" syntezuwaw w odnij cilosty, w jedynstwi czasu (istorii) i prostoru (suczasnomu posidanni) ta prowiszczaw majbutnie (nasze zawtra).

2. Szewczenko je widtworennia, wtilennia ciloho obrazu Nacii, Kobzar ii, a ne demokrat, ne rewolucijoner, ne komunist, ne monarchist, ne prawoslawnyj, ne katolyk i tomu podibni lokalni, i ne wyslowlujuczi swoimy poniattiamy suti riczej, slowa.

Szewczenko buw chrystyjanynom, ukraincem i kobzarem swojei nacii. Nikym inszym.

3. Szewczenko staw jewanhelijem „malych cych", na storozi kolo jakych „postawyw slowo", bo batko i syn, maty i doczka cym slowom powczalys tij istyni, szczo isnuje dobro i zlo, jak newidklyczna konecznist, jak wiczni katehorii, szczo peremoha zla stiahaje karu — tez zlo, a tomu „budte mylostywi" do wynnoho, bo ludyna ne moze buty sowerszennoju.

Sowerszennym je tilky Boh.

Filosofska synteza wsioho zyttia i tworczosty Szewczenka polahaje imenno w ciomu.

„Kateryna" i „Honta" (w „Hajdamakach") ciu dumku najkraszcze pidtwerdzujut — widstuplennia wid zakonu (zrada proty cilosty), kara (wyprawlennia zla zlom, „aszcze oko twoje spokuszaje tebe — wyrwy joho i wykyn") i pokuta (za zlo kary).

4. Koly Szewczenko pryjszow do nas i widijszow, joho wpiznaly i pryznaly „mali ci i duchom-sercem prosti".

A „swit", swit „wlast nad tilom i duchom prederzaszczych" izhnaw i proklaw joho:

„Jak tiazczajszoho derzawnoho zloczyncia, szczo mih w narodi zakorinyty mrii pro szczastia widrodyty samostijnu Ukrainsku Derzawu zasudyty Szewczenka do katorhy (soldatczyny) . . ." tak prorik wladar tila imperator Mykola I w swojomu wyroku.

„Muzycka pjana muza" prorik wladar tohoczasnoho „sumlinnia" imperii „neistowyj Wisarion" (Belinskyj).

„Ty nasz, poete, i my narid twij" poczaw Panteleimon Kulisz i na wmistywszy Szewczenka w duszi swoij, zalomywsia i zakinczyw: „Hajdamaky — rozbijnyky" (zlomywsia pered nakazom „muzycka pjana muza").

5. My, naszczadky Szewczenka, zamist toho, szczob „uczytys tak jak treba", szczob mudrist maty swoju", „poperlys na czuzynu (w nauku) i prynesly . . . welykych sliw welyku sylu : . . taj bilsz niczoho" i, ne znajuczy, szczo z nymy robyty (cijeju welykoju syloju „welykych sliw"), poczaly ich nacziplaty na Szewczenka, imja jakoho je swiatym w narodi, szczo pisni joho spiwajut w narodi, ne znajuczy imeny awtora, szczo tworczist Szewczenka widijszla wze wid imeny joho i stala narodnioju, eposom (najwyszcza mira uznannia (i jedyna) Nacijeju swoho henia).

I nacziplujuczy na Szewczenka ociu „welyku sylu welykych sliw" mertworozdennych falszywych, my dumaly wduty w nych zywotworczu sylu joho ducha.

Daremna pracia.

Czomu Szewczenko je najbilsze uznanym w sojemu narodi, jak nichto inszyj (w swojemu narodi) w cilomu switi. Jaka nacija w switi w ostannich stolittiach stworyla kult spiwcia „prawdy i nauky", Bozoho zakonu na zemli, riwnyj Szewczenkowi?

Zodna.

Czomu?

6. Istorija ludstwa — ce chwyli prewaluwannia w switi dobra nad zlom, szczo zminiujutsia chwylamy peremohy zla.

Istorija Sparty, szczo stanowyla ludynu — pana nad tilom (i materijeju) zminylas elenistycznoju Elladoju, szczo zafiksuwala w Weneri Milonskij nestijku riwnowahu ducha i tila, i pokotylas do ludyny „Bohoriwnoi".

Rym, Roma i Romula ta kwiritiw powtoriuje Spartu, lohiczno zawerszuje neoelinistycznoju kulturoju i hyne pid „likuje bujnyj Rym, uroczysto hrymyt rukopleskanniamy szyrokaja arena, a win . . . prezrenyj rab lezyt . . . u prachu i krowi powzut joho kolina . . . i mutyt mylosty daremno mutnyj zir" (Lermontow). Rym hyne, bo u nioho wze nemaje mylosty do stikajuczoho krowju raba.

Pisla Rymu „warwary" tworiat nowu Spartu hotyky i lycarstwa, perenapruzujut zmah ducha nad tilom (jak i Sparty) do zapereczennia ludyny jak syntezy ducha i tila, negujuczy tilo, jake separujetsia wid ducha, rozwywajetsia w antahonizmi z duchom, wyrywajetsia „na wolu", torzestwuje w „epochu widrodzennia i renesansu" i lohiczno zakinczuje suczasnym: lykujuczym Rymom (i wsima poperednimy i pryjdesznimy Rymamy, Elladamy, Jehyptamy, Wawylonamy).

Nyni swit perebuwaje pid znakom materijalistycznych konwulsij ostannioi hodyny konajuczoho Rymu (elinizirowanoho, materiajalistycznoho).

Swit wstupaje w dobu nowoi Sparty (nowoho Rymu kwiritiw tez), w dobu nowoi hotyky, w dobu zwilnennia (nowoho) ducha wid wlady tila.

Win dojde do pewnoi riwnowohy tila i ducha w swij czas znowu, znowu duch zapereczuwatyme tilo, az do nowoho „widrodzennia" i „renesansu".

Ce wiczna mechanika istorii ludstwa.

Welykist Szewczenka w naszij nacii i w cilomu switi polahaje w tomu, szczo win w narodi swojomu widczuw i jomu na switowi prowiszczaw Nastuplennia Nowoi Epochy w Istorii Ludstwa, nowoho widrodzennia — zwilnennia ducha ludskoho wid panuwannia tila, ne idei mracznoi tini ducha i ubytoho tila, a uwilnennia i stanowlennia ludyny jak cilosty ducha i tila.

W ciomu i niczomu inszomu welycz Szewczenka.

Szewczenka uznaw narod, ale ne mohly uznaty wladari materijalistycznoho swita „ducha", switowa literatura i switowa dumka (i nasza „nacjonalna" tez)", szczo zyla idejamy bajronizmu, romantyzmu, nihilizmu, ateizmu, a zakinczuje na naszych oczach „filosofijeju stakana wody", jakyj mona kupyty za „wsemohutniu monetu" (materijalistyczna rozwjazka problemy kochannia).

Nyni w switi nastupaje doba Szewczenka i joho „Kateryna" i „Hajdamaky ta Honta" (i „Taras Bulba", a ne „Mertwi Duszi" Hohola) je ti perlyny, szczo nymy bude zywytysia duch ciloho ludstwa, tak jak i naszoho narodu.

Nastupaje epocha, wona wze sered nas, koly poety pysatymut zapowity ne: „. . . Ja pamjatnyk wozdwych sobi mieniszczyj midi . . ." (Horacij) ne „. . . Ja pamjatnyk wozdwyh sobi nerukotwornyj . . ." (Puszkin) utwerdzennia hordosty i pychy ludskoi, a

„. . . I mene w semji welykij, semji wolnij, nowij, ne zabudte spomjanuty ne zlym tychym slowom", ce b to

— pisla krownoho iskuplennia ludstwom woli, utwerzdajetsia lubow i prymyrennia (pidstawa czoho terpymist).

Wstupyla doba, koly pamjat Szewczenka swiatkuwatymut jak swoju peremohu ne tilky ukrainskyj narid, a cilyj swit.

Czas Szewczenka nastupyw, Czas Bajrona i Czajl-Harolda widijszow, chocz karykatura Czajl-Harolda szcze cziplajetsia za zyttia.

Czytajte, wywczajte, piznawajte Szewczenka, a czytajuczy „ne mynajte toho titla, nize tii komy", ne lipit do nioho zodnych jarlykiw, ne wyrizujte z nioho lytok, ne wyjmajte u nioho oczej na swoju wpodobu, ne prymiriajte joho ni do zodnych „izmiw" (ni filosofskych, ni istorycznych, ni literaturnych), bo win ne spiwmirnyj i w ci mirky ne pkladajetsia.

Win odyn i nepowtorymyj i nemaje podibnych w cilosty, ale koznoho z nas wmiszczaje w sobi — i batka i syna, i matir i doczku, i hetmana i Iwana, i chrystyjanyna i „ateista", i szczaslywoho i neszczasnoho, i idealista i „materijalista".

Ne hryzimosia nad Szewczenkom, bo win nikomu nas zokrema ne nalezyt, bo je prynaleznym wsim i koznyj w niomu najde sebe.

Win nas usich jednaje.

W ciomu joho welykist.

I cioho win chotiw i blahaw:

„I mene w semji welykij, w semji wolnij nowij.

Ne zabudte spomjanuty ne zlym tychym slowom".

I wirmo w nowu semju tak, jak wiryw Szewczenko, koly kazaw (i tworyw) „Karajus, muczus, a ne kajus".

M. M.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 21-ho kwitnia 1946 Nr. 18

Borotba za chlib i naftu

Ohlad najwazniszych politycznych podij

Switowa kryza charciw cilyj ostannij tyzden pidlahala najbilsz zwawomu obhoworenniu amerykanskoi ta anhlijskoi presy. Specijalna konferencija ta anhlijskyj parlament rozhladajut ciu sprawu. Wesniani misiaci, koly stari zapasy wyczerpujutsia, a nowoho urozaju szcze nemaje, zawzdy buwajut najbilsz krytycznymy, a w ciomu roci, koly swit, wysnazenyj wijnoju, szcze ne pryjszow do normalnoho stanu — ce pytannia nabralo katastrofalnych rozmiriw. Kriza zahostrylas za ostannij czas tym, szczo Ameryka — holowne dzerelo dopomohy holodujuczij Ewropi — rozrachowuwala na kolosalni zapasy chliba, szczo zoseredzeni w rukach amerykanskych fermeriw. Ale fermery prypynyly prodaz zbizzia derzawi, czekajuczy na wyszczi ciny. Derzawni muzi Ameryky ta Anhlii zwernulys do swoich narodiw z widozwoju skorotyty wlasni potreby, szczob zbilszyty dopomohu holodujuczym krainam. W Spoluczenych Derzawach wynykla propozycija pro wwedennia kartok na chlib, odnacze Trumen, w dosyt optymistycznij promowi widkynuw ciu propozyciju. UNRRA w ostanniomu zwiti spowistyla, szczo ii dopomohowa akcija poszyriujetsia ne tilky na zachidni derzawy ale i na sowietski respubliky. Tak, tilky za lutyj misiac wona nadislala do Bilorusii 11.800 ton i do Ukrainy 25.100 ton charcziw. Obranyj na post prezydenta Argentyny polkownyk Peron zwernuwsia z lystom do dyrektora UNRRA La-Gardii, w jakomu win zapewniaje ostannioho, szczo Arhentyna wdwiczi zbilszyt swoi postawky chliba i mjasa wze w trawni.

Rada Bezpeky zibralasia na czerhowe zasidannia w ponedilok 15-ho kwitnia. Perske pytannia pisla persko-sowietskoi uhody ta wymarszu sowietskych wijsk z Persii wtratylo swoju hostrist, tym bilsz, szczo za neperewirenymy wistkamy z Teheranu, perskyj uriad daw Nakaz swojemu predstawnykowi w New-Yorku Husejnowi Alla zniaty z poriadku dennoho swoje obwynuwaczennia proty SSSR. Na weczirniomu zasidanni 15-ho kwitnia rozhladalas propozycija SSSR- wzahali zniaty z rozhladu perske pytannia. Ale pisla holosuwannia 7 delehatiw z 9-ty wyslowylys proty. Cymy dniamy Rada Bezpeky maje rozhlanuty polske obwynuwaczennia proty frankiwskoi Espanii. Polszcza obiciaje dokumentalno dowesty, szczo na nimeckych zawodach Espanii wedutsia doslidy nad atomowoju enerhijeju i ce zahrozuje myrowi: Widozwa generala Franka do wsich krain, szczo pidtrymujut z Espanijeju dyplomatyczni stosunky, nadislaty do joho krainy komisiju, szczob sprostuwaty ce obwynuwaczennia — zrobyla dobre wrazinnia u Washingtoni ta Londoni. W amerykanskych dyplomatycznych kolach wwazajut, szczo polske obwynuwaczennia je zwyczajnyj dyplomatycznyj triuk i joho ne wozmut do serjoznoi uwahy.

Na Dalekomu schodi ne wse spokijno. Konflikt miz nacjonalnym Kytajem i kytajskymy komunistamy zowsim ne zahas jak ce zdawalos pisla prybuttia amerykanskoho generala Marshalla do Kytaju. Pro ce swidczyt te, szczo koly sowietski wijska zalyszyly stolyciu Mandzurii, na druhyj wze den poczalys boi w misti nacjonalnych wijsk z komunistamy, jaki prahnut do nezaleznoho komunistycznoho uriadu na piwnoczi Kytaju.

Cikawo zwernuty szcze uwahu na te, szczo wsi sowietski hazety za ostanni dni schwylowanni zrostajuczym wplywom Anhlii w Polszczi. „Prawda" obwynuwaczuje anhlijske posolstwo w Warszawi, szczo wone daje welyki sumy Mykolajczyku na „zradnycku robotu joho partii". Sowiety bojatsia, mowlaw, anhlijci budut maty wplyw na polsku opiniju na zahalnych wyborach, szczo widbudutsia woseny i wze zaraz poczynaju kontrzachody, szczob zwesty na niwec zachidnyj wplywu Polszczi. (Sa.)

Czeski nimci-antyfaszysty idut do Bavarii

27 kwitnia zacznetsia pereselennia 120 000 czeskych nimciw do Bawarii. Wony oderzat z boku czeskoho urjadu dopomohu u wyizdi, jak antyfaszysty. Jdetsia pro 45 000 rodyn. Kozna iz nych matyme czwert wagonu dla perewezennia mebli i domasznich statkiw. 75% tych pereselenciw praciuwatymut w bawarskij industrii. Transporty budut jty czerez Fürth im Wald i Wiesau. Kozen pereselenczyj poizd weztyme 1200 nimciw.

Nasylna repatrijacija w Awstrii?

Lytowska taborowa hazeta „Mintis" z Memmingenu bila Ulmu powidomlaje z Awstrii, szczo tam perewodiat rejestraciju bezderzawnych ukrainciw i polakiw z metoju nasylnoi wysylky do batkiwszczyny. Awstrijska policija oderzala nakaza wykonaty ciu repatrijacijnu akciju po widnoszenni do nazwanych nacjonalnostej.

Koly polski wijska pokynut Jehypet

Warszawskyj polskyj szczodennyck „Zycie Warszawy" pysze: Charge daffaires Polszczi Janusz Makarczyk buw pryjniatyj korolem Farukom na awdijencii. W rozmowi, w jakij jehypetskyj korol wyslowluwaw bahato sympatii dla Polszczi, howorylosia pro sprawu polskych wijsk w Jehypti. Korol duze bazaw dowidatysia, koly ci wijska zalyszat Jehypet. Predstawnyk Polszczi ne mih daty nijakoi okreslenoi widpowidi, obmezywszys lysze stwerdzenniam, szczo tymy wijskamy komandujut anhlijci.

Szczo wesna nese emigrantam

Okrema komisija dla wyselenciw radyt w Londoni

8 kwitnia w Londoni rozpoczala swoi narady okrema komisija dla rozslidiw nad sprawamy emigrantiw, wybrana Suspilnoju i Hospodarskoju Radoju Objednanych Nacij. W. komisii je predstawnyky 20 derzaw, a krim toho reprezentanty derzaw Piwdennoi Ameryky i UNRRA. Narady trywatymut do polowyny trawnia c. r. Holowoju narad odonoholosno wybraly brytijskoho viceministra i widomoho prychylnyka emigrantiw Hektora Mc. Neila. W swoij powitalnij promowi Mc Neil zaklykaw delehatiw, szczob jaknajszwydsze stworyty emigrantam zmohu oselennia za mezamy ichnich krain.

Sprawy, jaki w Londoni rozhladajut mozna uklasty w takych 5 punktiw: 1) problema emigrantiw — miznarodnia problema, 2) wywezeni osoby treba namowlaty do poworotu j dopomahaty im u tomu, 3) ne treba ich wywozyty syloju, 4) Komisija ne bude nastojuwaty na te, szczob ne pokaraty wojennych zloczynciw, 5) wyseluwannia nimciw iz krain schidnoi Ewropy ne wchodyt do prohramy roboty Komisii. Io-ho kwitnia zbory wybraly dwoch zastupnykiw holowy, a same: delehata Polszczi Jozefa Winiewicza ta predstawnyka Czechoslowacczyny Karola Wisnickoho. Komisija wyriszyla najpersze rozhladaty sprawu ewropejskych wyselenciw. Na odnomu iz czerhowych zasidan Komisii predstawnyk sowietskoi Bilorusy, Wasilij Smolar, i delehat Rosii, heneral Radow, wystupyly proty systemy UNRRA z obwynuwaczenniamy, zakydajuczy, mowlaw, UNRRA opikujetsia j takymy osobamy, szczo ich ne mozna nazwaty utikaczamy. U widpowid na cej rosijskyj wystup reprezentant Anhlii Sir George Rendel zjasuwaw trudnoszczi, szczo wynykajut z zakluczennia dwostornnich dohoworiw miz witczyznianymy krainamy utikacziw ta krainamy, de wony teper perebuwajut. Widomyj wze iz swoich wystupiw delehat sowietskoi Ukrainy Manuilskij halasuje dali, kazuczy, szczo w dejakych emigrantskych taborach isnujut cili centrali falszuwannia dokumentiw . . . Tak by chotilosia czerwonym zabraty w swoi ruky usich, szczo ne bazajut ichnioho raju.

12 kwitnia prezydent Spoluczenych Derzaw PA Harry S. Truman zakinczyw perszyj rik swojoho urjaduwannia na foteli holowy najmohutniszoi welykoderzawy. Prezydent Truman i dali riszucze zmahatyme do zdijsnennia hospodarskych i socijalnych dobrodijnych prohram Roosevelta, jakszczo bude na ce zhoda bilszos... amerykanskoho narodu. Najwazniszoju podijeju w perszomu roci joho urjaduwannia bulo peremozne zakinczennia wijny z Nimeczczynoju ta Japonijeju.

Na okremij presowij konferencii prezydent Truman zajawyw zurnalistam, szczo na joho dumku switowe charczowe polozennia wnaslidok dobroi wesnianoi pohody ta zbilszennia charczowoi produkcii w Piwnicznij Afryci i Francii kraszczaje. Win skazaw: "Jakszczo peretrywajemo 90 najblyzczych dniw, wse bude harazd."

Swiato welykoho braterstwa

CHRYSTOS WOSKRES! WOISTYNU WOSKRES!

Do Ukrainskoi Emihracii w Nimeczczyni!

Ukrainskyj Centralnyj Dopomohowyj Komitet z cym Welykym Chrystowym Praznykom bazaje Ukrainskij Emihracii w Nimeczczyni perebuty wsi zlydni skytylstwa ta z twerdoju wiroju w Bozu Pomicz dijty do postawlenoi mety.

Piszly my u swit z ridnoi Zemli w takij welykij masi, jak dosi szcze nikoly na protiazi naszoi istorii.

My piszly, szczob wrjatuwaty zyttia swoje i swoich ditej, szczob wysoko wtrymaty prapor idealiw swoho Narodu. Na ciomu wazkomu szlachu bahato lycha dowelos perezyty, bahato z nas zahynulo. Prote wira w prawotu naszoi sprawy ne zachytalas, a szcze bilsze skripylasia. My ponesemo ii u naszych zbolilych serciach widwazno j dostojno, bo my swidomi, szczo nesemo u swit prawdu pro swoju Batkiwszczynu.

Nam dowodytsia swiatkuwaty na czuzyni szcze odno swiato Welykodnia. Naszi braty — sestry i batky, szczo prodowzujut borotbu za Wilnu j Nezaleznu Batkiwszczynu, zaspiwajut Welykodnych pisen, zhadajut nas, bezdomnych ludej, z zalem, ale j z nadijeju, szczo my taky powernemosia do ridnych mist i sel, szczo zdobudemo wtraczenu wolu.

W ce Welyke Swiato chrystijan usioho switu musymo widczuty, szczo wsi ukrainci na czuzyni — ce odna welyka nacjonalna rodyna.

Nechaj ci Welykodni Swiata budut swiatom welykoho wseukrainskoho objednannia i braterstwa!

Nechaj Woskresinnia Bozoho Syna dodast nam syly wiryty w switlu peremohu naszoi nacjonalnoi sprawy.

Na tij ternystij dorozi musymo sobi wzajemno dopomahaty.

Z pownym dowirjam zwertajemos do szyrokych mas naszoi emihracii pidtrymuwaty zbirkowu akciju tradycijnoi "PYSANKY" i sklasty swoi dobrowilni datky na dopomohu "Samym sobi na czuzyni".

Ukrainskyj Centralnyj Dopomohowyj Komitet

Zachidna demokratija i Rosija

Dumky na marginesi ostannich francuzkych peremin

Koly wdumczywyj socijoloh czy uwaznyj polityk pryhladajetsia ta uwazno analizuje teperisznie suspilne j polityczne zyttia, odno jawyszcze bientezyt joho ta nasuwaje trywozni dumky j sposterezennia. Miszczanska demokratija perezywaje wazku kryzu, jaka nasuwaje pytannia, czy ce ne je poczatok sumerku tych welykych idej na szlachu ludskoho postupu, jaki dosi miszczanska demokratija propowiduwala ta nesla u swit.

Koly naslidkom hospodarskych peremin z areny suspilnoho ta politycznoho zyttia ustupyla feodalna rodowa szlachta, ii misce zajniala promyslowa miszczanska demokratija, jak nosij nowych suspilnych, ludskych, welykych idej postupu, jaki zdobuly u zytti prawo hromad ta jaki skriz znani pid haslom demokratija, cebto prawo buty dominantom u hromadskomu suspilnomu zyttiu szyrokym masam narodu, jakych wona poklykala ta jakym dala prawo wyriszuwaty ta normuwaty dalsze szlachy ludskoho postupu ta wkazuwaty dorohy dalszoho rozwytku.

Zminenym ekonomicznym umowam zawdiaczuje Ameryka — Nowyj Swit szczo miszczanski j silski proletarski wyszelci staroi Espanii ta Anhlii skultywuwaly Ameryku, Afryku ta Aziju.b nesly wony tam ne tilky techniczyj postup, ale j nowi suspilni idei, nowu krow u zakosteniii rodowi (widstali) umowy ta formy zyttia.

Ameryka jak typ nowoi demokratycznoi suspilnosty, kynula nowi klyczi derzawnoho zyttia, dala samostijist ta suwerennist Nowomu Switowi, znesla newilnyctwo. A ce malo wplyw i na Ewropu.

Riwnoczasno z francuzkoju rewolucijeju (cym werszkom miszczanskoho zrywu ta postupu) na cilyj swit miszczanska demokratija poszyryla deklaraciju praw ludyny j hromadianyna. Ce ii zolotyj wik nezaterti karty ii istorii. Tym zyla wona j zywe dosi, ta tym czwanytsia demokratija wsioho switu, z toho j wona horda.

Prawda, wze naprykinci XIX stolittia francuzka miszczanska demokratija, i to tak spadkojemci francuzkoi rewolucii jak j katoycki kruhy Francii, staly ne tilky sojuznykom, ale j wasalem reakcijnoho rosijskoho caratu, potiahajuczy za soboju j miszczansku demokratiju Anhlii.

Nadarmo prowidnyk nimeckych socijalistiw Wilhelm Libknecht osterihaw todi miszczansku demokratiju pered carskymy ordamy lapidarnym wyskazom: „Czy Ewropa maje skozaczity? — znaczyte, czy maje staty pidnizkom moskowskoho caratu?

Holos joho buw holosom wopijuszczoho w pusteli, a naslidkom cioho bula persza switowa wijna 1914-ho roku, jaku rozpetaw tak samo nenasytnyj nimeckyj imperijalizm, jak i sperti klyczi Wilsona i w naslidok cioho pryjszlo carat.

Koly amerykanec Wilson proholosyw swoi tezy pro myr, pro samooznaczennia narodiw, amerykanska j ewropejska demokratija zradyla ti klyczi Wilsona j w naslidok cioho pryjszlo znow do druhoi switowoi wijny 1939-ho roku, do wijny totalnoi szcze bilsz zorstokoi ta krywawoi niz 1914-ho roku.

W borotbi proty nimeckoho imperijalizmu, szczo jszow pid obludnymy klyczamy nacjonalsocijalizmu w spilci z reakcijnymy kruhamy nacjonalizmu Japonii ta faszyzmu Italii, posluhujuczys jakyjs czas nawit moskowskym bolszewyzmom (jakomu pomih pryjty do wlady nimeckyj imperijalizm Wilhelma). miszczanska demokratija Ewropy j Ameryky, spluczylas z bolszewyzmom.

Faszyzm, nacjonalizm ta imperializm Nimeczczyny rozbyto — ale na misce demokratii do holosu prychodyt dyktatura bolszewyzmu, jaka, tak samo jak faszyzm, pereczyt ii protystawytsia idei ewolucii ta demokratii.

Socijoloh sposterihaje napryrodne, nenormalne jawyszcze:

U Francii z komunistamy jednajutsia katolyky-demokraty j suspilno idut katolyk Bido j komunist Torre — proty socialista guen, szczob zdawyty nimeckyj imperijalizm ta militaryzm — jakyj wze rozbytyj. Oczewydno szczo, na tij spilci skorystajut ne Bido j katolycka partija, a bolszewyzm.

W Ameryci, Anhlii ne bolszewyzmom zastupajutsia ne robitnyky, a wyraznyky majuczych miszczanskych werstw. W Nimeczczyni z bolszewyzmom sympatyzujut ne robitnyczi kruhy, a miszczanski nacjonalistyczni kruhy.

Oleh Stawenko.

(Dali w nastupnomu nomeri)

Chrystos Woskres!

Zaliznyj je zyttia zakon,
Wse rodytsia, szczob potim wmerty,
I ruchowi strasnomu smerty
Zyttia ne stawyt perepon.

*

Ta w pari z cym twerdym zakonom
Zakon szcze inszyj w switi je:
Nowe zyttia wse powstaje
Za newblahanym smerty honom.

*

Chrystowych muk ternystyj szlach
Nam pokazaw ce tak najawno —
I duch wesny my wsi proslawmo
W weselych dniach, Woskresnych Dniach.

*

I zaspiwajmo, jak rik-riczno,
U switlyj den zyttia obnowy:
Nam smerty ne strasznі okowy:
Chrystos Woskres! Zyttia je wiczne!

Odud.

(Z zurnalu „Cerkwa i Zyttia").

Chrystos Woskres — i popadaly demony

Swiatoho Otcia Ioana Zolotoustoho Uczytelne Slowo na Swiatyj i Swtlonosnyj Den Welykodnyj

Chto pobóznyj i boholubnyj, nechaj utiszajetsia z cioho uroczystoho j switloho swiata.

Rozumnyj sluha nechaj weselo wwijde do radosty Pana swoho. Chto zmuczenyj postom, nechaj wizme zaplatu teper.

Chto praciuwaw z perszoi hodyny, nechaj oderzyt siohodni zarobitok sprawedlywyj. Chto po tretij hodyni pryjszow, nechaj wdiaczno swiatkuje. Chto po szostij hodyni prybuw, nechaj ne wahajetsia, bo wtraty ni w czomu ne matyme win. A chto spiznytsia j po hodyni dewjatij, — prystupaj bez wahannia. A chto prybuw lysze w czas odynadciatyj, nechaj ne lakajetsia spiznennia: Myloserdnyj Wladyka, — Win ostannioho pryjme jak i perszoho; Win spoczynok odnakowyj dast chto z hodyny odynadciatoi, jak i tomu, chto praciuje iz perszoi.

I ostannioho myluje, i perszoho szanuje, i tomu daje i ciomu daruje.

I dila wysluchuje, i namir witaje, i sprawy szanuje, i dumku schwalyt.

Ot tomu u radist Hospoda waszoho wsi uwijdut; i perszi, i druhi zaplatu wizmit.

Bahati j ubohi razom weselitsia.

Pomirkowani j bezpeczni — uszanujte cej den.

Chto postyw i chto ne postyw — utisztes siohodni. Trapeza powna, rozkoszujte usi; wsioho dowoli — nechaj nichto ne odijde holodnym. Wsi utiszajtes z besidy wiry, wsi utiszajtes z bahactwa dobrotlywosty.

Nechaj nichto ne narikaje na wbozestwo, bo nastalo spilne panuwannia.

Nechaj nichto ne placze na hrichy, bo proszczennia z hrobu zi szlo. Nichto nechaj ne lakajetsia smerty, bo nas wyzwolyla Spasowa smert; znyszczyw ii Toj, Koho trymala wona.

Peklo polonyw, Chto do pekla zijszow. Zasmutyw toho, chto sprobuwaw tilo Joho.

I wiszczujuczy ce, Isaija holosno skazaw: „Peklo — howoryt — zasmutylosia, striwszy doli Tebe. „Zasmutylos, bo znyszczene. Zasmutylos bo znewazene. Zasmutylos, bo smert jomu zapodijano, Zasmutylos, bo zburene. Zasmutylos, bo zwjazane. Wzialo tilo, i na Boha natrapylo. Wzialo zemlu, — i strilo nebo. Wzialo toho same, szczo baczylo, — i narazylos, de ne baczylo. De zalo twoje, smerte? De peremoha twoja, peklo? Chrystos Woskres — i ty zwalene. Chrystos Woskres — i popadaly demony. Chrystos Woskres — i radijut Anholy Chrystos Woskres — i zyttia wilno toczytsia.

Chrystos woskres — i w mohyli ni odnoho mercia: bo powstalyj iz mertwych Chrystos staw perszym darom pokijnykiw.

Jomu slawa i wlada na wiky wiczni. Amin.

Komandanta Ukrainskoho Taboru w Schweinfurti

Redakcii "Slowa", "Naszoho Zyttia", "Ukrainskych Wistej", "Ukrainskoho Tyznewyka" ta wsi inszi bratni redakcii amerykanskoi ta brytijskoi zony ta za mezamy Ukrainy

Centralne Predstawnyctwo Ukrainskoi Emihracii w Nimeczczyni

Centralne Ukrainske Dopomohowe Biuro w Londoni

i wsich naszych Spiwrobitnykiw, Czytacziw i Prychylnykiw witajemo staro-ukrainskym

Chrystos Woskres!

Redakcija "NEDILI".

Rozpjatyj narod woskresne!

Welykden schweinfurtskoi hromady

Upersze na czuzyni ne na wozykach i z sakwamy za pleczyma, koly ludy z zachom utikaly wid despotiw i ruinnykiw, a w umowach demokratycznych swobod naszi ludy z welykoju radistju i szczastiam wymowlajut: Chrystos Woskres! Ukrainci naszoho taboru dawno wynosyly w serci poczuttia radoszcziw nazustricz Welykomu Dniu. Tworczyj nespokij chwyluwaw bahatioch i sprjamowuwaw do korysnoi dijalnosty w bidnych umowych taborowoho zyttia. Z inicijatywy o. Stepana ta o. Wasyla zrobleno gruntownu perebudowu prymiszczennia cerkwy, de mystci ta robitnyky wyjawyly welyku lubow swoju, swidomist ta wynachidlywist u roboti. Za projektom prof. Zinczenka ta inzenera N. zbuduwaly nowyj ikonostas ta krylosy dla choriw. Malari zhotuwaly nowi ikony ta obrazy na relihijni temy. Molodi robitnyky, spowneni enerhii do tworczoi praci, w blaszanij majsterni ta slusarni z metalewoho bruchtu wyrobyly podywuhidni cerkowni reczi. Z zolotawoho musianzu wyhotowyly panykadylo na dwanadciat ta oryhinalnyj pidswicznyk na sim lampok, chrest ta ikonostas ta inszi reczi.

Upersze za bahato rokiw, chocz i na czuzyni ta na woli, naszi zemlaky widrodyly znyszczeni na ridnych zemlach dorohi tradycii, zwjazani z Woskresinniam Chrysta. I welykyj pist, i spowid, i pryczastija i nezabutnia doroha

(Dali na 4 stor.)

Ukrainska presa widpowidaje na zapyty

Jak stawytys do wyboriw?

W obstawynach bezprawja, pidstupiw i prowokacij ukrainci na emigracii perezyly czas rozporoszenosty i nezorganizowanosty. Nastaje czas, koly my majemo konecznist stworyty swoje samowrjaduwannia, szczob prowadyty dali zyttia organizowano. My perezyly toj czas koly tilky okremi inicjatywni hrupy i osoby mohly na wlasnyj ryzyk staty do prowazennia naszoho zyttia. Wony rjatuwaly ludej wid zahrozy, czasto wystawlajuczy sebe na welyku nebezpeku. Zwyczajno, traplalysia wypadky, jak ce j buwaje w taki nepewni czasy, szczo na keriwni stanowyszcza potraplaly j wypadkowi ludy abo prosto awanturnyky, jaki dbaly za swoi sobysti interesy.

Wporjadkuwannia naszoho zyttia zalezyt wid nas samych. Zumijemo zhurtuwatys i organizuwatys, zumijemo perebuduwaty naszi organy uprawlinnia, postawyty do cioho ludej, jaki zdatni na ce i wirni ukrainskij sprawi, (a ne z tych, jaki sami pchajutsia do keriwnyctwa, bo wyhidno buty na stanowyszczi) — budemo zdatni i dali peretrywaty wsi lycha i buri, jaki mozut szcze wpasty na naszu holowu. Zdatnist i wirnist ukrainskij sprawi mozut buty jedynym pokaznykom, po jakomu my mozemo obyraty ludej do keriwnych organiw. Nam ne potribno mrijnykiw, jaki sobi ujawlajut, szczo j wony mohly b keruwaty, abo tych, szczo z zahuminkowych, wuzko hrupowych interesiw, prahnut „zachopyty wladu", bo wwazajut sebe jedyno poklykanymy do keruwannia hromadskym zyttiam. Ukrainskyj narod jedynyj i naszi obstawyny wymahajut jedynoho prowodu.

Sprawu naszoho emigrantskoho samowrjaduwannia mozut riszaty wsi ukrainci i tilky, a ne okremi hrupy. Wsia zyttiowist i zwjazanist z narodom uhrupuwan zalezatyme wid toho, na skilky wony zumijut i budut zdatni projawyty zahalno hromadski, a ne swoi wuzko hrupowi interesy. Treba znaty raz nazawzdy, szczo wsiaki tendencii uhrupuwan je nezdorowi i kryjut w sobi szkidlywi j nebezpeczni projawy. Nijaka hrupa ne moze zajawyty pretenzii na prawowirnist i monopolu wykluczno swoich pohladiw i prahnen. Take stanowyszcze bulo b nasylstwom nad wilnym wyjawom hromadskoi duky. Jedynoju prawowirnistju pohladiw moze buty tilky wirnist ukrainskij sprawi! A ukrainska sprawa potrebuje odnoho-wirnosty i jednosty i szcze raz jednosty! Ludy, jaki plekajut nezhodu, rozdribnenist i wedut intrygy, ne dorosly do toho, szczob im mozna bulo doruczyty keruwannia naszym zyttiam. Ne pidpuskajmo j blyzko takych amatoriw uhrupupannia i speciw do keruwannia.

Perwynnymy orhanamy naszoho samouprawlinnia je taborowi rady, z nych pocznetsia tworennia naszych keriwnych czynnykiw. Ci nyzynni orhany je czy ne najwidpowidalniszymy. I meszkanci taboru powynni postawyts do wyboriw z najtwereziszym rozsudom.

("Ukrainski Wisti", Ulm, 11 kwitnia 1946)

W perszi rokowyny prawdywoho wyzwolennia

Spohady ukrainskoho politwiaznia

„Koncentrak" — slowo czuze, ne ukrainske ta zdajetsia nezabutnie w zytti ukrainskoi nacii. Wono bulo tisno zwjazane z hitleriwskym tretim Rajchom.

W koncentracijnych taborach nimci hurtuwaly worozyj hitlerowskomu rezymu element, jakyj chotily bezohladno znyszczyty. Buly tut wsi widlamy intelihencii: swiaszczenyky, profesory, inzenery, likari, wczyteli, a dali bezlicz selanstwa ta robitnyctwa — najkraszczi syny koznoi nacii, jaki dbaly pro dobro ta rozwytok swoho narodu.

Ukrainski wjazni, jaki w bahatioch nimeckych taborach stanowyly perewazajuczu bilszist, — mabuty wtraty, szczo pislia zydiwskych wtrat, buly najbilszi.

W 1940-mu roci poczynalysia perszi aresztuwannia aktywnych ukrainciw i wywiz ich w nimecki konctabory za te, szczo wony widwazno stojaly na hrunti pownoi nezaleznosty ukrainskoi polityky.

Takym szlachom chotila Nimeczczyna znyszczyty aktyw ukrainskoho narodu, szczob potim lehsze bulo zaharbaty Ukrainu ta peretworyty ii w swoju koloniju. Faszyzm — zapeklyj woroh woli — zaczaw zorstoko nyszczyty wsich, w koho w serci hlyboko wkorinylasia ideja wilnoi Ukrainy. Tysiaczi naszoi molodi zapownyly nimecki wjaznyci ta konctabory.

W perszych dniach z zaaresztowanymy gestapowci powodylysia mozlywo, ale wze pry dopytach wzywaly straszmych tortur: humowi palyci, elektrycznoho strumu, pywnyci z wodoju i inszych.

Wse ce wzywalosia dla toho, szczob zmusyty aresztowanych do ziznan. Inszi metody nyszczennia buly wze zastosowani w samomu „koncentraku" u „SS-czystylyszczi". Prychodylos tut tiazko praciuwaty — wid 6-oi hodyny ranku do 8-oi weczera bez obidu ta bez kuska chliba. Pered poczatkom praci ta po zakinczenni zmuszuwaly wjazniw nawodyty zajwyj porjadok u tabori. Robylosia ce dla toho, szczob nad wymuczenymy rabamy szcze chocz kilka chwylyn poznuszczatysia. Straszno wymuczeni wjazni ne smily lahaty w lizko ranisze 10-oi hodyny. Szestyhodynnyj son gestapowci czasto pererywaly swojeju pojawoju w barakach.

Z zahostrenniam nimeckoho ruchu na Ukraini transporty do nimeckych taboriw zbilszuwalys. Posylujutsia znuszczannia. Tych, chto pryjizdaje z Ukrainy, nimci nazywaly „Schweinehunde aus der Ukraine". Nastalo sprawznie peklo. Molod ne wytrymujuczy straszmych tortur, pidrizuwala sobi horlo, kydalysia zywcem w wodu abo inszym sposobom skoroczuwala sobi zyttia. Odnoho dnia prywezly do nas 12 molodych chlopciw 12—13 rokiw zyttia z Kyiwszczyny ta Charkowa. Pidijszow do nych szef biuro Febarth i pytaje:

— Chto wy taki?

— Ukrainci, — widpowidajut dity.

Win zrazu zabraw ich z soboju dla znuszczannia do lazni, szczob skupalysia pid zymnym duszem. Na druhyj den wyslaly ich na tiazku 12-ty hodynnu praciu. Zwidty powernulosia do baraku lysze 8. Na protiazi tyznia zahynuly wsi.

Nezabarom poczaly nadchodyty j transporty naszych diwczat. Umowy transportuwannia neludski, bo napryklad dwi diwczyny-charkiwjanky pry prywezenni pomerly.

Takych prykladiw mozna nawodyty bezlicz.

Os wam slowa szefa odnoho z rewiriw konctaboru Oranienburg, prokazani w prysutnosty trioch tysiacz wjazniw:

— "Protiahom misiaciw — sicznia, lutoho ta bereznia pomerlo 13 tysiacz ukrainciw. Wony wmirajut ne wid naszoi dyscypliny ta wid tiazkoi dowhoi praci, ale tomu szczo ich materi pohano dohladaly".

Tak cyniczno dywlysia na nas nimci.

A szcze dalszi pryklady hitleriwskych zwirstw:

. . . Powisyly 21-ho litnioho Mykolu z Lwiwszczyny za te, szczo win rozmowlaw z nimkeneju.

. . . Rozstrilaly Mychajla z Chodorowa za te, szczo win zirwaw pomydor z nimeckoho chorodu. Todi my musily marszyruwaty bila joho trupa, szczob ce wbylosia raz na wse zyttia w naszu pamjat.

Bezlicz ludej wpalo pid humowymy palkamy, wid elektrycznoho strumu, na szybenyci . . . Ta ce z tilky czastyna tych muk, szczo perenesly ukrainci.

(Za kornberzkym czasopysom "Czuzynoju")

Letunski manewry na Nimeczczynoju

Wlada wijskowoho amerykanskoho urjadu dla Bawarii poperedyla, szczo letunski wijska amerykanskoi okupacijnoi armii matymut welyki manewry nad prostoramy Nimeczczyny. Wijskowa wlada zaklykaje usich, szczo staly b swidkamy jakychbud letunskych wypadkiw abo prymusowoho osidannia litakiw do mozlywo nehajnoi dopomohy letunam. W takych wypadkach treba nehajno powidomlaty najblyzczyj uriad wijskowoi wlady abo stanyciu nimeckoi policii.

*

Papa Pij XII pryjmaw na proszczalnij awdijencii 60 czleniw Amerykanskoho Czerwonoho Chresta, szczo w czas wijny praciuwaly w Italii, a teper powertajutsia do batkiwszczyny.

---

160 rokiw tomu zlikwiduwaly Woznesenskyj manastyr

Welmozna Czernycia z Puszkariwky

Nedaleko wid Poltawy, kilometriw za try, chowalos kolys u hustych wyszniakach stare selo Puszkariwka, de z dawnich-dawen zyly kozaky-hnizdyczky i de bula welyka sadyba, stawky, sinozati j mlyny "prawdomownoho" polkownyka Martyna Puszkarja. Selo lezalo nedaleko wid Romodaniwskoho szlachu, jakym raz-u-raz sunuly czumacki walky z wazkymy mazamy ta probihaly na baskych ohyriach duzi siczowyky z tabunamy stepowych konej. Najbilsze z iszlo proczan. Jszly wony z usich usiudiw do Woznesenskoho zinoczoho manastyria, widomoho na wsiu okruhu swojeju czudotwornoju ikonoju Bozoi Materi ta suworym manastyrskym ladom, zawedenym pobożnoju ihumeneju Anastasijeju.

Zbudowanyj szcze w XVI stolitti manastyr stojaw na Wysokomu horbi, obsadzenomu kremeznymy lypamy ta starymy dubamy. Cerkwa Woznesennia bula w ukrainskomu barokowomu styli, wseredyni prykraszena rizblenymy kolonamy, powytymy wynohradnoju lozoju; na pryczilkach ikonostasu stojaly tez rizbleni z derewa postati czotyrioch jewanhelystiw, a nad carskoju bramoju bula ikona Tajnoi Weczeri wizantijskoho pysma.

Pobozni kozaky dawaly bahati pozertwy. Najbilsze z dbaw za manastyr polkownyk Martyn Puszkar, widomyj fundator Wozdwyzenskoho manastyria u samij Poltawi. Pry cerkwi buw szpytal dla starych, neduzych zaporozciw i szkola, w jakij doswidczeni dydaskaly nawczaly ditej i doroslych pysma i slowa Bozoho.

Siudy, do cioho prytulku newtomnoi naszoi manastyrskoi elity, zachowalas wid switu prymchlywa kolys krasunia, a teper prybyta zloju doleju Motrona Koczubej. Pisla trahicznoi podii w Borszczahiwci i poltawskoi katastrofy, Motrona Koczubej odruzylas z molodym polkownykom Czujkewyczem, smilywym prybicznykom hetmana Mazepy i bezzastereznym wykonawcem joho zadumiw. Czujkewycz, jak i bahato inszych mazepynych prychylnykiw, z nakazu caria Petra, buw zaslanyj na Sybir, de czerez jakyjs czas i pomer. Za czolowikom u daleku tiazku dorohu piszla j joho druzyna. Ponewiriajuczys u zlydniach na czuzij czuzyni, Motrona Koczubej-Czujkewycz z hidnym podywu terpinniam nesla swij tiazkyj chrest, ne narikajuczy na hirku dolu. Powernula dodomu wdowoju j zaraz ze wstupyla do Puszkariwskoho manastyria poslusznyceju, a czerez rik postryhlas u czernyci.

Za perekazamy, zibranymy perewazno takymy istoriohrafamy, jak Orendarenko, Bodianskyj, Bucznewycz, ce bula odna z najimpozantniszych postatej Woznesenskoho manastyria, swidok hriznych podij. Lahidna, pobozna, zawzdy kolo ditej i chworych, zawzdy za praceju j molytwoju, wona sprawlala hlyboke wrazinnia na wsich, chto ii znaw. U chrami zberihalys rusznyky j pokriwci, wyszyti abo haptowani rukamy mowczaznoi welmoznoi czernyci. Perekazujut, szczo w wiwtari zberihalas i szkatulka ii z lystamy wid riznych ukrainskych dostojnykiw, ale do nas ne dijszow zoden z nych. Widomo takoz, szczo czernycia zyla w manastyri pid pylnym nahladom moskowskych ludej. Na samoti, wze chwora, dozywala wiku Motrona Koczubej w kelii zinoczoho Puszkariwskoho manastyria.

Odnoho litnioho dnia holosnyj manastyrskyj dzwin spowistyw pro smert ulublenoi czernyci. Chowaly wroczysto na manastyrskomu cwyntari tu, szczo zberehla w sojemu serci welyku lubow do "solodkoi witczyzny", tu, szczo chotila razom z czolowikom polkownykom Czujkewyczem, razom z hetmanom baczyty swoju witczyznu wilnoju wid "Katerynynych bajstriukiw".

Carycia Kateryna, niwelujuczy "blahoslowennyj kraj" za szyroko zadumanym planom hrafa Rumjancewa, zwernula uwahu i na ukrainski manastyri, jaki widihrawaly tut welyku kulturno-nacjonalnu rolu. Moskwa poczala wtruczatys u cerkowni sprawy w Ukraini, — prysylala swoich duchownych, widbyrala drukowani w Kyjewi jewanhelija ta trebnyky, natomist prymuszuwala prawyty sluzbu Bozu po moskowskych knyhach, zaaresztowuwala pastyriw, jaki ne chotily wyholoszuwaty anatemu na hetmana Mazepu, zaczyniala szkoly j szpytali, wziala, nereszti, pid bezposerednij nahlad Synodu Kyjewo-Peczersku Lawru.

Ukrainske hromadianstwo bolisno reahuwalo na ci zachody. Boroniaczy wsiakymy sposobamy swoi "starodawni prawa", zwyczai j tradycii, wono wperto — pidkresleno zylo swoim hlyboko-nacjonalnym zyttiam, swidome swojei hidnosty, "kotru Boh w bezczestii ne polozyw jest". Szcze zywi buly w pamjati narodnij szyroki zadumy welykoho hetmana Bohdana Chmela i wysokoho dostojnyka, henijalnoho hetmana Iwana Mazepy. Szcze tak lehko ne mohly zrektysia swoich kozaczych wolnostej nastupni pokolinnia. Prodowzuwaczi wysokopatriotycznych zadumiw, arystokraty duchu w emihracii, Pylyp ta Hryhor Orlyky, Pylyp Sztajnflit; w Ukraini — Poczeka, Hryhor Poletyka, Wasyl Kapnist, Bezborodko wilno j newilno dowodyly pered cilym switom tu zorstoku krywdu, jaku zapodijala Rosija ukrainskomu narodowi. Z amwonu naszych chramiw lunalo pastyrske slowo perestorohy, zaklyk obstojuwaty didiwsku wiru wid perekruczuwan moskowskoho synodu, wid laman naszych zwyczaiw, zakladiw . . .

Kateryna wbaczala w naszych cerkwach, naszych pastyriach, czy ne najbilszu zahrozu dla swoich planiw — perekonaty za dopomohoju prymusiw ukrainciw, szczo wony ne je okrema nacija. Wona pospiszala.

Specijalnym nakazom Kateryna zlikwiduwala nyzku manastyriw, a oswiczenych ihumeniw ta archypastyriw zaslala na Sybir, abo perewela zyty w Moskwu. Roku 1786-ho zlikwidowano j Woznesenskyj manastyr u Puszkariwci. Majno joho j ridkisni reczi taki, jak rukopysni jewanhelii ta trebnyky, ikony w sribnych i zolotych szatach, — wywezeno do Moskwy, a kosztowyj dzwin podarowano nowozbudowanij cerkwi des na czuzyni. Prostori, dobre ustatkowani kelii ta pokoi ihumeni zrujnowano, materijal prodano zydam. Lyszyly tilky newelyku kaplyciu dla selan.

Kaplycia stojala na holomu horbi szcze dowszyj czas, nawit za sowietiw. Stolitni duby zrubaly i skriz styrczaly lysze penky. U period "sucilnoi kolektywizacii" bolszewyky nakazaly zlomaty j ciu ostanniu pamjatku naszoi starowyny. Pid kupoju smittia j pokydkiw zahubywsia nazawzdy slid wid mohyly welmoznoi czernyci — swidka j natchnennyka wysokych zadumiw henijalnoho dyplomata-hetmana.

Myk. Lazor

Chrystyjanstwo i materializm

Pislaslowo do Schweinfurtskych widczytiw i dyskusij

Tyzniw 3—4 tomu, p. Ab-ko swoim referatom „Pro metu zyttia" wyklykaw u mene dopowid na temu: „Chrystyjanstwo i materijalizm", w naslidok czoho wynykly hostri dyskusii. Pro potrebu czy docilnist podibnych dyskusij ja choczu podilytysia swoimy pohladamy z czytaczamy, szczo bude, tak by mowyty, moim ostannim slowom, chocz szczyro dywujusia, szczo wельmy szanownym oponentam choczetsia spereczatysia. A miz tym w samomu poczatku swoho referatu ja zasterihaw wid neobchidnosty wsiakoho spereczannia wzahali. W dopowidi ja operuju zywymy faktamy zyttia, jaki sami pro sebe promowlajut i z druhoho boku—suto chrystijanskym zapereczenniam ich. Chrystijanstwo kaze: Wam tiazko, wy putajetes, nudytes w tenetach waszych bezkonecznych szukan, neporozumin, woroznecz!, szczo pochodiat wid waszoho ehoizmu, wy strazdajete, muczytes, a ce je naslidok waszoi hordosty, zazdrosty, szanolubstwa, neszczyrosty, brechlywosty i rabskoi prychylnosty do fizycznych nasolod ta materijalnych wyhod. Szczo z — wy choczete riatunku? Pryjmit moi zapowidi i wy wriatujetes, ale dla cioho treba zusyllia waszoho ducha, jakyj odyn, jak projaw wicznoho Boha, moze wriatuwaty was. Ja, kaze Chrystos, ne wlada, jaka na pytajuczys: choczesz czy ni — prymusuje. Ja, kaze Chrystos, ne fizyczna syla i perewaha, bo ne w fizycznij syli, ne w fizycznij perewazi stychija chrystyjanstwa. Tut stychija diawola, a Chrystos sam „zahynuw" na chresti za tu swiatu prawdu, jaku oholosyw ludiam i jakoi ne mih i ne moze terpity satana, szczo j dosi panuje u wseswiti. Ale, kaze Chrystos, wy pyhmei, wy ne zdibni siohodni strazdaty w imja prawdy, za jaku postrazdaw Ja, wy wolijete prodowzuwaty swoi szczodenni strazdannia, jaki prokliattiam, fatumom wid was nezaleznym lezat na was, wsemohutnim proklattiam i hlumom Satany, szczo pestyt was u waszych duchowych nemoczach. Szczo z, kaze Chrystos, wam ne podobajutsia moi recepty, wy wwazajete ich ne zyttiewymy, utopijnymy. Dobre, ja ne prymuszuju was, ale, mozlywo, majbutnie zyttia usiljeju syloju najbilszych waszych pomylok, zloczyniw, strazdan nawczyt — prymusyt was wse z taky pisla bahatowikowoho chaosu pryjty do Mene. A zaraz pokyszczo zalyszajetes w swojemu pekli, jakoho siohodni szcze nie dosyt dla probudzennia waszoi swidomosty. Boritesia, spereczajtesia, riztesia, szkodit odyn odnomu naklepamy, brechneju, oszukanstwom. Ne pereszkodzuju wam, znajuczy, szczo pryjde nemynuczyj czas, koly wy znow, w ostatocznomu momenti waszoi najbilszoi rozpuky, widczaju i bezsyllia, zwernetesia same do tych zapowidej, jaki siohoni wwazajete ne realnymy, abo z jakymy sohodni szukajete realnymy, abo z jakymy siohodni szukajete cyhanskych kompromisiw, tak szczob i Boha szyty. Dechto kaze, szczo chrystyjanstwo ne prymuszuje, ale zate zahrozuje, tak by mowyty, teroryzuje peklom. Naiwni ludy i prymityywne ujawlennia, jakszczo toj, chto ce kaze, ujawlaje sobi peklo — kazanom abo weletenskoju patelneju, na jakij smazatsia hrisznyky. Chrystyjanstwo ne zahrozuje ne teroryzuje — wono zasterihaje, kazuczy: Ne choczesz wyjty z palajuczoho budynku koly je mozlywist wyjty — zhorysz w niomu. Ne pryjmajuczi chrystyjanskych postanow w ich perszodzereli my tym samym, oczewydno, zasudzujemo na te peklo swoju duszu i tilo. Peklo to je nasze zyttia, takym jakym my joho sobi stworyly. Wsi my choczemo, kozen zokrema, wyslowyty swoju osobystu dumku, jaka porucz dwadciatioch inszych lysze zajwyj raz pokaze nam, jaki my neszczasni, bo cia odna dumka bude zakreslena nastupnoju, a cia nastupna zakreslena szcze dwoma nastupnymy. Oczewydno, szczo my ne zdibni zrozumity holownoi idei Chrysta pro zhodu. Chrystijanstwo mozna sprryjniaty lysze w zahalnij zhodi, a ne w utwonenni sztucznych polemik. Chrystijanstwo ne swaryt, a myryt. Wono ne szukaje prywodiw do swarok, a nawpaky, unykaje ich. Nezalezno wid naszych okremych perekonan i pohladiw, okremiszni i widminnist jakych same i je nezapereczno u trahedijeju naszoho zboczenoho w ehoizmi buttia, zokrema, trahedijeju naszoho, chocza b nacionalnoho narodnio — derzawnoho zyttia, — wsim nam oczewydno, szczo zyttia nasze wid Adama i Jewy i do siohodni je perewazno kypuczym kazanom zla. Wsim nam az duze zrozumila, szczo wid Adama i Jewy zyttia nasze nijak ne widpowidaje ujawlenniam naszoho intelektu, wymoham naszoho sumlinnia poczuttiam prawdy, krasy i harmonii, jake zywe w hlybokych nadrach naszych dusz.

Mij referat same i luw poslidownym perehladom nikym ne zapereczenych faktiw cioho zla, jaki zanotowani istorijeju. Tut wam i wijny i rewolucii i socijalni lycha inszoho hatunku, ti bezumowni lycha, porucz efymernych blah, jaki prynesly nam techniczny i promyslowyj postup szczo posluzyw peredumowoju najbilszych militarnych i socijalnych kataklizmiw. Nareszti egocentrozm ludej, szczo zawazaje im porozumitysia. Zlom, jak podychom smerty, jak otrujnymy miazmamy nasyczenyj wseswit. Wono pekuczym wulkamom klekocze i w naszych istotach. Po suti usi my je chyzi, zazdrisni i zadibni zwiriata. Umowna szlachetnist, wwiczlywist i dobrozyczlywist, wystaczaje lysze do toho czasu poky nas chtos ne zaczepyt; todi wid naszoi ludianosty zalyszajetsia lysze pryjrmdyj spohad porucz toho realnoho, szczo wylize na oczi. Zdawalosia b: w czim sprawa? Jak zlo, chaj bude zlo. Wse harazd, czomu nam ne buty spokijnymy i zadowolenymy tym zlom, jake usiudy otoczuje nas nawit w jawyszczach pryrody i zywe hospodarem u nas samych? Ale ni. Jakby zlo bulo jedynoju substancijeju wseswitu, to my b sobi spokijno hryzlysia b, rizaly b odyn odnoho duryly b spychaly b, zapereczuwaly b i w ciomu nachodyly b jedynyj konecznyj sens zyttia. Je nauky, jaki namahajutsia, nawit dowesty nam konecznist i zakonnist cych jawyszcz. Ale ludy, usi bez wyniatku, wse z ne wiriat im, bo lycha brechlywist tych twerdzen zanadto wze oczewydna. Koznyj z nas mymo usioho, mymo lohiky, i dijalektyky, chocze szczob ne zlo, a dobro panuwalo u switi.

Otze namahannia pryszczepyty tu prawdu, dobro i sprawedlywist koznomu z nas szczob wona bezzasterezno panuwala w naszych duszach. (pryszczepyty ne syrowatkoju, ne intehralnymy obczyslenniamy i ne teorijeju Darwina abo Nitsche i Marksa, a swidomistju potreby samoudoskonalennia naszoho ducha), szczob dobro, a ne zlo bulo jedynoju panujuczoju substancijeju zyttia, je postijnoju nezminoju suttiu chrystyjanstwa, jakoi ne zaminyty zodnymy naukowymy ekwiwalentamy. Dejaki z nas nijak ne mozut pohodytysia z bajduzistju chrystyjanstwa do nauky, ekonomyky, techniky, polityky. Widpowim im korotko: jakby wony zumily staty cilkom na toczku zoru chrystyjanskoho switohladu, todi b im stala zrozumiloju i cia bajduzist. Chaj znajut ti, szczo namahatymutsia najty zustricz z Chrystom w retorti pid mikroskopom abo w cyfrowych welyczynach, szczo tam znajdut lysze swoje bozewillia. Wczenyj moze buty chrystijanynom, ale ne tomu, szczo win wczenyj, a tomu, szczo win nabaho bilsz rozumniszyj, a niz wczenyj. I taki wczeni buly. Wony widmowylysia wid wiry w nauku w imja wiry w Chrysta. Nauka az nijak ne zbahaczuje relihiju w prjamomu zmisti cioho, szczob dokazaty, szczo wony majut bil...

Sylno, krasno, oberezno, bystro!

Plastunski orlata zletilysia do Schweinfurtu

W naszomu tabori zazelenilo wid plastowych odnostroiw. Moloda pisnia wrywajetsia do widczynenych, nadychanych wesnoju i soncem wikon. Ce na pryporuczennia SUPE i za zhodoju miscewoi UNRRA widbuwsia w nas Oblasnyj Wyszkilnyj Kurs wporjadnykiw nowackych czastyn. W kursi, szczo prochodyw w dniach 15—19 kwitnia wzialy uczast taki oseredky: Aschaffenburg, Mannheim, Bambero, Bayreuth, Obernzen, Schweinfurt i Karlsfeld. Kurs prowely taborowym sposobom pid prowodom referenta SUPE T. Samotulky. Komandantom Taboru buw p. Leszczyszyn. Zjichalysia 60 uczasnykiw, w tomu czysli 26 junaczok. Kurs zakinczywsia spilnoju watroju.

Plastuny z Mannheimu

Rankom z Mannheimskoho taboru wyjszow wyszkilnyj hurtok plastuniw, razom 5 junakiw i 3 diwczat. Do Schweinfurtu treba bulo prybuty toczno na hodynu 8 rankom 15-ho kwitnia.

A tut wid samoho poczatku powelysia newdaczi. Najpersze my ne peredbaczyly zminy czasu na litnij, otze... spiznylys na frankfurtskyj potiah ta musily czekaty majze try hodyny na nastupnyj, szczo chocz nazywawsia „pospisznym" dowoliksia ledwy na 7 uweczeri do rozbytoho Würzburgu.

I os znow newdacza: kazut, szczo ostannij poizd do Schweinfurtu widichaw riwno hodynu tomu. Zalyszalosia nam noczuwaty na dwirci, ale se nas zowsim ne prytiahalo, bo my maly prybuty toczno. Naszi plastuny, jak dobri rozwidczyky, rozwidalys, szczo na Bamberg ide amerykanskych wojakiw, nasza hrupa tak do Schweinfurti. I chocz miz namy ne bulo niodboru. Zaraz po wchodi na wartiwniu zauwazyamerykanskych pojakiw, nasza hrupa tak dokladala zusyll, szczo kinec-kinciw cila perechala (i to z wyhodamy!) do Schweinfurtu. Des bila 11 uweczeri my wze buly za bramoju taboru. Zaraz po wcwodi na wartiwniu zauwazyly my tut porjadok i dyscyplinu. Po dowszyj chwylyni peredaju zwit pan-otciu Iwaszku (koszowomu), a panotec zawiw nas do „hotelu", de my-pomuczeni j-powni wrazin-zasnuly.

Ranok i schid soncia zbudyly w nas nowu ochotu do zyttia. Mannheimskyj wyszkilnyj hurtok prybuw toczno i perszyj, pamjatajuczy dobre 3 toczku plastowoho zakonu: „plastun je tocznyj". **KIT.**

> **Redakcija "NEDILI" witaje plastunsku Molod, czczo prybula do Schweinfurtu!**

W brytijskij zoni

Taborowyj czasopys **„Luna"** pysze: Brak instruktoriw plastu halmuwaw rozwytok plastowoi dijalnosty sered ukrainciw w anhlijskij okuppacijnij zoni. Szczob polipszyty sprawu, w tabori Heidenau, de najskorsze powstaly chlopjaczi ta diwoczi kureni, prowedeno plastowyj tyzden. 17 predstawnykiw z 16-ty taboriw projszly instruktorski kursy, na jakych wykladeno najholowniszi osnowy plastu. Wyklady prowadyly 10 prelehentiw.

Uweczeri, 30-ho bereznia, plastowi kureni heidenawskoi gimazii pidhotuwaly swiatocznu witalnu watru. Ii zapalyly najstarszi plastuny, szczo zjichalysia z riznych storin naszoi Batkiwszczyny. Watra stala symwolom objednannia plastuniw odnijeju idejeju — sluzba Bohowi i Ukraini.

Nastupnoho dnia widbuwsia zjizd plastuniw, szczo wypownywsia hlyboko nacionalnym zmistom. Uczasnyky zjizdu wszanuwaly slawnu pamjat plastuniw szczo zahynuly wid ruk naszych worohiw.

Zjizd obhoworjuwaw riad orhanizacijnych pytan ta namityw konkretni zawdannia dalszoi roboty.

Aklamacijamy obrano plastowym starostoju na brytijsku zonu skawmajstra **L. Baczynskoho.** Do oblasnoi rady uwijszly: dr. Janiw, dr. Krupa i prof. Andruchiw, a do plastowoi komandy — dr. Pelenskyj jak komandant, i inz. Korduba, jak zastupnyk i orhanizacijnyj referent.

Wowczyj Zub.

Ferii w gimnazii

Nauka w Schweinfurtskij gimnazii zakinczylasia, nastaly ferii. U wiwtorok 16 ho kwitnia na znak szczaslywoho zakinczennia uczbowoho roku widsluzyly w gimnazii moleben. Potim u zali Narodnioi Szkoly zijszlysia wykladaczi, uczni, batky, ukrainski plastuny i zaproszeni hosti. Prybuw dyrektor UNRRA zi swoimy spiwrobitnyciamy. Buly promowy. Uczni distaly perechidni swidoctwa z widznakamy pro uspisznist, a hosti z UNRRA wszanuwaly uczniw cukerkamy ta podarunkamy z odiahowych reczej. (S.)

Perszyj zinoczyj czasopys pojawywsia w Hannoveri

W ukrainskomu tabori im. Lysenka w Hannoveri pojawysia perszyj, chocz widbywanyj na cyklostyli, zinoczyj czasopys „Ukrainka". Bazajemo jomu dobroho rozwoju j poscyrennia.

W poizdi Regensburg—München

Deszczo pro naszych ludej i naszi budni

W szostij hodyni rano widchozu z ukrainskoi Oseli w Regensburzi. Odwidaw ja cej oseredok naszoi emihracii, szczoby prydywytysia do joho zyttia j dijalnosty z ohladu na te, szczo slawa Regensburgu sered ukrainciw doteper bula dosyt welykoju, ale za ostannij czas zwidty prychodyly rizni nepryjemni czutky. Do zaliznycznoho dwircia dobrych piwhodyny chodu. Perehaniajut mene molodi j starszi meszkanci oseli, szczo takoz pospiszajut na potiah. Ci podorozni dilatsia na try hrupy.

Najbilsze je molodych, badiorych swizych chlopciw, wid 20 do 30 rokiw, szczo jdut na potiah z bilszymy czy menszymy kufiamy. Ce komersanty. Torhiwla je ich sportom i stychijeju. Wony znajut, szczo i de mozna distaty, po jakij cini, chto szczo potrebuje i rado Wam posluzat. Wony ne nalezat do paskariw, ale do potribnych dla suspilstwa ludej, obsluhowujuczy ich neobchidnymy reczamy, jakszczo doderzujutsia dobrych torhowelnych zwyczaiw. Wony majut szyroki znajomstwa i podadut Wam najtoczniszi widomosty pro koznyj zakutok Bawarii.

Wony z prawyla dobre odiahajutsia, a w potiazi zrazu wytiahajut swize salo ta snidajut.

Daleko mensze podorozuje starszych, powaznych hromadian, szczo wykonujut hromadski doruczennia i musiat ranenko pospiszaty do potiahu, szczoby wczas prybuty na zjizd, naradu czy polahodyty inszu sprawu. Wony perewazno chodiat z portfelamy w rukach, w obdertych plaszczach i pidtoptanych czerewykach: wony zadumani, malo howirki. Chiba szczo zustrinut towarysza „po nedoli" i todi ozywajut, weselo wedut rozmowy na hromadski temy.

Ci dwa typy podoroznich mozna baczyty wsiudy, po wsich nimeckych zaliznyciach. Wony staly klijentamy zaliznyc.

Do nych w ostanniomu czasi doluczywsia szcze tretij typ podoroznioho, jakyj szukaje... spokoju!

Blyzka widdalenist wid sowietskoho kordonu kaze szukaty takoho zakutka, de b ludyna mohla schowatys pered nespodiwankoju nowoi zawiriuchy.

Ce zamozni damy, jakym ne zalezyt na hroszach. Ich czolowiky buly wse praktycznymy, dobre zarobiajut wsiudy: sered nych poczujete „najnowiszi politycznii wistky". Wony znajut, szczo robytsia sered wysokoi polityky, chocz ich do hromadskoi praci j wolamy ne zatiahnesz.

W pryznaczenu hodynu pidchodyt potiah Nürnberg—Regensburg—München. Zdobuwaju wilne misce i idu zadumanyj do Karlsfeldu.

— Dobryj ranok, pane Zubczenko! Ot dobre, szczo mozu z wamy idhaty do Münchena, — zwertajetsia do mene regensburgskyj znajomyj.

Kolo mene sydilo wze kilka polakiw, dwi moskowky i odna nimka. Znajomyj pidsiw na wilne misce naproty mene. — Jakym czynom was zaneslo do nas? Rozkazit, jak tam zywete. Czy u was tak samo kolotiatsia ludy, jak u nas? — zapytuje mene.

— Doletily do nas czutky, szczo u was bula niczna oblawa i wywezennia ludej „na rodinu". Naszi taboriany zanepokoilysia i neterplacze oczikuwaly „Slowa", jake malo skazaty im, szczo trapylosia. Kolporter odnacze powernuwsia z porozniny rukamy. Skazaw, szczo oblawa bula na czornu torhowlu, ale, szczo „Slowo" czomus ne wyjszlo i nichto ne mih jomu wyjasnyty cicho. Czerez ce ja poichaw do Regensburga z doruczennia taborian, szczoby sprawu rozhlanuty na misti."

— A chiba „Slowo" do was dochodyt?, — zapytuje mene.

— Dochodyt, ale musymo sami izdyty. Szkoda, szczo prodajut nam wsioho 200. prymirnykiw. Za pjat chwylyn joho rozchapujut. Na kolportera czekajut u nas uze na dwirci."

— A jak ocinjujut u was „Slowo"? W Regensburzi nym nezadowoleni. Zakydajut jomu, szczo podaje necikawyj materijal, stari widomosty, a do toho czasopys, mowlaw, nerelihijnyj...

— Ja ne czuw ni odnoho czolowika, szczoby wyslowyw swoje newdowolennia. Nawpaky, my wsi czytajemo „Slowo" rado. Materijal joho cikawyj, riznomanitnyj objektywnyj.

— Nu, a jaki wy wezte swoim zemlakam wistky. Szczo wy dowidalysia?

— Howoryw ja z bahatma osobamy i koznyj kaze inaksze. Pewnym je te, szczo isnujut w Regensburzi dwi wyrazni teczii. Odna jde proty czasopysu, a druha joho boronyt. W redakcii zi mnoju ne chotily pro ce howoryty, kazut, szczo ce miscewi sprawy. Rozkazit meni bud laska tolkom: chto i czoho domahajetsia, w czomu pryczyna neporozumin?"

— A os szczo. Teper — jak majze wsiudy — peredwyborcza doba. Ze dwa tyzni majut buty wybory do oblasty i oseli. Tomu, szczo poperedni wybory buly neuznani centraleju, teperiszni keriwnyky serdiatsia i chotiat dopniaty toho, szczob dokazaty, szczo wony majut bilszist. W cej czas im „Slowo" mohlo poszkodyty i tomu wony pryczepylysia do redakcii za odnu stattiu. Do reczi, do chyby jaka trapylasia pry drukowi. Zamist „huczni menifestacii" bulo nabrano „sztuczni". Cilkom dribna sprawa, ale dla nych kozna zaczipka dobra.

— Ja czuw wid osib z uprawy oseli, szczo w tomu czysli „Slowa" buly napysani obwynuwaczennia u faszyzmi?...

— Ce neprawda. Te czyslo meni poszczastylo kupyty za 50 marok. Os te czyslo—czytajte!

— Wy znajete, — prodowzuwaw mij spiwbesidnyk, — u Regensburzi switiat dwi zirky. Ce dwi kulturni ustanowy, jaki robliat misto dorohym dla ciloi naszoi emihracii.

Odnoju zirkoju je czasopys „Slowo", jakyj wybywsia na czilne misce miz inszymy czasopysamy, zdobuwszy sobi welyku hromadu czytacziw. Czym dali wid Regensburga, tym zwuk joho je kraszczyj, a popularnist bilsza. Druhoju zirkoju je **Ukrainskyj Techniczno-Hospodarskyj Instytut** — nasza politechnika na emihracii. Kudy ne prydesz, to wsiudy znajdete joho delehatury, profesoriw czy studentiw, jaki studijujut pozaoczno. W kancelarii UTHI je oholoszennia pro poczatok litnioho semestru wid 10-ho kwitnia b. r. na wsich trioch fakultetach: ahronomicznomu, ekonomicznomu ta inzenernomu, a w Müncheni na weterynarnomu.

Studenty, jaki buly zapysani wze na zymowomu semestri, skladaly imatrykulaciju-prysiahu rektorowi, obiciajuczy szczo budut dobre powodytsia i wczytysia na koryst naszoho narodu ta szczo budut boronyty szkolu pered wsiakymy napadamy z boku, jakych ne brakuje. Cia wysoka szkola znachodytsia na ostrowi Dunaju, w prekrasnomu palaci z istorycznoju zaleju - ta starowynnymy kartynamy. „Nasza Sicz na Chortyci", kazut studenty. Tam widbuwajutsia uroczysti akty, je wykladowi zali ta internaty dla studentiw.

Koly b „Slowo" zamowklo, a UTHI pereichaw do inszoho mist, todi Regensburg obernuwsia by u zwyczajnyj tabir DP, jak i reszta 400 taboriw. Poky ci dwi zirky switiat, doty bude isnuwaty ukrainskyj Regensburg.

Tak u druznij rozmowi mynuly ponad dwi hodyny.

Wjizdymo wze do Münchenu. Tut nas czekaje nespodiwanka — M. P.! Wona otoczyla potiah i perewodyt kontrolu dokumentiw. My spokijno pokazaly wykazky z palciamy i projszly kordon. Natomist podorozujuczi „szczuri" powernulysia nazad do wahoniw abo poziazyly na druhyj bik potiahu i wyczikujut, szczo bude. A moze buty zle.

Jakym Zubczenko.

Nasz Welykden

Werba, tak prekrasno ospiwana w narodnij tworczosti ta w powistiach Neczuja-Lewyckoho.

Ne odyn z nas widczuw na lyciach poruch szczyrych sliz u Welykyj czetwer na Strastiach Chrystowych. I letyt duszeju koznyj z obrazom Stradnyka-Spasytela na ridni zemli rozterzanoho kraju, i baczyt w ujawi spaleni sela, zrujnowani cerkwy, i klycze bratiw ta sester, szczo rozbrelys po switu szukaty ludianosty, woli ta prawdy . . .

Jak bulo kolys na batkiwszczyni, nesut naszi dorohi wyhnanci palajuczi swiczi do swoich chat i palat na steli chresty, jak kolys palylysotni tomu rokiw-pradidy j didy.

A na switanku, koly na schodi blysne persze prominnia, u Welykyj den Swiatoho Woskresinnia idut ludy w usi kinci z oswiaczenymy paskamy i z szczastjam na ustach prorikajut: "Chrystos Woskres". I brenyt newhasyma wira w cych slowach. Ludy wirjat, szczo kinec newoli, nasylstwu ta torturam pryjdut. Rozpjatyj narod woskresne. Duch Woskresloho Spasytela zbere rozkydanych po switu syniw i doczok Ukrainy do ridnoi chaty, i wsi szczyro skazut: "Chrystos Woskres". **Snizynskyj**

Dochowni wprawy hreko-katolyckych wirnych

W dniach wid Io-do 14 kwitnia widbulysia duchowni wprawy dla hreko-katolyckych wirnych. Harni ta prystupni nauky wyholoszuwaw **o. prof. E. Maceluch** z Augsburga. Na zakinczennia rekolekcij widbulasia sw. Spowid, do jakoi prystupylo bilsze 700 wirnych. Z widpowidnoju pidhotowkoju ta nastrojem stricza jut otze taborowyky Strasnyj Tyzden. Myne swiata Welyka Piatnycia i pered namy Switle Woskresennia, switla chwylyna u zytti chrystijanyna. Woskresennia-ce symwol syly ta pobidy, ce takoz symwol swobody ta nowoho zyttia. Z nahody toho welykoho swiata spownennia najkraszczych bazan zbolilym na czuzyni sierciam wsim wirnym obydwoch wiroispodan skladaje — **Hreko-katolycke duszpastyrstwo Taboru UNRRA w Schweinfurti.**

Porjadok boho sluzen w hrekokat cerkwi

Welyka Piatnycia: rankom 8 Carski Czasy pisla poludnia 14(2) Weczirnia, zalozennia Bozoho Hrobu (do Io uweczeri adoracija Najswiatiszych Tajn pered Bozym Hrobom.

Welyka Subota; 8 ranku. Sluzba Boza Wasylija Welykoho (do Io uweczeri adoracija Najsw. Taji).

Nedila Paschy: 6 ranku-Woskresna Utrenia 7 " " Soborna spiwana Sluzba Boza pisla S P swiaczennia pasok; 14 po obidi Weczirnia.

Switlyj Ponedilok: 9 czytana Sluzba Boza, 10 Spiwana Sluzba Boza, 16 Weczirnia.

Switlyj Wiwtorok jak u Switlyj Ponedilok.

Chrystos Woskres!

Prawlinnia Prawoslawnoi Ukrainskoi Parafii witaje usich meszkanciw naszoho taboru z radisnym swiatom Woskresinnia Chrystowoho.

Chto z nas, brattia, ne czekaw z newymownym chwyluwanniam cjoho Welykoho Swiatoho Dnia? Chto z nas, dozdawszy do cioho Dnia, ne perezyw iszcze nowych i swiatych wrazin?

U cej den usi chrystyjanski swiatyni perepowneni wirnymy.

Wirni spiwajut hymn Wokreslij Istyni.

Wony radijut peremohoju zyttia nad smertiu, peremohoju Dobra nad Zlom. Wony welyczajut Woskresszoho Spasytela Switu — Chrysta. A po prawoslawnych swiatyniach na prywitannia swiaszczeno-sluzyteliw: Chrystos Woskres! — wsi wirni, nemow odnymy ustamy, radisno widpowidajut: — Woistynu Wokres!

Z bezmeznoi dali wikiw i do nas siaje nikoly nezhasajucze switlo — Woskresszoho Hospoda. I jak ze z my budemo szczaslywi, koly bodaj po odnomu prominczyku wid cioho Switla dosiahne takoz najdalszych i temnych zakutyn koznoho sercia i oswityt ta zahrije joho.

Nechajze Woskreslyj Chrystos, zahriwszy swoim wicznym switlom naszi sercia, ulehczyt ich ta wselyt w nych szczyru i ne lycemirnu lubow do Boha, blyznioho i naszoi mnohostradalnoi Batkiwszczyny-Ukrainy, wokresennia jakoi my tak hariacze czekajemo.

Bohosluzennia w prawoslawnij cerkwi

Prawoslawni Bohosluzennnia w Schweinfurti

Welykyj Czetwer

Strasti Hospodni — hod. 6 uweczeri

Welyka Piatnycia

Wynesennia Plaszczanyci — hod. 2 (14)

Strasna Subota

Rannia widprawa z obnesenniam Plaszczanyci dowkruhy cerkwy hod. 4 ranku.

Liturhija — hod. 9 ranku

Dijannia — hod. 9 (21) uweczeri

Polunosznycia — hod. 11,30 (23,30)

Woskresennia Chrystowe. Welykden

Paschalna Zautrenia — 12 (0) noczi

i bezposerednio po nij Welykodnia

Liturhija ta oswiaczennia pasok

Welyka Weczirnia — 4 po obidi

Switlyj Ponedilok

Rannia — hod. 9 ranku

Liturhija — hod. 10 ranku

Weczirnia — hod. 4 (16)

Switlyj Wiwtorok

Sluzba Boza — w hod. 10.

Prawlinnia Prawoslawnoi Parafii

Witajemo "Ukrainski Wisti"!

Ukrainskyj tabir UNRRA w Nowomu Ulmi wid samoho poczatku swojei orhanizacii nalezyt do peredowych hromad w Bawarii. Dyscyplina, druznist, solidarnist i wysokyj riwen kulturno-hramadskoi praci wydwyhnuly ciu hrupu na czilne misce. Teper Nowyj Ulm pokazaw szcze odno cinne nadbannia: wid 19-ho czysla (widbywanyj dosi na cyklostyli) taborowj tyznewyk „Ukrainski Wisti" rozpoczaw wychodyty drukom. Chto znaje teperiszni wydawnyczo-techniczni umowy, w jakych dowodotsia praciuwaty bidnij nmihrantskij ukrainskij presi, toj znaje, skilky trudnoszcziw musila perebor oty redakcija i administracija ulmskoho czasopysu, szczob zajniaty nalezne jomu misce porucz „Slowa", „Nedili", „Naszoho Zyttia", „Ostannich Nowyn" i „Luny" (nazywajuczy ich po czerzi wypusku drukom). Witajemo „Ukrainski Wisti" w jedynomu fronti nowoi ukrainskoi presy ta bazajemo staty odnym z najposzyreniszych organiw po naszych hromodach. Budemo dbaty zi swoho boku za te, szczob czytaczam „Nedili" dostawlaty na czas takoz potribnu kilkist bratnioho nowoulmskoho czasopysu.

Chrystyjanstwo i materializm

ho slowa, bo wona maje ne dodatnie, a widjemne widnoszennia do nei. Chrystijanstwo-relihija kaze: „luby blyznioho, jak samoho sebe", a nowitnia nauka na pidstawi naukowych doslidiw Darwina j jho poslidnykiw twerdyt, szczo zyttia je borotboju za isnuwannia, w jakyj sylni pozyrajut slabych. Sprobujte najty kompromis miz tymy dwoma bihunamy pohladiw. I nawpaky same nauka, technika jak nichto zbahatyla materijalizm z usima joho zachlywymy naslidkamy. Nauka swoim chybnym postupowanniam lysze dopomahaje relihii zapereczuwaty ii. Otze ne nauka maje ocinyty wartist chrystyjanstwa, a nawpaky chrystyjanstwo moze prawylno ocinyty zdibnist nauky sluzyty ludiam, bo na zapytannia ludej: jak kraszcze zyty, szczob ne zawazaty odyn odnomu, moze widpowisty prosto, wluczno, odwerto i bezposeredno tilky relihija, a ne nauka. Otze ne w netonti, ne w binomi Newtona, a na anatomicznomu stoli wyriszujetsia nasza dola. Nauka, jak czuzynec ne rozumije naszych poklykan i ne pikluje tsia nymy, wona niby stawyt swoteju metoju szczastia ludej, do jakoho nauka swoim postupom niby wede ludej, staje siohodni wid nas dalsze niz wczora. Zdajetsia, use my majemo: szwydko peresuwajemos, majemo najudoskonalniszu medycynu, a szczastia zodnoho. Zywemo my mensze niz naszi didy, chworijemo bilsze, swarymos czastisze i nerwujemos — nerwujemos tak, szczo wze wid toho nerwuwannia, jak wyslowlujutsia bilszist „zyty ne chocze tsia". Czomu suczasna statystyka promowlaje pro neczuwanyj rist samohubstw? Wtratyly my zawdiaky bezkontrolnym, bezladnym znanniam i wiru w nadiju — lysze prykydajems, szczo sprawdi wirymo. a szczastia wse z ne prydbaly. Dechto kaze, szczo blahist chrystyjansuwa zowsim ne dowedena. Duze dobre — my wze dowely „blahist" antychrystyjanstwa, perekonalysia w niomu. Otze, powtoriuju, szczo spereczatysia mozna pro te, jaka partija kraszcza, abo jakyj pysmennyk wyznaczniszyj, ale spereczatysia pro chrystyjanstwo i joho pohlady na reczi mozut tilky, ne rozumijuczy joho. Nedarma kazut, szczo koly choczesz perekonatysia de w czomu i jak pomylajutsia ludy, pidy tudy, de wony dyskutujut. **Osa.**

Ostanni wisti

W mynulu subotu w Rumunii zaaresztuwaly 8 czleniw buwszoho urjadu generala Antonescu. Ich postawlat 25-ho kwitnia pered narodnij trybunal. — Na misce rosijskoho marszala Zukowa, szczo zajme post zastupnyka sowietskoho ministra wijskowych spraw, holownokomanduwaczem sowietskych okupacijnych wijsk w Nimeczczyni pryznaczyly joho doteperisznioho szefa sztabu, gererala Wasilija Sokolowskoho, szczo w odnij promowi wysoko wyslowywsia pro nimecku duchowu kulturu — Persza hrupa polskych wojakiw z armii generala Andersa plywe z Neapolu, wertajuczy do Polszczi, do prystani w Gdansku. 5000 inszych polakiw czekajut na widjizd w taborach bila Neapolu — Z nahody amerykanskoho dnia armii widbulysia w usich mistach Nimeczczyny, de perebuwajut garnizony amerykanskych zaloh, wijskowi uroczystosi. W Berlini zastupnyk zonalnoho gubernatora general Lucius D. Clay pryjniaw paradu wijsk — Dwa miliony dbajlywo wybranych emigrantiw z Itali, Holandji, Szwajcarii ta inszych krain pryjme protiahom desiatioch rokiw Francija-zajawyw viceminisr narodnioho zdorowja Pierre Pflimlin — Japonskyj urjad domahajetsia, szczob trjoch bratiw imperetora Hirohito ta 12 inszych kniaziw nehajno zalyszyly parlament — Francuzka policija aresztuwala Magdu Fontagnes, szczo pered wijnoju bula pryjatelkoju Mussolini. Ii obwynuczujut w szpionazi — 10 000 koreanciw, holowno komunistiw demonstruwaly proty japonskoho premjerministra baront Shidehara pered joho rezydencijeju — Moskowska "Krasnaja Zwiezda" pysze: "Denacifikacijna prohrama w zachidnych zonach Nimeczczyny jde lenywo. Nacisty wykorystowujut taku systuciju. W Hamburzi praciuje sylna hrupa nimeckych finasystiw pid prowodom Züchnera, szczo joho pr'zwyszcze stoit na lysti wojennych zloczynciw. Takoz Alfred Hugenberg, szczo dopomih Hitlerowi dijty do wlady, znajszow prytulok w brytijskij zoni. Moze buty razzia za pidpolnym ruchom w amerykanskij zoni buty zorganizowana duze dobre, wse z taky cilist problemy lyszajetsia nerozwjazana — W Eiskellern nad Majnom amerykanci znajszly wisim tonn nimeckych wijskowych dokumentiw, szczo je personalnymy aktamy wojakiw 30 dywizij. Miz nymy je dokumenty nimeckych wijskowych sudiw, z jakych wychodyt, szczo nimeckych wojakiw na prykaz Gestapo sudyly na smert za dezertyrstwo i "polityczni zloczyny". Rodynam zajawlaly, szczo wony zahynuly — Mistriss Roosevelt peredala 12 pwitnia, w perszi rokowyny smerty prezydenta Roosevelta, dim Rooseveltiw, jak nacjonalnyj pamiatnyk, amerykanskomu narodowi. New York poszanuwaw pamiat prezydenta chwylynoju mowczanky. Rosijska presa poszanuwala pamiat "borcia za rosijsko-amerykansku pryjazn" okremymy stattiamy — 360 nimeckych zurnalistow oobjednuje "Sojuz nimeckoi presy", szczo powstaw w Berlini. Nimecki redaktory ta wydawci brytijskoi zony maly swij zjizd w Hannoveri. Na zjizd prybuly predstawnyky brytijskoi wlady — Herbert Hoover widletiw z Awstrii do Hrecii — Posly anhlijskoho parlamentu domahalysia znesennia zaborony brytijskym wojakam adruzuwatysia z nimkeniamy.

Spiwrobitnykam i Znajomym bazaju szczaslywych Welykodnych Swiat.

Dr. S. Komlik

✝

W ponedilok 15-ho kwitnia zhynuw trahiczno, wykonujuczy sluzbu dla dobra zahalu

B. P. MYCHAJLO HUSAK

z Pisoczna na Stryjszczyni, nar. 1909 roku. Pochorony widbulysia pry uczasti organizacij ta masy hromadjanstwa w seredu na Schweinfurtskomu cwyntari. Nechaj czuza zemla bude Jomu perom!

Do hlybyny zworuszeni nespodiwanoju vistkoju pro smert naszoho spiwrobitnyka z likarni UNRRA w Schweinfurti,

b. p. prof. Dmytra Arefiiwa,

na cij dorozi skladajemo wyslowy serdecznoho spiwczuttia wp. Panstwu Arefiiwij i Kaliszewyczam i cilij rodyni.

Imja Pokijnoho zalyszytsia nazawzdy nezatertymu naszij pamjati.

Dr O. Tymoczko, Dr. I. Makarewycz.

Dnia 14-ho kwitnia 1946 zakinczyw neadijno swoje spytalske zyttia meszkanec naszoho taboru Dmytro Arefiiw. Narodzenyj na Charkiwszczyni 1887-ho roku, po fachu uczytel, pokynuw ridni zemli szcze 1919-ho roku, skytajuczys po Polszczi, a pizniszе, pisla rozwalu Nimeczczyny po Nimeczczyni. Zatiazna sercewa neduha ne dozwolyla jomu braty uczast w hromadskim zytti. Zate maw odnu neocinenu i ridku teper prykmetu: lubow ludej i ludske towarystwo. Buw czlenom-osnownykom klubu „Rozwaha", de buw lublenyj za swoju kulturnu i zriwnowazenu powedinku. **W. J. P.**

Rozszuky

Mykola Osowskyj, Schweinfurt (blok II/85) szukaje **Prawdiuka Ihorja,** Sikorskoho Jurka ta Syniuka Mykolu — **Borys Zelynskyj** iz Schweinfurtu szukaje **Churtakiw Iwana i Raisu,** szczo ostannio buly w Krynyoi (weresen 1944) — **Iwan Korolech** z Dorf Marksbill, Kirchstraße 4. Kreis Hanau szukaje ridnych i znajomych — **Borys Strilkowskyj** rozszukuje za synom Ihorem ta bratom.

Ridni, Zemlakam, Druziam, Spiwpraciwnykam ta Znajomym — najszczyriszi pobazannia z nahody Chrystowoho Woskresennia szle Iwan Leszczyszyn — Schweinfurt, tabir UNRRA.

Widpowidi redakcii

Czytaczi, szczo cikawylysia litnim czasom: W cilij amerykanskij zoni Nimeczczyny w Bremeni j Berlini wnoczi z 13 na 14 kwitnia o hod. 02 00 nad rankom peresunuly hodynnyky na I hodynu wpered. Czerez ce teperisznij nimeckyj litnij czas na dwi hodyny wyperedzuje normalnyj czas obserwatorii w Greenwich (czytajte Grynicz).

Awtoram lystiw w sprawi drukarok: ani ostannimy czasamy, ani dawnisze redakcija „Nedili" ne perewodyla nijakych zbirok pozertw na drukarski maszynky. Posluhowujemosia wlasnymy drukarkamy naszych spiwrobitnykiw. Pro jakus zbirku na biurowi maszynky niczoho ne znajemo, a w sprawi hroszej, zakoladowanych, jak pyszete, na drukarky dla gimnazii radymo zwertatysia bezposeredno do dyrekcii tijei szkoly.

Wystup szachmajstra Selezniowa w Aschaffenburzi

Jak susidski sportowci pryjmaly naszu "Zorju"

W subotu 13 kwitnia hurtok Schweinfurtskych szachistiw maw towarysku szachowu stricz u z lubymciamy tijei hry w tabori Aschaffenburga. Wyhraly hospodari (mecz widbuwawsia na 6 szachiwnyciach) z newelykoju perewahoju 3½ : 2½. Pry tij nahodi nasz majster **A. Seleznjow** daw w nedilu seans **odnorazowoi hry na 27 szachiwnyciach z wyslidom: 22 wyhranych, 2 prohrani i 3 zremisowani partii.** W ponedilok majster proczytaw lekciju pro teoriju hry w szachy i daw seans na slipo, hrajuczy na 4 szachiwnyciach z wyslidom 1:3 w joho koryst. Na wystupach szachmajstra bulo bahato miscewoi publyky, zacikawlenoi hroju i osoboju mystcia.

*

Szachowa zustricz w Aschaffenburzi widbulasia w ramach sportowoi hostyny naszoho towarystwa „Zorja", zaproszenoho do Aschaffenburga towarystwom Sicz pid holowuwannia inz. Herasymowycza. Naszi sportowci wyichaly do Aschaffenbura awtobusom UNRRA. Pryjniattia, szczo ich tam strinulo bulo nazahal cholodne, malo sportowe. Wsi zmahannia (widbywanka, stolowa sytkiwka, kopanyj miacz) zaczynalysia z opiznenniam, pry czomu Schweinfurtciam dowodylosia czekaty na hospodariw. Zmahannia w kopanyj miacz zakinczylysia zirwanniam meczu. Zmahuny rozstalysia — pid swyst newychowanoi miscewoi publyky-w nepryjemnomu nastroi.

Korotko: pisla wizyty w hostynnomu Augsburzi poizdka „Zorji" do Aschaffenburzkych susidiw, jaki szcze j je dla nas oblastju, ce odno welyke rozczaruwannia. Mabut „Sicz" szcze ne dorosla do toho, szczob pryjmaty zamiscewych hostej.

Czysta soroczka bez obowjazkowych cyharok

Korespondentka "Nedili" widwidala naszu nowu taborowu pralniu

Pywnycia 5-ho bloku zowniszno niczym ne riznytsia wid inszych pywnyc. Ta koly jty uzdowz korydoru, wucho lowyt tam jakes hudinnia i dzwinkyj diwoczyj spiw, a nis — specyficznu teplotu mylnych wypariw. Otze, wsi oznaky cilkom poriadnoi pralni: paruje bilyzna, hude elektryczna suszylna maszyna, spiwajut, prasujuczy, diwczata.

I, dijsno, taborowa pralnia je instytucijeju cilkom poriadnoho tonu. Finansowi sprawy tut zalahodzeni po typu taborowych majsteren. Prymiszczennia pralni skladajetsia z 3-och kimnat: 1) pralnyj cech, 2) suszarka, 3) kimnata, de prasujut bilyznu ta wydajut i pryjmajut ii.

Zawiduwacz pralneju. p. Iskryckyj podaje dokladni widomosty pro istoriju organizacii i suczasni umowy roboty pralni.

Pytannia stworennia pralni, jak odnoi z najneobchidniszych sanitarno-higienicznych instytucij, powstalo czy ne z perszych dniw isnuwannia taboru. Z oseny dowho tiahlasia sprawa zamunuwannia kotliw ta, czy ne szcze wazcza sprawa oczyszczennia kotliw wid irzi. Az po Rizdwi, nareszti, za sprawu uruchomlennia pralni wzialasia p. Zinczenko. Zaproszenyj oczolyty instytuciju, p. Iskryckyj pisla newdaloi sproby zakupyty potribne ustatkuwannia u nimciw sklaw lystu neobohidnych reczej (szczitok, fartuchiw, toszczo) do UNRRA, zwidky i oderzaly cej minimum. Odnoczasno, keriwnyk z p. inzenerom Zajacem wzialysia wyszukuwaty chocz deszczo w samomu tabori, i, dijsno, dejaku dopomohu daly taborowi majsterni. Z 20-ho bereznia nareszti poczalasia bilsz-mensz uze narmalna robota pralni, chocz naleznoho prymiszczennia tak taky j dosi nemaje; wydawannia czystoi i pryjmannia brudnoi bilyzny widbuwajetsia w odnij kimnati, szczo supereczyt sanitarno-higienicznym wymoham.

Krim, zawiduwacza pralnia maje takyj sklad praciwnykiw: zawiduwaczka pralnoho cechu — p. Sakowycz, szczo maje w swojemu rozporiadzenni 6-och diwczat — pralnyc (wony z i prasuwalnyci); czerez widsutnist motorowoi wywariuwalnoi naszyny, 3-oje chlopciw praciuje na krutilnoi wypariuwalnoi dizky. Suszarkoju zawiduje p. Czawa. Wydaje i pryjmaje bilyznu — pani Iskrycka.

Na siohodni pralnia, czerez nedowerszenist ustatkuwannia na raz moze pryjniaty tilky 200 sztuk bilyzny. Tomu mozlywym je obsluhowannia lysze samotnich czolowikiw, inodi szcze — rodyn, de wsi praciujut. Dla dalszoho rozhortannia roboty potribno szcze ne malo: chocz by szcze odyn stil (bo je tilky 1, na jakomu w pralnomu cechu czystiat namylenu bilyznu szczitkamy, a potim, pereniszy toj ze stil do inszoi kimnaty, na niomu prasujut)

Za 3 tyzni isnuwannia pralni perepuszczeno wze 596 sztuk bilyzny i zarobyly 183,80 marok. Krim toho wypraly 100 sztuk dla UNRRA specijalnoho oddilu. (W.)

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt,

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 28-ho kwitnia 1946 Nr. 19

Szczo dast Paryska Konferencija?

Pesymizm w Washingtoni i Londoni

W czetwer 25-ho kwitnia poczalasia w Paryzi Konferencija ministriw zakordonnych spraw, szczo ii zawdanniam je zakluczyty myrowi umowy z buwszymy wasalnymy derzawamy Nimeczczyny. Szcze zadowho do widkryttia roboty konferencii oficijna presa Anglii, USA ta Rosii poczala pidhotowluwaty hromadsku dumku do ii mozlywych riszen. „Prawda" i oficijnyj komentator moskowskoho radija wwazajut, szczo Anglo-Amerykanci budut namahatysia na konferencii balkanskym krainam i osoblywo Italii nakynuty taki myrowi umowy, szczob ci derzawy na bahato rokiw wtratyly ekonomicznu nezaleznist i zachidni demokratii z dowhoterminowymy pozykamy mohly nawjazaty im bazani polityczni pohlady. „Times" (czytajte: Tajms) i „Daily News" (Dejli Niuz) zi swoho boku zaznaczajut, szczo SSSR ne czekajuczy na myrowu konferenciju, uwijszow w druzni wzajemyny z Madiarszczynoju, Rumunijeju i osoblywo Bolharijeju i nawjazaw im (proty wsich zasad demokratii) komunistyczni urjady, a i teper zrobyt wse, szczob ne dozwolyty poszyryty zachidnij wplyw na Balkany. „Times" z sumom kaze, szczo „miliony zertw polahly w tij wijni za wysoki idealy demokratyzmu i swobody, a koly wijna skinczylasia, todi derzawy, szczo my ich zwilnialy wid faszyzmu, pidpaly pid — chto zna — moze szcze bilszyj rezym teroru i dyktatury."

Charczowa kriza, jaka dowho prytiahala do sebe uwahu wsioho switu znaczno polekszala — pisla anhlijskoho powidomlennia — szczo Anglija nehajno daje 200 000 ton pszenyci dla Ewropy ta Indii. Cej krok spryczynylo zobowjazannia USA ta Kanady widdaty ciu kilkist Anglii w lypni-weresni pisla nowoho wrozaju.

Nürnberzkyj trybunal sluchaje terpelywo...

Protiahom ostannich trioch tyzniw, holownoobwynuwaczeni na niurnberskomu procesi Göring, von Ribbentrop i Keitel skladaly szyroki zajawy na swoju oboronu.

Göring howoryw, oboroniajuczy sebe, dwa dni. Win poczaw wlasnoju wersijeju istorii nacjonalsocijalistycznoho ruchu i mynuloi switowoi wijny. Oboronci inszych pidsudnych i predstawnyky prokuratury sojuznych welykoderzaw zawdawaly jomu bahato zapytan. Göring buw prynewolenyj pryznatysia do bahatioch zakydiw obwynuwaczennia. W sprawi nimeckoho letunstwa Göring zajawyw: "Ja ne buduwaw czotyrymotorowych bombowoziw ne tomu, szczob pobojuwatysia osudu switu, naczebto ja hotowyw napasnyj plan, lysze tomu, szczo my ne maly dobroho czotyrymotornoho modela i aluminiju. Ja mrijaw pro takyj bombowoz, jakym by my mohly nalitaty na Ameryku". Pro wijnu z Rosijeju Göring zajawyw: "Pizno woseny 1940-ho roku Hitler zradyw meni upersze, szczo win zadumuje wystupyty proty Rosii. Ja buw proty wijny z Rosijeju, i to ne z pryczyn, jaki b wyplywaly z miznarodnioho prawa, lysze wykluczno z wijskowych ohladiw." Göring pryznawsia, szczo nimci wynyszczyly Rosiju, ale pojasnyw ichnie prawo na taku polityku neisnuwanniam w Rosii pryvatnoi wlasnosty,

Na zapyt amerykanskoho prokuratora Roberta Jacksona (czytajte: Dzeksona) Göring widpowiw, szczo zabyttia Hitlera ne dowelo do skoroczennia wijny, tomu szczo win, Göring, jak nastupnyk Hitlera prodowzuwaw by wijnu nawit u bezwyhladnomu polozenni. Pid natyskom zapytiw brytijskoi prokuratury, Göring pryznawsia, szczo w sprawi widnoszennia nimeckych okupacijnych wijsk u pidbytych krainach, win zrobyw Mussolini taku zajawu: "Chudobu i wsi charczi treba zabyraty, szczob naselennia ne malo zabezpeczennia izoju. Czolowikiw i zinok wyslaty do taboriw praci, ditej do ditoczych taboriw. Koly b dijalysia akty sabotazu, zinok i czolowikiw aresztowuwaty okremo. Zinkam zajawlaty, szczo ichnich czolowikiw rozstrilajut, jakszczo wony ne wydadut miscewych czleniw rewolucijnoho ruchu. Wojaky nerado wykonujut taki doruczennia. Tomu my wysylajemo partijciw, jaki wykonujut ci zawdannia bahato kraszcze i suworiszcze.

Cikawe stanowyszcze zajniaw buwszyj nimeckyj minister zakordonnych spraw **von Ribbentrop**, jakyj na poczatku zajawyw, szczoprawda, hotownist nesty widpowidalnist za wse szczo stalosia w joho ministerstwi zakordonnych spraw, ale na poodynoki zapyty pro fakty, widpowidaw: "Ja niczoho pro ce ne znaw, ja sobi niczoho ne pryhaduju abo: ja dijaw na doruczennia moho Führera."

DO WSICH NASZYCH TABOROWYKIW.

Siohodni, koly widjichaw p. Darcy-oficer postaczannia, Wy napewno widczuly brak welykoho pryjatela. Pobut miz Wamy i spiwpracia budut dla nioho nadowho pryjemnym spomynom.

Choczu Was zapewnyty, szczo dokladatymu usich zusyll, szczob po zmozi jaknajkraczcze prowadyty sprawy, jaki zalyszyw p. Darcy i zakinczyty te czoho win ne zakinczyw. Pokladajuczys na Waszu spiwpraciu, ja pewen uspichu.

Simon F. Johnson
Oficer Postaczannia,
UNRRA Widdil 196.

Polaky ne bazajut wertaty do Polszczi

Amerykanskyj szczodennyk „The Stars and Stripes", pysze w czysli 103: Urjadowci zajawyly, szczo wesnianyj plan Amerykanskoi Wijskowoi Wlady, namowyty polskych DP powernutysia do Polszczi daw u wyslidi rozczaruwannia. Za perszych 11 dniw lysze 6430 polakiw zholosylysia na repatrijaciju j wyichaly, ne zwazajuczy na te, szczo udohidnennia peredbaczuwaly transporty po 7200 osib na odyn den.

W taborach DP okupowanoi Nimeczczyny perebuwajut szcze zahalom 165 000 polakiw.

Bilszist iz nych riszucze widmowylasia powertaty do batkiwszczyny bo wony majut swoi zasterezennia do toho, szczo wony nazywajut rosijskym panuwanniam nad ichnioju krainoju.

Urjadowci wijskowoi wlady namahajutsia wyporozniaty tabory polskych DP, majuczy nadiju, szczo wdastsia ich zamknuty pryblyzno w serpni. Ne zwazajuczy na postijni uspichy, sumniwajutsia, czy znaczniszа kilkist polakiw pohodytsia na poworot do kraju. Zhidno z rozporjadzenniam wijskowoi wlady polakiw ne widsylatymut bez ichnioi zhody."

Monarchisty pry wladi w Hrecii

Perszi sproby stworyty w Hrecii koalicijnyj stycznoi partii. Narodni liberaly i reformisty du z kabinetu holownych prowidnykiw serednioho bloku, Sofokla Venizelosa, Georga Papandreu i Panayotisa Canellopoulusa, newdowolenych politykoju urjadu, widijszow takoz bezpartijnyj minister Poulitzas. Doteperisznij minister zakordonnych spraw Konstantin Tsaldaris, holowa monarchistycznoi narodnioi partii, stworyw nowyj kabinet, szczo do nioho uwijszly majze sami predstawnyky monarchistycznoi partii. Naroni liberaly i reformisty oderzaly po odnij ministerskij teci. Nowa hrecka rada ministriw peredala Radi ministriw zakordonnych spraw w Londoni memorijal w sprawi hreckych terytorijalnych domahan wid Bolharii ta Albanii. Tsaldaris zajawyw w interwju, szczo prybuttia do Hrecii korola bude oznaczaty uspokojennia. Zawdanniam Ameryky wderzaty osnowy sprawedlywosty, bo inaksze Ewropa pidlaze degeneracii czerez komunu abo dyktaturu prawych partij. Brytijskyj rezydent konserwatyst McMillan maw rozmowy z archyjepyskopom Damaskinosom i premierom Tsaldarisom. Brytijskyj minister Noel-Baker (czytajte: Bejker) maje wyichaty do Hrecii.

*

Jak widomo, amerykanci zdemontuwaly swoho czasu welyku Schweinfurtsku fabryku, szarykiw do komunikacijnych maszyn ta znacznu ii czastynu peredaly Sowietam na zaplatu wojennych wytrat. Demontacija widbulasia w ramach zahalnoi akcii likwidacii tych nimeckych promyslowych zawodiw, szczo ich usuwaly z terytorii Nimeczczyny dla poslablennia ii wojennoho potencijalu. Tymczasom Rosija perenesla Schweinfurtskyj zawod do... okupowanoi Tiuryngii. Tomu j ne dyno, szczo swit zapytuje: czy Rosija ne zmahaje teper do pokraszczannia stanu hospodarstwa w okupowanij neju czastyni Nimeczczyny kosztom pohirszuwannia hospodarskoho stanu tych nimeckych zemel, szczo perebuwajut pid okupacijeju Welykoi Brytanii i Spoluczenych Derzaw? J

Zachidna demokratija i Rosija

Dumky na marginesi ostannich francuzkych peremin

(Zakinczennia z poperednioho czysla „Nedili")

Sered ukrainskoi suspilnosty pid suczasnu poru bolszewyzm maje pryklonnykiw ne sered socijalistycznych ukrainskych robitnyczych mas, ale wykluczno sered patriotycznych intelihentnych szariw, syniw swiaszczennykiw, wyszczoho uriadnyctwa ta ideolohiw miszczanskoho nacjonalizmu (Stepan Rudnyckyj, Kyrylo Studynskyj, Filaret Kolessa, Barwinskyj, Krypiakewycz — w odnij Halyczyni) ludej, szczo z nijakym socijalizmom nikoly niczoho spilnoho ne maly, szczo wse buly tilky prawowirnymy katolypamy i ukrainskymy zowtoblakytnymy, jak wony sami kazaly, patriotamy.

Jawyszcze nepryrodne, ne normalne, a zarazom j hriznyj symptom toho idejnoho spustoszennia ta idejnoi duchowoi krizy, jaku perezywaje dribnoburzuazna nacjonalistyczna mentalnist suczasnoi miszczanskoi demokratii.

O. dr. Kusznir u Papy Pija XII

O. dr. Kusznir, prezydent Ukrainskoho Kanadijskoho Dopomohowoho Fondu, buw pryjniatyj papoju Pijem XII na awdijencii w Watykani z klybokym zrozuminniam ta prychylnistju. Papa daw batkiwske blahoslowenia peresliduwanij Ukrainskij Hreko-Katolyckij Cerkwi i wsim tym, szczo z molytwoju j samopozertwoju zmahajutsia za naszu swiatu i szlachetnu sprawu.

Socijal-demokraty ta swidome robitnyctwo protystawytsia skriz bolszewyzmowi, jakyj sered miszczanskych kruhiw szukaje sobi sojuznykiw. Sered socijalistiw ta robitnykiw rozwijalys raz na wse iluzii czy spodiwannia, szczo moskowskyj bolszewyzm moze maty szczos spilnoho z idejamy socijalizmu czy komunistycznoho ustroju.

Socijal-demokraty skwalifikuwaly wluczno stremlinnia ta tendencii stalinskoho bolszewyzmu, jak wwedennia derzawnoho newilnyctwa (Kautskyj), oczerknuwszy joho jak spadkojemcia moskowskoho zaharbnyckoho imperijalizmu, jakyj ni z demokratijeju, ni z socijalizmom czy komunizmom (jak idejamy suspilnoho postupu) — niczoho spilnoho ne maje i maty ne moze.

Wluczno zjasuwaw ce nedawno prowidnyk francuzkych socijalistiw Blum, jakyj skazaw: „francuzki socijalisty je francuzkymy patrijotamy ta internacjonalnymy socijalistamy; francuzki komunisty je francuzkymy szowinistamy ta rosijskymy patriotamy."

Francuzkyj szowinizm kazaw francuzkym komunistam zjednatys z francuzkymy szowinistycznymy katolyckymy kruhamy, szczob rosijski patrioty sered francuziw spid stiahu komunista Torre zmohly posluzyty ad maiorem gloriam bolszewyzmowi.

Prowidnyk nimeckych socijalistiw dr. Schumacher wyrazno wkazaw de kryjetsia dzerelo spiwpraci miszczanskoi demokratii z komunistamy: w idei rewanzu, w nenawysti, a cia nenawyst je zapereczenniam osnow demokratii, wiry w ii docilnist, w ii zdijsnennia. Miszczanska demokratija sumniwajetsia abo wze stratyla wiru w demokratiju j tomu szukaje deszewoho sojuznyka w bolszewyzmi.

Z ostrachom powtoryw dr. Schumacher klycz staroho Libknechta: Czy Ewropa maje formuwatys demokratyczno, czy po dyktatorsky. Istorija sojuzu staroi peredwojennoi Francii z caratom powtoriujetsia, siohodni Francija jednajetsia z bolszewyzmom.

Blum j Schumacher dopownyly stanowyszcze protybolszewyцke anhlijskoi partii praci, dawszy tomu stanowyszczu trywku ideolohicznu osnowu.

Ta czy ich ostroha pomoze?

Nimeckyj miszczanskyj czasopys „Die neue Zeitung" iz 8-ho kwitnia 1946 r. Nr. 28, obhoworiujuczy nowyj kurs francuzkoi polityky, pomistyw peredruk statti Roberta Jungksa z „Weltwoche" u Schwajcarii" pid nazwoju „Kriza praw ludyny", j ce moze j najwirnisze pidchoplennia problemy. Bo sprawdi, ludyna, czolowik — joho prawo na swobidne zyttia zahrozeni, i to zahrozeni marewom bolszewyzmu w Ewropi. Ewropa, kulturnyj swit nyni zahrozeni w osnowach; chrystijanstwo wsich wirospowidan-zahrozene, takoz moral, kultura. Swit stoit pered welykym kataklizmom. Zluka katolyka Bido z bolszewykom Torre, jaka kydaje Franciju, klasycznyj kraj ta ideolohia miszczanskoi demokratii, pid nohy Stalinowi ta moskowskomu bolszewyzmowi, — wse ce je hriznyj symptom katastrofy szczo na ruinach ewropejskoi demokratii, kultury ta humannosty — moze zakripyty panuwannia brutalnoi zorstokoi ta bezposzczadno rujnujuczoi syly moskowsko-azijskoho bolszewyzmu.

Czy zdajut sobi z cioho sprawu miszczanski demokraty, jaki dali poturajut bolszewyzmowi, w jakomu szukajut konjukturnoho sojuznyka dla swoich chwylewych uspichiw-pokaze nedaleke majbutnie.

Oleh Stawenko.

Sprawlennia pomylky

W poperedniomu czysli „Nedili" w statti „Zachidna demokratija i Rosija" w druhij kolonci, riadok 18 maje buty: **„— tyj na zachidniu demokratiju (Francii, Anglii, Ameryky) rosijskyj...".**

a ne jak pomylkowo perestawlenyj znyzu wirsz 23 (drukowowanyj 2 razy): „ti klyczi Wilsona i w naslidok cioho pryjszlo".

Ukrainske zyttia na czuzyni

Sekretarijat UNO widpowidaje ukrainciam na lysta z podiakoju dla pani Roosevelt

Ukrainskyj tabir UNRRA „Nowa Howerla" w Neumarkt i/Opf. u widpowid na lysta z podiakoju za oboronu interesiw DP., wyslanoho do pani Eleanory Roosevelt oderzaw czerez dyrektora miscewoi UNRRA wid sekretarijatu Objednanych Nacij w Londoni lysta z datoju 9. berezn'a 1946, z takym zmistom:

„Dorohyj Pane Fullar! — Diakuju Wam duze za Waszoho lysta do pani Roosevelt z dnia 14 lutoho 1946, szczo do nioho buw doluczenyj zworuszlywyj lyst ukrainskych DP-meszkanciw taboru „Nowa Howerla". Joho pereslaly siohodni dyplomatycznoju posztoju do pani Roosevelt i ja pewna, szczo wona wtiszytsia, koly diznajetsia jak wysoko ociniujut ii zachody w sprawi DP. — Wasza Mildred Cuddi — za Mr. Roosevelt.

Widhuk halycko-unijnoi sprawy w USA

Szczodennyk „Svoboda" podaje zmist stattej amerykanskych hazet na temu nasylstwa Sowietiw nad Hreko-Katolyckoju Cerkwoju w Halyczyni. W Rymi informuwaw amerykanskych korespondentiw pro ce nasylstwo o. Iosafat Labaj, jakyj m. i. skazaw: „Sowjety w podibnyj sposib widirwaly wze Prawoslawnu Cerkwu w baltijskych derzawach i w Polszczi wid zwjazku z wselennym patrijarchom w Konstantynopoli j pidczynyly ii moskowskomu patrijarchowi. W Londoni zaprotestuwala proty widirwannia Hreko-Katolyckoi Cerkwy wid Rymu Schidno-Polska Regionalna Asocijacija. W tomu apeli kazut, szczo piddalys Moskwi 42 hreko-katolycki swiaszczenyky, a 2600 swiaszczenykiw szcze dali czyniat opir. Amerykanskyj szczodennyk „New York Times" podaje szcze j wyjasnennia tijei sprawy z boku amerykanskoho hreko-katolyckoho jepyskopa pomicznyka Amwroza Senyszyna, rektora Ukrainskoho Katolyckoho Semynara w Stamfordi.

Referat o dr. Skrutenia.

„Chrystyjanskyj Szlach" powidomlaje, szczo dnia 26-ho berezn'a c. r. widbuwsia u Miunchen-Pasingu dekanalnyj soborczyk duchowenstwa hreko-katolyckoho miunchenskoho dekanatu pid prowodom o. dekana prof. d-ra Wolodymyra Malanczuka Cz. S. Izbawytela. Zwidomlennia pro duszpastyrstwo peredaw duzpastyr chworych o. paroch N. Dubyckyj.

Pisla obidowoi pererwy wyholosyw widomyj nasz uczenyj o. prof. d-r. J. Skruten CzSWW referat na temu: „Unijni zmahannia w Ukraini". Referat buw podudowanyj na zalozenni, szczo Ukrainska Cerkwa wid samych poczatkiw swoho isnuwannia bula w jednosti z katolyckoju Cerkwoju ta szczo cili stolittia chorobro wyderzala pid praporom Wselenskoi Cerkwy. Rewelacijni dokazy z nowych znachidok w archiwach za kordonom lyly w serce prysutnioho duchowenstwa prawdywu radist, szczo wono sprawdi je spadkojemcem bezmeznoho skarbu sw. Wolodymyrowoi wiry, cebto wiry Wselenskoi Cerkwy.

Dyskretna zamitka o. prelegenta, szczo win howoryt tilky pro ukrainsku Cerkwu, bula duze na misci, bo dala tym samym widpowidne naswitlennia na ideju rosijskoi Cerkwy, prybyranu „ad libitum" u widpowidnyj nacjonalnyj plaszczyk, zalezno wid toho, sered jakych obstawyn, czy pak w jakim narodi wona starajetsia poszyriuwaty swoi wplywy ta zakripluwaty swoi pozycii. A wse z taky prelegent, z pohladu na relihijni rozdory wzahali, robyt duze welyku riznyciu, zresztoju wpowni uzasadnenu, w poriwnianni Zachodu zi Schodom. Boz komu newidoma, szczo tak nazwemo, „hlyboka propast", jaku stanowlat fundamentalno — t specijalno — dohmatyczni riznyci pomiz naukoju katolyckoi Cerkwy ta protestantyzmom, todi koly nazjednanij Cerkwi na Schodi brakuje tilky dribka dobroi woli, tilky rewizii istorii swojei cerkownoi dawnyny, szczob prywernuty taku wsim bazanu jadnist Chrystowoi Cerkwy.

Z postanow Soboru Jepyskopiw

Sobor Jepyskopiw Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy, wyslowywszy braterske, szczyroserdeczne spiwczuttia ukrainciam hreko-katolykam w sprawi nasylstwa Moskwy w Halyczyni, zajawyw m. i. take:

Pisla dopowidi pro katolycku akciju sered prawoslawnych-Sw. Sobor Jepyskopiw iz radistju stwerdyw, szczo Jepyskopat, Duchowenstwo i Wirni UAPC zalyszajutsia nadali wirnymy ta widdanymy synamy swojei Materi-Cerkwy za prykladom swoich didiw i pradidiw u pownij swidomosti, szczo Ridna Prawoslawna

Cerkwa je dla nych dzerełom, jaka daje syly dla pobonuwannia wsich trudnoszcziw na czuzyni

Jepyskop Mstyslaw wyide na zachid

Sobor jepyskopatu Ukrainskoi Prawoslawnoi Awtokefalnoi Cerkwy rozpodilyw m. i. pomiz jepyskopamy duchownu opiku nad duchowenstwom i wirnymy UAPC na terenach Nimeczczyny i Awstrii. Jepyskopu Mstyslawu (Skrypnyku) doruczyły duchownu opiku nad prawoslawnymy ukrainciamy Francii, Anglii, Belgii, kudy win, pisla polahody potribnych formalnostej, maje wyichaty iz swojeji teperisznioi cerkownoi prowincii Groß-Hessen.

Dola Mytropolyta Waledynskoho

Zurnal „Cerkwa i Zyttia" z Esslingenu powidomlaje, „z pewnych dzerel", szczo Mytropolyt Dionysij (Waledynskyj), Holowa Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy w Polszczi, perebuwaje teper w Otwocku bila Warszawy, ne beruczy aktywnoi uczasty w cerkownych sprawach. U Warszawi perebuwajut jepyskopy Jurij (Korenistow) i Tymofij (Szretter). Cej ostannij kerauje teper **Cholmsko-Pidlaskoju jeparchijeju,** zalyszenoju archyjepyskopom Ilarionom (Ohijenkom), szczo wyichaw za kordon. Warszawska duchowna konsystorija dali czynna. Zwiazkowym miz cerkownym centrom ta polskym urjadom je **protojerej Martyn Wolkow,** b. posol do warszawskoho sojmu z Wolyni ta nastojatel prawoslawnoi cerkwy w Krakowi.

Z toho samoho dzerela dowidujemosia dali, szczo uszkodzenyj prawoslawnyj warszawskyj sobor widbuduwały, natomist staru ukrainsku swiatyniu-katedru na kniazij Danylowij hori w Cholmi rozporjadkom polskoho czerwonoho urjadu znow peredały polskomu kostełowi.

Tak postupaje prawdywyj druh!

W taborowomu czasopysi „Wpered" z Neumarktu czytajemo: „W naszomu tabori pereбuw wazku operaciju odyn iz naszych towaryszіw-skytalciw. A. Kordewskyj. Na operacii, druhij z czerhy tratyw win stilky krowy, szczo treba bulo znobyty u nioho transfuziju (perelywannia) krowy. Na zaklyk likarja zertwuwaty krow, zholosylsia 57 molodych chlopciw, ochoczych rjatuwaty swojoho towarysza. Zholosywsia poholowno cilyj Kurin Molodi ta wsi czleny taborowoi policii. Po hrupi krowy pidijszow czlen Kurenia Molodych Jakiw Laszczuk. Kordowskyj zaraz taky pisla transfuzii poczuwsia kraszcze, a slabyj stysk ruky chworoho bulo odynoke, czym win podiakuwaty takomu z samomu ukraincewi, ja win. Bo ne mało spiwaty: „duszu tilo my połozym". Dilom, jak cej junak, dokazujte, szczo rozumijete prawdywe pobratymstwo!

Wykraly tilo Mussolini

Robitnyky szczo eksnumuwały (wykopuwały) tiła pomerłych na cwyntari w Mediolani zauwazyly, szczo mohyla, de spoczywały ostanky Mussolini, jakoho tam pochowały pochoronom bidnych w trawni mynułoho roku-pusta. Chtos wykraw tilo buwszoho dyktatora. Policija wede slidstwo miz mediolanskymy studentamy.

Chrystos Woskres!

Chrystos Woskres! Ce wiczno bude
Najbilsze czudo iz czudes,
Szczo radistiu spowniaje hrudy
Chrystos Woskres! Chrystos Woskres!

Chrystos Woskres! — i tmy ne maje,
I sonce z wysoty nebes
prominniamy weselky hraje,
Chrystos Woskres! Chrystos Woskres!

Chrystos Woskres! i Prawda wiczna
Ne wmre nikoly pomiz nas!
I Maty Hospoda Predwiczna,
Radije z namy u cej czas!

Chrystos Woskres! Radijte dity!
Siohodni radyj wwes kosmos!
I dowho bude szcze radity!
Chrystos Woskres! Woskres Chrystos!

Teodor Ostapko, Schweinfurt.

Welykden w tabori

Z weczora do samoho ranku u Welykodnu nicz jaskrawe siajwo horilo w cerkwi. Wirni przychodyly na Dijannia. O dwanadciatij hodyni poczalasia rannia archyjerejska Welykodna sluzba Boza ta Welykodna Liturhija, pisla jakoi bila cerkwy widbulosia oswiaczennia pasok. Welyke kolo sijalo wid palajuczych swiczok, szczo neporuszno horily w tychu wesnianu nicz. Cerkowni spiwy ta swiatoczni peredzwony nahadały wsim wirnym swiata na ridnych zemlach, wyklykawszy bezlicz spohadiw: i radoszcziw, i smutku, ridnych bratiw ta batkiw, pokynutych na batkiwszczyni.

Uweczeri na placu taborowa organizacija plastu wlasztuwala watru.

Upersze w ciomu sezoni w tabori (na druhyj den swiat) rozihraly futbolni zmahannia miz druzynoju z Bayreuthu ta komandoju "Zorja". Zmahannia zakinczylysia peremohoju hostej z rachunkom 6:2. (S.)

Ostanni wistky z ukrainskoi zaokeanskoi presy

Braty za Atlantykoju praciujut

Ukrainka w Ameryci kandyduje na suddiu

Amerykanskyj czasopys „Detroit News" (czytajte: Ditrojt Niuz) prynis powidomlennia, szczo panna **Marusia Bek** kandyduje w nominacijnych wyborach na suddiu „Probejt Kortu". Panna Bek pokinczyla studii na uniwersyteti w Pitsburgu ta u Wijn i wid kilkoch lit maje swoju adwokatsku kancelariju w Ditrojti. Wona je czlenom ditrojtskoi Adwokatskoi Palaty. Ce persza na cilu Ameryku j Kanadu kwalifikowana zinka, szczo maje ambiciju osiahnuty szczabel derzawnoho suddi w Ditrojt. Panna Bek, jak pysze presa, buduczy 12 litnioju diwczynoju sama pereplyla korablem more i prybula do Czortkowa, de poczala chodyty do gimnazii. Panna Bek wołodije ukrainskoju literaturnoju mowoju, wona bula uczytelkoju Ridnoi Szkoly w Ameryci, redaktorkoju „Zinoczoho Switu" i informatorkoju dla czuzynciw pro Ukrainu na Switowij Wystawi w Chicago (czytajte: Szikago). Wona promowlala na riznych imprezach w koryst naszych ewropejskych skytalciw.

Nowi knyzky w anglijskij mowi

Ukrainska amerykanska presa mistyt taki anonsy na nowi wydannia: „wze mozemo daty naszij molodi i amerykanskomu narodowi knyzku pro henija Ukrainy — Tarasa Szewczenka — napysanu anglijskoju mowoju, w jakij je i pereklady najkraszczych joho tworiw pera prof. Kolumbijskoho Uniwersytetu Clarence A. Manninga (Klarensa Maninga), widomoho znawcia ukrainskoi literatury ta istorii. Ce persze toho rodu wydannia w Ameryci i w cilomu anglosaksonskomu switi." Cina knyzky 2,5 dolara.

Inszyj anons kaze: „U ci czasy, koly zachidni demokratii w borotbi proty totalitarnych dyktatoriw szukajut sposobiw myrnoi spiwpraci narodiw i derzaw, odnoju z knyzok sprawdi na czasi je „Istorija Ukrainy" prof. Hruszewskoho w anhlijskomu perekladi.

> Ukrainska Nacijonalna Ustanowa, szczo cikawytsia sprawamy emihracii, szukaje zwjazku z takymy ukrainciamy, szczo buwały w Piwdennij Ameryci, Afryci abo Awstralii.
>
> Prosymo koznoho, chto zyw w odnij iz nazwanych krain, podaty pro sebe wistku i w zahalnomu i u wlasnomu interesi na taku adresu:
>
> Sanitarno - Chryst. Sluzba
> pry hreko-katol. Apostolskij Wizytaturi
> (dla ing. Sz.)
> **München,** Dachauerstr. 9.

Rosijanam ne wilno osidaty na Alasci

Ukrainskyj szczodennyk „Swoboda" pysze: Departament stejtu powidomyw sowjetsku wladu, szczo widklykaje dozwil litannia ta osidannia rosijskym litakam abo letunam na terytorii Alasky. W majbutniomu sowjetski litaky musiat maty specijalnyj dozwil, a letuny musiat maty prawylni podorozni paszporty z wizamy. Wid wybuchu wijny sowjety distały dozwil wid amerykanskoho urjadu wysylaty swoi litaky do Alasky na ce, szczob zabiraty zwidty materijały, potribni Rosii dla wedennia wijny. Dla toho sowjetski letuny mohly uzywaty amerykanskych baz. Uprodowz 1942—43 roku Sowjety utrymuwały 150—200 wijskowych ludej u Ferbanks, szczob pomahaty perewozyty materijały bez prowołoky. Cej sowjetskyj personal maw prawo wstupaty bez okremych dozwoliw na amerykansku terytoriju.

Pangermanizm i pankomunizm

Neszczodawno rosijskyj general Denikin wystupaw w New-Yorku z dokladom na temu: "Szlachy rosijskoi emigracii". Denikin prybuw z Paryza. Komunizujuczi rosijane probuwały zrobyty proty nioho "masowu demonstraciju", ale wona obmezylasia do hurtu piketczykiw z 35 tablyciamy. Napysy na transparentach zapytuwały, chto daw Denikinowi dozwil na wjizd do USA. Denikin m. i. skazaw: rosijska emigracija derzalasia klycza: waly bolszewyzm, spasaj Rosiju. Koly z Nimeczczyna napala na Rosiju, o zminyla klycz: spasaj Rosiju, waly bolszewyzm. Denikin zhaduwaw pro rosijskych generaliw von Lampe, Biskupskoho ta Krasnowa, szczo piszly na sluzbu Hitlerowi. Denikin wystupyw proty tych starych rosijskych emigrantiw, szczo jdut na sluzbu do sowietskoi wlady, czy tych rosijskych jepyskopiw, szczo jak mytropolyt Jewlogij pohodylysia z moskowskoju wladoju i piddalys patrijarchowi rosijskomu. Denikin wkazuwaw na schozist miz pangermanizmom i pankomunizmom, zaklykajuczy do borotby z bolszewyzmom.

Amerykanska presa podala wistku pro smert kozacjkoho henerala Krasnowa.

Kornijczuk-Wasilewska

Jak dowidujemosia z polskych hazet, polsko-ukrainsko-sowietską spilka Kornijczuk-Wasilewska, pro jakych ostannio bulo dosyt hlucho i tycho, napysały spilno pjesu "Czerwoni oseledci", jaku hrajut w Krakowi. W holownij roli wystupaje Ludwik Solskyj.

Najbilsza szachtiarska katastrofa switu

16 kwitnia 1942 roku na mandzurskomu cechu w Penshihu stałasia najbilsza hirnycza katastrafa switu. Majze 1500 wuhlekopiw, perewazno kytajciw i koreanciw, wtratyly w nij zyttia. 4 roky japonci promowczuwały cej zadhlywyj wypadok. Teper holowna kwatyra amerykanskoi okupacijnoi armii w Japonii skazała prawdu.

Organizacija polskych zydiw

Polski zydy, jaki perebuwajut w amerykanskij okupacijnij zoni Nimeczczyny zakłały swoju „Federaciju zydiw iz Polszczi". Meta tijei organizacii — moralna i materialna dopomoha ii czlenam ta porozuminnia z takymy z towarystwamy w Ameryci i po inszych ewropejskych krainach.

Wazkym kalibrom

Deszczo z Schweinfurtskoho slownyka

Pysanka — nimecke jajce, zaminene po kursi 20 jajec za szmatok szokolady u bauera, a prodawane zhidno z haslom: brat bratowi — po 8 rajchsmarok wid sztuky.

Rozwazytysia — hraty w karty w odnij instytucii w towarystwi duchownych osib wnoczi na Welykyj Czetwer.

Buty slownym — obiciaty znobyty demokratyczni wybory zhidno z instrukcijeju z centrali.

„Zorja" — klub, szczo szcze nikoly ne wyhraw zmahan kopanoho mjacza.

„Nedila" — czasopys, szczo pojawlajetsia w piatnyciu, a czytajetsia korektoramy wze pisla wypusku z druku.

Prawoslawnyj — ludyna, szczo ne moze buty kucharem.

Hreko-katolyk — szczyryj druh naddniprjanciw.

Zajaciuwaty — zwozyty drowa do taboru.

Trybuna — misce, zwidky sluchajut toho, szczo wze znajut ta z jakoho howorjat te, szczo wze czuly (po radio).

Sanitarni kursy — trochy zinok, trochy diwczat i Boh zna, szczo z toho bude.

*

Francuzki konstytucijni zbory znesly z dnem 12-ho kwitnia prymus praci na wsich terytorijach francuzkych kolonij. Chocz nad tijeju sprawoju ne debatuwaly, parlamentarysty witaly zakon jak sprawznju rewolucijnu podiju w kolonijalno — robitnyczij systemi Francii — Na galerii hladacziw pidczas zasidan Switowoi Rady Bezpeky w New-Yorku mozna czastenko baczyty druzynu sowjetskoho delehata Gromyko w towarystwi generala Andreja Szapapowa — Polska poznanska rada narodowa proholosyla widpowid na sławnu promowu Churchilla w Fulton; w nij wona oburujetsia na joho krytyku polskoi polityky po widnoszenni do nimciw na zemlach, szczo ich peredały polskij administracii. „Hromadjanstwo Wielkopolski harjacze protestuje proty tijei zajawy, pidkresłujuczy, szczo zemli nad Odroju j Nissoju ce istoryczno slawjanski zemli". —— Italijskoho posolstwa w Caracas (Venezuela) znajszly francuzkoho posla Rogera Caucherona mertwym z pidrizanym brytwoju horlom — Italijskyj profesor Franco Rasetti ne pohodywsia praciuwaty pry doslidach nad atomowoju bomboju, zajawywszy, szczo jak chrystijanyn win ne moze prykladaty ruk dla wynachodiw, jaki nesut znyszczennia — Zahalnyj prydil czerewykiw i czobit dla nimeckoho naselennia Bavarii, planowanyj na kinec kwitnia peresunuły na dwa misiaci — Nimecka kryminalna policija aresztuwała w Giesseni odnoho iz najblyzczych spiwrobitnykiw prawoi ruky Hitlera Martina Bormana, — Hansa Müllera — Slawna astronomiczna obserwatorija z Greenwich (czytaj: Grynicz) pereide do Sussex. Polozennia nulnoho połudnyka ne pidlaze czerez te zmini — Mynuloi piatnyci wyichaw z Münchenu do USA perszyj transport emigrantiw. Jdetsia w tomu wypadku pro 1500 osib, wykluczno zydiw — Amerykanska palata posliw wyriszyla prodowzyty do 15. 2. 47 zakon pro poprymusowoi wijskowoi sluzby peresunuty z pymusuowoi wijskowoi sluzby peresunuty z 18 do 20 roku zyttia — Marszal Alexander rozpoczaw wykonuwaty swoi nowi obowjazky gubernatora Kanady — Perszyj transport iz rodynamy wojakiw amerykanskoi okupacijnoi armii, zahalom 235 zinok i 135 ditej widczalyw z portu w New-Yorku do Bremen — Prowidnyky rumunskoi opozycii zaprotestuwały u szyrokomu memoriali do premjerministra dr. Petra Grozy proty obmezennia praw rumunskych opozycijnych partij hrupamy komunistycznoho nacjonal-demokratycznoho frontu. Rumunska opozycija nazywaje teperisznij rezym terorystycznym i narikaje na presowu cenzuru — Generalnyj dyrektor UNRRA Fiorello La Guardia zwernuwsia z poslanniam do brytijskoho ministra Noela Bakera, w jakomu riszucze prosyt z obmezenych rezerw brytijskoho boroszna daty dopomohu Ewropi — SSSR zamowyw w Szwajcarii 2 milioniw szwajcarskych hodynnykiw. Ce oznacza je, szczo szwajcarski hodynnykari matymut dwa roky zabezpeczenyj export. Czy Moskwa za ti hodynnyky zaplatyt, hodi skazaty, ale jak wydno, nimeckych, polskych i ukrainskych „czasiw" bulo ii zamalo — Pysmo do Stalina w sprawi zluky Hreko-katolyckoi Cerkwy z Prawoslawnoju pidpysały dr. Hawryil Kostelnyk, dr. Mychajlo Melnyk i Antin Pelweckyj, szczo wchodyly do prezydii Synodu — Na naradach delegatiw UNRRA w Atlantic City urjad Spoluczenych Derzaw czerez swoich predstawnykiw wyslowyw pohlad, szczo pracia UNRRA powynna pokinczytsia z 1946 rokom. Ir

> ## Prypynyly "Slowo"
>
> **Heneralnyj sekretar Sojuzu Ukrainskoi Demokratycznoi Presy powidomyw, szczo z nakazu dyrektora UNRRA w Regensburzi z dnem 18. 4. 46 prypynyly wydawannia ukrainskoho tyznewyka "Slowo", Redakcija czasopysu podala dyrekcii UNRRA lysta z prochanniam widnowyty dozwil na prodowzennia praci, i ukrainskyj zahal po taborach UNRRA czekaje z neterpinniam na wyslid cijei interwencii, spodiwajuczys, szczo wlada zrozumije potrebu prawdywo demokratycznoi presowoi obsluhy dla mas ukrainskych DP.**
>
> **Objednani w SUDP orhany i zurnalisty pidderzujut redakciju bratnioho orhanu, wystupajuczy w oboroni ukrainskoho wilnoho drukowanoho slowa.**

Schidnjak — istinno ukrainskij patryot biez burzuaznych predrazsudkow.

Teatr — Harjacza Aza unriwska baza, wiczna obraza i pohana zawisa.

Borys — toj, komu chtos pidstawyw pen, za jakyj zhodom sam zaczepytsia.

Cybula — najsympatyczniszа Schweinfurtlanka.

Bahattia — zurnal molodi pysanyj pid dyktando starych, jaki joho dosi konfiskuwały.

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 5-ho tzawnia 1946 Nr. 20

Ukrainci Schweinfurtu i Bad-Kissingenu postawyly pamiatnyk na mohyli pysmennyka Arkadija Lubczenka

Nad modernym, wesnoju rozmajemym cwyntarem Bad-Kissingenu stojalo molode wesniane sonce Prowidnoi nedili, 28-ho kwitnia a zwidusil, z mista z dwircia i dalekoi okolyci prybuwaly ukrainski lude na poswiaczennia pamjatnyka na mohyli pysmennyka Arkadija Lubczenka, pamjatnyka, zbudowanoho z pozertw ukrainskoho hromadianstwa Schweinfurtu.

Wladyka Wiaczeslaw w asysti otciw protojereiw poswiatyw marmurowyj pamiatnyk, zbudowanyj w formi ukrainskoho tryramennoho chresta z prostym napysom, duze wdalo zaprojektowanym mysticem Bociurkowym. Widpowidne duchowne slowo skazaw **o. Sawatij**, a dali buly korotki promowy holownoho redaktora „Nedili", referenta informacii Centralnoho Predstawnyctwa Ukrainskoi Emihracii, **o. prof. Bulawky**, holowy Komitetu budowy pamiatnyka, predstawnyka Towarystwa Ochorony Ukrainskych Pamjatok na czuzyni pry Ukrainskij Wilnij Akademii Nauk ta holownoho redaktora regensburzkoho „Slowa", **Dowhala.** Spiwaw duze nastrojewo schweinfurtskyj cerkownyj chor dyrygenta **o. Pozniaka.** Molod prynesla winky wid ukrainskych orhanizacij, panuwaw pidnesenyj uroczystyj nastrij.

Mozlywo, szczo tabir w Schweinfurti pereide newdowzi na nowe misce. Wyizdzajuczy zwidsy, znatymemo, szczo my dobre wykonaly swij obowjazok, zalyszywszy mohylu wyznacznoho pysmennyka uporjadkowanoju.

Promynuw odyn rik...

Mynaje rik, jak na lanach Ewropy wybuchla ostannia bomba, jak ostannij wojak wmer za czest swojei batkiwszczyny. 12 misiaciw tomu derzawy, szczo wperto praciuwaly dla znyszczennia odna-odnoi, prypynyly swoje zachlywe dilo i dokladajut nejmowirnych zusyl, szczob zalikuwaty rany wijny i powernuty ludej do normalnoho isnuwannia. Bahato wze czoho zrobyly i zrobyly b szcze bilsze, jakby mozna bulo praciuwaty dla myru, ne pobojujuczys nowych krywawych sutyczok. U wesniani misiaci 1945-ho roku, koly alijantski wijska pererizaly dwi holownych arterii Nimeczczyny — Rejn ta Odru i nablyzalysia do wze wmyrajuczoho sercia nacjonal-socijalizmu — Berlinu, w San-Francisko stworiuwalas nowo orhanizacija, wpysuwaly wysokohumanni j myrolubni slowa w czartu Objednanych Nacij. Wyno peremohy i solodkist sliw opjanyly najupertiszych pesymistiw i na dejakyj duze korotkyj czas ludstwo powirylo w jednist wsich narodiw, spilnist szlachu Zachodu i Schodu do werszyn swobody i demokratii. Ale koly za dekilka misiaciw peremozci zjichalys spoczatku w Potsdami, a potim w Londoni i pisla druznych prywitan i banketiw poczaly radytys pro majbutni szlachy ludstwa, to nespodiwano zjasuwalos, szczo slowo „demokratija" mozna rozumity i jak dyktaturu dekilkoch desiatkiw ludej nad sotniamy miljoniw, a proste slowo „swoboda" — pojasniuwaty widsutnistju wsiakych swobod. Todi powstalo pytannia: jak buty? Czy znowu wziatysia za zbroju i syloju prypynyty poszyrennia schidnoho awtorkytyzmu na Ewropu, czy wlasnym prykladom i czastkowymy porozuminniamy perekonaty w pomylkowosty takych idej i potrochy usunuty rozbiznist pohladiw, perewychowaty dejaki derzawy. Szczob zapobihty prolyttiu krowy, Zachid staw same na ostannij szlach swojei polityky. Czy taka polityka zyttiezdatna — pokaze majbutnie, a pokyszczo wiz dyplomatycznych widnosyn chocz i zi skrypom powoli ruchajetsia wpered. Majze wsi ludy, szczo rik tomu kermuwaly switom, zijszly z zyttiewoi czy politycznoi areny. Hitler i Musolini ne perezyly porazky swoich derzaw. Roosevelt — odyn z najholowniszych tworciw peremohy — wmer na dekilka dniw do kincia wijny. Churchill (Czytajte Czerczil) — widijszow wid kermy Welykobrytanii, i tilky Stalin zaliznoju woleju wede 194 miljony do nejasnoho majbutnioho welykych peremoh czy porazok. Mynaje rik, jak zatychly harmaty, ale bij prodwzujetsia. Prodowzujetsia bij z worohom strasznisżym wid faszyzmu — bij proty holodu ta epidemii. Zaraz, koly nastupyla wesna, jasno szczo i cej woroh bude podolanyj. Bahato czoho zrobleno za rik. Wid Stalinhradu do Londonu ide widbudowa. Mista j sela likujut rany wijny. Projde dejakyj czas i-jakszczo nowa krywawa buria ne rozszalijetsia nad Ewropoju, — zalyszytsia tilka straszna zhadka pro spoloch, zrujnowani budynky, hurkit bomb i harmat. Ale po jakij dorozi ne piszow by swit, jak ne wartisna bula b peremoha demokratii nad faszyzmom, nema takoi ciny, jaka b zaplatyla za miljony chrestiw i bezchresnych mohyl, szczo zalyszylys skriz wid Kawkazkych hir do La-Manszu, wid kwituczoi Sycilii do cholodnych fiordiw Norwegii.

Sa.

Chaj zywe Tretia Amerykanska Armija!

Ukrainski politwjazni widwidaly amerykanskoho polkownyka

Bijci demokratii — soldaty Amerykanskoi Armii zdobuwajuczy sela j mista Nimeczczyny zwilniuwaly z nowitnioho jasyru miljony newilnykiw, jakych nimeckyj faszyzm pryrik na zahybil.

Sered tych miljoniw najbilszoju czastynoju buly my — ukrainci. Dla nas, polakiw ta dla zydiw hitleriwskyj kat wydumaw najtiazczi tortury, perezyty ich pryjszlos nebahatiom.

10-ho kwitnia 1946-ho roku hrupa kolysznich politycznych wjazniw konctaboru Buchenwald swiatkuwala odnoriczczia swoho zwilnennia. Wsim czym tilko mohly wyslowluwaty swoju podiaku amerykanciam za te, szczo ne tilky ich zwilnyly, ale pozertwuwaly desiatky tysiacz swoich bijciw, szczob peremohty nesprawedlywist, tyraniju, faszyzm.

Swoje swiato buchenwaldci naszoho taboru rozpoczaly orhanizowanym marszem po wulyciach Kornbergu. Marszyrujuczy wony spiwaly nacjonalnych, wyzwolnych, turemnych ta marszowych pisen.

Na wulyciach meszkanci taboru witaly najbilszych muczenykiw chlibom i sillu, kwitamy, oklykamy „slawa".

Szkilna molod, plast, remisnyky, orhanizowano widwiduwaly prowidnykiw naszych politwjazniw, skladaly im serdeczni pobazannia.

O pjatij hodyni po poludni w miscewij cerkwi swiaszczennyky oboch ukrainskych wirospowidan widprawyly bohosluzennia, w jakych zanosyly molytwy do Wsewyszniobo, szczob toj daw syly ta muznosti tym, jaki baczyly wze smert pered oczyma j dali nezlomno borotysia za wolu ta dolu Ukrainy.

Uweczeri w teatralnij zali taboru buchenwaldci wlasztuwaly swiatoczne zibrannia na jake buly zaproszeni taborjany, praciwnyky UNRRA ta politwjazni inszych nacjonalnostej. U wstupnim slowi ta w odnoakt iwci „Zwilnenna" wjazni peredaly zachittia nimeckych konttaboriw.

Na druhyj den naszi politwjazni widichaly awtobusom, oздоblenym transparamentamy, w Hersfeld, **de widwidaly ukrainskyj tabir ta amerykanskoho polkownyka,** jakomu peredaly podarunky ta lyst wdiacznosty.

Na transporamentach buchenwaldciw wydnily napysy:

„Smert wsiakomu ponewolenniu!"

Wola narodam — wola ludyni!"

„Chaj zywe Ameryka — szczo wriatuwala ewropejsku cywilizaciju!"

„Chaj zywe Tretia Amerykanska Armija!"

„Nichto tak ne moze zrozumity j ocinyty wolu, jak wjazen!'

12-ho kwitnia politwjazni widwidaly tabir Mafenberg, a 13-ho kwitnia Mischenhof i Zirenberg, de swojeju postawoju ta pownym zrozuminniam demokratii posyluwaly wiru tamosznych ukrainciw w kraszcze majbutnie.

(Za „Czuzynoju").

Na presowyj fond "NEDILI"

Jaseniowskyj Jewstafij	RM. 10.—
Hromadianstwo Windischberger Dorf i Michelsdorfu	RM. 50.—

Poprawka towarysza Barantowskoho

W JAKYCH UMOWACH JDE PRACIA UNRRA W UKRAINI

Zo zwidomlennia szczodennyka "Swoboda" z New-Yorku

Szczodennyk „Spoboda" z New-Jorku powidomlaje: Jak ne braty na uwahu malenku Albaniju, to dla Ukrainy i Bilorusii pryznaczyla UNRRA taku dopomohu, szczo je najmensza z usich, szczo ii pryznaczeno wijnoju znyszczenym krajam. Tak pysze Bruks Atkynson, moskowskyj korespondent czasopysu „New Jork Times, zwidomlajuczy riwnoczasno pro wyizd misii na Ukrainu, szczo maje dohladaty nad dostawoju dopomohy UNRRA. W sklad misii wchodiat taki amerykanci: Marszal Mek Dofi — holowa, Polk. F. Gwajt, zastupnyk holowy, i Dzan S. Fiszer, zwitowyj uriadowec. Ci osoby majut uze praktyku w takomu dili. Podibna misija wyichala do Bilorusii. Dla Ukrainy pryznaczeno dopomohu zahalnoi wartosty $ 189.000.000 a dla Bilorusii $ 61.000.000. Dopomoha ne prydiluje niczoho na widbudowu kraju. Ce tilky konecznyj rjatunok, szczo skladajetsia na 40% z charcziw, czoho prosyla Ukraina. Do I-ho berenia wyichalo z Spoluczenych Derzaw Kanady 19 korabliw z charczamy dla Ukrainy, a odyn wyichaw z Brytanii. Wsi wony majut pryplysty do Odesy. Dali kazetsia, szczo ledwe czy UNRRA dostawyt Ukraini stilky charcziw, jak wona domahajetsia. Zate mozlywo dostawyt pewnu skilkist nasinnia. Ale szczo j ce moze pryjty zapizno, bo wesna nastaje, to mozlywo, szczo nasinnia wyszlut z Ameryky litakamy. Perewiz dopomohy bude kosztuwaty do $ 15.000.000. Ale ce ne obtiazaje sumy, pryznaczenoi na wlastywu dopomohu. Zhidno z umowoju misija bude skladatys z 15 predstawnykiw, z dobawkoju ukrainskoho personalu, dostawlenoho uriadom Ukrainy. Misija maje dyplomatycznyj charakter, wkluczno z ii archiwamy i domiwkoju, szczo je nenaruszymi. Zhidno z umowoju uriad Ukrainy zobowjazawsia toczno informuwaty misiju pro rozpodil dopomohy, jak i daty ii mozlywist pryhlanutys rozpodilowi. W Waszynhtoni spoczatku domahalys „swobody ruchiw" dla czleniw misii, ale zastupnyk Ukrainy, A. Barontowskyj, nastojuwaw, szczob zminyty ce w takyj sposib, szczob „poszyryty" i zastupyty slowamy, szczo uriad Ukrainy „oblehczyt obowjazky misii", szczo, jak skazaw Barontowskyj, dast uriadowi zmohu „dopomohty u riznyj sposib".

BRAZYLIJA, KOLUMBIJA, RESPUBLIKA DOMINGO i ZACHIDNO — HOLANDSKA INDIJA PRYJMUT TYSIACZI EMIGRANTIW

KOMITET OBJEDNANYCH NACIJ DLA SPRAW BIZENCIW TA WYWEZENYCH LUDEJ, MYNULOI SUBOTY, PISLA NARAD, SZCZO TRYWALY TRY TYZNI, STWORYW (JDUCZY ZA WNESKOM KANADSKOI DELEHACII) PIDKOMISIJU, SZCZO PROWIRYT I PROSTUDJUJE TEPERISZNIE POLOZENNIA DEPORTOWANICH OSIB TA BIZENCIW I WYJASNYT, W JAKIJ MIRI MOZNA BUDE WYWEZTY TYCH LUDEJ Z EWROPY ZA OKEAN.

SWOJU ZHODU NA PRYJNIATTIA TYSIACZ LUDEJ, JAKI Z POLITYCZNYCH CZY INSZYCH PRYCZYN NE MOZUT POWERTATYSIA DO BATKIWSZCZYNY DALY DOSI TAKI DERZAWY: **BRAZYLIJA, KOLUMBIJA, RESPUBLIKA SAN-DOMINGO I HOLANSKA ZACHIDNA INDIJA.**

TREBA WITATY CEJ SZLACHETNYJ KROK DEMOKRATYCZNYCH DERZAW AMERYKANSKO-AZIJSKOI STREFY TA SPODIWATYSIA, SZCZO PID WPLYWOM ZACHODIW NASZOI ZAOKEANSKOI EMIHRACII TAKOZ I INSZI DERZAWY PRYJMUT UKRAINSKU POLITYCZNU EMIGRACIJU, SZCZO NE CHOCZE ZADARMO ISTY CZUZOHO CHLIBA, ALE PRAHNE PRACIUWATY I BUDUWATY NA KORYST UKRAINSKIJ SPRAWI I SZLACHETNYM NARODAM, JAKI PROSTIAHAJUT IJ RUKU DOPOMOHY.

Druha Konferencija Sojuzu Ukrainskoi Demokratycznoi Presy w Schweinfurti

W nedilu i ponedilok, 28 i 28 kwitnia w redakcii „Nedili" w Schweinfurti widbulasia druha Konferenciaja Sojuzu Ukrainskoi Demokratycznoi Presy. Holowni redaktory objednanych czasopysiw obhoworyly najwazlywiszi presowo-wydawnyczi sprawy momentu. W konferencii braw uczast referent informacii z Centralnoho Predstawnyctwa Ukrainskoi Emihracii. Zapala m. i. postanowa, szczo SUDP razom z CPUE sklycze newdowzi do Ulmu abo Augsburga welyku konferenciu ukrainskjych zurnalistiw, za sklykannia jakoi wystupaw perszyj zjizd zurnalistiw w Schweinfurti.

Redakcija Weczirnioi Hazety zaprosyla hostej konferencii (w mynulu subotu) na trybunu. Redaktor Dowhal i redaktor Kotowycz maly nahodu bezposeredniobo slownoho kontaku zo sluchaczamy Schweinfurtskoi mowlenoi hazety, szczo witaly ichni promowy oplèskamy. W nedilu pered obidom redakcija „Nedili" pryjmala hostej konferencii ta predstawnykiw taborowoho hromadjanstwa skromnym snidanniam. Uczasnyky tijej zustriczi maly nahodu obminiatysia dumkamy i pohladamy na wuzczi-taborowi, ta szyrszi-zahalnoukrainski i switohladowo-presowi sprawy. Atmosfera zustriczi buly swobidna, szczyra. Na snidannia prybuly m. i. Komandant Taboru **p. Stetkewycz, o. paroch Kociumaka, o. prot. Bulawka,** pani **Szylowa, Zawadzka** i inszi, panowe **radnyk Dolhyj, dr. Komlik, Strilkowskyj, Hanuszczak, Swlatyj, inz. Lisowskyj i inszi.**

Ofensywa czerwonoi nauky

Sowjetskyj uczenyj, Jewgienij Tarle, profesor istorii ta awtor knyzky „Istorija dyplomatii", wziawsia znow boronyty Sowjety pered „oczernenniam" kapitalistycznoho switu, zokrema Brytanii. Win widpowiw na fultonsku promowu Winstona Churchilla (czytajte: Czerczila), a teper — jak powidomlaje Tass — dali oboroniaje sowjetsku polityku. Win kaze, szczo Rosija zawzdy pryderzuwalasia dohoworiw, a tilky kapitalistyczni krainy majut zwyczaj takoho ne robyty. Win napjatnuwaw odnostoronni lamannia dohoworiw, tak, jak by takoho w Rosii nikoly ne bulo. Kampanija proty Sowjetiw, kaze Tarle, ce borotba miz dwoma poniattiamy miznarodnych widnosyn: imperialistycznym i socijalistycznym. Sowjety, na joho dumku, nalezat do socijalistycznoho taboru. Kapitalistyczni welykoderzawy majut strach pered zrostom welyczeznoi syly Sowjetskoho Sojuzu, jak i bojatsia toho, szczo sowjetska demokratija duze zyskaje u switi na swoij popularnosty...

Zahoworyw u Moskwi szcze inszyj rosijskyj istoryk, W. Luckyj, krytykujuczy Arabsku Ligu. Osoblywi zakydy robyt win za ii widnoszennia do „Schidnoho Bloku, do jakoho maly by wdhodyty tez Tureczczyna, Iran ta Irak. Luckyj kaze, szczo cej i „Zachidnyj Blok" zwerneni proty Sowjetiw. Swit wze prywyk do toho, szczo totalni systemy wykorystowujut dla swoich cilej nauku. Tarle i Luckyj — dwa bezkrytyczni megafony mininđielu (dawnisze narkomindiel).

Najwazniszi zwidomlennia

za mynulyj tyzden

W brytijskij Holownij Kwatyri w Hannoveri wybuchla pozeza (wkorotci pisla toho, jak z nei wyjszly czleny brytijskoho parlamentu, szczo widwidaly Nimeczczynu). Nastupyly try wazki eksplozii. W polumjach zhunuly dwa sztabowyky, simoch inszych wazko poraneni. Wijskowa wlada zastupaje pohlad, szczo tut ne bulo sabotazu — Szef amerykanskoho Heneralnoho Sztabu general Eisenhower wyide w inspekcijnu podoroz na Tychyj Okean. Win upersze wid wybuchu wijny strinetsia w Tokio z generalom McArthurom — Bolharskyj minister zakordonnych spraw Kuliszow zajawyw, szczo Bolharija domahatymetsia wid konferencii ministriw zakordonnych spraw dostupu do Ehejskoho morja. Bolharija musyt maty dostup do morja, jak ce pryznaly sami hreky 1919 roku. Bolhary domahajutsia zachidnoi Trakii — W mynulu nedilu widbulysia w cilij Nimeczczyni wybory po silskych hromadach do samouprawnych orhaniw. Ichnij wyslid takyj: na zahalne czyslo 1 863 190 widdanych holosiw 67,5% zdobula CSU, 22,1 % SPD, 3,6% KPD (komunisty), resztu menszi partii. — Jak zajawyw juhoslawskyj minister wnutrisznich spraw Alexander Rankowicz, w trawni budut sudyty b. komandanta serbskych czetnykiw, henerala Draju Michajlowycza, jakomu zakydajut, szczo spiwpraciuwaw z nimeckoju armijeju — Brytijskyj marszal Viscount Bernard Montgomery zalyszyw 2-ho trawnia Nimeczczynu, szczob pisla korotkoho widpoczynku zajniaty stanowyszcze szefa generalnoho sztabu w brytijskomu ministerstwi wijny — Syrijskyj urjad podawsia do dymisii na perszomu zasidanni parlamentu, pisla toho, jak francuzki i brytijski wijska zakynuly krainu — Sowjetskyj posol w Hrecii, admiral Rodionow, buw upersze pisla stworennia monarchistycznoho hreckoho kabinetu pryjniatyj hreckym premjer-ministrom Tsaldarisom.

Z polskych spraw

Organ polskoi selanskoi partii „Chlopski Sztandar' ta „Gazeta Polska", szczo wychodyt u Francii, zajmajutsia najaktualniszymy dla polskoho narodu pytanniam likwidacii emigracijnoi armii gen. Andersa. Polski liwi hazety perekonujut, szczo w hrupi prychylnykiw Andersa zrostaje poczuttia impasu, wony rozczarowani obicianniamy henerala, szczo na wesnu mala wybuchnuty tretia wijna i ne wybuchla. Dali z tych stattej dowidujemosia cikawych wistok pro rolu dawniszych polskych politykiw, szczo do 1939 roku zajmalysia takoz ukrainskymy pytanniamy. Holownu rolu w hrupi Andersa hraje politycznyj szef, minister Julius Poniatowskyj, bila nioho dije Podoskyj, b. wicemarszal warszawskoho sojmu za Zenczykowskyj, dawnisze szef ozonowoi propa-

gandy. W Palestyni dije Janusz Jedrzejewicz, b. sanacijnyj premijer, a w Jehypti b. posol i wojewoda Dziadosz. Pryhadujut, szczo sam Anders pered wijnoju zdobuw sobi rozholos tym, szczo dowiw do zhody miz Rydzom, Smiglym i oeneriwskymy korporantamy. W bilostockij hazeti „Jednosc Narodowa" je zmist hostroho wystupu tamosznioho polskoho komanduwacza gen. dywizii Paszkiewycza proty Andersa.

1110 pidwodnych suden wtratyly Nimeczczyna z Italijeju

Amerykanske ministerstwo wojennych spraw powidomylo teper pro wtraty nimecko-italijskoi wojennoi floty za czas wijny. Nimci ta italijci wtratyly zahalom **1110 pidwodnych suden.** Nimecka flota wtratyla 6 linijnych korabliw, odnoho awijonosa, 4 lehki krejsery, szist wazkych krejseriw, 53 nyszczywnyky ta 994 pidwodni czowny. Pislia kapitulacii alijanty zabraly nimciam 201 nimeckych wojennych suden.

Prawom literaturnoi dyskusii:

Czy sprawdi "Blyzke j daleke" bez poezii?

U czysli 6 tyznewyka „Czas" Hr. Szewczuk nadrukuwaw recenziju na zbirku Jurija Balka „Blyzke j daleke" pid zaholowkom „Poezii bez poezii" i w tij recenzii zapereczuje budjaku wartist cijei zbirky. Czy z sprawdi cia zbirka „bez poezii"? Zahlanuwszy szcze raz do Balkowoi zbirky i poriwniawszy swoi wrazinnia z tym, szczo pro nei kaze Hr. Szewczuk, my zrobyly wysnowok ne na koryst recenzenta. My perekonalysia, szczo win w ocinci poezij Ju. Balka pomylywsia tak, jak pomylywsia wze w ocinkach tworiw inszych pysmennykiw (naprykład, suczasnych ukrainskych sentymentalistiw M. Cukanowoi, H. Stecenka j in.). Persza j osnowna chyba joho recenzii ta, szczo win czomus, z odnoho boku swoi uzahalnennia pouduwaw na rozhladi najslabkiszych u zbirci reczej („Czekajuczy wesny", „Osinnie" j in.), a z druhoho — zamowczaw kraszczi reczi (taki jak „Lyst", „Wesniane", „Spokij", „Luska-Dralafu", „Sadiwnyk") i z cilych jaskrawych cykliw „Praszczury" ta „Bili atoly" rozhlanuw tilky okremi reczi, ta szczej daw im neprawylne tlumaczennia.

I w Balka, zrozumila ricz, jak i w koznoho poeta, ne wsi poezii odnakowo cinni, moze, deszczo z nych i ne slid by bulo drukuwaty, ale w cilomu joho zbirka sprawlaje wrazinnia sprawznioi, riznomanitnoi zmistom i formoju poezii. Peredusim wpadaje w wiczi tematyczna riznomanitnist i bahatstwo motywiw: intymni perezywannia z bahatma pobutowozyttiewymy ta czuttiewymy niuansamy, jawyszcza pryrody, „wojenni" perezywannia, czuzyna j perezywannia emihrantiw, ridnyj kraj u suczasnomu j mynulomu, pracia j tworczist, ludska peredistorija, geograficzno „daleke", ekzotyka (chaj i nawijana, moze, czytanniam, ale chiba ne czytannia pidkazalo j Lesi Ukrainci ii ekzotyku?), rizni temy j motywy perekladiw, satyryczno-humorystyczni temy j insze. Otze, sprawdi, riznomanitnist az do „nespodiwanosty", jak ce zaznaczyw u swoij recenzii na ciu zbirku O-L („Nasze Zyttia"). A ce wze, bezpereczno, plus, bo naszi suczasni poety zdebilszoho ne znajut, pro szczo pysaty, i wbywajut czytacza same odnomanitnistiu swoich bezkraich mowlaw. I. Franko, „cidrimcim-cim". Riznomanitnist formy wyjawlajetsia w riznych metrycznych pobudowach (prawylna metro-tonika, zokrema ridkisni w ukrainskij poezii daktyliczni metry — w „Radisno witer szumyt", w „Lahidnyj witer", sutotonicznyj t. zw. akcentnyj wirsz, pisenno-epiczna „chwylastist" u „Kozakach na mori"), u strofycznych szukanniach (sonet, tryriadkowi strofky w „Nicznij tyszi", swojeridno powjazana budowa „Noczi nad rozdorizziam", swojeridne obramlennia w „Nad temnym polem bojewym", w „Wolossi Weroniky" j insze), u zanrowych szukanniach (Lyryczno-pisennyj zanr w „Kraju mij ridnyj, dalekyj", zanr wirsza-epistoly, zanr istoryczno-epicznoi pisni, zanr spiwomowky (szczo joho zapoczatkuwaw Rudanskyj, a teperiszni poety powynni pidnesty na wyszczyj szczabel, bo ce swojeridnyj ukrainskyj zanr), w uminni lehko rymuwaty i tak samo lehko obchodytys bez rymy (u „Praszczurach") i nareszti, w „orhanicznomu liryczno-rozpowidnomu styli (O-L). Zbahaczujut formalne bahatstwo zbirky j pereklady z riznych mow, cikawi same w ciomu rozuminni (rytmicznomu — „Staryj sad" Ajchendorfa, w strofycznomu — „Pyjacka pisnia" K. M. Belmana). Zarazom pereklady swidczat i pro szyrokyj zasiah poetowoi zacikawlenosty ta obiznanosty, a ce tez ne husto traplajetsia w naszych poetiw, i to ne tilky molodych.

Dali. Czy sprawdi „poczuttia", „obrazy" j dumky Balkowi tilky, jak kaze Hr. Szewczuk, siri „standartni" „chrestomatijnoi perestarilosty i dawnosty" (do reczi, ocinka „chrestomatijnosty" dla nas pozytywna, bo w chrestomatijach majut buty tilky klasyczno-wykrystalizowani zrazky), czy sprawdi ce tilky „trafarety j trumizmy"...

Je w poezijach Balkowych, dijsno, „radisne" widczuwannia wesny, „cwitinnia sadiw", „solowei", „zajworonky, zyta, maky, „sumnii nastoi oseny, ale z ce prosto taky zahalnoludske, i poezijach switu wono najawne. A jak, moze, podekoly ce j podano sprawdi „tradycijno", tak perewazno w otych naislabkiszych poezijach. Ale wze zowsim nemaje wsuperecz dumci recenzenta „kaszczenkiwszczyny" w „Kozakach na mori", w reczi napysanij w dusi folklornoi heroiky, a ne naiwnoi knyznoi romantyky. „Kaszczenkiwszczyna" wzahali czuza Balkowi, jak pro ce pysze O-L u zhaduwanij uze recenzii, majuczy na uwazi Balkowi istoryczni poezii.

Duze pomylajetsia Hr. Szewczuk, koly kaze pro wplyw na Balka M. Zerowa. U zbirci nemaje ani najmenszych slidiw cioho wplywu, nemaje ich, zokrema, i w „Praszczurach", szczo ich u danomu razi maje na uwazi Hr. Szewczuk. De j chto baczyw u Zerowa taku tematyku? Chto baczyw u M. Zerowa duze „plastyczni" ta „idealno-nezastupni" (nezminni) epitety? Ni u Zerowa poezii w ciomu rozuminni „suchi" j „skupi". Moze j Balko w „Praszczurach" „suchyj", „skupyj" na epitety, ale ce swidomo stylizowana „skupist", moze taka jak u „Sfinksi" Lesi Ukrainky (bo same ci Lesyni twory moze i zrobyly wplyw na „Praszczury"). Na zal, szanownyj recenzent ne widczuw, oczewydiaczky cych stylistycznych tonkoszcziw. A szczo win ne zawzdy moze prawylno zrozumity styl tworu, ce znaty szcze j z joho pomylkowoho wytlumaczennia poezii „Bunt", „W albom" i „Wolossia Weroniky". Sprawdi, czy sentymentalnyj kinec u poezii „Bunt", de skazano: „Tak zahynuw buntar neszczasnyj"? Tut „neszczasnyj" oznaczaje znewahu, a ne sentymentalnist. U poezijach „W albom" ta „Wolossia Weroniky" wyrazno znaty hajniwsku ironiju, a ne „rodynni, jak ce kaze Hr. Szewczuk, hidni chiba albomu jakis instytutky spered 1917-ho roku".

Znajszly my w zbirci Ju. Balka wsupereczs twerdzenniu Hr. Szewczuka — i sprawzni szczyri (ne „siri") perezywannia, taki, szczo nastrojujut widpowidno j czytacza i nemalo jaskrawych metaforycznych obraziw, i ne odnu oryhinalnu dumku.

W. S. Augsburg.

Wydawnyctwo „Czas" oholoszuje konkurs na kraszczu powist, dramu, opowidannia i spohady z ukrainskoi wyzwolno-zbrojnoi borotby proty nimeckoho okupanta w 1941—1945 r.

Rozmir premij: Persza premija — 3.000 RM.
Druha premija — 2.000 RM.
Tretia premija — 1.000 RM.

Honorar za pryjniati do druku twory z czysla tych, szczo distanut premiju, bude wyplaczenyj za zwyczajnymy normamy ponad premiju.

TERMIN KONKURSU: Rukopysy w trjoch prymirnykach bez zaznaczennia prizwyszcza awtora, lysze pid haslom, majut buty nadislani do 1-ho czerwnia 1946-ho roku. Prizwyszcze awtora powynno buty podane w zapeczatanij kowerti, poznaczenij tym ze haslom, szczo i rukopys.

Rukopysy nadsylaty na adresu wydawnyctwa „Czas": Fürth u Bawarii, Mokss tr. 13. Tam ze mozna oderzaty dodatkowi dowidky pro konkurs.

Sklad zurii: M. Hlobenko, Z. Pelenskyj, B. Podolak, Ju. Stefanyk J. Szerech.

Na misce UNRRA powstane nowa dopomohowa organizacija

zajawyw zastupnyk dyrektora La Guardii gen. Humphrey Gale

General-lajtenant Sir Humphrey Gale, zastupnyk generalnoho dyrektora UNRRA, Fiorello la Guardia, w Ewropi powidomyw na zasidanni w Londoni Komitet dla spraw wyselenciw, szczo litom c. r. stworjat na misce UNRRA nowu organizaciju, wona bude dali opikuwatysia kilkoma sotniamy tysiacz wywezenych ludej, jaki szcze perebuwajut w Nimeczczyni.

Minister Stokes widwidaw Kornberg

Posal Stokes w ukrainskomu tabori w Kornberzi

Wze druhyj raz widwidaw ukrainskyj tabir w Kornberzi czlen anhlijskoho parlamentu ta Partii Praci posol Stokes. Win ohlanuw taborowi warstaty i kulturno-oswitni ustanowy ta wyslowywsia pochwalno pro praciu ta orhanizowanist taboru.

Dalsze zajawyw posol Stokes, **szczo w Londoni win rozmowlaw z prowidnykom londonskoho Ukrainskoho Biura, dr. Panczukom** u sprawach, szczo zatorkujut naszu emihraciju, a same pro emihraciju do zaokeanskych krain. Uprawa taboru podiakuwala dostojnomu hostewi za turboty pro ukrainsku emihraciju, ta podaruwala jomu na spohad dejaki mystecki wyroby rizbiarskoi szkoly. Posol Stokis poobiciaw szcze do komandy tretioi amerykanskoi armii, szczob tam poruszyty naszi sprawy.

Wladyka Mstyslaw widwidaw tabir w Kornberzi. W rozmowi z komandantom taboru jepyskop peredaw swoi pobazannia wsim kolysznim wjazniam Buchenwaldu w odnoriczczia ichnioho wyzwolennia z pazuriw faszyzmu.

W subotu widprawyw weczirniu z litijeju ta rozdaw wirnym UPAC oswiaczenu werbu. W propowidi ne temu dnia Wladyka osterihaw pered worohamy naszoho narodu ta zaklykaw wiryty w peremohu Prawdy i w woskresinnia naszoi woli.

Ukrainske zyttia na czuzyni

Miznarodnij Konkurs narodnioho mystectwa w Fuldi

14-ho kwitnia widbuwsia w Fuldi perszyj Miznarodnij Konkurs narodnioho mystectwa. Na zaproszennia amerykanskoi wlady wystupaly tam kraszczi syly taboriw: Matenberg, Fulda, Gaseski i ukrainskyj tabir w Kornberzi, szczo prysław swij dramatycznyj hurtok, chor ta tanciurystiw. Dramatycznyj hurtok podaw urywok z dramy Szewczenka „Nazar Stodola". Chor prospiwaw kilka pisen, a tanciurysty pokazaly ukrainski narodni tanci. W zahalnomu kornberzki ukrainci zdobuly persze misce, a w konkursi braly uczast lytowci, latwijci, estonci, polaky i inszi.

Druhoho dnia Welykodnich Swiat widbuwsia takoz u Fuldi druhyj oblasnyj konkurs, w jakomu braly uczast ti sami tabory. Na cej raz kornberzki ukrainci lyszylysia pozadu inszych narodiw. Inszi pokazaly sportowu dotepnu ruchanku, skeczi, zmodernizowani narodni tanky, a naszi lysze narodni sceny i ti sami pisni, szczo i poslabylo persze wrazinnia.

Amerykanski hazety podajut, szczo brytijski wojaky widnajszly harnu 18-litiu diwczynu, Gotelindu Torfenson, jaka twerdyt, szczo Hitler ii batko. Koly ii aresztuwaly w rajoni Magdeburga, wona akazala, szczo ii mama bula szwedska aktorka, jaka bula lubkoju Hitlera w 1920 roci. Hitler strinuw ii w Widni.

Oksana Luturynska

JARYLO

TAZ SERCE NE DARMA PROSYLO, —
OS WIDHUKNULOS U WIDOZWI:
WZE NE ZA HORAMY JARYLO,
WZE CZUTY MOLODECKYJ POSWYST!

WID STRIL JOHO I SAMOPALA
BULO TAKY CZY NE UCZORA,
JAK SERNOJU ZYMA TIKALA,
WSE PRYSLUCHAJUCZYS KRAJ BORU.

WIN JDE, IDE I Z HURKOTOM, I Z HROMOM
WESNY ROZJARENYJ BOZYSZCZE.
CZY CZUJESZ? — JDE WZE LODOKOLOM,
I CILYJ KRAJ JOMU JAK HRYSZCZE.

WZE ZAWTRA BUDE NICZ WESILNA.
CZEJ, ZEMLE DEREWLANSKA TIAMYSZ?
SZCZASLYWO WIDIDCHNY I WILNO,
TA Z CE JURAJ PRYJSZCZOW Z SWATAMY.

WBERUT TEBE DRUZKY U RUTU
DES U WESELOMU SADOCZKU.
OTIAMS WID STYDU-BALAMUTU,
PODAJ RUSZNYK, WDIAHNY SOROCZKU!

Wazkym kalibrom

Z Schweinfurtskoho slownyka

Narodnia szkola — korydor, po jakomu wsim wilno chodyty; mozna takoz bez porozuminnia z dyrektorkoju j uczytelstwom zabiraty tablyciu i stoly szkolariw, jaki musiat pysaty swoi wprawy na... dwerjach.

Komisija — najkraszczyj konsolidacijnyj zasib na sobornist.

Newolnyk — dosyt necikawyj staryj znajomyj, szczo trymaje Was do piwnoczi, zabirajuczy czas, jakyj kraszcze bulo b wykorystaty na prohulku za misto.

Konferencija Sojuzu Demokratycznoi Presy — nahoda pryidhaty do Zwiebelfurtu za dybuleju po 15 marok kilo.

Sanitkurs — (Skonfiskowano az do czasu, koly „Nedilu" powidomlat, szczo naszi pani nawczylysia rozumity wartist humoru zhidno z zasadoju: ridendo recreare, cebto: odnym usmichom myloi medsestry mozna wylikuwaty najbeznadijniszoho chworoho).

„Nedila" — Hazeta, szczo zabahato pysze pro wsiakych czuzych marszalkiw, a zamalo chwalyt Welmyszanownych i Wysokodostojnych dijacziw ukrainskoho taboru cz. 196, czym robyt zloczyn suproty naszoho pokolinnia i nacii. Krim toho ne wzywaje takych literaturnych sliw, jak „nynky", „zelannia", „suprugestwo", „wozduch", „powazanniaczko pane radnyku" i inszi.

Redakcija Weczirnioi Hazety — radjoaparat jakyj zaczynajut zasylno prykruczuwaty i jakyj mabut pryjdetsia taky zamknuty.

Bezpartijnyj — neszczasna ludyna; najkraszcze — wyichaty i machnuty rukoju na wse.

Redaktor — trochy hirsze jak kuchar.

Optymisty — ti, szczo zajmajutsia naszymy taborowymy horodamy ta inspektamy, dumajuczy spozywaty plody swoho trudu.

Postanowa konferencii demokratycznych redaktoriw — Ne moze buty „Czasu", szczob w „Nedilu" howoryty ostannie „Slowo" pro „Nasze Zyttia"...

Prawoslawnyj chor — w naczale byl skwoznjak, zatiem pryszol Poznjak i teper mylo ludiam i — mabut — Bohowi posluchaty.

UWAHA!

Kanadski ukrainci rozszukujut swoich ridnych i blyzkych

Mykola Myronowycz poszukuje mamu Antoninu Myronowycz, sestru Ioannu Wanzduru, sestru Mahdalynu Urusku. Riwno z szwahriw abo ich ditej, meszkaly u Borszczewi, a moja zinka Iosefa Myronowycz poszukuje mamu Karolku Kulbidu, brata Antona i Wolodymyra Kulbidu i S. Fran. Kulbidu, meszkaly w seli Muszkatiwka, powit Borszcziw, Halyczyna. Chto znaw by pro nych, proszu podaty na adresu: NICK MYRONOWYCZ, 100 Northcote Ave., Toronto, Ont. Canada.

Poszukuju swoich ridnych: Stepana, Romana i Ninku Paladijczuk, Orysiu Witoszynsku z Paladijczukiw, Stepana Czolkana i joho syniw: Romka i Slawka z Bilcza Zolotoho, p. Borszcziw. Chto znaje pro nych, proszu zholosytys na adresu: WASYL PALADIYCHUK, 218 Donland, Ave., Toronto 6, Ont. Canada.

Wasyl Pidliseckyj poszukuje kohonebud z rodyny Pidliseckych, Masiakiw, Grosbergiw i Somelukiw z sela Rosznewa, pow. Towmacz. Chtonebud z nych, abo chtobud na skytalszczyni z zhadanoi miscewosty, proszu laskawo napysaty na adresu: W. Pidliseckyj, Box 203, Bienfait, Sask. Canada.

Anastasija Tracz-Senko poszukuje swoju rodynu: mamu Annu Senko, Brata Iwana Senko i sester Orysiu, Sofiju, Marusiu i Geniu Senko. Wsi pered wijnoju meszkaly u Lwowi. Chto znaw by pro nych, abo wony sami, proszu pysaty na adresu: S. Trach, 745 Ritson Rd. S., Oshawa, Ont., Canada.

Poszukuju zinky rodyczіw Iwana i Hafii Karpluk, selo Wolycia Barylowa, powit Radechiw. Antona, Semena, Iwana j Wasyla Iwaszczuk, selo Baryliw, powit Radechiw.. Moja adresa: Harry A. Iwaschuk, Lisburn, Alta., Canada.

Poszukuju swoich bratiw Teodora i Safata Melnyczuka, zi sela Korczyn, powit Sokal. Chto znaw by ich adresu, abo wony sami, chaj zholosyt na adresu: Dm. Melnychuk, 62 Markham St., Toronto, Ont., Canada.

Poszukuju swoich bratiw Hrynia ta Iwana Zwozdu, Jakowa Diakiw, Hrynia Soroku, z sela Laszky Horiszni, Chodoriwszczyna, i bratiw Josypa Purija i Mychajla Wolodymyra, abo kohonebud z sela. Joseph Zwozda, P. O. Muskeegan, Sask., Canada.

Szukaju mamu Mariju i brata Iwana Iszczyszyn, z sela Dowzniw, i szwahra Hrycia i sestru Ksenku Paluch, z sela Zniatym, i swoju ridniu z sela Chlopjatyn i taksamo z sela Hilcza, powit Sokal. Wony perebuwajet na terytorii okupowanij zachidnymy alijantamy. Chto znaw by pro nych, abo wony sami, proszu napysaty na adresu: Ed. Paul Eschyschyn, Mac-Dowall, Sask., Canada.

Poszukuju kohonebud iz skytalciw, selo Skomorochy Stari, powit Rohatyn. Peter Chodak, 308 Queen St., Toronto, Ont., Canada.

Poszukuju mamu Nataliju Czajka, bratiw: Mychajla, Mykolu i Josypa Czajku, z sela Pidhirci, powit Zolocziw. Chto znaw by pro nych, abo wony sami, proszu zholosytysia na adresu: John Chayka, Ituna, Sask., Canada.

Poszukuju Mykolu, Leono, Stacha i Mariju Kusznir, Leoniju Izykowsku, Olhu, Marjanu, Romana i Mariju Chrupalyk, z Hrymalowa, pow. Skalat. Chto znaw by pro nych proszu zholosytys na adresu: Joseph Kushnir, 251 Jarvis Avenue, Wennipeg, Man., Canada.

Poszukuju bratiw, sester i szahriw, zo sela Mszanec powit Staryj Sambir. proszu zholosytys na adresu: Andrew Barylo, Box 786, Val D'Or, Que. Canada.

Poszukuju swoju mamu Mariju Kuczma, z Zadnysziwky, powit Skalat, poszta Pidwoloczyska, bratiw Wolodymyra i Jaroslawa Kuczma, sestru Olhu i Mariju Kuczmu. Proszu zholosytysia do Matucow, Hudson, Ont., Canada.

Josyp Zaworotiuk poszukuje swoho ridnoho brata Oleksu zawrotiuka, szwahra Andrucha z sela Stai, powit Rowa Ruska. Chto znaw by pro nych abo wony sami, proszu napysaty na adresu: Jos. Zaworotiuk, P. O. Point Pelee, Ont., Canada.

Poszukuju Iwana Jendrzejowskoho, szczo znachodytsia w Nimeczczyni, na terytorii pid zachidnymy alijantamy. Joho adresa bula: Iwan Jendzyjowskyj, Lager Landeck Tirol, Ostmark, Barak 3/23, a teper maje buty kolo mista Regensburg. Chto znaw by pro nioho, abo win samyj, nechaj zholosytsia na adresu: John Malona, P. O. Box 246, Kenora, Ontario, Canada.

Poszukuju swoich bratiw: d-ra Wolodymyra j d-ra Jewhena Szczurowskoho zi Lwowa, Filareta j sestry uczytelky Marii Szczurowskoi ta Oli Petriwskoi i Jakowa Chomjaka zi Stynowy nyznoi, pow. Skolie. Riwno z poszukuju ridniu mojoho muza, sestru Annu Turczyn i brata Mykolu Petrykanyna zi Stanowy Nyznioi, powit Skolie. Chto znaw by pro nych, abo wony sami, proszu zholosyty na adresu: Jaroslawa Petrykanyn, 49 Winston Ave., Toronto 13, Ont., Canada.

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcii:
"Nedila". Schweinfurt. D. P Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. 9-ho trawnia 1946 Nr. 21

Do czoho hotujetsia Moskwa

54 sowjetskych ministriw wykonujut plan nowoi piatiletky

Radjo Moskwa pow'domylo, szczo sowjetskyj urjad wydaw nowu pozyku dla widbudowy i zmicnennia mohutnosty SSSR. Pozyka obrachowana na 25 miliardiw rubliw. Wona rozpysana na 25 rokiw i bude wyplaczuwana w formi obligacij po 50 000, 25 000, a dali po 500, 200 i 100 rubliw. T', szczo pidpysuiutsia na ciu pozyku majut ii splaczuwaty protiahom 10 misiaciw. Jak podaje Moskwa, trudiaszczi za persz 24 hodyny z entuzijazmom popidpysuwaly na ciu pozyku nawit swoju zarobitnu platniu...

Szwajcarska „Gazette de Lausanne" pysze: Stalin Sohodni stoit na werszku. Win komanduje bez widpow'dalnosty pered op'ni'eju blokom w 190 milioniw ludej, hotowych zrobyty wse, szczo nakaze. Joho urjad narachowuje 48 ministersiw i 54 ministriw, pry czomu najbilsze ministriw, bo az 40 maje uderzawleny' promysl. Moskwa pokynula patr'otycznu ideologiju i powertaje do marksizmu. Zapadaje tysza nad prizwyszczvmy popularnych marszaliw....

Najwazniszi podii ostannich dniw

Ur'ad generala Franka zwernuwsia do urjadiw Welykoi Brytanii i Spoluczenych Derzaw PA zi skarhoju, szczo SSSR postaczaje espanskym respubl'kanskym sylam u Francii charczi, zbroju i municiu. Za informacijamy toho zwernennia, w porti Marseju pereladuwaly z sowjetskoho korabla i widislaly na francuzko-espanskyj kordon 15 ton zbroi j municii ta 3000 ton pszenyc' — Do Paryza wraz iz sowjetsko'u delehacijeju na konferenciju ministriw zakordonnych spraw prybuly z Moskwy try litaky nawantazeni kawjarom — Jak powidomyw amerykansyj vice-minister zkordonnych spraw Dean Acheson (Aczison) na preskonferencii, USA postawyly argentynskomu ur'adow' domahannia, wyslaty sto najaktywniszych nacjonal-socijalistiw do Nimeczczyny, bo Argentyna ne zrobyla dosi nijakych zachodiw, szczob pryborkaty wplywy ta robotu tych politykiw — Z zajawy ministra Byrnesa wychodyt, szczo Spoluczeni Derzawy Piwnicznoi Ameryky planujut zmenszyty swoi okupacijni zalohy w Italii ta Awstrii do stanu po 15 000 wojakiw. Pisla pidpysannia myrowoho dohoworu z Italijeju amerykanski zbrojni syly cilkom widijdut z Italii — 7 345 107 czeskych hromad'an matymut wyborcze prawo. Wybory pokazut dijsne oblyczcza teper'szn'oi Czechoslowaczczyny. Nowyj czeskyj parlament bude skladatysia z 300 posliw — W Teherani 1-ho trawnia demonstruwaly — jak podajut amerykanski korespondenty — 50 000 perskych robitnykiw. Demonstranty — zinky domahalysia wyborczoho prawa dla zinok — Pryznaczenyj na misce marszala Bernarda Montgomery, sir Solto Douglas, marszal letunstwa prybuw wze do Berlinu. Win 'e holownokomanduwaczem brytijskych zbrojnych syl w Nimeczczyni, wijskowym gubernatorom brytijskych zbrojnych syl w Nimeczczyni, wijskowym gubernatorom brytijskoi zony ta czlenom Mizsojuznoi Kontrolnoi Rady dla Nimeczczyny — Italija wyznala awstrijskyj urjad i wyjawyla hotownist nawjazaty dyplomatyczni wza'emyny miz obydwoma krainamy — Londonskyj konserwatywnwj szczodennyk „Da'ly Ma'l", odna z najpopularniszych anhlijskych hazet, swiatku'e teper 50 litnij juwilej — Prezydent Truman wydaw proklamaciju, w jakij zajawlaje szczo den 12. trawnia swiatkuwatymut na majbutnie 'ak zahalnyj „den materi" w USA — Na try roky wjaznyci zasudyly w Wiesbadeni 16 litn'oho nimcia Hansa Bergschwengera, szczo kynuwsia z nozem na amerykanskoho wojaka Breddy, jakij perebuwaw w towarystwi nimkeni — 6 okremych poizdiw iz 4000 widwiduwacziw wy'dut z Bawarii do Leipigu na perszi myrowi torhy, szczo widbuwajutsia tam miz 8—12 trawnia — Z Münchenu powidomlajut, szczo desiatu czastynu produkcii fotoaparatiw (6000 do 7000 sztuk) peredatu na potreby nimeckoho cywilnoho naselennia, w perszu czerhu polic'i ta inszych fachowych grup, szczo ich zwannia wymahaje maty do dila z aparatom.

Wysoke widznaczennia sotnyka Panczuka

Sotnyk Kanadijskoho wojennoho letunstwa B. Panczuk, holowa Biura w Londoni, oderzaw wysoke wijskowe widznaczennia za bojewi zasluhy. Win zrezygnuwaw wid wlasnoi widpustky i poswiatyw ii na praciu dla ukrainskoi em'hracii w Nimeczczyni.

Tito skoncentruwaw 17 dywizij na kordoni Italii

Anglijska swoboda i czerwona jednist slawian

Ohlad najwazniszych podij za tyzden

Za ostanni dni uwahu switu prytiahaly dwa mista — Paryz i Triest. Konferencija ministriw zakordonnych spraw zupynylasia na wyriszenni kordoniw miz Juhoslowjanskoju respublikoju i Italijeju. Molotow riszucze nastojuje na pryjednanni Triestu do Juhoslawii, a angloamerykanci protywlatsia ciomu. "Prawda" nadrukuwala welyku stattiu z cioho prywodu, w jakij nawodyt istoriju Triestu, szczo joho, jak pysze "Prawda", w 1913-omu roci Anhlija widdala Italii za ii wstup w wijnu na boci alijantiw, zradywszy jak i zawzdy, interesam slawjan. Na zakinczennia hazeta zaklykaje sowietsku opiniju pidtrymaty "bratiw slowjan" w ich zyttiewoneobchidnych sprawedlywych domahanniach. Do cioho cikawo nawesty zmist statti paryzkoi hazety "Pari Suar", jaka nadrukuwala zwit swoho korespondenta z Triestu. Z cijei statti wychodyt, szczo "braty slawjany", cebto Tito, (poky majbutnie Triestu wyriszujut w kabinetach Wersalskoho palacu), skoncentruwaw na kordoni Italii 17 dywizij i hotowyj problemu Wenecia-Julia wyriszyty na wlasnyj radykalnyj sposib. Wzahali, chocz na konferencii w Paryzi szcze niczoho ne wyriszeno, ale anhlo-amerykanska tak i sowietka presa widmiczaje znaczne napruzennia widnosyn miz schodom i zachodom. Pisla toho jak premjery anhlijskych dominioniw neszczodawno obhoworiuwaly plan zachystu anhlijskoi imperii wid nahloi agresii — 5-ho trawnia na swiatkowych zborach w londonskij operi premjer-ministr Atlee wyholosyw promowu, w jakij zaznaczyw, szczo meta brytanskoi polityky — stanowyty na wsiomu switi dijsnu demokratiju i daty narodam swobodu w anhlijskomu rozuminni cioho slowa. Etli pidkreslyw, szczo dejaki derzawy proholosyly u sebe socjalizm, ale niczoho spilnoho z socjalizmom ne majut, i zawdannia Anhlii daty mozlywist takym narodam wilno skazaty swoje slowo, czy zhodzujutsia wony na take rozuminnia socjalizmu, czy bazajut buduwaty swoju batkiwszczynu za prykladom dijsno demokratycznych derzaw. Z druhoho boku w SSSR wypuszczena nowa pozyka, jaka maje na meti szcze zbilszyty mic czerwonoi armii, a sowietska presa szczoden to bilsz hostro krytykuje anhlijciw i zaklykaje do jednosty wsich slawjan. Wseslawjanskyj konhres w Prazi, szczo widkrywajetsia na ciomu tyzni, ce faktyczno zjizd slawjanskoho bloku, isnuwannia jakoho sowiety tak wperto zapereczuwaly szcze dekilka misiaciw tomu nazad.

Francija — derzawa welykych swobod, pisla druhoi wijny gigantskymy krokamy piszla wliwo. Zdawalosia, szczo ii szlach ide do komunizmu, i bahato ludej za okeanom staly nazywaty ii pjatoju kolonoju bolszewyzmu. Koly Francija proholosyla czetwertu respubliku, pesymisty wze wtratyly nadiju na poworot ii do rodyny demokratycznych narodiw. W ostanniu nedilu francuzy skazaly swoje slowo, szczodo swoho majbutnioho. Po wsij Francii widbulosia holosuwannia nad projektom nowoi konstytucii. Nowa konstytucija peredbaczala wstanowlennia odnopalatnoi systemy i bula skladena komunistamy i radykalnymy partijamy Francii. Za nowu konstytuciju wyslowylos 9280,000 proty — 10450,000. Widkynennia cioho projektu zustrily z zadowolenniam w Washingtoni i Londoni i z welykym nezadowolenniam w Moskwi. Zaokeanska presa wwazaje, szczo ostannia nedila bude dnem istorii Francii, wid jakoho tretia respublika poczne powertatysia zi Schodu na Zachid do swoich wikowicznych druziw Anhlii ta Ameryky.

Amerykanska hazeta pro ukrainskych partyzan

Amerykanskyj szczodennyk "The Stars and Stripes" z dnia 21. 4. pysze: "Sylno ozbrojeni bandy, pro jaki howorytsia, szczo wony zlozeni z ukrainciw, szyriat teror u piwdennoschidnij Polszczi. Wony perechodiat czerez rosijskyj kordon, palat solomoju wkryti selanski chaty, zabyrajut chudobu j lyszajut polskych selan bez dachu nad holowoju.

Bandy, jakych czyslo chytajetsia wid dekilkoch soten do 2-och tysiacz osib, spalyly, jak narachuwaly u ostannich misiaciach bila 800 sil. Sylni widdily polskoho korpusu bezpeky boriatsia z toju chwyleju teroru, szczo rozlywajetsia wzdowz riky Sanu, na piwdennyj schid wid Riaszewa.

Prochodiaczy niczcziu czerez polskyj kordon, ti bandy, jak zahalno dumajut, dijut u widplatu za wyseluwannia ich zemlakiw do SSSR, po dumci polsko-rosijskoho dohoworu.

Naselennia buwszoi polskoi Ukrainy nastojuje na swoje prawo zyty dalsze w Polszczi i domahajetsia wyznannia ukrainskoi nezaleznoi derzawy.

Naselennia w piwdenno-schidnij Polszczi misiaciamy ne rozdiahajetsia, a wse swoje majno perechowuje po pywnyciach.

Sela wprowadyly w sebe cilu syhnalizacijnu systemu, szczoby zawczasno diznatysia pro nablyzennia partyzanskych widdiliw i lysze ce pozwolaje ne odnomu polakowi unyknuty smerty."

"Newolnyk" w naszomu teatri

Wid 28-ho kwitnia do 5-ho trawnia Ukrainskyj Teatr im. Kotlarewskoho w Schweinfurti daw czotyry wystawy dramy M. Kropywnyckoho za poemoju Szewczenka „Newolnyk". Ce druha postawa na istoryczni temy. Wystawa widbulasia pid mysteckym keriwnyctwom p. Kryzaniwskoho, dyryhent choru p. Lubanskyj, tanky — Grünewaldt, muzyczne oformlennia Hryhorowycza, dyryhent orkestry — Plotnikow — chudoznie oformlennia p. Salabaja. Administrator p. Mychajliw.

W holownych rolach braly uczast: Kowal — Mak, Stepan — Kryzaniwskyj, Jaryna — p. Kaliszewycz, Napluj — p. Grünwaldt, Opara — p. Hloba, Nedobytyj — p. W-ko, w masowych kartynach wes ansambl.

Krim ukrainskych hromadian, na wystawi buly uriadowci z UNRRA amerykanski wojaky, bahato lytowciw i polakiw. (S.)

Dla orkestry ukrainskoho teatru im. Kotlarewskoho w Schweinfurti potribni: wiolonczelist, kontrobasyst ta barabanszczyk, jakyj moze hraty z not. Zacikawlenych prosymo zholoszuwatys na adresu „Nedili" w Schweinfurti, D.P. Camp 2.

Nowe w naszij hromadi

Den swiatoho Jurija —

podija w zytti naszych plastuniw

Den 6 trawnia, den swiatoho Jurija, jakyj te tez opikunom Ukrainskoho Plastu, buw dla Schweinfurtskoi plastowoi molodi welykym swiatom.

Pisla dowhoi weczirky dnia 5-ho trawnia, de uczasnykamy buly j naszi plastunky j plastuny, rankom swiatkowoho dnia wsia plastowa molod, chocz i newyspana, toczno zibralasia na 8-u hodynu, wykonawszy tretij punkt swoho zakonu, szczo kaze: "plastun je tocznyj". Zibralysia my w odnomu z awtogaraziw, szczob rozpoczaty bahatu prohramu swiata. Wono poczalosia zbirkoju wsich plastuniw: molodych i senjoratu; pisla widczytannia dennoho nakazu, wsi w zrazkowomu ladi widmaszeruwaly do taborowoi cerkwy na uroczyste Bohosluzennia. Pisla Sluzby Bozoi molod wysluchala korotkych, ale zworuszlywych sliw nastojatela prawoslawnoi cerkwy pro sw. Welykomuczenyka Jurija. Druha czastyna swiata poczalasia o hod. 1,30 zahalnoju zbirkoju na ploszczi. Toczno o druhij wsi widdily widijszly do lisu dla skladennia **plastowoho pryreczennia** i zapalennia swiatocznoi watry. Do lisu jszly my riznymy szlachamy ta jaramy. Pisla widpoczynku naszi najmenszi nowaky naznosyly kwitiw, junaky rozbihlys po lisi pryzbyraty drow na watru, a junaczky staly wykladaty z dubowoho lystia i kwitiw welykyj tryzub i plastowu lelijku. Za kilka chwylyn na prystrojenij lisowij polani poczalosia plastowe swiato.

Uwaha! Wazlywa chwylyna-pry spiwi lisowoho ptaszynnia (des zdaleku zakuwala nam zozula) wpala komanda "strunko" i zaczalosia pryjmannia uczenyc Fachowoi Szkoly w kandydaty Plastu. Im wruczyly pry uroczystych slowach starszych plastuniw chustky. Koly sonce zakoczuwalosia, nad polanu zwywsia nacjonalnyj prapor. Todi widbulosia pryreczennia inicjatywnoi hrupy perszych plastuniw i plastunok, prysiaha ta wruczennia plastowych widznak perszoho stupnia. Zapalala welyka watra, zahrymily pisni, szczo lunaly po temnomu lisi j perehanialysia jaramy.

Wze bulo dobre temno, koly strunki lawy nowych plastuniw wchodyly do taboru. Bahato ludej wyjszlo im nazustricz. Na taborowij ploszczi ostannie "na dobranicz" i rozchid. Mozlywo, ce ostannie nasze swiato w czuzomu, ta prote wze blyzkomu naszym serciam "Swynobrodi", szczo zalyszytsia w naszych spohadach jak prystan, w jakij my rozwywaly witryla naszoi molodosty do zyttjowoho — daj Boze — sylnoho letu.

Pl. ucz. A. Roik.

Dwa koncerty kapeli "Ukraina" w Schweinfurti

Skilky czariw, lubowy j hlybokoi tuhy mistytsia w dorohomu slowi Ukraina! Skilky newyplakanoho horja, zahalnoi ta osobystoi tragedi, ale j newmyruszczoho poryww do krasy i woli schowano u niomu! To z ne darma slawna chorowa kapela pid keriwnyctwom prof. Nestora prybrala sobi nazwu, doroh' koznomu ukrainskomu serciu „Ukraina". Jak Kociubynskyj na „Krylach pisni" z laniw zamuczenoho kraju lynuw u wilnu dawniu — dawnynu, tak wsi naszi zemlaky — bizenci pid wrazenniam kapeli „Ukraina" opynylysia dumkamy na ridni — ne swoij zemli. Powijaw teplyj znajomyj witer. Zapachlo ridnoju rilleju — zolotymy polamy, zaszczemilo serce.

Wzahali wes repertur „Ukrainy", (wid „Kantaty" Szewczenkowi do finalnoi pisni z opery „Zaporozec za Dunajem" Artemowskoho) stworenyj z doskonalych reczej narodnioi pisni w obrobci Lysenka, Leontowycza, Koszycia, Kotka ta in. i dowedenyj u wykonanni do klasycznoi wirtuoznosty robyt nezabutnie hlyboke wrazennia. Tut i nasz mylyj „Dudaryk", i weselyj „Doszczyk", i czariwnycia „Handzia", i soniaczno-sriblysti strumky „Wesnianok" na riwnych strichach, i rozkotystyj nadweczirowyj „Tuman chwylamy" w stepu.

Ta „Ukraini" zatisno na ridnych stepach, na tychych wodach, pid jasnymy zoriamy tilky wlasnoho neba. Na duzych krylach ridnoho mystectwa kapela wychodyt za mezi witczyznianych berehiw u swit, de w nehrytianskych relihijno-mistycznych pisniach, wykonanych w anhlijskij mowi, w „Espanskij pisni" ta w „Kazkach widenskoho lisu" Straussa dosiahaje welykoi doskonalosty wykonannia, zdobuwajuczy sluchacza.

Ukrainci w Schweinfurti pid wplywom koncertu spowneni nowych syl i pidnesennia. Wony bazajut dobroho zdorowja ta dowhoho wiku „Ukraini" ta ii dyrehentowi prof. Nestorowi na ternystomu, ale prawdywomu ta czesnomu, tworczomu szlachu. Snizynskyj.

*

Koncerty Kapeli "Ukraina" pereswidczyly nas u tomu, szczo zobowjazujuczi slowa welykych pochwal, jaki my dosi znachodyly dla Kapeli w ukrainskij presi-wyprawdani. Osoba dyrygenta, **prof. Nestora**, widznaczajetsia na tli choru swojeridnym akcentom i syloju, chocz sam ansambl, na zal, rozmirno malyj kilkistju ta (chaj nas zle ne zrozumijut) ne z najkraszczoho holosowoho materijalu, szczo zresztoju, tym bilsze pidnosyt ambitnist joho czleniw. Kapela imponuje dyscyplinoju, kolosalnoju widczutnistju woli dyrygenta, ta samoju kulturoju sceniczno-wizualnoi postawy. Duze szczaslywo zlozena prohrama pryw'ibluje zmuczenoho (odnostajnistju spiwanych pisen) ukrainskoho sluchacza, zacikawluje czuzyncia. Treba bazaty, szczob "Ukraina" wyrosla kilkisno, prydbala solistiw (basy), zmicnyla swij zahalnyj holosowyj potencijal. Bez zajwoi kurtuazii: wona maje powne prawo buty reprezentacijnym chorom ukrainskoi emigracii w Nimeczczyni. (KTB.)

Poswiaczennia ukrainskoi cerkwy w Bad-Kissingeni

Mynuloi nedili, 5-ho trawnia poswiatyly w Bad-Kissingeni wlasnu welyku murowanu cerkwu Ukrainskoi Prawoslawnoi Awtokefalno — cerkownoi hromady, darowanu ukraincam miscewoju nimecko'u protestanskoiu hrupoju na czoli z pastorom Kolbe. Cerkwa mistytsia w centri toho kurortnoho mista pry Salinenstraße; wona nalezala kolys anglikanskyju wirnym. Ukrainska hromadskist Schweinfurtu dopowona nalezala kolys anglikanskym wirnym. cijeji swiatyni.

Aktu poswiaczennia dowerszyw **Wladyka Wiaczeslaw.** Na uroczystij sluzbi Bozij buly swoi i czuzynci. Pisla liturhii Kissingenci zaprosyly usich pryjawnych w cerkwi na bratskyj obid, za jakym krim Preoswiaszczennoho Wladyky Wiaczeslawa promowlaly szcze predstawnyky hromadjanstwa ta miscewyj hrekokatolyckyj dekan i burgomistr Kreuzer. Obydwi ostanni promowy sluchaczi duze szczyro opleskuwaly. Prospiwano bahato mnoholitt i bratske „Chrystos Woskres". Zertwamy hromadjanstwa zdobuly my szcze odyn trywalyj pamjatnyk na czuzyni.

Ukrainska presa rozhladaje aktualni pytannia

Sprawa wyizdu emigrantiw do Piwdennoi Ameryky

(Lyst A. Bilopolskoho z Buenos-Ajres do brukselskych "Wistej")

Nezalezno wid toho, 'ak budut rozwywatysia podii w Ewropi, isnuje welyka kilkist ukrainskych skytalciw, jaki za wsiaku cinu i pry wsich umowach chotily b wyichaty do Nowoho Switu. Odnoju z cilej dla bahatioch emihrantiw jawlajutsia derzawy Piwdennoi Ameryky, 'ak najmensze zaseleni w switi. Pro ce swidczyt welyka kilkist lystiw, szczo nadchodiat siudy z usich neobsazenych bolszewykamy krain, a takoz welyka kilkist tuteszních emihrantiw, szczo bazaly b sprowadyty siudy czleniw swoich rodyn i dalszych czy blyzczych krewnych.

Sprawa cia bilsz-mensz predstawlajetsia tak. Najbilsze zacikawlennia do emihracii jawlaje w suczasnyj moment **Parahwajskyj uriad.** Ce zacikawlennia jawlajetsia nastilky welykym, szczo do Buenos Ajresu pryizdyw w hrudni mynuloho roku Hen. Dyrektor Emihracii p. E. Bragada Doldan dla nawjazannia kontaktu z Ukrainskym Dopomohowym Komitetom pry Arhentynskomu Czerwonomu Chresti.

Persza pereszkoda, 'aka bula wyjasnena w perehoworach, ce widsutnist parahwajskych konsuliw w Nimeczczyni i nemozlywist dla skytalciw zwjazatysia z konsulstwamy w neokupowanych derzawach, jak Francija, Belhija, Szwajcarija, Italija. Pro ce musiat dbaty w hranyciach, na jaki dozwolajut miscewi obstawyny. Dopomohowi Komitety. Slid skladaty spysky i predstawlaty ich w najblyzczych konsulstwach, a po 2 kopii wysylaty do Dopomohowoho Komitetu w Buenos Ajresi dla pryskorennia dozwolu.

Argentynska wlada wydaje poodynoki dozwoly na sprowadzennia blyzkych rodyczіw, ale cia sprawa obstawlena suworymy formalnostiamy. Ce robytsia mabut tomu, szczo w suczasnych umowach mozut pryichaty tilky zamozni ludy (litakamy), 'aki ne je bazanymy. Natomist isnuje zacikawlennia do zwyczajnych chliborobiw i kwalifikowanych robitnykiw, 'a wony w teperisznich obstawynach ne mozut prybuty.

W poinformowanych kolach zaznaczujut, **szczo Argentynskyj uriad maje rozroblenyj plan dla sprowadzennia do 4-och miljoniw kolonistiw.** Ce pojasniujut tym, szczo niby w suczasnych peresprawach z Piwnicznoju Amerykoju, Argentyna ne moze pozwolyty sobi na riszuczu nezaleznu postawu, buduczy duze ridko zaselenoju, (14 miljoniw) na welyczeznych porozních prostorach. Do zdijsnennia cioho planu maje pryjty, jak tilky Ewropa bude widkryta.

Hazety podawaly, szczo takoz Czylijskyj uriad (Chile) maje szyroki plany zaselennia swoich prostoriw. Ci plany rozrobleni tak daleko, szczo Derzawnyj Hipotecznyj Bank maje dawaty kolonistam budynky ta inwentar na rozparcelowanych terenach na dowholitni splaty. W Argentyni, Parahwai i Urugwai taka intensywna forma kolonizacii newidoma.

Uruhwaj 'ak samo cikawytsia emihracijeju. Ce chocz i mala, ale dobre administrowana kraina z obmezynymy mozlywostiamy dla naselennia. Pro druhi krainy cioho kontynentu poza Brazylijeju tut nema'e widomostej.

Po wsich zhadanych derzawach je duze bahato wilnych zemel. Najmensz spryjatlywi obstawyny panujut w Paraowai. Chocz zemla duze rodiucze i pidsonnia zdorowe, ale duze dokuczaci lysze hariaczi piwnicznі okolyci. Pomirno slabo rozwynutyj, i produkty trudno prodaty. Czasamy wony ne majut nijakoi ciny.

W Argentyni je rizni zony wid tropicznych do cholodnych. Dosi buly widkryti dla kolonizacii bysze hariaczi piwnicznі okolyci. Pomirkowana smuha bilsz-mensz zaselena i zemla zaniata. Ale tam je bahato welykych wlasnykiw, szczo chotily b parceluwaty swoi posilosty, jak riwno z i derzawnych zemel. Piwdenna ze poroznij. Isnuje plan perewedennia intensywnoi kolonizacii piwdnia. W cij piwkuli, czym dalsze na piwden, tym cholodnisze.

Piwdenna czastyna Czile, jaka maje buty skolonizowana, maje zhidno z opysamy hazet i zajawamy oczewydciw duze dobre pidsonnia. Treba zauwazyty, szczo takoho zdorowoho i harnoho pidsonnia, jak na Ukranii, na piwdennomu amerykanskomu materyku nemaje.

Sprawa perewozu skytalciw nadali zalyszajetsia nejasnoju. **Nijaki mirkuwannia i plany prowidnych centriw ne proskakujut do presy.** Faktom je szczo wyrwatysia z Ewropy serednij ludyni duze trudno, a z Nimeczczyny cilkom nemozlywo. Rozriszennia cioho pytannia nalezyt tilky do Washingtonu i Londonu.

Poskilky UNRRA durno hoduje skytalciw, i wony je dla nei tiaharem, to cilkom pryrodno, szczo wona skorsze czy piznisze schocze ich pozbutysia i kudys perewezty, de wony staly b na wlasni nohy. Zdawalosia b, szczo w cej bik maje buty zwernena wsia uwaha widpowidalnych czynnykaw. Tymczasom sylni cioho switu ne tilky ne perewoziat skytalciw, a nawit ne wypuskajut ich z Ewropy.

Mozna dohaduwatysia, szczo ce postupowannia dyktujetsia bazanniam pokinczyty raz na zawzdy z maroju nacizmu i antysemityzmu. Je dejaki pidstawy prypyskaty, szczo doky UNRRA j okupacijni wlady ne perewiriat wsich skytalciw, dbajlywo perewirywszy koznoho, i ne majut pewnosty, szczo wsi nebezpeczni osoby wydani Sowietam, abo uneszkidlywleni w inszyj spisib, doty Ewropa bude zamknuta i mozlywostej wyizdu ne bude.

Nadali mozlywo peredbaczyty, szczo oskilky ne zajdut jakis nowi switowi podii i konflikty, to wyizd do Nowoho Switu bude lehkyj, i je nawit mozlywe pewne spiwzmahannia miz riznymy derzawamy za prytiahnennia kolonistiw. Najcinniszi i protegowani elementy budut wybrani Spoluczenymy Derzawamy Ameryky i Kanadoju, a resztu mabut wywezt do Piwdennoi Ameryky.

Wse wyszcze zaznaczene widnosytsia do chliborobiw, kwalifikowanych robitnykiw i technyczno-promyslowoho personalu. Pro kulturnych robitnykiw jak uczyteli, adwokaty, likari, zurnalisty, pro kupciw i nefachowu roboczu sylu treba howoryty okremo.

Zdorowe ukrainstwo USA widbylo napady worozoi propagandy

Cikawa stattia "Swobody" z New Yorku pro robotu antyukrainskych syl na szkodu naszij emigracii

Komunistyczna propaganda, szczo tak tiazko j zawziato praciuje na wsi lady i wsima sposobamy, sczoby rozbyty ukrainske hromadianstwo na amerykanskomu materyku, daje sobi dobre sprawu, szczo wona ne jde ij tak, 'ak zapowidalosia. Ne dopysaly najczorniszi kalumnii, najohyniszi donosy. Narodnia presa dali isnuje, narodni orhanizacii ne zmenszujutsia, a nawpaky zrostajut. Ukrainske nacionalne imja poszanowane. I dali szanowani imena tych, szczo czesno borolys za ukrainsku wyzwolnu sprawu i za nei polozyly holowy, czy des muczatsia po riznych krajach, tiurmach czy taborach.

Ne wdalosia rozbyty tez i dopomohowoi akcii j pidtiahty ii pid sowietsku kontrolu. Donosy do uriadowych czynnykiw, u jakych poperekruczuwano metu ciiei akcii, ni presowa, wiczewa, koncertowa czy radijowa bolszewycka kampanija ne pomohly. A kryczalosia 'aknajholosnisze, szczo ce dopomoha „nacistam" czy „faszystam", czy dopomoha „bandytam-banderiwciam", czy „zradnykam ridnoho kraju i ridnoi materi".

Ne pomohly widwidyny wid samoho „samostijnoho uriadu" z samoho Kyjewa i wid samoi „samostijnoi" Ukrainy. Ne pomohly, wlasztowani z ciiei nahody, benkety i „naukowi doklady". Ni fotohrafii z samoho Kyjewa, kudy maly b dochodyty dary amerykanskych ukrainciw „ridnym bratam i sestram". Bo tak 'e, szczo jak chto tomu wsiomu pryhlanuwsia i dobre nad tym podumaw, toj piznaw tilky tragediju Ukrainy i te, jaki to zajdy nad neju panujut i neju wolodijut.

Use ce ne dopysalo... A lysty, szczo zaczaly nadchodyty wid ridnych z Ewropy zaczaly powoli probudzuwaty nawit i takych, szczo daly sebe chwylewo zasnuty. Lyszylasia tilky mala horstka, jaka probuje rozbywaty hromadiansku jednist szcze starym trykom. Oto zaczynaje znow izdyty na protypolskim konyku, wzywajuczy joho 'ak u politycznych, tak i relihijnych sprawach. Otze, jak chto z ukrainciw w Ameryci beretsia tut orhanizuwaty jakus nowu ochoronu pered komunistycznoju zarazoju i protydijaty bolszewyckym brechniam, tych zaraz osmarowujut jak „zradnykiw" i „zaprodanciw", szczo „zniuchalys z polskymy panamy i obszarnykamy", szczo widdajut im Lwiw i Halyczynu i zradzujut welyku „sobornycku ideju", jaku szczojno „zdijsnyw welykyj Stalin".

Oczewydno, szczo j cia propaganda ne maje wyhladiw na jakis uspichy nawit w oczach samych bolszewykiw. Ta prote szcze rachujut na najdurniszych, z wiroju, szczo szcze taki znajdutsia. Ta nam zdajetsia, szczo najdurniszi uze wsi opynylysia u ichnich riadach. A jak zalyszywsia szcze dechto, to takych wze duze malo.

Za spiwpraciu batkiw zi szkoloju

Wychowno-nawczalni ustanowy wymahajut postijnoi spiwpraci szkoly z batkamy j opikunamy ditej. Czym nyzczoho stupnia ustanowa, czym mensze mozna wymahaty wid samych ditej, tym tisnisza musyt buty spiwpracia domu zi tym tisnisza musyt buty ta spiwpracia domu z szkoloju. Tomu to najtisnisza musyt wona buty oczewydno w ditoczomu sadku j narodnij szkoli.

W normalnych dowojennych czasach ditoczi sadky j szkoly kontaktuwalysia z batkamy na periodycznych informacijnych konferencijach, batkiwskych zborach, wzywajuczy batkiw indywidualno do szkoly i czerez widwiduwannia domiw ditej uczytelamy. — Jszlosia pro dopomohu szkoli w dilanci wychownij na widtynkach, de szkola ne mohla dosiahnuty (wdoma), pro stworennia dytyni widpowidnych umow dla nauky j widpoczynku wdoma, pro domasznіu pomicz dytyni w nauci, pro prawylne charczuwannia, odiah dytyny, pro zachowann a zasad higijeny dytyny (odiah, czystota tila) i t. d.

Czynnykom, szczo maw koordynuwaty spiwpraciu szkoly z batkamy, reprezentuwaty batkiw pered szkoloju dopomahaty szkoli w ii wychownij roboti buly batkiwski komitety. Ce bulo ich zawdannia. Finansuwannia szkoly ta nahlad nad ii pedahohicznoju robotoju nalezaw do inszych derzawnych czy hromadskych czynnykiw.

Emihracijni umowyny zminyly czymalo u tomu widnoszenni. Naslidkom toho, szczo meszkanci taboriw oderzujut use potribne do zyttia bez potreby borotysia za isnuwannia — batky perestajut cikawytysia szkilnymy sprwamy ditej — perekydajuczy uwes tiahar na szkolu.

Widczuwaje ce ditoczyj sadok, widczuwaje ce szkola, widczuwajut ce plastowi prowidnyky. Batkiw ne cikawyt, czy dytyna nawczylasia czonos wdoma. Dla nych je wazko podbaty pro najprymitywniszi reczi potribni dytyni do sadka, chaj ce bude chocz by lysze dekilka obstruhanych prutykiw. Batkowi — materi wazko dopyinuwaty, szczoby dytyna piszla do sadka wmyta ta zaczesana. Koly batka — matir u tij sprawi klyczetsia do szkoly czy sadka, wony roblat oburenu minu: „czoho — mowlaw — wid nas choczut", a to j potraplat nakynutysia na wczytela z lajkoju i obydamy — pomynajuczy wze pidrywannia awtorytetu wczytela czy wychownyci wdoma pered malymy ditmy.

A tymczasom spiwpracia batkiw zi szkoloju je zaraz koneczníjsza, jak kolynebud tomu, szczo wina j emihracija wplynula szkidlywo na wdaczu ditej.

I w cij same, a ne w inszych dilankach je pole do praci dla batkiwskoho kruzka. Opiku nad szkoloju moze win lyszyty Uprawi Taboru i UNRRA, wychownu robotu samym wychownykam. Jakszczo batkiwskyj kruzok zumije naladnaty spiwpraciu batkiw iz szkoloju potrapyt rozjasnyty neodnu nejasnu dla batkiw, a samu po sobi zrozumilu i prostu sprawu i tym usunuty nepotribni neporozuminnia i tertia miz batkamy z odnoi, a szkoloju i wychownykamy z druhoi, koly dopomahatyme szkoli w ii wychownij roboti — todi win wpowni wykonaje swoje zawdannia.

(Z czasopysu „Wpered", Neu-Markt).

Amerykanci i rosijany

W czasi presowoi konferencii u departamenti wijny u Washingtoni wyjszlo na jaw, szczo miz amerykanciamy j rosijanamy zakluczeno na konferencii w Potsdami umowu, szczob amerykanski oficery z wojennoi floty mohly spiwpracluwaty z rosijskoju wladoju pry peresylanni wistej pro pohodu z dwoch sowietskych stacij na Sybiri. Koly tudy poichaly try amerykanski kapitany iz 19 inszymy oficeramy i 41 wojakamy, to rosijany staralysia ne dopuskaty ich do nijakych wistej i do nijakoi praci, prymistyly ich w taborach z drotianoju ohorozeju i robyly inszi pereszkody, poky wsia amerykanska misija ne widjichala nazad. Pislia ich poworotu sowiety perestaly wid 4-ho bereznia peresylaty w Ameryku wistky [illegible] Ameryka musyt teper pryzbyruwaty [illegible] wlasnymy zasobamy.

Dr. Halan na konferencii UNRRA w Atlanic City

Z Atlantic City (Atlantik Sity) powidomlajut redakciju „Swobody", szczo w naradach UNRRA bere uczast Objednanyj Ukrainsko Amerykanskyj Dopomohowyj Komitet, jak pownoprawnyj czlen nariwni iz inszymy amerykanskymy dopomohowymy orhanizacijamy. Joho delehat, d-r Wolodymyr Halan, peredaw prezydii konferencii memorijal w sprawi ukrainskych skytalciw w Ewropi. Pry zahalnij dyskusii na temu deportowanych osib w Ewropi wsi zastupleni na konferencii amerykanski orhanizacii wystupyly proty prymusowoi widstawky skytalciw do kraiw ichnioho pochodzennia, jak i za zabezpeczennia skytalciam praci poza taboramy. — Z uwahy na te, szczo UNRRA kinczyt swoju dijalnist w kinci 1946-ho roku, wsi zibrani orhanizacii apelujut do Orhanizacii Objednanych Derzaw, szczob wona na najblyzczych swoich naradach rozhlanula sprawu dalszoi opiky nad skytalciamy i ich rozmiszczenniam.

> Nam sonce wsmichajetsia, zori cwitut
> Z hrudej naszych ryne zawziattia i syla.
> Nikomu, nikoly w zytti ne damo
> Orlyni pryborkaty kryla!
>
> S. Dowhal

Plastuny na mohyli Arkadija Lubczenka

Welykodnie czyslo „Nedili" zhaduwalo wze pro plastowyj zjizd, szczo widbuwsia w Schweinfurti w dniach 15—19 kwitnia. Teper ja chotiw by daty hromadjanstwu deszczo toczniszi zwidomlennia pro praciu wyszkolu.

Koly do naszoho taboru prybuly plastunyhosti, pracia zakypila wid ranku do piznoi noczi. Wsich uczasnykiw wyszkolu obowjazuwaw suworyj taborowyj prawylnyk szczodo posluchu, karnosty, dyscypliny j tocznosty w usich dilankach taboruwannia.

Szczodnia w pryznaczenyj czas widbuwalasia rannia ruchanka, molytwa, teoretyczni j praktyczni wprawy-czerez cilyj den. Plastuny zrobyly spilno try prohulky: odnu na miscewyj cwyntar, szczob schylytysia nad mohylamy zertow wijny, druhu na riku Majn uweczeri, a tretiu — do Bad-Kissingen, szczob widdaty poszanu welykomu ukrainskomu pysmennykowi Arkadijewi Lubczenkowi. Pid doszczem prybuly plastuny toczno o hodyni 9-ij do Kissingenu i w dwolawach wyruszyly na miscewyj cwyntar. Po korotkij, zworuszlywij promowi prof. Jarowenka widdil zaspiwaw strilecku pisniu „Wydysz, brate mij" ta wszanuwaw pamjat pysmennyka odnochwylynnoju mowczankoju w postawi „strunko". Powertajuczys, domiw, widwidaly my starowynnyj zamok z 12 stolittia, zbudowanyj na wysokij hori.

Zakryttia wyszkilnoho kursu widbulos u welyczawij formi. Na zali zibralysia predstawnyky usich ustanow, zaproszeni hosti z UNRRA ta duchiwnyctwo na czoli z Preoswiaszczennym Wladykoju Wiaczeslawom. Pislia korotkoi prysiahy „nowakiw", referent dr. Samotulka bazaw im wsioho kraszczoho. Wladyka Wiaczeslaw poblahoslowyw nas, a spiw „Cwit Ukrainy i krasa" zakinczyw nasze welyke swiato. Szcze dowho pisla joho zakinczennia welysia weseli plastowi hutirky. Junaky j junaczky wpysuwalysia u propamjatnu knyhu ta daruwaly sobi lystiwky na spohad perebuwannia w Schweinfurti. Takych zustriczej powynno buty bilsze.

R.

Jak zachowaty molodist?

Wyjszlo nowe, druhe wze czyslo "Molodoho Zyttia", czasopysu ukrainskoho Plastu. Wono krim prohramowoi, cinnoi statti A. Figola prynosyt bahato inszoho materijalu ta wistku pro namirene swiatkuwannia 35-littia Ukrainskoho Plastu. Peredrukowujemo z toho czysla "Molodoho Zyttia" newelyczku kartynku, pryswiaczenu plastowym senioram:

Ne zuritsia, moi Pryjateli, szczo neodnomu z Was wolos posywiw, druhomu holowa polysila, a ludy Wam rachujut czetwertyj — a moze j pjatyj idesiatok lit. Bo posluchajte oce, szczo kazut pro molodist i starist ti, jaki swit zdobuwajut.

Odyn wijskowyj zitodawec widwidaw naczalnoho wozdia amerykanskych zbrojnych syl na Dalekomu Schodi, henerala Mek Artura, w joho holownij kwatyri na Filipinach. Nad stolom henerala na stini wysila u formi obraza za sklom os taka sentencija:

"Molodist — ce ne wik ludyny, tilky stan joho duszi, twerdota woli, syla ujawy, spromoznist oduszewlatys, ce perewaha widwahy nad ostrachom, nachyl do pryhod, nechit do bezdilla.

"Nichto ne staje starym czerez te, szczo prozyw pewnu skilkist lit. Ludy starijutsia tilky todi, koly wyzbuwajutsia swoich idealiw. Lita morszczat czolo, ale zatrata entuzijazmu lyszaje zmorszky na duszi. Smutok, sumniw, brak dowirja do sebe, strach, rozczaruwannia — wse ce — ti dowhi-dowhi lita, szczo schylajut holowu wnyz i w poroch powertajut tworczyj duch.

„W koznomu ludskomu serci — wseodno czy simdesiat-czy szistnadciat-litniomu — je dywo z usich najdywnisze: zdibnist do solodkoho oduszewlennia dla zir i dla reczej ta dumok podibnych do zir, neustraszymyj wyzow wypadkowi, nepomylnyj dytiaczyj nachyl do szczoraz nowoho i radist z zyttia — i zyttia jak ihra.

„Taki wy molodi, jaka wasza wira; taki stari, jaki waszi sumniwy. Stilky molodosty u was, skilky samodowirja; stilky starosty, skilky strachu. Stilky molodosty, skilky nadii; stilky starosty; skilky rozczaruwan."

„Jak dowho wasze serce spryjmaje holos krasy, radosty, widwahy, welyczi ta syly — wid zemli, ludyny i wicznosty, — tak dowho wy molodi."

„A koly wze wsi nytky porwalys i koly najintymnisza czastyna waszoho sercia pokry[illegible] i ledom cynizmu, — [illegible] postarilys. I todi chaj Boh zmyloserdytsia nad waszoju duszeju."

M-o.

Z susidskych taboriw

Parafija UPAC w Bambergu

Nasze newelyczka ukrainska prawoslawna kolonija perezywala na protiazi ostannich dwoch tyzniw radisni dhwylyny. Do Bambergu prybuw Wladyka Wiaczeslaw, jakoho szczyro i welyczawo tut w nas strinuly. Perszyj raz prybuw Wladyka 6-ho kwitnia i buw do 8-ho kwitnia. Pryizd Wladyky daw zadum zaklasty w nas stalu parafiju Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy. Ti, jakym cia ideja bula doroha, ne spaly. I os Wladyka Wiaczeslaw, prybuwszy wdruhe do naszoho Bambergu na Welykden, prywiz wze dla nas pan-otcia, a tym samym zasnuwannia naszoi Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy stalo faktom. Dla nas, prawoslawnych wirjan tijei cerkwy, ce fakt welykoi wahy j win zapoczatkowuje nowe zyttia.

Koly j de ne wyslowluwaly my swoho zalu z prywodu sumnych faktiw w naszomu zytti, — i to narikajuczy taky na swoich? Ne mozemo j my wzderzatys wid toho, szczob ne zhadaty, szczo w nas tut u Bamberzi bula szcze w mynulomu roci swoja Ukrainska Awtokefalna Prawoslawna Cerkwa, ale my ii (taky swoi oti neznaczi malorosy) zawalyly. Wony szcze j dali balamutiat swii narid, jakyj same zaczynaje rozumity, szczo tutu czyjas woroza ruka, i szczo joho znowu obdurujut. Narod poczynaje baczyty de prawda j jaku cerkwa ridnia. A ridnia ta, szczo molytysia za swij neszczasnyj narod, swoju cerkwu, swoju okradenu Ukrainu.

Podajuczy do widoma, szczo w nas powstala nasza ridna parafiia, zaklykajemo wse ukrainske prawoslawne hromadianstwo wirno staty w riady naszoi cerkwy, zhurtuwatys bila swoho pan-otcia, z jakym wsi razom — jedynym sercem i jedynymy ustamy budemo blahaty doli dla swoho narodu j swoho kraju. — A ludej dobroi woli, szczo spiwajut, prosymo holosytys u nas, szczob mozna bulo zalozyty cerkownyj chor.

My pewni, szczo wsi ti, jakym doroha ridna cerkwa, dorohe wse swoje ridne, widhuknutsia szczyro na nasz zaklyk. (P-ja-k).

Kanadski ukrainci rozszukujut swoich ridnych i blyzkych

Poszukuju moho brata Pawla Walkowycza ta odnoselczan zi sela Dynyska, powit Rawa Ruska. Chto widnaide moho brata distane nahorodu: Hnat Walkowycz, 3718 Colonial Str. Montreal, Gue., Canada.

Poszukuju moho brata Fedora Soroku iz sela Ilawcze, powit Terebowla, szczo maje perebuwaty w Belhii. Proszu napysaty na adresu: Anna Konichkowska, 39 Regent St. N. Sudbury Ont. Canada.

Poszukuju ridnych ta odnoselczan iz sela Nahacziw, powit Jaworiw. Dmytra Stachnyka, Wasyla Seciuk, Pawla Antonyszyn, Danylo i Bohdan Sachno. Chto znaw by pro nych zwolyt powidomyty mene na adresu: N. Stachnyk, Erwold, Sask., Canada.

Szukaju sestru Korolu Walecku i brata Furmana, zi sela Lyszkiwci, bila Husiatyna, Josyfa j Mychajla Furmana, syny Sylwestra riwnoz z Marijeju Hucal, doczku Iwana Furmana, zi sela Trybuchiwci bila Husiatyna: Miss Pawlina Furman, 4608, Colonial Avec. Montreal Que., Canada.

Katrusia Szwec Szkabarnycka poszukuje swojei sestry Emilii Szwec z Hrabkowec kolo Zborowa, jaku nimci wywezly na roboty w 1943-omu roci. Moze chto je z Szkabarnyckych z Metenewa kolo Zboriw to proszu zholosyty na adresu: H. Skabarnyckyj, 167 Symington ave, Toronto, Ont., Canada.

Poszukuju swoich ridnych abo odnoselczan zi sela Czystopady, powit Zboriw, Zach. Ukraina. Chto z nych perebuwaw by de w Zachidnii Ewropi, proszu napysaty do mene na adresu: A. Shtafirny, 124 Rivetside Drive, Sudbury, Ont., Canada.

Rozszuky z Anglii, Francii, Belgii ta Italii

Cymbalu Stefana zi Strilok pow. Bibrka, Zach. Ukraina (absolvent Torh. Akademii u Widni), jakyj wyichaw do Kanady w 1922-omu roci, poszukuje Cymbala Mychajlo z zinkoju i synamy zi Lwowa proszu podaty widomist do: Ukrainian Relief Committee in Belgium, 23, rue de l'Industrie, Brussels, Belgium.

Weronika Pawlowa z sela Plisniany, powit Zboriw, poszukuje swoju sestru Jawdochu i brata Swirskych, jaki pered wijnoju maly nachodytysia w Toronto, Kanada. Prosytsia podatywistku na adresu: M-me Pawlow Veronique. Nr. 29 Cites d'Ursy a Potigny (Calvados), France.

Olijnyka Iwana iz sela Muszkariwka pow. Borszcziw poszukuje Berezowskyj Wolodymyr iz Muszkatiwky, jakoho teperisznij adres: Vladimir Beresewskij, 1217 Camp Bl. 7/51, 1217 DP Assembly Centre, 800 Control Unit, B.A.O.R. via Great Britain.

Jakiw Zowtowatiuk poszukuje swoho diadka Larjona Zowtowatiuka, jakyj maw pereichaty w 1921-omu roci z Chrestyniwky, Kyiwskoi oblasty do Belhii. Prosytsia podaty wistku do: Jakiw Schotowotiuk, Ukrainian Camp 1, Rimini, Italy.

Prof. Dmytro Doroszenko

Czoho, czoho slawna Solonycia stala?

Z istorii kozackych powstan pered Chmelnyczczynoju

> Czoho, czoho slawna Solonycia stala? Szczo kozaky nalywajci na nij wojuwaly. Wony wojuwaly czotyry nedili, od bezchlibja, od bezwiddia ruky obimlily.
>
> P. Kulisz.

Pid kinec XVI. wiku kozaczczyna duze namnozylas i zrosla na syli. Nyzowi kozaky na swoij Siczi trymalys nemow nezalezna derzawa, pryjmaly czuzozemnych posliw, zakluczaly z nymy dohowory, robyly welyki pochody na Krym, na susidniu Moldawiju, wyplywaly na swoich czajkach u more j szarpaly turecke poberezzia. Ce poczalo ne na zart trywozyty polskyj uriad, bo turky robyly joho widpowidalnym za kozacki pochody j widhrozuwalys, szczo pomstiatsia na samij Polszczi. Widnosyny miz kozaczczynoju j Polszczeju duze pohirszaly. Polskyj uriad, a osoblywo korol Stefan Batorij, robyly sproby zatiahty pewnu czastynu horodowych kozakiw na postijnu sluzbu, ale z cioho niczoho ne wychodylo: polskyj uriad nikoly toczno ne wyplaczuwaw umowlenoi platni j ne doderzuwaw swoich obiclanok; ta j na sluzbu zapysuwano pid imenem „rejestrowych" kozakiw usioho kilka polkiw, reszta kozaczczyny zalyszalasia poza rejestrom.

Sered kozakiw zrostlo nezadowolennia. Szcze horodowi kozaky sydily tycho po chutorach ta pasikach, weduczy hospodarstwo, ale j wony buly nezadowoleni utyskamy j pryczipkamy z boku polskoi administracii. Pryluczywszy do sebe pisla lublynskoi Unii 1569-ho roku Nadniprianszczynu, Polszcza poczala zawodyty tam kripacki porjadky j prymuszuwala selan odbuwaty panszczynu. Todi aktywiszi j wilnolubniszi ludy s-pomiz selan poczaly tikaty na Nyz, na Zaporozzia, abo skladaly nezalezni kozacki druzyny pid prowodom obranych nymy otamaniw i „promyszlaly" kozackym sposobom nad tataramy, zawzdy hotowi prystaty do jakohos bilszoho wojennoho pidpryjemstwa. Czyslo kozakiw tak namnozylos szczo koly w polowyni XVI — ho wiku, za czasiw Bajdy — Wyszneweckoho ich rachowano na tysiaczi, to teper, pry kinci stolittia, ich rachujut wze na desiatky tysiacz. Koly Polszcza rozpoczala szcze j relihijni utysky, prymuszujuczy prawoslawnych perechodyty na cerkownu uniju, to nezadowolennia ochopylo wsi werswy ukrainskoho naselennia. Na hrunti cioho nezadowolennia j wynykly perszi zbrojni sutyczky ukrainskoi kozaczczyny z Polszczeju. Kozaczczyna bula odynokoju zbrojnoju syloju ukrainskoho narodu, adze j ne dywo, szczo wona musila powstaty w oboroni narodnich ta j swoich wlasnych interesiw.

Persze kozacke powstannia odnacze bulo zwernute ne proty polskoi derzawy, a proty swoich taky ukrainskych paniw, szczo, nasliduiuczy polski poriadky ta zwyczai, staly dozwolaty sobi rizni samoupraws twa j nasylstwa nad kozakamy. Pidniaw ce powstannia szlachtycz Krysztof Kosynskyj, zasluzenyj czlen zaporozkoho towarystwa. Distaw win wid korola za swoju sluzbu chutir na Kyiwszczyni, ale starosta Bilocerkiwskyj, kniaz Iwan Ostrozkyj, ne dopustyw joho zawolodity podarowanoju majetnistiu. Todi Kosynskyj zibraw wesnoju 1591-ho roku watahu kozakiw i kynuwsia hrabuwaty majetnosti Ostrozkoho. Mabut Kosynskyj buw popularnyj sered kozaczczyny, bo zastupylys za joho krywdu kozaky j horodowi j zaporozki, i druzyna Kosynskoho rozroslasia do kilkoch tysiacz. Kosynskyj poczaw napadaty na majetnosty szcze j inszych paniw, jaki buly z Ostrozkym za odne. Kozacke powstannia znajszlo widhuk sered selanstwa. Cilyj 1592 rik tiahlasia ota szarpanyna panskych majetkiw. Nareszti staryj kniaz Konstantyn Ostrozkyj, batko Iwana, widomyj oboronec prawoslawja, zmobilizuwaw usich paniw i szlachtu Wolynskoho wojewidstwa j ruszyw na Kosynskoho. Na poczatku 1593-ho roku pid misteczkom Pjatkoju kolo Zytomyra stawsia sprawznij bij. Kozakiw bulo pobyto. Polahlo ich dwi tysiaczi i zabrano bulo w nych az 26 harmat. Kosynskyj musiw piddatysia j zakluczyty z Ostrozkym umowu; kozaky zobowjazuwalysia rozijtysia, chto za porohy, chto po horodach i sydity tycho; wse pohrabowane nymy panske dobro malo buty powernute, Kosynskyj, po umowi, tryczi uklonywsia kniaziu Ostrozkomu j buw otpuszczenyj muwawsia, zibraw znowu watahu w dwi tysiaczi ludej z harmatoju i pochwalywsia, szczo jde mstytysia nad kniazem Oleksandrom Wyszneweckym, jakoho wwazaw za wynuwatcia swoho pohromu pid Pjatkoju. Ale Kosynskyj zahynuw u Czerkasach sered jakois swarky u szynku, i na jakyjs czas use zatychlo.

Ta tilky ne mynulo j troch rokiw, jak wybuchlo sprawznje kozacke powstannia, jake ochopylo szyroki prostory prawobereznoi ta liwobereznoi Ukrainy. Ce bulo powstannia Nalywajka. Seweryn Nalywajko buw rodom z misteczka Satanowa nad Zbruczem. Win sluzyw jakyjs czas u wijsku Ostrozkoho za harmasza. Buw ce czolowik duze zdatnyj do wsiakoho mystectwa i harnyj na wrodu. Batko Nalywajkiw zawiwsia za szczos iz panom Kalynowskym, i toi joho tak pobyw, szczo staryj i pomer. Jak pysaw piznisze Seweryn Nalywajko, „pan Kalynowskyj mojomu batkowi, szczo buw u mene odyn, bez usiakoi pryczyny polataw rebra, i tym batka moho switu pozbawyw". Z toho czasu zapalaw Nalywajko hniwom na polskych paniw i zadoboju pomsty.

Skoro pisla pohromu Kosynskoho pid Pjatkoju, de Nalywajko braw uczast u wijsku kniazia Ostrozkoho, pokynuw win kniazu sluzbu j podawsia na Zaporozzia. W 1594 roci, stojaczy na czoli kozackoho widdilu, operuwaw Nalywajko proty turkiw u piwdennij Basarabii, j tut zustriwsia z nym posol wid rymskoho papy, szczo wiz dla kozakiw hroszi, szczob spokunaty ich do borotby z turkamy. Nalywajko perebraw wid posla prywezeni hroszi i zaklykaw do uczasty w pochodi i kozakiw z Siczi. Zwidty pryjszlo kilka tysiacziw zaporozciw pid prowodom koszowoho Hryhorija Lobody. Z toho czasu dola zjednala Nalywajka z Lobodoju. W czysli 12.000 ludej, pid konohwamy, szczo ich pryslaw na Sicz cisar Rudolf II- wyruszylo kozacke wijsko w Moldawiju, jaka perebuwala todi pid tureckym protektoratom. Kozaky perejszly Dnister, rozbyly moldawskoho kniazia Arona, wzialy joho stolyciu Jasy j prymusyly zrektysia tureckoho piddanstwa.

Ale cia wijna duze prypala do newpodoby polakam, jaki bojalysia pomsty za nei z boku turkiw, i polskyj uriad zazadaw wid kozakiw, szczob wony ne smily wtruczatysia do moldawskych spraw i wernulysia na Nyz za porohy.

> **Prof. Wolodymyr Tymoszenko prybuw do Berlinu**
>
> Widomyj ukrainskyj uczenyj, profesor Podiebradskoi Akademii, a zaraz profesor Stanfordskoho uniwersytetu w Kalifornii, Wolodymyr Tymoszenko, pryichaw do Berlina i zajmatymetsia (jak spiwrobitnyk amerykanskoi wijskowoi uprawy) problemoju pidwyszczennia produktywnosty nimeckoi hospodarky.

Prof. Leonid Bileckyj

Poema, jakij riwnoi nemaje

Pro Szewczenkowu "Najmyczku"

I

„Najmyczka" T. Szewczenka je pobutowa poema i odyn z najwydatniszych tworiw Szewczenka. Wona bula napysana poetom 13-ho lystopada 1845-ho roku w Perejaslawi. Miscewist u nij zmalowana j cilyj koloryt ii — ta blyzka j ridna miscewist sela Kyryliwky j ii okolyc, jaki poet tak dobre znaw. Mozlywo, szczo j tema ta cila podija, w poemi wywedena, tak samo wyjszly z toho z selanskoho seredowyszcza, jake bulo duze widome Szewczenkowi, jak fakt realnyj. Takych faktiw z ukrainskoi dijsnosty toho czasu zmaluwaw Szewczenko u swoich tworach czymalo. Ale ta sama tema w cij poemi rozroblena j potraktowana zowsim po nowomu, chocz pisla poemy „Kateryna" ce druhyj twir, szczo opowidaje pro taku samu osobystu trahediju diwczyny-pokrytky.

W „Kateryni" osobystu trahediju potraktuwaw poet u plani tilky osobystim, jak personalne hore, jak krywdu ij zapodijanu, jak znewaczene ii rodynne szczasia ... W „Najmyczci" niby ta sama tema, ale tilky na poczatku ii, jak wychidnyj motyw, szczob pokazaty ti sami stradannia diwczyny, toj samyj widczaj i bazannia wmerty j na tim switi molytys „iz samoho neba" ta w Boha dla syna doli blahaty. Ta poczuttia maternioi lubowy peremohlo: dytynu pidkynula bahatym, bezditnym hospodariam, szczo j uzialy dytynu, jak ridnoho syna, za swoju.

A czerez rik maty, szczob tilku buty bila swojei dytyny, najnialasia w tych samych „dida j baby" za najmyczku. I wid cioho momentu poet rozwywaje wze zowsim inszu temu — temu najmyczky-materi, nianky swoho wlasnoho syna. I cia ostannia tema staje panujuczoju w cilij poemi Szewczenka.

Koly maty wze w roli najmyczky znow opynylas bila swojea dytyny.

> . . . Molodycia
> Rada ta wesela,
> Niby z panom powinczalas,
> Zakupyla selal . . .

Odna prysutnist kolo wlasnoi dytyny widrodzuje duszu materi, nadaje ii isnuwanniu wyszczoho osobystoho sensu. Ale cilyj rik projszow, poky widwazylas nablyzytys do nowych „batkiw" ii syna. Bojalas, szczob ne piznaly, szczob i wona jakos ne prohoworylas. Pobojuwalas, szczob ne zanapastyty doli ii dytyny. Koly z use wypalo harazd, wid syna swoho ne widstupala: i w buden, i w nedilu — wse z nym, hrajetsia, spiwaje i z ruk ne spukaje. Pryjde nicz, — prysluchajetsia do koznoho widdychu dytyny...

Otze, odna mozlywist buty kolo syna, jomu chocz niankoju sluzyty, — ne dawaly ii osobystomu isnuwanniu wyszczoho sensu zyttia.

Z druhoho boku cia „newsypuszcza najmyczka", koly zalyszytsia iz swoimy wlasnymy dumkamy, sam z soboju, nemaje duchownoho spokoju, ne perezywaje toho hlybszoho, intymnoho, osobystoho szczastia; w takyj moment wona „swoju dolu proklynaje", „tiazko-wazko placze", syna swoho slozamy wmywaje... Otze i tut ii osobyste hore, osobystyj perestup suproty batkiw, suproty swoho osobystoho moralnoho spokoju, wybywalos nawerch i tiazylo nad neju ta zachmariuwalo poczuttia mterynoi radosty. Takym czynom, ne osobyste szczastia prymusylo Hannu pity za najmyczku do dobrych pryjomnych batkiw ii syna, ne materjalna skruta („Ja bula bahata...") i ne syritstwo Hanny („jest u mene i batko, i maty...); ii turbuwala dola syna, osobystyj sorom ne dawaw ij spokoju, a dokory sowisty rozrywaly ii duszu, bo mala czutlywu i wrazlywu wdaczu.

Syn ris i ne znaw, szczo „najmyczka" joho maty. Wze parubkom staw, czumakuje, wze j starostiw zaslaw do diwczyny. Odne tilky... chto jomu za matir bude na wesilli? — pytaje did, bo baby wze ne bulo — pomerla...

> A najmyczka u porohu
> Wchopylas rukamy
> Za odwirok ta j zomlila...
> Tycho stalo w chati;
> Tilky najmyczka szeptala:
> „Maty... maty... maty...!"

I w ocych prostych slowach Szewczenko zmaluwaw najbilszu trahediju zinky, szczo ne znala osobystoho szczastia, a do swoho syna, szczo nezabarom rozpoczne swoje rodynne zyttia, ne smije pryznatys, ne smije skazaty synowi: „Ja z twoja maty" Chto z inszyj maje bilsze prawa, szczob poblahoslowyty syna na nowyj szlach zyttia, jak ne ridna joho maty?..." Ale... ne skazala... zomlila, a ne pryznalas... J odmowylas buty na wesilli syna tilky nazwanoju matirju... Koly wona je joho ridna maty!...

> . . . Blahaw staryj
> A Marko az plakaw,
> Szczob bula wona za matir...;

Ne zhodylas. Poblahoslowyla tilky samoho Marka...

> . . . Czystym sercem
> Poblahoslowyla...
> . . . Zaplakala...

J wyriadylas u dorohu do Kyjewa. I dali Szewczenko kontrastowymy kartynamy maluje: z odnoho boku — bahactwo Markowoho wesilla, i z druhoho — samotniu j bidnu najmyczku, szczo

> . . . szkandybaje
> Pospiszaje w Kyiw...

Koly z tam hroszej ne stalo, „najnialasia wodu nosyt..."

Zarobyla, wsim nakupyla wid swiatyn kyiwskych i wernulas dodomu. Koznoho roku chodyla u Kyiw. A w czetwertim roci piszla j wernulas dodomu zowsim chora. Marka wdoma ne zastala buw u czumaczci. I prybuw todi, koly maty- najmyczka wze wmyrala. Pobaczyla syna szczo schylywsia nad neju, i promowyla.

> „Marku! Podywysia,
> Podywysia ty na menel
> Bacz, jak ja zmarnila!
> Ja ne Hanna, ne najmyczka
> Ja..." Ta j zomlila...

Marko buw duze zworuszenyj i plakaw. Najmyczka widkryla oczi, na syna pylno podywylas, i slozy z oczej pokotylysia. A z ust Marko poczuw taku spowid:

> „Prosty menel Ja karalas
> Wes wik w czuzij chati...
> Prosty mene, mij synoczkul
> Ja... ja — twoja matyl"
> Ta j zamowkla...

Marko, poczuwszy take z ust najmyczky, buw sam ne swij... Koly z pryjszow do sebe, kynuwsia do materi, a maty bula wze mertwa...

Oce ta prowidna nytka podij i stosunkiw, szczo poet rozkrywaje w cij swoij poemi. Ce **widnosyny miz matirju j synom:** widnosyny duze delikatni, hlyboki j wytonczeni, nazwerch ne pokazni, ale duze bahati i zworuszlywi psycholohiczno. W prostych slowach Szewczenko zmaluwaw usiu hlybin trahizmu materynoho sercia, szczo wsijeju swojeju istotoju tiahnulos do rozumnoho i statecznoho syna, ale ne smilo pered nym rozkrytys... A syn, chocz i ne znaw, szczo najmyczka joho maty, ale wirno lubyw ii, jak moze lubyty czutlywyj syn swoju sprawedlywu matir, — swidomo cinyw ii, jak moze cinyty syn swoju matir u najkraszczim rozuminni cioho slowa. Widczuw jakyjs mistycznyj zwjazok iz ii duszeju, sporidnenist krowy, j instyktywno tiahnuwsia do nei. Ce odna storona widnosyn miz matirju j synom: ota hlyboka, intymna j rodynna sporidnenist dusz dwoch istot wysokoi moralnoi jakosty. Jakas switlist najwyszczoho duchowoho zwjazku skresluje wsi zwerchni perepony, szczo stojat nadorozi do ich wzajemyn. Maty j syn u najhlybszij syntezi ich sporidnenoi duchowosty.

*

Ale w cij samij temi poemy je szcze j druha storona, jakij Szewczenko nadaw osoblywoi wahy. I tijeju druhoju bulo ote osobyste, intymne i trahiczne, szczo widbuwalos u duszi materi j bulo zachowane ne tilky wid zwerchnioho oka storonnich, ale j wid wnutrisznioho zoru najblyzczych dla nei ludej, nawit ii syna. Szczos sponukalo Hannu dobrowilno czerez cile zyttia swoje perebuwaty pid odnijeju strichoju iz synom i tilky pered smertiu pryznatys, szczo wona je joho maty. Os ocia newydyma tema w poemi je nawit dominujuczoju. Wona u swoij kompozycijnij czynnosti powiazuje dwi tematyczni linii, szczo nerozluczno jdut porucz odna odnoi wid samoho poczatku poemy az do ii kincia j objednujutsia w odnu susp ilnu ii fabulu.

Tymy linijmy je: 1. skomplikowana lehendarna w zytijnim zarysi tema pro matir hrisznyciu, szczo pokutuje swii hrich dobrowilnym na protiazi cioho swoho zyttia perebuwanniam pid odnijeju strichoju iz swoim synom w roli joho najmyczky i tilky pered smertju pryznajetsia, szczo wona joho maty, jak Oleksij, Bozyj czolowik, ne pryznajetsia do smerty swoim rodyczam, szczo win ich syn. Ocia tema zytij-

Welykyj szachowyj turnir w Wörishofen

Prof. Seleznjow suddeju zmahan — Blyskuczyj symultan dr. Bohatyrczuka

(Wlasna informacija "Nedili") Jak szroko zapowidala ukrainska presa, w dniach wid 27-ho kwitnia do 3-ho trawnia w Bad Wörishofen widbuwalasia najbilsza z doteperisznich stricza szachowych taborowych druzyn za mystectwo ukrainskych taboriw UNRRA u Bavarii.

W turniri wziąly uczast 9 druzyn po 6 szachistiw w koznij. Pisla cikawoi hry **persze misce zdobula reprezentacija Augsburgu z wyslidom +36½ wyhranych (na 48 mozlywych)**, druhe misce-hrupa z **Münchenu** z wyslidom + 36 (otze lysze ½ mensze!). Na tretiomu misci znajszlasia druzyna **Karlsfeldu** (+ 34½), czetwerte misce osiahnuly szachisty **Bambergu** (+ 27½), na piatomu wtrymalasia hrupa z **Neu-Marktu** (+ 22½), szoste zdobuw **Bayreuth** (+ 21½). Try ostanni miscia zajnialy: Bad Wörishofen (+ 18), Nowyj-Ulm (+ 14½) i Ingolsadt (+ 5).

Suddeju tych cikawych szachowych zmahan, za jakymy z uwahoju slidyly sotni szachistiw i prychylynykiw szachowoho hry, buw **szachmajster prof. A. Seleznjow zi Schweinfurtu.** 1-ho trawnia szachowyj mystec **prof. dr. Bohatyrczuk daw seans odnoczasowoi hry na 38 szachiwnciach, zdobuwszy po 8 hodynach hry blysckuczyj osiah: 31, — 5, nerozihranych 1.** Wsi uczasnyky turniru widichaly z Wörishofenu z najkraszczymy wrazinniamy. Cia stricza perejde do istorii ukrainskoho szachmatyzmu. RUFK-München dobre wywiazawsia zi swoho nelehkoho organizacijnoho zawdannia.

(-OW.)

Na hryszczach Augsburga

U wiwtorok 23. 4. 946. widbulys sportowi zmahannia miz UST. **„Kalyna"** (Füssen) a UST. **„Czornohora"** (Augsburg)

stuk puk wyhrala „Czornohora" 6:0
widbywanku „ „ 2:0 (15:10. 15:13)
koszywku „ „ 25:23 (17:11)
futbol „ „ 1:0 (0:0)

Prohrani sympatycznych Füssenciw czastynno mozna wyprawdaty peremuczenniam podorozeju.

W nedilu 28. 4. 946. sportowci UST. **„Czornohora"** wyjichaly do URST. **„Lew"** (Karlsfeld).

U widbywanci zinky „Czornohora" **wyhraly** po harnij hri 2:0 (16:14, 15:4).

czolowiky prohraly 0:2 (9:15 7:15),

w koszywci poczatkujuczi „Czornohorci" prohraly 9:66 (5:30),

futbol wyhraw URST. „Lew" 3:1 (3:0), Kopuny Czornohory zahraly odni z najkraszczych zmahan i prohraly za wysoko. „Lew" zahraw nepotribno brutalno.

Wdalyj debjut "Strily"

W ostanniomu czasi na sportowomu horyzonti naszoho taboru pojawylasia nowe sportowe towarystwo **„Strila"**. Po perszych treningach, jaki daly zmohu molodij druzyni nabraty technicznoi zaprawy, „Strila" zdobula wze swoi perszi osiahy. Wona wyhrala z taborowoju odynadciatkoju U.S.T. „Zorja" zmahannia w kopanyj miacz z wyslidom 3:1 (1:0). Pisla prohranoi „Zorja" zapowila widplatni zmahannia, jaki zakinczylysia wyslidom 1:1 (0:0). Hra bula cikawa, bo obydwi storony wystupyly u swoich najkraszczych skladach. „Zorja" ne wykorystala odynadciatky.

(St.)

Swiatotactwo w Wildflecken

Wnoczi na 19-e berezni newidomi ludy w tabori UNRRA w Wildflecken namahalysia zrobyty wlom do meszkannia miscewoho hrekokatolyckoho swiaszczenyka, a ne zmihszy wywazyty dwerej, demonstruwaly swoie woroze nastawlennia do ukrainciw neprystojnymy oklykamy. Tyzden piznisze newidomi zloczynci wylomaly dweri do ukrainskoi hreko-katolyckoi cerkwy, zabrawszy swiczky ta szcze inszi reczi z cerkownoi utwari. Wnoczi z 9-ho na 10-ho kwitnia, ne zwazajuczy zabezpeczennia dwerei cerkwy na zamkom ti sami mabut swiatotatci, wylomawszy wikna, zrujnuwaly prestol i wiwtar ta zdemoluwaly wnutrisznie ustatkuwannia Bozoho domu. Koly swiaszczenyk powidomyw pro ce taborowu policiju ta dyrekciju UNRRA i uprawu taboru, nichto z nych ne zwernuw na ce zloczynne swiatotactwo najmenszoi uwahy.

Ne znajemo, szczo dumaty pro taku hanebnu podiju ta pro widnosyny w wildfleckenskomu tabori, de perebuwaje lysze kupka ukrainciw. Mozlywo, ce robota jakychos destruktywnych elementiw, Naiprykrisze odnak, szczo taborowa policija ne reaguwala na cej zloczyn. Pro policiju w Wildflecken tak pysze warszawskyj „Repatriant" w nomeri 10. p. z. „Oboz polski w Wildflecken": „... z najbilsz zloczynnych elementiw zorganizuwaly tam t. n. „mundurowu policiju z dowhoju zbrojeju", szczo neju komanduje jakyjs Krol i tajemnu policiju, pid komanduwanniam rozpijaczenoho ta hrubeznoho brutala Rogalskoho, szczo w bilyj den orhanizuje tajemni napady w maskach"... Nam az nijak ne chotilos by wiryty w prawdywist sliw warszawskoho „Repatrijanta" jak i w te, szczob polski emigranty, taki z jak i my skytalci, poborjuwaly naszu cerkwu. I tomu z zacipawlenniam czekajemo na slidstwo w cij sprawi.

Podiaka

Redakcii tyznewyka **„Nedila"**, Nadzirnij Radi ta Uprawi Kooperatywy **„Ideal"**, Dyrekcii Schweinfurtskoho **Teatru im. Kotlarewskoho** ta hromadianam: Wolodymyrowi Dytyniakowi, Wasylewi Kaczubi Petrowi Osyfowi, Mychajlowi Paculi i Iwanowi ta Osypowi Hluszczykowi za zertwennu dopomohu pry remonti naszoi cerkwy prahnemo otsijeju dorohoju wyslowyty naszu najszczyriszu podiaku. Chaj Hospod wynahorodyt wsim nazwanym i nenazwanym blahodijnykam storyceju.

Cerkowna Rada i Prawoslawna
Parafija m. Bad-Kissingenu.

Poszukuju swoho szwahra Mychajla Pestraka z Tartakowa, powit Sokal, maje buty w okolyci Bayreuth. Mij adres: S. Hook., Box 58 Sta., N. Montreal, Que., Canada.

H. Korolewycz szukaje swoju mamu i bratiwi Petra i Stepana, ta sester Malanku, Kasku, Marynu, Annu i Justynu Korolewycz, jaki perebuwaly do 1940-ho roku w seli Silec Benkiw, pow. Kaminka Strumylowa i zinczynu mamu ta sester: Olhu, Marynu i Stefku j brata Iwana Dzyganowskoho iz sela Silec Benkiw. Chto znaw by pro nych, chaj laskawo napysze na adresu: H. Korolewych, R. R. 1, Aden, Ont., Canada.

Polycia Petro poszukuje swoju druzynu Sofiju z domu Semeniak zi sela Ostrowec, powit Zoloczi w ta znajomych, jaki znachodiatsia w Belhii i w Nimeczczyni. Prosytsia pysaty na adresu: Piotycia Petro, 218386, POW Camp 168 Kirkham, Woodlands, England.

Ta kozaky ne posluchalys i roztaszuwalys na zymu po szlachetskych majetnostiach na Podilli, beruczy sobi syloju wsiaki prypasy. Koly nablyzylos polske wijsko, kozaky piszly — czastyna z Nalywajkom — na Wolyn, a druha z Lobodoju na kyiwske Polissia. Kozaky skriz hrabuwaly panski majetky. Todi polskyj uriad, wyslaw odnoho z najkraszczych swoich heneraliw, polnoho hetmana Zolkewskoho, szczob win pryborkaw kozakiw. Wesnoju 1596-ho roku Zolkewskyj poczaw swij nastup od Kremjancia na Wolyni j udaryw persz za wse na Nalywajka. Kozacki syly buly rozkydani po riznych miściach i holownym zawdanniam Nalywajka bulo zibraty ich usi do kupy. Win poczaw odstupaty. Zolkewskyj hnawsia za nym den i nicz i taky dohnaw pid Prylukoju na Podilli. Ale j tut Nalywajko ne pryjniaw boju j utik pid Uman, de buly husti lisy. Poky Zolkewskyj stynaw holowy selanam ta miszczanam, szczo prystaly buly do kozakiw, Nalywajko wstyh skorym marszem proity az do Biloi Cerkwy, de j spoluczywsia z zaporozciamy, jaki maly teper za otamana Matwija Szaulu.

Tymczasom nastyh awanhard Zolkewskoho, ale kozaky rozhromyly joho wpen; ta tilky zaraz ze musily widstupyty wid Dnipra, bo wze nablyzawsia sam Zolkewskyj z holownym wijskom. Kolo Trypillia worohy zijszlysia. Kozaky zalozyly tabir z woziw i zawziato widbywaly wsi szturmy. Szauli harmatna kula odirwala ruku. Todi kozaky obraly za hetmana Nalywajka. Zolkewskyj ne mih niczoho wdiiaty j sam odstupyw do Biloi Cerkwy, szczob tam dizdatysia pidmohy. A kozaky perejszly Dnipro j zibralysia w Perejaslewi na radu. Tut prystalo do nych bahato horodowych kozakiw z zinkamy j ditmy. Prystalo j czymalo selan. Rada bula duze burchlywa. Odni kazaly, szczo treba jty na moskowsku hranyciu j widdatys pid protekciju moskowskoho caria; druhi kazaly, szczob ity pid krymskoho chana i potim razom wojuwaty Polszczu. Skinczyly tym, szczo skynuly Nalywajka j wybrly na hetmana Lobodu. Buw ce kozak statecznyj, rodowytyj ukrainskyj szlachtycz" win wyjawyw u wijni czymalyj stratehicznyj talant. Za joho stalo horoju wse horodowe kozactwo, a za Nalywajka stojaly zaporozci j selany.

Zolkewskyj dizdawsia pidmohy z Polszczi j Lytwy i poczaw nastupaty na Kyiw. Kozaky maly flotyliju z czajok pid prowodom Kaspara Pidwysockoho j staralys ne daty polakam perejty Dnipro. Ale polska artylerija rozihnala kozacki czajky i Zolkowskyj pereprawywsia czerez Dnipro. Todi Loboda powiw swoje wijsko whlyb poltawskych stepiw, hadajuczy, szczo Zolkewskyj tudy ne pide. Ale Zolkewskyj ruszyw jomu nawzdohin. Kozaky maly pry sobi welyczeznyj oboz, bo horodowi kozaky wezly z soboju zinok ta ditej, bojaczys pokynuty ich na potalu worohowi. Ce duze utrudniuwalo ich ruch.

Poky kozackyj oboz pomalu posuwawsia w naprlamku na Lubny, polska kinnota pereszla Sulu i widrizala kozakam dalszyj szlach. Kozaky zalozyly swij tabir u stepu na wysokomu misci, na uroczyszczi Solonyci i polaky oblahly ich z usich bokiw. W kilka riadiw bulo postawleno kozacki wozy, a kruhom proroblene okopy j wysypano waly. Posered taboru pobudowano derewiani zruby, nabyti zemleju, i na nych postawleno harmaty. Kilka prystupiw polskoho wijska odbyly kozaky z welykymy wtratamy dla woroha. Ale polaky tak stysnuly tabir z usich bokiw, szczo ne mozna bulo wyhanjaty konej i chudobu na paszu i chudoba stala hynuty z holodu. Potomu widtiato kozakiw wid wody. Stojaly harjaczi litni dni. Zolkewskyj sprowadyw tiazki harmaty i poczaw hromyty kozackyj tabir i wden i wnoczi. Duch sered kozakiw upaw. Zdatnych nosyty zbroju j bytys zalyszylos tysiacz z szist. Reszta buly poraneni j chwori, a krim nych tysiacz zinoctwa j ditej. Powitria bulo otrujene hnyjuczymy trupamy chudoby. Poczalysia poholosky za zradu. Na burchlywij radi dijszlo do bijky i sered zakolotu wbyto Lobodu, szczo buw dusze u oborony. Ta bulawa distalasia ne Nalywajkowi, a polkownykowi Krepskomu.

Bula szcze nadija na wyruczku: Dniprom z Nyzu plyw Pidwysockyj na bajdakach z paroju tysiacz zaporozciw. Ale polaky ne dopustyly joho wysadytys i probytys do oblozenciw. W toj czas Zolkewskyj poczaw hotowytys do henernalnoho szturmu; porobleno ruchomi zasiony na kolesach z derewa j lozy, tak zwani hulaj-horody, poczalasia bezperewrwna kononada. Ce ostatoczno zlomylo duch oblozenciw i wony poczaly perehowory. Zolkewskyj postawyw perszoju umowoju — wydaty wsich watazkiw, i kozaky pohodylys na ce... Zwjazaly Nalywajka, Szaulu i szcze 11 watazkiw i wydaly polakam. Wydaly wsi klejnody, 20 cilych harmat, usiu zbroju, korohwy, sribni truby. Odnacze ce ne wriatuwalo kozakiw. Koly wony widdaly zbroju, polaky, rozluczeni dowhoju, tiazkoju oblohoju, kynulys na bezboronnych i poczalasia krywawa rizanyna, Polahlo kilka tysiacz ludej. Tilky polkownykowi Krempskomu poszczastylo wychopytys sered zahalnoho zakolotu z 1500 kinnymy kozakamy, prorwatys czerez worozyj tabir i wtekty na Zaporozzia. Tudy z powernuwsia z swoimy kozakamy j Pidwysockyj, ne zmihszy, probytys do Solonyci Pohrom kozakiw buw pownyj.

Teper nastupyla rozplata. Zolkewskyj z triumfom powernuwsia do Lwowa, wezuczy trofei — kozacki korohwy, harmaty i zakowanych u kajdany branciw. Zi Lwowa powezly ich do Warszawy. 12-ho serpnia 1596-ho roku z welykoju paradoju wwezly ich do stolyci, Cila Warszawa zbihlasia podywatys na branciw. Sama korolewa wyjszla na balkon dywytys, i Nalywajko, koly joho wezly powz palac, wstaw i czemno jij uklonywsia. Buw ce, jak pysze suczasnyj swidok, „wysokyj harnyj czolowik, sylnyj i strunkyj, z intelihentnym i widwertym oblyczczam; win ani odnym ruchom ne wykazuwaw malodusznosty abo strachu". Nalywajka i joho towaryszіw poczaly braty na tortury, dopytujuczy, czy ne bulo u nych jakych tajemnych spilnykiw miz ukrainskymy panamy: pidozriwaly szczo w zwjazku z kozakamy buw staryj kniaz Ostrozkyj. Nalywajka muczyly osoblywo tym, szczo ne dawaly jomu ni na chwylynu zasnuty: specialna storoza stezyla za cym i budyla, jak tilky win zasynaw. Ale Nalywajko nikoho ne zradyw. Towaryszіw Nalywajka pokarano smertiu wze w oseny 1596-ho roku, a samoho Nalywajka trymaly w tiurmi az do 11-ho kwitnia 1597-ho roku, i tilky todi kat zrubaw jomu holowu. Nalywajkowi spiwczuwaw uwes prostyj lud u Warszawi, i nawit sama storoza inodi potaj dozwolala jomu zasnuty hodynu abo dwi.

Po strati Nalywajka polskyj sejm proholosyw kozakiw „worohamy batkiwszczyny", nakazaw Zolkewskomu wynyszczyty ich do nohy j skonfiskuwaty ichnje majno. Ale ce bulo lehsze proholosyty, niz wykonaty. Kozacka syla ne bula zlomlena i skoro znowu dala sebe widczuty Polszczi. Kozacki powstannia ne prypyniaalys riwno 50 rokiw, az poky ne wybuchly hriznoju pozezoju pid prowodom Bohdana Chmelnyckoho.

Rozszuky

Polk. Muraszka, polk. Kalynowskoho, polk. Prokopowycza rozszukuje Butwilowycz Oleksander iz Hamburg-Wendorf Lager, Willa 2. — **Plajer Mychajlo** rozszukuje druzynu Justynu Plajer i ditej: Wasyla, Fedora, Mykolu ta doniu z sela Stebnyka Stanislawskoho powitu. Chto znaw by pro ichnie perebuwannia proszu powidomyty na adresu, Plajer Mychajlo, Pforzheim (Baden), Redtenbacherstr. 25a. — **Ukrainci z sela Windischbergerdorf bila Chamu** poszukujut: Ahapowa Walentina ridnych, znajomych ta brata Petra urodzenoho 1922-ho roku. — Makowijczuk Marija — ridnych Didenka Wasyla ta Irynu, bratiw i znajomych z sela hlybokoho powit Sambir. — Iwan Kudryk z sela Cebriw powit Tarnopil — ridnych i znajomych. Nalysnyk Osyp z sela Wawlakaty powitu Dynowa — ridnych ta znajomych. — Lejbyk Mychajlo z sela Peremyla powit Horochiw szukaje diadka Wasyla Lejbyk. — Doktor Pylypec Myroslaw zi Lwowa poszukuje **p. Antonowycz Stefaniju.**

noi lehendy w poemi je dominujuczoju. 2. Kazkowa pro dida j babu, szcze, ne maly dite i tilky na starist za ich szczaslywe j wysoko moralne podruzzia Boh poslaw im syna, Marka, jakoho ridna maty im pidkynula. Oci dwi tematyczni linii Szewczenko tak mystecky komponuje u odnu fabulu poemy, szczo wony orhanicznо zlywajutsia w odnu welyku temu pro matir i ii syna i tworiat odnu wysoko artystyczmu cilist.

Kulisz, wpersze drukujuczy ciu poemu roku 1857-ho, pidkresluje, szczo naiwne i zworuszlywe polozene awtorom u osnowu poemy; i z cioho stanowyszcza, pysze win, ja ne znaju niczoho lipszoho ni w odnij ewropejskij literaturi". Ote „naiwne" i „zworuszlywe", cebto kazkowe j lehendarne i skladajut dwi widminnych, ale suciino zharmonizowanych prykmety cijei poemy.

Sprawdi poema cia w cilomu bula b kazkowa, szczaslywa idylla, koly b Szewczenko ne pohlybyw ii, ote idyliczne trahicznym, szczo tak i promajne tym swojeridnym Szewczenkiwskym dysonansom, otiieju czornoju chmaroju na switlim, soniasznim nebi zyttia dida j baby.

Otze do kincia poemy idyliczne i trahiczne jszlo wpari j pereplitalo wnutrisznie buttia ukrainskoi duszi dijowych osib poemy.

Ale z osoblywoju syloju Szewczenko pidkresluje hlybynnist i duchowe bahactwo duszi najmyczky Hanny. Ciu prostu zinku, szczo perestupyla tradycii ukrainskoi rodyny j poruszyla wyszczyj moralnyj zakon, poet robyt holownoju postattiu poemy. Malo toho, poet pidkresluje, szczo Hanna swojeju powedinkoju j usim ukladom swoho zyttia ta postupowanniem protystawlujetsia zytti dida j baby ta zytti ich otoczennia. Wona swidomo ne pryjmaje uczasty w suspilstwi ich okruzennia.

To bahati ludy,
A ja — najmyczka . . . Szczo z tebe
Smijatysia budut . . .

Tak pojasniuwala najmyczka swojemu synowi, czomu wona ne chocze buty matirju na wesilli w nioho j widchodyt na proszczu do Kyjewa. Ce ta zwerchnia pryczyna, jaku wona wystawlaje, szczob wyprawdaty swoju widmowu. Ale w dijsnosti pryczyna, krim cijei zwerchnioi, bula szcze j insza, hlybyna, ii osobysta: wona bojalas, szczo u cij roli materi ne wytrymaje do kincia, prozradyt swoju osobystu dolu, jak postat trahicznu, pidlehlu wyszczij doli, bo ii obtiazuje perestup iz mynuloho zyttia, jakyjs zlyj czyn. Zlo Najmyczky je te same, szczo i zlo Kateryny: wona perestupyla moralnyj zakon, oswiaczenyj wiroju ukrainskoho narodu, zwyczajamy, zakriplenyj rodynnymy zwjazkamy i nacjonalnoju tradycijeju ta stwerdzenyj chrystyjanskoju wiroju. Tu swobodu, szczo wona nosyla u swoij duszi, z jakoju rosla j jaka bula ii najbilszym moralnym prawom w ii osobystim zytti, Najmyczka obernula u zlo j samowolu. I w cim swawilstwi swoim wona ne prysluchalas do wicznoho holosu swoho rodynnoho j nacjonalnoho jestwa, a piszla za holosom swoich prystrasnykiw i wpala u hnich, szczo prywiw ii do zanepadu.

A raz stala wona rabyneju storonnioi syly (spokusnyka), a ne wyszczoho moralnoho zakonu, wona bula pozbawlena tijei wlasnoi duchowi syly, szczo plywe z ii swobidnoi woli.

W takim wypadku pered ludynoju stelatsia dwa szlachy: odyn szlach Kateryny, szczo wede do dalszoi swawoli i prywodyt do samohubstwa; druhyj szlach — uswidomlennia zla, wykryttia joho j nawernennia do dobra. Ale cej ostannij dla ludyny je trahicznyj szlach, szlach dokoriw sumlinnia, szlach ispytu . . . Ta win u duchowim perezywanni ludyny wnutrisznio zbahaczuje ii duszu; osobyste strazdannia j terpinnia uszlachetniujut ii, j todi z duszi ii, jak i w Najmczky: "Ja wes wik karalas u czuzij chati . . . Prosty mene, mij synoczku!" Uwes wik pokutuwala, szczob nawernuty swoju wtraczenu swobodu.

Taras Szewczenko buw hlyboko perekonanyj, szczo syla terpinnia, strazdannia j pokuty ludyny pererodzuje, duszu ii widnowluje, i poet u cij swoij poemi perewodyt swoju Najmyczku czerez takyj duchowyj proces: wid empirycznoi swobody czerez swawolu do zla, a wid zla czerez strazdannia, terpinnia i pokuty do swobody absolutnoi.

Hanna pryduszyla w sobi wse osobyste, pochowaly swi intymni prahnennia, widmowylas wid swoho wlasnoho zyttia, zibrala wse ce u swoju duszu j peretopyla w hlybokim akti osobystoi zertwy, w wysokim poczutti maternystwa j lubowy w zoloto dobra i swiatosty, w zoloto absolutnoi swobody, statecznosty j charakternosty. Z welykoi hrisznyci "spila w dobri swoim i pidneslas u swiatu matir, u nacjonalnu Madonnu. Ociu wysoku pereminu materi-pokrytky w matir — madonnu, jakoju stala ukrainska selanka, i zmalowuje Szewczenko w swoij poemi "Najmyczka".

Jakyj welyczeznyj krok wpered wid "Pryczyny", "Topoli", "Kateryny" j Jaryny z poemy "Slipyj" i "Newolnyk" az do Hanny z "Najmyczky"! Tam zmahannia do wlasnoho szczastia, tut zmahannia cilu sebe prynesty w zertwu, szczob czerez nei widrodytys do nowoho welykoho duchowoho zyttia. Os toj sens, szczo wklaw poet u cej swij nowyj twir.

Koly ii poriwniaty do inszych joho tworiw tijei samoi doby j do inszych tworiw druhych poetiw swoich i czuzych, to mozna tilky stwerdyty, jak daleko piszow Szewczenko u swoij tworczosti, jak hlyboko zaczerpnuw osnownyj sens poemy i jak mystecky prowiw win ideju poemy i powjazaw wnutrisznimy nytkamy cilosty wsi ii detali. Win ne spyniajetsia na podrobyciach zyttia. Koznyj fakt ii postupowannia prowodyt kilkoma czertkamy, a hlanesz — hrandioznyj twir u prostoti swoij i w mysteckim prowedenni; wyrostajut kartyny za kartynamy taki prosti i razom iz tym taki hlyboki i trahiczni . . . Forma i t. z. zmist poemy pojednani tak harmonijno, jak ce moze zrobyty z wyszczoho poklykannia tilky poet-henij. I stworyw Szewczenko pobutowu poemu taku, jakij riwnoi nema w ukrainskij literaturi do siohodniszniobo dnia! . . . Sto lit uze zywe w duszach naszych, a takoz i swita, zywa, mystecka dowerszena j czaruje nas najwyszczoju krasoju mysteckoho nadchnennia, szczo plywe iz dzerela wicznoho.

Prof. Leonid Bileckyj.

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt,

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. | 15-ho trawnia 1946 | Nr. 22

Wijskowa spiwpracia amerykanskych respublik

Prezydent Truman swiatkuwaw 62 den narodzennia

Prezydent Spoluczenych Derzaw Piwnicznoi Ameryky Harry S. Truman peredaw Kongresowi zakonoprojekt pro wijskowu spiwpraciu USA z inszymy amerykanskymy respublikamy. W swojomu poslanni do cioho zakonoprojektu Truman pidkresluje konecznist, szczob usi amerykanski derzawy wyrobyly taku wijskowu organizaciju swoich krain, jaka b dozwolyla postawyty sprawu oborony myru i samych krain na osnowu odnociloi schemy.

8-ho trawnia prezydent Truman swiatkuwaw 62. den swoho narodzennia. 33-ij prezydent USA narodywsia 8. 5. 1884 w miscewosti Lamar w sejti Missuri. Pisla korotkych studij w prawnyczij szkoli w Kansas, Truman majze 30 rokiw administruwaw farmoju swoho batka. 1922 win staw suddeju a zhodom wysokym suddeju. 1935 roku joho wybraly do senatu, a 1944 Truman staw zastupnykom prezydenta Roosevelta.

Oborona Brytijskoi Imperii

W Londoni widbulasia neszczodawno imperijalna konferencija dla spraw oborony brytijskoi welykoderzawy. Wona zajmalasia planamy imperialnoho generalnoho sztabu. Agencija "Exchange" (czytajte: Eksczendz) podaje taki podrobyci: plan oborony wychodyt iz zalozennia, szczo Welyka Brytanija w naslidok swojoho geograficznoho polozennia lyszâjetsia strategicznym centrom Imperii. Odnacze wona moze buty doszkulno atakowana pry dopomozi atomowych napadiw. Z tych pryczyn peredbaczujut, szczo znacznu czastynu brytijskoho promyslu perenesut do bezpeczniszych czastyn imperii. Dali generalnyj sztab domahajetsia stysliszoi spiwpraci z riznymy czastynamy welykoderzawnyckoi rodyny. Awstralija i Nowozelandija maly b pohodytysia widdaty Spoluczenym Derzawam bazy na Tychomu Okeani pid umowynoju, szczo nymy korystuwatymutsia ne lysze USA. Syloju okremoho regionalnoho paktu sim derzaw, a same: Welyka Brytanija, Spoluczeni Derzawy, Awstralija, Nowa Zelandija, Francija, Holandija i Portugalija malyby utrymuwaty wlasni oboronni zony. Krim toho Awstralija mala b daty Spoluczenym Derzawam prawo korystuwannia portom w Sydney, i nawpaky awstralijci maly b oderzaty taki z prawa na amerykanskych terytorijach.

WELYKA BRYTANIJA DUMAJE PRO MAJBUTNIE

Senat USA zatwerdyw pozyku dla Anglii

Na mynulomu tyzni derzawy-peremozci swiatkuwaly **perszu ricznyciu zakinczennia druhoi switowoi wijny.** W Washingtoni ta Paryzi, Londoni ta Moskwi widbulysia wijskowi parady, wyholoszeno promowy na czest alijantiw, szczo braly uczast w rozhromi Nimeczczyny ta Japonii. Generalissimus Stalin swiatkowym nakazom do czerwonoi armii zaklykaw zmicniuwaty sylu czerwonoi armii i buty napohotowi zustrity woroha, de b win ne zjawywsia na kordonach SSSR. W toj czas, koly w Moskwi i Londoni swiatkuwaly ricznyciu peremohy, **w Paryzi ministry zakordonnych spraw czotyrioch welykych derzaw** namahalysia dijty do jednosty w pytanniach szczodo myrowych umow z Italijeju ta wyriszyty majbutnie Nimeczczyny. W pytanni szczodo juhoslawsko-italijskoho kordonu, wze stalo zrozumilo, szczo jednosty ne bude. Molotow za wsiaku cinu namahawsia i Triest i majze wsiu Wenecija-Julija widdaty Juhoslawii, ale try inszi ministry ni w jakomu razi ne pohodylysia z domahanniamy sowietskoho predstawnyka. Szczodo italijskych reparacij, (splat) to za propozycijeju Bernsa SSSR maje distaty 25 miljoniw funtiw sterlingiw, wrachowujuczy w ciu sumu wartist italijskych wijskowych paroplawiw, szczo ich wze SSSR. oderzaw. Szczodo terminu **majbutnioi myrowoi konferencii,** to znowu jednosty ne dosiahnuly. Anhlo-amerykanci nastojujut na nehajnomu sklykanni nowoi konferencii, ale Molotow pohodzujetsia pryznaczyty pewnyj termin ne ranisze niz budut wyhotowleni teksty myrowych umow z tymy buwszymy wassalnymy derzawamy Nimeczczyny. Anhlijska presa ciu pozyciju Molotowa rozciniuje, jak pobojuwannia, mowlaw ti supereczky, jaki isnujut miz Zachodom i Schodom na myrowij konferencii zrostut do takych rozmiriw, szczo ich ne mozna bude podolaty myrowym szlachom. Ale — pysze hazeta "Times" — my musymo maty muznist widwerto dywytysia prawdi w oczy, i czym skorisze, tym kraszcze ostatoczno zjasuwaty czy zmozemo my spiwpraciuwaty z naszymy schidnymy alijantamy, czy dowedetsia szukaty nowych szlachiw do ochorony switu wid nowoi wijny . . .

W New-Yorku pidkomisija Rady Bezpeky obhoworiuje zaraz duze wazlywe pytannia, szczodo procedury roboty cijei orhanizacii. Zjasowujetsia pytannia: jakszczo odyn z czleniw Rady Bezpeky wes czas bojkotuje ii zasidannia, (jak ce bulo z boku Gromyko, w pytanni szczodo Persii), czy mozna wwazaty take postupowannia demokratycznym stawlenniam do swoich druziw, i czy ne poruszuje ce switowoho awtorytetu cijei orhanizacii. W toj czas, koly widnosyny miz SSSR ta anhlo-amerykanciamy i na Radi Bezpeky i na Paryzkij Konferencii prywodiat do wse bilszych neporozumin — jednist w polityci i druznist miz Anhlijeju ta Amerykoju wse zrostaje. Pro ce swidczyt zatwerdzennia senatom **amerykanskoi pozyky Anhlii** w rozmiri 44 milijardy dolariw. Cia pozyka maje zmicnyty anhlijsku ekonomiku i daty mozlywist Anhlii zalikuwaty rany wijny ta widbuduwaty swoju promyslowu ta silskohospodarsku systemu.

W ostannij wijni Anhlija osiahnula peremohu welyczeznymy zertwamy i zaraz (szczob ne wtratyty swoho znaczinnia welykoi derzawy) wona musyt znaczno zminyty swoju polityku szczodo dominioniw mandatnych krain i derzaw, jaki perebuwajut pid anhlijskym wplywom. Narady, szczo zaraz prochodiat w Jehypti ta Indii, jaskrawo swidczat pro ce. W Kairi anhlijskyj posol proholosyw, szczo Anhlija maje namir w najblyzczyj czas widtiahnuty wsi swoi wijska z Jehyptu i peredaty ochoronu Suezkoho kanalu — cioho zyttiewoho nerwu Welykobrytanii — Jehyptowi. Cej akt wyklykaw buriu w anhlijskomu parlamenti. Opozycija na czoli z Czerczilem wystupyla proty uriadu z obwynuwaczenniam, szczo win rujnuje mic Imperii. Czerczil wwazaje, szczo zalyszennia anhlijciamy Suezkoho kanalu, zrobyt mozlywym lehko zachopyty joho worohowi, jakszczo b win nahlo napaw na Anhliju. **W Indii** anhlijska delehacija na czoli z wicekorolem prowadyt narady z predstawnykamy induskych nacjonalnych partij pro stworennia centralnoho uriadu i nadannia nezaleznosty Indii. Ci dwi podii swidczat, szczo Anhlija staje na szlach spiwpraci jak riwnyj z riwnym iz swoimy buwszymy wassalnymy krainamy. Ce maje welyczezne znaczinnia tomu, szczo na wypadok nowoi wijny, wasalni krainy, nezadowoleni politykoju Anhlii, mohly b lehko widokremytys i perejty na bik woroha; dobrowilna spiwpracia i nadannia awtonomii mozut tilky zmicnyty anhlijske koroliwstwo i daty Anhlii mozlywist widtiahnuty welyczezni wijskowi syly, jaki wona musyt trymaty w cych krainach dla zabezpeczennia tam swoho panuwannia.

Majbutnie Nimeczczyny zalyszajetsia i dosi ne zjasowanym. Francuzka toczka pohladu pro widokremlennia Rurskoho ta Rainskoho rajoniw ne znachodyt pidtrymky ani z boku anhlo-amerykanciw ani z boku sowietiw. Anhlo-amerykanci ne pohodzujutsia na te tomu, bo wony majut na meti stworyty w majbutniomu jedynu z ekonomicznoho boku Nimeczczynu, jaka b mala mozlywist isnuwaty w Ewropi jak samostijna derzawa. Sowiety wystupajut proty francuzkoi propozycii tomu, szczo choczut nadali stworyty po wsij Nimeczczyni jedynnyj blok komunistiw i socjal-demokratiw, jakym by keruwala Mokkwa. Zresztoju im wyhidnisze maty pid swoim wplywom jakmoha bilszi nimecki tereny. Myrowa konferencija musyt wyriszyty ce pytannia i tilky todi prokazut ostannie slowo pro majbutnie ne tilky Nimeczczyny, ale j wsijei Ewropy. (Sa.)

Nowa rosijska polityka w Nimeczczyni?

Nimecka "Badische Zeitung" pysze: w anglijskij presi znachodymo ostannimy tyzniamy natiaky na te, szczo **rosijska polityka w schidnij zoni Nimeczczyny zadumuje zminyty swoje nastawlennia.** Kazut, szczo rosijane planujut widtiahnuty welyku czastynu okupacijnych wijsk i pryslaty na ichnie misce mensze czyslo widdiliw, jakym bude nakazana najsuworisza dyscyplina. Howorytsia nawit, szczo terytorii miz riczkamy Neisse (Nissa) i Odroju, kotri wze perebuwájut pid polskoju administracijeju, powernutsia pid nimecku uprawu, czerez szczo Odru proklamuwaly b majbutnim schidnym kordonom Nimeczczyny. Taku wpewnenist wyslowyw neszczodawno w swojomu interwju dla paryzkoho czasopysu "Monde" Max Fechner z socijalistycznoi partii. Wkinci rosijane maly b zakinczyty deindustrijalizaciju Nimeczczyny ta rozpoczaty szyroku produkciju towariw. Sowietskyj Sojuz maw by takymy zasobamy zmicnyty nimecki skrajnie liwi hrupy.

Tureczczyna mala boronyty liniju Dnistra

„Tureckyj posol w Bukareszti zajawyw rumunskomu urjadowi w kinci 1943 roku, szczo tureckyj kordon lezyt na Dnistri ta szczo turecki wijska dopomozut oboroniaty Rumuniju", take skazaw buwszyj rumunskyj minister wijskowych spraw general Constantin Pantazi, na procesi, szczo joho zrobyly teper w rumunskij stolyci proty majze usich czleniw b. kabinetu marszala Antonescu.

Buwszyj zastupnyk premjerministra i minister zakordonnych spraw Mihai Antonescu zajawyw pered sudom, szczo win buw zawzdy za myr i faktyczno w trawni 1944 wiw perehowory z sowjetskym poslom w Szwecii, towaryszkoju Kolontay, w sprawi zaperestannia wojennych dij. Odnak marszal Antonescu buw proty myru z Rosijeju. Za cilyj czas wijny Mihai Antonescu maw zwjazok z opyzycijnymy partijamy.

Lytowski zurnalisty peredajut prywit usim DP

Zjizd lytowskych redaktoriw z usich trjoch okupacijnych zon w Hanau

(Wlasna informacija „Nedili"). W dniach 11—12 trawnia w misti Hanau b. Frankfurtu widbuwawsia zjizd lytowskych redaktoriw i zurnalistiw z amerykanskoi, brytijskoi ta francuzkoi okupacijnoi zon w Nimeczczyni. Na zjizd prybulo bila 150 zurnalistiw, szczo reprezentuwaly majze 300 drukowanych i widbywanych prostiszymy technikamy lytowskych taborowych czasopysiw. (W Memingen za Ulmom wychodyt wze nawit lytowskyj szczodennyk). Zjizd widnowyw dawniszyj **Sojuz Lytowskych Zurnalistiw (Lietuvos Zurnalistu Sajunga),** rozhlanuw najwazlywiszi problemy lytowskoho presowoho switu. M. i. lytowski zurnalisty wyriszyly stworyty odnu welyku centralnu **szczodennu hazetu** ta poklykaty pry Sojuzi **komisiju, jaka dbatyme za wysokyj riwen lytowskoi presy.** Dali zjizd pryjniaw 41 nowych czleniw do Sojuzu i postanowyw zaklasty **lytowske informacijne biuro.** Lytowski dijaczi presy peredajut **prywit wsim towaryszam po peri inszych nacjonalnostej ta wsim DP w Nimeczczyni,** zaklykajuczy ich razom praciuwaty dla pokraszczannia spilnoi doli. Zjizd peredaw prywit zurnalistam ciloho switu, szczo rozumijut dolu i polozennia lytowskoho narodu.

*

Ukrainski zurnalisty a zokrema redakcija „Nedili", jaku zawzdy zwjazuwaly tywali nytky pryjazni i spiwpraci z lytowskymy kolehamy, witaje postanowy i rezolucii Lietuvos Zurnalistu Sajunga, bazajuczy im, szczob razom z namy marszyrujuczy, dijszly do welykoi Mety, szczo usich nas razom prytiahaje i derzyt w beznastannomu wysuwanni i zmahanni na wazkych dorohach czuzyny.

Brytijskyj socjalizm i komunizm

Z prywodu bezupynnych namahan anhlijskych komunistiw zlytysia w odne z anhlijskoju Partijeju Praci, oficijnyj orhan lejburystiw "Daily Herald", jasno zjasowuje cili, do jakych zmahaje Komunistyczna Partija ta daje pry cij nahodi osnownu charakterystyku brytijskoho socjalizmu ta komunizmu.

"Komunisty — pysze zhadanyj czasopys — namahajutsia usunuty zyttiezdatnyj, demokratycznyj socjalizm, jakyj dopomih brytijskij Partii Praci wziaty wladu w swoi ruky. Wony zmahajut do cioho, szczob wyklykaty krizu, jaka prowalyla b cej ruch. Wony roblat zachody, szczob czleny Partii Praci wtratyly swij wplyw na ii prowid, a prowid szczob ne maw zmohy wynosyty postanow ta riszen, jaki widpowidaly b potrebam ta interesam anhlijskoho narodu.

Polityczni idealy j metody komunistiw zahalno widomi. Ich cil, ce "dyktatura proletariatu". Ce harna i prymanlywa fraza, ale faktyczno w praktyci ce dyktatura nad proletarijatom, jaku wykonuje komunistyczna biurokratija, ta peresliduwannia wsich inszych partij.

Brytijskyj narid — pysze dali czasopys — ne dumaje nakydaty inszym narodam swojoho sposobu zyttia. Z druhoho boku brytijskyj narid dokladno okreslyw metody, jakymy win chocze stworyty socjalistycznyj ustrij u swoij derzawi i ne dopustyt do toho, szczob komunistyczna partija paczkuwala czuzu systemu w krainu ta zakripluwala ii.

Ne mozna sobi nawit ujawyty, szczo isnujut dwi partii, jakych cili, prohramy j metody tak dijametralno riznylysia b wid sebe, jak same Partii Praci j Komunistycznoi Partii. Persza zawdiaczuje swoju sylu j awtorytet szyrokym narodnym masam, druha ne lysze widmowlaje narodowi wsiakoho awtorytetu, ale j widbyraje jomu prawo maty wlasnu dumku j swobidno wyjawyty ii.

Szcze odnu nadiju maje Komunistyczna Partija. Wona dumaje, szczo zwyczajnyj robitnyk dast zlowyty sebe na harnu frazu, mowlaw Komunistyczna Partija bilsz "demokratyczna", jak Partija Praci. Ale suttiu demokratii je swoboda, zate suttiu komunizmu hnit, ponewolennia j utysk. Symwol demokratii, ce wilno wybranyj parlament. Brytijskyj narod chocze sam riszaty pro swoju dolu j tomu widdaw kermu swojeho zyttia w ruky Partii Praci. I nechaj nichto ne dumaje, szczo cia partija dopustyt do toho, szczob pro majbutnie Welykoi Brytanii riszyw toj, chto maje na oci znyszczyty zdorowyj anhlijskyj socjalizm ta ponewolyty anhlijskyj narod.

Zmina adresy "Nedili"

Ukrainskyj tabir UNRRA w Schweinfurti zhidno z nakazom wlady pereiedyt na nowe misce. Z dnem 15-ho trawnia c. r. wsi lysty, dopysy j inszu korespondenciju, do redakcii czasopysu „Nedila" prosymo slaty na taku adresu: Ukrainian Weekly „Nedila" **Aschaffenburg,** Pionier Kaserne, Ukrainisches UNRRA Lager.

Do nowoho bereha

De nasz bereh? Ne odyn z nas, pewno, stawyw sobi take pytannia. Kudy zakyne dola? De bude nasza zemla? Hostynna chata? Ta de i jakyj prytulok nas ne czekaw by, pamjatajmo odne — nasza dola welykoju miroju zalezyt wid nas samych. Szczyra, newtomna pracia, jednist, wysoka moralnist ta wira buly i budut dobrym hruntom naszoho majbutnioho.

Ukrainskyj tabir w Schweinfurti wyris w tiazkych umowach pid czas posylenoi repatrijacii na "rodinu". Tworcze zyttia poczalosia w umowach zahrozy prymusu. Ale tworczoi nasnahy naszoi hromady ne spynylo niszczo. Z kilka sot zbihciw tabir wyris u cile kulturne misteczko ponad 2000 osib. Wporiadkowano ukrainski prawoslawnu ta hreko-katolycku cerkwy, stworeno rizni majsterni, gimnaziju, narodniu ta fachowi szkoly j rizni kursy, wyris teatr, rozhornulasia ukrainska presa.

Zyttia bulo pownym molodoho zawziattia dzerelom. A buduwalosia ce zyttia w umowach riznych pereszkod z boku worohiw, a same: sprob prymusowoho wywozu, riznych pidstupiw ta opapluzennia ukrainskoho hromadianstwa riznymy jarlyczkamy reakcijnosty, do jakoi ukrainci nikoly ne nalezaly. Koly wsima cymy zasobamy ne wdalosia ukrainske hromadianstwo rozbyty, a miznarodnia demokratyczna humannist wyjawyla pownu tolerantnist do bizenciw — worohy szukajut sposobu, jak by rozwesty ukrainciw na protylezni szlachy Zachodu i Schodu ta posijaty miz nymy woroznecza do samowyneszczennia. Ale zdorowyj hluzd nawczyt hromadian spiznawaty naszych worohiw i druziw. Neruszyma odnist naszoi hromady, wysoka moral ta hostynnist — stanut nam zaporukoju na szlachu do naszoho majbutnioho.

De b ci berehy naszoi skytalszczyny ne buly — wony nas ne zlakajut. Ukrainskyj narod praci ne boitsia. W swoich zmahanniach do prawdy i swobody — win perekonanyj. A tomu wsi my wirymo w zdijsnennist naszych prahnen u majbutniomu.

Snizynskyj.

Rokowyny koronacii jehypetskoho korola

1500 jehyptian ta czuzynciw wzialy uczast w derzawnomu benketi w Kairo z nahody 10 rokowyn koronacii korola Faruka. Benket buw wlasztowanyj premjerministrom Ismail Sidky Paszoju. Brytijski dyplomaty i reprezentanty wisjak ne zjawylysia na benket. Jehypetskyj posol w Washingtoni Mahmud Hassan, peredaw prezydentowi Trumanowi osobystoho lysta wid swoho korola. Posol zajawyw zurnalistam, szczo ne znaje zmistu lysta.

*

9-ho trawnia w Kyjewi widbulosia swiatkuwannia dnia peremohy. Uweczeri w operowomu teatri uroczysto wykonaly upersze ukrainsku narodniu symfoniju z chorom ta orchestrou pid nazwoju „Wilna Ukraina", Muzyku napysaw narodnyj artyst Ukrainy Natan Rachlin, tekst — Isaakowsky.

Rizdwo w Kalifornii nahaduje Zeleni Swiata

Jak zywut i praciujut Ukrainci w Hollywood i Los Angeles

Lyst ukrainskoho dijacza M. Nowaka do winnipezkoho "Nowoho Szladu"

Ukrainska Centrala w Hollywoodi za ostanni dwa roky czasu zrobyla duze harnyj postup. Wona za toj czas dala powaznu sumu hroszej na rizni ukrainski cili w Ameryci, w Kanadi j w Ewropi, a takoz zibrala try tysiaczi dolariw na budowu ukrainskoho Narodnioho Domu w Holiwudi — czym zdobula sobi welyke pryznannia ne tilky dejakych tutesznich szczyrych ukrainciw, ale w cilij Ameryci j Kanadi. Jak dokaz toho je desiatky riznych lystiw, jaki my distaly wid riznych ukrainskych instytucij ta poodynokych wyznacznych ukrainskych hromadian z Ameryky i Kanady, jaki radijut postupom w naszij hromadi.

Takych lystiw my distaly bahato bilsze. "Czest i slawa kalifornijskym ukraincjam!" — pysze wyznacznyj ukrainskyj dijacz na adresu naszoi hromady. A tych ukrainciw, jaki zasluhowujut na tu slawu, take malenke czyslo tut je, bo w cilij Kalifornii ukrainskych rodyn je najmensze 500, a w samij metropolii mista Los Angeles je do 300 ukrainskych rodyn. Z toho Ukrainska Centrala w Holiwud maje 60 orhanizowanych rodyn, bolszewycka orhanizacija "Roszijan-Jurejnijan Klob" jakych 15 rodyn. Otze na 300 ukrainskych rodyn, u dwoch wyszcze zhadanych orhanizacijach, je wsioho jakych 75 rodyn. A reszta ukrainskych rodyn — odni propadajut w carskych rosijskych orhanizacijach, a druhi nikudy ne nalezat.

Ukrainska presa: "Swobody" tut dochodyt 17 czysel, "Nowoho Szlachu" — 25 czysel i pryblyzno 9 czysel "Ukrainskoho holosu".

Tradycija ukrainskych Rizdwianych swiat, jaku teperiszni ukrainci zatrymaly duze sylno — zbyrajuczys szczoroku do jakois odnoi domiwky na prybrannj den rizdwianoi pory — je czy ne najbilszoju pochwaloju dla tutesznioi ukrainskoi hromady, a zokrema dla kilkoch swidomych ukrainskych rodyn, jaki szczoroku trudylys, szczob tu tradyciju w tij hromadi tak sylno zatrymaty.

Poselywszys duze daleko odni wid odnych — najblyszoho prostorom na cilomu switi mista Los Angeles — ne majuczy ukrainskoi cerkwy ta ne majuczy zmohy widwiduwaty sebe po chatach z koladoju — czerez 30 rokiw zbiralys wony wsi razom do jakoi odnoi cuzoi domiwky i spilno wsi razom slawyly narodzennia Chrysta.

Koznoho roku — krim swiatocznoi prohramy na sceni bula kutia, pyrohy, borszcz i t. d. Koznoho roku bilszym czy menszym czyslom spiwaly wony ukrainskych koladok. I mabut tilky os ti ukrainski koladky nahaduwaly im ukrainske Rizdwo. Bo sama pryroda soniacznoi Kalifornii niczym ne nahaduwala im takoi rizdwianoi pory, jaku wony sobi zapamjataly z Ukrainy, abo z druhych storin Ameryky czy zymnoi Kanady. Tut wony w taku poru schodiatsia w litnich odiahach, a teplyj klimat Kalifornii nadaje im nastrij Zelenych Swiat na Ukraini.

Ta cioho roku ukrainski Rizdwiani swiata w tij hromadi, jaki widbulysia w nedilu, 20-ho sicznia, w odnij iz czuzych zal, buly najkraszcze widswiatkowani. Bo krim myloi hromady na sceni i smacznoho obidu, nasza hromada zibrala na ukrainski cili bila 1200 dolariw. Kolada bula pryznaczena na try cili: na Ukrainskyj Narodnyj Dim w Holiwudi, na Oseredok Kultury j Oswity u Winipegu i na bidnych naszych skytalciw w Ewropi. Nichto z lystoju za zertwamy ne chodyw, jak ce robylos neraz, a ludy sami dawaly dobrowilno. Poprosyly, szczob ludy sami po obidi prystupaly do pryznaczenoho stolyka, de zapysuwaly zertwodawciw, i daly swoju koladu. I os — na 200 ludej na zali — wsich az 17 wybralys z toju koladoju, a miz nymy j nasz Mychas — slawnyj ukrainskyj borec i filmowyj artyst Mazurky, prystupyw do toho stolyka razom z druhymy, szczob j tym razom daty swoju zertwu na ukrainsku sprawu. A warta baczyty, jak joho maty hordo j szczyro pryhladajetsia do nioho, koly win dast jakus zertwu na ukrainsku sprawu. Wona hordytsia swoim synom, bo chocz sama ne hramotna, to wychowala swoho syna na takoho szczyroho ukraincia, szczo dejaki hramotni mamy musily b zastydatys pered neju za swoich syniw. Wona horda, bo i swojoho muza-latynnyka zukrainizuwala i zawela w sebe w chati tilky ridnu ukrainsku mowu. A teper szcze j newistku-czuzynku poczala wczyty ukrainskoi mowy — ocia ostannia w rodyni wze szczebecze: "Dobryj weczir — szczo czuwaty bila Was? i t. d."

Welykoju nespodiwankoju dla naszoi hromady bula myla ukrainska solistka, p. Atamanec z Detroitu. Zaproszena na scenu, widspiwala wona nam czudowo kilka pisen z "Zaporozcia" i „Natalky Poltawky", za szczo publyka nahorodyla ii dobrymy opleskamy. A muz ii — welykyj ukrainskyj patriot i dyryhent slawnoho ukrainskoho choru "Dumka" w Detroiti, p. Atamanec, poprosyw slowo i wyholosyw hariaczu promowu w oboroni ukrainskych skytalciw w Ewropi. Oboje wony pryichaly do Holiwudu do swoho syna Bohdana, szczob prywitaty szczojno narodzenu wnuczku — Chrystynku.

Dali prosyly my do slowa Wasyla Hodiaka — batka filmowoho artysta Iwana Hodiaka. Ce buw perszyj skromnyj wystup hromadianyna, jakyj howoryw do naszoi hromady. Howoryw duze korotko i takoz w oboroni naszych skytalciw. A z joho sliw my widczuwaly dijsno szczyre ukrainske serce. Nedarom joho syn, Iwan Hodiak — wystupajuczy na porih filmowoi studii w Holiwudi — smilo zajawyw: "Ja ukrainec i ne dumaju miniaty batkiwskoho prizwyszcza dla kariery w amerykanskych filmach — berit mene tilky takym, jakym ja je!" I chocz joho samoho na tomu switi ne bulo, to zate buly: maty, batko i sestra. Kolys i win pryjde do nas — zaporukoju cioho je joho szczyri ukrainski rodyczi.

Treba szczyro pryznaty, szczo dejaki ukrainski rodyny w Los Angeles wychowaly harnych ditej — bahato z nych howoryt dosyt czystoju ukrainskoju mowoju, a dejaki chocz ne znajut ukrainskoi mowy, to ne soromlatsia swojoho pochodzennia. Ta bida, szczo duze male czyslo tut takoi ukrainskoi molodi je — bilszist z nych je taka, szczo pro ukrainsku sprawu niczoho ne znajut.

Perszyj raz w istorii ukrainskoi hromady w Los Angeles swidomoszi odynyci tijei molodi wzialysia orhanizuwaty **okremu ukrainsku molodeczu orhanizaciju pid nazwoju "Ukrainian Sosział Klub"**. I daw by Boh, szczob ta orhanizacija stala na prawdywyj szlach. Szczob krim zwyczajnoho "good time" wzialas wona bodaj za dejaku ukrainsku kulturnu praciu, koly ne za politycznu. Treba, szczob ta molod pereplatyla sobi czasopys "Ukrainian Weekly", szczo wychodyt w anhlijskij mowi pry "Swobodi" raz na tyzden.

Otze do nowych ukrainskych rodyn, jaki b chotily pryichaty do Kalifornii skazu take: "Kalifornija czudowyj kraj — cilyj rik harno, teplenko, cilyj rik wsia pryroda zywe pownym zyttiam: wse roste, zelenije i cwite. Kalifornijskyj klimat chworych ludej likuje, starych widmolozuje, molodych napowniuje weselym zyttiam. Szczo tak je, to berit pryklad, szczo tut zywe najbahatsza werswa ludej z ciloi Ameryky. Je tut najkraszczi pysmennyky, poety, artysty z ciloho switu, jaki pryichaly siudy, bo tut harno j zdorowo zyty. Je tut takoz welyka nahoda na rizni interesy. Ne brakuje dobre platnych robit. Zyttia tut koly ne tansze, jak des w inszych misciach, to napewno ne doroczcze. Prawda, duze tiazko tut z pomeszkanniam. Samomu to szcze mozna najty, a z rodynoju (ditmy), to duze tiazko najty choczby jaku chatynu. Dla ludej z ditmy treba dumaty pro nabuttia wlasnoi chaty. Treba kupyty chatu, szczob poselytys tut. Ciny na domy taki sami, jak po dubnych mistach Ameryky. Zyttia tut wesele pid koznym ohladom. A tilky sumne z ukrainskoho boku — brak Ukrainskoho Narodnoho Domu i ukrainskoi cerkwy pryhnobluje ludynu, koly wona lubyt ukrainske orhanizowane zyttia. Ta tym ne zuritsia, pryizdajte wsi do cijei dijsno soniasznoi Kalifornii. Koly ne budete takymy, pro jakych ja zhadaw wyszcze, to kupymo tut taku ukrainsku swiatyniu, jaka bude najkraszczoju na wsiu Ameryku.

M. Nowak.

W sprawi lystiw zakordon

Welfare office (biuro blahodijnoho oficera) podaje do widomu, szczo zhidno z nowym rozporjadzenniam, cywilnym osobam wilno wysylaty korespondenciju z Nimeczczyny do zakordonnych krain. Taborjany mozut otze wysylaty swoi lysty bezposerednio, ne zdajuczy ich w biurach taboru. Taryfa: lyst —.75 fenigiw; lystiwka —.45 fenig.

F. Couvreur, Welfare Officer.

Konferencija w Paryzi radyt dali . . .

Konferencija ministriw zakordonnych sprаw jde dali. Francuzkyj ministr Bido zaproponuwaw, szczob Italija splatyla SSSR w rachunok reparacij tilky 05.000.000 funtiw sterlingiw. Amerykanskyj ministr Byrnes pidtrymaw francuzku propozyciju, zauwazywszy, szczo Ameryka moze pohodytys na ciu sumu, jakszczo ci hroszi budut zibrani z prodazi italijskoho majna za kordonom. Ce potribno dla toho, — skazaw Byrnes, — szczob ne zrujnuwaty wnutrisznioju ekonomicznu systemu w Italii. Bevin skazaw do cioho, szczo w ciu sumu muzyt buty wrachowana wartist italijskych wijskowych paroplawiw, szczo peredani SSSR. Molotow riszucze zaperuczuwaw ciomu, zauwazywszy, szczo italijska wijskowa flota je wijskowa dobycza, i ne moze buty wrachowana w reparaciju, na szczo Bevin widpowiw, szczo koly Molotow wwazaje italizsku flotu wijskowoju dobyczoju, to wijskowa dobycza nalezyt tomu, chto ii zachopyw i SSSR ne distane niczoho. Na ce Molotow ne znajszow nijakoi widpowidi. Szczodo italijskych kolonij sprawa posunulas trochy wpered tomu szczo Molotow widmowywsia wid swojei poperednioi zajawy szczodo kontroli SSSR nad Tripolitanijeju. Sprawa Triestu na konferencii, mabut, wyriszena ne bude. Szczodo sklykannia zahalnoi myrowoi konferencii 21-oi derzawy, to Bevin nastojuwaw na pryznaczennia pewnoho terminu. Molotow riszucze zaperecziuwaw cij propozycii motywujuczy tym, szczo szcze ne skladeni teksty myrowych umow z Balkanskymy derzawamy i Finlandijeju.

Zjizd ukrainskych likariw w Karlsfeldi

Wlasna korespondencija „Nedili"). W dniach 4-ho i 5-ho trawnia w tabori Karlsfeld bila Miunchenu widbuwsia zjizd ukrainskych likariw — emigrantiw, szczo perebuwajut teper w trioch zachidnych okupacijnych zonach Nimeczczyny. Na zjid prybulo ponad 130 wyznacznych dijacziw i praciwnykiw ukrainskoi medycyny na emihracii. Krim toho bulo kilkoch predstawnykiw wid ukrainskoi studentskoi hromady.

Sered uczasnykiw zjizdu mozna bulo baczyty widomoho dijacza z dilanky biolohicznoi chemii prof. Radzymowsku, wyznacznoho psychijatra prof. Miszczenka, wsim widomu likarku i hromadskoho dijacza dr. Sofiju Parfanowycz ta inszych.

Zjizd zasluchaw nyzku cikawych i naukowo hlyboko rozroblenych dopowidej. Sered nych osoblywo widnaczajutsia dopowid **prof. Miszczenka** z dilanky newroziw; **prof. Radzymowskoi** — z biochemii kysnewoho obminu pid czas praci w zdorowych ta chworych na tuberkuloz lehen; dopowid d-ra **Barczenka** pro zminu dejakych azotnych reczowyn w orhanizmi materi pid czas obezbolиuwannia rodiw, dopowid d-ra Wojewidky — pro rolu vitaminu K w akuszerskii praktyci; **dr. Bilous** howoryw pro znaczennia vitaminu C w likuwanni kistkowych perelomiw, prof. Andrijewskyj pro neduhy Schoenlein-Henocha i rozpiznawannia zapalennia „slipoi kyszky" ta in.

Cikawym je te, szczo dejaki dopowidi awtory buduwaly na tych naukowych materijalach, jaki wony dobuly wze za cej czas na emihracii. Takoju je, naprykład, dopowid **d-ra Osinczuka Romana** z dilanky opuchiw kistkowoho mozku. Znacznu czastynu materijaliw do cioho referatu awtor zibraw wze w umowach taborowoi likarskoi praci. Ce swidczyt, szczo ukrainska nauka nawit w tiazkych umowach emigrantskoho zyttia uspiszno krokuje wpered.

W kinci **d-r T. Lapyczak** zaczytaw szyroko opracowanyj literaturnyj materijal pro t. zw. „czudo" najnowiszoi medycyny — penicylinu.

Organizacijna czastyna zjizdu wyjszla, mozna skazaty, slabsze. Ne wsi uczasnyky podilaly pohlad, szczo wybory do Likarskoi Rady prowedeno wdalo i z zastanowoju. Do Rady popaly nawit podruzja, choho nazahal nide ne praktykujut w hromadskij roboti. Wsi ci chyby mozna pojasnyty nepoinformowanistiu uczasnykiw zjizdu ludej, szczo perewazno strinulysia upersze. Tomu j treba bulo b, szczob taki zjizdy widbuwalysia w nas czastisze.

Na zjizd naspila cila nyzka prywitan wid ukrainskych dijacziw ta ustanow, w tomu czysli wid Oblasnoho Predstawnyctwa ukrainskoi emihracii horisznioi Bavarii, wid Apostolskoho Wizytatora Hreko-Katolyckoi Cerkwy o. Nykolaja Wojakowskoho, wid Studenskoi Hromady w Müncheni ta bahato inszych. Ukrainskyj likarskyj swit pidkreslyw swoju organizowanist i wolu sluzyty narodowi w usich obstawynach. Ukrainskyj likar nese na swoich pleczach wysoku widpowidalnist za zdorowla emihracii, za te wse ukrainske hromadjanstwo z poszanoju witaie inicjatywu postawyty naszych likariw na poczesne i zasluzene, nalezne im w hromadi misce.

(-an).

Pracia prof. dr. Komlika pro penicylinu

W Zjizdi ukrainskych likariw braly uczast takoz predstawnyky naszoho taboru: prof. Bazylewycz i dr. Tymoczko. Usi naszi likari cilorcznoju zertwennoju praceju dla swoich i czuzych dokazaly, jak wysoko rozumijut swoje suspilno-fachowo-hromadske poklykannia. W neperesicznij hrupi naszych likariw je m. i. prof. dr. Komlik, widomyj specijalist wid szkirnych i stattjewych neduh. Prof. Komlik maw neszczodawno cikawyj doklad w likarskomu koli pro praktyczne stosuwannia penicyliny w likuwanni honorei. Interwju z dr. Komlikom pro penicylinu ta pro temu, zatorknenu w joho wykladi, pomistymo w odnomu z czerhowych czysel "Nedili".

UWAHA!

Kanadski ukrainci rozszukujut swoich ridnych i blyzkych

Szuja Osyp poszukuje swoju druzynu Mariju Szuja z domu Wanio, ii batka Wanio Matej, swoho batka Szuja Wolodymyr szwahra Synenkoho Wolodymyra zi swojeju druzynoju Marijkoju, usi z Monastyryska powit Buczacz. Prosytsia podaty wistku na adresu: Osyp Szuja, Ukrainian Camp 1, Rimini Italy.

Dmytro Czajkiwskyj szukaje bratiw i sester: Iwana, Fedia, Mykolu, Anastasiju, Annu Czajkowskych: szwahriw Josypa j Iwana Hreszczuka. Wsi zo sela Waniw kolo Belza, powit Sokal. Iwan Czajkowsky maw by nachodytysia w Awstrii. Dmytro Chaykowsky Port Hotel, Box 46, Port Dalhousie Ont., Canada.

Poszukuju swoich bratiw, Antona Malyckoho, szczo w 1940-mu roci perebuwaw u Francii pry wijsku i potim popaw do nimeckoho polonu. Takoz Mychajla Malyckoho, szczo w 1943-mu roci buw internowanyj nimciamy w Warszawi, a perebuwaw w Lageri w Auschwitzu. Chto pro nych znaw by, abo wony sami, proszu napysaty do mene. Pawlo Malicky P. O. Kleczkowski Sask., Canada.

Szukaju bratiw Stepana i Mykolu Babij ta sester Jewku, Aleksandru, Chrystynu, Annu i Olu z rodu Babij, zo sela Wilky Mazowecki, pow. Rawa Ruska. Chto znaw by pro nych abo wony sami, proszu pysaty na adresu: John Babij, 542 Montrose Ave., East Kildonan, Man., Canada.

Poszukuju bratankiw, bratowych syniw, Stepana i Wasyla Harhaj. Pochodiat zi sela Komancza, powit Sianok. Ostanniu widomist maw wid nych zo skytalszczyny w Amerykanskij zoni Niemeczczyny. Chto znaw by pro nych, abo wony sami, proszu zholosytysia na adresu: Paul Harhay, 621—4 th Ave., Lachine, Que., Canada.

Poszukuju sestru Olhu Brodiak, brata Justyna Brodiaka, takoz szwahra Mychajla Steczyszyna, z sela Hleszczawa, powit Terebowla. Chto znaw by pro nych abo wony sami proszu napysaty do: Iwan Brodiak, 292 B. Colborne St., Montreal Que., Canada.

Szukaju brata Jaroslawa Jedlinskoho abo joho, doczku Ulanu, z mista Chyriw, powit Staryj Sambir. Chto znaw by pro nych, abo wony sami, proszu napysaty do: Mychajlo Jedlinskyj, 3467 Hutchison St., Montreal., Que., Canada.

Wolodymyr Cwikilowycz syn Romana, z mistеczka Wyikowa Nowoho, pow. Radechiw poszukuje bratowych syniw Jaroslawa, Wolodymyra i Stepana abo kohonebud zo znajomych na skytalszczyni. Jaroslaw perebuwaw w Rimini w Italii. Chto znaw by pro nych, abo wony sami, proszu napysaty na adresu: Walter Cwikilowich, 9351—101 Ave., Edmonton, Alta., Canada.

Iwan Petrowycz poszukuje kohonebud z odnoselczan z sela Szmitkiw, powit Sokal. Adresa: John Petrowich, P. O. Rosalind, Alta Canada.

Poszukuju swoich sestrinciw Dmytra i Wasyla Barabulakiw, zi sela Cwitowa, pow. Buczacz, abo kohonebud z ridni. Zholoszennia slaty na adresu: Ksenia Wigiliuk, 2234 Louis Ave., Windsor, Ont., Canada.

Poszukuju sester Malani i Parani Baskiw, pochodiat iz sela Kuty, powit Zolocziw. Chto pro nych znaw by, abo wony sami chaj budut laskawi zholosytysia na adresu: Mr. Semen Wasiliw, 609 Bathurst, St., Toronto, Ont., Canada.

Dyc Mychajlo Sommekaserne W. P. S. 28 Augsburg, Nimeczczyna. Dorohyj Brate! My widpysaly na twij lyst. Ne padaj na dusi, roby zachody. Do pobczennia. P. Dyc Adresa: H. Dyc, Acton Ont.. Canada.

Szukaju swoich bratiw, Tymofija i Fedora Wihilukiw, zi sela Uhryckiwci pow Zalisczyky, abo kohonebud z ridni. Zholoszennia proszu slaty na adresu: Philip Wigiliuk, 2234 Louis Ave., Windsor, Ont., Canada.

Powidomlaju swoich ridnych i znajomych w Ewropi, szczo nasza teperisznia adresa je: 691 Queen Street West, Toronto, Ontario, Canada. Pawlo i Domicela z domu Uhlar Wasylyszyny.

Zownir Semen poszukuje Czernowoho Josypa, z sela Melnycia powit Stryj, szczo w 1936-mu roci wyichaw w Argentynu; takoz Annu Foku w Kanadi. Anna Jaworska, z sela Lasnci, pow. Turka nad Stryjem, ta Hnacka Milka szukajut Zenkowycza Andrija i Szynszkowycza Mychajla w Kanadi. Zwertatys na adresu: Dmytro Ripak, P. O. Box 3033, Winnipeg, Man., Canada.

Podiaka

Ocym szlachom skladajemo szczyru podiaku parochowi hreko-katolyckoi cerkwy w Schweinfurti, o. kanonikowi Kociumaci, o. prof. Iwaszkowi, o. Kulynyczewi za widprawlennia panachydy za spokij duszi naszoho druha d-ra Jaroslawa Baranowskoho, treti rokowyny trahicznoi smerty jakoho my wszanowuwaly 11-ho trawnia c. r. Nasza diaka riwno z hromadianstwu za uczast w panachydi ta molodi za winok.

Druzi.

Persza korespondencija spiwrobitnyka "Nedili" z Aschaffenburga:

Z Schweinfurtu do... Schweinheimu

Try transporty naszych taborjan pereichaly wze na nowe misce — Druznioju praceju zbudujemo nowu, szcze kraszczu i szcze bilsz orhanizowanu oselu!

W Aschaffenburzi bude nam kraszcze jak u Schweinfurti. Takym telegrafnym reczenniam mozna by widpowisty na wsi zapyty naszych hromadjan, zacikawlenych pereizdom na nowe misce oselennia, pidekscy-towuwanych raz-u-raz nowymy prawdywymy i fantastyczno perekruczenymy, abo wydumanymy czutkamy ta wersijamy pro sam Aschaffenburg i umowy nowoho zyttia, jake ukrainska hromada Schweinfurtu maje pered soboju.

Dyrektor Cary, staryj letun mynuloi switowoi wijny maje duze lehku i pewnu ruku, szczo widklawszy na bik derewianu palyciu, sprawno kermuje rulem amerykanskoho "dzipu". 18 chwylyn pered 12 wden wyskakujemo z worit Schweinfurtskoho taboru jak ostannia ruchoma krapka za dowhym wuzem awtokolony, skladenoi z 22-och wantaznykiw, szczo wezut 270 ludej ta ichnie riznoszerste, typowe, w miszkach, pereplaczenych walizkach i kowdrach pozawywane j zachowane majno wtikaczim, typowe majno DP. Awtokolona widrazu bere tempo 50 km w hodynu, znykajuczy z oczej kremeznoho amerykanskoho porucznyka, jakyj pidnesenoju (mow semafor) rukoju z rohu pered polskym taborom proszczaje dyr. Cary i walku, rozpeszczenu lehkym trypotinniam zowtoblakytnych praporciw, szczo ich nimci j czuzynci Schweinfurtu ohladajut upersze. Letymo asfaltowym szlachom na berezi letowyszcza j, pereichawszy szapku, skynenu witrom z holowy jakohos naszoho parubka (nema czasu zatrymuwaty rozhonenu kolonu dla takoi dribnyci!),skruczujemo na würzbursku dorohu, perepletenu derewynoju i tisnymy selamy, szczo w nych dobre treba uwazaty czy ne wyskoczyt znahla, zza krutoho rohu wantazne awto j ne rozibje was na mak. Nimecki selany dywujutsia: was ist los, eigentlich? Ach so, die Ukrainer fahren fort . . . i j bajduze dywlatsia u slid zapakowanym awtomaszynam, napasajuczy nebajduzi oczy na styrti biloho chliba, szczo bje soncem z nezakrytoho woza, zanedbanyj dohladaczamy, szczo im wse odno czy bude win piznilsze tryskotity piskom u zubach DP . . .

Pered Würzburgom stajemo na chwylynu. W odnij maszyni wystrilylo koleso. Dyrektor ne chocze ichaty dali, ne mawszy pewnosty, szczo joho ludiam wedetsia dobre. Wychylajemos z wikna. Chlopci ziskakujut z maszyn, rozmachujuczy rukamy. Hamir. Nad wsima wybywajetsia popularnyj holos strasznoi nimeczczyny sotnyka Strilkowskoho. I win tut? A szczo z wy dumaly: u wlasnij osobi, w newidkladnij tabaczkowij sybirci, w nowij funkcii magazynera taboru. — Ech, sotnyku zakurit majete? Zakurujemo pid soncem, szczo smijetsia wsijeju zolotoju syloju. Powz nas iz szumom prolitajut szaleni wijskowi maszyny. Defekt naprawlajut. Zakrutyly nowe koleso i szlus. Ruszajemo. Za chwylynu my wze w preharnomu rozbytomu Würzburzi, wid ponyszczenoi krasy jakoho staje wam na duszi tak, nacze b baczyly sonmriju, jaku dijsnist rozbyla i zniweczyla . . . .

Dorohu majemo szczaslywu, bez bilszych pryhod. 22 km pered Aschaffenburgom znow defekt w motori awta, szczo nym idut diwczata. Dyrektor Cary zawertaje swoju maszynu i daje dyspozycii: jakszczo ne wdastsia naprawyty czekajte na awto, szczo pryjde z taboru. Diwczata pidtiahajut deszewi panczisky na nohach, szczo ich rozprostowujut w sonci, a dechto wze j zalih w wysoku trawu. Ech, wesna, jak doma, az pachne zemleju i medom . . .

Mczymo dali. Za piwhodyny lysze na sekundu zupyniajemos znow, szczob wypyty pohane pywo w harnomu silskomu Gaststätte. Musymo zdohaniaty kolonu. Dyrektor puskaje motora "wo wsiu". Joho perekladacz, pan Bondarczuk pobozno dywytsia na taksometr, rozmirenyj mylamy. Lysze holowamy pochytujemo, koly dzip bere fatalno kruczeni petli j serpentyny, szalijuczy tempom i szumom motoru. Raz, wiraz, raz w dolynu, krut w prawo, w liwo, uwaha-wantazne awto, strunko-mistok, i tak dolitajemo do mista, szczo maje staty nam druhoju batkiwszczynoju (na jak dowho?), szukajuczy oczyma (koly mynajemo perszi kazarmy wyklejeni po wsich wiknach polskymy orlamy) naszoi oseli. I nareszti, skrutywszy sylno w liwo szcze pered centrom mista mynajemo czotyri siri bloky iz zabytymy dyktoju wiknamy, naizeni drotamy, obstawleni derewlanymy wartiwnymy wezamy, zarolsi kropywoju j trawoju. Pered namy szyroka nimecka brama, a w nij strunczytsia znajoma postat wartowoho. Motor staw, widczynylys dwerciata. My pryichaly. Dawnisza Pionierkaserne, szczo wychowuwala zaliznych wojakiw nimeckoho imperializmu a zhodom bula zamknenym 14 taborom dla cywilnych internowanych nimeckych nazi, teper maje staty oseredkom zyttia kilkoch tysiacz ukrainciw-skytalciw, wijnula na nas ponuristju j bidotoju perszoho wrazinnia. Ale wono duze korotke j nijak neobgruntowane, bo widrazu Wasz zir letyt do szyrokych horbiw, pokrytych wesnianoju syniawozu lisiw i zabywaje pesymizm. I wy czujete, szczo staly nohoju na nowu zemlu, de treba na dwa misiaci zakotyty rukawy i wziatys do druznioi praci. A todi . . . Ale wze nazustricz wychodiat naszi ludy i nijak nemaje czasu na pusti refleksii . . .

*

W piatnyciu 10-ho trawnia w nowomu ukrainskomu tabori UNRRA w Aschaffenburzi (Pionier-Kaserne) widbulosia persze (178) Peredawannia Weczirnioi Hazety Widdilu Informacii. Awdycija widbulasia w duze dobre prylasztowanij zali druhoho hospodarskoho budynku. Prybula na nei hrupa inzeneriw, robitnykiw, majstriw, policjantiw ta czleniw prowodu, szczo wze wid mynuloho wiwtorka praciujut w nowomu tabori, pidhotowlajuczy joho na pryniattia wsijei Schweinfurtskoi hromady.

"Dobryj weczir, panstwu! — lunaje znajomyj holos redaktora —" peredajemo perszu prohramu na nowomu misci zyttia i praci". . . Sluchaczi z zacikawlenniam poczuly najnowiszi wistky z radjoserwisu, dowidalysia pro zyttia w Schweinfurti, pro ukrainski sprawy na czuzyni, smichom reaguwaly na dotepni miscia rozpowidej. A bulo z czoho smijatysia, koly, na pryklad, z trybuny, za jaku pokyszczo sluzyly dwa stoly, czytaly wirsz odnoho z junakiw, szczo zalyszyw toho dnia Schweinfurt:

Zijszlo sonce zolote trawnewoho ranku,

Pokydaw ja w Zwiebelfurti cybulu kochanku". .

Szcze bilsze zdorowoho smichu, wyklykaly zworuszlywi slowa do nowoi taborowoi pisni, skladenoi newidomym poetom. Wona zaczynajetsia takoju romatycznoju strofoju, nastrojenoju na ton sprawznioi staroi dumy:

> Zaplakaly cybulnyky,
> Pokynuwszy Majn;
> Ne sumujte: iz Schweinfurtu,
> Popaly — w Schweinheim!

Ricz u tomu, szczo dilnycia Aschaffenburgu, de mistytsia nasza nowa osela maje apetycznu nazwu — Schweinheim.

Na awdyciju sklykaly ludej, rozporoszenych po wsich blokach i zakutynach nowoho taboru, dzwoninniam w kuchonnu relsu. Ti, szczo spiznylysia-zalily, szczo ne zmohly wysluchaty perszoi prohramy, jaka bula nacze symwolom nowoho zyttia, szczo — dast Boh! — zapulsuje na nowomu oselenni druznioi Schweinfurtskoi ukrainskoi hromady.

*

Koly perszi stezi Schweinfurtskych policystiw zjawylasia pid drotamy taboru, wartowi amerykanci rado widstupyly im swoi miscia. Persza robocza hrupa z 60 ludej na czoli z inzyneramy N., B., ta zawziatymy bryhadyramy prystupyla nehajno do praci. Majete sprawzniu satysfakciju, koly rozmowlajete z tymy ludmy. Wony praciujut, ne zwertajuczy uwahy na inszych, szczo mow lysyci pozakradalysia wze do nowoho taboru, pozajmaly kimnaty, zabezpeczujut sebe najkraszczymy meblamy, popywajut prywezenu horiloczku i . . . machajut rukoju na wse, szczo nazywajemo obowiazkom pered hromadoju i susidamy.

Rozmowy w kabineti Komandanta p. Stetkewycza dilowi. Win sam zachryp, osobysto cikawytsia wsim. Raz-u-raz zaidzajut unriwski awta, prosto na podwirji widbuwajutsia wazlywi narady, szczo piat chwylyn nastajut zminy i nowi rozporjadzennia. A tut wze odna tilky sprawa prydilu meszkan horoizytsia trudnoszczamy j wymahaje bahato nerwiw ta nepidwazenoho poczuttia widpowidalnosty. Kozna pomylka dowede do konfliktiw i wybuchiw, kozna nesprawedlywist widibjetsia na dobri zahalu. I tomu prowizoryczno zorganizowana komisija ne moze zasnuty, a pizno wnicz, w dymi cyharok jdut rozmowy j dyskusii.

Pered bramoju — czerez cilyj den wydno hurt cikawych. Nesmilywo prystajut miscewi nimci. Ich diwczata j zinky, nawit najbilsz hordi, ne mozut projty powz worota, ne kynuwszy okom na nowych hospodariw, szczo prybuly siudy zamist czornych wojakiw, jakych tut zahalno spodiwalysia . . . Ne brakne tez naszych ludej z nedalekoho taboru "La Garde". W ciomu tabori my wze buly kilkakratno. Win w poriwnanni z naszym robyt dijsno panske wrazinnia. Czemna i karna policija w bilych szolomach z czerwonym napysom. Czyste, chocz lyse bez derewyny podwirja. Duze dobre wdiahani zinky i czolowiky, naladnane kulturne zyttia. Do nowych hostej postawylysia sympatyczno, wpuskajut do taboru bez perepustky, czoho mabut nijak ne mohly b sobi ujawyty w takomu Augsburzi.

My piszly ciloju hrupoju na koncert kapeli "Ukraina". Zasiwszy w druhomu rjadi, my duze widbywaly swoimy podorozno-roboczymy strojamy wid reszty elegantnoi publyky. Dechto zi spiwakiw kapeli nas wpiznaw, czleny miscewoho prowodu prosyly nawit na spilnu weczerju. Ale my szcze lysze diakuwaly. Szcze nadto rano. Musymo najpersze wlasztuwatys, postawyty stoly, prybraty budiwli, rozirwaty koluczi droty. A todi zazywemo po druzniomu. Razom stworymo odyn z najbilszych ukrainskych centriw Bavarii . . .

Roman Huczwanowycz

Objednannia Ukrainskych Muzyk

Dnia 25-ho i 26-ho kwitnia c. r. widbuwsia w tabori Karlsfeld bila Münchenu Zjizd i Ustanowczi Zbory Objednannia Ukrainskych Muzyk. Na zjizdi bulo prysutnich 48 osib z riznich haluzej muzycznoho mystectwa: predstawnyky z Karlsfeldu, Münchenu, Regensburgu, Frankfurtu, Augsburgu, Schweinfurtu, Füssenu, Mainz-Kastelu, Kemptenu i Kaufbeurenu. Krim cych predstawnykiw na zjizd prybuly szcze predstawnyky Mysteckoho Ukrainskoho Ruchu, Objednannia Mystciw Ukrainskoi Sceny, Objednannia Pysmennykiw Dytiaczoi Literatury ta Kulturnoho Widdilu w Karlsfeldi.

Na zjizdi wyholoszeno dopowiddi na taki temy: 1) Zawdannia O.U.M., 2) Orhanizacija i projekt statutu O.U.M. W dyskusii, szczo widbuwalasia pisla dopowidej obhoworeno kwestii zatorkneni prelehentamy i bahato pytan, zwjazanych z muzycznym zyttiam teperisznioi emihracii.

Zjizd zajmawsia takyzmy temamy: stan koncertowoho zyttia na emihracii i konecznist wprowadyty joho na kraszczyj szlach; potreba stworennia postijnych reprezentacijnych muzycznych ansambliw: chorowych, kamernych i solistycznych; stworennia koncertowoho biura czy imprezowoi sekcii, spiwracia z O.M.U.S. w sprawi stworennia opery czy muzycznoho teatru, sprawa fachowych muzyczych recenzij i statej w naszij presi, uczast naszych mystciw u czuzych koncertach, sprawa kompozytorska ta wydawnycza.

> Objednannia Ukrainskych Muzyk zaklykaje usich muzyk, szczo zywut na riznych terenach okupacijnych zon, zholoszuwatysia pysmenno do osidku O.U.M. München-Alach, Ukr. Lager, Karlsfeld, Kult. Osw. Referat. (dla O.U.M.).
> Zholoszuwatysia powynni: kompozytory, muzykoznawci, dyryhenty, orchestranty, operni ta kamerni spiwaky, instrumentalisty-solisty, profesijni chorysty i artysty baletu, pedahohy. Pry zholoszenni podaty: imja, prizwyszcze (moze buty psewdonim), dta narodzennia, oswita (zahalna muzyczna) specijalnist, mysteckyj staz, teperisznia adresa.

Uchwaleno statut O.U.M. Wybrano prawlinnia O.U.M. w takomu skladi: Holowa — **dr. W. Wytwyckyj**, Zastupnyk holowy — **dr. B. Olenskyj**, Sekretar — **R. Sawyckyj**, Skarbnyk — **B. Piurko.** Czleny prawlinnia: dr. Lysko — keriwnyk kompozytorsko-muzykoznawczoi sekcii, W. Bozyk — keriwnyk wykonawczoi sekcii, O. Martynenko — keriwnyk pedahohicznoi sekcii. Zastupnyky: D. Jochą i I. Powalaczek; Kontrolna komisija: O. Holynska, M. Olchowyj, L. Czernych; Zastupnyky: M. Antonowycz, W. Cisyk.

Naprykinci zjizdu widbulasia naukowa dopowid pro dawnist ukrainskych narodnych pisen zymowoho cyklu (koladky, szczedriwky). Dyskusija stojala na wysokomu riwni.

Na perszyj den zjizdu uczasnyky spilno zrobyly poizdku do Münchenu na symfonicznyj koncert. (Wykonannia II-oi symfonii C-mol Maliera).

Uczasnyky Ustanowczych Zboriw i Zjizdu Objednannia Ukrainskych Muzyk, pryjnialy postanowy; szczo m. i. zaklykajut usich ukrainskych muzyk dbaty za wysokyj riwen muzycznych imprez ta wystupiw; zberihaty nacjonalnyj charakter naszoho muzycznoho zyttia u wsich joho projawach; zokrema pikluwatysia muzycznoju tworczistiu siohoczasnych ukrainskych kompozytoriw. Dali Zjizd O.U.M. zaklykaw ukrainski ustanowy, szczob spryjaly rozwytkowi naszoho muzycznoho zyttia i dopuskaly tilky dobrojakisni wystupy j imprezy. Zjizd pidkreslyw welyku potrebu stworennia Muzycznoho Teatru, szczo zjednawby muzyczni syly riznych zanriw. U cij dilanci O.U.M. hotowe do spiwpraci z Objednanniam Mystciw Ukrainskoi Sceny. Zjizd zaklykaw inszi pysmennycki Objednannia, pysmennykiw, aktoriw ta inszych stworyty spilnyj sojuz dijaczіw usich dilanok mystectwa, jaki razom iz naukowymy praciwnykamy hurtuwaly b usi tworczi syly ukrainskoho kulturnoho switu.

(-yj.)

Proszczalnyj lytowsko-ukrainskyj weczir redakcij hazet "Teviskes Garsas" i "Nedila"

Ukrainska hrupa zi Schweinfurtu, widizdzajuczy na nowe misce zyttia i praci znaje, szczo pokydaje tut, w czuzomu nimeckomu Schweinfurti, bahatioch druziw. Do nych nalezat najpersze naszi dobri susidy, z jakymy my nikoly ne bylys, ne swarylys, a nawpaky zyly poludskomu i po-dobrosusidsky: lytowska hrupa z ii mudrym Prowodom i sympatycznym naselenniam. My prozyly pobicz sebe kilka misiaciw, razom praciuwaly na tereni UNRRA, w szpytali, w riznych instytucijach. Nasza sportowa molod zmahalasia za kraszczi osiahy, miz lytowskymy i ukrainskymy rodynamy nawiazuwalysia dobri wzajemyny i druznist. Ukrainci opleskuwaly zi szczyrym zachoplenniam kulturni imprezy lytowciw, lytowska publyka napowniuwala pry koznij nahodi nasz teatr. A wze cilkom idealno i pryjemno ukladalasia spiwpracia miz naszymy presowymy orhanamy, miz redakcijeju lytowskoho tyznewyka „Teviskes Garsas" z ii aktywnym holownym redaktorom, p. Gecasom ta redakcijnoju kolehijeju „Nedili".

I teper dobri susidy pro nas ne zabuly. Wony pryjszly nam skazaty dobre slowo na dorohu. Z inicjatywy redakcii „Teviskes Garsas" pry dopomozi redakcii „Nedili" widbuwsia w wiwtorok 14-ho trawnia proszczalnyj lytowsko-ukrainskyj weczir pry uczasti predstawnykiw prowodu, organizacij i holowno molodi obydwoch taboriw. Zhadka pro cej weczir bude zaporukoju, szczo widnosyny miz naszymy narodamy ukladatymutsia i dali dobre ta szczo lytowci i ukrainci zawzdy sebe budut rozumity u spilnomu zmahanni do welykoi Mety.

Chaj cwite i slawytsia Lytowska Nacjonalna Hrupa w Schweinfurti. Budemo dobre zhaduwaty spiwpraciu z panamy Laurinaitisom i Balsisom. Chaj zywe lytowsko-ukrainska druzba i pryjazn!

Tegyvuoja Lietuviu ir Ukrainieciu Draugiste!

Swiato Peremohy w Aschaffenburzi

Aschaffenburzkyj taborowyj czasopys "Ukrainskyj Tyznewyk" pysze: 8-ho trawnia ukrainska hrupa w Aschaffenburzi widswiatkuwala perszi rokowyny peremohy nad hitleryzmom. Rankom w oboch cerkwach widprawleno Sluzbu Bozu, j wyholoszeno widpowidni dopowidi. O 9-ij hodyni po pidnesenni amerykanskoho j ukrainskoho praporiw u tabori "La Garde", ustanowy, plast, szkilna molod iz symwolicznym janholom myra, ruszyly pochodom do taboru UNRRA cz., 1. de malo widbutysia spilne swiato. Ale zpered worit cioho taboru pochid Ukrainskoi Hrupy powernuw do taboru "La Garde", i tut widbulosia okreme swiatkuwannia. Pisla molebniw Lider Hrupy wyholosyw promowu pro znaczennia Swiata Peremohy. Hromadianstwo, szkoly, plastuny j ustanowy widspiwaly hymn. Popoludni widbulysia sportowi zmahannia prypyneni czerez doszcz. Uweczeri kapela "Ukraina" dala koncert.

Plastowa molod praciuje dali

Ne zwazajuczy na ewakuaciju naszoho taboru, plastowa molod dali wperto praciuje nad soboju. My widswiatkuwaly den ostatocznoho oformlennia doteperisznich naszych plastowych hurtkiw u kurin. 10 trawnia zibralys w plastowij domiwci wsi Schweinfurtski plastuny, szczob wlasnymy, wilnymy holosamy wybraty „Kurinnu Komandu" naszoho junactwa. Pisla wyboriw oformleno kurin. My daly jomu nazwu „imenem Hetmana Iwana Mazepy", jak toho, szczo tak jak i my musiw tyniatysia po czuzyni na emigracii ta oboroniaty dobroi czesty Ukrainy pered czuzyncamy.

Lycarskist hetmana Mazepy ta joho welykych spiwrobitnykiw i borciw bude i dla nas dobrym prykladom. Ne dywlaczys na te, jaka nas czekaje zawtra dola i de my budemo, my — ukrainska plastowa molod praciujemo newpynno i zmahajemo do naszych welykych idealiw.

P. ucz. A. Roik.

Poky Dnipro z Dnistrom mnohorybni budut plynuty,
Doty slawa Sahajdacznoho nesmertelna bude lynuty

Na 325 rokowyny peremohy bila Chotyna

Napysaw prof. Dmytro Doroszenko

Polaky hadaly, szczo pohromywszy Nalywajka, wony znyszczyly kozacku sylu, ale — pomylylys. Ne mynulo j pjaty rokiw z czasu pohromu na Solonyci, jak kozaky staly potribni polskij derzawi, j wona sama zwernulas do nych, szczob iszly ij pomahaty: spoczatku w pochodi do Moldawii, potim u wijni z Szweciieju (wcij wijni polih Samijlo Kiszka). Ale najbilsze wyjawylys potribni kozaky, jak poczalas wijna z Moskwoju. Koly polske wijsko oblahalo w 1609-mu roci Smolensk, kozaky wyslaly cilyj korpus u 30,000 ludej, ta stilky z kozakiw operuwalo na Siwerszczyni j odwojuwalo ii wid Moskwy.

W toj czas, jak odni kozaky wojuwaly Moskwu, druhi wzialys do morskych pochodiw na Tureczczynu, korystujuczys z toho, szczo polaky ne zwazuwalysia teper ich zupyniaty, sami potrebujuczy kozackoi dopomohy, i os z roku na rik use czastiszajut smilywi morski pochody kozakiw nahaniajuczy strachu na tatar ta turkiw. U kozakiw zjawywsia wydatnyj prowidnyk w osobi hetmana Petra Konaszewycza-Sahajdacznoho. Buw ce chorobryj wojaka, talanowytyj strateh i wyznacznyj polityk, ludyna welykoho rozumu. Buw win rodom spid Sambora w Halyczyni, z starodawnioi ukrainskoi szlachty. Wczywis win w Akademii, szczo zalozyw buw kniaz Ostrozkyj w swoim Ostrozi na Wolyni. Skinczywszy nauku, podawsia na Zaporizia, i skoro slawa pro joho bojewi podwyhy zahrymila po wsij Ukraini.

W 1606-mu roci Kanaszewycz (Sahajdacznyj) — ce bulo joho prizwyszcze, szczo daly jomu kozaky) na czoli kozackoi flotylii zdobuw misto Warna na czornomorskomu pobererzzi, w teperisznij Bolharii. Kozaky zabraly na mori desiat tureckych galer z usima ludmy j zapasamy, wdarylys na Warnu j uzialy ii szturmom. Zdobuly u Warni zdobyczi na 180.000 zolotych, jak todi ociniuwaly. Zberehlasia pro ciu podiju pisnia, w jakij spiwalosia jak kozaky

> Bizut, plywut czowenciamy;
> Pobłyskujut weselciamy;
> Udaryly z samopaliw,
> Piwsotkoju iz harmaty
> Staly warnu dobuwaty.

Ta jak

> Bula Warna zdawna slawna,
> Szcze slawniszi kozaczenky,
> Szczo toi Warny distaly,
> J w nij turkiw zabraly!

W 1608-mu roci kozaky wzialy Perekop, w 1609-mu roci wyplywly do Dunajskoho hyrla j popalyly tureckii mista Izmail, Kyliju ta Bilhorod (Akerman). Witrymatys wony tut ne mohly, ale zabahatily welyczeznoju zdobyczczu. W 1614-mu roci kozaky pereplywly na czajkach Czorne more j napaly na forteciu Synop, szczo joho turky prozwaly, z ohladu na krasu joho polozennia „mistom kochanciw". Zdobuly starowynnyj zamok, wyrizaly joho zalohu, potim zrujnuwaly tureckyj arsenal, popalyly czowny j galery i powyzwolaly newolnykiw. Na ostanku pohrabuwaly misto, zachopywszy bahato zdobyczi. Szkody, jaki wony narobyly w Synopi, obrachuwaly na 40 miljoniw zolotych.

Koly poczuw pro ce tureckyj sultan, zapalaw welykym hniwom i zweliw powisyty welykoho wizyra, Nasuch — paszu, szczo dopustyw kozakiw do Synopu. Na prewelyku sylu zinka, doczka ta insze zinoctwo z haremu ublahaly sultana, szczob podaruwaw wizerowi zyttia i sultan obmezywsia tilky tym, szczo dobre pobyw joho buzdyhanom-palyceju. Nehajno bulo wysłano dwi eskadry: odna pid prowodom Achmeta — paszi mala zatrymaty kozakiw pid Oczakowom pry ich poworoti, a druha eskadra pid prowodom Ali — paszi mala szukaty ich w czystomu mori. Ale kozaky perechytryly turkiw. Wony podilylysia na dwi czastyny; odna poplywla w obchid na schid wid Dniprowoho hyrla, wysadylas tam na berih i protiahla swoi czajky na kolesach do Siczi. Druha czastyna piszla probojem czerez oczakiwskyj lyman; szczob polehszyty czajky, dowelosia kozakam bahato dobra pokydaty u wodu. Ale taky probylys, i wsioho tilky 20 kozakiw popalo w polon. Ich odwezly do Carhorodu, i tam sultan zirwaw na nych zlist, zweliwszy zamorduwaty najlutiszymy mukamy.

W nastupnomu 1615-mu roci Sahajdacznyj znowu wyplyw u more i spalyw okolyci samoho Carhorodu; sultan baczyw dym z wikon swoho palacu. Turecka eskadra pohnalasia za kozakamy j dohnala ich kolo hyrla Dunaju. Sahajdacznyj smilywo piszow na abordaz, cebto zczepywsia z tureckymy korablamy, rozhromyw turecku eskadru i wziaw u polon poranenoho tureckoho admirala. Zachopywszy kilka woronozych korabliw, powiw ich za soboju i spalyw turkam na hlum, pid Oczakowom. Na druhyj rik poplyw Sahajdacznyj u more znowu. Kolo lemanu sterehla joho turecka eskadra. Sahajdacznyj rozbyw ii, zachopyw kilkanadciat korabliw i kolo sotni czowniw. Admiral, jakyj komanduwaw eksadroju, ledwe wtik. Rozhromywszy turecku flotu, poplyw kruhom krymskoho piwostrowa i napaw na Kafu (Teodosiju), cej znenawydzenyj newolnyckyj rynok, de szczoroku prodawano na bazarach, nemow chudobu, desiatky tysiacz chrestianskych newolnykiw, zdebilszoho ukrainciw ta ukrainok. Sahajdacznyj zdobuw Kafu i spalyw ii, a tysiaczi polonenych wyzwoleno bulo z newoli. Toho z samoho roku wosenу kozaky pereplywly Czorne more ta zdobuly na piwdennomu joho uzberezzi misto Trapezunt. Na nych napala turecka eskadra pid prowodom admirala Cikali — paszi, italijcia rodom. Ale kozaky rozbyly ii j zatopyly try korabli. Potim udaryly na Bosfor w okolyciach tureckoi stolyci, pohrabuwaly poberezzia j poplywly nazad. Ich sterehla druha turecka eskadra kolo Oczakowa, szczob zastupyty dorohu. Ale kozaky dowidalys pro ce zazdalehid. Zamist wertatys Dniprom, wony poplywly w Azowske more i zwidty malymy riczkamy whoru, j wołoczuczy po suszi swoi czajky, wybralys u Dnipro.

Sahajdacznyj buw, jak skazano, ne tilky dobryj strateh, ale j talanowytyj polityk. Win zumiw sebe postawyty tak, szczo polskyj urjad z nym rachuwawsia. Stawszy kozackym hetmanom, win faktyczno prawyw Naddniprianskoju Ukrainoju. Spyrajuczys na kozacke wijsko, win stawyw polakam swoi umowy, i polaky radi-nerad ich wykonuwaly, chocz ridko koly wykonuwaly swoi obicianky. W 1618-mu roci polskyj korolewycz wyruszyw u pochid zdobuwaty sobi moskowskyj carskyj tron. Win zahnawsia z newelykym wijskom pid Moskwu j popaw tut u skrutne stanowyszcze. Wriatuwaty joho mohla tilky nehajna wijskowa pomicz. Polszcza ne mohla wystawyty skoro nowu armiju, j polskyj uriad zwernuwsia do Sahajdacznoho, blahajuczy joho czym skorsze jty wyzwolaty korolewycza. Sahajdacznyj zibraw 20.000 wijska i piszow na Moskwu. Wohnem i meczem perejszow win ciłu Moskwoszczynu, rozbywajuczy moskowski widdily i beruczy ukripleni mista: Putywl, Jelek, Liwny, i same wporu prybuw pid Moskwu. Rozbyw holowni moskowski syly, zahnaw ich u Moskwu j staw razom z polakamy ii szturmuwaty. Moskali poczaly perehowory pro myr, i korolewycz z hetmanom prypynyly oblohu. Na osnowi myru Smolenszczyna j Siwerszczyna (Czernihiwszczyna) widijszly do Polszczi.

Korystajuczys z swoich uspichiw, zrobyw Sahajdacznyj Kyiw oseredkom ukrainskoho nacjonalnoho zyttia. Tut pid joho ochoronoju bulo zalozeno slawnozwisne Bohojawlenske bratstwo; sam Sahajdacznyj wpysawsia u bratczyky „z usim Wijskom Zaporozkym"; bulo zalozeno szkoly, drukarniu, sprowadzeno wyznasznych ukrainskych uczenych zi Lwowa j nareszti w 1620-mu roci widnowleno prawoslawnu jierarchiju: potomu, jak prawoslawni wladyky, szcze w kinci XVI-ho stolittia perejszly na uniju j prawoslawna cerkw osyrotila, ne bulo komu wyswiaczuwaty swiaszczennykiw i dawaty w cerkownomu zytti lad. Sahajdacznyj zaprosyw do Kyjewa jerusalymskoho patrijarcha Teofana, i toj wyswiatyw mytropolyta (Iowa Boreckoho) i kilkoch jepyskopiw.

Duze bulo ce polakam nedowpodoby ale musily mowczky na ce dywytysia, bo obijtysia bez Sahajdacznoho ne mohly. Ne wstyhla Polszcza widpoczyty wid trudnoszcziw moskowskoi wijny, jak nasunulo na nei welyke lycho: sam tureckyj sultan Osman wyruszyw na Polszczu pochodom i litom 1621-ho roku stojaw z welyczeznym wijskom uze pid Chotynom na Dnistri. Polszcza kynula na widsicz use, szczo mohla: 35.000 wijska pid prowodom staroho hetmana Chodkewycza i korolewycza Wolodyslawa. Turky oblahly polske wijsko z usich bokiw i odynoka nadija bula na kozacku pomicz. Sahajdacznyj prywiw 30.000 kozakiw i dobru artyleriju. Win zaraz ze postawyw swoje wijsko na pozycii j, ne wstyhly kozaky szcze spoczyty wid pochodu, jak turky wdaryly na nych. Ale kozaky widbyly ich. Tak samo na druhyj i tretij den. Turky wes swij zapal zwernuly proty kozakiw. Ale niczoho ne wdijaly. Widbywszy tureckii ataky, kozaky sami perejszly wnastup, zbyly turkiw z pozycii, ppnyszczyly im harmaty i wderlys do obozu. Wzialy w polon odnoho paszu i kilkoch inszych znaczniszych naczalnykiw. Jakby kozaky ne kynulys hrabuwaty tureckii wozy, to zowsim by pohromyly turkiw. Sultan az plakaw zi zlosty.

Sam Sahajdacznyj buw poranenyj szcze naperedodni boju, koly, iduczy z newelykym widdilom kozakiw natrapyw buw na znaczniszi tureckii syly, i w perestrilci odna kula wluczyla w nioho. Ta pro te wes czas bolw win keruwaw wijskowymy operacijamy. Kilka tyzniw tiahlysia boi, j nareszti turky samy zaproponuwaly myr. Tut ze na polach pid Chotynom zakluczeno myrowyj dohowir. A za kilka den kozacke wijsko wyruszylo dodomu. Korolewycz obsypaw Sahajdacznoho znakamy swojei lasky i podarunkamy. Ta staryj hetman buw chworyj i znesylenyj od swojei rany. Koly win proszczawsia z korolewyczem, pidijichaw prostyj wiz, nabytyj sinom, ukrytyj kylymamy. Na niomu kozackyj heroj pojichaw do Kyjewa. Korolewycz wysław z nym swaho likaria, szczob likuwaw joho rany.

Sahajdacznyj tiazko muczywsia wid swojei rany i 10-ho kwitnia 1622-ho roku joho wze ne stalo. Uwes Kyiw zijszowsia na uroczystyj pochoron slawnoho hetmana. Rektor bratskoi szkoly Sakowycz napysaw zalibni wirszi, w jakych proslawlujutsia zasluhy Sahajdacznoho pered Ukrainoju. Ti wirszi czytalysia studentamy bratskoi szkoly na samomu pochoroni, a potim ich bulo nadrukowano okremoju knyzeczkoju, de podano i portret hetmana: win predstawlenyj z dowhoju borodoju, z bulawoju w rukach, werchy na koni za spynoju luk i sahajdk zi strilamy. Wirszi kinczalysia z zapewnenniam, szczo

> Poky Dnipro z Dnistrom
> Mnohorybni budut plynuty,
> Doty slawa (Sahajdacznoho) powik
> Nesmertelna bude lynuty.

Wmyrajuczy, hetman odpysaw kilka tysiacz zolotych kyiwskomu i lwiwskomu bratstwam na kultuno-proswitni potreby. Pochowano bulo Sahajdacznoho w Bohojawlenskij bratskij cerkwi na Podoli. Ale daremno my szukaly b siohodni mohylu slawnoho hetmana: ruinujuczy Bohojawlensku cerkwu, bolszewyky znajszly mohylu Sahajdacznoho, znajszly joho kosti i newidomo de podily. Wid mohyly ne zalyszylosia teper ani slidu.

Powelykodni i peredwyborczi nastroi w Neumarkti

Jak pysze taborowyj czasopys **"Wpered"**, naselennnia ukrainskoho taboru UNRRA w Neumarkti udekoruwalo na Welykodni swiata nawit nazowni swoi zytlowi bloky. W uroczystych welykodnich sluzbach Bozych prawoslawnoi ta hreko-katolyckoi cerkwy spipaw chor "Surma". W woskresnu nedilu za taborom wywely hahilok. Brala w nych uczast starsza diwocza molod i ditwora z narodnioi szkoly ta sadka. Opisla na tereni samoho taboru poczalysia hahilky, w jakych braly uczast wsi, wid szkilnoi i doszkilnoi ditwory az do sywuwatoi j lysawoi wze molodi. Wony szumily do pizniol noczi.

Molod-pysze "Wpered"-namahalasia woskresyty tradyciju ta bawylasia w "szczyhlyka", "zuczka" i "cariwnu". Prawda, zuczok buw taky dobre piddtoptanyj i swityw lysynoju, jak patelneju, a carewyczewi molodenkomu bulo 47 rokiw. — ale treba bulo buty wybaczlywym, bo za rekwizyty do charakteryzacii zaraz wazko i w Neumarkti ich ne kupyte za nijaki hroszi.

Cikawi informacii daje "Wpered" pro wyborczi nastroi swoho taboru, pyszuczy: Os u nas wybory za pleczyma. Zacikawlennia nymy welyke. Kazut, szczo pomerla "taborowa rada". Pro pochorony bude swojeczasno powidomleno. Napysy na winkach mozut buty takoho zmistu: "Zyla tycho i skromno — skonczalasia bezhomonno". Abo: "podiaka tobi serdeszna za widbuti zasidannia, na jakych ty planuwala, jak perewertaty hory w Neumarkti"...

Z ostannioi dwylyny

Ameryka prypynyla dostawku charcziw ta zyky na pidstawi toho szczo Polszcza ne doderzyky na pistawi toho, szczo Polszcza ne doderzujetsia swoich obowjazkiw szczodo swobody korespondencii amerykanskych zurnalistiw z Polszczi ta zatrymuje swobodu ruchu amerykanciw u Polszczi. Pidstawoju do cioho riszennia zjawylasia konfiskacija polskoju cenzuroju telehramy amerykanskoho korespondenta z Warszawy pro zyttia polskych opozycijnych partij.

Chto wykraw tilo Mussolini?

Dwa tyzni pisla tajemnoho znyknennia tila Mussolini wdalosia italijskij wladi wyrwaty wid aresztowanych faszystiw zajawu, szczo zhidno z neju, plan wykradennia tila Duce wyrobyw general Enzo Galviati, widomyj faszyst ta general Mussolinijewoi milicii. Dwa aresztowanych pryznalysia, szczo Galviati peredaw im welyki hroszowi sumy.

Rozszuky

Serhij Bezridnyj z UNRRA Camp 90 w Mittenwaldi (Obb.), Gebirgsjägerkaserne, radiocender, szukaje swoich batkiw: Serhija ta Larisu Bezridnych, szczo w berezni 1945 buly w misti Erfurt. — **Dorohi braty, ne mowczit!** Moze chto z was znaje, de mij brat Heorgij Lypskyj, technik z Charkowa, szczo robyw na fabrykach Saarbrückenu do 1. 12. 1944, a potim z tysiaczamy inszych iszow szlachom na: Zweibrücken, Mutterstadt, Frankental. Widpowid proszu slaty na adresu: Pfarrer Lipsky, Murnau, Obb., Hauptstrasse 119. — **Borys Strilkowskyj** z ukr. taboru **UNRRA w Aschaffenburzi** Pionierkaserne, szukaje syna Ihorja Strilkowskoho. — **Ukraincі z taboru Aschaffenburg, Pionierkaserne** rozszukujut: Swiderko Wasyl — wujka Andrija Dupilka; Borys Zelynskyj-Churtakiw Iwana i Raisu, szczo u wereshi 1944 buly w Krynyci; batko Mazar Osyp-syna Wolodymyra; Wasyl Pylyszenko ridnych i znajomych.

Wesnianyj homin u seli

Z zyttia stepowych sel w Liwobereznij Ukraini na poczatku dwadciatoho stolittia.

Ponad riczkoju Samaroju tiahnulysia welyczezni sela. Koly sonce pidbywalosia zi stepu, sela czariwno wyhladaly. Wze werby zelenily, sadky poczynaly cwisty, a rano kury mow wesilla sprawlaly. Sotni j sotni piwniw spiwaly dzwinkymy holosamy . . . Herhotily husy, bo czuly wesnu j hotowi buly wze zoreju wyletity na wodu. Kaczky dachkaly, a szcze blyzcze do riczky Samary zalibno czajka skyhlyla. A w stepu dès na ozymij pszenyci noczuwaly zurawli i, rano widlitajuczy, sumno kriakaly...

Z koznoi chaty wychodyw dym strumkom. Win tiahnuwsia whoru i tychenko lahaw tumanom nad wodoju. Skotari wyhanialy chudobu z sela, korowy rewly za telatamy, a tam czaban otaru honyw. Oweczky w otari hubyly jahniat i, szukajuczy ich, rewly mow nesamowyti. A miz otaroju mali jahniata rozwodyly placz za materiamy na desiatky riznych holosiw. I wse miszalosia w odnu pryrodniu muzyku . . .

A tym czasom z sela wyizdyly pluhatari z pohonyczamy. Ce najmyty, szczo spiwaly sumnych burlackych pisen. Sonce powoli pidnosylos dohory i muzyka zminialas. U sela jszly rizni handlari — ukrainci, moskali, hruzyny, tatary. Ukrainci spiwaly, ich bulo czuty zdaleka. Za werstwu bulo czuty, jak diohtiar jszow:

— "O, diohtiu, diohtiu, diohtiu!" daleko lunaw joho holos. Diohot win prodawaw na kwarty za hroszi j miniaw za zbizzia.

A dali wyizdyw u selo horszczecznyk.

— "A, nu, baby, horszky, horszky, ta to polywjani!" Ci hroszej ne chotily, a bilsze minialy na zbizzia. Za nymy jszly inszi prodawci, szczo maly koszi na rukach i kupuwaly tilky za hroszi:

— "Dawajte jajcia! Dawajte jajcia!" Baby wynosyly jajcia czy posylaly ditej:

— "A pobizy chutko chutko, ta dywys meni, ne rozbyj!"

A dali odnoju — druhoju storonoju sela jszly torhiwky:

— "Titoczky, chustky prodajemo!"

Kryczaly wony dzwinkymy holosamy na wse selo.

Trochy zhodom jszow moskal-kozewnyk:

— "Koz-habelky kupuju! Koz-habelky kupuju!" cej kupuwaw szkiry zi skotyny, smuhy oweczi j habelky – dribni szkiry z zajacia, lysa, toszczo. A za nymy wyizdyw kisnyk. Sydiw na wozi, trymaw w odnij ruci kosu, a druhoju wystukuwaw na nij najrizniszi tanci. Stalowa kosa duze holosno dzwenila w powitri.

A onde jszow blachar-moskal, szczo widra reparuwaw. Win stawaw na seredyni sela, wystawlaw swij warstat, a pomisznykiw wysylaw po selu zbyraty do reparatury widra:

— "Dawajte cybarky, karobky podczyniat!"

Hruzyn jszow popid chatamy j kryczaw:

— "Kuma Warwara, jubku porwala, nabiraj, chorosz towar!"

A pid kinec jszow tataryn-konowal. Cej chodyw piszky, obwiszanyj leszczetamy, a z boku maw welyczeznu szkirianu torbu iz riznymy likamy j usima doktorskymy pryladdiamy. A czerez plecze maw reminnyj dowhyj pas, jakym obwaluwaw i wjazaw konej.

— "Konej, konowalu i wid usiakoi chworoby liczu!" Za likuwannia braw platu hriszmy.

Cej handel tiahnuwsia do piwdnia, potim stychalo, ale zhodom znow rozpoczynalos i tiahnulos do weczora. Nad weczir kupecki spiwy zatychaly j poczynalys druhi . . .

Telatnyk honyw telat do sela, a swynar honyw swynej. Malenki telata duze buly holodni, zalisno kryczaly j bihly nawwyperedky. A za telatymy bihly swyni i na wsi holosy skrehotaly. A jak i ce zatychalo, nadchodyla czereda. Korowy cilyj den buly w stepu j teper rewily za telatamy. A onde czaban honyw otaru, a za otaroju stojaw welyczeznyj stowp kuriawy. Czaban rozluczaw owec i wse powoli wtychalo . . .

Zi stepu zjizdylys selany z praci i wze zdaleka bulo czuty pisni. Potim wse trochy zatychalo — w seli weczerialy. A jak zowsim stemnije, homin u seli poczynawsia znow. Ce diwczata z parubkamy wyspiwuwaly do piwnoczi swoi molodeczi mrii, swoi molodi zali:

> "Oj ty, dube, dube, kuczeriawyj dube,
> A na tobi, dube, dwa holuby hude.
> Dwa holuby hude, holubka hurkocze
> Lubyw kozak diwku, pokydaty chocze,
> Oj, chaj pokydaje, ja j plakat ne budu,
> Iznajdetsia druhyj, kochat joho budu! . . ."

Wid spiwu az luna neslasia nad riczkoju Samaroju. I rozlahalasia pisnia po szyrokim stepu mow tychyj tuman . . .

Halyna Laszczenko

Szukaju swoju ridniu, Husak, abo odnoselczan z sela Maliw, powit Mostyska. Chto znaw by pro nych proszu zholosytys na adresu: Jurko Husiak, 266 Eyre, St. Sudbury, Ont., Canada.

Szukaju swoju ridniu, Kuczar, abo odnoselczn z sela Probabyn, powit Horodenka. Chto znaw by pro nych, proszu zholosytysia na adresu: Wasylyna Husiak, 266 Eyre St., Sudbury Ont., Canada.

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

ТИЖНЕВИК УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ в Швайнфурті

Rik 2. | 20-ho trawnia 1946 | Nr. 23

Demokratyczni wybory do Taborowoi Rady-nasze persze zawdannia w Aschaffenburzi

Naszym perszym zawdanniam na misci nowoho asidku, w Aschaffenburzi, majut i musiat buty dawnozapowidzeni i dosi neperewedeni wybory do Taborowoi Rady, jak wstupnyj krok z naszoho boku w organizacii Aschaffenburzkoi Oblasti, zminenoi terytorijalno choczby wnaslidok peresunennia doteperisznioho powitowoho taboru w Schweinfurti. Wybory do Taborowoi Rady musiat buty wilni i demokratyczni, taki, jak wybory po inszych ukrainskych taborach amerykanskoi zony (Nowyj Ulm, Augsburg), de zahal hromadjanstwa pokazaw, szczo z odnoho boku ne perebilszuje znaczinnia i zawdan taborowych rad, a z druhoho bazaje, szczob ci rady buly dobrym administracijno-hromadskym organom, a ne arenoju zaluhidnych partijnych swarok i ekstrawagancij. W zahalnomu-wybory majut buty perszym ispytom demokratycznoi zrilosty ukrainskoho hromadjanstwa, (czastyni jakoho nijak ne mozut wywitryty z holowy czuzi zresztoju ukrainskomu duchowi metody i zwyczai), w konkretnomu-wony majut daty organizacijnyj prowid, pobudowanyj na dijsnij woli narodu, pryncypi sobornosty i osnowi spiwwidpowidalnosty wsich szariw taborowoi hromady za ii dolu.

Z tymy ostannimy sprawamy w Schweinfurtskomu tabori bulo (chaj wilno bude ce objektywno skazaty z hromadskoi trybuny dla wsich, jakoju je bezpartijna i nezalezna wid jakois wybranoi grupy hazeta) daleko ne idealno. Za czas isnuwannia taboru my baczyly dijalnist dwoch upraw. Perszu stworyw w lypni mynuloho roku sotnyk Strilkowskyj, odyn z najperszych organizatoriw taboru, a wlastywo stworylo ii samo zyttia, jake w miru rozrostu taboru w organizowanu hromadu stawylo szczoraz bilszi wymohy. Na dobro tijei uprawy treba zapysaty bezumowni plusy: pidnesennia taborowych pidwalyn, rozroblennia organizacijnoi (odnoi z najkraszczych w Bavarii) schemy, stworennia bahatioch potribnych kulturnych i dopomohowo-uzualnych instytucij, zasadu poklykuwannia na widpowidalni stanowyszcza ludej za soborno- ukrainskym kluczem. Minusamy toi uprawy buly administracijni promachy, brak awtorytetu pered masoju i wladoju, czysto-ukrainske neperesterihannia administracijnoi dilowosty, zanedbuwannia zasidan, toleruwannia szkidlywoi portijnoi kolotneczi. Prote do widchodu staroi uprawy, jaka nawit nabrala do pewnoi miry legalno-demokratycznoho charakteru czerez prowedennia czastkowych wyboriw (20-21-ho lystopada m. r.) i takym robom mohla, pryjmajuczy instrukcijni poprawky centrali, staty Taborowoju Radoju, spryczynywsia zownisznij czynnyk. 11-ho bereznia, jak kaze perechowuwanyj w aktach redakcii komunikat, dyrektor UNRRA zwilnyw holowu Uprawy z joho stanowyszcza, a prysutni pry ciomu czleny Uprawy, uwazajuczy zapodani dyrektorom motywy za czerhowu ataku na naszi nacjonalno ukrainski prawa, odnozhidno zholosyly swoje ustuplennia. Z dnem 11-ho bereznia howorylosia dali w komunikati Uprawa perestaje wykonuwaty administratywni funkcii, ale z cym ze dnem na pidstawi dawniszych upownowazen centralnoho predstawnyctwa perebiraje funkcii Taborowoi Rady ta bude ich wykonuwaty az do czasu perewedennia wyboriw . . .

Stylizacija bula dotepna, ale praktyka ne wyderzala, bo najpersze — nide prawdy dity — sama Uprawa zwolikala z wyboramy, po druhe czastyna ii czleniw, pidpysawszy ciu zajawu, podumala spokijno i wyriszyla praciuwaty dali z pryznaczenym na misce zwilnenoho Holowy, p. Stetkewyczem, jakyj sam u pryludnych wystupach nazwaw sebe komisarycznym komendantom taboru, a jakyj zresztoju w swojomu perszomu oficijnomu zwernenni do zahalu zajawyw, szczo "nowa Uprawa wwazaje sebe organom tymczasowym ta stawyt sobi za cil pihotowku i perewedennia wyboriw" (oryginal zajawy tez w aktach redakcii). Polozennia nowoi Uprawy bulo bezumowno nepopularne, prote wona zwawisze prystupyla do praci (prawda w hotowych, cebto stworenych za poperednioi Uprawy instytucijach), rozwynula sprawniszyj administracijnyj aparat, dosyt spokijno perewela hromadu czerez komisiju, stosuwala kraszczu taktyku w "zakordonnij" polityci taboru, perewela pereizd taboru na nowe misce osidku. Ne mozemo ne dohlanuty takoz ii minusiw: newykonannia zapowidzenoi meszkanewoi reformy, natysk na swobodu slowa (czoho stara Uprawa nikoly ne robyla chocz ii neraz atakuwaly i to sylno), zaangazuwannia predstawnykiw duchowenstwa do administracijnych funkcij, toleruwannią odnobicznych demonstracij, dosyt eksperymentalna rozwjazka meszkanewoho pytannia na nowomu misci. Majut obydwi Uprawy, stara i nowa, odnu spilnu chybu w tomu, szczo ne widbywajut dijsnoi suspilno-stanowoi struktury taboru. Nasz tabir, jak wychodyt z oficijnych danych, proholoszenych w kinci lutoho c. r., na zahalne czyslo 1652 ludej maw az 685 selan i 372 remisnykiw i lysze bila 160 fachiwciw umowoi klasy, todi jak w skladi obydwoch upraw selansko-remisnyczyj element ne maw i dosi ne maje nijakoho swojoho zastupnyctwa, a tym samym tych, szczo oboronialyby i joho interesy. Wyrachowujuczy zasluhy i hrichy obydwoch upraw, ne majemo namiru ich krywdyty. Korystajemo prosto z prawa hromadskoi krytyky i rado damo misce na storinkach gazety na pozytyn.i oboronni kontrar-

(Dali na 2-ij stor.)

> *Kraszcze krywdu wze terpity,*
> *Niz samym ii czynyty,*
> *A szcze kraszcze, pane brate,*
> *Ni czynyt, ni zaznawaty:*
> *Syl nabrawszys i nadii,*
> *Ne terpiwszy, skynut z szyi.*
>
> *Borys Hrinczenko*

Katastrofu holodu mozna szcze zatrymaty

Hoover, zdawszy zwit Trumanowi, widletiw do Piwdennoi Ameryky

Sowjetskyj Sojuz musyt tez dawaty zbizza — Do znyw 1947-ho roku ne bude zminy na kraszcze

Buwszyj prezydent USA Herbert Hoover, szczo z doruczennia prezydenta Harry Trumana obichaw 22 krainy, jaki czekajut na dopomohu zzowni, powernuwsia do Washingtonu i peredaw Trumanowi zwit, szczo wykazuje zapotrebuwannia holodujuczych krain ta wodnoraz daje praktyczni projekty, jak peremohty switowu krizu w procharczuwanni. Odnoczasno rozpoczalysia perehowory miz prezydentom USA ta wyslanym z doruczennia brytijskoho urjadu do Ameryky lord-prezydentom Herbertom Morrisonom, szczo zajmalysia krytycznym charczowym polozenniam w Ewropi, i zakinczylysia uspiszno.

Zwit Herberta Hoovera pokazuje, szczo minimum zapotrebuwannia holodujuczych krain na charczi je na szczastja mensze, jak mozna bulo prypuskaty. Pidrachunky miznarodnioho Urjadu Procharczuwannia wykazuwaly riznyciu miz isnujuczymy ta potribnymy w dijsnosti kilkostjamy zbizza na pryblyzno 11 000 ton. Z raportu Hoovera wychodyt, szczo nestaczu chliba potribnoho na czas wid 1-ho trawnia do 30-ho weresnia mozna by obmezyty do kilkosty 3 600 000 ton zbizza. W raporti dostojnoho amerykanskoho eksperta je take zauwazennia: "Jakszczo dostatnim postaczanniam chliba i po mozi znacznymy dostawamy towszczu ta widzywok dla ditej wdastsia stworyty osnowu dla charczuwannia, mozna bude zapobihty masowij katastrofi holodu".

Do czasu nowoho wrozaju Ewropa musyt importuwaty (prywezty) bilą 8,4 miliona ton zbizza, rajon Indijskoho okeanu 2,9 milioniw ton, prostory Tychoho okeanu 1,9 milioniw ton, Piwdenna Ameryka 1 milion ton i inszi potribujuczi krainy 300 000 ton zbizza. Hoover domahajetsia spiwpraci u wzajemnij dopomozi wsich krain, a zokrema Sowjetskoho Sojuzu ta piwdenno-amerykanskych derzaw. Zahalni perspektywy dla znyw w tomu roci daleko kraszczi, jak mozna bulo dumaty. Krizu mozna bude peretrymaty, jakszczo do weresnia dijsno wdastsia wderzaty na naleznij wysoti teperiszni dostawy. Hoower wystupaje proty racjonuwannia charcziw w USA, bo zrobleni dosi dobrowilni zasoby proty zahrozy holodu wyjawylys duze dobrymy. 17-ho trawnia Hoover wystupyw z promowoju w amerykanskomu radio, dawszy narodowi USA tocznyj obraz charczowoho polozennia w switi i widichaw wze do krain Piwdennoi Ameryky, szczob tam powesty akciju dla borotby z charczowoju skrutoju.

Najbilszi eksperty (znawci) charczowoho polozennia peredbaczujut, szczo perelom w teperisznij charczowij skruti pryjde az po znywach 1947-ho roku, a zahalne pokraszczannia j widchylennia wid krytycznoho punktu az za kilka rokiw. W mynulyj ponedilok na prostori USA poczaly zbiraty hroszi ta charczowi zertwy dla holodujuczych krain-switu. Holownyj dyrektor UNRRA Fiorello H. La Guardia, predstawnyky wlady ta dostojnyky zpomiz duchiwnyctwa wydaly zaklyky pidderzuwaty ciu blahodijnu akciju.

Koly masy espanciw pidnosyly demonstracijni oklyky: Gibraltar Espagnol-Gibraltar dla Espanii!

Najwazcza misija sir Samuela Hoare

Spohady brytijskoho ambasadora w Madrydi pro dramatyczni dni 1940 rokn

Hazeta "Die neue Zeitung" pysze: Moskowske radio powidomlaje, szczo z dokumentiw, jaki najszla czerwona armija w Berlini wychodyt, szczo miz Adolfom Hitlerom i generalissimo Franko buw zakluczenyj 12-ho lutoho 1943 sojuz. Ce powidomlennia moskowskoho radio zwernulo uwahu switowij opinii na stanowyszcze, jake zajniaw espanskyj prowidnyk faszystiw pidczas wijny. Franko pryjszow do wlady zawdiaky nimeckij ta italijskij dopomozi. Win nikoly ne osiahnuw by swojei cili proty woli wlasnoho narodu, jakszczo b derzawy osi ne dopomohly jomu wojennym materjalom ta wijskom. Ale postawa gen. Franko pidczas wijny ne bula podyktowana lysz motywamy wdiacznosty. Wona ne dastsia pojasnyty tez lysze podibnoju wnutriszniopolitycznoju faszystiwskoju pobudowoju derzawnoi struktury proty bilszosty narodu. U daleko bilszij miri wona bula wyjawom cijei samoi, szczo j u derzaw osy, prosiaknutoi imperijalizmom polityky.

*

Cymy dniamy pojawylysia drukom spomyny Sir Samuel Hoare, (Hora), jakyj u najbilsz krytycznomu dla Anhlii czasi, w trawni 1940-ho roku, prybuw do Madrydu, jak brytijskyj posol zi specijalnoju misijeju-ne dopustyty do wystupu Franko u wijni po boci Nimeczczyny j Italii. Z cych spomyniw wychodyt jasno, szczo Franko twerdo wiryw u peremohu derzaw osy j u newdaczu Anhlii ta szczo joho cillu bulo stworyty espansku imperiju ta zdobuty nazad Gibraltar. Ci memuary, w jakych perszyj raz rozkryto bahato dramatycznych podrobyc dyplomatii ta borotby Anhlii za swoju swobodu, pysani z tijeju szczyristiu, jaka widznaczaje bahato inszych anhlijskych spomyniw. U nych opublikowano tez bahato lystiw, jaki zhidno z anhlijskoju tradycijeju stajut prywatnoju wlasnistju dyplomatiw, jakszczo ne buly sprjamowani do uriadowych ustanow w Anhlii.

U trawni 1940-ho roku, koly nimecki wijska peremozno marszyruwaly Francijeju j anhlijski widdily pryhotowlalysia na te, szczob widstupyty z suchodolu ta treba bulo rachuwatysia z tym, szczo dywizii Hitlera nezabarom stojatymut na hranyci Espanii, todisznij anhlijskyj minister zakordonych spraw, lord Halifax, prosyw sir Samuel Hoare, wziaty na sebe osoblywu misiju na Iberijskomu piwostrowi. Joho zapytalysia, czy win, jak odyn z deputowanych kniazia Kentu, zhidnyj wziaty uczast u swiati 300-riczczia nezaleznosty Portugalii u Lissaboni j zwidty widjichaty do Madrydu, szczob robyty zachody nad pokraszczanniam anhlo-espanskych wzajemyn, a zokrema, szczob zrealizuwaty hospodarskyj dohowir z 19-ho bereznia 1940-ho roku.

Sir Samuel Hoare prosyw daty jomu czas do nadumy, szczob mih poradytysia z odnym zi swoich intymnych druziw. Win zhaduje pro dwi taki narady: odnu z Chamberlainom (Czemberlenom), jakyj 12-ho trawnia 1940-ho roku, musiw ustupyty z postu prezydenta ministriw u koryst Churchilla i z jakym win spiwpraciuwaw bezpererwno prodowz 20-ty rokiw. Chamberlain sumniwawsia, czy cia misija maje jakyjnebud hluzd i skazaw: "Mozlywo, szczo wy wzahali ne prybudete do Espanii, a jakszczo j pryidete, to mozlywo, szczo ne matymete zmohy zwidtil wydistatys. Francuzka armija beznadijno widstupaje; nasza wlasna armija nezabarom pokyne suchodil j zalyszyt na misci bilszu czastynu bojowoho materjalu. Idit do Espanii, jakszczo choczete; ale na spodiwajtesia, szczo w oblyczczi cych newdacz wasza misija matyme jakyjnebud uspich".

Slowa Chamberlaina widobraly sir Samuel Hoarewi widwahu, ale jak win pysze, wony perekonaly joho pro wsiu welycz nebezpeky, jaka zahrozuje brytijskomu narodowi. Ciu nebezpeku zjasuwaw jomu tez admiral Phillips, jakyj skazaw: "Wy musyte nehajno jty. Ce nazwyczajno wazne, szczob atlantijski porty espanskoho piwostrowa ne popaly w worozi ruky. Wtratywszy Franciju i francuzku flotu, musytymemo napruzyty wsi swoi syly w borotbi proty worozych pidwodnych czowniw. Jakszczo z atlantijski porty Iberijskoho piwostrowa ta piwnicznozachidnioho poberezzia Afryky zajme woroh, ne znaju, jak zmozemo prodowzuwaty borotbu. Ce nadzwyczajno wazna sprawa, szczob Gibraltar i nadali zalyszywsia bazoju naszoi floty dla naszych szlachiw spoluky na Seredzemnomu- mori j na Schodi. Jakszczo wy szczonebud zmozete zrobyty, szczob ci osnowni wojenni neobchidnosti rozwjazaty w naszu koryst, wasza misija mala b nadzwyczajne stratehiczne znaczinnia."

Slowa admirala Phillipsa perekonaly joho. Hoare zmirkuwaw, szczo tut ne jdetsia pro zwyczajne dyplomatyczne misce, ale pro serjoznu j pylnu wojennu robotu nadzwyczajnoi stratehicznoi wahy. Win riszywsia wziaty cej post u swoi ruky i prybuw u najhoriaczíszyj ment odnoi trawnewoi dnyny 1940-ho roku u madrydskyj port Barajas.

Cijei dnyny welyczezna jurba narodu wid ranku zibrala sia na wulyciach dowkruhy anhlijskoho posolstwa j pidnosyla oklyky, jaki w ostannich dwoch rokach tak czasto lunaly: "Gibraltar Espagnol!" — ("Gibraltar dla Espanii"). Ce bula persza zustricz z worozoju postawoju espanskoi falangy. Hoare poselywsia w hoteli Ritz. Win opysuje zaduszlywu atmosferu faszystiwskoi derzawy, jaku Hitler namahawsia wziaty pid swoju kormyhu. "Agenty Gestapo pidsluchuwaly naszi rozmowy j weszalysia dowkola nas pidczas prochodiw. Naszi telefoni rozmowy postijno pidsluchuwaly. Czas do czasu traplalysia nepryjemni incydenty. Odnoho buwszoho ministra wywoliklу z restoranu falangiwski chulihany i nakynulysia na nioho z nozamy. Druzyna odnoho nimeckoho dyplomata kynulasia z najwyszczoho powerchu, dowidawszys, szczo ii czolowika widklykaly do Nimeczczyny.

W kinci Hoare pidszukaw widpowidne prymiszczennia j ne wahawsia poselytysia w niomu, chocz wono bulo po-susidsky z nimeckym ambasadorom von Stöhrer. Umowyny, w jakych dowelosia praciuwaty Hoarewi ne buly sprytjatlywi Chocz win wze wtratyw zwjazok z atmosferoju wojennoho kabinetu, to wse taky w swoij duchowosti win zberih wsi brytijski wojenni tajny "okruzenyj zwidusil nimeckymy agentamy ta chuliganamy-noziwnykamy, dla jakych wsi zasoby dobri. Czy w wypadku, jak-

(Dali na 2-ij stor.)

Tretia konferencija SUDP w Ulmi

7. 5. 1946-ho roku w Nowim Ulmi widbulasia tretia konferencija SUDP pid holowuwanniam redaktora "Ukrainskych Wistej", K. Dacka. Krim holownych redaktoriw sojuznych czasopysiw buly prysutni uriadowo kermanycz Widdilu Informacii CPUE ta joho zastupnyk; jak hosti — Ulas Samczuk (holowa MUR), pysmennyk Iwan Bahrianyj ta prof. Hryhorij Podolak.

Na konferencii uchwaleno, szczo Sojuz Ukrainskoi Demokratycznoi Presy w porozuminni z CPUE sklykaje na 2—3 czerwnia 1946-ho roku do Nowoho Ulmu zahalnyj zjizd ukrainskych zurnalistiw dla orhanizacii Syndykatu Ukrainskoi Presy. Takym robom zdijsniatsia postanowy perszoho towaryskoho zjizdu zurnalistiw u Schweinfurti.

Wijna z Espanijeju oznaczala b zahybil Francii

Widoma amerykanska zurnalistka Donota Thompson, rozhladajuczy espansku sprawu, pysze: Francuzki komunisty domahajutsia widchodu generala Franko. Cia sprawa dije w dwoch naprjamkach. Franka mozna widdalyty lysze pry dopomozi syly. Francija tijeji syly ne maje. Ale napruzennia na prykordonni je take welyke, szczo moze statysia wybuch. Zalyszajuczy na boci pytannia, czy dowelo b ce do hromadianskoi wijny w Espanii, treba stwerdyty, szczo bezumowno dowelo b wono do wybuchu hromadianskoi wijny u Francii, szczo w nij Rosija dala b pidtrymku prosowietskym elementam, todi jak reszta switu bula b sparalizowana pobojuwanniamy pered zakydom faszyzmu. Ne zwajajuczy na wyslid tijeji hromadianskoi wijny, prynesla b wona kinec Francii.

Anglijskyj komunistycznyj czasopys „Daily Worker" z oburenniam stwerdzuje prostannia brytijskoho eksportu do Espanii, podajuczy m. i., szczo Espanija za try misiaci wywezla do Anglii pomaranczi na sumu 225 miliona funtiw.

Koly ostanni maszyny wyizdzajut za worota Schweinfurtskoho taboru, sprjamowujuczys na Aschaffenburg . . .

Schweinfurtowi na proszczannia

Korotka chronika naszoho zyttia za ostannij rik — Budujmo swoju nowu oselu na tradycijach ta doswidi mynuloho j zdobutoho wlasnymy rukamy

Zalyszajemo Schweinfurt bez zalu? Mabut tak: bez zalu i bez bazannia howoryty pro nioho z sentymentamy naszoho czuloho sercia. Bo i szczo z, nide taky prawdy dity: czuzi wony nam wsi oti Regensburgy i Augsburgy, Frankfurty i Ochsenfurty, Fiusseny i Miuncheny; czuzi, cholodni, bajduze cholodni i nerozumijuczi ni naszoi doli, ni sprawy, rozbyti, roztoroszczeni, suworo za wse zlo pokarani nimecki mista. Taka bo wze tajemna chymernist istorii: ichni syny zasijaly kistkamy naszu temnu batkiwszczynu, a my naszoju peremynajuczoju konserwnoju nasyczenistju dratujemo ichni mista j rozwodneni bezchlibnoju propagandoju szlunky. Wsi naszi sproby perekonuwaty argumentamy logiky, zyttia i mynuloho zakinczylysia majze niczym. Wyslid? Sind die Ukrainer wirklich keine Russen? — pytajut was szcze siohodni zinky j czolowiky, zamaneni kuskom unriwskoho biloho chliba czy piankym aromatom prydilowoi amerykanskoi cyharky. Ne nawczylysia, abo ne wirjat, chocz dekoly i potraplat widrizniaty Warszawu wid Lwowa. Kolys za nych dumaw Goebbels i Führer, siohodni: lohnt sich überhaupt nicht zu denken . . . Tomu j pokydajemo Schweinfurt bez zalu, tak jak zhodom pokynemo Aschaffenburg i szcze bahato — bahato czuzyneckych mist, bajduzych nam etapiw na krutomu szlachu do wlasnoi ridnoi chaty.

A wse taky, koly zaidzajut wantazni awta i sumiszsza klunkiw, schwylowanych ludej ta wypariw benzyny wtiahaje nas w rytm ostannioi metuszni pered widjizdom, hodi ne proszczaty bodaj teplym pohladom slawianskych oczej oti siro-zelenkuwati standartni mury rozbytych pancernych kasaren, de mistylosia nasze mandriwne hore; hodi ne zworuszytys tymy zalyszenymy psewdo-dzwonamy, zawiszenymy na cerkwi (früher Panzergarage), zroblenij na hlum wijni ta wsim imperializmam (Galileae, vicisti!) w garazach grenadyrsko-pancernoho wyszkolu. W tych ponyszczenych i napiw rozwalenych blokach zalyszyly my rik barwystoho, trywoznoho, rozpletenoho spodiwanniamy j poznaczenoho neperespanymy noczamy zyttia. A teper wysokyj kremeznyj lajtenant USA, pozowuje gumu j czekaje na znak pro kinec kontroli, bo motory hudut wze brawuroju zrywu, wiszczujuczy rozmach i rozhin. Okay!!

Istorija Schweinfurtskoho taboru ne taka wze prosta, chocz i ne nadto skomplikowana w niuansach; tak by mowyty, typowa istorija Ukrainskoi bawarskoi buwalszczyny dipistkoho stylu. 11-ho kwitnia mynuloho roku, na druhyj den pisla prychodu amerykanskych wijsk orhanizuwaly tut w b. kazarmach tabir dla czuzynciw. W tabori bulo bahato rosijan i malo ukrainciw. Halyczan bula kupka, naddniprjanci majze ne pryznawalysia do swojeji nacjonalnosty. Koly teperisznij charczowyj referent p. Hanuszczak zrobyw perszyj spys rozkydanych po czuzyneckych blokach ukrainciw, to na joho lysti znajszlosia ne bilsze 120 ludej. Rosijska administracija taboru ne rado wydawala ukrainciam charczi, a ne bahato bilsze mozna bulo dobytysia i w polskoho komandanta taboru Mikolaja Tenkiewicza. Des w perszij polowyni lypnia prybula do Schweinfurtu znacznisza hrupa ukrainskych bizenciw z Tiuryngii (Jena, Weimar), zorganizowana w duze wazkych obstawynach panamy Oleksiukom, dr. Komlikom i Strilkowskym. Polska administracija taboru kynula ciu nebazanu ij hrupu, jaka wze mala wyrazno skrystalizowani samostijnycki ambicii, — do garaziw. Interwencija delehacii tijeji hrupy w amerykanskoho komandanta dowela do widokremlennia ukrainciw, szczo zajnialy spoczatku perszyj blok w Hindenburg-Kaserne i korystaly zo spilnoi kuchni z italijciamy, jaki zajmaly resztu blokiw, weduczy bezzurne, wesele, rozspiwane zyttia. Wony straszenno worohuwaly z polakamy (bijka na futbolnych zmahanniach z interwencijeju MP) ta pryjaznylysia z ukrainciamy (a osoblywo ukrainkamy). Z todisznioho personalu miscewoi UNRRA najprychylnisze widnosywsia do ukrainciw francuzkyj likar dr. Sant-Augustini. Protiahom lypnia ukrainska hrupa prystupyla do rozczyszczuwannia swojei czastyny kasaren, a zwidusil zaczaly naplywaty odyncem i hurtamy nowi ukrainski wyhnanci. Pid kinec lypnia w tabori znajszlasia wze newelyka hrupa aktywniszoi inteligencii, szczo prystupyla do organizacii kulturno-hromadskoho zyttia, do czoho sprycznywsia u welykij miri wyizd italijciw (27-ho lypnia), po jakych my perebraly wsi piat blokiw za wyniatkom eksterytorijalnoho nimeckoho Arbeitsamtu, rozmiszczenoho w najkraszczych kimnatach piatoho budynku, Uweczeri 31-ho lypnia, u wiwtorok, widbulasia w welykij kuchonnij zali persza weczirnia awdycija, jakoi spikeramy buly inz. Bubela i red. KTB. Wona wid toho dnia szczoweczora zaczala prytiahaty holodnych na nowyny i duchowu rozwahu taborjan, rozbudowujuczy w najprymitywniszych umowach, de ne bulo niodnoho ukrainskoho drukowanoho czasopysu, ani odnoi knyzky, swij zmist ta prytiahajuczy nowych spiwrobitnykiw, jak Kowszun, Wasylczenko ta zhodom inszi. Odynokym zasobom technicznoho zdobuwannia wistok bulo prywezene na wozyku az spid Leipzigu radio sotnyka Switajla, oliwec ta wistky wid pryizszych ludej. Spiwrobitnyky Weczirnioi Hazety pysaly swoi informacijni serwisy i statti na starych aktach Kugellagerfabrik, a wyholoszuwaly ich zi staroho, nedobytoho nimeckoho bilardu. Wkinci lypnia po tabori piszly persza struja chwyluwannia: sowjetski komisary zawzialysia na ukrainsku koloniju w nedalekomu Bad Kissingeni, de nalozeno m. i. domowyj areszt na Wladyku Platona. Nasz tabir buw perszym etapom dla Kissingenskych utikacziw i hostyw w swoich murach slawnyj awtobus malara Hryhorijewa z utikaczamy, za jakymy hnalysia wsiaki czerwoni Maslowy.

Dali piszly osinni doszczi i zaczalasia murawlynna pracia syloju samoho zyttia stworenoi Uprawy pid holowuwanniam sotnyka Strilkowkoho z uczastju ukrainciw z usich zemel, szczo j widpowidalo terytorijalnij strukturi taborowoho elementu. Bula odna prawoslawne cerkwa w garazi, pryichaw z Klaushofu Mytropolyczyj Chor z dyrygentom Zajacem, widbuwalysia huczni muzyky, wesilla; zaczalasia pidhotowka do perszoho koncertu na sceni, zbudowanij zahalnotaborowy sylamy pid keriwnyctwom inz. N, i pana Jaroszenka. 16-ho serpnia u czetwer po obidi widbuwsia sam koncert, na jakomu czytaly takoz w kilkoch mowach hazetu pered szyrokoju czuzyneckoju awdytorijeju na czoli z dyrektorom UNRRA van Benedenom i amerykanskym komandantom majorom Stohlom. W subotu 18-ho serpnia zachodamy Widdilu Informacii widbuwsia perszyj likarskyj widczyt dr. Komlika i mala misce persza rozmowa z fiurtskymy delehatamy. Z wizytoju do naszoi Uprawy prybuw o. Kosteckyj, holowa ukrainskoho taboru w misti Ansbach. Dali rozworuszylasia taborowa molod, pobaczywszy, szczo samymy muzykamy zyty hodi. Wijnulo sportowym duchom: 26-ho serpnia na sportowij, fatalno kaminiukamy j pancernymy czastynamy ustelenij, ploszczi widbulysia perszi zmahannia w kopanyj miacz miz chodoriwskoju "Zoreju" ta "Weseloju Odynadciatkoju", prohrani tijeju ostannioju z wyslidom 11:0. I dali potoczylasia wze zwyczajna chronika taborowoho zyttia, szczo zaczalo rozrostatysia j szumity: prof. Masiukewycz zorhanizuwaw narodniu szkolu i kursy anglijskoi mowy, 1-ho weresnia na Weczirnij Hazeti molytwoju pidpysuwawsia narod pid protestacijnymy petycijamy w sprawi wywozu na rodinu; 5-ho weresnia neporozuminnia w Uprawi j personalni zminy, 12-ho weresnia widichaw do Offenbachu Mytropolyczyj Chor, zrobywszy taborowi neodnu posluhu; w nedilu 16-ho weresnia w naszomu teatri premjera "Natalky" cebto start teatru im. Iwana Kotlarewskoho. Szczoz, wyrachowuwaty dali ci wsi imprezy, podii, jasni i czorni momenty, szczo my ich perezywaly w Schweinfurti? Redakcijni archiwy bahati i objektywni, zapysaly wse . . . Rozwywaje swoju welyku praciu gimnazija dyrektora Kolesnyka, 22-ho delehacija nosyla szarawary dr. Betiuelewi, 26-ho bula w nas bezprawna rewizija susidskoi policii. Pryizdyw z wizytoju general Sadowskyj. Zowten mynuw — pid znakom administruwannia sympatycznoho nazahal amerykansko-polskoho pidstarszyny Cichuckoho. 7-ho zowtnia welykyj weczir t z tanciamy Widdilu Informacii na czest UNRRA, 8-ho interwencija w dyrektora UNRRA w sprawi 520 hromadian, szczo ich wydaczi domahajetsia sowjetskyj polkownyk Maslow, zahalna antytyfozna wakcinacija, pereborszczena afera z samohonom, incydenty na weczirnij hazeti. 20. perszi czastkowi hybory do Uprawy, "Zaporozec za Dunajem"; izdymo po drowa do lisa, w misti hraje kino, pani Grinwaldtowa orhanizuje ditoczyj sadok, p. Kurylas poczaw organizuwaty swij Kurin Molodi, poczynajutsia kulturni imprezy: koncert pianista Sawyckoho, spiwaczky Abti, Literaturnyj Weczir Szerecha i Domontowycza, wystupy "Weseloho Lwowa". 30-ho lystopada proszczalnyj weczir dla zastupnyka holowy Uprawy p. Iwaszka, szczo wyizdyt z taboru; swiatyj Mykola, persza weczirka Plastu, wreszti pojawa "Nedili" . . . Grupa naszych uriadowciw na czoli z radnykom Kunyckym zajmaje wazlywi posty w UNRRA. Radnyk Dolhyj staje naczalnykom usich taboronych sudiw. 29-ho hrudnia ukrainski delehaty na zborach Miztaborowoho Administracijnoho Komitetu ne wyznajut polskoho hromadjanstwa, jake im choczut nakynuty susidy ta ichni protektory. Potim huczni Rizdwiani Swiata i zymowyj marsz do wesnianych zmin. Komisaryczna uprawa, nedowedeni wybory i wreszti wyizd na nowe misce praci. W zahalnomu mozna skazaty, szczo i tak Hospod nas myluwaw. Nikoho syloju ne wywezly, na zawzdy widijszly wid nas ledwy kilka ludej. My buly swidkamy i takych zahalnoukrainskych podij, jak perszyj Towaryskyj Zjizd ukrainskych zurnalistiw czy poswiaczennia pamjatnyka na mohyli Arkadija Lubczenka.

Pomer

I os teper pokydajemo Schweinfurt, rozbyte bawarske, robitnycze misto z joho pustynnoju pylukoju, z malo prywitnymy, a prote nepohanymy ludmy, zi skomplikowanoju systemoju zaliznycznych perepustok i z takym zadumanym (na rynkowomu cokoli) Friedrichom Rückertom, poetom toho mista, szczo joho strofy w deczomu mohly b buty blyzki i nam, skytalciam bez nadii szwydkoho worottia do Kraju:

> O du Heimatflur, o du Heimatflur,
> Lass zu deinem heiligen Raum
> Mich noch einmal nur, mich noch einmal nur
> Entfliehn im Traum!

. . . Ludyna prywykaje szwydko do otoczennia. Tak i my, chocz az nijak ne zalijemo, szczo pokydajemo ce misto, wsetaky ne bez poczuttia rozstawannia z czyms znajomym, kydajemo ostanni pohlady na strunku wezu Schweinfurtskoi ratuszi, poswiaczenoi — jak kaze starowist — z welykoju paradoju szcze 19-ho trawnia 1572 roku, a zberezenoi do siohodni nacze majak istorii sered morja ruin wojennoi suczasnosty. Istorija Schweinfurtu — welyka i slawna i ne perszyj raz prychodytsia mistowi perebuwaty pid okupacijeju czuzyneckych wijsk. W zowtni 1631. roku cisarskyj kapitan Artetta musiw zalyszyty misto bez boju pered nastupajuczymy z boku Königshofu wijskamy szwedskoho korola Gustava Adolfa, szczo jak zapysaly chronisty, 10-ho oktobrija pidijszow zi swoimy widdilamy pid mury mista, zsiw z konia, rozczarowano ohlanuw slabiszi niz spodiwawsia fortyfikacii ta domahawsia nehajno wydatyczi cisarsku municiju. Zi szwedskym korolem prybuw odyn polk finciw, newelykych, bidno zodiahnenych ludej na peresicznych koniach, jaki odnacze pokazaly sebe welykymy wojakamy. Schweinfurtski miszczane j lawnyky buly rozczarowani: welykyj korol, nawit ne pobidawszy w ichniomu misti, striloju poletiw dali, a zalyszena nym zaloha zazadala szcze perszoho dnia chliba dla 20 000 ludej . . .

Buwaly w Schweinfurti takoz francuzki wijska i to dwa razy, w 1796 i 1800 roci. W kinci lystopada toho ostannioho roku uwijszly do mista zdorowi, sylni, dobre zodiahneni francuzki widdily. Z nymy prybuly bahatioch generaliw, miz nymy blyskuczyj general Duhesme. Wony nehajno postawyly domahannia: protiahom odnijeji hodyny dostawyty im 27 000 funtiw chliba, 3000 horszczykiw horilky, 40 woliw i 250 par czerewykiw . . . Pisla korotkoi porazky bila Nürnbergu ci francuzki widdily powernuly w siczni 1801 roku znow do Schweinfurtu. General Duhesme nakazaw nimeckym holowam mista sebe witaty jak triumfator, za 8 dniw proiw i propyw na koszt mista 3000 guldeniw. Uprawa zabazala zjednąty joho sympatii, wlasztuwala welykyj bal: 12 zinok z najkraszczych Schweinfurtskych domiw zustrily generala pry wchodi na zalu poetycznymy panegirykamy, chor Schweinfurtskych krasun spiwaw pisen. W kinci balu francuzkyj general zajawyw, szczo wsi koszty imprezy musiat zaplatyty hosti i kozen radnyk, iduczy do domu, musiw chocz-nechocz wytiahaty z kyszeni hrubi talary . . .

Cikawi kartynky burchlywoho mynuloho; moznaby nymy zajmatysia dowsze, bahato ich utrywalyly neskupi annaly mista. Skilky analogij i poriwnian mozna by z nych czerpaty! Ta na te nema czasu, bo czekajut wze puklasti awtomaszyny USA Army i rozkwitle trawnewe sonce manyt w nowu dorohu. Pustoszije tabir, zawmiraje. Wze wid kilkoch dniw bezupynno widchodiat transporty. Ludy chwylujutsia, swarjatsia, widpychajut odne odnoho. Jak zawzdy, jak wsiudy, wylazyt stara znajoma: **protekcija** i pidwazuje wzajemne dowirja, narodzuje czutky, szczo kruzlajut pomiz porozbywanych standartnych, prepohanych szaf i skapujut zowczczu. Ne mozna skazaty, szczob ukrainci lubyly porjadok . . . Korydoriw nichto wze ne myje, z wikon znykajut szybky, pro zasijani horody ne turbujutsia nawit pryrodnyky. Brudno kruhom. 1 lysze alarmowa relsa klycze szcze po kawu ta horoch z konserwnoju pidlywoju, a w tychi weczory chtos w czetwertomu bloci tak hlyboko j z widczuttiam do widkrytoho wikna rozpowidaje pro swij zal na czudowij skrypci. Cikawi ti hodyny pered widjizdom, w nych najkraszcze piznawaty ludej ta ich wartosti i riznorodnist charakteriw ta reakcii. Odni tycho, spokijno czekajut swojeji czerhy, inszi zametuszylys "prywatno" zorganizu-

Najwazcza misija sir Samuela Hoare

by — pysze Hoare — mene Gestapo zlowylo, ja maw by sylu protystawytysia jomu, jakszczob wono riszylosia za wsiaku cinu wydobuty wid mene wsi ci tajny, jaki ja znaw?"

Franko ne pryjniaw Hoare na osobystij awdijencii. Protiahom perszych trioch misiaciw kruzlaly po Madrydi wsiaki tatarski wisti. Dekilka raziw alarmuwaly niczciu Hoare, mowlaw nimci marszujut uze na Madryd. Hoare baz policijnoi ochorony ne mih wyjty na misto, a joho budynok ambasady wyhladaw nacze ukriplenyj tabir. Nimecka propaganda poszyriuwaly wistky, szczo Hoare prybuw, szczo b widdaty Espanii Gibraltar, Tanger (Tanzer) i Marokko.

Pid czas cych misiaciw Himler i Mussolini robyly potuzni zachody, szczob Espanija prystupyla do wijny. Dnia 12-ho czerwnia, dwa dni pisla toho, jak Mussolini udarom sztyleta w pleczi Francii pryspiszyw ii prowal, Franko widstupyw wid swojei polityky newtralnosty j zajawyw, szczo Espanija ne "wojujucza derzawa". Pisla dowhych zachodiw wdalosia wreszti Hoarowi dobytys awdijencii u Franka. Hoare poczaw rozmowu wid hospodarskych pytan, ale Franko zajawyw, szczo Espanija nijakych dostaw wid Anhlii ne potrebuje, chocz Hoare znaw, jak faktyczno Espanii hrozyw holod. Na zapyt Hoare, szczo znaczyt zmina polityky newtralnosty na polityku newojujuczoi derzawy, widpowiw Franko, szczo z chwylynoju, koly wijna dokotylasia do rajonu Seredzemnoho moria, Espanija maje bezposerednij interes u rozwytku podij i musyt buty pryhotowlena na wsiakyj wypadok. Franko ne wiryw ni krychitky w mozlywist peremohy alijantiw j pytaw Hoare, czomu wony ne kinczat wijny nehajno. "Jakszczo wijna prodowzuwatymetsia, ce bude zahybil ewropejskoi cywilizacii" — taka bula dumka wozdia falangistskoi Espanii. Hoare zi swojoho boku nedwoznaczno zajawyw Frankowi pro twerde riszennia Anhlii dowesty wijnu do peremoznoho koincia. "My rozstalysia — pysze Hoare — win zowsim slipyj na moralnu i materjalnu sylu anhlijskoi imperii, ja zdywowanyj joho nepochytnoju samopewnistju".

Misiac pisla toho piszow Franko szcze krok dali. Z nahody ricznyci falangistskoho ruchu generalissimo skazaw promowu, w jakij miz inszym widwerto domahawsia Gibraltaru dla Espanii. "Dwa miljony wojakiw — skazaw win — stojat napohotowi, szczob widnowyty dawniu slawu Espanii. Nadchodyt czas stworyty naciju ta zbuduwaty imperiju. Pered namy odne zawdannia j odyn obowjazok: panuwannia nad Gibraltarom, nowi zdobutky w Afryci ta polityka jednosty".

Wiszczuwannia j plany Franko pro peremohu Nimeczczyny j newdaczu Anhlii wyjawylysia falszywymy. Win buw zlym prorokom. Teper namahajetsia Franko dokazaty switowi, szczo win szczyro bazaw zberehty newtralnist. Majbutnie pokaze, czy joho faszystiwska systema, jak anachronizm naszoho czasu wstoitsia w siohodniszniomu demokratycznomu switi.

Pomer wyznacznyj ukrainec w Brazylii

Iz ukrainskych kruhiw u Brazylii powidomlajut, szczo 20-ho lystopada m. r. pomer tam **protojerej D. Sidleckyj,** jakyj prodowz 15. ostannich rokiw praciuwaw dla ukrainskych brazylijskych kolonij. Win prozyw 70 rokiw. U Ternopoli, w Zachidnij Ukraini, ostalas joho druzyna ta dwoje ditej. Pokijnyj ostawyw bahato swoich szcze newydanych tworiw literatury. D. Sidleckyj pochodyw rodom iz Kyiwszczyny.

Hotujmos do wyboriw

(Zakinczennia z 1-oi stor.)

gumenty. Robymo ce w perekonanni, szczo nastaw czas na pidsumky i na-wybory; szczo nowa Uprawa daleka wid tych namiriw, jaki ij pidsuwajut rizni wersii; szczo hromadjanstwo naszoho taboru, strinuwszys na nowomu misci z inszymy organizowanymy ukrainskymy grupamy, zrozumije konecznist powaznoho pidchodu do hromadskych spraw i szkidlywist takych anarchicznych projawiw, jak kompomitujucza nas swarka za prapor (czy bojkotuwannia "Nedili"), szczo czerez harjaczi holowy, jaki za dribnyciamy ne baczat welykych spraw, hotowa zmenszyty naszu powahu pered czuzynciamy. Wybory musiat widbutysia szwydko i sprawno i ne wilno ich zbuwaty nepowaznymy argumentamy, mowlaw czy UNRRA pohodytsia. Pohodylasia w Regensburzi, Augsburzi, Ulmi, w tabori La Garde, pohodytsia i tut. Ne robim z tych wyboriw Boh zna jakoi podii, ale dokazim, szczo wola narodu i dobro zahalu je dla nas dijsno najwyzczyj zakon. (KTB.)

Z Aschaffenburga

Sprawa prawoslawnoi parafii

U zwjazku z perenesenniam Schweinfurtskoho taboru do Aschaffenburga zajszly zminy v organizacijno-jurysdykcijnomu polozenni taborowoi parafii miscewoi Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy. Taborowa prawoslawna parafija wyjde z jurysdykcii Jepyskopa Wiaczeslawa, szczo zhidno z postanowoju Soboru Jepyskopiw, je archyjerejem dla Bad-Kissingenu i perejde w administratywnu zalenist do jeparchii Gross-Hessen, jakoju uprawlaje Jepyskop Mstyslaw Perejaslawskyj, szczo rezyduje w misti Offenbach. Wladyka Mstyslaw — jak dowidujemosia — blahoslowyw wze dalsze isnuwannia taborowoi parafii i doruczyw wykonuwannia obowjazkiw nastojatela i nadali **o. prot. Hajukowi** z neziminenym cerkownym pryczetom.

Zajawa meszkanewoi komisii

Wid Meszkanewoi Komisii oderzujemo z prochanniam opublikuwaty takyj komunikat:

Meszkanewa Komisija z ohladu na rizni supereczni wistky, szczo rozijszlysia po tabori skripyla swij osobowyj sklad (Wsewolod Lewyckyj, Iwan Leszczyszyn, Borys Zelinskyj , Iwan Waszczuk, Babycz, Ilarij Bociurkiw) i dnia 13-ho trawnia rozpoczala gruntownu perewirku zytlowych umow w tabori Pionierkaserne. W porozuminni z dyrekcijeju UNRRA ta Uprawoju naszoho taboru, skontroluwawszy stan meszkan, Komisija stwerdzuje, szczo hromadjanstwo w zahalnomu ne maje czoho pobojuwatys jakychos namirenych nesprawedlywostej z boku Uprawy, Komisii czy inszych czynnykiw. Komisija postupala zhidno z instrukcijeju dyrektora UNRRA dawaty pomeszkannia w takomu czerhuwanni: najpersze rodyny i zahal naszoho wlastywoho taboru, dali ukrainci z b. Schweinfurtskoho polskoho taboru, wkinci ludy, szczo nalezaly do naszoho powitu. Na odnu osobu maje prypadaty 4 kwadratni metry zytlowoi ploszczi. Postupajuczy zhidno z tijeju instrukcijeju Komisija rozmistyla w 3 blokach 1835 osib na zahalne czyslo 2230 taborjan, ne wrachowujuczy szpytalnoho personalu, jakoho czyslo szcze gosi ne zapodano. Dalszyj prydil i rozpodil prymiszczen komisija opracluje, koly matyme widpowidni rozporjadzennia wlady. Komisija zwertaje uwahu, szczo Uprawa czy UNRRA mozut poczynyty szcze poprawky, tak szczo nijodne z wyznaczenych neju meszkan ne je pokyszczo ostatoczno zatwerdzene.

Na swidczenniach istorii budujmo wiru w nasze majbutnie

Kozacka armija oblahala Bachczysaraj

Napysaw prof. Dmytro Doroszenko

Polszcza ne doderzala obicianok, jakych nadawala bula kozakam pid skrutnyj dla sebe czas koly na nei jszow wijnoju tureckyj sultan. Sahajdacznoho wze ne bulo w zywych, i polskyj urjad poczaw dokuczaty kozakam, wymahajuczy wid nych, szczob wony ne zaczipaly ni tatar, ni turkiw. A tymczasom podii skladalysia skyj urjad poczaw dokuczaty kozakam, wymahawaty kozakiw u swoi wnutriszni sprawy. Jakraz todi poczalasia w Krymu usobycia za chanskyj prestol miz chanom Dzanibek-Hirajem ta joho rodyczem Mahomet-Hirajem. Ta ne tak wazyw sam Mahomet, jak joho zawziatyj brat Szahin-Hiraj, szczo za wsiaku cinu chotiw posadowyty na prestoli swoho brata Mahometa, szczob samomu poriadkuwaty w Krymu. A plany maw win szyroki wybytys s-pid zaleznosty wid Tureczczyny i zrobyty Krymske chanstwo samostijnoju derzawoju.

Ot zadla cioho win i zwernuwsia do kozakiw. A u kozakiw za hetmana na toj czas buw **Mychajlo Doroszenko**, staryj, zasluzenyj polkownyk Wijska Zaporozkoho, towarysz Sahajdacznoho (did slawnoho Petra Doroszenka). Kozaky obraly joho za hetmana w 1623-mu roci, duze powazajuczy Doroszenka za joho chorobrist ta rozum. Nawit tureckyj litopysec toho czasu nazywaje joho „slawnym i chorobrym wozdem". Szahin-Hiraj zakluczyw z kozakamy formalnyj sojuz, jak derzawa z derzawoju. Doroszenko wyslaw kozacku flotyliju pid samyj Carhorod dla dywersii, a tymczasom kozackyj wziddil pojawywsia w Krymu i dopomih obom bratam Hirajam widbyty wid turkiw Kafu (Teodosiju).

Ce duze nalakalo Polszczu, j wona nehajno wyslala dla pryborkannia kozakiw hetmana Koniecpolskoho iz znacznym wijskom. Ce bulo dla kozakiw nespodiwankoju; sered nych poczalasia nezhoda, horu wziala partija „netiah" i skynula Doroszenka, obrawszy za hetmana **Marka Zmajla.** Jomu j dowelosia wytrymaty z polakamy wijnu. Koniecpolskyj poczaw nastupaty na Kaniw; Zmajlo szcze buw na Zaporizzi, i szczob daty jomu czas prybuty z swoimy zaporozciamy na pomicz, horodowi kozaky staralysia zatrymaty polakiw perehoworamy. Zmajlo dowho ne jszow, dozydajuczy pidmohy wid tatarskoho sojuznyka Szahin-Hiraja. Ale polaky pidkupyly tatar zolotom, i ti hanebno zradyly swoich sojuznykiw. Nareszti prybuw u kinci zowtnia 1625-ho roku pid Czerkasy hetman Zmajlo z nyzowymy kozakamy. Usioho kozackoho wijska bulo 30.000. U polakiw ze bulo ponad 30.000, a krim toho polske wijsko bulo znaczno kraszcze ozbrojene j malo sylnu artyleriju. Z ohladu na ce Zmajlo poczaw widstupaty na piwden, blyzcze do Zaporozzia.

Polaky, majuczy welyku perewahu, sylno natyskaly na kozakiw, jaki jszly taborom. Tak dijszly do Kurukowoho ozera (nedaleko wid teperisznioho Kriukowa na Dnipri, proty Kremenczuka), szczob daty ukrytys po to; biki ozera obozam i holownym sylam, Zmajlo zalyszyw az try zastawy, szczob zatrymaty woroha. Zastawy otoczyly sebe wozamy i kozen takyj tabir polaky musily braty po czerzi sturmom. Usi zastawy polahly do odnoho czolowika, ale swoje zawdannia wykonaly: holowna masa kozackoho wijska bul wze na druhomu boci ozera i spiszno okopouwalasia dla oborony. Polaky pisla sylnoho obstrilu kozackoho taboru z harmat piszly w ataku, ale taboru zirwaty ne zmohly ta szcze j ponesly welyki wtraty. Sam Koniecpolskyj tilky jakyms czudom wyrjatuwawsia wid smerty. Kilka raziw szturmuwaly polaky kozackyj tabir, zlozenyj z woziw, skowanych lanciuhamy, ale niczoho ne wdijaly. A tut nastupyla hlyboka osin, doszczi, boloto, nedostacza paszi dla konej i prowijantu dla ludei. Tiazke bulo j stanowyszcze kozakiw. Tomu ne dywo, szczo obydw. storony piszla na perehowory, jaki zakinczylysia 5-ho lystopada 1625-ho roku umowoju, szczo widoma w istorii pid nazwoju „Kurukiwskoi"

Staly na tomu, szczo Polszcza wyznaje 6000 rejestrowych kozakiw, a reszta maje wypysatys z rejestu i rozijtys po chatach, selany wertatys do panskych majetkiw, miszczany do swoich mist. Rejestrowi kozaky maly distawaty wid polskoho urjadu 60.000 zolotych na rik platni j wybyraly sobi nowoho „starszoho", jakoho maw zatwerdyty w imeni urjadu koronnyj hetman Koniecpolskyj. Za wse mynule uczasnykam powstanni dawalasia amnestija. Ogna tysiacza rejestrowych kozakiw mala poczerzi stojaty zalohoju na Zaporizzi, szczob ne dopuskaty tam kupczytys swojewilnym ludiam.

Kozaky zaraz ze wybraly za swoho hetmana Doroszenka, i Koniecpolskyj joho zatwerdyw. Distaw Doroszenko wid swoho poperednyka tiazku spadszczynu! Ale buw win mudryj polityk i zumiw daty sobi radu. Pospysuwaw szestytysiacznyj rejestr, a wsim „wypyszczykam" pokazaw znajomyj szlach na Zaporizzia, zwelwszy, szczob sydily do jakohos czasu tycho. Pered polskym urjadom udawaw sluchnianoho j lojalnoho, a tymczasom orhanizuwaw kozaczczynu nanowo; prekrasnymy kadramy dla nei sluzyly rejestrowyky, do jakych zapysaw Doroszenko najkraszczych bojewych kozakiw. Pro kozakiw slawa rozchodylas po wsij Ewropi, i do Doroszenka zasylaly posliw szwedskyj korol Gustaw-Adolf i transylwanskyj kniaz Gabor Betlen.

A zradlywym sojuznykam tataram pokazaw Doroszenko swoju sylu. Woseny 1626-ho roku welyka tatarska orda — rachuwaly ii na 40.000 dobrych wojakiw — wskoczyla w Ukrainu. Proderlasia az do Biloi Cerkwy j rozpustyla zahony po wsiomu kraju, chapajuczy ludej u newolu, pospiszajuczy nabraty jaknajbilsze „jasyru" (polonu), poky ne naspila widsicz. Ale Doroszenka spowistyly w czas. Win prytiahnuw z 6000 kozakiw i 3000 dopomohowoho polskoho wijska i wdaryw na tatarskyj tabir. Stojala doszczowa pohoda, ne mozna bulo strilaty z rusznyc, bo poroch pidmok. Kozaky rubaly worohiw holymy szablamy j kololy spysamy. Sam Doroszenko wiw pered u wijsku j zabyw wlasnoruczno simoch tatar, a odnoho tak sylno prokolow spysom, szczo ne mih nazad spysa wytiahty. Tatar bulo rozbyto wpen; pry perepprawi czerez riczku Ros potopylos ich desiat tysiacz; reszta tikaly kudy chto mih. Wyzwolyly kilka tysiacu polonenykiw. Blyskucza peremoha pid Biloju Cerkwoju proslawyla imja Doroszenka na wsiu Ukrainu j Polszczu.

Ta chocz jakym tiazkym udarom dla tatar buw ich pohrom pid Biloju Cerkwoju, a wse z taky ne mohly wony obijtysia znowu bez kozackoi dopomohy. Mahomet-Hiraj ne wtrymawsia na chanskomu prestoli. Proty nioho powstaly swoi z tatary pid prowodom murzy Kantemira, a turky wyslaly do Kafy eskadru, jaka wziala kolysznioho chana Dzanibeka, szczob znowu posadowyty joho na prestoli. Todi i chan Mahomet in joho brat Szahin-Hiraj kynulys do kozakiw, blahajuczy poriatunku. Podumaw Doroszenko j riszyw, szczo dla Ukrainy kraszcze maty po susidstwu nezaleznyj Krym, niz takyj, szczo za nym stojala turecka syla, ta szczo kraszcze maty w tatarach sojuznykiw, chocz i zradlywych niz jawnych worohiw.

Ot i wyriszyw kozackyj hetman ity pochodom na Krym. Wybraw win 4000 kozakiw, najkraszczoho, dobirnoho wijska, i potychenku, bez rozholosu, wyruszyw do Perekopu. Treba bulo pospiszaty, bo murza Kantemir oblozyw Mahometa j Szahina-Hiraiw u stolyci krymskoho chanstwa Bachczysarai. Skorym marszem promynuw win Perekop, i Kantemir schamenuwsia az todi, koly kozaky wze opynylys u Krymu. Win kynuwsia zastupyty im szlach. Wijska u joho bulo u kilka raziw bilsze, jak u Doroszenka. Ale kozaky smilywo wdaryly na woroha. Wony wszykuwalys taborom i 6 dib tak iszly den i nicz, probywajuczy sobi dorohu szerez tatarski towpyszcza. Wony rozbyly j rozporoszyly Kantemirowe wijsko tak, szczo win sam poranenyj, ledwe wtik czerez hory do Kafy. Bachczysaraj buw zwilnenyj wid oblohy.

Ta tilky doroho zaplatyly kozaky za swoju peremohu: pid samym Bachczysarajom polih hetman Doroszenko, pocilenyj kuleju z tureckoi rusznyci. Win bywsia w perszych rjadach, jak zwyczajnyj kozak. Wsioho polahlo kozakiw pid Bachczysarajem tysiacza ludej. Wtratywszy swoho hetmana, kozaky ne chotily wze jty dali, ale braty Hirai ublahaly ich, sypnuly hriszmy, j kozacke wijsko ruszylo dali do Kafy. Obralo sobi nakaznoho hetmana, perejszlo krymski hory j poczalo spuskatys do moria, do Kafy. Nazustricz jomu wyjszow Kantemir iz swizym tatarskym wijskom. Kozaky znowu pohromyly joho tak, szczo ledwe utik o-dwukon ta j to odyn kin zaraz ze w kafynskij brami upaw i zdoch. Odyn z Kantemirowych syniw popaw u polon i Szahin-Hiraj zwelиw utiaty jomu holowu na oczach u batka, jakyj dywysia z kafynskych muriw.

Piwtora misiacia oblahaly kozaky j tatary Szahin-Hiraja Kafu. Tymczasom pokazalasia na mori turecka eskadra z 25 korabliw, szczo wezla chana Dzanibek-Hiraja, a suchodolom nablyzalosia turecke wijsko. Sered tatar powstaw zakolot. Ti, szczo buly z Szahin-Hirajem, ne schotily dali byts iz swoimy poruc z „giauramy" i poczaly kupamy perebihaty do Kafy. Nareszti bila Szahin-Hiraja zalyszylosia wsioho kilka sot wirnych jomu tatar. Kozaky opynylysia miz dwoch ohniw. Im dowelosia teper probywaty sobi szlach dodomu zbrojnoju rukoju, perechodyty wysoki hory j wes czas widbywatys wid woroha. Za nymy pientalys Szahin i Mahomet-Hirai z kupoju wirnych im tatar.

Otak sered bezperestannych boiw cilych odynnadciat den probywalys kozaky czerez uwes Krym, den i nicz odbywajuczys wid woroha, i taky wybralysia na Zaporozzia. Wsioho pidczas widworotu wtratyly dwisti ludej. Prywezly z soboju na Sicz i trofei: dewiat polskych harmat, szczo ich kolys zabraly tatary u polakiw. Try welyki harmaty, wywezeni okrim cych odynadciaty, dowelosia zatopyty w dorozi, bo buly duze wazki. Tak skinczywsia cej slawnyj kozackyj pochid, jakyj mozna smilywo poriwniaty z widomym hreckym "Anabazysom", koly dewiat tysiacz hrekiw probylys z hlybyny Azii, z Pesii, az do berehiw Czornoho moria.

55% neszlubnych ditej w Bad-Kissingeni

Perewaha zinok w Nimeczczyni weletenska. W piwdennij Badenii na 100 czolowikiw wypadaje az 195 zinok, a w inszych okolyciach riznycia szcze bilsza. Odna zi szwajcarskych hazet pysze, szczo w Nimeczczyni staje czerez takyj stan aktualna problema poligamii (mnohozenstwo) tak jak bulo pisla 30-litnioi wijny.

Amerykanskyj armijskyj nakaz, rozhladajuczy sprawu neszlubnych ditej, szczo ich prywodiat na swit nimkeni wid amerykanskych wojakiw, m. i. pysze: jakszczo wojak zapereczuje swoje batkiwstwo, ne wilno robyty nijakych dalszych krokiw. Jakszczo wojak widichaw do Spoluczenych Derzaw, pid nijakym ohladom ne wilno podawaty joho tamosznioi adresy.

Bawarskyj statystycznyj urjad perewiw w 50 bawarskych mistach, szczo majut bilsze jak 10 000 naselennia oblik neszlubnych ditej. W hrudni mynuloho roku 18,5 procent usich narodzenych na prostori Bavarii ditej ne maly zakonnych batkiw w siczni cia cyfra pidskoczyla do 32, I procentiw. W rajonach Lichtenfels i Kulmbach czyslo neszlubnych ditej wynosylo 53% a w **Bad-Kissingen az 55%!**

Ostanni chwylyny i slowa nimeckoho generalnoho sztabu

2-ho trawnia 1945, o hodyni 2,30 po obidi w Zosseni bila Berlinu perestaw isnuwaty nimeckyj generalnyj sztab. Pro obstawyny sered jakych win zakinczyw swoje isnuwannia, napysala 15-ho trawnia 1945 hazeta: „Tägliche Rundschau" w Berlini take: Znajdeni ostanni strilozky Morse generalnoho sztabu je wodnoraz ostannimy slowamy tijeji instytucii:

— „Proszu nehajno Oslo".

— „Na zal, my bilsze ne spoluczujemo. Nikoho wze nemaje, ja ostannij"

— „Uwaha, Blitztelegramm Oberkommando des Heeres Westabteilung Generalleutnant Wiester."

— „My wze bilsze ne spoluczujemo".

— „Czomu?"

— „Ja wam skazaw, szczo ne pryjmaju, ce musyt wam wystaczyty. Use wywtikalo, ja ne mozu kożnomu rozpowidaty ciloho romanu" —

— „Maje e zwjazok a Prahoju?"

Na ce telegrafist imenem nimeckoho generalnoho sztabu howoryt taki ostanni slowa:

— „Idiot wy, ja tut ostannij. Hospody do czoho my dokotylys? Moskali bukwalno dobywajutsia wze do dwerej. Pererizuju droty".

(Ostannioho telegrafist ne zrobyw, lysze peredaw staciju rosijskym wojakam).

Czytaczi pyszut pro te, szczo ich najbilsze chwyluje

TORT

(Zamisc felietonu)

Jak spekty smacznyj tort znaje kozna doswidczena w kulinarii zinka i awtor ne bere na sebe smilywosty nawczyty zinoctwo ciomu mystectwu, bo win ne lubyt wtruczatysia w tu sprawu, w jakij sam malo rozumijetsia. Awtor lysze chocze podaty do uwahy laskawych pan receptu tortu, jakyj win spysaw z powarskoi knyzky w 1933-mu roci w odnij iz schidnych derzaw. Ciu knyzku wydaw prydwornyj kuchar, na kuchni jakoho charczuwalosia w swij czas szczos bila 180 miljoniw ludej. Os cej recept dosliwno: Wziaty koriak dobre prosijanoi na reszeto hreczanoi polowy, dodaty polowynu zwyczajnoi makuchy, desiatok czy dwa dobre potowczenych zoludiw, kuchol zwyczajnoi wody — wymisyty dobre tisto. Drozdzi zowsim ne potribni. Sil, koly wona je u hospodarstwi, dodajetsia po smaku. Wesnoju do tista mozna dodaty dribno porizanoi lobody, cwitu akacii oba lypowoho lystia. Cia ostannia domiszka nadaje tortowi osoblywo niznoho smaku i zapachu. Dodawaty do zaznaczenych inhredijentiw dubowu koru, zytniu solomu, nawit honczarnu hlynu — to ricz wze zowsim zajwa. Pekty tisto w zwyczajnij peczi i podawaty do stolu na snidanok hariaczym, na obid i weczeriu cholodnym.

Ideja cioho charczuwannia, jak wy wze pewno dohadujetes, wykradena prydwornym kucharem z widomoho tworu slawetnoho naszoho pysmennyka Wynnyczenka, a same z joho „Soniacznoi maszyny". Ale zwynuwaczuwaty holownoho kucharia w plagijati, zaraz ne wcho-

waly wyizd, nabraly majna, mowby ichaly na wesilla, szcze inszi obernuly wze raziw z piat tudy i nazad i, dawno zabuwzy pro perewiz riczej, spekulujut wze kartoplamy, ohirkamy, miasom i lycho joho widaje czym. Na nowomu misci derut z nedotepiw postaromu szkiru! Ta j lybon hodi tut wyslowluwaty jakis pohlady i krytyczni zawwahy: majemo do dila z masoju ludej, a w masi je taki i siaki, suspilnyky i awanturnyky, hromadiane i pjawky, konsumenty i aktywisty, slowom szcze odyn dokaz na te, szczo my „zrile", jak skazaw by pokijnyj posol Sewrjuk, riznoszerste, zriznyczkowane suspilstwo.

W ostanniu nedilu 19-ho trawnia nad opustoszilym taborom stojala preczudowa, zolota wesniana pohoda i bulo tycho, tycho, jak buwaje majze zawzdy pry rozstanniach. W rozibranij z ikon garaznij cerkwi prawylasia uroczysta sluzba Boza i bahalo ludej pidchodyly do chresta. Takoz z wikon druhoi cerkwy czuty bulo molytownyj spiw. Po obidi mali towarystwa chodyly na prochid, abo dowho-dowho hrupkamy sydily pid rozbujanymy zelenju derewamy na berezi horodiw, szczo z nych ne my wze budemo isty wrodlywu kapustu. Nu i szczo z z toho, szczo ne my, ne bida, zjidiat inszi ludy, daj Boze, na zdorowla. Moze j zhadajut za ce dobrym slowom . . . Ale sliw tych ne skazut bezumowno ti, jakym pryjdetsia wwijty do zalyszenych taborowykamy kimnat. Ohladaw ja ich siohodni desiatkiw zo dwa: odyn zach, wolossia staje dubom!! Powybywani wikna, brudni doliwky, na doliwkach rozbyti tapczany, rozkydane wuhilla, brud, soloma, holowky z oseledciw, kartoplynnia, lachy, desiatky plaszok, jakis porozlywani smerdiuczi reczowyny. Fatalne wrazinnia, nacze b pisla ordy najdykiszych warwariw! W kimnatach po intelihentach najhirsze, chiba czumy brakuje. A za odnoho blokowoho abo korytarowoho moznaby platyty zolotom, w bilyj den zo swiczkoju ne znajdete. Pryhadalysia mynuloriczni kartyny, koly ichaly na rodinu ti, szczo tudu rwalysia j demoluwaly wse na "strach Ewropi" . . . Ech, koly b tak, skazemo, pani Eleanor Roosevelt pobaczyla cej nasz ukrainskyj smitnyk, ciu naszu dijsnu "kulturu", jakoju tak nadoidaimo narodam (a potim dywujemosia czomu, mowlaw, amerykanci tak pankajutsia z nimciamy. Panowe, pryhadajte, chto z was baczyw, jakymy lyszyly swoi meszkannia wyseleni z blokiw bila taboru nimci? Pidlohy buly pomyti, a kluczi buly zalyszeni w zamkach), ii pewno widletila b ochota zajmatysia takymy bizenciamy, czy pak robyty zachody, szczob pustyty ich w Kanadu.

Chocz bery mitlu w ruky i wymitaj, prosto sorom pryznatysia. Az tut, w tomu brudi po kolina, wydno, szczo my szcze mabut ne zrili do toho, za czym tak placzemo j czym zawertajemo holowu inszym . . .

Ta hodi wze z tymy nestaczamy! Uwaha, awta ruszajut! Pora proszczatys z Schweinfurtskymy blokamy. Hallo, Fräulein, leben sie wohl! Do pobaczennia, lytowski susidy, szczo tak szczyro wyjszly nam wostannie machnuty rukoju! Poderzit no plaszcz, kolego, treba zodiahnutysia dobre, szczob ne zakurylo. Nu, czoho z bo wy tak posumnily? Oblyszte zurbu! Oce Wam nate kamela, kurit! Na wsich szlachach lezyt szczastja peremiszane z lychom, chocz ne na wsich dorohach cwitut lilei. Podywitsia, os, hlante: Schweinfurtski obderti z blachy wezi chylatsia swoimy holymy rebramy za obrij. I weselo zrywajetsia z ostannioi kolony nasza, stepowa, bajduza ciomu krajewi, (jak i win nam), kozacka, newhasyma, nepryborkana pisnia.

Roman-Huczwanowycz

Molotow protystawytsia majze koznij anglo-amerykanskij propozycii

Konferencija w Paryzi zakinczylasia cilkom tak jak osinnia konferencija w Londoni

Myrowyj dohowir z Italijeju — 5 amerykanskych zapytan po widnoszenni do Nimeczczyny — Ameryka, ne zwazajuczy na wse, daje pozyku Sowietskij Rosii

Konferencija ministriw czotyrjoch welykoderzaw w Paryzi zakinczylasia 18-ho trawnia cilkom tak jak mynuloriczna taka konferencija ww Londoni. Kermanyczi zakordonnoi polityky derzaw, jaki wyriszujut pro majbutnie switu, pisla trjoch tyzniw narad, ne osiahnuwszy porozuminnia w sprawi myrowych dohoworiw z Italijeju ta inszymy sojuznykamy Nimeczczyny, perekonalysia, szczo niczoho ne wdijut i wyriszyly widklasty swoi rozmowy az do dnia 15-ho czerwnia c. r. Dostojnyky widletily wze z francuzkoi stolyci, peredawszy sprawy zastupnykam ta zabrawszy do swoich urjadiw szcze odnu dozu rozczaruwannia i szczoraz bilsze zrostajuczoho perekonannia pro te, szczo powojennyj swit dalekyj wid myrowych nastroiw. Ne pomohlo te, szczo w ostanniu nedilu francuzkyj premjer-minister Gouin, brytijskyj minister zakordonnych spraw Bevin, amerykanskyj derzawnyj sekretar Byrnes i sowjetskyj Molotow razom zi swoim francuzkym hospodarem, ministrom Bidault, pryjmaly, stojaczy porucz sebe, pered welykoju triumfalnoju arkoju na paryskych Champs Elysees **paradu peremozciw.** Ne zwazajuczy na zlywnyj doszcz, tysiaczi francuziw pryhladalysia cij welycznij paradi, nacze b bazajuczy wyczytaty na oblyczczach wysokych hostej ichnioi stolyci widpowid na zapyt: czy myr dijsno nastane? I niczoho dywnoho, szczo francuzkyj premjer-minister Gouin, promowlajuczy do swiatkowych mas narodu m. i. skazaw: "Peremoha zbroi bula b szczoprawda blyskuczoju, ale tilky **perechodowoju iluzijeju, jakszczob ii slidom ne maw pryjty dijsno humannyj myr,** jakoho bazajut sobi usi heroi, szczo w swiatomu zmahanni narodiw za wolu marszyruwaly w peredowij linii" . . . Ale doroha do cioho myru wazka, naizena kaminniam, szczo joho kydaje zachidnym peremozciam pid nohy nezdefinjowano zminlywyj i tajemnyj delehat dyktatora z Kremla. Wze pisla zakinczennia konferencii stalo widomo, szczo amerykanskyj minister Byrnes maje namir postawyty pry widnowi perehoworiw nowyj i ostannij mabut wnesok: perekonaty moskowskyj urjad pro potrebu wyznaczennia szcze odnoho reczyncia **switowoi myrowoi konferencii.** Jakszczo Rosija ne pryjme cioho wnesku, mozna bude dumaty, zajawlajut ostanni amerykanski zwidomlennia, szczo **zachidni welykoderzawy budut namahatysia pidpysaty okremi myrowi dohowory bez uczasty rosijskoho partnera . . . .**

Ostannie zasidannia Konferencii zajmalosia sprawamy majbutnioho Nimeczczyny. Byrnes zaproponuwaw sklykaty na den 12-ho lystopada nowu myrowu konferenciju, szczo na nei kozen z ministriw zakordonnych spraw mawby wyznaczyty okremoho upownowazenoho dla prowirky wsich problem, zwjazanych zi sprawamy Nimeczczyny. Wprodowz debaty Byrnes postawyw 5 pytan, jaki treba bulo b rozhlanuty u zwjazku zi sprawoju Nimeczczyny. Dwa z nych zasluhowujut okremoi uwahy: I. Czy rajon Ruhry i Rajnu powynni perejty pid miznarodniu kontrolu? 2. Czy isnujuczi kordony okupacijnych zon Nimeczczyny uwazaty tilky demarkacijnymy linijamy, a ne linijamy, jaki ne dozwolaly b wderzuwaty hospodarsku jednist i wnustrisznio-hospodarskyj towaroobmin w Nimeczczyni? Sowjetskyj minister zakordonnych spraw Molotow zajawyw na ci projekty, szczo win musyt nad nymy dowsze podumaty ta domahawwia bilsze informacijnoho materijalu pro polozennia w zachidnych zonach Nimeczczyny! Todi brytijskyj minister Ernest Bevin ne wyterpiw i zajawyw, szczo koznu bazanu informaciju pan Molotow moze distaty wid Sojuznoi Kontrolnoi Rady w Berlini.

W takij sytuacii ne moze zdawatysia dywnym,szczo dejeki organy nezaleznoi presy wyslowlujut duze pesymistyczni dumky pro **suczasnu miznarodniu sytuaciju.** Prowidnyj organ francuzkych katolykiw "Temoginage Chretieu" pomistyw stattiu p. z. "Wijna szcze ne zakinczylasia" i w tij statti pysze: "W rokowyny smerty Lenina marszal Konjew wydaw do wijsk czerwonoi armii, szczo widbuwajut swoi welyki manewry na terytorii Czechoslowaczczyny, dennoho nakaza, w jakomu zajawyw, szczo wijna szcze ne zakinczena i szczo treba hotuwatysia do nowych boiw. Chto zumije w teperiszniomu polozenni w Ewropi widmowyty Rosiju wid spokusy imperjalistcznoho napadu na taku lehku dobyczu, jakoju je Zachid? Korystaje wona z naszoho perewtomlennia i zwolikannia, dlatoho niszczo ne perszkodyt ij dumaty, szczo wdastsia ij zdijsnyty ce, czoho ne zumila realizuwaty hitleriwska Nimeczczyna. Do takoho wysnowku wede twereza ocinka miznarodnioho polozennia."

Mozlywo, czornyj pesymizm francuzkoi hazety-perebilszenyj, ale j pryczyn do welykoi potichy ne moze nam nijak daty powidomlennia brytijskoho "Wallstreet Journal" z Washingtonu. Ce powidomlennia kaze, **szczo ne zwazajuczy na te, czy paryzka konferencija zakinczytsia uspiszno czy niczym, Spoluczeni Derzawy zaproponujut Rosii pozyku wysotoju w I milijard dolariw (10 milijardiw marok).** Amerykanske ministertwo zakordonnych spraw natyskaje w tomu naprjami, szczob senat szcze w ciolu tyzni pidwyzczyw kredytowi pownowlasti na dalszych 1¼ miliarda dolariw, szczob amerykanskyj bank zmih zaproponuwaty Sowietskij Rosii zhadanu pozyku . . . Slowom, dajemo wse, szczob tilky wrjatuwaty myr. Gzy odnacze takymy metodamy mozna bude joho dijsno wrjatuwaty?

Mowoznawcza konferencija UWAN w Füsseni

Fürtskyj czasopys "Czas" powidomlaje: 9-ho ta 10-ho trawnia w Füsseni widbulasia konferencija **mowoznawczoi hrupy Ukrainskoi Wilnoi Akademii Nauk.** Protiahom dwoch dniw swojei praci konferencija zasluchala i obhoworyla dopowidi z kilkoch cykliw. Konferenciju widkryw holowa hrupy **prof. Jaroslaw Rudnyckyj.** Uczasnyky wszanuwaly wstawanniam pamjat prof. Ol. Kolessy, szczo pomer same rik tomu w Prazi.

Perszyj cykl buw pryswiaczenyj pytanniam istorii ukrainskoi literaturnoi mowy. Cykl widkryla dopowid **prof. Kowalowa** na zahalniszu temu "Sobornist ukrainskoi literaturnoi mowy". Dali jszla dopowid **prof. W. Czaplenka** pro poczatky nowoi ukrainskoi literaturnoi mowy, de zrobleno sprobu po-nowomu wyswitlyty fakty istorii naszoi mowy XVIII st., dopowid **prof. Ju. Szerecha** pro wplywy Halyczyny na zahalno-ukrainsku literaturnu mowu w czasi wid 1905-ho roku do perszoi switowoi wijny (dopowid stanowyt rozdil z roboty pro uczast Halyczyny w formuwanni ukrainskoi literaturnoi mowy wzahali) dopowid prof. W. Lewa pro borotbu Halyczyny za literaturnu mowu.

Druhyj cykl dopowidej, szczo buw pryswiaczenyj zahalnym problemym mowoznawstwa, skladawsia z dopowidej **prof. Czyzewskoho i prof. W. Derzawyna.** Prof. W. Derzawyn howoryw pro kryterij progresywnosty zwukowych zmin mowy, obstojujuczy pohlad, szczo takych kryteriiw nema. Prof. D. Czyzewskyj podilywsia swoimy nadzwyczajno cikawymy sposterezenniamy nad strukturoju slowjanskych mow, pokazujuczy duze perekonlywo, szczo tendencijamy swoho rozwytku w fonetyci, morfolohii j slownyku **rosijska mowa wypadaje z slowjanskych mow i jde swoimy cilkom widminnymy szlachamy.**

Dopowidi **prof. W. Petrowa** pro najdawniszi nazwy ukrainskych riczok i **prof. W. Maciaka** pro heohraficzni nazwy Halyczyny stosuwalysia do problem toponimiky (nazow miscewostej). Z klasycznoi filolohii zasluchano dopowid **prof. A. Kacewalowa** "Rozklad syntaksy w antycznych napysach Pryczornomorja". Nareszti w dopowidi **prof. M. Pszepiurskoi** nakresleno duze cikawi plany wywczennia ukrainskych howirok w umowach teperisznioho taborowoho zyttia ukrainciw w Nimeczczyni.

---

dyt w naszu zadaczu, ce sprawa dyskusijnoho poriadku..

Awtor lysze chocze pidkreslyty, szczo naselennia schidnoi derzawy osoblywo piwdennoi czastyny, z samoho poczatku 1933-ho roku zadibno kynulos na nowyj sposib charczuwannia i stalo skoro pomiczaty naziuczi naslidky cioho wysoko-kalorijnoho tortu. Ludyna, szczo wzywala joho, poczynala skoro hrubszaty. Hrubszannia rozpodilalosia w orhanizmi ne riwnomirno: spoczatku nalywalysia towszczem nohy. Ludyna, szczo ranisze nosyla czerewyky, naprykiad, cz. 40, czerez dwa tyzni charczuwannia ne mohla wze wzuty czerewykiw cz. 45, a szcze czerez tyzden nohy ne wlazyly nawit u walanky i ludyna musila chodyty bosa. Piznisze u ludyny duze skoro hrubszaw zywit, hrudy, oblyczczia i nawit wucha, wybaczajte robylys schozymy na postoly. Pid kinec ludyna tak „poprawlalasia", szczo wze ne mohla nawit ruchatys i lahala tam, de zastawala ii slabist; czastisze ce traplalosia na wulyci, czy na podwirji. Ludyna lahala horilyc, dywylasia sklanymy oczyma na ridne synie nebo i szeptala nabriaklymy hubamy duze popularnyj w toj czas roman:

. . . . Hlanesz na sonce i sonce swietlej,
Zyt stalo luczsze, zyt stalo wiesielej".

Pisla toho w spokoju sercia widdawala duszu Bohowi..

Staranna statystyka narachowuje takych ludej w piwdennomu kraju schidnioi derzawy blyzko 8 miljoniw. Ale statystyczni dani utoczniatsia, koly dbajlywi ludy w swij czas pyino rozkopajut smitnyk prydworonoho kucharia . . .

Awtor sam zaznaw cioho wysokokalorijnoho charczuwannia i poczaw tez hrubszaty, ale dobri ludy wriatuwaly joho wid zachlywych naslidkiw, bo skoro perewely na zwyczajnu staru izu. Ricz w tomu, szczo w tim kraju po mistach buly kramnyci pid nazwoju „Torgsin". Ale ce bula brechnia — nijakoi torhiwli sinom tam ne prowodyly, a obminiuwaly na zoloti reczi sami zwyczajni produkty: pszono, krupy, oliju i insze. Otze, odna dobra pani szczo mala zolotoho hodynnyka, doruczyla awtorowi obminiaty joho w tij kramnyci na ci budenni charczowi produkty i laskawyj kramar (zabuw joho prizwyszcze) ne to Ruchilowycz, ne to Rubinowycz w obmin na zolotyj hodynnyk wydaw kilka kilohramiw krupiw, boroszna ta olii i ce dalo zmohu i dobrij pani i awtorowi ne wzywaty bilsze znamenytoho tortu. Ale matusia joho, ne majuczy zolotych reczej, piszla slidom za miljonamy w bratniu mohylu. Ne szeptaly ii stari usta popularnoho romansu, a klykaly kary Bozoi na holownoho kucharia, za smert miljoniw bratiw i sester. Ta chiba lysze wona odna klykala Bozu karu? Miljony ludej tak samo molyly Boha pokaraty kata za muky, slozy, smert newynnych ludej.

Chiba z ich molytwa ne dijde do Boha?

Fedir Ostapko.

Z polskych spraw

Pochorony redaktora Niedzialkowskoho

Jak powidomlaje warszawska presa, 13-ho trawnia c. r. po obidi na polani Smerty w Palmirach bila Warszawy widbuwsia manifestacijnyj pochoron ekshumowanoch zalyszkiw Mieczyslawa Niedzialkowskoho, holownoho redaktora polskoho socijalistycznoho szczodennyka „Robotnik" i prezydenta centralnoho wykonnoho komitetu Polskoi Socijalistycznoi Partii. Niedzialkowskyj pisla weresnewoi katasrtofy 9939 roku zalyszysia u Warszawi. Aresztowanyj Nimciamy w hrudni, pryjniaw na sebe widpowidalnist za wsiu konspiratywnu robotu, dumajuczy tym wrjatuwaty swoich towaryszіw. Gestapo rozstrilalo joho w 1940 roci.

Pochorony maly uroczystyj charakter. Nad trunoju promowla ly najwyzczi polski dostojnyky z premjer-ministrom Osobkoju-Moraw skym ta Mikolajczykom.

Redaktor Niedzialkowskyj, (chocz prohrama polskych socijalistiw po widnoszenni do ukrainciw w praktyci ne riznylasia wid prohramy inszych partij), pozytywno stawywsia do ukrainskoho pytannia i na storinkach swojoho „Robotnika" dawaw misce na widwaznyj rozhlad nepopularnoi todi ukrainskoi problemy. W ostanni misiaci pered wybuchom wijny red. Niedzialkowskyj pryjmaw ukrainskych zurnalistiw i prychylno stawywsia do ich propagandywnoi praci miz polskym suspilstwom. Z joho doruczennia molodyj polskyj zurnalist red. Gero organizuwaw pered samym wybuchom wijny cykl duze widwaznych stattej w socijalistycznij presi pro konecznist nehajnoi mudroi i sprawedlywoi rozwiazky ukrainskoho pytannia. (KTB.)

Kudy pereide polskyj Schweinfurtskyj tabir

Ostannie czyslo Schweinfurtskoho polskoho tyznewyka **„Nasz Glos"** podaje toczniszi informacii pro dolu Schweinfurtskoi polskoi grupy, z jakoju nam dowelosia cilyj rik zyty pobicz sebe i praciuwaty u dejakych spilnych miztaborowych organach administracii. „Nasz Glos" pysze, szczo 10. trawnia widichaw perszyj polskyj transport do Weiden nedaleko czeskoho kordonu. Widichalo 500 ludej, w perszu czerhu plastuny ta ichni rodyny. Perszi wistky buly nedobri, polakam maly daty pohani baraky. Zhodom pokraszczalo, koly nimecki kolony robitnykiw zajnialasia ich naprawkoju. Wsi osoby szczo prybuwajut na nowe misce musiat perejty likarski ohliadyny. Diwczat i chlopciw rozmiszczujut na meszkannia w okremych blokach. Dyrektor UNRRA podaruwaw plastunam, szczo zajnialysia dopomohowoju robotoju w administruwanni taboru indijskoho barabana. Policija ne maje prawa nosyty zbroju. Okolycia nowoho taboru duze harna, maje lisy i ozera.

Redakcii „Naszoho Glosu", a zokrema joho holownomu redaktorowi p. Hoffmanowi, z jakym nas zawzdy zwjazuwaly dobrosusidski wzajemyny, bazajemo na nowomu misci praci pownoho uspichu.

20. trawnia reszta naselennia polskoho taboru z majorom Dworczykom distala z UNRRA ewakuacijne sprjamuwannia **w okolyciu Kasselu do taboru, polozenoho 15. km wid miscewosty Bad Wildungen.** Widizd widbuwsia 21-ho trawnia, w Schweinfurti zalyszylasia lysze cilkom mala polska grupa dla likwidacii taborowych spraw.

Nowa adresa "NEDILI"

ZWERTAJEMO UWAHU, SZCZO WIDTEPER ADRESA REDAKCII CZASOPYSU „NEDILA", BUDE TAKA: UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA",

Aschaffenburg (Schweinheim)
Pionierkaserne
UKRAINISCHES UNRRA LAGER.

Wistky z warszawskoi presy

Polske naselennia w Krakowi wlasztuwalo manifestaciju z nahody pryizdu do b. stolyci amerykanskych ta brytijskych dyplomatiw, szczo razom z kardynalom Saphoju ohlanuly tam premjeru filmu pro boi na zachodi. Natowp wziaw awto brytijskoho ambasadora i zanis joho az do Pijarskoi wulyci, de masa widspiwala hymn „Boze cos Polske" — 24-ho kwitnia bila Hrubeszowa welyka lisowa polska banda napala na walku wantaznych awtomaszyn, szczo nymy ichaly polski wojaky. Ich rozstrilaly, a awtomaszyny zapalyly. Sprawa wyklykala u cilij Polszczi weletenske wrazinnia — Ministerstwo finansiw rozpysalo nowu pozyku widbudowy krainy — Na szose bila Radoma banda NSZ syloju w 25 luda napala na awtowalku z 7 awtomaszyn, pasazyriw ohrabyly i pustyly. Napasnyky pidstrilyly odnoho pidchorunzoho i poichaly zrabowanym awtom w naprjami Warszawy.

Z ostannioi chwylyny

W Rootterdami i Amsterdami holandske wijsko z pancernykamy zajnialo wulyci, szczob ne dopustyty do demonstracij robitnykiw, jaki berut uczast w zahalnomu strajkowi na znak solidaryzacii z portowymy robitnykamy, szczo domahalysia pidwyszky platni — — Perskyj urjad zapereczyw wistkam amerykanskych korespondentiw pro wybuch boiw miz joho wijskama i widdilamy azarbajdzanskoho ta kurdystanskoho awtonomicznych urjadiw. Jak mozna dohaduwatysia, isnuje sylne bojowe naprużennia w okolyciach Tabrysu, szczo tak jak i Teheran roblat wrazinnia pryfrontowych mist — — W rokowyny peremohy rumunskyj korol Mychajlo widkryw pamiatnyk czerwonij armii w Bukareszti. Czy cej pamiatnyk szcze stoit hazety ne powidomlajut — — Mynuloi suboty welykyj italijskyj muzyka i dyrygent Arturo Toscanini dyryguwaw w Milano perszym swoim koncertom pisla 18-och rokiw dobrowilnoho perebuwannia na wyhnanszczyni. Publika witala joho pojawu entuzijastaczno — — Nimecka Krajowa rada w Stuttgarti wyriszyla na zasidanni w mynulyj czetwer zmenszyty nimeckyj racijon chliba z szistjoch kilogramiw na czotyry misiaczno. Cia postanowa obowjazuje wid poczatku 89 charczowoho periodu dnia 27-ho trawnia — — Wojennyj trybunal w Brüsseli zasudyw do desiatioch rokiw prymusowych robit Mariju Paulu Degrelle, 35-ricznu druzynu wozdia belgijskych reksistiw Leona Degrella, szczo perechowujetsia w Espanii — — Buwszoho nimeckoho majstra w boksi Maxa Schmelinga zasudyly w Hamburzi do trjoch misiaciw uwjaznennia i 10 000 RM hrywny za te, szczo ne zwazajuczy na zaboronu wijskowoi wlady rozbudowuwaw dali swij dim — — Amerykanski i brytijski bombowozy roblat manewry w okolyciach Bremenu, wyprobowujuczy nyszcziwni bomby cilkom nowoho typu na b. nimeckych schowyszczach dla pidwodnych czowniw.

UWAHA!

Kanadski ukrainci rozszukujut swoich ridnych i blyzkych

Poszukuju kohonebud z rodyny, abo z odszwahra Andrija Szacha, z sela Kuty, poszta Olesko, powit Zolocziw. Riwno z swoich odnoselczan. Moja adresa: S. Waskiw, 6069 Bathurst St., Toronto, Ontario, Canada.

Poszukuju kohoneuud z rodyny, abo z odnoselczan, z sela Uwysla, powit Kopyczynci Takoz swoju sestru Katerynu i szwahre Mychajla Szubaloho, z sela Howyliw Welykyj, powit Kopyczynci, abo ich syniw, szczo buly w polskij armii, Jewhena i Jaroslawa. Chto znaw by pronych, abo wony sami, proszu napysaty na adresu: Wasyl Kohut, 324 Queen St. W., Toronto, Ontario Canada.

Poszukuju swoich krewnych i ridnych ta odnoselczan iz sela Smykiwci, Ternopilskoho powitu. Moja adresa w Canadi: John Bohowskyj, 10544-100 Street Edmonton, Alta., Canada.

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
"Nedila", Schweinfurt, D. P. Camp II.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

НЕДІЛЯ

Ukrainskyj tyznewyk w Aschaffenburzi

Rik 2. Zeleni Swiata 1946 Nr. 24/25

Dyrektor UNRRA naszoho Taboru, Mr. Stuart H. Cary

witaje wsich hromadian na nowomu misci zyttia i praci

The Director and UNRRA Team 612 welcome you to Pioneer-Casern, Aschaffenburg

Now that the movement of Camp II from Schweinfurt to Aschaffenburg has been completed, I as your Director want to welcome you all to your new Camp and to express the hope that in it you will all be able to live quietly and at peace until happier conditions are available to you elsewhere. I was very touched by the petition which so many of you signed before we left Schweinfurt, expressing the wish, that I should come with you as Director of your UNRRA Team and now that this has come to pass I can assure you all, that I will do my best to make you as happy as possible in your unfortunate circumstances and I know that the other members of the UNRRA Team upon whom I shall have to depend so much, will support me to their utmost ability. Although the Camp is now administered by to a new Team, No. 612, nevertheless all the members of this Team have come with you from Schweinfurt. You will be particularly happy. I know that your two very good friends Mlle. Carmen Orgogozo and Mlle. Francine Couvreur are with you here to look after your welfare and this they will do with the same understanding and sympathy that they have shown to you in the past. Although the use of Block A 5 as a Hospital has meant, at least temporarily the loss of space for your billets and thereby a certain amount of overcrowding, nevertheless I feel sure that you will be glad to have within your Camp a Hospital of importance, a Regional Hospital to serve all D.P. Centres in this area under the Direction of your old friend Dr. Pierre Betuel and his assistant Mlle. Madelaine Heydec and the band of splendid doctors and nurses whom you already know. They will be near you and ready at all times to take care of any of you who are unfortunate enough to fall ill and your children will receive splendid attention which is of such importance to their health and the happiness and comfort of their parents. I also wish to mention Mr. J. Botte, your Messing Officer, who looked after you so well at Schweinfurt and who will continue to do so here. The nourishment of you and your children is of first importance and Mr. Botte is very conscious of this fact.

There is, I know, at present a certain amount of unrest and dissatisfaction within the Camp due, chiefly, to the overcrowding and necessary movement of people from their rooms to less comfortable quarters. The Camp Buildings as you know, have been very badly damaged but when I decided to accept the Camp for you when we were ordered to leave Schweinfurt, I did so, because it was the only Camp available large enough to accomodate you all and I knew that you preferred to remain together as one community rather than to be divided into small groups and sent to a number of different Centres which would have been the only alternative. I realized that there would be a period of difficulty and discomfort for you but I accepted this Camp in order to satisfy your wish to remain together. Now I am going to ask you all to be patient and to help the Team — and yourselves as much as you possibly can. There is a great deal of work for all of us but we have in front of us the summer months and our work should therefore not be too unpleasant. We must work together and with a will and determination so that in a short time we can rebuild and repair and so make plenty of room for all. I want to rebuild Block 4 and to make schoolrooms, a Chapel; a club; and a Theatre for you and this will take time, courage and plenty of hard work. I know you are capable of enduring hardship and of working well and with the help and guidance of all the members of your Team 612, I know we can accomplish much.

Let us therefore all pull together. The plans are being made and it is for you and the Team to carry them out. There is, too, a great deal of organization necessary for the perfection of the administration of the Camp. You are free people and I do not want to make more rules or to impose more restrictions or regulations than are absolutely necessary, but a certain amount of discipline must be maintained as in any village, town or country in which you may live as free people. I know you will agree with me when I say that I desire to maintain good order within the Camp, if possible without any interference from outside, and again I call upon you all to help me to do this. There will of necessity be matters upon which you wish to voice your opinions and certain arrangements which you may think can be improved upon. Every opportunity will be given to you to put your complaints before me and make such suggestions as you may think will be beneficial to the Centre as a whole. But I ask you to do this in an orderly way and through your Section Chiefs and Camp Committee as only in this way can the view of all of you be given an equal and fair chance of expression and consideration. I and my Team will be fair and just with you if you will be patient with us and in finally saying to you "Welcome to Aschaffenburg" I and all members of Team 612 wish you "GOOD LUCK AND HAPPINESS".

*

Teper, koly wze majemo za soboju pereizd druhoho Taboru zo Schweinfurtu do Aschaffenburga, choczu, jak Wasz dyrektor, prywitaty Was w Waszomu nowomu tabori, ta wyslowluju nadiju, szczo Wy zmozete tut zazyty spokijno i w myri, az do tjiei chwylyny, koly mozna bude des na inszomu misci znajty szczaslywiszi umowy. Mene duze zworuszyla Wasza pysmowa zajawa — prochannia, szczo ii bahatioch iz Was pidpysaly pered zalyszenniam Schweinfurtu, w nij Wy prosyly, szczob ja poichaw z Wamy, jak dyrektor Waszoho sztabu UNRRA; teper koly ce bazannia zdijsnylosia, mozu Was zapewnyty: robytymu wse, szczob Was zrobyty szczaslywymy, jak ce tilky mozlywe u teperiszniomu Waszomu newidradnomu polozenni; ja znaju, szczo takoz i inszi czleny naszoho sztabu UNRRA, na jakych ja tak pokladajusia, dadut meni w ciomu najkraszczu pidtrymku.

Ne zwazajuczy na te, szczo administraciju Taboru perejniaw nowyj Team, nr. 612, wsi czleny staroho sztabu prybuly z Wamy siudy zo Schweinfurtu. Dumaju, szczo ce Was powynno duze wraduwaty. Znaju, szczo obydwi Waszi dobri pryjatelky, pani Carmen Orgogozo i pani Francine Couvreur perebuwajut dali miz Wamy, szczob pikluwa tys za Wasz dobrobut; wony robytymut ce z takym samym zrozuminniam i z takoju z sympatijeju, pro jaku wony Was perekonaly w mynulomu. Ja pewnyj takoz (chocz widdacza piatoho budynku pid liczniciu oznaczaje dla Was wtratu meszkanewoho prostoru, czerez szczo powstalo dejake perepownennia), szczo Wy radijete, baczuczy, jak u tabori prymistywsia wazlywyj szpytal, jakyj obsluhowuwatyme wsi tabory DP w okolyci, pid keriwnyctwom Waszoho staroho pryjatela Dr. Pierre Betuela ta joho asystentky panny Madelaine Heydec jak takoz ciloi hrupy znamenytych likariw i sester, jakych Wy wze znajete. Waszi dity matymut zapewnenu duze dobru opiku, szczo taka wazlumlhwyumlliwl wlasnoho zdowowja i dla Waszoho batkiwskoho szczastja.

Choczu takoz zhadaty tut Waszoho charczowoho oficera, pana J. Botte, szczo tak dobre dbaw pro Was u Schweinfurti i bude ce robyty takoz tut. Charczuwannia dla Was i Waszych ditej — sprawa perszoi wahy, a pan Botte pid tym ohladom duze sumlinnyj.

Meni widomo, szczo pid ciu poru w tabori panuje do pewnoi miry nespokij ta newdowolennia, spryczynene holowno perewantazenniam i malo wyhidnymy pomeszkanniamy. Jak znajete sami, budiwli sylno ponyszczeni. Koly odnacze ja riszywsia perejniaty dla Was cej tabir (jak my buly otrymaly nakaza zalyszyty Schweinfurt), zrobyw ja tak tomu, szczo buw ce jedynyj tabir, jakyj mozna bulo distaty i jakyj buw rozmirom dostatnio welykyj na te, szczob Wy mohly w niomu znajty prymiszczennia; meni bulo widomo, szczo Wy wolily dali zyty cilo ju hromadoju niz daty podilyty sebe na mali hrupy i w takomu stani pereichaty do inszych riznych taboriw, a buw ce jedynyj mozlywyj wychid z polozennia. Ja zrazu pobaczyw, szczo nastane dla Was dejakyj czas trudnoszcziw ta newyhody, ale ja riszywsia perebraty cej tabir dla zaspokojennia jakraz Waszoho bazannia zyty dali wkupi. I tomu choczu zwernutysia do zahalu zylciw z takym prochanniam: budte spokijni ta dopomahajte sztabowi praciwnykiw UNRRA i samym sobi, jak ce tilky mozna. Tut wystaczyt praci dla nas usich, ale majemo pered soboju lito i cia pracia nadto wazkoju buty ne powynna. Musymo praciuwaty razom i to zz takoju woleju ta riszuczistju, szczob za jaknajkorotszyj czas wse widbuduwaty i widnowyty ta stworyty takym robom dostatniu kilkist meszkan dla wsich. Ja duze bazaw by widbuduwaty czetwertyj budynok ta wlasztuwaty tam dla Waszych potreb szkoly cerkwu, klub i teatr; wse ce wymahaje czasu, a krim toho tez widwahy i bahato wpertoho trudu. Ja znaju, szczo Wy podolajete cym twerdym wymoham i dobre praciuwatymete wirju, szczo pid prowodom sztabu Team 612 zmozemo razom bahato zrobyty.

Choczemo wsi jty razom Plany hotowi, teper lysze prowodowi UNRRA i Wam zalyszajetsia ich perewesty w zyttia. Do toho treba deszczo organizacii, szczob udoskonalyty administruwannia taborom. Wy jawlajetesia wilnymy ludmy i ja ne bazaju styskaty Was szcze jakymys okremymy obmezenniamy ta prypysamy poza najkoneczniszymy; wymahaju wderzannia pewnoho rodu dyscypliny, jaka musilab buty w koznomu seli, w koznomu misti czy derzawi de pryjszlos by Wam zyty. Znaju szczo na ciomu Wy pohodytes zo mnoju i ja szcze razy pidkresluju: w tabori musyt buty dobryj lad po zmozi bez interwencii zowni. Zwertajusia do Was usich, zrobit ce dla mene. Treba nam bude w riznych sprawach daty Wam zmohu wyslowyty swoi pohlady ta howoryty pro sprawy, jaki, na Waszu dumku, mozna by prowesty kraszcze. Damo Wam zmohu peredawaty meni Waszi zazalennia ta Waszi projekty, szczo na Waszu dumku mohlyby daty koryst cilomu taborowi. Odnacze ja proszu, szczob Wy robyly ce czerez Waszych naczalnykiw widpowidnych widdiliw ta czerez Taborowu Radu, tomu szczo lysze w takyj sposib matymete garantiju distaty szansu skazaty swoju dumku i znajty ii widpowidne spryjniattia. Ja i mij Team budemo z Wamy postupaty sprawedlywo ta z dowirjam, jakszczo Wy i suproty nas budete terpelywi. Kazuczy na zakinczennia do Was: „Witajte w Aschaffenburzi", bazajemo Wam, ja i wsi czleny Team 612, szczastia, uspichu i wsioho dobra!

STUART H. CARY, Director, UNRRA Team 612

Pidnesty dumky poza droty swoho taboru

Chaj wyborcza arytmetyka ne zabywaje instynktu nacjonalnoho samozachystu

DO WSICH DELEHATUR UKRAINSKYCH ZINOK NA EMIHRACII

W ostannij czas po taborach prochodyt chwyla wyboriw do taborowych Rad i Upraw. Dla ukrainciw ce oznaczaje poworot do demokratycznoi systemy pisla szczonajmensze 7-my rokiw zyttia pid systemamy totalitarnymy. Tomu najlohiczniszе bulo b prowodyty wyborczi i peredwyborczi kampanii, jak swoho roda wprawu, ponowlennia, a dla bahatioch i persze zaznajomlennia z demokratycznoju systemoju wyboriw i uprawlinnia. Tilky z takoho punktu wsi ci skoromynuczi i czasowi wybory i uprawlinnia i majut znaczennia.

Ta z doswidu znajemo, szczo nawkolo cych wyboriw zbywajetsia stilky szumu holosnomownych deklamacij, deklaracij, supereczok, kombinacij i machinacij, szczo u spokijnoho objektywnoho uczasnyka czy sposterihacza wytworiuje tilky nesmak do hromasdkosuspilnoi roboty. Wsia cia hra prystrastej swidczyt tilky pro nezdorowu psychiku, jaka powstaje u naszoi emihracii w naslidok taborowoho zyttia. To je psychika getto, psychika odirwanoho, odhorozenoho wid zyttia kolektywu, szczo ne w syli pidnesty dumky poza droty swoho taboru, czy stiny swoho komitetu.

Ludy wtraczajut masztab i perspektywu. Rady odnoho zajwoho holosu czy miscia u wybornych ustanowach dowodiat czasto do hostroi woroznecz pomiz okremymy uhrupowanniamy, woroznecz, szczo zasidaje u serciach na dowhi i dowhi roky i bude prynosyty szkodu nacjonalnij sprawi w daleko bilszomu rozmiri, niz toho warta posada skarbnyka czy nawit komandanta taboru.

Arytmetyka holosiw zabywaje instynkt nacjonalnoho samozachystu.

Zazadamy Objednannia Ukrainskych Zinok na emihracii je katehoryczno w y m a h a t y w i d u s i c h u h r u p o w a n c z y s t o i h r y w n u t r i, s p o k i j n o h o z m a h a n n i a z a s w o i i d e i c z y p e r e k o n a n n i a, o d n a k o w o i p o s z a n y d o w o l i b i l s z o s t y j a k i m e n s z o s t y.

Objednannia Ukrainskych Zinok je faktyczno jedynoju apolitycznoju hromadskoju orhanizacijeju, szczo ochopluje holownu masu taboriw i je zywym orhanizacijnym zwjazkom pomiz nymy. Tomu wsiu wahu swoho awtorytetu kozna Delehatura Objednannia powynna kynuty na zaspokojennia hromadskoi atmosfery, w zadnomu razi ne wtiahujuczysia w bezhluzdnu karusel bezzmistownoho politykanstwa.

Wsi podii taborowoho zyttia treba spryjmaty tilky pid kutom ich naslidkiw na majbutnie. Pamjatajmo wes czas, szczo taki, jaki my je zaraz, my musitymemo zyty wkupci szcze dowhi i dowhi roky, szczo postijne spiwzyttia i spiwpracia w naszij derzawi je naszoju metoju i jedynym wyprawdanniam naszoi emihracii. Na szlachu do toi mety nas czakaje twerde zyttia, do jakoho my szcze ne hotowi. P e r s z a p i d h o t o w k a d o b o r o t b y z a z y t t i a i D e r z a w u j e w y r o b l e n n i a w l u d i a c h o c h o t y i d o b r o i w o l i d o p r a c i i s p i w p r a c i.

Ne smijemo dozwolyty, szczob w naszi riady wnosylas woroznecza, nedowiria, zawyst czy nenawyst. Czesnist u zasobach, korektnist w powedinci, tolerantnist u wzajemynach — os wymohy, jaki my stawymo do wsich uhrupowan. Tilky pid takym kutom powynni wony praciuwaty, jakszczo ne choczut, szczob my, zinky, poklaly na ich wybory swoje wazucze weto. Tilky pid takym kutom powynna prystupaty do wyboriw i peredwyborczych kampanij kozna delehatura i kozna zinka.

Plenum Holownoho Prowodu
Objednannia Ukrainskych Zinok na emigracii.

Szczo z wyboramy do Taborowych Rad?

Jak dowidujemosia, 3-ho czerwnia w tabori „La Garde' widbulasia konferencija w sprawi wyboriw do Taborowoi Rady. Wzialy w nij uczast umandatowani predstawnyky ustanow i statutowych organizacij taboru „La Garde" (Hrekokatolyckoi i prawoslawnoi parafij, gimnazii, technicznoi szkoly, Kursiw Ukrainoznawstwa, Hromadskoho Sudu, kombatantiw, kooperatywy, Zinoczoi Delegatury, Spilky Ukrainskych Likariw, Uprawy Demokratycznoho Klubu, komandanty taboriw „La Garde" i „Artillerie" predstawnyky Oblasnoi Uprawy, lider i zastupnyk lidera ukrainskoi nacjonalnoi grupy w Aschaffenburzi. Nasz tabir „Pionierkaserne" reprezentuwaly zaproszeni hosti-obserwatory, panowe Romaniw i Luszpynskyj, delegowani uprawoju. Konferencija rozhladala sprawu komisii dla perewedennia wyboriw do taborowych rad. Pisla dyskusii predstawnyky taboru „Pionierkaserne" zlozyly zajawu, szczo wony hotowi prystaty do wyborczoi kampanii. U zwjazku z takoju zajawoju, a takoz i tomu, szczo sprawa organizacii oblasti znachodytsia wze w takomu stani, szczo isnuje mozlywist sklykaty **oblasnu peredwyborczu konferenciju** dla wyboriw oblasnoi peredwyborczoi komisii, konferencija postanowyla taku konferenciju sklykaty po mozlywosti ne piznisze 15-ho czerwnia 1946 w tabori „La Garde". Jak wymahaje wyborczyj prawylnyk, wid koznych 500 hromadian na taku peredwyborczu konferenciju delehujut odnoho predstawnyka, wybranoho, jak zaznaczuje prawylnyk, technikoju, mozlywoju za specijalnych umow w danomu powiti czy tabori. Spodiwajemosia, szczo i naszi 5 delehatiw na ciu konferenciju budut predstawnykamy dijsnoi woli hromady, a ne lysze urjadowciamy, poslanymy odnoju hrupoju, bo taki delehaty krim widpowidalnosty pered opinijeju za smile pryswojuwannia woli wyborciw niczoho pozytywnoho na konferencii ne mohly b daty.

Likwidacija taboru w Karlsfeldi bila Münchenu

Najbilszyj tabir ukrainskych bizenciw w Nimeczczyni **w Karlsfeldi bila Münchenu,** jakyj maw 5000 ukrainciw ta nalezaw do najkraszcze zorganizowanych, zlikwidowano. Tudy pryjszly sudetski nimci, jak robitnyky miscewoi fabryky motoriw, szczo je wlasnyceju barakiw, u jakych mistywsia tabir.

13,15-ho i 17-ho trawnia wyichalo bila 2000 bizenciw do **Berchtesgaden,** widdalenoho majze 170 km wid Münchenu i lezyt w kuti miz Tyrolem ta Salzburgom. Tam pereichala majze wsia taborowa karlsfeldska inteligencija, wsi ustanowy ta dorobok. Druha czastyna ukrainskych DP pereichala do **Mittenwaldu,** 15 km na piwden wid powitowoho mista Garmisch-Partenkirchen (slawnoho swoimy zymowymy sportowymy olimpijadamy), a 112 km wid Münchenu. Pryichaly 16-ho i 18-ho trawnia blyzko 1400 ludej, z toho bilsze 90% selan i robitnykiw perewazno zi schodu. Inteligencii malo. **Tudy pereichala tez redaccija tyznewyka „Chrystijanskyj Szlach".** Tabir w Mittenwaldi isnuje szczojno wid 5-ho kwitnia c. r., po perewezenni nimciw z SS. Je ce tak zw. tabir praci w ciomu rozuminni, szczo majut tut pryuczuwaty na riznych kursach do fizycznoi praci. Charakter taboru internacjonalnyj. Uprawytel UNRRA w Mittenwaldi-holandec. Je tam bila 400 banatskych nimciw iz Madiarszczyny, 120 moskaliw, 50 polakiw, deszczo mensze serbiw, 150 lytowciw ta estonciw. Ukrainci z Karlsfeldu zastaly tam bila 200 ukrainciw tak szczo w Mittenwaldi je teper zahalom 1606 ukrainskych wyselenciw. Z nymy je b. posol, a teperisznij holowa Spilky Ukrainskych Zurnalistiw, widomyj dijacz i adwokat **dr. Stepan Baran.** Treba tut pidkreslyty, sprawznij idealizm neznacznoi hrupy mittenwaldskoi inteligencii na czoli z redakcijeju „Chrystijanskoho Szlachu", szczo ne piszla slidamy bilszosty pryklonnykiw wyhidnoho szoho zyttia i ne zalyszyla samym sobi hromady karlsfeldskoho selanstwa ta robitnyctwa zi schodu. Chaj bude za ce szana i dr. Baranowi, newsypuszczomu hromadskomu robitnykowi, i wsim joho towaryszam, szczo swoim prawdywo-hromadskym postupowanniam wyjawyly dijsne rozuminnia i dijsnyj patriotyzm, takyj inszyj wid deszewych deklamacij, szczo zaczynajutsia krylatymy frazamy, a kinczajutsia uteczeju w naprjami komfortu, deszewoi wyhody i bezturbotnoho wegetuwannia.

Awstralija ne bazaje takych emigrantiw, szczo ich mozna nazwaty prychylnykamy faszyzmu i nacyzmu

Radio London podalo zajawu awstralijskoho urjadu, zhidno z jakoju Awstralija ne bazaje emigrantiw z Italii ta inszych faszystiwskych krain. Ne pryjmut do Awstralii emigrantiw, jakych pidozriwajut w tomu, szczo wony prychylnyky faszystiwskoho czy nacystskoho ladu.

Ukrainska emigracija chocze praciuwaty

Roky wijny, zokrema ostannij rik pisla ii zakinczennia, postawyly pered ukrainsku emihraciju nyzku waznych ta wazkych problem, jaki zatorkajut zyttiewi osnowy naszoho isnuwannia ta riszajut pro nasze „buty czy ne buty". Ce peredusim pytannia, zwiazani z fizycznym ta duchowo — moralnym zberezenniam ukrainskoi emihracii, jak zbirnoty ta koznoho skytalcia, jak odynyci.

Chid istoryczno-politycznych podij perekonaw nas pro hirkyj fakt, szczo my wtratyly ridnu zemlu, bo derzawno-technicznyj lad ta socjalno — ekonomicznyj ustrij, pobudowanyj na worozych nam switohladowo — ideolohicznych osnowach, jakyj tam zapanuwaw, zamknuw nam szlach poworotu na batkiwszczynu. U zwiazku z tym wynynula druha problema derzawno — prawnoho wyriszennia sprawy naszoi emihracii. Dowszyj czas cia problema ne bula zjasowana j nad namy wysilo marewo prymusowoho poworotu do domu, szczo oznaczalo b dla nas u teperisznich umowach fizycznu j moralnu smert. Cia sprawa dowho walkuwalasia na wsiakych miznarodnich konferencijach i kosztuwala nam bahato trudu, zachodiw ta nerwiw. Wreszti, zawdiaky tolerancii, hlybokij ludianosty ta poszani dla najprymitywniszych praw ludyny zachidnoi demokratii, ciu strachitlywu problemu rozwjazano w naszu koryst. Nas wyznano zertwamy wijny j bezderzawnymy, jaki mozut wybraty sobi nowu batkiwszczynu w Ewropi, czy za okeanom ta uklasty sobi nowe zyttia po wlasnij wpodobi. Wodnoraz do czasu, poky koznyj iz nas ulasztuje sobi ce nowe zyttia, nam zabezpeczeno dopomohju UNRRA prozytok — meszkannia, procharczuwannia, odiah ta inszi materjalni predmety i stworeno mozlywosti plekaty duchowi wartosty naszoi emigracji.

Koly ciu najwazniszu dla nas problemu, jaka bula peredumowoju rozwjazky usich inszych zyttiewych pytan naszoi emihracii, slid uwazaty pozytywno polahodzenoju, to zyttia nasuwaje szczoraz nowi, ne mensze wazni pytannia, jaki tez nastyrlywo domahajutsia rozwjazky.

Odnym iz czerhowych takych pytan — **ce sprawa praci dla naszoi emihracii.** Pytannia praci u pisliawojennomu switi wychodyt na perszyj plan. Wono stalo probnym kamenem karjery derzawnych muziw, politykiw, ekonomistiw ta wzahali ludej widpowidalnych za dolu derzaw i narodiw. Z usych usudiw dochodiat do nas wistky, skilky trudu wkladajut prowidni ludy j uriady w te, szczob najty pozytywnu rozwjazku cioho pytannia, wid jakoho zalezyt uspich czy newdacza u realizacii prohramy uriadu, politycznych partij ekonomicznych system. Prawylno postawlene j zadowilno rozwjazane pytannia praci, ce klucz do pozytywnoi rozwjazky inszych derzawno — politycznych spraw. I koly narodam derzawnym tak wazko wziatys za ciu sprawu j rozumno ii prowesty, to kudy bilsz skomplikowana wona dla nas, emihrantiw, szczo nacze toj ostriw sered czuzoho moria, bez klaptyka wlasnoi terytorii, bez widpowidnoho prowidnoho aparatu, bez jasno okreslenoho prawnoho stanowyszcza. A prote cia problema dla nas emihrantiw isnuje, wona dla nas zyttiewo wazna j wona musyt pozytywnoju dla nas rozwjazatysia ne zwazajuczy na wsi trudnoszczi, perepony na skilkist wkladenoho trudu j enerhii. Ukrainci rozumijut wahu j wartist praci dla zyttia j rozwytku nacii. My, bilsze moze jak jakyjnebud narod, zawdiaczujemo praci wsio, szczo my zrobyly ... zawdiaczujemo praci. My wmijemo i choczemo praciuwaty, a nasza duchowa j materjalna kultura, naszi zdobutky na wsich dilankach zyttia dajut na te najkraszcze swidoctwo. Dewiza „Pracia jedyna z newoli nas wyrwe" ta „praciuwaty i w praci skonat", jaka pryswiczuwala dwom naszym weletniam praci — Borysowi Hrinczenkowi ta Iwanowi Frankowi, hlyboko wrosly w krow i kist naszoho narodu. Ukrainci mozut switowi predjawyty harni dokazy swojei praci tez i na czuzyni — ukrainski sezonowi robitnyky, szczo do wijny wyizdyly w szrokyj swit szukaty zarobitku j chliba, wtiszalys jaknajkraszczoju opinijeju, ukrainska emihracija, szczo wyichala dawnisze do Kanady j Spoluczenych Derzaw Ameryky lysz praceju zdobula sobi ce znaczinnia j pozyciju, jaku teper tam zajmaje. Na tij osnowi teperiszna ukrainska emihracija w Ewropi maje prawo domahatysia wid uriadiw, szczob wona mala prawo na praciu j zyttia na terenach tych krajiw, jaki ii do sebe pryjmut.

Koly stawymo pryludno pytannia praci, to ne choczemo tym skazaty, szczo ukrainci w taborach tratiat czas na bezdilli. Nawpaky, koznyj szukaje sobi jakohonebud zanlattia, bo instyktywno widczuwaje neobchidnist praci ta ii blahodijnyj wplyw. Zyteli taboriw praciujut u administracii taboriw, w ustanowach, szkolach, teatrach, zajmajutsia suspilnoju dijalnistiu czy wykonujut fizycznu praciu. Lysz odynyci lowlat „haw", ale ce asuspilni typy, jaki nawit u normalnyj czas ta wnajbilsz uporiadkowanych widnosynach curajutsia praci wwazajuczy ii proklattiam.

Ale na newelyczkomu tereni taborowoho zyttia, z joho neskladnym aparatom i malymy mozlywostiamy, wazko wsim taborowykam najty widpowidnu praciu, jaka dawala b im wdowolennia. Swidomist, szczo i bez praci w tabori dadut prozytok, widbyraje praci pytomyj ii czar ta pozbawliaje ludynu satysfakcii j samowdowolennia, szczo wona sama sebe j swoju simju moze uderzaty. Take prypadkowe zajniattia ce ne te, szczo pracia, wyrazno okreslena postanowamy zakonu. I pro taku praciu jde ukrainskym skytalciam, jaki ne rozrachowujut wykluczno na laskawyj chlib i czuzu dopomohu, a choczut „w poti czola isty swij chlib". Taka pracia robyt ludynu pownowartnoju, zberihaje ludsku hidnist, uszliachetniuje ii, daje ij samostijnist, skripluje wiru u wlasni syly, powertaje ludynu switowi, suspilstwu, ludskij spilnoti. Porucz cioho psycholohiczno — wychownoho momentu pracia maje szcze j welyke socjalne znaczinnia. Brak praci demoralizuje ludynu. Slabi charaktery zalomluiutsia j wony wtraczeni dla suspilstwa; aktywni odynyci za nestaczeju widpowidnoi praci schodiat na manowci ta marnujut zwoi zdibnosti, chocz ich metka wdacza ta talant mohly b wyladuwatysia inaksze j buty suspilno wartisnymy.

Pry rozwjazci pytannia treba maty tez na oci fachowist, zdibnosti ta zamyluwannia danoi ludyny. Oczewydno, szczo w emihracijnych umowynach trudno bude daty wsim ce same, czy nawit take same zajniattia, jake maly dani ludy w batkiwszczyni, ale wsetaky treba koznomu pidszukaty taku praciu, jaka najbilsze jomu widpowidala b, bo lysz todi ludyna dobre sebe moralno poczuwaje i prynosyt prawdywu koryst zahalowi. Tut najlehsze pide dilo z selanamy — chliborobamy, remisnykamy kwalifikowanymy robitnykamy ta dejakymy intelihentskymy fachamy, jak likari, inzenery, czy inszymy wilnymy, praktycznymy zwanniamy. Mozlywosti praci matymut i uczyteli ta swiaszczenyky, koly prowedetsia plan poselyty naszu emigraciju sucilnoju masoju. Tiazcze pryjdetsia pidszukaty widpowidnu praciu prawnykam, suddiam, adwokatam, notaram, uriadowciam. Welyke pole do popysu najdut melki, pidpryjemczywi odynyci — kupci i promyslowci.

Z praceju zwiazane tez pytannia postijnoho osidku naszych skytalciw. Chto matyme praciu ta dokaze, szczo win dla danoi derzawy ta ii hromadskosty — wartisna odynycia, cho wkluczytsia swojeju praceju u tworczyj proces zyttia nowoi batkiwszczyny, cej mohtyme lehsze wlasztuwatysia na postijnyj pobut u danomu kraju, czy to zdobuwszy prawo hromadianstwa, czy oformywszy sebe w jakyjs inszyj sposib.

My tut kynuly kilka dumok pro pytannia praci naszoi emihracii, swidomi toho, szczo tema daleko ne wyczerpana, ne howoriaczy wze pro ii rozwiazku, jaka ne moze nastupyty u czasopysnych stattiach.

Samoju rozwiazkoju musiat zajniatysia naszi kompetentni czynnyky. Wony musiat ii wsebiczno j osnowno wywczyty, zibraty widpowidnyj materjal ta opraciuwaty konkretnyj plan, szczob obhoworyty joho z widpowidnymy uriadowymy czynnykamy tych derzaw, jaki b pohodylysia pryjniaty naszu emigraciju.

Dobre bulo b, szczob zacikawleni zabraly na storinkach naszoi presy holos ta wyskazalysia w cij sprawi, bo ce dilo b naszym prowidnym czynnykom potribnyj im materjal i naprjamni u rozwiazci cioho waznoho pytannia. **W. B.**

Spilka Ukrainskych Zurnalistiw

powstala pisla narad Generalnoi Konferencii ukrainskoi Presy

2 i 3 czerwnia 1946 roku widbuwsia w odnomu z ukrainskych taboriw w Nimeczczyni perszyj Zahalnyj Zjizd Ukrainskych Zurnalistiw, szczo perebuwajut na politycznij emigracii. Na zjizdi bulo 95 uprawnenych do holosuwannia zurnalistiw.

Zjizd maw na meti zrobyty perehlad ta zorganizuwaty na profesijnij osnowi usich ukrainskych robitnykiw presy. W naslidok dwochdennych narad, szczo wyczerpaly usi aktualni hromadski ta organizacijni pytannia, stworeno Spilku Ukrainskych Zurnalistiw na Emigracii (SUZ) ta poklykano do zyttia ii keriwni organy. U prowodi SUZ staw najstarszyj wikom i stazem zurnalist, dr. Stepan Baran.

Zdajuczy sobi sprawu z suczasnoho perelomowoho momentu ta neobchidnosty spilnoho zusyllia wsijei ukrainskoi emigracii w borotbi za zdijsnennia pownoty praw ukrainskoho narodu, Zjizd wyrobyw zasadnyczi naprjamni dalszoi praci SUZ ta oformyw ich nyzkoju widpowidnych postanow.

Stworennia Spilky Ukrainskych Zurnalistiw — czerhowyj bezsumniwnyj osiah na konsolidacijno — organizacijnomu i tworczomu szlachu Welykoi ukrainskoi Emigracii. Chaj nam wilno bude tut zauwazyty: dejaki wystupy na Zjizdi ne swidczyly pro te, szczo wsi ludy ukrainskoho pera powazno i po-hromadiansky pidchodiat do najwazlywiszych problem suczasnoho naszoho zyttia. Na szczastja, zawwahy ci mozna widnesty wykluczno do ludej, jaki ne hrajut w presi bilszoi roli welyku. Zahal ukrainskych aktywnych spiwrobitnykiw teperisznioi presy i tych, jaki pokyszczo ne majut szcze zmohy wpowni widdawatysia swoij presowij roboti, wyjawyw welyku zrilist w rozuminni pytan suczasnosty. Do Uprawy SUZ uwijszly reprezentanty ukrainskoi presy na osnowi pryncypu sobornosty, fachowosty, predstawnyky starszoho i molodszoho pokolinnia, ludy idei i czynu. Dowhymy opleskamy witaw Zjizd wybir na holowu zasluzenoho dijacza i publicysta, hostroho polemista i doswidczenoho zurnalista, posla dr. Stepana Barana, szczo pojednanniam dwoch profesij, adwokatury i zurnalizmu, daw symwolicznu syntezu borcia za prawa ludyny i narodu. Chaj nam, jak redakcii tyznewyka „Nedila", wilno bude pryhadaty pry tij nahodi i te, szczo stworennia SUZ ta sklykannia Heneralnoi Konferencii Ukrainskoi Presy jawlajetsia wykonanniam postanow p e r s z o h o t o w a r y s k o h o z j i z d u u k r a i n s k y c h z u r n a l i s t i w, s z c z o r a d y w w d n i a c h 2 i 3 b e r e z n i a c. r. w S c h w e i n f u r t i. Jakraz w try misiaci pisla toho perszoho zjizdu ukrainskyj zurnalistycznyj swit pokazaw swomu narodowi, szczo konsekwentno zdijsniaje swoi organizacijni plany, dajuczy dobryj pryklad inszym kromadsko — profesijnym grupam, a peredowsim rozswarenym politycznym partijam.

Organizaciju Zahalnoho Zjizdu Ukrainskych Zurnalistiw perewiw faktyczno Sojuz Ukrainskoi Demokratycznoi Presy, kermowanyj joho generalnym sekretarem red. Dowhalem. Duze welyku zasluhu pid tym ohladom poklaw Informacijnyj Widdil CPUE z joho Kermanyczem, szczo swidczyt pro harmonijnu spiwpraciu miz organamy i objednanniamy naszych zurnalistiw ta organizacijnoju centraleju ukrainskoi emigracii. W faktach tych baczymo dobri prognozy dla majbutnioi praci naszoi stanowoi organizacii, Spilky Ukrainskych Zurnalistiw. Wirymo, szczo wona pidnese awtorytet naszoho zwannia, perewiwszy

Antin CZERNECKYJ

Iwan Franko

j robitnyczyj socijalistycznyj ruch

Do 30-tych rokowyn zo dnia smerty poeta-kaminiara

Suczasne molodsze ukrainske pokolinnia znaje Iwana Franka zdebilsza z joho ostannioi doby dijalnosty, jak welykoho pysmennyka, uczenoho, jak awtora "Moiseja". Deszczo bilsze znaje pro nioho starsze pokolinnia, ale j wono, szczo wyrostalo wze w XX stolitti ta formuwalo swij switohlad todi jak Iwan Franko, pryznanyj wze ukrainskoju suspilnostiju, pohodzenyj z neju, praciuwaw wze majze wykluczno w ukrainskych wydawnyctwach ta naukowych instytucijach, — ne maje pownoho obrazu dijalnosty Iwana Franka z najwazniszoji doby joho praci, todi koly win w pownij formi fizycznych ta duchowych syl, promoszczuwaw, jak kaminiar, szlach postupu sered ukrainskoi suspilnosty, ta dawaw newmiruszczi swoji twory, wwodiaczy w ukrainsku literaturu nowi personazi, nowyj zanr, nowu tematyku. Franko, — j toho nichto ne zapereczyt, — wwiw w silsku pobutowszczynu ukrainskoi literatury — perszyj iz ukrainskych pysmennykiw — miskoho proletara, fabrycznoho robitnyka, wulycznyka-pokydka suspilnosty modernoho mista, biurowoho sluzbowyka, ba nawit kapitalista.

Franko j perszyj w politycznu dijalnist ta partijni prohramy, wwiw ekonomiczni postulaty, ta obrobyw neodnu dilanku suspilnoji ekonomicznoi nacjonalnoi naszoi polityky.

Dowerszyw ce Franko w 80—90 rokach mynuloho stolittia j cia doba najbilsze plodowyta; w nij daw win najbilszi cinnoszczi swojei literaturno-mysteckoi ta hromadskoi suspilnoi dijalnosty.

Cia doba dijalnosty Iwana Franka z czasiw koly stojaw win "na priu" iz swojeju wlasnoju suspilnistju, koly musiw praciuwaty "w najmach u susidiw" — najmensze znana jakraz suczasnomu ukrainskomu pokolinniu, jake znaje wze Franka, jak zahalno pryznanoho ukrainskoho poeta.

I tomu w 30-ty littia smerty Iwana Franka, skladajuczy iz czuzyny na joho mohylu u Lwowi kytyciu serdesznych nezabudok-kwitiw, wwazaju za wkazane spynytys na roli Iwana Franka w halyckomu robitnyczomu ruchowi.

Iz ekonomicznymy, socjalnymy, politycznymy problemamy zapiznawsia Iwan Franko pid wplywom Mychajla Drahomanowa. Pryichawszy iz Drohobyckoi himnazii na uniwersytet do Lwowa, Iwan Franko, jak rusyn, wstupyw do "Akademiczeskoho Kruzka" ta peredaw redakcii joho orhanu "Druh" perszi swoi literaturni twory. Buly ce perewody iz hreckoi (Sofokl), ta nimeckoi (Klopstock, Heine, Goethe) i t. d. literatury, ale takoz oryhinalni poetyczni ta prozowi twory, miz nymy j fantastyczni "Petrii ta Dowbuszczuky". Wypadkowo Mychajlo Drahomaniw u redakciju "Druha" pryslaw lysta, w jakomu krytykuwaw studenskyj orhan todisznoi ruskoi molodi, wkazujuczy na zowsim nowi, neznani w Halyczyni metody literaturnoi, hromadskoi ta ekonomicznoi praci, wyjasniujuczy poniattia, osnowy, szlachy ta cili narodnoi polityky.

Lysty M. Drahomanowa na molodoho Franka maly perelomowyj riszajuczyj wplyw. Pid ich wrazinniam Franko zacikawywsia ekonomicznymy sprawamy, hromadskym politycznym zyttiam ta tematykoju switowoi literatury. Ce zrobylo tak z Iwana Franka, jak j joho todisznioho towarysza-odnodumcia Mychajla Pawlyka, swidomych ukrainciw ta wyrwalo iz moskowskoi rutenszczyny. Ce j dowelo Franka do striczy iz todisznim lwiwskym robitnyczym ruchom ta joho prowidnykamy, w perszij miri z drukarskym skladaczem-ukraincem Osypom Danylukom, pizniszym uprawytelem Stawropihijskoi drukarni. Danyluk, jak czlen profesijnoi orhanizacii drukarskych skladacziw-robitnykiw, wydawaw polskyj profesijnyj orhan „Czcionka" („Czerenka"), apotim „Praca" („Pracia") z bilsz postijnoju wze politycznoju zakraskoju. Franko zijszowsia blyzcze z Danylukom ta poczaw pysaty statti w joho hazeti — a w slid za tym sered lwiwskych robitnykiw wyholoszuwaty widczyty iz dilanky politycznoi ekonomii.

W tomu czasi napysaw tez Iwan Franko prohramu socjalistycznoi partii, jaku prozywajuczyj todi u Lwowi polskyj emihrant, socjalist Boleslaw Limanowskyj wydaw jak: "Program polskich socjalistow" ("Prohrama polskych socjalistiw"), chocz w oryhinali Franka bulo "Prohrama halyckych socjalistiw".

W tomu czasi Iwan Franko poczaw zachodyty tez do towarystwa socjalistycznoi intelihencii "Czytelnia Naukowa" ("Naukowa Czytalnia"), de strinuwsia z polskymy ta holowno zydiwskymy socjalistymy-intelihentamy (dr. Perlmutter, dr. Dijamand — pizniszyj posol, ta druhymy), jak pro ce zhaduje w swoij Istorii Ukrainskoi Literatury.

W socjalistycznych kruhach maw todi Iwan Franko neabyjakyj wplyw. Zawdiaky niomu zi socjalizmom zapiznawsia, jak ce sam pryznaje w swoich spomynach, ("Pamietniki") prowidnyk polskych socjalistiw **Hnat Daszynskyj** (z ukrainskoho rodu iz Zbarazczyny), jakyj strinuwsia iz Iwanom Frankom, buduczy uczenem 5-oi gimnazijnoi klasy. Perszyj ukrainskyj czasopys dla miskych ukrainskych robitnykiw w Halyczyni, jakyj wzywaw ukrainskych robitnykiw do orhanizacii samostijnoi ukrainskoi socjalistycznoi partii, drukowanyj latynkoju (bo wyjszowszy iz polskoi szkoly, todiszni miski ukrainski robitnyky ne znaly perewazno kyrylyci) "Robitnyk", w roci 1897mu maje miz inszym j pidpys Iwana Franka.

W tomu samomu roci, jak ce zhaduje pysmennyk Iwan Semaniuk-Czeremszyna, promowlaw Iwan Franko pro halycki wyborczi naduzyttia na wiczu u Widni, wlasztowanomu todisznymy socjalistamy Ern. Pernestorferom ta dr. Wiktorom Adlerom.

Iz politycznoi szkoly Iwana Franka wyjszow tez najkraszczyj todisznij agitator socjalistiw-ukrainciw — jak ce sam Franko pryznaje — ("Moloda Ukraina") pizniszyj posol ta holowa Trudowoho Kongresu, Semen Wityk, ta bahato inszych.

Ta ne tilky w politycznij praktycznij dijalnosti molodoho robitnyczoho socjalistycznoho todisznioho ruchu w Halyczyni polyszyw Iwan Franko slidy swojei praci.

Cej period joho dijalnosty wydno tez i w joho literaturnych tworach todisznioi doby. Ce najkraszczyj, najbilsz burchlywyj ta plidnyj

*

* *

Lepedha po wsij doliwci
rjasno kylymom pudhkym,
wasyloczky j czornobrywci
za Mykołoju swiatym.

Z stin zelenaja durtecza
nawysaje az do wudh,
rozmaite lystia kleczan,
w stridhu wtykanyj lopudh.

Pid dweryma ruti tjmiani,-
cur! czornobil po kutadh.
Pro diwcza, szczo na widdanni
pleszcze maj na cilyj szladh.

Oksana Laturynska

Awstrija domahajetsia usunuty czuzynedkych DP z ii terrytorii

Szczodennyk amerykanskoi armii „The Stars and Stripes" prynis w nomeri z dnia 26. 5. 1946 take powidomlennia: „Wczora oholoszeno, szczo awstrijskyj urjad wnis do Alijanskoi Kontrolnoi Rady prochannia usunuty wsich DP (czuzyneckych wyselenciw) z Awstrii. Awstrijskyj urjad kaze w swojomu zwernenni, szczo DP spryczyniujut duze wazku sytuaciju Awstrii, bo:

1. DP ne mozna prytiahnuty do procesu praci i wony ne platiat derzawi podatku.
2. Awstrija distala wid susidskych derzaw, Polszczi ta Jugoslawii, protesty, szczo w taborach DP protegujut faszystiw.
3. DP na szyroku ruku zajmajutsia operacijamy na czornomu rynku.
4. DP poszyrjujut rozpustu i nemoralnist miz awstrijskym narodom.

Awstrijskyj minister zakordonnych spraw dr. Karlo Gruber zajawyw, szczo Awstrija bazaje zrobyty okremyj wyniatok dla DP zydiwskoi nacjonalnosty, bo wony ne majut kudy ditysia, a Palestyna zamknena. Gruber kaze, szczo bahato czuzynciw z prawamy DP praciuwaly dla nimciw, a prote ich uwazajut sojuznykamy Welykoi Brytanii i USA. Awstrijskyj minister zajawyw dali, szczo Francija prynewolyla DP praciuwaty i szczo ne zwazajuczy na te, DP tworjat u francuzkij zoni powaznu problemu. W odnij tilky sowjetskij zoni — skazaw Gruber — nemaje DP.

Smert Kalinina

Werchowna rada SSSR ta C.K. komunistycznoi partii z hlybokym zalem-jak kaze radio Moskwa-powidomyly masy patriotycznoho sowietskoho narodu pro smert czlena urjadu, czlena werchownoi rady ta b. dowholitnioho prezydenta Sowietskoho Sojuzu, Mychajla Iwanowycza Kalinina, staroho bolszewyka, blyzkoho spiwrobitnyka Lenina ta Stalina. Kalinin odyn iz tych, szczo wmily pereplysty czerez wsi zradlywi hrebli personalnoi stalinskoi polityky. Smert Mychajla Kalinina, popularnoho balszewyka z boridkoju dobriaczoho panka stalasia w naslidok wazkoi ta zatiaznoi chworoby 3-ho czerwnia o hodyni 10-ij ranku.

---

stysłu kwalifikacijnu perewirku kandydatiw na robitnykiw presy (chto napysaw matrymonijalne oholoszennia do hazety, ne maje szcze prawa na tytul redaktora); szczo wplyne na naszi partii w pozytywnomu sensi hurtuwannia wsich nacjonalnych syl; szczo powede propagandu ukrainskoi sprawy zakordonom i czerez presu wychowuwatyme moralno i polityczno masu naszoho hromadjanstwa, nawczajuczy ii politycznoi kultury ta demokratycznoi wzajemnoterpymosty. Bazajemo zolotych uspichiw naszij Spilci Ukrainskych Zurnalistiw! (KTB.)

Clara pacta claros faciunt amicos

Polsko-ukrainska problema i sprawa „Miedzymorza"

W rozhladanni ukrainsko polskych wzajemyn ta sporiw treba pryhadaty persz sioho dekilka istorycznych faktiw ta epizodiw.

Zachidni kordony kolyszniοi Polszczi siahaly w dawnynu na peredmistia Berlina, de zylo etniczne polske naselennia. Schidni kordony Ukrainy siahaly peredmist Krakowa, de bulo ukrainske etniczne naselennia. Polszcza pryjniala chrystijanstwo za korola Mieszka I. czerez Czechiju i to w slawianskomu obrjadi. Szczojno pid natyskom germanskoho elementu, rezygnujuczy ta ne majuczy syly wstojaty proty nimciw, polaky posunulys na schid, na ukrainski zemli. Polskyj swiatyj Wojciech z Gniezna — ce nimec Adalbert, jakyj mih buty ukrainskym swiatym, jakby buw osiw, jak katolyckyj jepyskop, w Kyjewi, kudy buw pryznaczenyj, a kudy ne doichaw. Polskyj rymokatolycyzm tych czasiw ce wyslid todisznoho imperializmu nimeckoho narodu rymskoho cisarstwa. Pochid polskoho korola Boleslawa Chorobroho na Kyiw — ce imperialistycznyj zaharbnyckyj wojennyj nastup. Ukraina w tych czasach ce ne natowp, ne dyki pola, ale zorhanizowana kulturna derzawa, zwiazkiw z jakoju szukaly ne tilky susidy, ale j nawit daleka Francja, de doczka ukrainskoho wolodaria, Anna Jaroslawna, Anna Regina bula zinkoju korola Henryka, a opisla stala i korolewoju Francji.

Polszcza imperialistycznym zasobom pidbyla j ponewolyla Ukrainu, zrobyla ii objektom swojoho ekonomicznoho, politycznoho ta kulturnoho wyzysku.

U widnosynach ta wzajemynach Ukrainy j Polszczi dominuwaw wse polskyj imperializm; jakoi unii, cebto dobrowilnoho zjednannia na osnowach riwnosty j porozuminnia, (jak ce choczut teper polaky dokazaty — rowni z rownymi, wolni z wolnymi) — nikoly ne bulo j Polszcza toho ne pryznawala. Ukraina bula terenom i objektom polskoho wyzysku j ponewolennia. Polskyj klycz: „za nasza i wasza wolnosc" buw tilky dla ahitacii.

Ukraina, koly nawit borolasia za swoje wyzwolennia, ne mala na dumci znyszczyty polskoi derzawy, bo ce todi w politycznych miznarodnych umowynach ne malo dla nei nijakoho hluzdu; wono mohlo wyjty tilky na szkodu tak Polszczi, jak i Ukraini, z toho mohly skorystaty tilky Nimeczczyna j Moskwa. I tomu u wojennomu pochodi Polszczi proty Nimeczczyny ta u boju pid Grunwaldom w 1410-mu roci krim polskych braly tez uczast lytowski j ukrainski wijskowi czastyny. Tak samo w turecko-polskij wijni bila Chotyna razom z Zolkewskym braw uczast hetman Konaszewycz Sahajdacznyj z kozakamy. Te same bulo j todi, koly 1618-ho r. korolewycz Wolodyslaw ruszyw na Moskwu. Wid zahybeli wratuwaw joho znow Konaszewycz-Sahajdacznyj z kozakamy.

Nawit welykyj ukrainskyj hetman Bohdan Chmelnyckyj, jakyj z kozackymy armijamy zajszow az pid Zamostia. ta Lublyn i maw zmohu znyszczyty Polszczu jak derzawu cilkowyto, ne zrobyw cioho, bo ne chotiw, szczob Ukraina po rozhromi Polszczi popala w ohni dwoch imperializmiw: nimeckoho i moskowskoho. Koly b Chmelnyckyj buw piszow na Warszawu, chto zna, jak by wyhladala istorija...

Neterpymist na neustupczywa postawa polakiw suproty Ukrainy, jak i newminnia Polszczi powesty rozumnu ta docilnu polityku suproty ukrainciw, dowely do cioho, szczo j Ukraina j Polszcza opynylys pid moskowskym karaulom, a Polszcza szcze j pid nimeckoju kormyhoju. Neterpymist Polszczi suproty Ukrainy, ne pryznawannia Polszczeju nawit isnuwannia ukrainskoho narodu, bazannia zmesty joho z lycia zemli, ta z ukrainskych zemel zrobyty sobi nowi zyttewi prostory, nowyj polskyj Lebensraum, oprediluwaly wse widnosyny polskoi polityky suproty ukrainciw; wony dyktuwaly Polszczi ii ekspansywno-eksterminacijnu polityku na Ukraini, kulturnyj ta relihijnyj utysk. Atze nawit relihijnyj nacjonalnyj polskyj paladij-czudotwornyj obraz Bohomateri na Jasnij Hori w Czenstochowi — ce wojennyj polskyj trofej iz ukrainskoji kniazoji cerkwy w Belzi . . . A skilky takych trofeiw maje szcze Polszcza? I tomu Polszcza, nechtujuczy ta ne pryznajuczy Ukrainy, dilylasia ii terytorijeju z Moskwoju: 1667-ho Andrusiw, 1681-ho "wicznyj myr" miz Moskwoju j Polszczeju, de Polszcza widstupyla Moskwi Kyiw i Liwobereznu Ukrainu, myr w Ryzi z moskowskymy bolszewykamy; dali zluka Polszczi proty Ukrainy z rumunamy ta z madiaramy za naszych wze czasiw — ce te, szczo w rozhladanni polsko-ukrainskych wzajemyn — treba odnij i druhij storoni maty na uwazi.

Polska polityczna dumka ne spromohlasia i dosi suproty toho polskoho eksterminacijnoho pochodu na Ukrainu zajniaty wyrazne, jasne stanowyszcze osudu, wona cej pochid gloryfikuwala. **Ukrainci pochybky nawit swoich**

(Dali na 4-ij stor.)

Jak zywe nasza hromada w Bambergu

W rokowyny smerty Holownoho Otamana

Rokowyny Smerty Symona Petlury wypaly iz swiatom heroiw. Ukrainskyj narod szczoroku chylyt swoi holowy pered tiniamy swoich najkraszczych syniw, jaki na pozalily swoho zyttia w oboroni narodu, batkiwszczyny. O 8-ij hodyni weczora zijszlysia zylci naszoho taboru do teatralnoi zali, szczob ne zlym-tylchym slowom zhadaty i naszych heroiw i Holownoho Otamana. Na prahramu swiata zlozylys wystup choru, jakyj prospiwaw "Czujesz brate mij", "Koly wy wmiraly" ta "Stoit Kawkaz". Korotke slowo pro naczennia heroiw wyholosyw student meycyny Z. M. Dali dyr. Bechmetiuk prodeklamuwaw wirsza O. Babija Awangarda. Centralnoju toczkoju weczora buw referat red. A. Czerneckoho pro Symona Petluru. Prelegent u swojomu hodynnomu referati wdalo zmaluwaw obstawyny, w jakych zyw i dijaw Symon Petlura, nakreslywszy poperedzujuczi ich podii, szczob kraszcze mozna bulo zrozumity tragediju, szczo zhodom pryjszla. Duze jaskrawo predstawyw i te tlo, na jakomu rozwywalys rewolucijni podii. Prysutni pobaczyly, szczo my do podij ne buly pryhotowleni. Mista czuzi, inteligencija zahubyla swoje ja, treba bulo spertys na silsku masu. A wsi znajemo, jaka wona bula. Pryjszlo te, szczo j musilo pryjty. Kinczajuczy swij cinnyj referat prelehent pidkreslyw, szczo koly my obchodymo ce swiato, to siohodni my ne sumujemo, ne rydajemo, a z hordistiu dywymos na projdenyj namy szlach, schylajuczy holowu pered switloju postattiu naszych heroiw.

W nedilu w oboch naszych cerkwach, prawoslawnij i hreko-katolyckij, widprawleno torzestwenu panachydu za switlu duszu Holownoho Otamana. W ukrainskij prawoslawnij awtokefalnij cerkwi o. prot. Epifenij skazaw pered i po panachydi korotke harne slowo.

Praszczalnyj weczir UNRRA

U czetwer 23-ho trawnia oba naszi tabory 4-yj i 6-yj praszczaly spilnoju weczereju holownoho oficera UNRRA m-ra Roe, jakoho wlada poklykala na wyszcze stanowyszcze do Frankfurtu. 4-yj tabir ulasztuwaw z toho prywodu duze harne pryjniattia, na jake prybuw dyrektor UNRRA p. Preis iz swoim otoczenniam; zibralys tez wyznaczniszi hromadiany oboch taboriw ta chor iz swoim dyryhentom. Pryjniattia widkryw p. inz. Hlibowyckyj, keriwnyk 6-ho taboru, jakyj w korotkych slowach zjasuwaw prysutnim cil toho pryjniattia. Chor prospiwaw kilka pisen, jaki hosti huczno opleskuwaly. Wid 6-ho taboru popraszczaw m-ra Roe keriwnyk Suspilnoi Opiky p. Hudziak, jakyj podiakuwaw m-wi Roe za joho opiku nad deportowanymy osobamy ta joho prychylne stawlennia do ukrainciw. Pobazaw jomu dali uspichiw w dalszij praci ta szczaslywo powernutys na batkiwszczynu. Wid 4-ho taboru praszczaw m-ra Roe dyr. Bechmetiuk, keriwnyk Kulturno-oswitnoho Referatu. Promowec diakuwaw misterowi Roe holowno za joho opiku nad ditmy, jakymy win duze cikawywsia i dijsno nymy turbuwawsia. Praszczajuczy joho w dalszu dorohu, wyszczezhadani promowci wruczyly m-wi

---

period joho literaturnoi dijalnosty. Socjalnymy problemamy zajmalysia ukrainski pysmennyky szcze pered Iwanom Frankom. Artemowskoho: "Pan i sobaka", opowidannia z kripackoho zyttia Marka Wowczka, korszemnyj najmyt-popychacz Jarema u T. Szewczenka, perszi socjalni romany Panasa Myrnoho — wse ce nadychane ta owijane sympatijeju ta lubowju do bidnych kripakiw, do bytych doleju ta pokrywdzenych. Ale Franko w ukrainsku literaturu perszyj uwiw nowyj neznanyj u nij dosi typ miskoho robitnyka ("Mular"), proletariw halyckoi naftowoi Kolifornii, boryslawskych naftowych robitnykiw, perszi nesmili szcze ichni sproby borotby proty wyzysku, strajk, robitnyczi orhanizacii ("Boryslaw smijetsia"), typy kapitalista-wyzyskuwacza ("Boa Constrictor"), molodoho fabrykanta ("Majster Czerniak"), miskoho sluzbowyka-biurowyka ("Manipulantka"), ba szczo bilsze, nawit typy miskoho lumpenproletarijatu, pokydkiw szumowynnia mista ("Jandrusy, Lelum — popelum"), a nawit zloczynciw-zlodiiw ("Pantalacha", "Na dni"). Nawit pizniszi Wynnyczenkiwski typy zinok znachodymo w tych czasach, jak heroiw tworiw Iwana Franka ("Dla domasznioho ohnyszcza", "Batkiwszczyna"), do jakych Franko, jak do zertw produktu welykoho mista, stawytsia po ludskomu, bez ichnioho osudu ta z wyrozuminniam, ne roblaczy z nych sensacii czy predmetu zmyslowych seksualnych emocij. Franko zbahatyw ukrainsku literaturu nowoju tematykoju, nowym zanrom, zmodernizuwaw ii, zurbanizuwaw.

Hlyboki slidy polyszyw cej period socjalistycznoi dijalnosty Iwana Franka i na joho todiszn poetycznych tworach. Bez zerebilszennia mozna skazaty, szczo todiszni joho poezii ce ne tilky najsylniszi nastrojewi czuttiewi joho twory, ale j najbilsz mystecki. Joho "Tiuremni sonety", „Towaryszam", „Na sudi", a ponad wse joho hymn „Wicznyj rewolucijoner", „O ne zabud junych dniw" ta „Moja lubow", ci poetyczni twory Frankowoi muzyky i z czasiw junych, kameniarskych dniw joho socjalistycznoi praci, zapalujut szcze j siohodni swoim patosom, swojeju szczyristiu. Na jaki welyki werszyny wseludskoi demokratii pidnissia todi Franko, koly howoriaczy pro swoju lubow do Ukrainy, kazaw: "Czy z pereczytsia lubow, tij druhij i swiatij lubowi do wsich, szczo llut swij pit, do wsich, szczo ich hnetut okowy" — ta zajawlaw, szczo "chto ne wmije polubyty wsich bratiw zariwno, jak sonce Boze, toj ne moze polubyty tebe, kochana Wkraino". "Moja lubow") Ce warto nyni pryhadaty ukrainciam j switowi, bo ci slowa Franka, duchowoho wozdia modernoho ukrainstwa, najbilsz wirno charakteryzujut demokratyczni ta wseludski idealy ukrainskoho ruchu ta naszoho narodu. A ci demokratyczni idealy Franka kazaly jomu todi, koly zaskoruzla ukrainska todisznia suspilnist ostrakizmom klejmyla joho, "pity na sluzbu tym demokratycznym idejam u najmy do susidiw", stanuty do praci sered demokratycznych kruhiw polskoi suspilnosty. Poza literaturnym spiwrobitnyctwom w nimeckij demokratycznij presi dawnioi Awstrii, w takych widenskych czasopysach, jak „Die Zeit", „Arbeiterzeitung" Franko buw dowhi lita postijnym spiwrobitnykom, czlenom redakcii demokratycznoho polskoho dennyka „Kurier Lwowski", orhanu partii polskych ludowciw, spiwawtorom ich partijnoi prohramy ta spiwrobitnykom warszawskoho czasopysu „Przeglad Spoleczny", „Kraj" i inszych. W 1914-mu roci wyjszla objemysta knyha suspilno-politycznych tworiw Iwana Franka z toi doby, pomiszczenych u czuzych mowach p. z. „W najmach u susidiw", pro jaku akademik M. Wozniak — kaze, szczo „ce najkraszczyj pidrucznyk dla adeptiw na narodnych trybuniw." W tych tworach krim politycznych suspilnych problem proanalizuwaw Franko tez j ahrarni umowy halyckoho ukrainskoho selanstwa. Za socjalizm Franko poterpiw wid swoich ta czuzych. Swoi bojkotuwaly joho, proskrybuwaly iz ukrainskoi suspilnosty, wykynuly iz „Besidy", z redakcii ukrainskych patriotycznych czasopysej, ne pryjnialy w czleny „Proswity" — a czuzi, halycki sudy aresztuwaly, kynuly w tiurmu, sylni toho switu — ne dopustyly Franka do uniwersyteckoi katedry, same za joho polityczno-socjalistycznu dijalnist.

Koly nyni dywymosia na cej period socjalistycznoji roboty Iwana Franka z istorycznoji perspektywy ta ociniujemo ii metodom ostannoji 50-ty litnioji sacjalistycznoji krytyky ta nauky, baczymo szczo cej period Iwana Franka nosyt nezaterte tawro joho sentymentalnoho romantyzmu, neraz szczyroi najwnosty, jaki Franko wnosyw w robitnyczyj ruch, szczo nym nadychaw swoich heroiw w swoich todisznych tworach. My strinemo tam bilsze sympatii do pokrywdzenych proletariw — robitnykiw, szczyroho spiwczuwannia ich doli, jak wmiloi orhanizaciji ichnioji suspilnoi klasowoji borotby. Ta ce treba prypysaty na karb socjalistycznoho narodnyctwa todisznioho socjalistycznoho ruchu ne tilky naszoho, jak i zahalnoho. Franko j ne mih buty u tomu wyimkom, tymbilsze u takij ekonomiczno widstalij ta polityczno j kulturno zacofanij kraini, jakoju pered 70-ty rokamy bula Halyczyna-teren joho bezposerednoji dijalnosty, de panuwaly patrijarchalni widnosyny, de holownu rolu u zytti hralo szcze selo.

Welykoho politycznoho robitnyczoho ruchu w Halyczyni todi szcze ne bulo. Franko ne zrozumiw szcze j todi roli toho ruchu w majbutniomu politycznomu zytti i tomu skeptyczno postawywsia do „Ukrainy Irredenty" molodoho socjalista — teoretyka **Juliana Baczynskoho**, szczo wystawyw ideal samostijnoji nezaleznoji ukrainskoji derzawy.

Ne tomu, szczob Franko ne chotiw stworennia ukrainskoji derzawy, ale tomu, szczo todi ne proczuwaw, szczo wze za joho zyttia pidut u bij za cej ideal joho dity i szczo w 2 roky po joho peredczasnij smerti cej ideal upersze zdijsnytsia. Za narodnycko — socjalistycznyj metod pidchodu do derzawnoho zyttia, jak joho sobi ujawlaw todi Iwan Franko, najkraszcze moze sluzyty joho powist „Zachar Berkut", jaka tez pochodyt iz czasiw narodnycko — socjalistycznoho periodu joho dijalnosty.

Nema czomu j dywuwatys. Todiszna nasza suspilnist ta ii prowid ne rozumily szcze ta ne dociniuwaly roli mista w zytti nacii, a szczo z howoryty pro ce, szczo nichto iz ukrainskych patriotiw ne ujawlaw sobi nawit, szczob miskyj proletar-robitnyk mih u nacjonalnomu derzawnomu zytti widohraty prowidnu czy wyriszalnu rolu. Ukrainska intelihencija tych czasiw ce buly wyszelci iz sil, zwiazani z selom usimy fibramy swojeji duszi, swojich poczuwan, nawit swojeju mentalnistju. Pryjatel Iwana Franka, **dr. Jewhen Olesnyckyj**, jakoho Franko wziaw jak wzir-heroja do swojeji powisty: „Perechrestni stezky", u swoich spomynach sam opowidaje, szczo koly win maw otworyty swoju adwokatsku kancelariju, todisznyj posadnyk mista ta posol Ksenofont Ochrymowycz prosyw joho szczob osiw jak adwokat u Drohobyczi, obiciujuczy nawit swoju pomicz u wyszukuwanni meszkannia i td. Olesnyckyj, syn silskoho swiaszczennyka, dytyna Podilla, piszow u Stryj, wlozyw masu enerhiji ta praci w orhanizaciju Stryjszczyny ta silsko-hospodarskych orhanizacij w kraju. Ale skilky buwby zrobyw toj samyj Olesnyckyj u Drohobyczi, w centri naftowoho promyslu, zorganikuwawszy choczby ukrainskych wlasnykiw naftowych tereniw-bruttowciw i jakby todi inaksze wyhladala ukrainska sprawa u Halyczyni?!

Koly roli mista ne rozumiw takyj switocz ta ewropejec, jak Olesnyckyj, to jakze z mohly do robitnyctwa widnosytys inszi halycki patrioty, jaki kulturno ta polityczno ne mohly z Olesnyckym riwniatys. Ne dywo tomu, szczo todiszni ukrainski patrioty ne rozumily dijalnosty Franka sered ukrainskoho robitnyctwa, szczo j piznisze w ukrainskych patriotycznych finansowych. instytucijach ne mohly znajty miscia ta praci taki ukrainci, jaki praciuwaly sered miskoho robitnyctwa ta maly marku socjalistiw. Wony buly w ukrainskych instytucijach na czornij doszci — i musily praciuwaty u czuzych. Ni S. Wityk, ni Teofil Melen, ni Mykola Hankewycz — ni nichto z ukrainskych socijalistiw praci w ukrainskych patriotycznych instytucijach ne mih maty, bo „patrioty" wwazaly ce za nedopuskajeme. Polityku ostrakizmu, pryminenu do Franka, prowodyly ukrainski nacjonalistyczni patrioty j do Frankowych naslidnykiw. Na tomu punkti buly solidarni j wirni batky patrioty doby Franka i ichni dity naszczadky naszych nedawnych szcze czasiw.

Ta j Iwan Franko j joho idejni uczni-naslidnyky swojeju praceju sered miskoho ukrainskoho robitnyctwa spownyly waznu nacjonalnu ukrainsku robotu. Do zahalnoho ukrainskoho politycznoho ruchu, do ukrainskoji nacii prywernuly ta pryjednaly wony ukrainskyj proletarijat ta kazaly jomu stanuty u perszi lawy borciw za polityczno-nacjonalne wyzwolennia, za ukrainsku derzawu.

Franko zrobyw do cioho perszi kroky i tomu razom z cilym ukrainskym narodom, ukrainske robitnyctwo ta joho peredowyj socjalistycznyj awangard, skladaje tiniam welykoho kameniara, w 30-ty litni rokowyny joho smerty, hlybokyj poklin, jak oznaku swojeji wdiaky ta poszany.

Roe welykoho portreta, szczo joho wykonaw artyst Kodak w harnij rizblenij ramci. My baczyly, szczo p. Roe buw pid sylnym wrazinniam promow ta zworuszenyj. Widpowidajuczy obom promowciam, podiakuwaw ukraincam za spiwpraciu z UNRRA, pidkresływ, szczo nikoły ne zabude za ukrainciw ta bazaw iz szczyroho sercia poworotu na batkiwszczynu. My buły mylo zaskoczeni, koly baczyly, jak pani Reksinger, Welfare Officer UNRRA 6-ho taboru spilno iz chorom ta prysutnimy spiwala mnohaja lita. Pani Reksinger duze harno stawylasia do nas; cikawytsia naszym zyttiam. Chorysty zibralys bila fortepjanu ta w suprowodi skrypok, hitar, mandolin ta inszych instrumentiw wykonaly kilka pisen, tango, walciw. Hosti piszly w tanec ta mylo bawylys. Pani Reksinger zasila za fortepjan, zahrala odnu pisniu. Proszczalnyj weczir projszow w duze teplij atmosferi, a m-r Roe dowho pryhladawsia swojemu portretowi, na jakomu win lowyt rybu; joho obłyczczia pokrywala znana nam tepla usmiszka.

Swiato materi

U nedilu 26-ho trawnia obchodyw nasz tabir Swiato Materi, jake wlasztowano zachodom narodnioi szkoly j gimnazii. Zala bula wypownena po berehy. Nad scenoju wydniw harnyj napys "Slawa, slawa lubij materi". Na prohramu swiata zlozylys wystupy ditwory iz dytiaczoho sadka, ditej narodnioi szkoly ta gimnazii. Perszoju toczkoju buly deklamacii naszych malat, jakych huczno opleskuwaly materi ta hosti. Dyr. Bechmetiuk wyholosyw wstupne slowo, pryswiaczene naszij materi. W swoij promowi pereplitanij cytatamy iz Szewczenka, prelehent duze harno zmaluwaw usi ci turboty, jaki maje nasza maty iz swojeju dytynoju wid kolysky az do czasu, koly wyriazaje w swit. Wono bulo naprawdu podumane do chwylyny, zmistowne, j pryhadalo ne odne naszij materi. A dali piszly wystupy ditwory narodnioi szkoly, jaki wyklykaly, na zali teplyj widruch. Inscenizacija lisa duze myla j wona, hadajemo, zalyszyt w pamjati ditwory nezaterte wrazinnia. Treba bulo podywlaty enerhiju i trud pani uczytelky L., poczuwszy, jak ci dity wyszczebetuwaly wirszi, deklamacii na czest swojej materi. Miz ditmy znachodylas mala uczenycia Iryna Sospynowska, syrota, jaka peredeklamuwawszy syrotskoho wirsza, rewno zaplakala, czym do hlybyny zworuszyla, nawit najbilsz zakamianili sercia. Hadajemo, szczo na ciu dytynu powynna zwernuty uwahu Taborowa Rada j neju blyzcze pocikawytys. Duze wdaloju bula scena-tanok trioch diwczat iz zbankamy, a potim pojawa trioch chlopciw na konykach, napuwannia konej ta praszczannia. Dali piszly wystupy gimnazijnych uczenyc, jaki pid prowodom dyr. Dniprowskoho widspiwaly dekilba pisen, wykonaly kilka tankiw, odnu duze harnu hahilku; tanok „zuczok" buw naprawdu harno produmanyj. Irena Bechmetiuk widdeklamuwala wirsza Lesi Ukrainky „Contra spem spero".

Wstupajmo na Kursy Ukrainoznawstwa!

Jdemo pryznaczenym doleju szlachom. U speku i nehodu jdemo u nasze majbutnie. Musymo buty do nioho hotowi. Tak, jak hotujetsia szczodnia toj, dla koho ideja, szczo wede nas czuzymy switamy, stoit zahrozoju joho panuwanniu. Hotujetsia wperto i harjaczkowo. Nyzka propagandywnych, agitacijnych ta inszych kursiw wypuskaje zhrai fanatykiw.

My ne potrebujemo agitatoriw i oficijnoi propagandy. Treba nam lysze znannia swoho kraju, joho istorii, joho kultury. Musymo ozbroitysia tym znanniam. Z nym jdemo w majbutnie, do borotby za swoju sprawu. A je ce zbroja, proty jakoi ne w syli wstojaty demagogija riznoho rodu propagandystiw woroha cijei sprawy. W czas perepoczynku musymo ohlanuty ciu zbroju, perewiryty, poszyryty czy pohlybyty swoje znannia ridnoho kraju. Majemo czas, majemo mozlywosti. Wykorystajmo ich!

Na poczatku kwitnia widbuwsia perszyj wypusk sluchacziw **Kursiw Ukrainoznawstwa w Aschaffenburzi.** Wony distaly swidoctwa nacjonalno-kulturnych praciwnykiw. W misiaci czerwni znow rozpicznetsia pracia Kursiw Ukrainoznawstwa. Ich prohrama ochopluje wsi haluzi znannia swoho kraju. Skladajetsia wona z takych dyscyplin: ukrainska mowa, ukrainska literatura, istorija Ukrainy, ukrainska archeologija, istorija ukrainskoho suspilno-politycznoho ruchu, istorija ukrainskoi zurnalistyky; I dali: Ukrainske muzejnyctwo, i archiwnyctwo, istorija ukrainskoho mystectwa, ukrainska heraldyka, istorija ukrainskoho wijska, geografija Ukrainy, krajeznawstwo, hospodarstwo Ukrainy. Krim toho peredbaczajetsia stworennia pry kursach okremych widdiliw-kursiw: zurnalistyky i bibiliologii ta bibliotekoznawstwa.

Zholoszennia na Kursy Ukrainoznowstwa pryjmaje w tabori Pionierkaserne pan Petro Swiatyj, blok tretij, szczodnia w rannich hodynach. Hromadianstwo, a osoblywo molod usich hrup zaklykajemo zapysuwatysia na ci kursy. Swidoma ukrainska ludyna musyt znaty gruntowno swij kraj i swij narod ta joho kulturu!

Permitted by authority of Military Government.

Adresa Redakcii:

„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA Team 612., Pionierkaserne.

Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

Te, pro szczo howoryt cilyj ukrainskyj sportowyj swit

Dwi slawni peremohy „UKRAINY"

Ukraina—Team UNRRA 5:0; Ukraina— F. C. Bayern München 5:0

(WLASNA INFORMACIJA „NEDILI"). Ukrainskyj sportowyj swit perebuwaje pid wrazinniam welykych osiahiw S. Z. Ukraina. Dnia 5. czerwnia c. r. rozihrala Ukraina propagandywni zmahannia kopanoho miacza z reprezentacijeju neukrainskoi emigracii, do jakoi uwijszly zmahuny polskych czolowych druzyn; baltijskych, juhoslawskych ta rosijskych. Zmahannia zakinczylysia pownoju ta lehkoju peremohoju S. T. Ukraina. Do tych zmahan UNRRA pidhotowlalasia dbajlywo, stiahala zmahuniw z riznych taboriw, a u tramwajach Münchenu, miz publikoju, mozna bulo poczuty zapewnennia, szczo tim UNRRA peremoze, tym bilsze, szczo S. U. Ukraina pryichala w rezerwnomu skladi. „Ukrainska publika ne duze nawit dopysala, wyprawdujuczys cilodennym doszczem i tym, szczo na boloti hra S. T. Ukraina zawzdy wypadaje blido...

O hodyni 18,30 wbihaje na dosyt nepryhozu do zmahan ploszczu S. T. Ukraina; zustriczajut ii oklyky rozczaruwannia: Jaska nemaje, nemaje takoz Horskoho ni Banacha, widomych zi swoich „goliw". Swystok! Ukraina perewodyt zywi j cikawi, powni precyznosty akcii. Zrazu wydno, szczo protywnyka „zamiszaly" i rozhrom joho wze zraru jasnyj jak na lopati. Idut nyzki korotki podaczi na karnomu poli, gol wysyt i wze w 7-ij chwylyni podaczu Makarowa perejmaje Lenyk i wpewneno, liwoju (bo prawa kontuzjowana szcze w Ternopoli 1941-ho roku) zahaniaje miacz w sitku. Publyka poczynaje dempinguwaty oklykamy, odnacze zmahuny ne chwylujutsia, hrajut duze spokijno i docilno. Wze w 12-ij chwylyni strilaje Cybak druhi worota, a Makariw treti. Majze 30 chwylyn Ukraina hraje koncertno u wsich linijach, jak najkraszcza ligowa druzyna, opisla zacikawlennia protywnykom spadaje i chocza perewaha Ukrainy projawlajetsia dali, hra ne zakinczujetsia pownym rozhromom, chocz zanosylosia na 12:0. Worota zdobuly: Skocen 2, Cybach 1, Makariw 1 i Kucan 1. Korotka charakterystyka: Druzyna hraje rutynowano. „W" systemoju. Worotar Dublanycia z junioriw „Sianu" maje talant worotarja, ta brakne jomu szcze rutyny j anglijskoi flegmy, jak u Hucula czy Jaska Zuba. Hoszowskyj pisla dwochlitnioho perebuwannia w koncta bori w Dachau (my wze dawno joho pochowaly) hraja, jak za najkraszczych swoich czasiw.

Pisla zmahan, w Komiteti widbulosia pryniattia zmahuniw ta Uprawy, de sympatyky ta organizatory dowho dilylys wrazinniamy. Inz. Bihun pryobiciaw porobyty zachody w sprawi perenesennia S. T. Ukraina z Ulmu do Münchenu, tym bilsze, szczo w Ulmi procharczuwannia zmahuniw pidle.

Wze w seredu, dnia 5-ho czerwnia widbulysia nowi zmahannia naszoi czilnoi druzyny z nimeckoju komandoju Bavarija. Najkraszczi optymisty worozyly wyslid 3:1 dla nimciw, ale krjakannia ne pomohlo. Nasza odynadciatka wyhrala pewno j zasluzeno 5:0. Worotar Dublanycia maw malo do roboty. Makariw wyprawdaw swoju slawu, wyjawywszy sebe wysokokwalifikowanym zmahunom. Na oboroni Jasko z Juniom rozumijut sebe, jak dwa lysi koni i pered nymy za jakis nespodiwanky wazko. Worota zdobuly: Skocen 1, Wajpert 1, Cybak 1, Makariw 2. Perewaha Ukrainy wid 15-oi chwylyny do kincia, a wkinci prydawlajucza.

Druzyni Ukraina nalezytsia widpoczynok. Daty ij trening z trenerom, pidtiahnuty piw zachyst i worotarja i mozna bezpeczno wyichaty z Bohom za kordon do Francii, Szwajcarii, Italii. Soromu nam zmahuny ne prynesut, a nawpaky dadut slawu ukrainskomu sportowi. (O. SZ.)

20000 ukrainciw chocze pryjniaty Argentyna

Czasopys „Saarbrücker Zeitung" z dnia 28 trawnia prynis taki cikawi dla nas informacii: „Argentyni treba ludej. Za wistkamy z dobre poinformowanych dzerel, argentynska wlada wede pid suczasnu poru perehowory z metoju zapewnyty sobi welyku kilkist emigrantiw z ewropejskych krain, a dali z Afryky ta Azii. Argentynskyj urjad wyrobyw szyroki plany imigracii; wony peredbaczujut prybuttia 200 000 polakiw, 100 000 jugoslawciw, 20 000 ukrainciw, 20 000 syrijciw, 50 000 estonciw i latwijciw ta 5000 arabiw. Imigraciju tych ludej (wjizd do Argentyny) maly b rozklasty na 3 roky. Takych perehoworiw Argentyna ne zrobyla i Italijeju, Espanijeju ta Francijeju.

Za prawdywu zhodu miz ukrainciamy j polakamy

welykych hetmaniw wmily ociniuwaty krytyczno. Szewczenko — jakyj maw i dosi szcze maje dominujuczyj wplyw na ukrainsku nacjonalnu psychiku, jakoho „Kobzar" zajszow sprawdi pid strichy narodu ta staw ewanhelijem ukrainskych mas, hostro osudyw wczynok Bohdana Chmelnyckoho, joho zluku Ukrainy z Moskowszczynoju.

Widnowlena polska derzawa po perszij switowij wijni w swoij polityci suproty ukrainciw prodowzuwala dawni eksterminacijni tendencii staroi szlachetskoi Polszczi. Ne pryznawala ukrainciw, jak naciju. Obicianoi j miznarodnym dohoworom zagwarantowanoi awtonomii, ukrainci w Polszczi ne distaly, tak, jak kolys, ne dotrymala Polszcza zobowjazan — dohoworiw hetmanam Chmelnyckomu j Wyhowskomu. Ukrainskoho uniwersytetu Polszcza ne dala osnuwaty, szkoly nyszczyla, a ukrainski prawoslawni cerkwy na Cholmszczyni, Polissi, Pidlaszi ta Wolyni rujnuwala j palyla. Zamist cerkownoi unii z Rymom tworyla nowyj typ schidnioho polskoho katolycyzmu ta nowu formu ukrainskoho prawoslawija.

Pilsudskyj i Rydz piszly pochodom na Kyiw szczob, jak kazaly, — "wolni z wolnymi, rowni z rownymi, — tworyty Ukrainu, ale w samij Polszczi dywylys mowczky na nyszczennia ukrainstwa. Cych dijsnych istorycznych faktiw polaky chyba ne zapereczujut. A ci istoryczni **gravamina** sylno obtiazujut Polszczu suproty ukrainciw. Szczo cia polityka poszkodyla ukrainciam ce pewne, ale szczo wona ne prynesla korysty Polszczi, jaka nyni opynylas tak jak Ukraina pid karaulom moskowskoho bolszewyzmu, ce jasne chyba i dla najbilszoho polskoho patriota.

Dola ta prowydinnia chotily, szczo tak ukrainci jak i polaky zywut pobicz sebe, ta, jak susidy, mezujut zi soboju. Treba z tim z toho faktu ta z doswidu mynuloho wytiahnuty nalezni konsekwencii. Jak sylniszyj partner powynni ce buły polaky zrobyty tak samo, jak i my ukrainci. Teper ich dola pid wplywamy sowietiw maje ti sami perspektywy szczo j nasza w radianskomu sojuzi.

Persz wsioho polaky musiat zakynuty dumku pro dawniu istorycznu Polszczu. Jahajlonska ichnia idea wze nyni anachronizm, nerealnyj perezytok, jak skazaw St. Witkewycz „prydorozni dawno projdeni stowpy", „slupy przy drodze dawno minione" (Matejko cz. III.). Jakby ne bulo, j nezawydna teperiszna dola dala szczos j ukrainskomu narodowi. Wim na perekir wsim woroham isnuje. Pro nioho znaje wze j swit. Bodaj de fure je teper ukrainska derzawa — pryznajemo, pid bolszewyckym omoforom — ta bere uczast w miznarodnij switowij polityci. Cioho faktu ne pereciniujemo, ale ne smijemo joho i nedociniuwaty. Ukrainskyj narod je na szlachu, szczo ukrainska derzawa moze buty ukrainskoju i de facto.

Polska polityka negacii ukrainskoho narodu u swojomu wlasnomu interesi musyt ustupyty. Pryznannia ukrainskoji nacii ta ii samostijnych derzawnych aspiracij prawa samym wyriszuwaty swoju dolu — te pryznannia zi storony Polszczi ta ii politycznoji dumky — musyt buty perszoju umowoju polsko-ukrainskoho spiwzyttia. Oczewydno pryznannia ne platoniczne, ne tak ahitacijnyj manewr, bo ukrainci wze ne taki naiwni, ale pryznannia dijsne, oparto na realnych faktach.

Oczewydno, my ukrainci rozumijemo, szczo polakam zrobyty ce tiazko. Atawizm ich politycznoi doteperisznoi mentalnosty stoit im tut na pereszkodi. Jasne, szczo polskyj nacjonalizm musyt ity na ustupky pered ukrainstwom, ce tiazko polakam robyty, ale chyba z ne ustupaje nyni suproty swoich dominij ta kolonij welyka Brytijska Imperija? Takyj czas i takyj wyslid zyttewoho procesu, i tut niczoho ne widiesz.

Zyttia polakiw wze deszczo powynno nawczyty. Atze ichnia presa, ichni polityky nyni wzywajut wze nazwy „Ukraina, Ukrainci", proty jakych kolys widpekuwalys ta widchreszczuwalys.

Tiazko im szcze pohodytys, szczob ukrainci buly sami hospodariamy swojei ukrainskoji zemli, tiazko polakam zrektysia ot choczby Lwowa, chotily b wriatuwaty bodaj jakes polsko-ukrainske kondominijum, z nadijeju szczo moze taky wdastsia opanuwaty znowu Ukrainu. Szczo na tij polityci skorystajut znowa tilky moskowski bolszewyky, jaki tak Ukrainu jak Polszczu wizmut w swoi labety, pro ce peresicznyj polskyj patriot ne dumaje. Szczo z ne tilky ukrainec, ale j polak maje strach pered fizycznoju syloju, a Moskwa bila, czy czerwona, wsetaky jakus bodaj na zwerch ujawlaje sylu i wona mala i maje pewnyj wplyw na polakiw, a do toho nenawyst do ukrainciw, toj wse zlyj doradnyk kazaw Polszczi ity razom z Moskwoju spilnym frontom proty ukrainciw, tomu tilky szczo polaky maly z nymy susidski spory, ta w swoij ujawi wwazaly, szczo wony musiat buty naszymy opikunamy i nastawnykamy.

Z cym polska polityczna mentalnist musyt rozpraszczatysia, z tym musyt zirwaty. Pryznajemo i rozumijemo, szczo ce polakam tiazko. Ale inaksze ne pide. Ta bo j sprawa warta z ich storony ne tilky wyjawlennia rozuminnia, politycznoho chystu, zertw. Tut stoit u hri ne tilky dola Ukrainy, ale j buducznist Polszczi. Znajemo, szczo ce stanetsia ne zaraz, szczo ne tak skoro pryjde do cilkowytoho zamyrennia polakiw z ukrainciamy. A koly j stanetsia, to bahato wyryne trudnoszcziw, neporozumin, sporiw, zwyczajnych ludskych, susidskych. Koly z polaky zdobudutsia na ce, szczo pryznajut isnuwannia ukrainskoho narodu j joho prawo na samostijne derzawne zyttia, todi jakos susidski naszi wzajemyny ulozatsia.

Pokyszcz j my j polaky znachodymosia w
Pokyszczo j my j polaky znachodymosia w zuje nam odnakowo. Treba tomu w imja spilnoi doli szukaty, pidnosyty j kultywuwaty te, szczo nas moze jednaty do spilnoi borotby, a wse insze, szczo moze rozjednuwaty ta jake mozna rozwjazaty ta uporiadkuwaty zhodom, lyszyty na piznijszi czasy.

Odno treba tiamyty i ja ce szcze raz pidczerkuju. Chaj nichto z polakiw ne dumaje, szczo ukrainciw perechetryt, szczo ich oszukaje. Szkoda ukraincam sypaty w oczi sentymentalni frazy. Zrezygnuwaty z obszariw „i to na ukrainskij terytorii" polakam taky dowedetsia. Chyba, szczo polaky wolijut ce zrobyty w koryst moskowskych bolszewykiw, a ne ukrainciw, oczewydno na zlist i na pimstu ukrainciam.

Polaky bahato nyni howoriat pro „Miedzymorze" („Mezymoria) chotily b praktyczno pid polskyj wplyw wziaty sobi zemli zaselanni perewazno slawjanamy, do jakych pryjednaly b szcze lytowciw, madiariw i rumuniw i stworyly b wid Baltyky po Czorne more, odnu derzawu. Stara polska jahajlonska ideja, stara w swoij ideolohii ta metodach. Prawda na zwerch dla ahitacii polaky poklykujutsia na wzir ta szlachy, jakymy jde nyni polityka Welykoi Brytanii, ale czomu riwnoczasno z tym pered oczi patriotycznoho natowpu stawlat j druhyj wzir polityky moskowskych bolszewykiw. Patriotyzmowi Welykoi Brytanii protystawlat patriotyzm sowietskoho narodu i tak spomiz striczok wydno, szczo polska masa bilsze spryjatlywa do pryniattia toi druhoi koncepcii, jaka b ne wnesla niczoho nowoho w polsku politycznu mentalnist, a tilky zaminyla poniattia prymirom „ludu ukrainskiego" (taka terminologija u polakiw bula pered 1939-ym rokom) poniattiam polskoho „Miedzymorza".

Ne dla zloby ce pidnoszu, ale dla jasnoho postawlennia sprawy. Tut ni pry czomu nijaka „hajdamaczczyna", nijake pohlybluwannia propasty miz bratnimy narodamy, szczo pro nych wse polska presa rozpynajetsia. Koly sami polaky pryznajut szczo „polskyj narod rozswarenyj z ukrainciamy, lytowciamy, czechamy i t. d. ne maje wyhladiw wderzatys w tij czastyni Ewropy", to treba dywytys twerezo w oczi dijsnosty, wytiahnuty j toho nalezni j praktyczni konsekwencii.

Nefortunno tomu wystupaty z koncepcijeju wlahmennia tych wsich narodiw do ponadnacjonalnoi derzawnoi oczewydno polskoi spilnoty. Darujut nam polski publicysty. Ale tut wony trochy zachworily na megalomaniju. Choczut nasliduwaty anglijciw, bojus, szczo wyjde z toho, jak u nas kazut „Anglik z Kolomyi".

Szczob buw jakyjs sojuz derzaw, czy sojuzna derzawa narodiw zaselujuczych zemli wid Baltyky po Czorne more, treba, beruczy riczy realno, szczob nasampered buly wilni nacjonalni derzawy na tomu tereni, tereni dosi faktyczno opanowanu moskowskymy bolszewykamy. Ce najpersze zawdannia tak pered polakamy, jak ukrainciamy, bilorusamy, lytowciamy, czechamy j inszymy. Po szczo z polakam wze nyni wysuwaty sprawu, chto bude tam naczalstwom, czy chto tam maje panuwaty?

A z cioho oczewydno radijut w perszij miri moskowski bolszewyky.

Organizujuczy borotbu za wyzwolennia tych tereniw i narodiw spid moskowsko-bolszewyckoho wplywu, slid koordynuwaty, a ne rozjednuwaty zajwymy sporamy czy nerealnymy mirazamy, pozbawlenymy wsiakych cenow i hluzdu, choczby ne znaty jakymy istorycznymy aspiraciamy.

Persze-spilna borotba j wyzwolennia, a potim poriadkuwannia. Oczewydno bez obmaniw, pidstupiw ta nerealnych, niczym ne obhruntowanych, a tilky pidszeptanych neszczasnym mynulym, dawno wze zyttiam oprokynenymy pretensijamy prostoi megalomanii, a ne realnoi dijsnosty, ne politycznoho rozumu ta joho racii.

Pry polsko-ukrainskych perehoworach zamist sentymentiw j komplementiw, skazim sobi prawdu w oczi. Pryjszow czas, szczob jasno postawyty sprawu polsko-ukrainskych wzajemyn. Polaky majut tut persze slowo. Wicekorol Indii, lord Wels, kolysznij paker londomskych zaliznyc, jasno skazaw „Welyka Brytanija osnowno zminiaje polityku Anhlii suproty Indii." Ce musiat zrobyty j polaky suproty ukrainciw. Treba szczob buły clara pacta, bo tilky taki clanos faciunt amicos. A cioho choczut chiba obi storony, polaky j ukrainci. **Oleh Stawenko.**

Wstupni ispyty w Gimnazii Pionierkaserne

Dyrekcija Ukrainskoi Gimnazii im. Kniazia Wolodymyra Monomacha w Aschaffenburzi podaje do zahalnoho widoma, szczo wstupni ispyty do wcih klas Gimnazii widbudutsia w dniach 14-ho i 15-ho czerwnia c. r. Zajawy pro zapys do Gimnazii pryjmajemo do dnia 14-ho czerwnia 1946.

Inz. T. Kolesnyk,
dyrektor

„UKRAINCI SPALYLY HRUBESZIW", tak pysze polska londonska presa, powidomlajuczy, szczo 10-ho kwitnia c. r. powstanczi zahony otamana Bulby z trjoch storin pidpalyly ce misto na Cholmszczyni. Czerwonyj garnizon Hrubeszowa ne zumiw pohasyty pozezu. Dokladnisze pro podii na Cholmszczyni — w czerhowomu czysli „Nedili".

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Ukrainskyj tyznewyk w Aschaffenburzi

Rik 2. | 19 czerwnia 1946 | Nr. 26

Salus patriae nostrae nobis suprema lex esto

Spilnymy sylamy do spilnoi mety

Prof. Oreleckyj, Holowa Oblasnoi Uprawy, do ukrainciw zo Schweinfurtu

W lypni mynuloho roku prybulo do Aschaffenburga 600 ukrainskych skytalciw z Pilzna; nichto todi ne dumaw, szczo ukrainska kolonija wtrymajetsia tut dowszyj czas, a nawit rozrostetsia do takych rozmiriw, jak ce dijetsia siohodni.

Wze pry wyizdi z Nürnbergu, de naszi „pilzenci" ne mohly — czerez brak miscia — lyszytysia, howorylosia holosno pro te, szczo Aschaffenburg misce nepryhoze, osoblywo dla ukrainciw. I sprawdi, prywitannia, szczo strinulo ukrainsku hrupu uweczeri perszoho dnia w tabori La Garde, bulo naskriz woroze. Lysze zawdiaky cholodnokrownosty prowodu naszoi pilzenskoi hrupy ta ii czleniw wdalosia wtrymaty spokij . . .

Zhodom, pisla widchodu polakiw i baltijciw, ukrainci opanuwaly tabir La Garde. Imja ukrainske poczaly amerykanski urjady ta wzahali czuzynci szanuwaty, bo pobaczyly, szczo kynena proty ukrainciw kleweta — neprawdywa i szczo sama nasza hrupa — spokijna i kulturna. Za korotkyj czas stworyly my cilu nyzku kulturno-hromadskych instytucij. W koncertowij zali La Garde ne perewodylysia ukrainski kulturni imprezy: widczyty, akademii, koncerty, teatralni weczori, wystawy, literaturni wystupy. Zhodom czyslo ukrainciw zroslo, dosiahnuwszy pered pryizdom Schweinfurtciw majze 2000 dusz.

Aschaffenburzkij hrupi prypala czest organizuwaty Oblasne Predstawnyctwo ukrainskoi emigracii, do jakoho nalezaty maw takoz i Schweinfurt. Teper my stworymo spilno ciu oblasnu organizaciju w Aschaffenburzi, perewiwszy demokratyczni wybory do Taborowych Rad, Powitowoho i Oblasnoho Predstawnyctwa.

Z prybuttiam ukrainskoi hrupy zo Schweinfurtu skripytsia bezsumniwno ukrainska grupa w Aschaffenburzi i tworytyme czy ne najbilsze ukrainske skupczennia w amerykanskij polosi. Dla uspiszniszoho perewedennia praci treba bude nawiazaty najtisniszyj zwjazok miz oboma hrupamy a to j objednatysia w odnu cilist, bo lysze tak osiahnemo maksimum toho, szczo choczemo zrobyty. Osoblywo dejakym naszym kulturnym instytucijam treba bude jaknajtisnisze spiwpraciuwaty, abo nawit zlytysia. Dumajemo tut peredowsim pro plast, sport, obi gimnazii, presu, mystecki hurtky i inszi. Stworyty treba oblasnyj hromadskyj sud, jakyj by dbaw osoblywo pro nacjonalnu karnist.

Warto nam wze teper podumaty pro czerhowi zawdannia suproty cilosty ukrainskoi emigracii. Ot choczby warto zastanowytysia nad tym, czy ne mozna by w Aschaffenburzi stworyty wysoku muzycznu szkolu, zasnuwaty operowyj ta operetkowyj teatr. Pro ce wze buly rozmowy z zacikawlenymy kolamy zpoza Aschaffenburga. Nam trebaby prymistyty w sebe kraszczi mystecki, czy sportowi syly, szczo czerez peresuwannia ta rozwiazannia dejakych taboriw szukajut prymiszczennia.

Jak baczymo, zawdan pered namy welyka kilkist. Szczob podolaty im, treba nam praciuwaty spilnymy sylamy, ne oslabluwaty sebe dribnyczkowymy swarkamy, ne jty z narikanniamy do czuzynciw, a opyratysia na wlasni mozlywosti, bo insze postupowannia lysze prynosyt neslawu ukrainskomu imeni ta prynyzuje nas w oczach czuzynciw.

Dumajemo, szczo naszi zemlaky, jaki takoju welykoju hrupoju prybuly zo Schweinfurtu, je toi samoi dumky. Perszi zustriczi j rozmowy prowodu ta widpowidalnych muziw oboch grup pro spilnu praciu lysze pidtwerdzujut ce nasze prypuszczennia.

Tomu wse ce daje nam zaporuku, szczo poboremo wsi trudnoszczi i pidemo spilnymy sylamy do spilnoi mety. Witajuczy naszych dorohych bratiw i sester zo Schweinfurtu, klyczemo do nych: Salus patriae nostrae nobis suprema lex esto-dobro naszoi batkiwszczyny musyt buty dla nas najwyszczym zakonom!

Dr. W. Oreleckyj,
lider Ukrainskoi Hrupy i
holowa tymczasowoi Oblasnoi Uprawy.

O. Dr. Kusznir zdaw zwit

zo swojei podorozi po ukrainskych hromadach Ewropy

Korablem „Il de France", szczo prybuw z Anglii do Halifaxu (Kanada) dnia 23-ho kwitnia powernuwsia z poizdky po zachidnij Ewropi o. dr. Wasyl Kusznir, holowa Komitetu Ukrainciw Kanady i Ukrainskoho Kanadijskoho Dopomohowoho Komitetu. Win izdyw do Ewropy jak delehat Kanadijskoho U. D. Komitetu i Zluczenoho Ukrainskoho Amerykanskoho Dopomohowoho Komitetu. Na zaprosyny toho ostannioho o. Kusznir wstupyw do Zluczenych Derzaw na narady, szczo na nych predstawyw zauwazennia zo swojeji podorozi, jaka obijmala Brytaniju, Belgiju ta Franciju i skytalczi ukrainski oseredky w Nimeczczyni ta Italii. W swojomu zwiti o. dr. Kusznir zmaluwaw bezmeznu tragediju ukrainskoho narodu a wodnoczas i welyku kulturnu praciu skytalciw ta ich duch organizowanosty j patriotyzmu. Win jasno dokazuje, szczo ce nadzwyczajno cinnyj ludskyj materijal, z jakoho horda bude cia kraina, do jakoi cej materijal distanetsia. Prykinci o. Kusznir zwernuw uwahu na dopomohu, szczo ii treba bude daty w ti najkrytyczniszi dni, koly UNRRA perestane opikuwatysia taboramy bizenciw. Na tomu tli rozwynulas dowsza dysku-sija, jaku zakinczyw dr. W. Halan, holowa Zlucz. Ukr. Amer. Dopomohowoho Komitetu, szczyroju podiakoju o. Kusznirewi za cinnyj referat ta wisti, jaki pomozut pohlybyty j poszyryty dopomohowu akciju.

Cerkowno-hromadski sprawy

Kablograma do kardynala Tisserana

Ukrainskyj amerykanskyj szczodennyk „Swoboda" powidomlaje Z nahody pojawy swizych telegramiw w amerykanskij presi pro nowu oboronu ukrainskych wyhnanciw ta ukrainciw pid Sowietamy kardynalom Jewhenom Tisseranom u Watykani, Ukrainskyj Kongresowyj Komitet Ameryky wyslaw jomu kablogramu z podiakoju za taku oboronu. Ukrainci Ameryky diakujut kardynalowi za joho „natawruwannia nasylstw, jaki dowodiat do krywawych peresliduwan, a nawit do smerty ludej, szczo lublat Boha i swobodu ta jaki widkydajut bezboznycku totalitarnu ideologiju kremliwskych satrapiw".

Wystupajut jak ukrainski archijerei

Tyznewyk „Posiew", czasopys rosijskoho taboru UNRRA w Mönchehof bila Kasselu powidomlaje, szczo w dniach wid 7-ho do 10-ho trawnia w Müncheni widbuwasia sobor jepyskopatu Prawoslawnoi Zakordonnoi Cerkwy pid holowuwanniam mytropolyta Anastasija. W sobori wzialy uczast wsi ewropejski jepyskopy zakordonnoi rosijskoi cerkwy razom z jepyskopamy t. z. Ukrainskoi Awtonomnoi Cerkwy i Biloruskoi Awtokefalnoi Cerkwy. Zahalom na sobori bulo 16 jepyskopiw. Sobor prowiw objednannia usich trjoch nazwanych cerkow w jedynyj cerkownyj organizm, pidkreslywszy, szczo osnownym moralnym zawdanniam toho aktu je oborona cerkownoi swobody wid wsiakych politycznych wplywiw . . .

Na czoli jepyskopiw Ukrainskoi Awtonomnoi Cerkwy buw archyjepyskop Pantelejmon, czlen synodu rosijskoi Zakordonnoi Cerkwy wid ukrainskoho jepyskopatu. W sobori braw uczast jepyskop Serafim (Iwanow) z Zenewy, jak delehat Amerykanskoi Prawoslavnoi Cerkwy. Bilorusku cerkwu zastupaly archyjepyskopy Wenedykt i Filofej, bo mytropolyt Pantelejmon z prywodu zaneduzannia na sobor ne zmih prybuty. Wid zachidno-ewropejskoi cerkwy buw jepyskop Nafanail z Briusselu.

Do wsich zylciw Taboru ta inszych D. P.

Wsi wyseleni osoby powynni zminyty stari D.P. Indeks Card (mali bili wykazky) na nowi, a same welyki bili wykazky z czerwonym nadrukom D.P. Indefication Card.

Chto szcze tych wykazok ne maje, powynen nehajno powidomyty taborowyj Widdil Ewidencji. Stari wykazky D.P. Index Card treba widdaty w zaminu za nowi dokumenty z czerwonym nadrukom.

Ce rozporjadzennia widnosytsia takoz do wsich ditej. Obowiazkom materiw podbaty dla swoich ditej pro nowi wykazky dla nych. Za newykonannia toho rozporjadzennia ich poklyczut do widpowidalnosty.

Stuart H. Cary
Director UNRRA, Team 612.

Podiaka amerykanskych ukrainciw

ambasadorowi Francii

Filadelfijskyj ukrainskyj czasopys „Ameryka" powidomlaje: W Filadelfii w taz zwanij burgundskij zali hotelu Belwju-Stratford filadelfijski organizacii zhotowyly prywit dla francuzkoho ambasadora, Henri Bonneta. Prysutni buly predstawnyky stejtu, mista ta riznych organizacij. Z ukrainciw na cej benket buly zaproszeni dr. L. Cehelskyj, Jewhen Rohacz, finansowyj sekretar towarystwa „Prowydinnia" i redaktor „Ameryky" Bohdan Katamaj.

Pisla prywitiw zboku organizacij, ambasador Francii skazaw promowu pro wysoki idealy francuzkoi ta amerykanskoi demokratii ta pro spilnu borotbu obydwoch narodiw za ti idealy. Dali ambasadorowi predstawyly wsich prysutnich na benketi. Koly pryjszla czerha na ukrainciw, dr. L. Cehelskyj, styskajuczy prawyciu ambasadora, skazaw jomu: „Ekscelencije, ja — amerykanskyj ukrainec." — „O, Wy Ukrainec . . ." zauwazyw ambasador. — „Tak, prodowzuwaw dr. Cehelskyj — i ja bazaju na Waszi ruky, Ekscelencije, wyslowyty moju i zahalu amerykanskych ukrainciw podiaku za hostynnyj prytulok, szczo joho Francija dala ukrainskym wojennym skytalciam, uze dwiczi protiahom cioho stolittia. Teper u Francii perebuwaje bila 200 000 ukrainciw."

— „Duze meni pryjemno ce poczuty — widpowiw ambasador, ja diakuju Wam za ci slowa"

Uwaha!

Wazlywe zwidomlennia wijskowoi wlady

Holowna Kwatyra oholosyla dnia 14-ho czerwnia 1946 po radio, szczo wsiaki poswidky, wydani nacjonalnymy komitetamy, jaki stwerdzujut nacjonalnu prynaleznist, wid dnia oholoszennia tijeji ostorohy newazni i chto nymy bude posluhowuwatys, toho aresztujut ta pokarajut.

Odnoczasno nacjonalnym komitetam wydaly zaboronu wystawlaty taki poswidky. M.P. i nimecka policija majut doruczennia konfiskuwaty taki dokumenty, a tych, chto nymy legitymujetsia aresztowuwaty.

Brytijskyj holowa okremoho komitetu dla spraw skytalciw, minister Hector McNeil domahajetsia wid Hospodarsko-socijalnoi Rady Objednanych Nacij, szczo z dnem i-ho sicznia 1947 perejme sprawy UNRRA, jaknajszzwydszoi realizacii planiw w rozwiazei pytannia DP.

Placz na czuzyni

(duma)

To ne czorna chmara zi schodu nastupaje,
Ne tatarska orda na kozacki wilni stepy nalitaje,
Ne batka Tarasa w petropawloski mury sadzajut,
Ne Pawla Hraba w pustelu sybirsku zasylajut,
Ne Franka w rozkisznu switlyciu, temnu —
temnyciu, worohy zamykajut . . .
To ridnenki braty,
Zbalamuczeni sokoly-orly
Na dorohu nenczynu mowu,
Na batkiwske kowane slowo
Bizat-napadajut,
Rukamy chapajut,
W brudni sakwy nabywajut.
Temnymy szlachamy nesut-wykradajut
U hlyboki lochy zakydajut . . .
Szczob ni stepu ni soncia,
Ni ridnoho w chati wikoncia,
Na oczi ne wydaly,
Holosu batka, nenky,
Brata, sestryci
Powik ne czuwaly,
Marne w lochach syrych
Hynuly-propadaly . . .
Hej! . . .
Hej, braty, braty-lychomany,
Romenu zowtoho tumany.
Bezpalky, Bezruczky
Pradidiw slawnych onuky,
Dribni w Boha komaszky,
Szcze j wy lysyci-skymlyci,
Na czuzomu poli-zemlyci,
Na chlibi czuzomu, wodyci,
Szczo wy sobi zamyszlajete,
Szczo wy z ludmy wyroblajete?
Miz bratamy ridnymy, wyhnanciamy,
Bidnymy na czuzyni skytalciamy
Otrutu-rozbrat
Sijete — zasiwajete . . .
Hej! . . .
.o ne sonce jasne w nebi nad ridnoju zemleju
[posmichajetsia.
Ne misiac sribnyj u chwylach Dniprowych
[hraje-wybrawajetsia,
To woroh dawnij,
Ridnoho kraju kat nepoprawnyj,
Na radoszczach rehocze-zalywajetsia,
Ruky potyraje
Z zadoby mlije-umliwaje,
Szczo brat na brata skosa oczyma pozyraje,
Za pazuchoju noza micno styskaje,
Pid chrest spilno staty ne bazaje,
A nezhoda miz nymy wyrostaje,
W rizni kinci wyhnanciw
Rozwodyt, rozhaniaje,
Batkiwsku sylu pidrywaje,
Znewirja-rozpacz u serciach zasiwaje . . .
Oj braty, braty kochani!
Z ridnoho kraju wyhnani!
Czy czujete, jak ridna maty kwylyt-
[prokwylaje?
Do was, bidnych skytalciw, sercem
[promowlaje!
Zhadajte welyku ruinu,
Rozpjatu ridnu krainu,
szczo wid Sianu az do Donu
Krowju zaplywaje,
W slozach potopaje
Po ditiach swoich, bidnych wyhnanciach
Placze—rydaje, slizno slowamy blahaje . . .
Hej syny moi, dity-orlata
Dnipra, Sianu j Donu chlopjata,
A czy heze wam czwaramy zyty?
Do czasiw poloweckych swar ne wer-
[tajte,
Dawniu zhodu miz soboju plekajte.
Naszczadkam swoim hanby-neslawy
Ne robit, ne zalyszajte.
Bo rozwije was dola po switu.
Ne wczujete ridnoho prywitu.
Ne uzdrity wam
Ridnoho kraju,
Ni tychych wod,
Ni jasnych zor . . .
Ni batka, matinky
Wistej
Ne poczuty wowiky . . .
Hej, hej, hej! . . .

Martyn Hlycia.

Muczenyctwo wozda Juhoslawii

„Proces" juhoslawianskoho wozda gen. Drahy Mychajlowycza pered komunistycznym sudom Tita, pro wyslid jakoho widomo zhory, poczawsia u wiwtorok 11. czerwnia. Teper wyjasneno wze podrobyci schoplennia hen. Mychajlowycza i joho dalszoi doli pisla cioho.

Baczuczy, szczo polozennia gen. Mychajlowycza staje wse skrutniysze, pryjateli zzakordonu namowlaky joho pokynuty krainu. General widmowyw im u lutomu c. r. lystom. w jakomu pysaw: . . . jazne Osyp Broz Tito, jakyj ne maje niczoho spilnoho z naszoju batkiwszczynoju i narodom, szczob maw tikaty pered nebezpekoju litakom na tychyj newidomyj ostriw . . . Wy tam majete dowoli starszym i wojakiw, szczo wyjichaly za moim dozwolom, a szcze bilsze polonenych i wyselenych, jaki je zywoju kartynoju krywdy, zroblenoi naszij otczyzni . . . moje misce na batkiwszczyni, sered narodu, szczob zmenszuwaty ich terpinnia i pidtrymuwaty wiru w woskresennia, szczo wze ne daleke. Choczu zaoszczadyty narodowi nowych zertw, tomu ne perewodzu operacij na szyrokij masztab.

Wono prawda, szczo narod pidhotowanyj do powstannia, ale joho poczanemo u widpowidniomu momenti. Moje wijsko — ce majze cilyj narod w otczyzni i za kordonom. W naszych wolnych horach je powerch 100 tys. borciw, podilenych na hrupy wid 10 do 100 osib, rozkynenych po wsij kraini . . . Komunisty namahajutsia z usich syl schopyty mene. Zmobilizuwaly najbilsz dowireni syly: bolharski czastyny, madiarski, albanski, italijski i inszi komunistyczni hrupy, jakymy komandujut ludy z miznarodnich bryhad espanskoi domasznioji wijny. — Dosi buw ja wze kilka raziw w beznadijnij sytuaciji. okruzenyj z usich bokiw. Mozu polahty w cij swiatij borotbi, ale wy znajete, szczo ce znaczyt, szczo wraz zi mnoju wpala sluszna sprawa, za jaku boretsian nasz narod, bo ja wykonuju tilky wolu narodu i w ciomu charakteri kermuwaw borotboju proty okupantiw, a potim proty komunistiw . . ."

Schopyty gen. Mychajlowycza bulo duze wazko. Boi iszly po welykomu prostori na mezi Serbii i Bosnii. Bralo w nych uczast kilka dywizij Tita cilymy tyzniamy. Dnia 11. bereznia komunistyczni litaky obkydaly husto kwatyru Mychajlowycza bombamy z usyplajuczym gazom, pisla czoho skyneno paraszutystiw. Wojaki tych czastyn buly w amerykanskych i anhlijskych odnostrojach, ale wsi howoryly po moskowsky. Henerala i joho najblyzszych starszyn schopleno neprytomnych. Mychajlowycz pryjszow do sebe szczo no 7 dniw piznijsze, wze u wiaznyci w Bilhorodi.

„Rewiu of World Efers" (Rewiew of World Affairs) powidomlaje pro dalszu dolu Mychajlowycza tak: „Generala posadyly w tiurmi w Bilhorodi. Joho zamknyly w kimnatu tortur politycznoi policii i trymaly w nij 74 hodyny. Joho stony czuly w riznych kinciach tiurmy. Pidczas cioho dopytu do tiurmy zaizdyw dwiczi wicepremier Edward Kordier. Do henerala stosuwaly tortury, wynachodu Lazicza i Bedekowicza, kolys druziw Mychajlowycza. Widomo, szczo tilky dwoje ludej ne zalomalysia dosi wid tych tortur i ne skazaly niczoho; odyn z nych buw spiwrobitnykom holowy chorwatskoi derzawy Pawelicza, druhyj kurierom makedonskoi j antybolszewyckoi orhanizacii. Oba zhynuly. Mychajlowycz wyderzaw az do ostannoi neimowirni tortury, a potim staw howoryty. Joho widnesly do kelii bez odezi, skatowanoho ne dopiznannia. Potim likuwaly joho nastilky, szczob mih stanuty pered sudom, pryczomu zapowily jomu, szczo jakszczo cofne choczby odne slowo zi swoich ziznan, tortury pocz5nutsia wid poczatku."

Ukrainci znajut, szco dumaty proz proces gen. Mychajlowycza. Wony prawylno ociniujut i heroja-muczenyka i joho suddiw.

Tak tez osudyt generala i ich istorija.

Gen. Mychajlowycz wyznaw na procesi: w weresni 1944 nimci zwernulysia do nioho z prochanniam zwiazaty ich z amerykanskym oficerom dla kapitulacijnych perehoworiw. Nimci chotily kapitulawaty lysze suproty zachidnych sojuznykiw, amerykanci domahalysia kapitulacii nimciw takoz suproty Rosii.

Wistky z ukrainskoho Mannheimu

50 czyslo "Zywoi Hazety"

Neszczodawno „Zywa Hazeta" mannhajmskoho taboru obchodyla swij skromnyj juwilej: 50 czyslo. „Zywa Hazeta", szczo „wyjszla" wpersze 8. lutoho c. r. i „wychodyt" tryczi w tyzden, stala za czas swoho isnuwannia ne tilky informatorom, szczo maw zastupyty holod prawylnoi, riczewoi ta dobroi wistky, ale j waznym hromadsko-wychownym zasobom taboru i bez nei Mannhajm hodi sobi ujawyty. Wsi waznijszi riszennia ta podii, wsi wkaziwky ta doruczenna perechodiat czerez nei, pry czomu wplyw ii powaznyj i niczoho ne bojatsia tak paskari ta im podibne zillia, jak zhadky u nij.

Maturysty Mannheimu

Ukrainska gimnazija mannhajmskoho taboru zakinczyla perszyj rik swoho nawczannia wydaczeju kilkadesiat swidocIw ta ispytom maturystiw u dniach 18, 19, i 21. m. m. Ispytowa komisija pid prow. dra. J. Rudnyckoho promuwala 16 „dozrilych", z toho 3. z widznaczenniam. Ispyt zdaly: Iwanna Bosakiw, Wjacz. Wysznewskyj, Nadija i Neonila Lytwyn, Ol. Kowalczuk, Kat. Kryczewska, Olha Kramarczuk, Olha Stojalowska, Wol. Tyszczenko (z widzn.), Myron Stefaniw, Messa Fedorenko, Walentyna Sawczuk (z widznacz.), Taisa Osinska, Iryna Czuszak (z widzn.); Marija Halycz i Anna Cap. Na ispytach buly wwes czas pryjawni dyrektory UNRRA, szczo j pidtwerdyly swidoctwa zrilosty swojeju peczatkoju. Dechto z maturystiw wpysawsia wze na litnyj semester wysokych szkil.

Herojam

Tradycijne swiatkuwannia „Zelenoswiatocznych pomynkiw Herojam" widbuw ukrainskyj tabir Mannheimu wroczysto ta szczyro. Miscewa taborowa policija zbuduwala na ploszczi miz meszkanewymy blokamy pry dopomozi idejnych hromadian strilecku mohylu z berezowym chrestom ta ternowym winkom, szczo pryhaduwala na tli zeleni ridni storony i daleki ridni mohyly. Kilkasot hromadian zibralosia w hod. 3. pop. w druhyj den swjat na panachydu bila mohyly, kolo jakoi stanuly lawy plastuniw „zowtodziubiw", ta policii, a tez uprawa, wczyteli i sluzbowyky ustanow. Panachydu widprawyw o. paroch Kulczyckyj D., szczo j wyholosyw korotke dobre slowo, a hrimka „wicznaja pamjat" i szczyra molytwa za duszi Heroiw pidniala nastrij usich wiroju, szczo Ich zertwa napewno daremna ne bude.

Felietonist Mannheimskoi "Zywoi Hazety" rozpowidaje:

Jak powstaje nasza hazeta

Na pytannia take muszu daty dowszu j po-[illegible] widpowid. Wprawdi w naszij hazeti bahato reczej nemaje tych, jaki prytamanni prawdywij, tobto nezywij, hazeti, szczo pro-[illegible]cza drukarskoju farboju, strunkymy kolonamy druku j riznorodnistju zmistu.

Nemaje u nas takych reczej:

Specijalnoho bjura z sekretaramy, sekretarkamy, keriwnykamy, korektoramy j druhym kramom.

Nemaje administraciji.

Specijalista wid wnuriszniji polityky j ne maje namiru wsi ci reczi robyty.

Je w nas tilky redakcija. Szczo redakcija cia poza holownym redaktorom bajdyky bje j pase zadnich, ce druha sprawa j pro neji pry juwilejnomu 50 czysli, zhaduwaty neprystojno.

Podruhe, jak zwyczajno buwaje, klejit redakcija spletni wsiaki j peredaje u formi prawdywych wistok i, jak zwyczajno ce dijetsia, je najiwni, szczo w use ci wirjat.

Konkretno — jak powstaje nasza hazeta?
Zwidkila wona wzialasia?
Jak wona wyhladaje w krywomu dzerkali?

Narodylasia nasza Zywa Hazeta pered trjoma misiaciamy. Narodylasia wona z potreby, chocz treba dodaty, szczo podekudy j konecznosty.

Tii, szczo bralysia za dilo, wychodyly z retelnych zasnowkiw. Os jakych.

W tabori den i nicz kruzlajut paniczni spletni. Temni typy sobi na wtichu puskajut riznoho rodu czutky wid jakych czasom az moroz poza szkuroju chodyt. Tobto redakcija stwerdyla szczo w tabori wsi howorjat, ale howorjat na wsi lady. Redakcija postawyla sobi za metu, szczob wsi howoryly i brechaly odnakowo.

Chresnym batkom Zywoji hazety bula kulturno-oswitna rada, a matirju nezawydna dola ukrajinskoji emihraciji szczo jak moze i koly moze starajetsia w sebe wmowyty, szczo czejze emihrantski zlyhodni ne je taki straszni, szczo nawit prykri storinky pobutu poza Ukrainoju majut swoji rozewi tini.

Z takoho zrozuminnia powahy chwylyny j potreby rozwijaty osinni dumy ukrajinskych DP porodylasia Zywa hazeta.

Pisla zadumu pryjszow czyn.

W perszu czerhu jszlo nam pro toczmu j dzerelnu informaciju. Z poczatku redakcija zustriczala trudnoszczi w oderzanni takych informacij. Zhodom sprawa wyjasnylasia. Do spiwrobitnyctwa z namy zholosywsia TASS - Telehraficzne ahencija SS, jakyj wid cioho czasu postaczaje naszij redakciji swizi, dzerelni toczni ta objektywni wistky, wytrymani w demokratycznomu toni, wlastywomu presi takoji demokratycznoji derzawy, jak SSSR.

Jasno szczo zwidtam naszi korespondenty inforujut nas holownym czynom pro szczasywe ta radisne zyttia pid soncem stalinskoji konstytuciu, pro nebuwali oslahy kolhospiw pro wykonnia j perewykonannia norm takoju neperesicznoju instytucijeju jak NKWD. ta inszi.

Tak wyhladaje nasza spiwpracia z odnoju czy ne z najbilszych u switi telehraficznych agencij, jaku my zaprjahly do praci na koryst i slawu ukrainskoi emihracii.

Spiwpraciujut z namy szcze inszi hazety j telegraficzni agenciji. Os naprykla take agencija jak ASSOSZIJEJTED PRESS je na naszych sluzbi, dali Junajted Press, a dali Pat i inszi.

W umowlenyj czas jde sluchaty ostannich wistok z radija holownyj i widpowidalnyj redaktor. Ranisze sluchaw radijewych awdycij bezwidpowidalnyj redaktor, ale szczo wim zanadto fantazuwaw j czasom podawaw ostanni nowyny, nawit ne sluchajuczy radija, joho wid cioho dila widsunuly. Pozatym wid sluchannia radijewych wistok pry radjopryjmaczi distawaw win duze dowhi wucha j jazyk.

Teper radjowistky redahuje sam holownyj redaktor.

Jak win ce robyt?

Sidaje kolo czuzoho radjoaparatu (bo swojoho redakcija ZH nemaje) Prybyraje postawu, dumaje pro uwes swit tilky ne pro te, szczo hohoryt radjoaparat. Prawda dejaki obrywky wistok zalyszajusia panowi redakorowi w holowi. Piznisze wze pry obidi, wse ce ukladajetsia, zaokruhlujetsia, dodajetsia senzacijnoho posmaku i z cioho wychodiat dowzelezni radjozwidomlennia.

Dla cioho, szczob wyhladaty powazno, pan holownyj redaktor nosyt pid pachoju teczku abo portfel z ciloju kupoju starych hazet, w jakych powno dotepiw i wistok szczo majut ne tilky wusa ale j borodu. Czas do czasu wytiahajetsia w razi potreby z cinnoho archiwu pana redaktora taka wistoczku. Doma u pana redaktora: na stoli kritislach, na wiknach, lizku j kuchni powno hazet paperiw i hazetnych wyrizkiw. Z widwiduwaczamy w koncelariji pan redaktor rozmowlaje tonom radijewoho spikera, doma sidaje miz hory paperu, szczo maje spilnu nazwu materijaly do ZH, j porpajetsia miz nymy az doky ne najde czohos, szczo powynno rozohnyty prystrasti sluchacziw-amatoriw ZH.

Tak narodzujutsia hazetni zwidomlennia, radjozwidomlennia i wsiaki inszi mensze abo bilsze prawdywi wistky.

Duze bahato klopotu z hazetkoju maje panna Zina. Popersze tomu szczo zywa hazetka wypadaje jakraz w cej samyj czas, koly weczerja, a po druhe do koznoji zywoji hazety treba robyty prynajmensze hodynu-dwi tualetu. Podumajte tilky: skilky czasu j trudu wkladaje panna Zina dla dobra Zywoji Hazety i Panna Zina maje w naszij redakciji naicikawiszyj widdil, a same widdil senzacii-kryminalistyky j taborowych plotok. Panna Pawlenko natomist referuje w naszij hazeti sprawu punktiw-kooperacii, suspilnoji torhowli j prywatnych zyskiw. Piwholowynyj redaktor referuje w redakcijnij kolehii taki sprawy, jak spekulacija, polityka, sport i teatr, taborowi intryhy i feljetony.

Dochodymo do nemensze waznoji czastyny feljetonu, szczo howorytyme pro te, jak proczytujetsia czy wyholoszujetsia ZH.

Widkrywaje ii pan redaktor-holownyj i odynokyj.

Nahaduje swjatych, zdorowyt prysutnich i sidaje. Aha — treba szcze dodaty szczo isnuje tradycijeju oswjaczenyj zwyczaj szczo poza redaktorowi pleczi piwholownyj redaktor sprowokowanyj swarytsia z holownoju redaktorkoju az poky holownyj redaktor ne wtychomyryt ich. Wzahali redaktoriw w naszij hazeti duze bahato, zate nema komu pysaty radjozwidomlen j bihme try czetwerti czastyny redakcinji kolegii prychodyt j bete uczast w ZH z cikawosty, szczo wono wsez taky robytsia w switi j do czoho jde.

Pan redaktor czytaje w bezkonecznist, a panna Zina, jak ne moze proczytaty cioho, szczo chtos napysaw, ta perekruczuje slowa — cokajetsia j czytaje kilka raziw az poky ne znajde stezky w horoch. Reszta redakcijnoho personalu w takych wypadkach, ne zaiknuwszysia j ne morhnuwszy okom bresze zrazu.

Zohladu na napruzlywu tyszu, szczo zapanowuje na sali pisla pojawy chwalnoji redakciji, widczuwajetsia zawzdy pered poczatkom hazety sensacijno — erotycznyj nastrij, jakyj upadaje w miru czerhuwannia hazetnych widomostej.

A skilky ujawit sobi trudu kosztuje take odno zywe hazetne czyslo? Pid kinec pan redaktor zhribaje w teczku wsi prynesenì materijaly j jde zazurenyj do domu, turbujuczys pro slidujucze czyslo hazetky. Reszta redakciji, zworuszena poczutymy nowynamy, jde tez do domu, turbuwatysia turbotamy pana redaktora.

Wolokyta.

8 wistok, szczo warti okremoi uwahy

Pidzemni peczery dla wojennoho promyslu

Jak pysze amerykanska presa, komanduwannia armii ta floty USA pidhotowlajetsia do majbutnioi atomowoi wijny w takyj sposib, szczo pidzemnych peczer tiahnutsia ni peczery na cilomu prostori Spoluczenych Derzaw, szczob u nych prymistyty wojenni fabryky ta magazyny. Najbilsze takych peczer majut stejty Niu-Meksyk, Kentok i Niu Jork a takoz Wirdzinija. Dejaky iz tych pidzemnych perer tiahnutsia sotkamy myl i wony szcze ne rozslidzeni. W tych peczerjach mozna prymistyty wojennyj promysel, a w czasi ataky woroha naselennia cilych mist.

Archeologiczna ekspedycija na Ukraini

Nimecko-rosijska hazeta „Tägliche Rundschau" z Berlinu powidomlaje, szczo do Leningradu powernulasia z okolyc Dnistra archeologiczna ekspedycija instytutu akademika Marra dla istorii materijalnoi kultury. Sowietskym archeologam udalosia widkryty welyke selo, szczo swoimy poczatkamy siahaje trypilskoi epochy. Cia kultura widznaczalasia wysokym stanom silskoho hospodarstwa. Cilu nyzku takych sil widkryly na liwomu berezi Dnistra w rajoni Kamjancia Podilskoho. Ekspedycija zajmalasia takoz studijamy nad skytskymy i slawianskymy oselamy, szczo ich nedawno widkryly. 20 000 rokiw tomu na poczatku kamjanoi epochy w krutych berehach znachodylysia oseli lowciw mamutiw, dykych konej ta inszych prezwiriw. Znajszly tam bahato kamjanoho pryladdia.

Polska wijskowa hazeta pro Sojuz Ukrainskoi Demokratycznoi Presy

Polskyj szczodennyk „Dziennik Zolnierza 1. Dywizji Pancernej" z Quakenbrueck w widdili „Dalekopysom zo switu" podaje taku wistku: „W Regensburzi powstaw Sojuz Ukrainskoi Demokratycznoi Presy" z uczastju piatioch wydawnyctw; Zapalo m. i. riszennia nawiazaty spoluku z demokratycznymy kolamy inszych narodiw".

Rak wynyszczuje istoryczni budiwli Francii

U Francii stwerdyly isnuwannia dywnoi „neduhy muriw". Sobor Notre-Dame perestane za 22 roky isnuwaty, stiny swiatyni roztoczuje rak. Wazony, szczo prykraszujut galerii Koroliwskoi Palaty, rozlitajutsia na poroch. Luwr z joho postattiamy marszaliw porochnije. Poszest panuje ne lysze w Paryzi. Perejszla wona wze do Caen i Nantes. Taki wypadky rozpadannia muriw zauwazyly wze takoz w Belgii. Uczeni bezporadni. Ichnia hipoteza, szczo powitrja zatrojene blyzkistju promyslowych oseredkiw spryczynylo rozkladannia muriw, wyjawylasia neobgruntowanoju. Jehypetski pamjatky starowyny aklimatyzuwalysia w nezdorowomu powitri ewropejskych mist i ne chworijut na raka. Laboratorii wczenych praciujut. Jakszczo ichni praci ne postupatymut szwydko wpered, najharniszi j najmonumentalniszi pamiatky francuzkoho budiwnyctwa, szczo perestojaly stilky storiczcz, rozpadutsia protiahom najblyzczych rokiw.

Lytowska hazeta pro ukrainciw i "Nedilu"

Lytowskyj tyznewyk „Teviskes Garsas" zo Schweinfurtu pomistyw z nahody pereizdu Schweinfurtskych ukrainciw do Aschaffenburga szczyru zhadku, jaku tut pownistju perepowidajemo: „Razom z ukrainskym taborom, szczo pereizdzaje na nowe misce, pereizdyt takoz redakcija czasopysu „Nedila". 14-ho trawnia widbuwsia proszczalnyj weczir redakcij „Teviskes Garsas" i „Nedila". Z obydwoch storin zibrawsia czymalyj hurtok uczasnykiw. Obminialysia szczyrymy promowamy, bazanniamy uspichiw w majbutnij borotbi za swobodu ponewolenych narodiw i nezaleznist obydwoch krain. Pry tij nahodi treba pidkreslyty, szczo ukrainci wyjawylysia ne lysze dobrymy i szczyrymy susidamy, ale i w usich zahalnych naszych sprawach buly dobrymy druziamy.

My z pryjemnistju mozemo pryznaty ukrainciw za narod, szczo lubyt myr i wolu, na zdobuttia jakoi u nioho bahato szans. Perebuwajuczy w blyzkomu susidstwi i w druzbi, my maly zmohu dobre poznajomytysia z ukrainciamy ta z ichnimy kulturnymy osiahamy. Wony neodnokratno zachopluwaly nas swoimy scenicznymy wystawamy i krasoju ta mystectwom melodijnych narodnich pisen.

Najserdeczniszi buly wzajemyny miz redaktoramy obydwoch gazet. Naszi statti pro Lytwu ta pro ii nacjonalni aspiracii mistylysia na perszych storinkach gazety „Nedila". My nikoly ne zabudemo ukrainciw i howorymo im: do pobaczennia!"

Rosija domowylas z dyktatorom Argentyny

Zakordonna presa, rozhladajuczy sensacijni zwidomlennia pro nawjazannia wzajemyn miz Rosijeju ta Argentynoju, mistyt cikawi informacii, zapytujuczy ne bez logiky: koly espanskyj generalissimus Franco pide szlachom argentynskoho polkownyka Perona? Rosija zhodylasia dostawyty Argentyni (wzamin za charczi j budiwelnyj materijal) 10.000 wantaznych awtomaszyn, 10.000 traktoriw i 2000 motoriw do litakiw. Rosija, jak pysze argentynskyj socijalistycznyj szczodennyk Vanguardia, pryobiciala daty Argentyni swoich i nawit nimeckych technikiw.

Amerykanski korespondenty duze zdywowani nespodiwanoju spiwpraceju miz Rosijeju ta Argentynoju. Szcze rik tomu same Rosija duze napolehlywo protestuwala proty pryjniattia Argentyny do Objednanych Nacij, nazywajuczy krainu Perona nedemokratycznoju. Spoluczeni Derzawy cilyj czas hostro wystupaly proty argentynskoho faszyzmu, a tym czasom Stalin widpowiw na propozyciju Perona spiwpraciuwaty-prychylno. Szcze odyn dobre wyrezyserowanyj szach kremliwskoi dyplomatii. Czy do polkownyka Perona mozna bude zastosuwaty widomu maksymu: chto z bolszewyzmom paktuje, wid nioho hyne, pokyszczo skazaty hodi . . .

Amerykanska podoroz generala Bora-Komorowskoho

Widomyj z warszawskoho powstannia, polskyj general Bor-Komorowskyj widbuwaje podoroz po Spoluczenych Derzawach. Poodynoki etapy jogo podorozi zawdiaky zywym manifestacijam amerykanskych polakiw stajut welykymy propagandowymy podijamy dla polskoi sprawy. W Niu-Jorku na letowyszczi oczikuwalo generala 30 predstawnykiw okremoho powitalnoho komitetu. W misti Hamtrack zinky poderly protestacijni afiszy szczo ich komunisty nesly proty Bora. Sowietskyj delegat w Organizacii Objednanych Nacij, Gromyko, zaprotestuwaw w duze riszuczyj sposib proty toho szczo na benketi na czest generala Bora w Niu-Jorku buw m. i. J. B. Hutson, odyn iz zastupnykiw generalnoho sekretarja, szczo skazaw prywitalnu promowu na czest Bora.

500 000 czerwonych bijciw do Nimeczczyny

Korespondent agencji „Exchange" z Widnia peredaw kilka szyrszych informacij pro ostanni poruchy sowietskych zbrojnych syl w serednij Ewropi. Jak widomo, 20 trawnia rozpoczalysia transporty wijsk czerez Czechoslowaczczynu do sowietskoi zony Nimeczczyny. Sowiety kynuly w ruch 500 000 masu swoich okupacijnych wijsk z Madiarszczyny, zokrema pancernych czastyn ta pichotno-pancernoi zbroi. Widijszla takoz czastyna zalohy z Rumunii, ale ne widijszow ani odyn widdil z Awstrii. Ce dokazuje, szczo czutky pro zmenszennia sowietskoi zalohy w Awstrii neprawdywi, a pryczyna tijei welykoi translokacii czerwonych dywizij okutana dali tajnoju.

Oksana Laturynska

Na trunu Olzycza

Buw strunkyj, nenacze jasen,
harnyj, maw carenko . . .
De nasz krasen? De nasz krasen?
— Wmer . . .wmer molodenkyj.

Oj ne wmer win, oj ne wmer win
smerteju swojeju,
ne zelenym wkrytyj dernom
dbajlywo ridneju!

I kytajka zalobowa
tila ne prykryla . . .
Moze halycz des u rowi
syni oczy pyla.

Oczi pyla, rwala tilo
pazurom chyzackym,
i nichto ne trapyws bila
spolochnut znenacka.

De znajty by misce skonu?
De kistok szukaty?
Szczob trojandu tam czerwonu
posadyla maty.

Szczob junactwo Ukrainy
prysiahalo swiato
Na prapory zowto-syni
za swij Kraj wmyraty.

Kandydaty-maturysty — uwaha!

Ukrainska gimnazija Mannheimskoho Taboru pidhotowlaje II. maturalnyj kurs, wpysy do jakoho trywajut do dnia 10-ho lypnia. Isnujut wyhlady pryjniaty kandydatiw na cej kurs do taboru w hurtozytky. Kurs rozrachowanyj na cilyj rik. Informacii daje Uprawa Taboru, Mannheim, DP Center, Kaiser Wilhelm Kaserne, Ukrainian Groupe.

Na presowyj fond "Nedili" pozertwuwaly

Sotnyk Borys Strilkowskyj	10 RM
Pan Oleksiuk Iwan	12 RM
Uprawa Taboru i hromadianstwo w Ludwigsburgu	15 RM
Pan Iwan Didyk	17,50 RM
Pan Wasyl Zubryckyj, Mannheim	5,— RM

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA Team 612., Pionierkaserne.
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Ukrainskyj tyznewyk w Aschaffenburzi

Rik 2. 3 lypnia 1946 Nr. 27/28

Nad Buhom kypyt wijna, tam strilajut z V2!

"Zahony Bulby spalyly Hrubesziw"

Rewelacijni informacii warszawskoi, londonskoi ta amerykanskoi presy

Londonska polska presa podaje ostannimy tyzniamy bahato sensacijnych informacij pro dijalnist ukrainskych powstanczych zahoniw na Cholmszczyni j Pidlaszczi ta nad Sianom, cebto na tych mezowych zemlach ukrainskoi etnicznoi terytorii, szczo — syloju porozuminnia miz Moskwoju j Warszawoju — staly objektom polonizacijnoi akcii, započatkowanoi masowyw pereselenniam awtochtonnych ukrainciw na schid, do SSSR. Polska londonska presa dumaje, nacze b isnuwannia ta zrostannia partyzanskoi borotby na tych zemlach treba pojasniuwaty lysze tym, szczo policijnyj aparat warszawskoho ministra bezpeky Radkiewycza za sylno angazujetsia w borotbu z wnutrisznioju polsk(ju opozycijeju. Londonskyj "Dziennik Polski" w czysli 107, w zhaduwanij wze namy statti "Ukraincy spalili Hrubieszow" m. i. pysze: "Jak wychodyt z krajewoi presy, zdowz linii Buha ta u piwdenno-schidnij Polszczi dije teper t. n. **Ukrainska Powstancza Armija** z wyrazno faszystiwskym charakterom. Holowni ii zawdannia — morduwaty polske naselennia. Napady sperti na hitleriwski metody: "Dziennik Polski" szyroko opysuje napad UPA na try sela w sianickomu powiti: Hirjany, Bukowsko i Nowotaniec wnoczi na 6 kwitnia c. r. i informuje: "W miscewosty Bukowsko bandy najpersze pidirwaly w powitrja stanyci milicii, budynky sudu, wolosty i poszty, a piznisze sklykaly wicze. Na ce wicze polske naselennia prywely pid rucznyciamy. **Do zibranych ludej promowyly oficery t. n. Ukrainskoi Powstanczoi Armii, perekonujuczy, szczo warszawskyj urjad prodaje ich w newolu bolszewykam. Wony zaklykaly do druzby bratnich narodiw, ukrainskoho j polskoho,** zabuwszy, szczo ociu druzbu wony tak dbajlywo pidpomahajut polumjam pidpaluwanych polskych sil i osel."

"Dnia 10-ho kwitnia inszi bandy ukrainski, t. zw. Bulbiwci pidpalyly z usich storin Hrubesziw. Ne zwazajuczy na energijnu akciju protypozeznoi storozi, widdiliw polskoho wijska, garnizonu czerwonoi armii i milicii, pozezi ne potrapyly zlokalizuwaty."

Polska presa informuje dali, szczo bandy wesztajutsia cilkom bezkarno nawit w mezowych powitach warszawskoho j lublynskoho wojewidstwa. Organ polskoho komunistycznoho Stronnictwa Ludowego prynosyt okremyj reportaz swojoho specijalnoho korespondenta z podorozi "na dykyj schid" cebto do Hrubeszowa. Korespondent m. i. pysze: "Koly ja powidomyw, szczo idu do Hrubeszowa, na mene dywylysia tak, jak pryhladajutsia tomu, chto riszucze namahajetsia pokinczyty sam z zyttiam. — Choczesz popasty w ruky Bulbiwciw? Choczesz, szczob tebe ubyly NSZ-owci? Adze tam szalije wijna — howoryly pryjateli — tam strilajut z V 2!"

Korespondentowi poszczastylo wse z taky doichaty do Hrubeszowa. Nuzda naselennia welyka, powno tam repatrijantiw ta miscewoho naselennia z sel, pidpalenych NSZ abo Bulbiwciamy. **Bulbiwci ta czleny polskych NSZ porozumilysia. Majut spilni drukarni,** odnu neszczodawno znajszly w Konruchach miz Hrubeszowom ta Zamostjam. Ukrainci perechodiat za Buh lysze pid natyskom syly. Todi zabirajut z soboju wse-do wikon i ram na dweri wkluczno. Umijut dali tak zruczno pidklasty pid chatu wohon, szczo chaty zapalujutsia az na druhyj den pisla ichnioho widchodu. 30 km na piwden wid Hrubeszowa rozstiahajetsia odyn welykyj step. Wyseleni syloju ukrainci Cholmszczyny powertajut na swoje stare smittia, ale wze jak lisowi bandy. Majze 5 tysiacz — jak obrachowujut neoficijno — zpomiz wyselenych 10 000 ludej powernulysia nazad.

Korespondent brytijskoho szczodennyka "Manchester Guardijan" (peredajemo za polskym biuleteniom "Byle predzej" cz. 119) informuje, szczo bandy na zachid wid linii Curzona (Kerzona) majut **komanduwannia zlozene z sowietskych starszyn** i prychodiat zo schodu, szczob palyty ta hrabyty. Polski selane tikajut do mist, a tym czasom zemla lezyt neobroblena. Szczodennyk "Daily Mail" pysze nawit, szczo wystupannia ukrainciw po bandach mozna zauwazyty az w rajoni mista Bydgoszcz na Pomori.

CAVEANT CONSULES!

Pekucza j bolucza sprawa naszoi emigracii

„Nedila" (cz. 24/25 z cioho roku) prynesla wistku, szczo awstrijskyj uriad wnis 25-ho trawnia c. r. do Alijantskoi Kontrolnoi Komisii prochannia usunuty iz awstrijskoi terytorii wsich czuzyneckych bizenciw za wyniatkom zydiw. Minister zakordonnych spraw Awstrii Gruber zrobyw pry tomu bizenciam taki zakydy:

1. Ich ne [illegible]zna prytiahty do praci j wony ne platiat podatku derzawi.
2. Juhoslawija j Polszcza zaprotestuwaly pered awstrijskym uriadom, szczo w taborach bizenciw protegujut faszystiw.
3. Bizenci na szyroku miru zajmajutsia operecijamy na czornomu rynku.
4. Bizenci poszyriujut rozpustu i nemoralnist miz awstrijskym naselenniam.

Pry tomu minister Gruber wze ex propria diligentia holosyt, szczo bahato bizenciw, jaki majut teper prawa DP, praciuwaly dla nimciw, a prote siohodni — oburujetsia p. Gruber — ich wwazajut sojuznykamy Welykoi Brytanii ta Ameryky. Minister zalijetsia, szczo holowno u francuzkij zoni Awstrii DP tworiat powaznu problemu ta chwalyt, szczo tilky w sowietskij zoni nema DP.

Szczo z, ministrowi Gruberowi, kolyszniomu wychowankowi antysemitskoi partii widenskych chrystijanskych suspilnykiw-antysemitiw spid stiahu pok. Lügera ta Weisskirchnera, wozna nyni robyty pryjemne oko do zydiw czy reweransy do sowietiw, a narikaty na bizenciw czy Franciju — ce jomu malomu politykowi szcze j maloi derzawy wilno — i ce dla nas ne wazne. Cia zawwaha tilky mymochodom.

Wazna dla nas sama sut sprawy i nad neju my perechodyty mowczky ne mozemo do poriadku.

Nide prawdy dity: j z naszoju ukrainskoju teperisznioju emigracijeju ne wse w poriadku. Jak by ce nam ne bulo prykro, a my w imja prawdy i to ne abstraktnoi, a toi, szczo sered emihracii tworyt dijsne zlo, szczo rozkladaje ta deprawuje ii, musymo pryznaty, szczo nazwani zakydy p. Grubera, chocz i perebilszeni ta zgeneralizowani, a taky prawdywi j sered bizenciw majut misce.

Pomynajemo zakyd, szczo bizenciw tiazko prytiahty do procesu praci. Minister Gruber zabuwaje, szczo hitleriwska Nimeczczyna, jaka syloju prytiahla siudy bizenciw do praci, swoimy metodamy nasylla, holodiwky, koncetracijnych taboriw i t. d., mohla tilky widibraty bizenciam ochotu do praci. Ta nazahal skytalci praciujut, chocz ne — pry widbudowi zrujnowanych samymy zemlakamy p. Grubera szlachiw, mostiw, domiw ta fabryk, bo cia widbudowa nalezyt tak do nioho, jak j joho konnacjonaliw. Do cijei praci zowsim siuszno alijanty bizenciw ne tiahnut, ale w druhych misciach skytalci praciujut i ce mozut poswidczyty j alijanty.

Prawda, buwajut j tut riaziuczi neraz nedotiahnennia. Traplajetsia, szczo korydor taborowoi budiwli zamitaje starenka maty, bo donia „musýt" wyspatys, szczob mohla pity na zabawu, Oczewydno wynna tut ne donia, a maty, jaka ne wmije wychowaty ta prywczaty doniu do praci. Traplajetsia j take, szczo uczytelka krim nauky w szkoli myje korydor ta obyraje w taborowij kuchni bulba, a silska diwczyna z mamoju pidsmichajutsia, szczo mowlaw, pani robyt.

Taki wynitky je. I zdorowi muzczyny i chlopci dekudy ne duze rado berutsia do praci; ricz u tomu, szczo dejaki uprawy taboriw polujut na popularnist, ne rozdilujut nalezno praci ta ne dopylnowujut, szczob ii, jak slid, wykonuwaly. Prosto — jak kazut — ne choczut zadyratys z ludmy.

A ce szcze pry dobrij woli mozna usunuty i ludej do praci taky sponukaty.

Daleko hirsze, a to j boluczo predstawlajetsia sprawa iz demoralizacijeju, jaku skytalci szyriat czerez swoi operacii na czornomu rynku.

Nide prawdy dity, tut my dosi ne projawyly nijakoho widruchu, szczob ti zahrozlywi dla nas odynyci iz naszoho hurta usunuty. A je koho usuwaty.

Szeze za hitleriwskoho rezymu meni samomu dowodylos striczaty naszych patriotycznych ukrainskych pan ta diwczaty, jaki prosto kraly ukrainskych ditiam maslo, moloko, a naszym robitnykam charczi. Todi ne mih ja widdaty tych ludej do koncentracijnych nimeckych taboriw, chocz wony na nuzdi naszych robitnykiw nazywaly sobi materii ta zoloti persteni.

(Dali na 2 stor.)

Zyty w najbilszij jednosty

Ekscelencija Apostolskyj Administrator w taborach Aschaffenburga

W ramach kanonicznoi wizytacii, szczo ii widbuwaje teper po parafijach hreko-katolyckoi Cerkwy w Bavarii Ich Ekscelencija Apostolskyj Administrator na Nimeczczynu o. Nykolaj Wojakowskyj, Dostojnyj Hist widwidaw takoz dnia 18-ho c. m. hromady hreko-katolyckych wirnych w Aschaffenburzi.

Perszyj witaw Cerkownoho Dostojnyka ukrainskyj tabir La Garde, kudy o. Apostolskyj Administrator prybuw o hod. 8,30 ranku. Pisla prywitannia pry taborowomu wchodi, w jakomu pryjnialy uczast hreko-katolycki swiaszczenyky pid prowodom swojoho dekana o. Chruszcza, predstawnyk Ukrainskoi Prawoslawnoi Awtokefalnoi Cerkwy w osobi nastojatela, lider miscewoi hrupy prof. Greleckyj i holowa Oblasnoi Uprawy w Aschaffenburzi, prowid taboru, predstawnyky taborowych towarystw, organizacij ta instytucij, Apostolskyj Administrator perejszow dwolawoju zo szkilnoi molodi, prastuniw, policii i protypozeznoi storozi do taborowoi hreko-katolyckoi cerkwy, de widprawyw u sosluzenni kilkoch Swiaszczenykiw Sluzbu Bozu. Z tijei nahody Cerkownyj Dostojnyk skazaw do wirnych propowid.

Pisla Sluzby Bozo, w tisnomu koli zaproszenych predstawnykiw hromadjanstwa, widbuwsia spilnyj obid. Pidczas obidu miscewyj hreko-katolyckyj paroch bazaw u promowi Wysokomu Hostewi mnohych lit. Dali promowyw lider ukrainskoi hrupy. Win pidkreslyw, szczo widwidyny Apostolskoho Administratora pidkrypyly ukrainskych skytalciw, a joho slowa pryhadaly neobchidnist jednosty wsich ukrainciw bez uwahy na relihijnu prynaleznist ta socijalno-polityczni perekonannia. U widpowid o. Wojakowskyj podiakuwaw hromadjanstwu La Garde za serdeczne prywitannia ta pidkreslyw neobchidnist usich ukrainciw zyty u najbilszij jednosty, tisno z soboju spiwpraciuwaty, szczob osiahnuty kraszcze zawtra. U tomu dopomozut nam peredowsim molytwy, napolehlywa pracia i jednist, bo wona neobchidna do skriplennia naszych nacjonalnych i derzawnyckych zmahan. Ani riznyci politycznych perekonan, ani suspilna prynaleznist, ani isnuwannia dwoch wirowispowidnych grup sered ukrainciw ne mozut staty pereszkodoju u pochodi wsich ukrainciw do spilnoi mety. W tomu samomu dusi promowlaw i predstawnyk Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy.

Uweczeri toho samoho dnia o hodyni 7-ij witaw Dostojnoho Hostia nasz tabir Pionierkaserne. Pry holownij brami prywitaw Apostolskoho Administratora miscewyj paroch o. kanonik Kociumaka w otoczenni duchowenstwa. Dali komandant taboru p. Stetkewycz pradawnim ukrainskym zwyczajem pryjniaw Ekscelenciju chlibom-sillu, szkilna molod peredala Dostojnykowi kwity. Projszowszy szpalirom szkilnoi molodi, Plastu, Kurenia Molodych, policii i protypozeznoi storozi Apostolskyj Wizytator podawsia z wirnymy, szczo spiwaly pobožnych pisen do prowizoryczno wlasztowanoho wiwtarja, szczob widprawyty torzestwennyj moleben. Pisla molebnia o. Wojakowskyj skazaw zworuszlywu propowid, jaka wytysnula u czyslenno zibranych wirnych slozy na oczach.

Hromadjanstwo naszoho taboru wszanuwalo czerez swoich predstawnykiw kobut o. Wizytatora skromnym pryniattiam. Zastupnyk komandanta taboru p. Romaniw bazaw Ich Ekscelencii dowhych lit. Dostojnyj Pastyr zwernuwsia do zibranych z pomowoju, szczo w nij nakreslyw ti trudnoszczi, jaki prychodytsia jomu poborjuwaty, jak Apostolskomu Administratorowi na wsi try zony Nimeczczyny. Prote, chocz trudnoszczi welyki, pry spilnij praci wdastsia ich podolaty i uwinczaty naszi zmahannia uspichom.

Nastojatel miscewoi prawoslawnoi cerkwy o. Hajuk z pryznanniam wyslowysia pro praciu j zachody Apostolskoho Administratora nad pokraszczanniam doli wsich ukrainciw bez riznyci na ich wiroispowidnu prynaleznist. (Ba)

Plastuny daly perszyj dobryj pryklad

Naszi plastuny pokazaly starszym, jak rozumijut spiwzyttia i spiwpraciu miz ukrainskymy hrupamy. W seredu 29-ho trawnia widbulasia persza szczyra ta pryjazna stricza kolysznioho Schweinfurtskoho ta Aschaffenburzkoho plastowych kosziw, u wyslidi jakoi **obydwa koszi objednalysia.** Plastuny hospodari wlasztuwaly plastowu prohulku do lisu.

Schweinfurtskyj kisz zibrawsia toho dnia razom zi swoimy senioramy na swoij sportowij ploszczi. Pisla zwitu usi kureni w zorganizowanomu porjadku wyruszyly na oznaczene misce striczi. Iszly my polamy, stezkamy i strimkymy dorizkamy ta wreszti prybuly na misce. Hospodari prywitaly nas trykratnym oklykom "Skob" (sylno, krasno, oberezno, bystro), hymnom zakarpatskych plastuniw ta teplymy slowama swoho Koszowoho. Pidczas widpoczynkowoi pererwy hospodari czastuwaly nas lisowym czajem, kompotom ta zakuskamy. Na zelenomu mochowi zapalala newelyka watra, switlywci porobyly znymky.

Oficijna czastyna zustriczi poczalasia watroju. Ii na prochannia Aschaffenburzkoho Kurinnoho zapalyw zwjazkowyj SUPE o. Iwaszko. Zhodom, koly polumja wystrilylo wysoko w horu, poczalasia wesela czastyna. Poneslasia wesela pisnia; dali my sluchaly wistok z miscewoi ta zaokeanskoi presy, cikawoho skeczu dwoch junaczok na stijci, ohladaly wezi junakiw, hry ta zabawy, szczo zlywalys w odnu harmonijnu cilist, zaczudowujuczy czuzyj, ale pryjaznyj dla nas lis. Potim jszly korotki spohady pro blazennoi pamiaty komandanta i skautmajstra Plastu Czmolu, a piznisze promowyw, szcze oblasnyj zwjazkowyj SUPE, pysmennyk Bazanskyj.

O. Roik

Podii, problemy, fakty i dokumenty

Zydiwskyj doradnyk pry amerykanskij armii w Ewropi

Zydiwskyj czasopys „Undzer Wort" cz. 13 z 14. 6. 1946, jakyj wychodyt u Bambergu, powidomlaje, szczo pry sztabi gen. Mc Narneya, holowonokomanduwacza amerykanskych zbrojnych syl w Ewropi, imenuwaly na misce Richtera, jakyj wyichaw z Nimeczczyny, zydiwskym doradnykom pry tij armii dr. Fylypa Bernsztajna, wyznacznoho zydiwskoho sjonistskoho dijacza i rabina z New-Yorku. Win studijuwaw w anglijskomu uniwersyteti w Cambridge ta w zydiwskomu uniwersyteti w Jerusalymi i napysaw praciu p. z. „Zydy w Ewropi". Knyzka wyjszla zymoju 1943 roku. Dr. Bernsztajn propowiduje w nij, jak jedynyj ratunok dla zydiw: zydiwsku derzawu w Palestyni. Dr. Bernsztajn buw zydiwskym duchownym amerykanskoi armii. Do joho naznaczennia zydy prykladajut bahato nadij.

Kornijczuk wojuje z faszystamy

Anglijskyj „Daily Express" w korespondencii z Moskwy rozpowidaje m. i. pro interwju zo slawnozwisnym Kornijczukom. Ostannij napysaw pjesu, szczo zajmajetsia sprawoju demobilizacii. Ciu pjesu majut hraty po ukrainskych selach, szczob wybyty ludiam, jaki powernulysia zza kordonu „riznoho rodu faszystski idei z holowy".

Osnowy Ukrainskoi Selansko-Robitnyczoi Partii

Proholosyla swoi prohramowi osnowy Ukrainska Selansko-Robitnycza Partija. Wony skladajutsia z 28 punktiw. W nych miz inszym czytajemo, szczo prohrama partii peredbaczuje: Pidnesennia znaczinnia ukrainskoi rodyny ta zabezpeczennia ii materialnoho stanu. Zakriplennia ta rozwij ukrainskych spokonwicznych rodynnych tradycij. Dali: ochorona ta materijalne zabezpeczennia materynstwa! Szyroke udostuplennia serednioi ta wysokoi oswity dla wsich werstw ukrainskoho narodu. Wsi peredrewolucijni prawa wlasnosty nedijsni. Prywernennia jakych-bud prywileiw kolysznich pomiszczykiw i fabrykantiw wykluczajetsia. Uderzawlennia lisiw, zemnych nadriw ta widkrytych wod.

Hitler maw zhynuty wid trijlywoho gazu

Obwynuwaczenyj w Nürnberzkomu procesi Albert Speer, buwszyj nimeckyj minister dla spraw ozbrojennia i municii, roskazaw pered trybunalom bahato zakulisnych tajn z otoczennia Hitlera. Hitler naperedodni katastrofy kilkakratno zajawyw take: „Koly prohrajemo wijnu, propade j nimeckyj narod. Treba znyszczyty wse, nawit prymitywni osnowy dla zyttia, bo nimeckyj narod wyjawywsia slabszym i tomu majbutnie nalezatyme wykluczno sylniszomu narodowi schodu. Pisla borotby zalyszatsia lysze menszewartni, bo dobri polihly". „Ja popaw u rozpuku-zajawyw Speer-w takij sytuacii. Ne lyszylosia meni niczoho, jak tilky zrobyty atentat na Hitlera. Ja zaplanuwaw osobystyj zamach pry dopomozi gazu, bo pisla 20 lypnia lysze malyj hurt ludej maw dostup do Hitlera. Do bunkra, de perebuwaly Hitler, Goebbels, Ley i Bormann mohly zachodyty najblyzczi spiwrobitnyky lysze pisla osobystoho rozszuku SS. Ja chotiw, jak architekt, wpustyty gaz czerez prowody dla wentylacii, szczo maly swyj wylit w horodi, kudy ja zadumaw, poklasty trijlo. Odnacze Hitler buw chytryj: nakazaw perebuduwaty wentylacijnyj kanal i plan pryjzlosia bulo zanechaty.

Brytijska Partija Praci i Sowiety

Cilyj swit, a holowno miszczanska demokratija — w tomu czysli nasza ukrainska bizenecka bratija — z napruzenniam wyczikuwaly riszen partijnoho zjizdu anhlijskoi Partii Praci. Wsi, a takoz ukrainci wyczikuwaly, szczo skazut prowidni teper kermanyczi derzawnoho korabla Brytijskoi Imperii, jake stanowysko zajmut wony w zakordonnij polityci suproty dwoch aktualnych teper ta duze skrutnych i drazlywych spraw Nimeczezyny j Sowietiw.

Obydwi ci sprawy komplikujut ta zwjazujut i zupyniajut dijsne pokinczennia druhoi switowoi wijny, pokinczennia ii u formi trywkoho zahalnoho j cilkowytoho, totalnoho, jak teper kazut, switowoho myru.

Zahalno wsi znajut, bo cioho nichto ne skrywaje ta ne zapereczuje, szczo chocz faszystiwski derzawy militarno rozbyti, to dowho obicianoho switowoho myru nemaje, bo ti, szczo obicialy ta wzialy na sebe joho zawesty czy podyktuwaty, sami teper ne mozut pohodytys. Oczewydno polityka, jaka krim ludej, operuje holowno i wyriszalno meteriajalnymy, realnymy sprawamy, cia polityka u peremozciw alijantiw, szczo dosi zhidno j spilno zawojuwaly totalnyj faszystiwskyj rezym — cia polityka teper same zalomylasia. Jakby chto ne starawsia zakryty czy stuszuwaty prykri jawyszcza czy fakty toi polityky alijantiw, ne moze win skryty ta zapereczyty toho, szczo alijany ne je zhidni, szczo sered nych je powazni riznyci, t to j osnowni superecznosty. Ce j wydno, bo cioho zachowaty nijak ne mozna, zi wsich miznarodnych narad ta konferencij prowidnych alijantskych polytykiw. W swoich zajawach wony wze j ne starajutsia zapereczuwaty tych rozbiznostej miz soboju, starajutsia ich tilky wytolkowuwaty ta wyprawduwaty, podajuczy oczewydno nadii na majbutnia zamyrennia ta odnozhidne postupowannia.

Jakby polityka spyralas ta wyriszuwalas tilky samymy nadijamy, to sprahnena myru ta spokoju j ladu, ludskist mohlab lelijuczy taki nadii ta spodiwannia tycho ta spokijno wyzydaty kraszczych czasiw. Ta na zal ne nadii, czy abstraktni wyidealizuwani bazannia, a realni reczi, skazemo odwerto, zyttiewi materijalni interesy hrajut w polityci dominujucza ta wyriszalnu rolu, a ti interesy je supereczni miz poodynokymy czlenamy alijanskoho areopagu. Swoi interesy maje Francija, jaka paniczno j sluszno boitsia, szczob nimeckyj militaryzm znowa ne widnowywsia. Maje swoi interesy j Kytaj, jakyj widrodzujetsia ta pered jakym teper po rozhromi Japonii widkrywajutsia nowi perspektywy ne tilky azijskoi, ale j switowoi polityky. Maje swoi cily ta interesy j Welyka Brytanija ta Ameryka. Na rozhromi Nimeczczyny wony mozut szczojno zdijsniuwaty swoi ekonomiczni — bo wony az nadto welyki realisty — a z tym, oczewydno, j polityczni cily. Welyka Brytanija, jaka uwazno ta nezwyczajno oberezno prywykla westy polityku, pryjszla do perekonannia, szczo dla wderzannia swojei switowoi doteperiszniol pozycii potrebuje tak wnutrisznich, jak i zownisznich, daleko iduczych reform, a holowno tisnoho porozuminnia, a nawit sojuzu z Amerykoju, zjednannia dla odnych politycznych cilej wsioho anhlo-saskoho swita.

Sowjety, czy wlastywo Czerwona Rosija, choczut wykorystaty nahodu j moment, obstawyny ta zdijsnyty swoi dawno lelijani mrii — swoje panuwannia nakynuty ne tilky Ewropi ale j cilomu switowi.

Do cioho wzywaje nyni czerwona Rosija modnych ta aktualnych klycziw socijalizmu ta komunizmu, wiriaczy szczo wony taky matymut ahitacijnu prytiahajuczu, ale j realnu wyriszalnu dijsnu sylu w polityci

Taka je miznarodna polityczna sytuacija, taka suczasna polityczna dijsnist.

Anglijska Partija Praci, jaka dwa tyzni w tomu w Bornemout zakinczyla swij partijnyj zjizd, musila suproty cioho zajniaty stanowyszcze Nelehke ce bulo zawdannia.

Anglijska Partija Praci, jaka dwa tyzni toczna, jaka stoit u kermi welykoi Brytanskoi Imperii, doteperiszniol switowoi potuhy iz riszajuczym, neraz majze wyriszalnym, holosom u switowij polityci. Z toho tytulu maje wona zobowjazannia ta ne abyjaku widpowidalnist.

Zobowjazannia persz wsioho, jak socjalistyczna partija. Aktywnych zdysciplinowanych czleniw wona maje ponad try miljony, ce wze armija. Holosiw distala wona ponad 23 miljony i naslidkom toho woleju podawlajuczoi bilszosty naselennia perejniala wladu w Brytijskij Imperii, uriad Joho Koroliskoi Welycznosty.

Na ii wnitrisznu ta zownisznu polityku zwerneni wsi nadii switowoho robitnyczoho proletarskoho ruchu, na nei spriamowanyj zir i to duze wazlywyj wsich narodiw ta plemen welykoi Brytanskoi Imperii. Musyt wona tomu w poczutti swojei roli ta widpowidal nosty buty nezwyczajno obereznoju w wybori metod ta taktyky swoich politycznych chodiw. Ne wilno ij i ne smije wona ity na nijaki awantury czy chwylewi deszewi popularni eksperymenty.

Ce treba maty na uwazi ta z cioho stanowyszcza j pidchodyty do ii ostannich riszen na partijnomu zjizdi szczodo ii stanowyszcza w zakordonnij polityci, a holowno w sprawi Nimeczczyny ta drazlywoi sprawy SSSR.

W sprawi Nimeczczyny Partija Praci jasno wyjawyla swoju wolu. Nimeckyj militaryzm i nacjonalizm musyt buty, jak zahroza switowoho myru, znyszczenyj bezposzczadno. Ale nemeckyj narod maje prawo j musyt zyty, rozwywatys. Tomu j Nimeczczyna tak potribna dla ewropejskoi i switowoi riwnowahy ne smije buty rozbyta na nezdibni do zyttia atomy. Wona musyt stanowyty hospodarsku, ekonomicznu cilist. Tomu to Partija Praci protywytsia postijnomu widrywanniu ta wluczenniu do Francii promyslowoi bahatoi na wuhilla j rudu Rurskoi oblasty. Cia oblast-doteperisznij militarnyj potencijal Nimeczczyny moze buty pid miznarodnoju kontroleju, ale nikoly wykorystana odnoju derzawoju, proty nimeckoho narodu ta switowoho myru. Ce odnozhidne stanowyszcze ciloi Partii Praci i ce wpowni wyplywaje iz ii socijalistycznoi prohramy. Ce j jasne j zrozumile dla wsich, tak prychylnykiw, jak i ii politycznych protywnykiw. Ne tak prosta ta zrozumila je sprawa ii widnoszennia do SSSR. Nezrozumila tomu i ce zhory treba skazaty, szczo bahato nimeckych politykiw, (jaki b chotily rukamy Partii Praci pozbutys lehkym zusyllam z politycznoi areny Sowietiw), w ostannich riszenniach partijnoho zjizdu Partii Praci rozczaruwalys.

Persz wsioho miszczanski polityky naiwno nadijalys, szczo Partija Praci wnese riszennia osudu sowietiw, a w slid za tym i proklamuje chrestonosnyj pochid proty nych, moze wijnu.

A koly ce ne stalos, rozczarowani miszczanski naiwni polityky, ne wdowoleni ta zawedeni u swoich nadijach, skwalifikuwaly ostanni riszennia Partii Praci u ich widnoszenni do sowietiw, jak kapitulaciju pered Stalinom ta bolszewyzmom, jak widstup wid idej demokratii.

A tym czasom nema niczoho podibnoho. Partija Praci ustamy swoich widpowidalnych prowidnykiw holowy partijnoi uprawy prof. Laski, premiera Atlee ta ministra zakordonnych spraw Bevina, zajawyla riszuczo, szczo wona w zakordonnij polityci wirna swoim idejam daty druhym narodam taki sami wilnosty, jaki chocze maty dla sebe. Ne chocze nikomu syloju nakydaty derzawnoho rezymu. Sprawa robitnyctwa je odna j spilna na cilomu swili, i tomu wona chocze zamyrennia u cilomu switi ne tilky na politycznomu poli, ale j tez na osnowach trywkoho hospodarskoho dobrobutu ta socijalnoi sprawedlywosty j riwnosty wsich narodiw. Ne mozna tomu tworyty okremych zon bezpeky dla sebe, a resztu swita lyszaty joho wlasnij nebezpecznij doli.

Z Sowietskym Sojuzom — zajawyla Partija Praci — na choczemo wijny, ale j ne mozemo pohodytys z joho metodamy, z joho poniattiam politycznych hromadianskych praw, z joho monopartijnoju dyktaturoju. Koly u nas panuje swoboda osoby, dumky, presy, koly je wilni demokratyczni wybory, koly my szanujemo perekonannia wsich, to ce same musiat zrobyty u sebe Sowiety.

Podawlajuczoju bilszistju holosiw 26 780 000 proty 468 000 zjizd widkynuw wnesennia na wlyttia brytijskoi komunistycznoi partii w Partiju Praci, a zastupnyk premjera ministriw Morrison zajawyw widwerto, szczo komunisty zrobyly b suspilnosty welyku prysluhu, koly b rozwjazaly swoju partiju.

Ce jasne i ne dwoznaczne stanowyszcze. I Stalin ta Kreml joho dobre rozumijut. Tut ne moze buty nedomowlen ni zadnych uta jenych planiw.

Niczoho ne zminiaje u tomu te, szczo do SSSR idut predsidnyk Partii Praci prof. Laski, partijnyj sekretar Philipps, sekretar profspilok Klej ta posolka Bacon. Ich poizdka nawit ne kurtuazija.

I Stalin j joho pidruczni znajut, szczo wony idut u SSSR Sojuz, jak predstawnyky demokratycznoho socijalizmu, idut do narodiw toho sojuzu, jakomu nyni szcze prowodyt Stalin ta joho kompanija. A do narodiw SSSR Partija Praci ne poczuwaje nenawysty, worozneczi czy upeuedzen.

Ce moze ne zrozumile postoronniomu miszczanskomu politykowi. Ale anglijska Partija Praci ne je znowa takyj nowyk ta tak zanadto idyliczno j naiwno ne predstawlaje sobi swoich widnosyn do bolszewyzmu. Wona mala wze pewnyj doswid w tomu napriami. Cilyj socjalistycznyj swit wytaw kolys ta zachopluwawsia rosijskoju rewolucijeju. Otze pro nei z zachoplenniam pysaw kolys wydnyj socijalist teoretyk Otto Bauer (Heinrich Weber), Fritz Adler buw nawit poczesnym hromadianynom SSSR, atze bahato socijalistycznych dijacziw zi szczyrych socijalistycznych perekonam spiwczuwaly ta pidtrymuwaly rewoluciju bolszewykiw i komunizm, poky ich Stalin ne perekonaw nahladno, szczo ni win, ni joho partija niczoho z socjalizmom czy komunizmom spilnoho ne majut, ta wykynuly z poczotnych sowietskych hromadian. Friza Adlera, jak socjalzradnyka, a druhych, jak socjalrenegatiw prosto zasudyly do najwyszczoho wymiru kary, na rozstril.

Teperisznij generalisimus i marszal Stalin — batko i wozd ta spadkojemec Petra perszoho, Suworowa, Kutuzowa, Stalin w heneralskomu mundyri, obwiszanyj ordenamy — ce wze ne emigrant — rewolucjoner Lenin, jakyj mih szcze hraty w sentymentach czy rewolucijnych poczuwanniach socjalistiw inteligentiw ta robitnykiw na zakordonnych socjalistycznych zjizdach. Generalisimus i marszal Stalin na tych poczuwanniach wze wyhraty ne moze.

I ce znaje tak win sam — jak Partija Praci j switowyj socjalistycznyj proletarijat.

Honores mutant mores — a u Stalina ce sprawdylos bukwalno i to w widjemnomu znaczenni toho slowa. Chocz jak bolszewyzm starajetsia wbraty sebe u nimb borcia za socjalizm, chocz jak win ne chytruje z robitnyczoju jednistiu wse odno, jak szylo z miszka, wychodyt rosijskyj imperializm. Cioho win ne w syli nijak zachowaty. Zrezygnuwaty jomu z nioho — ce samomu pidirwaty sobi hrunt spid nih. I Stalin ce znaje. Wernuty jomu do socjalizmu — ce z zijty zi swojoho prestolu, staty ewropejskym Etli czy Bevinom, bo ni Marksom, ni Engelsom, ni nawit Leninom jomu wze ne buty. Nema do ciho u nioho ni danych, ni umow.

Takyj je dijsnyj stan bolszewykiw i tomu Partija Praci, ociniujuczy wirno sytuaciju, zajniala take stanowyszcze suproty SSSR.

Wona pewna, szczo joho doteperisznij rezym ne witrymajetsia, bo win maje wze w sobi symptomy rozkladu j upadku. Win, zdijsniujuczy pid pokryszkoju socjalizmu mesijanizm rosijskoho imperijalizmu, sam jde na zudar, jakyj prynese jomu nemynuczyj upadok. Win jde na nioho, bo inszoho wychodu ne maje.

Suproty toho anglijska Partija Praci ne moze widczuwaty do narodiw SSSR nenawysty j ne moze j ne chocze wykorystowuwaty toho skrutnoho polozennia, ta nakydaty jomu swoju wolu, a tym szcze bilsze uskladniuwaty ta komplikuwaty sytuaciju.

Zawdanniam i cilu anhlijskoi Partii Praci, jak socjalistycznoi orhanizacii, je dopomohty narodam radianskoho sojuzu staty na riwni z druhymy narodamy.

I ciu pomicz ta pidderzku narody SSSR pewno distanut. Poczuttia obowjazku daty taku pomicz, jak i poczuttia ta swidomist widpowidalnosty za nei dyktuje anhlijskij Partii Praci take stanowyszcze, jake wona suproty Sow. Sojuzu zajniala. Ludski dobrozyczlywi j socjalistyczni wzajemyny do robitnykiw, selan i inteligencii i narodiw SSSR szcze ne o znaczajut aprobaty Stalinskoho rezymu ta bolszewyckych eksperymentiw.

Bevin zajawyw Molotowu: „Ja je proletar. Ja choczu, chocz ja wze staryj — dozyty toi chwyli, szczob ja mih bez pasportu kupyty bilet z Londonskoho dwircia Viktorii i bez zupynky poichaty kudy choczu. Znannia take mohutnie — szczo suproty nioho kordony, hlupa szutka. Musymo z wizij poetiw srobyty dijsnist. Metoju ludstwa musyt buty switowyj parlament, switowa sojuzna derzawa, switowyj uriad. Ja wiriu, szczo ja staryj a szcze toho dizdus."

Bevin ne fantast i ne konspirator, a realnyj polityk-robitnyk, na witer, dla agitacii, ne kydaje klycziw.

I ce znajut Molotow i joho batko Stalin.

Switowyj parlament, switowa sojuzna derzawa, switowyj uriad w poniattii anglijskoi Partii Praci — ce ne dyktatura kompartii. Ci poniattia sebe wzajemno wykluczajut. Kapitulacii pered Stalinom tut nemaje.

Oleh Stawenko.

Kupci czy spekulanty

Bolucze do toho bulo czuty, jak hromadski dijaczi, czilni ludy naszoi kooperacii, szcze j ich oprawduwaly, kazuczy szcze ce ne nasze dobro, a nimecke, woroze.

I na tomu stojat ti ludy j dosi, boroniaczy nemoralnych zloczyniw swoich blyzkych ta ridnych.

Teper spekulacija ta zadoba nazywy sered dejakych kol naszych bizenciw stala wze zahrozlywoju jazwoju, jakij pidpala **h o l o w n o n a s z a m o l o d i** to tak z prostoluddia, jak j stuskarskych cinach. Zadoba nazywy, hrosza, majetku, wzywannia swita dla tych ludej zahludentska, na zal j uniwersytetska, majbutni nosii naszoi politycznoi ta kulturnoi mentalnosty.

Ne je widokremlenym jawyszczem, szczo dejaki z nych je zholoszeni w UNRRA, a majut szcze j prywatni karty i to po kilka z riznych miscewostej, jakymy nawit spekulujut, zdyrajuczy po 5 raz bilsze, jak mozna by.

Ne je tajnoju, szczo bahato naszych studentiw, zapysanych na uniwersyteti, w bilszosti zajmajutsia ne swoimy studijamy, a spekulacijeju i to „en gros". „Paskujut" towaramy na welyku miru, perewoziat awtamy j wagonamy, majut sotni tysiacz riznoi waluty, masu materij, riznych prypasiw i t. d. dla tijei mety potworyly nawit okremi spilky, do jakych krim swoich tiahnut j czuzynciw.

Naszi studenty czy inteligenty, zamist widdawatys studijam, rozwoziat i prodajut riznoho roda towary, oczewydno po lychwarskych, paszyla ta zdawyla wse insze.

Ja sam baczyw, jak w odnomu tabori za odyn weczir nasz chlopec prohraw w karty 44 000 nimeckych marok. I ce nahadalo meni naszych krajewych kupciw ta kooperatoriw z nimeckych czasiw. Todi tez j aznaw j taki wypadky: kooperator braw z kasy sojuza 10—20 000 zolotych ta jszow hraty w karty. A robyw ce dijacz, pidpilnyk j nawit — jak win kazaw — socjalist czy radykal. I nyni je te same. Ot nedawno naszych skytalciw za pasok znow aresztuwaly; zahornuly cilyj cech naszych paskariw na czoli z „cechmajstrom" molodym „inzenerom" — patriotom ta studentom-medykom, szczo wse j wsiudy maw powno patriotycznych klycziw...

Pro ce my wsi znajemo tak samo, jak znajemo, szczo w naszych taborowych robitniach robytsia robota w bilszosti na pasok za cyharky, za maslo, materiju i t. d. ale na dla taboru. Robitnyky-fachiwci distajut z UNRRA dodatkowi prydily, ale dotycznyj rebenent taboru ne wede nawit wykazu robit taborowych warstatiw, bo naszczo jomu zadyratys z ludmy...

M y c e w s e z n a j e m o, a l e n e m a j e m o w i d w a h y p r o t y t o h o w y s t u p y t y, boimosia narazytys ludiam. Demoralizacii, jaka naslidkom toho poszyrujetsia, szcze j poturajemo; chwalymo, szczo „rozumni, sprytni chlopci", „wony ne propadut", „takych nam treba".

Trahiczne neporozuminnia. My potrebujemo czesnych kupciw nawit fabrykantiw, ale ne szachraiw, pjawok, ne zlodiiw!

I tomu tak w imja naszoi czesty, naszoho dobroho imeny sered czuzynciw, jak i naszoi morali, naszoho majbutnioho zdorowho hospodarsko-suspilnoho zyttia, **m u s y m o b o r o t y s z t a k o j u j a z w o j u n e r o b i w, p a s k a r i w, o s z u k a n c i w i, n e d y w l a c z y s n a n i j a k i p o b i c z n i m o t y w y, b e z p o s z c z a d n o m u s y m o i c h z n a s z o h o n a c j o n a l n o h o o r g a n i z m u, j a k z a r a z l y w y j b o l a k u s u w a t y, z o p e r u w a t y.**

Musymo robyty ce nawit todi, koly taki pjawky prykrywajutsia szkiroju patriota czy pidpilnyka, bo ce wze oszukanstwo na wyszczu miru. Do swoich brudnych, nikczemnych interesiw ci ludy naduzywajut idei, a to j zertwennych zusyl tych, jaki dla idei dajut swoje zyttia.

I tomu w imja dobra naszoi emihracii ta w imja majbutnosty naszoho narodu — musymo z hromady naszych skytalciw usunuty szkidnykiw, komersijnych grasantiw i to usunuty chocz by ce buly nawit naszi blyzki, a to j ridni. Dobro zahalne, interes narodu musyt buty ponad wse.

My nyni w dijaspori, rozsijanni. Uwazajmo, szczob z namy ne stalosia te, szczo stalosia w dijaspori z zydamy, jaki tez widdalysia tilky komercii i za ce doroho zaplatyly. Chaj ich doswid i zertwy budut naukoju j dla nas.

Na ce zwernuw wze dawnisze uwahu senior naszych hromadskych dijacziw dr. Stepan Baran w perszych czyslach „Chrystijanskoho Szlachu" — ale ce dosi jakos projszlo bila nas mymochodom.

Chaj ze nowyj protybizeneckyj wystup awstrijskoho ministra Karla Grubera stane dla nas ostorohoju ta sponukoju, szczo cijei sprawy bagatelizuwaty ta zasyplaty ne wilno.

Treba stojaty na storozi i tomu **c a v e a n t c o n s u l e s!** Chaj pro ce tiamlat naszi taborowi rady, nasza presa ta naszi organizacii. Chaj na ce zwerne uwahu holowno profesura naszych wysokych szkil, bo bahato komersantiw zakralosia w riady naszych studentiw wysokych szkil, jaki pid pokryszkoju studenta grasujut, jak paskarski pjawky. **S z k i d n y k i w, p a s k a r i w, s p e k u l a n t i w, n e r o b i w t r e b a w z i a t y d o r u k!** Miz naszoju politycznoju emigracijeju ne moze buty dla nych miscia. Treba wid nych koncze widseparuwatysia. Ce musyt buty nakazom chwyli. Zrobyty ce treba nehajno, szczob ne bulo zapizno.

A. Cz.

Z amerykanskoi presy

Nebezpeczne misce

W statti Endri Wissona „Zrozumijte rosijan", wmiszczenyj u trawnewomu zoszyti poszyrenho amerykanskoho misiacznyka „Riders Didgest" skazano:

Orhanizowanoho nezadowolennia w Rosii nemaje. Jedynoju czastynoju Sowietskoho Sojuzu, de lehki ‚zemletrusni posztowchy" wyjawlajut, czas-wid-czasu, hluche nezadowolennia j nezhodu, je Ukraina. Ale sowitski wozdi duze dobre znajut pro ce nebezpeczne misce i ne spuskajut z nioho pylnoho oka. Postijna zahroza „czystky" wysyt nad Ukrainoju i wsich mozlywych kerwnykiw ruchu nezadowolennia raz-u-raz duze chutko usuwajetsia zi sceny.

W tij ze samij statti Endri Wisson pysze: Czuzozemni sposterihaczi w Moskwi wyjawlajut swoje cilkowyte nerozuminnia Rosii, jak i Stalina, koly wykazujut spodiwannia, szczo Stalin zmoze postupowo widijty wid wlady. Stalin widmowytsia wid wlady, lysze koly wmre. Joho bojatsia wsi joho pidlehli, bo znajut, szczo odno slowo w joho ustach moze wyriszyty ichniu dolu.

Stalinowa wlada lyszajetsia najwyczczoju j neobmezenoju. Mabui czy ne jedyni hudy, jaki mozut wilno wyslowluwaty jomu swoju dumku, ce 13 czleniw Politbiura. Politbiuro je jedyna „demokratija", szczo dije wseredyni Sowietskoho Sojuzu, i joho czleny jedyni ludy, jakym dozwoleno schodytys dla dijsno wilnoho obhoworennia.

Poky wony howoriat, Stalin chodyt wzad i wpered nawkolo stolu. Raptom win zupyniajetsia j kaze: „Ja dumaju, szczo towarysz takyj-to nazywaje prizwyszcze) maje raciju" I ce prypyniaje obhoworennia. Stalin pryjmaje do uwahy rizni wyslowleni pohlady i zdebilszoho joho wyriszennia jde za bilszistiu dumok. Ale nawit koly joho wyriszennia prypadaje na dumku menszosty, nichto z czleniw Politbiura ne smije j mrijaty pro zapereczennia.

Widpowid na ce pytannia widnosno wozdiw SSSR znachodytsia w tij ze cikawij statti: Czymalo z ostannich zakordonnych sposterihacziw schylajetsia do teorii, szczo sowietski wozdi staly bilsze nacjonalistamy, niz komunistamy. Ce ne tak. Wony lyszajutsia w osnownomu marksystamy. Wony wykorystowujut nacjonalizm tak samo, jak relihiju; wony wyznaly nemynuczist ich oboch i zastawlajut i te j druhe sluzyty marksyzmowi.

W tim ze zoszyti „Riders Didgest" widomyj merykanskyj zurnalist pysze: Ja dumaju, szczo majbutnie komunizmu, jak switowoi syly, moze buty zalezne wid uspichu czy prowalu brytijskoho uriadu praci. Jakszczo teperisznij robitnyczyj uriad Welykobrytanii matyme uspich, to miznarodnyj komunizm moze wiratyty swij prestiz i swoju mohutnist. Jakszczo keriwnyky j polityky brytijskoho robitnyczoho uriadu zaznajut newdaczi, to wlada i wplyw komunizmu moze poszyrytys.

Borotba za Trijest jde dali

Korotko pro najwazniszi podii ostannich dniw

SZCZO Z DALA PARYZKA KONFERENCIJA? Powidomlennia, szczo nadchodiat z Paryza pro konferenciju ministriw zakordonnych spraw czotyrjoch welykoderzaw (jaka tryvaje tam wid 15 czerwnia) chytajutsia miz sylnymy nadijamy ta nowym pesymizmom. Dejaki sprawy polahodzeno odnozhidno. Do takych nalezat: sprawa Dodekanezkych ostrowiw, szco ich pryznaly znow Hrecii i to za zhodoju Italii. Dali na koryst Francii pryznaly alpejski mali prostory Tenda i Briga, szczo nalezaly Italii, jaka proty takoi postanowy zawziato protestuje. Konferencija wynesla postanowu pro bolharsku flotu, obmezywszy czyslo ii morciw do 3100 czolowik. Ne rozwiazaly sprawy Tryjestu, za jakyj jde dali borotba miz Juhoslawijeju ta Italijeju. Dali ne wyriszyly sprawy italijskych kolonij, italijskoi floty ta reparacij, sprawy plawby po Dunai, awstrijskoho i nimeckoho pytannia ta wreszti sprawy sklykannia zahalnoi myrowoi konferencii z predstawnykiw 21 nacij.

Juhoslawija widpuskaje wijskowopolonenych nimciw. 2540 buwszych nimeckych wojakiw, miz nymy 140 z Berlinu, zwilnenych z juhoslawskoho polonu, prybuly do Nimeczczyny. Do portu w Lubeci prybuly dalszych 3400 nimeckych wijskowopolonenych z Norwegii.

Nowa polarna ekspedycija. Wkinci cioho roku okrema amerykanska polarna ekspedycija wyide pid komanduwanniam norwega Finna Ronne w prostory Antarktydy. Komandant Ronne braw uczast w druhij wyprawi amerykanskoho admirala Byrda na piwdennyj bihun, a joho batko Martyn Ronne bahato rokiw prowiw na wyprawach slawnoho Amundsena.

Aresztuwaly brata Goebbelsa. W malomu seli Erlenbach nedaleko Darmstadtu aresztuwaly Konrada Goebbelsa, brata buwszoho nimeckoho ministra propagandy dr. Josefa Goebbelsa. Win buw tez wydawcem bahatioch czasopysiw. Koly joho peresluchaly w Darmstadtskij wjaznyci, Konrad Goebbels zajawyw, szczo win wyznaje sebe dali nacjonal-socijalistom, widczuwaje hlybokyj podyw dla brata, jakoho zresztoju — koly wiryty joho slowam — ne baczyw wid 1940 roku.

Grenlandija znow pid danskoju administracijeju. Danskyj urjad matyme znow pownu suwerennu wladu nad terytorijeju ostrowa Grenlandija, szczo pisla porozuminnia z prezydentom Rooseveltom, wid 1941 perebuwaw pid wladoju amerykanciw, jakym sluzyw za wazlywu wijskowu bazu.

Kontrolnyj plan dla Japonii. Amerykanske ministerstwo zakordonnych spraw powidomylo 21 czerwnia, szczo USA zaproponuwaly urjadam Welykoi Brytanii, Rosii i Kytaju pidpysaty spilnyj pakt na 25 rokiw dla zabezpeky wid japonskoi zahrozy na majbutnie.

Kartky na chlib w Anglii. Ne zwazajuczy na sylnu opozyciju w palati posliw ani na protestacijni wicza anglijskych zinoczych organizacij, jaki nawit pidhotowlajut petyciju do korola ta masowi demonstracii na den 10 lypnia, brytijskyj kabinet wynis dnia 27 czerwnia postanowu pro te, szczo z dnem 21 lypnia chlib budut prodawaty lysze na kartky. Brytijskyj minister procharczuwannia, John Strachey, zajawyw: "Teperisznia switowa charczowa skruta zmuszuje nas zrobyty takyj krok." Churchill nazwaw chlibowu zajawu urjadu odnoju z najpowazniszych postanow myrowoho czasu. Dennyj racijon chliba w Anglii wynosytyme 225 gramiw. Neszczodawno zmenszyly w Anglii prydil myla.

Italija maje prezydenta. Tymczasowym prezydentom italijskoi respubliky wybraly Enrico de Nicola, 69 litioho adwokata z Neapola. Za nym holosuwaly 396 z zahalnoho czysla 504 posliw italijskoho parlamentu; De Nicola maje wysokyj awtorytet miz usima partijamy.

ROSIJANY WYSYLAJUT CUKOR DO AMERYKANSKOI ZONY. Rosijska wlada z okupowanoi rosijanamy zony wyslala 12 000 ton cukru i melasu do amerykanskoi zony, amerykanska wlada wyslala w obmin do sowietskoi zony 13 000 sztuk chudoby.

Zbilszennia amerykanskoho oficerskoho korpusu. General Eisenhower zwernuwsia do Kongresu z domahanniam zbilszyty amerykanskyj korpus profesijnych oficeriw do 50 000 ludej.

GRECIJA ZMENSZUJE WYSOTU REPARACIJ WID ITALII. Hreckyj urjad pohodywsia zmenszyty wysotu reparacij, szczo ich maje distaty wid Italii z 632 do 719½ milioniw funtiw. Ci reparacii Grecija pohodzujetsia stiahaty ratamy po 10 milioniw szczoricżno i to w towarach. Hreckyj premijerminister Tsaldaris hotowytsia wyichaty do Londonu z wizytoju do korola Georga.

Nowa amerykanska zonalna policija. Z dnem 1 lypnia rozpoczala swoju dijalnist nowa amerykanska zonalna policija. 38 000 policystiw na pancernykach, pancernych awtomaszynach, malych awtach i motocyklach budut berehty dorih, sil i mist w amerykanskij zoni. Wona bude tisno spiwpraciuwaty z wijskom i MP. Francuzki ta brytijski oficery dumajut stworyty taku policijnu sluzbu takoz po swoich zonach. Szefom zonalnoi policii je general-major Ernest Harmon, kolysznij komanduwacz amerykanskych wijsk w Czechoslowaczczyni. Joho sztab praciuje w Bambergu. Policija matyme takoz dostatniu kilkist litakiw. Oficery ta wojaky tych okremych czastyn budut zawzdy w szolomach z zowto-blatykno-zowtym kilcem. Na rukawach i na awtach wydnityme litera "C". Tij policii bude wilno aresztowuwaty osoby wsich nacjonalnostej a takoz konfiskuwaty wsiake pidozrile majno.

Ukrainka lektorom amerykanskoho uniwersytetu

Panna Olena Bohdan z Nort Tonawandi w stejti Niu Jork distala pryznaczennia buty instruktorkoju espanskoi mowy w Syrakuzkim uniwersyteti z tytulom „mester of arts". Panna Bohdan, donka swidomych amerykanskych ukrainciw, sama aktywne hromadianka, poczala wze swoju praciu.

Zyttia w Aschaffenburzi

Akademija na czest polkownyka Konowalcia

Dnia 23-ho trawhia uweczeri w skromno prybranij zali druhoho bloku Kurin Molodi widswiatkuwaw uroczysto pamiat polkownyka Jewhena Konowalcia, szczo upaw na stijci za welyku sprawu. Molod Kurenia stanula lawoju pered portetom heroja. Kurinnyj korokoju promowoju zmaluwaw postat Polkownyka ta joho rolu i znaczinnia dla borotby ukrainskoho narodu. Dali jszly deklamacii, perepleteni spiwamy badiorych nacjonalnych pisen.

Kalendarec Kursiw Ukrainoznawstwa

W tabori La Garde rozpoczalysia wyklady z Ukrainoznawstwa. Wony widbuwajutsia szczoponedilka j czetwerha o hodyni 20-ij w Koncertowij Zali taboru. Kalendarec wykladiw takyj:

1\. 7. „Ukrainska literatura" 1920/30 rokiw (Prof. M. Hlobenko)

4\. 7. „Czuzynci pro ukrainsku mowu" A. Zywotko

8\. 7. „Zaporozka Sicz, jak lycarskyj orden" Prof. M. Bytynskyj)

11\. 7. „Z narodhioho hospodarstwa Ukrainy" (Prof. T. Sosnowyj)

15\. 7. „Ukrainski ruszijni syly 1917" (inz. Luczyszyn)

18\. 7. „Zinka w hromadsko-politycznomu zytti" (Ol. Zywotkowa)

Dwa tabory-odna hromada

Wysokopowazanyj Pane Redaktore,

dozwolte laskawo na storinkach Waszoho chwalnoho czasopysu zwernutysia do bratiw prawoslawnych ukrainciw naszoho taboru z takoju sprawoju:

Jak my dowidalys z 23 czysla „Nedili", Wladyka Mstyslaw, jepyskop Perejaslawskyj blahoslowyw dalsze isnuwannia taborowoi prawoslawnoi parafii i doruczyw wykonuwannia obowjaskiw nastojatela doteperisznomu parochowi. Mynaje druhyj misiac-ani cerkwy, ani zorganizowanoho parafijalnoho zyttia w nas nemaje. Wyna tut bezumowno u welykij miri w pohanych meszkanewych umowach. Ta j praktyka cerkownoho miscewoho zyttia pokazala, szczo my ne konecze musymo maty w tabori wlasnu cerkwu. Pryichawszy siudy do Aschaffenburga, my prawoslawni ukrainci zo Schweinfurtu zastaly tut duze dobre zorganizowanu prawoslawnu parafiju w bratniomu tabori La Garde, dowirenu wysokodostojnij osobi nastojatela, szczo korystujetsia zahalnoju lubowju usich hromadian. Niczoho dywnoho, szczo wsi my widrazu potiahnulysia do cijeji cerkwy, chodymo do nei na Bohosluzennia; spiwajemo pid uprawoju dobroho dyrygenta w cerkownomu chori. Wyrynaje pytannia: czy ne docilno bulo b objednaty obydwi parafii w odnu? Ludy toho choczut, zyttia samo tak dyktuje. Dumajemo, szczo Wladyka Mstyslaw zrozumije nasze bazannia, a naszi braty i sestry z La Garde pryjmut nas po chrystyjansky. Czasy j obstawyny wymahajut objednannia i bratnioi lubowy ta wzajemnorozuminnia. Dopomozit nam, Pane Redaktore, zdijsnyty nasze bazannia.

Hrupa prawoslawnych ukrainciw

W TEATRI MISTA ASCHAFFENBURGA

Lubymci dobroho teatru z naszoho taboru, ne majuczy czastisze zmohy buwaty u wlasnomu, wczaszczajut ochocze do Aschaffenburzkoho miskoho teatru, de pid rezyserijeju Hermanna Kugelstadta wystupaje sympatyczna hrupa aktoriw z riznych mist Nimeczczyny. Ostannio teatr wystawyw komediju Aloisa Lippla „Anhel zi skrypkoju", a teper zabawlaje publyku dobrym zartom Leon Linza „Mala perfumerija", szczo w cilij swoiy neskomplikowanij, ale iluzijno-pryjemnij dii pachne ne lysze litnimy czaramy kwitucznoi Rosetta d, amore, ale i finezijnym italijskym humorom i dotepnymy sytuacijamy. Renata Wörthmüller z Münchenu i Ingeborg Allers, dwi molodi aktorky z majbutnim, majuczy talanowytych czolowiczych partneriw, stworujut wdali zyttiewi typy cikawych zinok, szczo wpowni za swoju hru zasluhowujut na kwity, jakymy ich publyka szczedro zasypaje pisla zakinczennia wystawy. Prosti, ale zi smakom wyhorowleni dekoracii, dajut widwiduwaczewi teatru dijsne poczuttia estetycznoi nasolody. Warto, szczob nasza molod, osoblywo z teatralnoi hrupy zahladala dekoly do cijei nadszczerblenoi wijnoju nimeckoi Melpomeny.

(KTB.)

Ukrainske zyttia w Bambergu

Wystawka w 6-omu tabori

W 6-mu tabori widbulasia wystawka ukrainskych eksponatiw. Ich rozmiszczeno w trioch kimnatach. Pry wchodi na wystawu, was witaje hamyj stylnyj ofisz szczo spowiszczaje pro wystawku ukrainskoi narodnoi tworczosty. W perszij kimnati, na tli harnych kylymiw, rozlozeno ukrainski narodni stroi, jaki tiszat wasze oko riznomanitnistju i krasoju. W druhij kimnati ulasztowano ukrainsku chatu. Wije wid nei czymos blyzkym ta ridnym. Wse czitko postawlene na misciach. W tretij kimnati prerizni wyroby, wkluczno do galanterinych, starszych i molodszych. Na stini pyszajetsia prekrasnyj ukrainskyj wyrizblenyj tryzub, na tli chresta, obwedenyi ternowym wincem, roboty inspektora Petriwskoho. Pani Reksinger, asystent dopomohowoho komitetu UNRRA, nahorodyla awtoriw dorohymy darunkamy ta wyskazala swoju osoblywu radist ukrainciam za ichni osiahy. Wyslowyla wiru, szczo nastupna wystawa dast szcze bilszi osiahy, a wona szcze obylnisze zmoze nahorodyty ii uczasnykiw. W tych ze dniach widkryly wystawa u lytowciw, polakiw ta estonciw.

Pry nahodi widwiduju rizni warstaty. I tak na druhomu powersi rozmistylas krawecka robitnia 8-och krawciw. Po druhij storoni korydoru dytiaczyj sadok. Nas informujut, szczo wsich ditej z najmenszymy je 150. Schodymo ne parter, de prymistylas szewska maisternia, tez u dwoch kimnatach. Praciuje tut 10 szewciw. Pobicz znachodytsia radiomechanicznyj widdil, dali slusarsko-mechanicznyj warstat, stolarska robitnia, a w kinci harna taborowa fryziernia.

Usiudy kypyt pracia, wsiudy ruch. Widczu-

Wystawka narodnioi tworczosty z perewahoju malarstwa

Korespondent "Nedili" na cikawij imprezi w tabori La Garde

Z inicjatywy ta turbotamy Zinoczoi Organizacii w tabrori La Garde, 14-ho czerwnia widkryly wystawku ukrainskoho mystectwa. Ridnym podychom powijalo na nas, koly my perestupaly porih do cioho dorohoho zakutku na czuzyni. Zdajetsia wyjaw sztuky nastilky micno spletenyj z duszeju ukrainskoho narodu, szczo nawit w najtrahiczniszi momenty joho zyttia ne mozna ujawyty ukraincia poza mystectwom. Pozbuwszys wlasnoi chaty, hospodarstwa, tysiaczi wyhnanciw piszly w bezkoneczni mandry po switu, wziawszy z soboju pisniu ta najdorozczi serciu i duszi mystecki swoi dorobky, jaki zla ruka mohla b wyrwaty chiba tilky razom iz zyttiam.

Najbahatsze reprezentujetsia na wystawci wyszywkarke ta kylymkarske mystectwo. Koznyj widwiduwacz mymowoli dywujetsia wysokomajsternym praciam-wyszytym poduszeczkam, czolowiczym ta zinoczym soroczkam; huculski krajky, dytiaczi noszi, wykonani paneju Oksanoju Rudakewycz ta inszymy. Wrazajut swojeju krasoju, podywuhidnoju, kaseiky z chliba, wykonani politycznymy wiazniamy, dali rizbarski roboty z Huculszczyny.

Szczodo systematyzuwannia zrazkiw tworczosty, to treba widznaczyty solidnu praciu prof. Siczynskoho w uporadkuwanni ornamentalnoho ukrainskoho mystectwa ta joho prekrasni rysunky, z dawnich pamjatok ukrainskoi architektury, osoblywo „derewjana cerkwa w Halyczyni XVII—XVIII stolittia", „Fortecia w Kamjanci", „Sutkiwska twerdynia na Podilli" ta inszi.

Cikawyj materijal podaje wystawka zrazkamy systematyzowanych reprodukcij istorycznych ta narodnych obraciw z tworczosty ukrainskych malariw Samokysza ta Wasylkiwskoho. Z oryginalnoi tworczosty zwertajut na sebe uwahu portrety ta ilustratywnoho charakteru rysunky dla ditej p. Laturynskoi, ta do kazok i narodnych pisen malunky p. Kozlowskoi. Z molodych malariw potribno widznaczyty roboty Juzkowa. W usich robotach poczuwajetsia bilsza smilywist i pewnist u rysunku ta rozhublenist u kolorach i barwach.

Malarskymy dorobkamy najszczedrisze obdaruwala wystawku pani Morozowa. Najpersze wrazinnia wid ii obraziw-ce swidome utikannia awtora wid temnych, czornych barw, na szczo czasto chworije bahato malariw. Malarka, wydno, szukaje swoho wlasnoho kolorytu w malunkach. A tomu w bilszosty etiudiw widczuwajetsia swojeridna lehkist, prozorist. Naprykład, u „Prowesni", „Ostannij snih nad Dniprom", „Ranok" ta osoblywo ostanni etiudy, blyzki technijkoju do akwareliw, z landszaftiw Bawarii. Z bilszych poloten ne mozna pomynuty „Krajewydu z Poltawszczyny", w jakomu awtorci poszczastylo dosyt wdalo peredaty fakturu piskuwatoi miscewosty Zapsilla pid jaskrawymy promeniamy soniacznoho dnia. Naturmorty buzku ta inszi prywablujut oko impresjonistycznoju smilywistju ta jaskrawistju barw.

Poczuttiam radosty i newhasymoi nadii ohortajetsia serce ukraincia, koly win ohladaje gablotu z ukrainskymy derzawnymy widznakamy: derzawni prapory, korohwy, posztowi marky, herby ta peczatky, wojenni widznaky czasiw stworennia Ukrainskoi Narodnioi Respubliky.

Wzahali, hromadiany, widwiduwaczi wystawky zobowjazani swoim szczyrym pryznanniam iniciatoram ta uczasnykam w uporiadkuwanni wystawky mystectwa, szczo bahato dala duchownoi pozywy zemlakam na czuzyni.

Sniszynskyj

Zinoczymy oczyma

Czytaczka "Nedili" rozpowidaje pro swoi wrazinnia z mysteckoi wystawky

Ciu cikawu wystawku ukrainskoho mystectwa zorhanizuwaly zusylIamy Objednannia Ukrainskych Zinok na emigracii. Wystawka ce-dwi welyki kimnaty, cilkom zapowneni eksponatamy. Wystawku mozna bulo b podilyty na taki widdily: malarstwo, wyszywka, tkactwo, rizjbarstwo, derzawni widznaky Ukrainy.

Jak i zawzdy, koly wy zachodyte do klimnaty, de zibrani ukrainski wyszywannia i tkactwo, was poloniat ci farby i bahactwo ornamentyky. Spoluczennia nyzky koloriw na bilomu tli polotna, wybahlywi ornamenty, to suworo-geometryczni, to nablyzeni do pryrody trojandy, romen, lilei, ptachy-wse ce zokrema taje charakterne dla riznych rajoniw ta miscewostej Ukrainy.

Os poltawske wyrizuwannia na siromu polotni zi swoim szlachetnym geometrycznym ornamentom w dwi farby-bila i temno-sira-, soromlywo chowajetsia, bo susidy z Bukowyny ta Huculszczyny swoimy sokowytymy farbamy wid zowtoi do czornoi cwitut tut ze, jak luh na wesni. Os sokalski zrazky podajut swoi roslynni motywy-stylizowani kwity, charakterni czornymy i zowtymy koloramy (czerwone lysze wkraplujetsia). Jaworiwska hlad perewazaje zowtymy koloramy, jaskrawo-czerwonymy, czornyj wystupaje lysze jak widtin. Halycki chustky, harno wyszywani bili huculski kyptari, zapasky, peretkani zolotymy nytkamy, werchowynski krajky, zakarpatski ruszynyky i polyky, poliski ruszynyky-wse ce swojeridne, harnę i hlyboko-nacjonalne. Zodna ricz ne wyhotowlena dla wystawky. Wse ce cwyczajni chatni reczi-skaterky, ruszynyky, serwetky, bluzky, dytiaczi sukenky, czolowiczi soroczky.

Welykoju kilkistju eksponatiw reprezentowani czerwonym (ornament roslynnyj), szczo maje swij swojeridnyj styl. Maje perewahu zowtych farb w postupowomu perechodi czerez czerwoni i temno-czerwoni do czornych.

Z cikawych eksponatiw wystawky treba szcze widznaczyty dwa poltawski ruszynyky, wyszywani czerwonym (ornamen troslynnyj), szczo narachowujut do 100 rokiw. Bila bluzka z Zaliszczykiw-czorni trojandy i na nych zridka wkrapleni syni, zeleni i czerwoni sztrychy, zasluhowuje na wyniatkowu uwahu. Ne mensze cikawyj zakarpatskyj tkanyj ruszynyk. Temnoczerwonyj (wysznewyj), majze sucilnyj ornament z ledwe nakreslenym malunkom bilych nytok. Tkannia samoho ruszynyka, szczo probywajetsia czerez temno-czerwonu sucil. Szcze takoz cikawi tkanyny z Horodenky. Dwa ruszynyky tkani zowtym i dwa ruszynyky cikawoho riznoho tkannia j spoluczennia koloriw...

Na zal. wystawka wyszywok i tkanyn, zibrana z takymy trudnoszczamy wid prywatnych wlasnykiw, ne daje potribnoho efektu, bo wona ne je systematyzowana na hrupy za ich terytorijalnym pochodzenniam. I hladacz, pryjszowszy na wystawku, ne moze zoseredyty swojeji uwahy, bo eksponaty odnijei miscewosty Ukrainy znachodiatsia w riznych kinciach zali.

Widdil malarstwa reprezentowanyj nastilky powno, szczo wyrisznalna kilkist robit nyzky chudoznykiw cilkom charakteryzuje toho, czy inszoho mystcia.

Z robit O. Laturynskoi treba widznaczyty portrety poeta Olzycza i zimy, szczo wsmichajetsia. Cikawyj po kompozycii malunok diwczyny, szczo duje na kwitku.

Krajewydy L. Morozowoi howorjat, szczo ich wykonaw zrilyj chudoznyk. Welyke polotno „Poltawszczyna" perenosyt nas na ridni lany, szczo daleko zlywajutsia z obrijem. Ledwe maniaczat sela, pasetsia chudoba. Ce wona, daleka Poltawszczyna. Osoblywo uwahu prywertajut welyke polotno „Na Wynnyczczyni", „Sobor sw. Andrija w Kyjewi", „Sobor sw. Sofii", „Cerkwa z dwinnyceju u Wynnyci". Wzahali treba zauwazyty szczo wwes cykl krajewydiw, pejzaziw i etiudiw jak z Batkiwszczyny, tak i z Nimeczczyny prywablujut hladacza miahkistju barw i riznomanitnistju siuzetu.

Z robit T. Juzkowa treba widznaczyty portret diwczyny w chustyni (akwarel), etiud diwczyny bila wikna (oliwec), etiud diwczyny, szczo wjaze (oliwec), trojandy (akwarel).

Okremym rozdilom stojat „pamjatky ukrainskoi architektury"-rysunky prof. W. Siczynskoho. Wsi malunky warti na uwahu, bo wony fiksujut istoryczni ta starodawni ukrainski budiwli. Widdil derzawnych widznak Ukrainy znajomyt hladacza z briszmy, posztowymy markamy ta wijskowymy widznakamy. Tut reprezentowani malowidomi zrazky naszych hroszej 1917 roku — 100 karbowanciw, de „sto karbowanciw" nadrukowano krim ukrainskoi mowy szcze j rosijskoju, polskoju ta zydiwskoju.

Wystawka-bezumowno cikawa i cinna. I lysze wyklykaje podyw, szczo w toj czas, koly powazni czuzynci zacikawylysia neju, nasza ukrainska masa w cilomu ne zacikawylasia wystawkoju, chocza j 80 % eksponatiw je narodnyj ukrainskyj twir.

Hladaczka

waju tyche zadowillia, szczo naszi ludy ne limujut, hornutsia do praci, kujut wlasnu dolu j dolu swoho narodu. A ce pidkazuje, szczo my pereboremo wsi trudnoszczi j doczekajemos naszoho switloho zawtra. P-ja-k

Koncert w czest dyrektora UNNRA

(Wsi wistky wid wlasnych korespondentiw „Nedili") W naszij UNRRA stalysia dejaki personalni zminy. Widijszow holownyj Welfare Officer Mr. Roe, a na joho misce pryichaw Mr. Pancz. Wid I-ho czerwnia post dyrektora zajniaw Mr. Szabanne. Na czest tych obydwoch paniw Uprawa taboriw 4-ho i 5-ho wlasztuwala w mynulyj czetwer koncert z wystupamy choru, narodnimy tankamy, produkcijamy choru gimnazijnych uczenyc.

Chor niczoho nowoho ne pokazaw (Naszoi pisni, pane dyrygente, czuzym lystiaczkom pidchmeluwaty ne hodytsia). Na duze wysokomu riwni stojala holomyjka baletmajstra Balewycza, jaku win sam wykonaw. Takoz tanky pana Rogowskoho (Metelyk, Hopa, Czumak) powni fantazii. Podobalysia bahilky gimnazijnych uczenyc.

Koncert w cilomu wypaw dobre i zrobyw na naszych hostej myle wrazinnia Obdarowani kwitamy, z teplmymy usmiszkomy pokydaly wony nasz tabir. p-ja-k.

Wdalyj wystup studentiw-solistiw

— Kilka tyzniw, zawitaly do ukrainskoho taboru w Bamberzi iz Münchenu solisty studenty iz welykym koncertom, jak zapowidaw afisz, w jakomu braly uczast p. Ola Bilozor (sopran), Mychajlo Hamula (baryton), Iwan Zadoroznyj (tenor) ta Iwan Rudawskyj (baryton).

W perszij czastyni prohramy wystupyla p. Ola Bilozor, jaka prospiwala „Kwitka dribnaja" ta „Ne spiwajte meni toi pisni" (slowa L. Ukrainky, muz. Lysenka). W oboch pisniach nasza moloda artystka zaprezentuwalasia harno. Ii niznyj sopran, wydno, pereiszow dobnu muzycznu szkolu. Interpretacija pisen w p. Oli Bilozor zowsim wdala. W druhij czastyni artystka prospiwala „Ajstry" (slowa Olesia, muz. Lysenka) „Jakby meni, mamo, namysto" (slowa T. Szewczenka, muz. Lysenka) ta, wyklykana na bis zaspiwala pisniu „Horyt moje serce (slowa L. Ukrainky, muz. Lopatynskoho) Wmilist interpretacii, wsiu duszu, pokazala artystka w „Ajstrach", neju polonyla sluchacziw. Dali wystupyw Mychajlo Hamula (baryton) z pisniamy w perszij czastyni „Wylitaly orly, Molytwa Walentona" z opery Faust, Verdi, a w druhij czastyni, „Wandriwnyk" muz. Szuberta (w ukrainskij mowi), „Duma" (Bobylewycz) ta na bis widspiwaw ariju z opery „Favorita"-Donicetti. Molodyj spiwak wolodije welykym holosowym materialom. Wydno, szczo artyst newtomno nad soboju praciuje. Tretij z czerhy wystupyw artyst Iwan Zadoroznyj (tenor), prospiwawszy w perszij czastyni prohramy pisniu Szuberta w nimeckij mowi, Psalom 94. (Barwinskyj), w druhij czastyni swoho wystupu „Hetmany" (urywok z poemy „Czyhyryn" ta „Nadii" (muz. Lopatynskoho), jaku na domahannia prysutnich, powtoryw. Koronoju weczora buw bezpereczno wystup artysta Iwana Rudawskoho (baryton), jakyj pokazaw naszij publyci prawdywu wmilist spiwannia t. zw. Belcanta. Spiwak, jakoho naiezyt zaczyslyty do zaawansowanych, posidaje preknasnyj holosowyj materijal jakym swobidno wolodije, a joho technika — na wysokomu riwni. W perszij czastyni wykonaw artyst ariju z opery „Zapporosec za Dunajem", 1-u ariju z „Moskowoho Balu" — Verdi ta „Bezmezne pole" (muz. Lysenka). Hodi wyriznyty, jaku pisniu artyst prospiwaw najkraszcze. Wsi nym prospiwani pisni stojaly na wysokomu riweni j to pid ohladom holosowym j techniky. Ne mensz dobru szkolu pokazala p. Halyna Klym, jak akompanijatorka toho mylohe weczora, wywjazujuczys iz swoho zawdannia, jak ne moze buty kraszcze. W. Mr.

Ukrainci Münchenu wszanowujut pamjat heroiw

(Wlasna korespondencija) U Müncheni, w zali Oseli Ukrainskych Politycznych Wjazniw ta Ukrainskych Studentiw widbuwsia cymy dniamy, wlasztowanyj redakcijeju studentskych wydan, weczir, prysiaczenyj pamjati widomoho pysmennyka Mykoly Chwylowoho w zwjazku z rokowynamy joho smerty.

Scenu prykraszaje portret Chwylohoho ta plakaty z cytatamy z joho tworiw ta publicystycznych statej.

Z referatom na temu „Chwylowyj i chwylowyzm" wystupyw redaktor zurnalu „Student" ta hazety „Studentski wisti" W. Dubniak, jakyj scharakteryzuwaw zyttia i tworczist Chwylowoho, joho borotbu za wkluczennia ukrainskoho pysmenstwa w zahalno-ewropejskyj literaturnyj proces, joho welykyj wplyw na inszych pysmennykiw, ta wyswitlyw chwylowzm, jak literaturnu tecziju, szczo widohnala slawnu rolu w naszij literaturi.

Pisla referatu student K. Hryhorenko prodeklamuwaw wirsz Pawla Tyczyny „Witer z Ukrainy", pryswiaczenyj Chwylowomu.

Czyslenne studentstwo ta profesura wysokych szkil, szczo perepownyly zalu, z welykym zacikawlenniam prosluchaly dopowid ta recytacii tworiw Chwylowoho. Z ohladu na piznyj czas, zaplanowanoi dyskusii pro Chwylowoho ne prowadyly ta wyriszyly najblyzczymy dniamy prowesty szcze odyn weczir pamjaty Chwylowoho z szyrokoju dyskusijeju na temu pro chwylowyzm, jak literaturnu tecziju. (Li.)

Nimecki starszyny w czerwonij armii

Brytijska presa podala sensacijni wistky z Berlina pro te, szczo sowiety pryjmajut na sluzbu do czerwonoi armii nimeckych starszyn. Koly amerykanci j brytijci wyslaly z taboriw polonenych zwilnenych nimeckych oficeriw do ich domiw u rosijskij zoni, bolszewyky pisla pereizdu transportiw czerez demarkacijnu liniju, prymistyly tych oficeriw w okremych taborach na karantanu. Ich pytajut tam, czy wony majut bazannia sluzyty w czerwonij armii. Na wypadok zhody, nimeckym oficeram dajut rizni prywilei. Jak wychodyt alijanty widsylajuczy nimciw do rosijskoi zony, spryczyniajutsia do zmicnennia czerwonoi armii. Nawpaky, rosijane wzahali czolowikiw zi swojeji zony ne wypuskajut, widsylajuczy lysze ditej, zinok i starciw.

Dylomatycznyj korespondent „Sunday Dispatch" powidomlaje z Paryza, szczo dejaki wyzczi nimecki starszyny, jaki wchodyly do komitetu „Wilna Nimeczczyna — Freies Deutschland" perebuwajut teper za Uralom, wyszkolujuczy widdily czerwonoi armii. Isnuje bahato analogij miz teperisznim polozenniam, ta dawniszoju spiwpraceju Reichswehry z Moskwoju szcze zaky wladu w Nimeczczyni perebraw Hitler.

W Mainz-Kasteli wyjszlo persze czyslo szczomisiacznyka „Chrystowa Hromada", zurnalu Cerkownoho Uprawlinnia Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy na Welyku Hessiju, szczo perebuwaje pid jurysdykcijno-pastyrskym prowodom jepyskopa Mstyslawa. Zurnal prynosyt okruzne informacijne poslanije „Sw. Soboru Jepyskopiw Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy do Swiatiszych Patrijarchiw, Blazennych Mytropolytiw, Wysokopreoswiaszczenniszych Archyjepyskopiw i Preoswiaszczenniszych Jepyskopiw usich Awtokefalnych Cerkow Swiatoi Schidnioi Wselenskoi Prawoslawnoi Cerkwy", szczo daje jerarchijam inszych Cerkow korotkyj obraz cerkownoi sprawy w Ukraini w mynulomu ta za czas wid rewolucii 1917 roku do siohodni. Dali jde peredruk 7 rozdilu z memuarnoi praci perszoho Mytropolyta UAPC po widrodzenni Wasyla Lypkiwskoho, otze literatura ridka j cikawa, tym bilsze, szczo tworyt cej rozdil istoriju ukrainskoho cerkownoho ruchu nad Dniprom w rokach 1917 — 1930. Zurnal prynosyt tez teologicznu stattiu amerykanskoho archyjepyskopa Teodorowycza i cikawyj chronikarskyj widdil z miznarodnioho cerkownoho zyttia.

„DER GAULEITER VON PALAESTINA"

Tak nazywaje czechoslowackyj zurnalist Joseph Kalmer w londonskomu „Central Eurpean Observer" Haj Amin el-Hussejni, abo inaksze Welykoho Muftija Jerusalymu, szczo swojeju tajemnoju uteczeju (z miscia internuwannia bila Paryza) do Jehyptu, de win skorystaw z koho urjadu, narobyw bahato dopomohy i ochorony jehypetsszumu w cilij switowij presi. Welykyj Muftij, jak tez widomo, aktywno wystupaw po boci Hitlera proty Anglii, zaklykajuczy arabskyj swit do borotby. Teper zydy roblat joho widpowidalnymy za wynyszczennia 5 milioniw ich zemlakiw w Ewropi. Zurnalist Kalmer rozpowidaje, szczo wykonawcem toho zachlywoho planu arabskoho wozdia buw nimeckyj pryjatel Muftija „welykyj wynyszczuwacz zydiw" i wysokyj oficer w Reichssicherheitshauptamt Karl Eichmann, narodzenyj w Palestyni nedaleko wid Tel Aviv. Eichmann howoryt swobidno po arabskomu j hebrejskomu i buw odnym z holownych agentiw nacyzmu w Palestyni. Win malyj rostom, smahlawyj; nichto ne mih by skazaty na perszyj pohlad, szczo Eichmann nimec. Win wydumaw krematorii ta gazowi kamery dla zydiw.

„Sonce woli ne zijszlo szcze nad Polszczeju" — zajawyw gubernator stejtu New York Tomas E. Dewey, w promowi, szczo neju witaw polskoho generala Bora-Komorowskoho na benketi w joho czest. Polskyj general, widpowidajuczy na powitalnu promowu druhoho amerykanskoho dostojnyka, prezydenta mista Niu Jorku. O'Dwyera, m. i skazaw: „Perebuwajuczy w Ameryci i dychajuczy powitrjam woli, szczo pro nioho my, polaky, mrijaly wprodowz 5 strasznych rokiw borotby, ja sercem bilsze teper niz koly-bud z meszkanciamy Warszawy i z cilym polskym narodom, jakoho wiru w sprawu Sojuznykiw tak bolisno poranyly. Bahato raziw w naszij istorii naszu krainu i naszu stolyciu palyly i hrabyly naizdnyky. Ale nikoly polskyj narod ne strazdaw tak duze sylno, jak wprodowz tijei wijny, szczo zakinczylasia peremohoju alijantiw..."

Prezydentom czechoslowackoi respubliky wybraly znow dr. Edwarda Benesza. Premjerministrom staw prowidnyk komunistycznoi partii Czechoslowaczczyny Klement Gottwald. Dosi ce stanowyszcze nalezalo socjalistowi Fierlingeru, jakyj chocz wsecilo sluchawsia Rosii, wse z sowietskoi toczky zoru maw odnu chybu, bo ne buw ludynoju Kominternu. Nowyj premjer-minister bezumowno wsecilo pidporjadkuje CSR polityci moskowskoi centrali. Gottwald perszyj z prowidnykiw Kominteru, szczo oficijno zajniaw keriwnyj post w odnij z derzaw satelitiw Rosii. Zpomiz 17 dijacziw, szczo 15 trawnia 1943 pidpysuwaly akt oficijnoho rozwjazannia Kominternu majze wsi zajnialy prowidni posady w krainach swoho pochodzennia. Togliati, alias Ercoli staw wicepremjerom w Italii, Thorez u Francii. Dymitrow i Kolarow oczolujut bolharsku komunistycznu partiju. Anna Pauker keruje KP Rumunii, a Rakossi w Madiarszczyni. Wilhelm Pieck je generalnym sekretarem nimeckoi komunistycznoi partii.

Lyst z Nowoho Ulmu

"Myna Mazajlo" na sceni Teatru "Rozwaha"

Ansambl Teatru „Rozwaha" w Nowomu Ulmi poszanuwaw uczasnykiw odnoho zjizdu okremoju wystawoju Kuliszewoho „Myny Mazajla".

Ansambl teatru „Rozwaha" — zrobym wse, szczob „Mynu Mazajla" wystawyty jaknajkraszcze, chocz ne wse ta u wsiomu jomu ce wdalosia. Wdalosia persz wsioho „bolzewycke" zaprezentuwannia miskoho intelihentnoho domu u bolszewykiw. Dekoracija meszkannia artysta Wasyliwa swoim stylem hidno chiba moze zaprezentuwaty bolszewyckyj smak i styl rozmaluwannia meszkannia, bo takoho stylu u nijakomu miszczanskomu, a wze najmensze intelihentnomu domi w Ewropi ta Ameryci ne znajdesz. Nawit ewropejskyj robitnyk maje poczuttia smaku w prybranni swojoho meszkannia. P. Wasyliw swoim psewdo-japonskym stylem rozmaluwannia kimnat Mazajliw, pidczerknuw tilky chyba „sowietskyj" smak dekoratywnoho mystectwa. Te same stosujetsia j kostjumiw artystiw. Wony zanadto skromni, bidni — bo j tak sowietske naselennia wbyrajetsia teper. Nawit ukrainec Mokij u wyszytij soroczci z faworytkamy na zalyczkach robyt wrazinnia jakohos neukrainskoho typa. A sama hra artystiw. Myna Mazajlo u interpretacii p. Doroszenka ne wyjszow u wyderzanomu styli. Za bahato bulo u niomu rozsijanosty, a to j nerwroznosty. Joho zinka p. Doroszynska w interpretacii misczanskoi pasywnosty jszla deszczo za daleko. Doczka ichnia Ryna, jaku hrala p. Zacharyniuk, mohla tez bilsz markantno interpretuwaty dyplomatycznu chytrist, a ne posluhowuwatys szablonamy. Ne nadto jaskrawo wyjszow typ swidomoho ukraincia syna Mazajliw Mokija w interpretacii p. Sawedczuka. Zanadto derewlanyj chocz z nerwowymy ruchamy buw cej typ ukrainskoho probojewyka. Taki typy ne porywajut i ne zawojujut nikoho. Te same j joho towaryszi — studenty Trusewycz, Dusaniwskyj, Zacharkiw. A moze j taki je wsi sowietski studenty? Szczos ne choczetsia wiryty. Wony w akcii dramy na sceni tez tilky prypadkowi hladaczi, a ne dijewi osoby.

P. Bochau w roli studentky Uli, mymo pewnych nedotiahnen, dala wse z taky typ sowietkoi diwczyny, dla jakoi kino i chlopec, stoit ponad wsimy zyttiewymy czy naucznymy ta politycznymy problemamy. Z nei bojewyk nikoly ne bude. Za te wdalys negatywni typy. Tut na persze misce treba postawyty tiotiu Motiu, jaku p. Bojczuk widdala wirno, a nawit mozna b skazaty stylewo. Nachabstwo kurskoi miszczanky, ii negacija ta woroze nestawlennia do ukrainstwa, pryzyrstwo do nioho, bulo wyderzane ta pidczerknene do kincia. Wona odynoka swidoma swoich cilej ta tendencij i ce projawlala u wsich niuansach scenicznoi hry.

Te same i baronowa Kozino w interpretacji p. Marii Manzenko, chocz awtor ne bahato daw ij nahody do popysu.

Diadko Taras w interpretacji p. Bozka dijsno wdawsia. Wsi nehatywni rysy indywidualnoi mentalnosty ukrainskoho chutorjanyna, z joho perestarilnoju ta ne dobre zrozumiloju istorycznoju romantykoju, chytruwannia na „newtralitet", joho naiwne zapobihannia z namirom odurytyty protywnyka j postawyty na swojomu, ta ostatoczne stwerdzennia swojei durnoi taktyky — wse te p. Bozko predstawyw wirno, a pry tim j pryrodno. Takym w dijsnosty je nasz chutorjanyn j selanyn w ukrainskij politycznij dijalnosty, takym buw win w bilszosty za czasiw rewolucii ta naszych wyzwolnych zmahan. Cia interpretacji p. Bozkowi wdalasia.

Rezysyiruwaw p. Siryj — Manzenko j treba pryznaty, szczo z toho materjalu ludej, jakyj maje do rozporiadymosty win wytiahnuw wse szczo tilky mih. I za ce jomu j artystam nalezytsia wdiaka i pryznannia.

Tini predkiw Myny Mazajly, jaki najkraszcze zaakcentuwaly newmiruszczist ukrainskoi idei, wstawleni w scenicznu diju epizodyczno w interpretacii p. Bazylewycza, Kaminewa ta Humennoho wyjszly relefno ta wpowni wdowolajuczo.

W antraktach narodni pisni hrala orchestra — mala czyslom — wdatno pid batutoju p. Jarosza, pid muzycznymkeriwny ctwow p. Antonowycza.

Wystawi Teatru „Rozwaha' pryhladawsia hurt wyznacznych ukrainskych ludej, szczo ich ridko koly (w takij kilkosty) majut nahodu baczyty inszi teatry. acz.

Do amatoriw hry w tenis

UNRRA Team 119. maje prekrasnyj tenisowyj plac, z jakoho mozut korystaty amatory tenisu w naszomu tabori.

W cij sprawi nalezyt dotrymaty sliduju-czych umow:

1. Wykupyty czlensku kartu tenisowoho klubu za 5 RM,
2. Umowytysia na peredodni toho dnia, koly wy bazajete hraty. Kozna hra trywaje toczno odnu hodynu.

Za wsima informacjamy nalezyt zwertatysia do WELFARE OFFICE. Blok 5, kimn. 88 de mozna oderzaty czlenski kartky klubu i dowidatysia pro den hry. —

20. 6. 46.
Aschaffenburg

UNRRA Team 612
Welfare Officer
F. Couvreur

W SPRAWI PRYDILU CYHAROK

Powidomlajemo praciwnykiw taboru, szczo z dnem 1-ho lypnia 1946 prypyniajetsia postaczannia cyharok do UNRRA.

Z ohladu na te, szczo w nas szcze je dejakyj zapas cyharok, my dali zmozemo wydawaty praciujuczym ichnij prydil, ale — dla oszczadnosty — win bude dla wsich odnakowyj, cebto po 2 paczky na osobu, poczawszy wze wid cioho tyznia.

28. 6. 46.

C. Orgogozo
Welfare Officer
UNRRA Team 612

Konferencija SUDP

Sojuz Ukrainskoi Demokratycznoi Presy na swoij czerhowij konferencii, szczo widbuwalasia pid holowuwanniam redaktora-szefa „Naszoho Zyttia" P. Kotowycza 22 czerwnia w Augsburzi, pidsumowujuczy swoju dijalnist protiahom ostannioho czasu, z pownym zadowolenniam konstatuwala, szczo pidhotowcza pracia, zaplanowana SUDP w sprawi konsolidacii zurnalistycznych kol bula perewedena uspiszno i zawerszylasia organizacijeju SPILKY UKRAINSKYCH ZURNALISTIW na Emigracii.

Sojuz Ukrainskoi Demokratycznoi Presy pidtrymuje spilku Ukrainskych Zurnalistiw, jak organizaciju stanowu, stworenu dla zachystu profesijnych interesiw ukrainskych zurnalistiw, ta spryjatyme perewedenniu w zyttiazawdan SUZ, szczo nakresluje statut ta uchwaly zjizdu.

Dali konferencija SUDP rozhlanula rjad aktualnych i organizacijnych pytan ta nakreslyla plany praci na majbutnie.

Swoim chorym

Czerwonyj Chrest manhajmskoho taboru prydumaw cikawyj sposib rozwahy dla chworych taborian Ukrainciw w unriwskj ta miskij licznyciach: zlozeno 2 biblioteky po 50 knyzok i peredano ich do dyspozycii uprawam szpytaliw. Obi biblioteky, szczo majut nezwyczajnu popularnist dopowniujutsia postijno.

Ukrainski wydannia Mannheimu

W ukrainskomu tabori w Mannheimi zasnuwalosia wydawnyctwo „Nasza pisnia"; jake postawylo sobi zawdannia wydaty rjad not popularnych ta lehkych ukladom pisen dla taborowych choriw, szczo zdawna widczuwaly brak takoho repertuaru. Perszyj wypusk wydawnyctwa, szczo maje nazwu „Try szlachy" Szewczenka-Lysenka, wyjszow wze drukom. Noty majut formu maloho 4 stor. lystka, z mysteckoju winietoju i kosztujut wsioho 70 hr. sztuka.

Dalszi wypusky w druku. Zachodom wydawnyczoho hurtka taboru pojawylasia drukom knyzeczka B. Fedczuka „Anu Stanmo dity razom". Ce zbirka pisen z wprawamy pryznaczena dla prowidnyc dyt. sadkiw, szkil ta plastu .Knyzeczka wydana czepurno, a szczo awtor ii dowholitnyj wczytel i wychownyk, to j najszla wona szczyre pryznannia w pedagogicznych kolach.

Permitted by authority of Military Government,
Adresa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA Team 612., Pionierkaserne,
Druck: Morich'sche Buchdruckerei, Schweinfurt,

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Недiля

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. 8 lypnia 1946 Nr. 29

Proty totalizmu, dyktatury i teroru

Napysaw Dr. Stepan Baran

Pisla perszoi switowoi wijny zajszly welyki zminy na ukrainskych zemlach u derzawno-politycznij i socijalno-hospodarskij dilankach. Wlasna derzawna budiwla pid zbrojnym naporom susidiw ne wderzalasia dowho. Naszi zemli zajnialy czotyry derzawy i my opynylysia w czuzych derzawnych organizmach. Odnacze borotba za prywernennia do pownoho zyttia toho, szczo stworeno u wyzwolnych zmahanniach w r. . 1917—1919, nikoly ne prypynylasia. Wedeno ii holowno na dwoch najbilszych zajmanszczynach, rozdilenych riczkoju Zbruczem. Krywawi zmahannia jszly zrazu holowno na schid wid cijei riczky. Iszly dowho i wperto ta w riznych formach. Bo same tam buw najbilszyj i bezposzczadnyj natysk protywnyka. Tam tez upaly najbilszi zertwy w ludiach, majni i poslidownomu wynyszczuwanni naszych nacjonalnych pytommennostej. Na welyczezni rozmiry cijei borotby wkazuje choczby cyfra blyzko desiaty milioniw utrat z naszoho ludskoho materijalu. I to za odno czertstoriczcza. Ce wtrata ponad odnoi czertwertyny naszoho tamosznioho etnicznoho skladu. Podibni wtraty maly chiba nimci w trydciatylitnij wijni w perszy polowyni simnadciatoho storiczcza. Ale todi desiatkuwaly nimciw peredowsim poszesti, jak newidluczne jawyszcze todisznych wojen. Nas desiatkuwale na schodi j desiatkuje dosi-wze na wsich naszych prostorach-u perszu czerhu planowa systema, sprjamowana zowsim jawno nawit i proty naszoho fizycznoho isnuwannia.

Osnowni zminy u wsiomu zajszly tilky na schodi. Ne bulo ich na zachid wid Zbrucza. Tut buwaly w perszu czerhu zminy derzawno-politycznoho ta lysze newelyki nepidstawowi zminy w socijalno-hospodarskij budiwli. Oczewydno ne w naszu koryst. Proty nasylnoho wluczennia w czuzyj, neprychylnyj derzawnyj organizm naszych zachidnych oblastej rozpoczalasia borotba wsioho ukrainskoho hromadjanstwa, szczo ne chotilo j ne mohlo wyznaty faktiw, jaki buly zaisnuwaly. Borotba jawnymy i legalnymy zasobamy. Ale szczo nasz zachidnyj susid stosuwaw u sebe ne zawzdy zasadu lojalnosty, naruszujuczy nawit swoi wlasni dijuczi zakony, to na ciomu tli powstalo nasze pidpilla. Jawyszcze zwyczajne w politycznomu switi, koly zasoby legalnoi borotby ne wystaczajut. W tych obstawynach wony riwnorjadni do legalnych zasobiw.

Riwnorjadne ne znaczyt wykluczne. Ricz w tomu, szczob pidpilla ne pryswojuwalo sobi zawzdy i wsiudy u wsiomu prawa wyklucznosty ta samosudu nad tymy, szczo ne w pidpilli i praciujut odwerto i jawno dla toi samoi kincewoi idei. Samosud zluczenyj zwyczajno z zastosuwanniam fizycznoho nasylstwa-teroru. Ne pryznaje win zwyczajnoi sudowoi procedury z ii osnownym prawom formalnoi oborony ta z perewedenniam dokaziw. Tomu pry samosudi ne tilky mozlywi, a j neridki pomylky. A szczo ce czasto i fizyczna likwidacija ludyny, to j pomylok sprawyty potim wze ne mozna. Zresztoju samosud peretworujetsia lehko u samowolu I idealni pidstawy ne zawzdy buwajut motywamy samosudu. Neraz buwajut nymy nyzki rachunky j porachunky. W ostannich rokach buly my swidkamy takych sumnych i tragicznych jawyszcz, dehynuty zowsim newynni ludy. Tym bilsze, szczo suddiamy j wykonawciamy buly najczastisze molodi hromadiany, szczo wze sam ichnij wik nijak ne pidchodyw do widpowidalnoi roli suddiw.

W ostanniomu czwertstoriczczi zmahannia batkiw z ditmy za zrozuminnia kraszczoho zawtra nacii w zachidnych ukrainskych zemlach ne buly zrozumiloju j pryrodnioju pojawoju. Ce buwaje u zwyczajnych umowach zyttia, koly i starsze i molodsze pokolinnia dijut jawno i odwerto na oczach wsich, otze pid zahalnoju hromadianskoju kontroleju ta w mezach tych samych moralnych poniat i zakoniw. I szczo balowne: odni odnym ne nakydajut swojei wyklucznosty.

Ta same cioho tut ne bulo. Bilszist naszoho molodoho aktywu piszla w pidpilla. I wono piszlo nastupom ne tilky proty swoho nacjonalnoho protywnyka, z jakym borolosia za te same, lysze inszymy zasobamy, szczo j starsze pokolinnia. Szcze bilszi nastupy robylo nuraz pidpilla proty wlasnoho starszoho pokolinnia. A wono z derzalo neridko kluczewi stanowyszcza, szczo choronyly i samych tych, jaki nastupaly. Ostanni prysojuwaly sobi pry ciomu ne lysze riszalnu wyklucznist u zasobach i rozwiazci osnownych pytan, ale i wyklucznist swoich pohladiw ta newidklycznist swoich postanow. Tragedija w tomu, szcze miz batkamy i ditmy-cebto miz starszym i molodszym pokolinniam-zaisnuwaly buly osnowni switohladowi riznyci. Starsze pokolinnia, szczo po stolittiach newoli stworylo Ukrainsku Derzawu todi, koly bilszosty suczasnych „ditej“ ne bulo szcze j na switi, abo buly wony szcze dijsno ditmy, wyznaje demokratyczni switohladowi zasady. Na tych zasadach i zbuduwuwaly mony Ukrainsku Derzawu, szczo nyni perebuwaje pid czuzoju zajmanszczynoju. Za te masa w pidpilli pidpala pid czuzyj, zapozyczenyj switohlad, szczo ne widpowidaw duchowi j pohladam naszoho narodu. Pryjniala nawit i w powedinci ta w nazwach czuzi formy, szczob koznomu odrazu wpadaty w oczy. Wreszti, i szczo najwazlywisze, na dejakych keriwnych stanowyszczach pidpilla opynylysia i prowokatory. Wony buly znaraddiam w rukach czuzych, nam worozych czynnykiw. Same tych czynnykiw, proty jakych pidpilla borolosia.

Nad pidpillam starsze hromadjanstwo ne malo nijakoi kontroli j nijakoho wplywu. Za te mala joho woroza agentura. Budenna ce ricz w organizacii pidpilla, szczo joho czasto ne zmoze wid toho ochoronyty ni wlasna rozwidka ni kontrrozwidka. Istorija rosijkoho pidpilla znaje Azefa, istorija polskoho pidpilla-Brzozowskoho, istorija naszoho-Baranowskoho. Ne kazuczy wze pro zwyczajnych policijnych konfidentiw i riznych maloduchiw, szczo zalomluwalysia wze pry perszych dopytach. Pro ce maw ja nahodu perekonatysia nahladno iz sudowych rozpraw ta z sudowych, prokuratorskych i policijnych aktiw, jak oboronec wprodowz bahatioch rokiw pidsudnych za prynaleznist do Ukrainskoi Wijiskowoi Organizacii (UWO) i piznisze za prynaleznist do Organizacii Ukrainskych Nacjonalistiw (OUN) u bezliczi procesiw pered polskymy sudamy w Halyczyni i na Wolyni ta z procesiw na nacjonalno-cerkownomu pidlozzi na Cholmszczyni, chocz w ostannich UWO i OUN ne wystupalo.

Uspichy i newdaczi w Paryzi

Molotow maje swoi zasterezennia

W Paryzi stalysia znaczni podii. Ministry zakordonnych spraw, szczo wid 15 czerwnia wytratyly ne odnu hodynu na szukannia rozwjazok wazkych i skomplikowanych miznarodnich pytan, dohoworylysia w kilkoch osoblywo powaznych sprawach. Zdajetsia, Molotow deszczo zmjak, zdajetsia reprezentany czotyrjoch welykoderzaw ne wtratyly nerwiw pid natyskom memorijaliw, petycij a osoblywo wistok pro demonstracii j sutyczky w Trijesti, Italii, Jugoslawii i Palestyni. W mynulyi czetwer uweczeri wsi ministry pohodylysia ostatoczno na te, szczo den 29 ho lypnia bude perszym dnem zahalnoi Myrowoi Konferencii, na jaku prybudut bilsze 200 predstawnykiw i dyplomatiw 21 Objednanych Nacij.

Perelom w Paryzi, szczo-mow lehkyi witrec nadii-powijaw w speku politycznoi beznadijnosty, jakoju zaczynalo paryty, stawsia wid momentu, koly francuzkyj premijer i minister zakordonnych spraw Bidault, zrobywszy dobru posluhu Francii-wysunuw kompromisowyj projekt rozwiazky duze wazkoho trijestskoho pytannia. Trijest bude nezaleznym prostorom, jakoho neporuszymist zagarantuje awtorytet Rady Bezpeky Objednanych Nacij. Gubernatoram nowoi Trijestskoi derzawy pryznaczyt Rada Bezpeky pisla perehoworiw iz Italijeju ta Jugoslawijeju. Hodi skazaty, czy sprawu Trijestu mozna wwazaty idealno pokinczenoju, bo i czerwoni radykaly Tito i nowa italijska respublika bezumowno budut slowamy i mabut barjaczymy dijamy namahatysia protestuwaty ta torpeduwaty rozwjazku paryzkoi konferencii. Widomo, hostri problemy pry zelenomu stoli dyplomatiw zlahidniujutsia, ne wtraczajuczy w tereni na syli konfliktnoi nenawysty i wybuchowomu napruzenni. Analogii z Gdanskom nakydajutsia sami. Ale fakt-faktom: oficiino sprawa Trijestu rozwiazana, jak odyn z najcikawiszych fragmentiw powojennoi roboty i sztaby czotyrjoch ministriw zakordonnych spraw zmozut spokijnisze perejty do inszych problem, szczo lawinoju tysnutsia na welykyj stil nedalekoi wze generalnoi konferencii myru.

Do najpowazniszych iz tych problem nalezyt pytannia Nimeczczyni. Vicegubernator amerykanskoi zony general Lucius D. Clay wyichaw do Paryza i maw wze rozmowy z swoim ministrom zakordonnych spraw Byrnesom. W Paryzi perebuwaje wze takoz brytijskyj spec w nimeckych srawach sir William Strang, politycznyj doradnyk w Alijanskij Kontrolnij Komisii dla Nimeczczyny. Wze w dawniszych wystupach pered predstawnykamy presy amerykansky minister zapereczyw nacze b amerykanci chotily stworyty „nimecku Ameryku“, sojuz nimeckych derzaw, szczo maw-za wistkamy dejakych amerykanskych hazet skladatys z 12 nezaleznych derzawok, objednanych politycznо w sojuz, a z hospodarskoho boku powjazanych mytnoju unijeju. Konferencija ministriw zakordonnych spraw bude okremo mabut rozhladaty brytijskyj plan stworennia z rajonu Ruhr okremoi-nimeckoi derzawy. Wsiu industriju cioho rajonu maly by uderzawyty pid miznarodniu kontrolu. Francuzy na ce ne pohodzujotsia, wymahajuczy pownoho widekremlennia Ruhry wid Nimeczczyny. Nawit kraina nad aNdrenjeju, na dumku francuziw, powynna by staty okremoju derzawoju...

Nespodiwano lehko promynula sprawa reparacijnych splat wid Italii. Wyriszyly, szczo Italija za 7 rokiw wyplatit Rosii sto milioniw dolariw, ale cia suma musyt buty okryta a prybutkiw italijskoi promyslowosty i ne moze rujnuwaty kospodarskoho zyttia Italii ani na lahaty tiaharem na pleczi Alijantiw, szczo dopomahajut Italii w ii widrodzenni. Anglo-amerykanci ne bazajut, szczob brutalniszi peremozci wykorystowujuczy sylu, dawyli prawe zwilnenych wid faszyzmu narodiw na nowe j wilne zyttia w demokratycznomu ladi.

Borotysia za wolu narodu

Perszyj Kongres Ligy Ukrainskych Politycznych Wjazniw u Müncheni

(Wid naszoho okremoho zwitodawcia BA)

W dniach 29 i 30 czerwnia c. r. widbuwsia w Müncheni perszyj kongres Lihy Ukrainskych Politycznych Wjazniw (LUPW), sklykanyj z nahody rocznyci zasnuwannia tijei organizacii ta zakinczennia ii perszoho roku praci.

Prohramu perszoho dnia kongresu wypownyla swiatoczna czastyna, jaka poczalasia panachydoju za polahlych ukrainskych politwiazniw ta politwiazniw, szczo buly czlenamy Centralnoi Miznarodnioi Unii Politycznych Wjazniw.

U panachydi, szczo ii widsluzyly w cerkwi pry wulyci Kapucyniw wzialy uczast czyslenni delegaty, politwiazni i zaproszeni hosti. Pered tetrapodom, pokrytym czornoju kytajkoju, stalo trjoch swiaszczenykiw obioch naszych Cerkow i spilno widspiwaly molytwy za spokij dusz tych, szczo za hratamy tiurem ta koluczymy drotamy koncentrakiw widdaly zyttia za druziw swoich.

Pisla panachydy w zali teatru „Lira“ widbulasia swiatoczna akademija. Prostoru zalu wypownyly wszczert uczasnyky kongresu: politwjazni j zaproszeni hosti, miz jakymy buly predstawnyky naszych organizacij, towarystw i ustanow, predtawnyky Centralnoi Mizn. Unii Politwjazniw, politwzazni czuzych nacij ta korespondenty presy. Front sceny huw prybranyj dubowoju girlandoju ta lentoju w nacjonalnych harwach; poseredyni jasniw zolotyj tryzub, obabicz znak jakyj nosyly na swoich aresztanskych odiahach naszi wjazni. Pered scenoju ustawleno postument z chrestom heroiw u zolotomu winku na postumenti napys: „Zertwam totalistycznoho rezymu“. Obabicz sceny palachkotyt wicznyj wohon-symwol tijeji palkoi lubowy, jakoju horily sercia i duszi politwiazniw, szczo strazdaly i wmiraly w imja zdijsnennia welykoi idei.

Koly pidnialasia zawisa, uczasnyky swiata pobaczyly na frontowij stini sceny welyku kartu Ewropy z oswitlenymy plamamy tych miscewostej, de karalysia czy karajutsia naszi polityczni wjazni-Dachau, Bereza, Oswiencim, Sachsenhausen, Kolyma, Solowky i inszi.

Akademiju widkryw holowa LUPW p. Pasiczniak, szczo prywitaw uczasnykiw swiata i zaklykaw ich odnochwylynnoju mowczankoju wszanuwaty pamiat polahlych politwjazniw. Win sklaw podiaku alijantskym armijam, szczo heroizmom swoich wojakiw wyzwolyly politwiazniw z tiurem i konclageriw, powernuly im ludske zyttia ta daly zmohu dali praciuwaty dla tych idealiw, za zdijsnennia jakych wony tiazko karalys. Welyka kilkist ukrainskchych politwjazniw, szczo napowniuwaly mury hitleriwskych tiurem ta konctaboriw razom iz 2 milionamy wymordowanoho nacjonal-socjalistycznoju Nimeczczynnoju ukrainskoho naselennia-najkraszczyj dokaz proty prowokacijnoho twerdzennia tych, szczo howorjat pro spiwraciu ukrainskoho narodu z hitleriwskoju Nimeczczynoju. Ukrainski polityczni wjazni zaprysiahly borotysia za wolu swoho narodu ta inszych nadrodiw, szczo ich dola zwjazana z naszoju. Pisla powitalnoi promowy skladaly prywity predstawnyky Centralnoi Miznarodnioi Unii Polityjazniw, objednan polskych, biloruskych, lytowskych i latyszskych politwjazniw. Dali widczytaly prywity, szczo naspily wid ukrainskych ustanow i hromadjanstwa.

Nastupnymy punktamy prohramy buly: dopowid p. Matly na temu „Ukrainskyj politwajazen w istorii Ukrainy“ ta magistra Repedia pro „Ukrainu j schid Ewropy“. Muzyczno-wokalnu czastynu akademii wypownyly solospiwy opernoho spiwaka Ihorja Zajferta (arija Ostapa z opery Lysenka „Taras Bulba“, „95 psalom“ Barwinskoho), widomoi opernoi spiwaczky Lidii Czernych (arij z opery „Carmen“) ta opernoho spiwaka Matijasza. Recytator Kolos po mystecky prodeklamuwaw urywok z poemy Jurija Klena „Proklati Roky“.

Zakinczyw akademiju wystup Kapeli Bandurystiw im. Tarasa Szewczenka pid dyryguwanniam Wolodymyra Bozyka, szczo wykonala nyzku strileckych pisen i narodnych dum. Akademiju zamknuly widspiwanniam nacjonalnoho hymnu.

Mystecki zmahannia taboriw UNNRA w Würzburzi

Teatr Im. Kotlarewskoho na perszomu misci

Hromadjanstwo naszoho taboru radije z toho znacznoho osiahu swoich aktoriw

Uprawy UNRRA ne tilky dbajut pro materjalno-pobutowi umowy wtikacziw-spytalciw. Wony czymalo dokladajut uwah j staran szczodo rozwytku kulturno-mysteckoho zyttia ta wychowannitsered DP. Mysteckyj konkurs i postawyw pered soboju zawdannia — rozhlanuty j pidsumuwaty ciu sprawu za rik w riznych taborach. Zahalnyj konkurs prowadywsija w dwoch mistach czotyry mystecki hrupy zmahalysia u Wildfleckeni ta czotyri hrupy u Würzburzi. Z koznych dwoch konkursowych perehladiw obrali po dwi kraszczi hrupy na finiszrowe zmahannia.

Dnia 23-ho czerwnia b. r. na perszomu perehladi u Würzburzi buly reprezentowani: tabir estonskych DP z Klein-Holbachu, polska in i ukrainska hrupa z Aschaffenburgu z La Gard ta Artilleriekaserne, latwijsko-lytowska hrupa z Würzburgskoho taboru Team 169 ta Ukrainskyj Teatr imeny Kotlarewskoho z Aschaffenburg, jak hrupa Pionierkaserne. Zmahannia widkryw predstawnyz Centralnoi UNRRA, jakyj prywitaw oficeriw UNRRA, wijskowoi wlady ta czysleno zibranych hladacziw i poznajomyw ich z prohramoju zmahan ta skladom ziuri. Perszyj wystupyw estonskyj hurtok z Klein-Holbach.

Estonci prowely kilka tankiw, fizyczno-tankowu wprawu z palyciamy, duze dowhu j odnomanitu, hru na rojali dwoch pan, plastyczno-baleto-wu gimnastyku ta in. Z polsko-ukrainskoi hrupy kraszcze wykonano taki reczi, jak ukrainskyj tanok na szist par ta dwa muzyczni nomery polskoju orkestroju i polskyj zartiwlywyj tanok. Ukrainskyj chor zwuczaw nedobre, czuty bulo rizni wypady zinoczych holosiw; malo opraciowana wokalna dykcija w newdalo wybranych pisniach!

Dosyt wysokym mysteckym riwnem widznaczilas tretia-latwijkolytowska hrupa. Mylo zwuczaw czyssennyj miszanyj chor z barytonowim solom, duet spiwaczok (soprano-alt). Riwnenkowykonano tanok diwczat: Lytowskyj chor zaspiwaw dobre dwi pisni, odna z jakych swojeju krajlywoju melodieju duze blyzka do ukrainskoi pisni: „Dub na duba pochylywsia“. Osoblywo pryjemne wrazinnia sprawyla „Polka“ u wykonanni 16-och latwijskych ditej, ta balet na wisim par z pawukom lytowskych diwczatok 5—10 rokiw.

W ostanniomu punkti cioho erszoho zmahannia wystuyw nasz teatr imeny Kotlarewskoho. Prohrama wystupu skladalas z odnoho montazu powjazanych ukrainskych pisen i tankiw. Artystyczne wykonannia montazu wes czas trymalo hladacziw u welykij napruzi: ff

Wyslidom ziuri latwijsko-lytowsku hrupu j ukrainskyj teatr im. Kotarewskoho, jak dwi nakraszczi mystecki odynyci wysunuly do kincewoho zmahannia.

Wzahali konkursowe zmahannia je duze widradnim i bazanym jawyszczem w kulturnomu zytti emihracii. W niomu, jak u zerkali ,widbywajetsia pracia nad ludmy po taborach. Duze korysnym bule b pobuwaty na cych znahanniach naszym kulturno-oswitnim referentam, de wony je, szczob zmohly nawczytys na jakyj szlach treba spriamowuwaty wychowannia ukrainskoi molodi.

Finisz, szczo daw nam peremohu

Na finiszowe mystecke zmahannia do Würzburgu prybuly czotry sylni hrupa. Latwijske-lytowska hrupa miscewoho taboru, szczo narachowuwala razom do 100 osib uczasnykiw, pokazala dwa duze dobri miszani chory z kwalifikowanymy solospiwamy, baletowi hrupy ta dobre opraciowani tanky ditej. Na wysokomu riwni swoho mysteckoho pryznaczennia wyjawylas polska hrupa z Wildflecken, osoblywo indywidualni tanky ta zahalna orkestra, chor zwuczaw slabisze. Lytowska hrupa z Seligenstadtu dobre bula reprezentowana welykym miszanym chorom dytiaczym chorom, baletowoj uhrupia kolo witrjaka ta solospiwom tenora. Aschaffenburzka hrupa teatru im. Kotlarewskoho kilkisno bula najmensza, wona naczysluwala lysze ponad 40 uczasnykiw zmahannia. Finiszowe zmahannia widbuwalosia w prysutnosty tysiacznoi awdytorii hladacziw. Bahato bulo straszyn amerykanskoi armii, a takoz anhlijciw, amerykanciw i francuziw z riznych sztabiw UNRRA ta hostej z taboriw La Garde, Pionierkaserne i inszych hrup DP. Kilka punktiw prohramy ukrainskoho hrupy czyslenna awdytorija suprowadzuwala druznimy pidnesenymy opleskamy.

Pisla narady konkursowe zuri proholosylo wyslid konkursu, widnaczywszy za riznomanitno-barwystu prohramu, wysoke mystecke wykonannja ta ekspresywnist persze misce ukrainskomu teatrowi im. Kotlarewskoho z Aschaffenburgu, druhe mice latwijsko-lytowskij hrupi z Würzburgu. Komisija konkursu doruczyla widznaczni hramoty ta w dotatok nahorodu radjo-patefon.

Amerykanski starszyny, wyjawyli osobliwo zacikawlennia ukrainskoju hrupoju, zrobyly kilka specijalnych fotoznymkiw dla zaokeanskoi presy.

W cej den ukrainci maly za czest wsiudy czuty z ust czuzynciw: Ukrainian! Ukrainian! (Jukrenien).

Tak, ce buw holos Ukrainy, szczo rozhubyla swoich syniw i doczok po wsiomu switu, tijei Ukrainy, szczo tak holosno wmije spiwaty pro wolu, a sama zawzdy stohne w jarmi naizdnyka.

Ansambl ukrainskoho Teatru im. Kotlarewskoho uchwalyw peredaty swij darunok-patefon do taborowoho klubu w korystuwannia wsiomu hromadjanstwu.

Snizynskyj

Nowyj amerykanskyj lik szcze kraszczyj wid penicyliny

Z San Franzisko powidomyly 7 lypnia, szczo amerykanskym uczenym wdalosia widkryty nowyj likuwalnyj zasib, szcze sylniszyj i kraszczyj wid slawnoi penicyliny. Ciu wistku oholosylo Amerykanske Medyczne Towarystwo mynuloi piatnici. Doslidnyky zajawyly, szczo nowim likom mozna bude uspiszno poborjuwaty szcze nebezpeczniszi chworoby niz penicylinoju, a same: tuberkulozu, tetan, tyf, dyfteryt, pranci (syfilis) i gonoreju (tryper). Cia wistka zrobyla w amerykanskych likarskych kolach welyke wrazinnia. Nowe widkryttia matyme welyke znaczinnia dla powojennoho switu, zahrozenoho epidemijamy nazwanych neduh.

Tajemnycia sowietskoho litaka

Jk powidomalje niemecka agencija Dana, w mynulu seredu szef wijskowoi policii 3 amerykanskoi Armii podaw do widoma, szczo bila Miltenbergu osiw sowjetskyj kurejrskyj litak. Nimci, szczo baczyly pryczalennia litaka, rozpowidajut: z masyny w jszly dwi czoliwiczi postati, szczo w najbilszomu pospichu podalysia w naprjami na miscewist Schippach. Napowneni baky z benzynoju dokazujut, szczo tut ne mohlo buty wypadku prymusowoho osidannia. Swidky pryczalennia litaka powidomyly nimecku policiju i wijskowu amerykansku wladu. Wijsko wzialo litak pid ochoronu.

*

Tureczczyna dopomoze UNRRA. Tureckyj uriad daw swoju zhodu wyplatyty organizacii UNRRA dwa miliony funtiw sterlingiw na ii dopomohowu praciu, a zokrema na zakup zbizza.

Dopomoha Watykanu Nimeczczyni. Watykan wyszle na dniach walku z 16 wantaznych awtomaszyn z charczamy j likamy dla Nimeczczyny.

Pekari w Londoni protestujut. Sojuz londonskych pekariw wynis odnoholosno postanowu pro te, szczob domahatysia wid urjadu widklasty racjonuwannia chliba na dwa misiaci.

Nowi demonstracii w Trijesti

Brytijska, amerykanska i lokalna trijestska policija rozporoszyla w subotu 6 lypnia masowu italijsku demonstraciju na wulyciach Trijestu. Alijantska wlada robyt wsi zusylla, szczob likwiduwaty generalnyj strajk w Trijesti, szczo wze trywaje cilyj tyzden. Wlada uwazaje cej strajk nelegalnym, bo za joho pryczynu posluzyly bilsze polityczni jak hospodarski motywy. W cilij Italii widbuwajutsia masowi demonstracii pid haslom: „Trijest do Italii!“ Italijske naselennia z Venetia-Julia utikaje do Italii.

Trudnoszczi z Myrowoju Konferencijeju

Jak powidomlajut w ostannij chwylyni presowi agencii z Paryza, mynuloi suboty 6 lypnia konferencija ministriw zakordonny spraw radyla nad zaproszenniamy ta nad dennym porjadkom na Zahalnu Myrowu Konferenciju szczo maje widbutysia 29-ho lypnia. Perehowory zakinczylysia niczim. Molotow domahawsia tak jak i poperednioho dnia, szczob czotyrwelykoderzawy schwalyli najpersze poradok narad, a szczojno tidi prystupaly do rozsylky zaproszen. Byrnes i Bevin zastupaly pohlad, szczo sami 4 welykoderzawy ne majut prawa naky daty myrowij Konferencii porjadku narad. Na nijakij miznarodnij konferencii, skazaw Byrnes, ne nakydaly po dyktatorsky zazdalehid prohramy. Britijskij minister zakordonnych sprach zajawyw, szczo win daw slowo swomu parlamentowi i premijerministram dominij na te, szczo myrowa konferencija bude w swoich postanowach wilna, i win musyt dotramyty toho pryreczennia. Francuzkyj plan peredbaczuje, decentralnu systemu konferencii cebto podil ii praci systemoju komisij, rosijane wysunuly inszyj plan za pryncypom regionalnosty. Wony bazajut, szczob konferencija radyla po czerzi nad sprawaoju myrowych dohoworiw z Italijeju, Bolharijeju, Rumunijeu, Madiarszczynoju i Finnlandijeju. Porozuminnia ne osiahnuly i narady pryjszlosia widklasty do ponedilka 8 lypnia

Konferencija Miznarodnioho Czerwonoho Chresta w Oksfordi

W ponedilok 8 lypnia zaczalasia w Oksfordi w Anglii pid holowuwanniam prezydenta amerykanskoho czerwonoho Chresta Basilio Connora Miznarodnia Konferencija Czerwonoho Christa, na jaku prybuly 175 delegatiw wsich krain.

Konferencija bude zajmatysia powojennymy problemamy switu, zachowanniam apolitycznoho charakteru poodynokych krajewych organizacij czerwonoho Chresta i dopomohowoju akcijeju.

Nimeczcyna i Awstrija na konferencii, szczo trywatyme do 20 lypnia ne budut zustupleni; delegat Italii dopuszczenyj.

Mene todi neraz dywuwalo, jak rozmirno lehko „inni szatani byli tam czynni“. Neprochidnyj mur miz konspiracijeju i prowokacijeju hodi zbuduwaty. Znajdutsia zawzdy taki, szczo joho prolizut.

Switohladowi osnowy znacznoi czastyny molodoho pokolinnia zalomylysia j padut. Pered oczyma usich zachlywyj pryklad, szczo joho majemo u wyslidi nedawnioi switowoi wijny w tych krainach, de panuwaly totalizmy, monopartijnist, dyktatura i newidlucznyj wid nych teror. Takoi duchowoi tragedii switohladowoho charakteru, jaku perezywaje teper widoma czastyna naszoho suczasnoho molodoho pokolinnia, ne malo ni odno z poperednich.

Czy zdaje wono sobi sprawu zo swoho polozennia? Mabut, szcze ne zowsim, chcz na szyldi zjawylasia demokratija. I to szcze jaka! Ale po suti? Ne prosta ce j ne lehka ricz perejty samym na pozycii, szczo ich pidpilla zawziato j bezposzczadno poborjuwalo ta wysmijuwalo dowhymy rokamy. Sama zmina wywisky szcze daleko ne wystaczaje. Treba osnownoi switohladowoi zminy i m e t o d i w p o w e d i n k y. A toho wsioho molode pokolinnia ne zmoze perewesty bez dopomohy „batkiw“, na jakych switohladowi polityczni pozycii-cebto na pozycii demokratyzmu-treba jomu zawernuty szczyro j bezzasterezno.

I same nedawnij z j i z d u k r a i n s k y c h z u r n a l i s t i w na emigracii pryswiatyw swoju osoblywu uwahu zatorknenomu pytanniu. I buw do cioho poklykanyj. Nichto bilsze, jak zurnalisty, szczo oformlujut publicznu opiniju i je ii wykladnykom, majut obowjezok zabraty slowo i w switohladowych sprawach. Tym bilsze, koly ce wse torkajetsia osnow naszoho politycznoho zyttia, joho organizacii i joho taktyky.

Zhadanyj zjizd zrobyw ce u swoij deklaracii, pryjniatij 3 czerwnia 1946 roku, w druhomu dni narad zjizdu. Stanuwszy na stanowyszczi chrystijanskoi ewropejskoi kultury i borotby za osiahnennia pownoi derzawnoi suwerennosty i sobornosty ukrainskych zemel, bez opiky okupantiw, zjizd stanuw tez na stanowyszczi sprawznioi demokratii w ii zachidnych zrazkach a ne cijeji z „raju“. Odnoczasno w odnij z toczok swojei deklaracii zjizd zajawywsia proty totalizmu, monopartijnosty, dyktatury i wzywannia teroru, jak zasobu politycznoi borotby. A pryjawnych bulo 95 zurnalistiw, szczo predstawlaly naszi rizni polityczni uhrupowannia. Miz nymy perewazaly molodi. Bulo tez czymalo takych, szczo znajut dobre schid z joho „najdemokratyczniszym“ ustrojem, z joho totalizmom, dyktaturoju j terorom. Baczyly wony j tut na emigracii w Nimeczczyni naslidky takoi zachlywoi systemy. W swoij deklaracii zjizd daw odnoczasno j ostorohu, szczo b i my swoimy z wlasnym rukamy ne pryczynialysia do wlasnoho ponewolennia w systemi, jaka u dwoch welykoderzawach wze soromno zawalylasia.

I tomu treba nam jaknajskorisze j newidklyczno perewychowaty widomu czastynu molodoho pokolinnia w sprawdi demokratycznomu dusi. Inaksze zde nas nowa katastrofa.

Dr. Stepan B a r a n

Wistky z Mannheimu

Szcze odyn plastowyj prapor pidniawsia whoru!

W naszomu tabori w naweczerja sw. Jurija na manheimskij ploszczi taboru, bila masztu, widbulosia uroczyste poswiaczennia praporu P l a s t o w o h o K o s z a im. M t r. A n d r e j a S z e p t y c k o h o.

Wladyka Hryhorij pry spiwuczasty dijakona widprawyw widpowidnyj moleben dla poswiaczennia praporu, jakyj derzaly poczesni kumy, ta pryspiwuwaw chor id ker. Prof. Zaw.

Prysutnyj buw takoz o. Paroch Hr. Kat. Cerkwy, cilyj Kisz Plastowyj Mannheimskyj ta Lotyszskyj i majze usi kromadiany taboru.

Pomymo zlywnoho doszczu usi wyderzaly do kincia widprawy Wladyky. Widtak usi perejszly do plastowoi domiwky, bo doszcz neperestawaw.

Tut Koszowyj Plastu pidijszow iz tacoju, na kotrij buw molotoczok i cwjaszky do kumiw, sczoby wonc wbyly cwjaszky iz swoimy monohramamy u derzak praporu. Koly poczesni kumy wykonaly swoje zawdannia, todi 35 plastuniiw i plastunok wystupyly do skladannia prysiahy wze na nowoochreszcze prapori. — Najkraszcza chywla uroczysto j powazno ce wse widbulosia, a slowa wypowidzeni zawziato i hrimko ustamy Plastuniw probihaly mow muraszky usim po tili.

Czuly wsi. szczo zlozena prysiaha cych Plastuniw, pry stilky ludej-swidkach, na prapori iz tryzubom perepletenym lelijeju — szczojno ochreszczenomu, je szczyra i twerda, a wyskazani slowa pryreczennia, budutj dorohowkaznom u cilim ichnim zyttiu.

Po wyskazanniu kilka teplych sliw naszym Koszownym do Plastuniw naszych ta Lotyszskych, zokrema do usich hromadian prysutnych, widspiwano Plastowyj Hymn: „Hej Plastuny hej Junaky“ . . . i cym zakinczeno nasze uroczyste swjato.

Wyznaczni prysutni hosti zlozyly swoji pidpysy u „propamjatnij knyzi“.

4 Konferencija Sojuzu Ukrainskoi Demokratycznoi Presy

Sojuz Ukrainskoi Demokratycznoi Presy na swoij czerhowij konferencii, szczo widbuwalasia pid holowuwanniam redaktora-szefa „Naszoho Zyttia“ P. Kotowycza 22-ho czerwnia 1946 w misti Augsburzi, pidsumowujuczy swoju dijalnist protiahom ostannioho czasu, z pownym zadowolenniam konstatuje, szczo pidhotowcza pracia, zaplanowana SUDP w sprawi konsolidacii zurnalistycznaych kol, bula perewedena uspiszno i zawerszylasia organizacijeju Spilky Ukrainskych Zurnalistiw na Emigracii (SUZ).

Sojuz Ukrainskoi Demokratycznoi Presy pidtrymuje Spilku Ukrainskych Zurnalistiw, jak organizaciju stanowu, stworenu dla zachystu profesijnych interesiw ukrainskych zurnalistiw, ta spryjatyme perewedenniu w zyttia zawdan SUZ, szczo nakresluje statut ta uchwaly zjizdu.

Dali konferencija SUDP rozhlanula rjad aktualnych i organizacijnych pytan ta nakreslyla plany praci na majbutnie.

Na storinkach ewropejskoi presy

Ridkyj wypadok

Amerykanskyj szczodennyk „Time“ pysze: ridko buwaje w Sowjetskomu Sojuzi, szczob ekszef politycznoi policii zalyszywsia zywyj. Prote Berija, oczewydno, zalyzywsia pid werchownym komanduwanniam Stalina. Nastupnykom Berii Stalin wybraw Kruhlowa, szczo organizuwaw dla nioho bezpeku w Jalti j Poczdami i suprowodyw swoho czasu Molotowa do San-Francisko ta Londonu.

Nichto ne moze toczno skazaty, szczo oznaczaje zamina Berii. Mozlywo je klopoty z powernenniam armii dodomu? Roku 1938 Stalin poklykaw Beriju do keriwnyctwa NKWD, szczob naprawyty nadmirne „userdije“ joho poperednyka Jezowa. Berija rozpoczaw polityku, szczo dla sowjetskych hromadian bula czyms nacze rezym miakoi rukawyczky. Teper wze znow nastaw ozas zaliznoho piastuka“.

Tycho, tycho Dunaj wodu nese . . .

(pi) W moskowskij „Prawdi“ z dnia 18 czerwnia jakyjs M. Marynin pysze, szczo ce nichto inszyj, jak lysze anglo-amerykanski wijska zahalmuwaly plawbu na Dunai, zachopywszy ludyna-kaze Marynin-moze nedobaczuwaty, szczo Sowjety zrobyly wse mozlywe, szczop po cij ricczi jszly transporty, a za bilszu czastynu johu teczii, chocz Bevin ta inszi namahajutsia zwalyty wsiu wynu na Sowiety. Tilky neobjektywna newdaczi w cij sprawi wynu nesut tilky Anglija j USA. Zwyczajno!

Archiwy domu Sawoiw

(pi) Jak powidomlaje agencija Frans Pres, archiwy koroliwskoho domu u Kwirynali ta w palati w Torino majut buty skonfiskowani. Ale czasopys „Giornale d'Italija podaje, szczo Wiktor Emanuel III, widjizdzauczy do Ehyptu, zawantazyw na korabel 40 pak z dokumentamy koroliwskoho archiwu, zokrema z korespondencijeju z Mussolini, ta dokumenty z czasiw faszystiwskoho rezimu.

Na misce UNNRA pryjde IRO

(pi) Panna Meri Gibons, szczo je dyrektorom Ewropejskoho Widdilu Sluzby Dopomohy / Miß Mary Gibbons director of IRO Relif Servius / i predstawnykom UNRRA u specijalnomu komiteti dla spraw bizenciw ta DP w hospodarskij ta Socijalnij Radi Objednanych Nacij, zajawyla, szczo dijalnosty dla DP ne mozna bude szcze zakinczyty dostyt dowhyj czas. Nowa orhanizacija, szczo zastupyt UNRRA, ne bude postijna, prote ii roboty roztiahnutsia, mozlywo i na 10 rokiw. Holownoju funkcijeju cijeji orhanizaciji bude „rejestracija, identyfikacija i klalyfikacija, i pidtrymka, zakonnyj i politycznyj zachyst, transport i poselennia na postijne zyttia osib, szczo je pid opikoju orhanizacij“. Czlenstwo w orhanizaciji bude dobrowilne dla koznoho czlena ON i bude poszyrene i na inszi „prychylni do myru derzawy“. Generalna Rada ON wyznaczyt polityka tijei orhanizaciji / IRO. Wykonnyj komitet z dewjaty czleniw keruwatyme orhanizacijeju miz sesijamy Rady. Na czoli IRO bude dyrektor, szczo widpowidaje pered. Radoju. Mozna peredbaczyty, szczo personal UNRRA uwijde jak newidjemna czastyna do IRO, szczo zabezpeczyt bezperernist dijalnosty.

Socijalisty i komunisty

D. Majer, generalnyj sekretar socijalistycznoi partii, nakynuwsia w parlamenti idko na komunista Jakowa Duklosa z prywodu joho krytyky pozyki dla Franciji, szczo je na dumku Duklosa „wstrjawanniam u wnutrisznu polityku Franciji“. Majer, partijnyj towarysz socijalista Leona Bluma, zakynuw Duklosowi, „newdiacznist suproty amerykanskoho narodu“, u toj ze czas zaatakuwaw francuzku Komunistycznu Partiju za ii pidkorenist, Sowietam. Polemika miz cymy dwoma partijnymy prowidnykamy, szczo je recznykamy protyleznych ugrupowan w nowomu parlamenti wyklykala bula hriznu burju w naweczerja wyboriw francuzkoho Prezydenta.

Tajemni rakety nad Helsinkamy

Nad stolyceju Finlandiji dohlanuly tajemnu „raketu-marewo“, szczo wydawala z sebe switlo i promyhnula ia wysoti 300—400 metriw, w piwdennozach. naprjamku, zalyszajuczy po sobi wohnianyj slid chwosta. Opisla powidomleno pro podibni powitrjani „marewa“ i na piwden wid Szwecij ta Danii; wzaimno perechreszczuzuczys, wony prolitaly u tomu samomu naprjamku.

Korol Umberto na emigracii w Potugalii

(pi) Kolysznyj italijskyj korol Umberto, szczo piszow na wyhnannia, zywe pid prizwyszczem graft Sarre u willi w Ingarija Sintra, na peredmisti Lisbony. Willa, w jakij Umberto zadumuje zytyjakych 2 misiaci, je wlasnistiu portugalskoho szlachtycza Kadawala. Prybuwszy do Portugaliji, Umberto prosyw miscewi hazety pomistyty joho proklamaciju do italijskoho narodu ta widpowid premjera Gasperi. Zresztoju korol wid-

Ostanni zwidomlennia:

Katastrofa inflacii na Madiarszczyni. Na Madiarszczyni mynuloi seredy pustyly w obih banknot wartistju 1 000 bilioniw pengo, czerez szczo madiarske kospodarstwo nablyzylosia do pownoho chaosu. Pered wijnoju pengo maw w zakordonnij torhowli wartist 59 fenigiw, teper za odnu marku treba daty 25 kwadryljoniw pengo. Za odnoho dolara platyly mynuloho tyznia w Budapeszti 24 000 biliony pengo. Z prywodu blyskawkowoho zrostannia cin buapesztki restorany pryrynyly swoju robotu.

Krywawi sutyczky na wulyciach Trijestu. Brytijska policija i amerykanske wijsko musily interwenijuwaty na wulyciach Trijestu, rozhaniajuczy sutyczky i bijku miz hrupamy italijciw ta juhoslawskych sympatykiw czerwonoho marszala Tito. Italijski demonstranty napaly na dejaki juhoslawski ustanow, redakcii projuhoslawskych hazet ta na odne komunistyczne biuro. Do mista stiahnuly nowi kontyngenty wijsk. 10 000 robitnykiw wzialy uczast w pochoronach widomoho italijskoho robitnyczoho dijacza Gioriutto, szczo pidczas sutyczok buw smertelno poranenyj.

Amerykanski manewry na wodach Arktyky. Jak powidomlaje amerykanske ministerstwo wijny, amerykanski zbrojni syly pidhotowlajuts: do welykych manewriw na wodach Arktyky. Manewry trywatymut wisim misiaciw i budut prochodyty w snihowych ta lodowych rajonach Alasky a zhodom i na Aleutskych ostrowach. W manewrach bratymut uczast takoz pidwodni czowny amerykanskoi wojennoi floty.

Zurnalisty z USA w Müncheni. Po dorozi z Berlinu prybuly do Münchenu 12 amerykanskych zurnlistiw, szczo maly rozmowu z szefom wijskowoi wlady w Bavarii generalom Mullerom ta bawarskym premijer-ministrom dr. Wilhelmom Högnerom. Amerykanski redaktory i korespondenty cikawylysia duze nimeckymy wyborami do konstitucijnoho krajewoho sojmu. 29 czerwnia amerykanski zurnalisty buly na procesi nimeckych wojennych zloczynciw w dawniszomu nacystskomu konctabori Dachau. Na konferencii z redaktoramy bawarskoi presy amerykanci dowidalys m. i., szczo w miunchenskomu radjo praciuje siohodni 400 nimciw i lysze neznaczna kilkist amerykanciw.

Domahajutsia wydaczi Degrella. Anglijskyj urjad domahajetsia wid Espanii wydaczi ta perewezennia do Nimeczczyny buwszoho wozdia belgijskych reksystiw Leona Degrella. Brytijskyj urjad uwazaje Degrella prynaleznym do b. nimeckoi armii, bo win utik do Espanii w nimeckomu uniformi. Brytijci domahajutsia takoz wydaczi wsich nimciw, szczo pisla zakinczennia wijny wstupyly w lawy espanskoi armii.

Greta Garbo, slawna filmowa aktorka widichala mynuloi suboty 6 lypnia z Niu-Jorku na paroplawi „Gripsholm“ do Szwecii. Wona choze widwidaty ridnyj kraj.

General Mc Clark, holownokomanduwacz amerykanskych zbrojnych syl w Awstrii perebuwsia do Widnia z wizyty w stolyci Czechoslowaczczyny Prazi. General robyw w Prazi zachody nad tym, szczob zaisnuwaly znow normalni torhowelni znostyny miz CSR i Awstrieju. Prezydent Benesz widznaczyw generala Mc Clarka najwyzczym ordenom respubliky, Medaleju Peremohy.

Weletenske letowyszcze bila Frankfurtu. Letunskyj majdan Rhein-Main-Flughafen bila Frankfurtu, najbilszyj majdan dla litakiw w zachidnij Ewropi perebudujut (nimecki budiwelni firmy na doruczennia amerykanskoi wijskowoi wlady) na centralne ewropejske letowyszcze dla spoluky z zaokeanskymy krainamy. Koszty budowy, szczo maje buty zakinczenoju, do 1949 wynesut 30—50 milioniw rajchsmarok.

Z naszoho zyttia w Aschaffenburzi

Uroczystyj weczir na czest Iwana Franka

W zali ukrainskoho taboru La Garde, uweczeri 10-ho czerwnia, pry welykij kilkosty prysutnich widbulasia akademija, pryswiaczena 30-ij ricznyci zo dnia smerty nezabutnioho syna ukrainskoho narodu, welykoho wczenoho, poeta j hromadianyna-Iwana Franka.

Prof. Popow w obraznij formi zmaluwaw zywu ta welycznu postat Iwana Franka na zahalnomu istorycznomu tli borotby ukrainskoho narodu za prawo na swoje nacjonalne buttia. Prelegent pidkreslyw neosiaznu bahatohrannist Frankowoi indywidualnosty, szczo skromno zastupalasia zowniszniuju prostotoju. Syla welykoho ducha Franka wyjszla za mezi, sztuczno stworeni czuzoderzawnmyzakonawy i zasjara welycsnymy idejamy nad wsijeju ukrainskoju zemleju wid Sianu az do Donu. Koly reakcini elementy ridnoho Lwowo i todissznioho Widnia czynyly pereszkody na szlachu wyznannia joho jak wczenoho, to pid wplywom peredowiszch. swidomiszych naukowych syl Charkiwskyj uniwersytet nadaw Frankowi zwannia doktora honoris causa (bez zachystu dysertacii). W. postati Iwana Franka wtilujetsia genijalnyj duch wseukrainskoho znaczennia.

Po dopowidi aktorky pami Lawriwska ta pani Rudakewycz prodeklamuwaly i recytuwaly kilka poezij z tworczosty Franka. Kontrabasyst p. Pohrebynskyj pid akompanijament pianistky pani Baczynskoi prohraw dwi reczi elegijnoho zmistu. Na zakinczennia wsi prysutni prospiwaly ukrainskyj nacjonalyj hymn ta „Ne pora“ na slowa Franka.

Snizynskyj.

Nowa uprawa w TUPW

W czetwer 13,ho czerwnia widbulysia szyrszi schodyny ukrainskych politwiazniw dwoch taboriw w Aschaffenburzi. Do isnujuczoi u nas filii Towarstwa Ukrainskych Politwiazniw wpysalas czymala hrupa politwiazniw z taboru La Garde i Artilleriekaserne.

Zbory wybraly nowu uprawu fillii T-wa UPW na czoli z dr. Sileckym ta rozplanuwaly dijalnist organizacii na najblzczi misiaci. (B).

Naukowa Kolegija pry Kursach Ukrainoznawstwa

U wiwtorok 2. lypnia widbulosia widkryttia wykladiw na 3-omu z czerhy cykli Kursiw Ukrainoznawstwa.

Swoju praciu Kursy rozpoczaly szcze w czeskomu Pilzni. Pereichawszy do Aschaffenburgu i zakinwczywszy kurs, peretworylysia wony u piwriczeni systematyczni kursy pry Ekonomicznomu Fakulteti. UTHI.

4-ho kwitnia widbuwsia perszyj wypusk slucharcziw. Pisla pererwy teper widbuwsia zapys nowych sluchacziw ta widkryttia 3-ho kursu systematycznich wykladiw.

Widkryttia widbulosia w prysutnosti lektorskoho skladu Kursiw ta hostej, sered jakych buly predstawnyky Uprawy Hrupi, dyrektoriw himnazii ta fachowych szkil i inszi.

Po wstupnij promowi dyrektora Kursiw prof. A r k a d i j a Z y w o t k a pro ich zawdannia i prohramu, widbulasia persza wstupna leckcija prof. W. S i c z y n s k o h o z istorii ukrainskoho mystectwa.

Wyklady na Kursach widbuwatymutsia protiahom trjoch misiaciw u weczirnich hoynach (18—21) szczodnia krim subot i swiat.

Krim systematycznoho cyklu wykladiw kursy Ukrainosnawstwa z dnia 24. 6. prowadiat dwiczi na tyzden pryludni-popularno-naukowi wyklady dla szyrszoho kola sluchacziw, pro szczo „Nedila“ wze okremo powidomlala.

P r y k u r s a c h s t w o r e n o N a u k o w u K o l e g i j u, szczo stawyt swoim zawdanniam objednannia naukowych syl nagrunti naukowoi praci, zasluchannia ta obmirkowannia naukowych prac czleniw Kolegii, riznoho rodu naukowych dopowidej, toszczo. (KTB).

Wyslid i nauka perszych wyboriw

Dnia 20 trawnia c. r. pomistyla redakcija „Nedili“ stattiu p. z. „Demokratyczni wybory do Taborowoi Rady-nasze persze zawdannia w Aschaffenburzi“. Na wstupi cijei objektywno i riczewo obgruntowanoi statti my todi pysaly:

Naszym perszym zawdanniam na misci nowoho osidku, w Aschaffenburzi, majut i musiat buty dawnozapowidzeni i dosi neperewedeni wybory do Taborowoi Rady, jak wstupnyj krok z naszoho boku w organizacii Aschafenburzkoi Oblasti. Wybory do Taborowoi Rady musiat buty wilni i demokratyczni, taki, jak wybory po inszych ukrainskych taborach amerykanskoi zony, de zahal hromadianstwa pokazaw, szczo z odnoho boku ne werebilszuje znaczinnia i zawdan taborowych rad, a z druhoho bazajc, szczob ci rady buly dobrym administracijnohromadskym organom, a ne arenoju zaluhidnych partijnych swarok i ektrawagancij. W zahalnomu-wybory majut buty perszym ispytom demokratycznoi zrilosty ukrainskoho hromadjanstwa, (czastyni jakoho nijak ne mozut wywitryty z holowy czuzi zresztoju ukrainskomu duchowi metody i zwyczai), w konkretnomu-wony majut daty organizacijnyj prowid, pobudowanyj na dijsnij woli narodu, pryncypi sobornosty i osnowi spiwwidpowidalnosty ciloi taborowoi hromady za ii dolu“.

Nasza stattia narobyla bahato szumu, a samu redakciju wystawyla na nyzku hostrych atak i organizowanu „bojkotnu“ akciju z boku tych, szczo do kultury demokratii szcze ne zwykly. Wse ce wze mynulosia. Mury prolomano. Stattia „Nedili“ swoje zrobyla. Ludy rozumily, szczo my ne boremosia za wladu w tabori, bo ce do zawdan ukrainskoho czasopysu ne zalezyt, lysze boremosia za narodoprawstwo, czesnit u metodach praci i za dopuszczennia do wplywu na sprawy taboru wsich: selan, robitnykiw, umowych praciwnykiw, katolykiw i prawoslawnych, „schidniakiw“ i „zapadnykiw“. Zresztoju stalosia take, szczo nam, jak redakcii,dalo sprawzniu satysfakciju: ti, jaki zpoczatku uwazaly nasze domahannia wyboriw za szczonajmensze zloczyn, sami najaktywnisze prystupyly do peredwyborczoi akcii i-chocz-ne -chocz wtiahnulysia w ruslo demokratycznoho postupowannia i dumannia, a ce wze mozna uwazaty za postup.

Dnia 24. 6. w naszomu tabori Pionierkaserne widbulysia wybory predstawnkiw na Oblasnu Peredwyborczu Konferenciju i do Tymczasowoho Oblasnoho Predstawnyctwa w Aschaffenburzi. Zacikawlennia wyboramy stwerdyty toczno wazko, bo Uprawa (za wyniatkowm kilhoch komanadantiw budynkiw) ne dala tocznych lyst uprawnenych do holosuwannia. Wybory widbuwalysia w welykomu garazi, prowodyw nymy duze prowazno, delegat Oblasnoi Uprawy inz. Krasnonis. W wyborach delegatiw na Oblasnu Peredwyborczu Konferenciju lysta czyslo 1 zdobula 587 holosiw, lysta cz 2 mala 369 holosiw. Z perszoi lysty do Peredwyborczoi Komisii wybraly. paniw: J a s e n i o w s k o h o, T u z a, N e k t r o t i u k a i o. P o z n i a k a, z lysty druhoi-paniw R o m a n a L e w y c k o h o i dr. T y m o c z k a. W wyborach do Oblasnoho Tymczasowoho Predstawnyctwa zholoszeno tez dwi lysty. Persza mala 6 2 2 holosy, na druhu wpalo 2 4 0 holosiw. Z perszoi u wyslidi proporcijnoho podilu (z zamitnoju krywdoju dla lysty cz. 2) wybraly: paniw Mgr. Mykolu Kunyckoho, Romana Semenowa, Wolodymyra Szalka i Wolodymyra Dytyniaka. Z lysti cz. 2. wybraly p. Hennadija Kotorowycza.

Wybory widbuwalysia w ozywlenomu toni. Dechto z wyborciw perejniawwsia az nadto wyborczoju harjaczkoju. Sympatyky perszoni lysty popraciuwaly aktywnisze, holosuwaly hromadoju, czleny inszoi hrupy robyly wrazinnia duze liberalnoho hurtu, jakyj powstaw wze na misci wyboriw. Buly j weseli momenty: dejaki batky holosuwaly za odnoju lystoju, dity za inszoju. Dechto wwazaw ce zdorowym wyjawom demokratycznoi swobody, dechto chotiw dobaczaty polityku baby z widomoi smichomowký Rudanskoho, tijeji baby, szczo swiczku chotila b postawyty i sw. Mykyti i czortowi. Incydentiw ne bulo, koly ne zhaduwaty, szczo w natowpi pryklonnykiw perszoi lysti policija wylowyla odnoho czy dwoch neznanych u nas wyborciw. Najbilsze napraciuwalysia hromadiany, na jakych hromadska wola skynula tiahar rachuwaty zywi desiatky holusujuczych. Na zali kruzlalo bahato dotepiw. Odyn z nych pidsluchaw nasz korespondent: Dotep wyjawysia u takij rozmowi:

Zachidniak: Nu i szczoz wy, Iwane Stepanowyczu, skazete pro wybory?

Schiniak: mozu skazaty, proszu pana doktora, szczo wony francuzki.

Zachidniak: Jak tak? Ne rozumiju.

Schidniak: oczen prosto. U nas tak jak i Francii peremohla partija katolykiw. Na 11 wybranych delegatiw je 8 katolykiw i 2 prawoslaw wnynch . . . Slowom, diejstwitielno po sobornomu.

Teper zacikawlenniawy wyboramy do Taborowoi Rady wpalo. Hromadskist bilsze zajmajetsia nowoju komisijeju, porjadkamy na kuchni, czereszniamy, riczkoju Majnom, i szczodennymy turbotamy. Mozna spodiwatysia, szczo i w tych majbutnich wyborach peremoze lysta cz. 1, chocz i opozyciia ne sezezne mabut cilkom bezholosno. Zresztoju ci sprawzni wybory budut tajemni i mozut daty rizni nespodiwanky. Perszi wybory buly nacze ispytom i miroju syl.

Pryjemno stwerdyty, szczo wony zakinczylysia widspiwanniam nacjonalnych hymniw i zapewnenniam wybranych delegatiw obydwoch grup pro dobru wolu do spiwpraci. Holosiw tych, szczo domahalysia absolutnoho nezwertannia uwahy na isnuwannia opozycii, powazno braty ne mozna. Ce szcze staryj, czuzyj czad w molodych holowach.

Molotow izdyt po Paryzi Cadillacom

Litni nastroi Francii — Dobri wyhlady na urozaj

Korespondent hazety „Neuer Mainanzeiger“ Florian Caveyrac pysze z Paryza, szczo stolycia Francii perezywaje dni najbilszoho aktywizmu u wnutrisznij i zownisznij polityci. Z zowniszniоho boku pro ociu, taku wazlywu konferenciju, szczo radyt teper w Paryzi, hodi szczos osoblywe skazaty. Publika, zrozumilo, duze dokladno znaje awta ministriw zakordonnych spraw i koznomu szkolarewi widomo, szczo Molotow izdyt czornym Cadillacom ta szczo win na cej raz ne wystupaje w pysznomu rosijskomu dyplomatycznomu uniformi lysze po cywilnomu.

Roboty nowoho parlamentu Nacjonalnych Zboriw wypaly na czas, koly w Paryzi panuje tradycijna pustka, a ludy szukajut widpoczynku na seli. Szkilni ferii naczynajutsia tut w den nacjonalnoho swiata 14 lypnia i trywajut az do 1 zowtnia. Ludy ne zaroblajut teper tak bahato, jak pered wijnoju, szczob zmohty wyichaty do dorohych kupalno-widpoczynkowych miscewostej. Paryzane wyizdzajut litom na selo do swoich krewnych i blyzkych, szczob zyty tam deszewo i skromno. Selanskyj charakter Francii wyjawlajetsia w tomu, szczo wlastywo francuzkyj miszczanym je wlastywo tilky selangyn, szczo wywandruwaw iz sela i perebuwaje w daleko tisniszomu zwjazku iz miscem swojoho pochodzennia, niz ce zwyczajno buwaje w takych wypadkach u sylno promyslowych krajach. Bahato paryzan majut wlitku zwyczaj „ichaty do swoich na selo“ . . Ociniujut, szczo znywa pszenyci dadut Francii 60 milioniw podwijnych sotnariw, cebto na 15 milioniw bilsze jak w mynulomu roci. Ce wse szcze lysze dwi treti peredwojennoi produkcii, ale ne treba zabuwaty, szczo pered wijnoju Francija mala nadprodukciju pszenyci i widdawala czastynu ii producentam alkoholu, szczob pereszkodyty katastrofalnij obnyzci cin.

Czastyna paryzan lowyt rybu na wudku, bo ce znow wid kilkoch wze dniw wilno w Paryzi robyty. Nad Senoju sydiat dowhymi rjadamy amatory cioho sportu w tradycijnych solomianych kapeluchach, a bila nych wystojutut hromady zacikawlenych . .

Chto maje prawa DP

Czomu po taborach wedut kontrolu

Zajawa generala Morgana

Amerykanskyj wijskowyj szczodennyk „The Stars and Stripes“ prynis 1. 7. take powidomlennia:

„General Morgan jakyj oczouluje dijalnist UNRRA w Nimeczczyni, zajawyw, szczo 714 187 osib na prawach DP, jaki perebuwajut w zachidnych polosach Nimeczczyny perejdut suworu kontrolu. Meta ii-wykluczyty tych osib, szczo ne mozut korystuwatysia opikoju UNRRA. General Morgan dodaw: polski zydy, szczo zaraz naplywajut zo schodu po 10 000 szczomisiaczno, majut prawo dopomohy wid UNRRA, nezalezno wid toho, koly wony wyichaly. Tabory amerykanskoi zony wze wykonujut ce zawdannia, anglijska zona widmowlajetsia pryjmaty nowych DP.

Jak wychodyt z zajawy generala Morgana, wsi osoby, szczo zaznaly peresliduwannia za swoju rasu, religiju i za dijalnist w dobro Objednanym Nacijam, korystatymut z opiky UNRRA nezalezno wid toho, koly wony zalyszyly swoi krainy, abo miscia poperednioho perebuwannia. Krim zydiw prawo perebuwannia pid opikoju UNRRA majut taki kategorii ludej:

I. Hromadiany Objednanych Nacij, szczo zruszeni z miscia wijnoju wid I wereśnia 1939 r. 2. Bezderzawni osoby, zruszeni wijnoju. 3. osoby, szczo wtratyly hromadianstwo w naslidok postanow urjadu ichnioi krainy i ne majut nowoho hromadianstwa.

Katehorii, szczo nemozut buty pid opikoju UNRRA. 1. Hromadiany Ob. Nac. bezderzawni osoby ta italijski hromadiany, szczo normalno meszkajut u Nimeczczyni, 2. wsi wojenni zloczynci, spiwpraciwnyky ta zradnyky, 3. hromadiany worozych newtralnych derzaw, za wyniatkom pereslidnuwanych, 4. nimci za pochodzenniam ta baltijski nimci, 5. huwszyj personal Wehrmachtu budjakoho hromadianstwa, jakszczo ne dowedeno, szczo buw zawerbowanyj syloju, 6. hromadiany Objednanych Derzaw, za wyniatkom pereslidnuwanych. szczo ne chocz ut powernutys na batkiwszczynu.

Predstawnyk UNRRA w Berlini zajawyw, szczo miz 714 187 DP, szczo pidlahajut perewirci, je 422 tysiaczi polakiw, z jakych lysze 10 % zholosylysia do powerotu na batkiwszczynu. Win skazaw takoz, szczo teper je 103.924 zydiw DP.

Borotba za zelenym stolom

Kartynky z Paryzkoi Konferencii

Pid cym zaholowkom korespondent polskoho czasopysu „Zycie Tygodnia" (Rym, cz. 15—46) z Paryza pysze:

„Ja howoryw zawzdy, szczo narodni wczyteli — smertelni zanudy" — kynuw hurtowi znajomych zurnalistiw odyn z francuzkych delegatiw, wyjszowszy z Luksemburzkoi Palaty, w jakij „Welyka Czwirka" radyt nad doleju Trijestu j dohoworu z Italijeu.

„Kardel zuzywaje 2 tysiaczi sliw na te, szczob skazaty dobryj den, otze mozete sobi ujawytyskilky potrebuje dla oboroni jugoslawskoji tezy u sprawi Trijestu" — dodaw zlobno.

Juhoslawskyj delehat, skromnyj narodnyj wczytel z okolyc Zahrebu, wynesenyj laskoju Tito na stanowyszcze wicepremijera, dowodyw ta obosnowuwaw prawa i wymohy Jugoslawiji dowhi try i piw hodyny. Poczaw u hod. 15 i skinczyw po 19-tij.

Kardel wyczerpaw terpeliwist swoich sluchacziw do ostannich mez. Poczaw majze wid Adama i Ewy, szczo w joho dokladi, buly bez sumniwu perszymy Juhoslowjanamy, szczo meskaly w Trijesti. Byrns, Bewin, Bido i Molotow musily wysluchaty duze marnoji lekcii „Istrori Trijestu" wid momentu, koly rymska derzawa rozwallasia. Kardnel buw newblahanyj i suworyj, jak „belfer" z maloho misteczka. Howoryw nudnym, monotonnym holosom, zadywlenyj newtomno w kartki swoho notatnyka, raz-uraz pidnimajuuczy oczi, szczob stwerdyty „jak powomiatsia uczni w ostannij lawci".

Sluchaczi powodylys tak, jak uczni na ostannij lekcii w harnyj soniasznyj den. Bevin wyderzaw wsioho piw hodyny. W odnomu momenti holowa, wpala jomu na ramena i ministr zakordonnych spraw Welykobrytanii zasnuw najspokijnijsze. Dwadcjat „chwylyn piznisze prokynuwsia, rozhlanuwsia po sali bowknuwszy szczos" do swoich doradnykiw, wykotywsia z zali.

Molotow sydiw terpelywo, robyw jakis zapysky. Bulo wydno, szczo dumkamy, de-inde. Predstawnyk, Byrns rostiahnuwsia wyhidno u foteli i blukaw zorom po steli. Bezsumniwu czudowi fresky mysteiw Alio i Brena, szczo prykraszujut salu Wiktoria Hugo, cikawyly joho kudy bilsz, jak promowa delehata Jugoslahiji. Francuz Bido wtik pid prytokoju, szczo musyt buty pryjawnyj na oficijnomu bohosluzenni w Notr-Dam.

Koly wre szti Kardel skinczyw, wsi lehsze widitchnuly. Nehajno wkotywsia na salu snowu Bevin, najszowsia Bido. Teper z czerhy maw promowlaty predstawnyk Italiji Alcide de Gasperi.. Italijec ne zrobyw psycholohicznoi pomylky swoho peredbesidnyka, howoryw korotk i rizko. Na tli zanudnoi promowy Kardela buw Gasperi niby swizyj poduw. Resztu zrobyw czar italijskoji mowy. Ale najbilszoju prykmetoju joho promowy bulo te, szczo wona trywala wsioho hodynu.

Italijskyj premijer obmezywsia do rozhladu czotyroch proponowanych rozwjazok: liniji Trumana, ta anhlijskoi, sowjetskoi j jugoslawskoi linij. De Gasperi pidijszow do swoho zawdannia realistyczno. Win zpaw, szczo joho holos w tij sali ne maje znaczinnia szczo pryjawnisjoho maje tilky symwoliczne znaczinnia, b USA i Welykobrytaniia ne z dobroho sercia, a z wlasnoho interesu ne mozut zhodytysia na wi daczu Trijestu, szczo w rukach Jugoslawiji staw by sowjetskoju bazoju. Dalszyj chid konferenciji, szczo dowho ne mohla znajty kompromisowoji rozwjazky, pryznaw jomu slusznist.

Korespondent „Nedili" miz hladaczamy Würzburzkoho konkursu

Kilka krytycznych zauwazen

Na inszomu misci czytaczi poznajomylysia z chodom zmahan mysteckych hurtkiw u Würzburzi, w jakych teatr imenem Kotlarewskoho w Aschaffeburzi (Pionierkaserne) zajniaw u piwfinali druhe, u finali persze misce. Tut choczemo wyslowyty kilka krytycznich zawwah na temu zmahan u piwfinali.

Konkurs buw podumanyj, jak zmahannia taboriw za prynalezniotu i czysiom UNRRA i tomu stalo proty sebe czotyrioch zmahuniw (Klein-Holbach, Würzburg i dwa tabory Aschaffenburg), chocz faktyczno zmahalosia szist hurtkiw, a same: estonskyj z Klein-Holbach, polskyj i ukrainskyj z Aschaffenburgu („La Gard" i „Artillerie", jak spilnyj Team), lytowskyj i latyszskyj z Würzburgu (spilnyj Team) ta ukrainskyj z Aschaffenburgu (Pionierkaserne, Team 612). Z toho stanowyszcza treba intksze rozeiniuwaty j lokaciju naszoho hurka, jakyj borowsia wlasnymy sylamy ne proti trioch, lysz faktyczno [illegible] v pjaty protywnikiw, pri czoma dwa z nych wystupali zjednanymi sylamy (hurtky ukrainskyj i polskyj z Team 119 ta lytowskyj i latyszskyj zi spilnoho Team w Würzburzi). Powaznoho konkurenta maw nasz hurtok lysz odnoho, a same lytowsko-latzszskyj Team z Würzburga j borotba za palmu perszenstwa piwfinali rozhoril[illegible] z nymy dwoma.

Czomu naszi zmahumy zdobuly druhe misce? Na te sklalysia pryczyny, tak by mowiti, zowniszniohо j wnutriszniohо poriadku, tobto nezalezni wid naszoho hurtka j taki, jakych rozwjazka lezala w ramach mozlywostej i spromoznostej keriwnyctwa j wykonawciw naszoho teatru.

Perszoju pryczynoju zowniszniohо poriadku ce te, szczo protywnyk wystupyw na swojemu „hryszczi". Jake ce maje znaczennia, pro te znajut najkraszcze sportowci, zokrema kopumy. Wlasme hryszcze j swoja publika neraz u welykij miri riszajut pro wyslid zmahan i pro wyhru dekoly slabszoi druzyay. Tak i tut. Zala bula wszczert zabyta zylciamy taboru, jaki wid maloho do staroho hromadoju prybuly, szczob opleskuwaty wystupy swoich wykonawciw. I chocz nasz ansambl prysutni riasmo j teplo opleskuwaly, wse z taky huczniszi oplesky ta oklyky rozlahalys, koly wystupali litowci czi latyszi. Jakszczo wizmemo na uwahu, szczo w swoij wstupnij promowi predstawnyk UNRRA, szczo buw odnoczasno j konferansije zapowiw, szczo j publika bude spiwociniuwaty mystecku wartist wystupiw, to ii reakcija j postawa maly bez sumniwu dejakyj wplyw na riszennia ziuri Jak nas poinformuwaw piznisze keriwnyk naszoho teatru dyr. Kryzaniwskyj, u skladi lytowsko-latyszskim braly uczast syly kowenskoi opery j baletu ta mystei zaporoszeni spoza miscewoho taboru, szczo malo tez swoje znaczennia i wplyw ne riwen wykonannia prohamy. Wreszti ne bez znaczennia buw i czuttiewyj moment, jakyj umilo wykorystaly hospodari. Majemo na dumci tanok malych ditej-metetykiw szczo symwolizuwaw wyzwolennia amerykanskoju armijeju lytowskych ditej z hitleriwsko-faszystiwskoho jarma.

Efektowyj moment wjizdu amerykanskoho awta z wojakamy na scenu wyklykaw entuzijazm prysutnich. Wzahali treba pryznaty, szczo lytowsko-latyszska prohrama bula nadzwyczajno dbajiywo ta kulturno opraciowana j wykonana j dawala pownyj obraz mystecko-wychownoi praci na tereni taboru. Ne mozna toho skazaty pro hasz tabir. Nasze mystecke zyttia reprezytuwaw lysz teatr, jakyj daw zi sebe wse najkraszcze. Ce treba maty na uwazi pry skladanni prohamy, koly na majbutnie treba bude wystupyty pered czuzynciamy. Nasza teatralna trupa bula w spromoznosti wypownyty j bezdohanno wykonaty wlasnimi najawnymy sylamy kilka riznych samostijnich toczok prohramy, napryklad: solowi j zbirni tanky, wystup choru, solospiwy, rewija nacjonalnych stroiw, sceniczna kartyna. Ca bulo b urisnorodzylo proramu, zrobylo ii cikawiszoju j bilsz spryjemlywoju dla czuzynciw ta wyjawylo b riznor[illegible] mysteckoho zyttia naszoho taboru a ne zwuzuwalo b joho lysz do dijalnosty teatru. Ce tez memento dla naszoho kulturno-oswitnioho referenta j dla tych, szczo widpowidajut za mystecko-kulturne zyttia w naszoma tabori.

Pry wybori opraciuwanni ta wykonanni prohramy treba maty na uwazi, czy wystup pryznaczenyj dla ukrainskoi publiky j joho ociniuje swoje ziuri, czy ce czuzynci. Montaz u takij formi, jak my joho baczyly u Würzburzi piwfioali radsze pidchodyw by dla naszoi publiky j naszoho ziuri. Dijalohy czuzoju [illegible] woju tomyly czuzynciw. Mowienyj element treba bulo zastupyty pantomimoju, abo skorotyty joho do neobchidnych mez. Tanky wyhmahajut oszlifuwannia j wykinczenoi formy. Montujuczy scen[illegible]yj obraz, treba [illegible] na uwazi, szczob cilist bula bezdohanno opraciowana z mystecko-estetycznoho boku. Na eksport musyt buty perszojakisnyj towar, i chocz neobchidno zberethy suto nacjonalnyj charakter, ale pokazaty treba te, szczo najcinnisze, najbilsz wartisne j pytoime naszij narodnij kulturi. Czerez te ne slid wywodyty pered oczi czuzynciw scen z horilkoju j pjanstwom, j[illegible] czomus obowjazkowo musiat buty w naszych narodnych pjesach. Jake ce wyklykalo wrazennia sered czuzyneckoi publiky, nechaj posluzyt fakt, szczo na zali poczaly posmiszkowuwatysia mowiaw, ukrainci bez horwilky ne obijdutsia, a konferansije wykorystaw ce dla dotepu. Tak samo scena z pjanoju zinkoju (szczo zabrala pjat chwyly[illegible]su!), z estetyczno-mysteckoho pohladu newyprawdana, bo wyklykala widjemne estetyczne wrazinnia, chocz iz sceniczno-aktorskoho boku p. Karabinewyczewa widohrala ii bezdohanno. Mozna bulo tez wykynuty scenu bijky z nozamy — wona czuzynciam, szczo znajut widnosyny w naszych taborach, nasuwaje dejaki analogii.

Dyr. Kryzaniwskomu ta joho spiwrobitnykam nalezytsia prawdywe pryznannia za te, szczo swojeju zertwennoju praceju sered duze nespryjatlywych umowyn roblat dobru propagandu naszomu mystectwu ta zdobuwajut harne imja cilomu naszomu taborowi, chocz ne wsi w tabori, na zal, zwykly cinyty wysnazliwu aktorsku robotu.

Ba.

Knyzka, szczo maje wahu istorycznoho dokumentu

Mychajlo Bazanskyj wydaw swoju „Mozaiku kwadriw wjaznycznych"

Nakladom Towarystwa Ukrainskych Polityczych Wjazniw wyjszla w Aschaffenburzi knyzka pysmen nyka Mychajla Bazanskoho p. z. „Mozaika kwadriw wjaznycznych". Awtor pryswiatyw ii „nezabutniomu O. Olzyczu". Knyzka maje 160 storinok druku i mystecku obhortku roboty prof. Siczynskoho

Jak dobre jabluko sered czerwywych kyslic, tak holodnomu na knyzku wtiszno pobaczyty sered literaturnoi padalyci „Mozaiku kwadriw wjaznycznych" Bazanskoho. Perehortajuczy storinku po storinci, wy niby perestupajete z szczabla na szczabel wyszukanoi za drotamy fabryky „Nowoi Ewropy", de zhoraw najkraszczyj cwit ponewolenych tyranamy narodiw. Chto perezyw, tomu terpne mozok wid spohadiw, chto ne baczyw, zrozumije wsiu uyzczist rasowoi teorii nenawysty, szczo chowalasia pid zabrichom wrjatuwannia kultury dwadciatoho stolittia. Najtiazczi tortury inkwizycij i pal hlidnut pered kartynamy fizycznych muk ludyni w hitleriwskij laboratorii neczuwanoho w istorii sadyzmu („Düsseldorf ne wymer", „Perehony"). Ne pomynuly cych laboratorij" ni czech, ni polak, ni rosijann ,ni serbyn („Serb"). Obirwalosia tut zyttia i nezczyslennoi kilkosty ukrainciw, szczo wiczno szukaly wolu, tana zal-iz schidnioho „raju" potraplaly w zachidnyj „raj" („Arkadij Lubczenko").

Awtor „Mozaiky" ne zmahaje do wyszukanoi oryginalnosty w swoich kwadrach. Win, ce spadaje na oko, chocze buty nadto lakonicznym w prostomu widobrazenni skladnych poczuwan ludyny w tiazkij sytuacii despotii. Ta chocz awtor zi skromnosty u swojemu wstupi j pidkresluje, szczo „Mozaika"-ce tilky chronologija, a ne wirszowanyj dorobok dniw, bahato reczej u zbirci stojat na wysokomu riwni mysteckoi wartosty. Jak doswidczenyj rizbar, kilkoma slowamy, win wdalo nakresluje zahalnyj obrys portreta: „Solodki noczi bratowbywczoi wijny w Espanii zlyzaly wolossia z joho wydowzenoi holowy, i siohodni bila lysyna blyszczyt do breckoho soncia, jak znaczuszcze memento pisni burchlywych pryhod piwdnia („Doktor Lewyckyj Wsewolod"). Taki z etiudy, jak „Slowo pro wsich", „Sotnyk Wojnowskyj Petro", „Weresen", „Sosny"-mymowoli nahadujut Kociubynskoho „Z hlybyny". Ta do majstra doswidczenoho czytacz zawzdy bilsze wysuwaje i pretenzij. Traplajetsia, szczo w zahalnyj obraz „Mozaiky" potrapyly skelcia inszoi barwy, niby wypadkowo, i w takij interpretacii zmistu z uspichom mohly b podatysia i poza pletywom „Wiaznycznych kwadriw" („Poczuwannia").

Najbilsze zakydiw, mabut, mozna zrobyty awtorowi mowno-stylistycznoho charakteru w okremych detalach takoho wybahlywoho w literaturnomu mystectwi jak mozaika. Jak u poezii, tak i w chudoznij prozi awtory, kerujuczys wymohamy smaku, sprjamowannia ta kompozycijnymy osoblywostiamy w traktuwanni swoich dumok, czasto poruszujut i daleko widchodiat wid tak zwanych formalnych mowno-stylistycznych kanoniw. Wsiomu je mira. I koly w takych widstupach perechodyt awtor mezi, lakonicznist peretworujetsia w zaperecze nnia. Npr. na stor. 140 czetwertyj abzac, szczo jawlaje skladnu poszyrenu frazu, sztuczno rwetsia opysom „Bula wysoka i strunka". Nadto wazkyj do zrozuminnia, ne skonstruowanyj do kincia perszyj absac w „Melodii dniw" (stor. 122) .Bez potreby zowsim widokremlujetsia w samostijnu frazu dijeprysliwnykowyj zworot „kolo wiczne pyszuczy nohamy" (stor. 129).

Rjasnenko w knyzci podybujemo na cilkom falszywi reczennia. W kilkoch wypadkach znachodymo wzywannia dijeprykmetnykiw tam, de wony logiczno majut znaczennia prykmetnykiw, napr. „Mrii ne skinczeni nikoly" (stor. 10), „Neskazano choczu molytys" (stor. 119). Ne pozbawleni „kwadry" j zajwych rusyzmiw: „wperszy swij zir" (stor. 107) „stada bujwoliw" (121), „cym zajmalysia", „preczudnymy kraskamy" ta inszi. Szczodo takych spoluczen, jak „styraju porochy z wikna", to zdajetsia, literaturno poprawnisza forma musyt maty odnynu.

Ne zwazajuczy na zhadani ohrichy, „Mozaika Kwadriw wjaznyczenych" wse z je powaznym dorobkom w ukrainskij literaturi, szczo zajme poczesne misce w bidnij naszij bilioteci na czuzyni.

Na ostanku potribno zhadaty prywablywu obhortku rof. Siczynskoho. Zadrotowane horno-fabryka, obramlene w spiwuczomu ukrainskomu ornamenti, niby wze poczynaje sumnu melodiju ludskoi tragedii w dobu „najwyzczoj cywilizaci Nowoi Ewropy".

M. Snizynskyj.

Nad nowymy knyzkamy

Iwan Franko, „Semper tiro", zbirka poezij, stor. 41 + II. Naklad wydaw. „Slowa na dorohu" cz. 11 1946r. Cina 3 RM.

Wydawnyctwo „Slowa na dorohu" wypustylo oce wze 11-te czyslo swoich wydan, na cej raz zbirku poezij Iwana Franka „Semper tiro" („Zawzdy uczen"). Wona ne powna, bo u cej zszytok ne wwijszly dwi bilszi poemy, a same: „Lisowa idylija", „Strasznyj sud" ta kilka inszych, na dumku redakcii, siohodni ne aktualny wirsziw. Mabut brak paperu j techniczni trudnoszczi zastawyly redakciju wypustyty ciu zbirku poezij Iwana Franka nepownoju. Teksty poezij podani na osnowi tretioho wydannia tijei zbirky Lwiw-Kyiw 1922r., tomu wony j wirni.

Zbirka na czasi, ne lysz z uwahy na Frankowi rokowyny, ale j czerez te, szczo poezij jaki wchodiat u jiji sklad, zawzdy aktualni („Semper tiro", „Mojemu czytaczewi", cykl „Na stari temy", „Iz knyhy Kaaf").

Poet prahne, szczob czytaczewi, jakyj „oci riadky oczyma probihaje, i w nych narodnomu zarady lychu, czy wlasnym bolam polehszi szukaje", „chocz pry odnomu slowi zywisze w hrudiach serce zatripotilo" ta szczob „az do skonu swoho donis serce czyste j szvzyru duszu". („Mojemu czytaczewi"). Czytacz uczytsia za poetom buty „semper tiro" („zawzdy ucznem"). U tomu waha j wartist cych poezij, tym wony wiczno aktualni.

W. B.

Podajeno do widoma, szczo w Aschaffenburzi, w tabori La Garde, blok II, sutereny, osnuwaly pered misiacem bibiliotecznu komisiju z cillu zorganizuwaty w Aschaffenburzi ukrainsku biblioteku.

Perewedena zbirka dala u wyslidi 22 knyzky i 925 RM. hriszmy, dalszi zbirky jdut. Zbyrajemo na try lysty: 1/lysta darowanych, 2/lysta pozyczenych knyzok i 3/ spysok hroszewych pozertw, po 10 i bilsze marok, za prawo korystaty z biblioteky, — zibrani sumy pidut na zakup nowych knyzok.

My swidomi, szczo knyzok zberemo ne bahato, chocz ludy rado zertwujut i ne bahato zmozemo zaraz zakupyty, bo j nebahato je ukrainskych knyzok w amerykanskij polosi, ale ne znewirujemos, bo potreba duze welyka, a murawlynnoju praceju musymo dosiahnuty uspichu.

Zwertajemosia do wsich ukrainskych emigrantiw w Aschaffenburzi z takym prochanniam: stawajte czlenamy Biblioteky w Aschaffenburzi, darujuczy abo pozyczajuczy biblioteci knyzky, abo skladajuczy pozertwu.

Ne derzit swoich proczytanych knyzok po skrynkach, dajte ich czytaty inszym, a sobi wyzyczte w biblioteci taki, jakych Wy szcze ne czytaly!

Omelan Bilynskyj
sekretar bibliotecznoi komisii

Rokowyny Heroiw w Müncheni

(Wlasna korespondencija „Nedili")

Z welykoju uroczystistju widznaczyla filija Ligy Ukrajinskych Politycznych Wjazniw ta Ukrajinska Studentska Hromada w Müncheni rokowyny z dnia smerty Holownoho Otamana Symona Petlury ta polkownyka Jewhena Konowalcia. W cerkwi na Ramersdorfi widprawyly panachydu. W cerkwi wlasztuwaly dekoratywnu mohylu, jaku prybraly roslynamy, kwitamy ta winkamy. Panachydu widsluzyly o.dekan Mochnackyj ta o.Dmytro Szewczuk.

U toj ze den o 6 hod weczora zibralysia kolyszni politycznі wjazni, studentstwo ta czyslenni zaproszeni hosti na schodyny do sali Münchenskoflji Oseli Ukrajinsky Politycznych Wjazniw ta Ukrajinskych Studentiw. Usjoho bulo bilsze 400 os.

Na paradno prykraszenij sceni — welyki portrety Petlury i Konowalcia, ozdobleni ukrajinskym derzawnym herbom ta nacjonalnymy praporamy i winkamy. Poperedu — welykyj transparent z napysom: „Za samostijnu sobornu Ukrayinsku Derzawu!", szczo razom z inszymy plakatamy, na jakych wypysani cytaty z promow Petlury ta Konowalcia, charakteryzuje ich polumjanu dijalnist za wolu i czest batkiwszczyny.

Schodyny poczalysia dopowiddiu Wol. Stachowa, jakyj scharakteryzuwaw polk. Konowalcja, jak rewoljucionera, wojaka, polityka, dyplomata, newtomnoho politycznoho dijacza.

Z dopowiddju pro dijalnist holownoho otamana Symona Petlury wystupyw prof. Oleksiiw.

Szcze zadowho do rewoluciji akademik Korsz wyslowywsja, szczo Petlura je ne tilky wydatnyj publicyst i orhanizator, ale i majbutnij wozd ukrainskoho narodu.

Prelegent widmityw, szczo chocz Petlura nalezaw do Ukrajinskoi Socijaldemokratycznoi partiji, ale ukrajinski nacionalno-derzawnycki idealy stawyw ponad klasoju i partijeju.

Petlura stworyw epochu nacjonalnoji borotby za samostijnu ukrainsku derzawu, joho zapowity zywut u serciach milioniw ukrainskoho narodu, jak u kraju, tak i poza mezamy Ukrainy, i zytymut az do ich cilkowytoho zdijsnenia, do peremohy.

Pisla dapowidej widbulasia koncertowa czastyna. Wirsz Antonycza „Slowo do rozstrilanych" proczytala studentka O. Lucka. Poeziju Kudryka „Dwa atamany" prodeklamuwaw stud. Kulczyckyj, ta „Do ukrajinskych borciw" — Kateryna Kochno.

Trio studentiw — bandurystiw Z. Sztokalko, S. Maluca ta W. Jurkewycz prospiwaly pid akompanijament bandur: „Wstaje chmara zza lymanu", dumu pro Morozenka, „Hej, wysoko jaworonko", „Stojit jawir nad wodoju", „Hej, stepamy".

Ostanni dni dyktatora

U bostonskomu zurnali „The Atlantic Monthly" pojawylasia stattia zurnalista V. Lada-Mocarski pro ostanni try dni Mussolini. Podajemo ii w skoroczenni.

Mussolini ta joho lubka Clarette Petacci popalysia w pjatnyciu 27-ho kwitnia 1945-ho roku w Dongo w prowincii Como u polon italijskych powstanciw. Druhoho dnia ich rozstrilaly na samitnij polowij dorozi w horach bila ozera Komer, a ichni tila weczerom perewezly do Milano. U nedilu 29-ho kwitnia oskazenila jurba powisyla trupy za nohy na ploszczi Piazza Loretto. Za dekilka hodyn na prykaz Komitetu Nacjonalnoho Wyzwolennia, jakyj oczoluwaw piwniczno-italijskyj pidpolnyj ruch ta w sklad jakoho wchodyly predstawnyky wsich wazniszych italijskych partij, trupy zniato. Komitet namahawsia buw ne dopustyty do powiszennia, ale nadaremno, bo newelyczki policijni widdily, ne buly w syli opanuwaty sytuacijeju. Ne pomohlo j te, szczo jurbu oblyly wodoju z pjaty humowych wuziw. Wona zrobyla swoje.

Faszystiwskyj rezym doszkulyw sylno naselenniu Milano. Nedawno na cij samij ploszczi na prykaz Mussolini powisyly 15-och czleniw italijskoho wyzwolnoho ruchu j siohodni wona maje nazwu „Ploszcza pjatnadciaty muczenykiw". Naselennia Milano horilo zadoboju pomsty.

Na poczatku hrudnia 1944-ho roku, koly wijna wstupyla w swoju kincewu stadiju j armii osy musily widstupaty w bik szwajcarskoi hranyci, kardynal Ildefonso Schuster, archyjepyskop Milano, staw szukaty szlachiw, jaki ne dopustyly b do znyszczennia Milano j inszych mist Lombardii. U lutomu w odnij zi swoich promow Mussolini skazaw, szczo Lombardiju bude boronyty wsima zasobamy. U kwitni pisla blyskuczoi ofenzywy alijantiw sytuacija derzaw osy stawala czymraz bilsze beznadijna. Nimci pobaczyly, szczo prychodyt kinec i ichni parlamentari szukaly porozuminnia z usima, chto maw zwjazky z Komitetom Nacjonalnoho Wyzwolennia, szczob oslabyty domahannia bezumownoi kapitulacii. Ale komitet ne chotiw ity na zodni kompromisy. Na tajnomu zasidanni 24-ho kwitnia wyriszeno proholosyty zahalnyj strajk, jakyj wybuch nastupnoho dnia. Robitnyky obsadyly wsi fabryky, a nimci nawit na straralysia ciomu protydijaty, bo ich garnizon buw zaslabyj, szczob postawyty sylni stijky w usich zawodach. U zwjazku z tym Komitet poriszyw wijskowe prowstannia — 26-ho kwitnia partyzany zajnialy wsi wazniszi, strategiczni punkty.

W oblyczczi tych wypadkiw Mussolini powidomy kardynala Schustera, szczo win pohodznietsia na bezumownu kapitalaciju. Kardynal zaprosyw predstawnykiw Komitetu Nacjonalnoho Wyzwolennia na striczu z Mussolini. Ce istoryczne zasidannia widbulosia w palati kardynala. Ale wyjawylosia, szczo Mussolini ne chocze riszytysia na bezumownu kapitulaciju. Pisla hariaczoi rozmowy win wyjszow iz zasidannia j obiciaw daty widpowid o 8-ij hodyni uweczeri. Zamist toho win utik razom zi swoim kabinetom u newidomomu naprjami.

Komitet zajawyw kardynalowi, szczo win perebyraje wladu.

Utecza poczalasia

Mussolini wtik do Komo, nedaleko szwajcarskoi hranyci. Z nym buly dejaki joho ministry, marszal Graziani ta inszi czleny joho najblyzczoho otoczennia. Razom bulo jakych 15 awt osobowych ta dwa wantazni z nimeckymy wojakamy, ozbrojenymy w kulemety.

U prefekturi mista widbuw Mussolini dekilka konferencij i w kinci zajawyw, szczo wse wtraczene.

O hodyni 2-ij wnoczi pisla konferencii zi swoimy spiwrobitnykamy riszywsia Mussolini poichaty do Menaggio na zachidnomu berezi ozera Como, dumajuczy, szczo ce bude najkraszcze misec, de mozna b skrywatysia. O hodyna 4-ij ranku widichaw Mussolini ta joho otoczennia do Menaggio. Wsim bulo jasno, szczo za kilka den sprawa bude prohrana. Wsi maly pohane proczuttia.

Sytuacija bula czymraz bilsze nepewna. Wistky pro strajk i nespokoj w Milano pryjszly wze do Como. Czorni soroczky ne pokazuwalysia, bo skriz po dorohach szlalysia partyzany ta napadaly na faszystiw.

Pisla korotkoho widpoczynku poczalysia znow ubezkoneczni naradz zi spiwrobitnykamy. Odyn z nych zajawyw, szczo atwtokolona zwerne na sebe uwahu j poradyw, szczob poichaty do Grandoli. W otoczenni Mussolini bulo pomitne szczoraz wyraznisze zmuczennia, strach i nepewnist. Neriszenist Duce, bezkoneczni rozmowy pro te, szczo slid robyty, maly duze widjemnyj wplyw na koznoho. Blukannia awtolony siudy j tudy wkazuwalo na pownyi brak planu j peredbaczennia.

O 8-ij hodyni uweczeri powernulasia karawana Mussolini nazad do Menaggio. O piwnoczi prybuw Pavolini z dwoma pancernykamy z Como. Mussolini, Pavolini ta inszi ministry zibralysia na konferenciju, szczo trywala majze try hodyny. Pizno wnoczi Mussolini lih spaty, ale za hodynu wstaw znowu. Rannim rankom awtokolona ruszyla na piwnicz.

Ani 26-ho ani 27-ho kwitnia ne prybuly, za wyniatkom kilkoch pancernych awt zi zminkoju wojakiw, nijaki bilzi faszystiwski widdily, szczob doluczytysia do Mussolini.

Jak powidomlaly oczewydci, pered 6-oju hodynoju 27-ho kwitnia u Aczuaseria zjichalysia dwi rizni kolony. Ce buw zbirnyj ta objizdnyj punkt; tut mabut pryluczylasia do Mussolini czastyna joho nimeckoi osobystoi storozi ta joho lubka Claretta Petacci. Prawdopodibno tut Mussolini pereodiahnuwsia w nimeckyj plaszcz, nadiah nimeckyj szolom ta siw u nimecky wantazne awto.

Zamknenyj szlach

U tych okolyciach dijala todi 52-ha udarna brygada pertyzan „Luigi Clerici" ,szczo bula skladowoju czastynoju dywizji Garibaldi. U ii prowodi stojaw „Pedro". Win pochodyw z florentijskoi szlachetskoi simj ij studjuwaw na tamoszniomu uniwersyteti prawo. Joho prawoju rukoju buw „Bill". Pry kinci kwitnia ludy Pedra ne maly wze zodnych prypasiw. Dwa tyzni ne bulo w nych tiutiunu. Dowsze hodi bulo wyderzaty. Wranci 26-ho kwitnia Pedro ta 15 czolowik joho brygady zijszly wnyz do Domaso, szczjzob zapastysia tiutiunom. Tut z radio dowidalysia, szczo alijanty szwydko prosuwajutsia z piwdnia. Pedro wyriszyw zalyszytysia w Domaso ta pobuduwaty na szlachach pereszkody, szczob zaderzuwaty faszystiwski ta nimecki konwoi. Pid weczir win oderzaw powidomlennia, szczo w Gravedona je szcze nimecki widdily w kasarniach. Bill z czastynoju partyzan piszow tudy ta dohoworywsia z nimciamy, szczob sklaly zbroju. Takym czynom szlach na Mentaggio buw wilnyj. Partyzany pobuduwaly szcze druhu pereszkodu kolo Mosso nad riczkoju Valorba.

Rankom 27-ho kwitnia Pedro ta joho ludy zasily za tijeju barykadoju. Z odnoho boku barykady burlylysia chwyli moria, z druhoho pidnimalysia majze priamowysno holi stiny skel. Partyzany buly ozbrojeni ruszyciamy, rucznymy granatamy ta maszynowymy pistolamy. Ich bojowa syla bula odnacze newelyka. Bila 6.30 hod. peredni partyzanski storozi spowistyly, szczo nablyzajetsia welyka walka. Wona zaderzalas ta pubuduwala j sobi barykadu. Italijske pancerne awto widkrylo wohon, partyzany widpowily. Palba trywala try abo czotyry chwylyny.

Nespodiwano nad walkoju zjawywsia bilyj prapor — palba wtychla. Nimecki wojaky pozlazyly z awt ta staly hukaty komandanta partyzan. Pedro j Bill staly prehoworiuwaty z lajtenantom letuniw, jakyj komanduwaw konwojem. Wony domahalysia, szczob nimci sklaly zbroju ta wydaly wsich italijciw, szczo nachodylys u walci. Nimec widkynuw propozyciju, mowlaw, zbroja, jaku weze, pryznaczena dla Nimeczczyny ta bude wzyta proty alijantiw, a nijakych italijciw u joho walci nema. Pedro ne chotiw wstriawaty w bij, bo baczyw perewahu nimciw. Win postanowyw zyskaty czas, szczob prytiahnuty inszi partyzanski widdily na pidmohu. Tomu zaproponuwaw nimeckomu lajtenantowi poichaty z nym do holownoi kwartyry dywizii Garibaldi, bo sam

Powstannia Tarasa Triasyla

Na swidczenniach istorii budujmo wiru w majbutnie

Kurukiwska kampanija ne pryborkala kozakiw. Rejestrowa kozaczczyna, jaka obrala sobi za starszoho Hrycka Czornoho, sydila szcze tycho j staralasia ne wychodyty z posluchu polskij wladi, ale kozaczczyna nyzowa, zaporozka, znaty niczoho ne chotila. Czyslo ii duze zroslo czerez naplyw „wypyszczykiw", jakych ne pryjnialy buly do rejestru, j jaki musily pokynuty swoi oseli j szukaty sobi prytulku na Siczi.

W Ukraini bulo nespokijno. Koronnyj ataman Koniecpolskyj rozlozyw polske wijsko ponad Dniprom, i wono, jak kaze litopysec, „zbrodni i krywdy neznosni czynylo, ludej bez pryczyny zabywajuczy". Pomiz ukrainskym ludom iszly trywozni czutky pro nowi zamachy polskoi wlady i latynskoho duchowenstwa na znyszczennia prawoslawnoi wiry, a okremi wypadky nasylstwa nad prawoslawnym duchowenstwom ci czutky pidtwerdzuwaly. Pro samoho Koniecpolskoho, welykoho woroha kozakiw i ukrainskoho narodu, opowidaly, szczo jemu katolycki czenci-dominikany u Kyjewi oswiatyly szablu na wiwtari, szczob win neju wykorinyw Rus, seb-to wsich ukrainciw...

Use ce stworylo duze trywozny nastrij, i na Zaporozzi poczalasia pidhotowka do nowoho postannia. W berezni misiaci 1630 roku zaporozci obraly sobi za hetmana Tarasa Fedorowycza, szczo buw widomyj pid prizwyszczem Triasyla, a Hrycka Czornoho zaaresztuwaly, prystawyly na Sicz, sudyly i rozstrilaly. Koly zwistka pro dolu Czornoho rozijszlasia pomiz rejestrowymy kozakamy, bahato ich, osoblywo starszyn, uteklo do Korsunia, de stojalo polske koronne wijsko. Zaporozci wyruszyly z Siczi, pidstupyly pid Korsun i zazadaly wid polakiw, szczob wydaly im rejestrowu starszynu. Ti widmowyly i todi rozpoczawsia bij. Bilszist rejestrowanych kozakiw perejszla na bik zaporozciw, a korsunski miszczany poczaly obstriluwaty polakiw z swoich domiw, z wikon: polski zowniry musily pokynuty wse j tikaty z Korsunia. Tak poczalasia nowa wijna.

Koniecpolskoho ne bulo pry wijsku, jak poczalosia powstannia. Zwistka pro wybuch straszenno rozdratuwala koronnoho hetmana. Win prysiahaw, szczo „zhasyt toj wohon chlopskoju krowju" j poczaw stiahaty do kupy swoje wijsko. Persz za wse poklykaw do sebe „koronnoho straznyka" Laszcza, wlasnyka misteczka Makarowa na Kyiwszczyni. Ce buw widomyj na wsiu Polszczu rozbyszaka j holoworiz. Sama szlachta ne mala spokoju wid joho rozbyszackych naizdiw i wsiakych gwaltiw. Opowidaly, szczo na joho bulo wydano sudom 236 zasudiw na „banicju" — wyhnannia

> Powidomlajemo wsich zacikawlenych, szczo
>
> **Peredawannia Weczirnioi Hazety**
>
> **W Tabori Pionierkaserne**
>
> widbuwatymutsia wid teper **odyn raz na tyzden, u wiwtorok, hod. 20,30**
>
> **Redakcija „Nedili"**

z kraju — i 38 sazudiw na „infamju" pozbawlennia czesty. — Ale Laszcz smijawsia z cioho i prodowzuwaw swoi rozboi ta nasylstwa. Koniecpolskyj pryznaczyw joho naczalnykom swoho awanhardu. Laszcz poczaw z toho, szczo same na Welykden napaw na misteczko Lysianku, i, jak kaze swidok, wystynaw u cerkwi wsich, chto tam buw: czolowikiw, zinok, ditej, i pan-otcia z nymy. Potim wyrizaw misteczko Dymer. Ce straszenno oburylo naselennia i do kozakiw poczaly hornutysia skriz selany ta miszczany, napadaly na okremi polski widdilly, nyszczyly polski obozy, odnym slowom rozhorilasia partyzanska borotba urkrainskoho norodu z polakamy.

Tymczasom na poczatku kwitnia Koniecpolskyj prybuw do Kyjewa i stiahnuw tudy swoje wijsko. Taras Triasylo zoseredyw swoi syly na liwomu berezi Dnipra, bila Perejaslawa i Koniecpolskyj poczaw pereprawiatysia kolo samoho Kyjewa. Duze win popiksia na cij pereprawi. Odyn kozackyj kinnyj pidizd zachopyw u polon nimcia-kapitana, jakyj pisla toho prystaw do kozakiw na sluzbu i, jak naczalnyk ichnioi artylerji, duze im prydawsia. Pry tomu kozaky trochy ne slowyly j samoho Koniecpolskoho, tak szczo win ledwe wtik nazad do Kyjewa. Ale wsetaky, chocz i z welykymy wtratamy pereprawyw win swoje wijsko i pidstupyw pid Perejaslaw. Kozakiw zibralosia ponad 30 000. Polaky maly wsioho 8000, ale to buly dobirni wojaky, dobre ozbrojeni i wymusztruwani, todi jak u kozakiw osnownu sylu tworyly lysze kilka tysiacz rejestrowykiw ta siczowykiw. A reszta to buly powstanci.

Koniecpolskyj wdaryw na kozackyj tabir, ale buw widbytyj z strasznymy wtratamy. Tri tizni prostojaly polaky bila Perejeslaw. Kozaky ne dopuskaly do nych dopomohy i hromyly wsi widdily, jaki jszly riatuwaty Koniecpolskoho. Pid Baryszpolem pohromyly odyn widdil tak, szczo z 1500 zowniriw, lyszylosia w zywych tilsky 25. Nareszti wdaryli na tabir Koniecpolskoho, zabrali wsi harmaty i wsich konej, pobyly sylu zowniriw, popalyly na Dnaipri poromy j bajdaky, — naikudy bulo polakam i utikaty. Buly welyki wtraty i z boku kozakiw. W odnomu misci polaky widrizaly dwisti kozakiw wid holownoho taboru. Wony zamknulysia w odnij welykij kluni j boronylysia tak, szczo polahly wsi do odnoho. Polaky wzialy w polon lysze odnaoho sotnyka, tiazko poranenoho. Polih u cim boju i starszyj syn kyiwskoho mytropolyta Iowa Boreckoho: win prystaw buw do kozackoho wijska.

Ce buw pohrom, jakyj proslawyw Szewczenko w swoij poemi: „Tarasowa nicz". Jak kaze kyiwskyj litopysec, — „jak pobaczyw Koniecpolskyj, szczo wze joho wijsku pryjszla zhuba, to poczaw molytysia da Diwy Marii: „Najswiatisza Panno, wynesy mene zwidsy zywoho!". Musiw prosyty u kozakiw myru. Ne chotily kozaky cim razom porywaty z Polszczeju j zamyrylysia z Koniecpolskym na takych umowach, szczo czyslo rejestrowoho wijska zbilszuwalosia do 8000, szczo wsim, chto braw uczast u powstanni, dajetsia amnestija „wypyszczyky", jaki perebuwaly na Zaporizzi, mozut wernutysia spokijno dodomu, i wzahali wsi wzajemni prykrosti j szkody puskajutsia w nepamjat. W kinci czerwnia 1630-ho roku spysano bulo myrowu umowu. Harmaty, zabrani u polakiw kozaky im powernuly.

Ta tilky ne zumily kozaky swojei premohy wykorystaty. Powiryly wony w polski zapewnnnia i obicianky. Sam koniecpolskyj w lystido korola nazwaw usiu swoju kampaniju 1630-ho roku „komedijeju kozackoju" i zdaw teper tilky slusznoho czasu, szczob pomstytysia za swoje ponyzennia j znowu prybraty kozakiw do ruk. A kozaky, swidomi swojei peremohy, trymaly sebe nezalezno. Koly Koniecpolskyj pryslaw buw nowowybranomu kozackomu hetmanowi Orendarenkowi szaty j bulawu, toj ne schotiw ich pryjmaty bez dozwolu wijska. Zibraw radu, i tilky jak wona jomu dozwolyla, pryjniaw podarunky, ta szcze nemow na naruhu podiakuwaw za ci podarunky w prysutnosti hetmanskoho pislancia ne koronnomu hetmanowi, a wijsku. Koly win powertaw harmat polakam, kozaky uczynyly buly halas, ale win zaspokoiw kozakiw slowamy: „chocz ja zdobycz widdaw, ale slawy waszoi ne widdaw". Use ce ne trywozylo dowhotrywaloho myru i, sprawdi, ne mynulo j desiaty rokiw, jak pryjszlo do nowoho zbrojnoho zudaru.

Prof. Dmytro Doroszenko.

Zajawa Redakcii „Slowa"

„Do Ukrainskoho Hromadjanstwa.

Do redakcii czasopysu „Slowo", szczo wychodylo w Regenburzi postupaje bahato zapytiw, jaki torkajutsia nowoho tyznewyka, szczo prybraw sobi nazwu „Ukrainske Slowo". Prosymo pryjniaty do widoma, szczo redakcija czasopysu „Slowo" z cym „Ukrainskym Slowom" niczoho spilnoho ne maje".

Wid Oficera Suspilnoi Opiky

1. Wsi D. P., szczo prybuwajut na postijnyj pobut do naszoho taboru powynni pisla rejestracii w Biuri Ewidencii i oderzannia D. P. Indefication Card, jak riwnoz charczowoi karty, zholosytysia szcze j do kancelarii Suspilnoi Opiky dla zapysu i oderzannia odiahowoi kartky D. P. Odiahowa kartka sluzyt dla oderzuwannia z magazynu UNRRA: odiahu, wzuttia, bilyzny, kowder, watianych kowder ta matraciw w kilkosty, szczo pryznaczena dla koznoho D. P. zhidno z normamy Komanduwannia 3 Armii. Wsi D. P., zarejestrowani w UNRRA, szczo meszkajut poza taborom, ne, oderzujut odiahowych kart, ale j wony ma jut prawo oderzuwaty dopomohu wid Suspilnoi Opiky UNRRA Oficer toho widdilu okresluje wysotu j rid dopomohy.

2. Wsi D. P., szczo prybuwajut do naszoho taboru (Team 612) na postijnyj pobul z inszych taboriw, abo z prywatnych meszkan i perebuwaly uze pid opikoju UNRRA, musiat, zholoszujuczys u nas, pokazaty widpowidnu poswidku pro oderzanu abo szcze dosi newykorystanu dopomohu wid UNRRA, jakoi opici dosi pidlahaly. Bez takoho poswidczennia nichto z nowoprybulych D. P. ne distane odiahowoi kartky i ne distane dopomohy wid Suspilnoi Opiky.

3. Wsi D. P., jaki cilkowyte wybuwajut z naszoho taboru i pereidzajut do inszoho taboru, powynni zholosysty pro swij wyizd w kancelarii Suspilnoi Opiky pisla poperednioho wypysannia z Biura Ewidencii.

4. Wsi D. P., zarejestrowani w Team 612 koly wony meszkaut prywalno pozai taborom i majut namir wstupyty do budjakoho inszoho taboru musiat zholosysty swij wyizd w Biuri Ewidencii, szczo poswidczuje fakt ich wyizdu. Pisla toho D. P. zholosiatsia tez obowiazkowo do kancelarii Suspilnoi Opiky dla oderzannia widpowidnoi poswidky pro te, czy dana osoba wze oderzala, czy szcze ne oderzala odiahowych reczej.

C. Orgogozo. Welfare Officer
UNRRA Team 612.

Presa musyt buty nezalezna i bezpartijna!

Postanowa Uprawy SUZ proty worohiw demokratycznoho drukowanoho slowa

24 i 25. 6., jak podajut „Ukrainski Wisti" z Neu-Ulmu, w Augsburzi widbulosia zasidannia Uprawy Spilky Ukrainskych Zurnalistiw na emigracii-SUZ. Zasidannia wiw holowa SUZ dr. Stepan Baran. Rozhlanuly nyzku organizacijnych pytan ta uchwalyly widpowidni rezolucii. W srawi emigracijnaoi presy zapala odnoholosna uchwala:

„**Najwazlywiszoju osnowoju srawznioi demokratii je swoboda i nezaleznist presy. Tomu Spilka Ukrainssych Zurnalistiw wsima zasobamy pidtrymuje ti organy ukrainskoi presy, jaki prahnut takoi nezaleznosty. SUZ osudzuje wsiaki sproby budjakych hrupowych czy administratywnich czynnykiw nakydaty nezaleznim organom presy swoju wolu, wplyw czi cenzuru**",

*

W Regensburzi 30. czerwnia wyjszlo persze 4 storinkowe czyslo tyznewyka „Ukrainske slowo". W czasopysi czytajemo taku opowistku: „Na osnowi dozwolu UNRRA, Regensburg. Team 120 z dnia 30. 4. 1946 poczynaje swoi praci tyznewyk „Ukrainske Slowo". Tyznewyk redaguje okrema Redakcijna Kolegija, jakoi sklad pidlahaje zatwerdzenniu C. P. U. E."

Wychodyt, wsuperecz postanowam Spilky Ukrainskych Zurnalistiw, C. P. U. E. stworylo sobi zaleznyj wid sebe, cebto dyrygowanyj abo, kontrolowanyj czasopys. Bulo b kraszcze, koly b CUPE zajmalosia bilsze inszymy sprawamy, jaki widnosiatsia do joho kompetencij, bo presowu robotu zroblat kraszcze sami zurnalisty, zorganizowani w swoij Spilci, jaka zresztoju lojalno stawytsia i powazaje CPUE.

Zyttia w Pionierkaserne poczynaje plysty normalnym ruslom

Nowyny z naszoho taboru

Pro ukrainsku barokowu literaturu

Neszczodawno w koncertowij zali „La Garde" widbuwsia wartisnyj wyklad widomoho ukrainskoho wczenoho, doktora Dmytra Czyzewskoho, profesora ukrainskoho uniwersytetu w Prazi ta nimeckoho uniwersytetu w Halle, pro barokowu literaturu. Prof. Czyzewskyj, awtor widomych naukowych prac: „Z istorii filosofii na Ukraini" ta pro Hryhorija Skoworodu, w popularnij formi scharakteryzuwow ukrainsku literaturu doby baroko; wona widznaczalasia kultom dla nadludskoho, pownymy patosu prykrasamy i sztueznistiu formy. Prelegent cytuwaw bahalto ukrainskych barokowych poezij, fraszok, panegirykiw i smichowynok toho czasu. Prelegenta witaw lider ukrainskoi nacjonalnoi grupy w Aschaffenburzi, prof. Oreleckyj.

Perszyj szachowyj seans

Zachodamy prowodu lanky szachistiw w tabori Pionierkaserne w Aschaffenburzi 30-ho czerwnia widbulasia persza w ciomu tabori szachowa impreza. Widomyj wze w ukrainskomu szachowomu zytti majster prof. Selezniw daw swij czerhowyj seans odnoczasowoi hry na 18-och doszkach proty szachistiw obydwoch Aschaffenburzkych hrup. Hra jszla 4 i piw hodyny ta zakinczylasia takym wyslidom: majster Selezniw zdobuw 16 partij, 1 prohraw, a 2 dowiw w niczyju. Wyhraw dr. Kyr (La Garde), zremisuwaly: panowe Kopystianskyj i Dubyna (Pionier). Ne zwazajuczy na zlywnyj doszcz, impreza stiahnula czymalo hladacziw.

Bilsze dbajmo za naszu Narodniu Szkolu

Wranci 26 czerwnia u welykij zali peredawan widbuwsia wroczystyj dytiaczyj ranok na widznaczennia kincia uczbowoho roku w Narodnij Szkoli ukrainskoho taboru cz .612 Keriwnyk szkoly, pani Chuchra korotkym slowom, a dity kwitamy prywitaly prowidnykiw UNRRA z dyrektorem Cary ta komandanta taboru p. Stetkewycza. Po ciomu dity perszoi klasy z dopomohoju wczytelky pani Wojnarowskoi prowaly kilka pisen na znajomi melodii z „Natalky Poltawky" ta inszi. Diwczatka w ukrainskych strojach wykonaly ukrainski tanky. Deklamacii, spiwy j tanci wtiszyly welykym zadowolenniam wsich hostej, a dyrektor Cari wyslowyw szczyri pobazannia w dalszij roboti Narodnioi Szkoly, obiciajuczy w nedalekomu majbutniomu stworyty spryjatlywi meszkanewi umowi dla nawczannia. Na zakinczennia keriwnycia szkoly wydala ditiam riczni lysty pro uspisznist (swidoctwa) uczniw, pani Frencinne Couvreu rozdala wsim ditjam podarunky z lasoszczamy, a o. Iwaszko knyzeczky. (S).

Lysty do Redakcii

Zabahato imprez i swiat!

Chwalna Redakcije.

dozwolte za poserednyctwom „Nedili" zapytaty uprawy naszoi Oblasti, Taboriw i prowody riznych-preriznych organizacij ta ichnich dijacziw: czy ne zabahato u nas ostannimy czasamy namnozylosia swiat? W tabori La Gard, de prozywajut pidpysani Waszi czytaczi, swiatkuwannia riznych akademij, koncertiw, widczytiw, dokladiw, wykladiw, dopowidej, wystawok, panachyd, parastasiw, weczoriw, zboriw i — Boh joho widaje jakych szcze! — inszych imprez stalo wze majze poszestju. Prosto nema czasu praciuwaty, bo kazut nam swiatkuwaty i wystojuwaty abo wysydzuwati po kilka hodun denno. Dobre szcze, koly ci swiata buwajut cikawi. Ale buwaje j take, szczo wony cilkom necikawi, peresiczni, zajwi. Dechto wlasztowuje j taki „swiata", jakym teper nijak ne misce i jaki mozut nam wylizty bokom. Bulo b kraszcze, szczob starszi i molod bilsze praciuwala, szczob osoblywo w Waszomu tabori Pionierkaserne mensze zajmalysia „politykoju", a bilsze dbaly za czystotu po korydorach i na dwori ta ne halasuwaly noczamy tak, szvzo az do nas czuty.

Treba wypowisty borotbu tym sumniwnoi wartosty „dijaczam", szczo stalysia profesijnymy organizatoramy swiat, jakych nakopyczennia pachne „rajem". Treba daty hromadjanstwu i molodi nahodu nauky i praci a w wilnych chwylynach dobroho widpoczynku na loni litnioi pryrody.

Iwan R., Mykola K. i inszi czytaczi z taboru La Garde

Bamberg praciuje

Miznarodnia mystecka wystawka DP w Bambergu

W nedilu 16-ho czerwnia c. r. w zalach koroliwskoi palaty w Bambergu widkryto wystawku malarskych ta rizowych mysteckych prac bizenciw D P. Wystawka wlasztowana zachodamy keriwnyka suspilnoi opiky miscewoi UNRRA, mistera Roe (teper perenesenyj do Frankfurtu), jakyj mystciamy nezwyczajno pikluwawsia. Widkryw wystawku nowyj dyrektor UNNRA, pidnosiaczy mystecku wartist pra ta pidczerkujuczy, szczo stworeni wony sered wazkych umow czuzyneckoi skytalszczyny. W wystawci berut uczast mystci: estonci, lytowci, latyszi, polaky i ukrainci.

Z ukrainciw wystawyly swoi mystecki polotna chudoznyky: Stefanowycz, Jurko Kodak, Oleksandrowa ta skulptor Szabatiw.

Wystawka robyt harne wrazinnia ta wyklykuje nemale zacikawlennia holowno sered czuzynciw.

Harni osiahy ukrainskoi gimnazii

Wsi wistky wid wlasnych korespondentiw „Nedili") Sered napolehlywoi praci nablyzywsia kinec szkilnoho roku w gimnazii ta narodnij szkoli. W subotu 29 czerwnia w hreko-katolyckij ta w prawoslawnij cerkwach widprawyly torzestwenni Sluzby Bozi, pidczas jakych uczniw i uczenyci obydwoch szkil prystupyly do sw. Pryczastja. Po snidanku, w teatralnij zali widbuwsia kocert na zakinczennia szkilnoho roku, wlasztowayj dyrekcijeju gimnazii. Batky ta hosti z UNRRA maly zmohu ohladaty ciloriczni osiahy naszoi molodi. Wystupyw diwoczyj chor pid dirig. p. Dniprowskoho, szczo prospiwaw kilka wdalych pisen ta znowu wychaw nefortunno z... „Diwkoju Jawdoszkoju", jaka zemlaky, zemlakamy! — znow zbirala oplesky. Dali jszow popys ditwory z riznymy wprawamy, deklamacijamy w ukrainskij ta anglijskij mowi. Uczen V klasy, Ja. Sz. diakuwaw dyrektorowi szkoly ta uczytelam za

> †
>
> Druzi j znajomi z sumom opowiszczajut pro smert swoho zemlaka
>
> **ZURAKIWSKOHO HRYHORIJA**
>
> szczo pisla 8 rokiw zaslannia do Archangelska ta 5 rokiw u Karagandu w Kazakstani pid czas kolektywizacii, po dowhych uteczach ta szukanni prytulku j woli upokoiwsia daleko wid ridnohe Dnipra, na 61-omu roci zyttia na czuzyni. Pochorony widbulysia w subotu 22-ho czerwnia na Aschaffenburzkomu cwyntari. W. J. P.

ich zertwennyj trud. Uczni pidczas ferij tez darmuwaty ne budut, a dali pohlybluwatymut swoi znannia, szczob staty korysnymy dla nacii. Na zakinczennia howoryw dyrektor.

Pisla koncertu dyrekcija szkoly peredala pryludno nahorody widznacnym uczniam i uczenyciam. Uczenyci wszanuwaly hostej z UNRRA ta wsich uczyteliw harnymi kytyciamy kwitiw. Todi rozdaly swidoctwa. Treba pryznaty, szczo bamberzka molod pylno wczylasia, pereboriujuczy wsi trudnoszczi. W piatij klasi na 18 uczniw 5 distalo widznaczennia, a same: Erygina Margaryta, Karaczewska Tetjana, Kusznir Ulana, Dibert Olha i, Bohomolec Ihor. Krim toho je szcze kilkoch duze sylnych uczniw, jakym brakuje lysze krok do widznaczennia.

1 lypnia widbulasia dowha ostannia uczytelska narada, na jakyj obhoworyly cilyj rjad aktualnych spraw. Najbilsza nasza zurba-bepereczno sprawa pidrucznykiw, szczo tak widjemno widbywajetsia na roboti uczyteliw w szkoli i na osiahach uczniw. Chotilos by wiryty, szczo CPUE porobyt i dolozyt wsich zusyl. szczo wono pidczas ferij ciu pekuczu sprawu korysno i chocz czastkoworozwiaze dla dobra naszych serednich szkil i molodoho pokolinnia.

(p-ja-k)

---

ne upoc wnowazenyj zakluczaty dohoworiw z worozymy czystynamy. Lajtenant pohodywsia poichaty tudy, chocz do kwartyry bulo 20 km. Win mabut dumaw, szczo partyzan duze bahato, abo sumniwawsia, czy joho ludy schoczut bytysia. Po dorozi Pedro opowidaw nimcewi, szczo wsi zasiky, mosty j dorohy pidminowani j ich nehajno wysadiat u powitria, jakszczob nimci chotily syloju probytys. Ce oczewydno bula wyhadka. W polowyni dorohy Pedro zalyszyw nimcia w odnomu seli, j dali poichaw sam do komanduwacza dywizii Garibaldi „Nikola". Win ne maw pid rukoju bilszych syl i doruczyw Pedrowi toak westy sprawu, szczob dosiahnuty jaknajkraszczi umowyny ta obezzbroity nimciw. Pedro powernuwsia do lajtenanta ta zajawyw, szczo nimci mozut zaderzaty wsiu zbroju, jakszczo wydadut usich italijciw z walky. Partyzany prowiriat usi awta. Lajetenant widpowiw, szczo naradytsia w tij sprawi z kolegamy. Pisla narady nimec powidomyw Pedra, szczo pryjmaje joho umowy, ale ne bere widpowidalnosty za italijske pancerne awto.

Popaws!

Poczaswia trus. Partyzany najszly odnoho muzczynu, dwi zinky ta dwoje malych ditej, jaki zajawyly, szczo wony uriadowci espanskoho konsulatu ta idut do Szwajcarii. Wony pokazaly espanski pasporty, szczo buly wypysani na szwydku ruku. Espanciam zajawyly, szczo lysz nimci mozut ichaty dali. Chtos zahoworyw do psewdoespancia joho ridnoju mowoju, ale wyjawylosia, szczo cej ni slowa ne rozumije. Joho z druzynoju perewezly do miscewoho szpytalu dla wyjasnennia sprawy. Druhu zinku, szczo jak piznisze wyjawylosia, bula Cloretta Petacci, Mussolinijewa lubka, zawezeno do ratusza.

Do Billa prybih odyn partyzan ta skazaw, szczo na kinci walky baczyw u awti duze pidozriloho nimcia. Bill nehajno piszow z kilkoma partyzanamy tudy j pobaczyw ludynu, jaka klaczala na pidlozi, obernena pleczyma do dwerej. Wona mala na sobi nimeckyj wojackyj plaszcz z pidnesenym komircem ta szolom. Bill nahnuwsia, dotorknuw pleczej pidozriloi ludyny j huknuw: „Camerata". Ludyna ne woruchnulasia. Bill zahoworyw do nei: „Eccellenza". Ludyna dali ne reahuwala. Todi zahukaw Bill „Cavaliere Benito Mussolini". Spyna ludyny zdrihnulasia. Bill z partyzanamy strybnuw u awto. Ludyna klaczala pomiz kupoju kociw ta derzala miz kolinamy maszynowu pistolu. Bill ne mih piznaty ii oblyczczia j bezceremonijalno zder ij z holowy szolom, jakyj zakrywaw zahalnowidomyj lysyj czerep Mussolini.

Koly Mussolini perekonawsia, szczo joho piznaly, pidniawsia j skazaw: „Ja ne oboroniajus". Bill zabraw w nioho maszynowu pistolu i partyzany wchopyly Mussolini pid ruky. Bill dumaw, szczo nimci stanut strilaty. Ale nichto ne pidniaw ruk do oborony, chocz jak piznisze zajawyw Mussolini, nimci maly nakaz strilaty, jakszczob joho piznaly.

Duce zawely do ratuszy. Koly win uwijszow u kimnatu, skynuw nimeckyj wojackyj plaszcz i huknuw „Dowoli z usim, szczo nimecke. Wony mene wze dwiczi zradyly!"

Partyzany powidomyly pro schoplennia Mussolini Komitet Nacjonalnoho Wyzwolennia. Wid nioho oderzaly doruczennia pylnuwaty polonenoho, szczob ne wtik ta ne doszkuluwaty jomu.

Claretta Petacci

Mussolini prosyw Pedra, szczob widwidaw zinku, jaka ichala w towarystwi espanskoho konsula ta joho druzyny j perekazaw ij, szczo win, Mussolini, zywyj ta zdorowyj.

Pedro widwidaw Petacci j prowiw z neju na rozmowi hodynu. Wona rozkazala jomu bahato podrobyc pro swoje zyttia ta wzajemyny z Mussolini. Pid czas opowidannia wona czasto plakala. Rozmowa z neju zrobyla na Pedra sylne wrazinnia. Na kinec prosyla Petacci Pedra, szczob toj zawiz ii do Mussolini, bo wona chocze buty z nym razom, nawit, jak ij mala b zdaty smert.

O perszij hodyni wnoczi widwidaw Pedro Mussolini j zajawyw, szczo win pereweze joho na insze misce, ale zawjaze jomu holowu, szczob nichto joho ne piznaw. Po dorozi zustrily mony awto z Petacci, szczo ichala w suprowodi kapitana „Neri" j odnoho partyzana. Ich dowezly do Azzano, do samitnioi chatyny, w jakij czasto skrywawsia Neri.

Ostannia kwartyra

Wnoczi prybuly Mussolini, Petacci ta trioch partyzan do samitnioho domu. Hospodar pryhotuwaw na hori kimnatu dla ranenoho nimeckoho podruzza, jak predstawyly jomu partyzany Mussolini ta joho pryjatelku.

Zmuczeni poloneni spaly majze do poludnia 28-ho kwitnia. Pisla cioho Mussolini staw swiziszyj i wyhladaw bahato molodszym. Win umywsia, ale ne holywsia. Howoryw malo ta robyw pryhnoblene wrazinnia. Na wse widpowidaw: „bene, bene".

Chtos skazaw, szczo amerykanci zdobuly Como. Mussolini zapytaw, czy ce prawda, a koly jomu pidtwerdyly, wydymo wraduwawsia.

Kolo 4-oi hodyny polkownyk Valerio i odyn partyzan prybuly do Mussolini ta kazaly jomu nehajno zibratys. Za kilka chwylyn Mussolini z Petacci opustyly dim pid ochoronoju partyzan. Petacci blida, placzuczy, sperlas na rameni Mussolini.

Polkownyk Valerio zajawyw, szczo win, jak predstawnyk komitetu Nacjonalnoho Wyzwolennia, maje doruczennia razom z generalom Cadorna, komandantom Corpo Volontari della Liberta, wykonaty prysud smerty na Mussolini, Petacci ta inszych faszystiwskych dostojnykach.

Kinec

Valerio ne naw ani specijalnoho nakazu na pysmi, ani spyska osib, jaki win maje zasudyty. Win kazaw Pedrowi daty sobi spysok 49-ty osib, jaki popalysia w polon kolo Musso i Dongro. Porucz Mussolini j Petacci wybraw spomiz nych szcze 16-och osib — ministriw, dostojnykiw i nawit szoferiw.

O 4-ij hodyni wyichaly Mussolini i Petacci z partyzanamy zi samitnioho domu. Mussolini buw odiahnenyj u siryj plaszcz z pidniatym komirom z szapkoju nasunutoju na oblyczczia. Pelacci mala siryj skromnyj kostium ta szowkowu chustku na holowi. Oboje na nohach maly czorni czoboty.

Ich zawezly do Giulino di Mezzegra, do willi Belmonte cz. 14. Tut proczytaly im prysud smerty, szczo wpaw na nych nacze hrim z jasnoho neba. Mussolini nakazaly pryblyzytysia kilka krokiw do kaminnoho muru w piwnicznij czastyni horoda. Majze odnoczasno rozlahsia huk wystriliw krisa polkownyka Valerio. Win stojaw z boku Mussolini i joho pjat kul pocilyly Duce skisno w hrud; win upaw na kolina i schytnuwsia w bik muru. Widtak pryjszla na czerhu Petacci. U rozpuczlywomu rusi wona pidniala ruky w horu, oderzala kilka postriliw u hrudy j upala porucz swojoho myloho.

Potim poczaly hotuwatys do rozstrilu 16 inszych, zasudzenych na smert, osib. Padre Acursio Ferrari, duchiwnyk nedalekoho, manastyria, prosyw polk. Valerio dozwolu daty ostanniu potichu tym usim, chto ii bazaje Polk. Valerio daw na ce try chwylyny, zastawlojuczys wijskowoju koneczuistju. Swiaszczenyk daw usim spilne proszczennia. Zasudzenym nakazaly powernutys u bik ozera. Bulo wydyme, szczo ich strilatymut zzadu. Barracu prosyw, szczob z uwahy na joho dwa zoloti medali za chorobrist z perszoi switowoi wijny jomu dozwolyly hladity smerty w wiczi. Ale Valerio ne pohodywsia na te. Zasudzeni huknuly tryczi „Evviva Italia". Widdil strilaw tak dowho, poky zasudzeni ne perestaly dawaty znakiw zyttia.

Ce buw kinec.

Akt bez znaczinnia

Dekretom sowietskoho urjadu zdegraduwaly dwi dosi awtonomni sowietski respubliky do stanu prowincij najbilszoi sojuznoi rosijskoi respubliky. Naselenenia tych buwszych respublik sylomic perekynuly do inszych oblastej SSSR. — Jdetsia tut pro buwszu atonomnu respubliku krymskych tatariw ta awtonomnu respubliku Czeczen-inguszіw. W motywach dekretu prosto skazano, szczo „bahato czeczenciw i tatariw z Krymu za poklykom nimeckych agentiw, w zorganizowanych nimciamy widdilach dobrowilno razom z nimeckymy armijamy wely zbrojnu borotbu proty zjednan czerwonoi armii. „Jak baczymo, ne schodi bez peremin...

Prybutok w ditoczij literaturi

Bohdan Fedczuk, „Anu stanmo, dity, razom". Pisni z wprawamy dla najmenszych. Mannheim 1946 str. 24. Cina 3 RM.

Pered namy sympatyczna knyzeczka, jaka mistyt dwadciat riznych pisen z wprawamy dla naszych najmenszych.

Krim tekstu piseniok pid koznoju z nych podani pojasnennnia ta toczni wkaziwky pro hry j zabawy dla ditej u peredszkilnomu wici.

Ci hry j zabawy spoluczeni z ruchankowymy wprawamy, dostosowanymy do potreb ta spromoznostej malenkych ditej. Majemo tut chid dowkola, ruchowi hry z wprawany ruk, szyi, chrebta, nih, prysidy, bih zwyczajnyj i z pereszkodamy, bih kilcem i na „czotyrioch". Dejaki hry mozna inscenizuwaty. Hry j zabawy pidibrani tak, szczo ich mozna ulasztuwaty na wilnomu powitri abo w zamknenomu prymiszczenni. Szkoda, szczo ne dodano do tekstiw pisen tez not. Ce ulehszylo b wychownykam ich praciu.

Ale z ne zwazajuczy na ciu nedostaczu, knyzeczka neobchildna dla sadiwnyczok ta wychownykiw, szczo majut pid opikoju malenkych ditej (zachysty, syrotynci j inszi). W ich wychownij praci wona widdast im welyku prysluhu.

Obhortka roboty inz. Jurija Kriugera mensze podobajetsia.

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNNRA, Team 612.,
Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. | 14 lypnia 1946 | Nr. 30

Generalnyj dyrektor UNRRA widklykajetsia do ministra Byrnesa

Skytalci ne mozut zalyszytysia w Nimeczczyni

USA mohly b pryjniaty 120 000 DP — Brazylija pryjmatyme po 10 000 skytalciw misiaczno

Z Waszyngtonu naspila 12 lypnia wistka pro te, szczo generalnyj dyrektor UNRRA La Guardia zwernuwsia do amerykanskoho ministra zakordonnych spraw Byrnesa z petycijeju w sprawi skytylciw (DP), szczo perebuwajut w Ewropi, a zokrema w Niemeczczyni. Polozennia skytalciw, zajawyw generalnyj dyrektor UNRRA, zahostrujetsia, ci ludy ne mozut zalyszytys w Nimeczczyni i treba dla nych znajty nowu batkiwszczynu.

W swojomu lysti do ministra dyrektor La Guardia proponuje, szczob Spoluczeni Derzawy dozwolyly wykonaty newikoristani dosi wjizdowi kwoti (dopuszczena kilkist emigrantiw na rik) protiahom okreslenoho czasu wsim tym, szczo ne majut batkiwszczyny, bez ohladu na ich derzawnu prynaleznist i nacjonalnist. La Guardia kaze, szczo skytalciam treba datv zmohu praciuwaty i zaroblaty na swij prozytok. Jakszczo b ce ne malo statysia duze szwydko, to wzahali ne mozna bude postawyty tych ludej do jakois praci. Sami Spoluczeni Derzawy majut newykorystanu emigracijnu kwotu dla 120 000 ludej. Inszi derzawy wze maly zajawyty hotownist oselennia u sebe ludej, szczo ne majut batkiwszczyny. B r a z y l i j a z a d u m u j e n a d r u h y j r i k p r y j m a t y p o 1 0 0 0 0 e m i g r a n t i w n a m i s i a c. Tokoz inszi piwdenno-amerykanski derzawy rozhladajut podibni plany. Dyrektor La Guardia zajawyw w okremij widozwi do sojuznych nacij, szczo sprawu ewropejskych skytalciw mozna rozwjazaty protiahom odnoho roku.

Wyslidy atomowoho wybuchu nad Bikini

Tymczasowyj zwit doslidczoi amerykanskoi komisii

Z Waszyngtonu 12 lypnia powidomyly, szczo szefy generalnych sztabiw amerykanskoi armii i floty doruczyly w mynulyj czetwer prezitentowi Trumanowi tymczasowyj zwit doslidnoi komisii dla eksperymentu z atomowoju bomboju, szczo widbuwsia 1 lypnia w tychookeanskij zatoci Bikini. Zwit wydwyhaje taki 3 punkty:

1. Atomwa Bomba, skynena bila Bikini, poszkodyla bilsze korobliw ni zce zrobyla koly bud ranisze jakas insza eksplozija (wybuch).

2. U perszij sprobi, jaku bula wybuchom w powitri, mozna bulo cilkom pryrodnio zauwazyty lysze neznaczne dijannia atombomby na kadowby korabliw. Poszkodzennia korabelnych tulubin mozna bude perewiryty okremo pisla druhoho doslidu z atomwoju bomboju, jaka wybuchne pid wodoju.

3. Nezwyczajno bahatyj faktycznyj materijal, szczo matyme kolosalne znaczinnia dla korabelnobudiwelnoi techniky i nauky, zibraly czerez cej doswid. Nemaje sumniwu, szczo trudy j wydatky, zwjazani z perewedenniam eksperymentu oplatylysia czerez oderzannia tych danych. Komisija dumaje, szczo w intersi nacjonalnoi bezpeky Spoluczenych Derzaw treba robyty dali taki welyki doswidy.

Do doslidnoi komisii, szczo ii stworyw prezyden Truman nalezaly m. i. Dr. Karlo T. Compton, jak holowa, Bradely Dewey, jak joho zastupnyk, a dali czleny: Thomas F. Farell, general Joseph Stilwell, kontradmiral W. A. Purknell, general Brereton i kontradmiral R. A. Ofstie.

Szcze ne osiahnuly zhody w sprawi Nimeczczyny

Z Paryza powidomyly, szczo na perszomu swojomu zasidanni w piatnyciu 12 lypnia ministry zakordonnych spraw tez ne osiahnuly zahalnoho porozuminnia w sprawi Nimeczczyny. Im lysze wdalosia pryznaczyty okremu komisiju, szczo prowiryt produkciju wuhilla w Nimeczczyni ta wyrobyt plan joho rozpodilu dla inszych ewropejskych krain. Druhe zasidnnia w piatnyciu zajmalosia pytanniamy Awstrii.

Protestacijna kablograma UKK do prezydenta Benesza

Z Niu-Jorku powidomlaje „Nowyj Szlach", szczo Ukrainskyj Kongresowyj Komitet Ameryky wyslaw protest Edwardowi Beneszewi, prezydentowi Czechoslowackoi Respubliky proty namirenoi prymusowoi deporticii z czechoslowackoi terytorri w Sowjetskyj Sojuz 30 000 ukrainciw. Protestacijna kablograma kaze, szczo taka deportacija skytalciw bula b aktom proty postanow Organizacii Objednanych Nacij.

Kriza italijskoho urjadu

Perehowory miz trjoma italijskymy prowidnymy politycznymi partijamy w sprawi utworennia nowoho italijskoho urjadu zakinczylysia w myn. piatnyciu newdaczeju. Rozryw nastaw, koly socijalisty ne pohodylysia na te, szczob ministerstwo informacij popalo do ruky czlena chrystyjansko-demokratycznoi partii.

Jepyskop Sawa Sowietow na wizytacii w zachidnych zonach

(W l a s n a i n f o r m a c i j a N e d i l i" Jak dowidujemosia, z Londonu prybuw do amerykanskoi i brytijskoi okupowanych zon Nimeczczyny j e p y s k o p S a w a S o w i e t o w, polowyj archypastyr prawoslawnoho wojactwa w polskych zbrojnych sylach zakordonom. Jepyskop Sawa wystupaje w munduri polskoho generala. Win wizytuwaw kilka prawoslawnych parafij brytijskoi zony i nadaw dejakym swiaszczenykam wijskowyj stupin kapelaniw. Pisla wizyty w Frankfurti jepyskop wyichaw do Bayreuthu na striczu z mytropolytom Aleksandrom Inoziemcowym, szczo swoho czasu razom z Mytropolytom Polikarpom i z blahoslowennia Mytropolyta Dionisija wyswiatyw nowu zerarchiju UAPC. Jepyskop Sawa sluzyw liturgiju w prawoslawnych cerkwiach Regensburga i Münchenu zwidky widichaw u francuzku zonu. Wladyka Sawa Sowietow buw pered wijnoju wirkarnym jepyskopom dla Cholmszczyny i Pidlaszsza.

Wladyka Mstyslaw u jepyskopa Sawy

Jak dowidujemosia, Wladyka Mstyslaw, jepyskop Perejaslawskyj widwidaw jepyskopa Sawu pidczas joho perebuwannia w Frankfurti i maw z nym rozmowy pro sprawy cerkownych hromad Ukrainskoi Awtakefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy w zachidnych oblastjach Nimeczczyny.

W perszi rokowyny isnuwannia naszoho taboru

Wsi ukrainci powynni zyty w zhodi

Dyrektor Stuart H. Cary daw interwju holownomu redaktorowi „Nedili"

Z nahody perszoi ricznyci powstannia Ukrainskoho Taboru UNRRA w Schweinfurti, szczo teper nazywajetsia Tabir UNRRA Team 612 w Aschaffenburzi, dyrektor naszoho sztabu UNRRA, Mister Stuart H. Cary, pryjniaw holownoho redaktora „Nedili" na okremij rozmowi, szczo ii zmist tut peredajemo:

-W powitalnomu slowi, z jakym Wy, Pane Dyrektore, buly laskawi zwernutysia do zahalu hromadjanstwa naszoho taboru na storinkach zelenoswiatocznoho czysla „Nedili", poczuly naszi czytaczi szyroku prohramu Waszych planiw ta rizni bazannia szczodo zyttia w tabori. Czy uwazajete, Pane Dyrektore, szczo w mizczasi ci plany zdijsneno? Ja chotiw by skazaty: czy Wy wdowoleni teperisznim stanom spraw u tabori?

Dyrektor usmichajetsia j nehajno zapereczuje miakym zestom ruky:

-Ni, ja ne je wdowolenyj. My-skazu Wam-daleko ne wdowoleni stanom, jakyj majemo, bo dosi ne wdalosia wykonaty toho, szczo zaplanuwaly. Ne hotowi persz za wse je naszi budiwli, szczo maly widremontuwatysia. Stalosia tak, szczo natraplajemo na najbilszi trudnoszczi, zwiazani z brakom budiwelnoho materijalu. A tymczasom inaksze problemy meszkan rozwjazaty ne mozna, bo po wsich taborach amerykanskoi zony panuje perepownennia.

-Swoho czasu howorylosia w tabori pro te, szczo Wy, Pane Dyrektore, planujete perewezty czastynu joho meszkanciw do okremoho filijalnoho taboru w okolyciach Aschaffenburga. Czy cej plan, dozwolte zapytaty, wze ne dijenyj?

-Moje zahalne wrazinnia duze pozytywne, ale je takoz i rizni „ale". Ja widczuwaju, szczo miz ukrainciamy isnuje szkidlywa partijszczyna. Ce duze delikatna materija. Zahalne polozennia wymahaloby, szczob miz ukrainciamy ne bulo riznych grup, szczob wsi wony (ja dumaju wsi ukrainski DP) tworyly odnu welyku rodynu, odnu prychylnu sobi hromadu. Ja widczuwaju i dumaju, szczo todi, koly b ukrainci zyly wsi w zhodi, widpowidnym organam Objednanych Nacij lehsze bulo b wyriszuwaty dolu i majbutnie ukrainskych DP . . .

Tut rozmowu pererywajut. Do kabinetu dyrektora zahladaje komandant taboru p. Stetkewycz i dyskretnym zestom prosyt na chwylynu naszoho perekladacza. Cej wertaje za chwylynu z dwoma rozsmijanymy diwczatamy z gimnazii. Wony howorjat smilywo po anglijsky; jak wychodyt z rozmowy, diwczata

Mister Cary zapaluje cyharku i z wyrazom dobroho batka, szczo turbujetsia za wsich swoich ditej odnakowo, widpowidaje:

-Ja dali roblu wsi zachody, szczob takyj okremy tabir distaty dla naszoho naselennia.

Dozwolte, Pane Dyrektore, perejty do inszoi temy. Wy praciujete wze dowszyj czas z naszymy, ukrainskymy ludmy. Proszu Was, koly wilno, szczyro skazaty, jaki Waszi wrazinnia i dumky pro nas, ukrainciw, jak narod, pro nasz narodnij charakter. Zrozumilo, najbilsze b cikawylo nas poczuty Waszi pryjatelski zawwahy pro widjemni storony naszoi zbirnoty.

Dyrektor Cary zadywlajetsia w kruhy dymu zi swojei anglijskoi cyharky i, zwazywszy kozne slowo, howoryt:

Dyrektor Stuart H. Cary

w odnostroi brytijskoho starszyny Koroliwskoho Letunstwa

pryjszly pidlywaty kwity, szczo ich ranisze wnesly w wazonykach (z konserwnych puszok) do kimnaty. Dyrektor diakuje zworuszenyj i peredaje dohadlywym ukrainoczkam swoju polowu torbynu z lasoszczamy. Diwczata palenijut i dowho widmowlajutsia braty, wkinci kapitulujut z zajawoju, szczo podilatsia darunkom z usima towaryszkamy. Dyrektor zazureno zapytuje:

-A skilky Was je

-30! - pade widpowid

-Todi ja zawtra pryszlu Wam bilsze podarkiw . . .

I znow polozennia zaplutujetsia, bo diwczata ne choczut, szczob dyrektor ich zle zrozumiw. Im straszno stalo, szczo pan Cary mih podumaty nacze b wony chotily lososzcziw az dla wsich 30 towaryszok. Ale mister Cary rozumije wse i lysze posmichajetsia. Osmileni diwczata prosiat dyrektora kupyty im miacz, a potim strybajut z kimnaty, zalyszywszy torbu. Ale dyrektor ich zatrymuje i torba musyt wandrawaty na dolynu razom z tymy, szczo poszanuwaly joho kwitamy. Duze kolorowa i pryjemna scena w jasnyj soniasznyj den, koly w dymom ponyzanij kimnati raz-u-raz dzwonyt telefon i wchodiat urjadowci UNRRA z aktamy, sprawamy, zalamy i preriznymy nudnymy istorijamy taborowoi szczdodenszczyny).

-Dozwolte, Sir, wernutysia do naszoi temy. Czy Wy buly b szcze dobri skazaty swoi sposterezennia pro charakter ukrainciw, tak, ja Wam dowelosia z namy zyty?

-Wlastywo ja tut nedowho i ne mozu swiatkuwaty rokowyn, jak chtos, chto prowiw wze tut cilyj rik. Duze wazko widpowisty na Waszi zapytannia, bo miz ukrainciamy, jak w koznij nacii, je ludy dobri i pohani. Ja dumaju, szczo ukrainci duze obdarowana artyzmom nacija, duce robotiaszczi lude i taki, szczo lublat swoju praciu. Mozna z nymy nehajno zzytysia, jakszczo wdastia zdobuty ichnie dowirja. Zwyczajno bahato neporozumin stajutsia czerez te, szczo ukrainska mowa nalezyt do duze malo widomych w Ewropi i wazko z ukrainciamy dohoworytys. Ale najhirsze szkodyt ukrainciam ich partijnyctwo. Nazwaty b choczby swarniu miz prychylnykamy Bandery i Melnyka. Ja ne dumaju pro polityku tych partij-pidkresluje dyrektor-lysze pro te, jak partii rozhryzajut ludej i psujut spiwzyttia ta roblat meni czerez te wazkoju moju praciu w tabori. Ne wyjasniujte, ja znaju, szczo isnujut szcze inszi ukrainski partii, ale ja ne cikawlus ichnim politycznym zmistom, meni wazno stwerdyty, szczo zhoda miz usima ukrainciamy wyjszla b im na dobre. Ja nazywaju lysze prykłady. Czyz ne mohlyb wsi Waszi partii porozumitysia i pryjty nareszti do idei spilnoi praci dla wlasnoho dobra?

(Szczo skazaty na takyj argument predstawnykowi welykoi brytijskoi Nacii, ludyni narodu, szczo maje politycznu kulturu Churchilliw i Etlich, Edeniw i Mackenzie Kingiw? Pojasniuwaty obstawynamy, istorijeju czy widomymy slogannymy reczenniamy naszych cyklostylowanych agitok? Czy kraszcze mowczaty, prokowtnuwszy slynu i schylywszy holowu, postawyty czerhowe pytannia?)

-Diakuju Wam, Pane Dyrektore za szczyrist. Na zakinczennia ocioho interwju dozwolte szcze prosyty Was zaspokoity cikawist naszych czytacziw danymy pro . . . Was. My daleki wid nasliduwannia amerykanskych zrazkiw interwju, ale i naszi lud chotily by znaty deszczo bilsze pro Waszu osobu i pro te, jak Wy sebe poczuwajete na ciomu wazkomu posti, daleko wid batkiwszczyny, zakyneni miz masu skytalciw czuzoho znedolenoho narodu, z jakym upersze dowelosia Wam strinutysia na ruinach rozhromlenoi Nimeczczyny?

Dyrektor duze skromno, schowawszys za kruhy papirosnoi smuhy, z pomitnym zdywuwanniam ludyny, jakij stawlat taki zapyty, daje korotkyj ale prostyj i micnyj rysunok swojoho zyttia:

-Narodywsia ja w Kanadi, w Montreali w 1900 roci. 11 misiacznoju dytynoju, po smerti batka, szczo buw likarem, pokynuw Kanadu j z mamoju pereichaw do Anglii. Ja chodyw szcze do szkoly, koly wybuchla persza switowa pozeza i ja, jak 17½ litnij junak, zholosywsia dobrowolcem do Powitrjanych Zbrojnych Syl Joho Welycznosty Korola Welykoi Brytanii. Litaw do sicznia 1919 roku. 20 rokiw miz perszoju i druhoju switowymy wijnamy prowiw ja w Londoni, praciujuczy w finansach. W weresni 1939 roku batkiwszczyni hrozyla nowa nebezpeka i ja zholosywsia do rjadiw swojoho RAF (Koroliwske Letunstwo). Litaw jak porucznyk-pilot bojewoi maszyny typu Spitfire. 1 kwitnia 1945 buw zwilnenyj, jak inwalid, z aktywnoi sluzby i do hrudnia mynuloho roku perelezaw w lizku. Todi zholosywsia do praci w UNRRA i prybuw do Waszoho taboru w Schweinfurti. Ja pizow siudy, kermuju czys dwoma motywamy. Najpersze tomu, szczo chotiw dali zbahaczuwaty swij zyttiewyj doswid i na wlasni oczy pobaczyty widnosyny w Ewropi. Dali meni chotilos pobaczyty, czy prawdu howoryw mij likar, kazuczy, szczo ja wze ne budu zdibnyj bilsze praciuwaty. Ja chotiw ity miz ludej i nesty im dopomohu, bo buduczy sam ludynoju, szczo ii zyttia i wijna ne rozpeszczuwaly szczastjam, widczuwaju bahato sympatii dla neszczaslywych skytalciw.

Smuhy dymu obmotuwaly wsmichneni do soncia kwity po wojacky prostoho kabinetu i dzwonyw telefon. Do kimnaty wwijszow hurt sturbowanych jakyms dilom urjadowciw, zestykuiuzuczy, zmahajuczys, bazajuczy poczuty opiniju z ust dyrektora. Zyttia ne daje teoretyzuwaty i zadowho howoryty pro sebe aktywnym, energijnym ludiam. Dyrektor wstaw, szczob wysluchaty sprawu. (KTB.)

Sowjetski uczeni pryidut do Londonu

Z Moskwy powidomlajut, szczo na swiatkuwannia 300 ricznyci zo dnia narodzennia welykoho anglijskoho matematyka i fizyka Newtona (Niutona) do Londonu, na zaproszennia Brytijskoi Akademii Nauk, wyide miz 15 i 20 lypnia okrema delegacija sowietskych uczenych, czleniew sowietsko-rosijskoi akademii nauk. Holowoju delegacii bude ch e m i k A b r u z o w, a czlenamy fizyk Wiedenskij i astronom Ambarsumjan, vice-prezydent wirmenskoi akademii nauk.

Nadzwyczajne zasidannia brytijskoho kabinetu

Brytijskyj urjad zibrawsia mynuloi piatnyci 11 lypnia po obidi na nadzwyczajne zasidannia w sprawach polozennia w Palestyni. W joho naradach bere uczast szef imperjalnoho generalnoho sztabu feldmarszal Montgomery.

Majmo ambiciju staty zrazkowym taborom!

Juwilejne zwernennia Holowy Uprawy do hromadjanstwa

Z nahody zakinczennia perszoho ta na porozi druhoho roku isnuwannia naszoho taboru teperisznij joho komandant i holowa Uprawy, p. S t e t k e w y c z, na prochannia redakcii „Nedili", daw pidsumky doteperisznich uspichiw i nedolikiw praci naszoi taborowoi hromady ta ii keriwnych orhaniw.

W polowyni lypnia c. r. mynaje oce perszyj rik isnuwannia naszoho taboru. Jak widomo, nasz teperisznij tabir w Aschaffenburzi Pionierkaserne poczaw stawlaty perszi kroky swoho isnuwannia ne tut, a w Schweinfurti. Newelyczka zrazu krupka ludej, jaka zhodom czymraz bilszala, pid prowodom poperednioi Uprawy ta pid opikoju UNRRA Team 196, rozbuduwala administracijnyj aparat ta kulturno-oswitne j hospodarske zyttia, orhanizujuczy poczatkowu szkolu, gimnaziju, teatr, hreko-katolycku j prawoslawnu Cerkwy, Redakciju, Plast, sportowyj klub, kooperatywu, kurin molodi, dytiaczyj sadok, zinoczu sekciju, rizni majsterni i insze.

Nasza hromada postijno zrostala tak, szczo z kincem 1945 r. zahalne czyslo meszkanciw naszoho taboru dosiahlo 1620 dusz. W perszych misiaciach 1946-ho roku cyfra cia szcze zrosla z chwylynoju, koly pry Dyrekcji UNRRA osnowano Informacijne Biuro, jake malo wilnu ruku pryjmaty do taboru nowych ludej.

W polowyni berezna 1946 r. nastupyla zmina uprawy taboru. Nowa uprawa, oformywszys nalezno, wzialas zu dalszu praciu. W perszu czerhu wona staralas dalsze rozbuduwaty administracijnyj aparat, ulasztuwaty jak najkraszcze taborowe zyttia, ta naladnaty dobri wzajemyny z Dyrekcjeju UNRRA. Na czas uriaduwannia nowoi uprawy prypaly tez dwi podiji, jaki skolychnuly spokijnym plesom taborowoho zyttia, a same prybuw wijskowyj predstawnyk, szczob perewesty statystyczni dani szczodo czysla meszkanciw naszoho taboru za nacjonalnistju ta anketna komisja. Obi ci podii promynuly zadowilno dla naszoho taboru.

Czymalo trudu pryjszlosia poboroty w zwiazku z perenesenniam taboru na nowe misce pobutu, ale j ce wze poza namy. Wyriwnianniam i wynahorodoju za naszi nedotiahnennia w pytanniach, zwiazanych z pereselenniam, nechaj bude cej widradnyj fakt, szczo zawdiaky prychylnomu stawlenniu Dyrektora UNRRA p.

Perszu ricznyciu powstannia naszoho taboru swiatkujmo pid haslom

UKRAINEC UKRAINCEWI BRATOM!

Cary, my zmohly prymistyti w naszomu tabori dejaku kilkist ukrainciw, jaki dosi zyly poza taborom, a szczo najwaznisze perewesty bila 600 ukrainciw z polskoho taboru u nasz. Czerez te siohodniszny stan zylciw taboru Pionierkaserne wykaznje 2306 dusz; nasz tabir staw odnym z najbilszych oseredkiw ukrainciw na czuzyni. Cej fakt uwazajemo za najkraszczyj nasz osiah w ostannich czasach i win nechaj nam bude dzerclom wiry u kraszcze majbutnie.

Wstupajucz w druhyj rik naszoho isnuwannia, musymo stwerdyty, szczo pered namy szcze wazki zawdannia. U naslidok pereizdu na nowe misce stan naszoho samowriadruwannia nadszarpanyj. Musymo joho naprawyty, popownyty j widnowyty. Ce pytannia rozwiazemo tak, szczo perewedemo wybory taborowych orhaniw. Uprawa taboru na spilnomu zasidanni w druhij polowyni czerwnia z dyr. UNRRA p. Cary, jakyj wyjawyw powne zrozuminnia dla naszych spraw i potreb, uzhidnyla ciu sprawu. Perewedennia wyboriw widtiahajetsia z technicznych pryczyn.

Neobchidno tez naladnaty kraszcze nasze kulturno-oswitne zyttia. Bahato w nas nehramotnych, bahato napiwhramotnych. Pracia, kulturno-oswitna robota j nauka powynni buty najwazniszymy naszymy dewizami. Poprawyty tez treba naszi sanitarni amowyny i pitnesty zahalnyj moralnyj riwen. My powynni maty ambicsju staty zrazkowym taborom i swityty prykladom inszym. Pered namy teper znowu prowirka naszoho taboru nowoju komisjeju i cia sprawa nas usich duze turbuje.

Bahato czasu projszlo wze, jak my pokynuly ridni strichy, ridni sela j mista. Ne widomo, szczo prynese nam zawtrisznij ta nastupni dni. Koly odnacze budemo objednani w odnu simju, skripleni moralno, hotowi odni-odnym dopomohty, koly budemo sluchatysia naszoho prowodu, koly, ne budemo rozswareni, ne zwaczajuczy na riznyci perekonan i pohladiw, szczo w koznomu narodi zowsim zrozumile j pryrodne, koly budemo tolerantni odni do odnych i ne budemo lysz deklamuwaty pro sobornist, a dilamy pro te zaswidczymo, todi nasze majbutnie ne bude nam straszne.

ONA pro widdily Bulby

Prosowietska presowa informacijna agencija ONA w Spoluczenych Derzawach Piwnicznoi Ameryky podala wistku pro te, szczo w Zamosti na Cholmszczyni widbuwsia pochoron 15 polskych oficeriw i wojakiw milicii, jaki zhynuly w borotbi proty ukrainskych powstanciw bojowoi nacjonalystycznoi organizacii „Bulba“

Bila 1000 ukrainskych rodyn, jakych wyselyly z Cholmszczyny j Posiannia do SSSR, poseleno, jakszczo wiryty wistkam z Moskwy, w okolyciach Charkowa.

Prawoslawnyj egzarch prybuw do Nimeczczyny

Z Londonu prybuw do Nimeczczyny prawoslawnyj archyjepsykop Tiatejry Germanos, egzarch ekumenicznoho patrijarchatu dla serednioi i zachidnoi Ewropy, szczo maje swoju rezydenciju w Londoni. Egzarch widwiduje ewropejski prawoslawni parafii. Dostojnyk buw uze w mistach Hamburg i Berlin i pisla widwidyn Leipzigu ta Dresdenu prybude 20 lypnia do Bad Neuheim, szczob w nedilu 21 lypnia widsluzyty tam w miscewij prawoslawnij cerkwi- uroczystu liturgiju.

Generalnyj dyrektor UNRRA, La Guardia, powidomyw 12 lypnia, szczo prypynyw dostawu usich posylok UNRRA dla Kytaju za wyniatkom najwazniszych charczowych produktiw. Stalosia tak szcz kytajskyj urjad ne maje zmohy widtransportuwaty dostawlenych posylok w zahrozeni tereny Kytaju.

Jena-Buchenwald-Schweinfurt

Pro perszi dni i misiaci praci naszoi hrupy

Z nahody perszoi ricznyci oficijnoho wyznannia okremoi ukrainskoi hrupy DP w Schweinfurti predstawnyk „Nedili“ widwidaw b. Holowu Uprawy naszoho Taboru, sotnyka Strilkowskoho i oderzaw wid nioho cikawi informacii pro organizaciju i poczatkowi dni ta misiaci praci.

Stworennia ukrainskoho taboru w Schweinfurti nepodilno zwjazane z imjam sotnyka Strilkowskoho, szczo bahato doklaw syl ta energii w joho organizacii. Po zwilnenni amerykanskoju armijeju spid hitleriwskoi despotii, szcze w kwitni misiaci mynuloho roku w misti Jeni poczala hurtuwatysia ukrainska hrupa. W trawni sytuacija bula tiazka i nejasna. Odni dokladaly wsich syl, szczob ukrainciw wywezty na rodinu. Ludy inodi utikaly wid swoho poczesnoho nacjonalnoho imeny. Dechto z susidim woroze stawywsia do ukrainciw. Ale panowe Strilkowskyj i Oseksiuk zawziato hurtuwaly swoich ludej i 20 czerwnia m. r. z Jeny z hrupoju w 142 osib pereichaly do taboru w Buchenwaldi. Sytuacija w Tiuryngii skladalasia tak, szczo ukrainci zmuszeni buly czymskorsze szukaty zachystu na terenach, jaki zalyszalysia pid ochoronoju amerykanciw. 26 czerwnia nasza hrupa prybuwaje do Schweinfurtu, de w cej czas buly skladni meszkanewi j prawowi obstawyny. W tabori, de perebuwaly italijci, ukrainci szukajut prytulku sperszu po garazach. Neabyjakymy staranniamy p. Strilkowskyj dobywajetsia wizyty w amerykanskoho komandanta, jakyj oficijno wyznaje ukrainsku hrupu, jak okremu odynyciu, szczo nabuwaje widpowidnych praw w nowych umowach UNRRA. Z wyizdom italijciw polipszujutsia meszkanewi umowy ukrainciw i zyttia poczynaje rozhortatysia. Dobra slawa pro Schweinfurtskyj ukrainskyj tabir szwydko rozijszlasia daleko poza okolyci mista i z koznym dnem poczaly prybuwaty nowi hrupy ukrainciw. Za jakyjs misiac tabir poczaw naliczuwaty do tysiaczi ludej.

Z dopomohoju francuzkoho likarja dr. Santaugustini naszi likari panowe dr. Komlik i prof. Bazylewycz wzialysia do organizacii szpytalu, szczo za newelykyj protiah czasu na czoli z dr. Betuel zajuiaw powanze misce w Bavarii.

W kinci lypnia rozpoczala dijaty Schweinfurtska, persza w Nimeczczyni, zywa hazeta, szczo na dniach bude peredawaty swoju 200 prohramu. Z dopomohoju takych dijalnych spiwpraciwnykiw, jak pp. Hanuszczak, Jaroszenko, Bubela prowid taboru rozhornuw dijalnist u wsich haluziach kulturno-hromadskoho zyttia. Zbudowano cerkwu dla oboch wiroispowaidan, w jakij protiahom misiacia spiwaw archyjerejskyj chor pid keriwnyctwom dyrygentiw Kondratenka i Zajacia.

Zachodamy profesoriw-entuzijastiw na czoli z p. inz. Kolesnykom w tiazkych umowach organizowano ukrainsku gimnaziju. Stworeno teatr im. Kotlarewskoho na czoli z takymy dijalnymy majstramy, jak Grinwaldt, Kryzaniwskyj, Lubanskyj, S-aj, H-ycz ta inszi, szoferski kursy pid prowodom widomoho inz. Bakalcia. Rizni majsterni, fachowa szkola, czolowiczyj chor ta cerkownyj chory, sanitarni kursy.

Poza riznymy zownisznimy repatrijacijnymy podijamy zyttia w ukrainskomu tabori bulo dzerelom nacze w newelykomu ridnomu misci. Ukrainci z dnia na den zawjazuwaly dobrosusidski stosunky z susidamy-lytowciamy j polakamy.

(S.)

Schweinfurt, July 19th 1946

To

the Commandant of the Camp

The Ukrainian Group have elekted from their midst the following persons to act as a Committee which will have to serve all the needs and interests of the entire Ukrainian Community in the Champ:

1. Strilkowsky, Boris	*President*
2. Jaroschenko, Iwan	*Vice-president*
3. Bubelo, Petro	*Labor and Housing*
4. Basilevitsch, Iwan	*Public Health*
5. Hanuszczak, Mykola	*Food and supplies*
6. Komlik, Sergij	*Medical help for more special cases*
7. Masiukevitsch, Viktor	*Public Instruction*

The Ukrainian Group submit the above list to the Camp Commandant and beg for aproval and ratifikation.

L. S.
Approved
William E. Paulson
Maj. FA

For the Ukrainian Group
signed: B. Strilkowskyj

Perszyj oficijnyj dokument Schweinfurtskoho taboru

Persza uprawa ukrainskoi hrupy, szczo z nei piznisze powstaw Schweinfurtskyi Tabir stworylasia 19-h czerwnia w Buchenwaldi. Holowju ii buw pan Oleksiuk, student medycyny. Czlenamy buly panowe: prof. Bazylewycz, o Wol. Donec, dr. Komlik i sotnyk Strilkowskyj. Rejestracija hrupy zroblena toho dnia, jak swidczyt dokument w anglijskyj mowi, pokazala, szczo wona skladalasia iz 144 osib (69 czolowikiw, 47 zinok, 28 ditej). Ciu uprawu zatwerdyw Capt. F. A. John Hurdum, Military Government Officer. Druha uprawa, szczo powstala w Schweinfurti, bula zatwerdzena 19 lypnia m. r. Whori podajemo toczny tekst anglijskoho lysta z ii zatwerdzenniam todisznim komandantom taboriw Schweinfurt. Toho z dnia major Paulson zatwerdyw buw sklad wybranoho sudu, do jakoho todi wchodyly: suddia Ivan Dolhyj ta asystenty: Lukasewycz, robitnyk i N-ta, inzyner. Sud maw prawo stosuwaty taki kary: 10 dniw prymusowoi praci, 7 dniw aresztu i wydalennia z ukrainskoi hrupy.

W Jerusalymi zaspokojujetsia

Z Jerusalymu powidomlajut, szczo brytijski wijska wyjszly iz usich zydiwskych domiw i budynkiw, szczo ich zajmaly pidczas zydiwskych aktiw sabotazu. 600 iz 3000 aresztowanych zydiw wypustyly wze na wolu. Brtijskyj wysokyj komisar dla spraw Palestyny sir Allan Cunningham nakazaw zwilnyty z wiaznyci z prywodu pohanoho zdoworja holowu wykonnoho komitetu Zydiwskoi Agencii, rabina Fishmanna.

Artura Greisera, buwszoho nimeckoho gauleitera w Poznani zasudyw warszawskyj trybunal (pisla 17 dniw procesu) do kary smerty czerez pryludne powiszennia. Jak wychodyt iz ofivijnych polskych dzerel, dosi wyselyly z Silezii i Teszynskoho rajonu 800 000 nimciw.

„Ne baczu nijakoi mozlywosti, zmenszyty sylu armii w najblyzczych 15 czy 20 rokach do stanu nyzczoho niz 800 000 starszyn i wojakiw“, zajawyw general Eisenhower, szef sztabu amerykanskych zbrojnych syl pered komisijeju wijskowych spraw palaty reprezentantiw u Waszyngtoni.

W Ameryci aresztuwaly i perewezly wze do Frankfurtu odnoho amerykanskoho polkownyka ta joho zinku, szczo w lystopadi mynuloho roku na nimeckomu zamku w Kronbergu ukraly kniazyj skarb wartosty 15 milioniw nimeckych marok. Aresztowanych sudytmut 1 serpnia.

Zhidno z powidomlennia keriwnyka transportnoho widdilu amerykanskoi wijshowoi wlady w Bavarii, amerykanska armija peredast znacznu czastynu gumowych awtokolis na potreby nimeckoho naselennia.

Prof. Gins widkryw zaraznyk paradentozu

Po bahatioch rokach wazkych bakteriolologicznych doslidiw na pryblyzno 20 000 ludej, berlinskomu profesorowi Ginsowi z instytutu Roberta Kocha wdalosia widkryty zaraznyk (bakcyl, szczo wyklykuje chworobu) paradentozu. Paradentoz-szyroko rozpowsiudzene zachworinnia zubiw i jasel, szczo joho wyklykuje spirilla, cebt bakterija podibna do gwyntu. Wona spryczyniuje hnyttia jasel i wypadannia zubiw. Prof. Gins kaze, szczo paradentozu mozna bude likuwaty preparatamy z czysla arsenowych kyslot. Poczatkowyj stadij zachworinnia mozu bude likuwaty nawit specijalnymy zasobamy dopolokannia ust i myttia zubiw.

Switla i tini naszoho zyttia

Niczna symfonija

Motto: „Spy spokijno, moja myla…“
Strilecka pisnia

W cilomu kulturnomu switi isnuje zwyczaj, szczo w usich prywatnych domach, czy hurtozytkach wid hodyny desiatoi uweczeri do pfatoi czy szostoi ranku obowjazuje niczna tysza. Ce ne odnoznaczne z prymusom łahaty spaty jakraz o desiatij hodyni. Komu potribne, moze sydity j cilu nicz. Idetsia pro te, szczob zanechaty w tych hodynach takoho, szczo poruszuwalo b nicznu tyszu ta zakoloczuwalo b spokij i widpoczynok inszych ludej.

U naszomu tabori jakraz nawpaky. Pryjnialosia tak ‚szczo w den do pizna narod spyt, a pizno uweczeri zyttia szumyt, kypyt i osiahaje kulminacijnoho punktu. Spiwam smicham, holosnym rozmowam, pereklykam, stukotinniu nemaje mez ni kinca. Kolys wysilo po naszych „blokach“ oholoszennia, szczo w noczj obowiazuje tysza, ale, najpersze naszi hromadiane urjadowych oholoszen ne lublat czytaty (ne kazuczy wze pro te, szczob ich wykonuwaty), po druhe-nichto ne dopylnuwaw. szczob cej nakaz prowesty w zyttia. A widomo: nakaz bez egzekutywy ne maje znaczinnia. A zresztoju . . Witer wijaw, perekynuw tablyciu, zirwaw oholoszennia j wono piszlo w zabuttia. A zyttia po staromu jde swoimy szachamy.

I os, koly nablyzajetsia piznia weczirnia hodyna i wy, zmuczeni eilodennoju praceju, spekoju ta turbotamy, chotily b widpoczyty, poczytaty hazetu czy knyzku, abo prosto zasnuty, poczynajetsia taborowa weczirnia symfonija. Jakraz pid waszymy dweryma staje sobi hurtok ludej i, bajduze czy ce odynadciata, dwanadciata czy choczby j piznisza hodyna, zaczynajut holosnu rozmuwu na cilyj rot. A pry tomu, szczo chwylyny, nacze hrim u tuczu, wybuchaje rehit i kotytsia dowhymy korydorami blokiw. Jakraz u noczi komus zabazalosia spiwaty czy to chorom czy solo. Darma, szczo kruhom splat ludy. Chaj zbudiatsia j posluchajut! A wlasnyk radjopryjmacza nastawlaje swij aparat na najsylniszi tony, szczob ne tilky najblyzczi susidy, ale j use hromadianstwo poczulo, jakyj, mowlaw, u nioho nezwyczajnyj aparat. Dekoly dla widminy zbirajetsia orkestra j falszywimi tonamy skolychuje nicznu tyszu. U amatoriw piznoho zyttia nemaje zwyczaju chodyty tycho korydorom aho tycho zaczyniaty dweri. Jakraz wnoczi obowiazkowo po korydori bihajut, tupotiat z usijei syly nohamy. Dweri hrymajut az szybi drizat. Dechto, stomlenyj cilodennym wylezuwanniam miz trawoju, pid stizkom sina czy nad Majnom, ne maw zmohy ni czusa za 16 hodyn dnia naprawyty soli lizka czy stola i jakraz pryhadaw sobi ce po piwnoczi. A szczob toho ne zabuty znowu, „kuje zalizo, poky harjacze“. Zrywajetsia z posteli, molotok w ruky i dawaj z usijci syly majstruwaty . . .

Takych doszkulnych prykladiw pererywannia nicznoi tiszi mozna b nawesty bilsze. Pro nych znajut zresztoju sami naszi taborjany. Wony szczonoczi perezywajut ich na sobi. A koly znajdete widwahu zwernuty komus uwahu, distanetsia Wam za ce na horichy!

Z takym stanom treba raz wze pokinczyty. Adze ludy, jaki cilyj den praciujut czy to rukamy czy umowo, bazajut (ta majut na ce powne prawo!) wnoczi kilka hodyn spokijno widpoczyty. Ne kozen moze lezaty sobi do odynadciatoi ranku, bo musyt wstaty do praci. Krim toho je w tabori ludy chwori, je dity, jaki musiat maty spokij. Wkinci je pryjniatyj w cilomu kulturnomu switi zwyczaj, zberihaty nicznu tyszu i spokij. Poklasty kraj takym porjadkam, czy radsze bezporjadkam, najwyzcyj wze czas i na te powynna zwernuty uwahu uprawa taboru ta ti ii czynniki, szczo widpowidalni u niomu za porjadok i spokij. Mozna ce rebyty poseredno j bezposerednoi. Perszyj sposib ce peredowsim daty praciu wsim, chto do nei zdibnyj, zokrema molodym, zdorowym, debelym chlopciam i diwczatam.

Druhe-pidsylyty i pozwawyty kulturno-oswitniu j wychownu robotu sered molodi ta daty ij dobre kulturne dozwilla. Cej sposib dije powoli ale win wychowynj. Inszyj szlach-ce zwyczajni administracijno-policijni zasoby, wid lehszych do duze prykrych. Ce radykalnyj sposib i dije nehajno. Po dejakych taborach pid tym ohladom panuje dijsno zrazkowyj porjadok: tych, szczo z noczi roblat den, a z taboru hominkyj Prater, karajut tam nahaduwanniam, zderzanniam charczowoi katky abo cyharok, aresztom, a u powtornych, zlobnych wydpadkach wykluczenniam iz taboru. Treba wreszti j u nas znajty widpowidnu rozjazku tijei wazlywoi sprawy. Chai pro ce pamiataje uprawa, sud i policija.

Taborjanyn

W rokowyny boju pid Poltawoju

Stolittia XVII ta XVIII spowneni najhostriszych spalachiw ta tragicznych istoryczno-politycznych krjaziw u borotbi ukrainskoho narodu za swoju derzawnu nezaleznist. Znekrowlena bezupynnoju borotboju z Polszczeju, Tureczczynoju i tataramy, Ukraina wolila perepoczynku ta spokijnoi praci na splundrowanych nywach. Bohdan Chmelnyckyj szukaw nowych, spilnikiw, na jakych mozna bulo b poklastysia w dalszij borotbi proty worohiw, szczo posiahaly na nezaleznist ukrainskoi derzawy, jaka mala todi formu kozackoi demokratycznoi respubliky (z wybornym holowoju derzawy), jakoi ne maw zoden narod w Ewropi. Neszczaslywa dola zwela Ukrainu z Moskwoju carja Olesija- i wid toho poczalysia nowi bidy w istorii ukrainskoi zemli. Chocz planam szczodo spilky z Moskwoju zapereczuwaly taki wyznaczni wijskowo-politycyzeni ta duchowni dijaczi, jak polkownyk Bohun z usim Pobuzzam, Iwan Sirko, dali kyiwskyj mytropolyt Sylwester Kos i kyiwske duchowenstwo-hetman Bohdan Chmelnychyj zi swoimy spilnykamy sklaly spilku z Moskwoju 1653 roku w Perejaslawi, spodiwajuczys na dopomohu slowjanskoho carja w borotbi za derzawnist Ukrainy.

Szwydko po pidpysanniu umowy moskowskyj urjad sylomic poczaw zaprowadzuwaty swoi porjadky na Ukraini, nasadzuwaty w mistach moskowskych wojewod, duchowenstwo ukrainske pidbywaty pid wladu moskowskoho patrijarcha. W Kyjewi moskowskyj wojewoda zi strilciamy poczaw buduwaty kripost na mytropolyczych gruntach kolo Sofijskoho soboru. Na Ukrainu sprowadzuwaly wijskowi postoi. Z koznym rokom wkoroczuwalosia prawa j wolnosti ukrainskoho narodu.

W kinci XII stolittia nacjonalnyj ta socijalno-politycznyj hnit staly nastilky nesterpni, szczo prowidni syly ukrainskoho narodu zmuszeni buly szukaty nowych szlachiw u borotbi za wyzwolennia Ukrainy spid moskowskoho jarma. Czilne misce na Holhoti Ukrainy w cij borotbi posiw welykyj hetman Iwan Mazepa.

Po dowhych szlachach dyplomatycznych szukan szczodo polipszennia stanowyszcza Ukrainy w umowach zluky z Moskwoju, Mazepa dijszow do perekonannia, szczo tilky syloju zbroi mozna powernuty dawni prawa j nezaleznist Ukraini. Swoi zamiry Mazepa zwiryw najblyzczomu spilnykowi, pysarewi Pylypowi Orlyku: „Ja klyczu Wsemohuczoho Boha za swidka i zaprysiahajus, szczo ne rady swojei korysty, ne rady wysokoi poszany, ne zadla bahatstwa, abo inszych prymch, zarady usich was, i dla zinok i ditej waszych, dla zahalnoho dobra materi naszoi, bidnoi Ukrainy, dla korysty usioho wijska Zahorozkoho i narodu Ukrainskoho, dla zbilszennia i rozwytku wijskowych praw i wolnostej, choczu ja, za pomiczczu Boha, tak zrobyty, szczob wy z zinkamy i ditmy waszymy i kraj ridnyi z wijskom Zaporozkym ne zahynuw ani pid Moskwoju, ani pid Szwedamy.“

U wyzwolnij borotbi proty moskowskoho panuwannia hetman Mazepa poklaw wykorystaty todisznu zahalno wijskowu sztuaciju, pryluczywszys do Szwedskoho korola Karla XII, szczo w toj czas wojuwaw iz Moskwoju, na czoli jakoi stojaw Petro Perszyj. Hetman w swoich uniwersalach do narodu pysaw: „Moskwa chocze opustoszyty mista, usiu starszynu zaprowadyty w newolu, kozakiw powernuty w drahuny ta zowniry, narod perehnaty u moskowski zemli za Wolgu, a nasz kraj oselyty swoimy ludmy“ . . .

W kinci zowtnia 1708 roku Iwan Mazepa zwertawsia do swoich kozakiw iz takym zaklykom: „Brattia! Nastaw nasz czas! Pokorystujemosia ceju nahodoju,-widdiaczmo moskalam za ich nasylstwo nad namy, za wsiaki neludski muky i neprawdu, szczo wyczynewo nam! Os koly pryjszow czas skynuty nenawysne jarmo i naszu Ukrainu zrobyty wilnoju storonoju, ni wid koho ne zaleznoju“ . . .

Bytwa bila Poltawy 7-9 lypnia 1709 roku stala najwyzczym szczablem krywawoi potuhy Ukrainy za swoju nezaleznist. Szwedske ta ukrainske wijsko zalomylosia pid nawaloju neczyslennych moskowskych polkiw i mohyly Poltawy zaplyly krowju. Dyktator Petro swiatkuwaw peremohu-Ukraina oplakuwala porazku, szczo zalyszyla nadowho dla ukrainskoho narodu kajdany j newolu. Polonenych lycariw znedolenoho kraju sadowyly na pali, wiszaly, lamaly ruky j nohy ta pokaliczeni tila ich wystawlaly na pokaz, szczob narod zachawsia. Heneralnoho suddiu Czujkewycza, lubenskoho polkownyka Zelenskoho, Kozuchiwskoho, serdiuckych Pokotyla, Hamalija, Lyzohuba, kancelarysta Hryhorowycza, pysarja Hreczanyka ta bahatioch inszych zaslaly na Sybir ta w Archangelsk.

Pidirwanyj strasznymy tiazkymy podijamy ostannich czasiw, hetman Mazepa ne wytrymaw i 22 serpnia 1709 roku pomer. Istorija moze zasudzuwaty pomylky dyplomatiycznych chytroszcziw Hetmana, potajemni joho plany wid narodu ta inszi chyby, szczo spryczynyly do porazky. Ta nichto nespromoznyj zaplamuwatay switlyj obraz polumjanoho borcia, szczo muznie szukaw tych szlachiw, jaki wely do wilnoho, nezaleznoho zyttia ukrainskoho narodu.

Snizynskyj

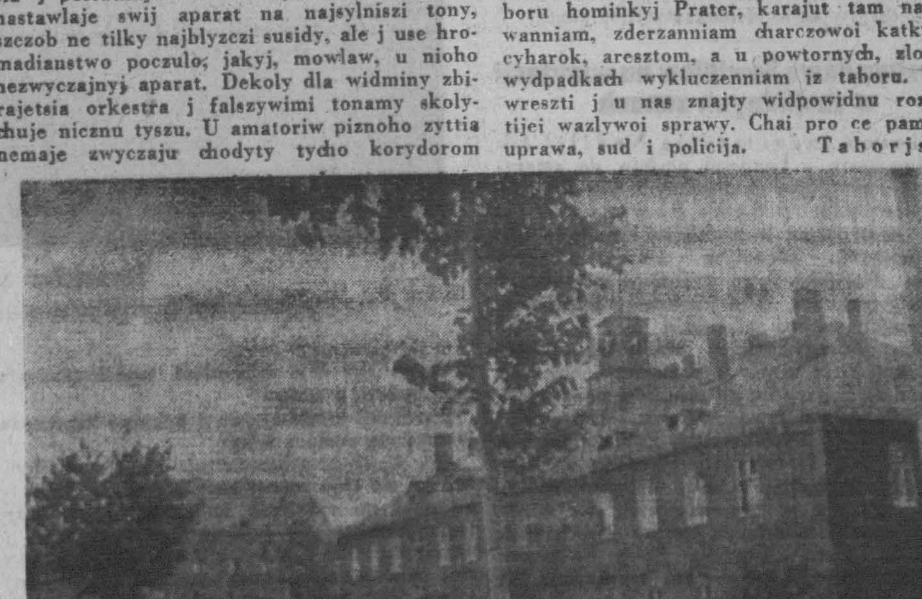

Majze rik zyttia promynuw nam w tych murach opustoszilo teper Schweinfurtskoi Hindenburgkaserne

АРКАДІЙ ЛЮБЧЕНКО

Arkadij Lubczenko narodywsia w selanskij simji 1899-ho u seli Staryj Zywotiw na Kyiwszczyni. Uczywsia w silskij parafijalnij szkoli, gimnaziju zakinczyw u m. Skwyri, a potim studijuwaw u Kyiwskomu uniwersyteti. W rokach 1818-20 braw uczast u wyzwolnij borotbi, a po zakinczenni hromadianskoi wijny praciuwaw do 1924-ho roku u teatri imeny Iwana Franka razom z Ju. Smolyczem, tez todi aktorom.

Pysaty poczaw Lubczenko szcze na szkilnij lawi, drukuwatysia — z 1918 r. Do postijnoi pysmennyckoi praci, szczo stala joho osnownym fachom perejszow z 1923-ho roku, beruczy odnoczasno duze aktywnu uczast u todisznich literaturnych organizacijach. Buw czlenom, a potim sekretarem spilky ukrainskych pysmennykiw „Hart", szczo ii oczoluwaw proklatyj piznisze bolszewykamy W. Blakytnyj-Ellan. Todi wchodyw takoz do okremoi neoficijnoi literaturnoi studii „Urbino", zasnowanoi M. Chwylowym. Koly prypyneno dijalnist „Hartu", braw uczast u zasnuwanni Wilnoi Akademii Proletarskoi Literatury (WAPLITE), osnowopoloznykom jakoi buw M. Chwylowyj. Zhodom, wid 1926-28 r., win praciuwaw jak neodminnyj sekretar Akademii.

Poczynajuczy z 1924-ho roku, Lubczenko oczoluwaw sektor krasnoho pysmenstwa pry Derzawnomu Wydawnyctwi Ukrainy. Na ciu robotu nyszkom pryznaczyla joho hrupa pysmennykiw, szczo, rokom piznisze zasnuwala WAPLITE. Za czas swoho perebuwannia w DWU. do 1930-ho r., wstyh win wydaty bahato tworiw ne tilky ukrainskych pysmennykiw, ale j powni zbirky tworiw najwyznaczniszych klasykiw switowoi literatury w perekladi na ukrainsku mowu. Mozna szcze dodaty: win, wywczywszy dobre francusku mowu, zrobyw nyzku perekladiw z francuzkoi literatury (A. Dode, F. Moriak). Cia perekladna robota poznaczylas. miz inszym, na styli Lubczenkowoi noweli.

Pisla likwidacii WAPLITE, jaku bolszewyky proholosyly nacjonalistycznoju organizacijeju; Lubczenko buw odyn z zasnownykiw slawnozwisnnoho „Literaturnoho Jarmarku", szczo prodowzuwaw tradycii i nastanowy WAPLITE. Koly z i „Literaturnyj Jarmarok" bolszewyky zlikwiduwaly, — zurnal proisnuwaw ledwe odyn rik, — Lubczenko wziaw enerhijnu uczast u stworenni nowoi literaturnoi organizacii „Prolitfront", szczo znowuz, pid riznym prykryttiam, prodowzuwala liniju WAPLITE, — buw tut dali sekretarem.

Z 1930-ho roku bolszewyky poczaly riszuczyj nastup na kulturnu awtonomiju Ukrainy. Proces SWU, samohubstwo Chwylowoho i Skrypnyka, rozstrily i zaslannia dijacziw ukrainskoi kultury — oce etapy strasznoho pohromu. Lubczenko postupowo prypynyw literaturnu robotu i za ostanni sim rokiw pered wijnoju pidsowietskij literaturi ne daw niczoho. Bolszewycka krytyka wwes czas zakydala jomu polityczni zboczennia. W rokach 1931 do 1933 win dowho „kajawsia" („samokrytyka") za swoi „uchyly", zokrema za twory: „Wertep", Obraza", „Woroh", „Krow", „Dwa lysty", j inszi; dejaki z tych tworiw buly zowsim zaboroneni.

Z wybuchom wijny w czerwni 1941-ho roku Lubczenka razom z inszymy ukrainskymy pysmennykamy syloju ewakuowano z Kyjewa do Ufy, ale win u dorozi widstaw wid eszelonu, eskortowanoho, widdilom NKWD, i prychowawsia w Charkowi, de perebuwaw do zdobuttia cioho mista nimeckymy zbrojnymy sylamy. Tut widrazu wziaw uczast u stworenni hazety „Nowa Ukraina", i praciuwaw u redakcii cijei hazety do czerwnia 1942-ho roku. U zwjazku z neduhoju pereichaw do Kyjewa, a zwidsy do Lwowa.

Lubczenko — pysmennyk newelykoi rozmirom, ale zate duze wybahlywoi literaturnoi produkcii. Persza zbirka joho nowel — „Buremna put" zjawylasia 1925-ho roku i z toho czasu bahato raziw peredrukowuwalasia. W 1929-mu roci wyjszla zbirka opowidan i powistej „Wona", a 1932-ho roku szcze odna zbirka — „Witryla trywoh". Krim cioho win je awtorom kilkoch pjes, kilkoch kinowych scenariiw ta znacznoi kilkosty literaturno-krytycznych statej j mysteckych narysiy.

Koly w perszij zbirci swoich nowel — „Buremna put" Lubczenko, jak i bahato pysmennykiw tijei doby, spryjniaw prychid bolszewykiw nastorozeno, ale wsetaky z dejakymy nadijamy, to wprodowz kilkoch najblyzczych rokiw win cilkom rozczaruwawsia j projszow typowu dla toho czasu ewoluciju. Buwszy sekretarem WAPLITE, i w zwjazku z tym worohom usiakoi Moskwy, win poczaw widbywaty w swoich tworach prahnennia ta idealy swojei nacii i, oczewydno, popaw u riady t. zw. uchylnykiw.

Najkraszczyj Lubczenkiw twir nacjonalnoho zmistu — ce prozowa poema „Wertep", — filosofskyj twir, szczo wymahaje dejakoho rozszyfruwannia. Z zowniszniono oformlennia cioho tworu mozna proslidkuwaty za tym, jak polityczne stanowyszcze wplywalo na formalni zasoby mysteckoho tworu, jakymy symwoliczn ymy „arabeskamy" musiw u bolszewyckij dijsnosti howoryty ukrainskyj pysmennyk, szczob takymy maniwciamy prowesty jakos swoi nacjonalni tendencii.

Osnowna ideja „Wertepu" — mesijanstwo Ukrainy, szczos niby tematycznyj widhomin „Knyh bytija ukrainskoho narodu" M. Kostomorowa. Na perszomu plani „Wertepu" Zinka (z welykoi litery), Ukraina, szczo prochodyt czerez usi storinky cijei prezharnoi powisty, -powistiu, prynajmni, nazywaje swij twir sam awtor. Duze charachterystyczne, szczo todiszni naszi pysmennyky same zinku wybyrajut nosijem nacjonalnych idej. Tut mozna zhadaty Mariju z nowel Chwylowoho ta Ahlaju z joho romanu „Waldsznepy", Marynu z dramy M. Kulisza „Patetyczna sonata" — symwol aktywnoi Ukrainy, szczo powstanniamy probuje sobi szlach, Orysiu z powisty Iwczenka „Robitni syly", szczo symwolizuje czornozemnu perwisnu Ukrainu z ii neobmezenymy potencijalnymy mozlywostiamy i t. d.

„Wertep" pobudowanyj cilkom „muzyczno" i daje wrazennia symfonii. Skladajetsia win z prolohu, epilohu i dewjaty czastyn, szczo wjazutsia w odnu nerozrywnu cilist. Jak muzycznyj refren, pronyzuje twir fraza „m o l o d n a p o j e n a p i w d e n n y m s o n c e m". Kozna z czastyn powisty prowodyt jakus ideju, tworiaczy razom z lohicznoho pohladu sucilnu filosofsku budowu.

Os u perszij czastyni — „S o l o n e p r y k a j a n o i l i r y k y" — preharnymy obrazamy rozkrywaje awtor osnownu rysu wdaczi ukraincia, joho nadmirnu lirycznist. W druhij czastyni — „M e l o d r a m a" — na kinec wychodyt peczalna zinka, Ukraina, szczo wyslowluje swij rozpacz sprywodu prowalu nacjonalno-wyzwolnoi rewolucii w rr. 1918-20. Prote awtor ne pesymist. W najblyzczomu rozdili — „M y s t e r e p r o f a n e" slipuczo-jaskrawymy koloramy awtor maluje potuznist ukrainskoi zemli j wiru w majbutnie swojei nacii. Cia czastyna — niby slowesna ilustracija do widomoho obrazu O. Nowakiwskoho „Bahatstwo Ukrainy". „S e a n s i n d i j s k o h o g a s t r o l e r a", czetwerta czastyna, wchodyt u todiszniu dijsnist: ce pidhotowa do majbutnioi borotby, nawjazannia do perszoi czastyny — borotby z pasywnym switohladom Azii. W pjatij czastyni, „T a n o k m i s k o h o w e c z o r a", awtor daje literaturnu ilustraciju hasla Chwylowoho „orijentacii na Ewropu"; tut poczynajetsia hymn wolowij ludyni. W dalszych trioch czastynach, „Pantomina", „Lalkowe dijstwo abo powstannia krowy" i „Atletyka" — pokazano zrist nowoi ukrainskoi ludyny i nowoi Ukrainy, renesans jakoi wyroste z swizynnoi syly ukrainskoi zemli. Ostannia czastyna — „Najmenniam Zinka" — ce prystrasnyj hymn widrodzenij nacii, ii peremoham. W cij czastyni i w epilozi „Nakaz" bahato fragmentiw jaskrawo nacjonalnoho zmistu; procytujemo odyn z nych:

„A os pid praporom woli, zdobutoi tysiaczma tysiacz smertej, w suprowodi tych ze zwukiw prochodiat slawetni polky paszoi krainy. Wony hotowi zawzdy daty najsuworiszu odsicz, wony zawzdy hotowi na smert, szczob tilky widstojaty zyttia . . ."

Koly osnownyj ton „Wertepu" lirycznyj, to druhyj welykyj twir Lubczenka, „Obraza" maje cilkom epicznyj charakter. Literaturna wartist cijei powisty wysoka; awtor dowodyt ne tilky szyrokyj widdych swoho talanu, szczo czasto ponad sylu inszomu nowelistowi, ale j tonku sposterezlywist jawyszcz szczodennoho pobutu ta, szczo wazlywisze, wminnia komponuwaty welykyj materijal. Tematyczno „Obraza" je bahatoplanowoju „obrazoju" sowietskoi wlady, hostroju satyroju na „chachla" i sowietskyj pobut. Tut cila galerija nehatywnych postatej: rosijanyn Stepan Markowycz, maloros Kost Hulawskyj, „chachluszeczka" Nina Serhiiwna, a jedyna pozytywna postat — ce ukrainskyj „komunist" Danyluk, szczo na storinkach powisty snujetsia, jak tin; pro nioho czujemo tilky z rozmow. Danyluk niby idealnyj komunist, nasprawdi z ce ukrainskyj patriot, jakych bolszewyky zorstoko wynyszczuwaly. Koly joho prosiat pryjty na wystawu rosijskoho teatru, win zrazu widpaluje: „Nikoly j ne cikawo!" Inszi wywedeni w powisti heroi — nesympatyczni,za wyniatkom, moze, Niny Serhiiwny, szczo „boronyt nedotorkanosty swoich poltawskych haluszok". Prote ich rola duze wazlywa, wony z sluzat awtorowi parawanom, za jakyj win chowajetsia, krytykujczy sowietsku wladu. Os odyn z nych wyslowluje taki nebezpeczni dumky:

„Staty napiwdykunom i ne baczyty ni odnoi radianskoi fizionomii . . . Chocz na den, dwa. Abo z . . . Kudys u blahoslowennu krainu, szczob baczyty sotni fizionomij, tilky sprawznich, ludskych, de wo oczach i rozum i dusza. Kulturnych fizionomij, ewropejskych".

Odyn marksystskyj krytyk daje do sioho fragmentu take echydne zauwazennia: „A, moze, ce ne Kostewe bazannia, moze, ce awtorowi choczetsia majnuty u tu blahoslowennu krainu?? A w tim, ce tilky zart!" — Sprawdi, dobryj „zart!"

Koly do takoi tematycznoi linii Lubczenkowych tworiw dodaty szcze joho zwawu uczast u kulturnomu widrodzenni Ukrainy, to ne dywo, szczo na nioho zwidusil posypalys udary. Procytujemo odyn z duze awtorytetnych napadiw na nioho, wmiszczenyj w „Sowietskoj Litieraturnoj Enciklopiedii" z 1932-ho roku; cej fragment odnoczasno moze staty wychidnoju toczkoju do krytycznych uwah pro Lubczenkowu tworczist: Druha knyzka „Wona" (1929r.) pryswiaczena problemam dribnoburzuaznoho indywidualizmu; w nij pysmennyk namahajetsia pidwesty „biolohicznu" bazu pid tlumaczennia problemy „nadklasowoi" ludyny. W poriwnianni do perszoi knyhy tut wyjawlajetsia pomitno zanepadnycki tendencii awtora, szczo wyslowlujetsia w widwerto reakcijnych nastanowach („Obraza"), w nedoocinci ukrainskoi proletarskoi kultury i polityky partii w nacjonalno-kulturnomu budiwnyctwi na Ukraini" . . .

> *28 kwitnia c. r. Preoswiaszczennyj Wladyka Wiaczeslaw poswiatyw pamjatnyk na mohyli pysmennyka Arkadija Lubczenka, szczo spoczywaje na cwyntari w Bad-Kissingeni. Cej pamjatnyk postawylo hromadjanstwo ukrainskoho taboru w Schweinfurti i okolyci zawdiaky wysokohromadskij praci okremoho Komitetu pid prowodom o. prot. Bulawky. Komitet ne zakinczyw szcze swojei dijalnosty. Win maje szcze fondy, jakymy chocze zabezpeczyty dolu syna welykoho pysmennyka. Komitet prosyt czerez redakciju „Nedili" peredaty jomu wsi sumy na tu cil, zibrani po inszych ukrainskych oseredkach.*

Arkadij Lubczenko — odyn z najcikawiszych predstawnykiw naszoi powojennoi prozy. Stajaczy ostoron czysto eksperymentalnych szukan swojei doby, win zalyszywsia pysmennykom klasycznoi formy. Joho nowela — ce nacze starowynna hrecka budiwla. Nema w nij ni duze synioho neba ni naroczytych efektiw, ni rozchrystanosty dejakych joho uczasnykiw. Nawpaky, w joho mysteckij budiwli je klasyczna harmonija usich elementiw literaturnoho tworu: mowy, siuzetu, kompozycii i stylu, harmonija, szczo ii znajty mozna, zdajetsia, tilky w odnoho z suczasnych jomu pysmennykiw — u Walerijana Pidmohylnoho. Szlach klasycznoi noweli w ukrainskij literaturi duze wazkyj, osoblywo tomu, szczo cym szlachom iszow nasz najbilszyj ewropejec — Mychajlo Kociubynskyj. Tym to ne dywno, szczo ukrainska krytyka taky dosyt czasto pidkresluwala sporidnenist Lubczenka z Kociubynskym. Stwerdyw ce tez joho pryjatel M. Chwylowyj, szczo, ne buwszy, krytykom, korotko i jasno syntetyzuwaw zahalnu ocinku: „Na naszych oczach, — pysaw win szcze w 1927-mu roci, — roste cikawyj pysmennyk. Ce, mabut, jedynyj u nas chudoznyk, szczo joho mozna nazwaty nowelistom. Ce wybahlywyj, wyszukanyj minijatiuryst, szczo oczewydno, prodowzuwatyme Kociubynskoho w joho ewropejskych, impresionistycznych nowelach". Prote, ne zwazajuczy na zanrowu, stylisticznu, a podekudy nawit siuzetnu sporidnenist z Kociubynskym, Lubczenkowi taky wdalosia znajty swij wlasnyj oryginalnyj szlach. Najty oryginalnist Lubczenkowoi prozy, szczos ledwe wlowne, szczo widrizniaje ii wid prozy Kociubynskoho — taky dosyt

Mohyla Arkadija Lubczenka na cwyntari w misti Bad Kissingen

wazko. Na ce treba bulo b pysaty dowszu rozwidku pro stylisticzni zasoby odnoho j druhoho, i takym mozolnym szlachom dokladno konkretyzuwaty ti osoblywosti, szczo ich widrizniajut odyn wid odnoho. My zmuszeni obmezytysia stwerdzenniam faktu, jakyj bez trudnoszcziw pomityt koznyj czytacz, szczo znaje Kociubynskoho, a same: Kociubynskyj i Lubczenko ce dwi tworczi indywidualnosty, blyzki miz soboju, ale napewne rizni.

Wystupywszy w literaturi w porewolucijnu dobu, szczo prynesla z soboju welyki zruszennia socijalnoho j nacjonalnoho charakteru, Lubczenko ne piszow szlachom literaturnoi fiksacii swojei zorstkoi dijsnosty, i, tym bilsze, ne staw, za widomym wyslowom, „inzenerom ludskych dusz", tobto trubadurom bolszewyckych moznowladciw. Joho tonka ruka z filigrannoju niznistiu torkalasia tez zabrichanych budniw, i to tilky na te, szczob na ich dni szukaty ludyny. W oseredku koznoho joho tworu stoit jakas psycholohiczna problema, a nowi obstawyny majut radsze dekoratywne znaczennia, niz suttiewe. Z prawdywoju majsternistiu win rozkrywaje skladnu maszynu ludskoi psychiky, a nawit bilsze, — win hlyboko pronykaje w netri jestwa zwiryny. Taki joho twory, jak „Woroh", Krow" czy napysana wze neszczodawno „Ostannia nicz" — ce, bez sumniwu, werszyna t. zw. twarynnoi tematyky w naszij literaturi. Same ce nechtuwannia socijalnoju tematykoju i psycholohiczna dopytlywist narazuwaly pysmennyka na powsiakczasni napady bolzewyckoi krytyky.

Prote osnownoju stychijeju Lubczenkowoho talantu je lyrizm. Win ne lubyt nadte brutalnych ludej ni umysne hostrych sytuacij, joho atmosfera ... ce — sutinky pryrody i nizni,

Dali na 4 storinci

Dumky pro naszu literaturu na emigracii

(Z prywodu widczytu Jurija Kosacza w Bambergu)

Znanyj pysmennyk Jurij Kosacz wyholosyw w Bamberzi dowszyj referat pro naszu literaturu na emihracii.

Dopowidacz zmaluwaw zahalne tlo teperisznioi duchowoi tworczosty w zachidnij Ewropi ta Amerycy i na ciomu tli rysuwaw szlachy ta mozlywosti naszoi emihrantskoi literaturnoi tworczosty.

Holowni dumky dopowidi taki:

W zachidnij czastyni switu na persze misce wysuwajutsia zasady chrystyjanskoi ideolohi. Chrystyjanska etyka staje idejnoju pidbudowoju wsijei duchowoi tworczosty, otze takoz i literatury, szczo zawzdy powynna widzerkaluwaty duszu narodu, powynna buty filosofijeju narodu, podanoju w mysteckij formi. Idei humanizmu peremohly nimecko-hitleriwske warwarstwo, szczo bazalo ponewolyty wse ludstwo. Zlomano i hitleriwske bezboznyctwo, i na joho ruinach u wsij zachidnij Ewropi widrodzujetsia wira w prawdywoho Boha.

Ukrainska literatura lehko moze wkluczytysia w nowi ideolohiczni osnowy, paniwni teper w zachidnij czastyni switu. Nasza literatura w osobach swoich najkraszczych predstawnykiw — Szewczenka i Lesi Ukrainky, zawzdy stojala na storozi humanizmu ta demokratyzmu, zawzdy borolasia za prawdu, wolu i swobodu ludyny ta narodiw. Nasza literatura na emihracii maje zmohu buty pownowartisnoju nacjonalnoju literaturoju, a ne tilky regjonalnoju, zahuminkowoju, „malorosijskoju" literaturoju, jak ce bulo za czasiw Kotlarewskoho ta Kwitky, abo teper na naszych zemlach za czasiw pizniszoho Tyczyny ta Rylskoho. Worohy znajut, szczo ujawlaje soboju ukrainska literatura, jak wilnyj wyjaw duchowych syl naszoho narodu i tomu i dawnisze i teper chotily b z nei zrobyty swoho newilnyka, swoju duchowu zbroju, szczob lehsze ponewoluwaty ukrainskyj narod.

Oce holowni tezy Kosaczewoi dopowidi pro naszu literaturu na emihracii. Zdajetsia szcze nemaje miz namy nikoho, chto mih by ne pohodzuwatysia z holownymy dumkamy, wyslowlenymy Jurijem Kosaczem. Ale z u dopowidi bulo bahato j takych dumok, szczo wyklykaly dejakyj sprotyw u bahatioch sluchacziw. I pro nych warto tut chocz korotko zhadaty.

Na naszu dumku, newirno awtor ociniuje dejakych naszych starszych pysmennykiw iz 19. wiku. Nawit awtorytety Zerowa, czy Fylypowycza, ne mozut perekonaty w tomu, szczo Kotlarewskyj tilky „wysmiwaw" nasz norod. Naszi welyki krytyky, szczo za wsiaku cinu chotily „widbronzuwaty" ta rozwinczaty Kotlarewskoho, abo Kwitku, buly mymowoli pido wplywom tych worozych ukrainskomu narodowi zmahan, szczo bazaly i bazajut prynyzytynasze pysmenstwo, a z naszych pysmennykiw porobyty tilky „pidbaskiw" widpowidnych moskowskych awtoriw. Kotlarewskyj zowsim ne „nasliduwaw" Osypowa, a nawpaky, naszi literaturoznawci najawno dowodjat, szczo Osypow czytaw twir Kotlarewskoho w rukopysi. Ne mozna kydaty kamenem na Kwitku za joho stanowyszcze do kripactwa, bo z todi bulo wono szcze w usich ewropejskych krainach, krim Francii. Dawniszu naszu literaturu treba ociniuwaty zi stanowyszcza tohoczasnych idej i ludej, a todi budemo sprawedlywymy suddjamy. Jakszczo wwazajemo, szczo Szewczenko buw najkraszczym wyslowom dumok i bazan ukrainstwa w perszij polowyni 19. wiku-to treba pryjniaty Szewczenkowu ocinku Kotlarewskoho i Kwitky. Dumok Kulisza pro Kotlarewskoho ne treba pereociniuwaty, bo z win brawsia „rozwinczuwaty" i samoho Szewczenka- i to, jak usi znajemo, -nesprawedlywo, i na szczastja, bez uspichu. Nichto ne bude twerdyty, szczo naszym idealom szcze j dosi je „Natalka Poltawka", ale nichto ne zmoze ne dobaczyty toho faktu, szczo toj twir zywe na naszij sceni wze 125 lit. Ne mozemo zhodytysia z dumkoju, szczo tilky brak inszych, kraszczych tworiw je pryczynoju toho jawyszcza; taksamo nawit najkraszczi naszi majbutni mystici slowa ne zmozut wykreslyty z naszoi literatury Kwitczynoi „Marusi", bo z ukrainskyj awtor w tomu twori wpersze wwodyt silsku diwczynu netilky do ukrainskoho, ale j do wseswitnoho pysmenstwa.

Tut mozna b zhaduwaty szcze inszych pysmennykiw, ta my nazwemo szcze Iwana Franka, szczo to joho ne dociniuje awtor dopowidi, mowlaw, awtor „Ziwjaloho lystja" „Lysyszynoi czeladi", „Na dni", „Iwana Wyszenskoho" ta „Mojseja" i „Semper tiro" ne daw naszij literaturi tworiw iz trywaloju mysteckoju wartistju, bo . . . zanadto rozdribniuwaw swoii syly, praciujuczy majze u wsich mozlywych rodach literaturnoi ta naukowoi praci. Bahato Frankowych tworiw salyszatsia j nadali zaliznym skarbom naszoho pysmenstwa, a tilky majbutnje pokaze, chto iz teperisznich pysmennykiw bude zhaduwanyj i czytanyj za jakych 20 abo 30 lit. Krim Franka-ti sami dumky widnosiatsia i do Kociubynskoho ta Kobylanskoi j Stefanyka i szcze do dejakych inszych, jakych zowsim prelegent ne zhaduwaw u dopowidi.

Prykinci szcze odna zawwaha. Naszi pysmennyky zabahato teoryzujut, pyszut pro estetyku, poetyku, szyroko rozpysujutsia pro „styli naszoii literatury" na emihracii, a samoi literatury pokyszczo newydko. Ce wwazaju-daj Boze, szczob ja pomylywsia! — za oznaku slabosty. Krytyka j teorija nikoly ne wyperedzuwala literaturnoi tworczosty, tilky jszla za neju, abo, szczonajbilsze, porucz nei. Wono b ne poszkodylo, jak by naszi mystci slowa prowiryly swoi idejni ta ideolohiczni stanowyszcza pisla wsich tych zmin ta nasylstw, szczo, Bohu djakuwaty, wze poza namy. Dr. L.

Imianyny pani Carmen Orgogozo

Odnoju z najwazniszych dilanok praci w taborach UNRRA je widdil suspilnoi opiky. Uspich, czy newdacza na ciomu widtynku praci, zalezyt ne lysz wid objektywnych danych, sered jakych pracia prochodyt, ale j u welykij miri wid indywidualnosty ludyny, jaka oczoluje cej widdil. Nasz tabir u Pionierkaserne maje te szczastia, szczo keriwnyctwo widdilu suspilnoi opiky maje ludyna, jaka i swoim osobystym charakterom i swojeju fachowoju oswitoju ta profesijeju do cijeji praci najkraszcze pidchodyt.

P a n i C a r m e n O r g o g o z o, w jakij pojednalysia rysy, pytomi ludiam latynskoi Ameryky ta meszkanciam Piryneiw, maje wsi dani na te, szczob uspiszno wywiazatysia zi zawdan, jaki nakladaje na swoho keriwnyka widdil suspilnoi opiky. Poprofesji Wona dyplomowana szpytalna piklunka z tytulom asystentky suspilnoi opiky. Wona metka, energijna, praciowyta, dobroserdna, starajetsia wsi syly widdaty dla pozytywnoi rozwiazky doruczenych ij pytan.

A cych pytan dowoli j rozwiazka ich nelehka. Widdil suspilnoi opiky wede zahalne pikluwannia usima meszkanciamy taboru; do joho kompetencij nalezyt tez opika nad usima kulturnymy instytucijamy, wreszti materialna j moralna dopomona u wlastywomu znaczenni toho slowa. Tut prychodytsia wysluchaty denno desiatky storin, jaki prychodiat zi swoimy turbotamy j prochajut pomoczi. Na wse treba znajty jakus radu, chocz ne zawzdy mozna wsich zaspokoity. Bahato trudnoszcziw treba poboroty, w prydbanni taborowi potribnych reczej, bo teper tiazkyj pislawojennyj czas, a j UNRRA ne pade manna z neba, jak te sobi dechto dumaje.

Welyki trudnoszczi musyt poboriuwaty j meszkanewyj referat, jakyj organizacijno pidporiadkowanyj widdilowi pani Orgogozo. Ludej bahato, prymiszczen malo. Koznyj musyt maty dach nad holowoju. Meszkanewa polityka ide w tomu napriami, szczob pered usim prymistyty ludej u sposib, jakyj najkraszcze widpowidaw by ich potrebam. Szczojno piznisze prychodiat na czerhu instytucji.

Pani Orgogozo pidlahaje tez widdil praci. I tut stojat do rozwiazky wazlywi pytannia. Ce peredusim zatrudnyty zylciw taboru po

moznosti za ich fachom, dali keruwaty wsima robotamy na tereni taboru; nahlad nad praciamy, wreszti kontrola nad dochodamy z taborowych majsteren ta pidpryjemstw.

Ce lysz pobiznyj perelik tych zawdan ta trudnoszcziw, jaki prychodytsia wykonaty j poboroty widdilowi, szczo stoit pid prowodom pani Orgogozo.

U Den Ji Anhela bazajemo Welmyszanownij Solenizantci imenem usioho hromadianstwa naszoho taboru kripkoho zdorowia. Mnohych Lit, uspisznoi dalszoi praci ta zdijsnennia cych zadumiw i planiw, jaki Wona nakreslyla sobi, kerujuczys naszym dobrom.

*

Pani Carmen Orgogozo narodylysia w Bajonnie (Nyzki Pirenei), w odnij z baskyjskych prowincij. W ii zylach plywe miszana krow: batko ii espanskyi bask, szczo wyemigruwaw do Urugwaju, a zhodom oselywsia u Francii.

Dytynstwo prowela pani Carmen na seli, na loni pryrody, pid opikoju dbajilywoho batka, szczo buw likarem z fachu. Diwczynka lubyla pryrodu i sport, zokrema izdu werchom.

Zhodom wona znajszlasia w Paryzi na malarskych studijach. Z hrupoju malariw widbula podoroz po piwnicznij Espanii, bo mystectwo i podorozi zachopluwaly ii najbilsze.

Prynaleznist do likarskoi rodyny wyplekala u nei poszanu do medycyny. Moloda malarka kydaje mystectwo kesty i wstupaje na kursy likarskych pomicznyc. 1937 zastaje ii w Alzyr. (Afryka) na posti keriwnyka chirurgicznoi kliniky w misti Blida.

W 1938 roci pani Orgogozo powertaje do Francii, szczob potim wyichaty do Anglii na studii mowy. [illegible] znajomstwo z dyrektorkoju YMCA [illegible] misti Hull pani Orgogozo znajomytsia z praceju po robitn[illegible]zych oseredkach i wid todi widdajetzia [illegible]iam socijalnych pytan.

Wernuwszys do Francii, pani Carmen wstupaje 1941 na wyzczyj kurs suspilnych opikunok, pisla zakin[illegible]ennia jakoho 1941 objimaje praciu w Wuhilnomu Syndykati. W trawni 1944, czytajuczy hazet[illegible] statti pro rolu UNRRA dla D.P. zholoszuje dymisiju i wstupaje [illegible] UNRRA.

Zakinczywszy pidhotowczu szkolu UNRRA w Normandii, wyizdzaje [illegible] Schweinfurtu (w czerwni 1944) i wid toho czysu praciuje z namy i dla nas.

Z ostannioi chwylyny

Okruzni zmahannia w kopanyj miacz

Nasz tabir perezywaje welyki sportowi dni. Wczora w piatnyciu 12 lypnia, w den swiatych Petra i Pawla, pry duze harnij pohodi zaczalysia na ploszczi Pionierkaserne rozhrywky kopanoho mjacza za mystectwo Aschaffenburzkoi oblasti.

Persza zustricz kopuniw z Kornbergu z druzynoju Aschaffenburga dala wyslid 2 : 3 (1:1) w koryst hospodariw. Suddia buw dobryj, starawsia ne dopustysty do hostroi hry. Zacikawlennia publyky duze welyke, bo hri pryhladalosia bila 2 500 ludej.

W subotu 13. 7. widbuwajetsia zustricz miz „Dniprom" z Bambergu ta Kornbergom, zawtra miz „Dniprom" i Aschaffenburzkym „Zaporizziam". Na ploszczi jdut ozywleni dyskusii pro te, chto zdobude perszenstwo naszoi oblasti.

Korotko zwidusil

W Warszawi widbudetsia w dniach 22 i 23 lypnia miznarodnia konferencija buwszych politwiazniw, szczo w nij wizmut uczast delegaty 18 narodiw. 9 uczasnykiw zydiwskoho pohromu w Kielcach zasudyly na smert.

Francuzka socijalistyczna partija wynesla postanowu domahatysia slidstwa pryczyn prohranoi Francii w 1940 roci.

Belgijskyj urjad socijalistycznoho premjer-ministra van Ackera piszow do dymisii, pisla toho jak senat widkynuw wnesok pro dowirja 79 holosamy proty 78! Konflikt wynyknuw z krytyky liberalnoho ministra sudiwnyctwa, szczo bucimto maw interwenijuwaty pered wisjkowymy trybunalamy w koryst osib, obwynuwaczenych za hospodarsku spiwpraciu z nimeckymy okupantamy.

4200 wojennych korabliw dostawyla Ameryka na pidstawi dohoworu pro pozyku i derzawlennia pidczas mynuloi wijny riznym sojuznym krainam. Welyka Brytanija wziala iz toho czysla 3390, R o s i j a 5 7 5 k o r a b l i w. Resztu bulo rozdileno miz Franciju, Kytaj, Holandiju, Brazyliju, Meksyk ta inszi piwdenno-amerykanski respubliky.

Rekordowi znywa kurkuruzy, dobri znywa pszenyci i znaczne pokraszczannia nrozaju na tiutiun zapowidajutsia w ciomu roci w Spoluczenych Derzawach Piwnicznoi Ameryky.

W Müncheni amerykanskyj trybunal zasudyw do kary wjaznyci i hroszowoi hrywny 5 osib, miz nymy odnu zinku, za te, szczo z amerykanskoho wijskowoho transportu wykraly 10 miszkiw kawy.

Holowa misii UNRRA w Hrecii. Buell Maden zaprotestuwaw pered hreckym urjadom proty neriwnoho rozpodilu dostaw UNRRA miz holodujucze naselennia, zatrymawszy wydaczu darunkiw z UNRRA dla dejakych sil.

Generalnyj sekretarijat Objednanych Nacij powidomyw, [illegible] zo peredbaczeno na poczatok weresnia generalne zasidannia Objednanych Nacii widbudetsia 23 weresnia, jakszczo do 20 lypnia ne bude zholoszeno protestu.

Naselennia Spoluczenych Derzaw Piwnicznoi Ameryky wynosylo 1 sicznia 1946, jak proholosyw teper statystycznyj urjad, 140 386 500 ludej. Wychodyt, szczo wid 1942 stan naselennia USA zbilszywsia na bilsze 8 milioniw, cebto 6,6 widst.

Rizbar O.Archypenko wlasztuje swoju wystawku w Szwajcarii

Switowoi slawy ukrainskyj rizbar Oleksander Archypenko, szczo perebuwaje w Ameryci, na zaproszennia Akademii Mystectw w Chicago (Szikago) wykladaw tam cijei zymy.

1 czerwnia O. Archypenko powernw iz Szikago do swoho majetku w Woodstok bila New-Yorku, de w liti bude prowadyty swoju mystecku szkolu ta zajmatysia osobystoju tworczistju. Oleksander Archypenko zapowiw widkryttia swojei welykoi wystawky w Szwajcarii w liti 1947 roku. Wid 1925 r. Archypenko niczoho szcze w Ewropi ne wystawlaw.

Twory Arkadija Lubczenka

lewde pomitni poruchy ludskoi duszi. Win peredusim mystec, szczo dywytsia na zyttia sub specie aeternitatis i szukaje w niomu ne wiczno zminlywych form, tilky riwnowahy i ponadczasowoho zmistu. I same cia filosofska zaduma, jakas liryczna swidomist skoromynuczosty zyttia, nakydaje serpanok romantyky na wsi joho twory, nawit na ti fragmenty, de win daje obraz sylnoi, wolowoi ludyny. Romantycznyj pidchid do dijsnosti pryjmaje rizni formy, a ce wkazuje na bahatu mystecku wynachidlywist pysmennika. Tin romantyzmu u preharnij symwolyci „W e r t e p u", w ekzotyci „C h i n s k o i n o w e l i", w prysmerkowych tonach i postattiach „V i a d o l o r o s a", w czasowij persptekynowsti „Opowidannia pro wteczu", a najsylnisze projawlajetsia w prozowij baladi „H a j d a r", szczo duze wdalo pid pokryszkoju istoryzmu prowodyt ideju borotby piwdnia z piwniczczju, — Ukrainy z Moskwoju. Ale talant Lubczenka nadto bahatohrannyj, szczob zahlybywszys u lirycznomu egocentryzmi, ne poczuw holosu swojei suczasnosty. Wim umiw huty tez epikom, szczo hostro sposterihaje usi niuansy nowoi dijsnosty. Cia wlastywist joho talantu z osoblywoju syloju wyjawlajetsia w powisti „Obraza". Prote win nide ne staje litopyscem pobutu i ne wtrawtraczaje miry mystcia, szczo dywytsia na swit po-filosofsky. Tomu joho nowela stoit na hrani impresionizmu i realizmu, dajuczy wmilu syntezu oboch cych napriamkiw.

Klasyczna forma tworczosty wymahaje peredusim wysokoi kultury slowa, i cia kultura — odyn z najsylniszych momentiw tworczosty Lubczenka. Mowa pid joho perom stala podatlywym materjalom, jakym win wolodije z najwszczoju majsternistju. Odyn z joho krytykiw skazaw, szczo koznoi noweli Lubczenka czekaje win neterplacze, jak mownoho szedewru, i w ciomu welykoho prybilszennia nema. Az tut, u tworach cioho urozencia Kyiwszczyny baczymo, do jakoi dowerszenosty i swojeridnoho muzycznoho czaru dijszla nasza mowa, poriwniujuczy nawit z nedawnoju szcze dobOju M. Kociubynskoho. Jurij H a m o r a k.

(Z knyzky „Wertep", Ukrainske Wydawnyctwo Krakiw-Lwiw, 1943)

Konferencija ministriw w Paryzi zakinczena

Wsi wnesky Bevina w sprawi Nimeczczyny i Awstrii rozbylysia ob sprotyw Molotowa

W ostannij chwylyni nadchodyt z Paryza zwidomlennia pro zakinczennia druhoi fazy Konferencii ministriw zakordonnych spraw. Zakinczyw ii minister zakordonnych spraw Welykoi Brytanii Bevin takymy slowamy: „Pobaczymosia znow na konferencii dla spraw myru."

W piatnyciu widbulysia dwa zasidannia, pisla jakych ministry rozstalysia pizno uweczeri bila hodyny 23, ne osiahnuwszy porozuminnia ani w nimeckij ani w awstrijskyj sprawi. Wony pohodylysia peredaty wsi szcze ne polahodzeni punkty myrowych dohoworiw z Italijeju, Finlandjeju i Balkanskym krainamy Myrowij Konferencii.

Wsi sprawy i wnesky Bevina, zrobleni w sprawi Nimeczczynyw piatnyciu, natrapyly dali na riszuczyj sprotyw Molotowa.

Z Warszawy powidomlajut, szczo prezydent polkoi derzawy widkynuw zwernennia zasudzenoho na smert buwszoho gauleitera Greisera z Poznany z rochanniam lasky. Greiser zwernuwsia w piatnyciu szcze do papy, umolajuczy Papu wrjatuwaty jomu zyttia wid szybenyci. Z takymy rozpuczlywymi telegramami buwszyi nimeckyj kat zwernuwsia szcze do Edena i brytijskoho ambasadora w Paryzi.

Anglijskyi kapitan Beamónt ustanowy rekord szwydkosty, osiahnuwszy 1013 km na hodynu. Win pobyw [illegible] wlasnyj ny[illegible]riczny rekord, szczo wynosyw 975 km w hodynu.

De Gasperi stworyw nowyj italijskyj urjad

Radio Rym podalo wistku pro te, szczo w piatnyciu 12. 7. uweczeri wdalosia stworyty nowyj italijskyj kabinet. W niomu je 7 predstawnykiw chrystijanskoi-demokratii, 4 socijalistiw, 4 komunistiw i 2 respublikanciw; Odno ministerstwo perejszlo w ruky bezpartijnonezaleznych. Italijski ministry sklalaly w subotu 13 lypnia swoju prysiahu.

Stara istorija, dobre nam widoma

Na cej raz Moskwa rusyfikuje Schidnu Prusiju

Jak powidomlaje radio Moskwa, moskowskyj urjad chocze zrusyfikuwaty okupowani zemli schidnoi Prusii rosijskymy kolonistamy z hlybyny Moskowii. Perszi transposrty kolonistiw wze dorozi do Königsbergu, szczo teper nazywyajetsia Kaliningrad. Moskwa chocze baczyty w Prusii 15 000 kolektywnych hospodarstw. Jak baczymo, rosijski polityky roblat te same, szczo ich nacjonal-socijalistyczni poperednyky robyly na Ukraini.

Plastuny Aschaffenburzkoho kosza zapalyly watru wirnosty

„Hej hu, hej ha! Take to w nas zyttia"... lunaje z molodeczych hrudej plastowoi bratii, szczo pid zwuky pisni „Lisowych Czortiw" karnym krokom marszuje na prohulku. Siohodni dla uczasnykiw prohulky welykyj den. Bo w lisi, na loni pryrody, maje widbutysia skladennia plastowoi prysiahy. Ale pokyszczo je insze, wazne zawdannia do rozwiazky. Tam u lisi zataborywsia „woroh"-plastuny bratnich kuriniw „La Garde". My, plastuny taboru „Pionierkaserne" majemo nepomitno pidijty ich, zastukaty nespodiwano j wziaty w „polon". Uwaha! Lis uze blyzko, tomu cyt, pisnia musyt wtychnuty, szczob protywnyk ne znaw, de my. Prowidnyk prohulky, plastowyj senior Kopysianskyj, z kartoju okolyci w rukach sklykaje naradu bulawy, szczob obhoworyty sytuaciju ta sklasty plan dijannia. Padut ostanni nakazy. Rozwidka proslidzuje teren, szczob ne naskoczyty nespodiwano na woroha. Za neju oberezno postupajut plastowi widdily, wykorystowujuczy teren, szczob skrytysia pered okom protywnyka. Plastowi prykmety „oberezno, bystro" majut dobru nahodu projawyty sebe. Krutoju stezeczkoju pid horu, pachuczymy weresamy, pomiz molodoju sosnynoju dowhym [illegible] plastowi kureni. [illegible]

Hrupa plastuniw z Pionierkaserne na prohulci w Aschaffenburskych lisach. Piznajete ich soniasznyi usmich?

szczoraz blyzcze. Tut, des na cij hori, musyt buty worozyj tabir. Naraz swyst, korotki oklyky „stij"! Ce naszi peredniostorozi zustrilys iz rozstawlenymy ta chytro zamaskowanymy w czaharnyku czatamy protywnyka. Zakypiw korotkyj rukopasznyj bij i naszi czastyny peremozno wchodiat (plastuny z „La Gard" twerdiat, szczo nawpaky-wony nas perszi zastukaly-chto tam u kuszczach moze ce rozibraty!) u worozyj tabir. Nastupaje peremyja, liwi doloni na znak braterstwa druznio styskajutsia. Pade komanda, plastuny oboch taboriw ustawlajutsia w dwolawu-hospodari witajut hostej hrimkym „Skob", im u widpowid hukajemo „Sylno, Krasno, Oberezno, Bystro"! Ohladajemo tabir naszych susidiw. Wony tut taborujut wze wid ranku, wze wstyhly j poobidaty. U kuszczach rozbyly szatra, tut i polowa apteczka. Horiat watry, w kazanach kypyt woda. Nas hostiat czajem: niczoho, zapasznyj, nawit plawajut u niomu resztky klusok z obidu j „oczka" z margaryny . . .

Ale oboznyj-pan zyttia j smerty na siohodnisznij prohulci-ne daje bajdykiw byty. Nam wyznaczujut misce na tabir i kazut nosyty drowa na watru. A szczo plastun karnyj, to w myt wse kydajetsia nosyty suche riszcza. Szcze treba pidozdaty na nowych hostej plastuniw z Mainz-Kastel: wony prybuly do Aschaffenburga, szczob wziaty uczast u naszomu swiati. A os i wony pid prowodom swojoho opikuna ta skautmastra Bazanskoho. Hrimki slowa prywitannia, j wony wze w druzniomu koli.

Mozna poczynaty najwazniszyj punkt siohodnisznioi prohramy zapalennia watry j skladannia plastowoi prysiahy. Na prykaz koszowoho wsi prysutni plastuny ustawlajutsia u widkrytyj czotyrokutnyk dowkola wysoko postrojenoi watry. Komanda „strunko"!, koszowyj wyznaczuje plastuniw do pidpalennia watry. Jasno palachkotyt bahattia, symwol cioho wohniu jakym zewrijut cile zyttia sercia tych usich, chto raz poczaw plastuwaty. Prysiahu poperedzaje wruczennia plastowych chustok samostijnomu hurtkowi fachowoi szkoly u „Pionirach" ta dwom junakam i odnij junaczci. Widtak na prykaz „do prysiahy wystupyty" wychodiat z law plastuny-prychylnyky, jaki widpowily wymoham perszoi plastowoi proby j za chwylynu, pisla skladennia prysiahy, majut staty sprawznimy plastunamy-uczasnykamy. Chorunzi z plastowym praporom stajut lycem do watry. Palci skladajutsia do prysiahy, wsi prysutni stojat na strunko. Koszywyj zapytuje: „Czy budete wirni Bohowi j Ukraini?" — „Budemo" — pade widpowid. „Czy butete pomahaty blyznim?" „Budemo." Czy budete pryderzuwatysia plastowych zakoniw?" „Budemo".

A teper nesutsia uroczysti slowa plastowoi prysiahy; plastuny, szczo skladajut ii, powtoriajut za koszowym: „W pozez wseswitnich luny ti krywawi . . . „I sluchaje czuzyneckyj lis nezrozumiloi jomu mowy, a witer nese slowa prysiahy ponad werchowittia derew daleko w ridnyj kraj u syni karpatski hory, na szyroki stepy Ukrainy, na tychi wody, na jasni zori, w ti miscia, de kolys ukrainski plastuny skladaly prysiahu na wirnist Bohowi j Ukraini. I chocz naszomu teperisznomu plastowomu okolinniu prychodytsia szty j praciuwaty daleko wid Ridnoho Kraju, to tym wir nisze wona sluzytyme Bohowi, tym palkisze lubytyme Ukrainu. Prysiaha skinczena, koszowyj korotkymy slowamy uswidomluje nowych plastuniw-uczasnykiw pro welycz i wahu obowiazkiw, jaki wony na sebe wzialy, sklawszy prysiahu. Promowlaje tez plastowyj senior dyr. gimnazji „Pionierkaserne", p. Kolesnyk, jakyj wkazuje plastunam na neobchidnist poluczyty obowiazky plastuna z obowiazkamy ucznia. Wruczenniam zaprysiazenym plastowych lilejok kinczytsia oficijna czastyna swiata.

Teper swobidno, j plastowa bratia poczynaje zapowniuwaty neoficijnu joho czastynu deklamacijamy, referatom, spiwamy, kupalnymy ihramy hahilkamy ta inscenizacijeju (u wykononni junakiw), jak to hurtok wybirajetsia na prowulku. Lunaje lisom weselyj smich molodi.

Ale watra dohoriaje, czas szwydko jde, pora zbiratysia do domu. Chocz jak zal, a prote prychodytsia zaspiwaty, „Napzeczayky hotowi" . . . Bo„take to w nas zyttia . . ." (Ba)

Rejestrujemo wydawnyczi nowyny

Nad nowymy zurnalamy

„N a s z s z l a c h " — M i s i a c z n y k p o l i t y k y, s u s p i l n o h o z y t t i a, l i t e r a t u r y, n a u k y j m y s t e c t w a. Rik V, trawen 1946.

Trawnewe czyslo „Naszoho szlachu" pryswiaczene switlij pamjati naszych nacjonalnych heroiw Symona Petlury ta Jewhena Konowalcia (poezija O. Olesia „Ternowyj winok", stattia „Herojewi wszczertwy", wybir zi statej, promow, lystiw Symona Petlury, „Wojak, rewolucioner czy polityk").

Porucz toho na uwahu zasluhowujut statti „Szczo zadumuje Moskwa j jak protydilaje ciomu swit?" „Ukrainskyj nacionalno-kulturnyj proces pid nimeckoju okupacijeju" i „Zarobitnia platnia silskohospodarskych robitnykiw ta prybutky kolhospnykiw w Ukraini". Krim czastyny poezii ta statej, zurnal prynosyt szcze rubryku „Widhuky z ridnych zemel" ta „Holosy amerykanskoi presy".

I n f o r m a c i i H o l o w n o i U p r a w y T o w a r y s t w a U k r a i n s k y c h P o l i t y c z n y c h W j a z n i w (UPW) 1946 r.

Ce cyklostylna zbirka materjaliw (statej, lystiw, zwidomlen z konferencij, zaklykiw, widozw, anket), szczo widnosiatsia do zasnuwannia, cilej, zawdan, metod i dijalnosty T-wa UPW.

Adresa: Widdil Zwjazku j Informacij Uprawy T-wa UPU, München, Rosenheimerstraße 46 a, 1.

„P o l i t w j a z e n" — B i u l e t e n L i h y U k r a i n s k y c h P o l i t y c z n y c h W j a z n i w (LUPW) Rik I, cz. 3 München, trawen 1946 r. Wydaje Uprawa LUPW. Na zmist cioho czysla skladajetsia: zwidomlennia z perszoi konferencii predstawnykiw politwjazniw, objednanych w LUPW, rezolucii, uchwaleni na ciomu zjizdi, komunikaty Uprawy j referentur, wazniszi podii z zyttia j dijalnosty LUPW ta ii filij.

L i t o p y s U k r a n s k o h o P o l i t w j a z n i a. Rik I, cz. 1 kwiten 1946 r Folio, str. 44. Cina 3 Rm., wydaje Liha Ukrainskych Politycznych Wjazniw, München, Dachauerstraße 9/II.

Jak czytajemo u wstupnomu slowi, redakcija „Litopysu" riszyla zbyraty spomyny, pomiczennia, doswid, dokumenty j wse te, szczo torkajetsia ukrainskych politycznych wjazniw, swidoma toho, szczo u wyri borotby j wojennych podij propadaje bezlicz cinnoho istorycznoho materjalu, a ludy wmyrajut abo zahybajut u lochach wjaznyc ta koncentracijnych taboriw izabyrajut zi sohoju bahato interesnych faktiw". Z tijeju dumkoju j pojawylosia persze czyslo „Litopysu", jakyj „maje staty ukrainskomu hromadianstwu cikawoju j korysnoju lekturoju, naszym istorykam dzerelom materjaliw, a wjazniam, szczo pohynuly u pidwallach, lochach i konctaborach-najkraszezym pamjatnykom, szczo zaswidczyt pro ich welyku lubow do Ukrainy". Zi statejnoho materjalu na uwahu zasluhujut stattia Ju. Kosacza pro Olzycza, B. Witoszynskoho pro „Prymiszczennia, charcz i odiah wjazniw w nimeckych konctaborach", o. Ju. Kowalskoho „Spomyny swiaszczennyka wjaznia, D. Andrijewskoho „Nasze umjaznennia". Dla piznannia organizacij i dijalnosty LUPW warto poznajomytysia zi stateju „Do genezy j rostu Ligy UPW".

Na marginesi usich trioch obhoworenych wydan, szczo torkajutsia naszych politycznych wjazniw, slid stwerdyty, szczo wony wykonujut waznu j welyku z nacjonalno-politycznoho, wychownoho, naukowoho ta propagandywnoho pohladu robotu, zberihajuzy pered wlasnym hromadianstwom i cilym switom martyrolohiju ukrainskych politycznych wjazniw u zertwennij horotbi za kraszcze zawtra ukrainskoho narodu. Dobre bulo b, szczob taki materjaly pojawylysia tez czuzymy mowamy. Ce dla politycznoi propagandy naszoi sprawy za hranyceju malob neocinenu wartist. W. B.

Zahrawa-Literaturnyj Misiacznyk, cz. I. Augsburg 1946. Wydaje Literaturna Sekcija Spilky Ukrainskych Pysmennykiw. J[illegible] wychodyt zi wstupnoho slowa wid redakoji, zurnal maje za zawdannia „peredusim sbirannia beletrystycznych materja[illegible] ta poezijny h tekstiw. Poried z ukrainskym materjalom bude dawaty j zrasky perekladnoji prozy ta toeji. Cymalo miscia pryswiatyt istoryczno-literaturnym ta literaturno-krytycznym stattiam, jak takoz bibliohraficznym ohladam ukrainskych wydan naszoho czasu. U widdili chroniky podawatyme widomosti pro sucasne kulturne, literaturno-mystecke, ta naukowe zyttia naszoho narodu. Bude informuwaty czytacziw pro kulturne j literaturne zyttia inszych narodiw. Czy i w jakij miri wywiazetsia redakcja „Zahrawy" z postawlenych sobi, zawdan, na osnowi perszoho czysla szcze hodi skazaty. Na persze czyslo porucz slowa wid redakcji sklalysia: poezji, mystecka proza to recenzji. U widdili puezji podybujemo twory Jar Slawutycza, Leonida Poltawy, A. Harasewycza, N. Pawloskoji ta A. Momberta w perekladi M. Oresta. Widdil mysteckoji prozy reprezentujut widomi naszij czytackij hromadi imena Jurija Kosacza (narys „Zaproszennia na Cyteru") ta Wasyla Czaplenka (urywok z powisty „W [illegible] vij huszczawyni"). Czyslo zamykajut recenzji na najnowiszi pojawy naszoho wydawnyczoho ruchu. Wydawnystwa j redakcji slid pobazaty jaknajkraszczych uspichiw u ii tiazkij ta korysnij praci, bo potrebu takoho zurnalu na emihracji dawno widczuwajstsia.

Ukrainskyj Litopys cz. 7 rik 1946. Na prawach rukopysu. Ce cyklostylne wydannia hetmansko-monarchistycznoho ruchu. Wstupna stattia pryswjaczena 29 kwitnia 1918 r. — ricznyei widnowlennia tradycijnoji formy ukrainskoji derzawnosty — Hetmanstwa. Z inszych stattej na uwahu zasluhuje „Czoho nam treba"? pro potrebu objednannia, jak dzerelo syly narodu, spohady suczasnykiw pro teatralnu artystku Mariju Zankowecku ta informacji dla ukrainskych bizenciw u zachidnij Europi. Czyslo prykraszene portretom bl. p. hetmana Pawla Skoropadskoho j znymkamy z joho pochoronu.

Cerkwa i zyttia, zurnal dla duchowenstwa i wirnych ukrainskoji Autokefalnoji Prawoslawnoji C[illegible]vy na Wiurtenberg-Baden cz. 6, 1946.

Litopys Politwjaznia Rik I cz. 2. 1946.

Politwjazen-Biuletyn Lihy Ukrainskych Politwiazniw Rik I cz. 4. Ce czyslo wydane z nahody Iho konhresu LUPW, szczo w[illegible]buwsia u Miunchen w dniach 29 i 39 czerwnia b. r.

Oksana Laturynska

* * *

Wpala niczka, temna wpala
pid Iwana, pid Kupala.
Oj i wpala, temna wpala
po dorozi do haj-halaw.

A na halawach korinnia,
trujnych stebel szamotinnia,
czarodijni smoly, kory
i naszepry j zahowory.

A na halawach mow smittia
czariwnoho zilla, kwittia.
A miz kwittiam uperekyd
wjun, horczij, rozchidnyk, blekit.

Ta na te wjunkowe zilla,
szczob wylysia chlopci hila.
Blekitne, chocz znaju naszczo,
ne prozradzu wam nizaszczo,

Szczob ottak komus na szkodu
perejniaw partacz iz rodu,
szczob jakyjs wseznajko hudyw,
widmoju prozwaly ludy.

Bahato rozmow pro odnu literaturnu pojawu

Szcze pro knyzku Mychajla Bazanskoho

Mychajlo Bazanskyj Mozaika kwadriw wjaznycznych. Aschaffenburg 1946. Nakladom Tow. Ukrainskych Polityсhnych Wjazniw. Knyzka wydana jak perszyj wypusk Biblioteky Politycznoho Wjaznia. Ce pozwolaje spodiwatysia, szczo zhadane wydawnyctwo zadumuje wydaty szcze dalszi wypusky z tijeji dilanky. Cym zasluhowuje sobi wono na welyke pryznannia, bo dast ukrainskomu hromadianstwu i switowi wazni materijaly pro martyrolohiju naszych politwjazniw ta rozwije legendu, jaku poszyrjuje woroza nam propaganda pro bucimto spiwpraciu ukrainciw z nacjonalsocjalistycznoju Nimeczczynoju. Z druhoho boku cioho roda knyzky, ce wartisnyj wklad u naszu literaturu wojennoho j pislawojennoho czasu.

200?

Szyrsze obhoworennia zhadanoji knyzky p. Bazanskoho znajszly naszi czytaczi na inszomu misci naszoi hazety, zresztoju szcze pry nahodi powernemosia do cijeji cikawoi j wartisnoi pojawy na naszomu emihracijnomu knyzhowomu rynku. Tut choczemo torknutysia lysz szcze odnoji sprawy, jaka wyrynula u zwjazku z pojawoju „Mozaiky": dejaki kola naszoho hromadianstwa majut zasterezennia do knyzky, mowlaw autor nalezyt do inszoho niz wony politycznoho uhrupuwannia.

Tut slid stwerdyty, szczo, do jakoi ideolohiczno-politycznoji u k r a i n s k o i hrupy p. Bazanskyj ne nalezaw by, joho knyzka czerez te ne wtraczaje ani trochy zo swojeji wartosty z w s e u k r a i n s k o i toczky zoru tak, jak ne wtratyw by ii npr. matematycznyj twir, czy naukowe widkryttia ukrainskoho wczenoho, nezalezno wid toho, czy win takych, czy inszych u k r a i n s k y c h polityczuch perekonan i pohladiw. Koly my tak budemo rozumuwaty, dijdemo do paradoksu-do zapereczennia wseukrainskoji kultury, bo todi wyznawci odnoho switohladowo-ideolohicznoho widlamu budut za pereczuwaty uwes wklad u zahalno-ukrainsku kulturu tych ukrainciw, szczo nalezet do inszoho widlamu. ch

Pro taborowe kino

W tabori Nr. 4 (Bois Brule) dije kino. Seansy widbuwajutsia dwiczi denno: o hodyni 6 i 8 populudni.

Wsi taborjany mozut chodyty do kina za dobrowilnymy datkamy, jaki skladajutsia pry wchodi.

Pro programu mozna zawzdy dowidatysia w kinooperatora, p. Romaniuka Wasyla, tabir La Garde, bl. II, kimnata 11. (Moze b p. Romaniuk podawaw ci prohramy w hazeti? - Prymitka skladacza).

Pry wchodi do taboru Bois Brule traba maty kartoczku DP. Kino widczyniajut na piw hodyny pered seansom.

Welfare Officer
C. Orgozo

Aschaffenburg, 10. 7. 46.

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA, Team 612,
Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. | 21 lypnia 1946 | Nr. 31

Ne zabuwaty osnownoi idei sportu

Nepryjemnyj incydent na hryszczi taboru Pionierkaserne w Aszafenburzi pomiz zmahunamy druzyn kopanoho miacza Kornberg ta Aszaffenburg w ramach zmahan za perszenstwo okruhy w dniach 12, 13 i 14-ho lypna (koly to druzyna Kornberg, bez wydymoi pryczyny, zijszla z hryszcza, ne zwazajuczy na zaklyk suddi, swojoho keriwnyka j predstawnyka centralnych sportowychczynnykiw) wkazuje na te, szczo w naszomu emigratcijnomu sportowomu zytti powtoriajutsia dawni nedoliky, jaki majut swoje korinnia szcze w dowojennych rokach.

Czytaczi „sportowych kutkiw“ u naszych dowojennych ta wojennych hazetach, pryhadujut sobi, szczo najbilsze miscia u zwidomlenniach z sportowoho zyttia zajmaly zawzdy dowhi szpalty riszen lanky dyscypliny j karnoi komisji. U nych do perewtomy czytalosia pro dyscyplinarni kary j dyskwalifisacji za nesportowu powedinku, czy to poodynokych zmahuniw, czy cilych druzyn. Inkoly ci zwidomlennia buly jedynoju podijeju, pro jaku mohly powidomyty hromadianstwo keriwni orhany sportowoho zyttia. Ci kary j dyskwalifikacji prybraly buly taki formy j rozmiry, szczo na odnij presowij konferencji zi sportowym prowodom z boku zurnalistiw wpala dumka, szczob ich ne dowodyty do prylidnoho widoma j ne publikuwaty, a traktuwaty, jak czysto wnutriszniu sprawu sportowych organizacij i polahodzuwaty zwyczajnym uriadowym szlachom. Cia powin kar i dyskwalifikacij dokazuwala, szczo w naszomu sportowomu zytti bulo szczos ne w poriadku, szczo realizaciju sportowoi idei prowodzeno falszywym szlachom i wona mynalas zi swojeju cillu.

Cej dawnij promach nacze didyczna neduha peresliduje nasze sportowe zyttia j na emigracii. Nasz sportowyj ruch i teper ne znajszow prawylnoho szlachu realizacii spo-towoi idei. Rizni sportowi imprezy, zmahannia itp., dajut na te dokazy. My ne choczemo generalizuwaty poodynokych wypadkiw, ale wse taky dosyt czasti incydenty na riznych sportowych imprezach, jak nestawlennia do zmahan, nezdyscyplinowanist, lamannia sportowych prypysiw, slowna j czynna znewaha spiwzmahuniw i suddi, neposluch swojomu prowodowi, czy keriwnym sportowym orhanam, pokydannia hryszcza, ne dowiwszy zmahan do kincia itd. dajut pidstawu stwerdyty, szczo nasz sportowyj ruch dali robyt stari prohrichy.

Pryczyna lycha w tomu, szczo nasz sportowyj ruch pobudowanyj na falszywych osnowach, a szyroki masy sportowciw ne rozumijut suti sportowoi idei. U nas zamalo pidkreslujetsia osnownyj ta istotnyj moment sportowoi idei — wychownyj. Sportowe zyttia todi maje swij hluzd, raciju isnuwannia j todi pide prawylnym szlachom, koly i joho organizatory ta keriwnyky j sportowci ne stratiat z oka cioho osnownoho momentu sportowoho ruchu.

Koly budemo rozumity j plekaty sport lysz jak pewnu sumu technicznych umilostej, koly obmezymosia lysz do fizycznoi sprawnosty, a zabudemo pro joho duchowu storinku j wychowni wartosti, todi budemo maty w najkraszczomu wypadku dobrych profesjonaliw, akrobatiw, zongleriw, cyrkowych artystiw, ale ne te, szczo nam potribne j szczo choczemo osiahnuty czerez sportowu ideju — prawdywych sportsmeniw.

Sportowe zyttia todi pobudowane na zdorowych osnowach j todi jde prawylnym szlachom, koly wono wplywaje wychowno ne lysz na sportowciw, ale czerez nych i na hromadianstwo. Sportowci musiat pamiataty, szczo wony majut pokazaty publici ne lysz fizycznu sylu, ne lysz opanowanu techniku wpraw, czy hor, ale swojeju zdyscyplinowanistju, powedinkoju, zhidnoju z prypysamy sportowoi morali, lycarskistju, druznim widnoszenniam,

Dali na 4 storinci

Lyst Apostolskoho Wizytatora do Swiaszczennoho Synodu UAPC

Zurnal „Cerkwa j Zyttia“ z Esslingenu powidomlaje:

Kancelarija Swiaszczennoho Synodu Urkainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy na emigracii distala wid Apostolskoho Wizytatora i Administratora Hreko-Katolyckoi Cerkwy w Nimeczczyni, o Wojakowskoho lyst takoho zmistu:

„W imeny Ukrainskoi Katolyckoi Cerkwy, kotru oczoluju w Nimeczczyni, maju czest zlozyty najserdecznisza podiaku za spiwczuttia j molytwy, kotri Ukrainska Prrawoslawna Cerkwa wyskazala nam ustamy zibranych Jerarchiw na swojomu Sobori w Esslingen ta pryobiciala molytys pro skoroczennia naszoho terpinnia.

o. N. Wojakowskyj, Apostolskyj Wizytator i Administrator.

ST „Ukraina“ hraje z nimeckoju „Viktorijeju“ w Aschaffenburzi

Sercem i slowom witajemo naszu slawnu reprezentacijnu druzynu!

Rozpowid naszoho sportowoho spiwrobitnyka (O SZ) pro hru Ukrainy w Rosenheimi ta u Freiburgu

Hej, hej. Wze ponad 2 roky, jak ST Ukraina hrala na Ridnij Zemli. Mynulosia, ale wirymodaj Boze-wernetsia znowu.

Dejaki zmahuny popaly do koncentracijnych taboriw, inszych wywezly na roboty, lysze dechto z nych zalyszywsia. I ti zmanuny, jaki wyratuwalys wid smerty, perejszowszy rizni pekla, zaraz prodowzujut dijalnist Towarystwa i to bezumowno nenajpohanisze. Wony imponujut czuzym i zachoplujut swoich. A koly b tak powernuty poneseni wtraty? Koly b my maly szcze tych zmahuniw, jaki pohynuly po tiurmach)Gnura Petro-prekrasnyj worotar, Tycholiz Stepan w napadi, nezriwnianyj technik Kuzma Bohdan napasnyk, jaky pitwerdyw swoju klasu na zmahanniach z Buda fokom, Bohurat II na pomoczi, wywezenyj, odyn z najkraszczych z juniorky Ukrainy. Choczby my maly tut siohodni tych zmahuniw, szczo ostalysia, jak Bohurat I, Miklosz I, Zub Iwan, Zubacz Jurko . . . Jak wyhladaw by siohodni nasz Klub z tymy zmahunamy? Jak to kazut, na miako rozbywaly b wony wsich nimeckych majstriw i mohly b smio dali ichaty w swit. Ale ce wse taki lysze mirkuwannia, bo dijsnist chotila inaksze. Zaraz Towarystwo rozszukuje zmahuniw iz inszych taborowych klubiw i uprawy riznych klubiw powynnni b stawytysia do tijei sprawy z pownym zrozuminniam. Klub Ukraina-ne prywatna hrupka kopuniw; win reprezentuje ukrainskyj futbol pered czuzymy i cej klub treba szcze bilsze, wsima mozlywymy sylamy skripyty. Zaraz Klub maje wze kontrakt do Konstanzy na szwajcarskomu kordoni, a tam mozlywo wdastsia tez poichaty do samoi Szwajcarii ta Francii. Ale do cioho treba 22 zmahuniw!

Rizni maszi domorsli krytyky kydajut kaminniam, oburujutsia (!) nawit za odnu prohranu (nemow by isnuwaly des na switi taki kluby, szczo nikoly prohranych ne maly!) wykazujut powne nezrozuminnia wahy naszoi reprezetacijnoi futbolnoi druzyny. Ale wsi ci narikannia i stawlennia pereszkod ne zupyniat Klubu w rozwytku j poremoznomu pochodi. A os dla pownoty obrazu ostanni wyslidy naszych futbolistiw:

Awstrija Widen—Ukraina	2:1
Südbahn Graz—Ukraina	1:2
Salzburger AC—Ukraina	1:4

Ce osiahy i peremohy naszoho klubu w Awstrii. A teper w Nimeczczyni:

Ulm 1846 komb.—Ukraina	0:2
1. SSV Ulm—Ukraina	2:2
SC Ulm—Ukraina	2:6
Sportfreunde Stuttgart—Ukraina	3:2
FC Bayern—Ukraina	0:5
Freiburger FC—Ukraina	0:3
Francuzka flota—Ukraina	0:12
Allgau wybirni—Ukraina	0:7
UNRRA München—Ukraina	0:5

Nawedeni wyslidy promowlajut sami za sebe. Jakraz teper klub stoit pered cilym rjadom wazkych zustriczej, majuczy kontuzijowanych hracziw. Tomu j wychodyt, szczo kozen ukrainec, jakomu lezyt na serci sprawa ukrainskoho futbolu, powynen poklasty i swoju ceholku do cijei budiwli. Kozen, chto znaje w swojomu tabori dobroho kopuna, powynen powidomyty uprawu Klubu Ukraina. Take je jedyne prochannia joho Uprawy. (O. Sz.)

Doszcz i boloto „Ukraini“ ne sluzat

Ukraina - Rosenheim 0 : 3

Doszcz lyw, nacze b nebo malo obruszytysia, w cej proklatyj i pechowyj dla nas den. Ukrainci taboru, szczo wyjszly na prywitannia i nazustricz zmahunam, zwertalysia do zmahuniw szcze cholodniszymy wid doszczu slowamy prognoz. „Rosenheim maje fantastycznu pomicz, duze nebezpecznyj napad, wy prohrajete napewno“. Usi ci krjakannia ne whawaly wze az do zmahan.

Druzyna wbihaje na hryszcze speszena, a najbilsz wid usich znerwowanyj worotar. Hryszcze rozmoklo (po kolina trawa), dowhkruh nioho winok 10 000 hladacziw. Miz publykoju ukrainci z najdalszych storin i z riznych zon, a nawit zzakordonu. Na zmahannia „Ukrainy“ zawzdy ichaly i teper idut, jak na proszczu. Narod sune z usich-usiudiw, je taki, szczo lublat futbol i taki, szczo zowsim ne rozumijutsia.

Swystok i koznomu tiochnulo serce, a wsi najkraszczi bazannia lynut na hryszcze. Odnacze ce ne pomohaje. Inicijatywu perebirajut taky hospodari. Wydno w naszych zmahuniw nerwoznist, szczo ne dozwolaje opanuwaty miacza; podaczi nedokladni. Proryw y Skocenia likwiduje twerda oborona, jaka joho pylno i detalno stereze. Pomicz „Ukrainy“ z korotkymy i szwydkymy podaczamy Rosenheimciw ne moze sobi daty rady. Riwno w 23 chwylynni liwyj krylowyj perejmaje miacza, jomu widbyraje nasz Miklosz i podaje swojomu worotarewi; cej nezdecydowano jde i pry ciomu widkopuje ... dobihaje nimeckyj kopun, laduje miacz w porozni worota j hotowo! Nasza druzyna cym do kraju schwyluwalas i wze ij niczoho ne wdajetsia. Padut druhi i treti worota, szczo ich mozna bulo oboronyty.

Wynu w 100 % sklasty na worotarja ne mozna. Druhi i treti worota ce czastkowa wyna oboronciw, a pan Miklosz maje tu pohanu zwyczku, szczo koly chtos iz hracziw hrubo prowynytsia, a zokrema worotar, todi win perestaje hraty i lysze asystuje. Szczo z stalos i ne widstanetsia. Ci zmathannia wykly kaly rozczaruwannia i ne odne „pobazannia“ miz publykoju ... budut minusom klubu. U hospodariw wybylysia zwjazkowi j zaloha. Ce moloda druzyna, jaka welykymy krokamy jde wpered.

Rosijska „piata kolona“ isnuje w Kanadi

skazaw premijer Mackenzie King ottawskomu parlamentowi

Kanadyskyj premijer-minister Mackenzie King wystupyw pered kanadskym parlamentom z kinceym zwitom slidczoi komisii po sprawi szpyhunskoi dijalnosty w Kanadi: zwit kaze, szczo w Kanadi isnuje „piata kolona“, zorganizowana rosijanamy“.

Zwit howoryt dali pro te, szczo 1. isnuje organizacija, jaka wystawlala falszywi kanadski paszporty a takoz dokumenty inszoi derzawnoi prynaleznosty dla agentiw w Kanadi i deinde. 2. Polkownyk Nikolaj Zabotin (keriwnyk wijskowoi szpyhunskoi systemy w Kanadi, jakoho piznisze widklykaly z joho postu) ta joho pomicznyky braly uczast w nahladi ta finansuwanni organizacii agentiw, szczo praciuje w pewnych ewropejskych krainach, wreszti szczo 3. isnuwaly bahato pidpolnych organizacij, jaki perebuwaly pid prowodom czleniw sowietskoi ambasady. Amerykanskyj generalnyj prokurator Tom Claak zajawyw u zwjazku z tym u Waszyngtoni, szczo urjad USA w porozuminni z Kanadoju zbiraje teper dokazowyj materijal w sprawach szpyhunstwa.

Szcze dwoch amerykanskych starszyn zahynuly w Berlini

Z Berlinu powidomyly: u zwjazku z tym, szczo wid 4 lypnia nemaje nijakych wistok pro dwoch amerykanskych starszyn, sotnyka Harolda Cobina i lajtenanta Georga Wyatta, jaki propaly des w sowjetskij zoni Berlinu, polkownyk George S. Eyster z amerykanskoi Holownoi Kwatyry powidomlaje, szczo rosijskyj komandant Berlinu, general-lajtenant Kotikov zawiryw amerykanskomu berlinskomu holownokomanduwaczewi, generalowi Keatingowi, szczo sowjetska wlada ne zmohla widnajty obydwoch propawszych amerykanskych oficeriw. Win zapewniaje za swoim najkraszczym widomom i sumlinniam, szczo tych oficeriw ne zaderzaly w sowietskij zoni.

Protest brytijskoho urjadu w Moskwi za wtruczannia u sprawy Madiarszczyny

Brytijskyj uriad peredaw 18 lypnia protest sowjetskomu z prywodu domahannia sowietskoi wlady na Madiarszczyni, szczob zwilnyty z ichnich postiw zastupnyka madiarskoho ministra justicii ta trjoch posliw partii dribnych zemlewlasnykiw.

Brytiskyj urjad nazwaw sowjetske postupowannia bezwidpowidalnym wtruczanniam u wnutriszniopolityczni sprawy i zaprotestuwaw proty toho, szczo sowjetskyj urjad ne poradywsia pered tym w cij sprawi z Welykoju Brytanijeju.

Zydy wtikajut z Polszczi

Amerykanskyj dopomohowyj komitet dla zydiw „Joint Distribution-Commitee“ wydaw doruczennia swoij warszawskij filii nehajno wyplatyty zydiwskij hromadi w Kielcach, de neszczodawno stalysia protyzydiwski pohromy, 1 milion zolotych. Na bazannia cioho komitetu okre mym lazaretnym poizdom z Kielc do Lodzi perewezly 26 poranenych.

Wnaslidok-protyzydiwskych pohromiw w Kielcach bilsze tysiaczi polskych zydiw utikajut szczodenno czerez czechoslowackyj kordon.

Widlamom kabela po holowi newyhidnoho hromadianyna!

Napad na zastupnyka Holowy Sojuzu Ukrainskych Zurnalistiw

„Ukrainski Wisti“ z Nowoho Ulmu w ostanniomu (25) czysli powidomlajut: „4-ho lypnia, o 1-ij hodyni dnia, troje molodych ludej wczynyly napad na zastupnyka Holowy Spilky Ukrainskych Zurnalistiw, redaktora czasopysu „Ukrainski Wisti“, szczo wertawsia z drukarni do taboru. Nablyzywszys tycho zzadu, napasnyky poczaly byty joho po holowi szmatkamy hruboho pidzemnoho kabela. Koly na misce wypadku staly zbihatysia ludy, chuligany wtekly do liska, szczo poblyzu, pokynuwszy teku z redakcijnymy paperamy, jaku buly wyderly w redaktora. Tym czasom nastyhla nimecka policija. Nimec, swidok cioho napadu, stwerdyw policii, szczo win dobre znaje w oblyczcza odnoho z napasnykiw i szczo czasto baczyw joho kolo taboru. N. Ulm. Chuligany perehukuwalys miz soboju ukrainskoju mowoju.

Nedawno takyj samyj napad wczyneno na referenta kulturnooswitnioho widdilu taboru N. Ulm. W inszych mistach takoz traplalysia wypadky chuliganskych napadiw na ukrainskych hromadskych dijacziw.

Redakcija „Nedili“ wyslowluje ocijeju dorohoju swoje szczyre spiwczuttia keriwnykowi bratnioho presowoho organu z prywodu toho hanebnoho napadu, szczo joho zertwoju win staw z boku swoich ze zemlakiw, wyslanych bezumowno czuzoju agenturoju. Szmatkom kabela po holowi ludyny, szczo maje widwahu ne powynuwatysia kanonam takoho czy inszoho centru! Ne nowa metoda. Buwalo w nas wze j hirsze. Ale cile nasze hromadjanstwo musyt palenity z prywodu cioho chamstwa. „Heroi“ z Nowoho Ulmu zrobyly pohanu prysluhu tym, szczo ich na take dilo wyslaly.

Narod maje prawo krytykuwaty swoich urjadowciw

Amerykanskyj czasopys „Mijami Herald“ w sztati Florida piddaw krytyci odyn iz wyrokiw miscewoho sudu. Holowa sudu za ce naklaw hroszowu karu na redakciju czasopysu. Najwyszczij sud SDPA wynis ostatoczne riszennia, z jakoho wychodyt, szczo czasopis maje powne prawo krytyky, i suddia Floridi nabahato perewyszczyw swoi pownowazennia. Amerykanska presa ta radio widrazu z zajnialy wyraznu pozyciju szczo cioho pytannia. Widomyj amerikanskyj radjokomentator zajawyw, szczo uchwala Najwyszczoho Sudu je wkaziwkoju narodowi nikoly ne zabuwaty za swoje prawo krytyky urjadowciw, jakich narod sam wysunuw na ti czy inszi posadi. Obrani narodom ludy inodi zabywajut sobi w holowu, szczo narod ne maje prawa ich krytykuwaty i, z druhoho boku-je ludy, jaki majut ostilky malu ujawu pro robotu wybornych ustanow, szczo wwazaut cych urjadowciw za nepidlehlych zadnij krytyci. Koly b zaisnuwaw podibnyj sposib dumannia todi amerykanci opynylysia b na szlachu do tyranii.

Ameryka chocze zbilszyty czyslo czuzyneckych studentiw

Amerykanska rada dla wychowannia j oswity wynesla pisla 3 dennych debat 18 lypnia postanowu zwernutysia do wsich amerykanskych kolegij i uniwersytetiw z domahanniam porobyty nehajni zachody dla pryjniattia znaczniszoho czysla czuzyneckych studentiw na amerykanski uniwersytety. Taka praktyka bude spryjaty zahalnomu zrozuminni wzajemnostosunkiw miz narodamy, szczo j pryczynytsia sprawi myru. Rada odobryla kontakty z uniwersytetamy inszych krain dla umozlywlennia amerykanskym studentam wyizdyty na studii na zakordonni wysoki szkoly. Francuzkyj urjad wyznaw wze 45 stypendij amerykanskym studentam, szczo perebuwajut teper jak wojaky na terytorii Francii. Rada prywitala projekt zakonu, jakyj peredbaczuje prodazu nadwyzok amerykanskoho majna zakordonom z metoju wzyty zdobuti tym sposobom kapitaly na studii amerykanskym studentam.

Na storinkach ewropejskoi presy

U Polszczi

Agencija „Associated Preß“ powidomyla z Warszawy pro te, szczo w lisi bila Radomia zhynuly 19 sowietskych wojakiw, jaki pisla demobilizacii podawalysia do Rosii. Czerwonoarmijci zhynuly z ruky „bandytiw“.

Holowky na szpylkach

U francuzkij okupacijnij zoni Nimeczczyny widkryly tajemnu nimecku organizaciju. Organizacija mala nazwu „sojuz holowok na szpylkach“. Aresztuwaly 231 nimciw. Czleny tajemnoi organizacii nosyly szpylky z czerwonymy holowkamy w wylohach odiahiw. Prowidnyka organizacii Hermana francuzy zasudyly na smert, inszych na dowholitniu tiurmu i wazki roboty.

Nimecki rozwody

Nimecki mista perezywajut rozwodowi rekordy. W Berlini protiahom odnoho dnia podaly 712 prochan rozwodu. Idetsia tut majze wykluczno pro wojenni podruzza, porobleni lystamy na widdal, dali „widpustkowi“ i „szpytalni“ szluby miz harjaczymy fanatyczkamy z nimeckych organizacij molodi i poranenymy wojakamy. W Köln szczodenno rozwodiatsia 36 wojennych par! Tomu, szczo perewazajucza bilszist tych podruz zaprysiahaly na „Mein Kampf“ w Standesamtach, oderzannia rozwodu ne natraplaje na bilszi trudnoszczi.

Szczo idiat DP?

Polska londonska hazeta „Dziennik Polski“ z dnia 9 lypnia prynosyt taku zamitku: „Dnia 27czerwnia, zhidno z oficijnymy danymy, zylci skitalczoho taboru Maczkiw, jakyj zahalno uwazajetsia odnym iz najkraszczych, oderzaly na holowu odnoho dnia: chliba-160 gramiw, suchariw-46 gramiw, mjasnych konserw-23 gramy, konserw na juszku-18 gr, kowbasy-16 gr, cukru-33 gr i insze, razom: 445 gr.

Dla orijenacii: teperisznia porcija chliba stanowyt tocznisenko polowynu prydilu chliba, szczo joho hilteriwci wydawaly polakam u wjaznyciach, 1/2 porcii chliba, jaku wydawaly w dejakych kacetach i zuchthausach. Polatky, szczo praciuwaly na silskych hospodarstwach w baueriw oderzuwaly 3 i 4 razy bilsze chliba niz siohodni. Na dobawku zloho: chlib ridko mozna isty, win hlyniastyj. Ludy chworijut na szlunok. Odnacze lysze nimci, szczo holodujut mozut sobi dozwolyty na holodowu demonstraciju bez pobojuwannia, szczo ich zle zrozumijut“.

Istorija filmy pro Iwana Groznoho

Jak powidomlajut z Moskwy zakordonni korespondenty, sowietska wlada skonfiskuwala druhu czastynu monumentalnoi filmy pro Iwana Groznoho, nakruczuwanoi slawnym sowietskym rezyserom Eisensteinom. Filmu pidhotowlaly wze kilka rokiw. Tretioi czastyny cilkom ne budut filmuwaty. Samoho Eisensteina mala widwezty do licznyci zprywodu „ataku sercia“. Tajemnyciu likwidacii i filmu j rezysera wyjasniuje sowietskyj zurnal „Kultura i zyzn“. Win pysze, szczo filmu wyklaly, bo ne zumila predstawyty Iwana Groznoho, jak . . . „postupowoho derzawnoho muza“. W rokach wijny tendencieju rosijskoi filmy bulo wychwaluwaty istoryczni postatti taki, ja Aleksander Niewskyj, Iwan Groznyj i Piotr Perszyj. Teper filmy budut widobrazaty nowu piatiletku.

450 000 Ukrainciw zalyszyly Polszczu

Komunistycznyj polskyj czasobys „Glos Ludu“ prynis wistku pro te, szczo repatrijacija ukrainciw iz Polszczi do Sowietiw nablyzajetsia do kincia. Wyselyly wze wsich ukrainciw z powitiw Peremyszl, Jaroslaw i Lubacziw. Teper prochodyt repatrijacija ukrainskoho naselennia z powitiw Bereziw (Brzozow), Sianik i Lesk. Zahalom dosi repatrijuwaly z Polszczi do Rosii bila 450 00 ukrainciw.

Dbajut pro praciu swoich redakcij

Tyznewyk „Na czuzyni“ z Vilsbiburga powidomlaje, szczo dnia 24. 6. widbulasia w Landshuti narada predstawnykiw trjoch taborowych biuleteniw-dwoch ukrainskych („Na czuzyni“ i „Nowyny“) ta odnoho rosijskoho, z dyrektorom UNRRA. Dyrektor peredaw stanowyszcze holownoi kwatyry UNRRA do taborowycch czasopysiw ta zajawyw, szczo podbaje za papir ta dast doruczennia widpowidnym komandantam taboriw prydilyty prymiszczennia dla redakcij czasopysiw. Jak baczymo, je szcze taki tabory, de wlada szanuje redakcii swoich czasopysiw i dbaje za ichnij rozwytok. Dla nas ce szczos nacze opowidannia z 100! noczi. W nas dejaki czleny uprawy ne choczut wiryty swoij hazeti nawit, koly wona pomiszczuje cenzurowane interwju z dyrektorom UNRRA, dumajuczy, szczo redaktor joho wydumaw na zlist uprawi, jakij win m. i. duze rado pry koznij nahodi daje holos w hazeti.

Dobryj anhel czy brutalnyj Fritz Sauckel?

Czomu ne wybuchlo powstannia czuzyneckych robitnykiw u Nimeczczyni w momenti mynuloricznoi katastrofy

W niurnberzkomu procesi protiahom mynuloho tyznia dali wyholoszuwaly swoi promowy oboronci nimeckych holownoobwynuwaczenych, miz nymy dr. Servatius, oboronec b. nimeckoho rajchkomisara dla deportowanych robitnykiw Fritza Sauckela. Sauckel, Speer i inszi obwynuwaczeni pryznalysia pidzas ichnioho pereshluchannia, szczo bilsze polowyny czuzyneckych robitnykiw prywezly do dimeczczyny siloju. Torknuwszys w swoij oboronnij promowi sprawy traktuwannia widnoszennia do czuzyneckych robitnykiw u Nimeczczyni, dr. Sevatius skazaw, szczo czas praci dla tych robitnykiw buw takyj ze jak i dla nimeckych robitnykiw ta szczo Sauckel nawit pidwyzczyw wynahorodu. Charczuwannia bulo dobre, jakszczo joho wydawaly zhidno z prypysamy. Dr. Servatius nomahawsia wykorystaty cej fakt, szczo pidczas zalomannia Nimeczczyny czuzynecki robitnyky ne zrobyly protynimeckoho powstannia, jak aktu pomsty, na koryst swoho klijenta. Na zakinczennia dr. Servatius skazaw: „Wiriwszy do kincia, obwynuwaczenyj Sauckel szcze j siohodni ne moze zrozumity toho, szczo stalosia. Jakszczo wyrok zalezyt wid toho, czy win sluzyw w neswidomosty dobrij czy pohanij sprawi, ja proszu zwilnyty Sauckela".

Rosija zwilniatyme nimeckych polonenych

Hazeta „Neues Deutschland" z Berlinu pysze: z dnia na den mozna oczikuwaty poworotu perszych transportiw nimeckych wijskowopoloneny z Sowietskoho Sojuzu. Do polowyny zowtnia c. r. majut powernutysia zahalom 120 000 polonenych z Sowjetskoho Sojuzu. Do czasu zlozennia transportiw poloneni perebuwatymut 14 dniw w perechodowych karantynowych taborach u Frankfurti nad Odroju.

Nowa lysta wojennych zloczynciw

W Londoni Komisija dla rozslidiw wojennych zloczyniw proholosyla mynuloho czetwerha 38 lystu osib, szczo ich obwynuwaczujut za wojenni zloczyny. Lysta maje 894 prizwyszcza nimeckych hromadian. Czerez te czyslo obwynuwaczenych zroslo na 16 265 osib.

Wazlywyj zakon dla naturalizowanych amerykanciw

Z Washingtonu powidomyly, szczo parlamentarnyj Komitet dla Imigacii ta Naturalizacii pryjniaw 17-ho lypnja zakonoprojekty, zhidno z jakym urjad USA prodowzuje reczence wyhasannia amerykanskoho hromadjanstwa dla naturalizowanych hromadjan USA, szczo prozywajut zarkordonom, do dnia 13 zowtnia 1948 roku. Amerykanskyj zakon peredbaczuje, szczo naturalizowanyj hromadianyn Spoluczenych Derzaw Piwnicznoi Ameryky wtraczuje swoju derzawnu prynaleznist, koly win dowsze niz 2 roky bez pererwy prozywaje zakordonom. Pidczas wijny bulo konecznym cej reczenec prodowzyty.

Czechoslowaczczyna ne widdast teszynskoho wuhillia polakam

ale bazaje zyty w zhodi z Polszczeju

Prezydent Czechoslowaczczyny dr. Benesz promowlaw mynuloi seredy w Morawskij Ostravi i torknuwsia w swoij promowi problemy Teszyna ta czechoslowacko-polskych wzajemyn. „Rajon Tszyna je holownym dzerelom wuhilla dla Czechoslowaczczyny, jakoho my' pid nijakym ohladom ne mozemo zrektysia"-zajwyw dr. Benesz. „Czechoslowaczczyna ne maje namiru widdaty nawit czastyny cioho wuhlanoho rajonu Polszczi, szczo maje nadmir wuhilla i moze widmowytysia wid swoich pretensij do cijeji zemli." Benesz skazaw, szczo Polszcza i Czechoslowaczczyna w nedalekomu majbutniomu zmozut znajty rozwjazkuk toho pytannia zwernut swoi syly dla spilnoi polityky w aspekti majbutnioi zahrozy z boku nimeckoho susida.

Czerwonyj bunt w Kurdystani.

Brytijskyj minister zakordonny spraw Bevin zajawyw mynuloi seredy w palati hromad, szczo Welyka Brytanija sklade wynu za bezpeku zyttia brytijskych hromadian i brytijskoho majna p prowincii Kuzystan na Iran. W ciomu rajoni mynuloi nedili, jak wyslid poszyrenoho strajku, wybuchly nespokoi, szczo pidczas nych ubyto 17 i poraneno 150 osib.

Bevin zajawyw, szczo dosi newidomo, czy pry tych zamiszanniach ne poterpiw brytijskyj abo indijskyj personal Anglo-Iranskoho Naftianoho Towarystwa. Sam strajk rozpoczawsia 14 Lypnia, joho zorganizuwaly elementy komunizujuczoi partii Tudeh.

Ostanni zwidomlennia:

Agencija AP powidomlaje z Waszyngtonu, szczo sojuznyj sud w Seattle bila Waszyngtonu wyznaw sowietskoho lajtenant floty Redina, jakoho buly aresztuwaly pid zakydom szpyhunstwa newynnym.

10 000 charczowych paketiw chocze Danija wyslaty do Leningradu w podiaku za uczast sowietskych wijsk u wyzwolenni Danii wid nimeckych okupatiw.

W misti Straubing w Bavarii — jak pro ce szyroko pysze nimecka j anglijska presarosijskyj mytropolyt Serafim, hermujuczys widomym zaklykom amerykanskoho ministra Byrnesa, szczo prosyw pidnosyty molytwy za switowyj myr, widsluzyw sluzbu Bozu. Wnij braly uczast ludy riznych wirowyznan, prynalezni do simoch riznych nacij. Katolyckyj swiaszczenyk rozciluwawsia pered wirnymy z prawoslawnym Mytropolytom.

Czechoslowackyj prezydent dr. Benesz zajawyw w ostannij promowi, szczo Czechoslowaczczyna musyt spiwpraciuwaty z usima inszymy slawjanskymy krainamy ta demokratyczno-postupowymy derzawamy Ewropy. Treba wsiakoju cinoju zmicniuwaty pryjazn miz slawjanskymy derzawamy na wypadok nowoi nimeckoi agresii.

17 lypna w Bilhorodi na prykaz Tito rozstrilaly zasudzenoho na smert generala Michajlowicza razom iz 10 inszymy jugoslawskymy generalamy i czlenamy nacjonalno-czetnykiwskoho urjadu. Tito nazwaw zasud na Michajlowicza „wyrokom proty miznarodnioi reakcii". Czy ne podumaw Tito pro te szczo kolys take same moze statysia i z nym?

W Moskwi 19 lypnia uszczaslywyly narod szcze odnym ministrom. Toho dnia imenuwaly ministrom sowietskoi filmowoi industrii Anatolija Petrowicza Kopytona.

Espanskyj urjad wydaw dekret pro amnestiju dla 3000 wjazniw, szczo ich wypustyly na wolu 18 lypnia w rokowyny wybuchu hromadianskoi wijny w Espanii.

25 lypnia doslid z atomobomboju pid wodoju

25-ho lypnia toczno o hodyni 8,35 czasu Bikini, abo o hodyni 23,35 nimeckoho litnioho czasu zroblat w zalywi Bikini jak zajawyw vice-admiral Blandy -czerhowyj doslid z wybuchom atomowoi bomby, szczo na cej raz rozirwetsia pid wodoju. W doslidi bratymut uczast 75 korabliw i 12 pidwodnych suden.

Kanadske Ukrainse Zinocze Literaturnke Towarystwo

W Ottawi (Kanada) zorganizuwalosia „Kanadijske Ukrainske Zinocze Literaturne Towarytstwo" zlozene z 22 czlenok, z metoju: postaczannia knyzok pro ukrainsku literaturu ta istoriju w anglijskij mowi do usich ottawskych bibliotek; wysylaty lysty podiaky osobam i towarystwam, jaki swoimy promowamy czy pysannia my zasuhuwujut na pryznannia wid ukrainciw. Bo chocz ukrainci ociniujut prychylnist riznych ludej, to wsez taky ne majut zwyczkki wislowiti ce lystowno. Cinni referaty wyhotowyli dosi czenki: pani G. Kysilewk (anglijskoho rodu), pani Olha Hlynka i pani I Petriwska. Adresa Towarystwa:

Canadian Ukrainain Women, s Literyry Gild, 2 Rockliffe Way, Ottawa, Ontario, Canada.

Presse

Prywitannia, kwity j darunky dla pani Orgogozo

W wiwtorok 16-ho c. m. obchodyla den swojoho Anhela keriwnyczka widdilu suspilnoi opiky UNRRA taboru „Pionier" w Aszaffenburzi p. Carmen Orgogozo. Pisla molebnia w namirenni Solenizantky, sklaly Jj imianynowi pobazannia uriadowci UNRRA, uprawa taboru ta wsi taborowi ustanowy, towarystwa, organizacii j szkoly czerez swoich predstawnykiw. Komandant taboru p. Stetkewycz imenem usioho hromadianstwa taboru pobazaw pani Orgogozo zdorowia i Mnohych Lit, ta wyslowyw nadiju, szczo Wona zalyszytsia j nadali z namy, szczob jaknajdowsze praciuwaty dla dobra ukrainskych skytalciw. Na prywitannia prowidnyka plastowoi delegacji, seniora Kopystianskoho, jakyj u swoij prywitalnij wkazaw na polityczni j kulturni wzajemyny, jaki nawiazalysia miz francuzkym i ukrainskym narodamy w chodi istorji ta pidkreslyw hostynnist francuzkoho narodu dla ukrainskoi emigracji w rizni czasy, p. Orgogozo widpowila podiakoju; wona spodiwajetsia, szczo ii narid i nadali pozytywno postawytsia do ukrainskych skytalciw.

Krim pobazan delegacii sklaly pani Orgogozo takoz kwity j podarunky. Najbilsze podobalysia Jj wyroby ukrainskoho narodnoho mystectwa, zokrema nacjonalnyj strij, jakym obdaruwaw Solenizantku teatr im. Kotlarewskoho.

Pisla obidu pani Orgogozo prowela czas u tisnomu hurtku zaproszenych hostej.

Uweczeri hostyw Imenynnyciu teatr im. Kotlarewskoho. Pidczas zustriczi w zali prob teatru pani Orgogozo, wruczeno kytyciu kwitiw, portret ta specijalno dla Nei skomponowanyj i pryswiaczenyj romans, jakyj widspiwaw art. Lubanskyj. Zustricz zakinczylo hrimke „Mnohaja lita".

Pani Orgogozo bula pryjemno zaskoczena j wraduwana szczyrym i teplym prywitanniam, jake zhotuwalo Ij hromadianstwo taboru „Pionier". *(Ba)*

> *Pani Carmen Orgogozo,*
>
> ne majuczy zmohy zwernutysia osobysto do koznoho, chto wszanuwaw den ii Imianyn, cijeju dorohoju diakuje wsim osobam i organizacijam, jaki pamjataly zlozyty ij pobazannia.

Persza konferencija Istorycznoi Hrupy UWAN

Prof. Dmytro Doroszenko holowoju Hrupy

Wlasna informacija „Nedili". W osidku Ukrainskoi Wilnoi Akademii Nauk w Augsburzi widbulasia 6 lypnia 1946 persza konferencija Istorycznoi Hrupy pid keriwnyctwom Prezydenta UWAN prof. D. Doroszenka. Na konferencii uczasnyky zasluchaly rjad dopowidej.

Prezdent Akademii prof. Doroszenko w dopowidi „Pracia ukrainskych istorykiw na emigracii" podaw detalnu charakterzystyku j ocinku doslidczo-wydawnyczoi praci ukrainskych istorykiw ta naukowych ustanow na emigracii, poczawszy wid 1920-ho az do 1945-ho roku.

Prof. Krupnyckyj w dopowidi „Do metodologicznych pytan ukrainskoi istorii" rohlanuw szyroko dosiohodniszni osnowni naprjamni ta majbutni zawdannia ukrainskoi istorjografii XIX-XX stolit, ich rozwytok z naprjamku narodnyckoho na teperisnij derzawnykyj w ewropejskomu ta switowomu aspektach. Z nahody 100-riczcza wydannia O. Bodianskym „Istorii Rusow" ocinyw cej szedewr ukrainskoi istoriografii prof. O. Hlobyn. Prof. H. Wasylenko jarko zmaluwala konecznist wywczennia istorii piwdennoi Ukrainy w XX stolitti.

W dopowidi prof. W. Maciaka „Dejaki problemy w doslidach najdawniszoi doby XII-XIV stolittia" istoryk zwernuw uwahu na potrebu wywczennia 1) roli toponimiky staroukrainskoho osadnyctwa dla istorycznych nauk ta 2) politycznoi istorii Halycko-Wolynskoi Derzawy XIV stolittia. Prof. O. Pricak oswitlyw kampaniju wojennu pid Zwancem 1653 roku pry dopomozi nowowidkrytoho tureckoho istoryka XVII stolittia Niemy. Dopowid prof. D. Olanczyna zanalizuwala podruzza Wolodymyra Welykoho bila 1012 roku, jak wyhadku zachidnoewropejskoho dzerela. Naprykinci prof. Zuk zaczytaw wlasni spohady z 1917-1918 rr. pro „Ukrainskyj Peterburg i joho rolu w buduwanni ukrainskoi derzawnosty".

Konferencija Hrupy Istorii WUAN holosamy pryjawnych czleniw wybrala Keriwnym Czlenom Hrupy prof. Dmytra Doroszenka, joho zastupnykom prof. Borysa Krupnyckoho, wczenym sekretarem Hrupy prof. Wolodymyra Maciaka.

Za dobru ukrainsku knyzku

Kilka dumok i bazan ukrainskoho czytacza do wydawciw

Kazut, szczo knyzka — najkraszczyj pryjatel. Ce twerdzennia mozna b widwernuty j skazaty — knyzka ce najbilszyj woroh. W odnomu j druhomu twerdzenni kryjetsia hlyboka prawda. Bo knyzka moze buty pryjatelem, abo worohom, zalezno, czy wona dobra, czy zla.

Perchladajuczy nowyny naszoho skromnoho emihracijnoho wydawnyczoho ruchu, prychodytsia stwerdyty, szczo ne wsi wony stojat na wysoti zawdannia j ne wsi knyzky, jaki pobaczyly switlo w tiazkych umowach emihracijnoho zyttia, zasluhowujut na nazwu pryjatela. Bo chocz z druhoho boku ne mozna skazaty, szczob jakanebud iz pojaw na naszomu wydawnyczomu rynku mala wyraznyj szkidnyckyj charakter, to wse z taky, beruczy pid uwahu siohodniszni naszi potreby j skomplikowani wydawnyczi umowyny, slid stwerdyty, szczo bahato z knyzok, jaki nadrukuwalys, bez szkody mohly b ne pojawytysia, abo na swoju pojawu pidozdaty. Koznomu wilno pysaty, szczo chocze i jak chocze, ale z toho ne wychodyt, szczo wse napysane treba wydawaty j zastawlaty kohos czytaty.

Potrebu dobroi ukrainskoi knyzky zajwo dokazuwaty. Wona dla emigracii maje tym bilsze znaczennia. Drukowane ridne slowo na czuzyni prynosyt skytalciam podych ridnych storin, zwjazuje ich newydymymy wuzlamy z batkiwszczynoju — klaptyk ridnoi zemli sered czuzyneckoho moria. Koly mowa pro nasz wydawnyczyj ruch na emigracii, to charakterystycznymy joho rysamy je: prypadkowist, a slidom z tym i bezplanowist ta brak zwjazku z sucasnym zyttiam i joho potrebamy. Ce maje taki naslidky, szczo z druku wychodiat malowartni, a to j bezwartisni knyzky, za te dobra knyzka, jaka powynna bezzasterezno j nepodilno opanuwaty wydawnyczyj rynok, musyt terpelywo zdaty na swoju pojawu.

U pislawojennych umowynach prawo prypadkowosty hraje welyku rolu. Wydawciamy stajut czastenko czuzi ludy, jaki nikoly z wydawnyczoju sprawoju nemaly niczoho spilnoho j, jakby ne wijna, nikoly wydawciamy ne buly b. Ale obstawyny tak sklalysia, szczo bahato ludej prydbalo hroszi j ne znajut, szczo z nymy zrobyty. Szcze piw bidy, jakszczo wony kupujut za nych maslo, kowbasu czy jarynu, hirsze, koly berutsia ne za swoje dilo j, na pryklad, wydajut knyzky. Z tijei „koniuktury" korystajut tez sumniwni awtory, jaki w inszych umowynach ne maly b zmohy czy ne widwazylysia b wyjty zi swoimy tworamy pered czytacku publiku. Buwaje j take, szczo prypadkowyj poet, czy pysmennyk, maje riwnoczasno krim bozoi iskry szcze j dobre nabytu kyszeniu, todi win staje odnoczasno j wydawcem. I tak wartisna knyzka dobroho awtora musyt lezaty w rukopysi, a czytaczi nadarmo szukajut aktualnoi j potribnoi iektury. Im u ruky popadajutsia reczi maloi wartosty, abo taki, jaki chocz i ne pohani, ale mohly b bez szkody pidozdaty kraszczych czasiw.

Dejaki wydawci dijut u dobrij wiri, inszi dla szkurnych interesiw. Wony wykorystowujut holod drukowanoho slowa ta pchajut u ruky czytacziw smittia, szczo b lysze zarobyty hroszi. Ce tak, jakby chtos

O. Oles

* *
*

Wy pidpysaly pakt Kelloga,
Zamisc mecza wzialy pero:
Werszat chaj prawda i dobro,
A ne krywawa peremoha . . .
Zrobit poczatok . . . zaraz, nyni,
Szczob was wsi wiry pojnialy
I hilku myru pryjnialy.
Pocznit siohodni, z . . . Ukrainy.
Za prawdu j wolu my zmahalys,
Wy pewno znajeti, wiky.
Wmyraly dity i zinky.
Pola w nas trupamy wkrywalys.
Chaj duzczi nas czetwertuwaly,
Ta nas jednaje spilnyj duch
My j dosi jdem nazustricz muk
Za nasze prawo j idealy.
Pro myr wy kazete, tak w kata
Wy wyrwit mecz z joho ruky,
Ale teper ne zdit wiky,
Bo bude ta ruka widtiata.
I krow polletsia wze bez miry
I laze wsia wyna na was
I wsiak wam skaze: „lycemiry,
Wy z maly zasoby i czas".
Po detonacii zakonu
Pozeza wsiudy spalachne
I sud rabiw was ne myne
I kara Bozoho proklonu.

1. 9. 1928

Pro wiru Ameryky

Studija amerykanskoho awtora Gunnara Myrdal

Amerykanska wira, abo moze kraszcze amerykanske wirowyznannia, ce wyslid humanistyczno-liberalistycznoho rozwoju w eposi widrodzennia, u czasi, koly Ameryka znajszla swoju nacjonalnu swidomist i stworyla swoju politycznu strukturu. Rewolucja dowela ni bilsz, ni mensz, a do heroicznoho prahnennia „emancypacji ludskoi natury". Cej prynadnyj czar 18-ho wiku, jakyj polonyw koznu ludsku duchowist, koznoho racjonalista, ne zatratywsia i do siohodni.

Koly dywytysia na sprawu czysto realno, todi suti amerykanskoi wiry treba szukaty zwyczajno pomiz wiroju w riwnouprawnennia i wiroju w prawa swobody. Jak u zajawi pro nezaleznist, tak i w poperedniomu akti swobody Virginia riwnouprawnennia stojalo na perszomu misci, todi koly prawo na swobodu wywodylosia szczojno z riwnoprawnosty. Cia logika szcze jasnisze wystupaje u perwisnomu sformuluwanni Jeffersona pro „samozrozumili prawdy": „Usi ludy wrodylysia riwnoprawni i z cijei wrodzenoi riwnosty wywodiatsia odidyczeni i neprodazni prawa; pomiz nymy prawo na zberezennia zyttia j swobody ta zmahannia do szczastia".

Swobodu w pewnomu rozuminni bulo najlehsze osiahuty. Ce neokreslenyj ideal: use zalezyt wid toho, czyju swobodu treba zberehty, w jakij miri ta w jakomu napriami. U ludskomu suspilstwi swoboda odnych moze oznaczaty ponewolennia inszych. U zyttiewomu zmahu zawzdy riszalnym bude te, czy chtos maw dobryj, czy kepskyj start. W Ameryci, jak uzahali wsiudy na switi, swoboda daje czasto sylniszomu nahodu ponewolyty slabszoho, fakt, proty jakoho swidomist riwnoprawnosty postijno buntujetsia. Cia borotba szcze daleko ne pokinczena. Lysz widkryti hranyci j „wilnyj kraj" buly pidstawoju, czomu amerykanska swoboda j riwnist ne staly nebezpecznymy. Szczojno z chwylynoju, koly za ostannioi generacii spromoha zaznala swoho obmezennia rozhoriwsia konflikt, szczo isnuwaw wid poczatku pomiz riwnistiu j swobodoju. Riwnist wziala werch. Roosveltiswka „New Deal" prohrama 30-tych rokiw bula prolomowoju.

Koly europejska filosofia widrodzennia bula odnym z ideolohicznych koreniw amerykanskoi wiry, to chrystijanstwo bulo druhym, ne mensze waznym, zokrema, koly wono wystupylo w kolonijach, zdebilsza pomiz nyzczymy susilnymy szaramy u formi wsikych protestanskych sekt, jaki widorwalysia wid anglikanskoi Cerkwy Z. toczky zoru religii demokratija bula wze faktom nadowho do toho, zaky wona oderzala polityczne okreslennia.

Szyroko rozpowsiudzenyj pohlad, szczo wsi kolonii lysz tomu buly zasnowani, szczob zberehty riligijnu swobodu, jakoi wze ne bulo w staromu switi, moderna istorija okreslyla, jak olitycznu kazku-nebylyciu. Dejaki z tych kolonij buly naslidkom czesto komercijnych mirkuwan, a poselenci pryjszly do religijnych kolonij z czysto materialnych motywiw. Taksamo Cerkwa w czasach rannioi kolonizacii nezawzdy wtiluwala idei demokratycznoho uriadu, ale czastisze tyranizuwala narid fizyczno j moralno tak, jak ce bulo mozlywe pid panuwanniam korola j parlamentu.

Zhadanyj w hori zahalnyj pohlad jawlajetsia socijalnym faktom z waznymy naslidkamy. Win panuwaw uze w czasi rewolucii j zrostaw postijno. Lysz newelyczka czastyna nowych poselenciw prybula w 19 w. z religijnych motywiw, todi, koly inszi namahalysia lysz cymy motywamy wyprawdaty swij krok. Takym robom religija w Ameryci prosiaknuta bula duchom borotby za swobodu. Biblia u welykij miri pidderzuje ciu borotbu. Wona skladajetsia zdebilsza zi zwidomlen pro hnit i wyzwolennia z nioho: w Staromu Zawiti w zydiwskij, w Nowomu Zawiti w ranniochrystijanskij istorii. Bahati j sylni, ce zdebilsza spryczynnyky zla, bidni j nyzczi, ce dity Boha j Chrysta.

W osnowi nauky protestantskoho chrystijanstwa lezyt demokratyzm. My wsi je bidni hrisznyky j majemo cioho samoho Nebesnoho Otcia. Poniattia pryrodnich praw u filosofii widrodzennia stojalo w tisnomu zwiazku z idejeju moralnoho zakona chrystijanskoi wiry: „Misja amerykanskoi demokratii oswobodyty swit wid hnitu autokratiw, riwnialasia zawdanniam ipryznaczenniu chrystijanstwa: oswobodytw swit z tenet satany."

Ale zalyszywszy na boci istoryczne pytannia, w jakij miri Cerkwa j religija w Ameryci faktyczno nadchnula amerykansku wiru, wony buly mohutnimy nosijamy j pokrowytelamy wiroispowidannia, koly wono wze raz skrystalizuwalosia. I tak bulo wid poczatku. Koly w Ewropi pisla napoleonskych wojen zrostajucza syla Cerkwy wsiudy wyklykala period reakcii, welyki widrodzenecki ruchy w Ameryci 1800 rokiw jawlajutsia swoho roda prodowzenniam rewolucii.

U toj sposib bahato ludej, jaki ne wyznawaly bilsz abo mensz populutanych teorij pro prawa ludyny, distalysia pid niwelujuczyj wplyw religijnoi dogmy, jaka twerdyt, szczo pered Bohom usi udy riyni. U cej periodi obnowy (Revival period) hladily wszczi szapa suspilstwa na cej ruch, jak na „religijnu neduhu", jaka poszyriuwalasia nacze poszest: wony wkazuwaly na te, szczo neduha pryjmajetsia „pomiz slabymy j powzkymy charakteramy- zinoctwom, junakamy j negramy". Ale dla bidnych selan, jaki dopomohaly rewolucii j pryczynylysia do ii peremohy j jaki strazdaly pid panuwanniam wyszczych klas Ameryky tak samo, jak pid biurokratyzmom monarchii, rewolucija bula „najbilszym religijnym pereworotom wid dniw Soszestwija sw. Ducha".

Szczej teper religija maje welyczeznyj wplyw na amerykanske zyttia. „Wy religijnyj narod" skazaw lord Bryce amerykanciam piw stolittia tomu z welykym zrozuminniam wahy cioho faktu dla dla ich nacijonalnoi ideolohii. Amerykanski naukowi doslidnyky w takij wysokij miri zwertajut swoju uwahu na proces peredhodu na switksyj charakter, szczo wony tratiat z oka sutnie: szczo Ameryka mabut szcze dali je najbilsz religijnym krajem Zachodu. Polityczni prowidnyky wywodiat postijno amerykanske wiruju z Biblii. I tak viceprezydent Henry Walace u swoij istorycznij promowi 8 trawnia 1942 r., w jakij win pojasniuje ostanniu wijnu, skazaw, szczo ce „wijna pomiz ponewolenym i wilnym switom"; win sam wystupaje w oboroni „myra narodu", a „stolittia siroi ludyny" swiatoczno zainauguruwaw tak:

„Ideja swobody -swobody, jaku my w Spoluczenych Derzawach Ameryky znajemo j tak duze lubymo-zi swoim pidkreslenniam hidnosty odynyci, wywodytsia z Biblii. Demokratija, ce jedyno prawdywyj politycznyj wyraz chrystijanstwa. Proroky Staroho Zawita buly perszymy, szczo propowiduwaly socjalnu sprawedlywist. Ale ce, pro szczo howoryly proroky na kilka stolit do Chrysta, znajszlo swij prawdywyj mohutnij politycznyj wysliw szczojno z chwylynoju, koly piwtory stolittia tomu oformylasia nasza nacija, jak „Federal Union".

U cilomu Cerkwa j religia w Ameryci ce potuha, jaka skripluje amerykansku wiru. Wze sam fakt, szczo w Ameryci tak bahato sekt, jaki zi soboju zmahajutsia, zmuszuje amerykansku Cerkwu do bilszoi toleranсji j zrozuminnia, do bilszoi humannosty j zacikawlennia socjalnymy problemamy, niz bez nei mohly b domahatysia wirni.

Dumaju, szczo amerykanski Cerkwy j ich nauka pryczynylysia bahato do toho, szczo amerykanske wirowyznannia j uzahali amerykanskyj narid prosiaknutyj u takij wysokij miri poczuwanniamy. Kompetentni j sympatyzujuczi czuzynecki sposterihaczi zawzdy pidkreslujut welykodusznist i hotowist pryjty w dopomohu amerykanskoho narodu. Cej fakt ta szcze inszi markantni, jasno okresleni demokratyczni rysy charakteru u wzajemynach z ludmy pojasniuwaty treba tym, szczo amerykansky narid pochodyt z nyzczych suspilnych werstw, a w szcze bilszij miri u zwiazku z hnuczkistju j mozlywostiamy, jaki widnaczajut nacju, szczo perebuwaje w stadii rozwoju. Zdajetsia meni, szczo pytoma amerykancewi hotowist nesty dopomohu w menszomu kruzi, otze dobrosusidskist, jawlajetsia tez naslidkom wplywu Cerkwy. Nezalezno wid pochodzennia cei rysy charakteru wona je tijeju newidlucznoju skladowoju czastynoju amerykanskoi wiry. Cej zwiazok wydno tez w amerykanskij hotownosti do finansowych pozertw na dobrodijni cili.

Tretij wazlywyj ideolohicznyj wplyw na amerykanske wirowyznannia zrobyw anglijskyj zakon. Zobowiazannia amerykanskoi cywilizacii dla kultury materyka w zodnomu inszomu wypadku ne take welke, jak wlasne u zwiazku z demokratycznym ujawlinniam pro zakon i poriadok, jake wona perejniala majze nezamitno. Zakon i poriadok ce riszalni momenty w amerykanskij wiri j u amerykanskomu zytti.

Ci ideologiczni syly -chrystijanska religia j anglijskyj zakon-wyjasniujut czomu Ameryka czerez usi swoi pryhody tak zawziato derzytsia swoich wysokych idealiw; czomu wona tak konserwatywno poczytaje swoju konstytucju ta stoit pry liberalizmi, jak nacjonalnij wiri.

Jakszczo sira ludyna w Ameryci szanuje konstytuciju, to ce wyslid amerykanskoho nacijonalizmu, jakyj nerozrywno zwiazanyj z amerykanskoju wiroju. Koznyj amerykanec prynalezyt do liberalnoho wirowyznannia, nawit u joho dynamicznomu sformuluwanni Jeffersonom. I tak cia wira u swoij prostoti j jasnosti je czudom Ameryky. „Stari amerykanci", jaki teper wpowni identyfikujut sebe z nacijeju -j jaki je szczos bilsze jak „syny j donki rewolucii" -prynalezat do wirowyznannia, jak do wiry swoich predkiw. Inszi, nowoprybuli ledwy, czy zumily b wynajty inszu systemu politycznych idealiw, jaka ich interesam kraszcze widpowidala b. Z logicznoho rozwoju swojeridnoi amerykanskoi istorii wychodyt, szczo bahati j wplywowi lude z hordooty j z tradycji, bidni j skromni z poczuttia hirkoi nedostaczi zijszlysia na tomu, szczo zywut za tymy samymy socjalnymy idealamy. Wdumlywyj sposterihacz pryjde do perekonannia, szczo cia duchowa sporidnenist zabezpeczuje Ameryci szczos bilsze, jak ii strategicznu pozyciju na okeanach ta ii materijalni pryrodni bahatstwa ta szczo wona wiszczuje ij szcze kraszcze majbutnie. Ale ponad use te stoit istoryczna prawda, jaka daje prezydentowi zmohu zwernutysia do usijei nacji zi slowam: „Ne zabuwajte, szczo my wsi pochodmymo wid rewolucjoneriw i poselenciw".

wykorystowuwaw fizycznyj holod ludyny j dawaw ij popsowanu izu, czy otrutu . . . Odni j druhi roblat naszij kulturi j czytaczam wedmezu prysluhu.

Nedobra knyzka widpychaje czytacziw, wony zneochoczujutsia do knyzky wzahali j widwykajut czytaty. Malo — abo bezwartna knyzka hrabuje lysze czas ta szkidlywo wplywaje na czytacza.

Prypadkowi wydawci wnosiat chaos u nasz wydawnyczyj ruch i duze utrudniujut praciu tym wydawnyctwam i wydawciam, jaki berutsia za dilo z pownym znanniam sprawy ta poczuttiam widpowidalnosty, majuczy na uwazi ne materjalnyj zysk, a w perszu czerhu dobro zahalu j sprawzni potreby czytacza, zumowleni emihracijnoju dijsnistiu.

Poklasty kraj chaosowi mozna lysze organizowanym poriadkom. Ce pytannia powynna wziaty w swoi ruky organizacija ukrainskych wydawciw na emigracii, stworennia jakoi jawlajetsia neobchidnym. Wona jedyno mohla b zwilnyty nasz wydawnyczyj ruch wid nepoklykanych intruziw; wona zmohla b skoordynuwaty j splanuwaty praciu wydawnyctw ta prywatnych wydawciw. W ii rukach bula b kontrola naszoho wydawnyczoho rucha, a ce b dawalo zaporuku, szczo w riady wydawciw ne wtynutsia nepoklykani, newidpowidalni j nefachowi ludy ta szczo na knyzkowomu rynku pojawlatsia wartisni j potribni reczi.

U planuwanni j realizacii naszoho wydawnyczoho ruchu slid maty b na uwazi taki napriamni: w wydawnyczomu rusi powynni buty aktywno, jak wydawci, zacikawleni lysz ludy z poczuttiam hromadianskoi widpowidalnosty ta wnutrisznymy kwalifikacijamy; jakszczo jde pro samu wydawnyczu dijalnist, to treba rozhladaty sprawu pid kutom literaturno-mysteckoi, naukowoi ta wychownoi wartosty wydanych knyzok, aktualnych potreb i zacikawlen czytackoho zahalu ta realnych wydawnyczych mozlywostej, jak finansowa j techniczna storinka, pytannia paperu, polityczni umowyny i inszi skladni pytannia.

Sprawu treba zorhanizuwaty ta powesty tak, szczob pry tiazkych siohodnisznich umowach daty hromadianstwu na emigracii dobrojakisnu ta u wystaczalnij kilkosti prymirnykiw lektury, jaka jawlalasby najbilsz neobchidna ta jaka odnoczasno finansowo bula b rentowna.

W zwjazku z brakom paperu ,obmezenymy technicznymy mozlywostiamy (nestaczi ukrainskych czerenok, maszyn, kliszaren) persze misce treba daty najbilsz wartisnym i najneobchidniszym knyzkam, ocym „najperszym z perszych" tak, szczo j sered dobrych knyzok treba perewesty segrehaciju j wydaty persz za wse ti, jaki najbilsz neobchidni.

Wydawnycznyj ruch powynen maty na uwazi peredusim naszu molod, zokrema szkilnu. Ukrainske szilnyctho na emigracii praciuje sered nezwyczajno tiazkych umowyn, a perszoju j najbilszoju pereszkodoju w joho uspisznij praci je **b r a k s z k i l n y c h p i d r u c z n y k i w**, bez jakych nawczannia nemozlywe. Bo jak na pryklad wykladaty ukrainske pysmenstwo, koly nema toho, szczo jawlajetsia osnowoju piznannia ridnoi literatury — tworiw naszych pysmennykiw? Bez lektury tworiw nema nawczannia literatury. I az dywno. Je papir, czerenky j hroszi na wydannia bezwartisnych „metelykiw", nemaje na wybir najneobchidniszych pysan Szewczenka, Franka, Lesi Ukrainky? Je na pseudonaukowi wydannia, a na daremno pytajete za choczby korotkym pidrucznykom ukrainskoi istorii, literatury czy geohrafii!

U dopomohu wydawciam, awtoram czy czytaczam musyt pryjty zdorowa **u k r a i n s k a k r y t y k a**, jaka zorientuje czytacza w nowynach wydawnyczoho ruchu, ocinyt wartist drukowanoho slowa, widdilyt zerno wid polowy, wkaze szlach awtoram, zaochotyt talanty, zmusyt zamowknuty mirnotu ta dast naprjamni wydawciam. Inaksze chalturnyctwo j proswitianstwo zaharbaje sobi prawa prawdywoi kultury j mystectwa.

„Knyhy morska hlybyna" j szczob nam ne bowtatysia w milyzni, treba wydawnycze pytannia rozwjazaty spilnym zusyllam naszych awtoriw, wydawciw ta krytykiw. Ne wid reczi bulo b tez prysluchatysia holosowi czytackoi hromady; ce zorijentuwalo b widwowidalni za wydawnyczu sprawu czynnyky, jakoi knyzky zahalowi najbilsze treba.

I cych kilka dumok kydajemo zi stanowyszcza czytacza-hromadianyna bez pretensij na rozwjazku cioho skladnoho j wazlywoho aktualnoho pytannia.

B. A.

O. Oles

* * *

Szcze mudryj Jaroslaw
Synam swoim skazaw:
„W jednanni tilky syla,
A w rozticzi-mohyla"
Ta dity z uwazaly
J derzawu dokonaly . . .

Teper w nas bezlicz hrup
Galwanizujut trup
Ti z peredu, ti z zadu,
Choroniuczy zasadu,
A trup lezyt bez ruchu
J zde daremno duchu . . .

Atamanija w nas . . .
A pryjde boju czas,
I wsi my w rizni boky
Naprawym z duru kroky
I znowu pidem w jarma . . .
Nam sumno bez zandarma.

18. 11. 1929

Studentskiy Zjizd w Münchenyj

W Müncheni widbuwajetsia w dniach 21 i 22 lypnia druhyj pisla wijny Zjizd Centralnoho Emigracijnoho Sojuzu Ukrainskoho Studenstwa, szczo pid suczasnu poru objednuje 10 samostijnych Ukrainskych Studenskych Hromad a swojeju ewidencijeju ochopluje majze 25 000 studentiw.

Holos tych, sczo majut inszu dumku pro „Teatr" i teatr

Newdalyj i pretensijnyj atestat

Krytyczna stattia, nadislana z kol naszych taborowych aktoriw

W odnomu iz swoich napiwoficijnych wystupiw Czerczil skazaw, szczo swit je chworyj. Wid siohodni ciu lakoniczu ale bahatoznacznu dumku powtoriujut z narostajuczoju upertistju wse bilszi j szyrszi kola ludej. Kwolist i chworist switu mulaje oczi wze ne tilky anhlijskym dyplomatam ta promowciam. Ich widczuwajut, chocz moze ne tak swidomo, naszi dity, jaki duze rano poczynajut rozumity zyttia nawit w joho najbilsz widdalenych i zaboronenych dilankach. I my, tajemnyczoposzepky nahadujuczy koznomu inszomu pro chworist switu, zabuly jak w 19-mu stolitti alarmuwaly pro nei najbilszi welytni literaturnoi, publicystycznoi ta filozofskoi dumky. Wlasne tomu ne dywo, szczo kwintesencijeju switowoi kultury je ii sucilnyj dusze-rozdyrajuczyj alarm, stohin i lement pro naszu neszczasnu dolu. Moupassaunt i Emil Zola, Anatol France i Wiktor Hugo, Szewczenko i Lesia Ukrainka, Hohol i Czechow, L. Tolstoj i Dostojewskyj, L. Andrejew i Arcybaszew. Knut Hamsun ta Ibsen, Huismans i Verlaine Jack London ta Awgust Strindberg — usi w toj abo inszyj sposib, swidomo czy intuitywno alarmuwaly pro nasuwajuczu zahybil ducha na tli technicznoho postupu i tryumfujuczoho materjalistycznoho hedonizmu. Pisla cioho zowsim ne wypadkowe wrazennia stworuje perszyj nomer drukowanoho zurnalu „Teatr", szczo wyhladaje, tak by mowyty, jak naocznyj dokument zahalnoho marazmu, jakym pryrodnio poznaczajetsia same nasz wik. Podumaty tilky: pro szczo balakajut i pro szczo dbajut awtory zurnalu? Szczo ich cikawyt? Problema masky i nowych form, i ce todi, koly swit zdryhajetsia wid socjalnych i militarnych eksplozij, koly dola koznoi ludyny cilkom okreslena chymernoju hroju strasznych, zlych i prymchlywych syl. Zabuly abo moze ne znaly, szczo teatr ne musyt buty cilkom zamknutym cechom profesionaliw. Nowi formy, nowi ciacky, nowi lalky nepokojat awtoriw zurnalu. Nawkruhy palaje, zyttia chmuryt nadszczerblene, zalizne oblyczczia, a im zachotilosia bawytysia w modernu nowu kulturu. Dawno widomo, szczo teatr buw i je newidjemnoju czastynoju zyttia, jakyj strazdaje strazdanniamy swoho czasu, jakyj bahatije dumkoju tych, szczo zmuszeni dumaty sturbowanoju i zanepokojenoju dumkoju czasu. Szczo z je w zurnali? Sama lysze abstrakcija platonicznych bazan i wyslowiw porucz dosyt brutalnoi nedopustymoi lajki. I ce z boku tych, szczo niby dbajut pro czystotu mystectwa. A de z istotni wkaziwky, realni porady, de tilo riczewosty, na jake mozna bulo b spertysia nespokuszenomu czytaczewi?

W statti „Jeresi w oboroni pobutu" pyszetsia pro jakis nowi prawdy w nowij formi, nowu krasu i nowi zakony mystectwa. Jaki nowi prawdy i jaki nowi formy — awtor napewno i sam ne znaje, bo jakby znaw szczos, te ne trymaw by ce „szczos" w kyszeni. Pryncyp: „Nechaj hirsze aby insze" — sluzyt jedynoju tezoju podibnym nowatoram. My chocz i ne zaswoily szcze, jak slid starych, ale wicznych mysteckych ta etycznych prawd, wze neterplacze szukajemo nowych: ce j prywelo same suczasne, tak zwane moderne mystectwo, (umowno nazywajemo joho mystectwom) lysze do potwornoi i dywowyznoi hypertrofii. A tomu absolutno zrozumilo, czomu toj duch narodnij, jakoho my choczemo pidnosyty sami ne znajuczy z czoho, dosi ne wyznaje nas.

„Pobut, a radsze joho bajstruk-pobutowszczyna perestaw buty atrakcijeju, a staw tiazkym obowjazkom nacjonalnoi hihijeny, jak stryzennia wolossia, myttia nih czy obtynannia nihtiw" — bezapelacijno zajawlje awtor statti!

„Dajmo hladaczewi nasusznyj chlib prawdywoho mystectwa" — proholoszuje w druhomu misci toj samyj awtor i cysze dali: „Wdiahneni w dobre skrojenyj frak, boronytymemo, jak lycar z La-Manszi naszu Dulczineju — pobut u teatri pered pobutowszczynoju i zbaraniloju dramhurtkiwszczynoju". Z usim otym chotilosia b pohodytysia, jah by u awtora pid rukamy bulo szczos wartisniszoho abo prynajmni riwnoho z tym, szczo win ochajaw. Spytajmo u tych, szczo spiwpraciujut u zurnali, szczo ce take prawdywe mystectwo i de wono? W czyich rukach dola czy nedola cioho prawdywoho mystectwa — czy ne w rukach inicjatoriw OMUS'u? Jak by te „szczos", toj i k s, jakyj awtory nazywajut nowym modernym mystectwom sprawdi welo nas i ich razom z namy do werszyn widrodzennia i zdorowoi nasnahy duchu — insza ricz, a tak poky szczo duze malo wirytsia w realnu wartist cioho dialektycznoho „szczos" newrastenicznoi teatralnoi suczasnosty. Bilsz poslidowni, ia awtory zurnalu, nowatory schodu swojeju dramaturhijeju i rezysuroju zajwyj raz daly zrozumity switowi pro zaluhidnist najmenszoi sproby nowatorstwa w mystectwi w umowach, koly zyttia welytenskym, zaliznym, czawunnym swoim „ni" ne dozwolaje cioho! W tysiacznych wariantach cioho nowoho, modernoho ne buwaloho szcze w switi mystectwa, a potim u zamowciw, szczo dowszyj czas spodiwalysia jakohos tolku wid tych szukan — terpec uwirwawsia — rozihnaly batahom usich nowatoriw i powernulysia do . . . staroho realizmu. Chiba szczo tilky z nowoju nazwoju. I ce ne tilky w teatri. Ce stalosia i w literaturi i w obrazotworczomu mystectwi. My znajemo, szczo teatr je tilky aktywnym chudoznim nasliduwanniam dosiahnen literatury, humanitarnoi dumky. Mystectwo wzahali, a teatr osoblywo, az nijak ne operedzaje zyttia, jak maw neobereznist wyslowytys awtor statti „Try masky". Tomu mystectwo, jake ne wtratylo zdorowych zwjazkiw z mynulym, dla nas je nezriwniano bilsz korysnisze niz mystectwo, szczo nedozrilymy slipymy oczyma napered mudreciw i prorokiw namahajetsia dywytysia w majbutnie. Chaj skazut, — de na jakij zemnij kuli je take moderne mystectwo, jakoho ne szkoda bulo b zapozyczyty i nam? Jakszczo ce opera, to ne moderna, jak drama — ne moderna, a jak szczos moderne to obowjazkowo — holi zinoczi nohy na tli neunyknenych dzaz-melodij! W stattiach kazut pro koryfeiw: **K r o p y w n y c k o h o, S a d o w s k o h o, S a k s a h a n s k o h o** ta pro ideju, jaka keruwala nymy. Toho, szczo w swij czas mozna bulo wymahaty wid koryfeiw typu Kropywnychoho, na zal, az nijak ne mozna spodiwatysia wid suczasnych nam **p s e w d o k o r y f e i w**. Bo, szczo ne kazit, a „wydno pana po chalawi". Najawni ta potencijalni tworczi mozlywosty tych, szczo z szkiry lizut, aby ich wyznala hromadskist — wydajut sebe z holowoju. Awtorowi statti „Jeresi" wse szcze zdajetsia, szczo je w nioho poroch u porochiwnyciach. Nam zalyszajetsia tilky wyslowyty sumniw szczodo cioho. Odne lysze oczewydne, szczo ranisz, jak bazikaty pro zrazkowe nowe mystectwo, jake bulo b produktywnym i korysnym ne lysze w ujawi okremych zreciw ta spiritiw wid mystectwa, ale dijsno widpowidalo b nasusznym potrebam naszoho narodu, treba stworyty widpowidni do cioho zdorowi ideolohiczni umowy. Dola majbutnioho teatralnoho mystectwa zalezyt nasampered ne wid zusyl poodynokych kustarnykiw, a tilky i tilky wid toho kudy pide prowidniyj duch i rozum zyttia. Tudy za nym pide i teatr. Ne tajemnicia dla koznoho z nas, szczo sprawznioho modernoho mystectwa w strohomu rozuminni cioho slowa siohodnesznij swit ne maje. Nowych form, nowych kanoniw ne zapozyczyty nam ni u frakowij Ewropi, ni u tych, szczo zi schodu zahrozujut ij. Cych nowych kanoniw, zasluhowujuczych na uwahu, szcze ne utworeno, bo (niczoho hricha zatajuwaty) nikomu ich tworyty. Ne dywo, czomu naszi mystic wid pera i sceny obmezujutsia neproduktywnymy zurnalnymy mirkuwanniamy pro neobchidnist nowych form, nowych zakoniw, nowoi krasy toszczo., porucz stawszoho wze durnoju zwyczkoju, paskwilanstwa na adresu prezrenoi pobutowszczyny. Maju smilywist zauwazyty, szczo nam brakuje ne nowych form i ne nowych zakoniw mystectwa, — nawpaky, — wony ne tak wze nam i potribni. Wystaczylo b cilkom i tych form, wid jakych znewazlywo widmowlajutsia dejaki wybahlywi biloruczky. **B r a k u j e n a m l y s z e s p r a w z n i c h m y s t c i w**, zdibnych na twerczu, smilywu i krytycznu ocinku suczasnoi dijalnosty, Zyttia sumoju swoich anomalij w strukturi suspilnych jawyszcz, a tym bilsze w sfern psychologii ludzkych wzajemowidnosyn wysuwaje potrebu ne nowych form, a skorsze nowoho switohladu, nowoi dumky spromoznych prawylno spryjniaty, ocinyty, a jak treba to j zasudyty dynamiku suczasnosty, jaka nese newpro ownyj korabel ludstwa, a razom z nymy i nasz narid do nemynuczoi prirwy. Osnowoju do cioho majut buty ne jakis nowi wynachody wyhotowleni w zakulisnych laboratorijach okremymy eksperymentatoramy, a tilky stari, jak swit istyny, pro jaki my swojeju korotkoju neswizoju pamjatiu, zabuly. Nowych istyn nema i ne bude. Szukaty wze niczoho. Istyna tilky tomu i istyna, szczo wona zywe wiczno poza prostorom i czasom, blyskawkoju prosiakajuczy ich. **L u b o w d o p r a w d y i d o b r a — o c e t a i s t y n a, j o k o j u m a j u t k e r u w a t y s i a u s i i w s i a k i d i j a c z i n e t i l k y m y s t e c t w a.** Kraszczoho wid toho, szczo widczuwaly i proholoszuwaly nam didy i batky ne znajty, a tym bilsze ne whadaty awtoram nowoho teatralnoho zurnalu. Nowyj switohlad tym nowyj, szczo win ne bude rabskym psewdopostupowym nasliduwanniam sojalnych suspilnych i mysteckych chworob naszoho czasu; win musyt bazuwatysia same na tych istynach, jaki wze najdeni i ne potrebujut zusyl suczasnych Don-Kichotiw. Prawdywe, zdorowe i zyttiedajne mystectwo moze utworytysia ne ranisze, jak utworytsia widpowidno widrodzena filozofija duchu. Inaksze najmenszi sproby pidnestysia na nohy z boku tych, szco na ruinach wiku bawlatsia w modernizm, zwedutsia na niwec zdegenerowanoho dekadenstwa, szlachez jakoho, wlasne, i jde suczastnist w tmianu daleczin majbutnioho. Zwidsy pochodyt cej neochajnyj, bazarnyj eklektyzum pohladiw, dumok, nastroiw, widczuwan, smakiw, w jakych nemozlywo widszukaty ne tilky potribnoi nam strunkoi systemy myslennia, a j nawit toi slawnozwisnoi formy, pro jaku mrijut usi i wsiaki choronyteli, tak zwanoho „prawdywoho mystectwa". Zyttia musyt taky nawczyty dekoho irkuwaty ne kategorijamy wybranych w okremu poswiaczenu kastu braminiw. Mowlaw — usi neuky, a my poklykani nawczaty i riatuwaty usich wid ich neuctwa. My operedzajeo wik. Tym nas ne dywnjete. Nowoho i oryhinalnoho w ciomu nema niczoho. Persza switowa wijna, jak i cia druha, zalszyla po sobi poszest newdaloi ekstrawagantnosty bahatioch anemicznych z rozladnanym chudoznim ujawlenniam inteligentiw, szczo, jak i zaras, prywelo do neczuwanoho w switi **z a n e p a d u k u l t u r y**. Istorija powtoriaje swoju zlisnu prymchu, ale w nezriwniano bilszych i zahrozlywych rozmirach. Zauwazymo, szczo suczasne zyttia bilsz niz koly, daje nam cilu necyklopediju siuzetiw newymownych strazianzloczyniw, neczuwanych kataklizmiw duchu i materii, tiazkych problem. Brakuje nam, powtoriuju, ne wyszukanych u fraky z rachitycznoju holowoju form. Ni. Brakuje nam **h e n i j a** czy to epicznoho czy dramaturhicznoho zanru, jaky w zwyczajnych, — prostych, lehkych, bezposerednich formach podaw by nam hlyboko nawczalni obrazy najawnoi tragedii switu. Komu ne zrozumilo, szczo henij w prostoti i jasnosty: form, dumok, obraziw organiczono zwjazanych z nym, pro jaki win specjalno ne dbaje, a ne w nadumanij wyszukanosty nezhrabnoho prymitywizmu na zrazok karykatur, wmiszczenych w zurnali „Teatr". Szewczenkiwskyj henij buw prostym i jasnym nawit dla dytyny. Henij W. Lugo, Dikensa, L. Tolstoho w prostoti — bahatstwi dumok i obraziw. I nawpaky — asteniczna zaluhidnist Verlena (Verlaine) i Meterlinka w ich potwornij wyniatkowosty form, w rozjatrenij chymernosty mistycznych symwoliw, szczo staly szaradoju dla praznodumciw, a ne mysteckoju prawdoju wseludskoho znaczennia. Szczo torkojetsia tak zwanoi pobutowszczyny, jaku ochajaw awtor statti „Jeresi", kazuczy, szczo ideja, jakoju zywylysia koryfei nacjonalnoho klasycznoho mystectwa wze znykla, to meni zdajetsia nawpaky, szczo znykla ne ideja, a skorsze znykly

Uprawa Ukrainskoi Hrupy w Aschaffenburzi w ricznyciu smerty O. Olesia widkrywaje:

Tyzden Olesia

zi slidujuczoju prohramoju:

22. 7. (ponedilok) o hod. 18-ij
w Swiatpopokrowskij Cerkwi taboru La Garde widprawytsia p a n a c h y d a.

23. 7. hod. 21
W rjamkach peredawannia Weczirnioi Gazety redakcii „Nedili" w tabori Pionierkaserne o prot. Popiwskyj proczytaje doklad na temu: O. O l e s i m o l o d.

24. 7. hod. 21
U koncertowij zali taboru La Garde prof. M. Hlobenko proczytaje dopowid: „T w o r c z i s t O. O l e s i a".

25. 7. hod 21
U koncertowij tabori La Garde prof. Arkadij Zywotko proczytaje dopowid: „O. O l e s i u k r a i n s k a p r e s a".

26. 7. hod. 21
Dr. Mandiuk demonstruwatyme w koncertowij zali taboru La Garde f o t o z n i m k y z p o c h o r o n u O. O l e s i a.

27. 7. hod 21
W tabori La Garde w koncertowij zali widbudetsia K o n c e r t - A k a d e m i j a z prohramoju:
Widkryttia
O. prot. Popiwskyj: Zapowity Olesia
Art. Lysiakowa: solospiw do sliw Olesia
Chor pid dyrygenturoju prof. Lawriwskoho
Chudoznie czytannia tworiw art. Dr. M. Halij ta Ja. Rudokewycz.

Kulturno-oswitnia referentura Uprawy

Jak stawywsia do zydiwskoi menszyny urjad Symona Petlury

Perszi hroszi z napysom zydiwskoju mowoju

The first in the world money with the Jewish

W zydiwskij presi amerykanskoi zony pojawylosia bahato netocznych zamitok pro te, mowlaw rizni ukrainskki elementy projawlalyza czasiw hitleriwskoi oupaci Ukrainy worozist do zydiw. Ne treba kazaty, szczo taki twerdzennia -dilo worozoi ukrainiciam propagandy. Teper wyjszlo na werch, szczo traplalysia nawit zydy, jaki sluzyli hitleriwskim posipakam i katuwaly wlasnych bratiw. Ukrainskij demokratycznyj i religijnyj narod, jak wykazujut dokumenty, zawzdi widnosiwsia dobre do zydi w,proszczauczy im nawit ichni dekoly wazky prowyny suproty nioho. Ciu temu wyczerpajemo nezbarom w okremich dowszych dokumentalnych stattiach. Siohodni publikujemo dokument, jakyj proreczysto howoryt pro te, jak tolerantno Ukraina za czas swojei nezaleznosty widnosylasia do swojei nacjonalnoi zydiwskoi menszyny.

Urjad Ukrainskoi Narodnioi Respubliky, szczo joho oczoluwaw Symon Petlura (jakoho imja zydy tak czasto znewazajut, obwynuwaczujuczi bezidstawno za „pohromy"), 1917 roku wypustyw buw stokarbowancewyj kredytowyj bilet napysom czotirma mowami: ukrainskoju, rosijskoju, polskoju i zidiwskoju. W urjadi Symona Petlury rokiw 1917—1919 perebuwaly 4 zydiwski ministry Silberfarb, Abram, Rewuckyj, Pinchus Krasnyj i Solomon Goldelman. Parlament Ukrainskoi Narodnioi Respubliky, Centralna Rada, maw frakciju nacjonalnych menszyn, na czoli jakoi stojaw bundowec zyd **R a f e s**. Widomyj takoz posol UNR zyd **M a r o l i n**. W ukrainskij armii buly zydy oficery i cili zidiwski czastyny.

25 trawnia 1926 roku teroryst zyd Szwarcbart ubyw Symona Petluru na wulyci w Paryzi. Paryzkyj sud wyprawdaw ubywciu, szczo motiwuwaw swij wczinok pomstoju nad Petluroju jak nad... pohromnykom. Ale istorija zjasowuje, szczo Szwarcbart buw ne mesnyk, a najmanyj ubywcia. Joho zamowci buly szcikawleni w tomu, szczob ne lysze znyszczyty jak nebezpecznoho woroha Symona Petluru, zywyj prapor borotby ukrainskoho narodu za joho nacjonalne i socijalne wyzwolennia, a szcze j spapluzyty switle imja cioho ukrainskoho demokrata., szczo wwazaw za riwnoprawnych hromadjan UNR usich, chto naseluje Ukrainu, sered nych takoz i zydiw.

Na fotografii jaku publikujemo, zworotna storona stokarbowancewoho kredytowoho biletu Ukrainskoi Narodnioi Republiky z 1917.

*

In 1917 the government of the Ukrainian Democratic Republic under the Prime minister Symon Petlura emited the 100 carbovanec banc-notes with the inscription in four languages: Ukrainian, Russian, Polish and Jewish. From 1917 to 1919 the government of Symon Petlura included two Jewish ministers. The parliament of the Ukrainian Democratic Republic the so-called Centralna Rada had the council of the national minorities under Mr. Rafes the member of the Jewish party Bund. Also well known is the ambassador of the UDR the Jew Margolin. The Jewish military oficers were serving in the Ukrainian army an dthre were the whole Jewish units there.

On the 25 th of May, 1926 a terrorist Schwarzbart, the Jew from Soviet Russia, Killed Mr. Symon Petlura through the pistole chots on the street of Paris. The Paris court acquited the murderer, who said, he had killed the former chief of the National Ukrainian Government through revenge for the Jewish pogroms — pursuits and murders — in the Ukraine at the Petlura's time. Put the history will reveal in due course the real arrangers of the murder of the great Ukrainian democrat Symon Petlura, who had established the equal rights for all citizens of the Ukrainian Democratic Republic encluding the Ukrainian Jews.

The data of the pogroms are to be ound in the books: „Les Documents sur les pogroms en Ukraine and Alexandre Choulguine — „L" Ukrain et le cauchemare rouge"! Those both books are to be found at Mr. Baczynsky's Geneve, Switzerland, I, Place de Grand Mezele. The back side of the 100 carbovanec banknote of the Ukrainian Democratic Republic from the year 1917. Let us remember the names of the Jews employed os ministers in the Ukrainian Democratic Republik. There were Dr. Silberfarb, Abraham Rewuckyj, Pinehas Krasnyj and Salomon Golderlmann

Czuzyneckyj holos pro „Ukrainu"

W najnowiszomu czysli Aschaffenburzkoi hazety „Main-Echo" pomiszczena cikawa stattia sportowoho spiwrobitnyka cioho czasopysu z charakterystykoju naszoi „Ukrainy". Sportowyj redaktor „Main-Echo" pysze m. i.: Nedilna hra odynadciatky Viktorii proty reprezentacijnoi dobirnoi odynadciatky ST „Ukraina" wyklykaje jaknajsylnisze zacikawlennia. Odynadciatka hostej, zlozena iz najkraszczych hracziw kolys takych widomych klubiw zo Lwowa, Peremyszala i inszych, w swoich dosi w Nimeczczyni rozihranych meczach ne lysze prytiahala masy, ale, jak rozpowidajut swidky, duze podobalasia. Druzynu trenuje berlinec Ziebach, szczo sam w nij hraje. W lawach Ukrainy stojat taki futbolni majstry, jak Skocen, ukrainskyj hracz iz seredyny napadu proty Bolharii, Lotwy, Estonii i Hruzii (Kawkaz), prawyj zwiazkowyj Warecha, szczo pidczas wijny wystupaw w reprezentacijnych druzynach proty Hamburg i Schidnoi Prusii, krylowyj Lutak, szczo hraw dla rumunskoi nacjonalnoi futbolnoi reprezentacii. Viktoria matyme pered soboju bezumowno duze sylnoho w hri protywnyka, jakoho pidderzuwatymut joho zemlaky (3000 kwytkiw wzialy wony w peredprodazi dla sebe).

Mymochodom

Oj czoho z ty zaz-ur-ywsia, diacze molodyj?
Szczo „Nedilu“ bojkotuje bahato ludej?
(Bojkotujut, ne kupujut
„bandytskoju“ nazywajut,
...kazut, szczo wona zdyraje
bahato hroszej.)
Ty im tak, nasz kolportere, wsim widpowidaj:
ne takych szcze „patriotiw“
ohladaw nasz Kraj
Pryjde czas, i zrozumijut „prychylnyky“ naszi,
Szczo tym roblat lysz posluhu S-nu papaszi..

Pylyp Makohon

my dla idei, pronyzani bezdusznym raktycizmom i racjonalizmom naszoho czasu. Dekoho z nas sprawdi treba lajaty, ale ne za te, szczo my tak-siak prahnemo zberehty w pamjati narodu naszoho dorohi i nezabutni obrazy mynuloho z joho zapasznoju romantykoju, z joho teplom i siajwom zaduszewnoho liryzmu, a za te, szczo y mydodilys, ne wmijemo, ne spromozni wze trymaty prapor nacjonalnoho mystectwa na tomu chudozniomu riwni, na jakomu zberehaly joho naszi batky. Namahannia nowatoriw najty „nowu“ formu dla Hrycia, — dumaju, — ne riatuje stanowyszcza, a tym bilsze ne kompensuje naszoi mysteckoi anemii. Ne darma isnuje prysliwja: „Ne trat, kume, syly ta sidaj na dno“. Zdajetsia, szczo komu b najbilsze nahorilo wid duchu Staryckoho na spiritycznych seansach, tak ce naszym nowatoram za ich „nowi“ i „cikawi“ formy. A tomu mymowoli choczetsia poradyty im, szczob wony ne dbaly pro pidnesennia duchu narodnioho kosztom ne obhruntowanoho zanechannia abo perekruczennia nacjonalnoho mystectwa, tym bilsze, koly widomo, szczo w naszij dijsnosti inszych zasobiw trymaty duch narodu na naleznomu moralnomu riwni, poky szczo nema i ne widomo czy skoro wony budut. Tilky szlachetnoho, stepowoho, swizistiu obraziw Natalky, Petra Mykoly, Stepana, Jaryny, Panasyka i t. d. mozna zberehty szcze w duszach naszoho narodu, a osoblywo naszoi molodi; ti ii choroszi poczuttia i instynkty, jaki szczoden to bilsze wywitriujutsia pid tyskom tiazkych i newblahanych umow zyttia. Insza ricz, szczo wid mysteiw i wykonawciw treba wymahaty bilszoi chudoznioi majsternosty, bilsze duszi i dbajlywosti w stworenni nymy obraziw, ale trymaty nasz narid w postijnomu i permanentnomu zwjazku z mynulym, z joho tradycijamy, jakych siohodni nam ne zastupyty zodnymy ekwiwalentamy, je perszym obowjazkom tych, szczo oczuwajut sebe srawznimy synamy cioho narodu. Sprawznie nowe mystectwo pryjde todi, koly nastane joho czas. Daremna ricz, panowe nowatory, wydumuwaty — wyduszuwaty joho z sebe sylomic. Ne wyjde niczoho. Z druhoho boku „Zajworonkom“ Lehara abo „Espanskoju muchoju“ ledwy czy wykonajete swij obowjazok szczodo ridnoho narodu. Sanitariw wid mystectwa, podibnych awtorowi „Jeresi“, dbajuczomu pro hygijenu mystectwa, nam ne potribno. Do reczi: podibnymy malunkamy, jaki wybahlywyj OMUS ne soromytsia wmiszczuwaty na storinkach swoho drukowanoho orhanu, mozna pojasnyty lysze znewahu do nepysmennoho czytacza. Mowlaw „publika — dura“. Tak duze newdalym atestatom wyhladaje cej reprezentujuczyj teatralne mystectwo, drukowanyj nomer.

Osa

Z lystiw do Redakcii

Do ricznyci powstannia ukrainskoho taboru w Schweinfurti-Aschaffenburzi

Na storinkach „Nedili“ pojawlalysia wze dekilka raziw statti pro organizaciju ukrainskoi grupy w Jeni, a potim w Buchenwaldi, szczo dala poczatok naszomu taborowi. W tych stattiach buly dejaki netocznosti ta perekruczuwannia faktiw. Tomu to ja, szczo buw az do pryizdu w Schweinfurt holowoju toi hrupy i, oczewydno, pro wsi sprawy najkraszcze znaju, chotiw by pro wse toczno i wirno napysaty.

Pisla prychodu amerykanciw perebuwalo w misti Jeni bila 100 ukrainciw, holowno iz zachidno-ukrainskych zemel. Polozennia nasze bulo nepewne i bahato z naszych lahodylys wertaty na „rodinu“, a inszi ne znaly, szczo majut wzahali robyty. W toj czas u Weimari dijaw Ukrainskyj Dopomohowyj Komitet, szczo prowadyw duze korysnu dla ukrainskoi sprawy robotu. Ja nawjazaw z tym komitetom kontakt, utworyw w Jeni filiju toho komitetu i Czerwonoho Chresta i poczaw nawkolo sebe hurtuwaty tych ukrainciw, szczo ne bazaly wertaty domiw. Sprawa bula wazka, bo buly miz namy perewazno robitnyky, jaki ne znaly, szczo majut dijaty.

My zhurtuwalys w odnomu okremomu budynku; bulo nas bila 60 osib. Reszta zyla po prywatnych domach abo miz polakamy i bojalas wystawlatys na nepryjemnosty z boku naskriz worozoho nam otoczennia. Treba bulo do nych usich zokrema chodyty i prosyty ich, szczob chocz trochy praciuwaly dla naszoi sprawy.

Charczuwalys my w kuchni dla czuzynciw. Charczowoju sprawoju zajmawsia p. Wolodymyr Donec, szczo meni duze bahato u wsiomu dopomahaw. Swoimy radamy dopomahaly meni takoz holowno panowe prof. Bazylewycz, Strilkowskyj i dr. Komlik.

W poczatkach czerwnia perejszly my do welykoho taboru, de nas traktuwaly nariwni z inszymy czuzynciamy. Nas ukrainciw bulo malo i tomu dowelosia pryjniaty deszczo susidiw. Wony todi buli w szcze hirszomu polozenni wid nas i tomu ichnim prochanniam wazko bulo widmowyty. Teper wony, za malymy wyniatkamy, w cilkom inszyj sposib nam za ce widdiaczujutsia.

Wkinci bulo nas wze bila 140 osib. Do naszoi hrupy prystala takoz pani Olga Panasenko, szczo jak perekladaczka widdala nam duze welyki prysluhy.

Tymczsom amerykanci widchodyly z Tiuryngii i nam treba bulo takoz ichaty na zachid. Ce nam po dowhych staranniach udalosia i nas usich wywezly w polowyni czerwnia do polskoho taboru w Buchenwaldi, le neszczodawno buw strasznyj koncentracijnyj nimeckyj katorzniak.

Miscewi susidy polaky widnosylysia do nas dosyt neprychylno i chotily nas zmiszaty iz swoimy. Odnacze zawdiaky zachodam naszoi perekladaczky p. Panasenko i prychylnomu widnoszenni amerykanskoho komandanta taboru, nam daly okreme prymiszczennia. Takoz wyznaly oficijno nasz komitet w skladi: holowa-Oleksiuk Kost, czleny pp. prof. Bazylewycz, dr. Komlik, Strilkowsjyj i Donec.

Ale z Buchenwaldu takoz treba bulo wyizdzaty. Polaky pohodylysia wziati iz swoimy transportamy tilky buwszych polskych hromadjan, odnacze my chotily ichaty usi razom. I tut nasze bazannia zdijsnylosia wykluczno zawdiaky zachcdam p. Panasenko. Po kilkoch dniach podorozi prybuly my wkinci czerwnia do Schweinfurtu do polskoho taboru UNRRA team 196, de nas prymistyly w odnomu garazi.

Perszoho dnia po prybutti do Schweinfurtu peredaw ja holowuwannia p. Strilkowskomu, szczo perewiw organizaciju naszoho taboru w Schweinfurti.

Aschaffenburg, 14. 7. 1946. Oleksiuk Kost

Wsi jdemo na futbolni zmahannia „Ukrainy“ z „Viktorijeju“

Francuzy u Freiburga ne mohly wyjty z dywa

Sportowyj zwitodawec „Nedili“ pysze pro zmahannia naszoi odynaciatky

Ne tii staly

Ukraina - FC Freiburg 3:0

Wze czotyri dni piznisze u tomu samomu skladi, pry takijze prepohanij pohodi, na prekrasnomu hryszczi, pry 10 000 publyky, (samych czuzynciw) z daleko kraszczym protywnykom „Ukraina“ wyhrala i to wysoko. Neczyslenna ukrainska hromada teplo j zyczlywo prywitala naszych sportowciw. Buwszyj dowholitnij prowidnyk sekcii kopanoho mjacza p. Czuczman wmije chlopciw widpowidno nastroity.

Zi swystkom poczynajetsia koncertna hra. Wsi na wysoti zawdan. Oborona zachopluje, pomicz blyskotyt, a napad oczarowuje. Miz publykoju (bahato francuzkych oficeriw) czuty holosy pryznannia. Worotar Lysianowycz lowyt pewno kilka nebezpecznych mjacziw-zresztoju nemaje jomu bahato roboty. Kohos wyriznyty okremo hodi. Wsi hraly, jak stari rutyniari i switowoi slawy profesjonaly.

Postalo pytannia: czy ce si ti sami, szczo hraly w Rosenheimi?? Czy ce moze zorowa omana? Ale z bo ni. Ce z ti sami- lysze ichnia hra-kudy, kudy! Hra blyskawkoju perenosytsia. Tempo szalene. Hospodari za wsiaku lubu cinu choczut wyhraty, ale daremno. W 32 chwylyni Skocen „bombardyrszczyk“ distaje wid Kucana mjacza i wze hotowo! Wprawdi oklyk zachoplennia „je“ wyrywajetsia z hrudej tych kilkoch ukrainciw, szczo prybladajutsia hri, ale win slabenkyj, ne czuty cioho naszoho „je“. Win ne takyj, jak buwaje w Bavarii, de pryjazni oklyky naszych „mas“ szcze bilsze pidrywajut zmahuniw. Reszta publyky 99 % wyczikuje, szczo bude dali. Do polowyny lyszajetsia 1:0.

W druhij polowyni FC Freiburg nakydaje szalene tempo i za wsiak cinu chocze osiahnuty wyriwniannia, ale ukrainska pomicz i oborona wartujut na misciach. Ludyna, szczo znaje wsich zmahuniw, tiiky chytaje holowoju. Jak cej Hoszowskyj, szczo perejszow koncentrak w Auschwitz, Matthausen, Dachau (sorokiwka na pleczach) tak potrapyt tiahnuty, jak niodyn iz molodych sportsmeniw tu 100 m-12?! Jake w nioho opanuwannia mjacza i precyzne wybyrannia i ploska podacza. I nide stilky praci nemaje szczo na pomoczi. Hariwka straszna. Cej zmahun-ce hordist klubu, ne lysze jak zmahun, ale ludyna i charakter. Obowjazkowist, dyscyplina, solidnist, tocznist i towaryskist. Sportowa powedinka wysokoi klasy. Ce joho medali. Jakraz win pry mjaczi. Widibraw nebezpecznomu zwjazkowomu, pidtiahaje: ploska i toczna podacza. Mjacz perebiraje Skocen, dribluje i bezposzczadno strilaje druhi worota. Worotar tilky wstyh rozlozyty j zalomyty ruky. Ale protiwnik nijak ne peszytsia, ne zalomlujetsia, ale namahajetsia hraty szcze pewnisze. Czerez kilka chwylyn sytuacija na ploszczi wyhladaje tak, szczo osiahnut poczesnoho gola, ale z bo darma! Jakraz liwyj krylowyj FC Freiburg peredaje zwjazkowomu cej wtikaje, ale Junio Skocen rozpuskaje swoi dowhi nohy i zdohaniaje zmahuna, jakyj wystartuwaw pered nym na 3-4 metry. Junio wze bila nioho, jakraz jak maly wpasty newidklyczni worota. Mjacz maje Junio. Szczo tam ne obijazlosia bez ce pewne j oczewydne. Ale suddia ne zlowyw cioho momentu. I dobre! Tam de Junio litaje, suddia ridko pobaczyt a protywnyk wze zaczynaje widstup. Mjacz wertaje do napadu. Perejmaje joho Makar, podaje Skoceniowi, szczo pereizdyt protywnyka, chocz ne maje zmohy strilaty, widdaje Makarewi, jakyj pidnosyt wyslid do 3:0. Francuzy szalijut i oklykamy pidbadiorujut naszu druzynu. A protywnyk troitsia. Poczesnoho osiahnuty ne w syli, lysze boronytsia zawziato, szczob omynuty sklandalu. Ce z mystec! A tut prychaly, jak wony pyszut, naturburszi i na ich wlasnomu podwirji ich rozkladajut.

Napad protywnyka majze cilyj widtiahajetsia na tyly i tworit mur, szczo wderzuje wsi napady Ukrainy, a kilka popereczok rjatujut nimecku druzynu wid dalszoi katastrofy.

Kinec. Francuzy z zachoplenniam pidchodiat do druyny. Smijutsia kwity; naszych chlopciw klepajut po pleczach. Wsi ukrainci radijut na hordosczach, a najbilsz hordo poperedu stupaje Jasio Miklosz; wypniawszy hrudy, dywytsia na francuziw, nemow bi chotiw skazati: a wy z dumaly, szczo my pastuchy? Ta my waszu flotu pobili 12:0 j hotowi do Waszoho Pariza poichaty. Tilky pustit, a my wam tam namiszajemo!

Pisla meczu bulo pryniattia. Z usich promow najbilsze wrazinnia zrobyly slowa p. Czuczmana, szczo wlozyw 10 rokiw praci i bahato hrosza w Towarystwo. Zmahuny z toho pryznannia najbilsz hordi. „Ja nikoly ne spodiwawsia, szczo wy az tak dobre hrajete“... skazaw na zakincennja. p. Cuczman (O. SZ)

Na nedilnu striczu

Ukrainske, polske i nimecke naselennia Aschaffenburga z welykym zacikawlenniam i pidnesenniam strinulo wistku pro pryizd do naszoho mista slawnoi ukrainskoi futbolnoi druzyny ST „Ukraina“ z Ulmu, szczo na hryszczach Nimeczczyny, tak jak kolys w Zachidnij Ukraini, dobre reprezentuje sportowe imja ukrainskoho narodu. Druzyna „Ukrainy“ rozihraje w Aschaffenburzi kilka zustriczej kopanoho mjacza: z dobroju miscewoju nimeckoju komandoju „Viktorja“, zo zbirnoju polskoju futbolnoju grupoju, z naszym „Zaporizzam“ i szcze inszymy nimeckymy druzynamy. Wsi jak odyn pidemo ohladaty ci sportuwu podiju!

Sklad „Ukrainy“:

Mysakowycz, Lenczyckyj, Miklosz, Hoszowskyj, Skocen I, Lutak, Kucan, Warecha, Skocen II, Ziebach, Makar. W zapasi: Mitrynga, Kuc, Myzawka, Hawryliw, Nebola.

Viktoria Aschaffenburg:

Brönner, Berninger, Streng, Janny, Quick, Bundschuh, Meining, Schütze, Scholl Becker, Budion. W zapasi: Hartung, Mautz i Meidt.

Ingolstadt

...jahaty zobowjazannia, pidnimaty prawni dii ta rozporjadzaty majnom kooperatywy“

Widpowid kooperatywy „Ukrainske Mystectwo,“ Regensburg

W cz. 3 „Ukrainsjkoho Slowa“ wid 14. 7. 1946 nadrukowane oholszenia bez pidpysu, ale wid imeni Nadzirnoi Rady i Uprawy Spilky „Ukrainske Mystectwo“, w jakomu podani informacii, szczo ne widpowidajutj prawnomu stanowi reczej.

Spilka „Ukrainsjke Mystectwo“ bula stworena na ustanowczych zahalnych zborach czleniw-osnownykiw 2. XI. 1945, jaki obraly Nadzirnu Radu w skladi holowy Dra J. Zozuli, zast. holowy o. B. Hanuszewskoho, czleniw: prof. S. Drahomanowa, doc. K. Niszczemenka, Dra Z. Plitas, Dra B. Martynowycza i J. Serbyna ta zastupnykiw: Ing. N. Synjawskoi in Dra I. Maksymczuka. Nadzirna Rada imenuwala Dyrekciju w skladi: prof. W. Domanyckoho, ing. S Dowhala, i prof. M. Samusia ta zatupnykiw: P. Saweczuka i Wesolowskoho. Pisla zreczennia prof. W. Domanyckoho i p. Wesoowkoho, Dyrekciju stanowyly reszta czleniw. Ci organy za statutom 'spilky' reprezentujut Kooeratywu na zowni „majut prawo zatjahaty zobowjazannia, pidnimaty prawni dii ta rozporjadzaty majnom kooperatywy“

Dnja 29. VI. 1946 Nadzwyczajni zahalni zbory-czleniw Spilky „Ukrainsjke Mystectwo“ buly widklykani, a prywytni zbory, sklikani pp. J. Serbynym i B. Martnowyczem ne buly zboramy Spilky „Urkainsjke Mystectwo“ tomu wony ne mohly wybiraty Nadzirnoi Rady ta Uprawy a ich uchwaly ne majut nijaki prawnoi ta moraljnoi syly.

Do Zahalnych zboriw czleniw - osnownykiw Spilky „Ukrainsjke Mystectwo“ ciu kooperatywu prawno i awtorytetno reprezentuje Dyrekcija z doruczennia, imenowana 11. 6. 46 pownym skladom Nadzirnoij Rady z osib Ing. S. Dowhala ta prof. M. Samusia. Tilky cij Dyrekcii nalezyt prawo dyspozycii imenem, majnom i cinnostiamy Spilky „Ukrainsjke Mystectwo“, peredbaczene rozdilom IX statutu Spilky (§§ 12—19).

Dyrekcija z doruczennia dnja 10. 7. 1946 podala pozow do Hromadskoho sudu CPUE proty pp. Mykoly Tymczuka, Stefana Czernyza i Anastasii Smereczynskoi, jaki dozwolyly sobi wystupaty wid imeni Nadzirnoji Rady ta Dyrekcii Spilky, chocz ne buly za § 5 statutu pryniati w czleny kooperatywy, i pretenduwaly „perebyraty majno“ ii.

Pozow mityt takoz skarhu na nezakonnyj porjadok slykannia i sklad t. z. Nadzwyczajnych zahalnych zboriw wid 29. 6. 1946 i do uchwaly sudu w cij sprawi majno kooperatywy nikomu ne moze buty peredane.

Ani Dyrekcija ani pidpysani czleny Nadzirnoi Rady nikoly ne maly namiru prodawaty „czerenky, radiopryjmacza, maszynky i t. d.“ i tomu peresterihannia homadjanstwa cilkom bezpidstawne ta skydajetsia na dyfamaciju-pohowir.

Regensburg dnja 14. 7. 1946.

Dr. J. Zozula, prof. S. Drahomniw, Ing. K. Niszczemenko, Dr. Z. Plitas, Ing. N. Synjawsjka, Ing. S. Dowhal., prof. M. Samus.

Ne zabuwaty osnownoi idei sportu!

Zakinczennia z 1 storinky

do protywnyka nawit todi, koly win u perewazi (anglijci kazut, szczo prawdywoho sportowcia piznaty po tim, czy win wmije prohrawaty) wony majut wychowno wplywaty j na szyroki masy hromadianstwa, jake ne zacikawlene sportom aktywno. Sportowci majut zademonstruwaty ci wartosti ducha, jaki wony nabuly j wyplekaly w sobi pry dopomozi sportu. Hladaczi, zibrani na hryszczi pidczas sportowych imprez, prychodiat ne lysz podywytys na te, czy chtos wyszcze skoczyw abo skorsze dobih do mety, czy chtos sylnisze kopnuw miacz, abo szczo jakas druzyna zdobula bilsze punktiw; wony, moze j pidswidomo, prahnutteż pobaczyty psychicznu postawu zmahuniw, ich duchowi wartosti, ci pozytywni slidy, jaki zalyszylo na charakteri zmahuniw hlybsze rozuminnia sportowoi idei. Neraz druzyna, jaka schodyt z hryszcza peremozena, maje bilszu sportowu wartist wid tijei, jaka zdobula peremohu. Ce powynno braty na uwahu suddejske ziuri pry zahalnij ocinci sportowciw ta druzyn.

Z doswidu znajemo, szczo incydenty pomiz hladaczamy majut swoju pryczynu zawzdy w nesportowomu powednni zmahuniw na hryszczi, mikoly nawpaky. Inkoly publika duze woroze nastawlena do odnijei z druzyn, ale, koly obi storony na hryszczi zumijut prowesty zmahannia w dijsno sportowij atomsferi, todi cia atmosfera udilujetsia j hladaczam i wse prochodyt jak slid.

U naszij emigracijnij sportowij dijsnosti umowyny bahato kraszczi do prowedennia sportowych zmahan u prystojnyj sposib, jakyj z wychownoho boku pozytywno wplywaw by na zmahuniw i publiku. Koly npr. pered wijnoju na sportowych zmahanniach ukrainskych druzyn z polskymy, czy zydiwskymy dochodylo do hrubych incydentiw i na hryszczi j pomiz publikoju, to ne treba zabuwaty, szczo koznoczasni miznacjonalni zmahannja maly swoho roda politycznyj posmak, u nych nachodyla swij widzwuk cia borotba, jaka weiasia u politycznij, kulturnij ta ekonomicznij ploszczyni miz ukrainskym ta polskym elementom. Todi bacyl nesportowoi powedinky z miznacjonalhoho forum lehko perenosywsia j na hryszcze, na jakomu zmahalysia sportowi druzyny.

Ale chto pryhladawsia widomym zmahanniam lwiwskoi „Ukrainy“ z uzhorodskoju „Russiu“, toj buw swidkom prekrasnoi lekcji prawdywo sportowoi powedinky j braterskoho jednannia dwoch witok ukrainskoho narodu, rozmezowanoho kordonom. Czomuz nam teper na czuzyni ne pity slidamy zmahuniw „Ukrainy“ j „Rusy“, a prodowzuwaty neslawnu tradycju, jaku nakynuly nam worozyj rezym i czuzynecka wulycia?

Adze z teper koly zmahajutsia miz soboju za mystectwo sami ukrainski druzyny, nema objektywnych danych na worohuwtnnia j tomu nijak ne mozna wyprawdaty hry „na kosti“ (w toj sposib wyriwniujetsia techniczni nestaczi!) hruboi lajky i inszych projawiw hrubosty.

Prowid naszoho sportowoho zyttia powynen w koreni zapobihty lychowi. Sportowciw i druzyny, jaki ne choczut baczyty wychownoho momentu w sportowomu rusi, jaki swoim powedenniam demoralizujut inszych sportowciw ta szyroki masy hromadianstwa i prynosiat nam zlu slawu, treba postawyty bezohladno poza duzky ukrainskoho organizowanoho sportowoho zyttia.

Nasz sport matyme lysz todi raciju isnuwaty, koly win wkluczytsia u proces widrodzennia nacii ta wime uczast u wychownij ii perebudowi, jak odyn z najwazniszych zasobiw, szczo wedut do tijei cili.

W. B.

Z malowidomych poezij O. Olesia

Tak, ja zijszow z wysokych wez
Ja kynuw kobzu, surmu tez.
Tak, tak, ja z hir zijszow w dolynu
I w lozach wylomaw lozynu.

Ja zradyw muzi i krasi...
Idu-smijutsia z mene wsi:
„Dywitsia win zijszow w dolynu
I w lozach wylomaw lozynu“
Ja jdu wse dali wid krasy
Zijszow zowsim uze na psy,
W dolyni wylamaw lozynu
Idu i neju bju skotynu.

30. IX. 1921

*

Zibralysia kury, skubutsia, kryczat,
(Ta szcze j na czuzomu podwirji)
Wsi choczut na werchnim szczabli
noczuwaty
Ni myru, ani peremyrja!
W powitri metelycia j pirja
Kryczat, repetujut, skubutsia,
klujut...
Swit dywytsia, bacze j hadaje:
„Czoho wony wlasne, czuby sobi rwut,
Jak sidala nawit nemaje?“
Pro ce ich i awtor pytaje.

27. III. 1928

Z naszoho zyttia w Aschaffenburzi

Uczytelske Objednannia

Neszczodawno widbulysia zachodom inicjatywnoho hurtka zbory uczyteliw taboru Pionierkaserne w Aschaffenburzi, z metoju zasnuwaty Objednannia Ukraniskoho Uczytelstwa na Emigracji. Na zborach wybrano tymczasowu uprawu ta statutowu komisiju, jaka wypraciuwala statut majbutnioji uczytelskoi organizacji i widislala joho do zatwerdzennia CPUE. W najblyzczomu majbutniomu widbudetsia osnowujucze zibrannia uczyteliw naszoho taboru, na jakomu wyberut keriwni orhany towarystwa za statutom ta nakreslat plan praci na majbutnie i szlachy ii realizacii w dusi pryjniatoho statutu.

Nezakinczena pracia

Na poczatku trawnia c. r. szcze w Schweinfurti prowedeno serioznu j widpowidalnu robotu szczodo obliku kilkosty ukrainskoi emigracii za wikom, rodynnym stanom ta za fachom. Ankety zapowneno za zawdanniam ta instrukcijamy ukrainskoi centrali. Hromadjany z pownym dowirjam postawylys do cych zachodiw, wony wiryly, szczo ankety potraplat w potribnyj reczenec za naleznoju adresoju tak jak swoho czasu stalosia z anketamy dla londonskoho Ukrbiura, zibranymy Widdilom Informacii. Ale, na zal. ankety, jak dowidujemosia, j dosi lezat ne systematyzowani w szuchladach taborowych biur, slawa Bohu, wze tretij misiac. Newze ce najdrub'jadnisze zawdannia w naszomu zytti? Newze my poza kopanym mjaczem niczoho ne baczymo w switi?

Obacznyj

Ditoczyj teatr

Jak dowidujemosia, znana dramatyczna artystka, pani Lusia Barwinok-Karabinewycz organizuje w tabori Pionier ditoczyj teatr. Swoho czasu podibnyj teatr na zachidno-ukrainskych zemlach prynis iniciatorci welyku popalarnist i sered kromadjanstwa i sered naszych najmenszych.

Kamernyj koncert

Perszoho lypnia w zali 6 bloku Ukrainskoho Taboru w Aschaffenburzi widbuwsia koncert kamernoi muzyky za uczastju pijanista Romana Sawyckoho, wjolonczelista Barwynskoho, spiwaczky Taranowoi ta akompanijatora Jewhena Krachno. W repertuari buly twory kompozytoryw: Lysenka, Ludkewcza, Paganini, Szopena, Bramsa ta narodni pisni w obrobci widomych kompozytoriw. Na koncerti buly prysutni hosti z UNRRA, win sprawyw na wsich dobre wrezennia! Pani Tarannowa zwernula na sebe uwahu pisniamy na slowa Szewczenka („Za dumoju duma“), Olesia („Podajte wistonku“) ta „Skytalec“ Brahmsa. (S.)

Kulturne zyttia w Ingolstadti

Odna z najkraszczych bibliotek amerykanskoi zony

(Wlasna informacija) Narodnia szkola pry ukrainskomu tabori w Ingolstadti ochopluje 93 ditej. Prowadiatsia takoz gimnazijni lekcii dla nyzczych klas. Dytiaczyj sadok widwiduje 30 doszkilnykiw. Sered ukrainciw taboru je welyke bazannia obanuwaty inozemnu mowu. Wyklady z angliskoi mowy wedutsia na trjoch kursach i z nimeckoi mowy-na odnomu.

Piat den na tyzden praciujut zahalno-oswitni kursy. Regularno prowadytsia nawczannia i w szkoli nepysmennych, jaku widwiduje 47 osib, perewazno zinki. Krim toho 40 osib uczatsia hramoti po kimnatach.

Dla hromadjanstwa widbuwajutsia widczyty i referaty nacjonalnoho j wychownoho charakteru. Organizacija Plastu objednuje 40 chlopciw ta diwczat. Sportowe towarystwo maje domiwku. Organizowano druzynu kopanoho mjacza, widhywanky, ping-ponga Szachowyj hurtok prowodyt taborowe zmahannia za perszist. U zmahanniach bere uczast 42 osoby. Welyke zacikawlennia womitne takoz pry hrach w domino, szaszky toszczo.

Ale najbilszyj plus Ingolstadtu ce te, szczo tam stworeno peresuwnu biblioteku, do jakoi wze prydbaly 280 knyzok riznych, zokrema peredwojennych widan. Skladeno okremi hrupy po 20 knyzok, jaki i pozyczajutsia z kimnaty do kimnaty.

Czymalo cikawlatsia meszkanci taboru samodijalnym mystectowom. Taborowyj miszanyj chor objednuje 41 czolowik. Strunna orkestra 13 ludej. Dramatycznyj hurtok postawyw pjesy: „Daj serciu wolu“ ta dwi rewii i teper hraje „Chmary“. (Li)

Nareszti majemo wlasnu kooperatywu

Pisla pererwy, zumowlenoi pereizdom zi Schweinfurtu do Aschaffenburga i organizacijnymy trudnoszczamy, widnowyla swoju dijalnist kooperatywa „Ideal“. Kramnycia kooperatywy westyme prodazu galaterijnych towariw ta prednetiw szczodennoho wzytku i holowne jaryny. Wze prodajut pywo. Kooperatywa prymiszczena w 3 „proletarskomu“ bloci: wona widczynena w hod: 9—13 i 15—19. Bazajemo kooperatywi dobroho uspichu!

†

Dilymosia z hromadjanstwom sumnoju wistkoju pro te, szczo 19 czerwnia 1946 roku w ukrainskomu tabori w Mannheimi pomerla

b. p.

SOFIJA MURSKA

z Wolskych, narodzena 25. 1. 1894, u Stepanciach b. Kanska, Druzyna upownowazenoho urjadu UNR w Carhorodi, hromadska dijaczka dobrodijka i opikunka Ukrainskoho Taboru w Mannheimi.

Pochorony Pokijnoi buly welykoju manifestacijeju wdiacznosty tych, jaki zyly z Neju do ostannich dniw. Wiczna bud pamjad welykij Hromadjanci ukrainci!

Prowid i Hromadjanstwo Ukrainskoho Taboru w Mannheimi.

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcii:
„Nedila“, Aschaffenburg. UNRRA, Team 612, Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Неділя

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. 28 lypnia 1946 Nr. 32

Rewelacii francuzkoi hazety pro generala Wlasowa

Lajtenant rozwidczoi sluzby Kagarow dobre wykonaw swoju misiju

Pered namy welykyj francuzkyj szczodennyk z Paryza „Libe Soir“ zdnia 10lypnia c. rr. Na druhij storinci widomyj ukrainskomu czytaczewi do zanudi portret, szczo nim nimecka propaganda zapychala wsi swoi hazety j broszury protiahom ostannich dwoch rokiw pered katastrofoju Reichu: holowa rosijsko-azijskoho kroju z wolossiam na izaka, hrubi usta i czorni rohowi okulary na nosi. General Andrej Andrejewicz Wlasow, toj, pro jakoho dumaly, szczo win bude gauleiterom Hitlera na stalinskomu prestoli w Kremli. Dumaly nimci, rosijane i dechto z czuzynciw. Bo z ukrainiciw za malymy wyniatkamy nichto Wlasowu nikoly ne wiryw i tak ne dumaw. Bilszist ukrainciw widczuwala instynktownu nechit do cioho tajemnoho generala z holosom Rasputina, a dechto cilkom pewno znaw, szczo prynosyt z soboju cej typowoyj repzezentant piwnicznoho centru, buwszyj upownowazenyj pry urjadi Czan-kaj-szeka, ne menszyj ukrainozer wid Walujewych, Mykolaiw i suczasnych ichnich poslidownykiw.

„Libe Soir“ pysze: „Chocz istorija generala Andreja Andrewicza Wlasowa nahaduje jakyjs roman z pryhodamy szpyhuna j podwyhamy „Intelligence Service“ abo fantaziju zurnalista, prote wona je cilkom prawdywa. Sprawznie imja heroja widome: mowa jde pro lajtenanta rozwidkowoi sluzby czerwonoi armii Kagarowa.

Joho istorija nejmowirna: win sam-odyn obduryw cilu armiju, wsi rozwidkowi organy welykoho Reichu.. az do samoho Adolfa Hitlera wkluczno. Najcikawisze te, szczo w usiomu ciomu Moskwa doderzuje tajemnyci, bo rosijane ne lublat dawaty pryklady w takych sprawach czuzym welykoderzawam.

W berezni 1942 roku des na nimecko-rosijskomu fronti nimecka armija prosunula swij klyn, i bahato rosijan zdalysia w polon. Powidomlennia „Wehrmachtu“ brenily dedali bilsz peremozno. Mowa jszla wze pro zdaczu w polon ne malych hrup soldatiw, a cilych polkiw.

16 berezn ia 1942 w rajoni Woroneza buw straszny j cholod i trysta rosijan buly zachopleni w polon. Z-pomiz nych wyjszow iz szerehiw jakyjs soldat i zachotiw maty pr ywatnu rozmowu z wijskowym komandyrom cioho rajonu polkownykom Abergom. Cej soldat same i buw Andrej Andrejowycz Wlasow. Win zajawyw, szco win z pochodzennia ukrainec, (!) zahubyw swoich batkiw ,jakych zabyly rosijane 1920 roku, i nenawydyt bolszewykiw. Do cioho win dodaw, szczo win, jak i bahato inszych zadowolenyj z toho, szczo popaw u polon, i mih by prysluzytysia nimeckomu wijskowomu komanduwanniu. Win staw by wyzwolytelem ukrainskoho (!) narodu pisla peremohy nimciw.

Opowidanniu joho-pysze dali francuzkyj szczodennyk -widrazu ne pojnialy buly wiry, prote win buw zaraz ze izolowanyj, ewakuowanyj z frontu i zaslanyj do specijalnoi wjaznyci w Schidnij Prusii, bila Königsbergu. Protiahom szesty misiaciw nimecki rozwidkowi organy perewirjaly joho swidczennia w szczonaimenszych detalach. Use toczno pidtwerdylosia...

Zaraz ze pisla porazky pid Stalingradom wyszczi nimecki oficery, sered jakych buw i admiral Canaris, naczalnyk rozwidky na rosijskomu fronti, pryjszly po polkownyka A. A. Wlasowa. Pidczas perszoi rozmowy, szczo widbulasia miz generalom Modelem i polkownykom powstalo pytannia pro utworenia pid pikluwanniam Wlasowa partizanskoi armii. Polkownyk poprosyw daty jomu czas dla obmirkuwannia; za 48 hodyn joho wwedeno do skladu „Wehrmachtu“. Sered dejakych poznaczok, szczo stosuwalysia joho, wyznaczalasia: „Woroh Sowjetiw Nr. 1, cilkowyte dowirja“. U lutomu 1943 Andrej Andrejowycz Wlasow staw generalom i razom z polkownykom Pistorowym poichaw po misciach uwjaznennia rosijan, namahajuczys nawerbuwaty dobrowilciw do nowoutworjuwanoi armii, szczo mala plicz-o-plicz z nimciamy bytysia proty bolszewyzmu. Do swojei reputacii dobroho oficera win dodaw szcze reputaciju prekrasnoho promowcia.

Protiahom trjoch tyzniw bula sformowana armija w 900 000 czolowika, do skladu jakoi wwijszly rosijany, tatary, ukrainci, bilorusy j soldaty inszych nacjonalnnostej zSSSR. Krim toho Wlasow stworyw szcze odnu armiju, szczo mala dopomahaty nimciam okupuwaty zawojowani krainy Jak jedyno widpowidalnyj za ciu armiju win buw upownowazenyj kontroluwaty ii u Francii, Belgii, Holandii i w usich inszych zachidnych krainach; soldaty tijeji armii wystupali perewazno proty powstanciw u cych krainach i nikoly ne bylysia proty rosijan abo anglo-sasiw.

U zhodi z nimciamy Wlasow stworyw szcze j rozwidkowu sluzbu, jaka mala peredawaty Generalnomu Sztabowi Reichu powidomlennia, de w najdokladniszych podrobyciach, z ekonomicznoho, politycznoho j demograficznoho ohladu, opysuwano zajniati nimciamy rosijski rajony.

Widkoly Wlasow objednawsia z inszymy, holowna kwatyra nimeckoho wijskowoho komanduwannia poczala publikuwaty powidomlennia z opysom podwyhiw, szczo ich natchnenniam buw general. Moskowske radio, nawpaky, wdalosia do inszoho: regularno, tryczi na tyzden, wono zhaduwalo dijalnist cioho „zradnyka“, jak traktuwaly Wlasowa w SSSR.

Naprykinci 1944 r Wlasow utik. Prypustyly, szczo win des chowawsia abo werbuwaw worohiw Moskwy. Naspraw di joho zatrymaly amerykanci. Skoro Moskwa zazadala joho, win buw wydanyj. Wlasow nikoly ne domahawsia zachystu w amerykanciw. Pidczas joho internuwannia general Eisenhower, bazajuczy maty z nym prywatnu rozmowu, widwidaw generala w uwjazneni, ale Wlasow lyszywsia mowczaznym

Pisla cych podij pytannia pro Wlasowa uze ne poruszuwalosia. Prote polkownyka rosijskoi rozwidkowoi sluzby Kagarowa ne mozna bulo znajty w spysku znyklych.

Wijna skinczylasia. Tysiaczi rosijskych polonenych, szczo buly doty w Nimeczczyni, poczaly powertatysia do Rosii. Usich soldatiw Wlasowskoi armii repatrijuwaly z tych krain, de wony perebuwaly. Piwtory miliona ich w Rosii pryjnialy dobre, ale kozen maw projty specijalnu komisiju, szczo retelno perewiryla ich dijalnist, bo rosijska rozwidka w Nimeczczyni praciuwala dobre. Sprawznich zradnykiw uwjazneno, inszych powerneno narodowi z szamoboju naleznoju kolysznim polonenym.

W Berlini pomiz nadto balakuczymy generalamy szyrjatsia czutky riznomanitni z pry wodu Wlasowa. Na Poczdamskij konferencii odyn rosijskyj general iz swity marszala Zukowa skazaw: „Anglijci maly swoho Lawrensa, ale ce dijalosia ne pidczas wijny. Szczodo nas, to my zrobyly kraszcze“ Prote imja Wlasowa ne bulo zhadane.

U Moskwi pid czas manifestacii, pryswiaczenoi rokowynam peremohy, odyn czolowik distaw iz ruk Stalina wsi wijskowi widznaky. Zodne oficijne powidomlennia ne nazwalo joho imja. Wlasowa sudyty nichto ne bude.. bo Wlasow ne je zradnyk swojei krainy, -jakraz nawpaky, win jaknajbilsze prysluzywsia SSSR. Tilky nezwyczajnist sposobu joho dijannia sponukuje Moskwu mowczaty“.

Na marginesi tych francuzkych rewelacij mozemo skazaty take: wony dla poinformowanych ukrainskych zurnalistiw ne je nijakoju nowynoju. Cinnist ich polahaje ne w tomu, szczo czerez francuzku presu swit dowidajetsia pro metody odnoi derzawy ta pro te, jaku dufnu poliytyku wela Nimeczczyna. Nastane czas i swit dowidajetsia pro te, szczo prohrama Wlasowa po widnoszenni do ukrainciw ne riznylasia wid prohramy cariw i teperisznich wolodariw, szczo zahony Wlasowa palyly ukrainski mista i sela, szczo rozwidka Wlasowa prowokuwala i nyszczyla nimeckymy rukamy ukrainskych idealistiw i prychylnykiw Anglii ta Ameryky. Swit dowidajetsia pro te, jak Wlasow i joho holowni pomicznyky: politruk Zykow, „redaktor“ Kowalczuk, bezpryzornyj krasun general Malyszkin wytiahaly wid nimciw wojenni tajny i oputaly cilu hrupu starszyn generalnoho sztabu z Rittmeisterom Strickfeldom ta generalom Bergerom na czoli ta wid nych distaly wsi tajny rosijskoi emigracii (szczez kozackych generaliw Krasnowych). Majbutnist rozkryje tajny wlasowskoi willi na berlinskomu Dahlemi, skandal z uteczeju Zykowa z Berlinu na litaku do Sowjetiw, orgii w karlsbadskych hotelach, wplyw wlasowskoho sztabu na wjaznennia po nimeckych konctaborach ukrainskych patriotiw. Swit dowidajetsia pro te, szczo pidderzuwanu dosi dejakymy polskymy i zydiwskimi kolami legendu pro „kriwawu uczast ukrainciw w likwiduwanni warszawskoho polskoho powstannia“ wynajszow druh i soratnyk Wlasowa general Kaminskyj. szczo wlasowci nyszczyiy ci ukrainski czastyny na zachidniomu fronti, jaky maly namir perechodyty na storonu amerykanciw . . . Na wse ce pryjde czas i czas wse wyswitlyt. (KTB.)

General Morgan diakuje ukrainciam

(pi) Ukrainskyj tabir w Mannheimi pereslaw holownomu dyrektorowi ewropejskoho widdilu UNRRA, generalowi Morganowi, z nahody rokowyn isnuwannia taboru, telegramu z podiakoju za doteperiszniu opiku nad ukrainskymy wtikaczamy.

U widpowid gen. Morgan nadislaw prowodowi ukrainskoho taboru w Mannheimi takoho lysta:

„Dorohyj Pane Ukrainskyj Lidere!

Ja buw hlyboko zworuszenyj pryjemnym pysmom, szczo joho telegraficzno pereslaly meni z nahody odnoriczcza Waszoho taboru; pryjemno, szczo pamjatajete pro ti skromni reczi, jaki ja wstyh porobyty dla Waszych dobrych ludej.

Ja powazno wirju, szczo ce odnoriczcza Waszoho taboru bude wodnoczas i ostannim. Ja chotiw by maty zmohu daty Wam jakis wistky szczodo Waszoho majbutnioho, ale na zal ja ne w syli cioho zrobyty.

Ne zwazajuczy na ce, diakuju szcze raz Wam za Waszu wwiczlywist i dozwolaju sobi bazaty Wam i Waszym Indiam wsioho najkraszczoho na majbutnie, jake wono ne bulo b.

Wasz widdanyj
General Sir Friderik Morgan.“

W rokowyny Kniazia Cerkwy i Batka Narodu

Mytropolyt Graf Andrej Szeptyckyj (Do statti na 3-ij storinci)

Oborona ukrainskych DP

Obureni wystupom ukrainskych komunistiw kanadski senatory zalyszaly zalu

Sprawa wyizdu ukrainskych skytalciw za okean zaczynaje buty predmetom bahatioch interwencij, zachodiw i pryludnoho obhoworennia na storinkach presy. Ostanni ukrainski amerykanski hazety, szczo naspily do Ewropy. szyroko opysujut dramatycznu oboronu praw i czesty ukrainskych DP pered emigracijnoju komisijeju Kanadaskoho Senatu w Ottawi.

29 trawnia cia komisija zaklykala predstawnykiw Komitetu Ukrainciw Kanady, szczoby z nymy obhoworyty sprawu dopuszczennia ukrainskych DP do Kanady. Toho samoho dnia do tijciz komisii zholosylasia delehacija ukrainskych komunistiw i obydwi komisii odnoczasno wyklykano na zalu narad. Kanadskyj Ukrainskyj Komitet reprezentuwaw osobysto holowa o. dr. Kusznir, joho zastupnyk o. S. W. Sawczuk, posol Manitobskoho uprawlinnia I. R. Solomon. Krim toho z naszoju delegacijeju prybuly posol Kanadijskoho Parlamentu A. Hlynka ta sotnyk B. Panczuk z Londonu. Delegicija komunistiw skladalasia z redaktora „Ukrainskoho Zyttia“ Stepana Macijewycza i sekretarja Robitnyczoho Domu z Toronta Iwana Bojczuka, a predstawyw ii senator Robak t z Toronta.

Delegacija KUK predstawylasia jak reprezentantka 90 % ukrainciw Kanady i prosyla, szczob widkryty bramy dla ukrainskych zbihciw, szczo zywut u Niemeczczyni. Wony choczut praciuwaty i ne powertatysia pid sowjestsku dyktaturu. Posol Solomon zaznaczyw, szczo ci ukrainski skytalci ce jakraz ludy, jakych Kanada potrebuje dla swoich weletenskych prostoriw, demokraty i robotiaszczi ludy. Sotnyk Panczuk rozkazaw, szczo baczyw po taborach ukrainskych hromad, jak wony praciujut. Zate obydwa komunistyczni delegaty nakynulysia na ukrainskych DP, nazywajuczy ich kolaborantamy, takymy, szczo wtikajut wid praci w Ukraini. Komunistyczni delegaty domahalysia wid senatoriw ne dopustyty ukrainskych emigrantiw do Kanady a daty ich pid perewirku czynownykam Stalina. Postawa komunistycznych wozakiw bula taka nehidna, szczo wykluykala sylnu reakciju samych senatoriw i wony oblozyly czerwonych takymy zapytanniamy, szczo komunisty-jak napysaly nawit kanadski hazety-smazylysia jak na wohni. Sylno atakuwaw komunistiw senator Krihar ta senator Eseltajn, szczo oburenyj wyjszow wreszti z zali zasidan. W zahalnomu komunistyczni agenty osmiszylysia, a delegazija KUK zrobyla powazne wrazinna.

Proszczajemo najkraszczu Pryjatelku

Pani Francine Couvreur widchodyt z naszoho taboru

Z welykym i szczyrym zalem dowidajetsia zahal ukrainskoho taboru UNRRA. cz. 612 w Aschaffenburzi pro te, szczo dniamy zalyszyt nasz tabir pani Francine Couvreur, blahodijnyj oficer sztabu naszoi UNRRA, sympatija wsioho hromadianstwa, jaka polozyla welyki zasuhy dla ukrainskych skytalciw.

Koly w czerwni mynuloho roku persza hrupa ukrainsciw prybula do Schweinfurtu i robyla zachody w sprawi wyznannia ii szmostijnoju, todi w gabineti komandanta miz inszymy bula i wrodlywa moloda francuzka dama, szczo z usijeju sympatijeju i zapalom szlachetnoho sercia wstawlalasia za interesy czuzych ij, doleju na czuzi wulyci wykynenych, ludej.

Protiahom ciloho czasu perebuwannia z namy Pani Couvreur mala zawzdy widkryte serce na wsi sprawy, turboty, nestaczi i zali ukrainskoi hrupy. Ne bulo takoi organizacii, jaka ne widczula b dijannia j ii blahodijnoi ruky, ne bulo zurby jakoi ne rozwija by Ji dobryj usmich

Praszczajuczy paniu Couvreur, prosym ii, szczob ne sumniwalasia w ciomu, szczo wsi my, jak hrupa i jak poodynoki ludy, budemo z wdiacznistju i pryznanniam zhaduwaty ii szlachetnu postat i zolote serce. Wse, szczo wona dla nas zrobyla bude kwitkoju w winku ukrainsko-francuzkych wzajemyn. Bazajuczy Pani Couvreur i sobi samym, szczob dola dala nam szcze kolys zmohu widdiaczytys Ji na naszij Ridnij Zemli hostynnistju ukrainskoho sercia, szlemo ij najkraszczi slowa szczastja na dalszyj zyttiowyj szlach i proszczajemo tym prostym ukrainskym slowom, jake tak czariwno zwuczalo w ii ustach: „Do pobaczennia!“

Pereworot w Bolivii

W Bolivii wybuchla rewolucija. Rozpoczaly ii studenty, szczo ubyly bolivijskoho prezydenta Vilaroela. Prezydent Villaroel w hrudni 1943 roku z grupoju oficeriw i wojakiw skynuw buw urjad generala Péneranda i wid todi buw dijsnym dyktatorom Bolivii. Spoczatku zdawalosia, szczo Villaroel opanuje sytuaciju. Win rozbyw buw perszi studentski powstannia i stworyw wyklucz no wijskowyj kabinet, ale ce joho ne wrjatuwalo. Szcze odyn dyktator zakinczyw wswoje isnurwannia.

Persze zasidannia Myrowoi Konferencii w ponedilok

Francuzke ministerstwo zakordonnych spraw powidomylo, szczo persze zasidannia Myrowoi Konferencii widbudetsia w Paryzi, w Luksemburzkij Palati u ponedilok poobidi.

Ostanni zwidomlennia

Albanskyj premijer-minister Enver Hodza powidomyw ministriw zakordonnych spraw czotyrjoch welykoderzaw, szczo Albanija domahajetsia zaproszennia na myrowu konferenciju.

Wilna dyskusija miz czlenamy nimeckoho klubu molodi ta molodymy amerykanciamy i amerykankamy widbulasia w ramach dyskusijnoho weczora u misti Wiesbadeni. Obydw istorony howoryly duze szczyro. Molod rozhladala rizni polityczno,suspilni problemy obydwoch krain. — Sojuz respublikanskoi molodi Francii zaprosyw dwoch predstawnykiw nimeckoi molodi na swij kongres.

Mynuloi nedili rankom powisyly w Poznani buwszoho nimechoho gauleitera okruhy Warthegau, Artura Greisera. Strati pryhladylsia 15 000 ludej. Greiser, jakoho, prozywaly „krywawym psom iz Poznani“ buw do 1939 roku prezydentom mista Gdanska. Greiser szukaw poratunku u Papy. Papa, ne zwazajuczy na te, szczo Greiser buw zapeklym worohom Crkwy, poklykujucys na pryklad Hospoda, szczo j na chresti molywsia za rozbijnyka, prosyw widpowidnu wladu daruwaty zyttia zasudzenomu Ale teperiszni polski sudy ne berut na uwahu molytow i bazan Watykanu.

Nowyj rozporjadok amerykanskoi wlady peredbaczuje, szczo amerykanski wijskowi mozut wystupaty jak swidky pered nimeckymy sudamy.

Nowyj czeskyj premijer-minister Clement Gottwald maw u Moskwi rozmowu zi Stalinom W rozmowi braw uczast Molotow.

Slawni rumunski dzerela nafty w Ploesti rozpoczaly wze praciu, osiahnuwszy postaczalnu sylu 4 milioniw ton nafty na rik. Pered wijnoju riczna produkacija wynosyla 6 milioniw ton.

Vice adjutant brytijskoho korola Admiral Fraser wyichaw do Moskwy, szczob wziaty uczast w swiati „den sowietskoi czerwonoi floty“.

Bolivien

100 nimeckych wijskowopolonenych teologiw w Anglii majut dali zmohu prodowzuwaty w okremomu tabori dla teologiw w Colchester swoi studii. Apostolskyj delegat dla Welykoi Britanii, archyjepiskop Geoffrey, widwidaw mynuloi nedili cej tabir i maw nahodu swobidnoi rozmowy z polonenymy

U zwjazku z bombowym zamachom na odyn brytijskyj klub w Aleksandrii, szczo stawsia 17 lypnia, britijska wlada aresztuwala 11 czleniw odnoi ekstremistycznonacjonalistcznoi jehypetskoi grupy „Misr el Fattat“. Komandantom tijeji hrupy je molodyj jehypetskyj adwkat, szczo pered wijnoju widwidaw Nimeczczynu i projniawsia ii duchom.

Medolowka na emigrantiw

Sowjetskyj urjad wydaw dekret, syloju jakoho wsim rosijskym emigrantam dajut zmohu oderzaty sowjetske hromadjanstwo. Dekret pisdpysala Najwyszcza Rada Sowjetskoho Sojuzu.

Krywawa sutyczka DP iz nimeckoju policijeju

Z Heidelbergu powidomlajut: pidczas zbrojnoi sutyczky miz wyselenciamz DP i nimeckoju policijeju na kontrolnij stancii nedaleko wid Wolfratshausen zabyly, jak powidomyla 3 armija w, szetwer, odnu i poranyly szczonajmensze 6 osib.

Majemo nareszti swoich adwokatiw

(pi) Prawo zastupnyctwa pered wijskowymy sudamy oderzaly dniamy 3 ukrainski adwokaty, a same: dr Mykola Rybak, mgr. Petro Kaniuk i mgr. Mychajlo Belej. Adresa ich spilnoi adwokatskoi kancelarii: München, Adelgutenstraße 38/III. Doizd tramwajamy 4, 19 i 30 do Maks II Denkmal. Cia ukrainska adwokatska kancelarija maje takoz koncesiju na biuro podan i intrwencij u wsich cywilnych, administracijnych ta publicznych sprawach pered usima urjadamy i ustanowamy.

Proletar ministrom Welykoi Brytanii

Portret Ernesta Bevina

1919 rik — czas welykoho rozczaruwannia, pislawojennoi nuzdy i nespokoiw jak w Anglii, tak i w cilomu switi. Pered Komitetom Poserednyctwa, riszajuczym pro platu portowym robitnykam zjawlajetsia jak robitnyczyj predstawnyk, neznanyj, molodyj robitnyk, sylnyj, nepochytnyj muzczyna z chodoju moriaka, szczo pryichaw nedawno z prowincii w London. Promowlajuczy, w intonacii holosu zradzuje swij charakternyj dialekt z piwnicznoi Anglii. Poklykanyj pered stil suddiw, rozhortaje paket i klade odno po odnomu: malu plaszku moloka, piw chliba, trochy margaryny, kilka kartopel i tonkyj szmatok miasa najdeszewszoho hatunku. „Ce je siohodni dennyj prydil odnoho portowoho robitnyka z rodynoju.“ W czasi ciloi joho promowy, ci charczewi produkty zalyszalys na stoli, jak swidky slusznych robitnyczych domahan. U wyslidi, robitnyky osiahnuly pidwyzku zarobitnoi platy, a molodyj muzczyna, neznanyj dosi staw widomym, „adwokatom portowych robitnykiw“, jak ce nazywaly joho w hazetach.

Joho prizwyszcze Ernest Bewin.

Ernest Bewin, — teper Minister Zakordonnych Spraw Welykoi Brytanii, narodywsia w simji rilnyka z Somersetu w anhlijskij Meklenburgii. Do odynadciatoho roku zyttia widwiduwaw silsku szkolu, potim buw silskohospodarskym robitnykom, szoferom, tramwajewym maszynistom, portowym robitnykom. Ne studijuwaw u wyzczych szkolach-uniwersytetach, czy takoz u wyzczij narodnij szkoli. Joho karjera zwiazana wscilo z rozwytkom profesijnych spilok; joho oswita, — a slid pidkreslyty, widznaczajetsia win podywu hidnymy istorycznymy i narodno-hospodarczymy ta ekonomicznymy znanniamy, ce wyslid wpertoi samooswity, jaku, nichto ne znaje, koly win i osiahnuw.

Nalezyt do ludej, jaki w skomplikowanych wneskach ta memorandumach wmyt znachodiat z ciloju hostrotoju i jasnistiu wyriszalnyj punkt. Odyn z joho politycznych protywnykiw nahorodyw Bevina komplimentom, — nemow by sama pryroda stworyla joho na intelektualista, ale ne je pewnym-czy Bewin ce rado pryjmaje.

Intelektualistiw win nijak ne perenosyt.

Zalyszywsia robitnykom i ce slid rozumity dosliwno. Charakteryzujut Bevina nawit, jak „jedynoho anglijskoho derzawnoho muza, jakyj ne tilky szczo wyjszow z robitnyczoho seredowyszcza, ale w ciomu seredowyszczi i zalyszywsia“. Win ne pochodyt jak pan Stafford Krips, z arystokratii czy, jak Klement Etli z oswiczenoho serednoho stanu czy, jak Herbert Morrison z dribnomiszczanstwa.

Win je dijsnym proletarem, czym takoz hordytsia.

Opowidajut pewnyj zart, szczo w Londoni, w zowtni 1945 roku, w czasi dramatycznoho momentu „konferencii piatioch“, Bevin tak zwernuwsia do sowietskoho ministra zakordonnych spraw: „Baczyte, Molotow, ja je proletar“ — kladuczy osoblywyj prytysk na „ja“.

Szcze pered poklykanniam na stanowyszcze brytijskoho ministra zakordonnych spraw, win wykonaw dwi welyczesni orhanizacijni praci. Persza, ce stworennia najbilszoi u switi profesijnoi spilky t. zw. „Transport end Dzenerel Workers Union“, jaku, takby mowyty, stworeno z niczoho, poczynajuczy u 1922 r. z fuzii 20 rozsijanych malych profesijnych spilok, objednujuczych najslabszyj element nekwalifikowanych robitnykiw, gastronomicznych robitnykiw i wzahali usich tych, jaki pered tym ne mohly znajty swoho wlastywoho miscia w profesijnomu rusi. Siohodni cia organizacija ochopluje bilsze 1 miliona robitnykiw, je osnowoju potuznoho anhlijskoho profesijnoho ruchu, welyczeznoju syloju, jaku majut profesijni spilky w brytijskij derzawnij strukturi. Joho druhym welykym organizacijnym dilom bulo zorhanizuwannia brytijskych robitnykiw wojennoi promyslowosty. Zawdiaky widomij anhlijskij nechoti do samoreklamy ne je szcze szyrszomu switowomu zahalowi widomym, szczo promyslowi, wojenni, trudowi dosiahnennia Anglii buly najintensywniszymy z usich wojujuczych krain i szczo w rokach 1940—1945 use anhlijske cywilne naselennia, ne wykluczajuczy i zinok, bulo pereminene w gihantsku mobilnu armiju praci, jaka bezohladno, ne inaksze jak jakanebud armija na poli boju, bula spriamowana i wykorystowuwana tam de tilky cioho wymahalosia. / Bezsumniwno, odnym z welykych paradoksiw cijeji wijny, zalysztsia nimecke namahannia rozbudowy swojei wojennoi promyslowosty sylamy prymusowo wywezenych czuzych robitnykiw, w czas, koly Anhlija, majuczy swoju kolonialnu imperiju postawyla bila maszyn swoich wlasnych zinok i starszych wikom czolowikiw.

Cia totalna mobilizacija anglijskoi roboczoi syly bula dilom Ernesta Bevina. U zowtni 1945 r. anhlijskyj uriad wydaw derzawnyj benket w czest predstawnykiw 51 nacij, pidhotowlajuczych konstytutywne zibrannia Objednanych Nacij“. Ernest Bevin, promowlajuczy za stolom, prosto, bez dyplomatycznych fraz, ale wpewneno i awtorytetno zaskoczyw usich slidujuczym: „Ja bazuju teper wyjasnyty moju politycznu metu. Meni choczetsia perebuwaty w takych obstawynach, szczob mozna bulo pity na zaliznycynyj dwirec Viktorija, kupyty bilet de lysze choczu, ichaty ne zpodiwajuczys buty zlowlenym za plecze, lehitymowanym, czy rewidowanym“. I nespodiwano dali z twerdoju riszuczistiu: znannia siohodni piszlo tak wpered, szczo pytannja hranye jawlajetsia lysze durnyceju. My musymo zdijsnyty ce, szczo ranisze bulo wizijeju poetiw i mudreciw. Nasza meta-parlament ludstwa, switowa sojuzna derzawa!“

I koly dejaki z 500 prysutnich dyplomatiw zaskoczeno i sumniwno kywaly holowamy, Bevin prodowzuwaw: „Ja je starsza ludyna, ale bez ohladu na mij wik, wperto wiriu, szczo tych czasiw szcze doczekajus.“

Mohlo ce wydatysia i dywnoju fantazijeju, ale ludyna, jaka ce wyslowyla w nijakij miri ne je fantastom.

Koly Bevin howoryt pro switowu derzawu, pro parlament ludstwa, to ce ne poetyczni metafory, win wze predlozyw brytijskomu parlamentowi swij plan peresunennia bazy „Objednanych Nacij“ wid uriadiw do narodiw, a z zahalnoho zibrannia zrobyty dijsnyj switowyj parlament wybranych narodamy posliw, zamist kongresu dyplomatycznych predstawnykiw.

Szczo Bevin porucz swoho duchowoho hartu ne pozbawlenyj sercia, swidczyt joho reakcija na ce, szczo baczyw u czasi poczdamskoi konferencii: „Zalizni karawany wtikacziw zi schodu. Mij Boze, — ce cina, jakoju musiat platyty ludy za swoju bezmeznu durnotu, za ce szczo zwetsia wijnoju.“

Bevin lubyt swoich robitnykiw i zalubky cytuje Roberta Bernsa: „Prawdywa trahedija robitnyctwa — ce joho bidnist w bazanniach.“

Koly odyn konserwatywnyj zurnalist zapytaw joho pro dolu bohatych nerobiw w joho robitnyczij derzawi, jaki zywut lysze po luksusowych kurortach zi swoich dochodiw, Bevin widpowiw: „Ne bazaju nikomu zla- ale ne bazaw by nikomu czohos strasniszoho, jak zyty w luksusowomu hoteli i niczoho ne robyty.“

Joho wdacza, ce wdacza samowpewnenoho i widpowidalnoho derzawnoho muza, jakyj bez widchylen kontroluje i rozwiazuje neczuwani trudnoszczi. W teperisznich chaotycznych czasach w jakych zywemo jakraz taka ludyna widpowidaje kermi anhlijskoi zowniszno1 polityky.

A B U (Za „Merkatorom“)

5 atomobomba wybuchla na wodach Bikini

Jak powidomyly amerykanski informacijni dzerela, mynuloi seredy, o hodyni 23,35 nimeckoho litnioho czasu, wybuchla na wodach zalywu Bikini pjata atomowa bomba.

Pisla toho, jak wydaly nakaza spryczynyty wybuch atomowoi bomby, poczuwsia podibny do hromu hurkit. Z powerchni zalywu buchnula w nebo wodiana fontana, pokrywajuczy cilu flotu korabliw, szczo sluzyly cilliu pocilu tumanom, wohnem i paroju z wody. Gila cia fontana wody, wohniu i dymu mala wyhlad gigantskoho ta fantastycznoho duba.

Fontana wody osiahnula wybuchowu wysoczin 2000 m. W pjat chwylyn pisla toho jak stawsia wybuch, mozna bulo szcze baczyty wybuchowu chmaru na wysoczini 3000 metriw. Wodianu fontanu mozna bulo miryty szyrynoju jakych 600 m u promiri pidstawy. Woda na misci warylasia. Kilka chwylyn jszla po cilij zatoci wysoka na 2—3 m chwyla. Woda wdaryla za dejakyj czas po berehach ostrowa Bikini, ale joho ne pokryla soboju. Palmy na ostrowi, szczo peresltojaly bez szkody persyj wybuch nadwodnoi bomby, syloju pidwodnoho wybuchu strusnuly lystia.

Zaloha litajuczoi forteci, szczo skynula atomomu bombu nad Bikini

W 3,5 hodyny pisla wybuchu pidwonoi atomobomby komanduwacz eksperymentalnoho pola admiral H. P. Blandy podaw do pryludnoho widoma perszi dani pro spryczyneni szkody. Syloju wybuchu buly zatopleni amerykanskyj wojennyj korabe „Arkansa“ mistotoju 26 000, odyn inwazijnyj opancyrenyj betonom korabel i korabel-cysterna. Amerykanskyj litakonos „Saratoga“ perechylywsia na bik i joho pokryla wodu. Welykyj japonskyj wojennyi korabel „Nagato“ diznaw sylnych poszkodzen; win zresztoju w mizczasi potonuw zowsim. Z pidwodnych czowhiw, szczo znachodylysia pidczas eksperymentu pid wodoju 4 piszly na dno; Radjoaktywnist wody na cej raz bula daleko bilsza jak pidczas wybuchu 1 lypnia. Presa ciloho switu howoryt pro Bikini.

Wybuch atomobomby. Switlynu zrobyly z litaka nad zatokoju Bikini zi znacznoi widdali wid miscia eksplozii.

Na stolyku recenzenta

Pryjemno witaty dobru knyzku

Mychajlo Orest: „Dusza i dola“. Augsburg 1946, 16-ka str. 111. Wydawnyctwo „Brama Sofii“, naklad „Ukrainskoho Cerkownoho Wydawnyctwa“. Cina 5 RM.

Z pryjemnistiu witajemo na recenzijnomu stolyku taku literaturnu pojawu, jak knyzku Mychajla Oresta „Dusza i dola“. Awtor, widomyj szyrokym kolam czytacziw zi swoich tworiw u naszych literaturno-mysteckych zurnalach, wystupyw oce zi zbirkoju, jaka mistyt u sobi poezji wid 1935—1944 rokiw. Ce daje nam zmohu zaobserwuwaty, jak poetowa dusza reaguwala na wsi zminlywi prymchy doli ta proslidyty ewolucijnu linju dumok, poczuwan, switohladu j switowidczuwannia poeta, jaka dowerszylas u joho ludskomu j tworczomu „ja“ pid wplywom zowniszních podij na protiazi cych kilkoch burchlywych rokiw.

Zbirka skladajetsia z trioch „suwiazej“ i chocz kozna z nych stanowyt dla sebe okremu, zamknenu w sobi logicznu j ideologiczno-switohladowu cilist, to wse z taky wony razom tisno zi soboju powiazani w odne nerozrywne cile- spojujut ich poruchy duszi poeta na chymerni projawy doli.

Poet u mysteckij tworczosti prahne oswobodytsia wid „put neblahych dol, szczo probylys u joho lad i obtiazyly joho put“, szczob „kynuty hymnom u dal“. Ce nacze poetyczne credo Oresta w joho wstupnij poezji do ciloi zbirky. Odnacze dola ne zawzdy dozwolala poetowi-ludyni oswobodytysia wid swoich put tak, jak ce bazalosia b poetowi-mystcewi.

U perszij suwiazi poet chocze zbahnuty istynnu buttia. Ne zwazajuczy na udary doli, jaka nese jomu „hanbu i hlum i hnit“, poet ide, osiajanyj „wiroju, szczo wede joho w pitmi szukan“ za „swiaszczennym Gralem“. Win chocze „opodal wid ludej, zloczynstwa i poroku plekaty duszewnyj myr“, szczob „dusza joho, probywszy sujetu zyttia, widczula w sobi znak newmiruszczoho swoho buttia“.

Ce szukannia „lisu wicznosty, w jakomu poetowa dusza poletila b nacze bilyj holub do ridnoho hnizda“ ne pokydaje Oresta j u druhij suwiazi. Jak toj mandriwnyj lycar

„Wid horoda, w jakym nurtuje lut,
Nenawyst i odczaj, win widjizdzaje
W jasnu, ciluszczu i bezdumnu put.“
(„Mandriwnyj lycar“)

Ale na spokijnomu dosi szlachu szukannia „swiaszczennoho Grala“ zczyniajetsia klekit, po „czornomu obriju ryne buria, rozhniwanyj kin“ — wijna 1939 r. I poet klycze w odczaju:

„Zahyne swit! Bezumstwom i wijnoju
Potoptano joho najkraszczyj cwit.“

Porucz odczaju u serce poeta wkradajetsia znewira („neszczasnyj toj, chto swit zemnyj odwidaw, w joho fatalni, demoniczni dni“), poet boitsia, szczob „lit joho ostanok, nadszczerblenosty duch ne zachopyw u bran“, szczob win „ne otemnyw krainy zapasznoi wlasnoju trunoju“ szcze zaky osiahne swoju metu. Win teper uze ne, jak u perszij suwiazi, uczen „lubomudriw, pisnetworciw i prorokiw“, szczo maly wwesty joho w swoje prozrinnia“, ale „okrywdzenyj i bojazkyj banita“, jakoho ohortaje tuha skytalcia, „szczo ne baczyt bereha u sywij mli“ U swojemu szukanni wicznoi prawdy prychodyt poet do perekonannia szczo duszi samochit „ne zdolaty zakoniw dowicznych“ i chocz wona pidneslas na wysoty, „znowu na zemlu doszczem pade smutno“ (Dusza“).

Ale w momenti, koly znewira poeta dosiahaje kulminacijnoho punktu, koly win uze chocze „skorytys doli j witaty skin“, raptom win widczuwaje pryplyw nowoi wiry j druha suwiaz kinczytsia badiorym akordom:

„Ale ja wiriu w Den Dobra. Do mene
Win znajde stezku.“

Poetiw „Kin znowu dzwinko rze j rwetsia u hostynnu daleczin.“ Po momentach zalomannia j upadku-poet widnajszow sebe. Cia wira j optymizm ne pokydajut poeta j u tretij suwiazi, win znajszow uze duszewnu riwnowahu, czerez ce charakter cijei czastyny zbirky wze bilsz refleksijnyj; poet spokijno rozdumuje nad zyttiewymy pytanniamy, nad problemamy, szczo joho cikawlat-pro tworczist poeta („Slowa“), pro lubow, pro istotne zawdannia ludyny; poet moze wze spokijno hlanuty na roky wijny j ocinyty swoju postawu do podij („Wydinnia“), ta „tycho uwijty w chram blazennych spohadiw“.

I jak w druhij suwiazi pidswidomyj raptowyj pryplyw wiry wriatuwaw poeta pered pownym zalomanniam, tak tut refleksja j rozum perekonujut joho, szczo „skresne u lody zakuta Sut“ „szczo“ pryjde kraj zahuczomu tomlinniu i my wstupymo u nasze Woskresinnia“

Zbirka kinczytsia pochwalnym hymnom u czest „Dobra bezumnoho“, jake hriade. Na switi zapanuje te, szczo bulo cillu poetowoho szukannia-wseswit zyttia.

Mychajlo Orest, ce poet z micnoju filosoficznoju j switohladowoju pidbudowoju, jakoi ne dostaje czasto naszym pysmennykam. Win optymist, mymo chwylewych zaloman ta momentiw znewiry. Wsia joho tworczist prosiaknuta hlybokoju relihijnistiu, z jakoi poet czerpaje syly do borotby „proty syl rujnujuczych“, w jakij win „widstojuje duszu“. Druhe, szczo pytome dla Oresta, jak poeta-ce joho bezmezna lubow i widczuttia pryrody, jaka staje joho prybizyszczem u czas znewiry, jaka wlywaje u joho zbolilu duszu nowi syly, a jakoju win zlywajetsia w odne, bo wona skladowa czastyna joho switohladu:

Ja stanu lystiam, micno okuje
kora, jak pancer, holowu i hrudy
I w dubi serce skryjetsia moje“.

Poet daw nam prekrasni zrazky opysiw pryrody, jakych jawyszcza wmije po mystecky zharmonizuwaty z najintymniszymy poruchamy ludskoi duszi. Obrazy pryrody rozmalowani zawzdy teplymy, jasnymy koloramy, a ce pidkreslaje szcze sylnisze optymizm ta pohodu ducha poeta.

Cej optymizm, relihijnist ta widczuttia pryrody, owijani wysokym idealizmom, jakyj maw swoje korinnia u mistyci j romantyci seredniowicznych mandriwnych lycariw, szczo tuzlywo zsukaly idealu todisznioho lycarstwa sw. Grala. Takym nowitnym mandriwnym lycareum u tuzlywomu j burchlywomu szukanni wicznych prawd je j Orest.

Sokowyta j obrazna mowa, bahatstwo j syla poetycznoho wyslowu, dobirnyj wirsz ta bezdohanna stroficzna pobudowa-oce prykmety M Oresta jak majstra slowa.

U cilomu zbirka „Dusza i dola“ cinnyj wklad u naszu literaturu.

W. B.

Z lystiw, z eteru i zi storinok swojei ta czuzoi presy

Partyzany i holosuwannia

Warszawska presa ostannich dniw czerwnia pryswiatyla bahato miscia polskym i ukrainskym partyzanam, namahajuczys dowesty, szczo „ukrainski i polski faszysty“ wystupaly proty holosuwannnia w narodniomu referendumi u Polszczi. „Zycie Warszawy“ i inszi warszawski szczodennyky pomistyly okremi statti j reportazi, z jakych wychodyt: w Peremyszczyni dije banda Chromenka, jaka spalyla sela Mackowyczi j Obrichowyczi. W lubacziwskomu powiti banda UPA zirwala 22. 6. dim okruznoi komisii narodnioho holosuwannia w seli Karenyci. W Hrubesziwszczyni 20 czerwnia banda UPA „Proryw“ razom z bandoju NSZ „Korwina“ hranyci Sokalszczyny j Hrubehranyci Sokalszczyny j Hrubesziwszczyny. Polska wlada bezpeky rozhromyla rjad band. 26. czerwnia w pohoni za bandoju Chromenka wbyla 8 bandytiw i 17 schopyla. Skonfiskuwaly bahato zbroi j municii.

Pryjatelski zmahannia FK »Ukraina« z polskoju druzynoju

Nasz sportowyj spiwrobitnyk O. Sz. pysze: Zawerszenniam pobutu FK „Ukraina“ w Aschaffenburzi buly zmahannia Polonija-Ukraina, szczo widbulysia dnia 24 lypnia na ploszczi nimeckolo Klubu Viktoria. Zmahannia widbulysia w duze pryjaznij ta naskriz sportowij atmosferi. Za welykyj osiah polskoi druzyny Polonija treba uwazaty te, szczo wona potrapyla hidno prohraty. Dobra sportowa powedinka ce osiah, a sportowa kultura waznisza wid widnoszennia worit. (Ukraina wyhrala u widnoszenni 7:1). Takoz polska publyka dokazala szczo ne zwazajuczy na prohranu, wmila sebe opanowano powesty; pisla meczu wsi wertalysia zadowoleni do domu. Hosti z pryznanniam dla naszoi druzyny za techniku, hry, my z nadijeju, szczo na Aschaffenburzkomu tereni nawiazemo pryjatelski wzajemyny na osnowi poszany odyn do odnoho.

FK Ukraina wyichala z welykym pryznanniam dla sympatycznoi odynadciatky polskoho klubu „Polnija“ i z zalem, szczo ne maje zmohy rozihraty rewanzowych zmahan. Sered polskoho skladu wybywsia worotar, prawyj oboronec ta serednia trijka w napadi. Publyky bilsze 4000. Wona swoim zachowanniam pokazala sportowu kulturu.

Pisla zmahan w tabori La Garde widbulasia weczirka na czest „Ukrainy“ z tanciamy. To warystwo „Sicz“ peredalo naszym zmahunam pamiatnu czaszu. Dyrektor Teamu de Han wyslowyw swoju radist z prywodu wyhranoi „Ukrainy“, bo czerez te m. i. win wyhraw swij . . . zaklad. Dyrektor obiciaw robyty zachody pro wyizd ukrainskoi 11 do joho batkiwszczyny-Holandii.

Brazylija rado pryjme 100 000 ludej

Dla 100 000 osib. zo Schidnoi Ewropy budut stworeni w Brazylii imigracijni umowy-zajawyw Chuan Alberto Lins de Barros, prezydent Brazylijskoho Imigracijnoho Komitetu, powernuszys zo Spoluczenych Derzaw Piwnicznoi Ameryky. Win skazaw dali, szczo koszty transportu perejme Organizacija Objednanych Nacij; sama Brazylija pokrywatyme koszty oselennia. Urjadowci brazylijskoho urjadu w Ewropi budut wybiraty, jakych same ludej mozna wyslaty do Brazylii. Perszenstwo matymut bezderzawni i skytalci z taboriw, rozsijanych po Nimeczczyni i Awstrii. Brazylijskyj dyrektor skazaw tez, szczo Brazylija mohla b pryjniaty wojakiw polskoi armii gen. Andersa wykluczno do prywatnoi promyslowosty.

Objednannia ukrainskoi emigracii w Latynskij Ameryci

Belgijski ukrainski „Wisti“ pyszut, szczo po kilkaricznj praci naszych zemlakiw, na tereni derzaw La-Platskoho wodozboru w Piwdennij Ameryci pryjszlo do spilnoho objednannia wsich ukrainskych nacjonalno-derzawnyckych organizacij, dijuczych na cych prostorach.

9 kwitnia 1946 w Buenos Ajres stworeno Objednanyj Komitet Ukrainciw Argentyny, Paragwaju i Urugwaju. Joho zawdanniam bude polahodzuwaty wsi aktualni sprawy ukrainskoho narodu i zokrema ukrainskoi emigracii. W sklad prezydii wchodiut: A. Bilopolskyj, inz. Piescirowskyj, W. Cymbal, M. Hrabynskyj i dr. E. Stojewycz.

Neszczodawno w nazwanych amerykanskych krainach zneseno w ojennyj stan, jakyj trywaw tam wze kilka lit i az teper powstala mozlywist rozpoczaty pidhotowczu praciu dla sklykannia Kongresu ukrainciw Argentyny, Paragwaju i Urugwaju,

Zminy w czerwonij armii

Szczodennyk amerykanskoi armii „The Stars and Stripes“ prynis w czysli z 21 lypnia 1946 cikawu zamitku agencii United Press pro nowi zminy, szczo maly statysia na komandnych postach czerwonoi armii. Na misce marszala Hryhorija Zukowa holownokomanduwaczem suchodilnoi armii pryznaczyly marszala Iwana Konjewa (z Awstrii). Dali na misce marszala Nowikowa, holownokamduwacza czerwonoi awijacii pryjszow heneral-polkownyk I. K. Werszinin. Amerykanski korespondenty zdohadujutsia, czczo ci zminy mozut buty wyklykani blyzkym widnoszenniam dejakych komandyriw do alijantskych zbrojnych syl. Howorjat takoz pro cily rjad inszych zmin.

Zukowa poslaly do Odesy

Radjo New York pidtwerdzuje wistky pro zminy na wysokych komandnych postach czerwonoi armii i dodaje, szczo marszala Hryhorija Zukowa pryznaczyly komandantom garnizonu w Odesi. W kwitni cioho roku Zukowa widklykaly z postu holownokomanduwacza sowietskych okupacijnych wijsk u Nimeczczyni, pryznaczywszy zastupnykom ministra oborony.

Harjacze lito na Madiarszczyni

Madiarskyj minister wnutrisznich spraw Laszlo Rajk, wykonujuczy rosijske domahannia, rozwjazaw 241 madiarsku organizaciju, w tomu czysli starokatolycku organizaciju selanskoi molodi i madiarskyj plast. Wykonnyj komitet partii dribnych selan zwertajetsia w okremij rezolucii proty zaborony organizacij molodi. Spoluczeni Derzawy Piwnicznoi Ameryky zadumujut zrobyty z cioho prywodu druhyj hostryj protest w Moskwi.

Zasidannia Uprawy Spilky Ukrainskych Zurnalistiw

W dniach 23 i 24 lypnia w odnomu z ukrainskych taboriw amerykanskoi zony radyla pid holowuwanniam dr. Stepana Barana Uprawa Spilky Ukrainskych Zurnalistiw na Emigracii. Z dnem 24. 7. Spilka poczala wydawaty informacijnyj serwis „Presowa Informacija Sojuzu (Spilky?) Ukrainskych Zurnalistiw“ (pi), szczo dawatyme wazlywyj informacijno-publicystycznyj materijal ukrainskij presi, organizacijam i ustanowam. 26 czerwnia holowa Spilky dr. Baran howoryw w tabori Augsburg na temu: „Suczasnyj stan naszoi emigracii w switi“. Na wykladi bulo majze 500 sluchacziw.

W Spoluczenych Derzawach Piwnicznoi Ameryky spodiwajutsia cioho roku rekordowo odbrych znyw i urozaju na pszenyciu. Bilsze odnoho miliona buszliw pszenyci zberut jak nadmir wid kilkosty, potribnoi dla pokryttia wnutrisznioho zapotrebiwannia i na eksport.

Z lystiw do Redakcii

Do
Chwalnoi redakcii „Nedili“
w Achaffenburzi

U 29 czysli c. r. Waszoho cinnoho czasopysu pomiszczenyj lyst Iwana R., Mykoly K. i. inszych czytacziw z taboru La Garde pid naholowkom „Za bahato imprez i swiat“.

Jak by awtory powyszczoho lysta jasno sformuluwaly swoi dumky i po muzeskomu zaznaczyly, jaki same imprezy i swiata je na ich dumku nepotribni, to moze buty, szczo toj lyst ne wyklykaw by nijakych neporozumin. Ale na zal z cilosty lysta wychodylob, szczo joho awtory je wzahali proty panachyd, parastasiw, proty widczytiw, wykladiw, wystawok, akademij, koncertiw i. t. d., na jaki nacze b to zmuszuwaly ludej, w tomu czysli i awtoriw toho lysta wytraczaty czas i czerez te pozbawlajut ich moznosti praciuwaty czy wczytysia, a zokrema korystaty z dobroho widpoczynku na loni litnioi pryrody“.

Os do czoho mozna dohoworytys, koly pustyty jazyk na prohulku.

Szczoby omynuty balamuctwa, treba stwerdyty, szczo dosi ne znajemo wypadku, szczoby w tabori La Garde koho nebud zmuszuwano chodyty na panachydy, na wyklady, dopowidi i. t. d. Chto chocze wczytysia maje do wyboru szkoly, kursy ukrainoznawstwa, taborowu czytalniu i. t. d. Todi poszczo naswitluwaty fakty w takomu wykrywlenomu zerkali?

Rada Suspilnoi Opiky taboru La Garde.
Aschaffenburg, 23. VII. 1946.

Welykyj Wladyka-Pater Patriae

(29 lypnia 1865 roku narodywsia Mytropolyt Andrej Graf Szeptyckyj)

Napysaw **Antin Czerneckyj**

„Trahiczna rozwiazka istorii Ukrainy" — kaze ukrainskyj istoryk prof. Wolodymyr Antonowycz „wyklykana tym, szczo ukrainskyj narod nikoly ne mih wyrobyty ani hruntownoi cywilzacii ani micnoi wlasnoi dyscypliny, bo ti szczo stawaly na joho czoli, ta bralysia pikluwaty naroduioju doleju, maly u sobi welmy nedostatnyj zapas kultury."

Ekscelencija mytropolyt graf Andrej Szeptyckyj, jakoho dola postawyla na czoli ukrainskoho cerkownoho, a z tym i narodnioho naszoho zyttia, maw jakraz welykyj ta newyczerpanyj zapas osobystoi ta politycznoi kultury, a tomu zmih win ne tilky znachodyty wse wluczuu rozwiazku waznych spraw ukrainskoho, cerkownoho zyttia ale i u wyri polity cznoho zyttia naszoho narodu, wse potrapyw znajtysia na naleznomu misci ta j znaw koly j jak na terezky podij kynuty swoje dilo, szczob tym prynesty swojomu narodowi te, szczo w danomu momenti mozna bulo dla nioho zdobuty, neraz ne tilky pry zowniszuych nespryjatlywych umowach, ale j wsuperecz poniattiam, a to j nerozuminniu z boku wlasnoi suspilnosty.

Mytropolyt graf Andrej Szeptyckyj buw ne tilky wirnym synom ukrainskoho narodu, ne tilky dobrym hromadianynom ukrainskoi suspilnosti-ale prowidnykom, narodnym dijaczem neperesicznoho formatu, istorycznoju postattiu Ukrainy.

Naszczadok dawnoho naszoho paniwnoho rodu, jakyj chocz piddawsia sylnym niwelacijnym wplywam, ne tilky polskoi kultury, ale politycznoi polskoi dumky, powernuw iz czuzych berehiw do ridnoho narodu ta, zadywlenyj u welyki postatti swoich 3-och rodowych predkiw na prowidnych cerkownych i narodnich postach, prynis wse zi swojei indywidualnosty, szczo tilky maw, na sluzbu ukrainskij Nacii.

Wnuk po materi welykoho polskoho pysmennyka, starszyny powstannia polskoi rewolucijnoi armii, hr. Oleksandra Fredry, z rodynnoho domu wynis welykyj idealizm prykłady zertwuwaty sebe dla wysokych cilej ta idej, a strinuwszys tak w batkiwskim domi ta w otoczenni z ukrainskoju stychijeju, zachopywszys neju, riszywsia widdaty wse, szczo tilky maw u zytti, na sluzbu swojomu narodowi ta, stanuwszy raz u narodniu sluzbu, stojaw tam nepochytno widdano i samowidreczeno, ne zwazajuczy na nijaki trudnoszczi ta pereszkody.

Koly molodyj graf wsuperez zamiram ridni riszywsia powernuty do swoho narodu ta wstupyty do czyna o. o. Wasylian, ukrainska, newyroblena polityczno, suspilnist, z nedowiriam pryjniala joho riszennia. Pidozriwala joho w walenrodyzmi, w namiri spolonizuwaly ukrainsku cerkwu. Pidozrinnia nestijni, krywdiaczi ta boluczi. Ta molodyj idealist znis spokijno j ce.

Czyn o. o. Wasylian perezywaw todi wazki czasy. Bilszist joho werchiwky spolszczylas, zahal zachopywsia moskofilskoju nacjonalnoju apostazijeju, a czyn sybarytyzmom. Treba bulo wziatys za reformu czyna. Wsuperecz woli todisznoi ukrainskoi hromadskosty, proty ii protestiw, reformu widdano czynowi o. o. Jezuitiw, jaki w istorii nacjonalnoi borotby ukrainskoho narodu, ne wse maly czysti, dobre zapysani kartky.

Ta Prowydinnia, syla wyszcza chotila, szczo reforma czynu Wasylian, perewedena nawit Jezuitamy, ne prynesla szkody naszij nacionalnij sprawi, a nawpaky wychowuwala nowyj narybok Wasylian, swidomych swoho wysokoho pislannyctwa i wirnych i aktywnych syniw swojoho narodu.

W noworeformowanomu jezuitamy czyni o. o. Wasylian u samych joho poczatkach strinuwsia molodyj graf Szeptyckyj zi swidomymy idejnymy spiwtowaryszamy-Filasom. pizniszym ihumenom, apostolskym administratorom ta Ortynskym, pizniszym perszym ukrainskym jepyskopom w Ameryci i inszymy. Molodi idealisty, swidomi syny swojoho narodu, jaki z namirom sluzyty w reformowanim czyni swoij nacii, maly na molodoho towarysza grafa neperemoznyj wplyw, a szczo buly talanowyti z nymy rachuwalysia i uczyteli-Jezuity. Wony stworyly spilno z gr. Szeptyckym hurtok swidomych ukrainciw Wasylian, propowidnykiw-misjonariw ta odnoczasno narodnich robitnykiw.

Nedowho sudylos gr. Szeptykomu buty tilky wykluczno monachom. Dola poklykala joho na szyroku arenu praci, na katedru stanyslawiwskoho jepyskopa, a opisla lwiwskoho i halyckoho mytropolyta. Oba ci posty zaniaw graf Szeptyckyj po polskomu powstancewi, jepyskopi j mytropolyti Juliani Kuilowskym, a ce szcze bilsze utrudniuwalo joho pozyciju. Ta molodyj idealist, zawdiaky swoij indywidualnosti ta osobystij kulturi, skoro wmiw pereboroty wsi pereszkody ta neporozuminnia.

Ne widczuzywsia wid narodu, ne zneochotywsia, a nawpaky nawiazaw z nym szcze tisniszi Zwiazky, wrostaw w nioho, perejmajuczys joho bolamy i nadijamy, beruczy aktywnu uczast w joho borotbi, stremlinniach, staw swidomym, aktywnym, wseukrainskym patriotom, nawiazawszy do praci tisni zwiazky ne tilky z usimy halyckymy, ale j prydniprianskymy narodnimy dijaczamy ta uhorskym Zakarpattiam.

Czasy joho epyskopskoi ta mytropolyczoi dijalnosty wypaly na period ostatocznoho skrystalizuwannia ta oformlennia ukrainskoi nacjonalnoi ta politycznoi dijsnosty, na czasy perechreszczuwannia ta wplywu na ukrainskomu grunti zachidno-ewropejskych politycznych ta suspilnych, teczij na czasy, koly z etnicznoi masy, z demosu ukrainskyj narod stawaw modernoju nacjeju ta zawerszuwaw swoi nacionalni klyczi i postulaty w czasi wydwyhnennia hasla ukrainskoi samostijnoi, suwerennoi derzawy.

Mytropolyt graf Szeptyckyj stanuw po storoni tych politycznych nacjonalnych klycziw.

Za ce za perszoi switowoi wijny -rosijskyj carat ne mih joho sterpity j kynuw joho w tiurmu ta zaslannia. Strinula joho dola joho predkiw po materi, dola naszych hetmaniw ta ukrainskych politycznych dijacziw; staw carskym wiaznem wyhnacem.

Ta ce ne zlomylo joho. Nawpaky dodalo jomu szcze bilsze syly ducha ta hartu.

U wazkych czasach ukrainskoho politycznoho zyttia mytropolyt graf Andrej Szeptyckyj wse stojaw i buw z ukrainskym narodom.

Koly w dawnij Awstrii piszla borotba ukrainskoho narodu za osnuwannia ukrainskoho uniwersytetu u Lwowi, koly na ukrainsku akademicznu molod piszla nastupom wsia polska suspilnist z zreciamy polskoi naukyprofesoramy polakamy lwiwskoho uniwersytetu, koly dijszlo do secesii ukrainskoi akademicznoi molodi z lwiwskoho uniwersytetu, mytropolyt wsuperecz spodiwanniam polakiwstanuw po storoni sluszuych domahan ukrainskoho narodu ta daw swoju zhodu na secesiju ukrainskych bohoslowiw iz lwiwskoho uniwersytetu na riwni iz switskymy ichnimy towaryszamy, a nawit i z bohoslowiw aktywnych secesjionistiw poklykaw swojoho pomicznyka, pokijnoho epyskopa Bociana.

W borotbi za poszyrennia politycznych praw ukrainskoho narodu, za uczast joho w derzawnomu zytti dawnioi Awstrii, w borotbi za zawedennia zahalnoho prawa holosuwannia do dawnioho awstrijskoho parlamentu-mytropolyt stanuw iz cilym ukrainskym halyckym jepyskopatom po storoni ukrainskych politycznych partij, ne zwazajuczy na negatywue stanowyszcze polskoho jepyskopatu. Z pryznanniam za cej smilywyj krok w oboroni sluszuych domahan szyrokych narodnich mas zwernulys do nioho nawit socjalistyczni partii dawnioi Awstrii, a ich recznyk, prowidnyk polskych socjalistiw Daszynskyj, sklaw naszomu mytropolytowi pryludnu podiaku.

W borotbi ukrainciw z polakamy w dawniomu halyckomu sojmi nawit naszi protywnyky -polaky zwernulys do mytropolyta, szczob buw superarbitrom w polsko-ukrainskomu spori. Win dowiw do porozuminnia, osiahajuczy dla ukrainciw te, szczo mozna bulo w danomu menti zdobuty.

Z politycznych wystupiw mytropolyta Szeptyckoho w dawnij Awstrii zhadaty treba szcze joho holos w awstrijskij palati paniw w sprawi osnuwannia ukrainskoho uniwersytetu u Lwowi.

Koly pryjszla ukrainsko -polska wijna 1918-ho roku, mytropolyt Szeptyckyj, jak czlen Konstytuanty ta Nacjonalnoi Rady stanuw po boci praw swojoho narodu i czymalo wyterpiw wid polskych patriotiw, ale na swoij stijci stojaw nepochytno. Buw dijalnym czlenom Nacjonalnoi Rady, ii aktywnym robitnykom. Powno bulo skriz joho newsypuszczoi energii, joho poswiaty, joho indywidualnosty.

Jak polityk, wmiw znajty spilnu mowu z usima politycznymy dijaczamy naszych nacjonalnych partij. Ce treba osoblywo pidkreslyty. Ne wmiw nikoho obydyty. Maw welykyj dar zjednuwaty ta hurtuwaty ludej. Widnosywsia do wsich, jak najlipszyj towarysz-spiwrobitnyk, interesuwawsia wsimy, nawit osobystymy sprawamy koznoho, wwazajuczi ichni sprawy za swoi. Ne znaw netolerancji, pysaw ta osobysto dawaw swoi statti redakcijam orhaniw dalekych wid joho politycznych perekonan, koly znaw, sczo ci orhany w danyj ment zastupajut zahalni ukrainski sprawy. Joho dim-mytropolycza palata i win sam buly widczyneni todisznim narodnim dijaczam, jaki poczuwalys tak, jak u sebe doma, sered ridni.

Takym buw mytropolyt gr. Szeptyckyj, jak narodnij dijacz, takym ja joho znaw i takym zberihsia w moij pamiati i pamiati towarysziw, czleniw Nacjonalnoi Rady 1918—1924 rokiw.

Zhadaty treba szcze joho dijalnist nad zjedynenniam oboch ukrainskych cerkow. Do prawoslawnych widnosywsia z lubowju j tolerancijeju. Boronyw, ne zwazajuczy na osobysti prykroszczi, ukrainski prawoslawni cerkwy pered rewindykacjeju, ruinoju ta palenniam polskymy nacjonalistycznymy boiwkamy.

Bahato wyterpiw za cej smilywyj krok.

Tak samo, jak nemalo znis prykrostej za swoju lubow do staroi ukrainskoi cerkownoi kultury i to na zal wid swoich taky, blyzkych po urjadi j pochodzenni ukrainskych duchownych.

Bolilo ce Joho duze, ale Win ne ustupaw, ne chytawsia.

Beruczy aktywnu uczast u naszomu politycznomu zytti, Mytropolyt stojaw wirno na ukrainskij politycznij stijci ta maw tez i swoi pohlady j perekonannia j im dawaw wysliw otwerto; ne rachujuczys z popularnistiju czy demagogijeju. Koly wwazaw swoje perekonannia za oprawdane ta stijne wyskazuwaw joho nawit, ne zwazajuczi na zahalni sympatii.

Tak na pryklad, koly 1908 r. molodyj student Myroslaw Siczynskyj z patriotyzmu (za krywdy ukrainskoho narodu) wbyw halyckoho namisnyka grafa Potockoho, Mytropolyt osudyw cej wczynok publyczno ne tilky z relihijnoho j cerkownoho, ale j nacionalnohoho stanowyszcza.

Sered ukrainskoi suspilnosty pidnialosia na Mytropolyta nehoduwannia, ale majbutnie pokazalo, szczo prawda bula po joho boci. Siczynskyj wydistawsia z tiurmy, pereichaw u wilnu Ameryku de prozywaje wze i dijsnist 30 rokiw pokazala, szczo ne staw win tam prowidnykom czy eksponentom ukrainskoi politycznoi dumky szczo wsia joho energija ta chyst wyladuwalys u rewolwerowomu strili proty namisnyka Halyczyny.

I pizniszcze neraz wystupaw Mytropolyt proty deszewych fajerwerkowych wczynkiw naszych zapalenych mrijnykiw-idealistiw, koly ti wczynky buly neprodumani, obczisleni tilki na korotku metu.

Skazaty terpku prawdu maw Mytropolyt Szepnyckyj cywilnu widwahu. Ale pozatym wse j wsiudy z wyrozuminniam, z poszanoju widnosywsia win do wsich dijsno idejnych stremlin, poczyniw ta perekonan inszych, nawit swoich partijnych, czy politycznych protywnykiw.

Sam asket, dla sebe wymahaw malo, tomu tak dochody mytropolii, jak i osobystyj swij majetok zertuwuwaw na narodni cili. Ne tilky szkoly j bursy, ale j prywatni osoby, adepty naszoho naukowoho, czy mysteckoho narybku korystuwalys joho szczedroju pidtrymkoju; win opikuwawsia tez naszym kulturnym i mysteckym zyttiam-Nacjonalnyj Muzej, Narodna Licznycia i inszi ustanowy maly w osobi Mytropolyta wse i wsiudy swojoho welykoho mecenata j zertwennoho inicjatora.

Joho postat zasjala w nas istorycznym awreolom na riwni z welykoju postattiu kyiwskoho

Tilky bezupynnym trudom pidnosytsia narod

(Zi „Slowa do ukrainskoi molodi" Mytropolyta Andreja, 1932)

Baczu u Was harjaczu lubow do Batkiwszczyny-Ukrainy, lubow, szczo jde az do pozertwy, neraz do pownoi zertwy soboju. Wy z tych, szczo z entuzijazmom iszly w bij, szczob poklasty bujni holowy na poli slawy. Pryznaju, szczo ce persza j najwaznisza prykmeta, jakoju molod moze widznaczytysia Chrystyjanstwo-ce lubow, tak, jak Jewanhelija-ce nauka lubowy. A szczo Wasza lubow do Batkiwszczyny hotowa na wsiaki zertwy, to ce takoz prykmeta hlyboka j dijsno chrystyjanska, bo w chrystyjanstwi bez zertwy soboju nema prawdywych cinnostej.

Ta popry cinnosti majete wy j dejaki chyby, szczo do nych molodist zawzdy schylna i szczo czerez nych i najkraszczi namiry mozut buty ne tilky zwedeni naniszczo, ale nawit mozut staty szkidlywy. Swoi hadky ta swij sposib baczyty reczi wy nadto czasto choczete nakynuty inszym, czasom nawit zasobamy nasylstwa. Pry najbilszij lubowi do batkiw, czasto wwazajete sebe mudriszymy j lipszymy wid nych i lehkowazyte ich radu, a widkydajuczy awtorytety wiku j doswidu, mozete wkinci dijty do widkynennia wsiakoho awtorytetu, mozlywo n a w i t a w t o r y t e t u C e r k w y j B o h a. *W powedinci czasom dajete pirwaty sebe do nerozwaznych krokiw, nepryhotowani rwetesia do praci dla zahalu i do polityky. Po najmenszij zertwi dla Batkiwszczyny czasto bazajete zahalnoho pryznannia i nahorody za tu zertwu.*

„Zertwa odnoi chwylyny" ne zastupaje dowholitnioi murawlynoi praci. Ne zrywamy odnoi chwlyny, tilky bezupynnym trudom i mnohymy zertwamy az do krowy j smerty bahatioch pokolin pidnosytsia narod.

W rokowyny smerty welykoho O. Olesia

2 roky tomu w Prazi widbuwsia wely czawyj pochoron odnoho z najbilszych poetiw Ukrainskoi Zemli O. Olesia. Naswitlyni domowynu poeta wynosiat iz cwyntarnoi cerkwy.

Piznawajmo samych sebe

Emocijni pryplywy j widplywy

Wze dawno psycholohy sposterehly, szczo ludyna ne szczodnia odnakowo reaguje ne ti sami reczi. Odnoho dnia naczalnyk dobryj, newelyki pomylky sekretaria ne chwylujut joho. Inszoho dnia pracia sekretaria musyt buty bezdohanna, bo naczalnyk hotowyj widirwaty jomu holowu za najdribniszu chybu. Kozna maty znaje, szczo ii najmensze dekoly buwaje nizne j sluchniane, a insym czasom staje mow „skazene". Inodi wasz czolowik spiwaje, holaczys, a inszych rankiw win buwaje pochmuryj.

Pidnesennia j zanepad nastroju je ricz zwyczajna. Wy hadajete, szczo zanepad waszoho nastroju wyklykajetsia nyzkoju newdacz, a pidnesennia nastaje w naslidok oderzannia dobrych wistok. Wy pewni, szczo ce tak.

Ale nauka dowodyt, szczo wy pomylajetes. D-r Reksford B. Hersi (Rexford B. Hersey), z Pensylwenskoho uniwersytetu, protiahom 17-ty rokiw sposterihaw pidnesennia j spadannia ludskych emocij i pryjszow do wysnowku, szczo w koznoho z nas najwyszczyj i najnyzczyj riwen nastroju czerhujutsia majze z takoju samoju regularnistju, jak morski pryplywy j widplywy. Zowniszni obstawyny tilky trochy posylujut czy poslablujut, pryskoriujut czy zatrymujut naszi regularni periody pidnisenoho czy pryhniczenoho nastroju. W ostanniomu wypadku choroszi nowyny lysze na korotkyi czas polipszujut wasz nastrij, ale ne wywodiat cilkom zi stanu pryhniczenosty. I, nawpaky, pohani nowyny malo pryhniczujut was, koly wy na emocijnomu „werszku". Pryblyzno czerez 33 dni pisla waszoho najnyzczoho czy najwyszczoho nastroju, wy budete poczuwaty sebe tak samo, bo ce normalna trywalist ludskoho „ewolucijnoho cyklu".

Hersi widkryw ewolucijni cykli 1927-ho roku pisla dowhotrywaloho sposterihannia odnoi hrupy robitnykiw, szczo remontuwaly zaliznycznu koliju w najkraszczych umowach praci. Ponad rik win czotyry razy na den kontroluwaw koznoho z cych 25 robitnykiw, zanotowujuczy na kartkach, szczo kozen kazaw, jak dijaw, ichnij psychicznyj stan ta stan swidomosty.

Nezabarom win zi zdywuwanniam wyjawyw, szczo na wsich kartkach pomitno cilkowyto regularnu periodycznist. U koznoho robitnyka odyn tyzden za koznoho periodu buw tyznem znaczno nyzczoho nastroju, niz inszych tyzniw, i trywalist periodiw bula dywowyzno postijna; pisla najnyzczoi toczky nastawalo postupowe pidnesennia do najwyszczoho werszka, a za nym spadannia.

Odyn czolowik wtratyw ruku za awtomobilnoi katastrofy. Ce stalosia za joho najwyszczoho emocijnoho riwnia i protiahom perszych tyzniw perebuwannia w likarni, win lyszawsia bezturbotnym. „Cym mene ne powalyly na zemlu", — howoryw win. „Mozlywo ja znajdu sobi szcze kraszczu praciu".

Tak trywalo pewnyj czas. Wernuwszys do roboty, win distaw posadu molodszoho nahladacza, z bilszoju wladoju i platneju, niz pered tym. Ale w cej czas win uze buw u periodi pryhniczenosty. Zamist buty zadowolenym, win widczuwaw taku pryhniczenist, szczo poswarywsia i rozijszowsia zi swojeju nareczenoju, myloju diwczynoju,, jaka joho szczyro kochala. „Wona ne lubyt mene", — skazaw win. „Ij tilky prosto szkoda mene".

Odyn litnij mechanik chwalywsia, szczo w nioho nikoly ne buwaje i ne moze buty nijakych pidnesen i zanepadiw nastroju. „Ja zawzdy badioryj", kazaw win. Ale kartka Hersi dowodyla, szczo koznoho pjatoho tyznia win stawaw krytycznisze nastrojenyj do swoich naczalnykiw, widmowlawsia zartuwaty zi swoimy towaryszamy i wzahalj ne chotiw ni z kym rozmowlaty.

Majze wsi ci ludy bez wyniatku ne mohly dobaczyty jakychos osoblywych zmin u samych sobi. Wony widczuwaly, szczo zminy nastroju wyklykaly w nych zowniszni czynnyky. Pryczyna pohanoho nastroju zawzdy bula w koznoho prosta i jmowirna: czolowik ne dobre wyspawsia abo polajawsia zi swojeju zinkoju, abo bula hydka pohoda.

Bazajuczy bilsze diznatysia pro te, czomu nasz nastrij pidnosytsia j zanepadaje i jak my mohly b wykorystaty dla sebe stalyj pryplyw i widplyw emocijnoho riwnia, Hersi prorobyw dokladni doslidzennia swoich wlasnych emocijnych pidnesen i spadiw.

Win skoro sposterih, szczo za swoich najnyzczych nastrojewych periodiw win staw pryczipływiszyj i weredlywiszyj, niz w inszyj czas, i bilsze dratiwlywyj. W cej czas jomu ne chotilosia wstriawaty w rozmowy z ludmy. Win rozplanuwaw swoju praciu tak, szczo pid czas periodiw pryhniczenosty win mih obmezytysia sposterezenniamy, unykajuczy wsioho, szczo wymahalo b bilszoi wytraty rozumowych syl. Pid czas swoich periodiw pidnesenoho nastroju win zaplanuwaw robyty swoi lekcii j naukowi wysnowky.

Potim win rozpoczaw dowhoczasni doslidzennia swoich wnutrisznich orhanicznych procesiw, szczob wyjawyty fiziolohicznu osnowu cych emocijnych zmin. Z dopomohoju d-ra Miczela Dz. Benneta (Michael J. Bennet), endokrinologista z Likarskoho Szpytalu w Filadelfii, win ponad rik piddaw sebe szczotyznewym medycznym doslidzenniam.

Win wyjawyw, szczo dijalnist i wydilennia joho szczytuwatych zaloz, joho statewych zaloz, peczinky ta inszych organiw wnutrisznioi sekrecii pomitno neodnakowi koznoho tyznia. Kilkist czerwonych krowjanych tilec, cholesterynu krowy toszczo, wse, a razom z tym i cilyj organizm koznoho z nas, maje swij wlasnyj osoblywyj rytm. Wydilennia szczytuwatoi zalozy, jaki bilsze za inszi prosti czynnyky wplywajut na wyznaczennia cilloho rytmu „emocijnoho cyklu", zwyczajno majut periodyczni kolywannia wid najwyszczoho do najnyzczoho riwnia na protiazi czotyrioch pjaty tyzniw. Hersi j Bennet wyznaczyly razom, szczo dijalnist riznych fiziologicznych czynnykiw maje swij „normalnyj" cykl trywalistiu wid 33 do 36 dniw.

W osnowi swoij cej emocijnyj cykl polahaje w zahalnomu stworenni j wytrati enerhii. Ale wyroblennia j spozywannia enerhii ne widbuwajetsia riwnobizno j ne doriwniuje odno odnomu. Spoczatku my postupowo wytworiujemo enerhii bilsze niz wytraczajemo. Ce stworiuje w nas dedali kraszcze samopoczuttia i my stajemo dedali aktywniszi, riwen naszoho nastroju pidwyszczujetsia. Dali my poczynajemo wytraczaty enerhii bilsze, niz ii wytworiuje nasz organizm. Tak trywaje az doky wyczerpannia zajwyny naszoi enerhii ne dosiahne poworotnoho punktu. My widczuwajemo, czasom dosyt rizkyj zanepad nastroju, zjawlajetsia wtoma, pryhniczenist, nechit i nesmak do wsioho, dratywlywist i sum.

My poczuwajemo sebe najkraszcze dejakyj czas pisla toho, jak nasza energija, stworena za najkraszczych umow, uze poczynaje zmenszuwatys. I nawpaky, my poczuwajemo sebe pohano szcze dejakyj czas pisla toho, jak uze pocznetsia znow widbudownyj proces. Koly wse na switi zdajetsia nam beznadijnym, my wze perejszly czerez poworotnyj punkt.

Sposterihajuczy j doslidzujuczy dedali bilsze ludej, d-ry Hersi i Bennet pryjszly do wysnowku, szczo widchylennia wid 33-ho dennoho cyklu pojasniujutsia tilky nezwyczajnoju dijalnistiu szczytuwatych zaloz. Jakszczo wy nalezyte do hipertyroidnoho typu (nadmirua produkcija sekretu szczytuwatoi zalozy), to wasz cykl moze buty ne dowszyj za try tyzni. Jakszczo z wasza produkcija sekretu szczytuwatoi zalozy newelyka (hipotyroidnyj typ), to wasz cykl moze buty na kilka tyzniw dowszyj za zwyczajnyj.

Hersi wyjawyw, szczo joho wlasni emocijni cykli wykazujut tendenciju stawaty dedali dowszymy z wikom. Teper, pysze win, wony staly majze na try dni dowszi, niz desiat rokiw tomu.

Trywalist emocijnych cykliw u czolowikiw i w zinok, jak zdajetsia, ne riznytsia. Ale w zinok cia sprawa uskladniajetsia czerez menstrualnyj cykl, jakyj maje wlasni werchy j nyzy. Koly najnyzcza toczka emocijnoho-menstrualnoho cyklu prypadaje na najnyzczu toczku osonwnoho emocijnoho cykiu, to w zinky moze nastaty nenormalno pohanyj nastrij nerwowosty, sumu j dratiwlywosty. Hersi j Bennet hadajut, szczo bahato nepotribnych szlubnych rozluk buwaje zaczato w takyj czas.

Lehko zrozumity, jake welyczezne znaczennia moze maty ce widkryttia dla koznoi ludyny. Persz za wse mozna zmenszyty toj sum, jakyj ludyna widczuwaje za tymczasowych newdacz, tu trywohu j nepewnist u majbutniomu, jaku ludyna perezywaje w period pryhiczenosty, jakszczo uswidomyty sobi, szczo widczuttia w danyj moment moze pojasniuwatysia lysze pryrodnioju fazoju zyttia, szczo skoro nastanut dni czy tyzni bilszoi wnutrisznioi syly, wpewnenosty j optymizmu. Jake b pochmure ne zdawalosia wam majbutnie, ale wy znajete, szczo w danyj moment wy ne mozete inaksze dywytysia na swit i szczo ce lysze tymczasowyj nemynuczyj wasz nastrij.

Dali wy mozete doslidyty j wyznaczyti szlachy wlasnoho emocijnoho cyklu, wy znatymete, koly wam czekaty wysokoho, a koly nyzkoho periodu. Treba tilky prosto widznaczyty w kalendari dni, koly wy poczuwajete sebe nezwyczajno sumnym czy pryhniczenym. Dni pryhniczenoho nastroju dadut wam toczniszi daty, niz dni pidnesenoho samopoczuttia, bo „szczaslywa" czastyna waszoi krywoi zwyczajno buwaje dowsza, niz „neszczaslywa", periody pryhniczennia ridko trywajut dowsze kilkoch dniw czy i zwyczajno nastajut z pewnoju regularnistiu.

Wyjawywszy, koly wam slid czekaty waszich emocijnych pryplywiw i widplywiw, wy zmozete skorystaty z oboch, rozumno rozplanowujuczy waszu praciu. Za periodiw pidnesennia wazki zawdannia mozut lysze stymuluwaty was. A za period pryhniczennia wazki zawdannia mozut was zalomluwaty. Pisla newelykoho doslidu nad samym soboju wy distanete zmohu zaplanuwaty wazku tworczu praciu na waszi periody pidnesennia. Na najnyzczij toczci waszoho cyklu wasza zdatnist do sposterezlywosty, syntezuwannia j wasza pamjat oczewydno budut prytupleniszi; w cej czas wy budete bilsze schylni do toho, szczob robyty pomylky czy nawit zaznaty newdacz i neszczasnych wypadkiw. A tomu na cej period treba zylyszyty lehku, ale nudnu mechanicznu praciu.

Welyka nebezpeka polahaje w tomu, szczo pid czas periodiw pryhniczenosty najmenszi trudnoszczi czy newdaczi zdajutsia duze wazlywymy.

„Budte pewni", radyt d-r Hersi, „i ne perebilszujte znaczennia dribnych nepryjemno[illegible] lysze tomu, szczo wy perebuwajete w periodi pryhniczenoho nastroju".

Nad nowymy knyzkamy

Newmiruszcza syla paezij Lesi Ukrainky

Lesia Ukrainka: Poezji (Wybrani twory). Mala 8 str. 112. Regensburg 1946. Wydannia Spilky „Ukrainske Mystectwo".

Regenburska wydawnycza spilka „Ukrainske Mystectwo", ne zwazajuczy na tiazki wydawnyczi umowyny na emihraciji, projawlaje zywu dijalnist. U serji „Ukrainska Klasyka" wona wypustyla wze kilka wartisnych wydan, z jakych ocinkoju naszi czytaczi wze maly zmohu poznajomytys u kutku „Wydawnyczych Nowyn", jakyj wedemo na storinkach „Nedili".

U naszij siohodnisnij prypadkowij i bezplanowij, tomu czasto j nedocilnij, a nawit szkidlywij wydawnyczij dijsnosti, koly na knyharskomu rynku podybujetsia zdebilsza wydawnyczi pojawy sumniwnoji mysteckoi j wychownoi wartosty, planowa dijalnist „Ukrainskoho Mystectwa" - jawyszcze widradne, jake treba powitaty.

Za widsutnistju oryginalnych pojaw suczasnoi literaturnoi tworczosty („Inter arma silent musae"), zhadane wydawnyctwo obmezujetsia do tworiw dawniszych naszych pysmennykiw, ale wsetaky kraszcze, wartisna lektura, choczby wze j widomych awtoriw wid chaltury, na jaku bahatyj suczasnyj ment. Bezpereczno wydawnycza robota „Ukrainskoho Mystectwa" skromna j obmezena-wono musyt rachuwatys z realnoju dijsnistiu, jak brak paperu czy tekstiw i krytycznych stattej, jaki mozna b peredrukowuwaty.

Tomu wono daje zdebilsza abo poodynoki twory pysmennykiw, abo lysz ich wybir i to ne zawzdy najcharakterystyczniszych dla danoho awtotora.

Najnowiszyj tomyk, sprezentowanyj „Ukrainskym Mystectwom", ce wybir poezij Lesi Ukrainky, wydanyj z nahody 75-littia zo dnia narodzennia welykoi poetky. Teksty poezij wziato z tworiw L. Ukrainky tt. I—II. wyd. „Knyhospilky" - Kyiw 1927. Porucz toho do zbirky uwijszly try nedrukowani dosi poezji awtorky „Contra spem spero", jaki zberehlysia w rukopysnomu ii archiwi, szczo buw u posidanni sestry poetky Olhy Kosacz-Krywyniuk. Nadrukowano tez malowidomu poezju, szczo wpersze pobaczyla switlo denne w literaturno-mysteckomu Zurnali „Naszi Dni" w 1943 r; a same: „I ty kolys borolas, mow Izrael, Ukraino moja!"

Kermujuczys popularyzacijnym charakterom wydannia, wporiadczyky zbirky sklaly wirszowyj materjal za tematykoju a ne za chronolohicznym pryncypom, jakyj pryjniatyj u naukowych wydanniach. Zbirka poperedzena wstupnoju statteju pro „Liryku Lesi Ukrainky", pidpysanoju inicjalamy P. O. Zamykajut knyzeczku prymitky j pojasnennia, jaki dopomozut czytaczewi zrozumity twory poetky.

W. B.

Welykyj Mytropolyt

mytropolyta Petra Mohyly, sporidnenoho z nym pochodzenniam, dowkillam ta idejnymy motywamy i stimulamy perejszla w ukrainskyj panteon.

Tomu zhadujuczy nyni jak naocznyj swidok i uczasnyk, a toj neraz jak spiwrobitnyk, politycznu, nacjonalnu dijalnist mytropolyta — ne zlym, tychym slowom-imenem swoim ta politycznych dijaczia pamiatnych rokiw naszych nacjonalnych zmahan ta welykoho zrywu 1918 i nastupnych rokiw-klonymo naszi holowy w poszani pered joho switloju postattiu.

Switlymy tiniamy z harjaczym bazanniam szczob Joho welykymy slidamy. Joho zertwennym trudom ta samowidreczenoju sluzboju ukrainskomu narodowi, piszly i joho koznoczasni naslidnyky na mytropolyczomu prestoli, szczob wony hidno berehly, joho welyku spadszczynu. Joho duchowi zapowity.

Mytropolyt graf Andrej Szeptyckyj *non omnis moriar.*

A. Czerneckyj

З НАШОГО ЖИТТЯ

Dyplomowanyj

Szczo wono za czolowik, otoj Kabanec? Ide, ni na koho ne dywytsia, oczi w zemlu i . . . posmichajetsia. Pro szczos, mabut, dumaje cikawe. Ale tajemnyci joho ne widhadajesz. A dywak, prosty Hospody; poszukaty po wsich taborach, to napewne ne znajdesz. Wsi porjadni ludy z walizamy ta portfelamy mandrujut ne tilky po cilij Bavarii, nawit prywoziat oseledci spid samoho Hamburgu. Abo kolo Majnu na wyszkwarky peozutsia na sonci. A Kabanec zodiahnetsia prystojno, krawatku w komirec ta szpaciruje sered maszynowych truparen. Pidbyti litaky macaje, abo jakis detali wid samochodiw widkruczuje, a to j cile awto, buwaje, bez kolis, na samych matyciach, z swoimy pobratymamy do taboru prykotyt. Postawlat u garaz i worozat bila nioho jakyjs czas. Kolesa jakis pryklepujut. Napnut latani-perelatani pokryszky. Wykotiat na bruk, popchnut hurtom i . . . poichaly. Ditwory nalypne, jak much do szmatka chliba z medom, i mczat po placu. Ne stane duchu w awti-zlaziat pasazyry-kursanty doky taky zabjetsia w zaliznych hrudiach serce i mczat dali. Kryku, smichu, radosty-ne zmistyty w hrudiach . . . Derenczyt, pyszczyt, swystyt a ide. Posmichajetsia nasz Kabanec do swoho susida, bilawoho weletnia-ciloho Weprja-ta j kaze:

„Ne sztuka izdyty hotowenkoju maszynoju, sprawznij majster poczynajetsia, koly win zmuszuje pracluwaty j mercia.

Poczuwszy pro charakternyka Kabancia, szczo taky sztuky wyroblaje z pokaliczenymy maszynamy, ludy poczaly w tabori holowy tratyty. A najbilsze diwczata ta zinky. Tikajut z domu, chocz by tobi szczo. Odna kursy sanitarni pokynula. Druha teatr. Ta z kuchni utekla. Insza czolowika j ditej zalyszyla ta w garaz. Pochodyt jakyjs czas i, dywysia, pre wze na czortopchajci po placu. Swita ne baczyt letyt. Abo fokstrotta z awtom na brukiwci wykomaruje.

Dijszla slawa pro charakternyka Kabancia do jakois redakcii jak pro neabyjakoho inzenera. A redakcii cioho tilky j treba. Odrazu znajszowsia reporter, ochoczyj na budjaki sensacii. Pryporadyws merszczij, wizytowu krawatku do soroczky, schopyw pownu teczku zastruhanych riznokolorowych oliwciw, bloknot i na wizytu do uslawlenoho inzenera Kabancia. Widszukaw czudodijnyj garaz. Pidchodyt do dwerej, nabiraje powahy, jak i nalezyt pered wysokoju osoboju. Na dwerjach tablyczka: „Moto-mechanicznyj kabinet inz. Kabancia". Reporter z polehszenniam zitchnuw. Siudy! i perestupyw porih do kabinetu. Ale odrazu na nioho wijnulo poczuttiam rozczaruwannia. Zamist oczikuwanoi postati wysokoho pana inzynera, reporter pobaczyw bezlicz rysunkiw motoczastyn po stinach ta malenkoho czolowiczka, szczo rozhladaw jakis detali maszynowi na stoli. Zamaszczeni ruky, odeza.

„Pereproszuju, ja zdajetsia, ne siudy potrapyw, -nijakowo pereprosywsia reporter."

„Proszu, -posmichnuwsia neznajomyj."

„De kabinet holownoho inzenera szoferskych kursiw?"

„Wy maly nahodu potrapyty same na adresu, -potiszyw reportera czolowiczok."

„Duze radyj. Czy ne mozna pobaczyty Waszoho holownoho inzenera?"

„Czomu ni. Win taky radyj baczyty koznoho zacikawlenoho."

„Duze pryjemno, ja wid redakcii. Duze budu wdiacznyj, koly wy mene zaznajomyte z Waszym welmyszanownym . . ."

„Pereproszuju . . . Wy w jakij sprawi do nioho?"

„Ja chotiw by z nym pohoworyty osobysto . . ."

„Z dobrodijem Kabancem? Czym mozu sluzyty? Ja do waszych posluh."

„To wy . . wy pan Kabanec?"

„Tak, Kabanec."

„Wy inzener?"

„Idnodi mene j tak prozywajut."

„To z Wy reparujete awtomaszyny?"

„Ja z swoimy spiwrobitnykamy uczniamy."

„To wy wczylysia, czy tak sobi?"

„I wczywsia, i . . . tak sobi."

„U fachowij szkoli?"

„Ni u wysokij. Instytut zakinczyw."

„In-sty-tut?! I maturu skladaly?"

„I maturu sklaw."

„To wy sprawznij dyplomowanyj inzener, -zmirywszczy malenku postat Kabancia, zdyuwuwawsia reporter."

„Ne mozu skazaty, sprawznij czy ni, -znijakowiw Kabanec. -Nemaje czasu lamaty holowu nad tytulamy. Ludy na kursy slywut, treba wczyty. W ciu chwylynu do kabinetu wbihly hurtom chlopci j diwczata."

„Pane Kabanec! Benzyny distaly!"

„ Czudowo. Poczynajemo praktyku."

„Skilky wy za cej czas zreparuwaly maszyn? schwyluwawsia reporter."

„Pereproszuju, pane. Pospiszaju na probu. Zachodte inszym razom, pidrachujemo."

Martyn Hlycia

Z cyklu: po tabori z bloknotom

5 raziw na den dowodytsia wystojuwaty czerhn

Motto: „U bezkonecznij czerzi stojaczy nohamy . . ."
Parafraza cytaty z M. Bazanskoho „Mozaika kwadriw wiaznycznych".

Zdawalosia b, szczo czerha-ce zwyczajna ricz. Pryjdesz, stanesz spokijno, de Tobi dola sudyla j zdesz, poky ne polahodysz sprawy. I zdawalosia b, szczo za stilky rokiw wijny, ludy wze zwykly do czerhy. Zokrema ludy w tabori DP, de czerha skladowa j newidluczna czastyna zyttia skytalcia j zaden den bez nei ne obijdetsia. Stanesz rano wmywatsia-stawaj u czerhu, jdesz z fizjolohicznoju potreboju-stawaj u czerhu, zadzwoniat na snidannia, tez same, obid-znowu czerha, wydajut charczowi kartky, czy wazat, czy kupujesz pywo, abo ohirky-czerha, czerha j tak u bezkonecznist.

A prote czerha ne taka zwyczajna ricz, a welyka j wazna problema taborowoho zyttia. Wona pryczynoju riznych swarok, sporiw i obraz miz czuzymy ludmy, wona dowodyt do neporozumin u simji, wona prysporiuje praci policii j sudowi, ba dechto na osnowi sposterezen, jak ludy zachowujutsia w czerzi, buduje cili naukowi teorii pro „czerhu j charakter nacii", pro „czerhu j derzawnist". Czerha wlizla w peczinky taborianam, jak rewmatyzm u kosti, czy podahra u welykyj palec wid nohy. Wona dokuczyla bidnym DP do toi miry, szczo najbilszym proklonom, jakyj kydaje na kucharia, za malu porcju kartopli taborianyn, ce „a bodaj ty w czerzi stojaw". (kuchari, jak widomo, stojat 5 raziw mensze w czerzi wid zwyczajnych smertelnykiw).

Usich tych nepryjemnostej ne bulo b, jakby koznyj zdaw na swojomu misci spokijno, poky pryjde na nioho czerha. Ale je ludy, jaki za wsiaku cinu choczut poza czerhoju distatys u czerhu i czerez te wnosiat zakolot pomiz spokijnych hromadian. A wzywajut do toho wsiakych zasobiw, jaki mozna w zahalnomu podilyty na dwi hrupy: persze, ce wlizty w czerhu (czytaj jak najblyzcze wikoncia chytroszczamy), druhe nachabstwom. Je szcze i kombinowanyj sposib chytronachabnyj. Zalezyt wid sytuacji ta wid wdaczi j kalkulacji intruza. Chytrych sposobiw bahato.

Do was pidchodyt ludyna czemnenko zi solodkoju usmiszkoju, mowlaw, wona tut pered wamy (skromniszi kazut, szczo za wamy) stojala, pryhadujetsia waszij laskawij pamiati, a jak wy ne mozete pryhadaty, to wona dopomahaje wam wyhadanymy sytuacijamy. Jakszczo natrapyt na miakoserdnoho, to wze stoit blyzko wikoneczka j smijetsia w kulak. Inszyj sposib: ludyna wyszukuje w czerzi znajomoho j „pryszywajetsia". Ce buwaje dwojako: abo staje na rozmowu zi znajomym i nepomitno po czwert kroku wsuwajetsia w czerhu, pryspawszy uwahu prysutnich abo dije w porozuminni,czy za tychoju zhodoju znajomoho; wchodyt smila w czerhu kolo nioho, a koly inszi protestujut, poklykujetsia na znajomoho, cej pidtwerdzuje j wse w poriadku. Dechto wchodyt w czerhu smilo, mowlaw, win tut uze stojaw, szcze zaky wy pryjszly j lysz „skoczyw" na chwylynku do domu, inszyj kaze, szczo pryjszow na misce druzyny, czy znajomoho, jakyj tut stojaw. Ce wse chytro-nachabnyj sposib. Je szcze j inszi sposoby tijei samoi katehorii. Intruz pidchodyt smilo do wikoncia („do widwaznych swit nalezyt"), tyckaje wam popered nis idunku j z minoju triumfatora widchodyt. Koly zwernete uwahu takomu pankowi, to win abo zmiriaje was wid holowy do nih i mowczky widijde, abo bowkne szczos pid nosom, abo nakynetsia na was z lajkoju. Najczastisze buwa -ce ostannie. Inkoly wyrjaczyt na was zdywowani oczi j zajawyt z wysoka: „ja uriadowec", abo: „mij czolowik —czlen uprawy". (U nas jak widomo, urjadowciam prysluhowuje prawo braty poza czerhoju. Korystaje z toho tez i blyzcza ta dalsza rodyna „desiatyj kil w ploti"). Nadarmo napruzujete swoju pamiat, szczob pryhadaty, de cia ludyna „uriaduje". Aha! Pered hodynoju buw u was zi seledciamy po 20 RM. sztuka. Pylno „uriaduwaw" cilyj ranok. Insza widpowid „ja w sluzbi". Dumajetsia wam: jakszczo" w sluzbi", to szczo cia ludna robyt pid wikoncem z idunkoju? Harno czia sluzbi wyhladaje!

Najmensz praktykujetsia czysto brutalnyj sposib-wlizty na sylu pered same wikonce, czy w czerhu blyzko nioho, abo wypehnuty z nei slabszoho blyznioho, stawszy na joho misce. Dekoli robitsia sztuczne zamiszannia, szczinitsia jurbu pid wikoncem, idut w ruch likti i chto sylniszyj, cej perszyj.

Kazut, szczo poriadku powynna dopylnuwaty policja. Wono tak i ni. Policja maje bahato inszych zawdan, a trudno kolo koznoho postawyty policjanta. Z resztoju zle swidczyt pro naszu zdyscyplinowanist, koly my sami ne wmijemo dopylnuwaty ladu. Czy na wse treba buka? Troszky samodyscypliny, a wse bulo b harazd.

Taborianyn.

Nasz sportowyj ohlad

13-ho lypnia na ulmskomu stadijoni . . .

Ukraina-Ulm 1846 4 : 2

Howoryly stari ludy, szczo 13 neszczaslywe, pechowe czyslo. Ja, jak i bahato ludej, ne wiryw w cej „babskyj zabobon" i smijawsia z tych, szczo stawylysia z ostrachom do feralnoi cyfry. Odnacze zmahannia „Ukrainy" z nimeckoju ligowoju druzynoju Ulm 1846 (rik zasnuwannia klubu), jaka zajmaje 4 misce u czerzi, perekonaly mene najawno, szczo wsę z taky naszi batky kazaly prawdu . . . 13 ho lypnia o hodyni 7 uweczeri wbihajut naszi chlopci na prekrasne hryszcze-stadijon Ulmu. Sklad, jak zwyczajno, chiba szczo Horskoho nemaje. Po ustawlenni wydno, szczo klub wyriszyw sperszu doderzuwatysia taktyky systemy WM.

Jasio Miklosz hraje na seredyni zachystu jak tretij oboronec i ce wyjszlo na zdorowja druzyni. Szcze wy ne wspily dla zaspokojennia zapalaty cyharky, a wze pidniawsia odyn mohutnij rew-jee-e-e!! Szczo ce? Dywlus w naprjami nimeckych worit: taky sprawdi mjacz tripajetsia w stitci, a worotar zbirajetsia wstawaty pisla newdaloho zachystu. Susidy pojasniujut: ce Makar pereichaw, w bihu scentruwaw do nohy Skoceniowi, a cej prodowzyw let mjacza tilky w deszczo zminenomu naprjami. Stalosia wse ce blyskawkowo, bo stoper pokazuje szczojno 46 sekundu perszoi chwylyny. Buwaje, chocz prawda ridko. Ce tak nacze „szewskyj mat" pry hri w szachy. Zaczynajut wid seredyny dalszu hru. Idut dokladni podaczi, protywnyk bihaje dowkruhy naszych zmahuniw, dijetsia wse ce tak szwydko, szczo j doswidczenyj hladacz rozhublujetsia . . . Mynaje persza chwylyna i 15 sekund i znowu rew: jee-e-e-ee! Ce Makar strilyw najprawylniszoho gola, ale suddia (szczob duze ne krywdyty swoich) widswystuje zastup. Publyka protestuje, ta suddia maje miake serce dla slabszych. Druha chwylyna. Skocen perejmaje mjacza znowu wid Makara, worotar machnuw lysze rukamy, ale Skocen newblahannyj i koly wze zabywaje to tak, szczob worotar dowho pro ce pamjataw. Znowu szum i kryk na trybunach 2:0. Czetwerta chwylyna. Kucan wypraciowuje, podaje Skoceniowi, na nioho jde hostro oboronec, zmylyw joho tilom, nastupaje proryw i sitka znow lysze trjasetsia! Ukrainci szalijut z zachoplennia, po kozacky wykydujut szapky u horu. Nimci zbirajutsia jty do domiw, bo ne mozut dywytsia na rozhrom ich lubymciw. Nimecka druzyna znachodyt „wychid" z polozennia: wze i tak widomyj z brutalnoi hry „Ulm 1846" zaczynaje hraty per fas et nefas. Triszczat kosti, a suddia poturaje i wdaje, szczo niczoho ne baczyt. Szczochwylyny chtos iz naszych zmahuniw kulytsia z bolu j prysidaje. Ne zwazajuczy na te w 34 chwylyni, dywlaczys okom znawcia, mozna spodiwatysia pewnoho gola: Kucan peredaje na seredynu, do mjacza jde Skocen holowoju i . . . pewnyj gol, ale ni! Nimeckyj oboronec kopaje joho w holowu, Skocen pade. Trymajetsia za holowu. Publyka chwylujetsia. Skocenia pidnosiat, widtyrajut. Chocz krow tecze, win za 5 chwylyn jde dali hraty. Ale na nioho znow nalitaje toj samyj oboronec i nasz Skocen musyt znow zalyszyty hryszcze. Joho wynosiat na noszach, powno krowy. Skocen, jak stwerdyly likari, wtratyw prytomnist . . . strus mizku! Wporjadczykam ledwy wdalosia zwernuty publyku na misce. „Ukraina" hraje w 10. Oborona twerdo i pewno likwiduje napad nimciw, pry czomu wybywajetsia Jasio Miklosz. Odnacze protywnyk znaje, de Achillewa pjata „Ukrainy" i zdaleka bombarduje ii worota. Dwa taki strily worotar ne boronyt. Ce dywne. Nebezpeczni wylowluje, a lehenki do oborony puskaje, wydno, nerwy ne dozwolajut jomu panuwaty nad soboju. Az u 38 chwylyni proryw wajetsia (pylno nimciamy obstawlenyj) Makar i strilaje pewnoho gola. Publika szalije. Todi j protywnykowi i suddi stalo stalo jasno, szczo ichni nadii ta zusylla daremni. 20 chwylyn napad „Ukrainy" peresydzuje pid woritmy nimciw, ale brak strilciw ne dozwolaje pidwyszczyty wyslid.

(O. Sz.)

Sport w Bambergu

„Wlasna korespondencija „Nedili". Tak malo zhadujut pro sportowe zyttia w Bambergu nacze b joho zowsim ne bulo. A w dijsnosti wono inaksze. U.S.T. „Dnipro" dosyt ruchlywyj. Izdyt poza Bamberg, pryjmaje w sebe hostej, bjut joho i win bje inszych. Ne zawzdy, na zal, maje zwitodawcia, a ce j wychodyt na nekoryst towarystwu. Szcze 19 ho czerwnia widbulysia tut u nas towaryski zmahannia miz U.S.S.K. Erlangen ta U.S.T „Dnipro" w czolowiczij widbywanci, koszywci ta stuk-puk. Wyslidy w widbywanku: 2:0 (15:6, 5:7) dla „Dnipra". Kosziwka 33:43 dla Erlangenu i stuk.puk 3:2 tez dla Erlangenu.

20-ho czerwnia widbulysia w nas towaryski zmahannia kopanoho mjacza miz UST „Burewij" Neumarkt i UST „Dnipro" z Bambergu z wyslidom 1:3 (0:1) dla „Dnipra". Bula harna pohoda, to j mene tudy poneslo. Ja zaliw i ne zaliw, ale zabuw, szczo perebuwaju w Zachidnij Ewropi. Hryszcze wyhladalo na odyn cyrk. Hosti sylno (odnacze treba skazaty: zowsim nesluszno) atakuwaly naszoho suddiu p. Prawsa. Wid kolotneczi stawalo nijakowo. Naszi zmahuny zaholosno bazikajut. De z wasza sportowa dyscyplina, panowe sportowe towarystwo? „Dnipro" mih wyhraty kraszcze, ale ne stalo jomu do cioho napruhy i woli — 22 i 23 czerwnia nasza druzyna izdyla no Nowoho Ulmu, szczob wziaty uczast w hri u widbywanku za perszenstwo w amerykaniskij zoni. Osiahnula 5 misce.

30 czerwnia lytowci zorganizuwaly towaryski zmahannia junjoriw, czolowikiw ta zinok i kopanoho mjacza proty UST „Dnipro". „Dnipro" maw wyslid: 1:2 dla junjoriw, 2:1 dla junjorok -lytowok. Hra w kopanyj mjacz widbuwalasia na ploszczi I.F.C. Bamberg: wona zakinczylas peremohoju 0:4 dla „Dnipra". Worota zdobuly: Oczertko 4 ta Budnyckyj 1 z karnoho. Suddiuwaw lytowec. Hladacziw malo, bo ledwi 150.

(p-ja-k)

Nezasluzeno zabutyj pysmennyk

(Do 75-riczcza smerty Anatola Swydnyckoho)

Simdesiat piat rokiw tomu, 18. lypnia 1871. pomer, zlomlenyj zlydniamy ta tiazkymy obstawinami zittia, Anatol Swydnyckyj, obdarowanyj i bahatoobiciujuczyj powistiar, odyn z nabilszych bidolach-pysmennykiw na Ukraini ta odyn z najmensz widomych majstriw slowa.

Syn dyjakona, szczo zhodom wybywsia w swiaszczenyki, Swidnilskij narodywsia 3. lypnia 1834r. Rodyna bula welyka, krim Anatola szcze troje syniw i dwi donky, odnak batko widznaczawsia welykoju lubowju do ditej, namahawsia wsich ich wychowaty harnymy, praciowitimi ludmi, daty im oswitu.

Majbutnij pismennik uczytsia spoczatku w Krutianskij duchownij szkoli, potim u podilskij duchownij seminarii, ale skinczyty ii jomu ne dowelosia. Piznisze wstupaje win do kyiwskoho uniwersytetu, de w tiazkych materialnych umowynach, perebywajuczys prywatnym nawczanniam, namahajetsia zdobuty oswitu. Nesterpnyj materialnyj stan zmuszuje joho zalyszyty uniwersitetski studii, win skladaje ispyt na swidoctwo uczytela do powitowoi szkoly i oderzuje pryznaczennia a wczytelsku praciu do Myrhoroda.

Tam rozhortaje win swoju tworczu dijalnist, skladaje pisni i kuplety, pysaty jaki poczaw szcze w Kyjewi w uniwersyteti, praciuje nad etnograficznym narysom „Welykden u podolan", rozpoczynaje pysaty dla zurnalu „Osnowa" swoju powist-chroniku „Luboracki".

Ta ne mynulo j dwoch rokiw, jak Swydnyckyj zalyszaje wczyteluwannia i perechodyt na derzawnu slubu starszym pomicznykom akcyznoho nahladacza w m. Kozelec na Czernyhiwszczyni. Utrymannia na cij posadi w poriwnanni z uczytelskoju, pensijeju znaczno polipszuje joho materialnyj stan. Jak opowidaly druzi, Swydnyckyj w swojemu zytti i pobuti dotrymuwawsia wsich starodawnich ukrainskych tradycij, zyw u chati, uwiszanij rusznykamy j ozdoblenij w narodnomu styli.

U cej czas wynerszuje Swydnykyj i swoju powist „Luboracki". U formi simejnoi chroniky autor daje jaskrawu kartynu rozpadu staroho ukrainskoho pobutu na Prawoberezzi czas iwperelomu w naszomu nacjonalno-hromadskomu zytti pid tyskom uriadowych moskowskych zachodiw ta suspilnych widhosyn u 40-wych rokach.

Wywedena w powisti rodyna Luborackych: szanowna ludyna, pan -otec Herwasij, joho druzyna, dity-predstawnyky nowoi generacii, szczo wychowujutsia w rosijskych seminarijach, jak Anatol i Hawrus, czy w polskych pensjonach, jak Masia i Katrusia, zobrazeni prawdywo i realistyczno. Rodyna cia bula ne jedyno ju, a typowoju w tich obstawynach, koly nauka ta inszi umowy widrywaly ludej wid ridnoho grunta, kaliczyly i niweczyly ich.

Opysujuczy umowy nawczannia w nezreformowanij duchownij szkoli, seminarske zyttia ta wychowannia majbutnich duchiwnykiw, Swydnyckyj dosiahaje welikoi majsternosty, prawdywo i barwysto rozkrywaje, jak wczyly todi w szkolach. Wluczno widznaczaje Serhij Jefremow, szczo „uslawlena bursa Pomjalowskoho blidne pered malunkamy naszoho pysmennyka. „Swydnyckij wynosyt strasznij prisud starij widzilij systemi nawczannia i wsij starij szkoli. Win wywodyt u powisti neszczasnu matir, jaku wychowani w tych szkolach i pansjonach „oswiczeni" dity wwazajut za prostu nekulturnu chlopku. Z slozamy na oczach kaze stara maty. „Oce bida meni opala z otsymy czuzozemciamy. To laszka wdalas, cej moskalem staw. Oto ponauczuwalys! Cur jomu z takymy szkolamy!"

Szcze kraszczym za szkolu bulo j zyttia, kudy wychodili z szkoly ii pokaliczeni moralno j rozumowo wychowanci. Donoszczyk Robusynskij znajszow u zytti dobru stezku do osobystoho dobrobutu. Luborackyj, szcze ne do kincia zipsowanyj, ne mih staty na takyj szlach i zahynuw. „Ne swojeju smertju ja wmyraiu, mene wbyla seminarija ta" — ne dokinczyw win, ale czytaczam zrozumilo, szczo same wbylo j wbywaje bezlicz takych Luborackych.

Wysoku ocinku powisti „Luboracki" daw Iwan Franko. „Cia chronika, -pysaw win, je -persza szyroka sproba ukrainskoi powisti na tli suczasnych suspilnych obstawyn i zarazom, mozna skazat, odna z kraszczych prob, jaki dosi majemo na tim poli, i w dejakych zhladach moze smilo staty pid paru Neczujewij „Pryczepi", z kotroiu u nei bahato spilnoho i kontroi wona starsza sestra".

Omelan Ohonowskyj wkazuwaw, szczo „ne je ce powist, pysana po prawylach estetyky bo awtor i ne namahaw zladyty odnocilnoho opowidannia, czerez te, szczo nazwaw swij twir chronikoju. Mabut ne pomylymos, koly skazemo, szczo ce je etnohraficzni kartyny, spysani w napriami realnim z okraskoju poetycznoju".

Mowa powisti duze harna. Ce widznaczaje Mykola Zerow, pidkreslujuczy, szczo wona „bezpereczno szcze maje charachter usnoho „skazu". Frazy korotki i kozna z nych rozpadajetsia na kilka newelyczkych hrup, po dwa -try slowa, objednanych intonacijno. Wsi poworoty frazy nemow umotywowani ruchom asocijacij ujawnoho opowidacza".

Na zal, powist Swydnyckoho bula najwyszczym joho tworzym wycwitom, pisla jakoho win wze nikoly tak wysoko ne zdijniawsia. Do cioho spryczynylys i rodynni obstawyny. Szlub Swydnyckoho z donkoju likaria buw duze neszczaslywyj. Joho druzyna bula ludynoju, czuzoju i bajduzoju ukrainskij kulturi i wes czas pidpadala wplywam rodyczi w, jaki nastrojuwaly ii proty czolowika, szczo ne podobawsia im, bo ne szukaw jedynoho w ich rozuminni poklykannia w zytti-sluzbowoi karjery.

Ne majuczy widrady w rodynnim koli, rozczarowanyj Swydnyckyj wdajetsia do horilky, w nij szukaje spokoju j zabuttia. Za horilku oderzuje win ponyzennia po sluzbi j kinec -kincem za wymohoju naczalstwa zmuszenyj sam podajetsia do dymisji.

Swydnyckyj poczynaje szukaty nowoi praci, ide do Odesy, ale zhodom za dopomohoju wplywowych osib wlasztowujetsia pomicznykom zawidujoczoho centralnoho archiwu dawnyny. Ale j na cij praci ne wwazaje swojeji posady ostatocznoju ta staloju i prodowzuje szukaty praci.

W ci roky pysze win newelyczki opowidannia ta etnohraficzni narysy jakych zberihlos 17. Wony buly wydrukowani w „Kyjewlanyne" rosijskoju mowoju z ukrainskymy dialohamy personaziw, szyrokym, wzywanniam ukrainskych terminiw i zabarwlenych witczyznianym kolorytom.

Nespodiwana smert na 37-im roci zyttia obirwala tworczu dijalnist Swydnyckoho. Wse zyttia joho promynulo w bezpererwnij borotbi za ludsku hidnist, za oswitu, za kraszczi umowy dla rozwytku swoho talantu i jak naslidok — rozbyti nadii, zniweczenyj talant, peredczasna smert i zabuttia, az poky czerez desiatky rokiw po smerti awtora bula wydrukowana joho powist „Luboracki", szczo odrazu postawyla joho w riady kraszczych naszych pysmennykiw.

U nowomu nepokaliczenomu wyhladi powist „Luboracki" pobaczyla swit w 1901 r.

Zyttia Swydnyckoho bulo neszczasnym. Koly Neczuj-Lewyckyj, Panas Myrnyj i Konyskyj rozpoczaly swoju dijalnist, koly wze buly naladnani zwiazky z Halyczynoju i womy mohly tam drukawatys w „Prawdi" i „Zori" abo w Zenewi z dopomohoju Drahomanowa to Swydnyckyj wystupyw u 60-ty rokach, uze zapizno, szczoby wyjawyty sebe jak belestrystaw „Osnowi". Win odrazu potrapyw u temnu nicz reakcji i ne dozyw do nowoho pidnesennia 70-tych r. r., koly, mozlywo, j mih by pidnestys w oczach czytacziw, jak realist-pobutowec.

Cym ne zmenszujetsia znaczennia Swydnyckoho. Wsi joho twory projniati patriotyzmom i harjaczoju lubowju do ridnoho kraju. Jak zaznaczyw Omelan Ohonowskyj, „Swydnyckyj wydiw nedolu swojei batkiwszczyny j boliw sercem izza upadku narodnich swiatoszcziw. Imia Swydnyckoho zytyme w naszij literaturi doty, doky ridni swiatoszczi budut dorohi Ukrainciam".

H. L.

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcji: „Nedila", Aschaffenburg, UNRRA, Team 612, Pionierkaserne.
Druk: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. — 4 serpnia 1946 — Nr. 33

Legenda

Buwajut w istorii ludstwa i okremych narodiw legendy, szczo newidomo zwidky powstaly. Ale wony isnujut i roblat swoje dilo; dobre, koly ce dilo -szlachetne, daleko hirsze, koly legenda osihaje swojeju dijeju pohani i nesprawedlywi cili ta naslidky.

Do takych nedobrych legend nalezyt rozpowsiudzene, twerdzennia pro s p i w r o b i t n y c t w o u k r a i n c i w z n i m c i a m y; wono w osnowi neprawdywe i zlobne. Prote nam, ukrainciam ne wilno czekaty az do czasu, koly istorija ta istroryky-doslidnyky rozwijut ciu legendu. Musymo wze teper, nehajno j riszucze ii podolaty i rozbyty.

Zresztoju zwernimsia do faktiw:

Zahalno-widomoju prawdoju je te, szczo nimci, ropoczynajuczy wijnu z Sowjetskym Sojuzom, zalycialysia po radio do ukrainciw. Trywalo ce wse duze korotko, moze tyzden, do momentu zajniattia nimeckymy armijamy Halyczyny i Wolyni. Od tijei chwylyny widnoszennia nimciw do ukrainciw cilkom zminylosia. Ukrainciw zaczaly traktuwety odnakowo zle, jak polakiw, a podekudy daleko hirsze. Swojeju dorohoju ce widnoszennia na riznych zemlich i rajonach bulo rizne: na zemlach miszanych nimci widnosylysia kraszcze do ukrainciw, natomist na Wolyni, w Halyczyni i na prostorach Welykoi Ukrainy represii do korinnoho ukrainskoho naselennia buly bahato hostriszi, jak do polakiw.

Riznycia bula lysze w tomu, szczo Polszcza, polozena, blyzcze Zachodu, majuczy prekrasno zorganizowanu informacijnu sluzbu, mohla skorisze i tocznisze podawaty switowi wisti pro wsi zorstoki wystupy okupacijnoi nimeckoi wlday, natomist kilkist i rozmiry hilteriwskych nasylstw w Ukraini buly cilkom, ne menszi, jak u Polszczi. Nimci w Ukraini ne robyly wze nijakych ceremonij iz naselenniam. Na smert jszly welyczezni masy ludej, sela horily i to neridko wraz z meszkanciamy, szczo ne watyhly zachoronytysia wid nimeckoho naskoku; na ploszczach mist i misteczok stojaly szybenyci, na jakych tyzniamy skrypily tila neszczasnych ukrainskych zertw. Naizdnyk uwazaw Ukrainu za dykyj kraj, a ukrainskyj narod buw dla nioho lysze zajwoju masoju, jaku treba bulo zmesty z lycia zemli, szczob daty misce pid kolonizaciju majbutnim weimozam Herrenvolku. Pisla takoho stanu lysze nepoprawnyj ukrainozer moze nazywaty ukrainciw prychylnykamy nimciw. Ricz jasna, traplalysia i w Ukraini wypadky, de okremi odynyci piszly na robotu do okupanta. Ale z bo czy ne bulo takych wypadkiw w Polszczi, Francii, Czechii, na Slowaczczyni i po inszych krainach, ne kazuczy wze pro Norwegiju? Skriz je nedobri abo slabodudhi lude.

Ukraina ne dowho korylasia mowczazno nimciam. Na znak protestu proty hitleriwskoho teroru w Halyczyni, na Wolyni, w lisach Polissia i w rajonach Welykoi Ukrainy poczalysia masowi protynimecki powstannia, akty sprotywu, samooborony i sabotazu. Newdowzi cile naselennia Ukrainy opynylosia w stani faktycznoi wijny z nimciamy. Ukraina wystupyla tym samym po boci alijantiw i z nadijamy czekala wyzwolennia iz Zachodu.

Polska propaganda umije duze wdalo wykorystowuwaty atuty swojei borotby po boci alijantiw, chocz uczast polakiw, na pryklad, w letunskij czy morskij wijni ne bula wze az taka welyka. Ne zwazajuczy na te, isnuje (i cilkom slusznо) zahalne perekonannia, szczo polaky spryczynylysia do spilnoi peremohy. Czomu z takoho pryznannia widmowlajetsia ukrainskym wojakam-powstanciam, szczo swoimy operacijamy na tylu woroha, ne korystajuczy z dopomohy alijantskoho postaczannia i sztabiw, rujnuwaly komunikaciju i sztaby welykych nimeckych armij, nablyzajuczy tym samym peremohu Sojuznykiw?

I nawit w tych operacijach, szczo ich polaky cilkowyto widnosiat na swoje konto, jak bij bila Tobruk i na Monte-Cassino braly uczast ukrainski wojaky. Sami z polski dzerela stwerdzujut, szczo w bojach za Monte Kassino polably majze 300 wojakiw-ukrainciw. Pro ce malo nazahal widomo i malo pyszetsia, chocz znajemo j taki fakty, de nimci wely okremu propagandu dla toho, szczob ukrainciw namowlaty do zalyszennia polskoi armii, w jakij im komanduwannia zaboronialo spiwaty nawit narodnich pisen... Znajemo dwa wypadky, de letuny-ukrainci z Warszawy buly wojakamy RAF i zasluzyly wysoki widznaczennia, a skilky bulo j takych wypadkiw, szczo pro nych dowidajemosia mozlywo az kolys.. Pekuczoju je potreba stworennia okremoi ukrainskoi organizacii, szczo b zajmalasia ustalenniam i pidrachowanniam naszoho, ukrainskoho wkladu do zahalnoi peremohy nad nimeckym totalitaryzmom. Ale wze i na pidstawi wyszczezhadanoho mozna twerdyty, szczo ukrainskyj narod zertwoju krowy bezumowo spryczynywsia do osiahnennia tijei peremohy.

Teper proanalizujmo insze pytannia, jake maje zwjazok z poperednim: czy buly my, jak narod, peresliduwani za nimeckoi okupacii pid ohladom rasy (rozumijuczy pid tym ukrainsku naciju), religii i polityczno? Koly my zaczнemo perehladaty okremi fakty nasylstwa i samowoli, jak na pryklad, rekwizycii charczowych produktiw, ustalennia okremych dilnyc mista dla nimciw, zabirannia radiopryjmacziw i fotoaparatiw, to mozna by ich pojasniuwaty obmezenniam na czas wijny, ale w istoti tak ne bulo. Use ce bula peredumana i zbory uplanowana teorija wyszczosty nimeckoi rasy. Nad usim tym wijaw duch hitleriwskoi propagandy, szczo wychodyw z zalozen Herrenvolku i Uebermenscha. Tomu to szczob maty wirnyj i prawdywyj obraz, treba braty ne odirwani fakty, ale cilyj kompleks, szczo dawno wykaze prawdu: wse ce bula sucilna i hlybokoperedumana systema z metoju wynyszczyty ukrainskyj narod z odnoho boku, a z druhoho postawyty joho zalyszky na nyszczyj riwen newilnykiw.

Koly pryhadaty nyzku tych „obmezen“, todi w switli „kompleksu“ faktiw jaskrawo wystupaje meta i wze ne bude miscia dla dumok nad tym, jaka my nacija, peresilduwana czy ni. Otze prystupajmo do nawedennia okremych faktiw, szczo z nych dejaki na perszyj pohlad ne wydajutsia nadto markantni, ale w „kompleksi“ tworjat cilkom insze wrazinnia i prywodiat do nepochytnych wysnowkiw.

Najpersze-tworennia okremych nimeckych dilnyc po mistach. Lysze beruczy reczi powerchowno, mozna by pojasniuwaty ich wojennoju koneсznistju. Koly odnacze wziaty na uwahu, szczo take dijalosia po wsich mistach Ukrainy i szczo nimci stworyly az okremyj Deutsch-Przemysl, a Zamostja nazwaly Himmlerstadtom todi ci fakty nabirajut charakteru ustijnenoi zbory systemy. Obmezennia charcziw i sztuczne wyklykuwania holodu takoz mozna pojasnyty tak czy insze. Ale itut, koly wziaty na uwahu, szczo prydil charcziw ukrainskomu naselenniu buw mikroskopijnyj i duze lychyj jakisno, to i tut wydno, szczo w osnowi stanu lezala systema i zla wola, bo w toj ze czas prydil dla nimciw buw nadmirnyj i wony maly zmohu legalno j „nelegalno“ wysylaty cili paky charcziw do swoho Reichu. Stworennia okremych restoraniw, osibnych poizdiw, okremych perediliw nawit u tramwajach (Nur für Deutsche) tez ne je nijaka wojenna koneсznist lysze zlobne pidkresluwannia wyzczosty nimeckoho narodu. Zaborona maty radio, zamknennia serednich i wysokych szkil ta plekannia prymitywnych fachowych szkil wkazuje wyrazno na tendenciju Herrenvolku, szczo wsi taki profesii, jak likariw, inzeneriw, suddiw, adwokatiw, dyplomowanych ekonomistiw zasterihajutsia wykluczno dla nimciw. Dla ukrainciw zalyszaly rolu pomicznykiw, ludej druhoi klasy. Ciu samu tendenciju bulo wydno w ustijnenniu stawok riznych dla urаdnykiw i emerytiw nimeckoho i ukrainskoho pochodzennia. I takyj rejestr mozna by westy daleko. Zamykannia i peresliduwannia cerkow, neszanuwannia cerkownych swiat, znewazlywe stawlennia do duchowenstwa, wtruczannia Gestapo do spraw cerkownoi administracii, nastawlennia sluchnianych jepyskopiw z wymynanniam kanonicznoho prawa wyjawlaje znewazlywyj stosunok i do cerkwy i do naselennia i czerez te stanowyt peresliduwannia religii.

Ne kraszcze bulo i w sferi polityky, koly ii okreslyty duze skromno, jak pryrodie prawo koznoi nacii do samouprawy; buly zaboroneni rizni towarystwa j hurtky do sportowych wkluczno; ne wilno bulo praciuwaty na nywi kulturo-oswitnij; same slowo „Ukraina“ traktuwalosia tilky jak geograficznoistoryczну nazwu. Ne lysze ne mozhna bulo propaguwaty ukrainskoi idei, ale newilno bulo dumaty czy mrijaty pro tu ideju; za najmenszyj projaw zahrozuwaw rozstril czy wjaznycia, szczo zroszoju je te same, bo uwjazennia todi najczastisze prowadylo do smerty. Wjaznyci buly perepowneni, a skilky naszych ludej Gestapo wyslalo do koncentrakiw. Skilky ich tam znajszlo smert muczenykiw-lysze Ty, Hospody wisy!

Wsi ci fakty najawno dokazujut, szczo w nimeckij polityci hitlerskoho rezymu suproty ukrainciw bula zbory zaplanowana systema i szczo ciu systemu mozna okreslyty, jak swidomu akciju wynyszczuwannia i peresliduwannia ukrainskoi nacii w cilomu i okremych ii czleniw w obsiahu rasy, religii j polityky, i to na protiazi dowszoho czasu, na protiazi bilsze jak 8 strachitlywych, wazkych lit.

W. Zawadskyj.

Zaklyk do ukrainskoho hromadjanstwa

W Aschaffenburzi utworylasia pid prowodom paniw W. Zawadzkoho i M. Luszpynskoho, Komisija szczo stawyt swoim zawdanniam **zbiraty materijal z czasu borotby Ukrainskoho Narodu z nimeckoju okupacijeju.**

Pracia Komisii pide w dwoch naprjamach:

1.) Zibraty materijaly pro borotbu z nimciamy dla ustalennia naszoho wkladu do spilnoi peremohy nad hitleryzmom.

2.) Zibraty materijaly pro nasylstwa i zwirstwa nimciw dla ustijnennia martyrologii ukrainskoho narodu.

Z ohladu na wazlywist sprawy prosymo wsiu ukrainsku presu peredrukuwaty cej zaklyk.

Materijaly dla Komisii prosymo nadsylaty na adresu redakcii tyznewyka „Nedila“

Organizacija dopomohy skytalciam

Holowna tema na Kongresi ukrainciw Kanady

Promowa kanadskoho ministra zakordonnych spraw do ukrainskych dijacziw

Ukrainci Kanady zamanifestuwaly swoje zmahannia do solidarnotsy, demokratii i dopomohy bratam w Ewropi. W dniah 4—6 czerwnia 1946 w misti Toronto widbuwsia druhyj Kongres Ukrainciw Kanady (KUK). W Kongresi wzialy uczast pjat ukrainskych organizacij dominalnoho obsiahu: Sojuz Ukrainskych Samostijnykiw, Brastwo Ukrainciw Katolikiw, Ukrainske Nacjonalne Objednannia, Sojuz Hetmanciw-Derzawnykiw ta Sojuz Ukrainskych Weteraniw Kanady.

Czasopys „Ukrainska Hromadska Pora“ z Detroit podaje dali taku charakterystku Kongresu i joho narad:

„W Kongresi wzialy takoz uczast rizni sporidneni i zwjazani z peperednio nazwanymy organizacii zinoctwa, molodi, narodnych domiw, parafij i inszi. Buly takoz predstawnyky okremych samostijnych hromadskych organizacii, jak „Proswity“, narodnich domiw i podibnych. Tomu Kongres reprezentuwaw bilszist ukrainskoho naselennia Kanady riznych wir i riznych hromadsko-politycznych naprjamkiw. W i n p r y h a d u w a w U k r a i n s k u G e n t r a l n u R a d u w K y j e w i rr. 1917—1918, z toju chiba riznyceju, szczo tam bilszist skladalasia z radykalnoho hromadjanstwa, a tut bilszist skladadalasia z konserwatywnoho kryla, suproty jakoho liberalna menszist zajmala, chocz i krytyczne, ale ne ruinnycke, a konstruktywne stanowyszoze: strymuwala ekstremy, naprawlala energiju na budiwnyctwo.

Odyn z hostej, szczo buw czlenom k o n g r e s u u k r a i n c i w A m e r y k y, j a k y j w i d b u w s i a k i l k a d n i w p e r e d t y m w W a s z y n g t o n i, ludyna konserwatywnoho switohladu, cilkom sprawedlywo skazaw: „riznycia miz kongresom ukrainciw Kanady i ukrainciw Ameryky-jak miz nebom i zemleju. Kongres w Kanadi-ce sprawdi kongres bilszosty ukrainciw riznych wir i switohladiw, jaki solidarno praciujut dla dobra narodu, a u Waszyngtoni buw zjizd lysze kilkoch klik, szczo poidajut odna-odnu.“

P r o w i d n o j u i d e j e j u K o n g r e s u w K a n a d i b u l a o r g a n i z a c i j a d o p o m o h y u k r a i n s k y m z e r t w a m w i j n y, o s o b l y w o w s p r a w i p e r e s e l e n n i a i c h w K a n a d u. Z cioho pohladu nadzwyczajno cikawymy i cinnymy buly referaty d r. H. M a n d r y k o w o i pro dopomohowyj fond Kanadskoho Ukrainskoho Komitetu, o. W. K u s z n i r a pro wrazinnia z podorozi pomiz skytalciamy w Ewropi, a d w o k a t a P. L a z a r o w y c z a pro ekonomiczni dosiahnennia ukrainciw w Kanadi, p o s l a A. H l y n k y pro potrebu emigracii do Kanady, s o t n y k a B. P a n c z u k a pro zustriczi i praciu z ukrainskymy skytalciamy w Ewropi.

Z cioho samoho pohladu duze wazno i wtiszno, szczo na Kongresi wystupaly z promowamy Derzawnyj Sekretar (cebto minister zakordonnych spraw) Kanady p. M a r t y n, premijer prowincii Ontaria p l k. D r j u ta posol libernalnoi partii T o k e r, jakyj uze wyznaczywsia swojeju promowoju w parlamenti w oboroni skytalciw. Ne bezwartnymy buly takoz w y s t u p y k a n a d i j s k y c h p r o f e s o r i w a n g l i j s k o h o p o c h o d z e n n i a W. K r y k o n e l a t a J u. S i m p s o n a, a t a k o z r e d a k t o r a t o r o n t o n s k o h o c z a s o p y s u „I w n i n g T e l e g r a m“ p. S n a j d e r a.

Ne zle popysalysia-kaze dali zwit „Ukrainskoi Hromadskoi Pory“-sami organizatory Kongresu. Predstawnyky riznych joho skladowych czastyn w odyn holos zaklykaly do jednosty i neobchidnosty zberehty KUK nadali.

Osoblywo charakternoju z cioho boku bula zajawa predstawnyka organizacii o. o. Wasylijan, z jakoi wychodylo, szczo wony pidtrymajut praciu o. W. Kusznira w KUK. Ce oznaczaje, szczo opozycijni nastroi proty KUK miz katolykamy slabnut. Delegaty w swoij masi zadowoleni perebihom i riszenniamy Kongresu.

Holownym bulo domahannia polehszyty umowy pereselennia skytalciw u Kanadu. Sered pobazan na majbutnie w upersz czerhu je szczob KUK i Kongres ne zaszywalysia w halycko-bukowynskyj lokalizm, od jakoho tchne Zbruczem. Treba-kaze dali „Ukrainska Hromadska Pora“-, szczob na riwni z usekanadskym skladom pidkresluwalosia i wseukrainskyj charakter organizacii. Na cej raz, jakby ne referat dr. M. Mandrykowoi, cilkom zdawalos by, szczo organizatory KUK i Kongresu bojatsia welykoi Ukrainy. Wwes czas howorjat pro pomicz ukrainskomu narodowi w cilomu, lunajut patetyczni slowa pro Kyiw, Sofijsku ploszczu, pro dopomohu skytalciam, a ne podbano pro te, szczob na Kongresi pokazawsia chocz odyn zywyj skytalec. Tym czasom prywatni ludy ta dejaki znaczno menszi organizacii pereprawyly wze w Kanadu kilkoch skytalciw. Widsutnist na Kongresi chocz odnoho skytalcia, predstawnyka skytalskych organizacij, wyklykaje sumni nastroi: czy ne zabahato metuszni rady wlasnoho „kredytu“ i czy ne osoromlujucza neuwaznist do tych, pro koho tak bahato howorajt?

Ne mozna jakslid dbaty pro dopomohu skytalciam, ne prytiahajuczy ich samych do tijeii praci. Tomu bazajemo-kinczyt ukrainskyj czasopys z Detroit-, szczob KUK jaknajszwydsze podbaw pro te, szczob pry niomu buw w roli doradnyka predstawnyk skytalciw z Ewropy.

Paryzka Konferencija 1946

Minister Bidault

Kazut, szczo wid ponedilka zaczynaty nedobre. Prote organizatory Paryzkoi Konferencii 1946 (taka bo oficijna nazwa Myrowoi Konferencii, szczo zibralasia w stolyci Francii) ne braly toho zabobonu na uwahu. 29 lypnia riwno w 16 hodyni zachidno-ewropejskoho czasu, w palaci Luksemburga, zijszlysia reprezentanty 21 nacii, jaki akrtywno borolysia w wijni proty Nimeczczyny ta Italii, szczob rozpoczaty narady nad projektamy myrowych dohoworiw z Italijeju, Finlandijeju, Madiarszczynoju, Bolharijeju i Rumunijeju. Ci projekty wyhotowyla zazdalehid rada ministriw zakordonnych spraw 4 welykoderzaw. Na wnesok amrykanskoho delegata, prezydentom konferencii odnoholosno wybraly francuzkoho ministra B i d a u l t a, jakyj wyslowyw nadiju, szczo konferencija, koly ne zmoze znajty pownych rozwjazok myrowych problem, to bodaj dijde do takych, jaki mozna bude pryjniaty. Do najwazlywiszych podij doteperisznioho perebihu konferencii nalezyt wybir i pracia d i l o w o h o k o m i t e t u ta promowa, jak perszoho, amerykanskoho ministra Byrnesa. A. B y r n e s m. i. skazaw: „My siohodni zywemo jak wilni ludy tomu, szczo wola, za jaku my borolysia, bula pryznaczena ne lysze dla nas, ale j dla ciloho ludstwa.“ Byrnes wystupaw dali za jaknajszwydszu widbudowu myru. Spoluczeni

Minister James F. Byrnes

Derzawy riszylysia ne powertaty do polityky izolacijonizmu cebto zamknennia u sprawach wykluczno swojei krainy. Dali howoryw brytijskyj premijer minister A t t l e e, szczo zastupaje chworoho Bevina, i kytajskyj minister W a n g - C z i - C z i, szczo domahawsia m. i. myru na osnowi Atlantijskoi Czarty i nezaleznosty dla itelijskych kolonij. Win zaklykaw Konferenciju stworyty, myr dla malych ludej“, a ne dla delegatiw urjadiw.

Ostannim promowcem czotyrjoch welykoderzaw buw Wjaczeslaw Molotow. Win howoryw na plenarnomu zasidanni w seredu po obidi, domahajuczys odnakowoho prawa holosuwannia dla wsich uczasnykiw konferencii i nawit osterihaw welykoderzawy pered nakydanniam ichnioi woli menszym narodam. Take postupowannia — skazaw win — bulo b prodowzenniam hilteriwskych metod. Molotow protestuwaw proty sprob wmiszuwatysia u wnutriszni sprawy pjatioch derzaw, szczo jszly z Nimeczczynoju.

Wze na perszomu zasidanni Dilowoho cebto roceduralnoho komitetu dijszlo do konfliktu miz awstralijskym ministrom zakordonnych spraw Evattom i Molotowom. Evatt zaproponuwaw wybraty holowoju Komitetu belgijskoho ministra Spaaka, Molotow wystupyw iz kandydaturoju juhoslawskoho ministra Kardella. Slowom narada Konferencii ne pozbawleni naelektryzowanych politycznymy sutyczkamy momentiw. Spaaka wybraly 13 holosami proty 6 i Molotow prohraw. Mozlywo tomu win neoczikuwano duze ochocze holosuwaw, dywujuczy wsich uczasnykiw zasidannia, za wneskom Byrnesa pro j a w n i s t u s i c h z a s i d a n D i l o w o h o Komitetu. Potim znowu bula hostra sutyczka mit Molotowom i dr. Evattom iz Awstralii.

Delegacii Albanii, Luksemburga, Jehyptu i Meksyku czekajut na wyriszennia Konferencii, czy wilno im bude braty w nij uczast.

Cerkowna Konferencija w Anglii

Hrupa peredowych amerykanskych duchownych wyichala z Niu-Jorku, szczob wziaty uczast switowij konferencii cerkow, szczo widbuwatymetsia w dniach wid 4 do 17 serpnia w Cambridge w Anglii.

W konferencii budut zastupleni majze wsi wirowyznannia chrystyjanskoi religii za wyniatkom rymsko-latynskoi Cerkwy. Uczasnyky na konferencii zastupatymut 185 milioniw wirnych prawoslawnych i protestanskych cerkow.

Stalin oboroncem Cerkwy

„Stalin-odyn z najbilszych oboronciw Cerkwy“-skazaw rosijsko-prawoslawnyj archyjepyskop Aleksiej pidczas swoich widwidyn u Widni. „Kozen, chto chocze buty swiaszczenykom maje na ce prawo. Komunistyczna partija widnosytsia do Cerkwy lojalno.“ Archyjepyskop widwidaje pidczas swoho perebuwannia w Widni awstrijskoho kardynala Innitzera, szczob poinformuwaty joho pro prawdywe-jak kaze oficijnyj komunikat stanowyszcze Cerkwy w Sowjetskomu Sojuzi.

Szczo oznaczalo polarne switlo?

Nowi plamy pojawylysia na sonci

21 lypnia na schidnij berehowij czastyni soniasznoho kruha pojawylysia hrupa plam. Ce najbilszi z usich plam, jaki dosi w cej czas mozna bulo na sonci ohladaty. Spiwrobitnyk berlinskoi astronomicznoi obserwatorii Büdeler zajawyw, szczo hrupa plam osiahnula na den 26 lypnia dowzynu 130 000 kilometriw, todi jak ii szyrin wynosyla 70 000 km. Mozna ii bulo ohladaty czerez swyczajne zakopczene szkelce, otze bez teleskopu. Soniaszni plamy s p r y c z y n y l y u w e c z e r i 2 6 l y p n i a p o j a w u p o l a r n o h o s w i t l a, szczo joho mozna bulo baczyty w Münchenі (W Aschaffenburzi wydno bulo ce switlo jakraz korotko po piwnoczi. Bahato naszych czytacziw zwernuly na nioho uwahu-prymitka „Nedili“).

Hrupa soniasznych plam znykla 2 serpnia na zachidnij czastyni soniasznoho kruha. Ne mozna pokyszczo skazaty, czy des bila 14 serpnia hrupa plam ne wynykne znowu.

Soniaszni plamy wysylajut elektromagnetyczne switlo, szczo wyklykaje w zemnij atmosferi zjawyszcze, widome pid nazwoju polarnoho switla. Soniaszni plamy ne je wycholodnilymy misciamy na sonci, jak bahatioch pobojujetsia, dobaczajuczy w nych oznaku „zawmirannia switu“. Ce wykluczno taki miscia na sonci, szczo ne doriwniujut zahalnij temperetauri soniasznioi powerchni (6000 gradusiw), a wykazujut lysze 4000 stupniw.

W Moskwi stratyly gen. Wlasowa

Agencija Dana podala 2 serpnia z Mosswy wistku takoho zmistu: Najwyszczyj wijskowyj trybunal Sowjetskoho Sojuzu zasudyw do kary smerty czerez powiszennia buwszoho general-lajtenanta Andreja Andrejewicza Wlasowa i 11 inszych obwynuwaczenych. Wyrok wze wykonaly. Usi obwynuwaczeni pryznalysia do wyny w tomu, szczo wony buly agentamy nimeckoi armii ta szpyhunamy i terorystamy proty Sowjetskoho Sojuzu. Wlasow 1943 roku utworyw tak zwanyj „Rosijskyj Legion“.

*

Wistka z Moskwy zapereczuje rewelacijni dani francuzkoi presy, szczo ich my same tyzden tomu peredrukuwaly na storinkach „Nedili“. Mozlywo, u francuzkij relacii bulo bahato pomylok, jak choczby twerdzennia pro te, szczo Wlasow buw synom ukrainskoho narodu. Wistka podana teper z Moskwy maje oficijnyj charakter i ii musymo pryjmaty za prawdywu. De mortuis aut nihil, aut bene. Pro pomerlych zle howoryty ne mozna. Ale prawdoju neodminnoju je i bude: polityka i ideja tworciw ROA po widnoszenni do ukrainciw niczym ne riznylysia wid typowoi polityky wsich inszych rezymiw piwnicznoi stolyci.

Za czesnu spiwpraciu miz usima demokratycznymy organizacijamy

Prohrama ukrainskych socijalistiw

Zajmajuczy zahalno-nacjonalne, ponadpartijne stanowyszcze informacijnoho czasopysu, dajemo holos usim ukrainskym hrupam i derzawnyckym pohladam. Oce mistymo skoroczenyj peredruk zaklyku Sojuzu Ukrainskych Socijalistiw do ukrainskoho narodu, pomiszczenyj w czasopysi „Wilne Slowo".

Sojuz Ukrainskych Socjalistiw poczaw swoju dijalnist szcze pered switowoju wijnoju druhoju (1935). Joho utworyly ukrainski socjalisty rewolucjonery, socjalisty, radykaly ta socjealdemokraty, szczob konsoliduwaty ne tilky ukrainskyj socjalistycznyj ruch, ale szczob takoz stworyty spilnyj front z usima inszymy ukrainskymy demokratycznymy orhanizacijamy.

Pered wijnoju za aktywnoju uczastiu Sojuzu Ukrainskych Socjalistiw dijszlo do stworennia Wseukrainskoho Konhresowoho Komitetu, a potim do zasnuwannia Ukrainskoho Konsolidacijnoho Komitetu u Lwowi, szczo do nioho nalezaly wsi ukrainski hrupy demokratycznoho napriamku (socialisty, miszczanski demokraty, katolyckyj sojuz). Cej Ukrainskyj Konsolidacijnyj komitet wid 1938-ho roku stojaw na czoli usijei ukrainskoi demokratycznoi praci, zokrema na Zachidno-Ukrainskych zemlach.

Sojuz Ukrainskych Socjalistiw postawyw sobi holowno zawdannia — borotysia za prynсypy politycznoi demokratii ta hromadskoi morali, oboroniajuczy ich proty wsiakoho rodu partijnych dyktatur — bolszewyckoi ta faszystiwskoi, szczo hnoblat narody, a pered druhoju switowoju wijnoju zmowlalysia miz soboju, szczob pokoryty pid swoje panuwannia cilyj swit.

Sojuz Ukrainskych Socjalistiw u swoij presi, w swoich knyzkach i wilozwach rozkrywaw hanebnu borotbu bolszewykiw proty demokratii w riznych krainach switu, czym bolszewyzm faktyczno promostyw szlach dla faszyzmu. Odnoczasno Sojuz Ukrainskych Socjalistiw z ciloju enerhijeju poboriuwaw miznarodnyj faszyzm i zokrema rozkrywaw pered ukrainskymy narodnymy masamy sprawznie chyzacke oblyczczia nimeckoho nacyzmu, szczo chotiw zawojuwaty Ukrainu i fizyczno znyszczyty ukrainskyj narod. Za ciu horotbu rizni agentury faszyzmu ta nacyzmu staralysia wsiakymy sposobamy znyszczyty ukrainskyj socjalistycznyj ruch ta joho prowidnykiw, i to nawit sposobom fizycznoho teroru.

Z wybuchom druhoi switowoi wijny, szczo ii poczaly nimecki nacysty za zhodoju i pizniszoju dopomohoju moskowskych bolszewykiw (spilnyj nimecko-sowitskyj napad na Polszczu 1939r.) na czleniw Sojuzu Ukrainskych Socjalistiw upaly tiazki udary j peresliduwannia z boku oboch totalnych dyktatur — bolszewyckoi ta nacystycznoi. Prymirom, rozstrilano piatioch czleniw Holownoi Uprawy Ukrainskoi Socjalistycznoi Radykalnoi Partii ta dwoch czleniw Krajewoi Rady Ukrainskoi Socjalistycznoi molodi („Kameniari") u Lwowi, 7-och czleniw Holownoi Uprawy Ukrainskoi Socjalistycznoi Radykaloi partii zaslano w koncentracijni tabory; tysiaczi riadowych czleniw ukrainskoho socjalistycznoho ruchu ubyto abo znyszczeno w tiurmach, w koncentracijnych taborach i zaslanniach. Ne menszych peresliduwan wid oboch totalnych dyktatur — sowietskoi ta nacystcznoi — zaznaly prowidni ta riadowi czleny ukrainskych partij — sojalistiw rewolucioneriw ta socjaldemokratycznoi: w tiurmach, zaslanniach i koncentracijnych taborach bahato z nych zahynulo, zaplatywszy swoim zyttiam za wirnist idei narodoprawstwa.

Miz 1939 — 1945 rr. Sojuz Ukrainskych Socjalistiw, ne zwazajuczy na trudnoszczi i krowawi represii z boku oboch totalnych dyktatur — sowietsko-bolszewycko ta nimeckoi nacystycznoi, — ne prypyniaw swojei dijalnosty. Czleny Sojuzu Ukrainskych Socjalistiw pid sowietskoju ta nimeckoju okupacijeju i zakordonom slowom . dilom borolysia za ti idci, za jaki widdawna boretsia wse cywilizowane ludstwo: za swobodu nacii, za demokratiju, za ludianist i suspilnu sprawedlywist.

Teper znowu, w najtiazczu hodynu, zwertajetsia Sojuz Ukrainskych Socjalistiw do szyrszych mas ukrainskoho narodu na Ukraini i na czuzyni.

Szcze nikoly w swoij tysiaczolitnij istorii ne stojaw ukrainskyj narod pered takoju smertelnoju nebezpekoju, jak za nedawnioi wijny, pid zloczynnym panuwanniam nimeckych nacjonalistiw, ta teper, koly bolszewyckyj imperijalizm znow krowju i zalizom zawolodiw na wsich ukrainnskych zemlach wid Kawkazu az za Karpaty.

Sojuz Ukrainskych Socjalistiw spyrajetsia w swoij dijalnosti na demokratycznim socjalistycznim switohladi, szczo buw osnowoju politycznoi praci postupowych ukrainskych orhanizacij i najwyznaczniszych prowidnykiw ukrainskoho wyzwolnoho ruchu w XIX i XX wici.

Demokratija abo narodoprastwo — moze buty tilky tam, de dopuskajetsia dla wsich hromadian wilne obhoworennia, swobidna krytyka dijalnosty uriadu ta wsijei administracii. Demokratija wymahaje woli slowa i presy, woli dla koznoho hromadianyna nalezaty do takoi partii, jaku win sam sobi wybere, narodoprawstwo wymahaje woli dla wiry, swobody wyboru zaniattia i prawa wilno, bez strachu i prymusu, wybiraty swoich predstawnykiw do zakonodatnych ustanow (parlament). Demokratija zabezpeczuje osobu i hidnist koznoho hromadianyna pered samowilnymy wczynkamy administracii, pered aresztuwanniam i karoju bez wyny, bez prawylnoho, nezaleznoho sudu.

Tam, de w derzawi dopuszczena tilky odna partija demokratija nemozlywa. Sprawznie narodoprawstwo moze buty tam, de okrim partii bilszosty, szczo stoit pry wladi, je szcze inszi demokratyczni partii, kotri postijno kontrolujut dijalnist uriadu i takym czynom dopomahajut znajty i wykryty wsiaki neporiadky ta nezakonni wczynky.

Suproty bolszewyckoho derzawno-partijnoho kapitalizmu, szczo obludno nadiahaje masku demokratii i socjaliszmu, Sojuz Ukrainskych Socjalistiw proholoszuje:

Socjalizm — ce takyj ustrij, u kotrim narodnie hospodarstwo uspilniujetsia, ale z zabezpeczenniam indywidualnych praw, potreb ta inicijatywy; ce hospodarstwo pidporiakowujetsia planuwanniu demokratycznoi derzawy i wedetsia u zhodi z objednanniamy wilnych wyrobnyczych spilok, pid pownoju kontolеju demokratycznych wybranych predstawnykiw w interesi ciloi nacii.

Sojuz Ukrainskch Socjalistiw uwazaje, szczo zawdannia koznoho socjalista j demokrata polahaje w tim, szczob zabezpeczyty swojemu narodowi normalnyj wsebicznyj rozwytok: fizyczuyj, hospodarskyj, kulturnyj, politycznyj i moralnyj. Dosiahnuty cioho ukrainskyj narod moze w pownij miri tilky u wlasnij, nezaleznij derzawi. Tomu Sojuz Ukrainskych Socjalistiw jak i ranisze, obstojuje prawo ukrainskoho narodu na powne nacjonalne samooznaczennia u formi samostijnoi demokratycznoi derzawy na wsich zemlach zaselenych ukrainskym narodom.

Sojuz Ukrainskych Socjalistiw witaje poczyn zachidnych demokratij zrobyty dalszi wijny miz narodamy nemozlywymy ta uporiadkuwaty miznarodnie zyttia na demokratycznych osnowach — czerez utworennia Orhanizacij Objednanych Nacij.

Sowietska dyktatorska wlada swoim teroryzmom wyklykaje proty sebe u swich narodiw SSSR ta u nacij pidczas teperisznioi wijny okupowanych czerwonoju armijeju, a zokrema na Ukraini, ne tilky welyczezne newdowolennia, ale ne raz dowodyt ludej do rozpuczlywych wystupiw proty bolszewyckoho hnoblennia w oboroni swoho zyttia i swobody.

Sojuz Ukrainskych Socjalistiw uwazaje, szczo za teperysznich obstawyn, koly ukrainskyj narod nadmirno oslablenyj wijnoju, taki wystupy nemynucze wykorystaje woroh dla szcze bilszoho hnoblennia ukrainskoho narodu.

Widomo, szczo bolszewyky, jak i inszi dyktatorski rezymy, neraz starajutsia pidstupom wyklykaty zaworuszennia w nymy okupowanych krainach, szczob potim u zarodku zaduszyty sprotyw aktywniszoi czastyny naselennia oprawdujaczy krywawiszi represiji nad narodnimy wystupamy, a hartom ducha i swidomoju suspilnoju dyscyplinoju, szczo wyderzuje na swojemu stanowyszczu i w najtiazczych obstawynach i ne piddajetsia, mozemo wriatuwaty j zberehty fizycznu, moralnu ta politycznu osnowu narodu do sluszznoho czasu.

Lehkoduszna propahanda partyzanskoi borotby, szczo ii wedut dejaki polityczno dezorijentowani odynyci moze, w teperisznich umowach, dowesty do takoho znyszczennia i obezkrowlenia ukrainskoho narodu, szczo koly pryjde sluszny czas, win ne zmoze staty na nohy.

U wnutrisznich ukrainskych widnosynach Sojuz Ukrainskych Socjalistiw obstojuje czesnu spiwpraciu miz usima demokratycznymy orhanizacijamy na Ukraini i na emihracii.

Sojuz Ukrainskych Socjalistiw riszucze wystupaje proty szyrenia w ukrainskim narodi wnutrisznioi nenawysty ta worozneczi, a nawpaky, klycze do zhody, konsolidacii i spiwpraci usich ukrainskych zdorowych hromadskych syl na wsich zemlach Ukrainy i na czuzyni.

Klyczem Sojuzu Ukrainskych Socjalistiw bulo i je: dla czystoho dila treba czystych ruk czystych zasobiw. Ne pustyj halas i kryk, i ne bezwidpowidalni wczynky, szczo wychodiat z rozpuky ta odczaju tilky poslidowna pracia dla dobra naszoho ponewolenoho narodu moze prywesty nas do swobody.

W naszij politycznij praci my poboriujemo pewni pomylkowi idei, a ne osoby, my choczemo wysluchaty j pryjniaty koznu dumku, aby tilky wona bula poribna i korysna dla naszoi welykoi sprawy-woli i prawa naszoho narodu.

Sojuz Ukrainskych Socjalistiw uwazaje, szczo dla wwedennia rozumnoi, uspisznoi polityky samoho chotinnia abo sylnoi woli daleko ne wystaczaje: tut trba nasampered maty znannia, uminnia j wysoku hromadsku moral. Tomu Sojuz Ukrainskych Socjalistiw stawyt jak swoje osobyste zawdnania, takoz i poszyrennia prawdywoi politycznoi oswity w ukrainskomu narodi, osoblywo z sered molodi.

Wyznajuczy wiru i prynaleznist do tijei czy inszoi cerkwy za dilo wnutrisznioho perekonannia koznoi ludyny, Sojuz Ukrainskych Socjalistiw witaje praciu cerkownych orhanizacij i relihijnych towarystw dla szyrennia i zmicnennia humannych idej i zwyczaiw u naszim suspilstwi.

Defilada, kwity, festynowe koleso szczastja, narodni tanky

Welyke swiato taboru Nowa Howerla w Neumarkti

(Wlasna korespondencija „Nedili".) Wze wid dowszoho czasu wydno bulo w tabori Nowa Howerla w Neumarkti welyku i dbajlywu pidhotowku do swiatkuwannia perszych rokowyn powstannia taboru, zwjazanych iz uszanuwanniam dnia narodzennja 24 litnioho dyrektora miscewoi UNRRA, ulublenoho wsima taborowykamy p. F u l e r a. Cilyj tabir dokladaw ruk do pidhotowczoi praci i nichto ne zaliw trudu.

Swiato widbulosia w nedilu 27 lypnia. Wono projszlo iz nadzwyczajnym uspichom, osiahnuwszy swoju metu i zalyszywszy mylyj spohad. Wze wid ranku nad taborom powiwaly ukrainskyj i UNRRA-prapory. O hod. 10, 15 na placu pered taborom projszla defilada ditej w narodnich strojach, uczniw narodnioi szkoly, gimnazii, plastuniw, sportowciw, sluchacziw szoferskoho wyszkolu, hromadjanstwa i choru prof. Pleszkewycza. Defiladu pid marszowu muzyku orkestry pryjmaly p l k. W i l g f i l d, dyrektor F u l l e r, uradnyky UNRRA, predstawnyky CPUE i Oblasti, Komandant Taboru P e l e c h, delegaty inszych taboriw i komandant policii O l e k s i j. Wsi wony zajnialy misce na okremij trybuni, prybranij girlandamy. Dity, prochodiaczy powz trybunu, sypaly kwity. Pisla peremerszu, uczasnyky stanuly w lawach, a hosti zajnialy miscia pered trybunoju, szczo na nij pojawywsia czolowiczyj chor i prospiwaw pisniu „Wze dosyt muk". Pisla toho skazaw swiatkowu promowu w ukrainskij mowi komandant Taboru p. Pelech, sperszu prywitawszy hostej, a dali widkrywajuczy ce harne swiato. Win imenem taborowykiw swojei hromady peredaw dyr. Fullerowi najkraszczi bazannia z nahody joho osobystoho swiata. Bazannia w anglijskij mowi peredaw p. Szmotolocha. Dity podaly solenizantowi kisz czudowych kwitiw ta darunky z hucul'skych robit, malunkiw i portretu dyrektora, wykonanoho artystom Tanasewyczem. Chor prospiwaw mnoholittia, zahrymilo mohutnie „slawa". Dyrektor UNRRA buw tak zworuszenyj; win az zaplakaw z radosty, zajawywszy w swoij widpowidi, szczo szcze ne maw u swomu zytti takoi radisnoi chwylyny . . .

Dali hosti ohlanuly wystawku prac taboru a zokrema gimazii. W poludne w zahalnij idalni taboru widbuwsia r e p r e z e n t a c i j n y j o b i d d l a 2 5 0 o s i b. Stoly buly zakwitczani. Za obidom promowlaly p. Rzepeckyj i redaktor miscewoho czasopysu Weres, a chor spiwaw pisen i tostiw. Komandant diakuwaw usim wykonawciam za wlasztuwannia swiatkuwan. Po obidi wsi ohladaly duze dobre wlasztowanu wystawku prac naszych szkil i taborowych mystciw, a wid hodyny 3 do 6 widbuwawsia w lisku bila festyn z bahatoju prohramoju. Buly tam wprawy ditwory, wezi, koleso szczastja, stowp smerty, wudka szczastja i loterija, na jakij ludy wyhrawaly duze wartisni j praktyczni reczi do welykych kulkiw dobroho myla wkluczno. Uczasnykam podawaly morozene j pywo. Dyrektor Fuller prybuw na testyn w ukrainskij wyszywanji soroczci i sluchaw, jak pryhrawala taborowa orkestra. Uweczeri w hod. 21,30 w nowowlasztowanij teatralnij zali widbuwsia koncert, zlozenyj z dwoch czastyn: my ohladaly wystupy ditoczoho baletu, czolowiczoho choru prof. Pleszkewycza i narodniu scenku. Pryhrawala orkestra. Narodnia scenka bula na zal pereladowana tankamy i zajwymy wyhukamy. Bandurysт p, Maluca tym razom ne dopysaw, zate wykonani nym dekoracii buly, pryrodni i harni. Zakinczeno swiatkuwannia zabawoju iz tanciamy. Swiato zalyszylo na wsich uczasnykiw spomyn na cile zyttia.

R. M — owycz.

Portrety derzawnych muziw

Prezydent Harry Truman

Perenosyny rodyny Trumaniw w Bilyj Dim, ne oznaczajut szczoprawda pereskoku do czasiw, koly ce odiahalysia u wedmezi peleryny zameszkuwaly u welyczeznych budynkach, pyly micnyj jablunewj sik; predstawlajut odnacze pewnyj krok w napriamku staroi tradycii. Rooswelty napownyly pysznu palatu kosmopolitycznoju atmosferoju. U nych zjawlalysia najriznomanitniszi lude, raz odna norwezka kniazna, widtak prowidnyk ruchu molodi, a na trawnykach homonily holosy wnukiw, szczo prybuly u widwidyny z Teksasu, Los Angelos i Seattle, Buwaly rozwody j harni nowi nareczeni j Fala, szotlandskoi porody sobaka prezydenta, buwaly dowhi rozpowidi prezydenta pro podoroz do Francij, abo pro perezywannia joho predka Delano pidczas torhowelnych wzajemyn z Kytajem. Teper pokinczylosia z kosmopolityzmom, zi switowoju atmosferoju. Perszyj raz wid dwadciaty rokiw u Bilomu Domi zameszkala rodyna, jakoi kultura maje swoje korinnia u zatinenych platanamy wulyciach Serednioho Zachodu j u chatkach, szczo lezat za cehlanymy muramy j horodciamy.

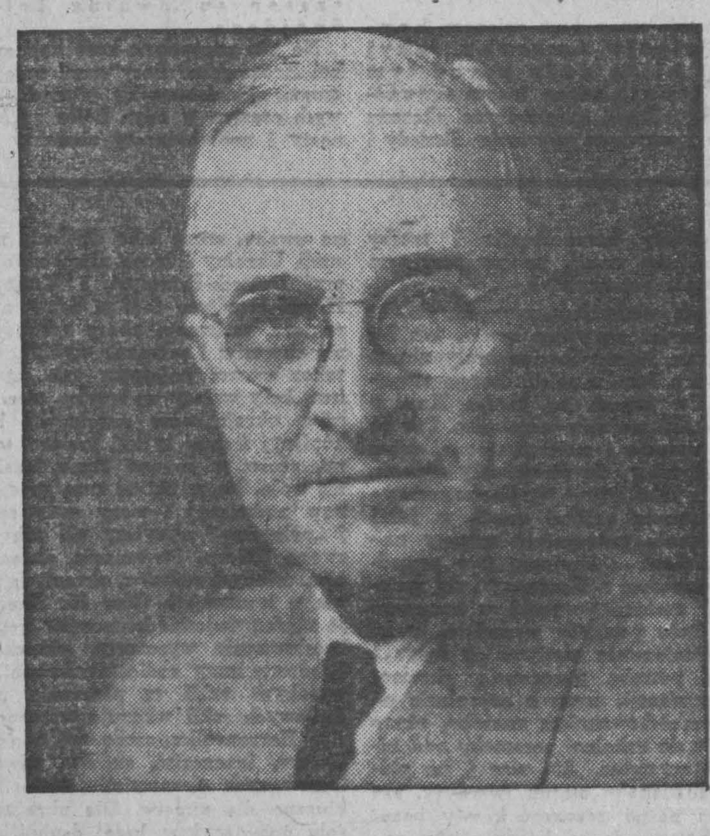

Bess i Harry Truman ce ludy, jaki lublat domasznie zyttia. Koly wony jszly na zakupy, Harry nis pakety z kramnyci kolonialnych towariw do awta. Koly joho obowiazky zmuszuwaly wziaty uczast u proszenomu obidi, win iszow napered do domu, szczob pomohty Bess pryhotowyty ii wlasnyj obid. Joho 21-litnia donka Mary Margaret taka sama, jak ii batky ta lysz dekoly wzywje oliwcia do hub. Na uniwersyteti kazut pro nei, szczo wona „dobra dusza".

Henry Wallace howoryw pro siru ludynu j ne buw prezydentomj Harry Truman personifikuwaw siru ludynu j staw prezydentom. Harry Truman znaje swoi mezi. Mozna pro nioho skazaty, szczo win szcze bilsz zwyczajna ludyna, jak Calwin Coolidge, jakyj maw bodaj bahatych towaryszіw, szczo rozpowidaly jomu pro welykyj swit.

Swidomist swoich mez ne zastawlaje Trumana wowsim zality.

Swidomist swoich obmezen ne wyklykaje w Trumana poczuttia menszewartnosty. Chocz win nikoly ne chotiw buty prezydentom, to wse taky joho samoposzana wymahala dokazaty, szczo doris do rozwaizky wazkych problem, zwiazanych z cym uriadom. U cij probi syl win widczuwaje nawit radist, Joho samoposzana wyrostaje zi swidomostij, szczo zumije dobre rozwiazaty bahato zawdan. Koly joho poperednyk wyrostaw w unormowanych umowynach ta w atmosferi rodynnoi tradycji, Truman pochodyt z bidnoi okolyci hir Ozark. Truman miszaw napytky w bari, buw nahladaczem nad robitnykamy, bankowym uriadowcem, farmerom, oficerom artylerii, wlasnykom kramnyci z czolowiczoju garderoboju j krajewymj suddeju. Win znaje Ameryku wid osnow. Koly Roozwelt chotiw zrobyty szczos dla narodu, Truman chocze szczos iz narodm zrobyty, same tomu, sczo win personifikuje narod. Win jawlajetsia typowym predstawnykom serednioho stanu, do jakoho win nalezyt .

Ce wydno najkraszcze z joho postawy do hrosza. Joho prodawec kolonialnych towariw kaze: „Mr. Truman znaje zawzdy koznoczasnu cinu korobky horochu". Koly Bess Truman pered perenesenniam do Biloho Domu pereselylasia na insze meszkannia, zalila ducze, szczo wze aplatyla pownyj misiacnyj czynsz za swoje prywatne meszkannia u wysoti 125 dolariw. Zachody Trumana usunuty zajwi wydatky w wejennij produkcii maly metoju ne lysz racjonalizaziju zbrojewoi produkcii, ale takoz te, szczob zaoszczadyty sirij ludyni ii zarobitok. Cia postawa Trumana do hrosza zdobula jomu podyw w joho politycznych protywnykiw iz Republikanskoi Partii. Duze prawdopodibne, szczo Truman ityme dali szlachom Roosvelta, jakyj stojaw zawzdy „rochy na liwo wid centru".

Te, szczo Truman zwertaje uwahu na jasne rozmezuwannia kompetencij, malo zokrema welyke znaczennia dla cywilistiw u kincewij stadii wijny. Wijskowa biurokratija, wykorystowujuczy Ardensku ofenzywu Rundstedta, namahalasia nakynuty zahalowi swoi dumky ta zawesty zakon pro sluzbu praci. Pid holowuwanniam Trumana senat widkynuw cej projekt, jak „zakon pro newilnyctwo. U toj sposib armija zrozumila, szczo w osobi Trumana w prowodi frontu produkcji stoit cywilist. U perszij switowij wijni Truman buw majorom Win maje welyke j hlyboke znannia wijskowoho dila, ale joho doswid w dilanci wijskowych pytan ne zrobyw joho militarystom.

U berezni pojawylasia w Waszyngtoni broszura, jakoi awtor Thomas Finletter zaatakuwaw hostro amerykansku systemu preydenskoho uriadu, dokazujuczy, szczo miz parlamentom i wykonnoju wladoju dochotyt duze czasto do hostrych konfliktiw. Finnletter proponuwaw amerykanciam dopasuwatysia do anglijskoi systemy. Jakszczo cia broszura wyklykala w Waszyngtoni lysze slabe wrazinnia, to ce treba zawdiaczuwaty w perszu czerhu osobi prezydenta. Truman wiryt w uspisznist amerykanskoi systemy obmezennia j riwnomirnoho rozpodilu wlady, z tym zasterezenniam, szczo poodynoki haluzi uriadu ne perestuplat swoich kompetencij. Win wiryt u widpowidalnist partij, w uriad, szczo wyjszow z partii, u dwopartijnu systemu. Win wiryt, szczo prezydent musyt spiwpraciuwaty w kongresi zi swojeju partijeju. Win wiryt, szczo czleny kabinetu j uriadowci ne powynni nikoly perestupaty swoich pownowlastej.

Zhidno z brytijskoju systemoju uriad jawlajetsia komitetom parlamentu, jakyj stworyla cia partia, szczo maje w parlamenti bilszist. Premier ministriw je szefom ekzekutywy w imeni zakonodatnoho zibrannia. Za amerykanskoju systemoju prezydenta wybiraje uwes narod, a wymohy joho uriadu smuszujut joho postijno zwertatysia proty klasowych ta hrupowych interesiw.

Fakty mozut zmusyty Trumana tak, jak Rooswelta borotysia z parlamentom. Ale koly baczytsia, jak win wpewneno jde swoim szlachom, todi stane jasno, szczo win wsima sylamy namahajetsia zrobyty ekzekutywu ne lysz instrumentom zibranych u parlamenti predstawnykiw narodu, ale j organ, jakyj je z nym riwnozancznyj ta dopowniaje joho.

Roosevelt, jakyj podorozuwaw po switi, baczyw nebahato z toho, szczo dijalosia w joho wlasnij stolyci. Tomu ludy duze zdywuwalysia, koly dowidalysia, szczo Truman, ce ludyna, jaka bahato chodyt, maje sylni miazy ta strunkyj stan, jaka, buduczy senatorom, szczodenno widbuwala piszky swoich dwi myli j robyt ce szcze teper, a nawit chodyt bilsze, jak szczo ne polahodzuje derzawnych spraw. Win oprowadzuje aktoriw po Bilomu Domi- ide do swojoho banku, zjawlajetsia nespodiwano w galerii obraziw, pospiszaje widwidaty generaliw, abo jde do kongresu, w jakomu za odyn misiac buwaje czastisze, jak Roosvelt za cilyj rik.

Tomu szczo Truman tak bahato chodyt, win mensze zaleznyj wid specjalnych doradnykiw i czerez te ne maje t. zw. wnutriszio palatnoi polityky. Fakt, szczo Roosevelt tak malo wychodyw poza Bilyj Dim, wyhostryw nezwyczajeno joho widczuttia toho, szczo dijalosia z zowni. Win wyplekaw sobi szostyj zmysl, pry pomocz jakoho widczuwaw nastroi mas. Truman jakyj moze swobidno poruszatysia, maje zdajetsia mensze wytnczenyj zmysl dla dowkilnych podij. Ale cia ludyna, jakoi sylni miazy majut mabut symwoliczne znaczennia, rowiazuje problemy w toj sposib, szczo ne zde, jak Roosvelt, az wony naspijut do nioho, lysz sama ich szukaje.

Atlee i Molotow perehoworujut z italijskym ministrom

Z Paryza powidomyly 2 serpnia: Minister zakordonnych spraw Molotow pryjniaw u piatnyciu italijskoho predstawnyka na Paryzkij Konferencii Pietro Nenni, ta maw iz nym rozmowu w sowjetskij ambasadi.

W pjatnyciu rano italijskoho ministra pryjniaw w hoteli brytijskoi delegacii brytijskyj prezydent ministriw Atlee i maw z nym dowszu rozmowu. Do czasu prybuttia italijskoho premijer-ministra De Gasperi minister Nenni zastupaje interesy Italii w Paryzi.

Kara smerty na polskych DP

Najwyszczyj wijskowyj sud w Kasseli zasudyw u wiwtorok polskych hromadjan Stanisl. Polaczka i Bronislawa Gmiterka do kary smerty, a tretioho obwynuwaczenoho Franciska Obierka do 20 rokiw uwjaznennia za te, szczo wony 8 lutoho 1946, z namirom hrabunku napaly na odyn dim w Kasseli i ubyly strilamy z pistoliw dwoch joho meszkanciw.

Studentskyj konzert w Müncheni

Hrupa ukrainskoi studentskoi melodi- spiwakiw solistiw, objednawszys u tworczyj ansambl, wystupaly kilka raziw z koncertamy w Münchenskij studentskij domiwci, a takoz u riznych ukrainskych taborach.

Rizni swojeju oswitoju, holosowymy danymy wokalnym riwnem, perewazno poczatkujuczi spiwaky, swojeju starannistiu i napolehlywistju zdobuly pryznannia naszoi awdytorii.

Riznomanitna prohrama ich koncertowych wystupiw skladalasia perewazno z tworiw ukrainskych kompozytoriw i dawala mozlywist molodym spiwakam wsebiczno rozkryty swoji tworczi obdaruwannia.

M o l o d a s p i w a c z k a p. O l g a B i l o z o r, uczenycia prof. Jochy i i operowoho spiwaka Oresta Rusnaka, wyjawyla niznyj, pryjemnyj sopran i pewnu muzycznist. „Spy dytyno moja" S. Ludkewyeza w interpretaciji p. Bilozor worozyt ij holosowij koloraturi neabyjakych mysteckych dosiahnen u majbutniomu.

P. Mychajlowi Hamuli kraszcze wdalysia reczi inozemnoji muzyky, jak szubertiwske „Ja z hir idu", de solist perekonlywo widdaw ponewirannia mandriwnyka na czuzyni ta joho tuhu za ridnym krajem.

Uminnia operuwaty swoim holosom, swoju spokijnist i zriwnowazenist w czasi spiwu, najkraszcze z usich wykonawciw pokazaw b a r y t o n p. I w a n R u d a w s k y j. W ariji sultana z opery „Zaporozec za Dunajem" ta w pisni „O Marije", spiwak wyjawyw dobru dikciju, pewnu szkolu i muzycznu majsternist Akompanijament, molodoji pianistky p. Hali Klym buw cilkom zadowilnym. Molodym wykonawciam mozna pobazaty lysze dalszych tworczych uspichiw w opanuwanni wokalnoi techniky, w poszyrenni swoho repertuaru. Je wsi dani dumaty, szczo w procesi dalszoi spilnoi praci z nych sformujetsia nepohanyj wokalnyj ansambl.

Li

Borimos za czystotu ukrainskoi mowy

Sprawa, szczo stoit duze zle

Skilky striliw, dokoriw, znewahy ta peresliduwannia dowelosia zaznaty na sobi pobornykam suczasnoi kultury- wporiadnykam ukrainskoho prawopysu ta Akademicznoho Slownyka w 1928—1930 rokach na Ukraini. Ciu zertownu ta tiazku praciu kwalifikowano jak dorobok nacionalistycznych zamowlen, spownenych halycyzmiw ta polszczyzny. Bilszist awtoriw szwydko zaznaly publycznoi anatemy, a taki akademiky jak Hancow, Holoskewycz, Nikolskyj ta inszi znykly z oczej ukrainskoho narodu w netrjach sybirskych lisiw.

Na Zachidnij Ukraini, a osoblywo teper na emigracii, duze czasto mozna poczuty na ciu samu adresu osoblywostej ukrainskoi literaturnoi mowy w riamciach akademicznych norm jak na jawyszcze suto moskowske ale ne ukrainske.

Otze odyn i toj mownyj faktor potraplaj pid striły dwoch suprotywnych wohniw: perszoho proty halycyzmiw, druhoho — proty moskalizmiw. A obydwa ci twerdzennia razom swidczat pro te, szczo rozwytok suczasnoi ukrainskoi literaturnoi mowy jde jedyno wirnym szlachom do swoei mety — sluzyty ukrainskomu narodowi na wsich etnohraficznych joho terenach ta rozkydanomu po kolonijach i na emigracii w usiomu switi. Tajemnyci i perszoho i druhoho dzerela cilkom zrozumili. Szukaczi „halycyzmiw" ne tilky swoimy postulatamy, a nawit syloju chotily b dowesty, szczo ukrainska mowa ne maje niczoho spilnoho z Halyczynoju, sterty suttiewi riznyci miz ukrainskoju ta rosijskoju mowamy, zwesty ii do zwyczajnoho dijalektu, a otze j dowesty potrebu zlyttia ii z mowoju „bratnioho narodu". Mudreciw takoho naprjamku ne perekonaje, zywczajno, w protywnomu zadna stattia. Inaksze myslyty ich zmusiat perebih majbutnich podij ta wola ukrainskoho narodu, szczo prahne ludskoho zyttia ta samostijnoi derzawy.

Do pohladiw druhoho dzerela spryczyniujut zakostenili tradycii lokalnoho pratiotyzmu perebilszena ujawa swoho mesijanizmu u widrodzenni ukrainskoi derzawnosty. A zwidsy — wse, szczo poza namy — to ne ukrainske. Ludiam z takymy pohladamy potribno dopomothy skynuty z oczej poludu obmezenosty i hlanuty na swit tak, jak wono je. Ukrainska literaturna mowa stworiuwalasia i stworiuwatymetsia ne w Ternopoli czy w Zolotonoszi, a na welykomu prostori wid Sianu j Karpat az do Kubani. Tworciamy ii buly i budut ne patrioty-ledari z zapiczcz, a wes newtomnyj ukrainskyj narod ta kraszczi syny joho: i Kotlarewskyj, i Szewczenko, Hrinczenko, Kociubynskyj. Fedkowycz. Stefanyk i welykyj Franko, Holoskewycz, Krymskyj, Hancow i Simowycz. Ta ne czas teper polemizuwaty, de zapoczatkowano literaturnu mowu ta zwidky pochodyt bilszist pobornykiw u dalszomu ii rozwytku. Ce pytannia ne perszoriadnoi wahy. Holowne nasze zawdannia- prostezyty, jakymy szlachamy jde rozwytok ukrainskoi mowy na emigracii, doklasty czymalo energii j praci, szczob wywesty ii z tych maniwciw, na jakych wona poczala hubyty prytamanni ii osoblywosti krasy i bahatstwa.

Sprawa z ukrainskoju mowoju na emigracii stoit zle. Pro ce swidczyt i drukowana literatura, i naszi czasopysy, i, osoblywo, zywa mowa naszoi inteligencii ta szyrokych kil nromadianstwa. Sprawlajetsia wrazennia szczo koznyj ide samopas, ne tilky ne namahajetsia spriamowuwaty ukrainsku mowu w zahalne riczyszcze akademicznych norm, a nawmysnechocze nakynuty swoi prowincioalni zwyczky i smak zahalowi. Ce sposterihajemo i w fonetyci ta ortoepii, i w semantyci, i w skladni.

Szczodo fonetycznych osoblywostej ukrainsku mowu, po italijskij, stawyly na odne z perszych misc. Czymalo inozemnych wczenych pidkresluway pro ii krasu ta mylozwucznist.

Teper, na zal my natraplajemo na bezlicz faktiw, nad jakymy potribno serjozno zamyslytys. Perewaha: „szyplaczych" zwukiw, pewno pid wplywom polskoi mowy, taka welyka, szczo wona widbylasia na artykulacijnych osoblywositiach mowy i bahatiom ludiam majze nemozlywo, abo, prynajmi z welykymy trudnoszczamy wdajetsia wymowlaty czysti fonemy. Napryklad, fonetyczne — „ssia" — „smieccia" wymowlajut, jak „-czja". W pedahohicznij praktyci ce pryzwodyt do nebazanych kurjoziw.

Dyktuje, napryklad, wczytelka szkolarewi: „sonce switytˮ, — dytyna pysze na tablyci tak, jak czuje wid wczytelky: „soncze szwitytˮ. Na ciomu tli j rozhortajetsia nerozuminnia dytyny, czoho wid nei choczut. Takych prykladiw fonetycznoho charakteru, szczo znebarwlujut wyraznist ta krasu ukrainskoi mowy, mozna nawesty bezlicz, a same: „czwite", „szwyt", „wszio", „zamist", „cwite, spyt, wse" ,ta b, in. Nelipsze stoit sprawa j szczodo semantyky suczasnoi ukrainskoi mowy na emigracii. Dowilnist ta bezkontrolowist u cij haluzi panuje bezberezna. Na oznaczennia czolowika z riznymy jakostiamy ne dosyt bahato synonimiw: m u z c z y n a, h o s p o d a r, r i l n y k, r o b i t n y k, m o l o d y k, j u n a k, p a r u b o k, c h l o p e c, l e g i n . . . Ale ,na zal, w zywij mowi pro nych zabuly. Monopolnoho znaczennia nabulo slowo „chlop" ridsze „chlopak". Nazwa, szczo ii w mynulomu wzywaly z widtinkom pryzyrstwa, nabuwaje teper nawit w ustach inteligenta wyraznych prywileiw.

Jak u narodnij tak i w literaturnij mowi slowom pomastyty wyznaczalosia poniattia „pokryty chlib maslom, medom, marmeladoju" . . . Teper ce slowo czasto zastupajut slowom „poszmaruwaty". U widpowidniszomu znaczenni joho wzywano w hospodarskych sprawach, a same: „szmarowydlo", „szmaruwaty kolesa", a zwidsy j slow, pohorlywe „szmarowoz". Literaturno znani slowa „s p i j m a t y, z l o w y t y, s c h o p y t y" zaminiajut na „z l a p a t y" j uzywajut joho, ne zwazajuczy na ti widtinky, szczo musilob te slowo widbywaty u frazi. Zdebilszoho ce slowo podyjbuwalosia w prypowidkach; „Choma ne powiryt, doky ne polapa" ta w narodnij frazeologii, szczo pidkresluje czyjus neprystojnu powedinku.

Duze zasmiczena mow sered suto ukrainskoi inteligencii ta presy rusyzmamy j polonizmamy. Napryklad czasto — husto mozna nadybaty w czaosopysach abo poczuty w zywij mowi taki slowa, jak „stroho" „Wsio", „wczera" / z perennesenniam naholosu na perszyj sklad /, „sehodnia", „kripcze", „kromi", „dostatoczno", „oswobodytsia", ta bahato inszych. Dechto z starszych emigrantiw, ukrainciw, — nadnipranciw, wpadaje prosto w jakus manirnist, perekruczujuczy taki zwyczajni slowa, jak „joho" u „nioho" ceoho na „neho" „ceho" z — naholosom na perszomu skladi. Neharazd i w sprawi szkilnoi terminolohii. W dejakych himnazijachwykladaczi perekonani w neporusznosti swoich znan szczodo ukrainstwa, neswidomo zbywajut uczniw na rosijski maniwci, wprowadzujuczy geograficzni terminy „zalyw", „prolyw" z naholosom na poczatku. Czomu unykajut takych czudowych ukrainskych sliw, jak „zatoka" „protoka" — ne zrozumilo. Osoblywo falszywo zwuczyt naduzywana wsiudy slowospoluka „slidujucza toczka" w znaczenni jakois czerhowosty na sceni abo hromadskych obowiazkiw. Adze je bahato mozlywostej ce poniattia peredaty ukrainskimy zworotamy „perszym nomerom", „w nastupnomu abo dalszomu wystupi", i t. in. Szcze prykrisze staje, koly dowodytsia zhaduwaty fakty cilkom punktuacijno — gramatycznoho zmistu, a same: uczen wzywaje slowo „krapka" a profesor, zlehka oburiujuczys, wyprawlaje na „toczka", bo persze molaw, slowo to je „po- moskowsky". Otze slowo toczka wzahali potribno unykaty w ukrainskij mowi. Czomus poczynaje zabuwaty dejaka ukrainska presa na emigracii taki prekrasni slowa jak barwy farby, kolory a wzywaje slowo „krasky". Nemaje zadnych pistaw slowa „zawisa" „zaslona" zminiuwaty na „kurtyna", a „trunkom", „trutoju", j „otrutoju" na „otrujeju / Czasopys „Ukrainske slowo" cz. 3./.

Pomitno naduzywajut inozemnymy slowamy, nawit todi, koly ich lehko zastupyty suto ukrainskymy. Skazimo, slowa „dymisija", „zrezygnuwaw" zdebilszoho zastosowujut do poniat dyplomatyczno-derzawnoho charakteru. A w nas traplajetsia czasto-husto w taborowych umowach, szczo j spiwrobitnycia zinoczoi sluzby abo miscewyj kuchar idut do „dymisii". Z welykym uspichom na ce wystaczylo b i ridnoho slowa „widmowywsia czy zwilnywsia". A ot inozemni slowa, szczo nabuly zahalnoho miznarodnioho znaczennia z bahatma zwiazanymy z nymy terminamy specyficznoho charakteru — „futbol" „wolejbol", zaminijut na dosyt newdali nowotwory „kopanyj" „miacz", „sitkiwka". Potribno b zwernuty uwahu na zalyszky dosyt szyrokoho wplywu z polskoi mowy „czytalem", „pysalem", „chodlyem", ta howirkowo — lokalnych archaizmiw, szczo czasto poczujete nawit z ust inteligenta, a same „budu znaw", „budu chodyla", „budu hraw". Adze ci poniattia dosyt lehko mozna wyrazaty w zahalnych normach ukrainskoi literaturnoi mowy: „znatymu", „chodytymu"- „hratymu" abo skladenoju formoju: „budu znaty", „budu chodyty", „budu hraty".

Bulo b chybno dumaty, szczo jdetsia za absolutne unykania miscewych howirkowych czy dialektycznych osoblywostej u mowi. Cioho ne bulo j ne moze buty. Koznyj lokalnyj faktor je skladowoju czastynoju w zahalnomu procesi tworennia spilnoi ukrainskoi literaturnoi mowy. Podruhe, pysmennyky czasto korystujutsia nymy cilkom swidomo, szczob nadaty pewnoi mysteckoi barwy, zyttiowoi prawdy czy realnych socijalnoetngraficznych widtinkiw, napr. w „Tiniach zabutych predkiw" M. Kociubynskoho i bahatioch inszych poetiw i beletrystiw. Mowa jde pro tu welyku powin, szczo bolotom zamuluje jasnosiajnyj almaz szlichtowanyj protiahom wikiw ukrainskym narodom. Sposterihajetsia sered ukrainskoi emigracii nadmirne pobywannia nad tym, szczob woskresyty dawno pomerlu „Dulczyneju". A ot pro swoju, wlasnu, zywu Dulczyneju" zabuwajut. Ne baczat ii, ne czujut. Klopoczutsia bila dribnyczkowych spraw, inodi cilkom nepotribnych, a welyke, suttjewe. jak chlib nasusznyj dla duszi j nacionalnoi swidomosty, mynajut. Skilky wydano zaluhidnoi, tak zwanoi, literatury, zurnaliw, tyznewykiw, szczo perezowujut dawno perezowane j wysmoktane, skilky piszlo w swit surogatiw „Paczkariw". A ot hramatykoju ukrainskoi mowy, bodaj stysloju, szcze j dosi ne uszczaslywyly naszych himnazij ta szkil. Pro znaczennia ukrainskoi umowy, pewno, nemaje racii howoryty u ramciach hazetnoi statti. Koznyj ukrainec musyt rozumity wahu ii w zmahanni ukrainskoho narodu, jak nacii. Praci w cij haluzi nepoczatyj kraj. Szkoly, naukowci, cerkwa, teatr, orhanizacii molodi powynni jty spilnym frontom w kultwuwanni jedynoi zahalno- ukrainskoi literaturnoi mowy. Zwilniajmos wid szkidlywch wplywiw, riznych surohatiw „chlopiw", „lapuniw", ta prymitywnych „kopanych mjacziw". Zyttia wymahaje i zobowjazuje nas szukaty na ridnomu grunti szyrszych szlachiw u swit.

S n i z y n s k y j

З НАШОГО ЖИТТЯ

W den swiatoi Olhy

„Lastiwky" — samostijnyj hurtok diwczat fachowoi szkoly taboru „Pionir", wszanuwaly w dni 24. c. m. pamiat swojei patronky kniahyni Olhy. Na lisowij polani, w prominniach zachodiaczoho soncia, zletilysia „Lastiwky" ta prybuly zaproszeni plastowi kureni „Pionir", „La Garde" i predstawnyky starszoho hromadianstwa, zhurtowanoho w „Plastowych Pryjatelach".

Prysutni ustawylysia dwolawoju w czotyrokutnyk pid rozlohoju lypoiu, na jakoi pni pyszawsia portret kn. Olhy. Pid lypoju na pidwyszczenni z zemli, krasuwalasia plastowa lilejka z tryzubom, wysypana z polowych kwitiw. Obwid szczytyka zroblenyj z lystia j hrozen czerwonoi kalyny. W holowach szczytyka zastromlene plastowe znameno hurtka „Lastiwok".

Swiato widkryw korotkym slowom zastupnyk koszowoho. Prohramu wypownyw referat pro kniahyniu Olhu, w jakomu zmalowano obraz sw. Olhy, jak wolodarky ta pidkresleno ti ii prykmey, jaki powynna nasliduwaty ukrainska zinocza plastowa molod: dalszymy toczkamy prohramy swiata bula deklamacja ta pisnia w czest kniahyni Olhy.

Pisla oficijnoi czastyny, plastuny ustamy swoich predstawnykiw sklaly imianynowi pobazannia ta wruczyly kytyci polowch kwitiw tym swoim towaryszkam, szczo nosiat imia welykoi kniahyni. W ich czest huknuly wsi tryczi plastowyj oklyk „Skob".

Widtak na prykaz zastupnyka koszowoho zapaleno symwolicznu watru. Triskit polumia peremiszawsia zi spawamy plastuniw ta homonow plastowych ihor. Plastowyj hymn zakinczyw ciu skromnu korotku zustricz z nahody swiatkuwania pamiati kn. Olhy.

Predstawnyky starszoho hromadianstwa, pryjawni na swiati, maly nahodu naoczno perekonatysia, szczo „w Plasti roste nowyj lud".

(Ba.)

Imianyny koszowoho Aschaffenburzkoho Plastowoho Koszu

28-ho lypnia c. r. na Sw. Wolodymyra koszwyj Aschaffenburzkoho Plastowoho Kosza obchodyw swoi Imianyny. Z tijei nahody widbulasia zbirka wsich plastuniw na ploszczi taboru La Garde. Pisla pidnesennia plastowoho praporu j widspiwannia plastowoho hymnu, czleny Koszowoi Komandy j kurinni sklaly szczyri pobazannia Imiahynnykowi, wruczajuczy Jomu kwity j skromni darunky. Odnoczasno skladeno pobazannia referentowi zwiazku j propagandy pry komandi kosza ta wsim plastunam, szczo majut imia welykoho ukrainskoho kniazia. Oklykom „Slawa" j widspiwanniam hymnu Zakarpatskych Plastuniw zakinczylosia ce skromne swiato.

Z praci rostut kwity

Koluczyj drit nawkolo. Welyki kupy brudu ta smittia sprawyly neprywitne wrazennia na meszkanciw ukrainskoho taboru, szczo pryichaly iz Schweinfurtu do Pionierkaserne. Wikna szkirylysia czornymy dyramy ta zowtym dyktom. Pomiz blokamy prymistylysia hlyboki basejny z hnyloju wodoju ta riznymy pokydkamy. Wsiudy kupi cehli, hlyny, doszczok ta blaszanok . . .

Z perszych dniw pereizdu hrupy robitnykiw wzialysia do wporjadkuwannia wsioho podwirja. Remontujut brukiwku. Wywoziat brud. Wid basejniw protypozeznych ne lyszylosia j slidiw. Brygada robitnykiw-z soroka osib na czoli z inz. Chuchroju prystupyla do zakladannia kwitnyka na placu miz perszym i druhym blokom. Pracia tiazka. Grunt pohanyj. Powno kaminnia ta cehly. Wse ce potribno bulo perebraty ta peresijaty, szczob podaty cij zemli prydatnosty do kwitiw ta trawy. Zawdiaky szczyrij praci robitnykiw, zemla upokorylas ludskym bazanniam i wze wsia ploszcza, obramlena synimy kwitamy, ta zelena trawycia, szczo probywajetsia z zemli, tiszat pryjemnistju wsich meszkanciw naszoho taboru. Desiat fachowych robitnykiw praciujut nad posadzenniam i dohladom kwitiw.

Druha ploszcza, kolo futbolnoho hryszcza, miz perszoju i druhoju kuchniamy, tez hotujetsia pid zasiw trawoju. Tak z dnia na den wid szczyroi praci ruk naszych meszkanciw miniaje oblyczcza sumne ta zaneczyszczene podwirja na prystojne i prywitne misce zyttia ukrainciw. (S)

Za ukrainsku nazwu dla naszych taboriw

„Wy zwidky? — pytaje odyn Aschaffenburzkyj ukrainec inszoho ukrainicia".

„Ja z La Gard-pade widpowid".

„A Wy zwidky?"

„Ja z Pionierkaserne".

I tak szczodenno lomlat sobi ludy jazyky na czuzych azwach, a nichto szcze ne dohadawsia pidnajty dla naszych taboriw widpowidnu ukrainsku nazwu, jak ce zrobyly polski zylci Jägerkaserne, nazwawszy swij tabir imenem „Warszawa". Czas i nam, bodaj dla naszoho wlasnoho ukrainskoho wzytku ochrestyty ukrainskymy nazwamy naszi tabory. Warto, szczob na ciu temu na storinkach „Nedili" wyskazalysia rizni ludy i podaly swoi projekty. My proponujemo taki nazwy: Dla Pionierkaserne — „Poltawa", dla „La Garde" — „Karpaty". Mozlywo, inszi podadut kraszczi nazwy. Holowne, szczob sprawy ne pryspaty.

(L. P.)

Podiaka klubu „Ukraina"

Futbolnyj klub „Ukraina" skladaje cijeju dorohoju szczyru podiaku ukrainskomu hromadjanstwu Aschaffenburga za joho masowu uczast u wsich trjoch zmahanniach, rozihranych w Aschaffenburzi: o. p r o f. I w a s z k u, jak Prowidnykowi Oblasnoi Delegatury R.F.K. za tepli slowa prywitannia na taborowij ploszczi pered zmahanniamy z S. T. „Zaporizza"; P a n a m H o l o w a m obydwoch taboriw za nezwyczajno hostynne pryniattia; Panu i n z. H a r a s y m o w i, Prowodowi i Czlenam S. T. „Zaporizza" za spiwpraciu w. organizuwanni zmahan; Panu D r. M a k a r e w y c z e w i za likarsku opiku nad kontuzenymy zmahunamy, czlenam „Z i n o c z o h o O b j e d n a n n i a" za praciu pry ulasztuwanni obidiw dla zmahuniw naszoi komandy i Panu i n z. O. S z. t a J o h o R i d n i za dbajlywu j najkraszczu opiku w czasi tyznewoho pobutu w tabori, za pomicz i spiwpraciu w organizacii naszych wystupiw w Aschaffenburgu.

Prowid S. K. „Ukraina"

Aschaffenburg, 26. 7. 1946.

Widhuk odnoi augsburzkoi dopowidi

W poloni iluzij

„Szkoda meni was- rozumnych durniw"- kazaw 70 rokiw tomu selanyn Bondariw rosijskomu profesorowi. Siohodni cej paradoks „rozumni durni" nabuwaje znaczennia czohos takoho, z czym wze nemaje sprawznich pidstaw spereczatysia. Meni, szczo dali, to najczastisze werzetsia take: Szczob bulo, koly b naszi didy i pradidy pryjszly z toho switu i podywylysia jak i z czym my zywemo. Zdajetsia, szczo usich suczasnykiw, a najbilsze prowidnu werchiwku wony, ne wahajuczys, widnesly do katehoriji psychiczno-chworych.

Mowa jde pro dopowid, jaku oholosyw w Augsburzi 8 trawnia prof. I. na temu „Switohladowi napriamky w suczasnych pryrodnyczych naukach". Dopowid dijsno cikawa, netak sposobom rozwiazannia, jak same temoju. Wirymo w szyroku erudyciju welmypowazanoho profesora ta szanujemo ii, ale ne baczymo konecznoi mety joho dopowidi. Czy wdalosia profesorowi dowesty, szczo odna epochaepocha materializmu wze smerkaje, a druha nowa epocha widnowlenoho idealizmu narodzujetsia i szczo potim zywemo my w szyrokyj perechodowyj promizok czasu, szczo stworiuje symbiozu z poczatkamy nastupnoi doby abo switohladowoi epochy. W zwiazku z widkryttiam nowych jawyszcz w pryrodnyczo-naukowych laboratorijach, na zal, pozycii wojownyczoho materializmu nijak ne pochytnulysia. Nema garantii u awtora dopowidi, szczo tych nowych widkryt ne wykorystajut poslidownyky naukowoho materializmu w interesach swoho switohladu i swoich cilej; tym bilsze, koly prof. razom z namy znaje prote,szczo materializm, jakoho win wze z briukotom powalyw ta rozpalyw u chwyli, ne tilky ne bojawsia rozczeplenoho atomu, riwno jak i teorii widnosnosty Ajnsztajna, a nawpaky wes czas cikawywsia nymy, nawit bilsze toho: szukaw i bazaw cioho rozczeplennia. Otze bula b naiwnoju najmensza sproba wykreslyty budjake prypuszczennia, szczo do swojeridnoho wykorystannia materializmom usich i wsiakych naukowych dosiahnen. Tak ce bulo ranisz, tak i je zaraz. Nichto nikoho ne powalyw, nichto nikoho ne zapereczyw, ale koznyj pospiszaje pidwesty najmensze naukowe widkryttia, jak bazu dla swojeji systemy pohladiw. Doswid zyttia, tobto sami fakty zanadto czastoi zminy, abo zamina umowno panujuczych switohladiw swidczyt skorsze pro ich neobgruntowanu niczym dowilnist, aniz pro bud- jakyj postup ludskoi dumky. Szcze oboma nohamy ne staly, a wze kryczat: — ura peremoha! Takym wyhladaje nastrij usijei dopowidi. I jak szczo siohodni naszym suczasnykam, i to daleko ne wsim, zdajetsia, a najbilsze choczetsia, szczo z widkryttiam atomowoi energii peremoha idealizmu nazawzdy zabezpeczena, to ne budut zodnoju nespodiwankoju dla nas podibni-z wyslowy z taboru materialistiw, szczo takoz ne splat, namahajuczys w swij sposib pidwesty ci dosiahnennia, jak bazu do swoich socjologicznych, psychologicznych ta filosoficznych mirkuwan.

Na wsiomu protiazi istorii ne bulo szcze prawdywoi, najawno-nezapereczno i idejnoi peremohy odnoho switohladu nad inszym. Szcze nichto nikoho w niczomu ne perekonaw. Bulo riwnobizne isnuwannia oboch switohladiw, porucz kilkisnoi perewahy ludej, dotrymujuczych toho czy inszoho switohladu w sylu ne objektywnych istyn, a suto subjektywnych interesiw. Niczoho hricha taity, szczo fizyka matematyka ta biologia wse z bilsze lje wodu na myln materialismowi.

Otze idealisty todi peremozut materialistiw, koly zijdut z tych pozycij na jakych ostanni poczuwaly i poczuwatymut sebe znaczno micniszymy. Sfera diji idealizmu ne tak w toczno mu prykladnomu znanni, jak w zdibnosty peremahaty pryrodu reczej-nadpryrodnymy zusyllamy woli i czynu. Najbilszi weletni ducha peremahaly i zapereczuwaly materializm ne w prypodnyczych laboratoriach i ne z katedry dyplomowanych dopowidacziw, a tilky i lysze syloju swoich wczynkiw. Iakszczo materialisty twerdiat pro neperebornist egoizmu, chaj sprobuje profesor, dowesty wlasnym, prykladom, szczo ce ne tak. — — Ti poodynoki heroi, jakym wdalosia ce dowesty ne posluhowuwalysia teorijeju Ajnsztana ta doslidamy Renana.

Sumniwno czy teorija Ajnsztajna wplyne na zwiriaczu pryrodu ludyny, todi, koly na nei ne spromohlasia wplynuty bilsz bezposerednia teorija Chrysta. Widomo, szczo widkryttia Galileja za jaki win poplatywsia zyttiam, ta zakon tiazinnia Niutona, widkrytyj nym pry dosyt kurjoznych umowach z padajuczym jablukom, buly pokladeni w osnowu nowoi, tak zwanoi, pozytywnoi filosofii wsim znanoho francuzkoho wczenoho Ohiusta Konta. Dali Helmholz, La Metri- „Ludyna Maszyna", Biuchner- „Syla i materija", Darwin, Hekkel, Heksli w biologii to szczo- wes cej dawnyj lancuch doslidiw, pohladiw i twerdzen ne tilky ne daw ludstwu bazanoi wikamy harmonii, spokoju, ladu i szczastia, a nawpaky pozbawyw, nawit, najmenszoi nadiji na nych. Prote i Darwin i Hekkel siohodni zalyszajutsia ne mensz perekonlywymy, aniz wczora. Ich chybnist ne w tomu, szczo wony pomylalysia, abo bludyly, bo pomylajutsia i bludiat wsi, ne tilky Darwin. Blud i pomylky materialistiw lehko wpiznajutsia idealistamy i nawpaky. Swiatych i bezhrisznych nema ni tam, nit tut. Otze sut naukowoi nespromoznosty Darwina, Biuchnera i im podibnych, tak samo, jak Imanuila Kanta, jak i Ajnsztajna ne w tomu, szczo wony ne wluczno wywczajut zyttia, a w tomu, szczo wony ne docilno i marno joho wywczajut i w tomu, szczo wid twerdzen tych i druhych nikomu ne lehszaje, a nawpaky z koznym dnem wse bilsz i neuchylno wazczaje.

Ludstwo, jak i ranisz mizerno zywotije i hyne na tli cich bezkonecznych spereczan i wzajemozapereczen odnych rozumnych durniw inszymy. I czy garantowani suczasni neoideologisty, szczo ich zawtra chtos ne zapereczyt z takym jak ne z bilszym nachwalenniam, niz siohodni wony zapereczujut Ohiusta Konta, Darwina, Heksli (Huxley) abo Hekkela, tym bilsze, koly samyj fakt nemynuczosty umownych zapereczen usich mynulych, suczasnych i majbutnich pohladiw, lysze zajwyj raz promowlaje pro chymernist toho hruntu z jakoho wynykajut ci pohlady. Matrializm wid toho gruntu ne widmowlajetsia, bo win inszoho ne maje inszyj hrunt im ne wlastywyj. Czomu z idealisty, trymajuczys newidomo jak na czuzomu grunti, choczut dowesty im, szczo wony durni abo nehidnyky. Czy warto dowodyty, szczo epocha materializmu zawdala ludstwu bahato bolu i ran? I same siohodni ce najbilsze widczuwajetsia. Zarady cioho treba bulob widmowytysia wid materializmu nawit ne spereczajuczys z nym i ne zapereczujuczy joho z kolboju ta retortoiu w rukach- bo ce bulo b tilky podibnym do namahan perekonaty ubywciu, w joho zloczyni, perekonaty tym nozem, jakym win sam oruduje.

Zyttia sumoju swoich jawyszcz poza namy i w samych nas promowlaje same siohodni, bilsze niz koly, ne proty materializmu, a tilkv za nioho. W 19 st., koly materializm w nauci niby buw sylniszym, jak zaraz, mystectwo i narodnyj pobut ne poznaczylysia materializmom w takyj oczewydnyj sposib, jakym, poznaczylysia same w 20 st . Podywitsia pro szczo pyszut, czym cikawlatsia suczasnyky, nezalezno wid toho, czy wony nosiat jarlyczok idealistiw, czy materialistiw. Rozhlante suczasni zurnaly, czy to nimecki, czy rosijski, czy francuzki. Krim fabryk zawodiw, maszyn, dwyhuniw, powziw, harmat, litakiw i szcze zalotnych zinok, wy niczoho inszoho ne pobaczyte. A ce use take dalekc wid sprawznioho idealizmu. Duze naiwno widmowlatysia wid materializmu kosztom teorii Planka, abo doslidiw Renano, abo perekonanniamy szczo wseswit je chwyli i szcze raz chwyli. Komu wid toho lehsze, szczo win je chwyli, jak zachotilosia cioho wczenomu Dzemsowi, napered znajuczomu, szczo kolys wse odno, skazut, szczo win ne chwyli, a szczos insze. Bo napewno, ni Dzems, ni wsi my razom uziati nikoly tolkom ne dawidajemosia, szczo z win je take nasprawdi? Do reczi: w tomu szczo swit je chwyli i tilky chwyli wze perekonalysia, moze ne w zowsim idealistycznyj sposib, Japonci w Hiroszimi ta Nagasaki; prawda z welykoju korystju, jak ne dla sebe, to chocz dla mikada Hirohito ta reszty joho piddanych. Koly stanetsia wseswitnij zudar dwoch system, (napewno ne widomo, czy win szcze stanetsia) todi wze perekonanymy budut bilszist meszkanciw zemno i kuli.

Zazdalehid bojusia, szczo za sprawu perekonannia ludstwa w tomu, szczo swit je chwyli wizmutsia ne tak idealisty, jaki ce twerdiatbo wony bilsze balakuczi, a same ci, jaki cioho ne twerdiat, ale zate skorsze perszych dowedut usim do zrozuminnia. Dopowidacz kaze, szczo Darwin i Hekkel swoimypohladamy ne lyszaly miscia dla swobody woli, a czerz te usuwaly wsiaki pidstawy etyky, zatyrajuczy riznyci w poniattiach dobra i zla. Czomuz win ne zhadaw pro inszoho czystoi wody idealista Nitschze, jakyj same swobodi woli nadawaw najbilszoho znaczennia, ale jakyj w toj ze czas, swoimy traktuwanniamy dobra i zla prywiw ludstwo do zachiw hitleryzmu?? „Majbutnist nalezyt tij generaciji i tij nacii, szczo maje widpowidnu wolu i zumije ii wyjawyty"..

Chiba ne ta same kazaw Nitschsze- Stirner, a za nymy Hitler i Mussolini? Chiba ne te same kazut prychylnyky materialistycznych pohladiw, pidstawlajuczy na misce generacii i nacii klasu. Otze, jak baczymo, ne tak wze koncze potribna swoboda woli, jak bilsze swoboda dobroi woli; a chto ii maje abo maw kolys? Zowsim ne poslidowno dopowidacz wes czas nahaduje tilky pro mechaniczno-materialistycznyj switohlad wid jakoho w cilomu widmowlajutsia sami suczasni materialisty, nazywajuczy prybicznykiw mechaniczno-materialistycznych pohladiw znewazlywoju nazwoju machistiw, pochodzenniam wid prizwyszcza nimeckoho filozofa mechanista Macha. W dobu,

УКРАЇНЕЦЬ УКРАЇНЦЕВІ-БРАТОМ!

koly switowi, bilsz niz koly, zahrozuje nawala, tak zwanoho dialektycznoho naukowoho materializmu, ne czas i ne misce zhaduwaty pro pomerlych machystiw.

W kinci dopowidi awtor raptom widkrywaje, szczo, wseswit daje dokazy isnuwannia syly, szczo z naszym wlasnym duchom maje deszczo spilne, a same nachyl dumaty takym sposobom, jakyj my, ne majuczy kraszczoho wyslowu, (duze zle, szczo ne majete) nazywajemo matematycznym. „Mymowoli pryhadujetsia cikawyj wysliw rosijkoho krytyka Belinskoho, jakyj skazaw, szczo ne Boh ludynu, a nawpaky ludyna Boha swtoryla“ po obrazu i podobiju swojomu.“

Otze wczenyj, jakoho podaje dopowidacz, stworyw taky Boha po obrazu i podobiju swojomu. Tak by mowyty za fachom. Odni wbaczajut w Bohowi genejalnoho administratora, inszi chemika ta metematyka. Wlasne te same roblat i materialisty tilky w ciomu razi wony poslidowniszi choczby tym, szczo wid slowa Boh widmowlajutsia zowsim. Idealisty, jaki namahajutsia poniattia Boh wmistyty w matematyczni formuly cilkom riwnoznaczni z materialistamy, jaki tymy z matematycznymy formulamy namahajutsia zapereczyty Joho. Boha treba szukaty ne w laboratorijach z oliwcem i objektywom, takoz ne w wydymych, zorstokych i czasom bezhluzdych zakonach pryrody Joho tam nema. Dla cioho szczob zahlybluwatys w tajomnyci okultnoho switu, tak samo jak i dla toho, szczob wydumuwaty wse nowi i nowi pohlady, zapereczujuczy poperedni, treba maty dijsno bahato rozumu; ale dla toho, szczob uswidomyty, szczo zahlyblennia w sferu 4-ho wymiru, jak w sferu naukowych i technicznych wynachodiw ne maje mez, a tomu ne maje sensu dla sprawy zyttia krim widjemnoho: otze zwidsy najty w sobi sylu strymatysia wid spokusy tych hariaczkowych zachoplen, — dumaju treba maty szcze bilsze rozumu. Szkola Chrysta je jedynoju potribnoju nam szkoloju, jakoi ne zaminyty zodnymy wyhadkamy najbilszych wczenych. Zawdannia nauky tilky jaknajkraszcze i najskromnisze sluzyty ludiam, a ne rozhaduwaty wiczni szarady wseswitu.

O.S.A

Sport

Za perszenstwo Augsburzkoi oblasty

21. 7. 46-ho r. zakinczylysia futbolni zmahannia za predstawnyctwo Augsburgskoi Oblasty, szczo trywaly wid 12. 5. 46-ho roku Uczast braly 6 klubiw, ale URST „Kalyna“ w Füsseni czerez wyizd taboru z terenu Oblasty, po czotyroch zmahanniach wid palawid dalszych hor. Kozne towarystwo hralo po desiat zmahan, a wsich zmahan rozibrano 22, -8 weryfikowano bez hry. W odynokij naszij oblasti ci zmahannia perewodylosia pisla wsich strohych prawyl i sportowych prypysiw, zowsim tak, jak dawnisze w sebe, w kraju. Pry ich perewedeni bulo bahato trudnoszcziw z boku samych zmahuniw i prowodiw towarystw. Takoz powedennia zmahuniw na hryszczi i publyky w czasi hry i po hri je szcze na zal wsiudy wysoko ne sportowe i wymahaje konecznoi praci wid prowodiw towarystw, a w odnomu tabori nawit zi storony Uprawy Taboru. Odno towarystwo oderzalo zahrozu zakryttia joho sportowoi ploszczi.

Kincewa tabela predstawlajetsia tak:

misce	nazwa t-wa i miscewist	wiczka	worota
1.	Czornohora—Augsburg	19: 1	37: 8
2.	Dnipro—Nowyj Ulm	14: 6	25:18
3.	Sokil—Bad Wörishofen	11: 9	24:21
4.	Sokil—Elwangen/Jagst	7:13	19:24
5.	Dnister—Ludwigsburg	7:13	16:26
6.	Kalyna—Füssen	2:18	5:29

„Czornohora“ awtomatyczno wchodyt do klasy perszuniw, a wsi wiceperszuny z czotyrioch oblasteje zmahatymutsia wid 11. 8. 46-ho r. miz soboju za wchid do cijei klasy (wwijde z nych 2 druzyny, razom bude 6).

Osinnia runda kopanoho mjacza rozpocznetsia 6-ho zowtnia i jtyme wze w dwoch klasach: perszuniw amerykanskoi zony i po oblastiach, jak bulo dosi.

W [illegible] cijei dowszoi litnioi pererwy zmahuny majut zdobuty Widznaku Fizycznoi Sprawnosty RFK, wprawlaty lehku atletyku i plawannia ta widbuty w koznij miscewosty 25-ho serpnia Den Fizycznoi Kultury.

S. K.

Nimecka hazeta pro hru „Ukrainy“ w Aschaffenburzi

Ukraina : Viktoria 4:1

Pro zustricz „Ukrainy“ z Aschaffenburzkoju „Viktorijeju“ pojawylasia w hazeti „Main-Echo“ pochwalna zamitka pid zaholowkom „F. C. „Ukraina“ — pereszoklasna odynadciatka“. Zmist zamitky: „Majze 6000 hladacziw daly zustriczi impozantni ramy i formu welykych zmahan perszorjadnoi wahy. Hosti swoim wyhladom bez zakydu, takoz swojeju hroju dowely cilkom i wpowni pro swoju dobru slawu. Holowna syla odynadciatky hostej bula w lawi napadu, w jakomu serednij napasnyk Skocen II, szczo braw uczast w bahatioch miznarodnich zustriczach i wybywajetsia zpomiz inszych, wykonuwaw zawdannia probojewyka i strilcia. Ziebach i Warecha robyly osnownu robotu. Zwynni krylowi z dobrym kapitalom striliw roblat z napadu zbroju, jaka moze zachytaty nawit najkraszczyj zachyst. Zachyst buw ne bez slabych storin. Takoz worota ne robyt nijak „welykoho“ wrazinnia. Sportowyj redaktor „Main-Echo“ uwazaje, szczo Viktorija dowszyj czas doriwniuwala swojomu duze dobromu protywnykowi. Wyslid buw, koly miryty joho hroju, nadto wysokyj.

Towaryski zmahannia

W nedilu 28-ho lypnia c. r. widbulysia na sportowomu hryszczi taboru „Pionier“ towaryski zmahannia w kopanyj miacz pomiz druzynamy „Skala“ (gimnazja) i plastuniw (La Garde). Zmahannia zakinczylysia neriszenym wyslidom (2:2).

U nas i u susidiw

Imjanyny pana Botte

W pjatnyciu 2 serpnia mozna bulo zauwazyty na korydorach UNRRA Team 612 nezwyczajnyj ruch swiatkowo ubranych ludej, zinoczych grup z kwitamy i usmichnenych kuchariw u roboczych fartuchach. Ce Monsieur Botte, najbilsz energijnyj czlen naszoho Teamu, oficer postaczannia i procharczuwannia obchodyw w rozhari szczodennoi praci swij Den Narodzennia. Delegacii hromadjanstwa i robitnyctwa Taboru szczo nym pan Botte tak dbajlywo zajmajetsia, skladaly Solenizantowi bazannia. Buly i inszi delegacii, szczo prychodyly, ne znajuczy pro osobyste swiato p. Botte, z riznymy zwyczajnymy sprawamy i zalamy. Wsi ichni prochannia toho dnia buly polahodzeni pozytywno. Do dobrych bazan naszoho Taboru Redakcija „Nedili“ dadaje ne mensze szczyri swoi slowa gratulicij i winszuwan. Pan Botte buw laskawyj neszczodawno pryjniaty naszoho spiwrobitnyka i daty jomu cikawe ta duze szczyre interwju dla „Nedili“, jake wsestoronnio wyswitluje sprawu procharczuwannia w Tabori. Z technicznych pryczym musymo widklasty druk cioho interwju do czerhowoho nomera hazety.

Persze zasidannia Oblasnoi Uprawy w nowomu skladi

W kimnati Uprawy taboru La Garde widbulosia w pjatnyciu 26 lypnia persze zasidannia Aschaffenburzkoi Oblasnoi Uprawy w pownomu skladi. Prowidnyk zasidannia prywitaw na wstupi nowowybranych czleniw Uprawy a toboru Pionierkaserne. Inz. Krasnonis dawaw dowhyj i cikawyj zwit pro narady CPUE w Augsburzi. W perebihu zwitu padaly zapyty i pojasnennia. Zatorkneno bahato wazlywych spraw z zyttia Oblasti. M. i. pryjemno bulo poczuty, szczo Aschaffenburg najkraszcze wywiazawsia zo zbirky nacjonalnoi skladky. Wydno, Aschaffenburg maje poczuttia obowiazku suproty Centrali; zal lysze, szczo toho ne zawzdy mozna skazaty pro widnoszennia Centrali do spraw Aschaffenburga, darma, szczo my tworymo odyn z najbilszych oseredkiw w Bavarii Na zborach buw takoz i promowlaw nasz lider prof. Oreleckyj, szczo powernuwsia zi swojei dowszoi podorozi po naukowych oseredkach emigracii. Bazajemo Uprawi Oblasti po druzniomu i z uspichom praciuwaty na koryst naszij hromadi.

Praznyk u Bad-Kissingen

Mynula nedila bula dnem Patrona Ukrainy sw. Wolodymyra. W toj den newelyczka ukrainska kolonija preharnoho kurortnoho mista Bad-Kissingenu swiatkuwala swij chramowyj, prestolnyj praznyk. W ukrainskij cerkwi Preoswiaszczennyj Wladyka Wjaczeslaw widsluzyw torzestwennu Liturgiu, szczo na nij po mystecky spiwaw miscewyj chor, pidsylenyj hostiamy z Aschaffenburga, jaki ne pozalily ani trudu ani kosztiw widbuty newyhidnu dorohu czerez Gemünden abo Schweinfurt. Tomu tez Wldayka diakuwaw im osoblywo szczyro. W cerkwi bulo bahato nimciw i czuzynciw, jaki perebuwajut w Bad-Kissingeni na likuwanni. Z toho wychodyt, szczo ukrainska cerkwa w Bad-Kissingeni powynna zasluhowuwaty osoblywoi uwahy. Nam widomo, szczo ii parafija potrebuje materijalnoi dopomohy. Ukrainske hromadjanstwo powynno szczedro zertwuwaty na uderzannia tijei cerkwy.

(KTB.)

Miznarodnij Koncert UNRRA w Bambergu

U wiwtorok 9 lypnia w rezydencii UNRRA widbuwsia koncert 5 nacij, a same: estonciw, polakiw, lytowciw, latysziw i ukrainciw. Koncert wlasztuwaly tomu, szczo polkownyk Armii bazaw widwidaty DP-stiw. Kozna z tych grup mala 10 chwylyn do popysu. W praktyci wyjszlo, szczo wsi wystupaly dowsze, jak bulo pryznaczeno. Treba skazaty, szczo zala, de widbuwalysia wystupy nezwyczajno harno rozmalowana. Naszi mystci powynni neju blyszcze zacikawytys. Kazut, szczo ii rozmalowuwaly 10 rokiw.) Perszi wystupaly estonci z czolowiczym chorom, dali z duetom i miszanym chorom. Czolowiczyj chor wypaw blidenko. Slabyj i miszanyj chor, a wze sportowi soroczky dejakych chorystiw nijak ne dodawaly jomu plusiw. Polsku grupu reprezentuwaw solist Aleksandrowicz. Joho pisnia pro Waszawu wyklykala cilu burju opleskiw. Duze wdalo, wyklykujuczy nastrij, deklamuwaw poemu Mickewycza widomyj artyst Roman Jaglarz. Zamknuw popys polskoi hrupy wystup maloi diwczyny i hra na gitari. Dali jszow lytowskyj wystup. Lytowci daly chor, miszanyj. Win buw kraszczyj wid estonskoho, ale ja maw wrazinnia, szczo sluchaju popysu naszych prowincijnych spiwakiw. Latwijci popysuwalysia swoimy narodnimy tankamy, duetom i solospiwamy.

Weczir zamknuw wystup ukrainskoho miszanoho choru, szczo m. i. pid zahalnyj zryw opleskiw widspiwaw pisniu: „Wziaw by ja banduru“ ta „Czorna hreczka“. Hodi tut chwalytys, ale treba objektywno wyznaty, szczo ukrainskyj chor predstawywsia najkraszcze i szczo pryjemno stwerdyty, najbilsz reprezentacijno.

Po koncerti promowlaw do prysutnich mister Smith, a potim pid zahalnyj hurahan opleskiw sam polkownyk z Armii. Miz inszym win skazaw harni slowa: Wpersze ja zustriw was w mynulomu roci na szlachach. My jszly w odnu storonu, a wy w rizni. Siohodni wy wsi w DP. Ja pewen, szczo narody, jaki tak wmijut smijatys i spiwaty, tez dijdut do swojei mety. Pisla promowy polkownyk sam peredaw kilkanadciat nahorod predstawnykam riznych nacij. Na zakinczennia dyrektor Szabanne podiakuwaw polkownykowi za wizytu, wyslowywszy wiru, szczo problemu DP w najblyzczomu majbutniomu szczaslywo rowiajut.

(P-ja-k)

Dopomozim materi j dytyni!

Odnym z perszych i najwazniszych naszych zawdan na czuzyni pid teperiszniu chwylynu je zberehty fizycznu substanciju cijei czastyny naszoho narodu, szczo syloju umowyn musila pokynuty ridnu zemlu j pity na skytalszczynu. Wijna kosztuwala nam bezlicz ludskych isnuwan i tomu zberezennia zdorowia j zyttia koznoi ukrainskoi ludyny je z pohladu nacjonalnych interesiw pytanniam perszoi wahy.

I chocz dola usich nas odnakowa j my wsi najszlysia w duze nezawydnych zyttiewych umowynach ta tiazko prychodytsia nam borotysia za koznyj den isnuwannia, to wse taky u naszych lawach je pewna kategorija ludej, jakych dola zokrema tiazko skrywdyla. Ce syroty i wdowy, materi z dribnymy ditmy, jakych czolowiky j batky propaly bez wisti, ce rezluczeni obstawynamy, samotni proty wlasnoi woli, ce nedozywleni, chwori dity, ce kaliky j chwori dorosli, ce bezpomiczni stari ludy. Wony czasto-husto ne wsyli sami sobi daty rady j zdut dopomohy z zowni. Cei Dopomohy ne dast im nichto czuzyj, ii mozut i musiat daty lysz wlasni zemlaky.

Jdetsia pro moralnu j persz za wse materijalnu dopomohu potrebujuczym. Moralna dopomoha mala b ity w tomu napriami, szczob ci ludy, jakych dola specijalno szczerbata j twerda, ne poczuwaly sebe opuszczeni j samotni sered czuzoho moria, ale widczuwaly, szczo j na czuzyni je chtos, koho obchodyt ich dola, chto hotow podaty im pomicznu ruku. Ce dodast im syly perenesty swoju twerdu dolu ta pidderzyt ich u tiazkij borotbi za isnuwannia.

Bahato waznisza je odnacze konkretna materialna dopomoha hriszmy, odiahom, wzuttiam, charczamy, likarskoju opikoju, likamy, zabezpeczennia uderzannia w zachystach, hurtozytkach, szkolach, sanatoriach itp. Materialna dopomoha moze jty dwoma szlachamy. Perszyj -ce dobrosusidska, dorywoczna dopomoha, druhyj -ce postijna, planowa dopomoha, wedena organizowanym poriadkom. Obi formy dopomohy mozut isnuwaty j dijaty pobicz sebe, ale cia druha je bilsz uspiszna j docilna z praktyczno-dopomohowoho, nacjonalno-hromadskoho j wychownoho boku.

Welyke j wazke zawdannia nesty orhanizowanu dopomohu potrebujuczym wzialy na sebe try najbilsz poklykani do toho naszi organizacii na skytalszczyni: Widdil Suspilnoi Opiky CPUE, Centralna Uprawa Objednannia Ukrainskych Zinok na emigracji ta Holowne Predstawnyctwo Sanitarno-charytatywnoi Sluzby.

W akcji dopomohy potrebujuczym zemlakam musyt wziaty uczast koznyj ukrainec. Ce ne laska, ani mylostynia, ce ne zwyczajnyj akt myloserdia czy lubowy blyznioho, ce nasz nacjonalnyj obowiazok, a naszi potrebujuczi braty majut powne prawo domahatysia dopomohy wid tych zemlakiw, jakym dola bula laskawisza. U toj sposib skripytsia w nas poczuttia nacjonalnoi solidarnosty ta spiwwidpowidalnosty za dolu ciloi zbirnoty j koznoho ii czlena zokrema, a ce waznyj zasib nacjonalno-hromadskoho wychowannia.

Z tijeju metoju kompetentni czynnyky, jaki wzialy na sebe tiahar nesty dopomohu potrebujuczym zemlakam, zokrema materi j dytyni, kynuly haslo „Narod sobi na czuzyni“ j proholosyly den sw. Olhy j sw. Wolodymyra udarnoju kompanijeju w prowedenni zbirkowoi akcji. W tych dniach rozislano znaczky do rozprodazi pomiz hromadianstwom na rozdobuttia fondiw, potribnych na realizacju tych wazlywych zawdan.

Treba spodiwatys, szczo ukrainske hromadianstwo, jakoho serce bulo zawzdy duze czule na nedolu swoich zemlakiw, tut na czuzyni nawiaze do tradycij toi naszoi zertwennosty j osolodyt potrebujuczym ich dolu.

Dni sw. Olhy j sw. Wolodymyra promynuly, ale zapoczatkowana w ti dni akcja j potreby naszych zemlakiw szcze pered namy. To z zaspokijmo ich w miru naszych syl i spromoznostej, iduczy za haslom, kynenym CPUE: „Narod sobi na czuzyni!“.

W. B.

Dytiaczyj sadok widswiatkuwaw Den Materi

28-ho lypnia c. r. hromadianstwo naszoho taboru, zokrema batky, perezyly odyn zi switliszych momentiw u nezawydnych budniach skytalszczyny. Cioho dnia naszi najmenszi z dytiaczoho sadka, jakyj neszczodawne poczaw u nas nanowo praciu, wszanuwaly swiatocznym wystupom postat Tijei, szczo dala im zyttia, szczo wykormyla ich swoimy hrudmy, szczo poswiatyla dla nych uwes swij trud-postat mnohostradalnoj ukrainskoi Materi, jaka sered najwazczych zyttiewych umowyn hidno j muznio wykonuje swij materynskyj i nacjonalno-hromadianskyj obowiazok.

U swiatkuwanni „Dnia Materi“, wlasztowanim dytiaczym sadkom pid prowodom joho keriwnyci p. I. Chudyk ta ii spiwpraciwnyc, wzialy uczast predstawnyky UNRRA, Uprawa taboru ta czyslenno zibrani hromadiany, zokrema materi j batky. Radistiu zabylys sercia prysutnich, koly pidnialas zawisa j na sceni, prybranij zelenniu, kwitamy, kylymamy j obrazom Tijei, jaka je zrazkom materynskoi lubowy-Preswiatoi Bohorodyci, zjawylas hrupa ditej, chlopczykiw i diwczatok u barwystych nacjolnalnych strojach, z usmichnenymy oblyczczamy j kyticiamy kwitiw u rukach. Prysutnich na sali witaw napys iz zelenych haluzok „Prywit Materi“.

Swiato widkryla korotenkym wstupnym slowom p. prof. Zawadska, jaka zjasuwala wychowne znaczinnia sadka j pidkreslyl trud malenkych ditej i ich wychownyc nad pryhotuwanniam swiata w czest materi.

Pisla toho poczalysia popysy ditwory. Prohrama bahata j riznomanitna: bahato toczok pryswiaczenych Tij, u jakoi czest wlasztowano swiato. Pisla dijalohu diwczynky j chlopczyka pro mamu, wsi dity zbirno sklaly najszczyriszi pobazannia swoim mamam ta widspiwaly pisniu w czest Materi. Zworuszlywyj buw moment, koly ditwora peredawala kytyci kwitiw prysutnim na zali materiam. W ci kytyci buly wpleteni j newianuczi kwitky dytiaczoi lubowy, poszany j prywiazannia do materij. Deklamacjeju malenkoi diwczynky zakinczylas persza czastyna swiata..

Na prohramu druhoi czastyny sklawsia referat p. Bartkowoi, w jakomu prelehentka pidkreslyla heroizm ukrainskoi materi, zjasuwala welycz ii zawdan, jak wychownyci majbutnich hromadian ta predstawyla wychowne znaczennia dytiaczoho sadka. Resztu prohramy druhoi ta tretioi czastyny swiata wypownyly spiwy, deklamacji, inscenizacji ta wprawy j ihry do sliw pisen malenkych ditej. Dejaki toczky wykonaly j starszi dity. U deklamacijach, pisniach i wprawach wyslowyly dity swoi poczuwannia do materi, lubow i tuhu do Ridnoho Kraju, prywiazannia do swojoho sadka i wdiacznist do wychownyc za ich praciu i trud.

Ba.

Zertwujmo na dopomohu ukrainskomu studenstwu!

Juwilejna prohrama Weczirnoi Zywoi Hazety „Nedili“ pid znakom zbirky na KODUS

Wid Holowy Komisii Dopomohy Ukrainskomu Studenstwu, prof. dr. Zenona Kuzeli naspiw do redaktora „Nedili“ lyst takoho zmistu: „Swoho czasu Wy buly laskawi zajmatysia organizacijeju dopomohowoi akcii w Schweinfurtskomu tabori j zapomohly nasz stypendiinyj fond znacznoju sumoju, a same razom 3352,50 marok.

Odnacze wid dowszoho czasu my wze ne oderzaly wid Was niczoho, chocz Wy zapowily buly w odnomu z dawniszych lystiw, szczo zmozete pidpomahaty nas postijnoju sumoju.

Dumajemo szczo na pereponi w spowneni Waszoi, dla nas tak waznoi obicianky, staly bezpereczno jakis miscewi trudnoszczi, pro jaki my ne poinformowani. W koznomu razi my duze prosymo ne zabuwaty nas, bo naszi agendy sylno rozroslysia j my musymo teper pidderzuwaty postijnymy stypendijamy kolo 200 studentiw, a krim cioho okremo dawaty dopomohy i pokrywaty czastynno szkilni oplaty naszych studentiw, szczo studijujut w Müncheni i Regensburzi na ukrainskych wysokych szkolach. Nam potribno na pokryttia naszych zobowjazan majze 30 000 marok misiaczno i tomu za zhodoju naszoi Centrali zbirajemo intensywno pozertwy.

U widpowidi na ce zwernennia Holowy KODUS Redakcija riszyla rozdaty cilyj naklad cioho czysla „Nedili“ w Aschaffenburzi za cinu dobrowilnych pozertw, szczo pownistju budut peredani prof. Kuzeli na joho szlachetnu akciju. Czytaczi „Nedili“ ne zaliite midiakiw i paperciw dla naszych majbutnich prowidnykiw narodu! Wsi zertwujmo na KODUS!

Z cyklu: po tabori z bloknotom

Flirt iz taborowoju higijenoju

Motto: „Sim lit chaty ne mela
Smittia po kolina . . .“
Narodna pisnia

Kazut, szczo na osnowi toho, jakoju ludyna zalyszyt po sobi ubornu, mozna howoryty pro te, czy cia ludyna kulturna. Zacznim tym razom wid ubornoi w tabori. Jakszczob pryjszlosia na tij osnowi robyty wysnowky pro osobystu kulturu naszych taborian (oczewydno ne wsich!), to wony buly b ne duze pryjemni.

Persze ce czystota: duze czasto doliwka ubornoi zaneczyszczena do toi miry, szczo hodi do seredyny prystupyty! Podbaw pro te chtos, duze sylno prywiazanyj do tradycii chodyty „za stodolu“ j ne chocze nawit na czuzyni ij zradyty. Prywiazannia j zberihannia tradycij ricz pobazana, ale w tomu wypadku kraszcze pity za duchom czasu. U szcze bilsz zaluhidnomu stani znachodytsia muszla, czy, jak chto chocze, rakowyna. Wona zdebilsza zatkana hrubym, welykym paperom (chocz „pani UNRRA“ daje do tijei cili specjalnyj papir), konserwowymy korobkamy, smittiam, widpadkamy. I rakowyna j wodoprowidna muszla j widplywowa rura pooblywani resztkamy izi, szkirkamy z oseledciw, makaronom, kartoplamy i in., bo dechto z taborian ne moze, czy ne chocze rozumity, zwyczajnoho fizycznoho zakonu, szczo czerez wuzenki dirky ne projde ni kartoplyna, nij makaron, ni nawit moloczna kasza (wona kole roznizneni pidnebinnia DP).

Ale uborna w nas, ce ne lysz misce polahodzuwannia fizjolohicznych potreb, czy smitnyk i zlywnyk. Wona szcze dzerelo tworczoho natchninnia j mysteckych porywiw taborowych poetiw i malariw. Szczo z wydawnyczi umowyny tiazki, a tworcza snaha ne daje spokoju, domahajetsia mysteckoho wyslowu. Tym to stiny ubornoi wkryti ne lysz bronzowymy widtyskamy palciw, ale j usiakymy wirszamy aforyzmamy, sentencijamy, malunkamy: Plodowytist awtoriw taka welyka, szczo skilky ich tworiw ne zawapniuwaw by, czy ne ziszkrabuwaw by, na ich misce zjawlajutsia szcze sylniszi, szcze „kraszczi“.

Ale j na tomu ne wyczerpujetsia rola ubornoi w tabori. Wona, ce misce lubownych zustriczej molodych parubkiw i diwczat. Nide tak pryjemno ne workujetsia param molodych ludej, jak same w ubornij. Jakraz pid ii dweryma widbuwajutsia „weczornyci“ taborowoi molodi, a w wiknach i kutkach stojat, obijmywszys, zakochani pary. Perwopoczyniw neodnoho wesilla j neodnych peredczasnych chrestyn-treba szukaty ne deinde, a jakraz w ubornij . . .

Dali uborna, ce misce perebuwan wsiakych samotnykiw, jaki z ii wikon mrijut do blidolycioho u teplu litnu niczku.

Nizwidky tak dobre obserwuwaty toho, szczo dijetsia na taborowij ploszczi, czy na wulyci, jak wlasne z wikon ubornoi . . .

I szcze bahato mozna b pysaty pro cej waznyj lokal, szczo zajmaje czolowe j uprywilejowane misce w tabori j u jakomu taboriane prowodiat welyku czastynu swojoho mizernioho zyttia, ale redaktor ne lubyt, koly chtos zanadto „puskaje jazyk na prohulku“ j kaze pysaty korotsze. Szcze lysz odna zawwaha: czy ne dobre bulo b podilyty ubornu okremo dla czolowikiw i zinok, szczob ne wystawlaty na nepryjemnist ludej riznych statej i wriatuwaty bodaj szcze resztky soromu j obyczajnosty, jaki tak u wijni terpily?

A teper chodim do umywalni. Czasom wy ne znajete, czy wy wwijszly do miscia, de wmywajut swoi tila DP, czy de DP wmywajut statcky. Bo resztky izi j tut zaneczyszczujut muszli, pryznaczeni na inszi cili. Je napys na dweriach, szczo posudy w umywalni wmywaty ne wilno, ale „did swoje, baba swoje. „U nas narod ne lubyt zwertaty uwahy na prypysy j rozporiadky. Papir use wytrymaje . . .

Korydor u ranni hodyny pisla toho, jak joho diwczata zmyjut wodoju, szcze siaktak, ale czym dali, to czastisze natrapyte w niomu na rozkydani paperi j smittia. Poszczo jty z tym daleko do paky na smittia, az hen na podwirii, koly kraszcze wysypaty tut na misci nyszkom, szczob nichto ne baczyw, abo pidkynuty pid dweri susidowi?

Je szcze inszyj sposib wynesty paperi j widpadky. Wysypajut ich czerez wikno j wony z witrom letiat sobi na taborowu ploszczu, abo na kwitnyky, szczo ich takym wkladom praci j kosztu roblat ci z sami taboriane. Dechto j plunuty lubyt na doliwku, schody, czy stinu. Ot tak sobi z fantazii.

Warto bulo b szcze zajty na chwylynu do poodynokych kimnat, pobaczyty jaka u naszych ludej kultura chaty. Ale ne choczemo buty intruzom, a czytaczi sami ce kraszcze znajut. Koly miscia zahalnoho wzytku u takij malij poszani, to mozna ujawyty sobi, jak u dekoho w kimnati, bo „w swoij chati swoja wola“ . . .

Ale my te wse lysz mymochodom, ot tak „pryzmurenym okom“. Ne choczemo widbyraty chliba panam blokowym i korydorowym, ani wlazyty u kompetencii sanitarno-higijenicznoi komisji toboru. My lysze kydajemo tak kilka sliw z wychownoho boku.

Szczob maty pretensii nazywaty sebe kulturnym, ne wystarczyt nadiahnuty czorne ubrannia, krawatku, wyprasuwaty sztany „na kant“ ta wyczystyty czerewyki „na glanc“. Treba szcze podbaty, szczob u holowi „horobci ne spiwaly“; treba zaswoity sobi tez osnowy kulturnoi powedinky ta towaryskoi ohlady. Siudy nalezyt szcze j zebrezennia czystoty j osnow higjeny, zokrema w miscach pryludnoho wzytku.

Taborianyn

†

Hromada Ukrainskoho Taboru UNRRA w Aschaffenburzi widprowadyla w seredu 31-ho lypnia 1946 na wicznyj spoczynok b. p.

Fedora Zabijaku

ukraincia z Poltawszczyny, uczytela serednioi szkoly. Pokijnyj, jak syn ukrainskoho swiaszczenyka, 28 rokiw zaznawaw peresliduwan woroha. Szukajuczy na czuzyni praw oborony ludskoi hidnosty, zhynuw, stawszy zertwoju newidomoi ruky.

W. J. P.

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcii:
„Nedila“, Aschaffenburg, UNRRA, Team 612.
Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. | 11 serpnia 1946 | Nr. 34-35

Ansambl Teatru im, I. Kotlarewskoho w operi „Zaporozec za Dunajem“

Manifestacija jednosty ukrainciw Kanady

„Widczynennia bram Kanady dla ukrainskych i inszych skytalciw“

—domahajetsia w swoich rezolucijach Druhyj Kongres Ukrainciw Kanady —Hostryj wystup proty komunistycznych worohiw ukrainskoi emigracii

Jak ukrainska presa, a z neju j „Nedila“, wze powidomlyla w dniach 4, 5 i 6 czerwnia c. r. widbuwsia w kanadskomu misti Toronto druhyj Kongres Ukrainciw Kanady, szczo buw imposantnoju manifetacijeju naszoi emigracii za okeanom Widkryw Kongres holowa Komitetu Ukrainciw Kanady o. dr. Wasyl Kusznir, a prowodyw nym torontonskyj adwokat Teodor Humeniuk Hostjamy Kongresu buly m. i. premijer prowincii Ontario Ju. Drew (Drju) ta prof. Georg Simpson iz saskaczewanskoho uniwersytetu.

Ontarijskyj premijer A. Drju witaw Kongres imenem swojoho urjadu, pidkreslywszy, szczo komunisty w Kanadi wedut szalenu propagandu i zaklywaw kanadskych ukrainciw widwertaty swoju molod wid komunizmu. Wsiakomu-skazaw premijer-musymo wbyty w holowu, szczo czerwony prapor nikoly ne majatyme nad Kanadoju. Ontarijskyj premijer zaklykaw ukrainciw Kanady zberihaty swoi dobri ukrainski tradycii.

Predstawnyk dominijalnoho urjadu, derzawnyj sekretar P. Martyn, witajuczy Druhyj Kongres Ukrainciw Kanady zaklykaw delegatiw praciuwaty dla sprawy myru.

Na druhyj den Kongresu uweczeri, w welykij zali widbuwsia koncert miszanoho choru torontonskych ukrainciw pid prowodom dyrygenta H. Mostowoho. Hostjamy-wykonawciami buli: moloda skripaczka ukrainka Donna Gresko z Winnipegu, spiwaczka Olga Lepkowa i pjanistka Olga Dmytriiw z New Yorku. Pidczas koncertu promowlaw federalnyj posol W. Toker iz Rostern. Win howoryw pro misce ukrainciw w istorii Kanady. Pryznaw, szczo wprodowz swojoho 50-litnioho pobutu w Kanadi ukrainci swojeju praceju w koznij dilanci kanadskoho zyttia zasluzyly sobi na powne kanadske hromadjanstwo. Posol osoblywo pikreslyw praciu kanadskych ukrainciw dla wojennoho potencijalu Kanady. Ukrainskyj posol do parlamentu Antin Hlynka tez wystupyw na kongresowij trybuni, pidkreslywszy, szczo Kanada bahato skorystala b, koly pryjniala na poselennia ukrainskych ta inszych skytalciw z Ewropy. Wony ci poselenci zmicnyly b nacjonalnu j hospodarsku sylu Kanady. Inaksze Kanada ne matyme swoho wlasnoho welykoho pryrostu naselennia.

Zawdanniam Kongresu Ukrainciw Kanady bulo dokladno nakreslyty plan praci kanadskych ukrainciw u krytycznomu czasi powojennoi rekonstrukcii Kanady, a takoz wyhotowyty dalszu prohramu dopomohy ukrainskym skytalciam w Ewropi ta reszti switu. Ci sprawy buly zjasowani w riznych referatach. M. i. referaty wyholosyly: posol Hlynka (Emigracija), redaktor M. Hetman (Ukrainska sprawa w miznarodnim polozenni), adwokat Lazarowycz (Ekonomiczni dosiahnennia ukrainciw u Kanadi) dr. M. Lucyk (Wojenni zusyl la ukrainskych kanadskych wojakiw zamorem) pani Jewhenija Sytnyk (Ukrainske zinoctwo na skytanni i nasza pomicz jomu) ta inszi.

Kongres Ukrainciw Kanady schwalyw cilu nyzku rezolucij, szczo widnosiatsia do miznarodnich, kanadijskych i ukrainskych spraw. Odna rezolucija wyslowluje zal, szczo pryncypiw Atlantijskoho Czarteru ta czotyrjoch swobid ne prystosuwaly do wsich nacij i narodiw, a w naslidok toho dejaki narody, miz nymy j ukrainskyj, wyzwoleni spid nacystskoho totalitaryzmu, pidpaly pid newolu komunistycznoho totalitaryzmu.

Kongres riszucze zaprotestuwaw proty wstrjwannia sowjetskych czynnykiw w ukrainski religijni sprawy ta wzywannia ukrainskoi cerkwy za znaraddia swojei komunistycznoi diktatury. Miz inszym Kongres wyslowyw wdowolennia z nowoi postanowy kanadskoi wlady, szczo dopuskaje w Kanadu najblyzczych swojakiw kanadskoho naselennia. Pry tomu Kongres zaklykaje urjad poszyryty tu postanowu tak, szczob wsi ukrainski skytalci, jaki bazajut, mohly prybuty w Kanadu na poselennnia.

W zaokeanskij ukrainskij i anglijskij presi znachodymo bahato cikawych danych i wistok pro narady i perebih Druhoho Kongresu Ukrainciw Kanady.

817 delegatiw pidpysaly rezolucij

Czasopys „Ukrainskij Holos“, z Winnipegu pysze, szczo w Kongresi braly uczast 817 zarejestrowanych delegatiw i hostej, ne wrachowujuczy hostej, jaki prychodyly lysze na poodynoki referaty czy kulturni imprezi Kongresu. Miz uczasnykamy buly ludy majze z usich prowincij Kanady, nawit z Nowoi Szkocii ta Britijskoi Kolombii. Kongres buw manifestacijeju jednosty kanadskych ukrainciw. Wsi rezolucii buly pryjniati odnoduszno i bez zasterezen. Promowci, chocz buly miz nymy ludy riznoho switohladu i perekonannia, wymynaly wse te, szczo ich riznylo, a howoryly lysze pro te, szczo ich jednalo. Wid ukrainciw zo Spoluczenych Derzaw Piwnicznoi Ameryky witaly Kongres dr. W. Halan i dr. L. Myszuha.

Odna z bahatioch rezolucij kaze: „Druhyj Kongres Ukrainciw Kanady doruczaje Komitetowi Ukrainciw Kanady wyznaczyty specijalnu komisiju z pjatioch czeleniw dla widbuttia konferencii z dominijalnym urjadom w sprawi poselennia ukrainskych politycznych skytalciw w Kanadi“.

A dali: „Druhyj Kongres Ukrainciw Kanady osudzuje z najbilszym oburenniam stanowyszcze ukrainskych komunistiw w Kanadi suproty ukrainskych zbihciw, jake wony zanialy pisla zakinczennia wijny, a zokrema pidczas peresluchannia pered imigracijnoju komisijeju senatu Kanady 29 trawnia c. r. (czytite „Nedilu“ cz. 32), de wony denuncijuwaly ich jak wojennych zloczynciw, ta protestuwaly proty dopuszczennia ich do Kanady. Kongres z pryjemnistju witaje fakt zasnuwannia departamentu slowjanskych mow na uniwersyteti Saskaczewanu ta naznaczennia dr. K. Andrusyszyna holowoju toho departamentu, zaklykaje inszi uniwersytety w Kanadi, szczob zapoczatkuwaly w sebe taki sami departamenty i wyslowluje nadiju, szczo ukrainska mowa, jak odna z holownych slowianskych mow, najde nalezne ij misce w cych departamentach.

Druhyj Kongres wyslowlujuczy swoie wdowolennia z prywodu objednannia bilszosty ukrainskych terytorij w Ewropi i z prywodu prynjattia Ukrainy w spys uczasnykiw Objednanych Nacii, stwerdzuje, szczo ce ne zdijsnylo starych bazan ukrainskoho narodu maty swoju wlasnu samostijnu i suwerennu derzawu, ale lyszylo joho na dalsze ponewolenym i pozbawlenym dijsnoi samostiinosty i derzawnosty. Kongres riszucze protestuje, szczoby ostawaw ponewolenym i pozbawlenym naleznych jomu praw toj ukrainskyj narod, szczo prynis pidczas wijny najbilszi zertwy tak w ludiach, jak i w materijali, dla peremohy zasad woli i demokratii. Kongres pryrikaje dalsze pomahaty ukrainskomu narodowi w Ewropi w joho borotbi za swoi nacionalni prawa.

Greiser szukaw ratunku u Stalina

„Gazetta de Lozanne“ pysze, szczo b. poznanskyj gauleiter Greiser, jakoho neszczodawno razom z inszymy 20-ma wojennymy zloczynciamy zasudyly do kary smerty, w ostannii chwylyni wyslaw buw lysta do Stalina, w jakomu zaproponuwaw jomu swoi posluhy, jak wijskowyj fachiwec, pidkreslujuczy odnoczasno, szczo win zminyw swoi pohlady j perekonannia ta zalije, szczo spiwpraciuwaw z nacional-socialistamy . . .

> Redakcija „Nedili“ skladaje szczyru podiaku wsim szanownym Paniam i Panam, szczo buly laskawi zwelyczaty ii tychyj juwilej oholoszennia 300 czysla
>
> **Zywoi Weczirnioi Hazety**
>
> swoimy wystupamy, prywitamy i dopomohoju. Nasza okrema podiaka nalezyt pani Kolodub, panu Lubanskomu i cilomu Ansamblowi Teatru im. I. Kotlarewskoho, za ichni mystecki produkcii w koncertowij czastyni prohramy.

Wystup Teatru im. I. Kotlarewskoho w Amerykanskomu Czerwonomu Chresti

Budynok Amerykanskoho Ccerwonoho Chresta. Welyka zala. Stojat stolyky, foteli, krisla. Wsiudy kwity. Bahato switla. Czymala scena. Zdajetsia, os-os pidjidut blyskuczi maszyny i zala zapownytsia elegantnymy panamy i paniamy na benket. Prawda, za jakyjs czas do budyku pidizdzajut, ale ne cywilni awtomaszyny, a wijskowi. Wojaky amerykanskoi armii zapowniujut zalu. Wsi wony czysti, wymyti, w prasowanych odnostrojach, w dobromu nastroi. Niby w koznomu ciomu wojakowi widbywajetsia odrazu dobrobut swojei batkiwszczyny, a w newymuszenij powedincni wola ruchu j dumok. Po wykonani swoich sluzbowych obowjazkiw, wony zawitaly do cijei zali na perepoczynok.

U mynulyj wiwtorok ta w czetwer 1 serpnia ukrainskyj teatr im I, Kotlarewskoho daw w cij zali dwa koncerty z tanciamy. W prohrami buly klasyczni muzykalni reczi, narodni pisni, solowi wystupy ta tanky. Wydno, jak chor zu koznym krokom nabuwaje charakteru swidomiszoi mysteckoi odynyci, szczyro peredaje lyryczni widtinky pisni („Pokyn, mij synoczku, rydaty), dosiahaje dobroi wyraznosty w dykcii ta potribnoi ekspresii w zartiwlywych pisniach („Oj, dub duba“). Sluchajuczy, perekonujeszsia, szczo pracia z chorom stoit u pewnych rukach. Chorysty ne prosto rozuczujut pewni pisni, a nabuwajut szkolu i doswid wdumlywoho wykonannia psychologicznych niuansiw wokalnych reczej.

Dobre j lehko zwuczaly u solowych wystupach „Naszczo meni czorni browy“, „Doszczyk u wykonanni pai K-b, romansy „Ty ne pryjszla“, „Tychesenkyj weczir“ u wykonanni p. Lubanskoho ta duet „Odarky j Karassia“ u wykonanni panstwa Grinwaldtiw.

Ne mozna pomynuty j tankowyych wystupiw. Wtiszno pidkreslyty, szczo balet ne zamorozujetsia, ne towczetsia na odnomu misci, a nawit w odnych i tych ze tankach szukaje czohos nowoho, nepowtorjuwanoho w poperednich wystupach.

Znaczno solidnisze zwuczyt orkestra, pidsylena ludmy z taboru La Garde, a same: dobrym basystom P-ym, pjanistkoju B-oju, saksofonistom ta skrypalem.

Ne nechtujeczy wychowanniam molodi ta dobirajuczy i popowniujuczy rizni widdily nowymy sylamy, teatr zmoze j nadali nabuwaty pimotnoho dosiahnennia w mysteckij roboti.

(S.)

Jakszczo wiryte w Boha, dopomozit!

Amerykanski hazety pro wyrok smerty na juhoslawskoho generala Michajlowycza

Tyznewe wydannia czasopysu „The New York Times“ rozhladajuczy sprawu zasudu gen. Michajlowycza, pysze: Tiazkoi zymy 1941/42 r., koly nimci zachopyly malo ne wsiu Ewropu, naspila do Londonu, z hirskoho schowyszcza w Juhoslawii nahla wymoha: „Jakszczo wiryte w Boha, dopomozit!“. Ce wzywaw general Draga Michajlowicz, jakyj rozpoczaw partyzansku wijnu w Juhoslawii pisla toho, jak nimci napaly na joho batkiwszczynu.

Neszczodawno rozstrilaly generala Michajlowicza w Juhoslawii. Pisla sudu, szczo tryw 35 dniw u wijskowomu widdili Najwyszczoho Narodnioho Sudu uriadu Tito, kolysznioho prowodyra czetnykiw wyznaly wynnym u zradi j spiwpraci z worohom i zasudyly do smertnoi kary. Riwnoczasno zasuudyly j joho 23-och spiwuczasnykiw, z jakych 8-och pokaraly smertiu razom z ich prowidnykom.

Michajlowicz pryznawsia do dejakych znosyn z nacystamy, ale widkydaw bud-jaku dopomohu im. Ne zapereczuwaw win in swojei borotby z partyzanamy.

Nacze u hreckij trahedii, sud nad generalom Michajlowiczem dijszow do swojoho nemynuczoho kincia. I obwynuwaczennia i samyj wyrok buly wze wyriszeni zazdelehid.

Holownyj zloczyn Michajlowicza, oczewydno polahaw w tomu, szczo win prohraw wijnu u wijni, jaka widbuwalas w Juhoslawii. Win ne zapereczuwaw sutyczok, szczo buwaly pomiz joho czetnykamy j partyzanamy Tito. Odnak ne ce stawyly jomu w prowynu. Joho obwynuwaczuwano w ciomu, szczo win spiwpraciuwaw z nimciamy j italijciamy.

Kolo hanebnoho stowpa w Bilhorodi staw ne tak serbskyj heroj, szczo chotiw oczolyty borotbu z nacystamy, jak daleko bilsze, uriad Tito. Swojeju postanowoju win wydaw wyrok na samoho sebe.

„Manchester Union“ pysze: Smertna kara, na jaku zasudyw u Juhoslawii generala Michajlowicza sud uriadu Tito, ne moze wyklykaty sympatii sojuznykiw ni do uriadu Tito, ni do joho rosijskych protektoriw, szczo kerujut nym u joho riszenniach. Z poczatku sudu bulo jasno, szczo cia sprawa wyriszena zazdelehid i szczo u wyroku ne moze buty nijakoi bezstoronnosty.

Zasudyty Michajlowicza, jak zradnyka sprawy woli i nealeznosty Juhoslawii, jak postijnoho spilnyka Hitlera ta nacystiw-nadto bezhluzdo, szczob buddchto z tych, jaki buly dobre obiznani z joho dijalnistju, mih zhodytysia z cym wyrokom. Cej sud nikoly ne mih by widbutysia, koly b do skladu uriadu Tito ne wchodyly osobysti worohy Michajlowicza.

Czomu UNRRA maje trudnoszczi w Ukraini

Zajawa marszala Mac Dofi obiciaje zminy na kraszcze

Czasopys „Nowyj Szlach“ z Winnipegu powidomlaje:

Agencija „Junajted Press“ podaje oficijne powidomlennia z Moskwy, jakym pidwerdzujetsia zahrozlywyj stan urozaju w Ukraini w naslidok posuchy.. Czastynu wrozaju treba wwazaty za wtraczenu. Z powidomlennia wychodyt, szczo pryczynoju lychocho wrozaju w Ukraini je ne tilky posucha, ale j nedostacza widpowidnoho silsko-hospodarskoho wyriadu, holowno traktoriw ta inszych maszyn. Tez dopomoha UNRRA bula dosi ne cilkom wystaczajucza, bo z pryznanych Ukraini 189 miljoniw dolariw, UNRRA mohla wykorystaty na realnu dopomohu tilky 69 miljoniw.

Na temu nedostaczajuczoi dopomohy UNRRA dla Ukrainy, zwidomlaje z Kyjewa Driu Myddelton do „Niu Jork Tajmsu“, pro zali keriwnyka respublikanskoho biura po dopomozi UNRRA dla Ukrainy, Wasyla Chomiaka. Win u rozmowi z amerykanskymy i brytijskymy korespondentamy zajawyw, szczo netoczne wykonannia UNRRA swojei prohramy szczodo Ukrainy, oslabylo widbudowu krainy ta wzahali malo „neszczasnyj wplyw na cile polozennia“.

W. Chomiak stwerdyw, szczo UNRRA dostawyla Ukraini tilky 8.606 ton olijnych roslyn, marharyny ta weprowych towszcziw, chocza zhidno z dohoworom, pidpysanym w hrudni 1945-ho r, UNRRA obiciala dostawyty 95.000 ton.

Szef misii UNRRA w Ukraini marszal Mek Dofi z New Yorku, potwerdyw ce, zajawlajuczy, szczo UNRRA podbaje pro wykonannia dalszych dostaw. Win tez zwernuw uwahu na rizni trudnoszczi u tocznomu wykonanni dopomohowoi akcii dla Ukrainy, bo wyjawylosia, szczo dejakych postanow sprawdi nemozlywo wykonaty w oznaczenomu reczenci, jak napryklad dostawu penicyliny. Z wstanowlenoi dla Ukrainy prohramy dostaw, misija UNRRA w Kyjewi oderzala po den 25-ho trawnia tilky towariw wartosty 59.000.000 dolariw.

Malo je takych zawziatych plastunok, jak naszi!

W nedilu na placu taboru Pionierkaserne

Czym Konferencija 1946 widrizniajetsia wid Konferencii 1919

Hostra zajawa amerykanskoho ministra proty sowjetskoi balakanyny

Amerykanska widpowid na neobgruntowani zakydy sowjetsko-ukrainskoho delegata Manuilskoho — Nowi delegacii prybuwajut do Paryza.

Perszi dni Paryzkoi Myrowoi Konferencii poznaczylysia dowzeznymy debatamy w Dilowomu Komiteti nad pytanniam, czy zhidno z propozycijeju ministriw zakordonnych spraw do rady tych ministriw mozna bude widsylaty lysze taki wnesky, szczo ich konferencija pryjme 2/3 holosiw, czy tez i taki wnesennia, szczo projdut zwyczajnoju bilszistju holosiw. Wnoczi na 7 serpnia, koly wsi majze delegaty zasypaly iz perewtomy, Konferencija pryjniala brytijskyj kompromisnyj wnesok. Win peredbaczuje, szczo wsi wnesennia pryjniati zwyczjnoju abo 2/3 bilszosty holosiw peredawatymutsia dla dalszoho rozslidu ministram zakordonnych spraw. Brytijskyj wnesok musyt szcze buty pryjniatyj zahalnymi zboramy Konferencii. Rosija wstupala proty holandskoho wnesku za zwyczanoju bilszistju.

Z holosiw presy pro Paryzku Konferenciju warto zwernuty uwahu na opiniju politycznoho redaktora amerykanskoho szczodennyka „New York Times", jakyj napysaw: „Myrowa Konferencija w Paryzi, widrizniajetsia wid Myrowoi Konferencii 1919 roku holowno tym, szczo wona obhoworjuwatyme skorsze techniczni aniz polityczni pytannia i wyriszuwatyme dolu ne samoho oseredku Ewropy, a lysze ii peryferijnych derzaw. 1919 roku w Paryzi buly prysutni holowy derzaw-peremoznyc, 1946 roku, nacze symwolizujuczy ciu riznyciu, dwoje z czotyrjoch welykoderzaw poslaly do Paryzu tilky swoich ministriw zakordonnych spraw.

Protiahom 15 misiaciw pisla zakinczennia w Ewropi druhoi switowoi wijny czotyry welykoderzawy-SDPA, Welykobrytanija, Rosija ta Francija-namahalysia prymyryti supereczist swoich wohladiw szczodo tych stalych form, szczo ich maw by nabuty ewropejskyj kontynent. Uspich ich obmezujetsia do projektiw myrowych dohoworiw z Italijeju, Finlandijeju, Bolharijeju ta Rumunijeju, jaki mala rozhlanuty poperednia Paryzka Konferencija. Prote nawit i takyj uspich osiahnuly lysze zawdiaky wykluczenniu z dennoho porjadku konferencii centralnoho pytannia pro powojennyj ustrij Nimeczczyny. Tymczasom poky ne bude wyriszena dola Nimeczczyny, newidomoju lyszytsia i dola Ewropy.

A wtim, Myrowa Konferencija 1946 je krokom wpered u sprawi stabilizacii Ewropy. Układennia dohoworiw iz Italijeju ta menszymy prybicznykamy derzaw Osy ostatoczno wyznaczyt derzawni kordony, miru rozzbrojennia, rozmir reparacij i ti ekonomiczni j polityczni umowy, za jakych peremozeni krainy zmozut spodiwatysia kraszczoho zyttia.

Wystup Byrnesa

Z Paryza powidomyly 9 serpnia: delegat Sowjetskoi Ukrainy Dimitrij Manuilskyj zakynuw na zasidanni Myrowoi Konferencii w pjatnyciu teperisznioinu keriwnykowi brytijskoi delegacii, A. V. Alexandrowi, bucimto toj namahajetsia nakynuty Konferencii swoju wolu. Amerykanskyj minister zakordonnych spraw Byrnes wystupyw proty sowjetskych zajaw, bucimto nacii, szczo domahajutsia wilno wyslowyty swoi wohlady na konferencii, maly b pidhotowlaty wybuch tretioi switowoi wijny. Byrnes nazwaw sowjetsku balakanynu pro anglo-saskyj blok jak „lehkowaznu i zlobnu" i skrytykuwaw sowjetskyj pohlad pro te, szczo krainy napadeni derzawamy osy maly b pidczas pidpysuwannia myru skazaty bilsze wid dalszych krain.

Czomu-zapytaw Byrnes-mały b usi, szczo ne pohodzujutsia z Sowjetskym Sojuzom, twoytyty zaraz „blok"? Ja zastupaju pohlad szczo narody, jaki wysylaly swoich syniw za okean dla wedennia cijei wijny, powynni takoz maty prawo uczasty w realizacii myrowoho dohoworu. Ja protestuju proty twerdzennia mowlaw ti, szczo majut bazannia, wyznaty ti prawa, pidhotowlajut tretiu switowu wijnu. A teper w sprawi „blokiw". Jakym prawom nazywajut ti, szczo pohodzujutsia iz Sowjetskym Souzom tych, szczo wystupajut proty nych, „blokom?" Koly Konferencija widkynula holandskyj wnesok pro te, szczob holosuwannia widbuwalysia zwyczajnoju bilszistju holosiw (11 proty 9 holosiw), nichto ne namahawsia twerdyty, szczo perewiw ciu sprawu sowjetskyj „blok"! Koly Konferencija 15 proty 6 holosamy pryjmaje jakyjs wnesok, proty jakoho holosuje Sowjetskyj Sojuz, todi wynu za ce skladajut na anglo-saskyj blok. Wse ce lehkowazna pusta i zlobna balakanyna. Ja ne buw by szczyryj, koly b tut-skazaw amerykanskij minister zakordonnych spraw- ne zajawyw, szczo ti wsi, jaki najholosnisze wystupajut za odnozhidnist, jakraz ne wykazujut tijeji woli do odnozhodnosty. Jakszczo my choczemo zawesty myr, to musymo maty w sobi ducha myru, a krim toho wolu i bazannia wstanowyty myr i osiahnuty wzajemne dowirja.

Nehajno pisla wystupu Byrnesa do slowa zholosywsia biloruskyj delegat z rosijskm prizwyszczem K i s i e l o w. Win dali wperto obstojuwaw dumku, szczo sowjetskoho wnesku pro zminu systemy holosuwannia w dilowomu komiteti ne pryjnialy czerez natysk z boku Spoluczenych Derzaw i Welykoi Brytanii. Francuzka delegacija holosuwala za amerykanciamy. Za Rosijeju holosuwaly lysze Bilorus, Polszcza, Ukraina, Czechoslowaczczyna j Jugoslawija.

Na marginesi toho hostroho wystupu Byrnesa proty wystupu Manuilskoho treba skazaty, szczo Myrowa Konferencija widkynula 15 holosamy proty 6 (na zasidanni w pjatnyciu) sowjetskyj wnesok pro te, szczob powernutysia do bilszosty dwoch tretich holosiw dla wynesenych postanow Konferencii.

Sowiety j Italija

Widoma francuzka zurnalistka Genevieve Tabois u czasopysi „La Voix de Paris" pysze, szczo ij zdajetsia, naczebto Rosija mala namir usunuty z Italii wsi derzawy. Widome je neprychylne stawlennia Rosii do wsich projektiw zachidnoho i latynskoho bloku. Wydno, szczo Rosija prahne jaknajkraszcze ulozyty swoi interesy u Wicznomu Misti. Ii polityka priciuje aktywno w Watykani. Konkordat pomiz Sowietamy i Watykanom czekaje swoho pidpysannia.

Jehypetskyj prapor na cytadeli w Kairo

Jehypetskyj korol Faruk wywisyw mynuloi pjatnyci nad cytadeli mista Kairo, szczo 64 roky perebuwala w rukach brtijskych wijsk, jehypetskyj wojennyj prapor.

Premijer-minister jehypetskoho urjadu Sii Pasza skazaw pry tij nahodi promowu, w jakij zajawyw, szczo z peredaczeju cytadeli rozpoczalosia zwilniuwannia Jehyptu brytijskymy wijskamy.

Spec wid usioho

Delegat Ukrainskoi SSR Dimitrij Manuilskyj zholosywsia do slowa na zasidanni Myrowoi Konferencii w subotu 3 serpnia pisla delegata Hrecii i zajawyw, szczo postanowy ministriw zakordonnych spraw szczodo Trijestu ne rukowodylysia entologicznymy zasadamy. Manuilskyj zaproponuwaw mytnu uniju miz Trijestskym wilnym portom ta Juhoslawijeju, spilnu administraciju na zaliznyciach, poszti ta w telegrafnij siti i stworennia Jugoslawijeju i Trijestom spilnoi waluty.

W czetwer 8 serpnia widbulosia czerhowe zasidannia Aschaffenburzkoi Oblasnoi Uprawy, szczo na niomu m. i. rozhladaly sprawu statutu dla Oblasti, opraciowanoho adwokatom Kunyckym, prof. Oreleckym i inz. Krasnonosom. Cej statut sluzytyme ne lysze taboram Aschaffenburga, ale i inszym oseredkam Oblasti: Kissingenowi, a dali naszym ludiam w Kitzingeni i Wildflekeni. Toho samoho dnia w redakcii „Nedili" zurnalisty radyly nad rozbudowoju „Nedili", szczo zhidno z niwym presowym zakonom mala b staty czasopysom dla kilkoch oblastej, otze m. i. i dla Kornbergu, widomoho, duze dobroho ukrainskoho oseredka na piwnicz wid nas. Na switlyni fragment iz zyttia i praci Kornbergu.

25% naselennia taboriw DP perejszly wze prowiroczną komisiju

Pryblyzno odna desiata skytalciw utratyt prawa DP-zajawyw general Mc Narney na presowij konferencii u Frankfurti

W pjatnyciu uweczeri naspilo z Frankfurtu wazlywe dla wsich czuzynećkych skytalciw u Nimeczczyni zwidomlennia p r o p r e s o w u k o n f e r e n c i j u w H o l o w n o k o m a n d u w a c z a A m e r y k a n s k y c h Z b r o j n y c h S y l u N i m e c z c z y n i, g e n e r a l a M c N a r n e y, szczo upersze sklaw szyroku zajawu pro akciju, jaka tak chwyluje masy DP po taborach UNRRA, a same pro akciju prowirky okremymy komisijamy, chto z ludej, jaki teper perebuwajut pid ochoronoju UNRRA, maje prawa DP. Szczo z skazaw najwysczczyj predstawnyk amerykanskoi wlady?

General Mc Narney zajawyw: „P e r e w i r k a o s i b, s z c z o j e D P, T r e t i j e j u A r m i j e j u, jaka trywaje wze wid dwoch misiaciw, a jaka sluzyt dla wyokremlennia tych, szczo ne pidpadajut pid poniattia „wywezeni osoby", obhornula wze 25 % naselennia taboriw. Dosi komisii stwerdyly szczo 8 % tych prowirenych wze ludej ne mozna zarachuwaty do poniattia „wywezeni osoby".

Holowna Kwatyra, zajawyw dali general, hadaje, szczo perewirka usich DP dast u wyslidi wykryttia prybłyzno 10 % osib, szczo falszywo nazywajutsia „deportowanymy osobamy".

Tych, szzo sebe podawaly falszywo jak wywezeni osoby-zakinczyw swoju zajawu general Mc Narney-maly by widokremyty i usunuty, todi jak inszych dla bezpeky zaderzuwatymut. General pokyszczo ne moze podaty skilky tych ludej DP rozszukujut teper z prywodu jakychos zloczyniw, ale powidomyw, szczo miz wyselenciamy je takoz dekilka osib takoi kategorii.

Amerykanskyj derzawnyj sekretar dla hospodarskych spraw William L. Clayton zajawyw mynuloho czetwerha na konferencii UNRRA w Zenewi, szczo amerykanskyj urjad ne bazaje robyty dali hroszowych wydatkiw na dopomohowu akciju UNRRA. Jasno, szczo bahato krain, jaki pisla zakinczennia wijny ne zmohly samostijno sebe zasobluwaty, teper zdibni ce robyty. Szczodo sprawy skytalciw, to Spoluczeni Derzawy Piwnicznoi Ameryky pohodzujutsia z zajawoju generalnoho dyrektora UNRRA La Guardia, z jakoi wychodyt, szczo UNRRA powynna tak dowho prodowzuwaty dla nych swoju praciu, az, doky okrema internacjonalna komisija ne perejme dopomohowi akcii dla DP.

Wistky z radija, iz dalekopysu, zwidomlennia z czuzoi i swoei presy

Memorandum polonenych ukrainciw

Ukrainska zaokeanska presa pomiszczuje welyku zajawu-memorandum polonenych ukrainciw (iz taboriw wojenno-polonenych u Italii), szczo swoho czasu dobrowilno piddalysia brytijskij armii. Strilci i pidstarszyny, wybrani, jak reprezentanty poodynokych soten, skladajut szyrokyj istoryczno obgruntowanyj protest proty dijannia na tereni taboru sowjetskoi repatrijacijnoi komisii. W zakinczenni memorandumu czytajemo: „Z momentom kapitulacii nimeckych armij schidnioho frontu skapituluwaly i my, odnacze ne chotily zlozyty zbroi pered sowjetskymy wijskamy, lysze zlozyly ii pered anglijskymy i widdalysia w polon, znajuczy, szczo widdacza sebe w polon sowjetskij armii, oznaczala b dla nas fizyczne znyszczennia. Szczeraz pidkreslujemo i zapewniajemo, szczo wsiakij prymusowij wydaczi my ne piddamosia i hotowi zadokumentuwaty ce swojeju smertju".

Z wjaznyci majsternia!

W „Informacijnomu Biuleteni "Kulturno-oswitnioi sekcii pry Uprawi Ukrainskoho Taboru w Godenau (brytijska zona) czytajemo m. i. taku pryjemnu opowistku: „Podajemo do widoma meszkanciam taboru, szczo z 5 serpnia mechaniczna ta slusarska majsternia rozpoczynaje pryjmaty zamowlennia wid taborjan, na remont wsiakych hospodarskych reczej, jak lutuwannia posudu, remont dytiaczych wizkiw, elektrohrubok ta wsiakoho elektrycznoho ustatkuwannia, remont kamer do roweriw i insze. Majsternia znachodytsia w prymiszczenni buwszoi taborowoi wjaznyci. Pryjom zamowlen wid hodyny 8 ranku." Z pryjemnistju stwerdzujemo, szczo brytijskyj socjalizm dobre wplywaje na naszych zemlakiw. Daj Boze, szczob wsi naszi wjaznyci pereminylysia na majsterni, korysni dla zahalu i taki, de praciujut solidno i ne wymahajut . . . . chabariw.

Serce ukrainskoi dytyny

Winnipezkyj czasopys „Nowyj Szlach" prynosyt w „Ditoczomu Kutku" zworuszlywyj lyst. Joho zmist takyj: „Szanowna Redakcije Ditoczoho Kutka! Posylaju do was malunky, jaki ja sama namaluwala na konkurs, kotryj wy proholosyly w Ditoczomu Kutku. Meni 15 rokiw. Beru 9 grejd. Nakoly ja wyhrala nahorodu, to ja daruju ciu nahorodu w koryst ukrainskych skytalciw. Mij dworidnyj brat takoz perebuwaje na skytalszczyni. Ja pryichala do Kanady z rodyczamy w 1939 roci z Wolyni. Z powazanniam do Was! Marija Chomjak."

Redakcija widpowidaje: Twoje dobre serce zworuszylo nas do sliz. Ale nahoroda twoja i my ii pereszlemo tobi. Ty mozesz iz neju zrobyty, szczo uwazajesz. Rosty zdorowa i bud wse taka szczyra dla bidniszych!

100 000 ukrainciw wtekly z Karpatskoi Ukrainy

Jak powidomlaje korespondent szczodennyka „Niu Jork Tajms" John Mac Cormick z Bratislavy, bilsze 100 000 hrekokatolykiw ta kilka tysiacz zydiw utekly z Karpatskoi Ukrainy do Czechii. Dejakim z nych udalosia perejty do Nimeczczyny, dejaki wstupyly nawit do band". Zhidno z czesko-rosijskoju uhodoju, tilky ludy czeskoi, abo slowackoi narodnosty maly prawo wyichaty w Czechoslowaczczynu. Ne zwazajuczy na te,- do Czechii powertalysia takoz molodi zydy z partyzanskych widdiliw na Slowaczczyni. Wony podistawaly tam nawit domy po nimciach, wyselenych iz Sudetszczyny. Rosija domahalasia wydaczi karpatskych ukrainciw, ale ce wze ne tak lehko bulo perewesty. Slowom, maly ludy szczastja.

Kazut, szczo Zabotina nemaje w zywych

Torontonskyj anglijskyj szczodennyk „Telegram", pysze, szczo polkownyka Mykoly Zabotina, buwszoho sowjetskoho wijskowoho atasze w Kanadi nemaje wze miz zywymy. Win ne maw nawit nahody opowisty w Moskwi, czomu joho widoma szpyhunska afera w Kanadi ne wdalasia. Win maw ne doichaty do Rosii korablem, jakyj wiz joho do batkiwszczyny. Insza wersija howoryt szczo Zabotin wmer na czetwertyj den pisla swoho poworotu do Moskwy i to na udar sercia. Odno pewne, szczo w stolyci ne mohly na nioho czekaty nijaki pochwaly.

Bevin prybuw do Paryza

Brytijskyj minister zakordonnych spraw Ernest Bevin prybuw u pjatnyciu 9 serpnia w towarystwi swojei druzyny i sztabu spiwrobitnykiw do Paryza, de perejme prowid nad brytijskoju delegacijeju Myrowoi Konferencii. Wsidajuczy do swoho litaka na londonskomu letowyszczi, Bevin zajawyw zurnalistam, szczo bazaly jomu dobroho letu: „Czas zakinczyty balakanynu i nareszti rozpoczaty dijaty!".

Na zasidanni Myrowoi Konferencii, w pjatnyciu 9. 8., po obidi pryjnialy wnesok francuzkoho Premijer-ministra Bidaulta, szczob na wsi zahalni i komisijni zasidannia Konferencii dopustyty presu. Zurnalisty matymut nahodu bahato pysaty, ale i sluchaty szcze bilsze.

Zydy dali pokydajut Polszczu

Zydiwskyj doradnyk generala Mc Narneya, rabin Fylyp Bernstein, powernuwszysia iz swojei studijnoi podorozi po Polszczi sklaw szyrokyj zwit pro widnosyny, jaki tam panujut. Win peredbaczuje, szczo protiahom najblyzczych trjoch misiaciw zalyszat Polszczu 60 000 zydiw, a w nastupnomu roci ce czyslo zroste do 100 000. Chocz nemaje tocznych statystyk treba spodiwatysia, szczo pisla repatrijacii z SSSR w Polszczi perebuwajut 160 000 zydiw. Bernstein zapowidaje wyhotowlennia planiw rozmiszczennia tych zydiwskych utikacziw w amerykanskij zoni Nimeczczyny, w Awstrii ta inszych krainach Ewropy. Amerykanski zydy wedut hroszowi zbirky na dopomohu swoim utikaczam-poworotciam iz Sowietiw.

Holowna kwatyra UNRRA pereide do Heidelbergu

Na preskonferencii u Frankfurti w pjatnyciu 9. 8. general Mc Narney zajawyw w cij sprawi zurnalistam take: Amerykanska wlada namahajetsia teper halmuwaty organizowanyj pereizd zydiw iz inszych zon do amerykanskoi polosy. Wyniatok tworyt rajon Widnia. Do Widnia zahalom prybulo wze 32 000 zydiw.

Na presowij konferencii w Frankfurti, holownokomanduwacz amerykanskoi zony, general Mc Narney sklaw u pjatnyciu 9. 8. wazlywu zajawu w sprawi UNRRA, z jakoi wychodyt, szczo pisla zakinczennia opiky UNRRA nad taboramy skytalciw DP, administraciju tych taboriw perejme amerykanska armija. Holowna kwatyra UNRRA dla Nimeczczyny-skazaw dali general-pereide z brytijskoi zony do Tretioi Amerykanskoi Armii w Heidelbergu. Armija spodiwajetsia, szczo bude w zmozi perejniaty dotepersznij personal UNRRA w sztaty amerykanskoho ministerstwa wojennych spraw.

Nimecki janyczary

Szukalnyj widdil UNRRA widnajszow za ostannich pjat misiaciw bilsze desiat tysiacz ditej, jakych nimecki nacysty zabraly z okupowanych krain u Nimeczczynu. Bahato cych ditej wze zowsim znimczeni. Wsich zdorowych i osoblywo umowo rozwynenych ditej hitleriwci prymiszczuwaly w osoblywych pryjutach, de ich wychowuwaly w nimeckomu dusi; po rokach z tych kradenych ditej maly tworyty specijalni zahony SS, otze modernych nimeckych janyczariw. 97 spomiz tych ditej bulo iz widomoho czeskoho sela Lidice, jakoho starsze naselennia nimci wystrilaly pisla zamachu na hitleriwskoho namisnyka Heydricha.

„Widdajte nam Lwiw i Wylno"

Londonskyj „Dziennik Polski" w zwidomlenni pro perebih slawnozwisnoho referenduma u Polszczi m. i. informuje pro te, szczo w wojewidstwi Bilostok wyborci powkydaly do urn duze bahato lystiwok z napysamy: „Widdajte nam Lwiw i Wylno!". 90 % wyborciw toho rajonu maly holosuwaty proty warszawskoho urjadu. Amerykanskyj korespondent powidomlaje, szczo polska milicija aresztuwala pidczas wyboriw wijskowoho atasze amerykanskoi ambasady u Warszawi plk. Franka Jeccisa, jakyj pryhladawsia wyboram w miscewosti Michajlowa bila Zambrowa. Polkownyk sfilmuwaw buw widdil 1000 sowietskych wojakiw, szczo konwojuwaly bila 4000 konej ta 700 wagoniw na schid. Agenty bezpeky zmusyly amerykanskoho polkownyka ta joho druzynu pid ekskortoju zalyszyty Zambrow i zabraly wid nioho nakruczenu filmu.

Ukrainski oazy w Afryci

Presa podaje, szczo w Schidnij Afryci je kilka taboriw ukrainciw. Odyn iz nych, a same tabir Kidugala maje swoju praw oslawnu cerkwu, zbudowanu 1943 roku. Nastojatel cerkwy o. Mychajlo Bazerjanow, legat Oleksandrijskoho Patrijarcha, obsluhowuje szcze j insych 17 taboriw szczo ne majut wlasnych cerkow. U den Jordanu 1946 na ozeri Dulut widbulosia oswiaczennia wody. Ukrainci w Afryci zywut poriwniujuczy ne zle, ale wse z hostro widczuwajut brak . . . znarjaddia dla obrobitku zemli, a takoz knyzok, bukwariw i riznych cerkownych reczej.

Dowkola UNRRA

U weresni UNRRA prypynyt postaczaty charczi dla Hrecji, Juhoslawii, Albanii ta Czechoslowaczczyny. Postaczannia ich dla Awstrii, Polszczi ta Italii trywatyme j u zowtni, a dla Kytaju-szcze trochy dowsze. Pisla cioho nostaczannia UNRRA bude cilkom prypynene. Holowonyj dyrektor UNRRA La Guardia wze hotuje likwidaciju Rady UNRRA w Zenewi.

Bezpereczno, Rada proponuwatyme stworennia nowoi miznarodnioi orhanizacji, jaka zachodylasia b kolo rozpodilu widpowidnych switowych zapasiw charcziw. Prote imowirnist cioho zdajetsia sumniwnoju, widkoly Kongres poczaw wyjawlaty nebazannia, szczob USA jak „zamozna" kraina j dali wnosyla 70% zahalnoi kilkosty wneskiw na charczewu dopomohu „nezamoznim" krainam, osoblywo pisla toho, jak czastyna ich opynylas na rosijskij zoni.

Doswidczenyj zydiwskyj redaktor pro komunizm

W „Narodnij Woli" zo Skrentonu czytajemo: Abraham Kahan, jakyj maje teper 86 lit, je redaktorom zydiwskoho socjalistycznoho dennyka „Forwerts" w New Yorku 44 roky, j dali szcze praciuje, jak holownyj redaktor ta keriwnyk czasopysu.

Reportery widwidaly staroho redaktora z nahody dnia joho narodzennia. Win pryichaw do Ameryky 64 roky tomu, prychaw bez centa. Wze zamolodu propowiduwaw, szczob zydiwski redaktory j pysmennyky pysaly narodnoju zydiwskoju mowoju „idisz".

Kahan skazaw reporteram, szczo win maje pryznannia dla brytijskoho robitnyczoho urjadu pid prowodom Etli, chocz ne pohodzujetsia z joho hostroju politiykoju w Palestyni.

Pro Sowiety skazaw, szczo wony je najbilszoju pereszkodoju do postupu. Komunizm, kazaw staryj socjalist, — ce despotyzm, bez zadnych praw dla kohonebud wzahali, a swit uze zanadto postupyw dla takoi systemy.

Danija pryjme 200 uczenych

Pidhotowcza komisija wychowno-naukowoho komitetu Objednanych Nacij prywitala z wdowolenniam propozyciju danskoho urjadu pro stworennia mozlywosty dla 200 zakordonnych robitnykiw nauky, szczo z prywodu wojennych podij buly prynewoleni pererwaty swoju naukowu robotu w batkiwszczyni, praciuwaty dali w Dani

Francuzki pobojuwannia

Widomyj dyplomat i b. dowholitnij ambasador Francij w Berlini Andre Francois Poncet wyslowluje w czasopysi „Figaro" wdowolennia z prywodu szans, jaki maje projekt federacii Nimeczczyny. Win odnacze peresterihaje szczo cej projekt ne eliminuje zowsim nimeckoi nebezpeky. Praciowyti j zdyscyplinowani Nimci, jaki zytymut dali w serci Ewropy 70-ty milionowoju masoju, stanowytymut zawzdy nebezpeku. Najkraszczoju ochoronoju pered tijeju nebezpekoju je odnistp derzaw, jaki zawalyly nacyzm i obereznist susidiw Nimeczczyny.

„L Epoque" pomiszczuje na taku samu temu statiu Alberta Mousseta, w jakij autor za czerhoju rozhladaje stanowyszcze poodynokych derzaw szczodo Nimeczczyny. Anglia — pysze win po riznych wahanniach pryluczylasia do federalnoi rozwiazky. Spoluczeni Derzawy Ameryky szcze ne riszylysia. Rosija stoit na stanowyszczi, szczo neobchidnoju umowoju uneszkidlywyty Nimeczczynu je ii prawdywa „demokratyzacija". Francija cikawytsia peredusim statutom basejnu Rury j Nadrenii ta prahne, szczob ci dwi prowincii widdaty pid nahlad miznarodnioho politycznoho rezymu. Nimecka storona wze riezylasia. Komunistyczna partija je za objednannia. Prezydent socjaldemokratycznoi partii zajawlaje, szczo demokratyczna polityka ne matyme zadnoho wihlirdu, jakszczo Rura j Nadrenja budut widirwani wid materyka. Na joho dumku majbutnie nimeckoho narodu lezyt w jednosti j socjalistycznomu ladi. Chrystijanski demokraty protystawlatsia federalizmowi, ale na jakijs czas pohodzujutsia na nioho. Awtor pidkresluje, szczo nijaka rozwiazka ne zagarantuje bezpeky w Europi. Ii moze zagarantuwaty lysz jednist pomiz peremozciamy. Jakszczo cei zhody ne bude, welykoderzawy budut rywalizuwaty na tereni Nimeczczyny j namahatymutsia zjednaty ii koznyj dla sebe. Jasne, szczo w takij sytuacji Nimeczczyna skorystaje. Jakszzo pomiz „welykymy" panuwatyme jednist, to nezalezno wid toho, jakymy szlachamy pide polityczna ewolucija Nimeczczyny, Ewropa bude bezpeczna pered nimeckoju zahrozoju.

З НАШОГО ЖИТТЯ

Proszczannia pani Couvreur

W narodi zywe prypowidka, szczo „pryjateliw piznajut u bidi". Ce osoblywo widczuwajemo my, ukrainci na skytalszczyni, koly proty nas wystupajut rizni worozi syly, nezasluzeno widmowlajuczy nam praw opiky. Nam osoblywo pryjemno ta radisno zustrity czuzynciw, jaki nas poczynajut rozumity takymi, jakimi mi je. Do takych pryjateliw ukrainciw nalezala i spiwrobitnycia suspilnoi opiky UNRRA 612, pani Francine Couvreur. My bahato zobowjazani za ii szczyru uwahu. Pani Francine prozyla z ukrainskymy wyhnanciami cilyj rik. Za cej czas hromadiany naszoho taboru w osobi cijei molodoi francuzkoi pani piznaly najserdeczniszu ludynu, czulu zinku, dobru pryjatelku. Ne bulo takoi dilnyci w naszomu zytti, szczob ne widczuwalosia holosu nezabutnioi pryjatelky. Czy to w sprawach szkoly, dytiaczoho sadka, cz w sprawach teatru abo szpytalu ta pobutowych potreb szczodennoho zyttia-wsiudy my baczyli paniu Francine, widczuwajuczy ii szczyru pryjazn i dopomohu.

Z osobystych motywiw p. Couvreur musila widichaty wid nas. 6 serpnia uweczeri w prymiszczenni Klubu „Rozwaha" zibralasia newelyka hromada spiwrobitnykiw riznych organizacij taboru, szczob peredaty naszij francuzkij dobrodijci szczyru podiaku ta pobazannia na dorohu.

Manisenki z dytiaczoho sadka najpersze peredaly kwity widizdzajuczij pryjatelci na znak palkoi dytiaczoi lubowy do nei. Wid imeny hromadjan taboru holowa prowodu Stetkewycz doruczyw rozkisznu zwjazku zowtych z czerwonymy kwitiw, szczo symwolizuwaly serdecznu prijazn ta hirkyj smutok w czas rozluky z blyzkoju serciu ludynoju.

Dali proszczaly paniu Francine sotnyk Strilkowskyj, predstawnyky zinoczoi organizacii, szkoly, plastu, cerkow, teatru ta inszi. Wsi prywitannia buly takymy serdecznymi j zworuszliwimi, jaki mozna wyjawyty tilki do najdorozczoi i ridnoi ludyny. Ne darma w bahatioch prysutnich blestily slozy na oczach.

Na ostanku, wyjawlajuczy hlyboke zworuszennia ta szczyre pryznannia prysutnich, pani Couvreur mjako ta mylo widpowila poukrainski: „Duze diakuju. Do pobaczennia".
(S.)

Nareszti powstala sanitarno-pobutowa komisija

U wiwtorok 7-ho serpnia w kabineti uprawy taboru Pionierkaserne z uczastju holowy taboru p Stetkewycza ta komandanta policii p. Bartka widbulysia korotki schodyny wsich blokowych ta korytarowych. U swoich wystupach prysutni pidkreslyly nyzku momentiw szczodo zanepadu sanitarno-pobutowych ta moralno-hromadskych obowjazkiw dejakoi czastyny naszoho hromadjanstwa. Bezwidpowidalne poruszennia spokoju meszkanciw u piznij czas: spiwy, muzyky, tanky, beszkety, swarky ta bihanyna po kimnatach i korydorach pid czas widpraw Bozoi sluzby w oboch cerkwach. Neprystojni lajky. Zaneczyszczennia w hanebnyj sposib riznych misc zahalnoho korystuwannia. Wse ce je neprypustymym poruszenniam dawnich tradycij ukrainskoho narodu, a same: ochajnosty, wwiczlywosty ta hostynnosty.

Szczob zapobihty riznym nenormalnostjam ta amoralnym wczynkam, zbory, uchwalyly stworyty sanitarno-pobutowu komisiju, szczo dohladala b ta pylnuwala powedinky ta porjadku sered naszych meszkanciw. Z dopomohoju presy, taborowych organizacij ta policii rozhornuty wychowawczu robotu. Slowom ta kraszczym prykladom wplynuty na mensze swidomych. Osib, szczo ne pidpadatymut wplywam dobrych ta miakych zachodiw, prytiahaty do karnoi widpowidalnosty, pro charakter jakoi oholosiat szcze w okremych postanowach. Nadali uprawa wzywatyme wsich zachodiw, szczob ochopyty wsich nepysmennych hromadjan nawczanniam w obowjazkowomu porjadku. (S.)

Z kooperatywy „Ideal"

Cymy dniamy — jak my wze pysaly — pisla pererwy, zumowlenoi perenesenniam zi Schweinfurtu do Aschaffenburgu j orhanizacijnymy trudnoszczamy, widnowyla swoju dijalnist w tabori „Pionier" kooperatywa „Ideal".

Kooperatywa „Ideal" zasnuwalasia z inicijatywy p. Kopystianskoho, jakyj z czlenamy osnownykamy poklykaw ii do zyttia w weresni 1945-ho roku. W ii prowodi stojala tez Nadzirna Rada — z holowoju p. Strilkowskym, zastupnykom Sorochanom ta czlenamy: pp. Hanuszczakom, Czornym, Jaroszem i Backym. U sklad Kontrolnoi Komisii wchodyly pp. Kopystianskyj i Jaseniowskyj.

Kooperatywa postawyla sobi metoju ne lysz poboriuwaty spekulaciju ta daty czlenam kooperatywy j taborianam zmohu kupuwaty towary na misci po dostupnych cinach, ale wona mala zawdannia wychowuwaty hromadianstwo w dusi kooperatywnoi idei, nawjazujuczy do slawnych tradycij naszoho dowojennoho kooperatywnoho ruchu w kraju.

Ne zwazajuczy na lychowisni wiszczuwannia pesymistiw ta na trudnoszczi w praci, kooperatywa „Ideal" rozwywalas uspiszno j zajniala powazne misce pomiz inszymy instytucijamy naszoho taboru. Wona ne lysz zmohla zamykaty zyskom swoi oboroty ta wyplatyty dywidendy swoim czlenam u formi towarowoho zworotu, ale j wkluczylas w nasze suspilno-hromadske zyttia, skladajuczy bilszi hroszewi pozertwy na zahalnonacjonalni j dobrodijni cili, jak naprykład: dytiaczyj sadok, poczatkowa szkola j gimnazija, cerkwa w Bad-Kissingeni, pamjatnyk Arkadijewi Lubczenkowi, UTI w Regensburzi, politwjazni i in.

Najwyszczyj rozwij osiahnula kooperatywa „Ideal" za sprawnyka p. Waszczuka, (do 60 000 misiacznoho oborotu) jakyj zastupyw p. Temnyka, szczo prowadyw kooperatywu czerez perszi trudnoszczi. Teper oczoluje kooperatywu p. Hanuszczak. Holowoju Nadzirnoi Rady je dowholitnij kooperatywnyj dijacz rad. Lewyckyj. Knyhowodstwo wede o. paroch Kociumaka, funkciju skarbnyka wykonuje p. Paszkewycz. Kooperatywa stoit na szlachu dalszoho uspisznoho rozwoju.

Kramnycia kooperatywy westyme prodazu galanterijnych towariw ta szczodennoho wzytku j jaryny. Prodajetsia tez pywo dla amatoriw cioho napytku. Bazajemo kooperatywi harnoho uspichu na nowomu misci praci ta spodiwajemosia, szczo naszi taboriany i nadali pidderzuwatymut ii tak, jak ce robyly dosi. (Ba.)

W Bambergu
Wystup studentskoho choru z Münchenu

29 lypnia wystupaw u Bambergu w czetwertomu tabori miszanyj chor studentiw z Münchenu syloju w 24 spiwakiw. Dyryguwaw prof. Iwan Truchlyj. Prohrama dilylasia na 2 czastyni. Perszu zapownyly: studenskyj hymn i twory religijnoho zmistu ta sumowyti narodni pisni. W druhij czastyni czuly my narodnich weselych pisen. Wykonannia koncertu ne nadzwyczajne. Chor operuje peresicznymy spiwakamy i dwyhaje z soboju zajwyj balast. Zinoczi holosy, zokrema alty kraczczi wid czolowiczych. Predstawnyky studentiw z Bambergu peredaly swoim kolegam iz choru kytyciu kwitiw. Administracija choru hrubo powodylasia iz hospodarjamy, zalyszywszy miz publykoju nesmaczne wrazinnia. Molod tak postupaty nijak ne powynna. R. M—owycz

Koncert taborowoho choru „Bojan" z Bayreuthu

Do ukrainciw Bambergu zawitaw neszczodawno z wizytoju Chor „Bojan" z Bayreuthu. W prohramu koncertu uwijszly krim wystupu miszanoho choru, czolowiczyj chor, balet, solo na fortepjan ta sopranowe solo pani Gruzij.

Miszanyj chor wystupyw z popularnymy narodnimy pisniamy. Potim pani Panczenko widtanciuwala pid kurahan opleskiw „Matroskyj" tanok ta spilno z panom Rusynom-hopaka. Cia sama para pisla pererwy wykonala tanok „Hreczanyky", jaki na domahannia publyky musila powtorjuwaty.

Pjanist Wadym Wysznewskyj polonyw sluchacziw swojeju majsternoju hroju, a potim buw wystup czolowiczoho choru. Wystup choru, jakyi maje az 46 spiwakiw, wypaly blido. Widczuto brak solowych czolowiczych holosiw, w chori znowu nadto rizko wystupajut dejaki soprany. Solistka, pani Gruzij maje harnyj holosowyj materijal. Treba tilky zauwazyty, szczo pisnia „Oj, Dnipre" ne pidchodyt pid zinoczyj holos, ce z czolowicza partija, a do toho solistka nepotribno pozminiuwala slowa tekstu.

Treba spodiwatysia, szczo Chor „Bojan" pid wprawnoju rukoju dyrygenta p. Kusznira lehko zumije usunuty mali nedotiahnennia i my rado budemo witaty w sebe mylych hostej z susidnioho Bayreuthu wdruhe.

W. Mr. P-ja-k

Koncert W. Cisyka

Prychylnykay kamernoi muzyky posumnily, dowidawszys, szczo zapowidzenyj na ponedilok 5 serpnia koncert widomoho naszoho skrypala Wolodymyra Cisyka ne widbudetsia. W momenti skladannia „Nedili" naspila wid prof. Cisyka telegrama, jakoju mystec zapowidaje swij pryizd na nedilu rankom. Treba otze spodiwatysia, szczo joho koncert (akompanijuwaty bude pianist Anatol Mirosznyk) widbudetsia w nedilu 11 serpnia uweczeri. Pro misce i toczny] czas powidomlat szcze okremi afiszi.

Konferencija polskoho uczytelstwa

Persza konferencja delehatiw Objednannia Polskich Uczyteliw na emigracji w Nimeczczyni widbulasia w dniach 16-ho — 18-ho czerwnia c. r. Na konferencii wybraly holownu uprawu Objednannia Uczyteliw z osidkom u Maczkowi. Holowoju Objednannia staw mgr. Bohdan Deresiewicz.

Dla rozwiazky problemy organizacji j wedennia wsich typiw szkil stworeno awtonomnu instytuciju, szczo maje nazwu „Polske Objednannia w Nimeczczyni-Centralnyj Komitet dla szkilnych i oswitnych spraw.

Odyn iz ostannich portretiw O. Olesia

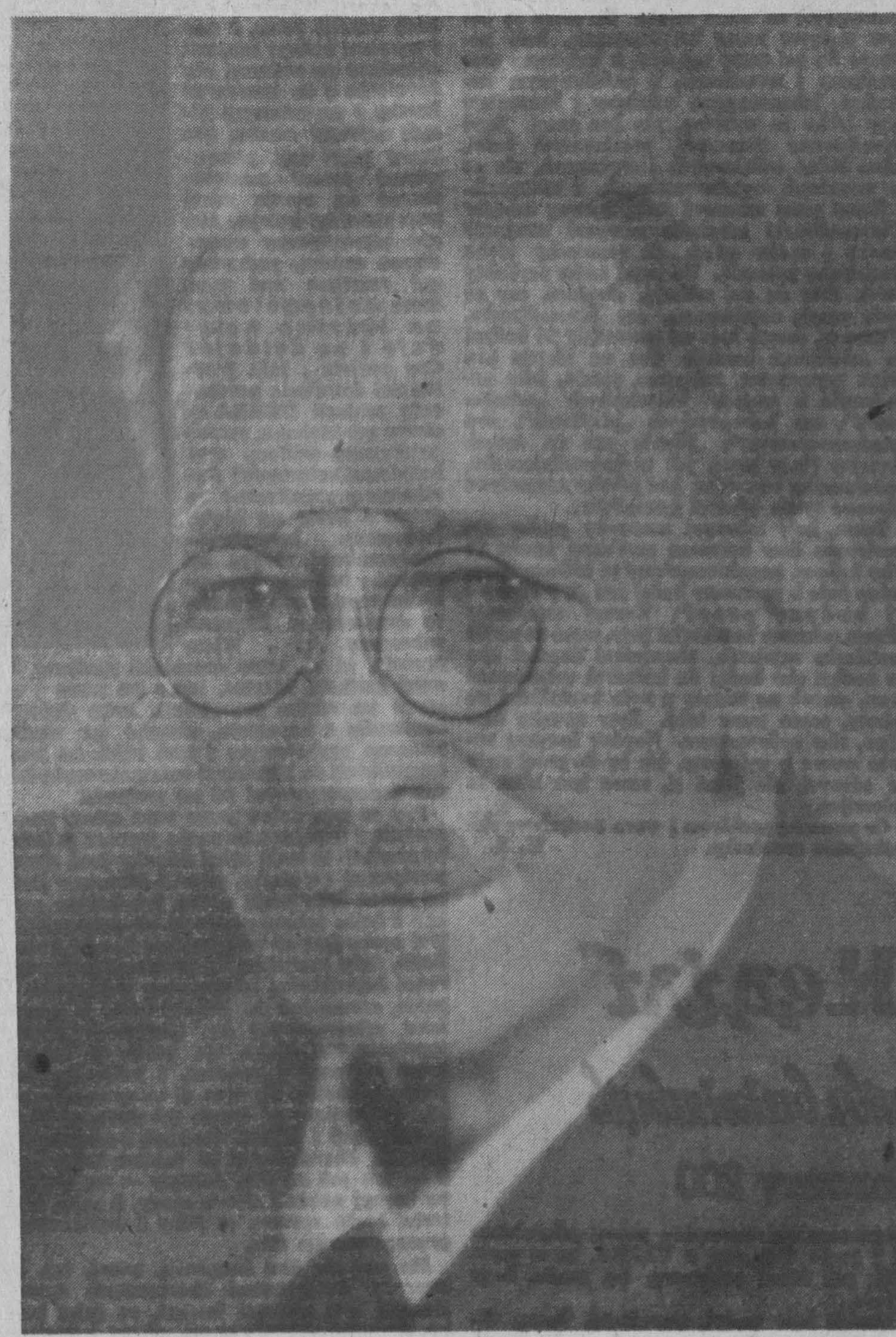

Proty ukrainskych socijalistiw i suczasnych pysmennykiw
wystupala respublikanska narada propagandystiw u Kyjewi

W „Radianskij Ukraini" za 23 czerwnia c. r. wmiszczeno duze szczyri „Notatky pedagoga pro wykladannia ukrainskoi mowy j literatury". Awtor „Notatok" pobuwaw na ispytach z mowy i literatury i sposterih nadzwyczajno cikawi jawyszcza: wypuskni ispyty pokazaly, szczo wykladannia ukrainskoi i rosijskoi mowy ta literatury „wse szcze prowodytsia dalcko nezadowilno". Dali awtor wstanowluje, szczo w pysmowych robotach uczniw ostannioi, desiatoi klasy serednioi szkoly z ukrainskoi literatury „ridko znachodymo wlasni dumky ta indywidualni osoblywosty mowy ekzamenowanych uczniw." Zaznaczywszy, szczo jak temy dla pysmowych robit w desiatych klasach bulo podano: „Zobrazennia rewolucijnoho ruchu selan u twori M. Kociubynskoho „Fata Morgana", „Patriotyczni poczuttia hordosty za radjanskyj narod w poczijach P. Tyczyny" ta „Nasz kraj poklykaw Lenin do zyttia i Stalin powiw na werchowynu", awtor widznaczaje, szczo w odnij szkoli ne napysano zodnoi roboty, a wlipszij lysze pjat.

Awtor sluszno zapytuje: „Czy ne howoryt cej fakt pro bojazkist abo newminnia uczniw pysaty na wilni temy?" Szczo-z do robot na perszi dwi temy awtor „Notatok" prosto pysze, szczo wony „ne cilkom zadowolniujut prohramni wymohy szczodo ortograficznoi, punktuacijnoi i osoblywo stylistycznoi hramotnosty. Mowa robit perewazno knyzna, duze blyska do tekstu pidrucznyka i konspektu".

Jakiz pryczyny ciomu? Duze prosti: „wony koreniatsia w nezadowilnij postanowci wykladannia mowy i literatury w szkoli", „w zanedbanni, a podekudy ignoruwanni programy", „w nedoocinci pozaklasowoho czytannia uczniw".

Dali awtor wstanowluje: 1) brak pidrucznykiw i chudoznioi literatury dla pozaklasnoho czytanni, 2) ne wydileno w 10-mu klasi zodnoi hodyny do wywczennia ukrainskoi mowy, chocz w 1946-47 roci „peredbaczeno zminy w ukrainskomu prawopysi". Nareszti awtor „Notatok" wzywaje po dopomohu organiw ministerstwa oswity. Wony „powynni podbaty pro pidwyszczennia literaturnoznawczoi i metodycznoi kwalifikacii wykladacziw mowy".

Otak sowjety „powely na werchowynu" ukrainskych parubkiw ta diwczat i wczyteliw ridnoi mowy naperedodni 30-riczcza komunistycznoi dyktatury. Kudy dywytsia minister oswity P. Tyczyna? Czy czasom ne zakrutylasia w nioho wid uspichiw holowa.

Znannia ridnoi mowy „na werchowyni"

24-26 czerwnia c. r. w Kyjewi widbulasia, jak powidomlaje hazeta „Radianska Ukraina", respublikanska narada z pytan propagandy, sklykana centralnym komitetom ukrainskych komunistiw.

Wid centralnoho komitetu wystupyw z dopowiddiu pro stan i zawdannia ideologicznoi roboty Lytwyn, jakyj wkazaw na welyki nedoliky w cij sprawi w Ukraini. Lytwyn narikaw, szczo „dosi szcze nemaje hlybokoho doslidzennia w pytanni rozpowsiudzennia j rozwytku marksyzmu na Ukraini, a takoz marksystskoleninskoi ocinky joho okremych dijacziw: M. Drahomanowa, W. Antonowycza, S. Podolynskoho ta inszych".

Jak widomo, M. Drahomanow i S. Podolynskyj buly na Ukraini perszymy socijalistamy zachidno-ewropejskoi szkoly Saint-Simona-Furje, Roberta Owena i Prudhona i swoho czasu polemizuwaly z marksystamy, buduczy federalistamy, prychylnykamy „integralnoho socijalizmu", protywnykamy wsiakych dyktatur. W dyskusii po dopowidi wystupaly D. Manuilskyj, prof. Petrowskyj, akademik Woblyj, krytyky Stebun i Hozenpud, pysmennyky Kornijczuk, Bazam, Malyszko, M. Rylskyj ta inszi, jaki wychwalaly „wseperemahajucze marksoleninske wczennia" i podilaly dumku dopowidacza, szczo treba powesty riszuczu borotbu proty pysmennykiw, jaki „pretendujut na wyprawdannia ii ideologicznych zrywiw" i „perebuduwaty robotu redakcij hazet ta zurnaliw, pidnesty ichniu kulturu i rozszyryty ii tematyku". Otze wychodyt: kultura tych redakcij bula do cioho czasu nyzka. Cikawo!

Szczo do wykladannia politycznoi ekonomii, to, na dumku Lytwyna „neobchidno krim wykladu marksystsko-leninskoi teorii, dawaty pryncypowo zahostrenu krytyku burzuaznych social-demokratycznych i prychowano faszystskych teorij".

Czy ne sygnal do nowoi chwyli peresliduwan naukowciw, pysmennykiw i redaktoriw?

O. M.

Jak powidomlaje radio Moskwa, wze rozpoczaly budowu ruroprowodu zemnoho gazu z Karpat do Kyjewa. Zawdiaky ciomu $^{2}/_{3}$ kyjewskych domiw i 300 fabryk budut deszewo zabezpeczeni switlom i opalom. Budowu peredbaczeno zakinczyty na osin 1947 r.

Czoho chocze Rosija?
Stattia A. J. P. Taylora z tyznewyka „The Listener", London

Zawdy, koly Rosijany balakajut pro swoi plany majbutnosty, ricz jde pro odne osnowne pytannia: Jak same Rosija moze zabezpeczyty sebe w okruzenni woroze nastawlenoho switu? Strach-Rosiji pered zakordonom je widomyj wid najdawniszych czasiw; win ne poczynajetsia lysze wid bilszowyckoi rewolucijy. Win isnuje, widkoly znajemo rosijsku derzawu. Rosija ne bula nikoly czastynoju Ewropy; wona bula zawzdy switom dla sebe.

Rosijany dywlatsia na Ewropu jak na nespokijnyj, zradlywyj piwostriw; wony znajut, szczo na protiazi mensze jak odnoho stolittia, zwidtil nastupylo az 5 napadiw na rosijskyj kontynent: Napoleoniwska inwasija u 1812 u., anhlijsko-francuzkyj napad u 1854 r. (. zw. krimska wijna), nimecka inwazija z 1914 roku, i u slidujuczych rokach, anhlijsko-francuskyj napad u 1918 do 1920 rr. (jakoho my nazywajemo interwencijeju, koly wzahali pro nioho zhadujemo) ,i wkinci hitleriwska inwazija z 1941, roku, najzachlywisza z usich.

Pisla interwencijnych wojen w Rosiji zawzdy oczikujetsia nowoho nastupu na Sowitskyj Sojuz. Welyki neporozuminnia w 20-tych rokach pomiz prychylnykamy Trockoho ta inszymy komunistamy opiralysia wlasne na spirnomu pytanni mozlywostej protystawlennia zahrozujuczomu napadowi.

Trockyj baczyw tilky odnu mozlywist- pryhotuwannia rewolucij w inszych krainach. Peremih pohlad Stalina, szczo ne wiryw u mozlywist takych rewolucij poza Rosijeju, jaki bulyb takoz swojeczasnymy dla wriatuwannia Sowitskoho Sojuzu; tomu zawsiaku cinu wymahaw pobuduwaty w Rosiji tiazku promyslowist. Ce perekonannia prywelo do riznych „piatyriczok", jaki koly ne wykluczno, to w osnoswuomu buly pidhotowczymy dla protystwlennia majbutniomu napadowi.

Tut slid pidkreslyty, szczo Rosijane ne tilky stalo bojatsia nowoho napadu, ale i je swidomi swojeji promyslowoi slabosty.

Wizmimo pid uwahu lysze kilka czysel: Rosija maje 190 milioniw naselennia suproty 45 milioniw Welykoi Brytanii i 140 milioniw Ameryky.

Odnacze welyke czyslo naselennia je dzerelom slabosty, a ne syly, koly kraina ne rozporiadzaje widpowidnymy promyslowymy, dopomiznymy dzerelamy.

Dla pryladu, pocikawmos wuhillam osnownoju pidstawoju koznoji potuhy: W 1940 roci, Sowitskyj Sojuz produkuwaw 166 milioniw ton wuhilla, czslo, jake wnaslidoyk spryczynenych Nimciamy zrujnuwan, zpewnistiu obnyzylos do 120 milioniw ton. My, u Welykij Brytaniji majemo ricznoji produkciji des bila 200 milioniw ton i dumajemo, szczo nasze stanowyszcze welykoderzawy wtratymo, koly nasza wuhilna produkcija obnyzytsia znaczniszc wid zhadanho czysla. U 1944 roci Ameryka produkuwala 620 milioniw ton wuhilla.

A teper stal, pidstawa usijeji militarnoi ta hospodarczoi syly. U 1940 roci Rosija wytworiuwala 18 milioniw tonn, ale tereny produkciji stali buly osoblywo wojennymy dijamy znyszczeni i bude podywu hidnym, koly teper rosijska produkcija stali prechodyt 12 milioniw ton; a duze mozlywo, szczo wona siahaje tilky do 10 milioniw ton. Pry ciomu dumajemo, szczo Nimciam ce doszkulylo, koly ozwleno im ricznoi produkciji tilky 7 milioniw ton. Teperisznia wytworcza spromoznist Welykoi Brytanii siahaje w tij dilanci do 13 milioniw ton, wczasi, koly u 1944 roci amerykanska produkcija stali dijezla do 81 milioniw ton.

U protylezniat Welykij Brytaniji w Rosiji je nafta, iakoi Anglija cilkom ne maje. Ale u 1940 roci, rosijska produkcija nafty siahala tilky 34 miliony ton, suproty 227 milioniw ton amerykanskoi u 1944 roci. Ce je czysla, jaki sami za sebe howoriat. Slid takoz pidkreslyty, szczo $^{1}/_{3}$ ewropejskon Rosij je Nimciamy cilkowyto znyszczena. Krim cioho Rosijane wtratyly 10 do 15. miljoniw wbytych; skilky miljoniw poraneno, newidomo, ale bezsumniwno zaznaly wony tut najzachlywiszych wtrat, jakych chiba ne znaje istorija. Rosijany wyjawyly sebe jak narid nejmowirno wpertyj i zawziatyj; wony buly hotowi ponesty najbilszi samoohranyczennia, szczoby lysze utrymaty samostijnist Sowitskoho Sojuzu. Ale pomynajuczy Stalina, koznyj Rosijanyn znaje, szczo wijna dla Rosiji oznaczaje tilky spustoszennia, holod i dalszi miliony trupiw. Tomu ce cila Rosijska polityka spriamowujetsia do odnoji mety, zabezpeczennnia dowhoho myru, a tym samym umozlywlennia widbudowy krainy. Ale jakoho rodu widbudowy? Ce je cila problema. Pidczas ostannioji wyborczoji kampaniji promowy prowidnych bilszowykiw iszly w napriamku staroi rosijskoi polityky izolacjonizmu. Wona twerdyt, szczo Rosiju moze wriatuwaty tiazka promyslowist, i tomu zhadanu i takoz pryrodnyczi doswidy treba dali rozwywaty, szczob w majbutnosty zrobyty Rosiju bilsz bezpecznoju.

Krim cioho isnuje szcze odyn napriamok, jakyj tak jasno ne wyslowlujestia, ale jakyj naprykład wyrazyw Kalinin, koly howoryw pro ce szczo powertajuczi wojaky czerwonoi armiji oczikujut kraszczych zyttiewych umowyn. Cej pohlad osnowujetsia na perekonanni, szczo Rosija bula zaatakowanoju i spustoszenoju, ale wkinci wyjszla iz zmahan peremozcem. Joho nosijem je koznyj wojak, osoblywo koznyj heneral; wsi wony wiriat, szczo Czerwona Armija ne tilky w kinci osiahnula welyki peremohy, ale takoz u majbutniomu ich osiahatyme. Na cij pidstawi wony dumajut, szczo tiazku promyslowist neobchidno dali rozbudowuwaty, ale z tym treba trochy zaczekaty, i zaraz w perszu czerhu wyprodukuwaty bilsze dibr szyrokoho wzytku.

Tomu ce peredwyboreza promowa Stamina z 9-ho lutoho zhadujucza pro ce pytannia je osoblywo waznoju. Stalin ne osporiuje, szczo tiazka promyslowist Sowitskoho Sojuzu musyt buty posylena. Szcze bilsze, win podaje plan dla tijeji promyslowosty, zawdiaky, jakomu Rosija musyt osiahnuty $^{2}/_{3}$ cioho szczo teper produkuje Ameryka, chocz w czasi realizaciji cioho planu, Ameryka bude dali rozwywatys. Tak naprykład, Rosija maje riczno produkuwaty 60 milioniw tonn stali, suproty 80 milioniw, jaki Ameryka wze teper wytworiuje. Ale za slowamy samoho Stalina, je ce plany na dowszu metu, jaki wymahatymut mozlywo 3 „piatyryczki", a moze i bilsze. Otze na protiazi 15-ty lit u ciomu planuwanni ne rozrachowujetsia na wijnu. Holowna czastyna promowy Stalina, ce plany na „najblyzczu majbutnist", zwiazani z likwidacijeju kartocznoi systemy, zabezpeczenniam towaramy szyrokoho wzytku i pidnesenniam zyttiewoi stopy narodu. Z tijei promowy wychodyt, szczo Rosija rozrachowuje na dowhyj period myru. Cia promowa dokazuje, szczo narody Sowitskoho Sojuzu choczut nareszti maty lehsze zyttia, a Stalin, ce widczuw i zrozumiw. Z pewnistiu ne zrobywby win cioho, kolyb na protiazi najblyzczych 10-ty rokiw oczikuwaw wijny.

Do robitnykiw presy i druku

Redakcija tyznewyka „Nedila" prosyt usich ukrainskych zurnalistiw i wydawciw, szczo postijno perebuwajut na tereni distriktu UNRRA Wiesbaden, szczob jaknajszwydsze podaly swoi adresy j korotku wistku pro teperisznie zaniattia. Sprawa wazlywa i spiszna. Ce prochannia widnosytsia tez do fotokorespondentiw, maszynowych i ruczných skladacziw ta drukarskych specijalistiw i fachowych robitnykiw hazetnoi administracii. Pysaty na adresu „Nedili".

Czym Konferencija 1946 widrizniajetsia wid Konferencii 1919

Hostra zajawa amerykanskoho ministra proty sowjetskoi balakanyny

Amerykanska widpowid na neobgruntowani zakydy sowjetsko-ukrainskoho delegata Manuilskoho — Nowi delegacii prybuwajut do Paryza.

Perszi dni Paryzkoi Myrowoi Konferencii poznaczylysia dowzeznymy debatamy w Dilowomu Komiteti nad pytanniam, czy zhidno z propozycijeju ministriw zakordonnych spraw do rady tych ministriw mozna bude widsylaty lysze taki wnesky, szczo ich konferencija pryjme 2/3 holosiw, czy tez i taki wnesennia, szczo projdut zwyczajnoju bilszistju holosiw. Wnoczi na 7 serpnia, koly wsi majze delegaty zasypaly iz perewtomy, Konferencija pryjniala brytijskyj kompromisnyj wnesok. Win peredbaczuje, szczo wsi wnesennia pryjniati zwyczjnoju abo 2/3 bilszosty holosiw peredawatymutsia dla dalszoho rozslidu ministram zakordonnych spraw. Brytijskyj wnesok musyt szcze buty pryjniatyj zahalnymi zboramy Konferencii. Rosija wstupala proty holandskoho wnesku za zwyczanoju bilszistju.

Z holosiw presy pro Paryzku Konferenciju warto zwernuty uwahu na opiniju politycznoho redaktora amerykanskoho szczodennyka „New York Times", jakyj napysaw: „Myrowa Konferencija w Paryzi, widrizniajetsia wid Myrowoi Konferencii 1919 roku holowno tym, szczo wona obhoworjuwatyme skorsze techniczni aniz polityczni pytannia i wyriszuwatyme dolu ne samoho oseredku Ewropy, a lysze ii peryferijnych derzaw. 1919 roku w Paryzi buly prysutni holowy derzaw-peremoznyc, 1946 roku, nacze symwolizujuczy ciu riznyciu, dwoje z czotyrjoch welykoderzaw poslaly do Paryzu tilky swoich ministriw zakordonnych spraw.

Protiahom 15 misiaciw pisla zakinczennia w Ewropi druhoi switowoi wijny czotyry welykoderzawy-SDPA, Welykobrytanija, Rosija ta Francija-namahalysia prymyryti supereczist swoich wohladiw szczodo tych stalych form, szczo ich maw by nabuty ewropejskyj kontynent. Uspich ich obmezujetsia do projektiw myrowych dohoworiw z Italijeju, Finlandijeju, Bolharijeju ta Rumunijeju, jaki mala rozhlanuty poperednia Paryzka Konferencija. Prote nawit i takyj uspich osiahnuly lysze zawdiaky wykluczenniu z dennoho porjadku konferencii centralnoho pytannia pro powojennyj ustrij Nimeczczyny. Tymczasom poky ne bude wyriszena dola Nimeczczyny, newidomoju lyszytsia i dola Ewropy.

A wtim, Myrowa Konferencija 1946 je krokom wpered u sprawi stabilizacii Ewropy. Ukladennia dohoworiw iz Italijeju ta menszymy prybicznykamy derzaw Osy ostatoczno wyznaczyt derzawni kordony, miru rozzbrojennia, rozmir reparacij i ti ekonomiczni j polityczni umowy, za jakych peremozeni krainy zmozut spodiwatysia kraszczoho zyttia.

Wystup Byrnesa

Z Paryza powidomyly 9 serpnia: delegat Sowjetskoi Ukrainy Dimitrij Manuilskyj zakynuw na zasidanni Myrowoi Konferencii w pjatnyciu teperiszniomu keriwnykowi brytijskoi delegacii, A. V. Alexandrowi, bucimto toj namahajetsia nakynuty Konferencii swoju wolu. Amerykanskyj minister zakordonnych spraw Byrnes wystupyw proty sowjetskych zajaw, bucimto nacii, szczo domahajutsia wilno wyslowyty swoi wohlady na konferencii, maly b pidhotowlaty wybuch tretioi switowoi wijny. Byrnes nazwaw sowjetsku balakanynu pro anglo-saskyj blok jak „lehkowaznu i zlobnu" i skrytykuwaw sowjetskyj pohlad pro te, szczo krainy napadeni derzawamy osy maly b pidczas pidpysuwannia myru skazaty bilsze wid dalszych krain.

Czomu-zapytaw Byrnes-maly b usi, szczo ne pohodzujutsia z Sowjetskym Sojuzom, tworyty zaraz „blok"? Ja zastupaju pohlad szczo narody, jaki wysylaly swoich syniw za okean dla wedennia cijei wijny, powynni takoz maty prawo uczasty w realizacii myrowoho dohoworu. Ja protestuju proty twerdzennia mowlaw ti, szczo majut bazannia, wyznaty ti prawa, pidhotowlajut tretiu switowu wijnu. A teper w sprawi „blokiw". Jakym prawom nazywajut ti, szczo pohodzujutsia iz Sowjetskym Souzom tych, szczo wystupajut proty nych, „blokom?" Koly Konferencija widkynula holandskyj wnesok pro te, szczob holosuwannia widbuwalysia zwyczajnoju bilszistju holosiw (11 proty 9 holosiw), nichto ne namahawsia twerdyty, szczo perewiw ciu sprawu sowjetskyj „blok"! Koly Konferencija 15 proty 6 holosamy pryjmaje jakyjs wnesok, proty jakoho holosuje Sowjetskyj Sojuz, todi wynu za ce skladajut na anglo-saskyj blok. Wse ce lehkowazna pusta i zlobna balakanyna. Ja ne buw by szczyryj, koly b tut-skazaw amerykanskij minister zakordonnych spraw- ne zajawyw, szczo ti wsi, jaki najholosnisze wystupajut za odnozhidnist, jakraz ne wykazujut tijeji woli do odnozhodnosty. Jakszczo my choczemo zawesty myr, to musymo maty w sobi ducha myru, a krim toho wolu i bazannia wstanowyty myr i osiahnuty wzajemne dowirja.

Nehajno pisla wystupu Byrnesa do slowa zholosywsia biloruskyj delegat z rosijskm prizwyszczem K i s i e l o w. Win dali wperto obstojuwaw dumku, szczo sowjetskoho wnesku pro zminu systemy holosuwannia w dilowomu komiteti ne pryjnialy czerez natysk z boku Spoluczenych Derzaw i Welykoi Brytanii. Francuzka delegacija holosuwala za amerykanciamy. Za Rosijeju holosuwaly lysze Bilorus, Polszcza, Ukraina, Czechoslowaczczyna j Jugoslawija.

Na marginesi toho hostroho wystupu Byrnesa proty wystupu Manuilskoho treba skazaty, szczo Myrowa Konferencija widkynula 15 holosamy proty 6 (na zasidanni w pjatnyciu) sowjetskyj wnesok pro te, szczob powernutysia do bilszosty dwoch tretich holosiw dla wynesenych postanow Konferencii.

Sowiety j Italija

Widoma francuzka zurnalistka Genevieve Tabois u czasopysi „La Voix de Paris" pysze, szczo ij zdajetsia, naczebto Rosija mala namir usunuty z Italii wsi derzawy. Widome je neprychylne stawlennia Rosii do wsich projektiw zachidnoho i latynskoho bloku. Wydno, szczo Rosija prahne jaknajkraszcze ulozyty swoi interesy u Wicznomu Misti. Ii polityka priciuje aktywno w Watykani. Konkordat pomiz Sowietamy i Watykanom czekaje swoho pidpysannia.

Jehypetskyj prapor na cytadeli w Kairo

Jehypetskyj korol Faruk wywisyw mynuloi pjatnyci nad cytadeli mista Kairo, szczo 64 roky perebuwala w rukach brtijskych wijsk, jehypetskyj wojennyj prapor.

Premijer-minister jehypetskoho urjadu Sii Pasza skazaw pry tij nahodi promowu, w jakij zajawyw, szczo z peredaczeju cytadeli rozpoczalosia zwilniuwannia Jehyptu brytijskymy wijskamy.

Spec wid usioho

Delegat Ukrainskoi SSR Dimitrij Manuilskyj zholosywsia do slowa na zasidanni Myrowoi Konferencii w subotu 3 serpnia pisla delegata Hrecii i zajawyw, szczo postanowy ministriw zakordonnych spraw szczodo Trijestu ne rukowodylysia entologicznymy zasadamy. Manuilskyj zaproponuwaw mytnu uniju miz Trijestskym wilnym portom ta Juhoslawijeju, spilnu administraciju na zaliznyciach, poszti ta w telegrafnij siti i stworennia Jugoslawijeju i Trijestom spilnoi waluty.

Francuzki pobojuwannia

Widomyj dyplomat i b. dowholitnij ambasador Francij w Berlini Andre Francois Poncet wyslowluje w czasopysi „Figaro" wdowolennia z prywodu szans, jaki maje projekt federacii Nimeczyny. Win odnacze peresterihaje szczo cej projekt ne eliminuje zowsim nimeckoi nebezpeky. Praciowyti j zdyscyplinowani Nimci, jaki zytymut dali w serci Ewropy 70-ty milionowoju masoju, stanowytymut zawzdy nebezpeku. Najkraszczoju ochoronoju pered tijeju nebezpekoju je odnistp derzaw, jaki zawalyly nacyzm i obereznist susidiw Nimeczczyny.

„L Epoque" pomiszczuje na taku samu temu statiu Alberta Mousseta, w jakij autor za czerhoju rozhladaje stanowyszcze poodynokych derzaw szczodo Nimeczczyny. Anglia — pysze win po riznych wahanniach pryluczylasia do federalnoi rozwiazky. Spoluczeni Derzawy Ameryky szcze ne riszylysia. Rosija stoit na stanowyszczi, szczo neobchidnoju umowoju uneszkidlywyty Nimeczczynu je ii prawdywa „demokratyzacija". Francija cikawytsia peredusim statutom basejnu Rury j Nadrenii ta prahne, szczob ci dwi prowincii widdaty pid nahlad miznarodnioho politycznoho rezymu. Nimecka storona wze riszylasia. Komunistyczna partija je za objednannia. Prezydent socjaldemokratycznoi partii zajawlaje, szczo demokratyczna polityka ne matyme zadnoho hluzdu, jakszczo Rura j Nadrenja budut widirwani wid materyka. Na joho dumku majbutnie nimeckoho narodu lezyt w jednosti j socjalistycznomu ladi. Chrystijanski demokraty protystawlatsia federalizmowi, ale na jakijs czas pohodzujutsia na nioho. Awtor pidkresluje, szczo nijaka rozwiazka ne zagarantuje bezpeky w Europi. Ii moze zagarantuwaty lysz jednist pomiz peremozciamy. Jakszczo cei zhody ne bude, welykoderzawy budut rywalizuwaty na tereni Nimeczczyny j namahatymutsia zjednaty ii koznyj dla sebe. Jasne, szczo w takij sytuacji Nimeczczyna skorystaje. Jakszczo pomiz „welykymy" panuwatyme jednist, to nezalezno wid toho, jakymy szlachamy pide polityczna ewolucija Nimeczczyny, Ewropa bude bezpeczna pered nimeckoju zahrozoju.

W czetwer 8 serpnia widbulosia czerhowe zasidannia Aschaffenburzkoi Oblasnoi Uprawy, szczo na niomu m. i. rozhladaly sprawu statutu dla Oblasti, opraciowanoho adwokatom Kunyckym, prof. Oreleckym i inz. Krasnonosom. Cej statut sluzytyme ne lysze taboram Aschaffenburga, ale i inszym oseredkam Oblasti: Kissingenowi, a dali naszym ludiam w Kitzingeni i Wildflekeni. Toho samoho dnia w redakcii „Nedili" zurnalisty radyly nad rozbudowoju „Nedili", szczo zhidno z niwym presowym zakonom mala b staty czasopysom dla kilkoch oblastej, otze m. i. i dla Kornbergu, widomoho, duze dobroho ukrainskoho oseredka na piwnicz wid nas. Na switlyni fragment iz zyttia i praci Kornbergu.

25% naselennia taboriw DP perejszly wze prowiroczna komisiju

Prybłyzno odna desiata skytalciw utratyt prawa DP-zajawyw general Mc Narney na presowij konferencii u Frankfurti

W pjatnyciu uweczeri naspilo z Frankfurtu wazlywe dla wsich czuzyneckych skytalciw u Nimeczczyni zwidomlennia pro presowu konferenciju w Holownokomanduwacza Amerykanskych Zbrojnych Syl u Nimeczczyni, generala McNarney, szczo upersze sklaw szyroku zajawu pro akciju, jaka tak chwyluje masy DP po taborach UNRRA, a same pro akciju prowirky okremymy komisijamy, chto z ludej, jaki teper perebuwajut pid ochoronoju UNRRA, maje prawa DP. Szczo z skazaw najwyszczyj predstawnyk amerykanskoi wlady?

General Mc Narney zajawyw: „Perewirka osib, szczo je DP, Tretijeju Armijeju, jaka trywaje wze wid dwoch misiaciw, a jaka sluzyt dla wyokremlennia tych, szczo ne pidpadajut pid poniattia „wywezeni osoby", obhornula wze 25 % naselennia taboriw. Dosi komisii stwerdyly szczo 8 % tych prowirenych wze ludej ne mozna zarachuwaty do poniattia „wywezeni osoby".

Holowna Kwatyra, zajawyw dali general, hadaje, szczo perewirka usich DP dast u wyslidi wykryttia prybłyzno 10 % osib, szczo falszywo nazywajutsia „deportowanymy osobamy".

Tych, szzo sebe podawaly falszywo jak wywezeni osoby-zakinczyw swoju zajawu general Mc Narney-maly by widokremyty i usunuty, todi jak inszych dla bezpeky zaderzuwatymut. General pokyszczo ne moze podaty skilky tych ludej DP rozszukujut teper z prywodu jakychos zloczyniw, ale powidomyw, szczo miz wyselenciamy je takoz dekilka osib takoi kategorii.

Amerykanskyj derzawnyj sekretar dla hospodarskych spraw William L. Clayton zajawyw mynuloho czetwerha na konferencii UNRRA w Zenewi, szczo amerykanskyj urjad ne bazaje robyty dali hroszowych wydatkiw na dopomohowu akciju UNRRA. Jasno, szczo bahato krain, jaki pisla zakinczennia wijny ne zmohly samostijno sebe zasobluwaty, teper zdibni ce robyty. Szczodo sprawy skytalciw, to Spoluczeni Derzawy Piwnicznoi Ameryky pohodzujutsia z zajawoju generalnoho dyrektora UNRRA La Guardia, z jakoi wychodyt, szczo UNRRA powynna tak dowho prodowzuwaty dla nych swoju praciu, az, doky okrema internacjonalna komisija ne perejme dopomohowi akcii dla DP.

Wistky z radija, iz dalekopysu, zwidomlennia z czuzoi i swoei presy

Memorandum polonenych ukrainciw

Ukrainska zaokeanska presa pomiszczuje welyku zajawu-memorandum polonenych ukrainciw (iz taboriw wojenno-polonenych u Italii), szczo swoho czasu dobrowilno piddalysia brytijskij armii. Strilci i pidstarszyny, wybrani, jak reprezentanty poodynokych soten, skladajut szyrokyj istoryczno obgruntowanyj protest proty dijannia na tereni taboru sowjetskoi repatrijacijnoi komisii. W zakinczenni memorandumu czytajemo: „Z momentom kapitulacii nimeckych armij schidnioho frontu skapituluwaly i my, odnacze ne chotily zlozyty zbroi pered sowjetskymy wijskamy, lysze zlozyly ii pered anglijskymy i widdalysia w polon, znajuczy, szczo widdacza sebe w polon sowjetskij armii, oznaczala b dla nas fizyczne znyszczennia. Szczeraz pidkreslujemo i zapewniajemo, szczo wsiakij prymusowij wydaczi my ne piddamosia i hotowi zadokumentuwaty ce swojeju smertju".

Z wjaznyci majsternia!

W „Informacijnomu Biuleteni "Kulturno-oswitnioi sekcii pry Uprawi Ukrainskoho Taboru w Godenau (brytijska zona) czytajemo m. i. taku pryjemnu opowistku: „Podajemo do widoma meszkanciam taboru, szczo z 5 serpnia mechaniczna ta slusarska majsternia rozpoczynaje pryjmaty zamowlennia wid taborjan, na remont wsiakych hospodarskych reczej, jak lutuwannia posudu, remont dytiaczych wizkiw, elektrohrubok ta wsiakoho elektrycznoho ustatkuwannia, remont kamer do roweriw i insze. Majsternia znachodytsia w prymiszczenni buwszoi taborowoi wjaznyci. Pryjom zamowlen wid hodyny 8 ranku." Z pryjemnistju stwerdzujemo, szczo brytijskyj socijalizm dobre wplywaje na naszych zemlakiw. Daj Boze, szczob wsi naszi wjaznyci pereminylysia na majsterni, korysni dla zahalu i taki, de praciujut solidno i ne wymahajut . . . . chabariw.

Serce ukrainskoi dytyny

Winnipezkyj czasopys „Nowyj Szlach" prynosyt w „Ditoczomu Kutku" zworuszlywyj lyst. Joho zmist takyj: „Szanowna Redakcije Ditoczoho Kutka! Posylaju do was malunky, jaki ja sama namaluwala na konkurs, kotryj wy proholosyly w Ditoczomu Kutku. Meni 15 rokiw. Beru 9 grejd. Nakoly ja wyhrala nahorodu, to ja daruju ciu nahorodu w koryst ukrainskych skytalciw. Mij dworidnyj brat takoz perebuwaje na skytalszczyni. Ja pryichala do Kanady z rodyczamy w 1939 roci z Wolyni. Z powazanniam do Was! Marija Chomjak."

Redakcija widpowidaje: Twoje dobre serce zworuszylo nas do sliz. Ale nahoroda twoja i my ii pereszlemo tobi. Ty mozesz iz neju zrobyty, szczo uwazajesz. Rosty zdorowa i bud wse taka szczyra dla bidniszych!

100 000 ukrainciw wtekly z Karpatskoi Ukrainy

Jak powidomlaje korespondent szczodennyka „Niu Jork Tajms" John Mac Cormick z Bratislavy, bilsze 100 000 hrekokatolykiw ta kilka tysiacz zydiw utekly z Karpatskoi Ukrainy do Czechii. Dejakim z nych udalosia perejty do Nimeczczyny, dejaki wstupyly nawit do band". Zhidno z czesko-rosijskoju uhodoju, tilky ludy czeskoi, abo slowackoi narodnosty maly prawo wyichaty w Czechoslowaczczynu. Ne zwazajuczy na te,- do Czechii powertalysia takoz molodi zydy z partyzanskych widdiliw na Slowaczczyni. Wony podistawaly tam nawit domy po nimciach, wyselenych iz Sudetszczyny. Rosija domahalasia wydaczi karpatskych ukrainciw, ale ce wze ne tak lehko bulo perewesty. Slowom, maly ludy szczastja.

Kazut, szczo Zabotina nemaje w zywych

Torontonskyj anglijskyj szczodennyk „Telegram", pysze, szczo polkownyka Mykoly Zabotina, buwszoho sowjetskoho wijskowoho atasze w Kanadi nemaje wze miz zywymy. Win ne maw nawit nahody opowisty w Moskwi, czomu joho widoma szpyhunska afera w Kanadi ne wdalasia. Win maw ne doichaty do Rosii korablem, jakyj wiz joho do batkiwszczyny. Insza wersija howoryt szczo Zabotin wmer na czetwertyj den pisla swoho powerotu do Moskwy i to na udar sercia. Odno pewne, szczo w stolyci ne mohly na nioho czekaty nijaki pochwaly.

Bevin prybuw do Paryza

Brytijskyj minister zakordonnych spraw Ernest Bevin prybuw u pjatnyciu 9 serpnia w towarystwi swojei druzyny i sztabu spiwrobitnykiw do Paryza, de perejme prowid nad brytijskoju delegacijeju Myrowoi Konferencii. Wsidajuczy do swoho litaka na londonskomu letowyszczi, Bevin zajawyw zurnalistam, szczo bazaly jomu dobroho letu: „Czas zakinczyty balakanynu i nareszti rozpoczaty dijaty!".

Na zasidanni Myrowoi Konferencii, w pjatnyciu 9. 8., po obidi pryjnialy wnesok francuzkoho Premijer-ministra Bidaulta, szczob na wsi zahalni i komisijni zasidannia Konferencii dopustyty presu. Zurnalisty matymut nahodu bahato pysaty, ale i sluchaty szcze bilsze.

Zydy dali pokydajut Polszczu

Zydiwskyj doradnyk generala Mc Narneya, rabin Fylyp Bernstein, powernuwszysia iz swojei studijnoi podorozi po Polszczi sklaw szyrokyj zwit pro widnosyny, jaki tam panujut. Win peredbaczuje, szczo protiahom najblyzczych trjoch misiaciw zalyszat Polszczu 60 000 zydiw, a w nastupnomu roci ce czyslo zroste do 100 000. Chocz nemaje tocznych statystyk treba spodiwatysia, szczo pisla repatrijacii z SSSR w Polszczi perebuwajut 160 000 zydiw. Bernstein zapowidaje wyhotowlennia planiw rozmiszczennia tych zydiwskych utikacziw w amerykanskij zoni Nimeczczyny, w Awstrii ta inszych krainach Ewropy. Amerykanski zydy wedut hroszowi zbirky na dopomohu swoim utikaczam-powerotciam iz Sowietiw.

Holowna kwatyra UNRRA pereide do Heidelbergu

Na preskonferencii u Frankfurti w pjatnyciu 9. 8. general Mc Narney zajawyw w cij sprawi zurnalistam take: Amerykanska wlada namahajetsia teper halmuwaty organizowanyj pereizd zydiw iz inszych zon do amerykanskoi polosy. Wyniatok tworyt rajon Widnia. Do Widnia zahalom prybulo wze 32 000 zydiw.

Na presowij konferencii w Frankfurti, holownokomanduwacz amerykanskoi zony, general Mc Narney sklaw u pjatnyciu 9. 8. wazlywu zajawu w sprawi UNRRA, z jakoi wychodyt, szczo pisla zakinczennia opiky UNRRA nad taboramy skytalciw DP, administraciju tych taboriw perejme amerykanska armija. Holowna kwatyra UNRRA dla Nimeczczyny-skazaw dali general-pereide z brytijskoi zony do Tretioi Amerykanskoi Armii w Heidelbergu. Armija spodiwajetsia, szczo bude w zmozi perejniaty dotepersiznij personal UNRRA w sztaty amerykanskoho ministerstwa wojennych spraw.

Nimecki janyczary

Szukalnyj widdil UNRRA widnajszow za ostannich pjat misiaciw bilsze desiat tysiacz ditej, jakych nimecki nacysty zabraly z okupowanych krain u Nimeczczynu. Bahato cych ditej wze zowsim znimczeni. Wsich zdorowych i osoblywo umowo rozwynenych ditej hitleriwci prymiszczuwaly w osoblywych pryjutach, de ich wychowuwaly w nimeckomu dusi; po rokach z tych kradenych ditej maly tworyty specijalni zahony SS, otze modernych nimeckych janyczariw. 97 spomiz tych ditej bulo iz widomoho czeskoho sela Lidice, jakoho starsze naselennia nimci wystrilaly pisla zamachu na hitleriwskoho namisnyka Heydricha.

„Widdajte nam Lwiw i Wylno"

Londonskyj „Dziennik Polski" w zwidomlenni pro perebih slawnozwisnoho referenduma u Polszczi m. i. informuje pro te, szczo w wojewidstwi Bilostok wyborci powkydaly do urn duze bahato lystiwok z napysamy: „Widdajte nam Lwiw i Wylno!". 90 % wyborciw toho rajonu maly holosuwaty proty warszawskoho urjadu. Amerykanskyj korespondent powidomlaje, szczo polska milicija aresztuwala pidczas wyboriw wijskowoho atasze amerykanskoi ambasady u Warszawi plk. Franka Jeccisa, jakyj pryhladawsia wyboram w miscewosti Michajlowa bila Zambrowa. Polkownyk sfilmuwaw buw widdil 1000 sowietskych wojakiw, szczo konwojuwaly bila 4000 konej ta 700 wagoniw na schid. Agenty bezpeky zmusyly amerykanskoho polkownyka ta joho druzynu pid ekskortoju zalyszyty Zambrow i zabraly wid nioho nakruczenu filmu.

Ukrainski oazy w Afryci

Presa podaje, szczo w Schidnij Afryci je kilka taboriw ukrainciw. Odyn iz nych, a same tabir Kidugala maje swoju prawoslawnu cerkwu, zbudowanu 1943 roku. Nastojatel cerkwy o. Mychajlo Bazerjanow. legat Oleksandrijskoho Patrijarcha, obsluhowuje szcze j insych 17 taboriw szczo ne majut wlasnych cerkow. U den Jordanu 1946 na ozeri Dulut widbulosia oswiaczennia wody. Ukrainci w Afryci zywut poriwniujuczy ne zle, ale wse z hostro widczuwajut brak . . . znarjaddia dla obrobitku zemli, a takoz knyzok, bukwariw i riznych cerkownych reczej.

Dowkola UNRRA

U weresni UNRRA prypynyt postaczaty charczi dla Hrecji, Juhoslawii, Albanii ta Czechoslowaczczyny. Postaczannia ich dla Awstrii, Polszczi ta Italii trywatyme j u zowtni, a dla Kytaju-szcze trochy dowsze. Pisla cioho nostaczannia UNRRA bude cilkom prypynene. Holowonyj dyrektor UNRRA La Guardia wze hotuje likwidaciju Rady UNRRA w Zenewi.

Bezpereczno, Rada proponuwatyme stworennia nowoi miznarodnioi orhanizacji, jaka zachodylasia b kolo rozpodilu widpowidnych switowych zapasiw charcziw. Prote imowirnist cioho zdajetsia sumniwnoju, widkoly Kongres poczaw wyjawlaty nebazannia, szczob USA jak „zamozna" kraina j dali wnosyla 70% zahalnoi kilkosty wneskiw na charczewu dopomohu „nezamoznim" krainam, osoblywo pisla toho, jak czastyna ich opynylas na rosijskij zoni.

Doswidczenyj zydiwskyj redaktor pro komunizm

W „Narodnij Woli" zo Skrentonu czytajemo: Abraham Kahan, jakyj maje teper 86 lit, je redaktorom zydiwskoho socjalistycznoho dennyka „Forwerts" w New Yorku 44 roky, j dali szcze praciuje, jak holownyj redaktor ta keriwnyk czasopysu.

Reportery widwidaly staroho redaktora z nahody dnia joho narodzennia. Win pryichaw do Ameryky 64 roky tomu, prychaw bez centa. Wze zamolodu propowiduwaw, szczob zydiwski redaktory j pysmennyky pysaly narodnoju zydiwskoju mowoju „idisz".

Kahan skazaw reporteram, szczo win maje pryznannia dla brytijskoho robitnyczoho urjadu pid prowodom Etli, chocz ne pohodzujetsia z joho hostroju politiykoju w Palestyni.

Pro Sowiety skazaw, szczo wony je najbilszoju pereszkodoju do postupu. Komunizm, kazaw staryj socjalist, — ce despotyzm, bez zadnych praw dla kohonebud wzahali, a swit uze zanadto postupyw dla takoi systemy.

Danija pryjme 200 uczenych

Pidhotowcza komisija wychowno-naukowoho komitetu Objednanych Nacij prywitala z wdowolenniam propozyciju danskoho urjadu pro stworennia mozlywosty dla 200 zakordonnych robitnykiw nauky, szczo z prywodu wojennych podij buly prynewoleni pererwaty swoju naukowu robotu w batkiwszczyni, praciuwaty dali w Dani.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

Недiля

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. | 25 serpnia 1946 | Nr. 36

General Sir Frederik Morgan widijszow zi swoho postu

Nichto ne zmuszuwatyme skytalciw powertatysia do swoich krain

Wazlywi zajawy dyrektora La Guardii — Spoluczeni Derzawy, Brazylija, Piwdenna Afryka, Kanada ta Nowa Zelandija pryjmut bezderzawnych ewropejskych skytalciw

Nimecka informacijna agencija DANA podala-jak pysze presa-21 serpnia take zwidomlennia z Berlinu:

La Guardia, generalnyj dyrektor UNRRA zajawyw u witwtorok pro pownu j osnownu perebudowu prohramy UNRRA w sprawi poworotu do batkiwszczynu abo poselennia na nowych misciach skytalciw (DP) w Nimeczczyni. Win spoluczyw swoju zajawu iz powidomlenam pro te, szczo general Sir Frederik Morgan widijszow zi swoho stanowyszcza keriwnyka dla spraw DP u Nimeczczyni, widdawszy swij post Mr. Myer Cohenowi, doteperisznioma dyrektorowi widdilu DP Holownij Kwatyri UNRRA w Waszyngtoni.

Pro ciu zminu La Guardia powidomyw brytijske ministerstwo wojennych spraw, wyslowlujuczy podiaku UNRRA za zaslugy generala. Dyrektor Myer Cohen zajme swoje nowe stanowyszcze tymczasowo. Ostatoczne imenuwannia na cej wazlywyj post generalnyj dyrektor UNRRA zrobyt pisla swojoho prybuttia do Spoluczenych Derzaw i pisla narady z predstawnykamy Objednanych Nacij.

Dali La Guardia skazaw: problema DP je teper najpowazniszoju problemoju UNRRA, bo dawnisze holownoju zurboju tijeji organizacci bulo procharczuwannia. W Nimeczczyni perebuwajut teper bila 830 000. DP po taborach. Z nych majze 450 000 mozut powertatysia do batkiwszczny. Reszta-380 000 powynni b znajty nowu batkiwszczynu po inszych krainach. Spodiwajusia -skazaw La Guwardiaszczo Spoluczeni Derzawy czerez zminu zakonu pro imigraciju zmozut pryjniaty 100 000 do 120 000 skytalciw iz tych, szczo ne mozut powertatysia do batkiwszczyny. Jakszczo Ameryka pide na cej szlach, inszi krainy bezumowno pidut ii slidamy.

Brazylija-skazaw dali dyrektor La Guardiamaje szyrokyj ta cikawyj plan dla oseluwannia ewropejskych skytalciw ta wyselenciw i bude mohla protiahom roku pryjniaty 100 000 ludej. Brazylija pryjme 100 000 tych ludej razom iz czlenamy ich rodyn i wona planuje wydaty 1 milion dolariw na sprawu cioho masowoho peresęlennia.

Takoz piwdenno-amerykanski krainy zacikawleni imigracijeju, a dali cikawlatsia neju Kanada i Nowozelandija. Nawit Francija chocze pryjniaty dejaku kilkist skytalciw, majuczy misce dla 20 000 do 30 000.

La Guardia pidkreslyw, szczo pry oseluwanni ne budut robyty nijakoho natysku, tak szczo peresliduwani, szczo utekly zo strachu abo z politycznych czy religijnych pryczyn, ne pidlahatymut prymusowi poworotu do ichnich krain pochodzennia. Jak La Guardia pidkreslyw iz okremym prytyskom, nichto ne zmuszuwatyme zydiw z Polszczi powertatysia do Polszczi.

Predstawnykam polskoho j jugoslawskoho urjadu wydadut dozwil-skazaw La Guardiazaklasty w taborach DP u Nimeczczyni informacijni biura, jaki dadut im zmohu tisniszoho kontaktu iz ichnimy hromadjanamy, szczo bazalyby repatrijacii.

Baltijciw, szczo perebuwajut po taborach DP bulo b najkraszcze oselyty po inszych krainach bo wony ne bazajut sobi powertatysia do domu i ne bazajut szczob ich do cioho syloju prymuszuwaly.

Generalnyj dyrektor UNRRA wyslowyw pryznannia amerykanskym i brytijskym okupacijnym zaloham za ich zrazkowu spiwpraciu z nym. Zawdiaky tij spiwpraci mozna bulo dosi repatrijuwaty wze 5 milioniw wywezenych ludej do ichnich krain. Generalnyj dyrektor widwidaw w mynulyj wiwtorok, pryjniawszy zaproszennia 4 welykoderzaw, zasidannia Alijantskoi Kontrolnoi Rady w Berlini.

Chto perejme administraciju UNRRA

„Koly amerykanska okupacijna armija perejme administraciju taboramy DP wid UNRRA, to mabut cia z armija perejme takoz oplaczuwannia cywilnoho personalu w tych taborach-skazaw polkownyk Baker z Holownoi Kwatyry tretioi amerykanskoi armii u zwjazku iz zajawoju generala Mc Narneya pro te, szczo na wypadok rozwiazannia UNRRA administracija taboriw iz skytalciamy perejszla b do tretioi armii. Koszty zaplaty cywilnoho personelu UNRRA wynesly b wid 10 do 12 mijioniw dolariw na rik. Zhidno z pidrachunkom, zroblenym w trawni, zahalni wydatky na skytalcze pytannia maly b wynosyty kruhlo 84 miliony dolariw na rik. Do cijeji sumy ne zarachuwaly dostaw iz amerykanskych armijskych prypasiw. Zresztoju w mizczasi czyslo skytalciw po taborach DP zroslo.

2 100 000 nimciw musily dosi zalyszyty teryloriju Czechoslowaczczyny, zajawyw na odnych komunistycznych zborach czechoslowackyj premijerminister Gottwald, zapewniajuczy, szczo prohalnu w roboczij syli, jaka wytworylasia w naslidok takoho widplywu naselennia, mozna dopownyty zmuszenniam molodi do praci.

Szwedski wijska rozpoczaly mynuloho ponedilka na trjoch riznych misciach serednioi Szwecii szukaty za tajemnymy raketamy, szczo tam maly upasty.

Majze 1000 sotnariw oseledciw wylowlujut szczodenno na wodach Skagerraku na Piwnicznomu Mori baltijski rybalky, uwazajuczy takyj wyslid za nebuwalyj.

Amerykanskyj wantaznyj poizd wyletiw u powitrja

Pidczas pereizdu czerez zaliznycznu stanciju Kassel-Wilhelmshöhe eksploduwaw amerykanskyj wantaznyj poizd, spryczynywszy znyszczennia poblyzkoho nadwijaduktnoho mosta. Katastrofa stalasia w mynulu seredu wranci, wyklykawszy zamknennia na 2 dni doizdu do holownoho dwircia w Kasseli. Dalekobizni poizdy sprjamowujut az do naprawy zirwanoho mosta na Eichenberg. Wybuch spryczynenyj zapalenniam odnoi wagonnoi osi; pjat wagoniw, zawantazenych kanistramy z benzynoju, wyletily w powitrja. Try inszi wagony z mylom, rusznykamy i naszkirnym kremom zajnialysia wohnem.

Na oczach samoho Tita juhoslawci zbyly amerykanskyj litak

Urjad Spoluczenych Derzaw protestuje w Bilhorodi

Bezdrotna telefonna rozmowa prezydenta Trumana z ministrom Byrnesom

Urjad Spoluczenych Derzaw Piwnicznoi Ameryky zwernuwsia mynuloho ponedilka do urjadu Jugoslawii z protestacijnoju notoju, w jakij z prytyskom wystupaje proty obstrilu odnoho amerykanskoho litaka, szczo dnia 9 serpnia czerez nespryjatlywu pohodu zaletiw pomylkowo nad jugoslawsku derzawnu terytoriju.

Amerykanskyj urjad domahajetsia w swoij noti nehajnoho zwilnennia pasazyriw i zalohy litaka, wymahajuczy ponadto zajawy pro te, czy w majbutniomu amerykanskm litakam, szczo wnaslidok pohanych atmosferycznych umow budut prynewoleni letity nad jugoslawskoju terytorijeju, mozna bude spodiwatysia pryjniatoi w letunskij komunikacii dopomohy.

Amerykanska nota howoryt tez pro druhyj wypadok, a same, szczo wid 19 serpnia wistok pro inszyj amerykanskyj litak, jakoho pilot peredawaw po radio, szczo joho maszynu ostriluwaly z kulemeta. Jugoslawski litaky widdaly bahato strilowych serij do amerykanskych, maszyn, poranywszy wazko odnoho pasazyra ta prynewolywszy sam litak osisty. Kolesa litaka znajszly u widdali 12 km wid Lubljany. Rozslidy amerykanskoi wlady ustijnyly, szczo zhadanyj litak znachodywsia w zwyczajnomu leti z Widnia do Udine i lysze w naslidok nespryjatlywoi pohody zabludyw bila Klagenfurtu.

Jugoslawskyj urjad zi swoho boku wyslaw u wiwtorok uweczeri urjadowi USA notu z protestom proty postijnych i systematycznych letiw amerykanskych litakiw nad Jugoslawijeju, domahajuczys zaperestaty w majbutniomu takych naruszen jugoslawskoho suwerenitetu. Pro podii 19 serpnia jugoslawska nota kaze, szczo toho dnia nad Bledom, w jakomu perebuwaje same marszal Tito, zjawywsia amerykanskyj litak. Cej litak ne zwertaw uwahy na sygnaly jugoslawskoi letunskoi wlady i tomu wynyszczuwaczamy buw prymuszenyj osisty. Litak zaznaw poszkodzen wid postriliw. Dwoch letuniw wyskoczyly na lehkopadach i zabylysia. Jugoslawskyj urjad wyslowluje w swoij noti z toho prywodu najhlybszyj zal, ale wodnoraz spychaje wsiu wynu na amerykansku wladu, szczo bula osterezena pered nedozwolenymy pereletamy.

Amerykanskyj ambasador wyichaw na misce podij

Amerykanskyj ambasador w Jugoslawii Richard Patterson wyichaw u towarystwi amerykanskoho wijskowoho attasze do Bledu, szczob tam na misci rozmowlaty z marszalom Tito pro podii. W mizczasi sam Tito waodnij promowi pered slowinskymy robitnykamy zajawyw, szczo sam obserwuwaw prymusowe pryczalennia amerykanskoho litaka. Tito skazaw: szczodenno cili eskadry wijskowych litakiw perelitajut nad terytorijeju Jugoslawii, ne zwertajuczy uwahy na joho protesty zwerneni do zakordonnych potuh.

Prezydent Truman maw mynuloho wiwtorka uweczeri z paluby swojoho jachtu (w dorozi na Bermudski ostrowy) bezdrotnu telefonnu rozmowu z ministrom zakordonnych spraw Byrnesom, szczo perebuwaje na konferencii w Paryzi. Rozmowa torkalasia podij w Jugoslawii. Minister zakordonnych spraw Byrnes peredaw prezydentowi Trumanowi szyrokyj zwit pro polozennia w Jugoslawii ta pro rozwij Paryzkoi konferencii.

Widenska amerykanska wlada zastanowyla wsi amerykanski perelety miz Widnem i Udine na italijskij terytorii, sprjamowujuczy lety amerykanskych litakiw do Italii ponad Brennerskyj perewal.

Ukrainci Bambergu witajut Apostolskoho Wizytatora Ekscelenciju o. Wojakowskoho

Wysokyj Dostojnyk zaklykaje do jednosty — Promowa o. Wizytatora do oficeriw UNRRA

(Korespondencija bamberzkoho widdilu „Nedili") Den 14 serpnia, den sw. Makowija, jakoho swiatkuwala zawzdy uroczysto cila Ukraina, zalyszytsia na zawzdy w pamjati ukrainciw bamberzkoho 6 taboru. Szcze u wiwtorok cilyj den jszow doszcz. Husti chmary zakrywaly nebo. A w den sw. Makowija wono, wmywszy swoje oblyczcza, wstalo czyste i prywitno witalo swit.

W tabori wid ranku ruch. Hospodari z gimnazijnoju molodju prybirajut witalnu bramu, pachne, majem i trojandamy. Des bila 1-01 wden bila worit zibralisysia zyteli taboru oboch wirowyznan. Wsi czekajut prybuttia Dostojnoho Hostia. Ne brakne predstawnykiw 4-ho taboru. Bila piw do druhoi, w otoczenni czyslennoho duchowenstwa z o. Betterom na czoli, nadijszow Dostojnyj Hist. Teplymy slowamy prywitaw o. Administratora keriwnyk taboru inz. H-yj. Podiakuwaw za pamjat-widwidyny ta zlozyw zajawu, szczo naszi ludy dali wirno budut stojaty bila Apostolskoho Prestola. Dali witaw o. Wizytatora dr. O-ko wid Ukrainskoi Prawoslanoi Awtokefalnoi Cerkwy, a potim, posypalysia prywity i kwity wid ditoczoho sadka, szkil ta gimnazii. O. Administrator podiakuwaw usim po czerzi za tepli witannia, pidkreslywszy, szczo diakuje za prywit i wid bratiw prawoslawnych, za jakych Papa Pij XII tak samo ne zabuwaje i starajetsia za nych tak jak i za katolykiw, bo pered oczyma Papy malujetsia odyn welykyj ukrainskyj narod. Z dowszym slowom zwernuwsia O. Administrator do molodi, jaka je naszoju ostojeju, a holowno do ukrainskoi zinky, zaklykajuczy ii, szczob wysoko berihla swoju czest. A dali howoryw Ich Ekscelencija pro jednist, jaka powynna zaisnuwaty pomiz ukrainciamy. Polityczna jednist, polityczna terpymist-tolerancija. Wsi powynni tiahnuty do odnoho. I os mozlywo nedalekyj czas, szczo zachodamy Papy Rymskoho znajdemo sobi nowu batkiwszczynu, a moze stanetsia tak, szczo powernemosia na wilnu Ridnu Zemlu. O. Wizytator prosyw, szczob z usima bolaczkamy zwertatysia do Nioho.

Na chwylynu zupynywsia o. Administrator na rozmowi z Mrs. Retsinger Welfare Officer, jaka osoblywo teplo opikujetsia naszymy ludmy. Widpowidajuczy, pani Retsinger zajawyla, szczo ii duze tiszyt religijnist naszoho narodu. O. Administrator dodaw, szczob dobra pani mala sympatiju do naszych ludej ne lysze za poboznist, ale i za te, szczo

Wysokopreoswiaszczenniszyj Mytropolyt Polikarp widwidaw ukrainsku koloniju Aschaffenburgu

Spilnyj praznyk ukrainciw usich obrjadiw — Wladyka Mstyslaw i Wladyka Wiaczeslaw suprowodyly Holowu UAPC w dorozi na sesiju Swiaszczennoho Synodu

U czetwer 22 serpnia 1946 o hodyni 10 ranku bila bramy taboru „Pionir" ukrainske hromadjandstwo uroczysto zustrilo Wysokopreoswiszczennoho Wladyku Mytropolyta Polikarpa, szczo po dorozi do Münchenu, na III sesiju Swiaszczennoho Synodu Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy na emigracii, zawitaw do nas upersze. Holowu Swiaszczennoho Synodu suprowodyly Preoswiaszczennyj Wladyka Mstyslaw, jepyskop Perejaslawskyj i Preoswiaszczennyj Wladyka Wiaczeslaw, jepyskop Dubenskyj.

Wze na hodynu pered prybuttiam dostojnych Archypastyriw w tabori zapanuwalo ozywlennia. Starszi i molod bez riznyci wiroispowidnoi prynaleznosty hotuwalysia do uroczystoi zustriczi wysokych Hostej. Holowa taboru p. Stetkewycz wid usioho ukrainskoho hromadjanstwa prywitaw Wladyku Mytropolyta i Joho Archijereiw chlibom-sillu, a dali slowamy prywitu witaly Holowu UAPC o Hajuk, prof. Oreleckyj, holowa Oblasnoi Uprawy, plk. Czornyj wid kombatantiw i dity, szczo usypaly szlach, po jakomu jszly Wladyky, kwitamy.

Na taborowij ploszczi, pid holym i osinnim nebom, pry weleludnij uczasti meszkanciw usich ukrainskych taboriw Aschaffenburga Wladyka Mytropolyt iz sonmom duchowenstwa widsluzyw uroczystyj moleben z czytanniam swiatoi Jewanhelii. Spiwaly na pereminu cerkowni chory parafij Pionier i La Garde. Pisla molebnia Ich Wysokopreoswiaszczenstwo skazaw korotke uczytelne slowo do wirnych i zokrema do molodi, zaklykajuczy wsich twerdo wiruwaty w szczaslywyj poworot na Ridnu Zemlu. Dostojnyj Propowidnyk wkazuwaw pidkresleno na neobchidnist wsenacjonalnoi jednosty bez jakoi ne moze buty peremohy. Moleben zakinczywsia spiwom molytwy za Ukrainu.

Na spilnij skromnij trapezi, po kilkoch witanniach wid taborowych organizacij ta hromadjanstwa, z prywitalnym slowom wstupyw pryjawnyj razom z parochom hreko-katolyckoi hromady wirnych o Kociumakoju, dekan i szyrokowidomyj duchownyk bratnioi hreko-katolyckoi Cerkwy, o. Chruszcz. U widpowid na slowo predstawnyka ukrainskych katolykiw Mytropolyt Polikarp skazaw

-Jak Boh, i znedolenyj nasz narod, -tak i Cerkwa u nas odna wona maje tilky rizni obrjady. Nasza meta i syla- wira w odnoho Boha i jedynyj ukrainskyj narod.

Pered swoim widjizdom Wysokopreoswiaszczennyj Hist w suprowodi Wladyk Archypastyriw, otciw protojereiw i nastojateliw ohlanuw taborowu kaplyczku ta widbuw korotku zustricz z otciamy i hromadjanstwom u tabori La Garde pisla czoho widichaw do Münchenu. (M. K.)

Ne mozna ne pidkreslyty z akcentom najpozytywniszoi ocinky bratnioho objednannia ukrainciw usich wirowyznan w pidhotowci iperewedenni duze skromnoi, ale prote szczyro-serdecznoi zustriczi najwyzczoho Dostojnyka Ukrainskoi Awtokefalnoi Cerkwy. Karni lawy plastuniw, dyscyplinowani szerehy policii j pozeznykiw, terpelywist i powaha, z jakymy usi hromadjany taboru czekaly na Archypystyrja prawoslawnoi czastyny ukrainciw ce jasni rysy do temy pro odnist naszoho narodu i joho wysoku relihijno-duchowu tolerantnist. Take z jawyszcze obserwuwaly my pidczas nedawnych widwidyn Apostolskoho Administratora Hreko-Katholyckoi Cerkwy. Ce widradne, dobre jawyszcze. Ce dokaz, szczo my zrila nacija na prawylnomu szlachu do sobornoho zdijsnennia naszych idealiw. (KTB)

Ukrainci Aschaffenburga proszczajut swoju francuzku prychylnyciu

Jak my wze powidomlaly, 6 serpnia uweczeri w prymiszczenni klubu „Rozwaha" widbulosia proszczannia pani Francine Couvreur, spiwrobitnyczky Welfare Officer taboru Pionierkaserne w Aschaffenburzi. Moloda francuzenka zdobula sobi swojeju praceju zahalnu sympatiju ukrainskych taborowykiw. Na switlyni towaryske pryniattia na ii czest, wlasztowane predstawnykamy hromadjanstwa.

(Wsi switlyny z Aschaffenburga O. So...ska)

Najwyzcze widznaczennia dla zinky heroini

Najwyzczym anglijskym cywilnym ordenom widznaczyly Odettu Celinu Sansom za nezwyczajnyj heroizm i poswiatu. Pani Sansom z pochodzennia — francuzenka, ale czerez odruzennia z anglijcem nabula brytijske hromadianstwo. 1942 roku wona podalas do Francii dla praci w pidzemelnomu wyzwvlnomu ruchowi. Rik piznisze wona popala do ruk nimeckoho gestapo, szczo znuszczanniamy i mukamy chotilo z nei wytiahnuty wistku pro misce perehuwannia francuzkych stareszyn wyzwolnoho ruchu. Heroinia doczekalasia teper poczesnoi nahorody.

Chto dopomoze naszym najmenszym wlasztuwaty swij sadok?

Ditoczyj sadok taboru Pionierkaserne w poriwnianni z inszymy sadkamy naszoi Aszaffenburzkoi oblasti (npr. z Kornbergom, de je preharno wlasztowana okrema ploszcza zabaw dla ditej!) duze bidnyj i malo je takych, chto chotiw by nym cikawytysia. Naszi najmenszi ne majut nawit widpowidnoho miscia zabaw i nauky. Prote keriwnyctwo sadka (na switlyni dity sadka zi swoimy paniamy) dokladaje wsich zusyll, szczob i ciu sprawu zruszyty z miscia.

УКРАЇНЕЦЬ УКРАЇНЦЕВІ-БРАТОМ!

naszi kanadijski braty zlozyly swoi holowy za spilni idealy.

Opisla o. Administrator z otoczenniam widwi·' kaplyciu i ditoczyj sauok, a dali wstupyw do susidnioho budynku, de hostej czekaw spilnyj bratskyj obid, szczo joho harno ta smaczno pryhotowyly naszi pani. Za obidom promowlaly prof T-iw, o. dekan Better, nastojatel tuteszniol Parafii szczo po anglijsky diakuwaw pani Retsinger za opiku, ta inszi.

Naprykinci o. Administrator zwernuwsia iz okremym slowom do predstawnykiw UNRRA, jakym w jarkych kolorach zmaluwaw polozennia ukrainciw za nimeckoi okupacii, rozpowiwszy p pruskyj teror i zach, szybenyci i koncentracijni tabory. Todi wiszaly naszych ludej z hlumlywymy transparent tilky za te, szczo chotily wilnoi Ukrainy. A nyniszni naklepy pro „kolaborantiw“ ce zwyczajna pidlist. „Waszi imena-zakinczyw O. Administrator-pani i panowe z UNRRA, budut zapysani zolotymy bukwamy w istorii ukrainskoi emigracii, a tomu j dali majte szyroke serce dla naszy·· ludej, bo ukrainci bilsze wid inszych narodiw zywut sercem.“ Zakinczywsia obid ulublenoju pisneju Wysokoho Hostja pro erwonu Kalynu. P-aja-k.

Rozstannia iz swiaszczenykom-hromadianynom

Otec dekan Iwaszko widchodyt na nowyj post, zalyszajuczy Aschaffenburg

Dnia 22-ho c. m. Aszaffenburzkyj Plastowyj Kisz, zokrema Kurin Plastuniw Senioriw poproszczaly zastupnyka koszowoho j swojoho czlena o. Wolodymyra Iwaszka, szczo, poklykanyj Apostolskym Administratorom o. dr. Nykolajem Wojakowskym, widijszow z aszaffenburzkoho terenu do inszych widpowidalnych zawdan. Chocz praszczannia malo rodynnyj charakter i widbuwalosia w tisnomu kruzku plastowoi simii, to wzialy w niomu uczast tez ti spomiz hromadian, jaki majut zywu sympatju do plastowoho ruchu j jakym lezyt na serci dobro naszoi molodi, zhurtowanoi w plastowych riadach. Miz inszym baczyly my holowu naszoho taboru p. Stetkewycza, welyku prychylnyciu plastowoi molodi p. prof. Zawadsku. predstawnykiw „Plastowych Pryjateliw“ w osobach p. prof. M-szty j p. Bociurka, predstawnyka redakcji „Nedili“.

Imenem kurinia Plastuniw Senioriw taboru „Pionir“ promowyw kurinnyj p. Kopystianskyj, wid kosza poproszczaw o. Iwaszka koszowyj p. Masiuk. Buly tez promowy wid inszych plastuniw Senioriw ta wid plastowoi molodi, szczo z zalem praszczala swoho pryjatela j wychownyka. Notky zalu za doteperisznim terenom wychownoho dijannia, pereplitalysia z badiorymy tonamy zaochoty do dalszoi praci na plastowomu poli.

* * *

O. Iwaszko — ce swiaszczennyk — hromadianyn, jakyj ne obmezuwawsia wykluczno do duszparstyskych obowiazkiw ta do pedagogicznoi dijalnosty, jak uczytel religii. Win braw zawzdy zywu j aktywnu uczast u suspilno-hromadianskomu zytti, zokrema w dilanci wychowannia molodi. Sam iz najmolodszych lit aktywnyj plastun prodowzuwaw iw pizniszomu zytti, koly pokynuw szkilni mury, plastowu dijalnist wze jak organizator i wychownyk molodi. Zajmawsia tez zywo sportowym zyttiam naszoi molodi, zwertajuczy uwahu na wychownyj bik sportowoi idei. Zokrema welyki uspichy zdobuw na tomu poli pidczas swoho pobutu w Sambori, de stojaw u prowodi organizacij molodi j sportowoho t-wa „Dnister“, jake za joho opiky wyzszlo na odne z peredowych misc pomiz sportowymy t-wamy na zachidno-ukrainskych zemlach. Dejaki hraczi futbolnoi sekcji „Dnistra“ hrajut teper u naszij reprezentatywnij druzyni „Ukraina“. Na emigracji o. Iwaszko prodowzuwaw swoju wychownu robotu sered molodi, organizujuczy plastowi czastyny w Szwajnfurti, jaki pisla pereizdu w Aszaffenburg objednalysia z czastynamy taboru „Lagarde“, w odyn Kisz w jakomu o. Iwaszko staw zastupnykom koszowoho. Treba spodiwatysia, szczo j na nowomu misci praci o. Iwaszko pryswiatyt swoi syly j swij doswid sprawi wychowannia naszoi molodi. (Ba)

Podiaka

Wsim, szczo w dni 28. 8. sklaly meni szczyri pobazannia z nahody moich imianyn, jak tez i Tym, szczo wyjawyly swoje prywiazannia i wdiacznist do mojei osoby pered moim wyizdom na nowe misce praci, zokrema Plastunam, peredaju ceju dorohoju moju serdecznu podiaku.

O. Wolodymyr Iwaszko.

Koly proszczajemo otcia Dekana . . .

Wistka pro wyizd o. profesora Iwaszka ohornula sumom sercia wsich Joho pryjateliw i tych, szczo cinyly ta powazaly wysokohromadsku praciu toho naskriz „modernoho“ (w najkraszczomu rozuminni cioho slowa) duchownyka, suspilnyka i pedagoga! Pokydajuczy hromadu Schweinfurtciw-Aschaffenburzciw, Wysokoprepodobnyj Otec Dekan zalyszaje tut welykyj moralnyj i hromadskyj dorobok. Na nowyj wazlywyj post suprowodiat otcia Profesora najkraszczi bazannia usich nas, szczo wmily cinyty Joho welyku skromnist, trywale horinnia do praci ta szlachetnu prostotu, taku ridku i jasnu prykmetu prawdywych narodnykiw. (KTB)

Palaje watra objednannia

Oblasna Plastowa stricza w Aschaffenburzi

Z doruczennia Komandy Sojuzu Ukrainskych Plastuniw Emigrantiw (SUPE) Tymczasowa Oblasna Plastowa Komanda (TOPK) w porozuminni ta pry spiwpraci Komandy Aschaffenburzkoho Plastowoho Kosza sklykala w dniach 17—19-ho c. r. Oblasnu Striczu plastowych czastyn. Na prohramu striczi sklalysia „Den Plastuna“ i dilowa narada. Cillu striczi bulo z odnoho boku daty zmohu plastowij molodi z riznych miscewostej naszoi okruhy nawiazaty zi soboju osobystyj kontakt ta wzajemno sebe piznaty, z druhoho boku daty predstawnykam SUPE nahodu poznajomytysia zo stanom organizacji ta wychownoi praci plastowych czastyn naszoi oblasty, nakreslyty plan dijalnosty na majbutnie ta pidhotowyty sklykannia Oblasnoi Plastowoi Rady, jaka perewela b wybir Oblasnoi Plastowoi Komandy. U striczi wzialy uczast kurini miscewoho kosza j plastowi czastyny z miscewostej Kornberg, Mainz-Kastel, Wildflecken (k. Mannheim) i Elwangen.

Stricza poczalasia uweczori dnia 17-ho c. m. spilnoju weczirnioju molytwoju na ploszczi taboru La-Garde, prybranij smericzkamy, plastowoju lilejeju „Skob!“, zroblenym iz zelenych haluzok. Perszu zustricz plastuniw zakinczeno plastowym „nadobranicz“, widczytanniam nakazu na nastupnyj den ta plastowym hymnom.

Den 18-ho serpnia rozpoczawsia zbirkoju uczasnykiw striczi w hodyni 7.30 rankom. Pisla pidnesennia plastowoho ta amerykanskoho praporiw plastowa molod razom zi swoimy wychownykamy wziala uczast u Bohosluzenniach, szczo widprawylysia w cerkwach oboch wiroispowidan. Z pisneju wyruszyly widtak plastuny na lisowu polanu, de widbuwsia perehlad poodynokych czastyn predstawnykamy Komandy SUPE, szczo prybuly na striczu w osobach skautmasteriw: referenta organizacji j dijalnosty, subreferenta dla spraw nowactwa ta subreferenta dla spraw junactwa. Kurinni, hurtkowi j wporiadnyky zwituwaly za czerhoju j dawaly wyjasnennia na zapyty predstawnykiw SUPE. Pisla defilady wsich czastyn widbulysia terenowi wprawy, popysy iz plastuwannia, plastowi j sportowi ihry ta zabawy, spiwy, scenky iz plastowoho zyttia, toszczo. Wnutrisznio-plastowu czastynu „Dnia Plastuna“ na lisowij polani zakinczyw slowom do plastuniw referent organizacji j dijalnosty SUPE, skautmaster Jaro Hladkyj. Zi spiwom powernulysia plastuny w tabir.

Popoludni na ploszczi taboru La-Garde widbulasia zustricz plastuniw z hromadianstwom. Karnymy riadamy prodefiluwaly plastowi widdily pered swoimy zwerchnykamy, liderom ukrainskoi hrupy w Aszaffenburzi prof. Oreleckym komandantom taboru „La-Garde“ plastowym seniorom Rudkom ta hostiamy z UNRRA. Opisla pid zwuky orkestry widbulysia masowi wilnoruczni wprawy plastunok i plastuniw, wprawy palyciamy, stawlennia wez, sportowo-ruchankowi popysy j ihry.

Weczerom cioho dnia na ploszczi taboru „Pionir“ zapalyly plastuny w pryjawnosti czyslenno zibranoho hromadianstwa watru objednannia, jak symwol zatisnennia wuzliw druznosty pomiz poodynokymy plastowymy czastynamy oblasty. Watru widkryw wstupnym slowom zastupnyk koszowoho aszaffenburzkoho Kosza o. Iwaszko, witajuczy predstawnykiw SUPE, zibranych hromadian ta plastuniw. Watru zapalyly smoloskypamy wyznaczeni plastuny z usich czastyn oblasty. W riamkach powaznoi czastyny watry hromadianstwo bulo swidkom skladennia na plastowyj prapor pryreczennia nowakamy ta prysiahy wirnosty Bohowi, Ukraini j plastowomu zakonowi, jaku junaky dawaly pisla perszoi plastowoi proby. Na prohramu druhoi, weseloi czastyny watry sklalysia skeczi, weseli scenky j spiwy. Slowo oblasnoho komandanta skautmastera red. M. Bazanskoho, proszczalna mowa referenta organizacii j dijalnosty skautmastera Jara Hladkoho, weczirnia molytwa j plastowe „nadobranicz“ zakinczyly watru.

W ostanniomu dni zjizdu po Sluzbi Bozij widbulasia dilowa narada uczasnykiw zjizdu. Pisla zwitiw z dijalnosti poodynokych plastowych czastyn, skautmaster Jaro Hladkyj daw ohlad dijalnosty SUPE ta poznajomyw zibranych z suczasnym stanom Ukrainskoho Plastowoho Uladu. Opisla obhoworeno pytannia sklykannia Oblasnoi Plastowoi Rady, jaka wybrala b Oblasnu Plastowu Komandu. Pokyszczo dije Tymczasowa Oblasna Komanda, poklykana SUPE. Zapytamy j wneskamy zamkneno dilowu naradu. U weczeri cioho z dnia widbulasia towaryska stricza plastuniw u koncertowij zali taboru „La-Garde“.

Oblasna Plastowa Stricza dala pozytywnyj wyslid i w welykij miri pryczynytsia do skriplennia organizacijnoi storinky Ukrainskoho Plastowoho Uladu na tereni naszoi oblasty, do pohlyblennia j pozwawlennia wychownoi praci ta do udoskonalennia ii metod. (Ba)

O. Laturynska

Pro persten Olhy

Pryswiata Lastiwkam

Dosi spiwaje, dosi ne wjane
slawa pro rozum, slawa pro wrodu,
slawa pro pomstu na derewlanach . . .
Olho kniahyne, nam u nehodu
pisnia pro tebe luba usim!

Soneczkom wyjay, wyjdy zoreju,
jak u desiatim wyjszla storiczczu!
Stan ty nad namy, stan nad zemleju,
w temrjawi szlach nam jasno oswiczuj!
Szlach nam oswiczuj, Kraj nasz i dim!

Des zapowidnyk kwitne u ruti.
Pleso dzerkalat jasni krynyçi.
Daj nam umytys, wrody nabuty,
Mudrosty j wiry! Wsi, jasnolyci,
pidem u swit my z perstenem twoim.

Ledwe uwijae win na mizynczyk.
Kazut, zaklate w nim wiszczuwannia.
Dywnyj, predywnyj wrublen kaminczyk,
perelywaje az do bahrjana.
Persten kniahynyn, hej, ne zhubim!

Korotko zwidusil

Holownyj suddia niurnberzkoho procesu Robert H. Jackson, jakyj perebuwaje teper u Waszyngtoni, zajawyw, szczo win powernetsia na druhyj misiac do Nürnbergu, de bude proholoszenyj zasud u procesi proty nimeckych najholowniszych wojennych zloczynciw.

Stokholmskyj sud pokaraw wjaznyceju piwpjata roku szwedsku hromadjanku Elsu Bartels, buwszu urjadnyczku szwedskoho posolstwa w Berlini, jaku wyznaw wynnoju za szpionazu na koryst gestapo.

W Bolharii wlada zaboronyla wydawaty dali 2 opozycijni hazety, odnu socijalistyczn i odnu prynaleznu selanskij partii. Nazwani hazety opublikuwaly protysowjetski zwidomlennia. Bolharskoho pidpolkownyka Krustewa, osnowopoloznyka tajemnoi bolharskoi organizacii „Car Krum“ zasudyly wyrokom wijskowoho trybunalu do kary smerty czerez powiszennia.

Dwi bomby do budynku brytijskoho konsulatu i czotyry do brytijskoi ambasady w stolyci Argentyny Buenos-Ajres wkynuly mynuloi suboty newidomi i nespijmani dosi terorysty.

Eskadra z 8 amerykanskych wojennych korabliw zakynula swoi jakory na wodach pered portugalskoju stolyceju Lisabonoju. Amerykanska eskadra floty wykonuje swoju nauczno-wizytnu plawbu.

Protiahom lypnia wywezly zo Spoluczenych Derzaw nowoho liku widomoho pid nazwoju penicylina na zahalnu sumu majze 10 milioniw dolariw.

Na widenskomu centralnomu cwyntari, de pochowano 2000 sowjetskych bijciw, widslonyly pamjatnyk soldatam czerwonoi armii, szczo zhynuly w bojach za awstrijsku stolyciu.

Presa prynosyt bahato wistok pro wypadky neszczastja i smerty czerez wybuchy rozkydanoi wid czasu wijny municii ta newybuchlych „slipakiw“ cebto letunskych bomb i strilen. Mynuloi nedili na uzberezzi Adrjatyku w Vergarola (na piwden wid Trijestu) wybuchly miny, szczo porwaly na szmatky 43 kupalnykiw.

Swojeridnyj rekord w produkcii cyharok ustanowyly Spoluczeni Derzawy, wypustywszy protiahom perszych 6 misiaciw cioho roku 172 miliardy hotowych cyharok.

Pomer prof. Mehoffer

Jak powidomyla polska presa, w Wadowyciach bila Krakowa pomer po dowhij neduzi sercia wyznacznyj artyst-malar, dowholitnij rektor Krakiwskoi Akademii Mystectw, prof. Jozef Mehoffer.

Mehoffer narodywsia 1869. Pisla studij w Widni j Paryzi 1897 staw profesorom Akademii Mystectw u Krakowi. Swij welykyj talant Mehoffer rozwywaw holowno w dwoch naprjamach: witraznoi kompozycii ta dekoratywnoho malarstwa, a szcze j buw odnym iz najwyznaczniszych polskych portretystiw. Mehoffer blyzko spiwpraciuwaw z Wyspianskym. Z joho szkoly wyjszla cila nyzka uczniw, zhodom widomych malariw i mystciw.

Krakiw-centrala spekulantiw

W neszczodawnomu polskomu referendumi, jak najbilsz mabut opozycyjne do teperisznioho sowietofilskoho rezymu u Polszczi, zaznaczylosia misto Krakiw, de 30 widsotkiw naselennia widpowily na wsi try widomi zapyty ankety zapereczenniam. Z toho prywodu w warszawskij presi mozna pereczytaty bahato hirkych i zjidlywych zauwazen na adresu krakiwskoho miszczanstwa. Hazeta „Polskiej Partji Robotniczej“, „Glos Ludu“, w statti p. z. „Seredowyszcze trjoch „ni“ m. i. pysze:

Slowo „Krakiw“ stalo okreslenniam taboru „ni“, taboru hitleriwskoho „nein“. Wono, mozlywo, krywdyt robitnyczi elementy, szczo szcze pamjatajut heroiczni boi 1923 i 1936, ale na zal sluszno nazywaje ci elementy, jaki teper dajut ton w Krakowi. Pid czas okupacii Krakiw buw stolyceju Generalnoi Gubernii. Neznaczna zmenia krakowian pid samym okom gubernatora Franka wela smilywu borotbu proty nimeckoho okupanta. Ale krakiwskyj koltun buw czuzyj tij borotbi. Czasamy zitchaw do Polszczi, ale j bo z druhoho boku poczuwaw sebe ne malo hordym, szczo os, mowlaw, stolycia z Warszawy pereneslasia do joho mista. Znaw odnu formu borotby: „oszwabyty“ nimciw. Robyw ce z talantom i ne bez zysku dla sebe. Nalezaw otze do tych nebahatioch grup u Polszczi, szczo wyjszly zbahaczeni spid hitleriwskoi okupacii. Krakiw nazahal pryjniaw warszawian woroze. Pisla wyzwolennia w Krakowi zalyszywsia wykluczno najhirszyj warszawskyj element. Holopasy polowyny Polszczi zhurtuwalysia pid Wawelem i w pererwach miz odnoju ta inszoju dolarowo-zlodijskoju transakcijeju zholoszuwaly protesty proty Ludowoi Polszczi.“ Cikawi dani.

Konferencii ukrainskoi presy w Augsburzi

Hostynnyj redaktor „Naszoho Zyttia“ p. Kotowycz pryjmaw w dniach 23 i 24 serpnia c. r. w Augsburzkomu tabori bahato zurnalistiw, szczo maly tam swoi narady. Perszoho dnia widbulosia zasidannia Uprawy Spilky Ukrainskych Zurnalistiw. Pid holowuwanniam dr. Stepana Barana, keriwnyky naszoi presy rozhladaly (w naradi braw uczast keriwnyk Widdilu Informacii CPUE) polozennia, wynykle pisla proholoszennia nowoho presowoho zakonu dla DP. Pidczas toho zasidannia mistoholowa Uprawy SUZ red. Pelenskyj zlozyw zajawu pro swij wychid z Uprawy SUZ. - Druhoho dnia widbulasia presowa konferencija z predstawnykiw SUZ, CPUE i redakcij najbilszych ukrainskych hazet. Wsi narady prochodyly w pryjaznij i dilowij atmosferi.

Szczo prynis mynulyj tyzden

Mohyla Hetmaniwny w Kiel

Ukrainskyj czasopys brytijskoi zony „Luna“ prynosyt cikawu zamitku L. Baczynskoho takoho zmistu: Ukrainska Rodowidna Ustanowa maje widomosti, szczo w Kiel znachodytsia mohyla donky hetmana Pylypa Orlyka-Anastasii. Je pewni dani, szczo pered 1720 rokom Anastasija wyjszla zamiz za szwedskoho generala Sztajflichta i 1728 roku upokoilasia w Kiel, de j pochowana.

Po smerti Anastasii general Sztajnflicht odruzywsia z ii ridnoju sestroju Warwaroju Orlykiwnoju. Je zdohady, szczo j Warwara Sztajnflicht takoz pochowana w Kiel. Mozlywo, szczo w ciomu nimeckomu misti zalyszylysia naszczadky Sztajnflichta i na staromu cwyntari zberihsia ich rodynnyj hrobowec.

Awtor zamitky zwertajetsia do zemlakiw u Kiel iz zaklykom wzyty wsich zachodiw, szczob rozszukaty ciu mohylu.

„Serce batiara“

W londonskomu polskomu klubi „Orzel Bialy“ widbuwsia wokalno-towaryskyj weczir, jakoho centralnoju podijeju bula „typowa-jak kaze „Dziennik Polski“-melodia rozsmijanoho Lwowa“ p. n. „Serce batiara“. Spiwaw ii widomyj iz „Lwiwskoi weseloi chwyli“ Szczepcio-Kazymir Wajda. Spiwak zdobuw sobi widrazu usich bez wyniatkiw sluchacziw lwiwskymy pisonkamy i humorom. Joho szczaslywym partnerom w dijalogach buw wylenskyj fejletonist Wincuk Markotny-artyst Kiersnowski. Jak baczymo, sercia polskoi emigracii szcze j dali, ne zwazajuczy na inszu dijsnist, najleksze zworuszyty sentymentom do dwoch utraczenych Polszczeju mist-do Lwowa i Wylna. Pro Poznan, Wroclaw i Gdansk czomus ne spiwajut.

Dywni poriwniannia

Na stinach dejakych budynkiw u Mincheni pojawylysia plakaty w zydiwskij mowi, zobrazujuczi anglijskoho wojaka pereslidujuczoho zyda, z nadpysom: „Anglijski- Gestapowbywci dijut w Tel-Awiwi.

Zwidky wylitajut raketni strilna

Jak powidomlaje gazeta „Evening Standart“, Szwecija zwernulasia do Welykoi Brytanii z prochanniam wypozyczennia pryladiw Radar, z metoju wykryttia wystrilnych baz dla raketnych strilen, szczo wid 3 misiaciw pojawlajutsia nad szwedzkoju terytorijeju.

Sowjety chwalatsia swoimy wynachodamy

19 serpnia, w den swiata sowietskoho letunstwa, na moskowskomu aerodromi pry uczasty 250 000 hladacziw widbulysia pokazowi letunski wprawy. Sered riznych typiw nowych litakiw, zademonstrowano takoz raketowi strilna i turbinowi litaky. Sered hladacziw w dyplomytycznij lozi, pokazowi pryhladalysia zakordonni wijskowi i letunski attasze.

Zlowyly ptaszku!

Zhidno powidomlenniu Holownoi Kwatyry Amerykanskych Zbrojnych Syl w Nimeczczyni, Sowietskij Repatriacijnij Komisii u Frankfurti peredano p. Dr. Lenu Herz-Krupenko, sowietsku hromadianku, a jak sama zajawyla agentku t. zw. NKWD. Zhadana, wze wid roku perebuwala w odnomu UNRRA tabori dla DP na posadi likarky i namahalasia sered meszkanciw taboru obnyzyty awtorytet i poszanu suproty USA. W posidanni aresztowanoi wykryto welyczeznu kilkist trijlywych narkotykiw.

Bukareszt i Budapeszt naslidujut Tita

Amerykanska Holowna Kwatyra w Awstrii powidomyla, szczo litaky „Pan-American-Air-Lines“ w swoich letach miz Widnem ta Istanbulem ne mozut bilsze osidaty w Budapeszti i Burkareszti, z prywodu zaborony widnosnych uriadiw. W majbutniomu litaky tijeji linii litatymut z Widnia do Istanbulu, prawdopodibno czerez Neapol.

Szcze odyn ukrainskyj tabir

Jak pysze zurnal „Cerkwa j Zyttia“, holowna dyrekcija UNRRA na prowinciju Württemberg-Baden u Stuttgarti maje namir w nedalekomu majbutniomu stworyty okremyj ukrainskyj tabir, do jakoho malyby pereselyty ukrainciw, szczo perebuwajut w trjoch polskych taborach u Heilbronni ta pry polskych taborach w okolyciach Heilbronnu. Zahalom maje tam perebuwaty do 2500 ukrainciw.

Zajawa pro ustuplennia gen. Morgana

Brytijske ministerstwo wojennych spraw podalo wze do widoma, szczo generala Sir Fredericka Morgana zwilnyly zo stanowyszcza keriwnyka UNRRA w Nimeczczyni. General Morgan powernetsia do Anglii. W Berlini generalnyj dyrektor UNRRA La Guardia na presowij konferencii zajniaw stanowyszcze do zajawy generala Morgana, z jakoi wychodylo, szczo bahato bucimto DP w Nimeczczyni maly b buty tajemnymy agentamy. La Guardia zajawyw, szczo win ne maje nijakych dokaziw dla takych twerdzen ta szczo win ne mih znajty nijakych pidstaw do slidstwa w cij sprawi.

Rosijski fajerwerky nimeckymy raketamy

Jak powidomlajut zwidomlennia presowych agencij, takoz i nad szwedskoju terytorijeju zauwazyly raketni strilna. Zhidno iz tym, szczo pysze amerykanskyj letunskyj czasopys „Aviation News“, oficery amerykanskoi armii az nijak ne zaskoczeni tijeju wistkoju, bo sowjetski zbrojni syly zdobuly swoho czazu misce produkcii nimeckych raket V-2 wpoblyzu Nordhausen. Nimecka fabryka popala w ruky sowjetam neposzkodzenoju. Natomisc wijskam USA popaly do ruk lysze 25 nimeckych strilen V-2 i to w poszkodzenomu stani.

Sprawedlywi polityczni formy

Amerykanskyj holos pro chrystijanstwo, hospodarku j demokratiju

Aksjomoju miszczanskoi cywilizacii bulo, szczo w dilanci hospodarczij najkraszcze mozna posluzyty dobrobutowi zahalu todi, koly koznyj swobidno dbaje pro swoi wlasni interesy: awtomatyczne dijannia "rynkowych zakoniw" ochoraniaje todi dobrobut zahalu. Ce buw osnownyj pryncyp „Laissez faire".

Faktyczno ne bulo nikoly takoho czasu, w jakomu cej pryncyp dijaw by bezzasterezno. Wid poczatku 20-ho wiku mozna zauwazyty widstuplennia wid nioho. Derzawna dopomoha j keriwnyctwo dopowniuwaly szczoraz bilsze operacii na wilnomu rynku. Neobchidnist takoho wstriawannia stawala szczoraz jasniszoju wid perszoi switowoi wijny, osoblywo pidczas ostannioi welykoi hospodarskoi krizy. Postijne bezrobittia, zwiazana z tym nuzda j rozpuka welykoi czastyny naselennia, newynosyma nepewnist i trywoha inszoi czastyny, destruktywnyj wplyw pozbawlenoho hluzdu j nadii zyttia, szczo widbiralo ludstwu joho ludski poczuwannia wse te dokazuwalo, szczo kapitalistyczna hospodarka bula chwora w samych osnowach. Te szczo odnoczasno ne poszczastylo znajty zdorowu riwnowahu pomiz produkcijnym potencjalom i konsumcijnym zapotrebuwanniam te, szczo wyjawylosia neobchidnym prywatni pidpryjemstwa sztuczno wderzaty pry zytti, szczob ne dopustyty do pownoho rozwalu. musilo prywesty do podibnoho wyslidu.

Wytworylasia rewolucijna sytuacija. U krytycznych momentach, koly zahrozuwaw rozwal welykoi industrii, szczo stawyw u nebezpecznu sytuacju cilu hospodarku, nawit indywidualisty z krowy j kosty prosyly derzawnoi dopomohy. Todi wony rado witaly „socjalizaciju swoich wtrat"; ale wze w najblyzczomu momenti, koly bezposerednia zahroza promynula, wony z usijei syly protystawylysia koznij sprobi derzawy stworyty taki peredumowy, jaki mohly b zapobihty nowij krizi. Siohodniszna stadija hospodarskoho rozwoju poznaczajetsia zokrema wstriawanniam derzawy u ruinnycku strukturu mechanizmu kapitalistycznoi hospodarky.

Ale derzawna interwencija w bilszosti wypadkiw bula obosicznym dopomiznym zasobom; z odnoho boku wona riatuwala monopolistycznu systemu pered pownym rozwalom, z druhoho boku wyklykala odnacze nehoduwannia tych, koho riatuwala, bo zwuzuwala neobmezene wykorystannia ich hospodarskych spromoznostej.

Derzawne wstriawannia bulo lysz piwzasobom, jakyj ne mih dijaty trywalo. Faszyzm namahawsia rozwiazaty supereczności w toj sposib, szczo zlyw peredowi monopoli w odne z derzawoju j keruwaw po dyktatorsky oboma, chocz ne usunuw prywatnoi wlasnosty. U Rosii prywatnu promyslowu wlasnist skasowano zowsim; cila hospodarka opanowana tut biurokratijeju, jaka zacikawlena u rosti produkcii ta zwiazanoho z neju prestizu j kripszannia wlady, a ne w osobystych zyskach. U Spoluczenych Derzawach znowu derzawne wstriawannia wyklykalo zrostajuczu reakciju proty administracijnoi biurokratii ta zworot do industrialnoi autonomii. U Welykij Brytanii pryludna dumka chytalasia pomiz oboma cymy ekstremamy; tut szukajetsia tretioho szlachu u wseochoplucij systemi socjalnoi bezpeky pry odnoczasnomu zberezenni kapitalistycznoi wlasnosty.

Osnowne pytannia siohodniszniói sytuacji take: czy ludstwo maje powernutysia do monopolistycznoi hospodarky, z jakoi powstaw nasz teperisznij hospodarskyj, politycznyj i psychologicznyj chaos? Abo, czy majemo priamuwaty do odnociloi hospodarky, jaka, odnacze ne bula b ani totalitarnoju, ani wojennoju? Jakszczo paniwni klasy zmozut na perszomu szlachu dosjahty swoho proty pretensij mas na bezpeku, todi mozna prypustyty, szczo istorija ostannich desiatylit znowu powtorytsia j dowede do ostatocznoi katastrofy. Jakszczo nawpaky masy je dosyt sylni, szczob ity u majbutnie swoim szlachom proty wkorinenoi potuhy paniwnych klas, todi wyrynaje pytannia, jak moze rozwynutysia racjonalna organizacja switowoj hospodarky, jaka ne stworyla b takoho tyranskoho mechanizmu, jak ce zrobyw kapitalizm. Korotko skazawszy: w jakyj sposib mozna osiahnuty bezpeku j widpowidnyj zyttiewyj standart dla wsich ta pohodyty joho z neobmezenoju produkcijnoju syloju ludstwa? Ce pytannia, na jake widpowid powynen daty chrystijanizm.

Chrystijanizm ne moze daty nijakych technicznych porad, szczo mohly b posluzyty hospodarskomu planuwanniu; win i ne potrebuje cioho robyty. Na dumku prowidnych hospodarnykiw ekonomiczni pytannia ne mozut buty problemoju udoskonalennia hopodarskoi techniki. Techniczni aspekty planuwannia dla stabilnosty j wyrobnyczoi spromoznosty proslidzeni teoretyczno j praktyczno w usich naprjamach. Problema takoi hospodarskoi systemy, jaka dala b usim zaporúku trywaloho pownoho zatrudnennia j pewnist zyttiewoi stopy, hidnoi ludyny, lezyt u daleko bilszij miri w dilanci politycznych i moralnych wyriszen. Wona lezyt u tych dilankach, w jakych riszajut religijni pryncypy.

Chrystijanstwo musyt nastawaty na te, szczob praktyczno neobmezena produktywna spromoznist ludstwa bula wzyta dla dobra koznoi odynyci, a ne szczob obmezuwalasia j marnuwalasia u wyslidi szkurnych interesiw odnoi paniwnoi klasy ta borotby za wladu pomiz poodynokymy grupamy w nutri toi klasy. Chrystijanizm musyt wykryty j zlamaty zloczynne kruzlannia produkcji dibr jak cili samoi dla sebe, bo ce lysz zasib bez kincewoi mety. Win musyt wyswobodyty ludstwo wid jarma neobczyslymoi j neludskoi produkcijnoi systemy, jaka w bezohladnomu zmahu, posluhewujuczys stachom, znewiroju j poczuttiam krajnioho bezhluzdia, wysnazuje joho tworczi duchowi syly. Chrystijanizm musyt z odnoho boku widstupyty wid religijnoho utopizmu, jakyj, bazajuczy unyknuty koneczpych socjalnych peremin, chotiw by perekonuwanniam usunyty motyw zysku, z druhoho boku musyt wysterihatysia religijnoi uteczi wid dijsnosty, jaka propowiduje transcendentnu pewnist wicznych wartostej, szczob widwernuty uwahu mas wid aktualnoi hospodarskoi nepewnosty. Odnoczasno chrystijanizm musyt widkynuty totalitarnu rozwiazku hospodarskoi problemy, tomu szczo wona rujnuje pryrodni wzajemyny pomiz ludynoju ta ii praceju i pozbawlaje odynyciu ii osnownych praw osobowosty. Chrystijanizn musyt pidpomahaty plany perebudowy hospodarky, jaki obiciujut rozwiazku protyricz pomiz absolutyzmom ta indywidualizmom nawit todi, koly ci plany bazujutsia na rewolucijnij peremini siohodniszniói socjalnoi struktury j na likwidacii „dobrezasluzenych" interesiw.

> **Welyka Brytanija riszucze domahajetsia wyboriw u Polszczi**
>
> **Brytanske ministerstwo zakordonnych spraw zajawylo w seredu 21 serpnia: jakszczo polskyj urjad ne perewede woseny wilnych wyboriw, zhidno z dohoworom u Potsdami, Welyka Brytanija ne widdast rezerw zolota, prywezenych polskym emigracijnym urjadom do Londonu**

Polityky j hospodarky ne mozna wid sebe widmezowuwaty. Wony wzajemno zalezat wid sebe.

Demokratija bula tijeju zbrojeju, pry pomoczi jakoi wojujucza burzuazija peremohla absolutyzm. Ale ce bula obmezena demokratija. W Anglii wona bula do 20-to wiku obmezena nepownym prawom holosuwannia ta arystokratycznoju, ekskluzywnoju systemoju wychowannia i zasterezenniam politycznoho prowodu dla elity. U Francji pisla Welykoi Rewolucji wona bula obmezena cenzusom, jakyj maw metoju zabezpeczyty wyszczi miszczanski klasy pered uczastju zubozilych mas u wykonuwanni wlady. U Spoluczenych Derzawach wona bula obmezena tradycijnoju systemoju dwopartijnosty, jaka pereszkodzuwala promyslowym klasam staty samostijnym politycznym faktorom, na Piwdni krim toho podatkom wid holowy, jakyj ne dopuskaw mas do wplywu na polityku. U cisarskij Nimeczczyni syla pruskych konserwatystiw ta cisarja j korola stanowyly uspisznu pereszkodu dla awtonomii Reichstagu. Plicz-obplicz z tymy obmezenniamy demokratycznoho ladu iszly tez wazlywi klapy bezpeky dla zrostajuczoho natysku mas: w Ameryci „hranycia" j newyczerpni bahatstwa kontynentu; u Francji panuwannia dribnomiszczanstwa i nepowna industrializacja; u Nimeczczyni sylnyj rist zyttiewoi stopy; u Welykij Brytanii kolonii j wtoropne dostosuwannia paniwnych klas do wymoh chwylyny.

Siohodni sytuacija zminylasia, czastkowo czerez te, szczo zaisnuwaly faktory, jaki umozlywlujut zyttiezdatnu demokratiju, czastkowo pid wplywom zrostajuczoho natysku mas, jaki w naslidok najnowiszych politycznych i hospodarskych katastrof roburchalysia j domahajutsia pownoi uczasty w podijach demokratycznoho zyttia. Cej hin do nowych form politycznoho zyttia projawlajetsia w osnownomu w trioch wydach. Abo odna partia namahajetsia zachopyty totalitarnu wladu nad ciloju nacijeju i usuwaje wsiaku demokratycznu kontrolu nad wykonuwanniam wlady -ce faszystiwskyj typ. Abo arystokratyczni j monopolistyczni elementy namahajutsia skripyty swoi pozycji w toj sposib, szczo pidkopujut dowirja do demokratii j demokratycznoho ladu- ce reakcjonerskyj typ. Abo, demokratyczno wstanowlena biurokratija czymraz bilsze unezalezniujetsia i stworiuje sobi umowyny do zaplanowanoi nowoi pobudowy suspilstwa; New Deal ce pryklad na cioho roda typ. Taki zachody majut nibyto rjatuwaty demokratiju tak, jak kolys na dejakyj czas wrjatuwaly kapitalizm, chapajuczys wstriawannia derzawy.

Teoria liberalizmu maje obmezeni mozlywosti, jak u politvci, tak i w hospodarci. Wona moze projawyty sebe lysz za bilsz-mensz spryjatlywych umowyn. Demokratija zumowlaje pryrodnu harmoniju pomiz riznymy interesamy, a dali j widpowidnu riwnowahu pomiz nymy. Z chwylynoju, koly cia riwnowaha zachytajetsia, demokratija perestaje buty mozlywoju. Abo tocznisze: demokratija maje uspich tak dowho, doky interesy riznych grup harmonizujut zi soboju do toho stupnia, szczo menszist radsze hotowa pryjniaty riszennia bilszosty, niz powalyty ciu bilszist szlachom rewolucji. Koly pryjde moment, w jakomu menszyna ne chocze bilsze korytysia riszenniu bilszosty, demokratija kinczajetsia. Ce moze nastupyty abo z inicjatywy rewolucijnych grup z nyziw, abo reakcijnoi werchiwky, u wypadku faszyzmu, szlachom sojuzu rewolucijnych i reakcijnych elementiw seredyny.

Welyke polityczne pytannia, jake stawyt nam siohodniszna sytuacija, zwuczyt: czy zmozemo znowu ozywyty szlachom dalszoho rozwoju demokratii, cej demokratycznyj lad, jakyj czastynno pidupaw? Czy mozemo maty oczi zwerneni w zad todi, koly majemo wykonaty gigantyczne zawdannia, a same widbuduwaty zrujnowanyj swit, u jakomu miliony ludskych istot zywut na mezi wyderzlywosty? Koly z nemozlywo zawernutys, to czy majemo zwernutysia w bik centralizowanoi biurokratii? Czy ce ne oznaczatyme kincia demokratii na cilomu switi? I czy welyka masa naselennia ne bude wykluczena wid dila widbudowy cioho swita, jakyj po wsiakij imowirnosty maje buty joho switom?

Koly szukajemo widpowidy na ci dwa pytannia, to perszym naszym zawdanniam uswidomyty sobi dwoznacznist poniattia „demokratija". Demokratija, jak konstytucijne postupuwannia dla pobudowy prawlinnia, ce polityczna

(Dali na 4-ji stor)

Czoho b warto powczytysia wid amerykanciw

Prawdywa demokratija

Presowi konferencii w Bilomu Domi u Waszyngtoni

„Pane Prezydente, jakyj Wasz pohlad na sowietski domahannia rewizii dohoworu z Montre? Skazit bud laska, Mister Trumen, koly mozna spodiwatysia wstanowlennia pownoi produkcijnoi spromoznosty awtomobilnych pidpryjemstw? Czy ce widpowidaje dijsnosty, Pane Prezydente, szczo Wy majete zamir perewesty dejaki osobowi zminy w Ministerstwi Zakordonnych Spraw?"

Podibni ta inszi pytannia, cilkom tak hostri i bezposeredni, zatorkujuczi najistotnisze, szczo w danomu momenti chwyluje pryludnu opiniju, wyslowlujut zurnalisty koznohoo tyznia na welykij presowij konferenciji w Bilomu Domi u Waszyngtoni.

Najcikawisze i wyriszalne je todi te, szczo na wsi pytannia prychodyt widpowid i ce nehajno i bezposerednio wid samoho prezydenta, jakyj pry tych nahodach ne posluhowujetsia nijakymy doradnykamy, jak ce buwaje w inszych krainach, de predstawnykiw presy zbuwajut riznymy wykrutamy, czy dyplomatycznymy lomyholowkamy.

Niczoho dywnoho, szczo w takych obstawynach, presowi konferenciji w Bilomu Domi jawlajutsia najpewniszym zasobom informacij dla Ameryky i ciloho switu, pro plany i turboty, pro stanowyszcze i pohlady amerykanskoho uriadu. Instytucij cioho rodu ne zustriczajemo bilsze nide.

Nijakyj prezydent u lubij kraini, ne widdajetsia koznoho tyznia trudnomu ispytowi zurnalistiw, jaki takoz ne wsi prychylno do nioho nastawleni. „Swoboda presy", pidkresluwana czasto w teorii, same tut, z cilkowytoju poslidownistiu zdijsniujetsia. Predstawnyky presy z ciloho switu, tysnutsia bila pysmowoho stola prezydenta Trumena, szczob z bezposerednoi blyzkosty, dokladno proanalizuwaty stanowyszcze Waszyngtonu.

W zahalnomu, konferencija trywaje 20 chwylyn, ale buwaje, szczo prezydent wze za 6 abo 8 chwylyn dast taki wazlywi wyjasnennia, pidsuwajuczy sensacijni naholowky, szczo korespondenty zrywajutsia zi swoich misc z korotkym" Duze diakuju, Pane Prezydente", wybihajut z kimnaty i za kraszczoju tradycijeju holliwudskych filmowych zwyczaiw spiszat do najblyzczoho wilnoho telefonu.

Dla pomerloho prezydenta Ruzwelta, chwylyny, jaki win prowodyw u presowomu switi, nalezaly do najradisniszych momentiw joho widpowidalnoi dijalnosty. Win poczuwaw sebe na sylach zmiriatys u slownych zmahanniach z najkraszczymy zurnalistycznymy holowamy nacii; slownyj dwobij widswizuwaw Joho nemow cholodnyj wodianyj tusz. Podibno dije Harry Trumen; szczotyznewyj wohon perechresnych pytan presy, dodaje jomu szcze bilszoi energii. Teper pro samu konferenciju. Pisla toho, koly wze prybuly wsi korespondenty i staly w 6, abo simoch stysnenych riadach pered stolom prezydenta, wstaje Trumen: zyttieradisna, imponujucza postat, w stylewomu dwobortnomu kostiumi. Poczynajetsia dyskusija.

W konferenciji berut uczast najslawniszi amerykanski zurnalisty, predstawnyky usich welykych centralnych szczodennykiw jak: „Times", „Herald Tribune", predstawnyky bilszych hazet wid usich stejtiw, najkraszczi radijewi komentatory. Baczymo takoz predstawnykiw sowietskoi agencii „Tass" brytijskoho biura „Rojter", francuzkych, belgijskych, szwajcarskych, kytajskych ta inszych zakordonnych gazet. Zakordonni predstawnyky obmezujutsia do roli swidkiw u cij czysto amerykanskij instytucii.

Stanowyszcze korespodentiw podibne tut do stanowyszcza czleniw brytijskoho parlamentu, do obowiazkiw jakych nalezyt regularne zapytuwandna uriadu. Amerykanci dumajut odnacze, szczo pytannia, jaki presa szczotyznewo stawyt prezydentowi, je obszyrniszi ta wazlywiszi wid stroho formoju zumowlenymy, czleniw brytijskoho parlamentu. Isnuje zresztoju szcze odna riznycia. W brytijskomu parlamenti, wsi pytannia neobchidno podaty napered u pysmowij formi, a dyskusija obmezajetsia lysze do nych, abo zwiazanych z nymy; korespondentam na presowych konferencijach u Waszyngtoni, wilno zaczepyty lubu temu, szczo pryjde do holowy, ne powidomlajuczy pro ce pysmowo. Ruzwelt wykorystowuwaw perszi chwylyny konferencii dla oholoszuwannia oficijnych powidomlen Biloho Domu. Trumen ne zminyw cioho zwyczaju. W dramatycznych slowach widkryw win nedawno presowu konferenciju, predstawlajuczy tiazke charczowe polozennia u switi i miropryjemstwa USA z metoju zapobihty holodowij katastrofi.

Zwyczajno, persze pytannia pisla widkryttia konferencii wydajetsia bez zwiazku: tilky poseredno widnosytsia wono do holownoi problemy. Todi padaje druhe i tretie: korespondenty namahajutsia, jak ce kazut: „prytysnuty prezydenta do muru, abo zawesty u bezwychidnyj kut." Czasto, pisla zawziatych debat, wdajetsia prezydentowi wyjasnyty sumniwy ta wyjty peremozcem. Buwaje szczo, (osoblywo u miznarodnich pytanniach, zumowlenych tajemnyceju), prezydent daje wymynajuczu widpowid, abo mozlywist riznym prypuszczenniam.

Malo konferencij widbuwajetsia bez chwylyn widpruzennia i humoru.

Nedawno, korespondent prowincijnoi gazety zapytaw: „jak dowho treba szcze czekaty na pojawu riznych brakujuczych artykuliw u wilnij prodazi?"

Korespondent cikawywsia dobroju czolowiczoju soroczkoju. Prezydent widpowiw, szczo na zal u tij materii konkretno zapewnyty ne moze, koly mozna bude znow nabuty soroczku, ale z usmiszkoju dodaw, szczo maje kilka lysznich soroczok i widdaje ich zainteresowanomu. „Czy rozmir 41?" — zapytaw z pospichu reporter. Cila zala wybuchla smichom. Znaczinnia presowych konferencij u Bilomu Domi wydno ne tilky w tomu, szczo wony formujut publicznu opiniju, wyjasniujut sumniwy z wyriszalnym awtorytetom; ale wony je takoz humannym- duchowym zwiazkom miz najwyzczoju instancijeju i szyrokym zahalom. W swoij siohodnisznij formi, powstaly wony z pryrodnoho amerykanskoho poczuttia riwnoprawnosty i prawdywoi amerykanskoi radosty z nezwyczajnych pidpryjemstw. Wony ce dijsno „democracy in action" — demokratija na dili.

Na ruinach Hitlerowoho bunkra

Presa prynosyt wrazinnia zurnalistiw iz widwidyn w slawnij holownij kwatyri Hitlera, z jakoi win kermuwaw wsima wojennymy operacijamy nimeckych armij. Hitler prowiw bilszist wojennych dniw w okremomu bunkeri, szczo znachodywsia w Schnidnij Prusii, miz Kenigsbergom i Olsztynom. Z zakordonnych derzawnych muziw Hitler w ciomu swojomu, fantastyczno berezenomu schowyszczi pryjmaw lysze Mussolini. Pancernyj poizd, szczo nym krywawyj Führer podawawsia dekoly do Berlina wyholoszuwaty swoi promowy, mih zaizdzaty az u najhlybszi netri bunkra. Okolycia Hitlerowoho bunkera bula zamaskowana sztucznymy korczamy j kaktusamy; za nymy roztiahalysia lisy pidszyti 80 000 riznych najmoderniszyn min, szczo 2000 persteniw otoczuwaly sztabowu budiwlu. Dali jszly naelektryzowani droty, szczo pry perszij sprobi ich peretiaty abo torknuty izolatorom-alarmuwaly z tocznym zaznaczenniam miscia. Sam sztab-ce rozkydani, bahatopowerchowi bunkry, widhorodzeni wid matzurskoho neba sztucznoju zelenju, roztiahnutoju na metalewych sitiach. Wsich budynkiw bulo 50. Centralnyj bunker Hitlera nimci, utikajuczy, wysadyly, ale i z ruin mozna stwerdyty, szczo joho stiny buly hrubi na 8 metriw. Korespondenty zwertajut uwahu na fakt, szczo tworec koncentracijnych taboriw sam musiw sydity za elektrodrotamy, i wyskazujut zdohad, szczo Hitler, jakyj perechowuwawsia za takymy zalizobetonnymy stinamy ne mih maty widwahy pokinczyty samohubstwom.

Prof. Wolodymyr Maciak

Za nowyj pidrucznyk ukrainskoi istorii

Dola nas kynula na czuzynu j tut my ukrainci z riznych ukrainskych zemel ta riznych switohladiw, namahajuczysia zrozumity odyn odnoho w teperiszniomu, husto- czasto ne mozemo zrozumitysia w pytanniach naszoho majbutnioho ta dawno- j nedawnomynuloho. Bo wsim chyba jasno- szczo nasza teperisznist ta majbutnist swoimy korinniamy wrosla hlyboko w nasze istoryczne mynule. Bahato naszych zemlakiw schylni poczynaty i rozumity nasze mynule tilky wid 1917 r., bahato poczynajut joho tilky wid kozackoi doby j Welykoho Bohdana. Odni j druhi niczoho majze ne znajut pro zabutu welycz i slawu naszoi batkiwszczyny wze za Trypilla, odni j druhi schylni welyku derzawnu dobu naszoho narodu, oczoluwanoho kniaziamy j korolamy, widkydaty jak, ne naszu, „feodalnu", czy jak szcze tam „pansko- szlachocku", protystawlajuczy ij piznieszu kozacku „prostonarodniu", czy nawit „jedyno" demokratycznu w naszij istorii dobu. Dechto prowadyt zapekli spory w osnownych cerkownych pytanniach Ukrainy Wolodymyra Welykoho, czy wona bula prawoslawnoju czy katolyckoju, toszczo. Ce wse z neznannia czy maloho znannia swojei istorii. Ne wyna w ciomu naszych bratiw, szczo dawnisze j siohodni czasto pyszut nam naszu istoriju rizni stari j nowi czuzynecki Karamziny j Jablonowski — szczo j majze wsi naszi awtory istorycznych pidrucznyki razom z M. Hruszewskym podawaly j podajut nam obraz naszoho kniazoderzawnoho mynuloho za suggestiamy czuzyneckych istorykiw ta pid wplywamy riznych teczij w suspilstwi 19—20 stol. socijalistycznych, radykalnych „narodnyckych" toszczo, jaki bez jasnoho derzawnykoho napriamku ta zmistu pryczynylysia takoz do naszoi newdaczi w derzawnycko- wyzwolnych zmahanniach 1917-1920 rr. Tut dodaty, szczo majze wsi naszi dowojenni pidrucznyky istorii Ukrainy — za malymy wyniatkamy — sperly swoi widomosti ta pohlady pro naszu kniazoderzawnu dobu na perestarili wze wyslidy istoriohrafii do 1900 r., zamalo, abo j zowsim ne prytiahnuly do slowa tych riasnych, nowych i pozytywnych danych, szczo ich daly pro doistorycznu ta kniaziwsku dobu Ukrainy nowi znachidky j doslidni praci do 1939 r. W ocinci najdawniszoi doby stojat dalsze ci pidrucznyky bilsz na ideolohicznych pozycijach „narodnyctwa" j in., jak na derzawnyckych.

Ne treba nam rozwodytysia nad potreboju i znaczinniam jasnoho j dokladnoho piznannia naszoi istorii u wsij ii szyryni ta hlybyni — nad welykymy korystiamy z nei dla rozbudzuwannia, pidderzuwannia ta skripluwannia nacjonalno-derzawnykoi swidomosty naszoi zbirnoty. Perszoriadne j osnowne znaczinnia znannia naszoi istrii je oczewydne i jasne.

Siohodni na czuzyni widczuwajemo duze bolucze nedostaczu dobrych naukowych i popularnych pidrucznykiw naszoi istorii dla molodi i starezych. Ale sylnyj rozrist i harni rezultaty specijalnych doslidiw nad doistorycznoju ta kniazoderzawnoju dobamy naszoi istorii, jaki poznaczylysia w ostannich desiatylittiach ta zaraz prodowzujutsia naszymy wczenymy, wze nijak ne dozwolajut powtorjuwaty i peredrukowuwaty dla majbutnioho wzytku dawniszych pidrucznykiw wkluczno z Hruszewskym czerez ich welyki nedostaczi, pomylky j nedotiahnennia u wyswitluwanni naszych najdawniszych periodiw az po XIV stol. Dalsze, rezultaty zhadanych doslidiw nad naszoju kniaziwskoderzawnoju doboju zastawlajut doslidnykiw do zrewiduwannia j widpowidnoho popownennia naszych widomostej pro piznieszi periody, lytowsko-polskyj ta kozakyj, w jakych tak slabo dosi zjasowujetsia zwiazky kniazoderzawnoii doby z pizniszymy. Bo jde ne tilky pro jakisni j kilkisni zminy ta popownennia materijalu w nowych majbutnich pidrucznykach, ale takoz i pro nowi sproby syntezuwannia wsijei naszoi istorii, koly szcze ne skoro mozna bude perewesty sprawzniu, dobru syntezu za bilsz slusznymy i stijkymy pryncypamy ta poslidownymy jasnymy linijamy, niz ce bulo dosi.

Ale w majbutnich systematycznych kursach ukrainskoi istorii my powynni oswitlyty rolu dejakych najosnowniszych czynnykiw naszoho mynuloho: 1) derzawy, narodu j terytorii, 2) cerkwy j, 3) derzawno-polityczno-suspilnoho ustroju j ideolohii.

Oczewydno awtory nowych pidrucznykiw ne zmozut „zywcem" prystosuwaty siohodniszných poniat do doslidu nakreslennia nowoho obrazu ciloho naszoho istorycznoho mynuloho, ale wsetaky treba bude potrochy orjentuwatysia na taki poniattia, zberihajuczy pry ciomu wilnist wid ich wplywu, obereznist objektywnist i precyziju.

I. W nowych sprobach syntezuwannia naszoi istorii treba orjentuwatysia na taki osnowni poniattia naszoho czasu, jak poniattia derzawnosty, abo bezderzawnosty, pry derzawnosty, poniat pownoi abo nepownoi suwerennosty, dalsze na pytannia isnuwannia takych poniat w poodynokych periodach naszoho mynuloho w prawi ta w realnij dijsnosti, bo odno j druhe, oczewydno, ne te same. Pownu abo majze pownu, prawnu ta faktycznu ukrainsku derzawnist ta suwerennist mozna bude zwiazuwaty tilky z czasamy Kyiwskoi Derzawy z kniaziamy Wolodymyrom Welykim ta Jaroslawom Mudrym u prowodi ta piznisze z czasamy Halycko-Wolynskoi Derzawy Jaroslawa Osmomysla ta rodu Romana Mstyslawycza az po 1340-wi rr. Uwes cej period derzawnosty j suwerennosty tryway z newelykym prohalynamy, jak widomo, kolo 450 lit.

Period kozackoi derzawnosty, jakoi suwerennist duze czasto podajetsia w sumniw, trywaw wsioho kolo 60 lit — wid wyzwolnoho zrywu Bohdana Chmelnyckoho w 1648 az do trahicznoho pohromu pid Poltawoju 1709. Wsi periody czuzych zajmanszczyn Ukrany lytowsko — polskoi 1350-1648 ta moskowsko — polskoi, wid 1709 az do naszoho czasu (bo nowa ukrainska derzawnist 1917-1920 -tych rr. swoim korotkym trywanniam stworyla tilky iasnyj epizod u naszych wyzwolnych zmahanniach) treba zarachuwaty radsze do bezderzawnyckoi istorii wyzwolnych zmahan naszoho narodu. Ci periody tryway j trywajut duze dowho, bo razom najmensze 500 lit.

Wze sama welyka cyfr alit isnuwannia staroi kniaziwskoi suwerennoi derzawnosty -w pryriwnianni z bahato korotszoju kozackoju derzawnistiu — maje swoju proreczystu wymowu ta powynna wyklykuwaty nadzwyczajno welykyj interes do nowych posylenych doslidiw i do widwedennia istorii Kyiwskoi ta Halycko-Wolynskoi derzaw X- XIV stolit kudy bilsze miscia j uwahy w majbutnich pidrucznykach i doslidach, jak doteper.

Dla syntetycznych ocinok wazlywi tut takoz pytannia istorycznoi doli dwoch osnownych i najholowniszych derzawotworczych terytorij i centriw usijei Ukrainy — Kyiwszczyny ta Halyczyny, ta pytannia prawnoho j faktycznoho objednannia ich w odnu ukrainsku derzawu. Taki fakty zdijsnylysia wpowni i na dowszyj czas tilky dwiczi w naszij istorii: wpersze za Wolodymyra Welykoho j Jaroslawa Mudroho i wdruhe w poczatkach XIV stolittia, za panuwannia halycko- wolynsko- kyiwskoho korola Jurija I Lwowycza, pisla widpowidnych pidhotowczych unifikacijnych zachodiw Jurijewych poperednykiw i didiw, Romana i Danyla. Zawdiaky ciomu Halycko — Wolynska Derzawa XIII-XIV stolittia wyryne z nowych doslidiw jak uniwersalno ukrainska derzawa, szczo prodowzuwala soboju dawniu Kyiwsku ta czerez 150 lit reprezentuwala soboju ukrainsku derzawnist wzahali.

II. Cerkwa widohrala prodowz wsijei naszoi istorii nezapereczno duze welyku j neraz wyriszalnu rolu ta jak derzawno-i kulturotworczyj czynnyk mala welyczezne znaczennia. Ale nedosyt wyrazno j wirno, neraz tendencijno ziasowujetsia abo j promowczujetsia w doteperisznich pidrucznykach istorii welyku rolu j znaczinnia postupowo szczoraz zywiszych i blyzczych wzajemyn Kyiwskoi i szcze bilsze Halycko- Wolynskoi Derzawa XII- XIV stolit z zachidnoju cerkwoju j kulturoju, jak ce pokazujut najnowiszi doslidy nad XIV stl. Wse szcze malo roujasnene ta odwerte pytannia charakteru j zmistu nasoi Cerkwy X-XIV ww. zde widwaznoho wyswitlennia z boku istorykiw specijalistiw.

III. Odne z najwazniszych pytan — pro derzawno -polityczno- suspilnyj ustrij kniazoderzawnoi Ukrainy — nalezyt do najtrudniszych. Ta siohodni, pry naszych nowych bahatioch znachidkach i widomostiach pro kniazoderzawnu dobu wze ne dadutsia uderzaty skeptyczni j tendencijno- newirni pohlady na „feodalnyj, pansko- szlachockyj" i t. d. ustrij Kyiwskoi ta Halyckoi derzaw. Siohodni i zawtra, pisla naszych perezywan i doslidiw z suspilno- polityczno-derzawnymy systemamy j teczijamy, socijalistycznymy, narodnyckymy, radykalnymy, psewdodemokratycznymy j in., szczo w XIX- XXstol. norodzuwalysia ta zanykaly, ne spownywszy pokladanych na nych nadij ta zawdan, istoryky zmozut w powniszomu switli j obereznisze rozhladaty osnowni pytannia pro kniazoderzawnyj lad Ukrainy. Nemalo zorijentujut istorykiw powczalni zrazky j doswidy z doteperisznich derzawno-politycz no suspilnych ustroiw w takych krainach jak Welyka Brytanija, Szwecija j Szwajcarija z odnoho boku, ta SSSR i Czechoslowaczczyna z druhoho boku (Amer. demokratija - jawyszcze specyficzne, szcze nezowsim prydatne dla Ewropy). Uwaznyj pidchid naszych istorykiw do pytan ustroju kniazoderzawnoi Ukrainy dopomoze obmynuty pomylky j newirnosty z prystosowuwannia do cijei doby „narodnyckych", czy inszych klasowych ideolohij i mirok.

Pry skladanni nowych naukowych i popularnych pidrucznykiw istorii Ukrainy pobazana j koneczna spiwpracia specijalistiw iz riznych dilanok naszoi nauky. Ale persze slowo musyt buty za istorykamy — fachiwciamy, szczob ne powtorjuwaty dawniszych promachiw i nedostacz.

Na perszomu plani potribne na najblyzcze majbutnje / redakcijne zlozennia naukowoho pidrucznyka istorii Ukrainy za wsimy wymohamy istorycznoi nauky, pry opraciuwanni koznoho periodu, abo kompleksu pytan istorykamy-specialistamy i pry pokorystuwanni rezultatamy nowiszych doslidiw. Az potim pryjde czerha na indywidualnych popularyzatoriw ukrainskoi istorii.

СПОРТ

Molod na sportowu ploszczu!

W subotu dnia 3 serpnia widbulysia zbory sportowciw trjoch Aschaffenburzkych ukrainskych taboriw. Wzialy w nych uczast takoz sympatyky sportu. Na misce doteperisznioho komisarycznoho wybrano nowyj prowid S.T. „Zaporizza", szczo joho oczoluje holowa taboru Pionierkaserne p. Stetkewycz, kolysznij zmahun S.T. „Ukraina" ta joho czlen. Zaplanowano sekcii: futbolnu, lehkoatletycznu czolowikiw i zinok, boksersku, plawacku i ping-pongowu. Do dejakych iz tych sekcij prowid towarystwa zakontraktuje fachowych treneriw. Nowyj prowid daje zaporuku rozbudowy sportu i otsijeju dorohoju zwertajetsia do molodi, do sportowciw usich trjoch taboriw iz zaklykom:

Wsi narody switu wyznaly wahu fizycznoho wychowannia, a kozen iz tych narodiw moze pochwalytysia welykymy osiahami w riznych dilankach sportu. Tilky nasz welykyj ukrainskyj narod ne maw zmohy wyjawyty swojei sportowoi spromoznosty pered switom, bo rizni okupanty Ukrainy dbaly radsze za demoralizuwannia naszoi molodi niz za ii sportowe wychowannia, a to j otwerto rozwjazuwaly naszi sportowi organizacii ta pozbawlaly ukrainciw sportowych hryszcz.

Zaraz wze rik majemo zmohu wilnoho sportowoho rozwytku. Karyhidnym nedbalstwom bulo b, koly b my i teper ne zumily pobuduwaty naszoho sportu za nowych obstawyn i mozlywostej.

Molode, ne haj czasu, stawaj w lawy sportowciw! Meta-dobro ukrainskoi nacii i Twoja osobysta koryst. Wirymo w Twoju wolu i zdemo Tebe na sportowij ploszczi, de zdobuwatymesz sprawnist i sylu w zmahanni za kraszcze majbutnje, za Wolu ukrainskoho narodu!

Chaj zywe ukrainskyj sport!

Uprawa S.T. Zaporizza

Jak to bulo w Ingolstadti

Hostynnyj wystup FK „Ukraina" w Aschaffenburzi zakinczywsia pryniattiam w tabori La Garde, de dyrekcija UNRRA i hromadjanstwo teplo witaly naszych zmahuniw. Pisla pryniattia widbulasia weczirka z tanciamy. I wlasne ci tanci wylizly naszij druzyni bokom. 5 zmahan na protiazi desiaty dnjw w rozhari lita, koly termometr pokazuwaw 32° C w tinystomu misci!

Mow zwareni prybuly my wsi pisla cilodennoi podorozi do Ingolstadtu. Wtoma probywaje z oblyczcza i ruchiw koznoho zmahuna. Polowyna kontuzena, ale do zmahan stawaty treba. Nastrij, jak zwykly w nas kazaty, pid psom . . .

W subotu dnia 27 lypnia o hod. 7 uweczeri witajut naszu druzynu predstawnyky nimeckoi komandy na stadijoni. U promowi hospadari zajawlajut, szczo radijut z prywodu tijei zustriczi, bo slawa pro ukrainsku druzynu dolynula do nych i wony spodiwajutsia pobaczyty pokazowu hru. Nimci peredajut naszym kwity. Ale wse ce lysze slowa, bo na dili wyjszlo inaksze.

Dijsnist pokazala, szczo uprawa nimeckoi komandy zabazala za wsiaku cinu wyjty peremozcem z tych zmahan. Wona zwerbuwala az 5 hracziw iz Münchenu i Nürnbergu. Wraz zo swystkom poczalasia na hryszczi kopanyna i wsiaki sztuczky nesportowoi powedinky.

U takych sprawa cia prosta: kopne protywnyka w kolino i sam lahaje na trawu, nemow ce joho jakraz strinula krywda. Suddia ne wyznajetsia, daje nyzku pomylkowych riszen. Publyka i zmahuny chwylujutsia. Po naszych wydno rezygnaciju, wreszti nerwy ne wyderzaly i poczalasia dyka kopanyna. Pomynajuczy te, szczo naszi ne zumily zabyty mjacza do poroznich worit, szczo ne wykorystaly dwoch karnych kopnen, wze z pidworitnych sytuacij wychodylo, szczo ci zmahannia mohly zakinczytysia wysokoju prohranoju hospodariw ta wsi ci dohidni momenty zaprotoreno, a wse czerez brak riwnowahy i . . . perewtomu. Hra jde wze wykluczno na kosti i nabiraje kompromitujuczoi formy. Za prowyny suddia usuwaje z placu rjad naszych zmahuniw. Pid kinec zmahan FK „Ukraina" maje na hryszczi tilky 7 zmahuniw. Ne znaju, jak poczuwajut sebe ti ludy, szczo maly b reprezentuwaty nasz sport, a ich usuwajut z ploszczi, nemow uczytel wykydaw by uczniw z klasy za dweri narodnioi szkoly. Ukrainskym hladaczam palenijut lycia i staje soromno, prykro. Rozboju na ploszczi uprawlaty nijak ne mozna tomu, chto nosyt na soroczci napys „Ukraina" z wyszytym tryzubom. Jasno, szczo w takomu stani komanda ne mohla wyjty peremozcem ale treba hodaj bulo b umity prohraty.

Pro samu hru: linija napadu wykonala swoje zawdannia wpowni dobre. Czotyry zabyti goli, ne zwazajuczy na nedyspozyciju Skocenia 2, szczo zijszow iz hryszcza, howorjat pro ce proreczysto. Natomisc linija piwzachystu i zachystu cilkom ne dopysala. Leneczyckyj pryhladawsia hri, zastartuwawszy lysze dekilka raz (i to newdalo) do mjacza. Z joho boku wpaly majze wsi goli. Worotari beznadijni. Zo 6 zabytych worit-czotyry kozen normalnyj worotar mih buw wylowyty.

U hospodariw wybywsia serednij pomicznyk (czotyry roky hraw w reprezentacii Rumunii) Dimitrijewycz, szczo wpowni opanuwaw techniku mjacza ta hru holowoju. Linija napadu szwydka, mjacza ne pryderzuje. Jak cilist, komanda hrala bez systemy ta bez stylu.

Suddia dla obydwoch storin beznadijnyj. Za ce policija musila joho wywesty z hryszcza perediahnuwszy w swij odnostrij. Publyka (bilsze 4000) z newdowilliam zalyszyla trybunu. Znaczna czastyna polskoi i ukrainskoi publyky dowho oblahala perediahalniu, ale zawdiaky interwencii prowodiw do incydentiw ne dijszlo. (O. SZ.)

Necikawa hra z Ulmom

Dnia 18—ho e. m. zawitaw do Aszaffenburga sportowyj klub „Dnipro"—Nowyj Ulm, szczob rozihraty zmahannia z naszym „Zaporizziam", z cyklu matcziw miz viceperszunamy ukrainskych taboriw amerykanskoi zony.

Zmahannia widbulysia na sportowij ploszczi w tabori Pionir w prysutnosti bilsz 1000 hladacziw. Pered poczatkom zmahan predstawnyk Delegatury Rady Fizycznoi Kultury prywitaw na hryszczi hostej, a 2 zmahunky wid sportowoi sekcii zinok naszych taboriw, wruczyly kapitanowi „Dnipra" kytyciu kwitiw

Hru rozpaczynaje „Zaporizzia", ale „Dnipro" perejmaje inicjatywu j poczynaje uwes czas tysnuty na worota hospodariw. Wsi kombinacii najkraszczoho hracza „Dnipra" liwokrylowoho Soltysa rozbywajutsia ob micnu oboronu, de tym razom widznaczywsia Sznicow (krim pewnoho, jak zawdy, Myrona Styraniwskoho j Kapnija ta nadzwyczajnoho worotarja Juzkowa, jakomu brakuje lysz worotarskoho wykopu). Obydwi druzyny ne wykorystowujut ciloi nyzky nahod do strilu. W napadi „Zaporizzia" chaotyczna hra obok luczmykiw i powna fizyczna nedyspozycija prawokrylowoho spryczyniajetsia do toho, szczo Aschaffenburg ne mih strilyty ni odnoho gola j hra kinczajetsia wyslidom 0 : 0. (Inz. M. H-j.)

Ostanni zwidomlennia

Jak urjadowo powidomlajut, z dnem 1 weresnia perestanut obowjazuwaty wsi, jaki dosi isnuwaly, obmezennia w komunikacii miz brytijskoju ta amerykanskymy zonamy Nimeczczyny. Wsi nimci i wsi cywilni osoby czuzyneckoi derzawnoi prynaleznosty zmozut wid toho dnia swobidno izdyty z zony do zony.

Buwszyj SS-Hauptsturmführer i adjutant z Buchenwaldu, Hermann Hechmann, jakoho tyzden tomu w ratuszi mista Kassel rozpiznaly kolyszni wjazni KZ i peredaly w ruky policii, staw jak powidomlaje wijskowa wlada-pid kinec wijny sam wjaznem koncentraku. W 1942 roci win buw komandantom taboru wijskowopolonenych w Lublyni. Heckmann rozpowidaje, szczo perebuwajuczy na ciomu posteni, zwilnyw bahatioch polonenych i za te joho Gestapo aresztuwalo, wywezlo do Buchenwaldu ta dwiczi zasudylo na smert.

Winston Churchill w towarystwi swojei druzyny i donky Mary widletiw u pjatnyciu z Anglii na korotkyj widpoczynkowyj pobut do Szwajcarii. 16 weresnia Churchill jak hist szwajcarskoho urjadu widwidaje misto Bern.

Najwyzczyj wijskowyj trybunal w Kasseli zasudyw na smert polskych hromadjan Jozefa Paprockoho ta Wladyslawa Wozniaka za napad na dim nimcia Mustersa, jakoho wony wbyly. Nehajno pisla toho zloczynu napasnyky poichaly awtom do majetku Windhausen bila Heiligenrode, steroryzuwaly ledej wbyly arendarja Nagela.

Amerykanska slidcza komisija powidomlaje, szczo w subotu widnajszly tila pjatioch czleniw zalohy zbytoho (mynuloho ponedilka) nad Jugoslawijeju amerykanskoho litaka. Tila ubytych widnajdeno bila kwatyry marszala Tito w Bledi. Ich pochowala jugoslawska milicija.

Amerykanski admiraly w Ewropi

Holownokomanduwacz amerykanskoi atlantijskoi floty, admiral Mark A. Mitscher i vice-admiral Forest P. Sherman wyichaly, jak powidomyla holowna kwatyra amerikanskych morskych zbrojnych syl, do Ewropy. Admiraly perehlanut stacjonowani w Ewropi jak okupacijni zalohy amerykanski zbrojni syly.

Widnajszly wywezenu polsku fabryku

Predstawnyky reparacijnoho biura warszawskoho ministerstwa dla promyslu widnajszly w amerykanskij zoni Awstrii 90 wagoniw z czastynamy dowojennoi widomoi polskoi fabryky azotu i sztucznych pohnoiw „Moscice". W widnajdenych wagonach je parowi turbiny, generatory i inszi wazlywi maszyny wartistju majze 20 milioniw zlotych.

Dopomoha Argentyny dla UNRRA

Jak powidomyly z miznarodnioi rady dla spraw pszenyci, protiahom ostannich krytycznych misiaciw 1946 roku Argentyna zertwuwala bezkosztowno na fond UNRRA 150 000 ton pszenyci.

Ukrainski DP w slawnozwisnomu awstrijskomu tabori u Landecku narikajut m. i. na prepohanyj charcz. Os jak karykaturyst tamosznioi taborowoi hazety predstawyw na landeckij kuchni.

З нашого життя

Powstalo Objednannia Ukrainskoho Uczytelstwa

Pisla pidhotownoi stadii, szczo ii prorobyla inicjatywna hrupa, widbulysia dnia 9. serpnia c. r. w tabori „Pionir" w Aschaffenburzi ustanowczi zahalni zbory Objednannia Ukrainskoho Uczytelstwa. Na zborach uchwaleno i pryjniato statut nowoosnowanoi uczytelskoi organizacii, wybrano keriwni organy Objednannia ta nakresleno plan praci na majbutnie. Uczytelska organizacja hurtuje uczyteliw narodnich, serednich ta fachowych szkil. Czlenamy Objednannia mozut buty ludy, szczo majut pedagogicznu oswitu j praciujut u szkilnyctwi, dali ti, jaki majut fachowu uczytelsku oswitu, chocz teper u szkilnyctwi ne je aktywni, wreszti ti, jaki, chocz ne majut pedagogicznoi oswity, ale wczat u szkoli j mozut wykazatysia bodaj odnoricznym stazem. Objednannia Ukrainskych Uczyteliw u naszomu tabori maje 35 dijsnych czleniw. Objednannia jawlajetsia stanowoju organizacjeju, jaka maje metoju ne lysz boronyty profesijni interesy ukrainskoho uczytelstwa, ale j dbaty pro pidwyszczennia znannia ta fachowych kwalifikacij swoich czleniw szlachom samooswity, ulasztowuwannia kursiw, organizuwannia bibliotek, sklykuwannia pedagogicznych zjizdiw itp. Objednannia stawyt sobi metoju tez pikluwannia ukrainskym szkilnyctwom, szczob wono mymo tiazkych emigracijnich umowyn stojalo na widpowidnomu riwni nawczannia j wychowannia. Do prohramy dijalnosty Objednannia nalezyt tez moralna j materialna dopomoha swoim czlenam. (Ba).

Wid Redakcii: Spodiwajemosia, szczo nowostworena uczytelska stanowa organizacija dijatyme w styslomu porozumiuni z widpowidnymy czynnykamy CPUE.

Redaktorskyj nis

Jak dowidujemosia, w odnomu tabori, na schodynach odnoi zinoczoi organizacji, dejaki czleny zawely dyskusiju pro odnoho redaktora, a radsze pro odnu czastynu joho tila. Z pryjemnistiu witajemo poszyrennia dijalnosty zinoctwa na dilanku, jaka najbilsze widpowidaje joho zamyluwanniam ta daje zmohu zrobyty jaknajszyrszyj uzytok iz „dowhoho zinoczoho jazyka" — na dilanku zainteresuwannia osoboju blyznioho.

Szczob odnacze czytaczi ne dumaly, niczoho pohanoho, stwerdzujemo szczo mowa na zinoczych schodynach jszla pro . . . nis redaktora. Ot, poprostu dekomu z predstawnyc harnoi statti ne podobawsia redaktoriw nis; win, mowlaw, za dowhyj, i dawaj joho hudyty; ludyna, baczte, szczo je wlasnykom takoho nosa ne powynna j ne smije buty redaktorom.

I tut same „kamin pretknowennia".

Bo w imia prawdy ta szczob ne szyrylosia balamutstwo pomiz naszym hromadianstwom, choczemo riszucze ne lysz oprokynuty take twerdzennia, ale j postawyty protylezne: czym dowszyj nis, tym kraszczyj redaktor i nawpaky: czym kraszczyj redaktor, tym maje zdorowiszoho nosa. Mozete pro te lehko perekonatysia na jakomunebud zjizdi redaktoriw. Szczo redaktor, to nis. Koly pobaczyte neznajomu ludynu z dowhym, nosom, mozete smilo pidstupyty do nei j skazaty: „Pereproszuju, pane redaktore!" Napewno ne pomylytesia. Nawit ne musyte niczoho howoryty. Pobaczywszy ludynu z debelim nosom, widrazu kablem po holowi ta w Majn. Po redaktorowi lysz bulky zalyszatsia na plesi riczky . . .

Nis, ce najwazniszа czastyna redaktorskoho tila. Bez nioho ne isnuwala b zurnalistyka, ne wychodyla b hazeta, ne bulo b nowoi j takoi interesnoi dilanky nauky j znannia, jak presoznawstwo. Odne slowo: redaktor bez nosa, jak wojak bez rusznyci. Szczob ne buty holoslownymy, pidipremo nasze twerdzennia argumentamy j nawedemo fakty.

Pysze, czy „puskaje" redaktor stattiu pro jakunebud sprawu z hromadianskoho, czy taborowoho zyttia, wze hamir, szum, nehoduwannia, mowlaw, cej nachaba „wsiudy tycze swoho nosa", abo „ne baczyt swoho pid nosom, zate czuze pid lisom", a to dechto kydaje jomu w wiczi „pylnuj swoho nosa, ne czuzoho prosa". Zdobude redaktor jakus sensacijnu politycznu wistku, czy pomistyt interwiu z dyrektorom UNRRA, wze tobi pleszczut „bodaj win tak z nosom buw, jak ce prawda". Maje redaktor jakus nowynu, dumajuczy szczo inszi redakcii pro nei ne dowidajutsia, az hulk, uze chtos nadrukuwaw. Redaktor narikaje „wzialy meni z pered nosa". Ne pustyt redaktor jakois statti, wyruczywszy cenzuru, abo pomistyt taku, szczo dije pomiz hromadianstwom jak kyj, wstromlenyj u murawlyszcze, czy wreszti popade kudys na jakus paradu, czy zjizd, de dobre isty dadut, to kazut „maw dobroho nosa", abo „w nioho dobryj niuch", a widomo, szczo osidok zmyslu niuchu, jakraz u nosi. Zle szczos dijetsia w switi, czy na ridnomu podwiriaczku, czy pryjde spiwrobitnyk ne wporu prosyty honoraru, redaktor „krutyt nosom". Pojawytsia w hazeti fejleton, czy zlobodenna zamitka, szczo zaczipaje kompetencji wsiakych domoroslych welyczyn, czy zahuminkowych kacykiw, jde taborom syczannia „wze redaktorowi sila mucha na nis". Koly redaktoram robyly trudnoszczi z prydilom cyharok, platneju, czy ne pryznaly dodatkowych charcziw, to redaktory „zrobyly dowhi nosy", czy, jak to kazut „spustyly nis na kwintu". Dechto z hromadian, czy z t. zw. naszych „kompetentnych czynnykiw" beretsia „wodyty redaktora za nis", zabuwajuczy, szczo „tabaka dla nosa, a ne nis dla tabaky" . . . Koly redaktor ne zwazaje na nehoduwannia j spokijno prodowzaje robyty swoje dilo, bo „hladyt i baczyt dalsze swoho nosa", malkontenty kazut pro nioho — „dere nosa".

Ale buwaje j tak, szczo cenzura redaktorowi „wtre nosa"; koly ne poweze redaktorowi u „wlast imuszczych", abo joho zachody ne prynesut uspichu, todi opozycja widdychaje z polehszoju, tre zi zadowolennia ruky, a taborom ide szepit- „a to distaw po nosi", abo „ce jomu ne po nosi".

Koly z do wuch redaktora dochodyt, szczo buruny prystrastej rozburchalysia do krajnich mez, a nad joho holowoju hrymyt tucza, todi redaktor machaje rukoju j z usmiszkoju kaze: „maju te wse w . . . nosi".

Tak, lubi pani! Je try osnowni reczi, bez jakych ne moze isnuwaty redakcja, ani wychodyty gazeta — ce redakcijnyj kisz, redakcijni nozyci j . . . redaktorskyj nis. Ciu istynu my nepochytno dowely prykladami j faktamy.

U redaktora nis dowhyj, u zinok „jazyk dowhyj" ta szcze „wolos dowhyj, a rozum korotkyj . . ."

Probaczte! Ne w usich . . .

Drukarskyj Czortyk

Sprawedlywi polityczni formy

Poczatok na 3-ij storinci)

forma, jaka ochopluje bahatowydnist metod. Ii treba rozhladaty jak zasib do cili, a ne, jak cil samu dla sebe. Ii mozna tak dowho stosuwaty, doky wona nepiszno praciuje. Demokratija, jak forma zyttia, jaka zasluzyla sobi na poszanu z bokn koznoi ludskoi istoty, ce osnownyj pryncyp politycznoi etyky. Ale moze buty tak, szczo demokratija w ciomu zmysli lysz todi bude zdijsnena, koly demokratija u tomu rozuminni bude obmezena, abo pereformowana.

Neobchidni je nowi metody, szczob wriatuwaty „demokratyczne rozuminnia zyttia" w etycznomu j religijnomu zmysli. Taki metody musiat dowesty do planowoi organizacji suspilstwa, jaka ne bula b ani faszystiwska, ani reakcijua. Chrystijanizm musyt ii tak samo pidpyraty, jak i podibni plany, szczo widnosiatsia do socijalnoi bezpeky j pidnesennia zyttiewoho standartu. Chrystijanizm musyt pidpyraty obi ne technicznymy, czy jurydycznymy projektamy, ale stworiujuczy nowe suspilstwo, jake znajszlo b wysliw u politycznych formach. Chrystijanizm ne moze utotozniuwaty sebe z jakojunebud specjalnoju politycznoju formoju, czy ce buw by feodalizm, patriarchalna biurokratija, czy demokratija. Wono ne moze odobriuwaty demokratycznych form, jaki pokrywajut rujnuwannia suspilstwa i osobowosty. Wono ne moze skorytysia dwolycznomu lewiatanowi, bajduze, czy win prybraw by demokratycznyj, czy autorytarnyj wyd. Chrystijanizm maje obowiazok pojasnyty, szczo w majbutniomu periodi istorii taki polityczni formy je sprawedlywi, jaki je zdibni poklykaty j wderzaty pry zytti take suspilstwo, w jakomu szczez by bezupynnyj strach pered nuzdennym i bezhluzdym zyttiam mas i w jakomu kozna ludyna tworczo mohla b braty uczast u samozrostanni suspilstwa.

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcii:
„N „la", Aschaffen... UNRRA, Team 612.
Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

Jewhen Onackyj, Rym

Pokladu ja kladoczku werbowu

Iz encyklopedii ukrainskych wiruwan ta symwoliw

Sered ukrainciw zustriczajetsia wiruwannia, szczo dusza po smerti tila letyt az na kraj switu,—tudy, de kinczajetsia zemla, a poczynajetsia nebo. Miz nebom ta zemleju je hlyboka prirwa, a czerez tu prirwu perekynuta kladka, wuzenka, jak nytoczka, i dusza musyt ity po tij kladci. Kotra w Boha szczaslywa, ta perejde, a kotra hriszna, to zaraz iz toi kladoczky wpade prosto w bezodniu, u peklo. („Zyttia i Slowo" II, 235, „Etnohraf. Zbirnyk" Lwiw, U. s. 163, „Perw. Hromadianstwo" Kyiw, 1929, s. 196).

Widpowidno do cioho wiruwannia, naszi batky wse stawyly na nicz u picz horszczyk iz wodoju, klaly hrudku soly ta odno polino:— „Polino w picz treba poklasty, bo na tim switi bude czerez peklo kladoczka" — kazut w Korostenszczyni (Perw. Hromadianstwo, 1927, I, s. 165).

Szcze Potebnia swoho czasu zauwazyw, szczo w ukrainskych pisniach sonce inodi ujawlalos derewom, a soniasznyj szlach-mostom czy kladkoju. Otze i kladka czerez bezodniu moze buty widhomonom toho soniasznoho szlachu. W naslidok pomiszannia cych dwoch ujawlen (soncia-derewa kladky-szlachu) wynykly, taki dywni, na perszyj pohlad, zahadky pro Welykyj Pist ta pro Welykden, jak: „Sim myl mostu, a na kinci jawir na wwes swit slawen", abo: „Sim myl mostu, a na kraj mostu dywina, a na dywini cwit na wwes swit" (Nomys cz. 290. Potebnia w Russk. Fyl. Westn. 1883, I, s. 103.) 2. Kladka, czy mist, sluzyt naturalnym symwolom szlachu lubowy do kochanoi czy do kochanoho, symwolom zwiazku miz nymy. Tomu pid Nowyj Rik na Kubani diwczata robyly z palyczok mistok pid lizkom i, jakszczo chtos u sni prychodyw perewesty diwczynu czerez mist, toj maw buty sudzenym. (Etn. Zb. I, s. 17). Te same robyly, zwyczajno pid Andrija i w inszych miscjach Ukrainy. Pro roblennia mostiw z tista, oczewydiaczky dla podibnoi z worozby, zhadujetsia w slowiankij wstawci do „Slowa" Hryhorija Bohoskowa z kincia 15 w. (Potebnia w RFW. 1882, 4 s. 220).

Tomu, jakszczo chto spiwaje:—„Stoju ja na kladci, a myla na hadci" (Franko Prypowidky . . ., II, s. 268) win wyjawlaje symwoliczne nastawlennia, szczo widpowidaje naturalnij lohici ukrainskoho dumannia: kladka ne moze ne wyklykaty dumky pro mylu.

Tomu j w zamowlenni na wyklykannia lubowy radytsia wyjty o piwnoczi do wody, polozyty na wodu kladku j staty na nei boso, triastys ta j prykazuwaty: „Triasu, triasu, kladkoju, kladka wodoju, woda kupynoju kupyna czortamy, czorty kozakom (takym to), szczob joho triasly-triasly, ta do prynesly, do narodzenoi, chreszczenoi, molytwenoi raby Bozoi (imia)" (Hruszewskyj „Ist. ukr. lit." I, s. 100).

Z cijei symwoliky wyplywajut bohato pisennych zworotiw, jaki, bez widpowidnoho klucza, wydajutsia bezhluzdymy, lohiczno nepowiazanymy:

> Pokladu ja kladoczku werbowu:
> Czas tobi (Mykolo) dodomu.
> Oj ne czas, ne czas, ne pora.
> Bo szcze moja (Kylyna) moloda
> (Mat. ukr. etn. 18, s. 220)

Sebto — chocz lubow uze j je, kladoczku wze polozeno, ale czas na wesilla szcze ne pryjszow, bo diwczyna szcze zamoloda:

> Do poludnia kosu czesala,
> Do weczora byndoczky zwywala:
> -Lezit, lezit, byndoczky do wesny,
> Doky ne pryjdut od Mykoly starosty . . .
> Jak batka pokynesz, sam marno zahynesz

Siudy z widnosytsia j takyj obraz:

Oj, ne budu wodow plysty, pidu de na lawku (sebto-na kladku).

Jak jem lubyw, tak i budu totu kuczeriawku (Hol. II), sebto -zamist hulaty j zradzuwaty (plysty za wodoju), zalyszus wirnym odnij wze wybranij kochanij.

Os szcze odyn cikawyj symwolicznyj obraz:

> Piszla by ja na kladoczku, kobym ne upala:
> Piszla by ja za neluba, kobym ne propala.
> (Hol. II. 330. III. 352)

Tut dumka jasna: kladoczka — szlach do lubowy j szlubu — ne wytrymaje, jakszczo diwczyna widdastsia za neluboho.

Ale cej prostyj obraz rozwywajetsia w druhyj, wze duze skomplikowanyj

> Stoit werba nad wodoju, maju ju (ii) na hadci
> Myszlat ludy pidrubaty diwczynu na kladci (Hol. II, 777).

Werba-symwol diwczyny i odnoczasno derewo, z jakoho parubok chocze zrobyty kladku, sebto szlach do nei, ale ludy choczut pidrubaty ciu kladku, sebto pereszkodyty, pererwaty lubownyj zwiazok, znyszczyty kochannia.

3. W wesilnych pisniach „moszczennia mostiw" oznaczaje pryhotuwannia do wesilla, do wesilnoho poizdu, szczo wiazetsia duze tisno z symwolikoju kladky, czy mostu wzahali:

> Oj, jak budu ja ta zenytysia,
> Namoszczu mosty wse perstnewii
> Pohaczu hatky wse winkowyi,
> Postawlu stowpy wse zolotyi
> Powiszaju korohowky wse-szowkowyi . . .

Widpowidno do cioho j wesniankowa hra, w jakij widbuwajetsia paruwannia chlopciw z diwczatamy, nazywajetsia tez „Mostamy".

W zwiazku z cijeju symwolikoju stoit i widomyj obraz neszczaslywoi zinky, szczo posylaje, czy sama ide, zdohaniaty molodist, czy lita molodii, szczastia j dolu, tak nerozrywno zwiazani dla zinky z lubowiu:

> Oj, nahnala szczastia-dolu na kalynowym mosti:
> -Wernys, wernys szczastia-dola chocz do mene w hosti
> -Ne wernusia ja do tebe bula ja u tebe,
> Bulo todi szanuwaty, bulo powazaty . . .

Epitet „kalynowyj" tut ziasowujetsia tym, szczo mist perwisnomist-diwoctwa, szczo wede do szczaslywoho szlubnoho zyttia, szczo wydno chocza b iz takoi pisni:

> Marusenka dohadalas
> Da pomostyla mosty
> Z kalynowoi trosty,
> Da pohatyla hatky
> To z ruty, to z miatky (Metl. 219. Czubyn. 4, 416).

Otze j kalyna i ruta ta miata wse symwoly diwoctwa, jake Marusia dohadalas zberehty, szczob maty potim szczaslywe zyttia.

Koly pochodzennia cioho obrazu („kalynowyj mist") pryzabulosia, poczaly prystosowuwaty joho j do czolowikiw:

> Zapriahajte koni w szory, koni woronyi
> Ta poidem dohaniaty lita molodyi.
> Jak dohnaly lita moi w kalynowim mosti:
> Wernitesia, lita moi, chot do mene w hosti:

Wid czoho zalezyt myn

Perspektywy myru zalezat wid pozycii Sowietiw, — skazaw gazetnyj wydawec Frank Gannet, szczo nedawno powernuwsia z Ewropy.

Win zajawyw: „Jakszczo komunizm pronykne w Ewropu, Ameryka bezpereczno opynytsia w nebezpeci. Jakszczo Sowiety i dali prahnutymut wseswitnioho panuwannia, tiazko skazaty, jak my zmozemo wyriszyty komplikacii u widnosynach z nymy". Jak zapewniaw Gannet: „szczodnia nadchodiat dokazy pidpilnoi dijalnosty kommunistiw spiramowanoi na pidryw naszoho derzawnoho ladu z metoju wstanowlennia nad namy komunistycznoi kontroli". Pry ciomu win nawiw dwa rozwiazannia, szczo mohly b usunuty uskladnennia wzajemyn z Rosijeju „Odno-ce zmina Rosijeju swojeji suczasnoi polityky rezygnacija z ideji switowoho panuwannia komunizmu jak szlachu do myru, i zhoda spiwpraciuwaty z namy. Druha nadija- mabut dosyt nepewna, ce mozlywist toho, szczo rosijskyj narod, nezadowolenyj komunizmom ta duze nyzkym zyttiewym riwnem panujuczym w Rosii, oburytsia pryhotuwanniamy do nowoi wijny i powstane".

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. 1. wereśnia 1946 Nr. 37

Kudy pide Litwinow?

Wystup Manuilskoho proty Hrecii

Litwinow pozbawlenyj swoho postu. Jak powidomylo mynuloi nedili radjo Moskwa, Litwinowa pozbawyly joho postu zastupnyka sowjetskoho ministra zakordonnych spraw. Nastupnykamy Litwinowa staly Fieodor Gussiew i Jakow Malik. Litwinow buw w rokach 1929—1939 komisarem zakordonnych spraw. Win buw perszym sowjetskym poslom u Welykij Brytanii 1918 roku ta zhodom zastupaw SSSR na bahatioch miznarodnich konferencijach. Wid 1941 do 1943 Litwinow buw sowjetskym ambasadorom u Waszyngtoni.

Bevin prybuw do Londonu. Brytanskyj minister zakordonnych spraw Ernest L. Bevin widletiw 24 serpnia z Paryza do Londonu, szczob obhoworyty z premijer-ministrom Attlee pytannia Myrowoi Konferencii, sprawu jehypetskych pertraktacij i polozennia w Paletsyni. Pered widletom Bevin maw rozmowu z amerykanskym ministrom zakordonnych spraw Byrnesom. Do Paryza Bevin powertnetsia w polowyni druhoho tyznia.

Manuilskyj zakydaje Hrecii zahrozuwannia myrowi. Ukrainskyj minister zakordonnych spraw-takoi terminologii wzywaje czuzynecka presa-cebto holowa sowjetsko-ukrainskoi delegacii na Myrowij Konferencii Dymitryj Manuilskyj podaw 24 serpnia do Switowoi Rady Bezpeky skarhu na Hreciju, motywujuczy ii tym, nacze b Hrecija zahrozuwala myrowi na Balkanach. Ciu skarhu, podaly czere sekretarijat Objednanych Nacij.

Hostri slowa amerykanskoho ministra proty Jugoslawii. U zwjazku z polahodzenym wze konfliktom miz USA i Jugoslawijeju Tita za zbyttia amerykanskych litakiw nad mistom Bled, amerykanskyj minister wijskowych spraw Patterson skazaw promowu do frontowych wojakiw. Win daw wyraz swojomu hlybokomu oburenniu z prywodu incydentiw w Jugoslawii. „Nichto z amerykanciw ne moze prychowaty poczuttia oburennia, koly sojuzna nacija, szczo swoje wrjatuwannia zawdiaczuje holowno nam, amerykanciam, zbywaje z rozmyslom naszi litaky, a opisla szcze j namahajetsia wyprawduwaty swoje postupowannia.“

Widklykaly amerykanskych wijskowych morskych attasze z Rosii. Z ministerstwa wijskowych spraw u Waszyngtoni powidomyly 24 serpnia: na domahannia rosijsko-sowjetskoho urjadu amerykanska wlada widklykala amerykanskych attasze morskoi floty z Murmanska i Wladywostoku. Sowjetskyj Sojuz ne widpowiw dosi na propozyciju amerykanskoho urjadu widkryty konsulaty w inszych mistach Sowjetskoho Sojuzu.

„Espanskyj pocilunok“-najstrasznisza metoda mordu w Matthausen. Widenskyj Trybunal pokaraw udruhe karoju smerty buwszoho storoza koncentracijnoho taboru w Matthausen Hansa Doppelreitera. Rozpowid swidkiw wykazala: egzekucii w Matthausen buly taki masowi, szczo nawit ne bulo zmohy spaluwaty zertw. W odnij mohyli pochowaly 12 000 ubytych wjazniw, ne mawszy zmohy spalyty ichnich til. Szczodnia wbywaly po 200 ludej. Odyn swidok rozpowiw, szczo slawnoju metodoju wbywaty ludej u Matthausen buw tak zwanyj „espanskyj pocilunok“. Storozi konctaboru nastupaly sylno pidkowanymy czobotamy na horlo ichnich powalenych zertw . . .

Welyka amerykanska presa pro antyukrainskyj wystup kyiwskoi radiostancii

„Bolszewycke radio zalyciajetsia do ukrainskych skytalciw“

„Zakordonni prowidnyky osudzeni jak faszysty“

W amerykanskomu szczodennyku „Chicago Daily Tribune“ za 7 serpnia c. r. pojawylasia cikawa informacija zenewskoho korespondenta toho czasopysu K. E. Briqueta pid obydwoma naholowkamy, szczo my ich tut peredajemo.

Zmist korespondencii takyj:

Genewa, Szwajcarija, 6 serpnia. Kyiwske radio zrobylo sprobu prychylyty na sowjetskyj bik ukrainskych skytalciw, szczo zywut zakordonom. Radioperedacza oczorniuje zakordonnych ukrainskych prowidnykiw i Ukrainskyj Czerwonyj Chrest. Wona takoz hostro nakydajetsia na anglosaksonski derzawy.

Kyiwske radio napadaje na amerykanskyj i brytijskyj uriady „za pidtrymuwannia faszystiwskych organizacyj i za te, szczo wony sami staly faszystamy“, obwynuwaczujuczy ci dwi krainy „za uczast u zahowori z metoju podilyty Sowjetskyj Sojuz.“

Napad na dopomohowi bjura

Sowjetskyj spiker skazaw: „Amerykanski i brytijski okupacyjni uriady u swoich zonach Nimeczczyny dajut blahoslowenstwo ukrainskym emigrantskym organizacijam na antysowjetsku dijalnist.“

Osoblywo hostryj napad buw. zwernenyj proty „Ukrainskoho Centralnoho Dopomohowoho Bjura“ w Londoni, stworenoho kanadijskymy ukrainciamy, zawdanniam jakoho je zwiazok miz ukrainskymy kolonijamy w USA i inszych krainach amerykanskoho kontynenta ta ukrainskymy wtikaczamy w Ewropi.“

Hostra krytyka bula spriamowana tez proty „tak zwanoho Ukrainskoho Czerwoncho Chresta, szczo praciuje na tereni Awstriji i Nimeczczyny z centraleju w Zenewi“. Nasprawdi Ukrainskyj Czerwonyj Chrest je prywatnoju organizacijeju, szczo ne maje oficijnoho wyznannia z boku Komitetu Miznarodnoho Czerwonoho Czerwonoho Chresta w Zenewi.

Radijoperedacza, obwynuwaczuje amerykanski i brytyjski uriady za te, szczo wony dozwolajut ukrainskym organizacijam „wydawaty falszywi paszporty“ z ich holownoji kwatyry w Salzbrgu w amerykanskij zoni Awstrii.

Napad na prychylnykiw Petlury

Nahalna krytyka bula spriamowana proty pokijnoho gen. Petlury, holowy nezaleznoji ukrainskoji respublyky, szczo borowsia z bolszewykaly na poczatku 1920 rr. i buw wbytyj u Paryzi jakyms zydom, szczo chotiw pomstytys za pohr ..ny, wedeni ludjmy Petlury. Pomiz tymy, szczo ich atakuwalo sowjetske radio, buly ukrainski emigrantski prowidnyky, taki, jak polk. Bandera i polk. Melnyk. Jakyis gen. Szandruk, zapewniaje radioperedacza, buw „dopuszczenyj do zdalni amerykanskoho komandanta.“

Miz tymy, szczo na nych napala sowjetska propaganda, buly major Nykyfor Sirniak (oczewydno, Hirniak — prym. perekladacza), prowidnyk ukrainskoi sportowoji organizaciji, i dr. Wasyl Mudryj, kolysznij czlen polskoho parlamentu i holowa Ukrainskoji Emigracijnoji Dopomohy.

Informacii amerykanskoho korespondenta, jaki perepowidajut zmist antyukrainskoho wystupu kyiwskoho sowjetskoho spikera cikawi tym, szczo wony pidtwerdzujut switowi staru prawdu: moskowski propagandysty i dosi wojujut proty ukrainstwa takymy nisenitnyciamy, jak wyhadka pro pohromy Petlury, abo nazywannia „faszystamy“ najdemokratyczniszych ukrainskych dijacziw, jak napr. holowu kolysznioho Ukrainskoho Nacjonalnoho Demokratycznoho Objednannia Wasya Mudroho czy inszych. Taki metody ne perekonajut opinii switu. Jakszczo szcze des u switi je „ukrainski faszysty“, to treba ich szukaty lysze na prowidnych postach USSR w osobach Kornijczukiw, Bazaniw i inszych czerwonych ponewoluwacziw ukrainskoho narodu. Ukrainska emigracija z ii dijaczamy piszla z batkiwszczyny jakraz tomu, szczob perechowaty dla swoho narodu ideju i prawdu ducha ukrainskoi demokratii i zachoronyty -miz wilnymy ludmy angloamerykanskoi polosy wplywiw duszu wilnoi, swobodolubnoi, demokratycznoi ukrainskoi ludyny. (KTB)

Stalin pryjniaw dyrektora UNRRA La Guardia

Jak powidomlajut 30 serpnia z Moskwy, generalissimus Stalin pryjniaw u mynulyj czetwer na korotkij awdijencii generalnoho dyrektora UNRRA, Fiorello La Guardia.

Amerykanska wlada wyaresztuwala czerwonych agentiw

Za 5000 marok wydaw informacii czlenowi sowjetskoi repatrijacijnoi komisii!

Jak powidomlaje nimecka informacijna agencija DANA z Frankfurtu 30 serpnia, zhidno z komunikatom Holownoi Kwatyry amerykanskych okupacijnych wijsk, wlada zaaresztuwala 15 osib, szczo stojat pid zakydom rozwywannia tajemnoi, nelegalnoi politycznoi dijalnosty w rajoni Stuttgartu.

Prowidnyk wyaresztowanoi hrupy, Walter Kazmarek, zlozyw pysanu zajawu, w jakij pryznawsia do toho, szczo woseny 1945 roku zbiraw rozwidczyj informacijnyj materijal pro poruchy amerykanskych czastyn u rojoni Frankfurtu nad Majnom. Wwes zibranyj materijal Kazmarek peredaw odnomu oficerowi sowjetsko-rosijskoi repartrijacijnoi komisii za szczo wziaw 5000 nimeckych marok.

Kazmarek pryznawsia, szczo je czlenom zalozenoi w Moskwi 1940 roku organizacii „Freies Deutschland“ i szczo wid 1945 roku maw zwjazok iz osnownykom tijeji organizacii sowjetskym majorom Droszkinom. Zawdanniam organizacii Kazmareka bulo wtiahaty usi najwazniszi posty wijskowoi wlady w sferu wplywu tych nimciw, szczo sympatyzujut planam poszyrennia komunizmu po cilij Nimeczczyni. Amerykanska wijskowa wlada znala pro dijalnist Kazmareka wze wid hrudnia 1945 roku, szczo bilsze -win praciuwaw nawit jak slidczyj urjadowec i podawaw sebe za muza dowirja CIC. Koly Kazmarek zwernuwsia po wyznannia joho organizacii, wlada dala jomu dozwil, ale nehajno tez poczala pylno stezyty za dijelnistju organizacii. Koly Kazmarek nabraw pewnosty, szczo joho organizacija moze widnowyty zwjazok iz sowjetskymy agentamy, win wyslaw dowirenu sobi osobu u sowjetsku zonu zo zwitom pro dijalnist swojeji organizacii. W tomu momenti amerykanska wlada poklala kraj pidrywnym planam agenta ta joho spiwrobitnykiw.

Nimecki generaly Trönfeld i Jütter znyszczyly sotni tysiacz naselennia Ukrainy

W pjatnyciu 30 serpnia popoludni holownyj sowjetskyj prokurator na Nürnberzkomu procesi proty nimeckych wojennych zloczynciw skazaw swoju ostanniu promowu-obwynuwaczennia, stwerdywszy m. i., szczo hitleriwsku Nimeczczynu mozna sobi bulo ujawyty bez szkil i bibliotek, ale ne bez SS i Gestapo. Dokumenty, szczo ich podaly obwynuwaczi na procesi wpowni dokazaly zloczynnyj charakter nimeckych holownych derzawnych organizacij. Szczob dokazaty isnuwannia seksotstwa u Nimeczczyni Hitlera, general Rudenko zaczytaw rozporjadzennia Himmlera prote, szczo w kozniomu budynku po mistach buly seksoty, jaki maly donostyty na poszyrjuwacziw nebezpecznych dla systemy czutok.

W odnomu misti Kyjewi-zajawyw Rudenko-pry najczyselniszyj uczasti widdiliw SS zakatuwaly na smert bilsze 195 000 myrnych hromadjan. W Riwnomu j okolyciach znyszczyly 120 000 ludej. Widpowidalnymy za ti zloczyny je kolysznij komandyr zbroi SS na prostir Piwdennoi Rosii general-major Trönfeld i general-lajtenent SS Jütter.

Preoswiaszczennyj Wladyka Mstyslaw Perejaslawskyj na uroczystomu Molebni w tabori Pionierkaserne. Wladyka Wiaczeslaw, Jepyskop Dubenskyj molywsia razom iz nym za kraszczu dolu naszomu narodowi.

Ameryka protestuje proty sowjetsko-szwedskoho torhowelnoho dohoworu

Szwedske ministerstwo zakordonnych spraw powidomlaje, szczo urjad Spoluczenych Derzaw wnis u Stokholmi j Moskwi protest proty sowjetsko-szwedskoi torhowelnoi umowy pro jakoi pidpysannia perehoworujut teper obydwa zacikawleni urjady. Waszyngton zastupaje dumku, szczo dwostoronnia sowjetska umowa ne widpowidaje planowi Objednanych Nacij dla rozbudowy wsebicznoi torhowelnoi systemy.

Wydaly Sowjetam 636 kolysznich dobrowolciw

Jak powidomyly 27 serpnia z Heidelbergu, mynuloho czetwerha, na kordoni bila Hofu peredaly sowjetskij wladi 686 sowjetskych hromadjan, szczo ich u swij czas uzialy w odnostrojach nimeckoi Wehrmacht do polonu.

Pjatioch zpomiz polonenych namahalysia pokinczyty samohubstwom, Odnoho treba bulo widwezty do licznyci. 6 polonenych utikly pidczas transportu, dwoch z toho czysla wze zlowyly.

Zydiwski terorysty planuwaly wbyty Bevina

Francuzka policija szukaje wid mynuloi seredy za 14 zydiwskymy terorystamy, szczo zaprysiahly za wsiaku cinu ubyty brytijskoho ministra zakordonnych spraw Bevina. Brytijsku ambasadu dwa rozy „osterihaly“, szczo wona wyletyt u powitrja. Policija dala zahostrenu ochoronu do hoteiu „King Georg V“, de meszkajut czleny anglijskoi delegacii na Myrowu Konferenciju.

Ukrainci Aschaffenburgu witajut Holowu UAPC

W dniach 23—26 serpnia c. r. widbuwalasia w Müncheni tretia sesija Swiaszczennoho Synodu Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy na emigracii. W sesii, szczo ij holowuwaw, Mytropolyt Polikarp, wzialy uczast Wladyky Mychail, Platon, Hennadij, i Mstyslaw. 25 serpnia masy ukrainskoho naselennia Münchenu zijszlysia do hrekoprawoslawnoi cerkwy na Salvatorplaci, de Mytropolyt Polikarp widsluzyw Bozestwennu Liturgiju. Na Sluzbu Bozu prybuly predstawnyky ukrainskych i czuzyneckych organizacij. Propowid howoryw Wladyka Mstyslaw, a Wladyka Mytropolyt zwernuwsia do wirnych z korotkym slowom. Toho z dnia hromadjanstwo Münchenu wszanuwalo ukrainskych Wladyk uroczystym obidom, pidczas jakoho wystupyly z promowamy predstawnyky majze usich organizacij. W czerhowomu czysli „Nedili“ podamo pro ce swiato szyrokyj zwit naszoho Münchenskoho korespondenta Ll. Po dorczi do Münchenu, Mytropolyt Polikarp widwidaw ukrainsku koloniju Aschaffenburga. Naszi switlyny (wsi wykonaw fotograf „Nedili“ O. Sowjak) pokazujut: rizni momenty z pobutu Wladyk w Aschaffenburzkomu tabori Pionierkaserne. Tut- moment molebenu na placu.

Kolo berehiw Palestyny

Bilsz jak 4000 zydiwskych utikacziw skupczylysia — jak pysze „The Stars and Stripes“ — na pjaty „pekelnych korablach“ w hawani Haifa, czekajuczy na dozwil wysadytysia w Palestyni. Wony zjichalysia siudy, (szukajuczy nowoi batkiwszczyny), z usich kraiw Ewropy, ne zwazajuczy na rozporjadzennia brytijskoi-wlady, szczo obmezujut masowu emigraciju do Sionu. Feliks Mendelson widwidaw 17 serpnia odno z cych suden. Os joho wrazennia:

„Czerdaky cych pochmurych suden, pozbawlenych potribnych higijenycznych umow, az kyszily emihrantamy, szczo jak „nelegalni“ z brytijskoho pohladu maly buty widwezeni w tabory na Kipri. Ja musiw probyratysia w kupi napiwholych til, szczo wkrywaly obydwa prochody j czerdak. Ne inialosia wiry, szczob na ciomu prostori mohlo wmistytysia stilky ludej. Prote czerdak zdawawsia rajem poriwniano z tym, szczo bulo naspodi. Spuskajuczys tudy schodamy sered zachlywoho smorodu, ja spitknuwsia w temrjawi o czyjes tilo. Ta za jakis dwi chwylyny musiw podatysia nazad, na swize powitrja, — takyj nesterpnyj staw smorid.

Trochy zhodom ja wdruhe sprobuwaw pronyknuty do trjumu. Na lizkach i na pidlozi pokotom lezaly czolowiky, zinky, dity. Na koznomu lizku — po 10 czolowik, na pidlozi — zodnoji pjadi. Ne mozna bulo poworuchnutysia, szczob na kohos ne nastupyty.

Zachworjuwannia na dyzenteriju czyslenni. Wtikaczi wyichaly z Ewropy z 10- dennym zapasom wody i ne maly harjaczoi wody, szczob umytysia.

Jak diznajemosia z inszoho powidomlennia, „nelegalni emigranty“ wysadzeni w Haifi w kilkosti 8000 z odnoho paroplawa i 640 -z druhoho, pered switankom 18 serpnia buly barzamy prystawleni na dwa brytijski desantni sudna, szczo wranci ruszyly do Kipra.

Perewezennia ce widbuwalosia za brekwatorum pid nahotowlenymy harmatamy dwoch krejseriw i trjoch wynyszczuwacziw ta pid dohladom ozbrojenych czowniw, szczo plawaly nawkruhy. Na berezi wsia terytorija portu bula otoczena zahonamy 1-oi brytijskoi pichotnoi dywizii, szczo maly pry sobi tanky. Prote nijakych zaworuszen u Hajfi ni wnoczi, ni wranci 18. serpnia ne stalosia. Misto malo nazowni normalnyj wyhlad i aniczym ne wyjawlalo toho napruzennia, jake widczuwalosia w niomu pid czas perszoho wyhnannia zydiwskych emigrantiw 13 serpnia.

W Moskwi powisjat generala Semjonowa za spiwpraciu z Japonijeju

Wojennyj trybunal Najwyszczoho sowjetskoho sudu SSSR w Moskwi zasudyw do kary smerty czerez powiszennia kolysznioho kozackoho henerala Semjonowa. Pjatioch joho spiwrobitnykiw pokaraly smertju na rozstril, szcze dwoch inszych zasudyly na 20 i 15 rokiw wjaznyci. Semjonowa i 7 towaryszi w, bilych emigrantiw sudyly, jak kaze oficijne zwidomlennia z Moskwy za szpionaz, sabotaz i pidhotowku do wojennych dij proty Sowjetskoho Sojuzu. Obwynuwaczeni praciuwaly na doruczennia Japonii.

Nowa sowjetska koncentracija na kordoni Iranu

Amerykanska hazeta „The stars and stripes“ pysze: W telehrafnomu powidomlenni z Teleranu 18 serpnia spowiszczajetsia, szczo sowietska armija w kilkosti 15—25 dywizij koncentrujestia na sowietsko — iranskomu kordoni wzdowz riczky Araks.

Powidomlennia ce wyjszlo z odnoho oficijnoho czuzozemnoho dzerela i bazujetsia na informacii kwalifikowanoho wijskowoho sposterihacza.

(Sowietska uriadowa telehrafna agencija TASS zajawlaje, szczo wona upownowazena sprostuwaty podibni powidomiennia, jaki wona prypysuje iranskomu poslowi w USA Hussein Ala).

Teheranski hazety spowiszczajut, szczo do Basry w Iraku prybuly sudna z indijskym wijskom i szczo iranskyj premjer Qavam Sultaneh nadaje „welykoho znaczennia“ jak ciomu, tak i koncentracii sowietskoi armii wzdowz piwnicznoho kordonu.

Napady neofaszystiw w Milano. Hrupa neofaszystiw napala na narodnij dim w Milano, de prymiszczeni kancelarii liwo-radykalnych politycznych partij. Napasnyky zakydaly zbory, jaki tam jakraz widbuwalysia, granatamy i zasypaly ich uczasnykiw kulemetnym wohnem. Wodnoraz na parteri domu wybuchla zazdalehid pidlozena hodynnykowa bomba.

Szczo pysze ukrainska presa

УКРАЇНСЬКА ТРИБУНА

Szcze odni ukrainski Lidice

Dnia 25. 5. 1946 r. polske czerwone wijsko (WP) i bolszewyky (w czysli ponad 300) okruzyly ss. Mokre i Zawadku Morochiwsku. Dejaki zjednannia polakiw uwijszly tez w Morochiw i Wyslok. Kolo 9-oi hod. ranku spalyly doszczentu s. Zawadku Morochiwsku ta wymorduwaly majze wsich meszkanciw, szczo na tu poru popaly im w ruky. Ne poszczadzeno nemowlat ani starych zinok. Wbywano w neludskij sposib bahnetamy, rozporjuwano zywoty, wykoluwano oczi, widrizuwano jazyky i hrudy zinkam. Kilkanadciat ludej kynuly zywcem u wohon. Wsi wbyti maly pokoleni bahnetom nohy j ruky, a w dejakych buly widrizani lydky. Troje ditej maly widrizani holowy.

Selo spaleno, wwes mertwyj i zywyj inwentar zabrano. Ustijneno z dokumentarnoju pewnistju muczenyczu smert 60 ukrainciw — kolysznich meszkanciw kolysznioho sela Zawadka Morochiwska b. Sianoka.

Tak otze s. Zawadka. Morochiwska na Lemkiwszczyni ne isnuje. Joho „dobrowilno pereseleno do SSSR", jak podibno pereseleno Pawlykiw, Wjazownyci, Malkowyczi j in. Ster joho z lycia zemli czerwonyj sowjetsko- polskyj fasyzm. Ukrainskyj narid zasluzyw szcze odni „ukrainski Lidice".

НА ЧУЖИНІ

ТИЖНЕВИЙ БЮЛЕТЕНЬ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДУМКИ

Treba howoryty prawdu

Wid dowszoho czasu pojawlajutsia w presi wistky pro ukrainsku zbrojnu akciju pid sowietskoju zajmanszczynoju. Koly z im uwaznisze pryhlanemosia, pobaczymo ich nedwoznacznu worozist ne tilky do ukrajinskoho zbrojnoho ruchu i joho nosiiw, ale takoz do ukrainskoji sprawy wzahali. Nazwani wistky, zlozeni w chronolohicznomu poriadku. pidtwerdzujut ponad wsiakyj sumniw worozu nam tendencijnist i mozna z nych wyprowadyty bez narazennia na pomylku taki wysnowky:

1) Wlastywe j persze dzerelo, szczo systematyczno puskaje u swit wistky pro ukrajinsku zbrojnu borotbu, je czuzym i worozym ta maje za cil kompromituwaty naszu wyzwolnu sprawu wzahali. Jak dokaz cioho twerdzennia, do jakoho, zresztoju, mih buw doteper pryjty koznyj czytacz, je fakt, szczo majze w usich tych nowynkach howorytsia pro nosiiw ukrainskoi borotby, jak pro zwyczajnych bandytiw, szczo „hrabujut, mordujut i palat", a ni odnym slowom ne zhadujetsia pro idejni zalozennia borotby, chocz czasto operujetsia nazwamy U.P.A. banderiwciw, bulbiwciw i. t. p. Ne znajdete tam ani odnoho slowa pro ukrainsku problemu, trahediju ukrainskoi zemli i narodu.

2) Ti sami worozi dzerela pidhotowlajut swoimy tendencijnymy wistkamy switowu opiniju do nedalekoi heneralnoi rozprawy z ukrainskym powstanczym ruchom. Cej wysnowok spyrajemo na fakti, szczo wid jakohos czasu ti sami dzerela podajut, szczo, dii zbrojnych widdiliw zahrozujut bezposerednio derzawnij terytorii Polszczi, Czechoslowaczczyny ta inszych derzaw. W takyj sposib sztuczno rozduwajetsia u switi ukrainsku nebezpeku w namiri zobowjazaty switowu opiniju do mowczanky, a to j do wyprawdannia toho, szczo musyt newdowzi pryjty. Mozna zdohaduwatys, szczo ce bude koncentryczna wijskowa pacyfikacija, jaku perewedut wijskowi hrupy „zahrozenych" derzaw. Wsiaki naslidky, takoz u politycznij ploszczyni, oczewydni. Bude zademonstrowana pered switom solidarnist cych derzaw u widnoszenni do wsiakych „rebelij" i zadokumentowane ich stanowyszcze do ukrainskoji sprawy. Mozna spodiwatysia, szczo ciu akciju wyprowadyt u swij czas bezdohanno i wsebiczno woroza propaganda. Do cioho wona pryhotowlajetsia wze teper, poszyriujuczy wisti pro „ukrainsku nebezpeku", ta rozduwajuczy ii, pryhotowlaje swij majbutnij „tryumf".

Pospich i nezrozumila dbajlywist dejakych naszych wydawnyctw u widnotowuwanni zhadanych powidomlen na storinkach swoich czasopysiw, bez riwnoczasnoi mozlywosti abo neochoty prawdywo ich naswitluwaty, prywodyt do choroblywoho stanu wnutri emihracii. Ludy pryjmajut ci wistky tak, jak ich czytajut i popadajut u iluzijnist i mrijnyctwo. W takim stani wony nijak nezdibni dobaczyty zruczno rozstawlenych czuzymy agentamy sitej i w dobrij wiri wwazajut ich za poriatunok i odynokyj wychid. Szcze hirsze z tymy, neraz zdawalosia b, powaznymy ludmy, szczo staly propowidnykamy j zwelycznykamy masowoi psychozy. Wony wypysujut i wyhoworjujut taki nisenitnyci, szczo, ne posudzujuczy ich pro zlu wolu, hodi widhadaty ich sprawzni intencii. Koly czytaty, abo sluchaty, szczo na „fronti zbrojnoi borotby" w kraju stalysia u mizczasi welyki pereminy na kraszcze, szczo cili worozi armii widmowlajutsia pry zustriczi z powstanciamy wid posluchu swoim heneralam. szczo powstanci berut u polon desiatky tysiacz polonenych, szczo tilky szczo ne wydno momentu, w jakomu pryjde do riszalnoi pobidy i. t. p, a riwnoczasno zdorowyj hluzd howoryt szczos zowsim protylezne — to mozna sobi bez trudu ujawyty nezdorowu atomsferu teperisznoho zyttia naszoi emihracii. Czy mozna dywuwatysia, szczo bohato z pomiz nas zywe lysze z dnia-naden nerealnymy nadijamy i ne beretsia za nijaku praciu?

Z druhoi storony taki peredruky, a w dejakych wypadkach w tij ze samij presi szcze j okremi szyrszi komentari na marginesi cych notatok, „sponte sua" dajut prekrasnu dokazowu lekturu proty nas samych u ruky j dla roboty naszych najhrizniszych worohiw n switi. Taka robota ne je pidderzuwanniam idejnych pozycij ukrainskoji wyzwolnoi sprawy, ani wnutri ukrainskoho hromadianstwa, nai u switi pered czuzynciamy.

Szczo w tij sytuacii robyty?

Peredusim ne zakrywajmo i ne prykraszujmo naszoi dijsnosty. Wona duze tiazka i zobowjazuje nas usich **howoryty prawdu**. Chto chotiw by poluwaty na deszewu popularnist, buw by zowsim newidpowidalnoju ludynoju i mih by, nawit proty wlasnoho namiru, szkodyty naszij wyzwolnij sprawi. Naszi zemli i nasz narod znajszlysia w kliszczach welykoi nyszcziwnoji syly, jaka moze teper zrobyty na naszych zemlach w koznim widnoszenni wse, szczo dla nei w danomu wypadku potribne. Swit rozdertyj sumniwamy, wpowni zaniatyj zmahanniamy za myr, czy chocz- by joho iluzijeju, ne maje absolutno nijakoho zrozuminnia dla naszych wyzwolnych zmahan i bulob naiwno spodiwatysia z joho storony teper jakoinebud dopomohy. Mozut hynuty szcze — i szcze sotky tysiacz naszych ludej, moze nasza kraina pereminytysia choczby w pustyniu, ce wse je, i bude szcze mabut dowho, dla switu daleka sprawa. Nasza zbrojna borotba jomu ne promowlaje zowsim. Radsze nawpaky. Swit u swoim bazanni wyhody je schylnym pryjmaty ii u worozim naswitlenni. U wyslidi takoho stanu my je pryreczeni, moze szcze j dowszyj czas, na wlasni syly. Ich spromoznist zowsim mala i widpowidno do toho treba nymy dysponuwaty.

Ukrainskyj narod u borotbi za swoje zyttia maw duze welyki wtraty. Lohicznyj wysnowok z toho, szczo dla naszoi nacionalnoi polityky wyrosla najwaznisza problema **oszczadnosty ludskych syl**. Ne wilno pobilszuwaty wtrat u ludiach naszym wlasnym nerozumom, abo wiryty, szczo czym bilszi zertwy, tym blyzcza cil. Takoi wiry ne potwerdyla istorija nijakoho narodu i chto ii propowiduje, je poza mezamy politycznoho realizmu. Ce szczonajmensze politycznyj nerozum, suproty naszoi wyzwolnoi sprawy oczewydne skidnyctwo. Kozna wyzwolna borotba musyt braty pid uwahu widnoszennia syl, miznarodniu konjukturu, ekonomiczni ta inszi realni faktory. Stawyty ii na pozyciji jakohos dywowyznoho romantyzmu, abo, jak dechto chotiw by, wwazaty ii sumoju jakychs dywnych magicznych, chocz i krywawych, sztuk, ce znaczyt jty swidomo na zustricz szcze odnij katastrofi i szcze odnij tragedii.

Wze bilsze czwert stolittia, prowadyt nasz narod zertwennu borotbu, za swoje prawo na zyttia. Je pewni wyhlady doprowadyty ii do szczaslywoho kincia pid umowynoju, szczo ukrainci zrozumijut nareszti, szczo derzawa — ce najbilsza synteza orhanizacijnoho henija, jak suma narodnich nadban na wsich dilankach zyttia, a ne lysze czuttiewa i zertwenna rozhublenist. Swjaszczenyk, uczytel, zurnalist, ekonomist, politycznyj dijacz, kupec, robitnyk, i selanyn, wsi razom i koznyj zokrema majut w nas szcze nemalo roboty, szczob polozyty twerdi pidwalyny dla derzawnoi budiwli i samym staty derzawno-tworczym elementom. Znajemo dobre naszi wlasni nedomahannia i ne budemo sperecztysia, szczo prynesty ich u wlasnu derzawu bulo b nebazanym jawyszczem.

Dla uspichu naszoi nacionalnoi sprawy je konecznyj jedynyj, koordynacijnyj i dyspozycijnyj centr. W teorii koznyj pryznaje, szczo win potribnyj. Koly z prychodyt do joho wyriszennia, natraplajetsia na zajwi trudnoszczi. Wyslidom takoho stanu riczej jawlajetsia nasze polityczne rozbyttia. Tomu w nas kilka „derzawnych" centriw, kilka garnituriw ministriw i kilka zowniszniych polityk. Czym dalsze to sprawa hirszaje. Ostannio polityczne rozbyttia perechodyt na inszi dilanky. Majemo wze kilka towarystw politycznych wjazniw, dwa CESUSY i tak dalsze do oczewydnoho absurdu i kompromitacii. Staje soromno za takyj stan orhanizowanosty i prosto nemozlywo pohodyty joho dumajuczij ludyni z patosom patriotyzmu, szczo joho mozna strinuty w nas na koznomu kroci. Neraz zdajetsia, szczo sami my zywemo u widnoszenni do sebe i naszoi wyzwolnoi sprawy w jakijs zaczarowanij zabrichanosti. Takyj stan stworjuje welyczezni mozlywosti dla roboty wsiakych czuzych agentur, jaki, znajuczy naszu wdaczu, rozswarujut nas i rozbywajut naszu sylu, wykorystowujuczy do toho naszu slabist do wsiakoi frazeolohii i nyzkyj riwen naszoho politycznoho wyroblennia.

Pryhladatysia bezczynno takomu stanowi ne mozna, bo ce znaczylo b ity nazustricz czerhowij katastrofi. Treba skinczyty zi szkidlywym jawyszczem permanentnoi ehzaltacii, iluzionizmu i romantyzmu, z wytworiuwanniam nezdorowoi psychozy, postijnoho nerwowoho napniattia, bo za nym musyt pryjty szkidlywa dla nacionalnoi sprawy depresija i duchowe zalomannia. **Treba wirno j prawdywo naswitluwaty polozennia tak na emihraciji, jak i w kraju.** Polityci bezhluzdoho samoznyszczennia j bezcilnoho wykrywawluwannia protystawlaty polityku rozumu j rozwahy, jakoi zalozennia musyt buty: „najbilszyj uspich pry najmenszych zertwach" i pry najbilsz mozlywomu zaoszczadzenni ludskych isnuwan. Treba perewesty sanaciju wnutrisznoho zyttia szczob samym ne stworiuwaty pidlozza ta seredowyszcza dla worozoho zyruwannia i prowokacii. Poklasty kraj politycznomu rozbyttiu i wyznaty konecznist nacjonalnoji koordynaciji ne tilky w teorii, ale newidklyczno i nehajno u samomu zytti. Ce wymoha czasu, ce nakuz chwylyny. (KW)

Problema emigracii słukaje do dwerej derzawnych muziw

Imigracijni plany USA

Zhidno z nedawnim telehrafnym- powidomlenniam z Waszyngtonu, prezydent Truman maje plan daty w USA prytulok dla obmezenoi kilkosty ewropejskych DP, w tomu czysli j zydiw.

Blyzki do Kongresu dzerela, z jakych wychodyt cia zwistka, dodajut, szczo cej plan peredbaczaje lysze tymczasowu dopomohu. Dechto z awtorytetnych osib wyslowluje prypuszczennia, szczo Kongres, moze pidwyszczyt ricznu imigracijnu kwotu USA do 50 000 DP, szczo z do 1 000 000 wsich DP, to pytannia pro nych, jak i palestynske pytannia bude rozwjazane miznarodnoju zhodoju.

Prezydent Truman zajawyw, szczo win moze prosyty Kongres wydaty specijalnyj zakon, szczo dozwolyw by „pewnij kilkosti" DP oselytysia w USA.

Senator Elbert Thomas, szczo braw uczast u wyroblenni imigracijnoi kwota- systemy, wyslowyw upewnenist, szczo Kongres zhodytsia pryjniaty obmezenu kilkist DP, mozlywo, ureguluje cej dozwil tak, szczob oselyty imigrantiw u poriwniano widstalych ekonomiczno zachidnich sztatach. Win dodaw, szczo polityka Kongresu zalezatyme wid zahalnych ekonomicznych umow USA u najbutniomu roci.

Senator Cherles O. Andrews, czlen imigracijnoho Komitetu, wyslowywsia tak: „Na moju dumku, imigracijnyj Komitet ne spryjatyme zbilszenniu kwoty. Jakszczo b my nadali staly dopuskaty cych ludej u zbilszenij kilkosti, my moze zaznaly b takych samych trudnoszcziw, jak i inszi krainy."

Respublikanec Noah M. Mason, czlen imigracijnoho Komitetu, wyslowywszy tu samu dumku, dodaw, szczo przydent Truman ne sklykaw by specjalnoi sesii „znajuczy, szczo hra bude jomu ne na koryst". Jak zajawyw Mason imigraciznyj Komitet wwazaje, szczo USA ne powynni perewyszczuwaty wstanowlenoi 1925 r. ricznoi kwoty na 150 000 imigrantiw usich typiw, wkluczajuczy i zydiw i wyslowluje wpewnenist, szczo ni Komitet, ni parlament ne schwalat zodnoho zakonoprojektu, szczo proponuwaw by szyrszi mozlywosti imigracii.

Zbrojni syly USA zalyszajutsia w Kytai

Jak powidomyw 17 serpnia Wijskowyj departament USA, win maje namir i dali trymaty zbrojni syly w Kytai, de heneral George S. Marshall namahajetsia wstanowyty myr miz nacjonalistamy j komunistamy.

Pisla nedawnoi zajawy generala Marszala pro te, szczo wstanowlennia cioho myru zdajetsia jomu nemozlywym, w USA poczaly szyrytysia nepidtwerdzenni czutky, niby USA widklyczut swoi wijska z Kytaju. Teper, koly Wijskowyj departament oficijno wyslowyw swij pohlad szczodo cioho, senator Owen Brewster zajawyw, szczo win perekonaw prezydenta Trumana trymaty w Kytai amerykanski wijska dla protydijannia poszyrjuwanju sowitskoho wplywu.

Zbrojni syly USA w Kytai skladajutlia na teperisznij czas z takych czastyn: 1) wijska, szczo ochoroniaje zalyszeni tam amerykanski wijskowi zapasy, 2) wijskowych misij, szczo nawczajut kytajski urjadowi wijska, 3) „myrnych komand", organizowanych dla spryjannia zakinczenniu hromadjanskoi wijny, i 4) normalnoi kilkosty wijskowych atasze. Krim toho, tam je szcze zahony amerykanskoi wijskowoi floty ta morskoi pichoty.

Brewster, szczo nedawno widwidaw Kytaj, Japoniju ta Filipiny, poinformuwaw prezydenta Trumana na zustriczi w Bilomu domi pro, te, szczo rosijski aheniy wilno operujut majze na wsich dilankach Dalekoho Schodu, de win pobuwaw.

Piznisze win skazaw w interwju, szczo ponad 500 sowietskych ahentiw poodynci praciujut w Tokio, pretendujuczy na dyplomatycznu nedotorkanist, jak praciwnyky rosijskoho posolstwa.

Zajwyj protest

W 2 czysli „Informacij Holownoi Uprawy Towarystwa Ukrainskych Politycznych Wjazniw" pomiszczeno cikawi dani pro te, jak rozszkuwaty buwszych wjazniw welykoho nimeckoho koncentraku Dachau. Pry konctabori Dachau stworeno Miznarodnie Informacijne Biuro, de zaangazowano sztab robitnykiw, szczo na pidstawi aktiw wyhotowlaje spysky b. wjazniw po nacjonalnostjam i rozsylaje ich zacikawlenym krainam. Towarystwo Ukrainskych Politycznych Wjazniw za poserednyctwom swojei filii w Karlsfeldi uwijszlo w zwjazok iz tym biurom i strinulos iz nezwyczajnoju prychylnistju z boku joho keriwnykiw. Dosi zarejestruwaly majze 10 000 ukrainciw, jaki buly w Dachau. „W switli takych reczej"-czytajemo dali w biuleteni-„nezrozumilym i dywnym dla uprawy T-wa je fakt, szczo „Prezydent" Lihy Ukrainskych Politycznych Wjazniw nimeckych koncentracijnych taboriw i tiurm pan „redaktor" Wasyl Pasiczniak do spilky iz panom „magistrom" Prochom dnia 29. 6. 46 wyslaly do Miznarodnioho Informacijnoho Biura w Dachau protest proty dozwolu westy T-wu UPW zhadanu akciju, motywujuczy swij protest tym, szczo tilky Liga UPW maje prawo de jure i de facto westy zhadanu akciju."

Protest, jak czytajemo dali, na szczastja ne zmih poszkodyty korysnij rozszukowij akcii.

Zwilniajut polskych i baltijskych polonenych

Jak powidomlajut iz Heidelbergu, wkinci weresnia zwilniat (iz amerykanskoho polonu) usich polskych ta baltijskych wijskowopolonenych, prynaleznych trjoch kolysznich czastyn nimeckoi Wehrmacht. Zwilniatymut z polonu wsich bez roznyci rang. W taborach zalyszatsia lysze wojenni zloczynci j polityczno zapidozreni. Powidomlennia wydala Holowna Kwatyra Tretioi Amerykanskoi Armii.

Rozporjadzennia widnosytsia do 3400 baltijskych i polskych wijskowopolonenych. Z toho czysla 1100 polakiw uze dobrowilno zholosylysia na poworot do swojei batkiwszczyny, reszta bazaje zalyszytysia w Nimeczczyni.

Manuilskyj letyt do Waszyngtonu

Sowjetska Ukraina boitsia podij na Balkanach

28 serpnia rozpoczala swoi narady Switowa Rada Bezpeky u Waszyngtoni. Na dennomu porjadku znajszlasia m. i. skarha ministra zakordonnych spraw sowjetskoi Ukrainy Manuilskoho na urjad Hrecii. Manuilskyj dokazuje, szczo Hrecija namahajetsia pry dopomozi brytijciw sprowokuwaty wijnu proty Albanii. Manuilskyj zajawyw, szczo poletyt do Waszyngtonu osobysto pidderzuwaty swoju skarhu. Switowa Rada Bezpeky na swojomu zasidanni w piatnyciu 30 serpnia wyriszyla zaprosyty predstawnykiw sowjetskoi Ukrainy i Hrecii az todi, koly postanowlat, czy wzahali skarhu Manuilskoho (switowa presa nazywaje ii „ukrainskoju skarhoju") mozna wstawyty na dennyj porjadok. Polskyj wnesok proty takoi postanowy upaw, distawszy lysze 6 holosiw, todi jak protyleznyj wnesok brytijskoho delegata sir Cadogana wyklykaw dyskusiju, czerez jaku Rada musila widklasty swoje zasidannia do wiwtirka.

Delegaty Paryzkoi Konferencii ohlanut Wersal

Delehaty Paryzkoi Myrowoi Konferencii ohlanut u wiwtorok 3 weresnia zalu dzerkal w palati u Wersali, de 1919 roku pidpysaly myrowyj dohowir. Francuzkyj premijer-minister i ministr zakordonnych spraw Georges Bidault pryjmatyme delegatiw.

Na Frankowych slidach

(Z nahody 90-littia z dnia narodzennia poeta)

Wid dowhoho, stysnenoho kolonadoju z piwcyrkulnymy prolotamy drohobyckoho dwircia wkryta porochom wulycia tiahnetsia w centr mista powz nudni derewjani parkany i obsadzeni derewamy budynky. Czym blyzcze do centru, tym zrostajut budynky, tym bilsze nabyraje wulycia miskoho wyhladu.

Serce nasze spowniujetsia radistiu pry swidomosti toho, de my perebuwajemo. Ce-z Drohobycz, ospiwane Iwanom Frankom misto, rezydencija naftowych koroliw, misce perebuwannia Hermana Goldkremera j Leona Hammerszlaga, teren, de widbuwalasia dija bohatioch epizodiw z nezabutnich powistej „Boa constrictor" i „Boryslaw smijetsia". Miliony ukrainskoho naselennia naszoho etnograficznoho obszyru, czytajuczy bezsmertni Frankowi twory, lynut dumkamy w Drohobycz, tak inaksze ujawlajut joho w swoij swidomosti, zamyslujutsia nad tym, jak wyhladaje teper ce misto, jak Klondajk zachidnio-ukrainskoi Kalifornii na zori rozwytku naftowoi promyslowosty Halyczyny.

My w centri mista. Welykyj majdan, szczo nosyt jak i w bilszosti halyckych mist nazwu Rynku je odnym z pokazowiszych, malownycziszych u Halyczyni. Pompezna bahatopowerchowa sporuda ratusza wysoko zdijmajetsia w joho seredyni. Prykraszena skulpturnymy ozdobamy j ornamentamy, wona uwinczana whori strunkoju basztoju j hodynnykamy z usich ii bokiw. Po krajach baszty pochmuro zastyhly welyki kamiani statui orliw. Ich chyzacki kluwy, dowhi krywi pazuri, zorstokyj pohlad, z jakym wony „z pohordoju hladiat", nadajut im szcze bilszoi zwirjaczosty. Franko ne mih ich baczyty, bo postawleni wony wze pisla joho smerty, odnak ich chyzyj wyhlad je prekrasnoju ilustracijeju do nezabutnich sliw Welykoho Kameniara:

Ja ne lublu tebe, nenawydzu, berkute,
Za te, szczo w hrudiach ty chowajesz
serce lute . . .

Bila pysznych kwitnykiw, szczo otoczujut z usich bokiw ratusz, priamujemo w toj kutok Rynku, de porucz cerkwy roztaszuwalasia starowynna odnopowerchowa sporuda. Żowtyj, skladenyj z welykoi cehly fasad staroho muruwannia ozdoblenyj masywnymy wazkymy dweryma. Kamjani schody wedut u seredynu prymiszczennia. Zwidty wije duchom seredniowiczcza. Czawunni plyty pidlohy, newysoki witrylowydni sklepinnia, pochmuri stiny, temni korydory stworiujut nastrij, niby my pereneslys na kilka storicz nazad.

Tut, u kolysznij normalnij szkoli pry manastyri o. o. Wasylijan, szczo piwtora wiku isnuwala w ciomu budynkowi wczywsia wprodowz 4-och rokiw Iwan Franko. Pid sklepinniam cijei budowy, u swoij newtomnij zadobi znannia dowelosia jomu pereterpity bahato hluzuwan ta obraz wid swoich spiwuczniw w klasi j wid uczyteliw, szczo wsilako namahalysia prynyzyty ta wismijati zarozumiloho w ich poniatti chlopa.

Hirke newdowolennia wid cych nezaluzenych obraz, hostryj protest proty scholastycznoi abstraktnoi nauky wyslowyw zhodom Franko w swoich opowidanniach „Hrycewa szkilna nauka". „Malyj Myron" ta inszych, w jakych wyswitlyw sprawzni fakty z swoho perebuwannia w cij szkoli.

Odnak ci nasmiszky, ci nespryjatlywi umowy nawczannia ne mohly zlamaty nestrymnoho prahnennia do znan dytyny-Franka. Ne zwazajuczy na nijaki perepony j pereszkody, win za uspisznistju buw odnym z najkraszczych uczniw szkoly. Dokument, stwerdzujuczyj ce, zalyszywsia do naszych czasiw. Pidczas widwidannia cijei budowy nam pokazaly „zolotu knyhu", unikalnu pamiatku, szczo maje ponad 150 rokiw i isnuje widtodi, jak zorhanizuwalasia szkola. Towsta, u rudawij szkirianij paliturci, jakoju perepleteni pergamentni arkuszi, z zolotymy krajamy, wona mistyt u sobi prizwyszcza kraszczych uczniw szkoly wprodowz storiczcza ii isnuwannia.

Na pozowklych wid czasu arkuszach, ozdoblenych harnymy wizerunkamy krasujutsia nazwyska kraszczych wychowanciw koznioho nawczalnoho roku. I sered tych, imena jakych uwiczneno, jak osib, szczo buly hordistju szkoly, nezminno stoit prizwyszcze Iwana Franka protiahom usich rokiw joho perebuwannia w szkoli.

Skilky zawziattia, skilky enerhii, skilky syly woli dowelosia pryklasty pidlitku Frankowi, szczob, ne dywlaczys ni na szczo opanuwaty osnowy nauk, buty kraszczym uczneм, domohtysia toho, szczo joho prizwyszcze nezminno wsi roky nawczannia wnosylosia w poczesnu knyhu!

Po piwtorastoricznomu isnuwannia szkola bula rozwiazana, odnak knyha cia zberihlasia, uwiczniujuczy pamiat pro swoich kraszczych wychowanciw, sered nych i pro Iwana Franka.

Wychodymo z starowynnoi budiwli kolysznioi szkoly j prjamujemo w protyleznyj kut Rynku, de wid nioho prostiahajetsia dowha j strunka wulycia Mickewycza. Szyrokym zaasfaltowanym piszochodom idemo prawoju storonoju wulyci. Welyki cehlani budynky z prykraszenymy skulpturoju ta bareljefamy, fasadamy, tisniatsia z oboch bokiw.

Os praworucz za pysznymy gazonamy, w zatyszku tinystych lyp ta kasztaniw zachowalasia dowha bila sporuda. Dorizka pomiz gazonamy wede do welykych dubowych dwerej. Szyroki korydory. Switli prostori kimnaty, kabinety. Kolys tut, u drohobyckij miskij czolowiczij gimnazii wczywsia po zakinczenni szkoly o. o. Wasylijan Franko. Tut szyroko opanuwaw win osnowamy nauk, znajszow widpowidi na bahato zapytan, jaki wysuwaly jomu zyttia ta jawyszcza pryrodi. Ne za rokamy wysokyj, strunkyj, zawzdy otoczenyj towaryszamy, prywitnyj, lubiaznij smilywyj-takyj buw Franko-gimnazyst za opowidanniam joho suczasnykiw.

Z dumkamy pro Franka zalyszajemo prymiszczennia kolysznioi gimnazii. Wulycia Mickewycza tiahnetsia wse dali, postupowo zminiujuczy swij miskyj charakter ta nabyrajuczy wse bilsze dacznoho wyhladu. Majze wsi budynky parterowi, ich otoczujut sadky, na wulyciu wychodiat dowhi parkany. Nareszti wulycia Mickewycza zakinczujetsia i Sambirskoju wulyceju my wychodymo na dowzeleznu wulyciu napiwmiskoho, napiwsilskoho typu, jaka wede z Drohobycza na peredmistia i dali- peretworiujuczys na silsku dorohu, tiahnetsia na piwnicznyj schid. Na parkani bila rohu prybyto tablyczku z napysom: „wulycia Iwana Franka". Cijeju wulyceju w roky nawczannia w narodnij szkoli, a potim u gimnazji chodyw do domu Iwan Franko i drohobycke naselennia, jak wyjaw swojei bezkrajoi lubowy do Welykoho Kameniara, nazwalo ciu wulyciu joho imenem.

Idemo j my cijeju wulyceju. Wona wse bilsze nabyraje silskoho typu. Dowhi derewiani parkany, horody, malenki, budynoczky ta chaty, bahato prymiszczen-komor, korowaren, stajen, swynarnykiw, tak widminni wid pejzazu miskoho centru. Perechodymo czerez newylyczkyj mistok nad kalamutnym strumkom. Naprykinci cia dowzelezna wulycia, szczo naliczuje ponad 160 sadyb, maje welyki zemelni prostory, pryznaczeni na jakis silsko-hospodarski zawdannia, a dali perechodyt u polowyj szlach.

Pryjemno uswidomluwaty, szczo tut wprodowz bahatioch rokiw chodyw Iwan Franko dodomu. w radisnomu chwyluwanni pospiszaw skorisze zustritys z ridnymy, znajomymy, rozpowisty im pro wsi podii cioho tyznia, podilytysia wsim tym nowym, cikawym, szczo dowelosia jomu piznaty w szkoli, czy gimnazii.

Toju-z wulyceju powertajemo nazad do mista i czerez Sambirsku znowu wstupajemo na wulyciu Mickewycza. Czym blyzcze do centru, tym widminnisza staje architektura ii, tym komfortabelniszi j reprezentatywniszi budynky zrostajut z oboch ii bokiw. Ce-kolyszni palacy naftowykiw. Usi ti podibni do Goldkremeriw i Hammerszlagiw szukaczi zbohaczen, szczo z perszych dniw rozwytku naftodobuwannia zletilys siudy, jak woronnia na zdobycz, kuplaly, braly, zachopluwaly naftonosni zemli nawkolo Boryslawa, hariaczkowo rozwywaly wydobutok nafty najprymitywniszymy zasobamy, ne bazajuczy witraczaty na mechanizaciju robit budjakych kosztiw ta ne szkodujuczy zyttiam swoich robitnykiw.

I os milionowi prybutky, oderzani w naslidok welyczeznoi ekspluatacji, w naslidok wymorduwannia, zahybeli czerez holod, wysnazennia, neszczasni wypadky, widsutnosty zasobiw bezpeky dla neszczasnych ripnykiw, -riasnym doszczem posypalysia w bezdonni kyszeni naftowych oligarchiw. (na ci krywawi hroszi powstaly tut czyslenni sporudy).

Newysoki estetyczni wymohy hospodariw obumowyly neznacznu mystecku cinnist tych budow. Zachlywa miszanyna riznych architekturnych form, eklektyka, jak jedyno prawylne wyznaczennia stylu koznioho budynka, bezsystemne, nezhrabne nakopyczennia kolonad, bareliefiw z skulpturamy, balustrad zowsim riznych epoch i architekturnych napriamiw stworiuje wrazinnia jakois bezhluzdoi sumiszi bez urachuwannia budjakych wymoh szczodo czystoty toho, czy inszoho stylu. Odnak, spianilym wid szalenych prybutkiw pidpryjemciam, zdebilsza ludiam zowsim neznajomym z istorijeju mystectwa ta architektury nasampered chodylo pro sporudzennia oryhinalnych, ne baczenych szcze w Drohobyczu budynkiw i tomu wony, zachoplujuczys zowniszniм blyskom, zowsim ne zwazaly na te, jak potworno j riwnoczasno kumedno wyhladajut ich rezydencji, a swidomist toho, szczo kozna kolona, kozna arka, kozna prykrasa kosztuwala stilky nadludskoi praci zmordowanym ripnykam lysze pidsyluwala znewahu do cych karykaturnych spo-

Ark. Zywotko

Oles i ukrainska presa

(Dopowid, zroblena awtorom w rjamkach tyznia pamiati O. Olesia w Aschaffenburzi 22. VIII. 1946 r.)

Kozne powazne wydawnyctwo zwertaje uwahu na te, szczob daty swojomu czytaczewi, w miru mozlywosti, dobre, mystecky ozdoblenu knyzku, czy czasopys. Szukaje dla toho widpowidnych majstriw. Wony ozdoblujut okladynku, dajut po mystecky wykonani zastawky, ilustrujut zmist, toszczo. Wse ce prywabluje uwahu czytacza, zworuszuje ujawu, pohlybluje zacikawlennia ta daje nasolodu wid takoho tworu wydawcia.

Daty mystecky ozdoblenu knyzku, czy czasopys staje z chodom czasu zakonom, najholowniszym zawdanniam dobroho, kulturnoho wydawnyctwa, kulturnoho wydawcia.

To cioho ne dosyt. Micno wiazetsia z tym druhe wazlywe zawdannia. Napownyty zowniszuij mysteckyj wyhlad wydannia mysteckym zmistom. Ce zawdannia prowadyt wydawcia do mysteckoho duchu j dumky, szczob wony zi storinok wydannia promowyly do czytacza krasoju swoho slowa.

Tak zi zowniszniuju mysteckoju ozdoboju powiazujetsia krasa slowa, wyjawlena w poezii, jak duchowa ozdoba, zastawka krasy slowa j dumky, a porucz z mysteckym opowidanniam, czy romanom staje mystecky wykonana ilutracja.

Zwidsy zrozumilym je rozklad zmistu, skazemo toho, czy inszoho czasopysu, de poezji widdajetsia persze misce, jak wyszczij formi mysteckoho tworu, szczo zbudzuje dumku i zworuszuje szlachetne poczuttia, cementuje wolu i zmahannia, czasom prynosyt krysztalno czysti, siajwom osiajani perezywannia, czasom wkazuje stezku w majbutnie czerez ternom zaroslu huszczawynu szczodennoho buttia, czasom kartaje, czasom dzwinko klycze i hanbyt, hejby lezom kraje serce, dumku . . .

Takym je zawdannia j szlach koznoho wydawnyctwa w joho kulturnij praci, szlach, poczatky jakoho hublatsia wze w sywij dawnyni, a rozwywajuczys, dochodyt do naszych dniw. U ciomu rozwytku wystupajut na persze misce mystec penzela i mystec slowa. A sered nych z poczatkom XX-ho st. staje toj, zhadka, spomyn pro jakoho zibraw nas siohodni tut.

Toj, szczo wdaryw u dzwinki, zyttieradisni akordy osobystoi i nacjonalno-hramadskoi liryky -O. Oles.

Wyjszow, ni, ne wyjszow, wybih win molodym u den majowyj.

Wzmajnuw krylamy wyzwolnych sliw i nadij, szczo rozneslys po wsij Ukraini zi storinok presy, okrasoju jakoi z cioho mentu staje poet. Staje win na storozi ii wysoty j jakosty mysteckoi, a razom z tym suspilno-politycznoho j naukowoho zmistu, ii czystoty w zmahanniach, ii prawdywosty w dumkach. Adzez buw win tym, dla jakoho zapowit Drahomanowa „czysta sprawa wymahaje czystych ruk“ ne buw poroznim zhukom, poroznim slowom.

A czyz ne czystoju sprawoju bula j je sprawa wyzwolnych zmahan ukrainskoho narodu, zmahan tak dorohych poetowi? Tomu zrozumilo, jak hostro j tiazko dowodylosia czasom jomu perenosyty poruszennia cioho zapowitu.

Dowelosia jomu, poetowi krasy dumky j duszi zustritysia z tym u praktycznij praci zurnalista, do jakoi piszow win na poklyk Mychajla Hruszewskoho, jak odyn z redaktoriw „Literaturno-Naukowoho Wisnyka“. „Literaturno-Naukowyj Wisnyk“. Chto ne znaje, chto ne czuw pro cej organ, szczo zajniaw najpowaznisze misce w istorii rozwytku ukrainskoho literaturno-naukowoho zyttia ta suspilnonacjonalnoi dumky.

Ce z tut na samych poczatkach razom z Leseju Ukrainkoju, szczo rozpowila pro swoi „Mrii“, pro „Zymowu nicz na czuzyni“, prospiwala swoju roskiszno-czariwnu „Lisowu pisniu“, ce z tut prozwuczala „Pisnia polowecka“ i polynuly pachoszczi „Jewszan-zilla“ Mykoly Woronoho, ce z tut Iwan Franko rozpowiw pro „Perechresni stezky“, a Kobylanska pro „Zemlu“.

Os tut to win, Oles, wpersze daw nezabutnij obrazok „Nad Dniprom“ ta nyzku swoich poezij. Bulo ce szcze w ti dni, koly lelijaly w dumkach spodiwannia na pryjdesznie zawtra wsi, u koho zewrila iskra wyzwolnych idej.

I ce zawtra pryjszlo.

Jasnym prominem prokynulosia rannimrankom sonce zolote. Poet zustriczaje joho swoim natchnenniam-spiwom, szczo mow welykodni peredzwony lletsia zi storinok presy, jaka probudzujetsia tym rankom — badiora, moloda:

„Sonce na obrii, ranok wstaje,
Brattia, wstawajte,
Sonce striwajte,
Ranok wstaje . . .“

Wysliw perszych, hariaczych spodiwan i nadij poeta, koly dumalosia, szczo:

„Moze doleju jasnoju
Zacwite mij kraj . . .
Moze j mij narod powstane,
Morem zakypyt.“

A na peredodni joho — win, poet zyttia, poet krasy, nadij, dzwinkych akordiw.

Ce z todi czujemo joho zi storinok ukrainskoi presy, szczo stawyla swoim zawdanniam „sluzyty kulturnym, hromadskym i politycznym interesam Ukrainy“ („Rada“).

Ce z todi bulo . . .

Ta perszi prominnia spodiwanok nezabarom zatmarylysia i pryjszow pochmuryj den porewolucijnoi (1905) rosijskoi dijsnosty. Chwyli reakcji zalywajut molode, nezmicnile szcze zyttia ukrainske. I poet widczuwaje, jak woruszytsia w serci szczos podibne na sumniw, na znewiru:

„Czy wsim poszczastyt kolys pobaczyty
sprawznju wesnu narodnioho szczastia.“

Ce z te, szczo wylylosia u poeta w joho nezabutnich „Ajstrach“. Pamiatajete?

„Opiwnoczi ajstry w sadu rozcwily . .
I maryly ajstry w rozkisznim piwsni . . .
Tak maryly ajstry w sadu w oseny,
Tak maryly ajstry i zdaly wesny . . .
A ranok striwaw ich cholodnym doszczem.
I plakaw des witer w sadu za kuszczem.
I whledily ajstry, szczo wkolo tiurma
I whledily ajstry, szczo zyty darma.“

Zdawalosia, szczo poet zachoplenyj cijeju znewiroju i razom z ajstramy robyt wysnowok- „zyty darma“.

Ni. Ce szczos inszoho. Joho muza, szczo holosnym, badiorym pokrykom widzywajetsia w czas narodnioho zrywu, ne moze buty mowczaznoju i bajduzoju w chwylynu rozczaruwannia pownoho szczyroho bolu po wtrati nadij. Buw ce chwylewyj wysliw tych perezywan, szczo ochopyly poeta.

Sprotyw, protyakcija-nezabarylysia i szcze z bilszoju syloju rozwynulysia w nastupnych rokach. Baczymo j czujemo ciu sylu poeta, szczo bje z koznoho joho slowa, z koznoho wirszu zi storinok nebohatioch u toj czas czasopysiw. —

Ce z wona prywodyt poeta do najwyrazniszoho na toj czas orhanu suspilno-nacjonalnoi dumky, jakoju bula „Ukrainska Chata“, stanowyszcze jakoi bulo wyznaczeno M. Szapowalom takymy slowamy:

„Nacjonalnist, do jakoi prahnemo, maje welyczeznyj etycznyj zmist. My powynni kazaty ne tilky „tak-tak“, „ni-ni“, szczo my ukrainci taj hodi. Ni, treba, szczob ukrainstwo bulo szcze j cinnistiu zahalnoju . . .

Ukrainstwo nasze musyt wystupyty, jak wiczna cinnist.

Ukrainstwo . . . w etycznomu rozuminni musyt staty w oboronu istyny . . . musyt wydwyhnuty wyrazno swoju indywidualnist.“

Perejniatyj cymy zasadamy staje poet tworcem tych cinnostej, staje w oboroni istyny, szczo promowlaje joho wustamy-ukrainskoi istyny. —

Jde poet z cym do szyrokych mas. Czujetsia joho holos zi storinok narodnio-popularnych czasopysiw („Selo“. „Zasiw“).

Letyt joho pisnia stepamy j lanamy Ukrainy. Perelitaje wona Zbrucz i lyne tam zi storinok „Buduczczyny“ pobratyma „Ukrainskoi Chaty“. Czuty ii zi storinok „Ilustrowanoi Ukrainy“ ta in. czasopysiw zachidnich zemel ukrainskych.

Cioho ne dosyt. Na zaklyk M. Hruszewskoho, razom z nym i Staryckoju-Czerniachiwskoju r. 1912 staje win odnym z redaktoriw „Literaturno-Naukowoho Wistnyka“. Wykonuje ciu praciu do perszoi switowoi wijny, koly z nakazu naczalnyka kyiwskoi wojennoi okruhy wydano bulo rozporiadzennia:

„Prypynyty na wes czas wojennoho stanu wsi periodyczni wydannia na malorosijskim nariczczi, starozydiwskij mowi ta zydiwskomu zarhoni“, a szczo do LNW to szcze j osibnyj nakaz.

Z cioho czasu zamowkaje poet. Lysze de-nede prolunaje joho holos. Natomist z perszych ze dniw wesny 1917 r. pisnia poeta zapowniuje wsi zakutky ukrainskoho widrodzennia.

Pamiatajete? —

„Jaka krasa widrodzennia krainy!“

Lletsia cia pisnia hlybokoho natchnennia zi storinok bahatioch zurnaliw, zbirnykiw, hazet. Czuty ii zi storinok lit.-nauk. orhaniw, jak „Szlach“ (1917/19), szczo za redakcijeju Chw. Kolomijczenka prodowzuwaw napriamok „Ukrainskoi Chaty“ ta stawyw swoim zawdanniam wze pry swojomu wychodi 1917 r. „poszyrennia, zwyszczennia i rozkwit ridnoi kultury na poczatkach samostijnosty Ukrainy“ . . .

Bulo ce micno pidperto tworczistiu Olesia. Wystupyw win tut porucz M. Woronoho, O. Kobylanskoi ta in., iduczy ramia w ramia z tym suspilno-nacjonalnym ideolohicznym nastawlenniam, recznykamy jakoho buly Sribanskyj, A. Towkaczewskyj ta in.

Szyrokoju chwyleju zalywaje w cej czas ukrainska presa cilu Ukrainu. Z ii storinok lynut badiori nastroi, organizuje wona suspilnu dumku, prynosyt z soboju poduw wesnianoho witru widrodzennia j woli. I tut dzwinkoju pisneju letsia z ii storinok spiw poeta, bje wona w hrozy, zworuszuje serce toho, chto ii czuje.

J ne tilky z literaturnych storinok sucz asnoi presy czujetsia w ci dni holos poeta. — Joho

(Dali na 4-ij storinci)

Osobam z prawamy DP ne prysluhowuje prywilej wilnoho wjizdu do brytijskoi zony

„Nedila“ wze powidomyla w poperedniomu czysli, szczo z dnem 1 weresnia-jak oficijno podaly do widoma-perestanut obowjazuwaty usi doteperiszni obmezennia w podorozniomu ruchowi miz amerykanskoju ta brytijskoju zonamy Cej prywilej prysluhowuje wykluczno osobam nimeckoi nacjonalnosty ta wsim osobam czuzoi derzawnoi prynaleznosty, ale ne obijmaje osib z prawamy DP ta bezderzawnych. Mozlywo, zhodom pryjde poszyrennia cioho prywileju i na skytalciw. Duze bahato DP majut swoi rodyny po taborach inszoi zony i w teperiszniomu polozenni ne mozut ich widszukaty, czy widwidaty abo z nymy zluczytysia.

З нашого життя

Koncert-akademija na czest O. Olesia

Chaj sobi suczasni literaturni krytyky mudrujut jak choczut, ale slowa Dr. L. Bileckoho je nezaperecznymy, szczo „krasa w prostoti i w czari mystecwa, moze je najczariwnisza krasa i poetyka Olesewoi tworczosty“.

U nas zdajetsia, nemaje druhoho poeta-liryka krim Olesia, takoho nacionalnoho, takoho ridnoho koznij duszi ukrainskij, takoho blyzkoho swoimy dumkamy, idejamy, perezywanniamy i nacjonalnymy bolamy naszij ludyni. Pomylajetsia prof. Szerech, koly ociniuje tworczist Olesia jak poeziju hniwu i znewirja. Bezsumniwno, Oles ce poet hniwu i wiry w narod; tak tez perekonujucze i zachoplujucze zwuczaly slowa o. protojereja Popiwskoho na akademii w czest poeta, dnia 24/8 br. w tabori La-Garde w Aschaffenburzi. Pisla widkryttia akademii pysmennykom Bazanskym, o. prot. Popiwskyj wyholosyw nadzwyczaj cikawu akademicznu dopowid pro tworczist Olesia, odnoho z kraszczych syniw Slobozanszczyny, polumianoho trybuna hraduszczych ukrainskych pokolin.

Z czerhy p. Lysiakowa polonyla sluchacziw solo-spiwamy, z tworiw poeta, nizno interpretujuczy kompozycijnu sylu poezij. Takoz dosyt zdyscyplinowanyj chor pid uprawoju prof. Lawriwskoho i recytacii p. Rudakewycza daly widczuty, szczo Oles ce liryk welykoi miry, a joho dynamiczne i bezposeredne liryczne poczuttia stoit na hrani wokalnomuzycznoi tworczosty.

Vox.

Juwilej choru Swiato-Pokrowskoi Cerkwy

19 serpnia c. r. cerkownyj chor Sw. Pokrowskoi Cerkwy pid dyrehuwanniam p. Diducha Oleksija swiatkuwaw perszu ricznyciu swoho isnuwannia.

Ne welykyj czas — rik ale w umowach emigrantskoi dijsnosty, ce dosyt welykyj i tiazkyj szlach, szlach religijno-mysteckoho zawdowolennia wymoh i potreb naszoi ukrainskoi ludnosty. Ukrainci, szczo z molokom materi wsmoktaly w sebe lubow, smak do spiwu, szcze z bilszoju wymohoju pidchodiat do spiwu cerkownoho, de ne tilky potrebujetsia estetyczne zawdowolennia, a bilsz toho, wymahajetsia szcze j umowy, pry jakych by ludyna prahnula molytys, wyliti swoi zali, peczali pered Bohom, prosyty Joho Bozoi Lasky, dopomohy. I z cioho zawdannia chor wywjazawsia.

Za rik czasu swoho isnuwannia z syroho, muzyczno ne obroblennoho, ludskoho materialu, ne dywlaczys na neodnorazowi „rozkurkuluwannia“ koly lipszi solo-spiwaky perechodyly do druhych choriw, jak naprykład do choru profesora Nestora, chor zmicniw, zcementuwawsia. Z bezmeznoju widdanistju praciuwaly razom i dyryhent .p. Diduch i chorysty. Ne riwno, hladko plylo tworcze zyttia. Buwaly j neporozuminnia, nawit swarky, ale wse lipsze j lipsze wykrystalizuwawsia chor w swoij tworczosty. I, koly mynuw perszyj rik, mozna smilywo skazaty, szczo hirsze wze zalyszylos pozadu.

Pisla Sluzby Bozoi zachodamy parafijalnoi Rady, buw ulasztowanyj spilnyj dla chorystiw obid, na jakyj prybuly: pryczet, czleny parafijalnoi Rady,Sestryctwo Cerkwy, zawitaly j hosti: Holowa Oblasnoi Uprawy profesor p. Oreleckyj z swoim zastupnykom inzynerom p. Krasnonosom, Holowa taboru „La Garde“ p. Rudko i inszi.

Pidczas skromnoho obidu bulo skazano bohato teplych, szczyrych pobazan dalszoho muzycznoho rozwytku, prospiwaly ne raz i mnoholittia, a sestryctwo pidneslo panowi dyryhentowi Diduchowi czudowu kytyciu zywych kwitiw.

Zakinczywsia obid, zalunala-j ridna pisnia. Sumom, bolem po lynula wona w bezkrai prostory, zworuszyla do sliz spohadamy pro Ukrainu, nahadala ii kazkowu prywablywist.

Pisla obidu prysutni piszly na prohulku do lisu. Tak skromno, w teplomu otoczenni ludej, jakym dorohe cerkownonacionalne zyttia, prowiw chor swij skromnyj, ale zworuszlywyj juwilej.

Pobazajemo j my juwiljantowi dalszych uspichiw w joho nepomitnij, a inodi i newdiacznij, ale takij zahalno-potribnij religijno nacionalnij praci. Ja ko.

Symwol jednosty j sobornosty

Tabor „Pionir“ w Aschaffenburzi, jakyj do czasu prybuttia siudy kolyszniol ukrainskoi grupy zi Schweinfurtu, znachodywsia w opuszczenomu j zanedbanomu stani, nabiraje teper czymraz estetyczniszoho, prywitniszoho, kulturniszoho, a szczo najwaznisze suto ukrainskoho wyhladu. Szczezly kupy rumowyszcz, a ich misce zajnialy czysto prybrani ploszczi ta kwitnyky. Teper na centralnij ploszczi taboru, powz jaku kilka razy denno prochodiat usi meszkanci taboru, krasujetsia ukrainskyj nacjonalnyo-derzawnyj herb — tryzub. Rozmiry herbu impozantni: promir szczyta w dowzynu maje 15 m., w szyrinu 10 m.; sereduszcze ramia tryzuba maje 11 m., oba biczni po 8 m.; szyryna tryzuba 6,50 m. Tryzub wykonanyj iz derewianoi kistky, szczyt wysypanyj dribnym szutrom.

Herb wykonaly idejni chlopci II-hoi grupy horodowych robitnykiw pid prowodom swojoho peredowyka Mykoly Barczyszyna ta pid zahalnym keriwnictwom inz. A. Chuchry, do jakoho nalezat terenowohorodowi roboty w tabori „Pionir“.

Nacjonalno-derzawnyj herb, symwol jednosty wsich ukrainciw, nahaduwatyme meszkanciam naszoho taboru, szczo w sumatosi dribnych, nesutnich spraw, jaki zuzywajut naszu energiju, rozporoszujut naszi nacjonalni syly j neridko rozjednujut nas, my wsi czleny odnoi batkiwszczyny j usi zmahajemo do spilnoi mety, chocz i riznymy szlachamy. (Ba.)

Aschaffenburzka molod na litniomu widpoczynku

(Wlasna korespondencija wyslancia „Nedili“ z wakacijnoho taboru)

U wiwtorok 13 serpnia bila szpytalewoho bloku zibralysia dity szkilnoho wiku, batky. Weselyj nastrij ta smich panuwaw sered usich. Materi bihajut wid samochodu do samochodu, nakazujuczy ditiam, jak sebe westy. Szczilno obhortojut ich kowdramy, szczob ne pomerzly. Ta wzdriwszy na porozi usmichnenoho dyrektora UNRRA, p. Cary, dity lamajut porjadok i bohato z nych otoczujut mylu postat. Naszwydku dyrektora sered ditej sfotohrafuwaw p. Botte. Pidjichala maszyna z pakunkamy i p. Botte rozdaw usim ditiam paczky w podarunok na dorohu. Nareszti dwi maszyny z ditmy wyruszyly w dawno oczikuwanu podoroz na widpoczynok.

Do budynku widpoczynku wisim hodyn izdy awtomaszynamy, nedaleko wid mista Kassel. Diwczata pid keriwnyctwom Chudyk Iwanny ta Boldiwny Marii distalys do mista Herzhausen, w rozkisznu willu na hori sered lisu. Na fasadi majaly nacjonalni — amerykanskyj, estonskyj, lotyskyj, polskyj ta ukrainskyj — prapory.

Chlopci w suprowodi profesora Leszczyszyna ta inzynera Lisowskoho rozmistylysia w budynku za szist kilometriw wid perszoho.

Wnyzu protikaje nehlyboka z sriblastymy kaminczykamy riczka Eder- czerez nei perekynuto czudowyj mist, czerez jakyj diwczata chodyly na watru. Chlopciw siudy prywozyly awtomaszynamy. Jak w budynku widpoczynku, tak i na watri dity buly z riznych taboriw, riznych nacjonalnostej, ale wony dobre miz soboju zzylysia, ne poczuwajuczy riznyci. Na watri widbuwalysia mystecki wystupy ditwory: deklamacija, tanky, spiwy. Keriwnycia lytowka rozuczuwala z diwczatamy pisni anglijski, lotyski, ukrainski, nehrytianski ta polski.

Do dobroho ta weseloho widpoczynku ditwory spryczynylysia direktori oboch taboriw. Cikawylysia ditmy ta ichnim nastrojem. Sami braly uczast u watrach. W porjadku na proszczannia diwczata wszanuwaly swoho dyrektora kytyciamy kwitiw, a chlopci — albomom.

W nedilu prowadylysia sportowi zmahannia, za szczo dejaki dity z Aschaffenburgu otrymaly dyplom na perszist za bih ta za widbywanku. Charczuwannia bulo dobre. Jly czotyry razy na den, a chlib z marmeladoju ta fistaszkowym maslom zawzdy buly do posluh ditej. Po obidi ditej zmuszuwaly na 2 hodyny pownoho widpoczynku j snu.

Ditwora z welykym zalem pokydala ce prywitne ta hostynne misce na czuzyni.

Pry poworoti do Aschaffenburgu, ne szkodujuczy benzyny, ditej powezly dalekym szlachom, szczob pokazaty sztuczne ozero Edersee, utworene protiahom 1908—1914 rokiw. Powz ce ozero proizdzaly cilu hodynu, mylujuczys welycznym zamkom na hori nad joho czudowym plesom.

Widpoczynkowa podoroz sprawyla nezabutne wrazennia na wsich. (M. K.)

---

rud, szczo buduwalysia z pretensijamy na palacy.

Idemo wse blyzcze do Rynku wulyceju Mickewycza. U proloti miz dwoma wysokywy budynkamy rozkrywajetsia na chwylinu krajewyd na okolyci mista i na opowytyj holuboju dymkoju tumanu Boryslaw — dzerelo zbahaczennia wsich tych, szczo zwyly sobi tut u Drohobyczi zoloti kubla.

Piramidalni naftowi wyszky, rizni pidsobni sporudy, dymari, siroblakytnyj dym, szczo zdijmajetsia nad pidpryjemstwamy, cia wyrobnycza kartyna, jak fon do rozkisznych palaciw wlasnykiw cych wyrobnyctw efektowno j jaskrawo rozkrywaje konstrasty, pokladeni pomiz nymy. Misce, de wydobuwajetsia zysk i misce, kudy win wkladajetsia. Wbohist robitnyczych selyszcz i bahatstwo palaciw magnatiw. Ci polarni protyriczcza szcze reliefnisze, szcze plastycznisze wystupajut, czym bilsze poczemo my poriwniuwaty obydwa krajewydy ta analizuwaty pryczyny antagonistycznich protiricz miz nymy.

Wse dali j dali, wse blyzcze do centru wede nas dowha i czymraz zwawisza wulycia Mickewycza, wse nowi j nowi budynky, zdebilszono wlasnist naftowykiw wyszykuwalys pered namy. Na perechresti, de peretynaje ii spokijnisza j zatysznisza Beskydska wulycia, obnesena azurnoju zahorodoju zza zeleni zywych roslyn wstaje sira, prykraszena skulpturnymy ozdobamy budowa jakohos naftowoho towarystwa. Wazki granitni schody kriz masywnu kolonadu wedut w seredynu prymiszczennia. Wikna ozdobleni oryginalnymy eliptycznymy ornamentamy.

Pro budowu ciu szyrytsia sumne opowidannia w narodi. Koly ii sporudzuwaly, pidczas budiwelnych robit welyka krokwa zirwalasia z werchu i prydawyla odnoho z robitnykiw. Tragicznu podiju ciu wykorystaw Iwan Franko, jak zawiazku swojei slawnozwisnoi powisty „Boryslaw smijetsia“ i widtodi budynok cej, uwicznenyj welykym autorom newmiruszczoho tworu, staw memorialnym pamiatnykom jak neszczasnomu wypadkowi, tak i Frankowomu talantowi, szczo zumiw zibraty okremi epizody ta podii z zyttia ripnykiw ta promyslowciw i zrobyw z nych prekrasni realistyczni twory, powni welykoi syly i nasnahy.

Znowu powertajemos na szumnyj, burchlywyj rynok. Wulycia na horu wede do prekrasnoho kilkapowerchowoho budynku szkoly, zbudowanoi miscewym ukrainskym naselenniam na czest swoho welykoho pysmennyka-zemlaka. Znajuczy, szczo oswita, hramotnist, kultura buly zawzdy dorohi Frankowi, borotbi za nych win pryswiatyw swoje zyttia, ukrainci Drohobyckoi zemli na dobrowilni datky, na zibrani pozertwy sporudyly szkolu, jak wyjaw swojei lubowy i poszany do Franka ta joho imiam nazwaly ii.

Welyke cehlane prymiszczennia, szczo wychodyt na dwi wulyci, wyhladaje weselo i prywitno. Klasy welyki. Bahato prostoru, switla j powitria. Tut wychowuwalos ukrainske dytynystwo Drohobycza, nawczalos, zrostalo, szczob wykonuwaty zapowity Welykoho Kameniara.

Idemo znowu do Rynku i z joho piwniczno-schidnioho boku wychodymo na Boryslawsku wulyciu. Malenki budynoczky, szyroki podwiria z komoramy i posibnymy prymiszczenniamy wyznaczajut ii oblyczcza. Newelyczkyj strumok pid pochylym mistkom bizyt i pinytsia miz krutych berehiw. Perechodymo na toj bik mistka. Na uzberezzi miniaturnoi riczeczky zastyhly starenki, pochyleni chatynky, jakis komory ta majsterni. W cych ubohych budiwlach za opowidanniamy nawkolysznich meszkanciw zyly kolys robitnyky miscewoho milionera-naftowyka, wywedenoho Frankom pid imenem Goldkremera w oboch welykych powistiach pro boryslawsku epopeju.

Chatky ci prosto wrosly w zemlu, dachy poszczerbleni, wikna nyzenki, stiny pochylylys. Jak stwerdzujut drohobycki stari ludy tak samo bidno zlydenno wyhladaly ci oseli w Frankowi czasy. Ce je najkraszczoju ilustracjeju do toho, jak bezduszno stawywsia do swoich najmytiw pawuk-pidpryjemec.

Za chatynkamy wulycia jde wse dali. Stari, zdebilszoho rozchytani, pochyleni budynky, szczo baczymo my nawkruhy, majze wsi sporudzeni todi w czasy naftowoi lychomanky, koly odni ludy szaleno zbahaczuwalysia, a inszi rozoriuwalys i wtraczaly wse, szczo maly do toho.

Sered tych staromodnych budynkiw, z liwoho boku Boryslawskoi wulyci baczymo my szyroke podwiria z kuzneju, riznymy robitniamy- i pidsobnymy majsterniamy, roztaszowanymy na niomu. Tut stojaw kolys piznisze zrujnowanyj budynok naftowyka, szczo joho wywiw Franko holownym herojem powisty „Boa constriktor“. Tut bula drohobycka rezydencja Goldkremera, kudy pryizdyw win widpoczywaty pisla horiaczkowo napruzenoi dijalnosty w Boryslawi, de namahawsia zabutys wid usich chwyluwan i trywoh zyttia.

Ce z tut, w odnij z kimnat budynku wysila kopia kartyny, szczo zobrazala dyku kozu, jaku dawyw zmij-poloz. Des na ciomu misci, w uze neisnujuczij kimnati, slabko oswitlenij polumiam lampy, sydiw u krisli Goldkremer ta, napruzujuczy mozok u dumci, jak zbilszyty wydobutok nafty i tym podesiateryti swoi kapitaly, to hirko zhadujuczy rozlad u swoij rodyni, antagonizm z wlasnym synom, to dywlaczys na kartynu i w jakyjs newlowymij nasolodi mylujuczys strazdanniam neszczasnoi twaryny.

Boryslawska wulycia tiahnetsia wse dali wpered i praworucz widkrywajetsia welykyj zelenyj luk. Sered nioho, wysoko pidnisszys dohory swoimy bokamy, roztaszuwalasia starowynna kozacka cerkwa. Perenesena siudy z Welykoi Ukrainy szcze des u 18 st. cerkwa cia stoit, zberihajuczy swij perwisnyj wyhlad i choroniaczy slawni tradycji kozaczczyny. Oryhinalnist ii architektury polahaje w tomu, szczo wona wse zbudowana z derewa bez dopomohy cwiachiw, Zadnoi cehlyny, zadnoho kamenia czy lysta zaliza nemaje w usij cij budowi. Cikawym sposobom starodawnich teslariw ii brusky ta krokwy pryhnano j wstromleno odnu w odnu. Tak samo spoluczeno j ramy dwerej i wikon. I nide nema ni szczilyn ni widtulyn.

Wchodymo pid cerkowni sklepinnia. Rizbarskyj derewianyj wiwtar widznaczajetsia majsternistiu i stylem roboty. Stiny rozpysani obrazamy swiatych. Bila wychodu-kilka kartyn z kozackoho zyttia, sered nych portret Bohdana Chmelnyckoho, szczo jide na czoli swoho wijska.

Pobudowoju cijei cerkwy cikawywsia Iwan Franko. Perebuwajuczy w Drohobyczi szcze za molodych lit, win czasto prychodyw siudy, z interesom ohladaw starowynnu budowu chrama, cikawywsia barwystymy kartynamy z kozackoho zyttia.

Nawkolo cerkwy-derewiani pomosty pid nawisom. Widremontowani znaczno piznisze, wony majut u sobi slidy cych remontiw-zalizni cwiachy, jakych nema de inde.

Na zelenomu luzi, szczo prostiahsia nawkolo cerkwy widbuwalys chresni chody, masowi molebstwija, szyrokym kartynam jakych takoz neraz buw swidkom i obserwatorom Franko.

Boryslawska wulycia peretworiujetsia za cerkwoju na silskyj szlach i tiahnetsia wse dali. Zowtyj stowp zi strilkoju wkazuje wpered, spowiszczajuczy, szczo do Boryslawa lyszylos 9 km. Szlach prostiahsia dali sered pyszych nyw, maniaczy nas tudy, de roztaszuwawsia takoz ospiwanyj welykym Frankom, zachowanyj wid nas synioju dymkoju tumanu slawnozwisnyj Boryslaw. H. L.

A w Ukraini bez peremin: szcze odna piatiletka . . .

Z Moskwy powidomlajut 30 serpnia, szczo na zasidanni werchownoho sowjetu Ukrainskoi Socjalistycznoi Sowjetskoi Respubliky odnoholosno pryjnialy zakon pro piatyricznyj plan widbudowy i rozwoju ukrainskoho narodnioho hospodarstwa.

W harjaczyj serpnewyj den u Müncheni, pry „Stamessen" na Rosenheimerstraße, striczaju swoho dobroho druha, studenta M., w jakoho szcze piw roku tomu dobre pohostjuwaw u Karlsfeldi. W rozmowi dowidujus, szczo pryjatel razom z czastynoju karlsfeldciw pereichaw u Berchtesgaden. Ne oponuju, koły win zwyczajnym szyrokym ruchom wytiahaje portfel i zajawlaje:

-Ja siohodni placzu wsi rachunky, a ty, staryj, pakuj klunky i poidemo do mene. U nas -prwdywa sanatorija. Kazu tobi: i hory, powitrja, sonce, dobryj charcz, Watzmann, kopalnia soly i ruiny Hitlerowoho Berghofu . . . Pryjatel pohłanuw pry tomu z usmichom na moi pittoptani emigrantski czerewyky i wysłowywszy sumniw pro moi alpinistyczni zdibnosti, skazaw dobrjacze: „Z mandriwkamy jakos bude, sam wyhlad tych okolyc wart hricha. Poichały!"

Uweczeri my wze sydily w pospisznomu poizdi München-Berchtesgaden i ja dywuwawsia, czujuczy kruhom ukrainsku mowu i pisni, szczo wplitalys u rytm nimeckych kolis. „Ce naszi studenty-pojasniuwaw pryjatel-powertajut pid nediiu do taboru, a, widomo, kozen weze szcze j kilkoch hostej. Idut jak kołys u Zabja abo do Jaremcza!"

Hudok maszyny i rjasni switla Berchtesgadenu budiat mene z zadumy. Wagon mało ne perewernetsia wid zamiszannia i hamoru. Wchopywszy naszi klunky, merszczij wyskakujemo czerez wikno. Mynajemo prostoryj modernyj budynok stancii, na jakomu wydnije welyka postat alpejcia z bawarskym herbom, wyłozena z kolorowych kaminciw. Perehaniajuczi bilszi j menszi hurty zemlakiw, spynajemosia po strimkij dorozi lisom uhoru i mynuwszy z desiatok newełykych will, zupyniajemosia pered taborom.

-Ce nasz storoz-pokazuje mij druh na monumentalnu statuju lwa, szczo prysiw pry wchodi do taboru. Lew pryhaduje lwiwski herby, a w joho widkrytu paszczeku jakyjs dotepnyj DP wkynuw zmut kołuczoho drotu . . . Na jasnomu granati weczirnioho neba czitko zarysowujetsia profil wełykoi baszty, szczo nakrywaje wchid do taboru. Polahodzujemo potribni formałnosti w taborowij policii i pid wazkym sklepinniam bramy wchodymo do taboru. Tut persze pryjemne „rozczaruwannia". Same 11 hodyna i w tabori panuje idealna tysza. Tilky j pryhadujetsia „ridnyj" Aschaffenburzkyj tabir z nicznymy spiwamy, harmonijeju i desiatkamy kryklywych radjopryjmacziw u widczynenych wiknach. Tut u Berchtesgaden bahato prostoru, dowhi odnopowerchowi bloky, widdaleni na jakych 80 metriw odyn wid odnoho Miz blokamy szyroki ploszczi dla sportu i prochodiw.

-Jak ze u was z charczuwanniam? pytaju, koły sidajemo weczerjaty w hostynnij kimnati towarysza. „Zaraz dowoli dobre", pade widpowid, „w Karlsfeldi dawały nam po 2700 kalorij i ne wystaczalo, tut distajemo łysze po 2000 i, Bohu diakuwaty, ne zwazajuczy na pobilszenyj hirskyj apetyt, majemo charcziw bilsze" . . . Dowho, dowho u nicz mylujusia z widczynenoho wikna siajwamy misiacia, szczo rozlywajutsia szecherezadamy barw po wicznych snihach hirskych szpyliw.

Na druhyj den mandruju po tabori, szczob jaknajbilsze poczuty i pobaczyty. Zustriczaju znajomych. Najpersze usmichnenoho Sławka M., „dezertyra" z naszoho teatru, szczo zatiahaje mene do swojei „trembitnoi" kimnaty i rozpowidaje pro swoi chorowi ta osobysti uspichy. Tut baczu szcze odni znajomi oczy za wełykymy szklamy, aha, ce z p. H., tez emigrant zi Schweinfurtu, szczo prominiaw nasz czolowiczyj chor na karlsfeldsko-berchtesgadensku „Trembitu". Obwantazenyj nowynamy, łystamy i prywitamy, mandruju dalsze ta widwazno stukaju do dwerej taborowoho komandanta, dr. T. Łapiczaka.

Zastaju pana Hołowu za praceju. Win wwiczływo zaproszuje sidaty, a dowidawszys, szczo ja z „Nedili", pohodzujetsia z prychylnistju daty dejaki informacii dla ii czytacziw pro tabir „Orlyk", bo tak rozbytky karlsfeldskoi „Siczi" nazwały swoju nowu wirlynu oselu. Sposterihaju, szczo panu komandantowi pryjemno howoryty pro zyttia i praciu swoho taboru.

Tabir powstaw w połowyni trawnia po rozformuwanni karlsfeldskoho, todi z pryblyzno, koły j my pokynuly Schweinfurt. Do Berchtesgaden pereichały bila 1700 czolowik, siohodni stan naselennia wykazuje 2500 ludej, z tho 59 % osib z serednioju i wyzczoju oswitoju. Tabir prymistywsia u kołysznij Jägerkaserne i prybraw sobi imia hetmana-skytalcia Pylypa Orlyka, nadawszy ciu istoryczno-symwoliczną nazwu swojomu zurnalowi, teatrowi, sportowomu klubowi. Krim zurnału-tyznewyka „Orlyk" tut wychodiat na 4 storinkach cyklostyłem „Szczodenni Wisti", a krim toho kilka raziw denno podajutsia radjowisti.

W tabori widnowyly swoju dijalnist gimnazija, torhowelna, narodnia, i muzyczna szkola ta obrazotworcza studija. Krim toho praciujut Fachowa Zinocza Szkola, dytiaczyj sadok, awto-szkola, elektro-mechaniczna szkoła, kursy dla mało-i nehramotnych, kurs kimnatnoho malarstwa, UTHI, zootechniczni kursy, mowni wykłady i majsterni, Wełyki mozływosti nawczannia i oswity!

Kulturno-oswitniu praciu Taboru „Orlyk" zapoczatkuwało 25. 5. swiato widczynennia taboru. Miscewa filija Towarystwa Ukrainskych Politwjazniw (odna z najbilszych i najkraszcze postawlenych) zorganizuwała obchid Zelenych Swiat, wełyczawu akademiju w czest poeta O. Olzycza, a zachodamy Zinoczoi Sekcii 28. 7. widbulosia swiato Kniahyni Olhy . . . Na literaturnomu weczori dla poszanuwannia pamjaty Iwana Franka wystupała pysmennycia Katrja Hrynewyczewa iz własnymy spomynamy pro wełykoho tworcia „Moiseja". (Zakinczennia w nastupnomu czysli).

СПОРТ

Ukrainsko-estonsko-lotyski zmahannia w Mainz-Kasteli

(Wid okremoho zwitodawcia „Nedili") Mynula wze peredobidnia tysza w tabori Mainz-Kastel, czy jak teper pyszut Wiesbaden-Kastel, tysza nedilnoho ranku, Bohosluzen i spoczynku. Ludy poprychodyly z cerkwy. Odni szcze stojat hurtkamy, inszi bizat po obid. W usich tema odna-zmahannia! Czuty notky zurby: pryjdetsia maty siohodni powaznych protywnykiw, a Mainz-Kastelskyj ukrainskyj sportowyj klub powstaw łysze 27 dniw tomu i ne maw bahato czasu do wpraw.

Idu na taborowu płoszczu. Tut ruch, ozywlennia, prybirajut prowizoryczną trybunu . . . A o druhij po obidi (toczno!) lawy wystrunczenych zmahuniw, policija dla berezennia ładu i bahato, bahato bladacziw zajmajut swoi miscia. Try prapory łopotiat porucz sebe nad hołowamy ludej: łotysskyj, estonskyj i ukrainskyj.

Pan Szerej, hołowa sportowoho klubu prywitaw korotko zmahuniw, prochajuczy widbuty ce swiato, Den fizycznoi kultury pid klyczem: „Prywit ridnij zemli". Tam, na ridnych zemlach Wełykoi Batkiwszczyny najbilsze oczikujut naszych osiahiw i dla nych pryswiaczujemo my tut swoi zusylla. Wpaw nakaz: Na start!

Widczytały łysta dyrektora UNRRA, jakyj zakłykaw do plekannia sprawznioho, sportowoho ducha, szczo wczyt otwertoi, czesnoi hry, je szkoloju dyscypliny, charakteriw i suspilnosty. Na szczastia peremozcewi!

Swystky j nakazy, bih na sto metriw. Desiatky zmahuniw namahajutsia buty perszymy pry meti. Hladaczi, jak skriz, zaochoczujut swoich wybranciw hołosnymy okłykamy, ale ne zawzdy z uspichom. U wsich napruzeni obłyczczia. Burchływi oplesky j okłyky zaminiujutsia napruzenoju tyszeju. Iz czolowikiw wybywajetsia na persze misce swoim prekrasnym finiszom p. Popow iz czasom 12,1 (Ukraina), druhe misce zdobuwaje Garancz (Latwija). W zmahu sto metriw junakiw perszi miscia zdobuwajut hosti. Wares (Estonija) 12 i Anzenas (Latwija) 12.4 (Pokazujetsia wełykyj brak u nas sportowoho dorostu). Bih 60 m dla zinok:

Gangnus (Latwija) 8,9
Suprun (Ukraina) 9,2

4×100 m dla czolowikiw: 1. misce, czas, 53.3, (Latwija) i 2. 53,4 (Estonija). Sliduje zawziatyj zmah hry u widbywanku, z jakoho peremozcem wychodyt Estonija 4 : 0!

Nowi nakazy i dowhu łystu zmahuniw wykłykujut do strybka w dowzinu i wysoczin. I znow p. Popow zachopluje wsich swoim stylom - zdobuwajuczy persze - misce 5,94 m, druhe misce maje Garancz (Latwija) 5,81 m.

Strybok w horu: 1. Garancz 1 m 56
2. Anzenas 1 m 54 (Latwija)

Uweczeri w zali klubu widbulasia w nezwyczajno szczyro-braterskij atmosferi rozdacza nahorod dla perszuniw. Widtak sliduwalo skromne, — ale szczyre pryniattia. Nahorody i weczeriu dała UNRRA za spiwpraceju j starанniam uprawy klubu i zinoczoi sekcii. Treba pryznaty, szczo orhanizacija cioho zmahu buła bezdohanna. Bazajemo i wirymo, szczo Sportowyj Klub „Czornomoria" pid umiłym keriwnyctwom p. Popowa skoro wraduje nas nowymy osiahamy.

(Ro.)

Oles i ukrainska presa

pisneju dzwinkoju promowlajut bezlicz storinok riznomanitnych orhaniw. Buły ce czasopysy fachowi, hospodarski, susp.-polityczni, wijskowi, dla molodi, ditej ta inszi.

Perelitaje wona j hen za Ukrainu-kudy dola zakynula ukraincia-Amur, Charbin, Chaborowske, Władywostok, Omsk i t. d., a czasom czuty buwaje j za Okeanom.

Tiazki chmary zastupyly ranisznie siajwo w Ukraini. Pid natyskom worozych syl stelytsia stezka za Zbrucz i dali, dali w czuzynu . . .

Spynywsia w czuzyni j Oles. Prynis iz soboju wse taku z badiorist, energiju j newtomnist. Staje win tut (Widen) do aktywnoi praci Sojuzu Ukrainskych Zurnalistiw i Pysmennykiw-zajmajuczy misce zastupnyka hołowy. Buw ce toj Sojuz, szczo spryczynywsia stworenniu na czuzyni Wilnoho Ukrainskoho Uniwersytetu, jakyj piznisze perechodyt do Prahy, a ostannimy czasamy lycholittia mandruje dali na Zachid.

Tut ze, w Widni -r. 1920 baczymo Olesia, jak redaktora zurnału „Na perelomi", szczo stawyw swoim zawdanniam „staty oseredkom czystoho duchowoho zyttia za kordonom . . . staty wysłowom nacjonalnoho sumlinnia".

Do zdijsnennia cioho zawdannia, krim samoho redaktora-poeta, jdut taki syły jak M. Hruszewskyj, Ol. Kolessa, B. Lepkyj, St. Czerkasenko ta in. Ta nezabarom dowelosia poetowi zustritysia z sumnoju dijsnistiu ukrainskoho złamu, jaku tak hostro widczuw. Wiazetsia ce z wydanniam u Lwowi zurnału, szczo prybraw sławne stare, dorohe Olesewi, imia „Lit. Nauk. Wisnyka".

Redaktorom cioho orhanu staje Dm. Doncow, jakyj wze na perszij storinci bezohladno wystupyw proty tradycij j idej ukrainskoho demokratyzmu, czym buw prosiaknutyj i czym zyw, „Literaturno-Naukowyj-Wisnyk" mynułych lit.

Cioho faktu ne mohla promowczaty redakcja staroho LNW, naslidkom czoho staw protest, szczo joho opublikowano za pidpysom M. Hruszewskoho j Olesia.

Protest cej bulo skerowano proty wzywannia nazwy, „Lit. Nauk. Wisnyka", w charakteri niby widnowlennia staroho orhanu. Bo z riszucze supereczyło cez tym stanowyszczem, jake zajniaw nowyj orhan Doncowa suproty tradycji j osnownych zasad, jakych wyraznykom buw LNW Hruszewskoho- Olesia.

Protest cej ne daw realnych naslidkiw. Ale wykłykaw widhuk na storinkach dejakych orhaniw ukrainskoi presy.

Bilsze charakterystycznym dla naszoho zyttia buw m. in. widhuk, szczo ziawywsia na storinkach czasopysu „Knyzka".

Wsuperecz twerdzenniu w „Hrom. Wistnyku" (1923 cz. 29) M. Rudnyckoho, szczo „Czymało iz starych, dowhoLitnich spiwrobitnykiw LNW" postawylosia woroze do nowoho redaktora „Knyzka", obhoworiujuczy perszi 4 czysla zurnału, pidkresłyla, szczo nawpaky-LNW. Doncowa, „Spiwrobitnykiw zhurtuwaw u sebe wsich, jaki szcze zywut na zemlach sobornoi Ukrainy"-dodajuczy do toho: „Za wyimkom komunizujuczych, w tim czysli Olesia i Hruszewskoho." —

Z toho czasu wse ridsze czuty poeta zi storinok ukrainskoi presy. Łysze na jakyjs czas znowu czujetsia joho hołos, joho pisniu. Na cej raz u dwoch napriamkach.

Odyn z nych-ce joho pisnia dla ditej j molodi, szczo łyne zi storinok widpowidnoi presy j zokrema zi storinok czasopysu „Pczilka" w Karp. Ukraini, z jakoju nawiazuje poet najtisniszu spiwpraciu. W cij pisni wyjawlaje win wsiu niznist swojei duszi, hłybynu lubowy do małeczi j rozuminnia ii. Te, szczo wyłylosia potim w nyzci joho prekrasnych tworiw, jaki pojawyłysia okremymy wydanniamy, staranniam i kosztamy samoho awtora. —

Druhyj napriam-szlach satyry, na jakyj poet stupyw i promowyw na storinkach czasopysu „Tryzub" (Paryz), pid prybranym imenem „Walentin".

Awtor widomoi zb. „Perezwa", w nyzci rozsypanych na storinkach „Tryzuba" satyrycznych, czasto duze włucznych, czasom hostrych i dotepnych wirsziw, prozradzuje nadzwyczajnyj chyst sposterezennia j hłyboke oznajomlennia z najdribniszymy rysamy j projawamy suczasnoho suspilno-politycznoho zyttia, ba, prozradzuje sebe j jak psycholoh.

Pryhadujete, otc:

„Hołubczyku-
Tobi borszczyku, czy supczyku?"

szczo nabrało popularnosty, jak pewnyj psychołohicznyj obraz.

Takym nastyhaje poeta zyttiewyj weczir, a za nym i sumerk na tak nezmirno bahato-cinnomu joho szlachu.

A za nym-nadchodyt czerwen-łypen 1944 r.

Korotenka zustricz z poetom. Dilymosia dumkamy w ci dni ukrainskych strazdan i lycholittia . . . Widbywajutsia wony w joho tychych słowach, w joho pohladi, w oczach. Styskajemo odyn-odnomu ruky, ale szcze ne znajemo, szczo w ostannie, szczo na zawzdy . .

Tak prychodyt den jaskrawo-soniasznyj, smutkom powytyj, den 22. łypnia.

Poet zamowkaje na wiky, załyszajuczy po sobi te, szczo w istorii ukrainskoi kultury staje wicznoju cinnistiu. —

Odnoju z z tych cinnostej, szczo załyszyw poet je j te zerniatko joho zapowitu, szczo tak dorohe w najtiazczu hodynu, w body zachu, lycholittia naszych dniw. —

„Ty na nicz ne dywys,
Jakab nicz ne buła na zemli wzahali,
Pryjde ranok kołys! . . ."

Szef Aschaffenburzkoi Oblasnoi Licznyci UNNRA, dr. Betuel pryjmaje hostej z nahody ricznyci organizacii szpytalu

Dr. Betuel, dyrektor oblasnoho szpytalu UNRRA w Aschaffenburzi, pryjmaw 17 serpnia bahatioch hostej, delegacii hromadjanstwa i organizacij z nahody perszoi ricznyci naszoho szpytalu, szczo zawdiaky energii dr. Betuela i sztabu joho wyznacznych likariw ta dbajływych spiwrobitnykiw staw-jak kaze oficijna opinija wlady najkraszczym szpytalem ciłoi zony. Dr. Betuel pokazaw sebe na tomu pryniatti nezwyczajnym hospodarem; usi, hosti, miz jakymy ne brakło chworych, buły zachopleni joho towaryskistju i szczyristju. Newdowzi pomistymo reportaz z naszoho szpytalu. Na switlyni: hosti dr. Betuela miz jakym je dyr. Cary, pered wchodom na zalu pryniattia.

Na recenzynomu stolyku „Nedili"

Do jedynoho riczyszcza

Kilka dumok pro „Holowni prawyla ukrainskoho prawopysu" Jurija Szerecha. Wydawnyctwo „Prometej". 1946. Str. 60.

Do ruk ukrainskoho hromadjanstwa na emigracii dopłyła, nareszti, newełyka knyzeczka-„Hołowni prawyla ukrainskoho prawopysu" Jurija Szerecha. Wełyke zadowolennia i wtichu wona prynesła bahatiom iz nas. Ne odyn, pewno, z połehszenniam zidchnuwszy, skaze sobi nyszkom: „Wse taky ludy naszi ne splat, dumajut, praciujut i kujut naszu najsylniszu zbroju-mowu". Na siohodni cia zbroja nam usim potribna, jak szczodennyj chlib. Ii brakuwało ne tilky szyrokym masam ukrainskoho hromadjanstwa, a nawit praciwnykam presy, wczytelam gimnazij i wykładaczam riznych kursiw ta fachowych szkil. W dejakych czasopysach, broszurach, knyzkach ta cyklograficznych wydanniach panuje prawopysna anarchija Wczyteli czasto w pedagogicznij praktyci potrapłały w bezporadnist.

„Hołowni prawyla ukrainskoho prawopysu" dopomozut szwydsze rozwijaty stworene obstawynamy bezładdia i sprjamujut praciu presy ta szkilnoi praktyky w jedyne riczyszcze ukrainskoi literaturnoi mowy. Majuczy w rukach micne sterno, ludyna ne bude błudyty, a westyme pewnymy krokamy wsi dzerela narodnoi stychii do odnoi wełykoi riky. Awtor „Hołownych prawyl" uziaw na sebe duze powazne, koncze potribne, ale j ne lehke zawdannia. Tomu, cilkom pryrodnio, w takij składnij praci nemynuczi ohrichy. Ja cilkom swidnomo wzywaju termina „ohrichy", a ne chyby. Koły poniattia „chyby" zdebilsza wypływajut z neprawylnoho traktuwannia jakohos prawopysnoho pytannia, to „ohrichy" mozut buty naslidkom zwyczajnoho nedohladu abo nemozływosty ubhaty jakes mowne jawyszcze w neporusznu formulu: „tak" abo „ni". Pro ci sami same momenty j chotilos by podaty kilka swoich dumok.

Awtor „Hołownych prawyl" u swoij peredmowi zaznaczaje, szczo nazwanu knyzeczku opraciowuwały za pryncypom naukowosty. Takymy namiramy potribno tilky tiszytys. Ale „Hołowni prawyla" — ne tilky praktycznyj posibnyk budkoho, a j widprawnyj punkt, wid jakoho musiat pity i składaczi szkilnych hramatyk i wporjadnyky riznych pidrucznykiw dla szkil, szczo ne powynni schodyty z zahalnoi linii naukowosty. Ta wse z, ne zwazajuczy na zahalnu sprjamowanist awtora szczodo naukowosty, w „Prawylach" traplajutsia miscia, jakych ne mozna omynuty mowczankoju. Napryklad, w druhomu pidrozdili „prawopysu apostrofa" (str. 19) skazano, szczo „pisla r pered ja, je, ju, ii apostrof stawytsia widpowidno do wymowy". Czy mozna motywuwaty prawopys apostrofa pisla r pered jotowanymy akustycznym wrazenniam? Czy widpowidało b ce suto naukowomu pryncypu? Czy take traktuwannia ne zawede bahatioch w omanu szczodo poprawnoho pysma? Takoho oznaczennia mozna b zastosuwaty, koły b ukrainska hromadskist mała odnoridnu wymowu. Sprawdi z tragiczna dola zwela ukrainciw wid Donu do Sianu j Zakarpattia do szczasływoi mozływosty wzajemnopiznannia, de wymowa pomiczajetsia rizna. Ukrainci z Hałyczyny w szyrokij swoij masi j inteligencija i sełany j robitnyky-pomjakszene r wymowlajut rozdilno z jotowanymy, npr. „bu'ja", „har'jaczyj", „kur'ju", „car'ja". Jduczy za wymowoju, wony mozut lehko wpadaty w chybne napysannia podibnych sliw iz apostrofom. Otze prawopys apostrofa pisla r pered jotowanymy, mabut, docilnisze buło b wyznaczaty prynaleznistju cych zwukiw do riznych, a ne odnoho, składiw: „burjan", „dowir-ja" ta inszi.

Ne zrozumiło, czomu w pidrozdili „prawopysu narostkiw" (str. 25) awtor widnosyt narostok pestływyj — isinjk — do narostkiw zhrubiłosty.

W Akademicznych prawyłach prawopysu do hrupy wyniatkiw na pri- doluczuwałosia szcze słowo „Prisjka". W rozhladuwanych „Hołownych prawyłach" cioho słowa nemaje, a na str. 21-ij podano pryswijnyj prykmetnyk „Prysyn". Narodna j literaturna mowa mała formy: „Prisia", „Priska", a zwidsy „Prisyn", „Prisjczyn". Jak ce rozhladaty, czy jak nedohład, czy nowu formu-ne zrozumiło.

Duze powerchowo opraciowano pidrozdil prawopysu sliw iz rozdilkoju (str. 28). Awtor wmotywowuje prawopys składnych prykmetnykiw z rozdilkoju abo bez nei nepewnym widczuttiam naholosu. Naholos w składnych prykmetnykach-nadto subjektywna ricz. Piznaty riznyciu akustycznu w „zowtoblakytnyj" i w „silsko-hospodarskyj"-sprawa sztuczna, nepewna. Napr., słowo „piwniczno-amerykanskyj" u „Hołownych prawyłach" podajetsia czerez rozdilku, a w analohicznomu, semantyczno, słowi (str. 27) „zachidnoerwropejskyj" — bez rozdilky. Otze, jak sprawdi pysaty słowo—ne jasno. Pidrozdil nedoopraciowanyj i potrebuje dopownennia prykładamy.

Nemaje potreby uskładniaty „Hołowni prawyla" okremym punktom prawopysu składenych prykmetnykiw z rozdilkoju: z-za, z-pid" Funkcjonalna ich rola nezminna i nemaje zadnych pidstaw tworyty okreme prawyło. Poslidownisze buło b doderzaty zahalnoho prawyła prawopysu pryrostkiw i składenych pryjmennykiw „spytaty", „spid", „spopid", „spomiz", jak traktowano w ostanniomu akademicznomu prawopysi.

Nepotribno wnosyty mownoho dysonansu w prawopys neoznaczenych zajmennykiw, a same „budj-jakyj" z rozdilkoju, a „chtobud", „abychto"-bez rozdilky. Ce w mownij prawopysnij praktyci zajwe uskładnennia.

W „Hołownych prawyłach" kategoryczno zaznaczajetsia, szczo w czuzych własnych nazwach „y" pyszetsia tilky w słowach" . . . (str. 35). Jak ze todi potribno pysaty słowa „Arktyka", „Antyarktyka", „Atlantyda", „Argentyna", „Brytanija", „Kytaj"?

W „Hołownych prawyłach" treba buło b podaty prawopys „abrewiatur" ta osobływo podaty schemu j dokładnisze rozrobyty klasyfikciju widmin ta hrup imennykiw, szczo w praktyci maje ne abyjake znaczennia.

Dosyt dobre j powno opraciowano prawyła punktuacii, chocz ne zrozumiła najawnist perszoi komy w prykładi: „A po Tibru izza haju, bajdak wypływaje, czy halera". (str. 50).

Ta wsi zhadani nedohlady abo ohrichy ne mozut buty znacznymy pereszkodamy w korystuwanni „Hołownymy prawyłamy". Knyzka musyt buty na stoli w koznoho swidomoho ukraincia, szczo praciuje i dbaje pro dalszyj rozwytok ukrainskoho słowa na czuzyni.

Snizynskyj.

Sportowi nowyny z Bambergu

(Korespondencija Bamberzkoho widdilu „Nedili") Sportowe zyttia w nas kypyt. Pryjemno widznaczyty widradne jawyszcze: sportowym zyttiam poczynaje cikawysia szyrszyj hurt hromadjanstwa. Podajemo oce korotkyj zwit za odyn tyzden, a i win wze dokazuje, szczo w Bambergu sport jde w masy.

U czetwer 15 serpnia widbułysia zmahannia w stuk-puk miz F. C. Bamberg ta UST „Dnipro" z wyslidom 7 : 4.

W dniach 16, 17 i 18 serpnia w rjamkach lehkoatletycznoho swiata, szczo joho władztuwały łytowci, druzyna koszikwy UST „Dnipro" rozihrała 3 zmahannia: 16.8. z łytowciamy z wyslidom 26 : 3) (12 : 14), dnia 17. 8. z łatwijciamy 24 : 28 (12 : 16), po 2 × 5 chwylyn dohriwci, w normalnomu czasi 24 : 24. Dnia 18. 8. z estonciamy z wyslidom 17 : 2; (9 : 13). Suddiuwały na zminu hraczi. Hostej bila 300 osib.

W rjamkach toho samoho swiata widbułysia zmahannia zinok. Wyslidy: Łatwijky- „Dnipro" 0 : 2, łytowky „Dnipro" 2 : 1

(Pjak).

Jak „Nedila" wze pysała, futbolisty Aschaffenburgu mały nahodu witaty u sebe 18 serpnia futbolnu komandu „Dnipro" z Nowoho Ulmu. Nasz fotoreporter utrywaływ oce moment prywitannia hostej pered poczatkom zmahan.

Permitted by authority of Militar[illegible] Government.
[illegible]dresa Redakcii:
„N[illegible]a", Aschaffen[illegible] UNRRA, Team 612,
Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. 8. weresnia 1946 Nr. 38

Molod prosyt holosu w sprawi statti dr. Barana

Czomu batky poturajut molodi?

(Nadislana dyskusijna stattia)

W statti „Proty totalizmu, dyktatury i teroru" („Nedila" cz. 30). p. dr. S. Baran stawyt zawdannia „jaknajskorisze i newidkladno perewychowaty widomu czastynu molodoho pokolinnia w sprawdi demokratycznomu dusi". Zawdannia dijsno warte uwahy i wze w cij statti wyslowluje awtor swoi pohlady na ciu problemu. Probihszy informaciju pro zahalnowidomi fakty z wyzwolnoi borotby, u 58 rjadkowi natraplajemo na teoretyczne wyswitlennia pidpilla. Skonstatowano, szczo „buly my swidkamy takych sumnych i tragicznych jawyszcz, de hynuly zowsim newyuni ludy". I tut win napadaje na „molodenkych hromadian". Szczob wyjty z cioho stanowyszcza, p. dr. S. Baran radyt: „Treba osnownoi switohladowoi zminy i metod powedinky". Na zal sam awtor ne zaminyw na kraszczi starych pohladiw, jaki siohodni wze ne spromozni ruchaty wpered nasze zyttia. I toj, do koho cia stattia prjamo stosujetsia, machne rukoju i skaze: „ce ne pro mene", abo bude wykorystowuwaty ii za pryncypom zlodija, jakyj, pohrabuwawszy, tikaje i sam kryczyt: „lowit zlodija", ukazujuczy kudys u bik.

Nam teper nichto ne pereszkodzaje prywodyty do ladu wnutriszni wzajemowidnosyny. Musymo pownistju wykorystaty cej spryjatlywyj moment, jakyj nam ne czasto dajetsia, szczob, jak zaznaczaje p. dr. S. Baran, „wlasnymy rukamy ne pryczynytysia do wlasnoho ponewolennia". Dr. S. Baran ne lubyt totalizmu, dyktatury i teroru. Czomu z todi, zamist operuwannia politycznymy terminamy, awtor ne postawyw" molodenkych hromadian" pered switle lyce ukrajinskoho narodu i ne zapytaw priamo i widwerto: chto i za szczo wbyw u Zytomyri Sciborskoho i Senyka? Chto i za szczo znyszczyw desiatky i sotni czesnych ukrainskych patriotiw? Musymo wyriszyty: zloczyny ce, czy ni. Koly zloczyny, te chto maje widpowidaty. Znajemo, szczo ci ludy zahynuly wid bratowbywczoi kuli, widomo tez, szczo znyszczyly ich ludy z nyzkym instynktom politycznoi zazdrosty, dykoi neterpymosty suproty zdibniszych wid sebe. Czy mozut ci i podibni ludy, ne pokajawszys, czy perekonlywo ne sprostuwawszy nakynenych im obwynuwyczen, koly ce naklepy, braty uczast u suspilnomu zytti?

Ne podajuczy konkretnych faktiw, p. dr. S. Baran, tym samym nezasluzeno obwynuwaczuje wsiu molod. My ii znajemo. U swoij masi wona hlyboko patriotyczna, szczyra, widdana. U rozmowi z perszoho slowa widczujete, jak ij doroha dola batkiwszczyny. I bida szczo cia molod potrapyla i slipo pidkorylasia tak zwanomu prowodowi, jakyj maje mizerni polityczni jakosti, jakyj ne znaje woroha, z jakym boretsia bez stratehii, bo ne spromoznyj ii wyrobyty, prystosowujuczys do specyficznych umow. Cej prowid malo oswiczenyj, tomu kerujetsia politycznoju konkurencijeju, i ne dywo, szczo uperto widpychaje wid suspilnoho zyttia zurnalistiw, pysmennykiw, generaliw, uczenych. Czerez ce win ne doroste do zawdannia westy molod.

Wytraczeno bohato krowy i dobrowilnych datkiw, ale niczoho ne dosiahneno. My wysoko i doroho cinymo zyttia molodi; my hordi z ii zertwennosty. Ale wona ne maje w suczasnomu rozuminni polityczno dozriloho jadra. A swit szanuje lysze intelektualnu i politycznu doskonalist, sprawznich heroiw. I nikoly ne stanut herojamy ti, jaki, ne majuczy za soboju ni politycznoi, ni militarnoi syly, zakotywszy chaloszi, bizat slidom za okupacijnym wijskom, szczob perszym wchopytys za bjurka. Nikoly ne stanut herojamy i ludmy suczasnoi polityky ti, jaki kynuly molod u wyr borotby, a sami wtekly za desiat kordoniw, szczob i dali wwodyty rozklad u nasze zyttia.

Slipo pidkorywszys takomu prowodowi, molod dijszla do sumnoho finalu, koly w Augsburzi wykradajetsia i palytsia selanskyj zurnal, koly w Ulmi u wikna chramu, de molatsia ewanhelisty, na holowu wirujuczych sypletsia kaminnia, koly na prof. Miszczenka nakydajetsia molod z kulakamy, koly w Augsburzi na peredwyborczych zborach pidczas wystupu zasluzenoho pered urkrainskym narodom prof. L. Czykalenka u zali zdijmajetsia byczaczyj rew.

Pryczyny cioho zla dr. S. Baran baczyt w „trahedii switohladowoho charakteru", jaku perezywaje teper widoma czastyna naszoho suczasnoho pokolinnia. I zwidsy proroctwo: „Switohladowi osnowy znacznoi czastyny molodoho pokolinnia zalomylysia i padut". I koly pid „switohladowymy osnowamy" rozumity ne lysze taktyku i metod politycznoho wyjawu, a i ukrajinsku derzawnu ideju, jaku molod wyrwala z ruk starszoho pokolinnia, to padinnia „switohladowych osnow" bude najbilszoju trahedijeju w naszij istorii. „Switohladowi osnowy molodoho pokolinnia" ce switohladowi osnowy wsioho ukrainskoho narodu, tocznisze, ce nasza derzawa, w jakij my choczemo poludsky zyty. Insza sprawa, szczo widipchnuwszy nabik batkiw i dopawszys do cych osnow, molod lysze obczuchrala, obszczupala ich i ne nadala wirnoho politycznoho wyjawu. Welyki sprawy zawerszujut welyki ludy. A szczo moze zrobyty molod, jaka ne plyhne wyszcze bezhramotnoi cyklostylnoi broszury?

P. dr. S. Baran z batkiwskoi trybuny obwynuwaczuje molod za netoleranciju do starszych. Ale z molod rosla ne des okremo w parnykach, a bila batkiw. Czomu z batky ne wychowaly ii u szlachetnomu dusi, czomu, ranisze niz puskaty w swit, batky ne posadyly swoich ditej za cinni knyzky, jakych tak bohato wydawalosia w Halyczyni?? Czomu batky j teper poturajut, nawit pokirno sluchajut molod.

W nasz czas, koly nyszczylys cili sela, koly tysiaczamy rozstriluwalos zakladnykiw, nijake herojstwo wmerty wid worozoi kuli. Tiazcze rozumno borotys. Tiazcze wyrobyty stratehiju, pry jakij za najmenszymy wtratamy, zdobuwajetsia jaknajbilsze uspichu. Mirajmo naszu borotbu ne kilkistju mohyl, a politycznymy zdobutkamy. Nemaje interesu popustu roztrynkuwaty dorohi nacjonalni syly, borotys naochlap, rekeszetom, naopaszku. Peremozemo lysze todi, koly stanemo polityczno, moralno, taktyczno wyszczymy wid woroha. Do cijei wyszczosty musymo westy naszu molod.

W koznij kraini koznyj politycznyj krok ociniujetsia: schwalujetsia czy zapereczujetsia. Siohodni my je swidkamy duze powczalnych faktiw, koly ne wtraczajuczy taktu z nejmowirnoju zapeklistju z trachkanniam kulakom ob stil, koznyj delehat na miznarodnij konferencii widstojuje prawa swojeji derzaw i zahalnoludski prawa. W derzawach, jakym niszczo ne zahrozuje, w uriadowych palatach dyskutujetsia, piddajetsia rewizii toj czy inszyj zakonoprojekt uriadu.

W naszomu suspilnomu zytti tez naspila pekucza potreba rewizii, potreba perecocinky politycznych faktoriw; koly z my cioho ne zrobymo, to pry suczasnomu stani naszoho nacjonalnoho hospodarstwa nichto ne pryjme nas u partnery, zdijsnyty podii, jaki nasuwajutsia.

Leonid Lyman

Sowjetskyj Sojuz maje nebahato dyplomatiw . . .

skazaw Wyszynskyj amerykanciam w Paryzi

Zastupnyk sowjetskoho ministra zakordonnych spraw Wyszynskyj zaproponuwaw na konferencii ministriw zakordonnych spraw u Paryzi 4 weresnia, szczob generalni zbory Objednanych Nacij widbulysia ne w Niu-Jorku, lysze w Paryzi abo w Zenewi. Wyszynskyj prybuw w zastupstwi Molotowa. Win zjawywsia na zasidannia w towarystwi inszoho sowjetskoho wiceministra zakordonnych spraw Bogomolowa. Razom iz amerykanskym ministrom Byrnesom prybuly na ce zasidannia senatory Conally i Vandenberg.

Byrnes widkynuw propozyciju Wyszynskoho. Zbory wtratyly try hodyny na debatu pro te, de zberutsia Objednani Nacii j rozijszlysia z niczym. Wyszynskyj wysuwaw argument, mowlaw, Sowjetskyj Sojuz ne maje az stilky dyplomatiw, szczob odnoczasno wyslaty swoich predstawnykiw do dwoch tak widdalenych mist jak Paryz i Niu-Jork

Nimeczczyna matyme swoju pryberezna flotyllu

Sojuzna Kontrolna Rada w Berlini wydala 16 serpnja rozporjadzennia cz. 33 pro te, szczo Nimeczczyni dajut prawo zaderzaty pewnu kilkist morskych suden dla wykonuwannia nymy wartowoi berehowoi i ochoronnooi sluzby nad rybalstwom. Koznij zonalnij wladi tijei derzawy, szczo okupuje teren, jakyj wychodyt na more, prysluhowuje prawo postawyty na sluzbu 24 korabli z mistotoju ne bilszoju 100 bruttoregistrowych ton i szwydkistju, szczo ne bilsze 20 morskych wuzliw. Ci korabli mozna wziaty zpomiz remanentu kolysznioi nimeckoi floty Komandantamy korabliw budut oficery widpowidnych okupacijnych derzaw, a korabli plawatymut wykluczno pid stiahom sojuznoi kontrolnoi wlady.

Szwajcarija dali za newtralitet

Szwajcarskyj minister zakordonnych spraw Max Petitpierre daw mynuloho wiwtirka interwju dla presy z zajawoju, szczo Szwajcarija az todi wystupyt iz wneskom pryjniatv ii do Objednanych Nacij, koly Objednani Nacii jasno wyznajut newtralitet Szwajcarii. Bilszist szwajcarskoho narodu, skazaw dali minister zakordonnych spraw, jakszczo b perewesty widpowidnyj referendum, bezumowno bula b za newtratlitetom otze proty czlenstwa w Objednanych Nacijach. Szwajcarija rado baczytyme filii organizacii Objednanych Nacij w Zenewi, ale holownyj osidok UN na dumku ministra powynen zalyszytysia w Spoluczenych Derzawach.

Pomer widomyj pianist lwiwskoho pochodzennia

4 weresnia pomer w Niu-Jorku widomyj pianist Moritz Rosenthal, zakinczywszy 83 roky. Rosenthal-odyn z ostannich uczniw i pryjateliw Franca Liszta. Win narodywsia buw u Lwowi i jak 10-ty litnij chlopczyk wystupyw upersze pered szyrszoju publykoju, zdobuwszy zahalne pryznannia w todiszij Halyczyni. Za swoje zittia win daw bilsze 3000 koncertiw u cilomu switi.

23 weresnia wydadut wyrok w Nürnbergu

23 weresnia Wysokyj Trybunal w misti Nürnberg, wydast swij wyrok proty nimeckych wojennych zloczynciw. W naradach nad wyrokom berut uczast 4 suddiw: Biddle wid USA, sir Lawrence wid Welykoi Brytanii, de Vabre wid Francii i general-major Nikitczenko wid Sowjetskoi Rosii. Kozen iz nych maje zastupnyka. Postanowa Trybunala zapade bilszistju holosiw.

Szczo dumaje Stalin?

Widkrytyj lyst amerykanskoho polityka do generalissimusa na Kremli

Ostannimy dniamy w Spoluczenych Derzawach Ameryky obhoworiujetsia pytannia wzajemowidnosyn miz Amerykoju j SSSR na osnowi zajaw prowidnych derzawnych ludej. Problema zustrilasia zi szcze bilszym zainteresuwanniam czerez te, szczo Kongresowa Biblioteka w swojomu zwidomlenni stwerdyla, szczo generalissimus Stalin daw sowietskij industrii j nauci doruczennia majbutnich 25 rokiw wykorystaty na te, szczob militarnu sylu SSSR pidnesty na tu samu wysotu, na jakij pid siohodnisznij ment nachodytsia potuha Ameryky. Zwidomlennia, jake spirajetsia na uriadowi sowietski dani, howoryt pro te, szczo SSSR bude w 1970 r. rozporiadzaty 22 milionamy zbrojezdatnych czolowikiw miz 20 i 29 rokom zyttia.

Majze wsi amerykanski czasopysy prynosiat obszyrni wytiahy z knyzky, buwszoho predsidnyka Uriadu Wojennoi Produkcji, Donalda Nelsona, jaka maje naholowok „Arsenal demokratii". Nelson je odnym z najwyznaczniszych hospodarnykiw Spoluczenych Derzaw; pidczas wijny, jak keriwnyk wsijei produkcji Ameryky, widwidaw win Stalina i teper, chocz ne maje zodnoho oficijnoho uriadu, na prosbu prezydenta Trumena, jak prywatna ludyna, zajmajetsia specjalnymy praciamy w dilanci produkcii. Nelson pryswiaczuje odyn rozdil swojei knyzky amerykansko-sowietskym wzajemynam, a same w formi „widkrytoho lysta" amerykanskoi prywatnoi ludyny do premierministra Stalina. Nelson riszywsia wyslaty swoho lysta do generalissimusa Stalina za poserednyctwom sowietskoho posla u Waszyngtoni szcze pered pojawoju swojei knyzky i odnoczasno prosyty Stalina, szczob daw „jaknajobszyrnisze zjasuwannia polityky j cilej" SSSR.

Nelson pysze w swojomu widkrytomu lysti, szczo tak w Ameryci, jak i w SSSR bahato ludej zanepokojeni w naslidok zajaw, z jakych probywaje strach pered nowoju wijnoju, jaka zahrozuje. Win pryhaduje odnu rozmowu, jaku win maw u Moskwi zi Stalinom pidczas wijny: „Dumaju, szczo my je toho samoho pereswidczennia, a same, szczo ne bulo b niczoho bilsz katastrofalnoho, jak konflikt pomiz oboma jedynymy derzawamy, jaki nikoly ne stojaly proty sebe w borotbi. Pry tij zustriczi my oba buly perekonani, szczo dola ludstwa zalezyt wid dalszoho isnuwannia j prodowzennia spiwpraci pomiz Sowietskym Sojuzom i Spoluczenymy Derzawamy. Znaczna czastyna siohodniсznich pobojuwan z prywodu switowoi sytuacji je naslidkom nepryjaznych wyslowiw, krytyk i obwynuwaczen, jaki w presi j radio oboch krain zrobyly czastynno neprawylne wrazinnia". Nelson prodowzuje: „Amerykanskyj pryncyp absolutnoi swobody wyjawu pohladiw ne smije buty poruszenyj. Odnacze presa ne zawzdy wyslowluje jakraz prawdywi poczuwannia narodu. Mozete meni wiryty, koly ja Wam nedwoznaczno zajawlaju, szczo welyka bilszist amerykanskoho narodu widnosytsia pryjazno do Sowietskoho Sojuzu, szczo wona maje hlybokyj podyw dla wojakiw Czerwonoi Armii, jaki neszczodawno buly szcze ii towaryszamy zbroi ta szczo niczoho ne je bilsz czuze welykij bilszosti amerykanskoho narodu, jak worozist ii kraju u widnoszenni do Rosii. Moich sliw ne treba rozumity tak, naczebto bilszist amerykanskoho narodu pohodzuwalasia z politycznymy teorijamy Sowietskoho Sojuzu. Szczo z widnosytsia do krytyky Sowietskoho Sojuzu, to amerykanska presa ne krytykuje joho tak hostro j tak sylno, jak ce napryklad roblat sobi wzajemno welyki polityczni partii w Ameryci.

Ce prawylno, szczo pomiz Waszym i moim krajem isnujut dejaki riznyci pohladiw. Ale ani odna iz tych riznyc pohladiw ne je sprawdi seriozna, jakszczo my oba matymemo bazannia usunuty ii zi szlachu. Nowyj switowyj konflikt ne prynese rozwiazky, ale nawpaky rozwal usioho toho, szczo isnuje. Pro taku wijnu, rozumijetsia, ne moze buty j mowy. Ce buwby najbilszyj zloczyn w istorii ludstwa. Ale zawdannia uneszkidlywyty koznu tendenciju, jaka pryznawala b cioho rodu rozwiazku, ujawlaje soboju nejmowirnu widpowidalnist.

Amerykanskyj hromadianyn czasto ne w syli zrozumity, jaki cili maje Sowietska Respublika i win staje nedowirlywym tomu, szczo ti cili ne je swobidno zjasowani. Mozna ce zrozumity, szczo j u rosijskoho narodu isnujut taki sami pobojuwannia, szczodo amerykanskoi polityky i amerykanskych cilej. Ja perekonanyj, szczo neporozuminnia w welykij miri mozna usunuty szlachom wyczerpnoho zjasowannia politycznych napriamnych, cilej ta interesiw i ce widnosytsia do oboch kraiw, do Rosii i do Ameryky. Pidczas mojoho pobutu w Moskwi w czasi wijny ja obhoworiuwaw mozlywist widwidyn amerykanskych torhowelnykiw, jaki prybuly b do Rosii, szczob zhoworytys iz predstawnykamy rosijskoho hospodarskoho zyttia. Spiwpracia w tij dilanci rozwynula b zasoby j znajszla b szlachy, jaki w torhowelnych wzajemynach oboch naszych kraiw mohly b dowesty do riwnia, szczo joho dosi ne wdalosia osiahnuty.

Czy ne dumajete szcze dali, szczo cej plan mihby tisnisze objednaty naszi krai? Nechit szczelzla b u cych korysnych dla oboch storin torhowelnych wzajemynach, jakszczob my sebe w toj sposib kraszcze wzajemno piznaly i ondoczasno dwyhnuly b na wyszczyj stupin dobrobut oboch nacij. Z torhiwleju plicz-ob-plicz iszlo b kraszcze zrozuminnia w kulturnij dilanci j bilsza terpymist, a na kinec takoz usunennia wsich neporozumin, jaki mohly b wyrynuty, jakszczo je dani falszywi pidstawy do toho.

Riznyci w naszych politycznych systemach u nijakomu wypadku ne stworiujut pidstaw do worohuwannia.

My ne majemo zodnoho bazannia zminiaty Waszoi systemy, ne dumajemo tez, szczob Wy bazaly zminyty naszu.

Tomu j nema pidstaw, czomu my ne mohly b pryjazno spiwzyty, czomu my ne mohly b westy wzajemno torhiwli i czomu my ne mohly b razom spiwpraciuwaty, szczob osiahnuty takyj poriadok swita, w jakomu wijna ne bula b bilsze abstraktnoju nemozlywistiu, ale absolutnoju nemozlywistiu. Zapewniuju Was, szczo nema niczoho takoho, za czym amerykanskyj narid tuzyw by bilsze, jak osiahnennia tijei cili."

Na zakinczennia Nelson proponuje, szczob komisja amerykanskych torhowelnykiw widwidala Rosiju j proslidyla potreby kraju ta obhoworyla z rosijskymy predstawnykamy sposib placzennia, jakyj na wypadok potreby bazuwawsia b na towaroobmini, szczob wzahali ozywyty torhiwlu.

Senator Arthur H. Wanderberg, czilnyj polityk u dilanci zakordonnych spraw Respublikanskoi Partii ta doradnyk amerykanskoho ministra zakordonnych spraw na paryzkij myrowij konferencji, wyslowywsia tez szczodo amerykansko-sowietskych wzajemyn. Vanderberg zajawyw pisla swojoho prybuttia do Paryza, szczo najwazniszym miznarodnim pytanniam pid siohodnisznij ment je te, szczo Iosyp Stalin faktyczno dumaje. Problemoju, prynajmni dla zachidnych krain, jawlajetsia te, w jakyj sposib mozna oderzaty widpowid na zhadane pytannia, jakszczo sprawa zabezpeky myra ne malo b buty zbudowana na pisku.

Holownokomanduwacz amerykanskoi floty na Atlantyci prybuw na Maltu

Jak powidomlajut oficijno, holownokomanduwacz amerykanskoi atlantijskoi floty, admiral Mark A Mitscher i vice-admiral Forrest Sherman prybuly u pjatnyciu na Maltu.

Amerykanskyj minister zakordonnych spraw Byrnes

z wizytoju w Berlini i Stuttgarti

Naselennia okupowanoi amerykanciamy zony u Nimeczczyni perebuwaje pid wrazinniam welykoi promowy amerykanskoho ministra zakordonnych spraw Jamesa F. Byrnesa, szczo z Paryza prybuw 5 weresnia do Berlinu i pisla narad z oficeramy amerykanskoi wijskowoi wlady, podawsia do mista Stuttgartu, de w operi skazaw swoju welyku promowu.

Amerykanskyj minister buw oficijnym hostem holownokomanduwacza i wijsk amerykanskoi okupacii. Na letowyszczi w Berlini u czetwer pryjmaly joho general Lucius Clay w otoczenni politycznych i wijskowych dostojnykiw. Razom z Byrnesom prybuly joho druzyna ta widomi senatory Tom Conally i Arthur Vandenberg a takoz doradnyk wid amerykanskoho ministerstwa wijskowych spraw Methew Freemann.

Swoju promowu w Stutgartskij operi minister Byrnes rozpoczaw u piatnyciu korotko po hodyni perszij pisla prywitannia holownokomanduwaczem okupacijnych wijsk i wlady generalom McNarney. Minister skazaw, szczo win prybuw do Nimeczczyny, szczob na misci poznajomytysia z problemamy ii widbudowy. Amerykanci pryswiaczujut tij problemi bahato uwahy, bo zywemo—skarzaw Byrnes-u switi, wid jakoho ne mozemo sebe izoluwaty. Ameryka chocze trywaloho myru i tomu wsijeju swojeju syloju bude pidderzuwaty organizaciju Objednanych Nacij. Ne lezyt w interesach nimeckoho narodu ani switowoho myru, szczob Nimeczczyna mohla staty szachowoju figurkoju u wijskowij borotbi miz schodom i zachodom. Amerykanski wijska zalyszajutsia w Nimeczczyni. Amerykanci nesut na sobi widpowidalnist i wystupajut za stworennia tymaczasowoho nimeckoho urjadu.

Promowy ministra sluchaly m. i. wsi try nimecki premijerministry zony. Amerykanska presa zwertaje uwahu, szczo wizyta Byrnesa je dokazom na te, szczo Ewropa i dali lyszajetsia centralnym punktom amerykanskoi polityky. Nimeczczyna perestaje buty politycznoju prowincijeju i wychodyt na arenu switowoi dyplomatii.

Italija j Awstrija pidpysaly umowu pro awtonomiju Piwdennoho Tyrolu

Awstrijskyj minister zakordonnych spraw dr. Karlo Gruber ta italijskyj premijerminister Alcide de Gasperi pidpysaly, jak powidomlajut z Paryza, u piatnyciu popoludni umowu, szczo wyznaje awtonomiju Piwdennoho Tyrolu. Cia persza powojenna terytorijalna umowa peredbaczuje mytnu hospodarsku uniju Piwdennoho Tyrolu iz Awstrijeju. Nowa umowa oprokydaje porozuminnia w sprawi Tyrolu miz Hitlerom i Mussolini z 1939 roku. Usi kolyszni zylei piwdennoho Tyrolu, szczo wid 1939 roku buly prymuszeni pokynuty swoju batkiwszczynu, majut teper prawo na poworot. Nimecku i italijsku mowu wyznaly oficijnymy i nawczatymut ich u szkolach. Umowu pidpysaly w atmosferi pryjaznoi spiwpraci.

Zertwujte na dopomohu ukrainskomu studenstwu!

Zbirkowu akciju w Aschaffenburzi perewodyt „Nedila"

Worohy ukrainskoho narodu zawzdy rozumily ce j staralysia oslabyty, a to j fizyczno wynyszczyty joho oswiczenu werstwu. Ce i je odna z pryczyn teperisznioho polozennia ukrainskoho narodu i nynisznioho naszoho skytalstwa.

Osoblywo ostanni roky spryczynyly nam welykanski wtraty naszoi inteligencii. Ii skilkist i tak ne zawelyka, zmalila na polowynu abo j bilsze.

U czastyni Nimeczczyny, okupowanij alijantamy, studijuje na wysokych szkolach powerch 2700 ukrainskych studentiw. Daleko ne wsi wony materijalno zabezpeczeni. Czastyna z nych oderzuje, szczo prawda, dopomohu wid UNRRA, odnacze cia pomicz obijmaje z prawyla tilky charcz i prymiszczennia. Wsi rozchody, zwjazani zi studijamy, musiat studenty pokrywaty sami.

Ukrainske hromadianstwo wse malo zrozuminnia dla potreb swojei studijujuczoi molodi i szczyro ii pidpomahalo. Teper cia pomicz potribnisza jak kolynebud dosi.

Misiac weresen jak poczatok nowoho szkilnoho roku, proholoszenyj u nas misiacem pozertw na dopomohu ukrainskomu studenstwu j na ukrainskyj naukowyj fond.

Pamjatajte, szczo dobre postawlena opika nad naszoju studijujuczoju moloddiu i na dnaszymy wysokymy szkolamy, ce swidocktwo naszoi jednosty i naszoi kulturnoi zrilosty!

Pamjatajte, szczob ne braklo j waszoi pozertwy!

General Eisenhower prybuwaje na inspekciju do Ewropy

Naczalnyk amerykanskoho heneralnoho sztabu heneral Eisenhower, jak peredbaczajetsia, szcze cioho misiacia wyjide w podoriz do Ewropy dla inspekcii amerykanskoho wijska. Pry ciomu heneral Eisenhower odwidaje takoz Welykobrytaniju.

W Rymi wyberut nowoho jezuitskoho henerala

W Rymi majut zibratysia 70 delegatiw, miz inszymy z Anglii, Spoluczenych Sztatiw ta Espanii, szczob obraty nowoho henerala ordenu jezuitiw. Wpersze pisla smerty polskoho jezuitskoho patera Ledochowskoho w 1941 roci misce jezuitskoho henerala bude obsadzeno. Ceremonii trywatymut mabut kilka dniw.

Szczo pysze ukrainska presa

„ECHO" — UKRAINIAN NEWSPAPER

ЛУНА

Za spiwpraciu hromadjanstwa z ridnoju presoju

Mynuw rik. I ot ridne drukowane slowo wwijszlo, jak orhanicznyj skladnyk, u nasz pobut. Hostre poczuttia, z jakym my joho spryjmaly prytupylosia, pryhaslo. Dechto z naszych ledej wwazaje wze, szczo ukrainska hazeta na czuzyni, — ce szczos take z newidjemne, jak szczodenna zupa, szczos take, szczo zrodzujetsia nemow by samo po sobi. Wony berut do ruk swize czyslo czasopysu i, w kraszczomu razi, mechaniczno „spozywajut" joho, a w hirszomu — pozichajuczy, doszukujutsia, szczo b tam, mowlaw, krytyknuty, po czomu b chwycnuty.

Nasz czasopys je, peredusim, czasopys hromadskyj. Ce znaczyt, szczo win pylno sluchaje holosu hromady, a hromada sluchaje joho holosu. Otze, nema czoho, skazimo, wczytelewi czy rilnykowi, inzenerowi, artystowi, profesorowi, czy robitnykowi naszomu, koly win maje szczos skazaty swojomu zahalowi powczalne, rozumne podilytysia z nym swoim doswidom, — nema czoho jomu sydity mowczky z usima swoimy dumkamy, abo z dilytysia nymy lysze zi swoimy znajomymy.

> Redakcija „Nedili" witaje druznim prywitom Redakcii czasopysu
> **„Nasze Zyttia"**
> w Augsburzi i tyznewyka
> **„Luna"**
> w Heidenau z nahody ich juwileiw.

Musyt win, taka ludyna wyslowytys, skorystwszysia dla cioho z swoho ukrainskoho czasopysu. Duze zle takoz, koly ta czy insza hromadska sprawa, zamist toho, szczob wyjty na szpalty czasopysu, wychodyt u mizbarakowyj prowulok u wyhladi perekruczenoi plitky, jakoju czasto zwodiatsia osobysti porachunky.

A stokrat hirsze, koly naszi z taky ludy — z woli czy z newoli, swidomo — pereszkodzajut sprawi rozwytku j poszyrennia ridnoho drukowanoho slowa. Nejmowirno, ale z to fakt, szczo je taki ludy — na szczastia ne w naszomu tabori! — jaki z nedomyslija, abo z nadmirnoho formalizmu pry wykonuwanni swoich administratywnych obowjazkiw, formalizmu, szczo het zahluszyw u nych nacionalne jestwo, — zaboroniajut ridne ukrainske slowo, ne dopuskajut joho do czytacziw.

Wypuskajuczy siohodni na ludy 25 czyslo „Luny", spodiwajemosia, szczo pry dijalnij, spryjatlywij uczasti naszho hromadianstwa, my pidnesemo nasz czasopys na naleznu wysoczin, szczob staw win naszomu taborianynowi za druha ta poradnyka, szczob nasz taborianyn znachodyw u niomu pozytok i dla rozmu, i dla sercia.

ПРАВДА про жидівські погроми в Україні.

Korotka stattia pro widnoszennia uriadu Ukrainskoi Narodnoi Respubliky do zydiw, nadrukowana w 31-mu czysli „Nedili", sponukala mene daty trochy szyrsze wyjasnennia w sprawi widnoszennia — ne lysze uriadu, ale j ciloho naszoho narodu — do zydiw. Sprawa w tomu, szczo szcze z czasiw kozaczczyny XVII-ho wiku wterlasia pro nasz narod „slawa", szczo win uwes palaje antysemityzmom. Ciu „slawu" rozduly j roznesly po cilomu switi, rozumijetsia, sami zydy, ale zoden iz nych ne zawdawaw sobi trudu bodaj trochy powaznisze zastanowytysia nad pryczynamy takoho jawyszcza. Koly dwa narody zameszkujut razom odnu terytoriju j worohujut miz soboju, to musyt buty des i pryczyna cijei worozneczi. Zydy cijei pryczyny czy pryczyn ne baczut, ne choczut baczyty; wony prosto twerdiat, szczo koznyj ukrainec wze wid narodzennia je antysemit, tak jak otrujna roslyna, wze w swoim zarodku maje otrujni soky. Z takym pohladom treba riszucze borotysia; naszi publicysty powynni jaknajskorsze wypustyty w czuzij mowi dobre obhruntowanu publikaciju w cij sprawi dla oborony czesty naszoho narodu pered switom.

W swoij statti ja choczu wyswitlyty lysze ti podii z nedawnoho mynuloho, swidkom jakych buw ja, abo wid samowydciw czuw opowidannia pro nych.

Majze koznomu czuzyncewi, a takoz ne odnomu j z naszych, neobiznanym z geohrafijeju Rosii, moze staty dywnym, czomu wsi zydiwski pohromy widbuwalysia lysze na ukrainskij terytorii, a ne w Moskowszczyni? Treba znaty, szczo w Rosii pered 1917-ym rokom isnuwala dla zydiw t. z. „czerta osiedlosti", poza jakoju zydam ne wilno bulo meszkaty. W Moskowszczyni maly buly prawo meszkaty lysze z wysokoju oswitoju abo kupci I-oi rangy (gildii), cebto odynyci. Wsia z masa zydiw meszkala w Besarabii, Ukraini, Polszczi j Bilorusii po mistach, misteczkach, a po pari rodyn i po selach.

Persza chwyla pohromiw za mojei pamjaty prokotylasia bula na cych zemlach 1905-ho roku w misiaci zowtni pisla proholoszennia manifestu pro 5 swobid. Wczywsia ja todi u Wynnyci na Podilli j meszkaw w internati. Odnoho dnia wze pizno po weczeri poczuly my naraz, szczo z centru mista dolitajut sylni kryky. Jaka pryczyna cych krykiw, nichto ne znaw. Wernuwsia z mista storoz i skazaw, szczo w misti stawsia bunt i wsia policija pochowalasia. Ja z odnym towaryszem peredianlysia w cywilne ubrannia, perelizly czerez wysokyj doszczanyj parkan i pomalu temnoju bolotianoju wulyceju podalysia do centru mista. Dijsno na wulyciach-ni zywoi duszi. Ani policii, ani wijskowych patruliw ne maje nide. Perejszly my mist na Bohu j poczaly nablyzatysia do Soboru. Tut poczuly my, szczo jurba z krykom z odnoi bicznoi wulyci posuwajetsia w naszu storonu na holownu wulyciu. Wze czuty wyrazno oklyky: „Da zdrastwujet swoboda!" — „Daloj samoderzawije!" i t. d. Wyjawlajetsia, szczo to pizno uweczeri pryjszla wistka pro oholoszennia w Peterburzi manifestu pro swobodu, j zydiwska molod uriadzuje demonstraciju. Os jurba wychodyt wze na holownu wulyciu. My zblyzylysia do nei. Chtos iz demonstrantiw pidnis nad naszymy holowamy dowhoho druka i tarachnuw nym po wulycznij lichtarni. Z lichtarni j naftowoi lampy z briazkotom posypalosia na zemlu szklo. Za chwylynu szklo posypalosia z druhoi lichtarni. Demonstracija sunula dali . . .

Na druhyj den rozpoczalasia w nas nauka, jak zwyczajno. Des kolo 10 hodyny ranku, baczymo, nablyzajetsia do nas welyka jurba demonstrantiw z czerwonymy praporamy j riznymy transparentamy. Pered naszym budynkom demonstranty spynylys, pryjszla delegacija do dyrektora j poczala domahatysia, szczoby prypynyty nauku, a uczni szczob pryluczylysia do demonstrantiw. Nauku prypyneno j my piszly razom z jurboju. Zwidsy piszly wsi w napriamku narodnioho domu, ale po dorozi demonstranty spynialysia kolo koznoi fabryky czy majsterni j zabyraly z soboju robitnykiw. U narodniomu domi widbuly kilkahodynne wicze, de wystupaly rizni promowci z promowamy w moskowskij i zydiwskij mowach. Tak spokijno projszlo try dni. Na wulyci ne baczyly zodnoho policaja, ale j anty zydiwskych ekscesiw ne bulo. Na tretij czy czetwertyj den pizno uweczeri poczuly my sylni stuky wid storony zaliznyczoi stancii. To poczaly rozbywaty zydiwski kramnyci. Chto? Ukrainci? Miscewe naselennia?!! — Ni! To bula z o r g a n i z o w a n a w O d e s i „S o j u z o m R u s k o h o N a r o d a" s p e c j a l n a b a n d a p o h r o m s z c z y k i w. Wona pryichala uweczeri potiahom do Wynnyci, j tilky wyjszla z wahoniw — zaraz ze poczala (prywezenym zi soboju znariaddiam) rozbywaty zamky w zydiwskych kramnyciach, lomaty dweri, zaluzii j usiakyj kram wykydaty z seredyny na dorohu w boloto. Cia robota tiahnulasia cilu nicz i cilyj slidujuczyj den. Mraczyw dribnyj osinnij doszcz. Na izdni wulyc bulo ridkawe boloto i w tomu boloti lezaw usiakyj kram. Cili zwoi materii j sukon pokrywaly ce boloto . . . Ale storoziw bezpeky czy wijska ne wydno bulo nide. I wze piznisze dechto z miscewoho naselennia poczaw wybiraty z bolota reczi j nosyty dodomu . . . Koly z banda zakinczyla swoju robotu j wyichala dali w insze misto robyty te same, todi na wulycjach zjawylysia patruli. Podibnym sposobom widbuwalysia pohromy i w inszych mistach ta misteczkach Podilla. Zate w Kamjanci-Podilskomu — de ne bulo szcze zaliznyci — zowsim ne bulo j pohromu, bo pohromszczyky ne maly czym tudy doichaty. Tak samo j po selach nide ni odyn zyd ne moze poskarzytysia, szczob buw todi kymnebud z miscewoho naselennia pokrywdzenyj. Najbilszi pohromy todi widbulysia w dwoch mistach, a same: Kyszynewi j Bilostoci. Widhomin pro nych rozijszowsia po cilomu switi. Opys ich zo switlynamy buw umiszczenyj w zurnali rosijskych socjalistiw „Krasnoje Znamja", szczo wychodyw u Zenewi. Ale ci mista lezat ne na ukrainskij terytorii, j koly ukrainci w sebe doma ne hromyly zydiw, to dumaju, szczo w czuze misto tym bilsze ne izdyly wony organizuwaty pohromy.

Druhyj raz chwyla zydiwskych pohromiw perekotylasia ukrainskymy zemlamy w 1918-19 rr. w czasi hromadianskoi wijny. Chto zawynyw u cych pohromach? Znaju odyn takyj wypadok. Je na Podilli w Baltskomu powiti misteczko Holowaniwske. Koly poczaly powertatysia z frontu wojaky zi zbrojeju dodomu, to holowaniwski zydy widkupowuwaly wid bahatioch wojakiw rusznyci.

Ta os odnoho dnia 1918-ho roku, koly w Holowaniwskomu maw buty jarmarok i zi wsich okolycznych sil, jak zwyczajno, poczaly ichaty selany na jarmarok, chtos pustyw u misti czutku, szczo „siohodni bude pohrom" . . . Wsi zydy todi ozbroilysia j otoczyly misteczko rozstrilnoju. Koly ludy poczaly nablyzatysia do misteczka, zydy zustrily ich wohnem. Selany todi kynulysia utikaty; wony pidnialy na nohy wsi poblyzki sela j todi wze, ozbroiwszys chto czym mih, ruszyly razom u nastup na misteczko j dijsno wczynyly pohrom . . .

Bahato pohromiw robyly todi rizni wijskowi bandy, szczo samowilno demobilizuwalysia, chodyly ozbrojeni kudy chotily j sami sebe zasobluwaly w charczi j insze. Cila Ukraina w 1917-18-mu rr. bula frontowym zapillam i na ii terytorii perebuwaly rosijski wijskowi czastyny, szczo perewazno skladalysia z neukrainciw. Wijskowi czastyny z ukrainskym skladom perebuwaly perewazno poza Ukrainoju i koly pry perehoworach 1917-ho roku predstawnyky U. C. Rady domahalysia wid tymczasowoho rosijskoho uriadu, szczob wijskowi zalohy po ukrainskych mistach zastupyty ukrainskymy widdilamy, to Kerenskyj, todisznij rosijskyj wijskowyj minister, zajawyw riszucze: „My nie mozem otkazatsia ot toho, cztoby Ukraina nie byla okupirowana ruskimi wojskami".

Najbilsze pohromiw prypadaje na 1919-yj rik, koly bolszewycka Moskwa prowadyla wijnu z Dyrektorijeju U. N. Respubliky i ne raz mista perechodyly po kilka raziw iz ruk do ruk. Ale w czasi cijei wijny majze wse zydiwske naselennia wystupalo odwerto po storoni komunistycznoi Moskwy j czasto samo sprowokuwalo pohromy. Najbilszyj iz todisznich pohromiw buw u Proskurowi. Istorija joho taka: Holowoju ukrainskoi cywilnoi wlady w Proskurowi — powitowym komisarom — buw todi Taranowycz, ukrainskyj socjaldemokrat, szczo dawno wze pered wijnoju meszkaw u Proskurowi j buw znanyj usiomu miscewomu naselenniu. W susidnich powitach Proskurowa, Starokonstiantyniwskomu j Letycziwskomu, ne bulo todi ukrainskoi wlady, a potworylysia buly miscewi bolszewycki komitety. Stacija Dereznia, na schid wid Proskurowa, bula tez u bolszewyckych rukach. Otze z cych powitiw czasto ozbrojeni bandy w noczi napadaly na Proskuriw i hrabuwaly kupciw — cebto zydiw. Todi predstawnyky zydiwskoho naselennia m. Proskurowa zwernulysia do powitowoho komisara Taranowycza z prochanniam, szczob win dozwolyw zorhanizuwaty im „dopomohowu nicznu ochoronu", bo sama miska milicija mala czyslom ne bula w stani zabezpeczyty majno ta zyttia naselennia. Teranowycz daw na ce zhodu j wydaw dla cijei organizacii zbroju rusznyci. I dijsno koznoi noczi krim milicii wulyciamy mista chodyla zydiwska ozbrojena warta. Tak bulo z paru misiaciw . . . Ale todi moskowski komunisty prowadyly wijnu z dyrektorijeju. Koly wze ukrainsko-bolszewyckyj front nablyzywsia do st. Koziatyn, do Proskurowa prybuw z frontu widdil „Czornych hajdamakiw" pid komandoju otamana Samosenka. Czastyna cych hajdamakiw rozmistylasia w miscewych kasarniach, a czastyna z braku miscia i zalyszylasia u wahonach na bicznych torach stacii. Paru tyzniw use bulo spokijno az poky front ne nablyzywsia do Wynnyci. Todi odnoho dnia wranci Taranowycz, jak zwyczajno, pustywsia jty do kancelarii komisarijatu ta zaraz taky ne daleko swoho domu na dorozi zustriw zadychanoho sekretaria komisarijatu, kotryj zapytaw joho:

„Wy kuda, pane komisare?"

— Jak to „kuda"? — Ta z do komisarijatu na praciu.

„Do komisarijatu wze ne mozna, win zajniatyj!"

— Kym zajniatyj?! —

„Bolszewykamy! — chiba z wy ne znajete, szczo w misti cijei noczi stawsia komunistycznyj pereworot?!"

— Ni! A de komandant mista?

„Zaaresztowanyj i, mabut, widwezenyj do wjaznyci . . ."

— To z ne tratmo czasu, chodim szukaty komandanta . . .

Piszly skoro do wjaznyci. Po dorozi sekretar rozpowiw, szczo znaw uze pro pereworot. Komunisty nasampered zajnialy posztu j telegraf, a potim zaaresztuwaly komandanta mista. Widtak pustylysia buly do Taranowycza, ale win nedawno perejszow na nowe meszkannia j joho ne mohly najty . . . Naczalnyk powitowoi milicii wtik . . .

Pryjszowszy do wjaznyci, Taranowycz zapytaw naczalnyka czy je tut komandant mista? — „Je!" — „Widpustit joho zaraz!"

Naczalnyk wjaznyci, baczaczy swoho zwerchnyka na woli, wypustyw komandanta. Todi w trijku podalysia wony prosto na dwirec do hajdamakiw. Hajdamaky szcze spaly, ale, poczuwszy pro pereworot, nehajno wstaly, ozbroilys i wyjszly pered dwirec ta poslaly zwjazok do tych hajdamakiw, szczo meszkaly w kasarniach. U tych kasarniach krim hajdamakiw buly szcze widdily harmatczykiw, kinnoty j pichoty. Z cych czastyn lysze harmatczyky zistaly wirni ukrainskij wladi, kinnota perejszla na bik zmownykiw, a pichota oholosyla newtralitet. Tym czasom zmownyky, opanuwawszy misto, ruszili na staciju; wony dumaly, szczo zachoplat hajdamakiw szcze sonnymy. Ta hajdamaky, pidpustywszy ich duze blyzko, zustrily sylnym kulemetnym wohnem. Ce wprowadylo zamiszannia w riady powstanciw i wony poczaly widstupaty do mista. Ta tut pryjszla na pomicz szcze artylerija, obstrilala misto j wono paru hodyn opynylosia znow w ukrainskych rukach. Powstanciw rozporoszeno j holowna czastyna hajdamakiw poczala na Welykij Oleksandriwskij wulyci kolo apteky Deriwojedowa zbyratysia do widchodu dodomu. Podano komandu pererachuwatys . . . Tilky wyriwnialys i poczaly pererachowuwatys, jak z odnoho domu zatakaw kulemet i kilkoch hajdamakiw upaly na zemlu. Reszta hajdamakiw, ne czekajuczy na komandu, pobihla do toho domu, zwidky wpaly strily j zlowyly pry kulemeti trioch czolowikiw, jakych zaraz ze skynuly z dachu na bruk. Hajdamaky, szczo buly pid domom, ohlanuly skynenych i skonstatuwaly, szczo wsi wony buly zydy. Dopowily pro ce Samosenkowi. Todi j stawsia sumnoi slawy proskuriwskyj pohrom, pid czas jakoho ne bulo zodnoho hrabunku majna, lysze wbywaly ludej.

Pry rewizii, perewedenij todi w kancelarii „Nicznoi dopomohowoi ochorony", jaka skladalasia lysze z zydiw, znajdeno bulo dokumenty, jaki dokladno wkazuwaly, szczo tut zamist ochorony bezpeky buw jakraz sztab zmownykiw komunistycznoho pereworotu.

Zydy ne zmozut nikoly dowesty, szczob miz swidomymy ukrainciamy bula kolynebud taka orhanizacja zwernena proty zydiw, jak, skazim, „Sojuz ruskoho naroda" z joho haslom „Bej zidow — spasaj Rosiju!" Perszyj ukrainskyj parlament — Centralna Rada — chotiw jak najlipsze rozwjazaty zydiwske pytannia w Ukraini j uchwalyw zakon pro „nacjonalnopersonalnu awtonomiju" dla nych, cebto prawa, jakych wony dosi ne maly ni w odnij derzawi, ale 99 % zydiw ne zadowolnylysia cym i w spilci z moskowskymy komunistamy powely bezposzczadnu wijnu proty ukrainskoho narodu. Pojawylosia miz nymy nemalo takych osib jak Jewhenija Bosz, szczo wlasnoruczno rozstrilaia sotky newynnych ukrainskych ludej. Ale pry wsiomu tomu, zydy zawzdy perekydajut wynu na naszi pleczi. Petlura, ukrainskyj socjalist, (szczo wse wystupaw proty pohromiw) za Dyrektorii wydaw paru nakaziw do Ukrainskoi Armii, jakymy zaboroniaw usiaku agresiju proty cywilnoho zydiwskoho naselennia ta widdaw pid wijskowyj sud otamana Samosenka za proskuriwskyj pohrom-- w oczach zydiw use taky je pohromszczyk, jakoho — na ich dumku — treba bulo wbyty.

Rik czy dwa pered zabyttiam Petlury, w Moskwi wychodyw malyj ilustrowanyj zurnal „Ohoniok", u kotromu bula nadrukowana stattia pro pohromy zydiw w Ukraini. Miz inszym tam bulo skazano, szczo „z usich pohromiw, jaki widbulysia w Ukraini, na dolu Petlury prypadaje 50 %. Dumaju, szczo redaktorom cioho „Ohonka", jak i wsich radianskych wydan, buw zyd. Otze nedohladu czy „zlisnoi" pomylky tam ne mohlo buty j tomu smilo mozna zapytaty redaktoriw „Ohonka" abo wsich inszych obwynuwaczuwacziw Petrlury: a chto zawynyw druhych 50 % pohromiw?

A .P.

Do meszkanciw taboru Pionierkaserne w Aschaffenburzi

Mabut u naszomu tabori je szcze ludy: czolowiky i zinky, — szczo szukajut praci, chocz distajut bezplatno wid UNRRA charcz, meszkannia ta inszi posluhy. Praciu widstupajut wony tym, szczo wze dopomahajut prowadyty tabir, polipszujuczy joho, prymirom, jaknajkraszcze pikluwannia pro materiw i ditej naszoho taboru, abo zmenszennia prykroszcziw ta newyhid, szczo ich zwyczajno, nese taborowe zyttia. Pryznajmosia, szczo ce nesprawedlywo, szczob odna czastyna taboru robyla wse, a insza niczoho i bazala b braty wse. Robitnykiw potrebujut takoz amerykanski ta nimecki uriady. Dodaju szczo hotowist ta szczyrist w praci wplynut na buducznist usich nasylnowywezenych.

A tomu wwazaju za potribne wsich czolowikiw wikom wid 18 do 55 lit — wkluczno — i nezamuznich zinok wid 18 do 50 — wkluczno — zobowjazaty do praci w tabori, abo poza nym, z zasterezenniam, szczob im daly widpowidnu praciu. Tilky lyche zdorowla i nedomahannia potwerdzeni Dr. Betuelom, stanowytymut wyniatok. Poza tym osoblywi wypadky wyniatkiw mozut buty rozhlaneni tilky Dyrektorom UNRRA. Koznyj muzczyna ponad 55 lit abo zinka ponad 50, a takoz zamuzni, szczo zachotiat dobrowilno praciuwaty, mozut zholosytysia i budut wpysani w rejestr praciujuczych.

Koznyj muzczyna i zinka, jaki zobowjazani do praci i widmowlatymutsia wid nei, budut pozbawleni dodatkowoho prydilu i cyharok, a krim cioho Dyrektor UNRRA wyriszyt ichnie stanowyszcze tak, jak uwazatyme slusznym.

Wydajuczy ce rozporiadzennia z zadowolenniam pidkresluju, szczo wono nepotribne dla bilszosti meszkanciw taboru, jaka ne tilky rado praciuje, a j sama wymahaje praci. Rozporiadzennia stosujetsia tych neczyslennych, szczo z takych abo inszych ohladiw pro jaki wony sami najkraszcze znajut, — wwazajut, szczo im nalezytsia meszkannia i charcz wid UNNRA zadarma. Take stanowyszcze jak ja znaju, ne widpowidaje ni poczuttiam ni tradycii Ukrainciw.

1 weresnia 1946.

Stuart H Cary, Direktor,
UNRRA, Team 612, Aschaffenburg.

Witrylnym szlupom zi Szwecii na Floridu!

Hrupa widwaznych estonciw pereplyla okean, utikajuczy wid wyzwolennia

Amerykanska presa padaje, szczo na poczatku weresnia do portu Miami (Floryda) prybuw odnoszczohlowyj witrylnyj szlup z utikaczamy-estonciamy. Na bortu cioho szlupa perebuwaje 11 czolowikiw i 7 zinok ta odna 5- riczna diwczynka.

Estonski wtikaczi wyjszly w more na ciomu szlupi zi szwedskoi hawani 30 trawnia cioho roku. Szlup je zawdowzky 29 futiw Podoroznyky, szczo peretnuly Atlantycznyj Okean, za czas podorozi zachodyly lysze w dwa porty w Anglii i na Maderi. Amerykanska presa pysze, szczo amerykanska wlada ne wpuskaje tych utikacziw na berih, bo wony prybuly bez dozwolu immigracijnoi wlady.

Korotki hospodarski zwidomlennia

UNRRA ne pryjmaje bilsze dobrowilnych pozertw. Keriwnyctwo UNRRA wid weczora 3 weresnia perestalo pryjmaty dobrowilni pozertwy na koryst swoho dopomohowoho fondu, powidomlajuczy, szczo dosi wplynuly bilsze 150 milioniw dolariw hotiwkoju ta w towarach. Zastupnyk generalnoho dyrektora, g e n e r a l L o w e l l W. R o o k s p o w i d o m y w s z c z o r o z w j a z u w a n n i a U N R R A w z e p o c z a l o s i a. Z tych pryczyn UNRRA ne pryjmaje wze nijakych dobrowilnych datkiw.

Szwajcarija skorotyt wzymku charczowi prydily. Keriwnyk szwajcarskoho biuru dla rozpodilu charcziw powidomyw, szczo dejaki charczowi prydily pryjdetsia wzymku skorotyty. W perszu czerhu widnosytsia ce do molocznych produktiw i mjasa, jakych Szwajcarii poczynaje braknuty.

Holandija chocze torhowelnych wzajemyn z Awstrijeju. Jak powidomylo radjo Hilversum do Widnia wyichala holandska hospodarska delegacija, szczob tam powesty rozmowy pro widnowlennia normalnych torhowelnych wzajemyn miz Holandijeju i Awstrijeju.

Harnyj pryklad braterskoho jednannia narodiw

Jasna radist na misce czornych praporiw

Ukrainci Heidenau prostiahnuly bratniu ruku juhoslawskym susidam, ratujuczy ich wid wywozu

W czasopysi „Luna" z Heidenau (brytijska zona) czytajemo:

Do taboru Heidenau dijszla z susidnioho, juhoslawskoho taboru trywozna czutka: starszynskyj sklad juhoslawiw majut des wywezty, a natomist prybudut inszi, nebazani starszyny. Nad juhoslawskym taborom zamajaly czorni prapory. Joho meszkanci oholosyly holodiwku protestu, ne bazajuczy rozluczatysia zi swoimy prowidnykamy.

13 serpnia popoludni do taboru Hajdenaw pryjszow serb i opowistyw, szczo prybuly do nych awtomaszyny, szczob zabraty ichnich prowidnykiw. Win pryjszow do ukrainciw, szczob podilytysia z nymy swoim i swoich druziw — wojakiw horem.

Wistka pro ce obletila ukrainskyj tabir, i taka wze wdacza ukrainciw — blyznim w bidi dopomohty wsim, czym mozna. Za jakych piwhodyny na taborowij ploszczi zibrawsia trjochtysiacznyj natowp.

Spokijno, orhanizowano ruszyly wulyciamy sela czolowiky, zinky, dity, stari didy j babusi do bratiw — juhoslawiw, szczob zaswidczyty im swoju solidarnist, swoje spiwczuttia. Cerkowni korohwy majorily w holowi pochodu. Z uroczystym spiwom „Spasy, Hospody, ludej twoich" projszly wony szyroko widczynenoju bramoju susidnioho taboru i zapownyly podwirja. Tut uze stojaly, wyszykuwani dowhymy szerehamy, juhoslawy. Wony wze czekaly, w o n y n e s u m n i w a l y s i a, s z c z o u k r a i n c i p r y j d u t.

Zalyszywszy wuzkyj prochid, zupynylysia proty wijskowykiw cywilni ludy. Odna lubow do batkiwszczyny i odna tuha za neju spowniujut ichni sercia. Chwylyna mowczannia. I ot ruszyly odyn po odnomu smuhlawi, muzni wojaky do ukrainskoho swjaszczennyka. Twerdym krokom pidchodyly wony, ciluwaty chrest i, powijskowomu obernuwszys, stawaly na misce, widdajuczy rukoju czest.

Spilno widprawyly moleben prawoslawnyj i hreko-katolyckyj duszpastyri. Hlybokoju wiroju u switlu pryjdesznist juhoslawskoho i ukrainskoho narodiw, w torzestwo prawdy i dobra prozwuczaly ichni natchnenni propowidi. Schwylowanyj juhoslaw wyholosyw hariaczu promowu, poczawszy ii slowamy: „W bidi piznajutsia druzi".

Plakaly zinky, ne odyn plakaw muzczyna, ne odyn serbskyj wojak zmachnuw rukoju z oka teplu slozu zworuszennia ta podiaky. I ne bulo todi czuda, ale raptom tak stalosia, — zirwanyj rwuczkym porywom witru, zalopotiw i pidstrelenym woronom upaw na zemlu czornyj prapor zaloby.

Ce bulo symwoliczno. Hroza, nibyto, mynula nad holowamy juhoslawiw. Awtomaszyny, szczo prybuly po ichnich starszyn, widjichaly, wziawszy odnoho predstawnyka dla perehoworiw.

Koly pochid wertawsia wulyciamy nimeckoho sela do taboru Heidenau, ludej bulo czy ne wdwoje bilsze, czwirkamy, strunkymy riadamy wkluczylysia w procesiju juhoslawy, szczob prowesty ukrainciw do ichnioi tymczasowoi oseli.

Bratniu solidarnist do swoich susidiw u skruti projawyly naszi taboriany, i ce wsijeju duszeju widczuly juhoslawy. Widrazu rozwalywsia chystkyj mur, szczo powstaw buw miz predstawnykamy dwoch narodiw, nackowanych odyn na odnoho w trahicznyj den neporozuminnia na sportowij ploszczi.

Pokaz mystectwa riznych narodiw u Müncheni

(Wlasna korespondencija „Nedili")

Protiahom tyznia, z 8 do 15 Serpnia w Müncheni, na Frajmani, w odnomu z najbilszych u Bawarii taboriw UNRRA trywaw miznarodnyj festywal, na jakomu deportowani riznych nacionalnostej pokazaly swoi dosiahnennia w halzui narodnoho mystectwa, obminialysia doswidom praci w cij dilanci za rik, prowedenyj w tabori.

Weletenske pidsobne prymiszczennia bulo widpowidno oformleno i w niomu roztaszuwalasia wystawka. Deportowani koznoi z nacjonalnostej eksponuwaly -na nij riznomanitni wyroby narodnoho mystectwa, jak wywezeni w czas zmuszenoho zalyszennia swojei batkiwszczyny, tak i wyrobleni wze tut, w umowach taborowoho zyttia.

Wprodowz tyznia wystawka bula centrom uwahy czyslennych czuzynciw, jaki z welykym zacikawlenniam ohladaly zrazky narodnoho mystectwa poodynokych nacjonalnostej, riznomanitni eksponaty,szczo reprezentuwaly koznu hrupu, rozkrywaly charakterystyczni osoblywosti koznoi z nych ta spryjaly wzajemopiznanniu nymy narodnoho mystectwa inszych narodnostej.

Bahato widwiduwacziw skupczujetsia w tych pawiljonach wystawky, de wystawyly ukrainske narodne mystectwo. Z welyczeznoju cikawistju ohladajut czuzynci ukrainski wyszywky, barwysti bahatokolorowi ornamenty i wizerunky na czyslennych rusznykach, soroczkach obrusach, malownyczi narodni stroi widminni w riznych krajach sobornoi ukrainskoi zemli. Z riznych bokiw czuty zachopleni widhuky i wyslowy zdywowannia czuzynciw welykym mysteckym smakom, z jakym wyhotowleni wsi ci reczi.

Porucz z widdilom wyszywok eksponowani keramiczni wyroby. I tam podyw czuzynciw wyklykajut czyslenni zrazky narodnoho posudu, hleczyky, ozdobleni wysokomysteckymy ornamentamy.

Tak samo staranno i majsterno wyhotowleni rizbarski eksponaty: derewjani chresty, pohruddia, pudelka, riznomanitni predmety szyrokoho wzytku.

Kilkistno newelyka, ale stworena z welykym smakom wystawka prybaltijskych narodiw. U latwijskomu powiljoni cikawa kolekcija z numizmatyky, zrazky narodnych stroiw, malarstwo, rizba po derewu j keramiczni wyroby, u lytowskomu pawiljoni osoblywo kydajetsia u wiczi model tkackoho werstata ta czyslenni eksponaty wyhotowlenych na niomu tkanyn. Cikawi takoz rizbiarski wyroby ta lalky w lytowskomu nacjonalnomu odiazi.

Os juhoslawjanskyj pawiljon. Maket zobrazuje starowynne balkanske misto. Riznomanitni narodni wbrannia swojeju barwystistju ta oryginalnistju ornamentiw i prykras znaczno postupajutsia pered ukrainskymy. Juhoslawska szkola szyttia na Frajmani wystawyla bohato ihraszok. Wsi ci piwnyky, slonyky, wedmedyki, zajcziki, wyrobleni zi starych rukawyczok, widpowidno perefarbowanych. U sklad 19 uczenyc juhoslawskoi szkoly wchodiat takoz ukrainski, rosijski i polski diwczata.

Duze prymitywni i malo pokazowi eksponaty rosijskoho pawiljonu — pudelka rozmalowani w staroruskomu styli, lalky u wbranni „bab rjazanskych", wyszywky z zobrazenniam kwitiw, makety rojalu i dekoratywnoho oformlennia odnijei dii schidnoho baletu „Szecherezada", napysanoho chocz i rosijskym kompozytorom, ale zowsim ne na rosijskij siuzet. U widdili malarstwa sered dribnych obraziw zahalnu uwahu prywertajut dwi welyczezni kartyny, de zmalowani malo estetyczni nahi zinky.

Takoz blidyj i malopokazowyj polskyj pawiljon, de wystawleno kilka wyszywok, narodnych stroiw, lystiwky z portretamy dijacziw polskoho narodu. Serija malunkiw zobrazuje pobut u koncentracijnych taborach za hitleriwskych czasiw, newymowni strazdannia uwjaznenych, neczuwanu naruhu z ludyny, krywawi zloczyny nacistiw.

Wsi narodnosty, szczo braly uczast u wystawci, wlasztuwaly pokaz swojei presy na emigracii. Hazety, zurnaly, knyhy, bjuleteni reprezentujut drukowane slowo, szczo wyjszlo na czuzyni. U pawiljoni ukrainskoi knyhy ta presy na zal wystawleno daleko ne wse, szczo wydano naszoju mowoju nawit tut u Bawarii, ale i te, szczo spromohlysia wystawyty naszi nedbali organizatory, wse-z, chocz i w daleko ne pownij miri, swidczyt pro naszi uspichy u poszyrenni ridnoho drukowanoho slowa.

Okremyj pawiljon zajmaje miznarodna mystecka szkola taboru, szczo maje w swojomu skladi takoz i ukrainciw. Os -dosiahnennia ukrainskoho szestytyznewoho kursu wyrobu lalok. Na foni welykoi dekoracii, szczo zobrazuje ukrainske selo, na majdani bila cerkwy, odiahneni w barwyste nacjonalne wbrannia, dynamiczni postati lalok u ruchlywych pozach, z pidnesenymy rukamy wtilujut weselu scenu narodnych rozwah.

Os -inszi scenky z ukrainskoho zyttia. Na schylach Karpatskych hir — czabany z wiwciamy. U lisi -rizni heroi narodnoi fantastyky -lisowyky, mawky karlyky. Os postati wesny, lita, oseni, i zymy. Krim lalok, miznarodna mystecka szkola wystawyla bohato inszych eksponatiw: rjamok dla switlyn i portretiw,wyroby z szkir, metaloplastyku. Na czyslennych fotoznymkach zafiksowani rizni epizody z nawczannia i wyrobnyczoi praci szkoly.

Rizni taborowi majsterni -szewska, krawecka, wystawyly zrazky swojoho trudu. Reprezentowana i pracia taborowych horodnykiw.

Cikawa model welykoho plastunskoho taboru, de sered zywych jalynok rozkydani namety, horyt wohnyszcze. Nad wohnem — kazan. Wse w naturalnomu rozmiri, tak szczo stworujetsia cilkowyte wrazinnia junackoho taboru.

Bila wystawky na welykomu taborowomu majdani- czyslenni narodni rozwahy: karuseli, hojdalky, strilbyszcza na widkrytij sceni — impreza narodnoho warijete. Uweczeri -pid widkrytym nebom- kino.

U dni festywala w taborowomu teatri UNRRA widbulysia imprezy juhoslawskoho, ukrainskoho, rosijskoho i prybaltijskych narodiw.

Najbilszoho uspichu dosiahly ukrainci, bo na ukrainskij wystawi (11. serpnia) wystupyly wysokoobdarowani mystecki kolektywy -kapela bandurystiw im. T. Szewczenka pid mysteckym keriwnyctwom Hryhorija Kytastoho i chor „Ukraina" pid prowodom prof. Nestora. W ich majsternomu wykonanni prekrasni ukrainski pisni i dumy, czudowi zrazky narodnoho eposu, heroiczni i sumni, liryczni i zartiwlywi rozkryly wsiu nacjonalnu duszu naszoho narodu z joho wdaczeju, optymizmom, wiroju w skore widrodzennia swojei nacii. Na czuzynciw cej koncert sprawyw welyke wrazinnia.

Festywal jaskrawo pokazaw uspichy riznych nacij u dilanci narodnoi tworczosty i zokrema prodemonstruwaw welyki dosiahnennia naszoho narodu, jakyj neporuszno dotrymujestia swoich zwyczaiw i tradycij, plekaje swoje ridne mystectwo i dosiah u niomu uze takoho wysokoho riwnia, z jakym moze wystupaty i sered inszych ewropejskych narodiw.

(H.)

Welykyj koncert kapeli „Ukraina"

(Wid Münchenskoho korespondenta „Nedili"

Znana usim ukrainska chorowa kapela „Ukraina" pid keriwnyctwom swoho talanowytoho dyryhenta prof. H. Nestora, pisla dowhoi pererwy, spryczynenoi technicznymy trudnoszczamy ta pereizdom na postijnu bazu z odnoho taboru do inszoho, rozpoczala znowu swoi koncerty w Müncheni, w nawkolysznich taborach i wziala uczast u miznarodnomu festiwali na Frajmani.

Kantata „Szewczenkowi" muz. Stecenka, jakoju rozpoczala kapela swoi koncerty potribuje szcze do dejakoi miry opraciuwannia, zokrema poczatok. Zate pisnia pro Morozenka, widoma majsternoju obrobkoju Ludkewycza wykonana cilkom dobre z jaskrawoju peredaczeju ii wyniatkowoi harmonijnosty; czudowoho pijano, z czutlywym pidkreslenniam tiazkoho horja materi ta symwolicznoho malunka mohyly.

Wyrazna czitkist, prozorist, wyblyskujucza jaskrawist charakteryzuwaly wykonannia „Dudaryka" Leontowycza, cioho czudowoho wytworu chorowoho mystectwa, a narodna pisnia „Powij, witre" w aranzyrowci Stupnyckoho interpretowana z niznistju.

Prekrasnyj chor z opery „Majska nicz" muz. Lysenka prozwuczaw na zal ne na dostatniomu tempi. Te z mozna skazaty i pro „Bjut porohy" Lysenka. Zhadky pro mynule Ukrainy, pro slawu i welycz starych czasiw, szczo nymy rozpoczaw czolowiczyj chor, jak i solisty Petro Cerniak ta P. Sadowyj ne dosyt wyrazno rozkryly zoloti slowa bezsmertnoho Szewczenkiwskoho tworu, a koly pidchopyly zinky zi slowamy „Slawa ne polaze", zahalnyj spiw buw nadto blidyj i nijak ne perekonuwaw u newmyruszczosty naszoi slawy. Rozplywsia i kulminacijnyj moment wsijei kantaty: „On de, ludy, nasza slawa" i tomu pobudowanyj na welykij ekspresii final ne dosiah toho mohutnioho emocijnoho wplywu, toho patriotycznoho zwuczannia, jakoho mih-by dosiahnuty

Dobre wykonani: nizna pisnia „Mala maty odnu doczku" w obrobci Leontowycza, „Oj,na horonci" w aranzyrowci Stecenka, „Handziu", obroblenu Kotkom i „I Szumyt i hude", harmonizowanu Werjowkoju.

Nyzku pisen wykonaw lysze czolowiczyj chor. Osoblywo wdawsia jomu tytanicznyj obraz izoranoi zemli, de lezyt ubytyj kozak, — „Czorna rilla" Ludkewycza. Menszoi wyraznosty dosiahly spiwaky w pisni pro Neczaja ta, dobre rozpoczawszy chor zaporozciw z „Hamalii" muz. Lysenka, ne zumily takoz wyrazno i jaskrawo zakinczyty.

U prohram koncertu bulo wkluczeno rjad nomeriw zachidno- ewropejskoho repertuaru. Z nych osoblywo wdalysia kapeli szumaniwski „Cyhany", interpretujuczy jakych, wona dala barwystyj malunok egzotycznoho cyhanskoho taboru. Takoz dobre wykonano sztrausiwski „Kazky widenskoho lisu" i joho z „Blakytnyj Dunaj".

Koncert zakinczywsia patriotycznym marszem Nedilskoho „Zasjalo sonce zolote", jakyj buw wykonanyj z wolowistiu, pidnesenistju, w tempi, z charakteristycznym pidkreslenniam motywiw patriotyzmu i borotby za ridnyj kraj.

Akompanijatorka, pijanistka Stepanowa pryklala bohato staran, dopomahajuczy kapeli u wnesenni muzycznych reczen pry interpretacii wykonuwanych pisen. (L.)

Holowna Kwatyra UNRRA dla amerykanskoi zony pereichala do Heidelbergu

Holowna Kwatyra 3 amerykanskoi armii powidomyla w mynulu seredu, szczo holownu kwatyru UNRRA dla amerykanskoi zony perenosiat 7 weresnia z Münchenu-Passingu do Holownoi Kwatyry 3 amerykanskoi armii w Heidelbergu. Taka zmina maje umozlywyty tisniszu spiwpraciu UNRRA z amerykanskoju armijeju.

З нашого життя

Ukrainskyj Dytiaczyj Teatr

stworyla w Aschaffenburzi artystka Karabinewycz-Barwinok

W nedilu 1. weresnia naszi taboriane sposterihaly nezwyczajne jawyszcze. Malenki DP naszoho taboru wid tretioi hodyny dnia atakuwaly zalu „Weczirnoi hazety". Pryczyna bula widoma. Szcze z mynuloho dnia objawa hlasyla, szczo o 7-j hodyni weczora tut widbudetsia wystawa Dytiaczoho Mysteckoho Hurtka. Bojuczys zapiznytysia, malenki hladaczi prybuly do zali riwno za czotyry hodyny do poczatku. Wony roztaszuwalysia na lawkach, na pidwikonnyciach i wsiudy, de tilky mozna bulo, i duze terpelywo czekaly na poczatok wystawy. Czas wid czasu prychodyly materi czy sestry i dowodyly im, szczo szcze duze dowho czekaty, ale malenki buly uperti. Wze o 6-j hodyni wsia zala bula zapownena.

Os malenka Irena Stadnyk. Wona duze pospiszala na wystawu, po dorozi upala, zbyla kolino. Wona dowho plakala, ale dodomu wertaty ne chotila. Nareszti welyke jabluko zastawylo ii zabuty prykru chwylynu. Wona zruczno wmostylasia u materi na kolinach i stala terplacze czekaty poczatku.

W cej czas za kulisamy zwawo jszlo hotuwannia do wystawy. Artystka Lusia Barwinok-Karabinewycz, orhanizator ta iniciator cijei wystawy razom z materiamy odiahaly ditej w kostiumy. Na zali z korotkoju promowoju pro wychowawczu rolu dytiaczoi samodijalnosty wystupyw referent kulturno — oswitnioho widdilu prof. Zelynskyj.

Toczno o 7-j hodyni poczalasia wystawa. Perszym nomerom malenki tanciurystky z obruczamy wykonujut plastyczni tanky i razom spiwajut. Pered wede Hala Pawlukowa. Spownena widpowidalnosty za swoju rolu, wona maje serjozne oblyczcza.

Zemska Wala deklamuje „Petryk chocze maluwaty" . . . i „Ja u haj chodyla, po kwitku os jaku" . . . Deklamuje smilywo, czitko. W nastupnomu nomeri wona z Iszczyszyn Luseju spiwaje duet „Osin".

Po dytiaczomu, neprymusowo i harno deklamuje Woron Wala „U zbanoczku moloczko" . . .

Ne zwyczajno mylo i weselo prodeklamuwala Zarucka Janka „Myszka ne mala czerewyczka", a takoz „Wid uczora lala chwora".

Najkraszcze prodeklamuwaw swoi deklamacii Edik Machonkin „Wowczenia", i „Ja choczu buty plastunom".

Na 'ciomu zakinczylasia persza czastyna wystawy. Temna zawisa zakrywaje scenu. Sered malenkych hladacziw jawnyj projaw newdowolennia. 2-ch ricznyj Jurko porucz mene wyjawyw ce newdowolennia duze enerhijno — poczaw sowaty nohamy i wymahaty wid materi, szczob wona ponesla joho „tudy de tanciujut".

Druha czastyna wystawy poczalasia z inscenizacii „Karlyky". Karlyky splat u lisi pomiz muchomoramy. Odyn po odnomu prokydajutsia, protyrajut oczi. Probudzennia perechodyt w tanok i spiw. Miz karlykamy bilyj metelyk z zolotoju koronkoju na holowi. Ce Zulka Kryzaniwska.

Wona spoczatku kategoryczno widmowylasia bula hraty, ale za den do wystawy zajawyla swoje bazannia pryniaty uczast. Wona proplakala wsiu nicz i na ranok dla nei bula stworena rola metelyka i widpowidne ubrannia. Pro ce wze podbala mama.

W inscenizacii „Karlyky" pryjmaly uczast krim zhadanych wze wyszcze, szcze Zaleska Ira, Markowska Tamara, Zarucka Iwanka, Czorniawska Nina i Lopuchowycz Mykola.

Dali buly szcze try nomeri: „Bandura", tanok na czotyry osoby, „Wals" i „Marynarka".

Osoblywo treba widznaczyty „Wals". Tenditni, gracjozni fihurky w bilych baletowych kostjumach, jak malenki lebedi, plastyczno tanciujut. Staje dywnym, jak za try tyzni treniruwannia wony zmohly dosiahnuty toho, szczo pokazaly.

U wystawi krim wze zhadanych pryjmaly uczast Hajuk Slawka, Romanowa Luba, Romanowycz Anna (moriak — tanok), Szeparowycz Orysia, Andruszko Paraska, Hukacz Anela, Osadcza Nina, Hryzodub Raisa.

Wystawa bula cikawoju i korisnoju. W naszych umowynach zyttia dity majut duze malo rozwah i utich. Malenki hladaczi buly wdowoleni wystawoju i ne chotily pokydaty zalu, chocz i wystawa bula zakinczena.

Takyj poczyn my bezumowno musymo witaty i pobazaty dalszych uspichiw u tworczij roboti z naszymy ditmy Artystci p Lusi Barwinok — Karabinewycz.

*

Nehajno pisla zakinczennia wystawy, szczo bula dla hromadjanstwa Aschaffenburga welykoju j pryjemnoju nespodiwankoju i bezumowno widibjetsia holosniszoju lunoju po inszych taborowych ukrainskych oseredkach, jak persza powazna sproba zbuduwaty ditoczyj teatr pid fachowym aktorskym keriwnyctwom, korespondentka „Nedili" widwidala paniu Barwinok-Karabinewycz i mala z neju korotku rozmowu. Rozmowa welasia pro umowy, sered jakych cij widomij i zasluzenij artystci ukrainskych scen pryjszlosia zorganizuwaty ii Dytiaczyj Mysteckyj Hurtok (czy ne kraszcze bulo b nazwaty joho prosto Ditoczym Teatrom?).

Hurtok poczaw swoju robotu w tiazkych umowach. Ale ni brak prymiszczennia, ni pohana pohoda ne stawaly na pereszkodi. Proby widbuwalysia pid derewcem, pid jablunkoju, u wypadkowych misciach, ale ne prypynialysia. Zaraz Dytiaczyj Misteckij Hurtok maje kimnatu, szczo ii obladnowujut za fachowymy wkaziwkamy, i maje pianino. Persza wystawa bula pidhotowlena za 3 tyzni.

P. Lusia Barwinok-Karabinewycz prosyt wsich dytiaczych i teatralnych pysmennykiw nadsylaty na imja redakcii „Nedili" drukowani i pysani materijaly (muzyczni i libretto). Nadislani materjaly umowno budut wynahorodzeni.

Pani Barwinok-Karabinewycz wyslowluje swoju szczyru podiaku wsim, chto dopomih ii u perszij wystawi, zokrema Uprawi Teatru im. Kotlarewskoho, p Plotnikowu (akompaniatoru), filii Objednannia Zinok, a takoz materiam, szczo prynialy zywu uczast i perezyly bilsze turbot, aniz malenki wykonawci.

(Slo.)

Perspektywy i mozlywosti naszoi emigracii

U Brazylii j Argentyni

Zastupnyk holownoho redaktora amerykanskoho tyznewyka „Newsweek" Edwin Stout, widwidawszy Brazyliju j Arhentynu z metoju wywczyty powojenne stanowyszcze cych krain, perekazuje na storinkach zurnalu wrazennia zi swojei podorozi.

Obydwi ci krainy zi swoimy welyczeznymy, dosi szcze szyroko ne wykorystanymy, resursamy, zdajetsia, stojat na porozi doby burchlywoho rozwytku, jak ce bulo swoho czasu w USA. Pid czas wijny Rio de Zanejro i Buenos Ajres zabudowuwalysia j industrializuwalysia, wyperedywszy szczodo cioho Nju Jork i San-Francisko. Otoz oczi brazylijskych ta arhentynskych dilkiw az zapaluwalysia zachwatom, koly mowa torkalasia majbutnosty tych krain.

W Rio de Zanejro, jak pysze tyznewyk, zapach swizoho betonu dajetsia wznaky ne mensze, niz zapach kawy j bobiw z miskych kuchon. Het use misto, wid torhowelnoho centru j az do nadbereznych okolyc, wkryte nowymy, perewazno zalizobetonnymy budiwlamy, abo dopiru zbudowanymy, abo szcze nedobudowanymy,- swidkamy toho promyslowobudiwelnoho pidnesennia, szczo poczalosia 1941 r. i trywalo tut protiahom usijei wijny-

Tysiaczi nowych pomeszkan czekajut tam teper na swoich zylciw. A prote znajty w Rio de Zanejro kimnatu w hoteli abo prywatne pomeszkannia tiazko tak samo, jak i w Nju Jorku. Osnowna pryczyna cioho — inflacija, szczo potroila wartist zyttia w Brazylii. Wlasnyky nowych budynkiw ne choczut zdawaty w najmy kwartyr pry ich suczasnij roscinci, wony wolijut prodawaty ich. W odnomu duze charakterystycznomu wypadku amerykanskyj dilok, szczo szukaw sobi pomeszkannia z pjatioch kimnat, ne zmih znajty joho. Nareszti win prydbaw za 25 000 dolariw kwatyru, szczo mala zdawatysia za 100 dolariw u misiac . . .

Zwyczajno, najbilsze lycha inflacija zapodijala bidakam, jaki wwazajut, szczo zyttia teper tiazcze, niz bud-koly. Do toho z Brazylija bidna na wuhilla, maszyny j charczowi produkty.

Wazlywe pytannia j pro ludnist. Kilkist naselennia w Brazylii wyznaczajetsia w 46 milioniw, ale je namir zbilszyty joho protiahom nastupnych 60 rokiw do 100 mln. Dosiahty cioho mozna lysze za dopomohoju imigracii. Otze brazylijskyj urjad nakreslyw pewnyj imigracijnyj plan i poslaw do USA j Ewropy swoich predstawnykiw, szczo majut wyjawyty mozlywych imigrantiw.

Szczo do Arhentyny, to wona jawlaje soboju odnu z nezaczeplenych wijnoju krain zachidnoho switu. Chocz budiwyctwo w nij ne nabralo toho rozwytku, jak u Brazylii, zate w nij nema j inflacii i Buenos Ajres- ce sprawznij raj. Todi, jak odnu z joho holownych wulyc, czerez ii perepownennia, dowelosia zakryty dla awt, na piszochodach i bruku ii kupczylysia cili jurby prekrasno odiahnenych ludej. Witryny kramnyc buly powni charcziw, odiahu, wzuttia. Za 15—20 dolariw misiacznoi platni w Buenos Ajres mozna maty chatniu robitnyciu.

Tam tez je bohato hospodarnych. Wony peredbaczajut w Arhentyni mozlywosti takoho z pysznoho ekonomicznoho rozwytku, jak i w Brazylii, tym bilsze, szczo w zapasach szcze rodiucza zemla, szczo moze buty zaselena. Ta tut znow powstaje pytannia pro ludnist. Bohato z argentinciw uwazaje, szczo protiahom zyttia odnoho pokolinnia do 14 milioniw suczasnoho naselennia Argentyny mozna bude dodaty szcze 20 mln. Dla wywczennia pytannia pro imigraciju w Argentyni zasnowaly specijalnyj derzawnyj komitet i holowa derzawy Peron kaze, szczo Argentyna rado pryjme do sebe „1—2 miljony ewropejciw, szczo hynut z holodu". A w tim cej namir prychylnykiw Perona natraplaje na pozalasztunkowyj opir dejakych elementiw, jaki pobojujutsia, szczo taka masowa imigracija mohla b poruszyty status quo Argentyny.

„The Stars and Stripes" — hazeta amerykanskoho wojaka

Jak praciuje najnezalezniszyj czasopys switu

„The Stars and Stripes", ce najbilsz nezaleznyj czasopys, jakyj kolynebud wychodyw", zajawyw serzant Victor Sanford, odyn z redaktoriw cioho wojackoho czasopysu pidczas interwiu z predstawnykom nimeckoi presowoi agencii „Dana".

„Takoi swobody, jaku my majemo tut, ne maje zoden inszyj czasopys. My ne zalezymo wid nijakoho inserenta tomu, szczo ne pomiszczujemo oholoszen; ne zastupajemo interesiw ani jakois partii, ani jakohos koncernu. U berezni 1945. r. chotiw odyn polkownyk pomistyty w naszij gazeti kilka stattej. Koly ja zapytaw joho, czy ce prykaz, win widpowiw: „Ni, ce lysz zaochota". Ja zajawyw jomu, szczo ne pomiszczu w naszij gazeti zodnoi joho statti. My nadrukuwaly odnacze odnu stattiu pro krowodawciw, ale ce ne bula propaganda; ja mozu za te wziaty na sebe widpowidalnist."

General Dwight D. Eisenhower pysaw 2. kwitnia pro „Stars and Stripes" take: „Pid nijakoju umowoju ne terpitymu toho, szczob chtonebud, wkluczno zi mnoju, dawaw ciomu czasopysowi prykazy pro te, szczo win maje drukuwaty, a szczo ni . . ."

„Czasopys, jakyj pojawywsia uze w perszij switowij wijni, poczaw u cij wijni wychodyty perszyj raz u 1942 r. w Belfasti (Piwniczna Irlandija); joho wydawaly wojaky dla wojakiw i win towaryszyw amerykanskym wijskam po cilomu switi. Joho redakcja, pisla toho, jak mala misce postoju w Alzyri, Kasablanci, Palermo, Neapoli, Rymi, Nicei j Marsylii nachodytsia siohodni w Altdorfi kolo Nürnbergu, w budynku kolyszniobo, nacystiwskoho czasopysu-nackowuwacza „Der Stürmer".

Wsi spiwrobitnyky wid holownoho redaktora do praktykanta sydiat, jak u welykomu amerykanskomu szczodennyku, dowkruhy stola w formi pidkowy. Wsi wony wojaky, dejaki z nych profesijni zurnalisty i lysz nebahato starszyn. Zawdanniam „The Stars and Stripes" je samymy wistkamy bez komentariw informuwaty wojakiw pro podii w switi j u ich batkiwszczyni.

„Ne majemo zodnoi polityky"- skazaw zastupnyk holownoho redaktora. „Prynosymo widomosti j ne majemo nakladenych zodnych obmezen za wyjniatkom samozrozumilych zakoniw dobroho smaku."

Wojackyj czasopys, jakyj postijno oderzuje wistky z Niujorku, Londonu, Paryza, Frankfurtu, Widnia j Münchenu, abonuje biuleteni welykych presowych agencij „United Press", „International News Service", i „Associated Press" ta czerez Frankfurt oderzuje tez wistky presowoi sluzby „Dana". Redakcija moze za czwert hodyny oderzaty wistku z Niu-Jorku czerez London, Paryz i Frankfurt.

Do kutka lystuwannia „Stars and Stripes", tak zw. B-Bag moze pysaty koznyj wojak i joho lysty w bahatioch wypadkach dajut posztowch do toho, szczob usunuty nedoladni ulasztuwannia. „My oderzujemo majze 300 lystiw na tyzden" — zajawyw Remington Patterson, 19-ty litnij B-Bag redaktor predstawnykowi „Dana". „Lysty, jaki drukujemo, musiat zatorkaty zahalni pytannia. Na bahato lystiw, w jakych poruszeni osobysti sprawy, widpowidajemo osobysto.

Rysiwnyky czasopysu, z pomiz jakych „Hoffmann" i „Shep" staly szwydko widomi ta zdobuly sobi sympatii czytacziw, praciujut w okremomu atelje.

Dwadciatyricznyj Don Sheppard staw widomyj pid pseudonimom „Shep", jak tworec „Veroniky dankeschön". „Veronika dankeschön" stala tez u nimeckych czasopysach predmetom moralnych mirkuwan.

Szczodennyk „Stars and Stripes" dopowniuje ilustrowane nedilne wydannia „Weekend" ta seria „Weekly Comics", jaka pomiszczuje karykatury.

U weczeri, okolo 11-toi hodyny naklad czasopysu hotowyj i wantaznymy autamy, zaliznyceju ta litakamy meczyt do misc swoho pryznaczennia. „Oderzujemo bahato lystiw wid cywilnoho naselennia, jake bazalo b peredplaczuwaty naszi czasopysy, opowidaw zastupnyk dyrektora Clyde J. Browne, ale ce, na zal, szcze nemozlywe."

Dyrektor UNRA La Guardia mrije pro redaktorske pero

Generalnyj dyrektor UNRRA Fiorello La Guardia, szczo prybuw z Kyjewa litakom do Londonu, zajawyw zurnalistam, szczo joho posada w UNRRA je sprawoju tymczasowoi krajnioi potreby. Na dalsze zapytannia pro joho plany na majbutnie, La Guardia widpowiw: „Ja ochocze staw by zurnalistom".

СПОРТ

Kopanyj mjacz – czy boks?

Ukraina — Bayern 1:1

— **Wlasne zwidomlennia „Nedili"** — Pisla serii peremoh FK „Ukraina" na FC Memmingen 11:0 i TS Göppingen 7:0 nasza reprezentacijna 11 zahostyla na widplatni zmahannia z FK Bayern do Münchenu. (Perszi zmahannia wyriszyla „Ukraina" z cijeju sylnoju Münchenskoju druzynoju u swoju koryst z rachunkom 5:0). FK Bayern prahnuw widplaty, ale dowho z neju widtiahawsia. Szczojno pisla stiahennia nowych hracziw, pisla intensywnych wpraw z nowym trenerom i pisla wyprobuwannia — swojei skriplenoi syly na ambitnij ligowij komandi „Jahn" z Regensburgu (wyhraw München 5:0), FK Bayern wystartuwaw do wiplatnych zmahan z FK „Ukraina".

Zmahannia widbulysia 25. 8. pry harnij pohodi w prysutnosty 14 000 publyky i pry dobrych koncepcijnych mozlywostjach obydwoch druzyn. „Ukraina" horila bazanniam dokazaty swoju prawdywu klasu, a nimci prahnuly sebe rehabilituwaty. Stawka bula duze wysoka, ale wze zi swystkom suddi zamist oczikuwanoi pokazowoi hry poczalasia dyka kopanyna, nerwowi i nedocilni zahrannia. Perszych 16 chwylyn nalahaje Bayern, a dali hrą perechodyt na poli protywnyka, chocz sprawznioi hry ne bulo wydno. Piszlo poluwannia na kosti, rozpoczate klubom Bayern, szczo poruszyw prawyla hry i sprowokuwaw naszu druzynu. Wkinci dijszlo do toho, szczo hraczi zabuly pro mecz i mjacz i poczaly bytysia. Wychodyt, szczo zmahun Kucan poczuwaw by sebe kraszcze na ringu, jak na zelenij murawi. A wze szczo jak szczo, ale rozbyty Skocenia z oborony, nalezyt do ryzykownych sztuk, ale wse z znajszowsia takyj widwaznyj Münchenskyj „sportowec", szczo wyletiw z „kopytamy" Skoceniowi na kryzi. Protesty suddi ne pomohly; wreszti wykluczennia z hry p. Holzmüllera za nachyl do zwirstwa i p. Kucana za sympatii do boksu, w kinci Warechy, wplynuly tak na publiku, szczo wona poczala sebe tez znewazaty, a zydy nawit powytiahaly nozi. Prawdywi prychylnyky sportu z nesmakom pokydaly trybuny, osudzujuczy dzentelmeniw, zelenoi murawy, jakym szcze daleko do „fair play". (Hist.)

Dosyt takych „zmahan"!

Kompromitujuczyj wystup Augsburzkych futbolistiw u Bambergu

I znowu na hryszczi futbolnych zmahan. Mozlywo j ne warto bulo siudy prychodyty, szczob ne baczyty toho . . skandalu. Koly pryichaw do nas Neumarkt switylo j manylo sonce, koly z pryichala (w nedilu 18 serpnia) druzyna UST „Czornohora" z Augsburga, szczob rozihraty zmahannia za perszenstwo z naszoju druzynoju UST „Dnipro", nawysly chmary i hrozyly zlywoju. Ale wypohodylosia i na ploszczu posunuly ludyska z obydwoch taboriw. Szcze do toho hostej z Augsburga pryjmaw 6 Tabir obidom. Zdawalosia, szczo wse bude dobre. Ale tak ne stalosia W kilka chwylyn po 6-j poczalysia zmahannia. „Czornohora", szczo mala opiniju sylnoi komandy, sylnoju ta nebezpecznoju dla „Dnipra" ne pokazalas. Nawpaky, dniprowci dobre poczaly tysnuty czornohorciw, czomus ne pryichaw wyznaczenyj RFK suddia i suddjuwanniia obniaw odyn iz hostej. A ce buw panycz. Ne slidkuwaw uwazno za mjaczem, ne pidbihaw za zmahunamy, dywywsia na wse zdaleka, dajuczy prywody do perepalok. Szczo hirsze — pan suddia pokazawsia cilkom storonnim, a hladaczi pidpowidaly jomu j robyly wlasni zauwazennia.

Persza polowyna hry zakinczylasia wyslidom 1:0 na koryst „Dnipra". Koly b napad „Dnipra" buw trochy sylniszyj-bo zachyst buw duze dobryj to wyslid mih buty i wyzczyj. „Czornohorci", zijszowszy z hryszcza lajalys i to hrubo (!). Ce niczoho dobroho ne worozylo, a publyka terpelywo prysluchalasia. Des uze 10 chwylyn pered zakinczenniam druhoi polowyny serednij pomicznyk „Dnipra" w zmahanni za mjacz upaw razom iz zmahaunon „Czornohory"; pry wstanni kopuny wzajemno sobi pereszkadzaly. Todi czornohorec kopnuw swoho protywnyka dwa razy w pleczi, a potim udaryw w lyce. Suddia twerdyw, szczo perszyj wdaryw dniprowec i usunuw joho z pola, dyktujuczy wilnyj kop w bik „Dnipra". Z offsaitu strilajut gola na koryst „Czornohory" i Augsburzka odynadciatka-pid hul syreny swoho awta-demonstratywno pidnosyt „heroja" na rukach.. Hladaczi pidnialy kryk. My, hladaczi z Bambergu hordi buly z toho, szczo nasz zmahun zberih cholodnu krow, bo mohlo buty j inaksze. Suddia postupyw tak, jak toho mozna bulo wid nioho spodiwatysia. Na hryszczi nastalo zamiszannia. Prowidnyk sekcii kopanoho majacza „Dnipra" zaproponuwaw suddi pererwaty zmahannia, szczob unyknuty incydentu. Pid swyst i rew publyky na adresu suddi i hostej zmahuny pokynuly fatalne pole.

Czytacz probaczyt, szczo pyszemo pro ciu sumnu podiju tak bahato Ale oce wam kartyna zmahan dwoch ukrainskych druzyn. Lyce horilo wid soromu, bo miz hladaczamy ne braklo j czuzynciw. Choczemo wiryty, szczo ukrainskyj Augsburg polahodyt ciu sprawu z czestju.

Zmahannia pererwaly na 6 chwylyn pered zakinczenniam z wyslidom, na naszu dumku, 1:0 w koryst „Dnipra". (P-ja-k)

Szachowe zyttia

Neszczodawno zorganizowano w tabori „Pionir" szachowyj turnir. Miscewa UNRRA ufunduwala dla perszuniw try nahorody. Do zmahan stanulo desiat najkraszczych szachistiw taboru na czoli zi szachowym majstrom Selezniowym.

Po zawziatych rozhrywkach kincewa tabela turniru predstawlajetsia tak:

I. misce-majster-prof. Selezniw.
II. misce-A. Kopystian'skyj.
III. misce-D. Dubyna-molodyj, mnohonadijnyj szachist, uczen prof. Seleznowa.

Proholoszennia wyslidiw turniru j rozdacza nahorod peremozciam zbihlysia z osobystym swiatom prof. Selezniwa-dnem joho urodyn, jake win obchodyw 5. 9. 46 r. w koli swoich najblyzczych towarysziw i znajomych. Pry cij nahodi komandant taboru p. Stetkewycz-jak holowa UST „Zaporizzia"-skladajuczy majstrowi pobazannia z joho osobystym swiatom, pogratuluwaw jomu za zdobuttia I. miscia j wruczyw nahorody majstrowi j dalszym dwom peremozciam.

Z cijei nahody j prowid lanky szachiw bazaje swojomu mystcewi najkraszczych uspichiw u dalszych zmahanniach na szachiwnyciach.

Redakcija „Nedili" zi swoho boku bazaje panu prof. Selezniowu, szczo neodnokratno sluzyt nam swoimy cinnymy informacijamy pro szachowe zyttia i mystectwo, mnohych lit ta bahato peremoh z hriznymy szachowymy partneramy.

Kurs dla nehramotnych

U zali narodnioi szkoly, w jakij pered kilkoma hodynamy homonily dytiaczi holosy malych szkolariw, teper u tych samych lawkach pochyleni postati starszych ludej, czolowikiw i zinok. Zibralysia tut dla toho samoho, po szczo peredpoludnem pryjszly ichni dity. Piznaty switlo nauky, nawczytysia toho, szczo je kluczem do wsiakoho znannia — azbuky. I chocz neodnomu zmorszczky wkrywajut czolo, chocz u neodnoho wolos prysypanyj sywynoju, a na pleczach tiazyt uze piatyj chrestyk, wony wsi zadibno lowlat kozne slowo wczytelky, jaka za czas swojei dowholitnioi pedagogicznoi praci neraz widkryla szlach „do soncia" takym bezpomicznym welykym ditiam, jak wony. Powtoriajut za neju kozne slowo, rozkladajut joho na czastyny, rozrizniajut poodynoki zwuky, wczatsia peredawaty ich na paperi j tablyci zakarlucznymy znaczkamy. Po-medwezomu trymajuczy w rukach oliwci j rysyky, stawlat nezuharni bukwy na czornych tablyczkach, czy bilych lystkach paperu. Tiszatsia, jak mali dity, koly wdastsia im wluczno widpowisty na pytannia wczytelky, abo wyperedyty ii u wysnowku. Czym dali jde lekcja, tym zrostaje zacikawlennia nawczalnym materialom; jasnijut oblyczczia, wtychajut rozmowy, szczo welysia na poczatku hodyny. Zacikawlennia roste tak, szczo 50 chwylyn mynaje, jak odna chwylyna, j uczni prosiat ne robyty pererwy, a westy nawczannia dali. Nawit malowiry perekonujutsia, szczo „ne takyj czort strasznyj, jak joho malujut" i pisla praciowytych dwoch hodyn nawczannia jdut do domu, zdobuwszy newelyczkyj, ale trywalyj i wartisnyj zapas znannia.

Kurs dla nehramotnych poczawsia 3. IX. w prymiszczenni narodnioi szkoly. III. blok, parter i na druhomu powersi. Na perszij lekcii do zibranych uczasnykiw kursu promowyw joho organizator, wkazujuczy na wahu oswity w zytti ludyny j narodu.

Kurs zorganizuwala grupa doswidczenych pedagogiw pry dopomozi j spiwpraci kulturno-oswitnioho referenta j pry pidderzci starszyny suspilnoi opiky UNRRA p Karmen Orgogozo.

Jak wykazujut statystyczni dani, w naszomu tabori je zarejestrowani 194 nehramotni u wici wid 18. rokiw w horu. Prymusowi nawczannia pidlahajut ludy wid 18-40. roku zyttia j takych je 131. Nehramotni, jaki majut wid 40 rokiw w horu, mozut dobrowilno chodyty na kurs.

Pokyszczo na kursy chodyt 85 ludej — czolowikiw i zinok; wony podileni na try grupy, bilsz-mensz po 27—30 osib. Z toho dwi grupy zowsim nehramotnych i odna tych, szczo wze majut dejaki poczatky.

Kozna grupa widbuwaje lekcji 3 razy tyznewo po dwi nawczalni hodyny, z jakych kozna trywaje 50 chwylyn. Pomiz hodynamy je pererwa. Kurs widbuwajetsia weczirnioju poroju (19—21 hod.), szczob mohly w niomu pryjniaty uczast i ludy, jaki praciujut profesijno. Uprawa kursu robyt zachody j dokladaje zusyl, szczob kozna grupa mohla nawczatysia szczodenno.

Kurs rozrachowanyj na try misiaci. Material nawczannia takyj 1-szyj misiac ukrainska mowa 5 hodyn tyznewo i 1 hod. rachunkiw, 2-hyj misiac ukrainska mowa 4 hod. tyznewo, reszta elementarni znannia z ukrainoznawstwa j pryrody, 3-tij misiac ukrainska mowa 3 hod. tyznewo, reszta na inszi znannia. Koly kursanty **opanujut ridnu hramotu, nawczytsia ich szcze latynky.**

Kozna grupa maje swojoho starostu, jakyj dbaje pro poriadok i skarbnyka, szczo polahodzuje finansowi sprawy, bo kursanty wzialy na sebe dribni wydatky, zwiazani z wedenniam kursu, npr. zakup pryladdia, zariwok, dnewnykiw i in. Ce swoho roda samouprawa kursantiw.

Uczytelski syly je j to wysokokwalifikowani, ale poky-szczo praciuje lysz trioch pedagogiw (w tomu odna zinka) z dowholitnim uczytelskym stazem i szyrokoju praktykoju u wedenni kursiw dla analfabetiw. Odyn z wykladacziw je odnoczasno keriwnykom kursu.

Keriwnyctwo boretsia z dejakymy trudnoszczamy, a najbilsza z nych, ce nedostacza prymiszczennia; ce w welykij miri halmuje prawylnu rozwiazku pytannia likwidacji nehramotnosty j planowe wedennia kursiw, bo ne daje z odnoho boku ochopyty nawczanniam usich nehramotnych, z druhoho boku ne dozwolaje westy kursu szczodenno, a ce z pohladu dydaktycznoi docilnosty j wyslidiw nawczannia neobchidne. (BA)

Ostanni wisti zwidusi

Belhijci aresztuwaly bilych emigrantiw

Powidomlajut, szczo belgijski organy bezpiky aresztuwaly 10 kolysznich carskych oficeriw, miz nymy i bilo-rosijskoho prowidnyka sojuzu weteraniw, henerala Aleksieja Archangielskoho i generala Borysa Hartmana. Hartman je prezydent objednannia rosijskych weteraniw 1 wijny, szczo zywut w Belgii.

Szwajcarija prodaje swoju flotu

Szwajcarija prodast swoju morsku flotu, jak tilky znow nastanut normalni transportowi umowy. Flota skladajetsia e czotyrioch korabliw i prydbano ii pid czas wijny.

Ambasador USA rozmowlaje z Tito

Amerykanskyj ambasador w Jugoslawii, Richard Patterson maw u pjatnyciu rano majze hodynnu rozmowu z juhoslawskym premijerministrom Tito. Rozmowa widnosylasia do widszkoduwannia za wtraty USA pid czas letunskoho incydentu nad Jugoslawijeju.

Sowjetska molod w wijskowych taborach

Sowjetskyj urjad wydaw dekret, syloju jakoho skasuwaly wijskowe wychowannia molodi wid 12—14 roku zyttia, szczo wid teper bude zastuplene hodynoju sportu na tyzden. Chlopci wid 15 do 18 rokiw matymut po dwi hodyny wijskowych wpraw na tyzden, a krim toho 1 hodynu sportu. Wlitku musiat wony perebuwaty 20 dniw w wijskowych taborach. Diwczata musitymut braty uczast w sportowych wprawach, a takoz u wprawach oborony pid keriwnyctwom wijskowych fachiwciw.

Brytijska flota plywe do Hrecii

Jak powidomlaje amerykanska presa, brytijska seredzemnomorska flota, szczo skladajetsia z litakonosiw, krejseriw i nyszczywnykiw, wyplyne 18 weresnia z portu na Malti i podastsia na wody Ehejskoho mora, de perebuwatyme 4 tyzni, widwidujuczy rizni hrecki porty.

Na domahannia Molotowa

Rada ministriw zakordonnych spraw zibralasia u piatnyciu po obidi pid prowodom brytijskoho ministra Bevina. Ce druhe zasidannia rady wid poczatku Konferencii w Paryzi. Naradu sklykaly na propozyciju Molotowa. Amerykanskoho ministra Byrnesa, szczo jakraz perebuwaje w Stuttgarti zastupaje ambasador James C. Dunn.

Polski kacetnyky na Aschaffenburzkij estradi

27 ta 28 serpnia b. r. w koncertowij zali „Mädchenschule" widbulysia koncerty pisni ta humoru kolysznich polskych kacetnykiw pid nazwoju „5- ka z Mauthausen". W sklad nazwanoi pjatky wchodiat taki wykonawci: tenory — Anatol Buczarskyj, Henryk Marjanskyj, barytony Jan Kalwasynskyj, bas Olgerd Brakowskyj ta muszycznyj keriwnyk M. Wrublewskyj.

Prohrama skladalasia z nomeriw lehkoi tangowoi muzyky, narodnich, zartiwlywych pisen ta humoru.

U kwartetowomu wykonanni widczuwajetsia druznia zispiwanist ta zihranist newelykoho ansamblu. Intymnym nastrojem wije wid lirycznoho tango „Moja kochana" — muz. Miller na slowa Zytomyrskoho. W „tango lyczakowske" pjatka lehko widobrazyla z dopomohoju wokalewych perehukiw, swystu ta humorystycznymy misciamy nastrij ludej z peredmistja Lwowa.

Oryginalna swoim zmistom i wykonanniam wsijei pjatky „Bajka dla ditej" muz. Epjan na slowa Nawrockoi, w jakij widobrazeno naiwnist ditej, rozmowy ta burczannią didusia, rozdratowannia sobaky smich, zarty.

Tuhu za ridnoju chatoju widbyto w nastrojewomu „Tango Kacetowciw" muz. i slowa A. Buczarskoho.

U „Wjazanku pisen guralskych" w opraciuwanni M. Wrublewskoho wpleteno j ukrainsku kolomyjku „Werchowyno, switku ty nasz".

Pozytywnym u mysteckij praci "5- ky z Mauthausen" te, szczo wona czymalo dobiraje materjalu na suczasni motywy, choczby j widomu patriotycznu pisniu „Czerwoni maky na Monte-Kasino" — muz. Schutz, slowa Konarskoho. W nij widobrazeno zertownu borotbu polskych wojakiw proty nimeckych zaharbnykiw na italijsky zemli.

A blyzka swoim zmistom i nastrojem cia pisnia i nam, bo wona howoryt pro tu krywawu borotbu na Monte Cassino, de porucz polskych wojakiw wpaly takoz kilka soten ukrainciw z Wolyni, Cholmszczyny j Halyczyny, szczo w rjadach polskoi armii bylysia proty spilnoho woroha slawjan, za demokratycznu i wilnu Polszczu ta nezaleznu Ukrainu . . .

Takoi zustriczi ne zabuty

Teatr im. Kotlarewskoho w lytwyniw i lotysziw

Na zaproszennia upraw lytowskoho i lotyskoho taboriw u m. Hanau teatr im. Kotlarewskoho widihraw 5 ho weresnia operu „Zaporozec za Dunajem" specijalno dla hromadian — lytwyniw, a 6 weresnia dla lotysziw. Welyczezna zala bula perepownena hladaczamy. Z nebuwalym zachoplenniam hospodari spryjnialy hru ukrainskoho teatru. Na ostanku na scenu pid hrim opleskiw lytwyniw zijszly holowa taboru, keriwnyk lytowskoho mysteckoho ansamblu j zinka w nacjonalnomu stroi z kyticeju kwitiw.

Zwertajuczys do wsioho skladu aktoriw, holowa lytowskoho taboru skazaw: — Imenem uprawy i wsioho hromadianstwa lytowskoho taboru dozwolte wynesty najszczyriszu podiaku wsiomu ansamblu im. Kotlarewskoho za tu welyku pryjemnist, jaku my widczuly pid wplywom ukrainskoi pisni i tankiw. Dola skytalciw lytowciw i ukraipciw odnakowa. Z nezaleznych wid nas obstawyn my ne mozemo powertatysia na ridni zemli. Ale budemo spodiwatysia, szczo czudowa ukrainska pisnia wilno zalunaje wid zelenych Karpat do szyrokych stepiw Dnipra i najde szczyryj widhuk w serciach wilnoho lytowskoho narodu.

Na znak szczyroi poszany i podiaky holowa lytowskoho taboru j keriwnyk mysteckoho ansamblu peredaly teatrowi im. Kotlarewskoho dwi mystecko wykonani adresy, na jakych namalowano ukrainskyj i lytowskyj nacjonalni herby ta wypysano w lytowskij mowi podiaku, — zinka lytowka prywitala kwitamy.

Wes ansambl teatru Kotlarewskoho na czest lytowskoho narodu prospiwaw „Mnohaja lita". Po wystawi praciwnykiw teatru wszanuwaly spilnoju weczeroju. (S).

Na recenzijnomu stolyku

„Jewszan-zilla"

Zbirnyczok dla ditej serednioho j molodszoho wiku, cz. 1, 1946 r.)

Pojawu cijei knyzeczky, osoblywo w naszych umowach, slid witaty jak wyjaw takoi potribnoi nam wydawnyczoi inicijatywy, jak czymalu posluhu sprawi dytiaczoi oswity. Z poczuttiam hlybokoho zadowolennia proczytaje cej zbirnyczok nasz zholodnilyj na knyzku junyj czytacz.

Z technicznoho pohladu knyzka wydana malo ne bezdohanno. Prosta, ale chudoznia obhortka, prystojnyj papir, czitkyj, lehkyj dla czytannia szryft, czyslenni napolowynu kolorowi prekrasno reprodukowani malunky ta winjetky, duze neznaczna kilkist drukarskych pomylok, use ce robyt te, szczo knyzku „pryjemno wziaty w ruky".

Szczodo zmistu ii, to z zanrowoho pohladu win dosyt szyrokyj i riznomanitnyj: wid nowel, kazok, legend ta wirsziw do kutoczka korysnych znan i rozwah. Chudoznij riwen umiszczenoho materialju tez ne nyzkyj. Imena Olesia j Hrinczenka promowlajut sami za sebe. U wirszach. K. Perelisnoi bahato ruchu j zwukiw, takych blyzkych dytiaczij duszi. Zwyczajno, je w zbirnyczku i dribni ohrichy szczodo stylistyky abo wirszuwannia, ale wony neczyslenni (napr., poruszennia bez potreby rytmu, jakoho wzahali tak pylnuje awtor, w peredostanniomu riadku „Wesnianky" K. Perelisnoi abo nedbale czasom rymuwannia w „Honach" O. M.) Dejaki twory (osoblywo „Welykodnia nicz") sprawdi dajut czytaczewi toj „puczeczok Jewszan- zilla pachuczoho, szczo maje nahaduwaty nam pro naszu batkiwszczynu lubu", jak kaze w peredmowi Redakcija. I majze skriz poczuwajutsia ci pachoszczi w barwystij, czystij mowi.

Taki je plusy nowoi knyzky. Ta je w nij i minusy, holownym z jakych treba wyznaty wmiszczennia w odnij malenkij knyzci materijalu dla ditej jak molodszoho, tak i serednioho wiku, ta szcze j bez tocznoho rozmezuwannia (napr., „Zori" B. Hrinczenka i „Hony" O. M. wmiszczeno u widdili dla serednioho wiku, a „Chto, ty?" L. Kosa- dla molodszoho, koly treba bulo zrobyty nawpaky). Tym czasom unyknuty cioho mozna bulo b duze prosto, pryznaczywszy dla riznych wikowych hrup okremi czysla almanachu. Niczym ne wydileno widdilu korysnych znan, a dejaki zahadky j zarty nadrukowano poza widdilom „Rozwaha". Prote czy ne najhirszym je te, szczo persze czyslo „Jewszan-zilla", jake wyjszlo z druku oce pered Spasom, je czyslo . . . welykodnje i az sim tworiw u niomu pryswiaczeno Welykodniu j wesni. Pohano i te, szczo cina zbirnyczka zawysoka, a ce, bezpereczno, ne spryjatyme joho poszyrenniu. Otze, witajuczy pojawu cz. 1. „Jewszan-zilla" i wwazajuczy koncze potribnym — prodowzennia cioho korysnoho wydannia, ne mozna ne pobazaty, szczob dalszi czysla joho, bilsz specijalizowani kraszcze zmontowani i deszewszi wydawalysia b i szwydszymy tempami. Adze, jakszczo „puczeczky Jewszan-zilla pachuczoho" prywozytymut nam na czerepasi, do pewnoi miry wydychatymetsia ne tilky toj puczeczok, a j samyj interes do almanachu.

Doroslyj

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA, Team 612, Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

Z cyklu: rostemo!

Redaktory, krislo i biurokraty

Sekretar „Nedili" pobiliw iz wrazinnia, koly pereczytaw cioho lysta, doruczenoho iz usima formalnostjamy pislancem taborowoi uprawy taboru Pionierkaserne. Lyst perechodyw z ruk-do-ruk usich redakcijnych spiwrobitnykiw, a wniomu czorne na bilomu stojalo:

Uprawa Taboru
w Aschaffenburzi
Pioniry

Aschaffenburg, dnia 14. VIII. 1946 r.
W.-P. Pane Redaktore!

W dni 4 serpnia 1946 r. w czasi konferencii zurnalistiw, jaka widbuwalasia w prymiszczenni kancelarii Uprawy Taboru, chtos z pp. redaktoriw pomylkowo zabraw z kancelarii krislo.

Prochajetsia w najskorszomu czasi powernuty krislo, jake je wlasnistju taborowoi kancelarii. W protywnomu razi sprawu peredamo kompetentnym czynnykam.

Za Uprawu Taboru:
Kruszelnyckyj I.

Ne bulo rady. Argumenty stojaly perekonlywi. Sprawa piszla do ruk naczalnoho redaktora. Toj zadysponuwaw z miscia: rozislaty nehajno extra-telegramy do uczasnykiw konferencii, paniw redaktoriw z Ulmu, Augsburga, Vilsbiburga, Regensburga, Heidelbergu. Krim toho do keriwnykiw presy z CPUE, szczo buly uczasnykamy konferencii. Zmist telegramy (widpowid zaplaczena) korotkyj: „Jakszczo wzialy czerez nedohlad, zlu wolu, bazannia pryswoity, abo na zhadku pro hostynni Piониry, krislo Uprawy, prosymo nehajno powernuty okremym wyslancem!" Za try dni zwidusil nadletily telegramy z widpowidiamy majze odnakowoho zmistu: „Prowireno. Krisla Uprawy w nas nemaje, ale mozemo nadislaty odno wlasne. Jakszczo b sprawa piszla do sudu, powidomlajte, pryszlemo okremoho korespondenta" . . .

Widpowid nas zworuszuwala, ale sprawy ne rozwjazuwala. Szef nerwowo stiahnuw oblyczcza i doruczyw nehajno poklykaty naczalnyka administracii. Pan naczalnyk na widpustci, kupuje pomidory u Schweinfurti-raportuwala sekretarka.

-Nehajno wyklykaty! hrymnuw kulakom ob stil naczalnyk. Okremyj pislanec pohnaw z telegramoju na posztu. Redaktoram stawalo nijakowo, pereszukaly za klatym krislom uwes tabir, pryhadaly sobi pry tomu, szczo redakcija sama rozdala miz dobrych, ludej czymalo mebliw, jakych ne bulo de prymistyty, bo dla nei ne znajszly (chocz tak toho prahnuly) kimnaty. Dali pryhadaly, szczo w biurach tijei z uprawy zahubylysia des redakcijni koszi szcze z czasu ewakuacii zo Zwiebelfurtu, ale wse ce ne rjatuwalo sytuacii . . . zhublene treba bulo znajty i widdaty. A tut szcze j administrator spiznywsia. Ale wse taky nadijichaw i merszczij pobih szukaty durne krislo. Bahato ce jomu kosztuwalo: nerwamy, cyharkamy, kazut, nawit smalcem . . . Ale krislo znajszow i w subotu 31 serpnia, o hodyni 5,43 po poludni, doruczyw kancelarii Uprawy. Poswidky ne braw, bo my ludy skromni, ne biurokraty, zemlakam wirymo na slowo.

A „prychylnu i dbajlywu za nas Uprawu" pereproszujemo za zwolikannia i wypadok. Wona, bidna, tak turbujetsia za wse, a my szcze j malo krisla ne zaprotoryly. Ne wazne pry tomu, czy ce krislo Uprawy, czy prosto taborowe, niczyje, abo unriwske. Nakaz pidpysaly, znaczyt wykonaty i perewykanaty treba. Kraszcze pizno, jak nikoly. Mozlywo i cej wypadok perekonaje naszych czytacziw, szczo praciuwaty w ukrainskij hazeti dla swoich ludej ne tak prosto. Biurokratija zaidaje. Nawit na czuzyni. A szczo bulo b, jak by im popastysia w ruky, skazim na batkiwszczyni. Treba bulo b z 10 adwokatiw! Ale, dosyt. Holowne, szczo krislo je. Chaj sluzyt wysokij uprawi, i tij, teperisznij i tym, szczo po nij pryjdut. Na mnohaja lita!

Drukarskyj czortyk

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. 15. weresnia 1946 Nr. 39

Ukrainci Wildfleckenu pereichaly do Aschaffenburga

Witajemo dorohych bratiw i susidiw

Zwernennia Holowy taboru „Czornohora“ do ukrainciw Aschaffenburga

Ukrainska hromada Aschaffenburga perezywaje nowi hodyny pidnesennia. W mynulyj czetwer uweczeri na piwdennyj dwirec prybuw perszyj transport ukrainciw z wildflekenskoho taboru „Czornohora“, szczo zajmaje teper tabir Artilleriekaserne. Na dwirci witaly naszych bratiw wid Oblasnoho Predstawnyctwa inz. Krasnonis i korespondenty „Nedili“. Holowa i zasluzenyj organizator tijei hrupy, szczo perewiw ii czerez wsi dramatyczni hodyny borotby za widokremlennia wildflekenskych ukrainciw, red. Kurdydyk napysaw nehajno pisla pryizdu zwernennia do ukrainciw Aschaffenburga, jake tut mistymo. Bazajemo naszym bratam z „Czornohory“ szczastja i doli i witajemo ich wid szczyroho sercia.

Uweczeri 12-ho weresnia c. r. odna storinka istorii naszoi emigracii zakinczylasia: ukrainskyj tabir „Czornohora“ u Grain-Mill b. Wildflecken perestaw isnuwaty — majze 1000 ukrainciw, meszkanciw joho sily w poizd, szczo buw spriamowanyj na Aschaffenburg.

Pomiz ludmy, szczo sidaly w poizd, ne bulo pewno niodnoho, szczo widizdyw by z Grejn-Milu z poczuwanniam zalu — toho ludskoho poczuwannia, szczo ne syla widirwatysia wid miscia, w jakomu prozylosia dowszyj czas. Zal bulo tilky masy praci, jaku szczyri j pylni ukrainsky ruky wlozyly czerhowij raz w czuzu zemlu, zminywszy neprywitnu koloniju cementowych szpychliriw u prywitnu, teplu oselu, z berezowymy plotamy j bramamy, struhanymy j obsadzenymy sosninoju dorizkamy, z hojdalkamy dla ditej i cerkwoju, w jakij zaprestolnoju stinoju buw welykyj tryzub Wolodymyra z kalynowoho j dubowoho hilla . . .

Szist tyzniw proisnuwala grejn-milska „Czornohora“. Ce buw burchlywyj etap sprawdi praci j borotby — dwoch naczalnych hasel naszoi skytalszczyny. Teroryzowani, zalakani, widczuzeni j podekudy zdemoralizowani w tabori Wildflecken ukrainci tiahnulysia do „Czornohory“, jak stalewi opylky do magnetu. Tut szukaly wony widdychu i zachystu wid susidskoho strachittia, tut pryuczuwalysia znowu dumaty j howoryty po ukrainsky, widswizuwalys i wyprostowuwalys. Zamykawsia tisno persten zastaw — ukrainskych taboriw i w „Czornohori“, bastioni, szczo pidsunenyj pid sam sowietsyj kordon, w oseli, jaku — jak pysaw mij pryjatel — kartografy zabuly wpysaty na karty ta jaka „mabut tilky j nadajetsia dla DP“, — tez buw widtynok naszoho spilnoho frontu, hostryj, napruzenyj i muzeskyj. Z zaciplenymy ustamy wsi praciuwaly nad pokraszczanniam swoho taboru j zapeklo boronyly swoich praw jakraz wid . . . dyrektora UNRRA ta joho poplecznykiw, pry czomu demonstruwaly hrizno swoju solidarnist zi swojeju uprawoju i swoju wolu ne pryjmaty nesprawedlywych riszen ta nakaziw. W cij borotbi tabor zdobuw sobi respekt „susidiw“, a powedinkoju zjednaw sobi wsiu okolyciu, szczo szczyro zalila naszoho widjizdu.

A koly sered najbilszoi napruhy, sered pohroz i zalakuwan, pryjszla dobuta delegacijeju taboru wistka, szczo idemo do Aschaffenburgu — o, ja chotiw by, szczob ukrainci cioho mista baczyly, jak wsi „Czornohorci“ tiszylys z tijei wistky. „Do swoich idemo!“ — czuty bulo skriz i w cych slowach wyczuwalas nasza radist pisla tuhy i zachu czuzoho, szowinistycznoho i nachabnoho taboru, radist peremohy u widstojuwanni swoich praw i nacionalnoi czesty.

I os my sered swoich. Do koznoho z Was prostiahajemo swoju ruku, swoje serce. Spodiwajemosia wid Was bratnioho widnoszennia, takoho, z jakym my pryichaly do Was. „Czornohorci“ — twerde „plemia“, j napewno budete w nas maty hidnych pobratymiw na twerdomu szlachu emigracii.

Anatol Kurdydyk
13. 9. 1946. b. holowa „Czornohory“

Mensze romantycznych fraz, bilsze uwahy do hospodarskych pytan!

„Polityky j ekonomii ne mozna wid sebe widmezuwaty. Wony wzajemno wid sebe zalezat“ - pysze wyznacznyj amerykanskyj publicist Paul Tillich u praci „The Christian Answer“. Peredowi - anglijski ta amerykanski czasopysy pidchodiat do wsich politycznych pytan miznarodnioho j wnutrisznioho masztabu pid kutom zoru switowoi j nacjenalnoi hospodarky ta wsi potiahnennia na politycznij szachiwnyci baczat, jak wyslidnu ukladu peredusim ekonomicznych syl i faktoriw. Zi statej na polityczni temy anglo-amerykanskych zurnalistiw jasno wychodyt, szczo ruszijnymy sylamy switowoi polityky je hospodarski problemi j wid uspisznoi, czy newdaloi ich rozwiazky zalezyt tez uspich, abo newdacza politycznych pytan. Wse insze — borotba ideologij i switohladiw, prestizewi, kulturnycki i inszi pytannia, ce lysz druhoriadni, zowniszni projawy ekonomicznych faktoriw, szczo dijut nepomitno. Wsiaki konflikty, szczo wybuchajut pomiz poodynokymy derzawamy, blokamy derzaw, czy switamy, wsiaki wnutriszni pereworoty j rewolucii majut swoju perwisnu pryczynu w ekonomiczno-socjalnych pytanniach, a ideologiczno-switohladowi, czy prestizewi dewizy, w imia jakych wedetsia wijnu, czy rewolucju, ce lysz zownisznia etyketka, na jaku lowytsia szyroki masy zahalu, ce lysz serpanok, jakyj prysloniuje prawdywi pryczyny konfliktiw ta prawdywi cili, zadla jakych prolywajetsia krow, szczob nadat im pewnoi idejnoi wartosti j obgruntuwannia ta prychowaty ich nadto materialistycznu pryrodu.

Druha switowa wijna welasia faktyczno ne lysze w imja riznyc ideologij, switohladiw, wyszczosty rasy, czy kultury. Wona bula zumowlena takoz ekonomiczno-socjalnymy pryczynamy.

> **DP majut prawo bezposerednio zwertatysia do ON**
>
> **Kilka tyzniw tomu oholoszeno rozporiadzennia Holownoi Kwatyry UNRRA amerykanskoi zony pro te, szczo wsi DP majut prawo zwertatysia z prochanniamy j riznymy zajawamy bezposerednio do organizacii Objednanych Nacij abo okremych ii czleniw. Kopiju prochannia mozna peredawaty widpowidnomu widdilowi UNRRA dla informacii.**
>
> **Ce rozporjadzennia duze wazlywe dla skytalciw, bo nadaje im prawo bezposeredno zwertatysia do toho orhanu, szczo maje wyriszyty ichniu dolu. Hadajemo, szczo kozen lyst wid DP, jak zywyj ludskyj dokument moze wyswitlyty naszi potreby i boli kraszcze j perekonlywisze za najdowszi dopowidi urjadowciw, szczo rozhladajut pytannia naszoho majbutnioho, tobto naszoho zyttia i smerty, z wyhidnoi im toczky zoru.**

Podii najnowiszych dniw pokazujut nam te same. Iranskyj konflikt, szczo narobyw stilky szumu w switi j prysporyw bahato klopotu Radi Bezpeky, buw wyklykanyj ne, jak twerdyly sowiety, bazanniam zawesty tam sprawedlwyj socijalnyj lad ta „wyzwolyty“ bidnych azarbejdzanciw, ale prycznoju joho buly naftowi koncesii. Te same dowelo do konfliktiw miz sojuznykamy w inszych krajach. Pro ce pysze odyn amerykanskyj czasopys: „Myr i dobrobut zalezat wid rozwiazky naftowoho pytannia. Wono dowelo nas do konfliktu z Rosijeju w Austrii, Madiarszczyni, Rumunii i inszych misciach“. Charakterystyczne, szczo trudnoszczi politycznoi rozwiazky Hordijewoho wuzla Nimeczczyny, majut swoje dzerelo w riznyciach pohladiw na hospodarski pytannia zainteresowanych storin. Rozwiazku sprawy Nimeczczyny w politycznomu aspekti zachidni alianty poczaly ne z czoho inszoho, jak same z hospodarskych pytan (hospodarska jednist Nimeczczyny bez uwahy na okupacijnu zonu). Obhoworiujuczy hospodarsku ruinu SSSR pisla wijny, odyn anglijskyj zurnalist pysze, szczo polityczne znaczennia, militarna potuha ta pozycija j wplywy SSSR u switi zalezatymut wid toho, jak bolszewyky zumijut wporatysia zi swoimy ekonomiczno-socjalnymy pytanniamy, zokrema z widbudowoju kolhospiw na Ukraini, promyslu, kopalen ta z pidnesenniam zyttiewoi stopy naselennia, jake w zustriczi z Europoju piznalo, jak wono nuzdenno dosi zylo.

Te szczo paryska konferencija ne moze daty pozytywnych wyslidiw, wyjasniujetsia peredusim tym, szczo ne mozut porozumitysia dwi rizni ekonomiczni systemy, jaki sebe wzajemno wykluczajut, a jaki choczut opanuwaty swit. Pro te pysze w widkrytomu lysti do Stalina (pro jakyj my referuwaly u „Nedili“) wyplywowyj amerykanskij - hospodarnyk Donald Nelson. Myr i spiwpraciu miz sowietamy

Dali na 2 storinci

Anglo-amerykanska presa ne perestaje rozhladaty spraw DP

Czy mozna kynuty skytalciw u nimecku hospodarku?

Nowyj plan sponukuwannia polakiw do repatrijacii-Amerykanska presa predstawlaje DP jak nekonstruktywni elementy

> **Sprawa znajdennia nowoi batkiwszczyny dla soten tysiacz skytalciw DP ne schodyt zi storinok welykoi switowoi presy i zajmaje uwahu bahatioch derzawnych muziw. Generalnyj dyrektor UNRRA, La Guardia, peredaw Hospodarsko-Socijalnij Radi Objednanych Nacij w Niu-Jorku swoi wrazinnia z podorozi po Ewropi, de win obznajomywsia z taboramy DP. La Guardia skrytykuwaw dijalnist zwjazkowych oficeriw i zapowiw, szczo pryjdut zminy na ich stanowyszczi. Szczob naszym czytaczam daty prawdywyj obraz planiw, jaki nazriwajut po rozwjazci problemy DP, peredajemo oce w dosliwnomu perekladi stattiu welykoho amerykanskoho szczodennyka „New York Herald Tribune“. Ii realizm zasluhowuje osoblywoi uwahy usich, szczo powazno dumajut pro majbutnie naszoi emigracii.**

W politycznij buri, szczo powstaje nawkolo bezceremonnoho zwilnennia z posady heneral-lajtenanta sera Frederika Morgana, ewropejskoho dyrektroa UNRRA, majbutnie 830,000 peremiszczenych osib wse szcze lyszajetsia nerozwjazanoju tajemnyceju okupacii.

Heneral Morgan piszow u widstawku z tym mowczannniam, szczo do nioho zobowjazuje oficijno brytanska armija i z joho boku mowczannia trywatyme mabut az do pewnoho czasu. Dyrektor UNRRA Fiorello La Guardia same podorozuje po Ewropi i joho wystupy na zasidanni UNRRA w Zenewi, chocz i wyklykaly zacikawlennia j widhuky, ale ne prywely do wyjasnennia majbutnioho D P.

Poriad z dwoma holownymy postatiamy w cij sutyczci zaczynajut zjawlatysia nowi czynnyky. Isnuje kilka osnownych rozbiznostej szczodo pohladiw na majbutne DP.

Zhidno z ostannimy j najwirohidniszymy danymy, w Nimeczczyni, Italii j Awstrii je wid 600,000 do 700,000 pereselenych osib, szczo ne mozut, abo ne choczut buty powernuti do swoich ridnych kraiw.

Z cych poterpilych awariju je 350,000 polakiw, 50,000 zydiw, 180,000 baltijciw, 24,000 juhoslawiw ta 60.000 newyznaczenoi nacijonalnosty, zdebilszoho ukrainciw.

Nawit polaky, jak wyjawylos na ostanniomu zasidanni UNRRA w Zenewi, wyznajut, szczo 110,000 kolysznich ichnich spiwhromadjan, zdebilszoho ukrainci, ne choczut buty repatrijowani. Szczodo baltijciw i zydiw, to nemaje szansiw zacikawyty ich u poworot na batkiwszczynu

Sowietskyj, polskyj i juhoslawskyj uriady choczut szczob ichni piddanci buly powernuti nazad, nawit syloju w razi potreby. Chocz wony j ne howoryly w Zenewi wid... pro motywy cioho swoho bazannia, ale wony jasni: ce strach, szczo po cej bik „zaliznoi zawisy“ utworiatsia kadry zapeklych antysowietskych ewropejciw. Prawdywj ci pobojuwannia, czy wony je lysze plodom i...oi fantazii ale, bez sumniwu, wony stanowlat najbilszyj czynnyk u ichniomu dumanni.

Dowodytsia czuty bahato riznoi balakanyny pro poselennia DP na nowych zemlach. Brazylija wyjawyla hotowist pryjniaty 100,000 i oselyty ich u tropicznomu klimati dolyny riky Amazonky, szczo mabut ne prywablat takych zwyczajnych do cholodnoho klimatu ewropejciw, jak estonci j ukrainci. Piwdenna Afryka wkazala, szczo wona mohla b pryjniaty deszczo bilsze, mozlywo jak protywahu do swoho perewazajuczoho tubilnoho naselennia, chocz toczniszych informacij podano ne bulo, otze nijakych planiw szczodo cioho skladaty tymczasom nemozlywo. Kanada, jak i Spoluczeni Sztaty ta Awstralija, utrymalys wid pewnych zobowjazan.

Pan La Guardia skazaw, szczo USA powynni staty na czoli i pryjniaty 100,000 DP, ale sperszu treba distaty zhodu j uchwalu konhresu/parlamentu USA. N... siohodni baczymo jedynu pozytywnu prohramu oselennia DP w naslidok prywatnoi uhody miz Warszawoju j Paryzom.

Francija chocze pryjniaty 5,000 antywarszawskych polakiw-szachtariw z Nimeczczyny na praciu w piwnicznych departamentach, koly taka sama kilkist polskych szachtariw bude repatriowana z francuzkych szacht do Szlezku.

Pereselennia 100,000 czolowik i pidtrymka ich protiahom roku kosztuwatyme 40,000,000 dolariw, jak zajawyw pan La Guardia, plus 150 dolariw na perewizodnoi ludyny na nowu batkiwszczynu. Ale w Zenewi cioho razu ne howorylosia wyrazno pro te, szczo miznarodni czynnyky zhodni asygnuwaty jakis sumy na pereselennia czystyny czy wsich DP.

Dyrektor La Guardia za zhodoju wijskowoho sekretaria Roberta Pattersona, opowistyw nowyj plan sponukuwannia polakiw do poworotu na batkiwszczynu Koznomu polakowi, szczo zhodytsia pidpysaty zobowjazannia ichaty dodomu, bude wydano szistdesiat-dewjanostodennyj prydil amerykanskoho wojaka. Ci charczi mozut buty nadislani razom do Polszczi, de ich maje wydawaty warszawska wlada, abo bude wydano szcze Nimeczczyni na ruky koznomu polakowi. Jakszczo wziaty do uwahy dani amerykanskoi wijskowoi policii, szczo na koznoho nimcia, aresztowanoho za spekulaciju na czornomu rynkowi, prypadaje 30 DP, to mozna sumniwatysia w tomu, szczo ci charczi wzahali dojdut do Polszczi.

Sered keriwnych kil amerykanskoi armii de-chto dumaje, szczo tych, chto ne chocze powertatysia dodomu, treba oselyty w Nimeczczyni i chaj wony praciujut sami na sebe i zwilniat amerykansku armiju wid widpowidalnosty za nych. Jak i wsiaka propozycija, cia tez pylno wywczajetsia. Wona nasztowchnulasia na welykyj opir z boku holownoho dyrektora UNRRA La Guardia.

W ciomu plani je taki nezrucznosti: ti, szczo zawzdy buly antynacystamy, ale buly prysyluwani perebuwaty na praci w Nimeczczyni pidczas wijny, wze dawno maly zmohu wyichaty na batkiwszczynu w czysli 6,000,000 DP, repatriowanych z Nimeczczyny, Awstrii ta Italii. Jaki b ne buly polityczni sympatii tych, szczo lyszylysia, czy wony dobri czy ni, ale perebuwannia ich bez praci w taborach DP rozkladowo wplywaje na nych. W takomu stani wony malo korysni dla samych sebe i dla suspilstwa.

62 widsotky z 720,000 DP, szczo perebuwajut u Nimeczczyni, pracezdatni. Z nych 28,000 maly praciu, szczo zapowniuwaly ichnij czas, a szcze 127,000 praciuwaly czastynu dnia w swoich taborach. Taki dani UNRRA.

Kynuty cych ludej u nimecku hospodarku ne zruczno czerez odnu pereszodu. Faktyczno wsi DP teper zywut u kolysznich nimeckych taborach praci abo w kasarnianych budiwlach. Ich nemozlywo wlyty w nimecke suspilstwo z tijei prostoi pryczyny, szczo nemaje tak bahato pomeszkan dla nych. Wony budut i dali meszkaty w swoich teperisznich zytlach i ce stanowyt me newelyczki ostriwci czuzozemciw u Nimeczczyni.

Je szcze odna alternatywa, szczo oficijno obhoworiuwalasia na zasidanni UNRRA w Zenewi. Wyriszeno rekomenduwaty amerykanskij, brytanskyj i francuzkyj wijskowij wladi dozwolyty predstawnykam Polszczi, Juhoslawii j Rosii, jak najbilsz zacikawlenym krainam, rozhornuty pownu propagandu sered swoich piddanciw, szczob mohla b perekonaty ich pokynuty tabory DP i poichaty na toj bik „zaliznoi zawisy“.

Odnacze amerykanska j brytanska wijskowa wlada ne maje ochoty widkrywaty dweri dla schidnych zwjazkowych oficeriw szyrsze, niz dosi, z czystych motywiw bezpeky. Krim toho wony pobojujutsia, szczo taka slowesna propaganda zamist prawdywoho pokazu dijsnych umow zyttia w ichnich krainach, ne dosiahne swozei cili.

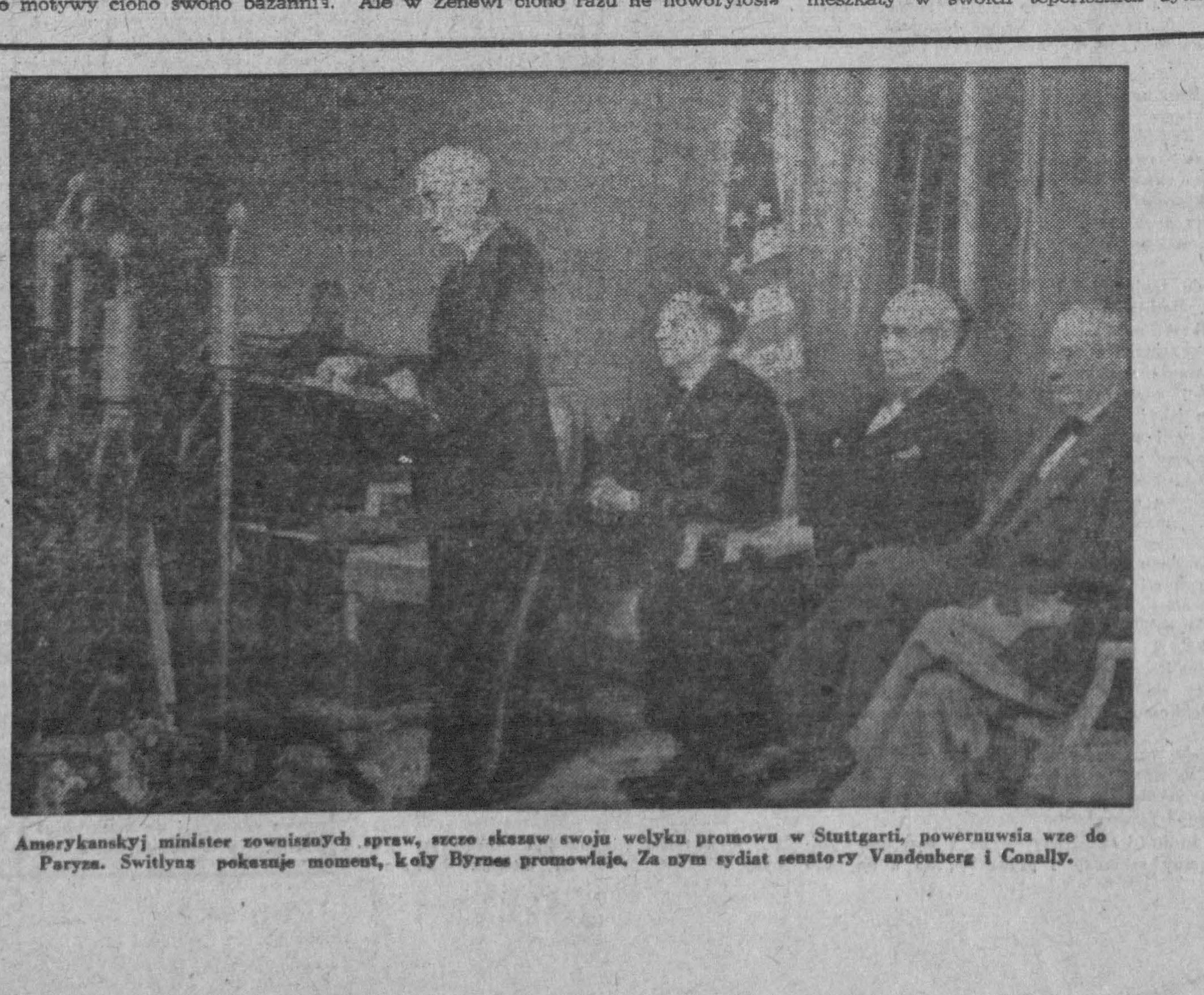

Amerykanskyj minister zowniszuych spraw, szczo skazaw swoju welyku promowu w Stuttgarti, powernuwsia wze do Paryza. Switlyna pokazuje moment, koly Byrnes promowlaje. Za nym sydiat senatory Vandenberg i Conally.

Lord Alexander protestuje proty obraz z boku sowjetskoho predstawnyka

Perszyj lord brytijskoi admiralicii, Alexander, pokynuw u mynulu pjatnyciu zasidannia wijskowoho komitetu Paryzkoi Konferencii na znak protestu proty wyslowu sowjetskoho generala Slawina, jakym rosijskyj delegat zakynuw lordowi Alexandrowi i amerykanskomu admiralowi Conolly, szczo wony zastupajut „staromodnu demokratiju“. Incydent stawsia bezposerednio pered holosuwanniam w sprawi zaproszennia Albanii.

Nowi zydiwski atentaty w Palestyni

14 zydiwskych terorystiw zrobyyl bombowyj zamach na ottomanskyj bank u Jaffi. Zhynuly 2 arabskych policaiw, dwoch prochozych i odyn iz terorystiw. 12 iz terorystiw aresztuwaly, znajszy kilka miszkiw iz nahrabowanymy hriszmy. Terorysty zabraly 2500 palestinskich funtiw. Policija peretiahnula drotiani zasiky na biecznych wulyciach mista. Widdily 6 brytijskoi dywizii zajnal mista Tel-Aviv ta Jaffu proholoszujuczy zawedennia policijnoi hodyny.

Francuzkyj parlament proty zbilszennia wlady prezydenta Francii

Francuzki Konstytucijni Zbory widkynuly u mynulyj czetwer bilszistju 425 proty 126 holosiw zakonoprajekt, szczo peredbaczuwaw daty prezydentowi Francii prawo rozwjazuwaty parlament, jakszczo cioho domahatymetsia urjad.

Szczo pysze ukrainska presa

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ШЛЯХ

РЕЛІГІЙНО-СУСПІЛЬНИЙ-ТИЖНЕВИК

Zurnalisty j hromadjanstwo

Za mynulyj rik naszoho taborowoho zyttia w Nimeczczyni powstala dowoli czyslenna ukrainska presa, szczo ne zalyszylosia bez wplywu na chid i rozwij ukrainskoho zyttia na emigracii, w zahalnomu wplywu wpowni dodatnioho. Wsi ti periodyky majut taborowyj charakter z prawom poszyriuwannia na tereni taboru, szczo daw dozwil na wydannia czasopysu. Oczewydno, prynahidno mozut wony dochodyty i w najblyzczu okolyciu. Ta ni odyn z tych czasopysiw ne moze postijno i zorganizowano ochopyty ciloho terenu, npr. amerykanskoi smuhy. Ce odna z duze boluczych anomalij naszoho emigracijnoho zyttia.

U naszoho hromadianstwa ne nadto welykyj zmysl zberihaty pamiatky suczasnosty — a takymy je w perszu czerhu periodyky i wzahali drukowane slowo. Tym wazcze zberihaty taki pamiatky w emigracijnych umowach. I napewno nema odnoi ustanowy u nas, jaka use te zumila b zberehty dla istorii i dla naszoi nacjonalnoi biblioteky. A nijaka prywatna zbirka, czy choczby zbirka jakois emigracijnoi ustanowy, ne zbere i ne zbereze nam cioho precinnoho istorycznoho materialu.

Z technicznoho boku taborowa presa, w zahalnomu duze p r y m i t y w n a, bo wychodyt sposobom, jakoho wze wid storicz ne praktykujut u wydawnyczomu switi. Wsioho kilka periodykiw ta deszczo knyzok (czy radsze broszur) wychodyt zwyczajnym drukom, miz nymy odyn czasopys, rozmiramy najbilszyj, latynkoju i bukwamy, jaki graficzno ne mozut widdaty zwukiw naszoi mowy. Ta wse te mozna zapysaty na konto emigracijnych nedostacz. Insza ricz zmist, szczo wze ne zalezyt wid emigracijnych nedostacz ta wid graficznoi techniky. Win duze riznomanitnyj. Obhoworiujutsia wsiaki pytannia — wid relihijnych i politycznych popry nauku, literaturu, kulturu i mystectwo do sportu wkluczno, ba majemo wze j okremyj sportowyj periodyk. Najbilsze zacikawlennia politykoju, osoblywo halyczan molodszoi generacii, chocz jaku malu wona maje teper dla nas praktycznu wartist. Odno wpadaje w oczi, a same: nema majze nijakoho zacikawlennia hospodarskymy problemamy i to w czasi najbilszoi hospodarskoi ruiny. Newelyku wahu prykladajut naszi czasopysy i do socijalnych pytan, choczby do takoho, jak weletenskyj wseswitnij profesijnyj ruch, szczo staje wze czynnykom switowoi polityky. Cymy sprawamy taborowe hromadianstwo duze malo cikawytsia, chocz praktyczno same wony najwazniszi.

Zate na swij sposib cikawlatsia pojawoju swoho periodyka dejaki naszi taborowi ustanowy, jak taborowi rady i taborowi uprawy. Wony tez na swij sposib choczut maty wplyw na zmist taborowoho periodyka, a czasom prostiahajut ruku i na joho wlasnist. Buwaje, szczo wony pryswojujut sobi neoprawdane prawo cenzury, czy nawit dyktatu, a nawit bazajut zrobyty taborowych redaktoriw swoimy osobystymy heroldamy, ne dopuskajuczy do nijakoho slowa slusznoi krytyky. Tut i tam procesujutsia nawit za wlasnist czasopysu, osoblywo, jak win poszyrenyj i maje materialni uspichy. A roblat ce zwyczajno ludy, szczo niczym sami ne pryczynylysia do pojawy czasopysu, ani do joho poszyrennia j uspichiw. Zabuwajut wony dwi reczi: naszu prypowidku „Szwec znaj swoje szewstwo i w krawectwo ne miszajsia „ta druhe, — jakszczo chotiat maty swoich posluszných heroldiw, to nechaj starajutsia pro wlasnyj, osobystyj orhan dla szyrennia swojei wlasnoi slawy, abo pro orhan dla drukuwannia taborowoi kazionszczyny. Presa dla hromadskoho wzytku ne moze buty kazionnoju, bo takoi nichto ne czytaje, ni tez prywatnoju tuboju dla odnoho czy druhoho „dobrodija". Wona wykonaje wpowni swoje welyke zawdannia tilky todi, koly bude pysaty p r a w d u, bez naklepiw i lajky, i do podij ta faktiw z naszoho i z zahalnoho zyttia bude stawytysia iz zowsim bezstoronnioju krytykoju, krytykoju ne zlobnoju, sprawedlywoju i tworczoju. Bo taka krytyka robyt konstruktywnu robotu. Odnacze do cioho treba swobody dumky i slowa ta — samozrozumilo — oswiczenych i taktownych redaktoriw — zurnalistiw.

Dosi maly my bahato wsiakoho rodu dyrektoriw Uwijszlo wze u zwyczaj, jak chtos u Zachidnij Ukraini ne znaw zwannia czy rangy swoho spiwrozmowcia, to tytuluwaw joho zawzdy „dyrektorom". Konkurenciju dyrektoram roblat uze na emigracii redaktory, niby zurnalisty. I w ich welykomu czysli same nasza welyka slabist ta nedomahannia na- [illegible] malo maje danych do redahuwania czasopysu. Dechto z nych ne wmije napysaty ne to siaktak mozlywoi zmistom statti, ale nawit zwyczajnoi zamitky. Pryczyna prosta — nedostacza widpowidnoi zahalnoi oswity i choczby encyklopedycznoho znannia predmetu, pro jakyj pyszetsia u statti, nedostacza solidnosty i powahy w pidchodi do sprawy, ne kazuczy wze pro fachowyj wyszkil ta redaktorsku techniku. Ne howorymo, wze pro ideologicznu storinku-politycznu, sozialnu, kulturnu, mystecku, bo ce ricz switohladu i smaku awtora, z jakoho win naswitluje danu sprawu. Prawda, w tomu znacznomu hurti je odynyci i z zurnlistycznym talantom, szczo stawlat perszi kroky, i wony pisla solidnoi praci nad poszyrenniam swojei zahalnoi oswity ta pisla zaznajomlennia z zurnalistycznoju praktykoju mozut z czasom dijty do dobrych uspichiw u tomu zowsim nelehkomu i duze widpowidalnomu zwanni. [illegible] w perszu czerhu czuzych mow, i zdobuty sobi tak zwanu uniwersalnu oswitu popry osnownisze znannia jakois specialnoi dilanky, pr. polityky, hospodarstwa, kultury.

Ukrainski zurnalisty — ce z malymy wynjatkamy samcuky i praktyky, bo z ne bulo u nas okremych zurnalistycznych szkil, jaki wze zdawna isnujut u zachidnij Ewropi ta w Ameryci, najczastisze jak okremi widdily w [illegible] ly czy kursy. W Nimeczczyni okremi zurnalistyczni widdily, zwyczajno pry filosofi- [illegible] u Berlini, Müncheni i Heidelbergu, w Awstrii u Widni. Studii zurnalstyky buly j u Warszawi. Z naszych tilky kilka odynyc zakinczylo zurnalistyku u wysokych szkolach i ne wsi wony czynni w zurnalistyci. Oczewydno — zakinczennia zurnalistycznoi szkoly ne robyt szcze wysokokwalifikowanoho fachowoho zurnalista, daje lysze osnowni pidstawy nym [illegible] czomu holowna wymoha — zurnalistycznyj talant i chyst. Chto ich z rodu ne maje, ne zdobude ich i u wysokij zurnalistycznij szkoli.

Widczuwajemo u nas welyku nedostaczu solidnych i wysokokwalifikowanych ludej w riznych dilankach zurnalistyky. Zokrema ne majemo cilkowyto takych zurnalistiw dla obsluhy czuzoi presy [illegible] zurnalistycznoi praktyky, talantu j chystu, treba szcze j osnownoho znannia czuzych mow, czuzoi mentalnosty i czuzych widnosyn, takych widminnych wid naszych. Naskilky kraszcze wyhladalo b nasze stanowyszcze za kordonom, koly b my maly bilszyi hurt takich zurnalistiw! A to malo u nas wpowni kwalifikowanych i widpowidnych syl nawit dla naszych „domasznich potreb". Szczo bilsze. Ne majemo nawit zwyczajnych [illegible] dla tych wydawnyctw szczo pojawlajutsia teper na emigracii.

W zahalnomu naszi zurnalisty zrobyly duze bahato dla orhanizacii ukrainskoho hromadianstwa na emihracii ta dla cilosty naszoi sprawy, chocz dowodytsia im praciuwaty neraz sered duze newidradnych obstawyn. Ce dijetsia czasto bez pryznannia ,a to j bez zrozuminnia dla ichnioi nelehkoi praci sered samoho hromadianstwa. Wono wreszti powynno zrozumity, szczo zurnalistyka [illegible] widpowidalna sluzba na wyznacznomu, neraz i riszalnomu nacionalnomu ta hromadskomu postu, jaku treba widpowidno szanuwaty j cinyty.

Dr. Stepan B a r a n.

Kynuw tin na dobre imja ukrainskoi emigracii

Redaktor Pelenskyj wykluczenyj iz czleniw SUZ

Uprawa Spilky Ukrainskych Zurnalistiw na emigracii na swojemu czerhowomu zasidanni 10 weresnia 1946 roku pryjniala do widoma zajawu red Z. P e l e n s k o h o, zroblenu nym na poperedniomu zasidanni uprawy SUZ 28. 8. 1946 r., pro wychid joho z uprawy SUZ.

Na zasidanni uprawy SUZ 23 serpnia 1946 roku red. Z. Pelenskyj wystupyw z nyzkoju neprawdywych i bezpidstawnych obwynuwaczen okremych czleniw uprawy SUZ w poruszenni nymy statutu SUZ ta w perewyszczenni nymy swoich kompetencij na konferencii w Holownij Kwatyri UNRRA w München-Pasingu 5. 8. 1946 ta w umysnych dijach na szkodu redakcii „Ukrainska Trybuna", czoho w dijsnosti zowsim ne bulo, bo j takoi redakcii todi szcze ne isnuwalo. W dalszych swoich samoczynnych i samoprawnych zachodach pered amerykanskymy czynnykami red. Z. Pelenskyj poruszyw spilkowu dyscyplinu, wystawyw ukrainskych zurnalistiw pered amerykanskoju wladoju w nedobromu switli, jak towarystwo bez wnutrisznioi zhody, czym kynuw tin na dobre imja ukrainciw na emigracii i zatrymaw swojeczasne oderzannia licencij na hazety. Zamisc proponowanoho jomu druznoho j myrnoho polahodzennia sprawy wyznaczennia naleznych do licenzuwannia hazet, red. Z. Pelenskyj demonstratywno staw na szlach rozlamu j swarky, wyjawywszy pownu widsutnist towaryskoi dyscypliny j solidarnosty, ta poruszyw osnowni paragrafy statutu SUZ.

U zwiazku z cym Uprawa SUZ, zhidno zi statutom, u c h w a l y l a w y k l u c z y t y red. Z. P e l e n s k o h o z c z l e n i w S U Z i postawyty ce swoje riszennia na zatwerdzennia najblyzczych zahalnych zboriw czleniw SUZ.

Ce riszennnia pryjniato uprawoju SUZ odnoholosno.

Bilsze uwahy do hospodarskych spraw!

i Amerykoju win uzalezniuje wid naladnannia torhowelnych wzajemyn miz oboma krajamy. Dobra rozwiazka ekonomicznych pytan zumowlaje terpymist i w inszych dilankach, wkluczno do isnuwannia totalitarnoi systemy w SSSR.

Ne mensz wazlywyj druhyj kompleks problem socijalno-ekonomiczni pytannia, jaki tez zumowlajut chid polityky j politycznych podij. Dokazom, jedyna w swoim rodi socijalna rewolucija w Anglii z chwylynoju prowalu konserwatystiw i prychodu do wlady lejburystiw. Te same widnosytsia do rewolucijnoi perebudowy nacjonalnoi hospodarky j socjalnoi struktury w Czechoslowaczczyni, Polszczi, Madiarszczyni, Rumunii ta wzahali krain, jaki najszlysia w orbiti politycznych wplywiw ta ekonomicznoi systemy SSSR. Polityka derzaw zuwomlena ne tilky zadowilnoju rozwiazkoju miznarodnich ekonomicznych pytan, ale j wnutrisznio-hospodarskych i socijalnych pytan, jaki nasuwaje pislawojennyj hospodarskyj chaos.

Pryczyny naszoho ponewolennia Moskwoju szukaty treba persz za wse w pryrodnich bahatstwach Ukrainy i neobchidnosty wkluczyty ukrainskyj czornozem, kopalyny j promysl w hospodarsku systemu Rosii, jaka bez toho bula b zahrozena w swoich zyttiewych osnowach. Newdaczu naszych wyzwolnych zmahan treba prypysaty w welykij miri nezdarnosty naszych koznoczasnych urjadiw u rozwiazci ekonomicznych pytan i socijalnoi pobudowy derzawy. Narodni masy, szczo zawzdy dumajut realno, musiat znaty, za jaki konkretni wartosti wony wojujut, bo solomianyj wohon, jakyj spalachne w imia abstraktnych hasel, szwydko potachaje. Nawit najkraszczi idei zalyszatsia pustym zwukom, jakszczo zanymy ne stojat konkretni wartosti. Bolszewyky zawdiaczujut uspich zowtnewoi rewoluciji wmilomu zongluwanii prymanlywymy socjalno-ekonomicznymy haslamy, jaki maluwaly masam obrazy „raju".

Ne dywo, szczo zakordonni czasopysy tak bahato miscia pryswiaczujut ekonomici j socjalnym pytanniam i pid tym kutom naswitlujut polityczni podii. W Anglii nawit najpowazniszi czasopysy prysluchajutsia do holosu zurnalu „The Economist", jakyj porucz czysto hospodarskych pytan mistyt tez polityczni statti. Welyki angliski czasopysy w dejakych politycznych pytanniach tak dowho ne zabirajut holosu j ne zajmajut krytycznoho stanowyszcza, poky „The Economist" ne skaze swojoho slowa j ne naswitlyt pytannia. Czerez te j polityka zdebilsza buwaje w rukach hospodarnykiw, Ich poklykujut tez na widpowidalni stanowyszcza w derzawno-politycznomu zyttii chocz wony dijut dekoly bez rozholosu ta na zowni ne wystupajut, to je faktycznymy keriwnykamy polityky.

Cych prykladiw dosyt, szczob uswidomyty sobi wahu politycznoi ekonomii, narodnioi hospodarky j ekomiczno-socijalnych pytan u polityci. Koly ci problemy ne je zjasowani j wyswitleni, my ne mozemo jakslid zrozumity ruszijnych syl, szczo zumowlajut chid switowoi polityky. Bez znannia cych problem ne budemo maty jasnoho j pownoho ii obrazu, a baczytymemo wse lysz powerchowno, odnobiczno, czasto falszywo.

W naszych czasopysach, u czas welykoi hospodarskoi ruiny j welykych politycznych wyriszen majze ne znachodymo stattej na zhadani temy. (Na ciu nedostaczu zwertaje natiakom uwahu dr. Stepan Baran u statti „Zurnalisty j hromadianstwo"). My podybujemo statti z riznych dilanok — polityky, kultury, mystectwa, literatury, filosofii, religii, zate bilym krukom jawlajetsia ekonomiczna stattia. Zodna z naszych gazet ne wede postijnoi hospodarskoi storinky, czy choczby kutka ekonomicznych pytan. W nas dywna odnobicznist i zamyluwannia do abstraktnych dyscyplin, do irracjonalnych mirkuwan, do swita metafizyky todi, koly wsi dowkola nas twerdo stojat na realnomu grunti j u zyttiewych pytanniach dumajut konkretamy. My bajduzi j unykajemo cych problem, jaki dla zywych ludej i dla tych, szczo choczut zyty ujawlajut soboju perszoriadnu wahu. Bo z wony je osnowoju zyttia, wony riszajut pro dolu nacij i derzaw. Na nych bazujutsia szczojno wsi inszi pytannia, jaki majut dla realno dumajuczych ludej druhoriadne, pochidne znaczennia todi, koly my stawymo ich falszywo w „naczalo" naszych dij.

Ne mozna skazaty, szczob u nas ne bulo ekonomistiw. Nawpaky, ostannimy czasamy zrosly w nas kadry hospodarnykiw, jaki zdobuly oswitu za kordonom i orientujutsia dobre ta znajut teoretyczno i praktyczno problemy naszoi ta switowoi ekonomiky. Brak lysz toho, szczob podilylysia swoim znanniam zi zahalom, brak u nych publicystycznoho pidchodu do cych pytan. Ne jdetsia pro te, szczob daty systematycznyj kurs dyscypliny, a pro takyj pidchid do problem, jakyj daw by zmohu czytaczewi piznaty faktycznu rolu ekonomicznych pytan dla chodu politycznych podij. U nas brak ekonomistiw, jaki pryswiatylysia b zurnalitsyci i brak zurnalistiw, jaki specjalizuwalysia b u ekonomici.

Bud u nas cia publicystyczna dilanka ne zanedbana, jakymy inakszymy oczyma dywilisia b my na problemu naszoho wyzwolennia. Szyroki kola perekonalysia b, szczo do rozwiazky ukrainskoho pytannia ne wystanut lysz naszi bazannia, wolowist, zaduszewni mrii, mensz, czy bilsz krylati frazy zrozumily b, szczo wono rozwiazuwatymetsia ne w metafizycznych prostorach, ale szczo pro te riszatymut pewni realni faktory, pro jaki my howoryly j u jakych ploszczyni rozpiazuwatymetsia i nasze pytannia.

W. B.

Wyklykanyj italijciamy na duel Wyszynskyj oboroniajetsia lystom do wsich delegacij

Italijskyj adwokat Dzordzi Mollika opublikuwaw u rymskych hazetach widkrytyj lyst, szczo nym win wyklykaje na duel sowietskoho zastupnyka ministra zowniszních spraw Wyszynskoho za joho wysliw: „Italijci bilsze prydatni do wteczi, niz do boju."

Italijec proponuje Wyszynskomu obraty misce dla pojedynku, a takoz rid zbroi. „Na widstani w 20 krokiw my zmozemo pokazaty, chto chorobriszyj z nas, italijec czy rosijanyn."

Wyzwannia italijskymy dyplomatamy na duel sowjetskoho vice-komisarja Wyszynskoho stalo zahalnoju sensacijeju switowoi presy. Wyszynskyj zwernuwsia w pjatnyciu do Paryzkoi Konferencii z pojasnenniam, szczo joho zakyd na adresu italijciw perekrutyly. Wyszynskyj wyslaw lysti do wsich delegacij, w tomu czysli j do italijskoi, pojasniujuczy, szczo joho slowa widnosylysia wyklucznо do dejakych italijskych generaliw, jak Graziani, Messe ta inszi .

Eisenhower hostem brytijskoho korola

Brytijska koroliwska para zaprosyla generala Eisenhowera, szefa amerykanskoho generalnoho sztabu, szczob na czas perebuwannia z druzynoju j synom w Anglii zameszkaw w koroliwskomu palaci Bal moral.

HOSPODARSKYJ OHLAD „NEDILI"

Powojenne hospodarjuwannia Czechoslowaczczyny

Czechoslowaczczyna, u hospodarsko-promyslowomu widnoszenni odna z peredowych krain peredwojennoi Europy 1939. r., pisla zwilnennia z nimecko-hitleriwskoho jarma, perejszla nakazanu z hory rewoluciju swoho narodnioho hospodarstwa. Cej proces, t. zw. reorganizacii, poczawsia w zowtni mynuloho roku nyzkoju zakoniw pro uderzawlennia wazlywiszych dilanok hospodarstwa.

Nowyj prezydent ministriw Czechoslowackoi respubliky, komunist Klement Gotwald, tak wyslowywsia pro cej zworotnyj krok: „Uderzawluwannia je poslidownym prodowzuwanniam naszoi nacjonalnoi i demokratycznoi rewolucii. Cym szlachom my likwidujemo zalyszky nimeckoho j madiarskoho kapitalu w naszij hospodarci, a zarazom nyszczymo w welykij miri hospodarsku sylu tych czeskych i slowackych kol, szczo zradyly narid i derzawu.."

Jak doteper widomo, uderzawleni haluzi promyslu pidporiadkowujutsia 11-ty nacjonalnym palatam promyslowoi kontroli, npr.: hirnyctwa, elektro-energii, zalizo,czawunnoi produkcii, chemicznoi produkcii, sklanoi, keramicznoi, paperowoi, celuloznoi produkcii itd. Nacjonalizacii pidpaly takoz welyki banky i kredytowi pidpryjemstwa.

Na protiazi mynuloi wijny czechoslowackyj promysl praciuwaw duze intensywno. U protyleznist do bilszosty inszych okupowanych krain stan promyslowoi produkcii buw znaczno wyszczyj u poriwnianni z dookupacijnym stanom. Zhidno z obczyslenniamy czeskoho uriadowoho statystyka Goldmana z hrudnia 1945. r. promyslowa produkcija w 1943. roci bula kruhlo na odnu piatu bilsza wid 1939. r. Cej wysokyj produkcijnyj riwen pojasniujetsia cilkom prosto tym, szczo nimecka Goeringowa klika dla widomych „herrenvolkiwskych" zazichan zrobyla z Czechoslowaczczyny odyn zi swoich najbilszych arsenaliw zbroi.

Cia polityka spryczynyla deformaciju hospodarky, koncentraciju hospodarskoi dijalnosty w zbrojenewij produkcji. W pari z rozbudowoju tiazkoi promyslowosty jszlo rozmontowuwannia produkcji towariw szyrokoho wzytku. Odnobicznyj stan produkcijnoho zrostannia, wid 1943. r. postupowo, w zaleznosti wid nimeckych porazok na fronti, poczaw pidupadaty, najpersze na 10 widstotkiw riczno, a w ostannich misiaciach wijny dijszow do minimum. Koly w trawni 1943. r. wydajnist praci pryjniaty za 100 odynyc, to w trawni 1945. r. wona wynosyla lysze 20 odynyc. Tut slid pidkreslyty, szczo materialni wojenni poszkodzennia buly widnosno mali, wony dochodiat ledwy do 10 % promyslowoi spromoznosty krainy.

Tomu ce pered widrodzenoju czechoslowackoju derzawoju powstalo wazlywe zawdannia uporiadkuwaty promyslowo-hospodarski widnosyny, ich racjonalizacja pisla okupacijnoho wykrywlennia i schaotyzuwannia. Czerez te, szczo kerma derzawoju perejszla w ruky komunistycznoi partii, poznaczylosia ce i w rozpoczatomu widbudiwnomu procesi.

Zowniszni riamci tij widbudowi dala nacjonalizacija wazlywiszych haluzej promyslu j pidpryjemstw.

Stupin nacionalizacii wahajetsia: bila 20 % dla charczewoi promyslowosty j 100 % dla hirnyctwa. W cilomu peredbaczujut, szczo des majze 60, abo 70 % ciloi promyslowoi spromoznosty krainy pidpade zakonowi pro nacjonalizaciju. U czeskych widnosynach nacjonalizacija, ce szlach do pewnoi miry rewolucijnyj, i ne dywno, szczo w kraini z wwedenniam nacjonalizacii prowodytsia zahalnu, neznanu dosi welyku kampaniju socijalistycznoho zmahannia za pidwyszczennia dyscypliny praci, morali praci i insze.

U weresni 1945 r. cila wydajna spromoznist promyslowosty wykorystowuwalasia u 45 %, w berezni 1946 r. kruhlo 60 %.

Trudnoszczi, jaki protystawlajutsia szwydkomu rozwytkowi hospodarky je welyki j czasto zwjazani z bezposerednimy szkodamy, spryczynenymy nimeckoju okupacijeju. I chocz czeski szkody, w poriwnianni z tymy, jakych zaznala Polszcza, Francija, czy Rosija, neznaczni, to wse z taky, z uwahy na ich czastynnu koncentraciju na pewni dilanky, wony danu jutsia widczuty doszkulno. Osoblywo poznaczajetsia ce w transporti. Pered wijnoju Czechoslowaczczyna mala 90 tys. wantaznych wagoniw. Siohodni prydatnych do wzytku 50 tys., w naprawi 20 tys. i 20 tys. wywezly okupanty, abo znyszczeni wojennymy dijamy. Ale najbilsze riszalnoju pereszkodoju w szwydkomu rozkwiti hospodarky je brak syriwciw, jakyj w perszij linii dastsia usunuty lysze zawdiaky rozwytkowi zakordonnoi torhiwli i zakordonnych kredytiw. Jak widomo Czechoslowaczczyna, abo ne wytworiuja cilkom, abo wytworiuje w nedostatnij kilkosti cilyj riad wazlywych dla nei syriwciw. Ce widnosytsia peredusim do bawowny j zaliznoi rudy. W podolanni syriwcewych trudnoszcziw teperisznia Czechoslowaczczyna nadijetsia najbilsze na Sowietskyj Sojuz, zwidky j pokrywaje wze pewni zapotrebuwannia.

Takoz USA czerez „Import-Eksport Bank" daly Czechoslowaczczyni na 50 milioniw dolariw kredytu na zakup zaliznycznoho materialu ta maszyn. W trawni b. r. zhadanyj bank pryznaczyw dodatkowo szcze 20 mil. dolariw kredytu na zakup bawowny. Anglija u 1945 r. dala kredytu na 5 mil. funtiw szterlingiw, a w berezni bankowyj dim Nahbor w Londoni pryznaczyw szcze odyn milion funtiw szterlingiw kredytu.

Doteperisznij czeskyj eksport duze malyj. W poczatkach 1946 r. holownymy widborciamy buly: Swajcarija, Beigija i Anglija ,szczo nedawno zakluczyla umowu kupiwli-prodazi mebliw na sumu 3-och milioniw funtiw szterlingiw.

Silsko-hospordarski widnosyny w Czechoslowaczczyni szcze nejasni, zaraz same perewodiat tam, za widomymy zrazkamy, zemelnu reformu, wid jakoi spodiwajutsia nadzwyczajnych dosiahnen. Najawnist chudoby ta ii jakist znaczno obnyzylys, silsko-hospodarski maszyny ta znariadia znyszczeni wijnoju, abo wywezeni. Zhidno z czeskymy obczyslenniamy wyslid znyw 1945 r. daleko nyzczyj wid dowojennoho.

Nedawno zatwerdzenyj perszyj powojennyj biudzet peredbaczaje duze welyki wydatky na widbudowu j rozbudowu hospodarky. Zwyczajnyj biudzet zamykajetsia deficytom kruhlo 7,5 miliardiw koron, suma, jaku oczewydni wdastsia pokryty szlachom krajewoi pozyky. Tiazczoju bude sprawa z pokryttiam nadzwyczajnoho biudzetu, szczo peredbaczuje wydatky na widbudowu i zamykajetsia deficytom u 18,5 miliardiw koron

Dla planuwannia hospodarky isnuje czechoslowacka nacjonalna hospodarska rada j nacjonalnyj uriad planuwannia.

Reasumujuczy wse zhadane, dochodytsia do wnesku, szczo siohodni Czechoslowaczczyna u widbudowi, czy kraszcze perebudowi swojei hospodarky, grawituje na schid. Czy stoi za tym rozkwit krainy, pokaze nedaleke sformuwannia koncertu politycznych syl u Ewropi, a prawylnisze w switi. (bu).

W sprawi wysokoszkilnych stypendij KODUS

„Komisija Dopomohy Ukrainskomu Studentstwu" („Kodus") powidomlaje, szczo pryjmaje wze prochannia w sprawi wysokoszkilnych stypendij ta dopomoh na z y m o w y j s e m e s t r 1946/47. Prochannia nalezyt wnosyty czerez miscewi studentski orhanizacii j hromady na ruky Filij „Komisji w Augsburzi, Hannoveri, Müncheni j Regensburzi j Predstawnyctw „Komisji" w Heidelberzi, Hirschbergu, Göttingeni, Giesseni, Erlangeni, Karlsruhe j Tübingeni.

Prochannia widpowidno udokumentowani prosytsia wnosyty najdalsze do kincia weresnia c. r. Bazani informacii podajut Filii j Predstawnyctwa.

Plany nowoi polityky szczodo nafty

Amerykanski hazety pyszut, szczo nadijnyj rozwij amerykanskoi polityky zalezyt wid wyslidu zusyl derzawnoho departamentu, szczo namahajetsia zdobuty dla ON kontrolu naftowych bahatstw switu. Ostannia dyskusija w sprawi Iranu pidsunula dumku perewiryty koncesii i zhidno z miznarodnioju uhodoju, rozdilyty miz nacjamy nalezni im pai koncesij. Anglijsko-amerykanskyj naftowyj dohowir, jakoho kongres szcze ne zatwerdyw, ce krok, jakyj maje na meti daty naftowij polityci zakonne znaczennia. Win peredbaczaje polityku widczynenych dwerej w dilanci widkryt nowych dzerel, pryznannia isnujuczych koncesij i pryncyp korysti narodiw, szczo dobuwajut naftowu ropu. Holowa departamentu widdilu naftowoi ropy, John Loftus, zajawyw czerez radio, szczo ce szczojno perszyj krok do miznarodnioi rozwiazky cijei problemy. „Wybranu do cioho komisiju — skazaw mr. Loftus — treba dopownyty j skripyty realnoju syloju. Na szczastia samyj dohowir peredbaczaje sklykannia switowoi naftowoi konferencii j my z naszoho boku witajemo ciu wistku z nadijeju, szczo ce skoro widbudetsia." Mr. Loftus zaklykaje stworyty naftowu organizacju ON, pidporiadkowanu Ekonomicznij i Socijalnij Radi, jaka mala b mozlywist prowiriuwaty ci sprawy. Dejaki amerykanski interesy — prodowzuje mr. Loftus — protystawlatsia ciomu projektowi; ale pora wze zrealizuwaty ciu naftowu organizaciju z uwahy na ekonomiczne j strategiczno-wijskowe znaczennia nafty. Myr i dobrobut zalezat wid rozmiriw naftowych bahatstw, tomu pryludni nacjonalni j miznarodni agencii powynni wziaty uczast u cij kontroli. W tych nespokijnych czasach naftowi kompanii mohly b korystaty z postanow miznarodnioho trybunalu, szczo maw by perewiriuwaty wsiaki domahannia. Kompanii, szczo doderzaly postanow kontraktu, ne je zahrozeni takoju proceduroju. Koly z jakas derzawa ne doderzyt postanow umowy, bude lehko wyswitlyty i zalahodyty sytuaciju." Doky nema takoi ustanowy, my — pyszut amerykanci ne majemo inszoho wyboru, jak boronyty naszych praw zhidno z zatwerdzenymy kontraktamy. Odnacze cej obowjazok dowiw nas do konfliktu z Rosijeju w Austrii, w Madiarszczyni, Rumunii j inszych misciach. My wwazajemo, szczo do zhody w cij dilanci dijde skorsze, jakszczo my zademonstrujemo Sowietam, szczo my popyrajemo miznarodniu akciju usunuty polityki syly w dilanci naftowoi ropy.

Uprawa Spilky Ukrainskych Zurnalistiw hostro zasudyla totalistyczno-dyktatorski wystupy taborowych rad Ingolstadtu, Bad-Wörishofen i Augsburga

Uprawa Spilky Ukrainskych Zurnalistiw na swojomu zasidanni dnia 10 weresnia 1946, zwysluchawszy informacij z misc, hostro zasudzuje totalistyczno-dyktatorski wystupy taborowych rad i upraw w Ingolstadti, Bad Wörishofen i Augsburzi, szczo prywlasniujut sobi prawo cenzury i ne dopuskajut ukrainsku presu do czytacziw. Uprawa Spilky Ukrainskych Zurnalistiw zwertajetsia w cij sprawi do CPUE.

РЕДАКЦІЯ «НЕДІЛІ» ВІТАЄ ТЕАТР ім. ІВ. КОТЛЯРЕВСЬКОГО З ПЕРШОЮ РІЧНИЦЕЮ ЙОГО ПОВСТАННЯ!

Teatr nablyzuje narody do sebe

Pro wystupy ansamblu pered baltijskymy hrupamy

Na zaproszennia keriwnykiw upraw teatr Kotlarewskoho 30 serpnia wyruszyw samochodamy do m. m. Hanau j Mainz Kastela. Szczaslywi, szczo wychopylysia, nareszti, z zasydzenoho mjscia, aktory mczaly samochodamy na pownyj haz. Az tut pid liskom podorozni empisty tilky -stop. I maszyny staly. Wartowi szczos pysaly, mowlaw, takymy tempamy potraplajut tilky do bunkera. Dowelosia naszym wodijam wkladatysia w normu 40. Piwhodyny podorozi sered czudowych krajewydiw promajnuw nacze za kilka chwylyn.

Welykyj tabir w Hanau pryjniaw teatr duze prywitno. Ukrainska hrupa sered estonciw, lotysziw ta lytowciw ne welyka. Do druhoi hodyny dnia wze ne bulo zodnoho kwytka. Do poczatku wystawy aktory widpoczywaly, ohladaly tabir, szczo maje prywabnyj wyhlad sered bujnoi zeleni kasztaniw i topol. Pyly pywo. Kupuwaly w kooperatywi zoszyty.

Piw na 8-mu weczora welyczezna zala na tysiaczu osib — bula napownena wszczert. Po obydwa boky stin murowani karnyzy oblipyly dity. Peredni riady zapownyly keriwnyky j spiwrobinyky UNRRA ta taborowych upraw. Wsia masa hladacziw z welykym interesom ta uwahoju sluchaly spiwy ta dywylysia na tanky. Po bahatioch punktach huczni druzni oplesky peretynaly na jakus myt chid dii w operi „Zaporozec za Dunajem". Na prykinci z, usich hladacziw opowylo take zachoplennia, szczo aktory zmuszeni buly wsiu finalnu tankowu czastynu powtoryty wdruhe.

Po wystawi do harderobnoi zajszly komendanty wsich nacjonalnych hrup i wynesly wid imeny UNRRA ta upraw usich hrup szczyru podiaku za tu pryjemnist, jaku prynis teatr swoimy widwidynamy w Hanau. A komendanty lotyskoi ta lytowskoi hrup zaprosyly teatr na nastupnyj czetwer i pjatnyciu prowesty ciu operu specialno dla koznoi z nych okremo.

Do Mainz-Kastel samochody prybuly des bila hodyny 1-oi noczi. Kulturno,oswitnij referent p. Lytwynenko, za pohodzenniam z komendantom taboru, orhanizuwaw zustricz ansamblu. Policija znala pro pryizd, i samochody, ne zupyniajuczys, wilno wjizdzaly u widkryti bramy na podwirja taboru. Za kilka chwylyn wsich sprowadzeno na nocziwlu: bilszist roztaszuwalasia na strisi uriadowoho budynku, de buly pryhotowani lizka z kowdramy dla czolowikiw w odnij kimnati, dla zinok- w inszij. Odruzeni ta de-chto z starszych piszly w pomeszkannia taborian, szczo sami zholosylysia pryjniaty na nocziwlu zemlakiw z Aschaffenburgu.

Soniacznyj ranok zustriw aktoriw na prostoromu ta czystomu podwirju taboru. Dechto natrapyw na znajomych ta blyzkych. W klubi newelyczkoho baraku zinocza orhanizacija wlasztuwala spilnyj dla wsioho ansamblu obid. Duze pryjemno bulo posydity jakois piwhodyny w ciomu prywitnomu zatyszku. Zasteleni stolyky. Kwity. Po stinach portrety ukrainskych pysmennykiw. A usmichneni diwczata wszanuwaly wsich hostej pachuczym ta smacznym borszczem i kompotom.

Po obidi hrupa aktoriw czolowik na 30 samochodom poichala na prohulanku. Ichaly dowhyj czas ponad r. Rajnom. Na szyrokych prostorach pownowodnoi riky stoit na kotwach bezlicz barz, popry odnoho bereha kursujut amerykanski paroplawy, po druhyj — francuzki. Za mistom rozkynulas hirska miscewist. Zelenijut wynohradnyky. Dozriwajut po sadach hruszi, jabluka, moreli.

Wystawa „Zaporozcia" poczalasia o hodyni piw na dewjatu. Zemlaky z Mainz-Kastela opowidajut, szczo ich zala szcze nikoly ne mala takoi kilkosty hladacziw. Des na poczatku do zali zawitala keriwnycia suspilnoi opiky Aschaffenburzkoho taboru p. Karmen Orgogozo i nasamperid spytala:

— Jak wam wedetsia, czy ne holodni?

Wtiszena, szczo wse jde dobre, wona z perekladaczamy probula odnu diju j wyichala do Aschaffenburgu.

Wsi hladaczi operu spryjmaly dobre i szczyro. Sered zahalnoi kilkosty prysutnich na wystawi buly wysoki osoby zi staroi i nowoi emigracii.

(MAK)

Oksana Laturynska

Poezii Oleny Telihy

Pered rokamy, ne znajuczy osobysto Oleny Telihy i natraplajuczy na ii poezii, ja, zacikawlena, zapytala raz odnoho znajomoho: „Chto Teliha?"

Mij znajomyj, jakyj niby nalezaw do elity i wwazaw sebe znawcem literatury, widpowiw: „Jak Wam skazaty? Prowincijalna pannoczka zakochana w berezky."

Baczuczy moje zdywowannia j nedowirja, dodaw: „Nu, wona ne wid toho, szczob ne piddawatys dijanniu dobrych wplywiw."

Oburiujucze!

Ja zapytala znajomu pysmennyciu: „Chto Teliha?"

Meni widpowily: „Dosyt ambitna osoba. Inodi ujawlaje sebe nifijeju. W ii poezii mozna proslidyty wplywy" . . . dali ja naroczyto ne doczula.

Ja zapytala junakiw-rewolucijoneriw: „Chto Olena Teliha?" I wony w odyn holos widpowily: „Wona prekrasna!"

Chorosze! I ja znaju, szczo dechto z nych maw na swojomu szczyti holubu szal Oleny.

Chaj by j tak, i wsi osudy buly wirni. Chiba ne podywuhidno? Naskriz zinocza, „prowincijalna pannoczka zakochana w berezky" i tak wyrosty i dokonaty muznio te, szczo dokonala! Ce — podwyh.

Jakas ewropejska kapacyta miriaje talant joho spromoznistju ewolucii. Tym szczo ty nabuw, a ne distaw, jak Bozyj dar.

Todi nijak ne mozna skazaty, szczo Teliha zakopala w zemlu swoi talany.

Duchom wona nalezyt do nowoho ukrainstwa, do joho aktywu; swojeju tworczistju do plejady poetiw neoromantykiw.

Ne wazno chto buw formujuczym elementom, „czyi nadchnenni wesla temnyj bereh wmily widsztowchnut" do „bezimennych radisnych dzerel" (i czy to tilky dla pannoczok „potribne" „formuwannia!"). Wazna syla spryjniattia, ototoznennia sebe zi spryjniatym. Wazna wnutrisznia prawda. Neju miriajetsia talant. Napysane ne „krowju" ne je perekonujuczym i daleke wid bezsmertia.

I ta prawda wystupyla tak jasno z peczattiu obranyci doli. Malo-chto maw szczastia jak zyty, tak i wmerty i napered mohty skazaty:

„Koly z zijdu na kamenystyj werch
Kriz temni wody j polumjani mezi,
Nechaj zyttia chytnetsia j widplywe,
Mow korabel u zahrjawi pozezi."

Ce cina obranych. I duze szkoda, szczo ne wychodiat i ne wyjdut wze ii nowi poezii, ni statti.

Ot majemo lysze wybir: „Dusza na storozi". Prawda, i wsioho ne bulo bahato. Tudy, napewno wwijszly Wirnist i Bezsmertne, szczo ja zapamjatala z tych, jaki tak meni nadzwyczajno podobalys kolys? Znachodzu, czytaju:

„Wid soncia swiat i nepohody budniw,
Szczob ne zminylysia bezcinni farby,
W twoju skarbnyciu ja skladaju skarby,
Jaki daje meni moje poludne.

Skarbnyciu tu ty zalyszyw bezzurno,
A ja schowala u hlybokyj spokij,
De inszych prystrastej rwuczki potoky
Ii ne zmyjut u hodynu burnu.

Prychodiat ludy j zoloti porywy
Dajut za skarby, szczo hospodar kynuw,
Ta ja ne choczu za najwyszczu cinu
Widdaty te, czym wolodije Prywyd.

Tak czasom chtos u newymownij wiri,
Jaku ne wbyty ni rokam, ni wtomi-
Pylnuje kwity u poroznim domi
I sum kimnat samitnym krokom miryt.

Pered wiknom — szumlat, szumlat topoli,
I zachid soncia- mow krywawa rana,
A na stoli rozkryta knyzka Pana,
Szczo moze ne powernetsia — nikoly."

(„Wirnist")

Czytaju wse spoczatku i ujawlaju ii zywu, badioru, weselu, jaka kolys brala pryzy na prazzkych tanciuwalnych weczirkach.

„Siohodni koznyj krok-chotiw by buty walsom.
Ne studyt witer ust-zihriwsia kolo nych.
I radisno moim tonkym, ruchlywym palciam
Torkatys inszych ruk -i kwitiw wesnianych.

Lubow lysze tobi. A ce ii ulamky,
Ce czerez kraj wyno! W powitria kwit derew
Ce szczastia, szczo roste w tisnych obijmach ramky
Zakrytoi duszi i ramku ciu dere!

Szczob zajwynu swoju rozsypaty perlysto:
Komus tam dotyk ruk, komus hariaczyj smich.
Os tak prychodyt ment, koly tiazke namysto
Perlynamy letyt do wypadkowych nih."

Z ii Lita:

„Topczut nohy radisno i strunko
Sonni trawy na wuzkij mezi.
W den takyj-widdatys pocilunkam!
W den takyj cilym nadchnenniam zyt! ..

Ujawlaju ii w Lwowi, jak spiwrobitnyciu „Literaturnoho Wisnyka" z „widsztowchnenym czownom do radisnych dzerel". Z jasnymy prywitamy, jaki ne distawaw wid nei zadnyj woroh.

Ujawlaju w „trahicznomu Kyjewi" (ce ii wysliw z jakois poezii, szczo ne uwijszla do wyboru), de „czekaje wse: i rozpacz i obraza, a ridnyj kraj nam bude czuzynoju". Tam ii „Kamenystyj werch".

Lublu w nij ii zywotworczist, czynnist, widwahu, szczedrist. Zyty, zyty i ne miniaty zyttia na midiaky. Rozdawaty usmichy, rozsypaty usmichy, rozsypaty perli. Jak krilata Nike porywaty za soboju . . .

Ce ne pusti slowa. Ij buly widkryti istyny, szczo i teper ne dajutsia do spryjmannia mnohym. Ce sztowchalo nesty „kriz temni wody j polumjani mezi".

Istyny niby wze stari, jak swit: wola do osiahnennia swojei nacjonalnoi duchowosty, ne z tym, szczob neju pity na sluzbu komubud; wola do osiahnennia swojei samostijnoi derzawnosty. Z perszoi koncze maje wyplywaty druha.

Czynna wola, ne bezdijalne, ne spohladalne i oberezne wyczikuwannia z widdali czohos — czy ne deus machina? — szczo maje „samo soboju rozumijetsia" i bezkrowno, mow na sceni pry ostanniomu akti antycznoi tragedii, rozwjazaty wsi naszi problemy, nasze „buty czy ne buty".

Och, ne wdacza nowitnioho homunkula, szczo wid 25-litnioho wysydzuwannia w Stalinskij alchemicznij laboratorii staw plazunom, wela ii na „kamenystyj werch"! Ne dusza najmyta, ne hryznia za kistky pochrucziw „paryzkych brukiw" (za wyslowom Mickewycza) odwerto pidstawyla czolo Potworonomu! Szczos ne bulo wziato w rachubu, szczos, szczo dawalos lysze widczuwatys — i ridnyj kraj nam bude czuzynoju", i szcze szczos . . . Ale wirylos bez spodiwan. I treba bulo wstojaty na „werchu", niz des zaduszytysia wid rozpuky.

4. IX. 46

Pamjatajte pro dopomohu ukrainskym studentam!

Sluzyty ukrainskomu hromadianstwu

Teatr im. Kotlarewskoho dalekyj wid dumky nawit nablyzennia do werchowyn, do jakych musyt zmahaty koznyj, chto widdaje swoju praciu w mystectwi. Z 60-ty osib teatralnoi hrupy jakychos tilky szestero praciujut jak fachowi aktory — reszta molod ta amatory, szczo lublat ukrainskyj teatr.

Sluzyty ukrainskomu hromadianstwu na emigracii, wychowujuczy poczuttia lubowy do ridnoho kraju; znajomyty joho z kraszczymy zrazkamy inszych narodiw switu; znajomyty czuzynciw z ukrainskoju pisneju j muzykoju; wychowuwaty nowych aktoriw z molodi — ce nasza meta j newidkladni zawdannia teatru im. Kotlarewskoho. Syly naszi-molodi i newelyki, ta welyka lubow i bazannia do ridnoho mystectwa.

My prahnemo — ne zamykatysia w sobi. A tomu klyczemo wsich, komu dorobyj ukrainskyj nacijonalnyj teatr: aktoriw, rezyseriw, muzyk, spiwakiw, — idit na dopomohu w spilnij praci z namy! Teatromany supernyctwa bojatsia. Prawdywym majstram — my zawzdy budemo szczyrymy pomicznykamy.

Naszi dweri widkryti. Idit. Zdemo . . . .

45 wystaw za perszyj rik

Za perszyj rik praci ukrainskyj teatr im. Kotlarewskoho daw 45 spektakliw, w sklad jakych wwichodyly taki pjesy, jak: „Natalka-Poltawka", „Zaporozec za Dunajem", „Oj, ne chody Hryciu", „Maty-Najmyczka", „Newolnyk", „Stari hrichowodnyky", „Kateryna", „Cyhanka Aza". Try spektakli widbuto w m. Kissingen, odyn z nych dla amerykanskych wojakiw, try w m. Hanau, odyn w Mainz-Kastel ta w sanatorii m. Lor.

Za wwes czas praci prowedeno 10 wokalno-baletowych montaziw: dwa na konkursi w m. Würzburzi, dla wojakiw na letowyszczi w amerykanskomu Czerwonomu Chresti.

Z blahodijnoju metoju teatr zihraw 4 wystawy: na koryst gimnazii, na chworych szpytalu, na fond Lesi Ukrainky ta 40-j juwilej aktorky p. Nikolskoi.

Aschaffenburzkyj Teatr im. Kotlarewskoho swiatkuje w nedilu 15 wereснia perszu ricznyciu swojei dijalnosty. Na switlyni czastyna baletnoi hrupy Teatru.

Wsi switlyny „Nedili" (Sowiak)

Lysty do Redakcii

Widpowid na „Hnylyznu" Szerecha w „Czasi"

Proszu dowesty do widoma szanownych czytacziw take: krytyk Jurij Szerech ne kompetentnyj abo falszywo poinformowanyj w tych wypadkach, koly twerdyt, szczo „nijakych swoich wydan MUR sprytnomu bajkarewi pokyszczo ne doruczaw". Zbirky Wasyla Barky „Apostoly", moja — „Koluczyj Smich" ta Leonida Poltawy „Za muramy Berlinu" wyjszly w moim wydanni z widoma prawlinnia MUR.

Ne mozna prypuskaty, szczo powaznyj prof. P. O. z jakychos komercijnych motywiw wydaw kilka cinnych knyzok. Dopuskaju dejaku mozlywist pomylky w sprawi wydannia tworiw Ol. Zaporizkoho, ale z ne treba zabuwaty, szczo ce molodyj awtor i dopomoha jomu bula potribna.

Wwazaju takoz za i n s y n u a c i j u, koly Ju. Szerech rozholoszuje w presi, szczo ja, nibyto, maju swoju krytyku, „kupuju" literatoriw i insze. Smiju szcze zapewnyty bez dokladnych pojasnen, szczo w osnowi wystupu szanownoho krytyka lezat o s o b y s t i m o t y w y . . .

Z bajkarskoju poszanoju
Iwan Manylo

Lyst bezomnych do korola

Hrupa londonskych „ludej bez dachu nad holowoju" zwernulasia mynuloi pjatnyci okremym lystom do brytijskoho korola, prochajuczy dopomohy w ichnij nuzdi. Wony wyslowlujut zal, szczo musiat uzywaty az takoho drastycznoho sposobu, ale urjad dosi nadsylaw do nych lysze pohani wistky. Wony oczikujut wid urjadu kraszczych zachodiw w ichnii sprawi.

Українці Вільдфлекена починають жити

Korespondent „Nedili“ widwidaw tabir Czornohora

Same, koly soniaszne prominnia, na tli temnozelenoho werchiwia hir Reinu, witalo siryj den slowianskych skytalciw, ukrainciw i polakiw, prybuly my do Wildflecken. Czudowa panorama! Kruhom lisysti hory. Tut i tam syzyj tuman: win nyzko powze ponad zemlu, widsloniuje typowi nimecki willi, szczo nemow hryby zowtiaky zbahaczujut ce wboha na pryrodni behatstwa hirske pasmo Renu.

Nareszti pered namy zalopotiw welykyj amerykanskyj prapor, a hriznyj unriwskyj policyst stroho zapytaw: „Waszi indekskarty, waszi perepustky?“ Pokazujemo, ne wiryt: — „U nas wze zlowyly dwoch pidislanych worozych agentiw, hladit my perewirymo“. Stoimo trochy zaklopotani, a trochy wdowoleni. Ce z wze tabir ukrainskych skytalciw „Czornohora“, — szist czepurnych wil, na zadniomu plani jakis budiwli j dwa welyki mlyny, czy szpychliry-pobaczymo!

Z policyjnoho „skriningu“ wyriatowuje nas taky sam komandant taboru, redaktor Kurdydyk. Witajemosia, zhodom wze w ridnij atmosferi hutorymo w soniasznij kimnati komandanta, w towarystwi dbajlywoi, myloi druzyny, pomicznyczi w joho tiazkij, ale j wdiacznij praci. Prychodiat, zacikawleni namy, prowidnyk plastu, plastuny. Rozdilujemo „Nedilu“. Rozchoplujut, chocz i latynkoju. Tut wse „perebizczyky“ z polskoho taboru-ukrainci, jaki dosi, chocz-ne-chocz, nosyly czuzyj jarlyczok. Zhidno z amerykanskoju zasadoju „czas ce hroszi“ jdemo w towarystwi komandanta ohladaty tabir, w jakomu perebuwaje teper 800 ukrainciw, szczo prybuly siudy z susidnioho polskoho taboru, de same perechodyt „skrining“ i bahato polakiw wertajut do „ojczyzny“. Zyla tut donedawna j tysiaczka ukrainciw z Mannheimu, szczo bula siudy pereselena pid prowodom p. Kurdydyka, ale zawdiaky joho taky staranniam i z nakazu b. dyr. UNRRA generala Morgana, piatdesiaty-wagonowym zaliznycznym transportom powernulas nazad do Mannheimu. Nide prawdy dity, p. Kurdydyk-inicijatywna ta energijna ludyna, ne lakajetsia pereszkod, spokijno ta hidno osiahnuw u perehoworach z UNRRA maksimum-swij tabir „Czornohora“.

Koly ukrainska grupa wyizdyla z Mannheijmu do Wildflecken, dejaki urrapatrioty, jak dyrektor gimnazji, baletmajster, dyrygent choru, wtekly wid masy narodu, dijuczy nibyto dla dobra Ukrainy. Teper klaniajutsia nyzenko, „pryjmit nas nazad, pryjmit, my zapiznylys na poizd!“ Sorom, panowe, bodaj wy zapiznylys po prydil! Zlobodenszczyna wsiudy. Ale do reczi! Idemo czerez podwiria taboru; harni, wysypani piskom dorizky, nowenki lawoczky, os i kooperatywa, majsterni, protypozezna storoza. Zachodymo na kuchniu, do welykoho budynku-kolys zbizowoho szpychliza (magazynuwaly tut naszu pszenyczku) probujemo smasznoi horochiwky, jakoju czastuje nas usmichnena poltawska krala. Zrazkowa czystota, napolehlywa pracia.

Kruhom wydno praciu, newpynnu praciu. Wikna wze zaskleni, abo zabyti dyktoju, nowi lizka, nowi stoly, lawky. Wse ce zroblene na protiazi trioch tyzniw!

Bila sylosiw, na zaliznycznych rejkach stojat czotyry stari osobowi wagony. Na dachach radijewi anteny, dymlat dymari. Aha, hadaju, ce wze jakas wysoka osoba na inspekciji-Atakuju komandanta. Ta nijak ne dodumajetes, szczo ce zywut tak na kolesach taborowyky. Witajemos, zartujemo. Jakyjs dotepnyj diadiuszka szczyro zajawlaje: „prostisenko sami prypchaly zo stancii, nimiciam nepryhozi widdaly nam. Teper ja, Stecko, Haraska i Pawlina ce Direktoria, a terytoria u nas pid wagonom“. Smijemos, ta jakyj to smich, kywajemo holowamy ta jdemo dali. Na podwirii, wze cyrk rozbywaje swoi szatra, wze j na wesilla zanosytsia, orkestra zjawylas. Ta nam ne do cioho, czuty cerkownyj spiw. Zachodymo do cerkwy. Welyka, prostora zala, wszczert wypownena wirnymy. Wsiudy zelen, kwity, obrazy, riznobarwni elektryczni lampky, bahato swiczok. Sluzbu Bozu prawyt o. d e k a n S z u l, panuje molytownyj nastrij. Zlywajemosia z masoju wirnych u molytwi za Ukrainu. Zakinczylas Sluzba Boza, witajemo o. dekana-jak herojskoho, apostolskoho swiaszczennyka, szczo u sluzbi Chrystowoi prawdy wytrywaw na swoij tiazkij stijci do radisniszych dniw. O. dekan wze wid roku perebuwaw w polskomu tabori, nesuczy molytownu, duchownu potichu ukrainciam. Pryjszlosia perezyty bahato boluczych chwylyn. Siohodni usich swoich parafijan ta j tych, szczo lysze teper pryznalys do Materi swojei, perewiw o. dekan do ukrainskoho taboru „Czornohora“.

Jakraz nadizdiat dwa awta, powni ludej z klunkamy. Wsich witaje o. dekan, wsim pomahaje, za wsich zastupajetsia. Czuty holosy: „Stefku, nie zzucaj mej walizky, tam flaszka je; mamusiu, daj czekolade; ta „tycho, donciu, tychenko“.

Z podywom styskajemo prawyciu newtomnoho o. dekana Szula. Szczeraz pered namy taborowe podwiria, diznajemos pro weczirniu czytanu gazetu, wsiudy baczymo grupky ludej, jaki czytajut iz zadowolenniam naszu „Nedilu“. Ale komandant ne daje czasu hajaty zaproszuje do swoich uriadiw, likarni, a zhodom i na obid. Znowu opikujetsia namy myla druzyna p. Kurdydyka; dilymosia wrazinniamy, prosymo do sebe, obiciujemo ne zabuwaty. Ta jakze j zabuty: czudowa pryroda, dobri charczi, (tut praciujuczi krim normalnoho suchoho prydilu, distajut szcze tyznewo 4 chliby, simsot gr. towszczu, simsot gr. muky, simsot gr. cukru ta czekoladu). Osoblywo smaczni tut pstruhy z nimeckych potokiw. Praciowyti ukrainski ‚czornohorei‘ na te wpowni zasluhowujut. Proszczajuczy taborowykiw, komandanta z druzynoju j newtomnoho trudowyka o. dekana Szula, bazajemo im radosty j syly wytrywaty w pionirskij praci. Ne zabuwatymemo ich u dalekych hirskych zakutynach Wildflecken ta wirymo spilno u swiati slowa molytwy, jaku spiwaly my w cerkwi: „W jednosty syla narodu, Boze nam jednist podaj!“

Oleh Lysenko

Czy tilky wulycia maje wychowuwaty naszych ditej?

Choczete znaty, jaka bahata j sokowyta nasza mowa w hrubi wyslowy j proklony, prysluchajtesia rozmowam naszych najmenszych, jak wony hrajutsia w pisoczku, czy bihajut iz miaczem po sportowomu hryszczi. Poczujete ich z ust starszenkych ditej i takych, szczo ledwi wid zemli widrosly. Hrubych sliw uzywajut dity pomiz soboju j u pryjawnosti starszych. Syplat cymy wyslowamy mow z rukawa j majut pry tomu samopewnu minu. A zwernit im uwahu, szczo tak neczemno j neprystojno, to u widpowid poczujete smich, hluzuwannia; abo rozmowa jde dali, chiba, szczo wyslowy stajut szcze sokowytiszi, a ich repertuar zrostaje j staje riznomanitniszyj. Uwijdit do dytiaczoi charcziwni, de dity idiat spilno obid. Dity kryczat i bihajut, stukajut lozkamy, sowajut krislamy, wydyrajut sobi wzajemno tarilky, neczemno stawlatsia do prysluhy, jakoi powedinka tez ne duze to pedagogiczana. A tut je nahoda wplywaty na ditej wychowno, wczyty ich kultury j czemno sydity za stolom, w towarystwi, prywykaty prawylno isty. Zdajetsia z tijeju dumkoju j stworeno spilnu charcziwniu.

Pryhlantesia szcze j zabawam dejakych ditej: wony samoczynni, spontanni, bez nijakoho wychownoho zmistu, czasto neprystojni. Pryczyna lycha w tomu, szczo bahato batkiw puskajut ditej samopas, i c h w y c h o w u j e w u l y c i a. Ne wsi batky dociniujut wahu organizowanoho, systematycznoho, planowoho, zhidnoho z pryncypamy pedagogiky j dostosowanoho do dytiaczoi psychiky wychowannia. Ne wsi dity ochopleni wychownym wplywom dytiaczych organizacij, jaki isnujut na tereni naszych taboriw.

Dejaki starszi hromadiany, zamist wychowno zareaguwaty na newidpowidnu powedinku ditej, wybuchajut wdowolenym rehotom i podywlajut umilosti molodoho pokolinnia. Dechto zi starszych newidpowidno reaguje, nakydajuczys na ditej z hruboju lajkoju. Ce nahaduje anekdotu pro te, jak batko, kartajuczy syna za proklony, byw joho j hrymaw na nioho: „A ne kleny siakyj-takyj synu, a ne kleny“! Dejaki hromadiany skoro znachodiat pryczynu: „tak tebe wczat w dytiaczomu sadku, czy w szkoli, czy w Plasti!“ Budte pewni, hromadiane, szczo ani szkola, ani dytiaczyj sadok, ani Plast, ani mysteckyj dytiaczyj hurtok, ani zodna insza dytiacza organizacija u swoij wychownij prohrami ne majut prokloniw, czy hrubych wyslowiw.

Zodna szkola j zodna wychowna instytucja, czy organizacija molodi ne wsyli sami uspiszno protydilaty wplywam rodynnoho domu j dowkilla. Wony mozut wychowuwaty lysze pry spiwpraci z domom, z batkamy, szczo je perszymy j najbilsz wplywowymy ta awtorytetnymy wychownykami. Ne slid pereoczuwaty tez wychownoho wplywu dowkilla. Lysz pry tisnij spiwpraci cych trioch faktoriw mozna osiahnuty zadowilni wyslidy w wychowanni naszych najmenszych.

Taborianyn

Wystawa molodi w amatorskomu teatri

Nowynoju u tabori pionir je bezpereczno, wystawa „Najmyczka“ Karpenka-Karoho, prodemonstrowana sylamy amatorskoho hurtka molodi. Sudyty pro uspich, czy neuspich cijei wystawy z pohladu fachiwcia-teatrala, abo nawit wybahlywoho szczodo mystectwa hladacza, zwyczajno, ne dowodytsia, bo majemo sprawu z junakamy i diwczatamy, szczo wpersze stupyly na scenu bez naleznoho amatorskoho doswidu i stazu. Otze, beruczy do uwahy same ce, i tomu widkydajuczy w bik nyzku slabszych misc i nedotiahnen, mozna skazaty, szczo nazahal wystawa projszla zadowilno. Rizko widminnoju scenicznoju postattiu na tli wsioho ansamblu je postat M a l a s z k y. Wlucznist pojednannia mimiky ruchiw i tonu hry daje pidstawy dumaty, szczo p. Ponomarenko, jaka wykonuwala ciu rolu, maje ne abyjakyj amatorskyj staz i chyst. Ne maloho mozna spodiwatysia i wid Panasa.

Wid usich tych zydiw, batka, materi j syna treba takoz czekaty nepohanoho wykonannia w majbutniomu. Krysiukewycz, poczawszy rolu batka slabo i nepewno, w 4-j i 5-j dii rizko wyprawywsia, dowiwszy ii do efektownoho kincia. Bilszist amatoriw na sceni hublatsia, ne znajuczy kudy sebe podity. Odnym z pomitnych formalnych nedotiahnen je te, szczo rosijski husary I-oi polowyny 19 st., az nijak ne luczatsia z uriadowcem w suczasnomu stroi. Miz inszym, chocz ce bezposerednio i ne stosujetsia do recenzii, ne mozu ne zauwazyty pro reahuwannia awdytorii, jake, z dozwolu kazuczy, prosto hanebne. Todi, koly treba plakaty, abo (z ohladu na slabist hry) prynajmi dotrymuwatysia czemnoho spokoju, na zali czomus rehoczut i halasujut. Czuty repliky w rodi: „Durna, szczo wtopylasia“. Etyczna czystota i bezdohannist obraziw Najmyczky i Panasa, na zal, malo koho zworuszujut. Szczoprawda, w ciomu nema niczoho dywnoho, bo same ce swidczyt pro weletensku prirwu miz moralnoju depresijeju suczasnosty i wysokymy tradycijamy mynuloho. Duze prykro, ale fakt, szczo suczasnu diwczynu abo chlopcia wezynok Najmyczky ne tilky ne zworuszyt, a nawpaky, czasto-husto wyklycze u nych brutalnyj smich i cyniczni zauwazennia.

A. S.

Teatr-ce welyka ricz

Juwilejnyj lyst dyr. Cary do dyrekcii i aktoriw naszoho Teatru

Dyrektor UNRRA Team 612 Stuart h Cary zwernuwsia z nahody juwileju Teatru im. I. Kotlarewskoho do joho Dyrekcii i Ansamblu z prywitalnym lystom, jakoho fotokopiju mistymo whori, podajuczy tut pownyj pereklad: Znahody ricznyci utworennia Teatralnoi Trupy zasnowanoi w Schweinfurti i dijuczoi teper w Aschaffenburzi, ja choczu wyslowyty wsim czlenam Trupy moi szcziri pozdorowlennia j moju podiaku za Waszu praciu j za tu pryjemnist, szczo ii distajut bahato ludej, kotri maly szczaslywu mozlywist baczyty Waszi wystawy.

Ja szkoduju, szczo dowelosia zalyszyty tabir, de wy maly zmohu korystuwatys swoim teatralnym prymiszczenniam i pereichaty do nowoho taboru, de nemaje takych wyhod dla DP ta inszych hladacziw, szczo czerpajut rozwahu, widpoczynok i wychowannia na Waszych wystawach. Teatr ce welyka ricz. Jak i malarstwo, muzyka, skulptura ta inszi mystectwa — teatr internacjonalnyj. Win promowlaje do wsich czastyn suspilstwa i buwszy wykorystowuwanyj z dobroju metoju, moze prynesty welyku koryst, szczodo wiplekannia druzby j rozuminnia miz ludmy wsich nacij i za wsich poworotiw zyttia.

Ja ne zhaduju w cim lysti okremych imen, bo zhadawszy odne prizwyszcze, dowelosia b zhaduwaty wsi. Keriwni artysty j artystky, dopomizni aktory, dekoratory j robitnyky sceny, chudozni j techniczni spiwrobitnyky teatru, wsi wony widohrajut, kozen swoju, rolu i ni odyn ne moze obijtysia bez spiwpraci inszych.

Tomu ja szcze raz wyslowluju moi pozdorowlennia j podiaku aktoram i robitnykam za wsiu praciu, wykonanu Wamy za mynulyj rik i moi najkraszczi bazannia dla Waszoho majbutnioho czy to w cim tabori czy de- inde w switi, de ja spodiwajus, wy wlasztujetes odnoho dnia w szczaslywiszych obstawynach. Uspichu dla wsich!

TO ALL MEMBERS OF THE THEATRE GROUP.

A tribute from Stuart H. Cary, Director UNRRA Team 612
Aschaffenburg.

On the occasion of the anniversary of the formation of the Theatre Group founded in Schweinfurt and continued in Aschaffenburg I wish to offer to all members of the Group my sincere congratulations and my thanks for your work and the pleasure you have given to the many people who had the good fortune to witness your many performances.

I regret that it was necessary to leave a Camp where you had the advantage of having your own Theatre in which you were able to stage your presentations to a Camp where no such facilities exist thus depriving your fellow D.Ps and other visitors of the entertainment, recreation and education obtained from your presentations. The Theatre is a great work. Like the arts of Painting, Music, Sculpture etc: it is International. It appeals to all sections of the community and, if used to good advantage, can be of great benefit in fostering friendship and understanding between people of all Nations and in all walks of life.

I do not mention names in this message because if I mentioned one it would be necessary to mention all. The Leading Actor and Actress; the supporting players; the scene painters and scene-shifters; the technicians and stage hands all play their part and the one is not complete without the other.

To all members of the Teatre Group therefore, players and workers alike I once again extend my congratulations and thanks for what you have done during the past year and my best wishes for your future whether in this Camp or elsewhere in the world where I hope you will someday be established in happier circumstances.

GOOD LUCK TO YOU ALL.

30 th Aug. 1946

Stuart H. Cary

Na berezi Styksa

Zamist widpowidi dejakym neperesicznym krytykam i wseznajkam

Nikoly szcze Charon takoi ne maw chalepy — orda za ordoju sune zi Schodu do Styksa. Bereha wze wydko za cymy pereselenciamy. Ni spynyty, ni rozihnaty. Plawom plywut. Na rozkoszi carstwa Ewropy otary zazichajut. Po toj bik pchajutsia neszczasni swynopasy. Charon dawno ochryp i holosu joho nichto ne slucha. To z win na pomicz poklykaw jakohos weletnia Jahora z kanczukom. A w nioho „pistoli padajut na zemlu, jak mjaczi“, a slowa kotiatsia, niby czawunni bomby.

— Kudy preszsia, holtipako? — hrymnuw Jahor na Stecka durnoho, szczo wze nohoju stupyw na mistok.

— Ja, proszu pana, na toj bik. Do blaznia. Baczyte, jak win meni zdala kywaje.

— Ni swat, ni brat tobi toj blazen. Werny nazad.

— Tadze my smutok ludiam rozhanialy wdwoch.

— Cha-cha! -zarehotaw Jahor. — Pryriwniaw. Blaznem tiszylysia koroli welyki . . . A ty smiszyw koho? . . . Bublejnyc hanczariwskych.

Het! Jahoriw kyj swysnuw u powitri, ta Stecko merszczij ziskoczyw na lozynu i pirnuw u natowp.

Jahor wyter loba i z smakom zapalyw amerykansku sygaretu, jak do mistka pidijszla Marusia i Hryc.

— Kudy? -pryzmurywszy oczi, hrizno zapytaw Jahor.

— Na toj bik Styksa, w raj.

— Paass . . .

— Wnas tilky pysulka wid Dzulety. Wona z Romeo zaprosyly nas na weczir pisni.

— Szczo? U wyszywanij soroczci w Ewropu preszsia?

— Dzuleta zawzydy prosyla mene prychodyty u cim wbranni.

— Dla zakoniw Charonowoho carstwa, bazannnia odnoi pani szcze zamalo. Treba zasuponytysia het pid samu duszu, a na Hrycia naczepyty frak, — serdyto woruszw browamy zastupnyk Charona.

— Zmylujtes, wysokodostojnyj pane. Chiba ja ne z lubowy wmerla z Hrycem, jak i luba Dzuleta.

— Ale tak ne smily wmyraty swynopasy. Het meni . . .!

Ledwe-ledwe Marusia j Hryc wyslyznuly spid holowatoho kyja.

A Sofija, uzdriwszy skazenoho Jahora, ne nawazylas nablyzytysia do mistka. Sila na kamin, obijniala kolina j zazurylas. Ne distatys ij, napewne, w raj zza perewiznykiw lychych. Ta w cej czas na bilomu lebedi proplywala soncejasna Dezdemona. Uzdriwszy Sofiju, wona nacze pisneju ozwalasia do nei.

— Czoho sumujesz, sestro?

— Bo ne baczyty meni stezok do raju . . .

— Czomu? . . . — zdywuwalas Dezdemona.

— Mabut, tomu, szczo soroczka na meni w kwitkach z desiatky, ta pomerla ja z nadmirnoi lubowy wid ruky Hnata.

— Ale j mene ubyw Otello za palku lubow.

— Ta na tebe spliw teneta lycar Jago j serce twoje kochanyj pronyzaw spysom. Ja z zahynula wid driuka z rohacza.

— Lubowy ne ubjut ni spysom ni kyjem, — Sofiju potiszala Dezdemona. — Sidaj do mene, lebid na toj bik Styksa nas oboch pereweze.

I dwi posestry poplyly rikoju.

A w cholodku za Styksom usiak benketuwaw na wsiu hubu. Cymbaly z arfamy hudut. Fokstroty wytynaje dzaz. Balet szumyt. Napoi pachnut. Sklo dzwenyt. Nemaje radoszczam kincia, jak to zawzdy buwaje kolo czarky. Ta j druziw tut z Parnasu zibralosia taky czymalo . . .

Alfred i Violeta, Silva, Edwin i Tomi, pryjatel joho, maestro Dolcze, czariwna Beatricze i Tymini. Smijutsia wsi — bawytsia korol, a denszczyk zuchwalo zatiahaje:

Pyjte, pyjte,
Wyno w czobit lyjte,
Z czobota chto pje,
Toj szczaslywyj je . . .
Pidchopyly wsi na pownyj holos . . .
Kelechy nalyjte,
Nalyjte pownisz . . .

Pokotylasia luna blakytnym plesom Styksa. Poczuw Kalenyk pisniu az z Dykanky ta merszczij z barylom na mistok.

— Kudy, pjaniuho? -zahorodyw Jahor dorohu kozakowi.

— Ty mene pjaniuhoju ne welyczaj! — obrazywsia Kalenyk. — Ja pospiszaju do pryjateliw na benket.

— Szczo? Ty miz nymy budesz pjate koleso do woza. Tam benketuje panstwo honorowe, a ne z maznyceju dihtiar.

— Pusty, miz nymy wypywaje mij zemlak Tymisz, -porywawsia na mistok Kalenyk.

— Wony smakujut taki wyna, szczo tobi j ne niuchat. Burgund, tokaj, espanskyj cheres . . .

— Wse ce nikczemnycia proty opiszniasnkoi slywjanky, — widrubaw Kalenyk, os wizmy, skosztuj.

Kalenyk z kwartu nacidyw Jahorowi napoju. Wsmichnuws Jahor i pozadlywo prypaw hubamy, nacze dytia do hrudej. Zapluszczyw oczi, zabuwszy j pro Charona — dida i pro perewiz.

Dobra suka opisznianska, nechaj toj cheres skysne . . . Nalyj z piwkwarty szcze ta j . . .

Ta Kalenyka wze j slid propaw. Jahor siudy, tudy- nema. Az hulk za Styksom nasz Kalenyk czastujetsia z panamy.

Martyn Hlycia

Bohoslowskyj Kurs

UNRRA w Sztrasburgu / Francija powidomyla studendentski orhaniza u Frajburgu, szczo w zowtni c. r. widkrywajetsia w Sztrasburgu / Francija bohoslowskyj fakultet. Studenty, jaki bazajut studjuwaty bohoslowiju na uniwersyteti w Sztrasburgu, zholosiatsia do dnia 10 weresnia c. r. do Redakcii „Nedila“, podajuczy wsi swoi dani

Studii w cilosti na derzawnyj koszt.

НОВИМИ КНИЖКАМИ

Zamist recenzii

Pidzamcza —tretia zbirka poezij Olzycza. Wyjszla 1946 r. wydawnytwom „Kultura" st. 22. Jak zaznaczeno w peredmowi, wychodyt wpersze i za zyttia awtora nawit ne bula szcze ostatoczno pryhotowana do druku. Na bezpretensijnij obkladynci Pidzamcza i weza Kamianec-Podilskoho zamku.

Taky dumaju, szczo ne bula awtorom pryhotowana, bo nichto ne stawyw takych suworych wymoh do sebe, jak Olzycz. Dejaki reczi slabszi wid tych, szczo w „Rini" ta u „Wezach", u I i II zbirci, i zbirka niby ne powna.

Spadszczyna po Olzyczu.

Pryhadujetsia, szczos my szcze majemo z nei - cykli: „Kamin", „Bronza", „Mid". Chotila b ich pobaczyty!

Trymaju w rukach „Pidzamcza", malenku zbirku i hadaju, szczo wydannia ii tak, jak je — bez zmin ukladu i mow napochwat, majemo zawdiaczuwaty pijetetowi wydawciw.

Chiba ce zle?

W Drezdenskomu muzei zberihajut, jak swiatoszczi, czoboty Napoleona. A zbirka poezij bilsze, niz czoboty.

Lowlu sebe na jakijs nehidnij spekulacii — chiba tut u czims potribno zapewniuwaty sebe? — i szcze raz stwerdzuju, szczo nam dawno pora pereklasty dla sebe knyhu anhlijskoho reformatora Karlajla „Zwelyczuwannia heroiw". Czomu dr. Herasymenko barytsia? Ta z szcze pered dwoma, czy trioma rokamy zapowiw ii pereklad. Moze propala pracia?...

Hornu storinky.

Nema tut toi wnutrisznioi dynamiky, toho duchowoho napjattia, szczo w „Rini" i w „Wezach".

Statyka. Forma nablyzena do prymitywu. Tak maje buty. Jak zawzdy, malomownist na koryst wyraznosty slowa.

Mabut, ce i je zawdannia awtora:

„Prytulene tut pid horoju —
Spokijne Pidzamcza use.
Lysz witer strimkoju rikoju
I chmary, i zori nese.
W chatkach poruszajutsia ludy,
Tkaczi, kuszniry, kowali,
Szukajuczy szczastia czy zludy,
Ni chmaram, ni zoriam ne wuzko,
Spowniajuczy wicznyj zakon.
I wyszni nabriakli haluzky
Wnoczi stukotiat do wikon".

Intensywno widczuwaju zapach naszoi zemli i znaju, znaju, szczo „spowniajuczy wicznyj zakon", tam „ni chmaram, ni zoriam ne wuzko", jakby.. Ale ce utopija, i ne choczu howoryty pro ce.

U II-mu wirszi rado zlywajus z naszoju blakyttiu tam, de „rozkwitla jablunia" i „Kotiat zloto zwonari". Miz inszym, cwit jabluni — najulubleniszyj Olzyczyw cwit. I mij takoz. Win dilaje swizo i badioro, mow kupil u hirskomu ozeri.

U pustelnykiw weselych, szczo dosi „widajut blazenstwa i czuda"" tak by powczytysia „mudrosty nezhlybymoi!"

W Holandskomu obrazi czarodijne perenoszus za kilka wikiw nazad i baczu korabli i muziw z „welykymy serciamy kamjanymy"..

Wsiudy niby wze znanyj Olzycz u zbirci niby nema nowych osiahiw. Ale koly wse joho poperedne dilo- narizna weza skoordynowana na nedosiaznu wysoczynu, mozut buty i cehlynky, jaki lysze pidperajut ii. A wse z?

A wse z ja szczo zamowczuju „„szczos", szczo zwjazane z utopijeju: poworot do zemli, do charakteriw sylnych i muznich, do swoich derzawnych tradycij.

Odnacze, ce Olzycz wze skazaw ranisz, chaj pid czuzozemnymy zaholowkamy. I w „Pidzamczi" awtor ne moze obijtys bez czuzozemnych zaholowkiw, i ce wyplywaje ne z szukannia ekzotyky.

Hannibal, holandski muzi z serciamy kamjanymy, rymska wowczycia ce wse joho rodyczi. I wony blyzczi jomu, niz naszi Horeslawyczi.

Toj prymitywism formy, w dobromu znaczenni slowa, jak i w Suworosti Lypy, — jakas oczysta: szukannia cilynnosty, monolitnosty, monumentalnosty. Tilky u Lypy moze ce stylewo-okreslenisze. Win moze buty zapereczenniam wyszukanosty, bo wiczni prawdy howoriatsia prosto; abo sama wyszukanist.

Nam u suczasnyj moment wazna spriamowanist. Szczo z toho, szczo u nas je talanty i to welyki? Szczo nam z bezliczi hasel za welyku ukrainsku literaturu? Kozen samotuzky i po- swojomu chocze postawyty nariznu wezu irozplywajetsia w uniwersumi.

Ne maju tut na meti wuzku utylitarnist czy nawjazuwannia tematyky. Ne choczu obmezuwaty naszu literaturu na riwen „nyzkoho letu". Ce prosto wychodyt iz stwerdzennia braku w nas ukrainskoho switohladu. Szczo nema joho w de-koho, na ce sklalos bahato pryczyn, ale nema zadnoho rezonu, szczob win ne powstaw.

Taki widdaleni swity: Schid i Zachid. Taka nepereborna zalizna perepona. A hlante: Chwylowyj, Zerow, Janowskyj.... wony prodowzujut te, szczo j Lypa, Olzycz, Teliha . . . / ja ne choczu pereczyslaty wsich/, chocz usi rizni.

Budowa ne zakinczena. Wona wymahaje nadchnennych poslidownykiw. Perejniatysia odnijeju dumkoju, dowerszyty! Moze za roky, storiczczia, tak, jak budujutsia katedrali, ne znyzujuczy duszi horinnia.

Slawa budiwnyczym!

R. W.

NEDILA
„The Sunday"
Ukrainian Weekly
September 15, 1946

Contents:

Nowyj hist iz Heidenau-zurnal „Pochid"

„Pochid"; „literaturno-mysteckyj i naukowopopularnyj misiacznyk cz. 1., lypen 1946 storin 47, nakladom Kooperatywnoho Wydawnyctwa „Zahrawa" Heidenau.

U naszu redakciju na recenzijnyj stolyk zawitaw pryjemnyj hist — literaturno-mysteckyj i popularno-naukowyj misiacznyk „Pochid". Prybuw az z dalekoi piwnicznoi Nimeczczyny, z anglijskoi okupacijnoi zony, iz Heidenau. Prybuw, ne zwazajuczy na daleku dorohu, na demarkacijnu linju pomiz okupacijnymy zonamy ta na komunikacijno-transportowi trudnoszczi. Hist sympatycznyj, czepurnyj, jakoho rado witaje recenzent. Choczemo poznajomyty z nym blyzcze j naszych czytacziw.

Zurnal wydanyj na zrazok widomych zahranycznych „magazyniw", ale zmist joho ne sensacijno-awantiurnyczo-kryminalnyj, ne pikantno-pornograficznyj; ne je ce tez lehka nasonna lektura. Ce powaznyj zurnal, z dbajlywo dibranymy stattiamy hromadskoho j naukowoho charakteru, z harno zastuplenym widdilom poezji ta mysteckoi prozy, z cikawo zredagowanym widdilom „Rizne" ta bibliografijeju j recenzijamy.

Jak pysze u wstupnomu slowi redakcija „Literaturno-mystecka prohrama „Pochodu" korotka: „Czesne ukrainske slowo-na sluzbu Nacji".

Pojawu joho wyklykala zyttiewa neobchidnist -daty ukrainskij emigracji anglijskoi zony, w jakij zoseredylasia perewazno selanska czastyna, dobrojakisnu, wartisnu z mysteckoho j wychownoho pohladu lekturu. I chocz brak widpowidnych syl utrudniuje praciu redakcji, wse z taky wona wywiazalasia zadowilno zi swojoho zawdannia. Zurnal tak doborom materjalnu, jak i zownisznym oformlenniam robyt naskriz dodatnie wrazennia j swoju misiju wykonaje.

Zurnal poczynajetsia naukowo-popularnoju czastynoju, a same statteju I. Snihura p. n. „Szewczenko j nacija", w jakij awtor pidkresluje dijalnist poeta, jak toho, szczo perszyj z ukrainskych pysmennykiw rozszczepyw poniattia nacji j derzawy, czoho do joho czasu nichto ne zrobyw.

Widomyj istoryk Borys Krupnyckyj u statti „Try kulturni doby Ewropy"-daje sprobu syntetycznoi charakterystyky kulturnoho rozwytku Ewropy.

Z poezii na uwahu zasluhowuje „Lubow" Mych. Sytnyka, poema- pryswiaczena sl. pamiati poetei j heroini Oleni Telihi, szczo zhynula na [illegible] dobuwajuczych [illegible] czasiw Ridnomu Krajewi,- dali Wolodymyra Mychajla Janowa „Iz noczej zachu", napysana 23. 8. 1943 r. pid wrazeniam litunskych nalotiw, jaki mohly dowesty do toho, szczo poetowi [illegible] propasty, szczeznuty, zijty newdacznykom", ne wykonawszy swojoho zyttiewoho zawdannia. Wreszti zworuszywa poezija [illegible] „Synoczku mij...!" Tuha skytalcia za Ridnym Krajem probywaje z poezij P. Kizka „ W BAWARII".

Z mysteckoi prozy slid widmityty „Minijatiury" Josypa Pozyczaniuka, w jakych awtor maluje prywablywi kartyny na tli podij, zw'jazanych iz wybuchom 1939 r.

Zorstokym realizmom wije wid kartyny holodu w ukrainskomu seli, szczo tiahne za soboju bezczyslenni ludski zertwy. Zachlywe znywo smerty kontrastuje z nalytym kolossiam zbizzewych laniw, szczo „wiszczujut u ciomu roci dobryj urozhaj [illegible] za torisznyj". Kartyna pera I. Tywercia „Na naszij, ne swoij zemli".

Perezywannia wiazniw u konctaborach zobrazeni u spohadi Paladija Osynki „Ich bulo dwoje".

U rubryci „Rizne" znajde czytacz obhoworennia pytannia tworczoi fantazii za pysmennykom W. Benzelsom, chid dumok dopowidi d-ra Ustedta (Oslo) pro te „Jak wynykla muzyka" ta interesnu informacju do pytania „Czy twaryny majut pamiat".

U widdili bibliografii i recenzij wmiszczena pid naholowkom „Bilsze uwahy j powahy do wlasnoi tworczosty" duze sluszna ocinka zbirky nowel Wol. B[illegible] „S[illegible] dzwony". Recenzent rohladaje zbirku lysze z pohladu mowno-normatywnoho i zakydaje awtorowi neochajnist mowy, jaka w twori, szczo maje pretensiju buty literaturno-mysteckym, nedopustyma j sama soboju widpowidno kwalifikuje pysmennyka.

Jakszczo jde pro zownisznie oformlennia, to „Pochid" zredagowanyj dbajlywo: harnyj papir, pryjemnyj dla oka szryft, umile rozplanuwannia j oformlennia materjalu, wreszti mystecky j estetyczno wykonana obhortka. Zurnal prykraszenyj portretom T. Szewczenka.

Bazajemo redakcii uspichiw u dalszij praci.

W. B.

Deszczo pro knyzky z naszoho kiosku

Taras Szewczenko: „Kobzar" — Wybrani twory, Regenburg 1946 str. 127.

Jak czerhowyj wypusk serii „Ukrainskoi Klasyky", szczo ii wydaje ruchlywa Wydawnycza Spilka „Ukrainske Mystectwo" w Regensburzi, pojawylysia wybrani twory Tarasa Szewczenka. Teksty tworiw peredrukowani z knyzky: Szewczenko — „Kobzar" wyd. 4. Kyiw 1926. Wybir tworiw prowedenyj za idejamy, jaki lahly w osnowu poezij ta za tematycznym pryncypom. Takych cykliw u knyzeczci szist: „Swite tychyj", „Wstane Ukraina", „Bulo kolys", „Selo i serce odpoczyne", „Zarosly szlachy ternamy", „Swoju Ukrainu lubit". Z dejakych tworiw pomiszczeni lysze newelyczki wyrywky z welykoju szkodoju dla poeta j czytacziw. Knyzeczka poperedzena korotenkym zyttiepysom T. Szewczenka. Wmiszczenyj tez portret welykoho Kobzaria. Prymitky j pojasnennia na kinci knyzky dopomozut czytaczewi zrozumity poetowi twory. Wydannia pojawylosia z nahody 85-littia zo dnia smerty T. Szewczenka j z nahody stolittia zo dnia napysannia „Zapowitu".

Iwan Franko: „Wybrani poezii", Augsburg 1946, str. 63.

Z wazniszych poezij pomiszczeni „Kameniari", „Prolog iz Mojseja", „Pisnia i pracia", „Wicznyj rewolucjoner", druhyj zmutok „Ziwialoho lystia", wybir „Prytcz", „Na rici wawylonskij" i in. Wybir prypadkowyj, zroblenyj na szwydku ruku. Wydannia prykraszene portretom poeta.

Nasz humor

W odnij gimnazii

Na czuzyni w odnij gimnazii praciujut porucz i w najbilszij zhodi ukrainski wczyteli z oboch bokiw najhlybszoi, my b skazaly, z ukrainskych riczok — milkowodnoho Zbrucza. Ale pry wsij druznij praci trapliajutsia czasom dribni neporozuminnia, skorsze komiczni, niz trahiczni. Neszczodawno tam trapywsia takyj weselyj wypadok:

Uczen N. ne dobre powodywsia na lekcii i wczytel zapysaw jomu dohanu w szkilnyj zurnal takym zachidnym stylem:

„N. pohano zachowawsia na lekcii takij-to."

Klasnyj wychowatel proczytaw ce zauwazennia w zurnali j wono joho nadzwyczajno zacikawylo. Win zwernuwsia w klasi do ucznia: „Skazy meni, N. de ce ty tak chowawsia, szczo ne dobre zachowawsia? Chiba ne mozna bulo wze tak dobre zachowatysia, szczob meni ne psuwaly zurnalu?"

Baczywszy wyrazy zdywowannia na oblyczczach uczniw, klasnyj wychowatel dodaw z prytyskom u holosi: „Tak otoz, na druhyj raz szczob ty meni chowawsia tak, szczob tebe ne mozna bulo tak leko znajty." Pisla cych sliw uczytela kliasa wybuchla holosnym rehotom..

(Mikroskop)

Pocilunok u temrjawi

Scena: Kupe poizdu w Rumunii pid czas wijny.

Dijowi osoby: Nimeckyj oficer, rumunskyj oficer, stara pani i harnenka pannoczka.

Poizd wchodyt w tunel. Pasazyry czujut sperszu pocilunok, potim hucznyj liapas. Potiah znow wychodyt na denne switlo. Pasazyry sydiat mowczky, ale w nimeckoho oficera pid okom swizyj syniak.

Stara pani dumaje: „Jaka wona harna diwczyna, taka wysoka moralnist i cnota!"

Panna dumaje: „Dywno, czoho jomu schotilosia pociluwaty staru, a ne mene?"

Nimec dumaje: „Ci rumuny welyka merzota — win krade pocilunky, a ja distaju liapasy."

Rumun dumaje: Oce tak utnuw. Chiba z ja ne wprawnyj chlopec?? Ja pociluwaw sobi ruku, liasnuw nimcia po pyci i wse harazd."

Rankom u tabori

Tatu, tatu, dywysia, bloszczycia na prostyrali.

Fe synku, ce ne bloszczycia, ce rodzynok.

Tatu, rodzynok lize dalsze...

Aktor Grinwaldt w roli Fedora
(„Maty najmyczka")
Mal. Bociurkowa

З НАШОГО ЖИТТЯ

Wijna z zinkamy za ... redaktorskyj nis

Koly my, zinky tutesznioho taboru, „Pionierkaserne" pereczytaly w 36. czysli „Nedili" pro dowhyj nis naszoho molodenkoho j harnenkoho Pana Redaktora, duze cym perenialysia. I sprawdi, de z by tak newwiczlywo wyslowluwatysia pro osobu, do jakoi majemo wsi pewnyj sentyment, tym bilsze szczo wona, cia osoba, je taka „swoja" taka „chatnia", a precin „swij swojoho zawzdy chwalyt", jak kaze narodnia mudrist.

Koly b ce wid nas wychodylo, to my b napewno ne wyslowylysia „nis", ale skazaly b „nosyk", chocz by win nawit buw dowhenkyj i wstromlawsia (ne pchawsia, Boze borony!) do jakych nepotribnych, a moze j szkidlywych riczej. I teper, koly na publycznomu forumi debatujetsia tak powazna w naszych czasach sprawa, jak „nosyk" naszoho Pana Redaktora, stwerdzujemo uroczysto, szczo cia Redaktorska „prynaleznist" nas wzahali nikoly ne razyla, nawpaky, duze nam podobalasia, bo maje wyhlad wpowni estetycznyj, a sam wlasnyk nikoly ne wstromlaw cioho swoho „atrybutu" do nebezpecznych spraw, zawzdy czujuczy „pysmo nosom".

Znow taky musymo sprostuwaty naklep pro dohwe wolossia j . . . ale pro resztu ne zhadujmo, bo ce oczewydne neporozuminnia. W dijsnosty bilszist z nas maje, zhidno z modoju, wolossia dosyt, a nawit i cilkom, korotke. Teper ze powstaje pytannia i to w naukowij ploszczyni:

1. Dowhe wolossia stoit w zwjazku z korotkym rozumom. Pryblyzno wid 1914 roku poczaly zinky stryhtysia, otze czy ne widowzywsia nam rozum za 32 roky?

2. Korotke wolossia czolowikiw je wyslidom ichnioho rozumu. A szczo doperwa z lysymy? Jaki newyczerpani dzerela mudrosty wmiszczujut ich lyskotlywi holowy!!!

Hirsze z kuczerjawymy. bo koly ustalujemo proporciju miz wolossiam i rozumom . . . wony, ci kuczerjawi, na zblyzajutsia syloju faktu do nas, a dekoly j wyperedzujut, bo, budmo szczyri, ne odna z nas switylysynoju, ukrywajuczy ii pid sztucznymy, fryzjerskymy zaciskamy. Kolyb ne cia zinocza koketerija, wyhladaly b my cilkom mudrymy, jak nalezyt lysym.

Otze, bohatiom czolowikam ne lyszajetsia niczoho inszoho, jak holyty holowu, szczob wyhladaty mudrisze, pamjatazuczy odnak, szczo „ne wse zoloto, szczo blyszczyt".

Na pidstawi wsioho wyszczepodanoho j beruczy na uwahu, szczo ce ne my, „pionirky", ditknuly Waszoho „nosyka", prosymo Was, Szanownyj Pane Redaktore, daty nam widczuty nareszti prysutnist cioho subtelnoho instrumentu w bohatioch zinoczych sprawach. Ce widbylosia b napewno w sprayjatlywyj sposib na naszij praci i prytiahnulo b uwahu naszoho hromadianstwa, jake zwyczajno orjentujetsia na kerunok redaktorskoho nosa, jak podoroznij na wkaziwku busoli, chocz by do takoi nepokaznoi sprawy, jak dytiaczyj sadok. Prawda, hromadianstwo i teper widwiduje ditoczu ploszczu, ale z inszymy namiramy, pisla czoho naszi robitnyky widmowlajutsia wzahali dalszoho czyszczennia dytiaczoho terenu, a czutlywyj redaktorskyj „nosyk" mih by perekonatysia pro sprawedlywist ichnich argumentacij.

Skladajuczy Wam, Szanownyj Pane Redaktore, zazadalehid podiaku za wmiszczennia cioho lysta, prosymo ne zalyszaty nas na buducze bez opiky Waszoho „nosyka", bo my dowhowolosi", z korotkym rozumom „ne zawzdy orjentujemosia" zwidky witer wije.

Odna z bahatioch

Nasza widpowid

Wid redakcii: Wykonujuczy bazannia awtorok nawedenoho lysta, — tymbilsze, szczo wony apeluwaly w suprowidnomu lysti do „demokratycznoi sprawedlywosty" „Nedili", mistymo bez zmin i skreslen ichni zawwahy pro... redaktorskyj nis. Wodnoraz dozwolymo sobi wyprawyty taki joho punkty:

Primo: fejleton w 36 cz. „Nedili' ani slowom ne zhaduwaw pro ce, szczo mowa jszla pro nis jakraz redaktora „Nedili". A koly naszi lubi czytaczky-„pionirky" jakraz tak sens toi weseloi stattejky zrozumily, to mabut u deczomu j proczuwaly sebe wynnymy ... O .K. (okej) Bilsze do tijei sprawy ne powernemo.

Secundo: musymo sprostuwaty hrubu pomylku. Nasz redaktor ani molodenkyj ani harnenkyj. Win, tak sobi, ne staryj i nenajpohaniszyj. Zurnalisty ridko koly buwajut harni, czastisze namahajutsia szukaty szczastja u harnych zinok, ale i z tym im ne zawzdy weze. Todi prywykajut do swojeji jedynoi, wicznoi j najwirniszoi lubky-hazety, szczo ne hirsze wid najpalkiszych kochanok powoli wysmoktuje z nych zyttiowi soky j aktywnu zyttieradisnist.

Tertio: z orijentacijeju hromadjanstwa na redaktorskyj nis ne je az tak dobre. Redaktor (cebto hazeta) namahajutsia howoryty hromadjanstwu reczi bodaj nablyzeni do prawdy (jakszczo skazemo, szczo prawdu, jak istynu, wzahali osiahnuty wazko), a hromadjanstwo wolije u bahatioch wypadkach ity za holosom demagogiw i inszych. Z tych pryczyn wizyta redaktora na ditoczij ploszczi mohla b malo daty pozytywnoho. Tudy treba bulo b poslaty wsiu taborowu biurokratiju, bo ce j sprawdi sorom, szczo lito mynulo, robitnyky drimaly po ploszczi, a sadkowyj plac nezakinczenyj .

Quarto: i na majbutnie redaktorskyj „nosyk" zawzdy ochocze sluzytyme paniam z zinoczoi organizacii radoju ta miscem w hazeti u wsich powaznych i hromadskych sprawach. Wazne tilky, szczob miscewa filija zinoczoi organizacii bula prykladom dla wsich inszych taborowych hromadskych klityn, zhidno z wysokym haslom centrali Objednannia Ukrainskych Zinok na emigracii, drukowanym swoho czasu w „Nedili", szczo „wsi podii taborowoho zyttia treba spryjmaty tilky pid kutom ich naslidkiw na majbutnie, bo persza pidhotowka do borotby za zyttia i Derzawu je wyroblennia w ludiach ochoty i dobroi woli do praci i spiwpraci".

Pro naszu taborowu zinoczu organizaciju czuly my duze bahato dobroho. Cikawymosia duze tymy instytucijamy, jaki wona zumila na dobro hromadi postawyty. Ale, dozwolte buty szczyrym, pracia zinok mohla b buty daleko szyrsza i aktywnisza. Organizacija zinok powynna buty wseobjednujucza, bez prywileiw i bez tendencii, szczob kilka osib robyly wse. Zinky powynni w perszu czerhu buty apostolamy sobornosty, terpymosty, bazannia dopomohty inszym. Kazut na pryklad, szczo zinocza organizacija ne wiryla w ditoczyj teatr, a tymczasom win zdobuw sobi hromadskist za perszym wystupom. Kazut, szczo delegatka centrali mala bahato zauwazen i bazan. Treba szyroko dywytsia na sprawy i zahriwaty ludej do praci, jak ce tilky umijut zinky. Nu, ale ce wze wychodyt poza mezi malych zawwah na marginesi weseloi perepysky z sympatycznymy czytaczkami i na ciomu my dowzolymo sobi zakinczyty.

Ostanni zwidomlennia:

Molotow znow u Paryzi

Szcze odna demonstracija sowjetskoi delegacii

W pjatnyciu radyw u Paryzi polityczno-terytorijalnyj Komitet dla spraw Bolharii. Sowjetskyj delegat Nowikow namahawsia ne dopustyty do dyskusii nad hreckym dodatkowy wneskom do projektu myrowoho dohoworu z Bolharijeju. Koly pisla burchlywoi dyskusii predstawnyk Anglii Werner riszucze domahawysia holosuwaty, a joho pidtrymaw amerykanskyj delegat Caffery, holowa komitetu, sowjetskoi-biloruskyj delegat Kisielow, ne zwazajuczy na hosti protesty aliantiw, objawyw zasidannia zakrytym i pokynuw razom iz predstawnykamy slowianskych krain zalu zasidan...

Centralnoju temoju narad komitetiw Paryzkoi Konferencii u pjatnyciu bula sprawa wyznannia majbutnioho stanu Triestu. W debatach braw uczast Molotow, szczo perszyj raz wid tyznia znow zjawywsia na Konferencii.

Predstawnyky zydiwskoho Switowoho Kongresu poczaly myunuloi seredy perehowory iz szwedskym urjadom pro pryniattia zydiwskych skytalciw z ewropejskych krain na osesennia w Szwecii. Heneralnyj sekretar kongresu Leon Kudowizki zajawyw, szczo na siohodni perebuwaje w amerykanskij zoni Nimeczczyny i Awstrii 156000, w brytijskij 50 000 i w Italii 22 000 zydiwskych skytalciw.

•

Jak powidomlaje czeska gazeta „Swobodne Czeskoslowensko", w dejakych italijskych ta francuzkych kruhach ujawneno, szczo Papu Pija XI, jakyj pomer 10 hrudnia 1939 r., — otruily. Zprywodu ricznyci pidpysannia lateranskoi umowy i osobystoho juwileju, papa Pij XI sklykaw buw do Rymu na 11 hrudnia, sobor italijskych jepyskopiw ta pry tij nahodi chotiw wyholosyty promowu, spriamowanu proty Mussolini. Pobojujuczys naslidkiw tijeji promowy, Mussolini nakazaw nadwornomu papskomu likarewi dr. Petacci otruity papu.

Kytajski komunisty wyslowlujut bazannia widnowyty pererwani w lypni c. r. perehowory z predstawnykom generalissimusa Czjan-Kaj-Szeka. Perehowory maly b widbuwatysia w rjamach Komitetu Trjoch, jakomu holowuje nadzwyczajny ambasador USA general Marshall.

Jak zajawyw u pjatnyciu marszal Michal Rola-Zymiersky, holownokomanduwacz polskoi armii, polski zbrojni syly, szczo naprykinci wijny skladalysia z 650 000 budut zmenszeni do 150 000 wojakiw.

Jak powidomylo hrecke ministerstwo informacii, komandant hreckoi zandarmerii w Veria (Zachidna Makedonia) i 13 zandariw zaznaly napadu „ozbrojenych komunistychnych band" i buly wbyti. Krim toho poraneno szcze 4 zandariw. Informacijnyj urjadowyj widdil u Salonikach opowistyw: wijskowa wlada Makedonii wzywaje zachodiw, szczob pereszkodyty nelegalnomu perechodowi czerez kordon czleniw zahoniw Elas, szczo swoho czasu wtekly buly do Juhoslawii.

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA, Team 612, Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

СПОРТ

Za dobre imja prawdywoho sportu i sprawznich sportowciw

Neraz sposterihajetsia, jak lubyteli sportu, pryklonnyky komand i szyroki kola hladacziw hlyboko perezywajut zmahannia sportowych druzyn. Hladaczi chwylujutsia, lehko pidpadajut nastrojam, dajut sebe wywesty z riwnowahy, nekulturno powodiatsia, wrywajutsia na hryszcza, hroziat, a to j pobywajut zmahuniw, suddiw zmahan, abo susidiw, jaki protestujut proty takoi nesportowoi j nehidnoi powedinky. Odnym slowom hladaczi czasto wedut sebe na zmahanniach, jak nenormalni ludy, chocz piznisze zalijut i soromlatsia, szczo daly sebe opanuwaty nastrojam ta zahalnij psychozi.

Ce dijetsia zresztoju netilky w nas, ale j u najbilsz wyroblenych sportowo narodiw. Nawit u narodiw, szczo majut wysoku zahalnu kulturu ta sportowu tradyciju, publika inkoly zabuwajetsia j dowodyt do skandaliw.

Ne bawlaczys u moralizatoriw, postarajemosia wkazaty na dejaki nezdorowi projawy w sportowomu zytti; wony szkidlywo wplywajut i na sportowciw i na publiku, jaka powynna wychowuwatysia na prykladi sportowciw i zi swoho boku tez na nych wychowno wplywaty.

Odnym z takych szkidlywych jawyszcz, szczo demoralizujut zmahuniw je perekupstwo, chabarnyctwo, i rozpywannia komand. Dejaki prychylnyky sportu roblat ce w dobrij wiri z najkraszczymy namiramy, dumajuczy, szczo w toj sposib dijut dla dobra zmahuniw i ridnoho sportu. Szczedryj obid bezposeredno pered zmahanniamy, alkohol, tiazkostrawnyj charcz spryczyniujut otiazinnia zmahuna, jakyj szwydko tomytsia. Dechto dla zaochoty daje zmahunam szcze j pewni hroszewi sumy. Ce duze nezdorowe jawyszcze j wono specijalno szkidlywo wplywaje na zmahuniw, wykrywlujuczy ich charakter, jak ludyny j sportowcia ta zwodiaczy na manivci cilu ideju sportu. Wze kudy kraszczyj jawnyj profesjonalizm. Todi zmahun-profesjonal oderzuje postijnu platniu, a za wdalyj wystup szcze okremu premiju. I todi win musyt sprawdi zmahatysia, bo ce joho profesijnyj obowiazok, win z toho zyje.

Szcze hirsze majetsia sprawa todi, koly zmahuny uzalezniujut swij wystup na hryszczi wid toho, czy chtos im zaplatyt jakus sumu j skilky. Wysota pretensii neokreslena, wona roste zalezno wid obstawyn, wid naiwnosty lubytela sportu ta znaczinnia j wahy zmahan. Ce maje czasom charakter szantazu, zmahun wykorystowuje naiwnist ludej, a na dobawok ne wywiazujetsia zi swoich zobowiazan ta ne wyprawduje nadij, jaki na nioho pokladaly amatory sportu. Ce wze swoho roda obman. Istorija riznych sportowych klubiw notuje wypadky takoho swidomoho obmanu. Dekoly prykladajut do toho ruku j prowody komand, choсz roblat ce w dobrij wiri, majuczy na oci prestiz klubu. Wony platiat zmahunam z wlasnoi kyszeni, abo z kasy sportowoho towarystwa. Skilky bulo takych hariaczych pryklonnykiw druzyn, czy keriwnykiw komand, szczo hrubo oplaczuwaly ciu pryjemnist, szczob lysz wyjty peremozcem zi zmahan.

Ale zapytajmo, czy ce peremoha? Swoho czasu podywlaly rozwytok sportu w faszystiwskych derzawach. Berlinska olimpiada dala, welyczezni osiahy na hryszczach. A moralni? Jakyj welykyj upadok morali, zatrata poczuttia ludskoi hidnosty wyjawylysia piznisze!

Poniattia „sportowec" wiazetsia z obrazom ludyny czesnoi, prawoho charakteru, towaryskoi, zdyscyplinowanoi, samostijnoi, zdibnoi do najbilszych zusyl i pozertw na koryst swoho klubu. Tomu slowo „sportowec" maje swoju okremu wahu, wono swoho roda rekomandacija dla ludyny j tomu do sportowciw zahal stawytsia z poszanoju. Zahal je toi dumky, szczo ti cinni prykmety charakteru, jaki sportowec nabuw na hryszczi, win perenosyt i do suspilno-hromadskoho zyttia j szczo zasada „fair" obowiazuje tez w joho prywatnomu, profesijnomu ta hromadianskomu zytti.

Zate fabrykowani sportowci, zmahuny „na zamowlennia", kupowani hraczi, ce wszczipluwannia w zdorowyj organizm ludyny wbywczych bacyliw demoralizacii. Prykladom na ce chaj posluzyt nimeckyj, italijskyj, bolszewyckyj sport. Pry obserwacii zmahuniw totalitarnych system wyjawylosia, szczo ce radsze cyrkowci j ludy, jaki zwykly dochtodyty do mety „per fas et nefas" (liktiamy i kulakom).

Je w nas prypowidka: „Proszenym chlibom ne naiszsia." I tomu ludy z prowodiw sportowych towarystw, futbolnych komand, sympatyky klubiw, zastanowitsia nad tymy slowamy j polozit kraj dalszomu rujnuwanniu charakteriw sportowciw. Oczewydno, szczo koznyj zmahun potrebuje dopomohy w wydi charcziw, kraszczoi kuchni, jakois premii, czy nahorody, jaka maje wychownu wartist i bula b posztowchom do dalszoi praci nad soboju.

Szcze treba b zwernuty uwahu naszym sportowym recenzentam (npr odna) recenzija w „Harti"), szczob ne robyly z dejakych naszych czilnych futbolistiw bozkiw ta stawyly ich wyszcze, npr. wid kombatantiw, czy zasluzenych w hromadianskij praci ludej. Ce nedocilne j nesprawedlywe. Pokyszczo nasz sportowyj swit ne wydaw szcze swoho Nurmi, a ostanni zmahannia „Ukrainy" w Bambergu najawno ce dokazaly.

Prywit Ridnij Zemli!

Sportowe swiato w Aschaffenburzkych taborach

Rada Fizycznoi Kultury z osidkom w Müncheni swoho czasu powidomyla wsi ukrainski tabory amerikanskoi zony, szczo den 25 serpnia treba widswiatkuwaty, jak den ukrainskoho sportowcia pid haslom: „Poklin Ridnij Zemli".

Powidomlennia RFK pryjszlo zapizno. Hotuwatysia do takoho Swiata, szczob dijsno szczos pokazaty, treba pylno ta szczonajmensze 2 misiaci popraciuwaty. Bula dumka, szczob ce swiato widklasty des na kinec weresnia, ale oblast bula riszucze proty. Tomu ce swiato widbulosia lysze jak sportowyj den ukrainskoi molodi w Aszaffenburzi, bez parad, defilad, promow, pidnesennia praporiw, symwolicznoho, wilnorucznoho masowoho pokazu „Poklin Ridnij Zemli".

Swiato skladalosia z ciloi nyzky riznych sportowych imprez, jaki w cilomu buly, wlasne, tym nyzkym poklonom naszij nezabutnij dalekij Batkiwszczyni, de napewno, teper takoho rodu sportowym swiatam, hodi widbuwatysia.

Sportowyj den rozpoczawsia po obidi o hodyni 2-j na ploszczi taboru „La Garde" wilnorucznymy wprawamy diwczat „Siczowyczok" pid keriwnyctwom p. Wozniaka. Wprawam pryhrawala swoja z taky strunna orkestra. Pisla czoho diwczata rozpoczaly zmahannia w bihu na 60 m, de pisla 5 zabihiw i 3-ch finaliw najkraszczyj czas pokazaly: Hala Beliznykowa 9,1 s. (Art). Nela Iwaszczynska 9,2 s. (Art.), Ola Kachnij 9,9 s. (La Garde). Na ciu widdal bihly plastuny: Jakubczyk 8 s., Honczar W. 8,2 s., Moroz B. 8,3 s.

Pisla bihu, odnoczasno na dwoch ploszczach, rozpoczawsia widbywankowyj turnir ta druha toczka lehkoi atletyky: skok dalekyj z takym rezultatom. I-katehorija zinok, de sered 7 uczasnyc, persze misce zajniala Hala Beliznykowa, druhe - S. Mykytna j tretie - Ola Kachnij. II. Sered plastuniw Sokil (Artyleri) skokom 4.81 m, ustanowyw taborowyj plastunskyj rekord, druhyj Jakubczyk (La Garde) 4.70 m., 3. Solowij (La Garde) 4.62 m.

III. katehorija czolowikiw: 1. B. Kiszko (La Garde), 2. S. Salamacha (La Garde).

W turniri widbywanky zustrilysia taki druzyny:

I. „Skala" (Himnazija)—Policija (Pi. Kas.) 2:0 (15:13. 15:11). II. „La Garde"—Plastuny 2:0 (15:1, 15:10). III. „Skala"—„Pionir" 2:1 (12:15, 15:11, 15:11).

W finali zustrinulysia tabir „La Garde"—„Skala" 2:1 (4:15, 15:10, 15:6) j zajnialy taki miscia: I — tabir „La Garde", II — „Skala", III-j t. „Pionir", IV- Policija „Pionir", V- Plast.

Miztaborowyj bih na 250 metriw stiahnuw na start w tabori „La Garde" 15 uczasnykiw z jakych na finiszu w „Pionir" Kasarniach zapysaly takych: 1. Seleckyj (La Garde) 9 chw. 18 sek., 2. Salamacha (La Garde) 9 chw. 50 sek., 3. Sawka (Pionir-Kas.), 4. Tluszczyn P. K.), 5. Dowhan (P K.), 6. Lewyckyj (Skala), 7. Waran (Policija P. K.), 8. Petruszczak (P K.), 9. Serafyn (Skala), 10. Demjanyk (Policija P. K.).

Sztafeta 4 × 100, wilnoruczni wprawy Policija P. K. ta zmahannia miz „Zaporizziam II"—Plastom ta „Artylerija" —„Old-bojamy" ne widbulysia z ohladu na piznij czas ta wystawu „Zaporozec za Dunajem", szczo rozpoczalasia o 8-j hodyni.

Zahralo lysze „Zaporizzia" z peremuczenoju pidczas widbywanky „Skaloju" j wysoko peremohlo 6:1 3:1; „Zaporizzia" widmolodylosia, zapozyczywszy sobi krylowych wid „Artylerii"—„Siczi".

Suddeju buw p. Rycar. Win prowadyw hru, jak kazut uczasnyly oboch druzyn, „fatalno". Pisla cioho na zakinczennia, z inicijatywy samoi molodi, zareprezentowano matcz — parodiju na mystecki zmahannia: humorystycznyj matcz. Odni uczasnyky maly na sobi walanky ta kapeluchy, a druhi czerewyky ta kepky, worotari sydily na stilciach j czytaly hazety, suddia — Milko Sztybel buw ubranyj „bawarcem" ta maw pry boci surmu zamist swystka, a na hrudiach welyczeznyj hodynnyk budylnyk. Po hryszczi bahiw sanitar ta robyw sztuczni widdychy tym, szczo padali. Pered zmahanniamy kapitanam oboch druzyn nidneseno bukety kwitiw z burjanu. Po zmahanniach w pererwi nakladeno „lawrowyj winec" kapitanowi tiazkoi „Artylerii" u walankach. „Nezadowolena" publika peresliduwala suddiu, halasujuczy ta wydzwoniujuczy w porozniu „kanistru" tak, szczo suddiu musila wziaty pid swoju ochoronu „policija".

Z weseloju usmiszkoju rozchodylysia hladaczi z hryszcza, a ce bulo najkraszczym pryznanniam j podiakoju dla iniciatoriw cijei „hmorystycznoi storinky" pp. Bakajewi, Szewciwu, Czemerynskomu i inszym (Inz. M. H-j).

Hej, wy chlopci, zaporozci!

Futbolisty Aschaffenburga prohraly z „Burewijem" w Neumarkti

Nazwa sportowoho klubu w Aschaffenburzi „Zaporizza" nijak ne widpowidaje slawnij tradycii, zawziattiu i dyscyplini istorycznoi „Siczi"! Na tereni Aschaffenburga majemo zresztoju dwi sportowi organizacii: „Zaporizza" i „Sicz", inaksze z u nas i buty ne moze. Ci dwa kluby dwa rizni poniattia, odno towarystwo pereszkadzaje inszomu, mowlaw, szczob slawa ne propala dity ne curalys . . .

Jaka je dijsnist? Obydwa towarystwa predstawlajut soboju welyku mizeriju. Ambicii u balaczkach i pry kartach welyki, a na sportowim placu taki nyzki osiahy, szczo j taborjanam, a ne lysze zaporizciam za nych soromno. Odynoka rada: usunuty czymskorsze krykuniw, szczo bahato halasujut, a koly treba, to j mjacza kopnuty ne wmijut!

28. 8. nasze UST „Zaporizza" rozihralo futbolni zmahannia w Neumarkti, za Nürnbergom, z miscewym klubom „Burewij" za wchid do ligy. „Zaporizza" prohralo z rachunkom 3:0. „Burewij maw" cilyj czas perewahu i lysze zawdiaky szczastju worotarja Juzkowa i zertwennij hri Hryciuka, Kornijczuka i Snyczowa zmahannia ne zakinczylysia z wyslidom 12:0. Prykro dywytys na czuzomu poli, miz czuzymy ludmy, koly na cilu swoju druzynu tilky trjoch ludej maje bazannia i ambiciju zmahatys, a inszi lysze pryhladajutsia. Suddia Hoszowskyj ne zauwazyw kilkoch ruk (czy moze ne chotiw . . .) jak i kilka fauliw naszych zmahuniw pid woritmy hospodariw. „Burewij" hraje twerdo i skoro, a nawit deszczo brutalno, szczo jak na hospodariw ne lyczyt. Wybywsia czilnyk napadu, prawyj krajnyk ta twerda oborona. Pryjniattia naszoho klubu u Neumarkti bulo daleko ne take, jak powynno b buty. Pisla zmahan widbulasia weczirka z tanciamy, na jakij naszi zaporozci tez zle popysalysia, zalyszywszy po sobi prykre wrazinnia.

Taborjanyn

Do juwileju Teatru im. Kotlarewskoho: aktor Grinwaldt, ulublenec publiky, w roli „Potapa". (Maty najmyczka")

Mal. Bociurkowa

Spadok formy „Ukrainy"?

Ukraina—FC. Bamberg 0:7

Sensacija neabyjaka. Wysoka prohrana „Ukrainy" z klubom, szczo wchodyt do ligy. Szczob wyprawdaty szcze bilsze znak pytannia u naszomu zaholowku, treba prynadaty taki wyslidy toho sezonu:

Ukraina—Bayern 5:0, rewanz 1:1
Bayern—Jahn Regensburg 5:1
Jahn Regensburg—FC Bamberg 3:1
FK Bamberg—Ukraina 7:0

Zprosta kazuczy, bez horilky ne rozberesz. A wsetaky poprobujmo zrobyty analizu riznych zawwah publyky, szczo mala zmohu obserwuwaty cej rozhrom naszoi 11.

Persza sluszna ce perewtoma. Szczotyznia dwoje-troje zmahan. Toho nijaka nawit koniaka ne potiahne.

Druha sluszna zawwaha-newdalyj eksperiment prowodu z liwym oboroncem.

Tretie sluszne zauwazennia: wstawlennie p. Benacha, jakyj pisla zlomannia nohy, szczo joho perejszow, szcze wzahali ne w syli zmahatys.

Czetwerta sluszna uwaha-nakynennia piwhorisznioi systemy hry-. Zamist hraty korotkymy passingamy, Ukraina poczala hraty piw-horisznimy, a ciu techniku protywnyk maje w palciach, a z tym i mjaczi tez! Holowoju hraty ne wmiw nijakyj ukrainskyj klub, ne wmije i Ukraina.

Wkinci ne mozna ne zauwazyty szcze odnoho, szczo wze wydno bulo u zmahuniw Ukrainy szcze pidczas pobutu w Aschaffenburzi. Ce nedociniuwannia, szczo bilsze „bagatelizuwannia" protywnyka, szczo wyjawyw sebe duze hriznym. Bamberskyj klub zajme bezumowono odno z perszych misc czilnoi nimeckoi hrupy. U FC Bamberg nemaje slaboho miscia, a wsi joho kopuny perszoi wartosty. FC Bamberg maw swij welykyj den. W Ukraini z bazannia zmahatys maly lysze Hoszowskyj i Skocen, 1, jaki wybylys i horjuwaly duze wazko. Reszta zmahuniw-ce prosto statysty, jaki czas-do-czasu zrywalys zo snu, ale ichni netoczni podaczi, „hra na ura" nijak ne mohly ani odyn raz zahrozuwaty worotam protywnyka. Worotar protywnyka raz tilky maw holos, a tak-mih smilo pity do . . . restoranu na pywo. Na zakinczennia odno pytannia do prowodu abo j do publyky: jakij pozycii hraje pan Miklosz na ZaZ widpowid mozna bulo b buty wdiacznym.

Sympatyk.

W i d R e d a k c i i: Podajuczy hostri sposterezennia odnoho z naszych sportowych spiwrobitnykiw pro fatalnyj wystup „Ukrainy" w Bambergu, nijak ne choczemo postupaty za receptoju „na krywu derewynu wsi kozy skaczut". Prowid i zmahuny Ukrainy znajut, jak prychylno „Nedila" stawytsia do ichnich ambicij reprezentuwaty dobre imja ukrainskoho futbolu za kordonom. Ale z bocia mira zobowjazuje. Tym czasom jakos tak wyhladaje, szczo prowid klubu zaczynaje sobi bezkrytczno szarzuwaty, roblaczy zo zmahuniw awtomatnych hracziw, szczo nymy mozna dowilno dysponuwaty. W interesach opinii ukrainskoho sportu treba zrewiduwaty nadto ryzykowni riszennia i wystupy Ukrainy. W Nimeczczyni obowjazuje haslo: langsam, dagegen aber sicher!

Krasa ukrainskoho narodnoho tanku

Baletna diwocza hrupa Teatru im. Kotlarewskoho pidbywaje sercia swoich i czuzyneckych hladacziw mysteckym wywedenniam wesnianych hahilok

Ukrainskyj Narodnij Spiwanyk-szcze odna wartisna knyzka

Ukrainskyj Narodnij Spiwanyk, Zbirnyk pisen ukrainskych narodnich pisen z notamy. Muzyczna redakcia S. Ulyckyj i B. Lewyckyj-München 1946. Welyka 8, str. 160.

Ukrainska hromada na emigracii widczuwaje duze bolacze nedostaczu dobroho zbirnyka ukrainskych pisen z notamy. Bo chocz my narod spiwuczyj, a ukrainski pisni j melodii wtiszajutsia welykoju j dobrezasluzenoju slawoju w cilomu switi, to wse z taky potreba spiwanyka wyjawylasia neobchidnoju. Zokrema molodsze pokolinnia, w naslidok widirwannia wid ridnoho gruntu ta pid wplywom zminlywych podij dowhych rokiw wijny, wtraczaje zrozuminnia dla krasy ridnoi pisni j spiwaje czuzych pisen, abo slowa ukrainskoi pisni pidkladaje pid czuzu melodju. Duze nemylo wrazaje, koly czujetsia, jak molod spiwaje prymitywni czuzi melodii na wulgarni slowa, czuzi duchowi ukrainskoho narodu, jakoho spiwocza kultura stoit duze wysoko j maje taku harnu tradyciju. Ce z pohladu kulturno-nacjonalnoho wychowannia jawyszcze duze szkidlywe. Ridna pisnia w swoij perwisnij, nefalszowanij krasi jawlajetsia waznym faktorom u procesi kulturno-nacjonalnoho wychowannia nacii. Zokrema na czuzyni wona zwiazuje ludynu newydymymy wuzlamy z batkiwszczynoju j prynosyt podych Ridnoi Zemli na czuzynu.

Ciu pekuczu potrebu zaspokojuje „Ukrainskyj Narodnij Spiwanyk", zredagowanyj S. Ulyckym i B. Lewyckym. „Wydajuczy ocej „Ukrainskyj Narodnij Spiwanyk" — pyszut wydawci u wstupnomu slowi — majemo na meti poszyryty najkraszczi pisni sered emigrantskoi masy . . . Welyke znaczennia widohraje win tez u roboti naszych samodijalnych mysteckych hurtkiw, chorowych kapel, organizacij molodi, toszczo. Spiwanyk powynen buty jaknajszyrsze wykorystanyj dla nacjonalno-kulturnoho zbahaczennia naszoho suspilstwa."

Spiwanyk maje popularnyj charakter. Na 160-ty storinkach daje win 130 riznych pisen. Wsi wony zmistom i melodijeju szczyro ukrainski. Pisni podileni na taki grupy: kozacki (21), czumacki (11), strilecki (21), lubowni (29), zartiwlywi (34), ta rizni (12). Podil prowedenyj za czysto praktycznym prycypom. Okremo wmiszczeni-ukrainskyj nacjonalnyj hymn „Szcze ne wmerla Ukraina" ta „Zapowit". Pisni nadrukowani w pownomu teksti, welykymy, czytkymy czerenkamy.

Do koznoi pisni dodani noty tak, szczo j melodja zberezena w swoij oryginalnij formi.

Winieta obhortky roboty mystcia M. Hryhorijewa. Cilist wydannia tak zmistom, jak i oformlenniam robyt duze korysne wrazennia.

Silsko-hospodarski mechaniczni kursy widkrywajutsia

Centralne Predstawnyctwo Ukrainskoi Emigracii podaje do widoma, szczo u Winsbergu widkrywajutsia silsko-hospodarsko-mechaniczni kursy, jaki trywatymut 3 misiaci. U procesi nawczannia wedennia awt i traktoriw, obsluha s. h. maszyn, osnowy chliborobstwa, twarynnyctwa, sadiwnyctwa, horodnyctwa, i. t. d.

Kurs trywatyme wid 1.10. do 31. 12. 46.

W y m o h y: najmensze wseludna szkola, wtupnyj ispyt z rachunkiw, czytannia, pysannia. Misiaczna oplata za nawczannia 50—100 marok. Kursanty majut utrymannia UNRRA. Po zakinczenniu-ispyt. Nawczannia w ukrainskij mowi. Podannia wnosyty do 15. 9. 46 na adresu:

UNRRA-Training Camp,
Virnsbach bei Ansbach

Chaj ze z chwylynoju pojawy „Ukrainskoho Narodnoho Spiwanyka" wmowkne w nas czuza pisnia, chaj wid tijei chwylyny wsiudy, de zywut ukrainci, lunaje lysz szczyroukrainska melodija na ukrainski slowa. Nichto teper ne moze maty wyprawdannia, szczo ne znaje jakych pisen spiwaty j tomu spiwaje czuzych.

Z pryjemnistiu dowidujemosia, szczo ci sami autory pidhotowlajut dytiaczi pisni, ukrainski marszi ta ukrainskij koladnyk.

W. B.

Ukrainskyj Chor u Frankfurti nad Majnom poczynaje z uspichom swoju dijalnist. Uprawlaje chorom dyrygent P-ak. Switlyna Januszewycza

Dyr. UNRRA Team 612 Cary, szef oblasnoho Aschaffenburzkoho szpytala dr. Bet[illegible], likari, czleny CPUE, taborowych upraw i hosti na swiatkuwanni rokowyn szpytala.

Foto „Nedili" (Sowjak)

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. | 22. weresnia 1946 | Nr. 40

Jak szcze dowho?

Napysaw Dr. Stepan Baran

Jak szcze dowho, Katylino, naduzywatymesz naszu terpelywist? Tymy slowamy rozpoczaw swoju promowu w rymskomu senati Marko Tulij Ciceron, wydatnyj rymskyj politycznyj dijacz i pysmennyk z ostannich desiatyricz pered Ghrystowoju eroju, proty Katyliny, odnoho z czleniw protyderzawnoi zmowy. Cia Ciceronowa promowa dochowalas do naszych dniw i jiji zdawna wywczajut uczni wyszczych klas klasycznych i humanistycznych serednich szkii w Ewropi i Ameryci. Jak kaze welykyj nimeckyj istoryk, Teodor Momsen, awtor znanoji w cilomu naukowomu switi „Istorii Rymu“, Katylina popaw na storinky istorii jakraz tilky zawdiaky Ciceronowi. Sam Katylina ne wyznaczawsia niczym osoblywym, buw zwyczajnym dribnym politycznym intryhantom, jaki wsiudy buly i peredtym, dijaly u kozdij derzawi i dijut szcze nyni. Znaje ich i ukrainska istorija kniazoi doby, buly nymy holowno kniazi izhoji, doby kozackoji i, szcze bilsze, naszych najnowiszych czasiw. Tilky ne bulo w nas swojich Ciceroniw, szczob wystupyly publyczno i muzno proty swojeridnych Katylin, szczo spekulujuczy na najiwnosti, terpelywosti i hurrapatrijoyzmi, naduzywaly i naduzywajut na naszych oczach naszu terpelywist. Wono moze i dobre, szczo nemaje u nas teper swoho Cicerona. Imena naszych dribnych ludej, szczo prybraly sobi znamena prowidnykiw, czy wozdiw, zabudutsia wze w najblyzczomu pokolinni.

Ale, pokyszczo, wony szcze dijut i dijut ich hrupy. Ni odni, ni druhi, ne nawczylysia niczoho z welykych podij ostannich rokiw. Duchowi dity totalizmu italijskoho, szcze w bilszij miri nimeckoho wydannia, prykraszenoho ukrainskymy wyszywkamy, zrosly w szkoli D. Doncowa, M. Sciborskoho i J. Lypy. Nihilistycznyj naskriz wplyw Dmytra Doncowa, majstra w obezciniuwanni i wysmiwanni nowoczasnoi demokratii uniaw u suspilno ideolohiczne riczyszcze Mykola Sciborskyj u swoij „Naciokratiji“ i wona stala naprestolnym Jewanhelijem najmolodszoho pokolinnia zachidno-ukrajinskych zemel. Jurij Lypa widbihaje wid suczasnosty i u swomu „Pryznaczenni naciji“ starajetsia daty wiziju majbutnosti, ne zrywajuczy osnownych elementiw totalitarnoii systemy, jaku i win w zasadi wyznawaw. Masa molodi malo cikawylasia i „Naciokratijeju“ i „Pryznaczenniam naciji“ i zdebilsza jiji i ne znala. Cikawylasia za te publicystykoju Doncowa w joho „Literaturno-Naukowomu Wistnyku“, „Surmoju“, „Rozbudowoju Naciji“, „Nastupom“, „Probojem“ i inszymy periodykamy, szczo jich wydawaly pidpilni orhanizaciji UWO/Ukrajinska Wijskowa Orhanizacija/i wid 1929 r. O U N/Orhanizacija Ukrainskych Nacionalistiw/ta czyslennoju, malohramotnoju ta tendencijnoju broszurkowoju literaturoju lubocznoho charakteru, z jakoji zdobuwala cile swoje „znannia“. Praktyczno znala molod dobre tilky widomi „Desiat zapowidej OUN“ i jich wykonuwala. Widomo tez, szczo u prowodi OUN dijaly prowokatory, szczo buly w sluzbi naszych worohiw

Zmina w trawni m. r. politycznych dijuczych syl na tereni Nimeczczyny ne bahato szcze nawczyla tych, szczo wwazajut sebe i swoju hrupu jedynoprawnymy do prowodu naciji. Zminyly wony tilky swoju wywiskuetyketku. Popry hurra-patriotyzm zrodywsia u nych i hurrademokratyzm. Nazwy szcze win ne maje, batky chotiat ioho nazwaty neodemokratyzmom.

A zresztoju i szczodenni dila cijeji hrupy na terenach poodynokych taboriw wkazujut na te, szczo cia hurrapatriotyczna, nyni wze i hurrademokratyczna z jarmarocznoju reklamoju maje jakraz stilky spilnoho z demokratijeju, skilky joho maje cyhan z poniattiam prawa prywatnoji wlasnosty. Pry wyborach do taborowych ustanow staralasia zhadana wyszcze hrupa z wozdiwskoho rezimu zachopyty tam prowid. Za wladu w taborach i w dejakych naszych kluczewych ustanowach cia sama hrupa powela szyroku akciju wsimy zasobamy, wykorystowujuczy swoji wlasni demahohiczni metody i najiwnist ta pasywnist zahalu. I czasto sprawdi zachopyla prowid, szczo joho wykorystowuje dla wlasnych cilej. Sebto ostaje wse po dawniomu. Jakszczo b tak bulo u wsich taborach i u wsich naszych ustanowach na emihraciji, to newydymi i newidpowidalni czynnyky, mozlywo nawit z czuzych i worozych oseredkiw keruwaly b cilistiu naszoho emihracijnoho zyttia. A fakty naszoji dijsnosty z ostannich tyzniw duze sumni. Wony perszoju oznakoju hriznoji i zatiaznoji neduhy anarchiji i rozkladu. I znowu cia jedynospasalna hurrapatriotyczna, a wid nyni wze i hurrademokratyczna hrupa wszczipluje swojimy dilamy w nasz nacionalnyj orhanizm zhadanu neduhu, szczo joho j poczynaje rozkladaty. Ne wyznaje nawit wyrokiw wlasnych sudiw, jakszczo wony jiji ne na ruku i jak ne moze „prawem“, to jde „lewem“, jak ce bulo w istorycznij Polszczi, szczo j dowelo Polszczi do upadku. Chaj zresztoju howoriat fakty i os dejaki z nych.

Najstarszym taborowym ukrainskym czasopysom na tereni amerykanskoji okupacijnoji smuhy je tyznewyk „Nasze Zyttia“ w Ausburzi, szczo wychodyt druhyj rik i zdobuw sobi powazne imia sered naszoji emihracijnoji hromady. Inicijatywa do wydawannia wyjszla wid hurtka miscewych zurnalistiw, a dozwil wydala kompetentna amerykanska wlada

Borotba proty presy

Pewni kola naszoho hromadianstwa wedut riszuczu j bezohladnu borotbu proty presy, szczo stoit na inszych niz wony pozycijach, czy z inszych motywiw je im newyhidna. Cia borotba z uwahy na formy, jaki wona prybrala j na zasoby, jakymy wona wedetsia, zapyszetsia neslawno w istorii naszoi kultury, a w rozwytku naszoi nacijonalnoi j politycznoi zrilosty, wona ujawlaje soboju welyczeznyj krok . . . nazad. Ce regres naszoi duchowosty.

Borotba proty presy zijszla z ploszczyny polemiky na szpaltach hazet ta wedennia ii lehalnymy zasobamy, jak ce pryjniato u zrilych i wyroblenych nacij, a wede ii czastyna naszoho hromadianstwa prymitywnymy j swojeridnymy zasobamy kramoly, pidstupstwa, fizycznoho nasylstwa nad presowymy orhanamy j praciwnykamy presy. Dawnisze wze powidomlaly my pro poboriuwannia newyhidnoho praciwnyka presy „metodom pidzemnoho kabla“. Teper dochodiat do nas czutky pro zaboronu taborowymy radamy w dejakych miscewostiach kolportazu czasopysiw na tereni taboru (Ingolstadt, Bad-Wörishofen, Augsburg Frauendorf), pro namahannia wykonuwaty cenzuru nad czasopysamy, pro pryludne palennia czasopysiw pewnymy kolamy, jaki z nymy ne pohodzujutsia, pro neobhruntowani sudowi procesy proty redakcij czasopysiw z bezpidstawnymy pretensjamy na prawo wlasnosty, wreszti pro opanuwannia syloju redakcijnych lokaliw. Projawom cijei borotby metodom wnutrisznioho rozlamu je anarchiczni kroky red. Pelenskoho Zenona pered amerykanskoju wladoju, w sprawi pojawy ukrainskoi presy na emihracii u zwiazku z nowym presowym zakonom ta fakt zasnuwannia nowoi hrupy zurnalistiw NDOUZ.

Ciu borotbu wedut ludy, jaki majut pretensii buty elitoju nacii, jaki zajmajut prowidni posty w taborowomu, hromadianskomu, mysteckomu j kulturnomu zytti. Wony dijut jawno, abo z ukryttia, wzywajuczy jak wykonawciw swoich planiw neoswidomjeni nyzy, jaki dijut u dobrij wiri, dumajuczy, szczo ce prynosyt koryst nacii. Ti, szczo sztowchajut ich do zhadanych wczynkiw, ne zawzdy rukowodiatsia idejnymy motywamy, czasto w hru wchodiat nyzki bazannia materijalnoho zysku, osobysti ambicii, namahannia zrobyty z czasopysu trubu dla wlasnoi osoby. Pewni polityczni hrupy, szczo wedut borotbu, prysloniujuczys dobrom zahalu, majut sojuznykiw u nazadnyckych kolach naszoho hromadianstwa.

Te, szczo presowa borotba perenosytsia zi szpalt hazet i z zurnalistycznych law perechodyt do szyrszych kol hromadianstwa i fakt, szczo wstrjawajut u nei storonni, nepoklykani czynnyky (taborowi rady, teatralni artysty -dobri aktory, ale kepski zurnalisty) stworiuje nebezpeku chaotyzacii naszoi presowoi sprawy j zurnalistycznoho zyttia. Czerez te presa moze popasty w ruky laikiw, a ce tak samo ne wkazane, jak npr. te, szczob szpytalnyctwo perejszlo w ruky sobakolowiw. Zasada „szwec znaj swoje kopyto, a w krawectwo ne miszajsia“, obowiazuje tez u presowij sprawi. Ce

Dali na 3 storinci

Ukraina ne maje prawdywoho predstawnyctwa!

Amerykanskyj czasopys „New York Herald Tribune“ 19 weresnia wmistyw zamitku, szczo w nij czytajemo:

Stepan Szumejko, holowa Ukrainskoho Kongresowoho (parlamentskoho) Komitetu USA podaw u wiwtorok memorandum do amerykanskoi delegaciji na Myrowij Konferencii z protestom proty toho, szczo Ukraina ne wirno predstawlena na Paryzkij Konferencii.

W tomu memorandumi komitet zajawliaje wid imeni 750 000 amerykanciw ukrainskoho pochodzennia, szczo joho czleny zasmuczeni twym, szczo Ukraina zjawliajetsia pered switom „lysze jak satelit Moskwy“.

Pan Szumejko rozpowiw amerykanskym delegatam, szczo teperiszni oficijni predstawnyky Ukrainy faktyczno je lysze predstawnykamy“ sowietskoho rezymu, szczo prawyt na Ukraini“.

Memorandum prypuskaje, szczo stworennia „dijsno nezaleznoi Ukrainskoi respubliky“ ne je praktyczne w teperisznij czas, i proponuje, szczob tymczasom dwadciatodna nacija wzyla zachodiw, szczob ochoronyty hromandianski prawa w Ukraini. Komitet oskarzuje, szczo kolo 500 000 ukrainciw rosijany zaslaly na Sybir lysze po skinczenni wijny.

Treba stworyty Spoluczeni Derzawy Ewropy

Winston Churchill skazaw: kraszcze wmerty niz popasty w jarmo!

Francija j Nimeczczyna majut staty u prowodi Ewropy—Hostra krytyka promowy welykoho polityka w sowjetofilskij presi

Swit, szczo w mynulyj czetwer z nemalym zdywuwanniam prosluchaw biblijno-realistycznoi promowy amerykanskoho ministra torhiwli Wallace (ii zmist peredajemo na inszomu misci), perebuwaje teper pid hlybokym wrazenniam welykoi promowy Winstona Churchilla, skazanoi nym na szwajcarskomu uniwersyteti w misti Zürich. Churchill domahawsia w tij promowi stworenia „Spoluczenych Derzaw Ewropy“, szczo sotniam milioniw ichnioho naselennia zabezpeczyly b zyttia w myri, bezpeci i na woli. U zwjazku z rozholosom, szczo joho zdobula promowa Winstona Churchilla, Brytanske Ministerstwo Zakordonnych Spraw wydalo zajawu pro te, szczo brytijskyj urjad w nijakyj sposib ne buw poinformowanyj pro cin promowu pered ii wyholoszenniam.

„Ja-rozpoczaw Churchill-bazaw by siohodni howoryty wam pro trahediu Ewropy. Cej szlachetnyj kontynent obijmaje najkraszczi ta najkulturniszi prostory zemli. Win tworyt batkiwszczynu usich welykych maternich zachidnych narodiw i dzerelo chrystyjanskoi wiry ta chrystyjanskoi etyky. Ewropa mohla b buty rajem na zemli. Alez cia Ewropa dala pryczynu no nyzky straszlywych nacjonalistycznych wojen, wyklykanych tewtonskymy nacijamy u ichniomu-zmahanni do mohutniosty. My perezyly ich w naszomu 20 stolitti. Dejaki mali narody znow wze wid ichnich naslidkiw zwilnylysia, ale na szyrokych prostorach zywut masy zamuczenych, holodnych i zrujnowanych ludej po ruinach swoich mist i domiw. Wony spohladajut na temnyj horyzont, czy czasom ne nasuwaje nowyj jakyj teror i tyranija.

Miz peremozciamy panuje wawylonske sumiszsza holosiw, miz peremozenymy — temna mowczanka rozpaczi Ce wse, szczo germanski narody osiahnuly wzajemnym wynyszczuwanniam. Koly b welyka respublika z tamtoho boku okeanu zazdalehid ne bula prostiahnula ruky z dopomohoju, buly b powernuly temni czasy z usima strachittiamy. Ale isnuje odyn czudodijnyj zasib, szczo za kilka rokiw mihby zrobyty cilu Ewropu abo bodaj ii czastynu takoju szczaslywoju i wilnoju, jak siohodniszna Szwajcarija. My musily b stworyty szczos nacze Spoluczeni Derzawy Ewropy. Ce prosta sprawa, wona wymahaje lysze riszennia soten milioniw czolowikiw i zinok postupaty prawylno, a ne falszywo.

Welyku prysluhu tij sprawi zrobyly wze namahannia Pan-ewropijskoi Unii i welykoho francuzkoho derzawnoho muza Arystyda Brianda. Liga Nacij ne wdalasia ne czerez swoi pryncypy. Wona zalomylasia czerez te, szczo derzawy jaki ii stworyly zradyly ich! Urjady tych derzaw ne osmiluwalysia dywytys prawdi w wiczi i dijaty na czas. Toho lycha powtoryty ne wilno. Ja duze wtiszywsia-skazaw dali anglijskyj polityk koly kilka dniw tomu wyczytaw u hazetach, szczo mij pryjatel, prezydent Truman wyslowyw swoju sympatiju tomu planowi. Nemaje cilkom nijakych pidstaw dumaty, szczo regjonalna organizacija Ewropy mohla b popasty w konflikt z Organizacijeju Objdednanych Nacij.

Spoluczeni Derzawy Ewropy treba by-na dumku Churchilla' buduwaty na woli cilych hrup narodiw, jak na pryklad Brytijska Imperija. Czomu z ne malaby powstaty ewropejska hrupa narodiw, szczo perebuwajuczym u rozpaczi narodam toho welykoho kontynentu zaswoilaby poczuttia rozszyrenoho patriotyzmu i spilnoho derzawnoj prynaleznosty?

Dali Churchill howoryw pro wynu Nimeczczyny za 2 welyki wijny i zajawyw: wynnych treba pokaraty. Nimeczczynu treba pozbawyty usich zasobiw syly, szczo daly b ij zmohu pidhotowytysia do nowoi wijny. Odnacze koly ce stanetsia, todi widplatu treba zakinczyty. Czy z odynokoju naukoju z tijei wijny istorii maloby buty te, szczo ludstwo niczomu ne moze nawczytysia? Skazu Wam szczos, szczo was zdywuje. Perszym krokom do uporjadkuwannia nanowo Ewropy, ewropejskoi rodyny musyt buty tisna spiwpracia miz Francijeju j Nimeczczynoju. Ewropa ne moze powstaty do nowoho zyttia bez duchowo welykoi Francii i bez welykoi duchowo Nimeczczyny.

Struktura Spoluczenych Derzaw Ewropy ne dozwolyt odnij derzawi staty nadto sylnoju materijalno.. Mali narody matymut taku samu wahu jak i welyki. Czas zaczynaty praciu nad budowoju tijei systemy.

Siohodni-zakinczyw Churchill-zywemo pid ochoronoju atombomby. Pokyszczo wona znachodytsia w rukach odnoi nacii, jaka ne wzyje ii-jak wsi znajemo-nikoly inaksze, jak tilky dla sprawi zakonu i woli. Odnacze za kilka rokiw cia, straszlywa zbroja moze poszyrytysia i todi switowi zahrozuwala b zahlada. Perszym krokom do nowoho ladu bulo b stworennia „Rady dla Ewropy“. Wyzwolennia narodiw usich ras i wsich krain wid wijny i ponewolennia musyt spertysia na sylnu pidstawu. Wona musyt powstaty czerez hotownist usich czoliwkiw i zinok kraszcze umerty niz pidkorytysia tyranii. Francija i Nimeczczyna musily b obijniaty prowid. Razom iz brytijskoju rodynoju narodiw, z mohutnioju Amerykojm j-ja wirju w ce-z Sowjetskoju Rosijeju.

Witer nawkolo promowy Wallace wtychaje

Amerykanskyj minister zahoworyw pro porozuminnia z Rosijeju i wtratyw swij fotel

Minister torhiwli USA. Henry A. Wallace 12 weresnia rozpoczaw demokratycznu wyborczu kampaniju w New Yorku promowoju pered duze liwymy politycznymy ta naukowymy objednanniamy pro amerykansku zownisznu polityku. Cia promowa wyklykala szyrokyj widhuk tak w Ameryci, jak i w cilomu switi. Zmistom ii buly stosunky miz USA i SSSR. Prezydent Harry S. Truman zajawyw buw spoczatku na presowij konferencii w Washingtoni, szczo win pereczytaw kozne slowo promowy Wallace szcze do ii wyholoszennia i schwalywi ii, i szczo wyslowlennia Wallace zowsim ne protyriczat zajawi ministra zownisznich spraw James F. Byrnes'a; prezydent 15 weresnia wydaw oficijne pojasnennia, w kotrim cioho razu zabraw nazad swoje schwalennia promowy Wallace i wyznaw lysze zasadnycze prawo Wallace wystupaty z promowoju.

Obydwa doradnyky Byrnes'a — demokratycznyj senator Tom Conally i respublikanskyj senator Arthur H. Vandenberg — zajawyly pro swoju nezhodu z dumkoju Wallace. Zastupnyk ministra zownisznich spraw William L. Clayton 13 weresnia pered predstawnykamy presy pidkreslyw, szczo jomu ne dawano bulo promowy ministra torhiwli Wallace dla poperednioho uzhodzennia, i szczo prohramowi wyslowlennia ministra Byrnes'a i dali stanowlat napriamni dla zakordonnoi polityky Ameryky.

Wallace wymahaw prostolinijnosty amerykanskoi polityky i ii zjasuwannia, bo w protywnomu razi supereczlywist interesiw miz Welykobrytanijeju i Rosijeju na Blyzkomu Schodi moze wtiahnuty USA w wijnu. Wallace zajawyw: „My cinymo koznoho okremoho anhlijcia, ale bulob bezhluzdiam stawyty naszu zownisznu polityku w zaleznist wid potreb Anhlii. Anhlijska polityka riwnowahy ne powynna wplywaty na te, czy wojuwatymut USA i koly.“ Wallace widchylaje hostru polityku szczodo Rosii. „Szczo hostorisze my stawytymemos do Rosii“, — skazaw win, „to hostorisze wystupatymut rosijany proty nas. Nechaj nas ne chwyluje te, szczo robyt Rosija w Schidnij Ewropi. Rosijski ujawlennia pro zemelnu reformu czy pro industrijalnyj wyzysk nepokojat bilszist amerykanskoho narodu. Ale podobajetsia nam ce czy ni, rosijany budut namahatysia socijalizuwaty swoju sferu wplywu, tak samo, jak i my namahajemosia demokratyzuwaty swoju. Rosijske ujawlennia pro socijalnu i ekonomicznu sprawedlywist bude wyriszalne dla tretyny switu. Nasze ujawlennia pro wilnu pidpryjemlywist i demokratiju panuwatyme nad bilszoju czastynoju switu, ale nasze zmahannia z Rosijeju musyt buty druzne. Rosijany powynni perestaty dijaty proty nas u pewnych dilnyciach, a my musymo perestaty kuwaty plany proty Rosii po inszych czastynach switu“.

Jak ze treba rozcinjuwaty nam promowu Wallace? Jak szczo ce ne zwyczajnyj dla Ameryky peredwyborczyj trjuk z metoju zabezpeczyty sobi prychylnist liwonastrojenych wyborciw u nastupnych wyborach, to newtiszne swidoctwo toho, szczo sered czastyny amerykanskych derzawnych dijacziw isnuje szcze naiwne ujawlennia, szczo Ameryka moze beztrubotno isnuwaty, zamknuwszys na swoim konynenti.

W koznomu razi ce nebezpeczna dla samoi Ameryky i dla swobodolubnoho switu dumka, bo wona z lehkym sercem widdaje pid bezkontrolnu wladu bolszewykiw tretynu switu, wydaje Welykobrytaniju na lasku j nelasku Moskwy, a tym samym posyluje ii pozycii. Swidczyt wona takoz, szczo dechto w Ameryci ne ujawlaje sobi jakoho same protywnyka wony majut pered soboju w osobi Rosii z ii totalitarnymy metodamy i mozlywostiamy

Na szczastia nadchodiat zaspokojujuczi powidomlennia, szczo promowa Wallace ne wplyne na zminu zownisznioi polityky Ameryky i na ii tisni j druzni wzajemyny z Anhlijeju, w czomu lysz tilky j mozna wbaczaty zaporuku bodaj sjakoho-takoho myru i bezpeky dla demokratycznoho switu.

Wallace risziw mowczaty i . . . lyszytysia dali na ministerskomu krisli

Piwniczno-amerykanskyj minister torhiwli Henry A. Wallace, jakoho promowa, wyholoszena w mynulyj czetwer, wyklykala kontrowersiju (rozbiznist) w amerykajskij zakordonnij polityci maw u seredu z prezydentom Trumanom rozmowu, szczo protiahnulas 2 hodyny i 20 chwylyn. Pisla konferencii Wallace zajawyw zurnalistam, szczo sprawa joho widchodu z kabinetu wzahali ne zatorkuwalasia i szczo win ne zadumuje zalyszyty swoho stanowyszcze w urjadi USA

Wallace perestaw buty ministrom, ale bazaje dali „borotysia za myr“

Prezydent Truman zajawyw, szczo amerykanska zownisznia polityka, jaku dosi prowodyw win z ministrom zakordonnych spraw Byrnesom bude dali nezminna u pownomu swomu rozmiri; nijakych zmin ne planujetsia.

Prezydent Truman wydaw rozporjadzennia, szczob na majbutnie usi wyslowy czleniw kabinetu w sprawach zakordonnoi polityky buly zjasowani ranisze z ministrom zakordonnych spraw.

W pjatnyciu stalo widomo, szczo minister torhiwli USA Wallace zalyszyw swoje stanowyszcze. Joho prochannia dymisii bulo odne z najkorotszych w istorii USA: „Jak wy domahalysia-napysaw win Trumanowi oce moje zreczennia. Ja dali budu borotysia za myr. Ja pewen, szczo Wy z tym zhodni i szczo pryjednajetesia do mene w ciomu namahanni“.

Z wychodom Wallace widijszow z USA-urjadu ostannij czlen New Deal-administracii buwszoho prezydenta Roosevelta.

Trumanowe domahannia dymisii Wallace zaskoczylo nawit zurnalistiw, chocz prezydent, szczo zawzdy toczno zaczynaje swoi presowi konferencii, spiznywsia na cej raz 17 chwylyn. Win rozmowlaw do toho po telefonu z Wallace, jakoho wistka pro bazannia Trumana zaskoczyla pry czytanniu rannioi poszty.

Do Aschaffenburga pereichaly 1100 ukrainciw z Wildfeckena. Naszi braty wlasztuwalysia tut w okremomu tabori Artilleriekaserne, zwilnenomu polskymy DP, szczo pereichaly do Wildfleckenu. Fotoreporter „Nedili“ (Sowjak) buw na dwirci pidczas prybuttia perszoho transportu „czornohorciw“. Na switlyni-komandant hrupy w rozmowi z keriwnykom widdilu UNRRA Team 119 dyr. De Hanom.

NEDILA
„The Sunday"
Ukrainian Weekly
September 22, 1946

Contents:

na imia odnoho z zurnalistiw, teper na imia redaktora cioho czasopysu p. Pawla Kotowycza. Sam tabor ne pryczynywsia niczym do pojawy czasopysu za wyniatkom 200 nim. marok, jaki do misiacia,szcze w zowtni m. r. zwerneno uprawi taboru. szczo j zowsim ne interesuwalasia dalszoju doleju czasopysu. Szczojno nedawno-po wyborach taborowoji rady, u jakoji prowodi stanuw p. dyr. Wol. Blawackyj pidnesla pretensiji na wlasnist czasopysu. Peredano sprawu hromadianskomu sudowi, na jakyj pohodylysia obi storony sebto taborowa rada i teperisznyj wlasnyk czasopysu-Sekcija Ukraijinskych Zurnalistiw w Awsburzi. Hromadianskyj Sud szczo buw polubownym sudom u rozuminni postanow i ciwilnoji procedury, wydaw swoje riszennia toho zmistu, szczo wlasnykom czasopysu „Nasze Zyttia" i joho majna je zhadana sekcija. Obi procesowi storony wyznaly ce riszennia i wono tym samym stalo prawosylne. Ta newdowzi p. Wol. Blawackyj, szczo za wsiaku cinu chotiw maty czasopys u swojich rukach, i wedena nym bilszist taborowoji rady nadumalysia inaksze i taborowa rada wystupyla z cywilnym procesom do cz. C. 96/46 pered sudom taboru UNRRA w Sommerkaserne w Awsburzi proty, zhadanoji sekciji pro wyznannia dla sebe prawa wlasnosty na hazetu „Nowe Zyttia" i jiji majno. Widbulosia try rozprawy i taborowyj sud, zlozenyj z trioch fachowych jurystiw z tohoz samoho taboru oholosyw 31. serpnia c. r. wyrok, jakym widdalyw pozownyka z zadanniam pozwu, pryjmajuczy zamit pizwanoji, szczo spirnu miz storonamy sprawu wyriszyw wze poperedno polubownyj sud. Ja jak procesowyj pownowlasnyk zastupaw pered taborowym sudom pizwanu storonu. Znajuczy sprawznij totalitarnyj apetyt p. Wol. Blawackoho na hazetu, jakoji ni win, ni taborowa rada ne osnuwaly i jakoji nikoly ne buly wlasnykamy, poruszyw ciu sprawu w Centrali UNRRA w Mjunсheni 29. serpnia c. r. u szefa presowoho widdilu amerykanskoho polkownyka p. Hyde. Win zajawyw szczo tabor, czy taborowa rada w nijakomu razi ne mozut buty wlasnykamy czasopysu „Nasze Zyttia" w Augsburzi, wlasnykamy je ti, szczo majut koncesiju zhladno ti, szczo w porozuminni z koncesionarem wydajut cej czasopys. Cia zajawa plk. Hyde stala widoma i taborowomu sudowi Sommekaserne.

Koly Wol. Blawackyj pobaczyw, szczo „prawem" ne dijde do bazanoji mety, riszywsia pity „lewem", pidderzanyj ludmy z hrup hurrapatriotiw i hurrademokratiw bilszosty taborowoji rady. W czetwer, 12. weresnia cioho roku jawylysia w redakciji czasopysu w tabori w peredpoludnewych hodynach pp. Bokalo i Dolnyckyj wid kontrolnoji komisiji taborowoji rady i zazadaly wid holowy Sekciji Ukrajinskych Zurnalistiw D-ra Lwa Czykalenka, szczob dobrowilno peredaw hazetu i jiji majno taborowij radi. Oderzaly widmownu widpowid i todi koly pryjszyly z taborowoju policijeju i widijszyly. W poludne tohoz dnia, koly czleny redakciji i dr. Lew Czykalenko piszly na obid, komendant policii pryklykaw slusara i w asysti policiji prykazaw slusarewi widczynyty zamkneni dweri do redakcijnoho lokalu i wse ruchome majno szczo tam joho zastaw, zajniaw dla taborowoji rady jak tez i samu hazetu. Zrazkiw takoji anarchiji ta pownoho nechtuwannia zakoniw i cilkowytoji neposzany do wyrokiw, nawit wlasnych sudiw hodi znajty w suczasnosty, nawit w totalitarnych derzawach. Buly lysze w Polszczi na perelomi 16 i 17 storicz i odnoho z takych herojiw anachiji, rozwalu i nasylstwa, polskoho mahnata Stadnickoho, zwanoho diablem lancuckim, zmaluwaw nam polskyj pysmennyk i istoryk Wlod. Lozinskyj u swojim „Prawem i Lewem". Ti projawy anarchiji w nas bezporiwnannia sumniszi i hrizniszi, jak npr. paskarstwo, z jakym dast sobi radu miscewa amerykanska i nimecka policija i kryminalni sudy. Tiazka borotba z hromadskoju amoralnistiu i zanykom poczuttia zakonnosty. Mozlywo, szczo nyniszni naszi hurrapatrioty i hurrademokraty inaksze ce widczuwajut.

Ta sama taborowa rada pid prowodom p. W. Blackoho, czy pak jiji prezydija, zaprosyla do sebe p. Wacyka, szczo zawiduje ekspedycijeju czasopysu i zaboronyla jomu prodawaty na tereni taboru czasopys „Ukrajinski Wisti". Cenzurowani czasopysi censuruje na nowo i laskoju wtiszajutsia tilky ti, szczo ry dawnomu zmisti zminyly wywisku na demokratycznu. Zle, jak tearalni artysty berutsia za neswoje dilo, bo twerde zyttia-ce ne teatralna scena.

Dejaki taborowi rady rozpolitykuwalysia na dobre i piszly zowsim pid komandu wczorasznich totalistiw, a nynisznich hurrademokratiw, szczo dla nych demokratija tilky szyld do maskuwannia. Taborowa rada w Bad Werishofeni zaboronyla prodaz czasopysu „Nasze Zyttia" na tereni swoho taboru i pysmom z 2 weresnia c. r. powidomyla pro ce redakciju cioho czasopysu. Uprawa taboru w Ingolstadti pysmom z 5 weresnia c. r. powidomyla redakciju, szczo tez ne bude pryjmaty bilsze czasopysu „Nasze Zyttia" na teren swoho taboru. W obоch wypadkach jszlo pro peredruk statti „Anonimamy derzawy ne tworiat". Prostisze poradyly sobi w Aszafenburzi. Tam pryjszow do kolportera predstawnyk cijeji hominkoji hurrapatriotycznoji hrupy wykupyw widrazu ponad 200 prymirnykiw „Ukrajinskych Wistej", jaki spaleno za taborom. Zhadana hrupa moze pozwolyty sobi i na taki dribni wydatky, jak wykupowluwannia neluboji sobi presy zi staroho, nespirnoho sprawdisznioho demokratycznoho taboru, bo z zbyraje powazni hroszi po taborach. Teper palyt czasopysi, a koly bula b pry dijsnij wladi, napewno spalylab i wydawciw i redaktoriw, a moze i tych szczo czytaly b nelubu jim presu. Swojich uczyteliw zhadana hrupa dobre zrozumila i ide jich slidamy. Szczastia szczo wona ne pry pownij derzawnij wladi, a to malyb my swoji Oswiencimy i Dachau, bo taborowa wlada moze pozwolyty sobi na podibni wczynsky, jak podano wyzcze.

Ta sama hrupa hurrademokratiw czy neodemokratiw starajetsia rozbyty i dejaki naszi orhanizaciji, zokrema ti, szczo majut dilo z presoju. Tak zrobyw p. Zenon Pelenskyj zi Spilkoju Ukrajinskych Zurnalistiw na emihraciji. Osnuwaw win okremu orhanizaciju zurnalistiw pro szczo pojawywsia komunikat SUZ-u i okreme riszennia kontrolnoji komisiji cijeji orhanizaciji. Tut slid tilky zaznaczyty, szczo predstawlennia p. Z. Pelenskym sprawy konferenciji zurnalistiw usijeji presy DP, szczo pojawlajetsia za dozowolom UNRRA w taborach u riznych mowach, sklykanij centraleju UNRRA 5. serpnia c. r. w Muncheni w Passingu, mynajetsia zowsim z prawdoju. Nichto z pryjawnych zurnalistiw ne maw okremych upowaznen i ne mih nawit maty, bo nichto z nych ne znaw napered pro cil konferenciji. Tam dilaly wony jak negotiory gestores, prawnoho instytutu, znanoho szcze w rymskomu prawi i znanoho u wsich cywilnych i torhowelnych kodeksach teperisznich obowiazujuczych zakoniw. Uprawa SUZ ratyfikuwala postanowy swojich czleniw na zhadanij konferenciji, wony nabraly prawnoji syly i dijut u wypadku peredbaczenoji todi reorhanizaciji presy DP.

Robota naszych Katylin -zmownykiw i kyrynnykiw neprypyniujetsia. Nawpaky jak baczymo z podanych prykladiw, wona poszyriujetsia ist-je srawdisznioju zahrozoju dla naszoi emihraciji. A i wona w resztiresztі taky prozrije, a todi i skinczytsia jiji terpelywist widnosno tych, szczo tak dowho i bezkarno wwodyly w blud nasze hromadianstwo i naduzywaly joho dowiria. Dr. Stepan Baran

Burzuazni nacjonalisty w sojuzi sowjetskych pysmennykiw Ukrainy

Pryjszla czerha na Maslowa, Smiljanskoho, Czerednyczenko, Lazarewskoho, Wyszniu, Janowskoho, Bazana i Malyszka . . .

Moskowska „Prawda" publikuje nowowalujewskyj wyrok na ostannich ukrainskych dijacziw kultury

Na redakcijnyj stil emigrantskoho ukrainskoho tyznewyka wypadkowyj witer zanosyt moskowsku hazetu. Ne bahato prawdy spodiwajemosia my wyczytaty z „Prawdy", ale wse z moze jakas wistka, moze jakyms rykoszetom, moze miz riadkamy, — pro Ukrainu, szczo za neju stuzylosia serce? Zadibno prypadaje emigrantskyj zurnalist do znajomoi kazennoho wyhl-du hazety, hariaczkowo perehortaje storinky. Tak i je, os wono: „Zahalnomiski zbory pysmennykiw Kyjewa".

Chto z tam szcze je w tim Kyjewi? Szczo z wony tam radiat na tych zborach? Ach, ta tam ze pisla wsich czystok lyszylysia sami majstri uroczysych od na czest „welykoho, mudroho", wze z tam ta ukrainska literatura tak retelno prosijana, perewijana, wsima orhanamy toi dyktatury protrujena . .

Czytajemo:

Protiahom dwoch dniw u Kyjewi widbuwalysia miski zbory pysmennykiw. Zbory zasluchaly j obhoworyly dopowid sekretaria CK KP(b)U tow. Litwina pro seriozni nedoliky w ideolohicznij roboti na Ukraini szczo na nych ukazaw CK WKP(b)".

Dali howorytsia pro

„seriozni pomylky i wykrywlennia w tworczosti okremych ukrainskych pysmennykiw i w dijalnosti Sojuzu sowietskch pysmennykiw Ukrainy".

„Hm, ce wze szczos znajome,

cez ti sami slowa, szczo my ich czytaly lychopamjatnych dniw 1933 roku holodu, postyszewskych reform i postriliw Chwylowoho i Skrypnyka. Moze ce prosto stara hazeta? Ni, druk toj samyj, toi samyj kazennyj wyhlad, ale porucz zaholowku ordn Lenina i data 2 wereśnia 1946 roku. Hazeta nowar. Ale szczo z tam za „nedoliky"? Aha, os wono: „Ostannich rokiw zjawylysia twory, w jakych „protaskiwajutsia" burzuazno-nacjonalistyczni pohlady na istoriju ukrainskoho narodu i joho kulturu ta inszi czuzi sowietskij ideolohii pohlady".

Chto z wony, ti sowietski nacjonalisty?

Instytut literatury Akademii Nauk USSR wydaw „Narys istorii ukrainskoi literatury" za redakcijeju S. Maslowa i Je. Kyryluka.

Dali za „Prawdoju":

„Istoriju ukrainskoi literatury awtory cioho „Narysu" oswitlujut izolowano wid klasowoi borothy; wony wwazajut nacjonalnyj moment wyriszalnym u rozwytkowi literaturnoho procesu na Ukraini, wony zmalowujut johow „Narysi" jak samobutnij, „jedynonacjonalnyj potik" pozbawlenyj wnutrisznich idejno-klasowych protyricz. W „Narysi" ignorujetsia fakty pozytywnoho wplywu na ukrainsku literaturu progresywnych dijacziw i teczij rosijskoi literatury, zamowczujetsia rosijsko-ukrainski literaturni zwjazky, i w toj ze czas perebilszujetsia wplyw zachidno-ewropejskych literatur".

Stara istorija! Czy z ce ne te same, szczo zakydalosia Chwylowomu? Ale dali: „Swidomo czy neswidomo awtory „Narysu" zatuszkowujut riznyciu miz reakcijnymy i progresywnymy teczijamy w ukrainskij literaturi 19-ho j poczatku 20-ho storicz. Wse ce ne szczo insze, jak widrodzennia burzuazno-nacjonalistycznoi koncepcii istoryka Hruszewskoho i joho „szkoly". „Narys" strazdaje j na inszi istotni nedoliky, zokrema w nim projawylasia szkidlywa nedoocinka sowietskoi literatury".

Ale Maslow i Kyryliuk ne sami. Ce ne wypadkowe jawyszcze. Zarady nych samych szcze ne warto bulo b zahalni zbory sklykaty. Likwiduwaty potychenku i wse. Ale z zjawylasia „nyzka inszych literaturoznawczych prac i chudoznich tworiw, u kotrych widrodzujetsia burzuazno-nacjonalistyczni idei i koncepcii, w nacjonalistyczno-wykrywlenomu wyhladi zmalowujetsia tak mynule ukrainskoho narodu, jak i sowietska dijnist. Sered takych tworiw zhaduwano [na] zborach powist L. Smilianskoho „Sofij[a]", szczo w nij odwerto protystawlajetsia ukrainskyj narod i joho kultura bratskomu rosijskomu narodowi i joho kulturi".

Szczo ce? Czorno-sotenno-monarchistycznyj lystok „Ogni" z Frajmanskoho taboru DP? Ta sama mowa, ti sami pohlady na ukrainskyj narod. Dla „Prawdy", jak i dla bilohwardijskych „Ogni", „ukrainskowo woprosa kak takowogo woobszcze ne suszczestwujet".

Ale cytujemo dali:

„Propowidju nacjonalnoi obmezenosty i tak zwanoi „patrijarchalnoi samobutnosty" ukrainskoho narodu je opowidannia O. Kundzycza „Ukrainska chata" i „Jakos ichaw ja Ukrainoju". W opowidanni W. Czerednyczenko „Ja — szczaslywa Walentyna" ta w dejakych inszych tworach okremych ukrainskych pysmennykiw idealizujetsia daleke mynule, a sowietskym ludiam na dohodu „patrijarchalnoi samobutnosty" nadajetsia newlastywych im rys charakteru. Podibnymy z szkidlywymy tendencijamy prosiaknuto j opublikowani ostannioho czasu literaturozawczi statti L. Kowalenka, I. Pilhuka, narysy-spohady H. Lazarewskoho".

Otze nema nawit „patrijarchalnoi" samobutnosty w ukrainskoho narodu. Umry, Denyse, kraszcze ne napyszesz! Cikawo wse z bulo b znaty, jakymy to rysamy charakteru nadylyla „sowietskych ludej" lojalna stara sowietska pysmennycia Czerednyczenko, szczo nawit wona ne potrapyla dohodyty suczasnij generalnij linii. Ale nawriad czy my i czy chto inszyj proczytaje zloszczasne opowidannia. Sama awtorka pochopytsia znyszczyty joho i kajatymetsia, bytyme sebe w hrudy i widmezowuwatymetsia.

Ale najcikawisza ricz, szczo nasz staryj znajomyj, Ostap Wysznia, proszpetywsia. Prawda, nacjonalizmu jomu ne zakydajut, ta jakyj nacjonalizm wytrymaje kolymski 70-stupnewi morozy. ale „pysmennyk Ostap Wysznia w dejakych swoich fejletonach, opublikowanych ostannioho czasu na storinkach hazety „Radianska Ukraina" i w zurnalach, „skatywajetsia" do obywatelskoho zuboskalstwa, bezidejnosti, win wykrywlaje sowietsku dijsnist, wyklykajuczy zakonne oburennia czytacziw."

Bidnyj Ostape! Muczyly tebe na Kolymi, nedomuczyly, wytiahly znow i posadyly za redakcijnyj stil, ale j znow ty dohodyty ne potrapyw. Proszczajte honorary, Ostap uze ne potribnyj, Ostap mabut uze „na sewer dierzit put".

Ne zabuto na tych zborach i

„redakcii ukrainskych literaturnych zurnaliw „Witczyzna" (redaktor Ju. Janowskyj), „Dnipro" (redaktory A. Malyszko i S. Kryzaniwskyj), „Radianskyj Lwiw" (redaktory M. Bazan i P. Kozlaniuk), szczo zabuly pro osnowni idejni wymohy naszoi partii do chudoznioi literatury i publikuwaly twory, czuzi duchowi sowietskoho, narodu, worozi sowjetskij ideolohii".

Jakszczo „Prawda" kwalifikuje twory suczasnoi sowietskoi ukrainskoi literatury jak worozi sowietskij ideolohii, to my ne zazdrymo ni Bazanowi, ni Janowskomu, ni inszym, koho zhaduje orhan WKP(b). Kajattiam lysze ne obijdetsia. Ale j dla tych, komu wono obijdetsia, ne myne bez naslidkiw. U koznomu razi sowietskym pysmennykam dowedetsia deszczo zamyslytys i pozbutysia ostannich resztok nepotribnych iluzij, u koho wony szcze je.

Ale my jasno baczymo, szczo ce wze ostannie „zi swiatymy upokij" nawit dlia sowietsko-alilujnoi ukrainskoi literatury. Ce wze nowowalujewske „nie bylo, niet i byt nie mozet". Bo szczo z lyszytsia tam, koly nemaje ni okremoi kultury, ni nawit patrijarchalnoi samobutnosty w ukrainskoho narodu?

Kolys Szczedrynskyj heroj — moskowskyj carskyj biurokrat — chotiw „zakryty Ameryku". Teper sowietskyj partijnyj biurokrat „zakrywaje" Ukrainu, ukrainskyj narod, zapereczuje joho samobutnist, okremisznist joho kultury, zakresluje joho istoriju.

W. I. Trylos

Koly pan Blawackyj perešlane holowuwaly w Somme-Kaserne?!

Profesor Wolodymyr Szajan holoduje na znak protestu proty poruszennia swobody slowa

Dnia 6. IX. 1946 na swojomu zasidanni wynesla Taborowa Rada protyzakonne i protymoralne riszennia, szczob perebraty redakciju „Nasze Zyttia" w swoi ruky.

W tij cili doruczeno pysmom z dnia 7. IX. 1946 „obniaty sejczas z nynisznym dnem redakciju „Naszoho Zyttia" — i „wykonaty siohodniszne doruczennia sejczas nyni" — kulturno oswitnolmu referentowi taboru.

Wreszti dnia 12. IX. 1946 doruczeno te same finansowomu referentowi i za dopomohoju policii obsadzeno prymiszczennia redakcii „Nasze Zyttia", ne dopuskajuczy tudy wlasnykiw czasopysu „N. Z." -predstawnykiw Spilky Ukrainskych Pysmennykiw i Zurnalistiw.

Zajawlaju:

Sprawa „Naszoho Zyttia" bula dwiczi predmetom sudowoi rozprawy. Taborowa Rada wyznala arbitraz Hromadskoho Sudu, a koly riszennia ne wypalo po ii dumci, wona peredala wze raz sudzenu sprawu Taborowomu Sudowi. A koly i cej sud widkynuw pozow Taborowoi Rady, todi wona wyriszyla ce pytannia na swoju koryst proty prysudiw sudu, proty ludskych i moralnych zakoniw, — i perewela ce riszennia za dopomohoju nasylstwa.

Wlasnist „Naszoho Zyttia" za „Spilkoju Pysmennykiw i Zurnalistiw" je bezsumniwna w oblyczczi sudu i oblyczczi prawa. Wona tymbilsze bezsumniwna z pohladu hromadskoi morali i sowisty.

Interes nacii wymahaje toho, szczob „Nasze Zyttia" bulo hromadskoju wlasnistju „Spilky Ukrainskych Pysmennykiw i Zurnalistiw", — ludej, jaki poklykani, szczob buty mozkom i sowistiju narodu.

Dija Prezydii Taborowoi Rady, a same wyriszennia czerez policiju sprawy prywatnoi wlasnosty, — jaka bula predmetom sudowoho sporu — je wczynkom protyzakonnym, tymbilsze zloczynnym, szczo joho dokonuje ustanowa poklykana do toho, szczob stojaty na storozi prawa.

Prawo zapereczene tut w samij osnowi.

Szczo warti wsi sudy i zakony, koly mozna ci pytannia wyriszuwaty po wlasnomu bazanniu za dopomohoju policii?

Poruszena nedotorkana osnowa wsich zakoniw i wsich konstytucij -sama zakonnist.

Zokrema poruszeno prawo materialnoi wlasnosty dla hromadskoi ustanowy typu „Spilky Ukrainskych Pysmennykiw i Zurnalistiw".

Dali zapereczenyj u samij suti osnownyj pryncyp demokratii, szczo jakas spilka czy hromadska instytucija maje prawo w swojomu zurnali sama pryznaczuwaty swojoho redaktora.

Uchwala zminyty redaktora „Naszoho Zyttia" i nastawyty" nehajno i sejczas" redaktora nakazom z hory je supereczna z najprymitywniszymy ujawlenniamy pro demokratiju.

Wreszti Prezydija Taborowoi Rady zaboronyla czerez p. oboznoho Lyseneckoho w prysutnosty kulturno-oswitnioho referenta prodawaty na tereni taboru ulmskyj zurnal „Ukrainski Wisti" tomu, szczo tam bula stattia „Anonimno derzawy ne tworytsia" (ta sama stattia wyklykala zahostrennia wedenoi wid dowszoho czasu nahinky na demokratycznyj napriam czasopysu „Nasze Zyttia".)

Take riszennia Prezydii Taborowoi Rady poruszuje osnownyj pryncyp swobody poszyrjuwannia drukowanoho slowa.

Poruszeno otze osnowy suspilnosty i nacii. Poruszena zakonnist, poruszene prawo wlasnosty, poruszeno demokratyczni pryncypy i poruszeno swobodu poszyriuwannia drukowanoho slowa.

Protestujuczy proty cijei bezzakonnosty zajawlaju pered Bohom, pered istorijeju i pered narodom swoju hlyboku ne solidarnist iz hurtom ludej, szczo ne szanuje ni prawa, ni sowisty ludskoi, ni pryniatych u naszych dniach pryncypiw demokratii.

Ne bazajuczy nesty nijakoi widpowidalnosty za mozlywi dalszi bezprawstwa hrupy, jaka nazal maje bilszist u Taborowij Radi — i jaka, stanuwszy raz na szlach nezakonnosty moze bez kincia ciu zakonnist poruszuwaty, zajawlaju, szczo iz siohodnisznym dnem perestaju buty czlenom Taborowoi Rady.

Riwnoczasno zajawlaju semydennu bezohladnu holodiwku na znak protestu proty bezzakonnosty, jaka mohla by poszyrytysia w ukrainskim narodi.

Spownenyj do hlybyny sumom, zaklykaju wwes narid ne solidaryzuwatysia z metodamy bezprawstwa, nasylstwa i zadawluwannia zywoho slowa ukrainskych patriotiw.

Ja swidomyj toho, szczo riszennia Prezydii Taborowoi Rady ne je widokremlenym wypadkom u naszij teperisznij dijsnosty.

Nahinka na demokratycznu presu wedetsia w riznych misciach z riznym uspichom.

Wykradannia maszyn do pysannia i cyklostyliw, wykradannia i palennia hazet, opanuwannia zurnaliw bezprawnymy krutijstwamy, poboi redaktoriw i dijacziw — demokratiw, pobyttia kaminniam wirujuczych ewanhelykiw, zasoromlujucza bornia za krasky nacjo-

Ukrainsko-lytowska pryjazn

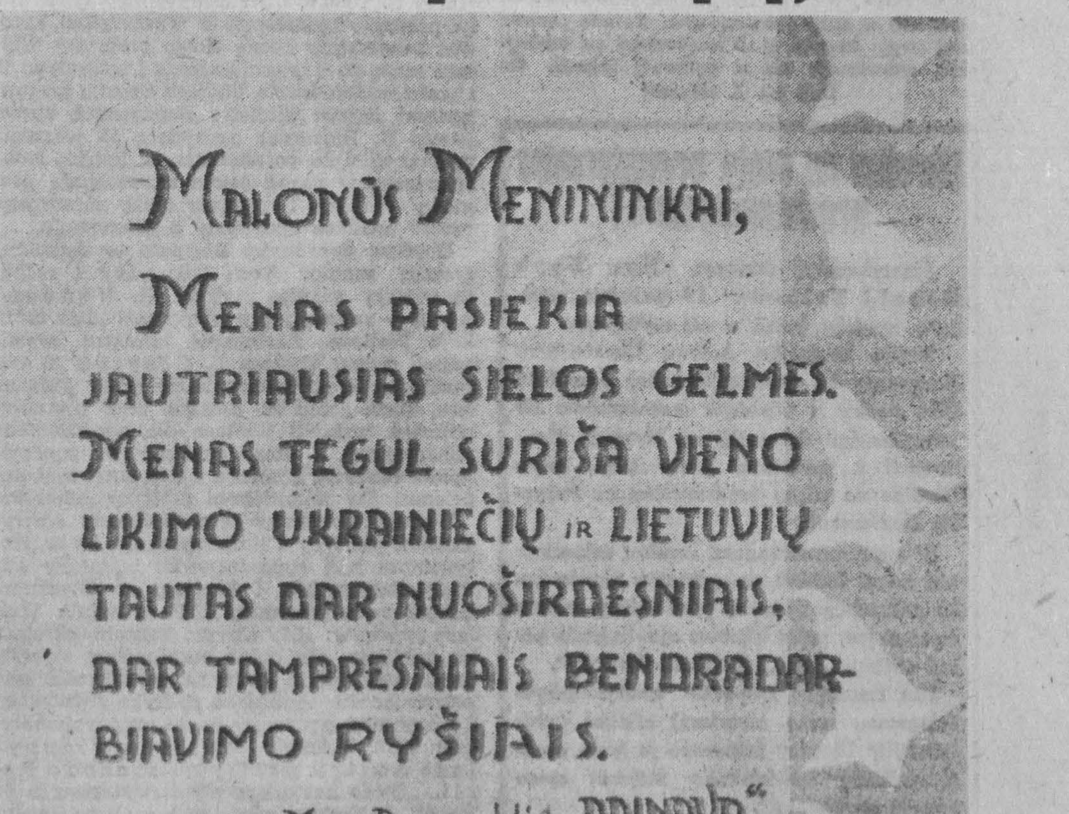

Teatr i. I. Kotlarewskoho zrobyw welyku robotu w sprawi propagandy naszoi scenicnoi i muzycznoi kultury pered czuzynciamy. Ostanni joho wystupy pered baltijciamy zdobuly Ukraini bahato pryjateliw. Lytowska hrupa taboru w Hanau doruczyla naszomu Teatrowi okremu hramotu, jaka slawyt ukrainske mystectwo i howoryt pro spilnu dolu naszych narodiw.

Borotba z nezaleznoju presoju

wazne dla wsijei naszoi presy, jak cilosty, bez uwahy na ii ideolohicznyj naprjam i w interesi dobra ukrainskoi presy j ukrainskoho zurnalistycznoho switu je ne stworiuwaty takych precedensiw. Je szcze nebezpeka, szczo z uwahy na wplyw, jakyj maje na masy drukowane slowo, metody cei borotby mozut lehko perentestysia j na inszi dilanky naszoho zyttia.

Cia neslawna borotba hrizna ne lysz i ne tak swoimy bezposerednimy, materijalnymy naslidkamy, jak radsze moralnym spustoszenniam, jake wona spryczyniuje ta duchowym zubozuwanniam naszoi suspilnosty.

Ludy, jaki ii wedut, zabuwajut, szczo duchowych wartostej ne mozna znyszczyty materijalnymy, czy fizycznymy zasobamy. Takoju duchowoju cinnistju narodu je joho nacijonalna presa budjakoho napriamku, jakszczo wona stoit na pozycii interesiw nacii j ne dije w ii szkodu. Kozna hazeta, nawit, jakszczo wona ne je orhanom jakois partii, czy hrupy, widzerkaluje pohlady, dumky, switohlad, postawu do zyttia, switospryjmannia j zmahannia pewnoi czastyny nacii. Z ii storinok ne howoriat lysz ludy, jaki ii wedut, czy jaki w nij spiwpraciujut, ale ci ludy je recznykamy szyrszych kol swoich odnodumciw, jakych pohlady wyslowlujut pry dopomozi stattej i w jakych imeni promowlajut.

Pomylajetsia toj chto dumaje, szczo zmusywszy fizyczno mowczasty ciu, czy inszu hazetu, win odnoczasno znyszczyw i ti idei, jaki wona zastupala.

Duchowi wartosti mozna oprokydaty, protystawlajuczy im inszi wartosti cioho samoho poriadku. Kablem, kamenem, czy rewolwerom ne wbjetsia ludskoi dumky, idei.

Hazeta wyslowluje te, czym zywe dana nacija, czy ii czastyna, abo hrupa, bud wona politycznoho, socijalno-stanowoho, ideologiczno-swidohladawoho, relihijnoho, czy inszoho porjadku. Skilky w nacii hrup, stilky j musyt buty riznych presowych orhaniw, z jakych wony mohly b promowlaty do ridnoho zahalu j do switu. I lysz, koly kozna z nych wilno j swobidno moze dijaty, majemo pownyj obraz zyttia nacii, idej, jaki ii chwylujut, zmahan, szlachiw, jakymy wona ide do swojei mety. Pownyj obraz zyttia nacii maje lysz toj, chto

> **Пам'ятайте про допомогу українським студентам!**

czytaje wsiu ii presu, bez uwahy, na te, czy wona zastupaje joho osobysti pohlady, abo pohlady tijei hrupy, do jakoi win nalezyt, czy nawpaky stoit na inszych pozycijach, z jakymy win ne pohozujetsia.

Welyku krywdu robyt nyzam toj, chto namowlaje ich ne czytaty presy toho, czy inszoho ideolohicznoho, abo prohramowoho naprjamku, bo widbiraje im zmohu wsebiczno piznaty swij wlasnyj narid. Bojkot presy jakohos widlamu narodu dowodyt do toho, szczo na zyttiewi pytannia nacii j ridnoho kraju, ti czleny nacijonalnoi zbirnoty, jaki joho prowodiat, majut nepownyj i falszywyj pohlad. Wony ne znajut swoho wlasnoho narodu. Odnobicznyj pohlad, nakynenyj z hory buw u nacjonal-socialistycznij Nimeczczyni j je w SSSR. Tam czytacz baczyt wse lysz czerez odni okulary, ne wmije zajniaty krytycznoho stanowyszcza do zyttiewych jawyszcz. Jak ce trahiczno skinczylosia dla mentalnosty nimeckoho narodu, wyjawylosia pisla prohranoi nymy wijny.

Polityka nehacii toho, szczo nam nemyle j newyhidne, ce specyficznyj psycholohicznyj kompleks, jakyj tiazyt na naszij nacjonalnij psychici w naslidok dowholitnoho ponewolennia. Za czas newoli, rukowodiaczys czuttiewym momentom i widkydajuczy rozumowi racii, dejaki kola neguwaly wse czuze j woroze nam. Wony wwazaly za swij nacijonalnyj obowiazok zberihaty pownu ignoranciju pytan protywnykiw. Poznajomytysia bezposeredno z protywnykom na osnowi joho dzerelnoho materialu wony wwazaly czyms nyzczym swojei nacijonalnoi hidnosty, maloszczo ne za nacijonalnyj zloczyn. W tomu dusi wychowuwaly dejaki naszi kola szyroki masy hromadianstwa. Im zdawalosia, szczo koly znegujut problemu, to wona tym samym perestane j faktyczno isnuwaty. Ce psychologicznyj kompleks strusynoi polityky.

Koly taka polityka negacii wsioho szczo woroze bula — prynajmni czuttiewo, bo rozumowo nikoly! — do dejakoi miry zrozumila j mozna ii bodaj czastynno wyprawdaty, to nijak ne mozna zrozumity sensu negacii toho, szczo ridne. Ce dowede do toho, szczo my ne budemo orientuwatysia u wlasnij problematyci, ne budemo znaty, szczo dijetsia w naszij wlasnij chati. Nasza ridna nacija bude dla nas „terra incognita".

Czomu pewni kola naszoho hromadianstwa tak bojatsia presy, jaka zastupaje inszi pohlady? Czy tomu, szczo wona pysze prawdu pro nych? Czy bojatsia, szczo cia presa zdyraje poludu, jaku zatiahaje na oczi zahalu ich publicystyczna dijalnist? Czy bojatsia, szczo ich pozycii taki slabki j argumenty taki nestijki ta malo perekonlywi, szczo pid wplywom oswitadomnoi praci protywnyka ne wstojatsia?? Czy ich duchowa zbroja taka krychka, szczo musiat westy borotbu fizycznymy zasobamy, zaklykajuczy na dopomohu najczorniszu reakciju, jaka wsiudy niuszyt lysz osobystyj interes? Czy kola prychylnykiw tak malo wyrobleni, szczo wony paniczno bojatsia dopustyty holos z druhoho bereha? Takyj panicznyj strach pered presoju, szczo zastupaje inszyj pohlad, maje odna derzawa, szczo horlaje pro swoju demokratycznist.

Czy w intencijach tych kol je j nasz narid zipchnuty do stanu hromadian tijei derzawy?!

Ne zubozujmo duchowosty naszoho narodu, ne widbirajmo jomu prymitywnoho prawa ludyny, stworyty sobi wlasnoju, krytycznoju praceju uma wsebicznyj obraz zyttia swojei nacii.

Ce osiahnemo, koly zberezemo welykyj zdobutok ludstwa w dilanci duchowosti — swobodu dumky j slowa, nezaleznist presy j prawo koznoho hromadianyna maty j czytaty wsiu ridnu presu bez uwahy na ii ideologiczno-switohladowu, czy prohramowu liniu. W. B.

Proty hanebnoho wystupu reaakcii tak zwanoho „Ukrainskoho Slowa"

Pero zurnalista ne smije buty w rukach blazniw z politycznoho cyrku!

Postanowa objednanych zboriw Holownoi Uprawy Sojuzu Weteraniw, Towarystwa Lycariw Zaliznoho Chresta, Towarystwa Lycariw Chresta Symona Petlury, Towarystwa Ordenskoi Widznaky U.H.A., Filii Sojuzu Weteraniw, z dnia 9 weresnia 1946 r.

Zasluchawszy stattiu pid naholowkom „Awtorytety", wmiszczenu w czasopysi „Ukrainske Slowo" z dnia 8 weresina 1946 r., pidpysanu psewdonimom „Blazen" — zbory stwerzujut:

a) Cia stattia je paskwilem, sprjamowanym, holownym czynom, proty kolysznioho Werchownoho Komanduwacza Ukrainskymy Wijskamy, teperisznioho Holowy Sojuzu Weteraniw.

b) Cej paskwil spriamowanyj takoz proty Polijnoho Holownoho Otamana Ukrainskoi Narodnoi Respubliky-Symona Petlury („awtoriw warszawskoho dohoworu") i wzahali pluhawyt naszu mynulu politycznu i zbrojnu borotbu.

Z b o r y w w a z a j u t s z c z o:

1. Taki podii, jak polityczni i wijskowi dohowory z polakamy, denikinciamy, sowietskym komanduwanniam, szczo ich, w sylu istorycznych obstawyn, pidpysuwaly w mynulomu naszi derzawni i wijskowi czynnyky-pidpadajut sudowi istorii, a ne sudowi „Blazniw".
2. Na „dotep" chto koho wodyw u Zymowomu Pochodi — czy heneral armiju, czy armija joho wodyla za soboju, zbory, w perszu czerhu uczasnyky pochodu — lycari ordenu Zaliznoho Chresta — stwerdzujut: heneral wodyw armiju, osobysto keruwaw bojamy, perebuwaw zawzdy tam, de bula najbilsza nebezpeka.
3. Heneral komanduwaw ukrainskym wijskom ne tilky w Zymowomu Pochodi. Komanduwaw Ukrainskoju Halyckoju Armijeju pid Lwowom ta w Czortkiwskomu prolomi. Komanduwaw Zbrojnymy Sylamy Ukrainskoi Narodnoi Respubliky w kampanii 1920 roku.
4. Dii Ukrainskoho Wijska, pid komanduwanniam naszoho najstarszoho henerala nalezno wyswitleni i ocineni ne lysze ukrainskymy, ale j czuzynecкymy wijskowymy awtorytetamy.
5. W sprawi „elastycznosty" zbory stwerdzujut: heneral, w sprawach, politycznych, ne schodyw nikoly z pozycii czesnoho ukrainskoho wojaka — patriota.
6. „Sicz", jaku za twerdzenniam awtora statti- heneral „dla . . . UNR . . . montuje" — nazywajetsia Sojuz Ukrainskych Weteraniw, isnuje wze dwadciat pjat rokiw u riznych derzawach Ewropy i Ameryky i je objednanniam tych, szczo borolysia za wolu Ukrainy za wsich ukrainskych uriadiw, na wsich zemlach Ukrainy.

Z b o r y u w a z a j u t, s z c z o:

Rozdil zwernenyj do tych, „chto probuwaw joho slidamy jty" -stosujetsia wsich, chto w mynulomu wojuwaw za ukrainsku sprawu; Papluzennia izza ukryttia naszoho mynuloho, oswjaczenoho krowju kraszczych syniw Ukrainy, — bezczeszczennia tych, szczo komanduwaly namy w bojach za wolu, moze buty lysze — abo wyslidom pownoho politycznoho bezhluzdia i zwyrodninnia — abo naslidkom praci zamaskowanych worohiw ukrainskoi sprawy.

Z b o r y w y m a h a j u t:

Szczob CPUE, SUZ i wse hromadianstwo, a w perszu czerhu buwszi wojaky — weterany — zajnialy wyraznu pozyciju do cioho hanebnoho faktu i do mozlywosty powtorennia czohos podibnoho nadali.

Szanownij redakcii czasopysu „Ukrainske „Slowo" zbory radiat dla swoich „dotepiw" braty temy ne z doby heroicznoi borotby ukrainskoho narodu za wolu, lysze z dijalnosty suczasnych zdemoralizowanych politykaniw.

Pero zurnalista ne smije buty w rukach blazniw z politycznoho cyrku.

Z b o r y u c h w a l y l y:

Wyslaty ciu postanowu do wsich ukrainskych czasopysiw na emigracii, dla ii opublikuwannia.

Holowna Uprawa Sojuzu Ukrainskych Weteraniw
Filija Sojuzu Ukrainskych Weteraniw
Towarystwo Lycariw Zaliznoho Chresta
Towarystwo Lycariw Chresta Symona Petlury
Towarystwo Ordenskoi Widznaky U.H.A.

Newidpowidalnyj wystup redakcii regensburzkoho tak zwanoho „Ukrainskoho Slowa", szczo powstalo na misce zrujnowanoho nym powaznoho hromadskoho organu, (jakym buw tyznewyk „Slowo" za redakcijeju doswidczenoho zurnalista inz. Dowhala), wyklykaw oburennia w usich kolach ukrainskoho hromadjanstwa. Starszi-weterany wyzwolnych zmahan armii UNR i UHA ta molod, szczo zachoplujetsia legendoju UNRA i UPA, baczat w ciomu wystupi czuzu ukrainskomu ruchowi worozu ruku. Koly b prawdoju nawit bulo, szczo pid kryptonimom „Blazen" skrywajetsia — tak jak pro ce pryludno howorytsia — p l k. J e w t y m o w y c z, to fakt zalyszytsia-faktom, szczo pomiszczennia tijei statti zurnalistamy z regensburzkoi hazety musilo buty aktom czuzoho nadchnennia.

Pyszuczy ce, ne bazaly b my, szczob nas zle zrozumily. Z „Ukrainskym Slowom" je w nas porachunky. Neperesicznyj pysmennyk Kosteckyj wystupaw u niomu proty odnijei pomiszczenoi namy dyskusijnoi statti pro teatralnyj zurnal, nazwawszy nas „Nedilnymy teatrobudamy" toj ze awtor strilaw tam ze po naszij adresi w swoich dowzeznonyzczeperesicznych stattiach proty Sojuzu Ukrainskoi Demokratycznoi Presy. Na wsi ci wystupy maly my widpowisty, zwiczajno, jak wono wodytsia miz presowymy organamy organamy riznych pohladiw i temperementiw. Teper uwazajemo sebe zwilnenymy wid toho lehkoho zresztoju zawdannia. Redaktor „Ukrainskoho Slowa", szczo nota bene pryludno musiw wybaczytysia za zloslywyj naklep na redaktora „Slowa", postupyw duze zle, bez nijakoi pryczyny obrazyw ukrainske starszynstwo i wojactwo wsich armij, zneslawyw prapor Ukrainskoi Armii. Takyj postupok zwilniaje nas wid obowjazku uwazady „Ukrainske Slowo" zahidnu dobrych, ponanych czy nawit worozych w z a j e m y n hazetu. Kolys, w perszomu czysli swoho szumno „Ukrainskym" ochreszczenoho czasopysu psewdo dotepnyj cej zurnalist wyskoczyw z prowincijnoju stattejkoju, zaklykajuczy obtynaty . . . wucha tym redaktoram, szczo u swoich hazetach uzywajut dekoly zamisc pownoho wyrazu „ukrainskyj" skoroczenoi formy ukr." Hanebna obraza tym samym panom Holowy Sojuzu Weteraniw, kolysznioho Werchownoho Komanduwacza Ukrainskymy Wijskamy dokazuje, szczo win zatratyw cilkom poczuttia prystojnosty. Japonskyj redaktor na joho misci, koly b ne widwazywsia sobi zrobyty pisla takoho postupku ciloho harakiri, to prynajmi sam sobi obtiaw by wucha (za wlasnoju receptoju), obrizawszy ich szcze pered tym „blaznam" szczo joho na take neczyste dilo namowyly. (KTB)

Na porozi nowoho szkilnoho roku

Chto podbaje za ci wazlywi reczi?

Holos ukrainskoho himnazijnoho uczytela

Odyn rik nawczannia bez knyzky, na czuzyni-za namy. Win kosztuwaw uczytelewi bahato snahy j rozumowoho napruzennia, szczob daty uczniam te, szczo im nalezytsia. Ne wse wono wdawalosia.

Jde tut mowa pro himnazii. Wony powstaly po taborach naszych skytalciw samotuzky. Nasze uczytelstwo zorientuwalosia chutko, szczo treba rjatuwaty sytuaciju, treba tworyty na, misciach szkoly, szczob daty naszym ditiam, jaki j tak wtratyly marno bahato czasu, zmohu prodowzuwaty swoju oswitu.

Jak krytyczno my ne dywylysia b na szkilnyj rik, szczo promynuw, treba buty sprawedlywym i z czystym sercem skazaty, szczo win na marne ne piszow. Ce z buw rik welykych zusyl. Win wyrwaw naszych ditej z blukannia maniwciamy i postawyw ich na normalnyj zyttiewyj szlach, jakym powynna jty moloda ludyna. Win kazaw zabuty ij pro wsi zachlywi dni nedawniomynuloho, wziaty sebe w ruky j prodowzaty te dilo, jake wona rozpoczala szcze na ridnych zemlach.

Koznyj wychownyk znaje, jak tiazko bulo na poczatku pryzwyczaity naszu molod do normalnoho szkilnoho zyttia, do systematycznoi praci, do zberezennia neobchidnoi w wychownij praci dyscypliny. A tut szcze taborowi umowy ne zawzdy spryjaly wychownij roboti j uskladniuwaly ta utrudniuwaly widpowidalnu praciu ukrainskoho wczytela. Ale spilnymy sylamy wczytelstwa, molodi j batkiw ta szyrokych kil hromadianstwa wdalosia ci trudnoszczi pereboroty j u naszij szkoli zapanuwala sprawdi wychowna atmosfera. Uczni szwydko zrozumily swoje zawdannia j swij obowiazok ta pylno bralysia do praci, szczob dohnaty wtraczene.

Najbilszoju pereszkodoju, jaku dowodylosia podolaty w mynulomu szkilnomu roci j jakoi marewo nawysaje znowu nad uczytelem i ucznem u nowomu szkilnomu roci-ce bezpereczno nedostacza szkilnych pidrucznykiw, bez jakych normalne nawczannia ne dastsia westy nawit pry najbilszij dobrij woli. Uczyteli wdawalysia do riznych sposobiw, projawlajuczy bahato inicjatywy j wynachidlywesty. Stari pedahohy wykorystowuwaly swij dowholitnij doswid i praktyku w nawczanni, dechto korystuwawsia szczaslywo zberezenymy zapyskamy, inszi rozdobuwaly stari nimecki pidrucznyky, szczob maty bodaj zrazok, jak splanuwaty sobi material i podaty joho systematyczne ucznewi. Najhirsze prychodylos uczytelam czuzych mow, npr., latyny. Brak tekstiw, slownykiw, hramatyk doszkulno widczuwawsia uczytelamy j uczniamy. Koly wdalos nawit rozdobuty des odyn prymirnyk knyzky, to wona szcze ne rozwiazuwala pytannia. Uczytelam dowodylosia perepysuwaty teksty na maszyni j rozdawaty uczniam do korystuwannia. Nedostacza lektury utrudniuwala tez nezwyczajno nawczannia ridnoi mowy, bo bez lektury tworiw pysmennykiw nemaje nawczannia ridnoi literatury. Porucz nedostaczi pidrucznykiw welykoju pereszkodoju w wedenni normalnoho nawczannia bula widsutnist dopomiznych nawczalnych zasobiw, jak kart, kabinetiw, laboratorij, pryladdia in. Ne mensz wazlywoju pryczneju nedotiahnen u nawczanni za mynulyj rik bula nedostacza planiw nawczannia i prohramiw wychownoi roboty. Koznyj keriwnyk szkoly j koznyj uczytel musiw wypraciowuwaty ich sam. Emigracijni umowyny ne dozwolajut tez na te, szczob ucztelskyj sklad zawzdy widpowidaw swojomu zawdanniu. U bahatioch wypadkach czerez widsutnist kwalifikowanych uczytelskych syl wykladaczamy buly ludy prypadkowi. Nenormalnym jawyszczem je tez te, szczo dejaki kwalifikowani syly widtiahajutsia wid pedahohicznoi praci i na ich misce syloju obstawyn prychodiat amatory, szczo bezpereczno ne daje pozytywnych naslidkiw molodi. Dalszymy trudnoszczamy, z jakymy dowodylos borotysia ukrainskomu wczytelstwu j molodi, bula nedostacza widpowidnych prymiszczen, w jakych widbuwalosia b nawczannia.

Ci trudnoszczi stajut pered naszym uczytelstwom i szkilnoju moloddiu tez i w nowomu szkilnomu roci. Uczytelstwo stawyt zajedno zapyty, czy zrobyly szczonebud naszi szkilni wlasti, szczob polehszyty jomu praciu w nowomu szkilnomu roci? Czy podbaw chtos pro te, szczob sklasty prohramy nawczannia, szczob chocz cyklostylnym sposobom wypustyty w swit bodaj skromnu skilkist szkilnych pidrucznykiw? Czy wzyto zachodiw, szczob obminiatysia wzajemno doswidom, jak najkraszcze realizuwaty nawczalnu j wychownu robotu w nenormalnych emigracijno-taborowych umowynach tymy, czasto improwizowanymy zasobamy, jaki stojat do rozporiadzenia? Ukrainske uczytelstwo j ukrainska szkilna molod w i r j a t, szczo nowyj szkilnyj rik prynese spryjatlywiszi umowyny, sered jakych prochodytyme pracia.

N y k y f o r I r c z e n k o

Lyst prof. Szajana

nalnoho praporu — i bezlicz inszych faktiw — ce zjawyszcza zahrozlywi dla duchowoho zdorowja narodu.

Ce wse wkazuje na te, szczo pewna czastyna narodu ne zdibna spryjmaty demokratycznych pryncypiw i dije pid moralnym tyskom ideolohii nasylnykiw, szczo panuwaly i panujut nad Ukrainoju.

Czastyna Narodu, szcze ne rozumije, szczo ukrainskyj faszyzm buw by ne menszym lychom dla nacii i dla ludstwa jak bolszewyckyj faszyzm, czy nimeckyj.

Cej szlach wede do duchowoi i fizycznoi newoli.

I tomu, bazajuczy moralnymy metodamy wplynuty na moralne protwerezinnia i duchowe probudzennia narodu oholoszuje zhadanu holodiwku.

Wyzwolna bornia nacij i faszyzm ce dwi rizni sprawy.

Sprawa pryplutaty i nakynuty faszystiwske ujawlennia i idei ukrainskomu wyzwolnomu ruchowi je smertelnoju zahrozoju dla cioho ruchu.

Osterihaju Ukrainskyj Narid, szczo prahnennia odnoi hrupy westy wyzwolnyj ruch klyczamy i metodamy faszyzmu — otwertoho czy maskowanoho ne moze znajty spiwczuttia u switi, jakyj konsekwentno prjamuje do wstanowlennia zakonnosti ludskosty i demokratycznych naczal u switi.

Narid jakyj stilky naterpiwsia wid nasylstwa, bezprawja i faszyzmu musyt znenawydity bezprawja, nasylstwo i faszyzm.

Bazaju mojeju holodiwkoju wplynuty, szczob czastyna narodu schamenulasia.

> *Telegrama z Augsburga z dnia 20. weresnia: prof. Szajan holoduje pjatyj den- Takoz p. Manczenko pokynuw Taborowu Radu- Akcija protestu rozhortajetsia.*

Podajuczy ciu zajawu do widoma moim wyborciam, jak tez usij ukrainskij hromadskosty, naklykaju moich druziw i prychylnykiw do powahy i spokoju.

Naklykuju ich do sumu, zalu i rozdumuwannia.

Naklykuju ich do wiry w objednannia narodu dowkruhy najwyszczych joho idealiw dobra, prawdy, braterstwa i woli.

Naklykuju ukrainskyj narod do wiry, szczo same win polykanyj do zdijsnennia prawdywoho braterstwa narodiw, dobra, i swiatosty u switi.

Naklykuju joho do wiry w Boha i w peremohu Prawdy i Dobra nad zlom i neprawdoju, szczo zahrozuje zahladoju cilomu switowi.

Naklykuju usich ludej, s z c z o b n e s o l i d a r y z u j u c z y s i a z i z l o m, a k t y w n o i s z c z o d e n n o t w o r y l y d o b r o i l u d s k i s t u s w i t i.

Syla narodu powynna sluzyty joho mozkowi i Duchowi, a ne nawpaky.

BOHOM, PRAWDOJU, CZYNOM.

Augsburg, 14. IX. 1946.

Wolodymyr Szajan

Warto nad tym podumaty

Szczo pyszut dali pro Zukowa ta joho ordeny

Korespondent polskoho zurnalu „Zycie Tygodnia", jakyj wychodyt u Neapoli pysze z Berlina pro widklykannia sowietskoho marszala Zukowa: „Szczez, jak hist, szczo ne maje czasu zaplatyty rachunku" — skazaw zlobno francuzkyj polkownyk, komentujuczy raptowyj wyizd marszala Zukowa z Berlina.

Heroj sowietskoho sojuzu-szczez z mista, jake zdobuw, ne popraszczawszys — „kuchonnymy schodamy". Joho amerykanski j anglijski towaryszi z Kontrolnoi Rady dowidalysia pro perenesennia Zukowa do Odessy szczojno z ranisznich gazet pry czornij kawi. „Biuro podorozi" NKWD dobre wykonalo swoje zawdannia j wyizd marszala do toho stupnia zberihaly w tajni, szczo win nawit ne maw czasu powidomyty francuziw, szczo ne mohtyme buty pryjawnym na uroczystosti, pidczas jakoi maly wruczyty jomu nowyj orden. Znajuczy zawziattia, z jakym Zukow zbiraje kolekciju orderiw, mozna sobi ujawyty jak bezzalisno suwori guwernantky z NKWD pidhotowyly joho wyizd pysze polskyj czasopys.

Gigantskyj eksperiment z Kaliningradom i pustka pid Königsbergom-Krulewcem

Londonskyj czasopys „Sandey Times" powidomlaje pro teperiszni widnosyny w Schidnij Prusii, de warszawskyj uriad namahajetsia „perewesty gigantskyj komunistycznyj eksperymynt":

„Harni okolyci Schidnoi Prusii zaminylys u krainu nuzdy j zlydniw. Pereduсim ne dostaje charcziw i wzahali umowyn do kulurnoho zyttia. Zhidno z uriadowymy danymy 60 % ornoi zemli lezyt oblohom, hospodarstwa ne majut chudoby. Rybolowla zowsim zawmerla, maszyny miscewych zawodiw rozmontowani j wywezeni do Rosii. Na welykij awtostrdi, jaka wede do Königsbergu ne wydno zodnoho ruchu, szczo wkazuwaw by na jaki nebud torhowelni wzajemyny miz dwoma krainamy. Polski selany z Wylenszczyny ne choczut tut poseluwatysia. Pomicz UNRRA dochodyt tut neregularno j u duze newelyczkij kilkosti. U cij kraini, szczo neju administrujut polski komunisty, nenawyst do komunizmu najbilsza. Naselennia kle... rosijsku kulturu j narikaje na swiatotatski wczynky, znewazannia to obkradannia kosteliw."

Chocze obmezyty wplyw Rosii—kazut komunisty, referujuczy nemylu dla nych promowu Churchilla

Z Prahy pryjszly najperszi powidomlennia pro widhuky na promowu Churchilla. Dejaki hazety zakydajut brytijskomu politykowi, mowlaw, z joho promowy probywajetsia bazannia izoluwaty Sowjetskyj Sojuz, natomist prowidnu rolu peredaty Nimeczczyni. „Narodni Oswobozeni" pysze, szczo plan Churchilla mozna nazwaty naskriz romantycznym.

Obmezennia wplywu Rosii widkrylo b Niemczczyni szlach do nowoho Münchenu i teroru.

Francuzka komunistyczna hazeta „Humanite" pomistyla hostri wystupy liwo-radykalnych hrup proty mowy Churchiilla. Wona pysze m. i. „Staryj lys znaje, szczo robyt. Welyka Brytanija ne chocze daty Francii nimeckoho wuhilla. Wze j Hitler howoryw pro ewropejsku simju, ale win chotiw daty Francii misce w protysowjetskij koalicii.

Peredowa anglijska hazety „Times" (Tajmz) pysze, szczo promowa Churchilla wykazuie widwahu. Ale „Times" skeptyczno ociniuje polozennia w Ewropi. Churchill bezumowno z rozmyslom bahatioch spraw ne bazaw zatorkaty. Mowa Churchilla, na dili, obgruntowana na pohladi, szczo Ewropa wze newidklyczno podilylasia na schid i zachid . . . „Times" pryhaduje, szczo brytijskyj premijer howoryw jak prywatna ludyna, bo za polityku Welykoi Brytanii widpowidaje Bevin.

Winston Churchill powernuwsia u pjatnyciu popoludni pisla odnomisiacznoho perebuwannia na widpoczynku w Szwajcarii, nazad do Welykoi Brytanii.

Amerykanci zalyszajut Islandiju

Jak powidomlaje radio Bilhorod, alijantska wlada wydala Juhoslawii Gen. Slawka Kwaternika, buwszoho ministra wijskowych spraw nacystskoho urjadu „nezaleznoi derzawy Chorwatii", kol. chorwatskoho ministra dr. Mechmeda Alajbegowicza i bahatioch inszych chorwatiw, szczo ich wyznaly wojennymy zloczynciamy.

Urjad USA zajawyw, szczo wykonujuczy domahannia islandskoho parlamentu, rozpoczynaje stiahaty swoi wijska z Islandii ta ii stolyci Reykjavika. Welyke islandske letowyszcze amerykanciw Keflavig bude internacjonalnym powitroportom.

Italija ta Juhoslawija rozpoczaly mynuloi pjatnyci bezposeredni perehowory, szczo b dohoworytysia w sprawi Triestu. Eugenio Reale, italijskyj posol u Warszawi, szczo prowodyt tymy rozmowamy, wyslowyw nadiju na wstanowlennia jakohos kompromisu, w ciomu drazlywomu pytanni.

Za czyi hroszi wydaje hazetu Hryhoriiw, a za czyi Pelenskyj?

Zahalni Zbory Spilky Ukrainskych Pysmennykiw i Zurnalistiw w Augsburzi wynesly m. i. taku rezoluciju:

Hazeta „Ukrainska Trybuna" w cz. 6. u komentari p. z. „Anonimowist" nedwoznaczno natiakaje na te, szczo czasopys „Ukrainska Hromadska - Pora" w Detrojti wydajetsia na jakis temni hroszi i nenacze sluzyt worohowi, chocz redakcii „Ukrainskoi Trybuny" dobre widomo, szczo redahuje „Ukrainsku Hromadsku Poru" Nykyfor Hryhoriiw, widomyj ukrainskyj hromadskyj dijacz i aktywnyj uczasnyk naszoi wyzwolnoi borotby.

Zahalni zbory spilky ukrainskych pysmennykiw i zurnalistiw Augsburga hostro osudzujut ci nenormalni sposoby borotby brudnymy natiakamy i wwazajut, szczo za takych umowyn nema zmohy westy powaznu dyskusiju, chocz tema, poruszena Detroitskym czasopysom (stattia „Anonimno derzawy ne tworjatsia"), zasluhowuwala b na welmy powaznyj i wdumlywyj pidchid.

Dumajemo, szczo redaktor Hryhoriiw, koly do nioho dijde wistka pro halas, spryczynenyj joho hostrym wystupom, tez ne mowczatyme i czoho dobroho zachocze napysaty (prawom rewanzu) pro te, za czyi hroszi wydajetsia „Ukrainska Trybuna".

НАД НОВИМИ КНИЖКАМИ

O. Stepowyj: „Ukrainski narodni tanci" — Etnograficznyj narys, Augsburg, 1946, str. 31 ta 29 ilustracij. Nakladom „Rekordu".

Ce albom ukrainskych narodnich tanciw, zredagowanyj Oleksoju Stepowym pry spiwpraci B. Soluka (foto), W Zaluckoho (mystecke oformlennia), Jew. Andruchowycz (scenizacja) ta dr. Jurija Czornija (pereklad na anglijsku j nimecku mowy). Tekstualnu czastynu opraciuwaw Ol. Stepowyj.

Albom skladajesia z 29 fotografij ukrainskych narodnych tanciw, z korotkoi informacii pro ukrainciw i ukrainsku kulturu, zi wstupu Ol. Stepowoho pro tanec, jak okremu formu mysteckoho wyslowu duszi narodu ta pro ukrainskyj tanec zokrema, wreszti z pojasnialnych prymitok do koznoho tanciu ta do koznoi kartyny anhlijskoju j nimeckoju mowamy.

Materijal rozpodilenyj za takymy grupamy: I. chorowody (wesnianky j hahilky, istoryczni, pobutowi, zartiwlywi, welykodni ta kupalski chorowody) II. tanci (Kozaczok, Hopak, Kateryna, Handzia, Czumak, Hreczanyky, Metelycia, Zaporozec, Honta). III. huculski narodni tanci (Hucułka, Wesilna hucułka, Arkan, Kolomyjka). IV. bojkiwski tanci. V. lemkiwski tanci. Jak dodatok pomiszczeni pryspiwanky do tanciw, narodni prypowidky pro tanec ta zwidomlennia z weczora ukrainskych narodnych tanciw w Augsburzi (26. X. 1945), szczo buw mysteckoju podijeju i propagandoju ukrainskoho tankowoho mystectwa sered swoich i czuzynciw.

Albom opraciowanyj i wypuszczenyj z odnoho boku, jak wstup do dalniszoho literaturnoho obrobitku ukrainskych narodnych tanciw, z druhoho boku podumanyj z metoju propagandy naszoho tankowoho mystectwa. I chocz win u welykij miri wykonaje swoje zawdannia, to wse z taky prychodytsia w zwiazku z tym zrobyty taki zawwazennia: w nas informacija czuzynciw pro Ukrainu j ukrainskyj narid ta propaganda ukrainskoi sprawy za kordonom ne stojat na wysoti zawdannia. My ne wmijemo jakslid informuwaty pro sebe czuzynciw. Ce same widnosytsia j do zhadanoho albomu. U wstupnij informacji angliskoju i nimeckoju mowamy autor pysze. „... Wid dowszoho czasu Ukraina nalezala do Rosii j Polszczi, odnacze zberehla do siohodni swoju etniczuu, nacjonalnu j kulturnu okremisznist". Pro naszu polityczuu j derzawno-prawnu okremisznist, pro naszu wyzwolnu borotbu ta derzawnychi zmahannia, ani slowa., Tak pro nas informujut swit naszi worohy, zwodiaczy nas do etnicznoi j nacjonalno-kulturnoi odynyci, ale my sami tak robyty ne smijemo. W inszomu misci autor pysze: „Pro huculiw mozna skazaty, szczo ce najoryginalnisszyj i nazjdibniszij do mystectwa narid z usich slowianskych narodiw (!). Widomo, szczo huculskoho narodu nema, je lysz ukrainskyj, do jakoho nalezat i huculy. Inaksze mozna b howoryty pro wolyn-skyj, pokutskyj, cholmskyj itd. narody. Za b. Polszczi buly sproby zrobyty z lemkiw okremyj narid. Z tijeju metoju pojawylysia nawit szkilni knyzky lemkiwskoju „mowoju" i welasia welyka presowa ta propagandywna kampania. Podibni eksperymenty dijalysia tez z polskymy gorałamy i ukrainskymy huculamy za Generalnoi Gubernii. Ne dawajmo samy worohowi w ruky zbroi, jaku win moze wykorystaty propagandywno proty nas, poklykujuczys na na naszi dzerela.

Albom oprawlenyj w piwpolotno z kolorowoju okladynkoju. Techniczne wykonannia ilustracij ne zawzdy wdowolaje.

Ne zwazajuczy na ci nedoliky-wydannia wartisne j moze buty potribnoju knyhoju w ukrainskij chati.

Do czytacziw „Ukrainskych Wistej" w Aschaffenburzi

Kiosk „Nedili" powidomlaje wsich czytacziw „Ukrainskych Wistej", w Aschaffenburzi, szczo naklad toho tyznewyka propaw wnoczi na pjatnyciu u nezjasowanych dosi obstawynach pid czas zaliznycznoho transportu czerez Augsburg. Z tych pryczyn „Ukrainski Wisti" ne pojawylysia u nas w prodazi. Administracija kiosku wyslala pislanciw po druhyj naklad.

Te same stalosia z transportom „Naszoho Zyttia" z Augsburga, szczo bulo w odnomu paketi z nowo-ulmskym czasopysom.

Zawdanniam suczasnoi literaturnoi krytyky bude pryswiaczena czerhowa Konferencija MUR

4-6. zowtnia c. r. widbudetsia czerhowa konferencija Objednannia Ukrainskych Pysmennykiw (Mysteckyj Ukrainskyj Ruch). Wona bude pryswiaczena stanowi j zawdanniam suczasnoi ukrainskoi literaturnoi krytyky na emigracii. Pisla wstupnoho slowa Ulasa Samczuka widbudutia m. i. taki dopowidi (za abetkoju): Leonyd Bileckyj — „Krytyka i pysmennyk"; Ostap Hrycaj — „Krytyka, ii tworcza meta j nebezpeky"; Wolodymyr Derzawyn — „Literaturna krytyka i literaturni zanry"; Jurij Kosacz — „Zrozumile j nezrozumile w literaturi"; B. Podolak — „Suczasna ukrainska literaturna krytyka na emigracii"; Wasyl Czaplenko — „Nasza literatura i nasz czytacz"; Wolodymyr Szajan — „Switohlad i literaturna krytyka"; inszi dopowidi budut zholoszeni dodatkowo.

Konferencija matyme zakrytyj charakter. U nij bratymut uczast tilky czleny j kandydaty MUR i poodynoki personalno zaproszeni osoby. Prawlinnia MUR zasterihaje, szczo osoby, jaki prybudut bez zaproszen, ne budut pryjniati na utrymannia i ne budut dopuszczeni do zali narad. U sprawi oderzannia zaproszen treba zwertatysia do Prawlinnnia MUR.

Juwilejna prohrama Teatru im. I. Kotlarewskoho

pokazala welyki dosiahnennia Aschaffenburzkych aktoriw.

Teatr im. I. Kotlarewskoho widznaczyw swij juwilej szyrokoju prohramoju. Cia prohrama pokazala dosiahnennia teatru za rik tworczoi roboty. Juwilejna wystawa poczalasia promowoju pana W- ka. Win korotko wyswitlyw praciu i umowy praci teatru im. Kotlarewskoho za mynulyj rik.

Prohramu juwilejnoi wystawy skladaly:

1. „Natalka — Poltawka".

2. Montaz? chor z „Cyhanky Azy", persza dija z „Zaporozcia za Dunajem" (duet Odarky z Karasem), momenty z ostannioi dii „Zaporozcia za Dunajem".

3. Narodni tanky zi spiwamy („Zuczok", wesnianka „Korol"). Wsia wystawa pokazala harnu robotu teatru w cilomu i wysoku aktorsku majsternist okremych wykonawciw i keriwnykiw (chory, balet masowi, sceny, orkestr).

Artyst p. Grinwaldt u roli Wybornoho, a takoz u roli Karasia, szcze raz pokazaw nam swoju majsternu hru i wokalni danni. Joho wykonannia stawyt joho u riady stolycznych wykonawciw. Artystka p. K-dub podaje obraz Natalky prawdywo. tak, jak joho wyswitlyw awtor — idealnoi ukrainskoi diwczyny, harnoi, sluchnianoi, pokirnoi swoij materi, praciowytoi. Holos ii swizyj, sylnyj. Osoblywo harno spiwaje wona duet w tretij dii (z Petrom, art. Lubanskym). Perechid ii roli Natalky z pryhnoblenoi do radisnoi duze efektnyj i arija „A ja diwczyna Natalka" zwuczyt radisno, dynamiczno. Artystka p. K- dub maje pered soboju welyki perspektywy.

Artystka p. Grinwaldt majsterno hraje i spiwaje „Odarku". Scena, koly wona spiwaje i placze, duze efektowna. W roli Terpelychy art., Grinwadlt dobre podaje obraz staroi zazurenoi materi, ale ce ne ii rola. W dynamicznych rolach wona kraszcze wyjawlaje swij talan.

Woznyj — (art. K-n) hraje dobre, z rozuminniam swojei roli. Holos pryjemnyj. Humor ne perechodyt mez. Postat Petra w „Natalci — Poltawci" wywedena samym awtorom trochy mlawoju. Otze dla artysta wynykajut trudnoszczi u hri. Art. L-skyj cilkom sebe tut wyprawdaw. Art. L-skyj operuje holosowymy zdibnostiamy i dobroju szkoloju. Lysze czasom na werchach poczuwajetsia napruzennia.

Artyst M-liw w roli Mykoly podaje obraz ukrainskoho batraka i filosofa. Holos pryjemnyj. Arija „Ta nema hirsz nikomu" zwuczala dobre. Bezzurnist u hri trochy ne perekonujucza.

Za wyniatkom okremych momentiw, postanowa „Natalky — Poltawky" daje hladaczewi powne muzyczne i zorowe zadowolennia. Osoblywo ostannia scena bula duze wdala. Arii i chor z orkestroju daly cilu symfoniju (dyrygent prof. Hr- wycz).

Masowi chory i tanky je najkraszczymy misciamy w repertuari teatru wzahali. Dynamiczni cyhanski tanky, powni ekzotyky (z „Cyhanky Azy"), masowi tanky i chor z „Zaporozcia za Dunajem", narodni tanky — wse ce prywablujucze, zwuczne, barwyste. U wsiomu bahato molodosty i zyttia. Mozna skazaty, szczo tut praciujut z duszeju.

Barwysti masowi sceny, z takymy wdiacznymy koloramy ukrainskych narodnich stroiw, hublatsia i wtraczajut swoju krasu na tli odnomanitnosty dekoracij.

Osoblywo rizkyj kontrast widczuwasia u montazi z „Cyhanky Azy". Sokowytist cyhanskych kostiumiw, dynamika tankiw, bahata muzyka cyhanskoho marszu — wse ce tak ne harmonizuwalo z temno-czerwonymy i zowtymy plamamy dekoracij. I znowuz taky, cia czastyna dekoracii bula w pownij dysharmonii z jaskrawo — zelenym oswitlenniam dalszych perspektywnych dekoracij.

Wystawa bula pidsumowana publikoju u projawi dowhych, nestychajuczych aplodysmentiw. Treba skazaty, objektywno, cilkom zasluzenych.

Pisla wystawy kolektyw teatru prywitaly nyzka orhanizacij. Wid Oblasnoi i Taborowoi Uprawy p. Romaniw; wid Spilky Ukrainskych Zurnalistiw (z doruczennia ii holowy, d-ra Barana, szczo buw zaproszenyj, ale ne zmih prybuty red. Kotorowycz; wid redakcii czasopysu „Nedila" sklaw prywitannia p. Barahura).

Wid „zowtodziubych aktoriw" Dytiaczoho teatru (tak wony sami sebe nazwaly) malenki artysty prywitaly juwilariw hramotoju i kwitamy.

Rokowyny teatru staly prawdywoju kulturnoju podijeju w Aschaffenburzi. Miz zamiscewymy hostjamy zauwazyly mi m. i. pysmennyka Jurija Kosacza, szczo-jak dowidujemosia-na druhyj den czytaw w koli Aschaffenburzkych aktoriw swoju nowu dramu, jaku maje postawyty Teatr im. Kotlarewskoho. (Slo.)

Ukrajinci z Wildfleckenu prybuly na zaliznycznyj dwirec w Aschaffenburzi

Sport

Kriza w Klubi „Ukraina"

Wid specjalnoho sportowoho korespondenta „Nedili"

Dnia 14-ho c. m. Wasz sportowyj korespondent maw z holowoju F. K. „Ukraina" p. L. Skocenem rozmowu, jakoju dilymosia z naszymy czytaczamy.

„Pane Skocen! Z trywohoju pryjnialo nasze hromadianstwo wistky pro wysoki prohrani naszoho reprezentatywnoho futbolnoho klubu na skytalszczyni i, pro neporozuminnia, jaki powstaly w samomu klubi. Czy Wy buly b laskawi poinformuwaty nas pro pryczyny ostannich newdacz naszoi odynadciatky ta pro faktycznyj stan wnutrisznich widnosyn u klubi?

„Nasza druzyna — widpowidaje p. Skocen — je w stadii reorganizacii. Ostanni newdaczi na hryszczach majut swoi pryczyny w neporuzuminniach, jaki zajszly pomiz prowodom klubu i zmahunamy. Prowid musiw ustupyty. Szczob zaradyty lychowi, sklykano szyrszu naradu czilnych hromadian ta sportowych speciw u Müncheni. Szukajemo widpowidnych ludej na widpowidni stanowyszcza. Wid toho zalezatyme dalsza dola klubu. Jakszczo znajdutsia taki ludy, jaki zumijut rozumno j taktowno pidijty do zyttiewych spraw zmahuniw i klubu, to bezpereczne ne bude neporozumin i pracia pide uspiszno. Umowyny zadowilnych uspichiw na hryszczi je, bo do klubu zaangazowano nowych perszoriadnych zmahuniw z buwszoi zakarpatskoi „Rusy" ta z anglijskoi zony. Ce wse futbolisty wysokoi klasy. Pisla widpoczynku wyizdzajemo do anglijskoi zony na cilu nyzku zmahan z ukrainskymy, anglijskymy ta nimeckymy druzynamy".

„Dozwolte szcze odne ptannia, p. Skocen. Czy Wy wze namityly widpowidnych ludej do prowodu i chto, na Waszu dumku, najkraszcze nadawsia b na cej post"

„Tak. My wze majemo namiczenych ludej, jaki czastynno daly nam swoju zhodu. Je lysz odna welyka pereszkoda, a same perenesennia z taboru do taboru i szukannia kwartyr.

W toj sam czas Wasz korespondent oderzaw takoho lsta wid b. prowodu F. K. „Ukraina":

„Prosymo pomistyty w naszomu imeni u najblyzczomu czysli tyznewyka „Nedila" taku zajawu: My czleny prowodu F. K. „Ukraina", stwerdywszy, szczo wid dowszoho czasu sered dejakych czleniw prowodu F. K. „Ukraina" i sered dejakych zmahuniw perszoi komandy panuje nedostatnia dyscyplina j klub ne wsyli hidno reprezentuwaty ukrainskoho sportu na czuzyni, riszyly z dnem 9-ho c. m. zrezygnuwaty z praci w prowodi F. K. „Ukraina". Pidpysani: mgr. Czolij, mgr. Bardyn, B. Prodyus.

Ostanni zwidomlennia:

Zaklyk Generala Mc Narney

Z Filadelfii w Piwnicznij Ameryci powidomlajut, szczo holowa Objednanoho Amerykanskoho Komitetu Dopomohy dr. Halan, widwidawszy ukrainski dopomohowi komitety w Londoni, Paryzi, Rymi, Brusseli i Zenewi ta dejaki tabory naszych skytalciw w Italii j Awstrii, wernuwsia do Ameryky, bo zajszly wazlywi sprawy, szczo toho wymahaly. Ukrainskyj Katolyckyj Dopomohowyj Komitet pid holowuwanniam Kyr Amwrozija Senyszyna, hreko-katolyckoho jepyskopa u Stemfordi, wyslaw do Ewropy Wseczesnijszoho otcia S t a c h a, doteperisznioho sekretarja jepyskopa Konstantyna u Filadefii. Otec matyme swij osidok u Frankfurti i pomahatyme skytalciam u wsich sprawach.

*

General Joseph T. McNarney, holownokomanduwacz amerykanskych zbrojnych syl w Ewropa wydaw 20 weresnia do 400 000 nezydiwskych DP, szczo perebuwajut w amerykanskij zoni zaklyk szcze raz prowiryty mozlywosti repatrijacii do krain zwidkila wony pochodiat. Spoluczeni Derzawy ne zmozut na neobmezenyj czas uderzuwaty taboriw. Wyizd do zaokeanskych krain obmezenyj. Tomu bilszist DP maje do wyboru: dowhi roky czekaty na mozlywosti wyizdu, szczo bude mozlywyj zresztoju dla maloho czysla, abo zlytysia z nimeckym naselenniam. Heneral pidkresluje, szczo polityka USA polahaje na pidderzuwanni dobrowilnoi repatrijacii. Win dumaje, szczo powornot na batkiwszczynu je najkraszczoju rozwjazkoju dla wsich zacikawlenych.

Proholoszennia wyroku w Nürnbezkomu procesi peresunuly na odyn tyzden. Prysud podadut do widoma 30 weresnia.

*

Werchownyj Sowiet i CK WKP (b) wydaly „ukaz" pro nehajne zwilnennia j pokarannia wsich derzawnych sluzbowciw, szczo jim zakydajetsia nezakonni diji za keruwannia kolektywnymy hospodarstwamy.

*

Riszenniam dyrektora taboru UNRRA w Mainz-Kasteli rozwjazano z dnem 16. 9. 1946 r. Uprawu Taboru. Odnoczasno dyrektor powidomyw, szczo win imenuwaw referentamy poodynokych widdiliw tych samych osib, szczo pered tym wykonuwaly ci obowjazky. (Arch.)

Powidomlennia CXC

Stanycia Sanitarno-Charytatywnoi Sluzby w Aschaffenburzi powidomlaje, szczo wojenni inwalidy powynni zholosytysia z dokumentamy, szczo zaswidczujut ichniu katehoriju inwalidstwa w najkorotszomu czasi u sekretarja stanyci CXC, tabir La Garde, blok III kimnata 31.

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA, Team 612.
Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenbur.

Deszczo pro ukrainskyj teatr

Koly za czasiw rewolucii koryfei ukrainskoho teatru prypynyly swoju dijalnist, wyrynuly nowi molodi syly i zhurtuwalysia u dwa reprezentacjni ansambli, a ame: teatr im. Franka i teatr „Berezil".

Teatr im. Franka staw sumlinnym „agitpropom" „wlast imuszczych" i tomu joho repertuar zariasniw aktualno realistycznymy agitkamy „proletarskych" dramaturhiw typu Mykytenka, Perwomajskoho ta insz. „Wlast imuszczi" zaswoiwszy hegeliwsku tezu, pro te, szczo „wse dijsne je rozumne, a rozumne je dijsne", zajawyly, szczo wony je jawyszcze dijsne, a znaczyt rozumne, szczo istorja dije za nych, a tomu staly wymahaty, szczob usi haluzi mystectwa skazaly pro nych swoje mystecke slowo. Ale „zamowlennia" cym ne obmezylos. Powstala problema stylu, jakym treba bulo pokazuwaty ce „rozumne" i „dijsne". Prawowirni mystectwoznawci wyznaczyly, szczo isnuje dwa osnownych styli: realizm i romantyzm. Wony stwerdyly, szczo realizm maje perewahu nad romantyzmom, bo win operuje materialistycznymy katehorijamy switosprыjmannia, same tymy katehorijamy, jaki prytamanni wyschidnij rewolucijnij klasi. Otze realizm staw uzakonenym, jedynowyznanym stylem. A szczob cej realizm buw widminnyj wid „burzuaznoho", joho, za „mudrymy wkaziwkamy", nazwano „socijalistycznym", a w joho osnowu, jak i w osnowu wsiakoho myslennia, pokladeno dijalektyczno-materialistyczne pidgruntja. Os czomu teatr im. Franka, stawszy mysteckoju trybunoju paniwnoho rezymu, pokazuwaw z pohladu „socijalistycznoho realizmu" „Dyktaturu" — Mykytenka, jak jawyszcze „rozumne", bo „dijsne".

Teatr „Berezil" buw u konflikti z dijsnistju, a tomu j podawaw ii w zowsim inszomu aspekti, jak teatr im Franka. Ne dytyramby, a satyra j szarz pryjszly do joho posluh. Tematyczno win tez buw zowsim widminnyj.

Welykoderzawnyj moskowskyj szowinizm („Myna Mazajlo"), partijnyj biurokratyzm ta inszi projawy potwornosty („Hallo na chwyli 477") znachodiat misce w repertuari „Berezola".

Diadiuszka Taras u „Myni Mazajlo", szukajuczy w bloknoti jakus datu, natraplaje na cyfry, szczo kontrastujut ciny na selanski j promyslowi towary, ne na koryst selanstwa, jak osnownoi masy ukrainskoho narodu. Do tak zwanoho „ortodoksalno-proletarskoho" repertuaru Kurbas (rezyser cjoho teatru) stawywsia ne prychylno. Iz administratywno nawjazanoi do postawy Mykytenkowoi agitky „Dyktatura", win stworyw takyj mysteckyj szedewr, jakyj sponukaw hladacziw wyklykaty rezysera, chudoznyka, aktoriw, a prysutnioho awtora pomynuty, bo joho zasluh tam ne bulo.

Cijeju wystawoju Kurbas niby powtoryw slowa poeta Mychajla Semenka, jakyj skazaw:

> Ne lamajte, wy,
> Bilszowyckych per!
> A podywitsia kraszcze
> Kudy mij samoper
> Teper
> Poper.

Pro tworczu laboratoriju Kurbasa, na pewnomu widtynku joho mysteckoho szlachu, my wze majemo zmistownu stattiu spohadiw p. Blawackoho, Pro sprawznioho Kurbasa, pro joho welycz, mozna howoryty tilky tut i treba howoryty.

U stylewych zasobach „Berezil" ne piszow szlachom propagowanoho realizmu, bo ne wsi reczi win mih nazywaty swoimy imenamy i podawaty ich w realistycznych tonach.

Win zmuszenyj buw wdawatysia do chudozniоho zaborola, do krajnich umownostej. Ale Kurbas widbihaje realizmu ne tilky tomu, szczo win buw nawjazuwanyj i ne tomu, szczo podekoly, treba bulo prychowuwaty swoi dumky j nastroi. A tomu, szczo joho switohladowi pozycii sponukaly szukaty nowych scenicznych farb i zasobiw.

Ruchy, mimika, intonacii joho wystaw buly dowedeni do kulminicijnych mez jmowirnosty. Dekoracii jawlaly soboju czynnyj, newidjemnyj komponent. Kozna wystawa u tworczych szukanniach widkrywala nowu storinku i robyla hladacza aktywnym, wyklykajuczy zachoplennia j oburennia.

Welycz cioho teatru bula szcze j u wysokij obdarowanosti, hnuczkosti j czutlywosti joho aktorskoho ansamblu. Najawnist takych aktoriw jak Hirniak, Buczma, Kruszelnyckyj dozwolaly rezyserowi lehko realizuwaty joho mystecki zadumy j tworczi plany.

Dbajuczy pro wysoku kulturu teatru, Kurbas ne zabuwaw, pro joho nacjonalnyj zmist. Pro ce swidczat piesy Mykoly Kulisza i slawnozwisna inscenizacija Szewczenkowych „Hajdamakiw". Cym same Kurbas protystawywsia tij nastanowi, szczo „mystectwo musyt buty nacjonalne formoju i proletarske zmistom". Osnownoju zasluhoju Kurbasa bulo same te, szczo win swoim teatrom oholosyw wijnu worozij ukrainskomu narodowi dijsnosti, ale w neriwnij borotbi zahynuw.

Naszi emigracijni teatry wykrystalizowujutsia u dwi osnowni teczii, szczo ne tilky swoim pokazom, a j drukowanym slowom manifestuwaly swoi mystecki koncepcii.

Persza z nych u tworczych eksperymentach szukaje nowych form. Ciu tecziju, szczodo ii prynсypu, treba witaty. Poczate Kurbasom musyt buty prodowzene. Ale ne zabuwajmo, szczo Kurbas ne rozhladaw formu, jak samocil. Win buw zapeklym worohom p o z e r s t w a, s z t a m p i w. Joho wystawu tiazko bulo peredbaczyty, bo kozna z nych prynosyla sylu nespodiwanych interpretacij. Otze namiry nasliduwannia, zdebilszoho, prywodyly do kopijuwannia i sztampiw. A tomu lysze prodowzena spiwpracia z Kurbasom dala b mozlywist projniatysia joho tworczoju stychijeju. Kurbas znyszczenyj tam, ale win musyt zyty tut, chocz naszi dni stawlat pered namy bryj namir!

Wyszczezhadana tecziја u swoich prohramowych stattiach maje namir wywodyty ukrainskyj teatr z nacjonalnoi obmezenosty na ewropejski prostory duchownoi kultury. Dobryj namir.

U cij dilanci naszi mystci wze doklaly swoich plodotworczych ruk. My tilky dozwolymo sobi zauwazyty, szczo u cych prohramowych namirach je nebazana tendencija bezohladnoho czerpannia wsioho, szczo maje ewropejske pochodzennia. Ne bazana same tomu, szczo Ewropa bula i je duchownym dzerelom ne tilky dobra, a j zla, ne tilky zawerszenosty, a j potwornosty. Chiba toj „prywyd", szczo ochopyw szostu czastynu switu i wyhnaw z batkiwszczyny cych bezohladnych ewropeizatoriw ne ewropejskoho pochodzennia? A pryhadajmo slawnozwisnu hrupu ewropejskych mystciw, szczo imenuwaly sebe „dadaistamy". Ce z wony spiwaly swoju ulublenu pisniu: „Wsi my idioty, wsi wy idioty".

Do cioho slid dodaty, szczo reprezentanty cijei teczii, „pidnosiaczy pobutowyj teatr na pjedestal klasycznoho teatru", tak zachopylysia Ewropoju j nowymy formamy, szczo razom z kolyskoju (starymy formamy) wykynuly j dytynu. Czomu ce „Zaporozec za Dunajem" staw „neszczasnym", a „Espanska mucha" i „Zajworonok" bazanymy. Czy ne tomu, szczo wony u „dobre skrojenych frakach?"

My zabuwajemo w jakych umowach pobaczyw swit „Zaporozec za Dunajem". Nam widomo, szczo cei twir je produkt — toho czasnych ewropejskych teczij i zapozyczenych motywiw. Ale ne zwazajuczy j na ce win, jak mysteckyj dorobok, wartyj uwahy j poszany, a ne pryzyrstwa. Insza riez, szczo win u rukach „harkunzadunajskych" moze maty wyhlad „neszczasnoho". Ale z takoho wyhladu moze nabuty j „Zajworonok" w rukach modernych harkunzadunajskych. „Zaporozcia" mozna ne stawyty, ale ne slid papluzyty.

Druha, bilsz poszyrena, tecziја namahajetsia nasliduwaty koryfeiw ukrainskoho teatru z joho istoryczno-pobutowym repertuarom. Ciu tecziju na Naddniprianszczyni „likwidowano", jak „worozu", bo wona „formoju bula nacionalistycznoju". Krim toho ukrainske mystectwo u swojemu procesi rozwytku porywalo todi z chutorianskym etnohrafizmom.

Prote, cia tecziја prodowzuwala swoje isnuwannia na emgiracii, ale za brakom spryjatlywych umow, ne mohla utrymatysia na widpowidnij chudoznij wysoczyni. Slid wyznaty, szczo ne stoit wona na nij i teper. Os czomu ij zakydajut hopacko-szarawarnycku harkunzadunajszczynu, wid slawnozwisnoho rezysera Harkun-Zadunajskoho, jakyj uslawysia swojeju chalturoju.

Ciu tecziju ne slid wykydaty z teatralnoi dijsnosty, bo cym by my staly na szlach ukrainozerskoi polityky ideolohi w „socijalistycznoho realizmu." Ii treba za slowamy p. Blawackoho „pidnesty na pjedestal klasycznoho teatru." (Ja dodaw by akademicznoho.) Ii reprezentatory powynni zrozumity, szczo „Satana w boczci" stala wze dawnomynuloju „Buwalszczynoju".

Prohladajuczy wystawy emigracijnych teatriw, uboliwajesz za ich kwolist i nedokriwja. Pora b uze rozporoszenym aktorskym sylam pokynuty swoi ambicii i objednatysia, u sprawzni mystecki odynyci, dawszy dostup kwalifikowanym rezyseram opraciowuwaty z nymy te kraszcze, szczo maje ukrainska j switowa dramaturhija.

My mozemo tilky wyslowyty pobazannia, szczob rezyser ne buw z plejady harkunzadunajskych, odiahnenych u szarawary, czy u modernyj frak. Szczob win zbahnuwszy duch i funkciju czasu spromihsia orijentuwatysia w chaosi mysteckych teczij i bez epihonstwa mih tworyty taki sceniczni obrazy, jaki b rozkrywaly najskladniszi projawy ludskoi psychiky.

Szczob win ne kapituluwaw pered obmezenymy smakamy widstaloho hladacza, a twerdo nis prapor wysokoi majsternosty, wytiahujuczy cioho hladacza z obmezenosty j widstalosty. (Tut dechto moze meni zapereczyty.) Szczo b win ne orijentuwawsia na tak zwanu ultrarafinowanu elitu, jaka wwazaje, szczo sprawznie mystectwo tilky dla nebahatioch obranych (tut tez dechto moze meni zapereczyty).

Szczob win, czasom, ne potrapyw na stezku dawnowidspiwanych teorij „mystectwo dla mystectwa", czy „mystectwo tilky dla rozwahy".

I, nareszti, szczob win ne zabuwaw, szczo win rezyser ukrainskoho teatru, jak ne zabuwajut cioho rezysery teatriw in[illegible]acjonalnostej.

M.

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. 29. weresnia 1946 Nr. 41

50 000 polakiw majut powernutysia u Polszczu do kincia hrudnia

Sam warszawskyj premijer-minister Osobka-Morawskyj widwidaje tabory DP

Wijskowyj korespondent okupacijnych zbrojnych syl Edwin Hartrich w okremij statti, wmiszczenij w ewropejskomu wydanni „New York Herald Tribune“ za 23 weresnia m. i. pysze:

„Jak zajawyw predstawnyk UNRRA, polskyj premijer-minister Edward Osobka Morawskyj maje protiahom najblyzczych 30 dniw widwidaty amerykansku i brytijsku okupacijnu zonu. Joho widwidyny stawlat metoju zaochotyty polskych DP powertatysia do ichnioi batkiwszczyny.

Amerykanska i brytijska armija, a takoz UNRRA zacznut w porozuminni miz soboju natyskaty z dnem 1 zowtnia na masu 350 000 polskych DP, szczob zmusyty bilszyj widsotok iz nych repatrijuwatysia do Polszczi. Malo b ce statysia szcze pered tym, jak suworist zymy pererwe praktyczni mozlywosti transportiw.

Mynuloho tyznia w Warszawi miz premijer-ministrom Morawskym i predstawnykamy UNRRA widbulasia konferencija w cij sprawi. U ii wyslidi premijer riszywsia zrobyty swoju wizytu w zowtni. Na dumku predstawnykiw UNRRA osobysta wizyta widpowidalnoho czlena warszawskoho urjadu dopomohla b rozwijaty pobojuwannia bahotioch polakiw, nacze b wony ne buly bazani, abo pidlahly b wyokremlenni, jakszczob powernulysia do domu.

Za pidrachunkamy urjadowciw amerykanskoi armii, iz zahalu 175 000 polskych DP w amerykanskij zoni, kolo 50 000 moze powernutysia szcze protiahom cioho roku do Polszczi. UNRRA pidnosyt nawit ciu cyfru do polowyny zahalnoho czysla. Odnacze odwerto rachujutsia z tym, szczo do dwoch tretich usich polskych DP rozselenych w amerykanskij zoni ne bazajut ichaty do domu, bo wony sebe uwazajut takymy, szczo praciuwaly dla poperednioho, cebto emigracijnoho, polskoho urjadu w Londoni abo dla armii generala Wladyslawa Andersa. Wony je polityczni wyhnanci. Podibna sytuacija w osnownomu wytworylasia tez w brytijskij zoni.

Amerykanska armija rado witaje wizytu premijera Morawskoho i, zrozumilo, dast jomu pownu swobodu widwidaty wsi tabory DP. Armijski amerykanski kola pobojujutsia, szczo budut zmuszeni obmezuwaty rozmir zhadanych grup DP wsiakymy zasobamy

Szyrokyj plan dopomohy

Jak dowidujemosia z ukrainskoi presy Ameryky, Druhyj Kongres KUK-u, szczo widbuwsia 4,5 i 6 czerwnia c. r. w Toronto, posylyw pomitno sprawu dopomohy zaokeanskych ukrainciw dla bratiw -skytalciw w Ewropi. Wykonujuczy rezolucii ta uchwaly Kongresu, Komitet Ukrainciw Kanady rozrobyw podribnyj plan szwydkoi ta aktywnoi dopomohy skytalciam i poklykaw okremu Komisiju Opiky ta Poselennia, szczo maje perewesty cej plan u dilo.

Komisija Opiky ta Poselennia praciuje u trioch hrupach, szczo majut na meti:

1. Pryspiszyty i polipszyty sprawu poszukuwan za ridnymy ta blyzkymy.
2. Rozwesty opikunstwo nad syrotamy, studentskoju moloddiu, inwalidamy ta chworymy sered skytalciw i dopomahaty w okremych wypadkach nehajnoju dopomohoju, i
3. Pidhotowyty sprawu poselennia skytalciw u tych krajach, de ce mozlywe i docilne ta aktywno pomohty w pereselenni.

Komisija wizwala okremoju widozwoju wsich ukrainciw Nowoho Switu dopomohty ij u namiczenych zawdanniach.

U sprawi poszukuwan za ridnymy riszyla Komisija scentralizuwaty ciu trahicznu sprawu w swoich rukach i doruczyla okremym sluzbowykam slidkuwaty za wsima oholoszenniamy w ukrainskij presi, zbyraty widhuky na nych ta peredawaty na widpowidnu adresu.

Wsich kanadijskych ukrainciw, szczo majut swojakiw i znajomych sered skytalciw, Komisija wizwala zholosytys do KUK, pry czomu wony majut podaty, czy majut zmohu sprowadyty ich ta poselyty na farmi, czy ni. KUK obiciaje swoju pownu dopomohu w oboch wypadkach. Zokrema rejestruje Komisija tych ukrainciw Kanady, szczo ne majut rodyny sered DP, ale chotily b dopomohty skytalciam u pereizdi, a tez tych, szczo majut misce i pomeszkannia na farmach i w jakych pereselenci mohly b pokyszczo zaderzatys.

Rozwedeno tez akciju za zbirkoju hroszej na kupno zemel dla nowych poselenciw.

Z czerhy Komisija poczala rejestruwaty wsich kanadijskych ukrainciw, szczo chotily b zaopikuwatys syrotamy j inwalidamy czy dopomohty studentam, a tez wzahali tych, szczo w bud jakyj sposib chotily b dopomohty skytalciam wze teper i w majbutniomu.

Okremo Komisija rejestruje tych, szczo potrebuwaly b uczyteliw ridnoi mowy i mystectwa, dyrygentiw, a takoz fachowych remisnykiw.

Popry cej welykyj i szyrokozadumanyj plan dopomohy, KUK postijno pryhaduje kanadijskym bratam pro hroszewu pidtrymku skytalciw czerez Fond Dopomohy Ukrainciw Kanady, tymbilsze, szczo potreby takoi dopomohy zrostajut.

W cij akcii KUK-u ta joho aktywnosti treba gratuluwaty i pobazaty jaknajkraszczych uspichiw. Uze sama dumka, szczo braty zza okeanu ne zabuwajut nas rozkynenych po wsij Ewropi, dodaje nam nowych syl wytrywaty i ne zalomytys. Bratnia dopomoha, szczo ne koncze musyt ity czerez bankowyj czek czy charczowu paczku, — je dla wsijei hromady ukrainskych skytalciw budujuczym dokazom, szczo my i wony — dity odnijei zemli j odnoho Narodu ta zakripluje naszu wiru w ostatocznu peremohu naszoi prawdy. (Ak)

Sprostowannia

W zwjazku z wydrukuwanniam u Biuleteni Ukrajinskoji Presowoi Sluzby cz. 15 a wid 1. 9. 1946 powidomlennia pro podannia do Myrowoi Konferencijі w Paryzi memoranduma, szczo joho niby spilno pidpysaw delegat Urjadu Ukrainskoji Narodnoi Respubliky i heneralnyj sekretar zakordonnych spraw UHWR, Ukrainska Presowo-Informacijna Sluzba na pidstawi informacij od kompetentnych czinnykiw Uriadu Ukrainskoi Narodnoi Respubliky upownowazena zajawyty nastupne:

1. Uriad Ukrainskoji Narodnoi Respubliky nikomu ne dawaw doruczennia czy dyrektywy pidpysuwaty ta podawaty w joho imeni memoranduma do czuzozemnych czynnykiw spilno z predstawnyctwom neznanoi blyzcze Urjadowi orhanizaciji, szczo wystupaje pid nazwoju Ukrainskoji Holownoi Wyzwolnoi Rady (UHWR).

2. Pro oficijnu dijalnist ta wystupy upownowazenych predstawnykiw Urjadu na miznarodnomu forumi ukrainske hromadianstwo, jak ce buwalo w mynulomu, bude naleznym szlachom powidomleno.

21 weresnia 1946 roku.

U. P. I. S.

Ne budut fotografuwaty zasudzenych

Miznarodnij wijskowyj trybunal wyriszyw, szczo w momenti widczytuwannia wyrokiw pidsudnym w Nürnberzkomu procesi, fotografy musitymut wyjty z zali rozpraw, bo im ne wilno bude robyty znymky obwynuwaczenych.

Polska presa zakydaje Sowjetam inspiruwannia ukrainskoho powstanczoho ruchu

„Bandy z Sowjetskoi Ukrainy napadajut na prykordonni rajony Polszczi“

Welykyj bij widdiliw plk. Wygnanskoho z hrupamy banderiwciw w rajoni Bilgoraj-Jaroslaw

Polskyj londonskyj szczodennyk „Dziennik Polski i Dziennik Zolnierza“ pomiszczuje w cz. 214 z seredy 11 weresnia c. r. welyku stattiu p. z. „Bandy z sowjetskoi Ukrainy napadajut na polski prykordonni rajony“. Z ohladu na rewelacijnyj charakter informacij tijei statti w czasopysi, szczo zawzdy podaje prawdywi i duze toczni informacii z Polszczi, peredajemo ii majze w dosliwnomu perekladi.

„Ne zwazajuczy na prymusowe wyselennia — pysze „Dziennik Polski“ — majze usioho ukrainskoho naselennia iz Polszczi, dijalnist Ukrainskoi Powstanczoi Armii i Banderiwciw ne lysze ne poslabla, ale ostannio znaczno posylylasia. Widdily (polskoho marszala) Zymierskoho i t. n. Korpus Bezpieczenstwa Wewnetrznego ne wmijut rozwjazaty wytworenoho polozennia. Sutyczky z ukrainciamy majut dekoly formu sprawznich boiw. „Polska Zbrojna“ (wijskowyj szczodennyk) pomiszczuje opys odnoho z takych boiw, szczo pidczas nioho lysze z boku samych ukrainciw wpaly kolo 200 ubytych i kilkasot poranenych. Opys cej duze cikawyj i dozwolaje dohlanuty trudnoszczy takych akcij i weletensku nezdarnist widdiliw Zymierskoho.“

„Dziennik Polski“ pysze dali: „Na miscewist Babyczi (bilgorajskyj powit na piwdennij Cholmszczyni) — czytajemo w „Polsce Zbrojnej“ — napala 22 lypnia banda banderiwciw, szczo ohrabyla miscewe naselennia, zabyrajuczy chudobu j koni. Nehajno pisla naskoku nam wydaly nakaz dohnaty i znyszczyty bandu ta widibraty zrabowanu chudobu. Za piwhodyny wojaky pid komanduwanniam plk. Wygnanskoho wyruszyly w pohoniu. Switankom sforsuwaly my Sian, dohaniajuczy szwydkym marszem ukrainciw.“

„Polska Zbrojna“ nawodyt dali szyrokyj opys boju, szczo widbuwsia w lisi bila Ruskoho Jawirnyka. U wyslidi perszoi sutyczky banderiwci, zalyszywszy kilkanadciat ubytych, zumily wychopytysia z oblohy. Na tretij den pisla tijeji perszoi perestrilky polskyj widdil natknuwsia na okopanu pozyciju powstanciw. Za piw hodyny polaky zdobuly okopy, ale na nych posypawsia wohon kulemetno-awtomatycznoi zbroi z zamaskowanych bunkeriw. Pisla 6 polskich nastupiw, z pozycij rozlozenych na susidnich horbach piszla do kontrnastupu nowa banderiwska syla. Polski wojaky cilnym wohnem poklaly bahotioch banedriwciw, ale az po 5 hodynach boju banderiwci zaczaly widstupaty do lisu, zalyszywszy majze 200 ubytymy. Polaky rozbyly kilka bunkeriw i spalyly kilkadesiat ukrainskych nametiw (szater).

Na marginesi toho boju, szczo joho ukrainski powstanci wely, jak mozna wyczytaty miz rjadkamy, duze zruczno i z uspichom, „Dziennik Polski“ pysze: „Jak wychodyt z toho opysu, widdilam Zymierskoho wydajut iz sowjetskych magazyniw lysze duze obmezeni prypasy municii. A dali nawit todi, koly wijsko malo znacznu perewahu i zumilo zamknuty kilcem ukrainciw, perewazajuczij ich czastyni wdalosia utekty. Ce upersze rezymowa, warszawska presa widwazylasia stwerdyty, szczo ukrainski widdily, jaki napadajut na polski nadkordonni zemli, wywodiatsia iz Sowjetiw. Krakiwskyj „Dziennik Polski“ w peredowij statti p. n. „Czekajemo na ukrainski holosy“ stwerdzuje miz rjadkamy, szczo wynu za takyj stan spraw nese Sowjetska Ukraina, szczo jak wychodyt, mabut toleruje ukrainsku akciju, jakszczo ii ne inicjuje ta wzahali ne inspiruje.

Stattia „Dziennika Polskoho“ zakinczujetsia os-takymy duze cikawymy informacijamy: „Ce charakterne dla teperisznich widnosyn u Polszczi: polske naselennia z nadkordonnych zemel, szczo samo czastenko staje zertwoju ukrainskych napadiw, widmowlajetsia dopomahaty widdilam Zymierskoho w borotbi z ukrainciamy. Jasno howoryt pro ce major E. G. w peremyskomu tyznewyku „Nowe Horyzonty“. Win pryznaje, szczo widdily Zymierskoho, ne zwazajuczy na znacznu czyselnu j technicznu perewahu, cilkom ne mozut uporatysia z ukrainciamy. Awtor pojasniuje takyi stan brakom dopomohy z boku polskoho hromadjanstwa. Cia zajawa upersze stwerdzuje, szczo polske naselennia mabut ne dowiraje wijskam Zymierskoho i widmowlajetsia dawaty im jakubud dopomohu. Z druhoho boku polske suspilstwo, znajuczy z wlasnych praktyk deportacii do Sowjetskoho Sojuzu, ne duze wze prychylno dywytsia na prymusowi wywozy ukrainciw z miscewostej de zyly pobicz sebe wid storiczcz, chocz ce same polske naselennia neraz samo bulo zertwoju z boku ukrainskych band“.

Peredawszy pownyj zmist cikawych informacij polskoho szczodennyka, zwertajemo osoblywu uwahu na ti, szczo widnosiatsia do spiwpraci ukrainskoho powstanczoho ruchu z ... Sowjetamy. Dumajemo, szczo twerdzennia polskoi presy perebilszeni. Wony mabut ne bazujutsia na faktach, lysze na zdohadach per analogiam z czasu stosuwannia nimciamy (pidczas ichnioi okupacii Ukrainy) taktyky wzajemnoznyszczuwannia ukrainskymy rukamy polakiw, a polskymy ukrainciw. Zresztoju poczekajemo na nowi dani w cij sprawi.

Emigrantiw czekaje wazke zyttia

4500 osib distaly dosi dozwil na wjizd do USA

U swojemu zwernenni do peremiszczenych osib, szczo pro nioho my wze powidomlaly mynuloho razu, general McNarney skazaw: „Polityka USA polahala j polahaje w tomu, szczob pidtrymaty dobrowilnyj powerot na batkiwszczynu peremiszczenych osib. My hadajemo, szczo powernennia na batkiwszczynu bulo b najkraszczym wychodom dla cych ludej. Umowy poselennia w zachidnij piwkuli ne budut lehki, bo tam bazani holownym czynom newelyki rodyny, szczo skladajutsia z wyszkolenych silsko-hospodarskych robitnykiw, kotri budut zdatni praciuwaty w subtropicznomu j tropicznomu klimati. Ale persze niz nabuty sobi wlasnoi zemli, koznomu dowedetsia doszyj czas praciuwaty silskohospodarskym najmytom za skromnu platniu, otze istotnie polipszennia majnowoho stanu okremych osib je pid czymalym sumniwom.

Perejizd do USA wze trywaje piat misiaciw. Dosi dozwil na wjizd do USA distalo 4500 peremiszczenych osib. Szczomisiacia moze buty wydano dozwil na wjizd lysze 1100 osobam. Zminyty kilkist dozwoliw na wjizd moze tilky kongres USA.

Otze dla bilszosty lyszajutsia tilky taki mozlywosti: abo czekaty dowhi roky dozwolu na wjizd i to koznoho razu w obmezenij kilkosti, do jakois malonaselenoi krainy, widdalenoji na bahato tysiacz kilometriw, i zyty tam u wazkych hospodarskych i klimatycznych umowach, abo wlytysia w nimecke naselennia.

Ja zwertajusia cijeju dorohoju do was, szczob rozwijaty czutky pro mozlywosti skoroho j welykoho pereselennia za okean, szczob takym czynom stworyty pownu jasnist, ta daty wam zmohu na cij pidstawi zrobyty wyriszennia pro swoje majbutnie.

Warszawa pozbawylo gen. Andersa praw na hromadjanstwo

Polskyj warszawskyj urjad pozbawyw u pjatnyciu 27 weresnia henerala Wladyslawa Andersa polskoho hromadjanstwa. Cej akt proholoszeno okremym dekretom uriadu. Krim Andersa takoz 75 inszym wysokym oficeram, szczo perebuwajut zakordonom, widibraly hromaderzawnu polsku prynaleznist.

Chto bazaje powerotu do Sowjetskoho Sojuzu?

Nimecka oficijna agencija Dana podaje take powidomlennia: Dla zbilszennia czysla tych sowjetskych hromadjan, szczo bazajut dobrowilno powertatysia (na rodinu-prymitka Redakcii „Nedili“), zaklykajetsia usich sowjetskych derzawnoprynaleznych, szczo zywut w amerykanskij zoni, jaknajszwydsze skorystaty z nowych mozlywostej powerotu do Sowjetskoho Sojuzu. Tak powidomlaje Holowna Kwatyra 3. Armii, sowjetska repatrijacijna komisija. Usi sowjetski hromadjany, szczo bazajut repetrijacii, musiat zwjazatysia z taborom dla prymusowo-wywezenych, Freibergstrasse 62, Stuttgart, sowjetskyj tabir Hersfeld i sowjetskyj tabir Lichtenau, opodalik Ansbachu. Informacij pro repatriaciju mozna zasiahnuty w sowjetskoho oficera, Nürnberg, Erlenstegerstrasse 2 i 4

Jak wychodyt iz tijei oficijnoi wistky, na redinu mozut powertatysia lysze ti, jaki toho dobrowilno bazajut. Wony sami musiat podbaty za te, szczob popasty do widpowidnoho transportu. Wistka niczoho ne howoryt pro jakus prymusowu repatrijaciju jakoju tak czasto posluhowuwalysia dawnisze rizni repatrijacijni komisii ta czerwoni oficery.

Syrijskyj urjad piszow slidamy p. Blawackoho z Augsburga

Jak powidomlajut z Beirutu (Syrija), mynuloi seredy wsi czasopysni wydawnyctwa w Beirati proholosyly strajk na znak protestu proty bahatioch urjadowych zaboron wydawaty hazety. Syrijska wlada prypynyla bula toho dnia dwi hazety na neokreslenyj czas: zahalom zaboroneno tam wydawaty 6 hazet miz nymy odnu franzuzku „Orient“ ta odnu komunistycznu. Urjad zajawyw, szczo prypynennia spryczynene krytykoju wnutrisznio-politycznych spraw.

Jak baczymo, p. Blawackyj iz Augsburga ta joho kompatrioty z inszych taboriw majut naslidnykiw nawit na Blyzkomu Schodi...

Likarskyj personal Rajonowoho Szpytala UNRRA w Aschaffenburzi z dyrektorom dr. Betuelem (w uniformi). Do reportazu naszoho spiwrobitnyka w ciomu czysli „Nedili“.

Szczaslywoi dorohy!

Jak dowidujemosia, widomyj nasz mystecmalar prof. Petro Andrusiw, szczo praciuwaw jak robitnyk u Nimeczczyni i w ostannie perebuwaw na emigracii w amerykanskij zoni (m. i. prof. Andrusiw wykonaw ikonostas w cerkwi taboru Cornberg), wyichaw u polowyni weresnia do USA. Naszomu mystcewi, szczo wwes swij chyst i talan pryswiatyw istorycznomu malarstwu, bazajemo uspichiw miz bratamy Nowoho Switu. Z prof. Andrusewym wyichala za okean joho druzyna Natalka, spiwaczka. (ak)

Szcze odyn zaklyk gen. Mc Narneya

Holownokomanduwacz amerykanskych okupacijnych wijsk u Nimeczczyni, general Jos. Mc Narney zwernuwsia z zaklykom do wsich polskych skytalciw powertatysia do Polszczi, szczob tam dopomahaty pry widbudowi porujnowanoi batkiwszczyny. Usim, szczo powertatymutsia do Polszczi miz 1 zowtnia i 31 hrudnia, wydadut dodatkowyj charczowyj prydil, jakyj wynosyt kolo 45 kg na osobu i obrachowanyj na 60 dniw.

Poizd z tymy charczamy widichaw wze na kordonnu polsku stanciju w Dziedzicach. Amerykanska armija wiryt, szczo majbutnie polakiw lezyt lysze w samij Polszczi. Urjad USA ne baczyt mozlywostej na postijno uderzuwaty tabory j centry DP w Nimeczczyni. Pokyszczo nemaje powaznych pidstaw rozrachowuwaty na wyizd do insych krain.

НЕДІЛЯ

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

September 29, 1946

Contents:

Szczo pysze ukrainska presa

НА ЧУЖИНІ

ТИЖНЕВИЙ БЮЛЕТЕНЬ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДУМКИ

Borotba z prawdoju

U 3-omu nomeri „Ukrainskoi Trybuny“ pojawylasia charakterystyczna stattia p. n. „Borotba z witrjakamy“. Korotkyj zmist ii takyj:

Je siohodni w nas polityczni Don Kichoty, jaki wyruszyly do boju z ukrainskym nacionalizmom. W cij borotbi pryjnialy wony bolszewycki metody i slidom za bolszewykamy zwut joho faszyzmom. Taka akcija nahaduje Don Kichotowu borotbu z witriakamy. Bo ukrainskyj nacjonalizm ne maw niczoho spilnoho z faszyzmom, win wyznawaw demokratyczni zasady, win wysunuw haslo „wola ludyni“ jak neriwne dla wnutrisznioi polityky, otze buw zawzdy proty totalizmu i zawzdy respektuwaw usi demokratyczni formy w hromadskomu zytti

Stattia charakterystyczna jak projaw toho, jak duze siohodni, pisla spustoszen druhoi switowoi wijny, wtratylosia poczuttia miry i prystojnosty. A miru i prystijnist treba zberehty w usiomu, nawit i todi, koly z jakychos pryczyn choczemo za wsiaku cinu zrobyty z czornoho bile.

Szanownyj awtor nazwanoi statti, ne zwazajuczy ni na jaki skrupuly, tak uperto dowodyt, szczo czorne je bile, szczo my ne mozemo zalyszyty takoho wyklyku bez widpowidi. Podibnyj wystup mozlywyj tilky w takij atmosferi, jaka wid jakhohos czasu zapanuwala w naszomu hromadskomu zytti, de zowsim pomiszano „Dichtung und Wahrheit“, de sliw wzywajut ne na te, szczob porozumitysia z ridnym bratom w sprawach polityky, a na te, szczob zakryty swoi dumky j zamaskuwaty dijsni namiry. Pryhadujetsia stara kozacka duma pro te, „jak neprawda stala prawduwaty“.

Ocia neprawda kryczyt do nas na wsich rozdorizzach. Kryczyt na wsich jazykach, ale naszoi ridnoi mowy wzywaje, szczob lehsze zatruity ukrainski sercia. Wona tak kryczyt, szczo az u wuchach laszczyt.

Koly wziawsia chtos pysaty pro ukrainskyj nacjonalizm, to czomu ne pysaty prawdy?

Perez za wse treba znajty poriadok u terminolohii. Je rizni nacjonalizmy. Nacjonalizm u szyrszomu znaczenni — ce protystawlennia internacjonalizmu, szczo je osnowoju komunistycznoi doktryny. W tomu sensi wsi my nacjonalisty, bo choczemo nacii ukrainskoi, a ne choczemo, szczob wona rozplylasia u wserosijskomu abo inszomu mori. Nacjonalizm u wuzczomu znaczenni — ce switohladowyj i partijno — politycznyj nacjonalizm. Takych nacjonalizmiw bulo w Ewropi bilsze, a ne tilky toj, szczo pro nioho howoryt nazwana stattia. Dalsze-nacjonalizm i faszyzm — ce poniattia; jaki tilky czastynno z soboju pokrywajutsia. Buly w nas, tak jak i wsiudy, nacjonalizmy faszystski i nefaszystski. I w tomu nemaje nijakoho zloczynu, ani dyskryminacii ukrainskoho narodu.

Nacjonalizm Michnowskoho („Samostijna Ukraina“) i nacjonalizm Stepana Rudnykoho („Osnowy Ukrainskoho Nacjonalizmu“) ne maly niczoho spilnoho z faszyzmom, prosto tomu, szczo todi szcze faszyzmu na switi ne bulo.

Nacjonalizm hrupy „My“ buw cikawoju sproboju znajty w ideolohicznij ploszczyni ukrainsku formu wyslowu dla ukrainskoho nacjonalizmu. Mymo elitarnych tendencij win ne maw niczoho spilnoho z faszyzmom.

Nacjonalizm katolyckoi molodi buw nawit reakcijeju na faszystiwski tendencii zorganizowanoho nacjonalizmu.

I wreszti cej ostannij — najsylnisza nacjonalistyczna teczija — buw sylno prosiaklyj faszystskymy tendencijamy.

Ale todi faszyzuwalas cila Ewropa wid Anglii po Tureczczynu i wid Portuhalii po Lytwu — po cilij Ewropi wijaw faszystskyj witer. Bilsz niz polowyna ewropejskych kraiw pidpala bula faszystskij infekcii. Nawit batkiwszczyna demokratycznych idealiw -Welyka Brytanija mala faszystsku ligu Mosleja.

Zokrema Polszcza opynylasia miz dwoma totalitarnymy weletniamy. U strachu pered nymy wona tez prjamuwala skorym tempom do totalnoho faszystskoho ustroju.

Niczoho dywnoho, szczo wsi ti tendencii ne omynuly tez i Zachidnioi Ukrainy, de zokrema sylnym posztowchom w ciomu napriami buw nesterpnyj tysk polskoho nacjonalizmu na prynyczennia wsioho ukrainskoho zyttia.

Pidczas switowoi wijny faszyzm zaznaw porazky, zalyszywszy strasznu spadszczynu. Szczedoky ce stalos, ukrainskyj nacjonalizm pozbuwsia usich oznak faszyzmu. Na zal ce pryjszlo z jakych desiat lit zapizno, szczojno todi, koly toj nacjonalizm distaw wid faszyzmu dowbneju po holowi.

Ale je zalyszky po nim bilsz abo mensz swidomi metody, nawyky i reminiscencii. Wony je siohodni wsiudy tam, de panuwaw faszyzm. Niczoho dywnoho, szczo je i w nas.

Szczo jawlajut soboju ci zalyszky?

Ce brak poszany do ludyny i ii praw. Ce peremoha nenawysty nad lubowju w rehuluwanni wzajemyn miz ludmy j narodamy. Ce amoralnist u metodach hromadskoi praci. Ce zaluczennia cerkwy i Boha na sluzbu nyzkych spraw toi czy druhoi partii. Ce zasmakuwannia w dyktaturi i nechit pohodytysia z wymohamy narodowladstja. Ce rizni formy teroru i nasylstwa w szczodennomu hromadskomu zytti. Ce neterpymist do widminnoi dumky druhoho. Ce wreszti wyhnannia prawdy z publicznoho zyttia i zabrichanist, jaka zatrujuje atmosferu.

Zapowit prezydenta Roosevelta

W Niu-Jorku widkryly testament, zroblenyj pokijnym prezydentom USA, Franklinom Rooseveltom. Roosevelt zalyszyw 510 000 dolariw na dobrodijni pozertwy, a swij majetok „Hydepark“ peredaw amerykanskomu urjadowi.

Prezydent Roosevelt, buwszy synom odnoi z najbahatiszych rodyn USA, zalyszyw po sobi zahalnu spadszczynu wartosty kruhlo 1 822 000 dolariw. Po widtiahnenni 736 000 podatkiw, lyszajesia szcze z tijei sumy 1 086 000 dolariw czystoho majetku.

Politruky z Elwangenu

Czas, szczob dyrekcija UNRRA pocikawylasia dyktaturoju taborowoi kliky!

Redakcija „Nedili“ distawala wze dawnisze dopysy powaznych hromadian pro nenormalni umowyny zyttia w tabori w Elwangeni i zokrema pro komendanta tamtesznioi taborowoi policii, p. Andrija Dankowycza, szczo zaswoiw sobi dobre praktyku totalizmiw i rozwiw zi swoimy „herojamy“ neczuwani amoralni metody u widnoszenni do ludej inszych jak win, polityczno-hromadskych pohladiw, do krywawych poboiw, okremych kimnat „zizan“, synciw, prymusu prysiahy i. t. d. wkluczno. Cych dopysiw my ne mistyly, wwazajuczy, szczo ukrainec, do tohoz komendant policii, takych istorij robyty ne smije, szczo p. Dankowycz otiamytsia i szczo wreszti, Taborowa Rada prypynyt joho rozbechtanist ta samowolu.

Nazal ce ne stalosia. Nawpaky: „Ukrainski Wisti“ z 19. weresnia c. r. prynesly stattiu pro dalszi „podwyhy“ toho „politruka z Elwangenu“, jak zwe joho okolycia.

Pan Dankowycz poczynaje wmiszuwatysia wze i w cenzuruwannia demokratycznoi ukrainskoi presy i teroryzuwannia ii kolporteriw ta prychylnykiw. Os szczo pyszut pro ce „Ukrainski Wisti“:

„6-ho weresnia c. r. Andrij Dankowycz, komendant taborowoi policii ukrainskoho taboru Elwangen, doruczyw dwom swoim policystam zatrymaty i doprowadyty na policijnu stanyciu kolportera czasopysu „Ukrainski Wisti“ p. Maruszczaka Wasyla, meszkancia toho z taboru, ta zabraty wid nioho usi prymirnyky wyzczo zhadanoho czysopysu.

Na policijnij stanyci taboru p. Dankowycz zajawyw kolporterowi Maruszczakowi, szczo w czasopysi „Ukrainski Wisti“ pyszut komunisty i tomu w tabori kolportuwaty cej czasopys ne wilno, potim pohrozuwaw, szczo koly bude j dali kolportuwaty u tabori „Ukrainski Wisti“, to win usi prymirnyky skonfiskuje, a joho, jak kolportera, zaaresztuje. Razom skazaw, **szczo opinju pro te, jakyj czasopys wilno do taboru kolportuwaty, wydaje i dozwolaje, abo zaboroniaje, „pan redaktor“ miscewoho taborowoho czasopysu Chamulak, i jakszczo win ne dozwolaje kolportuwaty czasopys „Ukrainski Wisti“, znaczyt, joho tut poszyriuwaty ne wilno.** (pidkreslennia „Nedili“-Red.)

Koly po cij rozmowi odyn iz wartowych policystiw prowadyw zatrymanoho policijno na dalszyj dopyt do wyszczezhadanoho pana „redaktora“, to odyn iz starszych taborowykiw, Kalba Nestor, staw na zachyst peresliduwanoho. Za ce p. Dankowycz okremo „rozrachuwawsia“ z cym taborowykom Nastupnoho dnia policysty doprowadyly na stanyciu taborowoi policii zhadanoho p. Kalbu Nestora. Tam komendant taborowoi policii p. Dankowycz uchopyw ciu litniu wikom ludynu, wykrutyw ruky nazad, a prysutni pry ciomu policysty byly ii po holowi i szturchaly ii nohamy.

Tak „podwyzawsia“ w ukrainskomu tabori Elwangen p. Dankowycz, komendant taborowoi policii, ukrainec z nacionalnosty. P Dankowycz wykorystowuje swoje stanowyszcze i dozwolaje byty ukraincia-taborowyka, ba nawit sam u tomu bere aktywnu uczast.

Powyszczi fakty sami howoriat pro sebe.

Za demokratycznoi systemy taki skrajnio destruktywni wczynky je karalni. Neczuwano, szczob chtos smiw konfiskuwaty presu, dozwolenu amerykanskymy wlastiamy, jak ce namahajutsia robyty dejaki panowe w tabori Elwangen. Tak samo neznanna je na zachodi instytucija politrukiw, szczo prowirialy b, chto i jaku presu maje czytaty. Wsim wilno czytaty wsi legalno wydawani i dozwoleni czasopysy. Ce wse powynna wziaty pid uwahu ukrainska uprawa taboru Elwangen i usunuty wynnych z ichnich posad, szczob nadali podibni wypadky ne maly b miscia w ukrainskomu tabori.“

Do reczi, „pan redaktor“ Chamulak, szczo wyriszuje duze powazni j osnowni pytannia demokratycznych wolnostej, — newidomyj nikomu j nikoly z budjakoho zurnalistycznoho wystupu. Zate win-widomyj z „wicznoho studijuwannia“ nedokinczenyj student, jakyj wostannie staw nawit . . . kulturno-oswitnim referentom sztutgartskoi oblasty!

Niczoho sobi oblast, koly ii kulturno-oswitnym sektorom kermujut taki „pany redaktory“, jak pan Chamulak . . .

W ostannij chwylyni pyszut nam powazni hromadjany z Elwangenu, szczo wnoczi z 16 na 17 weresnia w elwangenskomu tabori zrobleno hanebnyj napad na p. Korolyszyna. Dla perewedennia cioho napadu w tabori wykluczyly switlo. Hrupa napasnykiw wlomylasia do meszkannia p. Korolyszyna, podajuczys za kontrolnu policijnu stezu. Napasnyky wazko pobyly widomoho hetmanskoho dijacza. W Elwangeni panuje faktyczna dyktatura holowy Toborowoi Rady Taraszczuka i joho bratiw, ta rodyny Harasewyczіw, szczo opanuwala widdil praci. Najwyzczyj czas, szczob dyrekcija UNRRA pocikawylasia tym nesterpnym stanom u Elwangeni, szczo plamuje dobre imja ukrainskoi emigracii, bo CPUE mabut ne w syli zminyty takyj stan.

General Semionow i plany Japonii

Neszczodawne w Moskwi zasudzeno bulo na powiszennia bilohwardijskoho henerala Semionowa, szczo joho bolszewyky zachopyly w Mandzuriji pidzas raptowoho wystupu proty Japoniji.

Na ciomu procesi derzawnyj obwynuwacz SSSR zajawyw, szczo slidstwo wyjawylo najawnist kolysznioho planu japonskych imperijalistiw pid umownoju nazwoju „Kan-toku-enn“, szczo peredbaczaw zachoplennia Japonijeju sowietskoho Dalekoho Schodu, koly b pid tyskom nimeckych udariw na zachodi sowiety musily buly wywesty swoju dalekoschidnu armiju na front proty nimciw.

Semionow ta joho spiwuczasnyky, szczo buly zasudzeni na rozstril, buly na sluzbi japonskych rozwidczych orhaniw po kilka rokiw. Wsi obwynuwaczeni maly pryznatysia do wyny.

Hreckyj korol prybuw do Hrecii

Korol Hrecii Jurij prybuw u pjatnyciu 27 weresnia uweczeri do Aten, osiwszy litakom na majdani Eleusina. Z ohladu na te, szczo koroliwskyj litak pryczalyw ranisze, jak peredbaczuwaly, na powitannia monarcha zjawywsia na poczatku lysze hreckyj minister pryludnoho ladu Theotokis. Kilka chwylyn piznisze prybuly takoz regent Hrecii, archyjepyskop Damaskinos, i premijer-minister Tsaldaris, szczob nalezno prywitaty korola na swoij zemli.

Korol Jurij w towarystwi premijerministra i regenta widichaw zrazu na poklad hreckoho nyszczіwnyka „Miaolus“. Na pokladi cioho wojennoho korabla korol strinuwsia zi swoimy ditmy, kronprinzom i kronprincessoju, szczo prybuly jomu nazustricz z Oleksandrii. Koroliwska rodyna wyide razom do Aten.

Brytijske ministerstwo zakordonnych spraw powidomylo, szczo brytijski wijska w Hrecii ne budut wtruczatysia w boi dla likwidacii teperisznich nespokoiw u Hrecii. Hrecka armija panuje zresztoju nad polozenniam. Brytijski wijska mozut wtruczatysia lysze na wypadok pidkreslenoho prochannia hreckoho urjadu.

Bilorus-najzrujnowanisza kraina

Pan Richard Scandrett, holowa misiji UNRRA w Bilorusi, skazaw pidczas swojich ostannich widwidyn Londonu, szczo Bilorus na joho dumku najzrujnowanisza krajina w switi. Kolo 2,000,000 naselennia Bilorusi wbyto pid czas wijny. Protiahom trioch rokiw okupaciji nimci zabraly wse obladnannia likaren, zrujnuwaly maszyny po fabrykach, wywezly knyhy z bibliotek i szkil i znyszczyly wse hospodarstwo krajiny. Prohrama dopomohy UNRRA dla Bilorusi skladajetsia z riznych dostaw na sumu 61,000,000 dolariw. Polowynu wsich postawok stanowlat charczi. Na dumku p. Scandretta potribne szcze dwa roky dostaw, szczob cilkom wykonaty prohramu dopomohy.

Widbudowa ide powoli. Zokrema widbudowa Mienska trywatyme ne mensze 15 rokiw.

Harriman nastupnyk Wallace

Pislia widstawky Wallace na post ministra torhiwli Spoluczenych Sztatiw pryznaczeno Awarell Harrimana, kolysznioho amerykanskoho posla w Londoni.

Harriman widomyj jak welykyj prychylnyk zasnowanoho Roosevelt'om „New Deal“. Joho zarachowujut do tak zwanoi szkoly „realnych politykiw“. Ne tak dawno p Harriman wypustyw drukom swoju knyhu pro zakordonnu polityku USA, w jakij wyslowluje dumky na pryncypy wzajemyn USA z SSSR.

„Nichto ne bazaje wijny“

„Swit ne perezywe nowoi wijny, i jak ja hadaju, unyknuty cijei tragedii mozna lysze szlachom wychowaniia“, zajawyw heneral Eisenhower pered widizdom do Ewropy. „Nichto ne bazaje wijny. Zwyczajni ludy wsiudy nenawydiat wijnu. My musymo pokazaty naradom switu, skilky kosztuje nam sama lysze dumka pro wijnu. Ja wiriu w hromadsku dumku. Koly b wona bula mobilizowana lysze dla sprawy myru, szczo joho my wsi tak bazajemo, to wijna nikoly ne wybuchla b.“

Eisenhower razom zi swojeju druzynoju na bortu okeanskoho paroplawa „Queen Mary“ wyichaw u ponedilok 23 weresnia w podoroz do Ewropy.

Repatrijacija madjarskych hromadjan

Jak powidomlajut z Hamburga, w ramach repatrijacii madjarskych hromadjan, szczo ii widnowyly 6 weresnia, szczotyznia zalyszatymut brytijsku zonu 2 poizdy, jaki weztymut po 1500 osib madjarskoi nacjonalosty czerez sowietsku zonu Awstrii na Madjarszczynu. Madjary majut zbiratysia w tabori Poggenhagen, prowincija Hannover.

Pereworot w Venezueli ne wdawsia

Zi stolyci amerykanskoi derzawy Venezueli powidomlajut, szczo wirni urjadowi widdily wijsk rozbyly tam mynuloho wiwtirka wijskowu rewoltu, Rewolta wybuchla w pidennych kasarniach Caracasu. Misto perebuwalo 2 hodyny pid sylnym obstrilom. Urjadowi wijska zlomyly wreszti opir powstanciw i zdobuly kasarni.

Леонід Полтава

Готичні вежі

Щось так хоче зігнути плечі
Ј закрити міцно обличчя,
Коли в чорний похмурий вечір
Я дивлюсь на вежі ґотичні.
Он стоять вони горді, хмурі,
Уп'ялися в блакить баґнетом,
Як раптово завмерла буря
У закінченім, рвійнім злеті.
Ви дивіться на них, дивіться,
Щоб стремління того навчитись.
Наше серце не смієб биться
Тільки плавними хвилями жита
Наше серце мусить з'єднати
Вільні води Чорного моря,
Ј біленькі полтавські хати,
Ј ґотичне стремління вгору.
Ј тому не згинаю плечі
Ј руками не крию обличчя,
Коли сам у похмурий вечір
Я дивлюсь на вежі ґотичні.

Баварія.

Anglijski powidomlennia pro rosijsku zonu

Nedawno z Londonu nadijszly widomosti, szczo w rosijskij zoni Nimeczczyny wsuperecz uchwalam Potsdamskoi konferencii wyroblajetsia wijskowi materialy dla Rosii. Berlinskyj korespondent Reutera powidomlaje, szczo dobrepoinformowani nimecki kola wwazajut, szczo tretyna welykych promyslowych pidpryjemstw u rosijskij zoni praciuje dla rosijan. Dejaki pidpryjemstwa nalezat prywatnym pidpryjemciam, ale w pewnych wypadkach wony perejniati u wlasnist rosijanamy i wchodiat u tresty j karteli sowietskoi industrii. Do takych majut nalezaty wyrobni Kruppa w Magdeburzi, wyrobni syntetycznoho palnoho, ta fabryky kaliju j kalijnych produktiw, bahato cementowych fabryk, zalizo j stalelywarni i dejaki welyki sylowni. Ci wsi pidpryjemstwa produkujut wykluczno wijskowyj materijal dla Rosii.

Kilka tyzniw tomu amerykanskomu ministrowi Achesnowi postawleno bulo zapytannia, czy prawda, szczo w rosijskij zoni Nimeczczyny wyroblajetsia wijskowyj material dla rosijan. Acheson widpowiw, szczo na konferencii ministriw czotyrioch derzaw zaproponowano bulo perewiryty produkciju wijskowoho materialu w Nimeczczyni. ale sowietskyj delegat ne daw na ce swoijei zhody.

Welykobrytanija wystupyla proty postawlennia na dennyj poriadok wymohy sowietiw pro te, szczo wsi czleny UN powynni powidomyty pro kilkist swoho wijska zakordonom

Dowkola interwju Stalina

W interwju, danim Stalinom moskowskomu korespondentowi „London Sunday Times“ Alexandrowi Werth, generalissimus zajawyw, szczo win ne wiryt u sprawzniu nebezpeku wijny.

Ce interwju slid postawyty w zwjazok z promowoju Wallace, szczo wyklykala bula szyrokyj widhuk. jak majsternu sprobu ne daty wlahtysia wrazenniu wid promowy amerykanskoho prychylnyka sowietiw.

Na zonalnomu kordoni

Dwa rosijski oficery. szczo widwidaly Bamberg u zwjazku z poworotom dezertyriw sowietskoi armii, szczo nibyto perechowujutsia na amerykanskij zoni, zajawyly, szczo wzajemyny na zonalnomu kordoni znaczno polipszaly z toho czasu, koly ochoronu kordonu perebrala amerykanska okupacijna policija.

Komu sluzyt Wiliam G. Sebold?

Deszczo z tajn amerykanskoi rozwidky u mynulij wijni

Wiljam G. Sebold za perszoi switowoi wijny buw desiatnykom u nimeckij armii. Zrazu pisla wijny pereichaw do Spoluczenych Derzaw Ameryky. Jomu tam spodobalos i win wyriszyw pryjniaty amerykanske hromadianstwo. Potim odruzywsia, praciuwaw maszynistom u riznych pidpryjemstwach i czesno zaroblaw welyki hroszi.

W 1939 r. zatuzyw po ridnomu krajewi ta poichaw do mista Mülheim na Pomorji, de kolys narodywsia. Wziawszy sobi widpustku w pidpryjemstwi, wlitku poplyw do Ewropy

Amerykanec nimeckoho pochodzennia, maw prostyj wyhlad, u pasporti joho bulo napysano, szczo win maszynistom. Sebold, wpaw zrazu do oka Gestapo, jaktilky pryjichaw do Mülheimu. Pro joho pryizd nehajno spowistyly wyszczomu uriadowi. Za nym slidkuwaly, koly widwiduwaw swoju ridniu w Nimeczczyni. Prostudjuwaly koznu lystiwku, jaku win posylaw swoij druzyni do Kalifornii.

Koly Sebold zbirawsia powertatys do Ameryky, widwidaw joho w hoteli uriadowec Gestapo. Buw duze czemnyj i hnuczkyj jak wjun. Pro Sebolda znaw bilsze niz Sebold sam pro sebe. „Tak wy zybrajetes powertatys do Ameryky. Ce nam duze doreczno. Potribujemo takych ludej, jak wy“.

Z zachom Sebold uswidomyw, szczo joho choczut zrebyty nimechych szpyhunom. Chotiw boronytysia argumentom, szczo win je amerykanskyj hromadianyn. Prote gestapiwec pererwaw joho zapereczennia, skazaw, szczo win nimec i perebuwaje w Rajchu.

Jak gestapiwec widijszow, Sebold kwapno poczaw skladaty swoi reczi do walizok i todi sposterih, szczo des zahubywsia joho amerykanskyj paszport. Za kilka dniw gestapiwec znow pryjszow do hotelu j zalakanyj Sebold buw hotowyj wykonuwaty joho nakazy.

To bulo u weresni 1939 r. Radiowysylnia w Mülheimi huczno spowiszczala pro poczatok wijny z Polszczeju. Sebalda poslaly do Kölnu na Rajni de joho dopytuwaw wysokyj urjadewec. Sprobuwaw win wyrwatysia z pazuriw Gestapo j zajszow do amerykanskoho konsulatu. „Wy w prykrij sytuacii“-skazaw jomu konsul, wysluchawszy skarhu.

Wid toho dnia Sebold opynywsia w rukach nimeckoi tajnoi policii.

Joho nadislaly do Hamburgu. Tam pid kontroleju tajnoi policii uczywsia fotografuwaty, korystuwatys potajnym czornylom, telehrafom ta radiowysylneju, wczywsia wyhotowlaty mikrofotografii, korystuwatys szyframy ta wywczaw ustrij rozwidczoi orhanizacii. Dowidawsia, szczo tajna sluzba skladajetsia iz „zbyracziw“, „poslanciw“, „stancij“ ta „specijalistiw“.

Zbyraczi zbyraly informacii, peredawaczi posylaly ich do Nimeczczyny szyfrowanymy lystamy, abo korotkochwylewoju radio-wysylneju, pislanci praciuwaly na okeanskych paroplawach abo litakach i dostawlaly wisti do Ewropy j nazad do Ameryky. „Stancijamy“ buly kramnyci, abo poodynoki osoby, osili, zwyczajno bila portiw newtralnych krain. Wony braly wisti wid „posliw“ i peresylaly dali do Nimeczczyny. Specijalisty buly doswidczenymy sabotaznykamy. Sebolda wyszkolyly na peredawacza. Win perebuwaw u Hamburzi czotyry misiaci.

W siczni 1940 r. joho zaklykaly na ispyt do dyrektora instytutu r-ra Rittera. Pisla ispytu dyrektor daw Seboldowi szmatoczok szowkowoho paperu z czotyrma adresamy.

8 lutoho 1940 r. widplyw na paroplawi „Waszington“ jakys Wiljam G. Sawyer do Spoluczenych Derzaw Ameryky.

U hodynnykowi maw instrukcii, spysani na zmenszenij fotografii zawbilszky posztowoi marky. To buly wkaziwky nacistiwskym szpyhunam ta sabotaznykam w Ameryci. W kyszeni maw 910 dolariw, resztu wid 1000 dolariw, jaki dalo jomu Gestapo na podoroz.

Czytacz mabut zdohadawsia, szczo W. G. Sawyer je W. G. Sebold. Maw win doruczennia widkryty w Ameryci kancelariju, jakoju treba bulo prykrywaty swoju dijalnist. Potribni dla toho zasoby Ritter perekazaw czerez meksykanskyj bank u hrudni 1940 r. Czerez dwa misiaci oderzaw 5000 dolariw a protiahom szesty misiaciw otrymaw szcze 10 000 dolariw. Za ci hroszi Sebold najniaw prymiszczennia w New-Jorku na 42 wulyci j poczepyw wywisku z napysom „Dyzelowe doslidcze towarystwo“. Zwjazawsia z czotyrma osobamy, adresy jakych oderzaw u Nimeczczyni. To buly ludy riznych profesij. Perszyj z nych Lang, kreslar z firmy Norden, jaka wyroblala specijalni prycilnyky dla armii, schemu jakych win umiw z pamjaty nakreslyty i w r. 1938 w holowi perenis do Nimeczczyny. Druha bula sluzbowcem adwokatskoi kancelarii, szczo mistylasia w budynkowi, de buw nimeckyj konsulat. Tretia -modelka, jaka mala dostup do wysokych kil i swoju krasu ta prynadu wykorystowuwala dla zdobuttia bazanych informacij

Najcikawiszym iz czotyroch nowych pryjateliw Sebolda wyjawywsia Diukesne (Duquesne). Win keruwaw organizacijeju w New-Jorku. Wlasztuwaw zustricz iz Seboldom u malij pywnij, szczo mistylasia na pobicznij wulyci. Pry szklanci pywa rozwazaw Sebolda opowidiamy zo swoho sorokatoho mynuloho, szczo promajnulo w rozwidczij ta sabotaznyckij sluzbi pidczas obocn switowych wojen. Win buw zwawyj, z welykym nosom, chwylastym wolossiam ta wodianystymy oczyma. Opowidaw, szczo narodywsia w Piwdennij Ameryci 62 roky tomu ta wze pidczas burskoi wijny buw na Nimeckij sluzbi. Chwalywsia, szczo wynajszow nowyj typ bomby, szczo ii wzywajut teper sabotaznyky w Ameryci.

Piznisze, koly buly w joho meszkanni, Sebold wyjniaw z hodynnyka fotografiju protiahom 15 chwylyn Diukesne, dywlaczys czerez sylnu lupu, pereczytaw instrukcii.

Wojenni tajemnyci, kotri chotilo znaty Gestapo, stanowyly: wyprobowani amerykanski metody borotby proty bakterij, nowa gazowa maska, sposoby rozwijannia mly, protyletunski strily ta awtomatyczni prycilnyky. Takoz nimci chotily maty toczni widomosti pro wynachid, jakyj odnym prominem wede bombardera do cili, a druhym spuskaje bombu priamo na objekt; pro tkanyny dla amerykanskych wojackych odiahiw, jaki newtralizujut iperit; prylad, jakyj nemow by nyszczyt okopy, pereizdzaje czerez nych (skilky ich za misiac wyroblajut ta kudy posylajut); ostannia model strilyw wyhotowlenych specijalno dla litaka Zunderland (Sunderland).

„Jak tudy majemo nadislaty materijal?“ — zapytaw Diukesne pisla pereczytannia instrukcij. Sebold jomu, spowistyw, szczo dr. Ritter nakazaw sporjadyty dla cijei mety korotkochwylewu radiowysylniu.

Пам'ятайте про допомогу українським студентам!

Protiahom jakohos czasu Sebold prydbaw potribni skladnyky. Dr. Ritter wklaw do banku welyku sumu, z jakoi zaplatyly czynsz za budynok, szczo joho najniaw Sebold na Long Uslandu. Tam ustatkuwaly sylhoho radiopryjmacza j wysylniu, pry dopomozi jakych pidtrymuwaly zwjazok z Nimeczczynoju.

Sebold dbajlywo wykonuwaw hamburzki instrukcii. 31 trawnia 1940 r. perejniaw dokladnu szyfrowanu wistku, jaka zwuczala:

„Koncze potribujemo, szczob usi pryjateli zjasuwaly misiacznyj kwantum wyrobnyctwa letunskych fabryk ta eksport do wsich krain, a holowne do Anglii ta Francii. Czyslo, typ, den nawantazennia na paroplaw abo na litaky

Mychajlo Drahomanow-welykyj emigrant

18 weresnia mynulo 105 rokiw wid joho dnia narodzennia

18 weresnia 1841 wyznaczna data w istorii ukrainskoho narodu: toho dnia w misti Hadiaczomu na Poltawszczyni w rodyni kozackoho pochodzennia narodywsia chlopec Mychajlo Drahomanow, syn kolysznioho peterburzkoho uriadowcia i postupowoho pysmennyka poczatku XIX stolittia Petra Akymowycza. Pradid Mychajla Drahomanowa — Stepan buw wijskowym towaryszem Perejaslawskoho polku j wijtom tob-to holowoju mista Perejaslawa. Diadko Jakiw, oficer, nalezaw do tajemnoho politycznoho towarystwa Objednanych Slowjan, buw za ce uwjaznenyj a piznisze zaslanyj do Sybiru. Je pidstawy hadaty, szczo i Petro Akymowycz takoz nalezaw do toho towarystwa i pereichaw z Peterburgu do ridnoho mista same tomu, szczob szyryty sered zemlakiw postupowi dumky toho czasu.

Widomo, szczo Petro Akymowycz perewiz z Peterburgu do Hadiaczoho welyku knyhozbirniu, sered jakoi buly twory najwydatniszych pysmennykiw i filosofiw XVIII stolittia: francuzkych, anhlijskych, nimeckych, a takoz starodawni hreckych i latynskych klasykiw. W rodyni Drahomanowych ne hraly w karty i ne pijaczyly. Natomist tam bahato czytaly, zbyralysia na literaturni weczirky, obhoworiuwaly sprawu wyzwolennia selan z kripactwa, poludsky powodylysia z kripakamy, jakych bulo z 10—12. Batko Mychajla Petrowycza prywczaw syna do wsioho cioho, zastupawsia za kripakiw u sudach i urjadowych instytucijach i daw wsim ditiam oswitu.

Jak batko, tak i blyzkij rodycz etnohraf Metlynskyj zbyraly i zapysuwaly twory narodnoi slowesnosty: kazky, pisni, opowidannia. Czytajuczy ich, molodyj Mychajlo polubyw narod, joho tworczist, a piznisze staw odnym z najwydatniszych dla swoho czasu etnohrafiw i folkloryst iw, wodnoczas u Mychajla Drahomanowa zbudylosia zacikawlennia istorycznoju naukoju. Ij win pryswiatywsia w Kyjiwskomu uniwersyteti pisla zakinczennia himnazii.

Wid batka Drohomanow distaw u spadszczynu zdatnist wychowuwaty i nawczaty ludej, szczo win blyskucze wyznaw, wze buduczy studentom, jak orhanizator nedilnych szkil dla prostoho narodu j wykladacz u szkoli dla pidhotowky uczyteliw silskych szkil. Postupowi dumky, szczo lunaly w rodyni j suspilstwi seredyny XIX stolittia, hlyboko wkorinylysia w swidomosti molodoho Mychajla, win staw ich widdanym prychylnykom pohlybluwaczem.

Buduczy studentom, Mychajlo Drahomanow wstupyw do ukrainskoi hromady, szczo byla zalozena ukraincem z Prawoberezza Wolodymyrom Antonowyczem. Tam win porucz z naukoju w uniwersyteti wywczaw ukrainsku mowu j narodnu tworczist, szczo prywelo do toho, jak win sam piznisze pysaw, szczo win hlyboko j szczyro polubyw ukrainskyj narod j daw sobi slowo pryswiatyty sebe praci dla joho wyzwolennia spid carskoho ustroju ta dobrobutu.

I dijsno: pisla zakinczennia uniwersytetskoho kursu, joho istorykofilolohicznoho fakultetu, M. Drahomanow porynuw u naukowu j hromadsku robotu. Uspiszne zakinczennia nauky w uniwersyteti prywelo M. Drahomanowa w kolo profesoriw Kyiwskoho uniwersytetu: tut pisla wydatnoho zachystu dwoch dysertacij win distaw perszyj naukowyj stupin magistra zahalnoi istorii, szczo w ti czasy wymahalo szyrokych i hlybokych znanniw i praci. Ce w swoju czerhu dalo mozlywist M. Drahomanowu poichaty w naukowe widriadzennia zakordon dla udoskonalennia w suspilnych naukach.

Pidczas toi naukowoi podorozi, szczo try wala ponad try roky, M. Drahomanow ne tilky wywczaw istorycznu nauku, ale i tohoczasne polityczne i suspilne zyttia zachidnio-ewropejskych krain. Win pobuwaw w Czechii, Halyczyni, Italii, Szwajcarii j Nimeczczyni, de popownyw swoi znannia z inozemnych mow j nawjazaw znajomstwa z najriznorodniszymy ludmy: halyckoju moloddiu j starszymy, wczenymy j hromadskymy dijaczamy riznych krain.

Ce bula pidhotowcza pora dla majbutnioi dijalnosty.

Powernuwszys z podorozi, M. Drahomanow zastaw u Kyjewi zwawe naukowe j hromadske zyttia, w jake cilkom porynuw. M. Drahomanow mymo praci w uniwersyteti praciuje jak dijalnyj czlen Piwdenno- Zachidnioho widdilu heohraficznoho towarystwa, ukrainskoi Hromady, jak zurnalist, orhanizator pozauniwersytetskoho ukrainskoho studentskoho hurtka.

M. Drahomanow staw wyraznym protywnykom tych poriadkiw, jaki panuwaly todi w Rosii j osoblywo tych, szczo hnityly ukrainskyj narod ta joho kulturu i praciuwaw, szczob ich zminyty. Ce, rozumijetsia ne podobalosia wlastiam i reakcijnym carskym kolam.

Naslidkom pochodu reakcijnych syl stalosia tak, szczo z nakazu samoho caria, Mychajla Drahomanowa bulo wykluczeno z profesury Kyjiwskoho uniwersytetu bez prawa wstupaty na derzawnu sluzbu. Prychylnyky zaproponuwaly wyhidnu prywatnu sluzbu, ale Mychajlo Drahomanow widmowywsia: win chotiw wilno zahalno-ewropejskoho zyttia, orhanicznu czastynu jakoho wona do toho czasu skladala. Tomu M. Drahomanow u swoich pysanniach zaklykaw ukrainciw buty nohamy w Ukraini, a holowoju w Zachidnij Ewropi i zwidsy braty wsiu hromadsku j politycznu nauku ta zastosuwaty ii na Ridnij Zemli.

Win napysaw kilka prohram dla ukrainskych postupowciw, jakych win wczyw, szczo dla dobuttia woli dla Ukrainy treba wzywaty wsich czesnych zasobiw — „wid azbuky do zbrojnoho powstawnia" w zaleznosti wid umow, w jakych perebuwajut ukrainci, pidtiahajuczy wsich i koznoho wse wyszcze j wyszcze.

Takymy prohramamy buly: 1. „Perednie slowo" do „Hromady" zbirnyka 1878, 2. prohrama periodycznoi „Hromady", szczo poczala wychodyty 1880 roku pid spilnoju redakcijeju z halyczanynom Mychajlom Pawlykom i naddniprianecem Serhijem Podolynskym, 3. ukrainska polityka — socijalna prohrama, statut towarystwa „Wilna Spilka". Krim toho M. Drahomanow napysaw prohramu czasopysu „Postup", szczo maw wychodyty u Lwowi, ale ne wyjszow czerez sprotyw polskych mahnatiw, i misiacznyka „Prawda", szczo wychodyw u Lwowi, taky u 80 -ch rokach.

MYCHAJLO DRAHOMANOW

(Portret iz rodynnci spadszczyny Drahomanowych)

praciuwaty j borotysia za wolu j dobrobut Ukrainy j tomu w kinci 1875 roku wyichaw zakordon, wziawszy wid towaryszіw i odnodumciw doruczennia zalozyty za mezamy Ukrainy wilne ukrainske wydawnyctwo, jake drukowalo b i szyrylo w Ewropi widomosti pro Ukrainu, pro ukrainskyj wyzwolnyj ruch, a takoz ukrainski wydannia dla kraju.

Oselywszys spoczatku u Widni, de hadaw, szczo mozna bude obsluhowuwaty zemlakiw zachidnich zemel Ukrainy w Awstro-Uhorszczyni, M. Drahomanow pobaczyw, szczo win tam toho wilno ne mohtyme robyty j tomu pereselywsia do Zenewy w Szwajcarii, de prozywaw do 1889 roku, koly joho zaprosyla moloda Bolharija, szczo szczojno zwilnylasia spid jarma tureckych sultaniw.

Perszym odwertym wystupom M. Drahomanowa proty carskoho samoderzawstwa buw (w 1876 roci) joho hostryj protest proty tajemnoho carskoho ukazu 1876 roku, szczo zaboronyw ukrainske pysmenstwo. Z takym ze protestom win wystupyw 1878 roku na miznarodnomu zjizdi pysmennykiw u stolyci Francii, w Paryzi. Protest cej buw pidtrymanyj zjizdom, a dopowid u cij sprawi wkluczeno do uchwal zjizdu. jak hostryj osud hanebnoho wczynku carskoho uriadu, i perekladeno bahatma ewropejskymy mowamw.

Zalozene w Zenewi wilne ukrainske wydawnyctwo „Hromada" widohralo wydatnu rolu w ukrainskomu wyzwolnomu rusi. Zenewski wydannia M. Drahomanowa — zbirnyky „Hromada" z joho stattiamy, knyzky j broszury, pysani ukrainskoju i inszymy mowamy — wychowuwaly swidomych ukrainciw w dusi europejskoho postupu i ne odnoho pomoskowlenoho czy popolszczenoho Ukraincia nawernuly do wlasnoho narodu, zrobyly prychylnykom osnownoi masy ukrainskoho narodu — selanstwa, i nasnazyly najnowiszymy ewropejskymy dumkamy

W tych pysanniach swoich M. Drahomanow dowiw, szczo wse neszczastia Ukrainy w tomu, szczo carsko-imperatorska Rosija w kinci XVIII stolittia cilkowyto widirwala Ukrainu wid

U wsich cych prohramach i pojasnenniach do nych M. Drahomanow wywodyw tak zwane „kulturnycke" ukrainstwo, na szyrokyj szlach zachidnio-ewropejskoho myslennia-politycznoho, hromadskoho, ta socijalnoho i zachidnio-ewropejskoho postupu. Ukrainciw, szczo buly pid carskoju Rosijeju, win klykaw w perszu czerhu dobywatysia politycznoi wilnosty razom z inszymy hnoblenymy narodamy. Ukrainciw, szczo zyly w Awstro-Uhorszczyni, win klykaw jaknajszyrsze wykorystowuwaty mozlywosti, szczo ich dawaly konstytucii, derzawni statuty Awstrii ta Uhorszczyny, jednatysia w towarystwa polityczni, hospodarski, oswitni, a robitnykiw i selan zokrema — tworyty swoi polityczni i fachowi orhanizacii, szczob dobytysia zminy hromadskych poriadkiw, szczo hnobyly ich.

Otze, Mychajlo Drahomanow wystupaw i jak borec za prawa ludyny-hromadianyna, za samowriaduwannia hromad, kraiw ta wsioho narodu u derzawi, czoho dobywajetsia wczennia, widome pid imenem liberalizmu, — i jak borec proty wyzysku ludskoi praci za spilnu sprawedlywist, czoho dobywajetsia wczennia, widome pid imenem socijalizmu abo hromadiwstwa, jak perekladaw na ukrainsku mowu ce poniattia M. Drahomanow. Razom z cym M. Drahomanow wystupaw i jak borec za objednannia wsioho ukrainskoho narodu w odno polityczne cile. Ci dumky win jaskrawo j toczno wyslowyw u „Wilnij Spilci" tak : Zahalno-hromadianski cili ukrainstwa — a) prawa ludyny j hromadianyna, jak neobchidna umowa osobystoi hidnosty j rozwytku, b) samowriaduwannia — jak osnowa dla ruchu do suspilnoi sprawedlywosty; nacjonalna cil ukrainstwa — polityczna wola, jak zasib dla powernennia ukrainskoi nacii w rodynu kulturnych nacij.

Dali w nastupnomu czypli „Nedili"

S. Hordijenko

Sprawa Wiliama Sebolda

ta ozbrojennia ich. Roza maje dla was hroszi. Zdorowymo. — „Roza" buw psewdonim naczalnyka rozwidczykiw u Hamburzi.

Za kilka nastupnych misiaciw Sebold nawjazaw postijnyj kontakt zo swoimy keriwnykamy w Nimeczczyni. Agenty prynosyly wisti, a Sebold dwiczi abo j tryczi na tyzden wysylaw ich do Niemeczczyny, abo widprawlaw poсztoju czerez poslanciw wid stancii do stancii. Szwydko uswidomyw, szczo ne sam z czotyrma spilnykamy dije. W USA bulo bahato inszych. Diukesne maw prynajmni 30 szpyhuniw i sabotaznykiw. Na wesni 1941 r. Sebold uze znaw bahato ich osobysto.

Sered nych buw kolysznij keriwnyk widdilu dla czuzyny u Fordowych pidpryjemstwach, bibljotekar z transatlantycznoho paroplawu „Manhattan", elegantna bohemka, jaka okrim szpionazu pysala teatralni pjesy ta zajmalas skulpturoju, j harna, 18 litnia blondynka, czlenka nimecko- amerykanskoho torwarystwa, jaka prowadyla tocznu kartoteku rozpolohy amerykanskoho wijska, roztaszuwannia j peresuwannia czastyn ta wyrobnyctwa zbroi.

Dnia 28 czerwnia 1941 uweczeri nastaly najbilszi w istorii Ameryky areszty szpioniw. Cile kolo Diukesne potrapylo w zapadniu.

Nacistiwski agenty ne mohly zrozumity, jak to stalosia. Maly bezdohannu systemu j zrazkowu orhanizaciju i wse ce wpalo. Chto ich zradyw?

Pered sudom szpiony z zachom dowidalysia, szczo ich newtomnyj spiwrobitnyk Wiliam G. Sebold buw agentom amerykanskoi rozwidczoi sluzby. Sebold praciuwaw dla Ameryky wid dnia, koly w Köln nad Rajnom zajszow do amerykanskoho konsulatu spowistyty pro wtratu swoho paszportu. Wid dnia swoho pryizdu do USA perebuwaw u zwjazku z informacijnym widdilom, jakyj wreszti dyktuwaw lysty, szczo ich Sebold wysylaw do Hamburgu j kontroluwaw korotkochwylewu Seboldowu radiowysylniu, szczob do Nimeczczny jszly wisti, jaki ne maly nijakoi ciny.

(Za knyzkoju „Sabotaz", Michael Sayers d'Albert Kahn)

З НАШОГО ЖИТТЯ

Trywalyj pamjatnyk na skytalczych mohylach w Lohr

W sanatorii chworych na leheni w Lohr, pochoroneno 40 skytalciw, w tomu czysli 10 ukrainciw.

Komitet, szczo zasnuwawsia z metoju postawyty pamjatayky na mohylach tych, szczo pomerly w cij licznyci, zlozenyj z ukrainciw i inszych nacionalnostej, zwernuwsia z zaklykom do Oblasnoho Predstawnyctwa Ukrainskoi Emigracii i Upraw Taboriw w Aschaffenburzi, dopomohty postawyty na koznij mohyli trywalyj pamjatnyk.

Taborowa Uprawa taboru „Pionir", pidderzujuczy kulturni zamiry Komitetu, doruczyla blokowym perewesty zbirku, jaka wykazala sumu: 2.363 marok. Ii pereslaly za poserednyctwom C. P. U. E. na ruky Komitetu w Lohr.

Taborowa Uprawa imenem Komitetu skladaje szczyru podiaku p. blokowym i wsim zertwodawciam.

Lyst pani Carmen Orgogozo do Teatru im. Kotlarewskoho

Szczyra opikunka Teatru im. I. Kotlarewskoho, Welfare Officer pani Carmen Orgogozo nadislala z nahody juwileju teatru do naszoi Redakcii takoho lysta:

Ukrainskyj teatr! Wid pamiatnoho dnia, koly ukrainskyj teatr imeni Kotlarewskoho oderzaw perszu nahorodu w zmahanniach u Würzburgu, slowo ce stalo blyzke wsim tym, chto wze maw nahodu baczyty wystawy cioho rodu.

Ale dla bahatioch wystup cioho teatru buw nadzwyczajnoju podijeju i burchlywi oplesky hladacziw wyjawyly entuzijazm, szczo ochopyw ich na cij wystawi.

De dzerelo cioho uspichu? Posluchawszy odnych i druhych, ja pryjszala do takoho wynowku:

1. Cikawist do wsioho kazkowoho i fejerycznoho, jaku kozna ludyna nosyt w sobi z dytynstwa: ukrainskyj teatr staje pered naszymy oczamy nenacze welyka freska, barwysta i palajucza zyttiam. Krasa ubran, majsterni dekoracii, doskonala postanowa, dobra hra aktoriw i tanciurystiw, nawit toj fakt, szczo czuzyni- hladaczi ne znajut ukrainskoi mowy, wse razom wziate dodaje szcze prywablywosty wystawi.

2. Oryhinalnyj i zachoplujuczyj rytm muzyky, znachodyt widhuk w najczuliszych strunach waszoho sercia, wona doprowadzuje was do takoi miry pidnesennia, szczo widczynjaje szyroko wsi bramy, za jakymy schowalysia wy zi swojeju misteczkowoju bajduzistiu i wyklykaje stan blyzkyj do pryjemnoho zapamoroczennia, jake spryczyniuje bokal pinystoho szampanu.

Ja osobysto czula pered wijnoju ukrainski chory, jaki widbuwaly swoi hostynni wystupy u Francii z welykym uspichom, pry perepownenych sluchaczamy zalach.

Z nahody rokowyn naszoho teatru ja szczaslywa podiakuwaty tut za ridku pryjemnist, jaku zawzdy mala na wystawach i bazaju jomu, jak to spiwajut: „Mnohaja lita".

Widczyt prof. Zywotka w Sojuzi Kombatantiw

W piatnyciu. 30 serpnia, zachodamy Sojuzu Kombatantiw w Aschaffenburzi, w tabori „Pionir" widbuwsia widczyt prof. Arkadija Zywotka na temu-ludyna i suspilstwo. Syntezujuczy wzajemodijannia ci chdwoch czynnykiw w istorycznomu aspekti, dopowidacz cikawo pidkreslyw, szczo perechid wid extremu do extremu poznaczawsia widjemno takoz i w naszij suspilno-politycznij disnosti. Jak dopownennia cioho cikawoho referatu prof. Zywotko zapowiw nowyj na temu: ruszijni syly demokratii. Inicijatywu Sojuzu Ukrainskych Kombatantiw w zakinczenni „ohirkowoho sezonu' samo-oswitnoi bezdijalnosty na tereni taboru „Pionir" slid z pryjemnistiu widmityty. (Vox)

Wystawka malarky Morozowoi

Na mynulomu tyzni w tabori „Artilleri" w Aschaffenburzi bula wlasztowana wystawka etiudiw naszoi widomoi malarki Morozowoi. Usioho wystawleno ponad sorok etiudiw, wykonanych olijnymy farbamy u wlastywij malarci swojeridnij neorealistycznij manieri. Znacznu bilszist z nych stanowlat pejzazi, zmalowani z natury w czudowij hirskij miscewosti w okolyciach Berchtesgadenu. Wystawka sprawyla duze pryjemne wrazennia na ii czyslennych widwiduwacziw.

Dobryj skrypal i talanowytyj pianist

11-ho ta 13-ho serpnia w toborowych zalach „Pionierkaserne" j „La Garde" skrypal W. Cisyk ta pijanist A. Mirosznyk widbuly dwa koncerty klasycznoi zachidnio-ewropejskoi j ukrainskoi muzyky. Z welykym zadowolenniam sluchaczi spryjnialy w majsternomu wykonanni skrypala twory zachidnich kompozytoriw: Bramsa, Mozarta, Nowaczeka, Szopena. Pid wplywom melodij „Ukrainskoi rapsodii" — Lysenka prysutni pereneslysia dumkamy na prostory ridnoi zemli, szczo nemalo zrodyla muzyk ta poetiw switowoho znaczennia. Molodyj dwadciatydworicznyj pjanist A. Mirosznyk pidczas akomponjuwannia niby orhaniczno zlywsia zi swoim partnerom, widczuwajuczy koznyj joho zwuk, koznyj ruch. A ekspresywnym tworom Mendelsona pry lehkij ta wysokij technici wykonannia pjanist pokazaw ne abyjakyj potencial swoho talantu, szczo pry systematycznij, hlybokij praci nad soboju moze zrobyty z nioho wyznacznoho muzyku.

Prysutni oboch taboriw duze teplo pryjnialy skrypala j pjanista, wszanuwawszy molodych zemlakiw rozkisznymy kytyciamy kwitiw. (S.)

Podiaka

Uwazaju swoim obowjazkom u den swojoho widjizdu za hranyciu zlozyty najkraszczu podiaku: Wsesw. o Rektorowi mitratowi dr. W. Labi za batkiwske serce j opiku ta nezwyczajnu wwiczlywist do mene, — Wsesw. o. Wicerektorowi M. Lewencewi, Wsesw. o. Prof. Dr. M. Sopulakowi, Wpr. o. Prof. Holynskomu, Wp. Pp. Prof. Dr. Lewam i wsiomu Profesorskomu zborowi za szczyri slowa rozrady, spiwczuttia i porady, Wp. P. Prof. Dr. W. Lewowi, P. Szwecewi, jak mojomu zastupnykowi w holowstwi U.S.H.B., p. Chymyncewi, jak mojomu zastupnykowi w ceremonijerstwi, j wsim b. towaryszam za wwiczlywi slowa proszczannia.

Zokrema diakuju b. Towaryszam z Bohoslowii na Zamku Hirschberg za wyjawlennia meni poszany, dowirja i posluchu jak holowi i jak archyceremonijerowi.

Chaj Wsewysznij storyceju wynahorodyt Wsesw. o. Dekana Dr. Chruszcza, Wpr. Parocha o. Prof. S. Weselowskoho, Wsz. P. Dr. Kaluznu, Wsz. P. Red. Ostrowerchu, Wsz. P. Dr. Smereku j wsich inszych wwiczlywych meni w taborach „Pionir" i „La Garde" Hromadian za trudy, polozeni w naladnanni moich spraw. U swoich molytwach ne zabuda Tych wsich, szczo rozumijut wahu dobroho naszoho swiaszczenstwa dla sprawznioho poczytannia Boha j wymolennia u Nioho kraszczoi doli dla naszoho narodu.

Szczob bahata j wilna nasza Kraina stala znow naszoju batkiwszczynoju.

Marynowycz Roman, Szwajcarija

Kulturne zyttia ukrainskoho Bambergu

Wladyka Wiaczeslaw na wizytacii w Bambergu

(Korespondencija naszoho widdilu)

U wiwtorok 27 serpnia popoludnewym potiahom iz Bad Kissingenu, zawitaw do nas Wladyka Wjaczeslaw iz swoim poczotom. Pryichaw z Wladykoju prof. Luhowenko, jakyj i dyryguwaw naszym chorom. Nastrij w taborach buw pryhnoblenyj, bo toho dnia usunuly z naszych taboriw bahatioch ludej.

Wirni Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy zibralysia u kaplyci j tut dozydaly swoho Dostojnoho Pastyria. U wiczi kydalas widsutnist naszych bratiw hreko-katolykiw.

Wladyku prywitaw palkymy slowamy red. J.k. W sosluzenni o. nastojatela, Wladyka widprawyw weczirniu ta utreniu, a w den Uspinnia Bozoi Materi, jake jawlajetsia chramowym naszym swiatom, torzestwennu Sluzu Bozu. pidczas jakoi skazaw powczalnu propowid do wirnych. Pry kinci Sluzby Bozoi o. nastojatel diakuwaw Wladyci za pryizd.

Naszi Pani wlasztuwaly dla Wladyky, choru ta hostej spilnyj obid. Bulo wsich kolo 40 osib. Obid prochodyw w teplo-prywitnij atmosferi. Pidczas obidu znowu zabraw slowo red. J-k, jakyj zmaluwaw ternystyj szlach Ukrainskoi Cerkwy wid dawnyny az do najnowiszych czasiw, holowno spynywsia na momentach wyswiaczennia naszoi Ijerarchii. dokazawszy ii kanonicznu zakonnist. U widpowid Wladyka rozkazaw deszczo pro te, jak staw Epyskopom Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy.

Tohoz dnia wweczeri baczyly my Wladyku na koncerti, jakyj widbuwsia z prywodu ricznyci isnuwannia 4-ho taboru.

Dnia 29 serpnia dyr. UNRRA pryjmaw Wladyku w sebe na awdijencii w towarystwi o. nastojatela ta redaktora „Nedili" w Bambergu. Cilu hodynu wiw Wladyka dilowu rozmowu z dyrektorom, a holowne interwenijuwaw w sprawi tych, jakych usuneno z taboru. Awdijencija widbuwalas w duze teplij atmosferi ta pownomu dowiri. Dyr. Chabanne poprosyw. szczob Wladyka widwidaw tych neszczasnych, pro jakych win ne zabuwaje, a robyt usiaki zusylla, szczob pryjty im z dopomohoju.

Dnia 30 serpnia Wladyka piszow do prymiszczennia, de perebuwajut naszi wyhnanci z taboriw. Tut poinformuwaw wsich pro idnie stanowyszcze, zapewnyw, szczo nikomu niczoho zloho ne stanetsia, szczo pryjde znowu perewirka i, dast Boh, wsi powernutsia do taboru. Po promowi Wladyka pryklaknuw na doliwku, a z nym zaplakani zbihci ta proczytaw molytwu do Bozoi Materi.

Koncert Choru „Surma" z Neumarktu

(Wlasna korespondencija „Nedili")

U subotu 14 weresnia c. r. zahostyw do nas chor „Surma" pid dyr. prof. Pleszkewycza. Ce wze druhyj raz hostyly my w sebe chor z Neumarktu. Prohramu koncertu zlozyly klasyczni twory, narodni pisni ta narodni tanky.

U perszij czastyni chor wystupyw z pisniamy: „Zasiało sonce", „Wyje buria", „Pid marsz harmat" ta „Slawa herojam". Dali piszow narodnyj tanok, a potim solistka N. Tarnowecka (soprano) widspiwala: „Oj, ne swity misiaczen-

ku", ta „Kazala meni maty". Solistka zareprezentuwala peresicznyj, ale mylyj holos. Narodnyj tanok „Metelycia" w prerixnych warjantach wykonano wdalo j win wyklykaw cilu burju opleskiw.

W druhij czastyni chor widspiwaw: „Zirwalasia churtowyna", „Wijut prapory", „Swityt misiac" ta „Wperid". Tanok „Szumka" (trio) wykonanyj dobre. W nastupnomu tanci „Hopak" akompaniatorka p. A. B. wziala take tempo, szczo zdawalos — tanok skinczytsia pownoju newdaczeju. W cilosty p. akompaniatorka cioho weczora ne dopysala. Jak ostannij nomer prohramy chor widspiwaw narodniu pisniu „Rewucha", „Dibrowu", kolomyjky w obribci F. Kolessy, „Susidku" ta kolomyjky w obribci Hnatyszyna.

Bilszist prospiwanych pisen my czuly wze za perszym razom. W poczatkowij prohrami forte zwuczalo nadto kryklywo. Szczo dali chor nabiraw wyriwnianosty, a w „Dzwonach" wypaw uze dobre. Solo Czornobila w „Majewij niczci", duze myle dla wucha sluchacza. Czornobil zrobyw de-jakyj postup wid mynuloho razu. Pisni „Zirwalasia churtowyna", „Wijut prapory", chor wykonaw bez zakydu. Nadzwyczajno wyriwniani holosy. A jake wojacke tempo w dwoch nastupnych pisniach! Dumky sluchacziw polynuly do ridnych Karpat, do tych, szczo tworiat istoriju i legendu. Sylne wrazinnia zrobyly pisni „Wperid" i „Rwutsia wze za worohom granaty".

W cilosty chor pid dyr. prof. Pleszkewycza predstawlajetsia harno. Ociniujemo joho ne jak reprezentacijnyj ukrainskyj chor, a wychodymo iz miscewych obstawyn i mozemo smilo skazaty, szczo prof. Pleszkewycz wywjazawsia zi swoho zawdannia dobre. Szcze trochy praci, szcze trochy zusyllа, a mozna smilo wystupaty pered czuzyneckoju publikoju. P-ja-k

W Objednanni Ukrainskych Uczyteliw

Pisla pidhotowczoi praci, dnia 30 serpnia c. r. zibralysia zahalni zbory Objednannia Ukrainskych Uczyteliw, na jakych zaczytano statut towarystwa, wybrano uprawu ta namiczeno plan praci.

Objednannia ochopyt wsich uczyteliw, profesoriw, wyszkolenych sadiwnyczok. Oczewydno wwijdut do Objednannia i ci, szczo majut wyszczu oswitu ta w mynulomu roci nawczaly w gimnazii. Nasze Objednannia bude naczysluwaty bilsze 30 czleniw. Objednannia powstalo, jak stanowa organizacija, jaka maje za zawdannia, borotnyty interesiw swoich czleniw; krim toho w prohrami Objednannia postawylo sobi za cil pozwawyty Kulturno — osmitnu praciu, wziaty w opiku swoich czleniw, daty im moralnu ta materijalnu dopomohu, dopomohty zdobuty jakes druhe praktyczne znannia. Krim toho cilyj riad inszych wazlywych zawdan postawylo sobi uczytelske Objednannania.

Hadajemo, szczo slidom za Aschaffenburgom ta Bambergom pidut i druhi miscewosti, a potim zillutsia w odne centralne Objednannia, szczo moze maty dla uczytelstwa i emigracii kolosalne znaczinnia. P-ja-k.

Na lystiwci z Bielefeldu

Literaturnyj weczir

Mynuloho misiacia poet Sytnyk M. i humoryst Pidkowa I. wlasztuwaly w tabori Bielefeld k. Osnabrück (anglijska zona) literaturnyj weczir, jakyj projszow z pownym uspichom.

Sanitarno-charytatywna sluzba

U bielefeldskomu tabori widbulysia neszczodawno informacijni schodyny hromadian, na jakych riszeno stworyty widdil Sanitarno-Charytatywnoi Sluzby. Organizacieju Sluzby doruczeno zajniatysia o. P. Smalewi j o. Wynnyckomu.

Wizytacija o. Wojakowskoho

Apostolskyj Administrator i Wizytator Ukrainskoi Hreko-Katolyckoi Cerkwy w Nimeczczyni widbuw kanoniczna wizytaciju bielefeldskoi parochii 12-ho c. m.

„Tyznewa poszta"

Z dnem 18-ho serpnia c. r. u w ukrainskomu tabori Bielefeld k. Osnabrück (anglijska zona) poczala wychodyty newelyczka, ale czepurna j sympatyczna hazetka „Tyznewa Poszta" Hazetka prynosyt najwazniszi wistky zi swita i podii z zyttia miscewoho taboru. Dosi wyjszlo 6 czysel.

Lisowyj wyszkilnyj tabir

W dniach wid 13—10-ho c. m. trywaw u lisach w okolyciach Bielefeldu wyszkilnyj tabir bielefeldskoho plastowoho kosza. Metoju taboru bulo pidhotowyty plastuniw-prychylnykiw do perszoi plastowoi proby. Za czas trywannia taboru widbuwalysia watry, szczo ich wlasztotuwaly plastuny; w nych braly uczast tez hosti. Proszczalna watra projszla z welykym uspichom i spalachnula nepohasnym polumiam, jakoho wohon nikoly ne potuchne w serciach molodych plastunok i plastuniw.

W Hamburgu pidpysaly tymczasowu umowu pro stworennia nimeckoi Finansowoi Rady dla amerykanskoi i brytijskoi zony. Umowu pidpysaly po trioch predstawnykiw obydwoch zon.

Switowyj bank radyt

Z Waszyngtonu powidomyly, szczo tam widkryly mynuloi pjatnyci perszu naradu gubernatoriw miznarodnioho banku dla widbudowy j dopomohy hospodarstwu. Korotko cej bank zowut switowym bankom. Prezydent Truman zwernuwsia do uczasnykiw narady, szczo reprezentujut 39 nacij, z okremym slowom kazuczy, szczo cilyj swit oczikuje wid nych znajdennia wlastywych dorih, szczo dadut switowi stabilnu hospodarsku systemu, w jakij wsi krainy w ladi j myri zmozut torhuwaty z soboju ta zyty szczaslywo.

Poslannia prezydenta czytaw minister finansowych spraw USA John Snyder. Win zaklykaw uczasnykiw bez otiahannia prystupaty do praci ta zrobyty zo switowoho banku sylnyj walutowyj instrument, szczo dozwolywby osiahnuty hospodarske ozdorowlennia switu.

За народне здоров'я

DP Regional Hospital Aschaffenburg

Spiwrobitnyk „Nedili" u dr. Betuela—Zrazkowyj szpytal dla skytalciw

„Oblasnyj Szpytal dla Skytalciw" („DP Regional Hospital") w Aschaffenburzi maje swoju powczalnu istoriju, jak napolehlywoju praceju j spilnym zusyllam, nawit u tiazkyj pislawojennyj czas, w umowynach emigrantskych zlydniw, mozna z niczoho zrobyty welyke dilo, szczo sluzyt zahalnomu dobru.

Pro szlach, jakyj wid perszoi chwylyny swoho powstannia az po siohodniszij den projszow „Oblasnyj Szpytal dla Skytalciw" za odyn rik swoho isnuwannia (18. 8. 1945 — 18. 8. 1946), poinformuwaw nas joho organizator i dyrektor z rameny UNRRA dr. Betuel, joho administracijni pracіwnyky ta keriwnyj likarskyj personal.

Cej szpytal perebraw szcze w Schweinfurti dnia 18. 8. 1945 r. wid wijskowoi wlady dr. Betuel i nehajno pry dopomozi kilkoch likariw i administracijnych pracіwnykiw wziawsia za joho rozbudowu. Z pomiz likariw, jaki dopomohly zorganizuwaty szpytal i praciujut w niomu szcze dosi, slid nazwaty dr. Komlika, dr. Makarewycza, dr. Tymoczka, uniw. prof. dr. Bazylewycza j dr. Dementijewa. Z pracіwnykiw administraciji, szczo projszly wwes tiazkyj szlach odnoricznoi praci szpytalu zasluhowujut na uwahu: gen. sekretar p. Puszin, newtomna perekladaczka z riznych mow, szczo wede odnoczasno bahatu j skladnu korespondenciju szpytalu p. Panasenko, szef statystyczno-registracijnoho biura p. Bauer, holownyj kontroler materialnoi czastyny p. Snyczіw, keriwnyk magazyniw p. Protasiw. Ce ludy, jaki perejszly dolu j nedolu szpytalu wid perszych dniw joho isnuwannia, ce ludy, na oczach jakych stupnewo rozwywawsia szpytal, szczob dijty do siohodnisznioho swoho riwnia, ce ti, jaki aktywno pryczynylysia do joho rozkwitu.

Z chwylynoju, koly dr. Betuel perebraw szpytal szcze w Schweinfurti, treba bulo poczynaty wse wid osnow. Ne bulo prymiszczen, ne bulo ladu j poriadku. Po korydorach snowyhaly czuzi ludy. Treba bulo zdobuwaty kimnatu za kimnatoju j powerch za powerchom, usuwajuczy z prymiszczen prywatnych ludej. Persze, szczo zorganizowano pry szpytali, ce widdil dla melenkych ditej, szczob zapobihti smertnosty sered najmenszych meszkanziw taboru. Zhodom zorganizowano j podileno szpytal na rizni inszi widdily. Szpytal oderzaw harnyj zowniszniij wyhlad i wnutrisznie ustatkuwannia.

U cij stadii organizacii perewezeno joho do Aschaffenburgu. Tut win oderzaw dobre prymiszczennia, zajmajuczy majze cilyj dwopowerchowyj blok. Tut win poczaw dali rozbudowuwatysia j cia rozbudiwna pracia trywaje newpynno dali.

Ale dajmo slowo cyfram i dijagramam. Dbajlywo j estetyczno wykonani, wysiat wony na stinach kabinetu dr. Betuela. Nawit storonnia j newtajemnyczena ludyna moze pry pomoczy cyfr, kolumn, lamanych linij wyczytaty j proslidyty dokladno rozwojewyj szlach szpytala, zorientuwatysia w joho organizacijnij pobudowi, kilkosti personalu, stani chworych, majna i in. Zrozumity mowu tablyc dopomozut korotki, riczewi pojasnennia dr. Betuela, jaki peredaje reparterowi wwiczlywa p. Panasenko.

Todi, koly szpytal pereiszow pid opiku UNRRA, win maw 60 lizok, 38 pacjentiw ta 19 osib likarskoho, sanitarnoho, administracijnoho ta dopomiznoho personalu. Teper szpytal maje 330 lizok, szpytalnyj personal z 19 osib pidnissia na 208. Jakszczo jde pro likariw, to za rik ich stan z 5 dusz zbilszywsia na 16. Pomitno zrosla i dijalnist kancelarii: tut iz 146 raportiw w perszych poczatkach, kilkist ich zbilszylas majze na 3000 %.

Pryhlanmosia szcze j do inszych cyfr. Usich doroslych chworych za rik bulo w szpytali 2253; wypadkiw smerty-12; ditej 234, smertnych wypadkiw 36, narodyn statystyka zanotuwala 310, chirurgicznych operacij lehszych i tiazczych wykonano 391, u zahalnij laboratorii wykonano 2443 analizy, u stattewo-szkirnij laboratorii dr. Komlika 2134 analizy. Ambulatorii pryjnialy 58.882 chworych, wykonano 3640 masaziw.

Jakszczo jde pro nacjonalnyj sklad szpytalnoho personalu wsich kategorij, to statystyka wykazuje 71 % ukrainciw, 23 % polakiw, 2,5 % lytowciw, 1.5 % estonciw, 2 % inszych.

Terytorialno ochopluje szpytal wsi tabory skytalciw Aschaffenburgu j okolyci az po Mannheim, chworych iz polskych ochoronnych widdiliw i wsich chworych z prowincii Mainfranken, szczo potrebujut likuwannia penicilinom.

Szcze z odnoju interesnoju statystykoju choczemo poznajomyty naszych czytacziw, a same z widnoszenniam kilkosty chworych z poodynokych teamiw na tereni Aschaffenburgu do kilkosty pracіwnykiw z tych teamiw, a same: tabir 612 („Pionir") maje w szpytali 69 % pracіwnykiw, 18 % chworych, team 119 („La Garde", „Artilleri", „Jäger") 29 % personalu, zate 82 % chworych.

Tut szcze slid pidkreslyty, szczo, ne zwazajuczy na riznonacjonalnyj sklad personalu, win praciuje w najkraszczij harmonii tak u wzajemowidnosynach iz soboju, jak i u widnoszenni do chworych, bez uwahy na ich nacjonalnu prynaleznist, bo dyr. szpytalu dr. Betuel, jak i wsi pracіwnyky stojat na stanowyszczi czysto likarskomu i zajmajut do chworych riczewu postawu, ne zwazajuczy na ich nacionalnu, religijnu, rasowu, socialnu, czy politycznu prynaleznist. Cia atmosera wplywaje tez pozytywno na chworych, jaki mymo zhadanych riznyc zywut u najkraszczij zhodi.

Ale pora zalyszyty kabinet hostynnoho dyrektora i biura administracii, szczo prmistylys u parteri budynku j pity ohladaty inszi widdily szpytalu. Prosymo czytacziw z namy. Do zahalnoszpytalnych ustanow ta do tych joho widdiliw, szczo je hordistiu szpytalu, wede nas dr. Betuel osobysto.

Persze, ce szpytalna apteka. Wona roztaszuwalas u dwoch zalach — wydaczi likiw i magazyni ta ljaboratorii. Na polyczkach i szafkach, u specjalnych perehorodach ta szufladkach, ustawleni liky. Narkotyky j otrujni liky zamkneni w specjalnij szafi pid kluczem. U laboratorii wyhotowlajut liky na recepty. Obowiazujut ci sami prypysy, szczo j u wsich inszych aptekach. Liky wydajut dla widdiliw i ambulatorij do inszych taborowych szpytaliw ta dla poodynockych pacjentiw.

(Dali w nastupnomu nomeri) Ba.

Eisenhower prybuw do Nimeczczyny

Szef amerykanskoho generalnoho sztabu, general Dwigt D. Eisenhower prybuw razom zo swojeju druzynoju trausokeanskym paroplawom „Queen Mary" u pjatnyciu do Anglii. Win letyt w subotu litakom do Frankfurtu, szczob zrobyty inspekciju amerykanskych wijsk u Nimeczczyni. General zajawyw, szczo win bazaje ohlanuty postupy w zytlowych ta sluzbowych umowach okupacijnych wijsk ta ichnich rodyn. Szefa generalnoho sztabu prywitaje w momenti prybuttia do Frankfurtu holownokomanduwacz amerykanskych zaloh gen. Mc Narney.

Pisla sztabowoi narady w Holownij Kwatyri general poklaw u nedilu 29 weresnia winok na mohyli gen. Pattona w Luxemburgu i widbuw widjide do Berlinu w hosti do wijskowoho gubernatora USA w Nimeczczyni gen. Luciusa D. Claya.

Jak u najmoderniszomu szpytali, perewiz chorych i likiw widbuwajetsia w Aschaffenburzkomu DP Hospital wlasnymy sanitarnymy awtamy

Telegramy z ostannioi chwylyny

„Tureczczyna ne widstupyt ani na palec wid swoho w sprawi Dardaneliw!"

Riszucza widpowid turkiw na druhu sowjetsku notu

Tureczczyna ne widstupyt ani na palec wid swoho stanowyszcza w sprawi Dardaneliw-zajawyw predstawnyk tureckoi ambasady w Londoni u widpowid na nowu sowjetsku notu, szczo domahajetsia tureckoi zhody na spilnu oboronu Dardanelskoi wuzyny. Jaki b argumenty Rosija ne podala—skazaw tureckyj dyplomat—nasza widpowid bude zawzdy odnakowa. Istorija dokazala, szczo Tureczczyna nawit w czasach swoho poslablennia zumila oboroniatv Dardanel, oboronyt ich i w majbutniomu.

Ostanni zwidomlennia:

Z Moskwy powidomlajut, szczo tam pomer w wici 61 lit lawreat stalinskoi premii Boris Wiedieniew, odyn z najwyznaczniszych uczenych SSSR w haluzi wydobuwannia wodianoi energii. Sowjetska rada ministriw poszanuwala pamjat pomerloho nadanniam leningradskomu instytutowi hydrotechniky imeny „Instytutu Wiedieniewa".

*

Kolysznij generalnyj postmajster Spoluczenych Derzaw AmerykyJames Farley maw u mynulyj czetwer prywatnu rozmowu z papoju Pijem XII. James Farley skazaw, szczo Papa wyznaw u rozmowi swij podyw dla riszuczosty, z jakoju minister Byrnes keruje amerykanskoju zakordonnoju politykoju.

*

Holowna Kwatyra UNRRA powidomyla, szczo wid poczatku dopomohowoi akcii do 1 lypnia c. r. z USA wyslaly bilsze 200 milioniw funtiw mjasa do 9 krain, szczo miz nymy na perszomu misci wystupaje sowjetska Ukraina, jakij peredaly 61 milion ton ta Polszcza, kudy wyslaly 29 milioniw ton.

*

Znykly 2 turecki litaky. Istanbulska presa powidomlaje, szczo 9 weresnia wnoczi znykly 2 turecki litaky pid czas polotu nad schidnym turecko-rosijskym kordonom. Prypuskajut, szczo wony zahynuly. Oficijnych komentariw ne podano.

*

Prezydent Truman skazaw w nedilu 29 weresnia w promowoi do kad tiw Westpointskoi akademii: „Majemo nadiju na trywalyj myr. My budemo maty trywalyj myr. Ce te, dla czoho my praiujemo".

*

Areszt awstrijskoho redaktora. Redaktor „Oesterreichische Volkspresse", hazety awstrijskoji narodnoi partiji Franz Riefler aresztowanyj 10 weresnia rosijanamy. Joho obwynuwaczujut u tomu, szczo na partijnych zborach u Obrits win niby skazaw kilka reczen, szczo torkajutsia rosijskoji okupaciji.

*

Syna slawetnoho norwezkoho pysmennyka Knuta Hamsuna norwezkyj sud zasudyw za spiwpraciu z worohom do 9 rokiw wjaznyci i do pozbawlennia praw na 10 rokiw.

Jednist peremohla!

Wyslid wyboriw u tabori „Czornohora"

W subotu 28 weresnia widbulysia z doruczennia UNRRA Team 119 wybory komandanta taboru „Czornohora" (Artilleriekaserne) w Aschaffenburzi. Wyslid wyboriw, do jakych hromada wysunula 3 kandydatiw, hodi bulo peredbaczyty, bo „Czornohora" skladajetsia z miscewych (jakych 500 dusz) i „wildfleckenciw", szczo nedawno pryichaly. Peredwyborcza, typowa dla taboriw, kampanija rozhorilasia dowkola dwoch holownych kandydatiw odnoho, szczo reprezentuwaw uze zasady Koordynacijnoho Ukrainskoho Komitetu, i joho kontrkandydata, za jakym stanula hrupa, szczo chotila by trymaty wse w rukach. Tretij kandydat, inz. Z., wykazaw wysoku hromadjansku dyscyplinu, widtiahnuwszy swoju kandydaturu, koly za perszym stanuly predstawnyky wsich zemel. Bezszabaszna agitacija za druhym kandydatom ne pomohla, win prowalywsia. Holowoju taboru „Czornohora" staw p. Riczyszyn, jakyj distaw 658 holosiw (kontrkandydat 360). Narod pokazaw u tych wyborach, szczo maje dosyt totalistiw z ichnimy metodamy i rozkusyw uze nawit ichni demokratyczni frazy.

Lysty do Redakcii

W sprawi broszury „Czuzynci pro Ukrainu"

Wysokopowazanyj Pane Redaktore!

Proszu, ne odmowyty w laskawosty, umistyty u Waszomu cinnomu czasopysu slid. lysta.

Na czyslenni zapyty hromadjanstwa, podaju do widoma, szczo broszura pid zaholowkom „Czuzynci pro Ukrainu" (bez titulnoho arkuszu, München 1946, stor. 32) ne maje nijakoho zwjazku z mojeju bilszoju praceju „Czuzynci pro Ukrainu", szczo wid 1938 r. pojawylasia uze w czotyrjoch wydanniach.

W nedowzi wyjde pjate wydannia mojei knyhy „Czuzynci pro Ukrainu -wybir z opysiw podoroziw po Ukraini ta inszych pysan czuzynciw pro Ukrainu za 10 stolitt". Jak i wsi poperedni wydannia, tak i ce pjate wydannia, bude za pownym moim pidpysom.

30 weresnia 1946

Z welykoju powahoju do Was
Prof. Dr. Wolodymyr Siczynskyj

Podii w Augsburzi w karykaturi

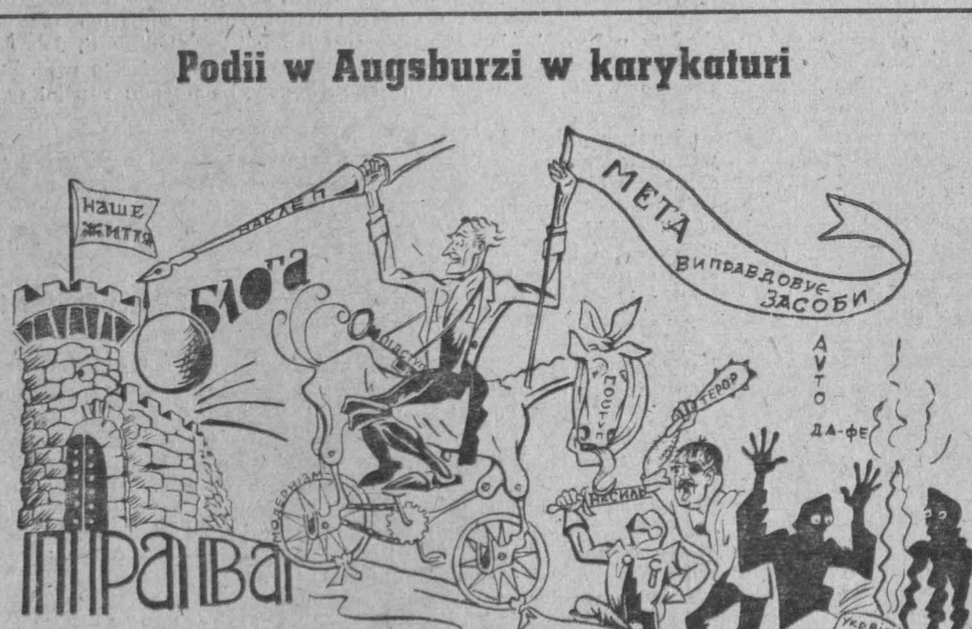

Presa endouznoho naprjamku prynosyt zwidomlennia pro miting, szczo joho u mynulyj ponedilok wlasztuwaw w swojomu tabori p. Blawackyj. Jak wychodyt iz informacij tijei presy, na zborach 1200 osib entuzijastyczno wyznaly slusznist dyktatorskoho postupowannia p. Blawackoho, 12 osib protestacijno wyjszlo z zali, 3 holosuwalo proty, a 1 osoba utrymalasia. Endouzna presa pysze, szczo „storonnyky staroi redakcii „Naszoho Zyttia" namahajutsia nadaty sprawi takoho wyhladu niby w nij poruszeno demokratyczni zasady". Chto tut udaje bozewilnoho? Taborowi sudy widkydajut pozowy pana Blawackoho, win posylaje policiju i pluje na sud, wse ce nazywajetsia „niby poruszeno demokratyczni zasady". Gratulujemo naszym totalistam z takoju formoju demokratii! — A miting w Augsburzi wyhladaw tak, jak w Espanii gen. Franco. Nikomu krim wlast-imuszczych holosu ne dawaly. Pan Blawackyj cyniczno wysmijaw holodiwku prof. Szajana, nazwawszy toho wyznacznoho wczenoho bozewilnym (!), a na adresu redakcii „Nedili" kynuw demonstracijne zapytannia: „widkoly pan Kotorowycz staw demokratom"? Na ce pytannia najkraszczu widpowid mohly b daty p. Blawackomu joho pryklonnyky, dla jakych p. Kotorowycz do czasu, poky wony sobi ne popekly palciw na nimciach, buw „propolskym uhodowcem". Do cioho zapytu szcze powernemo, a pokszczo na temu podij w Augsburzi dajemo „slowo" naszomu redakcijnomu karykaturystowi S.

Sport

Mynuloi nedili rozihrala nasza taborowa druzyna „Zaporizzia" mystecki zmahannia z UST „Burewij" -Neumarkt za wchid do klasy perszuniw.

Cym razom UST „Zaporizzia" ne tilky wdalosia wyjty peremozno (perszyj raz), ale zahraty zmahannia na klasu wyszcze. Dobre zahraw Stefanskyj na oboroni, zertwenno hraw Hryciuk u pomoczi, a wnapadi akcii ne wiazalysia czerez te, szczo Herasymowycz zadowho pryderzuwaw miacz. Joho systema hry nahaduje szcze czasy 1910—14 rr. Z hostej wybylysia-Dvcio na oboroni. Blahuta w napadi ta Muc. Perszi worota z proboju strilaje w 32-hij chwylyna Blahuta dla „Burewijn". U druhii poluhri wyriwniuje holowkoju Stebleckyj, a w 15-tij chwylyni piznisze riszalni worota strilaje Kachnij z pomoczi dla „Zaporizzia".

Suddiuwaw duze dobre prof. Krasnyk.

„Zaporizzia"—„Dnipro" 0:3

Neszczodawno naszu druzynu UST „Zaporizzia" rozhromylo w N. Ulm UST „Dnipro". Pryczynoju bulo nestawlennia do zmahan kopuniw Herasymowycza, Hryciuka, Muszkewycza i Snyczowa. Zmahannia mozna j treba bulo neobchidno wyhraty. Dejaki zmahuny dumajut, szczo wyizd na zmahania, ce te same, szczo na wesilla i „zakroplujut" ciu nahodu. Ce wplynulo na nyzkyj riwen hry naszych zmahuniw. Zokrema zle zahraly Styraniwskyj, Pylypko i Stebleckyj. U Styraniwskoho, szczo je odnoczasno kapitanom druzyny, slidnyj spadok formy, rizni prymchy na hryszczi i hrannia zalezno wid upodoby.

U hospodariw duze dobre zahraw Soltys ta liwyj oboronec. Wsi try worota zabyto w ostannich 9 chwylynach. Wynu nesut: Stefanskyj, jakyj zahraw perszu polowynu duze dobre, za te pid kinec poczaw kiksuwaty ta lehkowazyty sobi. Wydno zadywywsia na Styraniwskoho: Kachnij u pomoczi ne wywiazawsia zi zawdan. Zertwenno praciuwaly obydwa krajnyky, Romaniuk ta Moroz. Worotar Rybak boronyw dobre, ale perszi worota nepotribno pustyw.

Suddiuwaw dobre p Kraus. „Dnipro" harno pryjmaw naszu druzynu j ce mohlo b sluzyty wzorom hostynnosty. Na ploszczi naszomu klubowi wruczeno praporci.

Uwaha!

Zurnalistiw, szczo dosi szcze ne nadislaly anket do Uprawy SUZ, a bazajut wypownyty ich, prosymo podaty swoi adresy do Sekretarijatu SUZ: Neu-Ulm, Reinhardtkaserne, „Ukrainian News".

Zurnalisty okruhy UNRRA Wiesbaden mozut nadsylaty ankety takoz czerez Redakciju „Nedili". *Uprawa SUZ*

Permitted by authority of Military Government.
Adresa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA, Team 612, Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Недiля

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. | 6 zowtnia 1946 | Nr. 42

Slowo do UNRRA

Widwerto kazuczy, nichto z ukrainciw, szczo riszyly ne wertaty na batkiwszczynu pid isnujuczyj rezym, ne spodiwawsia na take szczastia, jak prymirom UNRRA. Maluwalasia daleko czornisza perspektywa, tym bilsze, szczo z pamjati ne sterla doswid pisla perszoi switowoi wijny, koly w taborach dla internowanych u neludskych umowach tysiaczamy hynuly naszi wojaky . . .

Pisla toho, jak welyki watahy robitnykiw i polonenych z zachidnych derzaw bulo widprowadzeno dodomu i pisla zwyczajnych, a czasom dosyt nedelikatnych umowlan wertatys dodomu, predstawnyky UNRRA nareszti zahlanuly i w czyslenni szczilyny i napiwzrujnowani budynky, w jakych z ostrachom, jak szczuri, pochowalysia perelakani „reprezentanty schodu“. Widtodi szczodenni budni, inkoly z slozamy, wse z staly perepowniatys switlymy chwylynamy, koly z boku okremych praciwnykiw UNRRA widczuwalos naprawdu humanne i beztendencijne stawlennia, jake tak pozytywno wrazalo skrywdzenych ludej.

Dowodylos czuty bahato prychylnych i neprychylnych widklykiw, ale zawzdy peremahala ludianist. Nam osoblywo inkoly szczyro bulo czuty z ust predstawnykiw derzaw, jaki pretendujut na aktywne wtruczennia w keriwnyctwo switom, pro tiazkist i welykyj tiahar, jakyj spryczyniajut DP. Ukraincewi nijak ci twerdzennia ne wkladajutsia w joho psychiku i koly b joho derzawa bula wilnoju, to swit zwilnywsia b z cioho tiaharu: Ukraina prohoduwala b usich DP, wwazajuczy ce ne za tiahar, a za zwyczajnu szlachetnist.

Teper wse czastisze howorytsia pro likwidaciju UNRRA, cijei miznarodnioi orhanizacii, szczo, mozlywo wpersze w najnowiszij istorii, w takych szyrokych wymirach stala dijuczym faktorom postupu, humannosty i cywilizacii. I czest nas zobowiazuje na marginesi poruszyty wsi ti zlobodenni pytannia, jaki pryrodnio, jak okremi wypadky dysonansom zwuczat do naszych twerdzen.

Na ostannij konferencii UNRRA w Zenewi bula uchwalena postanowa, skerowana na wykluczennia protyrepatriacijnoi propagandy. Nam ukrainciam, ce riszennia zdajetsia nezrozumilym, nawit zajwym. Ce, prawda, prozwuczalo, jak pewne obmezennia praw DP. Prote my takoz zacikawleni w widsutnosti protyrepatriacijnoi propagandy, bo wona b postawyla u sumniw sumlinnist naszych argumentiw szczodo widmowy powOrotu, ce tym bilsze, szczo poniattia „propaganda“ teper maje pohanu reputaciju. Miz bi-

(dali na 2-ij stor)

Czy bude wijna?

W amerykanskomu szczodennyku „The New York Herald Tribune“ rozpoczato drukuwannia serii statej Josepha Alsopa na temu „Czy bude wijna?“ W perszij statti pid naholowkom „Dumky pro wijnu kerujut myrnoju koferencijeju“, amerykanskyj zurnalist pysze:

Wywezajuczy szkilnyj globus baczymo, szczo swit podilenyj na dwa wyrazno worozi tabory. Cej kordon prochodyt wid Korei na Tychomu okeani do hranye sowietskoi okupacijnoi zony Nimeczczyny na Baltijskomu mori. Po obodi bokach cych kordoniw Sowietskyj Sojuz dokladaje wsich syl, szczob peretworyty swoju zbilszenu imperiju w zaliznu systemu i zrobyty ciu imperiju duzoju wijskowoju syloju. Wzdowz ciloho kordonu widbuwajetsia opir zachidnoho switu proty sowietskych sprob poszyrytv swij wplyw.

Ce baczymo w Korei miz sowietskymy j amerykanskymy okupacijnymy sylamy. Ce baczymo w Kytai, de SSSR stoit za spynoju kytajskych komunistiw, a my amerykanci pidtrymujemo nacjonalnyj uriad. My sposterihajemo temnj reczi w Kytajskomu Turkestani, de Sowiety spodiwajutsia lowyty rybku w kalamutnij wodi i prahnut zachopyty w swoje korystuwannia welyki zapasy uranu j toriju w Sinczianj.

My baczymo ciu borotbu w Irani, de Brytanija j Rosija rewnywo protystojat odna odnij. Ce sposterihajemo w Tureczczyni, de Sowiety szukajut baz u Dardanelach z realnoju metoju doluczyty tureckyj uriad do swojej zhrai satelitiw. Te same baczymo i w Hrecii, de brutalnyj i bezsoromnyj rezym hreckych prawych zywe pid zahrozoju zboku ne mensz brutalnoho i bezsoromnoho komunistskoho rezymu Juhoslawii, Albanii j Bolharii. Te je j u Triesti, w sprawi jakoho widbuwajutsia duze sumnoho charakteru perehowory. Te same w Awstrii. I nareszti te z baczymo i w Nimeczczyni, de supereсznist interesiw upersze bula wyjawlena wystupom sowietskoho ministra zakordonnych spraw Molotowa i pidtwerdzena promowoju naszoho derzawnoho sekretaria Jamesa F. Byrnesa.

Jakszczo tak sprawy stojatymut i dali, to do czoho ce dowede w majbutniomu? Na ce moze buty lysze odna widpowid. Perehowory stawatymut dedali wazczi j dedali bezplidniszi. Zresztoju za try czy za pjat czy za desiat rokiw cioho wze stane zabahato. Jakyjs sowietskyj naskok poza sowietski kordony zajde tak daleko, szczo zahrozuwatyme zyttiowym interesam. I todi rozpocznetsia tretia switowa wijna.

Chto prawyt Sowietskym Sojuzom?

„The New York Herald Tribune“ poczala mistyty na swoich storinkach seriju stattej widomoho Viktora Krawczenka pid wyszczepodanym naholowkom.

Awtor rozpowidaje pro wsesylne Politbiuro i joho czleniw. Miz inszym win pysze:

Holosuwannia w SSSR polahaje w tomu, szczo komunistyczna partija faktyczno wystawlaje spysok dibranych neju kandydatiw do Werchownoho Sowietu, za jakych sowietskomu hromadianynowi lyszajetsia tilky proholosuwaty.

Zyttia czotyrnadciaty czleniw politbiura cilkom izolowane wid zyttia sowietskych spiwhdomadian, jak i wid ludej u zowniszniomu switi. Nepodibno do Lenina, Bucharina ta dawnich rewolucijoneriw wony ne wolodijut czuzymy mowamy, ne podorozuwaly po switi i ne je politycznymy filosofamy. Bilszist ich wyjszly z robitnyczych rodyn, lysze kilka z nych majut dobru oswitu. Ce je praciowyti, kompetentnj wykonawci, szczo znajut swoju sprawu i wykonujut swoi obowjazky pylno j efektowno, 6 z 14 (Molotow, Zdanow, Chruszczow, Malenkow, Bulganin i Woznesenskyj) majut zakinczenu abo nezakinczenu wyszczu oswitu. Zownisznij wyhlad ich riznyj: dechto nosyt cywilni ubrannia z krawatkoju, inszi uniformu wijskowoho pokroju, naslidujuczy Stalina. Dechto maje welyki Stalinski wusa, inszi holeni. Ale nezwazajuczy na riznu zownisznist polityczno wony odnakowi Kolyb chtos iz nych wtratyw swoju wiru, toho b nebajno wykynuly z politbiura, z partii i pozbawyly b zyttia. I wony wsi ce dobre znajut i ne zabuwajut ni na chwylynu.

Teoretyczno Centralnyj Komitet maje wybiraty Politbiuro. Ale na praktyci cioho nikoly ne bulo, ni za Lenina, ni teper. Prosto Politbiuro pidbyraje Centralnyj Komitet.

Swit ne jde do wijny — zajawyw gen. Eisenhower

Heneral Dwight D. Eisenhower, naczalnyk Heneralnoho Sztabu amerykanskoi armii, 29 weresnia prybuw litakom do Berlinu. Na presowij konferencii win zajawyw miz inszym, szczo hospodarcze objednannia brytanskoi j amerykanskoi zon mozna wwazaty za welykyj uspich, szczo spryjatyme dalszomu objednanniu Nimeczczyny. Win dywytsia na dalszyj rozwytok podij u switi bez zajwoho pesymizmu. Miznarodna spiwpracia ne prypynylasia, wona prowadytsia dali.

„Ja osobysto je toi dumky, — zajawyw heneral szczo swit ne jde do wijny, a widdalajetsia wid nei. Swit ne zmoze perezyty nastupnoi wijny. Cywilizacija ii ne perezywe. Bulo b zabahato wymahaty wid narodiw switu, szczob wony szcze raz musily wojuwaty. Jak wojak ja pewnyj, szczo wsi wojaky czekajut na toj den, koly wony stanut bezrobitni.“

Switlyna pokazuje suddiw Miznarodnioho Wojennoho Trybunalu w Nürnberzi: Normann Birkett i lord Lawrence, suddi Welykobrytanii, Aleksander Wolkow i gen. Nikitschenko, suddi Rosii, John Parker -predstawnyk USA, dali suddi z Francii i Anglii.

Недiля

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday“-Ukrainian Weekly

Oktober 6, 1946

Contents:

Paragwajska Respublika pryjme welyke czyslo ukrainskych skytalciw z Ewropy

Na perszomu misci chliboroby—Ukrainskyj Dopomohowyj Komitet wyslaw uze 200 wiz.

Ukrainski skytalci brytijskoi zony oderzaly neszczodawno wazlywoho i radisnoho lysta wid Ukrainskoho Dopomohowoho Komitetu pry Argentynskomu Czerwnonomu Chresti. Zmist cioho lysta, pidpysanoho sekretarem Komitetu p. A. Bilopolskym, widomym wze zi storinok presy borcem za dolu naszych skytalciw, zasluhowuje uwahy szyrokoho zahalu i tomu podajemo joho majze w cilosty:

Cym laskawo powidomlajemo Was, — pysze p. Bilopolskyj —, szczo nasz Komitet wze wid dowszoho czasu perewodyt starannia pered Argentynskym i Paragwajskymy uriadamy w sprawi masowoho dopuszczennia ukrainskych skytalciw do pereselennia w zhadani krainy.

W toj czas, jak zachody w Argentynskij Dyrekcii Emigracii wse szcze ne wychodiat zi stanu obicianok nawit bezplatnoho perewozu i duze malych naslidkiw, w Parahwai ci zachody daly konkretnyj i realnyj uspich.

Dnia 6. 7. 46. Prezydent Paragwajskoi Respublyky pidpysaw dekret cz. 13 979 pro widkryttia hranyc dla chliborobskoi emigracii na umowach, jak my domahalysia. Nasz delehat A. Bilopolskyj wyizdyw u poczatkach cioho misiacia do Ansunsiozu dla perehoworiw z Dyrekcijeju Emigarcii i ustalennia poriadku wydaczi wiz W ramciach toho dekretu odkryly dla Waszoho Komitetu kwotu 100 000 tys. dusz.

Do wjizdu dopuskajut wzahali lysze chliborobiw, ale jak zaznaczeno w dekreti, miz emigrantamy moze buty 15 % remisnykiw i 5 % kulturnych robitnykiw. Urjad ne moze wziaty na sebe kosztiw perewozu ni w jakij formi, bo kraina je szcze slabo rozwynuta, chocz i z welykymy materijalnymy mozlywostiamy. Pro ce oczewydno majut staratysia ewropejski Komitety pered UNRRA abo inszymy humanitarnymy organizacijamy i derzawnymy czynnykamy. Ja zwertawsia do tutesznioho predstawnyctwa UNRRA, ale wono niczoho ne znaje. Kaze, szczo ci sprawy majut riszatysia u Waszingtoni abo Londoni.

Spysky bazajuczych emigruwaty do Paragwaju maje predstawlaty w Dyrekcii Emigracii Komitet w Argentyni, a zhladne joho predstawnyk w Asunsioni p. E. Paduczak. Bazano, szczob spysky buly ne duze dribni i ne zanadto dowhi-najlipsze wid 40 do 160 osib. W spyskach majut buty podani: przizwyszcze, dla zamuznich takoz diwocze, imja, wik, misce narodzennia, zaniattia i Nr. paszporta czy inszoho dokumenu. Dla polekszennia praci tut, bazano maty spysky u dwoch prymirnykach. Neobchidno na spyskach zaznaczyty, de znachodiatsia skytalci i na jake Paragwajske Konsulstwo w Ewropi maje buty wyslana wiza. Paragwajski konsulstwa je majze po wsich bilszych mistach susidujuczych z Nimeczczynoju i Austrijeju krain-Holandii, Beldgii, Francii, Szwajcarii, Italii. Je nawit w Prazi.

Dopeter wyslano do Ewropy ponad 200 wiz na indywidualni prochannia.

Laskawo prosymo Was poszyryty oci widomosty po skytalskych taborach i nalahodyty wysylku spyskiw do Waszoho rajonu. Radymo tym chto chocze emigruwaty, hotuwatysia do wyizdu kompaktnymy i po moznosti czyslennymy hrupamy, organizowanymy wze pered wyizdom. Ce im polekszyt tut borotbu spilnymy sylamy za isnuwannia i dopomoze w samooboroni pry isnujuczych tut y Paragwaju dosyt prymitwynych i politycznych obstawynach.

Paragwaj je krainoju z harjaczym, ale zdorowym pidsonniam. Tubilci chodiat bosi cilyj rik. Pidsonnia zdorowsze jak w Buenos Airesi i okolyciach. Zemla nadzwyczajno rodiucza, ale nemaje cin na produkty. (ryz, bawoniak, piwdenni owoczi, banany, pomaranci). Dobrych dorih brak, koly ne rachuwaty okolyc Asunisionu.

Tomu bulo b dobre, szczob kolonii buly w mezach mozlywosti samowystarczalnymy i mala kozna wlasnyj mlyn, kluniu, tartak, krupoderniu, czuchralniu waty, kozewniu i. t. d. Na ce treba zwernuty uwahu pry formuwanni emigracijnych grup. Samostijni majstry z pereczyslenych fachiw odrazu mozut staty na nohy.

Newelyki oplaty, jaki wymahajutsia pry wydaczi wiz, nasz Komitet bere na sebe.

Takoz buly b my Wam szczyro wdiaczni za pidtrymannia stysliszczoho kontaktu z namy.

Adresa Komitetu: Comite Ucrainio de Ayuda.
UKRAINSKYJ DOPOMOHOWYJ KOMITET PRY ARGENTYNSKOMU CZERW. CHRESTI.
A las Victimas De La Guerra.
Auxiliar De La Cruz Roja
Argentina, sede Social: c. Victoria 676-N.

Repatrijacija sowjetskych hromadjan

Korespondent „New York Herald Tribune“ powidomlaje 2 zowtnia: Moskowska „Prawda“ podaje, szczo ii wlasnyj korespondent dowidawsia u widdili repatrijacijnoho uriadu pro te, niby wze zrobleni pidhotuwannia, szczob pereprawyty desiatky tysiacz sowietskych hromadian czerez italijski porty z Awstrii do Piwdennoi Ameryky.

Jak zajawlaje „Prawda“ ci osoby zaraz perebuwajut w taborach DP w brytijskij i amerykanskij zonach w Awstrii, i szczo wony, jak sowietski hromadiany, pidlahajut repatrijacii do Sowietskoho Sojuzu.

Sic transit gloria mundi . . .

Zasudzeni do kary na horlo Göring i Frank ne bazajut korystaty z prawa prochaty lasky-Rosenberg i Sauckel miz zasudzenymy na smert czerez powiszennia

Na zasidanni Miznarodnoho Wijskowoho Trybunala w Nürnberzi, w ponedilok 30 weresnia, oholoszeno szczo SA, Reichskabinet ta Heneralnyj Sztab i Werchowne Komanduwannia Wehrmachtu wyznano ne zloczynnymy orhanizacijamy, a pewni hrupy korpusu Politycznych Keriwnykiw, SS, SD i Gestapo wyznano za zloczynni hrupy w rozuminni Statutu.

Na wiwtirkowomu zasidanni trybunalu Holownyj Suddia Lawrence zaczytaw obgruntowannia prysudu 22 obwynuwaczenym.

Obwynuwaczennia zwedeno do takych czotyrioch toczok:

1. Zmowa proty switowoho myru,
2. Planuwannia, rozpoczattia i prowadzennia, agresywnoi wijny,
3. Zloczyny proty wijskowoho prawa i
4. Zloczyny proty ludianosty.

Miznarodnyj Trybunal wyznaw Göringa, jak perszoho obwynuwaczenoho, wynnym u wsich czotyrioch punktach obwynuwaczennia.

Trybunal wyznaw obwynuwaczenoho Hessa wynnym u punkti perszomu j druhomu, newynnym u punktach tretiomu j czetwertomu.

Obwynuwyczenoho Ribbentropa wyznano wynnym u wsich czotyrioch punktach.

Obwynuwaczenoho Keitela wyznano wynnym u wsich czotyrioch punktach obwynuwaczennia.

Obnynuwaczenoho Kaltenbrunnera wyznano newynnym u punktach perszomu j druhomu, wynnym u punktach tretiomu j czetwertomu.

Obwynuwaczenoho Rosenberga wyznano wynnym u wsich czotyrioch punktach obwynuwaczennia.

Miznarodnyj Trybunal wyznaw obwynuwaczenych Schachta, Papena i Fritzsche newynnymy w usich czotyrioch punktach obwynuwaczennia i tomu wydaw nakaz pro nehajne zwilnennia ich po zakinczenni sudowoi rozprawy.

Obwynuwaczenoho Kaltenbrunnera wyznano newynnym u zmowi, odnak wynnym u wojennych zloczynach i w zloczynach proty ludianosty.

Funka wyznano newynnym u zmowi, ale wynnym u zloczynach proty myru, wojennych zloczynach i w zloczynach proty ludianosty.

Sauckela wyznano wynnym u tretiomu j czetwertomu punkti obwynuwaczennia.

Speera wyznano wynnym u wojennych zloczynach i w zloczynach proty ludianosty.

Neuratha wyznano wynnym u wsich czotyrioch punktach.

Raedera wyznano wynnym u zmowi, u zloczynach proty myru i u wijskowych zloczynach.

Jodla wyznano wynnym u wsich czotyrioch punktach.

Bormanna (neprysutnioho) wyznano newynnym u zmowi, ale wynnym u wijskowych zloczynach i w zloczynach proty ludianosty.

Wyroky

Pisla proczytannia 90 storinok obgruntuwannia zrobleno pererwu. Po pererwi obwynuwaczenych wwodyly do zali sudu poodynci i koznomu okremo zaczytuwaly wyrok.

Perszym zaczytano wyrok Göringowi.

Göringa zasudzeno do kary na horlo czerez powiszennia.

Krim Göringa do straty na szybenyci zasudzeno: Ribbentropa, Keitela, Kaltenbrunnera, Rosenberga, Franka, Fricka, Streichera, Sauckela, Jodla Seyß-Inquarta i zaoczno Bormanna.

Do dowicznoho uwjaznennia zasudzeno Hessa, Funka i Raedera.

Tak kinczajut dyktatory

Göring snidaje w swoij kelii

Na 20 rokiw uwjaznennia zasudzeno Schiracha i Speera.

Na 15 rokiw uwjaznennia zasudzeno von Neuratha, na 10 rokiw —Dönitza.

Schachta, Papena i Fritzsche wyznano newynnymy i wony majut buty wypuszczeni.

Osoblywa dumka sowjetskoho suddi

Sowietska delegacija w skladi sudu nezhodna z wyprawdanniam Schachta, Papena i Fritzsche i wwzaje, szczo wony majut buty zasudzeni. Takoz ne pohodzujetsia sowietska delegacija na dowiczne uwjaznennia Hessa i wwazaje, szczo joho treba skaraty na horlo. Dali na dumku sowietskoi delegacii majut buty zasudzeni jak zloczynni orhanizacii Werchowne Komanduwannia Wehrmachtu, Heneralnyj Sztab i Reichskabinet.

Sowietska delegacija wymahala zanesennia ii osoblywoi dumky do protokolu, szczo j zrobleno.

Szczo pysze ukrainska presa

AMERICA

Ukrainci i myrowa konferencija

Uze dowho wedetsia u Paryzi tak zwana „myrowa“ konferencija, szczo — jak kazut i samodury i duryswity — maje zawesty myr u switi. Zazdalehid mozna znaty, szczo wona myru ne stworyt, a chiba lysze zbrojne peremyrja. Miz holownymy hraczamy cijei konferencii nema dowirja, a nawpaky isnuje woroznecza. Konferencija oczewydiaczky podilylasia na dwa tabory, w dijsnosti neprymyrymi. Wony wkinci jakos „pohodiatsia“ koztom pobidzenych nacij ta swoich dribnych sojuznykiw, szczob nehajno po zakrytti konferencii znow poczaty hru w „slipoi babky“ az do . . . tretioi switowoi wijny.

Zresztoju u cij „switowij“ konferencii tak zwanyj „swit“ maloszczo maje do obhoworennia. Czotyry potuhy pryjszly na nei z hotowym dyktatom a reszta dribnych derzaw — czy ce „sojuznyky“ czy buwszi worohy -maie pryjniaty cej dyktat. Menszi sojuznyky mozut zaproponuwaty swoi „dezyderaty“. szczo im stilky pomoze, jak toricznij snih. Wkinci ne zabuwajmo, szczo na „myrowij“ konferencii nema dwoch holownych peremozenych derzaw. Z kym ze tut robytsia myr? . . Czy roblat joho sojuznyky promiz soboju? . . . Czy wyhrana wijna porobyla z nych worohiw, namnozyla spirnych pytan miz nymy tak, szczo im, sojuznykam, treba miz soboju zamyrytys? . . Szczos na te j wychodyt. Jakyjze to bude „myr“, koly nema myru z Nimeczczynoju i z Japonijeju? . . .

Wzahali swit stawytsia skeptyczno do cijei konferencii. A zokrema, koly chto moze i maje pidstawu stawytysia do nei krajne skeptyczno, tak ce Ukrainci, deb wony ne buly. Ukraina na cij konferencii „zastuplena“, ma„e tam „swoju“ delegaciju. Ale ukrainskyj narid na nij nepryjawnyj ta ne maje tam holosu. Ci. szczo „zastupajut“ Ukrainu w Paryzi ce manekeny Moskwy i ich holos ce pidholosok Moskwy. Ukrainskyj narid ani wybyraw ich, ne upownowazniuwaw, ani ne wysylaw i wony ne majut moralnoho i dijsnoho prawa howoryty tam imenem sprawznioi Ukrainy, cebto ii narodu.

Ukrainskoho narodu otze na myrowii konferencii nema, bo cej narid — oskilky win doma, na ridnij zemli- maje zamkneni usta, kolyz swobidno promowlaje, to chyba tilky kulamy ta granatamy Ukrainskoi Powstanczoi Armii. Widhomony cijei ostannioi mowy pewne doletily do wuch pp. Byrnesa, Etli ta inszych, szcze zaky wony wybralysia do Paryzu.

Ale isnuje ukrainskyj narid i poza Ukrainoju, de perebuwaje, sama idejna elita cioho narodu. Szczo najmensze piw miliona holow najswiziszoi ukrainskoi politycznoi emigracii rozkydani po Ewropi. Kolo dwoch milioniw Ukrainciw zywut w oboch Amerykach: Kanadi, Spoluczenych Derzawach, Argentyni, Brazylii, Urugwai. Usta tych Ukrainciw widczyneni. ruky nezwjazani, holos swobidnyj. Krowju, wiroju, mowoju, idejeju samostijnoi ukrainskoi derzawy wony zwjazani zo swoimy bratamy — krewnymy, swojakamy, odnoselczanamy, zemlakamy w Ukraini. Koly ich ridni w Ukraini ne mozut wilno howoryty, wony — w zachidnij Ewropi czy w Ameryci — mozut swobidno pidniaty holos zamist swoich ponewolenych bratiw. Wony j mozut i powynni zahoworyty u Paryzi.

Jasne dilo szczo predstawnyky ukrainskoi emigracii ne mozut braty uczasty w konferencii, de zasidajut sami tilky derzawni predstawnyctwa. Ale jak u San-Francisco peredstawnyctwo kanadijskych i amerykanskych Ukrainciw widihralo swoju rolu a ichnij holos ta opinja dijszly do widoma wsich zibranych tam derzaw z ciloho switu, tak i w Paryzi ne powynno zabraknuty takoho swobidnoho ukrainskoho holosu; necenzurowani Moskwoju dezyderaty ukrainskoho narodu powynni buty choczby dla istorycznoho protokolu predlozeni cii konferencii. Swobidnyj ukrainskyj holos powynen obizwatys u Paryzi.

I wzahali pytannia ukrainskoi akcii szczodo paryzkoi konferencii wyklykaje dejaki powazni mirkuwannia szyrszoi natury. My — na zal — z usim opizniujemosia.

> **Dawno treba b stworyty switowu organizaciju Ukrainciw na wzir zydiwskoho wseswitnioho Kongresu.**

Abo znow dawno wze treba b maty nam informacijni biura w Waszingtoni ta w Londoni. Ale sprawa widtiahajetsia z jakychos nejasnych pryczyn u bezkonecznist. Tak dalsze ne moze buty. Ostannij czas pryswiatyty tym zahalnonacjonalnym sprawam czas, uwahu j zertwennist ta ruszyty z miscia.

Amerykanci rozpowidajut pro swoi szkoly

Wid korespondentky „Nedili“ z Frankfurtu L. Slobozanky

27. 9 na zborach molodych nimciw- druziw Ameryky u Frankfurti wystupylo kilka amerykanciw, szczo rozpowily pro systemu wychowannia j oswity w Ameryci.

Dopowidaczi pidkreslyly, szczo wony ne bazajut nikomu nakydaty swoich pohladiw na oswitu i ne zbyrajutsia amerykanizuwaty nimciw, wony lysze choczut rozpowisty pro amerykanski szkoly jak pro systemu demokratycznoho wychowannia. Koznyj z amerikanciw rozpowidaw wykluczno pro tu szkolu, de win wczywsia abo praciuwaw.

Perszyj wystupyw pan Moor, profesor niujorkskoho uniwersytetu. Win poczaw z opowidannia pro swoi szkilni roky. 15 rokiw tomu, junakom, win postupyw do uczytelskoho Koledzu, w Missuri, szczo moze staty za pryklad typowoho prowincijnoho koledzu.

Nasz koledz, — kaze win, — zasnowanyj 1867 roku, a ce znaczyt, szczo za amerykanskymy pohladamy win duze — duze staryj, chocz ce wam, ewropejciam, szczo wczatsia w uniwersytetach, jaki narachowujut po kilka soten rokiw, moze zdawatysia smisznym.

W perszyj den nawczannia, dyrektor zaprosyw nas, — nowoprybulych junakiw do harnoi zatysznoi kimnaty, de stojaly wyhidni krisla. Nowakiw, jaki tilky szczo prybuly do szkoly, jaki czasom niczoho ne baczyly krim swoho, hluchoho sela ta silskoi szkoly, wrazyw takyj pryjom. Uczni widczuly, szczo wony ne wypadkowi studenty, a bazani hosti w ciomu koledzi. Dali dyrektor staw promowlaty: „Otze, wy wybraly sobi profesiju wczytela i tomu pryjszly do nas wczytysia . . .“ Osnowne wasze zawdannia teper, — howoryw dali dyrektor, — piznaty samych sebe. Wy powynni ustalyty swoi pohlady na relihiju, derzawu, na miznarodnie zyttia. Jakszczo wy ne majete wlasnych pohladiw, wy ne mozete buty wykladaczamy“.

Poczalosia nawczannia. I sprawdi wes chid zyttia i nawczannia buw sprjamowanyj na te, szczob studenty — majbutni wczyteli — wyrobyly sobi samostijni pohlady na zyttia, szczob wony ny mechaniczno zaswojuwaly te, szczo im wykladajetsia, a krytyczno i swidomo. Bahato energii uchodylo na dyskusii: chlopci j diwczata dyskutuwaly na riznomanitni temy, wyslowluwaly swoi pohlady, spereczalysia i pohodzuwalysia.

Bilszist studentiw bula z nezamoznich kil naselennia i tomu studenty powjazuwaly nawczannia z robotoju. Sam promowec myw tarilky w jakomus restorani, a potim kilka raziw hraw w orkestri.

Po zakinczenniu uczytelskoho koledzu, p. Moor wyriszyw studijuwaty w New-Yorkskomu Uniwersyteti. Z tychoho prowincijnoho koledzu win potrapyw do najbilszoho w switi uniwersytetu z 45 000 studentamy i awdytorijamy ta laboratorijamy rozkydanymy po weletenskomu misti. Boze! Jak trudno bulo bidnomu prowincijalowi rozibratysia w ciomu uniwersyteti, zwyknuty do welykoho mista, do natowpiw ludej. W uniwersyteti wczylysia ludy z riznych miscewostej i riznych nacionalnostej. Razom z misurskym selukom wczylysia i czechy, i zydy, i emigranty z Ewropy, i indusy, i japonci.

Osnownym prynсypom nawczannia bulo te, szczo wykladacz ne buw hospodarem u awdytorii, a doradnykom. Obowjazuwala najulublenisza metoda: bezposerednie znajomstwo z zyttiam i dyskusii. Wywczajuczy socijalni nauky, studenty wychodyly z klasnych kimnat, widwiduwaly prymiszczennia riznych proszarkiw naselennia. „My naoczno baczyly nedoliky i perewahy kapitalizmu — my howoryly z robitnykamy i bidnotoju. My widwiduwaly zbory komunistiw i socjalistiw, czasom wystupajuczy tam jak oponenty. My chotily zrozumity nowi teczii w mystectwi i widwiduwaly czyslenni mystecki wystawky w New-Yorku. Koly my wywczaly zydiwske pytannia, my iszly do zydiw, widwiduwaly synahohy i dyskutuwaly z rabynamy. My znajomylys z mahometanstwom, rozmowlajuczy z mahometanamy i chotily osiahty wsiu sut katolycyzmu, zaproszujuczy katolyckich duchownych do naszoi awdytorii. My chotily zrozumity zyttia i my zawzdy dyskutuwaly. Studenty buly riznych pohladiw i supereczkam ne bulo kincia.

Dali wystupyw p. Henderson, skazawszy, szczo win je muzyka i chocze rozpowisty pro muzycznu oswitu w Ameryci. Win pidkreslyw, szczo w Ameryci wyszczi muzyczni szkoly je fakultetamy uniwersytetiw“. Ja, — kaze promowec, — maju dyplom uniwersytetu, de krim muzyky wywczaw anglijsku ta francuzku mowy, teoriju muzyky, kompozyciju. Potim ja staw wykladaty w tak zwanij „Stejt skul“, tobto w derzawnij szkoli, szczo ich je po de kilka w koznomu sztati. Ale ci szkoly derzawni tilky nazwoju i tym, szczo derzawa platyt profesoram za wykladannia, ale wona ne smije nakazuwaty im szczo i jak wony powynni wykladaty. Ce je amerykanska tradycija i ja je hordyj z nei. My kazemo uriadowi: het ruky wid wsich szkil, poczynajuczy z narodnich i kinczajuczy uniwersytetamy!“.

Potim p. Henderson rozpowiw, szczo zaraz w koledzach zwertajut welyku uwahu na zdibnosti studentiw. Namahajutsia jaknajranisze wyznaczyty do czoho maje student nachyl: wyjawlajut zdibnych do mow, do muzyky, do literaturnoi tworczosty i ich spriamowujut na pewnyj szlach.

Brunatne oblyczcza nastupnoho promowcia pana Guilforda jasno swidczylo pro joho afrykanskych predkiw. Usmichnuwszysia do awdytorii, promowec skazaw:

„Dosi-wy sluchaly amerykanskych profesoriw, a ja tilky student i choczu rozpowisty jak ja wczusia. Ja student prywatnoi szkoly w New-Jersey, de wczytsia 500 osib. Szkolu utrymuje cerkwa. Koly jakyjs z naszych studentiw ne zhodnyj z wykladaczem, win moze wstaty i szczyro pro ce skazaty. W naszij szkoli wczatsia tilky-chlopci — „für Frauen verboten“ — zwernuw czornyj student na nimeckij mowi - i tomu my majemo bahato czasu pisla zaniat wczytysia w bibliotekach.

Takoz my duze lubymo sport, tanci i plawannia. Buwaje bahato dyskusij na polityczni temy, bo u nas koznyj maje swoi pohlady:

Frank Sauckel

odyn lubyt Rooswelta, a druhyj nawpaky“.

Awdytorija prowodyla weseloho nehra tupotom nih na znak swojei prychylnosty.

Slidujuczyj promowec lajtenant Mitchell (absolwent Miczigenskoho uniwersytetu, de wczytsia 12 000—14 000 studentiw) najbilsze rozpowidaw pro pobut studentiw. Plata za nawczannia beretsia zalezno wid stanu zamoznosty batkiw studenta. Takoz zalezno wid ich materijalnych mozlywostej studenty zywut u riznych szczodo oplaty hurtozytkach ta pansjonatach, pry czomu zinoczi pansjony zawzdy dorozczi wid czolowiczych. Najbidniszi zywut u tak zwanych „kooperatywnych domiwkach“. Ruch po orhanizacii kooperatywnych hurtozytkiw poczaw zrostaty w czasi welykoi depresii, koly wsiudy buly materijalni trudnoszczi. Todi studenty poczaly zasnowuwaty hurtozytky pobudowani na pownij samoobsluzi — studenty sami prybyraly, waryly, mali wlasnu administraciju. Promowec razom z 34 inszymy studentamy prozyw 3 roky w takij kooperatywnij domiwci. „Tam buly chlopci z Kalifornii, z New-Yorku, z Serednioho Zachodu, bulo 3 nehry, 3 japonci, 3 kytajci i kilka emigrantiw z Ewropy. Sered nas buly socijalisty, komunisty, demokraty, — slowom buly predstawleni wsi partii, szczo isnujut w Ameryci. My spereczalysia cilymy noczamy, zabuwajuczy pro chemiju ta inszi nauky . .

Po zakinczenni promow awdytoriju powidomleno, szczo w prymiszczenni amerykanskoi biblioteky u Frankfurti systematyczno widbuwatymutsia dopowidi, szczo wyswitlat rizni storony zyttia w Ameryci.

Zaborona czytaty „Nedilu“ w tabori Cornberg

Czy panowe Ilkiw i Czuczkewycz mozut promowlaty wid imeny ciloi hromady?

Dnia 3 zowtnia poszta doruczyla nam lyst z Cornbergu (za Fuldoju) takoho zmistu:

Do
Pana Redaktora „Nedili“
w Aschaffenburgu

Z ohladu na pomiszczeni statti w waszomu czasopysi „Nedila“ czyslo 40., jak „Borotba proty presy“, „Jak szcze dowho“ ta inszi, powertajemo Wam wyslani czasopysi ta prosymo w buduszczyni ich do Cornbergu ne wysylaty.

Sluchaczy Ustnoi Gazetky:
Ilko Mychajliw
R. Czuczkewycz

Cornberg, 28. 9. 46

P. S. Za 6 prymirnykiw wysylajemo hroszi.

Dohadujemosia, szczo tych 6 prymirnykiw zarezerwuwaly dla cornberzkoho taborowoho politbiura i znanoi zi swojei chorobrosty policii. Sam lyst z Cornbergu osoblywoi uwahy ne zasluhowuje. Zwyczajnyj lyst z typowoho ukrainskoho duchowoho koncentraku, „gdie tak wolno dyszet czelawiek“. Poszlemo joho razom iz zwernenymy prymirnykamy „Nedili“ brytijskomu ministrowi Stokesowi, szczo tak lubyt widwiduwaty Cornberg i chwalyty joho demokratiju. A prizwyszcza paniw Ilkowa i Czuczkewycza budut bezumowno zapysani zolotymy bukwamy w istorii ukrainskoi kultury. Blawackyj, Lyseneckyj, Ilkiw, Czuczkewycz, chto dali? . . .

*

Dnia 15 weresnia administracija „Nedili“ wyslala zaliznycznym ekspressom do Augsburg 500 prymirnykiw 39 czysla „Nedili“. „Newidomi“ prychylnyky wykraly paket z. „Nedileju“ z ekspedycii Augsburzkoho dwircia, szczob ne dopustyty do joho poszyrennia w tabori Somme-Kaserne.

Czy Augsburzka Taborowa Rada widznaczyla chorobrych bijciw -zlodiiw ordenom „Bolszewycka swolocz!“ (tak wyhukuwala ukrainska molod na mityngu Blawackoho 23. weresnia, koly heneral Petriw na znak protestu proty nasylstwa nad wilnym ukrainskym slowom demonstracijno pokydaw zalu) pokyszczo nam szcze ne powidomyly.

Pisla wyroku w Nürnbergu

Odyn z najbilszych procesiw w istorii

Nürnberzkyj proces z joho 403 sudowymy zasidanniamy mozna nazwaty odnym z najbilszych procesiw w istorii. Protiahom majze 10 misiaciw sudowoi rozprawy 40 sudowych stenohrafiw wely protokola, szczo skladajetsia z ponad 4 milioniw sliw, i stanowyt 30 tomiw, razom 16 000 storinok. Obwynuwaczennia podalo sudowi 2630 dokumentiw, a zachyst majze stilky z — 2700. Pered sudom wystupylo 240 swidkiw, z nych 139 na sudowych zasidanniach, a 101 pered sudowymy komisijamy. Podano bulo kolo 300 000 pysemnych swidczen pid prysiahoju.

Koly rozpoczalysia sudowi zasidannia, to stenografy i perekladaczi musily praciuwaty den i nicz, szczob ne widstawaty. Bo wwes proces prowadylosia czotyrma mowamy — ahlijskoju, francuzkoju, rosijskoju j nimeckoju. Protokol sudowoho zasidannia tez drukowalosia cymy czotyrma mowamy, otze szczob unyknuty pomylok i perekruczen usi promowy i swidczenia zapysuwalosia na fonohrafi j zwukopliwci, dla czoho zuzyto 27 000 metriw pliwky j 7 000 zwukoplatiwok po 30 chwylyn zwuczannia Na sudi zrobleno 780 000 fotokopij, 550 biur sudowoho budynku spysaly sylu paperu, samych oliwciw wydano bulo 22 000 sztuk.

Na sudi bulo 350 korespondentiw z Ewropy j Ameryky, samych lysze nimeckych korespondentiw bulo 153. 12 okremych perekladacziw u specijalno dla nych pobudowannych kabinach nehajno perekladaly kozne skazane slowo na 3 inszi mowy Bez cioho ostanioho zachodu sudowe zasidannia tiahlosia b ne 10 misiaciw, a znaczno dowsze.

Koly cej proces rozpoczawsia buw u serpni 1945 roku, dejaki nimci, wbaczajuczy w niomu zwyczajnu rozprawu nad peremozenymy, czekaly na szczos podibne do lychozwisnych blyskawycznych procesiw Volksgerichtu, z ledwe prykrytymy nawmysnimi znyszczenniamy. Ale Miznarodnomu Wiiskowomu Trybunalowi w Nürnberzi ne zabraklo ni czasu ni terpinnia, szczob zabezpeczty bezstoronnij i spra-[illegible]wyj sudowyj rozhlad.

Jackson pro wyrok

Amerykanskyj holownyj obwynuwacz suddia Robert Jackson pisla oholoszennia wyroku skazaw:

„Wid imeny wsich nacij obwynuwaczi prosyly czleniw sudu sklasty sprawedlywyj i nezaleznyj wyrok. Takyj prysud tut i oholoszeno. My osoblywo zadowoleni tym, szczo tut dotrymano pryncypu, szczo agresywna wijna je zloczyn, za jakyj derzawni dijaczi nesut osobystu widpowidalnist. Ce welykyj zdobutok dla sprawy switowoho myru.

Zasudzennia okremych osib ne maje znaczennia poriwniano do welyczeznoi wahy faktu, szczo nacii zobowjazalysia oholosyty agresywnu wijnu zloczynom i karaty peresliduwannia peremozenych menszostej z rasowych, relihijnych czy politycznych pryczyn. Ci prawni pryncypi wpliwatimut na istoriju szcze dowho pisla toho, jak dola okremich osib bude zabuta.

Korotko zwidusil

Argentynskyj krejser prybuw do Anglii

Argentynskyj krejser, la Argentina, pryczalyw mynuloi seredy u Greenwich (Welyka Brytanija) z metoju towaryskych widwidyn

Za spiwpracju miz amerykanciamy

Kolysznij amerykanskyj minister zakordonnych spraw Sumner Welles promowlaw na miznamerykanskomu kongresi presy w hoteli Waldorf-Astoria w New Yorku. Win m. i. skazaw: „Teperisznij moment spryjaje spiwpraci usich amerykanskych respublik, szczo ii prezydent Roosevelt zwyk buw nazywaty politykoju dobrych susidiw. Kozen misiac, szczo promynaje ne prynisszy sprawznioho myru, zbilszuje pidozrinnia pro nezhodu miz welykoderzawamy. Presa moze tut zahraty welyku rolu.

Polozennia w Mekedonii zohostrylosia

Bojowi hrupy liwych partijciw atakuwaly u mynulu seredu misto Nadussa w Makedonii. Ich widbyly pisla wazkoho boju, szczo potiahnuw bahato zertw. Napasnyky wzywaly hranatometiw, granat i maszynowu zbroju. Polozennia w Makedonii zahostrylosia.

Miznarodnia organizacija skytalciw

Hospodarska i socijalna rada Organizacii Objednanych Nacij pryjniala na swojomu zasidanni odnoholosno 155 milionowyj (w dolarach) biudzet dla planowanoi miznarodnioi orhanizacii skytalciw. Bahatioch delegatiw wysunuly pid czas debaty na ciu temu swoi zasterezennia.

Temperament Wyszynskoho

Andrej Wyszynskyj, zastupnyk sowjetskoho komisarja zakordonnych spraw, atakuwaw na ostanniomu zasidanni polityczno-terytorijalnoho homitetu dla Italii w sprawi Trijestu projekty Spoluczenych Derzaw, Welykoi Brytanii i Francii.

Za amerykanski letowyszcza na Islandii

Brytijskyj urjad zwernuwsia do urjadu Islandii z notoju, szczo w nij pidderzuje domahannia urjadu USA na dozwil dali korystuwatysia letunskym majdanom Keflavik.

Hreckyj korol rozmowlaje z opozycijeju

Hreckyj korol Jurij zaprosyw prowidnykiw usich opozycijnych partij w parlamenti widwidaty joho dla widbuttia narad.

Pro zajawu La Guardii

zenciamy, zdatnymy do propagandy, ne taki to wze j durni ludy, szczob wely zajwu protyrepatriacijnu propagandu, todi koly switowa presa spownena strasznoju prawdoju pro schidni i balkanski krainy, koly switowi stajut widomi taki knyzky jak W. Bullita pro Rosiju, czy knyzka dr-a Lawro Cruz Hoenola (Urugwaj) ta szcze z takym oznaczenniam: „Kraina zachu“. Nemaje potreby strilaty z luka, swarytysia patykom, koly strilajut moderni harmaty i des lezat atomowi bomby. Bilsze toho, my nawit nawpaky: zacikawleni w tomu, szczob proty nas welasia propaganda i wzahali propaganda za poworot. Nam ne harantujetsia perekonlywo mozlywist po-ludskomo zyty na swoijbatkiwszczyni, a nazywannia pronimeckymy „faszystamy“ ne straszyt, bo taki epitety wze postawleni pered prizwyszczamy bahatioch czilnych switowych politykiw, wkluczno do samoho Winstona Churchilla.

Dyrektor La Guardia pidczas widwidyn Juhoslawii i Polszczi dosiah pewnych uspichiw i czerez informatywni biura polaky i juhoslawy, szczo perebuwajut w Nimeczczyni, dowiduwatymutsia pro zyttia swoich krain. Prote pidczas perebuwannia p. La Guardia w Moskwi (Ne zhadujemo wze pro Kyiw i Minsk) cioho ne bulo dosiahneno, a nam ukrainciam, cikawo tez znaty pro batkiwszczynu, szczo prymirom trapylos z ludmy, jaki powernulys z Ewropy. Presa prynosyt powidomlennia pro czystku w SSSR, piddajutsia represijam widomi wsij kraini ludy, jaki w bojach, obwiszujuczy swoi hrudy ordenamy az do pojasa, projszly wid Stalingradu do Berlinu; szczo z zrobleno z tymy, chto baczyw „hnylu“ i „reakcijnu“ Ewropu?

La Guardia publyczno zajawyw, szczo na Ukraini i Bilorusi win baczyw dostatok. Skazano, na naszu dumku, duze i duze powerchowno i, pryznawszys szczyro, wrazlywo na naszu hidnist. Wzahali z bo tiazko pisla korothoho pobutu w Kyjewi howoryty pro krainu dowzynoju dwi tysiaczy i szyrynoju tysiaczu kilometriw, pro krainu, na jaku ne dopuskajut czuzyneckych korespondentiw. W ukrainciw isnuje prykazka: „wydyma smert strasznа“, i nichto ne chocze, wmerty, jak pes z holodu, czy zakacubnuty wid morozu w chaszczach Sybiru, nichto ne chocze zyty w wicznomu strachowi i materjalnij skruti. Ce ne kazka, ce namy baczene, perezyte, i doky nam perekonlywo ne dokazut, szczo cioho wze nema, my zachatymemos nawit u sni. A pokyszczo my j sami bazajemo czesno praciuwaty i ne buty lysze darmoidamy darowanoho, chocz i biloho chliba.

Leonid Lyman

Zamach na Mikolaiczyka

Stanislaw Mikolajczyk — lider Polskoi Selanskoi Partii, zajawyw mynuloho tyzniu, szczo win bude borotysia do ostanku za swobidni wybory w Polszczi. Win narikaje, szczo policija bezpeky i robocza partija, kerowana komunistamy, wyriadylasia na nowu terorystycznu kampaniju napadiw, masowych aresztiw i atak na biura joho partii w riznych okruhach.

Mikolajczyk powidomyw, szczo nedawno strilaly do joho uriadowoho meszkannia w centri Warszawy; na szczastia, nikoho ne poranyly.

Czechoslowackyj minister zakordonnych spraw Jan Masaryk u rozmowi z korespondentom zachyszczaw swoju krainu proty zakydu, szczo wona zminylasia. Czechoslowaczczyna, skazaw minister, lyszylasia ta sama, tilky swit nawkolo nei zminywsia.

HOSPODARSKYJ OHLAD „NEDILI“

Sowiety proty Hospodarskoi Komisii Objednanych Nacij

Sowjetskyj delegat Nikolaj Feonow domahawsia na zasidanni Hospodarskoi j Socjalnoi Rady Obiednanych Nacij osnownoi rewizii planu hospodarskoi widbudowy Europy, jakyj pidderzujut Spoluczeni Derzawy Ameryky. Pidkomitet, jakyj wypraciuwaw zwit pro hospodarsku sytuaciju Europy, argumentuwaw sowietskyj delegat, u nijakomu wypadku ne wywiazawsia iz postawlenoho jomu zawdannia. Zokrema hostro krytykuje Feonow pidderzuwanyj Amerykoju, Anglijeju j Polszczeju projekt stworyty Hospodarsku Komisiju Obiednanych Nacij, jakoi zawdanniam bulo b dowesty Europu znowu do hospodarskoi stabilnosty. Feonow dumaje, szczo cej projekt ne stoit u zodnomu widnoszenni do nastyrlywoho zawdannia widbudowy j pidkresluje, szczo na joho dumku z Ewropoju ne slid postupaty, jak iz sylnoju hospodarskoju cilistju. Proty tych mirkuwan wystupyw predstawnyk Spoluczenych Derzaw John Winant, jakyj nazwaw zwidomlennia pro hospodarsku sytuaciju w Europi odnym z najkraszczych dokumentiw, szczo ich dosi predjawleno do opraciuwannia Radi. Sowietskyj delegat zwernuwsia tez proty wmiszczenoi u zhadanomu zwidomlenni krytyky dwostoronnioho hospodarskoho dohoworu. Win zajawyw szczo takyj dohowir ne je, jak pro ce howorytsia u zhadanomu zwidomlenni, pereszkodoju ale nawpaky, ce wartisnyj element u widbudowi. Brytijskyj delegat ministr Noel Baker pidderzaw stanowyszcze Ameryky i predjawyw rezolucju, jaka maje na meti zwesty pid spilnyj znamennyk rozbizni tendencii derzawnoi i prywatnoi hospodarky u poodynokych krajach Ewropy, szczob u toj sposib mozlywo szwydko usamostijnyty kontynent. Noel Baker nazwaw dwostoronni torhowelni dohowory „szkidlywoju systemoju“. Brytijskyj wnesok domahajetsia tez nehajnoi perewirky zapotrebuwannia ewropejskych kraiw na dowhoreczencewi kredyty.

18000 km bez osidannia!

Najdowszyj let w istorii letunstwa

Amerykanskyj litak typu „Neptun“ zakinczyw 2 zowtnia najdowszyj z doteperisznich let w istorii awijacii, zrobywszy 18000 km. Cej litak wystartuwaw mynuloi nedili z zachidno - awstralijskoho mista Perth i osiw u wiwtorok uweczeri na letowyszczi sztatu Ohio w USA. Swoju weletensku trasu litak zrobyw za 43 hodyny i 18 chwylyn.

Zapowit Kotlarewskoho-newpynno jty wpered!

Kilka dumok z nahody nedawnioho juwileju Aschaffenburzkoho teatru

Kotlarewskyj — batko nowoi ukrainskoi literatury. My zwykly do cioho wyznaczennia. My ne wirymo, koly ce choczut zapereczyty. Dla nas ce stalo istynoju, moze zanadto widomoju, szczob nad neju zadumuwatysia. A tym czasom zadumuwatysia treba, bo iz zrozuminnia suti welykych poworotiw u naszij istorii, w naszij kulturi wyplywajut naszi zawdannia w suczasnomu i majbutniomu.

Teper my czasto howorymo pro ukrainsku tradyciju, zokrema w teatri. Konkretnisze — ce zwodytsia do pytannia pro pobutowyj teatr i „ewropeizaciju" naszoi mysteckoi praci wsuperecz starij prowincijalnij psewdotradycii hopaka j horilky. I czasto, duze czasto, ne zahlybywszys w istoriju, lehko skydajemo w odnu kupu wes nasz staryj repertuar, abo widkydajuczy, abo pidnosiaczy, jak hidnu noszany i dalszoho kultywuwannia spadszczynu, wes nabutok 19 stolittia welykych dosiahnen, ale i welykych chworob naszoho nacjonalnoho mystectwa slowa i teatru.

I koly my robymo tak, to zabuwajemo czasto pro sprawzniu rolu Kotlarewskoho, jak batka nowoi, na narodnij mowi tworenoi, ukrainskoi literatury. Z joho wystupom stawsia sprawdi poworot, poworot na szlach, szczo wiw upered — wid obmezenosty, na jaku zasudzuwalo Ukrainu widibrannia ne lysze samostijnosty, ale j awtonomii, zokrema w dilanci kulturnij.

Perszi desiatylittia 18 wiku lunajut szcze widhomonom welykych boiw Nacjonalnoi Rewolucii Bohdana Chmelnyckoho i burchlywoi, ale na zal, neszczaslywoi swoimy naslidkamy szistdesiatlitnioi wijny. Kozacki litopysy Samowydcia, Hrabjanky i Samijla Welyczka perejniati patosom borotby za Samostijnu Derzawu. Powitrja, szczo wykochuwalo micnych i bujnych, chocz nestrymanych i ne zawzdy cilesprjamowanych, wdychajesz, czytajuczy storinky napiwzahublenoi dla nas awtobiohraficznoi awanturnoi powisty Illi Turczynowskoho. Derzawnyckymy prahnenniamy perejniata „Mylost Bozija" . . . Ale nesterpnyj cenzurnyj hnit Moskwy, pozbawlennia mozlywosty maty swoi drukarni duszat ukrainske slowo. Skilky obdarowanych ludej ne zmohlo staty na Ukraini 18 stolittia poetamy, lyszywszys prowincijalnymy wirszopysciamy! Pro ce znajut lysze ti, chto wyszukuwaw po storinkach wydan mynuloho stolittia rozkydani wirszi, humorystyczni, solno-burleskni i nizni, liryczni, szczo nablyzajutsia czasom do narodnioi pisni. Widbytok prowincijalnosty, porodzenoi temnymy czasamy peretworennia Ukrainskoi Derzawy na Malorosiju, wbywaje sproby powazniszoi satyry.

Jakby ne buw znajdenyj z toho stanowyszcza wychid, ukrainska kultura, zaduszuwana zachodamy derzaw, szczo podilyly plid tworczoho czynu Chmelnyckoho i joho pokolinnia, musila b zahynuty w bezwychodi hluchoho prowincijalnoho bolota. Ale tak ne stalosia tomu, szczo chocz i micnyj buw mur, jakym imperija namahalasia widdilyty Ukrainu wid kulturnoho switu, peredowa dumka Zachodu, — jak i w czasy Petra Mohyly, Chmelnyckoho ta Wyhowskoho, — ne bula czuzoju nosijam ukrainskoi samostijnyckoi dumky kincia 18 stolittia.

Welyki moderni idei, szczo dawaly nadchnennia francuzkij i amerykanskij rewolucijam, proholoszennia praw swobody ludej i narodiw znachodiat widhuk u filosofii Hryhorija Skoworody, sprawznioho duchownoho batka perszoho na Ukraini uniwersytetu, jak i w tworczosti awtora „Istorii Rusow", cijei swojeridnoi encyklopedii ukrainskoho samostijnyctwa doszewczenkiwskych czasiw. Jaka kolosalna widstan miz cymy tworamy ukrainskoho nacjonalnoho ducha — i same tomu wseewropejskoho, abo wseludskoho ducha — i wirszopysanniam ludej, szczo zadychalysia w atmosferi prowincii malorosijskoi.

Otze, Jdeja ukrainska ne zahynula: w filosofii i derzawno-nacjonalnij dilanci wona wnesla swoje, nowe i oryginalne. Cioho nowoho ne zrozumijem do kincia, ne rozumijuczy chodu rozwytku todisznioi dumky zahalnoewropejskoi, tobto dumky peredowoho ludstwa 18 stolittia.

W krasnomu pysmenstwi nowe, szczo wywodylo b ukrainske mystecke slowo na moderni szlachy, mozna bulo skazaty todi wze lysze zywoju narodnoju mowoju. Dozrili na toj czas zahalnoewropejski poniattia pro wolu indywidualnosty i pro wolu narodiw cioho wymahaly. Pole ukrainske bulo do toho pryhotowane; narod w najkraszczych u switi pisniach ospiwaw swoi poczuttia hnuczkoju, melodijnoju, bahatiuszczoju mowoju; swoju borotbu z napasnykom uwicznyw win w dumach. Potribna bula synteza: nowi idei, jakymy zyly peredowi ukrainci, maly wystupyty w ukrainskij nacjonalnij, pytomij narodowi odezi. Napysawszy „Eneidu", Kotlarewskyj cej krok zrobyw.

Tak 1798 rokom poczynajetsia nowa ukrainska literatura.

Uze dawno dowedeno, szczo Kotlarewskyj ne zjawywsia w ukrainskim pysmenstwi literaturnym bezbatczenkom. Micnyj humor „Eneidy" pidhotowanyj rozwytkom ukrainskoi dramy 17—18 st., szczo porodyla intermedii, pidhotowanyj satyrycznymy wirszamy, pidhotowanyj, nareszti, i to najholownisze: hostrym narodnim slowom, jake tak blyzkucze znaw Iwan Kotlarewskyj. Tak samo znajemo, szczo liryczna, mjaka, humanna stychija „Natalky Poltawky" nemozlywa bula b, koly b ne perejmaw ii duch lirycznoi, spownenoi czuttia pisni narodnioi.

Ce wse hlyboko sprawedlywo, ale wse ce ne wyczerpuje suti pereworotu, zroblenoho w ukrainskij literaturi Kotlarewskym. Batkom, prowisnykom nowoho etapu ne mih by win staty, koly b win i storonoju idejnoju, i nerozrywo zwjazanoju iz zmistom formoju ne pidnis naszu literaturu na wysotu, szczo widpowidala b riwnewi i zawdanniam todisznioi literatury ewropejskoi.

Zberihajuczy obraz Kotlarewskoho, my najczastisze pamjatajemo, pro te, szczo batkom nowoi ukrainskoi literatury buw humannyj, bezpretensijnyj uriadowec, jakyj bahato zrobyw dla ridnoho mista Poltawy, zyw tam skromno, otoczenyj powahoju, pamjatajemo, szczo pered smertju wyzwolyw wid kripackoi zaleznosty swoich nebahatioch sluh.

I za cym, razom iz bahatma swoimy zemlakamy, jakos lyszajemo w tini inszi storony zyttia i tworczosty Kotlarewskoho. Ridko zhadujemo pro te, szczo win dobre znaw czuzi mowy, szczo znawsia z bahatma todjsznimy predstawnykamy ukrainskoi arystokratii, szczo oficerom buwaw daleko za mezamy Poltawszczyny — zokrema w Peterburzi i za kordonom imperii. — Zabuwajemo czasto, szczo win buw dobrym znawcem suczasnoi jomu literatury, znaw i lubyw teatr, z uspichom hraw na sceni. Buw win czlenom charkiwskoho i peterburzkoho „towarystw amatoriw slowesnosty". Dopomahaw widomomu Bantysz-Kamenskomu praciuwaty nad istorijeju Ukrainy. Perekladaw z francuzkoi. Buw dijalnym czlenom „Biblijnoho towarsystwa" a krim wsioho inszoho, jak i bahato z joho najperedowiszych suczasnykiw, buw u period hotuwannia do wystupu dekabrystiw czlenom masonskoi lozi.

Koly pamjatajemo ce, to j obraz Kotlarewskoho, jak batka nowoi naszoi literatury, nabyraje inszoho charakteru, niz toj, szczo u bilszosty czytacziw joho tworiw za tradycijeju skladajetsia. Samo po sobi zwertannia do zachidnich zrazkiw trawestacii „Eneidy" — a naszi wczeni wwazajut, szczo ci zrazky Kotlarewskyj znaw — swidczyt pro swidome bazannia awtora znowu micnisze zwjazaty ukrainsku literaturu z zachidnioju pisla desiatylit tiazkoi kryzy, szczo zahrozuwaly prowincijalnoju bezwychidju.

I potribnyj buw ne lysze dobryj smak, ne lysze hlyboke wnutrisznie peretworennia tradycij ukrainskoho burlesku 18 stolittia — potribna bula syla charakteru i mic perekonannia, szczob u twori, niby cilkom humorystycznomu, nadaty rjad najwazlywiszych problem ukrainskoi dijnosty. Tut bulo nadychane hlybokym patriotyzmom smilywe szukannia dla todisznich ukrainskych umow, nowatorstwo, szczo ne bojalosia nerozuminnia wid tworennja welykoi literatury swojeju mowoju.

Kotlarewskoho ocinyly i zrozumily, ne pobojawszys nowoho i smilywoho w joho tworczosti, i Kwitka, i Hulak-Artemowskyj, i romantyky i Szewszenko. A ocinywszy i zrozumiwszy, jak toho i treba bulo, ne spynylysia na joho zdobutkach, a staly rozszyriaty i kolo tem, i kolo zanriw, jak ce robyw sam Kotlarewskyj, suworymy narodnioju mowoju pisla perszych pisen „Eneidy", „Natalku Poltawku", „Moskala-Czariwnyka" i „odu do kniazia Kurakina."

Ti, chto zrozumiw Kotlarewskoho, smilywo ruszyly wpered, ne naslidujuczy joho, a dajuczy swoje, pamjatajuczy, szczo literatura welykoho narodu ne moze lyszatysia z samym folklorom.

Ti, chto ne zrozumiw zawdan, postawlenych Kotlarewskym, porodyly „kotlarewszczynu", epihonske bezkryle nasliduwannia, szczo halmuwalo ruch wpered. Zjawylysia — nyni cikawi lysze dla fachiwcia- doslidnyka — sproby perespiwuwaty nepowtornu trawestowanu „Eneidu", zjawylysia czyslenni pidrobky pid „Natalku Poltawku". Nekulturnist nerozuminnia wahy zwjazku z ewropejskym mystectwom i brak tworczoho derzannia stworyly cilu nyzku obmezenych prychylnykiw, jaki swoim prowincijalizmom bahato poszkodyly prawdywomu uswidomlenniu roli Kotlarewskoho, i na nastupnomu stani — Szewczenka. Stalosia te, szczo piznisze prymusylo Franka charakteryzuwaty ukrainsku poeziju pisla-szewczenkiwskoi doby jak poeziju perewazno epihonsku.

Zamist dalszoho zmicnennia zwjazkiw iz switowoju literaturoju, szczo bulo wlastywe dla dijacziw bilszoho formatu, nadchodyt kultywuwannia horja narodnoho, w drami -powerchowo spryjniatyj etnohrafizm, z neodminnymy szarawaramy hopakom, i keroiko ju. Czulysia holosy — nawiszczo nam Hamlety i Fausty, koly etnohrafizm blyzczyj naszomu zemlakowi? Takyj pohlad pryzwiw do widstawannia, do obmezenosty smaku. I robylosia ce w imja kanonizuwannia tworczosty Kotlarewskoho, Kwitky, Szewczenka, bez hlybszoho rozuminnia suti ichnioi dijalnosty, zabuwajuczy, szczo wony prynosyly nowe, najnowisze, szczo w czasy Kotlarewskoho zachoplennia pobutom bulo swizym nowatorskym, prohresywnym, szczo Kwitka selanskoju tematykoju wyperedzaw zachidnich swoich suczasnykiw, szczo Szewczenko wystupyw iz romantycznymy poemamy w dobu panuwannia romantyzmu.

Lysze dijalnist Franka, Lesi Ukrainky, Stefanyka, Kociubynskoho i riadu piznisze mystciw slowa dopomahaje wyrwatysia naszij literaturi z zaczarowanoho kola obmezenosty. W teatri cej proces widbuwajetsia powilnisze, rozryw iz tym, szczo halmuje rozwytok naszoi teatralnoi sprawy z riadu pryczyn — nasampered istorycznoho charakteru — daleko wazczyj. Ale win ide i musyt ity wpered.

Teatr, szczo nosyt imja Batka nowoi ukrainskoi literatury, pryrodna ricz, spryjmaje joho zapowity. I win znaje: zdijsniuwaty zapowity Kotlarewskoho, smilywoho nowatora, szczo wirnist nacjonalnij tradycii zumiw pojednaty z umilym perenesenniam na Ukrainu dosiahnen switowoho mystectwa, — ce znaczyt newpynno szukaty udoskonalennia, newpynno ity wpered.

T. Mykolenko

Stypendii dla studentiw-politwiazniw

W Regensburzi powstala Kuratorija „Stypendijnoho Fondu im. dra Stepana Szuchewycza pry OPUE", zawdanniam jakoi je pryznawaty stypendijni dopomohy naszym studentam i uczniam, kolysznim politwiazniam.

Fond, jahoko pryblyzna wysota peredbaczajetsia na sumu 15 000 RM, pryznaczenyj na odnosemestralni stypendii, perszoju czerhoju dla studentiw wysokych ta uczniw serednich szkil (bez ohladu na wik, stat, derzawnu ta religijnu prynaleznist), szczo buly peresliduwani ta perebuwaly u tiurmach ta konctaborach. Z fondu mozut korystaty tez dity kolysznich politwiazniw, szczo pomerly w taborach czy tiurmach, abo buly inszym sposobom fizyczno znyszczeni.

U zwiazku z tym Kuratorija „Stypendijnoho Fondu" proholosyla konkurs, jakym powidomlaje, szczo wona prymaje prochannia w sprawi wysoko-ta serednioszkilnych stypendij na zymowyj semestr 1946/47. Krim wyszczezhadanych kategorij petentiw, Kuratorija moze pryznaczyty stypendii specjalno zdibnym studentam i uczniam, szczo ne widpowidajut cym wymoham, jakszczo czyslo uprawnenych do oderzannia stypendij bude mensze, jak 5, abo jakszczo wony zowsim ne zholosiatsia. Reczenec wnesennia prochan mynaje 1. lystowada 1946. Widpowidno udokumentowani prochannia treba skladaty na adresu: „Liga Ukrainskych Politwiazniw, filia u Regenzburzi Ganghofer-Siedlung, UNRRA, Team 120 (Ukrainische Abteilung)".

З нашого життя

Widczyty hen. Kapustjanskoho

Ukrainska hromada w Aschaffenburzi hostyla na poczatku weresnia henerala ukrainskoi armii, wydatnoho hromadskoho dijacza j wijskowoho publicysta, hen. Mykolu Kapustjanskoho. Heneral maw u obydwoch taborach dopowid „Dwa okremi polityczno-strategiczni szlachy hetmaniw Sahajdacznoho j Bohdana Chmelnykoho". Hromadjanstwo czyslennoju uczastju, prywitamy swoich predstawnykiw ta dowhymy opleskamy nalezno wszanuwalo szanownoho hostia. Jak czlen Holownoi Uprawy Towarystwa UPW, heneral zustriwsia z czlenamy miscewoi filii TUPW ta poinformuwaw ich pro naprjamni praci ukrainskych politwjazniw.

Heneral M. Kapustjanskyj w rokach 1935—36 na zaproszennia zaokeanskych ukrainciw widwidaw Ameryku j Kanadu, de wystupaw z bahatma dopowidiamy. Pidczas druhoi wijny win buw na ukrainskych zemlach i borowsia proty nowoi okupacii. Wzymku 1944 henerala uwjaznyly w murach lwiwskoho Gestapo.

(—kiw)

Literaturnyj weczir Jurija Kosacza w tabori „La Garde"

Pisla korotkoi, ale zmistownoi charakterystyky tworczoho szlachu pysmennyka J. Kosacza, szczo ii podaw prof. Hlobenko, awtor proczytaw wyrywky z swoich tworiw: romanu „Wirnist" i pjesy „Zrada".

J. Kosacz nalezyt do wysokoobdarowanych pysmennykiw naszych czasiw. Jomu po prawu nalezyt, czy ne persze misce sered tych, szczo zbahaczujut naszu literaturu zahalnoludskymy problemamy.

Kosacz perebuwaje u bezpererywnomu szukanni, adekwatnoho naszij dobi stylu. (Styl my rozumijemo, jak kompleks suttiewo-ideolohicznoho j formalno- mysteckoho.)

Wse, szczo turbuje ludynu siohodni-nepokoit awtora.

Ne darma suczasna francuzka filosofiia egzystencionalizmu znachodyt misce u joho tworczosti. J. Kosacz nalezyt do tych pysmennykiw — myslyteliw, jaki berut wiczni pozaczasowi problemy i namahajutsia rozwjazuwaty ich u suczasnij dijsnosti.

Welyka awtorowa erudycija robyt joho tworczist bahatohrannoju. Obiznanist na mynulomu naszoho narodu daje awtorowi mozlywist widtworjuwaty joho w chudoznich obrazach i cym popowniuwaty naszu ubohu istoryczna literaturu.

Kosacz dywytsia na mynule ludstwa, jak na istoriju ludskych trahedij. Joho interesuje trahedijne, szczo prochodyt czerez usiu welyku ewropejsku literaturu. Otze u tworenni welykoi literatury, same toi, szczo musyt postawyty nasze pysmenstwo na ewropejskyj riwen, J. Kosacz posidaje poczesne misce. Galerija joho personaziw — najriznomanitnisza: wid istorycznych postatej do zwyczajnych „sirych" ludej. Win pokazuje ich wnutrisznіu borotbu, jaku my, zdebilszoho, ne pomiczajemo.

Mowa, jak osnowne znariaddia pysmennyka, u Kosacza nawdywowyzu wytoczena. Joho slownyk — barwystyj, hnuczkyj. Prawda, inodi pomiczajetsia naduzyttia inszomownych sliw tam, de ukrainskyj slownyk maje swoi dobri widpowidnyky (osoblywo ce stosujetsia joho publicystycznych tworiw).

J. Kosacz ne nalezyt do tych pysmennykiw, jakych ne mozna czytaty u wagoni czy de inde. Joho treba czytaty zoseredzeno, wdumlywo. Na zal, na Aschaffenburzkomu weczori awtor czytaw swoi twory naspich, do toho z win uze buw peretomlenyj, bo pered cym czytaw swoju pjesu „Zrada" teatrowi im. Kotlarewskoho.

D. M.

ZERTWUJTE NA FOND SANITARNO-CHARYTATYWNOI SLUZBY, SZCZO OPIKUJETSIA POLONENYMY TA BIDNYMY SKYTALCIAMY!

UKRAINEC UKRAINCEWI-BRAT!

Demokratija na dili, a ne na slowach!

holowne haslo taboru „Czornohora"

Slidom za perszoczerhowymy sprawamy rozselennia i procharczuwannia pryjszly inszi, wze zwyczajni, taborowi budni.

Treba pidkreslyty, szczo ponad usiaki spodiwannia, spiwzyttia miz ukrainskoju hromadoju z Wildfleckenu i ukrainciamy, szczo ranisze zyly w „Artillerie-Kaserne" ne wyklykalo zodnych neporozumin.

Ce bula zustricz bratiw, skowanych odnoju doleju, odnym mynulym, suczasnym i majbutnim.

Pisla spilnych narad stworylasia tymczasowa taborowa rada, na czoli jakoi staw red. Kurdydyk. Polska taborowa administracija pryspiszyla peredaczu taborowoho dilowodstwa. Z predstawnykiw oboch hrup wwijszly do tymczasowoi uprawy widpowidni referenty.

16. IX. 1946 wranci widporucznyky tymczasowoi uprawy predstawylys p dyrektorci Brineman Team 119,225.

Red. Kurdydyk wid imeny tymczasowoi uprawy w dowszij promowi zjasuwaw stan naszoho taboru w cilomu, naszi bolaczky i potreby. Zajawyw hotowist taborjan spiwpraciuwaty z wladoju UNRRA nad polipszenniam i uporjadkuwanniam zyttia w tabori.

Pani dyr. Brineman pryjniala delegaciju taboru duze prychylno. Wona wyslowyla bazannia szczob usi rozmowy miz wladoju UNRRA i taborjanamy jak i spilna pracia polahodzuwalysia w atmosferi szczyrosty i bezposerednosty. Pani dyrektorka nadijetsia, znajuczy wze ukrainsku praciowytist i kulturnist z inszych taboriw, szczo i w tabori cz. 225 isnuwatyme lad ta zrozuminnia.

Zyttia w tabori poczynaje tekty zwycznym riczyszczem.

Taborowa policija dije sprawno pid komandoju pryznaczenoho UNRRA p. Canka. Orhanizacii „Plast" i filija „Siczi" ne prypyniajut praci. Sojuz Ukrainskych Kombatantiw, szczo joho filija znachodytsia w „Czornohori", widbuw ostannioho czasu dwoje zasidan.

Idut zachody nad urucholmenniam narodnioi szkoly, teatru ta czytalni. Prowadytsia periodyczno „Zywa Hazeta", perszi czysla jakoi prytiahnuly ne malo hromadianstwa nawit z inszych taboriw. „Czornohorci" z ne ujawlajut sobi taboru bez „Zywoi Hazety". „Zywa Hazeta" je tilky dopowenniam dla bezliczi drukowanoi presy, szczo powinniu zalyla nasz tabir. Uzhidneno, szczo kolportazu wsich drukowanych hazet i knyzok na tereni taboru westyme kiosk „Nedili".

W tabori widczuwajetsia na koznomu kroci prysutnist demokratycznoi zakonnosty. Koznyj

(Dali na 4-ij stor.)

Szczo dumajut pro nas Amerykanci?

Ludski cinnosti pid nebezpekoju destrukcii

Wrazinnia amerykanskoho zurnalista z typowoho taboru DP

W ewropejskomu wydanni amerykanskoho czasopysu „New York Herald Tribune" znachodymo cikawyj reportaz amerykanskoho zurnalista Josepha Alsopa pro tabory DP. Amerykanec zumiw hlybsze hlanuty w oczy taborowij dijsnosti, dajuczy czytaczewi z taboru DP cikawu widpowid na zapytannia, jake tak czasto chwyluje wsich, szczo ich dola zakynula na wyhnannia: szczo dumajut pro nas Amerykanci?

Z tych pryczyn mistymo cej reportaz u perekladi naszoi spiwrobitnyci (L. D.) bez suttjewych zmin.

Koly wy pohoworyte z amerykanskymy politycznymy dijaczamy, szczo praciujut w Nimeczczyni, a potim z czolowikamy, zinkamy i ditmy, skupczenymy w taborach dla bezderzawnych ta bezdomnych, to wy widczujete sumnu i newymirno welyku riznyciu miz cymy rozmowamy. Polityczni dijaczi, sydiaczi w swoich komfortabelnych ustanowach, dadut wam zmohu ujawyty dosyt strasznu kartynu naszoi suczasnosty. Ale, mozlywo, szczob pokazaty swoju pomirkowanist, wony zawualowujut realnist holodu ta ludskych neszczast cholodnym bezzmistownym zargonom na ksztalt takych wyraziw jak „kalorijnyj riwen", „wyhnanci", „ti, szczo probralysia" . . . Ich kartyni brakuje zyttia.

Pidit to taboru DP. Wysluchajte wid ludej istorii ich osobystych trahedij, ich rozbytoho zyttia. Posluchajte pro te, w jakych umowach wony zyly, spryjmajuczy ich jak zwyczajnu dolu ludyny. Todi wy widczujete, szczo kartyna suczasnosty nabyraje nowoho, strasznoho zabarwlennia i staje zachlywo zywoju. Wona peretworiujetsia na wydowyszcze z nicznoho koszmaru — strachitne ta suwore — i staje wydno jak welyczezna bezserdeczna polityczna systema peretrawluje ludski istoty z potuznoju awtomatycznoju zadoboju weletenskoi maszyny.

W odnomu z takych taboriw kolo Wiesbadenu zywe kilka tysiacz polakiw ta baltijciw, szczo tikaly na zachid, koly nastupaly rosijany. Ce ne pohane misce: ludy rozseleni w barakach, de ranisze mistywsia preharnyj nimeckyj polk. Czystyj, soniasznyj dwir napownenyj ditmy ta zakochanymy paramy. Pomisznyk dyrektora, molodyj inteligentnyj holandec, szczo braw uczast u partyzanskomu ruchowi, a po zakinczenni wijny poczaw praciuwaty w UNRRA, pokazuje tabir z pewnoju sardonicznoju hordistju. Najbilsze win lubyt pokazuwaty lytowsku spilnu kuchniu.

Zdajetsia, szczo wsi internaty na switi odnakowi i cej tabir nahaduje meni tabir w Stanlei (Hongkong), de ja buw pjat rokiw tomu. Na oblyczczach u ludej, szczo stojat w czerzi za obidom, ne pomitno strachu, i obid harnyj, ale same misce, naspich pererobiene z wijskowoi kasarni, maje znajome bezplidne neprawznie powitria; ludy w czerzi odiahneni w pohanu odezu, jaku dola im zalyszyla, a izu wony berut z posudu, szczo maje toj ze znajomyj charakter i szczo wzywajetsia usima internowanymy switu, to je stari blaszanky, nadbyti horszky, kyms pokynuti kazanky.

Pomicznyk dyrektora poczynaje znajomyty mene z ludmy, a najpersze z holownoju kucharkoju. Ce je micna wesela zinka serednioho wiku, jaka distala ciu posadu tomu, szczo w Ryzi wona bula profesorom chatnioho hospodarstwa. Wona z hordistju pokazuje dizky z ohirkamy, pryhotowanymy tak, jak ce lublat baltijci, kostruli z molocznym supom dla ditej i dowhi pidnosy z chlibom. Potim wona rozpowidaje swoju istoriju: koly rosijany pryjszly wpersze, wona namahalasia prodowzuwaty swoju robotu. Ale powsiudy bulo NKWD. Sperszu znyk ii czolowik, potim druzi i rodyczi. Ii posada bula skasowana. Koly pryjszly nacysty, to wony ne widnowyly ii posady, a ludy poczaly znykaty szcze bilsze. Wona tak siak perebywalasia doky ne staly pidchodyty rosijany. Todi wona wziala swoju malenku diwczynku i tikala . . . Wona iszla piszky, ichala na pidwodi abo w towarowych wohonach, ale zawzdy na zachid. Teper wona chotila b ichaty tilky do domu, ale ne poide doky tam rosijany.

Ta z istorija powtoriujetsia wsima z newelykymy widminamy. Te z same rozpowidaje i polska selanka, szczo hoduje kapustianym supom zmenku bilawych ditlachiw u kimnati prykraszenij domorobnymy ikonamy i molodyj inteligent -socijalist z rozumnym oblyczczіam, i staryj czolowik, szczo, prawda, bilsze cikawytsia swojeju porcijeju chliba, supu i mjasa, i tonka zinka z slidamy kolysznioi krasy, jaka majze zabula, szczo wona bula kolys bezturbotnoju materju i teper rada zarobyty trochy hroszej jak perekladaczka z anhlijskoi mowy. Z usijei simji wrjatuwalysia wid perszoi rosijskoi okupacii tilky wona, ii czolowik ta dwoje ditej. Dywno, szczo najkraszcze wona pamjataje ne masowi uwjaznennia abo wysylku do Sybiru. Wona kaze: „My nijak ne mohly zwyknuty do dumky, szczo je nebezpeczno jak was chtos sluchaje. Rosijany howorjat tak tycho, szczo wy ne mozete rozibraty jakoju mowoju wony howoriat. Ale my ne mohly tak tycho rozmowlaty".

Koly wy proszczajetesia z meszkanciamy taboru, wy poczuwajete sebe wynnym i beznadijno widminnym wid cych ludej, na serci lezyt tiahar, a takoz i podyw z syly instynktu zyttia.

U wsich taborach je te same, tilky w zydiwskych zach je bezkoneczno bilszyj, czudo zyttia szcze czudesnisze. Sered zydiw wy rozumijete prawdywist zakonu pro pryrodnij dobir. Ci czolowiky j zinky z Buchenwaldu, Sachsenhausena ta Oswiecima z tawramy na rukach, majut nezriwnianu zyttiezdatnist, hlyboku, cilesprjamowanist, wyrazenu na ich oblyczczіach, szczo dopomohla im wriatuwatysia. Wony projszly kriz wohon i buly wriatowani ich Bohom.

Tak, tabory, uczat nas ne tomu, szczo okremi szczaslywi mozut perezyty Buchenwald i Sachsenhausen. Nauka je zowsim insza i newymirno wazlywisza; tabory pokazujut, szczo zaraz usi ludski cinnosti je pid nebezpekoju destrukcii. Teror szcze zywe i panuje. Buchenwald i Sachsenhausen napowniajutsia znowu. Weletenska bezserdeczna polityczna maszyna dosi zywytsia ludskym zyttiam i ce wze poczynaje zdawatysia banalnistju. I my w naszomu samozadowolenni ne je cilkom bezwynnymy. My tez zasudyly cili narody do holodnoi smerti za zloczyny toi systemy, szczo nymy panuwala (u nas ne choczut nawit dumaty pro te, szczo jakby kolynebud naszi faszysty zachopyly wladu, to lidery nawoloczi, szcze moze robyty sud lincza, mohly b zasnuwaty i amerykanski Buchenwaldy).

My tez, czerez rizni nedohlady, ne zawzdy nalezno pidtrymuwaly hidnist i nedotorkanist ludyny. Pro ce, a takoz pro ryzyk iz cym zwjazanyj, treba pamjataty koznomu, chto wertajetsia z Nimeczczyny i Ewropy druhoho powojennoho roku.

Zaproszennia

Uprawa Cerkownoi Rady UAPCerkwy w Bad-Kissingeni prosyt wsich buwszych parafian — „Kissingenciw" prybuty na uroczyste Bohosluzennia, jake widprawyt w nedilu 6.10. o hod. 9 tij Preoswiasczennyj Jepyskop Wiaczeslaw z nahody 2 och litnioi riczny ci prybuttia Ukrainskoi Kolonii do Bad-Kissingenu.

Za dobryj prowid

Kilka sliw do UNRRA i hromadjanstwa Pionierkaserne z nahody planowanych administracijnych zmin

Ne mozemo pochwalytysia, szczob nasz wplyw na taborowu hromadsku dumku buw znacznyj. Szcze 20 trawnia c. r. u statti „Demokratyczni wybory do Taborowoi Rady-nasze persze zawdannia w Aschaffenburzi" wystupaly my za perewedennia zakonnych i demokratycznych wyboriw w tabori Pionierkaserne, wyboriw, szczo raz nareszti usunuly b chronicznyj stan komisarskoi improwizacii i zawely b u zytti dwoch-tysiacznoi hromady ludej zakonnyj lad, zhidno z tradycijamy ukrainskoho zyttia, zhidno z dyrektywamy CPUE i wreszti duchom derzaw, szczo nam dola dozwolyla pid ich ochoronu popasty. Holos „Nedili" lyszywsia bez pozytywnych naslidkiw. Poklykana woleju dyr. Benedena, szczo dawno widijszow wid nas i utratyw iz namy kontakt, komisaryczna uprawa, jakoi skladu ne znajut nawit sami ii czleny, urjaduje, jak kazut, dali, wtratywszy zresztoju swij wplyw i faktycznu wladu na koryst energijnych organiw UNRRA...

Szcze pisla pereizdu do Aschaffenburga sprawa uzakonennia naszych taborowych wlad bula zywa, czoho dokazom wybory predstawnykiw na Oblasnu Peredwyborczu Konferenciju i do Oblasnoho Tymczasowoho Predstawnyctwa 24. czerwnia 1946 pro jaki my szyroko pysaly w cz. 29 naszoho tyznewyka. Na tych wyborach sprawa j zawmerla. Na poczatku bulo bahato czynnykiw, jaki na wybory dywylysia jak na sprobu zamachu stanu; koly z pobaczyly, szczo wybory mozna twerdoju rukoju zorganizuwaty na swoju koryst i cej pohlad zminyly na hariacze bazannia blyskawkowych wyboriw ale todi pryjszly zowniszni obstawyny (komisija) i widsunuly sami wybory, dajuczy w konsekwencii stan, szczo joho majemo: majemo tymczasowu „oblast", ne majuczy uprawy.

Ne mozna zresztoju twerdyty, szczo teperisznia tymczasowa uprawa, cilkom ne wykonala swoho pryreczennia z dnia 11 bereznia, jake zapowidalo szczo „nowa Uprawa wwazaje sebe organom tymczasowym ta stawyt sobi za cil pidhotowku i perewedennia wyboriw". Ocia Uprwa doruczyla 13. 6. 46 rukamy swoho komendanta p. Stetkewycza dyr. Cary memorijal, w jakomu zapewniuwala dyrektora, szczo „zhidno z bazanniam meszkanciw taboru zamirjaje (cytujemo komunikat z 15. 6.) w najkorotszomu czasi perewesty w tabori riwni, zahalni, tajni, bezposeredni i proporcijni wybory". Pisla dowszoi pererwy hromadjanstwu podaly (11. 9.) wo widoma nowyj Komunikat Taborowoi Uprawy, szczo „delegacija pid prowodom p. holowy Stetkewycza w skladi: pp. Romanowa, Zawadskoho, Hanuszczaka, Chudyk i mec. Luszpynskoho widbula konferenciju z dyrektorom Cary. Dyrektor widnissia prychylno do samowrjaduwannia..." Dali komunikat howoryw pro charczi i prydil... cyharok. Niczoho dywnoho, szczo dyrekcija UNRRA, poczuwszy pro peremiszannia dwoch tak riznych spraw jak samouprawa i „Camel" i, majuczy pered soboju dosyt odnobiczno zlozenu delegaciju (ani odnoho robitnyka, ani odnoho chliboroba, ani odnoho ne-zachidnjaka) ne duze powazno pryjniala ci postulaty. Tymczasom „Taborowa Wyborcza Komisija" stworyly ii mabut wybrani 24. 6. predstawnyky na Ob. Peredwyb. Konferenciju) zapowila komunikatom z 14. 9., szczo 29 weresnia widbudutsia razom wybory do Oblasnoi i Taborowoi Rad, cebto za receptoju, jak ne bulo to ne bulo, a jak poczalosia to wse za odnym machom. Komunikat zrobyw dobre wrazinnia samym faktom pojawy, ale wyklykaw zahalne zdywuwannia otym nahlym pospichom buduwaty samouprawu wid pidmuriwky (taborowa rada) i odnoczasno wid dachu (oblasna rada). Bezstoronni ludy niuchaly dobre nosom, szczo wono za sztuka, czy ne pidstup buwa jakyj z boku znawciw prawa. Poky rozniuchaly, pryjszla widoma komsija i szczo waznisze-pryjszly zminy w strukturi miscewoi UNRRA, wid jakich dilat nas wze teper lysze hodyny.

Wsi meszkanci taboru Pionier wze znajut, szczo, dniamy maje buty pryznaczenyj u nas lider, komandant, czy pak dowirena ludyna UNRRA-ukrainec. Wsim ce widomo i wsi pytajut: pryznaczenyj? Znaczyt ne wybranyj? Todi, dozwolte, chto joho pryznaczyw? Wybory czy nakaz, dali komisarszczyna czy nareszti powaznyi pidchid do powaznych spraw?!

Ne stawymo tych zapytiw, szczob robyty komus prykrist. Ne choczemo buty kazuistamy, szczo bazannia zdijsnennia wlasnych planiw zastupajut zakonom i legalizmom. Bajduze nam, czy uprawytelem taboru bude pan Enko czy Penko, Stepaniw czy Iwaniw, jakszczo obydwa wony ukrainci i hromadsku sprawu stawlat wyzcze wid partijnoho obiznyka czy rodynnoho interesu. Ale hodi nam zrozumity, czomu po dowszomu perebuwanni w wilnomu powitri demokratycznoho ladu ne wilno nam w tabori daty zmohu narodowi skazaty w tajemnych wyborach joho wlasne slowo.

Szczo z robyty? Nide prawdy dity, nasz zacikawlenyj wyboramy zahal prospaw sprawu. Ricz nasza, hazety-pryhaduwaty, domahatysia, ale z wyboriw samoju statteju ne zrobysz. Bula b u nas Taborowa Rada — buw by zakonnyj organ z prawom promowlaty i interwenijuwaty. Robyty ce uprawi komisaryczni, znaczyt stiahnuty oprawdanu pidozru, szczo jdetsia ii pro teplu posadu. Okrema sytuacija teperisznioho momentu — na naszu dumku — wymahaje: uproszczenych wyboriw komandanta czy lidera, jak ce zrobyly tyzden tomu w „Czornohori". Treba perekonaty UNRRA, szczo tak najzakonnisze i najmudrisze. A koly b UNRRA mala inszyj plan, todi wid kandydatiw na ciu posadu treba oczikuwaty bodaj odnoho: ne interes partii czy hurtu, a interes taboru, hromady, suspilstwa. Ne wlada dla wlady i teroru, a wedennia hromady do kraszczoho zawtra i morali, a persz za wse wysoke poczuttia widpowidalnosty za swoi wczynky i za dolu ludej-bratiw-zemlakiw, zahnanych zlydniamy na neprywitnu czuzynu!

W interesach taboru Pionierkaserne domahatysia wyboru dobroho komandanta. Dosyt samozwanstwa i dosyt neplidnoi komisarszczyny! Choczemo mudroho, nerozpolitykowanoho bezstoronnioho i sprawedlywoho dla wsich administracijnoho prowodu, wyznanoho woleju hromady.

(KTB)

„Czornohora" praciuje

taborianyn može sobi dumaty, howoryty i czytaty, szczo jomu podobajetsia, maje pownu swobodu wyslowu. Wirymo, szczo takyj stan pownoi ukrainskoi wnutrisznioi tolerantnosty wderzytsia w naszomu tabori i nadali, do czoho bezumowno spryczynytsia i nowowybranyj komandant.

Zokrema widczuwajemo potrebu derzaty wysoko prapor demokratycznych swobid, pryhladajuczys do zyttia inszych taboriw. Ne choczemo, szczob nasz tabor staw ihraszkoju w rukach intryganiw ta profesijnych demahohiw. Choczemo ukrainskoi prawdy w ukrainskomu zytti. Budemo berehty nasz tabir wid zajwych prystrastej ta chaosu. Demokratija na dili, a ne na slowach — os naczalne haslo, szczo lunaje w tabori.

Naladnalosia wpowni spiwzyttia miz taboramy „La Garde" i „Pionier-Kaserne".

Zywemo tak jak powynen zyty brat z bratom, susid iz susidom. Wirymo, szczo spiwpracia stane szcze bilsze druznioju.

W „Artillerie" zaseleni wze wsi bloky, wybrano blokowych i powerchowych. Dijut sprawno mahazyny i kuchni.

Chto perebuw rik u polskomu tabori w misti „Duzyn" i chto ohladaw praciu i zmahannia red. Kurdydyka w Wildfleckeni, toj wpowni zrozumije prysutnist sliz na oczach ne odnoho „Czornohorcia" w chwylynach proszczannia z tymczasowym komandantom.

Wono widbulosia w teatralnij zali pry peredawanni „Zywoi Hazety".

Pisla proszczalnych szczyrych i batkiwskych sliw b. komandanta, promowlaw o. p a r o c h S z u l, szczo wyslowyw hlyboku wdiacznist swojei pastwy do p. redaktora Kurdydyka. Ci szczyri slowa buly spowneni wiry w peremohu prawdy na zemli.

Bahato ludej na switi, jak skazaw o. Szul, ale malo ludej ukrainskoho rozumu j sercia.

Red. Kurdydyk nalezaw do tych komandantiw taboru, szczo w tiazkych chwylynach nachodiatsia w perszych lawach, szczo hromadske dobro stawlat ponad osobyste.

Chaj ze Hospod blahoslowyt joho dalszyj zyttiewyj i tworczyj szlach.

Szew.

Newze prawda?

Z taboru La-Garde nam pyszut: W piatnyciu 4 zowtnia stalo w nas widomym, szczo kandydatamy do majbutnioi administracii, jaka pryjde na misce UNRRA w naszomu tabori, je pani i panowe: Lawriwska, Kaczmarska, Oreleckyj, Rudko, Masiuk, Blawackyj, Halij i Semjanczuk. Szczo wy pro ce skazete?"

A szczo z my mozemo skazaty? Wsi miscewi kandydaty warti pryznannia j aprobaty. Prof. Oreleckoho znajemo jak stowidsotkowoho prychylnyka demokratii, szczo win ii uczywsia w Czechii, paneju Lawriwskoju zachopluemosia pry koznij nahodi ii wystupu na sceni: doktor Halij nasz mylyj kolega i prekrasnyj pedagog. A czoho tut, w Aschaffenburzi, szukaje holowa Augsburzkoi Rady p. Blawackyj, szczo protiahom dnia prominiaw wsiu znamenytu aktorsku slawu na dyktatorsku bulawu i uwijde do istorii borotby z ukrainskym wilnym slowom razom iz Walujewymy wsich czasiw i styliw, toho nijak wtoropaty ne mozna. Kázut, szczo p. Blawackyj perenosytsia siudy zo swoim teatrom. Ale szczo win wze j u kandydaty do Tabrady wpersia... nu i dotepna holowonka. Tilky: chto z bude dyktatorom w Somme-Kaserne? Czy moze „widstupajemo w peremoznych bojach na piwnicz"? A moze ce wse wzahali lysze dotep...

Sport

Ukrainci lytowei 2:1 (6:15. 15:12, 15:8)

W nedilu, dnia 29 weresnia c. r. po poludni na ploszczi Waldsee w prysutnosti czyslennoi publiky zustrilys dwi reprezentacii, a same ukrainsko ij lytowskoi kolonii u widbywanci. Zmahannia buly nezwyczajno zawziati j cikawi. Pisla duze zawziatoi borotby wyhrala zowsim nespodiwano nedawno zmontowana ukrainska druzyna u widnoszenni 2:1. U perszomu seti wydno welyku rozhublenist u naszych. Iz cioho korystajut czuzynci ta wyhrajut dosyt wysoko. W druhomu j tretiomu seti nasza druzyna bilsze opanowana j riszaje ci dwa sety w swoju koryst. Z naszych najkraszczi Pruchnickyj i Potyl. Techniczno kraszczi buly lytowci. Ukrainski zmahuny powynni wysterihatysia balaczok na ploszczi pidczas zmahan ta ne powynni nerwuwatysia.

Nasz humor

„Widdaj palto!"...

Ide sobi, znaczyt, takyj sobi pan, moze magister, moze dyrektor, — Boh joho znaje. Ide hluchoju wulyceju taj dumaje szczos sobi. Az raptom de ne wizmetsia zza rohu chlopczak: sztany po kolina, nis zamurzanyj, ruky wsiakoju hydotoju zabrudzeni. Pidbihaje do pana, ta:

-Diadiu, daj palto!

Pan spoczatku ne zrozumiw pro szczo mowa. Obmynuw sobi chlopczynu ta j prostiahsia dali jty, dumajuczy, szczo toj jakos widstane. Ta chlopczyna zabihaje popered, kydajetsia pid nohy i znowu poczynaje swojei, ale wze trochy nastyrlywisze:

-Diadiu, daj palto! Da — a — aj polto!

Pan i dali ne zwertaje uwahy. Ta chlopczak ne widstaje. Nawpaky, znowu zabihaje napered i pysklywym holosom ne prosyt, a wze kryczyt:

-Daj palto! Daj palto! Daj palto!

Pan uze rozhniwawsia i dumaw daty chlopczyni zamist palto po potylyci, ta raptom zza rohu wytykajetsia pyka zdorowennoho „burmyla" i hucznym basom na wsiu wulyciu:

-Nu, nu, widdaj palto! Naszczo dytia muczysz? Dawaj, kazu, a to — os! — i pokazuje zdorowennoho czornoho kulaka.

Pan ohladajetsia, ne znajuczy, szczo robyty. Ta „burmylo" wze „sam" wychodyt na wulyciu i awtorytetnym holosom bezapelacijno sauchoczuje:

-Dawaj- dawaj! Baczysz dytia placze?!

Pan powoli stiahaje z sebe odezynu i widdaje. Nowi wlasnyky zabyrajut „podarunok" i znykajut w temrjawi bicznoi wulyci.

Ce takyj anekdot isnuje tam, de wse na switi „naj": najwilnisze, najdemokratyczniszc, najmudrisze i. t. d.

Ale dumajete w nas ze na emigracii taki reczi ne traplajutsia? Oho-ho! Traplajutsia, tilky tak by mowyty, w daleko oficijniszyj sposib. Ij-Bohu, oficijno, harno, ta czysto, az dusza radije. Szczo znaczyt, za robotu beretsia ne jakyjs „burmylo", a „burmylo" tytulowanyj, na wsiakych uniwersytetach ta filosofijach wczenyj!...

Os bulo w Augsburzi.

Wyskoczyw odyn slawnyj pan Blawackyj pered redakcijeju „Nasze zyttia", ta:

-Diadiu, widdaj hazetu! Diadiu, widdaj hazetu!

-Redakcija mowczyt sobi i robyt swoje dilo. Ta Blawackyj znowu zabihaje napered i kryczyt tak, szczo az do CPUE czuty:

-Diadiu, widdaj hazetu! Widda — a — a — aj hazetu!

Redakcija j dali ne zwertaje uwahy na „prochannia". Ta tut raptom Taborowa Rada z Somme-Kaserne wytykaje pyku zza rohu:

-Nu -nu, widdaj hazetu! Naszczo Blawackoho muczysz? A to os!- i pokazuje zatysnutu w kulak taborowu policiju.

Redakcija j dali ne widdaje „palta". Todi zza rohu wychodyt „sam" burmylo i-redakcijna wlasnist opyniajetsia w „naleznych" rukach.

-Te ce z hrabunok. Ta ce z kryminalnyj zloczyn sered biloho dnia! -kryczyt redakcija, a za neju i inszi redakcii.

Tat tut z miunchenskych ruin wysuwajetsia „burmylo", szczo zwe sebe „trybunoju" i swoim hucznym holosom

-nu, -nu! Naszczo dytia obrazajesz? Naszczo „burmyla" hudyte? Hladit meni! De wasz kulturnyj styl? Wy z pysmennyky, wy z zurnalisty! Kazut po demokratycznomu: widdaj, to j widdaj; czoho opiratysia?

I jak napaw toj miunchenskyj „burmylo" na pohrabowanoho, tak Boze mij! Nawit cilu stattiu wszkwaryw pro styl. Tak ii toj styl zaczepyw, nemow by riznuw serpom tupym popid tym miscem, de zwyczajno chwist roste. Wsi wyslowy pereliczyw „burmylo", ne mynuwszy ani „tytla". Het pro wse zhadaw.

Ne zhadaw tilky pro augsburskoho „burmyla"

-A czomu, spytajte?!

-Czy ne tomu, szczo todi dowelosia b podywytysia w lustro? A w lustri — sebe pobaczyty.

Hnat Diadiurenko

Czerez nawantazennia aktualnym materijalom zakinczennia statti pro M. Drahomanowa widkladajemo do czerh. czysla.

Za ponadriczne snuwannia taboru (w Schwajnfurti ta w Aschaffenburzi widbulysia 93 odruzennia. W hrekokatolyckij cerewi obwinczalosia 65 par, w prawoslawnij -28 par (S)

Swiata watra w Augsburzi

Stricza z nahody 35-riczcza Ukrainskoho Plastu

(Wlasna informacija „Nedili")

28 i 29 weresnia c. r. Ukrainskyj Plast na emigracii swiatkuwaw u Augsburzi 35-riecznyj juwilej swoho isnuwannia. Na swiato prybuly plastuny j plastunky z usich okupacijnych zon Nimeczczyny. Cwit i krasa Ukrainy buly reprezentowani bilsze jak 700 junaczkamy j junakamy. Na swiati buly tez newelyczki grupy plastuniw lytowciw, latwijciw, estonciw ibilorusiw ta prestawnyk polskoho plastu.

U ci dni ukrainskyj tabir w Augsburzi baczyw nadzwyczajne wydowyszcze. Plastowe junactwo roztaszuwalosia w szatrach. Wilnoho terenu taboru ne wystaczylo, szczob rozmistyty na niomu wsi szatra. Junaky musily zajniaty terytoriju poza mezamy taboru na widkrytomu misci. Welyke szatro plastowoi komandy, specijalne szatro sanitarnoi sluzby, wartowi posty ochorony, prapory okremych widdiliw, wohni storozi wnoczi nadawaly wsiomu junackomu taborowi malownyczoho wyhladu. Wes plastowyj tabir buw opowytyj jakymys osoblywymy czaramy junackoho zyttia. Uroczystymy momentamy striczu bulo oficijne widkryttia swiata z pidnesenniam nacjonalnoho j plastowoho praporiw i stiahiw okremych widdiliw. Pry tomu widspiwaly nasz nacjonalnyj i plastowyj himny. Wstupna promowa predstawnyka SUPE z korotkym ohladom najwazniszych momentiw plastowoho ruchu na Ukraini, prywitalni promowy wid predstawnykiw riznych ukrainskych organizacij, zwuczaly pidneseno i wyklykaly hlyboke zworuszennia. Prywitalni promowy wid predstawnykiw UNRRA i hostej-czuzynciw lunaly pryjazno i mylo.

W nedilu w ranci bula widprawlena polowa Sluzba Boza duchowenstwom oboch naszych obriadiw. Osoblywym momentom, jakyj hlyboko widbywsia w serciach prysutnich, stala rozdacza symwolicznych smoloskypiw okremym hurtkam i grupam naszoho plastu. Cej wohon zalyszyt u serciach i duszach slid, jakyj nikoly ne znykaje. Duze pamiatnoju zalyszytsia w spohadach uczasnykiw swiata watra, wlasztowana w subotu 28 weresnia. Watra poczalas figurnymy wprawamy junakiw; koznyj maw u ruci pidnesenyj dohory zapalenyj smoloskyp. Cymy smoloskypamy zapalyly watru. Kazkowo-fantastycznymy wydawalys potim pry switli watry wykonuwani figuralni wprawy i pisniamy, nacjonalni tanky, deklamacii w suprowodi choriw.

Pid czas striczi widbulys tez dilowi narady. Rozjizdylys usi do domu z poczuttiam zalu, ale j z micnoju postanowoju ity dali raz obranym prekrasnym szlachom junackoho zyttia j pidhotowy do sluzby swoij batkiwszczyni.

M. M.

За народне здоров'я

DP Regional Hospital Aschaffenburg

Spiwrobitnyk „Nedili" u dr. Betuela—Zrazkowyj szpytal dla skytalciw

Liky oderzuje aptek z amerykanskych skladiw, miz in tez penicilin — 4 miliony odynyc mikiaczno. W apteci druznio praciujut ukrainci (pp. Bohdiukewyczi), estonci (p. Pihu i p. Murd Mary), lytowec (p. Waltas).

Perechodymo do chirurgicznoho widdilu, szczo dilytsia na czolowiczu j zinoczu chirurgiju ta ginekologicznu czastynu. Informuje nas dr. Tymoczko, jakyj porucz dr. Makarewycza, welykoho majstra operacijnoi techniky, druhyj keriwnyk cioho widdilu. Najbilsza bolaczka widdilu-ce nedostacza widpowidnoi operacijnoi zali. Operacii widbuwjutsia w newelyczkij kimnati, de odnoczasno jde i peredoperacijna pidhotowa. Az ne choczetsia wiryty, szczo w takych umowynach wmili ruky naszych chirurgiw wykonaly wdalo stilky tiazkych operacij. Nasz informator potiszaje nas, szczo na perszomu powersi pryhotowlajetsia moderna operacijna zala. Wzahali chirurgicznyj widdil rozbudowujetsia. Na operacij pryznaczeno dwa dni w tyzni, a same wiwtorok i piatnyciu. Nahli operacji wykonujetsia koznoczasno. Widdil maje perewiazoczn zalu, kwarciwku j Sollux. Usich kimnat 14., Wony pohrupowani na kimnaty dla septycznych i aseptycznych wypadkiw zaneduzan. Pry widdili je ambulatoria. Krim dwoch zhadanych likariw pry widdili praciujut szcze dr. Szmydt, Nabolotnyj i Pysariw, odyn feldszer ta dyplomowani sestry. Slid pidkreslyty zertwennu praciu starszoi sestry p Luszpynskoi, jaka praciuje wid poczatku isnuwannia szpytala. Sester 8 i odyn sanitar. Peresiczno dennyj stan chworych 60—70. Menszych operacij denno 3—4, welykych tyzewo 10—12. Nedoliky widdilu-ce nedostacza dejakych likiw, perewiazoczoho materialu j powilna rozbudowa zali.

Proszczajemosia z dr. Tymoczkom, bo os uze dozydaje nas keriwnyk widdilu j ambulatorii stattewych i szkirnych neduh dr. Komlik. Zastajemo joho w ambulatorii pry analizi krowi. U dowhych, wuzenkych rurkach ustojujetsia krow, szczob potim wziaty widstojanu reczowynu do analizy. Serologiczni reakcji wykonujetsia najnowiszymy metodamy. Laboratoria wykonuje ponad 300 reakcij misiaczno. Dr. Komlikowi dopomahajut odyn lik ar 1 sanitar, odna sestra i czotyry czolowika prysluhy. Widdil maie sim kimnat, stan chworych okolo 40 denno. Chocz jak interesno w laboratorii, prote treba pospiszaty.

Dali potraplajemo na widdil. dr. Sileckoho, keriwnyka tijei czastyny naszoho szpytalu, de na swit prychodyt molode pokolinnia. Polizynyczyj widdil nowozorganizowanyj dr. Sileckym, jakyj pryjszow do szpytalu nedawno. Widdil poczaw dijaty wid 15. 6. c. r. Wydno wsiudy energijnu ruku joho keriwnyka. Widdil maje okremu porodowu zalu, laznyczku, zali dla porodilnyc, wreszti prostoru zalu dla nemowlat. Lizok widdil maje 30 i 20 dla nemowlat. Wse zroblene wlasnym promyslom. Dytiaczy lizeczka stojat kilkoma lawamy, w nych czystenko wdiahneni nemowlata pid opikoju sester. Najmenszi hromadiany majut zabezpeczenu riwnomirnu temperaturu zawdiaky specjalnij elektrycznij ohriwalnij lampi. Misiaczno kolo 50 narodzen, wid 15. 6.-narodylosia 159 ditej. Personal kwalifikowanyj. Krim keriwnyka praciuje tut szcze dr. Byliw, piat akuszerok, czotyry sestry, czotyry sanitarky j stilky z ubiralnyc. Chwori lezat peresiczno dewiat den. Pislaporodowych komplikacij ne bulo. Pry widdili dije poradnia dla wahitnych zinok i nemowlat, jakoju zawiduje dr. Silecki. Pisla wychodu zi szpytalu polizynyciamy opikujetsia dr. Pysariw, ditmy pisla dewiatoho dnia dr. Mikszewycz, jaka praciuje w dytiaczij ambulatorii.

Krim zhadanych widdiliw i ambulatorij szpytal maje szcze dentystycznyj kabinet, ambulatoriu dla neduh wucha, horla j nosa, konsultacju dla nerwowo chworych i okulistycznyj kabinet.

Szpytal rozporiadzaje wlasnymy sanitarnymy j wanta znymy autamy. Pry szpytali dije wlasna kuchnia dla chworych i praciwnykiw.

Chwori poczuwajutsia harno, majut dobru opiku j widpowidnyj charcz.

Smertnist neznaczna, nyzcze 5 %. Infekcijnych chworych widsylajetsia do nimieckych likaren, bo nema izolatoriw. Tuberkuloznych chworych spriamowujetsia do likarni w Lohr. Obladnannia widdilu dobre, charczuwannia wysokokalorijne. Pry widdili praciuje specjalist nerwowych neduh dr. Hruszecka, jak konsultant. Bezposeredni pomicznyky keriwnyka, ce dr. Chudolij i dr. Szymczuk. Pry widdili je ambulatoria pid keriwnyctwom najstarszoho wikom likaria dr. Dementijewa, szczo wkupi zi swoim sekretarem majut 150 rokiw. Obowiazky starszoi sestry wykonuje p. Silecka, ij dopomahajut pp. Oleksiuk, Halczuk, Heta j in. Widdil maje do rozporiadzennia kwarciwku j pidrucznu apteczku. Pry widdili je okremyj izolator dla tiazko chworych. Do widdilu wnutrisznich neduh nalezyt tez dytiaczyj pawilon, jakym keruje dr. Krupka, jakyj nedawno staw tut praciuwaty. Dr. Krupka robyt zachody, szczob swoim pacjentam, szczo lezat u malenkych, bilych lizeczkach z drabynkamy, zapewnyty jaknajkraszczu likarsku opiku j upryjemnyty pobut u szpytali.

Welyka zasluha w tomu unriwskoi sestry p. Madeleny Heydeck, jaka bahato praci wklala w organizaciju likarni.

Oblasnyj szpytal w Aschaffenburgu wykonuje wazne zawdannia w dilanci narodnioho zdorowia j zdobuw sobi dobrezásluzene imia sered skytalciw, jaki w niomu likujutsia. Joho keriwnyctwo i praciwnyky ne zadowolniajutsia odnacze swoimy doteperisznimy dosiahnenniamy, a wedut rozbudiwnu praciu dali. (Ba.)

Amerykanskyj litakonos plywe do Tureczczyny

Jak powidomyly oficijno, amerykanskyj litakonos „Randolph" widplywe w polowyni zowtnia na wody Seredzemnoho Morja, szczob zhodom podatysia do tureckoho portu Ismir pry wchodi do Dardaneliw.

Zrosijskoi emigracijnoi presy

Pro nasylnu repatrijaciju

W rosijskomu czasopysi „Echo" wid 14 c. r. podajetsia cikawyj materjal pro interwju z keriwnykamy UNRRA.

Naczalnyk rosijskoho taboru w Schleisheimi A. Nikiszin neszczodano powernuwsia iz Szwajcarii. W swojomu zwiti pro podoroz do Szwajcarii p. Nikiszin, miz inszym, zaczepyw i pytannia teperisznioho stanowyszcza D. P. ta problemy pereselennia. Szczob zjasuwaty pytannia pro mozlywu nasylnu repatrijaciju, p. Nikiszin widwidaw sekretaria La Guardia, juryskonsula UNRRA ta b. dyrektora UNRRA na terytorii Nimeczczyny -generala Morgana.

ROZMOWA Z PERSZYMY DWOMA OSOBAMY:

Pytannia: Czy mozlywo prypustyty, szczo bude nasylna repatrijacija?

Widpowid: Nasylna repatrijacija ni w jakomu razi ne bude zastosowuwatysia.

Pytannia: Wy zajawlajete ce wid imeny UNRRA. Ale nasylnu repatrijaciju zdijsniujut orhany wijskowoi okupacijnoi wlady. Czy wwazajete wy, szczo ne mozna bude oczikuwaty nakazu wijskowoi wlady pro nasylnu repatrijaciju?

Widpowid: Ce pytannia wychodyt za mezi mojei kompetencii. Ale ja znaju, szczo urjady okupacijnoi wijskowoi wlady proty nasylnoi repatrijacii.

ROZMOWA Z HENERALOM MORGANOM

Pytannia: Czy mozna prypustyty, szczo w zwjazku z uchwalenoju UNRRA rezolucijeju pro repatrijaciju bude zastosowano nasylstwo z boku okupacijnych wijsk?

Widpowid: Ja dumaju, szczo hromadska dumka Anglii i Spoluczenych Derzaw dostatnio obiznana pro stanowyszcze skytalciw i ne dopustyt do nasylnyckoi repatrijacii, odnacze, niczoho pewnoho w ciomu pytanni skazaty ne mozu.

(S.)

Permitted by authority of Militar Government.
Adresa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA, Team 612, Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg.

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. 13 zowtnia 1946 Nr. 43

Komentar do „Komentarja pro konsolidaciju“

Komentar, tobto pojasnennia, jak uze sama nazwa wkazuje, sluzyt dla toho, szczob jakes nezrozumile slowo, czy pytannia wyswitlyty, zrobyty joho dostupnym, zrozumilym i jasnym szyrokomu zahalowi. Komentar dajut ludy, szczo krasczе wid inszych znajut dane pytannia. Komentari znani w nauci, npr. do tworiw starynnych pysmennykiw dodajut pojasnennia sliw, czy cilych podij, jaki dla ludej, neobiznanych z zyttiam i pobutom starynnoho switu, teper nezrozumili. Taksamo j twory naszoi staroi literatury wymahajut komentariw, bo zi stanowyszcza suczasnykiw bahato podrobyc, faktiw, pobutowych obstawyn teper uze nezrozumili j nejasni.

Take same zawdannia maje j komentar u presi. Z[illegible]alisty bilsz zorjentowani u pytanniach polityky, ekonomiky, hromadskoho zyttia, jak zahal hromadianstwa. Wony dajut swoi zamitky, pojasnennia, dopownennia, obhoworennia pewnych podij, jaki dla zahalu czytacziw bez toho buly b nejasni j nezrozumili. Czasom korotka, jaderna polityczna wistka, czy podija, podana dyplomatycznym stylem, w jakomu powno nedoskazan, ne zrobyla b zodnoho wrazennia na czytacziw, jakszczob ne dopomih im u tomu komentar, jakyj wyswitluje ii genezu, podaje pryczyny j mozlywi naslidky, rozszyfrowuje zakulisowi chody, zwyczajnoju ludskoju mowoju peredaje te, szczo nejasne w dyplomatycznij stylizacii.

Komentar pro „Konsolidacju“ w 7 czysli „Ukrainskoi Trybuny“ z 22. 9. 1946. zamist kynuty jakes switlo na poruszenu problemu, zrobyw szczos zowsim nawpaky — szcze bilsze zdezorientuwaw czytacziw, zalyszyw ich swoimy nejasnymy natiakamy u szcze bilszij neswidomosti j nepewnosti, jak dosi. Zamist sprawu rozjasnyty, win szcze bilsze zamotaw ii.

Pisla dowzeleznoi uwertiury pro te, szczo take konsolidacja, jaka ii waha j znaczennia w zytti nacii, pro neobchidnist osiahnuty ii, pro te, jakymy szlachamy dijty do neї itd., itd., awtor nareszti dochodyt na samomu kinci do korenia sprawy, ale wzywaje takoho dyplomatycznoho stylu, szczo joho najbilsz wdumlywyj i dohadlywyj czytacz ne rozczowpaje. Mabut i najbilsz zwjazkyj komunikat ne ustylizowanyj tak nejasno, jak cej komentar. Bo os awtor pysze: „A szczo wona (konsolidacja) je — pomymo wse! — w praktyci naszoho zyttia mozlywa, majemo dla cioho dokazy j fakty. W cych dniach stawsia w Paryzi toho rodu welykyj konsolidacijnyj fakt. Majemo radisnu widomist pro skonsolidowanu akcju dwoch dijuczych najwyszczych ukrainskych politycznych czynnykiw a miznarodnij areni w oboroni praw ukrainskoi samostijnyckoi idej j ciloho ukrainskoho narodu.“ Krapka, kinec. Nadarmo czytacz zde na ciu radisnu wistku, nadarmo pytaje, szczo same za fakty j dokazy, pro jaki natiakaje, ale ne daje ich awtor komentara.

Ale dopomozemo czytaczam. Pered namy [illegible]iuleten U(krainskoi P(resowoi) S(luzby), cz. 15, z dnia 15. weresnia 1946. Na persz[illegible]j storinci czytajemo: „Memorial uriadu UNR i UHWR na myrowu konferencju w Paryzi: Jak nas powidomleno, delegat Uriadu UNR ta Generalnyj Sekretar Zakord[illegible]nnych Spraw UHWR, pereslaly do Sekretariatu Konferencii 21 nacij u Paryzi ta poodynokych delegacij spilnyj memorial, de zjasuwaly stanowyszcze ukrainskoho narodu do pytan, szczo je predmetom narad zhadanoi konferencii. Redakcija UPS.“

I faktyczno — jak pysze „UT“ — ce bula b „radisna wistka“, jakby wona bula prawdywa. Bo odnoczasno presa prynesla zajawu Uriadu UNR takoho zmistu: „Uriad UNR nikomu ne dawaw d[illegible]ruczennia pid-

(Dali na 2-ij storinci)

Kara wazkych robit za sfalszuwannia skriningowoi ankety

Oficijno powidomlajut iz Kassela: Nazwanych ludej

Millers Alberta ta Hoffmaniss Oleksandra

wykyneno z taboru pereselenych osib u Mattenbergu bila Kassela, a wijskowyj Sud zasudyw ich na 3 misiaci tiazkych robit za te, szczo wony podaly neprawdywi widomosti w anketach pid czas perewirky, prowadzenoi Armijeju, Widdil cz. 24.

Cillu wijskowych perewiroczných komisij je ustalyty lystu prymusowo wywezenych osib, szczo majut, prawo korystaty z opiky UNRRA.

Postanowy Uprawy Centralnoho Predstawnyctwa Ukrainskoi Emigracii

Presa musyt buty zahalno-nacjonalna i bezpartijna

CPUE znowu zaklykaje ukrainskych skytalciw do spokoju, tolerancii, wzajemnoho porozuminnia i pohamowannia worohom wyklykuwanych antagonizmiw

Spirajuczysia na rezolucii I Zjizdu Ukrainskoi Emigracii w sprawach Presy, Uprawa CPUE na swojomu zasidanni 19/20 weresnia 1946 uchwalyla taki postanowy:

1. U suczasnij dijsnosti ukrajnska demokratyczna presa maje zawdannia **wsestoronnio** informuwaty ta obsluhowuwaty nacjonalno-kulturni potreby ukrainskych skytalciw. — Z uwahy na te wona musyt zberihaty swij zahalno-nacjonalnyj, **bezpartijnyj** charakter i protystawytysia wsiakym namahanniam hrup robyty ii swoim znaraddiam.

2. Ostannimy czasamy unahladnylysia w zytti ukrainskoi nacjonalnoi spilnoty na emigracii newidradni i prykri jawyszcza **borotby za opanuwannia presowych orhaniw poodynokymy hrupamy**, nawit zasobamy nasylstwa. **CPUE widkydaje i osudzuje wsiaki zasoby nasylstwa w borotbi za opanuwannia presowych orhaniw tak samo, jak zasoby obmezuwannia kolportazu ukrainskoho drukowanoho slowa.**

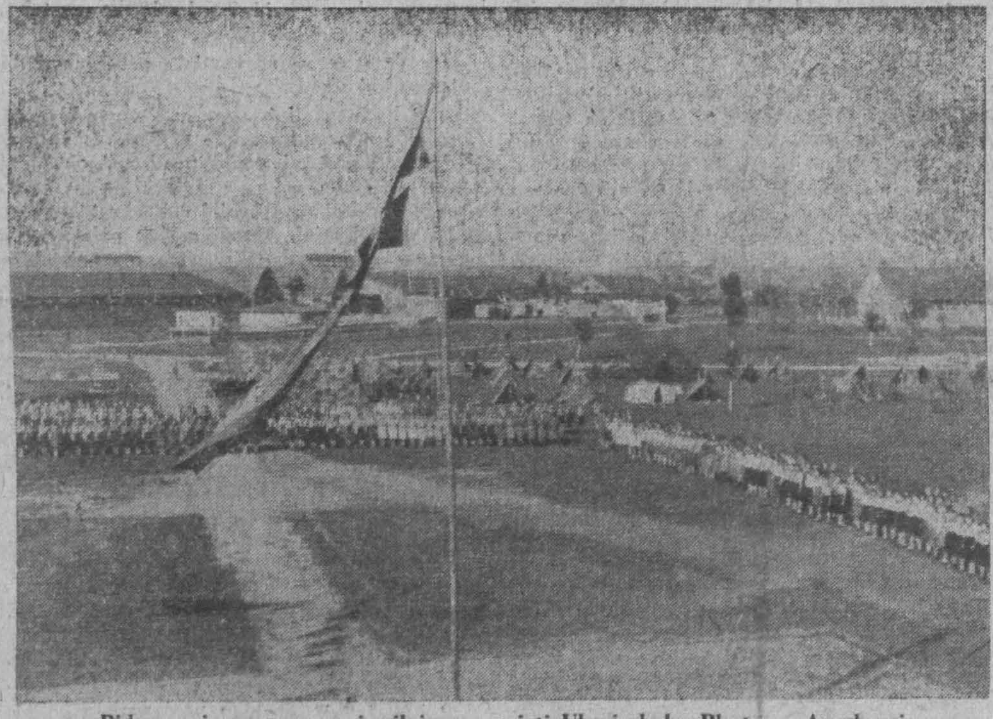

Pidnesennia praporu na juwilejnomu swiati Ukrainskoho Plastu w Augsburzi

3. Z uwahy na te, szczo presowi orhany swoim zasiahom i wplywom perechodiat daleko mezi poodynokych taboriw, wsi sprawy zwjazani z wydawanniam, wedenniam i poszyriuwanniam cych orhaniw, pidlahajut wyriszuwanniu wyszczych zahalno-hromadskych instancij. Tomu i prawo wyriszuwaty supereczky, zwjazani z wydawanniam ukrainskoi presy i drukowanoho slowa wzahali, majut wyszczi orhany hromadskych ustanow sebto OPUE i CPUE, abo w materijalnych sprawach sudy oboch instancij, **a ne taborowi orhany hromadskoho samowriaduwannia.**

4. **CPUE zaklykaje wsich ukrainskych zurnalistiw jednatys u swoij jedynij profesijnij ustanowi „Spilka Ukrainskych Zurnalistiw“ bez ohladu na switohladowi riznyci poodynokych zurnalistiw**, bo uwazaje wsiake rozjednuwannia w suczasnu poru szkidl[illegible]ym jawyszczem ne tilky dla samych zurnalistiw, ale dla ciloho ukrainskoho zahalu na emigracii.

5. Uprawa CPUE znowu **zaklykaje** ukrainskych skytalciw u Nimeczczyni do spokoju ta tolerancii, wzajemnoho porozuminnia, a holowno do pohamowannia antahonizmiw, sztuczno wyklykuwanych newidpowidalnymy osobamy, bo ti antahonizmy sluzat wykluczno interesam worozych naszij nacii czynnykiw.

Skladajmo nacjonalnyj podatok!

Postanowoju zjizdu predstawnykiw wid oseredkiw Ukrainskoi Emigracii w Nimeczczyni z dnia 30 i 31. zowtna 1945 r. wstanowleno nacjonalnyj podatok-wkladku u wysoti 20 RM. z koznoi dorosloi osoby, szczo zaczyslajetsia do ukrainskoi spilnoty. Podatok wstanowleno dla zachystu ta organizacii zyttia ukrainskoi emigracii, a zibrannia podatku pokladeno na Centralne Predstawnyctwo Ukrainskoi Emigracii w Nimeczczyni.

Nacjonalnyj podatok, ce dobrowilna wkladka koznoho ukrainсia na zahalni potreby ukrainskoi emigracii. Nacjonalnyj podatok je moralno-obowiazkowyj, koznyj hromadianyn platyt joho ne z prymusu, a iz swidomosty toho, i hordosty, szczo win nalezyt do ukrainskoi nacjonalnoi spilnoty, szczo cia spilnota maje swoi nacjonalni zawdannia ta potreby i win pidtrymuje ich, jak swidomyj, dyscyplinowanyj czlen swojei nacii. Kwytok pro zaplaczennia nacjonalnoho podatku je takym czynom dokumentom nacjonalnoi solidarnosty i zrilosty.

Krim obowiazkowoho nacjonalnoho podatku zamozniszi czleny naszoi nacjonalnoi spilnoty powynni skladaty tez dodatkowyj dobrowilnyj nacjonalnyj datok, jakoho wysota zalezyt wid zertwodawcia. Dochid z nacjonalnoho podatku pryznaczenyj na naszi kulturno-nacjonalni j hromadianski ustanowy i organizacii szyrszoho masztabu ta zahalno-nacjonalnoho znaczinnia. Taksamo pidtrymky potrebujut slabszi elementy naszoi emigracii, starszi ludy, chwori, syroty j dity.

Nacjonalnym podatkom rozporiadzaje Uprawa Centralnoho Predstawnyctwa Ukrainskoi Emigracii z holowoju, marszalom Wasylem Mudrym. Wsi hroszowi sprawy kontroluje Rewizijna Komisja CPUE. Nawjwyszczu kontrolnu funkciju wykonuje zahalnyj zjizd predstawnykiw wid oseredkiw ukrainskoi emigracii z ciloi zachidnoi Nimeczczyny. Koznyj platnyk moze tez whlanuty w rachunkowi knyhy CPUE.

Szczob nacjolnalnyj podatok za 1945 r. zibraty CPUE uchwalylo: 1. Protiahom druhoi polowyny weresnia i zowtnia zakinczyty zbirannia nacjonalnoi wkladky za mynulyj rik ta poczaty zbirku za 1946 r.

2. Zaklykaty wsich hromadian, szczo ne wnesly szcze nacjonalnoho podatku, szczob wony, ne czekajuczy zbiracziw, sami sklaly joho na misciach.

3. Uprawam osel i taboriw ta Oblasnym Uprawam, proponuwaty, szczob wony organizuwaly widpowidnyj aparat dla masowoho pryjomu podatku.

Ostanni zwidomlennia

Anglija ne maje atomowoi bomby

„Spoluczeni Derzawy nikoly ne peredawaly atomowych bomb Welykij Brytanii“ zajawyw prezydent T r u m a n na presowij konferencii, „Otze Welyka Brytanija ne maje nijakoi atomowoi bomby“. Zajawa prezydenta USA zwertajetsia proty bezpidstawnych czutok, opublikowanych na ciu temu w presi j po radio.

Newdala rewolta w Portugalii

Portugalskyj urjad powidomyw uweczeri mynuloho czetwerha oficijnym komunikatom pro likwidaciju rewolty hrupy wojakiw w miscewosti Oporto, pisla czoho w cilij Portugalii zapanuwaw spokij. Hrupa pidstarszyn, portugalskoi armii — kaze zwidomlennia — uwijszla w czetwer o hodyni 17 do kasaren 6 kinnotnoho polku w Oporto, wziala z soboju 70 wojakiw i pomarszuwala z nymy na piwden. Czerez riszuczyj wystup garnizoniw u Coimbra i Figuera zrewoltowanu grupu wdalosia zaderzaty. Wona skapituluwala bez boju. W cilij Portugalii panuje spokij.

Pomer prezydent Polszczi Moscickyj

Profesor Ignacy M o s c i c k i, prezydent polskoi respubliky do 1939 roku, pomer w miscewosti Versoix nedaleko wid Zenewy w Szwajcarii, prozywszy 79 rokiw.

Za Spoluczeni Derzawy Ewropy

Piwdenno-afrykanskyj premijerminister feldmarszal S m u t s wystupyw u piatnyciu pered holandskym parlamentom iz promowoju, szczo w nij zaklykaw Angliju wziaty w swoi ruky prowid pry tworenni Spoluczenych Derzaw Ewropy. Smuts skazaw dali: na wypadok, kolyb inszi welykoderzawy pereszkadzaly Anglii zrealizuwaty cej plan, treba, szczob mali derzawy stworyly regionalnu grupu z widpowidnoju radoju.

Na wnesok francuzkoho ministra procharczuwannia Farge, francuzki Nacjonalni Zbory schwalyly zawesty karu smerty na tych, szczo zajmajutsia torhowleju na czornomu rynku ta prodazem charcziw po paskowych cinach.

Tak wyhladaly zali sekretarijatu Nürnberzkoho Trybunalu w den proholoszennia wyroku. Wse tonulo w paperach presowych ta inszych zwidomlen. Ostanni wisti kazut, szczo zasudzeni szcze ne znajut postanowy Sojuznoi Rady.

Переселенчий з'їзд

ВІД МЮНХЕНСЬКОГО КОРЕСПОНДЕНТА „НЕДІЛІ“

Протягом двох днів 4 і 5 жовтня в одному з таборів біля Мюнхену відбувався загальноеміграційний з'їзд у справі майбутнього переселення українських скитальців, скликаний комісією для переселення при Центральнім Представництві Української Еміграції в Німеччині.

На з'їзді були заступлені представники нашого громадянства з американської, англійської та французької окупаційних зон, а також Австрії, від переселенчих комісій та обласних представництв української еміграції і від таборів. Були також представники обох церков, серед них о. Стах, представник Філадельфійського єпископа Богачевського та єпископ У А П Ц, Високопреосвященніший М с т и с л а в. Всього делегатів та гостей з'їхалося понад 150 осіб.

З'їзд відкрився привітальною про[illegible]овою директора місцевої У Н Р Р А, містера Г А Р Т А, який відзначив важливість поставлених на обговорення питань, побажав з'їздові успіху та запевнив, що зі свого боку допоможе справі переселення чим зможе.

Далі було заслухано доповідь про можливості та засади організації переселення за океан.

Доповідач підкреслив особливий характер сучасної еміграції, яка є політичною,а не заробітчанською і повинна подбати про своє національне самозбереження, мусить зберігати і розбудовувати свою культуру на чужині, ширити правду про нашу націю серед чужинців. Прелеґент пояснив, що в Німеччині залишатися в масі наша еміграція не може, бо тут є окупаційні зони і наше правне становище не з'ясоване. Навіть одержавши рівні права з німецьким населеням, ми були-б у гіршому становищі. Неприхильне ставлення німців до чужинців, тяжкий життєвий стан німців, як переможеної країни тощо незрівняно погіршило б наше становище в умовах побуту в Німеччині. Щоб зберегти себе морально, національно, економічно і культурно, ми мусимо розпочати акцію переселення до країн, де б кліматичні і господарчі умови давали нам змогу вільно розвиватися. Переселення має бути здійснено масово, воно мусить носити характер суспільногосподарської еміграції та посісти певні земельні простори. Тому ми домагатимемося від держав, що згодні нас прийняти, дати нам змогу жити своїм власним національно-культурним життям.

За півроку своєї праці переселенча комісія нав'язала зв'язки з Римом, Парижем і Лондоном у справі можливости переселення наших скитальців до одної з країн Европи. Три міліони емігрантів бажає прийняти Франція. Особливо згодна прийняти вона українців, серед яких переважають хлібороби. Якраз на півдні Франції великі земельні обшири не обробляються, нема навіть господарів, бо багато людей переїхало в міста, до промислових центрів. Однак політичні обставини Франції унеможливлюють переселення туди. Висловлює готовість прийняти всіх емігрантів Еспанія, але виїзд туди утруднили б алянти і взагалі невідомо, які б там були господарчі умови. Дрібні европейські держави можуть прийняти невелику кількість переселенців і це проблеми еміграції не розв'язує. Голяндія для шовкової фабрики потрібує 300 дівчат. Туреччина запрошує фахівців, але можливості переселення туди насталo—обмежені.

Переходячи до можливостей переселення до Америки, прелегент підкреслює, що тропічна смуга там ховає великі небезпеки для здоров'я наших людей. Якраз до цієї смуги належать Венецуеля, Колюмбія, Сан-Домінго, Куба, Парагвай, Уругвай, Бразилія, які саме дуже цікавляться справою еміграції, бо мають великі простори і найбільше йдуть назустріч нашим побажанням.

Канада перед війною заборонила іміграцію, але тепер почала знову переглядати це питання і сенатська комісія висловилась за в'їзд імігрантів. У Сполучених Штатах ще раніше діє закон про заборону іміграції і хоч тепер його й переглядають, але норми в'їзду будуть певно дуже низькі.

(Далі в наступному числі.)

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Oktober 13, 1946

Contents:

Szczo pysze ukrainska presa

АМЕРИКА
America

Telegrama do Waszyngtonu

Ukrainskyj Kongresowyj Komitet wyslaw do departamentu stejtu w Waszingtoni telegramu, w jakij, zhadujuczy pro dawnij kremlinskyj teror w Ukraini j pro likwidaciju Ukrainskoi Cerkwy, obhoworiuje najnowiszu „czystku“ w Ukraini za ukrainski „nacjonalistyczni“ uchyly w partii, zacikawlennia ukrainskym mynulym i nawczannia ukrainskoi istorii w ukrainskomu „nacjonalistycznomu“ dusi.

U. K. K. stwerdzuje u swoij zajawi, szczo Ukraina je okupowana Sowietskoju Rosijeju. Uriad w Ukraini ne je nawit wladoju ukrainskych komunistiw, a nastawlenyj Kremlem proty woli ukrainskoho narodu, jakyj joho ne wyznaje i proty nioho boretsia, jak ce wydno, miz inszym, z toho, szczo podaje amerykanska presa pro dijalnist ukrainskych powstanciw w Ukraini. Szczodo wystupiw D. Manuilskoho, t. zw. ministra zakordonnych spraw URSR, jak i inszych sowietskych delegatiw, jaki wystupajut na miznarodnomu poli jak predstawnyky Ukrainy, zaznaczeno, szczo wony nastawleni Moskwoju i ne je predstawnyctwom ukrainskoho narodu, a tilky holosom Kremla. Zajawa kinczajetsia prochanniam, zwernenym do amerykanskoho urjadu, szczob win:

1. Uzyw widpowidnych zachodiw, szczob Sowiety prypynyly teror w Ukraini ta wyznaw sowietskyj urjad widpowidalnym za wze zapodijani zloczyny;
2. Zmusyw Sowiety respektuwaty Atlantijskyj Czarter, jakyj wony pidpysaly, jak tez daty krajam pid ichnioju wladoju, w tomu j Ukraini, zmohu wybraty sobi wladu demokratycznym szlachom;
3. Zauwazyw Radi Bezpeky Objednanych Nacij, szczo teror w Ukraini, ce zahroza dla switowoho myru.

Korotko zwidusil

W Kytai wybuchajut bomby

Reuter powidomlaje z Nankingu, szczo litaky kytajskoho centralnoho urjadu bombarduwaly mynuloho czetwerha rankom kluczowu pozyciju komunistiw w prowincii Charhar. W dwoch naletach skyneno bilsze 100 bomb. Wijska centralnoho urjadu choczut zamknuty misto w kilce.

Plebiscyt na Alasci

Dniamy podadut do widoma ostatoczni wyslidy narodnioho holosuwannia naselennia Alasky, szczo bilszistju 2/3 holosiw zajawylosia za zminoju doteperisznioho statusu Alasky. Zhidno z woleju naselennia, Alaska, szczo bula dosi terytorijeju USA, stane pownoprawnym sztatom piwniczno-amerykanskoho sojuzu.

35-littia Kytajskoi Respubliky

Z nahody 35 rokowyn proklamuwannia Kytajskoi Respubliky prezydent USA Truman wyslaw do generalissimusa Czjan-Kaj-Szeka take prywitannia: „Peredaju Waszij Ekscelencii i kytajskomu narodowi nalezni bazannia szczastia ta najkraszczi witannia narodu Spoluczenych Derzaw“. W Berlini 10 zowtnia widbulasia swiatoczna akademija z nahody kytajskoho nacjonalnoho swiata. Na ciu uroczystist prybuly czleny wijskowych dyplomatycznych misij z amerykanskym generalom Keatingom. Kytajskyj dyplomatycznyj predstawawnyk skazaw: „Stari kulturni centry jak Wawylon, Jehypet, hrecka ta rymska imperii, mynuly. I lysze Kytaj, spirajuczys na czotyritysiaczricznu tradyciju jde z molodoju syloju do rozcwitu.“

16 rokiw uwjaznennia dla archyjepyskopa Stepinacza

Jak powidomlaje juhoslawska agencija Tanjug, najwyszczyj chorwatskyj narodnij trybunal zasudyw katolyckoho archyjepyskopa Jugoslawii Alojzjusa Stepinacza za „zloczyny proty juhoslawskoi derzawy“ do 16 rokiw prymusowych robit i utratu hromadskych praw na dalszych 5 rokiw. Pidsudnoho polkownyka Ustaszi Lisana zasudyly na horlo, a sekretarja archyjepyskopa, Iwana Salika, na 12 rokiw wjaznyci.

Rosija, reparacii j Nimeczczyna

W amerykanskomu zurnali „Newsweek“ wid 23 weresnia 1946 roku wmiszczeno dejaki dani pro Sowietskyj Sojuz, szczo mozut cikawyty i naszych czytacziw. Nyzcze podajemo pereklad cijei statti.

Kilka misiaciw uze rozpowidajutsia rizni istorii pro czystky, nestatky, zaworuszennia i nezadowolennia w Sowietskomu Sojuzi. Nedoswidczeni ludy czasom buwajut schylni robyty z cioho polityczni wysnowky. Ale w dijsnosti nemaje nijakych danych, szczo wkazuwaly b na zrist politycznoi opozycii do Stalina j do komunizmu. Nawpaky, syla rezymu znaczno zbilszylas pisla prowedennia czystky szczo bula skerowana proty elementiw druznio nastrojenych do Zachidnich Derzaw, ba nawit proty tych, szczo lysze tilky maly znajomstwo z Zachodom na osobystomu doswidi. Razom z cym rozhornulas mohutnia propagandna kampanija, szczo maluje jaskrawi kartyny trywaloho kapitalistycznoho otoczennia SSSR.

Prawdywi oznaky toho, szczo same widbulosia w SSSR, lezat ne w haluzi polityky, a w ekonomici. Os faktyczni dani pro wnutriszni ekonomiczni klopoty Rosii. Na odnozhidnu dumku tych, chto maw zmohu zblyzka sposterihaty Sowietskyj Sojuz, cia derzawa teper slabsza poriwniano do Spôluczenych Sztatiw, niz to bulo 1939 roku, nawit jakszczo ne braty do rachunku posidannia USA atomowoi bomby.

Памʼятайте
про допомогу
українським студентам!

Holowna pryczyna zlydennoho stanu w SSSR poliahaje w dijsno fantastycznych rujnuwanniach, zawdanych cij krajini nimciamy.

Krim materijalnych wtrat, nimecke wdertia zrujnuwalo rosijsku produkciju syrowyny. Wydobutok stali lyszajetsia na 50% nyzczyj za peredwojennyj czas. Wuhilna promyslowist szcze dosi ne widbudowana. Same lysze polahodzennia ruin na szachtach Doneckoho Basejnu ne bude zakinczeno do 1949 roku. Wydobutok nafty w Baku upaw na 50%. Brak nafty w SSSR takyj welykyj, szczo nowi awtomobili wyhotowlajut z hazoheneratoramy.

Szkody, zawdani nacystamy, dosiahly swoho werszka w spustoszenni zywoho remanentu. 1938 roku Rosija mala 17 500 000 konej. Roku 1945 ce czyslo zmenszylos do 15 500 000. Kilkist welykoi rohatoi chudoby zmenszylas iz 63 200 000 do 47 000 000, owec i kiz z 102 500 000 do 69 400 000 i swynej z 30 600 000 do 10 400 000. Zamina zywoho tiahla traktoramy mabut bude ne lehkoju sprawoju, bo rosijski dani wkazujut, szczo wsi traktory majut buty zamineni 1950 roku.

Zawdani nimciamy rujnuwannia stanowlat, zwisno, lysze czastynu suczasnych trudnoszcziw SSSR. Bahato ich prytamanni samij polityci, szczo ii Stalin oholosyw u lutomu cioho roku swoim nowym pjatyricznym planom, jakyj nadaje holownu perewahu wazkij industrii wzahali i wojennij industrii zokrema. Wyrobni, szczo mohly b buty perewedeni na wyrobnyctwo traktoriw i transportowych maszyn, szosejnych i zaliznycznych, u bahatioch wypadkach i dosi produkujut tanky j harmaty.

Ale holownych zusyl dokladajetsia do wytworennia projektiw atomowoi enerhii, jakym nadajetsia perewahy u wsich technicznych zachodach bez uwahy na koszty i na potreby widbudowy. Dosiahnuto pomitnoho postupu za dopomohoju prostych zachodiw u wyrobnyctwi raketnoi zbroi i litakobudiwnyctwi.

Zatrymnyj czynnyk u rozhornenni cych wijskowych projektiw stanowyt zahalne pohirszennia zawzdy nezdaloi sowietskoi transportnoi systemy. Leningrad z 3 000 000 naselennia i Moskwa z ponad 6 000 000 zwjazani lysze odnijeju zaliznyceju. Wsi wysadzeni nimciamy w powitria zaliznyci nawkolo Leningradu ne widbudowani. Stan zaliznyc takyj pohanyj, szczo Stalin nakazaw perebudowuwaty ich gruntowno. Suczasnych awtoszlachiw wzahali brak i awta obsluhowujut lysze miski centry.

Transportowa kryza posylujetsia wyklykanym wymohamy stratehicznoi bezpeky skoncentruwanniam wijskowoi promyslowosty na schid wid Uralu, de zaliznyczna mereza szcze ridsza niz u Ewropejskij czastyni SSSR. Pjatyricznyj plan pryznaczaje 115 miliardiw rubliw na widbudowu zrujnowanych terytorij, a 135 miliardiw rubliw na rozwytok nowych centriw promyslowosty na Schodi.

Ostannia czystka pidkreslyla inszyj klopit SSSR: chronicznu nezdalist i nehnuczkist sowietskoi systemy. Welyczeznyj biurokratycznyj aparat, potribnyj dla keruwannia rosijskoju nadcentralizowanoju systemoju promyslowosty, lahaje wazkym tiaharem na naselennia wid samoho poczatku. Wsi holowni projekty nadsylajetsia na obowjazkowyj rozhlad do Moskwy. Naprykład, wze kilka misiaciw tomu USA zhodylys prodaty rosijanam wijskowoho majna na 400 000 000 dolariw, wkluczno z riznymy maszynamy. Cina bula newelyka, jakist dobra, ale poky ce wse piszlo do Kremla, to znajszlysia inszi pokupci na misci, a czastyna wernulasia nazad do USA.

Czastkowo z cych pryczyn, a poczasty czerez wtratu kolo 15 000 000 ludej pid czas wijny, Rosija widczuwaje welyczeznyj brak roboczoi syly. Teper u sowietskij promyslowosti praciuje kolo 27 000 000 czol., a 1940 roku praciuwalo 30 400 000. Nowyj pjatyricznyj plan peredbaczaje 8-hodynnyj roboczyj den i 6-dennyj tyzden, zaprowadzenyj 1940 roku.

Wnaslidok usich cych czynnykiw zawdannia, postawleni w Stalinskomu pjatyricznomu plani ne mozna wwazaty za duze wysoki. Wziawszy do uwahy, szczo SSSR nabuw nowi zemli z 25 000 000 naselennia, nowi zawdannia menszi za ti, szczo ich rosijany spodiwalysia wykonaty 1942 roku. Dla zabutoi ludyny w rosijskij ekonomici, cebto dla spozywacza, ce oznaczaje zaplanowani zlydni.

1950 roku, napr., Sowiety nadijutsia staty spromoznymy wyroblaty odnu paru czerewykiw i try pary skarpetok na duszu naselennia w rik. Teperisznie wyrobnyctwo za idealnych umow spromozne postaczaty rosijskoho spozywacza odnijeju paroju czerewykiw za dwa roky i odnijeju paroju skarpetok na rik. Perspektiwy z charczamy tez neweseli. Racjonuwannia chlibnoho pajka, szczo joho uriad obiciaw skasuwaty, znow prodowzeno uchwaloju ostannioho misiacia.

Naselennia a nadto soldaty, szczo powertajutsia dodomu, nezadowoleni i narikajut. Oficijno oholoszena zytlowa ploszcza w 65 kwatratowych futiw (5,5 kw. m.) isnuje lysze w teorii. Widpuszczeni z armii soldaty widmowlajutsia osidaty na misce i bratysia za praciu doky ne znachodiat takoho pidpryjemstwa, jake zabezpeczuje zytloploszczeju. Wony znajut, szczo stawszy na praciu, ne matymut zmohy ii zminyty. Odnacze za wyniatkom Ukrainy, de deszczo zrobleno, ne pomitno polipszennia zytlowych umow.

Ci fakty pojasniujut chocz i ne wse, ale bahato czoho z temnych spraw rosijskoi zakordonnoi polityky. Z czasu oholoszennia nowoi pjatyriczky dedali bilsze faktiw ukazuje na te, szczo ti czy inszi sowietski zachody motywujetsia perekonanniam, szczo kapitalistyczne i komunistske suspilstwa ne mozut odnoczasno isnuwaty w odnomu switi. Ale rosijska wnutrisznia ekonomiczna kryza dyktuje zachody, rozrachowani na korotkyj czas. Polityczni mirkuwannia, rozrachowani na dowszyj czas czasto pidporiadkownjetsia ekonomiczym potrebam jak ce wyjawlajetsia za dywowyznych i polityczno wtratnych projawiw sowietskych hrabiznyckych tendencii u Finlandii, Rumunii, Bolharii j Uhorszczyni. Z cych krain rosijany wze wysmoktaly na 2,200,000,000 dolariw riznymy dobramy j obsluhoju.

Najpoinformowaniszi amerykanci dumajut, szczo potreba reparacij stanowyt dominantnyj czynnyk u sowietskij polityci szczodo Nimeczczyny. Szcze na Jaltynskij konferencii rosijany predjawyly wymohu na 10,000,000,000 dolariw u reparacijach wid Reichu. Nimecki rujnuwannia wyklykaly buly w Kremli panicznyj strach, szczo Sowietskyj Sojuz moze buty peremozenyj, a Zachidni Derzawy mozut prowadyty separatni perehowory pro myr, zalyszajuczy zachlywo osablenu Rosiju proty szcze sylnoi Nimeczczyny.

U Potsdami Zachidni Derzawy hadaly, szczo zadowolniat Rosiju swoim planom daty ij reparacii w formi nimeckych industrijalnych pidpryjemstw. Cej plan prowalywsia, bo pisla dowhoi wijny nimecki fabryky ne mohly poczaty produkuwannia bez serjoznych wkladen kapitalu i remontu. Dejaki maszyny, jak napr. elektryczni generatory, buly tak poszkodzeni pokwapnym demontuwanniam ta dowhym perewozom u hlyb Rosii, szczo staly cilkom neprydatni. Fabryky, szczo stanowyly czastynu skladnoi nimeckoi indutrialnoi systemy ne pasuwaly do sowietskoi struktury. Inszi fabryky, szczo stanowyly czastynu skladnoi nimeckoi industrialnoi systemy ne pasuwaly do sowietskoi struktury. Inszi fabryky maly pryznaczennia wyroblaty specijalni typy syrowyny i w swoij produkcii zalezaly wid skladnoi systemy transportu. Czymalo fabrycznoho obladnania bulo zrujnowano nimeckymu prymusowymy robitnykamy. Nareszti czymalo fabryk buly nepracezdatni bez nimeckoho kwalifikowanoho personalu. Nawit jakszczob Sowiety zmohly zawerbuwaty tych robitnykiw, to wse odno wony znaly, szczo matymut wid nych malo korysty w takych zaluhidnych chalupach, u jakych zywut rosijski robitnyky, dajmo, w Magnitohorsku. Otze rosijany zmohly wykoryty ne bilsze za 18% z toho, szczo wony wywezly z Nimeczczyny.

Tomu z trawnia cioho roku Sowiety zminyly swoju polityku szczodo reparacij z Nimeczczyny. Wony prypynyly demontaz i perewiz do SSSR promyslowoho obladnannia. Wony pustyly znow u ruch nimecku industrijalnu maszynu w swoij zoni i prosto zabyrajut sobi lewowu pajku — wid 70 do 100% — toho, szczo tam wyroblajetsia.

Wse ce stoit u cilkowytij supereczności do Potsdamskoi uhody.

Rosijski neoficijni propozycii perehlanuty Potsdamsku uhodu szczodo wyplaty ij reparacij z potocznoi nimeckoi produkcii, zrobleni na wesni cioho roku, wkazujut na bankrutstwo sowietskoi zowniszniol polityky tak samo, jak i wnutrisznioi. Pytannia, jak pohodytysia na rosijski domahannia, stanowyt siohodni holownyj klopit brytanskych i amerykanskych dyplomatiw.

Wse ce pokazuje, szczo amerykanska dyplomatija w Stuttgarti rozpoczala nastup, a sowietska zmuszena bula perejty do oborony.

Pro odyn „komentar“

(Poczatok na 1-j storinci)

pysuwaty w joho imeni memoranduma do czuzozemnych czynnykiw spilno z predstawnyctwom neznanoi blyzcze Uriadowi organizacii, szczo wystupaje pid nazwoju UHWR.“

Ale pro odyn fakt konsolidacii, za jaku tak bidkajetsia i jaku tak propowiduje autor, a jaka zaisnuwala na naszomu wnutriszniomu widtynku, a same stworennia KUK, ne zhaduje autor „Konsolidacii“ ani slowom. Mabut tomu, szczo w komunikati KUK stwerdzeno, szczo w usich naradach ukrainskych politycznych partij i organizacij braly uczast predstawnyky OUNS (SB), jaki dnia 4.9. c. r. na perszomu zasidanni KUK zajawyly, szczo wony ne wizmut uczasty w praciach KUK Swij krok motywuwaly tym, n… wlaw, poperszc za nymy stoit bilszist narodu, po druhe spiwpracia w KUK wiazala b ich swobodu dijannia. Oczewydno, szczo koly chtos chocze spiwzyty j spiwpraciuwaty, to musyt zrektysia czastyny swojei swobody dijannia w koryst swoich partneriw. Ce osnownyj pryncyp spiwzyttia j spiwpraci w prywatnomu, hromadianskomu j politycznomu zytti. Jakos usi ukrainski dijuczi polityczni partii j organizacii zmohly zdobutysia na takyj krok, lysze grupa, jaka najbilsz howoryt pro potrebu „konsolidacii j spiwdijannia ne tilky w akcjach oborony na zowni, ale tez u naszych stosunkach u nutri“, ne piszla na spiwraciu.

Szczob powidomyty ukrainske hromadianstwo pro „radisnyj fakt konsolidacii“ awtor zabryw az u Paryz i podaw wyhadanu podiju, ale spid joho obserwacii wychopywsia prawdywyj akt konsolidacii ukrainstwa na emigracii, jakyj stawsia na naszomu wnutriszniomu widtynku i jakyj je realnoju dijsnistiu.

W ostanniomu czysli UPS narikaje, szczo ukrainski redakcii ne dowiriajut, stawlat pid znak zapytu j ne wykorystowujut informacijnoho materialu, szczo joho daje biuleten. Jak wyhladaw by czasopys, jakyj daw by sebe poszyty w durni i podaw npr. in…maciju pro spilnyj …ok UNR i UHWR?

Szcze odna kwitka toho rodu. W „UT“ podana informacja z „awtorytetnoho dzerela“ (czy cym dzerelom je moze osoba naczalnoho redaktora „UT“, szczo wzyw tym razom malenkych inicjaliw zp?) pro zminu postanowy w Müncheni-Passingu szczo do nowoi organizacii presy DP. Tymczasom ce twerdzennia zowsim bezpidstawne, bo cia postanowa zalyszajetsia dali w syli. Jaku cil malo „autorytetne dzerelo“, dezorientujuczy ukrainskyj zahal?

Welyki zawdannia ukrainskoho zinoctwa

Iz zinoczoho zurnalu „HROMADIANKA“ cz. 1., jakyj obhoworiujemo, na inszomu misci, peredrukowujemo w skoroczenni stattiu „Naszi suczasni zawdannia“.

Za namy projdenyj tiazkyj szlach. My musyly kynuty ridnu zemlu, my perejszly peklo, wtikajuczy wse wpered, my zinky-materi z dribnymy ditmy, z malenkym klunkom naszoho dorobitku kydaly ridnu zemlu i jszly w swit, znajuczy zazdalehid, szczo „czuza nam ce storona i szczo prytulku w nij nema“. Koznyj u switi znaje, szczo nichto, a zokrema zinka z dribnymy ditmy, na skaytalszczynu lehkodusznо ne pide.

My riatuwaly naszu rodynu pered zahybillu i naszych ditej pered znyszczenniam.

Siohodni my zobowjazani rjatuwaty naszu nacjonalnu hromadu na czuzyni, ne daty ij moralno czy fizyczno zhynuty ta zabezpeczyty, szczob wona zdorowoju powernulasia w ridni zemli. Szczob zdijsnyty cej swiatyj obowjazok pered Batkiwszczynoju, za jakyj my, zinky, materi j wychownyci nasampered widpowidalni, my musymo szukaty zmohy i dorohy jak ce zrobyty.

Skriz, de tilky oselylysia ukrainci, zrodylosia bazannia zinok oformyty sebe orhanizacijno i skoordynuwaty swoju praciu. U perszu czerhu w orhanizacii wlasnych syl i skoordynuwanni swojei praci treba znajty ochoronu i pidtrymku naszoi spilnoty na czuzyni. Uze w hrudni 1945 r. Zjizd zorhanizowanych zinoczych oseredkiw oformiw zinoczu orhanizaciju „Objedannia Ukrainskych Zinok na emigracii“ i poklaw idejni osnowy naszoi praci. U naszych zmahanniach sered tiazkych umowyn wirymo, szczo Prowydinnia Boze nad namy i naszymy rodynamy. Obidwi ukrainski Cerkwy-hreko-katolycka ta ukrainska awtokefalna -je osnowoju naszoho zyttia, riatunkom sered strazdannia, takoho czastoho sered naszoi hromady. Chrystyjanska etyka i moral musiat buty osnowoju rodynnoho i nacjonalnoho zyttia, musiat buty osnowoju naszoho dijannia, bo tilky todi zmozemo zberehty zdorowyj duch w naszim narodi na joho wyhnanni. Tiazki umowyny naszoho szczodennoho zyttia ta perezywannia, jaki my majemo, wymahajut wid nas twerdoj woli i spokoju, jednosty ta welykoho hartu ducha. My musymo odna odnu pidtrymaty, bo tilky u jednosti my znajdemo riatunok proty worozych nam syl.

My proty hostroi doktrynalnoi formy polityczno-partijnoi borotby.

Uwazajemo swoim obowjazkom szlachetnym wychownym wplywom zinky poklasty zdorowi pidwalyny pid hromadske zyttia, poszyriujuczy jednist naszoho narodu ta ozdorowlujuczy atmosferu hromadskoi borotby.

My majemo bazannia pryjednaty nasze zinoctwo jak riwnoriadnyj czynnyk hromadskoho zyttia u wsich joho projawach.

Bazajemo ohornuty opikoju ukrainsku zinku i dytynu na czuzyni dla moralnoi pidtrymky zberezennia ii duchowych cinnostej, dla riatuwannia fizycznoho zdorowja.

Czerez objednane duchowo, zhurtowane u wlasnu orhanizaciju zinoctwo my na czuzyni budemo zberihaty ukrainsku kulturu na osnowi poszany ukrainskoi nacjonalnoi tradycii, zberihajuczy hidnist naszoho nacjonalnoho imeny.

Pered namy tiazke zawdannia zabezpeczyty wid zahybeli duchowe i fizyczne zdorowja ukrainskoi zinky. My zdajemo sobi sprawu, szczo wid toho zalezyt zdorowia i buduczyna naszoho narodu.

Newidome nasze majbutnie wymahaje zoseredzennia naszych syl i uwahy na te, szczob pidhotuwaty naszu zinku do dalszoho zyttia, do borotby z zyttiewymy trudnoszczamy. Nam treba zinok sylnych, jaki dadut sobi radu perétrywaty na czuzyni i wernutysia z zdorowym nowym hospodarskym doswidom na ridnu zemlu. Nasz obowjazok-perewyszkolyty i perestawyty nasze zinoctwo na taki hospodarski rejky, jaki dadut nam zmohu zabezpeczyty isnuwannia naszych rodyn.

Budemo westy borotbu z nerobstwom, marnuwanniam czasu, bo take zwychnene zyttiewe nastawlennia rozkladaje naszu hromadu i moze daty duze lychi naslidky.

Spilnymy sylamy budemo protystawytysia zwyrodinniu, jake szyritsia sered naszoi spilnoty, jak pyjatstwo, kartiarstwo ta inszi suspilni lycha, dajuczy praciu ta szukajuczy w praci ochorony pered moralnym rozkladom zyttiewych syl.

My budemo aktywizuwaty ukrainsku zinku-hromadianku, postawywszy jij pered oczi welyki zawdannia, budemo wtiahaty ii w orhanizowane hromadske zyttia, ne widtiahajuczy ii, a nawpaky, dopomahajuczy ij wykonuwaty rodynni obowjazky. Wtiahajuczy zinok w cej ruch, dajemo zmohu wplywaty na hromadske zyttia tym prykmetam zinoczoi duszi, jakymy pryroda obdaruwala zinku, matir i wychownyciu pokolin.

Nacionalna hidnist ta hordist nechaj derzyt nas wysoko! Oce holowna prohrama naszoi praci i orhanizacii.

J. P.

Druznij obmin dumok

Pysmennyk Ulas Samczuk dilytsia z korespondentom „Nedili“ wrazinniamy wid konferencii MUR

Powertajuczys z konferencii MUR, szczo widbulasia 4—5 zowtnia w Bayrethi, holowa prowodu MUR, ukrainskyj pysmennyk Ulas Samczuk u rozmowi z naszym korespondentom opowiw pro swoi wrazinnia wid bajrojtskoi konferencii.

-Osnownym zawdanniam naszoi konferencii, — skazaw pysmennyk — bulo obhoworyty stan ukrainskoi -literaturnoi krytyky. Ciomu pytanniu bula pryswiaczena uwaha wsich uczasnykiw naszoi bajrojtskoi zustriczi. Szczo prawda, [illegible] nam i inszi nepriami zawdannia, ale my z priamoho szlachu ne zijszly i cilkom pryswiatyly naszu konferenciju pytanniu pro krytyku.

Torkajuczys samoi praci konferencii, Ulas Samczuk skazaw: — Ja zalyszywsia duze zadowolenyj konferencijeju. Zmistowni, duze dobre opraciowani dopowidi Jurija Podolaka, prof. Leonida Bileckoho ta Jurija Kosacza pid czas cijei konferencii ta Ostapa Hrycsja, prof. Wolodymyra Derzawyna i Wasyla Czaplenka buly na dostatnij wysoczyni, wyklykaly welyke zacikawlennia prysutnich, buly proslucham z welykoju uwahoju ta spryjaly welykomu obhoworenniu.

Dyskussii buly piddani poodynoki krytyczni napriamy. Dechto wysuwaw wymohu klasycyzmu formy, inszi wymahaly formy bilsz eksperymentatorskoho poriadku i obydwa ci pohlady jszly proty tretioho pohladu, szczo wymahaw orhaniczno- nacjonalnoho narjamku.

— Odnak, — zasterih Ulas Samczuk- ce ne bula dyskusija, szczo sebe wzajemno poboriuwala, nawpaky ce buw druznij obmin dumok szczodo wazlywych problem naszoi krytyky.

Zahalom konferencija projszla duze harno Nepohane wrazinnia zalyszyw i literaturnij weczir, de popysuwalysia molodi, starszi i najstarszi literaturni syly.

— Naprykinci konferencii, — opowidaje Ulas Samczuk, — ja wyslowyw podiaku uprawi taboru i zinkam, szczo pryklaly bahato zusyl, szczob zustrity nas ta za ich hostynnist ta prywitnist. Na ce widpoila meni pani Ratycz, jaka skazala, szczo odynokoju podiakoju dla zinoctwa je te, szczob pysmennyky wsima sylamy obstojuwaly naszu nacjonalnu jednist, bo ich wzazemni swarky i sutyczky newymowno bolacze spryjmaje zinoctwo. Ci slowa mene duze zworuszyly i na nych dijsno zawzdy powynni zwazaty naszi pysmennyky. — zakinczyw Ulas Samczuk.

Sojuzna Radu widkynula prochannia lasky dla Göringa i usich zasudzenych

16 zowtnia wykonajut wyrok — Papen, Schacht i Fritsche widpowidatymut pered nimeckym sudom

Jak powidomyly 12 zowtnia z Berlina, Sojuzna Kontrolna Rada na swojomu 42 zasidanni, szczo malo nadzwyczajnyj charakter i widbuwalosia pid holowuwanniam francuzkoho henerala Pierre Königa, pry uczasti henerala Mc Narneya, marszala Douglasa i marszala Sokolowskoho, widkynula usi zwernennia z prochanniam pro lasku wid zasudzenych Nürnberzkym Wojennym Trybunalom. Ostannie riszennia zapalo. 16 zowtnia wykonajut wyrok.

Oborona Kaltenbrunnera, von Schiracha i Speera ne wnosyla prochannia lasky. Oborona Göringa, Streichera, Franka i von Neuratha wnesla prochannia bez doruczennia swoich klijentiw. Ci prochannia rozhladalysia Sojuznoju Kontrolnoju Radoju nariwni z inszymy. Nimeckyj kardynal Faulhaber z Münchenu wyslaw do Papy telegramu, prochajuczy joho wzyty pered Kontrolnoju Radoju zachodiw dla sprawy zasudzenoho na smert b. general-gubernatora Franka.

Heneralnyj sekretarijat Miznarodnioho Trybunalu zaboronyw adwokatam wid 6 zowtnia stricziatysia iz zasudzenymy. Zinky zasudzenych distaly dozwil hodynnoho pobaczennia iz swoimy czolowikamy. Dosi skorystala z toho dozwolu lysze druzyna Göringa. Kolysznij holownokomanduwacz nimeckoi floty Erich Raeder prochaje Radu zaminyty dosmertnu wjaznyciu karoju smerty.

Zwilneni Trybunalom von Papen i Fritzsche ne majut-zhidno z rozporjadzenniam bawarskoho premijer-ministra- prawa pokydaty Nürnberg. Wony stanut pered widpowidnym nimeckym sudom / Spruchkammer / w Nürnberzi. Hjalmara Schachta, szczo wyichaw na widpoczynok do zamku odnoho promyslowoho bahacza, nimecka wlada nakazala aresztuwaty.

Belhijska okupacija w Nimeczczyni

Jak powidomylo Brjusselske radjo, belijski wijska okupuwatymut ne lysze nimecke misto Koloniju (Köln) z okolyceju, ale j dalszi rajony dowkruh tijei terytorii. Okupowanyj belhijskymy wijskamy rajon zalyszatymetsia dali pid wladoju brytijskoju wijskowoi wlady.

Nahla szwedskoho premijer-ministra

5 zowtnia, w tramwai, pomer nahlo na udar sercia szwedskyj premijerminister Hansson. Toho z dnia na korotko pered smertju braw win uczast u zasidanni kabinetu, szczo wyriszyw pidpysaty rosijsko-szwedskyj torhowelnyj dohowir. Hansson radiw z prywodu tijei podii. Spodiwajutsia, szczo naslidnykom Hanssona bude minister socijalnych spraw i awtor szwedskoi powojennoi prohramy socijalnych reform Gustaw Moller.

Михайло Грушевський

29. IX. 1866 — 29. IX. 1946

НАПИСАВ АРКАДІЙ ЖИВОТКО.

Z pid hory Danyla, de rozlahlasia zemla Cholmsko-ukrainska, wyjszow win, szczob staty peremoznio na werchiwja nauky i derzawnoho widrodzennia Ukrainy.

Buw ce rik 1866, koly pobaczyw wpersze switlo soniasznoho dnia Mychajlo Hruszewskyj. Buw ce rik 1894., koly skinczywszy studii w serci Ukrainy, de chrest Wolodymyra pryhaduje welyczni dni mynuli Rusy — Ukrainy, stupaw win na szlach osiajanyj nymy, szczob na kyiwskych horach pidnesty schylenyj, potoptanyj Moskwoju, welycznyj stiah derzawy Ukrainy.

Buw ce rik, koly za rekomendacijeju W. Antonowycza zajmaje win katedru istorii Ukrainy u Lwowi i rozhortaje swoju praciu mnohohrannu, jak uczenyj i jak recznyk i orhanizator idei wseukrainstwa.

Stawszy na czoli najwyszczoho w toj czas ukrainskoho naukowoho zakladu: — „Naukowe, T-wo im. Szewczenka" — prystupaje win do monumentalnoi praci pid naz. „Istorija Ukrainy -Rusy".

Rozhortajuczy pohlady slawnych poperednykiw: Kostomarowa i Antonowycza, wze nazwoju praci wkazuje win na stanowyszcze supereczne tomu, szczo bulo poszyrene, holowno, czuzyneckoju szkoloju istorykiw t. zw. normanskoi teorii pochodzennia Rusy, odnym z wyrazniszych predstawnykiw jakoi, buw stowp i awtorytet „jedinstwa russkoho naroda" prof. Pohodin.

Na pidstawi zibranych dzerelnych materijaliw wystupyw M. Hruszewskyj w cij praci z hlyboko obgruntowanym pohladom, szczo stwerdzuje samobutnist Rusy, jak spokonwicznoho imeny narodu kyiwskoi zemli, szczo poszyrylosia wze za kniazych czasiw na wsi zemli ukrainski.

Zwidsy joho pohlad na zrostannia i rozwytok toho narodu, szczo potim prybraw imja ukrainske, jak na jawyszcze hlybokoorhaniczne.

Ce te, szczo czerwonoju nytkoju prochodyt czerez usiu dijalnist Hruszewskoho — uczenoho, Hruszewskoho — istoryka, polityka i derzawnoho muza. Ciomu zakonowi widdaw win usi swoi syly, kolosalnu energiju, neczuwani znannia i zresztoju same zyttia.

Ce z win, toj zakon poklykaw joho z czuzyny w Ukrainu (1924), de ukrainske naukowo — kulturne zyttia spalachnulo w nehodu jaskrawym polumjam nawkolo nioho i . . . spalylo joho.

I ce z win, toj zakon, zrodyw cilu nyzku zawziatych joho worohiw sered rosijskych nacjonalistiw, szczo szcze j siohodni perehukujutsia z ich najwyrazniszymy predstawnykamy w mynulomu. Joho imja stalo synonimom separatyzmu i „mazepynstwa". Joho imenem oczoleno t. n. „burzuazno -nacjonalistycznu szkolu", szczo widkydaje nerozrywnist zwjazku ukrainskoho narodu w joho istorycznomu mynulomu z narodom rosijskym ta wplyw ostannioho na rozwytok ukrainskoi kultury.

Joho z imenem nazwano cilu ideolohiczno — politycznu tecziju idealistycznoho switohladu hostro-superecznoho materijalistyczno-marksiwskomu w joho peretworenni suczasnoju dijsnistju w Ukraini.

Ta daremni buly worozi zmahannia. Ne w syli buly zlomyty sylu ducha i dumky toho, chto staw recznykom i zachysnykom samostijnosty ukrainskoho narodu w joho istorycznomu mynulomu, w joho kulturi, w joho pobuti i hospodarstwi. Natomist z neczuwanoju syloju rozhortaje win swoju dijalnist. Daję desiatky i desiatky tomiw wyznaczniszych prac istorycznych, z jakych krim „Istorii Ukrainy-Rusy" w perszu czerhu slid zhadaty chocz by taki, jak „Dzerela do istorii Ukrainy — Rusy", jak „Materijaly i rozwidky z istorii Ukrainy", jak monohrafii zemli kyiwskoi z istorijeju Kyjewa j okolyc, jak „Kulturno — nacjonalnyj ruch na Ukraini w XVI—XVII st." ta bahato i bahato inszych. Odnoczasno hotuje, a r. 1923 wze wydaje swoju druhu monumentalnu praciu, na cej raz z istorii ukrainskoi literatury, jakoi wstyhlo pojawytysia pjat tomiw. Jak poperedni tak i cia pracia na pidstawi dzerelnych danych obhruntowuje samostijnist j induwidualnist rozwytku ukrainskoi literatury.

Z joho imenem wjazetsia rozwytok naukowych, literaturnych, suspilno- politycznych wy-

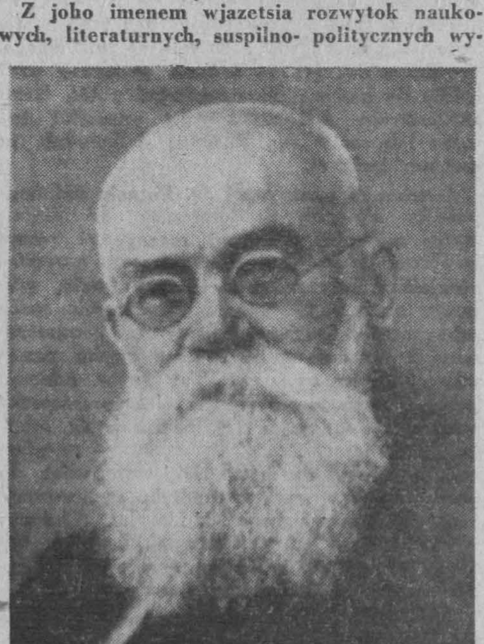

dan, na storinkach jakych rozkydano bezlicz rozwidok, dumok, uwah.

Wze z r. 1895 perebyraje Hruszewskyj takyj orhan, jak „Zapysky Naukowoho T-wa im. Szewczenka", szczo staje najbahatszoju ukrainskoju naukowoju skarbnyceju. Obijmajut wony 135 tomiw, z jakych 110 tomiw prypadajut na M. Hruszewskoho.

Na toj ze czas prypadaje joho pracia, jak osnownyka, a potim nezminnoho redaktora i keriwnyka druhoho cinnoho, powaznoho orhanu, jakym z 1898 r. staje „Literaturno-Naukowyj Wisnyk", na storinkach jakoho znajszla swoje misce ideja nacjonalnoi ukrainskoi jednosty, ideja wseukrainstwa, realnym wtilenniam jakoi staw akt 22. I. 1919 r. Ce z tut sformulowana bula cia ideja takymy slowamy M. Hruszewskoho: , , , „treba rozwywaty w nych (w usich czastynach ukrainskych zemel) poczuttia jednosty, solidarnosty, blyzkosty, a ne rozdmuchuwaty riznyci, jaki ich dilat".

Z nym, z joho newtomnistju, z joho neczuwanoju pracezdatnistju, enerhijeju wjazetsia dowha nyzka riznych inszych naukowych orhaniw ta suspilno- politycznych czasopysiw. Zhadajmo tut, bodaj, ti z nych, na tli jakych najjaskrawisze wystupaje joho postat.

Os kilka riadkiw spohadu prof. D. Doroszenka.

„Rik 1906. Peterburg. I. Derz. Duma i ukrainska frakcija w nij 45 czleniw. Buw ce neczuwanyj uspich. Nadchnenna nym, ukrainska hromada w Peterburzi zakladaje tyznewyj zurnal — „Ukrainskij Wiesnik". Maw win buty orhanom frakcii i trybunoju na wsiu Rosiju. Ale pracia frakcii wyjawlaje mlawist, a zurnalowi brakuje jasnoho planu. Ta os —, zhaduje D. Doroszenko — do Peterburhu pryichaw M. Hruszewskyj. Widrazu wse ozylo, i my widczuly, szczo w nas pojawywsia hospodar i prowidnyk . . .

Todi z pid joho prowodom powstaje u Kyjewi -„Ukrainske Naukowe Towarystwo" (1907). Joho staranniam i za joho redakcijeju poczynajut wychodyty „Zapysky" cioho T-wa (1908), szczo zhurtuwaly nawkolo sebe wyznaczniszi naukowi syly z ich cinnymy wkladkamy do ukrainskoi nauky.

Sered rozkwitu dijalnosty na kyjiwskomu grunti poczawsia dla Hruszewskoho i 1914 rik. Ukrainske Naukowe Towarystwo szczoraz bilsze rozhortalo swoju praciu. Z poczatkom cioho roku Towarystwo pid prowodom M. Hruszewskoho rozpoczalo wydawaty drubyj naukowyj orhan ukrainoznawtwa p. n. „Ukraina". Z wlastywoju ruchlywistju j energijeju buduwaw M. Hruszewskyj cioho roku szyroki plany dalszoi roboty, objednujuczy dwa centry ukrainskoho ruchu zachidnich i schidnich zemel ukrainskych.

Buw ce czas, koly awtorytet Hruszewskoho wyris bezmirno. Wsi wyznaly za nym prowidnyctwo ciloho ukrainskoho wyzwolnoho ruchu.

Ta rozhornuty u wsij szyroti swoi plany, jak to dumalosia, wze ne dowelosia. Wybuch switowoi wijny, szczo potiahnuw za soboju sproby rosijskoho urjadu likwiduwaty ukrainskyj ruch na wsich zemlach, prywiw w perszu czerhu do izolacii joho recznyka i prowidnyka. M. Hruszewskoho uwjazneno. Czotyry misiaci perebuw win u Lukjaniwskij wjaznyci Kyjewa, a potim wyslanyj do Symbirsku, zwidty do Kazani i zresztoju, osiw za dozwolom u Moskwi. Buw win usim tym pryhnoblenyj, ale joho pracezdatnist nitrochy ne zmenszylasia. Tut rozpoczaw win druk VIII. tomu „Istorii Ukrainy — Rusy". Braw win zywu, aktywnu uczast w zytti miscewoi ukrainskoi hromady, braw uczast u zurnali „Ukrainskaja Zyzn" i maw zwjazky z Kyjewom. Tutze buw zwjazanyj z TUP (Towarystwom Ukrainskych Postupowciw), w jakomu w cej czas braly aktywnu uczast W. Wynnyczenko pid czuzym prizwyszczem i S. Petlura.

Tak zijszlysia w Moskwi ti, komu nezabarom sudylosia staty razom u zmahanniach za ukrainsku derzawnist.

Za kilka misiaciw staje Hruszewskyj, wyznanyj wsim narodom ukrainskym joho reprezentantom, perszym prezydentom perszoho parlamentu Ukrainy — Centralnoi Rady.

Ne lysze jak uczenyj, ale i jak doswidczenyj hromadsko-nacjonalnyj dijacz, jak realnyj polityk, kerujuczysia zakonom -buty z narodom, bere win w ciu widpowidalnu dobu widrodzennia nacii prowid u swoi ruky. W ohni i w buri prowadyt win swij narod do zdijsnennia idei Ukrainskoi derzawnosty. I same, jak realnoho i twerezoho polityka, poznaczywsia joho szlach 1917/18 rokiw, szlach do IV. Uniwersalu, szlach opertyj na switohladi i tradycijach ukrainskoho narodnyctwa.

Maw win hlyboke zamyluwannia do switowoi literatury i porucz bezkonecznoi kilkosty statej pro tworczist ukrainskych pysmennykiw, pysaw cinni rozwidky pro ewropejskych pysmennykiw, powni hlybokych i oryginalnych dumok.

Lubyw mystectwo i hlyboko joho rozumiw . .

Postijno zajniatyj praceju, koly czasom traplalasia wilna chwylyna, win prowodyw ii u pryjatelskomu hurti, w towarystwi, duszeju jakoho zawzdy stawaw, ozywlajuczy joho weselym zartom, zdorowym dotepom. Takym buw toj, z imenem jakoho nerozrywno zwjazani zmahannia ukrainskoho narodu. Takym buw welykyj muz zemli ukrainskoi — Mychajlo Hruszewskyj.

Pered joho pamjattju schylaje holowu koznyj, komu doroha ideja ukrainskoi derzawnosty.

Ark. Zywotko

Audiatur et altera pars

Otwertyj lyst do prof. Szajana

Napysaw dr. P. Mirczuk

Wysokopowazanyj Pane Profesore!

Wasze proholoszennia ta prowedennia holodiwky mene zworuszylo. Perebuwszy czotyry roky po nimeckych tiurmach ta kacetach i szestykratne perebuwannia w sudowych aresztach Polszczi, maw ja nahodu proty woli i dobrowilno zapiznatysia z holodiwkoju, a czerez te j znaju ii znaczinnia.

Otze dozwolte skazaty meni kilka sliw pro pryczynu i cil Waszoi holodiwky, chocz pry koznij holodiwci pro nych tilky j idetsia. Bobuwaje, szczo ludyna padaje czasom zertwoju neporozuminnia.

Pocznu wid prykladu: 1944 r. buw ja w kaceti Auschwitz naocznym swidkom, jak polski polityczni wjazni zlinczuwaly swojoho towarysza, tez polskoho politwjaznia, Sowu. Koly win zmasakrowanyj wyrwawsia im z ruk i wtik na szpytal, to polski likari joho wykynuly, a jurba pohnala joho pobojamy na elektrodroty. Ja buw zworuszenyj zorstokistju suproty swojoho zemlaka j towarysza i chotiw nawit staty w joho oboroni (pered kilkoma towaryszamy, pro jakych znaw szczo wony meni niczoho ne zroblat). Ta szwydko zminyw swoju dumku, dowidawszys, szczo toj Sowa, distawszy w tiurmi „funkciju" korydorowoho, buw postrachom wjazniw i zakatuwaw bilsze politycznych wjazniw, niz usia storoza. Jak hadajete, Pane Profesore: treba bulo stawaty w joho oboroni?

Cym prykladom ja ne roblu nijakych natiakiw. Ale szczo Wy skazaly b pro takyj wypadok: Je sobi zurnalist, ukrainec z pochodzennia. Win uwazaje, szczo etyka j moral — to sprawa popiw; nacjonalna czest i idejnist — sprawa rewolucjoneriw; zurnalist ne potrebuje maty niczoho spilnoho ni z odnym ni z druhym, a tilky — pysaty. I pysze. Za Polszczi — pochwaly Jozefskomu, szczo prowadyw kolonizaciju Wolyni, za Nimeczczyny — zachwaluwannia naszym robitnykam praci w Nimeczczyni dla welyczi Welyko-Nimeczczyny; za amerykanciw — pamflety i donosy na swoich zemlakiw, szczo zbrojno borolys proty nimecko-bolszewyckoi nawaly, czy sydily po kacetach, szczo wony „faszysty j terorysty". I ot odnoho dnia skazaw narod: dosyt bahna! U nas szcze je czest. Rozmowlaty pro deszczo budemo piznisze, a teper my ne choczemo czytaty brudnoi lajky, naklepiw i donoszczyckych ckuwan.

Jak hadajete, Pane Profesore: Nalezyt wystupyty w oboroni pokrywdzenoho zurnalista j domahatys, szczo b joho taky sluchaly?

Ce znow tak lysze, dla prykladu.

A konkretno, dozwolte postawyty kilka pytan: 1933 r. szaliw u Schidnij Ukraini sztuczno wyklykanyj holod, a w Zachidnij Ukraini welosia protestnu akciju proty dila satany. A buw sobi takyj zurnal „Nowi Szlachy" w Zachidnij Ukraini, szczo w toj same czas oboroniaw i wychwalaw satanu. Czy Wy proholoszuwaly todi holodiwku w imja prawdy?

Nawesni 1939 r. polska policija napala na studentski zbory u Lwowi i, pobywajuczy wazko nawit studentok, zaaresztuwala kolo 100 osib i derzala bezprawno az do zahybeli Polszczi. Czy Wy protestuwaly proty bezprawstwa?

Na znak protestu proty zwirskych metod dopytiw polskoju policijeju, wlitku 1939 r. ukrainski polit-wjazni proholosyly holodiwku. Czy Wy todi tez doluczylys do nei w imja prawdy?

1941. woseny aresztuwaly nimci kilkasot ukrainciw. Bahato z nas rozstrilano, a inszych zaslano do tiurm i kacetiw. Bez sudu zakatowuwano sotni ludej. Czy Wy protestuwaly todi proty neludskych znuszczan, czy proholoszuwaly holodiwku dla solidarnosty z tymy, szczo zahynuly?

W toj same czas, jak desiatky tysiacz naszych druziw zahynulo w wazkij borotbi buly odynyci, szczo wyhidno zyli sobi, posmichajuczys z idejnosty bratiw (koly ne hirsze!), a siohodni wony zholoszujut sebe kandydatamy na „mozok i sumlinnia nacii". Czy Wy zaprotestuwaly proty neprystojnosti bezsowisnych spekulantiw?

Siohodni jde na Ridnych Zemlach wazka borotba na zyttia i smert i w tojze czas ti, szczo wtekly wid nei, bo wse stojaly jak najdalsze wid nei, obkydajut ii bolotom hirsze, czym worohy. Czy Wy zaprotestuwaly proty toho?

Ja z welykym respektom stawlus do Waszoho protestu proty dyktatury. Ale probaczte: koly Wy domahajetes, szczob kilka ludej prowadylo tysiaczamy i nakydalo im swoju dumku — ce chiba ne dyktatura? Koly Wy proholoszuwanniam holodiwky choczete zmusyty politycznych protywnikiw, szczob wony zhodylys na taku dyktaturu, chiba z ce ne teror? Skazit, Pane Profesore!

I nakinec: Wy protestujete w oboroni tych, szczo znewazajut nasz chram pered Bohom: pered jakym? Chrystyjanskyj Boh, Isus Chrystos, hnaw batohom osobysto tych, szczo z chramu zrobyly torhowyciu i ne lakawsia, szczo jomu zakynut „faszyzm" i „teror". Tak win mabut ne zmoze pryjniaty Waszoho protestu. Otze pered jakym Bohom Wy protestujete, Wysokopowazanyj Pane Profesore?

Z prawdywoju poszanoju.

Dr. P. Mirczuk

З нашого життя

W tabori La Garde

Molod praciuje

U pjatnyciu ta w nedilu 4-ho j 6-ho zowtnia w koncertowii zali taboru „La-Garde" widbulysia koncerty czolowiczoho choru Spilky Ukrainskoi Molodi „Sicz" pid dyryguwanniam p. Iwana Chomyna. Meta koncertu-cilkom dobrodijna. Uwes dochid hroszewyj pryznaczenyj do fondu Sanitarno Charytatywnoi Sluzby. Pered koncertowoju prohramoju dekan o. Chruszcz wyholosyw korotku, ale zmistownu dopowid pro istoriju ta zawdannia powaznoi orhanizacii — C. X. C.

Prohrama koncertu skladalasia z cilkom serjoznoho repertuaru ukrainskych kompozytoriw: Lysenka, Stecenka, Leontowycza, Kotka ta dejakych pisen w obrobci dyrygenta p. Chomyna Takyj wokalewyj materijal zawzdy matyme dobryj wychownyj wplyw jak na samych molodych wykonawciw, tak i wzahali na ukrainskych sluchacziw. Potribno b tilky prohramowyj materjal ukladaty bilsz riznomanitno, bo pisni odnotypnoho zanru duze wtomlujucze wplywajut i na chorystiw i na sluchacziw. Ce osoblywo widczuwalosia w perszomu widdili. Druhyj widdil skomponowano wdalisze -wjazanka huculskych pisen dychnula swizym, badiorym powiwom sered bilszosty sumnych melodij koncertu.

Takych pisen jak „Zaslanec", z motywom pownoho zanepadu j beznadii potribno b unykaty, bo wony sprawlajut hnitucze wrazennia. Bazano bulo b, szczob nadali repertuar popowniuwawsia pisniamy pidnesenoho zmistu z mynuloho Ukrainy i suczasnoho, jak ot- „Hej wy, strilci siczowii" ta inszi.

Dyrygent trymaw sebe duze skromno, ale widczuwawsia uwes czas pownyj kontakt z wykonawciamy choru. Otze, robota choru, szczo skladajetsia perewazno z molodi, stoit na dobrij dorozi.

Snizynskyj

Druhe pobaczennia z „Trembitoju"

U czetwer 10-ho zowtnia c. r. ukrainske hromadianstwo malo szczaslywu nahodu witaty kapelu „Trembita", szczo prybula z m. Mannheim i pid dyryguwanniam Kyryla Cependy dala koncert w zali taboru „La-Garde". Po wesnianych odwidynach ce druha zustricz Aschaffenburzkoho hromadianstwa ta ukrainciw z Schweinfurtu, z kapeleju „Trembity". Ne zwazajuczy na dejake zmenszennia wokalnoho skladu „Trembity", prysutni zachopleno spryjnialy wykonannia takych pisen, jak ot: „Dzwenyt"-Worobkewycza, „Pisnia pro Neczaja", „Ta bolat ruczky" — Koszycia, „Kolomyjka"—razom z baletom. Dobre zmalowano silsku idyliju w pisni „Sadok wysznewyj kolo chaty" — muz. Hnatyszyna. Ale, na zal, czomus w bahatioch pisniach, osoblywo w pisni „Zakuwala ta sywa zozula" — widczuwalosia czymalenke taky falszuwannia. Za ostanni wisim misiaciw rozluky z „Trembitoju" ne pomiczajetsia pomitnoho popownennia repertuaru now[y]my pisniamy.

Szczo nowe w teperisznij hostyni „Trembity" — ce wystupy newelykoho, ale dosyt dobre opraciowa[n]oho baletowo[ho] ansamblu. Duze pryjemno bulo dywytysia na taki tanky, jak „Doszczyk", „Horlycia", „Metelycia" ta „Kolomyjka". W zaporizkomu tanku z szablamy, dosyt czysto opraciowanomu, ne widczuwalosia potribnoi ekspresii dwoboju; win sprawlaw wrazennia rytmiczno-okre[s]lenych fizkulturnych wpraw. W „Hopaku" tak bahato bulo momentiw „krakowjaka" j „mazura", szczo win wtratyw charakterni osoblywosty [u]krainskoho nacjonalkoho ta[nku].

Ta po[pry] cymy wsima ohrichamy koncert „Trembity" wse z zalyszyw u wsich prysutnych dobre zahalne emocijne wrazennia.

Snizynskyj.

Z Ukrainskoho Wilnoho Uniwersytetu

Z 2-ho lystopada cioho roku rozpoczynajetsia nowyj akademicznyj rik na fakulteti Prawa i Suspilnych Nauk UWU. Wpysy na I i na wyszczi semestry widbuwatymutsia wid 15. X. do 5. XI. 1946. Zajawy pro wpys do skladu sluchacziw treba podawaty do Kancelarii UWU. Pry zajawi majut buty podani dokumenty: pro zakinczennia serednioi szkoly, pro prosluchani semestry ta skladeni ispyty na inszych wysokych szkolach, metryka narodzennia i zyttiepys. W okremych wypadkach osoby, szczo ne majut swidoctwa zrilosty, mozut buty pryjniati na prawach wilnych sluchacziw.

U prohrami fakultetu krim sutoprawnyczych dyscyplin u poszyrenomu wydi predstawlenyj cykl suspilnych i ekonomicznych nauk.

Ukrainskyj Wilnyj Uniwersytet — ce wysoka szkola, szczo isnuje wze 25 rokiw i ii dyplomy i stupeni wyznajutsia wsima inszymy ewropejskymy wysokimi szkolami.

Adresa Kancelarii UWU: München 8. Johannisplatz 6.

Hospodarski sprawy w ukrainskij zurnalistyci

. . . „Wpadaje w oczi odno, a same: nema majze nijakoho zacikawlennia hospodarskymy problemamy i to w czasi najbilszoi hospodarskoi ruiny. Newelyku wahu prykladajut naszi czasopysy j do socijalnych pytan, chocz by do takoho, jak weletenskyj wseswitnyj profesijnyj ruch, szczo staje wze czynnykom switowoi polityky. Cymy sprawamy hromadianstwo duze malo cikawytsia, chocz praktyczno same wony najwazniszi".

Takyj boluczyj zakyd zrobyw staryj hromadskyj politycznyj dijacz i sam zurnalist dr. St. Baran. obhoworiujuczy ta ociniujuczy naszu teperisznju emigracijnu ewropejsku presu.

Zakyd oprawdanyj ta tymbilsze boluczyj, bo na emigracii jakraz naszi zurnalisty namahajutsia staty ne tilky „ambasadorom ukrainskoi sprawy zakordonom" ale j „formuwaty wlasnu wnutrisznju politycznu ustrojewu problematyku", odnym slowom nacionalno politycznu ukrainsku ideolohiju w ii zahalno nacjonalnomu derzawnomu wymiri.

A do toho, jak stwerdzuje dr. St. Baran, i jak ce wydno z polemiky i borotby miz naszymy zurnalistamy, u samij tilky odnij amerykanskij zoni takych, szczo pryczyslajutsia do ukrainskych zurnalistiw j redaktoriw je kolo 200 osib. Na I-mu zjizdi ukrainskych zurnalistiw 2 i 3 czerwnia c. r., de zasnuwaly Spilku Ukrainskych Zurnalistiw /SUZ/ bralo uczast 95 osib.

Krim dwoch hrup SUZ i NDOUZ je szcze zurnalisty z dawnioi chrystyjanskoi ta socijal-demokratycznoi i socijal-radykalnoi ukrainskoi presy, i pry takomu welykomu czysli zurnalistiw ta redaktoriw, jak stwerdzuje dr. Baran, charakter ta stan naszoi emigracijnoi presy „duze prymitywnyj", a na hospodarski ekonomiczni problemy, na jakych bazujetsia nyni polityka ta kolo jakych obertajetsia i wid czoho zalezyt i nasza majbutnist, nasza presa ne zwertaje naleznoi uwahy.

Dez pryczyna cioho lycha j prymitywizmu? Ukrainska zurnalistyka z jasnym politycznym oblyczczam isnuje wze majze 100 rokiw wid czasu pojawy u Lwowi „Halyckoi Zori" (1848) orhanu „Holownoi Ruskoi Rady".

1848 rik — wesna narodiw, probudzennia halyckoi Ukrainy do nacjonalnoho j politycznoho zyttia poklykaw tez do uczasty w tomu zytti j ukrainsku presu. „Halycka Zoria" prowidnyj orhan toi presy iasno widzerkaluje nam stan ukrainskoi sprawy tych czasiw.

Panszczyna znesena Nichto z todisznich publicystiw „Halyckoi Zori" ne wchodyw u te, jak do toho dijszlo.. Zahalno poszyreno dumku, szczo panszczynu daruwaw cisar. Szczo ce stalosia naslidkom rewolucijnych ruchiw ta z bojazni, szczob rewolucija sama ne znesla panszczynu, -pro ce nichto z ukrainskych publicystiw todi j ne dumaw. Obmezennia kripactwa cisarem Josyfom II, a opisla znesennia panszczyny cisarem Ferdynandom 1848 r. — ce wse prypysuwala „Halycka Zoria" blahorodnym poczuwanniam, dobromu serciu cisariw. Ferdynanda naszi pratioty ta istoryky nazwaly za tu dobroserdnist „Blahym". Oczewydno, szczo todi nichto j ne zwertaw uwahy na ekonomiczni problemy, a taka sprawa jak widszkoduwannia didyczam za panszczynu tzw. indemnizacija, szczojno piznisze doczekalasia naleznoho wyswitlennia w ukrainskij presi miz inszymy j I. Frankom. Holownu uwahu zwernula todi nasza publicystyka na polityczni sprawy, rozdil Halyczyny na polsku ta ukrainsku czastynu, sprawy ukrainskoi mowy ta cerkwy. Ekonomicznym sprawam malo todi pryswiaczuwano uwahy, zasnowano oswitnie towarystwo „Halyckorusku Matyciu", potim „Proswitu", ukrainskyj teatr. — ale jedynyj todi ukrainskyj tzw. „kryloszanskyj bank" czerez nezdarnist, ta nefachowist musiw zalyszyty swoju robotu.

Ekonomiczni ta suspilni sprawy na halyckij Ukraini tak jak i na schidnij pryjszly piznisze na dennyj poriadok hromadskoho zyttia ta naszoi publicystyky.

St[a]losia ce pid wplywom Wolod. Antonowycza ta Mychaila Drahomanowa. U 1866 r. Oleksander Lazarewskyj pomistyw u I-mu tomi „Zapysok czernihiwskoho hubernijalnoho statystycznoho komitetu" praciu p. z. „Malorosijskije pospolityje krestjanie /1648 — 1783/ rr.", a profesor Mych. Wladymirskyj Budanow: „Niemieckoje prawo w Polszcze" w Zurnali Minist. Narod. Proswieszczenija r. 1868. U wydawnyctwi „Archywu Juhozapadnoi Rosii" 1869 r. nadrukowano stattiu prof. Wolod. Antonowycza p. z. „Izsledowanije o horodach w Juhozapadnoj Rosii", a 1870 r. joho z praciu „Pro prawne ta ekonomiczne stanowyszcze selan u XVIII st.", a dali r. 1876 pojawylasia pracia Iwana Nowyckoho: „Naczerk istorii selanskoi werstwy w prawobicznij Ukraini XV -XVIII st. dali r. 1883 w „Kyjiwskyj Staryni" pomistyw prof. Dm. Bahalij: „Zajmanszczyna w Lewobereznoj Ukrainie XVII — XVIII w", ta r. 1892 w Zurnali Min. Narod. Prosw, wyjszla johoz pracia: „Magdeburskoje prawo w Lewobereznoj Malorosii".

Dali piszly praci A. Efymenka „Malorossiskoe dworianstwo i jeho sudba" u Wiestnyku Ewropy 1891 r., prof. Mych. Wladymirskoho-Budanowa „Formy krestjanskoho zemlewdenija w Lytowsko-russkom hosudarstwe XVI w" /1892—1893/; W. Mjakotyna „Prykriplennija krestjanstwa lewobereznoj Malorossii w XVIII st. u wydanni „Russkoje Bahatstwo" /1894 r./ ta inszi.

Majze wsi ti praci perkladeno potim na ukrainsku mowu ta z poczatkom cioho stolittia Naukowe Towarystwo im. Szewczenka wydalo ich u Lwowi u tzw. „Ruskij istorycznij Biblioteci". U tomu z wydawnyctwi pojawylasia j pracia Iwana Lynnyczenka: „Suspilni werstwy w Halyczyni w XV stolitti". W zenewskij „Hromadi", wydawanij Drahomanowym, pojawylasia stattia pro remesla na Ukraini.

Sprawi skasuwannja panszczyny na Ukraini pryswiatyly osnowni praci Iwan Franko, Ostap Terleckyj /Iwan Zanewycz/ ta Wjaczeslaw Budzynowskyj i to w czasy swojei socijalistycznoi dijalnosty.

Budzynowskyj daw krim cioho osnownu praciu pro selansku „Chlopsku posilist w Halyczyni", drukowanu polskoju mowoju, kolysznioju polskoju social-demokratycznoju partijeju, na zjizdi jakoi w Krakowi 1892 r. Budzynowskyj, jak zaproszenyj hist. referuwaw ciu sprawu. (Dali bude).

A. Czerneckyj

Добрий приклад

КОМУНІКАТ

проводів Центрального Еміграційного Союзу Українського Студенства [ЦЕСУС] та Центрального Союзу Українського Студенства [ЦеСУС] про заключення порозуміння.

Уповноважені Проводів ЦеСУС-а на свойому спільному засіданні 3 жовтня 1946 р., виходячи зі становища, що існування двох станових студентських об'єднань з ідентичними або майже ідентичними назвами, засягом діяльности і статутом, не відповідає інтересам українського студентства та що їх може забезпечити тільки одна станова студентська централя, постановляють:

1. В найкоротшому часі скликати Всестудентський З'їзд з метою остаточно вирішити організаційні форми українського студентства та створити одну станову студентську централю.

2. Покликати із сьогоднішнім днем до життя Всестудентську Координаційну Комісію, зложену з голов ЦЕСУС-а і ЦеСУС-а та по два відпоручники від них для:

а) підготовки та скликання Всестудентського З'їзду

б) координації всіх акцій загального студентського характеру включно з офіційною репрезентацією всього українського студентства.

3. Продовжувати діяльність ЦЕСУС-а й ЦеСУС-а до часу скликання Всеукраїнського З'їзду.

Учасники засідання з радістю подають до відома загалу студентства та цілого громадянства факт порозуміння в цьому переконанні, що тільки спільними силами зможемо виконати ті завдання, які стоять перед українським студентством на еміграції.

Дня 3 жовтня 1946 р.

Підписали:

Клавдій Білинський
голова ЦеСУС-а.

Др. Мельник Петро
голова ЦЕСУС-а.

Szpytal proszczajetsia z p. Heydeck

Pani Madlen H e y d e c k, keriwnycia sanitarnoho personalu Okruznoho Szpytalu w Aschaffenburzi widjizdzaje na batkiwszczynu. Z tijei nahody z kol naszych czytacziw nam pyszut:

Wsi my ii dobre znajemo, energijnu, ruchlywu i zawzdy do wsich zyczlywu . . . Nichto nikoly ne poczuw wid nei hostroi widpowidy, koznomu staralasia zrobyty wse, szczo dla nioho potribne. Moloda 23 litnia diwczyna, postawlena na czoli sanitarnoho personalu welykoho szpytala z miznarodnioju obsadoju projawyla podywuhidnu zrilist i organizacijni zdibnosti, czoho najkaszczym dokazom lad, szczo tam panuje. Pani M a d l e n dotrymala kroku swomu szefowi dr. B e t u e l u.

> *Chère Mademoiselle Madeleine!*
>
> *Les malades de l'Hospital Régional Aschaffenburg son personnel et tous les habitants du camp „Piniercaserne" Vous souhaitent beaucoup. De bonheur et de succés dans votre avenir avec grand chagrin avons nous appris la nouvelle de Votre départ. Votre bouté, Votre travail pour nous tous surtout pour nos enfants resteront inoubliables dans nos coeurs. Au revoir, Mademoiselle, gardez un bon souvenir des gens qui ont su apprecier Votre bon coeur.*

Chwori j personal budut zawzdy zhaduwaty ii inicjatywnist i dobre serce, a porodowa zaia, jakoju wona specijalno opikuwalasia, bude nazwatysia ii imenem.

Pani Heydeck (Edek) narodylasia w Bretanii, ale maty ii rodom z Marokka. W czasi wijny wona zholosylasia do charytatywnoi praci, projszowszy kurs suspilnych opikunok. Pisla korotkoho pobutu w inszomu tabori wona pereichala litom 1945 do Schweinfurtu, a potim do Aschaffenburgu, jakyj teper zalyszaje, bazajuczy prodowzuwaty swoi fachowi studii u Francii.

Proszczajemo ii z zalem i bazajemo szczaslywoi buduczczyny.

Jak praciuje DP Regional Hospital w Aschaffenburzi

Zakinczennia reportazu „Nedili" z poperednioho czysla

Czerez te, szczo z pryczyn technicznoho nedohladu w reportazi pro „Oblasnyj Szpytal dla skytalciw" zajszly dejaki netocznostj, (propuszczeno dejaki ustupy z chirurhicznoho j ginkolohicznoho widdiliw ta wstupnu czastynu pro widdil wnutrisznich neduh), dajemo szcze raz ciu czastynu reportazu.

Hordist szpytalu-ce laboratoria dla zahalnych analiz pid keriwnyctwom mg. Dementijewoi, szczo same teper u widpustci. Jak nas informuje ii zustupnyk prof. dr. Wasyliiw, laboratoria-ce twir p. Dementijewoi, jaka zorganizuwala ii z niczoho. Teper wlasztowana wona tak, szczo moze wykonuwaty wsi analizy, za wyniatkom duze skladnych. Laboratoria obsluzuje swoimy praciamy wsi miscewi tabory. Robyt kliniczni i bakteriologiczni analizy ta analizy krowy, seczi j in., peresiczno 30—50 denno. Skladna aparatura laboratorii wykonana czastynno wlasnymy sylamy na misci, npr. elektryczny centryfugu zrobyw taborowyk M. Snyczіw, termostat p. Bilous. Prydbano mikroskopy i insze precyzne pryladdia do analiz i laboratorijnych robit. Krim keriwnyczky j ii zastupnyka praciujut tut szcze laboranty pp. Puszyna j Kolodub ta dwi prybiralnyci.

A teper w towarystwi dr. Betuela pidnimajemosia schodamy na horyszcze, de prymistylys szpytalni pidruczni magazyny; reszta w pidwali bloku. Tut u najbilszomu poriadku poskladena bilyzna, posteli, nakrywala, matracy, szpytalnyj posud. W okremij szafi, zahornute w woskowyj papir ta ponumerowane j wpysane w inwentarnu knyhu rezerwowe likarske pryladdia. Tut ze w odnomu kutku prymistylas i wlasna elektromonterska robitnia. U magazyni tez zberihajetsia szpytalnyj archiw. Na samomu piddaszszi perechowalnia odiahu chworych, jaki prychodiat do szpytalu. Kozna czastyna odiahu numerowana j za czyslom zapysana w knyhu. Chworyj oderzuje poswidku, na pidstawi jakoi pisla wychodu iz szpytalu widdajut jomu odiah. Okremo zberihajut odiah stattewo neduzych.

Tut ze na horyszczi harno wlasztowana kaplycia, w jakij prawlatsia Bohosluzennia wyklueczno dla chworych.

A teper pora ohlanuty poodynoki widdily szpytalu. Dyr. Betuel zalyszaje nas opici keriwnykiw, szczob swojeju pryjawnistiu ne wiazaty bezstoronnosty ich informacij.

Na druhomu powersi roztaszuwawsia widdil wnutrisznich neduh pid keriwnyctwom uniw. prof. dr. Bazylewycza. Oderzujemo taki informacii; widdil maje szist kimnat, z toho czotyry welyki, 70 lizok. Lezat tut chwori z usich susidnich taboriw. Serednii perebih perebuwannia trywaje 15 den (zahalnoeuropejska norma 21 den), otze obih chworyh szwydszyj niz zwyczajno. Podajetsia medykamentalnu terapiu ta fizyczni zasoby, jak kwarciwku, lampu Sollux. Likujetsia penicilinom. Robytsia chemiczno-bakteriologiczni doslidzennia u laboratorii, szczo stoit na wysokomu riwni. Mozlywosti diagnozy i terapii taki, jak i w dobrych likarniach miskoho typu. Widczuwajetsia nedostacza Röntgenu, j na pereswitlennia treba chworych widsylaty do nimeckoho szpytalu. Na wnutrisznіomu widdili praciujut dwa likari asystenty, odyn likar stazyst, kilka sester, z jakych bilszist wychowanky szpytalnych sanitarnych kursiw. Sklad chworych riznomanitnyj. Dejaki wypadky tiazki i charakterystyczni z klinicznoho boku. Widdil maje klinicznyj charakter i na dumku prof. Bazylewycza tut mozna b maty material do uniwersytetskych wykladiw i praktycznych wpraw dla studentiw medycyny uniwersytetu UNRRA w Müncheni, de nema widpowidnych materialiw. Perewazajut chwori na peczinku, zowczewę kaminnia, katary zowczewoho michura, wyrazki szlunka, rewmatyky, mensze chworych serdeszno, chworych na leheni tez nebahato. U bahatioch ludej popsowana nerwowa systema. Malo zachworuwan na pistriak (rak).

Poczatok zwidomlennia pro chirurgicznyj i ginekolohicznyj widdily powynen wyhladaty tak: „Perechodymo do chirurhicznoho widdilu, szczo dilytsia na czolowiczu j zinoczu chirurhiju ta ginekolohicznu czastynu. Informuje nas d r. T y m o c z k o, jakyj wtiszajetsia dobre zasluzenoju slawoju zdibnoho operatora j ginekoloha. Dr. Tymoczko na zminu z dr. Makarewyczem, welykym majstrom operacijnoi techniky, kerujut oboma cymy widdilamy.

Pracia podilena tak, szczo odnoho misiacia keriwnykom chirurgii je dr. Tymoczko, a ginekolohii dr. Makarewycz, druhoho misiacia nawpaky." Dali zwidomlennia zwuczyt tak, jak u poperedniomu czysli „Nedili".

Ne znajemo Mychajla Drahomanowa

Zakinczennia z 41 cz. „Nedili"

M. Drahomanow riszucze wystupaw proty wsiakoho hnitu, w tomu czysli j proty hnitu derzawnoi wlady czerez czynownyctwo, biurokratiju.

Ciomu hnitowi win protystawlaw samowrjaduwannia hromad, kraiw i derzawne samowriaduwannia z nyzu w horu, a ne zhory wnyz, jak bulo ce za czasiw M. Drahomanowa w Rosii j w Awstrii. Win zaklykaw braty zrazok z Anhlii, Szwajcarii i Spoluczenych Derzaw Piwnicznoi Ameryky, de wse derzawne zyttia derzytsia na orhanach samowrjaduwannia, a same derzawna wlada je tilky spilkoju miscewych wlad (hromad i hrafstw w Anhlii, hromad i kantoniw w Szwajcarii, hromad i stejtiw w SDPA). Taku systemu pobudowy derzawy zwut federalistycznoju, to-b to towarvskoju.

Zarodky federalistycznoho ustroju M. Drahomanow baczyw i na Ukraini u spilci kureniw Wijska Zaporizkoho, szczo tworyly „Wolnosti Wijska Zaporizkoho". Parosli cioho samowriaduwannia duszyla na dumku M. Drahomanowa kozacza starszyna, szczo kynulas u zajmanszczynu a ostatoczno zaduszyla centralistyczna moskowsko-peterburska imperija.

„Wilnymy," pysaw M. Drahomanow, „mozut buty tilky malenki derzawy, abo, lipsze skazaty, hromady, towarystwa. Sprawdi wilnoju spilkoju moze buty tilky spilka towarystw, kotri prosto, czerez swoich wybornych ludei dla koznoi sprawy, zwertajuisia do druhych towarystw, z kotrymy im najblyzcze, najlehsze, najpozytoczniszе buty spilnymy, za potribnymy im sprawamy dajuczy im pomicz za pomicz. Rozwazajuczy dali, pobaczymo, szczo j hromada potribna ludiam tilky dla toho, szczob koznomu bulo najlipsze, znaczyt i hromada tilky todi bude myla koznomu, koly wona ne newolyt nikoho; buty w nij, czy ne buty. I hromada musyt buty spilkoju wilnych osib".

Jak baczymo M. Drahomanow szcze zadowho do Rewolucijnoi Ukrainskoi Partii, szczo wydala 1900 roku broszuru M. Michnowskoho „Samostijna Ukraina", zaklykaw ukrainciw dobywatysia Samostijnoi Ukrainy. Win buw zresztoju, ne perszyj, szczo wystupyw z cym haslom: ranisz joho w „Knyzi byttia ukrainskoho narodu" M. Kostomarow, szczo razom z T. Szewczenkom nalezaw do „Kyrylo-Metodijiwskoho Bractwa", zaklykaw ukrainciw tworyty „Ukrainsku Ricz-Pospolytu Respubliku" w spilci z inszymy slawjanskymy respublikamy.

W odnomu lysti do swoho pryjatela sprywodu nazwy „Ukraina" M. Drahomanow pysaw szczo cia nazwa moze staty imenem „dla usi jei zemli naszoi od Doncia do Tisy i dla ludej naszych. „Tilky ce stane potrochu j todi, koly naddniprianska zemla, wlasna Ukraina kozacka znow zdobude uwahu wsioho ludu naszoho ta szcze duzcze, niz kolys, szcze dalsze ta do toho j zrobyt szczos rozumnisze i micnisze, niz kozactwo, -inaksze kazuczy — koly wona zasluzyt, szczob po nij wsi naszi ludy sami sebe nazwaly ukrainciamy . . . na wse treba czas, — a nam szcze treba sterehtys hricha, jakyj my dorikaly druhym: centralizmu j derzawnosty. Koly pidkarpatski rusyny prystanut do nas, to pewno ne zadla „korony hrisznoho Bohdana", jaka dla teperisznich czasiw tak ze malo warta, jak i korony swiatych Waclawiw, Stefaniw, Zwonimiriw, szapka Monomachowa i. t. d. Kazete: „Szewczenko buw ukrainec, a wy chto? — Szewczenko buw ukrainec, ta na bilszu polowynu buw kozak i czerez te mih buty „tilky ukraincem". A teper pojawylys ludy, szczo wyrosly na kozackij Ukraini ta tilky piszly dali kozactwa j kozacko-chlopomanii, a do toho zahlanuly dali Podniprianszczyny, npr., w Halyczyni j Uhorszczyni, ti ludy staly wseswitnimy hromadiwciamy ta do toho j wseukrainciamy, abo wsemalorusynamy, czy jak tam. Teper szcze imeny dla tych ludej nema, bo szcze malo takych i na Dnipri j pid Karpatamy." A kolys bude.

Szczo ce za dumka, jak ne dumka welykoho syna Ukrainy j dalekozorohо myslytela? A pysana wona szcze 1878 roku, koly w Zachidnij Ukraini, w Halyczyni, Bukowyni j Pidkarpatti panuwala tysza w selanskych chatach, sered tak zwanoi inteligencii -nyzkopoklonstwo pered habsburskeju monarchijeju, a w podniprianskij Ukraini -„wse mowczalo-bo blahodenstwuwalo". Lysze odynyci piszly za M. Drahomanowym, „adwokatom rosijskoho prowytelstwa", jak pysala odna „rutenska" hazeta. Ce buly Mychajlo Pawlyk, Iwan Franko, W. Nawrockyj, O. Terleckyj w Halyczyni, szczo zaznaly tiurmy za prychylnist do M. Drahomanowa ne bez donosiw „patriotiw" do awstrijskoi policii. Na podniprianszczyni zawjazalys hurtky molodi szczo rosly czyslom i jakistiju znannia: Deheny B. Kistiakowskyj, Lesia Ukrainka, P. Hrabowskyj.

Reakcija ne zbyla szczo malo zdorowe korinnia. Prychylnyky M. Drahomanowa mnozylys: molod widijszla wid starszych zaskoruzlych sebelubiw i naprykinci 80-ch rokiw, koly M. Drahomanow buw zaproszenyj w Bolhariju na profesora, w Halyczyni posijani zerna daly wrozaj: ne poczatku 90-ch rokiw mynuloho stolittia u Lwowi zasnowano bulo prychylnykamy M. Drahomanowa „ruskoukrainsku radykalnu partiju", perszu ukrainsku politycznu partiju na zachidnio-ewropejskyj zrazok.

Na koszty, zibrani w rosijskij Ukraini, stworeno dwotyznewyk „Narod" zhodom i czasopys dla selan „Chliborob". „Narod" staw Drahomaniwskoju trybunoju na ridnij zemli, M. Drahomanow — idejnym keriwnykom radykalnoi partii, szczo pidnesla holos za interesy ukrainskoho ludu. M. Pawlyk, Iw. Franko wyrosli uczni M. Drahomanowa, Lesia Ukrainka, joho neboha, wse, szczo bulo kraszczoho j postupowiszoho sered ukrainstwa promowlaly do ukrainciw, do narodiw Rosii j Awstro-Uhorszczyny, klyczuczy do jednannia za demokratiju, suspilnu sprawedlywist i wseludski idealy.

Nazadnycki syly namahalysia zatrymaty zrostannia radykalizmu wsima sylamy. Darma, win perechodyw czerez hrebli i zachopluwaw masy. Zhodom idei Mychajla Drahomanowa poszyrylys i na Welykij Ukraini, de szyrywsia „Narod".

1894 roku prychylnyky M. Drahomanowa uroczysto swiatkuwaly u Lwowi 30-litnij juwylej joho literaturnoi, naukowoi, pedahohicznoi, hromadskoi j politycznoi dijalnosty. Na welyczeznomu wiczu, w zali Lwiwskoi ratuszi, widkrytomu M Pawlykom, promowlalo 14 osib, sered nych doktory praw, inzynery, robitnyky i selany.

Juwylej sprawyw welyczezne wrazennia na M. Drahomanowa, koly win proczytaw zwit z nioho w „Narodi". Tiazko wze todi chworyi, M. Drahomano u lystuwanni z M. Pawlykom, z wlastywym jomu humorom nazwaw cej juwylej „panachydoju". Moze ce bulo peredczuttia blyzkoi smerty bo za 5 misiaciw 20 czerwnia 1895 r., powernuwszys iz czerhowoi lekcii w uniwersyteti, Mychajlo Drahomanow nahlo wmer na rukach nebohy Lesi Ukrainky.

Smert M. Drahonanowa jak hrim wdaryla wse ukrainstwo i nawit joho idejnych protywnykiw, jaki musyly joho szanuwaty.

Carska dyplomatija, jaka bojalasia nebazanych demonstrcij, osoblywo, szczob na pochoronach M. Drahomanowa buly predstawnyky z Halyczyny, dobylasia wid bolharskoho uriadu szczob pochoron widbuwsia jaknajszwydcze. Awstrijska wlada ne propustyla czerez kordon Iw. Franka, a M Pawlyka zatrymala, tak szczo win pryjichaw do Sofii wze pisla pochoronu.

Prote pochorony maly demonstratywnyj charakter: profesory j studenty sofijskoho uniwersytetu buly prysutni wsi, krim toho czyslenni hromadiany znajomi j poczytateli M. Drahomanowa, sered nych emigranty ukrainci i rosijany. Z Ukrainy bula prysutnia Lesia Ukrainka, jaka demonstraywno potysnula ruku predstawnykowi studentstwa, szczo proklynaw u swoij promowi carskyj samoderzawnyj rezym. Trunu uwes czas nesly studenty j profesory, ne zwazajuczy na te, szczo iszow prolywnyj doszcz. Piznisze slowo „nad trunoju M. Drahomanowa" nadislaw rodyni Borys Hrinczenko. Wsia sofijska presa teplo zhadala nebizczyka. Widhuknulys majze wsi czasopysy, szczo wychodyly w Haliczini, a takoz „Fond wilnoi rosijskoi presy w Londoni".

Z trydciaty rokiw praci na poli politycznomu, hromadskomu, literaturnomu, pedahohicznomu j naukowomu, jaki prozyw Mychajlo Drahomanow, dwadciat rokiw win prowiw na emigracii i lysze desiat na Batkiwszczyni, koly ne rachuwaty trioch rokiw w zakordonnomu widriadzenni. Oce najbilsze czasu win praciuwaw na emigracii. A skilky win zrobyw dla ridnoho narodu na emigracii? Cioho szcze dosi ukranci ne ocinyly. Czomu? Czy tomu, szczo ne choczut, czy tomu, szczo ne wystaczaje im syly j uminnia ce zrobyty? Ne beremos sudyty. Ale czy bahato ukrainciw, chocz w osnownomu, znajut, chto takyj buw M. Drahomanow, czym win prysluzywsia ukrainskomu narodowi? Wyhladaje tak, szczo duze nebahato. Bilszist znaje pro M. Drahonanowa ne z joho tworiw czy lystuwannia, a z perekaziw, czasom cilkom fantastycznych, a to i zloslywo falszywych, czomu bahato prysluzylys same taki, szczo lysze „poczuwajut sebe" ukrainciamy.

Tymczasom M. Drahomanow je zrazok praciwnyka -emigranta, szczo newpynno robyw dla rozumowoho j moralnoho pidnesennia swoich zemlakiw. Koly b z nyniszniоi masowoi ukrainskoi emigracii koznyj zrobyw by dla samoudoskonalenna swoho chocz tysiacznu dolu toho, szczo zrobyw M. Drahomanow to, hadaju, my mohly b z pewnistiu dywytys u majbutnie.

S. H o r d i j e n k o

Ні дощ, ні холод не перешкодить вам набути цікаву книжку в нашому кіоску Піонірказерне, 3 бл., кім. 218.

Narada robitnykiw presy w Bambergu

8. c. m. widbulasia w Bamberzi presowa narada, w jakyj wzialy uczast holownyj redaktor i keriwnyk widdilu ukrainskych spraw redakcii „Nedila" ta hrupa miscewych zurnalistiw. Narada bula pryswiaczena sprawi dalszoi orhanizacii bamberskoho widdilu redakcii „Nedila" u zwiazku z rozbudowoju czasopysu ta nyzci aktualnych pytan. Konferencija dala pozytywnyj wyslid; Zorhanizowano widdil skladom wisim osib, pomiz jakymy nachodiatsia tez czilni predstawnyky ukrainskoi presy. Widdil maje za zawdannia ne lysz zasoblaty „Nedilu" materijalamy, ale reprezentuwaty, zachyszczaty ta pidderzuwaty ii ideolohiczno, moralno j materijalno na bamberzkomu tereni. Zawdanniam nowozorhanizowanoho widdilu je tez prytiahty do planowoi zurnalistycznoi roboty najawnych u Bamberzi robitnykiw presy, posylyty interesi SUZ-u ta obstojuwaty prawa miscewych zurnalistiw pered zazichanniamy storonnich czynnykiw.

Sport

BC Augsburg — Ukraina 8:1

Ce wze czetwertyj raz rozhromleno naszu odynadciatku . . . reprezentacijnu! Kazut do trioch raziw sztuka, a za czetwertym sportowci „Ukraina" powynni zrobyty hromadianstwu pryjemnist i perestaty reprezentuwaty nasz sport. Ce wze skandal. Ne dosyt toho, szczo prohrajut hanebno, ale i pobywajut partneriw.

My, zylci Aschaffenburga majemo szcze pretensii do p. Skocenia i choczemo pryhadaty jomu tu klatwu jakoju win zapewnyw, szczo F. K. „Ukraina" ne zabude szczyroho pryjniattia w Aschaffenburzi j powede druzynu do dalszych peremoh ta szczo ne prynese soromu ukrainskomu sportowi. Ale szwydko zabuw p. Skocen swoi slowa. Zaraz, wydno, p. Skocenewi ne oplaczujutsia zmahannia w ukrainskych klubach i win szukaje

nowych szlachiw. Na swoju oboronu, szczo ne doderzaw klatwy, p.Skocen moze maty odne oprawdannia, a same: „Niczoho sobi ne pryhaduju, ce bulo pry czarci".

Zrazkowi plastunski zmahannia w Augsburzi

(Wlasna korespondencja „Nedili"). U riamciach plastowoi striczi w Augsburzi 28 i 29 weresnia c. r. u 35 ricznyciu isnuwannia Plastu widbulysia sportowi zmahannia lehkoi atletyky, widbywanky i kopanoho miacza.

Wyslidy zmahan lehkoi atletyky:

Bih na 100 m: 1. Kupczynskyj „Burlaky" München 11,6 sek.; 2. Hnatkiwskyj, „Burlaky" München; 3. Baziuk, Berchtesgaden.

Bih 400 m: 1. Kupczynskyj 57,8 sek., 2. Baziuk, 3. Hnatkiwskyj.

Bih 1500 m: 1. Jakymczuk „Burlaky" 5:07,0 chw. 2. Galat „Lisowi Czorty" Mittenwald, 3. Malaniuk „Sahajdacznyj" Regensburg.

Bih 800+400+200+100 m (Olimpijska sztafeta): 1. „Burlaky", 2. Berchtesgaden, 3. „Lisowi Czorty".

Skok u wysoczin: 1. Kupczynskyj 159,5 cm, 2. Swystun „Lisowi Czorty", 3. Tymczenko, Berchtesgaden.

Skok u dowzin: 1. Kupczynskyj 6.33 m, 2 Hnatkiwskyj, 3. Baziuk.

Stusan kuleju: 1. Stawnyczyj „Lisowi Czorty" 9.63 m, 2. Nahirnyj „Chrestonosci" Traunstein, 3. Kupczynskyj.

Met dyskom: 1. Kupczynskyj 26,42 m, 2 Stawnyczyj, 3. Swystun.

U czolowiczij widbywanci (trijky) w grupi starszych plastuniw na wsich wisim druzyn zajnialy:

1. misce „Lisowi Czorty" Mittenwald, 2. misce „Burlaky" München, 3. „Chrestonosci" II Traunstein.

U zinoczij widbywanci (szistky) zajnialy: 1. misce Aschaffenburg, 2. misce Augsburg, 3. misce Regensburg.

Powedinka zmahuniw u wsich konkurencijach zrazkowa.

Prowidnykom zmahan buw p. R. Jakymczuk, holownymy suddiamy buly: dla lehkoi atletyky prof. Krasnyk, dla widbywanky i kopanoho miacza o. W. Iwaszko.

W. I.

Ostanni zwidomlennia.

Sowjetska Rosija wystupyla proty stworennia miznarodnioi zbrojnoi syly, pry dopomozi jakoi Objednani Nacii maly uderzuwaty switowyj myr. Jak pysze amerykanska presa, sowjetskyj urjad peredaw uze widpowidnyj dokument w tij sprawi komitetowi generalnoho sztabu w Radi Bezpeky.

*

Holowna kwatyra 3 amerkanskoi armii wydala na koryst skytalciw DP majze 30 000 zaliznych peczej ta 86 000 nakrywal iz wowny.

*

Sowjetskyj minister zakordonnych spraw Molotow pryjniaw premierministra espanskoho emigracijnoho urjadu dr. Jose Girala i maw iz nym dowhu rozmowu.

*

Brytijskyj premijer-minister Attlee pryjmaw weczeroju w swoij chati poczesnoho hostja henerala D. Eisenhowera. Za stolom zibralysia Winston Churchill, Anthony Eden, Viscount Montgomery i inszi wysoki wijskowi dostojnyky.

*

Urjad Spoluczenych Derzaw peredaw sowjetskomu urjadowi nowu notu szczo w nij szcze raz stwerdzuje, szczo oborona Dardaneliw je i bula w perszij miri sprawoju Tureczczyny. Nota, szczo ii amerykanskyj ambasador u Moskwi, general Smith, peredaw w ministerstwi zakordonnych spraw pidkreslюje, szczo USA hotowi wziaty uczast w naradi z Rosijeju, Wel. Brytanijeju i Tureczczynoju pro rewiziju konwencii z Montreux. Ameryka ne pohodzujetsia na sowjetske stanowyszcze w cij sprawi.

Nasz humor

Taborowe kochannia

Kolys win kochaw mene . . .
Win kochaw i mene nedawno . . .
A mene kochaw szcze tilky wczora

Permitted by authority of Militar[illegible] vern[illegible]

Adresa Redakcii: „Nedila", Aschaffenburg, UNRRA, Team 612, Pionierkaserne

Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenbu[illegible]

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. | 20 zowtnia 1946 | Nr. 44

Partijni szkoly w SSSR

Jak powidomlajut iz Moskwy, z dnem 1 lystopada pocznut swoju praciu w 50 mistach Sowjetskoho Sojuzu nowi „partijni szkoly" dla politycznoho wyszkolu zinok i czolowikiw.

W partijnych szkolach nawczatymut zahalnoi istorii, narodnioho hospodarstwa, dialektycznoho j istorycznoho materijalizmu ta zakordonnoi polityky Sowjetskoho Sojuzu. Okremu uwahu zwertatymut u tych szkolach na riznyci polityczno-hospodarskoi systemy Sowjetskoho Sojuzu ta inszych krain.

Ostanni zwidomlennia

Kesselring stane pered sudom

Kolysznioho nimeckoho feldmarszala von Kesselringa, buwszoho holownokomanduwacza nimeckymy powitrjanymy i nazemnymy zbroinymy sylamy w Italii ta w rajoni Seredzemnoho Moria postawlat u Italii pered sudom pid zakydom pidmowlannia do zwirstwa suproty wojennoho protywnyka.

Duchowni szkoly w Leningradi

W Leningradi, w budynku kolysznioho duchownoho seminara widkryly duchownu (teologicznu) akademiju i duchownyj seminar. U swiatocznomu widkrytti tych sowjetskych duchownych szkil wzialy uczast krim samoho moskowskoho patrijarcha Aleksija takoz sowjetski jepyskopy ta mytropolyty i wysoki derzawni dostoinyky.

Nowyj rosijskyj posol w Belgii

Nowopryznaczenyj sowjetskyj ambasador w Belhii, Pawlow, doruczyw regentowi kniazewi Charlesowi swoju wirczu hramotu. Belgijskyj parlament pisla debaty pro finansowu polityku urjadu wyslowyw 99 holosamy proty 84 swoje dowirja belgijskomu kabinetowi.

Imperator Japonii widwidaw Mac Arthura

Japonskyj imperator Hirohito widwidaw mynuloi seredy wze wtretie wid czasu japonskoi kapitulacii amerykanskoho holownokomanduwacza w Janonii, generala MacArthura. Heneral pryjmaw cisarja w palati amerykanskoi ambasady w Tokio. Wizyta trywala wid hodyny 10 do 12 w poludne. Predmetom rozmowy bula m. i. sprawa nowoi konstytucii.

Jehypetskyj premijer ide do Londonu

Na prostori prowincii Grosshessen perewedut do kincia cioho roku prymusowu akciju zdaczi pirja domasznioho ptactwa. Kozne hospodarstwo, szczo maje drib, musyt zdaty prynajmi 150 gramiw pirja wid koznoi zarizanoi husky, 100 gramiw wid kaczky i wse pirja wid kurej ta piwniw. Meta akcii-pokryty potreby szpytaliw ta bizenciw.

Moderni palomnyky na litakach

Jehypetskyj premijer-minister Sidky Pasza zajawyw pered swoim namirenym widjizdom do Londonu, szczo u wyslidi joho rozmow z welykym derzawnym muzem Bevinom wzajemyny miz obydwoma krainamy skriplatsia ta szczo brytijska nacija poszanuje nacijonalni poczuwannia Jehyptu. Jehypetskyj minister zakordonnych spraw Ibrahim Abdel Habi suprowodytyme premijer-ministra w joho podorozi do Londonu.

Amerykanski zurnalisty w Wiesbadeni

3 brytiski litaky uperszyj raz w istorii perewezly mohametanskych wirnych z Bagdadu do Mekky, swiatoho mista musulman.

Nimci musiat zdawaty pirja

12 amerykanskych zurnalistiw, szczo widbuwajut okruznu podoroz po riznych krainach Ewropy, maly 16 zowtnia u Wiesbadeni zustricz iz predtstawnykamy amerykanskoi wlady, czlenamy grosshessenskoho kabinetu, predtsawnykamy 4 nimeckych partii ta nimeckymy zurnalistamy. W konferencii wzialy uczast szef wijskowoi wlady dla Grosshessen dr. Newman i heneral Keating, jak reprezentant henerala Clava z Berlinu. Premijer-minister Grosshessenu prof. dr. Geiler buw tez na cij zustriczi.

Komunikat Uprawy SUZ

18 zowtnia 1946 widbulosia czerhowe zasidannia Uprawy Spilky Ukrainskych Zurnalistiw na Emigracii, szczo na niomu obhoworeno nyzku aktualnych spraw hromadskoho j wnutriszno-organizacijnoho charakteru.

U zwjazku z zaisnuwanniam KUK, SUZ wwazaje porozuminnia ukrainskych politycznych hrap na tereni KUK pozytywnym krokom w naprjami do objednannia ukrainskoho hromadjanstwa na emigracii. SUZ bude pidtrymuwaty wsi konsolidacijni zachody KUK konkretnoju zurnalistycznoju praceju.

Za dolu ukrainskych skytalciw

Zjizd duchiwnyctwa UAPC zwertajetsia do Organizacii" Objednanych Nacij

Neszczodawo w prysutnosti Jepyskopa Mstyslawa, szczo keruje cerkownoju prowincijeju UAPC Großhessen, widbuwsia zjizd duchiwnyctwa Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy tijei prowincii. Praci zjizdu zapoczatkuwaw swoim slowom Wladyka Mstyslaw, szczo dowsze howoryw pro rolu prawoslawnoho swiaszczenyka n[a] skytalszcz[ini]. U wyslidi narad zjizd uchwalyw nyzku wazlywych postanow, a zokrema takych, szczo torkajutsia doli j majbutnioho ukrainskych skytalciw. Zmist najwazlywiszoi z nych takyj:

„Zjizd wsebiczno obmirkuwaw teperisznij stan skytalciw-chrystyjan wzahali, a ukrainskych zokrema j uchwalyw zwernutys do Orhanizacii Objednanych Nacij z takym zaklykom:

Duchiwnyctwo Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy z sumom i nespokojem stwerdzuje: ne zwazajuczy na te, szczo wid zakinczennia wijny z totalistyczno — nacjonalistycznoju Nimeczczynoju, mynulo wze piwtora roku, dosi ne wyriszeno doli skytalciw-chrystyjan wzahali, a ukrainskych zokrema. Sproby polahodyty ciu waznu sprawu na wesnianij sesii Orhanizacii Objednanych Nacij, ne zwazajuczy na szczyri intencii bilszosty ii czleniw, u praktyci wyjawylysia dalek[ymy] wid zamiriw predstawnykiw ZD Ameryky, Welykoi Brytanii, Francii i inszych chrystyjanskych derzaw switu. W ostannich czasach zaisnuwalo az nadto bahato pidstaw do perekonannia, szczo stanowyszcze skytalciw-chrysty[jan] poczynaje z dnia na den pohirszuwatys ta staje nawit dla nych nebezpeczny[m]. Na ciomu misci z welykym nespokojem musymo pryhadaty zajawu Holownoho Dyrektora UNRRA, p. La Guardia, jakyj pisla perebuwannia w Moskwi powidomyw, szczo SSSR pryjmaje ponad 300.000 skytalciw, jaki ne majut sowietskoho hromadianstwa. Choczemo wiryty, szczo zhadana zajawa p. La Guardii je prykrym neporozuminniam. Odnak ostannie ne moze zmenszyty naszoho nespokoju za dolu wsich skytalciw-chrystyjan, tym bilsze, szczo, jak zaczuwajemo, pro wid UNRRA rozislaw dyrektoram timiw UNRRA w Zach. Nimeczczyni obiznyky z instrukcijamy, jak zmenszyty czyslo skytalciw w taborach ta zmusyty ich do poworotu na batkiwszczynu. Ci wistky pidtwerdzujut wydani wze w ostannich dniach fakty prymusowoho wyselennia z taboriw UNRRA skytalciw-chrystyjan.

Wse ce zmuszuje nas — duchownych pastyriw, zobowjazanych dbaty pro duchowne i materijalne dobro dobrowilno kolo nas objednanych wirnych, zwertatys do predstawnykiw chrystyjanskych narodiw switu, objednanych w Orhanizacii Objednanych Nacij, z haraczym zaklykom.

1. Nehajno ustijnyty jasnyj i wsich obowjazujuczyj prawnyj stan chrystyjan — skytalciw, szczo perebuwajut teper na terenach Zach. Nimeczczyny j ne majut namiru powertatys do swoich batkiwszczyn czerez te, szczo panujut tam siohodni antychrystyjanski monopartijno-totalistyczni uriady.

2. Widdaty nehajno opiku nad skytalciamy-chrystyjanamy miznarodnij orhanizacii pobudowanij na zasadach chrystyjanskoi etyky i morali predstawnykiw chrystyjanskych narodiw.

3. Nehajno wydaty skytalciam-chrystyjanam wi[d]powidni osobysti dokumenty, szczo dawaly b im zmohu wilno ruchatys po switu j tym szczo majut [zmohu] samym podbaty pro wlasztuwannia swoho zyttia na czuzyni.

4. Dla tych, szczo ne majut wlasnych zasobiw, nehajno rozpoczaty akciju orhanizowanoho ii rozselennia w chrystyjanskych derzawach, zaklykajuczy ti derzawy do liberalnoho j chrystyjanskoho traktuwannia emigracijnoi sprawy ta do moralnoi i materijalnoi dopomohy skytalciam na poczatkach ichnioho pobutu w tych derzawach Ukrainciw, miroju zmohy rozselyty na terenach Kanady, j Argentyny bo ci krainy widpowidajut im klimatyczno, a zokrema swoim chliborobsko-hospodarskym charakterom.

Ukrainski — skytalci, — syny welykoho chrystyjanskoho narodu, jakyj wprodowz ostannich 28 rokiw swoho isnuwannia, wtratyw ponad 16 milioniw swoich najkraszczych syniw i doczok u borotbi z antychrystyjanskym totalizmom, u tim ponad 5 milioniw u borotbi z totalistyczno-nacjonalistycznoju Nimeczczynoju w r. r. 1939 — 1945. Naszym hariaczym bazanniam je, szczo b nasze zamyluwannia do praci, praci czesnoi j zhidnoi z zapowitamy naszoho Welykoho Wczytela — Isusa Chrysta — jaknajskorsze bulo wzyte na koryst Chrystyjanskoho Switu i dla joho slawy.

Hermann Göring pokinczyw samohubstwom, pryjniawszy otrutu

Tila straczenych spalyly na popil i rozwijaly z witramy

Hess i Dönitz widbuwatymut swoje uwjaznennia w twerdyni Spandau

Komisija czotyrjoch welykoderzaw dla holownych wojennych zloczynciw wydala 16 zowtnia urjadowe zwidomlennia pro te, szczo wnoczi z 15 na 16 zowtnia wykonano zasud smerty czerez powiszennia na zasudzenych 1 zowtnia 10 holownych nimeckych zloczynciach, miz jakym je Joachim von Ribbentrop, Wilhelm Keitel, Alfred Rosenberg, Hans Frank i Fritz Sauckel.

Hermann Wilhelm Göring nalozyw na sebe ruku, pryjniawszy na korotko pered wykonanniam wyroku, 15 zowtnia o hodyni 22.45 otrutu cjankali, szczo ii maw zachowanu w sklanij kapsulci.

Jak oficijni swidky wid nimeckoho narodu pid czas egzekucii buly prysutni premijer-minister Bawarii dr. Wilhelm Högner i generalnyj prokurator z Nürnbergu, dr. Leistner.

Tila Göringa i 10 straczenych wojennych zloczynciw u mynulyj czetwer spaleno w krematorii. Popil zhidno z postanowamy Komisii czotyrjoch welykoderzaw, rozwijaly na wsi storony switu.

Zasudzeni dowidalysia pro swoje straczennia z ust amerykanskoho polkownyka Burtona C. Andrusa, szczo u wiwtorok o hodyni 23.33 uwijszow do perszoi kelii i pereczytaw wyrok. Kozen iz zasudzenych poklonywsia i bez bilszych incydentiw dozwolyw wjazaty ruky. W ostannij hodyni pered smertju zasudzenym daly szcze weczerju z konserwnoho mjasa, tomatiw i kawy. Straczennia widbulosia w gimnastycznij zali Nürnberzkoi wjaznyci, szczo w nij postawyly 3 szybenyci i 11 zwyczajnych derewjanych trun. Wikna zaklejeno czornym paperom. Komisija 4-och skladalasia z generaliw: Rosiju zastupaw general Molkow. Kozen iz zasudzenych pered smertju mih szczos skazaty, lysze Rosenberg zriksia iz toho prawa i widmowywsia wid ostannioi molytwy.

Buwszyj szef nimeckoho holownoho komanduwannia Keitel skazaw: „Oce idu slidom za moimy synamy i ja. Wse dla Nimeczczyny. Diakuju Wam." Buwszyj heneral-gubernator Frank: „Ja umolaju Hospoda, szczob pryjniaw mene u swoij laskawosti". Odynokyj Streicher zachowuwawsia demonstracijno i koly joho wely na straczennia wyhukuwaw: „Ce moje swiato Purim 1946. Jdu teper do Boha. Bolszewyky powisiat odnoho dnia i was . . . Adele, moja luba druzyno."

7 zasudzenych w Nürnbergu na kary uwjaznennia b. nimeckych dostojnykiw na czoli z Rudolfom Hessom perewezut do wjaznyci-twerdyni Spandau, szczo za czasiw Hitlera bula wazkoju wijskowoju wiaznyceju, jaku wijsko nazywalo „czerwonym peklom".

Po riznych mistach Nimeczczyny, a zokrema w Berlini widbulysia demonstracii nimeckych liwych partij z prywodu zwilnennia pidsudnych von Papena i Fritzsche.

Laudatores praeteriti temporis

Napysaw dr. Panas Fedenko

Czytaty dowodytsia presu, wydawanu widomoju politycznoju grupoju, i czolowik ne moze wyjty z dywa: na jakij planeti my zywemo? W kotrim stolitti? Pered druhoju switowoju wijnoju, czy pisla nei?

Czym widriznialosia dwadciatylittia miz perszoju i druhoju switowoju wijnoju / 1918 - 1939 / wid poperednioho rozwytku?

Istoryk musyt skazaty: pojawoju nowych teczij u politycznim zytti, szczo zapereczuwaly: 1. swobodu i politycznu riwnist ludej, 2. rozum, 3. moralnist i sprawedlywist, 4. postup.

Ci „ideolohii" my dobre znajemo. „Batkamy" cych idej buly rizni teoretyky i praktyczni dijaczi w polityci: nazwemo tut — francuza — Zorza Sorela, italijciw —Wilfreda Pareta i Benito Mussolini, nimciw — Otmara Spanna, Oswalda, Spenglera, Adolfa Hitlera, rosijanyna — Wolodymyra Uljanowa — Lenina, ukrainciw — Dmytra Doncowa i Wjaczeslawa Lypynskoho.

Nazwani osoby, pry wsij riznomanitnosti indywidualnostej, maly bahato spilnoho w pohladach na polityczni j suspilni sprawy. Prymirom, swoboda—dla wsich nazwanych dijacziw i teoretycznych pysmennykiw ne bula tym, czym ludyna maje dorozyty. Nawpaky! Napryklad Zorz Sorel u swoich „Dumkach pro nasylstwo" / Reflexions sur violence / pidnosyt wahu nasylstwa w istorii ludstwa: dla Sorela, nasylstwo—ce nosij

Teorija . . .

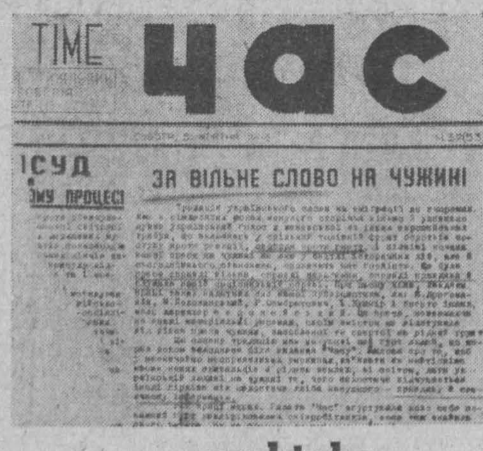

TIME

ЧАС

ЗА ВІЛЬНЕ СЛОВО НА ЧУЖИНІ

. . . praktyka

rozwytku suspilstwa i derzawy. Pareto w swoim traktati zahalnoi sociolohii / Tratatto di sociologia generale / „matematycznoju metodoju" dochodyt do wysnowkiw, szczo w istorii ludstwa ideja swobody hraje rolu pidrjadnu.

Widomo, szczo Mussolini buw ucznem Pareta, jak profesora uniwersytetu w Lozanni / Szwajcaria /. Win swoju pohordu do swobody wyslowyw u promowi w faszystiwskim parlamenti w Rymi 1926 roku: — Buw ja w Kalabrii; do mene prychodyly ludy, kazaly:—„wysuszit boloto, wyzwolte nas wid malarii! Ale pro swobodu nichto ne howoryw ni slowa!" Nimeckyj faszystiwskyj socioloh Otmar Spann u swoij praci — „Sprawznia derzawa" / Der wahre Staat, 1920 r / propowiduwaw „sylnu derzawu", szczo potoptuje swobodu odynyci. Oswald Spengler u dwochtomowij knyzi — „Zanepad Ewropy" / Untergang des Abendlandes / ta w swoich „Politycznych Pysanniach" z welykoju erudycijeju / ale odnobiczno / starajetsia dokazuwaty, szczo „masowa ludyna" z ii stremlinniam do swobody i riwnoprawnosty — ce znak „zanepadu kultury". Te, szczo inszi propowiduwaly w teorii, te zdijsnyw u swoij" totalnij derzawi Adolf Hitler.

Prote, dla sprawedlywosty treba skazaty, szczo bez Uljanowa-Lenina i joho sowietskoi derzawy w Zachidnij Ewropi ne bulo b ni faszyzmu ni nacyzmu. Jak teoretyk i politycznyj praktyk, Lenin zrobyw dla ruiny demokratii w switi najbilsze. Uze joho knyzka, wydana 1917 r. — „Rewolucija i derzawa" — oholoszuwala wijnu demokratii w imja „dyktatury proletarijatu".

Prawda, krutijskoju metodoju bolszewyky nazywaly tak zwanu sowietsku dyktaturu „wyszczym typom demokratii". Ale ci chytroszczi nikoho ne mozut obduryty, bo sam Lenin nazwaw dyktaturu „wladoju, neobmezenoju nijakymy zakonamy". Jaka moze buty swoboda j demokratija tam, de zakony dla ochorony praw ludyny mowczat?

Na ukrainskomu grunti newpynno i bezslawno rujnuwaly demokratycznu ideolohiju Doncow ta Lypynskyj. Doncow perepysuwaw „ideolohiju" italijskych faszystiw ta nimeckych nacystiw i radyw nam u nych uczytysia derzawnoi mudrosty.

Z jakym zachoplenniam „Wistnyk" Doncowa prywitaw faszystiwskyj pereworot Pilsudskoho w Polszczi 1926 roku! Z jakoju radistju cytuwaw Doncow widomu inwektywu Pilsudskoho proty demokratii / „Pohasajuczyj swit" /. Ne perebyraw zasobiw Doncow, koly jomu treba bulo obpluhawyty, obpaskudyty, obpluwaty demokratiju. Ne bulo takoho szachrajstwa i perekruczennia, jakoho ne wzyw by Doncow dla borotby proty demokratycznoi idei: koly jomu brakuwalo cytat, to Doncow prosto wyhaduwaw „cytaty" . . .

Wjaczeslaw Lypynskyj teoretyk ukrainskoho monarchizmu, woroh demokratii, pylnyj uczenyk francuzkoho syndykalista Zorza Sorela, nasliduwaw Pareta i Spanna. Dla Lypynskoho demokratija — ce panuwannia finansowoho kapitalu. Jak widomo, w Ukraini finansowyj kapital buw ne w ukrainskych rukach, i wse z ukrainski demokraty stworyly i zawziato oboronialy nezaleznu demokratycznu derzawu— Ukrainsku Narodniu Respubliku. Jakym czynom mohla na Ukraini utworytysia demokratija, koly finansowyj kapital u nas buw czuzyj? Lypynskyj znajszow „widpowid" u swoich „Lystach do bratiw — chliborobiw": mowlaw, ukrainski demokraty chotily sluzyty finansowomu kapitalowi i dla toho stworyly demokratycznu derzawu . . Duze lehka metoda! Faktyczno, dla Lypynskoho, jak win sam pysaw, idealnym ustrojem bula faszystiwska derzawa Mussolini, z monarchom-lalkoju, z korporatywnym ladom i. t. d.

„Ja ne demokrat", — pysaw Lypynskyj u swoij broszuri „Cerkwa i derzawa na Ukraini". Prawda, pry kinci swoho zyttia Lypynskyj nepomalu rozczaruwawsia w swoich protydemokratycznych teorijach, bo praktyky dowely joho teorii do „lohicznoho kincia"—konflikt Lypynskoho z Skoropadskym.

U swoich lystach, opublikowanych u weresni 1939 r., Lypynskyj pysaw, szczo dla nioho zrazkom derzawnoho ustroju je anhlijska konstytucijna monarchija. Otze Lypynskyj powernuwsia do demokratycznoi idei: w Anglii ustrij demokratycznyj, tilky szczo anhlijska demokratija maje didycznoho prezydenta z koroliwskym tytulom. Na zal, ci peredsmertni lysty Lypynskoho malo widomi, nawpaky, joho pysannia proty demokratii, szcze j dosi wnosiat u nasze hromadianstwo nemalo balamutstwa.

Proty-demokratyczna, zatrojena faszyzmom ideolohija, szczo ii na szkodu ukrainskomu narodowi szyryly Lypynskyj i Doncow pisla perszoi switowoi wijny, lyszyla czymalo slidiw u holowach naszoho molodoho pokolinnia. Buw czas, koly naszi „totalisty" prosto zaboronialy swoim orhanizowanym czlenam sered molodi czytaty inszu literaturu, okrim faszystiwskoi. Tomu mozemo skazaty, szczo u dejakych uczniw Doncowa szcze j dosi w holowi mozok sydyt „na bakyr". Taki ludy ne mozut znajty sobi miscia w demokratycznij dobi, wse wid nych tchne totalizmom: „Czym horszczyk nakypiw, tym i smerdyt", — trochy rizko, ale prawdywo-wluczno howoryt narod u prykazci. Tomu, prymirom, czytajemo w protokolach zjizdu partii Bandery z lita 1945 r., — pro zakinczennia druhoi switowoi wijny, — szczo zjizd witaje Doncowa . . . Odnoczasno cia partija prysiahajetsia w swojomu „demokratyzmi" i proklynaje totalizm. Czy moze wze j Doncowa wychreszczeno na „demokrata"? . . .

Na zal, musymo stwerdyty fakt, szczo wsi rozmowy naszych „totalistiw" pro ichnij demokratyzm lyszajutsia frazamy bez zmistu. Nawpaky, de tilky mozna, ci laudatores praeteriti temporis / chwalyteli mynuloho czasu / wertajutsia do swoich starych pozycij „jako pes na blewotynu swoju", — za wyrazom Swiatoho Pysma. To nam münchenska „Ukrainska Trybuna" pokazuje, jaka maje buty demokratija i wytiahaje iz faszystiwskoho arsenalu wsiaku zbroju, szczob tu demokratycznu ideju dyskredytuwaty. To jakyjs p. Kowal w „Ukrainskij Dumci", szczo wydajetsia zamist demokratycznoho czasopysu „Nasze Zyttia" w Augsburzi, opysuje, jak jomu w jakomus tabori ne

(Dali na 3-ji stor.)

Napruzennia miz Amerykoju j Sowjetskym Sojuzom nepokoit ministra Byrnesa

Amerykanskyj minister zakordonnych spraw Byrnes zwernuwsia u subotu 19 zowtnia rano (nimeckoho czasu) do amerykanskoho narodu z promowoju po radio pro wyslidy Paryzkoi Konferencii.

3/4 swojei promowy Byrnes pryswiatyw sprawi amerykansko-rosijskych wzajemyn, zajawywszy, szczo win zanepokojenyj „trywalym, jakszczo ne zrostajuczym napruzenniam miz USA i Sowjetskym Sojuzom". Charakteryzujuczy hostri wystupy Molotowa j Wyszynskoho pid czas ostannioi fazy Paryzkoi konferencii, Byrnes skazaw: „Sowjetska delegacija neodnokratno zakynula Ameryci, szczo wona pid czas wijny pid plaszczykom hospodarskoi swobody dla wsich narodiw zbahaczuwalasia i namahalasia opanuwaty Ewropu pid hospodarskym ohladom. Ci obwynuwaczennia je specijalno zaluhidni w ustach sowjetskoho urjadu, jakomu my pid czas wijny daly 10 miliardiw dostaw i z jakym my pid czas myru bazaly druznich wzajemyn."

Ameryka-skazaw Byrnes-wystupaje w sebe doma i zakordonom za hospodarskyj i socijalnyj demokratyzm „Usiudy oboroniajemo swobodu. Na naszu dumku ne mozna rozjednuwaty ludskoi woli i ludskoho postupu". Byrnes wyslowyw swij zal z prywodu poholosok pro otoczuwannia Sowjetskoho Sojuzu, bo z ust takoho awtorytetu, jak sam Stalin win znaje, szczo nijaka nebezpeka otoczennia SSSR ne zahrozuje".

Szczo pysze ukrainska presa

"ECHO" — UKRAINIAN NEWSPAPER

ЛУНА

Отець Апостольський Адміністратор.

У неділю на Службі Божій почули ми від нашого о. пароха радісну вістку, що до нашого табору загостить найвищий достойник гр. кат. церкви в Німеччині, Апостольський Візитатор, о. Микола В о я к о в с ь к и й. І радісно забилися наші серця тут, на далекій чужині. Надія вступила в наші душі.

Мов живі, виринають у пам'яті давно минулі часи. Останній рік перед першою світовою війною. Великий будинок тернопільської чоловічої ґімназії, а на противній стороні—приватний невеликий дім, де тимчасово приміщена учительська жіноча українсько-німецька семінарія. Ранком одною стороною вулиці спішать хлопці, другою—дівчата. Між хлопцями помітна струнка постать Миколи Вояковського, що жваво про щось розмовляє з товаришами.

Минає час. Російська інвазія. Знову зустрічаю його, як учня 7 кляси ґімназії. Молода людина з широким світоглядом. Цікавиться політикою. Відчуває, що для нас надходить вирішальний момент, і в товариській ґутірці залюбки дебатує про зміни, що мають статися в історії та географії Европи.

Незабутній 1918 рік. В перших днях листопада, йдучи ранком до школи, бачимо молодих студентів з крісами на раменех. Між ними в довгому студентському плащі і Микола Вояковський.

Кожного осіннього ранку стоїть він перед будинком Міщанського Братства, де збираються молоді добровільці. Ось вони йдуть на вишкіл. Попереду Микола Вояковський. Щасливий, усміхнений, бадьорий. На юне чоло низько спущена стрілецька мазепинка, на якій блищить тризуб. Часто бачу його на вулицях Тернополя, весь заболочений мчить кудись на коні. Киве головою, але на розмову нема часу. Не раз зустрічаю молодого стрільця в товаристві батька—священника, вдоволеного що його наймолодший придався вітчизні.

Люта зима. Горобці на телефонних дротах замерзають. В позашкільних годинах працюю в польовому шпиталі. І тут якось зустрічаю молодого стрільця. Відходить на фронт. Його проваджають батько і сестри. Мати з тамтого світу благословляє на велике діло.

Минає богато літ. Події черґуються, немов у калейдоскопі. Друга світова війна. Еміґрація. По роспаді Німеччини, їдучи в Баварію, довідуюся, що о. Микола Вояковський—найвищий достойник греко—католицької церкви в Німеччині—Апостольський Візитатор.

Чую від наших багато доброго про о. Візитатора. Правдивий батько еміґрації та її головний опікун. Заступник українських скитальців перед Святим Отцем.

І знову по довгих роках бачу його в нашому таборі, далеко від рідної землі. Виглядом змінився. Слухаю його проповідь. Такий самий, як і був — гарячий патріот, апостол єдности українських вигнанців. Своїми теплими, повними батьківської любови словами приніс він нам неначе цілющий бальзам на зболілу еміґрантську душу.

Преподобний Отче Візитатор! Коли б Ваші слова сповнилися! Коли б то для нас усіх настав той великий день, що в ньому ми припадемо лицем до лона нашої спільної неньки **У к р а ї н и!**

Текля Іваськів.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Москва накладає цензуру на вісти про діяльність УНРРА на Україні й Білорусі

— Президент Труман переслав предсідникови палати послів Рейбернови лист з повідомленням, що Москва наложила цензуру на вісти, пересилані американськими кореспондентами про працю УНРРА при розділюванню харчових продуктів на Україні й Білорусі. Палата репрезентантів приняла мовчки цю вістку до відома. Президент, висилаючи вістку про наложення цензури Москвою, пригадав, що Совети згодилися на це, щоб разом із представниками УНРРА пішли теж і американські кореспонденти до цих країв Советського Союзу, де розділюється допомога населенню. На підставі уґоди з Ялти Україна й Білорусь мали бути трактовані зовсім окремо від Москви і тому конґрес ухвалив застороґу, щоб праця УНРРА на Україні й Білорусі відбувалася під доглядом американських кореспондентів, як це зрештою є всюди, де йде праця УНРРА. Тепер Москва наложила на вісти пересилані американськими кореспондентами таку саму цензуру, як на інші вісти, пересилані американськими кореспондентами з Москви.

Продовжуємо дискусію про молодь

Голос „східняка“

До цього часу чомусь ніби не належало до „доброго тону“відверто висловлювати свої погляди і називати речі своїми іменами. Сподіваюся, що статтю мою зустрінуть деякі люди ревом, але я свідомий того, що думаю і що пишу, бо звик говорити правду в вічі, не зважаючи на те, чи вона комусь подобається, чи ні.

З деяким запізненням мій допис буде відгуком на статтю Леоніда Лимана, вміщену в „Неділі“ за 8 вересня ц. р.. Щира, відверта стаття одного з представників тієї української більшости, що в майбутньому буде основою української держави, заслуговує особливої уваги, зважаючи на нездорові відносини в нашій еміґраційній громаді. Дуже добре зробила редакція газети, вмістивши її на видному місці. Дивує тільки мертва мовчанка громадянства (минаючи своєрідний вигук—„коментар“ „Української Трибуни“ з приводу цієї статті). Ця мовчанка свідчить або про незацікавлення зачепленою в статті темою, або просто про хуторянське небажання „встрявати“ в справи. А тема дуже важлива і не говорити про неї просто не можна.

Нездорові відносини в нас на еміґрації починають, нарешті набирати чітких форм. Ясно, що ті, які до цього часу видавали себе за борців за єдність, насправді є балакунами, що прикриваючись добрими гаслами, діють своїми запозиченими в наших ворогів методами—терором, брехнею, що приводить тільки до шуму, галасу, насильства.

Нездорові відносини між нашою еміґрацією чомусь називали і тепер ще називають, проблемою „батьків і дітей“. Тепер, коли, врешті, відносини набрали чіткої форми, видно стає, що проблема та — зовсім не „батьки і діти“, а **б о р о т ь б а з а в п л и в н а м о л о д ь м і ж с в і т о г л е д о в и м и г р у п а м и.** Бо серед тих, кого вважали „дітьми“ (що до політичного розуму, може повна рація!), є і сорокарічні вчені і невчені маґістри, є трохи й сивоголових старців, яким у головах перекрутилося від писань Донцова та від захоплення „практикою“ третього райху.

Проблема стоїть чітко—до кого привернеться українська еміґраційна молодь? Чи до борців за засаду справжнього, непідробленого і нефарбованого нічим демократизму, чи до творців і здійснювачів культу українського вождизму, який веде до монопартійности, тоталізму. До кого пристане наша українська молодь?

Зроджений в Галичині вождизм—квітка, перенесена з чужого ґрунту,—з ґрунту німецького. Ідеї тваринного націоналізму—також походження німецького. Нетерпимість жорстока, звіряча до людей інших поглядів і жорстока боротьба з ними — також німецький плід. Прагнення за всяку ціну захопити провідництво влади, де тільки можна--апетит явно чужого характеру.

На це є дуже богато доказів і безперечних документів. Випущення англійцями на волю засновника і провідника повстанчого руху в 1942—45 роках Тараса Бульби є тому доказом. Смерть Сціборського, Сеника, дружини Т. Бульби і десятків ніших українців—є тому доказом. Арешти тут на еміґрації ні в чому невинних людей є тому доказом. Захоплення реґенсбурзкого „Слова“ і авґсбурзького „Нашого життя“—є теж доказом. Числені автодафе, влаштовані босячнею, на яких паляться примірники українських газет,—є тому доказом.

До когож пристане молодь? До тих, хто ламає замки і влаштовує різні автодафе?

Молодь у всій людській історії виявляла себе героїчною, готовою заплатити сласним життям в боротьбі з неправдою, рабством, тиранією. Українська молодь також знайде в себе тисячі людей, які чинили, тільки чинили не для чину, а для наслідку, які чинили не для того, щоб тільки вмерти, а щоб зробити діло. Вмерти не страшно і не важко. Плигнути з п'ятого поверху—і смерть. Але кому з того користь?

Ті, що завели на манівці і на вірну смерть сотні й тисячі дорогих Україні людей, тепер з різних штрассе і ґассе галасують про „чин“ і про „геройство“. Але як це жалюгідно звучить з уст боягузів. яке обурення народжується в серці, коли бачиш, що духові каліки і боягузи порівнюють продавання квитків по таборах і проїдання грошей за них до героїчного чину!

І всеж таки в богатьох людей на очах закостеніла полуда. Пропаґандисти безмістовного чину і вождизму дбають, щоб та полуда як можна довше трималася на очах „віруючих“. Блажен, хто вірить!

Але як же з молоддю? Патріотизм, геройство, бажання чину—все разом є комплексом необхідних якостей українця-борця. І наша молодь цими якостями володіє. Любить батьківщину і хоче жити. Хоче жити і готова вмерти в боротьбі за край. І вмираючи, молодь свято вірить в те, що її смерть принесе користь визвольній справі.

А що, коли б та молодь, яка загинула в боях, раптом воскресла і довідалась, що ті „герої“, що завели її на гибіль, сидять десь тепер серед ДП і ділять подарунки з Нової Зеляндії та Канади? Хотілося б бачити цих „героїв“ віч—на-віч з марними жертвами!..

Куди піде молодь—від того залежить багато в майбутньому. Маємо на увазі при цьому всю молодь—не тільки еміґраційну. Від того ж, куди піде еміґраційна молодь, залежить її майбутнє. Майбутнє України може від того зовсім не залежати. Бо майбутня Україна—це, на щастя, не тільки Львів і Тарнопіль. Майбутнє України—це також робітничий Донбас і Кривий Ріг, це Одеса і Київ, це промислове Запоріжжя й індустріяльний Харків із заводами—велетнями, де проти всякого вождизму виступить могутня рука українського робітника. Проти всякого вождизму, в тому числі й наймоднішого, виступить український селянин, якого той вождизм, тільки у червоній формі мучив голодом і знущався по концтаборах. Очевидно, що вождизму навіть свого рідного вже не захоче.

Справа йде ще про те, чи пристане наша еміґраційна молодь до здійснювачів культу українського вождизму. Чи й після того, коли „вожді“ привели в краю до тисяч смертей не добившись нічого, молодь ітиме слідом за ними, не оглядаючись ні в боки, ні назад? Ось про це йде справа.

Ні в чому не можна обвинувачувати українську молодь. За ті автодафе, і за події в Реґенсбурзі, Авсбурзі та в інших містах понесе відповідальність не молодь, а різні „вожді“ і „вожденята“. Не тепер, то в четвер. А четвер той прийде, бо історія іде вперед. Дванадцятеро „фюрерів„ гітлерівського райху також, очевидно, не думали про те, що прийде їхній страшний четвер. А він прийшов. І тому, що пнеться всякими, навіть найнечеснішими способами в „вожді“ хай буде грізною пересторогою. Український нарід не хоче і не схоче ні українського націонал—соціялізму, ні свого „фюрера“, бо знає з останніх десятиріч, що „фюрер“—це концтабори, тюрми, війна та лебенсраум, безправ'я, потоптання моралі та культури і нарешті—страшна руїна та збирання чужих недопалків з цигарок на своїх тротуарах.

В другій світовій війні переміг демократизм. Перемогла правда, перемогла людяність. Під тоталізмами завалився лід історії. Під тоталізмами він буде валитися.

До кого ж ти пристанеш, українська молоде?

Ти чесна, чиста, відважна молоде?

Ці запити кидаємо до еміґраційної молоді тому, що тепер цілком чітко вимальовані дві дороги—одна до демократизму і друга до вождизму, до тоталізму. Той хто вибирає собі шлях у життя, мусить думати про майбутнє. Ясно одно: в Україні чужий лад, не проросте, як би того не хотілося на еміґрації тим хто відмовився від співпраці з борцями за демократизм. Ні зовнішній світ, ні внутрішній український світ не дозволив би йому прорости. Проти вождизму в краю виробився надійний імунітет. Що б зустріло в краю тих, хто приніс би туди з еміґрації після одного тоталізму другий—свій власний, доморощений? Ті хто думає про Україну поза Збручем, мусить про це подумати. Україна бо не Сомме-Казерне і не інший якийсь обнесений дротом табір, де еміґраційний політрук вставляє свої закони так, як йому диктує їх скупою рукою наділений розум.

Наша молодь мусить думати. Від того біди не буде, бо кінець-кінцем до чогось додумається. Хочеться диктатури, тоталізму, одної партії?—Добре. Боріться за них, але з однією умовою—думайте разом з тим про майбутнє. Думайте, що історія завжди робить іспити. Думайте, що історія вчить і карає.

В тому, що твориться по таборах на еміґрації руками молоді, винна не молодь. Винен „хтось“—„провід“ може, що дурить молодь якимись обіцянками, винен „хтось“, хто пнеться до влади, не маючи до того ні здібности, ні морального права. Бо навіть після зробленого ті властолюбивці заслуговують не влади, а чогось іншого, про що вони покищо не думають.

Але якими обіцянками дурить „хтось“ молодь на еміґрації? Що той „хтось“ здобуде колись владу і не забуде послуг молоді? Що наділить чинами в майбутньому, а тепер дає аванс відсотками з зібраних „для краю“ грошей по таборах? Що колись дасть кашкети з кокардами і призначить наглядачем над концентраційними таборами в Києві та в Полтаві? Чи що обіцяє?

Найсвідоміша частина української молоді на еміґрації стоїть осторонь від цього „геройського“ чину. Вона шукає правдивої дороги сама. І наше завдання—допомогти їй у шуканні. Бо за те, що молодь потрапить у руки „вождівців“, нестимуть колись відповідальність не лише „вожді“, а й вона сама, та цінна й потрібна для України молодь. Живий приклад цього—фашистівська Німеччина. Хто не бачить її, чи навмисне не хоче бачити,—потім переконається.

Але чи не буде пізно? Історія не чекає. Вона вчить і за неуцтво карає. Жорстоко, але в більшості справедливо

Гнат Дядюренко.

70-littia dr. Wolodymyra Zahajkewycza

Odyn z halyckych politycznych i hromadskych dijacziw, d-r W o l o d y m y r Z a h a j k e w y c z, 19 zowtnia c. r. zakinczyw 70 lit zyttia. Na zal ci rokowyny musiw win striczaty w nimeckij licznyci w Garmisch, znemozenyj dowhotrywaloju neduhoju pisla zlamannia nohy. Ce zlamannia spryczynylosia potim do riznych uskladnen, jakych dosi szcze ne wylikuwano i amputacii nohy.

D-r Wol. Zahajkewycz narodywsia w Ternopoli, de joho batko buw profesorom derzawnoi himnazii, 19 zowtnia 1876 r. Narodniu szkolu i himnaziju zakinczyw win w Ternopoli, prawnyczyj fakultet u lwiwskomu uniwersyteti i tam osiahnuw doktorat praw. Jak kandydat adwokatury rozpoczaw praktyku w Ternopoli w kancelarii adw. d-ra Seweryna Danylowycza, opisla prodowzuwaw ii kilka lit w adw. kancelarii d-ra Stepana Fedaka u Lwowi, widomoho hromadianskoho dijacza w ekonomicznij dilanci, szczo maw todi najbilszu adwokatsku kancelariju w Halyczyni. Sklawszy adwokatskyj ispyt pisla obowjazkowoi semylitnioi praktyky, widkryw win adwokatsku kancelariju w Peremyszli 1908 r. i wiw ii tam az do nedawnioi switowoi wijny. U weresni 1939 r. wyichaw z rodynoju do Krakowa, a zwidtil u lypni 1944 r. buw zmuszenyj wyichaty dalsze na zachid do Widnia, opisla w lutomu 1945 r. do Blonhofenu w Bawarii. U weresni m. r. perejszow do taboru w Karlsfeldi i tam obijniaw misce holowy taborowoho sudu ta buw czlenom Prybicznoi Rady pry Ukrainskomu Oblasnomu Komiteti w Müncheni.

Welyke zacikawlennia ukrainskymy hromadskymy sprawamy wyjawlaw d-r W. Zahajkewycz szcze z molodych lit, a do aktywnoi nacjenalnoi praci prystupyw wze jak student uniwersytetu, szczob ii opisla westy w szyrszych rozmirach u riznych dilankach politycznij, proswitianskij i ekonomicznij- jak samostijnyj adwokat pownych try desiatky lit u powitach peremysliwskomu i sumeznych. Dawnisze robyw ce razom z wydnymy peremyszliwskymy dijaczamy, dyr. ukrainskoi himnazii Hryhorijem Cehlynskym i adw. d-rom Teofilom Kormoszem. Teren swojei dijalnosty piznaw win dobre, buduczy majze w koznomu seli na zborach czytalni „Proswity", kooperatywy, abo na politycznomu wiczu. Poslom do awstrijskoho parlamentu, uwijszow win 1912 r., jak zastupnyk posla Hr. Cehlynskoho pisla joho smerty i posluwaw az do rozpadu Awstrii z kincem zowtnia 1918 r. Jak straszynu awstrijskoi armii joho mobilizowano w serpni 1914 r. i prydileno do wijskowoho polewoho sudu. Na cij posadi w Stryju ponowyw proces i domihsia reabilitacii newynno powiszenych kilkanadciaty ukrainskych selan patriotiw, czleniw hromadskoi rady w Synewidsku kolo Skoloho, welykoho bojkiwskoho sela, znanoho w kraju z torhiwli owoczamy. Selany buly newynnoju zertwoju polskoho szowinista wijskowoho suddi, awdytora d-ra Wl. Zagorskoho. Z poczatkom 1917 r. nowyj cisar Karlo I reaktywuwaw parlament, szczo zwilnylo d-ra W. Zahajkewycza wid wijskowoi sluzby. U weresni 1917 r. witaw win welykoju promowoju na ploszczi Sw. Jura u Lwowi, mytropolyta A. Szeptyckoho po joho poworoti z carskoi newoli.

Jak posol, wziaw d-r W. Zahajkewycz uczast w zasidanni Ukrainskoi Konstytuanty u Lwowi 18 i 19 zowtnia 1918 r., na jakij stworeno nacjonalnu Radu i proholoszeno derzawnu samostijnist i suwerennist ukrainskych zemel Awstro-Uhorszczyny pid nazwoju Zachidno-Ukrainskoi Narodnioi Respubliky. Nacjonalna Rada, jakoi czlenom staw d-r W. Zahajkewycz, obniala wladu u Lwowi 1. lyst. 1918 r. i swoim riszenniam z 3 sicznia

1919 r. w Stanyslawowi zjednalasia z UNR w Kyjewi w odnu samostijnu i suwerennu derzawu, szczo j proholoszeno w Kyjewi aktom objednannia Trudowoho Kongresu na Sofijskij Ploszczi 22 sicznia 1919 r.

U lystopadi 1918 r. polski wijska, szczo jszly zdobuwaty Schidniu Halyczynu, zajnialy Peremyszl. Miscewych dijacziw, miz nymy i d-ra W. Zahajkewycza, nehajno aresztuwaly i wywezly do koncentracijnoho taboru w Dombju kolo Krakowa, de win prosydiw kilkanadciat misiaciw. Za polskoi wlady wziaw d-r W. Zahajkewycz uczast u widbudowi i rozbudowi naszych ustanow u Peremyszli, zwidky wybrano joho poslom wid partii Ukrainskoho Nacjonalno- Demokratycznoho Objednannia (UNDO) do polskoho sojmu w 1928 r. i opisla wdruhe 1930 r. Poslom buw win u r. r. 1928—1935, a w r. r. 1928—1930 wicemarszalom, sebto wiceprezydentom polskoho sojmu. U sojmi buw czlenom komisij prawnyczoi i posolskoi nedotorkalnosty ta nalezaw do odnych z najkraszczych promowciw warszawskoho parlamentu.

Znaczni zasluhy maje d-r W. Zahajkewycz jak oboronec u politycznych karnych procesach. Nalezaw win pid prowodom d-ra Kostia Lewyckoho do kolehii oboronciw Myroslawa Siczynskoho, szczo 12 kwitnia 1908 r. ubyw u Lwowi halyckoho namisnyka, hrafa Andrija Potockoho. Nalezaw tez do kolehii adwokatiw, (u jakij buw i d-r Lew Hankewycz), szczo boronyla prowidnykiw lemkiwskych moskwofiliw o. Dmytra Chylaka, paroch z Izb, d-r Jaroslawa Kaczmarczyka, adw. Muszyny i Mykolu Hromosiaka, selanyna z Krynyci, w czerwni 1921 r. pered okruznym sudom w Nowomu Sanczi. Nazwanych obwynuwaczuwaly za derzawnu zradu proty Polszczi z § 58 awstr. karn. zakonu za proholoszennia nymy t. zw. Lemkiwskoi Respubliky w hrudni 1918 r. pid nazwoju Ruskaja Narodnaja Respublika, szczo mala pryluczytysia do ruskych zemel, jaki stworyly nezaleznu derzawu. Proces kinczywsia zwilnenniam usich triech obwynuwaczenych. W lypni 1931 r. d-r Zahajkewycz oboronyw razom z d-rom St. Baranom i trjoma inszymy adwokatamy czotyrjoch molodych lemkiw pered nahlym sudom u Sianoci, obwynuwaczenych za zorhanizuwannia rozruchiw i buntu proty polskoi wlady na tli fiktywnoho wwedennia panszczyny czerez wykradennia zpid panszczyznianych pamjatkowych chrestiw z 1848 r. t. zw. hramot swobody. Trioch z obwynuwaczenych zasudzeno todi na karu smerty, a odnoho na dosmertnu wjaznyciu. Wyrokiw smerty ne wykonano, i wsi czotyry riwno czerez rik z dnia uwjaznennia wyjszly na wolu wnaslidok okremoi amnestii. I w riznych procesach za prynaleznist do UWO i OUN wystupaw d-r W. Zahajkewycz jak oboronec pidsudnych pered polskymy sudamy.

Szanownomu Juwiljantowi Redakcija „Nedili", skladaje szczyri pobazannia, szczob skoro wernuw do pownoho zdorowja, a z nym i do dalszoi hromadskoi praci.

Hospodarski sprawy w ukrainskij zurnalistyci

(Prodowzennia z 43 cz. „Nedili"). Z halyckych ukrainskych uczenych ta ekonomistiw krim zhadanych prac treba zhadaty szcze praci Denysa Zubryckoho pro lwiwske miszczanstwo / jak moskwofil napysaw ta wydaw win ii polskoju mowoju p. z. „Kronika miasta Lwowa" / 1844 r., / ta Wolodymra Nawrockoho, perszoho miz wczenymy ekonomistamy, szczo poczaw swoi ekonomiczni studii pid wplywom Mychajla Drahomanowa, a dali Julijana Baczynskoho, awtora: „Ukraina Irredenta" ta „Ukrainskoi Emigracii" (wyjszow szcze pered I switowoju wijnoju I-yj tom pro naszu emigraciju w S. D. A.) dr. Wolodymyra Ochrymowycza, dr. Seweryna Danylowcza, Wolodymyra Lewynskoho / obydwa pro ahrarnu sprawu /, inz. dr.-a Ewhena Chraplywoho, ta prydniprіancia prof. O. Myciuka, jakoho praci pojawylys na emigracii. Ekonomicznym studijam w ukrainskij zurnalistyci pryswiatylys postijno M. Hechter, M Porsz, Wol. Sadowskyj na Prydniprijanszczyni ta o. mitrat T. Wojnarowskyj, dr. Wolod. Starosolskyj, dr. St. Baran, dr. Karlo Koberskyj, Zachar Skwarko, Julijan Pawlykowskyj ta inszi w Zachidnij Ukraini. Ekonomistom welykoi miry buw j prof. Mychajlo Tuhan-Baranowskyj.

Wsi wony, — za wyniatkom najmolodszych, J. Pawlykowskoho, inz. Chraplywoho, dr. Koberskoho ta prof. Myciuka, — ta ich pracia buly same tymy, szczo formuwaly ukrainsku polityczna dijsnist ta daly triwku teoretycznu osnowu praktycznij dijalnosti politycznych partij, oswitnych, politycznych, ekonomicznych ta kooperatywnych ustanow: na nych spiralys ta ich dopowniuwaly parlamentarna dijalnist „Siczi", - Kyryla Trylowskoho, „Sokoly" ta „Siczowi Strilci". Ich apohejem buw 1917 r. Centralna Rada, III-ij ta IV -yj Uniwersaly, 1 lystopad 1918 r. u Lwowi. Pered ostannioju switowoju wijnoju maly my w Zchidnij Ukraini szcze krim inszych wydan, de obhoworuwalys ekonomiczni problemy, misiacznyk „Kooperatywna Respublika", jak teoretycznyj orhan naszoi Kooperacii ta „Ukrainskyj Statystycznyj Wistnyk", jakoho wyszlo 4 -ry wypusky.

Tych ekonomicznych, naukowych ta publicystycznych prac — a my zhadaly tilky najwazniszi — ne perewyszczuwaly ta ne dopownyly teperiszni nosii nacjonalnoi politycznoi dumky, naszi zurnalisty na emigracii i ce skonstatuwaw dr. Stepan Baran, postawywszy pered naszymy molodymy publicystamy i zurnalistamy jak sumnu j boluczu dijnist. Nezatorkneno tez i inszych — jak pidnosyt dr. Baran — socjalnych problem, jak profesijnoho robitnyczoho ruchu, chocz cej ruch jak sluszno zaznaczaje awtor, staje wze czynnykom i to wyriszalnym switowoi polityky.

U nas profesijnym robitnyczym ruchom malo chto cikawywsia, tomu szczo mista i proletarijat na Ukraini buly czuzi. Ce trahiczno widbylosia na naszych wyzwolnych zmahanniach.

Odynoka, szczo praciuwala miz ukrainskym robitnyctwom u misti, bula u nas ukrainska socijal-demokratyczna partiia. Sproby czysto nacjonalnych czy klerykalnych ukrainskych orhanizacij miz robitnyctwom buly robleni duze pizno, ta wony ne uwinczalys uspichom, miz inszym j tomu, szczo ne maly do takoi praci nalezno pidhotowanych teoretyczno ludej, a tomu ne mohly wystawyty prohramy swojei robitnyczoi polityky.

Praci ukrainskoi socjal-demokratii w misti, jaka, jak ce pokazaly podii, jszla linijeju naszych nacjonalnych postulatiw, naszi miszczanski polityky ne pidtrymuwaly, chocz prymirom, Polaky, Czechy ta Rosijany robyly inaksze.

Konflikt USDP w Halyczyni z P(olskoju) P(artijeju) S(ocijalistyczn.) poczawsia ta rozhoriwsia na tli supereczok za wplyw na profesijni robitnyczi orhanizacii.

Ta samij sprawi profesijnoho robitnyczoho ruchu, poza socjalistycznoju ukrainskoju presoju, ukrainska nacjonalna presa ne pryswiatyla zodnoi uwahy.

Tak samo bulo ta je izi sprawoju socjalnoho zakonadawstwa. Tut tez poza ukrainskymy esdekamy nichto powazno tym ne interesuwawsia i miz ukrainskymy dijaczamy, a nawit prawnykamy ne bulo u nas specijalistiw u cij dilanci.

A tymczasom profesijnyj ruch robitnyctwa, socijalne zakonodawstwo majut powaznu literaturu w cilomu switi i to napysanu ne bolszewykamy, zhadaty choczby kapitalni praci. S. i B. Webb pro anlgijski tredjuniony, cebto profspilky anhlijskoho robitnyctwa, ta umowy praci anhlijskych robitnykiw, Adolfa Brawna i J. Dejcza pro nimecki ta awstrijski profspilky, M. Hilkwita pro robitnyczy profspilky Ameryky, Helen Landau, Polytika profsojuziw", m. i. gruntowno obhoworeno tzw. gandawsku systemu zabezpeczennia bezrobitnych.

Ne znaju czy ti naszi zurnalisty, szczo robyly neraz zamitky w ukrainskij presi pro narady profspilkowoho robitnyczoho Internacjonalu ta zajmaly do joho uchwal stanowyszcze, poznajomlylys z tym ruchom koly ne praktyczno, to bodaj teoretyczno.

Ce wyna ne samych tilky naszych zurnalistiw. My wyhotowlajemo teper nawit proiekty robitnyczoho socijalnoho zakonodawswa — bo i taki je u nas specy- dla majbutnioi ukrainskoi derzawy, ale dosi szcze ne wyhotowleno ta ne oholoszeno statystycznych danych pro teperiszniu naszu bizenecku emigraciju z uzhladnenniam ii pochodzennia, stanu, mozlywostej dalszoi prici, ii wtrat, i. t. d.

Ja baczyw podibni anketni lystky dla nimeckych bizenciw iz Sudetiw, ta Polszczi i prjamo dywuwawsia nimeckij tocznosty, dowedenij do finezii podrobyc. Czomu czohos podibnoho nemaje u nas? Tomu, szczo my znowu zachworily na pustu deklamaciju patriotycznych fraz, jaki za wsiaku cinu per fas et nefas choczemo wpoity zahalowi, wszczepyty ludiam, dumajuczy, szczo tym zrobymo welyku posluhu, welyke nacjonalne dilo.

Czy bahato z tych, szczo mrijut pro ukrainsku derzawu, ta nawit j boriatsia za nei, zdajut sobi sprawu, szczo wona nese ukrainskomu narodowi ta jaki zawdannia stawyt pered koznym z nas?

U nas je bahato wozdiw ta kandydatiw na ministriw, ale czy chtos z nych uze jasno wybraw sobi jakus profesiju czy post w majbutnij derzawnij maszyni ta hotujetsia do cioho powaznymy fachowymy studijamy. Szczo wmijut praktyczno robyty naszi kandydaty na wozdiw ta ministriw?

Mozna teper wze spokijno zhadaty, jak tworywsia derzawnyj sekretarijat u Lwowi w lystopadi 1918 r.

Holowoju derzawnoho sekretarijatu, cebto premijerom, staw dr. Kost Lewyckyj, win buw j derzawnym sekretarem finansiw, ale po prawdi ministrom finansiw maw buty zyd dr. Grotter jak najwidpowidniszyj fachiwec.

Post derzawnoho sekretaria hromadskych robit treba bulo daty neprysutniomu todi u Lwowi dr. Makuchowi (pomer neszczodawno), ne tomu, szczob toho domahalysia radykaly, ale szczo ne bulo widpowidnoho do toho fachiwcia, a dr. Makuch znanyj buw bodaj praciowytostju enerhijeju ta solidnostju.

A ministerstwo torhiwli obijniaw p. Jaroslaw Lytwynowycz, sluzbowec „Narodnoi Torhiwli" opisla prywatnyj pidpryjemec, szczo praciuwaw holowno z polakamy ta malo cikawywsia ukrainskymy sprawamy, tez holowno tomu, szczo ne bulo wipowidnoho kandydata.

A czy Witowskyj jak derzawnyj sekretar wijskowych spraw maw duze welykyj wybir w obsadi naczalnych wijskowych misc miz ukrainciamy i czy ne musiw najmaty czuzych fachiwciw? Chtoz nyni u nas je, fachiwcem torhiwli i to derzawnoi i miznarodnoi, szczo spokijno mih by obijniaty post minstra toho resortu, abo widowidnyj torhewelnyj widdil w ministerstwi zaliznyc?

A zi sprawoju publicznych robit, widbudowoju kraju, szpytalnyctwom, kasamy chworych, ustawamy socijalnych obezpeczen i. t. d., czy bahato je w, nas obiznanych fachiwciw. Te same w dilanci komunikacii, finansiw i. t. d. Zamalo znajemo ci sprawy i musymo ce odwerto stwerdyty. My wsi ne duze zwertajemo na ci sprawy uwahu, i do studij nad tymy problemamy ne duze schylajemo naszych molodych ludej, szczob wony zainteresuwalys, studijuwaly ci sprawy, a to j praktyczno z nymy oznajomluwalys, oskilky ce mozlywo.

Kolys teoretyk nimeckoho socijalistycznoho ruchu Karlo Kautskyj, pyszuczy studiju pro „Socijalnu rewoluciju". druhu czastynu ii zatytułuwaw — „Druhoho dnia po socjalnij rewolucii", de podaw usi ti umowy ta trudnoszczi, sered jakych opynytsia peremoznyj prolejat. Tojze Kautskyj napysaw szcze j druhu knyhu: „Prohrama proletarskoi rewolucii".

Bolszewyky swojeju rewolucijeju cikawylys tilky jak agitacijeju, ta samoju syloju, bo w carskij Rosii ne bulo robitnyczych, profesijnych, oswitnich orhanizacij ni instytucij suspilnoho zabezpeczennia. Strajky w dawnij Rosii orhanizuwaly bolszewyky miz robitnyctwom z politycznych, a ne z ekonomicznych potreb, jak zasib rewolucijnoi agitacii. Tomu j naslidky ich rewoluciji zachlywi, tomu karkolomni idejni widstupy, chwyli nasylla, jaki odnacze na dowszu metu, ni do czoho putnioho ne dowedut i szczastia ta bolszewyckoho raju ne dadut, bo ce wse improwizacija, jaka czas do czasu zminiajetsia. Z cioho my powynni uczytys. Zamalo samoho zapalu, agitacii, — treba j znannia, doswidu, wminnia. Nasza molod musyt maty ce na uwazi.

Nasza molod patriotyczna, cioho my ne zapereczujemo. Ale samych sliw, pisen, nacjonalnych tankiw, defilad, nawit sportowych zmahan zamalo. Treba do toho wsioho znannia, nauky. A toho same teper u nas nemaje.

Na odno szcze dozwolu sobi zwernuty uwahu. My zwyczajno widpowidajemo, szczo nasza molod stdijuje, wczytsia, zdaje nawit ispyty, maje dyplomy. Ale zdebilszoho poza ispytamy dla dyplomiw wona wze naukoju ne cikawytsia..

Tomu na ispytach j dyplomach ne zakinczujmo naszoho znannia, bo znannia j nauka ne stojat na misci, wony beznastanno zbilszujut swoi tereny i to zbilszujut u wysoczin, u szyrynu j hlybynu. Wymahajut tomu, szczob nymy cikawytys postijno, kontroluwaty swoje znannia, joho wse dopowniuwaty. Bo tilky take znannia mozna zastosuwaty w praktyci.

Iz znanniam ekonomicznych, socijalnych problem te same. Wony wymahajut postijnoho zainteresuwannia ta studij.

Pamiatajmo, szczo chocz jak pryjemno poczuty zachoplennia czuzynciw naszymy choramy, sportom, tankom czy ukrainskym mystectwom, jake my produkujemo pered czuzynciamy, wyriszuwaty naszu dolu bude taky w perszij miri te, skilky my ukrainci budemo maty bankowych kont w anhlijskych, amerykanskych, francuzkych, holandskych czy szwajcarskych bankach, czy koly ta jaki ukrainski predstawnyky zasidaymut u radi switowoho profinternu, jaki zmozemo daty czuzynciam wyroby, czy szczo zmozemo wid nych kupyty ta koly ukrainski fabryky j kupci matymut swoi sklady-filii u Paryzi, Marseli, Roterdami, Londoni i. t. d.

Atze swit znaw Ukrainu todi, koly wona torhuwala i ukladala dohowory z Persijeju, Hrecijeju, Nimeczczynoju, Francijeju ta inszymy. Todi j czuzynci druzyly iznamy.

Ot. u Regensburzi buw specijalnyj cech kupciw „Russarii", jaki torhuwaly z Ukrainoju. Moze b na osnowi dokumentiw, jaki pewno wdalosia b u Regensburzi widnajty, napysaw chto z naszych molodych ekonomistiw studiju? Na wse te treba nam zwernuty uwahu, koly zertwenno zmahajemos za swoju wilnu samostijnu ukrainsku derzawu.

Roblu ci zamitky, tak jak dr. Baran, ne iz zloi woli, ne dla toho szczob ponyzuwaty praciu naszych teperisznich zurnalistiw ta redaktoriw, ale na te, sczob wony i my razom, staralys jakos pozmozi usunuty nedoliky, bo cioho wymahaje dobro naszoi spilnoi sprawy ta ii uspich.

A. Czerneckyj

НАД НОВИМИ КНИЖКАМИ

ПРО ПОЕЗІЇ СИТНИКА

Ми оце вперше бачимо Ситникові поезії в окремій збірці. Автор представляється як талантовий ліричний поет, сильний він у тих віршах, де згадує про нашу батьківщину, та про свій побут на чужині. Є в збірці поезії, що засвідчують про ориґінальне творче обличчя автора та запевняють, що Ситник може здобути собі місце в нашій поезії, коли не сяде на лаврах і не перестане працювати над своїм словом та буде різьбити його й шліфувати, бо ж дбайлива постава до творчого слова—це головне завдання поета.

Автор держиться рідного чорнозему, краса чужинної природи не може взяти в неволю нашого поета, він завжди думками на Україні. В сонеті „Дунай" німецька річка ввижається українському поетові „побратимом" Дніпрові; краса ґотичного чужого замку не може „засліпити" поетових очей, що завжди „повернені на схід та „вперто виглядають промінь волі"; „чужинка Влтава злорадо піниться", а „місяць сміється з висоти", коли „недоторкані листи летять удаль".

Довші композиції, як поема „Вигнанець", виходять слабше, найкраще вдаються авторові короткі вірші, як „Моє вікно до півночі відкрите", „Сиплеться, сиплеться", або „Берізки".

Уже берізки біля криниці
Справляють осінню тризну,
Немов підтикані молодиці
Зелену перуть білизну.

Та не випрать їм—воду розбовтав,
Як на зло, вітер крилатий,—
Будуть всі вони в убраннях жовтих
Зустрічати осени свято.

Та прикінці мусимо відгукнутися і на авторів виклик „канцелярським щурам"—ц. зн. літературним критикам, що ніби то „накинуться" на його твори та обов'язково „почнуть злобою шкребти". Ці критики, як вірить автор, не зможуть зрозуміти того факту, що наш поет виріс із рідного чорнозему і на чужині не хоче поривати із ним зв'язків.

Та їм ніколи не прогризти
Той корінь, що і тут, вдалі
Пускає парості врочисто
Із грудки рідної землі.

Це стара історія, що деякі письменники люблять тільки такі оцінки (критики) своїх творів, які їх хвалять. Деколи, ось як Ситник, автори вже заздалегідь „накидаються" на критиків, щоб 1) онеміли критиків, 2) щоб пізніше могти сказати: „Я так і знав, що критика не зрозуміє мене!" Ми вже читали одну рецензію на Ситникову збірку, де автор дуже умовно підкреслював слабі сторінки в нашого поета. Ця рецензія надрукована в „Українських Вістях" за підписом П. Миргородського. Ми вважаємо ці рецензентові застереження, вірними. Вони не пошкодять авторові, якщо він поважно ставиться до своєї праці—та можуть його таки дечому навчити, як він схоче вчитись.

1). Коли поети беруться „філософувати"—то мусять робити це дуже обережно та помірковано, бо філософія в руках поета—нефілософа—це те саме, що бритва в руках дитини. Ми ніяк не можемо второпати, що автор розуміє під тим „европейським" духом (автор бере прикметник европейський в лапки!).

2). Автор підкреслює своє сільське походження та свій зв'язок із українським чорноземом, але в своїх поезіях спокусивсь згадати про Фавста, Бісмарка і Ніцше.

3). Рецензент пише, що поруч із щирими і природними поезіями є в збірці вірші, які „здаються надуманими своїм змістом і настроями". Тут треба виразно сказати, що пуанта в сонеті „Мадонна" зовсім неприродна та непереконлива і викликає бунт у читача, бо він уважає дивним те, що Мадонна з костела біжить у дім розпусти.

Ми не боїмося назви „канцелярського щура" і хотіли б,—говорячи словами автора—здорово „клацнуть зубами" на поета, щоб він не закопував свого таланту, тільки збільшував його наполегливою працею над своїм поетичним словом, щоб дбав і про „алітерації" і інші засоби, бо без них нема поезії, хочби поет натягнув на себе не знати яку „мужичу свиту" і в ній ставав „впоперек путі" критикам. А в тім автор збірки „Відлітають птиці" і сам добре знає, що його поезія не „мужицька", ц. зн. не простонародня, нащо тоді оті „мужичі" котурни, оте мужицьке деґрадування самого себе? Наш ідеал рости вгору і рівнятися до найкращого і найвищого і поет у деяких своїх поезіях стоїть на рівні із найкращими сьогочасними поетами.

На потіху Ситникові можемо додати, що не тільки поет „увійшов у свій 27-ий рік з штаньми подертими"—діраві штани й черевики носять сьогодні і інші українські духові працівники. Ми можемо діждатися тієї хвилини, коли подерта одежа буде оздобою кожної чесної людини між нами. Щоб тільки клопоту було! Від того ще ніхто не загинув!

Л. Грушенко.

HOSPODARSKYJ OHLAD „NEDILI"

Ustanowa switowoho procharczuwannia

Mynuli misiaci pokazaly switowi, jakoju neobchidnoju je miznarodnia spiwpracia w dilanci procharczuwannia. Tiazku charczewu krizu, wid jakoi wesnoju strazdaly bahato krain, mozna poboroty lysz planowym rozpodilom nadwyzok charcziw, szczo ich prypasy nachodiatsia peredusim w Ameryci. Poborjuwannia holodu pisla ostannioi wijny stalo switowoju problemoju, jaku mozna uspiszno rozwiazaty lysz spilnym zusyllam usich derzaw. Ci mirkuwannia dowely do zasnuwannia u Waszyngtoni u r i a d u s w i t o w o h o p r o c h a r c z u w a n n i a. Chocz win teper u pownij organizacijnij rozbudowi, ale j wykonaw uze wartisnu pidhotownu robotu. Sir John Boyd-Orr zreferuwaw neszczodawno na charczowij konferencii u Danii szyrokozakrojenyj plan procharczuwannia, jakyj dije majze rewolucijno j tomu zasluhuje na najbilszu uwahu.

U swojomu plani sir John wychodyt z peredumowy, szczo produkcija charcziw ne pokrywaje szcze sprawznioho zapotrebuwannia. Czasy t. zw. nadwyzky ne buly kryzamy nadprodukcii, ale kryzamy zamaloi konsumpcii (spozywannia). Koly w odnij czastyni switu pszenyciu palyly, w inszych okolyciach miliony ludej holoduwaly. Mirodajnoju ne bula holodujucza ludyna, ale, na zal, spozywacz, jakyj mih zaplatyty. Otze neobchidnist sylnoho zrostu produktiw silskoho hospodarstwa je nahladna. Potribnyj zrist, jakyj wrachowuje tez pryrist naselennia schidnich kraiw, peresiczno musiw by wynosyty 100 %, dla poodynokych produktiw, odnacze buw by znaczno wyszczyj, skazim, dla moloka j molocznych wyrobiw. Ale ne mozna selanyna prymusyty produkuwaty potribnu kilkist charcziw, jakszczo jomu ne zagarantujetsia zbutu j cin. Chliborob ne moze nastawlaty swojei praci na szczodenni riznyci kursu switowoho rynku, win musyt keruwatysia takym planom zasiwiw, szczo obrachowanyj bodaj na try roky naperid. Hospodarskyj rysk buty czastynno wyriwnianyj zagarantowanymy cinamy zbutu. Tomu dla wsich silsko-hospodarskych wyrobiw musiat buty wstanowleni pewni minimalni ciny. Uriad switowoi hospodarky maje za zawdannia zakupyty nadwyzku dobrych rokiw za ci wstanowleni minimalni ciny. U toj sposib chytannia cin u nyz bude obmezene j odnoczasno budut stworeni rezerwy, jaki zalezno wid produkcii widpowidatymut potrebam 6—8 misiacznoho spozyttia. U chudi roky ci rezerwy mozna bude kynuty na rynok u momenti koly ciny zahrozuwatymut perestuplenniam zakreslenoi wysoty. U toj sposib ochoronytsia spozywacza pered cinamy, jaki perechodiat spromoznist joho syly kupiwli. Techniczni trudnoszczi, jaki wyrynut u zwjazku z wstanowlenniam sprawedlywych cin, mozna bude poboroty dobroju woleju j miznarodnioju spiwpraceju.

Nowym i hidne uwahy w ciomu plani je te, szczo pry zakupi charcziw ne pytatymut pro zdibnist zaplaty, ale pro zapotrebuwannia. Charczi, szczo ich za dawnioju praktykoju nyszczyly, szczob zberehty ciny, widdadut po normalnych cinach tym, jaki ich potrebujut. Zasoby, pry dopomozi jakych pryjdetsia wyriwniaty riznyci cin, musiat buty wstanowleni szlachom miznarodnioho porozuminnia. Derzawni urjady musitymut u najblyzczomu czasi wyslowytysia szczodo cioho weletenskoho planu, tomu szczo ustanowa switowoho procharczuwannia wstanowyla reczynec.

Ukrainskyj Plastowyj tabir u bawarskomu lisi

Piznioho poobiddia rozbyw plastowyj tabir („Pionir") swoi szatra w bukowomu lisi, 5 km. wid Aschaffenburga. Treba bulo pospiszaty, szczob do weczora buty hotowym z robotoju, bo dni wze korotki, a wdodatok nebo nelaskawym okom dywylos na plastuniw — nasupylos sirymy chmaramy i sypalo dribnenkym doszczem. Tak nacze maty-pryroda chotila wyprobuwaty „ditej soncia i wesny", czy wony wytrywali na „buri j nehody", czy moze slaboduchi.

Ale robota jde zwawo. Stukotiat sokyry, wyrubujuczy szczohly, na jaki treba napnuty polotnyszcza szater, szarudiat u lystjach zastupy, szczob obkopaty szatra rowom, jakym stikala b doszczewa woda ta szczob promostyty stezku czerez tabir i obladnaty ploszczu na zbirku, wprawy, hutirky j watru. Odna hrupa wyhribuje w zemli polowu kuchniu, insza nosyt chmyz na watru, dyzurni bizat do poticzka po wodu na weczeriu. Plastunky zachodylys obladnuwaty lisowu strilecku chatku, w jakij komanda taboru pryznaczyla im postij. Insзi pryhotowlajut weczeriu.

Dowkruhy taboru chodiat stijky, ozbrojeni w dowhi plastowi palyci: koly nablyzytsia chtos czuzyj na widdal zoru — czuty swist, alarm „chto jde?" Ne znajuczy klyczu, bez zhody j dozwolu, nichto storonnij ne moze wwijty na teren taboru.

Smich, oklyky, spiw lunajut lisom. A nad usim panuje holos oboznoho starszoho plastuna Kociumaky — pana zyttia j smerty w tabori. Win widpowidalnyj za obladnannia taboru, za poriadok, za chid usioho taborowoho zyttia, win wykonawec nakaziw komandanta taboru plastuna-seniora Kopystianskoho. Ale zwawyj wdawsia pan oboznyj i zwawych maje plastuniw.

Szcze ne wstyh weczir okutaty lisu swoim temnym serpankom, a wze prowidnyky poodynokych hrup, szczo maly wykonaty doruczeni im nakazy, odni za odnymy pidbihaly do oboznoho: „Pane oboznyj, holoszu, szczo nakaz wykonanyj". Cokajut kowani zapiatky wypriamlenych na „strunko" plastuniw, cokaje zapiatkamy pan oboznyj, jakyj peredaje zwit komandantowi taboru. Wze des uzialys na stinach szater rysowani wuhillam znamena poodynokych hurtkiw — „Oleniw", „Lewiw", Sokoliw", humorystyczni scenky z zyttia plastuniw, ba nawit karykatury czleniw „Bulawy". Nad ii szatrom hrajetsia z witrom zelena wicha na dowhij zerdci- ce „bulawa", symwol wlady komandy taboru. Pered szatramy j kolyboju plastunok lopotiat hurtkowi znamena „Lastiwky", „Zozuli", „Zurawli", „Trembita".. Perszyj den mynaje praciowyto, uspizno j szczaslywo . . .

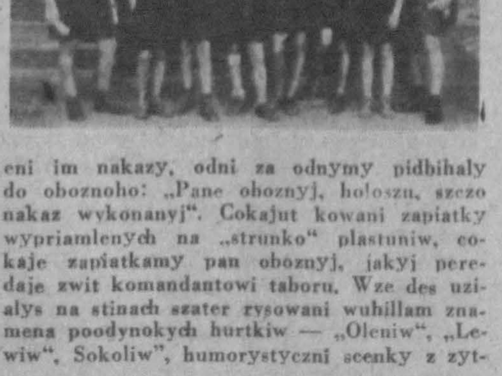

Widpoczynkowyj tabir prymistywsia w czudowij okolyci na horbku, w staromu bukowomu lisi „Schmerlenbacher wald". Obabicz horbka, w nyzu zurczat poticzky z cholodnoju wodoju. Z taboru wyd na nimecke selo Schmerlenbach, szczo rozkynulos u balci na tli rozkisznoi panoramy, wkrytych polamy, nywamy j lisamy, horbowyn, za jakymy synije pasmo hir . . .

. . . Wranci, koly szcze lisowa zemla dysze wolohistju, koly dowkolyszni horbky okutani syzoju mloju, a z balok wydobuwajutsia opalewi tumany, szczo dywowyznymy fihuramy klublatsia pid poduwom witru, koly siryj rannij sutinok ostankamy syl zmahajetsia z soncem, todi w tabori rozlahajetsia rizkyj swyst. Todi oboznyj i dyzurni dajut sygnal do rannioho wstawannia. Niszczo ne pomahajut try nakrywala, jakymy zatulaje sobi plastun wucha, szczob ne czuty pronyzlywoho swystu ta oklykiw: „wstawaty"! Chto barytsia, z toho energijno zdyrajut nakrywalo i — „wstawaj"

Rannia ruchanka, wmywannia w potoci, zbirka, ranisznia molytwa, snidanok. A potim zaniattia, zhidno z proczytanym na weczirnij zbirci poperednioho dnia nakazom, szczo joho wyhotowyw u plastowij „kancelarii" (zrizanyj pen hruboho buka) taborowyj pysar, junaczka W. Fedorenko z komandantom taboru. Prohrama zaniat koznoho dnia insza, ale zawzdy wypownena wychownym zmistom. Czastyna plastuniw widbuwaje stijku, dejaki plastunky pid keriwnyctwom zastupnyka komandanta, zwiazkowoi D. Chuchry, zachodiatsia kolo warennia strawy. Reszta plastuniw idut abo na prohuljanku, abo widbuwajut terenowi wprawy, abo zaswojujut sobi osnowy taboruwannia j mandriwnyctwa, czy wreszti na teoretycznych zaniattiach pohlyblujut znannia perszoi plastowoi proby. Na spilnych hutirkach sluchajut referatiw pro samowychowannia j plekannia charakteru, szczo ich daje kom. Kopystianskyj, czytajut twory ukrainskoi literatury pid keriwnyctwom holowy „Plastowych Pryjateliw" prof. Muszty, szczo prowiw uwes czas u tabori, wczatsia spiwaty pien: I tak prochodyt czas do 12-toi — pora obidnia. Z kazaniw dymyt zapaszna strawa, swyst, zbirka, husakom pidchodyt molod do kazana. Potim dozwilla — czas, jakym wilno rozporjadzajetsia koznyj uczasnyk taboru. Pisla obidu znowu zaniattia do weczora.

A koly pisla weczeri zapalaje watra j jasne bahattia oswityt lisowu polanu i merechtlywymy polumianymy jazykamy ta snopamy hrajlywych iskor strybaje w temin weczirnioho neba, dowkruhy druznim kolom zbirajetsia plastowa bratija na swobidnu hutirku; plywe tycha rozmowa, dilatsia wrazenniamy j perezywanniamy, napowniajut ujawlenniamy fantazji lisowu huszczawynu.

Ta pora spaty. Praciowytyj den kinczyt weczirnia molytwa, szczo mohutnim spiwom lyne do Wsewysznioho, bo nide tak szczyro ludyna ne molytsia, jak na loni prygody. I szcze lysz tenditnoju melodijeju, szczo czymraz wtychaje j hubytsia hen, pomiz staresznymy bukamy, homonyt plastowe „na dobranicz":-

Максима Рильського засудили в... Реґенсбурзі

(Wid Regensburzkoho korespondenta „Nedili")

W lypni cioho roku wijskowa wlada dozwolyla utworyty w Regensburzkij oseli ustanowu pid nazwoju „Sud DP dla Oseli Ganghofer". Kozna nacjonalna grupa oseli maje w ciomu sudi swoju sekciju. Ukrainci majut trjoch suddiw, odnoho fachowoho i dwoch z adwokatiw ta po 2 lawnykiw iz koznoho bloku, razom sud w skladi 28 osib. Dla koznoi sprawy wyznaczajut odnoho suddiu i dwoch lawnykiw. Cej sud wyriszuje prydileni jomu sprawy w perszij instancii. Proty zwilnennia ne mozna widklykatysia, ale proty zasudzennia mozna (protiahom 3 dniw) apeluwaty do wijskowoho sudu amerykanskoi wlady.

Do Sudu DP nalezat wsi sprawy cywilni i karni, jaki wynykly w mezach Oseli, wyjmajuczy tych, szczo wyplywajut z poruszen prykaziw Wijskowoho Hubernatorstwa. Kary peredbaczeni taki: 1) publyczna dohana; 2) widibrannia dodatkowoho prydilu charcziw; 3) prymusowa pracia; 4) areszt do 14 dniw i 5) u wypadku neobchidnosty wymirjaty wyszczu karu, sud peredaje sprawu zi swojeju opinijeju wijskowomu sudowi w Regensburzi.

Sud poczaw dijaty w serpni u sekcijach: polskij, ukrainskij, rosijskij i lytowskij. Holowuje sudowi lytowec.

Regensburzkyj sud DP rozhladaw wze cilu nyzku spraw, jaki znajut wokandy inszych taborowych sudiw. Ale odna iz nych, chocz widbuwalasia szcze 10 serpnia, wyklykala swojeridne zacikawlennia i szyroko dyskutujetsia szcze j dosi w tuteszních i dalszych prawnyczych ta hromadskych kolach.

10 serpnia pered sudom DP rozhladalasia sprawa proty holownoho redaktora czasopysu „Ukrainske Slowo", pana Juliana T. za prowynu pohoworu i poszkodzennia torhowelnym interesam.

Sut sprawy polahaje w tomu, szczo newidomyj awtor, jakyj schowawsia pid psewdonim „Pedagog", napysaw w „Ukrainsjkomu Slowi" stattiu proty poszyrennia towaryskoi hry „Flirt". Win pysaw tak: „Czy ce ne zloczyn wydawaty za kooperatywni hroszi-zamist szkilnych pidrucznykiw i knyzok taku makulaturu, szczo zwetsia „flirtom"? A dali sam sobi widpowidaw: „Zloczyn, szczo za nioho nema wyprawdannia! Zloczyn suproty naduzyttia hromadskoho majna na szkidlywi cili . . ."

Cym bulo ditknute wydawnyctwo i sprawa opynylasia pered sudom DP.

Holownoju dijewoju osoboju tut buw ne stilky obzalowanyj redaktor, jak joho oboronec. Obzalowanyj poczaw z toho, szczo z oburenniam widmowywsia nazwaty awtora statti, uwazajuczy takyj zapyt dla sebe obrazoju. Wid suddi distaw pouczennia, szczo takyj zapyt je zakonnyj i win stoit w osobystomu interesi obzalowanoho.

Joho oboronec buw szcze bilsz nadchnennym. Win „dopownyw" oboronu w toj sposib, szczo prytiahaw sjudy sprawy, jaki niczoho spilnoho z karnym czynom ne majut. Win twerdyw, szczo „Slowo" bulo socijal-demokratyczne, a szczo „Ukrainske Slowo" je nacijenaljne i katolycke, szczo u „Kobzari", jakyj wydala poszkodowana Spilka „Ukrainske Mystectwo", stalasia nedopustyma i obrazlywa dla naszoho narodu pomylka (?), bo na stor. 7 tam napysano: „Zapowit staw dla nas naszym nacionalnym h i m n o m" Oboronec, dumajuczy, szczo slowo „himn" treba pysaty „hymn", zahraw na strunach nacjonaljnoho poczuttia ludej, jaki ne wyznajutsia dobre w naszomu prawopysi. I ce jomu poszczastylo, bo odyn zi suddiw, jakyj u cij sprawi ne braw uczasty, ale z cikawosty pryslochawsia do sprawy, po pereczytanni slowa „h i m n o m", do reczi z naholosom na „o", az pidskoczyw z oburennia . .

Cikawi zahlanut do Jurija Szerecha, spiwrobitnyka „Czasu" „Holownych prawyl ukrainskoho prawopysu" (storinka 35) i perekonajutsia, szczo treba pysaty „himn").

Epizod z himnom buw lysze wstupom dla daljszoi farsy.

Najbilszym zloczyncem w nij wyjawywsia . . . Maksym Rylskyj! Ne wiryte. Dywujetes?

Ce czysta prawda. Oboronec prynis do sudu kilka kartok z „Flirtu" (czy ne lyszylys wony, czasom, u joho kyszeni pisla myloji zabawy?) i z nych widczytaw taki reczennia:

„Daj ze nam syly, bohyne, w kochanni wrodlywymy buty i w zaworozenu nicz mudroho syna zaczaty. (Rylskyj).

„Najkraszcza komedija-ce zyttia".

„Naszu szlubnu posteljú wkwitczajut trojandy pachuczi".

Cjoho bulo dlja nioho dosyt, szczoby „Flirt" widnesty do pornograficznych i szkidlywych wydan.

Niczoho ne pomohla zaiawa poszkodowanoho wydawnyctwa, szczo Rylskyj je ukrainskym literaturnym neoklasykom, szczo podibnych wirsziw je bahato u hreckych pysjmennykiw ta u switowych literaturach. Szczo z by treba bulo skazaty pro Mopasana czy Zola, u jakych seksualni motywy perenyzujut ich cilu tworczist? Francuzy ich ne lysze za ce ne sudyly, ale wybiraly czlenamy Akademii Nauk!

Zresztoju, towaryska hra „Flirt" wykonuje swoje okreme zawdannia, jake pryznaczyw jomu uporjadczyk-szlachom lehkoi zabawy pomahaty molodym ludiam zaswojuwaty zrazky ukrainskoi literatury ta wartisni wyrazy welykych ljudej -naszych i czuzych, jak Szewczenko, Lesja Ukrainka, Oles, Rylskyj, Mazepa, Sofokl -zamist zajmatysia hroju w karty, pyjactwom spaluwanniam hazet.

Nawit prokurator maw sumniw, szczo do pohladiw oboroncia i proponuwaw Sudowi dopustyty wsi dokazy, a dali pereslochaty znawciw literatury, jaki podaly b opiniju, do jakoi miry je pidstawy uwazaty „Flirt" za „pornografiju i szkidlywe wydannia"

Wyrok sudu buw takyj:

Wprawdi obwynuwaczeni w inkryminowanij statti perestupyly mezi dozwolenoi hromadskoi krytyky, odnak rozhlanuwszy zmist (koly i jak?) wydannia „Flirt", sud nabraw perekonannia, szczo awtor statti maw pidstawu buty oburenym. Sud staw na stanowyszczi, szczo obwynuwaczeni w danomu wypadku stanuly w konecznij oboroni (?) ukrainskoi suspilnosty, a w takych wypadkach moderne zakonodawstwo peredbaczaje wyprawdannia".

Dywnoju je widwaha trjoch ljudej, jaki swidomi swojei nefachowosty, wzialy na swoju sowist sudyty i zasudyty literaturnyj twir i.. de facto Maksyma Rylskoho.

Uczaasnykam sudowoi rozprawy widomo bulo, szczo tym pysmennykom, jakyj wporjadkuwaw i ukladaw „Flirt" buw Jurij Kosacz, odyn iz reprezentatiw nowych naprijamkiw u suczasnij ukrainskij literaturi. Zasud na wybranyj Kosaczem cytat z Rylskoho zwertajetsia proty w odnakowij miri Rylskoho i proty Kosacza. Cikawo bulo b poczuty holos toho ewropejskoho pysmennyka pro dejakych regenzburzkych suddiw, oboronciw i redaktoriw, pro ichniu nazadnycku-jak skazaw by aktor Blawackyj u „Czasi"-demonstraciju. Koly taki pysmennyky i krytyky, jak Szerech i prof. Podolak zmuszujut czytacza ukrainskych hazet lykaty dowzelezni i nudni ta zajwi statti pro jakohos poczatkiwcia Manyla, czomu MUR i wsi joho (legendamy majbutnioi tworczosty owijani) slawy ne zaberut slowa w cij sprawi? Prawda, dechto z nych, do Kosacza wkluczno, produkujutsia (signum temporis!) na storinkach „Ukrainskoho Slowa" i mozlywo bojatsia ryskuuty dalszoju „karjeroju". A szkoda. Zasudzenomu Maksymowi Rylskomu warto bulo podaty ruku, bo win po tamtomu boci i do Regensburga Passierscheinu oderzaty ne moze. Czy sprawdi nemaje wze widwaznych i nekonjunkturnych ludej w ukrainskij literaturi? A, buwalo, pysmennyky ne ohladalysia na censuru partij, redakcij i taborowych referentiw . . .

D. Hnatko

З нашого життя

Wazlywa pracia CXC

Ostannioho czasu na tereni Aschaffenburzkoho ukrainskoho oseredku stworeno stanyciu Sanitarno-Charytatywnoi Sluzby pry ukrainsko-katolyckij Apostolskij Wizytaturi w Nimeczczyni, a pro ii charakter howoryt uze sama nazwa.

Pracia CXC zbihajetsia z praceju, jaku w koznij kraini wede orhanizacija Czerwonoho Chresta. Naspráwdi CXC wziala na sebe tu samu welyku, wazku j widpowidalnu j taku wazlywu praciu nesennia moralnoi, medycznoi, sanitarnoi i materijalnoi dopomohy ukrainskym skytalciam na czuzyni, jaku rozpoczaw buw ukrainskyj Czerwonyj Chrest.

Odnak, CXC - ce ne orhanizacija suto hreko-katolykiw, czy dla hreko- katolykiw. CXC — ce orhanizacija ukrainska, nacjonalna, szczo dbaje pro dobro wsich ukrainciw na wyhnanni i spiszyt zi swojeju dopomohoju wsim ukrainskym skytalciam bez ohladu na ichnie wirowyznannia ta polityczni perekonannia. I praciujut u CXC wsi swidomi ukrainci, komu doroha sprawa ridnoho znedolenoho narodu.

Sanitarno-Charytatywna Sluzba stawyt pered soboju taki zawdannia:

1. Turbuwatysia pro wdiw i syrit; 2. Opikuwatysia wojennymy inwalidamy; 3. Opikuwatsia kolysznimy politycznymy wjazniamy; 4. Ochoroniaty materiw i ditej; 5. Prowadyty sanitarno-oswitniu robotu.

Krim cioho pered CXC wyrynajut nowi serjozni zawdannia, a same: rozselennia ukrainskoi emigracii. W cij prawi CXC — Holowne Predstawnyctwo — tisno spiwpraciuje z Holownoju Pereselenczoju Komisijeju CPUE.

CXC, krim uprawy, maje Radu, do jakoi wchodiat nastojateli oboch ukrainskych cerkow — hreko-katolyckoi i awtokefalnoi prawoslawnoi, a takoz predstawnyky wid usich taborowych orhanizacij oboch taboriw (Pionier i La-Garde). Do reczi, CXC je spilnoju orhanizacijeju dla wsich taboriw: Pionier-Kaserne, La-Garde i Czornohora.

CXC maje okremu referenturu, szczo objednuje naszych ludej spoza taboru. Rajon dijalnosty pewno wyznaczenyj — nasza oblast. Neszczodawno Sluzba prowela 2-hu akciju dobrowilnoi zbirky dopomohy dla kolysznich politwjazniw. Zbirka projszla uspiszno. Pozertwy peredani za pryznaczenniam. Widkryto 4-och misiaczni kursy medsester. Kursy obsluhowujut lektory oboch taboriw. Nawczannia na kursach nablyzajetsia do kincia. Wze prowadiatsia kliniczni zaniattia. Wsi praktyczni zaniattia widbuwajutsia w szpytali.

CXC planuje orhanizuwaty nyzku lekcij na sanitarno-oswitni temy, szczo duze bazane j koncze potribne w naszych taborowych umowach. Kurs takych lekcij uze zapoczatkuwaw dr. Komlik.

Ukrainske hromadianstwo powynno zwertatysia do CXC ta ii miscewoi Stanyci z pownym dowirjam pidtrymuwaty jak moralno, tak i materijalno w ii welykij i wazkij praci swojeju spiwuczastju w dopomohowych akcijach, orhanizowanych Stanyceju CXC ta masowym czlenstwom u nij. Nechaj ze ne bude w naszij oblasti ni odnoho swidomoho ukraincia czy ukrainky, szczo ne staw by czlenom CXC czy widmowlawsia b wid spiwpraci tam, de bulo b potribno, bo pracia CXC ce pracia usima polyszenoho narodu dla sebe samoho.

(Mak.)

Dzerelo dobrobutu i tepla

Spiwrobitnyk „Nedili" miz naszymy slawnymy lisowymy robitnykamy

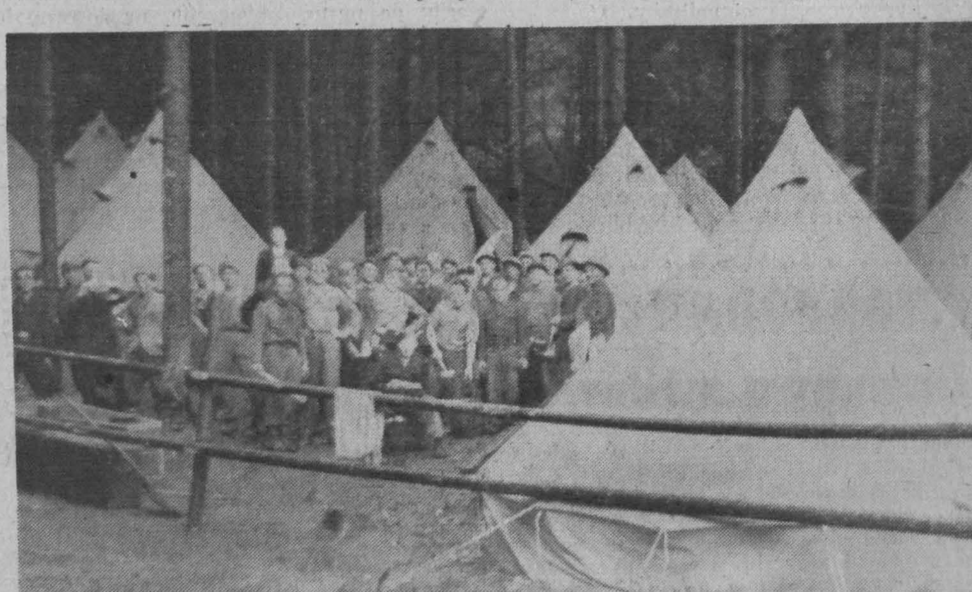

Hrupa naszych lisowykiw

Szczodnia wy baczyte, jak z dymariw blokiw ta z zaliznych rur wikon kuryt dymom. To naszi taborjany szczos wariat, smazat hryby, peczut korzi czy pyrohy. Chtos nezadowoleno skarzytsia, szczo wczora na piwhodyny spiznylysia wydawaty obid, abo w lazni woda bula dowho zacholodna. Bo z dekomu nepryjemno wmytysia cholodnoju wodoju, to z i pospiszajut zachopyty szcze kawy zakusztrani ta newmyti. A w zatyszku ta w tepli tak pryjemno podyskutuwaty i na pobutowi i na polityczni ta miznarodni temy. Ne dyskutujut, a moze, nawit i ne dumajut pro te, chto tak retelno dbaje pro teplyj zatyszok. A potribno zahlanuty szczyrym okom i do cioho dzerela.

Ot wy sidajete na awto i idete. Sije hustyj doszcz. Wychopywszys z Aschaffenburgu, awto mczyt kruczenoju dorohoju, popid zaliznycznymy mostamy, wuzkymy wulyczkamy newelykych sil. Was trusyt kilka kilometriw po brukiwci, hlyboko podziobanij harmatniamy szcze pidczas wijny. Nareszti, awto powertaje wliwo i wjizdzaje w lis. Wuzkoju dorohoju, czerez bakai, kaminnia, korczi ta kaluzi potraplajemo do taboru lisowykiw, szczo roztaszuwawsia pomiz strunkymy jalyciamy ta sosnamy za trydciat kilometriw od „Pionir-Kaserne" w bik Loru. Tabir ohorozenyj parkanczykom. Dwanadciat nametiw zowtawymy stizkamy weselo posmichajutsia sered lisowoho zatinku. Newelyczka bramka ozdoblena whori tryzubom iz zelenoi sosnyny ta newelyczkym ridnym praporom. Robitnyky widpoczywajut po nametach — bo nadwori mzyczka, praciuwaty ne mozna, ale kuchari wze dawno porajutsia na kuchni. Czotyry pesyky, naczе dobre widhodowani wowczeniata, hrajutsia bila swoho kubla.

W lisi praciuje 46 robitnykiw, perewazno molodi odynaky. Wsich podileno na trynadciat hrup, po try osoby w koznij. Na czoli lisowych robitnykiw stojat dwa keriwnyky: zahalnyj -inzyner p. Zajac ta transportowyj keriwnyk inz. p. Dydynskyj.

Kozna operatywna hrupa, szczo maje dwi sokyry i pylku, praciuje akordowo, cebto, za den wona musyt daty 6 skladometriw drow. Dwa skladometry na osobu — niby nebahato. Ale ce tak wydajetsia z perszoho pohladu. Naspráwdi z sprawa stoit ne tak. Ricz u tomu, szczo robitnyky rizut derewo ne zriadu, a wybirkowo tilky mertwe derewo, szcze zahynulo mynulych zym wid riznych atmosfernych zmin doszczu, snihu, ozeredi ta duzych witriw. Inodi takoho derewa buwaje duze ridko, szczo nabahato utrudniuje praciu. A derewa treba powalyty, porizaty i znesty do najblyzczoho miscia, kudy moze pidjichaty awtomaszyna. Czasto -husto potribno w dolynu abo na horu nesty metriw za sto wahoju 60—80 kilohramiw. Robitnyky ne majut specijalnych pidkladiw i ichni pleczi zawzdy w puchyriach ta czerwoni wid noszennia drow.

Za czotyry misiaci praci lisowa hrupa robitnykiw zrizala 2500 skladometriw, za planom potribno ryhotuwaty 4640 kubometriw drow.

Tabir lisowykiw maje swoju wlasnu kuchniu, w jakij praciuje kuchar ta joho dwa pomicznyky. Wsi robitnyky duze zadowoleni strawoju, bo kuchar Onaczyszyn Pawlo zi swoimy spiwrobitnykamy dbajut i zawzdy hotujut smacznu strawu.

Po roboti, robitnyky rozwazajutsia na hojdalci, czytajut czasopysy, abo sluchajut swoho muzyku Myrona Bardu, szczo na karneti wyhraje narodni pisni, marszi abo do tanciw. Dechto inodi chodyt na prohulanku do sela, meszkanci jakoho z ostrachom postawylysia do nowych hostej, ale, perekonawszys w dobrij powedinci swoich susid zminyly swoje nastawlennia do ich.

Nastrij sered robitnykiw dobryj, wzajemowidnosyny miz praciwnykamy i keriwnyctwom tolerantne, spownene obopilnoi powahy j poszany.

Do lisu pryizdzaly predstawnyky UNRRA zokrema pani Karmen Orgogozo ta p. Botte szczo cikawylysia robotoju, zyttiam ta potrebamy robitnykiw, obiciajuczy nasampered zabezpeczyty praciwnykiw odiahom ta wzuttiam, szczo tak szwydko psujetsia pry takij roboti.

Mak.

Laudatores praeteriti temporis

daly naleznych konserwiw czy sztaniw, i za ce wynuwatyt . . . demokratiju.

Nareszti u Fürtskim „Czasi" z 28 wereśnia 1946 r. wmiszczeno stattiu pidpysanu Ju. K., z „welykych sliw welykoju syloju" z wyrazamy mabut ne zowsim zrozumilymy j dla samoho awtora / „Duch fragmentarycznoho ewrazijstwa wyklykuje renesans malorosijanstwa „i. t. d. /

Poza cijeju feldszerskoju abrakadabroju / widomo, szczo nedouky straszenno lublat czuzi, malo zrozumili slowa, szczob pokazaty swoju „wczenist" / znachodymo w statti odne misce, szczo joho musymo nalezno rozszyfruwaty. Ju. K. pysze:

„Chto . . . peredumuwaw podii naszoi duchowosty za ostannioi doby, choczby wyznaczeni imenamy W. Lypynskoho, D. Doncowa, J. Lypy, — dla tych kwylinnia ta epatujuczi / czy rozumije p. Ju. K., szczo cej wyraz znaczyt, a jakszczo rozumije, szczo ce slowo tut do reczi? P. F. / rozmowy pro Napoleoniw i Robespjeriw, pro postup, „realnist" i „sprawedlywist" je tilky naiwnym powtorenniam dawno widomych perezowanych i zdanych w archiw paperowych polemik".

Otze Ju. K. pryznajetsia do „duchowosty" Lypynskoho i Doncowa: do „duchowosty" faszystiwskoi, bo, jak poperedu wkazano, i Doncow i Lypynskyj pownymy pryhorszczamy braly protydemokratyczni teorii wid faszyzmu. Szczodo J. Lypy, to win kombinuwaw u swoij fantastycznij dyletantskij knyzci" Pryznaczennia Ukrainy" wsiaku wsiaczynu i nakolotyw takoho, szczo nawit naszomu newybahlywomu czytaczewi „wadyt". Ju. Lypa demokratyzmom „ne hriszyw", faszyzuwaw u dusi mynuloho dwadciatylittia.

Oce taku „duchowist" nam radyt p. Ju. K. dla nasliduwannia! Szczo dla nioho demokratyczna, ideja? Ce „kwylinnia ta . . . rozmowa pro Napoleoniw i Robespjeriw, pro „postup", „realnist" i „sprawedlywist". Tomu toj, chto krytykuje Napoleona i Robespjera, szczo znyszczyly demokratiju za Welykoi francuzkoi rewolucii, toj, za wyrazom Ju. K. „kwylyt". Czomu b ne dodaty, szczo sprawznia demokratija „kwylyt" i proty Hitlera z Mussolini i proty Lenina, i wzahali — proty dyktatoriw?

Zhidno z faszystiwskoju „duchowistju" p. J. K. ne wiryt u postup. Szczo take ideja postupu? Ce pohlad, szczo ludske suspilstwo j le wpered, rozwywajetsia wid nyzczych form do wyszczych. Faszysty / i im podibni totalisty / ce zapereczujut. U nych ludyna wertajetsia do moralnoho stanu gorylu czy urang-utanga.

I „realnist" / treba rozumity — realizm / ne podobajetsia p. Ju. K. Szczo take realizm u polityci? Ce dilowa, twereza ocinka reczej, dijsnych obstawyn. Kolys, widomyj nasz istoryk — Wolodymyr Antonowycz — pysaw, szczo polityka maje bahato spilnoho z matematykoju: jak tut, tak i tam treba toczno obczyslaty welyczyny i mozlywosti. Szcze ranisze nimeckyj kancler Bismark nazwaw polityku „mystectwom mozlywoho" / Kunst des Möglichen / : cym chotiw skazaty, szczo polityka musyt sobi stawyty mozlywi zawdannia, taki, szczo ich mozna zdijsnyty. Za fantastycznymy planamy rozumna polityka ne moze i ne smije haniatysia, bo ce prywelo b narod do katastrofy. Hitler pohnawsia za prywydamy swojei bujnoi fantazii ii kudy win prywiw Nimeczczynu? Mussolini, ne obczyslywszy syl i mozlywostej, kynuwsia w wojennu awanturu, i de teper Italija? Naszi doncowci robyly pered druhoju switowoju wijnoju i w czas wijny rizni fantastyczni plany i proholoszennia, szczo czasto zakinczuwalysia slawoslowijem tomu czy inszomu czuzomu bozkowi, — i de teper ti „bozky" i wsi ti plany?

Ni, pane Ju. K., zalyszajte waszu „filosofiju"! Wona nikudy ne hodytsia. Staru, mizernu, faszystiwsku zujku pidnosyt p Ju. K. swoim czytaczam, jak "poslidnie slowo" nauky i polityky! Prymirom:

„Istorija ta suczasnist uczat nas, szczo wsuperecz usim spokusam, z lehkoi ruky naszych progresystiw—intelektualistiw wse nacionalne myslytsia tilky mistyczno, a ne realno".

Ce wze dijsno „utiaw" pan. Ju. K.! De ce joho nawczyla istorija ta suczasnist? Tilky slipyj ne baczyt, szczo same mistyka, wira w tajemnyczu „wyszczist rasy", znyszczyla Hitlera i joho polityku. Nawpaky, realna polityka anglo-saksonskoi welykoderzaw operta na rozumowych zasadach, prywela faszystiwsku mitolohiju i mistyku do zasluzenoho kincia.

P. Ju. K. klycze nas do mistycznoho, irracijonalnoho dumannia. Sebto win choczе, szczob my staly abo ditmy w polityci, szczo ne widrizniajut mozlywoho wid nemozlywoho, abo szczob my staly duszewno —neduzymy / mistykamy / i wiryly fantazijam, ne zwertajuczy uwahy na realnu dijsnist.

Czy ce ne otruta najhirszoho faszystiwskoho wyrobu? My rozumijemo! sijanniam fantastycznych planiw / po-prostu, duryswitstwom / mozna popownyty kasu kotrois hrupy szczo propowiduje „wyzwolnu akciju" pry dopomozi „swiaczenych noziw". Ale szczo spilnoho maje cia „mistyka" z realnym zyttiam? Tilky szkoda, straszna krywawa szkoda powstaje wid takoho nedoumstwa

Stawyty na persze misce w polityci slipe, nekontrolowane rozumom czuttia, uwazaty, szczo mistyka, tajemnycza wira nas uriatuje, zdaty politycznoho czuda, zamist realnoi praci i rozumnoi ne stalnoi orhanizacii, — czy ce ne zloczyn pered narodom i joho budustnistju? My znajemo, szczo dejaki hrupy chotiat nadity na wsiu naszu emigraciju „psycholohicznyj namordnyk", szczob ludy dumaly j poczuwaly tak, jak tij dyktatorskij hrupi wyhidno. Cym ludiam ne podobajetsia rozumna krytyka / ce nazywaje p. Ju. K. „intelektualizmom" /, im choczetsia szczob nasze hromadianstwo obernulosia w bezholowu, bezkrytycznu, masu, szczo slipo jde za wkaziwkamy „mistycznych". anonimnych watazkiw. Za taki „recepty" rozumna czastyna naszoho hromadianstwa „szczyro podiakuje", ale pide swoim szlachom, za prykladom peredowych, postupowych nacij.

P. Ju. K. z pohordoju wyslowlujetsia pro sprawedlywist / pysze ce slowo w lapkach /. Nechtuwannia moralnymy idejamy typowe dla wsich totalnych ideolohij i rezymiw. Lenin uwazaw za moralne te, szczo „korysne dla proletarijatu" / faktyczno dla dyktatorskoi partii /. Hitler, Mussolini buly amoralni mowlaw, het „falszywu bezstoronnist" — / Falsche Objektivität /, bo nasampered interes swoho hurta abo swoja wlasna wyhoda. **Tomu szczo ideja sprawedlywosty potoptujetsia totalnym rezymom, dochodyt do zahnywannia i do pownoho moralnoho upadku dyktatur.**

Dla p. Ju. K. ta inszych faszyzujuczych, moralni idei, postup, rozum — ce „powtorennia dawno widomych, perezowanych i zdanych w archiw paperowych polemik". Czy mozna szcze hlybsze wpasty rozumowo i moralno? Czy ne widczuwaje p. Ju. K., szczo win pidrubuje tę hilla na jakim sam sydyt? **Koly b chtos schotiw pereklasty ciu totalistycznu, bezhluzdu pysanynu na anhlijsku mowu i pokazaw, jak pryklad „demokratycznoi" ideolohii perszomu-lipszomu anhlijcewi abo amerykancewi czy ne buw by wid toho sorom awtorowi i hazeti „Czas"?** Jaku ujawu maw by czuzynec wid cioho dytiaczoho bowtannia nohamy, wid absurdnych twerdzen i wid nezakrytoi propowidi totalizmu? Koly znachodiatsia taki, szczo widwazujutsia wystupaty pered naszym hromadianstwom z takymy nisenitnyciamy, to ce ne dywo: bahato je ochoczych „sprobuwaty pera czornyla, jaka w jomu syla". Dywno, szczo taku bezdonnu temnotu propuskaje redakcija.

Jaki holowy tam dumajut i czy dumajut wony wzahali?

Panowe, szczo hrajetes drukowanym slowom! Pora perestaty szyryty czuzu otrutu! Ne dumajte, szczo wy zywete na inszij planeti!

Dr. Panas Fedenko.

Pereminy w Mannheimi

(Korespondencija widdilu „Nedili")

Z kincem misiacia weresnia c. r.w personali manhajmskoi UNRRA widbulysia powazni zminy. Widijszly ne tilky zawzdy prychylna do ukrainciw manhajmskoho taboru pani M e r s, szczo wela Widdil suspilnoi opiky ta keriwnyk widdilu rejestracii p. Kufos, ale widjichaw do swojei batkiwszczyny- Czechoslowaczczyny dyrektor UNRRA w Mannheimi, p. Tomaszek, jakoho imja tisno zwjazuwano z wazkymy perezywanniamy ukrainciw u tabori i pro jakoho pysala czasto nawit amerykanska ukrainska presa. Stawlennia p. Tomaseka najkraszcze zjasowuje fakt, szczo win ne widdawaw ukrainskij hromadi wwes czas czasopysiw „Ameryka" i „Swoboda", jaki w kilkosti 10 prymirnykiw koznoho czysla prychodyly dla ukrainciw taboru. Nijaki interwencii ne pomahaly. Ciu presu win prosto chowaw i szczojno pisla joho widjizdu ukrainskij hromadi peredaly kilkasot czysel obodh zhadanych hazet, z datamy poczynajuczy z lystopada m. r., szczo marnuwalys w szafi p. Tomaszeka. Pan Tomaszek buw na slowach demokratom, ale demokratycznoi presy w tabir ne puskaw; zate treba pryznaty, szczo pro materijalne zabezpeczennia taboru p. Tomaszek dbaw szczyro i malo jakyj tabor buw tak pidsylenyj charczamy, odezeju ta prymiszczenniamy, jak tabor u Mannheimi. Na misce p. Tomaszeka majemo nowoho dyrektora, p. Dina, jakyj praciuje tut wze dowszyj czas i wslawywsia dilowym, bezstoronnim ta wwiczlywym kermanyczem taboru, distawszy sobi poszanu j awtorytet u wsich. Do pomoczi jomu pryjszly nowi sluzbowyky UNRRA — wicedyrektor p. Bukhanc ta keriwnyczka Widdilu Suspilnoi opiky, p. Lidija Czernilowska. Wony zriwnowazeni j powazni, do toho z dobre howoriat nimeckoju ta rosijskoju mowamy i z nymy lehko porozumitys. Ukrainci taboru spodiwajutsia, szczo miz nowymy kerіwnykamy UNRRA, jaki wyjawyly wze swoju prychylnist do naszoi hromady ta ukrainciamy Mannheimu bude jaknajkraszcza spiwpracia.

•

U pjatnyciu 11. c. r. mannheimska techniczna szkola UNRRA, zakinczyla swij czerhowyj etap praci. Szkola, mistytsia w okremomu dobre obladnanomu budynku w samomu misti Mannheimi. Wona wypustyla czerhowu hrupu, bilsz 70 osib, swoich kursantiw, szczo distaly wipowidni dyplomy zakinczenoho wyszkolu. Znahody zakinczennia kursu wlasztowano wystawku prac uczniw ta towaryskyj weczir z koncertowoju czastynoju, u prohrami jakoi wzialy uczast zaproszeni taborowi mystci-ukrainci mannhajmskoho taboru — p. Kuchar / tenor /, Suszko/banduryst/, Buriak, Buczko i insz.

Na weczeri, buly prysutni dyrektory z mannhmajskoho taboru UNRRA ta predstawnyky ukrainskoi i latyszskoi hrup.

Nazal slid stwerdyty, szczo cia docilna fachowa szkola UNRRA, odna lysze na cilyj dystrykt neznajszla naleznoho zrozuminnia sered ukrainskych skytalciw. Na 70 uczniw ostannioho kursu, z 5 ma riznymy fachamy, bulo tilky kolo 20 ukrainciw, z taboru w Mannheimi az.. 3. Koly ukrainci z inszych taboriw ne widwiduwaly szkolu — ce mozna szcze wyprawdaty. Ale szczo ne wykorystaly takoi nahody ukrainci mannheimskoho taboru — ce prosto nezrozumilo, tym pacze, szczo kursantamy wsebiczno pikluwalysia. Ce mozna pojasnyty chiba tijeju bajduzistju, szczo poczynaje ohortaty czastynu naszoi emigracii.

Ukrainski kursanty w szkoli UNRRA uczylysia dobre i odyn z nych dobuw perszu nahorodu na wystawci robit kursantiw, a kilka oderzalo poczesni hramoty, osiahnuwszy 95 punktiw na wsich mozlywych 100.

Hadajemo, szczo nastupnyj kurs u cij korysnij szkoli obijmut junaky ukrainskoho taboru w Mannheimi kraszcze-, dobuwajuczy sobi korysnyj wyszkil i stajuczy korysnymy czlenamy ukrainskoi hromady na emigracii.

•

Mynuloho tyznia hostiuwaw u Mannheimskomu tabori widomyj ukrainskyj chor „Trembita" pid dyr. K. Cependy, szczo j daw odyn koncert u skromnij teatralnij sali ukrainskoi hrupy.

Chor maje wze stilky dobrych recenzij za soboju, szczo Mannheim moze jomu tilky podiakuwaty za toj weczir, koly ukrainska pisnia w joho wykonanni czaruwala i nas i zaproszenych lotyszіw i czuzynciw z dyrekcii UNRRA. Najkraszcza bula tretia czastyna weczora, z weselymy j badiorymy pisniamy, a zokrema dwi kompozycii Hnatyszyna do sliw narodnich pisen. Bazajemo chorowi dalszych uspichiw u popularyzacii naszoi pisni.

Zinoczyj Kutyk

Malunok pokazuje kombinowanu sukonku, szczo ii lehko mozna zrobyty z ponyszczenoho abo nemodnoho odiahu czy z resztok materijalu. Wzirec ii prostyj, ne wymahaje osoblywych zmin u formi wze nosenoho odiahu. Cia kombinowana sukonka je skrojena prosto, bez kownircia, z kruhlym wyrizom na szyju; peredniu prorizku mozna nosyty widkrytoju, abo zastebnenoju, abo prypnuty harnoju szpylkoju. Hlyboko wykrojeni wyrizy na ramena dozwolajut na swobodu ruchiw, a takoz dajut mozlywist pidodiahaty hrubszyj pulower. Wnyzu trochy poszyrena wykrijka kombinowanoi sukonky maje dwa kyszenewi proryzy, obramowani klapkamy.

Cia tepla sukonka dobre oblahaje figuru, je nowynkoju mody, mozna pid nei pidodiahaty barwystoho wowniahnoho „dzemperka" ce duze po sportowomu — i, osoblywo koly majete szcze taki z wowniani skarpetky; mozna takoz nosyty wownianu czy szowkowu bluzoczku, bilu czy kolorowu. Na ciu sukonku mozna odiahaty widpowidnoho koloru kamizelku, abo zaketku; mozna nosyty takoz kolorowyj szal.

W taborach Aschaffenburga

Dorohu molodi

U welykij zali taboru Bois-Briule teatr im. Kotlarewskoho widihraw pjesu „Maty-najmyczka" pid rezysuroju p. G r i n w a ł d t a. Wsi miscia zapownyly hladaczi z trioch ukrainskych ta odnoho polskoho taboru. Prysutni z czymalym pidnesenniam spryjnialy hru aktoriw. Widradno pidkreslyty te, szczo dejaki z prowidnych rolej wykonuwaly molodi aktory. Npr. rolu Marka hraw p. Penkalo. Hladaczi widczuly w joho hri newymuszenist, prostotu ta bezposeredniu szczyrist wnutrisznich perezywan, szczo mymowoli zworusznwaly ich do sliz.

Nazal potribno aktorowi zwernuty osoblywu uwahu na opraciuwannia mowy, szczob pozbutysia osoblywostej suto miscewoi howirky. Myle wrazennia sprawyla na hladacziw Iryna Huzar, szczo wykonuwala rolu Palazky.

Wsi inszi roli takoz buly rozdileni dobre. Osoblywo maty-Maryna, rolu jakoi wykonuwala aktorka p. Grinwaldtowa, szczo tak hlyboko widbywaje swojeju hroju i straždannia zinky-pokrytky, i newymowni muky materi, szczo w hlybyni swojei duszi chowaje welyku lubow do syna. Ne raz publika wybuchala hromom smichu pid wplywom strywozenoi Nasti (aktorka Karabinewycz).

Ne mozna pomynuty j praciwnykiw, szczo techniczno obsluhowujut wymohy teatru: wporiadkuwannia dekoracii, oswitlennia ta insze. Najbilszu widdanist ta inicijatywu w cij dilanci wyjawyw rekwizytor p. Chudolskyj. Takym szczyrym ta swidomym stawlenniam do praci rekwizytor moze buty prykladom i dla dejakych aktoriw. S p o s t e r i h a c z

Druzi ta znajomi ukrainky **CHARCZENKO Agafii**, szczo piszla z taboru 14. 10. i ne powernulas, prynosiat szczyru podjaku plastowi ukrainskoi gimnazii La Garde i plastowi taboru Pionier Kaserne w osobach keriwnykiw paniw **MASJUKA** ta **KOPYSTJANSKOHO**, Policii taboru Artillerie Kaserne, a takoz usim tym, chto pryjmaw uczast w rozszukach cijei zinky po lisach 15. zowtnia.

Koncert z banduroju-nelehka sprawa

19-ho ta 20-ho weresnia w tabori La-Garde ta w zali czetwertoho polskoho taboru kwartet bandurystiw widbuw dwa koncerty dla ukrainskoho hromadianstwa. Prohrama skladalasia z korotkoho referatu pro istoriju kobzy-bandury i dwoch wokalewych widdiliw z narodnich ta istorycznych pisen. Holosowyj dobir kwartetu — jak widczuwajetsia — zaslabyj ta neriwnyj. Stworiujetsia take wrazennia, niby tilky banduryst Krawczenko swoim lehkym ta pryjemnym holosom tiahne wsich spiwakiw kwartetu. Brak basa robyt nezapownenu diru w ciomu newelyczkomu ansambli.

Z usijei prohramy najpomitniszyj slid zrobyly istoryczna pisnia pro Neczaja ta narodnia pisnia pro brata j sestru, jaku szczyro ta perekonlywo wykonaw banduryst Krawczenko. Pry wsich sympatijach ukrainskoho hladacza do nacjonalnych istorycznych tradycij, zowniszna charakteryzacija wykonawciw z oseledciamy i dowhymy wusamy wse z wydawalasia naiwna i dla wokalewoho ansamblu bandurystiw cilkom zajwa.

Wzahali, koncerty projszly jakos mlawo, nawit zartiwlywi pisni ne wyklykaly potribnoho pidnesennia ta zbudzennia.

Molodomu towarystwu Ostapa Weresaja potribno szcze bahato popraciuwaty, szczob dosiahty toi doskonalosty, jakoi potribno wsim mystciam bila sestry-bandury. Snizynskyj

Na wystawci malarky Morozowoi

— A, harazd, szczo was zustrila! — weselo zwernulasia malarka do spiwrobitnyka „Nedili". Zaproszuju was na moju wystawku etiudiw.

— Serdeczno diakuju. Z welykoju nasolodoju radyj widpoczyty duszeju w otoczenni waszych spiwuczych obraziw. — widpowidaju.

W nediłu piszow na wystawku. Newelyka kimnata w tabori „Czornohera" zapownena malunkamy. Perebihajete oczyma z malunka na malunok i perenosytesia ujawoju na krajewydy piwdennoi Bawarii. Os pered wamy ozero pid horoju, sprawa pryhornulys try lahidni jalynky, zliwa-kuczerjawa worbyczka. Wes malunok wykonanyj w mjakych zeleno-zowtych ta brunatnych kolorach, wid jakych wije lirycznym nastrojem i spokojem.

Dali inszyj etiud: husti wazki chmary, praworucz smilo zrobleni dwoje derew, parkanczyk iz zwyczajnych pozemnych lat etiud po asociacii wyklykaje w ujawi obrazy krajewydiw na ridnij zemli.

Mymowoly zwertaje na sebe uwahu etiud, wykonanyj mastachynom: kolo dwoch obszarpanych chalupok czatuje derewce. W dolyni synijut hory, zowtowi chmary nad horamy, wnyzu skupi plamy jaskrawoi zeleni.

Dowodytsia rado zazdryty malarci Morozowij, spownenij newyczerpnoi energii nawit w tiazkych umowach emigracii. Za desiat dniw podorozi w piwdennu Bawariju wona dala ponad sorok etiudiw. W ujawi malarka rozhortaje plany szczodo napysannia welykoho polotna, ale, na zal, ne maje do toho widpowidnych umow, bo nawit malenku kimnatu, de roztaszowano, etiudy, prydileno ij tilky na dwa dni. Zdobuty z widpowidne prymiszczennia dla majsterni — ce, mabut, na siohodni nezdijsnena mrija. A treba ce obowjazkowo zrobyty! S.

Na Kursach Ukrainoznawstwa

U subotu 21. weresnia widbulosia persze zasidannia Naukowoi Kolegii Kursiw Ukrainoznawstwa w Aschaffenburzi.

Zasidannia widkryw Dyr. Kursiw Arkadij Zywotko wstupnym slowom, w jakomu podaw cili i zawdannia praci kolegii.

Pisla toho widbuwsia zwit prof. M. Hlobenka na temu: „Nowi jawyszcza w suczasnij ukrainskij literaturi". Podawszy charakterystyku tworczosty M. Oresta. W. Barky ta J. Klena, prelegent gruntownisze spynywsia na tworczosti O. Laturynskoi ta proczytaw ne drukowanu szcze ii poemu „Litopys". szczo zrobyla na prysutnich hlyboke wrazennia. Po kilkoch slowach samoi awtorky poemy zasidannia zakryly z wyslowom szczyroi podiaky awtorci i prelegentowi ta pobazanniam Naukowoij Kolegii uspisznoi praci.

Whori: lisowyj sygnalist; wdolyni: widwidyny z taboru (do reportazu pro zyttia lisowych robitnykiw).
Switlyny „Nedili" (Sowjak)

Zinoczyj zurnal

Pojawylosia persze czyslo z i n o c z o h o z u r n a l u, jakyj wydaje „Objednannia Ukrainskych Zinok na Emigracii" — „H r o m a d i a n k a". Jak czytajemo u slowi wid redakcii, zurnal stawyt sobi za zawdannia „rozpoczaty postupowu j spokijnu praciu wkorinyty w zinok rozuminnia swojei wahy, swoho welyczeznoho znaczennia j widpowidalnosty, praciu dla wyroblennia w nych swoho pohladu na wsi sprawy. Odnoczasno, wrachowujuczy welyczeznyj wychowawczyj wplywo praci i te, szczo zinka je peredusim ludyna-dila, praktyky, zyttia, redakcija wkluczaje w prohramu zurnalu i specjalnyj widdil praktycznych fachowych robit porad . . . Prawo j obowiazok zinky braty uczast u wsich projawach naszoho zyttia, szczob skermuwaty rizni, czasto worozi j szkidlywi rozhaluzennia joho do odnoho szlachu, szczo wede do woli j nezaleznosty Ridnoho Kraju."

Na zmist zurnalu skladajetsia stattejno-publicystyczna czastyna, u jakij na uwahu zasluhowuje prohramowa stattia „Naszi suczasni zawdannia" ta dr. Sofii Parfanowycz „Zinka czynyk riwnowahy". Dali okrema czastyna pryswiaczena materi j dytyni. Tut czytaczky znajdut fachowi porady „Molodym materiam" pera dr. Drazewskoi i stattiu na wychowni temy p. n. „Berezit dytiaczu duszu".

U literaturnij czastyni „Slowo pysmennyciam" pomiszczenyj wirsz O k s a n y L a t u r y n s k o i "Z litopysu" ta dwa narysy „Zoloti kosy" i „Z tuhy" O. Nesycz ta „Dilowa ludyna" na taborowi temy L. De-Marini.

Ohlad praci zinoczych organizacij na emigraciji w Ewropi j Ameryci ta wistky z Centrali, metodycznyj kurs kroju iz zrazkamy form na zinoczyj odiah i storinka mody zamykajut persze czyslo cioho cikawoho zinoczoho zurnalu.

Zurnal redaguje kolegija, adresy redakcii ne podano. Slid zwernuty b bilszu uwahu na mowu zurnalu, bo zinoctwo w perszu miru poklykane berehty czystotu ridnoi mowy.

Na obkladynci wyszywkowa winieta. (Ba.)

Amerykanskyj holos w oboroni skytalciw

Amerykanska hazeta „Washington Post" pomistyla taku stattiu w oboroni skytalciw:

Zbyrajuczys likwiduwaty UNRRA, heneralnyj dyrektor ii La Guardia zanepokojenyj tym, szczo lyszylasia neskinczenoju odna dilanka ii praci. W taborach UNRRA w Ewropi perebuwaje bila 830 000 DP. La Guardia wwazaie, szczo z czasom bilsze polowyny ich bude repatrijowano, ale my dumajemo, szczo take prypuszczennia je nadto optymistyczne, bo bahato DP je perekonani, szczo poworot do domu spryczynytsia do politycznoho peresliduwannia ich. W usiakomu razi, kolo 400 000 — ce bezderzawnyky w dijsnomu rozuminni cioho slowa i ne majut kudy wertatysia. Wony szukajut prytulku, de wony buly b nedotorkani i mohly b rozpoczaty zyttia nanowo. P. La Guardia chocze znaty, de mozna znajty prytulok dla DP.

Czerez ce win zaproponuwaw Hospodarczo-Socijalnij Radi ON, szczob wona postawyla bezposerednie i proste pytannia pered kilkoma uriadamy: „Skilky emigrantiw wy wizmete?" Take pytannia moze zbentezyty nasz wlasnyj urjad ne mensze jak dejaki inszi, bo isnuje tendencija obhoworjuwaty pytannia emigrantiw bundiucznymy i humanitarnymy, ale daze tumannymy slowamy. Ta pryjszow czas daty pewni widpowidi na pytannia La Guardii. Ci widpowidi prynesut zyttia czy smert dla najtragiczniszych zertw totalitarnoi tyranii i wijny.

Pidchodiaczy do pytannia La Guardii realistyczno, my ne baczymo pereszkod do toho, szczob widpowid bula welykodusznoju. Ci emigranty stanut sprawznim aktywom nacii. Wony w pownomu rozuminni, wybrani ludy, ludy, szczo buly wybrani bezzalisnym procesom pryrodnioi selekcii. Ce — ludy, jaki czynyly opir totalitaryzmowi wid samoho poczatku i buly dostatnio stijki, szczob protystojaty wsim joho sprobam znyszczyty ich. Ce — ludy, jaki wysoko ciniat swobodu — dostatnio wysoko, szczob hlyboko za nei strazdaty. Ce — toj typ ludej, dla jakoho bula ustalena amerykanska tradycija azylu i emigracija jakoho do naszych berehiw widdawna zbahaczuwala nasze suspilstwo.

Z nahody amerykanskoho dnia Kolumba

To bulo w pjatnyciu 12. 10. 1492 r.

To bulo w pjatnyciu rankom 12 zowtnia 1492 roku, koly Kolumb wpersze pobaczyw Nowyj Swit. Nazori win zobaczyw pered soboju czudowyj riwnyj ostriw, pokrytyj derewamy, szczo nahaduwaw bezpererwnyj owoczewyj sad. Chocz wse wyhladalo w dykij rozkoszi nezajmanoi pryrody, odnacze ostriw buw husto naselenyj, bo, jak wydno bulo, meszkanci wychodyly z riznych czastyn lisu i bihly do bereha. Wony buly cilkowyto holi, po ich powedinci i ruchach zdawalys rozhublenymy i zanadto zdywowanymy, pobaczywszy korabel.

Kolumb podaw znak spustyty jakir i wysadytys na czowny. Win uwijszow do swoho wlasnoho czowna, szczo buw prykraszenyj oksamytom i nosyw koroliwskyj prapor. Martin Alonzo Pinzon ta Vincent Yanjer Pinzon takoz uwijszly do swoich czowniw. Kozen nis prapor. Na prapori bulo namalowano- zelenyj chrest i korony z literamy: F. i. Y.- szczo oznaczaly poczatkowi litery monarchiw Fernando i Yzabel.

Nablyzywszys do bereha, wony widczuly nasolodu pownoi krasy i welyczi lisiw, riznomanitnist i bahatswo neznanych do toho plodiw pokrywaly derewa i zwysaly na berehamy. Czyste pryjemne powitrja, krysztalewa prozorist moriw kupaly ci czariwni ostrowy.

Kolumb ustaw na zemlu, prypaw na kolina i ciluwaw ii. Win zwernuwsia do Boha z wdiacznistju i z slozamy radosty. Tez zrobyly i inszi, czyi sercia dijsno buly perepowneni takym ze poczuttiam wdiacznosty.

Kolumb ustaw, pidnis koroliwskyj prapor, wytiahnuw mecz i imjam koroliwskych suwereniw obijniaw wolodinnia; ostriw win nazwaw San-Salwador / Swiatyj Spasytel/.

Potim poklykaw usich prysutnich zaprysiahnuty j pidkorytysia jomu jak admiralowi, i wice-korolewi-predstawnykowi suwereniw. Joho suputnyky widczuly najbilszu radist. Wony obstupyly admirala, de jaki obijmaly, inszi ciluwaly jomu ruky. Ti z, jaki buly najbilsz nespokijni i nepokirni pid czas podorozi, teper staly najbilsze widdanymy i entuzijastamy. De jaki prosyly wid nioho darunkiw, jak wid ludyny, szczo mala wze majetky poszanu i slawu.

Znaczna czastyna nyzkych pidlych istot, szczo swoimy obrazamy pid czas podorozi hanbyly i znewazaly joho, teper plazuwaly bila joho nih, prosyly probaczennia, obiciajuczy na majbutnie slipo korytysia joho nakazam.

Tuzemci ostrowa buly predmetom, zacikawlennia dla espanciw. Wony widriznialys wid bud jakoi rasy ludej, jaku espanci budkoly baczyly.

Cilkom holi, wony buly rozmalowani riznymy farbamy, — i tomu maly dyku i fantastycznu zownisznist.

Pryrodnij kolir ichnioho oblyczcza buw czerwono-brunatnyj. Wolossia riwne, hrube, czastkowo speredu obrizane, nad wuchamy, pozadi dowwhymy pasmamy spadalo na ichni pleczi. Na pidboriddi wolossia zowsim ne bulo Ichni rysy, chocz i poruszeni farboju, wse z buly pryjemni U koznoho wysokyj lob i prekrasni oczi. Ce buw prostyj lahidnyj narid. Jedynoju ichnioju zbrojeju buly piky na kinci zahostreni wohnem, kremenem abo kistkoju wid ryby. Ne pomitno bulo sered nych zaliza. Ne znaly wony i wlasnosty. Podarowanyj im mecz wony neoberezno schopyly za hostre lezo.

Kolumb uwazaw, szczo win pryczalyw na ostriw kinciw Indii -i win nazwaw tuzemciw zahalnym imjam indijane, jake bulo wsima pryjniate. Nazwa cia z toho czasu bula poszyrena na wsich meszkanciw Nowoho Switu.

Ostriw, de Kolumb wpersze stupyw na Nowyj Swit, odyn iz ostrowiw Bohama i nazywawsia tuzemciamy guanahani, win i dosi schoronyw imja San- Salvador, jake jomu daw Kolumb.

(Z „Washington Irving, The Life and Voyages of Chr. Columbus" pereklaw Z.)

„Nicz wze jde zza wercha,
Jasne sonce dawno wze zajszlo,
Tycho spy, bez trywoh,
Tut je Boh . . . . ."

Wtychaje tabir. Lysz triskotiat dohorajuczi holoweszky j pereklykajutsia stijkowi. Son — drimota lahidnoju doloneju pestlywo hladyt molodeczi lyczka plastuniw. Pryjemno spytsia pid szatrom, koly burchlywyj witrowij skolychuje rwuczko joho stinamy, a po tuho napniatomu polotnyszczi krapli doszczu szepoczut swoju nerozhadanu melodiju. Lysz malomu stijkowomu „Bystronohomu Olenewi" wolossia izytsia dubom u temeni noczi. Druhyj stijkowyj des daleko, a tut lis pownyj usiakych dywowyz.

Junacka ujawa praciuje. Syczi pereklykajutsia na werchiwiach derew, des napewno szuhajut lisowi mawky, jantarnymy oczyma switiat sowy, pronyzlywo swyszczut wowkulaky, rehotom dykym rehoczutsia na wes lis lisowyky. Sam oboznyj hospodar Bohonis i kurinnyj Iwas, szczo nebilszyj za amerykansku cyharku, prysiahalys, szczo wczora baczyly, jak na wittiach plakuczoi berezy nad poticzkom hojdalysia rusalky. A moze j Czuhajstyr des pryczaiwsia w dupli cioho duba, bo lisowi duchy ukrainskoi zemli napewno tez pokynuly ridni lisy j karpatski zwory ta pomandruwaly u dalekyj swit, szczob towaryszyty naszym plastunam u ich mandrach po czuzyneckych horach ta napownyty czuzyneckyj lis czarom i romantykoju ridnoi pryrody. Boitsia „Bystronohyj Olen", szczob chytryj Lys Mykyta, szczo w susidstwi taboru maje swij slawnyj zamok „Lysowyczi" ne zakrawsia do taborowoho magazynu ta ne wyjiw smasznych konserw. Szczos blymaje u kuszczi. Czy ne wowczi oczi? Zaswystaty na trywohu, wdaryty w spoloch, klykaty „rjatujte"!? Soromno „Olenewi". Pidsunuws blyzcze-ce porochno. Zitchnuw spokijnisze, aleprobi, szczo ce? Jakis tini sunutsja lisom, priamo na plastuna. Ne wyderzaw „Bystronohyj Olen", swystok pytknuw do hub i wze nesetsia taborom spoloch. Zbihajutsia wsi, plastun trymtiaczym holosom zholoszuje baczyw wyrazno kilka ludskych postatej, moze piat, moze szist, a moze j desiat, chotily napasty na tabir. Az komandant wyjasnyw sprawu: chotiw wyprobuwaty czujnist ta widwahu stijkowych i pislaw dwoch plastuniw na nicznyj pidchid . . .

Druhyj raz ne sklaly junaky ispytu z obereznosty, koly plastunky wykraly w nych iz szater czerewyky j junaky musily jty na zbirku -bosoniz!

Pryjemnym spohadom dla taborowykiw buly widwidyny w tabori hostej plastuniw, szczo ne wzialy uczasty w tabori, batkiw, holowy taboru j inszych. Odni pryjszly widwidaty swoich ditej, inszi prynesly prywit wid hromadianstwa, szcze inszi pryjszly pryhadaty sobi mynuli dni, a ti, dla jakych Plast je czyms nowym, szczob poznajomytysia z taboruwanniam, jak odnym z wychownych zasobiw cijei orhanizacji.

Plastuny czastuwaly swoich hostej pachuczoju kawoju, kanapkamy j juszkoju z kazana. Mamy ne chotily wiryty, szczo ichni doni taki hospodyni j szczo w polowij kuchni mozna zwaryty taku smasznu strawu. Kudy nasza taborowa do plastowoi! (Do reczi: welmyszanownych i mnohozasluzenych naszych paniw kuchariw warto daty b na kilka den na praktyku do plastunok, szczob ich nawczyly, jak z tych samych Bozych dariw bez parowoho kotla mozna zwaryty, naprawdu, zapasznu kawu j dobru juszku. Prymitka skladacza.) Uweczori buly hosti swidkamy plastowoi watry.

Szczaslywo promynuly 4 dni taboru j z zalem popraszczalys plastuny z hostynnym bukowym lisom na horbowynach sela.

* * *

Mandry, pryhodnyctwo, taboruwannia, pobut na loni pryrody ce odni z najwazniszych zasobiw, jakymy Plast prowodyt wychowannia molodi. Wony dostosowani do chlopiaczoho j junackoho wiku, widpowidajut psychici molodi w tomu periodi zyttia. Molod u tomu wici prahne pryhod, ij „swerblat piaty", wona chotila b lynuty kudys u szyrokyj swit, u krainu ujawy j fantazii. Plast „sublimuje", sprjamowuje u prawylne ruslo cej wrodzenyj, pryrodnyj, pytomyj molodij ludyni w pewnij fazi psychicznoho rozwoju instynkt, wykorystowujuczy joho wychowno, u formi zorhanizowanych, planowych mandriw, taboruwannia, pryhodnyctwa.

Plast nawiazuje w tij dilanci do slawnych tradycij naszoho wychowannia molodi szcze w kniaziwskych czasach, koly to wze zmalku junaky buly „woskormleni konec kopija", wczylysia zyty w szatri, spaty na sidli ta taboruwaty w stepu. Ideal i systemu takoho twerdoho wychowannia na loni pryrody nakreslyw kniaz Wolodymyr Monomach u swojomu „Pouczenni ditiam". Prodowzuwala ciu tradyciju Zaporizka Sicz, szczo prytiahala molod oczajdusznym szukanniam pryhod u bezkraich stepach ta na burchlywych chwylach Czornoho M. Nawiazuje tez Plast do nowiszych czuzyneckych tradycij szukacziw pryhod i lubyteliw pryrodyamerykanskych traperiw, szczo ich mandry tak czariwo opysaw Dzek London, czy Kerwud (Curwood).

Wkluczajuczy mandry, taboruwannia j pryhodnyctwo w swoju wychownu systemu, Plast hartuje tilo j duch molodi, wczyt ii dawaty sobi samostijno radu w zytti, zwykaty do trudu i newyhod. Wczyt ii pomahaty odyn odnomu.

Piznajuczy pryrodu, piznaje plastun Ridnyj Kraj i joho krasu, zustriczajetsia z joho meszkanciamy, piznaje oseli j istoryczni pamianyky, zwyczai j obyczai narodu. Win wczytsia aktywno lubyty joho, nabirajetsia zdorowoho patriotyzmu. Oczewydno tut na czuzyni toho nemaje.

Taboruwannia j mandry, ce wazlywi zasoby plastowoho wychowannia, chocz i ne jedyni.

(Ba.)

Petro Kizko

Plastuny

Bje bahattia polumiam u horu,
Smolanyste wittia w nim triszczyt.
Wstala pisnia za szyrokym borom,
Skolychnuwszy widhukom kuszczi, —
Czystym dzwonom prolitaje lunko
I strjasa weczirniu holubin.
Plastuny zawziati i plastunky
Poczynajut nepokirnyj bij.
Pidnialysia wychrom u dolyni,
Koznu tin ne spustiat iz oczej.
— Hej zawziatci! — zakryczaly syni. —
Woroh nasz wid nas ne utecze!
A z hory posypaly czerwoni,
Dwa zahony zbylysia w jaru.
Tam plastunky berezno w doloni
Swoich druziw ranenych berut.
Bij skinczywsia. Znow zawysla tysza.
Holos ptaszky pizniol zaczach.
Misiac-lycar hordo z chmary wyjszow,
Szczob pobaczyt chlopciw i diwczat.
Ce lysz hra ich, wczennia ich uperte,
Ta koly zitknutsia znow swity,
Plastuny nazustricz pidut smerti —
Smert zyttiam w boju peremohty!

1946

З виставки у трьох містах

Zwitodawci i fotoreportery „Nedili" na wystawkach u Bad-Wörishofen Nowomu-Ulmi ta Regensburzi

Ohlad cych dwoch wystawok dowodyt, szczo ostannimy czasamy cilesprjamowannia wystawok cilkom zminylosia. Koly dosi naszi poperedni welyki wystawky / npr. w Schweinfurti i Aschaffenburzi / buly rozrachowani majze wykluczno na czuzynciw, to ci dwi wystawky majut krim pokazu naszoho narodnioho mystectwa czuzynciam, szcze j welyku powczalnu szkolu dla nas samych. Osoblywo treba skazaty ce pro wystawku w Nowomu Ulmi.

Wystawka roztaszowana w trjoch welykych kimnatach. Prybłyzno 70% wystawky — ce wse te, szczo widbywaje zyttia i robotu taboru — eksponaty wyrobiw taborowych majsteren, robiten, fachowych szkil, eksponaty horodyny z wlasnych horodiw, eksponaty pasicznyctwa i bahato inszych. Kozna odynycia maje swij okrem widdił i czitko daje kartynu pro uczbowyj czy wyrobnyczyj naprjam i dosiahnennia toho czy inszoho zakładu.

Wystawka duze dobre uporjadkowana. Narodnie mystectwo podano za etnohrficzno — terytorijalnymy hrupamy. Widdily Połtawszczyny, Wolyni, Bojkiwszczyny i Podilla krim bahatioch eksponatiw wyszywok tkactwa kylymiw i płacht majut szcze j wesini korowai. Bahato reprezentowane rizbarstwo i inkrustacija Huculuszczyny.

Welykyj stil zajmajut wyroby majstra Kijaszczuka, pryznaczeni dla prodazu.

Duze cikawyj widdił dytiaczych ihraszok z riznych materijaliw. Harno wykonani zwiri z sukna dowho zupyniajut na sobi uwahu i doroslych i ditej. Szcze cikawiszi ihraszky z blachy. Taki ihraszky jak litak, karuseli, potiah, pompy, akwarium zi sztucznymy rybkamy i bahato inszych musily b prydbaty sobi dytiaczi sadky naszych taboriw. Derewjani ihraszky / bandurysty i kozaky / newdali.

Szewska majsternia wystawyla elegantni zrazky wzuttia. Kowalska majsternia — sokyry, pidkowy, sapy i molotky wlasnoho wyrobnyctwa.

Kulturno-oswitni z klady reprezentowani malunkamy, eksponatamy j maketamy. Cikawyj maket klubu. Malenki stolyky, na nych miniatiurni karty — tu hrajut w proferans / prohrajut w miru / W inszych kimnatach klubu szachy, biblioteka.

Malarstwo reprezentowane welykoju kilkistju robit. Treba widznaczyty: „Nicz pid Iwana Kupała" art. N. Bilecka, „Diwczyna z kwitamy" art. Szalabawka „Dunaj" — / St. Ulm / art. Klechniwskyj, „Portret diwczynky" art. Bahrjanyj. Majsterno peredaje stychiju art. Iluckyj w swoich robotach. Osoblywo harna joho „Buria w poli nad czeredoju". Oryhinalni malunky futurysta malaria Geca. Teatr „Rozwaha" eksponuwaw teatralni kostiumy, projekty dekoracii, mebliw i kostiumiw do nastupnych wystaw.

Na wystawci mozna pobaczyty ukrainsku presu na emigracii, DP presa inszych narodiw, twory pysmennykiw i wczenych. Sh.

Nowoulmske malarstwo

Wid naszoho okremoho zwitodawcia

W Regensburzi z inicijatywy miscewoi UNRRA wlasztowano wystawku obrazotworczych prac deportowanych mysteiw, szczo meszkajut po taborach z dystryktu UNRRA (Regensburg). Patronom wystawky je dyrektor dystryktu UNRRA mister A. S. Dunn, orhanizatorom-mister L. Lourek.

(IMKA - IWKA). Do skladu wystawkowoho komitetu wwijszly: major I. E. Flankeri ta E. S. Grigg (UNRRA), mister A. Zelenoj i Miss Ewi Martin.

(IMKA - IWKA), lajtenant S. D. Fulton. U wystawci wzialy uczast 25 mysteiw riznych nacjonalnostej, jaki podaly 94 eksponaty. Sered uczasnykiw wystawky-8 ukrainciw.

Wystawka widkrylasia 24 weresnia w zali regensburzkoho mysteckopromyslowoho sojuzu wstupnym slowom mistera L. Loureka, jakyj wid imeny widsutnoho dyrektora dystryktu UNRRA prywitaw prysutnich mysteiw ta hostej i widznaczyw, szczo wsi wystawleni praci wykonaly mystci wze pidczas swoho perebuwannia w taborach, u nespryjatlywych umowach, z brakom materijaliw, farb, widpowidnych prymiszczen dla tworzoi praci, i pidkreslyw, szczo harni zrazky praci mysteiw riznych narodnostej je naslidkom ich napolehlywosty ta bazannia praciuwaty na korysť swojemu ridnomu mystectwu.

„Wartist wystawlenych tut prac — skazaw p. Lourek — swidczyt pro sylu tworczych potuh i prahnen, pokazujut sylu w protystawlenni do zanepadu, jakyj my baczymo w powojennij Ewropi. My spodiwajemosia, szczo taki wystawky budut westy do widszukuwannia estetycznych wartostej, bez jakych nasza cywilizacija ne moze isnuwaty."

Zahalom wystawka zalyszaje nepohane wrazinnia. Z reprezentowanych na nij ukrainskych mysteiw cikawi praci Antona Malucy (Neumarkt): „Stawok u Neumarkti" (olija), de awtor u teplych switlych tonach peredaw malenkyj krajewyd, a takoz joho welyki graficzni roboty z riznymy krajewydamy, jaki charakteryzujut spokijnu uriwnowazenist i lahidne switospryjmannia awtora.

Oleksa Bystriakow (Schwandorf) wystawyw olijni praci: „Holowa diwczyny" i „Pohruddia diwczyny" schopleni wdało. Typowyj takoz joho ukrainskyj krajewyd z chatojo ta zurawlem. Z inszych joho robit cikawi: „Buzok", i portrety amerykancia ta politycznoho wjaznia.

Nyzku akwarelnych robit wystawyw Leonid Papara (Neumarkt). Zdebilszoho ce krajewydy Dunaju, Regensburgu, silskych miscewostej. Awtor nemow nawmysne wzywaje na nych suwori wrazajuczi farby, jaki niby charakteryzujut neprychylnist do nas czuzoi krainy ta ii pryprody.

Staranno i techniczno- doskonalo wykonaw temperoju obydwi swoi praci Lew Kostuszko (Kulmbach): „Polowi kwity" i „Ukrainska diwczyna". Okremyj interes jawlajut joho wluczni karykatury, szczo zobrazujut rizni epizody z zyttia DP.

U pidnesenych impresionistycznych tonach zobrazyw swoi „Kwity" Leontij Tymaszczenko (Regensburg), dawszy w nych bahato switla, tepla i soniasznosty, odnak joho z susidnia robota „Trojandy" nadto pochmura i minorna, poriwniujuczy z poperednioju. Opowyti lehkym serpankom smutku krajewydy triod werb, szczo schylylysia nad wodoju, mowczaznoho zamku — roboty Jurija Pasiuka (Ansbach) abo parku czy peredmistia — Jurija Solowija (Dinkelsbjull). Z widminnym zanrom wystupaje Andrij Dobrianskyj (Neumarkt), dajuczy projekt wnutrisznioho ozdoblennia cerkwy.

Z mysteiw inszych nacionalnastej najbilsze reprezentowani prybaltijci. Dwa z Ansbachu — Johann Naha z joho dereworytamy, szczo podajut zdebilszoho zrazky starowyny, seredniowicznoho mista zpewnoju doleju romantyzacii ta Gunnar Neefe z joho plakatnoho typu zywopysom, jak i krajewyd na trjasowyni -odynoka pracia Enna Lemitsa (Bayreuth) znajomlat nas z estonskym malarstwom. Szcze odyn estonec Aleksander Mandri (Marktredwitz) wystawyw oryhinalni awtoportrety wykonani riznokolorowymy oliwciamy. Zobrazujuczy sebe, jak „DP, szczo swyszcze na wwes swit", awtor dosiahaje welykoho humoru j uminnia peredaty charakterystyczni rysy typowoho DP, szczo wtratyw poczuttia miry i dyszypliny w naslidok perebuwannia w tabori.

U praciach latwijskych mysteiw perewazajut krajewydy ridnoi zemli. Prybaltijske uzberezzia, port, morski chwyli — ce ulubleni temy olijnych prac Woldemara Abolinsa (Fischbach), jakyj, umilo operujuczy koloramy, dobyraje harnych toniw i z welykoju lubowju zobrazuje batkiwszczynu. Tychoju zurboju i sumom wije wid prac Janisa Jablowskisa (Dinnelsbüll), w sumerkowych tonach jakoho wstajut obrazy weczora, zymy i nawit wesniani obrazy takoz pochmuri. Dobre wrazinnia zalyszajut praci tuszszu ta krejdoju Nikolaja Diske (Schwandorf). Dobre widczuwajuczy obsiah i formu zobrazuwanych predmetiw czy sporud, awtor zasobamy switlotini dosiahaje welykoi wyraznosty. Zokrema cikawa joho „Studija chmar".

U dereworytach Edgara Rutkisa (Weiden) doderzano harnoi kompozycii ta wtileno widpowidnyj nastrij do zobrazenych krajewydiw batkiwszczyny czy czuzyny. Mychajlo Zajcew (Regensburg) u swoich olijnych praciach: „Soniasznyj den", „Osin", kontrastnym spoluczenniam farb dosiahaje pewnoi krasy i malownyczosty. W inszomu zanri wystupaje Eduards Winklers (Szwandorf), dajuczy riad scenicznych proektiw dekoratywnoho oformlennia dla kilkoch pjes.

Akwarela rosijskoho malara Heorhija Budekewycza (Regensburg) „Lisowyj stawok" wykonana techniczno dobre, z tonkym widczuttiam tini ta majsternym zobrazenniam wody, natomist joho welyke polotno „Katastrofa" zrobleno bez budjakoho poczuttia ta zadumu.

Dwa mystci z Hohenfelsu Władysław Dutkewycz z joho neochajno zroblenymy „Zymoju" ta „Lisom" i Tadeusz Lech-Bielinskyj z malenkymy malunoczkamy: akwareleju „Karjera kawalerysta" i alehorijeju w tuszi wywerszujut reprezentowane na wystawci polske mystectwo.

Bahato jaskrawych farb, strokatosty i ekzotycznosty widbyto w praciach juhoslawskoi malarky Klary Lechockoi-Seke (Cham). Osoblywe nakopyczennia form i barw baczymo w ii „Jarmarku w Bosnii".

W cilomu mysteckyj riwen wystawlenych robit nepohanyj. Usi praci wykonani w czastohusto nespryjatlywych umowach taborowoho pobutu swidczat pro sylu woli i tworczu aktywnist praciwnykiw penzla. Pro czymale zacikawlennia wystawkoju ne lysze meszkanciw, a i czuzynciw swidczyt ii czyslene widwiduwannia.

(H. L.)

Ikonostas cerkwy w Bad Wörishofen

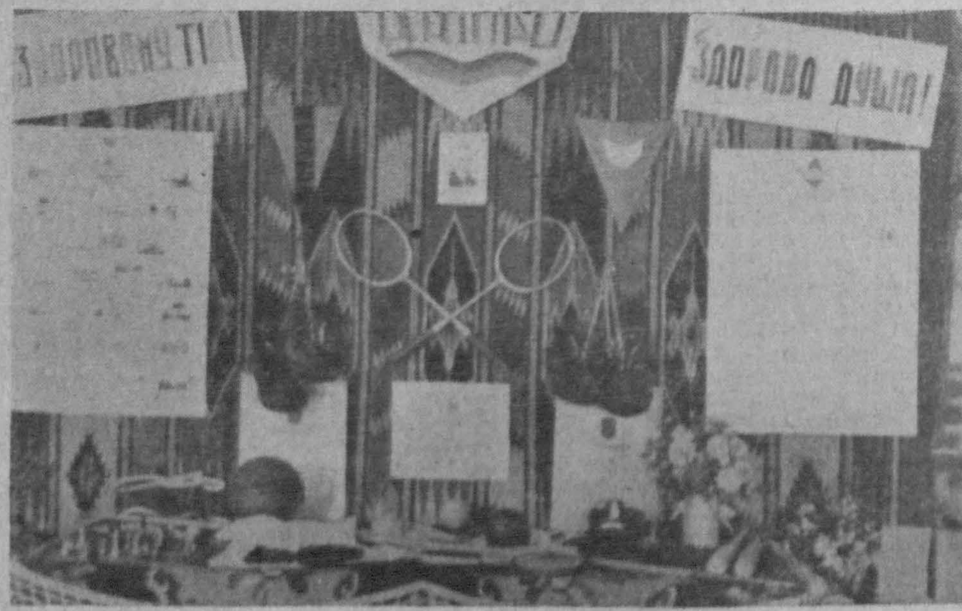

Nowoulmski sportowei maly na wystawci okremyj stanok

Sport

Nowyj holowa Oblasnoi Delagatury RFK

W dniach 9-10 c. m. widbulasia oblasna konferencija ODRFK, na jaku prybuly predstawnyky wid lanky suddiw z RFK ta predstawnyky wid sportowych towarystw poodynokych ukrainskych taboriw naszoi okruhy.

Wyneseno nyzku uchwal ta obrano na holowu Oblasnoi Delegatury Rady Fizycznoi Kultury (ODRFK) p. Kulczyckoho Lewa.

Krim toho suddiwska kolegija RFK perewela ispyty na suddiw kopanoho miacza. Zholosylosia na ispyt z naszych taboriw 9 kandydatiw. Wyslidy ispytiw budut pryslani nam piznisze.

W ciu nedilu naszi zmahuny jidut do N. Ulmu, de majut zahraty swij widplatnyj match z tamosznim „Dniprom". Inz. M. H-j

„Zaporizza" na ostanniomu misci

„USSK" München „Zaporizzia" 2:0

Ostanni zmahannia za wchid do klasy perszuniw wyriszylo UST- „Zaporizzia" u swoju ... nekoryst i opynylos na ostanniomu misci w tabeli. Na oprawdannia mozna skazaty tilky te, szczo UST „Zaporizzia" wyjichalo na ci, jak i na poperedni riszalni zmahannia, u sylno rezerwowomu skladi.

Do takych zmahan UST „Zaporizzia" ne wystupylo u pownomu skladi. Czy ce rozumity, jak projaw demoralizacii, czy nezdarnist prowodu, jakyj ne wmije sobi wyrobyty awtorytetu?

Na wsiakyj wypadok nasze sportowe towarystwo / na dwa welyki tabory / pokinczylo nesławno. Za ci wyslidy oczewydno ne nalezytsia jomu lawrowyj winok, czy medala, a treba perewiryty w czomu korin lycha. Treba b u prowodi towarystwa porobyty zminy, bo je i taki czleny prowodu, szczo niczoho towarystwu ne dajut, a nawpaky szkodiat..., zakladajuczy rizni pidkluby kopanoho mjacza, czym balamutiat hracziw.

Treba b usunuty z towarystwa cych zmahuniw, jaki wolijut hraty w pokera, czy pyty i ne dajut tym samym zmohy zorhanizuwatys. Szczodo samych zmahan, to-jak powidomlaje nasz Münchenskyj recenzent-wpowni zadowolyw worotar Czaplynskyj II ta Czaplynskyj I na oboroni i u pomoczi Kachnij. Reszta zmahuniw to mizeria, szczo j stydno dywytysia.

UST „Zaporizzia" ne spromohlosia ni na odne docilne zahrannia, a hospodari wwes czas peresydzuwaly pid worotamy hostej, bombardujuczy ich bezupynu. Prawyj oboronec UST „Zaporizzia" ta liwyj i sereduszczyj pomicznyky, ce szcze duze syri zmahuny. Treba b ich zastupyty inszymy, jakszczo towarystwo choczе maty uspich. Chaj sobi UST „Zaporizzia" bere pryklad z USSK- u, jak treba zmahatysia. Studentska druzyna musyt poborotу welyki perepony, ale wsez taky dosi ni odnych zmahan ne prohrala. Start do mjacza ii hracziw u 100% kraszczyj, jak UST „Zaporizzia", jakoho hraczi laziat po hryszczi, jak stari didy.

Kincewa tabela zmahan wyhladaje os jak:

1. „USSK" München	6	12:0	19: 3
2. „Dnipro" Neu-Ulm	6	5:7	9:14
3. „Burewij" Neumarkt	6	4:8	7:10

Jak wychodyt z tabeli, do klasy perszuniw zasluzeno wchodyt „USSK" München, druzyna kondycijno dysponowana, szwydka i kombinacijno dobra.

Widtak USST „Dnipro" Ulm, druzyna ambitna i zertwenna. Piznaty w nij dyscyplinu i poswiatu. „Burewij", druzyna kondycijno dobra, ale na hryszczi brutalna, hraje na kosti. Poniatta „fair" ij czuze.

Na kinec nasze towarystwo „Zaporizzja", ce hrupa nezdyscyplinowanych zmahuniw, jakym poniattia „zmahannia" czuze.

> *U zwjazku zo zjizdom NDOUZ, szczo sklykajetsia na 25. X. 1946 Informacijnyj Widdil CPUE, na zapytannia Redakcii „Nedili" daw take wyjasnennia:*
>
> *1. SUZ je jedyna stanowo-profesijna orhanizacija ukrainskych zurnalistiw na emigracii.*
>
> *2. NDOUZ je partijno-polityczna orhanizacija, szczo reprezentuje zurnalistiw odnoho politycznoho naprjamku.*
>
> *3. U zwjazku z tym zjizd NDOUZ ne maje niczoho spilnoho z SUZ i oboch organizacij utotozniuwaty ne slid.*

W Bambergu

Dnia 28 weresnia zawitalo do Bambergu „Czornomoria" z Wiesbadenu j rozihralo towaryski zmahannia z bamberskym „Dniprom". Wyslid 0:3 (0:3) dla Bambergu. Moloda komanda hostej ne bula hriznoju, ale hrala ambitno. Dobryj worotar wriatuwaw druzynu wid wyszczoi prohranoi. „Czornomoria" maje dobru oboronu, (sereduszczyj napasnyk) ta dobroho worotarja. Suddiuwaw mgr. Daczyszyn. Hostej bila 200. Dochid iz zmahan pryznaczeno na KODUS.

Latwijski nacjonalni herby na wystawci

W nedilu 29 weresnia widbulys w Bambergu oblasni zmahannia u widbywanci za perszenstwo Aschaffenburzkoi oblasty. Zmahannia poczalys o hod. 14.45 Uczast wzialy: UST „Dnipro" Kornberg, UST „Czoronomoria" Wiesbaden ta UST „Dnipro" Bamberg.

Wyslidy:

„Dnipro" Kornberg—„Dnipro" Bamberg 2:1
„Czornomoria" Wiesbaden—„Dnipro" Bamberg 2:1
„Dnipro" Kornberg—„Czornomoria" Wiesbaden 1:2

Perszenstwo zdobulo „Czornomoria" z Wiesbadenu, druhe misce zajniaw „Dnipro" z Kornbergu. Bamberg prohraw, bo druzyna wystupyla w zdekompletowanomu skladi. p-ja-k

Wyslid naszoi zbirky na KODUS

Cile ukrainske swidome hromadjanstwo u Nimeczczyni bere uczast w zbirci fondiw na stypendii i dopomohu ukrainskomu studenstwu. Protiahom misiaciw weresnia i zowtnia prochodyt — jak widomo — zbirka, inicjowana i wedena Holowoju Komisii Dopomohy Ukrainskomu Studenstwu, prof. dr. Zenonom Kuzeleju.

Wydawnyctwo i Redakcija „Nedili" zawzdy z pownym zrozuminniam stawylysia do akcii KODUS, czoho dokazom choczby suma 3352,50 nimeckych marok, zibrana „Nedileju" pry dopomozi prychylnykiw naszoi akademicznoi molodi szcze w Schweinfurti.

I w Aschaffenburzi „Nedila" persza widklyknulasia na lyst Holowy KODUS, pozertwuwawszy odyn naklad (33, juwilejnoho, czysla hazety, rozdanyj w Aschaffenburzi, za dobrowilni datky) na fond dopomohy studenstwu. Na zal, akcija „Nedili" ne dala na cej raz welykych cyfrowych osiahiw, bo wony na siohodnisznij den wyhladajut tak:

Dochid z rozdanoho juwilejnoho czysla	452,5	RM.
Pozertwa kooperatywy „Ideal"	200	RM.
Datok pani Haluszczynskoi	50	RM.
Pozertwa p. Hanuszczaka	20	RM.
Pozertwa pani Jaszczukowoi	30	RM.
Razom	752,5	RM.

Wsi ci pozertwy wplaczeno na ruky Holowy KODUS.

Пам'ятайте про допомогу українським студентам!

Ukrainska Wysoka Politechniczna Szkola

Rektorat Ukrainskoho Techniczno-Hospodarskoho Instytutu prodowzuje wpysy nowych studentiw na taki Fakultety, Widdily ta semestry:

Ahronomiczno-Lisowyj Fakultet w Regensburzi:
na I, II i III semestry (spilni dla ahronomiw i lisiwnykiw), na V semestr (pidwiddil ahronomicznyj),
na V semestr (pidwiddil lisowyj),
na VII semestr (pidwiddil ahronomicznyj w Müncheni).

Weterynarno-Zootechnicznyj Widdil (w Müncheni):
na I i III semestry.

Inzenernyj Fakultet w Regensburzi:
Chemiko-Technolohicznyj Widdil — na I, II i III semestry,
Budiwelnyj Widdil — na I, II i III semestry.

Ekonomicznyj Fakultet w Regensburzi:
na I, II i III semestry.

Pry wpysi treba predlozyty:

1) prochannia pro pryjniattia na widpowidnyj fakultet i widdil,
2) widpys dokumentu pro oswitu (maturu) i
3) korotkyj zyttiepys.

Wpysy do Instytutu pryjmajutsia do 1.-ho lystopadu b. r.

Adresa Instytutu: Ukrainisches Institut, Regensburg, Ganghofer-Siedlung, Paul-Heyse-Straße 2.

Permitted by authority of Militar[illegible] [illegible]vern[illegible]nt.
Adresa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA, Team 612. Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenb[illegible]

Nowyj Ulm: pracia zinoczoi majsterni

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. 27 zowtnia 1946 Nr. 45

Za ton hazetnioi polemiky

Presowa polemika j dyskusija majut nezwyczajno welyku konstruktywnu j wychownu wartist. Wony stawlat pered czytackym zahalom bahato waznych i cikawych pytan ta wyswitlujut ich wsebiczno. Zawdiaky polemici i dyskusii szyroki kola hromadianstwa distajut pozytywnyi material do dumannia, wczatsia krytyczno dywytys na rizni projawy zyttia ta ociniuwaty ich iz riznych stanowyszcz. Presowa polemika j dyskusja potribni w zytti suspilstwa, bo bez nych bahato pytan zalyszylysia b nezatorknutymy j newyswitlenymy, a czytaczi ne maly b pownoho, wsebicznoho ich obrazu. Z polemiky i dyskusii powstajut nowi problemy, dawni wychodiat u nowomu switli, dekoly postawlene na poczatku dyskusii pytannia nabyraje u ii chodi ihszoho wyhladu. Polemika j dyskusija duze czasto perekonujut protywnyka, zmuszujut joho, a razom z tym i kola joho odnodumciw, perewiryty swoi pozycii, zminyty pohlady, zajniaty do pytannia nowe stanowyszcze. Dekoly peremoha je odnobicznoju, dekoly obydwi storony dochodiat do kompromisu, pohodywszy swoi stanowyszcza. Ale szczob polemika j dyskusija dijaly konstruktywno j wychowno, musiat buty spowneni pewni koneczni peredumowy.

Persze — polemika j dyskusija musiat propaguwaty i oboroniaty pewni wartosti wyszczoho poriadku. Polemika musyt westysia lysze w imia jakychs wartostej, a ne za dribni reczi. Pryczeplatysia z „obowiazku“ do czohonebud, lysz na te, szczob swartytysia, prolywaty czornylo w imia oborony nesuttiewych spraw — ne maje hluzdu. Swarlywist — ce ne polemika. Ce persza peredumowa.

Druha — powaznyj, suttiewyj, prystojnyj, ton polemiky. Cym pokazujetsia poszanu do wartostej, za jaki polemist zastupajetsia. Odnoczasno prystojnym, riczewym tonom dokumentujemo swoju poszanu do protywnyka i joho pohladiw. Polemika moze buty duze hostra j dotepna, ale dotrymana w mezach prystojnosty. Hostrota i dotep neodnoznaczni z wulgarnistju, obrazlywymy slowamy j lajkoju. Czomu toj, chto zastupaje inszyj pohlad, musyt buty obowjazkowo „durnem“, „idiotom“, „nikczemnym“, pidlym? Tymczasom na storinkach naszoi presy polemiczni statti, abo bodaj taki, szczo majut pretensii buty polemicznymy, az riabijut wid takych neparlamentarnych wyslowiw. Dekoly wsia polemika obmezujetsia takoju lajkoju. Awtor statti „Idetsia pro hidnist“ („Czas“ cz. 35, z dnia 7. 9. 46.) rado posluhowujetsia takymy sokowytymy wyrazamy. Win pysze: ... styl wislowu buwaje nastilky nikczemnyj, nastilki prymitywnyj i nekulturnyj“. „Ale, w ciomu potoci szkolarskoi bezhramotnosty i nekulturnoi sensacjomanii ...“. Takych wyslowiw, jak „nikczemnyi“, „pidlyj“ dobryj desiatok u rozmirno newelyczkij statti .Takymy wyslowamy posluhujetsia i awtor widpowidi u „Studenskych Wistiach“ na stattiu A. Cz. w „Nedili“ p. n. „Caveant consules“.

Westy polemiku do temy, -ce tretia peredumowa ii konstruktywno- wychownoi wartosty. I tut mozna nawesty bezlicz prykladiw z naszoi presy, jaki dokazujut, szczo u t. zw. polemicznych stattiach wyczytajete wse, lysz ne te, szczo stosujetsia problemy. Bahato awtoriw berutsia polemizuwaty, chocz ne majut na te ni osobystych danych, ani zodnych powaznych, wlucznych i perekonlywych argumentiw i racij. Ciu nedostaczu argumentiw zastupajut wony jakraz lajkoju, obrazamy.

(prodowzennia na 3-tij storinci)

Zahalni Zbory Objednanych Nacij w New Yorku

USA wyriklysia politykv izolacjonizmu

Prezydent Truman domahajetsia pered Kongresom prawa na wjizd politycznym emigrantam do USA

23 zowtnia, cebto u mynulu seredu, w hodyni 16 schidno- amerykanskoho czasu (22 hodyna ewropejskoho czasu) belhijskyj minister zakordonnych spraw, Pawlo Henri Spaak, widkryw w New-Yorku Heneralni Zbory Objednanych Nacij. Pisla powitalnoho slowa predstawnyka niujorkskoi miskoi rady, prezydent Spoluczenych Derzaw Piwnicznoi Ameryky Harry S. Truman peredaw delehatam 51 nacii prywit amerykanskoho narodu. Pisla perszoho zasidannia delehaty podalysia na uroczyste pryniattia do Prezydenta USA. Wlastywa robota Heneralnych Zboriw rozpoczalasia w czetwer zwitom generalnoho sekretarja. Czas trywannia zboriw obrachowujut na 6 tyzniw. Na dennomu porjadku 53 punkty.

Spaak (DANA)

Bahato ludej spodiwajetsia-skazaw u swojomu powitalnomu slowi belhijskyj minister zakordonnych spraw Spaak, szczo my sebe porozrywajemo tut na szmatky. Mozlywo zhodom ci pesymisty matymut raciju, jś ne znaju. Ale siohodni wony bezumowno neprawi.

Bilszist delehatiw prybuly wze do New-Yorku, miz nymy sowjetskyj minister zakordonnych spraw W. Molotow. Brytijskyj minister zowniszych spraw Ernest Bevin i francuzkyj prezydent Bidault prybudut do USA az z poczatkom lystopada. Spodiwajutsia w zahalnomu, szczo rada ministriw zakordonnych spraw rozhladatyme m. i. pytannia myru z Nimeczczynoju.

izolacjonizmu, cebto zamknennia Ameryky na swojomu kontynenti i newtruczannia do switowych spraw. Je szcze bahato ludej, hotowych wiryty w czutky pro wijnu. Ci czutky mohlyby pereszkodzuwaty myrowij widbudowi swita.

Prezydent pidkresleno zaznaczyw, szczo dla znyszczennia pobojuwan wybuchu wijny Objednani Nacii musiat dowesty do uhody pro kontrolu atomowoi energii ta do takoho dohoworu, szczo perekreslyt trywoznyj strach pered inszoju zbrojeju masowohoznyszczennia. Propaganda, jaka wede do zrostannia nedowirja miz narodamy dopomohty nam ne zmoze. Lysze miznarodnia spiwpracia w syli usunuty strach pered wybuchom nowoi wijny.

Prezydent Truman domahawsia pryskorenoho stworennia miznarodnioi organizacii dla skytalciw, kazuczy: „Wazne, szczob jaknajszwydsze stworyty taku organizaciju, jaka perejnialab wid UNRRA ii zawdannia. Wona widpowidala b za sprawu repatrijacii czy nowoho oseluwannia skytalciw i ewropejskych DP. Na Dalekomu Schodi stoimo pered podibnymy zawdanniamy na szyroku miru.“

Misto New-York, de widbuwajetsia zasidannia Objednanych Nacij

Prezydent Truman u swoij powitalnij promowi m. i. zajawyw: „Spoluczeni Derzawy ne majut bazannia ani teper ani na majbutnie wystupaty z wijnoju proty jakohobud narodu na switi. Osnowoju naszoi polityky je bazannia myru. Zasidannia Objednanych Nacij ce symwol toho, szczo USA porwaly z politykoju

Doszczem kolorowych paperciw (konfetti) zustriczalo naselennia New Yorku delehatiw Objednanych Nacij pidczas perszoho pereizdu ich awtokolony wulyciamy najbilszoho amerykanskoho mista. Masy witaly dyplomatiw weselymy okłykamy.

U pansjoni nepownolitnich

Ne pustujte, dity, bo wowk za horoju

(Ciu karykaturu narysuwaw nasz spiwrobitnyk, szczo naperekir nam usim zapalno czytaje „Ukrainsku Trybunu“, poznajomywszys iz statteju pana redaktora Pelenskoho „Nozem u spynu“)

Czyslo wjazniw spadaje

Okremi karni tabory dla zasudzenych DP

Spriamuwannia do wiaznyc amerykanskoi okupacijnoi zony w misiaci weresni obnyzylosia na dwa z polowynoju procenty, -zajawyw keriwnyk widdilu wiaznyc pry amerykanskomu wijskowomu uriadi dla Nimeczczyny Mr. Sydney H. Souter jun. Ce dokaz, szczo kilkist osib, jaki perebuwajut u wiaznyciach, prybiraje normanyj stan.

Ce zmenszennja czysla wiazniw nahaduje najwyszczyj stan w lypni cioho roku, koly wiaznyci buly perepowneni, tak szczo musily pomistyty na 14,5 % wiazniw bilsze, niz normalno.

Kilkist wiazniw zmenszylasia zawdiaky tomu, szczo bahato zasudzenych zwilneno na zaporuku, inszi skorystalysia prawom lasky wid apelacijnych uriadiw, jaki poklykano do zyttia w usich triodi krajach i jaki w szyrszij miri zastosuwaly ce prawo lasky.

Jak zajawyw Mr. Souter jun., umowy w perepownenych wiaznyciach szcze pokraszczajut z chwylynoju, koly nedawno stworeni apelacijni uriady, w poodynokych zonach poczнut praciuwaty pownoju paroju i koly zasudzeni na wiaznyciu czleny Objednanych Nacij pisla prymusowoho perewirennia, budut pryмiszczeni w okremich karnych taborach, jaki stworeno w triodi okupacijnych zonach.

Awtonomna Pereselencza Rada pry CPUE

Ukrainskyj Pereselenczyj Zjizd zwertajetsia do Objednanych Nacij (Wid okremoho korespondenta „Nedili“ H)

(Zakinczennia z 43. czysla „Nedili“)

Referujuczy mozlywosti ta zasady orhanizacii pereizdu naszych skytalciw za okean, dopowidacz zjizdu podaw dali taki informacii:

Sered derzaw Piwdennoi Ameryky bilsz pomirkowanyj klimat maje Argentyna; wona bahata na wilni prostory i ii uriad ne robyt pereszkod dla rozbudowy wnutriszniohо zyttia emihrantiw. Tam isnuje ukrainskyj komitet, szczo komunikujetsia z ukrainskymy komitetamy w Brazylii j Paragwai.

Wenezuela j Kolumbija proponujut nehajno stworyty probni hromady po 1000 rodyn ichaty do nych. Ale ich zemli lezat pid samymy tropikamy. Takym czynom najprydatniszoju szczodo klimatu je Argentyna. Je dani, szczo Argentyna szcze cioho roku pryjme 100 000 skytalciw, a nastupnoho roku szcze 100 000.

Do pewnoi miry je mozlywist pereselennia w Afryku do kolysznich nimeckych kolonij. Ale klimat tam nespryjatlywyj skriz, krim piwdennoi Afryky, szczo je czlenom Brytijskoi Imperii i bazaje pryniaty emigrantiw, ale ne maje szcze widpowidnych kwot i zakoniw. Ne rozwiazano praktyczno sprawu z emigracijeju do Awstralii.

Treba ichaty orhanizowano

Na zakinczennia swojei majze dwohodynnoi dopowidi prelegent pidkreslyw, szczo sprawa pereselennia skladna. My musymo ichaty orhanizowano, hromadamy, de buw by swij swiaszczenyk, likar, uczytel. Ci hromady lehko stworyty po taborach. Treba masowo cych ludej pereszkolyty widpowidno do nowych umow zyttia, poznajomyty ich iz orhanizacijeju j technikoju amerykanskoho silskoho hospodarstwa.

Dali zjizd zasluchaw sprawozdannia pro doteperisznju praciu pereselenczoi komisii. Dejaki tabory ne podaly szcze perepysu. Kolo 20 % ukrainciw uchylylys wid prepysu.

Poperedni materjaly perepysu dajut takyj stan naszych skytalciw: dity do 15 rokiw stanowlat 16 %, zowsim malenki dity 4 %, z nych polowyna diwczatok; osoby wid 15—20 rokiw skladajut 15% ciloho naselennia, abo 9% dorosloho, osoby wid 21—40 rokiw — 68% dorosloho naselennia, wid 41 do 45 rokiw — 7%, wid 45 do 50 rokiw — 7%, starszych 50 rokiw — 9%, ponad 60 rokiw, nepownych 2%. Zinky skladajut 40% dorosloho naselennia. 80% czolowikiw i 63% zinok je cilkom fizyczno pracezdatni. U silskomu hospodarstwi mozut praciuwaty 85% wsich skytalciw.

Dalszoju toczkoju dennoho poriadku zjizdu bulo zasluchannia zwitiw oblasnych pereselenczych komisij. U Müncheni z 17 taboriw i hurtozytkiw oblasty ne prowely perepysu 9. U dejakych taborach 20 i bilsze widsotkiw ukrainciw ne zapysalys. Predstawnyk anglijskoi zony opowiw, szczo tam je 35 ukrainskych i 93 miszanych taboriw i duze brakuje kulturnych syl dla masowoi roboty. U Hannoweri, de je bahato selan, majze nide perepysu ne prowedeno...

U prowinci Gross-Hessen z 12 oseredkiw ne kinczyly perepysu Mainz Kastel, Kornberg, Hersfeld. U Bajreuti, de je 2560 ukrainciw u trjoch taborach, perepys zakinczujetsia. Wywerszyw perepys Regensburg. W oblasti Augsburg z 12 000 ukrainciw perepysano 7 tysiacz. Zakinczyw perepys i Aschaffenburg, ale prybuw nowyj transport z 1200 czolowik. Ich teper perepysujut. Po wsich taborach oblasti Fürth, krim Vorheimu, perepys wykinczeno.

U dyskusii perszym wystupyw dr .Stepan Baran. U swojomu majze piwtoryhodynnomu slowi dr. Baran zmaluwaw istoriju ukrainskoi emihracii za okean, naholoszujuczy, szczo tam je wze 1,5 mil. ukrainciw. Nebezpeczne te, szczo za okeanom naszi ludy nacionalno hynut.

Jak opowidaje dr. Baran, u swoij studii pro emihraciju halyckych ukrainciw za awstrijskych czasiw, prof. Fylypowycz wysoko stawyw ichniu kulturnist- humannist, ociniujuczy ukrainciw wyszcze wid anglijciw ta widznaczyw, szczo takyj narid ne zhyne, szczo jomu nalezyt majbutnie. Pisla wynesennia Objednanymy Nacijamy uchwal pro skytalciw widpowidni derzawy rozpocznut akciju szczodo imihracii. Dosi najbilsz cikawytsia cym Wenezuela. Dijalnosti ahentiw musymo protystawyty toczni dani i widomosti pro koznu krainu, szczo nas zaproszuje. Promowec konstatuje, szczo pereselencza komisija prowodyt welyku robotu, ale presa prydiluje malo uwahy pytanniu pereselennia i tomu takoz hromadianstwo malo cikawytsia cijeju wazlywoju sprawoju.

Rezolucii zjizdu

U swojemu slowi wladyka Mstyslaw widznaczyw, szczo zjizd buw by welykym holosom z niczewja, koly b ne zwernuwsia do Objednanych Nacij w sprawi naszoho siohodni ta w sprawi pereselennia, a takoz i do predstawnykiw chrystijanskych narodiw z prochanniam stworyty orhanizaciju opiky nad chrystijanskymy skytalciamy na osnowach chrystijanskych zasad.

Zizd pryjniaw rezoluciju, w jakij pidkreslyw konecznist pereizdu, szczo joho maje prowodyty CPUE czerez swoju awtonomnu pereselenczu radu z wlasnym statutom i finansamy. Perselennia maje buty zdijsnene na zasadach masowosty ta kompaktnoho roztaszuwannia hromad na nowych misciach, szczob wony jawlaly suspilno-hromadsku cilist z zabezpeczenniam ii cerkownoho j kulturnoho zyttia. Oskilky uspich pereselenczoi komisii mozlywyj pry centralizacii ii w CPUE, zjizd zaklykaje stworyty jedyni pereselenczi komisii po wsich zonach, szczob ci komisii kordynuwaly swoju robotu z centralnoju pereselenczoju komisijeju. Pereselennia maje widbutysia do krain z widpowidnym klimatom i dla wywczennia obstawyn majut buty wyslani predstawnyky do Kanady, Arhentyny ta inszych kran ewewntualnoho pereselennia, a takoz do pereselenczych komisij u Londoni, Paryzi j Rymi.

Pereselenczij radi doruczeno wid imeni zjizdu zwernutysia do Objednanych Nacij, prezydenta Trumana i widpowidnych uriadiw z memorandumom widnosno prawnoho stanowyszcza skytalciw ta polehszennia im imihracii ta prosyty obydwi ukrainski Cerkwy nadislaty taki z memorandumy do chrystijanskych cerkow i christijanskych czynnykiw usioho switu. Uchwaleno tez stworyty specijalnyj pereselenczyj finansowyj fond z wkladok tych, szczo bazajut wyichaty.

Pereselencza Rada CPUE maje skladatysia z 30 osib, szczo reprezentuwaly b obydwi ukrainski Cerkwy ta wsi hromadski orhanizacii. Rada powynna maty swij statut.

Dla uczasnykiw zizdu miscewyj teatr im. Sadowskoho wlasztuwaw wystawu „Stepowyj hist“ B. Hrinczenka, a chorowa kapela „Ukraina“ pid dyryhuwanniam prof. Nestora dala koncert ukrainskoi pisni.

Ameryka pryjmaje 18 widwaznych estonskych skytalciw

Czytaczi „Nedili“ pryhadujut sobi mabut naszu wistku pro te, jak hrupa estonskych skytalciw szlupom utikla z Ewropy czerez okean do Ameryky. Amerykanska wlada ne znala, szczo z tymy utikaczamy herojamy dijaty. Teper powidomlajut iz Waszyngtonu szczo USA ministerstwo justycii dalo 18 estonciam, szczo pryczalyly w Miami na Florydi, szukajuczy zachystu (azylu) prawo na tymczasowyj pobut w Spoluczenych Derzawach.

Prezydent Truman skazaw na presowij konferencii pro cej wypadok take: „Widwaha i riszuczist tych ludej pereplysty Atlantyku u dwoch malych czownach, swidczyt pro pionirskyj duch tijei nacii. Ja doruczyw zrobyty use mozlywe, szczob estonciam dozwolyty na pobut u nas, chocz teperiszni zakony na ce ne dozwolajut.“ Truman zwernuw szcze raz uwahu na ce misce swojei ostannioi promowy, de win zajawyw szczo nastojuwatyme pered Kongresom szczob Ameryka pryjniala tych skytalciw, jaki z politycznych abo religijnych pryczyn ne zmozut powertatysia do swojei batkiwszczyny.

Fotograf Hitlera pid kluczem

Jak powidomlajut iz Nürnbergu, aresztuwaly tam kolysznioho Hitlerowoho fotografa Heinricha Hoffmana, szczo, czerez swoi prywilei u Führera dorobywsia buw welykoho majetku.

Mynuloi seredy w czeskij Prazi powisyly Kurta Daluege, buwszoho komandyra nimeckoi policii ta protektora dla Czechii j Morawii. Daluege namahawsia pokinczyty samohubstwom i widkryw sobi prawu arteriju.

Ostanni zwidomlennia:

Masowa mohyla rozstrilanych polonenych

W miscewosti Uhlenborn na Majni widkryly na tereni zaliznycznoho parku masowi mohyly buwszych polonenych iz czerwonoi armii, rozstrilanych nimciamy 1943 roku czerez te, szczo bucimto ne maly bazannia praciuwaty. Widkryttia zrobyla komisija francuzkych likariw i oficeriw. Tila zertow, szczo miz nymy mabut ne brakne ukrainciw, pochowajut na sojuznomu cwyntari.

Von Papen szcze w Nürnberzi

Zwilnenyj Nürnberzkym Trybunalom wid kary kolysznij nimeckyj ambasador u Tureczczyni von Papen pokynuw mynuloi seredy popoludni budiwlu Trybunalu i podawsia do meszkannia dyrektora Nürnberzkoi kryminalnoi policii, Adama, de j perebuwatyme pokyszczo dali.

Wybuch nimeckoi amunicii w Jutlandii

Magnetyczna mina, szczo plyla zdowz berehiw Danii, spryczynyla zachlywyj wybuch majze 20 000 ton nimeckoi amunicii, zatoplenoi nedaleko Jutlandskoho piwostrowa. Katastrota stalasia mynuloho wiwtirka uweczori. Wybuch spryczynyw welyki spustoszennia w misti Aarhus, druhomu welyczynoju misti Danii.

Heneral Anders u Papy

Jak powidomlajut z Watykanu, papa Pij XII pryjniaw mynuloi seredy na awdijencii komandyra druhoho polskoho korpusu, generala Wladyslawa Andersa, szczo nezabarom ostatoczno wyide z Italii.

Strilanyna u Frankfurti

Pid czas hostroi pohoni amerykanskoi tajnoi policii za zlodijskoju bandoju u Frankfurti, szczo hrabyla zalyszeni na misciach parkowannia awtomaszyny, wynykla strilanyna. Dwoch poranenych zlodiiw widwezly u szpytal, tretioho spijmaly. Za inszymy szukajut.

Nahla smert brazylijskoho dyplomata

W stolyci Francii pomer nahlo na udar sercia dyplomat Sebastiano do Rego Barros, czlen brazylijskoi delehacii na Paryzku Konferenciju. Tilo pomerloho dyplomata wyslaly litakom do Rio de Janerio.

Den amerykanskoi floty

Spoluczeni Derzawy Ameryky swiatkujut w nedilu 27 zowtnia swij Den Floty. Toho dnia wypadaje 171-a ricznycia powstannia amerykanskoi floty. Amerykanskyj minister floty James Forrestal wydaw zwernennia do narodu, w jakomu m. i. kaze: „Flota USA sluzyt sprawi Objednanych Nacij dla wderzannia myru, szczo za nioho treba bulo tak bahato daty. Nasza flota perebrala zawdannia „wartiwnyka myru“ Nasza syla pidtrymuje Objednani Nacii.“

Miznarodnia rada chrystijan i zydiw

Amerykanska konferencija dla chrystijan i zydiw w Niu-Jorku schwalyla odnoholosno plan utworennia miznarodnioi rady chrystijan i zydiw.

З ножицями по пресі

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ШЛЯХ
РЕЛІГІЙНО-СУСПІЛЬНИЙ-ТИЖНЕВИК

Knyzka pro rejd czerwonoho henerala Kowpaka

Szcze mynuloho roku pojawylas u francuzkomu perekladi knyzka S. A. Kowpaka, genmajora i dwiczi „heroja Sow. Sojuzu", p. n. „Sowietski partyzany". Knyzka podaje dosyt cikawu relaciju partyzanskych boiw w Ukraini pidczas okupacii ii nimciamy, boiw, szczo ich wely hrupy, pidtrymuwani z Moskwy.

Kowpak, ludyna osobysto bezpereczno chorobra j odczajduszna, jawlaje soboju udoskonalenyj typ nowoczasnoho malorosa. My b skazaly nawit, hoholiwskyj. Win lubyt swoju Ukrainu, ii pola, lisy, ludej, ale serce joho — w Moskwi. Bodaj take wrazinnia wid tijei knyzky, na oformlenni jakoi wydno az nadto ruku jakohos Herasimowa, redaktora tworu.

Na poczatku wijny Kowpak buw holowoju miskoi rady w Putywli. Szcze dawnisze, za rewolucii, borowsia win u zahonach Parchomenka i Czapajewa, moskowskych stawlenykiw w Ukraini. Iz zblyzenniam nimciw win, jak i bahato inszych ludej, podawsia w lisy, szczo tam pokrywajut majze wsiu terytoriju Ukrainy i tiahnutsia na piwnicz po Orel i Brjansk. Zibrawszy kolo sebe hurt partyzan, skladenych z utikacziw i wojakiw z resztok rozbytych sowjetskych armij, Kowpak poczaw sabotaznu dijalnist na wazlywych szlachach swojei okolyci ta staw napadaty na menszi nimecki zastawy po selach. Nimci kilka raziw, koly win nadto im nadokuczyw, probuwaly joho hrupu zlikwiduwaty, prote wona zumila zawzdy widbytysia i wysmyknutysia w neprolazni bolotysti lisy na piwnoczi, wze na terytorii Sow. Rosii. Hrupa joho bula skladena z usijei miszanyny narodiw SSSR, prote najbilsze mala przywyszcz rosijskych. Naselennia, wywozuwane syloju na roboty do Nimeczczyny j nemyloserdno obdyrane, spryjalo partyzanam i dopomahalo im charczamy ta informacijamy.

Zaklawszy swij oseredok u Starij Huti, na samomu kordoni sowjetskych respublik Ukrainy j Rosii, dobre zamaskowanyj lisamy, Kowpak ustyh zwjazatysia pry dopomozi radio z Moskwoju, jaka poczala jomu postaczaty zbroju, amuniciju, liky, toszczo. W polowyni 1942 r. Kowpak wybrawsia osobysto litakom do Moskwy, de buw zjizd partyzanskych szefiw. Tut win distaw wid Stalina doruczennia perenesty swoju dijalnist na Prawoberezu Ukrainu. Dla cioho win distaw powitrianoju dorohoju welyke postaczannia, dwi baterii harmat, amuniciju, miny, specijalistiw i pid osin 1942 r. zahonom u piwtora tysiaczi ludej win perejszow lisamy Czernihiwszczyny do Lojewa nad Dniprom, peresprawywsia tam czerez riku i popriamuwaw na Polissia, szczo stalo dla nioho szyrokoju operatywnoju bazoju. Zwidty win robyw wyprawy peredowsim u rajon Sarn, szczo buly wazlywym zaliznyczym wuzlom dla poczatoi todi nowoi nimeckoi ofenzywy na schodi, i zapuskawsia lisamy malo ne pid Kyiw. Zymu prowodyt win u poliskych bolotach i na wesni distaje nowu zbroju ta doruczennia zrobyty wypad u Karpaty, toczniszе, u naftowyj basejn Drohobyczczyny.

Z poczatkom czerwnia 1943 r. win ruszyw tudy kolonoju woziw, dowhoju do 10 kilometriw, obijszow lisamy Sarny, Dubno i, bila Kremjancia i Skalata, podawsia powyszcze Buczacza w bik Halycza, de mostom u seli Sywci perejszow Dnister i roztaszuwawsia w lisach kolo Stanyslawowa. Prote joho, zdajetsia, widitysneno, bo piszow win ne w Drohobyczczynu, a w nadwirnianskyj naftowyj basejn. Lisy tych okolyc, szczo roztaszowani na wystupach najdykiszoi czastyny Karpat — Gorganiw, dawaly jomu zmohu szwydko znykaty. Tut same, dolynoju Maniawy, win prorwawsia do Bytkowa i Pasicznoi nad nadwirnianskoju Bystryceju i spalyw dejaku kilkist naftowych szybiw ta prorwaw naftoprowody. Ale nimci pry dopomozi litakiw mohly lehko kontroluwaty joho ruchy w horach de win ne mih tak szwydko peresuwatys, jak u lisach nyzynnych, i wkinci joho hrupu prytysnuto kolo sela Polanyci na todisznij madiarskij hranyci, de Kowpak stratyw usiu swoju artyleriju. Pisla dwodennoho boju proty nimciw i madiariw, Kowpak z poczatkom serpnia z resztkamy swoich ludej prorwawsia w dolynu Prutu i nespodiwanym naskokom wstyh iszcze zajniaty Delatyn, ale joho otoczeno znowu i win buw zmuszenyj rozformuwaty swij zahin na mali hrupy, jaki wze indywidualno maly probywatysia w napriami na piwdenne Polissia. Z uwahy na todisznij chaos u nimeckomu zapilli u zwjazku z prorywom oboronnoi linii na Dnipri bilszosti (kowpakiwciw) udalosia probytys nazad do wychidnych stanowyszcz.

W poborjuwanni nimciw w Ukraini hrupa Kowpaka mala znaczni uspichy, jaki u welykij miri zawdiaczuwala postijnij dopomozi zzowni. U protywahu tym partyzanskym hrupam, ukrainskym nacionalnym czy bolszewyckym, szczo musily orijentuwatys wykluczno na zbroju, zdobutu wid woroha, hrupa Kowpaka do swoich zawdan prystupala dobre zasoblena najnowiszoju zbrojeju j amunicijeju, mohla widsylaty swoich ranenych amerykanskymy „Douglesamy" do moskowskych likaren, mala nawit swojeridnyj komfort — kino z najnowiszymy filmamy i presu. Ale, jak z dijalnosty hrupy cijei, tak i inszych, wyplywaje odyn „partyzanskij" zakon uspichu: szwydko peresuwatys. Sered neprohladnoho terenu, kudy nema dostupu ni awijacii, ni tankam, pry beznastannomu peresuwanni z miscia na misce — partyzany na bezmeznych prostorach Ukrainy majze newlowni, bo, krim wypadku otoczennia, wony sami mozut riszaty, czy pryjmaty bij, czy widijty na dohidniszi sobi stanowyszcza. Wazlywa takoz pidtrymka naselennia. Czastynnyj neuspich Kowpaka w Halyczyni buw bezpereczno zwjazanyj z tym, szczo miscewe naselennia postawylos do joho rejdu bajduze, dobaczujuczy w niomu tilky borotbu dwoch worozych sobi, ale dalekych ciomu naselenniu sy[l]. S. H.

Brytijska interwencija w sprawi bolharskych wyboriw

Jak powidomlaje recznyk brytijskoho ministerstwa zakordonnych spraw, brytijskyj politycznyj predtawnyk u Sofii Houstin Posiel i brytijskyj predstawnyk pry Aliantskij Kontrolnij Komisii w Bolharii hen. Exley, oderzaly doruczennia poruszyty w bolharskomu uriadi j u sowjetskoho predstawnyka pry Kontrolnij Komisii pytannia braku swobody, jaka powynna buty zagarantowana bolharskym opozycijnym partijam u zwiazku z wyboramy, szczo majut widbutysia w najblyzczu nedilu.

Ci wkaziwky, jak dodaje recznyk, widpowidajut tym samym instrukcijam, jaki uriad Spoluczenych Derzaw Ameryky peredaw neszczodawno swoiemu predstawnykowi w Sofii.

Jak zajawyw dali recznyk ministerstwa zakordonnych spraw, Welyka Brytanija ne podilaje sowietskoho pohladu, naczebto bolharski wybory buly wykluczno wnutriszniuju sprawoju Bolharii. Win pryhadaw, szczo try welykoderzawy pohodylysia w Jalti w 1945 r. dbaty pro te, szczob u wsich buwszych worozych derzawach wybory widbulysia wilno i u dohidnych umowach.

Czy ne kyaajutsia u wiczi dejaki analogii?

Duchowa porozneczа nimeckoi molodi

(Dosliwnyj pereklad statti nimeckoho redaktora dr. Herza z joho hazety „Der Volkswille", Schweinturt)

Imiam „jeunesse doree" (zolota molod), jake perejszlo do istorii nazywaly ciu molod Paryzu j Francii, jaka pisla prowalu Robespierra, inicijatora krywawoho teroru (1794), stala peredowymy borciamy kontrrewolucii j korotkyj czas napowniala prowincii Francii holosnym patosom ta krywawymy czynamy. Wona wystupala proty krywawoho teroru j posluhuwalasia tymy samymy metodamy teroru. Pisla nedowhoi, neskoordynowanoi dijalnosty ci heroi zza plota szczezly znowu z politycznoi areny pid smich i hluzuwannia suczasnykiw.

Bahato wazlywiszoju w naslidkach j bahato trywaliszoju bula dijalnist nimeckoi zolotoi molodi pisla lystopadowoi rewolucii 1918 r. czerez te, szczo ci molodi ludy, nechtujuczy okremi orhanizacii molodi poodynokych sojuznych kraiw, szczo wchodyly w sklad nimeckoi derzawy, zawdiaky nimeckij gruntownosti buly ochopleni j politycznо ta derzawnycko cilespriamowami w odnorodnij politycznij orhanizacii molodi — „Hitlerjugend". Uze w ostannich rokach perszoi switowoi wijny zasnowano organizaciju nimeckoi nacjonalnoi molodi. Pisla prowalu cisarskoi derzawy czastyny cijei molodi na wlasnu ruku prodowzuwaly borotbu na Horisznionu Szlezku j na baltijskych terenach.

Bahato atentatiw, jaki widbulysia w Nimeczczyni wid 1918 r. idut na rachunok cijei rewolucijnoi j radykalnoi molodi. Student-politykant pisla 1918 r. staw widomym „derzawnym zradnykom liberalizmu", staw „atentatnykom i sabotazystom Wersalskoho dohoworu". Predstawnykom studijujuczoi molodi buw Josef Goebbels, nejasnyj politycznyj i romantycznyj fanatyk, jakyj zapereczuwaw i opapluzuwaw usi pryznani wartosti ta idealizuwaw prusku derzawu Hohenzollerniw.

Ci riznorodni organizacii molodi riznych sojuznych nimeckych krain, wlywalysia w welyke riczyszcze narodnyckoi molodi. Oswald Spengler, Möller von den Bruck, Max-Hildebert Böhm, ne napysaly ani odnoi striczky, jaka ne bula b zwernena proty demokratii, sered jakoi wony zyly. Majbutnie nalezalo do cijei nowoi generacii, szczo zrostala wid 1900 r., tomu szczo starsza generacija, generacija 1875 r., jaka bula demokratycznych pohladiw, ne znajszla spilnoi mowy z molodoju generacijeju. „Wysoka Szkola Polityky", jaku poklykaly do zyttia demokratyczni partii, znajszla slabyj widhuk u molodi, jaka jurboju naplywala do „Politycznoi Kollegii" u klubach. Polityczna romantyka ochopyla wsiu molod. Pidczas Weimarskoi Respubliky ne pojawywsia ni odyn twir pro, abo w oboroni demokratii, szczo maw by prytiahajuczu sylu, zate wsi poklykani pera piszly na sluzbu krytyky demokratii i propaguwaly kult pruskoi derzawy, kult derzawy, pobudowanoi na syli. Atentatnykiw, otze ludej, szczo lamaly zakon, welyczaly jak heroiw, jak idejnych wykonawciw narodnioho prysudu, jakszczo wony wbyly Erzgrabera abo Rathenaua, czy jakohos inszoho demokrata. I lysz smert stala na pereszkodi tomu, szczo i Friedrich Ebert, perszyj derzawnyj prezydent, ne wpaw zertwoju samosudu.

W Nimeczczyni malo zminylosia do siohodni j zhidno z immanentnymy zakonamy, mabut, malo j zminytsia. Istorycznyj obraz switu, jakyj pokazuwaly molodi wid 1900 r. sylno wkorinywsia w ii serciach, mymo dwokratnoi newdaczi prynсypu pro mohutnist. Politycznyj slownyk Tretioho Reichu szcze wytaje w Nimeczczyni. Nowa nimecka demokratija taksamo, jak i demokratija 1918 r. ce lysz zownisznia fasada, a w seredyni budiwli zywut ludy, jakych duchowo-politycznyj kapital bazujetsia na newczerpnomu rezerwuari politycznoi romantyky.

Widhuk na wykonannia prysudiw nürnberzkoho procesu daleko ne takyj, ja ce oficijno podajut. Koly w Stuttgarti kynuly bombu na budynok sudu w jakomu maje widbutysia dramatycznyj proces proty dr. Schachta j odnoczasno kydajut bombu na budynok sztuttgartskoi Military Policy, a cymy dniamy widbuwsia atentat na budynok sudu w Backnang, to treba postawyty sobi pytannia, czy atentatnyky majut zdorowyj hluzd, bajduze czy wony pochodiat z kil zolotoi molodi, czy z kil prowokatoriw z inszych taboriw. Ci atentaty taki bezhluzdi i taki hlupi, szczo wony mozut wyrosty chiba lysz u chworych mizkach.

Inszyj wypadok, szczo stawsia u malomu misteczku symptomatycznyj dla duchowosty nedozrilych molodeczych holiw i dla suczasnoi chwylyny. W ostanniomu tyzni kruzlaw obraz Hermana Göringa w odnostroi j z marszalskoju bulawoju. „Na wicznu pamiat naszoho Hermana Göringa, Reichsmarszala, lycaria Wysokoho Ordenu, nar. 12. 1. 1893, pomerloho w Nürnbergu 16. 10. 1946, wid ruk kata USA. Ty poslaw nam joho. Ty tez zabraw nam joho. Win zrobyw nam bahato zachlywoh., skyn joho w najhlybsze peklo". Na druhomu boci bulo napysane: „A wse taky, wy peremohly".

Koly stalo widomym, szczo Göring pokinczyw samohubstwom, wysliw „pomer wid ruky kata USA" wykresleno j dopysano reczennia „nalozyw na sebe ruky w Nürnberzi".

Ci wypadky typowi dla politycznoi j duchowoi porozneczi naszoi molodi. Poczuttia widrazy do spryczynnykiw cych zachlywich wbywstw take zahalne, szczo nichto ne moze widwazytysia howoroty pro Göringa inaksze, jak pro politycznoho awantiurnyka, jakyj w apokaliptycznij sytuacii Europy zawzdy bude widomyj, jak typowyj predstawnyk bezserdecznosty u zwiazku z uwedenniam KZ. I jakraz bezserdecznist tak zakorinylasia w naszomu hromadianstwi, zokrema w zolotoi molodi, szczo prychodytsia howoryty pro duchowu smert. Dla naszoho narodu ce nijaka czest, koly, howoriaczy slowamy Maxa Picarda, treba stwerdyty, szczo w joho powedinci mozna bulo wyczytaty j wyczytujetsia j dali zahalnyj upadok morali. Te, szczo na zhadanomu obrazku nakopyczeno — religijnist iz nacystiwstwom, marszalska bulawa j nürnberzkyj proces, jawlajetsia typowym dla duchowoi nepowiazanosti, na jakij nacjonalsocjalizm spirajetsia. Poniattia bozewillа j neobczyslymosty panujut szcze dali i chocz czas zwelyczannia politycznoho obmanu oficijno pokinczywsia, win wse z taky pokutuje szcze w holowach.

Uze raz my perekonalysia, szczo, na zal, zdijsnylysia slowa Raabe: „Choczby wsi mystci nauky ciloho switu staly na holowach, abo nawit zasily twerdo na katedrach, wony ne w syli zdobuty switu pomiz 16 i 20 rokom zyttia pry pomoczi moralnych, etyczno j polityczno czystych argumentiw".

Amerykanska dopomoha nimeckij molodi

Szef amerykanskoi wijskowoi wlady w misti Karlsruhe, pidpolkownyk William Burt zajawyw na okremij konferencii z predstawnykamy nimeckych organizacij molodi Piwnicznoi Badenii, szczo amerykanska okupacijna wlada pidkresleno dopomahatyme hrupam nimeckoi molodi w rozbudowi sportowoho zyttia. Molodi nimci zmozut korystaty iz leszczetarskoho sportu ta robyty prohulky nawit na prostori okupowanoho francuzamy Schwarzwaldu. Amerykanska policija dopomoze ustatkuwaty kluby molodi.

„Den molodi" u Frankfurti

W nedilu 27 zowtnia nimecki organizacii molodi u Frankfurti nad Majnom swiatkuwatymut „Den molodi". Popoludni toho dnia po wsich organizacijach molodi widbuwatymutsia chory, recytacii, rizni towaryski imprezy. Dochid iz nych bude pryznaczenyj na budowu domu dla bezdomnoi molodi.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS. — SECTION 1.

Rosijska presa w Ameryci pro czystku Chruszczowa

Niujorske „Nowoje Russkoje Slowo" b. r. obhoworiuje w statti p. n. „Czystka w Ukraini" promowu N. Chruszczowa pro ciu „czystku" w takyj sposib, szczo warto deszczo z cioho peredaty i naszym czytaczam.

U perszu czerhu czasopys stwerdzuje: zi sliw Chruszczowa swit az teper dowidawsia, szczo czystka w Ukraini wze tryw aje piwtora roku. Pry ciomu czasopys pryhaduje, szczo toj samyj Chruszczow uze perewodyw w Ukraini czystku w rokach 1937-38, likwidujuczy najwyznaczniszych ukrainskych bolszewykiw, szczo zajmaly najwyszczi stanowyszcza w partii, urjadi, czy deinde. Jak todi, tak i teper, pysze czasopys, czystku perewodyla nawit u komunistycznij partii menszyna nad bilszistju, boz czystka obijmala 64%, a podekudy nawit 91%, zhidno z tym, szczo skazaw sam Chruszczow. Jak ze-z todi, pytaje czasopys, rozumity ci mnohi zajawy ukrainskoi kompartii, szczo wona „tak muznio wela Ukrainu do borotby z nimeckym naiznykom"? U widpowid na ce, czasopys twerdyt, szczo abo ci zajawy buly bredneju, abo proholoszuwano ich na te, szczob nymy prykrywaty same czystku partii.

Dali zhadanyj czasopys zajmajetsia tymy, jakym Chruszczow zakydaje „burzuazno-nacjonalistyczni" uchyly, a zakydaje win ce komunistycznij presi, ministerstwam, uczytelam, a w kinci nawit samij Ukrainskij Akademii Nauk, szczo wydala „burzuazno-nacjonalistyczn u" istoriju Ukrainy.

Jak mozna zastanowlatys nad obwynuwaczenniam Akademii, pysze czasopys. Jaku z komunistycznu istoriju Ukrainy do 1921 roku mohla b ulozyty i wydaty jakanebud Akademija u switi? — pytaje czasopys.

Rozhlanuwszy usi ci zakydy, czasopys prychodyt do zakluczennia, szczo w Ukraini taka je, szczo wze nawit sami komunisty peresiakly „burzuazno-nacjonalistycznym" duchom. Takoz Manuilskyj, pysze czasopys, szczo zastupaje w Objednanych Nacijach „nezaleznu Ukrainu", nijak ne zmoze chwalytys teper pered switom, szczo w Ukraini spokij ta porjadok.

Pry kinci czasopys szcze pidkresluje, szczo slowa Chruszczowa pro czystku, duze podibni tym, szczo ich howoryly swoho czasu nacjonal-socijalisty; wony nahadujut duze nacistiwske wozdiwstwo.

Перший повоєнний Зізд Української Молоді

Українсько-американська молодь, що до війни була зорганізована в Українську Молодечу Лігу Північної Америки, яка з причини війни не відбувала своїх конвенцій ще від 1941 року, відбула перший повоєнний Зізд в Бриджпорт, Конн., в суботу, 31 серпня, і в неділю, 1. вересня. На Зізд прибуло понад 300 молодих людей з різних сторін Америки, а навіть і Канади. Була там молодь з Шікага, Дітройту, Торонта, Монтреалю. Була вам постійна „стара гвардія" молоді, яка від самих початків оснування Ліги, від 1933 року, не пропустила ані одного зізду. Та всетаки більша половина присутніх, це нові, молоденькі обличча, отже нова повоєнна молодь. Приємно вражала примірна поведінка молоді вчасі цілого Зізду. Пополудневі сесії обох днів, що були призначені для рефератів і дискусій, мали понад 200 слухачів, що з увагою і великим зацікавленням прислухувались нарадам, чи знова брали участь в дискусіях над рефератами. Спокій і порядок панував у часі цих нарад.

Зізд відкрила голова Організації Української Молоді стейту Конектикат, панна Олена Брезіцька. По відспіванню американського гимну, місцевий парох укр. прав. церкви, о. А. Бек, провів молитву, а предсідник Ліги, Й. Гурський, полякував насамперед комітетові, що з рамени Організації Молоді стейту Конектикат підготовив цей Зізд, а опісля виголосив реферат про минулу й теперішну працю Ліги. Згадуючи про минулу працю на полі культурному, про спортові змагання, про хорові фестівалі, про День Молоді на Світовій Виставі в Ню Йорку, про видавання часопису „Ню Трейл", предсідник зазначив, що таку працю треба й дальше продовжувати. Б. Хоптяк говорив про діяльність Організації Молоді стейту Конектикат, а саме, про видавання Бюлетину, про влаштовування концертів, уділювання стипендій для студіюючої молоді, продаж книжок виданих У. Н. Союзом, продаж воєнних бондів. Анна Чопик говорила про потребу вищої освіти, зазначуючи, що ми звертаємо замало уваги на освіту, а тому серед нашої молоді є замало професійних сил. Й. Лисогір підніс, що хоч ми скінчили війну, то ми не можемо закривати цеї страшної правди, що війна дальше продовжується, на полі бою, як це є в Хінах, і на полі дипльоматії, як це є на конференції в Парижі, або знов на нарадах Обєднаних Держав. Тому нам треба бути на поготівлю, бо загроза для мира є велика. І. Іванчук, говорячи про будучу працю Ліги, звернув увагу на те, що в першій мірі треба нам збудити до життя молодечі організації на місцях, треба потворити сильні місцеві організаційні клітини, а тоді допєрва ми зможемо збудувати сильну Лігу. А зогляду на те, що Ліга обєднує тепер роджену тут вже старшу генерацію, а теж властиву молодь, то відповідно до того треба плянувати працю, потворити секції молоді і старших, а навіть змінити імя Ліги. Теодор Шумейко говорив про красу української пісні та музики, зазначуючи, що старанням молоді повинно бути вивести цю пісню, цю музику в світ, на американський ринок. Бо імя України не зискає нічого на тому, коли тільки ми самі будемо любуватись цею красою, а світ нічого не буде знати та не буде її оцінювати. Тому ми повинні краще піддержувати своїх композиторів, створити фонд та давати премії за написання найкращого музичного твору, а зокрема треба писати листи до відомих диригентів американських, щоб вони включували до своїх програм наші найкращі композиції. Софія Демидчук, згадавши про українські культурні Курси Вищої Освіти в Канаді, говорила про потребу ведення таких курсів для молоді в Злучених Державах. Пропонувала, щоб Ліга Молоді, в порозумінні з іншими організаціями, дала почин до відкриття таких курсів. Коли канадійці могли спромогтись на таке діло, то у нас ще лекше це вдасться перевести. Бо як ми не будемо любити й шанувати свого рідного, то ніхто й нас не пошанує, закінчила бесідниця.

Реферат про потребу творення місцевих організацій з українських американських ветеранів мав виголосити І. Колотило, одначе не міг приїхати на Зізд і тому був відчитаний В. Бекетом, що проводив нарадами Зізду. Секретарювали панни Перл Зорна і Софія Демидчук.

Усі ці думки, що були висказані в поодиноких рефератах, були опісля оформлені у відповідні резолюції. Ухвалено теж резолюцію в справі піддержки Лігою Молоді Допомогового й Конгресового Комітетів, та в справі висилки відповідного письма до нашого уряду в Вашингтоні з домаганням допустити до Америки українських скитальців. Наради закінчено відспіванням американського й українського гимнів.

У суботу вечером відбувся бенкет, на якому було 350 присутніх. Було ще більше зголошень, та Комітет мусів відмовити, бо саля не могла вже більше помістити. Тостмастером вечора був Й. Лисогір, а промовляли Й. Гурський, І. Іванчук та присутній гість Д. Галичин.

Organizator protynimeckoi wyzwolnoi borotby Taras Bulba zywe!

Z welykym sumom strinuw ukrainskyj narod 1943 roku wistku pro te, szczo agenty Gestapo zlowyly pidstupom komandanta Ukrainskoi Narodnioi Rewolucijnoi Armii ta perszoho organizatora zbrojnoi borotby ukrainskych mas proty nimeckoho totalizmu i hnetu, otamana Tarasa Bulbu i zaprotoryly w kazamaty koncentracijnoho taboru Sachsenhausen. Po wsij Ukraini rozijszlysia buly todi czutky, szczo nimci zakatuwaly narodnioho heroja razom iz desiatkamy inszych wyznacznych ukrainskych dijacziw ta prowidnykiw, jak polk. Melnyk, Bandera, por. Soltys, ta inszi.

I az teper distajemo wistku pro te, szczo Taras Bulba zywyj. Win szczaslywo perebuw nacystsku katorhu, ale czerez prowokaciju 19. 8. 1945 popaw do wjaznyci. Otamana Bulbu obwynuwaczuwaly w tomu, szczo win buw na agenturnij sluzbi nimeckoho Gestapo ta szczo win wesnoju 1943, jak holownyj Komandyr ukrainskych partyzanskych wijsk wydaw nakaza fizyczno do nohy wynyszczuwaty wsich polakiw, zydiw ta inszych nacjonalnych menszyn w Ukraini.

Dowhomisiaczne slidstwo, jak teper dowidujemosia, na pidstawi dostowirnych dokumentiw ustijnylo, szczo otaman Bulba nikoly w Gestapo ne sluzyw, a nawpaky buw perszyj organizator sprotywu Ukrainy ta ii zbrojnoi borotby proty faszystsko-nimeckoi okupacii.

W koncatabori Sachsenhausen Otaman buw wjaznenyj razom iz brytijskymy oficeramy. Zasnowana szcze w 1940 roci otamanom Bulboju Ukrainska Powstancza Armija pidlahala emigracijnomu urjadowi Ukrainskoi Narodnioi Respubliky i zhidno z zapowitamy welykoho wyzwolytela Ukrainy wid nimeckoi nawaly Holownoho Otamana Symona Petlury borolasia po dyrektywam swoho urjadu tilky zakonnymy metodamy neregularnoi partyzanskoi wijny, czekajuczy peremohy anglo-amerykanskych armij. Wynyszczuwannia polskoho naselennia ne bulo dilom zahoniw Bulby. Nawpaky, joho wijska cilyj czas namahalysia ochoroniaty zyttia j majno wsich hromadjan Ukrainy, bo Ukrainska Narodnia Respublika szcze 1918-20 rokiw zagarantuwala swoimy demokratycznymy zakonamy riwni prawa ta obowjazky wsim swoim hromadjanam bez ohladu na ichniu nacjonalnist, wirowyznannia ta polityczni perekonannia. Worohy Otamana Bulby objawyly wijnu zahonam i znyszczyly joho rodynu.

Na pidstawi tych dokaziw widpowidna wlada wyznala Tarasa Bulbu ne wynnym w zroblenych jomu obwynuwaczenniach i dnia 14. 8. 1946 naszoho narodnioho heroja, pohromnyka nimeckych Kulturträgeriw ta zowtych partijnych posipak z Reichs-i Gebietskommisariatiw, szczo robyly z Ukrainy pustelu, zwilnyla z wjaznyci.

Korotko zwidusil

Sasza Guitry-wyznanyj kolaborantom

Nacjonalnyj sojuz francuzkych intelektualistiw wyznaw (wze wdruhe) widomoho francuzkoho awtora i aktora Saszu Guitry kolaborantom. Sojuz ne chocze pohodytysia na zadumanu podoroz Guitry po Spoluczenych Derzawach Piwnicznoi Ameryky.

Newdala wteczа

Kolysznij hauptmann (sotnyk) lehkopadnych wijsk Noack, szczo rozstriluwaw zbytych amerykanskych letuniw i buw za ce 6. 8. c. r. zasudzenyj do kary smerty czerez powiszennia, utik w mynulyj ponedilok iz Landsberskoi wjaznyci. Nimecka policja zlowyla joho w Hofi, koly toj namahawsia mabut utikaty do rosijskoi zony. Noacka postrilyly pid czas pohoni i win perebuwaje u szpytali.

Za swobodu presy

Sojuz amerykanskych redaktoriw hazet peredaw u pjatnyciu Hospodarsko-Suspilnij Radi Objednanych Nacij prohramu dla stworennia swobody presy u wsich derzawach switu. Plan amerykanskych redaktoriw domahajetsia wykluczyty kontrolu urjadiw z caryny informacijnoi sluzby presi.

Knyha slawy zurnalistiw

Londonskyj Presowyj Klub skladaje Knyhu Slawy. Do nei budut wneseni imena i wsi osobysti dani zurnalistiw, piddanciw Brytanskoji Spilnoty Narodiw, szczo wpaly na poliach boji w pidczas wijny 1939—1945 rokiw.

Warto bulo b i nam, ukrajinciam, sklasty propamjatnu knyhu na czest ukrajinskych zurnalistiw, szczo wpaly pid czas ostannioji wijny na swojij stijci.

Amerykanski kryla nad Ewropoju

Amerykanska letunska transportna sluzba w Ewropi perewezla za ostannij misiac 2301 pasazyra, prynaleznych do 35 riznych narodiw, zrobywszy litakamy 16 700 amerykanskych myl powitranoi dorohy.

Kampanija proty „Nedili“

Ostannimy dniamy worozi nezaleznij ukrainskii presi elementy widnowyly swoju kampaniju proty „Nedili“. Na urjadowij tablyci taboru Pionierkaserne w Aschaffenburzi pojawywsia „widpys“ poslanija jakychos partijnych prowidnykiw az z Nowoho Ulmu, szczo pawernuwszy 13 (nomen-omen) czysel „Nedili“, zaklykajut bojkotuwaty nasz czasopys, zakydajuczy Redakcii zwjazky z Moskwoju czy szczos w tomu rodi. Cej weselyj paskwil wysyt dniamy na tablyci Uprawy, chocz oficijne oholoszennia dyr. UNRRA Cary pro zminu komandanta policii zirwaly wze w kilka hodyn pisla wywiszennia. Zwyczajno, uprawa i policija cioho wsioho ne dobaczujut.

Proty Redakcii „Nedili“ jde kampanija najdurniszych naklepiw. Kazut, szczo naszymy maszynkamy czy pak czerenkamy widbywajutsia raz melnykiwski raz nawit rosijski letiuczky! Szcze trochy i dowidajemosia, szczo redaktor „Nedili“ wydaje japonski knyzky . . . Rizni nawit niby inteligentni ludy wedut akciju proty hazety, jak os pani S. z apolitycznoi „Charytatywnoi Sluzby“, szczo na propozyciju czleniw organizacii dawaty „Nedilu“ chworym w szpytali, zajawyla: taka skazena durna hazeta, szcze wid nei chwori powmirajut . . Jak dowidujemosia, w Aschaffenburzi widbulysia narady z uczastju delehatiw z Augsburga j Regensburga w sprawi bojkotu, nyszczennia i nawit napadu na domiwku Redakcii „Nedili“. Osterihajemo zmownykiw, szczo koly b ce stalosia, budemo reaguwaty policijno tym bilsze, szczo prizwyszcza holownych heroiw cijei akcii nam widomi. Swidome, nezalezne ukrainske hromadjanstwo z usich mist, dopomahaje nam peretrywaty szalenu akciju proty nas.

Za riczewu polemiku

(zakinczennia z 1-szoi storinky)

lehkowazenniam protywnyka, trafaretnymy frazamy. Wony najradsze unykajut suti sprawy, samu problemu zalyszajut na boci, a czipl ajutsia osobysto do awtora. Z takoi polemiky dowidajetesia pro wse — chto takyj protywnyk, czy chodyt u cilij, czy w latanij soroczci, skilky raziw odruzenyj. Ale szczo pozytywne daje wedena takymy metodamy polemika? Wona ne prynosyt zodnoi korysty ni samij sprawi, niszrokym kolam czytacziw. Npr. W. Blawackyj u swoij widpowidi („Czas“ 31. 8. 46 cz. 34) na stattiu „Osy“ w „Nedili“ pro teatralni pytannia, zamist zbyty punkt za punktom argumenty protywnyka — laje joho j hluzuje upr.: . . . Beruczy pid uwahu intelektualnyj riwen cijei statti . . .

„. . najbilsz prymitywni j nehramotni mirkuwannia . . .“, na adresu awtora kydaje epitety „nikczemnyj“, „prowincjalna mirnota“. Scharakteryzuwawszy holoslowo stattiu „Osy“ jak „paskwilnu“, W. Blawakyj ne daje swoich kontrargumentiw“, a prosto pysze „ne berusia widpowidaty na bahato inszych dumok awtora statti“. Czy swojeju widpowiddiu zbyw pozycii Osy, czy zjasuwaw swoje stanowyszcze, swij pidchid do problemy, swoje rozuminnia j swoju rozwiazku ii? Linywstwo dumky, czy duchowa porozneecza?

Klasycznyj pryklad widpowidi ne na temu, ce polemika „Studenskych Wistej“ ta inszych czasopysiw iz statteju A.Cz. „Caveant consules“. Awtory widpowidej unykaly problemy, a czipl alysia nesutni chpodrobyc, abo lajaly awtora j redaktora, szczo pustyw ciu stattiu. Nichto ne zbyw argumentiw awtora, szczo paskarstwo iawyszcze suspilno szkidywe j nichto ne dowiw protywnu tezu, szczo wono pozytywno wplywaje na suspilnist.

Nedostacza racij j argumentiw, wysuwannia druhorjadnych dribnyc kosztom cilosty problemy, swidczyt pro newysokyj intelektualnyj riwen polemistiw, pro brak osobystych danych na polemista, pro te, szczo ludyna, jaka zabiraje w danomu pytanni slowo, ne maje wlastywo szczo skazaty.

Bo ne kozna sprawa nadajetsia do polemiky i ne koznyj, chto beretsia polemizuwaty, maje na te dani.

Szczob osiahnuty swoju cil, polemika j dyskusija musiat smilo pidchodyty do problemy j rozhladaty u jasno, bez zakowyk i falszuwan. Inaksze polemika schodyt na manowci, dezorientuje czytacziw i ne prynosyt korysty samomu pytanniu. Duze czasto naszi polemisty szczob dokazaty prawylnist swojei dumky, swidomo newirno podajut pohlady protywnyka. Tak npr. „Ukrainska Trybuna“ u swoij widpowidi (15. 9. 46 cz. 6.) na stattiu Lymana pro problemu batkiw i molodi, wyrwala iz kontekstu newelyczkyj widstup i, wczepywszys odnoho sliwcia, swidomo falszywo zinterpretuwala joho, korystujuczys tym, szczo wono, zaleczno wid kontekstu, moze maty bahato znaczin. Lyman pysze: „Ne maje interesu popustu roztrynkuwaty dorohi nacionalni syly . . .“. Ne maje interesu popustu prolywaty krow“. Awtor wzyw tut wyslowu „interes“ u znaczenni „hluzd“, „sens“, „zmysl“, a ne w znaczenni materialnoi korysti, jak ce swidomo j zlosływo tlumaczyt komentator „Ukrainskoi Trybuny“.

U wedenni polemiky treba maty na uwazi ne lysze same pytannia i ne lysze ukrainskoho czytacza, ale j storonnich obserwatoriw, czuzyneckych czytacziw naszoi presy. Pro wartist naszoi presy, pro intelektualnyj i moralnyj riwen naszych zurnalistiw swidczyt pered switom ne tak polityczno-informatywnyj material, ne tak statti na literaturni, naukowi hromadski, czy ekonomiczni temy, jak same statti polemicznoho charakteru. Polemika, ce wizytna karta, jaku ukrainskyj zurnalist skladaje pered wlasnym suspilstwom j pered czuzynciamy. Na osnowi toho, czy polemika wedetsia w imia problem, czy zadla dribnych spraw, na osnowi jakosty argumentiw, jakymy operujut obydwi storony, wreszti na osnowi tonu, w jakomu wony promowlajut do sebe iz szpalt hazet, storonni obserwatory wyroblajut sobi osud pro naszych zurnalistiw. Bo zahalnu kulturu ludyny, ii towaryskyj ton j wyroblennia piznaty po tomu jak wona trymaje sebe w supereczkach, jak reaguje, jak sebe opanowuje. Piznaty ce tez po ii powedinci u wlasnij chati, u widnoszenni do simji j najblyzczych. Polemika, ce wlasne swidectwo pro te, jak naszi zurnalisty wedut sebe u „sebe wdoma“.

Zdajetsia cymy mirkuwanniamy keruwalasia CPUE, zaklykajuczy ukrainsku presu do powaznoho tonu polemiky.

W. B.

Za swobodu wyboriw u Bolharii

Bolharska presa pomiszczuje bez komentariw korespondenciju miz amerykanskym ministrom zakordonnych spraw Byrnesom i bolharskym premijerministrom Gergijewom w sprawi zagarantuwannia swobody nedilnych wyboriw u Bolharii. Sowjetska wlada bula proty publikuwannia tych dokumentiw, ale pisla zasidannia Alijantskoi Kontrolnoi Rady piszla na ustupok. Hazety pomiszczujut tez zmist lystiw anglo-amerykanskych dyplomatiw, czleniw Rady, do sowjetskoho czlena, generala Biruzowa.

Ameryka ne zmenszuwatyme okupacijnoi armii

Szef amerykanskoho generalnoho sztabu gen. Eisenhower zajawyw na presowij konferencii, szczo czysla amerykanskych okupacijnych wiisk na majbutnie zmenszuwaty wze ne budut.

Rozstrily w Atenach

W Atenach wykonaly wyrok na 9 hreckych wojakach, szczo mynuloho ponedilka widpowidaly pered hreckym sudom za swoju spiwpraciu z ozbrojenymy bandytamy. 8 inszych hrekiw, szczo spiwpraciuwaly w 1944-45 z okupantom, zasudyly do karu smerty.

Francuzki porty wilni wid min

Usi francuzki prystani nad Atlantykoju wilni teper wid min, zajawyw komandyr francuzkych flotylij poszukuwacziw min, kapitan Conge. Bilsze 16 000 min znyszczyly dosi francuzki minolowy zdowz Atlantijskoho uzberezza, a kruhlo 400 000 min wony zamarkuwaly.

Szlachy ukrainskoi emigracii

Wystup dr. Stepana Barana w Aschaffenburzi

Nelehki szlachy budjakoi emigracii. Ne odyn natraplaw na ternowi hlyci na tiazkij skytalszczyni: widryw od ridnoi zemli, daleke mandruwannia, a toj fizyczna smert bahatioch u newidpowidnych klimatycznych obstawynach. Nemalo zaznaly tiazkych prykroszcziw i ukrainci, szukajuczy kraszczoi doli des po szyrokomu switu. De ich tilky ne rozsijala nasylnycka ruka kata w mynulomu i teper: Powolzia, Sybir, Uzbekistan, Zelenyj Klyn, Kytaj, Japonija, Afryka, Kanada, Ameryka, Brazylija, Argentyna, Ewropa . . . Nema, pewno, na switi takoho zakutka, kudyb ne stupyla noha ukrainca-skytalcia. Pro mynule, suczasne j majbutnie ukrainskoi emigraciji prosluchala czyslenna awdytorija ukrainciw w tabori „Pionir-kaserne“ na dopowidi Dr. Stepana Barana u czetwer 17 zowtnia, szczo ii zorhanizuwala redakcija „Nedili“. Doktor Baran rozhornuw szyroku realnu kartynu pryczyn wynyknennia ukrainskoi emigraciji w XIX ta poczatku XX stolittia, jak emigraciju socialno-ekonomicznoho charakteru: z Naddniprianszczyny na Powolzia, Sybir ta Dalekyj Schid, a z Halyczyny, Bukowyny j Zakarpattia za okean. Po okupacii Czerwonoju Moskwoju Ukrainy, prymusowa emigracija ukrainciw na schid, szczo kryje w sobi pryczyny politycznoho charakteru, zrosla majze do 6 miljoniw.

Teperisznia polityczna ukrainska emigracija, szczo perebuwaje u wsich okupowanych zonach Nimeczczyny ta inszych krain Ewropy, zwazajuczy na interesy nacionalno-derzawnoho charakteru na majbutnie, powynna seriozno postawytys do dalszoho rozselennia ukrainciw, ne robyty ce samopas, a zwiazuwatys u cij sprawi, nasampered, z Centraleju Pereselenczoi Komisii ta keriwnymy orhanamy CPUE.

S.

Державне знамено України

1917 р. перший український парлямент, Центральна Рада, ухвалив визнати тризуб, знамено Великого Князя Володимира, за Державне Знамено України. Таким чином, перше, знане нам, княже знамено, за традицією стало знаменом відновленої Української Держави.

Що ж таке тризуб? Що він являє собою? Яке його походження?

Більш 150 літ минуло з того часу, як учені зацікавилися „загадковим знаком“ на срібних та золотих монетах Великого Князя Володимира. Ці монети видобували археологи з землі, при пошукуваннях. Ніхто не міг пояснити значіння того знаку, якому дали назву тризуб, а тому довго трималася назва—„загадковий знак“.

Дальші пошукування археологів виявили й інші монети (мал.1) з дещо відмінним тризубом, а також з двозубом (мал. 2). Такі ж знаки були знайдені на

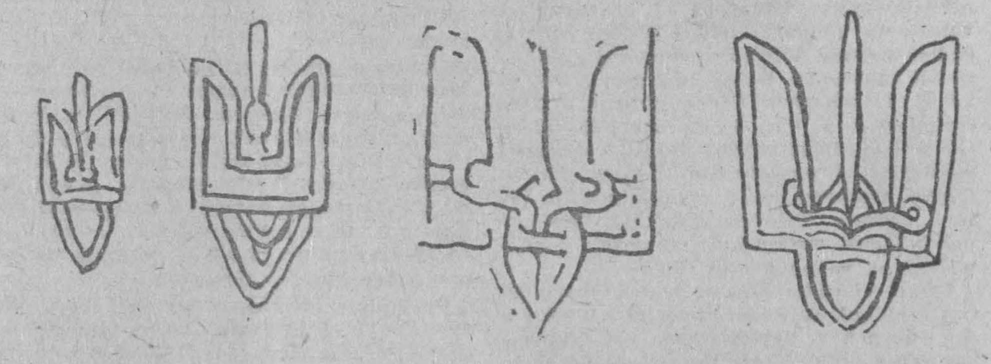

Мал. 1.
Тризуб на монетах князя Володимира Великого.

цеглі з руїн княжої палати у Києві, та церкви у Володимирі -- Волинському (мал. 3). Усталено, що монети, з дещо відмінним тризубом, належали князю Ярославові Мудрому, кн. Святославові Ізяславовичеві та іншим.

З новими нахідками пробуджувався серед учених все більший інтерес до „загадкового знака“. Глибші студії показали, що тризуб був родовим княжим знаменом (гербом). Однак до цього часу не розв'язали питання, що означає той знак, яке його походження, що за зміст вкладено в те знамено?

У цій справі вже висловили свої думки коло сотні вчених. Але серед цих думок велика розбіжність. Всі висловили різноманітні, більш-менш дотепні припущення (гіпотези), з яких ще не можна зробити остаточного висновку. Все це треба розглядати як накопичування наукового матеріялу, який колись, разом з матеріялами з нових досліджень, послужить основою для остаточного вияснення походження тризуба.

Одні вчені гадали, що тризуб не що інше, як умовне зображення птиці, що летить. Добачали в тому птаху Святого Духа.

Другі бачили в тризубі стилізовану квітку. Інші доказували, що тризуб—це церковний підсвічник.

А. Толстой, що досліжував княжі монети, доводив, що тризуб зображає лук із стрілою. Він вказував, що пізніше лук із стрілою, вже в натуральному вигляді, був на печатці Київського Магістрату в 16-му віці. Цей знак носив назву „К у ш а“.

Тризуб—це м о н о г р а м а (пов'язання букв) Володимира, або когось з його попередників,—доказували Болсуновський та Соболевський.

Уваров, Самоквасов, Вільчинський обстоювали думку, що тризуб на монеті являє собою н а с а д у (н а в е р ш я) з д е р ж а л ь н а п р а п о р у, а знак цієї насади був символом княжої влади. До цієї думки приєднався й професор М. Грушевський, вказуючи, що ця насада набула такого ж значіння, як пізніше булава, пернач чи чекан.

Бартоломей та проф. В. Січинський висловлюють, що наш тризуб—це стилізований т р и з у б и й с к і п е т р б о г а м о р і в—П о с е й д о н а, як його зображали греки. Дехто висловлював думку, що тризуб—це малюнок звичайної к о т в и.

Відмінно підійшли до справи о. Пастернак та Пачевський, які пробували з окремих частинок тризуба, цілковито дослівно, викроювати різні букви, а навіть, будувати з них слова. Складав о. Пастернак с л о в а, я к и х б р а к у є, н і б и, н а м о н е т а х В о л о д и м и р а.

Нарешті група Самоквасов, п. Мілюков, Вившанівський та М. Таубе доказували, що т р и з у б п р и н і с і з С к а н д и н а в і ї (Швеції) до Новгороду Рюрик. Що тризуб, в його часи був поширений в Скандинавії. Вони намагалися тим доказати, водночас, що тризуб прийшов в Україну через московську державу, бо й Новгород вони вважали московською державою. Це в них було й доказом „єдности руского народа“.

Досліджуючи й розвиваючи свої попередні припущення, проф, В. Січинський 1942 р. оголосив наслідки своїх нових пошукувань. Він знайшов у давніх публікаціях монету з Прієни (грецька колонія в Малій Азії), на якій зображено тризуб (мал. 4). З подібним же зображенням тризуба є й монета давньої південно--української Держави--Боспорійського Цісарства, або Пантикапеї (мал. 4). На обох монетах зображено тризуб--скіпетр грецького бога моря Посейдона, якого римляни називали—Нептун. Цей тризуб символізував могутність і владу Посейдона над морями.

Проф. В. Січинський цим підтверджує свій попередній висновок, що тризуб перейняли наші князі з Греції і застосували його, як символ своєї влади.

Як не приваблива ця гіпотеза, однак її не можна прийняти без застережень, бо теперішній стан вивчення тризуба не дає ще категоричних даних для таких підтвержень.

Проф. М. Міллер, у своїй остатній публікації з 1946 р.—„Нотатки до питання про тризуб“, вказує, що „надзвичайно цікавим є факт подібности деяких варіянтів князівських тризубів з сармато--аланськими родовими тамчами. Цей факт вимагає великих спеціяльних дослідчих робіт та попереднього збирання матеріялу. Бо між сармато--аланськоюдобою та Київською державою маєте перерву в півтисячиліття, яка виповнена цілком інакшим культурно-історичним матеріялом. Відтак ніякого зв'язку ні хронологічного, ні реального між цими культурами не маємо. Адже ж при сучасному рівні наукового знання не можна писати наприклад, так як пише о. Пастернак у праці „Пояснення тризуба“, що „походження київського тризуба з Греції доводиться тим, що грецький бог моря Посейдон зображався з тризубом у руці. Хіба це науковий доказ?“

Отже маємо дотепер занадто мало наукового матеріялу, щоб довести походження тризуба княжих часів. Це питання треба студіювати, нагромаджувати матеріял, щоб пізніше колись на підставі його можна було дати остаточне твердження.

Невідомі, наприклад, знамена попередників Володимира--князів Аскольда, Дира, Олега, Ігоря, Святослава. Знахідка тризуба тепер при розкопках по цілій Україні, а саме в Галичі, на місті Тмуторакані, коло Новгороду, в Приладожжі вселяють надію, що будуть знайдені й знамена попередників Володимира.

А що Олег та Ігор мали свої знамена, то це дуже правдоподібно. У договорі Олега з греками виразно сказано, що купці українські будуть мати печатки на срібній обручці, а державні урядовці—на золотій. Отже на тих печатках--обручках (сиґнетах) мусили бути якісь знаки, що відрізняли властителів цих печаток.

Мал. 3.
Тризуб на цеглі з княжої палати у Києві (10 століття) і на цеглі церкви у Володимирі--Волинському (12 стол.). (Зарисовка проф. В. Січинського).

Оскільки вживання печаток тоді було розвинене, то вряд чи сам князь міг би обходитися без печатки з своїм знаменом.

Печатки в Україні вживались з предавніх часів. Ще за 600 літ до Різдва Христового, доводить проф. М. Антонович, як показують археологічні досліди, привозили до нас з Єгипту „скарбеї“, які служили у нас як печатки, а назва їх в нашій мові—„жуковина“ збереглася в Криму до 14-го стол.

З цього короткого перегляду матеріялів про тризуб, бачимо, що до цього часу ми ще далекі, щоб розв'язати питання про походження княжого тризуба.

Ю. Рудич.

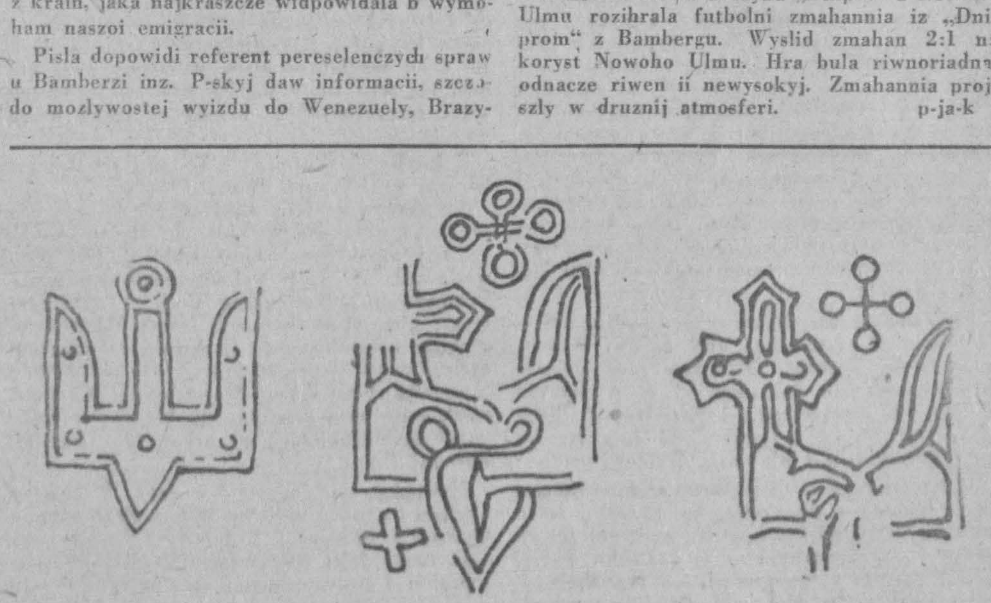

Мал. 2.
Тризуб Ярослава Мудрого та двозуби Ізяслава Ярославовича та Святополка Ізяславовича.

Francija zaproszuje emigrantiw

U zwiazku z nedawnoju zajawoju francuzkoho ministra Prigenta na konferencii w Ottawi, wyjawylasia z wyraznoju hostrotoju najwazlywisza problema suczasnoi francuzkoi hospodarky, doszkulnyj brak roboczoi syly!

Francuzkyj piatylitnij plan hospodarky peredbaczuje pokryttia toho braku dopuszczenniam do kraju masy emigracii. Za wyslowom francuzkoho ministra, cia pekucza problema wse szcze zalyszajetsia na aperi, bo w dijsnosty w ciomu naprjamku dosi niczoho ne zrobleno. W 1946 roci, do Francii ne bulo prypływu emigracii. Rozrachowuwano na italijsku ta polsku roboczu sylu. Szcze w trawni, na pidstawi hospodarczych dohoworiw w Rymi, italijskyj urjad pohodzuwawsia na emigraciju do Franciji 300 000 italijskych robitnykiw. Jak zwyczajno, sprawa zatiahnulasia i robitnyky ne pryichaly. Polskyj uriad, z odnoho boku zaboroniaje polakam wyizd z nedoselenoi Francii, z druhoho z namahajetsia prymuszuwaty ich do wyizdu na batkiwszczynu. Na takyj roboczyj rezerwuar rozrachowuwaty ne mozna.

I tomu, dia Francii siohodni ludskym rezerwuarom lyszajetsia tilky Holandija, Szwajcarija i sereduszcza Ewropa. Ta naperekir i cim planam wystupyla ostannio nowa kraina emigracijnych mozlywostej z intensywnym popytom na ludej: A w s t r a l i j a. Niczoho dywnoho, cia kraina zapowidajuczy kraszczi umowy praci i nadiju uspichu, niz u staromu switi prywabluje takoz i francuziw zalyszaty swij kraj ta ichaty za okean. Zhidno z obczyslenniam francuzkoi presy, w ostanniomu roci francuzy prosyly bilsze 10 000 wyizdowych wiz za okean.

Koly siohodni, w rik pisla wijny, francuzka promyslowist osiahnula 60 % swojei produkcijnoi spromoznosty z 1938 r., zatrudniujuczy wse pracezdatne naselennia, treba stwerdyty, szczo do takoho stanu, krim wuhilnoi krizy, w bilszij miri spryczynylasia kriza roboczych ruk. Treba takoz zhadaty, szczo w mynulij wijni, Francija wtratyla 1 450 000 ludej i pid suczasnu poru smertnist dohaniaje narodzennia.

Protydijuczy krizi roboczych ruk, francuzkyj komisarjat hospodarskoho planuwannia riszyw uwesty racjonalizaciju hospodarky szlachom pokraszczannia maszynowoho znarjaddia i sprowadzennia zakordonnych robitnykiw. Praktyka wyjawyla, szczo racionalizacija wymahaje welyczeznych kapitalowych wkladiw, a wony duze obmezeni, bo amerykanski kredyty wze w 50 % wykorystani. Tymto tak welyku wahu prywiazujut teper do prytiahnennia emigracijnoi masy, szczo ii w riznych propozycijach nazywajut czyslom 1,5 do 3 milioniw roboczych syl.

Kolyb i cej plan ne wdawsia, twerdyt francuzka presa, to neobchidno pidwyszczyty wik pracezdibnosty z 60 do 65 lit, szczo w naslidkach dast 2 miliony robitnykiw. Taka rozwiazka z psychologicznych ta praktycznych pryczyn je bezwartisna, bo wydajnist praci 65-litnoi ludyny newelyka.

Pry cij nahodi, presa podaje bahato cikawych danych pro strukturu naselennia Francii. W ciomu roci, upersze wid desiatylittia zanotowano nadwyszku narodzen: 900 000 narodzen na 600 000 wypadkiw smerty.

Fenomen cej oczewydno zalyszytsia odnorazowym, bo joho pryczynoju je masowyj poworot prymusowo wywezenych ta polonenych pisla kilkaricznoi widsutnosty. Sylne postarinnia naselennia, (wydno ce takoz i w Nimeczczyni) u Francii kydajetsia u wiczi. W kraini je 6.5 milioniw ludej wikom ponad 60 rokiw. Na 3 doroslych u Francii prypadaje 1 starec, koly w Rosiji cej stosunok wyhladaje jak 8:1.

Bez protydijannia zlu, za obczyslenniamy fachiwciw, naselennia Paryzu, szczo w 1936 roci siahalo 4,8 milioniw ludej, w roci 1986 spade do 2,6 milioniw, a w 2036 roci spade do 1 miliona ludej. Chotiwszy widmolodyty naselennia Franciji, a czerez te zaradyty lychowi, treba sprowadyty 5 milioniw swizoho, czuzoho naselennia.

Ce czyslo wrachowuje komisariat hospodarskoho planuwannia, peredbaczujuczy pryplyw emigracii, sered jakoi powynno buty szczonajmensze 3 miliony zinok i ditej. Tomu to siohodni francuzka derzawna racija wymahaje ne tilky dozwolaty na emigraciju, a j zaproszuwaty emigrantiw.

Nowyny z ukrainskoho Bambergu

(Korespondencija widdilu „Nedili“ w Bambergu)

Warlisna dopowid pro Argentynu

U Bamberzi widbulasia dopowid pro Argentynu, szczo ii wyholosyw inz. H-kyj. Dopowid aktualna z uwahy na te, szczo zywemo w czasi, koly pytannia naszoho pereselennia ta nowoi batkiwszczyny nezwyczajno cikawyt naszych skytalciw.

Dopowidacz poznajomyw sluchacziw iz nazwoju Argentyna, jaka pochodyt wid latynskoho „argentum“ - sriblo. Dali rozpowiw pro ii geograficzne polozennia ta ii klimat. Sluchaczi dowidalysia, szczo Argentyna, ce welyczezna ploszczyna, wkryta w dejakych okolyciach ozeramy. Osoblywistiu ii pidsonnia te, szczo, koly w nas lito, tam zyma. Chocz prostorom wona welyka, piat raziw bilsza wid Ukrainy, to zaselena ridko, bo maje wsioho 14 milijoniw meszkanciw, w tomu 120 tysiacz ukrainciw. Administracijno Argentyna podilena na 25 prowincij. Derzawnyj ustrij dwopalatnyj, u prowodi derzawy prezydent, jakoho wybyrajut na szist rokiw.

Argentyna, ce peredusim agrarna kraina. Welyczezni prostory czornozemu ta lisiw zdut na swoho hospodaria. Bahato tam tez stepiw, na jakych wypasajut otary owec. W Argentyni wyroszczujut usi rody zernowych kultur, plekajut wynohradnyky, tiutiunowi ta ryzowi plantacii, zajmajutsia sadiwnyctwom. Roste tut cukrowa trostyna. Argentyna widoma kauczukowym wyrobnyctwom.

Na dumku dopowidacza Argentyna, ce odna z krain, jaka najkraszcze widpowidala b wymoham naszoi emigracii.

Pisla dopowidi referent pereselenczych spraw u Bamberzi inz. P-skyj daw informacii, szczo do mozlywostej wyizdu do Wenezuely, Brazylii, Paragwaju, Argentyny, Francii, Espanii ta Kanady. Zwernuw uwahu na te, szczo miz naszymy ludmy blukajut temni typy, jaki namowlajut ich na wyizd i berut nawit wpysowe. Wony szukajut naiwnych, obiciujuczy ludiam zoloti hory. Cych emigracijnych hijen, jaki pochodiat zdebilszoho z kil „bilohwardijciw“, treba naszym ludiam unykaty.

p-ja-k

Bamberg - Ulm 1:2

U nedilu 13. X. druzyna „Dnipro“ z Nowoho Ulmu rozihrala futbolni zmahannia iz „Dniprom“ z Bambergu. Wyslid zmahan 2:1 na koryst Nowoho Ulmu. Hra bula riwnoriadna, odnacze riwen ii newysokyj. Zmahannia projszly w druznij atmosferi.

p-ja-k

НЕДІЛЯ

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

27th Oct., 1946

Contents:

Kraszczi perspektywy gimnazii w tabori Mainz-Kastel

(Wlasna korespondencija „Nedili")

Perszyj uczbowyj rik himnazii projszow u tiazkych umowach. Pidrucznykiw uczni ne maly, zoszytiw bulo malo, naocznoho pryladdia zowsim ne bulo. Druhyj rik poczawsia w daleko kraszczych umowach. Himnazija maje swoje wlasne prymiszczennia, w jakomu je 4 klasnych kimnaty, kancelarija j kimnata dla wczyteliw. W okremomu prymiszczenni znachodytsia naoczne pryladdia. Z dejakych dyscyplin wze majut pidrucznyky. Zoszytamy uczni zabezpeczeni cilkom. Naoczne pryladdia wyhotowlaly sami uczni pid keriwnyctwom uczyteliw. Tak uze wyhotowleno widpowidni heohraficzni karty, naoczne pryladdia z fizyky Himnazija maje doswidczenyj sklad uczyteliw, osoblywo z ridnoi mowy, fizyky ta matematyky.

Wyriszujetsia dola DP

Rosijskyj tyznewyk w Regensburzi „Echo", w statti pid zaholowkom „Wazlywe zawdannia" pysze: „W zytti DP nastupaje powaznyj i widpowidalnyj moment. W kinci zowtnia, Orhanizacija Objednanych Nacij decyduwatyme pro naszu dolu. Prawylne rozwiazannia cijei problemy maje welyke polityczne znaczinnia, bo jdetsia pro bahato tysiacz osib pozbawlenych praw, szczo wnaslidok wijny i zminenych obstawyn opynylys poza hranyciamy swojei batkiwszczyny. Ne je takoz wypadkowym jawyszczem, szczo presa ciloho switu, a zokrema amerykanska, pryswiaczuje bahato miscia problemam wtikacziw, bo wlastywo wid neji zalezyt rozjasnennia hromadskoi dumky. A hromadska dumka w cij sprawi je duze riznomanitna, czasom rizko protywna nawit zasadam humanitarnosty.

Rozszuk

Szarwan Osyp rozszukuje syna Bohdana. Ostannio win perebuwaw bila Hamburgu. Chto b znaw pro joho dolu, zwolyt laskawo powidomyty batka na adresu: Bamberg, Solokistraße 6. Ukrainisches Lager. Wsi wydatky budut powerneni.

*

Do Berlina pryichaw emigracijnyj komisar Wenezueli, szczo nezabarom widwidaje takoz Frankfurt n. Majni z metoju widkryttia tam emigracijnoho biura do Wenezueli. Najpersze prylmatymetsia zholoszennia na wyizd chliborobiw. Koszty pereizdu bere na sebe uriad Wenezueli.

Swjato ukrainciw-katolykiw Aschaffenburgu

Swiatoczna duchowna akademija w rokowyny Berestejskoi Unii

Wirni Ukrainskoi Katolyckoi Cerkwy w Aschaffenburzi dnia 21. X. c. r. uroczysto widswiatkuwaly 350-littia Berestejskoi Unii. Pidhotuwanniam juwileju zajniawsia Miztaborowyj Komitet Ukrainskoi Katolyckoi Cerkwy.

Uroczystist poczalasia Archijerejskoju Sluzboju Bozoju w rymokatolyckij cerkwi wSchweinheimi (peredmistia Aschaffenburgu), kudy wirni z usich trjoch ukrainskych taboriw (La Garde, Pionier i Czornohora) prybuly orhanizowanym porjadkom. Chram buw prykraszenyj papskymy barwamy, zowtobilymy choruhwamy ta portretom ostannioho Kniazia Ukrainsko-Katolyckoi Cerkwy, Mytropolyta Andreja Szeptyckoho. U Bohosluzenni, jake widprawyw o. dekan Pawlo Chruszcz u sosluzenni 6-tioch swiaszczenykiw, wzialy uczast, krim czyslennych wirnych, tez predstawnyky Oblasnoi j Taborowych Upraw ta widporucznyk UNRRA. Pidczas Bohosluzennia spiwaw cerkownyj chor parochii taboru La Garde pid dyr. Jurija Lawriwskoho. Prynahidnu propowid wyholosyw o. dr. Josafat Skruten CZSWW. Pisla Sluzby Bozoi widbulosia widkryttia j poswiaczennia propamiatnoi tablyci, wmurowanoi w stinu schweinheimskoi cerkwy. Tablyciu widkryly holowy wsich trjoch ukrainskych taboriw, a poswiatyw o. dekan Pawlo Chruszcz.

Uweczeri cioho dnia w teatri taboru La Gard widbulasia Swiatoczno Duchowna Akademija, pryswiaczena 350-tym rokowynam pidpysannia Berestejskoho aktu. Scena bula prybrana ukrainskymy nacjonalymy i papskymy praporamy, na czilnomu misci portret Papy Pija XII., obabicz portrety jepyskopiw, szczo dowely do pidpysannia unii z Rymom. Pid portretamy napys: 21. X. 1596 — 21. X. 1946. Pered scenoju prybranyj rusznykamy portret Mytropolyta Andreja Szeptyckoho.

Miz uczasnykamy, krim czyslenno zibranoho hreko-katolyckoho duchiwnyctwa, buw tez nastojatel Ukrainskoi Prawoslawnoi Cerkwy taboru La Garde, paroch rymo-katolyckoi parafii w Schweinheimi, predstawnyky Oblasnoi j Taborowych Upraw ta riznych orhanizacij i ustanow.

Akademiju widkryw wstupnym slowom paroch hreko-katolyckoi cerkwy taboru La Gard'o. Ewstachij Wesolowskyj. pisla czoho dopowid na temu „Berestejska Unija w perspektywi stolit" wyholosyw o. dr. Josafat Skruten CZSWW. Dopowidacz skazaw, szczo Berestejska Unija, jak i kozna insza welyka podija, maje swij hlybokyj istorycznyj sens ta pozytywno poznaczylasia w religijnomu, nacjonalnomu, kulturnomu ta politycznomu zytti ukrainskoho narodu.

Dalszoju prohramoju Akademii buly: wystupy muzycznoho kwartetu, szczo wykonaw ariju z opery Händela „Xerxes" ta Giordani „Caro mio ben", deklamacija p. Marii Lysiak fragmentu z poemy T. Szewczenka „Neofity", deklamacija poezii W. Barky „Czerneczi swiczi" u wykonanni Jar. Rudakewycza ta solo na kontrabasi Ja. Pohrebynskoho; muzyka wykonaw „Ave Marija" Gounoda.

Prohramu zakinczyw wystup choru pid dyr. Ju. Lawriwskoho, szczo prospiwaw „Rydajte, placztesia . . ." ta „Boze, welykyj, jedynyj . ."Akademija projszla w powaznomu, pidnesenomu nastroi.

Prybutok z dobrowilnych datkiw pry wstupi na zalu pryznaczeno na budowu hreko-katolyckoi cerkwy w Müncheni. (Ba.)

Nablyzajutsia Lystopadowi dni

Nablyzajutsia Lystopadowi dni — dni widznaczennia borotby ukrainskoho narodu za sobornist, za nezaleznist Ukrainy, za politycznu, ekonomicznu, kulturnu ta relihijnu swobodu ludyny. Wsia ukrainska hromadskist na emihracii hotujetsia do widznaczennia cych dniw.

23-ho zowtnia z iniciatywy stanyci CXC ta kombatantiw widbulysia schodyny w tabori La Garde predstawnykiw riznych orhanizacij ukrainskoho oseredku w Aschaffenburzi.

Na schodynach prysutni zasluchaly widozwu keriwnych czynnykiw obydwoch naszych Cerkow, LUPW, orhanizacij Zinoczoi Sluzby CXC ta inszych.

Wsi uczasnyky schodyn dijszly do spilnoi dumky, szczo sprawu orhanizacii swiatkuwannia Lystopadowych dniw zahalno-hromadskoho charakteru musiat wzjaty na sebe orhanizacii kombatantiw ta kulturno-oswitnia referentura, a materialnu sprawu — stanycj CXC u pownij zhodi i spiwpraci z perszymy.

Na zborach uchwaleno takoz wes hroszowyj ta reczewyj prybutok peredaty do fondu CXC na dopomohu rodynam borciw wyzwolnych zmahan ta nuzdennym ukrainciam-skytalciam.

Prysutni rozhlanuly nakreslenu prohramu Lystopadowych dniw na tereni wsich taboriw m. Aschaffenburg.

Na zakinczennia zbory obraly swiatkowyj komitet. S-ko.

Polaky pokydajut Italiju

Usi polski wijska zalyszat z kincem lystopada Italiju, kaze zwidomlennia sojuznoi holownoi kwatyry seredzemnomorskych wijsk.

Nadislane

Ne czas na relihijni neporozuminnia

Dosyt welykoju afiszeju na tablyci oholoszen powidomleno meszkanciw naszoho taboru, szczo p. Ersteniuk proczytaje referat na temu: Juwilej Berestejskoi Unii'. I jake z bulo prykre zdywawannia sluchacziw, koly zamist spodiwanoho solidno opraciowanoho referatu (na pidstawi istorycznych dzerel, — prelegent wyholosyw zwyczajnu improwizowanu agitacijnu promowu na koryst Zachidnoi Rymskoi Cerkwy, zhadawszy lysze pobizno pro akt Berestejskoi Unii.

Prysutni na zali prawoslawni sluchaczi ne maly b niczoho proty cijei promowy prelegenta, jak wirujuczoho katolyka, jakszczo b wona ne bula sprjamowana proty Sw. Prawoslawnoi Wselenskoi Cerkwy. Wychwalujuczy Katolycku Zachidniu Cerkwu, prelegent namahawsia prynyzyty pered sluchaczamy Sw. Prawoslawnu Cerkwu ta zapereczuwaw ii welyku rolu i blahodijnyj wplyw na duchowu strukturu i rozwytok ukrainskoho narodu. Pomynajemo tendencijnist, i neprawdywist w oswitlenni prelegentom dejakych istorycznych faktiw, pomynajemo czysto katolyckyj subjektywizm ne mozemo odnak ne zapereczyty dejakym twerdzenniam, szczo buly swidomym neprawdywym interpretuwanniam wazlywych istorycznych momentiw w zytti naszoho narodu.

Tak, npr., rozpowidajuczy pro podiju ochreszczennia Rusy-Ukrainy 988 r. Sw. Riwnoapostolnym Kniazem Wolodymyrom, promowec namahawsia dokazaty, szczo pryjniattia Ukrainoju chreszczennia wid Hrekiw, bulo szcze todi, koly i Cerkwa Schidnia Hrecka bula katolykoju i pidlahala Rymowi (sic!)

Wyszczenawedene twerdzennia dopowidacza ne je zhidne z prawdoju, bo widomo, szczo borotba Carhorodskoj Cerkwy z Rymskoju za aworytet, rozpoczalasia szcze zadowho do 988 r., i Wizantija u tomu czasi, jak i wzahali nikoly, Rymowi ne pidlahala. Oficijne rozchodzennia. Cerkow nastupylo deszczo piznisze i dla toho howoryty pro katolyctwo u tomu wyhladi, w jakomu wono je teper (z ciloju nyzkoju nowych dohmatiw i obriadowych osoblywostej) w czasach chreszczennia Ukrainy — zarano.

Koly perejdemo do rozhladu Berestejskoi Unii / 1596 r./, to nas ne dywuje, szczo prelegent — chocz pro nei maw jakraz howoryty bila cijei podii ne zupynywsia i ne daw naleznoho wyswitlennia i, bo oczewydnym bulo szczo objektywne wyswilennia pryczyn powstannia Berestejskoi Unii zmenszyly b u sluchacziw efekt wid cijei podii.

Pry cij nahodi slid pryhadaty slowa kniazia Kostiantyna Ostrozskoho pro tworciw Berestejkoi Unii: „Naszi newirni pastyri, zaslipleni siajwom switu i zawedeni swojeju ambicijeju, pokynuly naszych swiatych patriarchiw i perekynulys na latynsku storonu. Wony szcze kryjutsia z swojeju wowczoju naturoju j ne chotiat odwerto wyjawyty swii namir, ale wze wony podaly sobi ruky, szczob usich prawoslawnych chrystyjan cioho kraju wwesty w pohybil . . ."

Z knyhy E. Wintera — Wizantija i Rym w borotbi za Ukrainu. Praha 1944 st. 70.

Ne zhadaw prelegent ani odnym slowom pro te, szczo wid Chmelnyckoho do Mazepy i dali — wsi naszi heroi buly widdani Sw. Prawoslawnij Wiri. I wykorystowuwaty proty Prawoslawnoi Wselenskoi Cerkwy akt anafemy, kynutoi na hetmana Iwana Mazepu rosijskoju prawoslawnoju Cerkwoju za nakazom caria Petra I — czy ne je az nadto nesprawedlywe dla Wselenskoi Prawoslawnoi Cerkwy, szczo toho aktu anafemy na blahoczestywoho ukrainskoho hetmana — nikoly ne sankcijonuwala?

Nawpaky, my znajemo, szczo Wselenska Cerkwa neraz pidtrymuwala Prawoslawnu Cerkwu w Ukraini i Ukrainskyj Narod u tiazki czasy joho isnuwannia. Zhadaty choczby moralnu i prawnu dopomohu naszym bratstwam, szczo swojeju dijalnistiu na cerkowno — kulturnii nywi wpysalysia zolotymy literamy w naszu istoriju! Zhadaty choczby uroczystu zustricz Jerusalymskym Patrijarchom Pajisijem peremoznoho Hetmana Bohdana pry joho wjizdi do Kyjewa; Zhadaty choczby Mytropolyta Korynfskoho, szczo poblahoslowyw Chmelnyckoho na borotbu z Polszczeju i pidwjazaw jomu mecza, oswiaczenoho na samim Hrobi Hospodnim. Dr. Ilarion Ohijenko Archyjepyskop. Ukrainska Cerkwa, Tom II, st. 32/.

Szczo-do twerdzennia, szczo hrecku Cerkwu rozdyraly jeresi, to ne mozna ne pryhadaty prelegentowi, szczo i Rymska cerkwa ne bula wilna wid rozdyrannia. Riznycia bula lysze ta, szczo Cerkwu hrecku rozdyraly ta ne rozderly, a Rymsku Hus i Kalvin i Luter i inszi taky dobre rozszmatuwaly. Zresztoju i sam prelegent pohodytsia z tym, szczo inkwizycija i auto-dafe buly wynachodom ne hreckoi a rymskoi cerkwy i taki zasoby dijannia nijak ne swidczyly pro spokij ta jednist w Rymskij cerkwi.

Ale perejdim do suczasnoho momentu.

Prelegent skazaw: „szczob raz nazawzdy porwaty z Moskwoju, ukrainskomu narodowi, treba porwaty z prawoslawijem".

Pytajemo — czy ne zabahato wziaw na sebe prelegent? Szczo skazaw by win, jak by my nabralys smilywosty dawaty podibnu poradu jomu, abo tym, szczo joho poslaly. Ale my szcze do werszka podibnoi „mudrosty" ne dijszly i podibnych porad ani prelegentowi ani joho protektoram ne zbyrajemos, dawaty, bo my je wirnymy synamy Sw. Materi Prawoslawnoi Cerkwy, jaka wczyt nas prawdywoi lubowy, swobody sumlinnia i tolerancii.

Nechaj ze panu prelegentowi bude widomo, szczo ukrainskyj narod wze dawno porwaw z Moskwoju, ale z Wselenskoju Sw. Prawoslawnoju Cerkwoju ne porywaw i porywaty ne bude.

Prelegent wychwalaw katolykiw Nimeczczyny i Francii, ale, nazal, katolyky cych krain ne mozut nam imponuwaty, bo szcze nedawno ci krainy na naszych oczach, wzajemno najzorstokisze sebe wynyszczuwaly. Prelegent namahawsia dowesty, szczo zamyrennia w switi nastupaje zawdiaky praci i starанniam wseswitnioho katolycyzmu. I czyz tilky zawdiaky praci katolykiw? Czy-z do cioho ne stremlat chrystyjane i ludy dobroi woli wsich krain i wsich narodiw, a w perszu czerhu chrystyjane Ameryky i Anhlii, szczo ne je katolyky. Zhadawszy pro dolu skytalciw w Ewropi, prelegent pidkreslyw welyki zasluhy Rymu i katolycyzmu, w borotbi za nei, zabuwszy, szczo my skytalci, musymo w perszu czerhu buty wdiaczni tworciam, Welykoi Atlantijskoi Chartii, jaka garantuje swobodu narodam, swobodu ludyni.

Poistyni, medwezu prysluhu zrobyw dopowidacz swoim protektoram, koly skazaw: „szczo Prawoslawna Ukrainska Cerkwa je slabenka, kwola, my hreko- katolyky ii dopomahajemo, ale wona musyt w nedalekomu buduczomu opertysia na Rym . . ."

Koly z my wze pry Berestejskij Unii, jaku tak pidkresleno uroczysto swiatkujut po riznych taborach, chaj nam wilno bude cytuwaty doslidnyka cerkownoi sprawy w Ukraini — E. Wintera: „Unijatska Zach. Ukr i Prawoslawna Schidnia Ukr. Cerkwy piszly widnyni / tobto wid Berest Unii / swoimy wlasnymy szlachamy. Wiroispowidne rozczìplennia tak samo stalo nedoleju Ukrainy, jak wono bulo nedoleju Nimeczczyny. Relihijna borotba, szczo teper poczalas; budyla, prawda, dumku, ale riwnoczasno wona beznastanno pidkopuwala syly narodu".

Op. cit. st. 71/. Nad cymy slowamy slid by bulo powazno pryzadumatys szanownomu prelegentowi i usim tym, chto odnakowo z nym myslyt ta w tajnykach swojei duszi mrije pro „mozlywu misijnu robotu sered „bratiw" prawoslawnych". A rozdumawszy nad cym, — strymatys wid podibnych referatiw, bodaj z czysto etycznych mirkuwan, bo realnoho dobra ani dla Sw. Chrystowoi wiry, ani dla naszoho narodu ne bude, a podibnymy referatamy zawohnytsia nyzki prystrasti i dastsia prytoku do wysnazujuczych swarok sered odnokrownoho ukrainskoho narodu, jakyj podibno inszym kulturnym narodam, zi spokijnym sumlinniam moze i bude wyznawaty dwa wiroispowiduwannia — Prawoslawne i Hreko-katolycke. Otec Semen H.

Замість фейлетону.

СОН ОДНОГО РЕДАКТОРА.

„Нам відомо, що в двох випадках наступила зміна редакційних складів таборових газет: у Реґенсбурзькому „Слові"... і в авґсбурському „Нашому житті"... В обох випадках зміна відбулася абсолютно демократичними леґальними засобами"... З одної газети за 20 жовтня ц. р.

І сниться панові редакторові Меленському сон. Страшний, небувалий, неймовірний сон.

Ніби сидить він за столом, дописує широчезну статтю про стан трупів знищених ним різних політичних партій. Одно тільки турбує пана редактора: чи вистачить чорнил ще хоч на трьохшпальтовий огляд останніх внутрішньо-еміґрантських подій?

Статтю про партійні трупи нарешті закінчено. Редактор чітко підписав своє прізвище і подзвонив. До кабінету всунув носа, а потім і всю широку голову редакційний кур'єр.

—Пан редактор щось хочуть?

—Так. З тебе дуже дисциплінований кур'єр. Колись дипломатичним кур'єром у мене будеш. Працюй—не забудемо. В черговому номері твоє прізвище до наших співробітників допишемо. А тепер ось віднеси оцю статтю до друкарні. А оцього листа—до пана М. на вулиці З.. Тільки не поплутай: оце до друкарні, а це до пана М. Розумієш? Тут ось написано. Та я на листі домалюю ще червоний хрест. Зрозумів? Те що з червоним хрестом,—до пана М. Повтори...

—Те, прошу пана редактора, що з хрейцом, до пана М.

Добре, біжи. Ага, чекай. Скажи, як у тебе справді грамота посувається? Всі вже літери знаєш?

—Майже всі, прошу пана редактора.

—То дивися мені: не підведи. Третю журналістичну стипендію імені М. Точила та А. Решета тобі призначаємо, аби тільки грамоті вчився.

—Добре, пане редакторе. Робитиму все, як кажете.

Кур'єр вклонився і вискочив. Та за якусь мить влетів, мов ошпарений, назад до кабінету.

—Прошу пана редактора, там якісь люди. Багато людей.

—Як? Що за люди?—схопився пан Меленський.—Наші, чи які чужі?

—Чужі, прошу пана редактора.

—Що вони хочуть?

—Не знаю, прошу пана редактора. Вони ось ту йдуть...

Широко відчинилися двері—і в редактора швидко-швидко забилося серце. До кабінету почали заходити якісь люди: один, два, п'ять, десять... Незабаром набилася повна кімната. Якийсь молодий хлопець підскочив до пана Меленського і різким голосом закричав:

—Ви редактор газети „Єрихонське Трубіння"?

—Так, це він! Я його знаю! Беріть, хлопці! Це він!..—загула вся громада.

—Так, він, він!..

—Я його знаю!..

—Хапай, а то втече!..

—Хапай і того он дикого! Ач, очі вилупив!.. То їхній кур'єр!..

—Чекайте! Як ви смієте? Та ви ж знаєте, хто я?—Закричав пан редактор.

—Ви не туди потрапили!

Та десяток дужих рук вже вхопило редактора за руки, за ноги, один навіть за вуха вхопив.

—Ні, ні, не втече!..

—Відчиняй вікно!..

—На вулицю його!..

—Ґвалт! Рятуйте, хто в демократію вірує!—Заволав редактор не своїм голосом і почав вириватися з рук зацікавленої ним публіки.—Від імени кого ви сюди вдерлися? Хто вас до того уповноважив?

—Мовчи, а то ми тебе уповноважимо,—вигукнув хтось із гурту, загрозливо махнувши грубим шматком кабеля.

—Панове, та він ще нас ображає!

—Що за стиль мови?

—Чи так повинні редактори говорити?!

—Не вдерлися, а ввійшли цілком леґальним способом!

—Навіть замків не ламали...

—Чого він кричить?

—Кабелем його б'ють, чи що?..

—Чекайте, не кидайте! Я йому слово скажу,—громоголосим басом обізвався вищої будови чолов'яга, підходячи до пана Меленського.—Ми—маса, а ти тут—один. Наша воля—воля маси, а твоя воля—воля одиниці. Так ти нас учив? Так. Одиниця не сміє керувати масою. Отже, панове, проголосуємо. Хто за те, щоб пана відповідального редактора невідповідальної газети викинути за вікно, а я сів на його місце? Прошу піднести руки! Всі? Всі! Отже, пане Меленський, не маєш підтримки мас. В Америці в таких випадках президент сам, добровільно уступає з свого становища. А ми ще не доросли до такого. Хлопці, за вікно його!..

—Та це насильство! Грабіж! — Закричав редактор і знову почав вириватися.

—Та я меморандум... до об'єднаних націй...

—Мовчи! Мовчи! Ми—воля більшости, діємо леґальними засобами і з відома контрольних окупаційних чинників,—спокійно мовив громоголосий бас, зручно вміщаючись за редакторським столом.

—Не може такого бути!—Знову закричав редактор.

—Як, не може? В інших містах така зміна давно вже відбулася. Цілком леґально, по демократичному: проголосували—і за карк!

—Та що з ним довго дискутувати!..—Загули голоси.

—Що це—реферат на політичну тему, чи що?...

—Немає чого говорити!

—Демократія—так по демократичному: й квіт!

—Ми—носії демократії, пане редакторе! З вашої газети вчилися, ви нас уму-розуму вчили.

—Прошу припинити дискусію,—авторитетним голосом заявив новообраний редактор.—Тема вичерпана, до дна. Діло треба робити! В першу чергу—газету перейменувати!

Дужі руки легко підхопили пана Меленського і з гулом кинули в відчинене вікно. Зробивши декілька складних „мертвих петель", пан редактор бухнувся на твердий брук і... прокинувся.

Що за сон? До чого він?

До самого ранку пан редактор не міг заснути. Довго сидів, потім ліг, потім знову схопився...

Всі думки його кружляли навколо багатозначного, страшного слова: демократія.

Гнат Дядюренко

W Kytai lletsia krow

Kytajski prourjadowi wijska zamknuly w kilce okupowane komunistycznymy wijskamy portowe misto Chefoo na piwdennomu uzberezzi Zowtoho Morja. Obloha jde z suchodolu i z morja. Kytajski wojenni korabli bombardujut misto, stworjujuczy zaslonu dla nastupu wijsk.

Radiokoncert W. Matijaszа

Radiowysylnia München nadawatyme 4. lystopada 1946. r. wid hod. 18—18.30

Koncert ukrainskych pisen

u wykonanni opernoho spiwaka Wasyla Matijasza z takoju prohramoju:

1. Stepowyj: „Step".
2. M. Hajworonskyj: „Synia cziczka".
3. M. Hajworonskyj: „Oj, nahnuwsia dub wysokyj . . .".
4. Z. Lyzko: „Sywyj koniu".
5. M. Lysenko: Marsz na temu: „Zaswystaly kozaczenky . . .".
6. Siczynskyj-Ludkewycz: „Oj, spiwanoczky moi (narodnia pisnia).
7. M. Lysenko: „Ta tuman jarom" (narodnia pisnia).
8. M. Lysenko: „Oj, i ne harazd Zaporozci" (narodnia pisnia).
9. S. Artemowskyj: „Tam za tychym, za Dunajem".

Delegaty Objednanych Nacij na mohyli Roosevelta

Delegaty 51 nacii na heneralni zbory Objednanych Nacij zlozat u ponedilok 28 zowtnia winok na mohyli pomerloho amerykanskoho prezydenta Franklina D. Roosevelta. Pisla toho pani Rooseveltowa pryjmatyme usich delehatiw hostynoju.

Miznarodnij Prawnyczyj Kongres

W mynulyj czetwer rozpoczawsia w Paryzi 3-dennyj Miznarodnij Kongres Prawa, szczo w niomu berut uczast delehaty 26 narodiw. Na kongresi majut wyrobyty miznarodni prawni normy dla wynuszczuwannia nacystskych zloczyniw proty ludstwa i dla oborony demokratycznych wolnostej.

†

Dilymosia z ukrainskym Hromadjanstwom Aschaffenburga sumnoju wistkoju, szczo w pjatnyciu 25 zowtnia 1946 widprowadyly my na wicznyj spoczynok naszoho druha i susida z ridnoho sela

B. P.

Pawla Bakaluka

szczo narodywsia 15. 10. 1913 roku w seli Szczytyn, Kamin-Koszyrskoho powitu na Wolyni, a zhynuw trahiczno wid kuli czuzoho policijnoho sluzbowyka w okolyci Aschaffenburga.

Wicznaja Jomu pamjat! Zemlaky.

Podiaka

Bazajemo podiakuwaty wid szczyroho sercia Otcewi protojerejewi Bulawci i Otcewi dyrygentowi Pozniakowi ta cerkownij sestryci Piwowarek za widdannia ostannioi posluhy naszomu susidowi z ridnoho wolynskoho sela, b. p. Pawlowi Bakalukowi, szczo Jomu dola ne sudyla pobaczyty Ridnu Zemlu.

Chaj Hospod dobrym ludiam zaplatyt storyceju.

Iwan Potapczuk z zemlakamy

Permitted by authority of Militar[illegible] Governm[illegible]

Adresa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA, Team 612, Pionierkaserne

Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenb[illegible]

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. | 4. lystopada 1946 | Nr. 46

Дорогу молодим

(Стаття дискусійна; редакція не поділяє усіх її думок).

У нашому суспільстві і снує перебільшена пошана до старших віком. Колиб це не мало шкідливих наслідків для загального розвитку нації то можна з цим погодитися. Нехай існує!

На жаль, така думка паралізує ініціятиву і діяльність молоді. На кождому кроці чуєш: це стосується старших; нехай старше громадянство вирішує; щож ми можемо зробити, коли старші не роблять! Цікаво, звідки повстала така велика пошана і чим оправдана вона?

Джерело цього треба шукати в старовинних часах, коли довголітня досвідченість заступала мудрість, яка в примітивних умовинах дуже поволі розвивалась, і тільки через нагромадження подій і фактів витворювався досвід, який робив враження природньої мудрости. У тих давніх часах, коли люди провадили мисливське господарство і війни за поміччю дрючків і в кращому разі камінних сокир, не було ані часу, ані місця на аналізу і синтезу, усе те заступалося механічним досвідом і вправою, випадково набутими, а не результатом систематичного думання і уважного студіювання фактів за допомогою логічного методу з метою запровадження загальних висновків.

Та сама ідея пошани до старших віком проходить через усю історію людства, ослаблюючись поволі тільки в найновіших часах. Однак сила інерції ще й тепер досить значна, а неґативні наслідки її ми можемо часто спостерігати, особливо серед галицького громадянства, де постійно чуєш посилання на старших, коли молодим закидається брак ініціятиви.

Чи оправдані домагання старших на особливу пошану, якої вони для себе вимагають? Безперечно ті, що добре прислужилися батьківщині, чи на полі громадському, чи на полі науковім, мають право на таку пошану, але того не можна признати решті, заслуга яких полягає тільки в тому, що вони так, або інакше пропхалися через життя і осягли поважний вік. В тім випадку їм належить від молоді лагідне ставлення.

Не забуваймо, що старість породжує банкрутство духа і тіла, а тому участь старших у громадському і політичному житті повинна бути якнайменша. Очевидно існують винятки, коли старі люди зберігають молоду душу і свіжий розум.

Вертаючись до теми, вияснім чому ми так рішуче висунули гасло: „Дорогу молодим!“

Великий Наполеон сказав: „Carrière aux talents“ Коли придивимося до молодости та її прикмет, чи не прийдемо до висновку, що вона в самій своїй су-

(Далі на четвертій сторінці).

Urjad UNR widklykaw swoho predstawnyka w Paryzi

KOMUNIKAT

Ukrainska Presowo-Informacijna Sluzba (UPIS) upownowazena dowesty do widoma ukrainskoho hromadjanstwa:

1. Pisla dokladnoho rozsliduwannia sprawy tak zwanoho „spilnoho memorijalu Urjadu UNR i UHWR“ wstanowleno:

a) Szczo w Paryzi dijsno ulozeno i podano na Myrowu Konferenciju w perszych dniach weresnia potocznoho roku zaznaczenyj „memorijal“;

b) szczo perewedennia ciloi sprawy zaznaczenoho „memorijalu“ stalosia za widomom i zhodoju oficijnoho Predstawnyka Urjadu UNR w Paryzi;

c) szczo Predstawnyk Urjadu UNR dijaw u dobrij wiri, odnak, wwedenyj buw u blud neprawdywymy informacijamy storonnich czynnykiw i, dopustywszy perewedennia sprawy zaznaczenoho „memorijalu“, bez widoma i zhody na ce Urjadu Ukrainskoi Narodnioi Respubliky, perewyszczyw swoi kompetencii;

d) szczo sprawa zhadanoho „memorijalu“ je nebezpecznoju akcijeju pidrywu awtorytetu Urjadu UNR, jak jedynoho legalnoho reprezentanta Ukrainskoi Derzawnosty na miznarodnij areni.

2. Urjad Ukrainskoi Narodnioi Respubliky ne aprobuwaw postupowannia swoho Predstawnyka w Paryzi j tomu widklykaje joho z doteperisznioho stanowyszcza.

25 zowtnia 1946. *UPIS*

Nowa konstytucija w Japonii

Lysze 60 sowjetskych dywizij stojat w Ewropi - kaze Stalin u widpowid Churchillewi

Rosijskyj generalissimus Stalin daw znowu nahodu dla bahatioch hazetnich dyskusij, widpowiwszy 28 zowtnia na 31 zapytannia prezydenta welykoi amerykanskoi presowoi agencii United Press. Widpowidi Stalina, szczo torkalysia najwazlywiszych problem suczasnoi switowoi polityky, perędaly rosijskoju mowoju kablem do Londonu. Najcikawiszi z tych widpowidej kremliwskoho wolodarja zapewniajut, szczo Sowjetska Rosija ne maje atomowoi bomby, szczo rosijska zaloha w Ewropi narachowuje lysze 60 dywizij ta szczo Rosija cikawytsia dali pozykoju wid Spoluczenych Derzaw Ameryky . . .

Myrolubywi slowa Stalina poczala nehajno wykorystowuwaty sowjetofilska propaganda. Buwszyj brytijskyj premijer-minister Churchill, szczo joho Stalin nazwaw pidmowluwaczem do nowoi wijny, nijak ne znerwuwawsia toju zajawoju Stalina. Jak widomo, Churchill skazaw buw neszczodawno, szczo Rosija maje w okupowanych neju krainach Ewropy 200 dywizij. Nawit podane Stalinom czyslo 60 dywizij — skazaw Churchill — daleko perewyszczuje spilne czyslo brytijskych i amerykanskych wijsk w Ewropi, ne zhadujuczy pro koncentraciju sowjetskych wijsk w rajoni Odesy i Leningradu.

Amerykanskyj czasopys „New York Times“ zajawlaje, szczo isnuje neriwnomirnist miz sowjetskymy slowamy i dilamy. Wyrynaje powazne pytannia, czy Stalin i dumaje tak, jak howoryt ta czy win zmoze nakazaty panujuczij w Rosii biurokratii wykonuwaty joho nakazy.

Koly Ewropa sluchaje sliw Stalina i promow na Heneralnych Zborach Objednanych Nacij w New Yorku, z Dalekoho Schodu nadchodiat cikawi wistky pro wyslidy mudroi amerykanskoi okupacijnoi polityky w Japonii.

Imperator Hirohito proklamuwaw na uroczystomu zasidanni japonskoi wyszczoi parlamentarnoi palaty 3 lystopada nowu konstytuciju Japonii. Premijer minister pereczytaw swoju widpowid cisarewi. W dyplomatycznij lozi bulo wydno reprezentanta Ameryky, holowu Alijantskoi Kontrolnoi Rady dla Japonii, George Atchesona.

Rannim-rankom japonskyj imperator widwidaw misce, de spoczywajut joho predky, szczob powidomyty ich pro oholoszennia konstytucii. Z nahody proholoszennia imperator wydaw zakon pro amnestiju dla 300 000 polonenych. Japonija swiatkuwala den nowoi konstytucii, narodnimy zabawamy, muzykoju j pochodamy z lampionamy. Naselenniu wydaly okremi prydily wyna i cyharok. Toho samoho dnia 57 rokiw tomu imperator Meijis proholosyw perszu konstytuciju Japonii.

Z New Yorku powidomlajut, szczo reprezentacijna demokratyczna rada Piwdennoi Korei wyslala notu do asamblei Objednanych Nacij, domahajuczys nehajnoho widtiahnennia sowjetskorosijskych ta amerykanskych okupacijnych wijsk z Korei. Lysze ce ochoronyt Koreju wid nebezpeky staty zapalnym punktom nowoi switowoi wijny. Amerykanski wijska-kaze notamajut tak dowho zalyszytysia na Korei, poky Rosija ne stiahne swoich wijsk.

Єпископ Кузів прибуде до Німеччини

Довідуємось, що 20-го жовтня виїхав із Америки до Европи єпископ Української Євангельської Реформованої Церкви, Василь Кузів.

Єпископ Кузів є тепер головою Українського Євангельського Об'єднання Північної Америки та головою Українського Євангельського Допомогового Комітету. Єпископ відвідає Швайцарію, Бельгію, Францію та завітає на довший час до Західньої Німеччини.

Метою цих відвідин є докладніше пізнати обставини й потреби життя українських скитальців та своїх вірних. Єпископ В. Кузів являється представником не лише Укр. Еванг. Об'єднань, але й могутньої Пресвітеріянської церкви С Д П Америки та Канади. Згадані релігійні організації зверталися до Білого Дому та Канадського Уряду в обороні української еміґрації і в справі допущення її до Америки.

Єпископ В. Кузів широко відомий серед українського суспільства по цей і той бік океану ще з передвоєнної громадської та душпастирської діяльности в Галичині, на Волині та в самій Америці. Вже після першої світової війни він приїздив з Америки до Галичини з тодішнім душпастирем президента Вілсона в цілях популяризації української проблеми серед українців. Єпископ В. Кузів був довший час також професором богословської колеґії в Блунфільді (СДПА) і є вихователем богатьох не тільки українських, але й американських євангелицьких проповідників. Наслідком цього чимало сучасних видатних американців успішно працюють на полі українсько -- американського зближення та боронять і пропаґують українство в Новому Світі. Треба сподіватися, що приїзд високого гостя не лишиться без значення для української еміґраційної справи.

Czoho nawczywsia Edward Benesz . . .

Benesz

Czechoslowackyj prezydent Edward Benesz pryjniaw mynuloho tyznia w prysutnosty sowjetskoho ambasadora Zorina czleniw werchownoho sowjetu, szczo prybuly z widwidynamy do czechoslowackoi stolyci.

Miz narodamy, szczo znajszlysia pisla zakinczennia druhoi switowoi wijny u sferi politycznych i hospodarskych wplywiw SSSR, pomitna szczoraz bilsze pereocinka i zmina pohladiw szczodo ichnioho nowoho sojuznyka j opikuna. Nawit ti narody, jaki zawzdy maly oczi zwerneni na Schid i zdawna lelijaly moskwofilski sympatii ta z tuhoju dozydaly prychodu bolszewykiw, spodiwajuczys wid nych wyzwolennia j blah, teper, zitknuwszys wicz-na-wicz iz sowietskoju dijsnistiu, czymraz bilsze widczuwajut hnituczyj ta nyszcziwnyj wplyw sowietskoho rezymu. Wony rozczarowujutsia w swoich nadijach i spodiwanniach ta szukajut poriatunku w zachidnych demokratijach. Odnoju iz najbilsz markantnych poznak takoi zminy mentalnosty i szukannia szlachiw wychodu iz matni, je wystup b premiera czechoslowackoi respubliky Edwarda Benesza na zjizdi pysmennykiw u Prazi. Wystup joho tym charakterystyczniszyj, szczo czechy nalezaly do tych, jaki najbilsze zidchaly do Moskwy i z prychodom bolszewykiw zwjazuwaly najbilszi nadii.

Os szczo pysze pro toj wystup za amerykanskymy korespondentamy ukrainskyj czasopys „Swoboda“:

„Za temu promowy wybraw sobi Benesz znaczinnia bezmeznoi swobody. Tomu szczo todi w Prazi nastawleno komunista (Gottwalda) premijerom Czechoslowaczczyny, Benesz osterih pysmennykiw pered „nadmirnym poczytanniam derzawy j ii organiw“.

A szcze zamitniszi joho wyslowy pro moralnu storonu borotby. „Ci szczo zmahajut do toho, szczob osiahnuty syloju swobodu, ne majut prawa pryswojuwaty sobi samym swobody. Koly polityczna swoboda stane zahrozoju sama dla sebe, todi mozna ii obmezyty lysze do dejakych hranyc i na jakyjs czas“ — skazaw Benesz. Potim wzyw takych zamitnych poriwnian: nijake mystectwo ne moze isnuwaty bez swobody i wono ne zmoze osiahnuty swoich cilej bez mozlywosty swobidnoho wyjawu. Poslidowno, literatura j mystectwo je zaborolamy netykalnosty ludskoi swobody. Pysmennnyk musyt buty peredusim objektywnym u swoich pohladach, inaksze win ne bude w syli wykonaty swoje zawdannia — pidderzaty moralnu borotbu w samim ludskim suspilstwi.

„Pysmennyk moze nalezaty do jakois partii, jak i inszyj hromadianyn, odnacze win ne smije zabuwaty, szczo joho zawdanniam u pryludnomu zytti je stojaty ponad usi partii. Ja widkydaju czysto polityczne poniattia demokratii. Demokratiju ja rozumiju jak systemu w ekonomicznomu j suspilnomu znaczinni. W ciomu znaczinni demokratija w teperisznich czasach je wysoko rewolucijna. Odnacze ja proty toho, szczob u polityci obozaty derzawu j ii organy. Ni derzawa, ni suspilnist ne je i ne mozut buty swoho rodu swiatoszczamy-fetyszem, szczob staty panom nad ludynoju. Konecznym je, szczob u polityci a zokrema w politycznij terminolohii uzywaty bilsze jasnosty j tocznosty. Wijna j polityczna borotba pered i pisla wijny prynesly zamiszannia u takych slowach, jak „demokratija“, „swoboda“, „jednist“, „ludianist“, „rewolucija“, „reakcija“, „polityczna partija“ j inszych. Koly wy choczete, szczob pryludne zyttia bulo widwertoju knyhoju, projasnit oci netoczni j newystaczalni okreslennia“.

Pislą cioho zazywu Benesz pryhadaw mynule czechiw, jaki borolysia za swobodu j za demokratiju. Pid wplywom joho promowy pryjniato rezoluciju na zizdi pysmennykiw, szczob wony „staly po boci wsich demokratycznych syl na cilomu switi“.

„Swoboda“ daje takyj koemntar: Swojeju promowoju Benesz chotiw daty Stalinowi lekciju pro nastrij w Czechoslowackij Respublici. Oci pohlady Benesza ne buly b niczym osoblywym, ale wony wazni z toho boku, szczo wyskazani ludynoju, jaka wid dowszoho czasu ide w usiomu slipo za Kremlem i pryjmaje na slipo wse, szczo aprobowane Stalinom. Teper iz sliw Benesza mozna wymirkuwaty, szczo Moskwa wze dobre dalasia w znaky Czechoslowaczczyni ta szczo czechy wze protwerezily i zaczynajut zwertatys po Zachid.

Molodyj Roosevelt ide do Rosii

Elliot Roosevelt, syn pomerloho prezydenta USA widletiw litakom z New Yorku do Stockholmu. Iz Szwecii molodyj Roosevelt wyide do Rosii, szczob zibraty materijal dla ciloi serii stattej pro Sowjetskyj Sojuz. Joho druzyna Fay Emerson, maje zilustruwaty wrazinnia Roosevelta wlasnymy fotografijamy, szczo ich zrobyt w Sowjetach, fotografujuczy radisne zyttia sowjetskych hromadjan

Wsi osoby DP poza taborom pidlahajut sudiwnyctwu MP i nimeckoi policii

Z Holownoi Kwatyry UNRRA pomidomlajut:

W dniach 24 i 25 weresnia w tabori Zeilsheim u Frankfurti widbulasia konferencija, szczo mala wstanowyty prawa trjoch wykonawczych organiw, poklykanych dla wderzuwannia zakoniw i ladu miz osobamy DP Objednanych Nacij. Amerykanskoi Wijskowoi Policii, Nimeckoi Cywilnoi Policii ta policii taboriw DP.

W rozmowach wzialy ucz̆ast polkownyk Stanley R. Mickelsen, G-5, USFFT: polk. Herbert H. Powell, inszi predstawnyky zacikawlenoi wlady (wyczysleni w anglijskomu teksti) ta predstawnyky Tretioi Armii.

Pidczas konferencii pidkresleno bulo z natyskom, szczo Amerykanska Armija czynyt widpowidalnym dyrektora taboru UNRRA czerez joho taborowu policiju za wnutrisznij lad w mezach taboru. Poza mezamy taboru wsi osoby DP pidlahajut sudiwnyctwu Amerykanskoi Wijskowoi Policii (MP) abo nimeckoi policii, podibno jak kozen cywilist amerykanskoi zony.

Osoby DP ne mozut buty wyniatkom dla dij nimeckoi policii, koly perebuwajut poza taborom.

Cia konferencija bude osnowoju dla dalszych postanow.

*

Conferences were held 24—25 September at Zeilsheim Assembly Contor in Frankfurt for the purpose of delimiting the authority of the three enforcement agencies involved in maintenance of law and order among United Nations Displaced Persons: American Military Police, German Civil Police and Displaced Persons Camp Police.

Colonel Stanley R. Mickelson, ACoS, G-5, USFET; Colonel Herbert H. Powell, Chief of Staff and Lt. Colonel R. M. Conley, Provost Marshal of Headquarters Command; Major F. E. Mogan, Chief Public Safety Section G-5 USFET; Captain A. S. Hyman, Office of Theater Commandor's Jewish Advisor; Dr. J. R. Newman, Military Governor of Greater Hesse Jacob Zyiberthal, UNRRA Director of the Zeilsheim camp and representatives from Third Army attended.

Discussions emphasized that the US. Army holds the UNRRA camp director, trough his Displaced Persons camp police, responsible for internal order within camps. But outside the boundaries of a camp, Displaced Persons are subject to jurisdiction of American Military Police and German Police, as is the case with any civilian in this zone. United Nations Displaced Persons are not excluded from German Police activity outside of the established assembly centers.

The discussions will be the basis of a forthcoming directive.

Ostanni zwidomlennia:

Italijski protykomunistyczni partyzany na woli

Prowidnyka antykomunistycznoj hrupy italijskych pratyzan, Carlo Andreoni ta joho wojakiw, szczo ich za nakazom italijskoho urjadu aresztuwaly w zowtni i posadyly w milansku wjaznyciu, wypustyly w nedilu 3 lystopada na wolu. Andreoni ta joho 16 partijnym prowidnykam zakydaly, szczo wony pidhotowlaly rewoluciju proty teperisznioho italijskoho urjadu.

Film pro marszala Tito

Sowjetski kinorezysery wyprodukuwaly nowyj film p. z. „W horach Juhoslawii“. Film pokazuje borotbu juhoslawskych partyzan proty nimciw, Herojem filmu je marszal Tito.

Minister Bevin prybuw do New Yorku

„Kozna ludyna na switi bazaje myru. Ludy wtomleni nespokojamy. Welyku pomylku robyt toj, chto zabahato dije“. Tak zajawyw brytijskyj minister zkordonnych spraw Ernest Bevin, wysidajuczy mynuloi suboty z paroplawa „Aquitania“ w niujorkskomu porti.

Bevin wizme u ponedilok uczast w konferencii ministriw zakordonnych spraw. Win zaklykaw maty dowirja i dijaty tak, szczob wreszti mozna bulo zdijsnyty ideal switowoho urjadu. Zapytanyj zurnalistamy pro bahato aktualnych spraw, Bevin, smijuczys, widpowiw, szczo cilyj tyzden ne czytaw hazet i czerez te dobre wyhladaje.

Sowjetam zadaleko do New Yorku

Andrej Wyszynskyj, zastupnyk sowjetskoho ministra zakordonnych spraw zajawyw na zapytannia zurnalistiw, szczo na joho dumku mista New York i Washington nadto widdaleni wid Sowjetskoho Sojuzu, szczob buty miscem osidku Objednanych Nacij. Wyszynskyj maje namir, ne zwazajuczy na swojeczasnu londonsku postanowu, (szczo na nei pohodylasia tez Rosija), domahatysia perenesennia Objednanych Nacij do Ewropy.

Za zhodu miz wirowyznanniamy

Dr. Fisher, archyjepyskop Kenterberijskyj domahawsia w promowi, szczo ii skazaw na uniwersyteti w Cambridge, zatisnennia wzajemyn Anhlijskoi derzawnoi cerkwy z inszymy brytijskymy relihijnymy hromadamy. Lysze Rym odyn skazaw archyjepyskop-ne chocze wyznaty inszych wirowyznan abo zjednatysia z nymy w molytwi. Wsi inszi namahajdutsia usunuty te, szczo rozdiluje.

Oblasnyj Zjizd SUZ w Aschaffenburzi

W nedilu 3 lystopada 1946 w Aschaffenburzi, w domiwci redakcii „Nedili“, widbuwsia Oblasnyj Zjizd czleniw Spilky Ukrainskych Zurnalistiw Oblasti Wiesbaden. Na Zjizd prybuly zurnalisty Aschaffenburgu, Bambergu, Mainz-Kastelu, Mannheimu i inszych ukrainskych oseredkiw oblasty. Zurnalisty Hersfeldu nadislaly telegraficzne prywitannia.

W Zjizdi wziaw uczast Keriwnyk Widdilu Informacii pry CPUE.

Zjizd, postupajuczy zhidno z doruczenniam Uprawy SUZ, zasluchawszy widpowidni dopowidi, wybraw Oblasnu Uprawu SUZ na oblast Wiesbaden na czoli z ii holowoju, prof. Arkadijem Zywotkom, szczo joho wybir Zjizd pryjniaw odnoholosno.

Uprawa OSUZ widbula tohoz dnia swoje zasidannia i namityla plan praci.

З ножицями по пресі

Pax sovietica

U pownij zhodi z samymy soboju, sebto iz swojeju filosofijeju, sowiety na miznarodnich konferencijach pryhniczujut tych, szczo ne rozumijut jakos ich nauky j ciloho ich postupowannia.

Rosijski widpowidalni polityky opanowani pewnym hlybokym perekonanniam: szczo swit „jedynyj" i szczo „nepodilnyj" je myr. Ci formuly ne je retorycznymy kwitkamy: wony tworjat doktrynalnu osnowu zakordonnoi polityky, cili jakoi, miz inszym, identyczni z zakordonnoju politykoju inszych potuh: zabezpeczyty myr, bezpeku i wsi mozlywosty rozwytku . . . Sowietskoho Sojuzu. Bo, jakszczo swit „odyn" i myr je „nepodilnyj", to jedynyj zasib dla zabezpeczennia spokoju i bezpeky, ce znyszczyty wsi ne sowietski suspilstwa, jaki nyni dilat cej swit na wzajemno-protywni kompleksy. Ideolohiczno, ce w interesi ludskosty: bo dyktatura proletarijatu, jakoju wona je w Rosii, jawlajetsia, w oczach sowietskych keriwnykiw, idealnym typom prawlinnia, tomu szczo umozlywluje neobmezenyj rozwytok dobrobutu mas i znyszczennia wyzysku ludyny ludynoju

Na ich dumku, tilky tak zdijsniujetsia prawdywa „demokratija". Kozna inaksza politychna koncepcija, kozna widminna idejna nastanowa staje, za ich slownykom, „faszystiwskoju" i „worozoju". I treba poklasty osoblywyj natysk na sens, szczo joho rosijski promowci, pysmennyky i polityky nadajut slowam: „demokratija", „faszystiwskyj" i „worozyj", bo tilky ce dozwolyt zjasuwaty, czomu cywilizowanyj swit — tak czasto hodytsia z tym, szczo howoriat rosijski polityky, i ne hodytsia z tym, szczo wony roblat. Jakszczo widpowidalnyj sowiet twerdyt, szczo metoju zakordonnoi polityky SSSR je maty wsiudy „demokratyczni" urjady, szczo buly b „druznimy" do Sowietskoho Sojuzu, i jaki perewely b likwidaciju zalyszkiw „faszyzmu", to cia prohrama jawlajetsia rozumnoju, az poky ne stane jasnym i to czasto zapizno —, szczo:

- d e m o k r a t i j a, po-rosijsky, oznaczaje wyklucznо typ sowietskoi dyktatury proletarijatu;

- f a s z y s t i w s k y j — w Rosii je hanebnym slowom, szczo pryszywajetsia do wsich poniat pro (hospodarske, suspilne i religijne) zyttia, widminnych wid sowietskych doktryn

- d r u z n i j po rosijsky- ce wyraz dodatnioi ocinky, rezerwowanyj dla tych, szczo wyjawlajut swoju wiru w sowietskyj ideal i jaki szczyrist ii dowodiat, praciujuczy dla joho propagandy.

Z cioho wychodyt, szczo sowietska polityka je odwerto neterpyma. Wona starajetsia eliminuwaty wse te, szczo w oczach zachidnich derzaw tworyt osnowu wilnoi cywilizacii. Wona prahne do cioho z pownoju zawziatistju, tomu szczo sowietski prowjdnyky perekonani, szczo bez cioho ne bulo b prawdywoho myru. Toz Wyszynskyj, u swoij promowi na perszij sesii Organizacii Objednanych Nacij, zajawyw: „My ne choczemo tolerancii. My za nei zanadto bahato zaplatyly". I win nakinci skazaw, szczo i najtemniszyj wtikacz, wiczno blukajuczy na powerchni zemli, bude postijnoju zahrozoju dla myru i dla sowietskoi bezpeky, bo win wydilaje z sebe zarodky worozoi do rosijskoho komunizmu dumky.

Czerez ce rosijski kermanyczi wwazajut, szczo jedynym zasobom dla wykluczennia cijei potencijalnoi zahrozy je wstanowlennia wsiudy urjadiw, jaki pryjmajut politycznu filosofiju Sowietskoho Sojuzu. Takym czynom wony - oczewydno- osiahnuly b switowu harmoniju sered welyczawoi politycznoi tyszi — sprawznij „Pax Sovietica".

Na paryzkij konferencii wyjasniujetsia wsia rosijska hra Bolharija i Juhoslawija, szczo majut „demokratyczni" i „druzni" uriady, mozut rozrachowuwaty na pownu rosijsku pomicz i prychylnist. Italija i Hrecija, — jaki toho wsioho ne majut, ani ne wykazujut bazannia maty, je „faszystiwskymy" i, jak taki, majut prawo na rosijski wojenni pohrozy. Jakszczo Tureczczyna mala b demokratycznyj i druznij uriad, to ne powstalo b pytannia prolywiw, ani tez pytannia pro rewiziju konferencii w Montro. „To prawda — pysaw kolys Alterons Allje, — szczo, jakby zjidzeno Balkany i prokowtnuto ich resztky w Dardanelach, to wze nikoly ne isnuwalo b pytannia Schodu"

(„Le monde illustré")

HOSPODARSKYJ OHLAD „NEDILI"

Widrodzennia switowoi torhiwli

Z poczatkom druhoi switowoi wijny torhiwla miz krainamy poczala rujnuwatys. Wse bilsze j bilsze w orbitu ii dijalnosty poczaw wtruczatysia chaos wijny.

Z poczatku torhiwla prypynylas miz worozymy wojujuczymy krainamy i miz krainamy, szczo prowadyly tranzytnu torhiwlu czerez tereny wojujuczych krain. Dali z poszyrenniam wohnyszcza wijny na bilsze krain, torhiwla szcze bilsze poczala rujnuwatys i skoroczuwatys. Piznisze zi wstupom u wijnu Anhlii, a dali i Ameryky, koly wze poczalasia wijna na morjach ta okeanach i bula orhanizowana blokada miz wojujuczymy krainamy, torhiwla bula zowsim zrujnowana i majze prypynylasia Zalyszylasia wona tilky u newelykych sektorach suchodolu ta wodnoi powerchni, kudy szcze ne dosiahala blokada pidwodnych czowniw. Tak z welykymy trudnoszczamy j pererwamy Anhlija i Ameryka prodowzuwaly torhiwlu na Schodi. Na suchodoli torhiwla ne prypynialas miz krainamy Ameryky, piwdennoi ta serednioi Afryky, usijei Awstralii ta piwdennoi Azii

Faktyczno druha switowa wijna zrujnuwala ekonomiku bahatioch krain switu. Ale ne skriz odnakowo i ne wsi skladowi ii czastyny.

Treba pamiataty, szczo promyslowist i silske hospodarstwo je najholowniszi dzerela tohiwli Transport, ce spryjajuczyj dijuczyj czynnyk.

W krainach, jaki korystuwalys prywoznoju syrowynoju, abo palywom, promyslowist, musila prypynytysia. Zawantazenist transportu wijskowymy perewozkamy tez robyla pereboi w praci, abo nawit dowodyla do prypynennia pewnoi haluzi promyslowosty. Rujnacija kopalen, obmezenist korystuwannia transportom, widsutnist roboczych ruk zmenszuwaly, abo zowsim prypynialy wydobutok u dobuwnij promyslowosti.

Z usioho wyszcze pereliczenoho baczymo, szczo cilyj riad nehatywnych czynnykiw zmenszuwaly kilkist towariw, a toj zowsim prypynialy produkciju.

Z zakinczenniam wijskowych dij nasampered poczaly widbudowuwaty transport. A widbudowanyj transport spryjaw widbudowi, promyslowosty Dali ekonomika krain poczala wymahaty wid ich urjadiw ponowlennia torhiwli na zasadach norm miznarodnioho prawa.

I dijsno my baczymo, szczo torhiwla poczala widrodzuwatysia. Poczaly skladatys torhowelni uhody. Teper my wze majemo cilyj riad krain, szczo poskladaly torhowelni uhody. Sklaly ich taki krainy, jak: Szwajcarija i Danija, Szwajcarija wywozytyme produkciju swojei promyslowosty, Danija swoi charczowi produkty. Islandija sklala torhowelnu uhodu z SSSR. Islandija prodawatyme rybu i rybiaczyj towszcz, kupuwatyme wuhilla i lis u SSSR. Francija sklala torhowelnu uhodu z Juhoslawijeju. Francija bude prodawaty promyslowe ustatkuwannia i wyroby chemicznoi promyslowosty, kupuwaty lis, kopalyny, konopli w Juhoslawii. Danija sklala torhowelnu uhodu z SSSR Danija bude prodawaty maslo ta miaso, kupuwaty makuchy, zerno. Ameryka, Anhlija nawiazaly torhowelni wzajemyny u SSSR. Italija sklala torhowelnu uhodu z Belhijeju; wona kupuje w Belhii koks Czechoslowaczczyna prodaje SSSR promyslowi wyroby, kupuje wownu, metalewu syrowynu, cynk i nikel u SSSR. Ameryka wywozyt charczowi produkty, kamiane wuhilla w Ewropu, a same do Francii, Italii, Belhii, Holandii, Danii, Portuhalii, Szwecii, Finlandii. Wona eksportuje tez do piwdennoi Afryky. Takoz prodowzuje swoi torhowelni operacii z krainamy Schodu, wywoziaczy tudy predmety wyrobnyctwa swojei promyslowosty. Anhlija prodowzuje torhiwlu z Indijeju, Afrykoju ta Awstralijeju Z cych krain wona oderzuje syrowynu dla promyslowosty ta charczowi produkty. Teper szcze Anhlija zbilszyla wywiz produkcii swojei chemicznoi promislowosty, bo do wijny mala konkurenciju z Nimeczczynoju. W naslidok wijny chemiczna promyslowist Nimeczczyny zrujnowana.

Analizujuczy powojennu switowu torhiwlu, mozemo zaznaczyty, szczo objektom kupiwliprodazu koznoi krainy pryblyzno je ti sami towary, szczo buly j do wijny. Ale cioho ne mozna skazaty pro taki krainy, jak Ameryka, Anhlija, SSSR i dejaki inszi. Ameryka teper wywozyt bahato charczowych produktiw. Do wijny wona ich znaczno mensze wywozyla. Anhlija pozbulasia swoho konkurenta Nimeczczyny w torhiwli produkcijeju chemicznoi promyslowosty Po inszych krainach Anhlija zachopyla pozycii Nimeczczyny.

Naslidkom wijny j ekonomicznoi systemy SSSR peretworylasia z krainy eksportujuczoi charczowi produkty, w krainu importujuczu. Nikoly SSSR ne wwozyw do sebe charczowych produktiw, a nawpaky zawzdy ich wywozyw. A koly wziaty czas do wijny 1914 r., to Rosija wywozyla miaso, maslo, jajcia, chlib ta insze. Miz inszym maslo wywozyla carska Rosija iz Sybiru. Piznisze i SSSR wywozyw sybirske maslo. Teper SSSR dowozyt maslo i miaso z Danii

Islandija do wijny wywozyla rybu j rybiaczyj towszcz, a prywozyla do sebe derewo j wuhilla. Te same wona robyt i pisla wijny. Italija zawzdy importuwala wuhilla.

Jak baczymo majze wsi krainy ponowlajut torhiwlu tymy samymy towaramy, jakymy torhuwaly do wijny. Cioho ne mozemo skazaty pro SSSR. Szcze ne pomiczajetsia szyrokoho rozmachu u wkladenni kapitalu w promyslowist i torhiwlu Kapital skupo wlywajetsia w obih. Mozlywo win poczuwaje, szczo nema szcze twerdych pidwalyn dla torhowelnopromyslowoi dijalnosty. Wze projszlo bilsz roku wid pryvnennia wijny, a myr szcze ne oformlenyj i ne zakriplenyj myrowymy uhodamy.

Z powernenniam spokoju i normalnoho zyttia wsioho switu, ekonomika koznoi krainy bude wchodyty w swoju koliju. Widbuduwannia promyslowosty pide zwawisze i na torhowelnyj obih budut kydaty bilsze towariw.

P. Wulhaj

Zjizd seredniо-medycznoho personalu

Ukrainske Medyczno-Sanitarne Objednannia pry CXC powidomlaje, szczo za joho inicjatywoju widbudetsia 10 l y s t o p a d a w A u g s b u r z i perszyj Zjizd Ukrainskoho seredniо-medycznoho personalu w Nimeczczyni.

Cillu Zjizdu je osnuwaty profesijne Objednannia ukrainskoho seredniо-medycznoho personalu w Nimeczczyni. W prohrami referaty ta obhoworennia pekuczych aktualnych pytan. Zjizd trywatyme 1 den.

Poczatok Zjizdu o hodyni 10 ranku w welykij zali Komitetu (Moritzplatz, Gaststätte „Merkur").

Zemletrus w Turkestani

Radio Moskwa powidomylo pro 5 chwylynnyj sylnyj zemletrus w Turkestani, a same w okolyciach mista Taszkentu. Zemletrus widczuwsia w mynulu subotu uweczeri. Czuty bulo pidzemelni wybuchy.

Sowjetsko-szwedskyj dohowir

Sowietsko-szwedski torhowelni perehowory, jaki welysia protiahom piaty misiaciw prywely teper do dohoworu, jakoho podrobyci pisla poworotu szwedskoho delehata proholoszeno odnoczasno w obydwoch stolyciach. Z poinformowanych kil powidomlajut, szczo Szwecja obiciaje SSSR protiahom piaty rokiw kredytu 200 milioniw koron riczno. Porucz toho nastuplat tez kompensacijni transakcii. Kredytowi j kompensacijni dostawy majut dokupy stanowyty kolo 15 % usioho szwedskoho eksportu. Zamowlennia sowietiw stanowytyme peredusim promyslowe j elektrotechniczne ustatkuwannia. Dali Szwecija najmatyme SSSR korabelnyj tonaz dla perewozu czerez more. Jak rekompensatu oderzuwatyme Szwecija wid SSSR zbizzia j rudu, peredusim mangan dla potreb szwedskoi czawunnoi promyslowosty Rosijski wlasti sami nawiazut kontakt z poodynokymy szwedskymy importowymy j eksportowymy firmamy, szczob u mezach zahalnych postanow uklasty z nymy dohowory. Splata borhu szwedam roztiahajetsia na 15 rokiw. Procent bude wynosyty nyzcze 3 widsotkiw j widpowidatyme oprocentuwanniu szwedskych derzawnych pozyk.

„Manchester Guardian" powidomlaje w sprawi sowietsko-szwedskoho dohoworu, szczo u zwiazku z welyczeznymy zamowlenniamy sowietiw szwedy musiat widklasty dawniszi zamowlennia. Szczob wykonaty prohramu produkcii, szwedskyj urjad probuwaw proholosyty strohe planowe produkuwannia j keruwannia roboczoju syloju, ale promyslowi kola j miszczanska presa z uspichom protystawylysia ciomu.

Korotki hospodarski wisti

Komitet amerykanskych kwakeriw pozertwuwaw nimeckomu naselenniu brytijskoi zony charcziw ta likiw na zahalnu sumu 284 000 dolariw. Miz darunkamy je piw miliona tabletok witaminy B, 4 miliony funtiw suchoho moloka, a takoz znaczni prypasy supiw i tranu, wreszti $1^1/_2$ miliona odynyc insuliny.

69 riznych maszyn czechoslowackoho pochodzennia, pohrabowanych swoho czasu nimciamy iz fabryk Skoda i Bata zaberut czechy znowu do swojei batkiwszczyny. Wartist tych maszyn ociniujut na piw miliona nimeckych marok

Zhidno z powidomlenniam brytanskoho ministerstwa torhowelnych spraw, newdowzi treba spodiwatysia zlahidnennia wwozowych obmezen towariw do Welykoi Brytanii. Idetsia tut pro luksusowi towary z Holandii, Francii j Czechoslowaczczyny.

Na 1 874 000 ton rozciniujut tonazu nowych brytanskych torhowelnych korabliw, szczo z kincem weresnia perebuwaly w budowi po anglijskych korabelniach. Ce najwyzcza cyfra w budowi brytijskoi torhowelnoi floty wid 1922 roku. Wona wyzcza wid takoiz cyfry usich inszych krain switu.

Brytijske ministerstwo zakordonnych spraw zwernulosia do urjadiw Belhii ta Holandii znotamy, szczo w nych wyslowluje swoi hotownist nawjazaty rozmowy pro znesennia wjizdowych wiz pry podorozach z tych krain do Anglii.

18 nacij na Miznarodnij Torhowelnij Konferencii

Cymy d[illegible] zibralysia w [illegible] w Church House delehaty 18 nacij na pidhotownu miznarodniu torhowelnu konferenciju. Cym naradam nadajut duze welykoho znaczennia Konferencija, szczo ii trywannia obrachowujetsia majze na dwa misiaci, maje pidhotowyty stworennia orhanizacii switowoho hospodarstwa, oficijne zasnuwannia jakoj maje nastupyty na plenarnij konferencii w Londoni w kwitni 1947 r. Koly uriady Ameryky j Welykoi Brytanii woseny mynuloho roku maly perehowory pro umowy amerykanskoi pozyky dla Anhlii, wony wely odnoczasno rozmowy pro pidstawy majbutnioi hospodarskoi polityky. Spoluczeni Derzawy Ameryky nakreslyly napriamni dla widbudowy j keruwannia switowoho hospodarstwa, jaki pry kinci roku opublikowano w Bilij Knyzi, jak projekty odnoczasno z umowamy amerykanskoi pozyky dla Anhlii Ci schwaleni projekty lazut teper w osnowu miznarodnich perehoworiw. Londonska konferencija bude zokrema zajmatysia zahalnymy osnowamy torhowelnoi polityky ta wyrobyt plan praci plenarnoho zasidannia. Konferencija maje lysze pidhotownyj charakter i ne wynese nijakych ostatocznych riszen.

Ciu konferenciju w Church-House opereдyly rozmowy specijalistiw brytijskoho uriadu ta uriadiw dominij u Londoni. Jak zajawyw ser Stafford Cripps, ci narady pokazaly, szczo majbutnij obraz switowoho hospodarstwa ne bude w zodnomu wypadku nahaduwaty widnosyn pisla perszoi switowoi wijny

Todi, w strachu pered bezrobittiam krainy wwely mytni ochoronni obmezennia. Poworot takoho obmezennia torhowelnoi swobody nedopustymyj; zate treba daty zmohu miznarodnij torhiwli poszyrytysia i usunuty wsi pereszkody, jaki stojaly b na ii szlachu.

Na konferenciju u Church-House zaproszeno takych 18 czleniw Objednanych Nacij: Welyku Brytaniju, Spoluczeni Derzawy Ameryky Kanadu, Awstraliju, Nowu Zelandiju Piwdennu Afryku, Indiju, Kytaj, Franciju Czechoslowaczczynu, Belgiju, Holandiju, Norwegiju, Lywan, Braziliju, Kubu, Chile j Rosiju.

Incydent z sowjetskymy oficeramy w baltijskomu tabori

Jak powidomyla Holowna Kwartyra UNRRA brytijskoi zony, dwoch nimciw i odna peremiszczena osoba buly poraneni wybuchom rucznoi hranaty na zibranni baltijskych emihrantiw, jake widbulosia 11. zowtnia c. r. w Blomberzi k. Barntrupu (Westfalija).

Zwidomlennia UNRRA kaze: „Sowietski zwjazkowi starszyny oderzaly wid jakohos czasu dozwil widwiduwaty tabory baltijskych skytalciw, szczob namowlaty hromadian baltijskych kraiw powertatys na batkiwszczynu. Dla ochorony cych starszyn pered incydentamy poriszeno, szczo pered koznymy widwidynamy, wony oderzat specjalnu pownowlast.

Wranci 11. zowtnia trioch sowietskych starszyn i perekladacz bez takoho specjalnoho dozwolu pryichaly do taboru w Blomberzi k. Barntrupu (Westfalija), szczob na zibranni baltijskych emihrantiw howoryty pro repatrijaciju. Zibrannia, na jakomu bulo pryjawnych okolo 400 skytalciw, bulo burchlywe.

Z tijei pryczyny sowietski oficery wizwaly opustyty zibrannia tych, szczo ne chotily pohodytysia na ich propozyciju powernutysia na batkiwszczynu. Z wyniatkom 70 osib usi insziopustyly zalu. Dla bezpeky postawleno nehajno na ploszczi taborowi policijni stijky ta zamkneno wsi wychody z wyimkom odnoho. Odnacze na ploszczi zibralasia welyka jurba j u momenti, koly sowietski starszyny widizdyly, na ich awta posypalosia kaminnia. Kilka sekund pisla toho wybuchla ruczna hranata j poranyla odnoho emihranta ta dwoch nimciw.

Na prykaz Brytijskoi Kontrolnoi Komisii na Nimeczczynu wedetsia slidstwo, szczob wyjasnyty cej incydent.

Rik isnuwannia hazety „Die Neue Zeitung"

„Die Neue Zeitung", czasopys amerykanskoi okupacijnoi wlady, pryznaczenyj dla nimeckoho naselennia amerykanskoi zony, widswiatkuwaw same perszyj rik swoho isnuwannia. Jak zrazok objektywnoho amerykanskoho zwituwannia dla nimeckoi presy, win poczaw wychodyty nakladom 467 000 prymirnykiw. Wysotoju nakladu 1 500 000 prymirnykiw teper cia hazeta maje najwyszczyj tyraz w Ewropi. Holownym redaktorom buw zrazu widomyj zurnalist i pysmennyk Hans Habe, na jakoho misce zhodom pryjszow major Hans W a l l e n b e r g, kolysznij holownyj redaktor czasopysu „Allgemeine Zeitung" u Berlini. „Die Neue Zeitung" wychodyt zachodamy Uriadu dla Publikacij pry amerykanskij wijskowij wladi na Bawariju в wydawnyctwi kolysznioho nacystskoho orhanu „Völkischer Beobachter".

Widibraly licenciju za nedemokratyczniu postawu

Karlowi Gerstowi, wydawcewi czasopysu „Frankfurter Rundschau" widibraly dozwil na wydawannia hazety za newmile wedennia pidpryjemstwa j za nedemokratycznu postawu.

Dola kolhospnoi Tatarii

Pered namy odne z czysel moskowskoi „Prawdy" za 27 weresnia 1946. r. Na druhij storinci czytajemo czymalenku stattiu A. Dubrowina, szczo podaje prawdywu kartynu „newyczerpnoho" entuzijazmu ta „wysokoi swidomosty" kolhospnykiw Tatorskoi ASSR na bezmeznych prostorach Powolzzia. Podajemo w perekladi urywky z cijei statti.

„U serpni Tatarska ASSR ne wykonala wstanowlenoho hrafiku dostawy chliba derzawi. Splywaje weresen, ale stanowyszcze z chlibozahotiwleju ne tilky ne polipszylos, ale znaczno pohirszylos.

W bilszosti rajoniw i kolhospiw respubliky nadzwyczaj nyzki tempy zdawannia chliba. Ostannim czasom wyznaczylos dalsze znyzennia wywozu zerna na zahotiwelni punkty.

W perewaznij bilszosty rajoniw obmoloczeno 70—80 % zibranoho wrozaju, a ricznyj plan chlibozahotiwel wykonano lysze na 30—35 %.

Z 52 kolchoziw tilky odyn pownistiu rozrachuwawsia z derzawoju. Bahato iz kolchoziw ledwe dotiahlo do 15—20 % chlibozdaczi derzawi. Sekretar rajkomu partii Gerwasijew odwerto wyznaw, szczo w rajoni je kolhospy, jaki, wze protiahom bahatioch dniw zowsim ne zdajut chliba derzawi, chocza na tokach lezyt czymalo namoloczenoho zerna.

W kolhospi „Woschod" lezyt na tokach ponad 150 centneriw zerna, pryznaczenoho do zdaczi derzawi. Zyto popalo pid doszcz i poczalo prorostaty. Z nedohladu uprawy kolhospu skorytalysia „zuliky i wory". Z toku wkradeno 150 kilohramiw zerna.

W Telmanskomu rajoni stoit szcze na pnibila 1500 hektariw chliba. Dekilka sot hektariw skoszenoho chliba ne zwezeno do kluni."

I w czomu z awtor wbaczaje pryczyny nenormalnoho stanu z chlibozahotiwleju w kwituczij Tatarii?

„Rajkom partii ne mobilizuwaw kolhospni partijni orhanizacii, silskych komunistiw na borotbu za chlib. Agitacijno-propagandywna robota sered kolhospnykiw postawlena nezadowilno.

De z awtor baczyt wychid iz cioho zaczarowanoho kola?

„Uprawy kolhospiw zobowiazani pryjniaty do roboty wsich pracezdatnych kolhospnykiw."

W cij statti, jak u dzerkali widbywajetsia sprawznia kartyna tiazkoi doli selanstwa kolhospnoi Tatarii. Tysiaczi hektariw hyne wrozaju na pni. Sotni centneriw propadaje chliba na doszczi A „zuliky j wory" wykraly 150 kilohramiw zerna. Sto piatdesiat kilohramiw na desiatky tysiacz centnariw. I chto z ci „zuliky j wory"? Ta ce z ti neszczasni tatarski selany, szczo kradkoma w kyszeni chapaly zerno, szczob wriatuwatysia wid holodu. Bo sprawzni zlodii kradut narodne dobro wagonamy. Na wsiomu hrisznomu switi chliboroby bez sensacij, spokijno i bez dram sami ochocze widdajut plody swojei praci na koryst ludstwu. Tilky w „najdemokratyczniszij" kraini switu treba mobilizuwaty derzawnu presu, partiju, orhany wlady, agitaciju, propagandu i, nareszti, „priwleczenija" — prymusowoho prytiahannia do praci j chlibozdaczi. I ce na druhomu roci po wijni w „kwituczij kraini", pid soncem stalinskoi konstytucii, de pracia je sprawoju „czesty, slawy j herojstwa".

Tak wyhladaje sprawznia tragedija kolhospnoho selanstwa w Awtonomnij Respublici zakripaczenoi Tatarii.

S—ko

Rosija i nimecki likari

Szcze ne prolunalo zwidomlennia pro wywiz sowjetamy nimeckych robitnykiw-specijalistiw z Berlinu a wze nadchodyt z toho samoho mista wistka pro te, szczo nimecka policija okupowanych sowjetamy dilnyc Berlinu zaklykała nimeckych likariw na dopyt. Wony w prysutnosty rosijskych starszyn musily podaty swij zyttiepys i perejty rejestraciju.

Jehypetska delehacija za toleranciju w Ewropi

Jehypetska delegacija na konferenciu Objednanych Nacij w Niu Jorku zwernulasia mynuloi suboty do heneralnych zboriw z domahanniam porobyty jaknajszwydsze jaknajbilsz enerhijni zachody dla nehajnoho prypynennia relihijnych utyskiw menszyn w krainach serednioi Ewropy Sprawu rozhladatymut Heneralni Zbory.

Strajk u Palestyni

W nedilu 3 lystopada rozpoczawsia w bilszij czastyni Palestyny zapowidzenyj zydamy heneralnyj strajk na znak protestu proty brytijskoi polityky w Palestyni. Wnaslidok bahatioch zamachiw na brytijski wijskowi awtomaszyny w Jerusalymi poraneno 13 brytijskych wojakiw. Zydiwski terorysty wzywaly elektrycznych min. Za ostanni dni zertwoju zydiw staly 5 ubytych brytijskych wojakiw. W sutyczkach bulo ubyto 2 zydiw i 2 arabiw.

Perewykonaly dobuwannia sybirskoho zolota

Jak powidomlaje radio Moskwa, wydobuwannia zolota na sybirskych zolotych polach nad Lenoju perejszlo wze peredbaczenu na cej rik normu.

Dokumenty dla emigrantiw

Pidpysanniam umowy pro wyizdni dokumenty dla wtikacziw, 15 zowtnia zakinczyla swoi narady konferencija Miznarodnoho Komitetu dla wtikacziw. Umowu pidpysaly predstawnyky 16 narodiw. Ci nowi dokumenty wydawatymesia protiahom najblyzczych 3 misiaciw, a oderzat ich wsi wtikaczi, perewazno, polaky, awstrijci, nimci, czechoslowaky i espanci, szczo w mynulych rokach zalyszyly swoju batkiwszczynu. Nowyj dokument matyme welyke znaczinnia wze tym, szczo joho wyznawatymut usi derzawy pidpysani pid umowoju. Predstawnyky Polszczi i Czechoslowaczczyny umowy ne pidpysaly. Na konferencii ne bulo takoz sowietskoho predstawnyka

Derzawna spekulacija

W centralnomu organi WKP (b) „Prawda" wid 27. weresnia c. r. w newelyczkij zamitci „Poszyrennia komercijnoi torhiwli", czytajemo: „Ministerstwo torhiwli RSFSR znaczno zbilszylo merezu komercijnoi torhiwli. Z 1. trawnia c. r. w mistach i selach Rosijskoi Federacii widkryto 1160 chlibnych mahazyniw i [illegible]atok, 161 bakalijnu kramnyciu. Woseny poczaly torhuwaty 113 komercijnych owoczewych mahazyniw. Maje widkrytsia szcze 1057 chlibnych kramnyc, 641 chlibni jatky ta 330 bakalijnych kramnyc."

Zhadani dani welykych komentariw ne potrebujut. Mowoju ekonomiky ce zwetsia neposylni dla narodu nepriami podatky. W narodi wse ce nabulo nezabutnioi nazwy — dyraty szkuru z ludej. A sered demokratycznoho switu potribno nazwaty -derzawna spekulacija

Mynulo 80 rokiw wid dnia smerty Petra Hulaka-Artemowskoho

Talanowytyj poet i satyryk

80 rokiw tomu, w zowtni 1866 r. pomer Petro Hulak-Artemowskyj, talanowytyj ukrainskyj poet, bajkar i satyryk, molodszyj suczasnyk Kotlarewskoho i odyn z najbilszych joho poslidownykiw. Win nalezaw do tijei slawnoi plejady naszych pysmennykiw, szczo odrazu, ne wahajuczys, wwijszly do nowoi ukrainskoi literatury, zapoczatkowanoi welykym tworcem „Eneidy" i „Natalky Poltawky" ta micno pidtrymaly joho prapor patriotyzmu, humanizmu, narodnosty. Chocz bahato dechto z nych ne dobaczaw hlybokych dumok ta idej, wyslowlenych batkom naszoho nowoho pysmenstwa i tomu piszow maniwciamy nasliduwannia lysze zowniszních joho form, humorystyczno-satyrycznych farb i nezawdy wytrymanych wulgaryzmiw, odnak czastyna spadkojemciw Kotlarewskoho zbahnula hlybokyj idejnyj zmist joho tworczosty i same w ciomu piszla slidamy welykoho wczytela.

Same sered nych buw i Petro Hulak-Artemowskyj. Koly jomu mynulo 15 rokiw, same starанniam ukrainskoho hromadianstwa Liwoberezzia powstaw charkiwskyj uniwersytet, perszyj wysokyj uczbowyj zaklad na Ukraini, szczo swoieju pojawoju pidnis nacjonalnu swidomist naszoi inteliheneii, rozbudyw hromadsku dumku, obumowyw cilyj riad wydan ukrainskoju mowoju. Pry uniwersyteti poczynaje wychodyty „Ukrainskyj Wisnyk" pid redahuwanniam Kwitky-Osnowianenka, zhodom „Ukrainskyj Almanach" Sreznewskoho, „Snip" Korsuna, „Molodyk" Beckoho. U zurnalach drukujutsia aktualni statti, bahato uwahy nadajetsia ukrainskym pytanniam.

Studentom uniwersytetu pysze Hulak-Artemowskyj swoju bajku „Pan ta sobaka", zmist jakoi zapozyczuje u polskoho poeta Krasyckoho („Pan i pies"), ale z czotyroriadkowoi bajky polskoho poeta zrobyw welykyj twir, nadaje jomu wyraznoho nacjonalnoho charakteru j kolorytu, hostro wystupajuczy proty kripaczczyny, pomiszczyckoho nasylstwa i znuszczannia nad selanstwom.

Wydrukuwana w 1818 r. w „Ukrainskomu Wisnykowi" bajka „Pan ta sobaka" mala welykyj uspich u czytacziw. Obraz bidnoho sobaky Riabka, szczo cilu nicz widdano sterih panske dobro i za ce oderzaw lysze karu, buw spryjniatyj, jak obraz zmordowanoho, zakripaczenoho selanstwa. Lehka, jaskrawa mowa, barwysti obrazy, talanowytyj opys czariwnoi ukrainskoi noczi zabezpeczyly newmiruczist cioho tworu. Tymy z powczalnymy motywamy prozniati j joho bajky „Pan", de prorokujetsia rozplata polskym mahnatam za krywdu selan, „Rybka" „Batko i syn" i inszi.

Porucz bajok pysze awtor pid bezposerednim wrazinniam Kotlarewskoho satyryczni twory, „Perelyciowani ody Horacijewi". Joho balada „Rybalka", nawijana motywamy Goete, je odnym z perszych w ukrainskij literaturi romantycznych tworiw. Pysze win takoz poemu „Twardowskyj", rozroblajuczy wze ospiwanu w polskij literaturi Mickewyczem i w rosijskij Zagoskinym temu slowianskoho Fausta.

Zachoplujuczys literaturnoju tworczistju, Hulak-Artemowskyj wykorystowuje dla swoich poezij temy iz switowoho pysmenstwa z biblijnych siuzetiw, z Horacija, Goete, Mickewycza, Krasyckoho. Odnak win nikoly ne opyniajetsia w poloni czuzoho materijalu, a zawzdy wyjawlaje swoje oblyczczia, swoju jaskrawu jndywidualnist i wmije nadaty wykorystanym fabulam barwystoho ukrainskoho kolorytu.

Joho twory, nezakinczena „Sprawznia dobrist", „Do Lubky" na toj czas majut wysoku poetycznu wartist. Nadzwyczajno kulturni i joho pereklady psalmiw.

Z welykoju szczyristiu stawytsia win do ridnoho kraju. Joho poezii, pryswiaczeni batkiwszczyni, powni patriotyzmu i bezkrajnoi lubowy do witczyzny.

Na zal piznisze wuzkyj praktycyzm i oficijnyj rosijskyj patriotyzm, tupa kazenna sluzba w uniwersyteti de Hulak-Artemowskyj buw profesorom istorii i 10 rokiw rektorom, wyrobyly z nioho czynownyka i wbyly joho talant. Wuzko-praktyczni dumky pro nemynuczist smerty zrobyly z nioho weseloho epikurejcia, a na starist skeptyka. Ci swoi upadnycki pohlady wyslowyw win w obodi odach „Do Pachomija", w „Upadku wo wiku", toszczo. Joho nowi twory cioho czasu postupajutsia pered poezijamy, napysanamy w junacki roky i win zowsim zamowkaje.

Odnak win ne perestaje cikawytysia nowymamy kulturnoho zyttia, czytaje wsi twory literatury i na starosti, proczytawszy poemu Storozenka „Marko Proklatyj", buw zachoplenyj neju.

Pomer Petro Hulak-Artemowskyj na 77-mu roci zyttia w 1866 r.

W istorii ukrainskoi literatury jomu nalezytsia misce odnoho z perszych dijacziw naszoho pysmenstwa nowoho periodu. Ranni twory Hulaka-Artemowskoho, projniati nacjonalno-hromadskymy motywamy, protestom proty kripactwa, demokratycznymy i humanitarnymy idejamy, joho bajki i balady, joho twory za siuzetamy zachidno-ewropejskych mysteiw slowa, joho talanowyti pereklady zabezpeczyly autorowi bezsmertnist i my mozemo lysze szczyro pozality, szczo zatchla kazenna atmosfera mertwoi, uriadowoi praci wbyla joho poetycznyj talant i tym pozbawyla nasze pysmenstwo bahatonadijnoho, obdarowanoho predstawnyka, jakyj daw jij kraszczi twory swoiej junosty i szcze bilsze mih by daty.

H.

* * *

Хай би знову дорога, повита імлою,
Полилась уперед, гомінка й чужа.
Хай би знову на тіло цього спокою
Опадала гаряча й густа іржа.

Хай би все, лиш не це, не страхітний спокій,
Від туману чорніший, страшний, як гріх,
Коли дивишся в очі пітьмі безокій,
І твій плач — не плач, і твій сміх — не сміх.

Коли десь твій байдуже карбують присуд,
А за серце така незначна ціна...
А в історії такі непривітні риси,
Що їх задуми й рухи... Хто їх зна...

Я не знаю, якого шукати гарту,
Де ще місце знайти. На якій горі?!
Щоб не смів нас ніхто вже ставить на карту
У своїй карколомній пекельній грі.

Я зненавидів спокій, страшний і ситий,
Що на душу спада, як важка іржа.
Не бараки, не бльок, у війні недобитий,
Хай би шлях у перед, хай би шлях лежав.

Василь Онуфрієнко.

З нашого життя

Rokowyny Lystopadowoho Zrywu w Aschaffenburzi

Wsiakyj, bodaj najmenszyj, ruch ukrainskoho narodu, spriamowanyj proty hnobyteliw Ukrainy, laze micnoju cehlynoju w tiazkij wyzwolnij borotbi za Sobornu, Nezaleznu Ukrainsku Derzawu. Koly ukrainskyj narod na welykych terenach Naddniprianszczyny stikaw krowiju w neriwnij borotbi za swoje wyzwolennia proty czerwonoho okupanta ta nimeckych naiznykiw, na Zachidnych Ukrainskych Zemlach prokotylas chwyla nacjonalno-rewolucijnoho wybuchu, szczo widhuknuwsia ridnoju lunoju daleko bila berehiw Dnipra. Wsi staly do spilnoi borotby za nezaleznu derzawu. Wyzwolnyj ruch ochopyw Posiannia, Peremyszl, Lwiw ta Zakarpattia. Po dowhych rokach swoho ponewolennia Zachidna Ukraina stala, nareszti, pid ridnyj prapor nezaleznosty, zlywszys u siczni 1919 r. w jedyne riczyszcze Sobornoi Ukrainskoi Derzawy.

Podii wyzwolnych zmahan na Zachidnych Zemlach nabuly znaczennia zahalno-nacjonalnoho. Wony staly nezabutnioju storinkoju borotby ukrainskoho narodu w perszi desiatylittia dwadciatoho wiku. Ne zowniszním paraduwanniam zachopluwatys, ne szablonowymy patriotycznymy zestamy, a hlybokymy j bezstoronnimy pidsumkamy toho, szczo my, nastupnyky naszych chorobrych poperednykiw, zrobyly w hurtuwanni rozporoszenych ukrainskych syl. Do cioho nas zobowiazujut zertwy mynuloho.

Pid takym kutom nas, ukrainciw, zobowiazujut Lystopadowi Dni staty siohodni na odnomu z najtiazczych etapiw borotby za nacjonalnu samobutnist. Z takym samooswidomlenniam, choczetsia wirytу, wsi ukrainci wolily widznaczyty heroiczni dni lystopadowych podij w Zachidnij Ukraini.

Perszoho Lystopada u wsich cerkwach trioch taboriw Aschaffenburgu widsluzeno wroczysti Bohosluzennia, na jaki prybula czyslenna kilkist wirujuczych jak hreko-katolykiw, tak i prawoslawnych.

Uweczeri w koncertowij zali „La-Garde" widbulasia wroczysta akademija, na jaku pryjszly predstawnyky riznych ukrainskych orhanizacij, weterany wyzwolnych zmahan ta hromadiany z taboriw „Pionier" „Czornohora" ta „La-Garde".

W korotkomu referati p. Bazanskyj widtworyw pered sluchaczamy mynuli podii Lystopadowych Dniw. Po oficijnij czastyni widbuwsia koncert. Aktor Rudakewycz prodeklamuwaw wirsz S. Czerkasenka, pryswiaczenyj lystopadowym podijam. W koncerti wzialy uczast czolowiczyj chor pid keriwnyctwom p. Chomyna, miszanyj chor pid dyr. p. Lawriwskoho, czolowiczyj chor pid keriwnytwom O. Pozniaka j miszanyj chor pid dyr. p. Lubanskoho.

Wsi chory prospiwaly kilka powaznych patriotyczno-nacjonalnoho zmistu pisen.

Akademiju zakinczeno spiwom nacjonalnoho himnu za uczastiu wsich prysutnich na zali hromadian. Druhoho lystopada w zali taboru „Pionier" widbulasia powtorno akademija z dejakymy zminamy w mysteckij czastyni.

S—ko

Z Mainz-Kastelu powidomlajut:

W rokowyny smerty henerala Salskoho

(Власна кореспонденція)

4 жовтня 1940 року помер у Варшаві колишній командувач армії і військовий міністр Української Народньої Республіки, генерального штабу генерал — хорунжий Володимир САЛЬСЬКИЙ.

Дня 6 жовтня ц. р. група ветеранів українського війська, колишніх бойових товаришів покійного, зібралися в таборовій церкві, щоб згадати його молитвою перед престолом Божим. Від найстаршого зверхника до рядового козака зібралися ветерани збройного чину. Суворі обличчя, стрункі постаті з вояцькою виправкою, дарма, що тяжке й суворе життя протягом ось уже близько 30 років перебування на чужині, вкрили їхні голови сніжною білизною. Стоять як вкопані, як в лавах вояцьких під час команди „струнко". Попереду найстарших, стоїть виснажений життям й тяжкою хворобою так відомий усьому військові популярний найстарший віком під кличкою — Омелько козак.

Крім ветеранів церкву щільно виповнило таборове суспільство, уважно слухаючи о. Петра Опаренка, колишнього особистого секретаря генерала Сальського, що так чітко, так виразно оповідає з амвону про життя і чини покійного провідника славного українського війська. Багато тут таких, що вперше чують це ім'я і взагалі вперше чують про славне минуле нашого війська та його часами блискучі перемоги над ворогом України. Товариші ж покійного, активні соратники його, ловлять кожне слово, кожний звук, згадуючи і свою участь у тих славних переможних боях, часами шевелять губами, так ніби хотять підказати о. Петрові ті моменти, які він забув згадати й обходить мовчанкою, бо ж моменти ті такі яскраві, такі повні героїзму й чину...

До відправи стало три священники і диякон у супроводі єпископського хору владики Мстислава з дириґентом о. Іваном Зайцем. Запалені свічки в руках, кадильний дим, протяжний возглас диякона: „Подай, Господи, рабу Твоєму, спочилому бояринові Володимирові"... і спів хору „Вічна пам'ять"... Вся церква стає навколюшки, побожно схиливши голови, посилає останню молитву, до Бога, просячи у Нього прощення гріхів покійному і вічної пам'яти...

М. С.

4 wypusky kursantiw szoferskoi szkoly

Na tereni ukrainskoho taboru Mainz-Kastel u siczni 1946 roku orhanizuwaly ta ustatkuwaly szofersku szkolu. Wona maje odyn garaz, dwi klasni kimnaty dla czytannia lekcij i szcze tretiu kimnatu dla praktycznoho nawczannia. W cij kimnati je modeli riznych motoriw ta czastyn do awt, a same: dynamo, starter, indukcijna ciwka, karborator, diferencijal, perednia wis, skrynky szwydkostej i inszi czastyny po kilka egzemplariw. W klasnych kimnatach wysiat namalowani schemy awtomaszyn ta czastyn do nych. Takoz je wsi znaky wulycznoho ruchu schematyczno i harno namalowani. Szkola maje wlasnyj samochid.

Wdalosia pidibraty widpowidnyj sklad lektoriw ta keriwnykiw praktycznoho nawczannia. Robota u szkoli bula organizowana metodyczno i pedagogiczno znawcem szkilnoi sprawy. Nawczannia, szczo rozpoczalosia 4 lutoho, dalo pozytywni, harni naslidky. Do szkoly zapysalysia buly 120 czolowik. Praktycznu izdu u berezni rozpoczaly 110 uczniw, reszta z riznych pryczyn widsijalasia.

U trawni majze wsi wytrymaly ispyty na szofera i oderzaly widpowidni dokumenty. Treba widmityty szczo bahato korysnoi praci ponis sekretar szkoly i instruktor praktycznoho nawczannia p. Hol. Anatol. Try szkilnych awtowody duze bahato praciuwaly i dobre nawczyly izdyty sluchacziw. Treba tut zhadaty pro znacznu dopomohu z boku dyrektora UNRRA.

U trawni rozpoczalosia nawczannia iz sluchaczamy nowoho naboru. Zapysalosia 60 czolowik. Do zowtnia szkola zrobyla 4 wypusky szoferiw i teper dali prodowzuje swoiu robotu. 18 zowtnia rozpoczaly nawczannia sluchaczi 5 pryjomu. Bahato absolwentiw szkoly wze praciujut szoferamy w amerykanciw.

Uspich W. Perejaslawec w Bambergu

Neszczodawno w 4-mu tabori widbuwsia koncert solistiw, w jakomu wystupyly Lidija Horn (soprano), Lew Rejnarowycz (baryton), a w baletnij czastyni Wala Perejaslawec (primabalerina) ta J. Harasym (baletmaister). Suprowid fortepiana H. Radke.

U perszij czastyni koncertu wystupyw L. Rejnarowycz z pisniamy: arija Sultana, „Step", „Hetmany", ta „Bezmezne pole". Dali piszow tanok z baletu „Silske kochannia", szczo joho wykonaly W. Perejaslawec ta J. Harasym. Pani Lidija Horn spiwala: „Ajstry", „Tychesenkyj weczir", „Czom, czom ne pryjszow" ta „Oj, kazala meni maty". W. Perejaslawec ta Harasym wykonaly tanec lalky z baletu „Komedija". Perszu czastynu prohramy zakinczyly duetom (Lidija Horn, L. Rejnarowycz) z opery „Kateryna".

Osoblywo baletna czastyna dala hladaczam pownu estetycznu nasolodu. W. Perejaslawec pokazala naszij publici mystecke wykonannia tanku. Wysoka technika obumowyla balerynі welykyj uspich. Treba zauwazyty, szczo nasza scena zowsim nezadowolniaje wymoh baletnoho mystectwa. Ii partner J. Harasym — tez dobryj. Muzycznyj suprowid H. Radke zasluzuje pochwaly.

W. Mr. p-ja-k.

Kulturne zyttia w Dinkelsbühl

(Korespondencija „Nedili") U czotyrioch taborach UNRRA w Dinkelsbiulli zywe 405 ukrainciw. Usi dity ochopleni nawczanniam u narodnij szkoli, himnazii do 4 klasy, u muzycznij ta baletnij szkolach. Nawczalnyj rik po szkolach zakiczujetsia 20 weresnia i I zowtnia poczynajetsia nowyj szkilnyj rik.

Jak pry prawoslawnij, tak i pry hreko-katolyckij cerkwi je swij cerkownyj chor. Pry tabori isnuje takoz orkestra narodnych instrumentiw, dramatycznyj hurtok i chor. Dramatycznyj hurtok hotuje teper „Natalku-Poltawku" i riad skeczіw.

Molod zachoplujetsia sportom. Kopanyj mjacz, widbywanka, ping-pong, tenis wyklykajut zawzdy welyke zacikawlennia wsich taborian. Na miznarodnych zmahanniach z prybaltijskymy sportsmenamy ta z ukrainskymy sportmenamy z Weisenburgu, Rotenburgu i Elwangenu z bihu, skoku ta kopanoho mjacza, ukrainski sportsmeny Dinkelsbiulla dowely swoiu wprawnist i majsternist. Zokrema na skok, na bih z pereszkodamy ta z estafetoju, a takoz na bih na 60 metriw wony zajnialy na miznarodnych zmahanniach persze misce i oderzaly wid UNRRA nahorody.

Miscewi szachisty braly uczast u turniri z lotyszamy i maly dobryj rezultat.

Na miznarodnij wystawci deportowanych Lytwy, Latwii i Ukrainy, z pawiloniw, jaki maw koznyj reprezentowanyj narid, kraszczym odnostajno buw wyznanyj ukrainskyj pawiljon. Prekrasni zrazki ruсznych prac, wyszywok, kylymiw wyklykaly zdywowannia czuzynciw. Harna bula i wystawka ukrainskoi presy na emihracii, a takoz bahato zacikawlennia wyklykala weletenska plastyczna mapa Ukrainy, zroblena z hlyny. Welykyj uspich maw i reprezentatywnyj ukrainskyj koncert pid czas wystawky.

Majut tabory i swoju presu. Tut wychodyly hazety: „Demokrat" satyryczna „Kropywa", „Czuzynoiu", a teper wydajetsia welyka stinna hazeta „Promin". Czyslo il, pryswiaczene Frankowym rokowynam, zmistowne i cikawe, mistyt welyku harnu stattiu pro Welykoho Kameniara.

Pry tabori isnuje robitnia, szczo wyhotowlaje lalky w barwystomu ukrainskomu wbranni: podilskomu, wolynskomu, poltawskomu, hueulskomu. Na lalky je bahato zamowlen wid amerykanciw, jakych wony choczut powezty do sebe dodomu, jak zrazky ukrainskoho narodnioho mystectwa.

Dwa koncerty w Regensburzi

Dwa koncerty ukrainskych solistiw, szczo widbulysia cymy dniamy w regensburzkii oseli bezderzawnych ukrainciw, dobrym skladom wykonawciw i swoim cikamy prohramom wyklykaly pidwyszczenyj interes sered ukrainskoho hromadianstwa Regensburgu.

U koncerti wziaw uczast pijanist Roman Sawyckyj, jakyj wystupyw z riznomanitnym repertuarom, majuczy z tworiw ukrainskych kompozytoriw „Lystok do albomu" i „Marsz na lemkiwski temy" W. Barwinskoho ta „Pisniu i prelud" L. Rewuckoho i z zachodnioi muzyky: dwa etiudy Chopena ta „La kampanela" Pahanini-Lista.

Harnyj pijanist, wdumlywyj czujnyj interpretator riznomanitnych muzycznych tworiw Sawyckyj barwysto i zi smakom peredaw zachidnio-ewropejski nomery swoho prohramu, ale w tworach ridnoi muzyky buw slabszyj.

Wiolonczelist Iwan Barwinskyj, jakomu akompanijuwaw toj-ze Sawyckyj, pokazaw dobru muzycznist i wysoku techniku hry. U wykonanij „Kolyskowij" widczuwalys niznist, wytonczenist i mysteckyj smak. Trochy neriwno prozwuczaly pisnia i humoreska toho z kompozytora. Z nomeriw zachidnio-ewropejskoi muzyky bulo trochy zadowhe adagio z warijacijamy Respigi, ale burchlywe, poryweczaste intermezzo Granadosa, jak i ekzotycznyj espanskyj tanok De-Fajia wykonano z widczuttiam stylu, prystrasno i temperamentno.

Z nyzkoju wokalnych nomeriw wystupyla widoma operowa spiwaczka Klawdija Taranowa. Artystka maje micne, szyrokoho dijapazonu, meccosoprano z harnymy werchamy ta ne mensz dobrymy nyzamy. Swoim holosom wona wilno oruduje i maje takoz harnu dykciju. Z pidnesenniam i wyraznistiu wykonala solistka pisniu „Zasumuj, trembito" N. Nyzankiwskoho. Bilsze wdalysia artystci romansy rosijskych kompozytoriw Czajkowskoho i Musorhskoho. Dobre opanuwala i z welykoju wyraznistiu ta perekonlywistiu peredala spiwaczka chwyluwannia zakochanoi heroini w arii z opery „Carycia Sawska" Gunoda, ale „Habaneru" z opery „Karmen" Bize prospiwala bez potribnoi hrajlywosty i temperamentu. Akompaniuwaw solistci pijanist Krachno. Perepownena zala swidczyla pro zacikawlenist ukrainskoho hromadianstwa tworamy ridnoi ta switowoi muzyky a takoz pro bazannia dopomohty ditiam-syrotam, batky jakych zahynuly wid nacystiwskoho rezymu, na koryst jakych piszla czysta zbirka z oboch koncertiw.

L.

Kurs espanskoi mowy w Mittenwaldi

(Wlasna korespondencija) U Mittenwaldi teper naliczujetsia do trioch tysiacz ukrainciw. Obrano nowu radu, jaka nalahodzuje hromadianske zyttia w cilomu tabori. Szyroku praciu rozhornuto i w kulturno-oswitnij dilanci, nasampered szczodo szkilnyctwa.

Tabir maje ponad 700 ditej riznoho wiku. Dla nych praciuje dytiaczyj sadok, narodna szkola, realna himnazija. Dla molodi widkryto uczytelsku seminariju, torhowelnu ta muzyczny szkoly i narodnyj uniwersytet. Isnujut takoz kursy anhlijskoi ta espanskoi mowy i w stadii orhanizacii kursy francuzkoi mowy. Widkryto cilyj riad fachowych kursiw: szoferski, pereplетnycki, szewski, krawecki, silsko-hospodarski. Namiczeno organizuwaty radijewi i fotograficzni kursy.

Centrom kulturnoho zyttia je „Proswita", szczo maje welyku zalu na 500 osib. Zakinczujetsia wporiadkuwannia szcze bilszoi zali teatru, szczo wmiszczatyme 1000 czol. Taborowyi chor „Surma" objednuje 50 spiwakiw. Taka-z kilkist osib praciuje i w teatri „Promin". Teper hotujutsia do postawy: „Maty najmyczka" „Martyn Borula" i „Ukradene szczastia".

Neszczodawno widznaczeno rokowyny smerty poeta Olesia nadzwyczajno zmistownym referatom prof. Heorhijewa z Münchenu. Namiczajetsia nadali cilyj riad prylydnych dopowidej.

U tabori je hreko-katolycka cerkwa, a neszczodawno widkryto i prawoslawnu, na poswiatu jakoi pryizdyw Wladyka Mychail, Archyjepyskop Miunchenskyj. Kozna z cerkow maje swij wlasnyj chor.

W Norwegii rozpysaly 2,5 procentowu derzawnu pozyku u wysoti 180 milioniw norwezkych koron.

Pomahajte studentam!

Za „Studentskymy Wistjamy"

Besida pro zawdannia ukrainok na skytalszczyni

W subotu 19. zowtnia w zali „Weczirnioi hazety" taboru „Pionier" w Aschaffenburzi p. Iwczenko z centrali „Objednannia Zinok na Emigracii" prowela zwawu besidu z zinkamy taboru.

Cia besida w cilomu welasia w naprjami wyznaczennia zawdan zinky-ukrainky na emigracii. Pani Iwczenko radyla nabuwaty fachy, same ci fachy, szczo majut popyt tut w Ewropi j za okeanom. Dali p. Iwczenko pidkresluje, szczo nawit koly ne poidemo za okean, a w blyzkomu czasi powernemosia na batkiwszczynu, to, ne majuczy fachu w rukach ne budemo tam duze korysnymy.

Bahato uwahy prydilyla p. Iwczenko pytanniam wychowannia molodoho pokolinnia, zberihanniu zinoczoi czesty i roli zinky, jak osnowy zberezennia zdorowoi rodyny. Prelegentka proponuje wlasztowuwaty systematyczno dopowidi i konsultacii z pytan wychowannia ditej. Radyt takoz orhanizuwaty kilka premij za najkraszczyj dohlad dytyny do trioch rokiw.

Prysutni zinky z zadowolenniam prosluchaly besidu, szczo bula dla nych blyzkoju j potribnoju.

Sluchaczka

Podiaka

Chwalna Redakcije!

Dozwolte na storinkach Waszoi szanownoi hazety sklasty najserdeczniszu podiaku Redaktorowi hazety „Nedila", Suspilnij Opici taboru Pionierkaserne w osobach p. inz. Prawdiuka ta pani prof. Zawadskoi a dali Nadzirnij Radi Kooperatywy „Ideal" w osobach pp. Hanuszczaka, dyr. Lewyckoho i inszych za hroszowu dopomohu dla kruhlych syrit uczniw gimnazii. My oderzaly: wid „Nedili" - 300 RM, wid Suspilnoi Opiky - 450 RM i wid Nadzirnoi Rady 540 RM

Za Batkiwskyj Komitet
Jaroszenko, holowa
Fedorko, sekretar

Zustricz ukrainskoho j latwijskoho narodnioho mystectwa

Szcze kilka sliw pro wdalu wystawku w Bad-Wörrishofen

(Wid wlasnoho korespondenta „Nedili")

Wystawka narodnoho mystectwa ukrainciw ta prybaltijciw, szczo meszkajut po taborach Bad-Werishofena ta okolyc, zorhanizowana z inicijatywy miscewoi UNRRA, wyklykala welyke zacikawlennia swoich i czuzyneckych widwiduwacziw wprodowz 15. dniw.

Zawdannia wystawky, ce wzajemnopiznannia kultur riznych narodiw.

Z momentu widkryttia wystawky, ii eksponaty staly predmetom najpylniszoho ohladu ta wywczennia holownym czynom inozemciamy.

My — sered swoich ridnych wyrobiw. Weletenskyj synij szczyt z zolotym tryzubom — zhadka pro suwerennu ukrainsku derzawu kniazych czasiw prykraszaje ukrainskyj widdil wystawky. Malownyczi herby ukrainskych zemel — Prawobereznoi i Liwobereznoi Ukrainy, Halyczyny i Bukowyny, Zakarpattia i Kubani, oryhinalni zrazky numizmatyky — znaky derzawnoi skarbnyci Ukrainy — karbowanci, hrywni, derzawni kredytowi bilety, posztowi znaczky z zobrazenniam hetmaniw, naszych politycznych i kulturnych dijacziw, krajewydiw Kyjewa i Ukrainy, medali ta widznaky UNR, UHA — stwerdzujut derzawne isnuwannia naszoi nacii, zbudzujut u pamjati nezabutni dni nezaleznosty Ukrainy.

Po okremych pawiljonach rozstawleni czyslenni zrazky nezriwnianych ukrainskych wyszywok. Riznomanitni skatertyny, obrusy, rusznyky, soroczky, zapasky, bluzky, poduszky, liznyky z rozszytymy barwystym narodnym ornamentom wizerunkamy czarujut oko, wyklykajut podyw czuzynciw.

Bahato uwahy prywertajut kylymy. Modeli w narodnomu wbranni: bukowynskomu, poltawskomu, podilskomu, wolynskomu, lalky, odiahneni w nacionalni stroi, jak i czyslenni malunky riznych odiahiw jaskrawo dowodiat, jaki bahati, barwysti i riznomanitni wbrannia nosyt nasz narid. Te z dowodiat i namysta, herdany, braslety, rizni prykrasy do odiahu.

Ornamentalne rizbiarstwo w derewi wystawleno najbilsze w huculskych i bojkiwskych zrazkach.

Riznomanitna porcelana: posud, hleky, pidswicznyky, czarky, popelnyczky z jaskrawymy ornamentamy de mozna pobaczyty kwity, zwiriw, ptachiw. Kafelna plyta huculskoi kerimiky, metalowa pidstawka takoz huculska dopowniujut naszi wrazinnia z wyrobiw narodnoho mystectwa.

Bahato riznych robit{e}n wystawyly zrazky swoiei roboty. Zinocza robitnia w Kaufbeureni demonstruje swoi dosiahnennia w wyroblenni sukonok, poduszok, lalok. Redikjuli, meszty, rukawyczky wystawyla zinocza majsternia w Blonhofeni. Gudzyky, ornamenty ta inszi prykrasy — zinocza majsternia w Bad-Werishofeni. Insza bad-werishofenska robitnia wystawyla zalizno — blaszani wyroby.

Okremyi pawiljon widwedeno dla ukrainskoi presy na czuzyni, knyzok, taborowych wydan, amerykanskych ukrainskych hazet, a takoz knyhy miscewych awtoriw DP.

Perejdemo teper do latwijskoho pawiljonu. I kilkistiu i jakistiu joho eksponaty postupajutsia pered ukrainskymy. Dwa mystci-latwijci z miscewoho pobutu Priedite i Belte pryjszly na dopomohu wystawci swoimy praciamy jaki swidczat pro szyrokyj diapazon ich mysteckoi dijalnosty i jak portretystiw, i jak hraweriw, i jak pejzazystiw. Kartyny ich riznomanitnoho zanru perekonujut u mysteckij doskonalosti awtoriw. Priedite krim toho wystupaje szcze i jak rizbar po derewu.

Bahato wystawleno latwijskoho nacionalnoho odiahu. Cikawo i te, szczo cej malenkyj narid, roztaszowanyj na takomu newelykomu tereni, maw duze bahato riznych zrazkiw ubrannja, widminnoho w riznych czastynach cijei minjatiurnoi derzawy. Specijalna mapa na wystawci pojasniuwala de jakyj odiah z wystawlenych wzirciw nosiat u Latwii. Win jakyjs pochmuryj, wytrymanyj u sirych tonach, nezrucznyj dla noszennia.

Jak i ukrainci, wystawyly lotyszi kolekciju swoich hroszej i krim toho zrazky swoich dorohych prykras.

Za brakom dostatnioi kilkosty eksponatiw, bahato miscia u lotysziw zajniato diahramamy, malunkamy z latwijskych krajewydiw, toszczo.

Na malunkach zobrazeni sporudy Ryhy — braterske kladowyszcze i pamjatnyk „Maty Latwija" nad mohylamy tych, szczo zahynuly za witczyznu, ryzkyj pamiatnyk woli wysoczynoju w 80 metriw. Fotoznymky widtworiujut pamjatne chorowo swiato w Ryzi z uczastiu 20 tysiacz spiwakiw.

Za 15 den wystawku widwidalo blyzko trioch tysiacz ludej, sered nych amerykanski wojaky, praciwnyky UNRRA, nimecki naukowci, etnohrafy ta mystectwoznawci. U knyzi zapysiw dla widwiduwacziw zafiksowano bahato cikawych oznak. Amerykanskyj starszyna, wyslowlujuczy swoi zachopleni wrazinnia, szczo zalyszyly same ukrainski wyroby, pysze, szczo narodowi, jakyj stworyw taki bahatstwa swoho mystectwa, nalezyt welyke majbutnie. Nimeckyj uczenyj, widznaczajuczy szczo win buw zachoplenyj mysteckymy wyrobamy ukrainskoho narodu, obiznanyj z tworamy ukrainskoho narodnoho mystectwa, chocz piznannia ich oryneslo b jomu welyku koryst.

U takomu z dusi zapysani j inszi wrazinnia.

H.

Eksponaty usich ukrainskych wystawok widznaczajutsia bahactwom ornamentyky

Zajawa dyrektora UNRRA

„Nimeczczyna stala hospodarskoju porozneczeju w serci Ewropy, a inszi krainy ne hodni dosi znajty swoho miscia" — zajawyw hreneralnyj dyrektor UNRRA Fiorello H. La Guardia w swojomu zwidomlenni pro „Hospodarske ozdorowlennia w krainach, jakym dopomahala UNRRA", ce zwidomlennia win sklaw generalnomu sekretarewi Objednanych Nacij Trygve Lie, szczob cej peredaw joho zahalnomu zibranniu ON.

Jak podaje dali zwidomlennia, u krainach, jaki oderzuwaly dopomohu UNRRA, lysze czastynno wyriwniano ci wtraty, szczo ich wony zaznaly w dilanci transportu, chudoby, promyslowoho ustatkuwannia j zytlowoi ploszczi. Pokyszczo porobleno lysz perszi kroky, szczob widbuduwaty skomplikowanu merezu torhowelnych wzajemyn w Ewropi. Z tych szcze j inszych pryczyn produkcija zhadanych krain szczo daleko ne osiahnula swoho dowojennoho riwnia Chocz znywa w Ewropi w 1946. r. bahato Kraszczi wid toricznich, to wsez taky wony ne osiahnuly nawit peresicznoho stanu dowojennoho zboru. Poworot do normalnych umowyn trywatyme szcze dowhi roky j zadna z krain, jaki oderzuwaly dopomohu UNRRA, ne zmozut u 1946 r. procharczuwaty sebe samostijno.

Holodowu katastrofu w najblyzczezomu roci mozna bude unyknuty lysz todi, koly Objednani Nacii nehajno opraciujut docilnyj plan, jak peretrywaty tiazki czasy, szczo nablyzajutsia.

„Dopomoha, jaku krainam switu dala UNRRA jawlaje soboju bezprykladne zusylla", zajawyw La Guardija dali. Zahalna wartist dostaw wynosytyme na poczatku 1947. r., tobto todi, koly zakinczytsia prohrama dopomohy UNRRA, kolo 3,5 milijardiw dolariw.

Ewropejski krainy, jakym UNRRA dala dopomohu, majut welyki osiahy na szlachu hospodarskoi widbudowy. Holod i powazniszi epidemii ne nawistyly cych krain. Silsko-hospodarska j promyslowa produkcija pidneslasia, komunikacja pokraszczala u wysokij miri.

„Krainy, jaki potrebujut dopomohy, lysz todi zmozut pokonaty hospodarski trudnoszczi, koly wony oderzat finansowu dopomohu zakordonu na pokryttia kosztiw konecznoho dla zyttia importu" — zajawyw na kinec La Guardija. „Nemaje zodnoho sumniwu, szczo podwijne zawdannia-dopomohy j rehabilitacii, jake pry dopomozi zakordonu wze do dejakoi miry mozna bude wykonaty w 1947. r., bez cijei pomoczi widsunulosia b szcze na bahato rokiw."

Пригадалася знов наша зустріч над Россю,
Як шуміли отави і гнулась лоза,
Як ішла в партизанку розгнівана осінь
Й слово ніжне „люблю" я не встиг доказать.

Тільки погляди наші схрестилися миттю—
І тоді ми усе зрозуміли без слів...
З свого серця печаль заіржавлену витяг,
Як тупого ножа, і у темінь побрів.

Листопадом шуміла розпатлана осінь,
Зовучи на розплату м'ятежних синів...
Від врочистости дибом ставало волосся,
І ростоплювавсь в жилах застояний гнів.

Мих. Ситник.

Zajawa w sprawi redakcii „Ukrainskoi Trybuny"

Proszu ne widmowyty pomistyty u Waszomu czasopysi moju zajawu w sprawi pidpysu pid mojeju statteju p. n. „Kriza slawjanofilstwa" w „Ukrainskij Trybuni" cz. 4., z 1. IX c. r. jakohos Andrija Stepanowa. Nazwanu stattiu podaw ja szcze pered pojawoju „Ukrainskoi Trybuny" 3. VIII. do ruk dra. P. Mirczuka w domiwci redakcii cioho czasopysu. Stattia bula pidpysana moim psewdonimom, uzywanym mnoju u lwiwskomu „Wistnyku" szcze 1938 roku. Redakcija „Trybuny" ne robyla w statti nijakych riczewych poprawok krim propuszczennia natiaku pro charakter polskoho nacjonalizmu ta nesprawlennia drukarskoi pomylky: nadrukowano „luzyckoi Tysy", koly w mojemu rukopysi bulo „Luzyckoi Nisy". Prote pid statteju pomistyla redakcija „U.T." pidpys „Andrij Stepaniw". Na moi lysty w sprawi pomiszczennia sprostawannia do dr. P. Mirczuka j red. Zenona Pelenskoho ne widpowily oba nazwani panowe, chocza wony je moimy osobystymy znajomymy szcze zpered wijni; perszyj z dyskusii pisla mojei istorycznoi dopowidi w studenskij domiwci u Lwowi, druhyj-wid czasu, koly win maw redaguwaty zurnal UNDO „Szlach Nacii" ta u zwjazku z tym zwertawsia do mene w sprawi spiwrobitnyctwa. Widaj, uwazajut wony sebe za wysokych ludej u widnoszenni do mene, koly zamisc ichnioi widpowidi, distaw ja propozyciju wid p. Bohdana Nyzankiwskoho z 10. 9. „zajty do redakcii „U.T." w pjatnyciu o hod. 10 wranci. Oczewydno, meni ne bulo nijakoho dila zachodyty bilsze do redakcii toho czasopysu, w jakomu ne szanujetsia awtorskych praw. Stattiu ja zladyw, sponukanyj prochanniam kolysznioho administratora „Wistnyka", szczo teper praciuje w administracii „U.T.".

Znajuczy, szczo p. Zenon Pelenskyj jak holowa NDOUZ ne pidczyniajetsia SUZ, szczo ledwy j CPUE je dla nioho awtorytetom ta z joho doruczennia nijaki czasopysy pidczyneni NDUOZ ne pomistjat mojei zajawy, natomist pojawu mojoho lysta w czasopysach ne zwjazanych z NDOUZ uwazatyme „Ukrainska Trybuna" za prytoku ataky na nei presy, szczo poborjuje „kandydatiw na wozdiw", ja zderzuwawsia z podawanniam wyszcze nawedenoho faktu do widoma ukrainskoho hromadjanstwa. Ale koly dr. Mirczuk pryznaw „Nedilu" za widpowidnu trybunu dla joho „odwertoho lysta" do m-gra Wol. Szajana, proszu pomistyty u Waszomu czasopysi ci moi rjadky, za szczo zazdalehid

diakuju-

Z prawdywym powazanniam

Dr. Mykola Andrusiak,
docent Ukrainskoho Wilnoho Uniwersytetu

Wid Prawlinnia Objednannia Ukrainskych Muzyk

Prawlinnia Objednannia Ukrainskych Muzyk (OUM) prochaje usich ukrainskych muzyk (czleniw i ne czleniw OUM), a takoz wsi chory i muzyczni ansambli nadsylaty na adresu sekretarja (Roman Sawyckyj), Strub b. Berchtesgaden, Jägerkaserne IV/66, UNRRA Camp) afiszi, prohramy, znymky, recenzii, wzhali wsi dokumenty archiwalnoho znaczennia.

Odnoczasno prochajemo wsich czleniw OUM nadislaty tocznu adresu, jak tez podaty kilkist, osib, czleniw rodyny wraz z danymy (data i misce narodzennia, imena batkiw, stan, zwannia, specijalnist).

ДОРОГУ МОЛОДИМ!

ті є нічим іншим, як талантом, який майже в кожній людині триває тільки пару літ в часи її росту й формування. Що ми бачимо у молодих людей у віці 20—30 літ. Беремо приблизно, бо певного часу в цім випадку не дається окреслити. Молодій людині притаманна вразливість душі, стремління і шукання нового, кращого, відважний лет думки в гору, байдуже ставлення до матеріяльного добра, жертвеність для високих ідеалів, посвята життя для батьківщини і свого народу; легке засвоєння культурних цінностей, швидка орієнтація і швидка реакція на події і факти, бажання створити нові оригінальні цінності у всіх ділянках життя, мистецтва й науки.

Хіба це не прикмети таланту? А коли так, то треба давати молоді широку дорогу і не тільки давати, але й спрямовувати її і навіть, часом, підштовхувати, спонукати до праці в ширшому і відповідальному обсязі життя. Ми свято віример і переконані, що це добре оплатиться і для нації і для народу.

Наприкінці хочемо застерігти проти безоглядного застосування викладених тут думок. Виставляючи гасло —„Дорогу молодим!" — ми не виголошуємо: „Геть зі старими!" Але скрізь і завжди мусить панувати "aurea mediocritas" — золота середина і загальна гармонія; треба пам'ятати, молоді панове, що є ще й цінний середній вік, є також цікаві і корисні одиниці, як про це ми говорили вище про старше покоління. Отже все тому, щоб створити в нормальному поступі і бігу життя досконалу гармонію. Старше покоління, за законами природи, відходить, а на його місце приходить нове, молоде, треба тільки пильнувати, щоб між молодим і старшим поколіннями не створилося проваля, а щоб завжди був міст і дружня співпраця, щоб цінності старшого покоління не загинули, а щоб їх було передано молодим, які потраплять їх змодернізувати.

Коли ми взяли в цій статті яскравий тон і одверті слова, то тільки для того, щоб увидатнити основні думки і лінію розумування.

Резюмуючи схематично наші думки і застосовуючи в наш вік моторизації відповідну термінологію, вважаємо, що мотор і керівництво належить середньому й молодому вікові, натомість застерегливі сиґнали і гальма творять старші віком.

В. Завадський.

Pereselenczi sprawy

Wkinci serpnia b. r. w Paragwaji oholoszeno nowyj emigracijnyj zakon, szczo joho pidpysaw prezydent respublyky. Zakon je duze korysnyj dla emigrantiw-chliborobiw. U zhodi z cym zakonom emigrantiw-chliborobiw perewozytymut do Paragwaju na koszt derzawy. Sprawamy emigracii do Paragwaju zajmajetsia paragwaiskyi konsulat w Rymi pid adresoju: Roma via Mercoli 21.

*

Konsulat Kuby w Szwajcarii podaw do widoma umowyny na wyizd pereselenciw u Kubu. Perejizd kosztuje 200 dolariw wid osoby. Okrim cioho koznyj emigrant powynen splatyty pewnu sumu jak zabezpeczennia na wypadok braku praci w perszych dniach pisla pryizdu.

*

Parlament piwdenno- amerykanskoi derzawy Chile opraciowuje nowyj zakon pro emigraciju. Chilijskyj uriad maje namir, protiahom kilkoch rokiw oselyty w kraini kolo 200 000 chliborobiw. Sprawamy pereselennia keruwatyme Chilijskyj Selansko-chliborobskyj Bank. Informacij w sprawach wyizdu daje chilijskyj konsul w Szwajcarii (Zürich, Bellariarein 2).

Spohad iz Schweinfurtu: hrupa naszych lisowych robitnykiw

ОСТАННІ ЗВІДОМЛЕННЯ.

Aresztuwaly 16 DP za kradiz dobra UNRRA w Schleisheimi

Z Heidelbergu oficijno powidomlajut:

W Schleisheimi aresztuwaly 16 osib DP u zwjazku z kradizzju cyharok i inszych towariw z odnoho magazynu UNRRA.

U czotyrjoch wlomach do magazynu zlodii wykraly charczi, 3680 kartoniw z cyharkamy i bahato benzyny.

Miz aresztowanymy zapidozrenymy je 15 lytowciw i 1 ukrainec. Kilkoch zpomiz aresztowanych praciuwaly urjadowciamy i wartowymy w UNRRA. U nych znajszly 235 kartoniw cyharok.

*

Tureckyj prezydent Ismet Inoenue, widkrywajuczy mynulоi piatnyci nowyj tureckyj parlament, zajawyw, szczo nemaje pereszkod dla pryjaznych wzajemyn miz Tureczczynoju j Sowietskym Sojuzom, jakszczo wony spiratymutsia na osnowy Objednanych Nacij. Tureczczyna moze pohodytysia na rewiziju Dardanelskoho dohoworu lysze pid umowoju terytorijalnoi suwerennosty na konferencii zacikawlenych derzaw.

*

45 000 powernulysia do Polszczi zajawyw generalnyj dyrektor UNRRA la Guardia. Suproty nych ne stosuwaly prymusu. Szcze 6000 polakiw perebuwajut jak wojaky w Italii. General Anders wyichaw wze do Anglii. 2300 polskych oficeriw i wojakiw pozenylysia z italijkamy i wony lyszajutsia w Italii.

*

Recznyk brytijskoho urjadu zajawyw, szczo urjad Welykoi Brytanii dosi ne wyznaw Estonii, Latwii i Lytwy skladowymy czastynamy Sowjetskoho Sojuzu.

*

100 nowych zawodiw majut buduwaty w Rosii szczomisiaczno w ramach piatiletky 1946—1950. Zahalom planujut zbuduwaty 5900 promyslowych zawodiw.

*

Hrupa czeskych wojakiw i cywilnych napala mynuloho ponedilka, w den czeskoho nacjonalnoho swiata na domiwku komunistycznoi partii w misti Marianske Lazne. Demonstranty zirwaly czerwonyj prapor i portret Stalina. Wony stanut pered sudom.

*

Za dopomohoju welykoi relihijnoi sekty mennonitiw Kanady i Spoluczenych Derzaw Ameryky tysiaczi skytalciw z Ewropy budut pereselem, jak kolonisty do Ameryky. Na konferencii amerykanskych i kanadijskych czleniw cijei sekty poriszyly pryznaczyty na realizaciju prohramy pereselennia ewropejskych skytalciw milijon dolariw. Peretransportuwannia 2000 emihrantiw z Holandii, Danii ta Nimeczczyny do Paragwaju kosztuwatyme 500 000 dolariw.

*

Szwajcarskyj czasopys „Information Dienst" powidomlaje, szczo argentynskyj uriad opraciowuje plan oselennia w Argentyni kolo 400 000 pereselenciw z Ewropy. Pereselenciw zatrudniuwatymetsia na bilszych pomiszczyckych majetkach.

Permitted by authority of Militar[y Go]vern[ment]
Adresa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA, Team 612
Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. | 10. lystopada 1946 | Nr. 47

Ukrainskyj memorandum do Objednanych Nacij

Ukrainska Presowa-Informacijna Sluzba (UPIS) powidomlaje:

U misiaci serpni c. r. delegacijam demokratycznych derzaw na Myrowij Konferencii w Paryzi podano londonskym predstawnykom Uriadu Ukrainskoi Narodnioi Respubliky deklaraciju derzawnoprawnoho charakteru.

W cij deklaracii, pislia zjasuwannia prawno-istorycznych pidstaw ukrainskoi derzawnosty, legalnyj Uriad U.N.R.:

a) skladaje uroczystyj protest proty dopuszczennia delegatiw tak zwanoi USSR, jako predstawnykiw Ukrainskoi Nacii na Konferencii;

b) zajawlaje, szczo nijake pryjniate riszennia, ani nijaka zhoda, dowerszena abo pidpysana cymy „delegatamy“, ne wjazatyme Ukrainskoi Nacii, bo ci „delegaty“ je niczym inszym, jak lysze uzurpatoramy, a ne upowaznenymy predstawnykamy Ukrainskoho Narodu j Ukrainskoi Derzawy;

c) wyslowluje swoje twerde perekonannia, szczo myr w Ewropi i w switi moze buty zapewnenyj tilky todi, koly budut prywerneni pryrodni prawa swobody dumky, swobody wiry i swobody slowa dla ludyny ta prawa nezaleznosty dla wsich narodiw i koly tych praw nikomu ne bude widmowleno. Wsi narody, szczo terplat pid sowietskym jarmom, musiat distaty mozlywist wyzwolytysia ta wybraty swij wlasnyj szlach nacjonalnoho zyttia i formu prawlinnia.

Na teperisznju sesiju Objednanych Nacij Uriad Ukrainskoi Narodnioi Respubliky pereslaw 15 zowtnia potocznoho roku szyrokyj Memorandum.

Ostanni zwidomlennia:

Delehacija amerykanskych polakiw w brytijskoho premijera

Delehacija kongresu amerykanskych polakiw bula pryjniata 4. lystopada brytanskym premjer-ministrom Etli, szczo obhoworiuwaw z neju problemu peremiszczenych osib i inszy pytannia, szczo torkajutsia polakiw. Wyslowywszy pid czas rozmowy swoi pohlady na ci pytannia, Etli widznaczyw, szczo Welykobrytanija wze pryjniala 160 000 DP. Win obiciaw czlenam delegacii zrobyty wse mozlywe, szczob schylyty uriady USA ta piwdenno-amerykanskych respublik dopustyty do ich krain dalsze pereselennia peremiszczenych osib.

Oficijne zwidomlennia pro dolu usunenych z taboriw DP

Nimecki hazety pyszut:

Jak powidomyw 31. zowtnia Widdil suspilnoi opiky amerykanskoi Wijskowoi Uprawy Bawarii, widomosti pro nibyto pohane powodzennia nimeckoi wlady z wyselenymy z taboriw UNRRA peremiszczenymy osobamy w rezultati prowedenoho nym doslidzennia ne potwerdylys. Do cych czutok, za pojasnenniam amerykanskych uriadowciw, spryczynywsia neodnakowyj stan zabezpeczennia taborian u taborach DP i taborach dla tych hromadian, jaki neprawdywo wykazuwaly sebe prymusowo wyselenymy. Bahato osib, szczo ich amerykanska wijskowa kontrolna komisija wyznala za nimeckych wtikacziw abo peremiszczenych, musily pokynuty tabory dla wyselenych prymusowo. Ich pereseleno do zbirnych punktiw nimeckych „nowohromadian“ (Neubürger), szczob znowu postawyty na praciu w nimeckomu hospodarstwi.

U medycyni tez pjatyriczka

Jak powidomlaje radio z Berlinu, Akademija medycznych nauk SSSR zakinczyla w Moskwi swij 3. kongres. Zhidno z zajawoju prezydenta Akademii, zroblenoju nym predstawnykam presy, kongres detalno obhoworyw holowni pytannia piatylitnioho planu szczodo medycznych naukowych doslidzen.

Sowjetskyj komentar do zajawy Churchilla

U zwiazku z zajawoju Stalina komentator moskowskoho radija Anatolij Osipow obhoworiuwaw „militarni pryhotuwannia“ Churchilla. Zhadawszy dawniszu protykomunistycznu nastanowu buwszoho brytijskoho premijerministra win, skazaw take: cillu zajawy Churchilla, jaku win sklaw u parlamenti, bulo widwernuty uwahu brytijskoho i inszych narodiw wid swoich wlasnych militarnych pryhotuwan ta wid takych pryhotuwan swoich odnodumciw w Spoluczenych Derzawach. Win dodaw: Widpowid generalissimusa Stalina duze jasno wkazala szlach do myru. Perszyj pomiz sowietskymy derzawnymy ludmy wyslowyw bazannia, szczob wykluczyty nackowuwacziw do nowoi wijny.

Bozewilnyj polkownyk Bormanna

Zhidno z powidomlenniam sztutgartskoi krajowoi policii wid 1. lystopada, w okolyci miscewosty Backnang zaaresztowano jakohos czolowika w pownij uniformi pidpolkownyka SS, prykraszenii nacystskymy ordenamy. Win wyjszow u takomu wyhladi na prohulanku na wulyciu.

Umiszczenyj u sztutgarskij kryminalnij wjaznyci pidpolkownyk SS pojasnyw, szczo ciu uniformu win distaw swoho czasu wid Martina Bormana. Psychicznyj stan joho bude perewirenyj.

VERBA VOLANT, SCRIPTA MANENT...

Pro moralnyj upadok „Nedili“ i wysoku moralnist 70-widsotkiwciw

Prychylnyky „Nedili“ (a ich bilsze niz toho spodiwajutsia ii zapekli worohy) ne zawzdy wdowoleni „politykoju“ naszoi redakcii, zakydajuczy nam nadto „pereborszczenu bezstoronnist“ i „lehkowazne dopuskannia do holosu tych, szczo wystupajut proty demokratycznoi presy“. Pojawa u „Nedili“ lysta dr. Mirczuka do dr. Szajana in extenso i bez komentariw, publikacija az dwoch widpowidej na dwi oholoszeni „Nedileju“ statti w ociomu nomeri hazety, dopuskannia komunikatiw towarystw, szczo jawno wystupajut po boci NDOUZ w toj czas, koly presa, szczo wystupaje proty SUZ toho nikoly ne robyt — wyklykaje czy wyklycze zasterezennia u najpowazniszych i najspokijniszych naszych czytacziw. Mymochit wyrynajut u nych pidozrinnia, sumniwy i pytannia: czy z redakcija „Nedili“ ne maje, mowlaw, ustijnenoi politycznoi linii? Czy „Nedila“ ne znajuczy „czyja wizme“, chotilaby i Bohowi i wodnoraz czortowi postawyty swiczku? A mozlywo, mowlaw, w „Nedili“ poborujutsia jakis rizni wplywy, ba, moze j nawit z zurnalistamy tijei hazety je tak, jak mudro (nacze b z recepty, perepysanoi z „Prawdy“) napysaw neszczodawno „Czas“: „Odyn raz w tyzden prychodyt „Nedila“ z Aschaffenburgu. My czytajemo ciu hazetu z redakcijnoho obowjazku i za koznym razom perezywajemo poczuttia soromu za odnu czastynu ukrainskych zurnalistiw. Sorom cej palyt nas za koznym reczenniam, bo odne za druhym widkrywaje nam moralnyj upadok tych ludej, jaki widpowidajut za ciu hazetu“. ...

„Czas“, jak widomo nalezyt ludiam hrupy, szczo perom red. Pelenskoho narachuwaly sebe na 70 % usioho ukrainskoho suspilstwa. Wony, jak wychodyt, wyznajut nedemokratycznu zasadu „Kraft ist Moral des Menschen“. Za ichnim pohladom moralnyj lysze toj, chto maje sylu i umije wyhukuwaty. Chaj i tak bude. Majbutnie pokaze, czy redaktor „Czasu“ moze wydawaty licencii na moralnist. I majbutnie pokaze czy prawdoju je te, szczo — jak dali napysala cia hazeta — u „U czas nebezpeky — na fronti buly my (sebto redakcija „Czasu“ ta ii odnodumci) a ne wony (sebto redaktory „Nedili“ ta inszy „amoralni“ czleny „ukrainskoho serwilistycznoho seredowyszcza“). Jak dosi my niczoho ne czuly pro te, szczob redaktory „Czasu“ i „Ukrainskoi Trybuny“ znyszczyly chocz po odnomu okupantowi na fronti, todi jak w rjadach ukrainskoho „serwilistycznoho seredowyszcza“ ne braklo ludej, szczo po dwa i try razy protiahom ostannioho czwertstolittia wystawlaly holowy na kuli, pry koznij sytuacii i pry koznij konjunkturi iduczy pid prapory ukrainskoho wojactwa, szczo, ne szukalo posad i kontyngentiw, a hotowe bulo jty nawit iz peklom proty najlutiszoho woroha Ukrainy.

Stilky pro w..stupy, szczo staly szczodennymy u naszij „aktywistycznij“ presi i pro metody kwalifikuwannia hromadjan molodymy ludmy z partijnymy kwytkamy u kyszeni. My, „Nedila“, — objednannia ludej riznoho wiku, sfer i temperamentiw. Zdeklarowanych partijnych fanatykiw miz namy ne maje. Demokratiju rozumijemo jak konstruktywnu, muzniu toleranciju wsioho, szczo wmiszczujetsja w ramach naszoho holownoho nacjonalnoho zawdannia i widpowidaje demokratycznym poniattiam swobodolubnych, jak i nasza nacija, narodiw Zachodu. Spokijno mozemo wysluchaty holosu koznoho ukraincia, do najzapekliszoho banderiwcia wkluczno, jakszczo win howoryt do reczi, a policii i pj..st.ka ne stosuje suproty swoich bratiw po krowi tam, de mozna sprawu polahodyty po-hromadjansky i pered awtorytetom takych instytucij, jak sud, centralna wlada czy widpowidalna ustanowa, oczoluwana ludmy, szczo ne zwykly zyty z zibranoho pid terorom hrosza i pid minlywoju maskoju wicznych anonimiw. Ce j usia neskomplikowana filozifija naszoi zasady i my pryderzujemosia wykonuwaty ii w naszij informacijno publicystycznij roboti. Pry tomu, oczewydno, jdemo za postupom i za perestarili fanatyczni spory ta neporozuminnia ne wojujemo. Wyznajemo odnu Ukrainu, szczo bude taka, jak sobi toho zabazaje cilyj ii narod, a ne redaktor odnijei hazety, szczo — szykujuczys na wyizd za okean — wze zapowidaje perehony na Ukrainu po wladu, po kozuch, jakyj pokyszcze na sylnomu i zubatomu wedmedi.

Koznomu uwaznomu czytaczewi ukrainskoi presy jasno, szczo zroblena namy aluzija stosujetsia pana Zenona Pelenskoho, kolysznioho redaktora sensacijnoho lwiwskoho „Nowoho Czasu“, odnoho z nadijniszych publicystiw kolysznioho UNDA i teperisznioho holownoho redaktora miunchenskoi „Ukrainskoi Trybuny“. (Do reczi: taku nazwu mala kolys dobra ueneriwska hazeta u Warszawi. W Halyczyni ii ne lubyly. Teperisznia „Ukrainska Trybuna“ — antyteza tamtoi i zapowidaje ekspansiju az po Don. Istorija taky miniajetsia ...). My szanujemo re'aktora Pelenskoho, chocz-jakszczo wilno buty szczyrym-za wykluczny j talant za zerju ukrainskoi, nawit halyckoi, publicystyky joho ne wwazajemo. My znajemo szcze inszych duze powaznych ukrainskych redaktoriw z Halyczyny, zhadaty b choczby, dr. Nimczuka, dr. Barana, red. Kedryna-Rudnyckoho, Red. Czerneckoho, dr. Lysiaka, mgr. Halajczuka, red. Kurdydyka, red. Sztykala i inszych, szczo swoim talanom i blyskuczistju pera ne buly u zachidnij Ukraini slabszi wid zurnalistiw Ewropy. Do p. Pelenskoho majemo bahato zrozumiloho sentymentu, jak do swoho buwszoho szefa z nazwanoho tut namy sensacijnym „Nowoho Czasu“, szczo (chocz bahato zloho w Zachidnij Ukraini naroby w swojeju korotkozoroju politykoju, choczby w sprawi KarpatskoiUkrainy), wse taky umiw howoryty do mas i potrapyw buty cikawyj. Ale sprawy stanuly z pryczyny jakraz red. Pelenskoho tak, szczo musymo jomu pryludno skazaty dijsnu prawdu: pan redaktor robyt zabahato szumu dawkola sebe. Niby reklama na pererеklamowanyj towar. Awstrijec skazaw by: viel Lärm um nichts. Bahato halasu czerez duruyciu. I wodnoraz, reklamujuczy sebe na duchowoho wozdia „uhaweriwskoho“ ruchu, redaktor „Ukrainskoi Trybuny“ robyt duze pohanu prysluhu partii, szczo ii interesy z takym temperamentom stawyt pered opinijeju. Ne znajemo, czy w partii, jaka peredala swij mandat na oficijnu propagandu p. Pelenskomu je szef propagandy. Jakszczo b win maw hostru orijentaciju, musiw by ne pochwalyty ostannich wystupiw keriwnyka i czilnych spiwrobitnykiw „Ukrainskoi Tribuny“. Wony nadto deszewi i samopewni, wony blyskucze parafruzujuczy ulubleni terminy ich awtoriw — zarozumili i bezpidstawno arogujut sobi prawo nakydaty swij prowincijnyj lwiwskyj politycznyj pohlad cilij sobornij Ukraini. Ce ryzykowne, koly „Ukrainska Trybuna“ kaze: „70 % ukrainciw jdut za namy. KUK ce neprawda, partii KUK ne je zadnoju o..anizowanoju wel..zyroju, wony - fantomy. CPUE z hromadskoho boku w'-dirwana konstrukcija“... Taki wyslowy u krytycznoho czytacza zrodzujut (jakszczo win dumaje, bo na takych, szczo ne dumajut a pryjmajut wse bezkrytyczno, wwazaty ne mozna, wony wze zawtra mozut sluchaty i wiryty na slowo inszym) pryrodni zapyty: a szczo pozytywnoho zrobyw uhaweriwskyj ruch? Skilky emigrantiw pereprawyw wze za okean? Skilkoch ludej wlasztuwaw na praciu? Czy maje dostup do sylnych cioho switu i umije robyty zachody w sprawi pokraszczannia doli ukrainciw? Bo paryzkyj memorijal, ja jakym bulo stilky halasu, zrobyly razom z UNR i tak, szczo poza skandalom na ukrainskomu grunti malo chto pro nioho j czuw. A borotba za wladu pro taborach ce tilky zajwa wytrata syl i ambicij na szlachu do welyko.. rozczaruwannia, szczo moze pryjty zawtra. Krytycznyj czytacz zapytaje ne teper to w czetwer: czomu w nas maje buty odna partija? A jakszcze odna, to jaka ii prohrama? W socijalnych, w hospodarskych, w miznarodnich pytanniach? Bazajemo ii Wozdewi, dowholitniomu wjaznewi czuzych tiurem dowhoho wiku, ale, koly b win, skazim, odnoho dnia machnuw rukoju na polityku i zaprahnuw spokijnoho prywatnoho zyttia (szczo w prawdywoho patriota ne wykluczaje mozlywosti dobre praciuwaty dla narodu), todi jak bude z ii nazwoju: musily b perechreszczuwaty „banderiwciw“ na „pelenkiwciw“, czy jak? Koly nam kazut-socijalist, my baczymo-socijalizowani fabryky, koly nam kazut monarchist-my, ukrainci, baczymo sywowolosoho hetmana, jak bje poklony pered Bohom i prawyt pry dopomozi parlamentu narodom, ale koly nam kazut Hitler-my baczymo na misci ludyny awtomat, szczo zawzdy pidnosyt lapu i rachuje, z jakoi szcze krainy mozna prywezty pohrabowane maslo. Skinczywsia Hitler, skinczylosia i wse, szczo kryczalo „heil“, lysze welyka ruina na zemli i w duszach ostalasia ...

Pan Pelenskyj skaze: my — UPA; Nasza widpowid: ce legenda. UPA — i my i wy, a wlastywo ani my, ani wy, bo wsi my heroi bilochlibnoi amerykanskoi emigracii. UPA stworyw ne banderiwec i w UPA wojujut ne lysze banderiwci. Zdajetsia, szczo — koly UPA isnuje jak powazna dijsnist, to tam mozna by znajty cilu ukrainsku aktywnu hromadu, szczo pered likwidacujeju musila utikaty do lisu.

I wkinci szcze kilka sliw widpowidi tym naszym czytaczam i prychylnykam, jaki pereczytaly postanowu Spilky Ukrainskych Zunalistiw pro te, szczo wona bude pidtrymuwaty KUK konkretnoju zunalistycznoju praceju i zapytujut nas, czomu „Nedila“ ne pysze wlasnych stattej do cijei temy i czy prawdu kaze „UkrainskaTrybuna“, pyszuczy (w cz. 13), szczo: „SUZ je wyrazno okreslenoju partijno-politycznoju organizacijeju.“ Nasza widpowid: „Nedila“ pro KUK ne pysze wlasnych stattej, bo ii redaktory ne zwykly robyty zajwoho halasu dowkola powaznych faktiw, szczo kydajut wreszti dobre swillo na ukrainciw i napowniajut radistju wsi ukrainski sercia. Twerdzennia pro SUZ ce podekudy taky prawda. Redakcija „Ukrainskoi Trybuny“ skazala do reczi, kazuczy, szczo SUZ okreslyw sebe po storoni KUK, sebto zahalno-ukrainskoi konsolidacii. Redakcija „U T“ ne dodala lysze odnoho, a same, szczo Uprawa SUZ postupyla (pidderzujuczy KUK) konsekwentno, wykonawszy bazannia mas i swoho buwszoho mistoholowy red... Pelenskoho, szczo jakraz z takym samym temperamentom, jak teper poboruje, ciu konsolidaciju propowiduwaw. Dla toho, szczob naszi slowa buly dosyt perekonlywi my dozwulymo sobi nawesty dotycznyj ustup z lysta b. zastupnyka Holowy Uprawy SUZ, red. Zenona Pelenskoho do holownoho redaktora „Nedili“. W ciomu lysti, szczo maje wze siohodni znaczinnia lysze dokumentu, a todi buw swoho rodu politycznoju instrukcijeju, (win datowanyj 26. 7. 1946) red. Pelenskyj pysaw m. i.: „Prychodytsia duze zality, szczo Wy ne buly prysutni na zasidanni Uprawy SUZ. Zasidannia bulo nezwyczajno cikawe — i po zmistu, i po formi. Po zmistu, krim nyzky wazlywych postanow, my perewely nezwyczajno cikawu prohramowu dyskusiju na temy rozuminnia j oborony spraw demokratii SUZ-om; Z .. ostanow zatorknu lysze najwaznisze: ... otze kampanija cilosty naszoi presy .roty nenawysty (pidkresl..nnia awt..ra lysta) w ukrainskomu politycznomu zytti. Jde pro te, szczob w unison wsi my poczaly poborjuwaty wytworjuwannia ..tmosfery politycznoi worozneczi. Maje pocz..ty jty stattia za statteju w tij sprawi, wid.. ..sti, komenta.., wsia aparatura, jaku hazeta maje do swoho rozporad..nnia. Treba ci reczi pidbudowuwaty tez s..itohladowo j pojasniuwaty ich jak osnowu usiakoi demokratii“. Dali teperisznij szef-redaktor „Ukrainskoi Trybuny“, a todisznij perszyj mistoholowa Uprawy SUZ, p. Pelenskyj dawaw redaktorowi „Nedili“ taku instrukciju: „Tretie ce jest podibna kampanija w sprawi politycznoi konsolidaci. ukrainciw. Je potribnyj zbirnyj natysk nas, jak wyslowu pryludnoi opinii, na ukrainski polityczni czy..nyky, szczob nareszti z soboju dohoworjuwalysia. Sus..lstwo ne moze sobi dowsze dozwolyty na luksus politycznoho rozbyttia j rozswarennia. Nastroi szyrokych mas je za konsolidacijeju; cej nastrij je naskriz zdorowyj. Poruszujuczy ciu sprawu, presa ne aroguje sobi pretenzij pokazuwaty konkretni szlachy tijei konsolidacii, nakresluwaty prohramu, ustijniuwaty ii stratehiju j taktyku. Ce je zalyszajetsia sprawoju wnutrisznioi dyskusii d..tycznych politycznych czynnykiw. ..le my mo..emo pryspiszyty cej proces, mobilizujuczy dla sprawy pryludnu opiniju. Prosto: musymo ich prymusyty (pidkreslennia red. Pelenskoho) sisty za spilnyj stil i perehoworjuwaty. Todi pobaczymo: chto na czomu stoit i jak sprawdi pro otu nacjonalnu jednist dumaje“ . . .

Koly perepysujemo ocioho lysta, szczo joho oryhinal pryjdetsia widdaty do muzeju profesoram Zywotkowi j Mijakowskomu, zalijemo, szczo mozemo zrobyty prykrist buwszomu naszemu szefowi i starszomu towaryszewi. Ale z dalebi ostanni joh.. ..stupy proty SUZ prynewolujut nas ce zrobyty. Kozen objektywnyj nasz czytacz, baczyt teper, czomu „Nedila“ i SUZ dajut pidrymku konsolidacijnij akcii: wony lojalno wykonujut postanowu szcze z lypnia cioho roku, bo-jak kazaw redaktor Pelenskyj todi, „nastrij mas je za cijeju konsolidacijeju“. My praciuj..mo nad tym szczob prymusyty naszi partii sisty .. spilnyj stil. Tak nam rady.. zastu.. holowy Uprawy SUZ i cia postanowa dla SUZ je dijsna, bo holowy w organizacii mozut miniatysia, ale sama Spilka isnuje, praciuje, a nastrij ukrainskych mas je dali za konsolidacijeju, a ne za skopjowanoju wid nimciw czy rosijan monopartijeju.

Zdajetsia, ce wse, szczo my, „zurnalisty, jaki tak nyzko upaly moralno“ maly by skazaty swoim czytaczam. Szczo z, jak dla „serwilistiw“ ce j tak bahato: poklykannia na awtorytet redaktora, szczo maje za soboju 70 % mas. Jakszczo redakcija „Czasu“ tijei instrukcii swojeczasno tez ne distala to my mozemo sluzyty ij fotokopijeju, dumajuczy, szczo KUK rado zaplatyt koszty, bo my wnaslidok bojkotu, propowiduwanoho proty nas m. i. na storinkach „Czasu“ ne duze to finansowo sylni i z hriszmy u nas ne perelywajetsia. A dla objektywno i krytyczno dumajuczych ukrainskych ludej chaj recepta pana Zenona Pelenskoho, szef-redaktora hrupky lwiwskych zurnalistiw, szczo aroguje sobi (cioho latynskoho slowa ne treba miszaty z inszym lat. slowom, a same arogancija) prawo na prowid narodnimy masamy wid Sianu do Donu, chaj bude malym komentarem do staroi prawdy, uwikowicznenoi w mudrosti starych rymlan: verba volant, scripta manent. Ce znaczyt: slowa mynajut jak, witer, napysane lyszajetsia. Warto, szczob naszi presowi awtorytety pysaly na majbutnie tak, szczob ich slowa i dila sobi ne supereczyly. Bo narod czytaje, perezowuje, motaje na wus i swoje dumaje. Ce j use, szcze mozemo skazaty z prywodu wystupiw naszych „moralnych“ kolehiw po peri.

Геннадій Которович.

Belhijskyj holos w oboroni peręsliduwanoi Ukrainskoi Katolyckoi Cerkwy

Amerykanska presa pidkresleno zwertaje uwahu na te, szczo sowjetska delekacija na konferenciju Objednanych Nacij w Niu-Jorku zjawylasia w katolyckij katedri sw. Patricka pid czas uroczystoho Bohosluzennia w namirenni Objednannych Nacij. Switlyna pokazuje sowjetskoho viceministra zakordonnych spraw Wyszynskoho w chwylyni, koly win witajetsia z katolyckym archyjepyskopom Mc Intyra z Niu-Jorku.

W orhani Belhijskoi Katolyckoi Akcii ii heneralnyj duchownyk Monsignore Pikar szyroko widomyj publicyst, na 15 storinkach daw dokladnyj obraz teperisznioho stanu Ukrainskoi Katolyckoi Cerkwy ta doli ukrainskoho narodu, opysaw wlastywym jomu hariaczym stylem zachlywe peresliduwannia, jaki dowodytsia perezywaty ukrainskym bratam, jaki choczut buty wirnymy katolyckij wiri ta swoim idealam. Jak kolys pered wijnoju belhijski katoliky staly w oboroni peresliduwanych meksykanskych bratiw tak i teper — pysze Pikar — obowjazkom belhijskoho hromadianstwa je zwernuty pylnu uwahu na ci zorstoki peresliduwannia, jaki terpyt teper ukrainskyj narod, wystupyty pered switowoju opinijeju proty zachlywoho czerwonoho teroru i pidniaty protestacijnu akciju w oboroni wsich peresliduwanych katolyckych cerkow w Schidnij Ewropi, a w perszij miri Ukrainskoi Katolyckoi Cerkwy.

Opysawszy z welykym pijetyzmom dolu ukrainskoho narodu na protiazi istorii ta widdawszy hlyboku poszanu Pokijnomu Mytropolytowi Andrejewi Szeptyckomu, szczo swoimy czastymy widwidynamy w Belhii buw szyroko widomyj belhijskomu hromadianstwu — belhisjkyj awtor opysuje dokladno, jakymy sposobamy teperiszni moznowladci posluhuwalysia, szczob prywesty do rozbyttia ta ponewolennia Ukrainskoi Hreko-katolyckoi Cerkwy. Dla ukrainskoho duchowenstwa, jake z malymy wyniatkamy stalo wirnym Papi pislia zaklyku w Encyklici, wydanij z prywodu 350-litnoi riczynyci Beresteiskoi Unii, — ne znachodyt sliw pochwaly i pidczerkuje joho krywawu martyrolohiju na czoli z ich Epyskopamy. Zhaduje takoz z welykoju sympatijeju pro protesty Ukrainskoi Prawoslawnoi Cerkwy w oboroni ich peresliduwanych bratiw Hreko-katolyckoi Cerkwy.

Na zakinczennia pytaje duchownyj prowidnyk Belhiskoi Katolyckoi Akcii, jaka bude dalsza dola ponewalenoho ukrainskoho narodu ta joho Cerkwy pid teperisznioju, despotycznoju tyranijeju, szczo prodowzuje swoje neludske dilo z welykoju zawziatistju. Widpowid czerpaje nasz awtor u hariczomu ukrainskomu patriotyzmi, jakyj dosi protystawywsia wsim worozym namiram okupatiw i w niomu czerpaje sylu dla dalszoi borotby.

Tomu to w imja braterstwa po Chrysti i Jednosty Mistycznoho Tila jake stanowyt Katolycka Cerkwa, wsi belhijski katolyky powynni staty w oboroni ponewolenych i peresliduwanych bratiw.

Musiat poczuty pro ce takoz ti, szczo teper peresliduiut ukrainciw i wsia publyczna opinija musyt buty do cioho zmobilizowanoju. Dla wykonannia takoi protestacijnoi akcii — Monsignore Pikar, szczo kermuje belhijskoju Katolickoju Akcijeju podaje swoi instrukcii i obiciaje dalsze posylaty swo cinni wkaziwky.

Wsi ukrainci — bez riznyci wirowspowidannia — musiat z hlybokoju wdiacznistiu pryjniaty braterski zajawy spiwczuttia i pomoczi katolyckych belhijciw, jaki wze stilky daly dokaziw miznarodnioi solidarnosty. Belhija terytorijeju — malenka, ale swojeju kulturoju i wplywamy widihraje teper perszoriadnu rolu. Znajemo z istorii, szczo w czasach Chrestonosnych Pochodiw belhijci braly welyku uczast i odyn z nych — Godfryd z Bujonu — buw perszym korolem Jerusalymu.

Wirymo, szczo w serciach belhijskych patriotiw zrostatyme idealistyczna prychylnist do szlachetnoi borotby ponewolenych nowymy worohamy chrystijanstwa nacij.

Welycz Iwana Franka – w wiri u peremohu

Z nahody swiatkuwannia rokowyn Poeta w Aschaffenburzi

Dwi znamenni daty w istorii naszoi kultury widznaczaw u ciomu roci wwes ukrainskyj narid. U trawni c. r. mynulo 30-riczczia z dnia smerty welykoho poeta, pysmennyka i wczenoho Iwana Franka, w serpni — 90 rokiw z dnia joho narodzennia. Najbilszyj za wwes poszewczenkiwskyj period dijacz naszoi kultury, poet, powistiar, dramaturh, satyryk, wczenyj doslidnyk, istoryk literatury, etnohraf, folkloryst, socioloh, krytyk, zurnalist, publicyst, redaktor, perekladacz, hromadsko-politycznyj dijacz Franko zalyszyw nam weletensku spadszczynu, swojeju dijalnistiu wnis nebuwale zruszennia w usi klityny kulturnoho zyttia. Mozna lysze dywuwatysia joho newsypuszczij enerhii ta praciowytosti, welyczeznii encyklopedycznosti joho znan.

Ta ne tilky w bahatstwi i riznomanitnosti welycz Frankowoi spadszczyny; newmyruszcza syla ii — w joho bezkraij lubowi do ridnoho narodu, w joho polumjanomu patriotyzmi, w joho hlybokomu spiwczutti tiazkomu stanowi narodnych mas. u palkomu bazannii im dopomohty. Win „skriz stawyw ridnyj narod pidstawoju swojei dijalnosty, dobro narodnemetoju, rozum, nauku — szlachom do mety.“ (Jefremow).

Wychodec sam z narodnych mas, syn kowala Franko w dytynstwi widczuw bahato lycha i krywd czerez swoje selanske pochodzennia, bahato pereterpiw, poky zdobuw zadanu oswitu i do swojei swidomoi dijalnosty pryjszow zahartowanyj u zyttiowij borotbi, swidomyj toho, szczo „zyttia, to bornia“, „lysz borotys — znaczyt zyt“.

Franko wystupaje na literaturno-hromadskij areni w burchlywyj period „tiazkoho perelomu“ w halyckomu zytti, koly same wysunulysia perszi kadry nowoi radykalnoi intelihencii, wychowanoi z selanstwa. Swidomyj demokratyzm, hordist z swoho selanskoho pochodzennia, prahnennia dopomohty narodowi, krytyka suspilnoho ladu — ci charakterystyczni oznaky nowoi hromadskoi syly znajszly swij najwyrazniszyj wyjaw takoz i w tworczosti Franka.

Debiutuwawszy swoimy perszymy poezijamy ta powistiu „Petrii i Dowbuszczuky“, osnownu swoju uwahu widdaje Franko ridnomu narodowi, hlyboko do sercia pryjmaje joho tiazke stanowyszcze, bezprawnist, temriawu. Zaklyky molodoho poeta: „Ory, ory j spiwaj ty, weletniu, zakutyj w newoli j tmy jarmo!“ spowneni nepochytnoi wiry w te, szczo narid peremoze, dobude swoich praw i znow oratyme „wilnyj wlasnyj lan“ i bude „wlastywec swoho trudu i w wlasnim kraju sam swij pan.“

Franko czitko formuluje hasla, za jaki boretsia molode pokolinnia i zaklykaje wsich do zmahan za ciu wysoku metu:

Nasza cil — ludske szczastia i wola.
Rozum wladnyj bez wiry osnow,
I braterstwo welyke wseswitnie,
Wilna pracia i wilna lubow!

U switlij wiri w peremohu — welycz Franka. Czerez nei win i joho odnodumci ofirujut soboju, roblatsia robitnykamy na szlachu postupu, dobrowilno prykowujut sebe do skeli zyttia, wsiu metu swoho isnuwannia wbaczajut u borotbi za wsenarodne szczastia.

Bezsmertna poezija „Kameniari“, w jakij u weletenskych symwolicznych obrazach borciw za nowyj swit rozkryto nezlamnist, muznist, wysoku swidomist, heroizm samopozertwy, — wyslowluje ciu hlyboku wiru, ciu wpewnenist, szczo zertwenni zmahannia uwinczajutsia peremohoju narodnych mas:

I wsi my wirym, szczo swoimy rukamy
Rozibjemo skalu, rozdrobymo hranit
I krowju wlasnoju i wlasnymy kistkamy
Twerdyj zmurujemo hostynec i za namy
Pryjde nowe zyttia, dobro nowe u swit.

U ciomu weletenskomu zmahanni jednaje kraszczych syniw narodu wysoka swidomist toho, za szczo wony wstaly, „duch, szczo tilo rwe do boju“, ideja wyzwolnoi borotby „za postup, szczastia j wolu“. Wona zarodylas wid tysiacz rokiw i je nezlamnoju, zywe w swidomosti pokolin ta nijaki pereszkody, ni tiurmy, ni tortury, ni zbroja, ni szpyhunstwo ne mozut ii podolaty. Nawpaky, cia ideja szyrytsia sered narodu, pidijmaje milony, zbudzuje w nych nowi syly i zawziattia, pidnosyt narodni masy na borotbu za kraszczu dolu. Zapalnyj zaklyk cej lunaje skriz.

I de tilky win rozdastsia,
Szczeznut slozy, sum, neszczastia,
Syla rodytsia j zawziattia —
Ne rydat, a zdobuwaty
Chocz synam, jak ne sobi
Kraszczu dolu w borotbi.

W prodowz swojei kypuczoi tworczoi dijalnosty Franko nerozrywno zwjazanyj z narodom. Jomu pryswiaczuje pysmennyk swoi twory, narodni interesy dla nioho wyszczi za wse. Zokrema pisni i praci widdaje Kameniar kraszczi chwylyny swoho tworczoho natchnennia. Prekrasnu ukrainsku pisniu, wytwir nezriwnianoho narodnoho folkloru, wyjaw bazan i prahnen milionnych mas, nezminnu suputnyciu koznoi praci proslawlaje win u swoich poezijach, wbaczajuczy, szczo w wilnij tworczij praci, jaka trywaje w suprowodi pisni, u wpewnenosti w uspichowi kincewoi mety, zaporuka peremohy:

„Pisnia i pracia — welyki dwi syly!
Im ja do skonu bazaju sluzyt;
Czerep rozbytyj, jak lazu w mohyli,
Nymy lysz zmozu j dla prawnukiw zyt.

Wysoko pidnosiaczy narodnu pisniu, widmiczajuczy ii mohutnij wplyw na szyroki masy, Franko stawyt i pered poetom widpowidalnist za wytrymanist, pownocinnist i zapalnist joho pisni:

Bud ty, spiwacze, jak Boza pszenycia,
Pisnia twoja — zoloteje zerno!

kaze win i zaklykaje spiwcia „wes swij mozok, i nerwy, serce“ wkladaty w swoju pisniu.

Tak samo nadzwyczajno wysoko cinyt Franko i mystectwo, szczo orhanizuje szyroki narodni masy, pidnosyt ich smilywist i swidomist u borotbi za swoju wolu.

Wilnym czczaslywym hospodarem swojei doli prahne pobaczyty Franko swij narid. U dumkach i mrijach Kameniaria wstajut obrazy kwituczoho ridnoho kraju, zahalnoho pidnesennia i radisnoi praci na onowlenych nywach. szczo powynno statysia pisla wyzwolennia narodu wid tiazkoi nedoli:

Baczyw ja w dumci bezmezni pola:
Uprawnena spilnym trudom ta rilla
Narod hoduwala szczaslywyj, swobidnyj.
Czy ce z Ukraina, czy ce kraj mij ridnyj.
Obdertyj czuzymy i switom zabutyj?
Tak, ce Ukraina swobidna, nowa!

Cia nadija ne zalyszala Franka nikoly, nawit u najdramatyczniszi periody joho zyttia, w czasy tiazkych sutyczok z czastynoju ukrainskoi inteligencii w Halyczyni ta polskymy kolamy ne wtraczaw win wpewnenosty w pryjdeszne switle majbutnie swoho narodu, swojei witczyzny.

Bezkrajnoju lubowju do narodu projniata wsia dijalnist Franka. Wsi joho twory, szczo wyjszly knyhoju „W poti czola“, „Perechresni stezky“. wsi opowidannia slawnozwisnoi boryslawskoi epopei: „Polujka“, „Ripnyk“, „Na roboti“, „Nawernenyj hrisznyk“, „Wiwczar“, „Jac Zelepucha“, taki perlyry. jak „Boa constrictor“ i „Boryslaw smijetsia“, nawijani romanamy Emila Zola, stanowlat odnu welyku kartynu strachitlywych zlydniw, pryhnoblennia, beztalannia i ponewiran narodnych mas. Za prykladom welykoho francuzkoho naturalista, Franko z doswidom obdarowanoho mystcia schodyt u nyzyny, „na dno“, spuskajetsia w samu huszczynu narodu, wywodyt najbidniszi, najtemniszi, najpryhnobleniszi kola ludnosty, zobrazuje dramatyczni sceny rujnuwannia patrijarchalnoho sela, holodni mandriwky znedolenych selan do naftowych kopalen do halyckoi Kalifornii z metoju zarobitkiw, nadludsku praciu i zdebilszoho smert na dni sztolen pidczas katastrof, abo wid wysnazennia ta nadmirnoho wyzysku, do jakoho, jak do wyprobowanoho zasobu do zbahaczennia wes czas wdawalysia perwisni promyslowci ta „naftowi koroli“.

Za swoi hromadsko-polityczni pohlady Franko tryczi opyniajetsia w tiurmi, ale trymajetsia bezstraszno, za hratamy wiaznyci pysze swoi natchnenni twory, a hotujuczys staty pered sudom, odiahaje swoju oboronnu promowu w rymy, smilywo i hordo wyznajuczy, szczo win wystupaw proty suspilnoho ladu, pobudowanoho na nesprawedlywosti i pryhnoblenni narodu. Powni hlybokoho realizmu i chwylujuczoi zyttiewoi brawdy joho zobrazennia pobutu w tiurmi: „Do switla“, „Pantalacha“. „Na dni“, jak i cykl tiuremnych sonetiw jaki je hostrym protestom proty naruhy nad ludskoju hidnistiu u wjaznyci ta derzawnoi i policijnoi swawoli.

Welyczawa kartyna slawnoho mynuloho ukrainskoho narodu, joho wilnolubni poryWannia, heroiczna borotba proty tataro-monholskoi nawaly wstaje pered namy w istorycznij powisti „Zachar Berkut“. Ideja jednannia wsich syl, usich zusyl u borotbi z zownisznimy zawojownykamy projmaje chwylujucze dramatyczni podii tworu, napruzenyj zmist jakoho perekonlywo dowodyt, szczo poky nas ne rozjednaly i ne rozporoszyly, my neperemozni.

Czasy panszczyny, czasy, bezprawnoho ponewiriniannia selanstwa widtworeni w poemi „Panski zarty“. de radist narodu z prywodu skasuwannia nenawysnoi kripaczczyny neperedawana, de zwistku pro wolu zustriczajut, jak swiato Welykodnia.

U swoich dramatycznych tworach: „Ukradene szczastia“, „Budka cz 26“, „Majster Czyrniak“, „Kamjana dusza“. „Uczytel“, w istorycznij drami „Son kniazia Swiatoslawa“. w prolozi „Welyki rokowyny“ widbyto wse ti z pekuczi pytannia suczasnosty, wtileni inodi w podijach mynuloho. Ta z lubow do ridnoho kraju, prahnennia powernuty narodowi wkradene u nioho szczastia projmajut ci twory.

Prekrasni satyry: poema „Botokudy“, „Uzas na Rusi“, „Chliborob“. „Memorandum bodiakiw“, „Swynska konstytucija“, „Osy“, czasamy dosiahajuczy Hajniwskoi syly sarkazmu i wbywczoi ironii demaskujut i neszczadno wysmijujut odwertych ta prychowanych nedruhiw, prystosowanciw, perewertniw, moskwofiliw usich tych, szczo szkodyly ridnij nacionalnij sprawi.

Dla ditej lyszyw Franko slawnozwisnoho „Lysa Mykytu“, „Kowala Bassima“, „Pryhody Don-Kichota“, „Koly szcze zwiri howoryly“, w jakych wyjawyw sebe prekrasnym znawcem dytiaczoi duszi i daw zachoplujuczi cikawi twory.

Jak perekladacz Sofokla, Bairona, Goete, Hajne, Zola ta inszych pysmennykiw czymalo zbahatyw naszu literaturnu mowu i pidnis kulturu ukrainskoho perekladu.

Slidom za welyczawymy poemamy, de pidneseni hlyboki zahalno-ludski dumky: „Smert Kaina“, „Car i asket“, „Nowe zyttia“, „Istar“, „Satni i Tabubu“, „Bidnyj Henrych“, „Poema pro bilu soroczku“ pysze Franko poemu „Pochoron“, de, wystupajuczy proty poeta Mickewycza, z welykoju syloju zasudzuje walenrodyzm, zaprodanstwo, zradnyctwo, wnutrisznju rozdowojenist, jaka pryzwodyt do zrady- wywodiaczy zradnyka najstraszniszym hrisznykom.

Welycznyj obraz Iwana Wyszenskoho, wyznacznoho pysmennyka i welykoho ukrainskoho patriota, awtora palkych lystiw na Ukrainu, pownych polumjanoi lubowy do ridnoho narodu rozkryw Franko w odnoimennij poemi, podajuczy zywyj, bahatobarwnyj obraz cioho suworoho asketa i natchnennoho propowidnyka borcia za rinyj narod, ludyny welykoi prystrasti ta wohnewoho pysmennyckoho temperamentu. Tymy-z wysokymy jakostiamy widznaczajetsia i inszyj poetycznyj twir „Na Swiatojurskij hori“.

Wybuch rosijskoi rewolucii 1905 roku, jaka zachytala carskyj prestol i obumowyla welykyj rozmach nacionalno- wyzwolnoho ruchu na Nadniprianskij Ukraini, aktywizacija ukrainskoho hromadianstwa, haslo woli Ukraini zachoplujut Franka, zbudzujut u niomu nowyj zapal ta sylu, projmajut nowym, nestrymnym bazanniam zyty i borotys.

Okrylenyj nadijeju na mozlywist skoroho wyzwolennia Ukrainy, ochoplenyj idejamy woluntaryzmu, pid bezposerednim wrazinniam burchlywych podij za Zbruczem, pysze Franko swoho henialnoho „Mojseja“, winec usijei swojei tworczosty, de w tytanicznych obrazach biblijnych personaziw wywodyt swij narid.

Wywedena w „Mojsei“ tragedija wozdia, newyznanoho masamy, wtiluje dumky awtora pro ukrainskyj narid, pro potreby zertw dla toho, szczob narid zrozumiw wysoku metu zmahan, pid prapory jakych win poklykanyj.

Henij Franka „Mojsejem“ wkoronuwaw swij zyttiewyj szlach i takym welyczawym akordom zakinczyw swoju tworczu dijalnist.

Wazko opysaty wsiu bahatohrannu kypuczu dijalnist Iwana Franka, a szcze wazcze — toj kolosalnyj wnesok, jakyj dala wona w usi haluzi kulturnoho zyttia ukrainskoho narodu na halyckij zemli.

Swojeju literaturnoju spadszczynoju win zrobyw weletenskyj krok wpered u rozwytku halyckoho pysmenstwa, wnis z Ewropy w zachidno-ukrainsku literaturu nowi napriamy realizmu i naturalizmu, wpersze pidnis robitnyczu tematyku, swoimy poezijamy znaczno pidnis kulturu wirsza w Halyczyni. Win zaprowadyw nowi metody naukowoho doslidzennia pysmenstwa i folkloru, daw nowyj etap rozwytku halyckoi nauky. Na naukowij nywi takoz welykyj joho wnesok. „Narys istorii ukrainsko-ruskoi literatury do 1890 r“ praci z staroho ukrainskoho pysmenstwa: „Iwan Wyszenskyj“, „Warlaam i Joasaf“, „Czudo Klymenta w Korsuni“, z usnoi narodnoi poezii: „Ukrainski kolady“, „Narodni pisni“. Ukrainskyj wertep“, zbirka „Prypowidok“, cila nyzka naukowych prac, wydrukowanych u „Literaturno-Naukowomu Wisnyku“, w rosijskych, polskych i nimeckych wydanniach, redahuwannia „Literaturno-Naukowoho Wisnyka“, bezzminka uczast u Naukowomu Towarystwi im. Szewczenka, wyklady na lwiwskych naukowych kursach — cej wnesok u zolotu skarbnyciu naszoi nauky uwicznyw Franka, jak welykoho wczenoho ukrainskoi zemli.

Weletenska publicystyczna robota Welykoho Kameniara, bezlicz statej na polityczni, socijalni, ekonomiczni temy, zaklyky do progresu, do duchowych zwjazkiw z Ewropoju, popularyzacija w szyrokych masach najpowniszych dosiahnen nauky, wydannia bahatioch hazet i zurnaliw („Hromadskyj druh“, „Dzwin“, „Molot“, „Swit“ „Zyttia i slowo“, odnoczasna pracia wydawcem, redaktorom i korektorom, literaturnym i teatralnym krytykom, awtorom bahatioch recenzij na twory pysmenstwa, na naukowi praci i sceniczni wystawy charakteryzujut Franka, jak praciwnyka na nywi zurnalistyky.

Narid ne zabuw i ne zabuwaje Welykoho Kameniara nikoly. Pidneseni, chwylujuczi twory Franka z ich mohutnim zapalom wilnolubnych zaklykiw, ta czarujuczoju muznistiu lirycznych poezij, hlyboka zyttiewa prawda, pokladena w osnowu ich, zachopluwaly i pidnosyly masy narodu, dawaly neperedawane natchnennia teatralnym mystciam pry scenicznij interpretacii Frankowych tworiw ta kompozytoram dla stworennia muzyky na bezsmertni frankiwski teksty.

Skilky stworeno prekrasnych muzycznych perlyn na slowa Kameniara, Mykoloju Lysenkom, Stanyslawom Ludkewyczem, Kyrylom Stecenkom, Nestorom Nyzankiwskym, Wasylem Barwinskym ta in. Na materijali powisti „Zachar Berkut“ Borys Latoszynskyj napysaw welyku operu „Zolotyj obrucz“, szczo projszla w kyiwskomu, charkiwskomu i odeskomu operowych teatrach. Z dramatycznych tworiw Franka zahalnyj uspich malo „Ukradene szczastia“, postawy jakoho w Kyjewi, Zaporizzi i Lwowi wyklykaly zachoplennia hladacziw.

U welyczeznomu popyti na Frankowi twory w bibliotekach i knyharniach, u triumfi Frankowych postaw, u zachoplenni awdytorii muzycznymy tworamy na slowa Kameniara, w uroczystosi Frankowych akademij, w juwilejni dni jaskrawo wyjawlajetsia bezkraja lubow usioho narodu do Welykoho dijacza ciloi nacii, szczo wse zyttia pryswiatyw praci dla szczastia narodu, dla joho dobrobutu i pro sebe ustamy Mojseja skazaw narodowi:

Ja z wes wik swij, wes trud tobi daw
U nezlomnim zawziattiu, —
Pidesz ty u mandriwku stolit
Z moho ducha peczattiu.

H.

ЯК БИ…

Як би само великеє стражданнє
Могло тебе, Вкраїно, відкупити, —
Було б твоє велике пануваннє,
Нікому б ти не мусіла вступити.

Як би могучість, щастє і свобода
Відмірялись по мірі крови й сліз,
Пролитих з серця і з очей народа, —
То хто б з тобою супірництво зніс?

О горе, мамо! Воля, слава, сила
Відмірюються мірою борби;
Лиш в кого праця потом скрань зросила
На верх той виб'ється із темної юрби.

Та праці тої, мамо, в нас так мало!
Лежить облогом лан широкий твій,
А кілько нас всю силу спрацювало,
Щоб жить, без дяки, в каторзі чужій!

Іван Франко.

Rokowyny widnowlennia Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy

Ukrainska Cerkwa j nezalezna derzawa — nepodilna sut duszi j tila wsioho ukrainskoho narodu. Perejaslawska umowa 1654. r. poklala poczatok wtraty nezaleznosty jak ukrainskoi derzawnosty, tak i prawoslawnoi ukrainskoi cerkwy. A car Petro I. ta swiatijszij synod na czoli z oberprokurorom ostatoczno znyszczyly wsi oznaky samostijnosty Ukrainy. Razom z derzawoju zahynula j ukrainska cerkwa. Bahatioch swiaszczenykiw ta jepyskopiw pozbawleno duchownoho sana. Czymalo oboronciw samostijnoi cerkwy zaslano na Sybir. Resztu swiaszczenykiw cilkom pidporiadkowano moskowskomu patrijarchowi, szczo stojaw na pozycijach oborony kolonijalnoi polityky rosijskoho samoderzawija.

Tilky za kilka stolit, w czas rewolucijnoho pidnesennia ukrainskoho narodu, 7. sicznia 1917. r., nacjonalnyj uriad wysunuw pytannia pro widnowlennia Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy. Ta, na zal. zahalnopolityczni podii ne daly zmohy zdijsnyty cioho.

I lysze 23. zowtnia 1921. r., koly wsi tereny Ukrainy micno posiw czerwonyj naiznyk, u Swiatij Sofii mista Kyjewa widbuwsia nadto widpowidalnyj akt religijno-hromadskoho znaczennia. Cej znamennyj akt widbuwsia w nadzwyczajno trahicznych obstawynach. Nawkolo panuwala woroza stychija, szczo poborjuwala wsilakyj nacjonalnyj ruch. Moskowskyj patrijarch dywywsia na Awtokefalne zruszennia, jak na Mazepynskyj separatyzm u relihii. Protiahom mynulych wikiw ne zalyszylosia zodnoho ukrainskoho jepyskopa. Do koho bulo wdatysia? ? Chto b mih zrozumity i dopomohty ponewolenomu ukrainskomu narodowi, szczo prahnuw do szczyroho jednannia z Bohom? Samota bula nawkolo j worohy. Szlach lyszawsia odyn — zrobyty tak, jak ce buwalo u czetwertomu stolitti. Uczasnyky Wseukrainskoho Soboru pered Neruszymoju stinoju Preswiatoi Bohorodyci wozwely u san Mytropolyta Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy Wasyla Lypkiwskoho. Protojerej Lypkiwskyj buw ludynoju hlybokorelihijnoju, z wyszczoju duchownoju akademicznoju, oswitoju, swidomyj swoich obowiazkiw pered Bohom i ridnym narodom. Poswiata Lypkiwskoho na mytropolyta stala znamennym faktorom ne tilky relihijnoho, a j zahalno-hromadskoho ta nacjonalnoho znaczennia. Uczasnykamy Wseukrainskoho Soboru swiaszczenykiw buly taki wydatni uczeni, jak Ahafanhel Krymskyj, batko ukrainskoi kooperacii Mykola Lewytskyj ta inszi. Iskra, szczo ne zhasla protiahom wikiw, spalachnula polumiam sered worozoho stanu. Prychylnyky moskowskoho patrijarcha nazywaly widrodzenu ukrainsku Cerkwu bezblahodatnoju, a Mytropolyta ii ta swiaszczenykiw samoswiatamy.

Fundatoriw Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy chwyluwala dumka, jak spryjme cej widpowidalnyj akt ukrainskyj narod, wychowanyj wikamy w dusi moskowskoho prawoslawija. Ale dijsnist perewerszyla wsiaki spodiwannia. Za dwa-try roky na Ukraini stworylosia 2000 parochij UAPC, szczo obijmaly milijony ukrainskoho hromadianstwa, wyswiaczeno 30 jepyskopiw. Ce swidczylo pro te, szczo za 260 rokiw newoli ta nasylstwa ukrainskyj narod ne wtratyw swoich wikowicznych prahnen — maty swoju nezaleznu UAPC. Mohutnie zrostannia Awtokefalnoho ruchu zanepokoilo „sylnych switu cioho“ i na szostomu roci mytropolyczoi dijalnosty NKWD zaproponuwalo Lypkiwskomu widmowytysia wid sanu mytropolyta. A za jakyjs czas newtomnoho pobornyka za wiru i prawdu sprowadzeno na katorhu w zaslannia. Mytropolyta Lypkiwskoho zastupyw Mykola Boreckyj. Ale i joho za piwtora roku zaslaly kudys na piwnicz.

Tilky pid nasylnyckoju rukoju naiznyka poczaw pryhasaty wohon widrodzenoi ukrainskoi cerkwy. A wze w 30-tych rr- po wsij Ukraini ne zalyszylosia zodnoi parafii. Jepyskopy i swiaszczenyky opynylysia na zaslanni, a za nymy j tysiaczi ukrainciw pomandruwaly na Sybir, w Archanhelsk ta na rizni kanaly buduwaty „chram socijalistycznoho obszczestwa“. Newhasymyj ze wohon szczyroi lubowy do ridnoi cerkwy zamknuly w hlybynach skorbnoi duszi do sluszuoho czasu, koly wes ukrainskyj narod znowu dychne wilnymy hrudmy.

Tak na juwilejnij akademii 26. X. c. r. w Aschaffenburzi w zali „La-Garde“ widtworyw u swoij dopowidi etapy trahicznoho szlachu UAPC nastojatel Pokrowskoi cerkwy o. Popiwskyj ta peredbesidnyk prof. W. Siczynskyj.

Po dopowidi w czyslennij kilkosti prysutni prosluchaly deklamacii ta spiwy czolowiczoho j cerkownoho choru.

Na zakinczennia chor prospiwaw molytwu za Ukrainu „Boze, Welykyj, Jedynyj . . .“

M. Snizynskyj

Frankiwska akademija w Aschaffenburzi

Objednannia Ukrainskych Uczyteliw w Aschaffenburzi wlasztuwalo w tabori „Pionier“ uroczystu akademiju z nahody rokowyn Iwana Franka. Zmistownu dopowid maw doslidnyk tworczosty Franka prof. Wolodymyr Bezuszko, szczo napysaw nawit korotku anglijsku rozwidku pro naszoho Poeta. (Wona wyjszla drukom w Aschaffenburzi.) Mystecki deklamacii Mychajlowa ta wystupy choru sklalysia na dalszu czastynu prohramy.

Ukrainski szachtari z Francii powertajutsia na batkiwszczynu

Nimecka agencija Dana podala taku wistku: 350 ukrainskych szachtariw, jaki bilsze desiat rokiw praciuwaly pry dobuwanni wuhilla w piwnicznij Francii, wyichaly z miscewosti Lens, szczob powernutysia do swojei batkiwszczyny, Ukrainy.

Kanada widdast Polszczi zoloto z 1939 roku

Pisla perehoworiw, jaki urjad Kanady widbuw iz polskym ministrom finansiw Dombrowskym i prezydentom Polskoho Nacjonalnoho Banku Drozniakom pidczas ich pobutu w Kanadi, poriszeno powernuty polskomu uriadowi ciu czastynu zapasu zolota, jaku pidczas wijny Polskyj Nacjonalnyj Bank wywiz do Kanady. Cej zapas wynosyt 17 milijoniw dolariw.

З ножицями по пресі на чужині

Тижневий бюлетень демократичної думки

Czy usi musiat ity w pidpillu?

Stworennia Koordinacijnoho Ukrainskoho Komitetu (KUK) wyklykalo prychylnyj widhomin sered bilszosty naszoho hromadianstwa na emigracii. Ludy dobroi woli, szczo dywlatsia na sprawu koordynacii ukrainskoi derzawnyckoi dii „sine ira et studio“ baczat u ciomu fakti tilky pozytywne jawyszcze naszoho zyttia.

Ta na zal ne obijszlos i w cij waznij podii bez nepotribnoho j nawit nezrozumiloho skrehotu. Takym zaluhidnym skrehotom je fakt widchodu z koordyncijnoi politycznoi hrupy OUN (St. Bandery). Za cym wystupom rozpoczala „Ukrainska Trybuna“ bezposzczadnu kampaniju proty KUK, kwestionujuczy metod konsolidacii i sposib ii realizacii.

Konsolidaciju mozna rozumity j realizuwaty tilky takym sposobom, koly do dyskusii nad osnownymy pytanniamy naszoho zyttia zasiadut pry odnomu stoli predstawnyky wsich politycznych napriamkiw, bez ohladu na te, jaku sylu wony soboju jawlajut. Koly odna hrupa chotila b w imja toho, szczo wona wwazaje sebe sylniszoju, czy bilsz wplywowoju, wykluczaty z uczasty w dyskusii druhu, to my ne mohly b howoryty pro konsolidaciju, a chiba tilky pro majoryzaciju odnoi hrupy druhoju. I koly b na naszomu tereni dijalo ne dewjat, ale dwadciat dewjat politycznych partij czy hrup, to konsolidacijnu akciju treba b zaczaty wid usich dwaciaty dewjaty. Kozna partija, hrupa, szczo stoit na zdorowomu nacionalnomu grunti, i ne je prybudiwkoju, czy agenturoju czuzoi syly, mala b zowsim oprawdanu pretensiju, koly b ii w konsolidacijnij akcii pomynuly. Todi b j hrupa St. Bandery mala b oprawdani pretensii, koly b napr., inszi zaczaly konsoliduwatysia, ne prytiahajuczy ii do cioho. W naszomu wypadku takoho ne bulo.

My zhidni z twerdzenniam p. red. Pelenskoho z „Ukrainskoi Trybuny“ (cz. 11.), szczo w ridnomu kraju teper nemaje nijakych partij, szczo maly b widpowidnyk u partijach, szczo prystupyly do konsolidacii. My pidemo w takomu twerdzenni szcze dalsze. Tam nemaje nawit ukrainskoi komunistycznoi partii. Bo nemaje tam miscia wzahali dla jakohonebud jawnoho zorhanizowanoho politycznoho zyttia. Ale ce ne znaczyt, szczo, koly b siobodni zminylysia umowyny, — tam polityczne zyttia nehajno ne poplylo b zowsim inszymy ruslamy, napewno inszymy, jak ce teper sobi ujawlaje p. red. Pelenskyj. Nawit w umowach nimeckoi okupacii, na Welykij Ukraini, poczaly widzywaty tajni hurtky czleniw kolysznioi socijal-rewolucijnoi partii, chocz wony pownistiu buly pryduszeni dwadciatlitnioju sowietskoju okupacijeju. Na terytorii Liwobereznoi Ukrainy zachowalysia nawit pisla rozhromlennia Spilky Wyzwolennia Ukrainy tajemni hurtky, szczo cilyj czas wderzuwaly zi soboju nawit orhanizacijnyj zwjazok. Z podibnym jawyszczem my striczajemosia takoz i w krainach, de donedawna panuwaw szcze totalitarnyj ustrij. Ce same je i w Nimeczczyni, de na ruinach nacystskoho rezymu nehajno wyrosly polityczni orhanizacii riznych napriamiw. Zi stanu, szczo na ridnych zemlach nemaje pid teperisznju chwylynu nijakoi jawnoi politycznoi orhanizacii, nemaje jawnoho wyjawu nijakoi ideolohicznoi prohramy, ne mozna robyty wysnowku, szczo joho robyt p. red. Pelenskyj, mowlaw, tam ne maje gruntu dla politycznoho zyttia.

Awtor statti „Mertwi duszi“ pysze: „Zadna z cych formacij ne piszla u pidpilla, zadna — krim jedynoi OUN (SB) — ne wela aktywnoi borotby z okupantamy. Ce je istoryczni fakty, nastilky dobre ukrainskomu zahalowi widomi, szczo ne wymahajut nijakych dokaziw.“ W perszu czerhu **my dumajemo, szczo ce falszuwannia istorycznych faktiw.**

Widomo wsim, szczo do weresnia-zowtnia 1941. partija Bandery wzahali w pidpilla ne piszla. A pisla toho czasu wona wze tam ne bula sama. Koly b bulo inaksze, to czym mozna b pojasnyty widomu likwidaciju ujawnych protywnykiw, otu bratowbywczu wijnu, szczo ii cia hrupa rozputala 1941 r. Buduczy samoju, wona ne potrebuwala b bojatysia zodnoi konkurencii, ne mala b pryczyny usuwaty swoich protywnykiw, dijsnych czy tilky ujalenych. Istorycznym faktom je, **szczo ne wona dala poczyn Ukrainskii Powstanczij Armii.** Znaczyt, ne tilky wona odna rozumila potrebu zbrojnoho czynu j orhanizacii zbrojnych syl. Sprawa wyjszla z kil UNR, tijei UNR, jaku widpowidno do partijnoi hry j potreby raz wyznajetsia, jak ukrainskyj derzawnyj centr i nosija derzawnoi tradycii, inszyj raz obniowujetsia, jak „nezdatnych starykiw“.

Po druhe, wymahaty, szczob use hromadianstwo piszlo w pidpilla, je ne mensz absurdnym, jak i absurdnym je wzahali pretensijnist zhadanoi hrupy. Taka wymoha — ce cilkowyte prymitywizuwannia wyzwolnoi borotby. Prymitywizuwannia tym bilsze hlupe, szczo nide, na cilomu switi, nichto czoho podibnoho ne mymahaw. Po naszomu wyzwolnoju borotboju bula, w umowynach nimeckoi okupacii, borotba za ukrainske prdstawnyctwo, za ukrainsku szkolu, za te, szczob u nasadzenij administracii maty ukrainsku ludynu, jaka mohla b stupluwaty wistrja, koly woroza polityka namahalas znyszczyty kooperatywnoho ducha i zrobyty ii znariaddiam swojei eksploatacii, maty naszych ludej, szczob wony paralizuwaly wo-

За народне здоров'я

Czekajemo na slowo ukrainskych likariw i suspilnykiw

Problema narodnioho zdorowia, ce odna iz najwazniszych dilanok zyttia suspilstwa. Wid zahalnoho stanu zdorowja suspilstwa zalezyt wartist nacii, ii zrist, ii tuhist, widpornist, bojowist, pracezdatnist, ii majbutnie. Borotba za isnuwannia staje czymraz wazcza j kwoli nacii ne majut szansiw wderzatysia pry zytti. Dobre fizyczne j moralne zdorowia nacii, ce zaporuka, szczo wona sered najwazczych zyttiewych umowyn wstoit ta peremozno wyderzyt zmahannia. Pohanyj stan narodnioho zdorowia wede do fizycznoho nydinnia, a to j wyhybannia nacii, do zatraty pozytywnych prykmet ii charakteru ta zanepadu duchowych i intelektualnych ii wartostej.

Tomu wsi nacii i derzawy dbajut pro dobryj zdorownyj stan swoho suspilstwa. Zokrema roblat ce ti narody, jakych stan zdorowja, do toho stupnia zahrozenyj szczo w nych smertnist perewyszczaje narodzennia i czerez te tym narodam zahrozuje powilne, ale nemynucze wyhybannia. Ichni uriady wzywajut riznych zachodiw, szczob uriatuwaty swoie suspilstwo pered fizycznoju smertiu.

Docilnisze wzyty profilaktycznych zachodiw j ne dopustyty do zanepadu narodnioho zdorowia, niz potim poboriuwaty naslidky cioho zanepadu, koly win perejde wze w zahrozlywu stadiju.

Nasz narod z pryrody zdorowyj i mymo wsich nehod zyttia wprodowz swojei istorii zberih dobryj stan zdorowja, szczo zapewniaje jomu postijnyj pryrist zdorowych fizyczno j duchowo molodych pokolin, jakym nalezyt majbutnie. Odnacze ne mozna obmezytysia lysz tym faktom, szczo nasz narid maje z pryrody harne zdorowia. Treba dbaty tez pro te, szczob ne tilky ne dopustyty do joho zanepadu, szczob ne lysze wderzaty joho na tomu riwni, na jakomu wono dane naszomu narodowi z pryrody, ale j poturbuwatysia pro te, szczob pidnesty joho na szcze wyszczyj stupin.

Czerez dowholitniu newolu ne bulo komu pikluwatysia za zdorowia naszoho supilstwa. Zajmanci nedbalo stawylysia do ochorony naszoho zdorowia, bo ne buly zacikawleni w tomu, szczob ukrainska nacija rozrostalasia j tuhszala. W ich planach pro ochoronu narodnioho zdorowia my buly zawzdy na zadniomu plani. Tomu pikluwannia pro ciu dilanku zyttia nacii spadalo czastynno na naszi pleczi j my sami musily dopowniaty te, szczo zanedbaw czuzyj rezym.

Ukrainci pid sowietskym rezymom ne maly zmohy plekaty na wlasnu ruku narodnioho zdorowia, bo tam twerdi umowyny ne dozwolaly projawlaty zodnoi inicijatywy hromadianstwu. Zate ukrainci zachidnich naszych zemel korystuwalysia bilszoju swobodoju i mohly do dejakoj miry sami, poza oficijnymy czynnykamy, robyty zachody nad zberihanniam i pidnesenniam riwnia narodnioho zdorowia. Zasnowano rizni towarstwa j orhanizacii, jaki bezposeredno zajmalysia praktycznoju rozwiazkoju pytannia, npr. „Ukrainske Hihijeniczne T-wo" protyalkoholne j protynikotynne t-wo „Widrodzennia", „T-wo Ukrainskych Likariw" i in. Orhanizuwalysia poradni j dyspansery wykluczno do korystuwannia ukrainciamy. Holosnu slawu zdobuw sobi zasnowanyj mytr. Andrejem Szeptyckym szpytal „Narodnia Licznycia" u Lwowi, w jakomu likuwalysia ukrainci wsich naszych zemel pid Polszczeju. Planuwaw tez mytropolyt zasnuwaty okremu sanatoriju dla chworych na leheni j na tu cil buly wze pryznaczeni koszty. Ostannimy rokamy pered wijnoju molodi likari-entuzijasty osidaly w bilszych selach j orhanizuwaly tam dyspansery, poradni, a nawit malenki szpytali. Orhanizuwaly likarskyj obslid molodi j wysylaly ii na widpoczynkowi oseli. Wely sanitarno-hihijeniczni kursy dla domasznich hospodyn na selach. Wychodyw okremyj zurnal, pryswiaczenyj pytanniam narodnioho zdorowia, u czasopysach i zurnalach buly okremi kutky narodnioho zdorowia j likarskych porad, pojawlalysia rizni publikacii z tijei dilanky, welasia propohandywna akcija pry pomoczi dopowidej, wystawok, dniw, pryswiaczenych narodiomu zdorowiu. Poserednio wplywaly na pidnesennia riwnia narodnioho zdorowia rizni sportowo-wychowni t-wa j orhanizacii molodi, jak npr. „Plast", „Sokil", „Sicz" ta sportowo-ruchankowi t-wa.

Tiazkoho udaru zaznala dilanka narodnioho zdorowia za czas wijny. Zahalne zubozinnia, upadok hihijeniczno-sanitarnych umowyn, wyczerpujucza pracia pry newystarczalnomu j newidpowidnomu charczi, tiazki meszkanewi umowyny, prymusowe peremiszczennia, tiazki perezywannia, szczo wymahaly bahato nerwowoi napruhy, poszesni neduhy, wse ce wplynulo na spadok riwnia narodnioho zdorowia i bulo zokrema zahrozlywe dla molodoho pokolinnia.

Zdorowia tijei czastyny ukrainskoho narodu, szczo opynylasia pid bolszewyckym rezymom powazno zahrozene. Nyzka zyttiewa stopa, trudni materijalni i pohani hihijeniczni umowy, newystarczalne charczuwannia, tiazka pracia, meszkanewyj holod ,zahalna ekonomiczna ruina, wywozy i skytannia welykych mas neselennia po lisach, wse te nezwyczajno zahrozlywe dla narodnioho zdorowia.

Cia czastyna naszoho suspilstwa, szczo piszla na emigraciju, chocz opynylasia u kraszczych zyttiewych umowynach, to wse z taky ne takych, szczob spryjatlywo wplywaly na narodnie zdorowia. Widsutnist wlasnoi chaty, skytannia transportamy, spilne zyttia kilkoch rodyn w odnij kimnati, odnomanitnyj charcz, widsutnist inkoly prymitywnych zasobiw dla wderzannia czystoty, nerwowe napruzennia, wse te wywaje widjemno na stan zdorowja naszoi emigracii.

Waznym czynnykom, szczo wplywaje na zanepad narodnioho zdorowia je tez upadok zahalnoho moralnoho riwnia suspilstwa pidczas wijny. Upadok morali zawzdy rujnuje j fizyczne zdorowia. Czerez usi zhadani pryczyny lehsze poszyriujutsia poszesni neduhy, zokrema poszeni j stattewi i wony mozut powazno pidirwaty nacionalnyj orhanizm.

Tomu odnym iz najwazniszych naszych obowiazkiw je dbaty za narodnie zdorowia szyrokych mas naszych skytalciw. Nawit u tiazkych umowach emigracijnoho taborowoho j pozataborowoho zyttia koncze treba poklykaty do zyttia taki t-wa j orhanizacii, szczo wzialy b na sebe praktyczne pikluwannia narodnim zdorowiam ta wedenniam propahandywno oswidomnoi akcii. Neobchidno zorhanizuwaty opiku nad matiriu j dytynoju, nad syrotamy, nad odynokymy diwczatamy. Zokrema welyki zawdannia stojat pered zinoctwom, duchiwnyctwom, uczytelstwom. Krim hromadianskoho czynnyka treba prytiahty do spiwpraci likarski syly, szczo daly b swoje fachowe znannia na potreby narodnioho zdorowia. U dejakych wypadkach koneczno zastosowuwaty prymusowyj likarskyj ohlad zokrema pered winczanniam, szczo wze i roblat.

Treba tez westy akciju za wderzannia moralnoho zdorowia naszoho suspilstwa, bo wid toho zalezyt u welykij miri j fizyczne zdorowia. Treba powesty borotbu proty pornohrafii, proty hulanok, pianstwa poslablennia podruznich wuzliw. Najkraszcze protydijaty tomu orhanizuwanniam kulturnoho dozwillа, sportowoho, zyttia, towarystw wychownoho charakteru, wartisnoi lektury.

Narodnie zdorowia, ce wazlywa dilanka nacjonalnoho zyttia, jaka zde swojei pozytywnoi rozwiazky.

Pro partii j pidpillia

rozi plany. Ce bula borotba za rist i sylu narodu.

Wsi ne mohly jty w pidpillia, nawit koly b toho bazaly predstawnyky zhadanoi politycznoi hrupy. Ce buw by ne menszyj zloczyn, jak zwyczyjna wtecza z pola boju. I tomu dla nas odnakowymy borciamy buly ti, szczo sydily w lisi, w tiurmi, czy koncentracijnomu tabori, jak i ti, szczo nosyly jizu do toho lisu, czy nosyly supu do tiurem, czy wysylaly paczky do koncentracijnych taboriw.

Ce prawda, szczo z prychodom czerwonoho rezymu wsi legalno isnujuczi partii, jak pysze „UT", „porozchodylysia po chatach". Ale szczo ce bulo jakraz te, szczo w tych umowynach treba bulo zrobyty. Nelegalne isnuwannia tych partij, pid sowietskym rezymom, bulo b szcze bilsze skripylo teror proty naszoho naselennia, szczo musilo lyszytysia pid bolszewyckoju okupacijeju. Chto perezyw ti 22 koszmarni misiaci, chto chocz raz maw neszczastia perezyty dopyt orhaniw bezpeky, toj znaje, jaki, ce malo b naslidky na posylennia czerwonoho teroru, koly b wony chotily prodowzuwaty swoje isnuwannia dalsze, chocz i nelegalno. Podruhe, nijaka ukrainska partija ne baczyla hludzu sidaty na nimeckoho „konia", ne majuczy nijakych wyhladiw na bud — jaku pozytywnu rozwjazku ukrainskoho pytannia z nimeckoho boku. W takych umowynach politycznyj rozum nakazuwaw ne angazuwatys politycznо, a zabezpeczyty sobi mozlywist politycznoi roboty peredbaczujuczy, w jakomu napriami pide rozwytok wojennych podij. Widoma je siohodni nota uriadu UNR do uriadiw zachidnych derzaw wyslana w 1940 r., otze w czas, koly Nimeczczyna stojala na werszku swojei wojennoi slawy. W tij noti uriad UNR opredilyw sebe wyrazno po storoni alijantiw proty wsich totalizmiw. Zal tilky, szczo toho politycznoho rozumu brakuwlo todi teperisznim pretendentam na nepomylnist u polityci i wyklucznist w ukrainskij wyzwolnij borotbi. Ne maly wony joho todi, ne majut i teper Koly b wony joho maly, wony ne wodyly b ni sebe, ni ne namahalys by wodyty inszych maniwciamy wzajemopozyrannia. Wony staly b na ci prawylni pozycii, szczo wyplywajut z ukrainskoi derzawnoi tradycii, i szukaly b miscia sered hurtu, szczo postawyw sobi za metu wymitaty z naszoho zyttia anarchiju i, howoriaczy ichnim stylem, „rozpusnu swawolu".

Korol Karlo wazlywiszyj wid DP

Jak powidomlajut uriadowo, argentynskyj uriad daw dozwil buwszomu rumunskomu korolewi Karlowi j joho druzyni Lupesco, poselytysia w Argentyni.

ВІСТКИ ЗВІДУСІЛЬ.

Nowi dokumenty dla DP

Jak powidomlaje hazeta „New-York Herald Tribune", 18-ho zowtnia w Londoni proholoszeno, szczo peremiszczeni osoby, jaki perebuwajut pid opikoju Miznarodnioho Komitetu dla Utikacziw, zmozut oderzuwaty wid 16-ho sicznia 1947. r. zamist nacjonalnych paszportiw podorozni dokumenty.

Brytijskyj dyrektor Komitetu Herbert Emerson skazaw z cioho prywodu na presowij konferencii, szczo umowu pro wydaczu nowych dokumentiw pidpysaly 15-ho zowtnia 14 derzaw. Ce dozwolyt bezderzawnym utikaczam druhoi switowoi wijny podorozuwaty bez wiz do inszych krain i powertatysia do tijei krainy, w jakij wydano takyj dokument.

Ciu uhodu pidpysaly taki derzawy: Welyka Brytanija, Francija, Belhija, Holandija, Luksemburg, Szwajcarija, Szwecija, Hrecija, Brazylija, Arhentyna, Czile, Equador, Wenezuela, Dominikanska Respublika, Zhodylasia pidpysaty umowu j Indija. Awstralija tez pryjednajetsia do nei.

Napad na amerykanskoho majora

Jak powidomlaje Wijskowa Wlada iz Stuttgartu, majora Charlesa A. Paletta, starszynu zwiazku j bezpeky amerykanskoi Wijskowoi Wlady w Aalen, zaatakuwaly uweczezi 29. zowtnia dwoch newidomych ludej i pokaliczyly jomu holowu. Ce stalosia pisla toho, jak major chotiw ich zaaresztuwaty za te, szczo wony strilyly dwiczi z pistoli nedaleko joho meszkannia. Amerykanska j nimecka policija wedut slidstwo w tij prawi.

Pobozna sowjetska delegacija

Piat czleniw sowietskoi delehacii na plenarne zibrannia Objednanych Nacij, w tomu j Andrej Wyszynskyj, pryjnialy uczast u katolyckomu Bohosluzenni, jake w prysutnosti kolo 200 delehatiw na zasidannia ON widprawleno w katedri sw. Patrika w New-Yorku. Bohosluzennia widbulosia w namirenni uspisznych prac zibrannia ON. Pisla Bohosluzennia delehatiw predstawleno trjom jepyskopam, jaki asystuwaly pry widprawi.

Ostannich zapysok Göringa ne opublikujut

Zapysok, jaki zalyszyw Hermann Goering u swoij kelii w Nürnberzi, ne opublikujut, a opeczatajut raz na zawzdy. Komisija czotyrioch welykoderzaw peredala ci zapysky Kontrolnij Radi, jaka ich proczytala j obhoworyla. Pisla toho Rada poriszyla zberehty oryginaly u swoich archiwach, a wsj inszi kopii, jaki ewentualno znajszlysia b, znyszczyty. Kazut, szczo pro zmist zapysok znajut ne bilsze desiatka ludej.

Nahoroda Nobla za doslidy w dilanci medycyny

Nahorodu Nobla w dilanci medycyny oderzaw amerykawskyj bioloh Hermann J. Müller. Müller wid bahatioch rokiw zajmajetsia doslidzuwanniam pytannia didyctwa skynennia plodu. Win buw czilnym doslidnykom Genetycznoho Instytutu w Moskwi w 1933—1937 rokach i professorom zoologii uniwersytetu w Indijana wid 1945 r.

Audiatur et altera pars

W oboroni Mykoly Sciborskoho

Rizni statti w ukrainskij emigracijnij presi wyklykajut pomiz czytaczamy rizni dumky ta poczuwannia. Czytaczam, szczo prynewoleni „hryzty" dowzezni elaboraty „Ukrainskoi Trybuny" zdawalosia, szczo w statti dr. Stepana Barana, opublikowanij w „Nedili" p. z. „Jak szcze dowho?" znajdut hostre wyswitlennia odnoho z najboluczisizych suczasnych pytan. Ale stattia dr. Barana, szczo narobyla stilky szumu, wyjawylas takoju, szczo poplutala rizni sprawy i ne zasluzyla na nazwu objektywnoi. Dr. Baran zmiszaw publicystyku Dmytra Doncowa z Mykoloju Sciborskym ta Jurijem Lypoju. I czerez te zrobyw welyku pomylku i krywdu.

Zdajetsia, duze prosto widriznyty zoologicznyj „nacjonalizm" Doncowa, szczo zwodytsia do hasla — „borotba dla borotby" wid hlyboko socjologicznych pysan pokijnych Sciborskoho j Lypy. Zokrema Mykola Sciborskyj u swoich tworach buw recznykom hlybokach ta cikawych sprob ukrainskoho nacjonalizmu rozwjazaty w ploszczyni teorii rizni pytannia ukrainskoho suspilno-politycznoho zyttia. Czy z pan redaktor „Nedili" ne znaje, szczo Mykola Sciborskyj buw ne tilky awtorom „Nacjokratii", ale takoz praci pro „Nacjonalnu polityku bolszewykiw", szczo wyjszla u kilkoch czuzych mowach po toj bik okeanu. Czy redaktor „Nedili" ne maw u rukach knyzok Sciborskoho „Zemelne pytannia" abo „Stalinizm" ta ciloho rjadu krytycznych stattej na temy teorii ta polityky ukrainskoho nacjonalizmu?

Zdajetsia kozen, szczo krytyczno proczytaje ci twory, a zokrema „Nacjokratiju" Sciborskoho musyt pryjty do perekonannia, szczo tut majemo do dila z oryginalnoju ukrainskoju tworczistju, a ne z jakymos sztucznym kopijuwanniam, jak ce namahajetsia predstawyty dr Baran. Zdajetsia, koznomu, chto znaje osnowy suspilno-politycznych ustroiw je jasnym, szczo podil werchownoi wlady na ustanowczu, wykonnu i sudowu, szyroka awtonomija dla poodynokych zemel ta inszi elementy narodoprawstwa, jaki majut wyjawyty zdorowi, tworczi syly narodu, szczo ich zastupaw Sciborskyj, ne wkladalysia w mezi italijskoho faszyzmu ta nimeckoho nacjonal-socijalizmu. Inzener M. Sciborskyj, szczo wyris u buri ukrainskych rewolucijnych podij 1917—1920 rokiw, a zhodom zyw pid swobodolubywym soncem Czechii ta Francii, znaw wartist swobod ludyny ta buw ii poslidownym oboroncem. Win u swoich tworach wypowiw borotbu anarchii, szczo w rizni czasy wybuchaje na naszomu grunti, i w naczalo borotby proty nei postawyw hlyboku moral, dyscyplinu i praciu. Todi koly inszi „stateczni hromadjany" zatyraly ruky, radijuczy z toho, szczo powstane, „konflikt miz nacjonalistamy", Sciborskyj nalezaw do tych, jaki rozumily nebezpeku nowoho ukrainskoho hulajpilla. Win muznio wystupyw proty nioho i w borotbi z nym zlozyw woseny 1941 roku, w Zytomyri, swoje zyttia. Tam win zhynuw wid kuli u potylyciu, wid kuli Kozija, predstawnyka tych, szczo siohodni roblat beszkety po taborach.

Otze w osobi Pokijnoho majemo ne batka pswedonacjonalizmu, proty jakoho u swoij statti wystupaje dr. Baran, zhadujuczy pro teror ta podii po dejakych taborach, ale joho najbilsze zawziatoho woroha. Neszczastjam odnacze ne lysze molodi, ale i dejakych starszych hromadjan, szczo bralysia formuwaty ukrainske polityczne zyttia, bulo te, szczo wony tworiw Sciborskoho ne czytaly . . .

Dumajemo, szczo wze krajnia pora znaty, szczo na ukrainskomu grunti wyjawylysia w ostannij czas dwa naprjamky nacjonalizmu. Odyn toj, jakoho duchowym batkom buw pokijnyj Mykola Sciborskyj; win widzerkaluje porywannia ukrainskoi ludyny, szczo wyplywajut z ukrainskoi morali, duszi ta rozumu, j toj druhyj, pswedo-nacjonalizm, jakoho korinem je chworoblywi ambicii politycznych karjerystiw. Recznyky ukrainskoho nacjonalizmu znajszly spilnu mowu z inszymy politycznymy hrupamy dla wporjadkuwannia ukrainskoho suspilnoho ta politycznoho zyttia. Ciomu ukrainskomu nacjonalizmowi ne maje pidstaw soromytysia swoho mynuloho, win ne perekluczajetsia z dnia na den, a jde szlachom swoho bezpererwnoho rozwoju, jakoho metoju je ukrainska prawda, wola ta tworcze narodoprawstwo.

Ja. Lukasz

Proty wystupu Panasa Fedenka

Napysaw Warfolomij Jewtymowycz

W statti: „Laudatores praeteriti temporis" p. dr. Panas Fedenko stawyt „djagnoszu", szczo dwadciatylittia miz 1918—1939 rr. projawylosia w pojawi nowych teczij, jaki zapereczuwaly: 1 swobodu i politycznu riwnist ludej, 2. rozum, 3. moralnist i sprawedlywist i 4. postup.

„Batkamy" cych idej win m. i. nazwaw: u francuziw-Sorela, u italijciw -Pareto i Mussolini, u nimciw Spenglera, Hitlera, u moskaliw — Lenina, w ukrainciw — D. Doncowa i W. Lypynskoho.

Wsi nazwani „batky", u Fedenka, maly bahato spilnoho w pohladach na polityczni i suspilni sprawy. Prymirom, swoboda dla wsich nazwanych dijacziw i teoretycznych pysmennykiw ne bula tym, czym ludyna maje dorozyty".

Dali p. Fedenko, jak pysar w „Po rewizii", rozprawlajetsia z D. Doncowym ta W. Lypynskym, bo jak win twerdyt „na ukrainskomu grunti newpynno i bezslawno rujnuwaly demokratycznu ideolohiju Doncow ta Lypynskyj".

Na naszu skromnu dumku, D. Doncow poboriuwaw ne demokratycznu ideolohiju w cilomu, a ukrainsku t. zw. „demokratiju" ta ii „politycznu praktyku".

Bo demokratyczna ideolohija i ukrainska „demokratija" — ce reczi rizni, szczo nijak ne pokrywajutsia.

Dumajemo, szczo ukrainskoi demokratii w ewropejskomu rozuminni ne bulo j nema, chocz okremi ludy j hrupy nazywajut sebe demokratamy.

Czomu „politycznu praktyku" socijal-demokratycznoi partii pid prowodom W. Wynnyczenka na poczatku 1919 roku, anhlo-francuzka Ananta okreslyla, jak „bolszewykiw druhoho sortu" i cym peredriszyla miznarodnie newyznannia UNR w toj czas, koly na czoli anhlijskoho uriadu stojaw demokrat, Lloyd George, i na czoli francuzkoho-demokrat.

Czomu cia z sama partija szcze do 1939 r. mala dwi, koly ne jawno worozi, to jawno miz soboju supereczni hrupy; obydwi wyznajuczy swoho perwouczytela Karla Marksa, odna odnoi ne wyznawaly j miz soboju ne spiwpraciuwaly?

A jak rekomenduje demokratam K. Marks zachopluwaty wladu? — Perekonuwanniam, czy nasylstwom? Jak zrobyly ce uczni K. Marksa -Lenin u Peterburzi 1917 r. a Dyrektorija UNR w Kyjewi 1918 roku?

Doktorowi Dmytrowi Doncowu slid tilky podiakuwaty, szczo win odwazno nazwaw reczi swoimy imenamy, i budyt sered ukrainstwa hordyj duch naszoi slawnoi Dawnyny — czesnoi, suworoi j welycznoi!

W powstanni idej czasto traplajetsia, szczo odna j ta sama ideja rodytsia odnoczasno w kilkoch misciach, szczo lezat inodi za tysiaczi kilometriw odna wid odnoi. I, koly dumky, wyslowleni 1920 r. w „Sprawznij derzawi" Otmara Spanna, odnoczasno, toho samoho 1920 r., pojawylysia w „Lystach do bratiw-chliborobiw" W. Lypynskoho, todi py-

ВОВЧІ ДІТИ

ЩО РОЗПОВІДАЮТЬ ПРО НИХ ПРИРОДОЗНАВЦІ.

Рим спорудив пам'ятника вовчиці, що груддю годує двох немовлят. Зрозуміло, ці немовлята відображають двох леґендарних засновників міста, близняток Ромула й Рема, що, бувши висаджені на берег зараз же після народження, врятувалися завдки вовчиці, до дружніх лап якої потрапили. Історія ця бренить не зовсім правдоподібно, а проте є низка вірогідних випадків, коли діти були виховані вовчицями.

Видатний природознавець Лінне відзначив 1735 р. 10 подібних людинозвірів, виявлених в Европі після 1544 р. В 1663 р. на засіданні „Королівського товариства" доповіджено про дитину, що виросла в околиці Варшави поміж ведмедями. Докладну доповідь про 11-літнього „дикого хлопця з-під Авейрону", знайденого 1799 р. на узліссі, зроблено у Франції.

Він мов закляк від бруду, не міг ходити двома ногами і випускав лише звірячі звуки. На тілі в нього виявлено 25 шрамів — „деякі від звірячих укусів, інші, більш-менш глибокі, — від чухання". Ще перед п'ятьма роками його бачили лісоруби. Коли хлопця приставили до Парижу, його здивовано розглядали як чудо, і тільки послідовники Руссо були прикро вражені, бо сподівалися побачити благородного дикуна, ще не зіпсованого порочною цивілізацією. Один славетний психіятр заявив, що хлопчик — невилікований ідіот, але молодий доктор Ітар приписав недосконалість „дикого хлопця" бракові його зносин з людьми і взявся виховувати його.

Чуттєві сприймання хлопця були такі притуплені, що він, анічим не виявляючи почуття болю, голіруч хапав з кип'ячої води картоплю або, здавалося, нічого не відчував, коли ніздрі йому повно напихали тютюном. Він лишався нерухомим, коли тут же, за його спиною, стріляли з пістоля але зараз же насторожувався, почувши лускання горіхів, що були його головною їжею. Коли він не їв або спав, він, немов звір у клітці, похитувався вперед і назад.

Д-р Ітар так успішно пробуджував почуття й інтерес до життя в цьому дикуні, що за два роки він став охайним, добропорядним хлопчиком, який умів сам одягнутися, розумів що йому казали і виконував намальовані вказівки, що їх тримали перед ним, як у початковій дитячій школі. Щождо мови, то він навчився лише двох слів: імени своєї няньки та ще одного слова на означення їжі; більше не засвоїв він анічого, хоч і прожив ще 23 роки.

Багато більш-менш вірогідних повідомлень про вияви ніжного піклування вовчиць людськими дітьми надходить із Індії. 1847 р. один солдат помітив вовка, за яким ішло троє вовченят і рачки маленький хлопчик. Солдат намагався відокремити хлопчика від звірів, коли вони зупинились над річкою напитися води, але всі повтікали до своєї нори.

Розкопавши нору, знайшли в ній хлопчика, якого зв'язали й привезли на село. Коли до нього наближався хтось із дорослих, він злякано задкував від нього, ледве ж підходила якась дитина, він кидався до неї з лютим риканням, намагаючись укусити. До вареної їжи він навіть не доторкався, зате сире м'ясо жадібно жер просто з долівки. Згодом смакували йому й інші страви, проте сире м'ясо подобалося йому над усе; одного разу він без жадних наслідків зжер аж пів ягняти. З найбільшим задоволенням обгризав він, немов собака, кістки, особливо сирі. Під час холоднечі він не хотів нічого одягати на себе, а коли йому дали якось ковдру, набиту бавовною, він подер її на шматки і щодня з'їдав по шматочку разом з хлібом. Протягом аж трьох років він давав перевагу товариству собак, шакалів та інших чотириногих перед товариством людським.

1843 р. якийсь трьохрічний хлопець з напівзагоєною опеченою раною на нозі, граючись край поля, натрапив на вовка, що затяг його в джунґлі, не давши йому й схаменутися. За 6 років по тому мисливці побачили якогось хлопчика, що разом з трьома вовченятами пив воду з багна край отих джунґлів. Їм пощастило схопити його за ногу, тоді коли він намірявся сховатися в норі. Він люто боронився і як звір хапав зубами за ствол висуненої перед ним рушниці.

Мати цього хлопчика, довідавшися про це, пізнала його по сліду рани, родимці й рубцях на пахвині — очевидно, слідах вовчихікол, коли звір тяг свою здобич до себе. Ця дитина також їла лише сире м'ясо і сільські хлопчиська, бавлячись кидали йому жаб, яких він ловив і їв. Коли його мати йшла до праці, він зникав у лісі, аж поки та не поверталась додому. Він лишався коло неї, бо вона дбала про їжу для нього, але ніколи не виявляв він особливої прихільности до неї і ніколи не навчився він говорити.

Інший хлопчик, років десяти, потрапив, після того як був знайдений, до якогось штукаря. По шістьох тиждням лікування масажем та втиранням олії він уже міг стояти на ногах; умів він виконувати накази, та не навчився він жадного іншого слова, крім імени господаревої доньки, що приязно ставилася до нього.

Якось уночі, коли він спав, до нього підкралися двоє вовків, які, обнюхавши його, почали тертися об нього шерстю, аж поки він не прокинувся; він гладив їм голови, а вони облизували йому обличчя; потім вони заходилися плигати навколо нього, а він — кидати на них листя. Наступними ночами його відвідували троє вовків, а одного разу прийшло аж чотири, — більше не бувало ніколи; імовірно, то були його брати-співвихованці.

Генерал-майор Вільям Слімен, з якого доповіді, опублікованої 1852 р., запозичені ці відомості, сам знав 7 індійських „вовчих дітей", він ніколи не чув про знайдених отак дорослих. Може до цього спричинялася виключно м'ясна їжа, але правдоподібніше пояснити це тим, що вовчі вихованці, після смерти їх вихователів ставали здобиччю інших вовків або хижих звірів.

Правдивість цих історій із столітньою давністю викличе сумніви, та ось випадок, що трапився 1920 р. Індійський місіонер, прибувши в якесь село поблизу Калькутти, почув від схвильованих селян, що в лісі з'явилася мара. Він глянув у свій бінокль і побачив у вечірніх сутінках, як з гірської нори вийшов вовк із двома вовченятами, а за ними рачки якась потвора з людським тілом і людськими рисами обличчя, що визирало „з під довгого буйного волосся, яке аж вкривало плечі". Слідом за цим створінням вийшло й друге, точнісінько таке саме на вигляд, але менше. Забобонні селяни не наважувалися підійти до нори, подібної до мурашника в 3 метри заввишки, і щоб розрити її довелося покликати людей із сусіднього села.

І ось на зовнішньому краї нори виявлено двох дівчаток, що сиділи навкарачки разом з двома кудлатими вовками й гарчали, вишкіряючи зуби. Місіонер узяв їх обох до свого сирітського дому; од-

НАД НОВИМИ КНИЖКАМИ

Pro „Zolotyj Bumerang" Iwana Bahrianoho

Iwan Bahrianyj: ZOLOTYJ BUMERANG. Zbirka poezij (1926—1946) W-wo „Prometej", Nowyj Ulm. 1946. st. VII—XXIX — + 174. Obkladynky — W. Zaluckyj i O. Cokur.

Pered namy kulturno wydana knyzka. mabut odna iz perszych na emigracii. szczo i zmistom i formoju nahaduje dawni peredwojenni czasy. W knyzi zibrani wazniszi poezii Iwana Bahrianoho iz ostannich dwoch desiatkiw lit toz ce wydannia treba uwazaty i za juwilejnu knyzku.

Pid zaholowkom wydrukowano pojasnennia: „Resztky zahublenoho. konfiskowanoho ta zayszczenoho." Ce odnoczasno pryczynok do zachlywoi istorii naszoi slowesnoi tworczosty. Mabut nemaje w switi druhoi krainy. w jakij tak peresliduwano b literaturnu tworczist. jak w Ukraini. Ukrainsku literaturnu tworczist pereslidowaly i w dawnij carskij Rosii. ta peresliduwannia naszych pysmennykiw za sowietsko-moskowskoi wlady dijszly do werszka.

Dola tworiw Iwana Bahrianoho — ce istorija bahatioch tworiw naszoi literatury ostannich dwoch desiatylit. Znyszczeni rukopysy pid czas aresztuwan. trudnoszczi iz wydawanniam pry derzawnij monopolnij hospodarskij systemi, nyszczennia i wyluczuwannia iz prodazu wze wydrukowanych tworiw, prymusowa mowczanka pysmennykiw pid czas dowholitnich tiurem i zaslan — os pereszkody. szczo ich musily paboriuwaty naszi pysmennyky, szczo ich moskowska wlada wwazala za „neprawowirnych". A do „neblahonadioznych" tworciw nalezaly desiatky naszych pysmennykiw w osudi enkawediwskych krytykiw. Bahrianyj musiw bahato swoich tworiw nanowo pysaty, dejaki szcze j dosi wdruhe nehotowi, bo wazko poetowi widtworyty dowszi poemy pisla wazkych duszewnych perezywan ostannich lit.

Krytyk B. Podolak poperedyw poezii poeta dowszoju statteju iz filosoficznym zaholowkom: „Poezija. wicznist, czas". Krytyk, nawmysne. tilky zhadaw pro „chyby" poetowych tworiw, bo uwazaje, szczo nedostaczi w tworach Bahrianoho majut tilky „peryferijne znaczennia" i je wony radnisze „osoblywostiamy". abo „wlastywostiamy" poezij naszoho poeta.

My hadajem, szczo ne mozna projty iz mowczankoju popry „idejno-tematyczni" chyby w poezijach Bahrianoho, bo ce zawelo b czytacziw na maniwci. Ta dywimsia, jak krytyk ociniuje najdowszyj twir u knyzi. szczo wid nioho wziala nazwu cila zbirka, „Zolotyj bumerang".

„Podywu hidna je tworcza potencija awtora, szczo nawit u tiurmi zumiw stworyty, aw swoij nadzwyczajnij pamjati zberehty, taku welyku symfoniju kosmosu, pownu ludskoho i fantastyczno-ujawnoho, jak „Zolotyj bumerang". Czerez malenke. zagratowane wikonce tiurmy awtor zumiw pobaczyty wsiu dywnu i nezbahnenu do kincia ludskym rozumom switobudowu, aw nij naszu Alma Mater — Zemlu. Pobaczyty, zbahnuty ii nadzwyczajnyj wicznyj szlach i prospiwaty brawurnyj himn cij dywnij „kolysci ludstwa".

A teper podywymosia, czy awtor-poet dijsno „zbahnuw" najhlybszu problemu ludskoho zyttia. Wono prawda, szczo welycznyj poetiw zadum howoryty pro wseswit, nasz mizernyj swit, naszu Zemlu ta Ukrainu u wseswitniomu wymiri.

W orbiti soncia Alma Mater
Marszrutom zorianych fregatiw
W eteri z huhotom letyt
Kriz cilyj riad tysiaczolit.

Ta „zbahnennia" wseswitu u Bahrianoho nam ne podobajetsia, bo poetowa filosofija — ce staryj, siohodni zowsim ne modernyj, materializm.

Dytyna Soncia i Tepla.
Kolyska ludskosty — Zemla.

Tomu j ne dywo, szczo awtor ne moze baczyty cili ludskoho isnuwannia, isnuwannia ludyny, narodiw i ludstwa.

Porozniawa nudna, strasznaa,
Porozniawa bez mez, bez dna.
A w nij, w nij krach- lysz zustricz dwoch
Final kosmicznych katastrof.

A cil naszoho isnuwannia? Os chlopczyk sydyt pry globusi — "kopii zemli" — i krutyt nym, szczob „tilky zyty i cwisty". A dali awtor bazaw by, szczob ludyna bula zowsim wilna szczob ne bula skowana zadnymy putamy, jak ce dijetsia teper, koly

Bez paszportu ne rodytsia
Bez dozwolu — ne wmre,
Bez kodeksu — ne schodytsia.
Bez „prawa" — ne bere.

Awtor narikaje szcze i na te. szczo

Ne jist bez molytownyka,
Ne lubyt bez czynownyka,
Bez palky j aresztownyka
Ni mowyt. ni ore.

W poemi szcze bilsze stryczajemo otych „bez", ta nam uze. jasno, jakoi „woli" prahne poet. A szczob wono bulo jasnisze, to nawedemo szcze odnu cytatu iz wirszowanoho romanu „Skelka".

Nam ne prosyt, nam ne molyt ni w koho,—
Trymajs! Tiahny! Ne ostupajs na Boha!
Do soncia! D'hori! D'hori kraju mij!

Newze „zbahnuty wicznyj szlach Zemli" — ce znaczyt stawaty na pozycii jehypetskoho boha soncia Ra, abo naszoho pohanskoho Dazboha? Newze ce „postup" i szczastia dla ludstwa wid takoi filosofii?

I duzi my, szczo toj marazm na hnij
Obernemo, jak obernuly w pyl chomut rozbytyj.

Prawda, krytyk kaze nam wiryty, szczo w „Skelci" poet maluje. „antymoralnu, antysocijalnu i antyukrainsku funkciju" rosijskoi cerkwy w Ukraini, ta czytacz musiw by wiryty chiba na krytykowe slowo, bo wydrukowani urywky tworu niczoho pro ce ne howoriat, a awtorowa filosofija budyt skeptycyzm szczodo zapewnennia krytyka. Iz nedowiriam czytajutsia i pochwaly Podolaka pro „Skelku", szczo maje buty „werszynoju" tworczosty Bahrianoho, „werszynoju, misciamy welycznoju, nadzwyczajnoju, a misciamy chymernoju i rozchristanoju" Wydrukowani urywky mobly b bilsze howoryty pro „rozchristanist", jak „welycznist". A ti najwyszczi slowa pochwaly, jaki mozna b napysaty tilky pro szedewry literaturnych tworiw wysiat u powitri, bo 7-my storinkowi urywky zawsim ne pidtwerdzujut toho, szczo w „Skelci" wydno „szyroku palitru farb i toniw, rizbleni obrazy, barywysti pejzazi, tonalni zwukowo.prozori, liryczno-medytatywni opysy ta widstupy".

Ta jakby tam ne bulo i tymy niby krytycznymy superlatywamy, -zbirka poezij Bahrianoho zaswidczuje pro awtora. szczo win dijsno oryginalnyj poet. Moze win maty jaku tilky chocze filsosofiju, ta j nam wilno ne pryjniaty ii. Ne pryjmajemo ii szcze j tomu, bo z neju ne mozemo rozumity poetowoho optymizmu ,choczby ne znaty jak wpewniaw nas w ciomu krytyk.

Z jakych ze wol? Jakoho boha?
- I z prymchy dyjawola, jakoho? ?
Kudy j poszczo- bez map, bez dat
Parabolyt, letyt fregat,
Parabolyt sered niczoho.

A os poetowa widpowid! Czy ce widpowid optymista?

I honyt, honyt w bezwist czwalom,
U newidome, na potalu,
W niszczo, u nicz zakowanyj,
Parabolyt rokowanyj,
Parabolyt k ciomu finalu
Zyttiam wantazen korabel-
Mara bezoden,
Mara pustel.

Czytaczewi lehsze spryjniaty ti poezii, szczo w nych nemaje „kosmicznoi filosofii". I tak mysteckyj zadum „Balady pro serce" wyklykuje nasz podyw, bo z siohodni tilky dijsni majstry slowa mozut widwazytysia siahaty po baladowyj zanr i . . . ne buty banalnymy. Ta jakby buw zumiw awtor argumentam syna protystawyty j takiz sylni argumenty materi -todi „Balada pro serce" bula b perlynoju u switowomu masztabi.

Bahrianyj sylnyj i w swoich satyrycznych poezijach, w jakych, czy ne w persze w poetycznij formi, zhadujetsia i pro „poetiw — ewnuchiw", szczo

Rodywszys z krylamy, ne wczylysia litat,
Rodywszys hordymy, nawczylys plazuwaty.

Ta my wirymo, szczo poet, koly win dijsno hlybokyj optymist, zumije pobaczyty w „zyttiam wantazenomu korabli" ne tilky" maru bezoden, maru pustel", a j slidy wyszczoi syly, szczo wid wikiw rozumno keruje switamy. Ociu sylu wydno j siohodni, tilky ii ruka dije zi stanowyszcza wicznosty i tomu ludy j narody dekoly zabuwajut pro nei ta szukajut sobi dribnych bohiw, malych optymizmiw, szczo wze na naszych oczach prywely sotni miljoniw ludej do najbilszoi katastrofy w istorii ludstwa. ta mozut zislaty szcze bilszi neszczastia, jakszczo ludstwo ne znajde prawdywoi cili j mety zyttia na zemli.

Harno maluje awtor ce nasze zyttia na zemli.

Tam kozna czwert i kozna cal
Pid zlywu soniasznu wychodyt, —
Zywe
I plodyt, plodyt, plodyt . . .
I tcze w nych soniasznyj ryskal
W milionach form, jak dywni mity,
Zyttia okremisznych switiw,
Szczob kozen zyw,
Szczob kozen cwiw
Rodywsia sam i wmiw rodyty.
Blahoslowennyj swit — Edem!

Ta same zyttia, same tilky j plodzennia j rozmnozuwannia, jak krilyky — ne moze buty osnowoju optymistycznoho switohladu. Buly kolys mohutni narody ta siohodni po ichnich krainach mandrujut karawany werbludiw iz czuzynnymy bahatstwamy.

Bazajemo poetowi — awtorowi „Zolotoho bumerangu", szczob znajszow trywkiszu osnowu swoho zyttieradisnoho optymizmu, a todi j my bez najmenszoho zasterezennia powtorymo joho strofu iz poemy „Meczonosci"

Blahoslowennyj den i czas,
J Witczyzna nasza z namy!
Nechaj idut doczorta wsi
Z rozpukoju j slozamy.

L. Hruszenko

P.S. Ne znajemo, czomu i krytyk i poet uzywajut czuzych sliw „mjatez" i „mjateznyj".

Do zylciw taboru „Pionierkaserne"

Wid 1 lystopada 1946 u zwiazku z reorganizacijeju meni doruczeno perebraty keriwnyctwo taboru Pionierkaserne. Wid teper ne budut uze isnuwaty okremi timy. lysze odna subarea w Aschaffenburgu z okremym Keriwnykom. Jak joho zastupnyk i keriwnyk taboriw „Artillerie" i „La Garde", a teper i Waszoho taboru, radiju, szczo Wasza doteperisznia Uprawa wyjawyla ochotu jaknajtisnisze spiwpraciuwaty zo mnoju. Wid sebe proszu wsich. was ity za wkaziwkamy j nakazamy, jaki budut wydawatys dla polipszennia zytlowych umow ta ladu w tabori i spiwpraciuwati z mnoju dla polehszennia Waszoi doli.

U zwiazku z reorganizacijeju choczu ce zaznaczyty budut prowedeni dejaki zminy technicznoho charakteru. zokrema stworeni centralni magazyny i tomu w taborach okremych magazyniw ne bude, za wyniatkom toho, de szczodnia rozpodilatymut charczi. prywezeni z holownoho magazynu

W najkorotszomu czasi bude organisowane odno centralne biuro, de budut mistytysia wsi referaty w jakych budete polahodzuwaty wsi Waszi sprawy.

Ja cilkom zdaju sobi sprawu z toho, szczo umowy w jakych my teper perebuwajemo ne je szcze normalni i szczo my matymemo welyki trudnoszczi w naszij praci. Ale wse z taky ja wirju, szczo pry Waszij dopomozi j dobrij woli nam wdastsia zrobyty bahato korysnoho.

Spodiwajusia, szczo moje bazannia dopomohty Wam i dalsza mo japracia sered ukrainskych wyselenciw zustrine takoz zrozuminnia i pidtrymku, jak dosi w tabori La Garde.

Zastupnyk dyrektora Subarea w Aschaffenburzi.

Czy bude zahostrennia u widnosynach USA-Rosija?

Peremoha respublikanciw u wyborach

Perszyj raz wid 15 rokiw partija respublikanciw peremohla u wyborach w USA partiju demokratiw, zdobuwszy bilszist tak w senati jaki w palati reprezentantiw Kongresu. Zhidno z ostannimy oficijnymy zwidomlenniamy, respublikanci majut w palati reprezentatiw 245 misc. demokraty 186 i partija lejburystiw 1misce. W senati respublikanci osiahnuly 51 misce, demokraty 45.

Wybranyj u druhe gubernator Niu Jorku Dewy skazaw korespondentam: „narod prodemonstruwaw, szczo bazaje sobi takoho urjadu, jakyj jomu sluzyt, a ne namahajetsia staty joho panom". Czerez wyslid wyboriw amerykanskyj Kongres sebto parlament perejszow do ruk respublikanciw, todi jak urjad lyszajetsia demokratycznyj. Ewropejska presa zapowidaje. szczo w naslidok peremohy respublikanciw dijde do zahostrennia amerykansko-rosijskych wzajemyn. „Manchester Guardian" howoryt pro sylniszu antyrosijsku pozyciju respublikanciw.

Dejaki amerykanski demokraty doradzujut prezydentowi Trumanowi zalyszyty swij post prezydenta. Ale Truman ne ustupaje, m. i. tomu, szczo amerykańska konstytucija ne dozwolaje prezydentowi USA wyznaczaty swoho zastupnyka. Lysze narod USA wybyraje swoho prezydenta.

Zmina na wazlywomu posti

Dr. Manfred Sim prawnyj doradnyk keriwnyka UNRRA w Nimeczczyni, kolysznij czlen prawnoho widdilu w sztabi gen. de Gaulla, pisla bilsz niz dwolitnioi praci w UNRRA, ustupyw iz swoho stanowyszcza.

З НАШОГО ЖИТТЯ

Juwilej otcia dekana Szula, prawdywoho batka taboru „Czornohora"

Ukrainskyj tabir „Czornohora" w Aschaffenburzi ce slawna hromada dobre zorganizowanych ludej, szczo zzywajutsia dedali kraszcze i chocz bahato pro sebe i swoje zyttia ne howoriat-stajut zrazkom dla inszych tuteszsnich oseredkiw. Mohly my ce z pryjemnistju stwerdyty, majuczy nahodu buty na praznyku swiatoho Dymytrija. W cej den duchownyj i hromadskyj batko „Czornohory", newtomnyj organizator zalakanych ukrainskych skytalciw u Wildfleckeni, kolysznij paroch Stojanowa, otec dekan, kryloszanyn Dmytro Szul swiatkuwaw, krim imjanyn. 40 littia swojei duszpastyrskoi dijalnosty.

W rjamach Zywoi hazety, cikawo wedenoi panamy Szemerdiakom i mgr. Jaremczukom (tez Dmytrom!) witaly otcia Dekana predstawnyky Plastu, „Nedili", Kombatantiw, wsioho hromadianstwa. Otec Dekan diakuwaw u prostych i mudrych slowach.

Swiato zakinczylosia uroczystoju weczereju. szczo na nei prybuly takoz holandski j polski hosti. Bulo bahato prywitan na czest Juwilata. Komandant taboru inz. Oszczyszyn buw mylym hospodarem, a dyr. Seljanczuk skazaw bahato rozumnych sliw pro potrebu dijannia. Pryniatta pid doswidczenym okom mylych pan doktorowoi Oszczyszynowoi i Rozanskoi, pry dobrij dyskretnij muzyci p. Skworcewa, nalezalo da najkraszczych, jaki nam dowodylosia baczyty w Aschaffenburzi. (KTB)

Proszczannia powazanoho wsima dyrektora

Wsi meszkanci taboru „Pionier" micno zzylysia z imiam dyr Cary ta keriwnyci suspilnoi opiky UNRRA p .Carmen Orgogozo. Ponad wisim misiaciw nasze hromadianstwo zawzdy widczuwalo szczyru batkiwsku opiku z boku dyr. Cary. Tomu ukrainskomu hromadianstwu wazko bulo prymyrytysia z dumkoju, szczo dyr. Cary i p. Orgogozo majut pokynuty nas, perechodiaczy na insze misco praci.

U czetwer 31. zowtnia i zibralysia predstawnyky riznych taborowych orhanizacij, szczob na proszczannia wynesty najserdeczniszu podiaku pryjatelam, szczo wyjawyly stilky sprawznioi humannosty w czas wojei szczyroi praci.

W imeny wsioho hromadianstwa iz slowom podiaky i pryjazni wystupyw holowa taboru p. Stetkewycz, doruczywszy dyrektorowi w podarunok welykyj portret ta albom, ozdoblenyj ukrainskym ornamentom. Delehaty wid najmenszych, dytiaczoho sadka, wszanuwaly swoich pryjeteliw kwytciamy kwitiw ta szczyrymy pocilunkamy na proszczannia. Plastuny — kwitamy ta wyszytoju ukrainkoju serwetkoju. Keriwnyk widdilu praci wszanuwaw dyrektora szachiwnyceju z szachamy, wyroblenymy taborowymy robitnykamy, Predstawnyky teatru — malunkamy ta portretom I. Kotlarewskoho.

Proszczalne slowo wid ukrainskych skytalciw wyholosyly m. i. predstawnyky: holowa oblasnoi uprawy, ta mec. Kunyckyj.

Za weczereju predstawnyky wsich orhanizacij wyslowyly swoimy wystupamy poczuttia szczyroho pryznannia ta prospiwaly widizdzajuczym pryjatelam „Mnohaja Lita"

S—ke.

Witajemo nowych susidiw!

Dosyt czyslenna hrupa ukrainciw triech taboriw w Aschaffenburzi serdeczno witaje zemlakiw, szczo prybuwszy do czetwertoho taboru „Bois-Brule" zwilnenoho polskymy DP, nabahato dopownyly ukrainskyj osidok u misti. Do nazwanoho taboru prybulo 1100 osib, z jakych 250 bilorusy, reszta-ukrainci. Bilorusy potrapyly siudy pomylkowo, i ich nezabarom, pewno, perewezut do swoho nacjonalnoho oseredku Nowoprybuli — perewazno robitnyky ta selany. Pryichaly wony z triech mist: Schwarzbornu, Wiesbadenu ta z Eichstadtu. Ludy z toho ostannioho taboru ne duze zadowoleni. bo na staromu misci wony maly dobri prymiszczennia, a w Bois-Brule dejaki nedohlanuti bloky znaczno ponweczyly ta poszkodyly poperedni zylci, koly widjizdyly. Nowym meszkanciam dowedetsia czymalo popraciuwaty, szczob kimnaty prywesty do naleznoho wyhladu.

Spodiwajemosia, szczo w dobrych wzajemynach z susidnimy taboramy ta w zahalnomu procesi kulturno-hromadskoho zyttia wsich ukrainciw tymczasowi nepryjemnosti szwydko zabudutsia. S—ko.

РОКОВИНИ АВТОКЕФАЛІЇ В ГЕРСФЕЛЬДІ.

26 жовтня 1946 р. в УАП Церкві Св. Князя Володимира в Герсфельді, настоятель таборової парафії о. Л. Попов, при великій кількості віруючих українців, з нагоди 25-річчя існування УАП Церкви, відслужив Панахиду по загиблих мучениках за справу УАПЦ, Митрополитах, Архиєпископах, Єпископах, священнослужителях і десятках тисяч віруючих.

Перед Панахидою церковний діяч п. Гаращенко подав ґрунтовну інформацію з історії відродження в 1917-21 рр. Української Держави та УАП Церкви.

27 жовтня 1946 р. після Служби Божої відбувся урочистий молебен з гарячою молитвою до покровительниці Пресвятої Богородиці за здоров'я та захист усіх християн-вигнанців.

По читанні св. Євангелії, о. Леонид виголосив проповідь в якій зазначив, що в боротьбі за існування Української Автокефальної Православної Церкви полягли сотні тисяч віруючих. Сатанівсько-безбожна влада всіма засобами старалась знищити її, але не знищила і не знищить. УАПЦ живе і буде жити. О. Леонид закликав усіх віруючих, особливо молодь, згуртуватись навколо Церкви, бо Св. Церква—це вічно-правдивий шлях до кращого життя. Він закликав усіх українців до братерської любови й об'єднання.

Під час Служб Божих співав славно-згуртований церковний хор під диригуванням п. Біляшевого. Згадані Служби Божі глибокоморально вплинули на віруючих, згуртувавши ще більше їх навколо Церкви.

З. Я.

...ній з них було років вісім, другій—приблизно півтора року. Через те, що вони бігали рачки, у них на колінах, ліктях, ступнях та долонях поробились мозолі. Коли їм не треба було поспішати, вони йшли на руках і колінах, шукаючи ж здобичі або тікаючи, бігли навшпиньках і на ступнях так швидко, аж за ними ледве можна було поспівати. Удень вони спали або куняли, відвернувшись обличчям до стінки, зате вночі жвавішали й гасали навкруги. Спали вони згорнувшись докупи, по-звірячому, одна впоперек одної. Десь близько десятої години вечора і о першій та третій годинах вночі вони подавали той поклик, що ним вовки дають знати один одному, де вони є; починався він хрипким риканням, а кінчався „гострими, різкими зойками, гучними, невпинними, пронизливими".

Обоє діти, здавалося, здалека чули свіже м'ясо і давали йому перевагу перед іншою їжею. До кіз та собак вони ставилися по-дружньому, але вишкіряли зуби й гарчали при наближенні інших дітей.

За 11 місяців, як їх знайшли, померла молодша дівчинка, і два дні старша не доторкалася ані до їжі, ані до пиття. А ще за 10 день спостережено, як вона обнюхувала всі ті місця, де бувала її сестра. Хоч їй щодня масажували й мастили руки й ноги, стояти вона навчилася лише за півтора року, а швидко бігати не навчилася й зовсім. Ще цілий рік доводилося стежити, щоб вона не ловила курей, яких роздирала на шматки й з'їдала, і аж п'ять років не можна було залишити на столі сирого м'яса без того, щоб вона не спробувала вкрасти його. Вона ніколи не сміялася і впустила лише дві сльози, коли померла її сестра.

За рік лексика її складалася з двох складів: „Ма"—на означення місіонерової жінки і „Бу"—на знак голоду або спраги. Ще за два роки вона вимовляла вже шість слів і розуміла питання; три роки по тому знала вже 45 слів і на її догляд уже можна було звіряти на деякий час маленьких дітей у сирітському домі. Вона не тільки відзвичаїлася від колишніх нічних наскоків, але навіть боялася тепер темряви і воліла бути в людському товаристві, аніж гратися із звірами. Коли їй не можна було йти на базар з іншими дітьми, вона плакала. В цей час вона почала цікавитися вбраннями, тоді як давніше навіть і щонайлегший одяг дерла вона на шмаття. Хто знає, як далеко сягнуло б удосконалення людської подоби в цій дівчинці, коли б вона не померла від уремії.

Усі ці випадки мають щось спільне: вовчі вихованці були запеклі м'ясоїди і вороже настроєні до людей і, навіть навчившися говорити, мали дуже обмежений запас слів. Можливо, що деякі з них, як ото „дикий хлопець" доктора Ітара, уже від народження були духово неповноцінні, але навряд чи тут могла бути сама випадковість. Здається, цю їх духову відсталість треба пояснити насамперед тим, що в дитячому найсприйнятнішому віці, коли діти вчаться несвідомим наслідуванням, вони не мали зносин з людьми.

А проте методи, що за їх допомогою д-р Ітар виховав свого „дикого хлопця", пізніше були застосовані до малообдарованих дітей, удосконалені Марією Монтессорі і нею ж запроваджені в новітніх школах для малих дітей. Так вузенька стежка з Авейронського лісу веде до сьогочасного світу.

(За Лондонським часописом „Ліліпут".)

Telefonna spoluka Moskwa—USA

Neszczodawno widkryto znowu bezposerednij telefoniczny zwiazok dla zahalnoho wzytku pomiz USA i Moskwoju. Nezabarom telefonna spoluku poszyriat j na inszi sowietski mista.

Z prywodu wystupu dr. Fedenka

...tannia, chto w koho zapozyczaw idei, stoit odkryto.

Zresztoju, zapozyczyty czyjus dobru dumku, perenesty ii na ridnyj grunt — zaswoity ii na koryst ridnoho narodu bez szkody susidam, — ne supereczyt widomomu zapowitowi T. Szewczenka.

Koly swoju „nauku" ukrainski socijal-demokraty berut wid Karla Marksa ta joho komentatoriw, to wilno bulo j W. Lypynskomu zapozyczyty ne odnu dobru dumku wid Sorela, Pareto i Spanna, i zaboronyty jomu cioho ne moze... „najdemokratyczniszyj" p. Fedenko!

Do nazwanych awtoriw mih by p. Fedenko dodaty i francuza Morrasa, z jakym poriwniuje W. Lypynskoho wydatnyj polskyj publicyst Cat-Mackiewicz u tomu sensi, szczo Lypynskoho j Morrasa jednaje monarchiczna ideja, pry czomu kozen z nych traktuje ciu ideju cilkom orhinalno i wid druhoho-nezalezno.

Trudno w mezach hazetnoi statti wyklasty osnowni dumky derzawnyckoi nauky W. Lypynskoho. Tomu obmezymosia kilkoma twerdzenniamy joho, z jakych wydno, jak W. Lypynskyj traktuje widnosyny w ukrainskij Trudowij Monarchii idei, szczo win ii propowiduwaw u swoich „Lystach"

Os wony: „Awtorytet, wlada i widpowidalnist u naroda wnyzu, a swoboda i bezwidpowidalnist zwerchu" — ce lezalo w osnowi UNR: „Swoboda wnyzu, a awtorytet, wlada j widpowidalnist zwerchu" — ce derzawnyckyj pryncyp Trudowoi Monarchii Riad awtonomnych, klasowych, profesijnych i selanskych respublik, objednanych wladoju widpowidalnoju za buducznist nacii i derzawy swoim zyttiam i zyttiam naszczadkiw hospodaria — ce nowa Trudowa Monarchija".

„Wsia wlada- welykomu Hospodarewi Hetmanowi ukrainskoi zemli-wsia swoboda ukrainskomu narodowi.

Dilo Hetmana — zorhanizuwaty armiju i derzawnu administraciju, dilo narodu-uładnaty najkraszcze swoje zyttia i swoju praciu w selach i mistach. u polach i na fabrykach. Pid takym tilky haslom moze buty zbudowana ukrainska derzawa".

Slowom „arystokratija" W. Lypynskyj oznaczaje prowidnu werstwu: „najkraszczi miz chliborobamy, najkraszczi miz wijskowymy, najkraszczi miz robitnykamy, najkraszczi miz inteligentamy, najkraszczi miz promyslowciamy i t. d. — os nowa ukrainska arystokratija.

W switli nawedenych namy twerdzen W. Lypynskoho p. Fedenko ne dowiw szczo dla W. Lypynskoho „swoboda ne bula tym, czym maje dorozyty ludyna".

My duze prosymo welykoho realista w polityci, p. Fedenka, szczob pokazaw nam, nareszti, tu „lipszu" ta „realnu" UNR, jaku „demokraty" zamist „hirszoi Hetmanskoi Ukrainskoi Derzawy sotworyly!

Istoriosoficzni i polityczni twory W. Lypynskoho, jak i praci D. Doncowa, dawno wze znajszly dodatniu ocinku, jak u czuzij, tak i w ukrainskij presi, w tomu i w tij, jaka z nymy ne pohodzujetsia.

Toj fakt, szczo moskowski bolszewyky i nimecki nacysty w rr. 1941—1944 rozstriluwaly na misci osib, u jakych znachodyly twory W. Lypynskoho i D. Doncowa, na niwec zwodiat „demokratycznu" ocinku p. Fedenka i nadto perekonlywo dowodyt, szczo ci twory odnakowo nebezpeczni i dla moskowskych i dla nimeckych totalistiw.

Permitted by authority of Military Government.
Adressa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, UNRRA, Team 613
Pionierkaserne
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. 17. lystopada 1946 Nr. 48

Za widpowidnych ludej na widpowidnomu misci

Wojenni umowyny, chaos wojennoho j pislawojennoho czasu, perebudowa ekonomicznoi struktury zyttia, wyklykaly welyki zminy socijalno-profesijnoho charakteru. Nastupyly welyki j radykalni peresunennia iz odnoho suspilnoho szaru w inszyj ta perechody iz odnoi profesii w inszu. Ci zminy socijalno-profesijnoho poriadku stalysia zdebilsza wypadkowo, nekontrolowano, bez zastosuwannia pryncypu socijalnoi, czy ekonomicznoi docilnosty. Odni perejszly do inszoho socijalnoho szaru, czy zminyly profesiju prynewoleni do toho chwylewymy umowynamy, inszi zrobyly ce swidomo. Twerda zyttiewa konecznist, brak praci za fachom zmuszuwaly ludej chapatys za jakenebud insze zaniattia, szczob lysz zarobyty na prozytok. Czerez zminy w naslidok wojennych podij, dejaki syly widplyly i ich treba bulo naszwydku ruku zastupyty nowymy, bo cioho wymahaw hromadianskyj, czy nacjonalnyj interes. Raptowyj popyt na pewni katehorii pracivnykiw wyklykaw tez i do dejakych fachiw naplyw ludej, jaki dosi z danoju profesijeju ne maly niczoho spilnoho. Kraszczi zyttiewi umowyny, perspektywy materijalnoho zysku, czy karijery tez prymaniuwaly ludei zminyty fach. Nyzka platnia j trudni umowyny praci, npr. uczyteliw, czy dejakych katehorij uriadowciw, wplywaly na te, szczo fachiwci iz tych dilanok praci perechodyly do torhiwli, promyslu itp. Duze czasto riszalnym motywom bula „dobra wykazka", szczo berehla ludynu pered „Arbeitsamtom", wywozom na roboty, czy lowlenniam na wulyci na prymusowu praciu.

U bilszosti wypadkiw ludy keruwalysia osobystym interesom i konjunkturnymy momentamy. Ce z odnoho boku osobysto wychodylo im na koryst, ale tiahlo za soboju j powaznu nebezpeku, bo ludy dekwalifikuwalysia, u dejaki dilanky za widsutnistiu potribnych syl proskakuwaly nekwalifikowani syly, u pewnych dilankach buw nadmir syl, u inszych nedostacza. Wreszti treba maty na uwazi i nacionalno-hromadianskyj moment, bo z widplywom syl iz dejakych haluzej zyttia, jak npr. iz zaliznyc, tramwaiw, poszt, ci posty zajmaw czuzyj, worozyj nam element, jakyj zakriplaw swoi pozycii tam, de my ich tratyly. Tratyla na tomu j sama pracia, bo wypadkowa ludyna, choczby j z najkraszczoju woleju, ale bez fachowoi pidnotowy ne moze daty iz sebe te, szczo kwalifikowana.

Wreszti szcze odyn wyjaw wypadkowosty, nadzwyczajno nebezpecznyj iz zahalno- nacjonalnoho j socjalno-profesijnoho pohladu. Ce „tytulomanija", bazannia lehkym kosztom, bez praci pryswoity sobi naukowyj, czy profesijnyj stupin, jakyj inszi zdobuwaly solidnoju naukowoju pidhotowoju, czy napolehlywoju praceju j praktykoju. Za brakom widpowidnoi kontroli z boku derzawnych, czy hromadskych czynnykiw, pojawywsia cilyj riad ludej laikiw, dyletantiw i samozwanciw, jaki pryswoily sobi tytuly „doktoriw", „inzeneriw", „dyrektoriw", „redaktoriw" i in. Wreszti na wysoki szkoly postupajut ludy, jaki ne majut na te danych, bo nikoly ne maly do dila z maturalnym ispytom.

Ce nebezpeczne tym, szczo zhadani katehorii obijmajut pewni posty w hromadskomu zytti, a ne majut na te kwalifikacij i czerez te zle wykonujut swoju robotu. Naplyw na wysoki szkoly ludej bez widpowidnoi oswity stworiuje nebezpeku, szczo nasza suspilnist oderzyt zamist fachowych ludej — nedoukiw. Wono ponyzuje pered uniwersytetskymy czynnykamy dobru slawu ukrainskoho studenstwa, jake projszlo prawylne nawczannia w serednij szkoli j trudom zdobulo znannia, potribne do uniwersytetskych studij.

Cia nebezpeka wypadkowosty pomandruwala z namy j na skytalszczynu ta isnuje dali u naszomu emigracijnomu zytti Wona tut szcze nawit pohlybylas ta poszyrylas, bo nasze suspilstwo perebuwaje na czuzyni w nenormalnych zyttiewych umowynach. A same pewni katehorii ludej, jak npr. inzenery, weterynarni likari, kupci, promyslowci itp. ne mozut, mymo swoje najkraszczoi woli, praciuwaty za swoimy fachamy U tabori nema dla nych widpowidnych umowyn, poza taborom nezjasowane nasze prawne stanowyszcze. Tak otze wystupaje tut szcze jawyszcze prymusowoi wypadkowosty, z jakym nijak borotysia.

Krim nazwanych pryczyn wypadkowist na skytalszczyni zumowlena szcze specyficznymy umowynamy taborowoho zyttia. Pewni skupyszcza skytalciw, czy to w taborach, czy na prywatnych meszkanniach tworylysia tez wypadkowo, bez kryterija docilnosty j pryncypu planowosty. Tomu j socijalno-profesijna struktura taborowoho zyttia wypadkowa. W naslidok toho w dejakych taborach perewaha rozumowych syl i profesij, u inszych bilsze selanskoho j robitnyczoho elementu. (Klasycznyj pryklad — tabory Aschaffenburgu) Tak buwaje ne lysz u poodynokych taborach, ale j u cilych zonach. W amerykanskij zoni socijalno-profesijna struktura emihracijnoi masy najbilsz riznomanitna a npr. w anhlijskij zoni doszkulna nedostacza intelektualnych syl.

Ale j ne wsi tabory majut zrizniczkowanu socijalno-profesijnu strukturu. Czerez te na wsiaki posty zyttia taboru, jakyj jawlaje soboju pewnu hromadsko-suspilnu cilist, syloju obstawyn i konecznosty distajutsia ludy wypadkowi. Dije tut szczej j inszyj zakon wypadkowosty, pro jakyj my wze zhaduwaly. Ce peredusim osobysta wyhoda, kraszcza pracia, wyszczyj zarobitok, czy inszi materijalni mirkuwannia. Ne ostannie misce zajmaje tut tez ambicija, bazannia bodaj u taborowych umowynach maty bilsz poczesnyj post, prymanlywiszyj tytul, ochota zajniaty kluczowe, czy wplywowe misce w tabori. Z tych mirkuwan dejaki nepoklykani ludy „bjutsia za posady", jaki im ne pid sylu. Na rachunok cych pryczyn treba widnesty take jawyszcze, szczo npr. na post mahazynera, keriwnyka kuchni je bahato kandydatiw todi koly u szkoli nema komu wczyty. Dechto wtratyw uze rozuminnia wahy cioho pytannia j krytycznu ocinku sytuacii, wwazajuczy takyj stan za zowsim normalnyj.

Wizmin kilka faktiw iz zyttia, npr. pytannia taborowoi uprawy. Jakszczo nawit umowyny w jakomus tabori tak szczaslywo skladutsia, szczo kwalifikowanj syly najawni, to ne zawdy pytannia docilnoi obsady pcstiw taborowoi administracii rozwiazane docilno. Bo wchodiat tut u hru zakony wypadkowosty. Poczynajetsia borotba za posty, a ludy, szczo za nych pobywajutsia, kerujutsia abo bazanniam poczesty, abo osobystoi korysty, abo je stawlennykamy pewnych ideolohiczno-switohladowych, partijnych, czy polityczno-prohramowych hrup. Waznu rolu hraje tut tez protekcija. U naslidok cioho w taborowu uprawu popadajut ludy jaki ne widpowidajut swojemu pryznaczenniu; wony, jak to kazut, „wlizly ne w swoi czoboty". U tomu wypadku jdetsia ne pro zaspokojennia swoich ambicij, ne pro politycznu dijalnist, a pro pytannia hromadiansko-administracijnoho charakteru. Do uprawy taboriw powynni wwijty ludy, jaki majut hromadsku nastanowu, jaki majut administracijni ta orhanizacijni zdibnosti j praktyku, jaki wmijut zdobuty sobi dowirria zahalu j dajut zaporuku, szczo w swoij powedinci j dijalnosti budut keruwatysia dobrom cioho zahalu. Wony musiat zdobuty sobi awtorytet i powahu u swoich ta widpowidno postawyty sebe pered czuzynciamy. Chto chocze politycznoj karjery-nechaj robyt ce na inszomu szlachu. Pidchodyty iz partijno-politycznymy mirkuwanniamy, czy iz osobystymy motywamy do spraw hromadskoho ta administratywnoho, czy samouprawnoho poriadku, tak samo falszywo, jak npr. pidchodyty do ocinky mysteckoho tworu z pozamysteckymy kryterijamy.

Wizmim szkilnyctwo. Ce nadzwyczajno wazna dilanka nacjonalnoho j hromadskoho zyttia. Tut idetsia pro wychowannia

(Dali na 2-ij stor.)

Napad na pysmennyka Iwana Bahrjanoho

(Telegrama z Nowoho Ulmu.) Na pysmennyka Iwana Bahrjanoho zrobleno 13 lystopada napad w tabori Neu-Ulm pisla zboriw molodi, na jakych awtor „Zolotoho Bumerangu" zabiraw slowo w dyskusii.

Redakcija „Nedili" zwjazalasia telefonom z taborom w Neu-Ulmi i distala szcze taki podrobyci: Pysmennyk Bahrjanyj, szczo je holownym redaktorom tyznewyka „Ukrainski Wisti", wystupaw w dyskusii na zborach taborowoi molodi. Sekretar taborowoi uprawy Kossakiwskyj wystupyw proty dyskutanta z obrazlywymy epitetamy, wzywszy m. i. okreslennia „enkawedyst". Koly pysmennyk razom z uczasnykamy zboriw zalyszaw zalu, na nioho posypalosia kaminnia. Na szczastja, Bahrjanyj ne widnis powazniszych poszkodzen.

Sowjety mozut opanuwaty cilu Ewropu

Znamenna ostoroha portuhalskoho premijerministra

Portuhalskyj ministerprezydent dr. Antonio de Oliver Salazar na perszij zahalnij konferencii portuhalskoi Partii Spilnoty zajawyw take: „SSSR maje siohodni mozlywist opanuwaty cilu Ewropu, pry czomu bilsza ii czastyna ne bude w syli oboroniatysia proty cioho".

Pro polityku Portuhalii Salazar skazaw: „Jakszczo takyj kraj jak Portuhalija znajde widpowidnyj szlach politycznych napr'amnych i zachodiw na osnowi zdorowoho doswidu, nerozumno uwodyty zminy j pryswiaczuwaty uwahu protywnym holosam, szczo pidnimajutsia z rumowyszcz poszmatowanoi Ewropy i wychwalujut systemy poriatunku".

„Dumaju — skazaw dali portuhalskyj ministerprezydent — szczo my powynni wwazaty Spoluczeni Derzawy j Welyku Brytaniju zapryjaznenymy uarodamy. Ne znaju odnacze, czy te same mozna skazaty pro SSSR. Dwi welykoderzawy pisla ostannioi switowoi wijny zajnialy prowidne stanowyszcze u switi, ce — SSSR i Spoluczeni Derzawy. Ameryka siohodni uswidomyla sobi te, szczo wona ne dohlanula 1919 r. widpowidalnist swojei potuhy j swojei peremohy.

Szczo do stanowyszcza Welykoi Brytanii Salazar skazaw, szczo chocz wona, nezalezno ni wid koho, robyt zachody dla oborony swoich wlasnych interesiw, to odnacze wze bilsze i schylajetsia do dualistycznoi orientacii anhlosaskoho switu.

Zamerzla wsia banda paczkariw

Szist czleniw italijskoi bandy paczkariw, szczo skladalasia z 50-ty czolowik, zhynuly w Alpach pidczas snihowiju, koly chotily perenesty iz Szwajcarii do Italii gumu na kolesa awtomaszyn.

Naslidujmo latwijciw!

Znamenna ostoroha portuhalskoho

Uprawa latwijskoi emigrantskoi orhanizacii na oblast Stuttgart wlasztowuje swoi zjizdy ta narady tak, szczo wony widbuwajutsia szczoraz w inszomu tabori oblasty. Ce daje zmohu zapiznatys bezposeredniо z ludmy i posyluje kontakt emigracii zi swoim prowodom.

Odyn z takych zjizdiw, pryswiaczenyj sprawam fachowoho perewyszkolu ta praci, widbuwsia w latwijskomu tabori w Mannheimi de isnuje tez ukrainskyj tabir. Czleny oblasnoi uprawy latwijciw ta delegaty ich taboriw widbuly pid prowodom oblasnoho holowy, p. Kacena, b. downolitnioho posla Latwii w Tureczczyni, swoi narady, pry czomu widwidaly ta ohlanuly widomu fachowu szkolu UNRRA, pryznaczenu dla pereszkilnych kursiw. Na zakinczennia narad uprawa latwijskoho taboru w Mannheimi pryjmala hostej czajem u domiwci latwijskoho nacjonalnoho komitetu. Porucz z predstawnykamy wlady zaproszeno tez dwoch delegatiw Ukrainskoho Komitetu w Mannheimi. Szczyra towaryska rozmowa za stolom zatiahnulasia poza piwnicz. Hosti cikawo rozhladaly ukrainsku presu, szczo ii prynesly delehaty ukrainskoho komitetu. Usi obminiuwalysia doswidom i planamy roboty. W rozmowach stwerdzeno pryjemnyj fakt, szczo emigracii latwijska i ukrainska spiwpraciujut i szczoraz bilsze likwidujut dribni neporozuminnia, jaki buly pomitni miz oboma hrupamy w roboti na misciach. Taka spiwpracia naladnujetsia wse kraszcze i w samomu Mannheimi, bo z oboch storin je dobra wola staty dobrymy susidamy i towaryszamy nedoli, piznaty sebe i zakripyty pryjazn oboch narodiw na majbutnie.

Ce pidkreslyw holowa ukrainskoho komitetu u swoij promowi za stolom, jaku hosti i czleny miscewoho komitetu latwijciw pryjnialy szczyro ta opleskuwaly. Pro dalszu spiwpraciu w imja spilnych idealiw zapewnyw ukrainskych delehatiw j usich hostej holowa latwijskoho komitetu w Mannheimi. U dalszych rozmowach nakresleno plan tijei spiwpraci, szczo miz inszym peredbaczuje spilni mystecki wystupy.

Jak wychodylo z rozmow, latwijska emigracija perebuwaje do pewnoi miry u wazczomu wid naszoi stanowyszczi, wona majze ne maje zamorskoi emigracii u nowomu switi. Ciu nedostaczu, szczo ne worozyt mozlywostei szwydkoho wyizdu, latwijska emigracija wyriwniuje swojeju wysokoju fachowoju jakistju. Latwijci napolehlywo wykorystowujut swij pobut u taborach. Usia ichnia masa nastawlena na fachowyj perewyszkil i dopownennia fachowoho znannia. W odnomu Mannheimskomu tabori latwijci majut 16 riznych kursiw. Takym sposobom latwijska emigracija chocze zabezpeczyty sobi misce u switi ta zmohu prozytku ne pry dopomozi swojakiw, znajomych ta zemlakiw zza okeanu, a wlasnymy sylamy.

Koly zwazyty, szczo i stawka ukrainskoi emigracii na zaokeansku dopomohu maje nazahal wyhlady newelyki, warto bulo b i nam poczaty nasliduwaty susidiw latwijciw ta pryhlanutysia uwaznisze do ichnich metod praci ta ii orhanizacii.

Taborowyj litopysec.

Francija pisla 10 lystopada

Szczo oznaczaje wyborcza peremoha komunistiw

10. lystopada u Francii na pidstawi konstytucii widbulysia wybory do palaty deputatiw, szczo jak widomo, daly peremohu komunistam. Zhidno z perszymy, szcze ne tocznymy, telegrafnymy powidomlenniamy, naslidky holosuwannia taki: komunisty distaly 167 parlamentskych misc, respublikanska narodnia partija (postupowi katolyky MPR) —163, socijalisty — 96 respublikanska partija swobody z prylehlymy do nei hrupamy (konserwatory) —78, radykal-socijalisty z blyzkymy do nych uhrupowanniamy —62, nezalezni (perewazno prawi) —30.

Otze komunisty, szczo dosi buly w parlamenti na druhomu misci 10. lystopada wyjszly na persze. Czerwona prymara zdajetsia zawysla nad Francijeju. W Moskwi ta Paryzi wze zwodiat na prezydentske krislo Toreza i peremozno surmlat komunistyczni fanfary. Adze u switowomu zmahanni dwoch ideolohicznych taboriw Francija zrobyla riszuczyj krok dla perechodu do komunistycznoho, staje pid joho prapory. Adze, zachopywszy zi schodu bilszu czastynu Ewropy, wojownyczyj komunizm zaklaw na ii zachodi pidwalyny dla swojei bazy, szczob z oboch bokiw perejty w nastup na wuzenku smuzku ewropejskoho kontynentu, szczo szcze lyszylasia poza sowietskymy wplywamy.

Tak moze ce zdatysia bahatiom. Ta ne treba perebilszuwaty faktiw, pereociniuwaty ich znaczennia. Po suti wybory 10. lystopada duze malo zminyly doteperiszniu politycznu sytuaciju Francii. Peremoha komunistiw nad narodnimy respublikanciamy wyjawylas lysze czotyrma misciamy. Parlamentskyj komunistyczno-socijalistycznyj blok, poriwniujuczy z perszymy wyboramy 2. czerwnia, niczoho ne wtratyw, ale j niczoho ne wyhraw 10. lystopada, bo chocz komunisty i prydbaly 21 nowe misce, zate stilky z wtratyly socijalisty. Otze stalosia lysze newelyke peremiszczennia wseredyni bloku: komunisty wyhraly nowi miscia za rachunok swoich spilnykiw. Centr lyszywsia majze bez zmin (narodni respublikanci wyhraly 2 miscia), tym czasom jak prawe krylo trochy posylylosia w naslidok prydbannia partijeju swobody 21 miscia za rachunok riznych dribnych uhrupowan.

Jak baczymo, sutiewych zmin u rozpodili partijnych syl nemaje. Zodne polityczne uhrupowannia ne spromohlosia zawojuwaty absolutnoi bilszosty. Ne majut ii i komunisty, ne maje ii nawit komunistyczno-socijalistycznyj blok, szczo syloju swojeju majze doriwniuje blokowi antykomunistycznomu. Francuzki polityczni sposterihaczi schylajutsia do prypuszczennia, szczo majbutnij uriad u Francii bude koalicijnym. Odnak, nadto strokata kartyna na politycznij areni Francii i bezkompromisowi pozycii, z odnoho boku komunistiw, a z druhoho — narodnich respublikanciw dajut malo nadij na zyttiewist ta pracezdatnist nowych parlamentu i uriadu

Chaj nijakoho osnatocznoho hriznoho wyroku sobi ne wytiahla Francija iz swoich wyborczych urn 10. lystopada, ta malo j widradnoho w ii wyborczych biuleteniach. Porujnowana j poslablena powojenna Francija z ii zubozilоju. moralno i polityczno dezorijentowanoju ludnistiu, ne poczuwaje pid soboju twerdoho runtu. Szukajuczy micnoi pidpory, wona chytajetsia, namahajetsia stupaty i w prawo i w liwo, jak ce j widbylosia w politycznomu dzerkali demokratycznych krain — w ii parlamentskych wyborach — posylenniam komunistiw i konserwatoriw.

W jakyj bik riszucze stupyt wona kinec-kincem-szcze rano prorokuwaty. Jasno odno: Francija znowu pryreczena na politycznu bezperspektywnist i nestabilnist. Francija — u tumani. Pro ce sama wona skazala wsiomu switowi 10. lystopada.

Bikej

W Italii zowsim inaksze

U rymskych samouriadowych wyborach, szczo widbulysia m. nedilu i w jakych rymlany wpersze wid 1923 r. wybiraly holowu mista ta misku radu, monarchiczna partija w zozhari wyborczoi kampanii domahalasia poworotu na italijskyj tron koroliwskoho domu Savoia.

Rymski monarchisty pidkresluwaly „katastroficznist respublykanskych eksperymentiw i twerdyly, szczo lysze prychylnyky „hidnoho poszany domu Savoia" uspiszno keruwatymut mistom i wstanowlat dawnu welycz Rymu. Ich pobazannia neoczikuwano uwijszly na szlach zdijsnennia. U zwiti z nedilnych wyboriw do rymskoho samouriadu, szczo w nych holosuwalo tilky 51% uprawnenych, powidomlajetsia pro nespodiwanu peremohu partii „maloi ludyny" Uomo-Qualunque, plamowanoi politycznymy protywnykamy za mnymo faszystiwski tendencii.

Ostanni zwidomlennia:

Sowjetskyj apetyt na Islandiju

Jak powidomlaje konserwatywna gazeta „Scotsman", Sowietskyj Sojuz zaproponuwaw Islandii sklasty szyrokyj torhowelnyj dohowir, szczo maje wsi oznaky monopolnoho charakteru.

U zhodi z powidomlenniam szotlandskoi hazety, sowietska torhowelna delegacija, szczo same perebuwaje w Islandii, 10 dniw powidomyla islandskyj uriad pro bazannia Sowietskoho Sojuzu zakupyty wes islandskyj kontyngent ryby i rybnoi olii. Sowiety zhidni zaplatyty ciny wyszczi wid oferowanych amerykanskymy czy brytijkymy firmamy.

Takyj dohowir, pidkresluje „Scotsman", dast Sowietskomu Sojuzowi monopolistyczne stanowyszcze. Z tijei tez pryczyny islandskyj uriad ne maje namiru pryjniaty ofertu, chocz za pryjniattiam sylno nastojujut socijalistyczni czleny uriadu.

Zydiwski skytalci strajkujut na rejkach

Hrupa zydiwskych utikacziw, szczo ichaly z Salzburgu w amerykaniskij okupacijnij zoni Awstrii do Boliwii, rozpoczala strajk na rejkach zaliznyczoi stancii Bregenz, jaka lezyt na kordoni amerykanskoi j francuzkoi okupacijnych zon. Zydy posidaly na rejkach na znak protestu, szczo ich poizd zaderzaly francuzki wlasti.

Francuzka wlada ne chotila propustyty utikacziw czerez te, szczo ich wjizni papery do Boliwii ne buly w poriadku. Zydiwski wtikaczi wyjszly z poizda j roztaszuwalysia z swoimy klunkamy na rejkach. Francuzki uriadowci i amerykanska wijskowa policija prymusly zydiw powernutysia nazad do poizda, szczo widichaw do Salzburgu.

Komunist premijerministrom Bolharii?

Jak powidomlaje radio z Sofii, z ohladu na nadzwyczajnyj uspich komunistycznoi partii na ostannich wyborach u Bolharii, nowym bolharskym premjer-ministrom bude komunist, szczo maje buty pryznaczenyj najblyzczym czasom. Bolharskyj kabinet, szczo skladatymetsia z predstawnykiw usich partij witczyznianoho frontu, bude utworenyj szcze do nedili 17. lystopada. Teperisznij bolharskyj premjer-minister polkownyk Georgijew je liderom liwoi nekomunistycznoi partii, tak zwanoi partii Zweno.

Nyszczennia berlinskych bunkeriw

Nimecki hazety pyszut: w Berlini wyriszeno sterty dejaki slidy „welykych czasiw", zokrema znyszczyty bunkery protypowitrianoho zachystu, jaki mozna bulo wykorystaty — na dumku dekoho — dla wlasztuwannia w nych likaren, prytulkiw i. t. p. ustanow ta pidpryjemstw.

Z cioho prywodu dejaki hazety pryhadujut, szczo j pisla perszoi switowoi wijny zalyszylasia zanedbanoju sprawa znyszczennia kasaren ta wijskowoi promyslowosty, szczo tak dobre prysluzylysia zhodom nacystam pid czas nowoi militaryzacii Nimeczczyny. Cioho ne mozna zabuwaty. Szczo maje buty znyszczene, to treba znyszczuwaty do kincia!

Szczo dijetsia w Paryzi

Z Paryzu powidomlajut, szczo francuzka policija ostannimy czasamy u zwiazku z poboriuwanniam zloczyniw aresztowuje tam denno bilsze czym 100 ludej. Opiwnoczi Paryz wyhladaje nacze okupowane misto, koly ozbrojeni policijni stezi dozydajut pojawy band zloczynciw -pysze odyn brytijskyj korespondent. Kozhoho dnia treba westy slidstwo w sprawi czyslennych hrabeziw ta wbywstw.

Incydent z rosijskym poslom w Awstralii

Z pryczyn „dyplomatycznoho tonu", sowietskyj posol w Awstralii Lifanow, ne prybuw na swiatocznyj weczir wlasztowanyj awstralijsko-sowjetskoju ligoju druzby z nahody rosijskoho nacionalnoho swiata.

Motywom neprybuttia bula zapowidzena na cej weczir w Melnburnskij ratuszi promowa kolysznioho awtralijskoho posla w Sowjetskomu Sojuzi Jamesa Josepha Maloney na temu: „Roztoroszczenyj sowietskyj mit". Pomynajuczy zachody czleniw ligy za perenesenniam terminu promowy melburnskoho nadburmistra, Maloney promowlaw, predstawlajuczy polozennia rosijskych robitnykiw, a zokrema praciujuczych zinok w ponurych kolorach. Win zhaduwaw takoz, szczo zawdiaky „awstralijskym nedotepam" Rosija zahrozuje i awstralijskij demokratii.

Prof. Raymond Maxwell Crawwford, buwszyj 1 sekretar awstralijskoho posolstwa w Moskwi, pryznaw, szczo powedinka rosijskoho posla szczodo uroczystoho weczera Lihy Druzby bula cilkom prawylnoju. Win hadaje, szczo, koly Maloney maw zamir pohirszyty dyplomatyczni widnosyny miz Awstralijeju i Rosijeju, to najkraszcze cioho dosiahnuw.

Zinky 28 narodiw wzialy uczast w Miznarodnij Zinoczij Konferencii w Sout-Kortrigh (USA), de na zaproszennia pani Eleanor Roosevelt naradzuwalysia nad politycznymy, socijalnymy, hospodarskymy kulturnymy pytanniamy.

Oblasnyj Zjizd Spilky Ukrainskych Zurnalistiw

15 lystopada 1946 roku widbuwsia w tabori Ludwigsburg Oblasnyj Zjizad zurnalistiw, czleniw Spilky Ukrainskych Zurnalistiw na Emigracii. W zjizdi wzialy uczast robitnyky pera z Ulmu, Mannheimu, Beblingenu i inszych miscewostej Oblasti, zahalom 28 osib.

Zjizd obhoworyw nyzku aktualnych hromadskych ta presowych spraw i wybraw Uprawu Oblasnoi Spilky Zurnalistiw z holowoju Hr. Kolodijem na czoli.

Zjizd rozhlanuw dali rjad organizacijnych spraw ta nakreslyw plan praci.

Za misce osidku Objednanych Nacij

Sowietskyj minister zakordonnych spraw Molotow zajawyw, szczo sowietska de'egacija pidderzuje brytijske stanowyszcze, szczo porucz New Yorku j San Francisko szcze i inszi mista mozna wziaty pid uwahu, jak osidok Objednanych Nacij. SSSR pidderzuje tez ukrainsku propozyciju widbuty najblyzcze zasidannia ON w Ewropi. Persze zasidannia-skazaw Molotow-widbulosia w Londoni, druhe w New Yorku. Ne bulo b zle, koly b tretie widbulosia znowu w Ewropi".

Wnesok brytijskoho predstawnyka sir Hartleya Shawcrossa, szczob upowaznyty Administracijnyj Komitet ON wziaty pid uwahu jak osidok ON porucz New-Yorku j San Francisko tez i inszi mista, pryjniato 28:15 holosamy, pry czomu 2 holosy utrymalysia. Pered tym amerykanskyj delegat Bloon zajawyw, szczo win holosuwatyme proty cioho projektu.

Boi z czerwonymy bandamy w Hrecii

Odna hrecka brygada zdobula w subotu 16 lystopada bazu czerwonych powstanciw w miscewosti Berg Ossa, na wysoti 2000 metriw. Pid czas zapekloho boju zhynuly 100 powstanciw, 600 zdalysia u polon. Zdobuta baza bula holownoju kwatyroju hreckych partyzan w horach Olimpu.

Molodyj Roosevelt w dorozi do Moskwy

Syn prezydenta Roosevelta, general brygady Elliot Roosevelt po dorozi do Moskwy prybuw u mynulu subotu na letowyszcze Werder w Berlini. Elliot Roosevelt chocze napysaty w SSSR cilu nyzku stattej. U Berlini win buw hostem sowietskoi wijskowoi wlady tak dowho, poky pohoda, jaka zmusyla joho pryczalyty, ne dozwolyla jomu prodowzuwaty podorozi.

Chto aresztuwaw nimeckoho lisnyczoho?

Dwoch ozbrojenych ludej w odiahach, szczo skydalysia na wijskowu uniformu zaaresztuwaly wnoczi u Heizendorfi kolo Lichtenfels (Ofr.) lisnyczoho Machatscheka, jakyj pochodyt iz Holsteinu i powezly joho kudys u awtomaszyni. Selanynowi, w jakoho zyw Machatschek, peredaly ci ludy 200 RM. zajawlajuczy, szczo ci hroszi treba daty druzyni Machatscheka.

*

U Grazu w Awstrii zlowyla policija nahu ludynu, jaka bihala kruhom ratuszi j wyhukuwala: „Ja Gandhi, ja pryjszow zwilnyty Awstriju."

„Wsi dity powynni buty druziamy"

Miznarodnia wystawka dytiaczych knyzok u Frankfurti nad Majnom

(Wid naszoi korespondentky L. Slobozanky)

Persze wrazennia z wystawky — jaskrawe pano u westybjuli roboty chudoznykiw Fritza Fischer ta Dorotei Nosbisch. Ulubleni personazi dytiaczych knyzok z usioho switu zibrani u fantastycznyj hurt bez riznyci nacjonalnosty ta wiku. Anhlijec Robinson stoit porucz z nimeckym pryncem- zaboju, ewropejec -kit u czobotiach ta newmyruszczi amerykanski lobuziaky Tom Sojer i Hek Fin pohladajut na Anderseniwskoho holoho korola, a nedaleko wid slawnoho, ale nemolodcho wze Münchhausena prytulywsia i nasz suczasnyk Miki-Maws, narodzenyj za okeanom.

Ne wydno sered cych ewropejciw ta amerykanciw Iwasyka-Telesyka ta Kolobka, ne nabuly j naszi ridni lysohorski widmy switowoi slawy. Ta prawda, zodnoho heroja slowjanskoho dytiaczoho eposu nema w towarystwi Rübezahla, Maksa j Moritza, Huliwera.

U perszij kimnati haslo: „Wsi dity na zemli powynni buty druziamy!" Rozwiszani malunky ditej z riznych zachidnio-ewropejskych krain. Wijna odbylas w malunkowi 15-tyricznoho chlopcia z silskoi szkoly Anhlii: „U bomboschowyszczi". Znajoma kartyna — pidwal, temriawa, czorni tini, blidi oblyczczia.

Knyzky rozpodileni po krainach, a dali na try pidwiddily: 1. dla najmenszych, 2. wik kazok, 3. wik Robinzona.

A n h l i j s k a d y t i a c z a l i t e r a t u r a reprezentowana bahato: tut i klasyczni Huliwerowi mandry, i ulublena knyzka anhlijskych ditej: „Alisa w kraini czudes", i czudowo ilustrowani knyzky pro pryrodu dla ditej „wiku kazok" i knyzky dla najmenszych. Dla wsich anhlijskych knyzok charakterni akuratni tonki ilustracii. Wytonczenist anhlijskych portretystiw pereneslas i w dytiaczi knyzky.

A m e r y k a n s k a l i t e r a t u r a zdajetsia prozaiczniszoju niz anhlijska. Tut mensze kazok, bilsze mandriwok, bilsze knyzok pro pryrodu. I dla najmenszych tez — pro mandriwky, pro poizdy, pro morske dno, pryhody ditej ta zwiriat. Dla junactwa je prekrasno ilustrowani wydannia z usich haluziw znannia. Tut i „Magellanowi mandriwky" z kartamy ta ilustracijamy, i „Dytiacza Encyklopedija", i „Istorija USA", i „Nowitnie Budiwnyctwo", i syla inszych.

F r a n c i j a — reprezentowana bahatma knyzkamy z najriznomanitniszymy ilustracijamy, szczo nacze widzerkalujut bahatstwo nastroiw francuzkoi inteligencii. Bahato klasycznych tworiw, jak ot rozkiszno wydani „Znedoleni" Gjugo, „Tysiacza ta odna nicz", „Zanna d' Ark". Je nowi wydannia knyzok, na jakych wychowuwalysia naszi babuni, ale jakych dla nas uze ne perewydawaly. To je cila serija tworiw hrafini de-Segjur, w jakych zawzdy dobrodijstwo peremahaje, a newychowani diwczatka buwajut zorstoko pokarani. Ale je j cilkom modernistyczni knyzky z ekspresionistycznymy malunkami bahato mandriwok.

Bahato smaku w b e l h i j s k y c h k n y z k a c h. Cikawi knyzky dla junactwa: kilka tomiw „Istorii mystectwa" z rozdilamy malarstwo, architektura, toszczo. Harni popularni knyzky z pryrodoznawstwa, mandriwok, heolohii.

N i m e c z c z y n a wystawyla witrynu knyzok z mynuloho storiczczia. Ich malyj format, neczitkyj druk ta nadto moralistycznyj zmist („110 moralistycznych opowidan", „Dzerkalo dobroi powedinky w prykladach ta opowidanniach dla molodi, a nadto dla diwczat") je hostrym kontrastom do suczasnych nimeckych harno ilustrowanych welykych knyzok, zdebilszoho pryrodnyczoho ta technicznoho zmistu, a jak jdetsia w nych pro jakus „moral", to zdebilszoho wona wmilo prychowana.

S z w a j c a r i j a reprezentowana bahatma knyzkamy z pedahohiky. Czymalo je perekladiw z inszych mow, w tim czysli je peroklady dwoch rosijskych awtoriw: Szmelowa i Kuprina.

P i w n i c z n i k r a i n y reprezentowani nebahatma, ale z smakom wydanymy knyzkamy. Na danskij witryni 4 tomy z biliawoju diwczynkoju na obhortci, napysani widomoju suczasnoju pysmennyceju Karin Michaelis, jaka i w swoich tworach „dla doroslych" lubyt pysaty pro diwczat. Z inszoi obhortky weselo wsmichajutsia kosi oczi „Rodzenych u Grenlandii", chlopczyka j diwczynky.

Kontrastom do „piwnicznych knyzok" z ich zdebilszoho wytonczenymy ilustracijamy w siro,blakytnych tonach wyhladajut b r a z y l i j s k i k n y z k y, z ich nadzwyczajno jaskrawymy farbamy ta rizkymy kontrastami, pry newysokij jakosti malunka.

Z slowjan reprezentowani tilky polaky ta j to duze bidno-kilkoma londonskymy wydanniamy.

Je specijalna witryna „switowych knyzok" na bahatioch mowach. Tut zustriczajemosia z dawnimy druziamy naszych dytiaczych lit, jakych mozna piznaty z odnoi ilustracii, z odnoho natiaku na nazwu, szczo piznajetsia w czuzij mowi, tut rozkiszni wydannia i kazok Grimma, i „Diadkowa Tomowa Chata", i bahato inszych . . . Dywlaczysia na prekrasni ilustracii, na zolotom tysnuti oprawy, zhadujesz dytynstwo i cilu polyczku knyzok bez opraw, nadrukowanych na siromu paperi, z bidnymy, czasom zowsim rozmazanymy ilustracijamy. Diadko Tom ta Robinzon prychodyly do nas w perekazach M. Zahirnioi i, chocz wony j duze zlydenno wyhladaly, ta my ich lubyly ne mensze jak anhlijski ta francuzki dity.

L. Slobozanka

HOSPODARSKYJ OHLAD „NEDILI"

Polityka USA w ochopluwanni rynkiw zbutu

Ukraina teper ne bere uczasty w switowij torhiwli. Dwa razy czerez nei prochodyw front. Bilsze dwoch rokiw bula wona pid okupacijeju nimeckych wandaliw, jaki, szczo ne mohly wywezty te nyszczyly.

W naslidok wijny silske hospodarstwo i promyslowist znyszczeno. Krim toho, za rachunok duze nyzkoho zyttiewoho minimumu naselennia, wywozytsia dejaka produkcija do Moskowszczyny.

Ukraina maje wsi dani dla rozwytku potuznoi promyslowosty. Maje riznyj syriwec i palywo. Dobuwna promyslowist moze wpowni zabezpeczyty obrobnu i pererobnu promyslowist.

Pry inszij politycznij orhanizacii i ekonomicznij systemi Ukraina bezumowno szwydko peretwortsia w mohutniu agrarno-industrijalnu krainu z aktywnym wysokym wywoznym balansom.

Pislia porazky Japonii, do Ameryky perejszly torhawelni rynky ii. Ranisze Ameryka mala konkurenciju z Japonijeju u zbuti swojei produkcii w Kytai. Japoniju szcze do perszoi switowoi wijny duze cikawyw Kytaj jak rynok zbutu ii produkcii, zemelni prostory, a osoblywo korysni kopalyny.

Ameryku z Kytaj cikawyw tilky jak rynok zbutu. Dla ilustracii konkurencii miz Amerykoju ta Japonijeju nawedemo odyn duze charakternyj fakt z ich torhowelnoi dijalnosty u Kytaju.

Szcze do 1910 roku obydwa pretendenty na kytajskyj torhowelnyj rynok wywozyly has. Ameryka z metoju pozbutysia swoho konkurenta u toriwli hasom poczala prodawaty z swoich sklepiw metalewi lampy / dla hasu / harnoi jakosty i za duze nyzkymy cinamy i tilky tym osobam, szczo kupuwaly w nei has. Takoju akcijeju Ameryka pozbulasia swoho konkurenta.

Wrachowujuczy welyku kilkist naselennia u Kytai, kytajskyj rynok zbutu je rynkom welykych mozlywostej. A pry umowi zbilszennia pokupnoi spromoznosty naselennia — cej rynok je rynkom neobmezenych spromoznostej. Tomu Ameryka i zacikawlena u najskorszomu zakinczenni wijny u Kytai.

Z partneriw, szczo mozut u majbutniomu pretenduwaty na kytajskyj torhowelnyj rynok, Ameryka bude najbilsz wyhidnym.

Iz sliw Holowy torhowelnoi palaty Niu-Jorku teper Ameryka dotrymujetsia nowoi ekonomicznoi polityky w ochoplenni rynkiw zbutu.

Ochoplujuczy torhowelnyj rynok jakoi nebud krainy, Ameryka teper ne tilky wywozyt tudy swoi towary, ale porucz z cym turbujetsia i pro zbilszennia pokupnoi spromoznosty naselennia cijei krainy. Dla cioho wona buduje promyslowi pidpryjemftwa i cym zabezpeczuje zarobitkom miscewe naselennia, zbilszuje joho pokupnu spromoznist. Buduje pidpryjemstwa ne tilky na swoi hroszi, a j na hroszi tuzemnoho naselennia szlachom wypusku akcij. A potim czerez dejakyj czas prodaje swoi wlasni akcii i takym czynom zalyszaje pidpryjemstwo u wlasnist tuzemnoho naselennia.

Ameryku takoz cikawyt i korejskyj rynok. Tomu to Ameryka riszucze zajawyla pro utworennia takoi wlady u Korei, szczo widpowidala b dijsnomu i prawdywomu bazanniu naselennia.

Anhlija prodowzuje torhiwlu z Indijeju, Afrykoju ta Awstralijeju. Z cych krain wona oderzuje syriwci dla promyslowsty ta charczowi produkty. Teper Anhlija zhilszyla wywiz produkcii swojei chemicznoi promyslowosty ta wyrobiw z metalu, bo ranisze z neju mala konkurenciju Nimeczczyna, promyslowit jakoi teper zrujnowana.

Dla ilustracij konkurencii miz Anhlijeju ta Nimeczczynoju nawedemo odyn fakt.

Szcze do perszoi switowoi wijny Anhlija zbuwala wyroby z metalu u piwdennij Afryci. Pokupciam u piwd. Afryci ne podobalysnozi z okruhlenymy kinciamy. Wony chotily noziw z hostrymy kinciamy. Nimecki torhowelni agenty ce pomityly. I tadi Nimeczczyna poczala wywozyty do Afryky nozi z hostrymy kinciamy i cym usunula swoju konkurentku Anhliju. Teper Anhlija zachopy a pozycii Nimeczczyny u piwdennij Afryci.

Najholowniszi torhowelni szlachy z Welykoi Brytanii do Indii i Awstralii lezat czerez Gibraltar, Seredzemne More, Suczkyj Kanal i Indijskyj Okean. Tomu to SSSR tak nastyrlywo namahajetsia owolodity Dardanelamy, szczob maty wilnyj wychid u Seredzemne More. Anhlija derzyt u swoich rukach Gibraltar, Maltu, Kypr, Aleksandriju, Haifu u Palestyni i Suez, a dali szcze pry wychodi z Czerwonoho Moria na Indijskyj Okean forteciu Aden, ostriw Sokotru. Ce ta slawna „zyttiewa arterija" Brytiskoi Imperii ta nytka „szczo luczyt Welyku Brytaniju z Indijeju „prebahatoju" jak zwut ii staroukrainski pysmenni pamjatnyky, szcze z kniazych czasiw. Tomu to sprawa protok — ce realni, aktualni, zyttiewi i pekuczi kwestii, dla Brytijskoi Imperii, bo ce sprawa ii switowoi syly, ii imperskoi mohutnosty, a to j ii zyttia ta isnuwannia.

U danyj moment nema tocznoi statystyky switowoi torhiwli. Nemaje mozlywosty na pidstawi cyfr wyjawyty torhowelynj balans koznoi krainy. Musymo na pidstawi analizu torhowelnych operacij wyjawyty charakter joho.

Analizujuczy torhowelni operacii Ameryky, Anhlii mozemo peredbaczaty szczo ci krainy bezumowo majut aktywnyj balans z wysokym dodatnim saldom. Takoz mozna skazaty pro taki krainy jak Francija, Szwajcarija ta Czecho-Slowaczczyna, szczo wony takoz mozut maty aktywnyj balans, ale ne z wysokym seldom jak u Ameryci ta Anhlii.

Juhoslawia, SSSR, Uhorszczyna powynni maty pasywnyj balans.

P. W o l k a i w

Za spekulaciju pozbawlatymut praw DP!

Heneralnyj dyrektor UNRRA La Guardia wyslaw w subotu 16 lystopada keriwnykowi ewropejskoho widdilu UNRRA w Londoni telegramu takoho zmistu: treba obowjazkowo usich osib z prawawamy DP, jakszczo wony zajmajutsia spekulacijeju i czornoju torhiwleju, wykluczaty z taboriw. Wijskowa wlada suworo kontroluwatyme wykonania tijei postanowy.

527 274 skytalciw

Za powidomlenniam Holownoi kwatyry amerykanskych wijskowych syl wid 4. lystopada, zhidno z oficijnymy danymy UNRRA ta wijskowych dzerel, na 15. zowtnia w amerykanskij zoni, w taborach DP i poza nymy, perebuwaly 527 274 peremiszczeni osoby.

Usioho w amerykanskij zoni na 30. weresnia bulo 539 733 DP, a na 25. serpnia — 547 478. Szczodo nacionalnosty, to najbilsze sered peremiszczenych osib bulo na 15. zowtnia polakiw, same 164 034.

Kilkist zydiw, szczo perebuwajut w amerykanskij zoni, zbilszylas iz 149 892 na 30. weresnia do 152 635 15 zowtnia. Reszta DP, rozmiszczeni w amerykanskij zoni rozpodilajetsia tak: 49 801 lotysziw, 44 956 danciw, holandciw ta hrekiw, 33 151 lytowciw, 18 548 estonciw, 15 379 juhoslawiw, 14 042 rosijaniw, 5942 czecho-slowakiw, 1604 francuziw, 832 belhijciw ta luksemburciw, 93 norwezciw i 26 257 bezderzawnych osib.

Za czas wid 1. do 15. usioho repatrijowano 75 226 osib, z nych 74 793 polakiw.

Witajut Bevina

7. lystopada niu-jorkskyj burmister Vincent Impelliteri wroczysto witaw u miskomu magistrati b r y t i j s k o h o m i n i s t r a z a k o r d o n n y c h s p r a w B e v i n a. U swoij promowi Bevin widznaczyw, szczo na protiazi ostannich 15 misiaciw Welykobrytanija szyrsze niz budkoly wyznala swobodu na welyczeznych prostorach swojei imperii. „Ja proszu terpinnia, dopomohy j pidtrymky, -skazaw dali Bewin. — Nowa Welykobrytanija bazujetsia na nowomu switohladi i nowa socijalna demokratija wyriszyla rozpodilyty po cilij imperii ti blaha, szczo ich wona distaje dla sebe samoi.

Danske miaso Sowjetam

Jak powidomlajut z Kopenhagenu, zhidno z dansko-sowietskym dohoworom, szczo joho podaw 7. lystopada danskyj ministr zakordonnych spraw na ratyfikaciju danskoho parlamentu, Sowietska Rosija maje oderzaty wid Danii charczi j chudobu na sumu ponad 109 milioniw koron i postaczaty Danii riznu syrowynu, jak ot zalizo, zoloto, sriblo, budiwelnyj lis, has, olii, mineraly zahalnoju wartistiu w 20 mln. koron.

Uriad zajawyw iz prytyskom, szczo dalsza nacjonalizacija ne bude prowodytysia. Szczob dopomohty ustabilizuwatysia waluti, nakladeno podatok wid majetku i wartisnych reczej. Do kincia lystopada wsi majetky wartistiu ponad 100 000 koron musiat buty zholoszeni. Ministerstwo finansiw spodiwajetsia, szczo na poczatku 1947. r. zmoze stupnewo zwilnyty ci kredyty, szczo ich u zwjazku iz stabilizacijeju waluty zakryto. Do cioho czasu perewedut tez powne uderzawlennia usijei hroszewoi dilanky.

Powazna charczowa sytuacija w brytijskij zoni

Jak zajawyw odyn uriadowec dla spraw zahalnoi bezpeky pry Wijskowij Wladi, w anhlijskij okupacijnij zoni uwedeno specijalni zachody bezpeky, szczob oboronyty simji anglijskych wojakiw reinskoi armii ta starszynski charcziwni pered nimeckymy zlodijamy charcziw.

Jak dowidujetsia uriadowo „Associated Press" ,uwedeno w cilij brytijskij zoni zaboronu podawaty wistky pro charczowu sytuaciju. Zaborona zalyszajetsia wsyli az do chwylyny poky brytijskyj uriad ne sklade wyjasnennia. Ani nimecki czasopysy, ani radijo, ani zodni inszi zasoby peredawannia wistok ne oderzat nijakych danych pro charczowu sytuaciju. Taksamo ne wilno publikuwaty j komentariu brytijskych i zakordonnych czasopysiw.

Zajawy nimeckych profesijnych sojuziw, szczo wony ne mozut braty widpowidalnosty za naslidky teperisznioi charczowoi sytuacii, stworyly napruzenu atmosferu. Prezydent hamburzkoi profesijnoi spilky Franz Spliedt zajawyw, szczo w zymi stane Nimeczczyna pered holodowoju katastrofoju. „U switi je dosyt charcziw — zajawyw Spliedt — szczob widwernuty ciu katastrofu. Znajemo teperiszniu tiazku sytuaciju Welykoi Brytanii j tomu zwertajemosia bezposerednio do Spoluczenych Derzaw, szczob dopomohly nam u cij zachlywij sytuacii."

Korotki hospodarski zwidomlennia

U zhodi z powidomlenniam londonskoho radio, Polszcza oderzala dosi wid SSSR promyslowi produkty j maszyny wartistiu w 4.000.000 dolariw. Stalosia ce na osnowi Potsdamskoho dohoworu, zhidno z jakym Polszcza mala oderzaty 15 % nimeckych reparacij.

*

Jak powidomlaje berlinske radijo, industrijalna produkcija Ukrainy zrosla wtrojc poriwniujuczy z 1945 rokom.

*

„France Soir" powidomlaje, szczo szwajcarskyj Nacjonalnyj Bank wyplaczuje bez obmezen zoloti monety. Dosi pokupci musily predjawlaty swoi osobysti papery. Zolota dwadciatyfrankowa moneta kosztuje 30.50 — 32 franky.

*

BBC powidomlaje: czotyry derzawy, szczo derzat swoi zalohy w Awstrii, wyriszyly widdaty do rozporiadzennia wuhilla iz wlasnych zapasiw, szczob ruch bilszoi czastyny awstrijskych zaliznyc ne prypyniawsia.

Rozwjazaty pytannia nebezpeky wypadkowosty

molodoho pokolinnia, pro intelektualnu j moralnu pidhotowu nowych kadriw prowidnoi werstwy nacii. Tym czasom cia dilanka w nas nadzwyczajno zanedbana, a pytannia, zwiazani iz neju rozwiazujetsia po-maczuszynomu. Mabut dijannia zakonu wypadkowosty tut najsylnisze. Nawczannia j wychowannia molodi zdebilszoho w rukach ludej wypadkowych, i dyletantiw, jaki szczojno u wijni, abo w taborowych umowach proskoczyly w „professory". Tak naczeb uczytelem mohla buty persza stricznа ludyna. Uczytelska profesija tez potribuje widpowidnoho znannia j fachowoi pidhotowy, znannia psycholohii dytyny j molodi, opanuwannia osnownych zakoniw dydaktyky j metodyky, planuwannia materijalu, wedennia lekcii, ocinky uczniw. Takyj stan u szkilnyctwi zumowlenyj abo nedostaczeju syl, abo szcze hirsze tym, szczo kwalifikowani syly ihnorujut pedahohicznu praciu, bo im kraszcze w mahazyni, kuchni, czy szpytali.

Abo sportowa dilanka. U zurnali „Hart" (cz. 6. za 15. X. 46) czytajemo zwidomlennia pro zahalni zbory Rady [illegible]ycznoi Kultury take: „Holowoju Rady staw z a s l u z e n y j n a p o l i m y s t e c t w a dyrektor „imia rek . . ." Jak by bulo napysane n a p o l i s p o r t u, bulo b use dobre. Dywno i malo korysno dla teatru bulo b, jakby holowoju „Objednannia Teatralnych Mystciw" staw widomyj sportowec. I ti szczo wybyrajut i ti, szczo z lehkym sercem dajut sebe wybraty wsecilo pid dijanniam zakonu wypadkowosty. Tut u welykij miri i widpowid na pytannia, czomu nedomahaje nasz sport. My radsze witaly b „zasluzenoho na poli mystectwa dyrektora" na postu holowy Objednannia Mystciw, prezydenta t-wa rezyseriw, rektora Akademii Teatralnoho Mystectwa, czy holowy T-wa samodijalnych dramatycznych hurtkiw, a w prowodi sportowoho zyttia powynen staty dobryj sportsmen.

Mozna b daty szcze bahato prykladiw, bo zakon wypadkowosty dije w koznij dilanci naszoho zyttia. Pryczynoju obsady dejakych postiw wypadkowymy ludmy je j te, szczo w naslidok politycznoho polozennia naszoho narodu, my majemo, newelyczku kilkist kwalifikowanych ludej, a w dejakych dilankach ne majemo zowsim fachiwciw. Ciu nedostaczu my widczuly bolucze w nedawnomynulomu, koly treba bulo pustyty w ruch skladnyj derzawnyj aparat, a tut do dejakych najprymitywniszych, ale zyttiewo konecznych funkcij, ne dostawalo ludej.

Pytannia nebezpeky wypadkowosty treba pozytywno rozwiazaty, bodaj u mezach isnujuczych skromnych mozlywostej. Oczewydno w cilosty my joho ne w syli rozwiazaty, bo, jak uze bulo ranisze skazano, pewni katehorii profesij czerez nedostaczu praci j czerez nasze nezjasowane prawne stanowyszcze, ne zmozut praciuwaty za swoim fachom. Z druhoho boku czerez widsutnist fachiwciw u dejakych dilankach, my musymo wsiaki posty obsadzuwaty nefachowymy ludmy.

Projszow rik czasu, ale nasz centr i miscewi taborowi czynnyky ne podumaly nad wychohodom iz cijei sytuacii. Za ciu sprawu treba odnacze wziatysia, koly majemo na uwazi, szczo rozwantazennia ukrainskych skupczen na emihracii maje potrywaty szcze kolo trioch rokiw. Centralizacija dejakych dilanok zyttia na emihracii potribna, szczob perewesty dokladnyj oblik najawnych kwalifikowanych syl ta ekonomiczno, docilno j planowo nymy rozpodilyty. Potribni dejaki peresunennia syl ne lysz pomiz taboramy poodynokych zon, ale j pomiz zonamy. Koly w odnomu tabori zabahato uczytelskych syl, a w druhomu wczat ludy wypadkowi, treba obminiatysia sylamy. Te same mozna zrobyty w dilanci taborowoi administracii, mystectwa, sportu. Todi szczezne sztucznist taborowoho suspilstwa, szczo doteper jawlaje soboju swoho r o d u g e t t o, a nasza emihracija nabere charakteru normalnoho suspilnoho orhanizmu. Todi j suspilnohromadianske zyttia poplywe bilsz prytodnym ruslom. Baltijski narody w dejakij miri rozwiazaly w sebe wze ce pytannia. Bezpereczno trudnoszczi tut welyki. Ale treba wzyty widpowidnych zachodiw tak z boku centralnych jak i z boku taborowych naszych czynnykiw j todi wdastsia perekonaty czuzynecki kola pro koniecznist peresunen z uwahy na strukturu naszoho hromadskoho zyttia. Pry wyjasnenni naszoho prawnoho stanowyszcza treba bude wzyty zachodiw, szczob zaliczyty do praci bodaj czastyny naszych fachowych syl za ich specijalnistju u czuzij hospodarskij systemi, wreszti pro mozlywosti wyszkolyty fachiwciw u tych dilankach hromadskoho zyttia, w jakych majemo nedostaczu ich iz pryczyn wid nas nezaleznych.

Peredusim odnacze treba, szczob suspilstwo zdalo sobi sprawu iz nebezpeky dijannia zakonu wypadkowosty dla cilosty nacjonalno-suspilnoi struktury naszoi skytalszczyny j samo, de mozna, usuwalo nyszcziwnyj wplyw cioho zahrozlywoho jawyszcza.

W. B.

Dworicznyj hospodarskyj plan czechoslowackoho urjadu

Zhidno iz dworicznym hospodarsnym planom, jakyj wypraciuwaw czechoslowackyj uriad, produkcija kraju maje zrosty na 10 % w poriwnianni iz dowojennoju. Oczewydno realizacija cioho planu natraplaje na dejaki trudnoszczi. Najbilsza pereszkoda nedostacza roboczoi syly. Zhidno z obczyslenniamy nestaje kolo 550 000 ludej. Zokrema brak roboczoi syly widczuwajetsia doszkulno w dilanci dobuwannia wuhilla, szczo je osnowoju uspichu czechoslowackoho dwochlitnioho planu. I chocz u dobuwanni siroho wuhilla produkcija osiahnula wze 100 % dowojennoho dobuwannia, to znyszczeni czastynno szachty czornoho wuhilla dajut lysze 75 % produkcii iz 1939. r. Nestaczu roboczoi syly w szachtach wyriwniujut u toj sposib, szczo praciujut tam t. zw. bryhady, jaki skladajutsia iz dobrowolciw — robitnykiew, uriadowciw, praciwnykiw wilnych fachiw ta studentiw. Wsi ci katehorii ludej czasowo praciujut pry dobuwanni wuhilla. Studentiw cia pracia obowiazuje i chto ne wykazetsia bodaj cztyriochtyznewoju robotoju w szachti, ne moze studijuwaty na wysokij szkoli. Szczob zaoszczadyty wuhilla dla promyslu, budujut gazoprowody iz piwnicznoi Czechii, jakymy postaczatymut zemnyj gaz do Prahy. Tomu szczo hromadske zyttia sylno rozwynulosia, prytiahajetsia do praci fachowi syly iz usich haluzej. Teper ide akcija, szczob kwalifikowanych remisnykiw i fachiwciw zabraty iz biur ta spriamuwaty ich do zawodiw. Uprawa poszty poczala wze akcija. Pereneseno tez bahato promyslowych zawodiw iz piwnicznoi Czechii u chliborobsku Slowaczczynu. Iz cijeju akcijeju zwiazujut welyki nadii, bo dosi Slowaczczyna wysylala nadmir swoich robitnykiw za kordon. Teper dumajut zatrudnyty ich u wlasnij promyslowosti. Krim cioho choczut upromyslowyty cej kraj, zakladajuczy tut nowi zawody. Dribniszi kramnyci, jaki ne wyprawdujut sebe, zakryjut, a roboczi syly prytiahnut do praci w promysli. Czolowiczi praciwnyky w torhiwli budut zastupleni zinoczymy sylamy. Taksamo i w silskomu hospodarstwi widczuwajetsia nestaczu roboczoi syly. Pry ciohoricznych znywach pomahaly 300 000 dobrowolciw. Na ich misce prychodyt teper molod dwoch rricznykiw, jaka maje praciuwaty try misiaci w silskomu hospodarstwi. Komasacijeju uprawnoi ploszczi dumajut zracjonalizuwaty praciu. Do 1. serpnia 1947. r. taku komasaciju prowedut uze w 4000 miscewostej.

Majze 60 % promyslowosty w Czechoslowaczczyni wze upromyslowleno. Idetsia tut zdebilsza pro buwszu nimecku wlasnist, jaku skonfiskuwaly w koryst derzawi. Menszi zawody objednano w welyki koncerny. Filii j mensz rentowni pidpryjemstwa skasowano. Prywatni pidpryjemstwa ne mozut tworyty karteliw.

Prodowzujemo dyskusiju pro molod

Pobilsze dyskusijnych weczoriw

I czoho toj pan Hnat Diadiurenko w „Nedili“ (cz. 44. z dnia 20. X 1946) tak rozchwyluwawsia nad toju wicznoju problemoju naszoi molodi? Pobilsze spokoju i pobaczyte, szczo ta poruszena problema ne taka wze szczob ii ne rozwjazaty. Nazwa cijei problemy „batky ta dity“ ne zowsim widpowidaje dijsnosti. B o r o t b a z a m o l o d, za ii switohlad ce wze prawdywiszyj pidchid do sprawy. Koly ide pro wychowannia switohladu u naszoi molodi, todi moze i warto bulo b trochy pochwyluwatysia.

Tâ na moju dumku nam idetsia pro poborennia resztok toho switohladu, jakyj na naszych oczach tak blyskucze lopnuw jak mylna banka i jakyj pid swoimy ruinamy pochowaw najcinniszi skarby ludskoi kultury. Jdetsia pro wykurennia iz ukrainskych holiw resztok durmanu, jak czuzoho ukrainskij nacjonalnij wdaczi i tomu szkidlywoho dla ukrainskoho narodu czy tut na emigracii, czy na ridnych zemlach.

I kilkisno, i jakisno czy micno sydyt toj durman w ukrainskych holowach? Faszyzm i hitleryzm zjawylysia i rozwyaulysia miz dwoma switowymy wijnamy i w cej czas wplywaly na wsi narody, tym samym, rozumijetsia, i na ukrainskyj. Na holownyj masyw ukrainskoho narodu, szczo perebuwaw pid sowietskym panuwanniam ani faszyzm, ani hitleryzm ne maly wplywu. Powirte meni, szczo pro ce wze podbala sama sowietska wlada. A swij sowietskyj totalizm, jak switohlad nakynenyj syloju, do holownoi masy ukrainskoho narodu ne pryszczepywsia.

Poza mezamy sowietskoi Ukrainy totalizmy maly deszczo bilszyj wplyw na ukrainski holowy. I ce cilkom pryrodnio i w tomu nema niczoho strasznoho. Po prohranij wyzwolnij borotbi 1918—1921 treba bulo szukaty wychodu z stanowyszcza. I takyj wychid najszowsia.

W dalekij Italii i w susidnij Nimeczczyni zarodylosia szczos szczo — zdawalosia — mohlo b i nam ukrainciam staty w pryhodi. I zachodylysia naszi zbyraty na czuzomu poli i „w Ukrainu prynesly welykych sliw welyku sylu ta i bilsz niczoho“.

Stari, wychowanci szcze kolysznioi Awstrii, popeklys na swojemu sentymenti do wsioho nimeckoho i na siohodni wze je nazawzdy wylikuwani.

Kilka odynyc iz staroi emigracii tez spekujutsia swoich wczorasznich sympatij, a ce je dobroju oznakoju szczo i wony wze wylikuwalysia.

Nimecka dijsnist w Ukraini wsiakoho kolysznioho prychylnyka totalizmiw wze wylikuwala nazawzdy. Otze mozemo twerdyty, szczo w Ukraini w ukrainskych holowach nema ani slidu wid „hrichiw molodosty“.

Switohlady rozrachowani na 1000 rokiw ne wytrymaly wiku nawit odnoho ludskoho pokolinnia. I naszi prychylnyky totalizmu, ce je buwszi ludy. Perejszla moda na nych i wony budut znykaty jak nemoderni kapeluchy.

Szcze trochy pobrykajut, poky widijdut w istorycznyj archiw wicznosty. My z, ukrainci zawzdy pasemo zadnich, tomu i tut widijdemo ostanni.

Tilky na emigracii my mozemo sobi dozwolyty pobawytysia w „wozdiw“, pohromyty odnu — dwi redakcii, spalyty sotniu-dwi nebazanych nam czasopysiw i spoczyty na lawrach po wykonanni welykoho patriotycznoho dila zabuwajuczy cilkom pro te szczo nad namy ne odna, a nawit dwi wlady . . . amerykanska i nimecka, jaki majut widpowidnych referentiw, jaki wse, szczo im treba, i baczat i czujut.

I tut, zdajetsia, i je te najbilsze zlo, jake my wsi majemo i szcze mozemo maty wid ukrainskoho tak zwanoho „aktywizmu“, j a k y j n a s p o d a j e w n e p r a w d y w o m u s w i t l i p e r e d a l i j a n t s k y m y d e m o k r a t i j a m y. W ciomu je korin wsioho zla. T u t j e p r y c z y n a c z o m u n a s n e c h o c z u t p u s t y t y z a o k e a n. Nikomu nebazani my z nepewnym politycznym switohladom.

Naszi najmolodszi, u jakych czuzyj nalet je najpizniszyj, nezabarom prywernutsia tudy, de bude wwes ukrainskyj narod, sered welykoi rodyny demokratycznych narodiw switu. Demokratycznyj switohlad wychodyt iz prawdywoho chrystyjanstwa, de ludyna ludyni — brat Bez chrystyjanskoi lubowy, jaka je w demokratycznomu switohladi, ne mohly b buty na switi, ani czerwoni chresty, ani objednani derzawy, tomu ideja prawdywoi demokratii peremahaje i peremohla, bo ce je ideja Bozoi sprawedlywosti na zemli.

Szczo des tam, w Somme Kaserne, 1200 holosuwalo za antydemokratycznyj wczynok, ce mene duze ne bentezyt. Siohodni ich 1200, a zawtra ich ne bude i 200, ce napewno, bo ideja Bozoi sprawedlywosty, ideja poszany czuzoi dumky, czuzoi sowisti, i d e j a p r a w d y w o i s w o b o d y l u d y n i, i d e j a p r a w d y w o i s w o b o d y n a r o d a m zapanuje w usich ukrainskych serciach.

My, wyhnanci z ridnoi zemli, mozemo nikoly ne pobaczyty naszoi obitowanoi zemli, ta naszi dumky, naszi idei, jakymy my tut zywemo musiat buty spiwzwuczni z dumkamy, z mrijamy naszoho narodu, jakyj lyszywsia na ridnij zemli. Ne pomylusia, koly skazu, idei, jakymy zywe i na jaki nadijetsia nasz ukrainskyj narod, ce ne ti idei, jaki roznosyw po Ewropi nimeckyj nacjonal-ehoizm, a nawpaky ce idei jaki prynesla w Ewropu amerykanska demokratija.

W borotbi za wyzwolennia czastyny naszoi molodi z obijmiw czuzych idej w ukrainskij wyszytij soroczci, pobilsze spokoju, bilsze uwahy do naszoi molodi, bilsze dobrych statej w naszych czasopysach, p o b i l s z e d y s k u s i j n y c h w e c z o r i w! Nawczimo molod dumaty, widkryjmo ij toj swit, jakyj ij ii wozdi zaboroniajut piznaty — swit wilnoi wyminy dumok. I Ukraini bilsze korysty bude, koly molod wernetsia do nei z swobodoju dumky, niz z jakymnebud wozdem na troni.

M a k s y m H o r d i j e n k o.

Nasz Mannheimskyj korespondent pysze:

Interwju z nikym

Pro te, szczo kryczyt do neba bezmirnoju krywdoju

Ce ne bulo interwju za wsima nepysanymy prawylamy zurnalistycznoho switu. Toj, koho pytaly, ne maw nikoly wlady, ne buw nadzwyczajnoju ludynoju. Nawpaky, win perestaw buty ludynoju w rozuminni prawa j odnoho dnia opynywsia pid bramoju ukrainskoho taboru w Mannheimi, bez budjakoho dokumenta, holirucz, bez szapky i plaszcza. Prosto: nimecka policija prywezla j wykynula joho z awta pid bramoju „DP Center“, jak nepotribnyj balast, jak wykydajut staryj ni do czoho nepotribnyj metal na smitnyk za mistom.

Ale wykynenyj z awta nimeckoi policii balast buw zywoju ludynoju. Dobri ludy skeruwaly do kancelarii uprawy taboru j tut stala rozkrywatysia dijnist, straszna, zachlywa, nejmowirna, typowo po-nimecky zostoka

Ludyna-„nichto“ mala kolys batka j matir. W seli Skomorochy b. Terebowli prozyla perszi roky dytynstwa. Po smerti batka, wyichaly chlopec- pidlitkom razom z matirju do Prus na robotu. Datu pamjataje toczno: 1903 rik. Czotyry roky piznisze matir zabylo koleso molotilky i na jakomus cwyntari wyrosla nad ukrainskmy kistkamy mohylka, szczo napewne slidu z nei siohodni nemaje Kilkanadciatlitnij chlopczyna zalyszywsia w Nimeczczyni, praciuwaw jak wil, wywczyw slusarstwo i platyw swoim potom za chlib swomu opikunowi.

Switowa wijna N 1. Ludyna „nichto“ mala nastilky poczuwannia pobratymstwa z towaryszamy praci, szczo piszla z nymy, chocz i ne bula obowjazana do cioho, boronyty „Vaterland“. Na jakomus z widtynkiw francuzkoho frontu hranata szwyrnula neju w powitria, wybyla oko i roztoroszczyla kolino. Ce wse, z dodatkom dwoch medaliw za chorobrist, i zalyszylosia z toho czasu. Szcze kwytancija na 16 000 marok w banku, zlozenych za dowhi lita praci ta sluzby, szczo obezcinylys (dewaluacija!) i ne maly wartosty j odnijei papirosky.

Ale ludyna mala szcze swoi zoloti ruky.

— Ja szcze ne buw staryj i mene potrebuwaly. Mij bawor kazaw meni: „Badesz u mene, jak swij, jak z rodyny“. I ja buw. Ja robyw dla hospodarky, dla ciloho sela. Wid 1933 roku mene pchaly do partii, ale ja kazaw: „Toz wasza partija i meni do nei niczoho“. Potim mij bawor, u jakoho robyw ja szcze do perszoi wijny, pomer i ja lyszywsia w joho syna. Tojtez kazaw meni, szczo ja w nioho jak swij.

. . . Koly „bawor“ u ciu switowu wijnu piszow do wijska, ludyna „nichto“ stala oporoju joho hospodarstwa. Napruzyla wsi syly i dowhych 6 lit trymala micno w rukach kosu, pluh, ralo, powody konej.

Win maw 1600 marok dowhu, jak iszow na wijnu i ja wwes toj dowh splatyw. Skilky platyw meni? Ne platyw niczoho, kazaw, szczo ja jak swij. A ja maw swoju wojacku rentu i ne potrebuwaw . . .

Wy cikawi, jak ce wse skinczylosia?

Bawor wernuwsia z wijny do hospodarky, szczo zawdiaky „nikomu“ ne mala ni sotyka hipotecznoho obtiazennia. „Nichto“ wtratyw rentu i wzahali postariwszys, staw necikawyj. Bawor staw kryczaty i dokoriaty, szczo robitnyk z nioho slabkyj.

— A ja taky ne mih uze. 60 lit haruwaw szczodnia, noha ne daje stojaty, taj sloza te cile oko zalywaje. Todi win mene do szpytala, a w szpytali potrymaly misiac. Widpoczyw ja tam chiba za cile zyttia wpersze. Ale i te skinczylosia. Koly ja wernuwsia zi szpytala do chaty, win spytawsia: „Ty czoho wernuwsia?“ De, pytaju ja was, maw ja jty?

Dokinczennia widbulosia „echt“ po-nimecky:

„Bawor“ zatelefonuwaw po policiju. Teper uze staromu inwalidowi, szczo zaplatyw za „kajzera“ okom i kolinom, pryhadaly szczo win „Ausländer“. Hitleriwska teza, szczo „Ausländer“ — ce sobaka i pidludyna, projawyla sebe szcze raz. Demokratija suczasnoi Nimeczczyny — fraza, jaka rozlitajetsia pry perszij zustriczi z realnym zyttiam.

Ludyna „nichto“ opynylasia otze pid bramoju „DP Center Mannheim“, w odnij bluzi, bez szapky bez nijakoho bahazu, z odnoju siroju kennkartoju, w jaku wpysano do reczi, w rubryci „nacjonalnist“: „Pole“.

— A ja jakyj „polak“? Ja ukrainec i takym buw. Molytwennyk „ruskyj“ maju i try razy chreszczusia i tomu ne zenywsia, szczo wse buly kalwiny . . .

Stojaw sered nas, malyj postattiu, z sywym, ridkym wolossiam, u pronoszenij bluzi i wykruczenych, wychodzenych czerewykach. Spraciowani, czorni j potriskani ruky wazko zwysaly wnyz. Wykydaw zi sebe slowa boluczi, terpki, ale twerdi i powni typowoho dla Terebowelszczyny howoru, a sklane oho neruchomo wdywlalosia w mapu na stini. Druhe oko namahalosia, proczytaty szczos u naszych oczach.

A my stojaly cilym komitetom bezsyli i bezradni. My wmily w tysiacznych wypadkach ludskoi nedoli poradyty, podaty ruku, pidtrymaty i najty wychid.

Tut? Szczo mohlo pomohty tut slowo, kwyt z kasy suspilnoi opiky, kartka do mahazynu?

My stojaly proty wtraczenoho bezpoworotnoho ciloho, dosliwno ciloho zyttia. Ostanok ludyny, szczo ii hermanskyj moloch, jak nesamowytyj pawuk wysmoktaw i bezzalisno wykynuw na smitnyk, stojaw proty nas i kryczaw nimym krykom, wid jakoho blidly z zachu dumky. Kryczaw pro te same, pro szczo spokijno rozwazuwano szczo nedawno w Nürnbergu: pro neludsku hermansku zorstokist.

Mykola Nowickyj, szczo do nyni zywe porucz taboru w Mannheimi, powynen buw buty dokazowym allegatom u cim welykim procesi.

Anatol K.

U sprawi nowych stypendijnych fondiw

Komisija Dopomohy Ukrainskomu Studenstwu (KODUS) podaje do widoma, szczo Hreko-katolycke Duszpastyrstwo u Beyreuthi prydilylo d w i s t y p e n d i i d l a t e o l o h i w, szczo studijujt u Hirschbergu, po 60 marok misiaczno.

Riwnoczasno „Komisija“ rozpysuje konkurs na stypendiju, ufondowanu prof. Tarasom Czuzakom u Beyreuthi wysotoju 100 marok misiaczno, dla sluchacziw ekonomicznych nauk. Prochannia z naleznymy dodatkamy nalezyt wnosyty czerez filii i predstawnyctwa „Komisii“ do 15. lystopada c. r.

Komisija Dopomohy Ukrainskomu Studenstwu, jak jedyna ustanowa, szczo za zhodoju i w porozuminni z CPUE i CESUS, zajmajetsia sprawamy wysokoszkilnych stypendij, prosyt w interesi samoi sprawy kreuwaty nowi stypendijni fondy czy stypendii tilky w porozuminni z KODUS, szczo pry pomoczi swoho rozbudowanoho aparatu j na osnowi swojei dowholitnioi praktyky maje zmohu polahodyty widpowidno wsi sprawy, zwjazani z pidborom kandydatiw, rozpodilom stypendij czy dopomoh i kontrolem studij stypendijatiw. Polahodzuwannia wsich stypendijnych spraw czerez „Komisiju“ usune nebazane rozdroblennia sprawy i zaoszczadyt komitetam, towarystwam, redakcijam, pidpryjemstwam i poodynokym osobam, szczo majut teper ochotu dopomohty studijujuczij molodi, czymalo turbotnoi praci pry skladanni statutiw, regulaminiw, opowistok, widbuwanni zasidan toszczo. Duze bazano, szczob prychylnyky naszoi molodi dopomohly naszij „Komisii“ fondacijamy z okremym pryznaczenniam zaspokoity jaknajszyrszi potreby naszoho wysokoszkilnoho studentstwa.

KOMISIJA DOPOMOHY UKRAINSKOMU STUDENTSTWU

Lystopadowi rokowyny po oseredkach naszoi Oblasty

Swiato plastuniw

Pozytywnoju j konstruktywno-wychownoju prohramoju swiatkuwannia wszanuwaw Aschaffenburzkyj Plastowyj Kisz den 1-ho Lystopada. U tomu dni swiatkuje Ukrainskyj Plastowyj Ulad razom iz usim ukrainskym hromadianstwom pamiatnyj moment Lystopadowoho Zrywu zachidnoi witky ukrainskoho narodu do borotby za wlasnu derzawnist. U cij borotbi, wziala aktywnu uczast tez plastowa molod j bahato plastuniw poklaly w bojach bujni holowy. Den 1-ho lystopada waznyj dla UPU szczej tym, szczo na zhadku Lystopadowoho Czynu cym dnem poczynajetsia nowyj rik plastowoho zyttia j plastowoi praci. Cichoriczny 1. lystopad swiatkuje plastowa molod uroczysto tez tomu, szczo iz cijeu datoju wstupaje UPU u 36-tyj rik swoho isnuwannia j u druhyj rik widnowlennia dijalnosty plastowoi orhanizacii na skytalszczyni.

Swiatkuwannia poczalosia zbirkoju wsich plastowych czastyn na ploszczi taboru „La-Garde“ o hod 9-tij wranci. Pid zwuky duchowoi orkestry, szczo hrala nacjonalnyj himn, pidnialy plastowi chorunzi prapor UPU i plastowi stiahy na pownu szczohlu. Plastowym himnom i molytwoju „Boze, wysluchaj blahannia . . .“ zakinczylosia swiatoczne pidniattia praporu, w jakomu wzialy uczast tez czyslenno zibrane hromadianstwo, szkoly, widdily policii.

Pisla wywiszennia praporu plastowa molod wziala uczast u Bohosluzenniach, oboch naszych cerkow.

Popoludnewa prohrama swiatkuwannia poczalasia defiladoju wsich plastowych czastyn na ploszczi taboru „Pionier“. Tradycijnym plastowym zwyczajem widbuwsia impozantnyj hurtkowyj marsz-zmah na trasi pomiz taboramy „Pionier“ — „La-Garde“ — „Artillerie“ — „La-Garde“ — „Pionier“. Cym fizycznym zusyllam plastowa molod widdala symwoliczno czest zertwonnosti i krywawomu zusyllu borciw za kraszczu dolu Ridnoho Kraju.

Pisla marszu-zmahu w teatralnij zali taboru „La-Garde“ widbulosia dalsze swiatkuwannia Lystopadowych Rokowyn z prohramoju plastowo-wychownoho zmistu. Pisla wstupnoho slowa kurinnoho, dopowid pro znaczennia Lystopadowoho Zrywu wyholosyw skautmajster red. Bazanskyj. Dwochwylynnoju mowczankoju wszanuwaly plastuny pamiat tych, szczo poklaly zyttia swoje w borotbi za nezalezne zyttia ridnoho narodu. Chor plastowoho kosza pid dyr. Bajusa wykonaw pisniu „Koly Wy wmyraly . . .“, a junak Myskiw prodeklamuwaw „Lystopadowu wiziju“, pryswiaczenu pamiati polahlych plastuniw. Z nakazu komandy SUPE koszowyj wruczyw poodnokym kuriniam — a same; im. I. Mazepy, S. Petlury, L. Ukrainky, O. Besarab i samostijnomu hurtkowi „Lastiwka“ hramoty pro pryznannia ich samostijnymy kuriniamy. Zaczytano i wruczeno poodynokym plastunam i plastunkam czetwerte plastowe widznaczennia wid Werchownoi Komandy SUPE, Oblasnoi j Koszowoi Komand za zrazkowe wykonuwannia trioch plastowych obowiazkiw, za uspisznu praciu na koryst UPU ta za zrazkowu powedinku. Widznaczenych plastunok i plastuniw prywitaly prysutni trykratnym oklykom „Slawa“.

Nowacki prychylnyky perezyly swoju torzestwennu chwylynu, koly sklaly nowacku prysiahu j oderzaly iz ruk swoich wychownykiw plastowi chustky.

Junaczky i junaky kuriniw taboru „Pionier“ wykonaly dbajlywo pidhotowanu inscenizasciju wyzwolnych zmahan ukrainskoho narodu j uczasty u nych plastowoi molodi. Inscenizacija, ce montaz iz widpowidno pidibranych tworiw T. Szewczenka i patriotycznych ta strileckych pisen. Nacjonalnym himnom zakinczyla plastowa molod swiatkuwannia 1-ho lystopada u zamknenomu koli.

Pisla swiatkuwan na zali plastuny ruszyly pochodom do taboru „Czornohora“, szczob oficijno zustritysia iz nedawno prybulymy do Aschaffenburgu druziamy iz Wildfleckenu, szczo teper uwijszly w sklad Aschaffenburzkoho Plastowowo Kosza. Tut prospiwaly spilno weczirniu molytwu j plastowe „nadobranicz“. U prysutnosti hromadianstwa widbulosia w tabori „La-Garde“ zniattia plastowoho praporu. Uwecz[e]ri predstawnyky poodynokych kuriniw wzialy uczast u Lystopadowij Akademii, jaku wlasztuwalo hromadianstwo Aschaffenburgu. (Ba.)

Rosijany wywoziat dali nimecki fabryky

Pisla majze semymisiacznych robit zakinczeno demontuwannia cukrowarni w Tangermünde, jaka wwazajetsia za najbilszu w Ewropi. Moderni aparatura j maszyny buly pid keriwnyctwom specijalnoi sowietskoi komandy nawantazeni na barzi i wywezeni wodnym szlachom.

— I. lystopada 1918. r. u. Lwowi. Swiato widkryw holowa taboru, szczo je odnoczasno keriwnykom kulturno-oswitnioho referatu dyr. B-k. Wszanuwawszy pamiat polahlych odnochwylynnoju mowczankoju, pryjawni prosluchaly cikawyj referat, w jakomu dopowidacz nakreslyw podii lystopadowych dniw, czyn Dmytra Witowskoho, zow do boju za samostijnu derzawu, neriwni zmahannia ta naszu prohru. Na dalszu prohramu akademii sklalys wystupy miszanoho, czolowiczoho ta szkilnoho choriw pid dyr. W. Cz-skoho i deklamacii himnazijnych uczniw. Hromadianstwo wzialo czyslennu uczast u swiatkuwanni I. lystopada, zaswidczywszy zrozuminnia wahy cioho istorycznoho dnia.

(p-ja-k)

Mannheim swiatkuwaw praciujuczy

(Wlasna korespondencija)

Szcze zazdalehid redaktor zywoi hazety poperedyw, szczo nablyzajetsia swiato. Starszi ludy znaly pro heroicznu epopeju Perszoho Lystopada 1918 roku, ale treba szczob i molod dobre zatiamyla ta zrozumila welyczezne znaczennia istorycznych podij.

Swiatkuwannia poczalos Sluzboju Bozoju, jaku widprawyw o. Kulczyckyj Molytwa zawzdy zaspokojuje duszu, ta posyluje nasze tilo. Wona daje napriamok, ta pidkresluje sens swiatkuwanniu. A z druhoho boku taborowe zyttia jszlo jak i zawzdy. Tilky szkola ta himnazija buly wilni, wsi inszi institucii praciuwaly. Ne slid rozumity swiatkuwanna, jak peredowsim zwilnennia wid praci. Z a r e z m y m u s y m o p r a c i u w a t y n a w i t b i l s z n i z n a b a t k i w s z c z y n i. Nasza dobra slawa ne bude zalezaty wid toho, jak my budemo swiatkuwaty — ce ne holowne. Holowne — jak my wmijemo praciuwaty; wid cioho j bude zalezaty nasza dola. Szczob zyty dobre zawtra, my musymo siohodni dobre praciuwaty.

Koly zakinczylas robota, ta usi praciwnyky powernulys do taboru, pan-otec Kulczyckyj widprawyw panachydu. Kaplycia ne mohla wmisyty usich, szczo pryjszly pomolytys za heroiw wyzwolnoi borotby. Pisla panachydy w taborowomu teatri bula akademija. Obrazno widkryw ii p. Kurdydyk: „W takyj same chmarnyj, jak siohodni, osinnij den, u Lwowi, Perszoho Lystopada 1918 roku proholoszeno nezaleznist ukrainskoi derzawy. Ce akt istorycznoho znaczinnia i tomu na koznomu kroci naszoi borotby win siajaw blyskuczoju zirkoju.“ Opisla slowo perejniaw p. Pap.

W prostij, jaskrawij formi promowec ohlanuw ta proanalizuwaw rozwytok podij. Win pojasnyw, czomu ta jak u Lwowi sklalas prowidna hrupa lycariw, jaki mrijaly pro szczastia narodu. Szczyro, z mysteckymy kartynamy p. Pap. rozpowidaw pro trahediju widwaznych. Wony z malymy sylamy zrobyly welyke dilo. Wony swoim zyttiam ta smertju prodemonstruwaly pered usim switom, szczo ukrainskyj narod ne zaspokoitsia, poky ne dosiahne pownoi demokratii.

Na zakinczennia akademii usi prysutni prospiwaly „Szcze ne wmerla Ukraina“. Treba widwerto skazaty, szczo niczoho skladnoho ne bulo, wse bulo duze prosto, ale poczuwalys szczyrist ta swiatocznyj nastrij.

S t e p o w y k

Lystopadowe swiato w Mainz-Kasteli

(Wlasna korespondencija „Nedili“). Den 1-ho Lystopada u tabori Mainz-Kastel meszkanci prowely uroczysto i swiatkowo.

Zranku dity porozchodylysia po szkolach. Z szkil wony wyszykuwanymy riadamy zibralysia na ploszczi zi swoimy wczytelamy. Tam buly prysutnimy krim uczyteliw himnazij i narodnioi szkoly, lektory silsko-hospodarskoho technikumu, szoferskoi szkoly, elektrotechnicznych kursiw.

Pid spiw plastowoho himnu pidnesly nasz nacjonalnyj i plastowyj prapory. Wony majaly cilyj den i meszkanci taboru maly mozlywist nymy myluwatys. Dali uczni i plastuny prospiwaly nacjonalnyj himn Ukrainy.

Po zakinczenni uroczystoho pidnesennia praporiw uczni, plastuny, uczyteli i lektory piszly do Chramiw Bozych. Chto do Hreko-katolyckoho, chto do Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy. W oboch cerkwach widbulasia Sluzba Boza w prysutnosti welykoi kilkosty wirujuczych.

W Ukrainskij Prawoslawnij Cerkwi prawyw Wladyka Mstyslaw, 4 swiaszczennyky i 2 dyjakony. Odyn z swiaszczennykiw wyholosyw widpowidnu do 1-ho Lystopada promowu.

O 8 hodyni weczora prowedeno akademiju z referatom doktora P-skoho na temu: „Lystopadowi dni u zytti Ukrainskoho narodu“.

Duze cikawoho i zmistownoho referatu zibrani zasluchaly u zali teatru z welykoju uwahoju i zadowolenniam.

U Bambergu

(Wlasna korespondencija)

Na peredodni I. lystopada w o[illegible] ukrainskych cerkwach widprawleno torze[illegible] panachydy za duszi tych, szczo zyttia sw[illegible] zlozyly w zertwu dla batkiwszczyny. W den I. lystopada widbulasia w c z e t w e r t o m u t a b o r i akademija, pryswiaczena rokowynam 28-my littia istorycznoho dnia dla ukrainskoho narodu

Podii mynuloho tyznia

Sudom likwidujut opozyciju

Bolharska presowa sluzba powidomyla, szczo proty prowidnykiw bolharskoi opozycii wydano akt oskarzennia, w jakomu zakydajetsia im, szczo „wze zadowho pered wyboramy wony wely akciju, jaka ne mala nijakoho zwiazku iz wyboramy“. Jak dali zajawlaje bolharska agencija, Reuter powidomyw iz Sofii, szczo generalnoho sekretarja bolharskoi Socijalistycznoi Partii, Kostu Luliczewa j joho donku ta 22 inszych prowidnykiw opozycii zwynuwaczujut u tomu, szczo wony podaly falszywi informacii pro swobodu bolharskych wyboriw. Ale akt oskarzennia peresuneno, szczob unyknuty natysku pry wyborach. Wybory widbulysia 27. zowtnia j prynesly peremohu Witczyznianoho Frontu, jakyj maw pidderzku uriadu. Akt obwynuwaczennia — zajawlaje dali bolharska agencija — zakydaje Lulczewu, szczo win u kwitni 1946 r. wyslaw dwa miznarodni lysty, jaki zdyskredytuwaly Bolhariju j utrudnyly ii stanowyszcze na paryzkij konferencii. Prowidnykam opozycii zakydajut dali, szczo wony proholosyly pered wyboramy falszowanu promowu amerykanskoho ministra zakordonnych spraw.

Prodajut nadwyzku wijskowoho majna

Paul Hyde Bonne, pownowlasnyk amerykanskoho uriadu dla peredaczi nadwyzky wijskowoho dobra, zajawyw, szczo nadwyzka amerykanskoho wijskowoho dobra, jake zhidno z obrachunkamy kosztuwalo amerykanskym platnykam podatkiw kolo 53.000.000.000 dolariw, bude peredana, abo prodana Welykij Brytanii, czy inszym czastynam Ewropy ta Azoram. Ci transakcii ochoplujut prybyzno 90 % usioho wijskowoho dobra, jake dosi wyznano w Ewropi, jak nadwyzku. Majze wsi amerykanski zapasy u wyzwolenych krainach prodano, abo peredano.

Pomiz cymy zapasamy je, miz inszym, maszyny, wantazni awta, litaky, znariaddia, tiky j welyka kilkist usiakoho rodu towariw szczodennoho wzytku. Linii ewropejskoi powitrianoi komunikacii zdebilsza widbudowano za dopomohoju amerykanskych wijskowych transportnych litakiw, jaki stanowyly nadwyszku. Wsioho prodano w Ewropi 2,258 litakiw. Trioma najbilszymy widborciamy nadwyzky wijskowoho dobra buly: Francija, Welyka Brytanija i Italija. UNRRA oderzala mynuloho roku materijaly wartosty bilsz, jak 114.000.000 dolariw.

Amerykanskyj Czerwonyj Chrest pokyne Wiesbaden

U zhodi z powidomlenniam mr. Lawrenza Vagnozzi, asystenta zastupnyka u keriwnyka amerykanskoho Czerwonoho Chresta, holowna kwatyra amerykanskoho Czerwonoho Chresta w Ewropi bude perenesena wid 1-ho hrudnia iz Wiesbadenu do Bad Wildungen. Kolo 250 amerykanskych uriadowciw Czerwonoho Chresta pokynut Wiesbaden. Szist budynkiw widdadut u rozporjadzennia komandy powitrianoho transportu amerykanskoi armii, jaka nezabarom perenesetsia iz Paryzu do Wiesbadenu. Lysz wiesbadenskyj likuwalnyj dim zalyszytsia za Czerwonym Chrestom.

Rumunska widpowid Ameryci

Amerykanske ministerstwo zakordonnych spraw powidomylo, szczo oderzalo wid rumunskoho uriadu nowu notu, w jakij skazano, szczo wymoha Spoluczenych Derzaw Ameryky zabezpeczety swobodu wyboriw, jaki majut widbutysia 19. lystopada, ce wtruczannia u wnutriszni sprawy Rumunii i tomu ciu notu rumunskyj uriad widkydaje.

Miznarodnia presowa narada

U naradach zurnalistiw, szczo widbulysia 6—11 lystopada w Lüneburgu porucz nimeckych, francuzkych i danskych zurnalistiw wzialy uczast i wyslowluwalysia pro presowi pytannia tez widomi predstawnyky anhlijskoi presy. Karl Robson, predstawnyk „Dayly Expreß“ u brytijskij zoni, szczo nedawno powernuwsia iz Madrydu, rozpowiw pro swoi wrazinnia pro nimecku koloniju w Espanii. Berlinskyj korespondent Anthony Mann howoryw na temu „Wistky i komentar u presi“. Predstawnyk „Times-u“, John Buist daw ohlad praci keriwnyctwa cijei hazety. W prohrami zjizdu buly tez dopowidi Alfreda Geiringera, szfea ewropejskoi sluzby „Reutera“ pro praciu cioho presowoho biura ta dopowid na temu „Czasopys i czas“, jaku skazaw holownyj redaktor berlinskoho czasopysu „Tagesspiegel“.

Sowiety i Odra

Sowietska wijskowa wlada wydala nakaz uregulowaty ruslo Odry, szczob mozna bulo perewozyty korabelnyj transport, jakyj postijno zrostaje. Jak powidomlaje nimeckij uriad dla spraw praci j suspilnoi opiky, dla realizacii cioho projektu treba bude prytiahty 10.000 robitnykiw iz uriadiw praci w prowincijach Brandenburg ta Mecklenburg-Vorpommern. Wsi robitnyky, fachowi syly j inzenery oderzat roboczyj odiah i meszkannia.

Публіцист УНДС відповідає „Українській Трибуні".

Державність чи гайдамаччина? / Написав БОГДАН ВОЙЧЕНКО.

Під таким заголовком Професор Олександер Шульгин випустив свого часу у світ брошуру, в якій плямував прояви анархії, сваволі і ширення розбиття та роздорів в українському національно-політичному житті. На жаль, ця тема є й тепер дуже актуальною для українців, бо ще й досі не зникли всі ті жалюгідні явища, з якими рішуче боровся згаданий автор, відомий і визначний український громадсько-політичний і державний діяч. Різниця тільки та, що колись такі явища йшли в парі з явним проповідуванням тоталістичної ідеології; тепер ті, які вносять розбиття у внутрішні українські відносини, послуговуючись на практиці методами насильства і монопартійної виключености, виступають в ролі стопроцентових демократів.

Від деякого часу одне політичне угруповання -- з явною метою опанувати цілість українського громадського й політичного життя на еміґрації та присвоїти собі виключне право виступати в ролі репрезентанта визвольно-державницьких змагань українського народу на міжнародньому форумі -- розпочало безоглядний наступ на цілий шерег наших громадських і політичних установ та організацій. Не розбираючись у методах --очевидно, згідно з засадою: мета оправдує засоби--наші аґресори не пощадили нікого: „жертвами" їх атак були СУЖ, ЦПУЕ, КУК (Координаційний Український Комітет), Уряд УНР, демократичні українські часописи, а також окремі громадяни по різних таборах. Отже ясним є, що маємо тут до діла не з окремим і випадковим виступом, а з широко закроєною акцією, яка провадиться, так би мовити, за пляном.

Поминаючи „арґументи" фізичної сили, застосованої до окремих громадян, тон і вислови пресового „наступу" далеко переходять межі полеміки, що допускається в культурному світі, і дивно збігаються зі стилем пресових органів тих, під ярмом яких стогне тепер увесь український народ. За цей тон газета, що хоче стати чемпіоном „аґресивности", дістала по пальцях навіть од свого побратима (стаття в „Часі": „Проти проявів хвилювання в наших рядах"), а також і сама вона (в статті: „Блискуче відокремлення") намагається якось виправдатися: мовляв, не має нічого страшного в тому, що ми всіх і вся лаємо, проти всіх виступаємо і все очорнюємо, бо цього, власне, і потребує під цю пору змучений український народ.

Багато з тих, що гостро осуджують методи відомого угруповання, висловлюють погляд, що негідні пресові виступи просто не заслуговують на відповідь. Дійсно, коли один з наших паперових „аґресорів" — людина, зрештою, бувала і яку нелегко знервувати — уявив собі, що йому встромлено „ніж у спину", і з цього приводу перелякався та б'є на сполох і приймає трагічну позу („Уста мовкнуть у половині слова і руки опадають"...), то на це йому можна було б послати рецепт на якісь заспокоюючі каплі. Але коли він уживає таких висловів, як „потворність" або прикликає на тих, що посміли діяти не за його вказівками, „загальне презирство", то на таку „аґресивність" найкращим було б справді відповісти лише презирливою мовчанкою.

Крім того,—чи варто саме під цю пору, коли український народ у себе дома опинився у дійсно трагічному становищі, коли доля еміґрації все ще є непевною, коли над нашою батьківщиною нависла найбільша, може, в цілій її історії загроза,—чи варто саме тепер втягувати себе в дискусію, та ще більше, розпалювати в українських рядах міжусобиці й розбиття, що їх започаткували прихильники „Блискучого відокремлення?" Безумовно, загострювання політичної полеміки поміж українцями сьогодні буде мати лише від'ємні наслідки. Проте, мовчати — це значить толерувати факт невірного інформування нашого суспільства, вносити в його ряди ще більшу розгубленість. Отже, широкі кола нашого громадянства мають повне право знати правду про наші політичні посунення, бо лише це дасть їм можливість правильно оцінювати сучасне становище українського народу та сумлінно виконувати обов'язки членів нації, що хоче вибороти собі свободу. А тому, розуміючи всі неґативні сторони полеміки в даний момент, уважаємо, що мовчати не можна. Тим більше, що противна сторона, яка розпочала полеміку, не вгаває і своїми „аґресивними" інформаціями вносить хаос в наше життя.

Є ще одна обставина, що надзвичайно утруднює становище всіх тих, які вважають за свій національний обов'язок покласти вже раз назавжди край „аґресивності" відомого політичного угруповання. А саме: щоб відповідати їм, треба було б висвітлити перед українським громадянством цілу низку справ, які являють собою істоту розходження поміж прихильниками „аґресивности" і всією рештою українського громадянства. До таких справ поміж іншими належать: 1. Ідеологічне минуле т. зв. „активістичної групи"; 2. Деякі моменти з минулої практичної діяльности тої ж групи; 3. Чому піднощення і популяризація акту 30-го червня 1941 року, т. зв. „відновлення української державности", треба вважати за крайньо-шкідливе і просто злочинне для загально-української державно-національної справи? 4. Початок і перебіг новітнього повстанського руху в Україні; 5. Хто і чому викликав братовбивчу різню поміж українцями? 6. Хто, чому, як і за що потерпів од тоталістичного режиму? 7. Різниця поміж підпільно-конспіративним і леґально-явним українським рухом та чи є в українських інтересах змішувати ті два відтинки до купи?

Але докладне висвітлення цих справ ще може не на часі з міркувань загально-національної доцільности. І тому українські демократичні кола — демократичні не лише від вчорашнього дня—стримуються від публічного оголошення відомих фактів. І це власне несумлінно використовують наші „аґресори". Вони кидають на всіх, хто не з ними, обвинувачення в найстрашніших злочинах, не щадять наклепів або й просто доносів, а себе виставляють за тих, хто тільки єдиний боровся, кого переслідували, хто страждав і т. д. Створюється якесь заворожене коло: через сумлінність і, може, перебільшену навіть, чесність одних, „аґресори" можуть фалшувати наше минуле, робитися героями і збивати собі не тільки політичний, але й грошевий капітал, виграючи на довірливості і несвідомості наших справді патріотичних і жертвенних народних мас, а в першу чергу молоді. Оце й змусило д-ра Степана Барана звернутися до наших „активістів" словами римського сенатора: „Як довго ще, Катіліно, надуживатимеш нашим терпінням?"

Проте, чи не час уже почати вияснювальну роботу серед нашого громадянства в цьому напрямку? Бо, що досягається мовчанкою? Наше громадянство дійсно залишатиметься й надалі непоінформованим, дезорієнтованим, обуреним. Але ті, перед якими нашим „аґресорам" належало б заховати в таємниці деякі факти, напевно мають засоби, щоб дізнатися правди. І в цьому криється величезна небезпека для загально-української справи. Бо, коли певна група, не очистившись і не відмовившись від своїх, так би мовити, „гріхів молодости", затримавши ті самі, скажемо, „аґресивні" методи, хоче вибитися на чоло всього українського руху і репрезентувати його, то якби так сталося, це кинуло б тінь отих гріхів на ввесь український рух.

Тому вважаємо, що, не ставлячи всежтаки й тепер ще всіх точок над „і" та зносячи й надалі „надуживання нашим терпінням", варто вже сьогодні давати ясну відповідь на шерег, принаймні, актуальних питань, що хвилюють наше громадянство.

(Далі буде.)

Reparacii dla politwiazniw

Liga Ukrainskych Politycznych Wiazniw w porozuminni z nacjonalnymy orhanizacijamy politycznych wiazniw inszych narodiw prowodyt pidhotowczu robotu w sprawi reparacij-widszkoduwan wsim wiazniam, szczo sydily z politycznych motywiw w nimeckych koncentracijnych taborach i tiurmach.

Tomu prosymo wsich politycznych wiazniw nimeckych konctaboriw i tiurm, szczob do dnia 30. lystopada 1946. r. nadislaly swoi wymohy za straczenyj czas, zdorowia j majetok, szczo malo misce w naslidok ichnioho arestuwannia. Informacii podawaty za takym zrazkom:

„Ja nyzcze pidpysanyj . . . . (prizwyszcze) . . . . (imia) . . . . (data narodžennia) . . . . (misce prozywannia) . . . . (miscewist) . . . . perebuwaw w takych nimeckych tiurmach i konctaborach . . . . (wyczyslyty konctabory i tiurmy) wid . . . . do . . . . razom dniw . . . . (podaty skilky dniw). W czasi moho perebuwannia w tiurmach i konctaborach praciuwaw na takych komandach praci . . . . . Na cych komandach praciuwaw ja po . . . . (podaty hodyny praci denno). Pered wijnoju zaroblaw ja denno . . . . (podaty zarobitnu platniu) w markach; kurs 1 RM riwniajetsia 1.80 zl., abo 0.60 rubla.). Za straczenyj czas w tiurmi ta w konctabori wymahaju splatyty . . . . (tut podaty sumu, jakoi domahajetsia petent, a ii obczyslyty tak: straczeni dni mnozyty czerez dowojennyj dennyj zaribok).

W konctabori ja ponis poszkodzennia tila i prydbaw zatiazni neduhy . . . . (wyczyslyty poszkodzennia i neduhy) . . . . A tomu wymahaju odnorazowoho widszkoduwannia renty w sumi . . . .

W naslidok perebuwannia w konctabori ja stratyw swij ruchomyj i neruchomyj majetok (pereczyslyty straty) w sumi . . .

Moi straty za cej czas, zdorowija, majetok w cilomu, wynosiat . . . . RM w dowojennij wartosti, szczo riwniajetsia . . . . dolariw (kurs 1 dolara riwniajetsia 2,5 RM).

Tomu szczo ja ne powertajusia do batkiwszczyny z widomych zahalno-politycznych motywiw, proszu moi widszkoduwannia wyplatyty meni czerez Ligu Ukrainskych Polityznych Piazniw w Müncheni, jak mojoho prawnoho zastupnyka. Data . . . . Wlasnorucznyj pidpys i czyslo poswidky LUPW.

Ci prochannia adresuwaty: Do Komisii Reparacij Nimeczczyny czerez LUPW w Müncheni, Dachauer Straße 9/II. W miscewostiach, de je filii skladaty podannia do kancelarii filij. Podannia pysaty ukrainskoju mowoju.

Uprawa Ligy UPW.

З нашого життя

Ukrainska Studentska Hromada w Frankfurti

U prymiszczeni frankfurtskoho Uniwersytetu widbulys zahalni zbory ukrainskoho studentstwa, szczo studijuje na frankfurtskomu uniwersyteti. Wstanowleno statut Hromady ta wybrano prowid USH, jakyj oczolyw student Kozak.

Treba widmityty suspilnu pasywnist czastyny naszoho studentstwa. (Iz 120-ty studijujuczych ukrainciw pryjawnych bulo na zahalnych zborach ledwy do 50-ty.)

Pered nowym prowodom Hromady lahajut wazlywi zawdannia: hidno reprezentuwaty ukrainske studentstwo na tereni uniwersytetu, nawjazaty tisnu spiwpraciu iz czuzyneckymy studentskymy hromadamy (lytowska, latwijska, polska), moralna i materijalna opika ukrainskym studentam. Studenty Frankfurtu powynni orhanizuwaty kulturno-oswitniu robotu sered miscewoho ukrainskoho robitnyctwa ta nawjazaty spiwpraciu iz ukrainskym hromadianstwom u Frankfurti, j susidnich ukrainskych taborach. (kiw)

Pracia kooperatoriw u Mainz-Kastelu

Kooperatywne Towarystwo ukrainskoho taboru Mainz-Kastel zasnowano 24/IV 1946 r. Na 15 zowtnia 1946 roku T-wo maje 197 wkladnykiw. Pajowyj wnesok wynosyw 10 RM., wstupnyj 2 RM. Hroszej u Towarystwi je: pajowych wneskiw 4970 RM., wstupnych wneskiw 994 RM. Towarystwo zaraz maje 25 700 RM. w obihu. Prawlinnia skladajetsia z 3-osib. Nadzirna rada z 9. osib.

Za 5 misiaciw t-wo distalo, 16 000 RM. prybutku. 50% wid czystoho prybutku peredajetsia do administracii na polipszennia zyttiewych umow meszkanciw taboru. Reszta prybutku ide na orhanizaciju wyrobnyczych oseredkiw ta na Kooperatywnu oswitu.

Wze orhanizowano szewsku majsterniu, w jakij praciuje 10 robitnykiw, krawecku majsterniu zinoczoho odiahu, de praciuje 10 robitnykiw, krawecku majsterniu czolowiczoho odiahu, w jakij praciuje 6 robitnykiw. Krim toho dla obsluhowuwannia taboru orhanizowano ta ustatkowano fryzjerniu.

W nedalekomu czasi peredbaczajetsia widkryty kooperatywni kursy z trioma widdilamy spozywczoi kooperacii, wyrobnyczoi ta bankowoho dribnoho kredytu. Wze skladeno prohram lekcij i dobyrajutsja lektory. Zaplanowujut widkryty majsterniu reparuwannia hodynnykiw.

Kooperatywne T-wo maje wlasne prymiszczennia, szczo skladajetsia z trioch kimnat. Prymiszczennia, w jakomu prowodytsia torhiwla, harne, zawzdy czyste. Kram, dobre rozkladenyj, wysokoi jakosty. Je joho dosyt i riznoho gatunku. Najbilsz chodowym bude takyj kram: papir, kancelarske pryladdia, zoszyty, rizna literatura, hospodarski reczi, galanterija. Czlen towarystwa, szczo prowodyt torhiwlu, czemnyj ta prywitnyj z pokupciamy.

Kooperatywne T-wo taboru Mainz-Kastel rozwywajetsia prawdywym szlachom. Widczuwajetsia, szczo za ciu sprawu wzialysia idejni kooperatory z powaznym doswidom, nabutym szcze na ridnij zemli.

Towarystwo je welykoju szkoloju dla naszych ludej. Wono prynosyt koryst dla meszkanciw taboru, i moze buty zrazkom dla inszych ukrainskych hromad. P. W.

Szcze odyn koncert w Bambergu

(Wlasna korespondencija) Do Bambergu zawitaw opernyj ansambl pid keriwnictwom Wiktoria Chmary. Krim nioho uczast wzialy: Faina Nosenko (soprano), Ihor Seifert (tenor) ta Chmara (bas). Prohrama koncertu skladalalasia z ukrainskych pisen, arij i fragmentiw z oper: „Bohema", „Madame Batterflay", „Faust", „Zaporozec za Dunajem", „Sewilskyj cyrulnyk", „Pajacy", „Czerewyczky", „Jewhen Oniegin".

Seifert maje welyku holosowu szyrin, ale tiazko ocinyty joho jak slid iz mizernoi taborowoi estrady. Faina Nosenko pokazala dobru szkolu. Ii spiw polonyw sluchacziw. Welyke wrazinnia zrobyla spiwaczka wykonanniam pisni „Tychesenkyj weczir". Repertuar Wiktora Chmary skladawsia iz ukrainskych zartiwlywych i satyrycznych pisen. Chmara sijaw humor i sluchaczi szczyro smijalysia. U duetnij czastyni zokrema prypaw do wpodoby wystup Nosenko-Seifert u arii iz „Zaporozcia za Dunajem". Fortepijanowa czastyna w rukach prof. B. Piurka bula na naleznomu misci. p-ja-k.

Za powidomlenniam TASS-u, pomer u wici 68 roki w holownyj likar sowietskoi armii heneral-polkownyk Mykola Nilowycz Burdenko.

СПОРТ

PSK „Warta" — „Zaporizzia" 3 : 5

Obydwa kluby postawylysia do zmahan serijozno, wystawlajuczy najkraszczi sklady, skripleni nowymy zmahunamy i . . woleju peremohy. Wze iz perszym swystkom poczalas hostra i zywa hra, deszczo za twerda czerez miakist j neriszuczist suddi Kulczyckoho Lewa. Buly chwylyny, w jakych mozna bulo spodiwatysia lamannia nih, czy reber, ale, Bohu diakuwaty, wsi hraczi zijszly iz hryszcza cili.

Zmahannia bahati cikawymy momentamy. Mozna bulo sposterehty momenty hidni ligowych druzyn, to znowu neoprawdani pomylky j hru bez dumky. Hosti w napadi duze dobri, hraly fair. U „Zaporizzi" dejaki sportowci techniczno newyszkoleni. Zokrema pomicz ne wmije pidsyluwaty napad dobrymy miaczamy, a czasti „kiksy" Stefaniwskoho stworiujut hrizni j fatalni sytuacii. Newidpowidna pozycija worotaria, oboronciw i pomicznykiw, staje czasto pryczynoju wtraczenych worit pry bytti narizniakiw (coneriw), a toj u hri w poli. W oboroni Snyczow hraje zertwenno; pry pylnij praci z nioho wyrobytsia dobryj oboronec. U pomoczi Kachnijewi, Koraijczukowi j Czaplynskomu ne dostaje wykinczennia u podaczi miaczіw. Napad prowadyw docilno dr. Suchowerskyj. U nioho pomitna rutyna, zate kondycija slabsza. Odnacze za kilka treningiw ce dastsia wyriwniaty. Piwprawyj Marko Stebnyckyj zahraw cym razom znaczno kraszcze. Slid pobazaty, szczob ce bulo ne ostannij raz. Moroz i Romaniuk majut usi dani staty dobrymy krajnykamy. Wony orudujut duze dobrym bihom, opanuwanniam miacza, zate strilowa dyspozycija, kombinacii z piwkrajnykamy ta podacza do seredyny szcze slabi. Slabsze jak zwyczajno wypaw Styraniwskyj, u jakoho ne wydno jakohonebud planu czy riwnowahy w hri. Wid jakohos czasu zauwazujetsia w nioho spadok formy.

Jakszczo prowodowi T-wa wdastsia zaderzaty wsich zmahuniw na ich pozycijach, to pry pylnomu treningu i zihranisti mozna spodiwatysia, szczo „Zaporizzia" zajme odne z czilnych misc u tabeli.

„Dnipro" Kornberg — „Zaporizzia" Aschaffenburg 2:2

Pisla neslawnych zmahan Sportowoho Towarystwa „Zaporizzia" za wchid do klasy perszych poczalys zmahannia za mystectwo oblasty Aschaffenburg, do jakoi nalezyt Kornberg, Hersfeld, Mainz-Kastel, Aschaffenburg ta Bamberg.

I tak 13 zowtnia rozihralo Aschaffenburzke „Zaporizzia" zmahannia z „Dniprom" Kornberg z rachunkom 2:2, Prowid „Zaporizzia" do cych zmahan postawywsia powazno, wybraw najkraszczych spotowciw. Na zal, sami zmahuny uczasnyky ne postawylys serjozno i uwazaly za docilne pered zmahanniamy zmicnyty ducha" tak, szczo dejaki czilni zmahuny wertalys do domu iz zabawy o hod. 3-j ranku u duze zaluhidnomu stani, szczo j widbylos na samych zmahanniach. Linija oborony zawela i zawynyla dwoje worit (Stefaniwskyj i Snyczow). Linija pomoczi zertwenno praciuwala ale nedocilno i nedostatnio podawala mjaczi. Linija napadu robyt nepryjemne wrazinnia — mymo cioho, szczo wona moze poczwanytys najkraszczymy, techniczno wyderzanymy zmahunamy. Najbilszyj zakolot uwodyt Styraniwskyj Myron, u jakoho zauwazujetsia dalszyj spadok formy. Krim cioho u napadi je sportowci, jaki za uwes czas zmahan ne widdajut zodnoho strilu na worota. Na ichnie szczastia, suddia Rycar zauwazuje poruszennia prawyl hry „Dniprom" pid worotamy i dyktuje odynadciatku ta karnyj udar, jakyj „Zaporizzia" wykorystalo. Najkraszcze oprawdaw sebe Moroz. Z hostej dobri-sereduszczyj pomicznyk ta oboronci. Czyslenno zibrana publyka rozchodylas iz ohirczenniam, a hosti z nadijeju dobuty mystectwo. O. Sz.

„Tryzub" ne umije hraty bez latwjciw

Na wyznaczeni zmahannia z UST „Tryzub" u Hersfeldi 3. lystopada wyichalo Aschaffenburzke ST „Zaporizzia" u pownomu skladi z nadijeju na harni zmahannia. Jak chodyly czutky, UST „Tryzub" maje dobrych zmahuniw. Pisla cilonicznoi izdy poizdom naszi sportowci wreszti dobylys do Hersfeldu. Jake z bulo nemyle rozczaruwannia, koly hospodari zajawyly, szczo zmahannia ne mozut widbutysia czerez widsutnist sportowciw lotysziw. Niczoho ne pomohla propozycija prowodu „Zaporizzia" sklasty druzynu z ukrainciw, bo sprawa ne w wyslidi j widnoszenni worit, a w dyscyplini i poriadku; treba maty widwahu stawyty czolo j sylniszomu protywnykowi. Cedywne, szczo ST „Tryzub", znane swoim patriotyzmom buduwalo na czuzych sylach tymbilsze, szczo z cioho prywodu buly wze neporozuminnia j rozchodzennia pomiz „Tryzubom" i „Czornomoriam" z Mainz-Kastel i OLFK musila pryznaty 3:0 w korystʹ „Czornomoria".

UST „Tryzub" Hersfeld — UST „Dnipro" Kornberg 4:4

Zustricz cych dwoch druzyn widbulasia na ploszczi Hersfeldu, zhidno z postanowoju Rady Fizycznoi Kultury. Pisla dowhych supereczok pohodylysia obydwa t-wa na towaryski zmahannia, a ne na mystecki szerez te, szczo Hersfeld znowu wystawyw czuzynciw. Cia „towaryska" hra ne bahato mala spilnoho iz sportowymy zmahanniamy: zlamaly ruku zmahunowi Hersfeldu ta kontuzyly kilkoch inszych hracziw „Tryzuba". Wzahali slid stwerdyty, szczo zmahuny Kornbergu widomi wze zahalno iz swojei nesportowoi powendinky.

Plastowyj marsz

U prohrami swiatkuwannia 28-moi ricznyci Lystopadowoho Czynu kuriniamy Aschaffenburzkoho Plastowoho Kosza buw hurtkowyj marsz-zmah na trasi pomiz taboramy „Pionier" — „La-Garde" — „Artillerie" — „La-Garde" — „Pionier" (kolo 2,5 km) dla junakiw i junaczok ta na trasi „Pionier" — „La-Garde" — „Pionier" (kolo 1,5 km) dla nowakiw i nowaczok U zmahanni wzialo uczast 17 hurtkiw.

Czas osiahiw poodynokych hurtkiw na trasi junakiw i junaczok takyj:

Junaky:

I. „Wowk" — „La-Garde"	20.29	chw.
II. „Tyhr" — „La-Garde"	21.28	„
III. „Jastrub" — „La-Garde"	21.52	„
IV. „Lew" — „Artillerie"	22.17	„
V. „Sokil" — „Pionier"	22.22	„
VI. „Olen" — „Pionier"	22,28.8	„
VII. „Sokil" — „Artillerie"	22.30	„

Junaczky:

I. „Lastiwka" — „Pionier"	23.31	„
II. „Horlycia" — „La-Garde"	23.35	„
III. „Zurawli" — „Pionier"	24.18.5	„

Na trasi nowakiw i nowaczok:

Nowaky:

I. „Wowk" — „Artillerie"	15.15	„
II. „II-hyj Rij" — „La-Garde"	15.25	„
III. „Tyhr" — „Pionier"	15.44	„
IV. „I-szyj Rij" — „La-Garde"	15.51.5	„

Nowaczky:

I. „Wowczeniata" — „Pion."	13.25	„
II. „Bdzilka" — „La-Garde"	13.45	„
III. „Metelyk" — „Artillerie"	14.18.5	„

Orhanizatorom i holownym suddeju zmahan buw ps. A. Kopystianskyj.

Czesko- ukrainski zmahannia w ping-pong

Ping-pongwa druzyna UST „Zaporizzia" rozihrala zmahannia z czeskoju wijskowoju druzynoju za czeskoju systemoju hry — najsylniszyj proty najsylniszoho. Zahalnyj wyslid zmahan 8:0 na koryst „Zaporizzia":

1. Inz. Mychajliw—Pitucha	21:17	(21:11)
2. Stehnyckyj—Hajek	21: 3	(21:10)
3. Dr. Kalyniuk—Person	21:17	)21:17)
4. Styraniwskyj—Manczik	21:10	(21:14)
5. Mychajliw Ju.—Koreczek	21:17	(21:17)
6. Stebleckyj—Dworzak	18:21	(21:15, 21:14)

Debli:

1. Inz. Mychajliw—Pitucha / Dr. Kalyniuk—Hajek	21:17	(21:14)
2. Stehnyckyj—Manczik / Steraniwskyj—Person	21: 7	(21:14

З ОСТАННЬОІ ХВИЛИНИ.

Truman wyichaw widpoczyty

Prezydent USA widletiw u nedilu 17 lystopada do Kay West na Floridi, szczob pered naradamy Kongresu skorystaty iz tyznewoho widpoczynku.

Areszty miz komunistamy w Kapsztadi

W stolyci Piwdenno-Afrykanskych Derzaw Kapsztadi aresztuwaly mynuloi suboty 16 lystopada 8 czleniw centralnoho komitetu piwdenno-afrykanskoi komunistycznoi partii pid zakydom hotuwannia nespokoiw i powstan.

Czomu polkownyk Kologanow utik do Hrecii?

Odyn z wyszczych oficeriw bolharskoho wijskowoho ministerstwa polkownyk Iwan Kologanow 9. lystopada peredawsia hreckomu prykordonnomu postowi. Win zajawyw, szczo mih by daty dokazy spiwpraci hreckych powstanciw z bolharskymy komunistamy. Dzerelom cioho powidomlennia je widomosti oderzani 9. lystopada w hreckomu ministerstwi presy iz Serresu w Makedonii.

Polkownyk Kologanow, jakyj nazywaje sebe wysokoju uriadowoju osoboju z bolharskoho wijskowoho ministerstwa, maje buty prystawlenyj pid ochoronoju do Aten, de bude peredanyj hreckomu wijskowomu ministerstwu.

Widenci wyswystaly polsku spiwaczku

Jak powidomlaje czasopys „Frankfurter Neue Presse", u widenskij derzawnij operi szczo same wystawlaje „Rigoletto" — rolu Hildy spiwala polska artystka Ada Sari. Widenci, jaki czasom oszczadzujut na izi, szczob lysze pity do opery, ocinyly ii wystup tak nyzko, szczo nawit dozwolyly sobi wyswystaty artystku. Awstrijska spiwaczka Emmy Loose, korystajuczy iz zamiszannia wskoczyla na scenu i-prywitana hucznymy opleskamy -poczala dali wykonuwaty pererwanu rolu. Todi pered scenu wystupylo dwoch rosijskych oficeriw i wyholosylo publyci doklad pro dobryj ton i pro obrazu, szczo ii naneseno polskij artystci Oficeram publyka widpowila wyhukamy i operu prodowzuwano. Ada Sari natomist widmowylas dali wystupaty. Bilszist widenskych gazet powidomlaje szyroko pro cej incydent pid zaholowkamy: „Skandal w derzawnij operi".

*

Jak powidomlaje Statystyczne Biuro, kilkist praciujuczych u Spoluczenych Derzawach Ameryky wynosyla w zowtni, tak jak i w poperednich czotyrioch misiaciach, 57 milijoniw ludej.

Entuzijasty SSSR

Moskowske radio powidomlaje, szczo 7. lystopada w stolyciach bahatioch krain widbuly sia swiatkuwannia rokowyn Zowtnewoi rewolucii. Z promowamy wystupyly: w Prazi ministr narodnioi oborony, heneral Swoboda, w Budapeszti — premjer-minister Nahi, w Oslo ministr. socijalnych spraw Swen Oftedal, w Sofii sekretarka Nacionalnoho komitetu witczyznianoho frontu. Promowci wysoko ociniuwaly znaczennia Zowtnewoi rewolucii. Czyslenni delegacii, widwidawszy sowietske posolstwo u Warszawi, wyslowyly podiaku Stalinowi za wyzwolennia Polszczi. Osoblywo widznaczeno swiato w Damasku j Tehrani.

Permitted by authority of Military Government.
Adressa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, Pionierkaserne, Schweinheimerstraße 50.
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. 24. lystopada 1946 Nr. 49

Pisla czerhowoi zajawy z Moskwy

Nedawno w switowij presi welykoho szumu narobyly widpowidi Stalina na 31 pytannia predsidnyka amerykanskoho presowoho koncernu — „Objednana Presa“ / United Press / Juz Bejly telegrafuwaw do Stalina z Londonu i telegrafom oderzaw iz Moskwy widpowidi. Swoim zwyczajem Stalin u koznij widpowidi amerykanskomu zurnalistowi pidkresiyw myrolubnist sowietskoho uriadu. Prymirom, na pytania, czy zhoden Stalin z zajawoju amerykanskoho ministra Byrnesa pro zbilszennia napruzennia miz SSSR ta Zluczenymy Derzawamy Ameryky, moskowskyj heneralissimus daw widpowid: „Ni“. Zate u widpowidi na szoste pytannia Stalin rozkryw swoje serce. Pytannia bulo take: „Jaka je, na waszu dumku, teper najpowaznisza zahroza dla switowoho myru?“ Stalinowa widpowid: „Pidpaluwaczi nowoi wijny, nasampered Czerczil i wsi, szczo w Anhlii ta w Zluczenych Derzawach dumajut tak, jak win“.

Uze ranisze w sowietskij presi welasia hostra kampanija proty wsich tych, szczo tym czy inszym sposobom wyjawlaly swoje newdowolenia zakordonnoju politykoju sowietskoho uriadu. Prote, ni Stalin ani Molotow dosi ne zhaduwaly Czerczila. Teper pryjszla czerha i na nioho.

Czym prohniwyw Stalina Czerczil? Jaki polityczni pohlady, jake mynule maje za soboju welykyj brytijskyj polityk? Winston Churchill narodywsia w starij arystokratycznij rodyni. Joho batko-djuk (po naszomu „wojewoda“, po nimeckomu „Herzog“). Rendolf Marlboro / Marlborough / buw wyznacznym politykom Anhlii. Czerczil — potomok slawnozwisnoho anhliskoho polkowodcia na peredomi 17 i 18 wiku Dzona Czerczilla Malboro, szczo stojaw na czoli anhlijskoho wijska w wijni za „espansku spadszczynu“ / 1701 1614/. Anhlija, Holandija i Nimeczczyna proty Francii. Z naszoi istorii widomo, szczo car Petro I chotiw usunuty hetmana Mazepu wid wlady i proponuwaw hetmanskyj uriad wojewodi Marlboro. Ale wilnyj hromadianym Anhlii ne schotiw buty na Ukraini „rabom i pidnizkom carskoho tronu“ i wid cijei „wysokoi czesty“ widmowywsia. W demokratycznij Anhlii je dawnij zwyczaj, szczo szlachetskyj tytul perechodyt tilky do najstarszoho syna w rodyni. Inszi czleny rodyny lyszajutsia zwyczajnymy, netytulowanymi hromadianami. Tomu j Winston Czerczil ne maw nijakoho mynuloho, bo buw druhym synom u rodyni swoho batka.

Za perszoi switowoi wijny Czerczil buw ministrom admiralicii / floty w uriadi Llojd George/. Czerczil ne baczyw inszoho sposobu dla peremohy nad Nimeczczynoju, jak toj szczob zajty nimeckym armijam z tylu. W toj czas front u Francii ta w Belgii „zakosteniw“, welasia okopna wijna, szczo ne dawala nadii na peremohu, utomlala nerwy i nyszczyla moral u wijsku. Tomu Czerczil wyriszyw poslaty anhlijske i francuzke wijsko proty Tureczczyny, szczob prolomyty prochid kriz Dardanelly i zjednatysia z sylamy sojuznoi rosijskoi armii. Ataka na Dardanelly ne wdalasia ' 1914 r. ' Galipolijskij piwostriw oboronialo turecke wijsko pid prowodom Kemala -Paszi.

Czerez ciu newdaczu Czerczil pokynuw uriad dobrowilno wstupyw u wijsko. Tam win prydywywsia do okopnoi wijny, i w joho holowi zjawywsia plan, jak neruchomu wijnu obernuty w ruchomu. Cej swij plan win podaw na pysmi do holowy uriadu. Zaraz pisla toho joho pryznaczeno ministrom postaczannia. Czerciliw plan buw duze prostyj: treba bulo zbuduwaty taku maszynu, szczo moze pereichaty czerez okopy, prolomyty worozu oboronnu liniju i proczystyty szlach dla nastupu wlasnoho wijska. Ce — pancyrnyj awtomobil. W hlybokij tajni poczaly wyrobiaty ci maszyny. Koly ich prywezly na front, to na zapyty nedoswidczenych u tajemnyciu wojakiw howorylosia, szczo to „baky na wodu“ / tanks /. „Tanky“ wyriszyly dolu wijny. Nimeczczyna wze ne mala czasu narobyty dostatnie czyslo swoich „tankiw“ i musila 11 lystopada 1918 roku prosyty myru.

Pisla perszoi switowoi wijny Czerczil szcze dejakyj czas buw ministrom. Win baczyw welyku nebezpeku wid bolszewyzmu dla wsioho cywilizowanoho ludstwa. Tomu Czerczil pidderzuwaw u Rosii ruchy, worozi bolszewyzmowi admirala Kolczaka na Urali ta w Sybiru, generala Denikina na Donszczyni j Kubani, gen. Jadenycza w Prybaltyci. Jak czlen anhlijskoi konserwatywnoi partii, win mih sobi ujawiaty, szczo znajde odnodumciw sered rosijskych „konserwatystiw“. Ale rosijski konserwatory pokazaly sebe krajnimy reakcjoneramy, szczo chotily widnowyty carskyj rezym z usima joho nedostaczamy. Pobaczywszy, szczo Denikinowa „karta byta“, Czerczil widijszow wid aktywnoi polityky. Az do druhoi switowoi wijny win buw czlenom parlamentu, ale w uriadi ne braw uczasty.

Pered druhoju switowoju wijnoju Czerczil neraz wystupaw u parlamenti z promowamy proty Hitlera. Win poperedzaw swoich hromadian pered zawojownyckymy planamy nimeckoho „Führera“. Za ce nimecki nacysty maly smertelnu nenawyst proty Czerczila: „pidpaluwacz wijny“ — ce bulo postijne przizwyszcze dla Czerczila w promowach bilszych i meszych nacystiw.

Dla borotby z nimeckym imperijalistom Czerczil chotiw zmobilizuwaty wsi syly switu. Tomu win, stawszy holowoju uriadu w Anhlii, pisla smerty Czemberlena / Chamberlain /, stacawsia do sojuzu proty Nimeczczyny prychylyty takoz Stalina. Win sam poichaw u persku stolyciu-Teheran, na pobaczennia z Stalinom / 1942 /. Holowa sowietskoho uriadu nazwaw todi Czerczila — „mij wojownyczyj druh“. Czerczil baczywsia z Stalinom u Jalti / 1944 r./ i w Berlini, w liti 1945 roku. Wid lypnia 1945 r. Czerczil perestaw buty holowoju uriadu. Wladu w Anhlii perebrala Partija Praci, szczo peremohla w wyborach. Proslawlenyj za swoi zasluhy dla derzawy, jak nacjonalnyj heroj, 72 linij Czerczil skorywsia pered woleju bilszosty swoho narodu, bo win demokrat. Czerczil wystupaw z promowamy pro miznarodniu polityku pislia druhoi switowoi wijny w parlamenti i prywatno.

Znow, jak swoho czasu suproty Hitlera, Czerczil peresterihaje swit pered sowietskym imperijalizmom. Jaku politycznu liniju wede Czerczill? Ce — tradycijna anhlijska „polityka riwnowahy“. Kozna derzawa, szczo chocze panuwaty nad inszymy narodamy w Ewropi, staje tym samym worohom Anhlii. W 17 — 18 wici Anhlija wojuwala proty francuzkoi perewahy Ludowyka Czotyrnadciatoho. Na perelomi 18—19 wiku Anhlija wela dowholitniu borotbu proty rewolucijnoho francuzkoho imperijalizmu / respublikanskoho i Napoleonowoho/. 1914—1918 i 1939—1945 rr. Anhlija wela wijny proty nimeckoi perewahy w Ewropi. Czomu? Widpowid duze prosta: anhlijci dobre rozumijut, szczo odna derzawa, opanuwawszy Ewropu, bude nebezpeczna i dla samoi Anhlii.

W teperisznim stani anhlijci widczuwajut, szczo zahroza dla nych je. Priamuwannia Moskwy opanuwaty Persiju i Kytaj, stremlinnia zachopyty w sowietski ruky Dardanelly i Hreciju, natysk Moskwy na Trijest — use ce pokazuje, szczo Moskwa chocze rozszyryty swoju „sferu wplywu“. Tomu Czerczil energijno pidderzuje polityku anhlijskoho socijalistycznoho uriadu, szczo chocze postawyty mezi dla sowietskych domahan. Nedawno Czerczil podaw projekt federacii Francii ta Nimeczczyny / promowa w Zürichu, Szwajcarija /. W ostannij promowi u parlamenti Czerczil stwerdyw, szczo w zachidnych krainach, okupowanych Sowietskoju derzawoju, stoit 200 dywizij sowietskoho wijska . . .

Zhidno z anhlijskoju tradycijeju Czerczil wystupaje w oboroni swobody: „Kraszcze wmerty, niz pokorytysia tyranii“, zajawyw Czerczil u odnij iz swoich promow pro polityku Sowietskoho uriadu.

Tomu zowsim zrozumilo, szczo teper i sam moskowskyj heneralissimus postawyw na persze misce miz „pidpaluwaczamy nowoi wijny“ Czerczilla. Samo soboju, Czerczil ne zbyrajetsia napadaty na Sowietskyj Sojuz: win tilky zaznaczaje szczo dalsze rozszyrennia sowietskoho imperializmu nese zahrozu wsim narodam switu, w tim czysli j Anhlii. Czerczil peresterihaje swoich i czuzych pered nowoju wijnoju. Win kaze pro strachittia atomowoi bomby. Z Moskwy wipowidajut: „Ne boimos! Szapkamy zakydajemo“. Stalin zhadaw nawit pro „sylni nerwy“, szczo im ne straszni atomowi bomby . . .

Pry takych nastrojach i apetytach maje czym trywozytysia Czerczil i wsi, jaki choczut, szczob u switi zapanuwaw myr i swoboda. Ale za te wony distajut nazwu „pidpaluwacziw wijny“.

Dr. Panas Fedenko

Chto poranyw sowjetskoho delegata?

Jak powidomyly z Niu-Jorku, na ukrainskoho delegata w ON Hryhora Stadnyka, koly win robyw zakup u charczowij kramnyci, strilaly dwoje jakychos osib. Sowjetskoho predstawnyka poraneno w prawe stehno.

Holowa ukrainskoi sowjetskoi delehacii Manuilskyj zajawyw, szczo zamach na Stadnyka buw „politycznym zloczynom“. Wysokyj oficer niu-jorkskoi policii skazaw nawpaky: tut ne bulo nijakoi polityky, ce buw zwyczajnyj napad gangsteriw.

Szef protokolu amerykanskoho ministerstwa zakordonnych spraw, Stanley Woodward, wyslowyw sowjetskomu predstawnykowi w Niu-Jorku spiwczuttia amerykanskoho urjadu z prywodu toho wypadku.

Chto ich wyslaw?

Hanebnyj napad na Oblasnyj Zjizd u Müncheni

Z Münchenu pyszut: ledwe kilka dniw promynulo wid pobyttia widomoho poeta ta pysmennyka, redaktora czasopysu „Ukrainski Wisti“, jak u Müncheni stalasia podija, szczo skolychnula wse ukrainske hromadianstwo; hrupa „studentiw“ spilno z usiakymy pidozrilymy ludmy, napala na zjizd Oblasnoho Predstawnyctwa Ukrainskoi Emigracii w Müncheni.

Na 19 lystopada c. r. o 2-hij hodyni popoludni pryznaczeno w Müncheni zjizd Oblasnoho Predstawnyctwa Ukrainskoi Emigarcii w ukrainskij stanyci pry Rosenheimerstraße 46a. Zaproszenymy na zjizd buly predstawnyky poodynokych nyzowych klityn Oblasnoho Predstawnyctwa, szczo wybrani buly zahalnymy woborамy na misciach. Do uczasnykiw zjizdu nalezaly predstawnyky ukrainskoho studentstwa, szczo wybrani buly na powitowomu zjizdi Predstawnyctwa Ukrainskoi Emigracii, jakyj widbuwsia dwa tyzni ranisze.

Do perszoi hodyny pojudnia zhadanoho dnia buw wsiudy wzircewyj spokij. Wyznaczeni uprawoju rozporiadczyky wzircewo wykonuwaly swoi zawdannia. Z ohladu na wistky pro te, szczo newidomi ludy pidhotowlajut napad na zjizd ta szczo planowana je woroza prowokacija, widbuwalasia stysla perewirka delegatiw ta zaproszenych hostej. Kilka chwylyn po 1-ij hod. pered perszoju bramoju ukrainskoi stanyci zibralasia welyka jurba ludej. Wony, pobywszy wartowych, prolomylysia syloju u podwirja i nemow zhraja bandytiw poczaly ; ; nastup na bramu prymiszczennia, u jakomu maw widbuwatsia zjizd. Koly jurba skazenila, holowa Oblasnoho Predstawnyctwa zajawyw, szczo w takych obstawynach hodi widbuwaty zjizd. Powidomlennja pro pererwannia zjizdu ne spynyly bandytskoho nastupu. Zi slowamy „byj!“ pered dweryma domiwky Towarystwa Ukrainskych Politycznych Wjazniw uczasnyky napadu pobyly sekretaria cijei orhanizacii, pry czomu lajaly joho na bolszewyckyj lad. Szcze odna chwylyna j pered nebezpekoju pobyttia stawaly uczasnyky ta hosti zjizdu. Bula zahroza, szczo budut zdemolowani zali, de widbulasia wystawka, na jakij buly nezwyczajno cinni twory ukrainskoho mystectwa / wyszywky /. I todi sered delegatiw ta stijkowych prokynuwsia instynkt samooborony. Protiahom kilkoch chwylyn jurbu wybyly z korydoru ta wid zalyszkiw ii oczystyly podwirja.

Tak wyhladaly korotko podii. Chto z buw uczasnykom takoho dykoho napadu?

Joho nibyto robyly „studenty“ taki, szczo ich nibyto „skrywdylo“ Oblasne Predstawnyctwo Ukrainskoi Emigracii w Müncheni czerez te, szczo ne dopustylo do zjizdu tych delegatiw wid studentiw, jaki perepaly na wyborach Powitowoho zjizdu Ukrainskoho Predstawnyctwa. Jurboju keruwaw, toj samyj „prowidnyk studentstwa“ — Petro Mirczuk, jakyj na powitowomu zjizdi pohrozuwaw terorom studentam, koly wony ne budut za nioho holosuwaty. Pobicz kilkoch studentiw, jaki braly aktywnu uczast u napadi, holownu sylu napadajuczych tworyla boiwka z Augsburgu, Mittenwaldu, Aschaffenburgu, Berchteshadenu, Schlirsee. Jak wyjawylo piznisze slidstwo, wony buly ozbrojeni pistolamy i tilky sylnyj widpir dejakych uczasnykiw zjizdu ta stijkowych ne daw im zastosuwaty ciu zbroju.

W czyjomu interesi lezaw napad, szczo prynis nam czerhowu kompromitaciju nazowni, a zokrema todi, koly zjizd proholoszeno zakrytym.

Atomhrad ne isnuje . . .

Rosijska hazeta „Nowoje Wremja“ sprostowuje poszyriuwani za kordonom widomosti, niby SSSR ulasztuwaw u tajemnyczomu misti „Atomhrad“, roztaszowanomu w hirskij miscewosti nedaleko Pamiru, fabryku dla wyrobnyctwa atomowych bomb. Hazeta nazywaje ci powidomlennia „neprawdywoju informacijeju i naklepom“.

Ostanni zwidomlennia:

Dimitrow premjerom Bolharii

Prowidnyk komunistycznoi partii w Bolharii Georgij Dimitrow utworyw uriad witczyznianoho frontu. Komunistyczna partija maje w kabineti az 6 ministriw.

Koniew komanduje rosijskoju armijeju

Z Moskwy powidomlajut, szczo holownokomanduwaczem wsich sowietskych zbrojnych syl, na kolysznie stanowyszcze marszala Zukowa, pryznaczeno marszala Koniewa.

Wse do kolhospiw!

Zhidno z powidomlenniam moskowskoho radia „Prawda“ u statti, skerowanij na adresu selan ta dejakych sowietskych selanskych orhanizacij, wymahala „obowjazkowoho powernennia kolhospam do 19 lystopada wsich uczakono prydbanych zemel, chudoby j hroszej. „Kolhospna wlasnist swiaszczenna i nedotorkanna, — skazano w cij statti, — i w usich wypadkach rozkradannia abo zlowmysnoho zanechannia ii, wynni majut buty pokarani“.

Skilky DP perewiryly wze komisii

Za powidomlenniam amerykanskoi wijskowoi uprawy, z peremiszczenych osib, szczo perebuwajut w amerykanskij zoni pid opikoju UNRRA, dosi specijalnymy komisijamy perewireno 218 430 osib, szczo stanowyt 55 % do ich zahalnoi kilkosty.

Holod w Indii

Keriwnyk uriadu procharczuwannia pry indijskomu uriadi zajawyw, szczo nowi znywa prawdopodibno zabezpeczat indijskyj narod pered katastrofoju holodu. Zapasiw charcziw w indijskych prowincijach wystaczyt na czotyry tyzni i spodiwajutsia, szczo ci zapasy wdastsia wderzaty j nadali. Iz potribnych 4 milijoniw ton charcziw iz zakordonu Indija oderzala lysze 1,7 milijoniw ton.

Sowjetski jepyskopy w Jerusalymi

Mynuloho czetwerha prybuly do Jerusalymu wysoky dostojnyky rosijsko-sowjetskoi prawoslawnoi cerkwy pid prowodom archyjepyskopa i jepyskopa Leningrada ta predstawnykiw moskowi patrijarchii. Ich zustriczaly dostojnyky hreckoho patrijarchatu.

Samohubstwo b. nimeckoho ministra

Kolysznij nimeckyj minister justycii dr. Otto Georg Tierack nalozyw na sebe ruku. Tierack, szczo perebuwaw w tabori dla cywilnych internowanych powisywsia w lazni, widsztowchnuwszy nohamy wannu, szczo na nij stojaw.

Akcija proty atomowoi nebezpeky

Z New-Yorku powidomlajut, szczo hrupa wczenych na czoli z profesorom Albertom Ajnsztajnom (Albert Einstein) zwernulysia do amerykanskoi hromadskosty z widozwoju, w jakij zaklykaje stworyty fond w 1 miljon dolariw; cej fond sluzyw by na oznajomlennia suspilstwa z dijeju atomowoi enerhii i wzyttia zachodiw, do usunennia zahrozy znyszczennia cywilizacii w usiomu switi.

Zaborona czytaty „Nedilu“ w Ellwangeni

U czysli 41 „Nedili“ zajmalysia my swojeridnymy widnosynamy w tabori Ellwangen, de miscewa taborowa uprawa zlowzywala swojeju wladoju, de buly wypadky poboiw bromadjan i prylюdni demonstracii z palenniam nezaleznoi ukrainskoi presy. Za naszu stattiu taborowa uprawa Ellwangenu podala Redakciju „Nedili“ do sudu. Pro cej krok elwangenskych moznowladciw dowidalys my z „Czasu“ i radijemo, szczo pered sudom matymemo nahodu posluchaty rozpowidej swidkiw pro te, jak to bulo w ciomu slawnomu tabori. A oce siohodni publikujemo dokument, szczo najwymownisze swidczyt pro dyktaturu ellwangenskoi uprawy. Cej dokument ce lyst z Ellwangenu. Nawodymo joho zmist pownistju: Uprawa Ukr. Nac. Taboru w Ellwangen/Jagst.

Do Administracii „Nedili“
w Aschaffenburgu.

Zwertajemo nadislani nam Waszi czasopysi-ne rozprodano ich w naszomu tabori tomu, szczo w tomu czysli je pomiszczena stattia z naklepamy na nasz tobor.

Za pomiszczennia cei statti budemo potiahaty do widwiczalnosti Waszu Redakciju.

Holowa Taboru:
(pidpys neczitkyj)
Peczatka

Kraszczoho dokazu na prawdywist naszych obwynuwaczen nam i ne treba. Jakszczo uprawa taboru w Ellwangeni newynna, czomu wona boitsia dopustyty „Nedilu“ do swoich zylciw? Zresztoju wona ne mala prawa zabiraty posylky naszoi hazety, bo cia posylka bula adresowana ne do uprawy, a do naszoho kolportera p. Maruszczaka. Uprawa otze sama pryznajetsia, szczo wykrala czuze dobro, doruczene ij posztoju, jaku my pro ciu kradiz powidomlajemo. Otaka cia ellwangenska uprawa: teroryzujut ludej, bawlatsia u dyktatoriw, a koly pro ce napysze hazeta palat ii ta wykradajut z czuzych paketiw, a redakciju skarzat do sudu. Czekajemo na sud u sprawi Ellwangenu z neterpinniam. Nareszti hromadskist dowidajetsia pro podwyhy pana holowy Taraszczuka i inszych.

*

The newspaper „Nedila“ criticised in an article the conditions in Camp Ellwangen, because the administration of the Camp - without the knowledge of UNRRA - treated badly and cancelled the democratic press. Therefore the Ukrainian Administration of this Camp prohibidet the circulation of the newspaper „Nedila“ in Ellwangen in an official letter which is published.

All this means oppression of the free opinion. The Ukrainian Journalists are therefore protesting.

Brytijskyj marszal miz nimeckymy bezprytulnymy

Jak powidomlajut nimecki hazety, holownokomanduwacz wijsk brytijskoi okupacijnoi zony, marszal powitrianych zbrojnych syl ser Douglas (Duglas) prybuwszy do Düsseldorfu, widwidaw dejaki roztaszowani pid joho ruinamy pywnyci, de tulatsia bezprytulni nimecki rodyny. U cych pidzemnych prymiszczenniach bulo tak powno ludej, szczo koly marszal podawsia iz swojeju switoju do odnoho z nych, bilszist z tych, szczo joho suprowodyly, ne mohly protysnutysia wseredynu. Marszal musiw ohladaty meszkannia w suprowodi lysze perekladacza i czymalo zdywowanych joho widwidynamy meszkanciw, szczo dawaly jomu widnowidni pojasnennia.

Tajemnyczi bomby wybuchajut w Stokholmi

Policija j naselennia szukajut za atentanykom

Specijnalni widdily detekywiw stokholmskoi policii, skripleni widdilamy krajewoi oborony, szukajut ludyny, jaka wid 7 tyzniw systematyczno uweczori koznoi suboty pidkladaje rozrywnyj material u domach w centri mista. Rozpysano nahorodu w wysoti 7000 koron za informacii, jaki dowely b do aresztuwannia cioho zloczyncia. Newidomyj atentatnyk wybiraje domy dowilno, ale zdajetsia, stari budiwli cikawlat joho bilsze. Rozrywnyj materijal pidkladaje zwyczajno pid schody. Koznyj nastupnyj rozryw buwaje sylniszyj wid poperednioho. Dosi ne bulo szcze zodnych wypadkiw smerty, odnacze dejaku skilkist ludej poraneno. Policija natraplaje w swoich rozszukach na welyki trudnoszczi, tomu szczo dosi nichto ne daw opysu atentatnyka, jakyj prychodyt i widchodyt nepomitno. Ostanky bomb wkazujut na te, szczo cia tajemna ludyna sama robyt ich i szczo wona maje znannia rozrywnych materijaliw.

Tysiaczi dobrowolciw skukaly mynuloi piatnyci razom iz widdilamy policii za atentatczykom. Za joho spijmannia pryznaczyly wynahorodu 7000 kron.

Kapela „Ukraina“ w Aschaffenburzi

Kilka dniw tomu po wsich ukrainskych taborach Aschaffenburgu afiszi rozholosyly, szczo do nas pryizdzaje slawna chorowa kapela „Ukraina“.

W sobotu 23 lystopada c. r. w nimeckomu kosteli na Schweinheimi kapela „Ukraina“ widspiwala duchownyj koncert, na jakomu bulo bahato prysutnich jak nimciw, tak i ukrainciw. Tworamy kompozytoriw Wedela, Bortnianskoho, Lysenka ta Mocarta spownywsia ta ozyw cej chram, pokarbowanyj zorstokoju rukoju wijny.

A u fragmenti Verdi „Requiem“ ta w „Messi“ Maksa Filke prof. Nestor z „Ukrainoju“ pidnissia do werchowyn mysteckoho wykonannia tworiw na relihijni motywy. Bozestwenno odnoduszni soprany to lehko pidijmalysia nad szpylamy gotyky dohory, to razom z usim chorom niby os-os rozwaluwaly mury, szczob daty wolu skowanij duszi, zmuczenij kajdanamy tila nasylstwom.

Uweczeri cioho z dnia w teatralnij zali czetwertoho taboru kapela „Ukraina“ widspiwala koncert switskych pisen. Wazko skazaty, w jakij pisni prof. Nestor i wsia kapela widnajszly sebe: czy u „Kantati“ newmyruszczoho kobzaria Tarasa, czy w lycari Morozenkowi, po-swojemu ospiwanomu szcze banduryst amy Karczenkom i Weresajem, czy w nehrytianskij relihijnii „Ja uwiruwaw“. W usiomu widczuwajetsia syla, wybahlywist, doskonalist. Kapela wyjszla z mez etnohraficznych — wona spiznala, widczula, opanuwala dosiahnennia switu.

Ukranci Aschaffenburga wid szczyroho sercia witajut zasluzenu Kapelu ta ii newtomnoho dyrygenta, prof. Nestora.

Snizynskyj

Bude miaka zyma

Zhidno z informacijeju Centralnoi meteorolohicznoi uprawy w Bad Kissingeni, u zwjazku z maksymom soniasznych plam, szczo maje buty w perszij polowyni 1947 r., trioma nastupnymy rokamy w Serednij Ewropi slid czekaty suworych zym. Prote zyma 1946/47 r. szcze ne bude, jak mozna toho spodiwatysia, suworoju. Wona bude rannia, ale wzahali bilsz-mensz normalna, nawit moze, trochy mjaksza za peresicznu. Periody z dedali bilszymy morozamy czerhuwatymutsia z periodamy poteplinnia.

Pered bolharskym sudom

Za powidomlenniam rosijskoi agencii TASS, keriwnyky odnijei bolharskoi pidpilnoi faszytsiwskoi orhanizacii Tsmikarow ta Milenkow, szczo, jak dowedeno, namirialysia powalyty teperisznij bolharskij urjad, 14. lystopada zasudzeni do dowicznoho uwjaznennia. Inszi obwynuwaczuwani w cij sprawi pokarani uwjaznenniam na rizni terminy wid 6 misiaciw do 10 rokiw.

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

24th Nov., 1946

Contents:

Як було зі справою т. зв. Паризького меморіялу.

Державність чи гайдамаччина?

Написав БОГДАН ВОЙЧЕНКО.

(Продовження з 48 числа „Неділі“.)

Найбільшою „сенсацією“ дня є справа т. зв. „спільного меморіялу“ до Мирової Конференції в Парижі від Уряду УНР і УГВР. З приводу цього на Уряд УНР посипалися прокльони від прихильників „Блискучого відокремлення“.

Хочемо розглянути цю справу ближче і висловити з приводу неї думки, які насуваються кожному поінформованому і політично-думаючому громадянинові.

Отож, одного дня Українська Пресова Служба подає до відома українського громадянства факт подання цього „спільного меморіялу“ і широко розповсюджує його повний текст. З кіл Уряду УНР видається комунікат, в якому стверджується, що Уряд нікому не давав уповноваження підписувати та подавати такий „спільний меморіял“. На це, крім „нервового“ (за делікатним висловом „Часу“) коментаря, появляється новий комунікат УПС, в якому заявляється, що в урядовому комунікаті „невірно“ доводиться до відома українського громадянства на еміґрації про те, що начебто спільний виступ не був автентичний. Проте нічого подібного в урядовому комунікаті не було: там не говорилося, чи цей виступ мав, чи не мав місця, чи він був, чи не був автентичний, а лише стверджувався факт, що уряд нікому не давав уповноваження на такий спільний виступ. Другий урядовий комунікат остаточно вияснює справу: подання „спільного меморіялу“ мало місце за згодою представника Уряду в Парижі, однак цей представник, введений у блуд неправдивими інформаціями сторонніх чинників, перевів цю справу без згоди і відома Уряду, перевищивши цим свої компетенції, а тому його відкликано з дотеперішнього становища.

Та на цьому справа не кінчається. Бо українське громадянство запевняють, ніби Уряд вчинив жахливу річ, не апробувавши цього „спільного виступу“. От, мовляв, нарешті, досягнено згоди, заманіфестовано єдність перед чужинцями, а тут самі українці руйнують такий „великий здобуток“. При цьому заявляється, що Уряд керувався в своїх заходах „образою“, бо, мовляв, не його названо в меморіялі „державною владою“, та найбільше леменується з приводу того, що Уряд уважає УГВР за незнану собі ближче організацію.

Наші громадяни похитують, певно, головами і розводять руками: „Може дійсно там „угорі“ люди тільки про особисті „амбіції“ дбають, може дійсно даремно „сваряться“ і т. д. Ну, сталося, і Бог з ним. Треба було, принаймні, хоч не відкликати представника Уряду в Парижі, старого й заслуженого українського діяча, який так багато зробив для української справи на своєму становищі“.

Отже, урядові кола самі чудово розуміють всю незручність і шкідливість створеного становища. Та вина за це не спадає на Уряд. Всі його заходи в зв'язку з цією справою були конче потрібні, щоб внести ясність в леґальну лінію української політики та зліквідувати в самому їх зародку всі безвідповідальні методи ставлення перед „доконаними фактами“, що можуть мати надто шкідливі наслідки для всієї нашої національно-державної справи. Не „образою“ чи „особистими амбіціями“ керувався Уряд, коли вживав зазначених заходів.

Ніхто не збирався відштовхувати „аґресивне“ політичне угруповання чи виводити його поза дужки українського суспільного життя. Були, правда, голоси, які вказували на те, що в інтересах загально-українських „консолідуватися“ з ним не доцільно аж доти, доки воно не доведе на ділі, що пориває рішуче й одверто з своїм минулим поступованням та ідеологією. Проте, стоячи перед їхніми урочистими заявами, вирішено в ім'я загальної єдности повірити їм на слово і приступити до розмов чи навіть співпраці, не чекаючи на підтвердження ділами тих заяв. І це здійснювалося в різних ділянках нашого життя, але... виявляється, що наші „аґресори“, проклямуючи своє бажання співпраці на рівноправних і демократичних засадах, в дійсності тримали ніж за пазухою (чи не на те, щоб у зручну хвилину всадити його комусь у спину?) і консолідацію розуміли по-своєму, а саме: як підпорядкованість своїй організації. Та про це далі.

Отже, між іншим, розмови з „активістичним“ угрупованням провадили українські політичні організації, що заснували КУК. Наслідки — відомі. Від таких розмов, в ім'я тієї ж єдности, не ухилився й Уряд. Робилося те з тією думкою, що говориться з людьми, які опинилися на еміґрації і живуть тепер, як і всі інші українці, в межах тієї леґальної і явної дійсности, на яку дозволяють сьогоднішні умови нашого життя, себто розумілося, що говориться з тією організацією чи частиною її, яка перебуває в умовах явного життя на чужині, згори відкидаючи, як нереальні і з погляду національно-державної рації недоцільні, всякі конструкції, оперті на зв'язку з тими, що осталися по той бік китайського муру. І тому зрозуміло, що особі чи особам, які називали себе представниками УГВР, ставилися такі, беручи побіжно, передумови для ведення розмов: 1. Виявити, з яких політичних груп чи організацій ця установа (тільки та, що перебуває, підкреслюємо це, закордоном) складається та хто її очолює. 2. Ствердити декляративними заявами та відповідним поступованням, що УГВР пориває з тактикою й ідеологією, що їх стосувало в минулому відоме політичне угруповання. 3. Порозуміння поміж Урядом УНР і закордонним УГВР не може бути відрубним фактом, перед яким мають схилитися українські політичні партії та організації. Навпаки, консолідація мислима тільки при умові участи в ній всіх українських політичних організацій.

Та на ці нормальні і зрозумілі передумови, особи, що презентувалися, як представники УГВР, не пішли. Ціла поведінка цих представників (як, напр. кількамісячні перерви поміж побаченнями або запевнення, яких не дотримувалося, що наступним разом вони з'являться з цілком конкретними і можливими до прийняття пропозиціями) доводила, що вони беруть справу неповажно і трактують її лише як пропаґандивний трюк для українських мас: дивіться, мовляв, ми справді хочемо єдности і ведемо переговори навіть з Урядом. При цьому представники УГВР доводили, що треба досягти тільки порозуміння поміж Урядом УНР і УГВР, а тоді, мовляв, усі партії й організації самі прийдуть.

Тим часом, події йшли, приносячи з собою неприступленняпевного угруповання до КУК-у (себто добровільне і маніфестаційне відмежовання себе від усього явного політичного життя українців) і посилення з кожним днем методів „аґресивности“. Замість зміни тактики і відмовлення від „гріхів молодости“ — стремління насильницькими засобами захопити в руки однієї організації провід українського життя, себто створити монопартійну систему.

Щождо пропозицій, які робили урядові представники УГВР, то з них було ясно видно, про що їм ідеться: використати фірму УНР для себе і звести Уряд до ролі безчинного фіґуранта, цілковито підпорядкованого одній організації. І то організації конспіративно-анонімовій, бо ж на запити — де, хто, коли, як і чому? — не давалося ніякої відповіді.

Ясно, що при такому стані речей УГВР є дійсно для уряду УНР „незнаною ближче організацією“. І ясно також, що, поза можливими іншими міркуваннями, в цих умовах не могло бути мови про подавання якихось „спільних меморіялів“. Це, очевидно, чудово розуміли панове „активісти“. І тому вони виробляють інший „плян“. Знаючи добре адресу, на яку треба звернутися з відповідною пропозицією, вони, використовуючи труднощі зв'язку Уряду з своїм представником у Парижі, звертаються до цього останнього і, запевняючи його, що, властиво, між Урядом і УГВР іде до повної зговорености, виривають у нього згоду на спільний виступ. Далі, знову не попереджуючи про це Уряд, оголошують „усім, усім“ про цю подію, а коли урядові кола стверджують свою непричасність до цієї справи, накидаються з лайкою на Уряд і вже після цієї лайки, звертаються, врешті, на адресу, щоб вирвати від Уряду „спростовання“.

Ну, як назвати таке поступовання, або цейзручно уложений плян обдурення Уряду і змушення його робити те, що він не вважає за доцільне? Для властивого кваліфікування таких методів, ми легко могли б знайти відповідний вислів, запозичивши якийсь „соковитий“ термін з рясного словника „аґресивного“ коментатора. Але не хочемо з ним у цьому конкурувати, бо кожний сумлінний громадянин і сам може відповідно оцінити таке поступовання.

Щож, властиво, сталося? Чи дійсно через становище, яке зайняв Уряд, завалюється українська справа? Ні, завалюється тільки хитрий плян „аґресорів“, уложений в інтересах їх власного угруповання і без уваги на те, які шкідливі наслідки може він мати для загальноукраїнської справи.

(Закінчення буде.)

ВІСТКИ ЗВІДУСІЛЬ.

Zwilnyly landrata Bad-Kissingenu

Zhidno z rozporiadzenniam Wijskowoi Wlady doteperisznioho Landrata Bad-Kissingenu Maxa v. Wussow zwilneno z joho posady. keriwnyctwo sprawamy uriadu Landratu perebraw do wyboru nowoho Landrata okruznoju radoju adwokat dr. Schiessmann. Doteperisznij Landrat maw za soboju militarystyczne mynule, Rozporiadzennia Wijskowoi Wlady zustrilo zahalne wyznannia.

Emigranty do USA

Kruhlo 5000 ludej bez batkiwszczyny iz amerykanskoi okupacijnoi zony w Nimeczczyni j Awstrii, jaki zhidno z imigracijnymy postanowamy mozut wyemigruwaty do Ameryky, wyidut u lystopadi j hrudni do Spoluczenych Derzaw.

Proces komandyra francuzkoho antysowjetskoho legionu

5. lystopada w Paryzi rozpoczawsia proces kolysznioho komandyra francuzkoho łegionu dobrowolciw polkownyka Roger Labonne, jakoho obwynuwaczujut u spiwpraci z worohom. Cej legion, orhanizowanyj prowidnykom francuzkych faszystiw Marselem Dea (Marceł Deat) w serpni 1941 r. pisla wdertia nimeckoi armii do Sowietskoho Sojuzu, bywsia razom z nimeckym wijskom na sowietskij terytorii. Labon oczoluwaw joho do 1942 r., az poky ne buw widklykanyj nazad marszalom Petenom.

Letiuczky zydiwskych terorystiw

U zhodi z powidomlenniam „News Chronicle“ z Jerusalymu, zydiwska terorystyczna orhanizacija „Irgun Zwai Leumi“ rozkynula letinczky, w jakych zapowidaje, szczo „poboriuwatyme Welyku Brytaniju w cilomu switi“.

Jak powidomlaje „Daily Mail“, orhanizacija „Haganah“ proholosyla, szczo wona zwernetsia proty teroru, ale „ne wydawatyme terorystiw anhlijskij policii“. Wze wydano widpowidni wkaziwky.

Partyzanka w Makedonii

Jak uriadowo powidomlajut is Aten, ozbrojeni bandy pererwaly wsi spoluczennia pomiz Salonikamy j miscewistu Kozian w piwdennij Makedonii. Wony wysadyly w powitria odyn mist j pozrizuwaly telegraficzni stowpy.

Jak powidomlaje hrecke ministerstwo informacii, hreckym widdilam, szczo dijut nedaleko juhoslawskoho kordonu wdalosia zachopyty spysok, u jakomu zanotowani wsi prizwyszcza banditiw, szczo domahajutsia awtonomii dla hreckoi Makedonii j pryjednannia ii do juhoslawskoi czastyny Makedonii. Dokumenty dajut tez informacii pro plany, metody naboru j cili liwych band u Makedonii.

З нашого життя

Centr duchowoho zyttia w Aschaffenburzi - tabir La Garde

Na dolu Aschaffenburga prypalo daty prytulok czy ne najbilszij hrupi ukrainskych skytalciw. Pisla ponewiriannia w nimeckych cholodnych ta tisnych barakach, pisla tiazkych zlyhodniw mandriwnoho zyttia pid czas wijny ukrainci, nareszti, znajszly zachyst pid opikoju dobroi ruky spiwczuttia j ludianosty. Kilka tysiacz ukrainciw rozmistylysia w czotyrioch taborach mista. Praciujut, uczatsia, z koznym dnem rozhortajut wse bilsze kulturno-oswitnie ta hromadske zyttia. Na tli cych taboriw, najstarszym osidkom je ukrainska hrupa, szczo meszkaje w La-Garde. Ledwe czy ne piwtora roku wona meszkaje na ciomu misci i maje za soboju czymalo proroblenoi praci, pro jaku ne mozna ne zhadaty, jak pozytywne jawyszcze w naszomu emigracijnomu zytti.

Osnowoju zhadanoho taboru stala hrupa ukrainciw / 600 osib /, szczo 18/VI-1945 roku pryihaly z mista Pilzna do Aschaffenburga. Na misci osidku bulo wsioho try zytlowych bloky, z jakych perszyj zajmaly polaky, tretij — latwyijci j lytowci, a w druhomu prymistylysia ukrainci. W bloci, szczo maksymalnoa mih umistyty 500 osib, musilo pomistytysia 600 meszkanciw.

Obstawyny spoczatku buly zachlywi. Pomeszkannia ponyszczeni. Wikna bez ram i szyb. W kimnatach i w dwori powno smittia ta brudu. Potribno bulo zakasaty rukawy j dobre wziatysia do praci, szczob wse ce prywesty do prystojnoho wyhladu. Uprawa ukrainskoi hrupy wyznaczyla do pomoczi taborowyj prowid, szczob unormuwaty meszkannia, administraciju ta insze.

Protiahom dwoch tyzniw u bloci j u dwori nawely wzircewyj poriadok. Uriadyly swiato pidnesennia nacjonalnoho prapora j widkryttia ukrainskych szkil. Na swiati buly prysutni j opikuny, szczo z welykym interesom prosluchaly koncert orhanizowanoho choru pid keriwnyctwom prof. Barnycza.

Za jakyjs misiac wybralysia polaky, j ukrainci zajnialy polowynu perszoho bloku, a do druhoi polowyny dodaly estonciw.

Woseny prychala szcze odna ukrainska hruha, tep z Pilzna, j prymistylasia w nimeckij koli („Mädchenschule“) w misti.

Ukrainskyj oseredok szcze bilsze rozrissia, koly wyichaly baltijski hrupy, i ukrainci zajnialy wes tretij blok i odyn blok w polskomu tabori w kasarniach artylerii.

Doky buly baltijci w La Garde, administracija perebuwala zdebilszoho w ich rukach, a po wyizdi ich komendaturu perebraly ukrainci w swoi ruky.

Uprawa taboru doklala czymalo syl i praci, szczob jaknajkraszcze orhanizuwaty kulturno-oswitnie zyttia sered ukrainciw. Nasampered dobre nalahodyly szkilnyctwo. Dla wsich szkil widremontuwaly 4-yj blok, de prymiszczeno himnaziju ta narodniu szkolu. Stworeno odnoriczni fachowi szkoly: torhowelnu, silko-hospodarczu ta elektrotechnicznu. Kursy czuzozemnych mow: anhlijskoi, nimeckoi ta francuzkoi.

Wyszczi kursy ukrainoznawstwa, na czoli jakych je prof. Zywotko, wze zrobyly maturalni wypusky. Za rik praci szoferski kursy wypustyly kolo 160 szoferiw, szczo distaly prawo jizdy. Himnazija naczysluje 127 uczniw / dyr. prof. Baran / Narodnioju szkoloju, szczo naczysluje 95 uczniw, keruje prof. Kulmatyckyj. Narodnia szkola czymalu robotu prowadyt szczodo mysteckoho wychowannia ditej. Pry szkoli praciuje dytiaczyj balet pid orudoju pani Zbukarewoi, ta dytiaczyj chor. W zowtni misiaci c. r. wony prowely kilka cikawych dytiaczych koncertiw pisni j baletu. Na czoli wsich fachowych szkil stoit inz. Hrycenko.

Szyroka kulturno-oswitnia pracia

Szyroko w tabori rozhornuta kulturno-oswitnia ta wychowawcza mystecka pracia. Tabir maje mysteckyj hurtok, do jakoho nalezyt chor pid periwnyctwom prof. Lawriwskoho, baletna hrupa, dramatycznyj hurtok, szczo kilka misiaciw tomu zlywsia z ukrainskym teatrom im Kotlarewskoho, jakyj prybuw z hrupeju ukrainciw z Schweinfurtu, muzyczynyj ansambl ta duta j smyczkowa orkestra pid keriwnyctwom prof. Bylowa. Okrim toho praciuje chor towarystwa ukrainskoi molodi „Sicz“ pid keriwnyctwom dyrygenta Chomyna. Dytiaczyj sadok, szczo maje okreme prymiszczennia, ochopluje soboju ponad 60 ditej.

Cia ukrainska hrupa maje dwi cerkwy ta dwa cerkowni chory.

Nastojatelem prawoslawnoi Cerkwy-otec Popiwskyj, a hreko-katolyckoi Cerkwy — o. Wesolowskyj. U ciomuz tabori mistytsia hreko-katolyckyj uriad dekanalnyj, oczoluwanyj wsima znanym otcem dekanom Chruszczem.

Uprawa ukrainskoi hrupy w La-Garde, oczoluwana komendantom p. Rudkom, keruje wsima haluziamy hromadskoho j kulturnoho zyttia. Na siohodni ukrainska hrupa w La-Garde naczysluje ponad 1390 meszkanciw. Cej osidok sered czotyrioch ukrainskych taboriw staw niby kulturnym ohnyszczem, do jakoho w potribni chwylyny zbyrajetsia ukrainska hromada. Literaturni weczory, rizni akademii ta weczory spohadiw, hromadski lekcii prof Siczynskoho, Bytynskoho, Hlobenka, tan inszych, koncerty, mystecki wystawky, wse ce ni na myt ne prypynialo bujannia ukrainskoi dumky ta prahnennia hromady ukrainskych skytalciw. W koncertowij zali hromadianstwo nezczyslenno raziw witalo w sebe rizni pryjizdzi mystecki ansambli, jak ot: „Surma“, „Trembita“, „Kapela Bandurystiw“, teatr pid keriwnyctwom rez. Blawackoho, teatr im. Kotlarewskoho, riznych solistiw spiwu ta muzyky, jak Sawyckoho, Cisyka, Mirosznyka ta bahato inszych.

Wse ce howoryt pro te, szczo w nowych umowach reorhanizacii miztaborowych widnosyn wsi mozlywosty do stworennia zahalno-hromadskoho ta kulturnoho zyttia na szyroku solidnu skalu. Stworyty jedynu spilnu himnaziju, szczo widpowidala b usim wymoham pedahohicznych ta nacjonalnych zawdan, seredniu technicznu szkolu. Unormuwaty praciu narodnich szkil. Stworyty powaznyj nacjonalnyj teatr. Wzahali stworyty ukrainskyj oseredok, jakyj by plekaw sered ukrainciw poczuttia j swidomist do jedynoi nacjonalnoi cilespriamowanosty. Najstarszyj ukrainskyj tabir w Aschaffenburzi — La-Garde moze zajniaty poczesne j dobre zasluzene misce w ciomu najbilszomu ukrainskomu oseredku piwnicznoi Bawarii.

Snizynskyj

Zakinczennia Kursu Ukrainoznawstwa

Mynuloi nedili 17 lystopada w ramach tychoho swiata w himnazii taboru La Garde zakinczeno Kursy Ukrainoznawstwa UTHI. 12 uspisznych abiturjentiw otrymaly z ruk prof. Drahomanowa, szczo prybuw z Regensburga, dyplomy. Imenem kursantiw diakuwaw dyrektorowi Kursu prof. Zywotkowi p. Zelinskyj. Prof. Zywotkowi wdiaczni sluchaczi doruczyly mystecku hramotu i kwity.

КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН.

(Власна кореспонденція.)

9-11 листопада в Авґсбурзі відбулася наукова конференція Української Вільної Академії Наук на еміґрації, а саме групи перед-та ранньої історії і групи історії з їх допоміжними дисциплінами. На конференцію з'їхалося близько 30 фахівців-науковців. Заслухано коло 25 доповідей на різні теми з історії археології, палеоліту, сарматських часів, про Дніпрові пороги тощо. З допоміжних дисциплін прочитано низку доповідей з різних питань генеалогії, геральдики, топоніміки й епіграфіки. 10 доповідей історичної групи були присвячені життю і діяльності гетьмана Мазепи. Окремо засідала група орієнталістів.

Конференція збудила великий інтерес не тільки серед членів УВАН, зібравши численну авдиторію з місцевих науковців, студентів, гостей. Більшість доповідей проведена була на високому науковому рівні, що наочно довело життєздатність української наукової думки навіть у несприятливих для її розвитку еміґраційних умовах.

Widczyt u Bayreuthi

Z welykym zachoplenniam prosluchaly meszkanci taboru „Prinz Leopold Kaserne“ w Bayreuthi — dopowid widomoho w kraju ta na emigracii henerala Mykoly Kapustianskoho na temu: „Dwa okremi polityczno — stratehiczni szlachy hetmaniw Sahajdacznoho i Chmelnyckoho“.

Dopowid bula ilustrowana kartamy ta portretamy dwoch hetmaniw i chocz trywala bilsze dwoch hodyn, sluchaczi z welykoju uwahoju wsluchalysia w kozne slowo prostoi i zrozumiloi nawit malo oswiczenym ludiam dopowidi. Pered oczyma wstaly, nemow zywi, postati Petra Sahajdacznoho — ukrainskoho Nelsona, jak nazwaw joho dopowidacz, ta welykoho Bohdana Chmelnyckoho — ne tilky strateha, a j wydatnoho polityka.

Wid imeny kombatantiw ta taborowoho hromadianstwa podiakuwaw heneralowi red. M. Uhryn-Bezhrisznyj.

H. D-ko.

Szcze odyn koncert u Bambergu

Mylu nespodiwanku zrobyw ukrainskij hromadi w Bambergu operowyj spiwak / baryton / Borys Samojlowycz swoim koncertom. Spiwak tym razom wystupaw uze ne sam, jak tomu kilka misiaciw, a w towarystwi pani Fastenko / soprano /. Pry fortepjani p. O. Korolenko.

U perszij czastyni prohramy p. Fastenko wystupyla z pisniamy: „Czoho woda kalamutna“ z „Natalky Poltawky“, „Spat meni choczetsia“, „Prolisky“, „Prylyn, prylyn“ ta w dueti z p. Samojlowyczem- „Koly rozluczajutsia dwoje“. P. Korolenko wykonala w perszij czastyni koncertu „Preludii“ Stepowoho ta „Poloneza“ Szopena, w druhij czastyni „Choral“ -Barwinskoho W druhij czastyni prohramy p. Fastenko prospiwala: ariju Sofi z „Cyhanskoho Barona“, „Jak pryjde wesna“ ta francuzku pisniu. B. Samojlowycz „Ohni horiat“, ta „I tychaja chatynoczka“. Koncert zakinczywsia duetom Fastenko — Samojlowycz.

Solistka O. Fastenko wolodije harnym dramatycznym sopranom. Tembr holosu nadzwyczajno mylyj dla spryjmacza. Horiszni tony sylni, wyriwniani. I dramatyczne pjano robyt welyke wrazinnia. Technika wykonannia pisen, interpretacija, wkazujut na te, szczo solistku projszla dobru szkolu.

Borys Samojlowycz zrobyw postup wid ostannioho czasu, Pani Karolenko swoju hru na fortepjani prowela bez zakydu.

p-j-k.

Lyst iz Szwajcarii

Lystopadowe swiato u Freiburgu

1 lystopada widbulosia u Freiburzi swiatkuwannia Lystowadowoho Zrywu. W hod 9 30 widprawyw o. kryl. Kaczmar w miscewij cerkwi Maria Hilf torzestwennu Sluzbu Bozu, a pisla cioho skazaw zmistownu propowid i widprawyw panachydu o. dek. Haluszka. Spiwaw czolowiczyj chor pid dyr. Litynskoho. Pislia cioho w domiwci widbulasia uroczysta akademija, na jakij pisla wstupnoho slowa inz. Modryckoho, czolowiczyj chor i solist p. Marynowycz wykonaly kilka pisen. Na zakinczennia prospiwano ukrainskyj nacjonalnyj himn.

*

Do najbilsz pomitnych imprez, szczo widbulysia u Freiburzi nalezyt koncert czolowiczoho kwartetu z Zurichu j koncert spiwaka Rusnaka Oresta. Imprezy wlasztowano zachodamy orhanizacijnoho referenta w zali Maria Hilf.

P. Rusnak prybuw tudy z pijanistkeju p. Irynoju Starosolskoju i daw z uspichom odyn koncert pry zapownenij zali. Prohrama skladalasia z ukrainskych ta nimeckych pisen arij.

Uczasnyk.

Tragizm i welycz ukrainskych Lystopadiw

Zamostia — Baturyn — Kyiw — Lwiw — Kamjanec — Bazar

1648

Ukrainski derzawni zmahannia u lystopadach riznych rokiw poczynajutsia pobidonosnym pochodom hetmana Bohdana Chmelnyckoho z pid Lwowa pid Zamostia w lystopadi 1648 r. Joho myrolubne nastawlennia do nowowybranoho w tomu z czasi polskoho korola Jana Kazymyra j dobrowilnyj widchid 24 lystopada 1648 r. z pid Zamostia swidczat pro joho politycznu nepidhotowanist do ukrainskoho derzawnoho budiwnyctwa. Szczojno pisla joho wroczystoho wjizdu do Kyjewa pid wplywom rozmow z jerusalymskym patrijarchom Paisijem ta kyiwskoju inteligencijeju zrodylasia w cioho hetmana dumka stworennia z usich ukrainskych ta biloruskych zemel, prynaleznych u tomu czasi do polskoi Riczipospolytoi j objednanoho z neju Welykoho Lytowskoho kniazistwa, samostijnu derzawu. „Ja wze dokazaw, czoho ne dumaw zrazu, i dokazu dali, szczo zadumaw. Wybju z newoli narod ruskyj uwes“. Ta wdruhe jomu ne dowelosia wyklykaty rozticz i paniku sered worohiw, natomist zawodyly joho sojuznyky. Kozacka Ukraina mala zwidusil widkryti hranyci, mozna ich bulo czastynno operty ob Karpaty, jakszczob Bohdan Chmelnyckyj buw wykorystaw narodni powstanczi ruchy w Halyczyni w 1648 r. j roztiahnuw na Halyczynu kozacku orhanizaciju. Todi ne bulo b ni Beresteczka, ni Drizypola.

1708

60 rokiw piznisze w lystopadi 1708 r. riszywsia pisla dowhych wahan i mirkuwan 76-litnij hetman Iwan Mazepa na zry w proty Moskwy. 4 lystopada zalyszyw win swoju stolyciu Baturyn i podawsia nazustricz szwedskomu korolewi Karlowi XII. 8 lystopada bula zustricz hetmana z korolem, 10 poczawsia pochid szwedskoho j newelykoho mazepynskoho wijska w napriami Baturyna, do jakoho pidstupyly wze moskali. Zlowisnoho 13 lystopada wpaw Baturyn u worozi ruky, joho herojski oboronci ti, szczo ne zhynuly w boju, piszly na tortury i smert u Lebedyn. Za carskym nakazom buw wybranyj u Hluchowi 17 lystopada nowyj hetman Iwan Skoropadskyj, szczob widwernuty naselennia Ukrainy wid Mazepy. Dla cijei samoi cili zwilneno takoz iz zaslannia na Sybir chwastiwskoho polkownyka Semena Palija, jakoho duchom zyla Prawoberezna Ukraina j tymto wluczno whadaw Taras Szewczenko, w „Irzawci“, szczo „jakby buly odnostajno staly ta z chwastowskym polkownykom hetmana jednaly; „ne strymily b spysy w strisi u Petra u swata, Ne wtikaly b iz Chortyci slawni nebozata . . .“

1917

U zwjazku z upadkom rosijskoho t. zw. Tymczasowoho Uriadu Kerenskoho 7 lystopada 1917 r., Ukrainska Centralna Rada w Kyjewi wydala swij III-j uniwersal, jakym coholoszuwala objednannia wsijei sucilnoi ukrainskoi etnohraficznoi terytorii w mezach rosijskoi imperii w samostijnu Ukrainsku Narodniu Respubliku, ale w federatywnomu zwjazku z inszymy wilnymy narodamy b. Rosii. Dalszyj chid podij dowiw do IV -ho Uniwersalu, szczo zrywaw z federacijeju (22. 1. 1918).

1918

Wilsoniwski statti pro samowyznaczennia narodiw prywely do rozpadu awstro-uhorskoi monarchii na nacionalni derzawy.

1 lystopada 1918 halycki ukrainci zdijsniujuczy swoje samowyznaczennia perebraly wladu w swoi ruky w schidnij Halyczyni po Sian.

Ta w stolyci kraju u Lwowi powstalo polske powstannia proty ukrainskoi wlady. Zawazylo na tomu te, szczo wid polowyny mynuloho stolittia polaky posylyly swoju akciju polszczennia narodnich mas, szczo im holowno wdawalosia po mistach ta pidmiskych selach ta w hranycznij polosi na Nadsianni. Sered ukrainskoho hromadianstwa prochodyly w tomu czasi spory miz narodoweckymy ta moskwofilskymy partijamy j czerez ce zanedbuwano oswitniu robotu sered miskoho proletarijatu.

Krim toho wid samych poczatkiw sered ukrainciw brakuwalo riszuczosty w dijanni, bula „demobilizacija ducha“, oczikuwannia na wyznaczennia ukrainsko-polskoi hranyci na etnohraficzomu pryncypi Najwyszczoju Radoju ambasadoriw pobidnych welykych derzaw. Natomist polaky namahalysia swojeu zbrojnoju syloju postawyty Najwyszczu Radu pered dokonanyj fakt. Na pomicz halyckym polakam piszly ichni zemlaky z korinnoi Polszczi, szczo objednalasia w odnu derzawu z buwszych rosijskoi, pruskoi ta awstrijskoi zajmanszczyn.

Politycznyj prowid halycko-ukrainskoho hromadianstwa ne postupyw tak, jak polaky proholosyw okremu wid isnujuczoi wze wid 22. 1. 1918 r. Ukrainskoi Derzawy „Zachidnoukrainsku narodniu Respubliku“.

Tymto w pidrucznykach polskoi istorii ironizujetsia z halyckych ukrainciw, szczo mowlaw, szukaly szczojno nazwy dla swojei derzawy. Prote, koly stanowyszcze ukrainciw u Lwowi stawalo krytyczne, wse taky wyriszeno zwernutysia za wijskowoju dopomohoju do ukrainskoho hetmana Pawla Skoropadskoho.

Hetman pohodznwawsia wyslaty do Halyczyny korpus Siczowych Strilciw, szczo stacjonuwawsia todi w Bilij Cerkwi. Koly Nazaruk prybuw tudy, dowidawsia, szczo Siczowi Strilci hotujutsia do protyhetmanskoho powstannia, jake maly oczoluwaty holowa „Ukrainskoho Nacionalnoho Sojuzu“ pysmennyk W o l o d y m y r W y n n y c z e n k o ta S y m o n P e t l u r a. Ale komanda Siczowych Strilciw ne bula wtajemnyczena w pakt „neagresii“ miz Wynnyczenkom ta Chrystoforom Rakowskym i Dmytrom Manuilskym, jak takoz nichto z ukrainciw ne znaw, szczo proty hetmana hotuwaly powstannia j rosijski bilogwardijci zamist podiaky jomu za dobri posady na Ukraini. Sam hetman chytawsia, tomu szczo joho zdebilsze bojkotuwaly wsi ukrainski socijalisty, szczo maly za soboju staz peredrewolucijnoi ukrainskoi hromadskoi dijalnosty, czoho ne maw Skoropadskyj. Widsztowchuwanyj ukrainskymy dijaczamy ta ne znajuczy na jaku staty, Skoropadskyj zakluczyw sojuz z kozackym Donom, oseredkom rosijskoi kontrrewolucii ta proholosyw federaciju Ukrainy z „jedynoju nedielimoju Rosijeju“ (14 lystopada). Ce stalo wyzowom dla Siczowych Strilciw do protyhetmanskoho powstannia; zaklyk do powstannia pidpysaw i halyckyj delegat Nazaruk. Na starszynskij radi polkownyk Roman Suszko — jak czytajemo w narysi istorii Siczowych Strilciw d-ra Wasyla Kuczabskoho — osterihaw zemlakiw, szczo ich proklenut ichni batky, materi, brattia j sestry, jakszczo Siczowi Strilci ne dadut pomoczi Halyczyni; ale joho dumky nichto bilsze ne podilaw, uwazajuczy bilsze zahrozlywym dla ukrainskoi derzawnosty stanowyszcze w Kyjewi pid hetmanskoju wladoju ,niz u Lwowi, jakyj ukrainske wijsko musilo zalyszyty cilkom 22 lystopada 1918.

1919

Pisla newdacz na wsich frontach pryszlo do rozjednannia miz formalno objednanymy 22. 1. 1919 UNR ta ZUNR. Dyrektorija UNR staralasia pro prychylnist Polszczi kosztom widstuplennia ii Pidliaszsza, Polissia, Cholmszczyny j Wolyni ta nezainteresowanosty doleju Halyczyny. Tomu naczalna Komanda Halyckoi Armii zakluczyla na wlasnu ruku 5 lystopada myrowyj dohowir z rosijskym gen. Denikinom, szczo borowsia za widbudowu „jedynoi niedielimoi Rosii“ ta ne wyznawaw nezaleznoi Ukrainskoi Narodnioi Respubliky. Cej dohowir buw daleko hanebniszyj wid dohoworu Skoropadskoho z Donom, prote w tohoczasnij stolyci UNR Kamjanci na Podilli robleno szcze pryhotowannia do swiatkuwannia rokowyn protyhetmanskoho powstannia.

Wyszczezhadanyj Osyp Nazaruk buw same todi redaktorom czasopysu dla Halyckoi Armii „Strilec“. Na rokowyny zladyw win stattiu, w jakij pidkresluwaw welyke znaczinnia protyhetmanskoho zrywu dla ukrainskoi derzawnosty. Ale koly win proczytaw ii pered czlenom redakcii „Strilcia“ halycko-ukrainskym istorykom I w a n o m K r e w e c k y m, cej zajawyw awtorowi: „Czy Wy ne zastanowylysia nad tym, szczo same cym powstanniam pryczynylysia do rozwalu Ukrainskoi Derzawy? Nazaruk niczoho n ewidpowiw, zadumawsia, alo j ne pomistyw swojei statti w „Strilci“.

Chocz za dohowir z Denikinom hen. Myron Tarnawskyj buw usunenyj zo stanowyszcza Naczalnoho Wozda UHA, prote joho naslidnyk hen. Osyp Mykytka ponowyw cej dohowir w Odesi 17 lystopada. Armija UNR zalyszyla Kamjanec polakam i koncentruwalasia (w druhij polowyni lystopada 1919) w pohranycznych wolostiach Podilla j Wolyni, de w Lubari w poczatkach hrudnia dobyw ii rozhardijasz otamanszczyny. Tilky mala ii czastyna, jaku oduszewluwaw wynesenyj ukrainskoju nacjonalnoju rewolucijnoju stychijeju z porucznyka na henerala J u r k o T i u t i u n n y k, piszla w zapilla woroha; piszow z neju takoz kol. naczalnyj wozd halyckoi Armii, zhodom holownokomanduwacz Armii UNR, hen. Mychajlo Omeljanowycz-Pawlenko. A korpus Siczowych Strilciw u takij sytuacii rozwjazawsia . . .

1920

Polszcza jak sojuznyk UNR zawela j poczala perehoworiuwaty z Sowjetamy w Ryzi. Do 3 lystopada maly zibratysia wijskowi czastyny UNR z terytorii okupowanoi polakamy Halyczyny. Prote derzawnyj skarb UNR pid ochoronoju kulemetnoi czoty junackoi szkoly Armii UNR prostojaw u wagonach w Husiayni deszczo dowsze. Koly z dokotylysia ci wadony do Kamjancia i strilci poczaly cej skarb wozamy zwozyty do budynku, treba bulo wziaty na pidwodu zlowisnoho wiznyka, szczo skazaw: „Nawiszczo wezete, zawtra budete wezty nazad“. Deszczo pomylywsia, kulemetna czota widpoczyla taky odnu dobu, koly ii wysiano z odnoju piszoju sotneju w napriami Nowoi Uszyci dla wderzannia zwjazku z armijeju hen. Udowyczenka. Ta nijakoho zwjazku z cijeju armijeju ne mozna bulo wchopyty, treba bulo widstupaty kradkoma powz Kamjanec, zachoplenyj worohom, do Zbrucza, jakyj nedobytky armii UNR musily projty 21 lystopada, skladajuczy zbroju ta mandrujuczy do polskych koncentracijnych taboriw.

1921

Ne mih znesty zyttia na emigracii takyj „duch-rewolucjoner“, jak hen. Jurko Tiutiunnyk, koly baczyw swoich kozakiw na czuzyni pry czuzij roboti; neszczasni, szczob zdobuty zasoby do zyttia, wystupaly w roli polskych protynimeckych powstanciw na Szlezku. Tymto orhanizuwaw Tiutiunnyk pochid na ridni stepy. Hoolwnyj otaman Armii UNR i holowa Dyrektorii UNR Symon Petlura zajawyw polskomu urjadowi, szczo win ne bere widpowidalnosty za czyn Tiutiunnyka. Ostannij, szczob zaochotyty malo ozbrojenych kozakiw do pochodu na Ukrainu, howoryw: „Za perepustkamy budemo propuskaty do Ukrainskoi Derzawy tych, jaki zalyszajutsia w Polszczi“. Sam win, chocz u pidnesenomu nastroi, neraz howoryw pro sebe jak majbutnioho hetmana Ukrainy, ne wiryw w uspich swoho rejdu; ale chotiw pokazaty tym, jaki chotily joho smerty, szczo win wernetsia zywym.

Tiutiunnyk pereszow polsko-sowietskyj kordon na Wolyni z 3 na 9 lystopada 1921 r., pidczas koly polk. Palij perejszow czerez Zbrucz, Hulyj-Hulenko czere Dnister z Basarabii. Palij dijszow do Malyna j Borodianky pid Kyjewom, zwidky musiw zawernuty nazad; do polskoho kordonu prybuw win 29 lystoada. Tiutiunnyk zachopyw Korosten, ale wze 14 lystopada poterpiw porazku j musiw takoz podatysia na zachid. 359 joho kozakiw popaly u worozyj polon i buly rozstrilani 21 lystopada w Bazari.

Bazar, jak i Kruty, staw swiatom pomynkiw ukrainskych borciw za wolu Ukrainy. Czy slid wynyty za Bazar oczajdusznoho Tiutiunnyka, czy tych szczo pysaly do polskoho ministerstwa wijskowych spraw, szczob ne daty jomu zbroi? „Prez nezhodu wsi propaly, sami sebe zwojuwaly“ pryhadujutsia slowa Mazepynoi dumy, szczo je wodnoczas widpowiddiu na pytannia, czomu ne powiwsia protymoskowskyj zryw cioho hetmana, jak takoz czomu ne poszczastylysia lystopadowi zmahannia w 1918—21 rr. —

N i k o n N e m y r o n

ПАМ'ЯТИ ГЕРОЇВ БАЗАРА.

Концертова заля цим разом у таборі „Ля-Ґарде“ особливо святочно - жалібна. Малюнок бандури перед сценою викликає в уяві присутніх образи кобзарів - борців за справу України. Мистецьки виконані епіграфи з закликів та повчання кн. Данила Галицького, Богдана Хмельницького, народньої думи, Юрія Побідоносця та Симона Петлюри.

На академію жалоби, присвячену поляглим лицарям під Базаром, з чотирьох таборів прийшли молодь, студенти, селяни, робітники, інтеліґенція. Учасники листопадового походу з відзнаками бойових заслуг за незалежну українську державу.

По вступному слові учасника визвольних змагань, в е т е р а н а п. сотника Рудецького, інж. Іванишин, один з старшин зимового походу, в змістовній доповіді, ілюстрованій мапою, розповів про трагедію Базара на загальному тлі національної боротьби України проти свого загарбника - окупанта. Без патосу і напушнених барвистих фраз доповідач намалював реалістичну картину кривавої боротьби, в якій вірні сини України віддано, хоробро й свідомо вмирали за невмирущу справу визволення українського народу.

По офіційній частині відбувся концерт, витриманий змістом у поважних рамах академії. Актор Рудакевич з щирим ліризмом продеклямував поезію Олеся „Терновий вінок“, актори: Крижанівська — „Сузір'я“, Михайлів — „Епітафія“ та учениця гімназії Шило — „Базар“. Піяніст п. Мірошник виконав сольо з творів Мендельсона й Ліста. Та найглибше вразили присутніх пісні „Україно Мати“ — Стеценка, „Козака несуть“ — Леонтовича та „Для всіх ти мертва і смішна“ — Степового в артистичному виконанні хору театру ім. Котляревського під дириґуванням п. Любанського.

Академію закінчили всі присутні співом національного гімну.

Кількома годинами раньше в таборі „Піонір“ відбулася така ж академія, на якій доповідь про події Базар прочитав інж. Рицар, а чоловічий хор під керівництвом о. Позняка і хор театру ім. Котляревського провів жалібний концерт.

С - ко.

Sojuz Weteraniw witaje KUK

Holowna Uprawa Sojuzu Ukrainskych Weteraniw prowela 30-ho weresnia 1946 r. objednani zbory Sojuzu Ukrainskych Weteraniw, Lycariw Zaliznoho Chresta, Towarystwa Lycariw Chresta Symona Petlury, Towarystwa Ordenskoi Widznaky Ukrainskoi Halyckoi Armii ta filii Sojuzu Ukrainskych Weteraniw w tabori Nowyj Ulm z prywodu Komunikatu Koordynacijnoho Ukrainskoho Komitetu wid 11-ho weresnia 1946 r.

Objednani Zbory zhadanych instytucij szczyro witaly zaisnuwannia Koordynacijnoi Orhanizacii, jaka daje zmohu najty spilnu mowu w umowach partijnoho zriznyczkuwannia i politycznych pohladiw dla realizacii najwyszczych nacjonalnych idealiw.

Holowna Upraya SUW pidkresluje, szczo zhadane porozuminnia widpowidaje idejam SUW, zawdanniam jakoho je hurtuwaty wsi pozytywno-tworczi elementy, bez ohladu na politycznu prynaleznist, dla wyborennia Sobornoi Samostijnoi Nezaleznoi Ukrainskoi Derzawy.

Rokowyny Lystopadowoho Zrywu u Frankfurti

Neczyslenna ukrainska hromada zibralasia w domiwci Bratstwa sw. Rafaila w Frnkfurti, szczob orhanizowano wszanuwaty welyki rokowyny Lystopadowoho Zrywu. Swiato pidhotowiw inicijatywnyj komitet z dr. Kotykom u prowodi. Zala prybrana kylymamy, nacjonalym praporom ta herbom, zapownylas robitnyctwom ta neczyslennoju inteligencijeju. Wrazalo te, szczo z nemaloi frankfurtskoi studenskoi hromady bulo ledwi kilka osib. Duze kulturnyj i dobre opraciowanyj referat dra. Szandora zrobyw pomitne wrazinnia na pryjawnych. Prelegent na itorycznomu tli zmaluwaw wyzwolni zmahannia ukrainskoho narodu, zawerszeni w 1917—1918 welykym Zrywom. Dopowidacz pidkreslyw wahu zbrojnoi borotby na szlachu do wlasnoi derzawnosty. Pisla deklamacii dwoch hromadian zhadaly perezywannia w dobu wyzwolnych zmahan ta widhomin Lystopadowoho Zrywu sered szyrokych narodnich mas. Swiato zakinczylos widspiwanniam nacjonalnoho himnu ta „Ne pora“. Prowedena hroszowa zbirka na rodyny polahlych borciw dala powaznu sumu. (-kiw).

HOSPODARSKYJ OHLAD „NEDILI“

Trudnoszczi francuzkoi hospodarky

Welyke wrazinnia wyklykala w Paryzi zajawa pro te, szczo Francija zadumuje sprowadzuwaty z zakordonu miaso, wyno j kartoplu, szczob polipszyty charczuwannia naselennia. Miaso kupuwatyme Francija w Argentyni, wyno w Italii j Portugalii, kartoplu w Czechoslowaczczyni. Sensacija bula tym bilsza, szczo jakraz ci charczi u welykij kilkosti produkuje same Francija. Ci zachody mozna zrozumity lysz todi, koly wziaty na uwahu holownu ich pryczynu: import cych charcziw maje metoju wplynuty na znyzennia cin.

Czerez te spir pomiz francuzkym uriadom i silsko-hospodarskymy Sojuzamy Producentiw wstupyw u nowu stadiju. Ci sojuzy widmowlajutsia zdawaty swoi produkty za tymy cinamy, jaki wlada pisla ciloi nyzky pidwyszczennia cin, wwazala szcze za taki, szczo ich mozna wderzaty. Zokrema interesne te, szczo ostannimy czasamy skoilosia na rynku torhiwli miasom.

Rannioju wesnoju i wlitku ne dostawleno majze zowsim miasa na rynok, tomu szczo selany ne buly wdowoleni cinamy. 150 gr. tyznewo, szczo ich prynaczeno naselenniu, jak pajku, abo zowsim ne wydano, abo wydano u formi konserwiw. Ministr procharczuwannia Yves Farge, jakyj wliti obijniaw swij post, tak uporiadkuwaw ciu sprawu: 150 gr. tyznewo, peredusim wolowoho miasa za mozlywo najnyzczymy cinamy i 150 gr. inszych sortiw miasa za cinamy wilnoho prodazu. Otze miaso perszoi katehorii musilo maty pidderzku derzawy. Ciu systemu riznyky sabotuwaly majze pownistju. Prodawaly pokupciam peredusim miaso druhoi katehorii j wkinci widmowylysia wzahali pryjmaty miasni kupony. Ciu systemu skasuwaly zowsim w polowyni zowtnia i zastupyly ii pajkom wysotoju 300 gr., znowu zdebilsza iz wolowyny za najnyzczoju cinoju. Selany zajawyly, szczo po tij cini wony ne mozut dostawlaty miasa tak, szczo dostawa na paryzkyj rynok prypynylasia majze zowsim. U widpowid na te uriad zajawyw, szczo importuwatyme wolowywu iz Arhentyny.

Cia nowa polityka uriadu wyklykala nehajno nezwyczajno rizku krytyku w kraju. Silsko-hospodarski sojuzy zajawyly, szczo wony ne dostawlatymut nawit cioho minimumu, jake wony dosi zdawaly. Sojuzy plantatoriw-wynohradariw sklaly podnibnu zajawu. Zahal maw wrazinnia, szczo w tij zajawi uriadu jde pro zwyczajnyj bluff. Wsi stawyly sobi pytannia: jak zmoze uriad realizuwaty cej import, zwidky wizme dewizy, koly win musiw u welykij miri obmezyty import inszych wazlywych produktiw, zwidky wizme korabli j wahony, szczob peretransportuwaty ci towary do Francii, koly taka doszkulna nedostacza transportu?

Ci neporozuminnia, ce wyjaw hlybszych trudnoszcziw, jaki prychodytsia perezywaty fracuzkij hospodarci. W ostannich misiaciach bahato uwahy pryswiaczeno promyslowij produkcii. Z kincem cioho roku w zahalnomu wdastsia osiahnuty prawdopodibno riwenia 1938 r. Wze dejaki haluzi promyslu perewyszczyly cej riwen. Produkcija remisnyczych maszyn zbilszylasia na 100%, produkcija zaliznycznoho materialu nawit szcze wyszcza. Taksamo dobuwannia wuhilla perewyszczylo produkciju 1938 r. Za te produkcija tekstylnoi industrii j wyrobu wzuttia lezyt szcze daleko pozadu dowojennoho riwnia. Z cioho jasno wychodyt, szczo industrija konsumpcijnych zasobiw ustupaje produkcii promyslowych towariw. Ce tymbilsze nepryjemne, szczo zapasy konsumpcijnych towariw za czas wojennych dij i okupacii obnyzylysia majze do nula j ich mozna bude wyriwniaty powoli.

Ce persze wnutrisznie napruzennia, wid jakoho strazdaje francuzka hospodarka. Druhe stosujetsia ukladu cin. Ozywlennia industrii dowelo do zrostu cin na industrijalni wyroby, zawdiaky czomu mozna bulo cioho lita pidwyszczyty zarobitnu platniu. Ale iz cijei pidwyszky platni syla kupiwli konsumentiw ne skripylasia, bo ciny za chliborobski produkty w ostannich misiaciach zrosly pomitno. Czerez te pomiz industrijeju j silskym hospodarstwom powstala welyka nespiwmirnist cin. Znywa cioho roku buly na zahal zadowilni. Poholiwja chudoby osiahnulo wze w zahalnomu dowojennoho stanu, ale miaso kosztuje w Paryzi szcze w 16 raziw bilsze, niz pered wijnoju. Zahalnyj indeks cin u hurtiwnij torhiwli w serpni wynosyw 673 u poriwnianni iz 100 u 1938 r. Dla produktiw industrii win wynosyw 615, zate dla charcziw 731.

Pryczyna cioho stanu lezyt u tomu, szczo sojuzy silsko-hospodarskych producentiw majut za welyki wplywy. Wony dyktujut uriadowi swoi wymohy j nakydajut konsumentam swoi umowy. Koly wlada chocze riszucze postupaty, wona muzyt chapatysia zasobu nasylnoho wywlasnennia, szczob zlamaty opir. Ce odnacze stawyt znak zapytannia nad majbutnim prywatnoi wlasnosty w dilanci zasobiw produkcii j nichto ne maje widwahy siohodni wziatysia za rozwiazannia cioho pytannia, prynajmni pered nowymy wyboramy.

Spryjatlywa konjunkturaw brytijskij hospodarci

Zhidno iz zajawoju brytyjskoho konclera skarbu Hugh Daltona, perestawlennia anglijskoi hospodarky na myrowu produkciju prochodyt uspiszno. Ne zwazajuczy na zwilnennia czotyrioch milijoniw ludej iz wijskowoi sluzby i trioch milijoniw iz wojennoi produkcii ne pomiczajetsa zodnych projawiw zahalnoho bezrobittia. Zhidno iz danymy ministerstwa praci, teper praciuje bilsze dwadciatioch milijoniw ludej, tobto na czwert milijona bilsze, jak 1939 r. Plany uriadu w dilanci budowy szlachiw, letowyszcz, promyslowych i silsko-hospodarskych sporud garantujut powne zatrudnennia na dowszyj czas. U dejakych haluziach produkcii pomitna spryjatlywa konjunktura. Jak podaje brytijske ministerstwo torhiwli, skasuwannia obmezen importu, jaki dosi obowiazuwaly, pryczynytsia do pidnesennia zyttiewoi stopy naselennia. Koneczni da zyttia towari, w tomu j luksusowi reczi, budut sprowadzuwaty iz Holandii, Francii ta Czecholowaczczyny. Budut importuwaty tez nowyj typ amerykanskoi maszyny do wyrobu odiahu, szczob pidwyszczyty produkciju odiahu w Anglii. Wsi eksporty z Nimeczczyny z wyimkom budiwelnoho derewa j lomu prochodytymut czerez brytijskyj punkt zakupu, jakyj stworeno w Minden.

Torhowelnyj dohowir: USA—Kytaj

Ameryka i Kytaj pidpysaly w Nankini swoju perszu torhowelnu umowu pisla wijny. Dohowir, jakyj maje nazwu „umowa pryjazni, torhiwli i korabelnoi plawby“, spirajetsia na osnowach dwostoronnosty. Win maje statti pro zasnowuwannia nowych pidpryjemstw, pro zemelnu wlasnist, pro promyslowu wlasnist i awtorske prawo i toczni dani pro kontrolu wyminy j zasiah derzawnych monopolij. Dejaki czastyny dohoworu poseredniо, a bo bezposerenio stosujutsia orhanizacii Objednanych Nacij i ii prohramy. W umowi skazane, szczo obydwa uriady budut nadali westy polityku poszyrennia miznacjonalnoi torhiwli. Wsi krainy, szczo majut taku samu nastanowu, mozut pryjednatysia do cioho stanowyszcza. Dohowir poczne dijaty z chwylyny obminu ratifikacijnymy hramotamy j trywatyme bodaj piat rokiw.

Szczo pysze ukrainska presa

АМЕРИКА

America

ОБЛАВА НА УКРАЇНЦІВ У МАДЯРЩИНІ.

Мадярська поліція при допомозі російського війська перевела в двох мадярських містах, Шарошпатоку та Шаторалія - Уйгелі, облави на людей. Під час облави арештовано 100 осіб. Половина арештованих — це українці, що втекли на Мадярщину. Арештованих українців видано совєтським властям, хоча арештованим не доказано жадної вини, ані вони не заявили бажання вернутися до Совєтів.

D. P. BULLETIN

ASCHAFFEBURG

Наші люди на еміґрації, крім деяких тверезих одиниць, ніяк не хотять допустити до свого мізку зрозуміння нашого становища: що ми — біженці, ізгої, істоти, які не живуть на своєму ґрунті. Ніяк не можуть погодитись і зрозуміти, що, як учить історія чужа і наша, ніякі ізгої не створили держави, а тільки, коли їм доля усміхнулась, були допоміжним елементом у державі, яку вже створили ті люди - патріоти, ті лицарі й аристократи землі своєї, які не покидали зброї з рук, не випускали чепіг, ні терпуга, які жили на своєму ґрунті. Ті ізгої ніяк не хотять второпати, що такої політики, як тут на еміґрації робиться, не вільно вести в ім'я найвищої нашої ідеї.

Є між нами люди, надхненні Аріманом, які просто заявляють, що „старих уже не треба!“, що „й без інтеліґенції створимо державу“. Хто вільний від Арімана, подумай лише над цими жахливими словами...

Який же вихід? Найперше, відсахнутись від Арімана та його підшептів. Зрозуміти, що може бути тисяча ніг і сердець, які спішно й з нетерпінням біжать до найвищої ідеї, але як нема одної голови, мізку, то тисяча ніг і сердець потраплять у прірву. Цією головою, мізком кожного народу під сонцем — без жадного винятку! — була, є і буде інтеліґенція, стара, молода і навіть молоденька. І ми, ізгої, маємо єдиний обов'язок — це творити, продукувати таку інтеліґенцію, Наша еміґрація мусить поставити собі одно-єдине завдання: для найвищої ідеї дати кадри інтеліґенції, вихованої в дисципліні праці над собою, в глибокій християнській етиці, дати вчених, інженерів, лікарів, професорів, мистців, добре навчених техніків і ремісників усіх фахів. І все це виховання мусить проходити не за якоюсь „стахановською“ методою, а поважно, глибоко, маючи перед очима найвищу мету.

Szwedski pidpryjemci w Nimeczczyni

Miz Szwecieju j brytijskoju ta amerykanskoju okupacijnymy zonamy Nimeczczyny pidpysano w Berlini torhowelnu umowu. Na pidstawi cijei umowy szwedski pidpryjemci mohtymut pryizdyty do obodch zon dla bezposerednich perehoworiw iz nimeckymy firmamy. Dohowir peredbaczaje pokyszczo lysz osnowy j napriamni linii towaroobminu. Dyrektor hospodarskoho widdilu pry amerykanskij wijskowij wladi generalmajor Wiliam H. Draper, powidomyw, szczo w mynulomu roci amerykanska zona zakupyla w Szwecii towariw na try milijony dolariw. Na majbutnie amerykanska zona eksportuwatyme u wyszczij miri kamery motory Diesela i Bosche.

Prawom wilnoi dyskusii

Czomu Petro, a ne Stepan?

Jaku prysluhu zrobyla ukrainskomu hromadjanstwu „Ukrainska Trybuna"

Nasza suczasna emigracija w Nimeczczyni j Awstrii maje wze swoju, chocz korotku, ale duze promowystu istoriju. Cia istorija wyrazno howoryt za te, szczo my, ukrainci, z pryczyny swojei politycznoi newyroblenosty, czasto-husto rujnujemo te, szczo z welykym trudnoszczamy sami z taky stworyly. Konkretyzujuczy, ja choczu dodaty, szczo koly odne jakes ukrainske uhrupowannja czy orhanizacija, spilka, nareszti, prosto hrupa ludej stworiat jakes pidpryjemstwo: torhowelne, promyslowe, wydawnycze, zakladut tu czy tu stanowu profesijnu spilku czy towarystwo, to zamist toho, szczob witaty taki projawy inicijatywy w naszomu suspilnomu zytti, pidtrymuwaty ich i prystawaty j sobi — widpowidno do swoich interesiw, pohladiw ta upodoban — do toho czy inszoho orhanizowuwanoho tila, — nasza emigrantska ludnist zdebilszoho bere w „bagnety", koznu taku sprobu, kozen takyj projaw zdorowoi hromadsko-politycznoi inicijatywy. Argumentacija duze prosta: mowlaw, czomu same win, a ne ja? Czomu Petro, a ne Stepan? Koly z pobaczat, szczo nowa orhanizacija ne zlakalasia takych holosiw, pereborola trudnoszczi doby swoho stanowlennia i zakoriniujetsia w naszomu zytti, todi obowjazkowo prychodiat namahannia rozkoloty ii zseredyny, widirwaty czastynu ludej, wykorystowujuczy ich nachyly do ambitnosty netolerancii i podibni antysuspilni momenty, i zaklasty z nych, riwnobizno z perszoju, druhu, rozkolnycku orhanizaciju czy spilku.

Tak pojawylos w nas dwi orhanizacii politycznych wjazniw: TUPW i LUPW dwi studentskych centrali — CESUS i CESUS, dwi riwnobiznych spilky ukrainskych zurnalistiw — SUZ i NDOUZ i, nareszti, powstaje zahroza, szczo bude dwa CPUE. Prynajmni, z tonu stattej, wmiszczenych ostannim czasom w „Ukrainskij Trybuni" i skerowanych proty CPUE widczuwajetsia jasno, szczo koly CPUE ne pide z tymy ludmy, czyi dumky j namiry wyslowluje „U. T.", to wony, ci ludy, ne zawahajutsia zaklykaty do tworennia okremoi, nowoi emigrantskoi centrali.

Do cioho z rodu jawyszcz nalezyt i nasz najbilszyj i najszkidlywiszyj skandal w suspilno-politycznomu zytti, a same, isnuwannia wodnoczas kilkoch centriw kilkoch „uriadiw". Pobicz jedyno zakonnoho UriaduUNR szczo je wyraznykom sobornosty ukrainskych zemel, szczo maje nezaperecznyj mandat ukrainskoho narodu, bo distaw wladu z ruk wilno obranoho ukrainskoho parlamentu — Centralnoi Rady i Trudowoho Kongresu.— Pobicz cioho Uriadu powstajut rizni nowotwory, w perszu czerhu UHWR Ukrainska Holowna Wyzwolna Rada.

Powstaje pytannia — czomu ce tak? Czomu nasza polityczna dumka tak rozjednana w najsuttiewiszych; kardynalnych pytanniach naszoho nacjonalnoho zyttia? Adze — chocz ce nejmowirno, prote fakt — my teper, po 27 rokach isnuwannia naszono prawnoho uriadu, spereczajemosia pro te, jake maje buty rozmiszczennia barw u naszomu prapori — czy blakytna whori, a zowta doli, czy nawpaky?

A tym czasom, nema, mabut, sered nas siohodni bilsz modnoho klycza, jak same klycz pro jednist. Wy czujete joho na riznych schodynach — wid taborowych do studentskych wkluczno, na zasidanniach upraw i komitetiw preriznych orhanizacij: profesijnych, partijno-hrupowych, kooperatywnych dilowych i bahatioch inszych. Nawit u cerkwi czy ne szczodenno spiwajemo: „Boze, nam jednist podaj!"

A jednosty sered nas jak ne bulo, tak i nema. Toz ludy z demosu, z szyrokoho zahalu oburiujutsia szczyro i do hlybyny duszi. Nezridka mozna zustrity i takych „entuzijastiw" jednosty, szczo spereserdia hukajut: „Ta ja b oti partii-rozpropartii, szczo otò kozna w swij bik lysze tiahne, a pro zahalne dobro ne dumajut, — ja b usich ich porozhaniaw, a prowidnykiw ichnich zwiw dokupy ta j powisyw usich razom na odnij hyliaci!"

I staje sprawdi bojazko za zyttia ludej — czasto duze sumyrnych i powaznych. Osoblywo pisla toho, koly Münchenska „U. Trybuna" huknula na wsiu Bawariju: „Szczo z tymy wismoma partijamy bawytysia! Adze to wisim mertwjakiw. Honit ich u potylyciu, szczob nam ne zawadzaly!

Ce tak „rozijszlasia" „Ukrainska Trybuna" z prywodu opublikuwannia komunikatu KUK, bo pobaczyla, szczo ludy sprawdi staly na rozumnyj szlach uzhidnennia swoich dij, suspilno-politycznych krokiw u odnomu centri, staly na szlach porozuminnia. A szcze jakyjs tyzden pered tym „Ukrainska Trybuna" nizno-perekonlywo spiwala: „Czy my toho choczemo, czy ne choczemo, my musymo pobicz sebe zyty; zuje" ii zakryty. Mowlaw, jak chtos smiw ii widkrywaty bez joho dozwolu?!

Otoz i „U. T." hukaje: wisim ukrainskych partij — to nijaki partii, a fantomy! Ichnia koordynacijna dijalnist — to nijaka realnist, a lysz „wydywo", miraz! Dywno lysze, szczo proty „mertwjakiw" i „wydywa" „UT" wojuje z takym zapalom, szczo proty „fantomiw" strilaje z harmaty najbilszoho kalibra-pera holownoho redaktora.

[illegible] lidownist [illegible] plutanist interpretatora „uhaweriwskoho ruchu" — red. Z. Pelenskoho wze dobre wyswitleno

> Основою демократії є вільний обмін думок. Без вільного обміну думками матимемо диктатуру. Це не веде до добра, коли кажуть, що партії мають однакову мету, а так воно на ділі не є. І у самих партіях мусить бути свобода слова і висловлювання. Більшість повинна вирішувати, але через те тільки, що вона більшість, їй не прислуговує право легковажити поглядами меншости, або називати зневажливо тих, що з нею не погоджуються. Лише відвага, рішучість і неустрашимість перед нападами творять і втримують демократію, що дає усякому право висловлювати свій погляд і не відчувати небезпеки з боку більшости заопозиційність. (З промови британського штабного старшини до берлінської молоді.)

my ne majemo wyboru. My sebe ne mozemo wynyszczyty-choczby jak nawit chotily. Nichto ne moze w nas odyn odnoho postywyty „poza riamci suspilnosty" czy nawit „riamci nacii", nichto nikoho ne moze „likwiduwaty". („Ukrainska Trybuna" cz. 7, stattia „Konsolidacija").

I dali, w nastupnych czyslach „U. T." prodowzuje obzywaty wsi wisim politycznych uhrupowan, szczo prystupyly do konsolidacijnoi akcii, „mertwjakamy", „wydywa[illegible] toho switu", „fantomamy" toszczo. Slowom staje w pozu „slawnozwisnoho" saltykowskoho heroja, jakomu ne spodobalosia, szczo Ameryku dawnymdawno bez nioho widkryto, i win „nakaw „Ukrainskych Wistiach". Tut my choczemo skazaty zowsim insze. „U. T." zrobyla, bezpereczno, odnu welyku prysluhu ukrainskomu hromadianstwu — wona widwerto pokzala [illegible]ednym i pered usim switom polityczni pretensii, namiry i cili toho uhrupowannia, szczo za „U. T." stoit i jake sama hazeta nazywaje uhaweriwskym abo banderiwskym. Ce je pretenzii na nepodilnu, monopolnu wladu na monopolnyj prowid w naszomu suspilno-politycznomu zytti — tym czasom, oczewydno, tut na emigracii w Zachidnij Ewropi. B. Sywenko

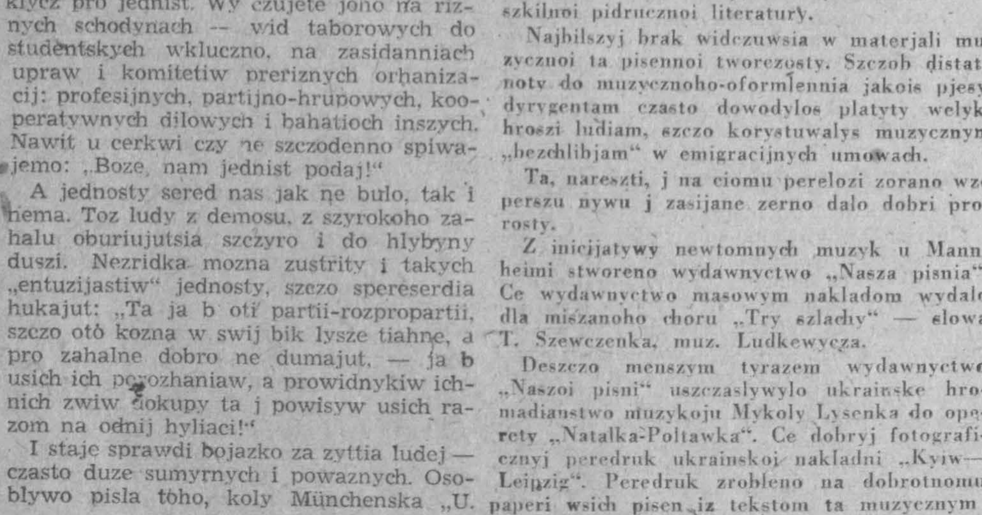

Ukrainska kolonija w Aschaffenburzi rozrostajetsia na sprawznij ukrainskyj oseredok. W czotyrioch taborach mista lasztuiutsia do zymiwli kilka tysiacz zemlakiw. Nowi transporty prybuwajut szcze. Switlyna pokazuje moment prybuttia odnoi hrupy na zaliznycznyj Aschaffenburzkyj dwirec.

Над новими книжками

Dobryj poczyn wydawnyctwa „Nasza pisnia"

Za rik tiazkoi praci na emigracii rizni ukrainski wydawnyctwa spromohlysia daty czytaczam czymalo riznoi literatury, zadowolniajuczy chocz w jakijs miri holod na knyzku krasnoho pysmenstwa, mowy, istorii, technicznoi ta szkilnoi pidrucznoi literatury.

Najbilszyj brak widczuwsia w materjali muzycznoi ta pisennoi tworczosty. Szczob distaty noty do muzycznoho-oformlennia jakois pjesy, dyrygentam czasto dowodylos platyty welyki hroszi ludiam, szczo korystuwalys muzycznym „bezchlibjam" w emigracijnych umowach.

Ta, nareszti, j na ciomu perelozi zorano wze perszu nywu j zasijane zerno dalo dobri prorosty.

Z inicijatywy newtomnych muzyk u Mannheimi stworeno wydawnyctwo „Nasza pisnia". Ce wydawnyctwo masowym nakladom wydalo dla miszanoho choru „Try szlachy" — slowa T. Szewczenka, muz. Ludkewycza.

Deszczo menszym tyrazem wydawnyctwo „Naszoi pisni" uszczaslywylo ukrainske hromadianstwo muzykoju Mykoly Lysenka do operety „Natalka-Poltawka". Ce dobryj fotograficznyj peredruk ukrainskoi nakladni „Kyiw—Leipzig". Peredruk zrobleno na dobrotnomu paperi wsich pisen iz tekstom ta muzycznym suprowodom do operety. Otze ce dast mozlywist naszym spiwakam ta teatram korystatys z cioho dzerela jak w okremych wystupach na koncertach tak i dla ciloi postanowky operety „Natalka-Poltawka". Koznyj rezyser i dyrygent moze prydbaty dosyt lehko ciu precinnu ricz.

Dadali, pewno, wsia ukrainska hromadskist mala b pobazannia, szczob wydawnyctwo „Nasza pisnia" bilsz intensywno wziaiosia da takoi cinnoi ta potribnoi sprawy szczodo muzycznoi kultury i szwydsze b wydawalo twory takych kompozytoriw, jak Lysenko, Leontowycz, Koszyc, Stepowyj, Stecenko ta inszi.

Partyturu „Natalky" prodaje kiosk „Nedili" — prymitka skladacza. S—ko.

Pro Franka po anhlijsky

Ivan Franko. On the 90th Anniversary of the Birth and the 30th of the Death. Aschaffenburg 1946, stor. 11, awtor Vladimir Bezushko.

Malenka broszurka anhlijskoju mowoju korotko rozpowidaje biohrafiju „druhoho swo'm znaczenniam pisla Tarasa Szewczenka w ukrajinskij literaturi" pysmennyka. Zadum daty bodaj korotenke znajomstwo z Iwanom Franko manhlijskomu czytaczewi — sam soboju ne pohanyj.

Ale, na zal, literaturnoi wartosty broszurka ne maje. Napysano ii sukonnoju mowoju zwyczajnoho szkilnoho tworu na zadanu temu. Sama mowa broszurky duze malo anhlijska swojim skladom, pobudowoju reczen, doborom sliw.

Z inszych nedolikiw widnaczajemo newdali pereklady nazw tworiw, szczo wykrywlajut zmist. Napr. „Lys Mykyta" czomus staw „Reynard the Fox" tobto Reineke Fuchs. Cej pereklad ne wypadkowyj lapsus linguae. Na stor. 8 awtor pysze: „... na czuzynnij osnowi Franko (w cim tworі) daje po suti nacjonalnyj twir". Ce cilkom newirne twerdzennia. W „Lys Mykyti" Franko daw na ukrajinskii narodnii osnowi nacionalnyj twir, szczo z nym lysze mozna prowodyty paraleli na ksztalt Reineke Fuchs. Kraszcze b bulo pereklasty „The Fox Mykyta".

W teksti awtorowi husto dowodytsia zhadawaty ukrainski imena i nazwy. Ne kazuczy wze pro czasto newdalu anhlijsku transkrypciju — Bociurkiw zamisc normalnoho Botsurkiw. Sahar zamisc Zahar, Jagich zamisc Yagich toszczo — awtor robyt prykru pomylku, koly beretsia perekladaty imena: Myhajlo obertajetsia w nioho w Michael, Mykola w Nicholas ta i sam awtor pidpysujetsia Vladimir zamisc Volodymir. My pewni, szczo awtorowi j na dumku ne spalo b perekladaty Jack (wymowliajetsia Dzek) u Jakowa, a John (Dzon) u Iwana. Oczewydno kompleks menszewartisnosty, szczo pro nioho tak bahato pyszetsia w ukrajinskij presi, ne czuzyj panowi Bezushko. Awtorowe poczuttia menszewartisnosty szcze bilsze wyjawliajetsia, koly win Kyiw obertaje w Kiev (z rosijska), a Lviv nawit u Lemberg z nimecka (!). Psycholohija nacionalno prynyzenoji ludyny?

Awtor howoryt wwes czas pro dwi Ukrainy, Zachidnu j Schidnu. Pry dobrij woli mih by awtor howoryty lysze pro czastyny odnoi nepodilnoi Ukrainy, szczo czasiw Franka perebuwala czastkowo pid Awstrijeju, a czastkowo pid okupacijeju Rosii. Ce ne wykrywylo b prawdy i dalo b istoryczno wirnyj obraz anhlijskomu czytaczewi, a ne wyklykalo b u nioho szkidlywoho dla nas ujewlennia pro dwi Ukrainy.

Wydano knyzeczku zownisznio, za wyniatkom nebahatioch pomylok i drukarskych ohrichiw (stor. 4, 14 riadok zhory), dosyt ochajno. M. P.

Sport

Stricza z sympatycznymy „Czornomorciamy"

Dnia 20 zowtnia Aschaffenburzke „Zaporizzia" wyjichalo iz futbolistamy ta, wczaznykamy widbywanky i stolowoi sitkiwky do Mainz-Kastelu, szczob zmiriatys z molodoju i sympatycznoju druzynoju „Czornomoria". Futbolni zmahannia wyriszylo „Zaporizzia" u swoju koryst. Peremoha bula pewna i zasluzena, chocz widnoszenia worit ne widpowidajut chodowi hry „Zaporizzia" malo cilyj czas perewahu i tilky czerez strilowu nedyspozyciju napadu zmahannia ne zakinczylys wyszczoju peremohoju. Perszi worota wykorystowuje Styraniwskyj z narizhyka Stehnyckoho; win prytomno i pewno zabywaje holowoju perszi worota. Pisla polowyny hosporadi wykorystowujut „kiks", Stefanskoho i wyriwniujut iz strilu Atamanczuka. „Zaporizzia" poczynaje zbilszuwaty tempo i spychaje hospodariw na karne pole; perewaha, szczoraz bilsza i nakinec zabywaje Romaniuk druhi worota zdobuwajuczy 2 toczky i peremohu dla „Zaporizzia". Suddia Holdun dokazaw, szczo duze dobre rozumijetsia na hri i zumiw by buty dobrym suddeju na bezstoronniomu hryszczi. Odnacze u cych zmahanniach ne chotiw baczyty promachiw wlasnoho klubu.

U hospodariw wybywsia Popowycz, Mychajluk ta duze dobryj worotar Jaskewycz, z „Zaporizzia" Stehnyckyj Marko swoimy docilnymy podaczamy. Kachnij u pomoczi i Snyczow w oboroni. Stefanskyj w oboroni ta Styraniwskyj sebe ne oprawdujut, a czasti „Kiksy" Stefanskoho stworiujut duze hrizni sytuacii pid wlasnymy worotamy, a to i wtratu worit.

Pisla zmahan u kopanomu mjaczi widbulys zmahannia u widbywanci. Komandu skladaw inz. Harasymiw, odnak sam ne jawywsia. I jak zlozena bula komanda, tak i hra prochodyla. Nasza komanda prohrala z rachunkom 2:0 pisla necikawoi i mlawoi hry. Widtak widbulys zmahannia u stolowij sitkiwci. I chocz komanda „Zaporizzia" bezapelacijno kraszcza, to czerez lehkowazennia i brak treningu wona prohrala z rachunkom 3:2.

Poodynoki wyslidy buly taki:

USK „Zaporizzia" — USK „Czornomoria"

1. Stefanskyj — Mychajluk 18:21, 16:21.
2. Dobrowolskyj — Jarowenko 15:21, 6:21.
3. Steraniwskyj M. — Stadnyk 21:10, 17:21, 16:21.
4. Stehnyckyj M. — Nazarenko 11:21, 21:15, 21:18.
5. Inz. Mychajliw — Mgr Paczowskyj 21:13, 21:16.

Ukrainci na miznarodniomu turniri ping—pongu

(Wid naszoho korespondenta z Freiburga)

U Freiburzi widbuwsia na czudowomu stadioni cikawyj turnir widbywanky koszikwky j ping-pongu, u jakomu wzialy uczast druzyny studentiw szwajcarciw, francuziw, ukrainciw lytowciw i lotyszіw. Perszi miscia u wsich cych hrach zajnialy druzyny lytowciw iz Freiburgu. Jedyna ukrainska widbbywankowa druzyna z Freiburga zajniala druhe misce. Ping-pongowa ukrainska druzyna bula zdekompletowana j tomu ne mohla wziaty uczasty u zmahanniach.

W nedilu, dnia 20 zowtnia pisla zmahan, widbulas na Waldsee tankowa zabawa pidczas jakoi nastupyla uroczysta rozdacza nahorod.

Uczasnyk.

*

Za poczynom orhanizacijnoho referenta widbulosia persze zibrannia inicijatywnoho hurtka plastu u Freiburzi. W sklad inicijatywnoho hurtka wchodyt 21 czleniw. Wybrano tymczasowu komandu j prystupleno do orhanizacii hurtkiw ta wedennia wychownoi plastowoi roboty.

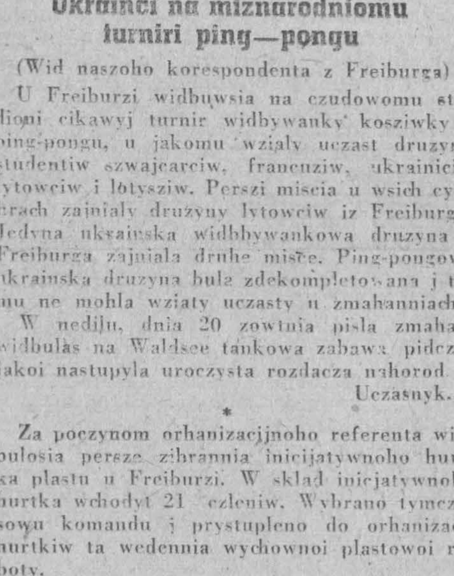

Teatr im. Kotlarewskoho poczaw wze swij zymowyj sezon kilkoma wystawamy w czetwertomu tabori. Na switlyni aktorka Grinwaldt w roli Odarky („Zaporozec za Dunajem"). Pani Grinwaldt zawojowuje sercia usich hladacziw.

Z ukrainskoho zyttia w brytijskii zoni

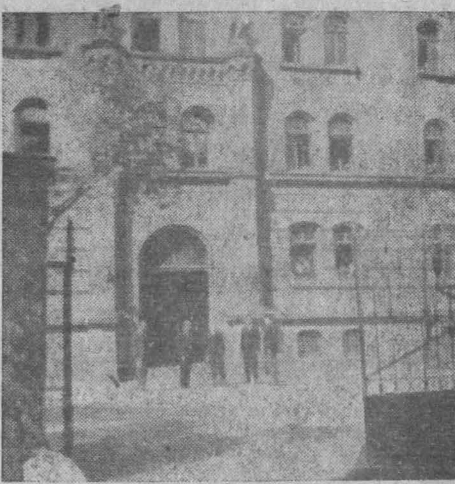

Fabryka lalok w ukrainskomu tabori Goettingen. Wchid do taboru Goettingen. Pered bramoju urjadowci taborowoi uprawy.

Skilky ewropejciw holosuwaly za komunistiw

W odnomu z ostannich czysel niu-jorskoi hazety „Tajms" wmiszczena bula mapa, szczo naoczno pokazuje kilkist holosiw podanych za komunistiw u wsich krainach ewropejskoho kontynentu, de widbulysia pisla wijny wybory do parlamentu. Nawodymo u nyzchidnomu poriadku dani cijei mapy:

	%		%
SSSR	99,2	Uhorszczyna	12,5
Albanija	95	Danija	11,3
Bolharija	90	Szwecija	10,4
Juhoslawija	90	Belhija	10
Czechoslowaczczina	27,2	Luksemburg	10
Francija	2	Hollandija	9,3
Francija	23	Hrecija	8
Finlandija	18,9	Norwehija	5,5
Italija	17	Awstrija	3

Na miscewych wyborach u Nimeczczyni komunisty distaly w rosijskij zoni 54% holosiw, a w jszych zonach — zowsim neznacznu kilkist / 3—5%. U Berlini komunisty oderzaly: w rosijskij zoni — 20%, w amerykanskij — 9,2 %, u francuzkij — 6,9% i w anhlijskij — 5,5%.

Do cioho treba dodaty, szczo w Albanii, Bolharii ta Juhoslawii na wyborach mohly figuruwaty lysze kandydaty komunistycznoho bloku. Otze, jakszczo ne zwazaty na cikrainy, to Francija, jaka na wyborach 10 lystopada dala prybłyzno 30% holosiw za komunistiw, wyjszla szczodo cioho na persze pisla SSSR misce w Ewropi. Wybory w Rumunii majut widbutysia dniamy, a w Polszczi — u siczni.

Rozmowy Molotowa

Sowietskyj ministr zakordonnych spraw Molotow distaw wid wysokych amerykanskych derzawnych uriadowciw neoficijne zapewnennia w tomu, szczo nijakych wzahali zmin w amerykanskij zowniszni polityci w zwjazku z peremohoju na wyborach respublikanciw ne stanetsia. Na pryniatti wlasztowanomu w sowietskomu posolstwi z prywodu rokowyn Zowtnewoi rewolucii, Molotow zustriwsia z bahatma wydatnymy dijaczamy z blyzkych do prezydenta Trumena kil, pry czomu dejakych z nych rozpytuwaw pro mozlywi naslidky wyboriw. Miz inszym win rozmowlaw z ministrom torhiwli Harrimenom, derzawnym sekretarem ministerstwa zakordonnych spraw Wiljamom Klejtonom i Jozefom Dewisom, kolysznim amerykanskym poslom u Moskwi.

Okupacija Awstrii

Komunistyczni czleny awstriiskoho parlamentu okreslyly promowu awstrijskoho ministra zakordonnych spraw Grubera, jaku win maw u New-Yorku, jak udar u lyce dla polityky nacionalnoho zibrannia. Gruber skazaw, szczo Awstrija terpyt wid najtiazczoju okupacijeju w Ewropi ta szczo bilszu czastynu trudnoszcziw slid widnesty na rachunok sowietskych domahan.

Na italijsko francuzkomu kordoni

Francuzki wlasti wydaly nakaz posylyty zachody bezpeky zdowz francuzko-italijskoho kordonu, szczob prypynyty nelegalnyj perechid italijciw do Francii.

Nasz humor

Shaw i zinocze objednannia

Odne zinocze objednannia prosylo Bernanda Shawa, szczob win podaruwaw swoju knyzku do biblioteky t-wa, bo wono ne maje hroszej kupyty ii. Shaw widpowiw: „Do bisa! Towarystwo, jake ne maje 15 szylingiw, szczob kupyty knyzku, ne powynno isnuwaty". Na te widpowilo objednannia zinok: „Welmyszanownyj Pane Shaw! Diakujemo duze za waszoho lysta. Odyn knyhar wyminiaw nam bazanu knyzku za Wasz awtogram. Na te daw Shaw taku widpowid: „Jaki zinky durni, cej lyst wart w desiatero bilsze".

Permitted by authority of Military Government.
Adressa Redakcii:
„Nedila", Aschaffenburg, Pionierkaserne, Schweinheimerstraße 50.
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. | 1. hrudnia 1946 | Nr. 50

Jepyskopat Ukrainskoi Katolyckoi Cerkwy pered czerwonym sudom

Napysaw dr. Stepan Baran

Na osnowi dohoworu Ribbentrop—Molotow, skladenoho w Moskwi w serpni 1939 r. bezposeredno pered napadom Hitlera na Polszczu 1 weresnia 1939 r. podileno Polszczu miz Nimeczczynoju i SSSR i jak demarkacijnyj kordon miz tymy derzawamy na tereni okupowanoi Polszczi wyznaczeno liniju rik Sianu, Solokii i Buhu. Spyrajuczys na cej dohowir, w nedilu 17 weresnia 1939 r. udoswita sowietski armii perestupyly schidni polsko-sowietski kordony Polszczi i bez boiw okupuwaly ii tereny az po zhadanu demarkacijnu liniju.

Wze w zowtni 1939 r. sowietska wlada na okupowanych terytorijach zaprowadyla, na swij lad, widomi plebiscyty i w ich wyslidi nezabarom okremymy aktamy werchownoho sowietu w Moskwi anektuwala i formalno okupowani terytorii Polszczi w sklad SSSR, prydilajuczy ich do Ukrainskoi Radianskoi Socijalistycznoi Respubliky — Halyczynu i Wolyn — i do Biloruskoi Sowietskoi Socijalistycznoi Respubliky ukrainski i biloruski zemli na piwnicz wid riky Prypjati. Z wylenskoi okruhy i mista Wylna sowietska wlada zrobyla todi darunok dla Lytwy, jaka j zajniala ciu terytoriju ta inkorporuwala ii do Lytwy. Ta ne dowho tiszylasia wona sowietskym darunkom. Wze w perszij polowyni 1940 r. Sowietskyj Sojuz zlikwiduwaw usi try prybaltijski respubliky — Estoniju, Latwiju i Lytwu. W cej sposib i cia czastyna schidnych zemel Polszczi z 1939 r. opynylasia bezposeredno u skladi SSSR.

Na okupowanych, opisla i formalno anektowanych terytorijach, obowjazujuczi tam dosi zakony wyznano za nedijsni i uwedeno usiudy sowietskyj lad, czy radsze — sowietske bezprawja. Zokrema w Halyczyni i Wolyni wzyto wsich zachodiw dla ich pownoi sowietyzacii, miz inszymy, i dla cilkowytoi kolektywizacii, hospodarskoho zyttia. Rozpoczato tez i bezboznycku akciju, szczo mala todi szcze jawnu uriadowu pidderzku. Na zahal, w czasi perszoi okupacii Rosijeju w 1939-1942 r. r. sowietska wlada ne prowodyla szcze masowoho i bezposzczadnoho peresliduwannia Hreko-katolyckoi Cerkwy w Halyczyni i ne wwodyla tam nasylnoho prawoslawja.. Ne aresztuwala tez i ne wywezla mytropolyta Andreja Szeptyckoho, ni inszych szistioch hreko- katolyckych jepyskopiw, szczo zalyszylysia w kraju na sowietskij okupacii, za wyniatkom peremyskoho jepyskopa-pomicznyka d-ra Hryhorija Lakoty, szczo na pryporuczennia ordynarija swoho jepyskopa Josafata Kocylowskoho osiw u Jaroslawi nad Sianom dla keruwannia hreko-kat. parochijamy na nimeckij okupacii. Tilky pered swoim widchodom na schid, wlitku 1941 r. orhany NKWD wymorduwaly kilkadesiat ukrainskych hreko-katolyckych swiaszczenykiw u Halyczyni, miz nymy dwoch dijsnych profesoriw Ukrainskoi Hreko-katolyckoi Bohoslowskoi Akademii u Lwowi, o. d-ra Andrija Iszczaka i. o. d-ra Mykolu Konrada, — a dejakych wywezly do Sowietiw. Pry ciomu orhany NKWD wymorduwaly todi w Halyczyni kilkadesiat tysiacz ukrainskoho naselennia, holowno w tiurmach, u samomu Lwowi bilia desiat tysiacz.

Okupujuczy wdruhe Halyczynu z poczatkom 1944 r. az do oseny 1944 r., sowietski wijska i sowietska okupacijna wlada ne wstriawaly blyzcze u miscewi wnutriszni, zokrema cerkowni, sprawy, mabut z ohladu na te, szczo jszla szcze wijna na frontach i ne bulo czasu na „czystku“. Sowietska wlada, z taktycznych ohladiw, ne chotila u wojennyj czas skripluwaty proty sebe i tak worozych nastroiw miscewoho ukrainskoho naselennia w Halyczyni, szczo dobre szcze pamjatalo sowietsku masakru z lita 1941 r. Na pochorony mytropolyta Andreja Szeptyckoho, szczo pomer u Lwowi 1 lystopada 1944 r., prywezly litakamy szczos ponad dwadciat prawoslawnych archyjereiw az z hlybyny Sowietskoho Sojuzu i czymało wysokych sowietskych dostojnykiw, a sowietska presa slawyla todi pokijnoho mytropolyta najbilszym ukraincem nowoi ukrainsko istorii, perszym pisla Tarasa Szewczenka.

Te wse zminylosia osnowno z chwylynoju, koly na frontach, perestaly hudity harmaty. Zaaresztowano nehajno, szcze w trawni 1945 r., wydatnoho ukrainskoho uczenoho bohoslowa, holowu Ukrainskoho Naukowoho Bohoslowskoho Towarystwa u Lwowi ta dijsnoho czlena Naukowoho Towarystwa Szewczenka u Lwowi i rektora Ukrainskoi Hreko-kat. Bohoslowskoi Akademii u Lwowi, mytropolyta d-ra Josyfa Slipoho, naslidnyka mytropolyta Andreja Szeptyckoho, szczo buw joho archyjepyskopom-pomicznykom. Aresztowano lwiwskoho pomicznyka jepyskopa Nykytu Budku, szczo w 1913—1928 rr. buw ukrainskym hreko-kat. jepyskopom u Kanadi i nabuw tam todi kanadijske hromadianstwo. Aresztowano u Lwowi ukrainskoho hreko-kat. jepyskopa d-ra Mykolu Czarneckoho Czyna Spasytela (monacha — redemptorysta), apostolskoho wizytatora dla katolykiw wizantijskoho obriadu w Polszczi, szczo zyw todi wypadkowo u Lwowi i ne wtruczawsia zowsim u miscewi widnosyny, a nawit nebahato ich znaw. Aresztowano w Stanyslawowi ordynarija jepyskopa d-ra Hryhorija Chomyszyna, todi 78 litnioho starcia i joho pomiczuka jepyskopa d-ra Iwana Latyszewskoho, a w cilomu kraju ponad trysta najwydniszych ukrainskych hreko-kat. swiaszczenykiw. Usich aresztowanych wywezeno na schid i nichto, nawit ich najblyzcza rodyna, ne zmih dosi dowidatysia szczonebud pro dalszu ich dolu.

Riwnoczasno sowietska okupacijna wlada rozwela w Halyczyni nebuwalyj teror proty ukrainskoho naselennia, a orhany NKWD roz-

Widhuky zamachu na Stadnyka

Jak powidomlajut z Niu-Jorku, ukrainsko-sowjetskyj minister zowniszních spraw Manuilskyj zwernuwsia do ministra zowniszních spraw USA Bernsa z lystom u sprawi „zamachu na dwoch sowietskych delehatiw“ w ON — Stadnyka ta Jony. Za twerdzenniam Manuilskoho, cej atentat, wczynenyj u kramnyci, de ci delehaty zwyczajno kupuwaly owoczi, buw bezpereczno umysnym. Sam Stadnyk, szczo perebuwaje teper u likarni, zajawyw korespondentowi „Prawdy“, szczo niu-jorska „teorija“, niby win staw zertwoju zwyczajnoho hrabiznyckoho noskoku, je sumniwna i szczo amerykanska presa wperto pidtrymuwala ciu policijnu wersiju nawit do zakinczennia slidstwa w cij sprawi.

Podaly memorijal

sekretarewi myrowoi konferencii

Як повідомляє газета „Свобода“, представниками Комітету Українців Канади, що подали меморіял секретареві Мирової Конференції, канадійській та іншим делеґаціям у справі незалежности Української Держави, були О. Йосафат Жан і п. Степан Шумейко. Канадійські радіо й преса подали про цей факт докладні звідомлення.

Dopomoha skytalciam

З Нью-Йорку повідомляють, що об'єднаний Українсько-Американський Допомоговий Комітет у Філадельфії вислав до Европи тисячу пакунків з харчами, загальною вартістю на 10000 долярів. Пакунки вислані до таборів і поодиноких скитальців у Німеччині, Австрії та Чехословаччині, де через порушення комунікації ця поміч тепер найпотрібніша.

Polityczni wjazni stajut za haslamy KUK

Predstawnyky Filij i Czleny Towarystwa Ukrainskych Politycznych Wjazniw, zibrani na konferenciji dnia 15. lystopada 1946, wysluchawszy informacij pro orhanizacijnyj, stan ta dosiahnennia TUPW — ta dopowidi pro suczasnyj suspilno-politycznyj stan naszoi emigracii — wynesly nastupni rezolucii:

1. *Zwernutysia ponowno do CPUE z domahanniam wyznaty formalno TUPW jak isnujuczu i dijuczu w ukrajinskij suspilnosti na emigraciji ustanowu.*
2. *Zwernutysia wostannie do Ligy Ukrainskych Politycznych Wjazniw (LUPW) z propozycijeju skoordynuwaty dijalnistj oboch Towarystw ta zaperestaty nezdorowych napadiw na Towarystwo Ukrainskych Politycznych Wjazniw.*
3. *Wyslowyty prywitannia Koordynacijnomu Ukrainskomu Komitetowi (KUK) i pobazaty jomu uspichiw w joho praci u wedenni wyzwolnoi naszoj borotby, w namahanni objednannia wsich tworczych i konstruktywnych ukrainskych suspilno-politycznych syl ta w stremlinni do moralnoho i etycznoho uzdorowlennia widnosyn wnutri ukrainskoi suspilnosty na emigraciji.*
4. *Wyslowyty zal sprywodu nezdorowoi i szkidlywoi postawy czastyny ukrainskoi presy („Ukrainska Trybuna“) ta politycznoi hrupy OUN—S. Bandery, szczo swoimy nezdysciplinowanymy wystupamy rozbywajut i spyniujut zachody nad pownym objednanniam usich ukrainskych suspilno-politycznych syl ta nad moralnym ozdorowlenniam widnosyn wnutri ukrainskoi suspilnosty na emigracii.*
5. *Zaklykaty zahal czlenstwa TUPW stanuty, tak poodynoko jak i orhanizowano do praci nad realizacijeju zadumiw i planiw ukrainskych suspilno-politycznych czynnykiw, objednanych w Ukrainskomu Koordynacijnomu Komiteti (KUK).*

Nowa taktyka francuzkych komunistiw

Wyslid ostannich francuzkych wyboriw-Anglija i USA ne wyznajut „wyboriw“ w Rumunii

Lider francuzkych komunistiw Moris Torez (Maurice Thorez) w interwju, danomu nym paryzkomu korespondentowi hazety „Times“, wyslowyw dejaki cikawi dumky szczodo wnutrisznioi ta zowniszníoi polityky komunistycznoi partii Francii. Jak zajawyw Torez, komunisty bazaly b szcze bilszoho zmicnennia druzby Francii z Welykobrytanijeju. Francija riwnoju miroju wdiaczna wsim swoim sojuznykam i ne moze dawaty perewahu wykluczno jakijs odnij kraini.

Rozwytok demokratii swidczyt pro te, widznaczyw dali Torez, szczo je j inszi szlachy do socijalizmu, krim toho, szczo joho obraw sobi Sowietskyj Sojuz. Obstojujuczy tisne spiwrobitnyctwo miz komunistamy j socijalistamy u Francii, Torez zajawyw, szczo nowa demokratija powynna szyroko rozczynyty dweri j katolykam. Komunistyczna partija ne musyt prowadyty, nijakoi antyreligijnoi kampanii i w pytanniach relihijnoho wychowannia doderzuwatyme cilkowytoho newtralitetu.

Czy swidczat ci twerdzennia Toreza pro swojeridnist francuzkoho komunizmu, pro joho nezaleznist wid moskowskoho bolszewyzmu? Czy sprawdi pide Francija, w razi ostatocznoi peremohy w nij komunistiw, jakyms inszym, moze podibnym do anhlijskoho socijalizmu, ale ne sowietskym szlachom? Czy ci zapewnennia francuzkoho wozaka komunistiw je lysze odnym z tych taktycznych manewriw, do jakych swoho czasu wdawalysia i wozaky rosijskoho [illegible]?

Stanowyszcze u Francii skomplikuwalosia po ostannich wyborach, szczo widbulysia mynuloi nedili. Buly ce wstupni wybory do Rady Respubliky, jaka stanowyt druhu palatu parlamentu. Koznych 300 wyborciw wybiraly elektoriw, zahalom 80 000, a ci ostanni 8 hrudnia wybiratymut czleniw Rady. Wsupereczz perszym zwidomlenniam ci wybory wyhraly ne komunisty, lysze postupowi katolyky (MPR), wyjszowszy z nych jaknajsylnisza partija. Odnacze riznycia w holosach wynesla lysze kilka sot.

Francuzkyj urjad Bidaulta (Bido) wnis mynuloho czetwerha do parlamentu powidomlennia pro swij widchid.

Rumunski „wybory“ . . .

Z Bukaresztu powidomlajut, szczo na parlamentskych wyborach, jaki nedawno widbulysia w Rumunii, peremohu zdobuw blok uriadowych partij, szczo zibraw perewaznu bilszist podanych holosiw. Iz zahalnoi kilkosty 414 parlamentskych misc cej blok distaw 348, tobto 84%, tym czasom jak opozycijna nacjonalna selanska partija 32 miscia, selanska spilka- 29, a opozycijna nacjonalno-liberalna partija lysze 2 miscia. Wybory widbuwalysia w nespokijnijnij obstanowci: stalasia nyzka sutyczok, pid czas jakych, za powidomlenniam rumunskoho ministerstwa wnutrisznich spraw, szist czolowika zabyto j bahato poraneno.

Jak spowiszczaje z Londonu agentstwo Rojtere / Reuter /, wybory prowadylys „duze neprawylno“. Dejaki kandydaty opozycijnych partij buly zaaresztowani pered samymy wyboramy, predstawnyky opozycii ne buly dopuszczeni do pidrachunku holosiw a dekomu z wyborciw dawaly wyborni biuleteni wze z hotowymy poznaczkamy na koryst uriadowych kandydatiw.

U zwjazku z cym zastupnyk ministra zowniszních spraw SSZA pojasnyw, szczo amerykanskyj ta brytijskyj uriady szcze pered wyboramy ne raz podawaly rumunskomu uriadowi noty, w jakych protestuwaly proty systematycznoho utysku opozycijnych partij, i szczo prowedennia teperisznich wyboriw u Rumunii pidtwerdyly pobojuwannia szczodo cioho amerykanskoho uriadu. Te same zajawyw i predstawnyk brytijskoho ministerstwa zakordonnych spraw, na dumku jakoho, rumunski wybory ne buly „ni wilnymy, ni prawylnymy“. Czerez te, skazaw cej wysokyj uriadowec, anhlijskyj uriad musiw by perehlanuty swoje stawlennia do Rumunii. Zreczennia wyznannia rumunskoho uriadu malo b wplynuty i na ukladannia myrnoho dohoworu z Rumunijeju, bo dosi anhlijskyj uriad ukladaw taki dohowory lysze z wyznanymy nym uriadamy.

Minister zurnalistom

Buwszyj amerykanskyj minister torhiwli Henry A. Wallace maw na zibranni zurnalistiw, redaktoriw i wydawciw czasopysiw promowu, w jakij zjasuwaw holowni naprjamni, szczo win ich bude pryderzuwatysia, jak redaktor zurnalu „Nowa Polityka“.

„Robytymu wse, szczo lezyt w moij spromozi, szczob orhanizuwaty polityczni syly“ - zajawyw Wallace. Republikanci hotowi powtoryty swoi promachy zpered dwadciaty rokiw. Wybory, szczo widbulysia neszczodawno, dowely do toho, szczo cilyj swit dywytsia na Ameryku, jak na centr reakcii“. Na zakinczennia Wallace pidkreslyw, szczo swojeju nowoju dijalnistiu win choczе dokazaty predstawnykam liberalnych idej, szczo w Ameryci najawni taki syly, jaki ne dopustiat do perestuplennia mez u wnutrisznij, czy zakordonnij polityci.

Prymusowa repatrijacija

jak kara za zloczyny

Za danymy nimeckych hazet, protiahom tyznia do 26 zowtnia z amerykanskoi okupacijnoi zony repatrijowano: 3152 polaky, 28 sowietskych hromadian, 23 francuzy ta 13 belhijciw. 55 zydiwskych peremiszczenych osib, szczo perebuwaly u francuzkij zoni, perewezeno do Paryzu. 3000 inszych zydiwskych DP dozwoleno perejichaty z Awstrii do amerykanskoi okupacijnoi zony w Nimeczczyni. Widpowidni transporty, na 500 osib koznyj, maly buty widprawleni miz 6 i 15 lystopada. Prymusowo repatrijowano w zowtni za wsilaki kryminalni wczynky pryblyzno 90 osib.

АНГЛІЙСЬКИЙ НАРОД — ПАМ'ЯТАЄ РУЗВЕЛЬТА.

Як повідомляє лондонський „Observer“, 40000 фунтів стерлінґів на спорудження пам'ятника покійному президентові Рузвельту були зібрані шляхом п'ятишилінґових пожертв протягом 6 днів після відповідного заклику прем'єрміністра Етлі.

Daremni argumenty sowjetskoho delegata Teplakowa

Humanitarno-socijalnyj Komitet widkynuw rosijsku propozyciju szczodo DP

Z New-Yorku powidomlajut, szczo humanitarno, socijalnyj komitet ON bilsistiu 16 holosiw proty 5 widchylyw propozyciju pro pozbawlennia opiky miznarodnioi bizeneckoi orhanizacii tych bizenciw, szczo ne choczut powertatysia do swojci batkiwszczyny. Ciu propozyciju pidtrymuwaly SSSR, Bilorus ta Polszcza, jaki obstojuwaly skasuwannia w statuti bizeneckoi orhanizacii widpowidnoho zasterezennia, szczo peredbaczalo taku opiku.

Brytijskyj delegat Beswick zapereczuwaw proty cijei propozycii, posylajuczysia na te, szczo na batkiwszczyni bahatioch bizenciw teper panuje inszyj politycznyj rezym. „Wojenni zloczynci j zradnyky, -zajawyw win, — ne korystujutsia zachystom miznarodnioi bizeneckoi orhanizacii. Prote je tysiaczi ni w czomu ne wynnych ludej, jaki wwazajut, szczo ne mozut powernutysia do swojei batkiwszczyny“. Sowietskyj delegat Teplakow pojasnyw, szczo win ne zapereczuje toho, szczo pomiz bizenciamy, jaki ne choczut powertatysia do swoho ridnoho kraju, je j czesni ludy, ale sered nych je bahato j takych szczo pokynuly swoju batkiwszczynu razom z nimciamy, wykazawszy tym „swoi sympatii do nimeckych faszystiw i swoje negatywne stawlennia do demokratycznoho Sowietskoho Sojuzu“.

Pereselenczi oszukanci

Na emihrantskij nuzdi ta trywozi pro zawtra, na bazanni wyichaty j distaty praciu, poczynajut zyruwaty spekulanty, jakych dedali bude wse bilsze. Odyn iz nych wstyh prybuty w dniach 11—12 lysopada c. r. do Heidelbergu: w klubi Amerykanskoho Czerwonoho Chresta pojawylosia bulo opwiszczennia, jake zaproszuwalo wsich DP ta zbihciw prybuty na zbory w sprawi wyizdu do Brazylii. Skytalci prybuly czyselno na zibrannia. Dopowidacz rozpowiw szyroko pro Brazyliju ta pro mozlywosti emihruwaty do tijeii krainy. Na zakinczennia zaproponuwaw pryjawnym wziaty ankety i sklasty po 10 RM. Narod oczewydno masowo kynuwsia nabuwaty ankety. Wse bulo b dobre, jakby Amerykanskyj Czerwonyj Chrest ne pocikawywsia blyzcze osoboju dopowidacza. Wyjawylosia, szczo cia ludyna ne mala nijakoho prawa sklykaty zibrannia, ni prodawaty anket. Tyzden pisla dopowidi pojawylysia znowu oholoszennia, szczob usi, chto wypownyw anketu, zholosylysia na policiju widibraty 10 RM. Dopowidacz, szczo werbuwaw ludej do Brazilii, buw zwyczajnym obmancem.

Dola polskych wojakiw

1700 kolysznich polskych wojakiw, szczo stanowlat perszu partiju hrupy z 4000 wojakiw, jaki bylysia w rajoni Seredzemnoho moria razom z kanadijskym wijskom, prybuly w port Halifax (Halifex). Polaky, szczo wolily pity w emigraciju, aniz powertatysia na batkiwszczynu, pryznaczeni na praciu u fermach.

*

Syntetyczna benzyna w SSSR

Jak powidomylo moskowske radio, w Sowietach majut rozbuduwaty wyrobnyctwo syntetycznoi benzyny. Z kincem namiczenoi piatyriczky produkcija mala b wynosyty riczno sotky tysiacz ton.

Witajemo Wladyku Mstyslawa i hostej zza okeanu!

Hromadianstwo Aschaffenburga z radistju pryjme wistku pro spodiwanyj pryizd wysokych hostej do naszoho mista. W seredu 4 hrudnia prawoslawna parafija taboru Artilleriekaserne uroczysto swiatkuwatyme swij chramowyj praznyk Wwedennia w chram Preswiatoi Bohorodyci. Na ce swiato prybuwaje Preoswiaszczenniszyj Wladyka Mstyslaw, szczo na peredodni o hod. 3—4 po obidi sluzytyme uroczystu Wsenicznu, a w sam den swiata (w nowij cerkwi 3 blok, 2 powerch) Archyjerejsku Sluzbu Bozu.

Spodiwajutsia, szczo w otoczenni Wladyky Mstyslawa prybudut dwa ridki i dorohi amerykanski hosti: Administrator Archyjepyskopa Teodorowycza z Ameryky o. Sawczuk i widomyj szyrokomu hromadianstwu sotnyk Panczuk iz Kanady. Redakcija „Nedili“ witaje Wysokych Hostei i Hromadu taboru Artilleriekaserne z ii swiatom.

Weczir na czest Kapeli „Ukraina“

Po dwoch duchownych ta dwoch switskych koncertach, szczo widbula kapela „Ukraina“ w Aschaffenburzi, Centrala Oblasnoho Predstawnyctwa Ukrainskoj Emigracii ta prowid taboru La-Garde zaprosyly uwes sklad kapeli na proszczalnyj weczir. Za skromnoju weczereju zi sklankoju pywa predstawnyky wsich ukrainskych taboriw Aschaffenburgu wyslowyly szczyru podiaku ta dobri pobazannia na majbutnie „Ukraini“. Wid imeny OPUE joho holowa w korotkomu wystupi witaw na proszczalnij zustriczi spiwakiw kapeli ta widdanoho majstra ukrainskoho mystectwa, dyrygenta kapeli, prof. Nestora. Pan - otec Popiwskyj w serdecznij ta palkij promowi pidkreslyw tu znaczuszczu rolu dla ukrainskoi sprawy, jaku wykonuje w tiazkych umowach kapela „Ukraina“ na czoli z prof. Nestorom. Pisla prywitalnoho slowa wid orhanizacii zinoczoi sluzby z slowom — widpowidiu wystupyw prof. Nestor.

„Ja, jak dyrygent, i wsi moi kolehy kapeli cilkom swidomi naszych trudnoszcziw i naszych zawdan. Ukrainska narodnia pisnia nikoly ne bula rozwahoju. Wona bula, je i bude odnoju iz form zbroi, inodi, moze, sylniszoju wid nedoswidczenoi dyplomatii. Jak i mecz, ukrainska pisnia musyt wyborjuwaty sered switu prawo ukrainskomu narodowi na Sobornu Ukrainsku Nezaleznu Derzawu. Dla cioho my prycinjemo, skilky wystaczaje naszych syl, ale, zapewniaju was, szczyro“.

Snizynskyj

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

1. XII., 1946

Contents:

Tradycii Kyiwo—Mohylanskoi kolehii na czuzyni

Uroczyste widkryttia Bohoslowsko—Pedahohicznoi Akademii w Müncheni

(Wid naszoho wlasnoho korespondenta H)

17 lystopada w Müncheni widbulosia uroczyste widkryttia stworenoi z blahoslowennia Swiaszczennoho Synodou UAPC Bohoslowsko-Pedahohicznoi Akademii, wysokoi szkoly, szczo maje hotuwaty kadry prawoslawnoho duchiwnyctwa ta pedahohiw dla duchownych szkil.

U Swiatopokrowskij ukrainskij awtokefalnij prawoslawnij cerkwi widbulasia uroczysta Bozestwenna Liturhija, jaku widsluzylo dwa jepyskopy w asysti czotyrioch swiaszczenykiw. Pid czas Sluzby Bozoi spiwala kapela „Ukraina" pid dyryguwanniam prof. H. Nestora. Po Bohosluzbi buw widprawlenyj moleben na czest Archystratyha Mychaila, patrona Kyjewa.

Swiatoczne widkryttia akademii ta pryjniattia hostej, szczo zjichalysia z Frankfurtu, Augsburgu, Regensburgu ta inszych misc widbulosia w zali restoranu KOS.

Do prysutnich iz swiatocznoju promowoju zwernuwsia rektor nowoutworenoi akademii prof. Kowaliw, jakyj proholosyw widkryttia akademii ta zupynywsia na istorycznomu rozwytku duchownoi oswity w Ukraini za kniazych czasiw, a dali na bratskych szkolach wyszczoho typu, szczo zjawylysia u nas z 16 stolittia.

Cerkownym bratstwam, — skazaw prelehent — nalezyt welyka czest perszoho zasnuwannia normalnych szkil w Ukraini, jakych ne bulo w inszych slowjanskych narodiw. Szkoly ci widohraly welyku rolu i wychowaly bahato wczenych ludej, jak Petra Mohylu ta inszych.

Zasnowana 1580 r. Ostrozka akademija zhurtuwala nawkolo sebe kraszczych filosofiw i bohoslowiw, a takoz i pedahohiw. Czymalu rolu w rozwytku duchownoi nauky widohraly j Lwiwska szkola i Zamojska akademija. ale najbilsza rola nalezyt Kyiwo-Mohylanskij kolehii, szczo osoblywo poszyryla swoju dijalnist 17 i 18 ww.. koly centrom oswity i kultury znowu staje Kyiw. Hurtok uczenych Kyiwo-Peczerskoi lawry zasnuwaw ii w 1615 r., wona stala kolehijeju i dali akademijeju. Ii wychowanci — spudei, diaky-pyworizy, filosofy — diaky daly kadry duchownoi inteligencii, ideolohiw nacjonalno-wyzwolnoho ruchu i derzawnosty. Zi stin akademii wyjszly Ioannikij Halatowskyj ta cila plejada wyznacznych dijaczіw. Uze todi widznaczalosia ukrainske duchiwnyctwo swojeju oswitoju. Piznisza akademija bula stworena za zrazkom poperednioi, a 1917 r. bula zakryta.

U Polszczi, de prawoslawnych ukrainciw objednala UAPC, bula zasnowana u Warszawi wysoka szkola — Warszawskyj prawoslawnyj studijum. Chocz tam wykladaly polskoju mowoju, ale win widohraw welyku misiju i wychowaw kadry oswiczenoho duchiwnyctwa. Z poczatkom wijny 1939 r. win perestaw isnuwaty, a pid czas wijny w joho prymiszczenni zahynulo 30 tys. knyzok.

Wes ukrainskyj prawoslawnyj narod lyszywsia bez wyszczoi szkoly. Szczob pidhotuwaty nowi kadry duchiwnyctwa, z blahoslowennia Swiaszczennoho Synodu UAPC stworeno Bohoslowsko-Pedahohicznu akademiju, jaka je tradycijeju naszoho mynuloho i koneсznoju potreboju naszoho suczasnoho.

Naprykinci rektor zwernuwsia do sluchacziw akademii z zaklykom pereboriuwaty trudnoszczi, do profesoriw z podiakoju za zhodu widdaty swoi znannia, swij naukowyj i pedahohicznyj doswid cij nowij instytucii, do wsioho hromadianstwa ta nimeckych hostej, diakujuczy za spryjannia w sprawi orhanizacii akademii.

Chor „Ukraina" pid prowodom prof. Nestora prospiwaw „Tebe Boha chwalymo". Dali bulo zaczytano prywitalnoho lysta wid kulturno-oswitnioho referenta CPUE, prof. Dmytra Doroszenka.

Pid czas uroczystoi trapezy z prywitalnymy promowamy wystupy w cilyj riad hostej.

Wid Ukrainskoho wilnoho uniwersytetu peredaw prywit prof. I. Mirczuk. Win skazaw, szczo tradycija zobowjazuje nas buty na riwni Kyiwo-Mohylanskoi akademii, jaka bula wohnyszczem znannia ne lysze Ukrainy, a j usioho slowjanskoho switu. Tak samo i dohmatyczna storinka powynna stojaty na hrunti riwnia swoich batkiw. Akademija musyt piznaty najnowiszi teczii Zachodu, perenesty ich na swij hrunt, szczob u syntezi ich, jak bulo ce i w starij akademii, rozwywawsia cej nawczalnyj zaklad.

Wid CPUE wsioho kraszczoho bazaje akademii prof. Wjetuchiw. Promowec widznaczaje, szczo nasze hromadianstwo stoit pered newidomym i osoblywo teper potribuje duchownoi opiky. Otze, koly wyszcza duchowna szkola wypustyt swiaszczenykiw, jaki zadowolniat potreby chrystyjan jak poserednyky miz Bohom i myrianamy, to hromadianstwo wwazatyme, szczo swij obowjazok szkola wykonala. Nowi kadry duchiwnyctwa ponesut naszym ludiam slowa chrystyjanskoi istyny, dopomozut im pereboroty wsi trudnoszczi, dijty do swojei mety.

Prof. Domanyckyj peredaje prywit wid senata UTHI. Win zupyniajetsia na slawnij istorii Kyiwo-Mohylanskoi akademii, pidkreslujuczy, szczo sered ii wychowanciw buly j ahronomy ta nawit perszyj u switi minister chliborobstwa ta widznaczajuczy welyku tolerantnist akademii do czuzych dumok bazaje cioho i nowozasnowanij akademii.

Rektor Ukrainskoi wysokoi ekonomicznoi szkoly, prof. Martos bazaje, szczob nowa akademija wychowala tych, szczo oswitluwatymut naszu put switlom Chrystowoho slowa ta zapewniaje, szczo wczeni ruka-ob-ruku praciuwatymut z akademijeju, szczob widtworyty switohlad ukrainskoho narodu.

Wid objednannia ukrainskych kooperatoriw inz. Pawlykowskyj widznaczaje, szczo tilky ludskyj duch, a ne materija moze wolodity switom. Win pidkresluje, szczo zawdanniam koznoi akademii je wychowuwaty swoich studentiw jak zerciw Bozeskych zakoniw. Relihijne wychowannia dla kooperatoriw, za slowamy promowcia, duze cinne, bo wony praciujut u hospodarskij sekcii ne szczob bahatity, a dla ridnoi cywilizacii, zmicnennia osnow chrystyjanskoi etyky i morali.

Tajemnyj radnyk p. Zajac wid imeni holowy Chrystowoho Bratstwa widznaczyw, szczo na ciomu swiati maje buty zastupleno i katolyćke duchiwnyctwo, ale i holowa bratstwa i duchiwnyctwo bulo zajniate na poswiati cerkwy. Zapowit Chrysta, — jak zaznaczyw promowec, — wsi musiat buty w jednosti. Slowa bez wnutrisznioi jednosty i wiry niczoho ne warti. Rozszczeplennia, szczo je w chrystyjanstwi, musyt buty usuneno, a dla cioho treba jty tak daleko, poky ne bude dosiahneno jednosty, jak u perwisnij cerkwi Chrystowij. Promowec widznaczyw, szczo ne dywlaczys na swoi 78 rokiw, win poczuwaje sebe zbudzenym, bo praciuje na koryst cijei jednosty i jtyme dali cym szlachom.

Prof. Korsunskyj (Münchenske OPUE) opowidaje, szczo win jak staryj czlen Cerkownoi Rady i aktywnyj dijacz, buw pry samych dzerelach i zarodkach cijei szkoly, stworennia jakoi zdawalosia nezdijsnennym. Ale sumniw i zanepad ducha buly peremozeni wiroju, entuzijazmom, bazanniam sluzyty swojemu narodowi. Nowostworena szkola szcze daleko ne taka, jakoju maje buty, ale tworczi zusylla ii orhanizatoriw perekonujut, szczo wona swoje zawdannia wykonaje.

Kulturno-oswitnij referent münchenskoho OPUE dr. Masiukewycz widznaczyw, szczo zasnuwannia akademii ce sprawa oborony naszoho ukrainskoho ducha i szczo, jak kurator akademii, Archyjepyskop Mychail poklaw na sebe welyki obowjazky.

Wid imeny chworoho kanclera nimeckoho Bratstwa Chrystowoho dr. Kezese kaze, (zawdiaky starranniam ostannioho wdalosia zabezpeczyty akademiju prymiszczenniam). — „Chaj procwitaje wasza akademija, Hospodnie Blahoslowennia chaj bude zawzdy nad wamy i lubym, tiazko ispytuwanym ukrainskym narodom".

Prywitannia buly zasluchani takoz wid holowy Sanitarno-charytatywnoi sluzby dr. Worobcia, wid holowy oblasnoho zinoczoho objednannia na emigracii p. Horbaczewskoi ta komendanta taboru Somme-Kaserne w Augsburzi polk. Czerkasyszyna.

Naprykinci widbulasia spilna molytwa.

Pisla zakinczennia swiata hosti widwidaly oblasnu wystawku ukrainskoho narodnoho mystectwa, jaka same w toj den widkrylasia.

Druhoho dnia akademii poczalysia wyklady.

Ukrainci Bambergu zustriczajut swoich Wladyk

W subotu 30 lystopada i w nedilu 1 hrudnia ukrainci Bambergu zustriczajut dostojnych hostej Kniaziw Cerkwy, Wysokopreoswiaszczenniszoho Wladyku Archyjepyskopa IHORJA i Preoswiaszczenniszoho Wladyku WIACZESLAWA.

Redakcija „Nedili" w Aschaffenburzi i Redakcija Widdilu „Nedili", w Bambergu witajut Dostojnych Archypastyriw-Hostej ukrainskoi kolonii w Bambergu! —

Михайло Орест.

СТАНСИ

Моя душа в зичливості розкритій
Піднесла ґроно молитов рясних
Про благоденство, про любов у світі
І про рясноту овочів земних.
Але минають роки у чеканні
Терпкім і марнім. Глушить голос бід
Лагідний спів надій — і осінний
Сад візій засмутився і поблід.
Видимий світ є більше злом, ніж благом, —
Та саме нам у бурю навісну
Судилось бачити з безмежним жахом
Його падінь останню глибину.
Безжально кинена в часи пропащі
І лютістю побита їх копит,
Душе моя скитальнице боляща,
З чим прийдеш ти у потойбічний світ?

З книжки поезій „Душа і доля".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Sumna rola odnijei delehacii

Departament sprawedlywosty w Washingtoni, w porozuminni z departamentom stejtu czy na joho poruczennia, prypynyw poizdku po Ameryci t. zw. „Kulturnoi delegacii z Radianskoi Ukrainy". Czlenamy cei delegacii je: red. Luka Palamarczuk, prof. Semen Stefanyk, poet Andrij Malyszko ta operowi artysty Zoja Hajdaj i Iwan Patorzynskyj. Im zajawleno: wertatys nazad do SSSR, abo zarejestruwatys u departamenti stejtu „czuzyneckymy agentamy", w ciomu wypadku agentamy Sowietskoho Sojuzu. Te same stosujetsia i do szistioch delegatiw, szczo ich wyslala Moskwa na Kongres Amerykanskych Slowjan, a miz jakymy je tez Aleksander Kornijczuk, buwszyj komisar spraw zakordonnych URSR. Rejestraciju, pro jaku tut mowa, wwedeno w czasi wijny pojasnyty powedinku departamentu sprawe-

dla zabezpeczennia naszoi derzawy pered szpyhunstwom i propagandoju na koryst woroha. Tomu szczo po wijni uriad ne robyw z cei wymohy nijakoho wzytku, wypadok, szczo teper stawsia z delegacijamy z SSSR jawlajetsia czyms „nadzwyczajnym". Ce piznaty tez i po tim, szczo cia presa, szczo dosi pysala pro „hostej iz Sowietiw" pysze teper pro „czerwonych agentiw".

Jakoju-z jawlajetsia teper w Ameryci ocia „kulturna delegacija" z Ukrainy? Jaka ii misija?

Z holosiw amerykanskoi presy wychodyt, szczo cia misija nadali ne je „kulturna". ale maje cilkom inszu cil, ta szczo tomu waszyngtonskyj uriad ciu „kulturnu misiju" prypynyw i nakazaw czlenam misii nehajno Ameryku lyszyty abo zarejetruwatysia w uriadi jak „agenty Sowietiw".

Bolszewycki „Ukr. Szczodenni Wisti" podajut cej wczynok naszoho uriadu jak „nedruznij akt" spriamowanyj do ukrainskoho narodu. Wony namahajutsia predstawlaty wyslanu Moskwoju ukrainsku „delegaciju" tilky jak „kulturnu", jaka wyslana, szczob „kripyty pidwalyny trywaloho myru" i nawjazaty „druzni widnosyny" miz amerykanskymy i sowietskymy mysteiamy ta miz Spoluczenymy Derzawamy i Sowietskym Sojuzom. Takoho nahoworywszy, pytajut: „Czym dlywosti u widnoszenni do delegacii ukrainskoho narodu? — i na ce zaraz widpowidajut, szczo „kulturna delegacija ukrainskoho naradu ne uwazaje sebe czuzyneckymy agentamy"; szczo postanowa departamentu sprawedlywosty wyklykala „prykre wrazennia" w „ukrainskych hromadach". de cia „kulturna delegacija" mala wystupaty; ta szczo „ukrainskyj narod uwazatyme wczynok amerykanskoi uriadowoi ustanowy nedruznim aktom".

Tak pyszut moskowski stupajky z „U. SZ. Wistej", a szczo dumajut amerykanski ukrainci, pro ce wze my pysaly, a teper szcze dodamo tilky deszczo.

Amerykanskyj uriad zrobyw rozumno j sprawedlywo. Cym win ne zawdaw nijakoho udaru ni ukrainskomu narodowi, ni Ukraini, ni ukrainskij kulturi. Win tilki wdaryw bolszewycko-moskowsku obludnu propagandu sered amerykanskych ukrainciw j amerykanciw wzahali. Win wkazaw swoim wczynkom, szczo wyslana Kremlem „ukrainska delegacija" ne maje na meti „kulturnoi misii", a tilky wzywaje ukrainsku kulturu na te, szczob neju prytiahaty ludej na koncerty, na jakych slawytsia Stalina i ciu polityku Kremla-Moskwy, szczo derzyt terorom narody w newoli, w ciomu z takoz i welykyj ukrainskyj narod.

Pewno, szczo nam, amerykanskym ukrainciam, prykro, szczo akt naszoho uriadu zwjazanyj z ukrainskym imenem. Odnacze jak w Washyngtoni, tak i wzahali w Ameryci, teper uze dobre rozumijut, szczo tut nemaje niczoho spilnoho iz sprawznioju ukrainskoju delegacijeju, wyslanoju ukrainskym narodom. Teper uze znajut, szczo Kreml uzyw tut ukrainskoho imeny ne dla dobra Ukrainy j ukrainskoho narodu, ale na ich szkodu taksamo, jak ce robyt tez i na miznarodnij areni, w Objednanych Derzawach. Tut nemaje tez zadnoho udaru w ukrainske mystectwo cych dwoch artystiw z Ukrainy, szczo siudy prybuly. Ce je udar, zwernenyj tilky proty czerwonych agentiw Kremla i ce wse. Ne wid ukrainskoho mystectwa, a wid agentiw widmezuwaw sebe tut widrazu wes swidomyj ukrainskyj zahal, rady dobra kraju, u jakomu zywemo, jak tez, szczob takoju powedinkoju zaprotestuwaty proty kremlinskoho teroru w Ukraini. Amerykanski ukrainci nazwaly tych „delegatiw z Ukrainy" widrazu tym, czym wony — po woli czy newoli — dijsno je, cebto nazwaly ich czerwonymy agentamy. U cij nazwi ne jde pro ukrainsku kulturu i pisniu, szczo ii spiwaly artysty, ale pro pochwaly „delegatiw" dyktaturi, j Kremlewi, pro hanebne oczerniuwannia ukrainskoi skytalszczyny i hanbuwannia cioho, szczo je zwjazane z herojskymy zmahanniamy ukrainskoho narodu do pownoho wyzwolennia z pid czuzyneckoi, dyktatorskoi i totalitarnoi wlady Kremla.

Sumna ce rola, jaku perebrala na sebe „delegacija z Ukrainy" na prykaz Kremla. Tomu same musiw pryjty ij sumnyj kinec na wilnij zemlj Washingtona".

Z zyttia nszych jewanhelykiw

Propowidnyky Ukrainskoi Jewanhelskoi Reformowanoi Cerkwy widwidaly cymy dniamy swoich wirnych i hromady baptystiw w taborach Aschaffenburgu.

W nedilu dnia 24. XI. 46. widbulosia w hromadi baptystiw w Bois Brule w Aschaffenburzi spilne Bohosluzennia pry czynnij uczasti propowidnykiw Ukrainskoi Jewanhelskoi Reformowanoi Cerkwy Winawskoho j Borowskoho. Na peredodni j pisla Bohosluzennia widbulysia weczori biblijnych rozwazan.

Z boku propowidnykiw Reformowanoi Cerkwy je wydni sproby pohlybyty zrozuminnia miz jewanhelykamy riznych napriamkiw, zokrema spiwpraciuwaty z ukrainskymy baptystamy, szczob wnesty swij wklad dla zahalnoho objednannia wsich chrystyjan. —

Duch ukrainskych lystopadowych ricznyc

7. XI. 1917 — 22. XI. 1921 *Napysaw W. Sosowyj*

Czwert stolittia mynulo w ciomu roci wid toho ostannioho lystopada, szczo u tychij, do toho czasu, wolynskij storoni, na bazarskomu majdani zamknuw pjatylittia welykych lystopadowych czyniw, krywawych ta slawnych 1917—1921 rokiw.

Dywnym zariadzenniam doli w ciomu wlasne misiaci, rik — riczno, wprodowz toho pamjatnoho pjatylittia zapadaly w naszij nowitnij istorii widwazni riszennia, dokonani buly welyczni wyzwolni czyny, slidy jakych nosymo w naszych duszach my, suczasnyky tych podij, ta jak bezciunyj skarb mozemo peredaty pryjdesznim pokolinniam.

. . Rik 1917 — j. Na ruinach welykoi „tiurmy narodiw", „rozdulysia horna" krywawoi oktiabrskoi rewolucii. U naszomu Kyjewi stialysia w ostanniomu zmahanni martiwski i oktiabrski naszi opikuny: „kadiety" Kerenskoho i „czerwona hwardija" Trockoho. I w toj samyj czas, 7 lystopada 1917 roku prolunaw muznij holos probudzenoho do wlasnoho derzawnoho zyttia ukraniskoho narodu, szczo ni odnych ni druhych opikuniw na swoij zemli ne potribuwaw i baczyty ne chotiw. „Widnyni Ukraina staje Ukrainskoju Narodnioju Respublikoju . . ." Sami budemo tworyty nasze zyttia. Proholosyla w III Uniwersali Centralna Rada i zi zbrojeju w rukach staly u Kyjewi, proty oboch „opikuniw" widrodzenni po wikach newoli ukrainski polky, Bohdaniwci, Doroszenkiwci a z nymy j halycki braty Strilci siczowii.

Mynuw rik i pryjszow nowyj lystopad 1918. Slidom za tiurmoju narodiw zachytalysia inszi potuhy. Powalylasia dwojedyna Awstro-Uhorska monarchija Habsburgiw, pid krylamy jakoi u wicznych pozwach z susidskoju zachlannistiu w budennych zmahaniach zyla zachidnia witka naszoho narodu. I tut znowu na porozi lystopada, na switanku perszoho joho dnia zalunaw u Lwowi mow widhuk na matirnyj zow Kyjewa mohutnij spiw:

„Nam pora dla Ukrainy zyt" . . .

Twerdi jak krycia Frankowi slowa halycko-ukrainskoho himnu zahraly weselkoju barw nowoho wilnoho zyttia. Na wysokomu kniazomu zamku i na miskij ratuszi zalopotily synio-zowti stiahy, a po wulyciach Lwa-horoda zalunaly perszi po pjatsot-pjatdesiatlinij newoli strily naszczadkiw halyckych druzynnykiw, szczo jszly w bij „za wolu i dolu witczyny".

Zachidnio-Ukrainska Narodnia Respublika slala prywit do Kyjewa Welyko-Ukrainskij Widrodjenij Derzawi.

Mynuw szcze rik. Lystopad 1919-ho zastaje Ukrainu, ii wozdiw i wijsko majze na dni rozpuki, w trahicznomu lubarskomu trykutnyku smerty. Znowu staje trahiczne „buty czy ne buty". Dechto zalomlujetsia ta jde na peremowy z peremoznymy worohamy bilymy j czerwonymy, ukladajut kompromisy halyczany j naddnipriancі . . . Ale stiah derzawnyj ne chylytsia tam, de stoit Werchownyj Wozd i joho najwirniszi soratnyky. Do Lubara dokotylys w lystopadi dewjatnadciatoho roku znemozeni i zdesiatkowani lawy wojacki, ta j stanuly na nowomu rubikoni, szczob perestupywszy joho, sered lutoi zymy, sered worozoi zawii ponesty dali rozhornuti synio,zowti stiahy w stepy ukrainski, w tyl worohowi. Tak rozpoczawsia perszyj Zymowyj Pochid Ukrainskoi Armii. Pochid, szczo daw nam nyzku slawnych boiw, peremohu Woznesenska i radisnu wesnu dwadciatoho roku, koly dzwony Swiatoi Sofii w ostannie witaly Petluru w Kyjewi; koly pered Holownym Otamanom w ostannie na Sofijskomu majdani defiluwaly Bezruczkowi polky 6-i Strileckoi.

A po tomu pryjszow szcze odyn, czetwertyj lystopad 1920-ho. Heroiczna, chocz neczyslenna, armija ukrainska, pokynuta chymernym polskym sojuzunykom zalyszylas samotnioju, nezrozumiloju switom, wicz-na-wicz proty desiatkrat sylniszoho woroha. Zdawatys mohlo, szczo w cej strasznyj czas zdrihnutsia newhnuti dosi riady borciw, szczo zachytajetsia wola otamanowa. Znowu nastaw lystopadowyj czas welykoho riszennia: kapituluwaty, czy zhornuwszy prapory rehularnoi armii, malymy riczkamy rozlatys po bezkraich stepach ukrainskych, pryluczytys do bezliczi oczajduszynych powstanskych zahoniw, czy pryjniawszy bij, boronyty wlasnu derzawu terytoriju do ostannioi hrani, a koly wstojaty ne bude syly ,jty w czuzyj swit pid rozhornutym derzawnym stiahom, z jasnym czolom newhnutych borciw za wolu j derzawnist. Riszennia zapalo take, jake prodyktuwala dozrila derzawnycka dumka i wojacka czest. Po slawnim ostannim boju Werchownyj Wozd, Uriad i Armija piszly na czuzynu z nezlomanoju woleju dalszoi borotby, z nepochytnoju wiroju w ostatocznu peremohu.

Nareszti za rik pryjszow pjatyj i ostannij w tomu slawnomu politti lystopad 1921-ho.

Zmuczeni cilorіcznym czekanniam witru z Ukrainy, stari borci idut w ostannij pochid w Ukrainu. Piszly, meteorom proletily w temni lystopadowi noczi po Ukraini. Zhorily i zhasly iz spiwom „Szcze ne wmerla . . ." szczo z 359 hrudej zalunaw pid torochkotinnia worozych kulemetiw na bazarskomu majdani. Spiwom, szczo mohutnioju lunoiu w ci lystopadowi dni zwuczyt w naszych duszach i zwuczatyme w duszach naszych naszczadkiw.

*

Mynajut lystopadowi dni . . . Widbudowujemo w swoij pamjati podii mynulych lystopadiw wze z perspektywy czwertstolittia. Zhadujemo derzawnych muziw, wozdiw i sirych wojakiw-riadowykiw, szczo wsi razom swij rozum i serce, krow i zyttia widdawaly dowerszujuczy czyny wikopomni. Tworymo kult legendy, lystopadowoi, ale wse czomus spowywajemo ciu legendu serpankom smutku i zaloby. Uroczystymy panachydamy, zalibnymy promowamy, spiwamy j marszamy dni pryswiaczeni herojam lystopadowych podij zapowniujemo.

Czy sluszno j potribno cej zalibno-panachydnyj styl lystopadowym dniam nadajemo? Hadaju, szczo j nesluszno i nepotribno.

Zhadajmo, jak na wesni naszoho derzawnoho widrodzennia, w berezni 1918 roku perszyj prezydent Ukrainy Mychajlo Hruszewskyj witaw u Kyjewi polahlych heroiw Krut. Nyzko wklonywsia win todi ich tlinnym ostankam i z hordistiu promowyw:

— „Dulce et decorum est pro patria mori!"

Solodko i harno za Batkiwszczynu wmerty . . . Ne zalibnym kwylinniam, ne placzem, a hordym rymskym oklykom powitaw batko ukrainskoho widrodzenia polahlych orlat-junakiw, w toj czas, koly baczyw pered soboju nad trupamy ich skorbnych ichnich materiw. Tak wszanuwaw heroiw Holowa Ukrainskoi Derzawy, koly szcze swizyj bil perszoi wtraty najkraszczoho cwitu narodu styskaw joho serce. Czy-z by inaksze maly my wszanowuwaty plejadu naszych slawnych poperednykiw ta ich dil zhadujuczy j ociniujuczy podii z perspektywy czwertstolittia.

Molytwa za polahlych — ce nasz chrystyjanskyj obowjazok; intymna potreba naszoho sercia u molytwi jednatysia duchom z nymy. Spowniujmo cej obowjazok i zaspokojujmo ciu potrebu serdecznu, jak nakazuje nauka i prawylo cerkowne, w skupleniu, w powazi i spokoju sercia ta bez zajwych i czasom peresadnych pomp.

Szczojno zroblenyj korotkyj perehlad lystopadowych podij, zakinczenyj trahicznym akordom Bazaru powynen wyklykaty u nas „ne sami slozy i zitchannia" tilky „wiru w sylu ducha i den woskresnyj" narodu naszoho powstannia.

Usi podii, szczo my ich tut pryhadaly dajut nam ciu wiru. Dajut radisne poczuttia hordosty za naszych poperednykiw, za ich czyny nezabutni, muzni riszennia, slawni lycarski podwyhy. Szczo ne wse dalosia im dowerszyty jak w zadumach jchnich lezalo, szczo widdawszy zyttia swoje ne osiahnuly wony najwyszczoi mety, ne zdobuly woli Batkiwszczyni . . Wse ce ne je szcze pidstawoju smutku. Trahicznyj obraz Bazaru z widdalj desiatylit staje wze ne tak trahicznym, jak welycznym. Tuha za neosiahnenym idealom ne te same, szczo smutok wtraczenoi nadii, czy pustka po wtraczeni idealu. Toz oblyszim zalibnyj sumowytyj styl w lystopadowi dni. Zdijmim ternowi winky z portretiw polahlych heroiw; — barwinkom i pownymy zyttia, pysznobarwnymy trojandamy kwitczajmo ich. Ne rozkoszujmo w trahicznych rozdumuwanniach nad ichnimy strazdanniamy, pemjatajmoi stare rymske „Dulce et decorum est pro patria mori!"

Iduczy do naszoho nezminnoho idealu szlachom, szczo poris mohylamy slawnych poperednykiw, ne zboczujuczy na maniwci, ne schylajuczy praporiw, szczo ich z ruk polahlych poperednykiw perejnialy my, whoru pidnesimo sercia j czola! Nasza swidomist, szczo newmiruszczi idei i dumky, jakymy zyly i z jakymy polahly naszi poperednyky, ta jaki j nyni sered bezpererwnych dniw nowych prob i zmahan zapowniujut naszi duszi, szczo ci idei wytikajut z czystoho dzerela pokroplenoho swiatoju zertwennoju krowju poperednich pokolin, — swidomist szczo dila, jaki nas czekajut, mozemo buduwaty na micnomu fundamenti welycznych czyniw mynulych lystopadiw — nechaj badiorymy akordamy wypownyt zmist lystopadiw pryjdesznich. —

З нашого життя

Widwidyny w najmolodszomu tabori

Jak zywe hromada Bois-Brule

W malownyczych okolyciach mista, na tli hir, wkrytych lisamy, roztaszuwawsia cej tabir. Jak i wsi standartni kasarni, win maje welyki welyki budynky, ale rozlozeni wony ne tak odnomanitno jak po inszych taborach. Wony ne stojat riwnobizno odyn do odnoho, a zdajetsia, niby wilno poroskydani kraj holownoho szlachu. Owoczewyj sad wseredyni taboru, tlo hir i ochajnyj wyhlad nawit zrujnowanych budynkiw i haraziw roblat pryjemne wrazinnia.

Wchodyte do taboru. Praworucz harnyj budynok z gankom i kolonamy. Tut mistytsia policija. Prosto pered wchodom na grunti wolykyj mozaicznyj tryzub. Ne treba pytatysia, chto tut zywe.

Zylci rozmiszczeni w 5 -ty blokach. Na siohodniszny j den tabir maje 1200 ludej, ale ludy szcze prybuwajut. Wony prybuwajut z riznych miscewostej. Czyselno najbisza hrupa 415 czolowik, pryichala w perszych dniach lystopada z m. Eichstätt. Wse ce perewazno ukrainci. 27 -ho lystopada prybula hrupa ztaboru w Mainz-Kastel — 80 czolowik. Ukrainciw w cij hrupi malo. Osibno stoit biloruska hrupa, szczo maje 270 czolowik, i pokyszczo ne bazaje ichaty do biloruskoho oseredku. Cia hrupa meszkaje w tabori dawno.

Naselennia taboru skladajetsia perewazno z selan i ne kwalifikowanych robitnykiw. Robitnyky rozumowoi praci skladajut prybl yzno 10 %. Na czoli taboru stoit administracija taboru / dyrektor p. Zenko /, ale isnuje j hromadskyj orhan — Suspilna Opika, jaka po hromadskyj linii i hromadskymy metodamy ochopluje i wsebiczno obsluhowuje zyttia taboru. Suspilna Opika pracuje w tisnomu kontakti z administracijeju taboru, wzajemno dopowniujuczy ii robotu.

Za misiac swoho isnuwannia tabir maje wze narodniu szkolu / dyrektor — p. Janowskyj /. Kwalifikowanymy pedahohicznymy kadramy szkola zabezpeczena. Prymiszczennia narodnioi szkoly duze dobre. Je torhowelna szkola z uchylom torhowelno-ekonomicznym i rachiwnyczym. Gimnazii nemaje. Dity himnazijnoho wiku widwidujut gimnazii inszych taboriw. Nezabarom funkcionuwatyme dytiaczyj sadok.

W tabori je try cerkwy: hreko-katolycka z otcem. Jaroslawom Szustom, prawoslawna z o. Sawatijem Lopuchowyczem ta relihijne objednannia jewanhelykiw. Pry prawoslawnij cerkwi je chor pid keriwnyctwom dyrygenta p. Kondratenka. Chor poszyriujetsia i bude wykonuwaty funkcii cerkownoho i switskoho choru. Taborowyj teatr „Prometej" nezabarom pokaze wlasnoju wystawoju swij napriam i dosiahnennia. Rezyser teatru p. Zbotaniw.

W tabori je newelyka ambulatorija, de czerhujut dwa likari ta dwi sestry. W tabori czysto i ochajno. Ponyszczeni poperednimy meszkanciamy prymiszczennia postupowo widremontowujut. W pywnyciach meszkajut, jak wyniatok, lysze kilka rodyn. Orhanizowano szewsku majsterniu.

W tabori wsi praciujut. Sudu ne maje. Wsi konfliktni sprawy rozriszujutsia Suspilnoju Opikoju, szczo je niby u roli arbitra. Z administracijeju wzajemyny normalni i dobri i ce daje mozlywist spilno rozwjazuwaty wsi skladni i ne skladni pytannia ichnioho taborowoho zyttia.

Sko.

> **Do Szanownych Czytacziw „Na Czuzyni"**
>
> *W naslidok riszennia miscewoi wlady, poperedzenoho widpowidnymy „zachodamy" znanoho w nas wsiudy seredowyszcza, perestaw wychodyty nasz biuleten „Na Czuzyni" z 27 czyslom z dnia 24. lyst. 1946.*
>
> *Powidomlajuczy pro cej fakt tysiaczi naszych czytacziw i prychylnykiw, podajemo riwnoczasno do widoma, szczo porobleno z naszoi storony wsi zachody, szczob my mohly wkorotci dalsze poszyrjuwaty naszi dumky ta w toj sposib pryczyniatysia do wnutriszrioho ukrainskoho porjadku i zamyrennia.*
>
> *Wkinci diakujemo szczyro wsim za doteperisznju pidtrymku.*
>
> *Wydawnyctwo i Redakcija „Na czuzyni"*

Plastowyj Kisz Mannheimu

w rokowyny Mytropolyta Andreja Szeptyckoho

(Korespondencija Mannheimskoho widdilu „Nedili")

Plastowyj kisz u Mannheimi widswiatkuwaw wroczysto Lystopadowe swiato. Rankom po widczytanni swiatocznoho nakazu plastuny wysluchaly Sluzby Bozoi j opisla diwoczyj ta chlopiaczyj kurini widnesly winky na mohylu b. p. plastunky Sofii Murskoi (druzyny b. ambasadora Ukrainy w Tureczczyni). Plastuny widspiwaly molytwu „Boze Welykyj, Tworcze Wsesylnyj", „Wydysz, brate mij" ta „Wicznaja pamiat". Z kladowyszcza plastuny powernulysia do plastowoi domiwky, prybrnoi zelenniu ta wyszywanymy rusznykamy. Tut widbulasia swiatoczna akademija, szczo poczalasia widspiwanniam himnu zakarpatskych plastuniw. Widtak ps. Pap Mychajlo korotko skazaw pro znaczinnia Lystopadowych dniw. Pisla toho ps. Podubynskyj podilywsia z prysutnimy „Spomynamy iz Lystopadowoho Zrywu". Zilustruwaw u nych boi, w jakych sam braw uczast. Po referati plastuny widspiwaly wiazanku strileckych pisen pid dyr. ps. Pahlyszyn Marii, a junak Demura wyholosyw deklamaciju „Zywy, Ukraino". Dwi strilecki pisni j nacjonalnyj himn zakinczyly akademiju. Uweczeri plastuny buly pryjawni na panachydi za heroiw.

Dnia 3. lystopada c. r. Plastowyj kisz im. Mytropolyta Andreja Szeptyckoho w Mannheimi widswiatkuwaw ricznyciu smerty swoho patrona. W hod. 6-tij uweczeri pryjawnyj u tabori o. Iwaszko Wolodymyr, jak widporucznyk oblasty, widprawyw panachydu w taborowij kaplyci za bl. p. Mytropolyta. W panachydi wzialy uczast ne lysze plastuny, ale i taboriany. Dalsze swiatkuwannia widbulosia w taborowomu teatri. Plastowe swiato poczalosia, zwitom pro stan kosza pered widporucznykom oblasty ps. o. Iwaszkom.

Widtak ps. Pawlyszyn Maria widczytala korotkyj referat „Welyke serce" i pisneju „Ty, plastune, zywy sam soboju" zakinczeno perszu, oficijnu czastynu swiatocznych schodyn. W druhij czastyni o. Iwaszko zrobyw korotkyj ohlad cilorícznoi praci Komandy SUPE, a koszowyj dr. Julijan Pawlyszyn rozpowiw pro praciu plastowoho kosza w Mannheimi za czas wid weresnia 1945 r do 1 lystopada 1946 r. Plastowe zyttia u Mannheimi zapoczatkuwaw skawtmajster. Witalij Turczyk ta hurtok inszych plastuniw. Zawdiaky im mannheimskyj kisz staw matirnym koszem, bo pry joho dopomozi poczaly organizuwatysia plastowi koszi w Elwangeni, Bibliangeni, Dornstadti i Wildflekeni (teper u Aschaffenburzi). Pracia w plastowomu koszi w Mannheimi bula uspiszna. Potwerdyly ce plastowi widznaczennia ta hramoty dla kuriniw, szczo ich nadala koman dSUPE i jaki doruczyw na tych schodynach widporucznyk oblasty kurinnym: Nadii Lytwyn, ta P. Pidkowi. Koszowa komanda dala tez widznaczennia dejakym junaczkam t junakam za ich praciu w Plasti. Molytwoju, widspiwanniam plastowoho himnu i taborowoho „nadobranicz" zakinczeno swiatoczni schodyny.

Ps. Marija Pawlyszyn

Koncert Wasyla Matijasza

W nimeckomu Nacjonalnomu Teatri w Mannheimi widbuwsia koncert ukrainskoi ta rosijskoi myzuky na slowa z 19. wiku p. n. „Zwuky Schodu". W prohrami buly widomi kompozytory: z ukrainskych — Lopatynskyj i Lysenko ta z rosijskych Hreczanikow, Czajkowskyj i Musorhskyj. Rosijski pisni i deklamacii wykonuwaly w perekladi nimci. Ukrainski w nimeckomu perekladi spiwaw jedynyj pomiz wykonawciamy ukrainec, widomyj nasz operowyj spiwak. Wasyl Matijasz. Wykonannia naszoho spiwaka bulo, jak zawzdy, harne. Dobirna nimecka publika opleskuwala szczyro Matijasza.

Molod Bambergu praciuje

(Wlasna korespondencija) Wid jakohos czasu, nasza himnazijna molod poczynaje czymraz to bilsze wykazuwaty swoju aktywnist. Wona ne obmezujetsia wykluczno do knyzky, ale beretsia za samostijnu praciu.

I tak 8 lystopada uczen VI kl. M. H-c maw cikawu dopowid pro simejnu chroniku Anatola Swydnyckoho „Luboracki". Prelegent pidijszow do cijei powisty duze powazno, swij referat serjozno opraciuwaw: poruszyw usi wazlywi pytannia, szczo mistiatsia w cij cikawij knyzci. Odyn z uczyteliw wyswitlyw szcze czyslenno zibranij molodi dejaki wazlywi pytannia, a holowne schreszczennia dwoch kultur — polskoi ta rosijskoi w rodyni Luborackych ta ich niwelacijnyj wplyw.

Majze hodynnyj, samostijno opraciowanyj himnazijnym ucznem referat, zasluhowuje na pownu pochwalu.

Druhyj referat zachodom him.nazijnoi molodi, widbuwsia 22 lystopada na temu: „Charakterystyka tworczosty Wasyla Stefanyka". Perelegnt dokladno rozkazaw, z perszu pro zyttia welykoho pysmennyka, a potim zupynywsia na joho tworczosti, naswitlujuczy widpowidni momenty cytatamy z tworiw pysmennyka. Referat rozhornuto szyroko i wyswitleno po moznosti najbilsz charakterni rysy W. Stefanyka. W dyskusii zabiraw holos tilky odyn uczen. Molod ne maje smilywosty pryludno wystupaty

p-ja-k

> **Heidelberg: Ukrainska wystawka**
>
> *(Wlasna korespondencija)*
>
> *W prymiszczenni mysteckoi switlyci wlady w Heidelberzi, w czasi wid 15. XI. do 15. XII. 1946 trywaje wystawka mysteckych dosiahnen molodoho ukrainskoho malara Bohdana Bozemskoho. Zhadana wystawka, ce prodowzennia cyklu, szczo joho rozpoczala miscewa wlada, z metoju poriwniaty mystecki nadbannia poodynkych nacjonalnostej. Skromna obsiahom wystawka czyslyt 24 eksponaty. Na osoblywu uwahu hladacza zasluhowujut malunky z ukrainskymy motywamy. Z takych slid widmityty kartynu „Kozak Mamaj", jakoho zobrazeno u trioch wydach: u pidhotowci do pochodu, u bojewomu wyriadi i na dozwilli. Krim toho mystcewi wdalosia dobre peredaty ton i nastrij poezii T. Szewczenka „Meni trynadciatyj mynalo" u joho dwoch kartynach i „Dumy moi, dumy moi" u odnij kartyni.*
>
> *Slabsze prdstawleni pejzazi krajewydiw, ale perszi sproby wkazujut na wyrazni perspektywy, jaki widkrywajutsia molodomu mystcewi. Bujnistju fantazii i tonkistju wykonannia widznaczylys kartyny „Muza" i „Zustricz"*
>
> *Jakist dumky i lehkist linii — ce prytamanne tworczosti Bozemskoho. Krim malarstwa plekaje Bozemskyj i muzyku. W teperisznij pori studijuje w konserwatorii pry uniwersyteti w Heidelberzi.* (-ez)

Narada inzeneriw Aschaffenburga

Neszczodawno w tabori „La Garde" widbulasia narada inzeneriw i technikiw m. Aschaffenburga. Wona m. i. zajmalasia zjizdom inzeneriw-ukrainciw na emigracii, szczo widbuwsia 5 zowtnia w Müncheni.

Prysutni na zjizdi, 43 osoby ,buly delegowani z okupowanych -amerykanskoi anhlijskoi, francuzkoi ta awstrijskoi oblastej Nimeczczyny — i reprezentuwaly za nepownymy danymy ponad wisimsot inzeneriw-ukrainciw, szczo je absolwentamy wysokych technicznych szkil riznych krain. Osnowni pytannia zjizdu — czy spilka maje objednaty tilky inzeneriw, czy razom i technikiw, ta czy obyraty postijnu uprawu spilky, czy tymczasowu- rozwjazano pozytywno, a same: 1. Objednannia maje zwatysia: „Spilka inzeneriw i technikiw - ukrainciw u Nimeczczynii 2. Obranoju maje buty postijna uprawa, szczo w tisnij spiwpraci z CPUE ochopyt wsich dyplomowanych fachiwciw riznych profesij, wkluczajuczy siudy takoz i ekonomistiw z widpowidnymy cenzamy.

Koly pomynuty dejaku tendencijnist Augsburzkoi delegacii, zjizd projszow w atmosferi zwawych i dilowych dyskusij pid czas obhoworennia riznych pytan z prohramy zjizdu. Na zakinczennia zjizd obraw Uprawu z pjaty osib ta rewizijnu i kwalifkacijnu komisii.

Na propozyciju holowy zboriw inzynera W. R. zjizd uchwalyw nadislaty prywitalnoho lysta inzenerowi Danylowi Skoropadskomu, szczo perebuwaje w Anhlii ta prowadyt welyku robotu w sprawi polipszennia doli ukrainskych skytalciw DP.

A. Szwedyn

Z ukrainiky Frankfurta

Zachodamy ukrainskoho studenstwa u Frankfurti widbulasia w czetwer 21 lystopada towaryska weczirka u miznarodniomu studentskomu hurtozytku. Witajuczy swoju opikunku, Miss Chamberlain, ta zaproszenych latwijskych, lytowskych i inszych hostej, naszi studenty rozpowidaly czuzynciam pro Ukrainu. M. i. prospiwano kilka pisen i wykonanano nacjonalni tanky. U teplij, druznij atmosferi projszow cej weczir, jednajuczy szcze bilsze molod narodiw-skytalciw, szczo ich spilne lycho prohnalo za mezi ridnoho kraju (-kiw).

Dwa miryla Sowjetskoho Sojuzu

Zajawa premjera Smutsa

„Sowietskyj Sojuz maje dwa miryla. — zajawyw u swoij radiopromowi piwdenno-afrykanskyj premjer-ministr Smuts (Smats), — odne dla samoho sebe, jak welykoderzawy, druhe — dla malych derzaw, jak ot Piwdenno-afrykanskyj Sojuz. Zarady swojei wlasnoi bezpeky SSSR nyszkom, ni w koho nawit pro te ne pytajuczys, pryjednuje do sebe taki welyki tereny, jak upr. Kurilski ostrowy. Koly z zarady takoi z bezpeky dla sebe Piwdenna Afryka chocze poruszyty pered ON pytannia pro piwdenno-zachidniu Afryku, SSSR hostro zapereczuje proty toho. Czy moze swit wyznawaty dwa rizni miryla sylnych i dla slabkych, koly jdetsia pro bezpeku?"

Memorijal zydiwskych skytalciw

Try zydiwski orhanizacii zwernulysia nedawno do ON, wymahajuczy pryskoryty rozwjazannia bizeneckoho pytannia. W memorandumi, podanomu nymy sekretarewi ON Trygwe Lie ta delegatam bahatioch derzaw, skazano, szczo w taborach Nimeczczyny, Awstrii ta Italii perebuwaje teper blyzko 250 000 zydiwskych peremiszczenych osib, a bahato tysiacz inszych zydiw rozsijano po cilomu switowi. Zatrymka w stworenni jedynoi dijalnoi miznarodnioi bizeneckoi orhanizacii spryczyniaje dalszyj zanepad moralnoho j psychicznoho stanu peremiszczenych osib.

Moskwa j zakordonni korespondenty

Jak spowistyly 1. lystopada uriadowi osoby amerykanskych radiotowarystw, sowietskyj uriad zaboronyw amerykanskym radiokorespondentam w Moskwi peredawaty radiopowidomlennia korotkymy chwylamy.

Ostanni zwidomlennia.

Rewizija w tabori Bamberg

Pidczas nespodiwano prowedenoi rewizii w tabori polskych peremiszczenych osib u Bamberzi (Ulanenkaserne) skonfiskowano narkotyky j amerykanske wijskowe dobro na sumu 527 200 RM. Z pomiz 114 pryderzanych osib zaaresztowano 48 ludej. W newelyczkij walizoczci, szczo bula skryta pid pokriwleju odnoho budynku znajdeno morfinu, kodeinu j penicilinu wartistiu 450 000 RM. Krim cioho zabrano czastyny amerykanskoho wijskowoho odiahu, municiju i inszi nedozwoleni towary.

Juhoslawski repatrijanty

Za powidomlenniam oficera w sprawach repatriacii pry 3-ij amerykanskij armii, hrupa z 220 juhoslawskych repatriantiw, pokynula 14 lystopada Mittenwald, z metoju powernutysia do Juhoslawii. Ponad 5000 peremiszczenych juhoslawiw lyszajutsia szcze w amerykanskij okupacijnij zoni Nimeczczyny.

Naselennia powojennoho Berlinu

Jak powidomlajut z Berlinu, za danymy prowedenoho w niomu perepysu ludnosty, w Berlini je 3 115 314 meszkanciw, z nych 1 882 203 zinok j 1 283 111 muzczyn.

Nawit chudobu mozna braty z soboju . .

Nimecki hazety powidomlajut, szczo dla polehszennia repatriacii polskych selan i 3 amerykanska armija wyrobyly nowyj plan, jakyj umozlywluje tym polskym DP, szczo majut wlasnu chudobu, zabraty ii z soboju.

Dla cioho w tabori w Altenstadt bila Augsburgu wlasztowano punkt chudoby. Razom z tym peredbaczajetsia pryskoryty powernennia tych osib, szczo choczut zalyszyty swoju chudobu w Nimeczczyni. Dla perszoho transportu chudoby 3 armija wydilyt abo specijalnyj poizd, abo okremi wahony dla chudoby, szczo ich pryczipluwatymut do poizdiw z repatriantamy, i wydast 10-dennyj zapas kormu. Koznyj takyj polskyj selanyn musyt dowesty, szczo chudobu, jaku win chocze zabaty z soboju, win prydbaw zakonnym szlachom. Dosi na perewezennia chudoby zholosylysia 80 polakiw.

Dyplomaty w operi

Z Nev-Yorku powidomlajut, szczo ministry zakordonnych spraw Byrnes, Bevin ta Molotow i zastupnyk francuzkoho ministra zakordonnych spraw Couve de Murvile / Kuw de-Miurwil / widwidaly wystawu „Wesillia Figaro" w niu-jorkskij operi „Metropolitan".

Rym pid wodoju

Nad Rymom, jak spowiszczajut zwidty, projszow doszcz, szczo trywaw az 17 hodyn i peretworywsia na sprawzniu tropicznu zlywu. Wulyci mista buly zatopleni, a misciamy i zakydani kameniamy j zemleju z rozmytoho zlywoju bruku. Tramwajne j awtobusne spoluczennia dowelos prypynyty. Tibr peretworywsia na szwydku brunatnu welyczeznu strumynu.

300 000 amerykanciw prybudut do Ewropy

Zla slowamy keriwnyka amerykanskoho biura podorozej, jakyj perebuwaje teper u Nicci, protiahom 1947 r. majut namir widwidaty Ewropu ponad 300 000 amerykanciw.

Czy nimci tak postupaly?

Amerykanska wijskowa wlada w Berlini dala 40 ton swiczok dla rozpodilu pomiz katolyckii jewanhelycki kostely Berlinu Dostwaleno tez hromadam oboch cych wirowyznan 110, 000 litriw wyna, szczo pochodyt iz amerykanskoi zony Nimeczyny.

Za wbywannia ditej

Buwszoho likaria-szefa widenskoho zakladu dla bozewilnych u Steinhofi dr. Ernesta Illinza powisyly u Widni. Nacjonalnyj sud u Widni zwynuwaczuwaw joho w tomu, szczo win wbywaw newyliczymo chworich ditej. Prochannia pro pomyluwannia widkyneno. Scheidungen

Italijci proty rozwodiw

Parlamentarnyj pidkomitet, jakyj zajmawsia opraciuwanniam nowoi italijskoi konstytucii, widkynuw projekt legalizacii podruznich rozwodiw u Italii. Dewiatma holosamy proty trioch pryjniato stattiu, jaka stoit za nerozrywnis podruzzia j cilist simejnoho zyttia.

Zachlywyj wybuch parowoho kitla

Pry wybuchu parowoho kitla u silskij szkoli w Paroda (Michigan), jakyj wyletiw czerez dach, bulo poranenych 70 ditej, w tomu 40 wazko. Dejaki iz sotni uczniw buly zamkneni w poszkodzenomu budynku. Wsi riatunkowi awta, likari i sanitarni sestry, szczo buly do rozporiadzennia, prybuly na misce neszczaslywoho wypadku, szczob riatuwaty poranenych.

Zinky w Amerykanskomu Kongresi

Sim iz szisnadciaty zinoczych kandydatiw wybrano do palaty reprezentantiw pidczas ostannich wyboriw do kongresu w Spoluczenych Derzawach Ameryky. Czotyry z pomiz nych nalezat do respublikanskoi, try do demokratycznoi partii. Dejaki z kandydatok wybrano wdruhe. Do senatu ne kandyduwala zodna zinka.

> **Skilky skytalciw w prowincii Grosshessen**
>
> Jak powidomyw nedawno na presowij konferencii keriwnyk widdilu suspilnoi opiky amerykanskoi wijskowoi uprawy Großhessen, u 63 groß-hessenskych taborach dia DP perebuwaje 75 000 peremiszczenych osib z 42 ewropejskych narodiw.
>
> Kruhlo 18 000 peremiszczenych osib pokynuly tabory, szczob oselytysia w Nimeczczyni. Na nych ne poszyriujetsia bilsz opika ale wony otrymujut nimecki charczowi kartky j widpowidni dokumenty. Blyzko 700 polakiw szczo tyznia powertajutsia do batkiwszczyny, widkoly poczaly distawaty zabezpeczennia na 60 dniw. Cej dodatkowyj prydil, jak pidkresleno w powidomlenni, wydajetsia lysze z amerykanskych zapasiw.

В ОБОРОНІ СТАРШИХ.

(Початок на 2-ій сторінці)

ють ініціятиву й діяльність молоді"? Ото навоювали б! Ото добилися б перемог!

У мисливстві слухають старих мисливців. У військових справах — старих вояків. У революції — старих революціонерів. У науці — старих науковців. Хто це заперечить? Тому теза п. Завадського про зменшення участи старих у громадському і політичному житті здається нам дуже смішною, можна сказати б — викриком молодого півника, зазнайкуватого і самовпевненого.

Всюди в світі цінять вік. В Америці до вищого уряду мають право бути обраними тільки громадяни після 30 років. А чи багато знайдемо видатних політичних та громадських діячів світу тепер серед молодих? Бевін, Етлі, Черчіл, Труман, Бернс, Айзенговер, Ванденберґ, Бідо, Де Голль, Спаак, Тригве Лі... По скільки їм років?

Здається, ніде в світі не ставлять питання, „чи оправдані домагання старших на особливу пошану", чи ні. Знаємо, що світ з пошаною вклоняється перед старими. Чи будемо ми вклонятися? Можемо піти за порадою до п. Завадського, й не будемо віддавати „особливої" пошани. Але як на нас дивитиметься світ?

Зводячи думки до кінця, скажемо, що позбавити права участи старих громадян у політичному та громадському житті — значить, наразити себе на небезпеку, зійти на дорогу, де запанує вітер, запал, шум і галас, а не розсудок, розвага, що завжди перемагає шумовиння.

Друге питання, що постає від статті: що за дорогу треба молоді? Куди й до чого?

Доріг різних дуже багато. До науки? — Ніхто молоді в тому не відмовляє, навпаки — силою тягнуть. До Америки? — Туди ще ніхто не їде, і наші старі нікому дороги не застоять. До спекуляції? — За спекуляцію карають однаково старих і молодих — на вік не дивляться. До влади? — Влади ніхто не має, бо ні під ким і ні над ким владувати. То якої ж дороги? Так собі, хіба „в світовому маштабі", як кажуть?

Звичайно, ми ще минули одну дорогу — до проводу. Отут, мабуть, пес зарито́й. Булава, справді, гарна цяцька. Але до неї треба голови, бо не всякій голові булава по руках, кажуть.

Знаємо, що багато молодих на еміґрації аж не потовпиться в провідники. Не навчившись ще якслід „тму-мну", вже теки для міністерських справ купують. Але ж таке, на щастя, водиться не в усьому світі.

Всю тему „Молоді дорогу" треба було б трохи переінакшити.

Дорогу нашій еміґраційній молоді справді треба. Але переважна частина молоді її ще не уявляє. Що на тій дорозі робити? Чи церкви ламати, чи голови „противникам" криниити, чи газети палити, чи кабелі заготовляти, чи за „фюрером" у вогонь і в воду лізти „для добра народу".

Ось у чому річ. Тому не „Молодим дорогу!", а „Молодь — на вірну дорогу!" — кидаємо гасло. Поки ще остаточно не вивітрився дух „вождівства", поки ще серцями володіє практика третього райху, буде злочином давати молоді вільну дорогу.

То ж дорогу, якої треба нашій молоді, — дорога до науки! Вчитися і ще раз учитися. Не гітлеризму, не комсомольської практики, а життєвої мудрости, загальнолюдської правди, втіленої в чотирьох засадах демократизму та в науці християнства. Після теорії приходить практика. Давати ж дорогу без практики тим, хто не має засвоєної теорії, — значить, наражувати себе на непотрібні, зайві труднощі. Без теорії навіть красти важко. А дорога, на яку вийде наша молодь, — далеко поважніша. То дорога перемоги чи поразки в боротьбі за найдорожчий наш віднятий скарб — державу.

Тому єдина дорога для молоді — до науки! Про інші дороги думати покищо рано. Всі здорові народи так роблять. Мусимо й ми так робити якщо хочемо бути здоровими.

Гнат Дядюренко

HOSPODARSKYJ OHLAD „NEDILI"

Borotba za stabilnist franka

Na hospodarsku sytuaciju Francii czasto ne zwertajut naleznoi uwahy. Kraj poterpiw sylno pid czas wijny ,zokrema za czas okupacii nimciamy. Nacysty rozmontuwaly bahato fabryk, wywezly zapasy syrowyny, a pryrodni bahatstwa kraju zorstoko pidkopaly.

Do cioho pryjszly szcze wtraty wid bombarduwannia. Paryz majze neposzkodzenyj, zate promyslowi oblasti piwnoczi j zachodu duze znyszczeni. Czyslenni mosty pozrywani, szachty pid czas widstupu nimci zalyly wodoju. Welyku czastynu transportnych zasobiw znyszczeno. Cym mozna pojasnyty tez duze neriwnomirnyj rozpodil charcziw. W dejakych chliborobskych prowincijach charcziw zabahato, zate w promyslowych oseredkach nedostaje czasom najneobchidniszych charczowych produktiw.

Zakordon dywujetsia, szczo cej kraj, jakyj maje taki welyki hospodarski mozlywosti j taki pryrodni bahatstwa, dwa roky pisla wijny terpyt tak duze czerez hospodarski trudnoszczi. Bo Francija do dejakoi miry, ce — uniwersalnyj kraj: w centri wona maje welyke poholiwia chudoby, na piwnoczi szachty, na piwdni chliborobski produkty, na zachodi industriju. Ale ci reczi tiazko schematyczno perewezty z teorii w dijsnist. Czotyry j piw roku hrabiznyckoi hospodarky zachytaly pryrodnimy bahatstwamy krainy. Krim cioho widczuwajetsia nedostacza roboczych ruk, materijalu ta znariaddia.

Tut i tam dywujutsia, szczo Francija maje zapotrebuwannia na wuhilla. Ale ne treba zabuwaty, szczo Francija zawzdy mala welyke zapotrebuwannia na zakordonne wuhilla. Wona teper szczo-jno czastynno uruchomyla swoi kopalni. Tomu slid wwazaty za neporozuminia, koly dumajut, szczo nastyrlywist, z jakoju Francija domahajetsia wuhilla, ce z ii boku zla wola, abo ochota zrewanzuwatysia. Wychodyt, cej fakt motywujetsia hlybszoju hospodarskoju neobchidnistju.

Borotba za stabilnist franka, ce wlastywa drama nezawydnoho hospodarskoho polozennia Francii. Zyttiewi umowyny mas komplikujutsia iz misiaca na misiac. Ciny rostut nepomirno. U dobre poinformowanych kolach howorjat pro swoho roda prychowanu inflaciju, jaku malenkymy dozamy nepomitno \ peredajetsia masam, szczob bula bilsz pryjemlywa. Zarobitna platnia zanyzka. I koly widoma czastyna tendencijnoi presy howoryt ironiczno pro perehony cin i wynahorody, to treba pamiataty, szczo w cych neriwnych perehonach zarobitna platnia ide czerepaszynym krokom, a ciny izdiat najmoderniszymy zasobamy komunikacii.

Proty takoho rozwytku hospodarskoi sytuacii uriad trioch partij powiw buw zawziatyj bij, bez nadii na uspich. Bezpereczno Francija produkuje, szczo bilsze — wona produkuje dowolj bahato. Ale francuzy majut malo korysti iz cijei produkcii. Szczob poklasty kraj derzawnomu zadowzenniu, jake postijno zrostaje, szczob bodaj do dejakoi miry ustabilizuwaty franka, Francija musyt eksportuwaty. Wona eksportuje kosztom zyttiewoi stopy swoho hromadianstwa, jake ciu zertwu prynosyt poherojsky.

Produkcija awtomobiliw usich marok zrosla pomitno. Ale francuz ne w syli kupyty awta. 98% awtomobilnoi produkcii eksportujut do Anhlii, Szwajcarii ta Szwecii. Cioho ne roblat z lehkym sercem, ale eksport pidderzujut, za te utrudniujut zakup wnutri kraju, szczob lysz zdobuty cinni j neobchidni dewizy. Taksamo produkcija odiahu i precyzijnoho pryladdia zarezerwowana dla zakordonu.

Typowyj pryklad borotby za dewizy, ce tiutiun. Cyharky i tiutiun u Francii na kartky. Ale w susidnij Belhii, de tiutiun prodajut bez obmezen, 30% cyharok, ce francuzka produkcija. Ce widomi cyharky „Gaulois", jakych jakist bahato wyszcza wid tych cyharok, szczo ich prodajut u kraju. Ale chto bazaje konkuruwaty, musyt dotrymuwaty krok konkurencii. Obserwujetsia paradoksalne jawyszcze, szczo francuz musyt ichaty zakordon, szczob kupyty francuzki cyharky dowojennoi jakosty.

Francija, ce kraina wyna. Szampan iz Reimsu szyroko widomyj. Produkcija osiahnula wze majze dowojennyj riwen. Ale kupyty szampana u Francii majze nemozlywo. Zate joho eksportujut u welykii kilkosty po wsiomu switi, nawit do Ameryky.

Kredyty, szczo ich dala Amerykа, wzywajetsia peredusim na te, szczob szcze kraszcze rozwynuty produkciju. Bo kredyty, ce ne darunok. Wony majut lysz todi hluzd, koly dajut zubozilomu krajewi zmohu twerdoju praceju staty znowu na szlach hospodarskoho rozwoju.

Widpowidalni czynnyky u Francii perekonalysia, szczo nema niczoho bilsz zahrozlywoho dla kraju, jak inflacija, jaka nacze powin w odnu myt nyszczyt te wse, szczo zdobulosia praceju bahatioch rokiw. Dobrowilnyj nedostatok, jakyj pryniala na sebe Francija najkraszcze swidczyt, szczo francuzy swidomi toho, jak neobchidno borotysia proty cioho jawyszcza. Ce zusyllа treba tym bilsze cinyty, szczo Francija pisla dowhych rokiw nedostatku j holodu, mohla b sama spozywaty swoi produkty.

Ale newidomo, czy cia borotba proty inflacii uwinczajetsia uspichom. Polityka nedostaczi i zertwy moze ,ne zwazajuczy na wse, skinczytysia newdaczeju. Ale wse taky treba pryznaty, szczo Francija robyt zusylla, szczob zdaty ispyt pered soboju i pered switom.

Poczesna lysta

„Komisija Dopomohy Ukrainskomu Studentstwu" / KODUS / serdeczno diakuje takym osobam i ustanowam za uspisznu uczast w udarnij zbirkowij akcii w koryst ukrainskomu studentstwu j na „Ukrainskyj Naukowyj Fond":

1. Ukrainske Sportowe Towarystwo „Sokil" w Ellwangeni za pozertwu w sumi 1 063,39 marok.
2. „Ukrainskyj Taborowyj Teatr" w Ellwangeni za pozertwu w sumj 421 marok.
3. Chor „Bojan" w Ellwangeni — 500 m.
4. PPUE w Schwandorfi — 2175 marok.
5. Kurin Molodi w Aschaffenburzi — 200 marok.
6. Rada Fizycznoi Kultury w Augsburzi — 2 511,73 marok.
7. Kapela Bandurystiw w Ingolstadti — 1000 marok.
8. Kooperatywa „Samopomicz" w Aschaffenburzi — 500 marok.
9. Poloneni lazaretu w Garmisch 20 marok.
10. Jepyskopskyj chor w Main-Kastel — 1570 marok.
11. Taborowa Kooperatywa w Mainz-Kastel — 940 marok.
12. Prof. Nestor w Müncheni — 2000 m.
13. p. Tutko — 236 marok, zibranych na Swiati Molodi u Winzeri.
14. p. Kateryna Pasicznyk w Lebach — 740 marok.
15. Robitnyk z Mainz-Kastel — 2393 marok, dochid z weczirky
16. Hosti na wesili pp. Wasyla Dziub j Osypa Melnyka w tabori „Kongres" u Nürnbergu 303 marky.

Koszty Druhoi Switowoi wijny

Bank miznarodnioho obliku w Bazeli wystawyw obrachunok poserednich i bezposerednich kosztiw druhoi switowoi wijny. Ci wydatky i wtraty wynosiat wkupi 338 milijardiw funtiw szterlingiw. Koly wizmemo za pidstawu obliku zoloto j wstanowymo, szczo odyn funt szterlingiw riwniajetsia cini 20 marok zolotom, to wojenni wtraty wynesut 6760 milijardiw zolotych marok. Ce suma, jaku hodi sobi ujawyty. Koly podilymo ciu sumu pomiz, hromadian tych norodiw, jaki wely wijnu, to na koznoho hromadianyna prypade 6000 marok zolotom. Koly pryjmemo, szczo rodyna skladajetsia peresiczno z czotyrioch osib, to na koznu simiju prypadaje 24 000 marok zolotom. Skilky nuzdy j zlydniw mozna bulo b usunuty na switi, jakby ciu sumu wzyty ne na znyszczennia, a na widbudowu? Jakszczob ci sumy, szczo ich wytratyly na wijnu, wzyty npr. na budowu meszkan, to koznyj hromadianyn narodiw, jaki wely wijnu, mih by meszkaty w okremij welykij i modernj willi z najnowiszym ustatkuwanniam zhidno z najnowiszymy zdobutkamy techniky. Nimeczczyna wydala na ciu wijnu 500 milijardiw marok zolotom, Czetwertynu tych kosztiw wona wytysnula iz okupowanych neju kraiw. Koly pryjmaty, szczo czyslo meszkanciw Nimeczczyny wynostyt 70 milijoniw, to koznyj nimec wid nemowlaty do staryka, czy win praceзdatnyj, czy ni, obtiazenyj sumoju 7 150 zolotych marok. Inszi narody, szczo wely wijnu wydaly taki sumy: Spolueczeni Derzawy 1400 milijardiw, SSSR 600 milijardiw. Welyka Brytanija 400 milijardiw, Japonija 280 milijardiw, Italija 100 milijardiw zolotych marok.

Powstala Miznarodnia Orhanizacija dla skytalciw

Zachodamy Objednanych Nacij utworylas Miznarodnia Orhanizacija dla skytalciw „Interneszonel Refjudzi Organizejszen /, zawdanniam jakoi je perewesty repatrijaciju skytalciw.

Za skytalciw / refjudzis, wtikacziw / uwazajut:

1. Osib, szczo opynylysia poza mezamy swojei batkiwszczyny, abo krainy swoho postijnoho pobutu, czerez nacystski j faszystski rezymy derzaw, szczo wojuwaly proty Objednanych Nacij.
2. Osib, szczo znajszlysia poza hranyceju, jak zertwy peresliduwannia z rasowych, relihijnych, nacionalnych i politycznych pryczyn / jakszczo ichni polityczni perekonannia ne supereczat pryncypam Objednanych Nacij /.
3. Osib, jakych uwazaly za wtikacziw szcze pered druhoju Switowoju Wijnoju.
4. Osib zydiwskoho rodu.
5. Syrit, jaki, znajszlysia na czuzyni bez opiky i jaki z waznych pryczyn ne mozut buty powerneni do krainy ichnich batkiw.
6. Osib, nasylno wywezenych pidczas wijna na roboty do czuzoi krainy, jaki teper ne mozut, abo ne choczut powertatysia do swojei batkiwszczyny, abo krainy swojei powojennoi derzawnoi prynaleznosty z takych politycznych pryczyn, jaki ne idut u rozriz iz zakonamy w Czarteri Objednanych Nacij, abo jaki teper wyznaje nowa Miznarodnia orhanizacija.

Dopomohy Orhanizacii dla Skytalciw ne otrymajut:

1. wojenni zloczynci i zradnyky.
2. zwyczajni kryminalnyky.
3. osoby nimeckoho etnicznoho / mownoho / pochodzennia, szczo ich pereneseno, abo mozna perenesty do Nimeczczyny, a jaki buly ewakujowani z Nimeczczyny w czasi wijny, abo wtikly, szczob ne popasty w ruky alijantiw.
4. Osoby, jaki distajut dopomohu zi swoho ridnoho kraju chiba, szczo ich ridnyj kraj samyj distaje dopomohu z miznarodnich fondiw.
5. Osoby, jaki wid czasu druhoj Switowoi Wijny braly uczast w bud jakii terorystycznij orhanizacii, abo w jakijs orhanizacii, jaka mala metoju skynuty nasylno uriad ridnoho kraju, koly tojze uriad je czlenom Objednanych Derzaw.

Cia „Interneszonal Refjudzi Orhanizejszen" dla skytalciw / IRO / pryjszla do wysnowku, szczo w 1947 roci kolo 175 tysiacz wojennych zbihciw i skytalciw wyemigrujut z Nimeczczyny j Awstrii w inszi krai.

Leonid Poltawa

Molodij druzyni

Привіт тобі, моє життя,
Моя любов і сило!
Без вороття, без вороття
Минуле відлетіло.
Вже не на день, вже не на рік
Степами і горами—
Нехай малий— та цілий вік
Прослався перед нами.
Нехай тяжкий—але його
Не нам боятись, мила.
Чим більший в горнові огонь--
Тим більша в криці сила!
Для мене—ти, для тебе—я,
А ми—свому народу.
Хай буде ще одна сім'я
Життєві в нагороду.
Одна сім'я, одна рука
І серце—теж єдине.
Ти чуєш: край уже гука
Твого і мого сина.
Його і нас гукає, зве,
Зірками в небі кличе.
Ми прийдемо — в міцне, в живе,
У плем'я бунтівниче.
А в Києві — дзвінкі вітри,
Блакитний, ніжний вечір.
І буде нас іти не три —
Мільйони плечі - в - плечі.
Таких батьків, таких синів,
Таких як ти, кохана,
Кого палили щастя й гнів
І кликав клич Богдана;
Таких, кого любили ми
Тривожно і побожно,
Людей яких назвать людьми
Лише людьми і можна...
У Києві — дзвінкі вітри
Блакитний, ніжний вечір.
І буде нас іти не три —
Мільйони плечі - в - плечі.

3. 10. 1946 р.

3 sprawy SSSR

w naswitlenni amerykanskoi presy

„New York Times" pryswiatyla peredowu stattiu problemam Sowietskoho Sojuzu, szczo majut welykyj wplyw na sowietsku zakordonnu polityku i mozut maty tez wyriszalne znaczennia dla SSSR u majbutniomu. Chocz ci problemy, — pysze hazeta, — szcze ne swidczat pro wnutrisznju katastrofu ,bo sowietskyj uriad i komunistyczna partija nastrojeni duze riszucze szczodo rozwjazannia ich, prote metody cioho rozwjazuwannia, cikawi sami po sobi, kydajut i nowe switlo na te, szczo je teper najbilszoju switowoju problemoju, a same na zaplutanu zakordonnu polityku Rosii. Najkraszczu ilustraciju sowietskych metod dajut try sprawy: czystka, bjudzet i nowyj piatylitnij plan. Pid czas wijny, jaka welasia w imja patrjotyzmu, a ne marksystskoi switowoi rewolucii, partija postupylasia swoim perszym miscem a natomist wyrynuly czotyry nowi dzerela syly, jaki pisla wijny abo musily buty zlikwidowani abo zahrozuwaly pryjty do wlady, zminywszy derzawnu strukturu SSSR. Cymy sylamy, na dumku amerykanskoi hazety, je armija, biurokratija, osoblywo w industriii, selany i, nareszti, wyzwolni nacjonalni ruchy, szczo zrostajut u dejakych sowietskych respublikach, zokrema w Ukraini. Jak zaznaczaje hazeta, troie z cych konkurentiw partii buly do pewnoi miry zlikwidowani: heneraliw, wkluczno z marszalom Zukowym, widsuneno na bik, bjuroktatiju poborjut, selan znowu zahnano do kolhospiw, obwynuwaczujuczy ich abo w sabotazi, abo w rozkradanniu kolektywnoi wlasnosty. Proty „burzuazno- nacjonalistycznych idej" proweдeno welyku czystku uriadowoho i partijnoho personalu na Ukraini abo i pereseleno cili narody, jak ot krymskych tatar i dejaki kawkazki plemena. Szczob pownistiu widnowyty wladu komunistycznoi partii, sowietska propaganda w kraini wysuwaje szczoraz nowi hasla pro potrebu zmicnennia wijskowoi moci SSSR, halasujuczy pro „kapitalistycznu zahrozu". Ce i je osnownoju rysoju sowietskoi zakordonnoi polityky, a razom z tym i najbilszoju pereszkodoju dla wstanowlennia myru.

Koszty pereselennia dla 50 tysiacz z tych skytalciw bude musity zaplatyty IRO. Kolo 25 tysiacz skytalciw osiadut w zachidnio-ewropejskych krainach, a koszty ich pereselennia bodai czastynno pokryjut tj krai, szczo ich pryjmut / Francija, Belhija, Hollandija, i Anhlija /. Koszty pereselennia bila 100 tysiacz zydiw budut zaplaczeni wojennym widszkodowanniam, stiahnenym z Nimeczczyny za nacystyczni konfiskaty zydiwskych majetkiw.

Na koszt pereselennia kolo 100 tysiacz skytalciw u 1917 roci pryznaczeno w bjudzeti tijej orhanizacii sumu 60 miljoniw dolariw, a cilyj bjudzet maw by wynesty 258 000 000 dolariw.

IRO spodiwajetsia, szczo w nastupnych 18-ty misiaciach pereseluwannia skytalciw bude naczyslaty pryblyzno po 25 000 osib misiaczno, jak szczo znajdetsia widpowidne czyslo paroplawiw dla cioho dila.

Apostol u narodi

Spohad pro Mytropolyta Lypkiwskoho

1923 rik. Prowesna. Bizat ruczai. Sonce nastyrlywo zjidaje ostannij snih. Czolowiky zinky, dity ta starenki babuni pospiszaly na szyroku wulyciu. Spid zawiazi chustky na holowi styrczaly samorobni swiczky z zowtoho wosku. Wsi na zustricz blazeniszoho wladyky Wasyla. Adze wony tak szczyro molylysia szczonedili za ridnoho apostola pidczas wynesennia Dariw Bozych. Teper wony blahohowijno czekaly na zustricz z nym.

Wdaryly dzwony. Strepenulys ludy. Zdaleka wulyci nablyzawsia odnokinnyj drabyniastyj wizok. Poseredyni na sini, zastelenomu selanskym kylymkom, sydiw mytropolyt Wasyl Lypkiwskyj. Zlehka usmichnenyj, z jasnym pokarbowanym hlybokymy zmorszczkamy czolom, z prywitnymy oczyma ta biloju, jak len, borodoju w prominni nadweczerowoho sonca win siajaw, nacze prorok. Tysiaczi ludu w swytach, kozuchach ta sirakach poskydaly szapky j witaly poklonom uczytela ridnoho i nadchnennyka, zasiwacza prawdy j wiry w newmyruszczist ukrainskoho narodu, a Wladyka posylaw blahoslowennia pidniatiiam swoich ruk.

Hruzkoju dorohoju, spownenyj neskazannoho szczastia i nadij cej weleluduyj pochid prowodzaw mytropolyta do hetmanskoi cerkwy Apostola Danyla. Za dawnimy zwyczajamy, zytnim chlibom ta dribkom soly prywitaw narod swoho Wladyku.

Widsluzeno uroczystu weczirniu. Z poczuttiam skorboty i szczyroi molytownosty wirujuczi wysluchaly palku propowid Mytropolyta, wid jakoi dychalo newhasymym polumiam lubowy do Boha, ridnoi zemli j narodu.

Welyke hore opowylo sercia selan, koly wony dowidalys druhoho dnia, szczo ahenty NKWD zmusyly Mytropolyta Lypkiwskoho nehajno pokynuty selo.

Zatoniuk

НАД НОВИМИ КНИЖКАМИ

Pjat poem i odyn „widkrytyj lyst"

OL. BABIJ: ZNYWA. POEMY. Augsburg, 1946, st. 64. Obkladynka. — EDWARDA KOZAKA.

Pjat Babijewych poem pryhadujut nam awtora, szczo wze czwert stolittia drukuje swoi twory w periodycznych wydanniach i okremymy knyzkamy. Joho doteperisznij dorobok — ce liryka, poemy, opowidannia, powisti, dramatyczni sproby ta literaturno krytyczni statti. Nebahato toho, ale rizne.

Chto czytaw dawniszi Babijewi twory — toj zowsim ne bude rozczarowanyj najnowiszoju joho zbirkoju, w jakij je twory wid 1939—1945 roku. Ta bude dumaty nad tym, czomu awtor tak lehkoduszno stawytsia do formy swoich poezij. Wid „Huculskoho kurenia" do „Znyw" dowhyj czasowyj szlach, ale nedbajlywist do formy wse szcze te sama. Joho dawniszi sproby w dilanci powisty maloszczo wychodyly poza podannia syroho materijalu, ne bulo tam hlybszoho slidu tworczoho dolota prawdywoho mystcia.

Te lehkowazennia formalnoi storinky tworczosty baczymo i w „Znywach". I prychodytsia robyty wysnowok, szczo awtor, moze i swidomo, ne namahawsia wyjty chocz trochy wyszcze wid toho miscia, na jakomu stojaw u poczatkach swojei literaturnoi praci.

W zbirci pjat poem: „Znywa" i „Wesilla" — ce pobutowo-filosoficzni poemy, de etnohraficzni opysy pereplitani dumkamy pro zyttia. Os pryklad:

Bo rytm, harmonija i mira
Kosmicznych syl zakon nesut:
Ti, szczo w zakony wiczni wiriat,
W swit wnosiat Prawdu j Krasu. —
De bezzakonnist zapanuje,
De miry u zytti nema,
Tam bezlad, zlo krasu rujnuje,
Panuje chaos tam i tma.

Poema „Mariczka" z nowoi istorii naszoho Zakarpattia, „Lystopadowa nicz" pro 1918 rik u Lwowi, „Orlyk" pro welykoho Mazepyncia.

Jak lehko bulo w cych poemach okremi strіczky nablyzyty do takoi prytamannoi naszij mowi mylozwucznosty, ale awtor wydrukuwaw ich tak, jak jomu wony wlizly pid pero. U czetwertij striczci nawedenoi perszoi strofi majemo 23 zwuky i miz nymy az 15 pryholosnych zwukiw. (W swit wnosiat Prawdu i Krasu). A my czasto lubymo chwalytysia, szczo nasza mowa szczodo mylozwucznosty stoit porucz italijskoi! Lehko bulo pozbutysia i halyckych naholosiw, poszukaty swizyszych rym, ta wzahali bilsze dbaty pro mystecki zasoby poem. Ale szczo z, awtor ne dbaje pro ci reczi i pysze tak, jak pysaw na poczatku 20-rokiw.

Пам'ятайте про допомогу українським студентам!

Tomu nas zdywuwaw trochy „Widkrytyj lyst" Ihora Kosteckoho do awtora „Znyw". Kosteckyj nazywaje Babija „doktorom filosofii ta wyznacznym majstrom poezii" i pizniszе, wychodiaczy z toho zalozennia — bje swoho towarysza z „MUR-u" za te, szczo Babij ne je tym, za koho joho awtor lysta uwazaw. Kosteckyj pryznajetsia, szczo majze ne czytaw Babijewych tworiw, znaje tilky joho poeziјku iz puantoju pro nadludynu ta czuw Babijewi wyslowy pro literaturu ta ji zawdannia.

„Tak, Wasz wirsz pro nadludynu, Waszi wyslowy pro Dzojsa jak rewolucjonera psychiky i rewolucjonera formy w krasnomu pysmenstwi, Waszi dumky pro potrebu zaktywizuwaty zmist j formu ukrainskoi literatury, — wse ce ja spryjniaw z radistju". — pysze Kosteckyj. A my dodamo, szczo szcze ne odyn pysmennyk rozczarujetsia, jakszczo zaczne wiryty zajawam naszych pysmennykiw-krytykiw, szczo wze wwazajut odyn odnoho za heniiw i to na rachunok pryjdesznich swoich tworiw. Lehko pysmennykam skladaty teoretyczni zajawy, a wazcze napysaty dijsno wartisni twory. Czytajuczy kilka, niby krytycznych, ocinok malenkych urywkiw z tworiw naszych pysmennykiw — my z zachom pobaczyly, szczo ci krytyky — ce holosni peany w czest nenapysanych szcze do kincia tworiw. Boimosia, szczob taki bezkrytyczni krytyky ne zawely na maniwei i tak ne zawzdy skromnych naszych pysmennykiw, bo nezasluzeni pochwaly czasto demoralizujut.

Ta wertajmosia do poem Babija, jakyj zowsim ne wynen w tomu, szczo Kosteckyj same tak pysaw pro nioho. Kosteckyj szcze w inszyj sposib skrywdyw Babija. U „Znywach" awtor chotiw daty poemu-idyliju, w jakij miska ludyna nachodyt spokij, i zowsim ne dumaw pro socijalni problemy naszoho sela. Kosteckyj same za te hanyt Babija, ba, szczo bilsze zakydaje nawit taki prowyny, jakych zowsim nemaje u twori. Szczo krytykujetsia, te treba nasampered proczytaty i zrozumity. Babij opysuje obzynky, zenci prychodiat iz winkamy do hospodarja.

Zenci prychodiat wze do chaty,
Hospodar wyjszow do worit,
Swoich robitnykiw witaty,
Pryniat poklin ich i prywit.

A krytyk Kosteckyj, ne znajuczy, mabut, niczoho pro toj starodawnij ukrainskyj, zwyczaj, zwertajetsia do awtora iz zakydom:

„Ja Wam dywujusia, jak mozete na ce spokijno dywytysia i ospiwuwaty, szczo hospodar dysponuje swoimy robitnykamy i szczo jomu wony powynni szcze i klaniatysia".

I dali wede swoju filipiku proty wydumanoho samym soboju woroha.

„Newze w poriadku reczej, szczo siohodni odna ludyna klaniajetsia druhij jak wyszczij? Newze Wy, poet nadludyny, ne widczuwajete potreby znajty w zytti, abo wytworyty w ujawi, heroja, szczo perekynuw by szkerebert usi ci „wiczni cinnosti" i „kosmiczni zakony", heroja, szczo wsijeju istotoju zmahawsia b za stworennia suspilstwa, de nichto nikomu ne powynen buw by klaniatysia jak wyszczomu".

Czytajuczy ci nisenitnycy, podumaly my: Bidnyj awtore „Znyw"! — Znaly my zdawna pro twoju partijnu prynaleznist i czytaly wsi twoi twory, ale az pan Ihor Kosteckyj pokazaw nam tebe jak takoho, szczo ospiwuje „dopotopni" zwyczai i wychwaluje p... Pan Kosteckyj mih niczoho ne znaty pro staroukrainski obzynky (chocz pysaty, i to szcze w takomu katehorycznomu toni, jak baczymo, mih), ale de bula Redakcija II zbirnyka „MUR-u", jaka drukuwala slowa Kosteckoho — toho nijak ne mozemo zrozumity. Wydno, szczo i wona ne czytala: abo Babijewych poem, abo statti-lysta Kosteckoho.

Kinczajemo slowamy Kosteckoho:

Dijsno „widczuwajetsia potreba znajty heroja, szczo perekynuw by szkerebert" podibni krytyky i nawczyw ludej buty widpowidalnymy za napysani slowa! Ludy, pyszit tilki pro te, szczo rozumijete! Nawit todi, koly wy szcze molodi!

L. Hruszenko

Do istorii Cerkwy

(Na marginesi broszury-Senex „Ukrainska Prawoslawna Cerkwa pid czas druhoi switowoi wijny 1939—1946 rr" München 1946. Na prawach rukopysu.)

Ukrainske hromadianstwo witaje cej duze cinnyj dokument naszych czasiw. Awtorowi nalezytsia podiaka za te, szczo potrudywsia kolo takoi waznoi dilanky. Koly wdumlywyj czytacz proczytaje i proslidkuje ciu broszuru, to musyt wyznaty, szczo Senex wykonaw widpowidalne zawdannia. Pered oczyma czytacza malujetsia obraz Ukrainy na tli, tak by mowyty, cerkownomu. Ale tut podano cilu, zywu Ukrainu, w ii strasznomu zmahanni za prawa Cerkwy, za wolu narodu. Tomu ukrainske hromadianstwo ne moze projty bila tijei pojawy bajduze. Podii operti na dokumentach, podani duze jaskrawo. Cia broszura je dla nas oboronoiem pered switowoju dumkoju; tomuto, zrobywszy malenki dopownennia, treba jaknajskorsze wydaty ii w czepurnomu wydanni i to ne tilky ukrainskoju mowoju, ale j anglijskoju dla szyrokoho switu.

Moze Senex zdobude szcze des tekst lysta Myrtropolyta Oleksija do Mytropolyta Szeptyckoho z 1942-ho, a moze 1943-ho roku. Cej lyst kyne switlo na postat Mytropolyta Oleksija, skaze jak win dywywsia na pytannia zjednannia obоch naszych Cerkow. W joho charakteri bulo szczos, szczo kazalo jomu rozbywaty jednist Cerkwy.

Na 65-tij stor. trapylasia mala pomylka. Najwyszczyj hruzynskyj cerkownyj dostojnyk na emigracii archymandryt o. prof. dr. Hryhorij Peradze, jakyj, zdawalosia, stane jepyskopom Hruzii, ne zhynuw u warszawskij wiaznyci, jak pysze Senex; nimci o. Peradze wywezly do Oswiencima, tam zamorduwaly, tilo spalyly ta powdomyly Mytr. Dijonisija zapytom, czy chocze zabraty joho popil . . .

Czekajemo pojawu cioho cinnoho dokumentu w knyzkowomu wydanni.

p-ja-k.

Francuzka presa podaje

Sensacijni zwidomlennia pro atomowe misto

Takym za powidomlenniam francuzkoho zurnalu „Le Monde Illustre“ je misto Oakridge, w jakomu teper projektujetsia widkryty perszu fabryku wyrobnyctwa atomowoi enerhii dla myrnych cilej .Ce zasekreczene szczodo detalnych widomostej pro swoje pryznaczennia misto pylno oberihajetsia derzawoju, jaka je joho pownym wlasnykom. Prote widnedawna do nioho czasom puskajut uze pid umowoju nerozholoszuwannia toho, szczo pobaczat, okremych widwiduwacziw, a dekomu z „prywilejowanych“ nawit dozwolajut robyty fotograficzni znymky, chocz — jak u Mekki — —lysze w zowniszniј smuzi mista. Zurnal podaje dejaki cikawi faktyczni detali .szczo swidczat pro pylnist, tych zapobiznych zachodiw, szczo ich uzywaje wlada proty mozlywoho pronyknennia szpyhuniw do cioho mista. 3000 horodian, szczo meszkaly w niomu pered wijnoju, a 1942 r. buly wyseleni z nioho, zberehly prawo chowaty swoich blyzkych na miskomu kladowyszczi, de spoczywajut ich predky. Prote, ce robytsia ne tak prosto: predstawnyky wlady ne tilky widkrywajut koznu trunu, szczob pereswidczytysia w samoosobystosti nebizczyka, a j kolut abo prypikajut koznyj trup, szczob perekonatysia u widsutnosti jakohos oszukanstwa.

Sowjety tez praciujut

Jak powidomlaje Associated Press sowietskyj uczenyj prof. P. J. Lukirskyj widkryw nowu metodu rozbyttia atomu i nowyj sposib, jakyj daje zmohu doslidzuwaty powerchniu zemli do hlybyny 31,5 km. pry dopomozi elektrycznych promeniw. Dosi mozna bulo doslidzuwaty powerchniu zemli lysz do hlybyny 3—4 km.

Amerykanci pro sowjetsku armiju

Zhidno z amerykanskymy informacijamy, SSSR maje pid zbrojeju 5 milijoniw wojakiw, tobto tretynu toho, szczo w wijni. Poza terytorijeju SSSR iz cijei sumy nachodytia 2 milijony: 20 000 u Finlandii, 750 000 w Nimeczczyni, 450 000 u Polszczi, 10 000 u Czechoslowaczczyni, 60 000 w Awstrii, 60 000 w Madiarszczyni, 300 000 w Rumunii, 7000 w Juhoslawii, 2000 w Albanii, 90 000 w Bolharii, 85 000 w Mandzurii, 175 000 w Korei i 10 000 w Azerbejdzani (Persija).

Zwidomlennia Moskwy

Московське радіо повідомляє, що з німецької окупаційної зони відправлено до СССР перший транспорт з демобілізованими совєтськими військами. Після закінчення демобілізації “четвертого континґенту“ в Німеччині, Угорщині, Румунії Болґарії та Польщі залишиться 40 дивизій замість 60, що були там перед демобілізацією.

Zydiwskyj pamiatnyk

Na nowoosnowanomu zydiwskomu cwyntari w Müncheni widkryto 10. lystopada pamiatnyk zydiwskym zertwam faszysiwskoho teroru.

*

Jak zajawyw u parlamenti brytijskyj minister kolonijalnych spraw Arthur Greech Jones, brytijskyj wysokyj komisar dla Palestyny oderzaw pownowlast wypustyty na wolu internowanych czilnych zydiwskych dijacziw. Odnoczasno wydano dozwil zwilnyty internowanych u Palestyni arabskych prowidnych ludej. Minister kolonii wyslowyw nadiju, szczo zwilnennia cych osib pryczynytsia do prywernennia w Palestyni spokoju i stworyt osnowu dla zahalnoho uporiadkuwannia widnosyn.

Wiaznycia czekaje . . .

Amerykanskym dyrektorom wiaznyci w Spandau, w jakij simoch zasudzenych u Nürnbergu prowidnykiw nacytskoho ruchu majut widpokutuwaty swoi prowyny, imenowano majora Waltera C. Giese. Porucz nioho budut naznaczeni szcze po odnomu dyrektorowi wid trioch inszych alijantskych derzaw. Im pidlahatymut czotyry alijantski likari i wartowi syloju 32 czolowik. Usich 660 wiazniw, jaki dosi prozywaly w cij tiurmi, zabrano. Usuneno tez wisim hakiw do katuwannia, jaki buly prykripleni do zaliznoho dwyhuna i jakych za czasiw nacyzmu wzywaly za szybenyciu. Usuneno tez i inszi ustatkuwannia z tych czasiw, a gilotynu perenesono na insze misce. Zasudzeni na Nürnberzkomu procesi budut sydity w odynycznych kelijach, szczo nachodiatsia w widnowlenij czastyni wiaznyci j widmezowani wid inszych czastyn budiwli.

Wsich zacikawlenych prvizdom z Ameryky Jepyskopa Ukrainskoi Ewanhelsko-Reformowanoi Cerkwy — W. Kuziwa prosytsia pysaty na dresu: Christliches Seminar für Missionar W. Borowskyj, Marburg an der Lahn, Dürer-Straße 43.

Z ohladu na perewantazennia aktualnym materijalom zakinczennia statti Bohdana Wojczenka p. n. „Derzawnist czy hajdamaczczyna“ widkladajemo do czerhowoho czysla „Nedili“ Redakcija.

W Polszczi bez peremin

Szcze ne zasochla drukarska farba na dekreti Bieruta, szczo kasuje specijalni sudy — pysze „Dziennik Polski“ za 6. lystopada 1946 r. -a wze sudy u bilszij, niz zwyczajno, miri poczaly wydawaty wyroky smerty. Dekret, szczo maw by wkazuwaty na zlahidenennia rezymowoho teroru, buw pryznaczenyj dla zakordonnoi prylúdnoj opinii, na dili w kraju wiaznyci perepowneni, a szybenyci praciujut bez upynno, w ostanniomu czasi teror szcze skripywsia. Prodowz odnoho dnia rezymowa presa powidomyla pro 15 zasudiw smerty na predstawnykiw pidpolnoho ruchu.

Widklykana wizytacija

Polski taborowi swiaszczenyky powidomyly wirnych, szczo wizytacija polskych skupyszcz na tereni Nimeczczyny, jaku maw zrobyty jepyskop. J. Gawlina, ne widbudetsia z pryczyn wid jepyskopa nezaleznych. Jak powidomlaje polska presa wizytaciju widklykano tomu, szczo uriadowi czynnyky ne wydaly jomu dozwolu na wyizd do Nimeczczyny.

Korol Polszczi i . . . Ukrainy

U Londoni zywe sobi spokijno hraf Wladyslaw Potocki, jakyj nazywaje sebe Wolodyslawom V., korolem Polszczi, Madiarszczyny, Czechii, welykym kniazem Lytwy, Szlezka j Ukrainy, hospodarem Moldawii. Neszczodawno cej swojeridnyj korol stanuw pered anhlijskym sudom; wlasnyk meszkannia, w jahomu zywe Wolodyslaw V., oskarzyw swoho lokatora, za te, szczo win ne platyt jomu czynszu. Sudowa rozprawa ne widbulasia, bo korol katehoryczno widmowywsia zniaty z holowy koronu, a zhidno z prypysamy anhlijskoho sudiwnyctwa, nichto ne moze zjawlatysia pered sudom z nakrytoju holowoju.

Nasza znymka pokazuje Wolodyslawa V. w joho londonskomu meszkanni. Win odiahnenyj u bahrianyj plaszcz, a w ruci derzyt korolìwskyj mecz.

Namowlajut powertatysia

Polskyj uriad, jak powidomyw pro te odyn uriadowec polskoho ministerstwa zakordonnych spraw, wyslaw za kordon predstawnyka, szczob pryskoryty powernennia zwidty, osoblywo z Welykobrytanii, osib polskoi derzawnoi prynaleznosty. Jak skazaw cej uriadowec, polskyj uriad bazaje skorszoho powernennia wsich polskych hromadian, jakszczo wony ne spriwpraciuwaly z nimciamy, abo ne je faszystamy.

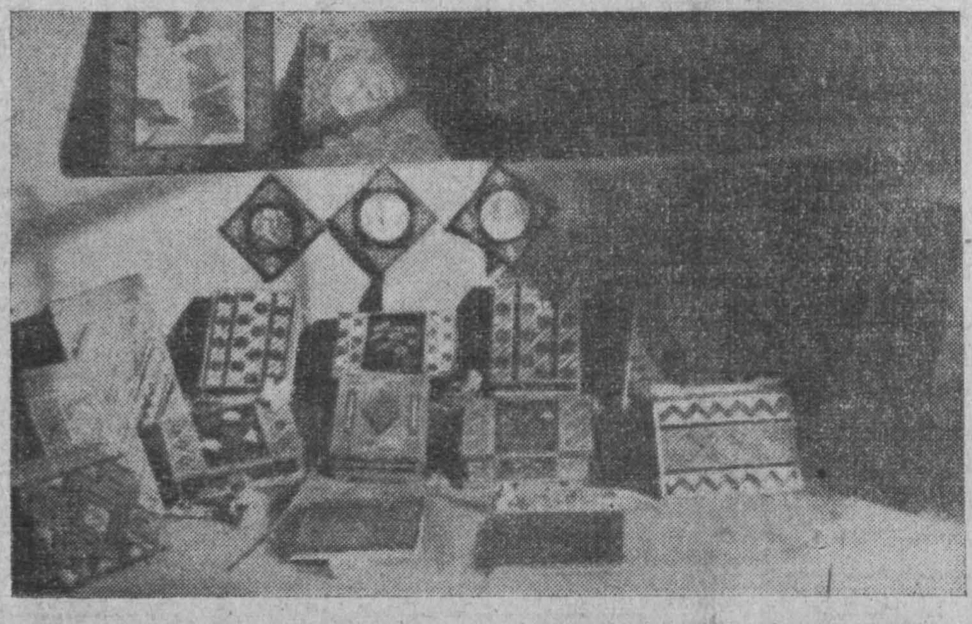

Neszczodawno w tabori Ludwigsburg widbuwsia oblasnyj presowyj zjizd Spilky Ukrainskych Zurnalistiw oblasti Stuttgart. Uczasnykam zjizdu pokazuwaly m. i. fabryku kasetok i chatnich prykras. Fotokorespondent „Nedili“ utrywalyw na pliwci odyn iz fragmentiw wlasztowanoi dla hostej okremoi wystawky.

Kartynky z powojennoi Nimeczczyny

Turboty widomych artystok

Slawna nimecka filmowa artystka Leni Riefenstal, pereiszowszy uspiszno rozprawu pered sudom za prynaleznist do nacyzmu napysala swoi spohady. Za ti spohady odyn amerykanskyj wydawec zaproponuwaw artystci honorar w sumi 3000 dolariw. Artyska zajawlaje, szczo wona nikoly ne bula lubkoju Hitlera, ale pryznajetsia do toho, szczo popala w joho otoczennia czerez zachody Goebbelsa, szczo postawyw buw ij okreslene zawdannia: zmenszyty wplyw Ewy Braun na osobu Führera. Leni Riefenstal zadumuwala wyichaty do USA, szczob hraty tam w odnomu filmi rolu . . . Ewy Braun, ale ii plany perekreslylo wtruczannia amerykanskoi policii, jaka stwerdyla, szczo artystka maje zwjazok iz kilkoma b. SS-oficeramy, szczo organizuwaly partyzanku w Alpach. Riefenstal popala za cena 6 tyzniw do wjaznyci. Artystka wiryt, szczo wse taky zhodom wyide za okean.

*

Z Berlinu powidomlaut pro skandal, szczo stawsia tam u mysteckomu klubi „Czajka“, de aktorka Käthe Dorsch dala kilka lapasiw molodomu berlinskomu krytykowi Wolfgangu Harichowi. Harich, widomyj u berlinskij presi ta mysteckych kolach swojeju netaktownistiu, umistyw w oficijnij hazeti sowietskoi wijskowoi uprawy „Tägliche Rundschau“ krytycznu zamitku z prywodu wystupu Dorsch w „Rodyni“, de wona hraje teper holownu rolu. Win pysaw, szczo „pani Dorsch hraje Käthi z zapalom, spokuslywo zagrymowana, majuczy czerez te duze molodyj wyhlad, abo pid swoimy blakytnymy i czerwonymy chustkamy jawlaje soboju obraz Madony, jak ii malujut zwyczajno na kolorowych lystiwkach“. Dorsch wyklykala czerez kelnera krytyka, szczo sydiw za stolom u klubi, do peredpokoju i tam dala jomu kilka lapasiw.

Nebezpeczna szokolada

Z wantaznoho poizdu pomiz Kasselem i Bebroju piat zaliznycznykiw zhrabyly 50 skryn szokolady, pryznaczenoi dla DP. Pro cej wypadok nehajno powidomyly policiju, jakij wdalosia zlowyty hrabiznykiw. Taksamo j zhrabowani skryni wdalosia w bilszosti widibraty. Zaliznycznyky skydaly skryni pidczas izdy na riznych stancijach i tut ich chowaly.

Kinec „gubernijalnoi“ karjery

Do Polszczi wyslaly nowyj transport nimciw jakych zwynuwaczujut u wojennych zloczynach i jakych amerykanska wlada wylowyla w swoij okupacijnij zoni Nimeczczyny ta peredala polskomu uriadowi.

Pomiz wydanymy osobamy nachodytsia komandant konctaboru w Aschwitz Liebenhensche, buwszyj szef policii w Danzigu hen. Stein, buwszyj szef policii w Lodzi hen Knuk, szef widdilu dla wnutrisznich spraw Generalnoi Gubernii, dr. Sievert, szef widdilu hospodarstwa GG, dr. Brandt, dr. Kleindienst, jakomu zakydajut wbywstwo protestantskych swiatszczenykiw w Polszczi i Toebbenz, jakyj widpowidaje za ostatocznu likwidaciju zydiwskoho getta w Warszawi. Krim toho w transporti je szcze szist zinok ,jaki w Auschwitz ta inszych konctaborach znusczalysia zokrema zorstoko nad polskymy zinkamy.

Zasluzena kara

Buwszoho zastupnyka komandanta koncentracijnoho taboru w Theresienstadti, Wilhelma Schmidta zusudyw nadzwyczajnyj nacjonalny sud u Leitmeritz (Czechoslowaczczyna) na karu smerty. Prysud wykonano. Schmidt powys na szybenyci.

Z Paryzu powidomlajut, szczo Spilka futbolistiw SSSR zwernulasia do Miznarodnoho Objednannia futbolistiw z telehrafnym prochanniam, pryjniaty ji w objednannia. Otze, jak spodiwajetsia holowa cioho objednannia Jules Rimet, SSSR zmoze wziaty uczast u zaplanowanych na nastupnyj rik switowych zmahanniach.

Atrakcijeju taborowoho zyttia ukrainskych skytalciw Achaffenburga je duchowa orkestra taboru „La Garde“, szczo bere uczast u imprezach i wystupaje z pryludnymy koncertamy na wilnomu powitri.

СПОРТ

Tabela osinnioi rundy Oblasty Aschaffenburg

Укр. Спорт. Тов.	Гор.	Здоб. точ.	Стр. точ.	Відн. воріт
Zaporizzia Aschaffenbg.	3	5	1	7:3
Dnipro Cornberg	3	5	1	10:6
Czornomoria Mainz-Kast.	3	2	4	8:7
Tryzub Hersfeld	3	0	6	0:9

(3 razy waltkowerom)

Wprawdi UST „Tryzub“ rozihraw dwoje zmahan, a same z UST „Czornomoria“ z wyslidom 4:2 dla UST „Tryzub“ i 4:4 z UST „Dnipro“, odnak za wstawlennia czuzonacjonalnych i ne zholoszenych zmahuniw weryfikacijna komisija wyznala ci dwa zmahannia za prohrani z rachunkom 3:0 i wtratu 4 toczok.

Wysoka wyhrana

Zaporizzia Czornomoria 7:1 (4:1)

Harna pohoda ta zertwennist naszych sportowciw umozlywyla ciu striczu dwoch dobrosusidskych taboriw. Mynulu nedilu, 24. 11. 46, zapownyly rizni sportowi imprezy pry uczasti czyslennoi publiky.

O 12-ij hodyni poczalos widbywankoju z wyslidom 2:0 dla Zaporizzia; o hod. 13 - kopanyj mjacz. Jak hosti, tak i hospodari u skriplenych skladach. Zmahannia duze zywi i cikawi u dobrych momentach pokinczylys wysokoju prohranoju hostej, a ce zawdiaky strilowij dyspozycii Horskoho, jakyj buw „awtorom“ 6-och worit. Ostannij z karnoho kopu wykorystaw d-r Suchowerskyj. Hosti ne wykorystaly swoho karnoho kopu, szczo joho worotar Iuskiw prytomno oboronyw. W. U. S. T. „Czornomorja“ wybywsia prawyj krylowyj, se reduszcza pomicz ta liwyj oboronec. Linija napadu U. S. T. „Zaporizzia“ deszczo wze rozumijetsia i nawjazuje hru. Liwyj Romeniuk hraje neproduktywno z piw — liwym Chruszczem ne rozumijetsia: cej ostannij czuje welykyj respekt pered czuzym zmahunom i je bezumowno za mjakyj. U pomoczi slabsze zabraly Kachnij ta Moskal. Duze zertwennomu Czaplynskomu nedostaje wykinczennia-podaczi. Suddiuwaw p. Kulczyckyj Lew. Bulo prysutnich bilsze 1500 hladacziw, jaki opleskuwahly ci cikawi zmahannia.

Pisla kopanoho mjacza widbulosia zmahannia u stolowij sytkiwci z wyslidom 7:1 ta szachowi zmahannia z rachunkom 6:1 dla „Zaporizzia“.

Plan oborony Brytijskoi Imperii

Za projektom buwszoho szefa generalnoho sztabu Welykoi Brytanii feldmarszala Viscounta Alana Brooka, oboronna systema brytijskoi Imperii powynna buty rozbudowana na pryncypach spilnoho brytijsko-amerykanskoho planu generalnoho sztabu z czasu ostannioi switowoi wijny.

Jak skazaw na zasidanni brytijskoi rady oborony feldmarszal Brooke, bezpeka brytijskoho Commonwealth-u poczywaje na trioch holownych pidstawach: 1. Naselennia Imperii musyt zjasuwaty sobi, szczo wderzannia switowoho myru zalezyt peredusim wid solidarnosty narodiw Imperii, jaka wazniszoju wid usich inszych faktoriw. 2. Kozna nacija Commonwealth-u musyt maty swoju wlasnu organizaciju oborony, szczo dala b ij zmohu rozwynuty wsi swoi syly. 3. Musiat buty znajdeni szlachy i zasoby, jaki daly b zmohu skoordynuwaty wymohy oborony Imperii. 4. Koznyj czlen Imperii musyt perebraty na sebe swoju wlasnu oboronu.

U dalszij swoij mowi feldmarszal wkazaw na te, szczo holowna czastyna oboronnych zasobiw musyt buty skoncentrowana w Welykij Brytanii. Uriady dominij stojat otze pered problemoju, jak mozut buty podileni zasoby oborony pomiz okremymy czastynamy Commonwealth-u.

Naselennia amerykanskoi zony

Bawarskyj krajewyj Statystycznyj Uriad powidomlaje, szczo zhidno z perszym zahalnym perepysom, kilkist usioho naselennia w amerykanskij zoni Nimeczczyny (z wyniatkom mista Bremen i amerykanskoho sektora Berlinu) wynosyla dnia 29. zowtnia 1946 r. 16.2 milijony. Do cioho czysla dochodyt szcze okolo 500 000 polonenych, internowanych i peremiszczenych osib, szczo prozywajut u taborach, tak szczo zahalne czyslo naselennia wynosyt 16.7 milijoniw.

Konferencija UNESCO w Paryzi

Jak powidomlajut iz Paryzu, w Sorbonni, widomomu starowynnomu paryskomu uniwersyteti, widkryto 19. lystopada nowu „myrowu“ konferenciju. Ce je konferencija UNESCO, organizacii Objednanych Nazij dla spraw wychowannia, nauky i kultury.

Na ciu perszu zahalnu konferenciju UNESCO wyslaly 44 krainy po 5 delegatiw. SSSR jakyj tez zaprosyly do uczasty w konferencii, dosi ne daw widpowidi szczodo swojei uczasty. Szweciju i Szwajcariju zaproszeno wyslaty obserwatoriw.

Odnym iz holownych zawdan konferencii bude oformyty ii ostatoczno. Wid czasu osnuwannia UNESCO szcze w lystopadi mynuloho roku cia organizacija praciuwala na prowizorycznij bazi Keriwnykom tymczasowoho sekretarijatu je prof. dr. Julian Huxley.

UNESCO maje okremi widdily dla wychowannia, pryrodnyczych nauk, socijalnoho hospodarstwa, mystectwa, literatury i filosofii, wplywu na masy, radio i presy, filmu, bibliotekoznawstwa, muzejnyctwa, wydawnyczych spraw, kulturnych wzajemyn i znyszczenych prostoriw.

Wona prahne do toho, szczob wyklykaty zywyj obmin dumkamy, informacijamy, idejamy j widkryttiamy pomiz poodynokymy naukowciamy j wychownykamy w cilomu switi.

Na czest konferencii Paryz wlasztowaw misiac UNESCO wid 28 zowtnia do 30 lystopada. W niomu wzialy uczast widomi predstawnyky kulturnoho zyttia 20 nacij. Hratymut symfoniczni orkestry Paryzu, Amsterdamu i Prahy pid keriwnyctwom slawnych dyrygentiw, pomiz nymy j Charlesa Muncha. Stawytymut dejaki dramy Shakespeara. U paryzkij operi i inszych teatrach mista dawatymut nadzwyczajni wystawy, w tomu j twory kytajskych ta polskych awtoriw.

Korotko zwidusil

Komitet Objednanych Nacij dla socijalnych, humanitarnych i kulturnych pytan riszyw sklykaty na poczatku nowoho roku konferenciju dla zabezpeky swobody presy, radio i filmu. SSSR, Czechoslowakija, Ukraina j Bilorus zderzalysia wid holosuwannia pisla toho, jak widkynuto sowietsku propozyciju dopustyty na ciu konferenciju lysz predstawnykiw uriadiw ta obmezyty ii do obhoworennia spraw swobody presy.

*

Згідно з повідомленням ляйпціґського радіо, югославський Архиєпископ Степінач ув'язнений в одному невеличкому місті біля Аґраму. Йому надано дві кімнати й маленьку капличку.

*

Waszawske radio powidomylo, szczo zahalni wybory w Polszczi widbudutsia 19. sicznia 1947 r.

*

Za powidolenniam z Prahy, 8 hrudnia w Belhradi widkryjetsia panslowjanskyj kongres, w jakomu wizmut uczast delegaty wsich slowjanskych narodiw .luzyckych wendiw ta zaokeanskych slowjanskych orhanizacij. Na kongres zaproszeno i dejakych poczesnych hostej z wydatnych osib, szczo braly uczast u borotbi za „myr ta swobodu“ slowjan. —

*

Paryzke biuro anglijskoho czasopysu „Continentul Daily Mail“ oderzalo neszczodawno telefonicznu ostorohu, szczo budynok, w jakomu wono maje swoje prymiszczennia, bude wysadzenyj u powitria. Brytijska wijskowa policija j francuzki orhany bezpeky zamknuly wulyci dowkruhy budynku i pereszukuwaly prochozych, czy ne majut zbroi. Dwi hodyni pisla ostorohy ne znajdeno szcze zodnych dokaziw, szczo zamach widbudetsia.

*

Norwezka policija aresztuwala nedaleko stolyci Norwegii Oslo jakus ludynu, szczo mala potajemnyj radiowysylnyj aparat, jakym nadawala wistky. Aparat skonfiskuwaly. Aresztowana ludyna je mabut czlenom orhanizacii, szczo skladajetsia z pryklonnykiw Quislinga.

*

Myrowu nahorodu Nobela za 1946 rik oderzaly miss Emily Balch i John Mott, oboje iz Spoluczenych Derzaw Ameryky. Motta nahorodyly za te, szczo win praciuwaw dla switowoho myru, jak generalnyj sekretar „Wseswitnioi Chrystijanskoi Orhanizacii Studentiw“, miss Balch oderzala nahorodu za ii trudy dla zahalnoho myru na posti prezydenta „Miznarodnioi Zinoczoi Lihy dla myra j swobody“. Oboje nahorodzeni oderzaly sumu wysotoju 30 000 dolariw.

Korotka widpowid

„Мені, бувало, кажуть люди:
е, що вам фейлетони писати!
Потрясете рукавом
— і дотепи сиплються“.
М. Точило. („Час“)

Якщо в нього в рукаві
Те, що мають в голові,
Чим тоді ж його химерна
Повна мудра голова?
Може, тим, що відвіва
На току вітрець від зер...
Гнат Дядюренко.

Permitted by authority of Military Government
Adressa Redakcii:
„Nedila“, Aschaffenburg, Pionierkaserne, Schweinheimerstraße 50.
Druck: Main-Echo-Verlag, Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. | 8. hrudnia 1946 | Nr. 51

Sprawa predstawnyctwa Ukrainy na miznarodnij konferencii

Lyst amerykanskoho senatora Vandenberga do ukrainskoho dijacza w Detroit

(ІІІ). Газета „Свобода“ від 5 жовтня подає таку цікаву вістку:

„Грамадянин Осип Біловус, секретар Українського Освітнього Т-ва в Дітройті дістав з Парижу від сенатора А.В. Ванденберґа,члена американської делеґації на Мировій Конференції в Парижі, відповідь на листа, в якому порушено теперішній стан української справи та заквестіоновано представництво України на цій міжнародній конференції.

Сенатор Ванденберґ, стверджуючи, що автор листа зовсім добре здефінював відносини між українським урядом і Москвою, пише що коли він прибув до Парижу, то Мирова Конференція вже прийняла повновласть Д.Мануїльського та інших членів делеґації з України і в цій справі покищо нічого не можна змінити. Конференція,—пише сенатор,--навіть не могла інакще зробити, бо теперішній уряд України є членом Об'єднаних Націй і був законно та технічно визнаний урядами інших країн. Питання, чи теперішній уряд України має право бути при владі, є основне (підкреслено в листі сенатора), але вирішування цього не належить до компетенції Мирової Конференції. „Не знаю іншого способу, як можна б це питання висунути, як тільки покликуючись на артикул XIV чартеру організації Об'єднаних Націй, як що адміністрація (тобто вашіґтонський уряд-примітка „Свободи“) захоче це зробити, але я, як Вам відомо, не член теперішньої адміністрації і не можу за неї говорити" — додав Ванденберґ. Він пише, що саме він доклав старань, щоб в чартер Об'єднаних Націй вставити цей параграф з метою уможливити, таким чином, мирну й остаточну розв'язку проблем, створених війною, полагодження яких виявилося несправедливим; які іґнорують права людини й основні свободи. „Надіюсь, що таки прийде час, коли можна буде внести апель до Об'єднаних Націй з таким поглядом на українську справу, як це Ви уявляєте. Можете бути певні, що я близько зацікавлений розвитком усіх подій, якими можна було б потім обґрунтувати такий апель“—кінчає свого листа сенатор Ванденберґ.

Den nezaleznosty Latwii

(Wlasna korespondencija)

Dobri naszi susidy na emigracii, lotyszi swiatkuwaly 18-ho lystopada — Den nezaleznosty Latwii. Swiato widbulosia uroczysto w Mannheimskomu kinoteatrowi „Kapitol“.

W hlybyni sceny lotyskyj, a z bokiw amerykanskyj i anhlijskyj propory. Wony ochoplujut latwijskyj nacjonalnyj herb. Welyka scena zastawlena lawrowymy derewamy. Nacjonalni odiahy choru jaskrawymy plamamy ozywlajut temno-zelenyj haj ta swiatocznymy prominniamy tiahnutsia do zali. Sered prysutnich predstawnyky orhanizacij opiky nad skytalciamy, holowa ukrainskoho taboru, i bahato inszych. Lider latwijskoi hrupy Fridenbergs matirnoju mowoju witaje usich hostej i zemlakiw. Win howoryt miz inszym pro praciu i trud. Praceju tworylas nezalezna Latwija i pracia dopomoze powernuty ii. Po zakinczenni promowy chor ta prysutni prospiwaly derzawnyj hymn. Potim promowa bula perekladena anhlijskoju mowoju.

Predstawnyk wlady zhadaw starowynnyj narid, szczo u wawylonskomu poloni widmowywsia wid weselych spiwiw. Chudoznio poriwniujuczy ciu biblijnu podiju z zyttiam tepereszních skytalciw, win dali pidkreslyw ich dobre zyttia i dobru praciu.

Widtak chor prospiwaw amerykanskyj himn. Imenem ukrainskoi hrupy promowyw ii lider, red. Kurdydyk. Majze usi lotyszi dobre znajut nimecku mowu i tomu promowec zwernuwsia do nych znajomoju mowoju, peretkawszy ii ukrainskymy cytatamy z Szewczenka. Win ne bahato skazaw, ale skazaw tak szczyro i z takym zachoplenniam, szczo zworuszyw publiku. Burchlywi oplesky buly zasluzenoju nahorodoju. Badioryj i efektownyj uspich ukrainskoho lidera wyklykaw szcze bilszu prychylnist do naszoi hrupy.

Z czyttanniam korotenkych chudoznich opowidan wystupyla poetka Welta Toma, szczo dala wyraz hlybokym dumam ta gorohym nadijam. Dali wona proczytala swoi poezii: „Mowczazni hosti“, „W dobrij wiri“, „Kowadlo“, „Nowa Latwija“. Chudozni twory dosiahly serdec ta dusz prysutnich. W cych poezijach bahato zmistu, ta j szcze takoho zmistu, szczo cilkom pidchodyt do koznoi zasmuczenoi ludyny.

W koncerti wzialy uczast — Meksa (m.-soprano), Ljedahs (bas), Mituzows (skrypka). Wony pidobraly swoi toczky widpowidno do zahalnoho nastroju. Akompaniuwaw p. Melli. W teatri buw inszyj nastrij, niz u zwyczajni dni. Torzestwennist ta powazni spiwy j muzyka pidkresluwaly j dawaly prawdywyj ton latwijskomu derzawnomu swiatu na czuzyni.

Stepowyj

«Відкидаємо монополію однієї політичної групи!»

Twerezyj holos perestorohy bratiw z-za okeanu do ukrainskoi emigracii w Ewropi

Nareszti wpaly slowa, szczo na nych czekaw iz zurboju j neterpinniam uwes zriwnowazenyj zahal ukrainskoho hromadjanstwa w Nimeczczyni. Amerykanskyj ukrainskyj czasopys „Ameryka“, szczo joho fanatyky „blyskuczoho widokremlennia“ demonstratywno rozwiszuwaly po tablyciach na misce zrywanych demokratycznych hazet, zet, prynis u czysli 112 z dnia 19 lystopada znamennu stattiu-ostorohu. Ii zmist peredajemo pownistju. Wona je kategorycznym wystupom ukrainskoi opinii w Ameryci, (szczo wid nei u welykij miri zalezyt dola naszoi emigracii w Ewropi) proty anarchizmu bezwidpowidalnych elementiw i konspiratywnych tworciw monopolistycznoho rozgardijaszu. Witajemo cej holos naszych zaokeanskych bratiw i podajemo joho do uwahy cilomu hromadjanstwu.

*

„Ameryka“ pysze:

„Mistymo nyzcze dwa komunikaty, nadislani nam iz skytalszczyny (Komunikat Koordynacijnoho Ukrainskoho Komitetu wid 11. 9. 1946 i komunikat Presowo-informacijnoi sluzby wid 21. 9. 1946). Mistymo ich dla informacii naszoho amerykanskoho hromadianstwa pro ti sproby hromadianskoi orhanizacii, szczo tam poczalysia, jak j pro ti hurtkowi sutyczky, szczo zawelysia. Nechaj nasz zahal czytaje i wyroblaje swij sud.

Na osnowi cych dokumentiw konstatujemo taki fakty:

1. Na skytalszczyni (z poczynu holowy KUK-u o. d-ra W. Kusznira) zasnuwawsia spilnyj komitet usich ukrainskych partijnych hrup.
2. Hrupa OUN („Banderiwci“) czomus wystupyla z cioho komitetu.
3. Prowidnyky UNR (zwani popularno petluriwciamy) zapereczujut, szczo wony upownowazyly koho pidpysuwaty memorijal do Myrowoi Konferencii spilno z hrupoju UHWR, jaku nazwano „neznanoju blyzcze orhanizacijeju“.

Wychodyt z toho, szczo wyrynuly jakis neporozuminnia miz hrupoju OUN („Banderiwciamy“) i wsima inszymy hrupamy ta szczo tak samo isnujut wnutriszni neporozuminnia nawit miz hrupoju UNR na skytalszczyni i ii predstawnykom u Paryzi. Znaczyt buszuje znow sered naszych politykeriw na skytalszczyni stara ukrainska hurtkiwszczyna, otamanszczyna ta bezladdia.

Hurtkowi interesy, ambicii i zawyst dechto stawyt wyszcze zahalnoi jednosty ta nacjonalnoi dyscypliny.

A wse te sered najbilszoi skruty, w jakij perebuwajut i sami skytalci i wwes ukrainskyj narod wzahali.

Wyslowymo lysz dumku ukrainskoho zahalu w Ameryci, koly stwerdymo z natyskom, szczo amerykanski ukrainci z prywodu cioho bezladdia majut lysze riszuczyj osud.

Dejaki z partijnych hurtkiw na skytalszczyni — jak my ce pomiczajemo wze kilka misiaciw — majut tendenciju identyfikuwaty sebe z usijeju ukrainskoju suspilnistju ta wsijeju ukrainskou sprawoju monopolizuwaty ii wykluczno dla swoho wuzkoho hurtu, widkydajuczy dejaki inszi hrupy wid ukrainstwa, prypysujuczy sobi nepomylnist ta wsi zasluhy (zokrema wes kredyt za herojski czyny UPA), wzahali wyjawlajut krajnionebezpecznu, szkidlywu i dezorhanizujucu psycholohiju „Wozdiwstwa“ (fetyszyzm osib ta partij).

Jak amerykanci, widkydajemo wsiaku monopoliju odnijei politycznoi hrupy, bo ce nosyt w sobi otrujnu dyktaturu. Jak ukrainci, widkydajemo i ciu monopoliju z tych samych pryczyn, a w dodatok szcze j tomu, szczo hurtkowa ekskluzywnist stoit riszucze na pereszkodi konsolidacii i spiwpraci cioho hromadianstwa. Ce projaw nezdorowyj, anarchicznyj. Hrupa, szczo wynosyt joho w hromadske zyttia musyt buty pryhotowana na te, szczo wsi inszi hrupy — miz tym j amerykanski ukrainci — prynewoleni budut riszucze poboriuwaty ci projawy.

Tak samo pora naszym ludiam widuczytys wwazaty sebe lysze „prowodom“. Na emigracii dijetsia czymalo nenormalnoho ta samowilnoho. Ale to wze duze zabanato, koly imenem hrupy czy uriadu UNR howoriat na swoju ruku az try hrupy czy try osoby: p. Szulhyn u Paryzi, pan Solowij u Londoni i p. Andrij Lewyckyj. Czy ne pora zawesty lad pomiz soboju.

Moze dechto z tych, na czyju adresu pyszemo, machne rukoju na nasz dokir, mowlaw: „co mi zrobisz?“... Skazemo na ce szczo na ruinnyctwo ta anarchizm najdetsia rada. Toj fakt, sczo dosi tolerowano ocej konspiratywnyj rozhardijasz ta — w nadii, szczo dotyczni ludy opamjatajutsia — ne howoreno pro nioho pryludno, ne je dokazom, szczo hromadianstwo joho odobriuje, abo chocze dalsze znosyty takyj stan. A tak samo z faktu, szczo, napryklad, my stoimo wsim sercem po storoni UPA i robymo ij naleznyj rozholos, ne treba zakluczaty, szczo my budemo mowczaty na wybryky tych hurtiw czy osib na skytalszczyni, szczo wbyrajutsia w pirja UPA ta monopolizujut ii zasluhy dla sebe, szczob opisla zawodyty beszkety w politycznomu zytti ukrainstwa na czuzyni. Oce nasza ostoroha.

Wybory francuzkoho premjera

Za powidomlenniam nimeckych hazet, 4 hrudnia u francuzkomu parlamenti widbulysia wybory nowoho premjer-ministra. Wystawlena bula lysze kandytatura lidera francuzkych komunistiw Morisa Toreza. Socijalisty u zhodi z umowoju, skladenoju nymy z komunistamy (za jakoju komunisty iz swoho boku holosuwaly za socijalistycznoho kandydata pry wyborach holowy palaty), pidtrymaly kandydaturu Toreza, za jakoho podano 259 holosiw. Oskilky dla obrannia potribno distaty 310 holosiw, majut widbutysia powtorni wybory. Zhidno z pizniszym, szcze ne perewirenym radiopowidomlenniam, na cych powtornych wyborach wysunena bula kandydatura doteperisznioho premjera Bido, jakyj tez ne distaw potribnoho dla obrannia czysla holosiw.

Charczowe polozennia w brytijskij zoni kraszczaje

Jak powidomlajut hazety, charczowe zabezpeczennia ludnosty w brytijskij okupacijnij zoni w krytycznomu stani. Anhlijska hromadska dumka, zokrema presa j parlament, sylno reagujut na ce. Wystupajuczy w ciomu pytanni w Palati Hromad, kolysznij brytijskyj ministr zakordonnych spraw Eden (Iden), piddaw hostrij krytyci polityku anhlijskoho uriadu w nimeckij zoni, obwynuwaczujuczy joho w pohanomu keriwnyctwi j newminniu polahodyty sprawu dopomohy naselenniu. Tiazkomu ekonomicznomu stanowyszczu Nimeczczyny j Awstrii pryswiatyw swoju promowu w Palatj lordiw i archyjepyskop Jorkskyj. Na zasidanni predstawnykiw anhlijskoi Cerkwy uchwaleno prosyty brytijskyj uriad wzyty wsich potribnych zachodiw, szczob dopomohty nimeckomu narodowi widbuduwaty swoju krainu i usunuty zahrozu katastroficznoho holodu, szczo zwysla nad nym.

Prote inszi ne malujut kartynu takymy czornymy farbamy. Holowa brytijskoi Kontrolnoi rady dla Nimeczczyny j Awstrii, widpowidajuczy Idenowi, miz inszym zajawyw: „Pered namy tiazka zyma, ale ja ne podilaju dumky, szczo wona bude taka z tiazka, jak i mynuloho roku, bo nimeckyj transport uze widnowlenyj.“ W tomu z dusi wyslowywsia i holownokomanduwacz wijsk brytijskoi zony, marszal powitrianych zbrojnych syl ser Douglas (Duglas). Za joho slowamy, zawdiaky dopomozi amerykanciw, charczowe stanowyszcze w brytijskij okupacijnij zoni maje pokraszczaty za dwa tyzni.

Jak powidomlajut nimecki hazety, SSZA wydilyly iz swoich zapasiw specijalno dla brytijskoi zony 50 000 ton zbizzia. Bilsza czastyna zbizzia ta boroszna, pryznaczenych ranisze dla amerykanskoi zony, perebuwaje wze w Bremeni. Spodiwajutsia, szczo do kincia hrudnia bude dowezeno 135 000 tonn zbizzia. Try korabli iz zbizziam prybuly, krim toho z rosijskoi zony do Hamburgu. Razom z tym dla polipszennia charczuwannia Welykobrytanija peredaje w swoju zonu 600 milijardiw odynyc witaminu A (1 h margarynu maje w sobi 40 odynyc witaminu A i 4 odynyci witaminu B). Jak oficijno powidomyla amerykanska j brytijska wijskowi uprawy, charczowa norma na nastupnyj charczowyj period zalyszytsia na riwni 1550 kalorij.

> **Stypendija Wydawnyctwa „Nedila"**
>
> *Wykonujuczy dawniszu postanowu Spilky Ukrainskych Zurnalistiw, Wydawnyctwo „Nedila“ utworylo stypendiju dla studenta zurnalistyky u wysoti 250 RM. misiaczno. Ciu stypendiju wze pryznano i wyplaczeno studentowi Instytutu presoznawstwa pry Heidelberzkomu uniwersyteti, szczo wykazawsia pochwalnymy studijnymy poswidkamy keriwnyka Instytutu. Na wybir stypendijata ne mala nijakoho wplywu sprawa joho takych czy inszych partijno-politycznych sympatij. Pro swoju postanowu Wydawnyctwo „Nedila“ powidomylo Holowu KODUS.*
>
> *Wmiru spromohy Wydawnyctwo „Nedila“ zadumuje stworyty szcze kilka stypendij dla studentiw riznych fakultetiw, szczo z poswiatoju studijujut i praciujut na wysokych szkolach.*

Sprawa deportacii fachiwciw pered Kontrolnoju Radoju

Jak powidomlajut z Berlinu, na zasidanni Kontrolnoi rady rozhlanuto pytannia pro prymusowu deportaciju do Rosii nimeckych fachowych syl. Zhidno z zajawoju henerala McNarney na presowij konferencii, na ciomu zasidanni wyriszeno wydaty specijalnyj komunikat u cij sprawi, prote szczodo zmistu joho je rozbiznist dumok. SSZA twerdo doderzujut toho pohladu, szczo wykorystannia nimeckych fachowych syl za kordonom mozlywe lysze na zasadach dobrowilnoi zhody. SSZA namiriajutsia perewezty do sebe blyzko 1000 nimeckych ta awstrijskych fachiwciw, z jakych 300 osib uze wyichaly z Bremenu naprykinci lystopada. Prote wsi wony jidut do SSZA cilkom dobrowilno, na pidstawi specijalno ukladenych dohoworiw terminom na 6 misiaciw, pisla czoho w razi bazannia wony zmozut, zalyszytysia w SSZA, pryjniaty amerykanske hromadianstwo j wyklykaty do sebe swoich ridnych.

Pro szczo mrijut polaky

W kinci zowtnia delegacija Kongresu Amerykanskoi Polonii wziala uczast w nadzwyczajnomu zibranni federalnoho klubu w Londoni, szczo propaguje ideju objednannia w odnu federaciju serednio-ewropejskych narodiw rozpolozenych pomiz Nimeczczynoju i wlastywoju Rosijeju.

W naradach buly reprezentowani okremi hrupy jak: awstrijska, czeska, estonska, lytowska, lotyszska, polska, slowacka i ukrainska.

Delegatiw Polonii prywitaw ukrainec p. Solowij, pisla czoho prowidnyk polskoi hrupy prof. Zultowskyj wruczyw delegacii memorial do kongresu Polonii w sprawi rozszyrennia bazy oborony Polszczi. Wona mala b ochopyty cilu Seredniu Ewropu; memorijal wysuwaje tezu neobchidnosty objednannia ciloi Serednioi Ewropy w odnu federacijnu cilist, jaka bula b samostijnym partnerom w miznarodnich wzajemynach bez potreby wyhladannia dopomohy wid Nimeczczyny czy Rosii.

(„Dziennik Polski„ Nr. 263)

Nicznyj napad w Berlini

Za powidolenniam nimeckych hazet troje juhoslawskych hromadian napaly wnoczi w piwnicznij czastyni Berlinu na policijnyj patrul z odnoho sowietskoho wijskowoho j dwoch nimeckych ochoronnych policystiw, serjozno poranywszy sowietskoho wojaka. Za dopomohoju nimeckych policystiw, szczo prybihly na misce napadu, usich trioch juhoslawiw zatrymano j peredano sowietskij komendaturi.

*

Jak powidomlaje moskowske radio, pomer prezydent estonskoi sowietskoi respubliky j zastupnyk holowy Najwyszczoho Sowietu SSSR Iogames Vares.

Bawarsku konstytuciju schwaleno

Komunisty ne distaly zadnoho miscia w parlamenti

Neszczodawno w Bawarii widbuwsia plebiscyt szczodo zatwerdzennia projektu bawarskoi konstytucii i wybory do bawarskoho landtagu. Jak podaje nimecka presa, u holosuwanni wzialo uczast prybłyzno 76 % tych, szczo maly prawo. Perewaznoju bilszistiu projekt konstytucii schwaleno. 180 deputatskych misc u rezultati wyboriw rozpodilajutsia tak: chrystyjanski socijalisty — 104 misc, socijal-demokraty — 54, objednannia hospodarskoi widbudowy — 13 i wilna demokratyczna partija — 9; komunisty ne distaly zadnoho miscia.

Projekt großhessenskoi konstytucii schwaleno takoz. Do hessenskoho landratu obrano: 38 soc.-demokratiw, 28 chrystyjanskych demokratiw, 14 libeal-demokratiw i 10 komunistiw.

Palata bude doslidzuwaty nezakonnu emigraciju

Kanadskyj deputat Dzon Lesynskyj demokrat, z Miczigenu powidomyw, szczo emigracijnyj Komitet Palaty SSZA poczne dokladne doslidzennia powidomlen pro poszyrene zlowzywannia poruszenniamy emigracijnych zakoniw ta rehulacij.

Doslidzennia prodowzuwatymetsia imowirno try tyzni. Holownym zawdanniam joho bude widkryty „stezky“, jakymy nelehalno prochodiat do SSZA komunisty ta inszi nebazani elementy. Win skazaw, szczo je dumka nemowby bahato komunistiw nelehalno prybuly do Kanady.

Obmezennia elektroenergii w Francii

Jak powidomlajut z Paryzu, u Francii zaprowadzujetsia obmezennia na 20 % spozywannia elektrycznoi enerhii. Dla cioho strum ne podawatymetsia do kramnyc i prywatnych pomeszkan dwiczi na tyzden wid 7-30 do 19-30 hod., krim odnijei hodyny pered obidom i, mozlywo, odnijei hodyny nadweczir. Bilszist promyslowych pidpryjemstw, za wyniatkom osoblywo wazlywych, distawatymut strum lysze czotyry dni na tyzden.

Do cych obmezen spozywannia elektryky u Francii spryczynylosia zmenszennia dowozu wuhilla z Rurskoi okruhy, a takoz i z SSZA, w naslidok ostannich strajkiw tam hirniakiw i zahrozy nowych strajkiw.

Hotuwaly wbywstwo korola

Zhidno z powidomlenniam z Washingtonu, 1939 r. nimeckyj heneralnyj konsul u San Francisco Fritz Wiedemann i holowa nimecko-amerykanskoi spilky w Los Angeles Hermann Schwinn hotuwaly wbywstwo anhlijskoho koroliwskoho podruzzia pid czas widwidyn nym SSZA. Cej plan bulo swojeczasno wykryto j wzytymy zapobiznymy zachodamy pereszkodzeno zdijsnenniu atentatu.

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

8-th December 1946

Contents:

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Brazilija-kraina welykych emigracijnych mozlywostej

Brazilija bula, je i dowhi desiatky lit bude predmetom zywoho interesu dla dijsnoho chliboroba, czesnoho kupcia i poszukuwacza pidzemnych bahactw. Ce dijsno kraj cikawyj, kraj neobczyslenych mozlywostej, kraj newyczerpanych bahactw, szczo w perewaznij bilszosti szcze nawit ne widkryti.

Z usich kraiw, jaki meni dowelosia w moij skytalskij mandriwci widwidaty, Brazilia czy ne najlipsza kraina, de czesna ludyna za korotkyj czas moze sobi zabezpeczyty skromnu buducznist. Tut chliborob, jakyj ne boitsia praci, za pjat lit stane hospodarem. Kupec z poriwniujuczy malym kapitalom za try-czotyry roky obertaje sotniamy tysiacz. Poszukuwacz pidzemnych bahactw, koly win w dijsnosti wczenyj hirnyk, robyt sobi switlu fortunu.

Znaju chliborobiw ukrainciw-emigrantiw, jaki niczoho ne maly, krim sokyry, sapy i fojsy (pikacz) na metrowim derzaku — do wyrubuwannia zel i dribnych derew. Za czotyry abo pjat rokiw ja ich zustriczaw samowdowolenymy, zamoznymy hospodariamy. Ich buducznist wze bula zabezpeczena i starist dla nych uze ne bula straszna. Znaju ukrainskych kupciw i promyslowciw, szczo poczynaly z maloho, a teper obertajut miljonamy. Na'zal, ne znaju ni odnoho dijsnoho wczenoho heoloha-ukraincia, szczo widkryw by jakes pidzemne bahactwo. Zustriczaw lysze amatoriw heolohii, jaki kerowani wiroju w swoje szczastia, jszly szukaty zolota i dijamantiw. Zwyczajno taki amatory abo hynuly w pralisach wid dykych zwiriw, wmyraly wid malejty-propasnyci, abo nabuwszy rewmatyzmu ta inszych chworib i potim pokutuwaly cile zyttia. A lysze dejakym, odynyciam usmichnulas dijamantowa fortuna.

> **4 miliony skytalciw pryjme Arhentyna**
>
> **Jak powidomlaje agentstwo DANA, arhentynskyj uriad opraciowuje teper pytannia pro pryjniattia do Arhentyny 4 miljoniw ewropejskych utikacziw. Nezabarom do Rymu wyide specijalnyj predstawnyk arhentynskoho uriadu, szczob widkryty tam biuro dla rejestracii tych osib, szczo majut pereichaty do Arhentyny.**

Znaju robitnykiw-ukrainciw, prostych i kwalifikowanych, jak technikiw riznych fachiw, jaki za pjat-desiat lit swojei czesnoi praci prydbaly sobi chatyny i malenki hospodarstwa. Ukrainske robitnyctwo Brazilii traktowane nariwni z inszym i zabezpeczene wsima robitnyczymy prawamy. Majut robitnyczu kasu majut syndykaty, majut dopomohu na wypadok pokaliczennia, korystujutsia szczoroku 15 dennymny ferijamy i, holowne, bez pryczyny hospodar czy fabrykant ne moze widmowyty w roboti. A koly robitnyk zachworije, to oderzuje szczodennu platniu, tilky za szist hodyn.

Ukrainci — ce nacija chliborobiw, de wony ne buly b, to skriz szukajut zemli. W Brazilii taksamo perewazajucza bilszist ukrainciw — ce dobri chliboroby. Dobrobut chliboroba zalezyt wid trioch holownych czynnykiw: pracezdatnist, uminnia wybraty dobru zemlu j transport. Koly ci try czynnyky zadowilni, to chliborob poczuwaje sebe dobre.

Hospodarska pracia w Brazilii zowsim widminna wid ewropejskoi. W o n a b i l s z p r y m i t y w n a. Chliborobska maszynerija tut majze ne znana. Nawit pluh i borony wzywajutsia ne wsiudy.

Brazilijske hospodariuwannia u welykij miri podibne na moskowske w Uralskych horach. Tut taksamo persze rubajut lis (ne korczujut), a za 2—3 misiaci joho palat. Pomiz obhorilymy pniamy i kolodamy sadiat ruczNymy maszynkamy wse te, czoho chliborob potrebuje dla swoho wzytku i perewazno na takim zhorilim lisi zemla rodyt dobre. Ne treba ii niczym perewertaty. Treba lysze czystyty sapoju, szczob widrostajuczyj wid pniw czaharnyk ta burjany ne hluszyly plantacii. Treba skazaty, szczo rubaty lis to ne lehka pracia. Wona triwaje kilka poczatkowych lit, koly chliborob widwojuje sobi wid chmuroho dida-pralisa potribnu kilkist alkeriw (alker ce dwa z polownynoju hektara).

Ne wsia Brazilija prydatna dla zyttia ewropejciw. Dla nas ukrainciw najbilsze widpowidni try sztaty: Rio-Hrande de Sul, Santa Kataryna i Parana. Szcze moze widpowidaty San Pawlo i piwdenna czastyna sztatu Mato Hrossa. Reszta sztatiw hariacza i ne zdorowa. W Rio Hrande i Santa Kataryni rostut majze wsi ewropejski roslyny, do pysznych sadkiw wkluczno. W Parani deszczo z ewropeskych deszczo z brazilijskych. W San Pawlo i czastyni Mato Grossa majze wykluczno brazilijski roslyny (kama, pomaranczi, bawowna i t. p.). Brazilija zaselena riznymy narodamy. Osnowne naselennia — p o r t u h a l c i, ale czystych portuhalciw lyszylosia malo. Bilszist ich zamiszalasia z czerwonoju i czornoju rasoju. Emigracija iszla siudy holowno z Italii, Espanii, Nimeczczyny, Polszczi, Japonii, Ukrainy ta inszych. Bazannia Brazilii je, szczob nacionalnosti ne tworyly swoich okremych hrup, a zmiszuwalysia miz soboju i brazilijcamy. Ce je lysze take bazannia, a ne zakon. P a n i w n o j u m o w o j u w B r a z i l i i j e p o r t u h a l s k a. Wsi inszi mowy horozanskych praw ne majut. W Brazilii skriz pomitna nacjonalna tentencija. Lysze dity ewropejciw, rodzeni tut u Brazilii, wwazajutsia pownymy horozanamy Brazilii, je emigracija latynskoho pochodzennia, mensze bazanoju slowjanskoho pochodzennia, a szcze mensze nimeckoho pochodzennia. Dla nas, ukranciw, szczo nikoly ne wysuwaly hostro swoich nacijonalnych tendencij, Brazilija je dobrym krajem, a dla naszych neszczasnych skytalciw u ci dni welykoho horia w ciu apokaliptycznu dobu, wona prosto je tijeju bazanoju tychoju prystanniu, szczo ii tak prahne zmuczena dusza skytalcia.

Kinec dyktatury w Ellwangeni

(Wlasna korespondencija „Nedili")

Nam pyszut: Uprawa taboru w Ellwangeni z pp. Chamulakom i Taraszczukom u prowodi stala szyroko widomoju w cilij amerykanskij zoni j poza ii mezamy iz swoich „podwyhiw". Nehromadianskoju powedinkoju nanesla wona soromu ne lysze swojomu taborowi, ale j zneslawyla dobre imia ciloi ukrainskoi skytalszczyny, bo podii w tabori Ellwangen dobre widomi j czuzyneckym kolam. Zhadani panowe, zamist wykonuwaty swij hromadianskyj obowiazok, zabawylysia w „dyktaturu", wtiahajuczy do swojei akcii j resztu taborowoi administracii ta taborowu policiju. W tabori panuwaw teror proty wsich, chto buw inszoi dumky, niz „wlast imuszczi". Ludej inszych pohladiw zamykaly do cholodnoi, pobywaly nawit duze powaznych i starszych hromadian, szczo majut w ukrainskomu hromadianstwi swoju pozyciju j swoje imia. Ale najbilsze enerhii pryswiatyly ellwangenski „dyktatory" na perewychowannia hromadianstwa w dusi „idej", dla realizacii jakych wony wykorystowuwaly swij post uprawy taboru. Poczaly wid toho, szczo potoptaly najprymitywnisze j odnoczasno osnowne prawo koznoi ludyny, a same swobody dumky j slowa. Wsiu swoju skazenu lut spriamuwaly na nosiiw swobody dumky, pohladiw i perekonan-ukrainskoi demokratycznoi presy. Kolporteriw nezaleznoi ukrainskoi presy wony pobywaly, czasopysy, jak „Ukrainski Wisti", „Nedila", „Chrystijanskyj Szlach", „Na Czuzyni", wony „konfiskuwaly" j palyly, szczob ne daty taborianam zmohy ich czytaty. Darma, szczo ci czasopysy majut d o z w i l a m e r y k a n s k o i w l a d y!

Ale „do czasu dzban wodu nosyt, poky wucho ne wirwetsia". Tak stalosia j tut. Ellwangenskym dyktatorom zamalo bulo znuszczan nad wlasnym hromadianstwom. „Z idoju roste apetyt." N e s p o d o b a w s i a i m d y r e k t o r h o l a n d e c. Dawaj joho spektysia. I znowu w typowyj dla ludej cioho rodu sposib. — Pry dopomozi wyhadanych naklepiw. A szczob nadaty swoij akcii znaczennia „woli narodu", ellwangenski chytruny piszly na swojerjdnyj krok. Poczaly zbiraty pidpysy wsich meszkanciw taboru „in blanco", mowlaw ce na memorial UHAWR do Objednanych Nacij i na konferenciju w Paryzi. Narod u dobrij wiri pidpysuwaw. Ale, jak pidpysy buly wze zibrani, ellwangenski „dyplomaty" daly zamist tekstu do Objednanych Nacij — naklepy j insynuacii na dyrektora holandcia j poslaly ne do Paryza, a... w centralu UNRRA. Dyrektor, oczewydno, wyprawdawsia, ale na dawnie misce powernutys ne zachotiw. I tut poczatok lycha ta kinec „dyktatorskoi" karijery pp. Taraszczuka j Chamulaka. Bo do taboru prybuw n o w y j d y r e k t o r, p. B u c k h a n z, t o c z n o p o i n f o r m o w a n y j p r o m e k s y k a n s k i w i d n o s y n y w t a b o r i. S k l y k a w n e h a j n o z a h a l n e w i c z e w s i c h m e s z k a n c i w t a b o r u, c h o c z u p r a w a r o b y l a w s i a k i z a c h o d y, s z c z o b d o c i o h o n e d o p u s t y t y. Na zibranni dyrektor zajawyw, szczo jomu widomi wsi misterii doteperisznioi uprawy, jaka sama wydala sobi swidoctwo j dokazala, szczo wona ne dorosla do swoich zawdan. Wona musyt zalyszyty swij post i widdaty joho takym ludiam, jaki na ce zasluhowujut. Dyrektor zajawyw tez, szczo win znaje pro wypadky kradezi hazet, tobto czuzoi wlasnosty uprawoju taboru j szczo jomu widomi wypadky palennia czasopysiw. Jakszczob win dowidawsia kolynebud pro spalennia hazety, win korotko pokinczyt iz tymy, chto cioho dopustytsia. Koly czleny uprawy iz truslywosty poczaly widpyratysia, mowlaw ce neprawda, dyrektor pryklykaw p. Taraszczuka j nakazaw jomu widczytaty widpowidni wistky pro podii w Ellwangeni z ukrainskoi demokratycznoi presy. I teper wyjawylasia wsia „pryncypowist" p. Taraszczuka, jaku win tak propowiduwaw. Trusiaczys iz strachu, win poczaw mymryty szczos pid nosom, ale dyrektor nakazaw jomu czytaty tak, szczob usi czuly. Pid zahalnyj smich p. Taraszczuk takym samym hromowym holosom, jak kolys nakazuwaw palyty czasopysy, teper czytaw dokazowyj materijal proty sebe. Jak kazaly potim nawit malo swidomi ludy, p. Taraszczuk „pluwaw sam sobi w lyce". Szczezla des joho „dyktatorska" samopewnist, zalyszylasia mi zerna ludyna, szczo boitsia za swoju szkuru, szczob ne stratyty biloho chliba... Ale na ciomu ne kinec. Koly pryjszla nowa posylka hazet, dyrektor zaklykaw komandanta policii, nakazaw zhory zaplatyty za wsiu posylku j pity rozproduwaty pomiz ludej. Pisla toho sam chodyw po kimnatach i pytaw ludej, czy oderzaly hazety j czy nichto ne boronyt im czytaty. Rozpytuwaw nawit pro zmist stattej.

Tak pokinczylas neslawna „dyktatura" buwszoi uprawy ellwangenskoho taboru. Ludiam zyty ne dawaly i sami sebe wykinczyly. Takym tudy j doroha!!

I tilky zal ta prykro, szczo czuzi musiat uczyty naszych ludej prymitywnoi prystojnosty w hromadskych sprawach.

Закінчення статті 48 і 49 числа „Неділі".

Державність чи гайдамаччина?

/ Написав БОГДАН ВОЙЧЕНКО.

Насамперед, — чи було конче потрібно подавати цей меморіял? Як відомо, на Мирову Конференцію в Парижі подано аж 5 українських меморіялів, в тому числі один від Уряду УНР через його представників у Лондоні. Ті меморіяли вичерпуюче висвітлювали історичне минуле і сучасне становище та прямування українського народу. Отже, подання „спільного меморіялу" зовсім не було викликане мотивами конечности поінформування чужинців про українську справу.

Може це було потрібне для заманіфестування української єдности перед чужинцями? Але, чи це є маніфестація єдности, коли в ній виступає законспірована організація, за якою не стоять жодні живі, реальні, відомі українському загалові або чужинцям люди? Єдність — це консолідація явних українських організацій і партій в умовах вільного життя під демократичними режимами; єдність — це спротив українського народу на батьківщині, що дає моральну силу й підставу нашим заявам на чужині. Але в імени української єдности не можуть виступати ті, які перебуваючи за кордоном, чомусь і далі граються в сліпу бабку і не хотять зняти з себе масок та взяти участь в леґально-явному політичному житті українців на чужині.

І чому, власне, так забажалося нашим „аґресорам" спільного виступу з Урядом? Аджеж, ведучи „переговори", і підготовляючи вже, очевидно, „спільний виступ", ці панове в своїх численних виданнях не щадили лайок на адресу Уряду, доводячи, що Уряд — це купка „нездатних стариків", що за ним не стоїть жодна реальна сила, що леґальність Уряду — це дуже сумнівна річ. Одночасно доводилося, що єдиним революційним центром, „державною владою", проводом у визвольній боротьбі є, власне, УГВР, за якою стоїть мало не весь український народ.

Як про це була мова вище, сьогоднішнє "аґресивне" поступування відомого угрупування, а також деякі твердження, „спільного меморіялу" (як, наприклад, підношення події 30 червня 1941 р., згадка про яку не приносить ані користи, ані чести, а тільки величезну шкоду для загально-української справи) доводять ясно, що наші „активісти" і в думці не мають попрощатися з „гріхами молодости" — навпаки, намагаються обернути їх у великі заслуги — і далі роблять все так, як і раніше. А доки так буде, доти які б то не було „спільні виступи" з ними — не припустимі. Бо, ідучи на спільні виступи, чи маючи їх пост фактум, Уряд брав би на себе, а також на всі явні організації, що його підтримують, і на цілу українську справу, відповідальність за „аґресивні" сучасні методи відомого угрупування.

Далі, оскільки прийняти тезу меморіялу про Уряд УНР на еміґрації і „державну владу" в Краю, то це створює якийсь дивовижний і недопустимий дуалізм, двоїстість державної репрезентації, чи навіть існування двох урядів одної держави. Отже, українська державність сьогодні — це не гайдамаччина і не отаманія 1919 р., коли кожний повстанський ватажок творив свій „уряд" і нікого над собою не визнавав. Річ тут не в „образі" і не в бажанні якоїсь групи осіб бути „єдиною владою", а в загально-національній доцільності. В роботі українського уряду можуть і повинні приймати участь всі українські політичні партії й організації — також і ті, які прагнуть до запровадження в Україні іншого державного устрою, ніж то можливе в рамках УНР (напр. прихильники монархії чи гетьманату). Не грають теж ролі й особи в складі Уряду, які завтра можуть бути замінені іншими. Але леґальний український уряд може бути тільки один, і тільки такий єдиний Уряд може бути протиставленням так само одному незаконному узурпаторському урядові. І це, здається, розуміють і прихильники „блискучого відокремлення", які „спільним меморіялом" (в якому роля Уряду УНР „що перебуває на еміґрації", зводиться до другорядної в порівнянні з „державною владою", що перебуває в Краю та в сучасний момент керує змаганнями українського народу") підготовляють ґрунт до проголошення УГВР за „єдений український уряд".

Фактом є, що Уряд УНР — це останній законний український уряд, що був покликаний до життя і дії на власній території свобідно, демократично і явно висловленою волею українського народу, та що на еміґрації він не припиняв леґальними методами репрезентувати справжні прагнення нашого народу. І тому Уряд УНР може бути леґально протиставлений урядові узурпаторському, якого ніколи, жодним свобідним волевиявленням не визнав український народ. Але ж чи таку ролю може виконувати УГВР, яка невідомо де, в яких обставинах і ким була покликана до життя? Чи може конспіративно-анонімова організація виконувати ролю леґального уряду, леґального представництва українського народу?

Наші „аґресори" твердять, що за УГВР стоїть 70% українського народу. Таким чином вони, очевидно, певні того, що прийде час, коли власне УГВР, вийшовши із свого законспірованого стану, з волі цієї більшости засяде в Києві, як український уряд. Але ж тоді ми не розуміємо їх хвилювання: навіщо так поспішно і так, сказати б, передчасно проголошувати підпільно-конспіративну організацію „державною владою", щонайменше другим, якщо не єдиним, леґальним урядом? Чи це робиться в інтересах загальної української справи, чи в інтересах групи осіб, які на підпільному рухові хотять робити особисті ґешефти?

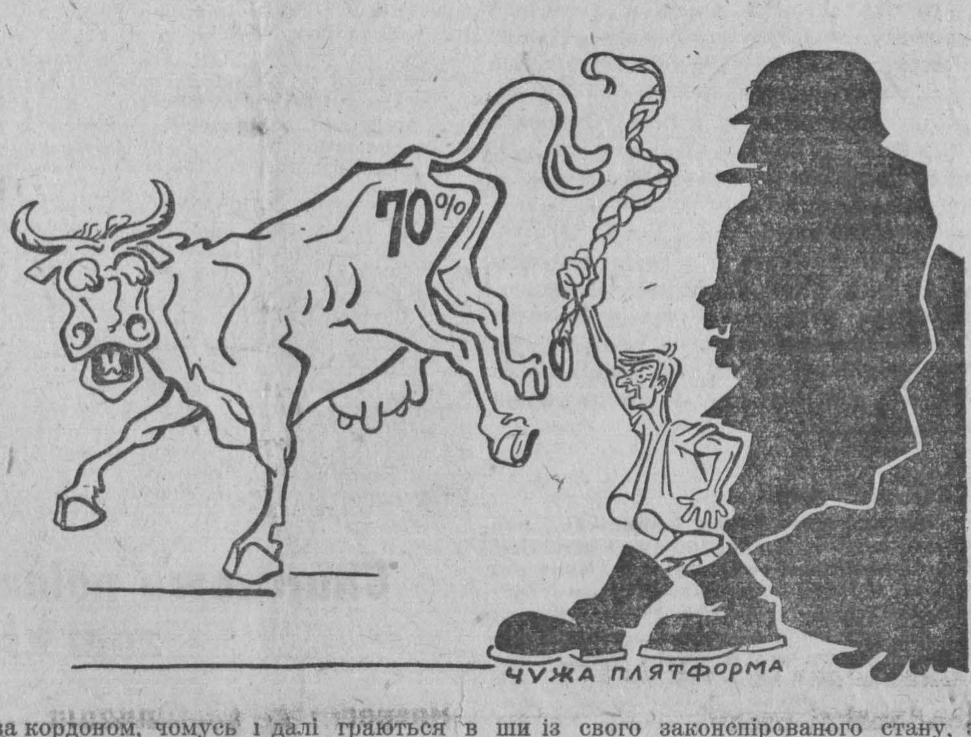

Ті, які полягли, будучи учасниками революційної боротьби, є героями в очах усього суспільства, яке в глибокій пошані схиляється перед їх пам'яттю. Вони належать, безумовно, не одній якійсь групі, яка тільки собі хоче приписати заслуги визвольної боротьби, а всьому українському народові.

І ми не хочемо говорити тут про доцільність конспіративно-підпільної акції у визвольній боротьбі. Справи н е я в н и х організацій уже по своїй істоті не підлягають я в н і й дискусії. Однак, незалежно від поглядів на конспіративно-підпільну акцію, треба ствердити цілковиту неприпустимість змішування такої акції з рухом леґально-явним. Коли якась група вважає себе покликаною до конспіративно-підпільної роботи, вона мусить в інтересах загальної справи відмежувати себе від явних форм українського життя. Але коли якась організація виконує підпільну роботу й одночасно зв'язує себе з леґально-явними, політичними українськими організаціями або навіть намагається накинути їм свій провід — це річ недопустима. Бо це значить — звести в в е с ь український рух в підпілля, в конспірацію, в нелеґальщину. І де, взагалі, колинебудь так бувало, щоб на чолі великого, явного всенаціонального руху стояв гурт невідомих, законспірованих, а тим самим безвідповідальних осіб?

Те саме стосується й Уряду УНР. Якби він пішов на так бажаний для наших „активістів" спільний виступ, то цим самим він поставив би себе на рівні з конспіративно - анонімовою організацією, якою з власної волі є УГВР. Протягом вже майже 30 літ Уряд УНР, як леґальний репрезентант української державности на міжнародній арені, боронить інтереси українського народу, заслуговуючи цим визнання багатьох чужинецьких чинників. І от, одним необачним кроком всі ці здобутки мають звестися нанівець. Уряд, ідучи на спільний виступ з анонімово-конспіративною організацією, поставив би й себе самого в становище кондотьєрсько-нелеґальної організації і не міг би вже в майбутньому виступати в ролі уряду леґального в протиставленні до нелеґального й узурпаторського.

Правда, ми знаємо, що наші „аґресори", проливаючи крокодилячі сльози з приводу т. зв. удару „ножем у спину" і, заявляючи про своє „щире" бажання порозумітися з Урядом, ще перед цим випускали, випускають і ще, мабуть, випускатимуть „твори", в яких доводять, що Уряд УНР зовсім не є леґальним українським Урядом. Але на це ми відповідати „аґресорам" не будемо. Протягом трьох десятків літ ми, громадяни Української Народньої Республіки, боролися проти „арґументів" про „нелеґальність" Уряду УНР з боку наших ворогів, що знищили незалежну українську державність і поневолили український народ. Отже, коли хтось виставляє тепер проти Уряду такі ж самі „арґументи" як і вороги України, то ми відсилаємо авторів цих „арґументів" до наших численних відповідів на закиди ворогів-чужинців.

Але — запитає, нарешті, український громадянин—про яку УГВР „властиво" йдеться, про „закордонну" чи ту іншу? Дійсно, коли йдеться про УГВР, яка сидить в натоплених приміщеннях і їсть консерви, то ми не бачимо жадної різниці поміж такими „угаверівцями" і звичайними грішними людьми. Навіщо їм „конспіруватися", ходити в масках, ховатися під чужими прізвищами? Вони не мають, на перший погляд, ніякої підстави не стати на явний, леґальний шлях, як і всі інші українські організації. Але ж... тут починається, очевидно, справа зв'язку з УГВР, яка мала б існувати десь там далеко. І тут і виходить на яву вся легковажність і несумлінність наших „активістів". Бо ж для кожної розсудливої людини зрозуміло, що покликатися на такий зв'зок — це в наших умовах річ недопустима. І це розуміють добре і самі „угаверівці", сховавшись під маскою конспірації і анонімности: таким чином, вони забезпечили себе від можливих несподіванок і можуть спокійно йти на „геройські" вчинки. Але навіщо втягати до цих справ леґальні установи й організації? Бо ж відповідальність за „спільні виступи" спаде тоді на тих, які не ховаються і виступають одверто. Чи може нашим „аґресорам" ідеться про те, щоб цілий політично-державницький рух український став анонімовим, себто безвартісним і безвідповідальним в очах чужинців?

Уряд, як і всі явні українські політичні організації, діяв і діє тільки леґальними методами. Ці леґальні методи уповажнюють його проголошувати в умовах демокритичних режимів свою думку і виконувати ролю леґального репрезентанта та висловлювати справжню волю українського народу перед світом, а також бути об'єднуючим і організуючим чинником українців на чужині. При цьому Уряд завжди покликався на свій і д е й н и й зв'язок з Краєм та підкреслював спротив українського народу проти ворога, що давало йому моральну піддержку в його тяжкому завданні — оборони інтересів України на міжнародній арені. Виконуючи свою роботу, Уряд і його оточення були свідомі особистої небезпеки, на яку себе виставляли і яку особливо відчули після вбивства найвищого репрезентанта УНР, Головного Отамана Симона Петлюри. Та не зважаючи на це, Уряд не ховався за конспірацію і анонімність, розуміючи, що для репрезентації справедливої української справи та для викликання у чужинців пошани до цієї справи, треба відкрито й сміливо стояти на посту.

Отже, не з мотивів особистої безпеки, але маючи на увазі інтереси загальної справи, Уряд не йшов і не йде на непродумані і н е п о т р і б н і вчинки. З цих мотивів, ще перед 1939 роком, отже в ліпших ніж тепер для нас умовах, Уряд ніколи не заявляв про якісь організаційні зв'язки з Краєм, наприклад, із Спілкою Визволення України. З тих самих мотивів, покійний полковник Євген Коновалець завжди заперечував зв'зок поміж УВО (конспіративно-терористична організація, що діяла, головно, на терені Галичини) й ОУН, яка існувала більшменш леґально за кордоном і видавала там свою літературу. З тих самих, поміж іншими, мотивів сучасний лондон-

(Далі на 4-ій сторінці.)

Korotko zwidusil

Nowyj rekord litaka

Torhowelynyj litak amerykanskoi transokeanicznoi letunskoi linii ustanowyw nowyj rekord na linii New York—London. Litak pereletiw bezpererwno ciu widstan u 12-ty hodynach i 7 chwylynach. Peresiczna szwydkist litaka wynosyla 450 km na hodynu. Ploszcza zawantazennia litaka riwniajetsia 2000 funtiw. Motory syloju 4000 konej zuzyly kolo 16 000 t. palnoho

Awstralija pryjme skytalciw

Jak zajawyw na zasidanni awstralijskoho parlamentu, awstralijskyj minister informacii ta emigracii Calwell, uriad Awstralii uchwalyw pryjniaty z Ewropy obmezenu kilkist peremiszczenych osib. Perewezennia do Awstralii ewropejskych DP, jak spodiwajetsia Cawell, moze rozpoczatysia na poczatku nastupnoho roku.

Widozwa rabina Bernsteina

Jak powidomlajut z Frankfurtu, rabin Filip Bernsztajn, radnyk u zydiwskych sprawach pry henerali Mc Narney, zwernuwsia do amerykanskoho narodu z widozwoju, w jakij domahajetsia pidwyszczennia emigracijnoi kwoty, szczob umozlywyty pereselennia do Ameryky 100 000 zydiwskych DP, a takoz dopuszczennia do Palestyny bilszoi niz dosi kilkosty zydiw

Münchenski akademiczni weczory

Inawguracijna dopowid prof. O. Kulczyckoho

(Korespondencija „Nedili") Z inicijatywy Münchenskoho ukrainskoho naukowoho towarystwa, ukrainskoho katolyckoho akademicznoho senjoratu im. Mytropolyta Andreja Szeptyckoho ta studentskoi molodi, naslidujuczy slawni tradycii Lwowa, zaplanowano prowesty w Müncheni Akademiczni weczory. Metoju ich je — podaty naszomu hromadianstwu, a zokrema studentam, u dostupnych szyrokym kolam wykladach ta obhoworenniach, syntetycznyj pohlad na najwazniszi problemy suczasnoho zlamnoho periodu, szczo znamenuje prychid nowych form duchowoho, suspilno-politycznoho, naukowoho, mysteckoho ta hospodarczo-ekonomicznoho zyttia. Cia nowa epocha, poznaczena widkryttiam atomowoi enerhii stawyt pered namy pewni wymohy, widkrywaje nowi perspektywy, wysuwaje potrebu nowoho oformlennia switohladu widpowidno do nowoi dijsnosty. Akademiczni weczory majut dopomohty naszij hromadskosti w cij dalekosiaznij duchownij praci.

Inawguracija akademicznych weczoriw widbulasia 15 lystopada w prymiszczenni restoranu KOS. Awdytorija, sered jakoi perewazalo studentstwo i profesura wysokych szkil, z zywym zacikawlenniam zasluchala wstupne slowo holowy akademicznych weczoriw, dekana filosofskoho fakultetu UWU, prof. I. Mirczuka, jakyj widznaczyw wazlywist takych schodyn a zakrema obhoworennia pytan filosofii ta switohladu.

Dali zibrani zasluchaly inawguracijnu dopowid prof. O. Kulczyckoho pid zaholowkom „Psycholohiczna problematyka switohladu suczasnosty". Prelegent pidkreslyw, szczo teper nablyzajetsia nowa epocha z nowym switohladom. Na niomu, jak plama, poznaczylasia takoz i druha switowa wijna. Swoim zawdanniam postawyw dopowidacz charakteryzuwaty sut i strukturu switohladiw, podaty ich genezu, a takoz ich suczasnu i pryjdeszniu funkciju. Switohlad, jak skazaw dopowidacz, je cilistju piznan, a ne ich prostoju sumoju i tomu prahnenniam suczasnoi ludyny je piznaty cilist switu, a ne okremi widtynky. Lysze take wsebiczne piznannia dast zmohu ludyni nabuty switohlad, szczo widzerkaluwatyme ne lysze suczasnist, a j wkazuwatyme majbutnie. Teperisznia tuha, zadoba za switohladom obumowlena tymy strazdanniamy, szczo pereterpilo ludstwo w naslidok wijny i nepewnoho zyttia. Ale szczob peredbaczyty, jakym bude switohlad, treba zwazyty, jaki switohlady buly. Prelegent nawodyt typy switohladiw, jaki buly doteper i klasyfikuje ich na tli suczasnoi filosofii. I chocz jedynym nyni switozobrazenniam je mechaniczno-pryrodnycze, ale teper u doslidach wydno zapereczennia materii i napewno majbutnie poznaczytsia peremohoju duchowosty. Swij switohlad maje znajty i ukrainskyj narod. U peremozi ducha win szukatyme za Chwylowym tworczu syntezu ewropejskoho neohumaniizmu ta azijskoho renesansu.

Cikawa zmistowna dopowid wyklala zwawi debaty, w jakych wzialo uczast 7 prysutnich. Uspich perszoho weczora nezaperecznyj.

Tematyka wykladiw na nastupnych akademicznych weczorach podilajetsia na riad cykliw. Inawguracijna dopowid nalezyt do filosoficzno-switohladowoho cyklu, jakyj maje zaholowok „Na porozi nowoi doby". Na nastupnych akademicznych weczorach budut proczytani referaty z cioho cyklu na temy: „Poniattia kultury ta ii kryzy" prof. I. Mirczuka, „Nowa doba-wik atomowoi enerhii" prof. dr. Zenona Chraplywoho, „Switowa hospodarka na perelomi suczasnosty ta majbutnosty" dr. Jurija Studynskoho, „Moralna kryza ukrainstwa" dr. Mykoly Szlemkewycza, „Nowi asekty w biolohicznij problematyci zyttia" prof dr. I. Rozhona, „Nowa doba — nowi wychowni idealy" prof. Hryhorija Waszczenka, „Switowidczuwannia i switohlad ukrainskoi molodi" inz. M. Korczynskoho, „Odynycia i suspilnist na peremomi nowoi doby" dr. Mitwija Stachowa, „Problema nacii, derzawnosty i suwerennosty" dr. Jurija Starosolskoho, „Chrystyjanstwo na porozi nowoi doby" o. dr. Skrutenia ta „Cyklicznist u rozwytku kultur u switli archeolohii, istorii ta istoriosofii" prof. W. Petrowa.

Z istoryczno-suspilnoho cyklu zaplanowani dopowidi: „Derzawnycka ideja w ukrainskij istorii" prof. W. Hryszka, „Ukrainskyj awtonomizm kincia XVIII. wiku" prof. dr. Ol. Ohloblyna, „Oseredky antyukrainskych syl u switi" dr. M. Hocija, „Kyiw i Moskwa — dwa protylezni swity" inz. Jewhena Malaniuka, „Mynule i suczasne ukrainskoi emigracii" dr. Stepana Barana, „Problema ukrainskoho urbanizmu" dr. W. Domanyckoho, „Perspektywa hospodarskoho rozwytku switu" inz. Romana Dyminskoho, „Rola geohraficznych czynnikiw u zytti ukrainskoho narodu" prof. dr. Zenona Dolnyckoho ta inszi.

I nareszti, zaplanowano riad widczytiw z literaturno-mysteckoho cyklu. Sered nych: „Mykola Lysenko ta joho naslidia" dr. Was. Wytwyckoho; pro modernu francuzku literaturu — Jurija Kosacza, pro mystectwo slowa prof. Pontelejmona Kowalewa. W.

Zyttia w teperiszniomu Wilni

za zwidomlenniamy londonskoi presy

„Azijska nicz newoli nad „lubym mistom". Holod, nuzda j teror u siohodniszniomu Wilni." — pid takym bahatomownym zaholowkom pomiszczuje londonskyj „Dziennik Polski i Dziennik Zolnierza" (6. XI. 1946 r. cz. 3.) rewelacijni wistky oczewydcia pro widnosyny j zyttiewi umowyny na kolysznich terenach Polszczi, jaki pryluczeno teper do „Lytowskoi Sowietskoi Respubliky", szczo perebuwaje pid bolszewyckoju okupacijeju. Pomiszczujemo ci wistky, szczo pochodiat iz weresnia c. r., majze w cilosti.

„Dziennik Polski" pysze: „Wilno jawlaje soboju siohodni nezwyczajno zuluhidnyj obraz. Misto zaznalo welykych poszkodzen pidczas wijny, zokrema w chwylyni widstupu nimciw, ale wono ne w syli pidnestysia z rumowyszcz ta ruin, chocz formalno je stolyceju Lytowskoi Sowietskoi Respubliky. Ale lytowskyj charakter Wilna lysz teoretycznyj, bo wsia wlada nepodilno w rukach sowietiw. Ne lysz Wilno, ale z cila Wilenszczyna ta Lytwa kyszyt sowietskymy wijskamy, szczo roztaszuwalys nawit po malenkych selach i oselach.

Z wulyc Wilna ne usunuly scze dosi rumowyszcz. Dejaki wulyci znyszczeni pownistiu, na inszych zberehlysia poodynoki budiwli, miz inszym widomi pered wijnoju cukerni Rudnickoho j Stralla. Tam mozna oderzaty nedobru kawu j tista. Tomu szczo ce lokali „I. klasy", miscewa ludnist unykaje ich, bo tam zawzdy powno sowietskych starszyn i sluzbowciw NKWD.

U slawnomu manastyrskomu kosteli „Ostra Brama" dali widprawlajutsia bohosluzennia, a pered czudotwornym obrazom Materi Bozoi pry Ostrobramskij wulyci podawniomu molatsia jurby ludej.

Meszkanci Wilna ni w czomu ne nahadujut uze ewropejciw. Eleganto wdiahnenych ludej uze na wulyci ne zustrinete. Odiah ludej-ce zdebilszoho watni „fufajky", abo siraky. Szkirianoho wzuttia nichto ne nosyt. Ludy chodiat u „walankach" z humowymy pidoszwamy. Zinky zawiazujut holowy chustkamy. Chto widwazywsia b wyjty na wulyciu w kraszczomu odiahu, toho pereiwiriajut nehajno milicionery.

Charakterystyczne te, szczo na wulyciach Wilna ne zustrinete molodi. Próchozi, ce zdebilszoho ludy starszi, abo dity. Molod szczezla z mista. Wzahali slid stwerdyty, szczo w Wilni ne zalyszylosia bilsze jak 15 tysiacz polakiw, ludej starszych wikom. Je tez kilkanadciat polskych swiaszczenykiw, ale czyslo ich szczodali zmenszujetsia. Polaky wyichaly do zachidnioi Polszczi. Te same j na selach. Buwaly wypadky, szczo cili sela zholoszuwalysia na wyizd, u tomu j sela iz biloruskoju ludnistiu. Zrazu nichto ne stawyw pereszkod, ale zhodom NKWD poczalo robyty wsiaki trudnoszczi. Proholosyly npr., szczo wyizdyty mozut lysze ti, chto daw kontyngent i splatyw pownyj podatok. Ale praktyczno, ce kwadratura kola. Bo chto zaplatyw podatok, ne zmih zdaty kontyngentu, chto dostawyw kontyngent, musiw platyty wze nowyj podatok. Bilorusiw, szczo zholosylysia na wyizd do Polszczi, w bilszosti wywezly w hlybynu Rosii.

Delegowani z Warszawy prowidnyky „Polskoi Repatrijacijnoi Misii" tez ne mohly niczoho zrobyty. Perszoho szefa tijei misii j „pownowlasnyka Uriadu Reczypospolytoi Polskoi", Ochockoho aresztuwaly j zasudyly na 15 rokiw wiaznyci. Uriad Osubky oczewydno nawit ne interwenijuwaw u cij sprawi. Na misce Ochockoho prybuw inszyj szef, ale czerez dwa tyzni win utik do Warszawy. Tretij predstawnyk, jakyj buw tez dyrektorom „Polskoho Czerwonoho Chresta", utik zakordon pry dopomozi polskych „zelenych kadriw", skladenych iz molodi, szczo perechowujetsia w lisach. Wreszti czetwertyj delehat nehajno pisla pryizdu do Wilna zriksia swoho mandatu j czymszwydsze wernuwsia do Polszczi.

Prywit Zjizdowi Presy w Regensburzi

W nedlu 9 hrudnia w Regensburzi zbirajetsia na swoi narady Oblasnyj Zjizd Spilky Ukrainskych Zurnalistiw na Emigacii. Pisla podibnych zjizdiw presy w Aschaffenburzi, Augsburzi j Ludwigsburzi, szczo widbulysia mynuloho misiacia narady robitnykiw ukrainskoi presy czetwertoi oblasty budut ostannim etapom na szlachu nowoi organizacii ukrainskoho zurnalistycznoho switu w Nimeczczyni.

Zjizdowi, szczo widbuwajetsia w tomu Regensburzi, de wyjszlo persze pisla wijny drukowane ukrainske „Slowo", jake pisla korysnoho dla nioho prysudu najwyzczoi ukrainskoi sudowoi instancii pry CPUE -majemo nadiju-widrodytsia j sluzytyme dali masam swoich czytacziw, bazajemo uspichu i bahatych wyslidiw narad.

Redakcija i Wydawnyctwo „Nedila"

Hospodarske objednannia dwoch zon

Zhidno z powidomlenniam nimeckoi presy, miz brytijskoju ta amerykanskoju okupacijnoju wladoju skladeno uhodu oboch zon u hospodarskomu widnoszenni. Use hospodarstwo ich, miscewe postaczannia, eksportni j importni operacii, wkluczno do dowozu charczowych zasobiw, matymut jedyne keriwnyctwo, czerez szczo obydwi zony zmozut maty spilnyj charczowyj standart, jakyj pry suczasnomu stani switowoho postaczannia widpowidatyme dennomu racjonowi na 1550 kalorij. U zhodi z cym dohoworom finansowi wytraty budut podileni miz Welykobrytanijeju i SSZA riwno. Widpowidalnist za zowniszniu torhiwlu bude pokladena na specijalno stworeni spilni dla oboch zon importni j eksportni ustanowy. W majbutniomu zawdannia cych ustanow perebere na sebe nimecka uprawa zowniszniоi torhiwli. Perechid brytijskoi ta amerykanskoi okupacijnych zon na hospodarske samopostaczannia zaplanowano na kinec 1949 r.

НАД НОВИМИ КНИЖКАМИ

Pro muznij humanizm „Mozaiky kwadriw wiaznycznych" Bazanskoho

Zasygnalizowana „Nedileju" jak dokument istorycznoi wartosty knyzka pysmennyka Mychajla Bazanskoho „Mozaika kwadriw wjaznycznych" wyklykala pojawu welykoi kilkosty recenzij i widhukiw. Wid sliw wysokych pochwal az do tendencijnych akcentiw odnostoronnioi krytyky. Nemow na zakinczennia toho homonu na literaturnomu switi, szczo joho spryczynyla knyzka Bazanskoho, wisnyk literatury j mystectwa „Ridne Slowo" prynosyt awtorytetnu recenziju widomoho pysmennyka Jurija Kosacza, szczo ii dla szyrszoho zahalu naszych Czytacziw dozwolajemo sobi tut bez suttiewych skoroczen peredrukuwaty.

Ciu knyhu ne napysano dla wyklykannia podywu, spiwczuttia czy znenawysty. Wona ne je polumjanym obwynuwaczenniam zahybloho hitleriwskoho rezymu. Awtor zowsim ne zbyrawsia cijeju knyhoju prydbaty sobi winec muczenyka. Ale joho strymanist zowsim ne oznaczaje joho slabosty. I chocz cia knyzka maje duze malo storinok z opysom zachit i znuszczan, jaki my tak czasto zustriczajemo w spomynach wjazniw, bilsz czy mensz talanowyto napysanych, wona wse z taky je dokumentom obwynuwaczennia. Wona je zbrojeju dla borotbi z duchom tijei epochy, szczo ciu knuhu zrodyla. Wona je zapereczenniam wsiakoho nasylstwa j ponyzennia ludyny ludynoju. W ciomu spokijnomu, ale twerdomu stanowyszczi awtora okremisznist joho tworu, nebudennist joho ideolohicznoho pidgruntia, a nym je hlybokyj, orhaniczno widczutyj humanizm. M. Bazanskyj lubyt zyttia i ludynu. Moze ludynu bilsze nawit jak zyttia, bo wmije pokazaty najtajemniszi j najkraszczi storinky ludskoi istoty sered zowsim nespodiwanych obstawyn, koly, zdajetsia, wsi peredumowyni buli na te, szczob ludyna stala twarynoju.

M. Bazanskj umije sposterihaty. Win pomiczaje ne lysz jak publicyst / z zurnalistycznoho obowjazku /, ale jak mystec. Joho malunky czitki, w ich kontrasnych zistawlenniach, nespodiwanych pryriwnianniach u inodi wlucznich i lapidarnych okreslenniach jawyszcz. Tomu „Mozaiku" pryjemno czytaty. Dechto hadaje, szczo ij nedostaje dramatycznosty opysiw zachit. Ce pomylkowo. Linija najmenszoho oporu, jakoju jdut czasto awtori takich memuarno-dokumentarnych knyh, ce namahannia za wsiaku cinu wyklykaty u czytacza poczuttia ohidy j nenawysty. Treba maty welykyj talant, szczob ne zbytys na agitacijnist i na blaszanyj patos, jakyj nikoho ne lakaje, nikoho ne perekonuje. M. Bazanskyj jszow linijeju bilszoho oporu. Win zalyszyw inszym zawdannia widbyty sadizm katiw, znuszczannia j zachittia nowitnich „sadiw tortur", win pokazaw nam, jak ludina, majuczy charakter i wolu, taky moze zalyszytys ludynoju, nawit sered najbilsz nespryjatliwich dla nioho obstawin. Zachittia i win znaw i baczyw, baczyw tez i katiw i sadystiw dywywsia im w oczi, ale skazaw sobi slowom Dante „guarda e passa" / pohlan i projdy /, win smahnuw hitleriwsko-nimecku twarynu prezyrstwom, ne wwazajuczy, szczo wona dostojna joho nenawysty. U ciomu stawlenni je doza muznosty, zachidnio-ewropejskoho dzentlemenstwa, szczo ne terpyt lamentuwtnnia j patosu, a w usiomu cinyt miru. Hadajemo, szczo w ciomu muzniomu humanizmowi jedyna syla cijei knyzky. Newazlywo tez, do jakoho zanru zaczyslaty ci spohady, jak sklasyfikuwaty ich, szczo tak turbuje recenzentiw. Ce „essei", subjektywizmom poznaczeni narysy bez usiakych pretensij na formalnu kanonicznist. Cilist bahatioch szmatoczkiw / mozaika! /, sered jakych bahato dowoli strunkych i zawerszenych rozdiliw, objednuje ideja, problema. I wona wyriszaje pro twir. Knyzka M. Bazanskoho cilespriamowana. I peredusim planuwanniam mysteckoho obrazu / lakoniczni reczennia, zwjazki ustupy, korotki rozdily, koznuj cilist dla sebe /. Ce dokument, pysanyj ludinoju, szczo chocze widczuwaty po-mystecky, dla ludej, szczo wmijut czytaty j cinyty mystecke w naszomu wazkomu zytti pid soncem i zachmarenym nebom. M. Bazanskyj zatorknuw najniznisze w ludyni, te najwaznisze, szczo prywalene brylamy suworoi dobi. Z katami win buw pryzyrlywo-cholodnyj, bajduzyj, ale z ludmi buw ludianij. I ce nadalo joho knyzci oznak cinnosti. Buty ludynoju w tich neludskich czasach prezyrstwa j pohordi mih tilky mystec. I cioho mystcia-pysmennyka z dwoistoju wdaczeju: mrijnika-medytatora, zakochanoho u zyttia, u pryrodu j ludej, i opanowanoho sposterihacza, szczo z widwahoju roztynaje weredy czuzych dusz, ne zatraczujuczy objektywnosti mitcia, pobaczyly my w awtori „Mozaiky kwadriw wjaznycznich".

J. Kosacz

Szcze odna zbirka liryky

Kilka zauwazen starszoho krytyka molodym poetam

Borys Oleksandriw: Moi dni. Liryka. Wydawnyctwo „Nowi dni". Salzburg, 1946, 160 st. 80. Obkladynka M. Butowycza, Tyraz 2500.

Pered namy szcze odna zbirka liryky. Czytacz cikawytsia, szczo woruszyt duszeju awtora w ci, naprawdu, „nowi" dla nas dni. W knyzeczci 59 poezij, w tim dwa pereklady iz Lermontowa, po odnomu iz Puszkina i Ol. Tolstoho ta dwa pereklady biloruskych poetiw: Dudzickoho i Solowja. Perekladeni poezii Lermontowa, Puszkina i Ol. Tolstoho ne duze pidchodiat do naszych „nowych dniw". Ta dywimsia dali, do oryginalnych tworiw poeta. Miz inszym bahato slidiw iz inszych poetiw, najbilsze, mabut, iz perespiwanoho wze na wsi lady P. Tyczyny.

Podywysia szczyro. — Moze my j ne druzi?
Obijmy wostannie. — Ne pryjdu powik...
Tilky witer wije, hirko placze w tuzi
Ta sumnoi czajky serce kraje kryk...

Krim Tyczyny striczajemo w zbirci szcze kilka „motto" iz takch awtoriw: Sosiury, Malaniuka, S. Hordynskoho i czuzoho S. Nadsona. Ce majstry slowa, na jakych uczytsia nasz poet.

U knyzeczci poezii iz rokiw 1939—1946. Czy je jakyjs rozwytok u formi joho wirsziw? Malyz, chocz poezii iz ostannich lit ne najut uze takych oklepanych rym, jak iz per-

Istoryczni etapy rozwytku demokratii

Napysaw Antin Czerneckyj

Demokratija, — ce modnyj, standartnyj siohodni klycz, ce prapor, jakyj wywiszujut teper dla politycznoi konjunktury rizni hrupy.

Demokratija. — ce wynachid ne Anhlii, ne Ameryky, ce nawit ne dytyna francuzkoi rewolucii, a wze najmensze monopol bolszewykiw, czy SSSR, de wona, za ichnioju, i najszyrsza i najbilsz prawdywa, najczystisze peredestylowana. Istorija ludstwa wczyt nas, szczo demokratija — ce stara forma suspilno-politycznoho zyttia, jaka w ewolucii dowhoho istorycznoho procesu, znajszla wze dawno swoje oformlennia w starij atenskij respublyci dawnioi Ellady.

„Demos" hreckoju mowoju oznaczaje lud, narod, „Krateo" oznaczaje panuju, wolodiju, otze hrecke slowo demokratija ukrainskoju mowoju oznaczaje panuwannia, abo wolodinnia narodu, szczo Mychajlo Drahomaniw oczerknuw jak narodoprawstwo, de suspilnym, hromadskym zyttiam prawyt sam narod, joho szyroki masy.

Demokratija j demokratycznyj suspilnyj lad majut swoju dowhu ta staru istoriju.

I tak jak za naszych czasiw ich supernykom jawlajetsia totalizm, de wladu w suspilnomu i politycznomu zytti wykonuje odna partija, tak samo bulo j w dawnynu, koly demokratii protystawywsia j todi totalizm.

Totalizm — ce tez ne oryhinalna wydumka Musolini, Hitlera, czy nawit Lenina, abo Stalina. Demokratii atenskoi respubliky protystawywsia totalizm Sparty.

U filozofii atenskoi respubliky, u ii duchowomu zytti znachodiat demokraty swoi idejni teoretyczni osnowy. Najwyszczym predstawnykom cijei ludskoi j derzawnoi mudrosty atenskoi demokratii jawlajetsia welykyj ii narodnyj filozof Sokrat, sprawznij uczytel narodu, joho sirych robitnyczych mas. Uczytel ta pedahoh, jakyj wczyw dialohamy, prymirom, rozwywanniam ta definjuwanniam poniat. Znana joho teza „Gnotisawton" — piznaj sebe, jaka, samokrytykujuczy odynyciu, ne daje ij mozylywosty postawyty sebe w samolubne stanowyszcze dyktatora.

Prawda, cia demokratija bula tez nepowna, bo wona ochopluwala ta stosuwalas lysze do wilnych atenskych hromadian. W Atenach buly tez czuzostoronni, czuzonacjonalni wojenni branci, newilnyky. Chot demokratija ta filosofija Sokrata nesla ludski idealy bratolubija to prawnoho stanowyska newilnykiw-rabiw u hromadianskomu politycznomu zyttiu, wona w osnowi ne poruszuwala. Wony ostawaly bez politycznych praw, chot atenci powodylys z nymy po ludskomu.

Sparta — druha hrecka respublika — ce supernycia Aten. Tam hromadskyj ustrij buw u nij totalitarnyj. Zyttiewoju mudristju bula tilky fizyczna syla, idealom — nadludyna, typ znanyj w nyniszznij czas jak produkt Nimeczczyny ta wytwir filosofii Nitzsche.

Kaliky tam ne potribni bo stychijnoju ta ruszijnoju syloju Sparty ce wijna i zawojowannia, otze jak nepotribnyj balast ich usuwajetsia iz zyttia. Dytynu zaraz po prychodi na swit, koly wona wykazuje fizyczni ulomnosty, nyszczytsia, skydujuczy ii z wysokoi skaly u propast. Musolini, Hitler czy Stalin iz swoimy koncepcijamy derzawnoho ne tilky wychowannia, ale j cilkowytoho anektuwannia molodi wzialy zrazok ta slipo naslidujut Spartu. Tam tez malu 7 litniu dytynu widbyrala derzawa wid batkiw ta z rodynnoi atmosfery perenosyly ii u derzawnu kasarniu na wychowannia. Za nakynennia swojoho totalitarnoho switohladu Sparta wela iz Atenamy ta inszymy hreckymy respublikamy wijnu. Stara hrecka nacija na tomu obezsyluwalasia, czuzynci dokonaly ii.

A wsez znaczinnia u wseswiti ta newmyruszczu wicznu slawu dawnij Elladi, daly ne totalitarna Sparta, a demokratyczni Ateny, jaki swojeju filosofijeju, swoim mystectwom, architekturoju, poezijeju, muzykoju j teatrom staly wicznym zywym newyczerpanym dzerelom ludskoho zyttia ta postupu.

Stolittia projszly, mynulysia plemena, generacii, zhynuly stari ta zrodylys nowi narody, a Ateny Sokrata, Platona, Aristotela, Sofokla, Demostena ta ciloi plejady mystciw, poetiw, muzykiw, skulptoriw, jasnijut szcze j siohodni jasnym bleskom ne tilky w istorii, ale j u zytti.

Perepowidaty borotbu demokratii z totalizmom na protiazi ciloi ludskoi istorii — ne nasze zawdannia ta cil, ta wsetaky treba spynytys na dejakych ii etapach i faktach.

Staryj swit hrecko-rymskoi kultury pid udaramy dykych naizdnykiw ta czerez wnutrisznij rozklad, spryczynenyj demoralizacijeju totalitarnych ideolohij ta rezymiw, walywsia. Rymskyj cisar proholosyw sebe henijem, ba nawit bohom, nakazaw sobi postawyty swiatyniu.

Czy henijalnist dejakych naszych suczasnykiw ne maje tut analohii? Stara rymska imperija poszyryla swoje panuwannia wijnoju w Afryci, Ewropi poza siohodniszniu Anhliju ta Czorne more, u Azii, ale totalizm zdemoralizuwawszy staryj rymskyj swit, zawalyw te wse

Na hrani nowoho czasu jawlajetsia Isus Chrystos, jakyj nadpryrodnoju wyszczoju syloju staje ideolohom nowoho czasu, nowoi ery ludskoho zyttia.

Wyjszowszy z narodu, w osnowu swojei nauky klade narod.

Osnownoju ta prowidnoju dumkoju nauky Isusa je lubow do narodu, jaku sw. apostol Pawlo, perszyj kodyfikator chrystijanskych hromadskych zakoniw, zafiksowuje w I poslaniju do Koryntijan slowamy: „Lubow dowho terpyt, myloserduje; lubow ne zawyduje; lubow ne welyczajetsia, ne nadymajetsia, ne osoromluje, ne szukaje swoho, ne porywajetsia do hniwu, ne dumaje lychoho, ne weselytsia neprawdoju, a weselytsia prawdoju, wse pokrywaje, wsiomu jme wiry, na wse upowaje, wse terpyt. Lubow nikoly ne wpadaje (hyne); czy toz proroctwa, wony wpadut; czy to mowy, wony zamowknut, czy to znannia wono znykne" (hol. 13; 1—8).

Isus klopoczetsia ne tilky duszewnymy, idealnymy ale j materijalnymy potrebamy narodu.

Nauka, wczennia ta dijannia Chrysta humanni, ludski, i w ciomu syla chrystyjankoho pochodu ta peremohy.

Isus Chrystos, — ce welykyj trybun, oboronec, filosof ta wczytel narodu i demokratii, a chrystyjanstwo — ce wyraznyk narodnioho demokratycznoho switohladu. I niczoho ne znaczyt, szczo piznisze wykrywyly nauku Chrysta nemiczni ludy. Isus Chrystos woroh nasylla; „schowaj mecz — skazaw do sw. Petra, bo chto meczem wojuje, wid mecza hyne."

Isus Chrystos szyryw swoju nauku, perekonuwanniam, dyskusijeju, dobrym prykladom, lubowju. Piznisze ii probuwaly szyryty meczem, pochodamy, ohnem za czasiw inkwizycii. Bulo ce wykrywlennia nauky ta tendencij Isusa Christa, supereczne z chrystyjanstwom, jake win szyryw ta propowiduwaw.

I nyni chrystyjanstwo wderzujetsia miz dykymy, widstalymy narodamy ne nasyllam, ne zawojowanniam, a tilky zertwennoju samowidreczenoju samarytianskoju praceju misjonariw, sester myloserdia, zawdiaky ich zachystam, syrotynciam, szpytalam, szkolam, dobrodijstwu.

Na wistriach mecza ta nasylla ne osnuwaw Isus Chrystos swojei nauky ta wiry. Nadaremno doktoryzowani teoretyky naszoho faszyzmu stiahajut Isusa Chrysta u swij awangard ta roblat szcze j joho perszym terorystom. Takoho bohochulstwa ne bulo czuty szcze wid nijakoho czuzostoronnioho bezboznyka.

Totalizm osnowuwaw wsiu swoju ideolohiju ta panuwannia u hromadskomu zytti na syli, na zawojuwanni. I tomu na nasylli, na znechtuwannia ludyny, na ii ponewolenni spyraly swoju wladu wse i wsiudy dyktatory wsich czasiw ta riznych mastej.

Samoderzawni cari, dyktatory, tiurmamy, szybenyciamy ta wijnamy wderzuwaly ta poszyriuwaly swoje panuwannia.

Ne dywo, szczo tym szlachom jszly j Mussolini, Hitler ta szczo j nym priamuje szcze j najbilszyj suczasnyj dyktator.

Ta ne w tomu syla j sut demokratii, ne taki ii zasoby ta metody.

W osnowu swoho switohladu, swojei nauky pro hromadu ta ii ustrij, demokratija klade ludynu, zywu ludynu, jaka na ce zywe na switi i maje do cioho prawo, szczob dobro czynyty i samij w dobri buty szczaslywoju. Dobro najkraszcze na switi — ce bratolubije; oci slowa naszoho Szewczenka tak i pokrywajutsia z Bozym zapowitom.

Demokratija osudzuje nasylla ta dyktuwannia suspilnoho hromadskoho ustroju obowjazkiw hromadianam zhory. I tomu demokratija ne pryznaje takoho prawa ni zerciam-swiaszczenykam, ni korolam, ni casariam, ni polkowodciam zawojownykam, jak odynyciam, ne pryznaje takoho prawa tez ni szlachti, lycariam czy feodalam abo kapitalistam, czy burzujam i ne moze joho pryznaty tez i samomu lumpen-

szych rokiw, koly poet rymuje: noczi — oczi, muszu — duszu, haju — czekaju, znowu — dibrowu, rikoju — zurboju (kolys, u B. Lepkoho taka ryma ne wrazala swojeju prostotoju!), zwuky — rozluky, a nawit „ohon — harmon". Ta treba wyznaty, szczo wirsz Oleksandrowa czytajesia lehko, joho mozna b spiwaty; mozna dumaty, szczo poet tak i pysaw swoi wirszi, muhykajuczy znani pisenni melodii. Ce ne prohrich, ce awtoriw poetycznyj uspich, oti joho spiwni daktyli, anapesty ta jamby.

Ta podywimsia na motywy joho tworiw. Os wony:

„Czuzyna terpkawa, jak polyn."

— — — — — — — — — — —

„O, dole, dole! Muszu tut zahynut,
Czy donesesz do nowych berehiw."

— — — — — — — — — — —

„I newze ne pryjdu? I newze
ne pobaczu dowiku."

— — — — — — — — — — —

„Oj chresty sered pola, chresty...
Zazurylosia pole bezkraje...
Tilky soncia wohon zolotyj
Na ukwitczanych pahorkach hraje...."
Je j wojenni motywy, pro boi
za ridnyj kraj.
„Ja ne zaliw u bytwi hrud." (tak!)

— — — — — — — — — — —

„Syn iszow na czoli powstanciw,
A na szapci jasniw tryzub."

Ta wse z taky poet ne pesymist. Win wiryt, szczo „kwity zowto-syni na popelach z ruiny zakwitut", bo win „musyt wernutys" na ridnu zemlu, ta z „bojem wyborot szczastia prymarne".

Tuha za ridnym krajem, za matirju, wira w kincewu peremohu, lubowni wirszi — os motywy lirycznych pisen Oleksandrowa.

Awtor, jak wsi naszi pysmennyky na emihracii, wiryt, szczo pered nym welyke zawdannia.,

I prodzweniat kriz morok dniw i mez
Moi pisni, u buriach doli kuti,
I moze ty u zwukach tych znajdesz
Ohon duszi, widrazu na rozputi...

Pokyszczo naszi pysmennyky bilsze obiciajut, jak dajut. Nemaje szcze nawit takych tworiw, jaki pered sotneju lit pysaw na zaslanni T. Szewczenko. Niczoho ne wdijemo, ale „wohniu duszi" ta „widrady na rozputti" naszomu ne znachodymo pokil u tych tworach, szczo dosi pojawylysia drukom. Wirymo, szczo wony pryjdut piznisze, koly naszi pysmennyky budut sowisnymy krytykamy i swoich wlasnych tworiw, koly nabolili horem sercia zacznut szczyro spiwaty pro te, szczo dijsno perezywajut, a ne tilky „wprawlatysia" w pysanni poezij, naslidujuczy swoich i czuzynnych (ta j to zowsim wypadkowych) poetiw. Bo tilky wypadkowistju mozna pojasnyty wirsz Lermontowa iz takoju strofoju:

„Wid nyni stanu ja wtiszatys,
Lowyty wtichu koznu myt,-
W lubowi szczyrij prysiahatys,
Ale nikoho ne lubyt".

Pysaw Iwan Franko szcze 1900 r. w „Poslanii" do M. Woronoho, szczob naszi poety buly szczyri.

... Chaj budut szczyri, szczyri, szczyri!

Sami slowa — mozut buty ihraszkoju, jak kazaw Franko.

„Slowa — polowa,
Ale wohon u formi slowa —
Bezsmertna szudotworna feja,
Prawdywa iskra Prometeja".

My czuly, szczo j Oleksadriw pysze pro „ohon" duszi u swoich wirszach. Ta odyn joho wirsz daje mozlywist sumniwatysia czytaczewi w szczyrosty Oleksandrowa, koly wi pysze w poezii „W kawjarni".

Prozori sklanky — powni wszczert,
Wyno take rumjane!
O, pyjmo, druze, poky smert
Pryjde i w oczi hlane!

Ta, moze, awtor i mih distaty wyna w lutomu 1944 r. — ale my wze dawno czytaly poezii iz takym motywom.

U mowi zbirky znajszly my czuze slowo „kilce" (zamist „persten"), a takoz nazywni innenkowi formy — zamist klycznych widminkiw: „proszczaj zoria!"; „pryjdy wesna!", „czy znajesz, czuzynec".

Wzbirci „Moi dni", Oleksandrowa znachodymo nebahato oryginalnych zwukiw. Lehkist wirszuwannia moze buty zaporukoju, szczo poet pry napolehlywij praci zmoze wystupyty iz oryginalnym oblyczcziam, jak bude praciuwaty nad swoim slowom ta sluchatyme holosu swojei duszi, a ne tych zwukiw, szczo bryniat iz czuzych bandur, a to j balalajok.

L. Hruszenko.

---

proletarijatowi, wse odno fizycznomu czy zdeklasowanomu.

Wlada w demokratycznomu ustroi nalezyt wsiomu narodowi. Oczewydno, szczo wse i wsiudy bilszist narodu stanowlat zwyczajni, siri, praciujuczi ludy. I tomu ich wola, jak wola bilszosty, maje w hromadskomu zytti wyriszalne znaczinnia. A do wyjawu cijei woli w demokratii je odna doroha, wymina dumok, pohladiw czerez poszyrennia ich na zborach, u presi, w knyzkach, w towarystwach, u bibliotekach, u radach, u parlamentach. Tomu w demokratycznomu ustroi wsewladnoju je swoboda Ludyny, ii sumlinnia, ii pohladiw, ii perekonan, switohladu, swoboda ii idej, ii duchowosty. Demokratija ne znaje nakyduwannia dumky ta woli zhory.

Ale i bilszist w imja pryrodnioho ta beznastannoho, wicznoho postupu ne moze syloju zdawluwaty pohladiw menszosty, bo nyniszna menszist pry zminenych zyttiewych umowach moze maty raciju i staty bilszistju, wykazaty swoju wolu. I tak, jaka nyni menszist kontroluje ta dopowniuje bilszist, jaka maje w hormadi wladu, tak zawtra ta sama bilszist koly opynytsia w menszosti, tak samo bude westy kontrolu, nyniszniol menszosty, jaka, opynywszys w roli bilszosty, perejme ii zawdannia, ii hromadski funkcii, ta matyme ti sami obowjazky.

Tomu w demokratycznomu ustroi ne moze buty bezohladnoi borotby miz bilszistju — bo obydwi wony stanowlat odne cile, pochodiat z odnoho pnia, z odnoho narodu, obydwi sluzat welykomu, zahalnomu szczastju ta dobru.

Dali bude

По громадах нашої області

Jak Bamberg zustriczaw swoich Wladyk

(Wlasna sluzba „Nedili")

W subotu 30 lystopada c. r. zawitaly do Bambergu Wladyky UAPC — Wysokopreoswiaszczennyj Ihor Preoswiaszczennyj Wjaczeslaw i w asysti dwoch swiaszczenykiw, protodyjakona ta dyjakona.

Dostojnych hostej uroczysto prywitaly pered cwyntarnoju cerkwoju, jaku zawdiaky zachodam hreko-kat. o. dekana Bettera widdaw u korystuwannia miscewoi parafii rymokatolyckyj archyjepskop dr. Otto Kolb. Prywitaty Wladyk prybula tez parafija z Ellwangenu ta wirni hrekokatolyckoi Cerkwy.

Pisla prywitalnych promow i wruczennia kwitiw, Archyjepyskop Ihor razom z kilkoma swiaszczenykamy widprawyw torzestwennu archyjerejsku weczirniu, pid czas jakoi wyholosyw propowid. Wladyka zaklykaw wirujuczych do jednosty i wyslowyw hlyboku wiru w poworot na ridni zemli.

Nastupnoho dnia obydwa Wladyky spilno z czyslennym duchiwnyctwom widsluzyly torzestwennu archyjerejsku Sluzbu Bozu, pid czas jakoi spiwaw miscewyj i cerkownyj chor. Pisla jewanhelii Archyjepyskop Ihor wyholosyw do wirnych zworuszlywu propowid, u jakij zaklykaw do jednannia j braterskoi lubowy, bo dola i tak nas poszmatuwala j rozkynula po wsiomu switu. Po molytwi za Ukrainu ta ii narod, chor prospiwaw pisniu-molytwu „Boze Welykyj". Pry kinci Sluzby Bozoi promowyw do wirnych Wladyka Wjaczeslaw, jakyj wyslowyw szczyru radist z prywodu toho, szczo zalozyw takyj micnyj fundament pid bambergsku parafiju, i wizwaw wirnych u tiazkych chwylynach prychodyty do swiatyni ta szukaty w molytwi pidtrymky na dalszu zyttiewu borotbu.

Pisla Sluzby Bozoi widbuwsia spilnyj obid. Wladyk prywitaly pry wchodi na zalu chlibom-sillu. Pid czas obidu predstawnyky hromadianstwa skazaly kilka promow, na jaki widpowiw Archyjepyskop Ihor.

Widwidyny wysokych cerkownych dostojnykiw pryczyniatsia u welykij miri do szcze bilszoho skriplennia bambergskoi prawoslawnoi parafii.

p-ja-k.

ОГОЛОШЕННЯ.

У суботу 7 грудня розпочала свою працю філія книжкового кіоску, в-ва „Неділя„ в таборі „Чорногора".

Кіоск обслуговуватиме теж читачів 4-го табору. Кіоск міститься в підвалі 3-го будинка.

Panachyda po Mytropolyti Lypkiwskomu w Mainz-Kastel

(Wlasna korespondencija) U 1921 roci u misti Kyjewi u Sofijskomu Sobori widbuwsia Perszyj Wseukrainskyj Cerkownyj Sobor Ukrainskoi Awtokefalnoi Cerkwy.

U zwjazku z cym welykym, pamjatnym dla wsioho ukrainskoho narodu dnem, u nedilu 10 lystopada pisla widprawy Sluzby Bozoi w Prawoslawnij Cerkwi widbulasia w Mainz-Kasteli panachyda po mytropolytowi Wasylewi Lypkiwskomu i po inszych, szczo widdaly swoje zyttia za wiru Chrystowu, za naszu batkiwszczynu i za Ukrainsku Prawoslawnu Cerkwu.

Pered panachydoju Wladyka Mstyslaw wyholosyw propowid. Panachyda widbulasia w prysutnosti welykoi kilkosty wirujuczych.

U weczeri u teatralnij zali bula ulasztowana akademija-koncert z nahody 25 riczczia Perszoho Wseukrainskoho Cerkownoho Soboru.

Akademija poczalasia spiwom himnu Ukrainy. Potim Wladyka Mstyslaw wyholosyw promowu. Jepyskopskym chorom bulo prospiwano Wladyci mnohaja lita. Dali buw zasluchanyj cikawyj i zmistownyj referat na temu: „Perszyj Wseukrainskyj Cerkownyj Sobor Awtokefalnoi Prawoslawnoi Ukrainskoi Cerkwy".

Pisla referatu widbuwsia duchownyj koncert. Bulo wykonano bahato cerkownych pisen. Miz nymy prospiwaly i „Blahoslowy, dusze moja, Hospoda". Ciu duchownu pisniu spiwaly u 1921 r. u Sofijskomu Sobori pid czas Wseukrainskoho Cerkownoho Soboru.

P. Wulhaj

Ашаффенбург

Pro ukrainske szkilnyctwo w mynulomu

Zachodamy „Objednannia Ukrainskych Uczyteliw na Emigracii" taboru „Pionier" w Aschaffenburzi widbulasia neszczodawno dla czleniw towarystwa dopowid prof. Arkadija Zywotka pro „Ukrainske szkilnyctwo na Ukraini w mynulomu". Dopowidacz nakreslyw obraz szkilnyctwa na schidnich zemlach Ukrainy w XIX-mu i w perszomu dwadciatylitti XX wiku. Sluchaczi dowidalysia pro orhanizaciju wsich rodiw i typiw szkil wid poczatkowych do uniwersytetiw, pro predmety j plany nawczannia ta wychowannia, pro metodu nawczannia, pro ducha szczo panuwaw u todiszniomu szkilnyctwi, pro rolu, jaku wono widolralo w szyrenni oswity ta w formuwanni duchowosty ukrainciw. Jaskrawo wyrynuly ci trudnoszczi, jaki pryjszlosia u todisznich umowynach carskoho rezymu poboriuwaty ukrainskomu szkilnyctwu i joho czilnym predstawnykam, sered jakych podybujemo imena wyznacznych ukrainskych kulturnich, politicznich ta hromadskych dijacziw. Ne skrywaw dopowidacz i widjemnych storinok szkilnyctwa w Ukraini. Zokrema cikawoju bula cia czastyna dopowidi, w jakij prelegent daw szyrokyj rozmach u doszkilnij i szkilnij dilanci za czasiw widnowlennia Ukrainskoi Derzawy. Bujnomu rozkwitowi ukrainskoho szkilnycta w tych czasach poklala kraj wtrata nezalenosty. Dopowidacz zilustruwaw swoju dopowid statystycznymy danymi j citatami iz dzerel ta dokumetniw.

(Ba)

Harni osiahy Mannheimskoi Technicznoi Szkoly

(Wlasna korespondencija)

Fachowa szkola / Training scool /, sprawznia kuznia fachiwciw u Mannheimi — prodowzuje wychowuwaty nowi kadry. Szkola maje szist okremych widdiliw: szewskyj, slusarskyj, stolarskyj, zwarnyckyj i dwa mechanicznych. Nabirajutsia kursanty zi skitalciw z oblasty Mannheim. Kozniyj kurs trywaje odyn misiac. Krim pidhotowy nowych kursiw szkola daje zmohu nabuty dyplomy ludiam, jaki wze majut fach, ale ne majut na te paperiw. Taki ludy mozut sklasty perewirku i oderzaty dyplomy. Za zhodoju taborowoi dyrekcii i dyrekcii szkoly, 21 lystopada z Mannheimskoho taboru wpersze widijszlo do ispytiw 15 ludej. W szkoli wony musiat wykonaty okremi zawdannia pid kontroleju majstriw. Ce bude trywaty dekilka dniw. Po zakinczenni ispytiw, koznyj wyznanyj fachiwcem oderzyt czerez taborowu wladu widpowidnyj dyplom. Siomyj kurs u cij szkoli poczaw nawczannia 25 lystopada.

15 lystopada skinczylo szkolu 67 ludej. Ce szostyj wypusk. Z koznoho widdilu perszyj z najkraszczych kursantiw oderzuje nahorodu. Z Mannheimskoho taboru otrymaw sto punktiw j nahorodu Hladasz Petro z szewskoho kursu. Druhyj uczen Obrizan Pawlo, tez z Mannheimskoho taboru, distaw 97 punktiw. Najmolodszyj z kursantiw maw 16 rokiw, najstarszyj 40 rokiw.

W koncertowij zali zibralysia kursanty. Wony posidaly w poriadku pidhotowannia do rozdaczi dyplomiw, jaki wze lezaly na zakwitczanomu stoli. Sered hostej zastupnyk dyrektora oblasty Mannheim, Wiljams, z Heidelbergu p. Kolans, wykladaczi ta inszi.

Dyrektor szkoly Larsen zwertajetsia do hostej, a potim do kursantiw z promowoju pro znaczennia szkoly, pro ii rolu w zytti peremiszczenych ludej. Win podiakuwaw predstawnykam oblasty za dopomohu i uwahu. Zastupnyk dyrektora oblasty Wiljams w korotkij promowi nakreslyw praciu kursu. Kursanty pidnesly jomu kwity. Potim wystupyw p. Kolans. Pisla prywitalnych promow poczalas rozdacza dyplomiw.

Pidczas pawzy mozna bulo ohlanuty roboty kursantiw. Na wystawci bahato eksponatiw; chocz sered nych nema skladnych, wse z taky wona cikawa. Sywyj buchhalter staje — pisla kursu — molodym szewcem. Nowyj fach bude korystniszyj i dla nioho i dla usich, tomu szczo w umowach emigracii buchhalterija dowhyj czas ne bude potribna. Na wystawci buly dytiaczi wizky, ihraszky, pidswicznyky, szewska robota, metalowi wyroby. Potim w okremij zali usi dobre pidhotowylys do koncertu i do rozwah.

Koncert poczawsia i skinczywsia tankamy ukrainskoi hrupy pid keriwnyctwom Buriaka Ostapa. Tanky wykonuwalys pid akordeon. Teplo i z welykym zadowolenniam zustriczala publyka koznu toczku.

Dwa walsy — Szopena i Bramsa wykonaw na pianno p. Bilohrud. Jak zawdy, z uspichom p. Derewjahina wystupyla w swojomu repertuari. Artyst S. maw znacznyj uspich.

Pisla koncertu widbulasia tankowa zabawa.

Stepowy.

Zakinczennia statti pro Paryzkyj memorijal

ський польський уряд видав наказ про ліквідацію Армії Крайової і не має жодного організаційного зв'язку з теперішнім польським рухом спротиву. (Інша річ раніше, коли польський лондонський уряд офіційно визнавався Англією, а Армія Крайова билася проти німців, з якими Англія воювала).

Так само тепер. Можна говорити, як про незалежні від нас факти, про спротив українців у Краю, можна говорити про існування Повстанської Ради, яка діє на власну руку, але говорити про неможливий до перепровадження і непотрібний в даних умовах — ні для нас, ні для них — зв'язок — це просто безглуздя і злочин. І коли це робить на власну руку конспіративно-анонімова (отже забезпечена від відповідальности) організація, то це її діло. Але на такі речі не може йти шляхом „спільних виступів" Уряд УНР, бо цим він непотрібно поставив би у прикре становище не тільки себе та осіб і організації, що стоять у тісному з ним контакті, але й цілий явно-леґальний український політичний рух, з яким його лучать ті чи інші зв'язки.

Окрім того — беручи справу цілком теоретично — такий зв'язок з Краєм був би недоцільним і з тих міркувань, що він непотрібно утруднював би становище і одних і других. За кожне посунення за кордоном відповідав би „Край", на який спадали б зайві репресії, що їх інакше можна було б уникнути. І так само „Край" міг би робити речі, які були б невигідні чи недоцільні для „закордону".

З таких, очеведно, мотивів Уряд не пішов на „спільний виступ" і різко від нього відмежувався. І лише засліплені або ображені в своїй груповій амбіції або, врешті, ті, що свідомо діють на шкоду українській справі, можуть не визнати слушности цих мотивів.

Чого ж властиво хотять наші „аґресори"?

Якщо вони дійсно стоять на демократичних позиціях, то мусять покінчити з методами насильства і стремлінням підпорядкувати всіх своїм наказам. Якщо вони хотять виступати і працювати разом, то мусять наперед зговоритися, прийняти засади рівноправности для всіх політичних українських партій та організацій і забути про деякі „минулі справи". Якщо хотять бути в підпіллі, то мусять відмежуватися від явного руху, не втручатися до нього і не претендувати на керівництво ним.

Бо не можна бути всім нараз: „законспірованими" і леґальними репрезентантами українського народу, анонімовою організацією й урядом, демократами на словах і тоталістами та монопартистами на практиці, гарячими речниками консолідації і „аґресорами", себто, сіячами анархії, розбиття і заколоту в українському житті; не можна одночасно покликуватися на акт 30 червня 1641 року і на декларації Уряду УНР в роках 1939 — 40 про його солідарність з західніми демократіями, на свої минулі „традиції" і на сьогоднішні чудові гасла про свободу слова, думки, зборів і т. д. Або — або. Треба вибирати, і то швидче вибирати, бо незабаром решта отих 70%, на яких вони „аґресивно" покликаються, прийде до переконання, що треба покласти край анархії, сваволі, фізичному теророві, застра[illegible]уванню й іншим жалюгідним явищам, що приносять користь нашим ворогам, а українцям — тільки шкоду.

Kapela „Ukraina" spiwala dla Amerykanskoi Armii

(Wlasna korespondencija „Nedili")

Za domowlenniam z widdilom Holownoi Kwatyry Amerykanskych Zbrojnych Sil, chor „Ukraina" naszczodawno widbuw koncert dla Amerykanskoi Armii.

Perszyj koncert buw 25 lystopada c. r. u Wiesbadeni w prymiszczeni prekrasnoho operowoho teatru. Awdytorija skladalasia wykluczno z amerykanciw. Na poczatku koncertu konferansje u newelykomu wstupnomu slowi rozpowiw pro Ukrainu ta ukrainsku muzyku, a pered koznoju pisneju podawaw korotkyj zmist ii anhliskoju mowoju.

Wysoka majsternist choru bula nalezno ocinena. Oficery wyslowyly prof. Nestorowi swoje zachoplennia ukrainskoju pisneju i majsternistiu kapeli. Pidkreslyly, szczo teper kapela potrebuje tilky „pablisiti" - tobto naleznoi reklamy sered amerykanskych sluchacziw.

Welyku rolu u „pablisiti" widohraje radioperedacza wystupu kapeli. Na platiwky zapysano 30-ty chwylynnyj wistup kapeli, takoz z korotenkim wstupnim slowom pro Ukrainu ta ukrainsku pisniu. Cej koncert peredawatymetsia czerez radiowysylnu Frankfurtu dla Amerykanskoi Armii.

Panna Arnold, spiwrobitnycia radiomowlennia u Frankfurti, wyslowyla pobazannia zwjazatysia i z inszymy mistciami ukrainskoi muzyky.

26. 11. 1946 widbuwsia koncert u Grisheimi bila Frankfurtu dla wijskowoi czastyny i cywilnych robitnykiw pri nij praciujuczich. W rozmowach z hostiami wijawylosia, szczo odyn z prysutnich, kapitan, szczo prozywaje u Frankfurti, pid czas swoho perebuwannia w Nimeczczyni poznajomywsia z ukrainskoju pisneju j wze specijalno izdyw na koncerty choru do Mainz-Kastela.

Nastupnyj koncert widbuwsia 1-ho hrudnia u Heidelberzi.

L. Slobozazanka

Teatr im. Kotlarewskoho w Amerykanskomu Klubi

U czetwer 22. 11. c. r. w zali Amerykanskoho Czerwonoho Chresta Ukrainskyj teatr im. Kotlarewskoho widbuw koncert pisni i tanciw, jakyj amerykanski wojaky spryjnialy z welykym zachoplenniam. Ukrainski z wesnianky, za bazanniam amerykanskych hladacziw, prowedeno prosto sered welykoi koncertowoi zali, a ne na sceni. Wsi wystupy teatru zafilmowano na platiwku. Po koncerti administracija Czerwonoho Chresta uriadyla wsiomu ansamblewi towaryske szczyre pryjniattia.

Mak

За народнє здоров'я

Szczo treba znaty pro najwazczu stattiewu neduhu

Napysaw dr. Serhij Komlik

Syfilis jawlaje soboju strazdannia, poczatok jakoho hubytsia w dalekj dawnyni.. Pro syfilis, jak chworobu, widomo bulo szcze pered bahatma wikamy do Rizdwa Chrystowoho. Pro nioho zhadujetsia i w pysmenstwi dawnich zydiw ta kytajciw i w relihijnych mitach starodawnich hrekiw, indijciw ta zyteliw Ameryky. Odnak, ne zwazajuczy na takij dawnij poczatok, syfilis u nas w Ewropi je zachworiuwanniam poriwniano molodym. Upersze na syfilis, jak na chworobu, zwerneno uwahu lysze naprykinci XV stolittia, koly pid czas oblohy Neapola franzuzke komanduwannia pomitylo welyke poszyrennia syfilisu pomiz swoich wojakiw.

Cym czasom oficijno j datujut pojawu syfilisu w Ewropi. Spoczatku win buw duze perenesenyj soldatamy do Francii, zwidty perekoczuwaw do Italii, a zhodom, projszowszy inszi krainy, potrapyw i do nas w Ukrainu. Czerez neobiznanist iz syfilisom i newminnia borotysia z nym, cia neduha poczala poszyriuwatysia nadzwyczajno szwydko, nahaniajuczy na ludnist zach. Na syfilis chworily het usi: win ne szczadyw zadnoi suspilnoi werstwy, dla nioho buly wsi riwni. (Ne zajwym bude tut widznaczyty, szczo do pojawy syfilisu w Ewropi pro nioho znaly u likarskomu switi bilsze, niz pisla joho pojawy.)

Tak, koly w Ewropi zjawywsia syfilis, poczaly twerdyty, szczo ce ta sama chworoba, szczo j tryper, jakyj je lysze ii ranioju fasoju, tym czasom, jak syfilis pizniszoju. Takyj pohlad panuwaw az ponad trysta rokiw, i to ne lysze w szyrokych kolach ludnosty, a j sered naukowciw. Use ce tilky zatemniuwalo prawylne likuwannia syfilisu. Ta popry wse te istyna, chaj i pizno wziala werch, i naukowyj swit perekonawsia, szczo syfilis i tryper — ce dwi rizni chworoby, szczo po riznomu j likujutsia. Osoblywo jasno stalo ce todi, koly 41 rik tomu d-r Szawdin ta Hofmann widkryly sprawznioho zbudnyka syfilisu, a same bildu spirochetu. Spirocheta jawlaje soboju hwyntopodibnu, zihnutoi formy, palyczku, szczo postupowym ruchom obertajetsia nawkolo swojei osi w odnomu, abo inszmu napriami. U koznoi ludyny, czy to muzczyny, czy zinky, na statewyj orhan jakoi pid czas ii znosyn z syfilitykom czy syfilityczkoju potrapyt taka spirocheta, czerez pewnyj czas (2—4 tyzni) zjawlajetsia malenka ranka, tak zwanyj szanker. Ranka szwydko zbilszujetsia swoim rozmirom, a spirocheta dedali bilsze zahlyblujetsia w orhanizm, az poky za 5—6 tyzniw potraplaje w krow. Cej period syfilisu zwetsia perwynnym. Zahlyblujetsia spirocheta iz szankera w orhanizm dwoma szlachamy: limfatycznym, w naslidok czoho nabriakajut i limfatyczni zaloszy, abo krowianym lozem. W rezultati takoho rozpowsiudzennia spirochety, syfilis moze zachopyty perszyj-lipszyj orhan ludskoho tila i spryczynyty wynyknennia w orhanizmi bahatioch zachworiuwan. Koly spirocheta potrapyt u krow, poczynajetsia druhyj period syfilis, koly win staje zahalnym zachworiuwanniam orhanizmu. Pisla cioho poczynajut zjawlatysia rizni rozlohi papuli, horbyky, pustuli, eratemy, lyszai, urazennia nihtiw, wypadaje wolossia. Na slyzowij obolonci w roti zjawlazutsia papuli, plakwy, wynykajut chroniczni katary holosowych zwjazok, anhiny, zapalennia falopjewych trub, razom z nymy j hluchota. Szczodo inszych orhaniw, jak naprykład: orhaniw ruchu j krowoobihu, to j na nych sylifis takoz spryczyniaje czymalo spustoszen. Na kistkach utworiujutsia periostyty, zjawlajetsia holownyj bil, mizreberni newralhii, bil u suhlobach. Usi ci zachworiuwannia mozut buty ne tilky w druhomu, a j tretiomu periodi, z tijeju lysze riznyceju, szczo u druhomu wony bilsz powerchowi, a w tretiomu hlybszi j dajut infiltraty, szczo duze lehko rozpadajutsia. Na ciomu zakinczujetsia druhyj period i poczynajetsia tretij.

(Dali w nastupnomu nomeri)

Katastrofa kurierskoho poizdu

Za powidomlenniam DANA, na zaliznycznij linii. München-Hamburg na dilnyci Hannower—Celle stalosia zitknennia pasazyrskoho poizdu z wantaznym. Obydwa parotiahy perekynulysia, a peredni wahony ziskoczyly z rejok. Wyjawleno 2 wbytych i 15 poranenych; mozlywo, je j inszi zertwy.

†

Dnia 30 lystopada 1946 roku pomer nasz najdorozczyj syn

b. p.

Konstiantyn Oleksiuk

norodzenyj 22. 1. 1945 roku

Pochoron widbuwsia u wiwtorok 3-ho hrudnia na miscewomu cwyntari.

Otcewi parochu Kociumaci, panstwu Hanuszczakam, pani Slobodianyk, p. Heniuk, p. Pywowar, p. Teliszewskomu j usim inszym, szczo pomahaly nam w tych tiazkych chwylynach ta wzialy uczast w pochoroni skladajemo szczyru podiaku.

Prybyti horem batky
Iwan i Nastia Oleksiuky

Неділя

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 30

Видавець і відповідальний редактор: Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик.

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB

Responsible licensce: Hennadij Kotorowycz

Printing plant: „Main-Echo", Aschaffenburg, 3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 2. 15. hrudnia 1946 Nr. 52

Tilky wartisnych ludej!

Naperedodni hromadskych wyboriw w Aschaffenburzi

Ukrainskyj oseredok w Aschaffenburzi, szczo wyris na powazne skupyszcze naszoi emigracii i w czotyrioch taborach narachowuje kolo 6 000 naselennia, stoit na peredodni wazlywych podij u dilanci nacjonalno-hromadianskoho zyttia. Nezabarom widbudutsia w usich taborach wybory na hromadsko-administrywnyj post keriwnyka ukrainskoho oseredka wsich taboriw w Aschaffenburzi.

W usich taborach wybory zumowleni administracijnymy zminamy, jaki stalysia w zwiazku z naznaczenniam dyrektoriw [illegible] II-hoi klasy z pomiz skytalciw. A tomu dejaki z doteperisznich komandantiw taboriw perebraly w swoi ruky obowiazky dyrektoriw i ich doteperiszni posty wakujut. Cej fakt wyriszyw ostatoczno j dawno nazrile pytannia perewedennia wyboriw u tabori „Pionier“, de wony powynni buly widbutysia wze znaczano ranisze czerez te, szczo doteperisznia uprawa bula komisarycznoju, a ne dobrowilno wybranoju wsima zylciamy taboru. Odnacze z riznych pryczyn ce pytannia dosi ne bulo rozwiazane.

Wybory stawlat pered wyborczymy komisijamy, kandydatamy z wyborciamy welyki j wazki zawdannia. Pidhotuwannia, perewedennia j naslidky wyboriw budut probnym komenem ta ispytom hromadskoi zrilosty j wyroblenosty Aschaffenburzkoi ukrainskoi hromady.

Zawdanniam Taborowych Wyborczych Komisij i Miztaborowoi Wyborczoi Komisii je pidhotuwaty wybory techniczno j podbaty, szczob wony projszly w zhodi z zakonom i wyborczoju ordynacijeju. Idetsia pro te, szczob z odnoho boku wsi uprawneni do holosuwannia maly zmohu kynuty swij holos do wyborczoi urny, zhidno iz swojeju woleju j bazanniam, z druhoho boku, szczob ne holosuwaly ti, jaki ne majut do cioho prawa. Dali jdetsia pro toczny j sowisnyj pidrachunok widdanych holosiw, szczob wyjszow sprawdi toj kandydat, jakoho bazaje bilszist hromadian. Najwaznisze zawdannia TWK je wyriszyty, jakych ludej dopustyty na spysok kandydatiw. Tut treba czlenam TWK dotrymatysia maksimumu hromadianskoi objektywnosty, widkydajuczy na bik osobysti momenty, sympatii, czy antypatii j storonni partijni wplywy. W pidbori kandydatiw treba keruwatysia wykluczno osobystymy prykmetamy i hromadskoju wartistju kandydata. Treba braty na uwahu joho wartist, jak ludyny, hromadianyna, joho oswitu, zytiewyj doswid, orhanizaycijno--administratywni zdibnosty, slawlennia do taborowoho supilstwa, stupin reahuwannia na nacjonalno-hromadianski potreby, zdibnist zabuty pro swoi osobysti motywy kosztom dobra zahalu; ne slid zabuwaty j pro te, jak danyj kandydat zumije reprezentuwaty ukrainsku hromadu na zowni pered swoimy j czuzynciamy. Na nioho j na joho spiwrobitnykiw zownisznij swit dywytymetsia jak na elitu ukrainskoi hromady danoi hrupy j z joho powedinky ta wykonuwanni obowiazkiw sudytymut pro wsiu ukrainsku emigraciju, a to j pro wes ukrainskyj narod.

Ne mensz suwori wymohy treba stawyty j do keriwnyka ciloho ukrainskoho oseredka, tobto do ludyny, jaka zajme tiazkyj poczesno-hromadianskyj post i wizme na swoi pleczi welyku czastynu widpowidalnosty za dolu j nedolu kilkoch tysiacz ukrainskych skytalciw. Za swoju dijalnist win widpowist pered wlasnoju sowistju i pered hromadianstwom.

Ludy, jaki kandydujut na odyn, czy druhyj post, powynni dobre peredumaty swij krok, zjasuwaty sobi wes tiahar i wazlywist swoich obowiazkiw ta wsiu welycz widpowidalnosty pered samymy soboju j swoimy spiwhromadianamy. Szlach, na jakyj wony stuplat, stawszy keriwnykamy taboriw, czy liderom ciloi hrupy, ce ne szlach do poczesty, tytulu, dobroi zarobitnoi platni, bilszoho nadilu cyharkamy wyhidniszoho meszkannia, czy wzahali osobystych wyhid i korystej, ale ce szlach samowidreczennia j zertwennoi j napolehlywoi praci na koryst zahalu. Keriwnyk taboru, czy hrupy ce perszyj hromadianyn pomiz tysiaczamy inszych takych samych hromadian, jak win, ale ne z uwahy na prawa j korysti, a z uwahy na obowiazky j widpowidalnist. Persz zaky win zrobyt jakyj krok, musyt postawyty sobi tiazkyj zapyt -ne „szczo ja matymu z cioho, moja ridnia, moi znajomi, polityczna, partijna, relihijna, czy socjalna hrupa, do jakoi nalezu“, ale joho zapyt powynen zwuczaty: „szczo matyme z toho hromada, zahal?“. Lysz tak win moze pidchodyty do swoich zawdan i lysze tak rozhladaty j rozwiazuwaty wsi pytannia, jaki postawyt pered nym zyttia, jak pered keriwnykom taboru, czy wsijei hrupy. Tak same j u dobori spiwpraciwnykiw win ne smije keruwatysia zodnymy inszymy momentamy, jak lysz ich osobystoju j hromadskoju wartistiu, dobyrajuczy ich zalezno wid toho, szczo wony dadut dla dobra zahalu. Zle zrobyt toj keriwnyk taboru, jakyj poczne swoje uriaduwannia wid zaspokojennia osobystych ambicij, czy porachunkiw, jakyj zwerne holownu uwahu peredusim na wlasni potreby j korysti, a sprawy zahalni traktuwatyme, jak szczos druhoriadne j mensze wazne.

A obowiazky keriwnykiw taboriw na tereni Aschaffenburgu tiazki, bo dejaki tabory poczynajut szczojno tworytysia j oformluwaty swoje orhanizowane zyttia wid osnow, w inszych treba naladnaty zanedbane hromadianske zyttia j sanuwaty widnosyny. Te same zawdannia stoit pered Oblasnoju Uprawoju ta ii keriwnykom.

Welyka czastyna widpowidalnosty za pidhotowu, chid i naslidky wyboriw wpade tez na wyborciw. Wid ich hromadianskoi postawy j pidchodu do sprawy zalezyt chto j jak keruwatyme ukrainskym zyttiam Aschaffenburzkoho oseredka. Czy wybory prynesut koryst usij hromadi j koznomu ii czlenowi zokrema, czy nawpaky wyjdut im na szkodu j neslawu.

U nas czasto lehkowazat sobi ludy taki wazni sprawy, jak hromadski wybory. Ich uwazajut za druhoriadne pytannia, mowlaw, „szczo mene ce wse obchodyt“. Cej fakt swidczyt pro hromadsku newyroblenist naszoho zahalu. Inszi narody z welykoi powahoju stawlatsia do wyboriw, bo znajut, szczo wid ich naslidkiw zalezyt piznisza ich dola. U nas zwyczajno stawlatsia do cioho pytannia bajduze, a koly piznisze hromadske zyttia pide falszwymy szlachamy, narikajut, koly wze zapizno. Spiwpraciuwaty pry perewedenni wyboriw j wziaty w nych aktywnu uczast zobowiazanyj koznyj uprawnenyj do toho hromadianyn. Lojalno wykonuwaty doruczennia WTK i MWK ta inszych wyborczych orhaniw, perewiryty, czy ne pomyneno kohos u spysku, reklamuwaty nezakonnosti, zberehty spokij pidczas wyboriw, wreszti pity wsim do wyborczoi urny — os obowiazok koznoho hromadianyna. Bo pry wyborach idetsia pro osobystyj interes koznoho j pro zahalne dobro. Adze pasywne j aktywne wyborcze prawo, pobicz swobody dumky, slowa j presy, ce osnowne j najprymitywnisze prawo koznoi wilnoi ludyny — prawo, na jakomu budujetsia j za jake boretsia demokratija. Ne wykorystaty, abo zle wykorystaty ce znaczyt, zapereczyty swoju prynaleznist do demokratii.

Koznyj wyborec powynen widdaty swij holos na takoho kandydata, jakyj zhidno z joho sowistiu swoimy osobystymy j hromadianskymy prykmetamy na cej post najkraszcze nadajetsia. Nijaka agitacija, nijaki pidszepty z boku ne powynni keruwaty rukoju wyborcia, koly win kydaje kartku do wyborczoi urny.

Wybory, jaki majut widbutysia, ce wybory nacjonalno-hromadskoho charakteru, wony w zodnomu wypadku ne widbuwajutsia w polityczno-partijnij ploszczyni. Wony majut daty widpowidnych ludej do prowodu w hromadiansko-administracijnomu j poczesno-hromadianskomu, a ne derzawno-politycznomu zytti j lysz pid takym kutom do nych treba pidchodyty. Widdajuczy holos, ne slid dywytysia na partijno-politycznu prynaleznist kandydata tak samo, jak i wybrana ludyna u wykonuwanni swoich obowiazkiw musyt zabuty pro swoju wlasnu partijnu prynaleznist i polahodzujuczy sprawu poodynokym spiwtaborianam ne braty na uwahu ich politycznych pohladiw.

U nas teper bahato ludej nawit na wydnych postach nacjonalnoho i suspilnoho zyttia nadto zainteresowani osobystymy sprawamy. Zacikawlennia dejakych nawit z pozycijeju, imiam j hromadskym kapitalom ludej kruzlajut teper nadto czasto pomiz afidawitom, i dodatkowym prydilom, switohlad bahatioch odynyc zamykajetsia u dwoch, czy nawit wismoch korobkach cyharok, funti krupiw, abo banci „dzusu“. Cymy mirkamy miriajetsia wartist ludyny. Ciu pomylku mozna lehko zrobyty j pry cych wyborach i wybraty ludynu jakraz iz takoju nastanowoju do zyttia.

U cych wyborach treba szukaty prawdywoi ludyny, jaku tak tiazko siohodni najty. Pro te wirymo, szczo ukrainska hromada Aschaffenburgu takych ludej najde.

Ba.

Rockfeller na UN

Згідно з повідомленням аґентства ДАНА, відомий американський мільярдер Джон Рокфеллер пожертвував 8,5 мільйонів долярів на придбання земельної ділянки для збудування на ній будинків для Головної Квартири ОН. При цьому Рокфеллер ставить лише кілька умов технічно-фінансового характеру (будування високих будинків у східній частині Нью-Йорку, звільнення дарчого запису від оподаткування тощо).

НАШЕ ЖИТТЯ

wyjszlo znow w Augsburzi

12 hrudnia c. r. wyjszlo znow czerhowe (62) czyslo czasopysu „Nasze Zyttia“ w Augsburzi. Wono maje 8 storinok fotodruku, bo drukarski zasoby „Naszoho Zyttia“ i nadali perebuwajut - jak powidomlaje Redakcija— u czuzych rukach. Holownym redaktorom czysopysu je dr. Panas Fedenko, wydawcem-licenzentom-Pawlo Kotowycz. U wsupnij redakcijnij statti czasopys m. i. zajawlaje: „Naszi idealy i stremlinnia, nasze polityczne j nacjonalne „wiruju“ lyszajutsia taki, jak buly pered cym. Choczemo woli dla naszoi welykoi hromady-ukrainskoi nacii i choczemo swobody w samij ukrainskij hromadi.“

Objednannia francuzkych partij

Socjalist Leon Blum premijer-ministrom

Zhidno z ostannimy zwidomlenniamy, francuzkyj parlament znacznoju bilszistju holosiw obraw u mynulyj czetwer na ministra-prezydenta widomoho socijalista Leona Bluma.

Neznaczna kilkist holosiw wpala na holowu partii MPR Roberta Schumanna. Z czysla 590 wyborczych holosiw Leon Blum maw za soboju 575.

Zhidno z tradycijeju, prezydent Nacjonalnych Zboriw, Vincent Auriol, powidomyw Bluma, jakyj ne je czlenom parlamentu, pro joho wybir. Kandydaturu Bluma, ne zwazajuczy na te, szczo win je holowoju socjalistycznoi partii wystawlaly wsi francuzki partii.

74-litnij Blum ce staryj i doswidczenyj francuzkyj polityk. Wze 1905 roku joho wybraly buly do derzawnoi rady. U perszij switowij wijni buw win ministrom publicznych robit. Pisla wijny joho wplyw zrostaw szwydko i za kilka rokiw Blum staw holowoju francuzkoi socjalistycznoi partii. W rokach 1921—1940 Blum buw dyrektorom welykoi francuzkoi hazety „Le Populaire“; dwa razy buw premijerministrom. Pisla wybuchu druhoi switowoi wijny Bluma aresztuwaw urjad z Wiszi; joho wywezly do slawnoho nimeckoho koncentraku w Buchenwaldi. Wesnoju 1945 Bluma zwilnyly amerykanski wojaky. Perebuwajuczy w Buchenwaldi, win m. i. maw nahodu poznajomytysia z ukrainskymy politycznymy wjazniamy, szczo razom z nym terpily wid hitleriwskoho rezymu.

Za oboronu chrystyjanskych zasad

W oxfordskomu uniwersyteti widbulosia neszczodawno najbilsze wid siomy rokiw zibrannia pid haslom „Zaklyk do chrystijanskoi akcii“.

Zibrannia zaklykaje do oborony chrystijanskoho sposobu zyttia j obiciaje uriadowi swoju pidderzku u realizacii chrystijanskych zasad u nacjonalnomu j miznarodniomu zytti.

W rezolucii, jaku uchwaleno na zibranni, skazano: „Budemo robyty wse, szczo lezyt w naszij syli, szob realizuwaty w publicznomu zytti chrystijanski zasady, ne zwazajuczy na te, jaki ce matyme naslidky dla czyichnebud prywatnych interesiw.“ Jepyskop Chichesteru dr. Bell zajawyw: „My ne zwiazani z nijakoju partijeju, czy hrupoju i czleny Labour-partii, konserwatywnoi ta liberalnoi partij stojat porucz sebe na spilnij platformi.“ Dr. Bell zaklykaje duchiwnyctwo „zokrema u widnoszenni do naszych buwszych worohiw u zwiazku z naszoju specjalnoju widpowidalnistiu zrobyty deszczo dla nimeckoho naselennia w brytijskij zoni.“

Wykryly tajemnu organizaciju

Paryzke wydannia hazety „Daily-Mail“ powidomlaje, szczo italijska policija wykryla pidpilnu politycznu orhanizaciju „Trijku“, szczo skladalasia z rosijan, juhoslawiw ta italijciw. Za danymy italijskoi policii, orhanizacija cia bula zasnowana sowietskym uriadom dla terorystycznych ta sabotaznyckych dij proty roztaszowanych w Italii alijantskych syl i dla hotuwannia hromadianskoi wijny. Na czoli ii buw sowietskyj polkownyk Lebendjew, agent juhoslowskoi tajemnoi policii. Wona kladalasia z okremych hrup, po try czolowika w koznij. Takych trijok bulo trysta; po 100 w Milani j Turini i po 50 w Bolonii ta Ankoni. Inszi hrupy buly w stadii orhanizacii. „Trijka“ w swoij roboti spyralasia na 280 000 ozbrojenych ludej, szczo maly wystupyty w sluszny j moment.

Orhan italijskoi komunistycznoi partii „L'Unita“, nawodiaczy policijnyj komunikat pro ce, hostro wystupaje proty nioho, nazywajuczy joho „czy biurokratycznym idiotyzmom, czy antykomunistycznoju prowokacijeju“ i wymahaje sprostuwannia joho. Prote szef policii zajawyw, szczo win ne maje namiru sprostuwaty komunikat.

Oblasna narada ukrainskoi presy w Regensburzi

W nedilu 8 hrudnia w Regensburzi widbuwsia oblasnyj zjizd Spilky Ukrainskych Zurnalistiw, szczo buw czetwertym z czerhy zjizdom ukrainskoi presy w ramach nowoi presowoi organizacii. Na zjizd prybulo 27 aktywnych zurnalistiw z Regensburga, Landshutu, Bayreuthu, Vilsbiburga, Mittenwaldu i inszych miscewostej. Za wikom buly praciwnyky pera wid 1879—1920 rokiw narodzennia. Na zjizd prybuly m. i. holowa SUZ dr. Stepan Baran in Heneralnyj Sekretar KUK.

Regensburzkyj Zjizd widbuwawsia pid znakom druznioi, nawijanoi bazanniam dila atmosfery. Spiwrobitnyky redakcii „Czasu“ nadislaly zjizdowi powidomlennia, szczo ne mohly prybuty do Regensburga z ohladu na wnutrisznju presowu konferenciju. W rezolucijach Zjizdu m. i. czytajemo:

Oblasnyj Zjizd SUZ-u w Regensburzi zasluchawszy referaty d-ra Barana i red. Kotorowycza uchwaluje:

Ukrainska presa u suczasnu chwylynu powynna formuwaty ukrainsku hromadsku dumku na pryncypach demokratyzmu ta wzajemnij tolerancii, namahajuczys, takym sposobom, do usunennia z naszoho emigracijnoho zyttia wsiakych sprob monopolizacii j teroru jak serednyka dla poboriuwannia czy „uswidomluwannia“ ludej inszoi dumky.

Oblasnyj Zjizd SUZ-u w Regensburzi stwerdzuje, szczo doteperisznia pracia Uprawy SUZ-u je pozytywna i neobchidna. NDUZ, jakyj stworywsia jak opozycija do SUZ-u je orhanizacijeju suto partijnoju. SUZ musyt zberehty swij charakter profesijnoi orhanizacii i dalsze stojaty na platformi wseukrainskij.

Oblasnyj Zjizd SUZ-u w Regensburzi ustaluje, szczo tyznewyk „Czas“, jakyj wychodyt w naszomu dystrykti ne widpowidaje naszym demokratycznym pohladam pro zawdannia ukrainskoi presy na emigracii, tomu szczo sluzyt odnostoronnim interesam pewnoho politycznoho uhrupowannia i ne je trybunoju wilnoi hromadskoi dumky i objektywnoi informacii czytacziw.

Bude komitet w bryt. zoni

Часопис „Америка“ повідомляє:
Британський Уряд Закордонних Справ дозволив видавати наш власний український часопис, що його самі скитальці у британській зоні мають видавати і друкувати. Циркуляція (тираж) зразу визначена на 3,000 примірників, має бути з часом збільшена до 7,000 копій. “Також дозволено зорганізувати український допомоговий комітет скитальців, який має носити дорадчий і виконавчий характер при британськ. властях у справах з допомогового обсягу“. „Ті чинності мають бути неполітичного характеру та обмежені покищо лиш на британську зону“.

Nimeckyj zahal i skytalci

(Z prywodu statti Leopolda Goldschmidta w „Die Neue Zeitung“)

W ohladi pytan wnutrisznioi polityky Leopold Goldschmidt obhoworiuje w 92-mu czysli nimecko-amerykanskoi „Neue Zeitung“ (za 18. lystopada c. r.) wazlywu cikawu dla nas problemu skytalciw, szczo zywut na tereni Nimeczczyny. Awtor obhoworiuje wzajemowidnoszennia miz miscewym naselenniam i peremiszczenymy ludmy, zokrema namahajetsa widpowidnymy argumentamy zastawyty swoich zemlakiw perewiryty pozycii ta zminyty swoi pohlady szczodo czuzynciw-emigrantiw. Awtor starajetsia wwijty w stanowyszcze skytalciw i podywytysia na sprawy z ich pohladu. I chocz ne z usima pohladamy awtora moznа pohodytysia, chocz dejaki joho twerzennia j wysnowky neprawylni, chocz dejaki joho dumky treba dopownyty, wyprawyty, czy sprostuwaty, to wse z taky joho stattiu slid uwazaty, czy ne za perszyj i, jak dosi, jedynyj holos u nimeckij presi, jakyj do pytannia skytalciw stawytsia ne lysz naskriz pozytywno, ale j u welykij miri prychylno.

Poznajomymo czytacziw iz chodom dumok awtora, dopowniajuczy ich, de treba, wlasnymy dumkamy iz stanowyszcza ukrainskych skytalciw.

Na poczatku statti awtor daje z amerykanskych hazet kilka sylnych obrazkiw iz zyttia skytalciw po taborach, pidkreslujuczy zokrema trudni materijalni umowyny ich zywottinnia, bezwyhladnist sytuacii, w jakij opynylysia ta tiazkyj psychicznyj zanepad, w jakyj u zwiazku z tym popaly.

Dali awtor stwerdzuje, szczo „miscewe naselennia stawytsia do masy skytalciw suworo, z nepryjaznju ta dysze nenawystju“. Jaki pryczyny takoi nastanowy? Persze: nimeckyj zahal perekonanyj, szczo „Ausländery“ objidajut joho. Na te widpowidaje awtor: „ne slid zabuwaty, szczo w welykij bilsztoi Nimeczczyna daje cym ludiam lysz zemlu, powitrja j switlo, za te charczi j odiah wony oderzujut wid alijantskoi wlady“.

Tut treba dokynuty szcze kilka zawwazen. Jakszczo nawit czastyna emihracii zywe na nimeckych pajkach, to ne slid zabuwaty, szczo ostannia wijna, ce w perszu miru wyna nimciw i neszczastia, jaki wona stiahnula na ludstwo jdut na ich rachunok. I koly nimeckyj narid platyt teper reparacii derzawnym narodam, z jakymy wiw wijnu, to z nederzawnych take widszkoduwannia nalezyt peredusim nam. Bo z naszych zemel nacjonal-socjalizm tiahnuw najbilsze sokiw i wiw swoju ruinnycku hospodarsku polityku. Koly my musily zyty na holodnych kartkach i praciuwaty za mizernu zaplatu w najtiazczych umowynach, todi na naszych zemlach nimecka administracija zyla w duze dobrych materjalnych umowynach i tiahla wse, szczo mohla, do swojei batkiwszczyny. Dajemo tut cytatu iz odnoi nimeckoi hazety, szczo pidrachowuje koszty ostannioi switowoi wijny. Tam pyszetsia take: „Nimeczczyna wydala na wijnu 500 milijardiw marok zolotom. Iz tijei sumy wytysla wona czetwertynu z krain, jaki wona okupuwala“. Z tijei czetwertyny lewyna czastyna bezpereczno ukrainskoho pochodzennia . . .

Welyczezna bilszist naszych skytalciw, szczo perebuwajut teper w Nimeczczyni, ce zertwy Arbetisamtiw i zorstokoho Sauckela. I koly teper na ridnych zemlach cych skytalciw zapanuwaly taki polityczni, socijalni i hospodarski umowyny, szczo wony ne mozut tudy powernutsia, to nimeckyj narod maje szczodo nych zobowiazannia nawit, koly zminylysia polityczni umowyny, j koly teperisznia Nimeczczyna ne chocze braty na sebe widpowidalnosty za wczynky nacjonal-socijalistycznoho rezymu. Nimeckyj narid maje moralnyj i faktycznyj obowiazok daty zmohu masi skytalciw perebuty tut krytycznyj czas, poky ich dola ostatoczno ne wyriszytsia. Wkinci treba nimciam znaty, szczo j skytalci oderzujut ne bilsze kalorij wid nych, chocz i chlib ich bilyj . . .

Druha pryczyna — pysze awtor — jaka pidsyluje nenawyst nimciw do czuzynciw-emihrantiw, ce fakt, mowlaw, „czuzynci ne praciujut“. Szczodo cioho zakydu awtor dokazuje swoim zemlakam, szczo bilszist skytalciw praciuje abo w taborach, abo poza nymy. Jakszczo ne wsi praciujut, abo jakszczo praciujut nepownowartno, to ce ne ich wyna, bo w isnujuczych umowynach,

(Dali na 3-ij storinci)

Oficijne powidomlennia

Mizuriadowyj Komitet u sprawach utikacziw oholosyw powidomlennia takoho zmistu:

1. **Ti DP, szczo majut rodyczіw abo trudowi kontrakty w Piwdenno-amerykanskych krainach abo w Kanadi, mozut distaty dopomohu w swoich klopotanniach pro wizu. Prochannia treba podaty osobysto abo pysemno na adresu: Intergovernmental Committee, München, Maria-Theresia-Straße 11.**
2. **Ti DP, szczo wze majut oficijne konsulske powidomlennia pro dozwil na oderzannia wizy do bud-jakoi krainy, majut osobysto zholosytysia na tu samu adresu z trioma fotokartkamy j osobystymy poswidkamy.**
3. **Zydy, szczo nalezat do odnijei z wyszczenawedenych katehorij, powynni zwertatysia ne do Mizuriadowoho Komitetu, a do A.J.D.C.**

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

15-th December 1946

Contents:

Podii mynuloho tyznia

Truman maje znow kandyduwaty

Buwszyj prowidnyk Demokratycznoi Partii w Spoluczenych Derzawach Ameryky James Farley zajawyw z nahody swoho prybuttia do Sidney-u, szczo Demokratyczna Partija wystawyt prawdowodibno jak swoho kandydata do wyboriw na prezydenta u 1948 r. Trumana, jakszczo win lysz zadiocze kandyduwaty.

Kinec hirnyczoho strajku w USA

Za powidomlenniam nimeckych hazet, holowa amerykanskoi profesijnoi spilky hirniakiw John Lewis zrobyw rozporiadzennia prypynyty strajky 400 000 hirniakiw do 31-ho bereznia 1947 r., szczob daty zmohu Najwyszczomu Sudowi spokijno i bez tysku z budjakoi storony rozwjazaty spirni prawni pytannia cioho strajku.

Pid czas cijei pererwy, jak zajawyw Lewis, amerykanski profspilky hotowi prowadyty dali perehowory w okremych konkretnych pytanniach.

Iranska nota proty Sowjetiw

Z Teheranu powidomlajut, szczo iranskyj uriad podaw do Switowoi Rady bezpeky ON notu, w jakij obwynuwaczuje Sowietskyj Sojuz u tomu, szczo win ne dopuskaje do piwniczno-iranskoi prowincii Azerbajdzan iranskoho wijska, poslanoho tudy dla kontroli wyboriw.

Espanska nota do USA

Zhidno z powidomlenniam nimeckoi presy, espanskyj juriad podaw uriadowi SSZA notu, w jakij zajawlaje, szczo wystup amerykanskoho delehata na zasidanni ON w espanskomu pytanni, „swojeju nesprawedlywistju obrazaje espanskyj narod".

Espanskyj narod, — skazano w noti, — widkydaje wyznaczennia suczasnoho rezymu w Espanii jak faszystiwskoho. Espanskyj narod znaje, — howoryt nota, — szczo uriad Franko poklykanyj do wlady w rezultati zusyl i prolytoi krowy cioho narodu w borotbi proty komunizmu i szczo dokazom schwalennia narodom swoho uriadu je 10 rokiw joho isnuwannia.

W noti widznaczeno takoz, szczo uriad Franko ne pryluczywsia doderzaw Osi.

Konferencija w sprawi swobody presy

Jak powidomlajut z New-Yorku, Komitet socijalno-humanitarnych ta kulturnych pytan ON uchwalyw sklykaty na poczatku nastupnoho roku konferenciju w sprawi zabezpecznnia swobody informacii dla presy, radio ta kina. SSSR, Ukraina, Bilorus ta Czechoslowaczczyna utrymalysia wid holosuwannia pisla toho jak widkyneno sowietsku propozyciju zaprosyty na ciu konferenciju lysze predstawnykiw uriadiw i obmezyty ii do obhoworennia swobody presy.

Jak wony rozumijut swobodu presy

Czechoslowackyj ministr informacii Kopeckyj spowistyw pro osnowni nastanowy nowoho zakonu pro presu, jakyj teper opraciowujetsia. Cej zakon powynen buty zbrojeju proty tych orhaniw, szczo zahrozujut derzawnij bezpeci. Win maje poklasty kraj antysowietskym wystupam u presi .Na dumku ministra, podibni zachody ne supereczat swobodi druku.

Pomer wyznacznyj espanskyj kompozytor

Z Buenos-Ayresu powidomlajut, szczo 14 lystopada tam u wici 70 rokiw pomer u swoij domiwci w prowincii Chordoba odyn z najwydatniszych espanskych kompozytoriw Manuel de Falla.

Smert kardynala Dominioni

Kardynal Camilo Caccia Dominioni pomer w 69 r. zyttia w Watykani. Kardinal narodywsia u Milano i studijuwaw u tamosznij duchownij seminarii. Win buw pryjatelem mosignore Ratti, pizniszoho papy Pija XI. Domnioni wyswiatytywsia w 1899 r.

USA i dopomoha

Agencija Reutera z Washingtonu powidomlaje, szczo uriad Spoluczenych Derzaw Ameryky widkynuw propozyciju wlady nad DP pryznaty ij na potreby dopomohy znyszczenym wijnoju krainam fond w wysoti 400 milionjoniw dolariw. Kerujuczyj ministerstwom zakordonnych spraw ministr Dean Acheson zajawyw na presowij konferencii, szczo ne ma zmyslu dopomahaty wladi nad DP takym fondom, ho cia orhanizacija perestaje dijaty.

Cej projekt sklaw amerykanskomu uriadowi heneralnyj dyrektor wlady

Acheson skazaw, dali, szczo widpowidni krainy, jaki potrebujut dopomohy, powynni zwernutysia do tych derzaw, wid jakych choczut oderzuwaty potribni charczi. Z nymy wony powynni sklasty dwostoronni dohowory. Na majbutnie dopomoha maje maty formu pozyky, abo daruwannia. Jakszczo jdetsia pro Spoluczeni Derzawy Ameryky, to wony stawlat do rozporiadzennia dla tijei cili eksportowyj ta importowyj bank.

Cikawyj eksperyment w szkoli

W odnij Nürnberzkij szkoli zrobyly nezwyczajno cikawyj eksperyment iz 16-ricznoju chlopiaczoju moloddiu. Wypysaly nyzku sliw i skazaly uczniam, szczob pidkreslyly ti slowa, jaki im podobalysia j wykreslyly ti, jaki ne prypaly im do wpodoby. Molod pidkreslyla taki slowa: peremoha, spilnota krowy, rasowa ideja, pracia, borotba, sluzba praci, widwaha, sport. Wykreslyla taki slowa: niznist, internacjonalizm, dochid, zyd, riwnist, swiaszczenyk, miszane podruzzia, strajk, zertwa, neger, swoboda. Cej eksperyment stawyt w cilij szyryni pytannia perewychowaty nimecku molod u demokratycznomu dusi.

Amerykanci matymut wlasnyj elektrostrum

Za powidomlenniam nimeckych hazet, Holowna kwatyra amerykanskych okupacijnych wijsk u Hesseni z metoju zaoszczadzennia na teperisznij krytycznyj czas elektrycznoi enerhii, postaczatyme potribnyj ij strum wlasnymy sylamy.

З нашого життя

Orhanizacija Ukrainskoi Prawoslawnoi Cerkwy

Interwju spiwrobitnyka „Nedili" z Wladykoju Mstyslawom pid czas joho perebuwannia w Aschaffenburzi

Ne zwazajuczy na doszcz, w tabori „Czornohora", u wiwtorok 3 hrudnia, na podwiri pomitno pozwawlenyj ruch. Wid holownoi bramy na bruku z jalynok zariasnila aleja. Pry wchodach do blokiw, na wartiwni — wsiudy taboriany hurtom oczikujut na wseczesnoho hostia. Des kolo czetwertoi hodyny parafijany ta predstawnyky riznych orhanizacij usich taboriw Aschaffenburzkoho oseredku w newelykij, ale duze dobre obstawlenij prawoslawnij cerkwi, witaly chlibom — silliu Preoswiaszczennoho Wladyku Mstyslawa: nastojatel w „Czornohori" o. Kurij, lider Oblasnoho Predstawnyctwa Ukrainskoi Emigracii, predstawnyky wid kombatantiw, orhanizacii Zinoczoi sluzby, uprawy taboru, ditej ta inszych. Uweczeri cioho z dnia widsluzeno uroczystu archyjerejsku weczirniu, a wden'u seredu — archyjerejsku Służbu Bozu, na jakych Wladyka wyholosyw propowidi. Cerkwa ledwe pomiszczala parafijan z usich taboriw.

Po prybutti Wladyky Mstyslawa do Aschaffenburgu dweri hospodaria p. Dacyszyna, de hostyw Wladyka, ne zaczynialysia. Koznyj osobysto bazaw pohoworyty z jepyskopom, poczuty slowa potichy pro ukrainsku cerkwu, pro zyttia ukrainskych skytalciw, pro dopomohu naszych bratiw zza okeanu. Bahato czoho cikawoho rozpowiw Wladyka usim widwiduwaczam. Ta najbilsze zaczepleno pytan relihijno-hromadskoho znaczennia, osoblywo pro robotu swiaszczennoho Synodu.

Czetwerta Sesija Synodu UAPC widbuwalasia 18—24 zowtnia c. r. w Kornbergu. Na sesii uroczysto widswiatkowano 25-yj juwilej widnowlennia Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy, szczo widohrala znaczuszczu rolu w cerkownomu j nacjonalnomu zytti Ukrainy.

Orhanizacija Ukrainskoi cerkwy z welykym uspichom posuwajetsia napered. Holowne zawdannia, wysunute Synodom UAPC — objednaty wsi oseredky Ukrainskoi Prawoslawnoi Cerkwy. Ideja zrozumila, a tomu skriz nachodyt. widhuk sered ukrainskoho hromadianstwa.

Zawdannia Soboru jepyskopiw majze zrealizowani. Na wysoke pryznaczennia idei zrostannia ukrainskoi cerkwy aktywno widhukujutsia ukrainci z-za okeanu. Napryklad, o. Sawczuk — holowa duchownoi konsystorii UAPC w Kanadi — ne abyjak cikawytsia cerkownym zyttiam i ukrainskoju sprawoju wzahali. Win maje namir w nedowhomu czasi widwidaty ukrainciw u Zachidnij Nimeczczyni. Za nym jepyskop Teodorowycz w skoromu czasi maje wychaty do Nimeczczyny, szczob na misci obiznatysia z zyttiam ukrainciw, cerkownym ruchom. Win hadaje zaprosyty odnoho jepyskopa do Kanady, bo w Kanadi zrostaje czymalyj ruch Ukrainskoi Prawoslawnoi cerkwy.

Z-za okeanu widhuknulasia na zaklyk Soboru ukrainskych jepyskopiw i daleka Brazylija. Ijeromonach Wasyl Podolan zaklykaje swiaszczenykiw i jepyskopiw do Brazylii, de nemaje zadnoho jepyskopa ukrainskoi cerkwy.

Zorhanizowano parafiju Ukrainskoi Prawoslawnoi Cerkwy i w Argentyni. Ale protojerejewi Jaroslawskomu, perszomu pionerowi ukrainskoi cerkwy w Argentyni, duze wazko prowadyty ciu sprawu sered ukrainskoho otoczennia, szczo perebuwaje szcze j dosi w umowach duzoho wplywu moskowskoho prawoslawija. W Kanadi wze stworeno ponad 900 parafij Ukrainskoi Prawoslawnoi Cerkwy, a w USA — ponad 40 parafij.

W Palestyni tez je parafija ukrainskoi cerkwy, de holowoju cerkownoi parafijalnoi rady je polkownyk Bazylewycz. W Anhlii szcze ne dosyt obsluzeno duchowno ukrainciw, jakych tam je ponad 3000 osib; ich obsluhowujut wijskowi polski prawoslawni swiaszczenyky. Je i w Anhlii dijalni ludy, szczo praciujut na cij nywi. Sotnyk letunstwa Oparenko zasnuwaw prawoslawne bratstwo na czoli z wolyniakamy. U Francii ukrainciw prawoslawnych naczyslujetsia kolo 10 000 osib, a wzahali wsich ukrainciw zywe u Francii ponad 80 000 osib.

Szwajcarija i Belhija prosiat pryslaty swiaszczenykiw dla obsluhowuwannia ukrainciw. Mozlywo poszczastyt ochopyty obsluhoju i ci tereny, szczo pidlahatymut Wladyci Mstyslawu.

W Awstrii ta Zachidnij Nimeczczyni ukrainci stworyly 71 parafiju Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy.

Otze, sprawa Ukrainskoi Awtokefalnoi Cerkwy nabyraje wseswitnioho znaczennia. W rozwytku ii widohrajut welyku rolu jak ukrainci w Ewropi, tak ukrainci z-za okeanu.

*

Po wroczystij archyjerejskij Sluzbi Bozij w tabori „Czornohora" widbulasia skromna trapeza, na jakij, krim duchownych osib, buly predstawnyky wid usich taboriw.

Lider oblasnoho predstawnyctwa ukrainskoi emigracii prywitaw Wladyku Mstyslawa. Wladyka u widpowidi wyslowyw radist, szczo wsi ukrainski parafii w Aschaffenburzi zmicnily u swoij praci, ta pidkreslyw welyku rolu oboch ukrainskych wirospowidan u zahalnij sprawi ukrainskoi nacii.

Snizynskyj

Istoryczni etapy rozwytku demokratii

Napysaw Antin Czerneckyj

Profesor prawa na widenskomu uniwersyteti dr. A. Menger, szcze na poczatku cioho stolittia w swojemu twori „Volkspolitik" (Narodnia polityka) kaze, szczo w osnowi narodnioi polityky lezyt nedowirja. Rozumije ce oczewydno ne wulgarno, ne bukwalno, ne tak, szczo cila narodna polityka ta ii sut lezyt u wzajemnomu nedowirji, u wzajemnych obwynuwaczenniach ta wzajemnij borotbi.

Menger daje tilky wysliw tomu, szczo dumajucza ludyna znaje, szczo nemaje niczoho wicznoho ta doskonaloho, szczo wse w zytti zminne, zalezyt wid umow ta obstawyn i tomu ludyna stawytsia krytyczno do wsioho, prahne czohos wyszczoho, nedowiriaje sama sobi, maje sumniwy.

Ce ludska ricz — proty jakoi bezuspiszno boriatsia totalisy wsich czasiw, jaki poklykujutsia pry tomu na rizni, nawit nadpryrodni, nepomylni syly, zabuwajuczy odne, szczo polityka, ce ne relihija, a wsiaki reklamowani nepomylni wozdi, czy henii, — ce tilky ludy, a ne bohy. A ludy pomylajutsia. „Erare humanum est" howoryly stari rymlany. Wicznyj i nepomylnyj je tilky Boh i daremno chocze ludyna joho zdetronizuwaty ta sama proholoszuje sebe nepomylnoju i szcze do toho u switskych, budennych ludskych sprawach. Daremno robyly ce rymlanski imperatory na sumerku, w zanepadi rymskoi imperii, na darma robyw ce Hitler, na darma porywajutsia do cioho inszi.

Ludyna choczby jaka sprytna, henijalna i wynachidlywa, — bohom ne bude, bo inaksze ne bude ludej, a budut tilky sami bohy, czy bozky.

Polityka i hromadske zyttia — ce ne je mistyka. Zrozumily ce narody, szczo wedut nyni pered w duchowoma ta ekonomicznomu zytti nyniszníoho kulturnoho switu, — Ameryka, Anhlija, skandynawski narody.

Wlada tam prawyt, szanujuczy same osnowni prowidni ta napriamni idei dyskusii, perekonuwannia, wyboriw u parlament, wola bilszosty.

A ta bilszist ne mechaniczna, ne zawojowana ta ne pryjednana nasylnymy metodamy. W Anhli konserwatysty maly wladu. Prowidnyk ichnij Churchill, jak szef uriadu, wyhraw ostanniu wijnu. Sam prowodyw wybory do nowoho parlamentu, majuczy pownu wladu. I prowiw ti wybory tak, szczo bilszist zdobula robitnycza partija.

Churchill konserwatyst, ale polityk demokratycznoi Anhlii, jak czlen miznarodnoho politycznoho areopahu, powiz na miznarodniu konferenciju swoho supernyka j naslidnyka — Etli. Szczo bilsze, pry koznij nahodi i wsiudy toj samyj Czerczil pidkresluje, ne zrikajuczys politycznoi prohramy, szczo win ta joho partija wse pidtrymuwatymut uriad robitnyczoi partii ta zakordonnu polityku, jak wysliw polityky wsioho anhlijskoho narodu ta brytijskoi imperii.

Czy zdibnyj na ce jakyjnebud inszyj polityk, w jakijnebud ne demokratycznij derzawi?

I koly b win, jak holowa uriadu, prowiw wybory i prowalywsia iz swojeju partijeju, czy ne nazywaly b joho ludynoju, jaka prynosyt szkodu samij sobi. Czy druhyj polityk ne demokrat powiz by dobrowilno swoho protywnyka ta wtajemnyczyw joho w niuansy switowych politycznych miznarodnych chodiw? A lwze i win sam i joho partija i rodyna nyka i win sam i joho partija i rodyna „daly b sobi, jak u nas kazut", „ducha", suchoi nytky ne lyszyly b na protywnij partii ta ii politykach i za wsiaku cinu staralysia b ich powalyty pry perszij lipszij nahodi, szczob znowu pryjty do wlady.

Demokratii ne mozna nakynuty „ukazom", czy podyktuwaty ii uniwersalom.

Wona musyt buty pryrodna, wyplywaty z zyttiewych umow, iz samych hlybyn duszi narodu, iz najitymniszych swiataja swiatych ludyny. W demokratii treba zrostaty, wychowuwatysia dla nei treba politykowi dozrity.

A holowne demokratiju treba dokazuwaty ne frazamy, ne pustymy slowamy, a dilom. Wira bez dil mertwa je. Na prykladi i to prykladi wlasnoho hromadskoho zyttia, prykladi sirych budniw — treba dokazuwaty swij demokratyzm, ta niomu spyraty swoju hromadsku, polityczmu robotu.

Demokratija wykluczaje netoleranciju, nakyduwannia zhory, dyktuwannia jakois woli— a domahajetsia natomist szanuwannia dobroi woli druhoho, tolerancii dumok, pohladiw, ichnioho wilnoho poszyriuwannia, dyskusii, a peredusim lubowy, bratnioi lubowy i bratnioho wzajemnoho porozuminnia.

Tilky w takij atmosferi moze wilno projawlatysia wola bilszosty, ne schodyty na maniwci, ne stawaty zakosteniloju, ta ne spyniaty ludskoho postupu.

Teper u hromadskomu spilnomu zytti dominuje pokyszczo skriz tilky polityczna demokratija, jaka znajszla swij wysliw majze w usich kulturnych peredowych derzawach, jak USA, Welyka Brytanija, Skandynawski derzawy, Francija ta Szwajcarija, de uwes narod, wsi joho szary korystujutsia riwnymy prawamy, jak politycznymy, tak i hromadskymy.

My zywemo w dobi welykych technicznych wynachodiw, jaki w hospodarskomu zyttiu widihrajut welycznu rolu.

Koly sto rokiw tomu pojawylas maszyna i Fabryka ta rucznu praciu zastupyla technika, para, a piznisze elektryka, widbylosia ce zaraz na hospodarskomu zyttiu szyrokych mas narodu. Wyklykalo bezrobittia, zmenszylo zapotrebuwannia roboczych ruk w produkcii. Wyklykalo tez i konkurenciju.

Spoczatku robitnyky borolys proty maszyny prymitywno-nyszczyly ii. Piznisze zrozumily, szczo maszyna j technika mozut staty blahodatijeju robitnyctwa, bo zmenszujut joho wysnazennia, dajut wilnyj czas na dumannia, nauku, widpoczynok, widdych. Treba tilky szczob planowoju rozumnoju hospodarkoju pry pomoczi techniky ta maszyny, zbuduwaty narodnu hospodarku tak, szczob z nei korystaly wsi, wsia suspilnist, wes narod.

Szukannia demokratijeju szlachiw do cijei trudnoi konstruktywnoi rozwwjazky hospodarskych problem, nazywaly wze j kryzoju, choroboju demokratii, ta poczaly prorokuwaty ii neprydatnist, a to j zanepad. Ta ich pobojuwannia j nadii daremni ta peredczasni.

Demokratija u swojemu dalszomu rozwytkowi poszyriujetsia i na hospodarsku dilanku.

Partija praci, jaka w Anhlii pry ostannich wyborach mynuloho roku dijszla do wlady, robyt spròby wwesty hospodarsku demokratiju. Dokazom cioho sluzyt pidporiadkuwannia hospodarstwa suspilnij kontroli. Partija praci zdijsniuje demokratycznym sposobom socjalistycznu prohramu. Ii naslidujut inszi derzawy. Za politycznoju demokratijeju jde i hospodarska demokratija.

Doslid pokazuje, szczo hospodarska demokratija bez politycznoi demokratii ne myslymi. Zawesty socijalizm dyktaturoju, znechtuwanniam politycznych demokratycznych osnow hromadskoho zyttia, dowodyt tilky do nuzdy, ruiny ta newilnyctwa, dokazom czoho i to az nadto wyraznym je bolszewyky ta SSSR, jaki potiahly Rosiju ne wpered, a nazad.

Hospodarsku demokratiju, socjalizm — musyt poperedyty ta obosnowyty polityczna demokratija.

A. Czerneckyj

З ножицями по пресі

АМЕРИКА
America

Az 7 ukrainskych memorijaliw u Paryzi

Паризькій мировій конференції подано від українців такі окремі меморіяли: від Українського Конґресового Комітету в З'єднаних Державах, від Комітету Українців Канади від З'єднаних Українських Комітетів Арґентини, Параґваю й Уруґваю, з Европи: від УНР і і УГВР, від Контактного Комітету шістьох українських політичних груп на скитальщині і від якогось "леґального українського уряду"..., за який підписався п. Соловій, бувший секретар української місії у Лондоні. Доброю стороною тих сімох меморіялів є, що всі вони поставили домагання самостійности України. Але першою слабою стороною цих меморіялів було їх число. Кожен серйозний чужий політик мусить сказати: що це за нація, яка так розбита, що не спроможна на одностайний всітуп. Не диво, що вони не мають самостійної держави, коли так дробляться та сваряться, що і в таку важну хвилину не можуть погодитися!...

Ще можна сяк—так розуміти три меморіяли з обох Америк від трьох головних груп української еміґрації в Новім Світі--хоч і тут краще було б раз осягнути об'єднання всіх американських українців в одно репрезентаційне тіло. Але чому чотири меморіяли від українців в Европі?

Европейські українці, видно, мало або й нічого не навчились з історії, хоч би за 25 літ!

НОВИЙ ШЛЯХ
NEW PATHWAY

Ukrainci Kanady witajut KUK

Na inszomu misci publikujemo nadislanyj nam komunikat pro stworennia na zachidnoewropejskomu tereni Koordynacijnoho Ukrainskoho Komitetu „dla polahodzuwannia swoich planiw i poczyniw u wedenni wyzwolnoi borotby". — Faktyczno ce persza radisna wistka wid naszych bratiw izza moria wid zakinczennia druhoi switowoi wijny. Wona radisna dla koznoi ukrainskoi ludyny, jaka rozumije, szczo lysze w jednosti syla. Osoblywo wona radisna dla tych kanadijskych ukrainciw, jaki zorhanizuwawszys tut czotyrnadciat rokiw tomu dla hromadskoi dijalnosty nawit u samij nazwi swojei orhanizacii zaznaczyly swoju ideju jednosty — Ukrainske Nacjonalne Objednannia.

Bahato je pryczyn radity z toho, szczo wisim naj holowniszych, najdijalniszych i polityczno doswidczenych ukrainskych partij siohodni spromohlys na objednannia swojei dijalnosty. Ale najholownisze te, szczo w nyniszních umowynach ukrainskoi wyzwolnoi sprawy take objednannia je imperatywne, koneczne. Bez takoho objednannia w nyniszních obstawynach zodna ukrainska wyzwolna sproba ne moze czysylyty na uspich. Lysze objednano mozna osiahnuty wsenarodniu metu, zdijsnennia wsenarodnioho idealu.

Tym bilsze radisno nam poczuty, pro sprobu uporiadkuwannia ta konsolidacii ukrainskoho politycznoho ta suspilnoho sektora w Ewropi, wprodowz piwotra roku wes czas czuly my pro chaos, neporozuminnia, rizki rozchodzennia, spory i zudary miz riznymy ukrainskymy partijamy na tomu tereni. Takyj zaluhidnyj stan tam, wyklykaw tut sered ukrainciw, dosadu, znewiru, a to j widstupnyctwo wid ukrainskoi nacjonalnoi wyzwolnoi sprawy. A sered worohiw ukrainskoho narodu hluzuwannia i zlobni zawwahy. Dechto wze dumaw, szczo ta partijnopolityczna swarnia stala druhoju pryrodoju ukrainskych nacjonalnych politycznych orhanizacij na skytalszczyni ta szczo ta hryznia kotiw u miszku trywatyme doty, doky wony wzajemno sebe pozahryzajut na smert. Stworennia Koordynacijnoho Ukrainskoho Komitetu wbylo wsi ci pobojuwannia pryjateliw i spodiwannia worohiw ukrainskoho narodu. Wono rozpoczynaje nowu powojennu dobu w ukrainskim polityczno - hromadskim zytti ukrainciw w Ewropi. Wono napewno pidnese duch ukrainskoho narodu i pryspiszyt zaprowadzennia w zyttia idei ukrainskoho nacjonalnoho frontu w Ukraini.

Dla kanadijskych ukrainciw stworennia zhadanoi koordynacijnoi ustanowy takoz dast nowoi enerhii ta dodast zapalu w dopomiznij praci dla skytalciwiw pidtrymuwanni ukrainskych wyzwolnych zmahan. Bo kanadijski ukrainci rozumijut waznist jednosty.

Komitet Ukrainciw Kanady dali starajetsia wykonuwaty swoi wazlywi zawdannia. KUK uspiszno wykonuje praciu, jakoji nijak ne mohla b uspiszno perewesty poosibno zodna joho skladowa orhanizacija. A pry ciomu prynaleznist do KUK i dijalnist KUK ne prynosyt zadnoho bilszoho uszczerblennia dla hrupowych interesiw tych skladowych orhanizacij. Wirymo, szczo i Koordynacijnyj Ukrainskyj Komitet w Ewropi matyme uspich u swoij dijalnosti. Peredumowoju takoho uspichu je wzajemna tolerancija j spiwpracia w spilnych sprawach miz skladowymy orhanizacijamy Koordynycijnoho Ukrainskoho Komitetu, szczo zowsim ne powynno naruszuwaty ani naszczerbluwaty ich partijnych ideolohij ta interesiw.

Bazajemo najbilszych uspichiw Koordynacijnomu Ukrainskomu Komitetowi w joho zusyllach dla wyzwolennia ukrainskoho narodu.

(Wiinpeg, 2 lystopada 1946, cz. 84)

Jak powidomlaje agenstwo DANA na pidstawi neoficiznych powidomlen z USA, u Wenecueli wybuchlo powstannia. Wenecuelskyj minister wnutrisznich spraw i stolycznyj hubernator, szczo perebuwaly w USA, spiszno wyletily do Wenecueli. Za pizniszymy widomostiamy powstannia pryborkano.

Nasza widpowid

Na wystup nimeckoi presy j opinii pro skytalciw

(Zakinczennia statti z 1-oi stor.)

wony ne majut zmohy znajty zarobitku, chocz ochota praciuwaty w nych welyka. Powazna czastyna, bo az 62% zylciw taboriw, za amerykanskymy dzerelamy, nezdibni do praci.

Dali awtor cytuje odne misce iz wijskowoho amerykanskoho czasopysu „Stars and Stripes", szczo baltijski skytalci praciujut u wsich mozlywych profesijach, zate czleny inszych nacjonalnostej plekajut szcze nenawyst do nacystiw i z tych motywiw widmowlajutsia wid praci w nimeckij hospodarskij systemi. Wony ne choczut nawit poklasty kamenia na kamin, szczob dopomohty Nimeczczyni".

I tut awtor dodaje wid sebe dejaki zawwazennia, mowlaw, nawit ci, szczo majut najtiazczi perezywannia z czasiw nacystskoho rezymu, powynni pereboroty swoju nechit, czy nenawyst do nimeckoho narodu j mymo wsioho dopomohty nimciam u ich widbudownij roboti.

Tut i my musymo dodaty kilka zawwazen. Ukrainski skytalci szukajut praci j wykorystowujut koznu nahodu. Wony praciujut w taborach i poza nymy w amerykanskych zawodach, czy w nimeckim hospodarstwi. Ukrainski skytalci wkluczylysia b pownistiu w hospodarsku systemu Nimeczczyny, koly b maly zmobu na te.

Ale nimeckyj zahal, a wkupi z nym i awtor zhadanoi statti, dumajut dali katehorijamy dawnich Arbeitsamtiw i Sauckeliw. Wony dali perekonani,szczo czuzynci mozut i musiat praciuwaty lysz fizyczno j szczo insza pracia ne dla nych, bo wony ludy druhoi katehorii. Wony zabuwajut, szczo miz skytalciamy je tez rozumowi praciwnyky, ludy wilnych fachiw, jakym treba daty zmohu praciuwaty za ich specijalnistiu. Koly b siohodniszna Nimeczcyna zminyla swij sposib dumannia szczodo prytiahnennia czuzynciw do praci j ne rezerwuwala dla nych lysz roboty knechtiw, czy czornorobiw, to stworyla b spryjatlywe psycholohiczne pidgruntia do zminy widnoszennia szyrokych mas skytalciw, do nimeckoho naselennia.

Duze wirni dumky awtora w zakydi joho zemlakiw, u bik czuzynciw, mowlaw, bilszist iz nych zajmajetsia nedozwolenoju torhiwleju. Na oprawdannia awtor daje fakt, szczo peremiszczeni osoby oderzujut lysz charczi, meszkannia j odiah, ale ne majut hroszej. Ale awtor posuwajetsia dali j zasterihaje swoich zemlakiw, szczob ne dumaly falszywo, szczo „spekulanty j peremiszczeni osoby, ce odne j te same. Bilszist iz nych u nezwyczajno wazkych zyttiewych umowach namahajetsia buty czesnymy ludmy. Czorna torhiwla ne zmenszylasia b, jakszczob tut ne bulo czuzynciw. Bo cia torhiwla cwite tez u krainach, de ne maje wzahali skytalciw".

Dali perechodyt awtor do „najhirszoho jawyszcza sered peremiszczenych ludej, a same do zloczynnosty. „Tut win stwerduje, szczo w lehkych zloczynach pered wede miscewe naselennia, za te tiazki zloczyny jdut na rachunok czuzynciw". I chocz p. Goldschmidt namahajetsia cej projaw wyprawdaty zyttiewymy umowynamy j tiazkymy perezywanniamy za dowhi roky wijny j skytannia, to cia czastyna statti wyklykaje najbilsze zasterezen.

Trudno pohodytysia z twerdzenniam awtora, szczo bilszist tiazkych zloczyniw jde na rachunok czuzynciw. Bezpereczno zloczynni typy sered emigrantiw je, ale nimecka publiczna dumka, nimecka policijna chronika j nimecka presa rozduwajut koznyj poodynokyj wypadok, heneralizujut joho za slowamy biblii: „baczysz trisku w oci brata swoho, ale kolody w swojomu oci ne baczysz". A tymczasom wizmim perszu z bereha nimecku hazetu; strinemo w nij bahato powidomlen pro zloczyny, w jakych w zodnomu wypadku ne mozna pidozriwaty czuzynciw. Os zwidomlennia z Berlinu, de mabut skytalciw, zokrema ukrainskych nemaje: „Nimeckij policii widdano do wzytku 100 roweriw, szczob dopomohty ij u poboriuwanni zloczynnosty w amerikanskomu sektori Berlinu. Taksamo dodano miscewij policii 100 ludej, szczob mozna bulo uspiszno borotysia iz zrostom wlomiw w Zehlendorfi. „Podibna sytuacija je j w inszych krainach Ewropy. Nedawno my pysaly pro wrazinnia odnoho anhlijskoho korespondenta z Paryzu. Win kaze, szczo wnoczi Paryz podibnyj do okupowanoho mista. Dobre ozbrojeni policijni stezi zwodiat niczni boi z bandamy zloczynciw i wlomnykiw. Na odnu nicz narachowujut peresiczno kolo sotni wlomiw. Ce jawyszcze, na zal normalne, jak naslidok pislawojennoi demoralizacii. I nide prawdy dity, ce w welykij miri posiw nacjonal-socijalizmu j joho systemy, szczo zloczyn, wbywstwo, hrabiz sankcjonuwala derzawnymy zakonamy. Nacjonal -socjalizm daw narodam pid nimeckoju okupacijeju praktycznu lekciju zloczynnosty, jaka ne piszla na marne. Inszi narody, jakych dola zberehla pered nimeckoju okupacijeju, dowidalysia pro te z niurnberzkoho procesu. I chocz siohodniszna Nmeczczyna widsachujetsia wid nacjonal-sozializmu, to wse taky ne moza zabuwaty, szczo ce wykwit nimeckoho ducha.

Stilky pro stattiu p. Goldschmidta w „Neue Zeitung". Ce jedyna mabut u nimeckij presi stattia, szczo protystawytsia zahalno panujuczij opinii nimeckoi masy szczodo czuzynciw. Bo treba stwerdyty, szczo jde systematyczna propaganda proty czuzynciw sered szyrokych nimeckych mas, ide poslidowna, planowa akcija nimeckoi presy ta ludej, szczo stojat u prowodi zyttia. Cia akcija maje za metu nastorozyty miscewo naselennia proty czuzynciw. U cij roboti berut uczast widpowidalni ludy, szczo stojat u prowodi zyttia, derzawni muzi, zurnalisty. Ne dywujemosia, nimeckij masi, ale dywno, koly angazujutsia w tomu widpowidalni ludy. Charakterystyczne, szczo nimci ne baczat u skytalciw niczoho pozytywnoho, a tendencijno j zlobno pidkreslujut sami nehatywni ich storony. My ridko czytajemo w nimeckij presi pro kulturne, mystecke, czy naukowe zyttia emigracii, chocz dokazy ii praci w tych dilankach najawni. Za te koznyj, nawit dribnyj wypadok proty zakonnosty, pylno wylowlujut, i rozduwajut ta heneralizujut joho. Todi, koly amerykanska j anhlijska presa baczyt u skytalciw duze wartisnyj i pozytywnyj materijal, nimecka presa stawyt ci sposterezennia pid sumniw, ignorujuczy ich.

Cil cych wystupiw zmobilizuwaty proty skytalciw wlasnu publicznu opiniju ta zle nastroity do emigrantiw alijantski okupacijni wlasti, szczob domohtysia takym czynom, abo naszoho wywezennia „na rodinu", abo kudys za Nimeczczynu.

Treba dywuwatysia takomu stawlenniu nimciw. Adze z wony czytajut presu, sluchajut radio, cikawlatsia zyttiam i dobre poinformowani pro te, szczo dijetsia na ridnych emigrantiw zemlach. Wony znajut tez dobre, czomu my sydymo w Nimeczczyni j ne mozemo powernutysia dodomu. Zresztoju, welyka czastyna ich wlasnoho narodu perezywaje te same na wlasnij szkiri. Welyczezni tereny Nimeczczyny perebuwajut pid sowietskoju okupacijeu j prykro nimcam dowiduwatysia pro te, jak koznoi noczi szczezajut nimecki uczeni j fachiwci, jak cilymy tysiaczamy mandrujut na schid nimecki robitnyky, jak rujnujetsia bezhluzdym demontazem nimeckyj promysel, jak kwitucza prywatna zemelna wlasnist peretworujetsia w kolhospy. Nimecki mista, npr., Königsberg (teper Kaliningrad) nazywajetsia „istinna russkym gorodom". Ale wse ce lysz dribna czastynka cioho, szczo perezyw ukrainskyj narod za 25 rokiw.

A koly nimciam ci fakty newidomi, abo ne promowlajut do ichnioho perekonannia j wony prochodiat mymo nych, nechaj rozkazut im pro prawdywi umowyny zyttia na naszych zemlach ichni zemlaky, poworotci iz sowietskoi newoli, ci kistiaky j tini kolysznich debelych i kremeznych ludej, jakych treba widzywlaty mow nemowlat.

W czomu pryczyna? Odyn nimeckyj czasopys prynis wistku pro cikawyj psychotechnicznyj eksperyment iz nimeckoju moloddiu, jakyj nedwoznaczno wykazaw, szczo duch nacjonal-socjalizmu hlyboko wkorinywsia w ii psychiku. Takym samym duchom projniawsia tez i uwes nimeckyj zahal. „Nedila" peredrukuwala swoho czasu stattiu pro „zolotu nimecku molod", w jakij odyn iz nimeczkych redaktoriw wkazaw na takyj samyj fakt. Insza nimecka hazeta pysze, szczo Nimeczczyna, ce „demokratija bez demokratiw". Masy nimecki proty czuzynciw nastorozujut ludy, szczo posidajut wydni hromadski i derzawni posty. A nimecka presa raz-u-raz powidomlaje, szczo takoho, czy inszoho wysokopostawlenoho nimcia zwilnyly z joho postu, za „militarystyczne mynule", czy za partijnu prynaleznist. Zresztoju sami amerykanci holosno skazaly nimciam prawdu pro zakon widnacyfikacii w teorii j na praktyci.

Zmina nastanowy nimeckoho zahalu do zyttia, w tomu j do pytannia skytalciw nastupyt az todi, koly ne lysze prowodytymetsia proces mechanicznoho widnacyfikuwannia, ale koly pocznetsia j uspiszno prowedetsia psycholohicznyj proces widnacyfikuwannia, szczo zminyt usiu nimecku mentalnist. Ale ce pytannia dalekoho majbutnioho...

W. B.

Konkurs na plastowu widznaku

Komanda Sojuzu Ukrainskych Plastuniw Emihrantiw rozpysuje konkurs na wyhotowlennia projektu widznaky z prywodu 35-littia isnuwannia Ukrainskoho Plastowoho Uladu.

Umowy konkursu:

1. Na widznaci musyt buty:
   a) Plastowa lileja, perepletena tryzubom;
   b) zaznaczennia 35-littia.

   Widznaka maje buty do wykonannia w bronzi, czy inszomu metali, ew. emalii. Widznaka pryznaczena do plastunskoho odnostroju, do noszennia na prawij hrudnij kyszeni. Welyczyna 7—8 kw. centymetriw.
2. Nahorody: persza .... 500 RM.
   druha .... 250 RM.
   tretia .... 150 RM.
3. Sklad ziuri: trioch mystciw i dwoch czleniw Komandy.
4. Reczynec nadsylannia projektiw do dnia 31 hrudnia 1946. r. na adresu komandy: München, Dachauer Str. 9, 2. Stock.

Komanda SUPE

Zajawa henerala Clay

z prywodu hospodarskoho objednannia amerykanskoi i brytijskoi zony

Nimecka presa podaje interwju korespondenta czasopysu „Stimme Amerikas" z zastupnykom naczalnyka amerykanskoi wijskowoi Uprawy w Nimeczczyni, heneralom Clay z prywodu hospodarskoho objednannia amerykanskoi ta anhlijskoi zon i inszych zwjazanych z cym pytan. Jak zaznaczyw heneral Clay, ce objednannia maje spryjaty widbudowi promyslowosty ta widnowlenniu zowniszniol torhiwli jak brytijskoi zony z ii perewazno dobuwnoju, tak i amerykanskoi z ii holowno obrobnoju industrijeju. Na widpowidni pytannia korespontenta heneral Clay pojasnyw, szczo za czas z lypnia 1945-ho roku USA postaczyly Nimeczczyni blyzko odnoho miljona tonn riznych charcziw i szczo lysze za ostannij kwartal cioho roku w brytijsku zonu dowezeno z USA 140 tysiacz tonn zbizzia ta muky, krim 50 tysiacz tonn, wydanych z miscewych amerykanskych zapasiw. Szczodo pryczyn suczasnoi charczowoi kryzy w amerykanskij zoni, to, na dumku henerala Clay, holownoju z nych je te, szczo cia czastyna Nimeczczyny, szcze j dawnisze dostatnio ne zabezpeczena charczamy, tym bilsze ne moze maty ich teper, osoblywo zwazajuczy na zbilszennia ii ludnosty za ostannij rik majze na dwa miljony. Nawit, szczob umozlywyty wydaczu racjonu na 1550 kalorij, treba dowezty tretynu chliba, szczo utrudniujetsia uskladnenniam transportnoi problemy w USA.

Jak pojasnyw dali heneral Clay, USA w swoij hospodarskij polityci w Nimeczczyni ne nadajut budjakych prywileiw swoim hromadianam, zokrema szczodo korystannia rekwizowanymy patentamy, jaki zhidno z umowoju, skladenoju 1946-ho roku miz USA, Welykobrytanijeju, Francijeju ta Holandijeju, prystupni j dla hromadian perszoi-lipszoi krainy, szczo pryjednajetsia do cijei umowy.

Torknuwszczys pytannia pro demokratyzaciju Nimeczczyny, heneral Clay zajawyw, szczo widnowlennia ii stanowyt stryzen amerykanskoi polityky w Nimeczczyni i szczo w majbutniomu wijskowa uprawa wtruczatymetsia w sprawy nimeckoho samowriaduwannia lysze todi, koly ce bude potribne dla doderzannia osnownych nastanow okupacijnoi polityky. Jak czynnyk, szczo spryjaje procesowi demokratyzacii Nimeczczyny, heneral Clay widnaczyw zaprowadzennia nowych konstytucij w prowincijach amerykanskoi zony, jak czynnyk, szczo halmuje ciu demokratyzaciju — skrutnyj hospodarskyj stan cijei zony.

Hessen na misce Grosshessen

Jak powidomlaje nimecka presa, u zhodi z pryjniatoju hessenskoju konstytucijeju, prowincija „Grosshessen" zwatymetsia wid teper prosto „Hessen".

НАД НОВИМИ КНИЖКАМИ

Za dobru popularnu powist

B. Hajdariwskyj: „Szcze odno kochannia" Powist Augsburg, 1946, st. 134. Obkladynka Leonida Denysenka.

„Liryzm, liryzm! Ce oznaka slabosty! Dawajte dram, tragedij, powistej"! - Taki holosy czuty bulo nedawno w nas. A holosy ti lunaly na te, szczob „perewychowaty" nasz narod, szczob znyszczyty w joho psychici najcharakterystyczniszu joho rysu, znanu szcze w dochrystjanskij slowesnij tworczosti i piznisze w pysmenstwi, poczynajuczy wze wid slawnoho „Slowa o polku Ihorewim".

I dechto dumaw, szczo dilo perewychowannia ukrainskoho narodu robyt dobri postupy, a wono zowsim ne tak. I dali liryka panuje w nas, bo os na czuzyni pojawylysia wze czyslenni zbirky liryky (chocz liryka zawzdy mala neczyslennych czytacziw) — a powistej i dram pokyszczo nemaje. Ta nasz liryzm zowsim ne take to wze welyke neszczastia, jak dechto mih by dumaty. Sprawa ne w samij liryci, a w tomu ,jaka liryka pojawlajetsia. Os anhlijka Dorothy L. Sayers pysze pro swij narod, szczo win nedosiaznyj u najbilsz indywidualnomu mystectwi, w „w liryci i w lyrycznij drami" (Neue Auslese), st. 16) I ce mohutni anhlijci!

Tak dumaly my, koly braly do ruk perszu powist, szczo pojawylasia na czuzyni: „Szcze odno kochannia" W. Hajdariwskoho. Cikawist nasza szcze zrostala, bo my czuly, jak dwa czytaczi ne mohly pohodytysia w ocinci tijei powisty. Odyn kazaw, szczo bezzurno prowiw kilka hodyn w czasi lektury cioho tworu i chwalyw powist, a druhyj mirkuwaw, szczo „Szcze odno kochannia" ne maje naleznoho malunku postatej; szczo ne maje w ciomu twori pohlyblenoho tla j szyrszoho narysu seredowyszcza; szczo Hajdariwskyj posluhowujetsia „dopotopnoju" maneroju pysannia, szczo taki twory, jak „Szcze odno kochannia" — ce literaturna reakcija, ce borotba proty teperiszniol modernoi ukrainskoi literatury, jaka ne maje zmohy drukuwatysia, bo papir zuzywajetsia na taki twory, szczo nahadujut Neczuja i Hrinczenka. Odnym slowom: „My ne mozemo drukuwaty teper knyzok dla mas, dla peresicznoho czytacza, my musymo drukuwaty tilky dobirni twory, pryznaczeni dla wybranciw miz namy i na pokaz czuzynciam".

Chto z powyszczych czytacziw howoryt prawdu?

Szczob widpowisty na ce pytannia — ranisze treba zhadaty pro odnu dywnu rysu nyszoi literatury. W nas panuwaly taki obstawyny, szczo nasza literaturna produkcija popadala w ruky tilky „wybranych", bo szyroki masy naszoho narodu ne maly zmohy zdobuty taku oswitu, szczob wytworyty szyroki kola czytacziw. Tomu w nas dosi ne wynykla okrema werstwa pysmenstwa-pryznaczenoho dla mas, jak ce buwaje u wsich inszych switowych literaturach, de okremi wydawnyctwa riczno drukujut desiatky „popularnych" powistej i opowidan i to w duze wysokych nakladach. Twory ti ne majut zowsim pretensij do literatury i do krytykiw i nichto ne zalije paperu dla ichnioi pojawy, bo u tych narodiw drukowane slowo stalosia takym samym kormom, jak chlib i kartopla. U nas stoit sprawa inakszc i tomu w nas moze Wiktor Ber „Ukrainska Trybuna" (z 1. 11. 1946) napysaty taki slowa:

„W naszych zlydennych umowach, w jakych my zywemo, my ne mozemo dozwolyty sobi rozkoszi maty bahatu literaturu, rozrachowanu na koznoho spozywacza, peresicznu literaturu dla peresicznoho czytacza. Na siohodni ce bulo b z naszoho boku marnotratstwom".

„Na siohodni w nas je tilky odne prawo — prawo maty dobirnu literaturu".

Za „dobirnych" pysmennykiw Ber uwazaje: Osmaczku, Klena, Samczuka, Kosacza i Barku.

My nenawydymo demahohiw, ale spytajemo, szczo korysnisze dla nas: czy wydaty popularnu powist, jaku zmozut proczytaty desiatky tysiacz zemlakiw, czy, moze, odnu zbirku poezij, szczo nad neju prityme najwyszcze sotnia — dwi „wybranych i dobirnych" znawciw. W najhirszomu wypadku cia problema szczonajmensze dyskusijna, ne wyriszena tak katehoryczno, jak dumaje Ber. Ne zabuwajmo, szczo po naszych taborach musiat szcze dijaty kursy nehramotnych, — spadszczyna naszych zlydennych umowyn w czuzych derzawach, szczo nas ponewoluwaly.

Tak wy za te, szczob „riwniatysia wdolynu", szczob obmezuwaty let naszym pysmennykam — skazut moi protywnyky. Ni, litajte popid chmary, ti, szczo mozete tam wytrymaty sylni horiszni witry. Ale, czy wsi wy zmozete tam bujaty? Czy u czuzych literaturach tilky naszi wysoki duby, czy tam nema i nyzczych beriz, kleniw, liszczyny i nawit werboloziw. I tam tych ostannich najbilsze produkujut i najbilsze ich czytajut. I wysoki duby mozut rosty tilky todi, jak kruhom nych je dobra lisowa pidszywka.

I szcze odyn zakyd kynut meni protywnyky.

„A czuzyna? — My z musymo pokazatysia i pered czuzynciamy. Szczo wony skazut, koly pobaczut perewydani zbirky Rudanskoho, Franka, Lesi Ukrainky (miz inszym: hirszoho wyboru, mabut, ne mozna bulo zrobyty), — i Kociubynskoho?" Widpowid: Napewno podumajut sobi, szczo my kulturnyj narod, szczo krim konserwy potrebujemo i duchowoi pozywy, choczby j „Spiwomowok" Rudanskoho.

Ta szcze odna sprawa. Wsi ti wydannia, jak pysze Ber, „widtysnuly dobirnych pysmennykiw wid literatury". Na moju dumku treba ciu sprawu tak stawyty. I odni wydannia potribni i druhi takoz wazni. Treba tilky sprawu nalezno zorhanizuwaty. Jakszczo naszi pysmennyky dijsno nosiat „dobirni" twory w skrynkach, to treba b ich wydaty, ale hadajemo: peresadno wiryty, szczo nasza emihracijna literatura zaraz „zdobude" swit, jak dechto naiwno twerdyt, zdobude nam Ukrainu. Ce ne taka lehka ricz, chocz, jakby naszym pysmennykam udalas cia sztuka to my perszi tiszylysia b takym uspichom. Kolys polaky maly na emihracii Mickewycza, Slowackoho j Krasinskoho i todi Polszczi ne zdobuly.

Ta skinczim iz powistju Hajdariwskoho, bo iz ii prywodu pyszemo ci riadky. „Szcze odno kochannia" zarachowujemo do popularnoi literatury, ii czytajut desiatky naszych ludej i podibna literatura potribna szyrokym masam czytacziw, szczo ne rozumijut ani Kosaczewych nowel, ani Barczynych poezij. Hadajemo, szczo naszi masy powynni szczos czytaty, Pokyszczo czytajut nimecki, polski abo rosijski knyzky... A „dobirni" twory nechaj drukujutsia porucz tych popularnych tworiw, i nechaj wony budut otymy wysokymy w hustomu lisi naszoi literatury, nechaj budut tymy jasnymy zoriamy sered molocznoi dorohy naszoho pysmenstwa, szczo swoim jasnym blyskom zaswidczujut pro okremi szpyli naszych tworczych zmahan w dilanci slowesnoi tworczosty. Litera-

ЗА НАРОДНЄ ЗДОРОВ'Я

Syfilis mozna wylikuwaty

Napysaw dr. Serhij Komlik

(Zakinczennia iz 51 cz. „Nedili")

Otze, druhyj period syfilisu czerez pewnyj korotszyj czy dowszyj czas, perechodyt u tretij.

Pryczyny, szczo pryskoriujut cej perechid, — ti sami, szczo zumowlujut i tiazkyj perebih druhoi stadii: nedostatnie specyficzne likuwannia, a to j widsutnist likuwanna wzahali. Za statystycznymy danymy Furnie, szczo stosujetsia 1901 r. i ochoplujut 1887 chworych na tretiu stadiju, najbilsze chworilo na nioho osib nedostatnio likowanych abo nelikowanych zowsim.

Tretij period charakteryzujetsia: 1. Widsutnistiu budjakoi prawylnosty szczodo pojawy syfilistycznych znakiw; 2. Znacznym zmenszenniam zarazlywosty; 3. Hlybszym widkladanniam infiltratiw poriwniano z druhym periodom i 4. Lehszym uriazenniam nerwowoi systemy ta wnutrisznich orhaniw u wyhladi widkladannia obmezenych wuzliw abo rozlytoho skleroryzujuczoho infiltratu. Mozna twerdyty, szczo w ludskomu tili nemaje zadnoho orhanu, harantowanoho wid urazennia tretioju stadijeju. Osoblywo pidpadaje pid wplyw nerwowa systema. Za danymy toho z taky Furnie, szczo stosujetsia 4000 chworych, na czastku urazennia szkiry prypadaje 1418 wypadkiw, a na urazennia nerwowoi systemy az 1885. Rozwytok tretioi stadii peresiczno doriwniuje pryblyzno 15 rokam, rachujuczy wid momentu zachworiuwannia, ale czasom win rozwywajetsia znaczno ranisze.

Neridko powna j duze trywala widsutnist projawiw - oznak druhoi stadii pryzwodyt do toho, szczo chworyj zowsim zabuwaje pro swoju kolyszniu chworobu, az poky raptom joho ne schopyt paraliz-naslidok uskladnennia hum u nerwowij systemi. Inodi, jawyszcza wlastywi tretiomu periodowi, nastupajut, jak pro ce wze skazano, szcze w perszomu roci chworoby. Taki wypadky nalezat do wyjawiw zlojakisnoho galopujuczoho syfilisu.

U tretiomu periodi, tak samo jak i w druhomu, mozut zachworiuwaty szkira, slyzowa obolonka rota, wnutriszni orhany, orhany ruchu, trawlennia, dychannia, krowoobihu, orhany seczostatewych szlachiw, oczi ta nerwowa tkanyna. Osoblywo slid widnaczyty paralustyczni zachworiuwannia nerwowoi systemy, do jakych nalezat tabes dorsalis, abo suchotka mizku, i progresywnyj paraliz, abo syfilistyczne bozewilla. Za statystycznymy danymy bahatioch awtoriw, 93% takych chworych, bezpereczno, maly dawnisze syfilis. Takyj wysokyj procent, lysze z dejakymy chytanniamy toho, wyznaczyw i Furnie. Krim toho, treba maty na uwazi j te, szczo, jak swidczyt praktyka, ne nadto ridki wypadky, koly chworyj nawit ne znaje, szczo w nioho buw syfilis, i tomu zapereczuje joho pry likarskomu opytuwanni. Najczastisze ce buwaje todi, koly zachoruwannia na syfilis prypadaje na rannie dytynstwo, abo maje spadkowyj charakter. Szczob zapobihty takym wypadkam, treba bulo b zobowjazaty zakonom usich likariw braty j perehladaty „na Wassermanna" krow chworych, u wsiakomu razi tych, szczo lezat wze w likarniach.

Powertajuczys do skazanoho wyszcze, mozna twerdyty, szczo teper uze pewno wstanowleno zaleznist spynnoi suchotky, a takoz progresywnoho paralizu wid syfilisu, jak reakcijeju Wassermanna-pry suchotci do 70 %, a pry paralizi — majze do 100 %, tak i znachodzenniam w mizku takych chworych blidoi spirochety. Riznycia miz paraluetycznym zachoruwanniam i sprawznim syfilitycznym urazenniam polahaje w tomu, szczo w perszomu wypadku syfilityczna otruta spryczyniaje w tkanynach ne infiltraciju, a perewazno degeneratywni zminy, todi jak u druhomu — tilky infiltraciju. Cym i slid pojasnyty nekorysnist abo malu efektywnist pry paraluetycznych zachworinniach protysyfilitycznych zasobiw, szczo pid ich wplywom szwydko rozsmoktujetsia syfilitycznyj infiltrat, ale nespromozna widnowytysia degeneratywna tkanyna.

Ne mensz nebezpecznyj syfilis i szczodo potomstwa. Koznyj muzczyna j kozna zinka powynni znaty, szczo, zachworiwszy na syfilis i ne likujuczy joho, wony narazajut na nioho i wlasnych naszczadkiw, tobto ditej. Szczodo cioho, to, jak teper ustanowleno, materynskyj syfilis spryjaje joho peredaczi daleko bilsze, niz batkiwskyj, a najbilsze wplywaje syfilis na plid todi, koly syfilisom zarazeni i maty i batko. Szczo blyzcze moment zachworinnia materi na syfilis do zaczattia, to zlojakisniszyj buwaje perebih syfilisu u dytyny. Jaszczo maty zarazajetsia syfilisom bezposerdnio w moment zaczattia, czy nezadowho do, abo pisla nioho, to u dwoch iz trioch takych wypadkiw plid umyraje szcze w materynim czerewi, abo nezabarom pisla narodzennia. Nawpaky, szczo starszyj je syfilis materi j batka, to mensze wplywaje win na potomstwo. Jakszczo maty zachworije na syfilis u perszych wismoch misiaciach swojei wahitnosty, to infekcija peredajetsia plodowi szcze pid czas perebuwannia joho w materynim czerewi, koly z zarazennia materi w ostanniomu misiaci wahitnosty, jmowirnisze prypustyty, szczo dytyna zarazajetsia syfilisom, uze prochodiaczy polohowymy szlachamy. Jakszczo batky chworijut na nelikowanyj syfilis, to najzhubniszyj wplyw na plid buwaje w perszomu roci ich chworoby. Z koznym dalszym rokom cej wplyw slabne. Koly trywalist syfilisu do momentu zaczattia siahaje 5 rokiw, wirulentnist joho slabszaje nastilky, szczo w bahatioch wypadkach chworoba wze ne peredajetsia dytyni.

Pisla wsioho, szczo my korotko skazaly tut pro syfilis ta ti naslidky, do jakych win pryzwodyt, powstaje pytannia: czy je teper sposib wylikuwannia cioho strasznoho bycza ludstwa? Na ce pytannia mozna widpowisty, szczo teper mozlywist wylikuwannia syfilisu ne wyklykaje bilsze sumniwu. Mozlywist wylikuwannia syfilisu wyznawaly szcze todi, koly zasobamy likuwannia buly tilky zywe sriblo ta jod. Tym bilsze ce treba skazaty teper, koly za dopomohoju wykryttia blidoi spirochety umozlywlujetsia rannie, czy abortywne likuwannia syfilisu (tobto likuwannia w toj period koly spirocheta perebuwaje szcze w ranci abo szankeri, a krow czysta), koly likuwannia prowadytsia pid kontroleju ne samych lysze klinicznych recydywiw, a j reakcii Wassermanna w krowi j spynomizkowij ridyni, koly, nareszti, do starych protysyfilicznych zasobiw dodano taki mohutni zasoby, jak neosalwarsan i bismut, koly otze, wylikuwannia syfilisu pryrodno stalo nezriwnianno mozlywiszym. I sprawdi teper my baczymo, szczo kilkist wypadkiw powtornoho zarazennia syfilisom znaczno zbilszylasia (osoba, szczo maje syfilis, ne zachworije znowu, az poky ne wylikuje staryj syfilis) i kliniczni recydywy poridszaly. Umozlywylosia teper i abortywne likuwannia. Krim toho, slid szcze

tury welykych narodiw drukujut riczno tysiaczi mysteckych tworiw, ta tilky ridki odynyci wybywajutsia ponad zwyczajnyj riwen, a szcze mensze, nawit chwylewo „wyznacznych“ tworiw — peremahaje u zorstokij borotbi iz suworym czasom, jakyj swoim zubom wypysuje trywki krytyczni ocinky usij ludskij dijalnosti, a takoz i literaturi.

My ne za tym, szczob naszi siohoczasni pysmennyky nasliduwaly Neczuiw-Lewyckych, Hrinczenkiw i Krymskych. Ale my ne mozemo zrozumity, czomu naszi pysmennyky majut pluwaty na swoich poperednykiw, szczo wze majut swoje misce w istorii naszoho pysmenstwa, chocz teperiszni awtory sami szcze ne zdobuly sobi trywkoho miscia w panteoni naszoi literatury. Tak swoho czasu, w 20-tych rokach, robyly na Ukraini, zabywajuczy „osykowi“ kily w trunu ne tilky Hrinczenkiw, ale j Olesiw, Woronych i Kobyleckoi. My z lubymo welyczatysa, szczo my takyj kulturnyj narod — to z czomu majemo zaczynaty swoju istoriju zawzdy wid sebe samych i ne szanuwaty swoich predkiw, szczo buly tym pnem, iz jakoho j my wyrosly. Perestanmo buty bezbatczenkamy, bo my naprawdu nymy ne je. Budujte swoju slawu swoimy tworamy, a ne charkanniam pozad sebe. Szcze ne znaty, chto z siohodniszních tak zasluzytsia, jak ce zrobyw Neczuj czy Krymskyj. Naszi prowidni pysmennyky zamist zowsim zapereczuwaty isnuwannia popularnoi literatury, powynni wziaty ii pid swoju opiku i kontrolu, szczob i na ciomu poli pojawylysia w nas wartisni twory. Narodni masy kolys rozkazuwaly sobi kazky, pereskazy, legendy i bajky — a siohodni choczut czytaty powisti j opowidannia. Ale ti twory musiat buty cikawi, jak kolys buly kazky, bo nudnych i nezrozumilych literaturnych tworiw szyroki kola czytacziw — ne lublat... I na ce nemaje nijakoi rady.

L. Hruszenko

АШАФФЕНБУРГ

Koncert klasycznoi muzyky

Sered hromadianstwa poszyrena dumka, szczo z smyczkowych instrumentiw je solowymy tilky skrypka j wiolonczela. Nawit czasto mozna poczuty ironiczni dotepy: „Win hraje na kontrabasi.“ Ta naspráwdi wono ne tak. W dobroho majstra j sopilka zaspiwaje ne abyjak. A kontrabas — ne sopilka. Koncert klasycznoi muzyky, szczo widbuwsia 28. 11. c.r. w La Garde, cilkom rozbywaje taki uperedzeni pohlady. Molodi obdarowani muzyky, kontrabasyst p. Pohrebynskyj ta pjanist p. Miroszaynyk, z pownym uspichom wporalysia z swoim zawdanniam, nakreslenym u podanij prohrami. Nezhrabnyj zowni kontrabas u sluchnianych rukach muzyky wykrywaw swoju spiwuczu duszu w takych reczach, jak „Koncert“ — Kusewyckoho, „Romans“ — Bethowena, ta osoblywo bahatych u minlywych melodijach Brahmsa — „Uhorski tanky“, Griga — „Pisnia Solweig“. Z ne abyjakoju majsternistiu pjanist Miroszynyk wykonaw kilka tworiw takych kompozytoriw, jak Mendelson, List, Dworak, Szopen ta inszych.

Mozna tilky poszkoduwaty, szczo koncert malo popularyzowano, a tomu, pewno, koncertowa zala mala nebahato sluchacziw. A na takych koncertach potribno wychowuwaty smak do ewropejskoi muzyky jak doroslych, tak i molodi.

S—ko.

Аґенство DANA подає, що, згідно з заявою шефа британського генерального штабу фельдмаршала Монтґомери, прискорення демобілізації британської армії і обмеження її військових завдань можуть статися не раніше, як будуть підписані мирні договори.

---

dodaty, szczo mozlywist wylikuwannia syfilisu jasno dowedena j na twarynach.

Pytannia pro wylikuwannia syfilisu w koznomu okremomu wypadku je duze widpowidalnym dla likaria, i otze nikoly ne treba kwapytys rozwjazuwaty joho katehoryczno. Tut majut welyczezne znaczennia dwa momenty: 1. perebih chworoby i 2. zastosuwannia samoho likuwannia. Szczodo perebihu chworoby, zwazajut na te, jak dawno bulo ostannie powernennia chworoby-kliniczne, abo serolohiczne. Szczo bilsze czasu mynulo pisla ostannioho recedywu bez specyficznoho likuwannia, to wpewnenisze mozna prypustyty mozliwist wylikuwannia syfilisu.

Pry abortywnomu likuwanni wymahajut protiahom pewnoho czasu, prynajmni odnoho roku, pisla zakinczennia likuwannia stezyty za reakcijeju Wassermanna i lysze pisla toho, w razi nehatywnoi reakcii, wwazaty chworoho wylikuwanym. Prote oberesznist prymuszuje prorobyty szcze odyn, abo j dwa kursy likuwannia. Koly pro abortywne likuwannia ne moze buty j mowy, protiahom dwoch rokiw prowadiat 5—6 kursiw likuwannia, a todi protiahom szcze dwoch rokiw stezat za kliniczymy jawszczamy j za reakcijeju Wassermanna i tilky w razi widsutnosty za cej czas klinicznych ta serolohicznych jawyszcz syfilisu roblat prypuszczennia, szczo chworoho wylikuwano. Prote j u takych wypadkach likar, widpuskajuczy chworoho, powynen poradyty jomu, szob win u razi jakohos zachworinnia, a takoz u razi abortu w druzyny, zawzdy powidomlaw likaria, do jakoho zwertajetsia, pro te, szczo w nioho buw syfilis. I lysze todi, koly chworyj wykonuje wsi ci wymohy, jomu mozna dozwolyty ozenytysia, czy maty ditej.

Dr. Serhij Komlik

СПОРТ

Chto kraszczyj?

Oblast Aschaffenburg-Obl. Regensburg 1:1 (0:1)

Kotryj kraszczyj klub kopanoho mjacza, wykaze wesniana i kincewa runda. Mystcem mynuloi oseny staw USK „Lew“ z Mittenwaldu. Szczob stwerdyty, jaka oblast w futboli najkraszcza, Rada Fizycznoi Kultury zadumala prowesty turnir takoz oblastjamy.

Persza taka zustricz widbulasia 17 lystopada miz oblastjamy Aschaffenburg i Regensburg w Bayeuthi, a pomiz oblastjamy München i Augsburg w Augsburzi.

Wyznaczeno zwjazkowych kapitaniw, jaki wzialysia za dilo, stiahnuwszy kraszczych

Ukrainska futbolna druzyna z Neu-Marktu

Foto: Januszewycz

zmahuniw iz swoich oblastej. Keriwnyky i zmahuny postawylysia powazno do zmahan i ne zalily ni trudu (daleki dorohy, perebuwannia po czuzych taborach na lasci i w duze nekorysnych umowynach) i prahnuly wyjty peremozciamy, bo wsiaki zmahannia majut na meti peremohu. Jake z bulo nemyle rozczaruwannia, koly pisla newyriszenoi, Rada Fizycznoi Kultury postanowyla ne prodowzuwaty zmahan. Na naszu dumku, prodowzyty zmahannia treba bulo koncze tak w Bayreuthi jak i w Augsburzi, szczob piznisze daty nahodu zmahan pomiz obydwoma mystciamy. I tomu tez oprawdanyj bude nasz zapyt do Rady Fizycznoi Kultury: Poszczo bulo zaczynaty ci zmahannia? Jaka za nych nahoroda i jaka ambicija?

Szczodo samoi hry mozna podaty taki korotki zauwazennia: na worotach Zubak (Bamberg) boronyw prytomno, brawurno j ryzykowno. Oborona: Czubko, Budnyj (Bamberg) zihrani z worotarem, techniczno dobri, likwiduwaly prorywy nebezpecznoho napasnyka Blahuty (Neumarkt). Pomicz: Bahij (Bamberg) duze dobryj w rozbywanni akcij, techniczno dobryj-szcze maje nedoliky w podanni mjacza; Szopka (Kornbreg) ne pokazaw swojei klasy, u cych zmahanniach wypaw 50 widsotkiw slabsze jak zwyczajno. Prawyj krajniak Styraniwskyj (Zaporizza) u druhij polowyni hry pokazaw swoju klasu z duze dobrymy podaczamy i driblingom. Nebola (Zaporizza) na piwprawomu prytomno wykorystaw podaczu i preharnym strilom, szczo buw ne do oborony, dobuw worota. Sereduszczyj Horskyj, widomyj zmahun, maw na cej raz pecha, bo ne wykorystaw karnoho kopu, ale-ne zwazajuczy na te-mozna joho kwalifikuwaty na extraklasu.

W oblasti Regensburg widznaczywsia worotar Czajkiwskyj, w oboroni Towpasz, duze prytomnyj i riszuczyj, ta duze nebezpecznyj Blahuta na seredyni napadu.

Perebih zmahan: perszych 5 chwylyn zapekla ataka hospodariw, szczo z nei Aschaffenburg zhodom otrjasajetsia ta i konstruuje zwjazok miz pomiczju i napadom. Hra jde uwes czas bila worit thospodariw, ale nestaje wykinczennia, zrestzoju — bahato nebezpecznych sytuacij likwiduje dobra oborona j worotar Czajkiwskyj. Suddiuwaw poprawno j bezstoronnio p. Nazar. Publyky bila 1000.

З таборових пригод.

Добровільні датки

„Завтра на спортовій площі відбудеться змагання двох аматорських футбольн. дружин. Вступ на площу за добровільними датками“.

Кажуть, що гроші в житті непотрібні. Неправда! Сто раз неправда! Куди не поткнися — всюди грошей треба: чи яку газету купити, чи в театральній залі яке диво побачити, чи коли що для приємности дістати. Думаєте, хтось даром щось дасть? Де там! Так і дивиться кожен, якби з тебе щонебудь злупити.

От, приміром, була неділя. З самого ранку сумно було мені так, що навколо серця неначе гадина в клубок звивається. Вийшов я на подвір'я, поглянув навколо — і ще сумніше мені стало. Що його робити? — думаю. —Як би віжки були, то повісився б, так жалко і себе, і всієї української еміґрації.

Дай, думаю, зирну кудинебудь. може, душу чимнебудь розважу, Іду собі подвір'ям та й роззираюся навколо. Аж тут назустріч цілий вам ярмарок суне. Що таке? Дітвора кудись поспішає, одно наперед одного не потовпиться. Веселі такі, немов би не на чужій землі, а прямо десь у Києві або в Кременчуці біжать.

— Куди це ви, — питаюся, — поспішаєте?

— Хіба ж не знаєте, кажуть, — вистава дитяча буде.

— Що ж, туди всім можна, чи як? — питаю.

— Всім! Всім! — відповідають та й побігли собі далі.

Ну, думаю, піду й я старістю, гляну, що там вироблятимуть. Повернув собі назад, підходжу до театральної залі, а там уже кишма кишить. Протовпився й я якось до дверей. Хотів через поріг уже переступати, та раптом якийсь пан маґістер зупиняє мене та й показує пальцем на бляшаночку з-під сухого молока.

— Що таке? — питаю.

— Гроші, гроші!.. — каже той маґістер та й далі пальцем на коробку показує.

— Дякую, — кажу, — не треба! Я й своїми якось обійдуся.

— Та ні, — каже, — гроші кладіть — добровільні датки!

Став я та й думаю: що за чудасія? Малі діти — і вже тобі за гроші виступають. Що ж із них буде, як виростуть!?. Та не дали мені гаразд до чогось додуматись — ззаду хтось як не закричить:

Ей, давайте там скоріше гроші! На молоде покоління жалієте? А ще свідомий українець! Політичний еміґрант!..

Витяг я гаманець, дивлюся, — аж там п'ять марок всього — як п'ять пальців на руці. Кинув я марку в коробку і хотів далі йти, та маґістер як не вхопить мене за полу:

— І вам не соромно? Одну марку?!. Бійтеся Бога, чоловіче!..

— Та немає в мене, — кажу, — грошей. Де я їх візьму? Совість продам за гроші, чи що?

— А хоч би й совість, — каже маґістер, — не такі як ви продають. Пан який!..

Бачу, що не відчепиться від мене легко, кинув я ще дві марки тай пішов у залю, чи „на салю“, як кажуть по-вченому.

Побув годин дві та й пішов додому, не дочекавшись кінця. Що там у залі було? Якесь мале танцювало, потім співали щось, потім хтось вірш розказував, словом, сяке-таке-ніяке.

Прийшов до кімнати, ліг на свою „територію“ та й думаю собі всяку всячину, різні концепції, так би мовити, обмірковую. Аж задрімав був нехотячи. Та раптом хтось — смик за плече. Лупнув очима — хлопчик якийсь стоїть, картку якусь показує, а на тій картці змійка в огні корчиться.

— Що то таке? — питаю. — Страшний суд, чи що?

— Двісті марок давайте, діду, — каже хлопець стиха та й оглядається навколо, мов би щось вкрасти збирається або вже вкрав.

— За що такі гроші? — аж схопився я. — За отого змія? Та я якби стільки грошей мав, то вже в Америку „сидора“ зв'язував.

— На визволення давайте гроші, — каже хлопець та знову навколо оглядеється.

— Е, — кажу, — іди до дідька з своїм визволенням! Шмаркач прийшов діда від грошей визволяти! Бачили вже таких на віку! Немає в мене грошей чорт зна кому давати. Що я — Ротшильд який, чи що?

Пішов хлопець з нічим.

— Ей, діду Гнате! — обзивається мій сусід. — Відпочивайте, та на спортову площу підемо.

— А що там за диво буде? — питаю.

— Наші спортовці вчитимуться м'яча ганяти, то підемо й ми подивимося.

Зібралися ми та й пішли на площу. Хотіли собі так, навпростець, перейти, та раптом хтось ззаду як не закричить:

— Ей, куди? Куди?

— Що таке? — здивувалися ми. — „Запретна зона“ тут, чи що? Тільки це подумали, аж до нас поліцай як не підскочить та як не крикне:

— Ви що — не знаєте, що вступ на площу за добровільними датками? Куди без грошей ідете?

— Та за що ж, — кажу, гроші? Хтось вчитиметься за м'ячем бігати, а ти гроші давай. Де це ви такі порядки вичитали?

— Давайте, давайте! — каже поліцай. — Ніколи мені тут з вами балакати.

Витяг я свій гаманець, дав марку. Приятель також простяг марку. Сховав поліцай гроші в кишеню та й пішов геть, а ми — своє діло, подивитися, як там будуть „копати“.

Повернувся я ввечері додому. А тут уже дід Панько чекає.

— Ковтай свою каву скоріше та підемо до театральної залі.

— Що ж там буде? — питаюся.

— УНРРА сьогодні кіно для таборян влаштовує.

Ну, думаю, чого ж? Підемо подивимося, УНРРА грошей не бере, та й пішов з Паньком до залі. Доходимо до дверей, аж там той самий маґістер, з тією самою коробкою з-під молока, за столиком сидить і, мов лис Микита, облизується та усміхається.

— Ну, дідусю, — каже, — загляньте ще раз до свого гаманця. Вступ за добровільними датками.

— Та, — кажу, — УНРРА ж безкоштовно все нам дає! Кіно також безкоштовно! Чи ж УНРР'і потрібні наші копійки? — та не дали мені закінчити.

— Ей, давайте там скорше гроші! — закричав хтось ззаду. — Привчайтесь до порядку!

Нічого робити — витяг я останню марку, сів на лавку та й думаю собі, систему дій та акцій придумую: де ж тепер грошей дістати?

Та раптом ледве не підплигнув з радощів.

— Панько, — штовхнув ліктем приятеля. — Є в тебе гроші?

— Ні, немає, — каже. — А що?

— Хочеш заробити? — питаю.

— А чому ж ні? Але як?

— Дуже просто, — кажу. — Бий мене в обличчя.

Панько спочатку нічого не зрозумів.

— Бий, — кажу, чого дивишся?

Панько, не довго думаючи, зацідив мені в вухо. Я, не довго чекаючи, — його. Він мене. Я ще раз його. Кинулися люди до нас.

— Ей, — кричу я, — не підходь ніхто! Два б'ються — третій не мішайся!

Уся-всенька заля зібралася навколо нас. Ґвалт, крик, поліція прибігла.

Що таке? — кричать.

— Разборонить їх, а то поріжуться!

— Не мішайся ніхто! — кричу я, — а то погано буде! — А до Панька тихо: Годі, годі, трохи легше.

Кинув я битися, скинув шапку та:

— Ей, чого роти порозявляли? Думаєте, даром вам будуть люди морди один одному бити? Добровільні датки давайте! На загальне добро — на ліки для діда Панька!..

І думаєте: не дали? Їй-Богу, так і посипалися в шапку по дві та по три марки. П'ятсот марок зібрав. По двісті п'ятдесят марок з дідом Паньком заробили.

Що, значить, звикли люди добровільні датки давати!

Гнат Дядюренко.

Кутоk розшуків „Неділі“

Оголошення й розшуки — 50 пфен. за слово.

Stepan Holowej poszukuje swoich odnoselczan i znajomych. Zholoszennia na adresu: Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne Bl. 1, kimn. 67.

Pampura Stepan iz Cornberg, Tabir DP b. Bebra rozszukuje doczku Halynu.

Poszukuje *Pleskun Wasyl* syna Mychajla Pleskuna.. Asten bei Enns Heinrichsdorf, DP-Lager Nr. 100 — Oesterreich.

Chto b znaw pro dolu *Oresta Terleckoho* narodz. 15. 4. 1926 i Jurija *Maslijczuka*, proszu laskawo powidomyty na adresu: Terlecka Myroslawa, DP Camp 225 Bl. 343 Aschaffenburg.

Ciupjak Petro z Rimini Enklave Lager 1. I.A./P.W. Camp in F/Z 2856 Naples (Italy) via Hannover, poszukuje ridnych i znajomych.

Do widoma fotografam

Powidomlajemo fotohrafiw, szczo majemo na prodaz: fotopapir (kopir, bromsilber), filmy, platiwky ta chemikalii.

Zwertatys na adresu: Foto „Swit“, Pionierkaserne, Aschaffenburg.

Karpij Osyp szukaje Oleksu j Dmytra. Mittenwald, Jägerkaserne Bl. 3/31.

Chomycz Olha z Wolodymyrszczyny poszukuje znajomych. Aschaffenburg, Pionierkaserne.

Brata *Naumenko Mykolu*, narodzenoho 5. XI. 1925 poszukuje sestra Gotmann Kateryna. Zholoszennia na adresu: Frau Ekatherine Gotmann, Fremmersdorf Nr. 13, Kr. Eschenbach (Bayern).

Wolczuk Maftej poszukuje swoju rodynu, jaka ostannij czas znachodylas w Magdeburzi. Chto znaw by pro ich perebuwannia, proszu powidomyty na adresu: Wolczuk Maftej, F. Drauland, St. Weit ad Glan, Villacher Straße 21. (Kärnten).

Zubryckyj Wasyl szukaje ridnych ta znajomych. Pysaty: Mannheim DP Center 23, Kaiser-Wilhelm-Kaserne, Ukrainian Groupe. — *Marija Pelc* z taboru Wildflecken, DP-Lager, Block 3 szukaje Mariju Krawczuk. — *Mychajlo Krywickyj* Ukr. DP-Lager z Hanau, Lamboistraße, bl. 6/12 szukaje swoho brata Osypa Krywickoho. — Lewyckoho Oleha-Oko narodz. 1928 roku, szczo w lypni 1945-ho roku perebuwaw u Maishofeni (Awstrija), szukajut batky. Laskawi informacii slaty na adresu do o Ostapowycza, Augsburg, Otto-Lindenmeyer-Straße 18/I.

Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje:

Wojtowycz Oleksa, 23 roky z Ratzenburgu;
Beineca Ewdokija, 18 rokiw z Nagel/Steiermark;
Drobowskyj Mychajlo, 35 rokiw;
Drabowska Franciszka, 32 roky;
Dutkewycz Illa, 61 rik z Leipzigu;
Chamulak Mykyta, 29 rokiw, buw w Sachsenhausen;
Cupak Stefan, 29 rokiw, buw w Sachsenhausen;
Dutkewycz Stefanija, 30 rokiw, z Katowyc;
Papirczuk Wolodymyr, 24 roky;
Bazanska Oleksandra, 37 rokiw z Glogau;
Arysentowycz Anna, 21 rik z Münchenu;
Zarutynsyj Stanislaw, 34 roky, buw w Buchenwaldi;
Meten Wasyl, 56 rokiw, z Osterburken;
Macyk-Wasylkin Jawoloch, 32 roky,
Symkiw Jaroslaw, 35 rokiw, zi Lwowa;
Koza Malanka, 56 rokiw;
Terentijewa Wira, 33 roky z Paryzu;
Terentijewa Wira, 54 roky, z Paryzu;
Terentijew Wolodymyr, 65 rokiw, z Paryzu;
Dolguine Jasha-Jacques, 51 rik, z Paryzu.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50

Видавець і відповідальний редактор: Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик.

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB

Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz

Printing plant: „Main-Echo“, Aschaffenburg.

3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашаффенбурзі

Rik 2. 22. hrudnia 1946 Nr. 53

Na nowyj rik praci

I sprawdi ce wze rik. W subotu 22 hrudnia 1945 roku rotacijna maszyna todisznioi Morichsche Druckerei w Schweinfurti wykynula persze czyslo „Nedili“, szczc na zaholownij winieti roboty molodohc mystcia Mykolajczuka, perepletenij haluzkoju czerwonoi kalyny mala nepretensijnyj napys „Tyznewyk ukrainskoho taboru joho Schweinfurti“. W zwernenni, szczo joho my todi wmistyly w korotkij wstupnij stattejci „Na dorohu“ stojalo: „Persze czyslo „Nedili“ pokydaje drukarski maszyny z takym haslom tych, szczo dopomohly zrealizuwaty ii pojawu: pyszit pro wse, szczo w tabori dijetsia, pyszit pro i szczo chwalyte, i te, szczo wam ne do wpodoby. Krytykujte rozwazajte i nawczajte, ale budte daleki wid jakohos politykuwannia . . .“

Mynuw rik. Wid 8 lypnia 1946 roku „Nedila“ pereichala razom iz klunkamy Schweinfurtskoi hrupy do Aschaffenburga, perejszla na teperisznij bilszij format, zdobula licenziju wijskowoi wlady i os teper wstupaje w druhyj rik praci.

Istorija perszoho roku naszoi dijalnosty skomplikowana, bahata i cikawa. Prote ne czas szcze pro nei rozpysuwatys.. „Nedila“ ne nalezyt do tych, szczo swoimy wnutrisznimy sprawamy zajmajut uwahu czytacziw i szyrokych kil hromadjanstwa. Ne choczemo niczoho obiciaty, ne zapowidajemo letiw „na wysokyj switowyj riwen“, ne budemo imponuwaty bahatonulnymy cyframy majbutnich nakladiw i desiatkamy redakcijnych spiwrobitnykiw. „Nedila“ wid samoho poczatku isnuwannia stawyla sobi lysze konkretni zawdannia i powoli ale, zawziato ich zdijsniuwala. Nalezymo do najperszych czasopysiw emigracii, a swoju wlastywu dijalnist (w formi zywoi hazety) poczaly my szcze w lypni 1945 roku. „Nedila“ ne maje za soboju cyklostylnoho mynuloho, bo druha po Regensburzkomu „Slowi“ wyjszla drukom. W redakcii „Nedili“ widbuwsia perszyj towaryskyj Zjizd Ukrainskoi Presy, szczo z joho rezolucij wyrosla piznisza Spilka Ukrainskych Zurnalistiw na Emigracii. Wid poczatku do siohodni nasz czasopys buw nezaleznym organom i wlasnistju samych zurnalistiw skladacziw i kolporteriw i ne wziaw ani sotyka subwencii pereborowszys samostijno czerez wsi kolody, organizowanyj bojkot i worozi zastawy. Jak prystalo nezaleznij hromadskij trybuni.

Kolys pry inszij nahodi rozpowimo pro jasni i wazki dni mynuloho roku. Siohodni skazemo lysze odno: my joho ne zmarnuwaly. Z maloho dwostorinkowoho czasopysu rostemo na welyku hazetu i, mozlywo, w nowomu roci pojawlatymemosia pid nezminenoju tradycijnoju nazwoju dwa razy na tyzden. Licenzija wijskowoi wlady i czymalyj hurt newypadkowych zurnalistiw ta publicystiw zabezpeczujut „Nedili“ ii objem. W centralnij Redakcii w Aschaffenburzi ta po naszych widdilach u Bambergu, Mannheimi i Mainz-Kasteli, praciujut predstawnyky wsich ukrainskych zemel i kultur — prawdywa soborna hromada, zwjazana wuzlamy bazannia praci dla narodu i dla naszoi slusznoi sprawy. W „Nedili“ praciujut publicysty j zurnalisty najstarszoi generacii, jak dr. Stepan Baran, prof. Arkadij Zywotko i Antin Czerneckyj, a porucz nych zawziato wze trymaje pero w junych rukach hromada majbutnich zurnalistiw z ewropejskym rozmachom z usich kinciw ukrainskoi zemli. Wsich nas wjaze bratnia syla wzajemnoposzanuwannia i swidomist, szczo wsi ukrainci potribni dla Sprawy, ta hlyboke perekonannia szczo nastaw uze czas, koly szczyro i bez czuzoho hnetu mozemo skazaty, chocz i na czuzyni, wilne i hidne istorii naszoi presy ukrainske hromadske slowo!

Swiatkujemo naszi perszi rokowyny w najpowazniszij swidomosti potreby jaknajpolehlywiszoi praci nad rozbudowoju naszoho czasopysu, szczo joho za zwyczajnu widwahu fotograficzno prawdywo widbywaty zyttia i kazaty ludiam prawdu w oczy, nazwaly najhirszymy slowamy i powjazaly nawit z czuzymy agenturamy (Czas pokaze, de bula agentura i chto buw ii sluhoju czy zertwoju). Majemo wze stilky potribnych do mechanicznoho skladannia hazety matryc, szczo zhodom damo hromadjanstwu odnu z najsylniszych drukaren. Montujemo wlasni maszyny. Udoskonalujemo redakcijnyj aparat, organizujemo sit wlasnych zakordonnych korespondentiw. Powazno dumajemo nad tym, szczob znyzyty cinu hazety do normalnoho riwnia, chocz newysoka oficijno dozwolena nam kilkist prymirnykiw (3100), jakoi bezumowno budemo peresterihaty ta dozwil poszyrjuwaty hazetu lysze w amerykanskij zoni, nasuwajut neabyjaki trudnoszczi.

Pro prohramu j nastanowu „Nedili“ pysaty ne bazajemo Czytaczi znajut, szczo my ne musymo demonstracijno naduzywaty sliw „demokratyczna swoboda dumky“, bo „Nedila“ wid samoho poczatku nikomu. chto maw szczos prystojne j do reczi skazaty ne widmowlala slowa. Pidderzujemo, jak cile widpowidalne hromadjanstwo w Ewropi j Ameryci, welyku konsolidacijnu akciju i widmezowujemosia wid politycznych spekulantiw; budemo holowu trymaty i dali na normalnij wysoti a ne za chmaramy iluzij i wydumanych dla wlasnoi potreby i obduruwannia naiwniszych zemlakiw „blyskuczych“ fantazij. Krowju ukrainskoi ludyny zlowzywaty bezkarno ne wilno zwyczajnym jak i my spozywaczam laskawoi konserwy! Budemo pysaty pro wse i bez rukawyczok, bo my organ najszyrszych mas, a ne prywilejowanych harnoduchiw i wyklucznych speciw na neisnujuczi szcze ministerski portfeli ta monopol w ukrainskij kulturi.

Witajemo w den naszoho tychoho juwileju wsich naszych Spiwrobitnykiw, w misci wydawannia i po widdilach, peredajemo teplyj prywit Czytaczam naszoi Oblasty i usim inszym, szczo do ich ruk popadaje „Nedila“. Diakujemo wsim tym, szczo razom z namy borolysia proty temnoi nenawysty j bazannia nyszczyty wilne ukrainske slowo i zaklykajemo ich do dalszoi praci. — Pered ukrainskoju emigracijeju ne stelatsia pid Nowyj Rik soniaszni stezky, a nawpaky nowi snihowii j churtowyny ta chmary, zdajetsia, zbyrajutsia nad naszymy holowamy. W takyj czas i w takim stahowyszczi treba bratnioi zhody i woli sylnych ludej. Perszyj tiahar trywannia na wazkych postach nalezyt ukrainskij presi. „Nedila“ ne zabude toho nikoly.

Hennadij Kotorowycz

Привітання від ОСУЖ

Управа Обласної Спілки Українських Журналістів. — Ашаффенбург.

До Редакції газети «НЕДІЛЯ» в Ашаффенбурзі.

Обласна Управа Спілки Українських Журналістів, з нагоди річниці виходу газети «Неділя», просить прийняти вислів привіту Хвальній Редакції та всім співробітникам, і побажання успіху в дальшій праці на користь українській громаді на чужині.

Голова Обласної Спілки Українських Журналістів: Арк. Животко. — Секретар ОСУЖ: Інж. Іван Лучишин.

Optymizm widznaczaje pereaswiatoczni zajawy derzawnych muziw

Pered konferencijeju w Moskwi

Rada ministriw zakordonnych spraw zakinczyla swoi narady w Niu-Jorku, Rada dijszla do porozuminnia w pytanni pro dennyj poriadok nastupnoi konferencii, szczo widbudetsia w Moskwi w berezni 1947 r., i uchwalyla sklykaty na 14 sicznia w Londoni naradu swoich upownowazenych, szczo prowede pidhotowczu do konferencii robotu. Na cij naradi majut buty wysluchani j dumky derzaw, zacikawlenych u sprawi ukladennia myrowoho dohoworu z Nimeczczynoju. Z takych derzaw dosi wyslowyly poslaty na naradu swoich predstawnykiw Belhija, Luksemburg, Polszcza, Danija, Czechoslowaczczyna j Brazylija. Minister Bevin obstojuje takoz nadannia takoi samoi mozlywosty j brytijskym dominionam.

Dennyj poriadok nastupnoi konferencii maje 6 punktiw, z jakych pjat stosujetsia Nimeczczyny j 1 — Awstrii. W perszomu punkti stoit zwidomlennia Alijantskoi Kontrolnoi Rady pro demilitaryzaciju ta denacyfikaciju Nimeczczyny, pro uspichy widnowlennia ii demokratycznych instytucij, a takoz pro stan nimeckoho hospodarstwa i reparacijnoho pytannia. Krim toho, maje buty prosluchana dopowid pro zasnuwannia centralnych hospodarczych ustanow i pro zachody do likwidacii Prusii z metoju zabezpeczennia decentralizacii nimeckoho prawlinnia.

W nastupnomu punkti peredbaczeno wyznaczyty formu j pownowazennia toho nimeckoho uriadu, szczo maw by pidpysaty myrowyj dohowir. Dali nakresleno obhoworennia samoho dohoworu, pry jakomu osoblywu uwahu matymut i otze powynni buty wziati do uwahy jak materijaly pidhotowczoi narady, tak i pobazannia zacikawlenych derzaw.

Pry ciomu bude obhoworeno pytania pro majbutni kordony Nimeczczyny i, na bazannia Francii, pro Rajnsku j Ruhrsku oblasti.

Dalnijszyj punkt stosujetsia amerykanskoi propozycii pro zabezpeczennia rozbrojennia ta demilitaryzacii Nimeczczyny. Minister Byrnes szcze w Paryzi zaproponuwaw garantuwaty wykonannia Nimeczczynoju pokladenych na nei obowjazkiw szczodo cioho za dopomohoju specijalnoho dohoworu miz czotyrma derzawamy-okupantamy. Byrnes wyznaczyw termin dijannia cioho garantijnoho dohoworu w 25 rokiw, zhodom wyslowywszy hotowist prodowzyty joho do 40 rokiw.

U pjatomu punkti zaplanowano zwidomlennia pro stan wuhilnoi promyslowosty w Nimeczczyni j obhoworennia takoi wazlywoi ne tilky dla Nimeczczyny, a j dla nyzky ewropejskych krain wuhilnoi problemy.

Krim toho USA zrobyly szcze propozyciju obhoworyty na moskowskij koeferencii pytannia pro zmenszennia w Nimeczczyni okupacijnych zbrojnych syl, kilkist jakych maje buty znyzena w 1947-mu roci do 140 000 w amerykanskij ta brytijskych zonach, 70 000 u francuzkyi i 250 — w sowietskij. Cej punkt ne wkluczenyj u dennyj poriadok konferencii, ale minister Molotow wyslowyw zhodu rozhlanuty na konferencii j ce pytannia, jakszczo cioho bazatyme Byrnes.

Zastupnyk francuzkoho ministra zakordonnych spraw de Murwille na odnij presowij konferencii w Niu-Jorku wyslowyw pohlad swoho uriadu w nimeckomu pytanni. Francija obstojuje dalszu decentralizaciju Nimeczczyny z centrom nimeckoi federacii ne w Berlini, zhodzujetsia z hospodarczym objednanniam Nimeczczyny, ale wymahaje miznarodnioi kontroli nad Rurskoju oblastju, w peredaczi Rajnskoi oblasty Francii, hospodarczoho objednannia Saarskoi oblasty z Francijeju i zapereczuje proty stworennia centralnoho nimeckoho uriadu.

Tiso rozpowidaje pro mynule

Sud nad buwszym slowackym prezydentom

Kolysznij prezydent slowackoi derzawy Tiso pidczas peresluchannia w sudi podaw dekilka interesnych faktiw, jaki zaisnuwaly pered proholoszenniam nezaleznosty Slowaczczyny. Pered aktom proholoszennia, Tiso pryjniaw u sebe lysz kilkoch nimeckych hospodarnykiw j szczojno na kilka den pered samym aktom zustriwsia z Seyss-Inquartom. Odnacze ci widwidyny maly czysto kurtuazijnyj charakter. Dnia 13. bereznia 1939 r. — zajawyw Tiso dali— joho poklykaly do Berlinu j tut Hitler skazaw jomu, szczo Slowaczczyna abo „musyt riszytysia“, abo zde ii dola Czechii. Proklamacija slowackoi nezaleznosty, jaku Tiso widczytaw u radio, bula wze zazdalehid wyhotowlena nimciamy. Tiso zapereczyw, naczebto win znaw szczonebud pro namiry Hitlera widnosno Czechoslowaczczyny j pro terorystyczni akty widdiliw Hlinky ta pro pryjawnist nimciw u Slowaczczyni.

Nowyj proces w Nürnberzi

Na niurnberzkomu procesi nimeckych likariw wyjawlajetsia dedali szyrsza j zachlywisza kartyna zloczyniw, uczynenych obwynuwaczuwanymy pid maszkaroju „medycznych doslidiw“. Z lystiw ta inszych dokumentalnych danych, oholoszenych na sudowych zasidanniach heneralom Taylorom, staje jasnym, szczo pry ciomu jszlosia lysze pro swidome masowe wynyszczennia neszczasnych zertw nacystskoho rezymu, jaki czasto- husto pomyraly w zorstokych mukach, i szczo perewedeni cymy likariamy „doslidy“ z medycznoho pohladu buly cilkom nepotribni j neobgruntowani. Taki buly „doslidy“ z pidniattiam ludyny bez kysniu na wysotu 12 km, z ponyzenniam temperatury szlunka do 26°, koly zertwa pomerla pry 28°, z kupanniam ludej u wodi z temperaturoju trochy, wyszcze 0°, z transplantacijeju kistok, strilanniam w ludej otrujenymy kulamy, iz „specijalnym likuwanniam“ blyzko 35 000 newylikowno chworych na tuberkulozu polakiw, jak ce proponuwaw u swojemu lysti pidsudnyj Blome. Usi ci morduwannia ludej prowodylysia orhanizowano j systematyczno, maly charakter zloczynnoi zmowy i buly pidtrymuwanni nacystskoju werchiwkoju, pro szczo swidczyt miz inszym oholoszenyj na sudi lyst Himmlera z 24. X. 1942.

Wistky z Wroclawa

Zwitodawec anglijskoho czasopysu „Manchester Guardian“, jakyj widwidaw Breslau, szczo maje teper nazwu „Wroclaw“, opowidaje, szczo misto powernulosia do normalnoho zyttia j stupnewo poczynaje nabiraty polskoho charakteru. Ne lysz joho imia stalo polske, ale j bilszist wulyc oderzala polski nazwy. Taksamo znyszczeni napysy na kramnyciach zradzujut zaterti nimecki imena. Znaky wulycznoho ruchu zrobleni polskoju j nimeckoju mowamy. Breslaw zaselenyj w bilszosti polskym naselenniam. Iz 400 000 nimciw, jaki zyly tut szcze pid kinec wijny, zalyszylosia wsioho 40 000. Majze 170 000 polakiw prybulo do mista. Chocz misto znyszczene, wony znajszly wse taky prymiszczennia. Holowni wulyci oczyszczeno iz rumowyszcz, tramwai izdiat dali. Misto zabezpeczene wodoju, switlom i gazom. Polaky doklaly welykych zusyl, szczob zrobyty Odru prydatnoju do plawby. Wze prybuly iz Szwecii perszi korabli z towaramy. Widbudowu Breslaw, pysze korespondent, treba pownistiu prypysaty polskij energii j inicijatywi. Iz Danzigu powidomlaje polska presowa sluzba, szczo tam nemaje bilsze nimciw.

Stan oblohy w rajoni Istanbula

ta na hrecko-bolharskomu kordoni

Jak powidomlaje nimecka presa, tureckyj uriad oholosyw stan oblohy w rajoni Instanbula j u piwnicznych ta zachidnych okruhach Tureczczyny, szczo prylahajut do bolharskych ta hreckych kordoniw. Jak perekazujut, ci zachody majut zapobiznyj charakter i skerowani proty „pidstupiw rewolucjoneriw“. Napidstawi stanu oblohy rozwjazano nyzku liworadykalnych partij, i profesijnych spilok, jak takych, szczo sijaly nezadowolennia i pidkopuwalysia pid hospodarczu j socjalnu strukturu Tureczczyny. Krim toho, zaaresztowano 44 osoby i zakryto kilka hazet ta zurnaliw.

Byrnes w nimeckij sprawi

Za powidomlenniam nimeckoi presy, minister zakordonnych spraw SSZA Berns zaproponuwaw dennyj poriadok nastupnoi konferencii Rady ministriw zakordonnych spraw. Minister Berns proponuje rozhlanuty pytania pro wyznaczennia majbutnich kordoniw Nimeczczyny, ukladennia dohoworu z Awstrijeju i zmenszennia alijantskych zbrojnych okupacijnych syl w ewropejskych krainach. Za propozycieju Bernsa zahalna kilkist ich u wsij Ewropi powynna buty znyzena na 1. IV. 1946 r. do 620 000 czolowik, z tym, szczob nastupnoho roku wona bula zmenszena szcze na 1/3 abo 1/4. Krim toho minister Berns zaproponuwaw wydilyty specijalnych upownowazenych ministerstw zakordonnych spraw usich krain zacikawlenych u rozwjazani nimeckoho pytannia, jaki opraciuwaly b joho, wychodiaczy z wkaziwok, oderzanych wid Rady ministriw zakordonnych spraw. Minister Molotow zapereczuwaw proty cioho, zajawywszy, szczo robota upownowazenych lyszatymetsia bezplidnoju, poky samy ministerstwa zakordonnych spraw ne wyroblat pewnych nastanow u ciomu pytanni.

Bevin pro narady w Niu-Jorku

Jak powidomlaje nimecka presa, minister Bevin, prybuwszy do Southamptona, zajawyw, szczo wid koly win oczoluje ministerstwo zakordonnych spraw, win nikoly szcze ne buw takym pownym najkraszczych spodiwanok, jak same teper. Robota rozwywajetsia w dusi wzajemnoho porozuminnia, i narady w Niu-Jorku podaly bahato nadij. Prote, holowna pracia maje buty w Moskwi w berezni, koly dowedetsia rozwjazuwaty nimecku problemu. Ne zwazajuczy na nemynuczi tam dowhi dyskusii, a czasom i rozczaruwannia, treba wiryty, zajawyw Bevin, szczo zodnyj wyslowlenyj tam pohlad ne bude marnym. Na zakinczennia minister Bevin dodaw, szczo zdorowja joho pokraszczalo i szczo toj „chto spekuluje na protyleznomu“ moze dowho czekaty na zdijsnennia swoich bazan.

Nacjonalna zaloba w Hrecii

Zhidno z powidomlenniam z Aten, u zwjazku z widchylenniam Radoju ministriw zakordonnych spraw hreckych domahan wyprawlennia kordoniw, 18-ho hrudnia bulo oholoszeno w Hrecii dnem nacjonalnoi zaloby. U cij demonstracii, szczo trywala 4 hodyny, wzialy uczast jak polityczni partii, wykluczno do komunistiw, tak i hrecka ludnist u wsich mistach na mohyly „newidomoho wojaka“ pokladeno winky.

Szczodo hromadianskoi wijny, to, za slowamy henerala Gonatas, stanowyszcze w Hrecii ostannim czasom pokraszczalo i urjadowi wijska opanuwaly stanowyszcze.

Awstralija zaprosyla nimeckych naukowciw

Zhidno z powidomlenniam nimeckoi presy, awstralijskyj kabinet ministriw uchwalyw zaprosyty do Awstralii nimeckych naukowciw na pidstawi ukladenych z nymy dobrowilnych umow pro sluzbu.

Swiatoczna radjoperedacza

(BBC) U swoij rizdwianoswiatocznij prohrami krajewa sluzba brytijskoho radio wlasztuje peredaczu pomiz dwoma zbombardowanymy mistamy Coventry j Hamburgom. Paroch katedry w Coventry promowlatyme iz staroi krypty pry katedri, szczo zbudowana pered 600 rokamy. W Hamburgu howorytyme do sluchacziw nimeckyj duchownyj, jakyj perebuw dwa roky w konctabori.

Demonstracija zinok w Budapeszti

W Budapeszti, jak podajut nimecki hazety, 5000 zinok uczynyly sprawznij szturm parlamentu, wymahajuczy chliba j znyzennia cin na charczi. Jurba zinok, szczo nazywaly sebe „demokratkamy“, ne zwazajuczy na wzyti proty nei policijni zachody, wderlasia w uriadowyj budynok, szczob diznatysia, „jak charczujutsia ministry“. Koly poriadok bulo widnowleno, Rada ministriw pryjniala delegaciju z 15 zinok.

Polski powerotci

Za powidomlenniam hazety „Continental Daily-Mail“, do Gdynskoho portu prybuw paroplaw z 1977 polskymy wojakamy, szczo powertajutsia do batkiwszczyny z Anhlii.

*

Jak powidomlaje z Paryza berlinska gazeta „Der Kurier“, w sowietskych fabrykach za Uralom budujut nasliduwannia amerykanskoho bombowcia nadforteci B-29.

Останні повідомлення

Rizdwiana radjopromowa Trumana

W a s z y n g t o n. Prezydent Truman zwernetsia na latynskyj Swiat-Weczir, o hodyni 23,17 nimeckoho czasu z radjopromowoju do amerykanskoi nacii. Promowu peredawatymut u wsich czastynach switu. Pered swojeju promowoju prezydent Truman zaswityt-za tradycijnym amerykanskym zwyczajem-swiczky na 20 metrowij jalynci pered Bilym Domom u Waszyngtoni.

Bolharske zapereczennia pro koncentraciju wijsk

S o f i a. Bolharska urjadowa agencija zapereczyla czutky pro koncentraciju (masuwannia) wijsk, szczo malo bucimto widbuwatysia na bolharsko-hreckomu ta bolharsko-tureckomu kordoni. Zapereczeno tez wistky pro boi w rajoni bolharskoho prykordonnoho mista Iwailowgrad. Bolhari zakydajut hrekam organizowanu kampaniju postijnych oczorniuwan.

Stabilizacija kanadskoho dolara

O t t a w a. Jak powidomlaje Reuter, rozprorjadzenniam kanadskoho uriadu stabilizowano teperisznij kurs kanadskoho dolara, spertyj na dolar USA. W cej sposib oprokydajut czutky pro obezcinennia, szczo bucimto zahrozuwalo kanadskij monetarnij odynci.

Kontrolna Rada witaje Stalina

B e r l i n. Sojuzna Kontrolna Rada wyslala prywitannia generalissimusowi Stalinowi z nahody joho 67 ricznyci z dnia narodzennia w piatnyciu 21 hrudnia. Pro ce powidomleno pry nahodi 56 zasidannia Kontrolnoi Rady.

Hreckyj premijer Tsaldaris u prezydenta Trumana

W a s z y n g t o n. Hreckyj premijer-minister Tsaldaris maw u mynulu piatnyciu rozmowu z prezydentom Trumanom pro hospodarske polozennia swojei krainy. Derzawni muzi u zwjazku z hospodarskymy j finansowymy trudnoszczamy Hrecii obhoworjuwaly mozlywist pozyky, szczo ii maw by aprobuwaty amerykanskyj Kongres na poczatku 1947 roku. Minister zakordonnych spraw USA Byrnes buw tez pry tij rozmowi.

Molotow widletiw do Moskwy

B e r l i n. Sowjetskyj minister zakordonnych spraw Molotow prybuw litakom po dorozi z Londonu do Berlinu i mynuloi piatnyci po poludni widletiw nehajno do Moskwy, szczob buty w Stalina na joho 67 den narodzennia.

Aresztuwaly miznarodniu zlodijsku bandu

B e r l i n. Berlinska kryminalna policija aresztuwala 10 czleniw 13 osobowoi bandy zlodiiw iz miznarodnim skladom. Miz 10 bandytamy, szczo wystupaly lysze w alijantskych uniformach i buly wazko ozbrojeni, je 7 nimciw, 1 polak, 1 hrek i 1 czech. Za trjoma ostannimy czlenamy bandy szukajut. W bandytiw widibraly awto, try chutra, try perlowi namysta i 40 000 marok. Zlodiiw sudytyme brytijskyj wijskowyj trybunal.

Welyka policijna kontrola w Müncheni

M ü n c h e n. Wnoczi na 19 hrudnia amerykanska wijskowa policija razom iz widdilamy nimeckoi policii wczynyla nespodiwanu welyku kontrolu na Münchenskomu holownomu dwirci. Aresztuwaly 300 osib. Odnoho zloczyncia, szczo za nym dawno wze szukaly, bulo ubyto postrilom u holowu pid czas joho wteczi. 300 aresztowanych, szczo pry nych znajdeno bahato charcziw ta zlodijske znaradiia, stanut pered blyskawkowym amerykanskym sudom.

Proces kolysznioho warszawskoho gubernatora Fischera

W a r s z a w a. U warszawskomu najwyzczomu narodniomu sudi poczawsia proces proty kolysznioho nacystko-nimeckoho warszawskoho gubertnatora Ludwiga Fischera. Fischera obwynuwaczujut w zapodijanni smerty w warszawskij okruzi ponad 1 milionowi polakiw i w masowomu wynyszczeni antyfaszystiw u konctaborach.

Rosijsko-norwezkyj dohowir

Jak powidomlaje norwezke ministerstwo zakordonnych spraw, SSSR i Norwegija zakluczyly dohowir i dworicznu torhowelnu umowu pro obopilnyj towaroobmin na 1947 rik. Dohowir bude pidpysanyj pisla ratyfikacii joho oboma uriadamy. Oba krai pohodylysia tez westy rozmowy z metoju zakluczyty dowhoreczencewyj dohowir.

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашаффенбурзі

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

22-th December 1946

Contents:

Події минулого тижня

Darunok Rockefellera dla UN

John D. Rockefeller zaproponuwaw Objednanym Nacijam jak darunok chmaroder wartistiu 8,5 milijoniw dolariw. Komitet Holownoi Kwatyry ON 33 holosamy proty 7 — w tomu Francija, jak odna jedyna z welykoderzaw — ta pry trioch zderzanych holosach pryjniala cej podarunok. W ciomu budynku prymistytsia holowna Kwatyra ON. Pered holosuwanniam sowietskyj predstawnyk zaproponuwaw, szczob cej projekt odnoholosno pryjniaty. Riszennia Komitetu Holownoi Kwatyry ON musyt maty szcze potwerdzennia plenarnoho zibrannia ON.

Koroliwskyj orden dla chorobroi francuzanky

Korol Welykoi Brytanii Georg VI nahorodyw heorhijewskym chrestom francuzanku Odettu Samson i belhijcia Dr. Alberta Guerisse lejtenanta brytijskoi marynarky, szczo oboje w czasi wijny buly anhlijskymy tajemnymy agentamy u Francii. Pani Samson — persza zinka nahorodzena heorhijewskym chrestom praciuwala do 1943 r. dla Brytijskoi kontrrozwidky u Francii i pisla uwjaznennia Gestapom ne zwertajuczy uwahy na zachlywi bytky, ne zradyla swoich zwerchnykiw. Lejtenant Guerisse pisla widstupu z Dünkirchen dopomahaw pry wteczach bahatiom alijantskym wojakam.

Objednani nacii proty Espanii henerala Franka

(BBC) Plenarne zibrannia Objedannych Nacij pryjnialo wnesok, szczob wsi czleny ON widklykaly swoich dyplomatycznych predstawnykiw iz Madrydu. Wnesok peredbaczaje dali, szczo Rada Switowoi Bezpeky zrobyt widpowidni kroky, jakszczo prodowz okreslenoho czasu w Espanii ne bude wybranyj nacjonalnyj uriad. Szist amerykanskych latynskych derzaw holosuwaly proty wnesku. U dyskusii, jaka wywiazalasia, sowietskyj delegat Gromyko skazaw, szczo widklykannia dyplomatycznych predstawnykiw, ce szcze minimalne domahannia. SSSR obstojuje j nadali zirwannia wsiakych dyplomatycznych wzajemyn iz Espanijeju gen. Franco. Taksamo francuzkyj delegat twerdyw, szczo wnesok duze lahidnyj, ale pidderzaw joho, jak perszyj projaw spilnoho wystupu ON w espanskij sprawi. Amerykanskyj delegat wyslowyw sumniw, czy na pidstawi czarteru ON Rada Switowoi Bezpeky upownowaznena robyty taki zachody. Ale Ameryka bude holosuwaty za wneskom, szczob pidkreslyty swoju solidarnist iz plenarnym zibranniam. Teper uriady poodynokych derzaw budut doslidzuwaty projekt plenarnoho zibrannia. Brytijske ministerstwo zakordonnych spraw powidomylo, szczo wono maje namir widklykaty swoho posla z Madrydu. Holandske ministerstwo zakordonnych spraw powidmyio, szczo wono widklykalo wze swoho predstawnyka iz stolyci Espanii.

Widpowid Espanii

Espanskyj kabinet zajawyw w swojomu komunikati, szczo zaklyk ON widklykaty swoich predstawnykiw z Espanii nezabarom rozczaruje bilszist derzaw i wony zalitymut swoho kroku. Riszennia ON protyriczyt postanowam czarteru ON. Espanski kola w Madrydi twerdiat, szczo riszenia plenarnoho zibrannia ON jawlajetsia czetwertym moralnym osudom rezymu gen. Franco pisla takychze osudiw u San-Francisko, Potsdami j Londoni. Espanskyj parlament pryjniaw rezoluciju, w jakij protestuje proty wmiszuwannia storonnich czynnykiw u wnutriszni sprawy espanskoho narodu. Espanski czasopysy stwerdzujut, szczo espansci buly raskoczeni, koly mohly czytaty w swoij presi zwidomlennia pro narody ON nad worozymy dla rezymu gen. Franco rezolucijamy.

Tretia sowietska nota w sprawi Dardanelliw

Brytijske ministerstwo zakordonnych spraw powidomylo, szczo w lystopadi wono oderzalo tretiu sowiesku notu w pytanni pro Dardanelly, zmist jakoi prote ne opublikowano. U swoij perszij noti Sowiety proponuwaly rewiziju dohoworu w Montreux (Montre), tym czasom jak u druhij bula sowietska widpowid na widchylennia Anhlijeju rosijskoi propozycii peredaty kontrolu nad Dardanellamy wykluczno czornomorskym derzawam. W awtorytetnych brytijskych kolach perekazujut, szczo Sowiety j dali obstojujut nadannia im wijskowych opirnych punktiw u Dardanellach. Perekazujut takoz, szczo odyn z predstawnykiw anhlijskoho uriadu pojasnyw, niby Rosija, ne widkydajuczy brytijskoi propozycii szczodo sklykannia miznarodnioi konferencii w ciomu pytanni, razom z tym pidkresluje, szczo proty bezposerednich perehoworiw Sowietiw z Tureczczynoju ne moze buty nijakych zapereczen. W oficijnych londonskych kolach zajawlajut, szczo dardanelske pytannia mohlo b staty objektom obhoworennia na naradi ministriw zakordonnych spraw czotyrioch potuh u New-Yorku. —

Kara za opir amerykanciam

Як повідомляє аґенство DANA, військовий суд у Франкфурті засудив польського підданця Павла Бедера до двох років ув'язнення. Бедер, що мешкав у таборі ДП в Zeilsneim, під час поліційної перевірки в цьому таборі вчинив разом з іншими опір американським поліцистам і одному з них загрожував молотком. Наступного дня його було затримано, але він утік спід арешту. При другій перевірці у нього виявлено щось з 25 пачок незаконно придбаних сигарет.

Buwszoho nimeckoho generala Heinricha v. Stülpnagela aresztuwaly francuzki wlasti w Nimeczczyni. Stülpnagel buw komanduwaczem Paryza pidczas nimeckoi okupacii Francii. Joho roblat widpowidalnym za perszi rozstrily paryzkych zakladnykiw.

Do istorii ukrainskoi presy

Wid „Zori Halyckoi" do „Dila"

Napysaw dr. Stepan Baran

Rik, ne wik — kaze nasza narodnia poslowycia. Rik — ne wik u zytti okremoi ludyny, a tym bilsze w zytti ludskoi spilnoty.

Wikom je rik i wisnuwanni presy u zwyczajnych obstawynach. Inaksze na emigracii, a zokrema w politycznij emigracii, szczo pidpadaje czastym zminam, a w reszti reszt i likwidacii. Tomu i proisnuwannia czasopysu choczby odyn pownyj rik u zminlywych widnosynach skytalszczyny sered nepryhozych zowniszných i wnutrisznich obstawyn naszoho suczasnoho zyttia — swoho rodu tez wik, szczo joho slid widmityty. Zasluhowuje cioho na naszij skytalszczyni i tyznewyk „Nedila", szczo rozpoczynaje druhyj rik nelehkoho wze wid urodyn swoho zyttia.

Nazwu nasz odnoricznyj juwylej maje ne nowu. W rr. 1911—1912 wychodyw u Lwowi tyznewyj zurnal „Nedila" pid redakcijeju Jaroslawa Wesolowskoho, jak dodatok do szczodennyka „Dilo" u Lwowi i tez u Lwowi wid 1929-ho roku pid tijeju nazwoju cilyj riad rokiw za polskych czasiw tyznewa popularna hazeta. Dowhyj czas, bo pownych dwadciat lit, wid 1898—1918, pojawlawsia u Budapeszti tyznewyk „Nedila" w uhroruskij howirci pid redakcijeju Mychajla Wrobela, jak orhan uhorskoho ministerstwa chliborobstwa, pryznaczenyj dla naszych zakarpatskych selan j pryswiaczenyj holowno chliborobskym sprawam.

I zowniszna szata naszoho odnoricznoho juwylata — latynka — tez ne nowa. Ukrainskyj pysmennyk i zurnalist polskoho pochodzennia z Naddnipriansczyny Pawlyk Swiencickyj (psewdonim Pawlo Swij), uczytel derzawnoi akademicznoi gimnazii u Lwowi, perszoi w istorii naszoho szkilnyctwa z ukrainskoju mowoju nawczannia, wydawaw z kincem 60-ty rokiw myn stalottia u Lwowi misiacznyj zurnal „Selo" w ukrainskij mowi i latynkoju dla propagandy wwedennia latynky na misce hrazdanky w naszu literaturu. Proba ne wdalasia i sam zurnal perestaw w korotci wychodyty. Ne wdalysia tez i poperedni zachody halycko-ukrainskoho dijacza i pysmennyka o. Mychajla Lozynskoho, szczo szcze w 1835-mu roci nadrukuwaw latynkoju swij etnohraficznyj zbirnyk. Ne wdalysia zachody halyckoho namisnyka grafa Agenora Goluchowskoho, szczo chotiw uwesty latynku u naszu mowu. Proty cioho wystupyw i sam zhadanyj szczojno o. M. Lozynskyj. W rr. 1919—20 polska wlada u Lwowi prykazala drukuwaty latynkoju odynokyj todi w Halyczyni ukrainskyj czasopys-szczodennyk „Wpered", latynkoju szczob polski cenzory mohly joho czytaty. Za jakyjs czas skasowano cej prykaz, bo „Wpered" zaczaly z cikawosty czytaty i polaky, a holowno polski wojaky . . . W 1916-mu roci madiarskyj uriad skasuwaw hrazdanku na Zakarpatti i zhadana budapesztska „Nedila" M. Wrobela w trioch ostannich swoich rokach 1916—18 pojawlalasia latynkoju w madiarskyj transkrypcii „Negyilya". W spoluczenych Derzawach Ameryky pojawlalysia tez czasopysy i broszury ta molytownyky dla naszych zakarpatskych hrekokatolykiw latynkoju u slowackij abo madiarskij transkrypcii dla tych, szczo z madiarskych narodnych szkil ne wynesly znannia hrazdanky; ce po czasty zachowalosia szcze j do nyniszníoho dnia. Jak baczymo, Aschaffenburzka „Nedila" ne je perszoju, szczo pojawylasia — z konecznosty — ne w naszij odezi, jakoi resztky skyne wona nezabarom.

Nasz czasopys wchodyt szczojno w druhyj rik swoho korotenkoho zyttia, a ukrainska presa — wze w sotyj. Wprawdi perszyj czasopys na ukrainskych zemlach wzahali pojawywsia wze 170 lit. tomu nazad, a same u Lwowi. Perszoho sicznia 1776-ho roku otze nezabarom po aneksii Halyczyny Awstrijeju woseny 1772 r., czasopys u francuzkij mowi „Gazette de Leopol" („Lwiwska hazeta"), jak uriadowyj orhan halyckoi hubernii. Nezabarom francuzku mowu czasopysu zamineno na nimecku i w tij mowi cej czasopys, jak szczodennyk „Lemberger Zeitung" pojawlawsia u Lwowi do 60-ty rokiw mynuloho sltolittia, koly spolszczeno w cilostt derzawnu administraciju Halyczyny. Wid todi „Lemberger Zeitung" pereminywsia na polskyj uriadowyj szczodennyk pid nazwoju „Gazeta Lwowska", szczo wychodyw az do weresnia 1939-ho roku. U ciomu trywkomu w istorycznomu chodi czasopysi je deszczo materijalu, szczo widnosytsia i do naszoho ukrainskoho zyttia.

Jak „Gazette de Leopol" je w istorii na ukrainskych zemlach perszym czasopysom wzahali, tak w istorii ukrainskoi presy perszym ukrainskym czasopysom je tyznewyk „Zoria Halycka", szczo pojawywsia u Lwowi 15-ho trawnia 1848-ho roku bezposeredno po skasowanni panszczyny i proholoszenni konstytucii w Awstrii. Perszym redaktorom cioho suspilno-politycznoho tyznewyka buw Antin Pawenckyj, perszyj ukrainskyj zurnalist Holownoi Ruskoi Rady u Lwowi, perszoi politycznoi ohranizacii halyckych ukrainciw i perszoi jawnoi ukranskoi politycznoi orhanizacii wzahali. Zhadanyj perszyj ukrainskyj zurnalist-juryst zhurtuwaw kolo sebe perszyj hurtok zurnalistiw, do jakych nalezaw i Bohdan Didyckyj, wid 1861-ho roku redaktor lwiwskoho „Slowa". Sam Pawenckyj szczasom pokynuw zurnalistyku, chocz szcze dowho praciuwaw u Lwowi jak notar.

Na storinkach „Zori Halyckoi" wze w trawni 1848-ho roku pojawylasia widozwa-manifest Holownoi Ruskoi Rady u Lwowi pid prowodom jepyskopa d-ra Hryhorija Jachymowycza, pizniszoho hreko-katolyckoho halyckoho mytropolyta, szczo maje zasadnycze znaczinnia w nacjonalnij istorii awstrijskoi Ukrainy. U zhadanomu manifesti zaznaczeno wyrazno, szczo halycki ukrainci tworiat odnu nacjonalnu spilnotu z naddniprjanskymy ukrainciamy. Cia ukrainska spilnota wid Karpat poza Dnipro je rizna i wid polskoi i wid moskowskoi ta maje swoi wlasni nacjonalni i polityczni stremlinnia. W osnownych politycznych stremlinniach halyckych ukrainciw 1848-ho r., szczo ich wydwyhnula Holowna Ruska Rada u Lwowi, bulo sprawa stworennia w Awstrii z ukrainskych zemel okremoho koronnoho kraju iz stolyceju u Lwowi, z okremym zakonodatym sojmom, okremym namisnykom iz wlasnoju ukrainskoju administracijeju ta ukrainskoju uriadowoju mowoju. Na praktyci tworylo b ce surogat wlasnoi ukrainskoi derzawy. Z wyboriw u Halyczyni do awstrijskoi konstytucii wyjszlo czyslenne ukrainske predstawnyctwo. Wono pid prowodom jepyskopa d-ra Hryhorija Jachymowycza wydwyhnulo w ciomu perszomu awstrijskomu parlamenti sprawu stworennia ukrainskoi prowincii w Awstrii. Cej postulat buw zapowitnym domahanniam awstrijskych ukrainciw i zdijsnywsia szczojno w Berestejskomu dohowori z 9-ho lutoho 1918-ho r. Ale joho ne ratyfikowano i ne wwedeno w zyttia, a woseny 1918 r. stara Awstrija perestala isnuwaty.

Polityczno-nacjonalni postulaty halyckych ukrainciw obstojuwala na swoich storinkach i „Zoria Halycka", szczo pojawlalasia do 1857-ho r. Nebarom po wesni narodiw z 1848-ho r. nastala w Awstrii reakcija i w 1851 skasowano konstytuciju, jaku prywerneno szczojno w 1861-mu roci. Todi na areni pojawlajetsia u Lwowi suspilno-politycznyj tyznewyk „Slowo" pid redakcijeju Bohdana Didyckoho, piznisze dwiczi u tyzden. Napriam joho w perszych rokach proukrainskyj w 1866-mu roci pereminiujetsia na jawno-promoskowskyj i „Slowo" dowhi roky staje recznykom halyckych moskwofiliw, szczo obstojutut nacjonalne objednannia z Moskwoju. „Slowo" i inszi moskwofilski wydannnia drukujutsia mownoju miszanynoju-jazyczijem, a sami moskwofily reprezentujut suspilne i polityczne narodnyctwo. Az do 80-ty rokiw mynuloho stolittia majut wony w Halyczyni perewahu. To wze w 60 rokach myn. stol., zokrema wid osnuwannia „Proswity" u Lwowi w 1868-mu roci ta widnowlennia presy ukrainskoho naprjamku, wperszu czerhu misiacznyka „Prawda", ukrainska nacjonalna teczija kripszaje i ostatoczno bere perewahu.

Perszyj ukrainskyj politycznyj popularnyj czasopys dla szyrokych narodnych mas „Batkiwszczyna" pojawlajetsia w Lwowi w 1879-mu roci pid redakcijeju Julijana Romanczuka, pizniszoho dowholitnioho politycznoho prowidnyka, posla i wiceprezydenta awstrijskych ukrainciw. Na misce „Batkiwszczyny" za jakyjs czas zaczaw wychodyty u Lwowi tyznewyk „Swoboda", dla narodu, szczo wid 1900 r. poszyriuwaw wze i ukrainsku derzawnycku i sobornycku ideju, jak i popularni czasopysy „Hromadskyj Holos" i „Wpered", a holowno zurnal misiacznyk dla akademicznoi molodi „Moloda Ukraina" — wsi u Lwowi.

Ta wse z najbilsze do stworennia nowoczasnoho ukrainskoho nacjonalnoho aktywu w Awstrii ta do trywkoho pidderzannia wzajemyn z Naddnipriansczynoju pryczynywsiu czasopys „Dilo" u Lwowi, szczo wychodylo wid 1-ho sicznia 1880 r. zrazu dwiczi na tyzden, a wid 1-ho sicznia 1888 r. jak szczodennyk. Redaktorom i osnownykom „Dila" buw w rokach 1880—1883 — sebto do swojei smerty w lutomu 1883 r. — buw molodyj talanowytyj Wolodymyr Barwinskyj, z fachu juryst-kandydat adwokatury, perszyj modernyj ukrainskyj zurnalist, szczo wcilosty widdaw sebe ukrainskij zurnalistyci. „Dilo" pryjnialo nazwu w protywenstwi do „Slowa", bo dilo — czyn waznisze i trywkisze w zytti i rozwoju narodu wid promynajuczoho krylatoho slowa. „Dilo" wychowalo cilyj riad zasluzenych zurnalistiw-suspilno-politycznych i nacjonalnych dijacziw, zhadaty choczby redaktora „Dila" wid 1883-ho do 1902 r. Iwana Beleja, d-ra Wolodymyra Ochrymowycza, d-ra Jewhena Lewyckoho, Oleksandra Borkowskoho, d-ra Lonhyna Cehelskoho, Wiaczeslawa Budzynowskoho, Jaroslawa Wesolowskoho, d-ra Wolodymyra Kusznira, d-ra Wasyla Panejka, d-ra Mychajla Lozynskoho, Mychajla Strutynskoho, Fedia Fedorcewa, Wasyla Mudroho, Iwana Kedryna Rudnyckoho i d-ra Iwana Nimczuka. W „Dili" spiwrobitnyczaly i teperiszni redaktory teperisznioi „Nedili" Hennadij Kotorowycz i Anatol Kurdydyk. Na storinkach „Dila" w rr. 1880 do 1939 widzerkalujetsia cila istorija ukrainskoho narodu prodowz szistdesiaty rokiw— az do wybuchu nedawnioi switowoi wijny i to wsich ukrainskych zemel ta wsijei emigracii. Za toj dowhyj czas majze ne bulo imeny ukrainskoho dijacza, jake ne figuruwaly b na storinkach cioho demokratycznoho, sprawdi wseukrainskoho czasopysu. Nedarom kazut, szczo „Dilo" ce sprawdi istorija ukrainskoho narodu trioch naszych pokolin. Z prykladu „Dila" mozna nahladno baczyty wahu presy dla zyttia i rozwoju narodu.

Ne pyszu istorii ukrainskoi presy. Zhadaju szcze tilky, szczo perszyj ukrainskyj czasopys w Ameryci pojawywsia wze 1886-ho roku w Szenandoa w Pensylweni i pid nazwoju „Ameryka", osnowanyj i redahowanyj hreko-katolyckym swiaszczenykom z Dyczkowa w Ternopilszczyni, o. Iwanom Wolanskym, szczo buw perszym wsestoronnim i nezwyczajno zasluzenym orhanizatorom naszoi zaokeanskoi emigracii w Spoluczenych Derzawach Piwnicznoi Ameryky. Wid 1893 r. wychodyt w Jersey City kolo Niu-Jorku czysopys „Swoboda", siohodni welykyj szczodennyk, odynokyj ukrainskyj nacjonalnyj szczodennyk za okeanom. I w redakcii „Swobody" praciujut kolyszni spiwrobitnyky lwiwskoho „Dila" Wolodymyr Lotockyj i d-r Semen Demydczuk, a na storinkach „Swobody" i filadelfijskoi „Ameryky", szczo wychodyt tryczi u tyzden. — pojawlajutsia dowoli czasto statti d-ra Lonhyna Cehelskoho, kolysznioho naczalnoho redaktora „Dila", posla do awstrijskoho parlamentu i halyckoho sojmu, opisla derzawnoho sekretaria wnutrisznich spraw z UNR.

W carskij Rosii ne mohla pojawlatysia ukrainska presa. Szczojno w czasi perszoi rewolucii w 1905-mu roci pojawywsia 12-ho lystopada 1905 r. czasopys „Chliborob", zdajetsia w Czernihowi, jakoho wyjszlo mabut tilky odno czyslo. W rokach 1906 i 1907 Olena Pczilka (Olha Kosacz), sestra Mychajla Drahomanowa i maty Lesi Ukrainky wydawala w Poltawi popularnyj tyznewyk „Ridnyj Kraj", opisla w rr. 1908—14 w Kyjewi z dodatkom „Moloda Ukraina".

Wid 1-ho sicznia 1906 do 18-ho serpnia 1906 r. wychodyw u Kyjewi perszyj szczodennyk „Hromadska Dumka", zakrytyj carskoju wladoju 18-ho serpnia 1906 roku. Zamist „Hromadskoi Dumky" pojawywsia 15-ho weresnia 1096 w Kyjewi nowyj szczodennyk „Rada", szczo wychodyw az do wybuchu switowoi wijny w serpni 1914 r., koly i joho zakryla carska wlada. Redaktorom „Rady" buw F. Matuszewskyj, zasluzenyj ukrainskyj zurnalist. Osnownykom „Hromadskoi Dumky", a piznisze „Rady" buw widomyj ukrainskyj patriot i dijacz. Jewhen Czykalenko i win szczoriczno wydawaw kilkanadciat tysiacz rubliw, a to i bilsze, na wydawnyctwo cioho szczodennyka, jakyj bez joho finansowoi dopomohy ne mih by buw pojawytysia. Zawdiaky Jewhenowi Czykalenkowi i W. Matuszewskomu wychowawsia i wyszkolywsia cilyj riad ukrainskych zurnalistiw, szczo opisla widohraly wyznacznu rolu w ukrainskomu derzawnomu budiwnyctwi.

Wid 1917-ho roku czyslo periodykiw w ukrainskij mowi zroslo uze znaczno i maje riznorodnyj charakter. Zroslo tez czyslo ukrainskych czasopysiw na emigracii, do cioho czysla nalezyt wze i „Nedila".

Wid „Zori Halyckoi" do „Dila" i „Rady" az do suczasnoi emigracijnoi presy — szlach dowhyj. Ukrainska presa buduwala joho dla kraszczoho majbutnioho naszoho narodu. Cej szlach buduje wona i na skytalszczyni w nezlomnij wiri, szczo win zawede nas taky do wilnoi Batkiwszczyny.

З нашого життя

Swiato rokowyn Berestejskoi Unii na Frankfurtskomu uniwersyteti

Apostolskyj Administrator prawyw Sluzbu Bozu w Domkirche — Trymownyj wyklad prof. I. Mirczuka

(Wid naszoho okremoho zwitodawcia)

350-littia Berestejskoi Unii widswiatkuwala ukrainsko-katolycka hromada Frankfurtu j okolyci torzestwennoju Sluzboju, Bozoju szczo ii widsluzyw Wysokoprepodobnyj Apostolskyj Administrator na Nimeczczynu o. dr. M. Wojakowskyj z duchowenstwom w Dommkirche ta swiatocznoju Akademijeju, szczo widbulasia w auli Frankfurtskoho uniwersytetu.

Na Akademiju prybuly predstawnyky ukrainskoho hromadianstwa, CPUE j frankfurtskych i dookolysznich towarystw, orhanizacij ta instytucij. Buly tez pryjawni zaproszeni hosti-czuzynci.

Na prohramu Akademii sklalysia: dopowid prof. dr. I. Mirczuka z Münchenu pro „Znaczennia Berestejskoi Unii", jaku dopowidacz wyholosyw ukrainskoju, anglijskoju j nimeckoju mowamy ta z wystupu Kapeli Ukrainskych Bandurystiw pid mysteckym prowodom Kytastoho j Bozyka.

Akademija poczalasia widspiwanniam psalomu „Dla Tebe, Hospody, hlas moj . .", pisla czoho prof. dr. I. Mirczuk wystupyw iz dopowiddiu.

Do powidacz pidijszow do Berestejskoi Unii ne z relihijno-dohmatycznoho stanowyszcza, a rozhlanuw ii, jak fakt istoryczno-kulturnoho znaczennia. Berestejska Unija, na dumku prelegenta, ce odyn iz zowniszních wyjawiw postijnoho szukannia ukrainskym narodom zwiazkiw ij kulturoju Zachodu. Ce szukannia politycznych i kulturnych zwiazkiw poczalosia wze zarannia naszoi istorii, koly to kniaziwska Ukraina namahalasia zwilnytysia wid wykluczno politycznoho, kulturnho j relijinoho wplywu Wizantii.

Prodowz istorii Ukraina widohrala rolu kulturnoho pomostu pomiz Schodom i Zachodom. Ukrainskomu narodowi pryswiczuwala zawzdy ideja organicznoho zwiazku iz Okcydentom. W borotbi iz koczowykamy ukrainskyj narid pleczyma spirawsia na Zachid i w kulturi czerpaw syly do borotby z ordamy. Odnym iz perszych etapiw bulo imenuwannia Ilariona mytropolytom Ukrainy. Kyiwski kniazi wely ewropejsku polityku, ne zwazajuczy na protyzachody Wizantii. Zokrema sylno poznaczylysia ci zwiazky w politycznij dilanci pidczas tatarskoho lycholittia u zachodach kniazia Romana j korola Danyla, jaki wely z Rymom perehowory pid politycznym aspektom. Wyswiaczennia j pidwyszczennia moskowskoi cerkownoi jerarchii, jaka stala nazywaty sebe tretim Rymom ta chotila pidkoryty pid swoju zwerchnist ukrainsku Cerkwu j duchiwnyctwo pid Polszczeju, wyklykaly reakciju. Os tak kulturno-polityczni ta religijni mirkuwannia dowely do toho, szczo czastyna ukrainskoho narodu objednalasia z Rymom i cej istorycznyj fakt maw welyke znaczennia dla ciloi naszoi nacii.

Nakreslywszy pryczyny j istoryczni etapy zwiazkiw ukrainskoho narodu z Ewropoju, prelegent scharakteryzuwaw Berestejsku Uniju, jak zawerszennia ich w dilanci nacjonalno-politycznoho, religijnoho ta kulturnoho zyttia.

Pisla dopowidi Kapela Ukrainskych Bandurystiw wykonala nyzku religijnych, istoryczno-religijnych ta religijno-obriadowych pisen.

Ba.

Kutia dla wojakiw-ukrainciw u Welykij Brytanii

(pi) Jak dowidujemosia z ukrainskoi presy w Kanadi, Sojuz Ukrainciw Brytanii pidhotowlaje na ciohoriczne Rizdwo welyku Kutiu dla kolysznich wojakiw polskoi armii, szczo szlachom: Blyzkyj Schid—Afryka—Italija dobylysia do Brytijskoho ostrowa. Wony wze 5—6 lit ne swiatkuwaly spilno Rizdwa, ale j ridnoho slowa ne czuly. Oba naczalni kapelany dla tych wojakiw, jepyskop Sawa dla prawoslawnych ta o. Antin Hodys dla hreko-katolykiw, a takoz sekretar Sojuzu Ukrainciw Welykoi Brytanii, por. Oparenko zwernulys czerez Centralne Ukrainske Dopomohowe Biuro do ukrainciw Kanady j Ameryky z harjaczym zaklykom dopomohty im u wlasztuwanni cijei perszoi wojackoi kuti na czuzyni.

Holandija wyselyt bezderzawnych

Za powidomlenniam z Haagu, z Hollandii majut buty wyslani, jak nebazanyj element blyzko 17 000 piddanciw kolysznich worozych derzaw. Pyblyzno 25 000 piddanych osib, perewazno nimciw, awstrijciw, a takoz bezderzawnych, szczo ranisz maly nimecku abo awstrijsku derzawnu prynaleznist, dosi szcze perebuwajut u Hollandii, jak pro te oficijno zajawyw hollandskyj ministr justycii. Holandskyj uriad namiriajetsia wyslaty ich do Nimeczczyny, skoro distane zhodu na te okupacijnoi wlady. —

10 bereznia w Moskwi

Za powidomlenniam nimeckoi presy, Rada ministriw zakordonnych spraw uchwalyla sklykaty swoju nastupnu konferenciju dla obhoworennia nimeckoho pytannia 10-ho bereznia 1947 w Moskwi. Pidstawoju dla takoi uchwaly bula propozycija ministra Molotowa pro sklykannia Rady same w Moskwi, jaka stoit szczodo cioho na czerzi, oskilky poperedni konferencii poslidowno widbulysia w Londoni, Paryzi, Niu-Jorku. Na pytannia ministra Bernsa, czy zabezpeczyt sowietskyj uriad czuzozemnij presi ti sami umowy, szczo ich wona mala w Paryzi j Niu-Jorku, Molotow widpowiw stwerdno.

Widbudowa portu w Hamburzi

Odyn z najbilszych u switi hamburzkyj port w rezultati wojennych dij buw zrujnowanyj abo poszkodzenyj na 60—70 %. Jak powidomlajut nimecki hazety, widbudowa joho pisla zakinczennia wijny uspiszno posuwajetsia wpered. Teper win ne tilky moze zadowolnyty suczasnyj obmezenyj popyt na nioho, a j maje szczodo cioho nawit pewnyj rezerw: ricznyj obih joho siahaje 5,5 miljoniw tonn pry ewentualnij spromoznosti 9 miljoniw tonn. Prote urachowujuczy potreby majbutnioho, brytijska wijskowa uprawa razom z nimeckoju wladoju sklala czotyrylitnij plan, szczo peredbaczaje nyzku widbudownych robit u porti, w tomu czysli samych zemleczerpalnych w obsiazi 3 miljony kubicznych metriw. W osnownomu widbudowa hamburzkoho portu zaplanowana na 1950 r., chocz i todi propuskna spromoznist joho stanowytyme lysze 50—60% peredwojennoi.

Repatrijacija polskych DP

Zhidno z oholoszenniam, jake wydaw keriwnyk widdilu UNRRA dla peremiszczenych osib Meyer Cohen, z dnem 31. hrudnia mynaje ostannij reczenec, w jakomu nasylno wywezeni polaky, jaki choczut powernutysia do swojei batkiwszczyny, mozut oderzaty dwomisiacznyj prydil charcziw. Wsich peremiszczenych osib polskoi nacjonalnosty wzywajetsia szcze raz skorystaty iz propopycii amerykanskoi, anhlijskoi j francuzkoi armij. Jak podaje dali Mr. Cohen, bilsze 70 000 polakiw posluchaly wid 1. zowtnia cioho zazywu j wyichaly iz trioch okupacijnych zon do swojei batkiwszczyny.

Ювілейний рік української преси / НАПИСАВ АРКАДІЙ ЖИВОТКО

... „Покличемо з темряви минулого мужа, що віддав всього себе на користь батьківщині: нехай буде він вічним докором безжурним і твердою наукою бадьорих“.

Такими словами, присвяченими Б. Хмельницькому, відкрив свої сторінки перший український журнал. Було це 130 років тому, коли у Харкові за співробітництвом визначніших наукових і літературних сил того часу, що купчилися при першому в Україні університеті, почав виходити маленький форматом (бо тільки 15×10), але глибокий, як на ті часи, завданням і змістом „Украинский Вестник“.

„Дати ліпше поняття про тутешній край“ та збудити почуття любови до України — ось те головне завдання, що його протягом чотирьох років здійснював він як міг в умовах російської дійсности початку минулого століття (1816 — 1820).

На його сторінках знайшла місце низка праць з української історії, етнографії, описів та спогадів з українського життя і зрештою вперше прозвучали тут слова і думки літературної української творчости Це ж тут зустрічаємо цінні описи поодиноких місцевостей України — їх історичне минуле, побут, культурне життя тощо.

Це ж саме тут представником української літературної творчости стає П. Гулак-Артемовський, публікуючи відому байку: „Пан та собака“ та низку інших творів, з яких згадати хоча б такий як „Супліка“ до Грицька Основ'яненка, присвячений становищу української мови в тогочасних умовах та придатності її в літературі.

Протягом чотирьох років сторінки „Украин. Вестн.“ приносили своїм читачам все те, чим жила того часу думка українського пробудження. Своїм читачам... А що на те українське суспільство? Скільки ж було їх, тих, що цю думку сприймали, скільки ж мав цей перший український журнал передплатників? Було їх р. 1817 всього 297 і то була найбільша їх кількість за чотири роки. Виникає питання: чи був цей факт специфічним лише для суспільства українського?

Відповідь можемо мати, коли поглянемо на передплату подібних часописів у інших народів того часу. Досить тут згадати хоч би такий, як „Часопис Музею в Празі“, що почав виходити р. 1827 і на початку мав лише 436 передплатників, або такий як російський „Москвитянин“, що на всю Росію спромігся здобути... 300 передплатників. Чи навіть „Отечеств. Записки“, що почали виходити р. 1820 і мусіли, зрештою, припинити своє існування через малу кількість передплатників, щоб відновитися далеко пізніше.

Мусіло припинитися і видання „Украинск. Вестн.“, але з причин зовсім іншого характеру. З р. 1819 почали виявлятися виразні цензурно-адміністративні утиски. Журнал почав діставати загрозливі попередження, що в м. січні 1820 р. скінчилися забороною.

Та пробудження вже сталося. А за ним простелився шлях вже визвольних змагань. Був це шлях, на якому бачимо в минулому низку таємних політичних товариств, виникнення Кирило-Методіївського Братства, Шевченка, Куліша, Костомарова, бачимо журнал „Основу“ і першу істор.-наукову енциклопедію, що нею протягом 25 років стає журнал „Киевская Старина“, бачимо велетнів думки і науки — М. Драгоманова та М. Грушевського... Стелиться цей шлях на десятки років, за якими напочатку століття наших днів приходить друга, а по ній третя дата, що сьогодні притягають до себе нашу увагу. Це — 31 грудня 1905 р. і 15 вересня 1806 р. Що ж це за дати? Про що вони нам говорять, що прагадують в тяжкі дні лихоліття?

Останній день бурхливого 1905 р. На вулицях Києва чується голос кольпортерів. Вийшло перше число першої під Росією української щоденної газети: „Громадська Думка“.

Був це орган думки ширших кіл українського суспільства, основниками якого стали Е. Чикаленко та В. Семиренко. Постаті, що в історії української культури і зокрема української преси вимагали б спеціяльних рядків, ба цілих розвідок.

А поруч з ними стала низка молодих співробітників, молодих не лише віком, але й стажем, підготовкою до журналістичної праці. Були тут поети, письменники, наукові сили і молоді публіцисти. У редакційному комітеті так само бракувало ще досвідчених журналістичних працівників, а тим більш працівників щоденного органу.

„Єдиний між нами чоловік, котрого можна було вважати за справжнього журналіста, був С. Ефремов“. — Так свідчить у своїх спогадах Е. Чикаленко.

Другою людиною, якій завдячувало існування газети, з цього погляду, був її редактор Ф. Матушевський.

... „Як би не Ф. Матушевський, то ми, напевно, не змогли б видавати газети: по совісті треба сказати, що він сам її тоді виніс на своїх плечах“ — так визначає місце цього українського журналіста в праці першої української щоденної газети під Росією Е. Чикаленко і додає: — „Коли наша преса матиме будучину, коли вона розів'ється так, як у людей, то ім'я Ф. П. Матушевського повинно нею возвеличитися на вічні времена, як нашого першого мученика преси... у мене немає такого хисту, щоб змалювати заслуги цього чоловіка перед нашою газетою“.

Такими словами згадує в своїх спогадах про „Гром. Думку„ і її редактора один з основників і видавців, той, кому М. Левицький присвятив спеціяльну працю т. з. „Причинки до біографії Е. Чикаленка“. Згадуючи тут про „Громадську Думку„ присвячує її початкам кілька рядків. Зважаючи на їх інтерес не можу утриматися, щоб їх оминути.

— „Року 1905 — так пише він у цих „Причинках“ — після тої першої революції в Россії... у Е. Чикаленка раз-у-раз збиралися наради організаційного характеру... На одній з таких нарад комбінувалися прерізні можливості щодо тиражу і ціни газети (тоді „Громадської Думки“).

Ніяких певних даних для тих міркувань не було; все то були гіпотези, у молодших — оптимістичні, у старих — песимістичні. Я більше нахилявся до молодих, Е. Х. (Евг. Харлампович Чикаленко) — до старих.

Молодші пропонували можливо більший тираж, щоб можна було поставити ціну яко мога меншу.

Одні пропонували 10.000 примірників і ціну 3 копійки; були такі, що воліли 50.000 і ціну 2 копійки.

С. Ефремов з олівцем у руці обрахував усі ті можливості. Тоді Е. Х. сказав:

— А обрахуйте скільки дефіциту буде, коли друкувати одну тисячу, а ціну покласти — 5 копійок?

Пам'ятаю, що ця песимістична комбінація зробила прикре враження на більшість присутніх.

— Та невже ви думаєте, що на всю Україну не набереться більше тисячі передплатників? — спитав хтось із молодших.

— Думаю, що не набереться, — з гіркою усмішкою відрік Е. Х. Гарячих патріотів і „щирих“ українців у нас багато, та біда в тому, що люблять вони неньку Україну до глибини серця, але не до глибини кишені. Рахуйте, Сергію Олександровичу, на тисячу примірників, — менше розчарування буде.“

Так писав М. Левицкий.

Життя незабаром показало наскільки прав був Чикаленко. Правда, напочатку „Громадська Думка“ зацікавила ширші кола громадянства. В першій половині 1909 року вона навіть зібрала вцілому 4.093 передплатників. Але в дальшому виявилося, що з усіх них тих, на кого часопис міг опертися, отже — річних передплатників, ледве назбиралося до 500. Рашта передплачувала на місяці (в ліпшому випадку на півроку) після чого відпадали.

Які ж причини були відпадання передплатників? Були різні. А серед них чимало і таких, що були наслідком того, що читач не звичний був до української газетної мови, термінології та до фонетичного правопису і тяжко приймав їх, вимагаючи, щоб у газеті писалося так — „як у нас, — мовляв, — на селі говорять“. Для читача, що звик читати українською мовою лише твори красного письменства, ще дивною випадала мова публіцистики, газетної інформації. Редакцію засипувано листами з вимогою писати „мовою Шевченка“, якої, до речі, часом, автор листів і сам докладно не знав. Мова і правопис — були два болючих питання цього часу. Болючих, але не смертельних. Смертельна небезпека чигала на „Гром. Думку“ з іншого боку. Щойно появилося перше число, як його російска влада конфіскувала. В дальшому посипалися на неї безперестанні конфіскати, кари, тимчасові завішування, аж поки сталося найбільше лихо — заборона. Сталося це 18 серпня 1906 р. по переведенні в редакції поліційної ревізії і захопленні „компромітуючих“ матеріялів. С. Єфремова, що в цей час заступав редактора Ф. Матушевського, та декого із співробітників (Хохлич, Квасницький та ін.) заарештовано. Секретареві В. Козловському пощастило сховатися і втікти за кордон, де потім провадив активну визвольну працю. По всій Україні прокотилася хвиля ревізій у передплатників та їх арештів.

Та даремні були ці зусилля російської адміністрації вбити змагання до життя пробудженого народу. На місце „Громад. Думки“ прийшов гідний спадкоємець. Став ним другий щоденний орган український, що звався — „Рада“, перше число якого появилося 15 вересня 1906 року.

Переборовши цілу низку різнородних перешкод вступила „Рада“ до нового (1907) року. Був це час, коли до Києва приїхав Мих. Грушевський і став до активної праці в газеті. Редактором став М. Павловський, людина гідна свого попередника Ф. Матушевського в журналістичній праці. Був він редактором до 1913 р., коли заступив його А. Ніковський (р. 1930 засуджений в процесі СВУ). А на секретаря запрошено одного з визначніших членів української соціал-демократичної партії (УСДРП), редактора центрального органу цієї партії „Слово“. Був ним С. В. Петлюра.

Фахових, вироблених журналістів, як і „Гром. Думка“, „Рада“ ще не мала. Щойно тут вони виховувалися, здобували досвіду і вже пізніше дехто з них ставав видатним журналістом. Найближче з „Радою“ був зв'язаний С. Єфремов. Як надійний і талановитий публіцист почав тут виступати С. Петлюра. Фейлетони давав С. Черкасенко. Сталими співробітниками, що провадили постійні відділи, були Д. Дорошенко, М. Старицька-Черняхівська, Б. Грінченко, М. Лозинський (закордон. від.). Красне письменство заступлено було такими іменами, як В. Винниченко, С. Васильченко, О. Олесь, Мод. Левицький, Гр. Чупринка та чимало ін. Зрештою, передові статті та статті на теми історичні належали перу М. Грушевського, С. Єфремова, Ф. Малишевського та ін.

При помочі цих сил і стала „Рада“ речником і дзеркалом українського життя на всіх землях. Стежила за його розвитком, формувала національну думку. Так проіснувала до першої світової війни (1914), здобувши до 4.000 сталих передплатників.

Три дати сорока років визначають сьогодні ювілейний рік української преси. В тяжку, похмуру ніч лихоліття зоріють вони, як світла згадка молодих днів українського відродження.

Аркадій Животко.

Presa i hromadjanstwo

Promowa dr. Komarynskoho na Oblasnomu Zjizdi Spilky Ukrainskych Zurnalistiw u Regensburzi

Dola zahnala sotni tysiacz ukrainciw w czuzu nam Nimeczczynu; zywemo rozporoszeni po sotniach taboriw i zywemo w nepewnosti. Bo chto z nas zmoze skazaty, szczo z namy bude za misiac, za piw roku?

Smisznym bulo b twerdyty, szczo wse zalezyt tilky wid nas. Ale tilky bojahuzy mozut howoryty, szczo my bodaj do pewnoi miry ne mozemo wplywaty na nasze majbutnie. A wplywaty z uspichom znozemo tilky todi, koly ti, jaki wyriszuwatymut naszu dolu, budut baczyty, szczo my, ukrainska emigracija w Nimeczczyni je odno sucilne, szczo wsi my choczemo postojaty odyn za wsich, a wsi za odnoho, wsi projniati odnym duchom, odnakowoju riszuczistiju. Otze treba nam staloho zwjazku, staloi informacii. A takym zwjazkom moze buty tilky ukrainska presa. Ne koznyj czytaje obiznyky, ne koznyj chodyt na zasidannia czy zbory, a presa potraplaje majze w kozni ruky.

W tomu nadzwyczajna waha naszoi presy. Ale, szczob nasza presa wykonala ti zawdannia, wona musyt buty nasampered u k r a i n s k a; wona musyt ukrainskyj interes stawyty nad interesy uhrupowan, partij, wydawnyctw.

Presa maje informuwaty pro wse zhidno z prawdoju, objektywno podawaty prowireni fakty.

Presa musyt buty wilna nezalezna w wyslowluwanniu swoich pohladiw na podii.

Presa musyt buty twereza. Wona musyt sowisno ociniuwaty podii, obstawyny, pohlady. Nadmirnyj optymizm czy czornyj pesymizm odnakowo szkidlywi i nepotribni.

Wona musyt buty m o r a l n a. Zurnalist ne smije nikoly zabuwaty pro prawyla morali. U nioho musyt buty odnakowe mirylo dla sebe i dla druhych. Szczo na joho dumku nemoralne u protywnyka, musyt buty tak samo nemoralnym u nioho i joho pryjateliw.

Ton presy musyt buty lycarskyj. Jak ne je argumentom, pjastuk, tak i lajka w presi ne moze nikoho perekonaty, wona je tilky dokazom nekulturnosty zurnalista i czasopysu, szczo mistyt taki statti.

Wkinci nasza emigracijna presa ne tilky zmistom, ale i mowno musyt buty zahalno-ukrainska. Na Bojkiwszczyni mozna bulo pysaty hazetu z domiszkoju bojkiwskoho dijalektu, bo czytaly ii bojky i ich ce ne wrazalo, tak jak ne wrazaw miscewyj dijalekt czasopysy z czernihiwszczyny czytacziw toho rajonu. Ale emigracijni czasopysy pysani dla czytacziw zi wsich ukrainskych zemel i tomu koneczno pysaty ich bezdohannoju ukrainskoju nowoju.

Swidome welykoi wahy ukrainskoi emigracijnoi presy, Regensburzke, OPUE moimy ustamy szczyro witaje oblasnyj Zjizd SUZ-u ta bazaje jomu pownoho uspichu.

Syla j nebezpeka presy

Jak powidomlaje hazeta „Main-Echo“, fachiwec z atomoznawstwa francuzkyj uczenyj prof. Frederic Curi wyslowyw dumku, szczo bakteriolohiczna zbroja moze buty smertonosniszoju za atomowu. Jak skazaw prof. Curi, cilkom mozlywo, szczo krim atomowoi bomby, isnuje abo hotujetsia j insza smertonosna zbroja. Prote czasom zurnalisty, bazujuczys na ne cilkom tocznych i prawdywych widomostiach, dajut nadto szyroku wolu swoij fantazii. Najsylnisza zbroja w suczasnomu switi, za slowamy prof. Curi, je nauka i zurnalistyka.

Старі й молоді

Написав Л. ГРУШЕНКО.

(Голос у дискусії.)

У нас ведеться тепер розмова про те, хто має вести народ, старі чи молоді. Розпочав її В. Завадський статтею: „Дорогу молодим“. Автор домагався, щоб до проводу йшли молоді люди, так у віці від 20 до 30 літ, коли вони здібні „ризикувати“. П. Завадському добре відповів п. Дядюренко. Ми могли б тільки додати, що „ризиковні“ проводи в деяких державах завели свої народи до найбільшого нещастя, яке світ бачив. Чи й ми мали б наслідувати подібну жадобу ризику? Думаю, що і пан Завадський не бажає собі цього.

Та щоб одповісти на питання „старі чи молоді“ — варто звернутися трохи до статистики, це значить подивитися, в якому віці люди досі довершували найславніші діла у своєму житті. Тут частинно прийде нам на поміч маленька стаття, що ще рік тому появилася в американському місячнику німецькою мовою під заг. „Neue Auslese“ ч. 3. Автор назвав ту статтю „Це не залежить від віку“ — і показав у ній, в якому віці 31 із славних людей довершили діла, що про них говорить історія. Ось тут ті особи — взяті з різних ділянок людської творчости.

Славний англійський філософ Франц Бекон вже на 15 році свого життя написав головні думки свого головного твору „Novum organon“, який розпочинав новітню філософію. Славна героїня французького народу, Орлеанська Діва, на 17 р. життя визволила місто Раймс з англійської облоги; також Олександер Великий на 17 році життя виграв битву під Херонеєю і завоював Ґрецію. Великий німецький поет Ґете вже на початку своїх 20-их років написав визначний твір „Терпіння молодого Вертера“, на 23 р. життя славився своїми творами англійський поет Кітс; те саме зробив і славний учений англійський Ньютон, якого винаходи на полі фізики мали велике значення для цієї науки. І великий італієць Марконі вже на 23 р. життя винайшов бездротовий телеграф, а американець Ліндберґ на 25 р. перелетів уперше Атлантик. Згадаймо ще двох героїв, що їх наводить американський автор і які ще до 30 років вславилися своїми творами. Дікенс на 25 р. написав славну повість, а Моцарт — славну оперу. Та тут кінчаються двадцятилітники і автор наводить тих героїв, що в 30-тих і пізніших роках визначилися заслугами перед своїм народом і всім людством.

Пан Завадський посилався на психологію, а ми скажемо: саме психологія каже нам, що людина аж цісля тридцяти років може вповні розвинути свої творчі сили. І як ми зробили б статистичний список усіх визначних людей — то побачили б, що їхній вік далеко втікає від 20 — 30 років їхнього життя. Та вертаймося до американської статті. Амундсен на 39 році прибув на південний бігун, єгипетська королева Клеопатра на тому самому році свого життя вступила як героїня на сцену світової історії. На 41 році життя Данте зачав писати найславніший свій твір „Божественна Комедія“, а Колюмб на

(Закінчення на 5-ій сторінці.)

Розмови про «Неділю»

Читачі в ролі критиків.

За рік свого існування часопис „Неділя“ придбав багато прихильників, друзів і ворогів. Цікаво було вислухати кілька характерних думок, що немало з них заперечують одна одній, залежно від того, хто її висловлює: приятель чи ворог. Ось ми слухаємо голосу професора музики Г-а. Людина об'єктивна, що цікавиться всією пресою українською на еміґрації. Але дуже скупа на легкі похвали. Шанує часопис „Неділю“, але просто висловлює побажання їй на майбутнє. Ось вони:

— Мені, насамперед, не подобається оформлення назви, заголовку, своєю несиметричністю, недодержанням одности стилю. Перша літера окреслена рівними лініями, дальші — покрученими, що дратує зір. Старий заголовок був ліпший, простіший, виразніший.

Для оживлення газети потрібно запровадити куток розваги.

Посилити зміст часопису літературно-мистецькими та науковими статтями. Ознайомлювати читачів з новинами досягнень науки й техніки.

Зовнішньо часопис нагадує поширений загально-інформаційний бюлетень. Потрібно б збільшити статтів ширшого розмаху.

Бажано, щоб у кожному номері були карикатури оригінальні своїх мистців, а не передруки з інших, хоч і чужоземних, часописів,

Потрібно поширити матер'ял часопису повчально-морального змісту, а не однобічно-пластового характеру.

Добирати кращі світлини до кліше, не випадкові, більш цікаві для української громадськости: репродукції картин, письменників, мистецьких ансамблів на еміґрації, знаних діячів СУЖ-у та ін.

Не перевантажувати зміст матер'ялом місцевого значення.

Зменшити полемічні статті і явне окреслення „титулів“ політичних угруповань, що прагнуть до монопартійности, до монополізації і преси і громадського життя, про що велика кількість громадянства і сама досить добре знає, як їх треба розуміти.

Рецензії на різні мистецькі імпрези потрібно подавати глибші, фахові, щоб автори рецензій не називали звичайних пісень з оперет — аріями, що дуже неприємно вражає око фахівця.

Щодо мови не маю нічого закинути, бо вона стоїть на потрібному ґрунті загальних норм української літературної мови, за винятком деяких недоглядів, що іноді трапляються в часопису.

Нарешті, при укладанні (верстанні) газети потрібно уникати перенесення частини статті з першої сторінки аж на четверту, та ще і з іншим наголовком. Це, на мою думку, дратує читача.

Аґроном Н-ець подає такі свої думки:

— Я систематично читаю і ... і „Трибуну“, і „Українські Вісті“ й „Неділю“, бо хочу мати повну і всебічну уяву про українську еміґрацію та її ідейні спрямування. Але часописи „Неділю“ й „Українські Віст“ вважаю за голоси моїх думок, почувань і прагнень. „Неділя“ найближче стоїть до живого життя, не захлипається від патріотичного патосу, про який забувають промовці, злізши з трибуни, а кличе „Неділя“ до звичайної реальної єдности. А тільки вона, ця ідея єдности, що гріє надією на можливе справжнє визволення людини від всякого гніту. Бо обіцяний рай можновладців приніс мільйонам злидні, терор і заслання. А тому у всякій іншій спробі монопартійности вбачаю прагнення того самого, тільки під іншим плащем.

Професор мистецтва С. вважає за хибу, що газети, зокрема „Неділя“, багато пишуть про хибні явища в житті скитальців по таборах. Навіщо писати про різні неґативні явища і цим понижувати гідність українців перед чужинцями? Навіщо доводити до загалу про те, що комусь голову побили, чи когось порізали ножем...

Але селянин П. з табору Артилерії іншого погляду. Він подає таку думку про „Неділю“:

— Я дуже не люблю, коли хтось надмірно чимсь вихваляється. Читати не хочеться, нудить. Як трапиться було совєтська газета, то що вона тільки не розпише: і те росте, і те перевиконують, всюди цвіте — а люди без штанів ходять і босі. А в „Неділі“ (хоч важко її читати латинкою) цього не-

(Далі на 4-й сторінці.)

HOSPODARSKYJ OHLAD „NEDILI"

Rosijska hospodarka

w switli sowjetskowo biudzetu

„Neue Züricher Zeitung" prynosyt cikawi dani pro biudzet SSSR „Biudzetowyj preliminar SSSR na 1946 r. predlozeno szczojno w polowyni zowtnia Najwyszczomu Sowietowi do zatwerdzennia. Sowietskyj biudzet daje nezwyczajno wartisni wkaziwky pro rozwytok rosijskoi hospodarky. Joho wartist stwerdzuje najkraszcze teperisznij minister finansiw Zwierow, jakyj pysaw pered kilkoma rokamy: „Derzawnyj biudzet SSSR jawlaje soboju pidstawowyj finansowyj plan SSSR, win maje sylu zakonu, win oznaczaje centralnyj punkt, w jakomu zbihajutsia nytky, iz usich haluzej nacjonalnoi hospodarky".

Joho wartist pidwyszczuje szcze j te, szczo biudzet porucz piatiletky, ce jedynyj, podanyj do publicznoho widoma awtentycznyj dokument, jakyj mistyt u sobi powni dani pro sytuaciju rosijskoho hospodarstwa.

Swojeridnist rosijskoi podatkowoi systemy daje zmohu na pidstawi podatkowych wplywiw rozpiznaty rozwytok produkcii. Ce tomu, szczo derzawnyj biudzet w perszij linii czerpaje zasoby iz wplywiw z oborotowoho podatku. Oborotowyj podatok platytsia zawzdy todi, koly towary z odnoho pidpryjemstwa perelywajetsia do inszoho dla dalszoi pereribky. W toj sposib wykonujetsia dadatkowo finansowu kontrolu produkcii. Porucz toho na osnowi cioho podatku uriad moze maty wplyw na ciny towariw, pry czomu win zminiaje wysotu podatkowoi stawky. Cia stawka podatkiw wykazuje welyku riznoma nit nist, jaka chytajetlia pomiz 1 % dla syrowyny j 100 % dla towariw luksusowoi konsumpcii, jak tiutiun i horilka. Torhowhelni pidpryjemstwa ne platiat oborotowoho podatku tomu, szczo win wze zaplaczenyj pidczas perelyttia towaru z fabryky do kramnyci. Wplywy z oborotowoho podatku rostut i padut widpowidno do rozwoju prodkcijnoi pojemnosty. Ci wplywy, ce najkraszczyj konjunkturnyj barometr sowietskoi hospodarky. Wze iz skazanoho wydno, szczo ne mozna poriwniuwaty biudzetu SSSR iz biudzetamy inszych kraiw, bo w oboch wypadkach idetsia pro zowsim rizni reczi. Rosijskyj biudzet ochopluje ne lysze wlastywyj derzawnyj biudzet, ale j biudzety wsich awtonomnych respublik, samouprawnych oblastej, komunalnych til i inszych, todi, koly deinde ce dijetsia w riamkach prywatnoi hospodarky j ne maje niczoho spilnoho z derzawnymy finansamy.

Perszyj biudzet nowoho piatylitnioho planu 1946/1950 r. peredbaczaje w zahalnomu 319,3 milijardiw rubliw wydatkiw. W poriwnianni z 298 milijardamy „biudztu peremohy" z 1945 r., ce lysz skromne pidwyszczennia, ale w poriwnianni z 174,3 milijardamy ostannioho myrowoho 1940 r., ce majze podwojennia. Na pidstawi tych nominalnych cyfr mozna b dumaty pro znaczne zbilszennia produkcijnoi spromoznosty w poriwnianni z 1940 r.; odnacze ce bulo b falszywe perekonannia, tomu szczo nowyj piatylitnij plan maje napered osiahnuty cej produkcijnyj riwen, a szczojno piznisze perehnaty joho. Faktyczna produkcijna spromoznist lezatyme otze w 1946. r. szcze bahato nyzcze dowojennoho riwnia, a zrist nominalnych cyfr slid widnesty na rachunok inflacii, jaka taksamo poznaczujetsia w SSSR, jak i w inszych krajach, szczo braly uczast u wijni. Ce jawyszcze inflacii zmusylo sowietskyj uriad do potrojennia kosztiw derzawnych cin za charczowi produkty j wplynula halmujucze na ukladennia derzawnoho biudzetu. Ministr finansiw Zwierow potwerdyw ce poseredno w swoij biudzetnij promowi, wkazujuczy na trudnoszczi, jaki nasuwalysia jomu w zwiazku z chytanniam cin i zarobitnych platen. Ne slid zabuwaty pry tomu, szczo tut idetsia pro perszyj dostosowanyj do myrowych umowyn derzawnyj biudzet, jakyj musyt braty na uwahu ne lysz fakt perestawlennia wojennoi produkcii na myrowu, ale jakyj musyt rachuwatysia tez iz konecznistju realizuwaty nowyj piatylitnij plan. Cym mozna wyjasnyty, szczo wypraciuwannia projektu biudzetu trywalo tak dowho.

Z uwahy na swojeridnist sowietskoi hospodarskoi struktury inflacija widzerkalujetsia w ii biudzetowomu plani w swojeridnyj sposib. Tomu szczo derzawa je jedynym pidpryjemcem i tomu szczo wona samowilno naznaczuje ciny j zarobitnu platniu, jawyszcze inflacii wyjawlajetsia peredusim u zrosti zahalnych wlasnych kosztiw produkcii derzawnych pidpryjemstw. Ce czastynno naslidok zumowlenoi wijnoju dezorhanizacii riznych haluzej industrii j wkupi z tym zmenszenoi produktywnosty praci, z druhoho boku, ce naslidok pryznanoho neszczodawno pidwyszczennia nyzczych i serednich platen. Ministr finansiw Zwierow schwylowano zajawyw, szczo pidwyszczennia cin nastupylo na najbilsz kontrolowanomu sektori sowietskoi hospodarky, todi koly na wilnomu sektori — win maw na dumci kolchozni rynky — mozna zaobserwuwaty rizkyj spadok cin. Ministr hostro wystupyw proty pidwyszczuwannia cin i wkazaw na te, szczo realizacija joho projektiw zalezna wid toho, w jakij miri wdastsia zaderzaty rist inflacii.

Bez sumniwu treba stwerdyty, szczo nawit u derzawnomu biudzeti wartist rubla iz 1946. r. ne ta sama, szczo w 1940. r., chocz na osnowi materijalu, jakyj nam danyj, tiazko okreslyty stupin obezwartnennia rubla. Iz tymy zasterezenniamy treba poriwniuwaty wysotu biudzetu SSSR w poodynokych rokach: zahalni wydatky w 1939. r. wynosyly 155,4 milj. rubliw, w 1940. r. 180, w 1945. r. 298,6, w 1946. r. 319,4 milj. rubliw.

Perechid wid hospodarky wojennoi do myrowoi wyjawlajetsia peredusim u sylnomu spadku wydatkiw na nacjonalnu oboronu j odnoczasno u pomitno sylnomu rosti sum na finansuwannia widbudowy hospodarky. Wydatky na wijskowi potreby osiahnuly w 1945. r. 128,2 milijardy rubliw, abo na kolo 10 milijardiw mensze, jak bulo peredbaczeno.

U bizuczomu roci zahalna suma kredytiw na wijskowi potreby wynosyt 72,2 miliardy rubliw, szczo w poriwnianni z mynulym rokom oznaczaje zmenszennia na kolo 56 milijardiw rubliw. Suma, pryznaczena na tu cil w 1946 r. je szcze znaczno bilsza, jak widpowidni wydatky pered wijnoju. Beruczy odnacze na uwahu zmenszennia syly kupna rubla, cia suma w dijnosti ne duze mensza wid riwnia 1939—1940 r., otze czasu intensywnych pryhotuwan do wijny. Mymo obmezennia wydatkiw na wojenni potreby, wony wse taky wynosiat szcze 22,6 % zahalnoi sumy biudzetu. Z uwahy na strukturu rosijskoho derzawnoho biudzetu j z uwahy na koneczist nehajnych widbudiwnych zawdan, ce oznaczeje welyke obtiazennia sowietskoi hospodarky. Dla finansuwannia hospodarky postawleno do dyspozycii w ciomu roci wkupi 102,2 milijardy rubliw, tobto 27, 9 milijardiw bilsze, jak u 1945 r. Nominalno cia suma osiahnula majze podwijnu wysotu widpowidnych wydatkiw u dwoch ostannich myrnych rokach, ale dewaluacija rubla, jaka w mizczasi nastupyla taksamo unemozlywluje dokladne poriwniannia. Rozpodil kredytiw na rizni haluzi hospodarstwa wyjasniuje cia tablycia:

	1945 r.	1946 r.
industrija	43,9	63,8
silske hospodarstwo	9,1	12,5
transport	9,9	10,8
torhiwla	2,2	3,2
komunalni pidpryjemstwa	2,4	3,9

Sumy podani w milijardach rubliw.

Taksamo j kredyty na suspilnu opiku j kulturni potreby w poriwnianni z mynulym rokom znaczni, a same z 20,5 wony zrosly na 83, 2 milijardy rubliw. Wony osiahnuly podwijnu wysotu w poriwnianni z dowojennymy wydatkamy. Ale j tut treba wziaty pid uwahu naslidky, jaki wyklykala dewaluacija rubla. Holownu czastynu cijei sumy pryznaczeno na narodnie nawczannia, a same 40,3 milijardiw rubliw (u mynulomu roci 26,4 mlr.), na potreby narodnioho zdorowia j tilowychowannia asygnowano 14,8 (11,5) milr., na suspilnu opiku 17,0 (17,8) milr. rubliw. Na uwahu zasluhowuje sylnyj zrist wydatkiw na dopomohu materiam i simiam, szczo majut bahato ditej. Na ti cili pryznaczeno 4,1 milr. rubliw todi, koly w 1940 r. lysz 1,2. Na potreby naukowych doslidiw asygnuwaly powaznu sumu 6,4 milr. r. tobto dwa i piw razy stilky, szczo w muynulomu roci. Welyka czastyna z toho pryznaczena na atomowi doslidy. Wlastywi koszty uprawlinnia osiahnuly sumu 11,7 milr. w poriwnianni z 9,3 u 1945 r. i 7,2 w 1940 r.

Jakszczo jde pro pytannia prychodiw derzawnoho biudzetu, to charakterystycznoju ich rysoju je te, szczo teperiszni metody finansuwannia derzawnych wydatkiw taki sami jak dowojenni. Holowne dzerelo wplywiw ce znowu oborotowyj podatok, jakyj maje daty derzawnij kasi kolo 60—70% zahalnych dochodiw. U wojennyj czas prychody ij cioho podatku wynosyly lysz 25—30, 25—30 %. Rozwij wplywiw iz oborotowoho podatku unahladniuje cia tablycia:

	mlr. rubliw		mlr. rubliw
1939	92,4	1943	71,1
1940	108,3	1944	80,2
1941	124,8	1945	123,1
1942	105,9	1946	200,8

Pry cych cyfrach, szczo bezpereczno wykazujut rozwytok produkcijnoi spromoznosty, treba wziaty tez na uwahu pidwyszczennia cin, jake w mizczasi nastupylo. Koly cia tabela wkazuje na te, szczo sowietska produkcija pisla sylnoho spadku pidczas wijny znowu mohutnio pidneslasia, to wse taky ne moze buty j mowy pro te, szczo wona osiahnula wze riwen 1940 r.

Sowietskyj uriad zarannia wziawsia do stiahania pozyk, szczob u toj sposib ochopyty i zapriahty do finansuwannia biudzetu wes nadmir kupnoi syly, jaka tut, czy tam u narodniomu hospodarstwi mohla b wyrynuty. Ciu metodu udoskonalyly pidczas wijny, koly to rozpysano az czotyry welyki pozyky, jaki maly mensze. abo bilsze prymusowyj charakter. Koly wsiaki derzawni pozyky do 1941 r., daly sumu 50 mlr. rub., to pidczas rokiw wijny SSSR zumiw tym szlachom zdobuty 76 mlr. rubliw. Taksamo j u bizuczomu roci rozpysano welyku pozyku na sumu 20 mlr. rubliw, ale wona dala u wyslidi az 22 mlr. rubliw. Czerez te rosijskyj derzawnyj dowh, jakyj czerez nepryzannia sowietskym uriadom carskych zobowiazan, perestaw isnuwaty, poczynaje teper rosty j zajmaje powazne misce w sowietskij finansowij systemi. Wydatky na dowhy wynosyly w 1940 r. 2,5 mlr. rubliw, abo 1,4 %, w bizuczomu roci 6,5 mlr. rub., abo 2% zahalnych wydatkiw.

Koly chwyla inflacii, jaka poznaczylasia w usich derzawach, szczo wely wijnu, ne omynula z SSSR, to wse taky treba skazaty, szczo w cilomu finansowa systema SSSR wyderzala probu. Te szczo naselennia dla wderzannia riwnowahy pryneslo nezwyczajno welyki zertwy, predstawnyky rezymu okreslujut w najkraszczomu wypadu, ja dribni nedotiahnennia. Wsiaki chytannia cin, platen i kosztiw produkcii, jaki mozna zaobserwuwaty j u inszych krajach, dadut SSSR szcze bahato klopotu. Ale w zahalnomu jomu wdalosia powernuty swomu biudzetowi, jakyj zawzdy spirawsia na produkcii, joho dawniu pidstawu. U toj sposib SSSR zwiazaw swij biudzet tisno z ciloju nacjonalnoju hospodarkoju, wid toho, w jakij miri wdastsia jomu rozwynuty produkciju, zalezyt tez zapewnennia wplywiw do derzawnoho biudzetu.

Podiaka

Uprawa Aschaffenburzkoi Stanyci Sanitarno-Charytatywnoi Sluzby skladaje cijeju dorohoju szczyru podiaku Teatrowi im. I. Kotlarewskoho za dobrodijnu postanowku w koryst CXC. Zokrema diakujemo p. dyr. Kryzaniwskomu j aktorskomu kolektywowi, szczo braw uczast u stawlenij piesi.

Pry ciomu wyslowlujemo szczyre pryznannia j podiaku mylym plastunkam „Lastiwkam" z taboru „Pionier" za dobrowiinu pomicz i dobre zorhanizowanu prodazu kwytkiw, z jakoi widmowylysia nawit pryjniaty proponowanu im wynahorodu.

Uprawa Stanyci CXC.

Czytaczi pro „Nedilu"

жає, а тому мені й довподоби. Найгірше, коли людина углиб загонить чирака — мучить він її, а не сходить. Ні, ти його видави, а тоді тобі й полегша. Отак і „Неділя". Добре, що вона не боїться критики і не ховає вглиб болячки, що роз'їдають наших людей. Прочитає людина правду про себе, подумає своєю здоровою головою, коли вона така, та, дивись, і стане на добру дорогу.

Чимало відгуків приносять кольпортери „Неділі", що бувають в різних містах і зустрічають різних людей. Напр. кольпортер Х-ин оповідає таке:

— Громадяни українці дуже цікавляться „Неділею", тільки утруднює читання латинський шрифт. Під час заборони розповсюдження „Неділі" в Авґсбурському таборі, читачі на вулиці переймали й просили:

— Дайте газету хоч з кишені.

Інший кольпортер каже:

— В таборах, де громадянство роз'їдає партійщина, як напр. в нашому Піонір, можна коло спортової площі почути: — Дайте мені „Трибуну", бо „Неділя" — газета большевицька.

Не поминають висловити свого голосу про „Неділю" і студенти. Студент з Ашаффенбурґу говорить:

— Читаючи газету „Неділю", я не можу зрозуміти, якої вона партії. Інші газети не важко визначити. А „Неділя" друкує статті різного напрямку, а тому важко зрозуміти її партійну лінію.

S-ko.

Zabutyj den „Proswity"

Napysaw Antin Czerneckyj

Sered emihrantskoi naszoi siro-budenszczyny nepomitno promynuw den 8-ho hrudnia, den u jakomu zachidnia witka ukrainskoho narodu swiatkuwala rokowyny osnuwannia najstarszoho oswitnioho naszoho towarystwa „Proswita", materi ukrainskych towarystw ta sprawznioho dwyhuna nacjonalnoho ukrainskoho widrodzennia.

Wse, szczo nyni maje masowyj wsenarodnyj ukrainskyj charakter, wse ce zawdiaczujemo towarystwu „Proswita". Nemaje zdajetsia u nas niodnoho swidomoho ukraincia, niodnoho naszoho hromadskoho dijacza, jakyj by ne stawyw perszych krokiw swojei hromadskoi roboty ta ne debjutuwaw w czytalni „Proswity".

Dowhu istoriju maje za soboju osnowane 8-ho hrudnia 1868 roku u Lwowi oswitnie towarystwo „Proswita".

Pro proswitu narodu dumaly wze napoczatku 19. stolittia o. kanonik Mohylewskyj ta joho hurtok u Peremyszli. Ta czasy panszczyny nespryjaly tomu. 1848 r. prynis wesnu narodiw, znesennia panszczyny w Awstrii, „perszu politycznu orhanizaciju ukrainciw. „Holowno Ruska Rada" u Lwowi. Todi tez poklykaly do zyttia j oswitne towarystwo „Halycko-rusko Matyciu" ta daly osnowy „Narodniomu Domowi" u Lwowi.

Ta newyjasnene nacjonalne oblyczczia todisznioho ruchu, zachoplennia moskofilstwom zniweczylo wsi plany. „Halycko-ruska Matycia" pidupala. „Narodnij Dim" zijszow na maniwci.

Czerez dwadciat lit, az w 1868 r. moloda, wychowana wze na ewropejskych zrazkach, ukrainska nacjonalno-swidoma intelegencija prystupyla do zasnuwannia nowoho oswitnioho towarystwa, bazajuczy proswitoju narodu poklasty trywki osnowy sprawzniomu nacjonalnomu widrodzenniu ta pidnesenniu szyrokych narodnych mas.

Proty molodych idealistiw wystupyly starszi prowidnyky, moskofilski batky narodu.

U Lwowi sw. Jur widmowyw molodym idealistam ukrainciam prawyty bohosluzennia, widsylajuczy ich jak „zradnykiw" do polskoho kostela. „Narodnyj Dim" ne daw zali na zbory. Perszi zbory pryjszlosia sklykaty 8-ho hrudnia 1868 r. u prymiszczeni polskoho lwiwskoho miszczanstwa t. zw. „Strilnycia" — de todi szcze buly polski demokraty, a ne pizniszi koltuny-szowinisty.

Malyj hurtok swidomych ukrainciw zijszowsia na ti zbory. Prowadyw ich lwiwskyj miszczanyn-kupec, swidomyj ukrainskyj patriot Towarnyckyj.

Z prowincii „wid siroho prostoho selanskoho ludu" palkym slowom witaw zbory o. Aleksej Zajaczkiwskyj.

Holowoju towarystwa wybrano molodoho uczytela gimnazii Natala Wachnianyna, kolysznioho osnownyka ta holowu widenskoho studentskoho towarystwa „Sicz". bo o. dr. Omelan Ohonowskyj, profesor uniwersytetu i pizniszyj holowa „Proswity", pobojawsia szcze todi wziaty prowid. Tynialosia dowho towarystwo „Proswita" kutom po riznych domiwkach, pidderzuwane holowno ukrainskoju uniwersytetskoju moloddiu, ta swoju robotu w narodi robylo. Joho popularni knyzeczky szyrylys miz narodom, zdobuwajuczy dla ukrainskoi sprawy grunt.

Slidom za „Proswitoju" jde ukrainske nacjonalne zyttia. 1873-ho roku powstaje „Towarystwo im. T. Szewczenka" u Lwowi, jake czerez dwadciat lit peretworiujetsia w naukowe towarystwo na zrazok akademii. 1879-ho roku zasnowujetsia u Lwowi ukrainskyj teatr. 1880-ho r. pojawlajetsia persze czyslo szczodennyka „Dilo".

1883-ho roku powstaje ukrainske Pedahohiczne Towarystwo, piznisze pereimenowane na „Ridnu Szkolu", ta persza moderna kooperatywa szyrokoho massztabu „Narodnia Torhowla".

Wse ce dity „Proswity", jaki na wsich dilankach zyttia ponesly w masy nacjonalni ukrainski idei.

Ne wytrymalo z neju „konkurencii" moskwofilske „Obszczestwo im Mych. Kaczkowskoho", ne zwazajuczy na materijalni zasoby, jakych „Proswita" ne mala.

„Proswita" stala towarystwom, jake za chopylo masy ukrainskoho narodu. Ne bulo sela w Halyczyni, de b ne bulo czytalni „Proswity". Takoho masowoho towarystwa ne maw i ne maje zaden narod.

Na wzit „Proswity" osnuwaly halycki polaky 1891-ho roku, swoje „Towarzystwo Szkoly Ludowej" — ta wono „Proswiti" ne doriwnialos, masowosty takoi jak „Proswita" ne zdobulo. „Proswita" swoimy knyzkamy j czytalniamy szyryla oswitu, swidomist ta poczuttia ludyny j hromadianyna, szczo projawlalosia dijalnistju na wsich polach. Pry czytalniach „Proswit" powstaly kramnyci, pozyczkowi kasy, teatralni hurtky.

„Proswita", dajuczy poczyn ekonomicznij dijalnosty, zasnuwala ta do ostannich czasiw utrymuwala torhowelme szkolu u Lwowi.

Bez „Proswity" nemyslymyj buw by j politycznyj rozwytok, isnuwannia ukrainskych politycznych partij. Ne dywo tomu, szczo „Proswita" tiszylasia sered ukrainskoho narodu awstrijskoi zajmanszczyny ne abyjakym awtorytetom. Poczesne czlenstwo „Proswity", jakym nadiluwala wona swoich dijacziw ta czuzych prychylnykiw ukrainskoi sprawy — wwazalosia za najwyszczu nacjonalnu widznaku, riwnu najwyszczym ordenam derzaw.

Imenem „Proswity" nazwaly [illegible] i towarystwa w Ukraini za caratu; na Wolyni, Cholmszczyni ta Pidlaszszi za Polszczi; na Zakarpatskij Ukraini ta towarystwa emigrantiw w Ewropi, a nawit j u Ameryci. Spomiz wydanych soten knyzok w milionach prymirnykiw, slid miz insym zhadaty „Istoriju Rusy" — Oleksandra Barwinskoho; „Rus Ukraina j Moskowszczyna" Lonhina Cehelskoho; wydannia ukrainskych klasykiw „Ruska (ukrainska) Pysmennist" pid redakcijeju Julijana Romanczuka, poczynajuczy wid Iw. Kotlarewskoho do Iw. Neczuja-Lewyckoho, istoriju ukrainskoi literatury w trioch tomach Mychajla Wozniaka, ta narys istorii ukrainskoho teatru Stepana Czerneckoho. Zdobuwajuczy welykyj awtorytet swojeju korysnoju dijalnistju, mala „Proswita" tez pereszkody j worohiw.

Moskofilski renegaty na kozdomu kroci staralysia bezuspiszno szkodyty ii dijalnosty.

Polska szlachta bojalasia „Proswity", widmowlala subwencij z derzawnych fondiw (miz inszymy j za wydanu 1898 r. knyzku L. Cehelskoho: „Rus-Ukraina j Moskowszczyna"), widnowlena polska respublika pacyfikuwala kilka raziw „Proswitu", poczynajuczy lystopadom 1918 r. u Lwowi, a kinczajuczy zahalnoju pacyfikacijeju czytalen w 1931 i 1933 rokach.

Ne poszczadyly „Proswity" j carski moskowski wijska, zajniawszy Lwiw i Halyczynu 1914 roku. Bolszewyky 1919-ho roku zamknuly „Proswitu", jak nacjonalistyczne towarystwo, na ii misce powstaly „selbudy".

Hitleriwskyj naizd 1941-ho roku sankcjonuwaw cej akt bolszewykiw, zaboroniajuczy tez isnuwannia „Proswity".

Ce oznaczaje, szczo „Proswita" dobre widihrala pozytywnu rolu sered narodu.

Wart nyni zhadaty szcze prowidnykiw „Proswity" ii holiw, z jakych wze nikoho nemaje w zywych. Buly ce w chronolohicznomu poriadku 1) Natal Wachnianyn, 2) Julijan Lawriwskyj — osnowopoloznyk ukrainskoho teatru, 3) Wolodyslaw Fedorowycz, jakyj perszyj daw trywki materijalni osnowy, zertwujuczy 12 000 guldeniw na „Proswitu", jak widpowid polakam na persze widmowlennia subwencii z krajowoho derzawnoho fondu; 4) o. d-r. Omelan Ohonowskyj, awtor epochalnoi „Istorii ukrainskoi literatury"; 5) Julijan Romanczuk (wydawec: „Ukrainskoi Pysmennosty"); 6) Ewhen Olesnyckyj, 7) Petro Ohonowskyj (brat Omelana), 8) Iwan Kyweluk, 9) Mychajlo Haluszczynskyj, 10) Iwan Bryk, 11) Julijan Dzerowycz, szczo staw holowoju wnaslidok borotby kljerykaliw i nacjonalistiw, wze pered samoju druhoju switowoju wijnoju. Z pomiz holownych uriadowciw „Proswity" zhadaty treba pysmennyka i hromadskoho dijacza d-ra Andrija Czajkiwskoho ta asketa Andrija Skorodynskoho.

Dla istorii treba zhadaty, szczo buw czas, koly „Proswita" ne pryjniala Iwana Franka w swoi czleny, ta sama „Proswita" zhodom imenuwala toho samoho Iwana Franka swoim poczesnym czlenom.

Z osnownykiw towarystwa „Proswita" nikoho nemaje w zywych. Na poczatku druhoi switowoi wijny zyw szcze odynokyj z pomiz osnownykiw „Proswity" o. szambelan Mychajlo Cehelskyj w Kaminci Strumilowij.

Persza filija „Proswity" w Halyczyni powstala w Ternopoli, stolyci halyckoho Pod[illegible] zawdiaky staranniam prof. Oleksandra Barwinskoho ta posadnyka d-ra Wolodymyra Luczakiwskoho.

Podajuczy fragmentaroczno oci istoryczni dani pro „Proswitu" za czas ii 78-litnioho isnuwannia, majemo na dumci slowa nimeckoho dijacza pro te, szczo zasnuwannia odnoho oswitnioho towarystwa bilsze maje znaczinnia czym dejaka wyhrana wijna.

„Proswita" ta ii dijalnist — proreczystyj ta az nadto wymownyj dokaz prawylnosty toho wyskazu.

Do charczowoho polozennia w Welykij Brytanii

Brytijskyj minister procharczuwannia John Strachey zajawyw w palati posliw, szczo mozlywo racii chliba j sala w Anhlii budut zmenszeni. Zhidno z twerdzenniam ministra zapasy pszenyci w Anhlii cioho roku na polowynu menszi, jak w tomu samomu czasi w mynulomu roci. Chwyla strajkiw w Ameryci dowela do toho, szczo dowiz charczowych produktiw do Anhlii ne dochodyt regularno. Jakszczo teperisznij strajk w Ameryci trywatyme dali, to naslidky joho doszkulno widczuje ne lysz amerykanska hospodarka, ale za jakyjs czas wony widibjutsia widjemno j na zasob lenni Kanady. Brytijskyj ministr wkazaw dali na ci trudnoszczi, pered jakymy stoit Anhlija w dilanci zasoblennia miasom u zwiazku z nedawno zakinczenym strajkom arhentynskych miasariw ta slabym dowozom miasa z Kanady j Danii. John Strachey zajawyw, szczo ledwe czy Anhlija zmoze wderzaty miasni racii na doteperisznij wysoti, jakszczo ne wdastsia pidwyszczyty dowozu.

Nowa polska trylitka

Nowyj polskyj triochricznyj hospodarskyj plan maje dla majbutnioho Polszczi — jak kazut polski dzerela — nezwyczajno welyke znaczennia. Win peredbaczaje peredusim powne zlyttia nowopryluczenych do Polszczi zachidnich oblastej iz materykom, a wslid za tym i zahalne pidnesennia zyttiewoho standartu polskoho suspilstwa na riwen wyszczyj niz do wijny. Uriad postawyw sobi za zawdannia w najblyzczych trioch rokach zbilszyty narodnie majno, wyriwniaty raziuczi klasowi riznyci, jaki powstaly buly szcze dowojennoho czasu j pidnesty na wyszczyj stupin zyttiewyj stan szyrokych narodnich mas. Peredumowoju do toho bude usunennia wojennoho znyszczennia, zaselennia opustilych zachidnich oblastej ta perewedennia socijalnych i kulturnych reform. Plan trywatyme do 1949 r. j obowiazuje wsi derzawni, kooperatywni ta prywatni pidpryjemstwa.

Wojenni szkody budut usuneni nasampered u najbilsz znyszczenych ta z hospodarskoho pohladu najwazniszych oblastiach, a same w Warszawi, zachidnich czastynach kraju j u tych prowincijach, de maje buty perewedena agrarna reforma. Szczob hospodarsko objednaty zachidni czastyny kraju z korinnoju Polszczeju, peredbaczajetsia riwnyj rozpodil naselennia na oboch oblastiach, rozmezuwannia poodynokych haluzej promyslu, riwnomirnyj rozwytok silskoho hospodarstwa ta rozbudowu komunikacijnoi merezi. Stryznem planu je pozbudowa industrii, jaka dala b zmohu zbilszyty produkciju ta odnoczasno rozwiazala b pytannia perenaselennia sela. Takym sposobom spodiwajutsia zatrudnyty u promyslowych oblastiach silske naselennia. Dobuwania wuhilla j produkcija elektrycznoi energii maje buty podwojena w poriwnianni iz 1938 r.

Do zaprowadzennia industrijalizacii treba bude kolo 200 000 dodatkowych syl, z toho 60 000 dla nowych zachidnich oblastej. Szczob wyriwniaty nedostaczu syl w dilanci szachtarstwa, peredbaczajetsia repatrijaciju szachtariw iz Francii, Nimeczczyny, j Rumunii. 300 000 repatrijantiw iz schidnych oblastej, pryluczenych do Rosii, budut poseleni na Pomorji j na slabo zaselenych zachidnich oblastiach. Ditej selan budut perewyszkoluwaty na promyslowych robitnykiw.

Wsi ci zachody budut finansowani peredusim wlasnymy zasobamy kraju. Dla cijei cili 20 % nac[illegible]oho prybutku budut widwedeni dla inwestycij. Szczojno na druhomu misci stojatymut kredyty z-za kordonu. Kraj potrebuwatyme najmensze 150 milijoniw dolariw dowhoterminowoho kredytu. Polszcza oderzyt zoloto wartistju 17 milijoniw dolariw, jak powernennia zdeponowanoho pidczas wijny derzawnoho skarbu. Reszta polskoho zapasu zolota bude dali zberezena w Kanadi j Ameryci, szczob u najblyzczomu czasi tez powernutysia do Polszczi. Na wsiakyj wypadok czastyna cioho zolota zalyszytsia w Anhlii, jak splata kosztiw za utrymannja polskoi armii.

Polska zakordonna torhiwla maje w poriwnianni z 1938 r. zrosty wtroje. Todi Polszcza eksportuwala towary na sumu 472 milijony dolariw. Pokyszczo Polszcza ne mohtyme eksportuwaty charczowych produktiw, bo procharczuwannia wlasnoho naselennia szcze nezadowilne. Teper peresiczno na osobu prypadaje 2100 kalorij denno, a polskyj uriad prahne do toho, szczob denna kilkist kalorij na osobu wynosyla 3950 kalorij.

Pidnesennia zyttiewoho riwnia powynno znajty swij wyraz u zbilszenni spozywannia reczej perszoi potreby. U tretiomu roci planu spozywannia powynno perestupyty mezi 1938 r. Taksamo pryswiatytsia bilsze uwahy pytanniam narodnioho zdorowia, zokrema z bilszoju enerhijeju budut poboriuwaty tuberkulozu. W ilanci kultury zwernut uwahu nad widbudowu szkilnyctwa j na pidhotuwannia kadriw uczyteliw. Czyslo narodnich, serednich i wyszczych szkil maje buty zb[illegible] uriad [illegible]odiwajetsia, szczo pisla wykonannia planu uczast Polszczi w kulturnomu zytti switu bude wyszcza, jak u 1938 r. Spodiwajutsia, szczo zusylla, jake polskyj narid wklaw u widbudowu nacjalnoho hospodarstwa j nowi socijalni ta hospodarski reformy dadut zmohu zrealizuwaty szcze j dalszi plany.

Старі й молоді

41 році відкрив Америку; Наполеон на 41 році свого життя стояв на вершку своєї слави. На 42 р. життя Мілтон виступив як оборонець прав англійского народу, а славний фізик Айнштайн дістав нагороду Нобеля за свою теорію релятивности. На 46 р. життя Веніямін Франклін винайшов громозвід, а Леонардо да Вінчі намалював на ввесь світ славну „Тайну Вечерю". Навіть і грецька королева Олена мала вже 46 літ, як її викрав троянський королевич Парис і цим спричинив десятилітню троянську війну...

Тепер ідуть п'ятдесятилітники:

Дарвін писав свій твір про походження ґатунків на 50 році життя — в такому ж віці відкрив Рентґен свої славні лікувальні проміння. Сервантес пише „Дон Кіхота" на 56 р., Дефо — знаного всім „Робінзона" на 58 році, а Свіфт „Пригоди Ґулівера" на 59 році.

Візьмімо ще вищі роки, що їх у нас уже тепер недолюблюють. Довідаємося, що Верді написав свого „Отелло" на 71 році, Тінторетто найкращі картини малював на 72 р. життя, і Блюхер причинився до перемоги над Наполеоном на 73 р. свого життя. Наші прихильники „молодих" напевно не знають, що Тіціян малював славні образи ще на 98 році, а славний англійський драматург Б. Шов має 90 літ і ще пише свої драми, та зовсім не думає ховатися в тінь перед молодими славами. Глибокого віку дожив був і великий драматург Гергардт Гавптман.

Варто теж навести кілька прикладів із нашого українського життя. І в нас є люди, що вже в молодому віці вславилися своєю працею. Згадаймо Шевченка, що на 24 р. почав писати свої твори, а на 33 р. життя вже був засуджений на жахливе заслання. М. Шашкевич на 26 році видав славну „Русалку Дністрову". Можна б ще згадати, що Л. Українка і І. Франко почали писати ще перед двадцятьма роками життя, але найцінніші твори написали обидва ці творці далеко пізніше. Коли подивимося на життя інших наших письменників — то побачимо, що деякі з них починали свою працю досить пізно. Квітка виступив на поле української літератури аж у 50-тих роках свого життя. Інші, і то такі великі, як Коцюбинський, Стефаник і Кобилянська, найкращі свої твори написали в зрілому віці, далеко переступаючи поза оту тридцятку, яку в нас ставиться як межу для живих трупів.

Що ж сказати про наших політиків, от хоч би про Б. Хмельницького, або старенького Івана Мазепу, що зривався до бою за самостійну Україну, маючи 70 років життя. А що зробити з нашими найбільшими істориками, що жили аж по 68 літ (Костомарів і Грушевський), або аж 74 роки (В. Антонович). Та вони не тільки так „довго" жили, але і працювали і давали цінні творі всьому нашому народові.

Та треба тут на оборону п. Завадського пригадати той сумний факт, що в нас оте „відмолоджування" триває від закінчення першої світової війни. Тоді всі „молоді" кричали, що „старі" завалили українську державу. І наraз усі хотіли бути „молодими". Протиалькогольний місячник назвався „Ми молоді", хоч його видавали вже старші директори й професори гімназії. У Львові була „Молода Громада", якої члени, як з дотепом тоді говорили, обов'язково всі мусіли бути лисі. Молодь казала, що тільки вона мусить обійняти провід, а

Пам'ятайте про допомогу українським студентам!

дехто зі старших по-собачому лестився і леститься до „молодих" тільки тому, щоб „чимось" бути, щоб не ціти на горище на склад.

Була в нас на західніх землях доба, коли провід мали у своїх руках священики (Шашкевич, Головацький, Танячкевич), пізніше у проводі були професори (Романчук), потім адвокати (Кость Левицький і Петрушевич), а тепершню добу можна б назвати проводом маґістрів. Тепер, як дехто цього хоче, ми повинні до проводу брати тих молодих людей, що покищо мають тільки охоту бути маґістрами... Отже мала б прийти доба навіть не маґістрів, тільки підмаґістрів і тих, що бажали б легким коштом закінчити гімназію. Та гадаю, що ми все ж таки зрозуміємо, що це було б надто шкідливо, коли б ми таки поставили межу отої страшної тридцятки і відложили на склад усіх старших людей. Цього, мабуть, і самі панове маґістри не схочуть, бо і вони вже почали перескакувати поза тридцятку. Дивіться на діяльних людей у чужих народів і ви побачите, що там є люди, на всіх ділянках людського життя, діячі, що вже давно залишили за собою своїх 30 літ!

У інших народів молодь учиться у фахових, середніх і високих школах, у нас вона не тільки „політикує", але дуже часто бажає, щоб тільки вона вирішувала важливі питання нашого національного життя. І тут пригадується нам герой із повісти О. Кобилянської, Нестор Обринський, який заявляє:

„Що я можу дати свому народові як політик, коли я сам ще не здобув належної освіти?!"

І наша молодь повинна пам'ятати про ті слова нашої великої письменниці та повинна здобути якнайосновніше знання, бо тільки тоді зможе бути корисними членами нашого народу. Це повинні знати і наші деякі молоді, вже ніби „фахові", політики та взятися до фахової праці над собою, бо аж після закінчення такої праці, аж тоді, як будуть „готовими людьми", зможуть бути і фаховими громадськими діячами.

Докладна статистика усіх великих людей вчить нас, що є рідкі випадки, коли геніяльні люди вже в дуже молодому віці є авторами творів або діл, що викликають подив усього людства. Та це дуже рідкі винятки і такі „чудесні діти", якщо їм доля дозволить дожити до старости, то і тоді вони не перестають бути великими. Найбільше великих людей доходить до вершка своїх творчих сил у т. зв. повноті свого віку, себто у 40-вих і 50-тих роках свого життя. Та є також винятки, коли люди навіть у старшому віці не стратили своєї працездатности і творять славні діла на користь усьому людству.

З повищого такий висновок:

Вартість людини не залежить від її молодого віку, тільки від її праці і здібностей та витривалости. У всіх народів найбільше активна верства — це люди віком від 30—50 літ. Та провід мають дуже часто і такі люди, що в нас називали б їх „стариками" і відсилали б „на склад". Чи треба пригадувати вік окремих діячів у Англії, Америці, або навіть у такій клясично-революційній Франції. У світі ніхто не дивиться на те, чи хтось молодий чи старий, тільки чи він здібний виконувати обов'язки на даному посту. Те саме мусить бути і в нас, якщо схочемо жити, а не міжусобицями винищувати самих себе.

Культурні народи шанують навіть стариків, навіть і тих, що не є геніями. І так було колись і в нас, як ми мали свою державу. Згадаємо тільки, який голос мали старики на вічах у княжих часах, або „козацькі січові діди" на Запорізькій Січі! Чи ж і тут хотіла б наша сьогочасна молодь починати історію тільки від себе? Віримо, що ні! Л. Грушенко.

5 хвилин без політики

Ne bude powazniszych epidemij

Widdil zdorowja wijskowoi uprawy amerykanskoi okupacijnoi zony powidomlaje, szczo nema nijakych pidstaw czekaty nastupnoi zymy na tereni amerykanskoi zony budjakych serjoznych epidemij. Mozlywa lysze epidemija grypy, z jakoju, prote, mozna borotysia z dopomohoju wyhotowlenych w Nimeczczyni wakcyn. Krim toho, w razi potreby specijalni zasoby proty grypy budut wydani z amerykanskych zapasiw.

Nimciam pidwyszczat mjasnyj racjon

Za powidomlenniam nimeckoi presy, na nastupnyj charczowyj period peredbaczajetsia pidwyszczennia w amerykanskij okupacijnij zoni mjasnoho racjonu. Normy chliba j towszcziw zalyszatsia poperedni. Nadali, zhidno z zajawoju henerala McNarney, planujetsia pidwyszczyty charczowyj racjon w amerykanskij ta brytijskij zonach do 1800 kalorij.

Szczob slipci mohly czytaty

Nimecka presa podaje powidomlennia z Filadelfii pro skonstrujuwannia aparata, jakyj dast slipym zmohu wilno czytaty, ne namacujuczy specijanoho szryfu u formi zwukiw. Palyczkoju zawbilszky w wiczne pero, spoluczenoju czerez elektronowi trubky iz switloczutlywoju kameroju, slipyj wodytyme po riadkach, tym czasom jak switlowi widbytky liter peretworiuwatymutsia w zwuky, podibno do toho, jak ce buwaje w procesi tonfilmu. Osoblywo dobre czuty tekst, jakszczo pry ciomu korystuwatysia nawusznykamy. Cilyj aparat wazyt 5 funtiw.

Krim toho, zhidno z informacijeju zakordonnoi presy, w USA opraciowujut teper, pokyszczo w cilkom teoretycznij ploszczyni, pytannia pro powernennia slipym z neposzkodzenymy zorowymy nerwamy zoru z dopomohoju tak zwanoho „radaru". Specjalno skonstrujowanyj aparat mih by bezposerednio peredawaty na ci nerwy, a otze j do mozku, widpowidno transformowani normalni zorowi spryjmannia zowniszinioho switu.

Niszczo ne schowajetsia wid fotoreportera

Французька преса повідомляє про курйозний випадок, що стався на сесії ОН, яка відбувається тепер у Нью-Йорку. Один з арабських делеґатів принц Al Faisal, маючи при собі важливі секретні документи, сховав їх у себе на спині під своїм подібним до мантії легким верхнім одягом. У кулуарах Сесії якийсь фоторепортер зробивши штучний спалах, сфотографував групу делеґатів, на передньому пляні якої спиною до фотоапарата стояв принц. Під яскравим освітленням його мантія стала прозорою, і схований під нею документ чітко виявився на фотознимку. За допомогою сильної лупи на ньому можна навіть прочитати частину тексту. Тепер це фото з'явилося в деяких закордонних періодичних виданнях

Chlopec-jasnowydec

W Rymi zywe dwanadciatylitnij chlopec, jakyj daje wistky pro ludej, szczo zahynuly. Win pryjmaje swoich klijentiw u czornij opasci na oczach, klade swoju ruku na znymci, jaku jomu prynosiat, opysuje wyhlad propawszoi ludyny j nazywaje miscewist, u jakij wona zywe, abo de zhynula. Czyslo propawszych, jakych widnajdeno pry pomoczi cioho chlopcia, wynosyt kilka tysiacz. Zdebilsza jdetsia pro taki wypadky, w jakych wze prypyneno rozszuky, czerez te szczo ne bulo nadii znajty propawszoho. Najslawniszi likari kilka misiaciw obserwujut cej fenomen-dwanadciatylitnioho chlopcia, szczo je hlyboko religijnyj i cikawytsia naukowymy pytanniamy.

Хто має більше шансів на заміжжя?

Таке питання, цікаве для багатьох німкень у зв'язку з браком мужчин у сучасній Німеччині, поставив репортер берлінської газети „Телеграф" керівникові Шенеберського бюра запису актів громадського стану. Ось відповідь цього „фахівця шлюбних справ", обґрунтована статистичними даними й спостереженнями очолюваного ним бюра.

Хоч яким дивним може це здатися, але найбільше шансів на заміжжя мають тепер в Німеччині жінки понад 40 років (ніби у згоді з твердженням одного американського публіциста, що „життя починається з 40 років"). У цій групі шлюбів часто фіґурують вдовці й вдови або розлучені і грає ролю забезпеченість одної сторони пристойним помешканням. Менше, а проте теж багато шансів на заміжжя мають зовсім молоді дівчата у віці від 16 до 21—23 років. Що до жінок проміжного віку, особливо від 25 до 35 років, то вони виходять заміж дуже рідко, до того ж часто за мужчин, значно старших від них, що пояснюється браком через війну мужчин відповідного віку.

З професійного погляду найлегше вийти заміж, як виявляється, секретаркам, стенографісткам і продавницям, що, на думку „фахівця шлюбних справ", слід пояснити не тільки ширшим контактом цих професій з людьми, отже й з мужчинами, а й тим, що серед цих професійних категорій жінок відносно більше буває гарненьких. Адже жіноча зовнішність і досі має чимале значення при обранні подруги життя, тим часом як чисто матеріяльні мотиви помітно відійшли на другий плян.

Як бачимо, втішні для одних німкень, що прагнуть вийти заміж, ці висновки маловтішні для інших.

Szczo jawlaje soboju ridke palywo?

Francuzkyj tyznewyk „Temps Present" powidomlaje pro nowyj rid palywa, tak zwane „ridke teplo", szczo joho wynajszow odyn amerykanskyj inzener. „Ridke palywo" jawlaje soboju chemicznyj produkt, jakyj maje bahato perewah pered inszymy rodamy palywa: wono kypyt lysze pry temperaturi 435°, ne zahorajetsia, majze ne rozszyriujetsia wid tepla i nahriwaje do duze wysokych temperatur. Wynachidnyk spodiwajetsia, szczo za dopomohoju cioho produktu mozna bude uruchomluwaty elektryczni centrali.

Informuwaty, wychowuwaty, oboroniaty

Czytacz „Nedili" pro nasz tyznewyk i zawdannia ukrainskoi presy na emigracii

Wysokopowazanyj Pane Redaktore!

Z rozmowy iz Wamy ja dowidawsia, szczo „Nedila" obchodyt juwilej swoho odnoricznoho isnuwannia ta szczo z tijei nahody Wy rado daste na ii szpaltach misce krytycznym zawwaham pro Wasz czasopys. Jak pylnyj czytacz, „Nedili" z ochotoju skorystaju z nahody, szczob wyskazaty kilka dumok pro dodatni j widjemni storinky Waszoi praci j Waszoi hazety. Dozwolte, szczo pry tij nahodi torknusia tez inszych ukrainskych hazet na emigracii j poruszu dejaki zahalnopresowi pytannia. Roblu ce tym radsze, szczo Wy zawzdy stawytesia z najbilszoju tolerancijeju do czuzych dumok i pohladiw, umijete wwijty w czuze stanowyszcze j hlanuty na rizni pytannia czuzymy oczyma. Szczo bilsze, Wy dajete czasto u swoij hazeti misce stattiam, jakych awtoramy je Waszi protywnyky, stattiam u jakych wyslowleni dumky, szczo z nymy Wy, czy to personalno, czy jak redaktor „Nedili", ne pohodzujetsia. Ce wyklykaje czasto zdywuwannia, a to j oburennia Waszych czytacziw, prychylnykiw ta odnodumciw ta ne mensze zdywuwannia w riadach Waszych protywnykiw. Dosi zodna insza hazeta, ani z taboru nezaleznoi demokratycznoi presy, ani z protywnoho taboru na takyj krok muznioi tolerancii ne zdobulasia. Bo chocz u prohramowych stattiach wid redakcii deklamujut pro tolerantnist, to w praktyci cych obicianok ne doderzujut. Wy pokazaly stezku j Waszymy slidamy chocze jty teper „Ukrainska Trybuna", zawiwszy u sebe z widpowidnoju reklamoju „Trybunu Czytacza".

Druhe, szczo wyklykaje welyke nehoduwannia, ale odnoczasno j pryznannia, ce te, szczo jasno j odwerto wyskazujete swoi pohlady, ce cywilna widwaha, z jakoju wystupajete w riznych pytanniach politycznoho, nacjonalnoho, hromadskoho j suspilnoho zyttia, ne zwazajuczy na te, czy ci jawyszcza pozytywni, czy negatywni. Majete smilist nazywaty czorne czornym, i bile bilym, nawit, koly protywna Wam presa pysze, szczo „pysannia „Nedili" mezujut z nacjonalnoju zradoju", szczo „palenije im lyce za odnu czastynu ukrainskych zurnalistiw" (do nych zarachowujut Was i Wasz kolektyw), abo koly nedokinczeni teology z inszych hazet „wysylajut Was na nauku". Nawit todi majete widwahu howoryty prawdu w oczi, koly pohrozujut Wam pobyttiam, czy fizycznym znyszczenniam. U nas ne lublat, koly howoryty prawdu, zokrema hirku j ne moze rozrachowuwaty na popularnist toj, chto nawazytsia ce robyty. Tomu w nas stilky samoobmanu j tomu tak czasto dywymosia falszywo na rizni zyttiewi pytannia j ne baczymo oczewydnych prawd. W pohoni za popularnistiu, pidderzkoju mas i dobroju kasoju, naszi zurnalisty puskajutsia na demagogiju, promowczujut prawdu, iduczy pid smak zahalu „bronzowlat" nepryjemni reczi j u toj sposib utwerdzujut zahal w samoobmani.

U nas ne lublat prawdy

Ne je zawdanniam presy j zurnalista promowczuwaty nawit duze nepryjemni sprawy, czy projawy zyttia. Zurnalist, szczo promowczuje ich, abo widjemni reczi swidomo predstawlaje u pozytywnomu, abo pryjemnomu wyhladi — ne wykonuje swoho zawdannia. Pero zurnalista, ce niz chirurga, szczo musyt interweniuwaty tam i todi, de ce potribne, ne zwazajuczy, czy ce pryjemne, czy ni, czy robyt bil, czy rozkisz. Holowne, szczob wered usunuty j pacijenta ozdorowyty.

Duze czasto zakydajut Wam, szczo pered pryludnu opiniju wytiahajete sprawy, jaki ne prynosiat nam slawy j dajete w toj sposib materijal proty nas naszym woroham.

„Czas" i odna telegrama do Moskwy

Wartisniszyj i bilszoho dokazowoho znaczennia materijal dajut im u ruky

ci odynyci, hrupy, czy organizacii, jaki dopuskajutsia pewnych wczynkiw, szczo zle pro nas swidczat pered switom, niz ti ludy, jaki z zurnalistycznoho obowiazku pyszut pro fakty, jaki wze zaisnuwaly;

wony ne wyhadujut ich, a lysz stwerdzujut objektywno te, szczo chtos zrobyw. Ludy w nas majut widwahu zrobyty szczos nehromadske, szczos nyzcze nacjonalnoi j ludskoi hidnosty, szczos, szczo prynosyt nam szkodu i czoho potim sami soromlatsia, ale kryczat i lychoslowlat tych, szczo pro te pyszut, bo ce halmuje ich u szkidnyckij roboti. Koly b Wy promowczaly, abo szcze kraszcze pochwalyly ce, Wy staly b dobrym patrijotom, zrazkowym hromadianynom. A tak, Wy zradnyk, czuzyj agent i szczo tam choczete. Wilno komus zrobyty bezwidpowidalnyj wczynok, ale napysaty pro nioho, czy z pownoju widpowidalnistju napiatnuwaty joho, ce „donos i prowokacija". Koly nazywajetsia prowokatorom zurnalista, jakyj napysaw pro fakt, szczo zaisnuwaw nezalezno wid nioho, to jak nazwaty tych, szczo taki fakty inspirujut, wyklykajut, czy dokonujut? Koly my wze pry prowokacii, to na fakti dam Wam klasycznyj ii pryklad. U „Czasi" bula zamitka, szczo czolobytniu Stalinowi sklaw miz inszym widomyj w nas literaturnyj krytyk. I awtorowi zamitky i tym bilsze redaktorowi „Czasu" duze dobre widomo, szczo cia zamitka neprawdywa, bo redaktor „Czasu" duze dobre znaje, szczo zhadanyj krytyk zywe na emigracii i redaktor „Czasu" rozmowlaw iz nym w sprawi spiwpraci z „Czasom", a swoju zamitku pomistyw lysz tomu, szczo zhadanyj krytyk widmowywsia praciuwaty w joho hazeti i praciuje w „Nedili" . .

Ja ne proty toho, szczob nazywaty reczi po imeni j pysaty prawdu, a de treba wdaryty, tam ce zrobyty. Ale ne slid zabuwaty j pro koniecznist batkiwskoi poblazlywosty j wyrozuminnia dla dejakych chyb naszoho narodu. Istoryczne mynule j umowyny zyttia naszoho narodu w welykij miri spryczynyly te, szczo w nas bahato nedolikiw, Tomu, popry kartannia, treba hlanuty na dejaki widjemni projawy zyttia j z jasniszoho boku. Asketyczne samobyczuwannia moze wyklykaty opir ne lysze z boku odynyci, do jakoi zwertajemosia, ale takyj opir moze powstaty j u ciloi hrupy, czy masy. Todi ne osiahnetsia zodnoho pozytywnoho wychownoho efektu.

Widklasty dyskusiju na sluszhyj czas

Koly my wze pry, pytanni zawdan naszoi presy, to treba skazaty, szczo pobicz informuwannia i wychowannia, ukrainska presa maje szcze odyn tiazkyj i widpowidalnyj obowiazok - oboronu naszych interesiw. Ce zawdannia nakladaje na naszych zurnalistiw obowiazok obereznosty w podawanni j naswitluwanni dejakych faktiw. Z tijei pryczyny dejaki pytannia treba promowczuwaty j prochodyty mymo nych, zokrema jakszczo ce pytannia ne perszoriadnoi zyttiewoi wahy. Mozna bude do nych powernutysia, koly ich wyswitlennia ne bude dla nas nebazane j szkidlywe. Tym czasom u naszij emigracijnij presi zawelasia wid jakohos czasu dyskusija j polemika, szczo dosyt nezsynchronizowana z umowynamy, w jakych my najszlysia. Dam Wam kilka prykladiw: naszi worohy zakydajut nam, szczo my faszysty, kolaboranty, szczo my element destruktywnyj, zloczynnyj, neroby i t. p. Zawdanniam naszoi presy je oprokynuty ci bezpidstawni j tendencijni zakydy, widbyty ich, wykazaty ich lycemirstwo j jechydnist ta daty fakty, szczo dokazuwaly b szczos nawpaky, szczos, szczo dawalo b prawdywyj obraz naszoi doli.

Tomu wsia nasza presa powynna zrobyty rewiziju swoho postupuwannia i wyjasnennia cych pytan widklasty do inszoho, bilsz widpowidnoho na taki dyskusii czasu.

Pry cij nahodi ja chotiw by skazaty dekilka sliw pro dyskusiju j polemiku w naszij presi. Wony obertajutsia zdebilsza w ideolohiczno-switohladowij ta politycznij ploszczyni, ale zatorkajut pytannia teper zowsim neaktualni j nerealni. Dyskutanty roblat wrazennia utopistiw, mrijnykiw, fantastiw, ludej, szczo wtratyly realnyj grunt pid nohamy j sporiat pro reczi, na realizaciju jakych ne maje teper zodnych objektywnych danych. Maju na dumci spir pro te, chto matyme prowid u majbutnij derzawi, jakyj tam bude ustrij, jakymy zasobamy wderzuwatymetsia tam posluch, za kym pidut masy, komu daty cej, czy inszyj ministerijalnyj portfel.

Meni zdajetsia, szczo nasza presa powynna spriamuwaty uwahu emihracijnych mas na realni polityczni mozlywosti, na taku polityku, jaka nam, skytalciam pid sylu, jaka teper na czasi. Ce tez polityka, ale wona realna, w mezach mozlywosty.

Naszi presowi dyskutanty j polemisty zwyczajno obmezujutsia w swoij publicystyci do toho, szczo wykazujut nehatywni storinky swoich protywnykiw, zamist pokazuwaty pozytywni storinky wlasnych pozycij. Taka negatywna dyskusija bahato lehsza wid pozytywnoi, zate mensze wid nei warta.

Tuha do sobornosty i dijsnist

Presa powynna stojaty ponad prystrasti mas. Koly w naszij spilnoti je rozbiznosti, rozdor, naszi zurnalisty swoimy pysanniamy ne powynni pidsyczuwaty ich, a nawpaky zlahidniuwaty, wkazuwaty szlachy j zasoby, jak usuwaty antagonizmy j nachodyty rozwiazku spirnych pytan.

Duze nabolile w nas pytannia naszoho podilu na „schidniakiw" i „zachidniakiw", na „hreko-katolykiw" i „prawoslawnych", na „halyczan" i „naddniprianciw", na „staru j nowu emigraciju" i t. d. Cej podil maje ne

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

Amerykanskyj sw. Mykola miz ukrainskoju ditworoju

Uroczysto prybrane prymiszczennia Amerykanskoho Czerwonoho Chresta. Jalynka do samoi steli dwopowerchowoi zali harno prybrana malynowymy dzwonamy. Balkony i wikna udekorowani swiczkamy, zirkamy, dytiaczymy jalynkowymy prikrasamy.

Teplo i zatyszno.

Dity welykymy lankamy z wychowatelamy i pedahohamy prybuly z pjaty taboriw Aschaffenburgu. Ich bahato — malych, malenkych i malesenkych; je miz nymy i czymali, szczo na mezi perechidnoho wiku, szcze ne odirwalysia wid dytiaczych rokiw. Wony trochy soromlatsia, ale ich zaprosyw swiatyj Mykola do sebe w hosti i wony pryjszly.

Ditej w dweriach priwitno zustrily spiwrobitnyky i spiwrobinyci Amerykanskoho Czerwonoho Chresta. Hraje orkestra. Prybuli roztaszuwalysia piwkolom u welykij zali. Dytiaczyj chor z taboru La Garde wykonow ukrainski koladky. Chor z Jägerkaserne prospiwaw nyzku polskych koladok. Wid Czerwonoho Chresta wystupylo kilka ditej. W prohrami bulo solo na bajani, duet na bajani, balet - snizynka i solowyj spiw - nimecki koladky.

Czerez hucznomowec zalunala korotka objawa, szczo z Ameryky prybuw swiatyj Mykola. Naprużene czekannia. Wchodyt swiatyj, odiahnenyj u czerwone i bile. Nablyżajetsia do malesenkych. Wony i perelakani i zadowoleni. Swiatyj Mykola obdaruwuje wsich ditej szokoladoju i cukerkamy. Zadowoleni dity rozbihajutsia w usi kinci zali, a swiatyj Mykola wze stomywsia. Win proszczajetsia z ditmy i wychodyt. Orkestra hraje marsz. Dity orhanizowanymy lankamy wychodiat iz zali. Na proszczannia, bila dwerej wony szcze oderżujut solodki tistecźka. Wony dowho howorytymut pro swiatoho Mykolu zza okeanu. (slo).

МАНГАЙМ

Juwilejnyj lyst

Witaju Was, pane redaktore, i usich spiwrobitnykiw redakcii „Nedili" w zwjazku z ricznyceju isnuwannia Waszoho czasopysu! Wy je perszi i majze jedyni w switi, szczo reprezentujete ukrainske pismo latynskym szryftom i ne epizodyczno, a uze protiahom roku. Wy poczaly druhyj period w istorii rozwytku nezaleznoho ukrainskoho pysma. Perszyj period poczaw ukrainskyj uczenyj, publicyst, pysmennyk i poet Panko Kulisz na poczatku druhoi polowyny XIX stolittia, stworywszy pysmo dla ukrainciw na osnowi uziwanoi todi w rosijskij imperii kyrylyci. Otze stworenyj nym szrift nazwano joho imenem: kirilicia-kulisziwska. Kulisziwkoju my, ukrainci, korystujemosia i po siohodni. Jak my znajemo, Kulisz unis duze mali zminky w kyrylyciu. Kulisz zyw u czas widomoi waluewskoi Rosii, a wona czerez jaki 15 lit zaboronyla joho pysmo. wydala zakon proty kulisziwky: „Nijakoho ukrainskoho jazyka ne bylo, net i byt ne mozet". Kulisz zrobyw te najbilsze, szczo mozna bulo zrobyty w todisznich umowach. Cia kulisziwka stworyla nam cile nowitnie pysmenstwo. Z kulisziwkoju my projszly czasy wyzmetodiw ne Kulisza, a szyrszych i hlybszych, a tomu musiw zastrelytys w umowach sowietii. Smert Chwylowoho ne oznaczaje, szczo ukrainskyj narid widmowytsia wid idej Chwylowoho. Wasz czasopys „Nedila" je podekudy zdijsneniam idej Chwylowoho z caryny pysma w umowach skytalszczyny. Kulisziwka maje za soboju istoriju i tradycii, a idei Chwylowoho i Wasza czastkowa realizcija ich u „Nedili" maje majbutnie i perspektywy. „Nedila" maje, prawda, tu chybu, szczo korystajetsia polskym prawopysom, a ciomu sprycznywsia nasz prawnyj stan na skytalszczyni, i brak rozroblenoi systemy. Mozna wiryty, szczo ne daleko toj czas, koly awtorytetni naszi mowoznawci zjidutsia i, chocz w umowach czuzyny, oformlat ukrainizowanu latynku, widpowidno do naszych mownych osoblywostej. Kulisziwku my, ukrainci, oswojuwaly pomalu, riwnoczasno i kyrylyceju korystuwalys. Oczewydno, i ukrainsku latynku my budemo oswojuwaty postupowo, ne odrywajuczys szcze dowhyj czas wid kulisziwky. Ale ja wiriu, szczo my, ukrainci, taky pidemo i w kulturi pysma szlachom welykych zachidnych narodiw, jaki oswoily latynku, ale koznyj po swojomu. Wirju, szczo idei Mykoly Chwylowoho w caryni pysmenstwa i pysma je zywuczi...

Antin Mazur

МАЙНЦ КАСТЕЛЬ

Koncert „Ukrainy"

(Wlasna korespondencija)

Neszczodawno widbuwsia koncert choru „Ukraina" pid dyryguwanniam prof. Nestora u teatralnij zali taboru Mainz-Kastel. Welyczezna zala teatru bula perepownena. Pracia dyrygenta choru prof. Nestora widzerkalujetsia u wysokomu stupeni mysteckoho wminnia choru. U wykonanni poczuwaetsia szkola O. Koszycia.

Koly O. Koszyc poichaw spiwaty po Ewropi, to czastyna joho chorystiw zalyszylasia na Ukraini i prodowzuwala robotu pid keriwnyctwom prof. Nestora. P. Wulhaj.

Dopowid prof. Rudnyckoho w Heidelbergu

Z inicijatywy Hrupy Ukrainskych Naukowciw w Heidelbergu widbulasia w zali Fizijolohicznoho Instytutu inawguracijna dopowid prof. dr. Jaroslawa Rudnyckoho p. z. „Ukrainska nauka na emihracii"

ФРАНКФУРТ

Widczyt prof. Siczynskoho

Na zaproszennia miscewoi Ukrainskoi Studentskoi Hromady zaczytaw prof. W. Siczynskyj u prymiszczenni frankfurtskoho uniwersytetu dopowid „Czuzynci pro Ukrainu" dla ukrainskych studentiw u Frankfurti. Prelegent zupynywsia na spohadach czuzynciw, jaki buwaly na Ukraini u XVI ta XVII st. ta nezwyczajno wysoko ociniuwaly plodiuczist ukrainskoi zemli, duchowu j materijalnu kulturu naselennia zokrema pidkreslujuczy swobodolubywist, szlachetnist ta chorobrist ukrainskoho kozactwa. Prelegent nawodyw pry ciomu wrazennia tych ze czuzynciw, szczo proichawszy Ukrainu, pobuwaly w Moskwi i poriwniuwaly ii warwarskyj despotycznyj ustrij ta prymitywnyj kulturnyj riwen z wilnym i prynadnym kozackym krajem. Wid imeny studentiw witaw prof. Siczynskoho holowa Ukrainskoi Studentskoi Hromady, jakyj wyslowyw wdiacznist prelegentowi za joho cinnu i aktualnu dopowid. (-kiw)

АШАФФЕНБУРГ

Heroi tychoi praci

В підвалі третього бльоку в таборі „Піонір" у двох невеликих кімнатах примістилась столярська майстерня. Ця майстерня чи не найстаріша з усіх майстерень, що заснували були ще у Швайнфурті. Працювало в ній 10 робітників — тепер 6, під керівництвом тихого та невсипущого майстра Івашкевича В майстерні все, здебільшого, побачите одноги її. Інструменту невистачає, хоч його можна б придбати у місті. Ні сокир, ні залізок, потрібних до гемблів, немає. Доводиться користуватися інструментом з приватних рук. Цвяхи видирають десь зі старого матеріялу. До точення пил немає терпужків. Не раз робітники витрачають свої цигарки (що їх так мало!), щоб придбати дещо з потрібного приладдя та інструменту. Старий інструмент зносився і майстерня конче потребує мати новий, щоб надалі можна було виконувати всі вимоги, яких так багато, як у всіх громадян, так і в установах та організаціях табору. (Т — ин.)

Perszyj lyst z-za okeanu do Aschaffenburga

Peredajte prywit Schweinfurciam!

Nasz czytacz Iwan Ch. z taboru Pionier w Aschafenburzi otrymaw perszoho lysta wid swojoho pryjatela, szczo wychaw do USA. Oce kilka reczen z toho lysta:

СПОРТ

Reprezentacijna komanda Oblasty Aschaffenburg

Jak dowidujemosia, prowid UST „Zaporizzia" zakontraktuwaw futbolni zmahannia z Aschaffenburzkoju „Viktorijeju" na den 26 hrudnia (druhyj den latynskych Rizdwianych swiat). Zmahannia widbudutsia o hod. 14 na ploszczi „Viktorii". Rewanzowi zmahannia budut rozihrani na ukrainske Rizdwo u taborі „Pionierkaserne". Sklad perszoi komandy „Viktorii" ta skriplene „Zaporizzia" dajut zaporuku harnych i cikawych zmahan. Naszi sportowci j prowid musiat doklasty welykych staran i ambicii, szczob poczesno wyjty z tych zustriczej.

(Na switlyni nasza druzyna)

Warszawskyj politycznyj proces

Polska presa powidomlaje, szczo w Warszawi poczawsia pered wijskowym trybunalom monstr-proces za wbywstwo Boleslawa Scibiorka dnia 5. XII. 1945 r. Jak wychodyt iz aktu obwynuwaczennia, pidsudni Plonski, Panek i Baran wbyly (bucimto z nakazu blyzcze nenazwanoi j neokreslenoi dywersijno-sabotaznoi orhanizacii) Boleslawa Scibiorka. Na lawi obzalowanych sydyt tez amerykanska hromadianka, spiwrobitnycia amerykanskoi ambasady w Warszawi Irena Dmowska, jakij zakydajut, szczo znala pro wbywstwo Scibiorka j obiciala ulehszyty wbywnykam uteczu z Polszczi. Kilkoch inszych pidsudnych, szczo znajszylysia na lawi obwynuwaczenych, sydiat za inszi wczynky, szczo ne majut niczoho spilnoho z wbywstwom Scibiorka.

Ciliyj cej proces — pysze polska emihrantska presa w Londoni-ce prowokacija. Scibiorek wystupyw w 1945 r. z komunistyczno

wolnoho ruchu wid kulturnycwa do Ukrainskoi Narodnioi Respubliky w 1918 r. I koly w suczasnomu ukrainskomu wyzwolnomu rusi w centri stoit problema wyborennia cilkom samostijnoi derzawy dla ukrainskoho narodu, to uze teper ne mozna ciu problemu cilkom rozwjazaty metodamy Kulisza. Mykola Chwylowyj chotiw

Swiatoczne czyslo „Nedili"

Z ohladu na latynske Rizdwo i perebudowu naszoi drukarni, czerhowe czyslo „Nedili" wyjde w perszych dniach sicznia 1947 jak swiatoczne. Pryjmannia materijaliw do cioho czysla zamykajemo 2 sicznia. M. i. ce czyslo prynese skrynku zo swiatocznymy prywitamy, jaki prosymo nadsylaty nehajno.

БАМБЕРҐ

Budujut ikonostas na Rizdwo

Bilsz, jak misiac wirujuczi UAPC molatsia w harnij cwyntarnij cerkowci, szczo ii otrymaly zawdiaky hreko-katolyckomu o. dekanowi Beterowi wid latynskoho archyjepyskopa d-ra Otto Kolba. Nasze zinoctwo prykrasylo ciu prywitniu cerkowciu i teper widwiduje ii czymraz bilsze ludej. Idut zachody, szczob na Rizdwo zbuduwaty ikonostas. Cerkowna Rada pryjme z podiakoju wsi dobrowilni datky na ce. Pid czas widpraw spiwaje chor pid dyryhuwanniam prof. Dniprowskoho. Chor potrebuje popownennia i pryjme nowych spiwakiw, szczob pidhotowyty na Rizdwiani swiata koncert koladok i szczedriwok.

(p-ja-k)

го-двох робітників. Де ж інші? Та така вже специфіка роботи столярів, що вони здебільш працюють поза мейстернею в умовах таборового життя. Весь майже ремонт понищених приміщень — справа рук цієї невеликої групи робітників. Обладнання одягових склепів, ремонт вікон та дверей по всіх бльоках, у шпиталі. Майстерня виготовила різні іграшки, гойдалки та меблю для дитячого садка. Вироблення потрібного приладдя для пральні. Окрім загального поточного ремонту, майстерня в тяжких умовах різної недостачі все ж виробила сама тільки в Ашаффенбурзі понад 30 нових столів, понад 50 лав та кільканадцять крісел, лавок та табуретів для дітей. Важко зчислити все, що зробила за весь час своєї праці столярська майстерня.

Та ніхто по-справжньому не оцінив цієї праці і не вніс потрібної допомо-

...rytyj, dorohyj krajane, szczyryj prywit i pozdorowlennia z Niu-Jorku. Ja szczaslywo i weselo zaichaw na misce. Ichaly my morem 9 dib bez pererwy. Wsich nas bulo ponad 1000 osib, z toho 4 ukrainciw, 7 polakiw, 9 nimciw, a reszta— zydy.

Az dwa razy perezywaly my morsku burju, ale slawyty Boha ja ne choruwaw. Teper ja zaniatyj pry budowach na welyku miru. Powodytsia meni dijsno dobre, szczaslywo prozywaju. Wsioho je wdostal i wse deszewe. Spiwczuwaju Wam usim i turbujusia Waszoju doleju. Dawby to Hospod, szczob wze raz wsi Wy wyrwalysia z newoli nimeckoi.

Napyszit meni, jak dowho szcze bude opikuwatysia Wamy dopomohowa organizacija, jak tam teper susid z Wamy obchodytsia. Budu za 2 dni baczyty Molotowa, szczo prybude na konferenciju do Niu-Jorku...

Wasz druh i zemlak

Afanasij Melnyczuk

...Stronnictwa Ludowoho j staw heneralnym sekretarem Polskoho Stronnictwa Ludowoho, beruczy aktywnu uczast w rozbywanni komunistycznoho Stronnictwa Ludowoho, Czerez te riszeno joho wbyty. Nemaje najmenszoho sumniwu, szczo ce wbywstwo bulo wykluczno w interesi komunistiw. Den pered wbystwom milicija i sluzbowci „Bezpeky" prybuly do meszkannia Scibiorka, szczob poznajomytysia z planom kwatyry. Pidczas napadu uriadowi czynnyky wyluczyly telefon, szczob ne mozna bulo klykaty pomoczi.

Найкращий дарунок на Рідзво — добра українська книжка з кіоску „Неділя".

Окрема філія кіоску відкрита щоденно в таборі „Артилерії" в підвалі 3-го будинка.

lysz charakter regijonalizmu, prynaleznosty do jakojs politycznoi partii, czy religijnoi grupy. Win wyznaczaje pewni swity, szczo stojat proty sebe, dwi rizni mentalnosti, robyt inkoly wrazennia, szczo isnujut dwa rizni, worozi sobi narody, jaki prybraly odnu nacjonalnu nazwu.

Czytajuczy „Nedilu", ja neraz najszow tam dejaki taki okreslennia, szczo zamist zlahidniuwaty ci riznyci, pidkreslujut ich. Npr. zamist „wyznacznyj dijacz UNR" mozna skazaty „ukrainskyj dijacz", zamist „zachidnio-ukrainskyj istoryk" „ukrainskyj istoryk". „Pry wyborach wyjszlo do Taborowoi Rady stilky to hreko-katolykiw i stilky to prawoslawnych". W tomu wypadku taka specijalizacija zajwa. Wona bula b ewentualno, na misci, jakszczo b iszlosia pro wybory do cerkownoi rady. Jake stanowyszcze powynna zajniaty presa? Kilka sliw wyjasnennia: treba objektywno pryznaty, szczo teoretyczno my wyznajemo sobornist, na praktyci ii nema. Ale je odyn pozytywnyj moment: sylna tiaha j tuha do tijei sobornosty, chocz pokyszczo wona ne nastupyla. Istoryczne mynule zrobylo te, szczo je faktyczno dwi ukrainski nacii — schidnia j zachidnia, jaki prahnut do objednannia, ale ne najszly joho. Kilkasot rokiw kordoniw zrobylo te, szczo dwi witky ukrainskoho narodu piszly zowsim inszymy rozdwojenymy szlachamy, szcze j dowelo do dwoch riznych mentalnostej, dwoch riznych switiw, jaki sebe szcze ne rozumijut, chocz swidomo j pidswidomo cioho choczut. Riznyci szcze dowho trywatymut, ich ne zatrut ani spilni zajawy, ani hazetni statti, ich zatre zyttia. Ce moze trywaty szcze cile pokolinnia, poky ci dwa swity sebe wzajemno piznajut. Akt pro sobornist z 22. sicznia 1919. r. znajde swij realnyj wysliw todi, koly slowo „schidniak", czy „zachidniak" matyme wykluczno geograficzno-reogionalne znaczennia, a ne oznaczatyme prynaleznosty do dwoch riznych mentalnostej, do dwoch riznych switiw. Presa cijei sprawy ne wyriszyt. Wona lysze moze cej powilnyj proces pryspiszyty. Ale na ce treba welykoi tolerancii j taktu.

Choczu perejty teper do zmistu j tematyky „Nedili". Pozytywna ii storinka ce te, szczo Wy ne obmezujetsia lysz do politycznych, czy ideologicznych i switohladowych pytan, a zatorkajete wsi pytannia: ekonomiczni, narodnioho zdorowia, molodi, zinoctwa, wsiaczyny. Cym Wy unykajete cijei odnobicznosty, jaku podybujetsia w inszych hazetach, szczo zajmajutsia majze wykluczno ideologiczno-switohladowymy pytanniamy j czerez te tratiat charakter hazety j stajut ideologicznymy zurnalamy. U najkraszczomu wypadku wedut postijno lysz storinku literatury j mystectwa. Ce prytamanne naszomu narodowi w t i k a t y w i d r e a l n y c h z y t t i e w y c h p y t a n. Wsia majze nasza presa dopomahaje jomu w tomu, Wy stiahajete swoich czytacziw na realnyj grunt. Warto podumaty b pro kutyk „nauky i techniky". Waszymy slidamy piszow teper „Czas" i wede postijnu rubryku hospodarskych spraw. Wasz materijal wsebicznyj, z usich dilanok zyttia, koznyj czytacz znajde w niomu szczos dla sebe. Daremno redaktor „UT" w lysti do uprawy SUZ bidkawsia, szczo ne stane Wam syl i zmohy wydawaty hazetu. Cia nebezpeka hrozyt radsze jomu, do czoho zresztoju sam pryznawsia u statti z nahody oderzannia licencii. Ostanni czysla „UT" pokazujut krizu materijaliw, bo redakcija musyt zapowniuwaty szpalty odnomanitnym ilustracijnym materijalom (az wisim karykatur w odnomu czysli!), szczob ne swityty bilymy plamamy. Wam nikoly taka nebezpela ne zahrozuwala j Wy nikoly ne musily zapowniuwaty czysla dowzeleznymy „kowbasamy" pro te, skilky raziw jakyjs tam Jamamoto Katahari czichawsia, zaky wpala na Hiroszimu atomowa bomba . . .

Peredowi statti w „Nedili" ne tilky na polityczni temy, ale obhoworiujete w nych tez zwyczajni zlobodenni pytannia. Ce urisnorodniuje j aktualizuje hazetu, stawyt i blyzcze do zyttia, pokazuje, szcze dribni sprawy ne mensze wazni wid welykoi polityky.

Iz stanowyszcza masowoho czytacza do Was odne pobazannia. Konecznо dawaty krytycznyj ohlad switowych podij iz widpowidnymy komentariamy. Cioho dosi w „Nedili" nemaje. Ne jdetsia tut pro stereotypnyj ohlad polityky za tyzden, jak ce wodytsia w naszij presi. Radsze pidibraty poodynoki wazlywiszi switowi podii, szczo wysuwajutsia na perszyj plan u danomu widtynku czasu j obhoworyty ich krytyczno. Peresicznyj czytacz ne maje nastilky krytycyzmu, szczob lehiczno wiazaty j stawyty w pragmatycznu zaleznist rozkyneni po szpaltach wistky. Masowomu czytaczewi treba ich usystematyzuwaty i krytyczno opracіuwaty.

Najmolodsza czytaczka „Nedili"

Zownisznij wyhlad hazety, i igraficzna oformlennia, werstka (lomka) j wykorystannia zadrukowanoi ploszczi perewyszczujut u „Nedili" wsi inszi hazety. Kozne czyslo „Nedili" robyt wrazinnia dribnoi wyszywky, abo bahatoi huculskoi rizby, czy inkrustacii. Zadrukowana ploszcza wykorystana pownistju, nide ne maje zajwych prohalyn, ale j nemaje nakopyczennia materijalu. Kozna storinka zywa, hrajlywa, usmichajetsia prywitno do czytacza. Iz storinok „Nedili" bje dynamika todi, koly w inszych hazetach statyka. Zowniszne dynamiczne oformlennia harmonizuje iz naskriz probujewym idejnym i zmistowo-tematycznym dynamizmom Waszoi hazety.

Za te nezawzdy mozu pohodytysia z rozplanuwanniam materijalu. Dejaki czysla „Nedili" roblat wrazinnia chaotycznosty, chymernosty. Zdajetsia, nacze b redaktor w ostannij chwylyni zminyw zaplanowanyj tekst czysla, perekynuw use komit holowoju. A, mozlywo, ce wyslid technicznych trudnoszcziw u czuzij drukarni . . .

Wypadalo b szcze kilka sliw skazaty pro latynku, jakoju drukujetsia Wasz czasopys, a jaka wyklykala stilky zywych dyskusij. Ce pytannia wymahaje okremoi statti. Tut lysze zwernu uwahu na dwi reczi: ce ne taka tragedija, szczo „Nedila" drukujetsia latynkoju. Treba pamiataty, szczo kyrylycia kinczajetsia na Siani. Konecznist zwiazkiw iz Zachodom zrobyt kolys pytannia latynky nezwyczajno akutnym. Druha ricz: pered namy dalsza mandriwka w kraj, de nepodilno panuje latynka j de nemaje anafabetiw. Ne zaskodyt wywczyty szcze odnu abetku. Ce ne nacjonalna zrada taksamo, jak i prywiazannia do kyrylyci, ce ne dokaz patrijotyzmu.

Szcze odne pytannia choczu zatorknuty w lysti do Was. Ce te, szczo w skromnych umowach emigracijnoi dijsnosty wmijete pidszukaty sobi spiwrobitnykiw, zwertajuczy uwahu na nowi syly, ta zaochoczujuczy doris do zurnalistycznoi praci.

Wybaczte, Pane Redaktore, szczo ja zabraw Wam stilky uwahy ta szczo skazaw Wam dekilka dumok, z jakych moze ne wsi Wam pryjemni. Ale dumaju, szczo Wy tak szczyro ich pryjmete, jak szczyro ja kynuw ich na papir. Ja dalekyj wid toho, szczob nakydaty Wam swoju dumku, bo ja perekonanyj, szczo indywidualnist i nezaleznist redaktora, ce zaporuka dobroi hazety.

Pryjmit wyslowy prawdywoi do Was poszany j pobazannia dalszoi uspisznoi praci wid czytacza „Nedili"

Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje:

Barkan Berks, 61 rik, buw w Drancy;
Knisimow Mykola, 48 rokiw, z Zwentendorfu (Awstrija);
Kozlowskyj Witalij, 45 rokiw, z Prahy;
Dolguine Marko, 56 rokiw, z Paryzu;
Hodowanec Leon, 15 rokiw, z Sputendorfu bila Teltow;
Czambul Bohdan, 21 rik, z Boutzen;
Kardaszew Borys, 21 rik, z Bohneburgu;
Rezyckyj Hryhorij, 38, z Mainbachu;
Starowijt Hlib, 42 roky, z Neustadt;
Remisowskyj Iwan, 24 roky, z Kunsrinchen;
Hrycak Fedir, 34 roky, z Kirchweidach;
Jaruniak Stepan, 17 rokiw, z Sputendorfu;
Hodowanec Mykyta, 17 rokiw, z Sputendorfu;
Orynycz Mykola, 26 rokiw, z Wagelebenu;
Pidgurska Anna, 19 rokiw, z Histern/Eichstaett;
Nowakowskyj Jaroslaw, 34 roky, z Strasshofu;
Lazar Mychajlo, 24 roky, z Ebesbergu bila Linzu;
Mysak Anna, 20 rokiw, z Neumarku bila Feldburgu;
Tymczyszyn Anton, 23 roky, z Lumbarg/Bawarija;
Iwana ta Dmytra Czerwonych rozszukuje brat Mykola, Untek-Kiemberg 7 über Allershausen.

НЕДІЛЯ

Українська щотижнева газета (?)

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50

Видавець і відповідальний редактор: Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик.
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo", Aschaffenburg, 3100 copies

NEDILA

Ukrainian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division, Authorisation Number UNDP 218. Publisher and Editor: Gennady Kotorowycz, Augsburg, Georg Brachstr. 4. Printer: Main-Echo, Aschaffenburg. Published monthly. Circulation 8.000.

NEDILA — The Ukrainian Independent Monthly
Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA — Ukrainische unabhängige Zeitung
Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис у Німеччині

БЕЗКОШТОВНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІҐРАНТІВ

3

Грудень 1950

Discretionary Resettlement Assistance

(Умовне право на еміграцію)

Наведений вгорі термін означає нову категорію скитальців, яким ІРО признавало досі лише право на політичну і правну опіку, а саме через те, що вони зголосилися під охорону ІРО вже аж після 15 жовтня 1949 року. Згідно з новою постановою Головної Ради ІРО в Женеві, всі, хто прибув на територію Німеччини, утікаючи від політичних, расових і релігійних переслідувань перед 1-м жовтня 1950, зможуть тепер користати з „умовного права на еміграцію" коштом ІРО. Практично це означатиме, що особи з таким правом (так зване DRA, ді-ар-ей) зможуть виїхати коштом ІРО, але з такими обмеженнями: 1] при зголошенні на масову еміграцію, як приміром до Австралії, даватимуть їм місце лишень тоді, коли буде замало зголошень від „старих" дипістів; 2] власники ґарантії з еміграційних країн матимуть рівне право зі всіма іншими переселенцями.

Щоб зискати нове право еміграції, кожен скиталець, який досі мав або має тільки право на „правну і політичну опіку", власне через свою спізнену реєстрацію, повинен негайно *сам з'явитися в контрольному центрі ІРО,* в якому він зареєстрований, і просити там заміни статусу. ІРО від себе не буде закликати нікого до явки і не має змоги затрудняти окремий персонал для викликування таких осіб. Право першенства мають особи вже зареєстровані і в руках яких є карточка з написом „Legal and Political Protection. Звичайно такі особи мусять доказати, що вони дійсно утекли від переслідування. Не можуть користати з права еміграції особи, які *повернулися з Бельгії, Голяндії* і інших країн, куди вони вже раз виїхали за допомогою ІРО. Особи з категорією DRA не мають покищо права мешкати в домах ІРО для старих, шпиталях для хронічно хворих і інших подібних інституціях. Особи з неповним еміграційним статусом, яким вже давніше вдалося виїхати на свій кошт, або коштом спонсора в США, не мають права домагатися звороту коштів переселення, але хто переходить тепер еміграційний процес, поїде вже на кошт ІРО.

Умовне право на переселення коштом ІРО має стати в пригоді тим людям, які нещодавно прибули з-за залізної заслони, проте практичне його значіння стосується головно Австралії та Канади, як довго ще ці країни не зліквідували своїх місій. Треба, щоб наші допомогові організації так, як це вже зробили нпр. поляки, домагалися всюди де можна розтягнення цієї постанови також на всіх скитальців, які через *недотримання умов контракту Бельгією і Голяндією* були приневолені легально і нелегально повернутися в Німеччину. Очі тих людей, які перебувають тепер в дуже прикрих умовах головно по німецьких таборах для флюхтлінґів, звертаються *зокрема на ЗУАДК,* якому ця справа повинна лягти на серці. Від ЗУАДК та його дирекції і від його широко розбудованого апарату *очікуємо негайної акції в цій справі.* Панове Директори з ЗУАДК! Покажіть, що ви дійсно більш яктивні, як ЦПУЕ, СХС, та і всі інші кандидати на т. зв. виключних добродіїв української еміграції! Не спускайте ока з негайної і невідкличної потреби допомогти найбіднішим українським скитальцям — утікачам з Бельгії! Тут і в США стукайте до дверей тих, хто рішає в цій справі!

Містер Розенфільд з ДП Комісії, маємо надію, піде Вам назустріч.

Українець українцеві — брат!

Нові постанови
про багаж емігрантів

Згідно з новими постановами про багаж емігрантів, виданими у вересні ц. р. владою ІРО, кожен, хто виїжджає на постійне поселення, має право переслати (себто взяти на корабель) до місця свого майбутнього осідку на кошт ІРО 150 кґ багажу, запакованого в скрині, при чому одна з них не може важити більше 100 кґ. Емігранти, які відбувають процес еміграції індивідуально (при допомозі ІРО) мають право взяти лише 50 кґ на особу.

Дозвіл на вивіз більшої ваги додаткового професійного приладдя може дати *лише Головна Квартира ІРО відповідної зони*, якщо додатковий багаж не важить більше 150 кг. Увесь інший багаж що переходить вагою цю межу може бути вивезений лише за *виключним окремим дозволом централі ІРО в Женеві*. Місцевим шефам транспортного відділу в еміграційних таборах не прислуговує вже більше право видавати дозвіл на додатковий багаж. Для отримання дозволу на висилку додаткового багажу емігрант мусить виповнити *в п'ятьох примірниках* потрібний формуляр, який можна дістати в таборі ІРО або в транспортному бюрі еміграційного центру. Відповідь Головної зональної Квартири ІРО приходить звичайно за 10 днів, з централі ІРО в Женеві протягом 4 тижнів.

Увесь емігрантський багаж підлягає обмеженням так з боку німецької митної влади як і з боку ІРО.

Митна влада не дозволяє вивозити:

1] Опіюму і інших наркотиків.

2] Виробів з зареєстрованими фабричними марками [нпр. різні одеколони], якщо власник фабричної марки не дав на це дозволу, або коли фабричну марку залишено на даному предметі.

3] Літературу, фільми та іншу порнографічну продукцію.

4] Розкладову літературу.

5] Лотерійні квитки.

6] Засобів для спричинення абортів, або засобів, що протидіють завагітненню.

7] Зброї, якщо не має на неї дозволу влади іміграційної країни.

8] Фальшивих монет, банкнотів або поштових марок і рисунків та фотографій тих речей.

ІРО не дозволяє вивозити:

1] Фортеп'янів, орґанів і арф.

2] Більшу кількість ідентичних друків за винятком *десяти примірників твору*, якого автором є сама еміґруюча особа.

3] Автомашин і мотоциклів.

4] Більшу кількість фотоапаратів, під претекстом „фотографічної робітні".

5] Професійне приладдя, коли емігрант не має потрібної освіти або практики в названому фаху до якого це приладдя служить, або коли він не їде на таку професійну працю в країні поселення.

6] Котів, собак, курей і іншої хатньої звірини.

Дозвіл на вивіз додаткового професійного приладдя будуть видавати лише на підставі опінії еміграційної місії або консула. Власник мусить мати квитанції або інші докази легального набуття тих предметів. Вивозити предмети з метою їх продажі в країні поселення заборонено.

Від 1-го вересня 1950 ІРО не має більше права підписувати *експортні ліцензії*, а особи, що хотіли б вивезти за океан предмети, на які треба експортну посвідку мусять заздалегідь звертатися за дозволом до Zentrale Genehmigungstelle, Frankfurt/M, Brueningstrasse. Процедура дозволу триває пересічно 60 днів.

Нормальний багаж емігранта підлягає ревізії німецької митної влади в присутності представника Високої Аліянтської Комісії і ІРО. Хто виїжджає в рамах переселенчої акції ІРО, має право забрати з собою без окремої експортової ліцензії такі предмети:

Речі першої потреби та професійне приладдя, за винятком важких машин які нормально вживаються на заводі, в ляборатпорії, шпиталі або в торговельному товаристві. Невільно також вивозити сирівцю, заготовлених товарів, автомашин, харчів, бюрових меблів. Дозволені речі не можуть [без окремого посвідчення] важити більше поданої вгорі ваги на особу. Загальна вартість предметів власної потреби, на які не треба окремого дозволу, не може переступити 5000 н. м. на голову родини, плюс 400 н. м. на кожну особу приналежну до родини. Вартість визначає німецька митна влада. Гроші можна брати лише за дозволом, який дістається на підставі зголошення на двох формулярах MGAX. Без окремого дозволу можна взяти тільки 40 н. м.

СЕЛО ТУБЕРКУЛЬОЗНИХ
Програма ІРО щодо опіки над туберкульозними.

Після ліквідації шпиталю туберкульозних в місті Гайльбронн ІРО утримує ще два інші: в Гаутінґу біля Мюнхену і в Амберґу. Здається, шпиталь в Амберґу внедовзі займе військо. В такому випадку ІРО має намір розбудувати Ґаутінґ і прийняти *ще 300 пацієнтів*. Крім того в Ґаутінґу має постати „село туберкульозних".

Скитальці, які живуть приватно, на випадок захворіння на туберкульозу мають право користати з німецьких шпиталів. В такому випадку їм треба звертатися до установи, що бореться з туберкульозою — Tuberkulosenfürsorge.

На випадок труднощів можуть бути прийняті до шпиталів ІРО. Далі ІРО має низку протитуберкульозних клінік і перебуває в контакті з німецькими санаторіями. Лишаються також далі вишкільні осередки (Rehabilitation Centers), в яких вилікувані туберкульозні вивчають різні професії відповідно до їх зменшеної працездатности. ІРО сподівається, що деякі реконвалесценти з тих центрів зможуть навіть близьким часом еміґрувати за океан.

Програма ІРО передбачає ще більше, а саме створення при еміграційних таборах окремих *антитуберкульозних клінік*, де перебуватимуть запідозрені в туберкульозі кандидати на виїзд до США та інших країн. Перші такі клініки постануть в Швайнфурті і Людвіґсбурґу. Відділ контролі над туберкульозними Головної Квартири ІРО зумів заанґажувати відомого хірурга лікаря німецького шпиталю Нимфенбурґ в Мюнхені *д-ра Шляйхера*, який особисто провадитиме трудніші операції та консультуватиме інших лікарів.

Шпиталь ІРО в Реґензбурзі ІРО передало 28 жовтня ц. р. німецькій релігійно-гуманітарній організації „Карітас" у винайм на 50 років. ІРО підписало в тій справі окрему угоду з баварським урядом. Шпиталь модерно устаткований і має 350 ліжок для хронічно хворих, але не туберкульозних.

Нагляд над шпиталем виконуватиме також католицька американська організація NCWC. Шпиталь прийматиме хворих скитальців, а також і німців, але в окресленій пропорції.

Відгук бурхливої весни 1945

Хто застрілив незнаного українця?

(Власна кореспонденція „Неділі“). Перед судом заприсяжених міста Кельн відбулася нещодавно цікава розправа, якою, на жаль, ані так зване ЦПУЕ, ані тим паче, наш Виконавчий Орган не поцікавилися. А шкода, бо справа стосувалася такої події, що їх навесні 1945 року могло бути багато. Справа стосувалася вбивства гітлерівськими служаками українського робітника, що, почувши подих недалекої свободи, активно хотів прикласти руку до справи визволення закріпачених остівців.

Перебіг цієї справи дуже об'єктивно з'ясував також льокальний редактор великого кельнського щоденника „Кельнер Штадтанцайґер“. Ось зміст його реляції:

Перед судом заприсяжених у Кельні стали запідозрені в тому, що вони в березні 1945 року вбили одного українця та одного голляндця, троє обвинувачених: колишній партійний ортсґруппенляйтер передмістя Ніппес Георґ Шварц (тепер 57 років), один з його колишніх бльокляйтерів Вільгельм Дерікс та 23-річний Йоган Моргерр. Усе це діялося в березні після евакуації лівобережної частину Кельну. Ортсґруппенляйтер Шварц разом з іншими бюрами НСДАП перейшов Райн і примістився, як комендант однієї частини фольксштурму, в бункері Гелененваль, у частині міста, що зветься Дойц. Шварц твердить, що завданням його частини була охорона складу військової польової пошти, який різні елементи намагалися пограбувати.

Дойц був тоді передпіллям бою. В бункері перебував не тільки фольксштурм та поліція, а також багато німецьких родин, що постраждали від бомбардувань. Чужинецькі робітники, яких, зрозуміло, до бункера не впускали, зібралися насамперед у районі двірця. Вони були озброєні, час-до-часу пострілювали в сторону німецьких стеж, проте німцям пощастило їх групами арештувати та стягнути у своє запілля. Між ними було багато жінок та дітей. В руки однієї німецької стежі, що арештувала 26 німецьких робітників, потрапив також **українець, якого вже кілька разів ловили і якому постійно щастило втікати**. Комендант стежі звернув особливу увагу ортсґруппенляйтерові на цього українця, отже акт обвинувачення закидає тепер Шварцові, що він видав наказ його розстріляти. Ясна річ, що Шварц заперечує, але свідок Вільгельм Дерікс твердить: Шварц наказав українця знищити. Після того Дерікс та ще один німець, якого не вдалося відшукати, вивели українця перед бункер і там його застрелили. „Я вистрілив у землю“, каже Дерікс, „щоб дати змогу українцеві втекти, але отой другий випустив у нього ввесь свій маґазин, і українець повалився на землю.“

Дійсно, в оборону Дерікса знайшовся один свідок, який твердить тепер перед судом, буцімто Дерікс перед розстрілом сказав: „Защо я маю його стріляти? Адже він мені нічого не зробив.“

Крім згаданого українця розстріляли тоді ще одного **голляндця**, зловленого вермахтом на райнському мості під час утечі до альянтів.

Велике зацікавлення викликав цей процес у Кельні, поготів, що між тридцятьма свідками виступав також колишній крайсляйтер Альфонс Шалле. Два представники німецької прокуратури взяли до уваги незвичайно заплутані обставини того часу і тому домагалися злагідненої кари для обвинувачених. Після багатогодинних нарад суд виніс вирок: Шварц дістав три роки в'язниці (з врахуванням двох з половиною років попереднього арешту), Дерікса засудили на півтора роки, які він уже в міжчасі відсидів, Моргерра ж цілком звільнили, Голова суду ясно ствердив, що Шварц виніс незаконний присуд смерти двом робітникам, і визнав за дійсні перші зізнання обвинуваченого Дерікса перед брітанською військовою поліцією, якій Дерікс тоді признався, що поцілив українця у верхню частину тіла.

Єдиним (неофіційним!) представником з українського боку на цьому процесі був кореспондент „Неділі“, який випадково перебував тоді в Кельні. А так бути неповинно! На німецький суд і на багатьох слухачів цього процесу безумовно справила б велике враження присутність представника Союзу Українців у Німеччині, ЗУАДК або й навіть авґсбурзького ЦПУЕ, керівники якого так часто хваляться своїми візитами до Бонну; а з Бонну ж до Кельну лише півгодини дороги автобусом...

Розстріляли остарбайтерів

Як повідомило німецьке аґентство ДПА, суд заприсяжених у Карльсруе засудив колишнього СА-оберштурмфюрера Германа Штаймле на 8 років 9 місяців, а колишнього ортсґруппенляйтера з Брецінґену Фріца Шіллюнґа на 7 років в'язниці. Обвинувачені розстріляли в лютому 1945 двох остарбайтерів, які були зловлені під час крадіжки харчів з пошкодженого бомбами вагону.

Окрема комісія з Женеви
цікавиться умовами життя ДП

Читачам „Неділі“ не треба розповідати, в яких умовах відбувається тепер перекидання груп ДП з табору до табору, з одного місця на інше, а часами на третє і четверте. Холод, дощі, безконечне пакування і розпаковування клунків викликують загальну депресію і безнадійність. Але найбільша біда в тому, що після довгої мандрівки на автомашинах чи транспортними поїздами, ДП деколи попадають у ще гірші ніж досі приміщення, як це діється зокрема на терені Вюртемберг-Баденії. Там багато родин ДП, призначених на приватні мешкання, доводилося розселювати навіть при допомозі німецької поліції. В наслідок протестів до IPO Головна Дирекція цієї організації в Женеві вислала до Західньої Німеччини чотирьохособову комісію, зложену з досвідчених суспільних робітників. Комісія оглянула на місцях нові житлові умови дипістів після їх перенесення у бараки і на приватні мешкання. Вона відвідала або відвідає адміністровані німцями табори Валька біля Нюрнбергу, Ляйпгайм, Ульм, Бад Канштат, Унтертюркгайм, Ганау і околиці Етлінґену.

В Бад Канштат і Унтертюркгайм скитальцям з Людвіґсбурґу дали мешкання в пивницях і на горищах без вікон, без підлоги і без змоги їх огрівати.

Заповідають ліквідацію

Головна Квартира IPO має намір зліквідувати канадійську і австралійську еміграційні місії, якщо і далі скитальці не зголошуватимуться на виїзд до цих країн. До Австралії, яка може прийняти 8000 людей, зголошується тепер на тиждень ледве 10 осіб, а на працю в канадійські каменьоломи і ліси взагалі майже ніхто не зголошується. Як ми вже повідомляли, IPO розпочинає тепер окрему пропагандивну акцію між приватниками, щоб зацікавити їх виїздом в Австралію. Приватники отримають відвідовідні писані пропозиції і мусітимуть в окресленому речинці дати свою відповідь. На випадок відмови без поважної причини, приватники можуть втратити переселенчий статус [resettlement status] і надалі користати лише з права на „політичну і правну опіку". В випадку, коли особи ДП не цікавитимуться виїздом до Канади і Австралії, уряди обидвох країн махнуть рукою на ДП і перейдуть на рекрутацію фольксдойчів.

Тут Траунштайн

(Докінчення)

Проте церкву знайшли ми і без нього. Отець Бурко служить після латвійського пастора, що молиться за душі своїх протестантів. Це добре. Перед Богом всі люди і нації рівні, а молитва єднає.

В таборі комендант українець пан Дмитренків, проте українська група аж ніяк не найкраща. Литовці і чехи — дозвольте сказати правду — хоч далеко менші кількістю, примістились в окремих бльоках і живуть добре, а українці самі себе скривдили і пасуть задніх. Мешканевим референтом взявся бути місцевий православний священик. Чому? Бог його знає. Звичайно, всіх не вдоволив, молодь розмістив на партерах, старші мусять вдоволятися спинанням по сходах. Гріху й сварки було багато. Чужинці сміялися. Це не добре!

Є тут визначніші громадяни: плк. Микола Чеботарів із гуртом старшин УНР, проф. Замша, д-р Мурович (що — хай-дарує — непотрібно витягає наші віроісповідні міжусобиці якраз на академії з чужинцями); є проф. Архипенко, далі є тут значний гурт гарної молоді, т. зв. „бандерівців", себто найкращих українців, що не завжди критично, в завжди на слово вірять т. зв. проводові. Справді, в Траунштайні — якщо наших людей там залишать — міг би постати гарний український осередок. Приклад для чехів і литовців, атракція для німців.

Але до того ще тут далеко. Багато амбіцій і звичайної непошани до людини. Мало дружности, взаємнозрозуміння, братерства.

Думаю про це, нереглядаючи журнали, в улаштованому на віденській лад траунштайнському Кур-кафе. Ось вістка в місцевій газеті: поліція спіймала якогось підприємчивого німця, що продавав (по 8 марок!) портрети Сталіна і запевняв наївних так: коли рус прийде, повісите оцей Сталінбільд на стіні і все буде гаразд! Німці вірили, купували.

Як гарно було б, коли б зі зразкового українсько-литовсько-чеського табору в Траунштайні поплила у місто і околиці добре подана правда про оцього Сталіна, коли б наша громада піднеслася над справи мешкань і приділів, коли б життям табору керували люди з розмахом і без жовчі, але й з почуттям такту, міри, соборности! А все це дуже прості й цілком можливі справи. Варто їх зреалізувати!

Р. Гучванович

Кінець Міттенвальду

(Від окремого звітодавця „Неділі"). Одна по одній падають „твердині" такої пишної ще два року тому української еміграції в американській Баварії. Під тиском зовнішніх подій відбувається велике переселення народів — для нашого ж воно являє собою тільки черговий крок у його відвічних мандрах. Не зважаючи на цілковите розуміння доцільности цих заходів, що їх вживають американські військові чинники щодо переселювання дипівських таборів, — не зважаючи на це раціональне розуміння, Ваш спеціяльний кореспондент, висланий до Міттенвальду в дні ліквідації цього потужного колись скупчення української вигнанщини, признається, що й йому серце кров'ю обіллялося при вигляді старих, калік та маленьких, однорічних та дворічних дітей, що товклися коло сірих автомашин, вантажилися в них, неначе оселедці, а тоді їхали до залізничої станції назустріч студеному, січеному снігом, листопадовому альпійському вітрові.

Славному світлими й темними сторонами українському Міттенвальдові (до речі — так підкреслено яскреве описаному нещодавна в журналі „Ми і Світ"), очолюваному колись „леґендарним комендантом" Михайлом Дужим, тепер прийшов край. Уже рік тому його українську суцільність порушено через влиття сильної польської групи, потім прийшли чехи, словаки, балтійці. А тепер усе це відходить і концентрується в інших місцях, очищуючи місце американському війську. 24. листопада виїхав перший транспорт до **Ансбаху** (білоруси, козаки, росіяни, поляки), 27. того ж місяця за ним послідував другий (ті ж самі національності). Первісний проєкт залишити чехів та словаків разом з українцями ще на деякий час на місці, доки збудують достатню кількість нових приміщень у місцевості Валька коло Нюрнберґу, — відпав: українська, спеціяльно вислана, делеґація не мала успіху у Франкфурті. Тим то чехи й словаки частково вже виїхали з іншими до Ансбаху, решту їх має бути перевезено, разом з українцями, двома транспортами — 30. листопада та 1. грудня таки до тієї, неготової ще та не впорядкованої, а такої „славної" Вальки.

Якщо вже існує об'єктивна конечність знімати людей з місця в розгарі зимової пори та перенесити на інше місце, то слід нам бодай подбати, щоб зберегти ті рештки громадського, организованого, а якщо можна, то й культурно-мистецького життя, якими ще сьогодні може похвалитись українська еміграція. Слід же подбати насамперед про долю наших дітей, які тепер лишаються без своєї школи (декого з них батьки повіддавали вже до німецьких шкіл). Зокрема серед міттенвальдської громади лишився досить сильний осередок организованих селян СЗСУ (назвімо тут активного діяча з-поміж них п. Пономаренка) — ми віримо, що вони тут візьмут на себе це тяжке та відповідальне завдання: це буде один з практичних доказів життєздатности нашого селянства на еміґрації. А в його життєздатність ми віримо незрівняно глибше й більше, ніж у життєздатність усіх декларацій тих середовищ, що їх ще надавно представляли деякі керівники українського Міттенвальду. *(В.)*

Знайомі з Полтави шукають **ПАТЕНКА Трифона зі Штурмової балки,** який перебував у таборі Реґенсбурґ. Просять зголосити його адресу до редакції „Неділі".

NEDILA
Ukrainian Newspaper
Published under EUCOM
Civil Affairs Division,
Authorisation Number
UNDP 218. Publisher
and Editor: Gennady
Kotorowycz. Augsburg,
Georg Brachstr. 4.
Printer: Main-Echo,
Aschaffenburg. Published monthly. Circulation 8.000.

NEDILA—The Ukrainian Independent Monthly
Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA—Ukrainische unabhängige Zeitung
Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис у Німеччині

АКТУАЛЬНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІҐРАНТІВ

4

Грудень 1950

Перемога здорового розуму

12 українських організацій у Німеччині об'єдналися в одну

Українці в Німеччині мають причину радіти: 28-го листопада 1950 р. в Мюнхені на надзвичайній конференції представників УАПЦ, СХС, ЗУАДК, СУН, ЦПУЕ, СУВІ, КоДУС, Харітас, ТУПВ, УДК та Унії створено ініціятивну комісію під керівництвом голови СХС інж. Хронов'ята, що має зайнятися справою об'єднання всіх існуючих українських допомогових організацій в одну та евентуально підготовити з'їзд делегатів українських установ і осередків для повної реалізації цього великого діла. Таким чином українське громадське життя в Німеччині зробило перший великий крок до загального об'єднання. Надзвичайно напружена міжнародна політична ситуація застає українців у Німеччині в одній братерській лаві.

Про саму, справді історичну, конференцію наш мюнхенський кореспондент (Л) пише:

Конференцію порозуміння скликала офіційно Українська Санітарно-Харитативна Служба, яка запросила іменем інших зацікавлених установ делегатів всіх ширше відомих українських допомогових організацій на нараду в справі „остаточного наладнання допомогових справ". Головою зборів вибрано інж. Є. Хронов'ята, голову СХС. Преосвященний Владика Вячеслав репрезентував УАПЦ, д-р Яків Маковецький — УДК, д-р Юрій Студинський — ЦПУЕ, проф. Панейко — Харітас, проф. І. Мірчук — СХС, М. Мельничук — ЗУАДК, сотник Мартинець — СУВІ, інж. Попович — СУН. Крім названих в нараді брали ще участь панове: Кордуба з Міттенвальду, дир. Кузів від Унії, полк. Побігущий, поручник Іван Марчук, голова СУВІ, мгр. Є. Лозинський та ін.

Після дуже серйозної вичерпної і ділової дискусії, в якій майже всі промовці виступали проти узурпаційних тенденцій ЦПУЕ конференція прийняла внесок д-ра Маковецького, згідно з яким, належить вибрати ініціятивну групу, яка б занялася договоренням між установами. Збори вибрали, згідно з внеском інж. Поповича, комісію в такому складі:

Інж. Хронов'ят (СХС).
Д-р Студинський (ЦПУЕ).
Сот. Мартинець (СУВІ).
Д-р Маковецький (УДК).
Мгр. Лозинський (СХС).

Як довідуємося, нововибрана комісія відбула вже 2 засідання і, дасть Бог, невдовзі доведе український громадський сектор у Німеччині до повної консолідації. Буде це велике патріотичне діло і прояв зрілости українського суспільства напередодні грізних і великих подій.

Мюнхенська конференція не стала початком об'єднання; навпаки, вона була наслідком подій, що заіснували раніше. Не перебільшуючи, можна сказати, що батьком цієї щасливої конференції став... д-р Ґалан, екзекутивний директор ЗУАДК, що приїхав з Філядельфії на візитацію роботи дир. Радика та

його штабу в Німеччині. Як вже писала про це українська преса, дир. Ґалан і Радик скликали були в своєму бюрі в Мюнхені (11 листопада) широку інформаційно-дискусійну нараду, на якій дали дуже цікавий звіт із д'яльности і терпеливо вислухали промови багатьох громадян. Представники різних організацій дали образ нашого життя та лихоліття в Німеччині. Три промовці: інж. Бойдуник, д-р Маковецький і ред. Которович заперечили проти узурпаторського виступу голови ЦПУЕ д-ра Студинського, що досі не рахується із зміненою дійсністю і далі бажав би уважати ЦПУЕ центром навколо якого крутиться все українське життя у західній Німеччині.

ЩО СКАЗАВ
редактор »НЕДІЛІ«

„Бомбою" цілої дискусії стали короткі зауваження випадково присутнього на залі (ЗУАДК не запросив представника „Неділі" офіційно) редактора Г. Которовича, що виступав як звичайний слухач-дипіст з-поміж публіки і сказав цілком несензаційні, навпаки — всім добре відомі правди, яких — на жаль — сказати перед широким загалом не кожен має відвагу. Виступ редактора „Неділі" викликав своєю одвертістю правдиву констернацію між промінентними та монопартійними слухачами, тому й не дивно, що українська преса — за винятком „Християнського Голосу" — його перекрутила, звузила тенор виступу до одного дражливого фраґменту, попробувала замазати і навіть злосливо сфальшувала. Оце приклади:

Бандерівський „Самостійник" в звіті свого редактора д-ра П. Мірчука просто написав таке:

„...ред. Которович накинувся на ЦПУЕ за те, що в теперішній управі ЦПУЕ більше грекокатоликів, ніж православних. Проф. Іван Мірчук назвав таку критику примітивізмом, бо ж за попередні каденції ЦПУЕ всі ми були свідками непристойних напастей Которовича в „Неділі" саме на православного тодішнього голову ЦПУЕ." („Самостійник" мав тут на гадці чи не п. Івана Вовчука, що збірався колись терроризувати українську громаду в Німеччині, а згодом, як багато інших „героїв" махнув на все рукою й відплив за великий став. Проте п. Вовчук не був ані православним, ані католиком, він був собі просто звичайнісінький поплентач — прим. складача).

„Українські Вісті" не здобулися навіть на власну думку, а просто помістили стереотипний звіт урядовця ЗУАДК п. Юрія Тарковича, якому деякі інформації редактора „Неділі здалися „здраматизованими".

В такому випадку нам доводиться зацитувати промову ред. Которовича ширше, щоб — як прегарно звикли казати в Галичині — баламутство не ширилася. Ред. Которович говорив коротко і без драматичної пози, а сказав таке:

Шановні Панство!

Дозвольте найперше кілька слів pro domo sua. Забираючи слово у цій похвали гідній громадській дискусії, мушу ствердити різницю між промовами моїх попередників і моєю. Вона полягає в тому, що я не промовляю від якої-будь організації, а виступаю просто, як звичайний український дипіст, що прийшов сюди почути звіт авторитетного представника ЗУАДК. Мушу одначе підкреслено зауважити, що мої слова матимуть специфічний характер; я бо говоритиму як українець, що відмовившись від ашурансів, свідомо лишається в Німеччині. І не говоритиму тільки від себе. Навпаки, нас таких у Німеччині багато: молодих і старших, що вирішили залишитися — без огляду на ризико — ближче Батьківщини, з свідомою розцінкою чекати подій, від яких залежить майбутнє України, тут, — якщо можна так сказати — на території, що має всі дані стати фронтом. Ми не ходимо до ЗУАДК ані по ашуранси, ані по допомогу, не кланяємося — бодай покищо — референтам харитативних організацій, руками і головою самостійно заробляючи собі на життя. Одначе нам здається, що наше слово пану д-рові Галанові буде цікаве і доповнить картину його вражінь із Німеччини.

Всіх нас єднає, а є між нами люди різних політичних поглядів і партій, почуття реальности: ми спокійно прислухаємось дискусіям, як оці, бо ми були свідками, як багато „діячів", що розпиналися захищати українців у Німеччині тишком-нишком вивіялись уже за океан і слід по них застиг. Зачекаємо ще далі і аж тоді, коли справді залишаться тут „останні могікани" скажемо своє слово. Але тоді рішати будемо ми, а не кар'єристи, що

(Далі на 5-ій сторінці)

Перед З'їздом СУЖ-у

Українські журналісти в Німеччині готуються до свого четвертого з'їзду Спілки Українських журналістів на еміграції. Ще 2-го вересня 1950 р. в Новому Ульмі відбулася нарада з участю голови СУЖ-у п. Миколи Лівицького, представника лондонської федерації Вільної Преси п. Семчишина, ред. С. Довгаля, д-ра Я. Маковецького, членів Головної Управи СУЖ-у та активних видавців і журналістів. Вирішено ще тоді для пожвавлення організаційної роботи та розв'язки важливих питань сучасного моменту скликати якнайшвидше з'їзд СУЖ-у в Ульмі, Авґзбурзі або Мюнхені. Для приспішення з'їзду просимо всіх професійних журналістів, членів СУЖ-у, надсилати негайно свої адреси до нашого вадавництва. Квитки на з'їзд вдасться виєднати через існуючі українські редакції. З'їзд СУЖ-у мав би відбутися в кінці січня, приблизно в другі роковини останнього з'їзду, що відбувся 1948 року в Шляйсгаймі біля Мюнхену.

Німецький голос про бездержавних чужинців

Тільки на ґрунті доброї волі

У великій штутґартській газеті »ШТУТҐАРТЕР ЦАЙТУНҐ« появилася в суботу 25 листопада широка стаття А. Веллєра під заголовком »Включення бездержавних чужинців«. Тому що ця стаття являється цікавим і характеристичним документом про актуальний погляд німців на проблему бездержавних чужинців, передруковуємо з неї найважливіші місця. Веллєр пише: »Майже ні одно питання не стояло протягом минулих років в західних зонах Німеччини в такому суперечному освітленні поглядів, як проблема ДП. Немов боязко донедавна дозволяли німцям цікавитися відносинами між тими особами. Нарешті тепер передано нам опіку над значною частиною тих бездержавних чужинців. Що ж довело до такої засадничої переміни? Про яких людей тут ідеться? Як зубожіла Німеччина може подолати це нове завдання?

Тоді як ДП досі не були доступні засадничо німецькій компетенції, 9 лютого 1950 року аліянтські Високі Комісари окремою нотою повідомили Бундесканцлера, що з важливістю від 30 червня 1950 р. усі бездержавні чужинці, які не перебувають в процесі еміґрації, перейдуть під фінансовим і адміністраційним оглядом під опіку Німецького Союзного Уряду.

Назва »переміщені особи« не цілком відповідає дійсним умовинам. Для окупаційних держав дипістами є всі, хто користає з допомоги Міжнародної Організації для Втікачів, [навіть тоді, коли він залишив батьківщину вже після закінчення війни. Як би не було, в моменті катастрофи Німеччини на території Райху перебували мільйони чужинців, мешканців окупованих німцями районів, висланих переважно проти їх волі на працю до Німеччини. Намір альянтів, щоб тих людей після закінчення війни репатріювати, не вдалося цілком здійснити, бо значна частина не могла або не бажала повертатися додому. І тому Асамблея Об'єднаних Націй в лютому 1946 р. схвалила, що ніякого втікача або насильно вивезеного не можна змушувати до повороту. Великодушне трактування дипістів окупаційною владою зробило західні зони швидко приманливою ціллю для дальших втікачів, що мусіли залишити свою батьківщину з політичних причин.

Початково усіма чужинецькими втікачами опікувалася т. зв. УНРРА. Вона дійсно ставила на перший плян думку відшкодування за правдиві чи припускальні кривди. Опіка над особами ДП мала першенство перед німецькими життьовими інтересами, ґарантувала утримання значно більше ніж була потреба. Спадщину УНРРА 1947 р. перебрало ІРО, як установа Об'єднаних Націй, поставивши перед собою завдання до 30 червня 1950 р. розв'язати проблему втікачів і розвезти їх додому, переселити або поселити в країні перебування.

Правдиві стосунки у ДП, що перебувають в Німеччині, не зважаючи на добре прохарчування (без потреби працювати), не були аж такі чарівні, як це могло здаватися багатьом німцям. Страх перед вислідом будь яких контролів і доносів, часті переслухування, непевність по відношенні до старої батьківщини, журба перед можливістю поширення російського панування і розчарування в справах виїзду з Німеччини, не лишали тим людям спокою. Упривілейоване трактування і життя без праці спричинили серед частини ДП невеселі явища, які сьогодні так сильно перешкоджають включенню в німецьку господарку. Навіть деякі конфлікти тих людей з законом не повинні давати причини забути, що над життям тих бездержавних чужинців розтягнулася тінь правдивого трагізму: відірвані майже назавжди від батьківщини, без бажання запускати коріння в країні теперішнього побуту, розчаровані в своїх переселенчих надіях, вони стали справжніми скитальцями і мандрівниками між двома світами.

Таке було становище, коли з днем 1-го липня опіка над всіма бездержавними чужинцями, які покищо не мають змоги еміґрувати, перейшла до німецької влади. Цього дня німецькій адміністрації передано 55 з поміж 80 існуючих таборів ДП. Домагання окупаційної влади примістити бездержавних чужинців в тих країнах, в яких вони тепер перебувають, здається, має на меті утривалити дуже неоднакове розміщення у поодиноких країнах. Треба сказати, що країна Вюртемберґ-Баден, перейнявши досі кругло 8500 ДП (в березні 1951 р. до них мають долучити ще 6500 ДП), в порівнянні із загальним населенням, дістала найсильніше обвантаження чужинцями.

Оце включення насуватиме безперечно практичні і законні, і то великі, труднощі. Під політичним оглядом стає ясним, що при цьому питанні аж ніяк не йдеться про справу меншин, лише про питання, яке вдасться розв'язати виключно на ґрунті правдивої доброї волі до порозуміння. Якщо світ і окупаційна влада сподіваються від німецького народу великодушної розв'язки цього питання, то передумовою успіху мусить стати, щоб з боку німецьких, насильно переселених громадян, не можна було висунути оправданого закиду, що одній групі чужинецьких утікачів дається охорону і допомогу, тоді як такого самого зрозуміння для нужди німецьких флюхтлінґів не видно у інших народів. Лише воля розв'язати всі існуючі питання скитальців може довести до позитивної розв'язки питання, яке має незвичайну вагу для співжиття між народами.

Звичайно, рішальне значення має включення під господарським поглядом. Якщо воно вдасться і якщо бездержавні чужинці опиняться в ситуації, яка їм дозволить заробляти собі на пристойний шматок хліба, тоді всі інші питання, безперечно, втратять добру частину усієї своєї серйозности. Ми лише можемо сподіватися, що збільшена спроможна здібність німецького господарства уможливить прийняти кожну одиницю у процес праці. Як далеко під тим оглядом відбивається на справі віддаль між місцем мешкання і виконуваної праці, знаємо прекрасно із наших власних зусиль розселити німецьких флюхтлінґів. Але, коли і під тим оглядом будемо оптимістичні, то й тоді мусимо визнати, що частина тих людей не матиме змоги провадити своє життя без користання із суспільної допомоги. Застосування допомогових ставок по німецькій нормі після довтеперішнього життєвого рівня в умовах ІРО, спричинить, безумовно, деякі труднощі і викличе розчарування. Їх вдасться осолодити лише при допомозі індивідуального трактування з боку суспільної опіки та через співдопомогу недержавних харитативних товариств, а також чужинецьких організацій, які з ними працюють. Цілком запопадливого відношення вимагає справа культурного трактування колишніх дипістів. Генерація чужинців, які ще знали свою батьківщину і переживали її свідомо, аж ніяк не позбудеться культурного впливу свого родинного середовища. З другого боку тим людям, якщо вони не хочуть заломатися, лишається шанса трактувати конечність вжитися в країну теперішнього перебування не як провізоричну розв'язку, але, і тільки, як свідоме намагання формувати своє власне майбутнє. Тут перед обома сторонами виринає одно завдання. Пе-

Українець українцеві - брат!

ред німцям: при всіх оправданих домаганнях лояльности від чужинців зріктися з культурного тиску на тих людей. Перед бездержавними чужинцями: привикнути поволі, що ця країна має стати для них батьківщиною, так як колись Вюртембергія вже стала батьківщиною, наприклад, франц зьким гуґенотам. Річ ясна, що без доброго знання німецької мови молодша генерація чужинців не потрапить включитися в німецький загал.

Виконання оселенчої акції в країні Вюртемберґ-Баден, на жаль, не могло досі провадитися так успішно, як би собі цього бажали всі зацікавлені сторони. Перша перешкода полягала в тому, що ані окупаційна влада ані ІРО не могли подати правдивого числа людей, які мали перейти під німецьку опіку. Коли ж в травні ц. р. державний уповноважений для справ скитальців дістав доручення виконати акцію перебрання бездержавних чужинців, минуло багато дорогого часу. Також і всі інші плянування завершена вже перебудова 9-ти колишніх касарень в державні мешкання з поодинокими устаткуваннями для родин та із скасуванням загальних споруд, пішли шкереберть в моменті, коли окупаційна влада знов заявила претенсії на одержання тих касарень і то в дуже короткому реченці. Ставлячись з усією повагою до цієї евакуації, все ж треба сказати, що нові споруди, що їх німецькі установи підготовили для чужинців з великим вкладом труду і значними матеріяльними коштами, витворили такий невеселий стан, якого самій нашій провінції не вдасться власними силами подолати. Насамперед такий стан викличе нове сильне занепокоєння між бездержавними чужинцями, яким здаватиметься, немов би німецька влада розчарувала їх щодо мешкання. Тому, що для розв'язки цієї мешканевої проблеми системою спорудження нових будинків просто немає часу, не лишається нщо інше, як знову братись за провізоричну розв'язку, а це знов затягне включення чужинців у німецьке суспільство під господарським і психологічним оглядом. Для будови конечних приміщень рада міністрів нашої провінції підготовила капітал висотою 4,8 мільйона німецьких марок. Вкінці треба звернути увагу на правне становище бездержавних чужинців в Союзній Республіці. Зрозумівши ясно значення правного і фактичного становища бездержавних чужинців на території Західної Німеччини, Союзний Уряд ще в липні заявив офіційно свою волю зразково розв'язати усі правні заложення для включення чужинців. Проєкт »закону про правне становище бездержавних чужинців на території Бунду« у засадничих пунктах перевищує проєкт конвенції, виробленої в лютому ц. р. комітетом Об'єднаних Націй про становище бездержавних втікачів. В той спосіб Союзна Республіка далекозоріше творить міжнародне скитальське право. Так Об'єднані Нації як і окупаційні уряди гаряче привітали цей законопроєкт.«

НАШІ В АМЕРИЦІ

Клінують, клінують...

Коли, принагідно, зустріну котрогонебудь з товаришів по давній професії, — розмова, звичайно, починається від... — рук.

— Помацай, хлопе, — каже мені вчора Вадим Лесич, — яка в мене рука, що?..

Мацаю — справді, рука неначе в Джо Луйса, тверда, кантова, сказати б — конструктивістична, бо й сам Лесич, за визначенням Косача, поет-конструктивіст та й його теперішній джаб цілком підходить під цю дефініцію: він ходить по нових будовах і клінує стіни. Робота стала, юнійна. Взагалі клінерство — це пасія наших майстрів пера, які, на Новій Землі, виявили себе неабиякими майстрами „мапи".

Такий, напр. „Френч Госпіталь" на 30 вулиці напевно перейде до історії української культури, а коли вже, колись, скитальці заберуться додому, то Конґресовий Комітет повинен вмурувати в цьому будинку пропам'ятну таблицю. Там тепер приміщується один з центрів нашої літератури й мистецтва. Там клінують: Барка, Косач, Гірняк, Дивнич, Чикаленко, і стоїть вже готове відро та вигідне, міністерське „перо" для Ів. Багряного. Є вже спеціялісти в окремих ділянках клінування. Наприклад — Йосип Гірняк, спеціялізується в „мапуванні фльорів" на гінекологічному відділі і твердить, що він почуває себе дуже щасливим, що заховався перший раз надовго перед тим, заки почав працювати на тому відділі... Юрій Косач спеціялізується в тому, що часто кидає роботу і за кілька днів назад вертається.

Правда — бувають ухили в бік інших професій. Окремий уповноважений Парнасу на Америку, Евген Маланюк, далі їздить елевейтором в одній санаторії під Нью Йорком. Немає, мабуть, в світовій літературі другого такого поета, що стільки разів падав би наниз і піднімався б вгору... Докія Гуменна пішла до мотузяної шапи і крутить шнурки, приспівуючи, час-до часу, улюблене: „Ой, болять ручки..." — Варто намовити репортерів з „Ляйф" або „Лук", щоб пішли до Докії і зробили знимку — як виглядають руки скитальської письменниці...

Коли ми вже „при руках", то, на мою думку, нейчистіші в нашому письменстві руки, мав донедавна В. Чапленко: він довший час мив начиння в одному ресторані. Потім взяв собі коротку відпустку — щоб видати два числа журналу та стратити зароблені гроші, а тепер з чистою совістю вертається назад до попереднього джабу. Після того експерименту з цілою певністю можна сказати, що Василь Чапленко і не є збагачений і не реаліст.

Все ж таки найбільш „затовчені" долоні має молодий автор „Дівчини з Вінниці", Іван Смолій. Він є кваліфікований дженітор, а крім того робить в „крекесовні" — возить візком сухарики. Сухарики в деталічній формі — річ крихітна й делікатна, та коли вам навантажать цього „штофу" з пів-тонни, то треба добре запертися, щоб рушити візок з місця. Гадаю, що Смолій може сміло ставати до конкурсу — на найтвердшу письменницьку руку.

Але є вже виломи в наших рядах, бо дехто й ухитрився перейти на офісовий джаб. До таких „дезертирів" належить, в першу чергу, Григорій (Русьо) Лужницький, до недавна звичайний ґрінор, а тепер — майже редактор! Кажуть, що наш знаменитий Русьо взяв собі „на амбіт" — наслідувати відомого автора від сензацій, Б. Полянича, і почав писати детективістичну повість під заголовком: „150 4:55% =X". Заголовок на перший погляд, дуже таємничий, але його легко розшифрувати. Автор намагається пояснити нам, як можна вижити за 150 долярів пейди в місяць, прогодувати родину з 4-ох осіб та й ще, деколи, заскочити на один „дрінк".

А поза тим, Русьо так само дуже любить „Америку"...

(„Лис", Ню-Йорк.)

ПРИМІТИВІЗМ І ПРИМІТИВИ

(Закінчення з 2-ї сторінки)

з ашурансом у кишені „спасають" еміграцію в Німеччині.

Треба сказати одно: ситуація 1950 р. аж ніяк не нагадує становища 1950. Коли д-р Студинський говорить про свої візити в Бонн, то треба зауважити, що сидять там сьогодні нерідко за міністерськими бюрками колишні окупанти України. Це факт, як і факт, що ми на це не можемо мати впливу, бо навіть ті з-поміж нас, які так легко 1945 р. кидали словом „коляборант", сьогодні перші мусять в Бонн клянятися вчорашнім нашим окупантам".

Критикуючи амбіції ЦПУЕ бути виключним українським центром, ред. Которович сказав: „Авґсбурзьке Представництво Української Еміграції не само, бо крім нього діє ще 11 інших українських організацій. Не хочу, щоб мене зле зрозуміли і я далекий від тенденції бути нетолерантним, але дозвольте панство сказати, — що не можна назвати фер факту, коли в управі ЦПУЕ сидять самі українці неправославні, тоді як майже половину еміграції творять православні і наддніпрянці. Треба бути соборниками під кожним оглядом...

Проф. МІРЧУК: Примітивізм!

Д-р СТУДИНСЬКИЙ: Це примітивне, це примітивне, що він говорить.

Ред. КОТОРОВИЧ: Не заперечую. Але краще сказати правду в примітивній формі, ніж примітивно діяти, як Ви, панове."

ВИСТУП
Осипа Бойдуника

Останнім з дискутантів говорив Осип Бойдуник, який на вступі поділив предмет дискусії на три, а навіть чотири відтинки, а саме: 1) переселення, 2) соціяльна опіка для української еміґрації, 3) допомога тим українцям, які залишаються в Німеччині і 4) принагідно, розподіл Народного Фонду в Конґресовому Комітеті.

Щодо переселення, то промовець звернув увагу, що тут дійсно діються якісь аномалії з тими постійними скринінґуваннями і затримками наших ДП, на основі чи то доносів, чи непоінформованости скрінінґуючих чинників, чи вкінці шкідницької акції проти нас наших ворогів. І тому тут потрібно нашим компетентним чинникам, в першу чергу американським українцям, чи конкретно кажучи ЗУАДКові звернути на це пильну увагу і запобігти тим аномаліям. Ця справа є поважна і її легковажити не вільно.

Далі треба пильно заопікуватися вдовами і сиротами, та взагалі дітьми-немовлятами, не звертаючи уваги на те чи вони шлюбні, чи нешлюбні, бо це питання не належить до соціяльної опіки і тут над тим питанням нема потреби зупинятися, лише тут йдеться про те, щоб діти українських матерів зберегти для української спільноти. Треба мати на увазі, що для нас кожна дитина дорога, щоб її не втратити. Коли московсько-большевицька окупація України потриває довше і там буде винищуватися, як до тепер, і надалі українську субстанцію, то ми тут на еміґрації мусимо цю субстанцію зберігати і скріплювати, бо інакше може дійсно прийти до траґедії українського народу. І тому соціяльна опіка на еміґрації, є навіть важніша, під сучасну пору, як коли перед тим.

Відносно третього питання, тобто питання допомоги, то тут допомога тим, які лишаються в Німеччині є потрібна так правна, як культурна, так моральна, як і матеріяльна. Але щоб таку допомогу можна належно провадити і дати, треба в першу чергу створити до того потрібну допомогову Централю. Такої Централі ми до тепер не маємо і над тим треба подумати, щоб її якнайскоріше створити. Проєкт інж. Хроновята, на основі якого ЗУАДК мав би давати допомогу, СХС її розділювати, а ЦПУЕ мало б „репрезентувати" є неприємливий. Неприємливий з того приводу, що там взято під увагу лише дві допомогові організації, а саме СХС і ЦПУЕ, а зовсім поминено такі допомогові організації, як СУН, Інваліди й інші допомогові комітети. Тому проєкт інж. Хроновята є неприємливий і я перед тим проєктом остерігаю, бо він, коли б його реалізувати, може витворити ще більший хаос на суспільно-громадському відтинку як він є до тепер. Проєкт є досить вигідний, одна організація буде старати допомогу, друга буде цю допомогу розділювати, а третя буде вже „репрезентувати". Кого і що буде репрезентувати ЦПУЕ, коли воно не є всеукраїнською орґанізацією? Тут, на заввагу одного з промовців, що ЦПУЕ не є такою всеукраїнською орґанізацією і що в нас почнається поділ на католиків і православних, почулося в залі „цвішенруф" — „примітивізм". Це є дуже небезпечний „цвішенруф", бо він доказує легковаження цього болючого у нас явища. Є факт, що дотеперішня безглузда політика по таборах довела до того, що почався поділ на „східняків" і „західняків", а за ним і на православних та католиків. І того шкідливого явища не можна і не вільно нам легковажити. На завваги відносно сьогоднішнього ЦПУЕ, що воно не є всеукраїнською організацією, треба тут відповідати річево, а не збувати ті завваги, досить вигідним „европейським вихованням" і тікати з залі і від відповіді. Ознакою европейського виховання є, власне, вуслухати завваги і на них річево відповісти. Отже ж, який вихід з того сьогоднішнього невідрадного положення? Є одинокий вихід, а саме, щоб скликати нараду представників всіх сьогодні існуючих суспільно-громадських організацій, яка розглянула б питання можливостей створення одної суспільно-громадської української організації і таку організацію створила.

Пам'ятайте про хворих!

ПЕРЕДАВАЙТЕ НАШ БЮЛЕТЕНЬ З РУК ДО РУК!

УКРАЇНЦІ В АУҐСБУРЗІ

— Є між вами якась учителька, яка могла б вести дитячий садок для ваших дітей? — питає представник балтійського табору Гохфельд в новоприбулих туди українців з Ельванґену.

Дивним здалося це питання, але українці не ображуються. Бо ж це питає чужинець. І хоч він, напевно, зле поінформований про нас, все ж цікавиться нашим життям і хоче допомогти.

Переходячи табором, чую українську мову.

— Добрийдень! — кажу.

— Доброго здоров'я! А ви також звідкілясь приїхали?

— Ні, — кажу — я тут мешкаю давно.

— А нас оце привезли з Ельванґену. Що-то муки було при подорожі! Вагони неопалені, а в деяких, в часі дощу, навіть вода на голови текла. Багато людей перестудилося, особливо діти. А один чоловік, на ім'я Вергун, бувши хворим на астму, по приїзді помер. Хто знає, може й та подорож була спричинником смерти. Було нас в Ельванґені 1750 осіб в тому 850 українців, решта поляки. Вони „добре" показали себе. Вже в перших днях свого побуту, забрали і знищили український прапор, привезений нашими шахтарями аж з Бельгії. Вони, бачите, не могли дозволити „русінам" такої єресі, як прапор. А покарати злочинців не було кому, бо ж за ними Андерс з цілою демократією.

6-8 листопада — розповідає далі земляк — поділили нас на чотири групи і розвезли в чотири кінці Німеччини. Тих, що мали перейти до Німецької економіки, відвезли до Ульму, а останніх до Бад Райхенгаллю, Берхтесґадену і Ауґсбурґу. Приїхало нас сюди коло 650 осіб, з того 327 українців. Воно, ніби, табір не поганий, але найгірше те, що багато з нас пройшли еміґраційні формальності ще в Ельванґені і тепер кличуть нас на комісію аж в Людвіґсбурґ.

— Мабуть не мають грошей на пересилку наших паперів сюди — додає з гіркою іровією другий.

— Таж перевезти вас до Людвіґсбурґу буде коштувати дорожче — кажу.

— Але зате й часу потрібно більше — відповідає той самий, усміхаючись.

— А не звертались ви в цій справі до ІРО? — питаю.

— Та звертались. Ніби обіцяли щось зробити, але хто знає, що з того буде. Дехто навіть сказав, що як має їхати назад до Людвіґсбурґу, то віддасть ДП-картку і відмовиться від еміґрації. Так людям вже надоїли ці переїзди.

— То ви зверніться до місцевого ЦПУЕ. Хай вони потурбуються про це — кажу.

— А! Що там ЦПУЕ — і земляк махнув рукою. Та ВОНИ навіть не знають, що сюди приїхали українці. То що ж від них можна вимагати.

Далі розмова переходить на таборове життя. Виявляється, що українців розселили по цілому таборі, бо не було кому потурбуватись, щоб поселити всіх, якщо не в одному бльоці, то, принаймні, в суміжних. Поляки вже вибрали свій комітет, а українці ніяк не можуть договоритися, і продовжується звичайна виборча комедія.

Дяка Богові, що хоч на релігійному ґрунті немає сварок. Православні включилися в Ауґсбурзьку парафію, а греко-католики, за браком відповідного приміщення для церкви, моляться в каплиці при німецькій католицькій церкві на Гохфельдштрасе.

Віримо, що українська молодь в Ауґсбурзі наведе лад і зорґанізує українське таборове життя. Наші традиції в Ауґсбурзі того вимагають.

В. С.

Швеція приймає туберкульозних

30 листопада 1950 р. вже другий спеціяльний поїзд ІРО вирушив з Італії, щоб перевезти на далеку північ 69 хворих на туберкульозу ДП, яких погодилася прийняти Швеція. На підставі окремого договору між Стокгольмом та ІРО, ця група туберкульозних залишиться на постійне перебування в Швеції, яка досі погодилася вже прийняти 150 туберкульозних разом з їхніми родинами.

Поїзд ІРО складався з 5-х санітарних вагонів, 3-х спальних вагонів, вагону з харчами, вагону-кухні, окремого санітарного вагону, 3-х багажних і двох звичайних вагонів. Під час подорожі хворими опікувалися 4-х лікарів, 11 сестер і технічний персонал ІРО. Подорож тривала 5 днів. Шведська комісія вибрала таких хворих, які постійно перебувають під лікарською опікою, але мають поважні шанси видужати. Швеція це єдина держава, що відчинила досі свої двері тим безнадійно нещасним людям. Їх розмістять у п'ятьох найбільш відомих санаторіях країни, а їх близьких в околичних місцевостях, де існує легка нагода знайти заробітну працю. Правда, за свою гуманітарність шведи дістануть також відповідну заплату, бо ІРО зобов'язалося за кожного хворого платити 1000, а за кожного свояка — 150 долярів. Генеральний директор ІРО містер Кінґслі висловив надію, що за великодушним прикладом Швеції підуть інші країни.

NEDILA
Ukrainian Newspaper
Nr. 5(203) Dec. 1950
Publisher and Editor: Gennady Kotorowycz, Augsburg, Georg Brachstr. 4. Printer: Main-Echo, Aschaffenburg. Published monthly. Circulation 8.000. Sponsor: International Refugee Organization.

NEDILA—The Ukrainian Independent Monthly Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA—Ukrainische unabhängige Zeitung Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис у Німеччині

АКТУАЛЬНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІҐРАНТІВ

5

Грудень 1950

Даремний труд совєтських пропаґандистів

Совєтська репатріяційна місія з Баден-Бадену розсилає запрошення на родіну

Останніми тижнями українські еміґранти по багатьох таборах американської зони і такі, що вже давно живуть приватно між німцями почали систематично отримувати цілі пакети совєтської пропагандивної літератури українською мовою. Пакети надходять німецькою поштою з Баден-Баден, де, як відомо, перебуває ще досі толерована французами совєтська репатріяційна місія, яка, звичайна річ, займається деструктивною роботою і використовує наївність французів. В пакетах крім часописів „Радянська Україна“, „Колгоспне село“ і журналу „Україна“ та „Радянська жінка“ є також брошура під заголовком „Радянська Україна в сім'ї братерських народів СРСР“, видана в Києві 1950 року (накладом 25 000 примірників) відділом у справах репатріяції при Раді Міністрів УРСР. В журналі „Україна“ багато матеріялів гостро протиамериканських і противатиканських та багато знимок про так званий рай у підсовєтській Україні. Цікаве, що, як видно з тону статтей, большевики ведуть в Україні пропаганду таку, яку потайки вели проти Німеччини в 1941 р. перед вибухом війни. Так, напр., в статті „Одверта розмова“ Василь Макарович Талаш, полевод артілі „Червона Україна“, ґвардії рядовий запасу з села Гоголева, Броварського району на Київщині між іншим пише: „для радянських людей не є секретом, якими планами марять американські людожери, а налиті ці людожери лютою ненавистю до нашої соціалістичної Батьківщини і до всіх тих країн, які не захотіли танцювати під банкірську дудку і стелитись під ноги американських генералів. В Америці знайшлися такі

ПРИВІТАННЯ ДО РІЗДВЯНОГО ЧИСЛА

Останні переселення таборів в Німеччині розгубили багато близьких, рідних і знайомих. Ідучи назустріч бажанню читачів, Редакція нашого часопису помістить в збільшеному різдвяному числі безкоштовно святочні привітання, які просимо надсилати до кінця грудня ц. р. В привітаннях можна крім довільного тексту і прізвища подавати також актуальну адресу. Тексти привітань просимо присилати на адресу: Verlag „Nedila“, AUGSBURG, Georg Brachstr. 4.

божевільні, які розпочали небезпечну гру з вогнем і мріють простягти через океан свої загребущі лапи до нашої країни". Знаючи підсовєтську дійсність, можна сумніватися, чи обвішаний сталінськими орденами Василь Макарович Талаш сам писав свою „одверту" розмову. І це неважно. Важно, що совєти, сконцентрувавши безліч дивізій до наступу на Західну Европу та керуючи китайською аґресією в Кореї переконують народ немов би то американці збіраються на них напасти. Напевно на Україні така пропаганда дає цілком протилежні наслідки, вливаючи в серця знедолених мас надію на інтервенцію зовнішнього світу і скоре визволення від тих всіх совєтських „благ," якими перевантажені київські журнали, друковані препоганою старою цинкографією на прекрасному сатинованому папері східнонімецької продукції.. Тенденція долученої до газет брошури звернена в двох напрямках: переконати, що українці не можуть жити на світі без росіян, і намовити наших емігрантів негайно повертатись на родіну. Оце зразки наївної совєтської аґітки: „Український народ — пише невідомий автор брошури — вихований в дусі радянського патріотизму, в дусі поваги й любови до свого кровного російського брата, не зважаючи на всі спроби наших ворогів — мізерних буржуазних українських націоналістів, завжди був, є і буде вірний своїй великій батьківщині — Союзу Радянських Соціялістичних Республік"... Далі брошура намовляє переміщених осіб у західних зонах Німеччини звертатися в радянську місію по репатріяції або до радянських офіцерів зв'язку, які їх направлять в місто Бранденбурґ, або в місто Вінер Нойштадт, де є приймально-збіральні пункти, звідки їх повезуть на постійне місце проживання (читай: на Соловки, Колиму, Казахстан і до всіх концтаборів СССР — прим. Ред.). Цікаво, що в редакції „України" працює крім головного редактора О. І. Полторацького, П. Тичина, Ю. Смолич, М. Костецький і... Ванда Василевська, яка не зробивши кар'єри в Польщі, взялася ущасливлювати Україну. Журнал має тільки 43 000 накладу (пересічний німецький ілюстрований журнал має по чверть мільйона накладу), а це свідчить, що навіть такий сталінський журнал, але друкований українською мовою призначений в Києві лише на експорт. „Радянська жінка" має лише 30 000 накладу, а редагує її Ванда Василевська, якій помагають Ірина Вільде, О. Іваненко, М. Литвиненко-Вольґемут і Луговиківна. В журналі є одна однісінька рекляма „Укрголовплодоконсерву" під заголовком: „Купуйте варення, повидло, джем, компоти і яблучний соус в продовольчих магазинах того УКРголо..." і т. д. Совєтська місія в Баден-Баден зробила нашим людям не погану послугу, бо навіть з розісланих нею грубо-тенденційних матеріялів встає справді жахливий образ обкраденої Москвою, тортурованої і зіпхнутої в глухий кут колгоспного села нашої квітучої колись, скривавленої, посовєтченої, обідраної, але недобитої і чекаючої останнього переможного бою України.

Самоліквідація ЦПУЕ

Д-р Студинський відкривав двері ЦПУЕ іншим, а тепер сам розпрощався з посадою

15 делеґатів створили щось на зразок критикованого СУН-у

В суботу й неділю 16 і 17 грудня в таборі Людендорфказерне в Новому Ульмі відбулося третє засідання т. зв. Головної Ради ЦПУЕ.

Не зважаючи на великий пропаґандивний шум, безкоштовні проїздні квитки і незвичайну активність організаторів, на засідання прибуло лише 17 (на 51 вибраних у березні 1949 року!) радних. Д-р Юрій Студинський перестав бути головою, його місце зайняв маловідомий д-р Плющ (наддніпрянець-гетьманець), а фактично п. Зенон Пеленський, якого засідання авансувало в ранг заступника голови ЦПУЕ. Перемога Пеленського, до якої він безкомпромісово йшов 5 років, стала початком упадку організації, що без нього й так вже давно була б перестала існувати. В кінці своїх бурхливих нарад засідання змінило статут, проголосивши ЦПУЕ організацією спертою на індивідуальне членство. Таким чином ЦПУЕ скопіювало статут зненавидженого ним СУН-у і само себе ліквідувало, створюючи голосом 15-ох радних якийсь новотвір неокресленого характеру й мети.

На засідання не прибули офіційні делегати наших Церков, СХС і ЗУАДК. Заля засідань перебувала ввесь час під охороною СБ. Деякі делегати залишили засідання ще перед його закінченням, переконавшись, що панове Студинський і Пеленський зламали слово і вбили ніж у плечі мюнхенській консолідаційній нараді, про яку наші маси довідалися з „Неділі", „Християнського Голосу" і „Українських Вістей", і щиро її вітали.

Окремий звітодавець „Неділі" пише:
На залі самого з'їзду не вдається закрити розчаруван-

(Закінчення на 5-ій сторінці)

ЧАС ЗАСУДИТИ НАХИЛ ДО СОЦІЯЛЬНОЇ НЕРІВНОСТИ

До селянства і селянської інтеліґенції!

Опублікована нами в 2-му числі Бюлетеню »Неділі« Відозва Селянської Секції СЗСУ викликала велетенське зацікавлення. З усіх країн надходять прохання надіслати цю відозву. Тому, що 2-ге число Бюлетеню вичерпане, містимо цю відозву ще раз.

Вперше в історії буття українського народу український селянин добровільно покинув прадідівську землю і масово пішов на еміграцію шукати Божої і людської Правди не лиш для себе, а і для всього українського народу.

За останнє 30-річчя визвольної боротьби український селянин з вирізбленою чіткістю усвідомив свої соціяльно-політичні і національні завдання, зрозумів незмірну глибину змісту заповіді нашого національного Пророка-селянина Тараса Григоровича, написану на скрижалях майбутнього людства: »В своїй хаті своя правда, і сила, і воля«

І не лише в це 30-річчя український селянин знайшов і виявив себе. Він виявив себе в перебігу всієї української історії. Майже вся Козацько-Гетьманська доба була добою вияву державної творчости селянства. Не хто інший, як він дав зразок справжнього демократизму і народоправного ладу в Запорізькій Січі. Не хто інший, як він, озброєний косою і вилами, підніс на високий п'єдестал Великого Гетьмана Богдана Хмельницького, зрозумівши патріотичні його задуми і понісши в ім'я тих задумів своє життя на вівтар волі Батьківщини. Коліївщина, Гайдамаччина, невпинні селянські розрухи та численні інші приклади свідчать, що український селянин не зупинявся перед жертвами і вмів перемагати.

Чому ж цей селянин так легко зрікся прадідівської землі і сотнями тисяч тиняється на скитальщині?

Чому ж цей селянин, одягнений, в першу світову війну, в сіру шинелю, принісши з фронту додому наймодернішу зброю того часу, приховав її в клунях і так легко пустив на свою землю окупанта?

Чому ж той селянин не став одностайно лавою біля свого Отамана Симона Петлюри, не дав до української армії всіх своїх синів, а деколи зневажливо запитував: »Пощо оті Петлюрівці топчуть нам ниви, і за що вони воюють?«

Чому московський окупант так легко досяг бодай формальної перемоги, загнавши селян в колгоспи і економічно опанувавши їх?

Причин цьому багато, але серед них є дві, що коріняться в природі самого селянства:

1. Брак ідеологічного споріднення зі своєю інтеліґенцією.
2. Брак станової спільности в селянській верстві.

Кожен народ має в своєму складі більшу чи меншу селянську верству, очолювану своїм проводом. Український народ має кількісно найбільше селян, а в відміну від інших народів має і значну провідну селянську верству, значну кількість інтеліґенції, що вийшла з села. Історичні передумови складалися теж на користь політичного і соціяльного споріднення української селянської верстви. Українські селянські повстання 1902 р., т. зв. »аграрні безпорядки«, спрямовані були проти поміщиків, національно чужого дворянства, — і підхопили значну частину селянства України.

Ці селянські повстання сприяли розвиткові селянської свідомости, рідниnи селянство з своєю інтеліґенцією, що в запіллі боролася проти царату і щиро стояла на захисті економічних і соціяльних інтересів селянства. Позитивним в українському селянстві було й те, що ідеї марсизму і соціялізму, так поширені в Росії і на Заході, не прищепилися тут. »Общинна« форма землекористування найшла застосування лише в Росії, не зачепила суспільного укладу українського селянина-індивідуаліста власника, який мав свої звичаї громадського діяння, з пошануванням своєї вільної громади. Не зачепили світогляду українського селянина й ідеї народництва, що теж широкою хвилею насували з Півночі і навіть полонили частину селянської провідної верстви, українське студентство.

Українське село з жадобою всмоктувало в свій родючий ґрунт зерна національного відродження, що їх сіяли на культурному відтинку такі сини Батьківщини як Антонович, Русов, пізніше Б. Грінченко, Єфремов, Чикаленко, М. Грушевський. Дев'яту хвилю Національної Революції в значній мірі підготовили оці окремі патріоти, що в тих тяжких умовах, в глуху темряву царського абсолютизму знайшли шлях до народу, до національного голосу крові українського селянина, піддавали йому моральні сили, зміцнили віру і надії в відродження.

Наступне молоде покоління, підхопивши модні тоді ідеї соціялізму, утворило перед 1905 р. декілька революційних партій і повело з підпілля нерівну боротьбу з царатом, віддавало своє життя, йшло на шибениці, заслання, але було непохитним в своїй правді. Одначе не селянин, а міський робітник та сільський батрак сприйняли гасло про передачу землі селянам. Жодна з діючих тоді партій не мали міцного підпертя на селі.

Революція 1905 р. підняла на ноги все українське селянство. Російський царат, шукаючи шляхів для придушення революційних рухів, шукаючи шляхів для розбудови селянської бази, що стала б підпертям царатові в той критичний для нього час, видав так званий Столипинський закон про хуторську форму землеволодіння. Столипин своїм законом знайшов шлях до приватно-власницьких стремлінь частини заможного українського селянства і цим започаткував розбиття селянства як окремого стану, як цілого.

Одначе не врятувався віджилий царат ні Столипинським законом, ні раніше виданим маніфестом про державну Думу. Поразка в першій світовій війні завершилась самозреченням царату.

Проснулись українські сили. Сталась Національна Революція, що відродила втретє Українську Суверенну Державу — Української Народної Республіки, — з першим президентом М. Грушевським, з першим прем'єр-міністром В. Винниченком і незабутнім керманичем збройних сил тієї Революції — С. Петлюрою.

Тут час і місце сказати, що українське селянство прийшло до Національної Революції відмінними шляхами від своєї інтеліґенції, яка в переважній більшості була тоді загіпнотизована ідеям соціялізму, час тут і місце також сказати, що і в перебігу всієї Національної Революції ті дороги не зійшлися.

Український селянин опинився на роздоріжжі. Північ з своїми підступними гаслами (»Граб награблєнноє«, »Вся земля крестьянам, фабрики рабочим«, »Мир хижинам, война дворцам« та інші) несла руїну, але підбивала до негайних дій — до поділу поміщицької землі, майна, до перебудови всього життєвого укладу. Українські провідники кликали до спокою, вичікування, до захисту кордонів від зовнішнього ворога, манили чужими ідеями. Заповідь Т. Г. Шевченка про свою хату, ніби ставала реальністю, але не було з ким її відімкнути, навести в ній

Українець українцеві - брат!

лад. Твердої влади і порядку в Хаті прагнуло стомлене війною селянство.

Усім своїм єством селянство відчувало, що ключі від вимріяної Хати в Києві, там де свій президент, свій Уряд, свій Герой і державний муж С. Петлюра. І тому, стоячи на бездоріжжі, все ж не гаяло часу і сумлінно вимощувало шлях до Києва. В березні 1917 р. селянство створює по всій Україні Селянські Станові Спілки, а в червні того ж року — скликає Перший Всеукраїнський Селянський З'їзд, на якому обірає 183 своїх делегатів і посилає їх до Центральної Ради деклярувати цілковиту їй підтримку. Одначе споконвічна власницька дорога селянина не сходиться з соціялістичною дорогою провідників. Не збіглася вона і з дорогою »хлібороба-власника«, і влада від гетьмана П. Скоропадського силою руху селян переходить до рук Директорії.

Все ж селянин, не дочекавшись від Директорії розв'язання земельного питання, почав зменшувати національний запал і патріотичну активність. Селяни і їхні сини почали розрізничковуватися, розшаровуватися й одягатися в ріжні фарби й кольори: зелений, чорний, білий, червоний.

Українська Армія знесилена в »Трикутнику смерти« в безупинних боях з червоними, білими, поляками, зчетвертована тифом, голодом, браком ліків, одягу, зі зброєю в руках відходить з Рідних Земель.

Московський окупант загарбує Україну, приносить, терор, грабіж, злидні.

З першого дня почалася війна між селянином і окупантом і то на всіх відтинках фронту: економічному, релігійному, національному.

З усіх провідних центрів і штабів боротьби з окупантом (Союз Визволення України, СУМ, УВО та інші) найтіснішого злиття з селянством досягнуто було на релігійному відтинку під проводом Київської УАПЦ, відродженої і очоленої Митрополитом Василем Липківським. Зародки Мужичої Партії з центром в Харкові 1920-28 рр., були чи не першим кроком дійсного єднання селянської провідної верстви з селянством. Але й тут окупант терором придушив паростки. Провідників Партії заховав в льохах ГПУ, а до селян застосував диференціяцію — поділ на групи, поставив стіну між селянською провідною верствою і масами селянства. Частково агрономи, кооператори, вчителі і т. ін. примушені були в цілях самозбереження стати грамофонною платівкою комуністичного самодержав'я, і проповідувати серед селян брехливі і облудні твердження: »жити стало краще, жити стало веселіше«, »СССР найдемократичніша країна в світі« і т. д. Не рятувало селянську інтелігенцію це прозоре покривало, вона залила собою і своєю кров'ю Соловки, Бухту Нагаєва, Біломорський канал, Бамлаг, АССР Комі та ін. Також не спаслась і та селянська провідна верства, що одяглась в одяг комуністичної лояльности, принявши совєтську платформу (Боротьбісти, укапісти, позапартійні большевики). Понесли і вони жертви, не знайшовши шляхів до народу — до селянства

Само ж селянство, йдучи в бій нарізно від своєї інтелігенції, не маючи своїх власних керівних центрів і штабів, не змогло довго зберігати суцільного фронту і поступово зійшло на шлях самопоборювання.

Наслідки відомі: **незаможник згинув від голоду, заможний селянин босий і голий опинився на Півночі і згинув на каторжній праці, середняк опинився голий і босий в колгоспі, а всі без землі, без засобів виробництва, без виглядів на покращання долі.** Своя Хата для всіх відсунулась в майбутнє невідоме, селяни тиняються по чужій землі, йдуть в невідомий і байдужий для них світ. А хто не покинув Рідної Землі, — несе хрест економічної, політичної і національної неволі.

Але і на чужині доля не гне селянина донизу. За п'ять років перебування на скитальщині — в демократичному, хоч чужому, оточенні він розправив плечі, груди, знайшов себе, свою дорогу, активно бореться за азиль, проти »дикої репатріяції«, за право самостійного громадянина і політичного життя. В травні м-ці 1948 р. на перший З'їзд громадських діячів (СЗСУ) в м. Ашаффенбурзі, що складався переважно з селянської провідної верстви, селяни приходять в кількости 30% умандатованих делегатів і вже з цими силами формулюють свої політичні позиції:

„Підтримуємо свій законний Уряд УНР, як штаб визвольної боротьби. Хочемо не абиякої Самостійної Української Народної Республіки, а з таким соціяльним ладом, за яким би прадідівська земля була священною трудовою власністю селян. Керувати державою мусять також і селяни через своїх депутатів, як рівні з рівними. Готуємось до цього і йдемо до створення ще тут на еміграції Селянської Партії"

Першим кроком у цій підготовці було створення Селянської Секції при СЗСУ. Два роки невпинної праці Секції, праця всіх попередніх років, значно посувала селянські прагнення до здійснення. В березні м-ці 1950 р. на 2-й З'їзд СЗСУ селяни під проводом своєї Секції приходять вже в кількості 51% умандатованих делегатів і ставлять перед СЗСУ реальну вимогу, сформульвану Селянським З'їздом, що відбувся в тому ж Новому Ульмі напередодні З'їзду СЗСУ, **„Вимагаємо перетворення СЗСУ в Селянську Партію".**

З'їзд СЗСУ вимогу приймає до виконання і заявляє, що він діяв і діє як Селянська Партія.

Селянська Партія стала фактом довершеним. Шляхи зійшлися. Селянська провідна верства і селянство відшукали спільну біологію.

Черга за селянством відновити станову спільність і не дозволити нікому ділити себе на групи і підгрупи. Час засудити нахили до соціяльної нерівності і несправедливості. Ширити трудовий принцип власности. Прагнути того, щоби в нашій Українській Суверенній Державі все селянство було заможним, збагатило Україну і ввесь її народ. Про це мусить дбати **Селянська Партія, згуртувавши біля себе все українське селянство і селянську інтелігенцію. Вона мусить поставити біля державного керма своїх людей з міцниии мозолистими руками, але з волею і вмінням захищати інтереси трудового селянства.** Під проводом Селянської Партії тут на еміграції мусять викуватись такі кадри, які б усунули перешкоди до консолідації селянства і спільно з своїм Урядом йшли до відбудови Рідної Хати »без холопа і пана«.

Нехай живе Селянська Партія!
Нехай живе селянська спільність!
Нехай живе законний Уряд Українськвї Народної Республіки!

СЕЛЯНСЬКА СЕКЦІЯ
СОЮЗУ ЗЕМЕЛЬ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ

ІРО ліквідує дальші табори

ІРО ліквідує такі табори: Людвіґсбурґ Крабенльох Казерне до 31.XII.50 р., Швебіш Ґмюнд — Артилері Казерне до 15.I.51 р. і Ульм Гінденбурґ Казерне до 31.I.51 р. Таким способом на просторі Вюртемберґії і Баденщини (Ерія 2) в початках лютого 1951 р. не залишиться ані один ірівський табір. До кінця червня 1951 р. ІРО зліквідує в американській зоні всі табори по касарнях. Решта — 10 000 — осіб, що мають закінчену документацію і очікують своєї еміґрації, ІРО розмістить в двох баракових таборах в Мюнхені. Один недалеко Функ Казерне, інші в Шляйсгаймі. Врешті в березні 1951 р. зліквдують Staging Center у Вільдфлекені, тоді, коли вже буде готовий переходовий табір біля Бремену.

Пам'ятайте про хворих, відвідайте їх під час Свят!

Самоліквідація ЦПУЕ

(Закінчення з 2-ї сторінки)

ня навіть самих його організаторів, бо прибуло лише 17 делегатів, хоч мало бути 51. Але з'їзд, не зважаючи на це, відкривають, хоч фактичний його організатор п. Лозинський з бандерівського штабу вже кілька днів тому сказав: „коли не приїде 50% радних, з'їзд відкличемо". Головні промови сказали: д-р Студинський, який до останнього моменту не знав про те, що партія давно вже вирішила позбавити його головства, і п. Пеленський, який наввипередки з Студинським повторяв давно відомі речі про їх політику в ІРО, в Бонн і т. д. Нічого дивного, що заля, яку доповнено т. зв. гостями і вартою СБ, з далеко більшим зацікавленням слухала критики такого, напр., делегата ЯВОРСЬКОГО зі славного табору „Валька", який нарікав, що ніхто з ЦПУЕ ніколи їх не відвідав, або делегата КОСТРУБИ з табору Віндішбергердорф, який просто заявив, що ЦПУЕ ніким не опікується.

І невідомий досі еміграції голова д-р Василь Плющ і Пеленський критикували опозицію, яка буцім то досі не сказала чого вона хоче, а консолідація — на їх думку — може бути лише на базі ЦПУЕ. Найбільше зацікавлення викликав звіт контрольної коміс.ї, з якого вийшло, що члени управи виплачували собі досі НОРМАЛЬНІ ПЕНСІЇ та що ЦПУЕ дало 5.000 МАРОК ДОПОМОГИ ГАЗЕТІ „УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК", яка тої допомоги досі не звернула. Про упадок популярности ЦПУЕ свідчить факт, що в 1950 році зібрано лише 700 марок національної вкладки, тоді як в 1949 р. було зібрано 9.000 марок.

Нову управу вибрали лише 15 радних. Генеральним секретарем обрано д-ра Годованця, організаційним референтом полк. Побігущого. Для фасону до управи додано кількох наддніпрянців, що послушно виконують накази бандерівського середовища. Жінок на з'їзді не було чути, бо Ірена Павликовська пішла слідом п. Вовчука і тихенько виїхала вже до Канади. За кілька місяців її слідом піде п. Плющ. Найповажнішу промову сказав під кінець з'їзду п. Витвицький з Виконного Органу і п. Сапіга з брітанської зони, які з правного боку аналізували і критикували постанову зборів перейти на індивідуальне членство.

Промовцем з характером показав себе тільки голова Союзу Українських Воєнних Інвалідів, поручник ІВАН МАРЧУК, якого непристойно і гостро атакував за це Зенон Пеленський. Марчук виступав першим і він іменем інвалідів, хворих старих і колишніх вояків сказав, що вони хотіли б мати такий провід, який би дійсно заступав українські інтереси в Німеччині. Я хочу запитати, сказав він, чи на з'їзді КОУГЦУ в Бельгії був делегат з Франції? Делегата не було, бо українські організації з Франції не бачать в нас потрібної консолідації, а на випадок вибуху війни українцям з Німеччини треба контакту з українцями у Франції. Чи Вам відомо, спитав далі пор Марчук, що 28 листопада в Мюнхені відбулася консолідаційна нарада в справах створення одної громадської організаиї в Німеччині...

ПЕЛЕНСЬКИЙ: Це була конференція Которовича.

МАРЧУК: Пане редакторе, прошу не іґнорувати представників 12 організацій, що зібралися в Мюнхені в таку важливу історичну хвилину! (В цьому моменті хтось роздав учасникам з'їзду числа „Неділі" з повідомленням про мюнхенську консолідацію і це викликало на залі помітну констернацію).

В дальшій своїй промові, яку часто перебивали, пор. Марчук ствердив категорично, що ульмівська нарада НЕ ЗАСТУПАЄ ВСІЄЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ, тимбільше, що каденція делегатів давно минула і маса громадян, яка тих делегатів вибрала, давно вже виеміґрувала. Запитані з'їздом в справі мюнхенської консолідаційної конференції панове Студинський і Побігущий, заявили, що це була „приватна конференція" з ініціятиви п. Хронов'ята і що СХС з такою акцією надто поспішила. Коли п. Студинський намагався збагателізувати повідомлення про мюнхенську консолідацію, кажучи що „пише про неї тільки приватна газетка п. Которовича", делегати витягнули подібні статті в „Християнському голосі" і „Українських Вістях", а хтось з гостей сказав: Дайте Которовичу 5.000 марок з ЦПУЕ, тоді його газетка буде стільки варта, що й „Український Самостійник"!..

Закінчилося засідання в дуже мінорному настрої, а мало зорієнтовані делегати з далекої провінції побачили, що вони на слово повірили анонімам, які для своїх амбіцій руйнують наше громадське життя, ламають дане слово, саботують кожну здорову ініціятиву, а вину за власні гріхи скидають на інших. Ясно вже сьогодні, що обскубане ЦПУЕ довго вже не подихає і не витримає конкуренції з такою сильною організацією, як ЗУАДК, яка єдина на нашу думку покликана опікуватися українцями в Німеччині.

РОБОТА АНОНІМІВ

Конференція 12-ти українських організацій, що відбулася в Мюнхені 28 листопада ц. р. і займалася справою поєднання всіх існуючих українських допомогових організацій в одну, заслуговує на ширше зреферування, бо виголошені на ній промови дуже яскраво відбивали актуальні настрої українського громадянства в Німеччині. Після відкриття конференції головою СХС інж. Хронв'ятом слово **взяв д-р Маковецький.** Він заявив, що справа допомогової акції дуже важлива, проте це тільки частина наших завдань в Німеччині, а треба дивитись далеко ширше і провірити, чи не можна було б в Західній Німеччині створити одну центральну українську організацію з такими відділами: правний, шкільний, суспільної опіки, санітарний і господарський. Правда, ми маємо в Німеччині ікс різних українських установ, але вони не репрезентують думок, бажань і потреб усіх українців. Д-р Маковецький покликується на опубліковане в »Українському Самостійнику« домагання воюючої України, щоб еміграція об'єдналась і пропонує створити ініціятивну комісію, яка б підготовила постання загально-громадської української централі. **Д-р Студинський,** голова ЦПУЕ, не мав властиво про що говорити і повторив добре відомий шарж про те, що ЦПУЕ відчинило свої двері для всіх громадян. Про те, що багато громадян не бажає скористати з цього запрошення д-р Студинський якось не згадував. Але навіть і він признав лояльно, що т. зв. опозиція вела свої акції в пристойних формах і ніколи не перешкоджала ЦПУЕ інтервенціями перед чужими чинниками.

Пан Фелікс Кордуба (ТУПВ) не вірить в об'єднання, бо ЦПУЕ є зненавиджене. Воно навіть в таборах під німецькою адміністрацією на провідні становища назначило своїх поплентачів, які дбають виключно про партійні, а не про українські інтереси.

Інж. Попович, як урядуючий голова СУН-у, підтримав проєкт д-ра Маковецького. Натомість розв'язка, запропонована д-ром Студинським, не є ніякою розв'язкою, бо друга сторона українського громадянства, яка ЦПУЕ не визнає, з »відкритих його дверей« не скористає.

Ширшу промову сказав **сотн. Мартинець,** як представник Союзу Українських Воєнних Інвалідів. Вина за розбиття є завжди по стороні сильнішого, який не повинен допускати до роздвоєння. Українські воєнні інваліди з признанням констатують, що представники Союзу Українців Німеччини поводили себе на останньому з'їзді СУВІ дуже стримано і достойно і пішли там на компроміс, хоч мали на з'їзді більшість (⅔ голосів). Якраз тим представником СУН-у, що зберіг конструктивну лінію, був д-р Яків Маковецький.

Директор Унії п. Іван Кузів оцінює перспективу об'єднання песимістично, бо має безліч доказів, як прихильники ЦПУЕ саботували всі наші справи в господарській ділянці. Скільки разів Унія, як об'єднання української кооперації, договорилася в якійсь справі з президією ЦПУЕ, стільки разів ЦПУЕ не дотримувало такої умови, а виникало це з факту, що установою **ЦПУЕ керують аноніми,** люди без лиця. Такі аноніми видали славну вже розбишацьку летючку, в якій невідомі автори атакували ЗУАДК і вихвалювали (за зразком д-ра Студинського) ЦПУЕ. Д-р Студинський, вислухавши всіх тих заяв, помітно зм'як і заявив, що проєкту д-ра Маковецького вирішити не можна без порозуміння з **„певним середовищем"**, а всім учасникам конференції було ясно, яке саме середовище п. доктор має на гадці. Вже після виборів поєднальної комісії слово взяв як представник СУН-у видавець »Вперед« **п. Борис Левицький,** який підкреслив, що українська еміграція в Німеччині перебуває на новому етапі громадського життя і мусить по новому підходити до справ.

ПЕРЕДАВАЙТЕ НАШ БЮЛЕТЕНЬ З РУК ДО РУК!

ПЕРЕСЕЛЕНЧА АКЦІЯ

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет повідомляє:

Передбачаючи наплив ашурансів з Америки, ЗУАДК розпочав набір бажаючих на переселення до США. Для цього спеціяльні уповноважені об'їздять місця скупчення українських ДП і записують кандидатів, які відповідають (під оглядом здоров'я, віку, фаху тощо) потрібним для переселення до США передумовам. Ця акція, що розпочалася в другій половині листопада, буде далі продовжуватися найближчими тижнями в Німеччині та Австрії.

В листопаді стан переселенчої акції ЗУАДК виглядає так:

Зареєстровані ашуранси: кількість справ — 453, число осіб — 991; кількість справ у процесінґу: кількість справ — 188, число осіб — 391; скінчений процесінґ (одержані візи): кількість справ — 198, число осіб — 411; відложені справи: кількість справ — 172, число осіб 373; виїхало: кількість справ — 129, число осіб — 252.

НОВІ СТАНИЦІ ЗУАДК

З огляду на потребу постійно опікуватися залишенцями, які переходять з таборів на приватні мешкання або переносяться до інших місцевостей, ЗУАДК відкрив нові станиці, а саме в Людвіґсбурґу та в Валька коло Нюрнберґу. Перша станиця організована шляхом поширення вже існуючої там станиці ЗУАДК, яка до цього часу займалася головним чином переселенчими справами. Станиця в Людвіґсбурґу охоплюватиме залишенців на терені Баденщини і Вюртемберґу. Опіки потребують головно ті залишенці, яких переведено на приватні приміщення в різних місцевостях біля Карльсруе після ліквідації табору в Етлінґені. Тоді директор ЗУАДК на Европу Михайло Радик об'їздив окремих українців, приміщених в околицях Карльсруе, і ствердив, що багато з них знаходяться в дуже поганих житлових умовах. В тій справі дир. Радик інтервеніював у різних окупаційних установах й одержав запевнення, що ці люди будуть мати кращі умови. Між іншим в результаті цієї інтервенції, ІРО призначило спеціяльну комісію для провірення цієї справи.

АДРЕСА ЗУАДК:

München-Pasing, Am Stadtpark 20/103,
Tel. 82482, Ext. 30.

Активність польської еміґрації

В Мюнхені відбулися збори польських суспільних діячів, перед якими виступив адвокат Кунцевіч, заступник голови Польської Національної Ради. Він поінформував представників своєї еміґрації з Німеччини про роботу польського державного центру в Лондоні, і давав ширше пояснення на ставлені йому питання. (Коли ж наш державний Центр, який гнівається навіть за найлегше слово критики і уважає зайвими пресові конференції, здобудеться на відвагу висилати членів Виконного Органу з інформаційними доповідями по таборах, де б вони авторитетно розповіли людям про засекречену роботу наших державних діячів?! — Примітка складача). Між іншим, на зборах виступив один з провідників польської політичної опозиції до теперішнього уряду, але й він закликав все польське громадянство пунктуально і дисципліновано платити національний податок, бо, за його словами, опозиція опозицією, а кожен польський уряд потребує грошей, щоб вести польську політику і тому ні один чесний поляк не може узалежнювати вплачення податку від того, чи йому склад уряду подобається чи ні. Національний податок треба платити завжди без огляду на те, хто в даний мент сидить в уряді, покликаному президентом Польщі. (Варто було б щоб цей виступ польського опозиціонера зауважили наші монопартійці всіх барв, бо хоч політика пана Мазепи не кожному з нас може подобатись, то все ж таки це не значить, щоб не платити національного податку і удавати героя. Поважніше — заплатити податок, а тоді вже критикувати і вимагати! — Примітка складача). Після закінчення дискусії капітан В. Сухенек-Сухецькі як провідник зборів подякував пану Кунцевичеві за точні інформації про дійсне польське становище і за те, що він не закривався ніякими таємницями. Під враженням цих зборів польські діячі різних партій вирішили негайно активізувати суспільну і політичну роботу в Німеччині. В Мюнхені має постати окреме бюро організації З'єднočене Польське, де кожен поляк безкоштовно може дістати пораду і правну допомогу.

NEDILA
Ukrainian Newspaper
Nr. 6(204) Jan. 1951
Publisher and Editor: Gennady Kotorowycz, Augsburg, Georg Brachstr. 4. Printer: Main-Echo, Aschaffenburg. Published monthly. Circulation 8.000. Sponsor: International Refugee Organization.

NEDILA—The Ukrainian Independent Monthly
Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA—Ukrainische unabhängige Zeitung
Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

Неділя

Український незалежний часопис у Німеччині

АКТУАЛЬНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІҐРАНТІВ

6

Січень 1951

РІЗДВЯНЕ

В таку то ніч імлисто-срібну,
закутану у сніг і зорі,
коли уява казку творить,
Свят-Вечір йде на Україну.

Й хоч там туга і біль у серці
трвожать все криваву рану,
в душі у кожного зоряно,
в думках у кожного Свят-Вечір...

А я далеко на чужині
сліджу самітньо за зорею,
за правдовісною тією,
що Вечір-Свят вістує нині.

І знаю я: хоч ми не разом
і ділять нас чужі простори,
ми вдивлені в ті самі зорі,
тим самим споєні наказом...

Петро Балей

Смачної скитальської куті,
кращого завтра
і
здійснення надій в Новому Році
бажає українцям на чужині
Редакція і Видавництво „Неділя".

ХРИСТА теж не пустили б до Америки

(Думки на Різдвяні теми)

Відомо, що стародавні жиди визнали для себе за бажаніше, щоб Пілат відпустив їм розбійника Варраву, а не Христа, бо »первосвященники й старші народ були змовили, щоб просить за Варраву, а Ісусові смерть заподіяти« (Мф. 27, 20). Хоч Пілат був переконаний в невинності Христа, первосвященники загрозили йому доносом з обвинуваченням, що він ворог кесаря (Іо. 19, 12), і тоді Пілат, умивши прилюдно руки на знак своєї невинности в страті Праведника (Мф. 27, 24) віддав Христа на розіп'яття (Мф. 27, 26, Мф. 15, 15, Лк. 23, 25, Іо. 19, 16).

Коли б до наших днів дійшла повна збірка доносів первосвященника Каіафи, або мемуари первосвященика Анни, ми з них найвиразніше побачили б, як брехливі доноси пересилили досконале римське право і звичайне людське тверезе мислення та сумління, і в наслідок цього трапилася найбільша неправда і найбільша помилка, яку будь коли чинили люди на землі.

З того часу минуло багато століть, і науку Евангелії невпинно проповідується людям. Але чи багато з них, слухаючи безсмертні слова Евангельських оповідань, сприймають не форму, а сенс їх? Чи багато з тих, що вже зрозуміли, що Христос був Праведником, а книжники й фарисеї — брехунами, наклепниками і злочинцями, — насмілюються не вмити руки, як Пілат, не тільки сказати свою опінію, щоб потім зрадити її, — а мужньо стати по боці правди й справедливости, щоб перебороти брехню й доноси, навіть ціною особистого ризику?

Че не так давно поважні джентльмени, провідники християнських народів, тиснули з привітною усміпкою руку тому, хто був доноcчиком охранки, хто доконав багато карних злочинів, хто діп'явся до тиранічної влади вчинками насильства, вбивства і неправди? Чи не заявляли ці джентльмени прилюдно, що старий Джо — дуже симпатичний хлопець і з ним можна добре порозумітися? В такий спосіб вони забажали собі Варраву, а не Христа.

А в ті роки сотні тисяч людей, часто з жінками, дітями й старими батьками, тікали на Захід, рятуючись від сучасного царя Ірода, що шукав їх погубити (пор. Мф. 2, 13). Ми знаємо, що стародавній Єгипет дав азиль Йосифу з Марією і Христом. Дехто в сучасному Заході обрав собі інший шлях: ввесь 1945-46 рр. були повні сліз, сто-

Віримо, боремось, чекаємо!

гонів і мук новітніх Йосифів з Маріями і немовлятами, що їх було примусом віддавано на поталу східному Іроду з царств Рош. І посадив їх всіх Ірод до в'язниць своїх і багатьох покарав смертю, а інших примусив, як рабів, працювати. І чути було голос в Києві і Менську, плач та ридання велике: скорботні Оксани й Марії плакали за дітьми своїми, і не могли втішитися, бо не було вже їх (Пор. Мф. 2, 18).

Ті ж, що вціліли від вифлеємської масакри 1945-46 рр. затрималися в окупаційній пустелі Німецької Землі й чекали своєї черги допущення до Єгипту.

Але сучасний цар Ірод заприсягся: »Знайду цих бродячих псів, вифлеємських недобитків, і знищу їх, бо не хочуть підкоритися мені й служити мені« (Пор Мф. 4, 9). І военачальник Іродів генерал Голіков сказав у серпні 1945 р. в м. Герсфельді (Гессен) цим вифлеємським недобиткам: »На дні моря розшукаю вас!« і почав діяти на погубу їх в той спосіб, як заповів своїм аггелам диявол, батько брехні.

І як вони не дали Христу пройти через тенета римського права і правди, оббрехавши Його, так і тепер знайшли вони собі тисячі Юд, що за дрібні срібляники пишуть таємні доноси і спонукують ними західне правосуддя затримати цих людей, як підозрілих, небезпечних, не вартих довір'я й порятункч.

В чому ж винні ці »недостріляні«, ці вифлеємські недобитки? Чому їх відкидають комісії? Чому їх роками перевіряють, скринінгують, досліджують? Чому їх, зрадливо, видавши вже візу на право азилю в Єгипті, раптом в останню хвилину знімають з еміграційного транспорту, бодай і з самого еміграційного пароплава? Чому їх протягом років нудять в напівінтернованому стані, по таборах, тримаючи між надією і одчаєм, не даючи ні жити ні вмерти по людському? Чому так багато над ними доглядачів, що найменше цікавляться їхньою душею, що числять їх не як людей, а як арифметичні числа, що найбільше мацають їхні м'язи, серце, легені, що пишаються своєю екстериторіяльною владою, одержуючи за те великі платні, їздячи в своїх бистроїздних колісницях і не помічаючи горя й сліз людських? Хто ж ці нещасливі напівполонені на шостому році після кінця великої війни?

Це ті селяни, або діти тих селян, у кого сучасний Ірод пограбував все їх майно, а самих їх, нагих і голодних, виселював в тайгу і тундри далекої півночі на муки і люту смерть, — але Господь врятував їх. Це ті священики, вчителі і працівники різних фахів, що їх Ірод тримав по в'язницях, по далеких концтаборах, що мучив їх голодом і нуждою, вимагаючи від них рабської покори, — але вони не поклонилися йому, а сказали: »відійди сатано!« (Мф. 4, 10), — і Господь за те помилував їх і вивів через страхіття 2-ої світової війни з пекла по той бік залізної заслони.

Найбільша ж їх провина перед Іродом в тому, що вони думали і хочуть і кажуть, що царство Ірода і влада його мусять бути знищені, а сам Ірод зі слугами його покараний за всі злочини їх. І чуючи це, сучасні Каіафи роздирають одежу свою і ухвалюють: »Повинні вмерти!« (Пор. Мф. 26, 66).

В недолі тих втікачів з царства Ірода, скитальців в пустелі на шляху до Землі Єгипетської, мучеників довгорічного саду Гефсиманського в землі Німецькій, тих ДП'с, що їх чомусь відкидається від еміграції, людей упосліджених і зневажених, невідомо з яких причин, — в недолі їх знову повторюються безсмертні картини Евангельської історії. І коли б сам Христос був тілесно серед цих ДП'с, то і його напевно відкинули б від еміграції до Америки, бо то на нього найбільше злостятся книжники й фарисеї, Анни й Каіафи, Ироди й старі Джо своїх віків і народів, бо Він найбільше викриває злочини і вони вважають Його найнебезпечнішим для себе Просвітителем народів землі. Але є певним і те, що Христос незримо перебуває серед цих скитальців, бо вони вийшли на світ вечірній заходу во ім'я вірности Христу, не бажаючи поклонятися і служити дияволу.

І перед тим, хто тепер має владу, стоять одвертими — на вибір шляхи: або шлях Пілата, що умив руки і віддав Христа на смерть за вимогою Анни й Каіафи, або тих праведників, що їм Христос заповів своє Царство Небесне, бо коли Він був голодним, то вони нагодували Його, коли він хотів пити, — вони напоїли Його, коли Він **чужаницею був — прийняли Його** (Мф. 25, 34-40).

Ірод же неминуче загине, заклятий всіми народами. Юди ж, кинувши свої доносами зароблені срібляники, гірко плакатимуть і вішатимуться, але вже не буде їм вороття й нащадки вже не згадають їх не злим тихим словом.

Проф. В. Дубровський

Пана Президента Андрія М. Лівицького, Національну Раду та її Виконний Орган, всі військові, політичні і громадські організації, як рівно ж всіх українських вояків та громадян по обох сторонах залізної заслони сердечно вітаємо з Різдвом Христовим та Новим Роком і бажаємо здійснення всіх особистих та національних бажань.

Головна Команда
Української Національної Ґвардії

ПОЗИЧКА
Визволення України

В найближчому часі має бути проголошене розписання внутрішньої національної позички, щоноситиме назву »Позичка Визволення України«. Таким чином будуть проведені в життя відповідні постанови Української Національної Ради з дня 8 серпня 1948, з дня 12 листопада 1948 та з дня 2 вересня 1949 р.

Позичка розписується в американських долярах і опроцентовується у висоті 2% річно. Сплата позички в номінальній вартості з відсотками буде переведена по звільненні України від окупації і відновленні української державної суверенности. Облігації різної номінальної вартости в американських долярах (100, 50, 20, 10, 5 і один) будуть пущені в обіг у різних країнах світу. В країнах з недоляровою валютою розчислення відбуватиметься за офіційним курсом американського доляра.

В колах Виконного Органу УНРади звертають увагу на той факт, що термін розписання позички вибрано саме тепер, коли зросло напруження (Чи не запізно? — Складач.) міжнародних відносин і коли совєтська Москва робить всі зусилля, жорстоким терором здушити героїчний спротив українського народу. Ці тривожні часи вимагають збільшення можливостей праці і засобів Державного Центру, щоб поставити на належний рівень українську визвольну акцію. Українське громадянство, відчуваючи відповідальність історичного моменту та назрівання вирішальних подій, повинно всіма силами підтримати заходи Української Національної Ради і своєю матеріяльною жертовністю внести вклад у велике діло визволення України

Головна Управа
Союзу Українців у Німеччині

бажає своїм філіям, членам, симпатикам і всьому українському громадянству в Німеччині радісних Свят і щасливого Нового Року.

Вітаючи інші центральні громадські установи Головна Управа СУН у висловлює віру, що розпочате діло загальної консолідації на суспільно-громадському секторі принесе у 1951 році успіх у формі повного об'єднання всіх українських сил в Німеччині і на еміграції.

Рідним у далекій Філядельфії, друзям, колегам і знайомим бажаю спокійних Різдвяних Свят і Щасливого Нового Року. Геннадій Которович.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажаю рідним, друзям і знайомим. Інж. Олекса Теребус.

Радісних і спокійних Різдвяних Свят і здійснення особистих і національних бажань в Новому Році бажаю всім рідним, друзям і знайомим. Володимир Скуйбіда.

ЯК ЖИВУТЬ УКРАЇНЦІ В ФРАНЦІЇ ТА АНГЛІЇ

Розмова редактора „Неділі“ з отаманом Т. Бульбою-Боровцем

В часі переїзду отамана Бульби-Боровця через Аугсбург, редактор »Неділі« мав нагоду перевести з ним таку розмову:

Питання: Яка мета була, Пане Отамане, Вашої поїздки за кордон?

Відповідь: Відвідати наших земляків, а особливо членів Національної Ґвардії. Побачити як вони живуть на новому місці поселення в чужих країнах. Які їх нові турботи.

Питання: Якже ж вони там поживають?

Відповідь: Молодші і хто ще має силу до фізичної праці, почуваються дуже добре. Особливо індустріяльні робітники. Вони мають високо оплачувану роботу. В Англії багато наших робітників вже покупували собі власні домики на сплату. Життевий стандарт там дуже високий. Харчі і одяг не дорогі, валюта має дуже високу вартість. Інтелігенція, старші люди та хліборобські робітники, почуваються багато гірше. Інтелігенція мусить перекваліфіковуватись на інший фах. Це тяжка річ. Хріборобські робітники менше заробляють. Живуть по таборах. Ці табори людям вже остогидли. По цьому питанню в Англії від 1.І.1951 р. сподіваються поліпшення ситуації. З цим днем кінчаються там контракти. Кожен робітник матиме право працювати там, де він захоче. Це означає також скору можливість перейти на приватне помешкання з таборів. Табори вже масово ліквідуються.

Питання: Які їх там найпекучіші турботи?

Відповідь: Турбот є багато. Шукання кращої роботи. Шукання кращого помешкання. Туга за Батьківщиною. Туга за рідним словом та середовищем. І коли хочете знати, в Велико-Брітанії серед нашої молоді має дуже негативне значення той факт, що там майже зовсім бракує наших жінок. Чуже товариство та мішані подружжя дуже часто деморалізують молодих людей і кінчаються різними трагедіями.

*****

Приятелів, військовиків-однодумців і знайомих щиро вітаю зі Святом Різдва Христового та Новим Роком.

Бажаю від Бога всім Вам кріпкого здоров'я і Вільної Соборної України!

Рівночасно повідомляю, що я змінив адресу, перебуваючи тепер: Bad-Reichenhall, Jägerkaserne XI/69.

Палій Борис
арт. генерал-хорунжий

*****

Питання: Як виглядає громадсько-політичне життя наших людей в цих двох країнах?

Відповідь: Так само як тут. Та сама політична диференціяція. Різниця тільки та, що тут постійно число людей зменшується, а там збільшується. Тут люди згуртовані по таборах, а там розсипані по цілих країнах і окремих помешканнях. Тут є більше часу на »політику«, а там того часу дуже мало. Цей момент у великій мірі гальмує громадське життя. Люди чимраз більше осамітнюються. Це найпекучіша їх турбота.

Питання: Як реагують французи та англійці на сучасну світову політичну ситуацію?

Відповідь: Всі бояться війни гірше вогню. Одначе готуються до неї дуже серйозно й спокійно. По добре обдуманих плянах. Паніки ніде нема

Питання: Як у Франції та Англії стоїть справа росіян, поляків та інших національностей?

Відповідь: Так само як наша. Вони так само поділені на різні групи в нутрі. А назовні, покищо їм так само ніхто не дає жодних політичних гарантій. Все окутане серпанком невідомого. З Франції по війні багато росіян виїхало »на родину«. В Англії їх взагалі небагато. Поляків в обох цих країнах є дуже багато. В Англії прегарно зорганізовані білоруси. Чехи мають багато своїх економічних підприємств. Хто приміром заскучав за добрим і дешевим черевиком »Батя«, може купити його майже в кожному кварталі Лондону.

Питання: Що Вам найбільше сподобалося, або не сподобалося в цих двох країнах?

Відповідь: Кожна країна незвичайна. Їх монументальне будівництво та музейні скарби національних культур, робили на мене особливе враження. Я все думав про пограбовані та понищені вічними війнами скарби нашої національної культури. Мене давила печаль. Париж красунь, а Лондон ґіґант. Але це йому не шкодить, щоб під самою королівською палатою... паслися звичайні білі вівці. Поруч величавих палат і приватних блискучих універмаґів, стирчить наче грибок двоповерховий цегляний будиночок з обсипаною фарбою на дверях. Це резиденція прем'єр-міністра на Даунінґ стріт. Англійська скромність і ощадність, безприкладні хіба в цілому світі. Це імпонує всім туристам. Докучав зачастий дощ. Не подобалася їзда вліво та валютна система. По всіх склепах продавці перераховуються. Щоб не помилятися на брітійських грошах, треба всюди носити з собою в наплечнику велику рахівничу машину марки »Нейшіонел«.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
та
НОВИМ РОКОМ

Складаємо щиросердечні побажання Веселих Свят та щасливого Нового Року, Українському Народові, УГВР, УПА та українським революціонерам на Рідних Землях, Православній і Греко-Католицькій Церквам на еміґрації, УНРаді, Громадським Організаціям в Німеччині, США, Канаді, Бельгії, Швеції, Аргентині, Австралії, Франції, Англії, Венесуелі, всім українським воєнним інвалідам, всім бувшим українським воякам та всім українцям і українкам, які піддержували нас в наших завданнях.

Головна Управа
Союзу Українських Воєнних Інвалідів
на Еміґрації

Швайцарія

має місце для скитальців-соціялістів

Одно із швайцарських добродійних товариств плянує прийняти на курорт певну кількість скитальців, яким немає змоги еміґрувати з огляду на поганий стан здоров'я і поважний вік. Товариство цікавиться зокрема особами, що належать до соціялістичних партій. Зацікавлені скитальці-соціялісти хай зголошуються на адресу: Heddi Bogdanski, Resettlement Officer, Schweinfurt, IRO Resettlemeet Center. Крім того ІРО провадить переговори ще з іншими швайцарськими організаціями, щоб примістити на території Швайцарії 200 осіб хворих і старших віком, в тому 50 хворих на туберкульозу.

*****

З Різдвом Христовим і Новим Роком
вітаю
всіх друзів, знайомих і колишніх сусідів.

Петро Святий
Würzburg, Auslenddrlager Bl 2/3.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Комітет Допомоги Українським Скитальцям

Високошанований Пане Редакторе!

Просимо Вас не відмовити подати до відома Ваших шановних Читачів про заснування в Женеві **Комітету допомоги Українським Скитальцям (КДУС)**, який має заступити попередній Допомоговий Комітет, несподівано зліквідований на весні ц. р.

Продовження праці ІРО ще на рік, а може й на довше та погіршення умовин, в яких перебувають скитальці, а також непевність загального політичного положення, примушують поширити до найдальшої можливої мети допомогоу акцію, щоб мати можливість, поки ще є час, вирвати найбільшу кількість наших земляків з жахливих умовин скитальського життя.

В останній час не лише самі заокеанські держави цікавляться долею скитальців, а також значна частина европейських націй зрозуміла необхідність християнської солідарности і приймає до себе деяку кількість скитальців, переважно старших, хворих та малолітніх. Отже, треба вжити всіх потрібних заходів, щоб серед цих обраних була також пропорційна кількість українців, які, таким чином, будуть, без жодного видатку з боку українських організацій, урятовані на довший час, а декотрі і на завше, від скитальських злиднів.

Комітет Допомоги Українським Скитальцям складається, на зразок Міжнародного Комітету Червоного Хреста, з самих швайцарських горожан і на чолі його став відомий женевський адвокат Марк Куняр, при почесному голові, старому приятелю українців, полковнику Каролю Бріке. Виконавчим органом Комітету є Секретаріат, який складається з Голови Українського Допомогового Об'єднання в Швайцарії та, делегованих цим об'єднанням для технічної праці, Директора та Делегата.

Секретаріат має від Комітету широкі повновласті і члени його офіційно акредитовані Комітетом при ІРО, Міжнародному Червоному Хрєсті та при інших харитативних організаціях.

Подаючи про це до відома українського громадянства, Секретаріят КДУС просить всі організації та всіх осіб, які мали б до полагодження справи до Централі ІРО або до інших організацій перебуваючих в Женеві, звертатися до нього на слідуючі адреси:

Особисто: 1, carrefour de Villereuse, Geneve. Tel. 6-96-80.
Листовно: Case Rive 290, Geneve, Switzerland.
Телеграфічно: Ukdopcom, Geneve.

Директор Секретаріату
М. Єреміїв

Делегат
О. Ніжанківський.

Турецькі добровільці зголошуються на Корею

Аґентство Юнайтед Пресс повідомляє із Стамбулу: Невдачі ОН в Кореї і повідомлення про турецькі з'єднання, що прекрасно билися в боротьбі за Піонґянґ викликали в Туреччині масове піднесення. Багато молодих турків зголошуються як добровольці до частин Об'єднаних Націй в Кореї. Міністерство Оборони збирає прізвища всіх добровольців з яких має бути створений другий турецький контингент. Майже щоденно в різних містах і оселях Туреччини відбуваються антикомуністичні збори і маніфестації. В неділю 10 грудня в найбільшій турецькій мечеті Сулерімана відбулася урочиста відправа на згадку поляглих в Кореї турецьких вояків.

Вітаючи з Святом Різдва Христового Марію Богун, що жила в таборі Ingolstadt, сповіщаю, що її розшукує внука Ніна з Америки. Прошу дати вістку про себе на адресу: Wolkanowytsch Vira, Neu-Ulm, Ludendorfkaserne.

ПЕРЕСЕЛЕНЧІ СПРАВИ

Українці з новим ДП статусом, що бажають виїхати до США і погоджуються прийняти там будь-яку фізичну працю, мусять **негайно** зголоситися, для одержання ашурансів, в Централі ЗУАДК, München-Pasing, Am Stadtpark 20/105; або в філіях: Ludwigsburg, Resettlement Center, Luitpoldkaserne D/24; Schweinfurt, IRP Resettlement Center; Augsburg, IRO Resettlement Center, Infanteriekaserne.

Передумови одержання ашурансу:
1. Добрий стан здоров'я:
2. Ще ніколи не був у процесінґу або не був відкинений від еміґрації до США ДП-Комісією, американським консулом, чи лікарем. (Тобто всі ті на кого ще СБ (Служба Братовбивства) чи московська п'ята колона ще не встигла написати доноса. — Прим. складача).
3. Погоджується підписати річний контракт на фізичну працю;
4. Границя віку: самітні мужчини до 50 р. життя, самітні жінки до 45 р. життя, бездітні подружжя до 50 р. життя, подружжя з дітьми понад 10 літ до 55 р. життя.

Бажаючі виїхати до США повинні у власному інтересі якнайшвидше зголоситися в цій справі на вищеподані адреси (українці з британської і французької зон та Австрії зголосяться до представництв ЗУАДК на їхньому терені).

Директор ЗУАДК пригадує: американський іміграційний закон ДП з 1948 р. вигасає за 6 місяців і що тепер є остання пора подбати про оформлення на виїзд. ЗУАДК поможе Вам, якщо Ви вчасно зголоситесь.

200-тисячний ДП...

В порті Нового Йорку очікують на 200-тисячного ДП, що цими днями має прибути з Европи. Йому готовлять урочисту зустріч. Проте отримання числа 200 000, як нам повідомляють з Ню Йорку, аж ніяк не буде вислідом долі, лише наслідком хитрих маневрів і комбінацій. В портових бюрах вже сьогодні дискутують аж 5 різних кандидатур. Найбільші шанси має одна польська родина, а ще більші мають модні й усіма тепер протеговані чехи.

Правна допомога

Правний відділ ЗУАДК опрацьовує справи пов'язані з переселенням та справи залишенців. До перших відносяться головним чином апеляції для осіб, відкинених ДП-Комісією від еміґрації до США. Справи залишенців — це переважно правні поради з різних ділянок, зв'язаних з побутом у Німеччині.

В місяці листопаді:

Виготовлено 5 апеляцій для осіб, відкинутих ДП-Комісією по параграфу 13.

Опрацьовано 6 апеляцій в справах повернення права на переселення для осіб, що, відмовившись еміґрувати до Австралії, одержали лише т. зв. „правну і політичну протекцію".

Подано до окупаційної влади 3 внесення про помилування в карних справах.

Продовжувано листовний контакт з українськими в'язнями у баварських в'язницях. Зокрема зроблено інтервенцію, щоб **українські в'язні мали право святкувати свої свята.**

Івана Головацького і В. Скуйбіду з родинами поздоровляю з святом Різдва Христового і Новим Роком.
Роман Л.

Новорічне звернення Союзу Земель Соборної України

Вельмишановні Панове-Товариші і Друзі!

Вітаємо Вас з Новим 1951 роком і святом Різдва Христового! Бажаємо Вам і всім Вашим Рідним і близьким доброго здоров'я, сил і успіху у патріотичних ділах Ваших.

Ще один рік, повний праці, турбот і надій відходить у минуле. Оглядаючись тепер на нього, бачимо, що він дав нам нові чималі здобутки. Наша нова Великоукраїнська еміґрація стає в заокеанських і деяких европейський країнах на власні ноги. Власною працею і дією вона здобуває собі перший достаток і розуміння своїх прагнень і завдань. Ті, що залишилися досі в обмеженому стані ДП, або на німецькій економіці не втрачають надій скористатися останніми можливостями еміґрації до вільних демократичних країн. Запорукою цього є власне тверде рішення та діяльна допомога наших земляків. Думаємо, що початок нового року принесе нам вирішальні новини в ділі переселення.

Поважним внеском минулого року в наше громадське життя являє собою досягнення Союзу Земель за 1950 р. Наполеглива і довготривала робота демократичних партій, з нашою участю та УНҐвардії, привела до остаточного успіху — створення Бльоку Українських Демократичних Партій, а потім і до успішної і важливої діяльности Бльоку, що мала вплив на організацію демократичних сил в багатьох країнах розселення нашої еміґрації і зокрема позитивно відбилася під час урядової кризи.

Блискуче організований і проведений І-ий З'їзд Союзу Земель Соборної України своїм відгомоном і розгоном дав можливість, в надзвичайно несприятливих умовах масового виїзду еміґрації з Европи, скликати І-ий Український Селянський З'їзд та ІІ-ий З'їзд Зоюзу Земель Соборної України по весні 1950 р., із яких перший сколихнув розкидані по всьому світі українські селянські маси, а другий — ухвалив програму практичної діяльности Союзу на ближче майбутнє.

Пожвавлення взаємостосунків з осередками Союзу в різних країнах, моральна і матеріяльна підтримка Союзу його прихильниками, дали можливість поставити на порядок денний дальше розгорнення діяльности Союзу. Це дало відбиток в резолюціях Конференції Союзу, що відбулася восени 1950 р. в Німеччині, одним із пунктів яких є наполеглива робота по організації еміґрації, а також створення великої відповідаючої сучасним завданням демократичної преси, що опиралася б на інтелектуальні сили та матеріяльні засоби всіх демократичних партій.

Зробивши підсумок своєї діяльности після І-го і ІІ-го З'їздів і наслідків своєї сталої боротьби за створення і зміцнення Української Національної Ради, не беручи в ній безпосередньої участи, Союз після ухвал Демократичного Бльоку і Конференції Союзу розпочав практичні заходи до вступу в УНРаду, щоб узяти і безпосередню участь в її практичній роботі.

За ухвалою І-го Селянського З'їзду і ІІ го З'їзду Союзу Земель Соборної України, діяльність ЦК і Ради Союзу, а зокрема Селянської Секції Союзу, не зважаючи на всі труднощі, пов'язані з розсіянням по всьому світі нашого селянства, — наполегливо переключається на органічну розбудову Української Селянської Партії, прологом до чого є оголошена Селянською Секцією Союзу відозва до українського селянства і створення Селянських Осередків в Европі.

Треба також згадати про успішну діяльність Української Національної Ґвардії, що згуртовує навколо себе кадри нашої вояцької молоді, вірної славним боєвим прапорам Української Народної Республіки, що були знову розгорнуті на початках 2-ї світової війни, з наказу Державного Центру УНРеспубліки, — Українською Повстанчою Армією, наявність і дії якої спричинилися до патріотичного звороту в українських частинах советської армії, УНҐвардія, разом з ветеранами Армії УНРеспубліки, репрезентують тепер лицарські збройні сили української демократичної державности і готуються до нових великих завдань, що стоять перед Укр. Нацією.

Наші міжнародні зв'язки, особливо з тюркськими і прибалтійськими народами, настільки нав'язалися за цей час, — що ми стали бажаними учасниками Всесвітнього Конґресу Ліберального Інтернаціоналу в Штутґарті й членами Української Групи цієї світової організації. Перспективи налагодження дальших міжнародніх зв'язків настільки сприятливі й широкі, що просимо у Бога тільки сил, щоб впоратися з усім тим, що можна й треба зробити для добра Українського Народу.

Справи Української Автокефальної Православної Церкви (Соборноправної), — Церкви Українського Народу, що була вже приречена злими і нерозумниии людьми до загибелі, — настільки тепер знаходить визнання і співчуття серед багатьох близьких і дальніх людей, що ми можемо бути цілком певними, що світильник її ніколи не погасне, а навпаки, буде пронесений крізь пустиню скитальщини до землі обітованної і знову возсіяє на Святих горах Київських.

Голова УАПЦРади Архиепископ Григорій вже з вільної країни Джоржа Вашінґтона надсилає всім вірним своє архипастирське благословення і молиться щиро за нас, в розсіянні сущих.

Наша стероризована люба Матір Україна мучиться в кайданах і чекає проміння вільного слова і надії з вільного Заходу. Дбаймо про допомогу нашій Батьківщині, нашому Народові.

Новий Рік принесе нам напевно великі події, може більш жорстокі за все попереднє, але ми віримо й знаємо, що наша правда, наша сила і воля переможуть і ми знову зустрінемося в своїй, рідній вільній хаті.

1950 р. На чужині. Союз Земель Соборної України.

ПЕРЕДАВАЙТЕ НАШ БЮЛЕТЕНЬ З РУК ДО РУК!

Шукаю українців у Вюрцбурзі

(Власна кореспонденція „Неділі"). Баварська зима, бачена з вікна вагону, нагадує в цьому році справжню українську зиму, а точні німецькі поїзди, навіть на такій простій лінії, як Нюрнберґ-Франкфурт, спізняються на пів години й більше. На станції в Вюрцбурзі постійний рух, бо три рази на день збігаються тут далекі поїзди з північної й південної, західної і східної Німеччини. Вюрцбурґ, місто жахливо знищене війною, проявляє велику волю життя, що видно навіть в передсвяточних прикрасах вулиць і торговельної дільниці. В самому центрі міста на довгій торговиці тисячі людей з селянської і винокурної околиці. В одному тільки кутку чути російську і польську мови. Це жиди, що торгують дешевими американськими цигарками і долярами. Інших чужинців тут тепер знайти важко, бо лишилося їх, колишніх дипістів, в університетському місті Вюрцбурзі, замріяному місті емеритів і франконського вина лише 300. А живуть вони в нових бараках між руїнами т. зв. Центральних касарень.

В готелі „Експельсіор", що має на своєму шильді жовтоблакитний прапор, затишному і повному комфорту, розмовляю принагідно з покоївками з совєтської зони, що знайшли тут працю. Звичайно, питають хто я, а довідавшись, що українець губляться і дивляться на мене з переляком. Мушу їх заспокоїти, що я не большевик. Це мені не зовсім вдається, бо в батьків дівчат, як розповідає одна, стояли на квартирі руські офіцери, українці, які, щоправда, ставились до німецької родини досить добре і нікого не знасилували, а руські насилували і не було кому боронити...

Увечері, коли світла різдвяних реклям затрачуються в молочному тумані, йду пустим і безлюдним мостом через Майн шукати земляків. Між могутніми руїнами старих вільгельмівських касарень при Вайсенбурґштрасе 2 вже здалека видно вогні жовтавих бараків. Навколо сніг і світла. За Майном шумлять поїзди. А цей табір нагадує зимовий похідний таборик військової частини в далекій Фінляндії. І порядок в ньому німецький: на кожному бльоці табличка з числом, на кожному вході літера „А" або „Б", на кожних дверях нумер. Маючи адресу, можете відшукати потрібних вам людей, прийшовши навіть пізно увечері як я, і не питаючи нікого.

Найсильнішою національною групою є тут латвійці (понад 200), а решта це литовці, естонці, росіяне, серби, мадяри і... 25 українців, хоч було тут наших (ще в минулому році) кількасот.

Всі чужинці жили до 28 жовтня 1950 р. в т. зв. Нордказерне, яку тепер ремонтують для війська. Бараки збудував німецький уряд, і з кінцем жовтня почалося в них справді нове життя. В таборі повна свобода і люди вдоволені, що нарешті перестала існувати казарняна система і спільна кухня. Розбудувалось тут культурно-освітнє життя в ІМКА і ІВКА. Найбільшою несподіванкою був для нас факт, що в Вюрцбурзі залишило свою філію навіть ІРО, якою керує українець, інженер ХУХРА. ІРО має відділ еміґраційний, суспільної опіки і правний, а навіть є відділ неславної (хоч сьогодні вже тільки добровільно-) репатріяції. Крім ІРО мають тут своїх представників НЦВЦ, ВЦЦ, ЛВФ. Бюра ІРО примістилися у відбудованій частині старого бльоку. Адмініструє табором німецький директор Людішер. Щоденно приїжджає до табору на кілька годин д-р Кжижик, відповідальний за здоров'я громадян. У тяжких випадках хворих відсилає негайно до поліклініки. Люди вдоволені, тим більше що хворі і старші дістали окремі кімнати, а в кожній з них є рухома піч, на якій можна зварити всяку страву. Одного людям бракує, а саме праці, праці і ще раз праці, бо за 40 „дарованих" урядом марок (на місяць) важко вужити навіть найбільшим оптимістам.

Мала українська група живе з собою в згоді, а інтеліґенція опікується духовими і культурними справами решти земляків.

Про ЦПУЕ і інші українські допомогові організації українці в Вюрцбурґу знають тільки з рідких тут газет, бо так ніхто до них не приїжджає і ними не цікавиться, дарма, що на різних зборах в Мюнхені і Ульмі різні діячі вихвалюються великими словами. А що й казати про тих розкиданих по містечках і селах Франконії українців, які раз на рік попадають в ІРО або до таборів! Так бути не повинно, але так є, хоч могло б бути інакше, Дирекція ЗУАДК повинна призначити керівником своєї філії в Швайнфурті метку, проворну та обізнану з тереном людину, для якої були б тут повні руки праці. Віримо, що так і буде.

Р. Гучванович.

NEDILA
Ukrainian Newspaper
Nr. 7(205) Jan. 1951
Publisher and Editor: Gennady Kotorowycz, Augsburg, Georg Brachstr. 4. Printer: Main-Echo, Aschaffenburg. Published monthly. Circulation 8.000. Sponsor: International Refugee Organization.

NEDILA—The Ukrainian Independent Monthly
Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA—Ukrainische unabhängige Zeitung
Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

Неділя

Український незалежний часопис у Німеччині

АКТУАЛЬНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІҐРАНТІВ

7

Січень 1951

ДП ПЕРЕЙДУТЬ НА ВЕСНУ ПІД ОПІКУ ВИСОКОГО КОМІСАРА ОН

Кореспондент „Неділі" з Женеви повідомляє:

Згідно з повідомленнями Головної Квартири ІРО, 848.351 скиталець оселився досі в новій вибраній батьківщині в різних країнах світу, 71.052 особи ДП репатріювалися (найбільше, бо аж 37.000 до Польщі), а 273.757 знаходяться ще під опікою ІРО. Окрему групу 218 000 скитальців творять люди, за переселення яких ІРО не буде платити, бо вони користають лише з права політичного азилю під охороною ІРО.

Від весни 1951-го року всі особи ДП перейдуть під опіку Високого Комісара для справ скитальців, покликаного Об'єднаними Націями. На цей високий пост призначено п. Ґ. І. ван Гойвана Ґедгарта (G. I. van Heuwan Gedhart) колишнього міністра юстиції в голляндському уряді, під час воєнного перебування цього уряду на еміґрації в Лондові.

Інституція Високого Комісара для справ скитальців постала з 1-им січня 1951 р. на основі постанови Асамблеї Об'єднаних Націй з 3-го грудня 1949 р. Тоді ж було уповноважено раду для Господарських і Суспільних Справ ОН виробити проєкт статуту цієї інституції. 9 місяців пізніше, 11-го серпня 1950 р. проєкт був готовий на затвердження Асамблеєю. Редакція »Неділі« подбала за те, щоб отримати цей проєкт із Секретаріяту ОН в Ляйк Саксес і оце тепер подає (скорочено) зміст його до відома читачів. Сподіваємося, що наше громадянство в Німеччині з зацікавленням слідкує постання Високого Комісаріяту, що до деякої міри буде наступником ІРО, і тому зверне докладнішу увагу на зміст самого статуто-проєкту.

На вступі до нього Господарська Рада закликає уряди репрезентовані в ОН приступити до міжнародної конвенції про охорону скитальців (проєкт конвенції виробив окремий Комітет ОН і на ньому оперся німецький законопроєкт про »бездержавних чужинців) та дали допомогу скитальцям, допускаючи їх на свою територію без огляду на їх фізичний і матеріяльний стан. Далі Господарська Рада просить уряди підтримати Високого Комісара в його роботі над покращенням долі скитальців, щоб підтримували добровільну репатріяцію й асиміляцію скитальців, а далі щоб видавали скитальцям пашпорти, згідно з лондонським договором між урядами з 15-го жовтня 1946 року про подорожні документи для скитальців. В останньому пункті заклику є мова про дозвіл скитальцям пересилати їх матеріяльні засоби, що можуть полегшити їх еміґрацію та поселення.

Завданням інституції Високого Комісара для справ скитальців — допомагати урядам країн, на території яких перебуватимуть скитальці, розв'язувати проблеми їх постійного поселення, репатріяції та асиміляції. Діятиме він згідно з постановами і директивами ОН і не керуватиметься політичними тенденціями. Бюджет Комісара устійнює ОН, дозволяючи лише адміністративні видатки. Матеріяльну допомогу скитальцям даватимуть лише тоді, коли будуть для цієї мети фонди з пожертв і добровільних збірок.

Високого Комісара Асамблея ОН вибрала, згідно з статуто-проєктом, на три роки. Він призначить тепер свого заступника, відповідального перед ним. Заступник мусить бути людиною іншої національности, як Комісар, який призначає також свій персонал. Частина персоналу виконуватиме свої функції почесно. Осідком Комісаріяту буде місто Женева в Швайцарії. В Німеччині, Австрії та інших країнах, де існує чи існуватиме проблема скитальців Високий Комісар в порозумінні з дотичними урядами країн призначатиме своїх повновважених представників. Високий Комісар буде впливати на поодинокі уряди, щоб приймали директиви Господарської Ради ОН, адмініструватиме всіма засобами, призначеними на допомогу скитальцям, матиме право входити в контакт із допоміжними агентствами і навіть **неурядовими організаціями**, що займаються справами скитальців. Раз на рік Високий Комісар здаватиме звіт про свою діяльність.

Високий Комісар та Генеральний Секретар ОН перебуватимуть у контакті для обміну поглядами на справи, що цікавлять обидві сторони. Вони разом будуть устійнювати способи вживання фондів на скитальські справи, а всі транзакції підлягатимуть контролі Ревізійної Комісії ОН. Чи після закінчення 3-ох річної каденції уряд Високого Комісара існуватиме далі, (після 1 січня 1954 р.) про це рішатиме згодом восьма Асамблея ОН.

Хто ж користатиме з опіки Високого Комісара?

Користатимуть всі, кого признає скитальцем згаданий

вже нами проект міжнародної конвенції про скитальців. Отже:

1. Скитальці з-перед Першої Світової Війни (нансенівці).
2. Особи із еміграційним статусом або такі, що мають право політичної опіки від ІРО.
3. Скитальці, які потраплять переконати владу, що в наслідок політичних подій до 1-го січня 1951 р. в Европі мусіли залишити свою країну, утікаючи від переслідувань з причини раси, віровизнання, національної приналежности і політичних переконань, а не бажають користати з опіки уряду звідки вони родом.
4 Фольксдойчі, що не проживають на території Німеччини.

В хвилині, коли кінчимо склад цього числа »Неділі« наспіла якраз актуальна вістка від нашого співробітника з Женеви. Її зміст такий:

Суспільно-культурна Комісія Асамблеї ОН схвалила силою 15 голосів (проти 5 та при 17, що стрималися) офіційну дефініцію поняття »скиталець«. Згідно з нею скитальцем є особа, що в час між 1. серпня 1914 і 1 січня 1951 р. »під примусом подій або із обоснованого побоювання переслідувань з причини расової, релігійної, національної або політичної приналежности, залишила країну, якої громадянином була. і з-за того самого страху або з інших причин, ніж особиста вигода, не може або не хоче підпорядкуватись знову охороні цієї країни«.

Дефініція відмовляє характеру »скитальців« німецьким »флюхтлінґам« і виселенцям зі сходу, бо вони користають з опіки уряду Західної Німеччини.

Іміґранти в Австралії зобов'язані до військової служби

Австралійський міністер праці Гарольд Голт повідомив, що всі іміґранти зобов'язані до військової служби на основі нового поборового закону так само, як австралійські громадяни.

† УКРАЇНЦІ ЗГИНУЛИ В КОРЕЇ

Між американськими вояками в Кореї — повідомляють українські часописи з Америки — безперечно є поважне число українців, хоч про них загально не відомо. Однак недавно стало відомо про смерть одного з них в корейських боях. Є ним Богдан Юрків.

По війні він прибув як еміґрант ДП з Европи до США, а згодом добровільно вступив в американську армію.

* * *

За вістями поданими в філядельфійському щоденнику „Ді Івнінґ Бюлетин" 20 жовтня 1950 р. згинув геройською смертю 22-річний капрал Юрко Граб, який жив у Філядельфії зі своїм дядьком і тіткою. Далі сказано, що він був родом з Камінця в Польщі і що його батька й сестру замордували росіяни. Він був скитальцем у таборі ДП в Берхтесґадені у Німеччині. До Америки приїхав старанням родини, а коли прийшла нагода, пішов добровільно до американської армії. Він брав участь у боях в Кореї як парашутист.

* Як повідомляє німецька преса, корабель, який недавно відплив з Бремену з еміґрантами до Австралії, подає тривожні сигнали. Він знаходиться коло західного побережжя Австралії і має на борту 950 еміґрантів-ДП і 130 осіб залоги.

Канада й Нова Зеляндія приймуть 53.000 ДП

Головна Квартира ІРО повідомила про готовість Канади й Нової Зеляндії протягом 1951 р. прийняти ще 53 тисячі осіб ДП з Европи. 50.000 прийме Канада, в якій досі знайшли нову батьківщину 100.000 людей.

Нова Зеляндія спочатку прийме 2.000 ДП, але обіцяє згодом взяти ще 1.000 осіб, коли на це дозволять житлові умови країни. ІРО запевняє, що іміґраційна система новозеляндського уряду стала незвичайно великодушна, бо країна прийматиме також вдів із малими дітьми, а також робітників до 60 років життя.

Канада прийме покищо людей трьох таких груп:

1. 15.000 лісорубів, шахтарів, домашніх та сільськогосподарських робітників, та їх рідних,
2. 16.000 осіб, яким видадуть візи на в'їзд через їхню спорідненість з канадійськими громадянами.
3. 5.000 осіб, що на основі фахових кваліфікацій можуть негайно знайти затруднення в канадійському господарстві.

Як довідуємось, родини кандидатів на працю в Канаді переходитимуть комісію одночасно і отримають візу, але виїжджатимуть аж тоді, коли працюючий вже дістане для них в Канаді мешкання. До цієї пори візи будуть автоматично продовжені. Канада дуже цікавиться тепер механіками до автозаводів і фабрик літаків. Всі »канадійці« з американської зони переходять документацію й перевірку в еміґраційному таборі ІРО у місті Людвиґсбурґу біля Штуттґарту (Арсеналь Казерне). Треба, підкреслити, що новозеляндська комісія прибуде до Европи в лютому її відношення до еміґрантів має бути надзвичайно гуманне.

США шукають фахівців

У зв'язку з актуальним запотребуванням на фахових робітників до американської промисловости, Американський Комітет Оселення Фахівців (National Comittee for the Resettlement of Profesionals) пропонує контракти праці на дуже добрих умовах таким родам кваліфікованих фахівців:

1. лікарські техніки до лябораторій,
2. лaборанти-рентґенологи,
3. мед-сестри,
4. механіки з галузі продукції приладдя,
5. робітники і майстри доменних печей,
9. механіки з ділянки обробки металів,
7. обслуга машин механічних майстерень,
8. хеміки харчової промисловости і спеціялісти фабрикації цукерок,
9. електрохеміки з гальванізаційною практикою,
10. хеміки (органічної хемії) з практикою у виробництві паперу,
11. два трикотажники, ознайомлені з обслугою машин типу Річчел,
12. досвідчений хемік з фабрикації бакалітів і штучних мас,
13. кваліфіковані фахівці до ремонту трикотних виробів.

Кваліфіковані кандидати повинні негайно складати зголошення за посередництвом найближчого еміґраційного бюра ІРО, яке перешле ці зголошення шефові еміґраційного відділу Головної Квартири ІРО в Мюнхені.

* Звертаємо увагу тим приватникам з еміґраційним статусом, які побоюються за здоров'я своїх легенів, що вони і далі мають право користати з протитуберкульозних санаторій ІРО, безкоштовних перевірок і просвітлень.

Резолюції Конференції Союзу Земель Соборної України

За активізацію праці Державного Центру!

Конференція членів Центрального Комітету, Ради і членів СЗСУ на своєму останньому засіданні в Ляйпгаймі (Німеччина) схвалила м. і. такі резолюції.

По доповіді: „Наступ реакції і завдання самозахисту демократії".

1. Констатувати, що тоталітаристичні, клерикально і соціяльно-реакційні сили невпинно намагаються опанувати світом, а сили демократії примушені перейти в стан самозахисту й оборони.

2. Визнати, що український визвольний рух перебуває нині в стані дуже загроженому від світових сил реакції.

3. Для поборення цієї небезпеки українська демократія повинна вжити такі способи самозахисту і консолідації своїх сил: а) дію словом, особливо друкованим, для викриття прихованої акції чорних сил реакції; б) вжити всіх заходів для єднання українських демократичних сил та ясно відмежуватись від реакційних намагань; в) поглибити співпрацю з пригнобленими народами і сприяти цим народам в їх визвольній боротьбі; г) встановити тісні зв'язки з вільними народами, сусідами України; д) встановити зв'язки з демократичними організаціями різних країн світу та з світовими організаціями.

4. Поточним завданням СЗСУ по цій лінії є: а) взяти на себе ініціятиву скликання конференції українських демократичних партій в Европі; б) взяти на себе ініціятиву в справі організації видання українського демократичного місячника в Европі.

По доповіні: „СЗСУ і Українська Селянська Партія".

1. Констатувати, що Союз Земель, як і його органічні попередники: Українська Мужича Партія (що діяла з 1920 по 1941 р. на Україні) і Організована Українська Громадськість (що діяла з 1941 по 1946 р. на Україні і на еміграції) були по своїм завданням, по духу і по характеру своєї діяльности селянськими політичними організаціями.

2. Констатувати, що назва: »Союз Земель Соборної України« містить в собі принципи: а) »Союз« — принцип побудови суспільного і національно-державного життя народу знизу вгору, добровільно, в противагу накиненню волі і влади згори вниз однією особою чи групою осіб; б) »Земель« — стверджує вагу землі, як основи, фундаменту, буття нації; в) »Соборність« — підкреслює завдання об'єднання всіх національних земель і народу, як одного етничного і національно-державного цілого.

3. В зв'язку з тим, що загальні завдання, поставлені в свій час нашою Організацією на еміграції: а) консолідація навколо Державного Центру УНРеспубліки (див. декларацію Організованої Української Громадськости від 23. 12.1944 р.) зі створенням УНРади з відповідальним перед нею Урядом і з участю в ній значної більшості національних партій і угруповань, здійснено; б) в зв'язку з тим, що проблема самоорганізації еміграції за принципом державних методів дій майже закінчилася своїм оформленням: в) що основні завдання еміграції: 1. Знищення окупації України московськими большевиками; 2. звільнення народу від поневолення та визиску і відновлення Української Народної Республіки, — вимагають в сучасний момент виповнення створених на еміграції форм відповідним досконалим змістом; г) що УНРада, Бльок Українських Демократичних Партій і інші національні угруповання зможуть виконати поставлені перед ними завдання, коли вони організують знизу догори всю еміграцію України без різниці віри, національности і політичних переконань; д) що слідуючим етапом мусить бути організація нації в цілому, що ця велика робота може бути розпочата і успішно завершена, коли буде організована основна частина нації — селянство, що теперішній розвиток подій і сучасний стан світового розвитку вимагають радикального перегляду політичного ставлення до селянства, а саме — потрібно відмовитись від погляду, що селянство є »дослідне поле« для доктринерських політичних груп, що потрібно уже розглядати селянство як основну соціяльно-економічну групу нації і самостійний політичний фактор в складі нації, в межах держави, що тільки тоді нація зможе виступати як органічне ціле і, будучи організована, на здорових демократичних засадах, зуміє себе успішно захищати назовні, а внутрі рости і творчо розбудовуватись.

4. Виходячи з наведених вище засад, Конференція пропонує: а) Селянській Секції Союзу негайно розпочати підготовчу роботу до скликання 2-го Селянського З'їзду по цей бік залізної заслони і закликати поневолене селянство всіх українських земель до моральної участі в З'їзді; б) визначити орієнтовно термін скликання 2-го Селянського З'їзду березень-травень 1951 р. (місце з'їзду доручається установити Селянській Секції в погодженні з ЦК СЗСУ); в) доручити Селянській Секції Союзу посилити роботу по організації Селянських Осередків в усіх місцях розселення і перебування селян України; г) доручити Селянській Секції Союзу розробити програм захисту інтересів селян в місцях їх розселення і перебування, взявши за основу програм, схвалений Установчою Нарадою селян при заснованні Селянської Спілки на еміграції 25.6.1945 р., Герсфельд, Німеччина.

5. З метою підкреслити, що основним завданням для СЗСУ на ближче майбутнє є організація селянства і з метою задовольнити вимоги 1-го Селянського З'їзду, що відбувся в Н. Ульмі (Німеччина) 25 3 1950 р., — Конференція ухвалює: рекомендувати 3-му З'їзду СЗСУ прийняти на майбутнє назву — »Союз Земель Соборної України — Українська Селянська Партія«.

6. Доручити ЦК СЗСУ одночасно зі скликанням 2-го Селянського З'їзду скликати 3-ій З'їзд СЗСУ і закликати селянство до самоорганізації та активности, негайно розпочавши підготовку до 3-го З'їзду.

По доповіді: „УДБльок і програма діяльности СЗСУ в ньому".

Схвалити лінію Проводу СЗСУ в УДБльоці і, зокрема в справі урядової кризи.

Конференція доручає ЦК СЗСУ внести до Бльоку такі пропозиції:

1. Активізувати внутрішну політику по організації еміграції в місцях розселення; 2. організувати національно-громадські комітети, діючі на підставі єдиного, виробленого Державним Центром типового статуту про національне самоврядування відповідно до законодавства країн розселення українських громадян; 3. поставити питання про вироблення демократичними партіями для внесення в УНРаду проекту програми конкретної соціяльно-економічної політики, яка б відповідала соціяльно-економічним інтересам всієї нації і кожної кляси і групи зокрема; 4. вимагати активної фінансової політики УНРади з тим, щоб фінансово-матеріяльні засоби були поставлені на службу національно-державним інтересам в цілому; 5. звернути увагу на потребу реорганізації і концентрації пропагандивних засобів і самої пропаганди ідеї українства; 6. звернути увагу на потребу ясної і активної

(Закінчення на 4-ій сторінці)

ПЕРЕДАВАЙТЕ НАШ БЮЛЕТЕНЬ З РУК ДО РУК!

ДП залишили Ансбах

600 осіб ДП, що проживали досі в Гінденбурґ Казерне міста Ансбах переведено днями до Мемінґену та »славного« мішаного табору Валька біля Нюрнберґу, де вже й так перебуває 5.000 чужинців 30-ти різних національностей.

Німецька преса зазначує, що адміністрація, яка сподівалася спротиву ДП і підготовила **контингент німецької та американської поліції**, не зауважила ніяких інциндентів, хоч зокрема мадяри відмовлялися спочатку їхати до Вальки.

Американські католики піклуються старими ДП

Джемс Норріс, директор відділу допомоги жертвам війни НЦВЦ на Европу, повідомив ІРО, що різні католицькі товариства в США ведуть по цілій країні акцію підготовки притулків для старших віком ДП. Знайдено вже притулок для 220 осіб в Сан-Франціско, Денвері і Бостоні.

ЗБІРНИК ВОЛИНІ

Редакційна Колегія збірника »Волинь в боротьбі за волю України« повідомляє заінтересованих осіб, що збірку матеріялів продовжено остаточно до 1 квітня 1951 р.

Ініціятовний Гурток Волиняків у Вінніпеґу одержав до тепер 55 рукописів, певну кількість друкованих статей і світлин. Надісланих матеріялів є замало, щоб можна було скласти збірника. Багато подій з волинських сіл і міст не подано. Брак матеріялів з Східної Волині.

Просимо всіх працівників пера, управ бібліотек і архівів, які мають у себе відповідні матеріяли, повідомити нас, або надіслати їх на нижче подану адресу. По використанню повернемо. Особливо звертаємось з проханням до волиняків старшої і молодшої еміґрації: допоможіть нам матеріялами, своїм знанням та грошевими засобами.

Заінтересованим на бажання висилаємо відповідні інформації. Наша адреса:

„Wolyn" St. Andrew's College,
259 Church Ave., Winnipeg, Manitoba, Canada.

Редакційна Колегія: Улас Самчук, Др. Ю. Мулик-Луцик, С. Вишнівський, М. Бойко.

За активізацію роботи Державного Центру

(Закінчення з 3-ї сторінки)

військової політики та відповідної уваги з боку суспільства; 7. відмітити по Ресорту Пропаганди, що демократична преса ще не зібрала навколо себе всіх демократичних сил, не уділяє належної уваги на всебічне висвітлення багатьох галузів громадсько-політичного життя на еміґрації, не досить відбиває внутрішні процеси в суспільстві і на Батьківщині. Розв'язку фінансової кризи преси треба шукати в наближенні преси до читача; 8. звернути увагу партій УДБльоку на незаміщення в новому складі Уряду Ресорту Освіти. Надаючи великого значення вихованню й освіті широких еміґраційних мас й забезпеченню можливости наукової діяльности вчених, вимагати заміщення Освітнього Ресорту особою авторитетною в наукових і педагогічних колах і серед широкого еміґраційного суспільства. Програм діяльности Ресорту Освіти повинен охоплювати всю українську людність по цей бік залізної заслони, погодити українoзнавство з вимогами тубільних шкіл і відповідати вимогам визвольної боротьби.

ЛОВИ НКВД НА ВУЛИЦЯХ У БУЕНОС АЙРЕСІ

Арґентинська газета »Крітіка« широко пише про червоний терор у Буенос Айресі, жертвою якого впала колишня секретарка шефа совєтського посольства. Їй на ім'я Зоря Марія Чатова, вдова по військовому лікарю, який загинув у большевицько-німецькій війні.

В Арґентині жила Чатова спокійно, аж одного дня викликав її шеф посольства СССР і велів їй вертатись до СССР. Чатова відмовилась. Тоді її схопили на вулиці й затягнули в авто. На крик нападеної з'явилась арґентинська поліція, яка звільнила жертву большевицького терору і дала їй охорону.

ІРО ліквідує далі такі табори:

Діллінґен — протягом січня, Ной-Ульм (Людендорф і Райнгардт) — до 15 березня, Амберґ (Леопольд Казерне) — в січні перейде під німецьку адміністрацію, Вільдфлекен — ліквідується до 1 березня. Бльоки »А« та »Б« забере армія ще раніше, Мюнхен (Варнер Казерне бльок »Б«) до кінця лютого.

† Юрій Коллард

3 січня 1951 року в лікарні Вестkранкенгауз в Авґсбурґу, після тяжкої недуги, відійшов від нас дипл. інж. Юрій Жерардович Коллард — відомий громадсько-політичний діяч і колишній міністер шляхів Української Народної Республіки.

Все своє життя Юрій Коллард віддав святій справі національного відродження. Він належав до тих революціонерів, що перші, не звертаючи уваги на погрози царської охранки, творили в тяжких умовах Революційну Українську Партію, очолену другом Юрія Колларда — Миколою Міхновським. Історію РУП об'єктивно і всебічно висвітлив покійний на сторінках »Українського Слова« (Париж). Належить висловити жаль, що смерть не дала Колларду закінчити розпочату велику працю про Симона Петлюру.

Похорони Юрія Колларда відбулися при участі архієпископа Ігора, 5.І.1951 р. на цвинтарі Норд-Фрідгоф (Авґсбурґ-Оберґаузен). Вінки від громадських і політичних організацій, а також від друзів покійного, та велика присутність громадянства свідчать, як високо українська еміґрація оцінила великі заслуги інж. Юрія Колларда.

Над могилою колишнього міністра УНР промовляли: п. Григор — від Виконного Органу УНРади, п. Осип Бойдуник — ОУН, п. Лев Орлигора — українська громадськість, п. Ів. Дяченко — СУВ, п. Лінгард — ЦПУЕ. Багато було присутні і німців, що прийшли вшанувати пам'ять українського інженера Колларда відомого авґсбурґцям по його будівельній фірмі.

Авґсбурзькі німецькі часописи помістили згадку про покійного. »Швебіше Ляндесцайтунг« 10 січня 1951 року написала:

»3-го січня помер дипл. інж. Юрій Коллард у віці 75 років. Він проживав в Авґсбурґу від 1945 року. 5-го січня поховали його при великій участі українців, що живуть на вигнанні. Покійний належав до невтомних борців за політичну незалежність української держави. На вільній Батьківщині він займав пост міністра шляхів.«

NEDILA
Ukrainian Newspaper
Nr. 8(206) Febr. 1951
Publisher and Editor: Gennady Kotorowycz, Augsburg, Georg Brachstr. 4. Printer: Main-Echo, Aschaffenburg. Published monthly. Circulation 8.000. Sponsor: International Refugee Organization.

NEDILA—The Ukrainian Independent Monthly
Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA—Ukrainische unabhängige Zeitung
Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис у Німеччині

АКТУАЛЬНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІҐРАНТІВ

8

Лютий 1951

КІНЕЦЬ МАСОВОЇ ЕМІҐРАЦІЇ ДО АВСТРАЛІЇ

Кореспондент „Неділі" при Головній Квартирі ІРО в Мюнхені повідомляє:

Британський Відділ Головної Квартири ІРО в Мюнхені оголосив закінчення масової еміґрації до Австралії. Постанова обов'язує негайно. На запитання нашого кореспондента керівник того відділу заявив, що еміґраційна квота до Австралії для ДП вичерпана. Надалі до Австралії виїдуть лише ті, що перебувають в стадії документації, а також поодинокі особи, які мають запотребовання від іменних спонзорів в Австралії. Всі особи, що зареєструвалися до Австралії, але поки що не переходять ще комісій в еміґраційних таборах ІРО, можуть уважати своє зголошення до Австралії недійсним. Виїхати зможуть також особи, які мають в руках окремі дозволи в'їзду (landing permit). Для цих осіб, як і для таких, які проходять документацію всі еміґраційні формальності будуть ще полагоджуватися нормально.

Власники т. зв. номінацій, цебто апурансів до Австралії, можуть виїздити тільки в тому випадку, коли гарантію за їх мешкання і працю в Австралії, виставили австралійські громадяни, або т. зв новоавстралійці, цебто колишні діпісти, які щонайменше 3 місяці працюють в Австралії. Чи цю постанову в майбутньому змінять, поки що невідомо. Шеф Британського Відділу заявив, що до Австралії зможе також виїхати певна кількість задокументованих кандидатів, яких відкинула еміґраційна комісія.

Відповідальні чинники пояснюють замкнення масової еміґрації до Австралії не лише вичерпанням австралійської квоти, але

Ще 211.632 ДП в Німеччині

Як повідомляє Відділ Інформації Головної Квартири ІРО в Мюнхені, в місяці грудні 1950 р. виїхало з Німеччини 10.225 ДП. Найбільша кількість, 8.333 скитальців виїхали до США, 829 до Австралії, 772 до Канади. Менші групи переселилися в Бразилію, Ізраель і до інших країн.

На території Німецької Союзної Республіки перебувають ще 211.632 скитальці. 50.439 живуть в таборах ІРО. 60.448 знаходяться в німецьких скитальських таборах. Найбільша кількість, а саме 100.745 скитальців живуть приватно і з боку ІРО мають тільки опіку в справах переселення.

Збільшення темпів еміґрації

Женевська Квартира ІРО звертає увагу, що від початку листопада минулого року темпо еміґрації ДП почало зростати, після того як влітку минулого року воно осягнуло найнижчий стан. В листопаді 1950 р. 16.869 ДП виїхали з таборів ІРО для переселення в інші країни. Це була найбільша місячна квота, при чому рекорд побили еміґранти до США, куди в листопаді виїхало 8.139 ДП. За 41 місяць діяльності ІРО переселено загалом 865.230 людей, а репатрійовано 71.494.

ПЕРЕСТОРОГА перед контрабандою

Американські митні урядовці знайшли 12 грудня 1950 року в одного ДП, що прибув до Ню-Йорку транспортним кораблем »Мек Кре« 21 годинник. Наступного дня в іншого еміґранта на борту корабля »Стюварт« викрито 100 годинників. Обидві особи мали також незголошені суми долярів. Ці два випадки змушують Головну Квартиру ІРО ще раз перестерегти всіх еміґрантів відносно таких вчинків. ІРО звертає увагу, що всі переселенці, яких митна влада зловить при намаганні контрабанди, мусять рахуватись з можливістю їх депортації в Німеччину. Контрабандний товар підлягає конфіскації, а винуватців можуть покарати більшою грошевою карою.

Діти скитальців до німецьких шкіл

Керівник відділу флюхтлінгів і ДП в американському краєвому комісаріяті для Баварії Вілям Р. Ґоссер написав у своєму річному рапорті, що включення флюхтлінгів і бездержавних чужинців у баварське господарське життя зробило в минулому році дуже великі пос-

також малою кількістю зголошень на виїзд, а далі і тією обставиною. що багато людей записувалося фіктивно до Австралії, бувало, свідомо не комплектували потрібних документів, щоб уникнути виклику на комісію. Таким чином повстала парадоксальна ситуація, де не зважаючи на велику кількість записаних, австралійська комісія сиділа майже бездіяльно з причини браку кандидатів в еміґраційних таборах. Дуже часто люди на комісії заявляли консулові, що вони роздумалися їхати до Австралії. Вже в листопаді минулого року ІРО перестерігало ДП перед таким станом.

Як повідомляють наші кореспонденти з Австралії, новий австралійський уряд змінив свій погляд на всіх еміґрантів не англосакського походження, зокрема слов'янського. Австралійська влада прагнула б негайної асиміляції, а тим часом слов'яни не виказують здібностей ані нахилу асимілюватися. Ці повідомлення ясно вказують на дійсну причину швидкої ліквідації закону про еміґрацію до Австралії. За цією тезою промовляє також заява австралійської влади, що вона прагне в недалекому майбутньому прийняти 25 000 фольксдойчів і радо прийматиме німців. У зв'язку з закінченням масової еміґрації до Австралії Британський Відділ Головної Квартири ІРО звертає увагу записаним до цієї країни, що для них існує змога зголошуватися на виїзд в Канаду, яка тепер радо приймає так кваліфікованих, як і некваліфікованих робітників. Канаді особливо треба самостійних ремісників, які можуть зголошуватися разом з родинами. Канадійська секція розглядатиме їх зголошення індивідуально і перешле їх в канадійське міністерство іміґрації. Виходить, що хто з колишніх кандидатів до Австралії не хоче перейти в німецьку господарку, мусить погодитись на Канаду. Пригадуємо, що нові поселенці в Канаді мають тепер право спроваджувати не лише родичів, а також і знайомих, яких вони зможуть забезпечити помешканням і працею. Радимо: пишіть до приятелів і знайомих в Канаду, щоб присилали потрібні гарантії на виїзд.

тупи. Ведуться переговори щоби одну із фахових шкіл ІРО зробити спільною для ДП і німецьких скитальців. Баварське міністерство освіти вже поробило заходи, щоб діти ДП поступово почали вчитися в німецьких школах.

ХТО ПРАЦЮЄ В ІРО?

Особи ДП мають першенство у прийманні на роботу в ІРО. Так заявила знов Головна Квартира ІРО на запит національних зв'язкових. ІРО видало окреме розпорядження число 147, в якому подається отаке черґування при прийманні кандидатів на посаду, якої вони просять: 1) скитальці, які живуть в даному таборі; 2) приватники з правами ДП; 3) скитальці без прав ДП; 4) німці. Крім того існує ще пізніше розпорядження з циркуляру ч. 9 в якому говориться про те, що при розгляді прохань на роботу треба дати першенство особам, що не з власної вини не можуть еміґрувати. Керівник окружного бюра праці ІРО відповідає за виконання тих розпоряджень. Коли хтось має поважні причини, може внести поважне умотивоване подання з точними даними і з покликанням на відповідальні особи, до адміністрації ерії або навіть до Головної Квартири ІРО.

Еміграція в Парагвай

Парагвай відкрив останньо свій консулят у Франкфурті. Через те постала змога еміґрації до цієї країни з території Німеччини й Австрії. Іміґраційні візи видаватимуть на основі контракту або афідавіту від родичів чи приятелів, що перебувають в Парагваї. Без контракту можуть їхати особи, які матимуть капітал у висоті 500 ам. долярів, або інші цінності, що їх можна буде скласти як застав. Між іншим обов'язує умовина, що візи видаватимуть тільки власникам дійсного пашпорту держави, якої громадянином являється кандидат на виїзд. Всі інші документи, в тому числі і майбутній німецький пашпорт для бездержавних чужинців, не матимуть значення. Виняток може робити тільки уряд Парагваю в Асунсіон.

ІРЛЯНДІЯ ВІЗЬМЕ ДП

Ірляндський уряд виніс постанову про підсилення допомоги міжнародній організації скитальців. Згідно з цією постановою, Ірляндія прийме тепер певну кількість ДП, зокрема старих, сліпих, інвалідів і хронічно хворих. Всі ці люди матимуть в Ірляндії повне утримання в благодійних інституціях, яким зрештою допомагатиме матеріяльно окрема агентура ОН.

Ірляндський уряд не може тільки прийняти хворих на туберкульозу, бо всі ірляндські лікарні для таких хворих переповнені.

Швайцарія приймає хворих

Генеральний директор ІРО містер Донелд Кінґслі повідомив, що Швайцарія, як одна з 18-ти членських держав ІРО, погодилася прийняти 200 або й більше нездібних до праці скитальців, які перебувають тепер в шпиталях і таборах ІРО. Швайцарська союзна рада провела цей плян законною дорогою через обидві палати парляменту. Таким чином, щонайменше 50 туберкульознохворих ДП, а також хронічно хворих. старих віком і калік ДП знайдуть постійне утримання, дах над головою і опіку в Швайцарії.

Швайцарський уряд буде сам вибирати кандидатів до своїх санаторій без огляду на расу, віровизнання, національність і географічну широту країни їх походження. Для здійснення цього пляну уряд підготовив на видатки першого року 620.500 швайцарських франків, цебто 145.000 долярів.

Директор Кінґслі назвав швайцарський плян великодушним актом, гідним гуманних традицій швайцарського народу та його уряду. Цей чин, безсумнівно, спричиниться до розв'язки трагічної людської проблеми. При цій нагоді генеральний директор ІРО підкреслив, що постійне приміщення хворих на туберкульозу ДП є для ІРО найважчою проблемою, бо коли Швеція та Ізраель нещодавно прийняли значну кількість хворих, іншим урядам видалася ця справа важкою до здійснення. В наших шпиталях, сказав Кінґслі, маємо ще більше 4.000 туберкульозних ДП, а лише небагато часу для того, щоб їм забезпечити приміщення й опіку.

ІРО допомагатиме Туреччині

Недавно, на запрошення анкарського уряду, до Туреччини виїхала комісія ІРО, яка допомагатиме туркам при технічній розв'язці скитальської проблеми, що заіснувала в Туреччині в наслідок акції болгарського комуністичного уряду, який, покликаючись на стару конвенцію з 1925 р., виселив 250.000 осіб турецької національности за кордони Болгарії. Цей несподіваний прилив скитальців застав турецький уряд цілком неприготованим. Болгари вислали свою турецьку національну меншину до Туреччини без ніякого багажу, залишивши на виселених лише одяг, бо все майно комуністичний уряд сконфіскував. Місія ІРО матиме чисто дорадчий характер, а її члени мають досвід в скитальських проблемах.

Українець українцеві — брат!

Кінець таборування аж у 1954 році

ПРОГРАМА МІНІСТРА ОБЕРЛЕНДЕРА

Новий баварський державний секретар для справ скитальців, професор Теодор Оберлендер, оголосив на пресконференції свій плян, який передбачає найпізніше до 1954 року ліквідацію 246 існуючих ще на території Баварії скитальських таборів. Звичайно, реалізація пляну, сказав міністер, залежить від того, чи Німеччині накинуть військово-політичні зобов'язання, чи панують тут далі мирові відносини. 76.000 німецьких виселенців переходитимуть поступово у нові будинки, які збудує держава шляхом координації будівельної, робочої та кредитової програми. Щороку ліквідації підлягатимуть 80 таборів. Оберлендер хоче також відтяжити існуючі табори ІРО. 90.000 німецьких скитальців Оберлендер хотів би ще в цьому році переселити з Баварії на захід Німеччини. Так Оберлендер, як і американський баварський комісаріят сподіваються, що асиміляція німецьких скитальців і бездержавних чужинців з місцевим баварським населенням робитиме щораз кращі поступи.

Як відомо, міністер Теодор Оберлендер прийшов на місце баварського міністра для скитальських справ безпартійного, д-ра Вольфґанґа Єніке, після того як останні вибори до баварського парляменту дали Партії Німецьких Скитальців значну кількість мандатів. В минулу війну Оберлендер займав становище в Головному Командуванні Вермахту. Вся скитальська преса щиро прощала д-ра Єніке, який своїм тактом і справедливістю здобував собі симпатії німців, бездержавних чужинців і впливових чинників закордоном. Не зважаючи на свій вік — Єніке доходить до 70 — був дуже активний і має за собою 48 років громадської діяльности, як самоуправний діяч, голова краєвого уряду, посол до Райстаґу, окремий висланик Німеччини до Індії і Бірми та представник Ліги Націй при китайському уряді. Комітет чужинців прощав д-ра Єніке окремим товариським вечором в Мюнхені, а американська газета „Ді Ноє Цайтунґ“ помістила про нього дуже теплу статтю.

РОЗМОВА ОБЕРЛЕНДЕР-РАДИК

Інформативний листок ч. 2 Злученого Українського Амер Допом. Комітету повідомляє, що 3 січня ц. р' директор М. Радик відвідав баварського державного секретаря для біженців проф. Т. Оберлендера й обговорив з ним низку справ, зв'язаних з опікою над українськими біженцями. Представивши загально проблеми українців у Німеччині та їх потреби, п. Радик порушив кілька конкретних справ, відносно яких осягнуто відразу позитивні результати. Між іншим представник ЗУАДК-у має бути покликаний до т. зв. »Байрату« (допоміжна рада) при баварському міністерстві для втікачів. Устійнено, що ЗУАДК, як акредитована перед відповідною владою волюнтарна аґенція, маючи необхідне знання проблем українських скитальців, бере на себе ролю посередника між американським Високим Комісаром для Німеччини і баварським міністерством для втікачів. Далі звернуто увагу на конечність приспішити схвалення німецького закону про правне становище ДП. Проф. Оберлендер обіцяв поробити необхідні для цього інтервенції в Боні.

Піднесено теж низку таких справ, як шкільництво, приймання чужинців на працю та підвищення ставки на денне прохарчування в таборах для чужинецьких втікачів з огляду на загальне підвищення цін.

* Особи ДП, що хотіли б скористати з позики ІРО для заснування кооператив або приватних підприємств мають звертатися до окремої установи на таку адресу: Mr. Mahrer, München, Warner Kaserne, Bl. A-214.

В проханнях треба подавати число своїх особистих документів, адресу мешкання і підприємства, якщо воно вже існує, число і дату ліцензії, список інвентаря та інші точні дані для отримання кредиту. Опрацювання перших прохань вже закінчують і незабаром будуть виплачені перші позики.

Bill H. R. 105

Як повідомляє польська преса, 16 січня 1951 р. американський конґресмен польського походження зі штату Мічіґан Тадеуш Махровіч зголосив в палаті репрезентантів проєкт продовження закону про еміграцію скитальців на цілий рік, цебто до 1 липня 1952 р. Законопроєкт Махровіча переслано у правничу комісію, якої членом є автор законопроєкту. Законопроєкт має назву »Біл Г. Р. 105«. Ініціятива законопроєкту вийшла з конґресу Американської Польонії, голова якої Кароль Розмарек має значні впливи в американських чинників. Поляки побоюються, що до дня 1 липня 1951 р., цебто до дня, коли вигасає закон про еміґрацію до США, при сучасному її темпі повне число еміґрантів не встигне переїхати за океан. Не зважаючи на те, що 200-тисячний скиталець прибув до США в грудні минулого року, (закон допустив 341.000) вже сьогодні можна сказати, що за пів року ІРО не встигне задокументувати і вислати дальших 140.000 людей. Тим більше, що документація, яку мали приспішити, щораз більше комплікується. Війна в Кореї забрала від ІРО 17 кораблів армії, які були нею позичені для ІРО. Адміністраційний апарат ІРО в зв'язку із зменшенням бюджету підлягає редукціям. Отже, виринула негайна потреба продовжити речинець обов'язуючого закону.

Українські чинники в Америці повинні теж зробити все можливе, щоб законопроєкт Махровіча був схвалений.

ДП переходять під німецький закон

Як повідомила німецка газета »Швебіше Ляндесцайтунґ« (2. 2. ц. р. з Франкфурту), особи ДП які досі підлягали німецькому судівництву тільки у менших справах, мають в майбутньому, на просторі американської зони в карних справах ставати перед німецькими судами. Німецькі суди не матимуть однак права розглядати такі справи ДП або інших осіб, які стосуються проступків проти приналежних до аліянтських збройних сил та їх майна. В наступному числі »Неділі« помістимо на цю тему ширше роз'яснення на основі інформацій Високої Комісії та Головної Квартири ІРО.

* Приналежні до колишнього т. зв. »балтійського леґіону СС«, яких ДП Комісія погодилася вже була впустити до США, знов втратили право на виїзд на основі американського »акту безпеки«, який заборонив в'їзд в країну Вашінґтона ґітлерівцям, фашистам і комуністам.

ПЕРЕДАВАЙТЕ НАШ БЮЛЕТЕНЬ З РУК ДО РУК!

Напередодні Четвертого З'їзду Спілки Українських Журналістів

Головна Управа Спілки Українських Журналістів на Еміґрації скликає в суботу 17 лютого в Мюнхені Четвертий З'їзд Спілки Українських Журналістів на Еміґрації. Останній, III-ій З'їзд відбувся в грудні 1948 р. в Шляйсгаймі і його учасники не сподівалися, що в 1951 році матимуть ще раз змогу з'їхатись на свій черговий з'їзд в Німеччині. Не зважаючи на те, що разом з масою української еміґрації більшість членів СУЖ-у роз'їхалися по інших країнах і там зорганізували вже філії СУЖ-у або подібні до нього професійні товариства, головний актив українських журналістів лишився досі в Німеччині. Тут перебуває також вибрана III-им З'їздом Головна Управа СУЖ-у з головою п. Миколою Лівицьким і г неральним секретарем д-ром Зеноном Городинським (Мюнхен). Атмосфера переселення не дозволяла Управі СУЖ-у розвивати активної діяльности, як було за минулих років, проте члени СУЖ-у з посвятою зуміли втримати свої старі пресові органи, а навіть створили кілька нових.

Треба сподіватися, що IV-ий З'їзд СУЖ-у буде помітною подією в сучасному українському житті в Німеччині і що в ньому візьмуть участь не тільки співробітники і редактори традиційних сужівських газет, але також — як сподіваємося — запрошені Головною Управою члени редакційних колеґій католицько-нейтрального »Християнського Голосу« і »Сучасної України« видаваної ЗП УГВР. З'їзд відбуватиметься в центрі українського життя в Західній Німеччині — Мюнхені і стягне, мабуть, всю нашу пресово-публіцистичну еліту на чолі з почесним Головою СУЖ-у д-ром Степаном Бараном та визначнішими діячами української еміґрації. Технічні інформації в справі точного місця з'їзду і залізничні квитки до Мюнхену треба замовляти в члена Головної Управи СУЖ-у ред. Павла Котовича в Новому Ульмі, Людвіґштрассе 10, Видавництво »Українські Вісті«.

З Міттенвальду до Вальки

Наслідком ліквідації таборів у Міттенвальді в половині січня до Вальки прибула дальша партія українців, що становлять тепер там третю (після чехів і словаків) по численості національну групу (приблизно 800-900 осіб). Мешканеві відносини там тепер тяжкі, однак спішно приготовляються нові приміщення.

До Вальки приїздить також український соціяльний робітник аґенції Ради Церков п. Ткаченко, який має своїм завданням опіку над усіма протестантами і православними.

Два українці-пожежники можуть негайно отримати працю на добрих умовах. Бажаючих просимо негайно зголоситись на адресу »Неділі«.

Матримоніяльнэ

Учителька, з браку знайомства, шукає цією дорогою товариша життя. Панове в віці 45-55 років, найрадше з універс. освітою (теж з-за кордонів Німеччини) зволять писати з поданням віку і освіти на адр.: Irene Müller, Mannheim K4-12/III.

Еміґрація до Бразилії

Бразилія видає еміґраційні візи всім фахівцям нижче 60 років. Священиків всіх віровизнань приймає вона дуже охоче. Особи, що хотіли б виїхати в Бразилію, повинні звертатись до бразилійського консула в Франкфурті за візою, після чого відділ індивідуальної еміґрації IPO полагодить решту формальностей. Місія IPO в Бразилії подбає за відповідний контракт на роботу. Звертається увагу зацікавленим, що бразилійський консулят визнає виключно німецькі фахові свідоцтва, а не видані в IPO. Такі свідоцтва можна дістати в керманича відділу допомоги еміґрантам (Resettlement Needs Officer) в кожному еміґраційному осередку IPO. Документація триває коротко, пересічно 60 днів від часу зголошення до виїзду.

КОЖНОМУ СЛОВО

Безпартійний голова в монопартійній установі

До Редакції часопису »Неділя« Ауґсбурґ. Дня 22 січня 1951 р. Ч. 94-51-Пр.

Вельмишановний Пане Редакторе!

У числі 5 (203) Вашого Часопису за грудень 1950 р. вміщено статтю невідомого автора »Самоліквідація ЦПУЕ«. Вважаю за недоцільне вступати в дискусію з автором цієї статті з приводу правдивости його освітлення перебігу З'їзду, бо це лише заогнювало б взаємини на громадському відтинкові нашого життя, що є конче небажаним, прошу лише о спростовання у Вашому часописі одного твердження.

У вищезгаданій статті зазпачено, що я є гетьманець. Цим повідомляю, що я за все своє життя не належав і не належу тепер до жодного партійного угруповання, отже твердження автора статті є неправдиве.

Гадаю, що Ви не відмовите у вміщенні цього спростовання в найближчому числі Вашого часопису.

З пошаною до Вас
Голова Головної Управи ЦПУЕ: (Проф. Д-р мед. Василь Плющ)

ВІД РЕДАКЦІЇ: Вірні традиції нашої рубрики »Кожному слово«, містимо оцю першу прилюдну пресову заяву п. проф. д-ра мед. і голови Головної Управи ЦПУЕ В. Плюща. Стаття »Самоліквідація ЦПУЕ« не була твором невідомого автора, бо за неї відповідаємо ми самі, отже вона відбивала наш погляд. А наш погляд на т. зв. ЦПУЕ і далі не змінився: ніяке воно ЦПУЕ, а просто Ц(ентральна) П(ристань) У(рядовців), що не хочуть зректися своїх посад, і нічого не діючи, живуть за народний гріш, вдаючи з себе спасителів еміґрації. Не поможе цій **вчорашній** інституції навіть те, що її головою став доктор медицини, який, як розповідають, вірить у свої консолідаційні діягнози. Очевидно не знає п. доктор ще правдивих плянів і тих, хто дає йому директиви. Краще було б, на нашу думку, коли б п. доктор був залишився при медицині, а то Мудрий був і нема, Вовчук був і нема, Студинський був і нема і одного дня їх шляхом піде безпартійний голова монопартійної установи, бо диктатура одної партії не виходить на здоров'я навіть найкращим людям з найгарнішими плянами.

NEDILA
Ukrainian Newspaper
Nr. 11(209) April 1951
Publisher and Editor: Gennady Kotorowycz, Augsburg, Georg Brachstr. 4. Pr: „Nedila", Augsburg, Maximilianspl. 15
Published monthly. Circulation 8.000. Sponsor: International Refugee Organization.

NEDILA—The Ukrainian Independent Monthly
Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA—Ukrainische unabhängige Zeitung
Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис у Німеччині

АКТУАЛЬНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІҐРАНТІВ

11

Квітень 1951

Німецький закон

щодо правного становища бездержавних чужинців

2. лютого 1951 р. нижча палата німецького союзного парляменту (Bundestag) прийняла в другому читанні законопроєкт »закону щодо правного становища бездержавних чужинців«. Невдовзі після цього цей законопроєкт було принято в третьому читанні, а 2. березня ц. р. прийняла його і вища палата парляменту (Bundesrat). Отже закон, якого так довго чекали бездержавні чужинці, що лишаються в Німеччині, остаточно схвалений і незабаром зачне діяти.

Закон діятиме, як каже його текст, в обсязі обов'язування Німецької Конституції (Geltungsbereich des Grundgesetzes), або в Західному Берліні. В порівнянні з першим текстом, який ми свого часу обговорювали, текст закону майже не зазнав змін. Лише в 11 статті, де давніше були названі всі роди судів, текст виглядає тепер так: »в процесах перед всіма німецькими судами бездержавні чужинці мають рівні права з німецькими громадянами«. В статті 14, яка стосується шкільництва сказано: »бездержавні чужинці мають доступ на подібних умовах з німецькими громадянами до загальних, середніх і вищих шкіл, вищих наукових закладів і до академії мистецтва. Вони згідно з краєвими законами користуються правом звільнень від оплати за школу і допускаються

(Далі на 3-ій сторінці)

Подорож директора Радика до Женеви

9-10. березня ц. р. керівник ЗУАДК-у на Европу, дир. М. Радик, перебував у Женеві, де відбулися збори представників волюнтарних організацій, що опікуються біженцями в Німеччині, Австрії, Італії, Франції, Бельгії, Голляндії і в інших країнах. Збори були присвячені справі встановлення співпраці між Високим Комісаром ОН і цими організаціями в ділянці всебічної опіки над біженцями після закінчення діяльности ІРО. Збори устійнили засади цієї майбутньої співпраці.

Під час свого перебування в Женеві дир. М. Радик мав нагоду порушити перед відповідними чинниками різні спеціяльні проблеми українських скитальців.

ЗМІНА 22-го ПАРАГРАФУ

американського закону внутрішної безпеки

Інформативний Листок ЗУАДК (ч. 4) повідомляє, що в американському сенаті та палаті репрезентантів пройшов внесок сен. Мек Керрена, що вносить поправки до його власного закону внутрішної безпеки, по якому м. і. багато українських скитальців, зокрема колишніх підсовєтських громадян, були стримані від еміґрації до США. Поправки сенатора Мек Керрена передбачають лагідніше трактування для всіх тих, які під примусом чи з мотивів життєвих конечностей належали до якихось прокомуністичних, пронацистських чи профашистських організацій. А саме, згідно з цими поправками, приписи закону внутрішної безпеки з 1950 р. не будуть стосуватися до бувших членів тоталітарних організацій, якщо вони: 1) Змушені були до цього правними приписами; 2) Робили це для одержання праці, харчів чи інших засобів на життя; 3) Мали тоді менше 16-ти років.

Щоб увійти в силу, закон має ще тільки бути підписаний Президентом. Після того має вийти інструкція (вияснення) американського генерального прокурора про те, як у конкретних випадках прийняті зміни мають стосуватися. Тоді буде видно, який ефект матимуть прийняті зміни на відкинуті та відложені еміґраційні справи, які будуть переглянуті.

До цієї інформації ЗУАДК-у треба ще додати, що свого часу президент Трумен наложив був вето на закон Мек Керрена, який нарешті тепер сам зголосив поправку в поданій вище формі, але Конгрес став на боці Мек Керрена і схвалив його закон, не зважа-

ючи на вето Президента. Американський уряд видав був тоді наказ своїм консулярним урядовцям стосувати постанови закону Мек Керрена якнайсуворіше і через те почався застій в еміґрації. Нащобільше, навіть громадянам інших европейських держав тяжко було дістати візу до Америки. Від цього потерпіло багато еміґрантів, але уряд США виграв на престижу, бо переконав Конґрес, що помилився риґористський Мек Керрен, а не Трумен. На щастя, тепер настала зміна. Також головний директор ДП-Комісії Джон Ґібсон, ствердив, що »закон про безпеку« гальмує еміґрацію. 28. березня Трумен підписав новий закон.

•

На маргінесі цієї справи варто завважити, що дуже добре редаґований польський еміґраційний бюлетень »Наша еміґрація«, обговорюючи зміну закону, м. і. пише: »Заборона виїзду колишнім гітлерівцям і фашистам гальмувала зокрема еміґрацію балтійців і українців, а до певної міри і мадярів«. Тут »Наша еміґрація« забула, на жаль, про себе. Відомо є, що багато поляків, зокрема з земель прилучених під час війни до Німеччини і фолькcдойчів мусіли служити в Вермахті. Багато добровільно втікли до Німеччини. Не кажучи про тих більших і менших поляків, які роками служили Берутові і Сталінові, а тепер одинцем і групами утікають до Берліну, Швеції і взагалі на Захід. Зауваження »Нашої еміґрації« про колишніх гітлерівців і фашистів можуть отже стосуватися в такій самій мірі і поляків...

ЗУАДК б'є по пальцях діячів із ЦПУЕ

До уваги українських скитальців у Німеччині!

В Інформаційному Бюлететі ЦПУЕ ч. 2 за лютий 1951 р. в повідомленні про реєстрацію українців та видачі національних виказок є такий уступ:

»Ця виказка буде управнювати кожного українця на право опіки з боку української централі (?)... Дуже важливою буде ця виказка також у випадку нагальних подій, якби такі трапилися« (!). Далі в тому повідомленні говориться, що: »При видачі виказок треба стягнути:

1) Від працюючих 2% платні за січень, лютий, березень;

2) Від непрацюючих 10 пф. за блянк виказки та 25 пф. місячної вкладки за січень, лютий, березень 1951 р., а разом 85 пф.;

3) Від кооперативних підприємств та приватників 1% з обороту за січень лютий, березень 1951 р.«

Цим подаємо до відома, що все наведене з зазначеного повідомлення не має ніякого відношення до акції ЗУАДК-у в допомогових справах. Допомогова акція ЗУАДК-у є фінансована американськими українцями. Як дотепер, так і в майбутньому, ЗУАДК буде допомагати **кожному українському скитальцеві**, який потребує матеріяльної чи правно-соціяльної допомоги, без жодних передумов чи застережень.

Одночасно подаємо до відома, що ЗУАДК при уділюванні допомог уже роздає спеціяльні виказки для всіх українців, що зареєструвалися в ЗУАДК на одержання допомог. На виказці будуть вписуватися одержувані допомоги, як від ЗУАДК-у, так і від інших організацій. Це потрібне для координації допомогової акції поміж ЗУАДК-ом й іншими волонтарними аґенціями та організаціями.

Інф. Листок ЗУАДК-у ч. 4

На заклик ЗУАДК-у в справі переселення до Канади зголосилося понад 1.000 осіб, що не мають ДП-статусу, між ними кілька сот бувших вояків І-ої Української Дивізії. Списки аплікантів переслані до директорки ФДУК п. Храпливої. Вона передала їх до спеціяльного канадійського консула в Ганновері, який займається справами цієї нової акції переселення до Канади, крім того вислала спеціяльний меморіял до КУК, який має зробити інтервенцію в Отаві, щоб канадійський уряд не робив перешкод у виїзді бувших вояків І-ї УД до цієї країни.

ЗУАДК від себе буде і далі робити все можливе, щоб справа переселення до Канади осіб без ДП-статусу увінчалась успіхом.

Кожен чужинець дістане „Фремденпас"

800 перших скитальців на працю в німецьких копальнях

17. березня в Мюнхені відбулося чергове засідання Дорадчого Комітету Бездержавних Чужинців при Баварському Уряді. З огляду на те, що державний секретар для справ скитальців в Баварії проф. Оберлендер виїхав був на нараду Союзного Уряду в Бонн, зборами керував радник д-р Нентвіґ. Крім нього від німецької влади виступали: консул Вуссоф, делегат Союзного Уряду в Бонн радник Ґюнтер та референти Маур і Вільгельм.

Найперше пан Вільгельм познайомив Байрат з пляном затруднення бездержавних чужинців. Невдовзі зачнуть вербувати 800 чужинців разом з родинами на роботу в провінції Нордрайн-Вестфален. Працюватимуть вони головно в гірництві, а менші групи знайдуть роботу на будівництві і в сільському господарстві. Всі вони будуть забезпечені добрими заробітками і нормальним власним помешканням, хоч частина спочатку муситиме жити в збірних бараках, бо ще не готові окремі будинки.

Також американські уряди посередництва праці потребуватимуть від квітня ц. р. багатьох робітників. Кандидати вже тепер повинні зголошуватися до американських урядів праці і заповняти відповідні анкети. Вони обов'язково повинні мати з собою »штоєркарте« та »інвалідeнферзіхерунґкарте«, а також свідоцтво моральности від поліції. Дати змогу працювати бездержавним чужинцям — надзвичайно важка проблема. Треба було б виготовити списки фахівців. Німецькі скитальці напр. плянують створити робітничі групи. Повинні про це подумати і чужинці.

В дискусії над виступом п. Вільгельма представники національностей звернули увагу на мінімальну можливість роботи в німецьких таборах і на те, що місця бездержавних чужинців в таборовій адміністрації займаються німцями. На це д-р Нентвіґ відповів, що з огляду на малу кількість персоналу в адміністрації німецьких таборів працювати там можуть лише висококваліфіковані особи і такі, що лишаються на постійно. Бездержавні чужинці, які працюють в таборовій адміністрації, ні в якому випадку не повинні трактувати це як свій фах і думати, що ця посада вічна.

Далі радник Ґюнтер реферував справу документів. Згідно з німецьким законом, кожен мешканець Західної Німеччини мусить мати важний персональний документ. Ця справа покищо, коли йдеться про чужинців, ще остаточно не роз'яснена і не вреґульована. Нормально приймаючи, кожен чужинець дістане »фремденпас« („Fremdenpass"), в якому державна приналежність буде записана як »унбекант« або »штатенлоз«. Тут чужинецькі представники звернули увагу на те, щоб незалежно від державної приналежности в документах подавати також національність. Далі радник Ґюнтер сказав, що хто еміґрує за посередництвом

(Закінчення на 4-ій стор.)

Правне становище чужинців у Німеччині

(Закінчення з 1-ї сторінки)

до конкурсу на стипендії для здібних«.

Виготовленням тексту закону займалася комісія права і конституції союзного парляменту, а референтом закону був д-р Брілл. Щодо статті про шкільництво, то комісія ствердила, що в Німеччині немає досі ніяких постанов краєвої влади про школи національних меншин, а сенат погодився дозволити такі школи. Коли зайде потреба створити школи для меншин, тоді німецька влада має стосувати статтю 5-ту »розпорядження про школи для польської меншини«, виданого пруським державним міністерством ще 31. серпня 1928 року.

Опрацьовуючи текст закону німецька парляментарна комісія використала проєкт міжнародної конвенції щодо правного становища бездержавних чужинців, схвалений окремою комісією Об'єднаних Націй, а далі такі матеріяли: 1) Повідомлення американського пресового бюра зв'язку про передачу скитальців компетенції німецького суду; 2) Проєкт закону переданий в президію німецького сенату 29. серпня 1950 р. представниками 10-ти чужинецьких національних комітетів у Німеччині; 3) меморіял польського допомогового товариства з Ерлінґгаузен з 22 червня 1950 р. в справі допущення польських правників в німецьких судах.

Парляментарна комісія стверджує, що в статтях 12 (свобода руху), 13 (право закладати аполітичні організації), 15 (визнання іспитів зложених закордоном), 16 (право виконувати вільні фахи) і 17 (дозвіл на працю і закладання підприємств), привілеї для бездержавних чужинців в рамках німецького закону виходять над мінімальні домагання передбачені в проєкті міжнародної конвенції.

Передаючи цю загальну інформацію, аж ніяк не беремося оцінювати з правничого боку ваги і тексту нового німецького закону. Зроблять це згодом наші фахівці, коли цілий текст буде повністю оголошений. Як виходить зі звіту парляметарної комісії, німецькі автори закону працювали над ним з думкою створити прецеденс на підставі якого німецький уряд зможе домагатися аналогічних прав для німців закордоном, зокрема для тих що з економічних причин виеміґрували або ще мусітимуть еміґрувати.

Покищо кидається ввічи, що в багатьох пунктах закон не трактує чужинців нарівні з німецькими громадянами. Він не забезпечує нам: 1) полегш, з яких користають німецькі скитальці; 2) права субсидій з публичних фондів на культурні, освітні і суспільні цілі; 3) права загальної репрезентації чужинецьких інтересів. Закон стосується лише тих чужинців, що 30. червня 1950 р. перебували на території Західної Німеччини і мали право на опіку ІРО. Нові втікачі з-за залізної заслони матимуть право користати з постанов закону лише на підставі майбутніх окремих розпоряджень союзного уряду. На загал треба одначе сказати, що закон в теперішній своїй формі задовольняє мінімальні прагнення скитальців і він кращий від колишньої Нансенівської Конвенції. Звичайно правдиву його вартість покаже щойно практика з боку німецької влади, коли вона матиме до діла з чужинцями. Варто відзначити, що проти тексту закону крім комуністів не виступав ніхто з німецьких послів і сенаторів.

Схвалення закону можуть привітати ті чужинці, що не мають іншого виходу і, хоч-нехоч, мусять лишатись в Німеччині. Всім іншим, які мають ще змогу еміґрувати, не зважаючи на досить ліберальний текст закону, треба і далі радити одно і лише одно: якнайшвидше залишити терени Німеччини!

ДЕПОРТАЦІЯ ЗА КОНТРАБАНДУ

Офіційно з кіл ІРО повідомляють: Митна влада у Вашінґтоні зареєструвала три нові випадки намагання контрабанди годинників, діямантів, фотоапаратів, наркотиків і американських долярів з боку еміґрантів ДП. Всі незголошені предмети конфісковано, а власників їх передано американській митно-контрольній владі. Дипіста, в якого раніше було знайдено 50 годинників засуджено вже на 6 місяців ув'язнення. Після відсидження цього терміну його депортують із США.

Лист директора Европейського Представництва ЗУАДК-у до Головної Управи ЦПУЕ

Директор М. Радик вислав до Головної Управи ЦПУЕ за датою 16.3. 1951 р. листа такого змісту:

»Підтверджую одержання Вашого запрошення на нараду представників різних українських організацій, що має відбутись 19.3.1951 р. для створення Ради Суспільної Опіки при ЦПУЕ й обговорення справи практичної координації допомогової роботи.

Я жалію, що Ви не порозумілися зі мною перед тим, як скликати нараду, бо вважаю, що ця нарада скликана передчасно. І то тому, що передумовою успішного виконання задуманого наміру є **попереднє здійснення консолідації тих організацій, які займаються допомоговою акцією.** Як Ви знаєте, переведення такої консолідації було вже в засаді постановлене, однак ще й досі цього не доконано. Група організацій, що їх Ви запрошуєте на нараду, є занадто велика і неодностайна та роздріблена, щоб могти успішно розв'язати питання налагодження координації допомогової акції.

На мою думку, власне те координаційне тіло, яке мало б бути створене, як результат консолідаційних заходів, було б єдино компетентне для скликання запроектованої Вами наради з метою оплянування роботи, про яку Ви згадуєте у Вашому листі, і встановлення методів несення матеріяльної і правної допомоги скитальцям. В зорганізованій таким способом акції ЗУАДК, розуміється, радо взяв би участь і спричинився б усім, що є в його можливостях, до її успіху та міг би делеґувати свого представника до відповідно створеної координаційної установи.

З уваги на вищесказане, вважаю, що участь представника ЗУАДК-у в нараді 19. березня ц. р., з огляду на спосіб і передчасність її скликання, є зайвою«.

ПЕРЕДАВАЙТЕ НАШ БЮЛЕТЕНЬ З РУК ДО РУК!

Поширення штабу правної і соціяльної опіки ЗУАДК-у

16. березня ц. р. в Головній Квартирі ІРО відбулася нарада правних дорадників ІРО з представниками волюнтарних організацій, скликана головним правним дорадником ІРО п. Гінцгліфом та його заступником п. Баєром. Нарада, на якій від ЗУАДК-у були присутні дир. М. Радик і правний дорадник д-р Т. Леонтій, займалася справою поступової передачі ведення правної і соціяльної опіки над скитальцями волюнтарним агенціям. Ця передача є потрібною тому, що ІРО вже тепер значно звужує свій апарат правної опіки, а згодом має цілком припинити працю в цій ділянці.

Під час нарад стверджено, що з усіх волюнтарних аґенцій ЗУАДК є найбільш активний у цій ділянці, маючи під цю пору понад 1000 біжучих правно-соціяльних справ. Одинока інша аґенція, яка займається подібною працею, є НЦВЦ (Католицька Акція). Ані аґенція „Світова Рада Церков", ані лютеранська волюнтарна аґенція не мають правних відділів.

З огляду на це ЗУАДК робить заходи, щоб поширити свій штаб правно-соціяльної опіки та здецентралізувати його. Праця в цій ділянці має бути спляновани на довший протяг часу.

На нараді був також присутній шеф т. зв. „Ради помилувань" при уряді Високого Комісара Сауль Московіц, який реферував хід справ помилування скитальців за невеликі провини, які однак стояли на перешкоді еміґрації. Крім того п. Баєр познайомив присутніх із змістом нового німецького закону для ДП, що вже пройшов у німецьких палатах і чекає на затвердження.

*борча ординація (закон) щодо виборів у таборові комітети. Тоді зможе діяти таборова самоуправа. Малі табори будуть ліквідовані, а склад мешканців — по змозі — має бути формований за однонаціональним принципом.

ДІЯЛЬНІСТЬ ІРО має бути продовжена

»Ді Ноє Цайтунг« з 22. березня ц. р. подала вістку з Вашінґтону, що в колах Головної Квартири ОН застановляються над можливістю продовження діяльности ІРО до 31.XII.1951 р. На думку »Ню-Йорк Геральд Трібюн« таким чином була б дана можливість виїхати до США дальшим ДП з Німеччини та Австрії. Це — як пише згаданий часопис — не вимагає додаткових коштів, бо в розпорядженні ІРО є досить засобів, щоб переселити куди більшу кількість ДП, як це досі передбачено.

На підставі поширеного ДП-закону, можуть виїхати до США додатково до дотеперішньої квоти 113.000 ДП і 44 тисячі утікачів-фолькcдойчів. Щоб вичерпати цю квоту до 30. вересня ц. р. ІРО мусіло б перевозити місячно 26 тисяч ДП, тобто таку кількість, якої досі ще не осягнено. Найбільше число ДП, яке ІРО перевозило до тепер місячно, не перевищувало 16.000 осіб.

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА ОРГАНІЗУЄ БОРОТЬБУ ЗА САМОСТІЙНУ СОБОРНУ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ.
ВПИШИ ПОЗИЧКУ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ!

800 СКИТАЛЬЦІВ ДО НОРДРАЙН-ВЕСТФАЛЄН

(Закінчення з 2-ої сторінки)

ІРО той не потребує німецького пашпорту. Всі законні норми німецького пашпортного закону будуть згідні з »Лондонським порозумінням« та з засадами, прийнятими Організацією Об'єднаних Націй.

Пан Маурер зреферував справу фахового шкільництва, що перейде під німецьке керівництво. З днем 1. квітня ц. р. німці переймають фахову школу ІРО Інґолштадті, а до кураторії, яка наглядатиме над цією школою, увійдуть представники міністерств праці, освіти, внутрішних справ і ІРО. В школі буде 500 місць і навчання 22-ох фахів. Прийматимуть там кандидатів до 45 років. Кожен школяр дістане безкоштовний залізничний квиток до Інґольштадту і назад, а час навчання триватиме від трьох до шести місяців. Згодом німці переймуть фахові школи в Нойбурґу та в Лютензее біля Міттенвальду.

Дуже актуальну справу переходу скитальців на німецьку економіку обговорив пан Вільгельм. Він звернув особливу увагу на мешканеві труднощі у зв'язку із примусом передавання військових будинків армії. Баварський уряд вирішив збудувати ще 2.000 помешкань для 6.000 осіб. Останнього часу на німецьку економіку перейшли 550 осіб з Ґрафенашау, 1.300 з Амберґу, 250 в Інґотштадті, 150 із Швайнфурту і 50 осіб з Нового Ульму. Крім названих споруджено табори в Діллінґені для 900 осіб і в Людвіґсфельді для 350 осіб. Головна Квартира ІРО в Женеві не акцептувала проєкту переймання ірoвських таборів німецькою адміністрацією і через те село в Шляйсгаймі знов повернулося до адміністрації ІРО.

Незабаром появиться текст таборового правильника та ви-*

В КОЖНІЙ ХАТІ — ОБЛІГАЦІЇ ПОЗИЧКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ!

9626 ДП виїхали в січні до США

Число емігрантів до США у січні 1951 року після 15-ти місячного застою винесло 9626 осіб.

Після підписання Труменом полегш до еміґраційного закону, ІРО сподівається перевезти за океан біля 15.000 дальших скитальців.

Загальне число емігрантів у січні 1951 року було 12.970 — найнижче число в порівнянні з іншими місяцями, що пояснюється закінченням масової еміграції до Австралії.

NEDILA
Ukrainian Newspaper
Nr. 17 (215) Sept. 1952
Publisher and Editor: Gennady Kotorowycz, Augsburg, Georg-Brach-Str. 4. Printed by Buchdruckerei Dr. Peter Belej, München 9, Hohenwaldeckstr. 18. — Published monthly.

NEDILA — The Ukrainian Independent Monthly

NEDILA — Ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

Український незалежний часопис у Німеччині

Ч. 17 (215) Вересень 1952

Напередодні порозуміння Багряний — Бандера?

Таємні переговори між УРДП і бандерівцями в Ульмі * Про що говорив лідер УРДП з Миколою Лебедем * Потрійний розкол в ОУН/р.

В моменті, коли українська політична преса ще й далі якнайпозитивніше коментує новий консолідаційний акт, що стався в Мюнхені 25. червня ц. р., в українському житті на еміграції назрівають події, що можуть призвести до несподіваних і радикальних змін в дотеперішньому укладі наших політичних сил. В усіх групах і партіях помічається велике пожвавлення, викликане не в малій мірі загальною актуалізацією східнього питання у великій світовій політиці.

Віддаємо слово нашим політичним кореспондентам.

З Ульму повідомляють: «В четвер 7. серпня — як про це вже знають навіть діти в ульмівській оселі — в одному з ульмівських ресторанів лідер УРДП Іван Багряний в товаристві своїх найближчих співробітників Василя Григоренка та Івана Тарасюка відбув 5-годинну розмову з Миколою Лебедем, генеральним секретарем закордонних справ УГВР, який, як відомо, вже кілька тижнів перебуває в Европі. Пан Лебідь виступав у товаристві свого військового дорадника п. Гуцула.

В розмові Іван Павлович Багряний, що вже протягом довшого часу пропаґує в своїй пресі ідею створення «національного фронту», принявши до відома суґестії Миколи Лебедя, нібито погодився на перебудову Національної Ради на ширшій базі. Національна Рада мусіла б, на його думку, поступитися своєю дотеперішньою принциповістю і відмовитися від практикованого досі беззастережного підтримування плятформи УНР. Багряний дійшов до переконання, що в українській еміґрації є лише дві політичні сили, які мають перспективу: УРДП і бандерівці в найширшому розумінні цього слова — отже, включно з колами УГВР. В розмові, між іншим, устійнено, що для проведення цієї мети треба буде зліквідувати уряд Президента і «знищити панування династії Лівицьких». Багряний домагався від Лебедя абсолютного розриву з Іваном Майстренком, а, зі свого боку, погодився всіма засобами поборювати УНҐ отамана Тараса Бульби, про якого видав генеральному секретареві УГВР всі найтаємніші інформації.

Микола Лебідь своєю візитою в Ульмі показав велику політичну еляctичність, яка згодом має проявитися в т. зв. демократизації УГВР. Він дав ре-

---

КОНҐРЕС СЗСУ ПІДГОТОВЛЮЄТЬСЯ В США

Як нас повідомляють з Нью-Йорку, в США підготовлюється конґрес Союзу Земель Соборної України, себто, другої побіч УРДП політичної партії нової української еміґрації, що постала на з'їзді в Ашаффенбурзі 6.—9. травня 1948 року і об'єднує переважно українське селянство з центральних земель. Другий з'їзд Союзу Земель Соборної України відбувся 25.—26. березня 1950 року в Новому Ульмі. Від того з'їзду СЗСУ називає себе також Селянською Партією. Сподіваються, що на конґрес, який відбудеться в Нью-Йорку або Філядельфії, прибуде з Европи лідер партії д-р Володимир Доленко. В колах СЗСУ в Нью-Йорку підкреслюють, що Селянська Партія орієнтується далі на традиційні петлюрівські ідеали, твердо стоїть на позиціях УНР і підтримує Національну Раду, не зважаючи на те, що її досі не прийнято в члени Національної Ради. Головні діячі і члени Селянської Партії мають за собою багато років совєтських репресій з боку ЧК — ҐПУ — НКВД.

дакції «Сучасної України» доручення негайно припинити політичну дискусію проти ульмівського середовища УРДП, підсилювану «бельгійськими» й «англійськими» членами УРДП, що відійшли від своєї партії.

Лебідь пообіцяв лідерові УРДП в тракті співпраці здобути для апарату й преси УРДП деякі фінансові засоби.

Разом з тим в ульмівській оселі стало відомо, що **між проводом УРДП і бандерівською групою** ведуться вже протягом кількох місяців переговори, підготовані розмовою між найсильнішою тепер людиною в УРДП п. В. Григоренком та представником бандерівців Мудриком. Бандерівський провід ще перед розмовою Лебідь—Багряний вимагав від УРДП визнати УГВР єдиним генеральним штабом революційної боротьби.»

Наш мюнхенський політичний обсерватор пише: «Розходження між Тарасом Бульбою-Боровцем і проводом УРДП, датоване від часу явного виступу команданта УНҐ в органі «Меч і Воля», спричинило великий неспокій в лавах УРДП в Німеччині, Англії, Бельгії та США. Не зважаючи на намагання «Українських Вістей» потрактувати виступ Бульби як звичайну отаманію, можна було відразу зауважити, що діються речі глибші, а саме, що відбувається **зудар між прихильниками чистої петлюрівської ідеї, з одного боку, та визнавцями т. зв. хвильовизму,** з другої сторони. Невдоволений тим, що в Виконному Органі Національної Ради зосередилися УНДС, УНДО і УСП, лідер УРДП Іван Багряний вирішив відійти від союзу з тими партіями, в переконанні, що вони, крім фахівців, не мають підбудови в масах, і порозумітися з бандерівцями. Розмови між людьми Багряного й Бандери відбувалися також на мюнхенському ґрунті, при чому представники УГВР запевняли Багряного, що УГВР демократизується, хоче усунути від усякого впливу Ярослава Стецька і бажає перебудувати ОУН(р) в сильну кадрову партію. Після приїзду Миколи Лебедя і проведених ним розмов з представниками бандерівців в лавах проводу ОУН(р) в Німеччині зарисувався виразний розкол на три різні групи. Першу групу творять **люди Стецька,** що, як відомо, на конґресі 1. серпня ц. р. активізував роботу АБН і підбудував свій авторитет довшою поїздкою по Канаді. За Стецьком стоїть СБ, що якраз і провадила розмови з середовищем УРДП. Другу групу бандерівців в Німеччині творить т. зв. **опозиція** під проводом ред. Кордюка, Ленкавського і Бенцаля. Опозиція домагається скликання конґресу партії і гуртує в собі переважно колишніх військовиків, які радо бачили би упорядкування відносин з УГВР. Третю групу провадить маґістер Дзиндра. Ця група стоїть на старих ідейних позиціях, вона виступає проти т. зв. краєвих позицій в політичному і соціяльному питанні і проти демократизації партії.

Багато шуму наробив, між іншим, в колах АБН інцидент, що стався на Дахауерштр. після приїзду з Канади дружини п. Стецька Мухи, яку центральний Комітет АБН вирішив усунути від дотеперішньої праці. Не зважаючи на протести Ярослава Стецька, пані Муха мусіла залишити свої функції, поступившися місцем керівникові бюра АБН ред. Романові Ільницькому, підтриманому чужинецкими союзниками АБН. Не треба сумніватися, що більшу ролю в виступах проти Стецька відіграли розмови Миколи Лебедя, що в акції т. зв. демократизування УГВР не забув також про гетьманців, останньо політично досить знесилених. Гетьманський провід доручив відповідь, з якої виходить, що гетьманці погоджуються вступити до УГВР, якщо до неї вступлять також бандерівці.

Не малу ролю в цьому пожвавленні між українськими політичними партіями відіграла актуальна справа Американського Комітету Визволення Народів Росії, який різними шляхами й каналами намагається притягнути до співпраці українців, що без них фактично вся праця комітету зводиться нанівець. Всупереч твердій поставі представників УНДС, УСП і мельниківців, які рішуче боронять позиції т. зв. «Про меморія», переданого своєчасно містерові Дон Левінові і опублікованого українською пресою, провід американців українського походження, а зокрема проф. Добрянський, голова Українського Конґресового Комітету, вирішили знайти шляхи співпраці з Американським Комітетом. В неділю 24. серпня на засіданні Політичної Ради проф. Добрянському, за інформаціями, які маємо з Нью-Йорку, вдалося незначною кількістю голосів провести свою лінію. В часі дискусії, нібито, відбулася гостра суперечка між проф. Добрянським і членом Політичної Ради Василем Мудрим, якому голова Українського Конґресового Комітету закинув нещирість. Якщо інформації з Нью-Йорку відповідають правді, то треба сподіватися скорої візити проф. Добрянського в Мюнхені. Поінформовані кажуть, що й місія Лебедя не відбулася без відома проф. Добрянського. УГВР не висловлюється офіційно за співпрацю з Американським Комітетом, але й не буде проти неї гостро виступати. Про УРДП говорять, що вона готова була на розмови, коли б Американський Комітет говорив з нею як партією, а не в рамах Національної Ради.

Найцікавіша вістка про те, що бандерівські кола в США підтримали акцію проф. Добрянського, гостро розходячися з цього погляду з своїми однодумцями в Европі, а зокрема з т. зв. опозицією довкола ‚Українського Самостійника'.»

* * *

Українське безпартійне, нерозполітиковане громадянство, що дорожить ідеєю боротьби за українську державність і за соборність, сприйме, безумовно, повідомлення нашого часопису з сумом і з журбою. Публікуємо ці невеселі «сенсації», вірні нашій традиції писати правду без завивання її в вовну, а не для того, щоб робити театр з подій, які раптом почали розвиватися в українських політичних колах. Звичайна річ, ці події не приходять як грім з ясного неба, а мають свій глибший сенс і причини. Не треба казати, що в випадку їх дальшого здійснення скористаються з них першою мірою вороги української справи, зацікавлені в хаотизації нашого політичного життя.

Над колискою теперішніх непорозумінь стоїть амбіція поодиноких діячів і бажання більшої влади. Всім, хто вмів дивитися об'єктивніше, було в травні ц. р. ясно, що, не зважаючи на всі помилки комендантa УНҐ отамана Тараса Бульби-Боровця, його виступ проти проводу УРДП був продиктований бажанням боронити засади демократії проти того ж, що

(Закінчення на стор. 6)

Правда про конґрес у Дюссельдорфі

УКРАЇНА — ЦЕ НЕ БАВАРІЯ!

«Присутній на конґресі редактор офіційного органу Української Національної Ради — часопису «Неділя» — п. Г. Которович виступив проти антикомуністичної діяльности деяких великоруських демократичних організацій та з засудженням діяльности армії А. Власова. Цей виступ викликав велике здивовання членів конґресу.

Промову генерального секретаря УВР п. В. Золотаренка члени конґресу зустріли гучними оплесками.»

(Бюлетень УВР, липень 1952)

„Prof. Kosarenko, der eigens aus Amerika eingetroffen war, bemühte sich in einer 1½stündigen Rede zu beweisen, daß den Vertretern Rußlands auf dem Kongreß Freier Völker kein Platz gebühre. — Die Rede eines anderen galizischen Chauvinisten wurde vom Generalsekretär der Ukrainischen Befreiungsbewegung W. Solotarenko gebührend beantwortet."

(Deutsch-Russische Stoßrichtung, Nr. 8, August 1952)

Про так званий «Конґрес вільних народів», що відбувся в Дюссельдорфі 17.—20. липня цього року, українська преса писала вже досить багато. Всі українські газети висловили правильний погляд, що ця перша німецька імпреза по лінії активізації політики цілком не вдалася, а саме тому, що була вона одностороння й стояла виключно під впливами шовіністичної російської політичної партії НТС. Цей погляд правильний, натомість насвітлення перебігу конґресу, як і висновки щодо участи українців у цьому конґресі, були не завжди віддані об'єктивно. Не треба згадувати, що російська преса використала дюссельдорфський з'їзд цілком по-своєму. З цієї причини вважаємо потрібним ще раз розкрити лаштунки організації, перейти перебіг самого конґресу і дати наші власні зауваження, зроблені так в Дюссельдорфі, як і на основі пізніших розмов з німецькими організаторами імпрези.

Ініціятива конґресу постала в німецькій організації «Союз переслідуваних за нацистського режиму» (BVN) ще минулого року.

Головним промотором підготовчої роботи став видавець офіційного органу названої організації, часопису «Дас Фрайе Ворт», **Петер Лючес** із Дюссельдорфу, який, як розповідають, спромігся забезпечити з американського й німецького джерела більші фінансові засоби на широку підготову запланованого з'їзду. Не зважаючи на довгий час, яким диспонували організатори імпрези, конґрес підготовлено фатально: запрошено на доповідачів людей з широко відомими прізвищами інтернаціонального маштабу, не повідомивши їх про це раніше; вставлено в розкішно друковані програми теми рефератів, які потім не відбулися; нарешті, віддано головну ролю в організації і проведенні конґресу російським солідаристам з НТС, що використали дюссельдорфський з'їзд для власної пропаґанди, вививши, захоплених зрештою їхньою активністю німецьких ініціяторів, в поле.

Організовані українські політичні середовища довідалися про факт скликання конґресу із мистецько виведених запрошень (їм не надісланих) і зо списків учасників, на яких, між іншим, між прізвищами міністрів, політиків і відомих европейських діячів, видніли імена «генерала в стані спочинку Дійомида Гулая, голови українського визвольного руху» і його секретаря «д-ра Володимира Золотаренка», як «представників екзильної України». Запрошений організаторами до підготовчого комітету **проф. В. Косаренко-Косаревич**, український приватний учений, що проживає тепер у США, а під час війни був товаришем п. Лючеса по гітлерівському кацеті, опинився в списку учасників без подання його національної приналежности. Не важко було догадатися, що російські шовіністи, руками незорієнтованих або накручених ними німців, хочуть зробити в Дюссельдорфі антиукраїнську демонстрацію.

З ініціятиви редактора української робітничої газети в Мюнхені **Бориса Левицького**, що ще раніше відповідним листом звернув увагу німецьким організаторам на їхні кардинальні помилки, европейський керівник ресорту зовнішніх справ ВО УНРади **інж. Дмитро Андрієвський** скликав нараду представників всіх зацікавлених українських середовищ, щоб устійнити спільне ставлення щодо дюссельдорфської імпрези. Нарада мала змогу заслухати короткий звіт раніше висланого до організаційного бюра конґресу в Дюссель-

---

ЗНЕВАЖАЮТЬ ПАМ'ЯТЬ ПЕТЛЮРИ!

Часопис «Дейлі Міррор» в Сіднеї помістив зневажливу статтю про наші визвольні змагання, накинувшись зокрема на Отамана Петлюру. Із змісту та тону статті видно, що не писав його уроджений австралієць, що має почуття брітанського «фер плей» і джентлменства, а писав його росіянин або якийсь «тоже рускій человек». Сіднейська «Вільна Думка» опублікувала отвертого листа Редакції «В. Д.» до редактора «Дейлі Міррор», в якому, протестуючи проти неморальности закидів із згаданої статті, дає вияснення історичних фактів. Незалежно від цього «Українська Громада» в Сіднеї взяла на себе акцію оборони доброї пам'яті людини, що вже не може сама себе боронити, і коли Редакція «Дейлі Міррор» не відкличе згаданої статті, є рішення піти на судову дорогу. В цій справі Громада скликала протестаційне віче на день 10. серпня до Сіднею.

дорфі ред. **Г. Которовича,** який повернувся з дивними вістками. Бюро конґресу вважало потрібним уникнути розмови з представником українців, примусивши його говорити з видним діячем НТС, В. Поремським. Аж по рішучій відмові українського журналіста говорити ділово з російським політиком німецький організатор конґресу і права рука Петера Лючеса д-р Ґеорґ Шрайбер заявив, що ніяких змін між учасниками конґресу бюро робити вже не думає і що українцям воно може дати до диспозиції лише запрошення для чотирьох журналістів. Нарада, після дискусії, схвалила використати ці запрошення, хоч деякі учасники висловлювалися взагалі за бойкот цього російсько-німецького з'їзду. У висліді — на дюссельдорфський «Конґрес вільних народів» прибули, як обсерватори українських політичних кіл в характері пресових звітодавців, ред. **Роман Ільницький** і ред. Геннадій Которович. У Дюссельдорфі приєднався до них співробітник органу УНҐ «Меч і Воля», журналіст **Олександер Гриценко.** Крім них, слухачами конґресу були ще кілька місцевих українців, які щиро допомагали українським журналістам боронити честь української нації там, де російські шовіністи, на спілку з їхніми німецькими протекторами, старалися її раз-у-раз зневажати.

Як правильно написав «Український Самостійник», в особливій позиції опинився на з'їзді український публіцист Косаренко-Косаревич, який прилетів літаком в останній хвилині і аж у Дюссельдорфі довідався про політичні махінації навколо його темпераментної особи. Перше пленарне засідання вибрало Косаренка третім заступником голови зборів, але після того, як проф. Косаренко виступив з довшою доповіддю проти російського імперіялізму, між ним і президією дійшло до гострого конфлікту, закінченого тим, що п. Косаренко залишив президію і зайняв місце на непопулярній лаві українських журналістів.

Баварська теза д-ра Тілліха

Звичайно, годі сьогодні описувати точно перебіг конґресу, що вже давно проминув, але не можна не занотувати тих моментів, де українське питання вилазило на ньому, як шило з мішка і кололо всіх, хто фальшуванням і старими валуєвськими методами хотів його замазати і скреслити з програми. Першого дня конґресу на засіданні політичної комісії, в якому, до речі, брала участь більшість учасників в дискусії над рефератами українця Косаренка-Косаревича і Ернста Тілліха, проф. Косаренко-Косаревич в дискусійному виступі повідомив слухачів, що в наслідок його листів до міського голови Берліну і видного діяча СПД Ройтера цей останній, нарешті, перестав говорити про «народи Росії», а навчився вживати правильний термін: «народи Советського Союзу». Коли проф. Косаренко вичерпав свій час і намагався говорити далі, а президія цього йому не дозволила, п. Косаренко демонстративно залишив президію. Виступаючи коротко після нього, відомий антикомуністичний діяч **Ернст Тілліх,** політичний керівник «Групи боротьби проти нелюдяности» з Берліну, гостро зачепив вже зарисовану на конґресі російсько-українську проблему, сказавши, між іншим, що він, як німець, не може зрозуміти «боротьби між братніми народами» і вважає «засаду плебісциту на звільнених у майбутньому від комуністичної тиранії просторах европейського Сходу справедливою». Він уважає, що **щасливою було б розв'язка, коли б питання України й Росії вдалося поставити в таку площину, як питання «стосунку Баварії до Німеччини . . .»**

Виклик ред. Г. Которовича: Для того Німеччина програла війну на Сході!

Ернст Тілліх: — Для чого чи для того?

Оклики з залі: — Для того!

Ернст Тілліх, звертаючись до українців: — Панове, помиляєтесь. Німеччина програла війну на Сході не тому, що ми, на Вашу думку, вели неприпустиму національну політику. Ми, німці, програли війну на Сході через те, що оголосили російську людину унтерменшем. (Довгі й бурхливі оплески конґресу). Ми, зрештою, — сказав далі Тілліх, — не можемо вирішувати українсько-російського питання, бо ми, німці, хочемо мати братній стосунок до всіх народів за залізною заслоною.

Виступ проф. Косаревича та оклики українських журналістів загострили інтерес міжнародніх учасників, а зокрема німецьких журналістів (які побачили, що в організації конґресу не все доладу) до нарад політичної комісії. Тим то й нічого дивного, що президія конґресу під проводом виразно по-антиукраїнському наставленого віце-голови нарад комісії проф. д-ра ф. Пеетерса з Бельгії, зробила все можливе, щоб дальші українські виступи сторпедувати. Натомість росіянам віддано вільну руку.

Шовінізм майора Клімова

Другий день конґресу, субота 19. липня, був просто звичайним днем російської НТС-івської пропаґанди. З рефератами виступали: російський діяч К. Болдирев, який прибув із США, далі д-р Роман Редліх, помітний діяч НТС із Франкфурту і, врешті, советський перекінчик майор Г. Клімов, головний редактор органу післявоєнних еміґрантів із СССР «Свобода» з Мюнхену, що показав себе одним з найяскравіших російських шовіністів. Всі три російські промовці обороняли стару свою тезу, що вся біда виключно в большевизмі і що національні рухи помагають комуністам. Зокрема Клімов виступав проти розподілу російської імперії, намагався доводити, що національні рухи виступають проти ідеї об'една-

ної Европи, що Тухачевський був російським героєм і що Захід не знає сам, чого хоче.

Перед початком дискусії після названих трьох рефератів ред. Которовичеві вдалося поставити без перешкод такий демонстративний запит:

— Пане президенте! Як відомо, на цей конґрес у Дюссельдорфі не запрошено представників двомільйонової української політичної еміґрації на Заході. Нас тут є ледве кілька українських журналістів. Запитую Вас, чи ми маємо право брати участь у дискусії?

Голова проф. Пеетерс передає це питання конґресові, який більшістю голосів признає за українськими журналістами право голосу. Проте, він так маніпулює веденням зборів, зміною залі засідань і передчасним перерванням дискусії під претекстом початку пленарного засідання, що **політична комісія закінчує своє засідання** якраз у моменті, коли на списку дискутантів залишилися тільки два останні прізвища: ред. Романа Ільницького і ред. Г. Которовича.

Починається пленум з метою закінчити конґрес. Президент конґресу проф. д-р Гількман з Майнцу дає слово всім трьом російським доповідачам відповісти на виступи учасників дискусії, в який, між іншим, з виразама антиукраїнськими акцентами виступив чеський монархіст Жак О. Ґрецер, що досі частенько пробував містити свої підлесливі статті по українських демократичних газетах. В той момент проф. Косаренко з залі домагався дати йому, як авторові одного з перших рефератів, подискусійне слово. Коли ж йому слова не давали, з залі понеслися оклики:

— Ми в Дюссельдорфі чи в Москві?

Після короткої перерви президія, побачивши свою помилку, признала 10 хвилин на промову проф. Косаренкові, але той попросив дати цих 10 хвилин недопущеним до дискусії українським журналістам Ільницькому й Которовичеві.

Ред. Которович, вийшовши на трибуну, встиг до часу, коли проф. Гількман задзвонив йому над головою великим дзвінком на знак вичерпання 5 хвилин, сказати таке:

«Пане президенте, пані й панове! Коли Троцький у 1919 році вислав групу російських аґітаторів в Україну, то, між іншими, дав їм і таку інструкцію: говоріть, усюди людям в Україні, що в Росії немає комунізму. Цей факт мимоволі пригадується нам сьогодні, 33 роки пізніше, коли ми тут, у Дюссельдорфі, на «Конґресі вільних народів», маємо змогу слухати, як троє російських інтелектуалістів з подивугідною завзятістю намагаються довести подібну до тези Троцького думку, що комуністично-російський імперіялізм і большевизм — це два різні поняття. Нам, українцям, на цьому конґресі не дали змоги сказати наш погляд на питання, від яких залежить майбутнє світової цивілізації. Проте, хай нам вільно буде до тез вислуханих російських рефератів подати хоч такі зауваження:

«Немає народів Росії, про які постійно й свідомо говорять панове російські доповідачі, існують натомість поневолені народи СССР, що досі не капітулюють і продовжують у найважчих умовах свою боротьбу за власну субстанцію та за волю культурного світу. Імена цих народів і країн такі: Інґерманляндія, Карелія, Естонія, Латвія, Литва, Білорусь, Україна з сорока мільйонами українців, козаки Дону, козаки Кубані, козаки Тереку, татари Криму, Азербайджан, Північний Кавказ, Вірменія, Грузія і народи великого Ідель-Уральського простору. (Оплески на деяких лавках, голос із російських лавок: — А росіяни?)

«Кажуть, що ми перебуваємо на «Конґресі вільних народів» у Дюссельдорфі. Але невже цей конґрес дійсно може себе так називати, коли, наприклад, п. майор Клімов радіє з того факту, що, як він каже, 85% населення України говорить російською, підкреслюємо, російською, а не есперантською мовою, а п. Тілліх хоче боротися проти комунізму, задовольняючись таким знанням східньоевропейського питання, яке йому дозволяє ставити трагічну боротьбу українського народу в площину баварського реґіоналізму. Наші народи заплатили за свою боротьбу масовими депортаціями балтійців в глибину Росії й Азії, виселенням кримських татар і кавказців та їх знищенням. А може, це випадок, що Москва винищує голодом мільйони українців і депортує їх у найдальші пустелі Совєтського Союзу? . . . (Німецький оклик: Хіба росіян не депортують?)

«Росіян депортують теж, але переважно у вигідних поїздах, наприклад до Кеніґсберґу, щоб русифікувати цю відібрану німцям провінцію». (Замішання в залі й різні вигуки).

«Панове російські представники, а зокрема п. Болдирев, згадували тут комунікат комуністичної східньо-берлінської газети з приводу підпільної діяльности НТС у Східій Німеччині в такому тоні, який підкреслює нібито великі антикомуністичні заслуги діячів НТС. Тоді мусів би він згадати, що в східній зоні в руки совєтської влади попали недосвідчені молоді німецькі антикомуністи, вислані організацією НТС тоді, як російські діячі з НТС уважають доцільнішим вести імперську пропаґанду на конґресі в Дюссельдорфі. (Оклики обурення проти промовця і замішання). **Панове російські доповідачі згадували Тухачевського і Власова. Історія вже вияснила, що справа Тухачевського не була бунтом проти комунізму, лише спритною інтриґою німецької розвідчої служби, а щодо Власова, то, не зменшуючи його заслуг і його ролі, дозволимо собі сказати таке: багато людей сьогодні в Німеччині живуть справжньою власовською психозою. Згадати б книжку Еріха Двінґера з апотеозою Власова чи нову книжку Юрґена Торвальда, де Власов виступає як майже той, хто міг затримати катастрофу Німеччини . . .**

(Закінчення на стор. 8)

Напередодні порозуміння...

(Закінчення із стор. 2)

він назвав «вождеславієм». Відтоді ситуація в середині УРДП почала ставати критичною. Консолідаційний акт з 25. червня ц. р., яким так захоплювався дехто з його творців, на ділі, тверезо кажучи, не приніс нам багато нового. Консолідацію не вигадали в Мюнхені, бо її ідея народилася на суспільному відтинку ще колись у Діллінґені і була згодом відроджена в Пазінґу. Слово «консолідація» не лише модне й гарне, але водночас також і одне з найфатальніших слів української політичної еміґрації. Бо консолідацією захоплюються всі, і ліві, і праві, забуваючи, що самої консолідації мало, що в політично зрілих суспільствах у державних справах на консолідацію часу й енергії не витрачають, і що консолідуватися це одне, а активно діяти і мати ясну програму дії — це цілком друге. Консолідаційний акт у Мюнхені, де представники всіх українських політичних партій виявили однозгідність у кардинальних питаннях української політики, але водночас займалися такими другорядними, по суті, питаннями, як справа радіостанції Американського Комітету, мав також свої слабі сторони. Він був актом чисто неґативним, не намічував програми української державницької політики в актуальних питаннях і виявляв диспропорцію між домаганнями і зобов'язаннями партнерів.

Іван Багряний легкою рукою подарував бандерівцям і неприхильникам демократії всі їхні провини з минулого й сучасного, приймаючи їх до т. зв. «національного фронту». І це було потягнення політично розумне. Але Іван Багряний абсолютно не мав рації, злегковаживши й висміявши протест проф. Феденка проти коляборації між українськими демократами й недемократами. Справа не в тому, чи виступ Феденка був загострий, але в тому, що свобода преси й думки являє засадничу основу всякої демократії, і хто намагається її нищити, той дуже швидко з демократа може стати тоталістом. Середовище Феденка в одному мало рацію: партії Національної Ради, рахуючи себе демократичними, сівши за спільний стіл з партіями недемократичними без ніяких вимог, доказали, що вони перекреслюють усе минуле і в очах чужинецьких обсерваторів викликали враження надто легкої резиґнації з демократичних засад. Іншими словами, недемократи виграли, а демократи, за ціну консолідації без зобов'язань, програли ту опінію, яку досі мали в колах чужинецьких обсерваторів українського політичного життя. Національна Рада подала руку бандерівцям і гетьманцям, які нічого не мусіли зрікатися, нічого заперечувати і нічого відпекуватися, але — коли згадаємо минуле — то з такого, наприклад, Варшавського договору УНР мусіла прилюдно зрікатися, як того вимагали її противники. Після консолідаційної мюнхенської наради всім стало ясно, що V конґрес американських українців зробить те, що він і зробив, а саме — одноголосно схвалить і визнання Національної Ради як продовження леґального уряду на вигнанні, і право за УГВР бути політичним керівництвом українського підпільного резистансу. І Богові свічка, і чортові огарок. І від цього акту простелився вже простий шлях до намагань заперечити ідею УНР, ідею петлюрівську, традиційну, політикою фактів, політикою сили і виступу т. зв. нових еміґрантів проти еміґрації старої.

Ми не знаємо, чи поважиться лідер УРДП валити те, що збудовано такими важкими зусиллями впродовж років, — хоч ми й далекі від того, щоб ідеалізувати дотеперішню роботу Української Національної Ради. Навпаки, ми свідомі її недотягнень і недоліків.

Непопулярно називати речі власними іменами, але треба це комусь сказати — із становища не розбивацької, а конструктивної критики. Виконний Орган і Національна Рада від 6. вересня 1951 року, себто, від пресової конференції в Авґсбурзі, на якій тодішній кабінет Мазепи зформулював і опублікував напрямні української визвольної політики, не показав нічого такого, що могло б як вияв роботи Державного Центру імпонувати. Не скликано досі сесії Української Національної Ради, яку постійно відкладається з весни на осінь, а з осени на весну, хоч таку сесію нашого передпарляменту можна було б, навіть при всіх існуючих труднощах, давно скликати. Не вирішено питання, де має постійно перебувати Державний Центр. Не встановлено потрібних у новій ситуації зв'язків з німецькими політичними колами. Немає в нас міністерства суспільної опіки, яке б координувало акцію допомоги нашим людям по всіх країнах. Не ведеться активної пропаґанди української справи, а задовольняються лише спорадичними виступами при таких чи таких нагодах, як, наприклад, на конґресі в Дюссельдорфі, де одна російська партія спромоглась опанувати і німецьку, і французьку, і бельгійську політичну думку, наставивши її проти нашої визвольної ідеї. Росіяни поширюють про нас несамовиті й злобні чутки, мобілізують проти нас опінію, а ми на це не реаґуємо. За останній рік не з'явилася в нас ні одна німецька брошура, яка б допомагала вияснювати німцям українське питання в модерному европейському дусі. Виконний Орган, звичайно кажучи, боїться вийти на широку воду, боїться вийти між люди, гадаючи, що дія для державної справи полягає в довгих засіданнях і в ще довших промовах з випадами проти власних спільників дії. Це, так би мовити, недоліки Державного Центру назовні. Але є також недотягнення й внутрі нашої української еміґрації. Під час виступу д-ра Барана в місті Рочдейлі в Англії представники т. зв. нової (бо й вона вже постаріла) еміґрації нарікали, що деякі особи інших політичних напрямків вважають підсовєтську еміґрацію політично невиробленою.

Звичайно, з такими речами треба раз назавжди покінчити. Нова еміґрація мусить мати таке саме право й місце поруч старої і галицької еміґрації, хоч вона не вчилася в австрійській школі. Те, що нові еміґранти виховані в підсовєтських умовах і, роками втомлені в кацетах, не завжди уміють тримати в руках ножа і вилку, нас не може наставляти критично до їхнього політичного вироблення. Бо, політично беручи, люди з Великої України, а зокрема люди, що ще пам'ятають українську визвольну боротьбу — це здебільшого люди надзвичайно виро-

блені й політично зрілі, які мають свій погляд і своїх здібних та відданих справі провідників. Не є нормально коли, наприклад, такий Союз Земель Соборної України, організація селян і репресованих, старих і молодших петлюрівців чекає вже кілька років на прийняття в склад Національної Ради, і під різними претекстами від праці в Державному Центрі її відсувають. Хто зна, чи таке ставлення Державного Центру до однієї організації не пошкодить у теперішній ситуації самому Державному Центрові.

Часами складається враження, що Національна Рада це не лише Державний Центр, але насамперед міжпартійне бюро, в якому люди різних партій одні за одними стежать, одні одним взаємно перешкоджають і аж ніяк не бажають піти за голосом народу, який радо бачив би в своїй Національній Раді також визначних непартійних людей, що могли б працювати для державної справи. Невже можна, наприклад, не звертати уваги на постанови громадських зборів українців у місті Гайденав, які в неділю 9. серпня по доповіді проф. Косаренка-Косаревича постановили заапелювати до політичних партій відкласти всі різничкові непорозуміння аж до визволення краю, а об'єднатися на спільному знаменникові, що ним є визволення України з-під будь-якої чужої окупації і чужовлади. Громадяни гадали, що було б на часі створити фаховий кабінет екзильного політичного центру, члени якого не конче мусіли б бути партійними бонзами, але мусіли б мати кваліфікацію знанням, досвідом і репрезентативністю і мусіли б працювати в інтересах цілої нації, а не своїх партійних осередків.

Стільки про політику Національної Ради і Виконного Органу, яка все-таки має і безумовні осяги.

На превеликий жаль, наведені нами повідомлення доказують, що ситуація починає розвиватися інакше. Здається, що партія, яка мала всі атути в руках довести до активізації державницької політики, рушила тепер цілком фальшивою дорогою без керми й вітрил . . .

Чому ми так думаємо? В серпні 1951 року на засіданні бльоку Українських Демократичних Партій Володимир Андрієвич Доленко, як лідер СЗСУ, запропонував для ведення державної політики скликати представників усієї національної політичної субстанції на державну нараду з участю гетьманців і бандерівців, УГВР і групи Майстренка, представників церков і загальновизнаних установ, а також — визначних аполітичних діячів культури, науки, мистецтва та купецтва, і вирішити на цій нараді засадничі питання нашої визвольної політики. Повести велику національну політику, а не розбивну, не боятися стрінутися з росіянами, дати українцям по всьому світі відчути, що ми діємо й ростемо. В вересні м. р. Іван Багряний, як лідер УРДП, конкретизував цю справу, але не зумів разом із своєю партією зформувати відповідного кабінету, хоч постійно підкреслював свою і своєї партії силу. Замість іти шляхом будування Державного Центру навколо того, що з таким великим трудом протягом років вдалося збудувати, УРДП, здається, захоплене своєю величчю, зійшло з плянованого шляху і невідомо ще куди зайде.

Говорять, що лідер УРДП, який водночас є урядуючим Головою Національної Ради, має скликати давно нескликуване засідання Бльоку Українських Демократичних Партій. На цьому засіданні він має запропонувати акцію перебудови Національної Ради в такому напрямі, як сказано в повідомленнях наших кореспондентів. Якщо б так мало бути, то це була б парадоксальна ситуація, коли пригадати, що в декларації Бльоку, друкованій в квітні 1950 року в «Українських Вістях», говорилося, між іншим, про те, що одним із завдань бльоку є упорядкувати наше політичне життя і перебороти рештки згубних впливів чужородних антидемократичних ідеологій.

Ми завжди виступали й будемо виступати за єдність дії української еміграції, бо цього вимагає і політичний розум, і актуальне світове становище, але ми не можемо погодитися з тим, щоб задля амбіції й бажання влади тих чи тих середовищ і осіб завалювалися осяги української політики і терпіла справа української демократії. Нас і так б'ють з усіх боків наші вороги закидами, що український національний рух — це рух антиевропейський, відсталий, антидемократичний. Не даваймо легковажними кроками причини підтримувати і закріплювати таку опінію про нашу визвольну боротьбу.

Д-р Баран закінчив свою подорож

В п'ятницю 29. серпня в новому бюрі Виконного Органу Української Національної Ради в Мюнхені, яке, нарешті, залишило «історичний» Юденберґ в Авґсбурзі, відбулося повне засідання Виконного Органу, про хід якого перечитаємо згодом у комунікаті Українського Інформаційного Бюра. Керував нарадою Голова Виконного Органу д-р Степан Баран, що закінчив свою довгу подорож по Франції і Англії і почав знову урядувати в Мюнхені. Довга подорож прем'єра екзильного уряду не сприяла активності Державного Центру, який без свого голови не хотів вирішувати багато справ. З другого боку, як виходить із закордонної української преси, п. д-р Баран у своїх виступах у Франції і Англії не був скупий на слова і навіть сказав дещо, що викликало протести й нарікання українських газет, зокрема т. зв. мельниківського напрямку.

Як виходить з інформацій представництва Виконного Органу у Великій Брітанії, д-р Баран був два тижні у Франції і два тижні в Англії. 31. липня він виступив на нараді всіх політичних партій та організацій у Великій Брітанії, які стоять на платформі Українського Державного Центру. 2. серпня пан Голова повторив свою промову в місті Рочдейлі, а 3. серпня д-р Баран виступив знову в приміщенні литовського дому в Лондоні з понад двогодинною доповіддю про роботу Державного Центру. Не зважаючи на те, що промови д-ра Барана були надзвичайно довгі — державні мужі мають звичай говорити коротко — лондонські слухачі так ентузіястично сприйняли його слова, що навіть вшанували 74-літнього сеньйора українських політичних діячів вставанням і «відспіванням многолітствія в його честь».

Треба радіти, що наші люди так добре виховані і так вміють шанувати своїх заслужених людей. Проте, нам здається, що українська політика стоятиме далеко краще, коли діячі Державного Центру будуть менше говорити і святкувати, а більше діяти. Слово рідне — річ, безумовно, цінна, але дія ще цінніша.

Україна — це не Баварія!

(закінчення)

«Пані й панове! Не маємо нічого проти цієї психози, це справа німців. Але чи добре діється, що в сьогоднішній Німеччині забувають чин і трагедію козацьких дивізій під командуванням генерала фон Панвіца, забувають геройські подвиги кавказьких і татарських з'єднань, не згадують відважної боротьби балтійських добровольчих частин на східньому фронті і, що, врешті, майже ніхто в Німеччині не знає і не пише про те, що кілька тисяч найкращої української молоді з т. зв. Першої Української Дивізії гарячого літа 1944 року склали свої голови в обороні Европи в кітлі біля Бродів! (Гучні оплески на багатьох місцях залі).

«Пані й панове! Пан майор Клімов сказав тут, що національні рухи поневолених народів підважують европейську ідею. Дозвольте йому відповісти, що ми, українці, боролися за волю Европи, тоді як . . .» (Проф. Гількман, президент конґресу, дзвонить на знак вичерпання 5 хвилин, і український промовець залишає трибуну).

Несподівано проф. Гількман, під впливом свого сусіда з президії п. Болдирева, дає, як другому українцеві, слово Володимирові Золотаренкові, як представникові, як він каже, «другої української фракції», а Золотаренко відчитує з листка між іншим таку заяву:

«Уже скоро прийде той день, **коли мої українські побратими спільно з братнім мені великоруським народом** заштурмують головну твердиню червоного тоталітаризму, готуючи всім поневоленим комунізмом народам шлях до вільного життя.»

Заяву Золотаренка росіяни і їхні німецькі однодумці зустрічають демонстраційними гучними оплесками, а найдовше оплескує виступ свого ад'ютанта зодягнений на темно п. «генерал» Гулай, що від початку до кінця з'їзду з міною «репрезентанта екзильної України» тихо й покірно мріяв, загублений між масою учасників, про свій майбутній в'їзд (на московській телезі) до Києва. . .

Цей конґрес ми програли

Можна про цей конґрес у Дюссельдорфі писати дуже багато. Можливо, навіть мають рацію люди, які кажуть, що українцям взагалі не треба було на цей конґрес звертати уваги.Проте, рація все-таки не по їх боці. Українські журналісти, які, до речі, передали всім дюссельдорфським редакціям і головним діячам конґресу писану заяву про причини невдачі дюссельдорфської імпрези, зробили дуже велику роботу, звернувши увагу багатьох непоінформованих французів, бельгійців, голляндців і, зокрема, німців на їх іґноранцію у справах визволення Сходу. Висліди праці українських учасників конґресу видно було в останній промові згаданого вже Тілліха, який на масовій маніфестації в роковини жертв 20. липня, після виступу графа фон Штавфенберґа, сказав, між іншим, таке: «Ми не маємо більше часу на ізоляцію. Ми не маємо також часу в середині XX сторіччя займатися питанням націоналізму. Наша мета — звільнити людину. Може, прийде час, що німці порозуміються з поляками, поляки з литовцями, а, можливо, дочекаємо дня, коли настане згода навіть між українцями і росіянами. Ми, німці, що, як народ, теж окуповані, домагаємося вільних виборів у совєтській зоні, але також стоїмо за такі ж вільні вибори в Варшаві, Києві і в Москві.»

Дюссельдорфський конґрес показав, що наша зовнішня українська пропаґанда мусить **зревізувати свої гасла й шабльони** і мусить достосуватися до нових течій, що подобаються сьогодні европейським слухачам. Нам не вистачить застосовувати таких метод, як, наприклад, зробив провідник однієї групи російських монархістів у Мюнхені, якийсь Державін, що до президії конґресу і до німецьких редакцій у Дюссельдорфі надіслав телеграму, в якій твердив, мовляв, Клімов та інші діячі НТС — це сталінські аґенти. Таких телеграм поважно не трактують, а враження справляють лише серйозні політичні арґументи.

Г-ко

P. S.

Володимир Золотаренко, якого вибрали як представника українців (!) до комітету, що має продовжувати працю Дюссельдорфського конґресу, написав, між іншим, у своєму бюлетені про виступ редактора Которовича злобну увагу, зацитовану нами в мотто цього звіту. Щоб цього дивного українського ренеґата, який всюди без мила прилизується росіянам, переконати в тому, що він помиляється, інформуємо його читачів цією дорогою, що головні організатори конґресу зверталися вже (перед засіданням комітету, яке відбулося 16. серпня) до ред. Которовича з проханням переконати українські політичні кола про потребу надіслання їхнього представника до Дюссельдорфу. Вони дістали єдину можливу відповідь: — Доки разом з ними в комітеті сидітиме сам-собі-вельосипед Золотарено, доти ні одне шануюче себе українське середовище не тільки не вишле делеґата, але й взагалі не трактуватиме поважно праці комітету, який ставить перед собою великі амбіції бути «ґенеральним штабом холодної війни».

Сталін не хоче вмирати

За повідомленням преси, щоб продовжити життя Сталіна ще на кілька років, вісім совєтських науковців біологічного інституту Київського університету шукають житьового еліксиру. Вони експериментують над 31 людським «іспитовим кроликом» (переважно — селянами зо Сталінової грузинської батьківщини), що всі вони живуть точно за звичаями «батечка» і щоденно мусять діставати застрики. Одинадцятеро з селян уже померло.

Радіо, якого всі бояться...

Бойовий орган одного відламу українського націоналізму «Український Самостійник» помістив нещодавно дивно панікерську статтю, від якої віє тоном майже несамовитої десперації. Щоб читач зрозумів, у чому справа, наведемо довші уступи з цієї симптоматичної передової:

«Перед місяцем — пише «Укр. Самостійник» — усі українські політичні центри винесли на спільній нараді ряд далекосяжних постанов, а між ними й таку:

«,Зокрема справа створення радіостанції для радіовисилань до народів СССР запланована так, щоб мовами не-російських народів вести пропаґанду «єдиної неділимої Росії». Радіовисилання від імени спільного радіокомітету і під його керівництвом справляло б враження про передрішення «проблеми народів СССР» в напрямку затримання єдиної російської імперії. Це принесло б лише шкоду для справи визвольної боротьби проти большевизму. Тому нарада вважає, що до заходів Представництва Американського Комітету в справі радіовисилань треба зайняти неґативне становище, і до такого ж становища закликає все українське громадянство. Приватні особи, які виламалися б із спільного українського фронту, будуть трактуватись як не приналежні до лав українського громадянства.'

«За один місяць, який ділить нас від тієї постанови, ситуація на відтинку «українці — Американський Комітет» не лише не відпружилась, але навпаки, скорше загострилось. Численні заяви адмірала Керка, як також загальний напрям політики цієї американської організації говорить про те, що ми й вони не наблизились настільки, щоб засісти за один стіл і робити одну політику.

«А тим часом Американський Комітет приготовляєтся до відкриття своєї радіовисильні в Мюнхені. В підготовчій праці поступили так далеко, що вже 1. жовтня мали б розпочатись радіопередачі. Кажуть, що вже все готове. Є технічні влаштування, є діловий і технічний персонал, є фонди, обсаджено вже всі відділи «народів Росії», та невистачає тільки одного — нема ким обсадити український відділ. Організатори радіо роблять усі зусилля, щоб проломити одностайний фронт українських журналістів, політиків і науковців, та щоб когось із них, з ім'ям і ранґою, як першого затягнути, бо потім — вони сподіваються — вже все піде легше. Треба їм перебороти перший опір, треба поламати одностайність української оборонної лінії.

«Це є спокуса для наших інтелектуалістів, бо серед загальної матеріяльної недостачі, яка панує серед них, треба мати досить велику силу характеру, щоб відкинути пропозицію праці, тобто платню від 500 до 800 ДМ місячно. Досі ніхто з українців на такі примани не дався злапати. Ми стоїмо твердо і не подаємось.

«Щоб послабити нашу моральну відпорність, організатори радіовисильні «опрацьовують» намічених кандидатів також політичними арґументами. Вони кажуть: коли не прийдете Ви, то прийде хтось інший, прийдуть американські українці, прийдуть ті, які згуртовані коло Гулая, або ті, які редаґують «Східняк». А при тому — кажуть вони далі — коли ви прийдете, то будете мати можливість впливати на політичний характер авдицій, будете просовувати свою самостійницьку програму, а зрештою український відділ і так буде цілком самостійний, неконтрольований ані росіянами, ані американцями. Ви зможете навіть говорити від імени Української Національної Ради. —

«Небезпека є в тому, що — як зачуваємо — деякі українці даються злапати на такі арґументи. Дехто з них вагається і готовий зламати єдиний національний фронт. Дехто вважає, що він може собі дозволити на те, щоб проти волі цілого українського політичного проводу піти своїм власним шляхом і кинути виклик цілій українській суспільності.

«Хто це буде? Хто буде першим страйколомом серед нас?»

Попробуємо переповісти оцю панікерську статтю «Українського Самостійника» тверезою людською мовою.

Протягом деякого часу місто Мюнхен стало осередком могутніх американських радіостанцій, що активно включаються в т. зв. холодну війну. Радіослухачі, які мають змогу наставляти свої апарати на коротку хвилю, знають, що різні радіопункти передають багаті програми вже не лише чеською, але також польською і мадярською мовами. В Мюнхені діють радіостудії не лише радіостанції «Вільна Европа», але й висильні пункти «Голосу Америки», що мають свої споруди в місцевостях Ісманінґ та Оберменцінґ. Радіопередавання з центру «Голос Америки» в Нью-Йорку, призначені для СССР, висилаються окремими проводами до висильних центрів на східньоамериканському березі. Збудовані там станції передають ті програми далі в Европу, де їх переловлюють споруди біля Мюнхену, а звідси — далі, до країн призначення за залізною заслоною. Крім згаданих радіостанцій в Лямперттаймі біля Мюнхену постає цілком нова радіостанція, що матиме назву «Визволення». Якраз цю радіостанцію має на думці «Український Самостійник», і про неї та про відношення до неї українських політичних кіл широко писав польський лондонський «Дзєннік Польскі» з 28. липня ц. р.

Нова радіостанція підлягатиме відомому Американському Комітетові, яким до половини вересня керуватиме ще адмірал Керк, а відтоді його наступник Стівенс. Американський Комітет підкреслює, що його бажанням є абсолютно не втручатися в справу програм нової радіостанції, а лише віддати її в руки самих еміґрантів, щоправда, на політичних основах, схвалених т. зв. штарнберґською конференцією. В Мюнхені йде гаряча підготова в організації різнонаціональних відділів радіостанції. Місце українців покищо порожне. Керівництво радіостанції веде неофіційні розмови з представниками українського політичного життя, але покищо без наслідків.

Цікаве в німецькій пресі

Чого прагне Вашінґтон?

Великий німецький тижневик «Ді Цайт», що виходить у Гамбурзі, приніс (у своєму виданні з 31. липня ц. р.) на першій сторінці чималу ґльоссу під заголовком «Боротьба українців». Ця цікава стаття написана з приводу Дюссельдорфського конґресу. Уважаємо потрібним перекласти її повністю для наших читачів:

«Під назвою ,конґрес вільних народів' в Дюссельдорфі відбулася імпреза, під час якої ясно зарисувалися розбіжні ставлення народів Совєтського Союзу та їхніх еміґрацій, що перебувають на Заході. Як представник неросійських народів, український професор В. Косаренко-Косаревич з Нью-Йорку домагався, щоб кожен народ на своїй власній території мав право на незалежність і волю і щоб російський народ не ставив себе на службу російському імперіялізмові. Росіяни не можуть на еміґрації бути представниками цілости східньої імперії, бо це означало би увічнення неволі інших східніх народів. Навпаки, росіяни на конґресі, представлені провідником групи НТС (Національно-Трудовий Союз, який називає себе також солідаристами і власовцями), проф. Болдиревим з Вашінґтону, домагалися, щоб найперше створити боєвий фронт і єдність усіх східніх народів, питання ж волі поодиноких народів залишити для розв'язання його системою плебісциту аж до часу після перемоги Заходу.

Цю розбіжність видно також дедалі частіше в США, які фінансують еміґрацію. Наприклад, колишній амбасадор у Москві, адмірал Керк, на конґресі американських українців, що відбувся 4.—6. липня 1952 в Нью-Йорку, заступав російський погляд, тоді як Труменів міністер внутрішніх справ Чепмен виступав з неросійського погляду в загальному, а зокрема — з українського. Конґрес у Дюссельдорфі був влаштований під американським патронатом Союзом Переслідуваних Нацистичним Режимом (БФН), бо, як видно, в певних американських колах культивується погляд, що опозицію еміґрантів проти большевизму можна далі розвивати на основі приязні, зробленої в кацетах. В українських еміґрантських колах звертають увагу на факт, що вибраний на дюссельдорфському конґресі «генеральний штаб холодної війни» складається виключно з росіян групи НТС і «квіслінґів» іншого походження, а також з кількох німців, французів і бельгійців, але не з управнених українців, поляків, білорусів, козаків, балтійців, кавказців, тюрко-татар, румунів, болгарів і інших представників поневолених народів Сходу.

Цікаво, що собі, власне, в Америці уявляють під поняттям «визволення»? Якщо хтось хоче робити якусь політику, тоді мусить її найперше зформулювати. Може статися так, що надто багато порцеляни буде розбито, коли східні народи збагнуть, що Вашінґтон не знає, чого він, властиво, хоче.»

Витворилася парадоксальна ситуація. Колись, наприклад, українські середовища не шкодували ніяких жертв, а газети вели довгу акцію писання листів, щоб урухомити український відділ «Голосу Америки». Тепер американці дають радіостанцію, а українського персоналу для неї немає.

Ми не належимо до кандидатів у радіокомітет чи до українського відділу радіостанції «Визволення». Але нам здається, і ми маємо відвагу сказати це голосно, всупереч постановам з 25. червня ц. р., зламання яких так боїться «Український Самостійник», що справу названого радіо наші політичні партії трохи передраматизовують. Не знаємо, чи авдиції цього радіо матимуть змогу слухати земляки в окупованій Україні. Якщо — ні, то взагалі цим радіо займатися нам не варто. Коли ж — так, то проводам українських політичних партій треба було б позбутися ефектовних політичних деклямацій і тверезо подумати над тим, як би, все-таки, знайти такий вихід, щоб могутній засіб пропаґанди не потрапив у руку малоросів чи золотаренків, а був керований хоч би групою, наприклад, не зв'язаних політично, але відданих українській справі українських фахівців і патріотів.

Як зачуваємо, Український Конґресовий Комітет в Америці не зовсім поділяє неґативне відношення українських політичних кіл в Німеччині до справи радіо «Визволення» і незабаром має навіть надіслати сюди на розмови в цій справі свого голову проф. Добрянського, який приїде в товаристві д-ра Витвицького. Прихід нового директора Американського Комітету Визволення Народів Росії містера Леслі К. Стівенса на місце адмірала Керка, що як відомо, складав уже багато деклярацій, створює можливість цілком нової бази для розмови.

В політиці не завжди треба керуватися серцем, але також іншими мотивами. В усякому разі, панікерський тон коментаторів з «Українського Самостійника» не надається для вирішування справ, над якими треба добре поміркувати і використати всі можливості.

* * *

Як довідуємося в останній хвилині, в Мюнхені на засіданні політичної ради під протекторатом Американського Комітету вибрано керівником радіовисильні відомого малороса д-ра Ф. Богатирчука, близького поплічника Гулая. Ця вістка нас занепокоїла, бо такий вибір, безумовно, не вплине заохочуюче на українські політичні кола в справі їх вступу до радіокомітету. Вибір малороса викликає враження, що на політику радіокомітету впливають не американці, а таки росіяни.

Спогад про трагічні події

Франкфуртський щоденник «Франкфуртер Альґемайне» з 4. липня цього року вмістив цікаву кореспонденцію Вернера Ріхтера з Нью-Йорку під заголовком «Російські полонені». Стаття має ще й підзаголовок «Сполучені Штати навчилися».

Автор пригадує, що постанова американського штабу відмовитися від насильної репатріяції полонених корейців пояснюється досвідом американського військового керівництва після закінчення другої світової війни. Тоді, як відомо, американці видали російських військовополонених, захоплених у Німеччині, союзній з ними в той час Росії, що викликало смерть багатьох сот із них самогубством, ви-

скакуванням з залізничного транспорту та іншими способами. Звичайно, урядові американські кола не поспішали з публікацією цих невідрадних фактів. Але американський часопис «U.S. News & World Report», відомий з поміркованих коментарів і дбайливого перевірювання інформацій, оголосив нещодавно висліди слідства в справі цілого цього сумного комплексу примусової «репатріяції». Кореспондент «Франкфуртер Альґемайне» пише далі дослівно так:

«В кінці війни в руках альянтів у Західній Европі перебувало майже два мільйони колишніх приналежних до російської армії. Їх приміщено частково в Англії, частково навіть в Америці, і вони не виявляли надзвичайно великого бажання повернутися до Росії. Одначе, їх долю вирішила директива альянтського Головного Командування вже невдовзі після Ялтинської конференції. В ній сказано: «всіх росіян, звільнених на просторі, що підлягає контролю верховного альянтського командувача, треба якнайшвидше передати російській владі.»

Видавання полонених у великому розмірі розпочалося в травні 1945 року і тривало більше року. Сотні тисяч пробували утікати, а десятки тисяч накладали на себе руки. Пунктами передавань у Німеччині й Австрії були міста Дахав, Плятлінґ, Пассав, Кемптен, Бад Айблінґ, Ст. Файт, Марбурґ і Лінц. Всюди сталися самогубства цілих груп, переважно через повішення. Інших полонених, інтернованих з Англії, вислано кораблями до Одеси. І в цьому транспорті вибухла пошесть самогубств, а коли кораблі прибули до Одеси, треба було трьох день, щоб виловити росіян, захованих по різних закутах пароплавів. Нещасні сподівалися повернутися на тих кораблях в Англію. Певну кількість росіян, звільнених ще давніше в Нормандії, відіслано до таборів в американському штаті Ідахо. Лише дехто з них бажав повернутися в Росію, але, не зважаючи й на це, більшість зігнано на російські кораблі при західньо-американському березі. 118 з-поміж полонених, що силою оборонялися проти репатріяції, перевезено до табору в Нью-Джерсі. Але й тих, зрештою, видано росіянам. Щоправда, треба було вжити сльозоточивих газів, щоб їх вигнати з бараків, причому дехто із них устиг вчинити самогубство.

Після того, як майже два мільйони росіян повернено знову Совєтам, російські комісії почали «вичісувати» Західню Европу, щоб зловити й тих, які спромоглися до тієї пори ухилитися від примусового повороту. Стосувалося це зокрема до полонених, що зникли в німецьких батальйонах праці або вдавали з себе німецьких вояків. Більшість цих людей, вивезених силою, совєтська влада переслухувала в переходових таборах східньої Німеччини, засуджувала і розстрілювала. Американські окупаційні чинники видавали тоді також приналежних до російських окупаційних частин, що дезертирували в американську зону. Таких виданих від американців колишніх перекінчиків Совєти, переважно в короткий час, розстрілювали на очах їхніх частин, з яких вони перед тим утекли.

І лише влітку 1947 американці припинили свою співдію в примусовій репатріяції російських полонених. Але російській пропаґанді вистачили два попередні роки для поширення загального переконання, що США це така нація, яка силою видасть на смерть або в вічну неволю кожного росіянина, що захоче спробувати втекти від комунізму. Коли б ще й тепер почали видавати корейських полонених, тоді ця опінія залишиться як правдива.»

Кореспондент німецького часопису, слідом за американським журналом, називає нещасні жертви примусової репатріяції росіянами. Нам не треба пояснювати, що більшість із них безумовно становили вояки частин Українського Визвольного Війська, примусово перекинені німецьким командуванням 1943 року із східнього на західній фронт. Були там також добровольці азербайджанських, татарських і інших неросійських частин. Сумні це факти, мало досі відомі трагедії, і не час про них говорити. Але добре бодай сталося, що знайшовся відважний американський часопис, який розкрив цю рану, як ще один доказ трагічних помилок нещодавньої американської політики.

Головне, щоб таких помилок не робити також у інших складних питаннях т. зв. східньої політики!

Процес Ауербаха і УВУ

Голосний судовий процес проти Філіпа Ауербаха, колишнього президента баварського уряду в справах відшкодування, закінчився не лише засудом обвинувачених, але й несподіваною трагічною пуантою: самогубством Ауербаха. Трагічно померлого жидівського діяча вже поховали, але справа його процесу ще мабуть довго буде розглядатися на сторінках газет.

Одну з найцікавіших статтей про невідомі куліси справи Ауербаха вмістив ганноверський тижневик «Дер Шпіґель». Читач цієї статті має нагоду глибоко заглянути за лаштунки баварської політики. Він, між іншим, безумовно зверне увагу і на такий уступ: «Вже третього дня процесу Ауербах робить своє зауваження, що багато, нібито, осягнули свій докторський ступінь за ціну 500 марок в Українському Університеті в Мюнхені. Керівник баварської державної канцелярії д-р г. к. Швенд також дістав своє докторське почесне звання від цього Вільного Українського Університету. Ця обставина дала пізніше привід Йосіфові Клібанському (адвокат Ауербаха) написати листа до мюнхенського генерального прокурора та звернути йому увагу, що правдива форма вживання цього титулу, на його думку, повинна б бути: ,Д-р г. к. укр.'»

Дивні зауваження Ауербаха й Клібанського на тему докторатів Українського Вільного Університету в Мюнхені знайшли вже раніше відгук на сторінках німецьких мюнхенських газет. Було б не зле, коли б ректорат УВУ авторитетно вияснив оці адвокатські натяки, щоб не давати німцям причини погано думати про звичаї в шановній еміґрантській українській високій школі.

Фон Папен і Україна

Справжньою сенсацією в найновішій німецькій політичній мемуаристиці стала книжка колишнього німецького бундесканцлера, дипломата і амбасадора в Туреччині Франца фон Папена.

Книжка ця з'явилася найперше англійським виданням і звернула на себе загальну увагу за вітринами елеґантного лондонського маґазину Геррот. Німецьке, нескорочене видання цієї книжки вийде в накладні Павля Ліста в Мюнхені.

Найцікавішим місцем спогадів фон Папена є твердження, що німецьке міністерство зовнішніх справ і верховне командування, завдяки таємним документам, здобутим аґентами фон Папена в брітанській амбасаді, довідалися, що перший альянтський плян наступу на Німеччину через Салонікі й Балкани розбився об нехіть Туреччини. Балканська операція альянтів була заплянована на весну 1944 року. Турки мали поставити в розпорядження альянтів літунські бази біля Смирни, завдяки чому можна було забезпечити з повітря альянтський десант у районі Салонік. Одначе, Анкара не погодилася з такими пропозиціями англо-американського генерального штабу, почувши від поінформованого фон Папена, як німецького амбасадора, що в випадку її погодження німецькі бомбовики щонайменше знищать Стамбул і Смирну.

Турки під різними претекстами відтягали справу доти, аж альянтський плян зійшов на нівець.

В Анкарі ці спогади фон Папена викликали певне занепокоєння, бо турецькі політики сподіваються, що громадська думка Англії й США може звернутися проти них. З другого ж боку, вони й досі вдячні фон Папенові, який допоміг їм своєю політикою втримати під час війни невтралітет. Коли б Туреччина була вступила в війну, байдуже, як союзник чи як ворог Німеччини, то хто зна, чи над Босфором сьогодні не стояли би росіяни так, як стоять вони вже в Болгарії чи в Румунії!

Ще цікавіші інформації фон Папена про його стосунки до... української справи. В 1943 році через одного посередника фон Папен зв'язався в Анкарі зо спеціяльним уповноваженим Рузвелта, послом Джорджом Ірле, який перебував у Стамбулі як аташе фльоти. Фон Папен запропонував йому сепаратний мир з Заходом, коли б США відмовилися від домагання безоглядної капітуляції Німеччини. Президент Рузвелт нібито відкинув пропозицію фон Папена з дивною — на думки дипломата — мотивацією, а саме, мовляв, — не треба боятися російської перемоги, бо Советській Союз, що складається з багатьох народів, «після війни і так розвалиться».

В жовтні 1943 року до німецького посольства зголосився якийсь дивний відвідувач, що, хоч і не назвав свого прізвища, все-таки виступав як висланник Рузвелта. Він заявив, що Рузвелт не бажає домовлятися при мир із винними за злочини німцями. Він подав натомість умову переговорів: видача Гітлера альянтам; відновлення старих кордонів; підтвердження ролі Німеччини в Середній Европі; **створення незалежної, але пов'язаної з Німеччиною України.**

Фон Папен домагався подати йому ці умови на письмі, і відвідувач обіцяв прийти знову, як тільки зв'яжеться з Рузвелтом. Але він ніколи більше не з'явився. «Я можу тільки припускати, — закінчує фон Папен цей дивний епізод, — що американський президент уважав надто ризиковним задалеко заанґажовуватися." Інша можливість — це те, що всю цю справу для якоїсь невідомої мети організувала третя сторона. «Коли б було й так, — пише фон Папен, — то все-таки видається дивним, що пізніше не було спроби скапіталізувати цю нашу розмову.»

Книжка про Вінницю в англійській мові

Недавно Шотляндська Ліґа для Европейського Миру в Единбурзі видала англійською мовою книжечку про злочини Москви у Вінниці.

Найбільша в Шотляндії газета «Скотсман» так пише про цю книжечку:

«Є багато Катинів (Катинь — місцевість-табір де большевики вимордували 10 тис. старшин польської армії, яких взяли в полон 1939р.) на широкій території, контрольованій Москвою» — так пише п. Джон Стюарт у своєму вступному слові до книжечки п. з. «Злочини Москви у Вінниці». «Є їх багато» — продовжує він — «в Україні, в найбільшій і потенціяльно найбільш сильній державі, із всіх не-російських держав, окупованих Москвою». Книжечка оповідає, як в 1943 р. (в часі окупації України німцями), коли було розкопано і досліджено масові могили у Вінниці медичною комісією, було розпізнано жертви енкаведистівського террору в р. р. 1937/38 їх рідними. Їхні свідчення включені у текст книжечки, яка ілюстрована рядом жах викликаючих знимок».

УКРАЇНА НА ВИСТАВЦІ МИСТЕЦТВА В ЗАЛЬЦБУРЗІ

В Зальцбурзі в Австрії відкрито виставку мистецтва. Беруть в ній участь також народи з поза залізної заслони, а поміж ними і українці. УЦДОА, а головно його голова д-р Бемко подбали, щоб український куток на виставці був цікавий для відвідувачів і він таким і є.

На першому пляні є великий, 2 x 1,40 м. олійний образ, який представляє боєвика УПАрмії, що рятує товариша. Образ має напис: «Украіне фон гойте» (нинішня Україна). В куті стоїть бандура з нотами, фотом Лисенка, все це на тлі вишиваної скатерти. Дальше в кількох перекладах історія Грушевського (в німецькій, англійській, італійській, турецькій мовах), так само в перекладах «Кобзар» Шевченка. Крім цього зразки українського народнього мистецтва.

Відвідали виставку високий комісар для скитальців, його представник на Австрію д-р Берман, архиєпископ Зальцбурґу д-р Рорахер, представники австрійського уряду, представники американських властей та, самозрозуміло, представники преси.

ЧИ НОВИЙ ДИРЕКТОР ЗУАДК В ЕВРОПІ?

Нещодавно прибув із США до Мюнхену д-р **Ярослав Кальба.** Негайно після його приїзду в щоденнику «Свобода» в Нью-Йорку з'явилась інформація, що д-р Кальба має бути співробітником директора европейського представництва ЗУАДК Михайла Радика. Тепер у Мюнхені говорять, що дир. Радик виїде до США, а п Кальба стане його наступником. Така зміна, на думку українських громадських кіл, ускладнить становище наших скитальців, бо д-р Кальба, хоч людина великих громадських заслуг, проте, не має ще американського пашпорту і тому йому буде важке полагоджувати різні справи у відповідних американських уста ювах. Видно, у Філядельфії про це не дбають.

З українського життя в Німеччині

Українське громадське життя в Німеччині має, як всюди, свої ясні й темні сторони, але воно після хвилювання, викликаного сильною еміґрацією, вже здебільша устабілізувалося і вклалося в ритм щоденного буття. Багато українців у Німеччині, як, наприклад, у Новому Ульмі, Реґенсбурзі чи Амберзі живуть у нових оселях, побудованих німцями при допомозі американського капіталу. Найбільшим осередком є Мюнхен, де сьогодні концентрується українське політичне й суспільно-громадське життя і де проживає більше 3 000 українських еміґрантів. Багато людей, зокрема в Вюртемберґії, живуть розкидані між німцями, і доля їхня найгірша.

Українська еміґрація в Німеччині, жваво займаючись політичними справами, менше уваги присвячує людям, що працюють для добра нації в інших галузях життя, а зокрема на науковому полі чи в суспільній опіці. Як жертовно можуть працювати люди української науки, свідчить, наприклад, тиха, але дуже важлива праця **проф. Василя Дубровського,** вченого секретаря УВАН і заступника керівника Інституту для дослідження проблем східньої Европи. Проф. Дубровський, не займаючи ніякого політичного становища в Державному Центрі, робить велике діло по лінії контактів з південносхідніми сусідами України, а також здобуває надзвичайні осяги як голова ДОБРУСу. Останньо проф. Дубровський виступив з великою доповіддю в 20. річницю початку голоду на Україні в таборі Шляйсгайм та в таборі Валька біля Нюрнберґу.

Окреме признання всіх тих, що шукають якоїсь допомоги в еміґрації чи в оформленні своєї екзистенції, належиться чільному суспільному діячеві в Німеччині **д-рові Якову Маковецькому,** який займає посаду т. зв. координатора в бюрі ЗУАДК. Будучи близьким співробітником директора Радика, що, як відомо, дуже поважно спричинився до унормування громадського життя в Німеччині та проведення суспільної консолідації, д-р Маковецький працює, крім того, надзвичайно продуктивно, як правно-соціяльний референт ЦПУЕН у суспільних організаціях чужинців в Німеччині, зокрема як віце-голова робочої групи чужинецьких скитальців в Баварії, користуючися довір'ям німців і авторитетом інших чужинців. Кожної неділі можна стрінути координатора в далеко віддалених від Мюнхену таборах, куди він приїжджає зудаківським фольксваґеном, цікавлячись життям людей на місці та розпитуючи їх про потреби й бажання. Люди з найдальше віддалених від Мюнхену осель знають, що в д-ра Я. Маковецького знайдуть завжди захист і допомогу.

Найбільша журба координатора якраз і є... координація допомогової акції. Хоча існує т. зв. Рада Суспільної Опіки для координації допомогової роботи ЗУАДК, ЦПУЕН, УСХС і СУВІ та відбуває засідання, деякі панове суспільні діячі бороняться перед об'єднанням і упрощенням організацій допомоги, бо це приневолило б їх обмежити видатки на бюрократію, а тим самим позбавило б декого посад. Некоординованість допомоги використовують — як каже пан Маковецький — «специ» по отримуванні допомог і беруть її з різних організацій водночас, тоді як інші, чесні люди, мусять задоволитися нічим.

Праця в центральних організаціях не могла б мати великого успіху, коли б на місцях не було відповідних керівних людей, відданих душею національній і громадській справі, які без винагороди, а просто з почуття обов'язку й з турботи за майбутнє нашої групи віддають усі свої сили на допомогу землякам. Хто буває в притулку для старших людей у Дорнштадті за Ульмом, той знає, що душею більшої групи українців, які там проживають, є **полк. Микола Чеботарів.** Полковник, виконуючи безкоштовно функції місцевого представника ЦПУЕН, СХС, СУВІ і інших організацій, пильнує ладу між нашими людьми, допомагає їм втримувати контакт з нашими центрами, знає долю й справи кожного співгромадянина, полагоджує всі кореспонденції та інтервеніює перед владою в справах допомоги громадянам оселі. Він

70-РІЧЧЯ І. О. ПОПОВИЧА

1. серпня цього року в чепурній залі мюнхенского готелю «Альпенгоф» за гостинно накритим столом зібрався гурт старших і молодших українських діячів, суспільників та журналістів, щоб вшанувати 70-річчя свого приятеля, одного з найактивніших українських громадян, Ілька Омеляновича Поповича. Навіть чужинці звернули увагу на це святкове товариство, в якому вирізнявся зокрема оперовий співак і буковинський земляк інж. Поповича, маестро Орест Руснак, що своїм співом про Верховину і про Буковину викликав сльози на очах не лише достойного Ювілята.

Ілько Попович — син відомого політичного і громадського діяча Буковини, інспектора Омеляна Поповича, автора виданої «Червоною Калиною» у Львові рідкої публікації «Відродження Буковини». 1914 року Ілько Попович організував на Буковині Січові Товариства, Українську Радикальну Партію та видавав часопис «Громадянин». 4. листопада 1918 року він, як поручник австрійської армії, взяв активну участь в українському перевороті, зайнявши на чолі військового відділу будинки влади в Чернівцях. З квітня 1919 року Ілько Попович командував на фронті комбінованим куренем Другої Бриґади УГА, який 1. вересня 1919 року першим увійшов до Києва.

По катастрофі Ілько Омелянович жив у Станиславові і брав участь у політичному й громадському житті Галичини, керуючи, зокрема, українським соціялістичним рухом свого району. Він відзначився теж як організатор спортового руху. Восени 1939 року, по розвалі польської влади Ілька Поповича заарештували большевики і відвезли до Луб'янки, де він просидів 20 місяців, після чого перебував під постійним наглядом НКВД.

Не зважаючи на свій глибокий вік, інж. Ілько Попович не бажає розстатися з активним політичним життям. Він сьогодні член ЦК Української Соціялістичної Партії і заступник Голови Української Національної Ради. Як видавець органу УСП «Вільне Слово», що виходить в Авґсбурзі, Ілько Попович був вибраний на останньому річному з'їзді Союзу Вільної Преси заступником голови. Він користається загальною повагою з боку чужинецьких колеґ.

Бажаємо Ювілятові дочекатися здійснення тих ідеалів, за які він ціле життя боровся, і багато сил та здоров'я на дальший життєвий шлях.

виписав для оселі всі українські часописи, що з'являються у вільному світі, і провів не одну вільну годину над полагодженням особистих справ українок і українців. Завдяки його невсипущій праці українська група в Дорнштадті ясно окреслилася національно і здобула собі пошану навіть з боку росіян, що творять більшість населення. Займаючи такий малий льокальний пост, полк. Чеботарів виконує дрібну, але велику роботу, яка приносить йому честь і його сусідам користь та центральним установам реальну допомогу в роботі. Місце таким діячам, як полковник, не на провінції, а безумовно на центральних місцях, у Державному Центрі.

Авторитет льокальних керівників здобуває не тільки признання своїх, але й пошану чужинців. Далеко на північ від Мюнхену, у франконському місті Амберґ, в зразковій оселі для чужинців, проживає бл. 300 українців. За деякий час туди мають перевезти ще 300 українців із Шляйсгайму. «Некоронованим українським цісарем» називають місцеві німці провідника амберґської української групи **д-ра А. Стронціцького,** що організував в оселі діточий садок і українську двохклясову школу, в якій навчають учителі-аматори. Д-р Стронціцький, як представник ЗУАДК і ЦПУЕН, цікавиться життям кожного співгромадянина і через те має такий авторитет, що навіть місцеві німці неодноразово приходять до нього за порадою. Д-р Стронціцький це тип зразкового галицького діяча старшої школи, що як правник не лише дивиться в параграфи, але використовує знання законів і правничої практики на допомогу землякам. Люди в Амберзі не займаються великою політикою, але українська громада тримається дисципліновано, хоч умови життя в цій бідній околиці, де тяжко знайти заробіток, не легкі.

Коли б писати хроніку сучасного українського скитальчого життя в Німеччині, то треба було б чи не найсвітлішу її сторінку віддати представникові українського католицького духовенства, молодому священикові й слузі народу **отцеві Проскурницькому,** синові радника Проскурницького, голови міжнаціонального таборового комітету в Ляндсгуті. Отець Проскурницький це один із трьох молодих українських католицьких священиків, висвячених минулого року владикою Бучком в Німеччині. Як душпастир, він обслуговує табір у Ляндсгуті, оселю в Реґенсбурзі, в'язницю в Штравбінґу, де сидять, між іншим, засуджені за напад на Гулая три українці, а також великий шпиталь для хронічно хворих у Реґенсбурзі, де перебуває до 200 невилікувально хворих чужинців, у тому числі щось 40 українців. Це найбільш нещасні люди, деякі ще молоді, але позбавлені всякої надії. Останньо схвилювала їх вістка, що їхній шпиталь має бути розвезений, бо будинки потрібні американській армії. Для всіх тих людей ясним променем сонця є тихий і покірний отець Проскурницький, що несе тим знедоленим людям слово душпастирської опіки, розваги й потішення. Всі хворі знають свого любого священика і чекають кожночасних його відвідин, а управа шпиталю дуже цього правдивого опікуна хворих українців і неукраїнців шанує. Отець Проскурницький це тип правдивого ідейного священика, з жертовної праці якого — хай нам це вільно буде сказати — може брати приклад духовенство обидвох наших віровизнань.

Американські сенатори цікавляться долею скитальців

До Німеччини прибули три американські сенатори, а саме: Віллі Сміс, Роберт Генріксон і Александер Вілей. Вони цікавляться долею і становищем чужинецьких скитальців у Німеччині і мають намір відвідати різні осередки й табори т. зв. бездержавних чужинців. Свою подорож по Німеччині американські сенатори починають від конференції з німецьким міністром для справ скитальців Лукашеком.

В понеділок 8. вересня ц. р. в штутґартській Студії східньо-европейських проблем при місцевому радіо державний секретар для справ скитальців у Баварії проф. д-р Т. Оберлендер виступить з доповіддю на тему: «Опіка над бездержавними чужинцями в Союзній Республіці». В конференції, на якій буде виголошена ця доповідь, візьме також участь постійний представник Ресорту Преси та Інформації Виконного Органу, а також деякі кореспонденти української преси.

Після конференції з міністром Лукашеком у Бонні, американські сенатори, в п'ятницю 29. серпня ц. р. мали у Франкфурті конференцію з представниками т. зв. допомогових аґентств. На конференції виступав також директор ЗУАДК п. Радик, який разом з представником литовців і графинею Толстою, з фонду цієї ж назви, обороняв перед сенаторами засаду, що гроші з т. зв. фонду ПЕП (100 мільйонів доларів, призначених на допомогу найновішим еміґрантам, що прибули до Німеччини після 1. січня 1948) треба роздавати не тільки тим найновішим еміґрантам, але й усім утікачам. Якраз старші утікачі, яких називають особами ДП, являють собою правдивих політичних еміґрантів, яким треба дати належну допомогу з цього фонду. Найновіші еміґранти, як часто буває, прибули до Німеччини аж тоді, коли розсварилися з режимом, якому досі служили. І містер Радик і графиня Толстая підкреслили, що спеціяльна допомога належиться українцям і росіянам. В суботу 30. серпня американські сенатори відвідали табір Валька біля Нюрнберґу, щоб особисто довідатися про життя чужинецьких скитальців.

Нарешті лад у СУВІ

З приємністю треба відмітити, що неможливий стан, який довгий час існував у Союзі Воєнних Інвалідів, скінчився. Відвідувачі бюра в СХС у Мюнхені при Дахауерштр. 9 можуть щоденно побачити групу молодих інвалідів, що під проводом нового голови СУВІ, **поручника Івана Неболи,** активно полагоджує пекучі інвалідські справи і несе допомогу членам своєї організації.

Нову Управу СУВІ вибрано на Надзвичайному Делеґатському З'їзді СУВІ, що відбувся 6. — 7. липня ц. р. в Авґсбурзі, де, як відомо, донедавна містилося бюро організації. Діялися в ньому жалюгідні речі, що стали предметом критики навіть далеко за океаном, а зокрема в тих українських заокеанських організаціях, що жертовно збирали фонди на допомогу інвалідам — залишенцям у Німеччині і ніяк не могли зрозуміти хаосу, що панував у СУВІ. В СУВІ зуживалися розмірно великі гроші на платню урядовцям, які між собою сварилися і майже нічого для добра своїх членів не робили.

Дводенний з'їзд СУВІ в Авґсбурзі, який вшанував своєю приявністю ген. М. Капустянський, був чи не

найскандальнішим з'їздом за час існування української еміґрації в Німеччині. Прали на ньому брудну білизну так завзято, що аж було мокро на залі. Ця операція закінчилася щасливо, бо в організації наступила санація, невідповідні люди відійшли, а заблоковані по банках гроші з пожертв роздано потребуючим.

Не малу ролю виконав на з'їзді представник Братства Першої Української Дивізії д-р Ортинський, який просто поставив інвалідам ультиматум: або вони заведуть лад у своїй організації і об'єднаються, або Братство стримає фінансові дотації. Такий самий ультиматум поставив представник Братства Карпатських Січовиків, а ген. Капустянський своїм батьківським словом дуже спричинився до вияснення атмосфери.

Під час делеґатського з'їзду СУВІ можна було почути дуже цікаві звіти від делеґатів з провінції, зокрема з Ляндсгуту і Ґавтінґу. Виходить, що в Ляндсгуті інваліди довший час сиділи без допомоги, а в Ґавтінґу бідує багато українців, якими протягом років ніхто не займається. Багато тих людей, колишніх борців за волю України, були покривджені не тільки долею, але й власним Союзом Інвалідів. Аж годі було слухати!

Треба вірити, що нова Управа з головою п. Неболою і секретарем п. Романом Дебрицьким та членами пп. Качмарем і Потякином доложить усіх зусиль, щоб українські інваліди в Німеччині були відповідно забезпечені та знали, що є центр, який за них дбає. Коли це станеться, можна бути спокійним, що українське громадянство по всьому світі не забуде своїх синів, які віддали здоров'я в боротьбі за визволення України або в боях другої світової війни.

НЕКРОЛОГИ

ГЕН. В. СІКЕВИЧ

Ген.-хорунжий армії УНР, Володимир Сікевич, помер в Торонто, дня 27. липня 1952 на 83 році життя. Покійний родився 1870 р. і, одержавши військову освіту, брав участь у світовій війні як старшина російської армії. З постанням української держави перейшов на службу до української армії і служив під ген. Натієвим. В часи Директорії був послом УНР в Будапешті і залишився там до 1924 р. Після ліквідації посольства виїхав до Канади і оселився у Вінніпеґу. Тут він користався загальною симпатією і, хоч вже у досить поважному віці, брав активну участь в українському організованому житті. Інтерес до цього виявляв він до останніх хвилин свого життя. Залишив спогади «Сторінки з записної книжки», в яких докладно розповів про своє життя і діяльність.

СЕРГІЙ ВИШНІВСЬКИЙ

Як повідомляли вже українські газети, 18. червня ц. р. на 53 році життя помер в Рочестері, в США, бл. п. український журналіст і видавець Сергій Вишнівський.

Сергій Вишнівський народився на Дубенщині, Волинь. За часу польської окупації жив у Луцьку і був видатним українським політичним діячем на північ від т. зв. Сокальского кордону. Був секретарем товариства «Сільський Господар», а одночасно редактором часопису «Неділя», видаваного тоді Романом Голіяном. Своєю працею Сергій Вишнівський зробив дуже багато для національного освідомлення Волині, а зокрема — земель Забужанської України, себто Холмщини й Підляшшя, де «Волинська Неділя» була розповсюджувана таємним шляхом і вела водночас боротьбу проти польонізації та проти комунізму, що був тоді поширений у формі т. зв. сельробізму. Мало хто знає, що Сергій Вишнівський був батьком відомої колись української кіноакторки Тамари Вишнівської, що починала свою кар'єру в Варшаві. В місяці січні 1951 Сергій Вишнівський виїхав з родиною до США, де, між іншим, під псевдонімом Бориса Білобережського чомусь уважав потрібним писати багато гострих статтей в суто-гетьманському дусі. Ці дуже односторонні статті, повні дивної жовчі, дуже дивували його колишніх співтоваришів і приятелів. Поховали бл. п. Сергія Вишнівського 21. червня ц. р., а останнє надгробне слово на його могилі сказав волиняк о. прот. Саватій Лопухович.

Нехай легкою буде Йому чужа земля!

ПОЛКОВНИК КУРТ ҐРЕБЕ

Полковника Курта Ґребе знало небагато українців. Він помер у Мюнхені 8. серпня ц. р. на 79 році життя, бувши останньо головою німецько-українського товариства імени Гердера. Метою цього товариства було наладнання українсько-німецьких взаємин після трагічних для обох народів випадків під час другої світової війни. Курт Ґребе 30 років був пов'язаний з українською справою і вірив до кінця свого життя, звичайно, із становища німецького патріота, що без розв'язки української проблеми не може бути справжнього миру й ладу на Сході Европи.

Народжений на Помор'ї, Курт Ґребе під час своєї військової служби співпрацював з відомим німецьким генералом фон Зектом і за його порадою після втраченої Німеччиною першої світової війни повернувся в родинне місто Бидгощ та став німецьким послом у варшавському польському соймі, де тісно співпрацював з українськими послами.

З вибухом другої світової війни німецька армія покликала полк. Ґребе знов до активної військової служби, віддавши йому керівництво відділу справами полонених українців з польської армії. В немалій мірі завдяки його старанням німці звільнили багато наших полонених, в тому числі групу колишніх петлюрівських старшин, які були контрактовими офіцерами польської армії, на чолі з полк. Петлюрою, братом Отамана, полк. Гальчевським-Войнаровським, полк. Валійським і полк. Барвінським.

Після другої світової війни полк. Ґребе швидко знайшов контакт до української еміґрації в Німеччині, а в 1951 році був вибраний головою німецько-українського товариства імени Гердера. Це товариство досі не проявило, щоправда, великої діяльности, одначе, треба сподіватися, що в майбутньому діяльність його буде ширша і дасть кращі осяги.

Над могилою полк. Ґребе пролунали також слова української військової похоронної пісні.

Пробиваються, як можуть

Образок із сучасного Києва

Дивні речі бувають. З одного боку кремлівські можновладці голосять, що в СССР побудовано передовий, неперевершений суспільний лад. З другого боку на сторінках московських часописів появляються матеріяли, що незаперечно свідчать про щось інше. З одного боку московські держиморди вилазять з шкіри, вбиваючи в голови совєтських громадян, що вони мусять жити для «блага ідеї комунізму» в умовах жорстокого обліку й контролю, а ці громадяни, зокрема громадяни УССР, ще й досі на 35 році існування совєтської влади, як подає часопис «Ізвєстія», хоріють на «пережитки буржуазного ладу», страждають на хворобу «сємєйствєнності», що для неї не може бути місця в совєтських умовах життя. А ця антисовєтська, шкідлива «сємєйствєнность» процвітає. Особливо в Київському медичному інституті. Про це пишуть «Ізвєстія» ч. 71 (10834):

«Чи знайоме вам почуття милування, коли ви відкриваєте оксамитну обкладинку й починаєте перекладати сторінки родинного альбому?

...Якщо вам не знайомі ці почуття, дорогий читачу, і ви побажаєте їх пізнати, але у ваших друзів і сусідів не знайдеться родинного альбому, загляньте до відділу кадрів Київського медичного інституту, викладіть своє тяжке положення, й, може бути, тут підуть вам на зустріч, дозволять перелистати сторінки «лічних дел» професорів, викладачів, аспірантів і наукових співпрацівників.

... Так, це родинний альбом! Ті ж діти й батьки, чоловіки й дружини, братці й сестриці...

Родина Барченко, родина Бараник, родина Бенюмових, родина Браун, родина Вінокурових, родина Айзенберґ, родина Городинських, родина Духіних, родина Злотман, родина Зантбарт, родина Каган, родина Кульчицьких, родина Левковських, родина Лур'є, родина Мороз, родина Новицьких, родина Ольшанецьких, родина Ходуліних, родина Чайка, родина Черкес, родина Ерліхман, родина...

Вийшов гай! 24 генеалогічних дерева. 24 великих і малих родин дали коріння на катедрах інституту.

В гаю тихо й спокійно, бо вітрові критики й самокритики тут не розгулятися. Ранками приходить до гаю директор інституту тов. Калініченко. Турбує його сонний спокій.

— Що особливого! — заспокоює себе директор. — Адже мали місце в історії випадки, коли подружні союзи ставали й творчими союзами. Адже відкрило вчене подружжя радій. Адже передавалося високе мистецтво хірурга по спадщині від батька синові, в творчій естафеті науки. І у нас є випадки...

Але чи не забагато в інституті «творчих союзів» і «творчих естафет» і чи не замало тут робиться «відкривань радія».

— Добре було б, все таки, — думає директор, — попрацювати сокирою, підрубати деякі корінці, а вершки пересадити на інше місце.

Але його зупиняє жіночий голос.

— Як? Знову з «сємєйствєнностью» борeтeся? — суворо питає дружина. — А чи подумав ти про свою родину? Адже ж я теж асистент інституту: не рубай сук, що на ньому сидиш!

І тов. Калініченко мимоволі розстається з своїм наміром. Ось, що може зробити одна дружина — асистентка!

Ну, а якщо тридцять дружин і всі асистентки?

... Нашу увагу приковують фотосвітлини тридцятьох жіночих облич. Це обличчя дружин завідуючих катедрами й інших наукових працівників інституту. Всі вони працюють на катедрах асистентами.

Злі люди кажуть, що вони творять «кулюарну раду», що перед нею сама наукова рада не має права пикнути.

Відбуваються, примірно, такі сцени:

— Знаєш, любонька... — мнеться вчений чоловік, збираючи свої папірці на засідання вченої ради. — Знаєш, любонька, мені прийдеться злегка критикувати Н. Н....

— Ти зійшов з розуму! Чи ти забув, що я твоя дружина й працюю у Н. Н. на катедрі!

— Що ж зробити, любонька... Інтереси науки...

— Але ти мій муж, а не муж науки!

І вчений чоловік своєї дружини відступає перед цим незаперечним доказом.

... Тиха й спокійна атмосфера на вчених засіданнях. Щось дуже домашнім альбомним духом віє від деяких наукових творів. Щось дуже нагадують батьківські збори наради з приводу питання висування молодих кадрів. А захисти дисертацій поступово гублять свій науковий інтерес, зберігаючи, між іншим, інтерес родинний.

Взяти й проголосити б війну цій бридкій, огидній «сємєйствєнності», що приборкує боротьбу думок і позбавлює свободи критики, без чого, як відомо, не може розвиватися правдиве знання... Ось хоч би взавтра взяти й скликати наукову раду, й поставити питання ребром!

Але для директора інституту наукова рада — це одночасно й родинна рада. Бо дружина директора — асистент на катедрі факультетної хірургії, брат дружини директора — завідуючий катедрою нормальної фізіології, дружина брата дружини директора — доцент катедри нормальної анатомії, чоловік сестри директора — завідуючий катедрою оперативної хірургії... Але, без генеалогічного дерева тут не розбирайся!

А тому наукова рада ніколи не розходилася в думках з родинною радою.

... І по старому наукові засідання нагадують собою групи з родинного альбому. І по старому сиротливо себе почуває в затишному родинному колі наука.»

Фельєтоніст «Ізвєстій» висвітлив тільки мікроскопічний шматочок правди, але шматочок характерний для совєтської дійсности. Інакше, «Ізвєстія» про це не писали б. Очевидно, у хваленому совєтському суспільстві не все гаразд. «Буржуазні пережитки» — «сємєйствєнность» не викорінені. Приклад з Київським медичним інститутом — яскравий доказ тому. І це в країні, де соціялізм вже побудовано й тепер будується комунізм! — Чи не смішно?

NEDILA
Ukrainian Newspaper
Nr. 18 (216) Oct. 1952

Publisher and Editor: Gennady Kotorowycz, Augsburg, Georg-Brach-Str. 4. Printed by Buchdruckerei Dr. Peter Belej, München 9, Hohenwaldeckstr. 18. — Published monthly.

NEDILA — The Ukrainian Independent Monthly

NEDILA — Ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис у Німеччині

Ч. 18 (216) | Жовтень | 1952

Москва атакує отамана Бульбу-Боровця

Особлива совєтська публікація про партизанську акцію в Україні

В книгарнях України з'явилася на короткий час книжка героя Совєтского Союзу і шефа червоних партизан під час 2-ої світової війни на Волині Дм. Медведєва під заголовком «Сильні духом». Книжка являє собою нове збільшене видання першого твору цього автора під заголовком «Діялося це біля Рівного». Звертає увагу, що значна частина книжки (яка має загалом 500 сторінок друку) присвячена гострим нападам на першого команданта УПА отамана Тараса Бульбу-Боровця. Нова совєтська публікація викликала багато коментарів у зацікавлених політичних і військових колах на Заході. Існує переконання, що її можна трактувати як підручник партизанської акції в можливих майбутніх подіях на території України. Факт швидкого зникнення цієї книжки з продажу пояснюють, між іншим, невдоволенням певних совєтських кіл публікацією багатого фотографічного матеріялу, тим більше, що багато із колишніх червоних партизан, фотографії яких уміщено в книжці, займають сьогодні досить визначні пости в УССР.

Автор книжки — совєтський полковник Медведєв — після виконання деяких партизанських завдань у Брянських лісах — дістав у літку 1942 р. доручення зформувати окремий відділ партизан, що нараховував до 100 осіб, і разом з ним, повітряним шляхом, був перекинений у Волинські ліси. При допомозі місцевих комуністів, а зокрема поляків, він повів широку розвідчу роботу, звернену проти німецької армії й адміністрації, а також проти — українського національного руху і, зокрема, УПА. Познайомившися з антинімецькими летючками Головного Штабу УПА, полк. Медведєв нав'язав контакт з командуванням УПА і вислав окрему делеґацію під проводом команданта розвідчого відділу своєї групи А. Лукіна на переговори з отаманом Бульбою. Цим переговорам у книжці присвячено дуже багато місця, і вони подані, звичайно, дуже тенденційно. Подаємо в перекладі суттєві місця реляції Медведєва:

«Ми довго ламали собі голову, — пише Медведєв, — чи посилати наших людей до «Бульби». Найбільш переконливою видалась нам версія, що «Бульба» буде намагатися встановити з нами «добросусідські стосунки», звичайно, з розрахунком, щоб нас запевнити про свою «льояльність», а також, щоб якнайбільше про нас довідатись і всі ці відомості передати гітлерівцям. Ну, що ж, у нас теж були свої пляни. І ми вирішили ризикнути.

16. вересня в лісі, в означеному місці, наша група з 15 автоматників під проводом Александра Александровича Лукіна була стрінута групою націоналістів, провідник яких, махровий бандит з відзнаками «бунжчужного» назвав себе «адьютантом отамана Бульби» і сказав, що має доручення відпровадити партизан «до штабу отамана».

«Штаб перебував на самотньому хуторі біля села Вільчаки-Глушків. Хутір був оточений потрійним кордоном озброєних бандитів. Лукін та його автоматники подумали, що коли вони потрапили в пастку, то про відступ нема чого й думати. Отже, вони були готові дорого віддати своє життя.

Повнолиций, великоголовий, з кучерявим посивілим волоссям, Лукін провадив своїх автоматників, уважно розглядаючись по сторонам, і все собі мотав на вус. Пам'ять у нього була особлива. На хуторі Лукін поробив усі заходи обережности... Обставив хату своїми автоматниками, а сам з Валентином Семеновим та ще одним партизаном ввійшов до другої кімнати. «Бульби» там ще не було. Адьютант поспішно зголосив, що «отаман» прибуде в цю ж хвилину. Коли появився «Бульба», Лукін сидячи відповів на його привіт і показав на ослон, немов би

підкресливши, що господар тут не «Бульба», а він, Лукін, представник партизанського командування.

«Отаман», як ми й передбачували, намагався показати, що він настроєний миролюбно. Він звернувся до Лукіна за всіма правилами дипломатичної етикети, назвав його «високою договірною стороною», яку йому, «Бульбі», приємно вітати.

— Мушу відразу ж заявити, що ми не рахуємо вас «договірною стороною», — попередив «отамана» Лукін. — Ми прийшли розмовляти з вами як із зрадником батьківщини. Договорюватися нам з вами нема про що. Ви можете розкаятися за вчинені вами дуже важкі злочини перед народом і постаратися викупити свою провину, негайно приступивши до активної збройної боротьби з німецькими окупантами. В такому випадку ми будемо просити законну владу України — Президію Верховного Совєта — амнестувати членів вашої незаконної й злочинної організації, розуміється, для таких, на чиїй совісті немає крови совєтських людей. Решті ми можемо обіцяти життя і змогу виправдати свою провину чесним трудом. Це й усе, що я можу вам обіцяти.

«Бульба» відповів не зразу. Після довшої перерви, під час якої «отаман» з виразом болю морщив чоло, він почав говорити. Його промову можна було вважати заздалегідь приготованою. Вона не мала найменшого відношення до слів Лукіна, а відносилася на адресу Гітлера, який їх, націоналістів, буцімто, безсоромно ошукав: обіцяв владу, а сам не дозволяє навіть до неї наблизитися. Словом, усе йшло так, як ми передбачували: «отаман», за вказівкою Ґестапо, хоче приспати нашу чуйність.

Із довгої й високопарної промови «отамана», пересипаної до речі і не до речі чужинецькими словами, Александер Александрович зрозумів правдиві наміри свого «співбесідника». Мова «отамана» була мало зрозуміла, по-варварському перемішана українськими й німецькими словами. Це була мова, якою, як ми пізніше переконалися, широко користувалися українські націоналісти, вигодувані в шинках Берліну, пивних Оттави і Чікаґо, люди без пашпорту, без батьківщини, громадяни міжнародної біржі, — пройдисвіти, готові продати себе Ґестапу і «Інтеліджене Сервіс», а також «Федеральному Бюрові Розслідів». І кожній першій-ліпшій буржуазній розвідці.

Вислухавши з трудом цю «промову», Лукін запропонував відповісти по суті: погоджуються вони, «Бульба» і його підручні, звернути зброю проти окупантів?

— Згодом, — з поспіхом відповів «Бульба», але негайно теж додав, що він повинен «проконсультуватися» і «скоординувати» це питання з «центром».

— Отже, коли «скоординуєте», тоді й будемо говорити, — сказав Лукін.

Як тільки «переговори» закінчилися, адьютант трикратно вдарив у долоні, і двоє «бульбівців» внесли в кімнату величезний кіш зі сніданням. Швидко розставили на столі пляшки з самогоном, сало, хліб і печену дичину.

— Прошу до столу, — звернувся до Лукіна «адьютант».

— Не важно ви поживаєте, — оглянувши стіл, сказав Лукін. — Нум, Валю, — звернувся він до Семьонова, — принесіть, що там у нас є!

Семьонов швидко повернувся. Він поставив на стіл три пляшки вина різних ґатунків, московську ковбасу, сир, пірники і декілька плиток шоколяди «Золотой ярлик», а навіть декілька пакетиків московських цигарок.

Все це Лукін навмисне забрав із собою в дорогу. Треба було бачити, з якою жадобою гляділи на небачені ласощі зрадники. Тепер вони вже могли не сумніватися, що партизани мають дійсно реґулярний зв'язок із Москвою.

Наші, звичайно, не доторкнулись до їжі націоналістів, натомість націоналісти з жадобою накинулися на гостинці партизан.

Наступне побачення було призначене на 26. вересня, але воно відбулося аж за місяць, бо ми були приневолені кочувати з місця на місце, побоюючись нападу карних експедицій.

16. вересня, тоді як Лукін мав побачення з «Бульбою», в близьких до нас районових місцевостях — Людвіполі, Березному, Сарнах і Рокитні — почали концентруватися великі з'єднання окупантів. Вони протягом двох тижнів шукали за нами, але їх акція закінчилася трьома невеликими сутичками, в ході яких фашисти втратили з пів сотні вояків, після чого з солоними мінами повернулися до своїх центрів і стали там залогою.

Не було сумніву, що ці події — «переговори» з Бульбою і прихід німців — мають між собою зв'язок. Вони хотіли відволікти нашу увагу «переговорами», щоб пізніше оточити нас і знищити.

А все таки ми погодилися продовжувати «переговори з Бульбою», бо ситуація підказувала нам, що

(Далі на 8-ій стор.)

60-ліття інж. Д. Андрієвського

27. вересня ц. р. минуло 60 років інж. Дмитрові Андрієвському, членові Виконного Органу Української Національної Ради і заступникові керманича ресорту Зовнішніх Справ.

Політичну діяльність Дмитро Андрієвський почав у 1917 році, бувши студентом у Петрограді. Як представник Української Центральної Ради, Дмитро Андрієвський працював на Волині, а пізніше в Таврії. На початку 1918 року вступив до міністерства зовнішніх справ у Києві і, з його доручення, в складі української дипломатичної місії виїхав до Швайцарії. Високі студії закінчив у Бельгії, де й перебував аж до 1941 року.

Довгі роки інж. Дмитро Андрієвський був членом Проводу Організації Українських Націоналістів і близьким співробітником полк. Коновальця. Був в'язнем німецького концентраційного табору. Має великі заслуги в створенні Української Національної Ради, а, крім того, працював над зміцненням зв'язків між українцями в Европі та за океаном. Інж. Дмитро Андрієвський користується симпатією в політичних колах балтійської та кавказької еміґрації, з якою втримує постійні контакти з доручення Державного Центру.

Заслуженому в українській справі Ювілятові Редакція «Неділі» бажає многих літ та визначних успіхів у дальшій праці для української справи.

Розбіжності між старою та новою еміґрацією

Якими бачить чужинців проф. д-р Теодор Оберлендер

Державний секретар для справ скитальців в Баварії, проф. д-р Теодор Оберлендер, виступив у понеділок 8. вересня 1952 в Сходознавчій студії Штутґартського радіо з доповіддю про опіку над бездержавними чужинцями в Німецькій Союзній Республіці. Проф. Оберлендер підкреслив, що німці перебрали відповідальність за долю бездержавних чужинців від 1. січня 1951 р., після того як мільйонова маса чужинців перейшла табори УНРРА і ІРО. До того часу німці не мали відношення до чужинців, хіба що на витрати УНРРА Німеччина мусіла дати 2,8 мільярдів марок по репараційній лінії. Німці, сказав Оберлендер, не погодилися на американську політику асиміляції, яка, наприклад, не бажала допустити в чужинецьких школах навчання історії й географії країн походження чужинців. Навпаки — німці стали на становищі повної національної свободи.

Треба з жалем ствердити, сказав державний секретар, що в процесі еміґрації до нових країн поселення виїхали такі чужинецькі елементи, які могли для німців бути бажаними як політичні партнери, а між тими, що ще лишилися в Баварії, є теж елементи, яких німці не бажали б втратити в майбутній еміґрації. Ця заява стосується не лише колишніх вояків добровольчих частин при німецькій армії, але також і всіх інших, хто мали якібудь зв'язки з різними німецькими установами. Між чужинцями, які в Німеччині залишилися, є безумовно й такі, що свідомо бажають жити ближче залізного кордону і ближче до театру майбутніх подій. Сюди треба зарахувати невелику групу балтійців, а також численну частину українців.

Значна частина чужинців живе в таборах, яких не можна назвати гіршими від таборів німецьких втікачів і евакуйованих. В акції допомоги значну ролю відіграли різні церковні організації, а позитивною стороною ліквідації таборів по касарнях було переведення чужинців у багаті індустрією міста, де швидше можна знайти заробіток. Паралелі між німецькими виселенцями й бездержавними чужинцями дуже великі. 12—13% бездержавних чужинців творить їхня інтеліґенція, прс майбутню долю якої німецька адміністрація багато думає. Звичайно, кожна програма затруднення цієї інтеліґенції вимагає великого вкладу грошей, в справі здобуття яких ведуться постійні переговори.

Проф. Оберлендер звернув увагу на розбіжності, що існують — на його думку — між **старою** і **новою еміґрацією.** Старша еміґрація думає ще досі націоналістично, натомість молодша переборола вже комплекс націоналізму. Між цими групами існує різниця, як між ніччю й днем. На великі труднощі натрапляють урядові чинники якраз не з боку німецьких скитальців, як того можна б сподіватися, а, властне, з боку німецького автохтонного населення. В таборі Ференвальд є, наприклад, 1800 жидів. Проф. Оберлендер запропонував Франкфуртові й іншим німецьким містам поділити тих жидів між собою, але жиди бояться залишати табір і втратити свою скупченість. Зрештою, ні одне з міст на цю пропозицію не зареаґувало. В Баварії є ще 10 таборів для чужинців. Населення їх майже не зростає, бо **приплив нових утікачів дуже зменшився.** Сьогодні нові втікачі (максимум 1500 річно) приходять ще тільки з Чехо-Словаччини або з Юґославії. Колись масово утікали інтеліґенти, тепер головно робітники, бо кордон сильно замінований, і лише люди фізично сильні пускаються на ризик переборюти зрадливі застави. Німці ствердили, що, наприклад, чеська прикордонна сторожа на кільканадцять кілометрів в глибині чехо-словацької території вживає німецьких одностроїв і цим способом не раз ще далеко до властивого кордону заманює спантеличених людей у пастку. Всіх утікачів, що перейшли кордон, спрямовують наперед до табору Валька коло Нюрнберґу.

Проф. Оберлендер, який підкреслено виступає за **ідею европеїзму,** зробив у цьому місці своєї доповіді гострий випад проти програм радіостанцій «Вільна Европа», яка веде політику в стилі націоналізму з 1918 р. або навіть з кінця минулого сторіччя. Оберлендер ніяк не може зрозуміти такої політики. Він уважає, що більшість чужинецької еміґрації в Німеччині має бажання повернутися на Батьківщину («гаймкервіллiґ»), але вона зі своїми застарілими поглядами не матиме ніякої вартости для своєї країни («ніхт гаймкерфертіґ»). Ця справа взагалі дуже важка, бо німецьких інституцій, які займалися б таким «питанням», покищо немає, а установа Високого Комісара не любить взагалі говорити про національні справи еміґрації, захваляючи політику розтоплення (фершмельцунґ) чужинців в місцевому елементі. Проте, німці нікого не хочуть германізувати, а самому Оберлендерові відповідала б найбільше ідея створити щось у роді міжнародного резервуару (фелькерґартен) з повною національною свободою. **Він свідомо підтримує нові еміґрантські сили, що визбулися ідеї відродження національних держав.** Він не любить слова «опіка», натомість хоче, щоб обов'язувало слово «співпраця». В своїй роботі державний секретар узалежнений від Союзного міністерства скитальців та міністерства внутрішніх справ.

Доповідь викликала гарячу дискусію. Представник румунів у Студії ген. **Ґеорґе,** подякувавши преleґентові за доповідь, погодився з ним, що головною проблемою правильної розв'язки еміґраційного питання є знайти політичну лінію. В німецькій пресі видно, одначе, брак усякої лінії в цій справі. Ґеорґе боронив радіовисильню «Вільна Европа», кажучи, що кожен діє так як може.

Німецький дискутант **Ґербріх** дуже зацікавився твердженням, що нові еміґранти думають інакше, ніж старші.

Юґославський представник **Ґрабер** каже: «Ми прийшли до німців, щоб шукати з ними контакту, і цінимо співпрацю з ними, тому мусимо поборю-

Чи війна вибухне в Европі?

Голова естонського Союзу борців за волю, полковник генерального штабу **Людвіґ Якобсен,** вмістив в останньому числі естонського часопису «Веітлея» статтю під наведеним заголовком, яку, з ласкавої згоди автора, передруковуємо для українських читачів.

Від закінчення другої світової війни людство, особливо в Европі, живе в тривалій нервовій напрузі й внутрішньому неспокої-психозі, наче б у людей промкнулася бациля, що збуджує неспокій і жах: мільйони людей ніколи не знаходять спокою. Московське Політбюро готує людству на конваєрі несподіванки, що викликають найвище збудження, і ставить людей з кожним разом перед альтернативою: чи це вже так далеко, що вже ось має настати конфлікт?

Через свої п'яті колони, масове введення в дію аґентів і завдяки пропаґандивній сітці, яка працює зразково, червоний диктатор у Кремлі потребує натиснути тільки на ґудзик, щоб викликати на Заході неспокій та паніку. Намір Кремля — тримати людськість світу під постійним душевним тиском, занадто ясний.

Лише небагато хто завдають собі при тому труду піддати точнішій аналізі загальнополітичне становище в цілому світі й поставити собі запитання, чи справді бо загальне становище таке поважне і чи відповідають зовнішні симптоми тим, які конче передують кожній війні.

Загально відомо, що перед початком кожного воєнного конфлікту панує певне напруження між дотичними сторонами. Одна з них, що має воєнні наміри — звана звичайно аґресором, — не може навіть при найбільш по-драконівському береженій таємниці (і це стосується також і тих потуг, що перебувають за залізною заслоною) заховати потрібні для удару підготування, бо кожна новочасна війна потребує скупчення велетенських мас людського й військового матеріялу і саме в безпосередній близькості від кордонів. В Европі немає геть жадного місця, де можна було б зібрати тисячі вояків і десятки тисяч бойових засобів пересування, щоб це зосталось непоміченим з другої сторони і щоб про це не довідався навіть звичайний громадянин, не почув би інстинктовно, що пахне війною. Вибух другої світової війни можна було вже за кілька місяців передректи з точністю до днів.

Уже чисто по-людському можна зрозуміти й пояснити, що мільйони вигнаних і позбавлених батьківщини одушевлені лише однією ідеєю: назад до батьківщини. Ці бідні люди, які в переважній більшості втратили віру в справедливість Заходу, дедалі більше улягають відчаєві, переконуючися, що західній світ так чи так не збагне небезпеки, яка йому загрожує, поки вона не зависне над ним безпосередньо. Ці люди не страхаються жахів та знищень нової війни, вони бо бачать у ній єдиний порятунок і спасіння.

Кожен може спостерігати, що советська пропаґандивна машина розповсюджує якраз ті воєнні чутки, які можуть спричинити господарчий шок і напружити нерви людства. При тому офіційно советська пропаґанда провадиться під претекстом «голуба миру». Через так звану пропаґанду «мирного голуба» починає кульгати воля Заходу до оборони, слабнути сила спротиву у вільному світі.

Цьому супутствує ще один дуже важливий фактор — гіпертрофування ударної сили Червоної армії, видовище якої повинно викликати в народів вільного світу психозу жаху. До створення цього міту непереможности Червоної армії прислужився, проте,

---

вати шкідливу антинімецьку пропаґанду чехо-словаків.»

Представник євангельської допомогової акції **д-р Маврер** закликає, щоб у стосунку до бездержавних чужинців не керуватися політичними мотивами, лише засадами євангельської благодійности. Треба стосувати політику серця і німцям наближатися до слов'ян.

З довшим темпераментним словом виступив діяч АБН **князь Накашидзе,** який звернув німцям увагу, що вони добрі техніки й адміністратори, але погані революціонери. Він протестує проти дивних метод, стосованих німецькою поліцією до чужинців при видачі документів, і запитує державного секретаря, хто ж фактично робить політику в справі визначення національностей: поліцайвахмайстри чи міністри? Коли від чужинців перестануть брати відтиски пальців?

Редактор «Неділі» ставить державному секретареві такі питання: 1. Чому в державному секретаріяті не влаштовуються більше пресових конференцій для чужинецьких газет? 2. Чи проф. Оберлендер говорив з американськими сенаторами Смітом, Гендріксоном і Віллі про допомогу чужинцям грішми з фонду 100 міл. дол., призначених для найновіших еміґрантів? 3. Чи існує окрема баварська й великонімецька політика щодо чужинців? 4. Яке буде правне становище політичних чужинецьких організацій після ратифікації договору про суверенітет Німеччини? 5. Якщо німці невдоволені чужими радіостанціями на своїй території, то чи не вважають відповідним створити власну німецьку радіовисильню для закордону?

Проф. Оберлендер відповів на ці питання дуже широко. З трьома названими американськими сенаторами він мав нагоду стрінутися під час оглядин табору Валька. Одначе, сенатори виступали в товаристві американських генералів, а де виступає військо, там годі говорити про такі спеціяльні справи. Зрештою, зустріч була дуже коротка, і навіть міністер Лукашек не мав змоги говорити. Проф. Оберлендер буде вживати заходи, щоб усі чужинці дістали з названого фонду допомогу. Пресові конференції в Мюнхені будуть відновлені, а також засідання т. зв. «Байрату». Німці добре знають, що їхній закон про бездержавних чужинців має свої слабі місця, але його створено й схвалено під натиском окупаційної влади. Вони добре знають,

(Закінчення на стор. 6)

— можливо, й сам того не бажаючи, — сам Захід. Згадати б лише численні міжнародні конференції, в яких брали участь Совєти. Охоча на сенсації західня преса присвятила занадто багато уваги московським делеґатам. Цей міт містичної, непоборної і такої, що все собі дозволяє, червоної імперії Захід завдячує насамперед своїй власній пресі, що жениться за сенсаціями.

Треба також зазначити, що від певного часу Захід має якусь слабість супроти всього російського. Варто лише згадати за славетну Паризьку конференцію, де преса західнього світу просто до смішного докладно звітувала, до кого червоний міністер закордонних справ усміхався, коли і як він морщив обличчя, з ким і де червоний потентат снідав, який був у нього настрій і які туалети носила дружина червоного володаря. До того ж представники Кремлю в Пале Роз були не з найважливіших, проте з них роблено перед очима світу найважливіших і наймаркантніших. Або візьмімо олімпіяду в Гельсінкі. Ніхто у вільному світі ні разу не зважився піддати критиці той факт, що спортовці в Совєтському Союзі є жадні не аматори, лише ін корпоре професіонали. Проте на Заході раділи великою радістю, що росіяни взагалі з'явилися, і йшли навіть так далеко, що в цьому факті вбачали показник нової політики, що, нібито, почалася в Москві, показник того, що цьому дружньому духові у спорті має слідувати й дружня політика з боку Кремля.

Слово «війна» викликає на Заході просто таки панічний жах. Кожен, малий чи великий, відповідальний чи не відповідальний, вважає своїм найвищим обов'язком твердити, що Захід не хоче жадної війни, що він єдино тільки дбає про свою оборону, і то тільки тому, що він до цього примушений.

Ми мусимо виходити з факту, що світ, не зважаючи на всі запевнення, поділено на ворожі половини. Перша половина прагне, не ховаючи цього, завоювати світ, і їй дозволені до цього всі засоби й методи. Їхні цілі ясні і їхня діяльність пляномірна й систематична. У другої половини не бачимо ні окреслених цілей, ні будь-якої системи: це заховано в темряві, тут випробовують й шукають льозунґу, щоб врятувати ще те, що треба врятувати. Цій половині бракує рішучости і такої потрібної єдности. Чи маємо ми справу з НАТО, чи з Европейською Армією, коли ми аналізуємо промови окремих політиків у цих корпораціях, то завжди мусимо встановлювати, що досі ще там не усвідомлюють загрозливої небезпеки.

Немає сумніву, що та частина, метою якої є заволодіння світом, чисто ззовні споглядана є мілітарно сильніша, ніж інша. І не зважаючи на це, ця половина ще досі не зважилась почати війну. Чому, спитати б, Кремль не наважується на це?

Треба знати, що червоний диктатор мусить мати поважні підстави, якщо він досі проґавив певний, для нього споглядно сприятливий момент. Бож Кремль є у цьому вигіднішому становищі, що він не потребує рахуватися ані з волею свого власного народу, ані з волею народів держав-сателітів. Остання війна так здесяткувала й послабила росіян, тобто саме той нарід, який підпирає собою червоний імперіялізм, що Кремль не наважується кинутися в авантуру мілітарного характеру. Кремль знає занадто добре, що війну почати легко, але значно тяжче її закінчити. До того ж Політбюро собі добре усвідомлює, що втрата війни для Совєтів потягнула б за собою знищення цілої большевицької системи.

Крім великих втрат людьми, Кремль мусів ввести в дію свої найкращі сили з-поміж панівного народу — росіян — в підбиті держави-сателіти, щоб тримати ці народи в послуху і прискорювати совєтизацію цих народів. Кремль далеко ще не є володарем у підбитих країнах. Про це свідчать найкраще постійно впроваджувані «чистки», рухи спротиву й саботажні акти.

Останні дві світові війни з ясністю показали, що тотальна війна вимагає неймовірно потужної військової індустрії, і не так для того, щоб почати війну, скільки для того, щоб її довести до переможного кінця. В останній світовій війні зруйновано майже всю військову та тяжку індустрію Совєтів в европейській частині імперії. Завдяки допомозі США Совєти спромоглися вже під час війни урухомити військову індустрію по той бік Уралу, але відбудова цієї велетенської військової індустрії, яка мала б перевищити все, що існує в цій царині у світі, ще далеко не доведена до кінця, не зважаючи на те, що на мілітарну підготову та на військову індустрію витрачено до 65—70% державного кошторису. Постачання армії, яка перевищує десять мільйонів — до цього ж іще задоволення вимог Китаю — вимагає устаткування, що висловлюється майже в астрономічних цифрах. До цього слід додати також «вузькі місця» Совєтів у реорганізуванні транспорту, вишколенні й підготові фахових кадрів, виповненні й поповненні машинових парків і — не на останньому місці — в найхиткішій проблемі: в нафті. Саме останнє й є одним із найтяжчих питань для Совєтів, ба навіть їхньою ахіловою п'ятою. Насамперед уже продукція нафти зовсім невистачальна, і, крім того, не треба переочувати, що багатющі нафтові джерела Совєтів, з огляду на їхнє місцеперебування, постраждали б від безпосередніх ударів супротивника. Тим то росіяни гарячково заняті віднайденням нафтових джерел у середині велетенської держави. Модерна війна з її ґігантичним моторизуванням, з кількостями танків, що сягають багатьох десятків тисяч, і з десятками тисяч літаків поглинає багато, майже необчисленно багато нафти. Але ціла моторизація, щоб бути раціональною, потребує насамперед висококваліфікованого фахового персоналу. Це також одна з найслабших сторін Совєтів, як це й показано вдосталь у другій світовій війні, і саме завдяки цій обставині Совєти під час другої світової війни не спромоглися в царині повітряних збройних сил на щось, що варте було б згадки. Як приклад, варто згадати терористичний налет червоного повітряного летунства 9. 3. 1944 р. на Таллін (столиця Естонії). За свідченнями збитих червоних летунів, підготова до цього повітряного налету вимагала часу чотири місяці. З усією певністю можна сказати, що при здатності совєтського людського матеріялу до вживання техніки, яка здатність перебуває на рівні нижче пересічного, ці прогалини досі не могли бути заповнені і плентаються ще далеко позаду від Заходу. Щоправда, завдяки примусово притягненим до праці німецьким фаховим і технічним силам Совєтам пощастило досягнути в цій царині поступу, так що червоні володарі мають до розпорядимости сьогодні типи літаків, які, за оцінкою фахових кіл

США, не відстають від американських, якщо їх навіть не перевищують. Проте, сила удару модерної повітряної оборони залежить не тільки від її технічної сторони, від матеріялу, але, в істотнішій частині, від кваліфікованого й високовишколеного персоналу повітряних збройних сил. Саме в останньому західні альянти набагато пішли вперед від Совєтів. Якщо все разом узяти до відома, то можна висунути твердження, що Совєти ще далеко не пішли вперед у тій ділянці розвитку й вишколу своїх збройних сил, яка є саме найвирішальніша в модерній війні, щоб вони могли ризикувати на затяжну війну, не згадуючи вже при тому про труднощі, що їх мають Совєти в підганянні під один рівень уярмлених ними народів.

Але що є особливо важливе, так це саме обставина, що на сьогодні центр ваги світової політики не в Західній Европі, а радше на Близькому й Далекому Сході. Не можна заперечити, що з погляду чисто мілітарного червона армія могла б підкорити й зайняти Европу без великих труднощів. Але запитаємо себе, що Совєти цим виграли б? Вони отримали б велику територію, але й водночас сотні мільйонів ворожо супроти них наставлених і національно свідомих людей, і, що найвирішальніше при тому — шляхи сполучення й постачання були б віддалені щось на 3000 км від їхніх баз постачання. Кремлівським володарям здається ясним, що вони б навряд чи дістали в свої руки таку важливу й потрібну їм тяжку індустрію Заходу в неушкодженому й гідному до вжитку стані. Ба навіть ще такий успішний похід у Західню Европу виявився б у подальшому більше ніж як тягар для Совєтів, бо більшість ворожих спротивів супроти їхнього панування перебувала б поза межами їхнього засягу. Тоді могла б легко повторитися помилка Японії: великі терени азійського материка й простору Тихого океану Японія міцно тримала в своїх руках, але врештірешт мусіла капітулювати, після того як шляхи сполучення до батьківщини були один по одному відтяті, мов тонкі нитки.

Невральгічні пункти червоної імперії лежать не в Европі, а потойбіч Уралу. Є кілька таких вразливих місць, ахілових п'ят, звідкіля на випадок війни Совєтам міг би бути всаджений ніж у спину. Це були б у першій лінії Корея, Індокитай, Формоза, Туреччина, Іран і т. д. Для Совєтів виникло б зразу кілька фронтів на відміну від останньої світової війни, де вони могли концентрувати всю свою силу тільки на одному фронті, і всі ці бастіони Совєти ніколи не будуть спроможні втримувати довгий час. Похід на Західню Европу з усією ймовірністю автоматично викликав би війну в багатьох місцях в Азії — не кажучи вже про Арктику. Навіть ще блискучіша перемога Кремлю на Заході виродилася б у поразку, ба навіть у катастрофу в азійській частині велетенської держави, бо що може найгероїчніша армія вдіяти, коли її тяжка індустрія й нафтові джерела лежать у руїнах? Через те Кремль гарячково занятий тим, щоб зміцнити свої бастіони на Близькому й Далекому Сході і має великі турби щодо центрів своєї тяжкої індустрії та нафтових джерел.

В дану хвилину здається досить певним, що Европа найближчим часом не повинна б боятися війни, але це справді так лише при припущенні, що Европа робить також усе від себе залежне, щоб бути готовою до оборони і нарешті прокинутися з летаргічного сну.

І, врешті, нехай буде звернено увагу на те, що, оцінюючи загальне становище, треба виходити не тільки зо становища Европи, так наче б Европа була альфою й омеґою світу. З погляду Кремлю головна увага належить далеко не Европі, бо центр ваги давно вже пересунувся деінде.

Виступ Оберлендера

(Закінчення зі стор. 4)

скільки комуністів і в яких чужинецьких політичних організаціях замаскувалися. Проти таких інстанцій, як УНРада, отже організацій, які не можна назвати ворожими німецькій державі, влада, звичайно, виступати не буде. Оберлендер бачив, наприклад, бувши у Вальці під час згаданої американської візити, як на очах американських сенаторів і генералів якісь люди роздавали летючки АБН, проти чого він не протестував. Зате він з власної ініціятиви заборонив роздавати по таборах друковану в Німеччині пробольшевицьку польську пресу. Він зауважив, що американські сенатори дуже радо прислухаються до опінії людей. На жаль, мало хто має відвагу говорити їм правду. На думку Оберлендера, деморалізації молоді в таких таборах, як, наприклад, Валька, можна протидіяти лише шляхом створення нового «Арбайтсдінсту».

Відповідаючи в загальному заключному слові дискутантам, д-р Оберлендер сказав, що на його думку національні держави старого типу зникнуть, власне, найскоріше в Східній Европі. Він не проти націоналізму, але він навчився в другій світовій війні, що кордони держав треба скреслити, а залишити лише нації. Не треба також допускати до конфлікту між німцями і слов'янством, бо конструктивний европеїзм дає можливість усім, при збереженні національних культур, жити й працювати один поруч одного.

Візита доктора Панаса Феденка

На початку жовтня приїхав до Авґсбурґу й Мюнхену редактор «Нашого Слова» в Лондоні д-р Панас Феденко, який був гостем Конґресу німецької соціял-демократичної партії в Дортмунді. Д-р П. Феденко стрінувся в Мюнхені з своїм сином д-ром Б. Феденком, що редаґує в Парижі місячник «Вільний Український Робітник». Обидва українські діячі відвідали бюро Виконного Органу в Мюнхені і мали зустріч з багатьма своїми друзями та політичними й громадськими діячами. Д-р П. Феденко, між іншим, мав приватну розмову з европейським директором Американського Комітету Визволення Народів Росії п. Свіфтом.

З Мюнхену п. Феденко виїхав до Італії, щоб заступати Українську Соціялістичну Партію на другому Конґресі Соціялістичного Інтернаціоналу, що відбувався в м. Міляно в відомому будинку опери Скаля. В Конґресі взяли участь 300 делеґатів демократично-соціялістичних партій з Европи, Азії та Африки. Крім д-ра Феденка, українських соціялістів заступала також Ніна Хмель з Парижу. (Голова УСП інж. Свирид Довгаль не виїхав на Конґрес через те, що італійський консулят у Мюнхені спізнено видав йому візу.)

Ще про радіо, якого всі бояться

Розмова з м-ром Александром

Наші міркування в попередньому числі «Неділі» щодо стосунку українців до радіостанції «Визволення» викликали багато розмов і коментарів. Зокрема темпераментний редактор «Сучасної України» намагався підважити нашу тезу, що питання української участи в радіо хоч і є річ другорядної політичної вартости, проте не треба було допустити, щоб цей важливий засіб пропаґанди висмикнувся з-під контролю поважних українських політичних кіл. На превеликий жаль, у нас дуже мало політиків, які б думали категоріями далекої мети. Не можемо до них зарахувати й редактора «Сучасної України», в якого, здається, — хоч він говорить про «льодовохолодний розрахунок», — традиційна емоція грає більшу ролю, ніж політична правда про те, що проблема українсько-російських взаємин існує далі і мусить бути розв'язана.

Зрештою, за останній місяць справи посунулися далі. В Мюнхені 16. жовтня, як говорить офіційний комунікат, зібралися знов представники чотирьох російських демократичних організацій і разом з представниками частини грузинів, азербайджанців, північнокавказців, вірменів та туркестанців створили, а фактично перейменували давнішу міжнаціональну комісію в «Координаційний Центр Антибольшевицької Боротьби». Створення цього Центру, на думку його учасників, «являє собою величезну перемогу демократичної думки в російській та національних еміґраціях з СССР. Воно являє собою перемогу засади, що з кінцевою ліквідацією комуністичної диктатури в СССР усі питання майбутнього народів можуть бути вирішені тільки самими цими народами, згідно з їхньою волею, без якогобудь втручання ззовні».

Повідомлення Центрального бюра новоствореного Центру далі цілком виразно замикає двері до нього «угрупованням, що стремлять до реставрації дореволюційного ладу в Росії або до встановлення тієї чи тієї форми тоталітарної диктатури, а також угрупованням, що провадять пропаґанду національної ненависти або відкидають засаду народного волевиявлення у вирішенні національного питання». Координаційний Центр тісно співпрацює з Американським Комітетом Визволення Народів Росії і має своє Центральне Бюро в складі 10 осіб.

Повідомлення про створення Координаційного Центру **не підписали білоруси.** Вони вважали, що новий Центр не здійснив усіх надій неросійських учасників, і відступили від нього в останній хвилині. Про свій крок вони негайно поінформували представників Української Національної Ради, Президія якої, разом з Виконним Органом, від 21. до 24. жовтня засідала в Мюнхені. Отже, українці й білоруси опинилися поза Центром. В колах УНРади панує **оптимізм,** мовляв, тверда постава українців «змусить американців сконтролювати свої позиції». Представники національностей, що співпрацюють з Центром, висловлюють здогад, мовляв, українці чекають на висліди американських виборів 4. листопада. Дехто з американців оцінює ситуацію для українців **песимістично,** кажучи, що УНРада поставила себе в **політичну ізоляцію,** поготів що з іншими, недемократичними українськими групами розмови взагалі не провадитимуться.

Як би не було, наради Центру викликали загальне зацікавлення еміґраційної преси, а зокрема — польських газет, які повідомили, що «керував конференцією містер Александер-Кудрявцев, який діє тісно в порозумінні з директором Комітету в Европі містером Оттіс Пібоді Свіфтом...» Бажаючи дістати інформації про дійсний стан праці Американського Комітету, а зокрема бажаючи виснити становище цього Комітету щодо участи українців у майбутній радіовисильні, яка ось почне діяти, редактор «Неділі» просив містера Александра, як політичного дорадника Комітету в Европі, дати відповідь на низку запитань. Між містером Александром та нашим редактором відбулася в половині жовтня ц. р. розмова, зміст якої передаємо без коментарів:

ЗАПИТАННЯ: В якому стані перебуває сьогодні підготовча праця для створення політичного центру боротьби проти комунізму в Европі?

ВІДПОВІДЬ: Головною метою проєктованого Центру є насамперед боротьба проти комунізму в Совєтському Союзі, а зовсім не в Европі. Під цю пору засідає конференція, яка обговорює останні подробиці проєктованого Координаційного Центру. Ми сподіваємося, що Центр буде створено протягом цього місяця.

ЗАПИТАННЯ: Чи Американський Комітет зацікавлений і далі у співпраці українських політичних кіл?

ВІДПОВІДЬ: Американський Комітет, звичайно, зацікавлений у співпраці українських організацій з Політичним Центром.

ЗАПИТАННЯ: Український політичний провід багаторазово висловлював побоювання, що можлива співпраця з Комітетом означатиме підкорення українських домагань росіянам. Мають побоювання підставу чи ні?

ВІДПОВІДЬ: Цілковито ні. Всі національності повинні працювати спільно, без переваги однієї над другою.

ЗАПИТАННЯ: Як далеко посунулася підготова для початку радіопересилань Комітету в Мюнхені?

ВІДПОВІДЬ: Під цю пору технічне встаткування станції Комітету готове до праці. Як тільки Центр буде створено і програми, опрацьовані різними національностями, будуть готові для пересилань, радіовисильня почне діяти.

ЗАПИТАННЯ: Який би характер мав український відділ висильні, якби українців було притягнено до співпраці?

ВІДПОВІДЬ: Український відділ, як і відділ інших національностей, буде відповідальний за свої власні програми. Будуть лише деякі обмеження, спільно встановлені, яким підлягатимуть усі ці радіопересилання. Ці обмеження торкаються головним чином міжнародного становища. Самозрозуміло, що напади однієї нації на другу будуть заборонені.

А як було насправді?

Переговори українських повстанців з большевиками в світлі книжки отамана Бульби «Армія без держави»

(Продовження зі стор. 2)

«отамани» уважають потрібним у даний мент жити з нами в згоді. Ну, що ж, згода, так згода — ми на ній виграємо більше, ніж вони! І 28. жовтня Лукін подався на друге побачення з «Бульбою».

«Бульба» на цей раз виступав в оточенні не лише «адьютанта» й охорони з бандитів, але також так званих «представників центру». Був там і власний «політичний референт», і редактор газети «Самостійник». Всі вони прибули з-за кордону: «редактор» жив у Чехо-Словаччині, «референт» прибув тільки но з Берліну. Вони відрізнялися від «отамана» лише убраннями: він був зодягнений, наче «запорожець», інші воліли европейські костюми, яскраву краватку й манікюр на пальцях, який бандити уважали знаком цілком особливого шику.

Промова «Бульби» знов тягнулася дуже довго, і Лукін лише з трудом стримувався, щоб не розсміятися. Врешті, «Бульба» заявив, що від сьогодні він вступає на шлях збройної боротьби проти німецьких окупантів і бажає з совєтськими партизанами жити в мирі та згоді.

— Що ж, — сказав Лукін, — давайте жити в мирі. Ми ваших людей не будемо чіпати, і сподіваємося, що ви не чіпатимете наших. Що ж стосується до вашої боротьби проти гітлерівців — починайте! Приглянемося і дамо оцінку згідно з результатами. Коли заслужите — будемо старатися за вас перед владою.

Під кінець побачення «Бульба» запропонував установити гасла для уникнення сутичок між партизанами й націоналістами.

Вертаючись, Лукін і його автоматники вже користалися цими гаслами. Два рази зустрічали вони озброєні групи націоналістів, їх запитували: «Кудою йде шлях на Львів?», наступала відповідь: «Через річку» — і на цьому миналися . . .»

Медведєв не обмежився на характеристиці отамана Бульби і переговорів з ним, але згадує також у книжці про Андрія Мельника й Степана Бандеру:

«Прибувши з фашистами на совєтські землі, Бандера намагався організувати у Львові «уряд». Одначе гітлерівці не були захоплені цією авантюрою і «уряд» розігнали. Зрештою, Бандера швидко заспокоївся. Його «хлопці» грабували українські села й хутори, а «прибутки» з грабунку забирав «отаман». Награбовані капітали Бандера вміщував на своє конто в швайцарському банку.»

«Отамани», — пише далі Медеведєв, — лаяли один одного в летючках. Намагалися компромітувати один одного перед гітлерівцями і не жаліли при цьому крови своїх людей. В цій ворожнечі можна було бачити не лише безшабашний авантюризм цих виродків, але також боротьбу чужинецьких розвідок, що їхні інтереси тут перехрещувалися. Фашисти по-мистецьки грали на ворожнечі між «отаманами», використовуючи їх для своїх цілей.»

Договір про невтралітет між відділами Бульби й червоними партизанами Медведева, за словами Медведєва, обов'язував до 1. березня 1943 року. «Увечорі 1. березня, — пише Медведєв, — край села Хотинь Людвіпольського району, на річці Случ, відбулася засідка на групу партизанів Кузнєцова. Перестрілка тривала 15 хвилин. Після неї біля мосту валялося з десяток трупів, решта віддалися в полон. Це були «хлопці» «Бульби». Таким чином, «невтралітет» луснув. Раніше або пізніше це мало статися. Раніше або пізніше «отаман», на вимогу гітлерівців, мусів відновити відкриту боротьбу проти совєтських партизанів . . .»

Познайомившись із змістом книжки Медведєва, редакція «Неділі» звернулася до **отамана Бульби-Боровця** з проханням зайняти становище супроти цієї найновішої продукції офіційної совєтської пропаґанди. Отаман Бульба надіслав нам розділ із ру-

---

ЗАПИТАННЯ: Чи правда, що американський провід радіовисильні готовий, на випадок, якщо йому не пощастить притягнути до співпраці українські політичні партії, запросити до співпраці групу Гулая?

ВІДПОВІДЬ: Насамперед окремі угруповання беруть участь у радіовисильні лише, якщо вони є членами Центру, а цей останній або його Центральне Бюро може вирішувати, кого він бажає запросити на майбутнє. Засадничо, всі демократичні угруповання еміґрації з Совєтського Союзу, без різниці їхніх політичних напрямів та їхніх національностей, повинні бути появлені в Центрі. Угруповання, які стоять за відновлення дореволюційного режиму або за запровадження тоталітарної диктатури, а також групи, які проповідують ненависть до будь-якого народу або відхиляють засаду самовизначення народів СССР, не будуть прийняті в члени Центру.

Прийняття групи Гулая аніскільки не завадить іншим українським організаціям приєднатися до Центру. Так само, як російський відділ складається з різних організацій, цілком відмінних політичних поглядів, так і український відділ може складатися з різних політичних угруповань.

ЗАПИТАННЯ: Чи можливо, щоб поодинокі українські партії та групи спротиву большевизмові могли б розраховувати на підтримку (звичайно, з боку Комітету), якщо б вони відмовилися від формального членства у створеному Комітетом політичному Центрі?

ВІДПОВІДЬ: З моментом створення Центру всі субсидії та підтримка будуть видаватися від Центру. За домовою з Центром Американський Комітет не буде самостійно субсидувати будь-які організації, приналежні або не приналежні до Центру.

копису своєї готової до друку книжки під заголовком **«Армія без держави»**, присвячений переговорам з Лукіним. За згодою автора, ми маємо змогу цей розділ з незначними скороченнями передрукувати:

«Протягом зими 1941 та весни 1942 року, — пише командир УПА, — вся початкова російсько-комуністична партизанка на тилах німецької армії була зовсім винищена німецькими військами, національними військовими формаціями та дивізіями СС і різними поліційними з'єднаннями. Все населення України, Білоруси, Прибалтики та навіть частини Росії, окупованих німецькою армією, в перших днях війни ставилося крайньо ворожо до большевиків і всіма силами сприяло німецькій армії. За таких умов большевицька партизанка хвилево втратила яку-будь можливість свого існування на німецьких тилах. Перегрупована на партизанський лад ціла **армія генерала Белова**, що взимку 1941 року на лінії Мєнск-Москва великою мірою спричинила катастрофу Гітлера під Москвою, паралізуючи разом з «генералом Морозом» постачання фронту, весною 1942 року була німцями зовсім знищена. В цілій Білорусі діяла прегарно зорганізована «Білоруська Самооборона» в силі понад 50 батальйонів, бо там «райхскомісар» Білоруси провадив ліберальну політику.

У східніх областях України, особливо в лісах Сумщини, ЦК КП(б)У перед втечею від німців залишив спеціяльний партизанський штаб під проводом дуже здібного колишнього партизанського командира з дивізії Чапаєва ще з часів першої світової війни, українського ренеґата — комуніста **С. Ковпака** (тепер — подвійний герой СССР і генерал-майор).

Таким чином, навесні 1942 року в цілій Україні єдиною силою, яка могла вести збройну боротьбу проти німців, була УПА. І тому Москва намагалася за всяку ціну поставити цю силу на свою службу. Большевики, натомість, мали по всіх більших центрах України прекрасно поставлену мережу розвідки, яка набагато переважала нашу розвідчу службу. Вони мали більше фахових і досвідчених кадрів, що їх залишила компартія при відступі на місцях. Ці кадри масово повлазили до всіх німецьких урядів. Протягом зими 1941/42 вони сиділи як миші під мітлою, а вже навесну 1942 року отримали нові директиви з Москви разом з величезними матеріяльними засобами. Почали давати Москві найдокладніші дані про німецьку армію та про всі відносини на окупованих німцями землях.»

«Нова антигітлерівська партизанська акція УПА — пише далі отаман Боровець, — була дуже на руку росіянам. Про неї, як ми довідалися пізніше, поплили тисячі рапортів з усіх закутів України до Москви. І Москва, як досвідчена імперіяльна метрополія, негайно вирішила змінити курс своєї політики, щоб використати цей антинімецький рух українського національного спротиву під час війни, а потім його знищити. В травні 1942 до штабу УПА почали напливати наші аґентурні відомості, що совєтська розвідка всюди суґерує бажання генерального штабу СССР ввійти в переговори з Головною Командою УПА.

В червні 1942 року Головна Команда УПА на спеціяльному засіданні розглянула цю пропозицію генерального штабу СССР і винесла рішення розпочати українсько-російські переговори. Нам було добре відомо, що наші переговори з росіянами ні в якому разі не дадуть позитивних результатів. Ми не ошукаємо їх і не дамося, щоб вони ошукали нас. Але говорити з ворогом, коли він цього хоче, завжди треба, щоб мати змогу розкрити всі його пляни. Згідно з цією постановою, була видана диспозиція органам спеціяльної служби повідомити совєтську сторону, що наше командування приймає пропозицію розпочати переговори. Окремий відділ партизан під командою бунчужного Кармелюка-Коломийця дістав доручення нав'язувати дальші контакти та підготувати зустріч технічно.

«З половини серпня 1942 року наша розвідка донесла, що в лісистому трикутнику поміж містами **Олевськ-Рокітно-Городниця**, по ночах приземлюються нові відділи большевицьких парашутистів та що цілою групою командує полк. Медведєв. Згодом виявилося, що це була одна з більших партизанських груп, яка охоронила та обслуговувала совєтську делеґацію на переговори з УПА. Дотримуючись усіх партизанських правил безпеки, група, що нараховувала бл. 200 людей, розташувалася табором у неприступних багнистих теренах і негайно приступила до реалізації доручених їй завдань, які.

В НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ

В Мюнхені зактивізувалося німецько-українське товариство, що останньо влаштувало літературний вечір відомої німецької поетки Елізабет Котмаєр, перекладачки української поезії на німецьку мову (яка, між іншим, виступає з аналогічною темою 4. листопада в Мангаймі, перед виключно німецькою публікою), а 30. вересня влаштувало відчит найстаршого між живими німецького знавця української справи д-ра Павля Рорбаха. В великій залі фундації Нюмена перед чисельною публікою управа товариства передала руками активного діяча цього товариства д-ра Леонтія старенькому д-рові Рорбахові акт призначення його почесним головою товариства. Представники українських організацій на чолі з делеґатом Української Національної Ради інж. Михайлом Хроновятом привітали заслуженого приятеля українців спеціяльними адресами. Публіка жваво реаґувала на свіжі й цікаві слова ювілята, який, між іншим, бажав, щоб у столиці вільної Німеччини Берліні якнайшвидше відкрила свої двері амбасада незалежної української держави.

Дивувало нас, що заслужений діяч у ділянці українсько-німецьких стосунків проф. д-р Мірчук виступав на цьому вечорі як майже не зауважений глядач між публікою. Не ображаючи нікого, хочемо ствердити, що дотеперішня діяльність українсько-німецького товариства має льокальний мюнхенський характер. Відомо нам, що в Ессені, Бонні і в Штуттґарті ведуться розмови про створення на велику міру, не зв'язаного конфесійними межами німецько-українського товариства. Добре було б, коли б ця акція дала наслідки.

Друкований орган мюнхенського товариства, журнал «Украіне», видаваний д-ром Павлом Кашинським, щоразу кращає.

КТВ

очевидно, не обмежувалися одними переговорами з УПА.

Одного дня у вересні 1942 року бунчужний Кармелюк зголосив нашому штабові, що на визначене нами місце прибула совєтська делеґація в складі 5 офіцерів з охороною 15 автоматників, себто — разом 20 людей. Делеґацією керують: підполковник Александр Александрович Лукін та капітан Брежньов. Згідно з директивами нашого штабу на місце переговорів вибрано один хутір у селі Стара Гута Людвіпольського району. На хутір, обставлений сильною охороною, прибула наша делеґація. Розпочалися перші розмови.

Підполковник Лукін, як офіцер совєтської спеціяльної служби, інтеліґентний та всесторонньо вишколений, розпочав переговори привітанням героїчній УПА та її командуванню від самого товариша Сталіна, совєтського уряду, генерального штабу СССР та уряду УССР. Відразу кинулося нам у вічі, що в привіті не було найменшої згадки про ЦК ВКП(б), хоч в СССР партія обов'язково всюди йде перед урядом. Далі підполковник Лукін заявив, що товариш Сталін, совєтський уряд, генеральний штаб СССР, ціла червона армія, всі народи СССР, а особливо уряд совєтської України — з великою гордістю дивляться на нас, як на активних месників за всі кривди, нанесені героїчному українському народові озвірілими фашистськими загарбниками «нашої рідної землі»; що наша ініціятива збройного спротиву зненавидженим чужим окупантам безперечно випливає з волі цілого українського народу, який не знає, що таке рабство; що слава про героїчні рейди партизанів УПА пролунала та далі лунає на цілий світ; що вибраний нами шлях збройного спротиву ворогові цілого цивілізованого людства є єдино правильний, що наша збройна боротьба проти Гітлера та його банди — це великий вклад в оборонне діло потужного альянсу світової демократії на чолі з СССР та Великобританією проти озвірілої деспотії наці-фашизму та німецького кованого чобота; що результати бойової акції героїчної УПА будуть тисячекратно більші, коли ця акція буде «скоординована» із стратеґічними плянами генерального штабу СССР; що тоді червона армія нам дасть повітряною дорогою необмежену допомогу воєнним матеріялом та всім іншим, чого потребує армія, аж до командного складу включно; що все це разом узяте відкриває перед командуванням УПА величезні перспективи ще більше прославити ім'я УПА перед цілим світом та ще більше прислужитися високим ідеалам свободи України, ще більше здобути любови та пошани у своєї нації і всіх народів СССР і цілого світу та добитися високих почестей, орденів і генеральських чинів.

Коли б цей панок не говорив був російською мовою та щохвилини не згадував імени осоружного нам, такого самого ката, як Гітлер, — Сталіна, можна було б зовсім сміло порахувати цю делеґацію не за большевицьких людожерів, а щонайменше за емісарів якогось українського національного уряду, що приїхали з-за кордону вітати свій національний резистанс на поліських болотах.

Наша так само п'ятиособова делеґація в складі: Бульба-Боровець, Щербатюк-Зубатий, Баранівський, Рибачок-Кваша та Пилипчук — ввічливо «подякувала» підполковникові Лукінові за всі його гарні слова і помалу перевела розмову на конкретизацію їхніх пропозицій. Лукін зробив ще кілька заяв їхнього «дружества і братства» щодо нас, а тоді почав більш конкретно ставити пропозиції генерального штабу СССР для Головної Команди УПА. Ці пропозиції були такі:

1. Припинити й забути стан ворожнечі між обома сторонами. Були «помилки» з обидвох сторін, які тепер обидві сторони повинні спільно виправляти. Генеральний штаб СССР цим способом передає нам повідомлення і ґарантію совєтського уряду про надання ним «амнестії» всім партизанам УПА за їхню антисовєтську акцію в минулому. «Родіна» всім, мовляв «прощає».

2. Скоординувати дії УПА з плянами генерального штабу СССР або, інакше кажучи, влитися в склад червоної армії та отримати від неї всесторонню «допомогу».

3. Припинити антисовєтську пропаґанду УПА, а, навпаки, спільними союзними силами скеровувати всю гостроту політичної та соціяльної пропаґанди проти німців, як спільного ворога цілого волелюбного демократичного світу.

4. Щоб не ґаяти дорогого часу, коли в цілому світі все горить, — розмежувати пертрактації на дві частини: політичну й військову. Політичні питання вирішувати шляхом дальших переговорів не з ними, а з компетентними політичними чинниками совєтського уряду. Натомість військові питання негайно реалізувати з ними спільними силами та за одним пляном генерального штабу СССР. Ця спільна військова акція матиме колосальний вплив на політичні рішення совєтського уряду. Все це треба робити тільки спільними силами. Ми повинні допомагати їм, а вони готові всіма силами свого впливу допомагати нам.

5. Чому УПА не піднімає загального повстанчого зриву проти німців, а обмежується тільки на окремих, строго льокалізованих бойових операціях? УПА повинна негайно почати загальний повстанський зрив цілої України. Якщо бракує зброї та інших воєнних матеріялів — їх можна доставити. Сиґналом до загального повстання та доказом нашої спільної «дружби» має бути вбивство терористами УПА Коха та інших визначних членів «райхскомісаріяту» України.

Ця перша розмова показала, як на долоні, чого шукають росіяни в українських лісах. Розпекти «неперносне становище» в Україні до білого вогню, щоб таким чином убити для себе аж два зайці відразу: зламати німецький фронт і викликати ще масовіші німецькі репресії проти населення України, щоб таким чином підготовлювати його до повороту в большевицьку каторгу, — під виглядом «визволення«.

Відповідь Головної Команди УПА на ці пропозиції червоної Москви не наступила відразу, хоч вона в нас була готова давно. Почалося зволікання «лісової дипломатії». Ми відпустили совєтську делеґацію, а наші партизани відпровадили її аж за район розташування нашого війська. Большевикам сказано, що відповідь буде дана листовно після вирішення цього питання окремою нарадою наших компетентних чинників. Лукін відходив дуже вдоволений з нав'язаного контакту, тим більше, що наші партизани, на доказ «дружби» подарували своїм висо-

Цікава дискусія в Штутґарті

„Вільна Европа" і Україна

В німецькій пресі різних напрямків з'явилося багато гострих атак на програмову політику мюнхенського радіо «Вільна Европа». Німцям, а зокрема виселенцям з Чехо-Словаччини й Польщі дуже не подобається радіопересилання чеського й польського відділу «Вільної Европи», де часто говориться про новий німецький імперіялізм, обороняється кордон на Одері й Найсі і не дається місця пропаґанді ідей за поворот судетських німців на територію ЧСР.

Беручи до уваги щоразу гостріші німецькі виступи, політичний дорадник радіо «Вільна Европа» **містер Ґріффіс** виступив у понеділок 13. жовтня в штутґартській студії для справ східньої Европи з доповіддю про завдання й політику Комітету Вільна Европа взагалі та її радіостанції зокрема. Звичайно, містер Ґріффіс схвалював політику свого комітету.

В дискусії після доповіді, на яку прибуло більше 100 запрошених слухачів, висновки містера Ґріффіса підлягли гострій критиці. Представник словаків, колишній міністер Чернак нарікав на кривду, яку радіо «Вільна Европа» робить словакам, і атакував дух Бенеша в радіо.

Центральним виступом була критична промова відомого посла до бундестаґу від СПД Венера, що на підставі текстів доказував американцям і чехам антинімецькі акценти в мюнхенських радіовисиланнях. З його промови було видно, що німці дуже пильно стежать за програмами «Вільної Европи». Деякі німецькі дискутанти поводилися навіть непристойно.

Від українців у зборах узяли участь панове: Микола Лівицький, Тарас Бульба-Боровець, Роман Ільницький, Олександер Гриценко і Г. Которович. Ред. Микола Лівицький, виступивши в дискусії, звернув увагу авдиторії, що Европа не кінчається на так званих державах сателітах і що за волю Европи борються також Україна, Білорусь, країни Балтики й Кавказу. Він скритикував політику Американського Комітету і взагалі східню політику американців.

Водночас, одначе, український промовець звернув увагу німецьким політикам, що так в Україні, як і в інших країнах на Сході німецькі окупанти лишили по собі дуже погану славу, який факт Совєти використовують тепер для роблення антинімецької пропаґанди. Було б добре, коли б німці подбали про власне радіо, що висилало би поневоленим народам авдиції їхньою мовою з правдивим насвітленням політики сучасної Німеччини. Промову ред. Лівицького міжнародня публіка сприйняла з увагою. Містер Ґріффіс відповів, що Комітет Вільної Европи до справ підсовєтських народів не втручається і порадив запросити на таку дискусію й політичного дорадника Американського Комітету Визволення Народів Росії.

Кажуть, що дуже гострі й дуже отверті виступи німецьких послів під час тієї дискусії справили на відповідальних керівників велике враження. До певної міри свідчить про це повідомлення мюнхенської преси, що директор радіостанції «Вільна Европа» містер Кандон подарував мюнхенському товариству, що опікується дзвіницею «Дер альте Петер», 16.000 марок. **О. Г.**

ким московським гостям на дорогу майже цілого свіжозарізаного «політрука», себто кабана. Нам ішлося про те, щоб якнайдовше відтягати переговори і таким чином паралізувати заплановані масові большевицькі диверсії й їхні жахливі наслідки. Росіянам ішлося також про це саме, але навпаки. Доля населення, самозрозуміло, большевиків ніяк не турбувала. Ми ж уважали нашим обов'язком дбати про долю свого народу в кожній ситуації.

На настирливе домагання підполковника Лукіна, в перших днях листопада 1942 року йому було доручено листа з такими контрпропозиціями УПА:

1. Як громадяни Української Народньої Республіки, українські партизани не потребують жадних амнестій від уряду Совєтського Союзу. СССР для них чужа держава.

2. УПА являє собою суверенну збройну силу Української Народньої Республіки і такою залишиться. Ні в яку чужу армію УПА не віллється. Може бути мова тільки про союзні акції.

3. Перебуваючи в стані війни з Совєтським Союзом від 1917 року, українські збройні сили готові укласти з Совєтським Союзом мир та воєнний союз проти Німеччини тільки тоді, коли СССР визнає суверенність УНР.

4. З моменту закінчення політичних переговорів УПА ладна укласти перемир'я зо збройними силами СССР та дотримувати невтралітету.

5. Загальноповстанчий рух усієї України проти німців УПА підніме тільки тоді, коли буде відкритий другий фронт на Заході та підніматиметься такий самий антинімецький зрив одночасно в усій Европі. В протилежному випадкові зрив самої України німці приборкають, і, поза винищенням цілої нашої нації, він більш нічого не принесе.

Лукін передав контрпропозиції Головної Команди до Москви. За два тижні він знову попросив побачення, щоб доручити нам відповідь Москви. В кінці листопада 1942 року відбулася друга зустріч обох делеґатів. Москва відповідала:

1. Всі наболілі історичні протиріччя та політичні проблеми ми готові полагоджувати шляхом дружніх переговорів. Визнаються обосторонні помилки.

2. Не заперечується суверенність української держави. За таку ми вважаємо Українську Совєтську Соціялістичну Республіку. Передбачаються великі зміни в цілій політиці СССР.

4. Вітаємо перемир'я та невтралітет, але цього мало. Доба вимагає активної спільної дії. УПА може діяти як окрема армія. На військовому секторі

вимагається реалізація поданих пропозицій. Від цього узалежнюються дальші переговори в політичних питаннях.

Коли переговори підполковника Лукіна з УПА не дали бажаного червоній армії результату, себто — українськими руками вбити Коха та викликати всеукраїнське повстання, а народ примусити знову молитися до Москви як до «визволителя», — партизанський відділ полк. Медведєва отримав наказ зреалізувати цей плян власними силами. Підполковник Лукін залишився настало при відділі Медведєва начальником спеціяльної служби. Він використав багато поляків з Рівного та його околиць. З українців Лукіну допомагали заледве кілька місцевих засліплених комуністів, як Гнедюк, Приходько, Кравчук та інші ...»

Кінець невтралітету

«Від половини лютого 1944 року, — читаємо далі в книжці отамана Бульби, — наш домовлений невтралітет з підполковником Лукіним росіяни остаточно й односторонньо зірвали, без ніяких формальностей, по-большевицькому. Вони отримали з Москви наказ усіма силами та засобами безоглядно винищувати всі ті національно-революційні рухи та партизанські організації, які досі не пощастило перетягнути на свою сторону.

19. лютого сталася в нас трагічна подія: начальник нашого головного штабу отаман Леонід Щербатюк-Зубатий і старшина для спеціяльних доручень Головної Команди УПА, хорунжий Кваша-Рибачок, з ними 8 підстаршин і козаків, їдучи вночі на двох санях з Людвіпольського в Корецький район, в корецьких лісах, де досі не було ніякого сліду російських партизан, вскочили просто в засідку двохсотенного большевицького партизанського відділу на замаскованому постої. Пароль уже нічого не допоміг. Замість розминутися по паролях, як це було досі, большевики гурмою оточили наших людей. Всякий спротив і оборона десятка людей проти двох боєвих сотень були безнадійні.

Большевики взяли наших людей у полон. У них не було жадних документів, з яких большевики могли б довідатися, хто саме попався в їх руки. Наші хлопці зарекомендували себе як звичайні партизани, що їдуть додому на тижневу відпустку. Фурман з одних наших саней, до речі, малий хлопчина, в замішанні спромігся втекти, не зважаючи на густу пальбу з совєтських автоматів. Правда, його ранили, але він все таки втік, і це налякало большевиків, які знали, що в цій околиці ми мали багато партизанських груп, розташованих по хатах та землянках. Командир відділу видав наказ негайно всіх зловлених «ворогів народу» розстріляти і продовжувати свій марш на захід.

Обеззброєних наших партизан доручено розстріляти екзекутивному рою НКВД при відділі. Під час екзекуції ще одному нашому партизанові, теж раненому, вдалося втекти до своїх. Решту вісьмох большевики на місці розстріляли. Обдерли з усього до голого тіла, взяли навіть скривавлену білизну. Вісім голих трупів вкинули в сіно на санях, відвезли на хутір і повкидали в колодязь. Зверху притрусили сіном. Зробивши це, подалися за своїм відділом, спокійні, що всякий слід заметений.

Але отаман Зубатий мав велике щастя в абсолютно безперспективному нещасті. Він отримав аж 6 ран, — і ні одна з них не була смертельна. Одна куля пробила лице з-під ока наскісь і вирвала три зуби. Друга протяла мязи лівої руки вище ліктя, третя литку, четверта стегно, п'ята трапила в клуб, а шоста пройшла дивовижно 44-сантиметровою «траєкторією» під шкірою від лопатки до самої мидниці і ніде не зачепила кости. Доля людини — незбагнена таємниця.

Від пострілу в голову отаман Зубатий утратив притомність. Прийшов до себе, коли опинився зовсім голий і на снігу. Чув, як його кидали першим на сіно в сани. Чув, як на нього кидали решту трупів його товаришів. Тепло застигаючих трупів врятувало його від закостеніння на морозі. Кров убитих стікала на нього й застигала. Заливала очі. Але, на щастя, за кілька хвилин сани зупинилися. Большевики поскидали трупи вбитих українців у колодязь. «Трупа» Зубатого — останнім. Присипали зверху сіном і поспішно втекли до своєї частини. Отаман Зубатий виліз по дерев'яних цебринах з колодязя, що, на його велике щастя, не був глибокий. Побіг на світло найближчої хати. Вже вибивався із сил через кровотечу. Впав на сніг. Останками надлюдської півсвідомої енергії доволікся до хати. Зашкрябав у двері і впав біля них без пам'яті. Селяни його підібрали. Дали першу примітивну допомогу і негайно відвезли на зв'язковий пункт УПА. А ще за годину ранений уже був у нашому польовому шпиталі, де ним зайнявся фаховий лікар. За 4 місяці — «розстріляний і втоплений» Зубатий знову був на своєму посту.

По інших районах тієї ж ночі, з 19. на 20. лютого 1943 року, большевицькі партизани всюди намагалися без розбору масово вбивати наших людей, але це їм не пощастило. Ми подали тривогу по всіх лініях зв'язку. Ворога відбито, і від цієї ночі УПА офіційно вступила в відкриту боротьбу на два фронти: проти Гітлера і знов — проти Сталіна.»

В Союзі Вільної Преси

13 різних східньоевропейських національностей належать но Союзу Вільної Преси, організації, що об'єднує пресу бездержавних чужинців у Німеччині і має своє бюро в Мюнхені. 10. жовтня по обіді в репрезентаційній залі мюнхенської ратуші відбулося урочисте відкриття річних загальних зборів Союзу, на яке прибули визначні американські, німецькі й еміґрантські гості.

Збори відкрив, заступаючи хворого дотеперішнього віце-голову Союзу, українця Ілька Поповича, видавець болгарської газети німецькою мовою «Вільна і Незалежна Болгарія» **п. Ноев,** вітаючи, між іншим, американського віце-консула в Мюнхені **містера Кендріка,** представника пресової палати з Бонну **п. Зеера,** делеґата державного комісара д-ра Оберлендера, **радника Шепе,** керівника Студії східньоевропейських справ при штутґартському радіо **п. Ґельбе-Гавзена** і багатьох інших.

Змістовну промову про значення роботи Союзу Вільної Преси сказав дотеперішній голова Союзу румунський журналіст **Васіле Думітреску,** підкрес-

ливши в ній так політичне значення вільного слова поневолених народів на еміґрації, як і добрий вплив чужинецьких газет на масу їх читачів, виставлених на чужині на різні деструктивні небезпеки.

Радник Шепе висловив готовість німецьких кіл допомагати вільній пресі чужинців, що бореться з великими труднощами, а інші німецькі промовці своїми виступами засвідчили велике зацікавлення громадських і політичних кіл сучасної Німеччини до східньоевропейської еміґрації.

Після офіційної частини відбулася товариська гутірка членів Союзу з гостями при чарці вина. В окремій залі можна було оглянути виставку преси 14 народів, а в тому числі і багатий український відділ. На жаль, в українському відділі, крім українських часописів, газет і книжок, не можна було зауважити інформаційних видань німецькою мовою. Такі видання мають румуни, латвійці, мадярська військова організація і болгари.

В суботу 11. жовтня в тій же залі відбувалися річні загальні збори Союзу. Головою зборів на внесок мадярського журналіста д-ра Марки вибрано ред. Г. Которовича, а до президії редактора юґославської газети Парежаніна, словацького журналіста д-ра Тєня-Звонаря та білоруського редактора д-ра Станкевіча. Під час засідання з'явився сенатор Акерман і вітав вільну пресу від голови міста Мюнхена Віммера, за що дякував йому ред. Которович. В жвавій і запальній дискусії українець д-р Стахів і поляк п. Червінський критикували зокрема фінансову політику управи, натомість балтійці, чехи, мадяри, румуни і росіяни дотеперішню працю президії схвалювали.

Між іншим, російська група вперше від часу існування Союзу взяла в більшому складі (редактори Колюжний, Клімов, Лебедєв) участь у річному засіданні і, до речі, не голосувала ні за одну українську кандидатуру в виборах до нової управи.

Головою на новий рік вдруге вибрано **п. Думітреску,** заступниками болгарина, мадяра і поляка.

Українська група визначила на новий рік своїми делеґатами редакторів **Володимира Стахова і Романа Ільницького.** Кандидатура п. Ільницького на секретаря нової управи дістала лише 3 голоси, тоді як контркандидат естонець Райзенберґ отримав 23 голоси. Це вже вдруге українців демонстративно не вибрано до органів Союзу, хоч, як відомо, п. Ільницький в 1947 році був першим ініціятором створення такого Союзу, а навіть першим його головою. Дехто з членів української делеґації схвилювався від такого антиукраїнського настрою і підкреслено давав цьому вислів. Коли ж ми пробували в розмовах з делеґатами різних національностей вияснити, в чому суть такої непопулярности українців, які заступають у Союзі найбільшу кількість газет, то нам дали зрозуміти, що кандидатуру п. Ільницького зрозуміли як намагання розбудувати в Союзі впливи АБН-у. Політика АБН-у викликає тепер багато застережень навіть колишніх чужинецьких членів цієї організації, як, наприклад, балтійці чи білоруси.

З тих причин річні збори закінчилися виразним дисонансом непорозумінь між українцями і іншими національними групами. Звичайна річ, не всі українські представники погоджувалися на гострі виступи своїх колеґ, але, не бажаючи викликати зайвих конфліктів на очах чужинців, мовчали.

Українська група повинна б серйозніше подумати над своєю тактикою в Союзі Вільної Преси, який після довшого часу безперспективности і животіння починає знаходити зацікавлення в дуже поважних чужинецьких колах. Демонстративну співпрацю українських делеґатів на згаданих зборах з поляками решта членів зрозуміла як тенденцію зменшити значення Союзу Вільної Преси на користь Федерації Вільної Преси, що має, як відомо, свій осідок у Лондоні і, перебуваючи під головуванням польского журналіста Болєслава Вєжбянського, вважається організацією з великими польськими впливами.

Варто зазначити, що, завдяки фінансовій допомозі деяких німецьких інституцій, Союз Вільної Преси видав уже чотири числа бюлетеню німецькою мовою під заголовком «Фрає Прессе Корреспонденц», де вміщуються в німецькому перекладі цікавіші статті з усіх чужинецьких газет у Німеччині. В останньому числі цієї «Кореспонденції», виданому з нагоди з'їзду, вміщено, між іншим, більшу інформацію про підстави української національної політики, зроблену на основі інтерв'ю інж. Дм. Андрієвського в паризькому «Українському Слові». С.

Навколо одного ватиканського послання

Наступний папа буде росіянин?

Так званий «Апостольський лист до всіх народів Росії», як слушно пише деяка українська католицька преса, «залишиться документом сумних часів і для Католицької Церкви добра не принесе. Росіяни правильно витлумачили намір Папи Пія XII. Ці тлумачення однозгідні в тому, що Папа Пій XII проти розчленування Росії і проти сепаратистів, як український народ називають росіяни . . .»

Свідчать про це голоси чужинецької преси, яка починає навіть твердити, що наступником Папи Пія XII може бути росіянин. Німецький часопис «Ноє Пост» повідомляє, що теперішній Папа, реорганізовуючи в модерному дусі релігійні ордени, працює також над зміною виборчої системи свого заступника. Досі нового Папу вибирали лише кардинали. В майбутньому учасниками виборів можуть бути усі єпископи, яких є щось 300 і з яких 200 могли б прибути до Риму. Як відомо, в 1590 році Папа Сікст встановив число кардиналів на 70. Ця традиція затрималася досьогодні, але в живих лишилися ще тільки 46 кардиналів. 16 з них італійці, 30 чужинців, що доказує інтернаціоналізацію Римо-Католицької Церкви. Якраз ця обставина могла викликати здогади, що наступний Папа не буде італійцем. Першим кандидатом на нового Папу вважають кардинала ГРИГОРІЯ ПЕТРА IV АҐАҐІЯНІЯНА, патріярха вірменів.

Німецький часопис звертає увагу, що вірменський кардинал Аґаґіяніян є, так, як і Сталін, кавказець. Він родом з Акальчика в Грузії. 11-літнім хлопцем він був висланий як незвичайно здібний

Викликають звірячу ненависть до американців

Московська пропаґанда навколо Карпатської України

Енерґія, з якою провадиться комуністична пропаґанда супроти вільного світу, намагаючись викликати серед населення СССР звірячу ненависть першою мірою до Америки, набрала останнього часу на сторінках московських офіціозів шаленого розмаху та «нових» форм:

«Гнівом сповнені серця металюрґів України, трудящих Донбасу, що дізналися про нові страшні злочини американських імперіялістів у Кореї... Не знайти, мабуть, на землі жадної людини, що не відчувала б у ці дні ненависти до американських аґресорів... Ми, українські металюрґи, вимагаємо суворого покарання військових злочинців, вимагаємо припинити криваву аґресію в Кореї...» («Ізвєстія», 7. 6. 1952 р.)

«...Вбивства безборонних військовополонених на острові Кодже й у Пузані, випробовування на них отруйних газів і смертноносних бактерій викривають перед світом звіряче обличчя американських імперіялістів... Трудящі України, як і цілий совєтський народ, висловлюють братні почуття солідарности героїчним оборонцям свободолюбної Кореї...» («Ізвєстія», 4. 6. 1952 р.)

Ця гістерія говорить сама за себе — це гістерія тварини, що збожеволіла. Ми не звернули б уваги на цю зливу комуністичної лайки, якби ця гістерія ненависти до вільного світу не виносилася б на поля московської преси від імени **українських металюрґів, українських трудящих Донбасу, від імени українського народу.** Ми не звернули б, кажемо, уваги на це, якби Москва, для того, щоб під час майбутнього неминучого зудару між силами волі й неволі забезпечити себе прихильністю українського народу, для того щоб виплекати серед українців ненависть до США, не вдавалася до нових огидних методів фальсифікувати недавнє минуле нашого народу. Прикладом такої обурливої фальсифікації і є публікація на сторінках «Ізвєстій», ч. 72 (10835) великої статті К. Черкашіна «Документи обвинувачують»:

«...Старший викладач Ужгородського університету В. Нєтачаєв, доцент М. Лелекач і студент-випускник історичного факультету І. Гранчак закінчили наукове вивчення матеріялів Закарпатського обласного архіву... Ці документи незаперечно доказують, що американські імперіялісти використовували в 1918—1920 роках Закарпаття як плацдарм для збройного нападу на молоду совєтську республіку... Коли наслідком першої світової війни 1914—1918 років розпалася «клаптяна» Австро-Угорська імперія, трудящі Закарпаття рішуче й одностайно висловили непохитне бажання поєднатися з своїми старшими братами — російським і українським народами...»

«В рапорті начальника Середнянської округи з 28. листопада 1918 року говориться про настрій селян: «Народ тримає себе разом з українською нацією й з нею бажає поєднатися.» Стремління закарпатців поєднатися з Україною не могла приховати навіть найбільша реакційна преса того часу. Кореспондент часопису «Грекокатолицький огляд» писав у числі з 24. листопада 1918 року: «В районі Хусту, особливо серед селянської бідноти, почався рух за еміґрацію на Україну...», і далі: «Симпатія до України все більше й більше посилюється серед мараморських українців».»

Документи, що їх наводять «Ізвєстія», показують, що закарпатці **тримали себе разом з українською нацією й з нею бажали поєднатися.** Але це не вадить «Ізвєстіям» писати про поєднання зі «старшим братом» — **російським!**

Даємо нашому читачеві змогу прочитати повністю статтю «Ізвєстія», статтю-взірець найбрутальнішого прикладу фальсифікації історії:

«...Проти цього природного прагнення (поєднатися таки з Україною, а не Росією! Навіть спираючись на документах, що їх наводять самі «Ізвєстія» — Ред.) закарпатських трудящих виступили американські імперіялісти, для яких Закарпаття протягом довгих років служило постачальником дешевих робочих рук і цінної сировини. В книзі «Експозе» Г. Жатковича подається заява президента

учень до Риму, де здобув докторат філософії, теології й канонічного права. Після цього був два роки на Кавказі. Він, нібито, проросійської орієнтації і говорить чистою італійською мовою. Викладає догматику в Ватикані. В 1947 році він став патріярхом, а, маючи 53 роки, кардиналом. Тепер Аґаґіяніянові 57 років і він грає велику ролю в роботі так званого КОЛЕҐІЮМ РУССІКУМ, що поставила собі за мету об'єднання Східньої й Західньої Церкви. Німецька газета вважає цю мету найважливішим завданням Ватикану. Правда, вибір кардинала російської орієнтації Папою мусів би зламати 400-літню традицію, бо лише раз — за цей час — у 1522 році Папою став не італієць, а голляндець Ґардіян VI.

Можливо, що здогади німецького часопису насичені фантазією. Але згаданий нами на початку «Папський лист до всіх народів Росії» проречисто показує, що впливи Колеґіюм Руссікум у Ватикані далеко сильніші, ніж впливи українських католицьких епископів, що, замість думати про рятування християнської моралі поневоленого большевизмом народу, мріють про окатоличення України. Нам здається, що незалежна Україна під релігійним оглядом буде визнавати повну релігійну толеранцію, отже шануватиме права своїх громадян-католиків, але вона у масі свого населення не може і не буде орієнтуватися ані на Ваткан, ані на Москву чи Варшаву, ані навіть на Царгород. Автокефальна Українська Православна Церква у соборній і незалежній українській державі буде визнавати своїм единим національним пастирем святішого патріярха всієї України на відновленому престолі благочестивих митрополитів золотоверхої столиці України Києва.

США Вудро Вілсона з 21. жовтня 1918 року про те, що стремління закарпатських українців до з'єднання зо своїми єдинокровними братами «непрактичні і не зустрінуть згоди з боку союзних держав».

«Для здійснення своїх аґресивних плянів щодо Закарпаття Вашінґтон використав жалюгідну купку закарпатських зрадників батьківщини, що знайшли сховище в США. Ці платні аґенти американських імперіялістів дістали завдання розгорнути серед українців-еміґрантів антисовєтську діяльність. З цією метою були створені такі організації, як «Об'єднання греко-католицьких руських братів у США» й «Об'єднання греко-католицьких церковних братів». На чолі цих «об'єднань» стали реакційні уніятські священики, що були зобов'язані сприяти здійсненню аґресивних цілей американських правителів щодо Закарпаття.

«Активну антисовєтську діяльність спочатку в США, а потім на Закарпатті розгорнули аґент американської розвідки журналіст Лагута й прислужник Воллстріта, юрисконсульт відомого концерну «Дженерал моторс» Жаткович. За вказівками й за гроші правлячих кіл США він організував так звану «Американську народню раду русинів». Її керівником американська розвідка призначила одного з своїх аґентів фабриканта Ю. Гардоша. «Американська народня рада русинів» провадила аґітацію за приєднання Закарпаття до буржуазної Чехо-Словаччини, що була тоді слухняною зброєю в руках американських імперіялістів. 12. листопада 1918 р. в Скрентоні (США) був скликаний організований Жатковичем конґрес, що, всупереч волі трудящих Закарпаття, а також поза бажанням закарпатських робітників та селян, що проживали на еміґрації, прийняв потрібне Вашінґтонові рішення.

«Жаткович негайно післав це рішення президентові США Вілсонові. Через декілька днів Жаткович отримав таку телеграму з Білого Дому: «Поважаний пане Жаткович. Дякую вам за листа від 15. листопада. Питання, про які він повідомляє, дуже мене цікавлять. Радуюся з вами успіхові, що його ви досягли на шляху до кращого майбутнього. Сердечно вам вдячний, Вудро Вілсон».

«У лютому 1919 року Жаткович і Гардош за вказівкою президента Вілсона виїхали до Парижу на мирову конференцію, де вони виступали як «представники» населення Закарпаття.»

«Коли американське інтервенціоністичне військо, — пишуть далі «Ізвєстія», — провадило бої з частинами молодої Червоної Армії на півночі Росії, на Закавказзі та Далекому Сході, Вашінґтон спрямував на Закарпаття «з особливим завданням» спеціяльну військову місію США, що її очолив материй (sic! — Ред.) розвідник і диверсант полковник Бенджамін Паркер.

«Офіційно полковник Паркер іменувався радником при французькому генералі Енноке, що був головним командувачем так званої карпато-руської армії. Військо Енноке, діючи в запіллі угорської червоної армії, провадило боротьбу проти партизанських та червоноґвардійських загонів трудящих Закарпаття, що встановили в своїй країні совєтську владу. Паркер отримав завдання організувати бази для диверсій та шпигунства проти Совєтської Росії, координувати військові дії інтервентів на Закарпатті й встановити тут владу маріонеткового американського уряду.

«На допомогу Паркерові післано цілий загін шпигунів у сутанах. Американська «духовна місія» на чолі з попом Ґордоном і особистим представником римського папи єзуїтом Нярадій насаджувала у країні резидентів американської розвідки з числа уніятського духівництва, провадила підривну діяльність, спрямовану на підготову окупації Закарпаття військом інтервентів. Військових і духовних американських місіонерів підтримувала купка буржуазних націоналістів, поміщики, куркулі й реакційне чиновництво.

«У квітні 1919 року Паркер отримав привезений Жатковичем наказ про приспішення підготови інтервенції на Закарпатті, щоб швидше встановити там вигідну Вашінґтонові владу чеської буржуазії. 16. квітня 1919 року з Ужгороду та Мараморощини почався наступ окупаційного війська. За п'ять днів у Мукачеві й Берегові спалахнуло контрреволюційне повстання, що його підготували аґенти Паркера, буржуазні націоналісти І. Каминський і Ю. Козьма.

«Частини угорської червоної армії разом з загонами закарпатських партизанів і червоноґвардійців героїчно боронилися від добре озброєних американцями інтервентів та білоґвардійців. Робітники й трудящі селяни Закарпаття самовіддано підтримували своїх захисників. Рішучі дії червоноармійських, партизанських і червоноґвардійських частин, багаточисельні страйки й демонстрації трудящих до смерти перелякали Паркера, Жатковича й інших. Жаткович виїхав до Парижу просити допомоги у своїх американських хазяїв. І допомога не забарилась прийти. Генерал Енноке ввів до Ужгороду французькі частини. При збройній підтримці французів об'єднані контрреволюційні сили білочехів та білорумунів по-звірячому розправлялися з захисниками свободи Закарпаття.

«Жорстоко розправлялись окупанти з мирним населенням Закарпаття. Цього не могли приховати навіть буржуазні часописи. Так, часопис «Русская земля» в числі з 13. грудня 1919 року писав, що інтервенти «беруть одяг, взуття, гроші, в кожному вбачають ворога для себе, б'ють старих, молодь, жінок». Невинних людей розстрілювали без суду й слідства. Тисячі людей були замучені у в'язницях і концентраційних таборах. У розстрілах полонених командирів і комісарів Червоної Армії в Ужгороді й Ужгородській окрузі безпосередньо брали участь американський полковник Паркер і зрадник Жаткович.

«У травні 1919 року Паркер створив в Ужгороді «Американський комітет громадської інформації» з розгалуженою сіткою аґентів в усій країні. Від них Паркер отримував вичерпні дані щодо економіки Закарпаття й іншу шпигунську інформацію. Одночасно через своїх аґентів цей філіял американської розвідки постачав озброєння петлюрівським бандам, що діяли на території Совєтської України.

Про що люди говорять

Неконсеквенції бандерівської пропаґанди

Деякі українські газети надто трагічно поставилися до повідомлення, згідно з яким, з днем 22 серпня 1952 Степан Бандера уступив із посту голови проводу Організації Українських Націоналістів і передав ці функції голові проводу ОУН на українських землях — до часу нового вибору голови проводу ОУН. Орган українських гетьманців «Ранок» пройнявся цим повідомленням навіть так, що написав, немов би в роках 1945—1951 Степан Бандера був визначним провідником і авторитетом і тому мав великий вплив на весь уклад громадського життя української еміґрації.

Одверто кажучи, на нас ця вістка не справила ніякого враження. Українська громада на еміґрації прийняла вістку про уступлення Бандери не так з тривогою, як цього хотів би «Український Самостійник», як радше із звичайним людським зацікавленням. Як ми вже писали, в проводі ЗЧ ОУН протягом довшого часу формувалася опозиційна група, яка не погоджувалася з самовіллям та політичною лінією Бандери й Стецька. Ця опозиційна група, керована панами Кордюком, Ленкавським, Підгайним і Матлою, старалася договоритися принаймні з ЗП УГВР, а щодо зовнішньополітичної ситуації вважала, що ще не все програне і що українська справа вимагає продуманої боротьби.

Одначе, в останній час значний вплив на Бандеру здобув розчарований різними невдачами редактор Зенон Пеленський, якого можна тепер зустрічати досить часто в товаристві Бандери в різних мюнхенських ресторанах. Ментальності Бандери якраз і сподобалася відома концепція Пеленського про «блискуче відокремлення», перенесена ним і у зовнішньополітичну сферу. Коли конфлікт за правильність концепції назрів так, що грозив новим розколом, Бандера залишив свій пост. Його резиґнацію треба розцінювати не тільки як вияв самовідречення, але як хитро продуманий крок, що має його наблизити до давно вимріяної мети, а саме, нового формального **заведення в ОУН фюрерського принципу,** зліквідованого, як твердить стара опозиція, так званим третім великим збором ОУН у 1943 році. Ясніше кажучи, Бандера сподівається, що новий конґрес не прийме його резиґнації і «спонтанно» вибере його фюрером.

Але Бандера забув дві речі: найперше те, що коли в краю існує організована сітка ОУН, то на неї більший вплив матиме один із провідних людей старої опозиції, який протягом двох років перебуває в Україні, а далі факт, що бандерівці за океаном, познайомившися з демократичним ладом, не радо дозволяють себе трактувати так, як це робилося по таборах, а навпаки, в багатьох питаннях починають мати самостійну, себто, іншу думку від тих «наказів», які до них приходять з революційної квартири на Алляху.

Пропаґандивна лінія, яку накинув Бандері вищий за нього політично редактор Зенон Пеленський, почалася значними неконсеквенціями. Коли в великому коментарі, в якому Бандеру патетично названо «несплямленим прапором революції», читаємо речення, що «український революційний націоналістичний рух ніколи не орієнтувався на чужі сили, ані ніколи не служив і не служитиме чужим панам», то негайно спостерігаємо дивну розбіжність такого речення з веденою досьогодні пропаґандою нещасливого акту 30. червня 1941 року, або коли читаємо в цьому коментарі, що . . . «наша ставка на власні сили тепер ще більше скріпляється. Загально кажучи, це є заповідження ще більш безкомпромісової боротьби проти всяких антиукраїнських акцій усіх західніх кіл — офіційних і неофіційних» —, то мимоволі мусимо визнати їх неконсеквентними, перечитавши на тій самій сторінці «Українського Самостійника» коментар про жаль п. з. п. до американського сенатора Тома Конеллі, який (Конеллі) не хоче посилати американських синів до Східної Европи на те, щоб мали бути вимордовані при спробі визволення поневолених країн з-під російського панування.» Де ж консеквенція? Якщо бандерівці хочуть орієнтуватися на власні «революційні дивізії», то чому їм возитися з американськими сенаторами? Бандера збудує Україну сам, і наплювать йому на американців. Але якщо пан генеральний пропаґандист Бандери витикає американцям фальшиву політику, а, значить, хоче їх навернути на правильний шлях, то хай не деклямує пустих фраз про те, що ні на які закордонні сили нам орієнтуватися не треба. Історія поневолених народів, а саме історія Греції, Болгарії, Польщі, Румунії, Чехо-Сло-

---

«Паркер, Енноке й інші ватажки інтервентів створили на Закарпатті велику кількість інших шпигунсько-диверсійних організацій. За завданням Паркера уніятський піп Августин Волошин, званий «чорним патером», створив таку організацію під назвою «Руська народня партія». За організацію цієї «партії» Волошин отримав від Паркера десять тисяч долярів. На Закарпатті було створено також відділ «Американського союзу християнської молоді», що отримав для своєї діяльности три мільйони долярів. Лідер цього союзу американський розвідчик Франклін Гейлорд спеціяльно приїздив до Закарпаття, щоб проінструктувати своїх підручних. Гейлорд особливо «натискав» на організацію терористичних актів проти керівників комуністичної партії й керівників інших демократичних організацій,

«Робітники, селяни, інтеліґенція Совєтського Закарпаття ніколи не забудуть кривавих злочинів американських імперіялістів і їхніх підлих аґентів. Історичні документи з державного архіву ще раз викривають брудні махінації підпалювачів нової війни. — **К. Черкашін,** власн. кор. «Ізвєстій».»

Звернімо увагу на останній уступ статті «Ізвєстій». Ось, воно! Знайоме! Стара історія!

Гадаємо, що коментарі з приводу фальсифікування історичних подій на Закарпатті, зайві. Ясним стає одне: Кремль відчуває слабкість власних сил для запланованого наступу на вільний світ. Кремль намагається схилити на свій бік український народ, Кремль намагається виплекати серед населення України звірячу ненависть до США. Ми ж гадаємо, що дезінформація «Ізвєстій», розрахована на виклик обурення громадян УССР Америкою, зарані приречена потерпіти фіяско. Бож український народ вивчав, творив і знає свою історію без повчань московського комуністичного офіціозу. І він ніколи не буде виступати проти волелюбної країни оспіваного Шевченком Вашінґтона!

Розкриваються таємниці минулої війни...

Хто вбив віце-губернатора Галичини?

Военне видавництво Військового міністерства СССР видало минулого року нову книжку героя Совєтського Союзу Д. М. Медведева під заголовком «Сильні духом». Прізвище автора нам уже відоме. Три роки тому він випустив свою першу книжку «Це було під Рівним», а в роки другої війни командував окремим відділом совєтських партизанів, що мали за завдання провадити антинімецьку диверсійну роботу в Мозирських лісах, на Рівенщині та в околицях Львова. Цю книжку, написану, безумовно, на замовлення комуністичної партії, варт було б масово розповсюдити як найкращий підручник партизанської тактики. Вона розкриває багато маловідомих досі таємниць подій, що відбулися в бурхливі роки німецької окупації України, а, між іншим, дає багатий фактичний матеріял, хто з українців, — а їх було дуже багато, — працював на Волині й у Галичині з совєтським підпіллям і активно виступав проти дій загонів отамана Тараса Бульби та відділів УПА, що в книжці переважно називаються «мельниківцями».

Про «переговори» Медведева з отаманом Бульбою пишемо ширше на іншому місці. Тут — хочемо звернути увагу на інший фраґмент книжки, а саме на ролю атентатника, совєтського старшини **Ніколая Івановича Кузнецова,** що особисто застрелив кількох визначних гітлерівських функціонерів у Рівному й у Львові. Про ці події у свій час гуділа ціла Україна, але ім'я атентатника не було відоме. Ще цікавіше, що Кузнецов, зодягнений в однострій німецького гавптмана, спромагався провадити свої акції безкарно і що після цілої низки вдалих нападів **його вразила рука українських партизанів на Волині.**

Книжка Медведева наводить у цій справі повністю рапорт начальника німецької поліції безпеки й СС у Галичині, оберштурмбанфюрера д-ра Вітіска, до генерал-льойтнанта Мюллера в Берліні. Згідно з цим донесенням, підвідділ українських націоналістів 2. березня 1944 року затримав у лісі біля Білгородки в районі Верби на Волині трьох совєтських аґентів з фальшивими німецькими документами. Одним з них був Кузнецов, що видавав себе за німецького гавптмана Павля Зіберта, який у Рівному вбив заступника райхскомісара Коха, **д-ра Функа, і генерала Ільґена.** У Львові «Зіберт» намагався вбити губернатора Вехтера, але це йому не пощастило. Він убив натомість з автомата навпроти музею ім. Франка (9. лютого 1944 р.) **галицького віце-губернатора д-ра Бауера і шефа його адміністрації д-ра Шнайдера.** Утікаючи після того атентату, «Зіберт»-Кузнецов був затриманий у селі Куровицях відділом жандармерії майора Кантера, якого теж убив і, лишивши авто на шляху, подався разом із шофером партизаном Беловим у ліс. У лісі біля Ганович Кузнецов перебув кілька днів у відділі українського комуніста Приступи і пізніше подався на Схід з наміром перейти фронт, щоб згодом на совєтському літаку парашутним шляхом потрапити до Кракова і там далі вести атентати. Біля Верби, як сказано, Кузнецову повернулась нога, і його разом з іншими совєтськими партизанами розстріляли українські повстанці.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ХВОРИХ УКРАЇНЦІВ ПО ШПИТАЛЯХ НІМЕЧЧИНИ!

АКТИ ҐЕСТАПО В СОВЄТСЬКИХ РУКАХ

Після того, як большевики зайняли Львів, вони знайшли в будинку Ґестапо копію згаданого акту. Верховний Совєт СССР присвоїв Кузнецову звання героя Совєтського Союзу посмертно. Цікаво, що Кузнецов ніколи не був у Німеччині, а мову вивчив бездоганно, працюючи на одному уральському заводі з німецькими інженерами. Це був не лише комуніст, але й російський шовініст, який, між іншим, в одному із своїх листів до брата написав таке: «Не перевелися в Росії патріоти. Невже можу я, російська людина, большевик і сталінець, лякатися смерти? Будь завжди вірний Сталінові. Тільки він і його партія забезпечать силу нашої російської батьківщи-

вашчини, балтійських держав і навіть США показує, що без допомоги зовнішніх сил годі здобути незалежність. Пан Пеленський це добре знає і повинен це сказати панові Бандері.

А, зрештою, не ображаючи їх, нам здається, що час їх на годиннику української визвольної боротьби вже проминув. Іншими словами — багато галасу з нічого. І так саме цю нову бандерівську рухливість сприйняла українська прилюдна опінія. А це свідчить про її політичне визрівання і зростаючу нехіть до фраз без покриття.

Два питання

Логічний хід справ і вимоги поточного життя ставлять перед ДОБРУС у Західній Німеччині два організаційні питання, що їх неминуче треба буде розв'язати на наступнім 1-м Делеґатськім З'їзді ДОБРУС, при затвердженні його статуту. Насамперед, при усталенні обсягу поняття «репресований совєтами» доведеться визначати, чи йдеться при тому про всякого репресованого, чи тільки про репресованих з причин політичного характеру.

Всі колишні підсовєтські кацетники знають, що в концтаборах ҐПУ-НКВД-МҐБ була істотна різниця в становищі поміж ув'язненими за ст. 54 КК УССР (зглядно ст. 58 КК РСФСР) і іншими політичними в'язнями, з одного боку, та особами, засудженими до концтаборів за злочини кримінального або побутового характеру. В той час як перші не допускалися до керівної праці в концтаборі і взагалі трактувалися й обмежувались як непевний, ворожий совєтській владі елемент, — другі розглядалися як «соціяльно-близькі» совєтській владі і висувалися на адміністративні пости, тобто — як підпомічники кадрових чекістів, і навіть на працю довірочного, секретного характеру (напр., в УРО, УРЧ, УРБ, III частина тощо), до якої каерам не могло бути жадного доступу.

І хоч у совєтському законодавстві й судовій практиці, а особливо в «карно-виховавчій» діяльності органів ҐПУ-НКВД було переплутано поняття карних злочинів і політичних «злочинів», — все ж таки різниця в становищі в совєтських кацетах каерів і «соціяльно-близьких» була такою істотною і наявною, що ми тепер не можемо цього забувати й занедбувати. Тому, на нашу думку, членами ДОБРУС можуть бути тільки особи, репресовані совєтами з політичних причин. Розуміється, в кожному окремому випадку треба бути уважними до всіх у сукупності фактів пережитого під совєтами кандидатом у члени ДОБРУС, та й членами його родини, — щоб винести справедливо висновок, чи є в даному разі політична репресія большевиками постраждалого, чи маємо справу тільки з наслідками карного або побутового злочину.

Другим, не менш складним питанням є визначення певного ставлення до колишніх комуністів, тобто, членів КП(б)У [зглядно ВКП(б)] та комсомольців, що їх було ув'язнено органами совєтської влади, з втратою ними при тому звичайно своєї партійної й комсомольської приналежности. Досвід показує, що серед цієї категорії підсовєтських в'язнів, крім розгалуження на засуджених з побутово-кримінальних причин та репресованих з політичних мотивів, — є навіть в умовах в'язничного перебування морально-політична диференціяція: одні з них залишаються переконаними комуністами й апологетами совєтської системи, вважаючи при тому, що з ними трапилася тільки «помилка» совєтської юстиції або

ни. Лише він і наша сталінська партія і ніхто більше.» Варто, щоб ці слова перечитали діячі Американського Комітету.

Якщо вірити книжці Медведєва, то свої успіхи Кузнєцов завдячував, між іншим, надзвичайній допомозі місцевих польських і українських комуністів, старших і молодших. Багато з них загинуло, але інші зробили кар'єру. Борис Крутиків посідає визначний кооперативний пост у Західній Україні. Микола Гнедюк працює секретарем райкому партії на Львівщині. Іван Кутковець працює агрономом у Галичині, а партизанки Оля Солимчук і Марина Кіх потрапили навіть у Верховний Совєт України.

Ми далекі від того, щоб робити пропаґанду совєтским партизанам минулої світової війни. Проте, мимоволі напрохується одне важливе зауваження. З документальної книжки Медведєва виходить, що якраз у Галичині й на Волині, як наслідок реакції на певні непродумані і з національного погляду шкідливі акти наших радикальних елементів, багато українців свідомо підтримували дії ворожих українській справі совєтських партизанів і не вагалися стріляти в наших національних повстанців. Ми абсолютно далекі від того, щоб підтримувати тезу пропаґандистів з НТС, мовляв, комунізм це явище інтернаціональне, властиве не лише росіянам, але й українцям, — проте, ми вважаємо своїм обов'язком звернути увагу всіх відповідальних українських кіл, а зокрема тих, які ще не втратили віру в свою ролю в прийдешніх подіях, на цей сумний і застрашаючий для нас факт. З тих причин ворожу нам під кожним поглядом московську книжку Медведєва рекомендуємо перечитати обов'язково всім українським політичним провідникам, військовикам, **а зокрема вчорашнім і майбутнім визвольним партизанам.** З неї можна довідатися, хто, де, коли й чому зраджував нас учора і хто може бути дуже небезпечний для нас узавтра. А найперше рекомендуємо прочитати цю книжку українським хвильовистам, які легкою рукою гадають здобути симпатії українських комуністів. Інша річ, що багато з тих учорашніх совєтських героїв українського походження напевно вже самі побачили, що шлях, який вони вибрали під час другої світової війни, не був шляхом до особистого й національного щастя. Бо «Москва сльозам не вірить», а зроблені їй послуги, навіть коштом зради власному народові, — забуває.

що це фракційна репресія з боку переродженців-сталінців; інші ж, переживши на собі страхіття «пролетарської диктатури», — рішуче розривають із своїм большевицьким минулим, засуджують його судом свого сумління, стидаються його, як фатальної помилки і стають звичайними нормальними людьми, як і всі страждальці совєтського пекла.

Отже, через це, на нашу думку, ДОБРУС, з одного боку, не може бути використовуваний як морально-політичний азиль для колишніх комуністів і комсомольців. Таких осіб засадничо не можна приймати до лав ДОБРУС, незалежно від стажу й характеру підсовєтського ув'язнення чи репресії. Коли б ми не дотрималися такої засади, то ДОБРУС був би загрожений засміченням саме тим елементом, що може бути принципово ворожим меті й завданням ДОБРУС, бо всім відома спритність і активність п'ятиколонників.

Але, з другого боку, уявляється недоцільним одкидати від співпраці проти большевизму тих колишніх комуністів і комсомольців, що перестали бути такими за переконанням і за дією, а хочуть і можуть чесно й щиро допомогти в загальній боротьбі вільного людства проти ґанґрени світової змови большевиків-комуністів. Особливою мірою це може стосуватися тих комсомольців, що їх спонукано ще в напівдитячому віці вступити до ВЛКСМ або що їх примушено мімікруватися таким способом загрозливими обставинами ненормального підсовєтського життя. Тому найдоцільнішим уявляється визнати можливість роботи індивідуальні винятки з правила щодо неприйняття до ДОБРУС колишніх комуністів і комсомольців, подбавши при тому про таку технічну процедуру цих винятків, щоб небезпека просякання до ДОБРУС політично ворожого елементу була виключеною.

Ми закликаємо всіх членів ДОБРУС в Західній Німеччині зосередити свою увагу на цих двох питаннях, щоб іти певним шляхом у дальшому розвитку нашої організації.

Управа ДОБРУС в Західній Німеччині

Кожному слово

Помагають Москві

Дуже шкідливе оповідання вміщене в канадійському журналі «Нові Дні» ч. 30, під заголовком «Над Кубанню» — Н. Щербини. В оповіданні (бувальщині) автор залихватською мовою в захопленні навів історичні факти побоїовища між кубанськими козаками та черкесами, десь коло 1870 року. Переказуючи цю трагічну подію, п. Щербина бачить її через призму інтересів загарбницької Москви, тобто бачить її очима типового малороса. Крім того, оповідання пересипане переказом низки образ і лайок на адресу черкесів, з якими козаки воювали, на той час, за вказівкою Москви.

Такі вирази, як «черкесня», «часничники», «чуречники», «хурда», «голомозі», «коростяві», «невіри» і т. д. не роблять чести ні кубанським козакам, ні українському журналові «Нові Дні». Треба бути політичним анальфабетом і аморальною людиною, щоб у нашу добу, добу національно-визвольних змагань українського народу за визволення з-під московського ярма, — писати пасквілі на такий же і так само поневолений Москвою народ.

В ці дні наша українська зовнішня політика, з рамени Виконного Органу УНРади, спрямована на те, щоб з усіма поневоленими Москвою народами знайти порозуміння, спільну мову і координовані дії для ведення успішної визвольної боротьби. В комплекс поневолених Москвою народів входять північно-кавказці, — зокрема славні, героїчні черкеси. Для нас, українців, нема і не існує ворожнечі до черкесів та інших народів Кавказу. Образливі назви, як: «черкесня», «голомозі», «часничники», «коростяві» і т. д. — є виробом московської загарбницько-бандитської політики і з українським світоглядом та українськими інтересами — **не мають нічого спільного!**

Відомо, що до заселення степів Кубані частиною запорозьких козаків на тих землях господарями були черкеси-адигейці та ногайські татари. Сам автор, п. Щербина подає в цьому ж оповіданні такі дані про черкесів:

...«Багато їх, що не хотіли жити мирно й не могли терпіти поруч себе козаків, виїхали до Туреччини. Тоді їхні гарби голосно й жалібно скрипіли, наче плакали, прощаючись із **насиженими** (підкреслення моє. — Д. В.) місцями по Закубанню»...

Це прототип сучасного нам трагічного явища: черкеси тоді, як ми зараз, виїхали на чужину, як **політична еміґрація.** Згадаймо й трагічне вибуття на чужину, хоч би в ту Туреччину, запорозьких козаків після зруйнування московськими ордами Запорозької Січі. І в тому, і в другому випадкові лихо заподіяла **Москва.**

Автор розвідки про історію Кубані п. О. Болотенко у своїй книжці «Козацтво і Україна» (стор. 19) також свідчить, що: «...22. липня 1774 р. по Кучук-Карнаджійській мировій умові Росія визнала тутешніх татарських поселенців за самостійну татарську державу. Як звичайно, Росія із слабими народами довго не дотримувала підписаної умови. Вона в короткому часі почала **випирати з Кубані татар та черкесів».**

Отже, Катерина II «подарувала» козакам-чорноморцям ще чужі їй простори... Якщо ж говорити прямішою мовою, то це значить, що Російська імперія загарбала ці простори, зітерла з лиця землі аборигенів того краю — ногайських татар, черкеси

УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ У МЮНХЕНІ

Відомий уже своїми численними виступами український козацький хор «Дніпро» з Фельдафінґу під управою о. проф. Заяця влаштовує свій перший концерт у Мюнхені в суботу 1. листопада, в приміщенні кіна «Ліхтшпіле Фрайман», о 10 год. 15 хвилин (після кіносеансу). Їхати до місця концерту — трамваєм ч. 6 до кінцевої зупинки, після чого ще п'ять-шість хвилин пішки.

Сподіваємося, що українське громадянство Мюнхену й околиць вшанує своєю численною присутністю цю нашу видатну культурну імпрезу.

Українецъ українцеві — брат!

частинно виеміґрували, а частина їх була здушена і упокорена в горах. Так виглядає правда про історичну дійсність.

Було б далеко вірнішим, кращим і приємнішим, коли б тоді чорноморські козаки, які перед собою бачили лише дилему: або йти в кріпаки, або на Кубань у військові найми до Росії, — вибрали собі інший варіянт: у порозумінні та союзі з вільнолюбними північно-кавказськими народами поставили б фронт Москві та спричинились би до визволення України.

Того не сталось. Але правдоподібно щось у цьому пляні станеться. Тому «восторги» п. Щербини з приводу того, як колись Корсунський курінь потовк черкесів — на сьогодні звучать шкідливим анахронізмом.

Дивуємося також, що редакція журналу «Нові Дні», над якою, здається, патронує партія, що претендує на проґресивність, — дозволяє сіяти на своїх шпальтах насіння міжнаціональної незгоди.

Данило Верховий, Торонто

Куди ж котиться УРДП?

Від Хвильового до... Гамарника й Тухачевського

Діються дивні речі. Ображений на отамана Бульбу-Боровця письменник Іван Павлович Багряний вирішив перевтілитися в... полковника артилерії Ол. Батюка і дав наказ створити окрему УНҐ і навіть якийсь леґіон ім. Симона Петлюри, як, нібито, антикомуністичне об'єднання колишніх вояків і старшин червоної армії. Леґіоном керує «Тимчасова Військово-Політична Рада», із складу якої не опубліковано ні одного прізвища. Мало того, видавництво «Українські Вісті» видало окремий «військово-політичний журнал» «Штурм», статті якого, оминаючи вступ, написала одна, безумовно здібна людина.

Нас менше цікавить факт, що цілий журнал написаний лише для того, щоб помістити в ньому повідомлення в справі так званого «бунту» Бульби-Боровця. Отаман Бульба чесно и хоробро виконав свою ролю в визвольній боротьбі українського народу, чого йому досі не може забути і ніколи не забуде Москва, яка якраз тепер випустила окрему публікацію проти першого команданта українських партизанів часів другої світової війни. Який зв'язок між тим нападом Москви і рішенням п. Багряного видавати «Штурм» — покаже майбутнє. Нас цікавить щось інше, а саме — головна стаття «Штурму» про розгром національних кадрів РСЧА. Написав цю статтю майор М. Батурко і прикрасив її портретами... маршала Тухачевського, маршала Блюхера, командарма Алкніса і армійського комісара Янкля Гамарника! Отже: радій, український народе, забудь Мазепу, Орлика, Петлюру, Безручка, Омеляновича-Павленка і героїв Базару та Крут! Політруки «Штурму» в Новому Ульмі ведуть тебе до нових героїв, а саме таких, що ліквідували українську національну революцію і наступали на передпілля Варшави, заповідаючи прибрати до рук Европу...

Читачі з Реґенсбурґу

Президент Української Народньої Республіки відвідав Мюнхен

Днями від 21. до 24. жовтня в Мюнхені засідала Президія Української Національної Ради спільно з Виконним Органом. Наради провадив урядуючий голова УНРади І. П. Багряний, а взяв у них участь також Президент Української Народньої Республіки **Андрій Миколайович Лівицький.** Нарада розглянула актуальні питання української внутрішньої й зовнішньої політики, а зокрема дискутувала справу української участи в новоствореному Координаційному Центрі Антибольшевицької Боротьби, що зформувався під протекторатом Американського Комітету. Після жвавої дискусії нарада прийшла одноздідно до висновку, що співпраця УНРади з Центром за існуючих умов неможлива.

Між іншим, Іван Багряний признався, що вів переговори з Лебедем та бандерівцями, але чинив це в надії притягнути їх до УНРади. Він запевнив Президента Лівицького, що в переговорах не було мови про акцію щодо його особи. Іван Багряний згадував, між іншим, неодноразовим «ласкавим» словом «Неділю».

Як довідуємося, Президентові Лівицькому під час його перебування в Мюнхені зробили низку візит визначні українці і американці та інші чужинці. Увечорі 24. жовтня пан Президент прийняв на окрему розмову групу редакторів мюнхенської німецької преси та радіо, які, між іншим, поінформували пана Президента про ставлення німецької громадської думки до питань східньоевропейської політики. В розмові взяли участь також редактор **Микола Лівицький,** як керівник Ресорту Інформації, та ред. **Г. Которович.**

ЧИТАЙТЕ «НЕДІЛЮ»
І ПЕРЕДАВАЙТЕ З РУК ДО РУК!

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 3. | Rizdwo, 7 sicznia 1947 | Nr. 54

Христос Рождається

Різдво Христове має у своїй символіці вічні творчі елементи. Сила їх променів доходить до найдальших закутків землі, порушує шляхетність людських сердець, зближує і єднає. Люди стають у цих великих днях близькі до Правди.

Український народ, скривавлений і роздертий, стрічає сьогорічне Різдво Христове в умовах пекельного глуму над Правдою. Роздертий народ, розкидані по всьому світі українські родини. Сумом сповита українська земля і душа українського народу. Гнітючий сумнів сковує серце.

„Вірую в Єдиного Бога Отця Вседержителя, Творця неба і землі" вчила нас навколішках рідна мама ще тоді, коли глибокий зміст цих слів було трудно нам зрозуміти. Сьогодні розуміємо їх вагу. Відтворюючи щире мамине зусилля прищепити нам віру, визволяймо нині в собі основні елементи віри в Бога — Правду. Відновлена елементарна віра зцілить нашого духа та звільнить його від погубних сумнівів.

Мусимо стати незломними у вірі в нашу Правду — Україну. Ця віра поможе нам гідно з піднесеним чолом зустріти сьогорічне Різдво Христове. Зберемося в традиційний Свят—вечір з'єднані у вірі в остаточну перемогу. Вона заповнить порожні місця при столі і піднесе нашого духа до висот, на яких не зможе його досягнути ніякий сумнів.

Історія вчить нас, що відійшли у небуття могутні народи, пропали світові імперії, щоб їх місце зайняли вчора ще незнані і принижені. І прийде одного соняшного дня в українську землю наша Правда. Прийде, як прийшов Христос і сповниться наша віра, розквітне земля наша й здійсниться наша надія.

ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ — без огляду на політичні та обрядові різниці, стан, місце теперішнього перебування: на рідних землях і на чужині, в Европі та в усіх інших частина світу, до всіх українських установ у цілому світі — українських церков, політичних партій і організацій, станових, господарських, професійних об'єднань, наукових закладів звертаємося з щирим українським різдв'яним привітом.

Єднаймося у днях Різдва Христового у вірі в Правду. Творім одну міцно з'єднану українську національну громаду.

Працюймо для остаточної перемоги нашої Правди.

„ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ„

Координаційний Український Комітет.

Druhe Rizdwo na emigracii

Napysaw Anatol KURDYDYK

Tradycija zurnalistyky nakazuje z nahody Rizdwianych Swiat i Nowoho Roku robyty pidsumky projdenoho, widmityty joho osiahy czy nedostaczi. Zurnalist staje u ti dni chirurhom, szczo perom wprawno, ale hostro i hlyboko, bolacze, ale rjatujuczy maje obowjazok operuwaty wsi bolaczky hromadskoho orhanizmu, z jedynoju metoju — likuwaty ich i widrodzuwaty

Miz Rizdwom 1946 i 1947 prokotylosia bahato podij. Rozsijani j widirwani wid sebe, emigracijni oseredky z zymy 1945/46, szczo czasto zyly koznyj okremoju „paszkoweckoju wolostju" i buwaly „sam sobi welosyped", — ce siohodni lanciuh wohnyszcz, jakyj maje swoju wahu i sylu ta jakyj zirwaty ne lehko. Zarodky j parosti orhanizacii wyrosly u bujnu i skladnu schemu, szczo ochopluje wsi potreby j mozlywosti. Perszi szkoly, perszi teatry i chory, perszi cyklostylni wydannia — ce wze mynule. Siohodni; Kuratorii, SUZ, OMUS, MUR. Zamist wypadkowych lystiw i starych hazet — micnyj zwjazok z bratamy po toj bik okeanu, ichni ambasady tut i naszi tam. Drukowani presowi orhany, solidni knyzkowi pojawy, wystawky malarstwa, narodnioho mystectwa, chor „Ukraina" i Kapela Bandurystiw Kytastoho. Wilnyj Uniwersytet UTHI i nad usim CPUE. A w usiomu, jak micnyj cement, abo zalizna konstrukcija w plani betonowoi budowy — Koordynacijnyj Ukrainskyj Komitet.

Dywlaczys tilky na ciu storinku naszoho zyttia, czuzynci „druzi j nedruzi", nabyrajut do das respektu. Molotow, Wyszynskyj, Manuilskyj strilajut po nas z welykych harmat. W naszij oboroni zabyrajut holos pani Roosevelt, minister Noel Bejker, sen. Wandenberg, min. Bevin. Zyskujemo na pytomij wazi, na birzi switowych podij, naszi akcii zwyzkujut.

Ale taki wysnowky — odnobiczni. Pryrodnym kontrastom riwnowahy nasze zyttia wykazuje w ohladi mynuloricznoho joho etapu czymalo czornych plam i tinej. Nasze szczastia, jakszczo do nych ne tak to wze j toczno pryhladajutsia, a to dejaki naszi osiahy wyjawylysia b sumniwnymy, deszczo zi zdobutkiw — fikcijeju.

Je fakt, szczo za Rizdwjanym stolom mynuloho roku sydily my / symwoliczno / bilsz sucilni, objednani, jak siohodni. Prystrasti dejakych kil taki sylni, szczo jakby ne moralna halma KUK- ta ne zahalnyj osud metod teroru i szantazu, my buly b swidkamy nowych zytomyrskych striliw. Bulo b nerozumnym skrywaty, szczo za mynulyj rik nasylnycki akcii cych kil zrostasly, szczo ne spynylys nawit bila takych holiw, jak I. Bahrianyj, i szczo wreszti sprobuwaly wplynuty na chid narodnich zboriw ta predstawnyctw. Pro presu, szczo ii paleno j kradeno, „rehulowano" policystamy i donosamy, niczoho j howoryty.

Chiba ce wesela kartyna? I chiba wid pohladu za kulisy cijei swojeridnoi, naszoi, zahuminkowoi „zaliznoi kurtyny" mozna maty do nas poszanu?

Ekzaltacija mas emigracii, szczo perejszla powne swoje nasylennia w lypni-serpni mynuloho roku, wpowni zwjazana poperednimy nehatywnymy jawyszczamy. Koly chtos spytaje czomu w lypni-serpni, widpowimo jasno: u toj czas wsi wze zrozumily, szczo rachuwaty na rozwal kormyhy ta tiurmy wid udaru lehendarnych syl, szczo ich malowano na welykodnych i rizdwianych lystiwkach — duze nepewnyj rachunok. Majstry, szczo cijei fantazii wzywaly duze chytro i wmilo, az sami zlakalysia nahloho spadu temperatury nastroiw i... dobrowilnych datkiw. Kyneno bulo druhe haslo: „Idemo do..." — ale skazaty kudy bulo nijakowo i cia druha akcija tez zwelas na niszczo. Masu probuwano pidburyty szcze oklykamy nastupu na „najwyszczi bastiony": na CPUE, na KUK, ale masa wze taky ne piszla. Moze zlakalasia, a moze dijszla do mudriszych wysnowkiw, jak ii reklamowani „prowidnyky".

Budemo nedaleki wid prawdy, koly suczasnyj etap naszoi emigracii pryriwniajemo do pisla-mutacijnych rokiw u zytti ludyny. Zdorowyj hluzd poczynaje peremahaty molodeczu fantaziju i twerdo sidlaty impulsijni widruchy. Szczoraz tiazcze perekonaty nas, szczo riatunok wyjde z lisu czy z za okeanu, a szczo j kyszeni naszi potonszaly, — szczoraz mensze wyhladiw na te szczob zapamoroczwszy ludej frazoju, do cych kyszen distatys. Zate poczynaje narostaty zrozuminnia indywidualnoi wartosty ludyny, szczo pidwyszczujetsia szlachom oswity, kursiw, szkoly. Zwidsy, zi zrozuminnia, szczo emigracija moze trywaty ne rik, ne dwa, a desiat i szczo emigrant musytyme zyty ne koncze w Ameryci, ale i w Ewropi, w ocij nebezpecznij, rozbytij, i nuzdennij Ewropi, — zwidsy wyplywaje spokijna potreba i prahnennia dobuty czy dopownyty fachowe znannia ta spokijna ocinka wartosty DP- kartky taborowoho prydilu, skryningowych komisij. Majemo prawo twerdyty, szczo emigracija zakinczyla czas swoho rekrutskoho wyszkolu: pozbulasia iluzij i nabrala doswidu ta wpewnenosty. A szczo wojacki prykmety ne wtraczajut na wartosti nawit siohodni, budemo wiryty, szczo i krok naszoi emigracii bude wid teper szczoraz bilsz micnyj, twerdyj i wperto spriamowanyj na daleku, ale jasnu cil.

ВЕЛИКЕ РІЗДВО

(Стаття Михайла Грушевського, видрукувана в часопису „Народня Воля" в Києві 5. I. 1918 року.

Різдвяні статті прийнято писати в радісних, тріюмфальних або тихомирних тонах, справляючи свято миру, надії, згоди. Писав колись і я такі, а сим разом не можу настроїтись на сі тони. Не можу писати про радість, про згоду, про мир, не можу кликати ні на хвилю до них, коли треба наклиакати до крайнього напруження всіх сил, пильної чуйности й уваги.

Ми стали на межі обітованої землі українського визволення, української державности, задоволення одвічних мрій трудящого українського народу. Ми заткнули на сій межі наш побідний прапор — наш третій універсал — мабуть, найважніший акт, який колинебудь з'являвся на нашій землі, котру віщували нам наші пророки, до котрої вели нас наші вожді, тим менше ми не опанували її.

Нам судилось побачити її навіч, і наші серця огортає тривога, що ми можемо упустити се близьке щастя нашої країни, що від границь сеї сподіваної землі нас відіб'ють, нас відкинуть назад на довгу нову блуканину в пустині. І замість радісних різдвяних пісень, замість співів миру й благоволення, нам хочеться на се Різдво кликнути бойовим, сторожким кличем, словами старого псалма, до всіх вірних синів нашого народу й нашої землі:

„Не задрімаймо й не заснім, доки не забезпечимо й не закріпимо здобутого. Відложім на майбутнє святкування, спочинок і втіхи. Тепер, коли ворог стоїть на всіх границях наших, коли в середині краю шириться самоволя й розрух і отруйним потоком течуть брехні й наклепи, не час на спочинок, не час на святкування!"

Мені пригадується Різдво, святковане українським народом по побідах 1648 р. Воно було світле й радісне, але радість ця була не тривка! За нею прийшли зборівські розчарування, берестецький погром, переяславська угода, велика руїна нашої України. Нехай минують сим разом нас такі страшні розчарування!

Краще будьмо сим разом занадто, ніж замало пильні, розважні і чуйні! Лишім радість і свята на пізніше, а нині не зійдім і на мить з тих чат, на котрих кожного з нас поставила велика нинішня хвиля й борімся зброєю, яку кому вложила вона, неустанно й неослабно до повного забезпечення долі нашого краю.

Na porozi nowoho roku

Miznarodnij politycznyj ohlad

Nibyto tycho j spokijno wchodyt swit u nowyj rik. Pisla pownoho trywoh i nepewnosty 1946 roku z joho bezpererwnymy miznarodnimy konferencijamy, de sprawa switowoho myru czasom wysila na wolosku, pisla czyslennych parlamentskych wyboriw i narodnich plebiscytiw, swit nemow staw na perepoczynok. Zakinczyly swoju czerhowu robotu orhanizacija ON i Rada ministriw zakordonnych spraw, i hazetni storinky wrazajut czytaczewe oko widsutnistju na nych zwitiw pro wsilaki sesii, narady, zasidannia, konferencii. Switowa presa zajniata pidbywanniam politycznych pidsumkiw 1946 roku, buduwanniam perspektyw na 1947 r. Prowidnyky zowniszniói polityky USA, i Welykobrytanii, i SSSR iz zadowolenniam widznaczajut dosiahnennia spilnoi mowy miz welykoderzawamy i wyslowlujut optymistyczni pohlady na majbutnie. Na szlachu do staloho myru wstanowleno na 1947 r. nyzku wich: u siczni majut buty oholoszeni teksty myrowych dohoworiw z 5 nimeckymy satelitamy, w lutomu wony majut buty pidpysani, w berezni widnowlatsia w Moskwi narady ministriw zakordonnych spraw, u weresni widkryjetsia w New-Yorku nowa sesija ON. Bezperebijno praciuwatyme nad pytanniam rozbrojennia Switowa Rada Bezpeky.

Ta ne treba pospiszaty z wysnowkamy. Nadto welyki supereczności miz Schodom i Zachodom, nadto rozchytanyj szcze swit tiazkoju powojennoju ekonomicznoju j politycznoju kryzoju. Na staromu ewrazijskomu kontynenti spalachujut try nebezpeczni dla switowoho myru wohnyszcza: Ewropa, Blyzkyj Schid ta schidnia j piwdenno-schidnia Azija. Spilnu mowu znajdeno perewazno w druhoriadnych pytanniach, rozwjazannia z holownoho — ukladennia myrowoho dohoworu z Nimeczczynoju, de najbilsze perechreszczujutsia interesy welykoderzaw, lyszajetsia szcze na czerzi i dyplomaty, torkajuczys cioho delikatnoho pytannia, wyjawlajut welyku strymanist. Malo rozewych perspektyw i w inszomu wazlywomu pytanni — pro tak zwane „rozzbrojennia", a pewnisze tilky „mensze ozbrojennia" switu.

Szczo z baczymo my, wchodiaczy do nowoho roku, na okremych dilankach switu?

WELYKOBRYTANIJA, jak i majze wsi inszi uczasnyky wijny, perezywaje ekonomiczno-politycznu kryzu. Monolitna polityka lejborystskoi partii nespodiwano narazvlasia naprykinci mynuloho roku na opozyciju w parlamentskych lawach partii. Zaznawszy porazky pry riszuczomu kontrnastupi premjer-ministra Etli, wona hurtuje teper syly lejborystskoi partii nespodiwano narazylasia wym prosowietskym krylom lejborystskoi partii, u zowniszniј polityci podibnym do hrupy Uollsa w USA. Odnak, nawriad poriwniano neczysleni prychylnyky cioho naprjamu zmozut wplynuty na zahalnyj doteperisznij kurs zowniszniói polityky anhlijskoho uriadu.

Daleko serjozniszymy za wnutriszni je zowniszni opolityczni trudnoszczi Anhlii. Umowno widmowywszysia wid politycznych ta stratehicznych prywileiw w Indii, Jehypti ta Palestyni, wona zwolikaje teper z wywedenniam wijska z Jehyptu i nadanniam pownoi nezaleznosty Indii ta Palestyni. Do cioho sponukujut ii jak riszucza opozycija konserwatoriw polityci „zreczennia swojei mohutnosty", tak i nepewnist miznarodnoi sy-

Дай, Боже, почути ще гомін різдвяних дзвонів Святої Софії!

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

7-th Jan. 1947

Contents:

ОСТАННІ звідомлення

Eisenhower ne bude kandyduwaty

FLORIDA. Heneral Eisenhower, szef amerykanskoho heneralnoho sztabu sklaw u mynulu piatnyciu zajawu na temu czutok pro joho namir kandyduwaty u majbutnich wyborach na prezydenta USA. Heneral zapereczyw tym czutkam, kazuczy: „Armija je bezumowno apartijna i nacjonalna swoim charakterom. Kozna poholoska szczo chotilaby zatemniuwaty cej zdorowyj pohlad, ne je w interesach Spoluczenych Derzaw.

Amerykanskyj demarsz w Moskwi

WASHINGTON. Amerykanskyj ambasador w Moskwi, Bedell Smith, zrobyw nowyj demarsz pered sowietskym urjadom w sprawi nawjazannia rozmow u nepoladnanij szcze sprawi ureguluwannia dohoworu pro pozyku i wyderzawlennia, wartosty 11 miliardiw dolariw. Ambasador, widwidawszy Kreml 1 sicznia, zaprojektuwaw perehowory, szczo ich urjad USA domahawsia wze 2 razy.

Krow pered polskymy wyboramy

WARSZAWA. Predstawnyk polskoho urjadu zajawyw, szczo protiahom hrudnia mynuloho roku zamorduwaly u Polszczi 23 czleniw wyborczych komisij. 8 czleniw propaly bezslidno.

Italijskyj premijer ide do USA

PARYZ. Italijskyj premijer-minister Alcide de Gasperi, szczo w dorozi do Waszyngtonu z oficijnymy widwidynamy prybuw do Paryza i buw strinutyj amerykanskym ambasadorom, zajawyw, szczo Italija prosytyme m. i. urjad USA pozyku.

Wykryly pidpolnu organizaciju w Budapeszti

BUDAPEST. U Budapeszti aresztowano sotniu osib, jaki bucimto nalezat do protyuriadowoi tajemnoi orhanizacii. Wydano nakaz aresztuwaty henerala Lajosa Dalcori, jakoho obwynuwaczujut u tomu, szczo win widohraje prowidnu rolu w zahowori.

Montgomery widwidaje Moskwu

LONDON. Brytijske ministerstwo zakordonnych spraw powidomylo, szczo polewyj marszal Montgomery, szef generalnoho sztabu, „bazaje hariacze poznajomytysia iz zyttiam Czerwonoi Armii". U zwiazku z tym win maje namir widwidaty Moskwu na poczatku nowoho roku.

Pidczas potsdamskoi konferencii generalissumus Stalin zaprosyw gen. Montgomery widwidaty kolys Moskwu. W polowyni zawtnia m. r. sowietskyj wijskowyj attache w Londoni doruczyw gen. Montgomery zaproszennia szefa sowietskoho generalnoho sztabu marszala Wasylewskoho prybuty do Moskwy. Szef brytijskoho generalnoho sztabu pryjniaw zaproszennia.

U Widni temno, nema wuhilla

WIDEN. Majze w cilomu prostori Widnia pohasla mynuloho czetwerha uweczeri elektryka w naslidok braku wuhilla. Taka zahroza wysyt nad cilym awstrijskym promyslom.

Lida Baarova na woli

PRAHA. U pjatnyciu zwilnyly z wjaznyci odnu z najslawniszych czeskych filmowych aktorok Lidu Baarovu, szczo w czas wijny hrala perszi roli u bahatioch nimeckych filmach i mala maty blyzki znosyny z prowidnymy nacystamy. Wona dali perebuwatyme pid policijnym dohladom.

Kytaj proty okupacii Sowjetamy Dajrenu

TOKIO. Widpowidajuczy na powidomlennia amerykankoi presy, niby sowietskyj uriad maje namir zalyszyty pokyszczo swoi wijska w Dajreni, kytajskyj uriad, jak podaje DENA-Reuter, pojasnyw, szczo zhidno z sowietsko-kytajskym dohoworom 1945 r. SSSR ne moze trymaty w mandzurskomu porti Dajren do ukladennia myrowoho dohoworu z Japonijeju. W tomu, szczo kytajskyj uriad dosi ne perebraw sobi do ruk cej port, jak zajawyw predstawnyk ministerstwa, wynni nasampered kytajski komunisty.

Koalicijnyj urjad w Espanii?

MADRID. „Times" powidomlaje z Madrydu, szczo predstawnyki wsich espanskich partij, z wyniatkom Karlistiw i komunistiw pidpysaly uhodu pro stworennia tymczasowoho espanskoho uriadu. Im meta, daty zmohu espanskomu narodowi samowyznaczyty sobi rid uriadu. Wistky pro cej krok wyklykala welyke wrazinnia peredusim u Barceloni bo tam panuje pohlad, szczo uriad, inszyj wid slohodniszniol dyktatury w Espanii, mozut stworyty lysz sami espanci.

Szwajcarija i atomoenergija

Za powidomlenniam z Bernu, szwajcarskyj parlament odnoholosno pryjniaw zakonoprojekt Sojuznoi Rady pro szczoriczni asygnuwannia na majbutnie 1 mil. frankiw na prowedennia w Szwajcarii doslidzen w haluzi atomowoi enerhii. Koszty ci wydawatymutsia Ciurychskomu technolohicznomu instytutowi, a takoz uniwersytetam u Bazeli, Zenewi, Lozanni ta Nojszateli. Pry ciomu pidkreslujetsia, szczo Szwajcarija ni w jakomu razi ne wyroblatyme atomowych bomb i szczo doslidzennia atomowoi enerhii w nij budut spriamowani lysze do myrowych cilej.

Miznarodnij politycznyj ohlad

Szczo prynosyt nowyj 1947 rik

tuacii, szczo zmuszuje Welykobryaniju zberihaty swoi stratehiczni bazy.

Ne abyjake znaczennia maje w cij polityci uriadu i posylennia w anhlijskych kolonijach krainach nacionalistycznych teczij i miznacjonalnoi borotby. W rezultati- napruzennia w anhlijskych dominionach, kolonijach i pidmandatnych terytorijach dedali zrostaje. Miz nymy j Londonom widbuwajutsia wzajemni widwidyny j perehowory. Sudanskyj relihijno-politycznyj dijacz El-Mahdi Pasza wymahaje w Londoni jehypetskoho, a ne anhlo-jehypetskoho Sudanu, indijskyj wicekorol lord Uowl spiszno wylitaje z Londonu do Indii, zupyniajuczys po dorozi w Jenypti. Atmosfera tam nadto rozpeczena. Wafdysty - jehypetski nacjonalisty - domahajutsia skasuwaty anhlo-jehypetskyj dohowir 1936 r., wywesty z Jehyptu anhlijske wijsko i pryjednaty do Jehyptu Sudan. Jehypetskyj parlament maje wyhlad oblozenoi forteci. Jehypetske pytannia uskladniujetsia szcze tym, szczo Jehypet widohraje prowidnu rolu w bloku 7 arabskych derzaw, szczo domahajetsia widdaty jomu Palestynu, jakoi i sobi domahajutsia zydy. A wtim Palestyna prytychla. Zydiwski terorysty tymczasowo prypynyly swoju dijalnist u zwjazku z widkryttiam w Bazeli switowoho sionistskoho kongresu, na jakyj zwerneni oczi wsioho zydiwstwa. Kongres, hostro zasudywszy terorystyczni metody borotby, razom z tym widmowywsia wid uczasty w londonskij palestynskij konferencii i wymahaje jaknajskorszoho stworennia nezaleznoi zydiwskoi Palestyny, obiciajuczy w nij usim nacijam politycznu j relihijnu swobodu. Nespokijno j na Indostani: trywozno woruszytsia Birma, malajski nacjonalisty wymahajut Singapuru j nezaleznosty... Kolonijalna problema tiazije nad Anhlijeju.

FRANCIJA bezporadno metuszytsia w chaosi tiazkoi ekonomicznoi kryzy, wnutrisznio-politycznoi borotby j zowniszn'o-politycznych trudnoszcziw. Socijalistycznyj uriad Bluma namahajetsia nasampered widwernuty wid Francii nawyslu nad neju zahrozu hospodarsko-finansowoi katastrofy. Zatwerdzenyj Nacjonalnymy Zboramy derzawnyj biudzet na 1. kwartal 1947 r. z aktywom w 135 milijardiw frankiw i pasywom w 133 mlrd. frankiw - w tomu czysli 35 mlrd. fr. na widbudowu krainy i 41 mlr. fr. na wijskowi wydatky -, peredbaczaje skoroczennia derzawnoho aparatu na 50 000 sluzbowciw; likwidaciju dejakych derzawnych ustanow, skasuwannia dejakych form derzawnoi dopomohy, pidwyszczennia derzawnych taryfiw i podatkiw, posylennia eksportu. Takymy zachodamy suworoho zaoszczadzennia, nawit nacjonalnoi zertownosty, spodiwajetsia dosiahty swojei mety uriad. Prote, stworenyj pisla trywaloi uriadowoi kryzy na chytkomu grunti mizpartijnoho kompromisu, win jawno nedowhowicznyj, tym bilsze szczo pisla wyboriw prezydenta respubliky maje buty pryznaczenyj nowyj premijerminister.

Sami wybory majut widbutysia wze 16. sicznia. U francuzkij presi j politycznych kolach obhoworiujut szansy mozlywych kandydatiw. Jak i treba bulo czekaty, odyn z nych — heneral de-Goll, zhidno z powidomlenniam z Paryzu, widmowywsia wid swojei kandydatury: nadto ne lyczyt nacjonalnomu herojewi Francii pasywna rola „fihury", jakoju je prezydent za nowoju francuzkoju konstytucijeju. Z inszych kandydatiw ne mozut, oczewydno spodiwatysia pidtrymky inszych partij socijalisty, jaki, majuczy w parlamenti lysze $^1/_6$ misc, uze j bez toho distaly i post prezydenta Nacjonalnych Zboriw i wsi ministerski portfeli. Do toho z odyn z socijalistycznych kandydatiw — Guen — skompromituwaw sebe w zwjazku z wykrytoju u Francii welykoju wynnoju aferoju, a druhyj — Oriol — malo popularnyj u masach. Ne moze nibyto spodiwatysia na holosy inszych partij i zasnownyk MRP Gej. Jak wwazajut dejaki francuzki polityczni sposterihaczi, najbilsze szansiw sisty w prezydentskomu krisli maje duze popularnyj u Francii „wicznyj mer" mista Lionu radykalsocijalist Erio (Heriot). A wtim, istorija utworennia ostannioho francuzkoho uriadu szcze raz swidczyt pro te, szczo taki pytannia w suczasnij Francii je zahadkamy, szczo mozut rozwjazuwatysia cilkom nespodiwanym sposobom. Tym czasom tradycijna rezydencija francuzkych prezydentiw — Jelisejskyj Palac — spiszno remontujetsia j uporiadkowujetsia, szczob pryjniaty chaziaina, jakoho ne maw z 10 lypnia 1940 r.

Za kordonamy Francii bahato klopotu uriadowi zawdajut w piwnicznomu francuzkomu Indokytai annamity, jaki szcze na poczatku mynuloho roku oholosyly nezaleznu respubliku Vjetnam, a teper wzialysia za zbroju, szczob wyhnaty z kraju francuzke wijsko i kolonistiw. Jak zajawlaje francuzkyj uriad, win ne widmowlajetsia wyznaty nezaleznist annamitskoi respubliky, ale nasampered musyt zabezpeczyty w Indokytai zyttia i majno francuzkych hromadian, widnowywszy zahalnyj poriadok. Francuzki komunisty wyslowlujut nezadowolennia uriadowoju politykoju w Indokytai, wymahajuczy myru j „spiwpraci" z annamitamy. Tym czasom powstanci nastrojeni fanatyczno i, oczewydno, majut bojowi uspichy. Leon Blum wyznaw stanowyszcze w Indokytai „newtisznym", dechto wwazaje joho nawit za „krytyczne". Uriad terminowo poslaw do Indokytaju swoich emisariw, tudy z wyletiw i minister kolonij. Wony majut obstezyty stanowyszcze na misci i po zmozi dobytysia chocza b peremyrja. Razom z tym francuzkyj heneralnyj sztab uchwalyw, w dodatok do poslanych uze, wyslaty do Indokytaju nowi wijskowi czastyny. Zhidno z ostannimy powidomlenniamy, francuzka armija, posylena tankamy j awjoeskadramy, poczynaje opanowuwaty stanowyszcze w Indokytai.

ESPANIJA poczynaje widczuwaty naslidky zroblenoho w ii bik „poroznioho zestu" ON. Chaj i z wzajemnym wyslowlenniam zalu, a czasom i pisla proszczalnych benketiw, poczaly wyizdzaty z Madrytu posly zakordonnych derzaw. Odnak argentynskyj uriad, wsuperecz postanowi ON, ostatoczno uchwalyw ne porywaty dyplomatycznych stosunkiw z Espanijeju. W kraini panuje nespokij. Na wulyciach Madrytu i Barselony czasom wybuchajut bomby, na espansko-portuhalskomu kordoni stalasia zbrojna sutyczka z hrupoju partyzan, raz-u-raz stajut zertwamy „newidomych" uriadowci i policysty. Ta ne mensze i zertw wijskowych sudiw. A nedaleko za kordonom, w piwdennij Francii, espanskyj emigracijnyj uriad uze hotujetsia pryjmaty frankiwsku spadszczynu, zajawlajuczy pro swoje prawo perebraty wladu w Espanii pisla powalennia Franka. Prawdopodibno szczo ON enerhijno ne wtruczatymetsia w sprawy Espanii i dola ii zalezatyme wid nei samoi.

ITALIJA wyslowyla hotowist pidpysaty myrowyj dohowir, spodiwajuczys na pomjakszennia joho umow i na dopomohu SSZA u widbudowi krainy. Po italijskych mistach prokotylas bula antyrelihijna kampanija, szczo wyjawylasia w hostrych wypadach proty cerkwy i relihii i w antyrelihijnych wulycznych demonstracijach. Kampaniju oczoluwaly komunisty. Wyklykana cym hromadska akcija i relihijni kontrdemonstracii pryduszyly cej ruch. Redaktora antyklerykalnoho tyznewyka „Il Pollo" za obrazy duchiwnyctwa zasudzeno na dwa roky uwjaznennia. Je namir wydaty specijalnyj zakon na oboronu cerkwy i chrystyjanskoi morali. Des u pidpilli hartujut zbroju faszysty: za dwa dni kynuto az 20 bomb u bubynky antyfaszystiw.

HRECIJA zustriczaje Nowyj Rik pid postrilamy hromadianskoi wijny. Szczoprawda, zmicnena uriadowa armija perebrala inicijatywu j widtysnula powstanciw z bahatioch rajoniw piwnicznoi Hrecii, podekudy dijszowszy do samoho kordonu, ale hirska, a de j lisysta miscewist duze spryjaje dijalnosty powstanciw. Jaknajskorsze pryduszennia powstannia potribne hreckomu uriadowi i tomu, szczo chaotycznyj stan u Hrecii poczynaje widwertaty sympatii naselennia wid monarchii, isnuwannia jakoi, na dumku dejakych politycznych sposterihacziw, moze staty nedowhowicznym. Prote, hreckyj premjer-minister dobywsia w New-Yorku pewnoho uspichu. Do joho obwynuwaczen Bolharii, Juhoslawii ta Albanii w pidtrymci hreckych powstanciw Rada Bezpeky postawylasia uwazno, wyriszywszy poslaty do Hrecii specijalnu komisiju dla doslidzennia cioho pytannia, jaka j wyide 15 sicznia. Serjoznoju garantijeju dla Hrecii je najawnist na ii tereni anhlijskoho wijska, a w Ehejskomu j Schidnio-Seredzemnomu moriach-najawnist brytijskoi ta amerykanskoi flot, a takoz nedawni widwidyny Aten piwdenno-afrykanskym premjer-ministrom Smatsom.

TURECZCZYNA j sobi wtiszajetsia cymy garantijamy a tymczasom, zmicniuje swij bolharskyj kordon i oczyszczaje wid worozych elementiw prylehli do nioho rajony. Oficijne powidomlennia Welykobrytanii Sowietskomu uriadowi pro nezhodu ii z ostannioju notoju SSSR w pytanni Dardanel pryjniato w Tureczczyni z welykym zadowolenniam.

IRAN zmicniuje swoi polityczni pozycii w Azerbajdzani, zajniawszy wsiu joho terytoriju. Azerbajdzanski buntiwnyky zdalysia, abo wtekly do SSSR, jakyj nespodiwano dla wsich niby prymyrywsia z porazkoju swoich stawlenykiw, obmezywszysia lysze dyplomatycznoju notoju protestu.

KYTAJ ne zwazajuczy na wsi zusylla myrnoho poserednyctwa USA, znowu krypyt u kazani hromadianskoi wijny, szczo toczytsia z peremінnym uspichom. Wsuperecz wyslowlenym u presi prypuszczenniam, Czan-Kaj-Szek, oczewydno, ne pokyne swoho posta. Najblyzczym zawdanniam swoim win stawyt reorhanizuwaty uriad, prytiahszy do skladu joho j predstawnykiw partij, ne naleznych do Komintangu. Cej uriad bude tymczasowyj; postijnyj uriad maje buty obranyj uze na pidstawi nowoi, dopiru pryjniatoi Nacjonalnymy Zboramy, konstytucii, szczo nabere syly naprykinci 1947 roku. Cia konstytucija, jak zajawyw Czan-Kaj-Szek, pobudowana na pryncypach zachidnich demokratij i je istorycznym pidsumkom 52-litnioho rewolucijnoho rozwytku w Kytaju. Prote, komunisty, szczo bojkotujut Nacjonalni Zbory, ne wyznajut i ich wytworu nowoi konstytucii. Wony zajawlajut, szczo skasuwannia ii je peredumwoju widnowlennia myrnych perehoworiw z centralnym uriadom.

JAPONIJA ubralasia w nacionalnu zalobu. Wsia uwaha ii prykuta do tiazkych naslidkiw nedawnioho zemletrusu.

USA pisla chwyli mynulych strajkiw posyleno szukajut sposobiw stabilizuwaty ciny j urehuluwaty robitnycze pytannia. Demokraty wnesly do Kongresu zakonoprojekt pro dejaki zminy w zakonach pro praciu i strajky. Obydwi partii-republikanci i demokratyposyszczo myrno spiwrobitnyczajut kolo derzawnoho kerma. Kolysznij minister torhiwli Uols, widomyj swoim prosowiestkym napriamom u zownisznij polityci, maje staty na czoli „orhanizacii postupowych hromadian SSZA", szczo stworiujutsia z objednannia 10-ty dribnych liberalnych hrup. Metoju nowoi partii, jak zajawyw Uoles, je zmahannia do „switowoho myru, zahalnoho dobrobutu j ludskoi woli".

Takoju je zahalna polityczna kartyna switu na porozi nowoho roku. (K. B.)

Wallace bazaw by jty nazustricz Sowjetam

Kolysznij minister torhiwli USA Henry Wallace, jak powidomlajut z Niu-Jorku, u peredowij statti w wydanomu nym czasopysi „New Republik" proponuje peredaty na perechowuwannia miznarodniomu sudowi wsi wyhotowleni dosi atomowi bomby, a takoz specjalni materijaly, potribni dla wyroblennia ich. Cej sud maw by perechowuwaty ich doty, doky orhanizacija ON ne wyryszyt zahalhoho rozzbrojennia. Naprykinci Wallace, twerdiaczy, szczo SSSR bazaje myru j robyt szczodo cioho bilsze postupok, niz USA, pytaje, czomu my ne jdemo im nazustricz".

(Dena)

Moskwa zmahatyme do myra i bezpeky

zajawylo moskowske radjo w noworicznij peredaczi

U noworicznij radioperedaczi z Moskwy skazano, szczo SSSR zmahatymut u nowomu roci do myru i bezpeky. SSSR marszyruwatyme w prowodi swobodolubnych narodiw switu. Tak samo „Prawda" w noworicznij statti stwerdzuje, szczo SSSR wylikuje rany, zawdanoi jomu wijnoju j ityme pramolinijno szlachom miznarodnioi spiwpraci.

U noworicznomu poslanni do kytajskoho narodu zajawyw marszal Czan-Kaz-Szek, szczo centralnyj uriad ne prypynyt nikoly zusyl wstanowyty myr. Win sklaw imenem usioho kytajskoho narodu podiaku hen. Marszalowi, wyslannykowi Trumena za joho zachody dowesty do zamyrennia w Kytaju.

Nawpaky kytajski komunisty w swojomu poslanni naklykajut do „borotby na zyttia i smert" proty Czan-Kaj-Szeka.

Alijantskyj holownokomanduwacz u Japonii gen. McArthur stwerdyw u noworicznomu poslanni, szczo w mynulomu roci japonci zrobyly welykyj postup w dilanci stworennia socijalno-hospodarskoi systemy na postupowych i liberalnych osnowach.

U poslanni do hreckoho narodu korol Jurij zajawyw, szczo jednist Hrecii zahrozeno nebezpekoju. Win zalije, szczo ne zadowolneno sluszných domahan Hrecii, szczo do nacjonalnoi bezpeky todi, koly Rumuniju szcze wynahorodzeno.

Rusyfikacija nimeckych terytorij

Zhidno z powidomlenniam moskowskoi „Prawdy", „Kaliningradska oblast" (Schidnia Prusija) pisla masowoho zalyszennia ii niemeckoju ludnistiu w znacznij miri zaselena wze sowietskymy hromadianamy. Selanam nadano chaty z dworowymy budiwlamy, a takoz i derzawnu pozyczkowu dopomohu. W „Kaliningradi" (Königsberg) i „Prawdinsku" (Friedlandi) na zawodach i zaliznycznych i paroplawnych majsterniach i elektrowniach praciujut bahato sowietskych robitnykiw. U „Kaliningradi" widnowleno robotu elektrycznoi stancii, tramwaju, wodoprowidnoi ta kanalizacijnoi system. U misti widkryto 149 rosijskych i 30 nimeckych szkil.

Pro sowjetsku filmowa produkciju

Oficijni informacijni dzerela powidomlajut, szczo czyslo kinoteatriw u SSSR wid czasu rewolucii zrosly iz 2000 do 31 000. Pomiz nymy nachodytsia bahato mandriwnych pidpryjemstw i takych kinoteatriw, jaki wyswitlujut filmy lysz raz, abo dwa razy w tyzni. Kilkist widwiduwacziw po dajut na piwtory milijarda riczno. Nowa piatylitka peredaczaje tez rozbudowu produkcii filmiw. W najblyzczych dwoch rokach kinowyrobnyctwo „Mosfilm" maje produkuwaty piatdesiat filmiw riczno Treba rachuwatysia tez iz tym, szczo ewakuowani pidczas wijny do Nowosybirska, Taszkentu j peredusim do Alma Ata filmowi wyrobnyctwa, praciujut uze znowu w Moskwi, Leningradi j Odessi. Takoz nowi centry w kupi z Eriwanom, Tbilissi j Baku produkuwatymut regionalni filmy Porucz toho widkryjut 500 nowych kinoteatriw, w tomu czysli 50 u Moskwi.

(Neue Zuricher Zeitung)

Pryhody zydiwskych skytalciw

Za powidomlenniam DANA, z 8000 zydiwskych pereselenciw, szczo nelegalno ichaly do Palestyny, bezslidno znykly 8 czolowika. Paroplaw, jakym wony ichaly, des na piwnicznyj zachid wid ostrowa Rodosu potrapyw u sztorm i zaznaw awarii. Palestynskyj uriad radiotelegramoju prosyw brytiskoho ambasadora w Atenach wzyty wsich potribnych zachodiw dla wriatuwannia tych, szczo lyszylys zywymy.

Koszty odnoi konferencii

(pi) Zahalni koszty paryzkoi myrowoi konferencii, jaki w cilomu perebrala Francija, jak hospodar na sebe, wynesly do 136 milioniw 250 000 frankiw. Jak powidomlaje okremo holowa informacijnoi sluzby konferencii, koznyj den ii narad kosztuwaw 1 milion 250 000 fr. Z zahalnych kosztiw wydano materjalamy 97 mil. fr; 28 mil. fr. ce personalni koszty.

Uran u Polszczi

Nimecki hazety powidomlajut, szczo zhidno z zajawoju odnoho z wyszczych polskych uriadowciw, na tereni Polszczi je poklady uranu, jaki szczodo bahatstwa postupajutsia w Ewropi lysze pokladam w SSSR. Uran je wychidnoju reczowynoju u wyrobnyctwi atomowoi enerhii.

Palestynska konferencija widlozena na siczen

Z Washingtonu powidomlajut, szczo pryznaczenu na 16-ho hrudnia Palestynsku konferenciju w Londoni widkladeno na siczen 1947 r. Minister zakordonnych spraw USA Berns zwernuwsia do zydiwskych ta arabskych orhanizacij z prochanniam pryslaty na nei swoho sposterihacza.

Події минулого тижня

Rizdwiana promowa prezydenta USA

Tradycijna prezydentska rizdwjana promowa Trumena bula pryswiaczena pytanniu switowoho myru. Widznaczywszy szczo na szlachu do nioho je szcze czymalo trudnoszcziw, Trumen skazaw, szczo holownoju pryczynoju ich je sebelubstwo, j zazerlywist jak okremych ludskych odynyc, tak i cilych nacij i szczo ludiam lehsze wmyraty na poli boju, niz zyty w zlahodi j myri.

Amnestija-swiatkowyj podarok nimciam

Swoju rizdwjanu promowu, wyholoszenu u Frankfurti n/M, heneral McNarney, jak powidomlaje nimecka presa, pryswiatyw pytanniam amerykanskoi okupacijnoi polityky, postaczannia, hospodarskoho objednannia dwoch zon i wychowannia molodi. Prote centralnym punktom joho promowy bulo powidomlennia pro amnestiju pryblyzno odnomu miljonowi nimciw, szczo pidlahaly widpowidalnosti za zakonom pro denacyfikaciju i demilitaryzaciju Nimeczczyny. Terytorijalno amnestija poszyriujetsia na wsiu amerykansku zonu j amerykanskyj sektor Berlinu. Peredumowju dla amnestii je nenaleznist do holownych wynuwatciw z zakonom pro denycyfikaciju. Amnestowani budut ti, szczo w 1943-45 rr. oderzuwaly mensze 3600 marok na rik i opodatkowane majno jakych stanowylo 1945 r ne bilsze 20 000 marok abo jaki buly fizyczno nepracezdatni bilsze jak na 50 %.

Naslidky zemletrusu w Japonii

Agentstwo „United Press" podaje dodatkowi widomosti pro zemletrus w Japonii, zasterihajuczy, szczo wony dosi szcze ne je pownymy. Wid zemletrusu najbilsze poterpily ostrowy Honshu j Shiroku, a takoz mista Gasaka, Wakayama, Kochi, Kainan, Yuga. W Hiroshima, szczo bulo majze znyszczene atomowoju bomboju, 250 nowosporudzenych budynkiw zrujnowano i 700 poszkodzeno. Wsioho w Japonii wbyto ponad 1500 czolowik, prybłyzno 800, w tomu czysli bahato rybalok, znykly bez wisty. Czyslo bezprytulnych za dejakymy danymy wyznaczajetsia do 800 000 czol. Pid czas zemletrusu protiahom piwhodyny na uzberezzia szist raziw kotylysia welyczezni chwyli 2—3 m zawwyszky, szczo zatopyly prybereznyj teren na 8 km. Japonski sejsmolohy twerdiat, szczo ce buw najbilszyj w istorii Japonii zemletrus i szczo nyszcziwna syla joho postupajetsia pered zemletrusom 1923 r. tilky tomu, szczo centr zemletrusu cioho razu buw dali wid ostrowiw.

Churchill prywitaw Stalina

Za powidomlenniam nimeckoi presy, kolysznij brytijskyj premjer-minister Czerczil z nahody 67-littia Stalina poslaw jomu taku telehramu: „U den waszoho narodzennia posylaju wam, mij wojennyj soratnyku, bahato dobrych pobazan." Na ce Stalin, tez telehramoju, widpowiw: „Serdeczno diakuju za waszi dobri pobazannia do dnia moho narodzennia. Josyp Stalin."

Na bolharsko-hreckomu kordoni

Jak powidomlaje hreckyj uriad, komandyr harnizonu hreckoho mista Drama, roztaszowanoho w 40 km. na piwden wid bolharskoho kordonu, podaw do widoma bolharskoi wlady, szczo hrecke wijsko w razi napadu z-zakordonu zahoniw „Guerilla" i widstupu ich na bolharsku terytoriju zmuszene bude, pereslidujuczy ich perejty kordon.

Argentyna ne widklycze predstawnyka z Espanii

Jak wychodyt iz zajawy dr. Johe Arce, keriwnyka argentynskoi delegacii na zasidannia Objednanych Nacij, Argentyna ne widklycze swoho dyplomatycznoho predstawnyka z Espanii, jak ce wyriszyly na zahalnomu zasidanni ON. Nowyj argentynskyj posol, szczo nachodytsia w dorozi do Espanii, zajme swij post.

Mikolajczyk lyszajetsia w Polszczi

Jak powidomlajut z Warszawy, lider selanskoi partii Mikolajczyk zajawyw predstawnykowi agentstwa „United Press", szczo win, mozlywo, zmuszenyj bude w ostannij ment pered wyboramy 19, sicznia zniaty kandydatury swojei partii w zwjazku z tymy pereslidu wanniamy, szczo ich zaznajut ii czleny. Pryncypowo ne zapereczujuczy proty uderzawlennia industrii i radykalnych agrarnych reform, Mikolajczyk wyslowywsia odnak proty projektowanoho uriadom „zanadto szyrokoho j pospisznoho" sposobu rozwjazannia cych pytan. Nareszti Mikolajczyk sprostuwaw czutky jak pro bazannia joho zalyszyty Polszczu, tak i pro te, niby win ne wchodyt do bloku uriadowych partij pid tyskom Welykobrytannii ta USA.

Sprawa rumunskych DP

Rumunskyj zwiazkowyj starszyna perewiryw u bawarskych taborach dla peremiszczenych osib bilsz jak 2000 ludej, jaki twerdyly, szczo wony rumunski hromadiany. Jak powidomlaje Widdil dla Spraw Utikacziw pry Amerykanskij Wijskowij Wladi, lysze 35 pomiz perewirenymy osobamy buly fraktyczno rumunamy. Inszi, ce „Volksdeutschi", jakych usuneno iz taboriw dla skytalciw i poseleno w Bawarii, jak utikacziw.

Szcze odna mohyla

Jak powidomlaje nimecka presa, komisija dla rozsliduwannia nimeckych wojennych zloczyniw u Polszczi wyjawyla poblyzu aerodromu Fordon bila mista Bydgoszcz masowu mohylu z majze 50 000 trupamy. Za danymy komisii, w mohyli pochowano polakiw, szczo staly zertwamy hitleriwskoho teroru w 1943 r.

ПІВДЕННА АМЕРИКА
країна майбутнього

18 вересня 1946 року головнокомандувач Американськими Силами в Европі Мек Нарні звернувся через радіо до европейських ДП і радив їм ще раз ґрунтовно подумати, чи не вернулися б вони на батьківщину, „бо, — сказав він, — умови розселення у західній півкулі аж ніяк не будуть легкими... Доведеться працювати на сільско-господарських роботах в умовах тропічного та субтропічного клімату... На ДП чекає життя в мало заселеній місцевості у важких кліматичних та економічних умовах...“

18 листопада 1946 газета „Нью-Йорк Таймс“ писала: „Латинська Америка вивчає проблеми прийняття ДП з Европи, але ДП проявляють обережність та певний психологічний опір“...

Власне „психологічного опору“ ДП ще не проявляли та й конкретно питання про переїзд не стояло, а перспективи життя в гарячому кліматі не залякали українських ДП. Вони хоч до війни й жили в помірному кліматі, та тепер воліють спробувати тропіків.

Останнього часу найреальніше повстають перспективи переїзду до Південної Америки — цього багатого континенту з величезними, але недостатньо використовуваними природніми багатствами в землі і на землі, з широкими незаселенними просторами.

Південна Америка велика й різноманітна. На заході височезні гори — багаті на золото, срібло, плятину, мідь, цину. В міжгір'ях та на гірських плято оселі напівкультурних індійців — нащадків стародавньої культури інків... На північному сході величезна Амазонська низина, гаряча й вогка. В тамтешніх пралісах ніким не підраховані і ніякому урядові не підпорядковані дикі індійські племена живуть натуральним життям, не сіючи й не жнучи, а споживаючи лісові багатства: банани та кокосові оріхи, полюючи за дикими звірами, не одмовляючися й від людської голови. Місцями праліси поступилися вже плянтаціям кави, що часом лежать як оази серед одвічного лісу, а часом уже суціль вкривають великі площі. На південному сході широкі рівні степи (пампаси), часом розорані й засіяні пшеницею та кукурудзою, а часто ще вкриті первинним покровом трави, по якому ходять незчисленні отари худоби.

Сотні кілометрів тягнуться над Тихим Океаном пустелі Чілі й Перу. Жодної травички. Мідночервоні схили гір чергуються з білими крейдяними скелями. Піски або кам'яні нагромадження, океан і сонце. Життя можливе тільки в оазах.

Клімат.

Більшість континенту лежить у зоні тропічного клімату: середні річні температури перевищують 24 ступня, нема ні зими, ні літа, а є сухий період і період дощів. До цієї зони належить уся північ континенту за винятком гірських місцевостей. Важко жити европейцеві в умовах тропічного клімату. Незвична людина не може акліматизуватися й хворіє, мріє тільки про те, щоб відчути трохи прохолоди. Місцеве населення, що народилося й виросло в тамтешній безперервній спеці, вражає приїжджих повільністю своїх рухів, небажанням рухнутися зайвий раз. Далі приїжджий починає розуміти, що то природній опір організму на спеку і сам воліє якнайменше посуватися з місця.

У гірських місцевостях, що лежать близько екватора, клімат залежить від висоти — що вище в гори, то холодніше. Наприклад, кажуть, що в Колюмбії, яка лежить на крайній півночі Південної Америки, клімат має „вертикальний характер“ — тобто для певних висот протягом цілого року є притаманні певні температури, а пір року нема. Можна вибрати собі для життя район вічної весни. В Перу та Еквадорі гірські плято та долини обробляються до висоти 4 кілометрів над рівнем моря. Місцеві індійці на цій висоті садять картоплю та сіють ячмінь. Погода завжди тепла. (Згадаймо, що на Північному Кавказі рослини культивуються до висоти 1,2 — 1,5 кілометри.)

Як правило, в тропічних країнах, що лежать біля Тихого Океану, холодніше, ніж у Приатлантичних країнах завдяки впливові холодної морської течії.

Щодалі на південь — то холодніше. До тропічної зони прилягає субтропічна. Тут уже помітна різниця температур взимку й влітку, середня річна температура 18—20°. В субтропічній зоні лежить південна частина Бразілії, північна частина Арґентини, Параґвай. Тут живе чимало білих: нащадки давніх колоністів і недавно прибулі іміґранти. Клімат переносять добре.

Ще далі на південь — помірна зона, яка в Південній Америці значно тепліша ніж, наприклад, на Україні. В Києві середня температура найхолоднішого місяца січня дорівнюється 5° нижче нуля, в Харкові та Луганську — 8° нижче нуля, а в Арґентині пересічні температури найхолоднішого місяца липня завжди вищі нуля. На півночі цієї зони пересічна температура липня є 10° вище нуля, а на крайньому півдні на острові Вогнена Земля середня температура липня є 0°, тобто значно вища, як на Україні. Літні січневі температури помірної зони на півночі є такі ж, як липневі температури України, тобто 20 — 22°, а на півдні цієї зони в Патагонії та на Вогненій Землі літо холодніше українського, пересічні січневі температури дорівнюються 10—15°.

Помірна зона є найбільш придатна для европейців. Клімат Арґентини є для них дуже здоровий.

Південний відрізок могутнього гірського ланцюга дикий і незаселенний, рослинництва нема.

Різдво в Південній Америці припадає в самий розпал літа. Після важкої праці десь на кавових плянтаціях збираються українці в одному з ранчо (саморобній хаті) на святий вечір. Цикади виводять протяжні пісні, тропічна ніч чорна і душна, кричать папуги, а двері широко розчинені і линуть у праліс стародавні коляди, прислухаються до них в сусідніх ранчо неґри, італійці, японці.

Великдень же буває восени і дерева зустрічають його не розквітом, а овочами: помаранчами, бананами, цитринами й усіма видами европейських фруктів та винограду.

Населення.

Різного кольору, різного походження, різних традицій люди нерівномірно заселяють простори Південної Америки. Коло великих міст, біля розроблюваних копалень, в освоєних рільничих районах населення густе, але величезні площі лежать незачеплені людською культурою: в гарячопарких амазонських пралісах населення рідше ніж у сибірській тундрі. Зовсім майже нема людей в пустелях Чілі й Перу. Слабо заселений і крайній південь країни — Патагонська високорівнина, що належить до Арґентини. Люди переважно живуть по берегах річок, а по сухих степах блукають отари овець. Район славиться екстенсивним вівчарством, але чекає на заселення й перетворення в рільничу країну.

Ніде на світі на існує такого строкатого населення як у Південній Америці: люди є білі, червоні, чорні, але чисті представники цих рас поступаються перед помісями. Переважають метиси (помісь білих та індійців), мулати (помісь білих та чорних) і нащадки всіх трьох рас. Ніде в світі не зустріти такого мальовничого і різноманітного натовпу, як на вулицях столиці Бразілії Ріо-де-Жанейро або на нафтових промислах Венецуелі. Нема ворожнечі між чорними і білими, вони разом сидять у трамваях, разом купаються на пляжах.

Неґри живуть в найгарячіших місцях континенту — на вогкому і гарячому узбережжі Атлантичного океану, що його европейці звуть „паровою лазнею“, в душних низинах.

Чисті індійці, що раніше заселяли весь континент, тепер одтиснуті білими на високогір'я та в центральні, ще не досліджені райони континенту. Трохи їх є також на крайньому півдні.

Білі заселяють помірно-теплий південь, а на гарячій півночі вибирають місця, що високо лежать над рівнем моря.

До складу Південної Америки входять 10 незалежних республік та англо-голяндсько-французька колонія Ґвіяна.

З 10 республік тільки Бразілія визнає португальську мову, в усіх інших державною мовою є еспанська. Та ці республіки відрізняються одна від одної не менше як Україна від Сибіру, або Англія від Італії. З передовою країною Арґентиною, світовим постачальником пшениці та м'яса, культурною країною, населеною майже самими білими, межує дикий Параґвай, 80% якого складають індійці, неписьменних є до 80%, а 70% населення є незаконнороджені. Столиця Параґваю Асунціон (172.400 населення) не має водогону, сільске господарство настільки слабо розвинене, що городину для столиці імпортують з-за кордону.

В усіх республіках Південної Америки, незалежно від відсотка кольорового населення, білі є господарі. Їх предки, еспанські та португальські завойовники „конквістадори“ побили червоних власників континенту в найкоротшому в історії людства „бліці“, винищили їх фізично, або прогнали в пущі, або обернули на рабів. Далі кораблі, вантажені золотом та сріблом, попливли до Еспанії, а назустріч, з Африки, поїхали в трюмах чорні раби, потрібні білим для роботи на копальнях та на плянтаціях. Вся Південна Америка, за винятком Ґвіяни, була колонією Еспанії та Португалії. Білі забирали багатства, чорні й червоні працювали.

Криваві революції початку 19 ст. відірвали Південну Америку від її колоніяльних власників. Але і в самостійних незалежних республіках, що повстали з колишніх колоній, влада й багатство належить білим. Вони є власниками величезних плянтацій кави й какао, робітниками ж є неґри, метиси та поодинокі білі, здебільшого новоприбулі іміґранти. Білим належать копальні цини, заліза, міді, нафтові промисли, залізниці. А робітництвом є різнокольорова маса, здебільшого злиденно вдягнена, погано харчована, переважно неписьменна.

Коло влади завжди стоять білі. Характерною для всіх республік є відсутність „середньої кляси“ — є лише 2 кляси: панівна й пригноблена, багата й бідна, біла й кольорова.

Площа Південної Америки становить 17,8 міл. кв. км. /В 20 разів більша від площі України в етнограф. межах/.
Довжина з півночі на південь – 7.300 км.
Ширина з заходу на схід у найширш. місці – 5.000 км.
Населення – 91 мільйон
Державний устрій: 10 незалежн. республік і 3 колонії.

Назва держави	Площа в квад. кіл.	Населення	Расовий склад населення	Неписьменність	Найхарактерніше заняття населення	Головніші предмети експорту	Клімат
Арґентина	2900000	13129723	Переважно білі	21%	Рільництво, скотарство, харчова промисловість.	М'ясо, зерно, вовна.	Переважно помірний, здоровий, на півночі тропічний.
Болівія	1333050	3426246	90% індійців	75%	Скотарство й гірництво.	Цина, золото, срібло.	В низин.-тропіч., вогкий на висот. помір.сух.
Бразілія	8522000	44115825	50% білих, 22% мулати, 14% неґри, 13% метиси	60-70%	Тропічне сільське господарст.	Кава	Переважно тропічний, на півдні субтропічний.
Венецуеля	1020400	3491159	Переважно метиси	90%	Нафтоздобування.	Нафта.	Переважно тропічний.
Ґвіяна	1500000	500340	Перев. неґри, 25% індійців	Дуже висока	Тропічне рільництво.	Цукор, діяманти, золото, кава.	Тропічний.
Еквадор	451180	3200000	51% метиси 38% інійців 10% білі.	75%	Рільництво, переважно какао, кава, бавовна.	Какао.	Переважно тропічний, на висотах помірний.
Колюмбія	1203400	8701816	Біля 20% білі.	55%		Кава, нафта.	Переважно тропічн., на висотах помірн. та хол.
Параґвай	288000	1000000	Переважно індійці та метиси.	80%	Тваринництво і використання лісів.	Квебрахо троп. продукти тюрок.	Субтропічний.
Перу	1355054	6672881	50% індусів 35% метиси 15% білі.	75%	Переважно сільське господарство, гірництво.	Мідь, срібло, нафта.	Переважно помірний, на узберіжжі засушлив.
Уруґвай	187000	2093331	Білі.	Дуже мала.	Аґрарна країна, переважно скотар.	М'ясо, пшениця.	Субтропічний.
Чілі.	750572	4634839	Переважно білі.	рибли 50%	Переважно гірництво, сільське господарство в окремих районах.	Мідь, нітрати.	Різноманітний. Північ засушливий, центр - суб тропічний, південь - по мірний, дуже вогкий.

Економіка.

Величезний контраст становить економіка Південної Америки у порівнянні з економікою Північної Америки, надто з США. Остання країна є одна з найпередовіших у світі, а перша — одна з найвідсталіших: великі площі лежать не заселені та не освоєні, корисні копалини розробляються не достатньо, промисловість у зародковому стані, більшість людей живе бідно й примітивно. Повсюди на терені люди живуть в саморобних глиняних хатах, мебля злиденна, домашніх речей майже нема. Лише великі міста, що зросли як торговельні осередки, є красиві і багаті. Вуличний рух у них не менший, хмарочоси не нижчі, урядові будинки не менше маєстетичні ніж у якомусь европейському чи південно-американському місті.

Один бразілієць жартома сказав:

„Велика різниця в розвитку Півночі й Півдня повстала тому, що північні американці привезли з собою жінок“.

Ця жартівлива фраза має глибокий сенс. Перші пілґрими їхали до Нової Англії щоб оселитися в цій країні і везли з собою дружин. Вони закладали сім'ї, жили постійно і творили нову цивілізацію, засновану на пуританських і демократичних принципах. Чоловіки й жінки навіки попрощалися з Европою й творили тут Новий Світ.

Навпаки, більшість еспанців та португальців, що в той же час приїздили до Америки, були вояки, авантуристи, конквістадори. Вони не заселяли континент, а лише грабували його. Вони перепливали океан, щоб згодом повернутися до Европи багатими, вони й не думали про творення Нового Світу, не брали своїх дружин, а змішувалися з місцевими індійцями, а потім і з неґрами. Тут не було покладено початку нової цивілізації, а створилася мішанина різних рас, традицій, народів.

Ще одна причина відсталости — клімат. Трудно розвивати господарство в гарячих тропіках, де працювати дуже тяжко.

Сільське господарство.

В країнах тропічної зони на першім місці стоїть кава. Бразілія, наприклад, дає 69% світової продукції. Культивувати каву вигідніше як здобувати золото. На другім місці стоїть какао, що його найбільше продукує Еквадор. Далі йдуть цукровий тросник, банани, ваніль, кокосові оріхи, помаранчі.

В країнах субтропічної та помірної зони рільництво почало буйно розвиватися по тому як республіки здобули самостійність. В колоніяльні часи еспанці розвивали рільництво тільки навколо гірничих промислів, щоб забезпечити працюючих. З кінця 19 ст. почалася масова іміґрація европейців, були освоєні широкі пампаси, що є надзвичайно плодючими і південь континенту перетворився на багатющого постачальника зерна і м'яса. Ґрунт у пампасах є такий плодючий, що ніхто й не чув про штучні добрива, рідко який господар збирає гній на добриво. Найбільше в цій зоні продукується пшениця, кукурудза, льняне насіння.

Свійські тварини були привезені до Південної Америки з Европи в половині 16 віку, а тепер на півдні скотарство відограє домінантну ролю. Наприклад, в Уруґваї експорт на 98% складається з продуктів тваринництва, а Арґентина засипає своїм мороженим та консервованим м'ясом весь світ. Чимало бляшанок „корн-бефу“ поїли й наші ДП в таборах Европи.

Чимале значення відограє „лісний промисел“, тобто здобування продуктів у лісі. На першім місці стоїть кавчук, що виточується з кавчуконосних дерев у тропічних лісах, далі кора хінного дерева і особливо тверде й цінне дерево „квебрахо“, з якого роблять шпали та здобувають танін для гарбування. Останнє становить важливий предмет окспорту з дикого Параґваю.

(Продовження буде.)

Л. Слобожанка.

Argentyna czy Paragwaj?

Pro mozlywosti emigracii do Piwdennoi Ameryky

(Na osnowi lysta Ukrainskoho Dopomohowoho Komitetu w Buenos Ajres)

(ak) Naszij redacii predjawleno lyst wid Ukrainskoho Dopomohowoho Komitetu pry Argentynskomu Czerwonomu Chresti - wul. Wiktorija 676 - w Buenos Ajresi. Ukrainskyj Dopomohowyj Komitet powidomlaje persz za wse, — pro ce „Nedila“ wze pysala dawnisze — robyt zachody w Argentynskij Dyrekcii Emigracii pro dopuszczennia do Argentyny 100 tysiacz ukrainkych wtikacziw i skytalciw. Sprawa je na dobrij dorozi i mozna nadijatysia, szczo dla ukrainciw bude pryznaczena bilsza kwota, ale uriad zatiahaje wyriszennia, wyczikujuczy na prawne oformlennia skytalciw ta dokumentaciju ich.

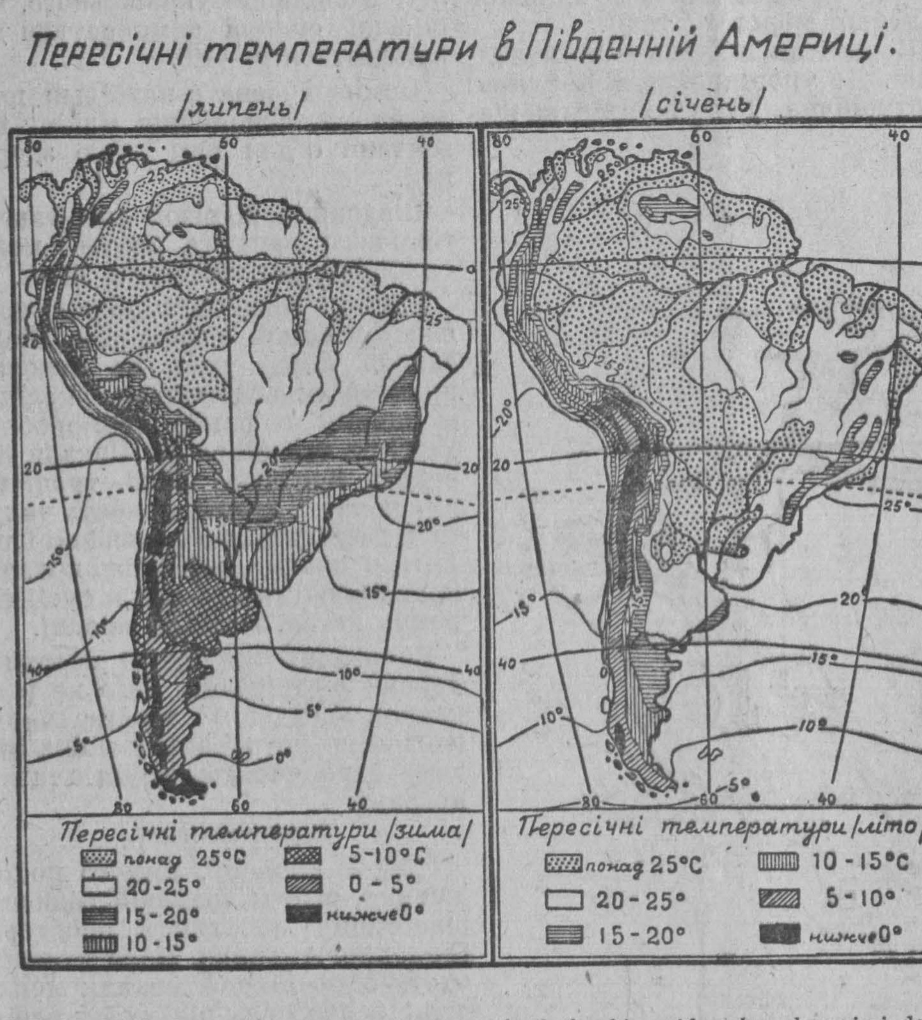

Zate Komitet zaznaczuje wyrazno, szczo w Argentyni ne bude dozwolena nijaka kompaktna emigracija i kolonizacija.

Deszczo inaksze — jak wychodyt z ciohoz lysta — wyhladaje mozlywist emigracii do Paragwaju. Komitet dobywsia w paragwajskoho uriadu pownoho uspichu, i prezydent Paragwaju widkryw dekretom cz. 13 979 z 6 czerwnia 1946 r. emigracijnu kwotu dla ukrainciw u wysoti 100 tysiacz dusz. Ciu mozlywist emigracii mozna wze na dumku Komitetu- wykorystowuwaty: prochania pro wizy do Paragwaju treba predstawlaty do Komitetu hrupamy po 100 i bilsze osib, pry czomu hrupy musiat skladatys z chliborobiw, szczo zobowjazujutsia osisty na zemli i w spysku sered jakych mozut buty 15% remisnykiw ta 5% kulturnych robitnykiw. Chliboroby mozut ichaty i okremo, remisnyky j inteligenty tilky jak widsotok kolonizacijnych hrup. Perewirky, czy chto je chliborobom, nemaje, ale zhodom mozut buty trudnoszczi z miscem pryznaczennia czy sproboju osisty w misti. Wizy moze komitet wyslaty nehajno, jak tilky oderzyt spys kandydatiw na wyjizd z takymy danymy: prizwyszcze, imja, data narodzennia, fach, nazwa j czyslo osobystoho dokumentu. Do spyska prydaty jakes welyke misto susidnioi derzawy - Belhii, Holandii, Francii czy Italii -, szczo bulo b osidkom paragwajskoho konsula, na ruky jakoho maia b buty wyslana wiza. Komitet radyt pry ciomu formuwaty jaknabilszi i samowystarczalni hrupy ta zwertaje uwahu, szczo remisnyky zmozut prysluzytys dobre hromadi ta maty solidnyj zarobitok.

Zate z lysta Komitetu wychodyt, szczo perewiz do Paragwaju czy Argentyny ne taka prosta sprawa. Uriad Paragwaju ne zacikawlenyj w emigracii az do toho, szczob braw koszty transportu emigrantiw na sebe. Komitet ne dysponuje u tij sprawi tez nijakymy fondamy. Perejizd espanskoju pasazyrskoju linijeju „Ibarra“ kosztuje 1200 szwajcarskych frankiw wid osoby, chocz je i deszewszi korabelni linii.

Slowom i na ciomu widtynku niczoho weseloho. Za misiac- dwa moze umowyny zminiatsia, ale tak, jak je siohodni i jak wyhladajut wony na osnowi lysta Komitetu, nebahato chto z cych mozlywostej skorystuje.

Wojenni wtraty Holandii

(pi) Holandskyj Czerwonyj Chrest zrobyw taki pidraschunky wtrat Holandii wijny z Nimeczczynoju i Japonijeju: holandska armija wtratyla 4000, flota 5600 wbytymy. Na Dalekomu Schodi zahynulo w japonskych koncentracijnych taborach 22 000 holandciw, 16 000 politycznych wjazniw wywezeno w Nimeczczynu, z toho zahynulo 11 000. Z nasylno wywezenych w Nimeczczynu holandskych robitnykiw 34 000 wmerlo. Zhynulo 114 000 zydiw, tobto 95% zydiwskoho naselennia Holandii. W samij Holandii rozstrilaly nimci 2000, u wjaznyciach i taborach zhynulo 4000. W zymi 1944/45 wmerlo 25 000 holandciw z holodu j cholodu. Pidczas naletiw zahynulo 22 000 holandskych cywilnych osib. 70 000 holandciw propalo w Nimeczczyni bezslidno.

Cikawo, jak wyhladala b taka z statystyka Ukrainy?

Zamisc okremych swiatocznych bazan

Z Nowym Rokom!

Редакції тижневика „Неділя“, який ми читаємо, як звичайно, в третю неділю після її виходу в світ.

Ви відбивайте вражу хвилю,
Щоб ворог падав — не вставав,
Та не міняйте й трохи стилю,
Роби, як кажуть, як почав,
Щоб, як одержить хто „Неділю“—
Неділю справді відчував.

*

Редакції газети „Українські Вісті“, що виходять у німецькім місті.

Як би навколо не вили,
Хай вас не корить відчай...
Ще крім друкарської сили,
Боже, вам сміливість подай.

*

Маґ-істерові Роману Ільницькому — видавцеві тижневика „Час“.

О, прекрасний „Час“,
Неповторний „Час“!..
П. Тичина. „Партія веде“

У вас чудова тактика!..
В подяку дав би зорі я!..
Якби... була в Вас практика
Така, як і теорія.

*

П. Зенонові Пеленському — творцеві безсмертного твору — казки про 70%.

Якщо хочете, щоб з вами
Йшов ввесь світ — уся земля, —
Спіть спокійно Ви ночами,
Мов невинне немовля,
Тільки ранками вставайте,
Сімдесят свої шукайте
І тихенько додавайте
Кожен ранок — ще НУЛЯ.

*

Об'єднанню письменників „МУР“, де об'єднано, як відомо; виключно геніїв різної величини.

Виглядаючи з-за МУР'у:
Ось ще місяць, ось ще день...
Всі ждемо літературу,
А з-за МУР'у ні телень...
Ой, душа ж як ніч похмура!..
Ой, який на серці жур!..
Ой, нащо ж література
Та й сховалася за МУР?!.
Чи досліджує натуру,
Чи шукає там ідей?..
Ой, чи скоро ж із-за МУР'у
Вийдуть твори до людей?!.

*

НДОУЖ-еві — існуючій спілці маловідомих журналістів.

В світі — прямо ніде сісти,
Де не підеш — журналісти:
Журналісти — крамарі,
Журналісти — теслярі,
Журналісти — бурґомістри,
Адвокати і маґістри,
Журналісти — навіть ті,
Хто ніколи у житті
Не писав ані статті.
Коло сотні в Недоужі!
Енергійні всі та дужі!
Журналістів — мов піску.
Що, якби з вас кожен взявся
Та за рік хоч постарався
Написати по рядку!

Редакції реґенсбурзької газети „Слово“, що загинула в наслідок реґенсбурзько-таборової „свободи“ слова...

У Реґенсбурзі, друже-брате,
Наполовину демократи:
Якщо свободу слова взять,
Вони померли б за свободу
(Свою, звичайно, не народу!),
Та тільки „Слова“ не терплять.
Та ми ждемо, щоб віща сила
Нам „Слово“ знову воскресила...

*

Редакції тижневика „Християнський шлях“.

Нехай із нечистю в боях
Дасть Бог вам добру нагороду:
Щоб всі із нашого народу
Зійшли на християнський шлях.

*

Редакції ельванґенського (славне місто!) сатиричного журналу „Їжак“.

Ой, „Їжаче“-їжачок,
Де позбувся голочок?
Чи в якім бою зламав,
Чи з природи їх не мав?
Що ж тепер надумав ти?
Як голками оброcти?!
Гумористів йди шукати
Та насміньcя попрохати
Хоч по голці принести.

*

Редакції демократичного (справді таки демократичного!) тижневика „На чужині“ у Фільсбібурзі.

Сумно там, „На чужині“...
Так, немов осиротіли.
Що ж, газету вашу з'їли
„Добрі“ люди запальні.
Що ж тепер робити вам?
Як помститись ворогам?
Ви пишіть свої статті,
Та побільше їх готуйте,
Та частіше їх друкуйте,
Хоч і в „Нашому житті“...

*

Решті установ, комісій, комітетів, служб, організацій, груп, секцій, підсекцій, надсекцій, товариств, об'єднань, централів, філій, дружин, керівних, керуючих, працюючих та лиш існуючих закладів наше щире побажання:

Чи всіх хвалить вас, чи погудить?
Хай вас загал усіх осудить —
В нас люди зрячі, не сліпі!..
Ми вам бажаєм довго жити,
Крізь всі „скрінінґи“ пролетіти
І всім залишитись — Ді-Пі.

Гнат Дядюренко.

Wyborczi metody

(pi) U swoij peredwyborczij kampanii w sowietskij zoni wykorystowuwaly komunisty ne tilky trybunu i presu, ale bilsz wymowni argumenty: w misteczku Belzig, mabut, szczob pidkreslyty swoju dbajlywist za narod, komunizujucza „Socjalistyczna Partija Jednosty“ ulasztuwala nawit festyn z fantowoju loterijeju, pry czomu sered 5000 wyhranych bulo 400 kwytkiw na sotnar wuhilla, 750 kwytkiw na dwofuntowyj chlib, 250 na 1 kg muky, 3000 na 1 kg owocziw, 300 na 25 kg kartopli, 100 na 1 jajce, 100 na horniatko i 50 na 1 paru wystupciw. Oczewydno, loterija wdalas, ale ludy pytaly sebe, zwidky distala partija nahlo az stilky i to jakraz toczno racjonalizowanoho towaru na swoi cili . . .

Kult cerkownoi muzyky

(pi) Miznarodnie towarystwo dla widnowlennia cerkownoi muzyky wlasztuwalo w Müncheni triochdenni narady, na jakych buly prysutni najkraszczi mystci cijei dilanky z 10 krain. Prodowzennia narad maje widbutys u Baden-Badeni (Francuzka zona) i w nych daly zhodu wziaty uczast wydatni francuzki cerkowni chory ta muzyky.

Dr. Stepan Baran

Ukrainska problema w planach widenskoho Belwederu

Spohad pro newidomyj dosi epizod ukrainskoi dyplomatii

Belwederom u Widni nazywajut preharnu palatu Habsburgiw posered prostoroho parku nedaleko schidnoho i piwdennoho zaliznyczoho dwircia. Zyw u nij pered perszoju switowoju wijnoju archykniaz Franc-Ferdynand, naslidnyk awstrijskoho prestolu. Staryj cisar Franc-Josyf ne lubyw cioho swoho bratanycza, szczo pisla joho smerty maw staty cisarem Awstrii i apostolskym korolem Uhorszczyny. Franc-Ferdynand staw naslidnykom prestolu na osnowi rodynnoho statutu Habsburgiw t. zw. habsburskoi prahmatyky pisla trahicznoi smerty archykniazia Rudolfa, jedynoho syna cisaria Franca Josyfa. Rudolf zastrilywsia na zamku Maierling bila Widnia 1889., ne ostawywszy potomka, tilky doczku, a po Habsburskij prahmatyci korona ne perechodyla na doczky ostanniobo panujuczoho czy naslidnyka prestolu, jakszczo ne bulo syniw, ale na bicznych swojakiw. Rudolf buw duze popularnyj sered ukrainskych selan u Halyczyni, jaki dowhi roky wiryly, szczo win zywe i perechowujetsia sered naszych selan, szczob piznaty ich bidu i pizniszе, jak cisar im dopomohty. Z cych czyslennych legend pro Rudolfa korystuwalysia rizni obmannyky, szczo wydawaly sebe za Rudolfa j materijalno wykorystowuwaly selan.

Archykniaz Franc-Ferdynand jak naslidnyk prestolu ne maw lasky u swoho diadka staroho cisaria, miz inszymy, iz tijei pryczyny, szczo proty woli cisaria zakluczyw morganatyczne podruzzia z czeskoju hrafiwnoju Chotek i tomu joho dity buly wykluczeni z naslidstwa awstrijskoho cisarskoho prestolu. Franc-Ferdynand ne wstriawaw u wnutriszniu polityku monarchii. Zate wsecilo zajniawsia orhanizacijeju armii, peredbaczajuczy zbrojnu rozprawu Awstrii z Rosijeju. Tomu interesuwawsia win politycznymy podijamy w Rosii, otze u zwjazku z tym i ukrainskoju problemoju. Politycznym doradnykom joho w rosijskych sprawach buw d-r Hans Ibersberger, profesor istorii schidnioi Ewropy u widenskomu uniwersyteti i dyrektor okremoho instytutu istorii schodu Ewropy pry Harl Gasse nedaleko Wotiwkirche. Win znaw rosijsku mowu, studijuwaw u Moskwi, rozumiw po polsky i ukrainsky i slidkuwaw za politycznoju presoju tych trioch narodiw. Postijno czytaw „Nowoje Wremja“, „Gazetu Warszawsku“ i nasze Lwiwske „Dilo“. W biblioteci instytutu buly wsi publikacii Nauk. Towarystwa Szewczenka u Lwowi i twory pryswiaczeni ukrainskij problemi. Dwiczi na tyzden prof. Ibersberger skladaw osobystyj raport Francowi Ferdynandowi w Belwederi i u wazniszych sprawach dawaw jomu i pysmenni zapysky, szczo torkalysia neraz i ukrainskych podij. Ciu informacijnu robotu robleno tak, szczob wona ne mala szyrszoho rozholosu, bo i sam prestolonaslidnyk Franc Ferdynand ne maw bezposerednich zwjazkiw z predstawnykamy awstrijskoho politycznoho switu.

Do politycznoho switu dochodyly tilky rizni neprowireni wistky pro wplyw na Franca Ferdynanda joho morhanatycznoi druzyny, szczo oderzala tytul kniahyni Hohenberg. Wona mala nastrojuwaty joho neprychylno do nimciw, a szcze zokrema do madiariw, natomist prychylno do slawjan, specijalno do czechiw. Rozkazuwaly u Widni, szczo archykniaz Franc-Ferdynand chocze widnowyty czeske derzawne prawo do korony sw. Wjaczeslawa i koronuwatysia na czeskoho korola. Howoryly tez pro joho plany pereustroju dualistycznoi monarchii na tryjalistycznu, pry czomu cijeju tretioju czastynoju popry Awstriju i Uhorszczynu malab buty Juhoslawija zlozena iz zemel zaselenych chorwatamy, slowinciamy i serbamy. Bulo prawdoju, szczo cej awstrijskyj prestolonaslidnyk buw za pozwawlennia na Balkanach awtrijskoi politycznoi akcii. Ce tym bilsze, szczo Nimeczczyna raz-po-raz widsuwala Awstriju z ii dawnich politycznych stanowyszcz na Balkanach. Pro Rosiju wze j ne zhaduwaty. Na Balkanach same perechreszczuwalasia polityka Awstrii i Rosii. Obydwi radib buly zabraty jak najbilsze zi spadszczyny choroho czolowika, jak zwaly Tureczczynu i zasisty micno w Carhorodi. Najnowiszym pretendentom bula Nimeczczyna, jakoi wplywy pered perszoju switowoju wijnoju na turecku polityku buly duze sylni, sylniszi jak inszych derzaw. Zadla swojei polityky archykniaz Franc-Ferdynand buw znenawydzenyj i w rosijskych i w serbskych politycznych kolach. Zhynuw u Sarajewi w Bosnii 28 czerwnia 1914 r. razom z druzynoju wid kul serbskych zmownykiw, szczo wlastywo buly wykonawciamy rosijskoho planu. Smert Franca-Ferdynanda bula haslom do perszoi switowoi wijny, naslidkom jakoi zlikwidowano usi czotyry cisarski prestoly w Ewropi — u Widni, Berlini, Petrohradi i Carhorodi. Awstro-Uhorszczyna perestala wzahali isnuwaty jak derzawa na ewropejskij karti.

Po zlozenni u Lwowi u weresni 1911 r. adwokatskoho ispytu wyichaw ja w zowtni 1911 r. do Widnia dla dalszych studij ekonomii i istorii schodu Ewropy u widenskomu uniwersyteti. Probuw ja u Widni do bereznia 1913 r. i todi wernuwsia do Lwowa. Tut poczaw ja westy Narodniu Kancelariju, staw sekretarem Narodnioho Komitetu i opisla widkryw u Lwowi adwokatsku kancelariju. Pid czas studij u Widni sluchaw, miz inszymy, i wyklady prof. Ibersbergera i buw uczasnykom joho istorycznoho semynara. Z nym howoryw ja neraz i na polityczni temy, holowno ukrainski, pro jaki zresztoju zapytuwaw mene i sam profesor. Ja buw todi riwnoczasno i korespondentom lwiwskoho „Dila“, zachodyw czasto do biblioteky widenskoho parlamentu i jak korespondent buwaw na joho zasidanniach. Tomu rozkazuwaw Ibersbergerowi deszczo i pro parlamentarni sprawy ta podii.

Odyn z najzamitniszych ukrainskych parlamentarystiw Halyczyny ewropejskoi miry, znamenytyj adwokat i promowec, posol d-r Jewhen Olesnyckyj, wesnoju 1912 r. wyjichaw u podoroz do Petrohradu, Moskwy i Kyjewa, szczob na misci obiznatysia z rosijskymy politycznymy obstawynamy, z widomymy predstawnykamy rosijskoho politycznoho switu ta predstawnykamy naszych czyslennych kolonij w Petrohradi i Moskwi. Pro perebuwannia d-ra J. Olesnyckoho w Petrohradi zhaduje Oleksander Lotockyj u swoich spohadach. W Moskwi strinuwsia d-r Olesnyckyj z cilym riadom wyznacznych ludej, miz nymy z prof. Milukowym, z jakym maw dowhu rozmowu. Najcikawisze dla nioho, oczewydno, bulo joho perebuwannia w Kyjewi, de zustriw i starszu hromadu i studentsku molod. Imja d-ra J. Olesnyckoho jak najzamitniszoho ukrainskoho parlamentarysta w Awstrii i wzahali duze wyznacznoho hromadskoho dijacza bulo dobre widome sered naddniprianskych ukrainciw. Wony zacikawylysia nym, rozpowily jomu pro swoju nezawydnu dolu j daly jomu potribni pojasnennia i informacii. Z tych

PAMIATY dr. Dmytra Lewyckoho

Neszczodawno naspila wistka wid d-ra Romana Mohylnyckoho, likaria i kolysznioho politycznoho dijacza z partii UNDO u Riwnomu, opisla u Wolodymyri na Wolyni, z Tanganiky w centralnij Afryci, pro smert d-ra Dmytra Lewyckoho, wyznacznoho halyckoho politycznoho dijacza, buwszoho posla UNR w Kopenhazi, a za Polszczi dowholitnioho holowy Ukrainskoho Nacjonalno-Demokratycznoho Objednannia (UNDO) i Ukrainskoi Parlamentarnoi Reprezentacii w polskomu parlamenti w rr. 1928—1935. Szcze wesnoju 1942 r. pomer win u domi starciw u dalekomu misti B u c h a r a, stolyci kolysznioho bucharskoho chanatu, szczo wchodyt teper do SSSR. Pry joho smerty buw pryjawnyj lwiwskyj apelacijnyj suddia Klisz, (siododni tez pokijnyj) aresztowanyj u Lwowi sowietamy w czasi perszoi okupacii Halyczyny i wywezenyj na Sybir, podibno jak i d-r Roman Mohylnyckyj. Wony strinulys des w czasi mandriwky po Sybiru i todi d-r Mohylnyckyj dowidawsia wid suddi Klisza pro smert d-ra D. Lewyckoho. Osoba pokijnoho kermanycza ukrainskoi polityky u Polszczi zasluhowuje na szyrszu zhadku i teplu pamjat.

Narodywsia d-r Dmytro Lewyckyj w selanskij rodyni w seli Dobraczyn bila Rawy Ruskoi w Halyczyni, w 1876 r. Batko joho maw welykyj pidpryjemczywyj zmysl, staw pidpryjemcem budowy dorih i z czasom dorobywsia znacznoho majna. Oboch swoich syniw pislaw do Lwowa do derzawnoi akademicznoi himnazii z ukrainskoju mowoju nawczannia, jaku wony zakinczyly, jak zrazkowi uczni, maturoju. Starszyj z nych. Dmytro po maturi wyichaw na prawnyczi studii u widenskomu uniwersyteti, jaki zakinczyw zi stupnem doktora praw. Molodszyj zakinczyw bohoslowskyj fakultet u lwiwskomu uniwersyteti i staw hreko-katolyckym swiaszczenykom.

Wze w czasi uniwersytetskych studij u Widni Dmytro Lewyckyj wyznaczawsia hromadianskym chystom i nalezaw do prowodu ukrainskoi studentskoi molodi, szczo hurtuwalasia w akademicznomu towarystwi „Sicz". Po studijach wernuwsia do kraju i wstupyw na adwokatsku praktyku, jaku widbuw w kancelarijach ukrainskych adwokatiw u Kaminci Strumilowij, Zoloczewi i Lwowi, de i zlozyw adwokatskyj ispyt u 1912 r. Wlasnu adwokatsku kancelariju widkryw u Rawi Ruskij 1913 r., a zhodom perenis ii do Berezan, de i zachopyla joho jak rezerwnoho starszynu awstrijska mobilizacija 1 serpnia 1914 r.

Jak kandydat adwokatury, piznisze jak adwokat, dr. Lewyckyj, braw zywu uczast w hromadskomu, zokrema politycznomu, zytti u tych mistach i powitach u jakych prozywaw. Buw czlenom Ukrainskoi Nacjonalno-Demokratycznoi Partii, todi perszoi w Halyczyni i wchodyw u sklad ii uprawy — Szyrszoho Narodnioho Komitetu.

Wojennnu sluzbu, jak starszyna postaczannia, widbuwaw u welykij twerdyni w Peremyszli, jaku rosijski wijska oblahaly wze wid weresnia 1914 r. Po upadku peremyskoi twerdyni (w berezni 1915 r.) distawsia do rosijskoho polonu i buw u Taszkenti w Turkestani. Miz polonenymy starszynamy awstro-uhorskoi armii buw i znaczniszyj hurt ukrainciw, miz nymy pizniszi posly do polskoho sojmu: d-r Kornylo Trojan i prof. Wolodymyr Kuzmowycz. Cioho ostannioho, widomoho publicysta z „Dila" aresztuwalo NKWD u Lwowi 5 zowtnia 1939 r. i wywezlo do Sowietiw, de po niomu zahynuw i slid. Druhyj z joho towarysziw z polonu, d-r Trojan, uspiw wtekty wid Sowietiw i zywe w Nimeczczyni.

Rosijska rewolucija zastala d-ra D. Lewyckoho w tabori polonenych starszyn u Taszkenti. W 1918 r. wdalasia jomu wtecza z taboru i wyizd do Kyjewa. Tut zhurtuwaw awstrijszych wojenno-polonenych i zaslanych ukrainciw w Sojuz halyckych i bukowynskych ukrainciw, jakoho staw holowoju. Uderzuwaw postijnyj tisnyj zwjazok z Nacjonalnym Sojuzom u Kyjewi, u jakoho prowodi stojaw Wolodymyr Wynnyczenko, szczo pryhotowlaw powstannia proty hemana Pawla Skoropadskoho.

Nowyj uriad UNR imenuwaw d-ra Dmytra Lewyckoho poslom UNR w Kopenhazi w Danii, kudy win wyichaw i zajmaw ce stanowyszcze az do likwidacii predstawnyctw UNR pisla ryzskoho dohoworu SSSR z Polszczeju w berezni 1921 r. Na jakyjs czas osiw u Berlini, de w czasi inflacii nabuw welyku kamjanyciu, opisla na korotko u Widni i 1924 r. wernuwsia na postijne do Lwowa. Tut zajniawsia pereformuwanniam dawnoi Nacjonalnoi Demokratycznoi Partii — wid 1919 r. z nazwoju Trudowoi Partii — i w lypni 1925 r. stworyw nowu partiju — faktyczno widnowyw dawniu — Ukrainske Nacjonalne-Demokratyczne Objednannia /UNDO/, stawszy joho holowoju, jakym i buw az do 1936 r.

Pry druhych wyborach do polskoho sojmu- (perszi w lystopadi 1922 r. halyczany zbojkotuwaly) — u berezni 1928 r. uwijszow do polskoho sojmu, jak tez i pry tretich wyborach u lystopadi 1930 r., ta staw holowoju Ukrainskoi Parlamentarnoi Reprezentacii w rr. 1928—1935. W swoich zasadnyczych promowach pry szczoricznij dyskusii nad biudzetom posol d-r Dmytro Lewyckyj pidczerkuwaw zawzdy naszi zmahannia i prawa do wlasnoi suwerennoi derzawnosty zajawlajuczy, szczo ukrainskyj narid nikoly ne zreczetsia tych swoich zmahan.

Jak posol — zresztoju jak i inszi czleny Ukrainskoi Parlamentarnoi Reprezentacii — nalezaw do Miznarodnioi Parlamentarnoi Unii ta do Ligy Parlamentarystiw nacjonalnych menszyn w Ewropi i braw uczast u szczoricznych ii zjizdach, szczo widbuwalysia zwyczajno w Zenewi w Szwajcarii, ta wchodyw u sklad prezydii cijei Ligy. Maw bahato dobrych znajomych miz parlamentarystamy riznych derzaw, miz inszymy i anhlijskych, i starawsia zjednuwaty sered nych prychylnykiw dla ukrainskoi sprawy.

Pobuwaw dr. Lewyckyj dowsze i w polskij wjaznyci. W czasi wyboriw do polskoho sojmu woseny 1930 r. za zhodoju marszala Pilsudskoho perewedeno welyku pacyfikaciju Schidnoi Halyczyny ta wyaresztowano bahato ukrainciw. Z prykazu Pilsudskoho rozpoczalysia todi represii proty polskych opozycinych posliw i — oczewydno — proty ukrainskych, jakych aresztuwaly. Dekoho z aresztowanych prymiszczeno w specijalnij tiurmi w Beresti, inszych zaprotoreno u zwyczajni tiurmy. Miz aresztowanymy buw i d-r D. Lewyckyj, szczo prosydiw u lwiwskij tiurmi do lypnia 1931 r. — Pry czetwertych wyborach do sojmu w 1935 i pry pjatych u 1938r. ne kandyduwaw, wystupajuczy proty t. zw. normalizacii i w Centralnomu Komiteti UNDO tworyw opozyciju proty todisznioho prowodu posla Wasyla Mudroho. Zalyszywsia holowoju nadzirnoi rady wydawnyczoi spilky „Dilo", na jake starawsia wplywaty i pomiszczuwaw tam neraz i statti za swoim pidpysom. Suproty Sowietiw i ichnioi polityky widnosno Ukrainy buw neprymyrymyj. Uderzuwaw blyzki zwjazky z kolamy UNR, chocz stawywsia neraz krytyczno do neodnoho z ichnich potiahnen. U swoij politycznij dijalnosty w Polszczi buw radsze realistom, ale w zahalnomu buw wseukrainskym derzawnykom u szyrszomu massztabi.

Sowietski wijska zajnialy Lwiw 22 weresnia 1939 r. i wze 28 weresnia 1939 r. agenty NKWD aresztuwaly d-r Dmytra Lewyckoho w joho chati. Ne wspiw, a wlastywo ne chotiw wyichaty, wymowlajuczysia neduhoju i tym, szczo piszky ne moze jty daleko, jak zrobylo ce bahato z lwiwskych ukrainciw, bo todi szcze mozna bulo perejty swobidno na zachid. Z lwiwskoi tiurmy wywezly joho nezabarom do Lubjanok u Moskwi. Jaka bula joho dalsza dola, czy wlasne nedola, tut nam newidomo. Znajemo tilky, sczo pomer u Buchari w domi starciw wesnoju 1942 r. jak odna z bezczyslennych zertw naszoho narodu pid sowietskym rezymom. Swomu narodowi zasluzywsia Pokijnyj dobre.

Dr. Stepan B a r a n

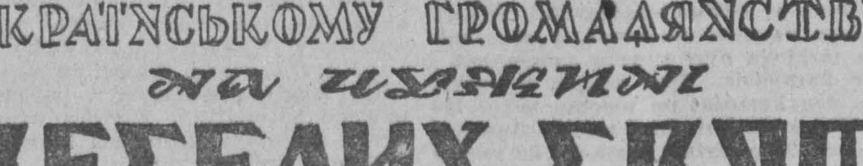

УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
на [illegible]
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
і щасливого
НОВОГО РОКУ
БАЖАЄ ВИДАВНИЦТВО
НЕДІЛЯ

НА РІЗДВО

За шибкою горить ялинка
З куті так сильно пахне мід—
І кожна хата, чи хатинка,
Така, як в ніч ту небозвід:
Так ясно в ній, затишно, мило
І всі усміхнені такі,
Немов життя кудись поплило
І дні пропали десь гіркі...
І як опісля по вечері
Співатимете коляду —
То мов янголи буйнопері
В хатину кожну увійдуть...
О, хай тоді Христос - дитина
Благословить ваш кожний труд
І руки ваші хай щоднини
Міцніють, тверднуть і ростуть!

Анатоль Курдидик.

НАД НОВИМИ КНИЖКАМИ

A. J. Cronin i anhlijskyj pobutowyj roman

Передмова до роману, що зачинається друком у „НЕДІЛІ"

Велике переоцінення традиційних духовних — та інших — цінностей, таких начебто непохитних протягом цілого 19-го століття, розпочалось було в Англії ще перед першою світовою війною, проте за 20-х років перетворилось в англійській белетристиці на явище масове, і таким воно, в основному, лишається ще й на сьогодні: в сучасній англійській побутовій белетристиці виразно переважають ноти іронії та сатири. Той комплекс англійської ментальности, що він правив напочатку нашого сторіччя за „англійський національний світогляд", принципово поставлено під сумнів як, можлива річ, продукт лицемірства та самозасліплення.

В разі подібної кризи національної свідомости різні народи шукають причин лиха в різних галузях. Англійці, загалом кажучи, не схильні покладати відповідальність за моральну катастрофу нації ні на соціяльні чинники — як до того схильні німці і, деякою мірою, американці—ні на біологічну природу людини—як це робить французький взагалі романський натуралізм (від Золя аж до Селіна). Англійський практичний розум і непохитний індивідуалізм вбачає в окремій людині, яка вона є, насамперед продукт виховання—не соціяльного якогось чи національного виховання, а просто виховання, того морального впливу, що його кожен індивід фактично зазнає, чи то в родині, чи то поза родиною, за років первісного формування його характеру. От чому тема виховання дитини і утворення морально-вольової особистости посідала й посідає в англійській белетристиці одно з чільних місць — від славетного „Девіда Коперфілда" Дікензового аж до сучасних „Зелених років" А. Дж. Кроніна.

Цей більш-менш автобіографічний роман Кронінів є далеко менш радикальним щодо сатиричного кольориту свого аніж, приміром, „Донька полковника" Олдінґтона або певні новелі О. Гъокслі. Але саме ця обережна поміркованість у вироку та засуді забезпечила „Зеленим рокам" надзвичайний успіх у найширших читацьких колах, бо вона слушно виявила щире прагнення авторове до безсторонньости і безумовне уникання всякого шаржу чи ґротеску. А як легко було б перетворити на карикатуру зображуване в романі середовище — ту більш ніж філістерську й справді фарисейську містечкову провінцію початку 20-го сторіччя, де восьмилітнього хлопця якнайсерйозніше напучують пишатися з того, що його прадід іще живий (бо ж „не кожен хлопець має прадіда, можу тобі сказати, — це справжня честь"), або добре прятати хату, бо „чистота є найближча до побожности", Ница траґедія цькування хлопця його шкільними товаришами (за ініціятивою викладача) за те, що він — напівірляндського походження і католик і, головне, кумедно одягнений, змальовано так переконливо, що читач ніби й сам визнає — вкупі з хлопцем — за єдиний вихід із нестерпного становища цілком безглузду й безнадійну бійку з єдиним учнем, який у тому цькуванні зовсім не брав участи. А в тім, картина цієї бійки, подана в 6-му розділі 1-ої книги, становить чи не найкращу в цілій модерній літературі відповідь на запитання — як саме вперше формується почуття самогідности в майбутньому громадянині Великобританії, цебто як постає та дивна й важкозрозуміла істота, що вона зветься англійським джентлменом.

Отакі є парадокси англійської ментальности, майстерно зображені автором на тлі соціяльних парадоксів англійської провінції дев'ятсотих років — країни, де робітники-металісти були „люди врівноважені й тихі, можливо, тому, що праця їх була важка, а заробітки на заздрість великі, і жили вони добре" — в усякому разі далеко краще за дрібних урядників і службовців, відмежованих, проте, від „робочого бруду" справжнім хінським муром кастової пихи та зневаги, притаманної тим недоживленим лицарям крохмаленого комірця.

В „Зелених роках" тільки-но намічаються ті щирі й плодовиті релігійні шукання, що зумовили нещодавно величезний успіх останнього роману Кронінового „Ключі царства"; але відчувається вже те етичне подолання гострої кризи англійської національної свідомости, яке безперечно насамперед спричинилось до психічної спершу, а згодом і фактичної перемоги англійського джентлмена у великому змаганні другої світової війни.

В. ДЕРЖАВИН.

У РІЗДВЯНІ СВЯТА

У Різдвяні Свята
Спішім брат до брата,
Позабудьмо, що нас ділить,
Що відводить нас від цілі.
І колядуймо:
Дай тобі, Боже,
Всього, що гоже,
В пасіці рійно,
В полі надійно,
А в хаті мирно
І боговійно.
Всім нам посполу,
Згори додолу,
Дай щасливо побороти
Нашу вдачу кволу.
Щоб ми рука в руку
І груди при груди
Йшли на стрічу кращій долі
Так, як другі люди.
Щоб цілий світ, браття,
Не міг вийти з дива,
Що зробила на Вкраїні
Раз єдність правдива.

— Богдан Лепкий

СВЯТОЧНА ПРОГРАМА

Театру ім. Котляревського в Ашафенбурзі.

8/1 і 9/1 оперета „Наталка Полтавка".
11/1 і 12/1 оп. „Запорожець за Дунаєм"
14/1 комедія „Старі гріховодники".
19/1 муз. драма „Циганка Аза".
Вистави відбуваються в 4-му таборі.

---

rozmow z kyjiwskymy zemlakamy ne duze weseli dumky rodylysia w Olesnyckoho. Z odnoho boku baczyw win welyczeznyj planowyj moskowskyj nastup i natysk, a z druhoho slabi ukrainski nacjonalni syly i brak widpowidnoi orhanizacii tych syl dla uspisznoi oborony i protynastupu. Wpadala jomu w oczi widsutnist praktycznoho uniattia politycznych spraw i praktycznoho ich perewedennia, nawit w umowach todisznioho carskoho rezymu. Zate imponuwala jomu osobysta i nacjonalna zertwennist dejakych odynyc w perszu czerhu staroho dijacza Jewhena Czykalenka. Taki obstawyny, jaki baczyw na Ukraini d-r J. Olesnyckyj ne dawaly jomu nadii na skore i cilkowyte ii polityczne widrodzennia. Ne baczyw win todi do cioho widpowidnych ludej w dostatnij kilkosti i z widpowidnymy sylamy i zasobamy.

Posol J. Olesnyckyj po poworoti do Widnia pro swoju podoroz wyholosyw dopowid dla naszych parlamentarnych posliw. Ciu dopowid sluchaw i ja i na storinkach „Dila" pojawylasia pro nei korotka zhadka. Proczytaw ii prof. Ibersberger i pry nahodi najblyzczoi zustriczi zi mnoju rozpytuwaw mene dokladnisze pro poizdku posla Olesnyckoho. Pry ciomu zhadaw, szczo prestolonaslidnyk Franc-Ferdynand cikawytsia ukrainskymy sprawamy i stanowyszczem w Ukraini. Ja podaw jomu dumku, szczo bulo b dobre umozlywyty poslowi d-rowi Olesnyckomu osobysto poinformuwaty prestolonaslidnyka pro ukrainski sprawy. Prof. Ibersberger pohodywsia z mojeju propozycijeju i skazaw, szczo siohodni bude w Belwederi iz swoim dokladom. Pry cij nahodi zhadaje pro posla Olesnyckoho i podast jomu dumku zaprosyty joho do Belwederu iz specijalnoju dopowiddiu. Prosyw mene zajty do joho kabinetu nastupnoho dnia, szczob powidomyty mene pro swoju rozmowu z archykniazem Francom-Ferdynandom.

Rezultat rozmowy buw pozytywnyj. Prestolonaslidnyk czerez prof. Ibersbergera poprosyw posla Olesnyckoho pryjty do nioho do Belwederu z informacijnoju dopowiddiu pro ukrainski sprawy. Awdijenciju wyznaczyw na kinec tyznia — sebto wze za try czy czotyry dni, mabut na ostanniu subotu misiacia czerwnia na wosmu hodynu weczera w joho kabineti w Belwederi. Pobaczennia malo buty tajemne i d-r Olesnyckyj pro nioho ne smiw rozkazuwaty. Do Belwederu maw uwijty ne holownym wchodom, de postijna stojala wijskowa warta, szczo kontroluwala tych, jaki wchodyly. Ce bulo tomu, szczo w Belwederi maw prymiszczennia jakyjs widdil heneralnoho sztabu armii, jakoi prestolonaslidnyk buw holownym inspektorom. Posol Olesnyckyj maw uwijty sam wyznaczenoju bicznoju firtkoju do parku, szczo bula postijno zamknena. Pry cij firtci o wosmij hodyni weczora odyn z adjutantiw Franca-Ferdynanda bude zdaty d-ra Olesnyckoho i zawede joho priamo do kabinetu prestolonaslidnyka. Rozpowiwszy meni pro ce, prof. Ibersberger prosyw mene poznajomyty joho z poslom Olesnyckym, jakoho dosi znaw, tilky z joho politycznoi i hromadskoi dijalnosty. My umowylysia, szczo nastupnoho dnia o wosmij hodyni rano pryjdemo obydwa do joho kabinetu.

Tak i stalosia. Ja poznajomyw d-ra Olesnyckoho z prof. Ibersbergerom i zalyszyw ich samych u kabineti, a sam wyjszow do odnoi z susidnych kimnat. Profesor poinformuwaw Olesnyckoho, szczo archykniaz Franc-Ferynand w zahalnomu zorijentowanyj w ukrainskych sprawach na osnowi joho dopowidej, z ukrainciw ne znaje osobysto nikoho i bude radyj, koly z ust wyznacznoho parlamentarysta i prowidnyka ukrainciw dowidajetsia bezposerednio pro suczasne stanowyszcze ukrainskoho narodu i joho stremlinnia, zokrema w Rosii. Poinformuwaw tez pro sposib jak distatysia do prestolo-naslidnyka i prochaw pro dyskreciju. Sam toho z dnia powidomyw prestolonaslidnyka pro te, szczo posol Olesnyckyj zhidno z oderzanymy wkaziwkamy jawytsia do nioho z dopowiddiu w oznaczenyj czas. Za piwhodyny my obydwa wyjszly i Olesnyckyj zasiw nehajno pysaty zapysku dla archykniazia pro ukrainsku tohoczasnu problemu. Potocznych spraw, szczo stosuwalysia Awstrijskoi Ukrainy, ne poruszuwaw win zowsim, znajuczy, szczo archykniaz ne miszajetsia u wnutriszni polityczni sprawy Awstrii. Zaznaczeno tilky, szczo polityka awstrijskoho uriadu szczodo ukrainciw musyt gruntowno zminytysia na ich koryst. Halyczyna musyt staty sprawznim i wsestoronnim Pijemontom dla rosijskych ukrainciw, a bude nym, koly usunuty polsku hehemoniju nad ukrainciamy w Halyczyni. Ukrainskyj nacjonalnyj ruch u carskij Rosii proskrybowanyj. Awstrija moze znajty powni sympatii rosijskych ukrainciw, jak szczo wony pobaczat, szczo awstrijski ukrainci majut sprawdi w Awstrii wsi mozlywosti swoho wsestoronnioho nacjonalnoho rozwytku . . A ce bude duze wazne na wypadok wojennoi sutyczky miz Awstrijeju i Rosijeju, po czyj storoni budut sympatii rosijskych ukrainciw. Narys propamjatnoho pysma d-ra Olesnyckyj daw druhoho dnia do pereczytannia prof. Ibersbergerowi, szczo zrobyw wid sebe dejaki zawwahy, a Olesnyckyj pryjniaw ich majze wsi.

Za wjizd ukrainskych skytalciw do Kanady

Jak powidomlaje czasopys „Ukrainskyj Robitnyk", dnia 3 zowtnia jepyskop Wasylij Ladyka na czoli predstawnykiw centrali ukrainciw katolykiw Kanady wruczyw u Winnipegu misteru James Glen, ministrowi pryrodnych zasobiw kopalen i imigracii memorijal w sprawi wpuszczennia do Kanady ukrainskych skytalciw z Ewropy. Minister pryjniaw delegaciju wwiczlywo i pryobiciaw dopomohu. Konferencija trywala 40 chwylyn.

W umowlenyj czas u subotu pry kinci czerwnia 1912 r. d-r Jewhen Olesnyckyj poichaw iz swoho prymiszczennia fijakrom czy awtom do Belwederu, wysiw w odnij z wulyc pered nym i piszky piszow do wkazanoi firtky, szczo todi bula nezamknena, a za neju w parku prochodzuwawsia starszyna. Cej starszyna prystupyw do Olesnyckoho i widrekomenduwawsia, Olesnyckyj tez predstawywsia. Czerez park wony piszly do kabinetu prestolonaslidnyka.

Prestolonaslidnyk Franc-Ferdynand, zdawalos, zdaw posla Olesnyckoho, wiczlywo joho prywitaw i prosyw sidaty. Prosyw tez, szczob widrazu prystupyw do sprawy. Todi d-r Olesnyckyj wruczyw jomu dokladnu zapysku w ukrainskij sprawi, zredagowanu nimeckoju mowoju. Archykniaz iz wydymym zacikawlenniam perehlanuw zaholowky okremych ustupiw zapysky na maszynowomu pysmi, perehlanuw dejaki wstupy ta poczaw dawaty zapyty. Wydno bulo, jak pomityw ce zrazu d-r Olesnyckyj, szczo awstrijskyj prestolonaslidnyk obiznanyj dowoli dobre na ukrainskij problemi i do ukrainskoi sprawy stawytsia pozytywno i prychylno. Specijalno prosyw rozkazaty jomu pro stanowyszcze j nastroi na Ukraini, zwidky posol Olesnyckyj szczojno pryichaw. Win jomu rozkazaw, ne prykraszujuczy niczoho, jak ne prykraszuwaw u swoij zapysci. Zwawa rozmowa sam-na-sam trywala ponad hodynu, Franc-Ferdynand poproszczawsia z poslom Olesnyckym szcze wiczlywisze, jak prywitaw, podiakuwaw jomu za cinni informacii i obiciaw prostudijuwaty dokladno peredanu zapysku.

Druzyna posla Olesnyckoho, Marija z domu Wrublewska, z polskoho rodu, duze lubyla swoho czolowika i ne zawazala jomu w joho nacjonalnij praci, nawpaky, dopomahala. Po smerti jedynoi dytyny -doczky, ne rozluczalasia z czolowikom nikoly, tym bilsze, szczo win nezduzaw na serce i podorozuwala z nym po Ewropi. D-r Jewhen Olesnyckyj buw welykym lubytelem teatralnoho mystectwa i, jak zamozna ludyna, izdyw z druzynoju majze szczoriczno do Milano w Italii pid czas opernoho sezonau. Druzyna podorozuwala z nym nedawno j u poizdci do Rosii i na Ukrainu. Wona i odyn z kuzyniw Olesnyckoho, szczo studijuwaw todi u Widni, ta ja zdaly w umowlenij kawarni joho powrotu wid archykniazia Franca-Ferdynanda. Posol Olesnyckyj wernuwszys z Belwederu rozkazaw nam pro swoju awdijenciju u prestolonaslidnyka, jakoju buw duze zadowolenyj. My tajemnyci doderzaly. Okrim nas pro ciu podiju ne znaw nichto z ukrainciw, holowno, posly i ich todiszni prowidnyky d-r Kost Lewyckyj i Mykola Wasylko. Pro ce napysaw ja u „Dili" kilkanadciat lit piznisze, wze za polskych czasiw. Bilsze zustriczi z poslom Olesnyckym prestolonaslidnyk Franc-Ferdynand ne maw, jak ne maw ni z kym z ukrainciw.

Wrazinnia na prestolonaslidnyka zrobyw posol Olesnyckyj duze welyke i dodatne i zaimponuwaw jomu swojeju welykoju politycznoju erudycijeju i szyrokoju oswitoju. Ce skazaw swojemu doradnykowi prof. Ibersbergerowi, a toj perekazaw meni. Ja rozpowiw pro ce Olesnyckomu, jakomu komplimenty archykniazia na joho adresu prypaly, wydymo, do duszi.

Na zakinczennia szcze kilka sliw pro prof. Ibersbergera. Buw ce typ karijerysta, szczo jszow zawzdy z witrom, zrazu derzawsia konserwatywnych katolykiw, jakych prowidnyk kniaz Lichtensztajn z wlasnych zasobiw funduwaw instytut istorii schodu Ewropy i dopomih jomu staty profesorom i politycznym doradnykom Franca-Ferdynanda. Za Awstrijskoi Respubliky buw rektorom widenskoho uniwersytetu i ministrom oswity. Opisla pryczalyw do hitleriwciw wstupyw do partii i perenissia na postijne do Berlinu ta buw u laskach u Hitlera. W zywych buw do rozwalu tretioho Rajchu. Szczo z nym teper, ne znaju.

Dr. St. B a r a n

5 хвилин без політики

Tragedija Alfreda Nobela

У зв'язку з недавньою 50-ою річницею смерти славетного шведського хеміка Альфреда Нобеля, закордонна преса присвячує йому низку статтей і спогадів. Своєрідну трагедію життя Нобеля відзначає паризький тижневик „Амбіансе". Щирий ідеаліст, переконаний пацифіст, він, винайшовши динаміт і передавши його в розпорядження військової влади, несвідомо спричинився до незвичайної згубности й кровопролитности воєн XX віку, — „несвідомо" тому, що, згідно з його утопічною теорією, його жахливий винахід мав якраз знищити війни. Увесь свій великий капітал він відписав у заповіті на заснування п'ятьох щорічних премій за найкращі праці: чотирьох — в науковій та духовій ділянках і одної літературної, — за твір, що найбільше прислужиться справі світового миру. Перша нобелівська літературна премія була присуджена в 1901 р. Льву Толстому, який, проте, відмовився від неї, після чого її призначено австрійській письменниці Berthi de Suttner, палкій проповідниці ідеї миру, авторові прославленого тоді роману „Геть із зброєю!"

Життя її до певної міри зв'язане з життям Нобеля. Ще 1876 р., коли вона працювала у нього секретаркою, він, закохавшись, хотів був одружитися з нею, але вона відмовилася від нього, бувши вже нареченою барона Suttnera. Жорстокою іронією долі ніби позначено і її життя: вона померла якраз перед 1-ю світовою війною, допіру видавши свою останню книжку під заголовком: „Щоб уникнути світової війни"...

Derzawa, szczo zywe z posztowych marok

Ne wsi znajut i, napewno wze malo chto pamjataje pro swojeridnu, podibnu do slawetnoho Monte-Karlo, minijatiurnu derzawu-kniaziwstwo Liechtenstein. Tym czasom, zachowawszysia w malownyczomu kutoczku Alp miz Awstrijeju ta Szwajcarijeju, cia derzawa z 10 000 hromadian i dosi, wze tretij rik, zywe swoim tychym, zamknenym u sobi zyttiam. Kolo ii stolyci Vaduz, szczo maje 1700 meszkanciw, pidnosytsia spadkowyj zamok kniaziw von Liechtenstein, de razom z druzynoju ta malenkym synom meszkaje wolodar krainy. Derzawni sprawy zabyrajut u nioho jakychs piwhodyny na den, bo ich, wlasno, nemaje. Ne turbujut ni joho, ni joho urjad i polityczni problemy, bo w kraini nema zadnoi politycznoi partii, nawit budjakoi politycznoi borotby. Lysze szczo 4 roky kilka tysiacz lichtensztajnciw schodiatsia do wyborczych urn obraty 15 deputatiw do parlamentu. Cej parlament i sobi obyraje 4 derzawnych radnykiw, jaki razom z holowoju ta joho zastupnykom, szczo ich pryznaczaje kniaz, i skladajut urjad.

Nebahato klopotu j cym ministram ta deputatam. Kraina majze ne znaje wlasnoho zakonodawstwa. Objednana z hospodarskoho pohladu iz Szwajcarijeju, wona lysze stezyt za ii zakonodawstwom i w razi wydannia w Szwajcarii jakohos zakonu, obmirkowuje, czy treba joho zaprowadyty i u sebe. Tak, koly pid czas mynuloi wijny Szwajcarija oholosyla u sebe mobilizaciju, Liechtenstein, widchylywszy ii dla sebe, uchwalyw odnak posylyty swoju policiju az do stanu 50 czolowika.

Jedynyj klopit, jakoho zawdajut czasom uriadowi derzawni sprawy, ce f i n a n s o w a s k r u t a. Ta i ii, wyjawlajetsia, duze lehko pozbutysia, wypustywszy nowu seriju . . . posztowych marok. Jakis 70 000 marok 10-santymowoi wartosty, nawit ne buszy wzyti za swoim pryznaczenniam, dajut uriadowi zmohu pokryty derzawnyj deficyt. Adze prystrast lichtensztajnciw do zbyrannia marok i interes do ich marok czuzozemnych filatelistiw, jaki inodi specjalno pryizdiat po nych do kniaziwstwa, taki welyki, szczo uriadowi dowodytsia nawit obmezuwaty prodaz marok, dajuczy ich ne bilsze dwoch na odnu osobu.

Jak baczymo, ni monarchowi, ni joho ministram, ni deputatam ne brakuje dozwilla, i tym czasom jak kniaz mylujetsia u familnomu zamku swojeju proslawlenoju zbirkoju zbroi, joho derzawni muzi zbyrajutsia w kawjarni na holownij wulyci (wona z jedyna w „stolyci"), szczob za kuchlamy dobroho miscewoho czerwonoho wyna obhoworyty zahalni j osobysti sprawy. Inodi wony tak zachoplujutsia cym zajniattiam, szczo pro nastannia opiwnocznoi policijnoi hodyny (teper i tam je taka!) im nahaduje lysze policyst. Prote, buwaje i tak, szczo win ne pomiczaje swoich ministriw i deputatiw, dobre pomitywszy zate u sebe w ruci 5-frankowu asygnaciju . . .

Bahato ewropejciw szcze pisla 1-of-switowoi wijny, a osoblywo teper, prahnuly j prahnut staty hromadianamy kniaziwstwa Liechtenstein.

Jaka je atomowa bomba

Strasburzkyj tyznewyk „Cigognes" podaje dejaki widomosti pro atomowu bombu. Usioho w USA wyhotowleno dosi 96 atomowych bomb, chocz wyrobnyctwo ich bezperebijno trywaje z czasu kapitulacii Japonii. Wony wazat 4 tonny. Dowzyna bomby [illegible], razom z dwoma paraszutamy, doriwniuje 7,5 m, diametr — 60 cm. Zownisznim wyhladom swoim bomba skladajetsia na powitrianoho zmija.

Prote, do podibnych widomostej treba stawytysia oberezno. Wony czasto buwajut supereczlywi. Pryhadajmo chocz by dawniszi powidomlennia pro te, szczo atomowa bomba duze newelyka j lehka. Szczo z do amerykanskoi wlady, to wona nijak na nych ne reaguje; wona niczoho ne potwerdzuje i niczoho ne sprostowuje.

Zakonne dwomuzza

Hannowerskyj tyznewyk „Diese Woche" rozpowidaje dosyt fantastycznu, jak na stari czasy, ale cilkom imowirnu dla naszoi doby rodynnu istoriju, jak ii perekazaw odyn nimeckyj wijskowopolonenyj, szczo nedawno powernuwsia z SSSR. W sowietskomu tabori wijskowopolonenych, des za 400 km na piwnicznyjschid wid Moskwy, w jakomu perebuwalo 1500 nimeckych oficeriw, wypadkowo zustrilysia dwa nimecki oficery — pichotnyj kapitan i artylerijskyj porucznyk. Z rozmowy ich wyjawylosia, szczo oboje wony — z toho samoho malenkoho serednio-nimeckoho mista. Zradiwszy, wony poczaly dokladnisze rozpytuwaty odyn odnoho i z dedali bilszym zdywowanniam diznalysia, szczo oboje meszkaly na tij samij wulyci, w tomu samomu budynku, w tomu z pomeszkanni i nawit odruzeni buly... z tijeju samoju zinkoju. Jak wyjawylosia zhodom, cia zinka bula druzynoju kapitana, ale, distawszy woseny 1941-ko roku oficijne powidomlennia, szczo ii czolowika wbyto w boju pid Moskwoju, za dwa roky po tomu wyjszla zamiz za porucznyka, nezabarom poslanoho na schidnij front i wzi atoho tam u polon. Szczo do kapitana, to w boju pid Moskwoju, sprawdi win buw lysze poranenyj i popaw u polon.

Plastycznyj film

Odnym z perszoriadnych zawdan suczasnoi kinematografii je wynachid „plastycznoho filmu", szczo stworiuwaw by prostorowe spryjmannia zobrazennia na ekrani, robyw by joho reljefniszym, ne takym ploskym. Swoho czasu ce do pewnoi miry bulo dosiahnute za dopomohoju specjalnych dwokolorowych okulariw. Dywlaczys kriz nych na ekran, hladacz baczyw, jak, nemow widirwawszysia wid ekranu, prostu do nioho mczaly czy strumok, czy awto, czy ludyna. Prote, praktyczne znaczenia cioho wynachodu bulo newelyke, bo plastycznist zobrazennia dosiahalosia lysze pry jaskrawomu oswitlenni, do toho z hladaczi. jakym wydawaly ci okulary razom z kwytkom, czasto-husto „zabuwaly" powertaty ich.

Teper, jak powidomlaje nimecka presa, molodyj sowietskyj inzener Sergej Iwanow, nahorodzenyj za ce stalinskoju premijeju, stworyw plastycznyj film, jakyj upersze demonstruwaly nedawno w Moskwi. Sut cioho wynachodu zberihajetsia w tajemnyci, prote kinofachiwci poczynajut zdohaduwatysia pro nei.

Morski paczkari

Anhlijska tajemna policja wykryla welyku paczkarsku orhanizaciju, szczo prowadyla szyroku czornu torhiwlu miz Francijeju ta Anhlijeu w protoci Pa-de-Kale. Paczkari maly wlasnu wartu, korystuwalysia kodamy j radiom i wzahali buly nadzwyczajno dobre orhanizowani. Wuzenka smuzka uzberezzia miz Dünkirchen i Etaples buly centrom ich dijalnosty, zwidky wnoczi wywozylysia czownamy na seredynu protoky srowk, wyna, konjak, hodynnyky, parfiumerija ta inszi reczi. Tam ich obminiuwaly na towary, szczo pidwozyly paczkari z anhlijskoho uzberezzia. Czasom towary wmiszczalysia pid czownamy w wodonepronyknij upakowci.

Paczkarstwo nabulo takoho welykoho rozmiru, szczo dla borotby z nym buw specijalno wydilenyj anhlijskyj wartowyj krejser, szczo kursuwaw wdowz piwdennoho ta piwdenno-schidnioho uzberezzia Anhlii. Na niomu buw ustanowlenyj radar-aparat, robotu jakoho francuzki paczkari namahalysia rozladnaty, pidwiszujuczy pid swoi czowny metalewi bui.

Paczkarska orhanizacija, jak powidomlaje tyznewyk „Diese Woche", skladaiasia perewazno z kolysznich uczasnykiw francuzkoho pidpilnoho ruchu. Ii prowodyr ne zminyw nawit swoho prizwyszcza „Mucha", pid jakym buw widomyj u ciomu rusi pid czas nimeckoi okupacii.

Francuzka kwitka czemnosty

Pid wplywom wijny ta powojennoho lycholittia francuzka czemnist i prysluzlywist poczaly jawno zanepadaty. Prote Francija ne chocze zradyty swoju reputaciju. Ostannim czasom u francuzkij presi prowadytsia swojeridna kampanija za zberezennia nepysanoho kodeksu wwiczlywosty, chibaszczo z dejakymy zminamy joho u zhodi z wymohamy naszoho wiku, a w Paryzi nawit zasnowano „Klub czemnosty", czleny jakoho nosiat w butonjerci blakytnu „kwitku czemnosty" i powynni swoim prykladom, wplywom i agitacijeju prysluzuwatysia cym dorohym szcze dla bilszosty francuziw tradycijam.

Chytromudre pytannia pro benzynu

Ridke palywo, zokrema benzyna, je u suczasnij Francii nadzwyczajno deficytnym materijalom. Joho prodajut dla awtomaszyn lysze w cilkom nezadowilnij kilkosti 20 litriw na awto w misiac, a nenormowana torhiwla nym suworo zaboronena j tiazko karajetsia. Tym czasom u Paryzi den-u-den kursujut po wsiomu mistu 150 tysiacz awtomaszyn. De z wony dobuwajut benzynu? Take pytannia stawyt na swoich storinkach francuzka presa.

Znecinennia dijamantiw?

„Діямантовим королем" досі ще є старий британець Ернест Опенгаймер, який стоїть на чолі британського тресту, що протягом пів віку монопольно володіє найбільшими й найбагатшими в світі діямантовими копальнями. Цей архімільйонер, один з найбагатших капіталістів світу, був цілком спокійний: у нього не могло бути конкурентів. Проте останніми роками, як про це повідомляє французький тижневик „Nuit et Jour", його впевненість дуже похитнулася. Молодий канадійський правник Джон Вільямсон, маючи колосальний „нюх" геолога й непереможну пристрасть до розшуків дорогоцінних каменів, пішов працювати в трест Опенгаймера, а згодом, вийшовши з нього, почав самостійно шукати діямантів у колишній німецькій східньо-африканській колонії Ґаґанайці, де сподівався знайти найбільші у світі родовища діямантів. Його розшуки довго лишались безплідними, аж поки 1941 р. він справді не виявив те, чого шукав. Він почав видобувати діяманти на 2 млн. ф. ст. річно. Та це, як він каже, тільки „скромний початок". Досі він розробляв лише поверхневий „жовтий" шар, тепер наміряється взятись до глибшого, „блакитного", в якому сподівається виявити незліченні багатства. Проте добути їх можна лише за допомогою спеціяльних машин, замовлених ним в Англії. Тепер він чекає на них у своїй загубленій в африканській пустелі примітивній солом'яній халупці. Стривожений Опенгаймер докучає йому пропозиціями: спокушає його мільйонами фунтів стерлінґів, високими посадами в своїм тресті, шле на переговори з ним свого сина... Марна праця! Сер Вільямсон уперто чекає в своїй халупці на замовлені машини.

Вичікує й ватажок тубільних племен. Він добре знає, що незабаром ОН вирішатиме долю Таґанаїки, яка після першої світової війни перебуває під британським мандатом, і що між іншими є і проєкт надання їй незалежности. „Багатства нашої землі — наші багатства", — каже він, готовий таким способом примирити і Опенгаймера й Вільямсона.

Та якщо „блакитна земля" Вільямсона справді ховає в собі казкові скарби діямантів, чи не стане вона могилою надмірних зазіхань усіх цих претендентів: і Вільямсона, і Опенгаймера, і муринського ватажка? Адже поява на світовому ринку величезної кількости діямантів спричинила б чимале знецінення їх.

— Najstarsza doczka Winstona Churchila, Sara Churchil, wystupatyme nezabarom w odnomu z paryzkych teatriw.

Rizdwianyj radjo-koncert Wasyla Matijasza

Widomyj nasz spiwak Wasyl Matijasz, czlen ansamblu nimeckoho Nacjonalnoho Teatru w Mannheimi wystupyt na perszyj den Rizdwianych Swiat 7 sicznia o hodyni 18—18,30 pered mikrofonom Münchenskoho radija z koncertom koladok i pisen (w prohrami: Stecenko, Lysenko, Kupczynskyj, Siczynskyj, Artemowskyj). Nasz spiwak bazaje sluchaczam tijeju dorohoju Weselych Swiat. Wid sebe dodamo, szczo sluchaczi joho koncertu dobre zroblat, koly swoi podiaky i bazannia nadiszlut na adresu: Radio-München, Musikabteilung, nazwawszy toczno czas i awdyciju w nimeckij mowi. Tilky w toj sposib mozna bude pasluzyty sprawi popularyzacii ukrainskoi pisni w nimeckomu radio.

По громадах нашої області

Ukrainskyj praznyk w Erlangeni

Estonci j rosijany w hostiach u naszych zemlakiw

Ukrainskyj tabir w Erlangeni isnuje nedowho. Perenesenyj siudy z Forchheimu. Razom iz taborom pereneseno i cerkwu. Wirni Ukrainskoi Prawoslawnoi Awtokefalnoi Cerkwy perezywaly neszczodawno radisni chwylyny, obchodiaczy chramowe swiato w czest sw. Mykoly. Na chram prybuw Wladyka Wolodymyr iz Bayreuthu. Zustricz bula tepla ta szczyra. Szczob zwelyczyty nalezno pryizd Wladyky, prybuw z Bambergu o. prot. Epifanij iz swoimy parafijanamy. Po prywitanni Wladyka widprawyw w sosluzenni swiaszczenykiw torzestwennu archijerejsku weczirniu ta utreniu. U den sw. Mykoly Wladyka widsluzyw torzestwennu archijerejsku Sluzbu Bozu, pid czas jakoi wyholosyw dwi propowidi. Obydwi propowidi buly tak perekonlywi j nawijani welykym duchom chrystijanskoi lubowy, szczo zrobyly na masowo zibranych wirnych pomitne wrazinnia.

Po Sluzbi Bozij wirni obydwoch naszych wiroispowidan zibralys na spilnyj obid. Pid czas obidu promowlaw o. nastojatel erlangenskoi parafii, predstawnyk Bamberzkoi hromady, p r e s t a w n y k y r o s i j a n t a e s t o n c i w. Harnu promowu wyholosyw h r e k o - k a t o l y c k y j p a r o c h o. S o l o w i j. Wkinci promowyw do wsich Wladyka Wolodymyr, jakomu prospiwano mnoholittia. Zustricz wirnych iz swoim pastyrem zalyszytsia harnym spohadom na czuzyni. p-ja-k

Бамберг

Archyjepyskop dr. Otto Kolb hostem ukrainskoi parochii

Hreko-katolycka parochija w Bambergu uroczysto obchodyla den 22-ho hrudnia w czest Bozoi Materi. Cej welykyj praznyk poperedyly dni, w jakych prawleno Sluzby Bozi j molebeni, szczo zakinczylysia zahalnym swiatym pryczastiam.

Porucz relihijno-cerkownoi czastyny na prohramu swiatkuwannia praznyka sklalasia tez uroczysta Akademija iz dobre obdumanoju ta dbajlywo wykonanoju prohramoju.

W Akademii braly uczast zylci bamberzkych ukrainskch taboriw ta predstawnyk rymo-katolyckoi cerkwy, n i m e c k y j a r c h y j e p y s k o p d r. O t t o K o l b. Pisla wispiwannia prywitu Bozij Materi „Ave Maria", paroch hreko-katolyckoi cerkwy o. dekan Better prywitaw pryjawnych na zali, zokrema iz slowamy prywitu zwernuwsia do nimeckoho archyjepyskopa. Win podiakuwaw jomu za doteperisznju pidderzku ta prosyw i na dali ne zabuwaty pro ukrainskych skytalciw. Archyjepyskop Kolb daw pryjawnym archypastyrske blahoslowennia ta prywitaw ich po-ukrainsky slowamy „Slawa, Isusu Chrystu!"

Na dalszu prohramu Akademii sklalasia dopowid, wystupy choru szkilnoi molodi, bohoslowiw ta taborowoho miszanoho choru, deklamacii, fortepijanowe solo, inscenizacija j zywyj obraz.

Dopowid pro Neporoczne Zaczattia Preswiatoi Diwy Marii wyholosyw p. Tymkiw. Najbilsz wdaloju toczkoju prohramy buw wystup t a b o r o w o h o m i s z a n o h o c h o r u, jakyj prospiwaw dwi pisni „Pro Poczaiwsku Bozu Matir" ta „Blazen muz". Ne mensz uspiszno wykonaly uczenyci VI klasy gimnazijnoi inscenizaciju wirsza Ulany Krawczenko „Blahowiszczenia". Akademija zakinczylasia zywym obrazom „Pid pokrowom Materi Bozoi", jakyj zobrazaw Preczystu Diwu Mariju w hurti ditej.

Akademiju powtoreno 23-ho hrudnia.

(p - ja - k)

Darunky sw. Mykoly

Zachodom dyrekcii j sylamy uczniw gimnazii, widswiatkowano tradycijno sw. Mykolaja. Na peredodni widbulasia w 4-mu tabori wystawa-misterija w czest welykoho czudotworcia. U perszij czastyni zobrazena bula scena w nebi miz anhelamy, w druhij — scena w tabori ta wreszti tretia zobrazala prybuttia sw. Mykoly, jakyj po rozmowi z taborianamy peredaw im podarunky. W den sw. Mykolaja wystawu powtoreno dla najmenszych. p-ja-k

Майнц Кастель

Brazylijska misija widwidala tabir

Tabir u Mainz-Kasteli mozna cilkom nazwaty roboczym taborom. Majze wsi praciujut za swoimy zdibnostiamy i sylamy. Chto praciuje w amerykanciw, a chto na misci u tabori. Inteligenty tez praciujut i zdebilszoho za swoim fachom. Praciujut u szkolach, na kursach, wykonujut rizni kulturno-oswitni i fachowi roboty. Chto z meszkanciw taboru ne maje fachu, toj nabuwaje joho po uczbowych zakladach w misti. Ludy uswidomlajut sobi, szczo nastane czas, koly wsi utikaczi musiat pereichaty do inszych krain na praciu. Takoz usi dobre uswidomlajut sobi, szczo dla praci w inszych krainach kraszcze maty jakyjnebud fach. Meszkanciam taboru Mainz-Kastel widomo, jaki fachy u pozzani za okeanom ta jakych treba im nabuwaty. Tomu i prowadytsia tut pidhotowcza robota do pereizdu za okean.

Wi cij sprawi zaczytano rjad referatiw, a same: „Fachowa pidhotowka do pereizdu za okean", „Ukrainci u Kanadi", „Brazilija", „Paragwaj", „Argentyna" i inszi. Zasnowano fachowi uczbowi zaklady, de meszkanci taboru majut mozlywist nabuwaty widpowidnych znan. Silsko-hospodarczi kursy zakinczyly 17 osib. Teper nawczajetsia 30. Krawecki zinoczi kursy, zakinczylo 12 zinok; wony poczynajut dali praciuwaty u zinoczij kraweckij robitni. Szoferska szkola maje bahato modeliw, maszyn, schem i malunkiw dla unaoczennia wykladannia. Zakinczylo ciu szkolu wze 360 czolowika. Na cych dniach rozpocznetsia nawczannia 6-ho pryjomu sluchacziw. Kursy sester-zalibnyc zakinczylo 25 diwczat. Elektroradiokursy dobre ustatkowano. Majut widpowidne uczbowe naoczne pryladdia j rizni modeli. Czytannia lekcij powjazujetsia z ilustracijeju naocznoho pryladdia ta praceju u laboratorii. Prowadiat nawczanni doswidczenyj inzener-radyst ta z pedahoczicznymy zdibnostiamy inzener elektromechanik. Nawczajetsia na cych kursach 25 sluchacziw. Praciuje torhowelna kooperacija z 4-ma wyrobnyczymy oseredkamy. Na czoli stojat doswidczeni keriwnyky z zachidnich zemel Ukrainy.

Treba szcze zorhanizuwaty szewski kursy moloczarski, slusarski, kowalski. Kulturno-oswitnij referenturi treba za ce wziatysia.

16-ho hrudnia c. r. tabir u Mainz-Kasteli widwidala brazylijska misija dla spraw pereselennia i kolonizacii. W sklad ii wchodiat likari ta upownowazeni osoby wid brazylijskoho uriadu.

Misija obchodyla kimnaty meszkanciw taboru. Wona cikawytsia stanom ludej, prydatnistiu do rilnyctwa i fachom. Misija zajawyla, szczo wona maje widprawyty do Brazylii 150 000 czolowika. Zaraz u tabori skladajetsia spysok meszkanciw za fachom.

Chto z ludej szcze ne nabuw sobi pewnoho fachu i ne znaje nijakoho remesla tomu treba za ciu robotu wziatysia. Czas i mozlywosti je. P. W u l h a j.

Пам'ятайте про допомогу українським студентам!

Weczir pid sw. Andrija

12-ho hrudnia c. r. ukrainci taboru Mainz-Kastel za starym zwyczajem rozwazalysia na weczirci pid Andrija. Weczirku orhanizuwalo keriwnyctwo plastu. Holownymy uczasnykamy buly junaky plastu ta wsia taborowa molod. Starszi ludy buly hladaczamy.

Rozwahy rozpaczalysia o 8-ij hodyni weczora. Plast orhanizuwaw spiwy, tanci, hadannia, rizni hry j malenku inszenizaciju. Duze harno spiwaly diwczata w ukrainskomu nacjonalnomu stroi. Spiwaly narodnych pisen. Tanciuwaly diwczata j chlopci w takoz nacjonalnomu wbranni. Hadaly diwczata, skynuwszy z nohy czerewyczky. Dwi diwczyny w cyhanskomu wbrani hadaly na kartach. Buly zaprowadzeni rizni hry j zabawy, letiucza poszta ta insze.

Harni osiahy u haluzi fachowoi perepidhotowky

U tabori Mainz-Kastel widbulasia dopowid na temu „Fachowa pidhotowka do pereizdu za okean". Prelegent zreferuwaw postanowy zjizdu, szczo widbuwsia w perszych dniach lystopadu c. r. u Regensburzi u prymiszczeni UNHA. Zjizd maw za metu pidhotuwaty ukrainsku emigraciju do pereizdu w inszi krainy. Na zjizdi buly prysutni rizni fachiwci, naukowci, predstawnyky wid taboriw i czleny pereselenczoi orhanizacii.

Zadowho do cioho zjizdu rektor UNHA prof. Domanyckyj napysaw lysta do Kanady z prochanniam, szczob ii predstawnyk pryichaw do nas i rozpowiw, jak i czomu treba nauczytysia, szczob mozna bulo zyty, zaroblaty sobi na szmatok chliba w Ameryci. Profesor Domanyckyj oderzaw widpowid u lystownij formi. Tam bulo napysano take: odrazu po pereizdi wy roboty mozete i ne znajty. Najbilsze potribnym i wazlywym fachom w Kanadi je fach — szewcia i krawcia. Predstawnyky cych fachiw u nas najbilsze zaroblajut. Je potreba u kontrol-asystentach dla spraw moloczarstwa. Wse wyrobnyctwo

Druha stypendija Wydawnyctwa „NEDILA"

10 misiacznych dopomoh dla molodi serednich szkil

Wykonujuczy zapowidzene zbilszennia stypendijnoho fondu, Wydawnyctwo „Nedila" utworylo z 1 sicznia 1947 roku druhu misiacznu stypendiju dla studenta ne zurnalista wysotoju 250 RM. misiaczno. Ciu stypendiju pryznano studentowi prawnyczoho fakultetu na Frankfurtskomu uniwersyteti. Pro postanowu powidomleno Holowu KODUS.

Bazajuczy dopomohty najbidniszij seredneoszkilnij molodi naszoi dystrybucijnoi Oblasty, Wydawnyctwo „Nedila" oholoszuje konkurs na 10 odnorazowych hroszewych dopomoh dla uczniw serednich szkil Aschaffenburgu, Bambergu, Mannheimu i Mainz-Kastelu wysotoju po 200 RM. kozna. Kandydaty na ciu dopomohu wnesut do 15 sicznia widpowidni prochannia na ruky holownoho redaktora „Nedili" z poswidkoju pro uspichy w nawczanni wid dyrektoriw szkil ta poswidczenniam wychowateliw klas pro nezamoznist. Syroty majut perszenstwo.

Stypendii ta dopomohy Wydawnyctwo „Nedila" pryznalo z nepryjniatych honorariw swoich Spiwrobitnykiw ta z prybutku knyzkowych kioskiw „Nedili".

maje wysoke techniczne ustatkuwannia. Skriz prowedena szyroka mechanizacija.

W Ameryci potribni taki fachiwci: kowali, slusari, tokari, szofery, traktorysty, elektrozwariuwaczi, radisty, elektromechaniky, fachiwci budiwnyctwa. Zowsim ne znajdut sobi roboty: prawnyky, filosofy, filology...

Na siohodnisznij den tabir Mainz-Kastel u haluzi fachowoi peredpidhotowky swoich meszkanciw maje harno zorhanizowanu i ustatkowanu radiowu szkolu, prawdywo metodycznoj pedahohiczno orhanizowanu szoferskù szkolu, szczo wze dala 4 wypusky jakisnych szoferiw, kursy kroju i szyttia, kursy sester zalibnyc, szkolu silsko-hospodarsku, foto-kursy. Duze potribni traktorni kursy u i kursy mechanizacii silskoho hospodarstwa. U najblyzczomu czasi peredbaczajetsia orhanizacija inszych fachowych kursiw.

P. Wulhaj.

БЕЛАРУСКАЯ СТАРОНКА.

(Для білоруських Читачів „Неділі" в Ашаффенбурзі.)

Da usich bielarusau i bielarusak, cytacou nasaj staronki

Pawazanyja braty i siostry!

Witajem Was z Nowym Hodam, z nowym scasciem i zyczym Wam usiakaha sacunku u Waszym zycci na cuzynie. Zycym Wam, kab najchutcej skoncylasia wasa wyhnannie i kab koznyj z Was moh nawiarnu da swajch rodnych i blizkich, swajch chat, niu na radzimu, ale na radchzimu wolnuju, szasliwuju i niezaleznuju.

Redakcyja Bielaruskoi Staronki

Dzien Bozaha Naradzennia — najwialikszaje swiata usich hryscijan. 1946 hod tamu nazad na ziamlu syjsou Boh-Czalawiek, swietly, jak samo sonca, praudziwy, jak najcysciejsaja prauda, — jaki swaim afiarnym zycciom, swaimi pakutami i swajoj krywioj adcyniu nowyla swietapohlady dla calawiectwa. Ion zmahausia za praudu, za scascie, za wolu calawieka. Wucyu ludziej sanawac adzin druhoha, darawac kryudy, byc sumlennymi i scyrymi u swach pacucciach i ucynkach.

Dien Bozaha Naradzennia u nas, bielarusou, kladzie pacatak zimowym swiatam- Kaladam. Kolki pryjemnych asacyjacyjau i pacucciau wyklikajuc hetyja swiaty u sercy bielarusa! Kolki prynosiac koznamu z nas, ad wialikaha da maloha, radosci! Pierszaja kalada! Usio u chacie prybrana i wymyta. Pawoli apuskajecca wiecar. Na niebie uspychnula piersaja zorka. I tady haspadar unosic achapak siena i kladzie jaho u kucie. Haspadynia stawic na jaho kucciu. Zapalajecca swiatlo. Kalarowym ahankom perad obrazami pabliskwaje swiecka. Stol zaslany cystym abrusam.

Usie stanowiacca j molacca. Potym pacynajecca wiacera. Piersz cym paklasci kawalak u rot, haspadar zdymaje korku z kucci i praz zamierzlaje wakno klica na kuciu Dzieda Maroza. Dalej haspadynia stawic na stol rybu, kladzie sieladcy usiakich hatunkaw, hryby u roznych pryprawach, bliny, kam-

*

Ales Salawiej

KALADY

Zima. Maroz. Pahodny dzien.
A snieh, jak zorny scyt, iskrycca.
Pryhrela sonca kahadzie, —
Nia choca Dzied Maroz skarycca.

A dzieci druznaju hurboj
Prastujuc z lesu, cieraz lady
I jelku ciahnuc za saboj...
Uspomniu ja, — iduc kalady!

*

poty. A nazautraje jasce cikawiej! Z ranku — u carkwu albo u kasciol, potym, nadarunki, harechi, cukierki, jablyki, hruski! Raptam pad waknom — pryhozy wazok; zwiniac zwanocki, rypic marozny, snieh, kon absypany seranniu; i zlazic dziadzka z ledzianymi wusami, a za jm i ciotka u zoutym pachkiin kazuhu, pryjechali hosci! I znow padarunki, piesni, tancy, bajki, jakija zachaplajuc i tomiac serca, cikawyja zahadki!...

Praz tydzen, pierad Nowym Hodam, druhaja Kalada, pad nazowam bahataja. Ciazka pieralicyc usio toie, sto padajecca u hety wiecar na wiaceru. Ijajecnia, i wierasacka z blinami, i kelbasy, i parasionak, zasmazany u masle, i wiandina — hatawanaja, smazanaja, chalodnaja z chrenam, baranina, syr, malocnyja strawy, lasy roznyja...

Pierad dniom Wodohryscennia — Kalada treciaja, astatniaja, pad nazowam — biednaja. Tut usie strawy, jakih buwaje bols za dziesiac, tolki posnyja tyja = z rybki, dy hrybki, kasy z alejami dy z miodam, bliny, kampoty, harechi, jablyki... Uzo z wiecara na usich budowach namalawany kryzy. Uranku, razam z wadoj, haspadyni prynosiac kryzy i a studniau...

Tak prahodziac kolady u nas na Bielarusi. Prauda, my j u hetym hodzie, tut, na cuzynie, nia mozam pounasciu addacca radasci swiata, nia mozam spatkac i prawiesci hetyja wialikija u nasym zycci dni tak, jakby nam chacielasia. Ale my wierym, sto slowa praudy, pasiejanaie Isusam Chrystom, addausym zyccio za nas, za ludziej, choc casowa i zabyta i pataptana nad nasaj ziamlioj, zakrasuje i tem. My wierym, sto sprawiadliwasc na nasym baku i jana pasyrycca i zakwitnieje, sakrasuje na celym swiecie. Parukaj netamy zjaulajecca choc by toje, sto pastupowa usie narody adzin za druhim pacynajuc razumiec, dzie zman, hlusnia, fals, choc i pryfarbawanyja pad koler pryjazni da calawieka, i dzie scyraja, naturalnaja prauda i calawiecnasc. My ciapier wyhaniki, pakutniki, zabraki, ale treba pamiatac my adnacasna, i zmahany za usio toje lepsaje, sto ulasciwa sercu calawiaka. I nastanie, cas, kali my z tryumfam mozam pawiarnuc na swaju ajcyznu — wolnuju, scasliwuju i niezaleznuju.

Вибори керівників таборів в Ашаффенбурзі

(Звіт окремих кореспондентів «Неділі»)

Протягом двох тижнів у всіх чотирьох таборах українського осередку в Ашаффенбурзі відбувалася посилена підготовка до виборів таборових керівників. Неділя 22 грудня — день провадження виборів — стала поважним моментом в громадському житті українських еміґрантів. День виборів став цікавим підсумком підготови і зацікавлености громадянства до своїх суспільних обов'язків. Вибори чималою мірою підкреслили ступінь зрілости, шляхетної боротьби людей різних поглядів у межах потрібної толеранції, а в деяких таборах і проявів певною мірою звичайної демаґоґії. Виявлення доброї волі і прикладення щирої руки відчувається навіть у зовнішніх обставинах у кожному з таборів. Заходите ви до виборчої залі в таборі Боа-Брюле. На вас одразу віє теплом і привітом. В залі тепло. Урна і президія виборчої комісії приміщені на відповідному підвищенні, всуціль по-мистецькому оздобленому густою зеленою та квітами. Три кабіни стоять роздільно одна від одної. В присутніх піднесений настрій, але в залі тихо й порядок.

Особливо цікаве враження справляє на всіх таборян і відвідувачів аґітаційне афішування, що закликає голо-

сувати за відповідного кандидата. Тут і малюнки запорожців на байдаках, і селяни на сільському ландшафті, і написи через увесь брук. Стіни виборчого приміщення і бльоків обвішані такими плякатами. Плякати написано в коректній формі, що підкреслюють достойність кожного кандидата, не чипаючи різними уразами своїх „противників".

Миле враження справляє на голосуючих і заля в таборі Ляґард. Попід стінами ялинки, кабіни оздоблені гірляндами з соснини. В залі почуваеться порядок, вільні кабіни відслонені, і впорядникові не треба кожного вести за руку до кабіни, він бачить сам куди заходити.

Досить пристойно впорядковано і в таборі Артилері. Вибори досить широко розафішовані по всіх бльоках. Але серед плякатів траплялися такі змістом, що своєю вульгарністю обурювали громадян. Ось одна жінка зірвала і принесла до комісії такий плякат: „А не вірте тому дорному попові, котрой каже вам голосовати в церкві на такого Р., тому що він єсть продавець народу".

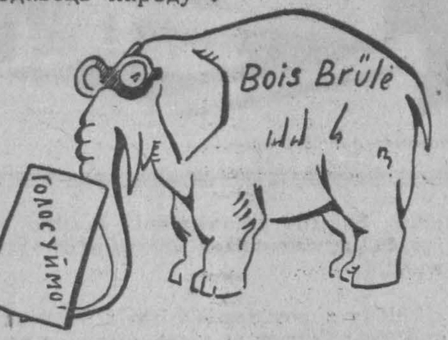

В таборі Піонір заля виглядала трохи по-казенному. По стінах розкидано недбало галузки ялиці. Незграбна урна стояла на голому табуреті, а кабіни так впоряджено, що голосуючий не знав куди зайти, і черговому щоразу доводилося впроваджувати до кабіни голосуючого, що спотикався на високому порозі. Стіни бльоків обліплені звичайними написами, що закликали голосувати за п. Романова, а поруч у багатьох місцях оздоблені пасквільними летючками, скерованими проти УНДБ, і пересипані такими „перлами" як „безхребетна демагогія", „надуживають патріотично-національних кличів", „вимагаємо певної пристойности", „ради кілька пачок цигарок", „претенденти до влади" і багато інших самотворів, що наче в дзеркалі відбивають власну психологію і прагнення, виливаючи внутрішню злість на об'єднання УНДБ. Прихильники другої кандидатури, п. Туза, просто використали зміст летючок Українського Народнього Демократичного Бльоку, замінивши скреслену атраментом кандидатуру своєю.

По таборах Ляґард, Артилері та Брюле рівно о 9 годині за участю всіх членів виборчої комісії, мужів довір'я голови виборчих таборових комітетів перерізали стрічки до входу і відкрили вибори.

В таборі Піонір п'ять хвилин по дев'ятій почали тільки прибивати таблички з написом „Вхід до виборчого локалю" і відкрили десь коло пів на десяту годину.

Під час виборів помічався деякий непорядок. Мужі довір'я відібрали кілька подвійних лист у видавців бюлетенів на літери П та С. Чергові неуважно стежили за порядком, виборці заходили до кабін по-двоє, радилися там і разом виходили звідти. Біля столу скупчувалось багато виборців, що радилися між собою, де що треба писати. Черговий біля кабін часто сам заходив до середини з виборцем, що потім виходив разом з черговим.

Зацікавлення виборами в різних таборах можна було вже визначити коло 12-ої години дня. На цей час пройшло голосуючих у Ляґард 300 осіб, цебто коло 30 відсотків, в Артилері — 300 виборців, цебто коло 25 відсотків, Боа-Брюле — 900 осіб, цебто понад 95 відсотків і в Піонір — 314 осіб, цебто коло 17 відсотків.

Протягом всього дня, коли відбувалися вибори, шефи та керівники місцевої УНРРА, директори таборів та голова міжтаборової виборчої комісії о. Веселовський наїздили до місць виборів всіх таборів і обсервували хід голосування.

О восьмій годині вечора виборчі приміщення були закриті і в присутности членів виборчого комітету, мужів довір'я та уповноважених помічників відбулися по таборах обчислення голосів. А десь по одинадцятій ночі в концертовій залі Ляґард в присутності керівників УНРРА та всіх таборових виборчих комісій оголошено результати виборів.

Висліди виборів такі:

В таборі Ляґард з 971 особи, управненої до виборів, голосувало 786 осіб, що складає 80,6 відсотка. За кандидатуру п. Гнатенка Василя подано 357 голосів, за п. **Курчака Миколу** — 385 голосів, уневажнених карток 18.

В таборі Артилері з 1169 виборців голосувало 944 особи, цебто 80 відсотків, уневажнених карток 84. За кандидатуру п. **Рожанського Богдана** подано 468 голосів, за п. Фолюсевича — 392 голоси.

В таборі Боа-Брюле з 743 виборців голосувало 644, цебто 86 відсотків, уневажнених карток — 32. За кандидатуру п. Станька подано 30 голосів, за п. Бакума Дмитра — 196 голосів і за п. **Жупінаса** подано 386 голосів.

В таборі Піонір з 1700 виборців голосувало за бюлетенями 1158 осіб, за листами виборців 1077, цебто 66,6 відсотка, **уневажнених карток 413(!)** За кандидатуру п. **Романова Семена** подано 475 голосів, за п. Туза 270 голосів.

Отже і кількісно і у відсотковому відношенні виборців, що зіґнорували голосування найбільше припадає на табір Піонір, а саме: 33,4 відсотки, цебто 642 особи зовсім не прийшли до виборчих урн. Коли на обраних керівників у таборах Артилері та Боа-Брюло припадає коло 50 відсотків з загального числа виборців, то в таборі Піонір на обраного припадає виборців лише 26 відсотків. Відсутність 642 виборців та 413 уневажнених бюлетенів — це цифри, мабуть, невипадкові. Серед уневажнених карток більшість є таких, в яких закреслено свідомо обидві кандидатури, що, мабуть, не виявляють волі більшости громадян табору.

В таборах Ляґард і Артилері обрано на керівників з кандидатів, висунутих Українським Народнім Демократичним Бльоком.

Голова міжтаборового виборчого комітету о. Веселовський привітав усіх новообраних керівників таборів, побажавши їм успішної праці, щоб, виправдуючи довір'я громадян, вони стали понад партіями в інтересах всього українського громадянства. На закінчення о. Веселовський представив шефові та всім керівникам УНРРА обраних керівників таборів пп. Курчака, Рожанського, Жупінаса й Романова.

Взагалі вибори пройшли організовано, спокійно. Не було ніде надто гострих інцидентів і непорозумінь. До хворих по помешканнях і в шпиталі були надіслані спеціяльні уповноважені від виборчих комісій, щоб і вони взяли участь у виборі керівників. ***(Мак).***

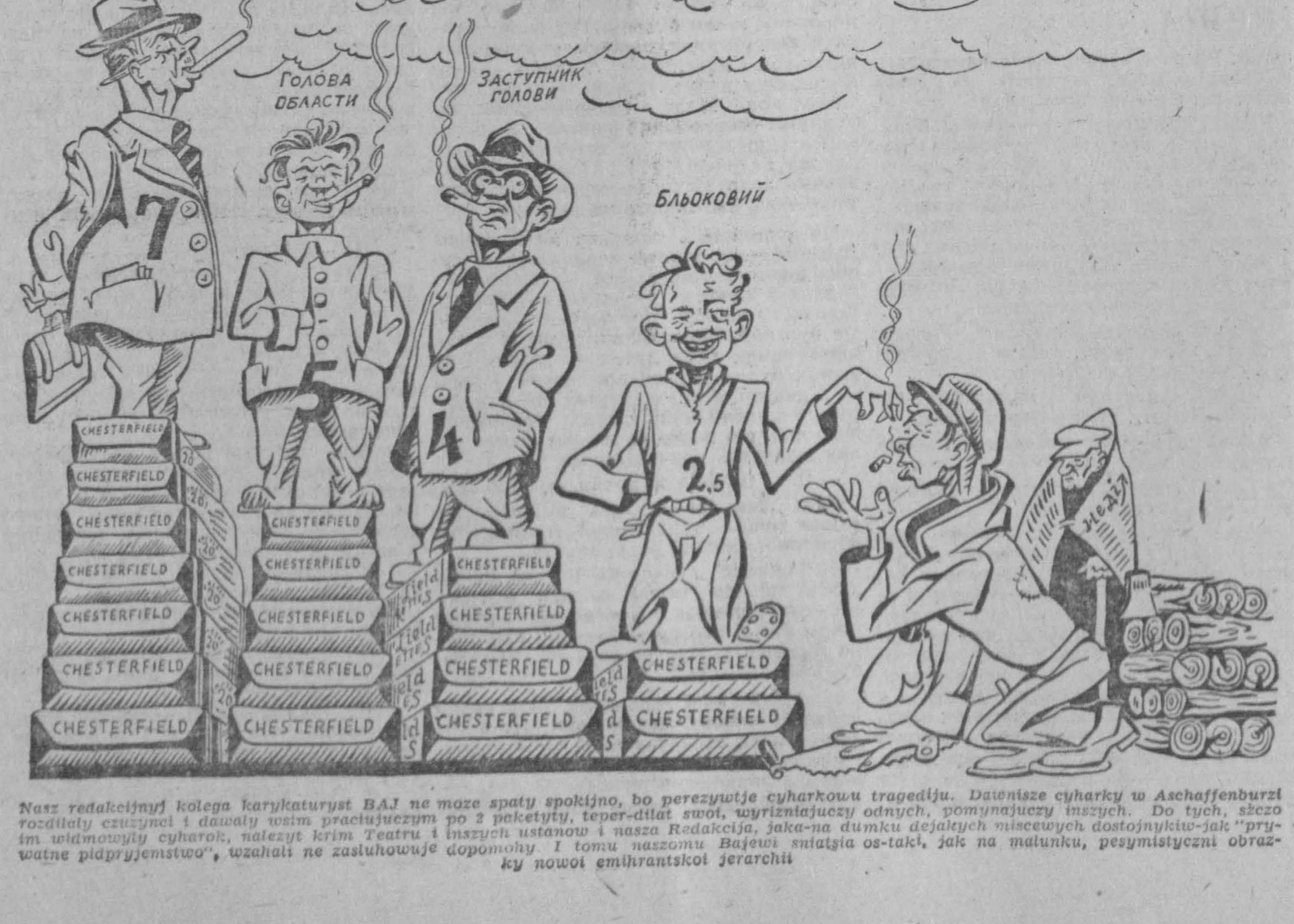

Nasz redakcijnyj kolega karykaturyst BAJ ne moze spaty spokijno, bo perezywtje cyharkowu tragediju. Dawnisze cyharky w Aschaffenburzi rozdilaly czuzynci i dawaly wsim praciujuczym po 2 paketyty, teper-dilat swoi, wyrizniajuczy odnych, pomynajuczy inszych. Do tych, szczo im widmowyly cyharok, nalezyt krim Teatru i inszych ustanow i nasza Redakcija, jaka-na dumku dejakych miscewych dostojnykiw-jak "prywatne pidpryjemstwo", wzahali ne zasluhowuje dopomohy. I tomu naszomu Bajewi sniatsia os-taki, jak na malunku, pesymistyczni obrazky nowoi emihrantskoi jerarchii

Wysokopreoswiaszczenniszomu Wladyci Archyjepyskopu **P a l l a d i j e w i** w Regensburzi; Wysokodostojnomu Holowi Dr. **B a r a n o w i**; Holownym Redaktoram i Spiwrobitnykam „Ukrainskych Wistej", „Naszoho Zyttia", „Chrystyjanskoho Szlachu" i „Orlyka", Holowam Oblasnych Spilok Zurnalistiw: prof. A. Zywotkowi, dr. Rososi, panam Czykalenkowi i Kolodijewi; red. Kurdydykowi i czlenam redkolegii „Nedili" w Mannheimi; red. Czerneckomu i Jamniakowi ta Kolegam w Bambergu; red. M. Liwyckomu i Spiwrobitnykam w Mainz-Kasteli; red. Dowhalewi i Kolegam w Regensburzi, Kolegam z Redakcii, Administracii, Ekspedycii j Drukarni „Nedili" w Aschaffenburzi Radisnych Swiat i jasniszoho Nowoho Roku bazaje

Hennadij **K o t o r o w y c z**

Wysokopowazanym Panam: Holowi Oblasnoi Uprawy, prof. Oreleckomu i Spiwrobitnykam, Dyrektoram-Semjanczukowi, Daczyszynowi, Zankowi j Rudkowi, Komandantam Taboriw i usim ukrainciam w Aschaffenburzi Szczaslywych i Radisnych Swiat ta nadijniszoho Nowoho Roku bazaje

Wydawnyctwo „Nedila".

Mylym Spiwmeszkankam po kimnati, kolysznim i teperisznim Spiwrobitnykam, wsim Blyzkym i Znajomym w Aschaffenburzi i poza nym Weselych Rizdwianych Swiat ta Szczaslywoho Nowoho Roku

bazaje Nadija **M y c h a l s k a**

Usim Ridnym, Blyzkym ta Znajomym szczyri pobazannia Weseloho Rizdwa j Szczaslywoho Nowoho Roku cijeju dorohoju skladaje

inz. Wsewolod **B o n d a r c z u k**

O. prot. I. Danilewyczu — Druzyni j Ditiam weselych Swiat Rizdwa Chrystowoho i szczaslywoho Nowoho Roku. — Mag. I. Sawci — Druzyni j Rodyczam weselych Swiat Rizdwa Chrystowoho i szczaslywoho Nowoho Roku

bazajut **Z n a j o m i** z Bad Kissingenu

Blyzkym Kolegam i Znajomym Weselych Rizdwianych Swiat ta Szczaslywoho Nowoho Roku

bazaje Walentyna **Z a w a d s k a**

Chwalnij redakcii czasopysu „Nedila", dyrektoram usich taboriw, ustanowam i orhanizacijam ta wsim hromadianam ukrainskoho oseredku w m. Aschaffenburzi w noworiczni dni Welykoho Swiata Rizdwa Uprawa ta wsi spiwrobitnyky Teatru im. Kotlarewskoho serdeczno witajut ta wynosiat najszczyriszi pobazannia druznioi spiwpraci na czuzyni j szwydkoho powernennia na wilni zemli ridnoi batkiwszczyny.

Protest inzeneriw

Zahalni zbory inzeneriw i technikiw w Aschaffenburzi dowidalys pro fakt terorystycznoho napadu na insz. W. **M y c h a j l o w a**, keriwnyka budiwelnoi hrupy ta czlena biudzetowoi komisii w tabori Pionierkaserne.

Zbory stwerdyly, szczo poszkodzenyj nasz koleha zachyszczaw dilo sprawedlywoi wynahorody wsich praciujuczych taborian.

Na pidstawi cioho zbory najriszucze protestujut proty takych terorystycznych ta zloczynnych wczynkiw asuspilnoi hrupy, jaki wyklykajut nebazani zahostrennia ta worozneczu sered ukrainskoi emigracii i psujut dobru reputaciju ukrainciw pered czuzynciamy.

Prywit wid Kolehiw iz Regensburga

Do Redakcii tyznewyka „Nedila"

Z nahody ricznyci pojawy w swit Waszoho cinnoho czasopysu Oblasna Spilka Ukrainskych Zurnalistiw wyslowluje szczyre witannia praciwnykam Redakcii ta wsim Spiwrobitnykam i bazaje j nadali czasopysowi buty praporom wilnoho, nezaleznoho slowa, a Redakcii ta zokrema redaktorowi. H. Kotorowyczu — dobroho uspichu w dalszij praci.

Holowa Oblasnoi SUZ
Dr. Rosocha

Sekretar
Wasyl Onufrijenko

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

В ОБОРОНІ ГАЙДАМАЧЧИНИ

У газеті „Неділя“ (ч.ч. 48, 49, 51) надруковано статтю під заголовком „Державність чи гайдамаччина“ Богдана Войченка. Автор цих рядків ніякісінького не має наміру полемізувати проти тієї частини змісту названої статті, де зосереджено головний комплекс думок щодо державности та хибних шляхів до неї тої частини українських угрупувань, проти яких скерована ця стаття. З цими думками, певно, погодиться більша частина свідомого українського громадянства. Але аналогія Гайдамаччини в питанні державности абсолютно недоречна і не на місці. Порівняння державности з Гайдамаччиною знецінює намір автора цієї статті, ідея якої близка не малому колу українців як на еміґрації, так і на рідних землях. Така аналогія запроваджує багатьох у блуд і непорозуміння. Поняття державности в статті розуміється, як провідну зорю, невмирущу мету, до якої прагне і за що бореться віками український народ. Гайдамаччину, певно, треба розуміти як те від'ємне, що перешкоджає прийти до цієї мети. І в цьому й збігається незадоволення багатьох щодо такого трактування питання. Така аналогія невдала вже тому, що події Гайдамаччини відокремлюють від наших днів ледве не 200 років. Гайдамацький рух 18-го століття — то перші кроки боротьби українського народу напередодні нової історії національно-визвольних змагань. А тому провідники гайдамацького руху й немогли добачати наперед те, що легко тепер зрозуміти нам, маючи за собою дві сотні літ досвіду і помилок. Та не зважаючи на все це, в часи Гайдамаччини були всеж прояви усвідомлення щодо єдности: національної, соціяльної і релігійної, прагнення спільної дії запорожців, повстанців і народу, наміри відродити Україну на чолі з гетьманом Залізняком. Все це не дає жадних підстав Гайдамаччину зводити до якоїсь анархії, щоб її подати як аналогію неґативного фактору. Гайдамаччина впала жертвою, певно, не за свою недосвідченість. Заломилась вона в нерівній боротьбі проти досить ще сильної Польщі та підступної Москви. Про Гайдамаччину написано безлич історичної літератури, різних розвідок, в яких висвітлюється цей рух, як полум'яний зрив українського народу проти національних, соціяльних та релігійних гнобителів.

Вороги Гайдамаччину завжди намагалися подати, як злочинницький рух розбишак. Польська шляхта вбила в голови свого народу слово „гайдамака“, як лайливу, зневажливу кличку.

З яким обуренням, з якою невгасимою пристрастю виступив у своїй творчості ґеній українського духа — Тарас Шевченко — проти такого трактування гайдамаків москалями як у цілій своїй історичній поемі „Гайдамаки“, так і в „Холодному Яру“ з найпродуктивнішого періоду й ідейного самоусвідомлення поетом — періоду „Трьох літ“:

„Гайдамакі — не воіни, —
Разбойнікі, вори,
Пятно в нашей історії..“
Брешеш, людоморе:
За святую правду, волю
Розбійник не встане...

Згадаймо часи ближчі до наших днів. Чи не ім'ям Залізняка й Гонти називалися повстанські загони в 1918—1920 роки — в роки національного піднесення і боротьби всього українського народу за своє визволення?

Чи не звалися цілі полки Гайдамацькими, що своїми грудьми боронили новонароджену державу Української Народньої Республіки?

В незабутньому рухові полум'яної Коліївщини вже кинуто зерно до народнього ґрунту з нещасливих жнив Великого Богдана. За Українську державу бились гайдамацькі полки і в 1918-20 рр. З давніх давен і до наших днів український народ іде тяжким шляхом до своєї мети, то звалюючись у западини, то підносячись на високі шпилі своїх прагнень.

Для аналогії з інодумцями щодо проблеми державности можна б узяти якийсь інший фактор, ближчий до сучасних політичних подій, і не робити великої чести адресатам, порівнюючи їх з Гайдамаччиною.

Модест Сніжинський.

U sprawi kolad i swiatocznych zbirok

Pid czas Rizdwianych Swiat, na Nowyj Rik i na Szczedryj Weczir, zhidno iz starym ukrainskym zwyczajem, widbuwatymutsia u formi kolad zbirky na zahalno-nacjonalni cili.

Cioho roku ci kolady j zbirky majut sered ukrainskoi emihracii widbutysia tilky z pryznaczenniam dla ukrainskych cerkow i na kulturno-nacjonalnyj fond CPUE. Usiaki inszi zbirky, szczo u ciomu czasi buly b perewedeni riznymy czynnykamy na inszi cili, chocz by i pid samowilno prybranoju zahalno-nacjonalnoju nazwoju, jak, naprykład, „wyzwolnyj fond“ i inszi-je zbirkamy wuzkohrupowymy.

Pry cij nahodi peresterihajemo ukrainske hromadjanstwo pered zbirkamy, szczo perewodylysia b budjakymy orhanizacijamy z uzyttiam moralnoho czy fizycznoho natysku.

Koordynacijnyj Ukrainskyj Komitet

W Aschaffenburzkij taborowij oblasnij apteci

Останні звідомлення

U zwjazku z rizdwianymy ferijamy, nimecki hazety podajut taki widomosti pro czas widnowlennia lekcij w riznych nimeckycn uniwersytetach: w Münchenskomu uniwersyteti zajnittia majut poczatysia 3. lutoho, w Heidelberzkomu — 31. siczina, w Erlangenskomu — 8 sicznia, w Marburzkomu — 7. sicznia, u Würzburzkomu — 20 sicznia, u Frankfurtskomu — 8 kwitnia, a w Münchenskij Wyszczyj Technicznij Szkoli — 8. sicznia. Znaczne prodowzennia kanikul u dejakych uniwersytetach spryczyneno brakom wuhilla.

*

Zhidno z powidomlenniam z Waszingtonu, prezydent Trumen zajawyw, szczo dla pryskorennia pereselennia ewropejskych skytalciw do Ameryky wze poslano do Bremenu try paroplawy, kozen z jakych moze pryjniaty 900 pasazyriw. Paroplawy perewozytymut skytalciw z Ewropy do Ameryky doty, doky cia problema ne bude ostatoczno rozwjazana.

*

Jak powidomlajut nimecki hazety, marszal Sokolowskyj wydaw rozporiadzennia pro znyzennia rozmiru postawok u rosijskij okupacijnij zoni. Krim toho, skasowano wsi nezakonni wymohy orhaniw miscewoho samowriaduwannia szczodo peredczasnoho wykonannia cych prystawok, a takoz kary, nakladeni w zwjazku z cym na selan. Ci zachody obgruntowujutsia nespryjatlywymy meteorologicznymy umowynamy, szczo umozlywyly dla bahatioch selan wykonannia nakreslenoho planu prystawok.

Komisija Dopomohy Ukrainskomu Studenstwu

szle ukrainskomu hromadjanstwu szczyri pohazannia z prywodu Rizdwa Chrystowoho j prosyt i w Nowomu Roci pidtrymaty naszu molod szczedrymy pozertwamy

*

Jak powidomlajut z Kapstadtu, amerykanskyj torhowelnyj paroplaw „Mathew-Sheenan“, zahubywszy swij hwynt, 6 den bezporadno blukaw w Atlantijskomu okeani nedaleko wid Piwdennoi Afryky, az poky joho ne rozszukaly i prystawyly do Kapstadtu.

*

66-litnia slipa j hluchonima amerykanska pysmennycia Helen Keller, jak powidomlajut z Niu-Jorku, nedawno powernulasia do USA z dwomisiacznoi podorozi po Ewropi.

*

Jak podaje agenstwo DANA-Reuter, iz slawetnoho milanskoho katedralnoho soboru wykradeno wsi kosztownosti j ikonu Bozoi Materi.

СПОРТ

Defilada najkraszczych zmahuniw Amerykanskoi Zony

Piwnicz — Piwden 1:1 (1:0)

Szczob daty zmohu ohlanuty najkraszczych zmahuniw futbolu, Rada Fizycznoi Kultury zorganizuwala 8'-ho hrudnia zmahannia dwoch reprezentacij Piwnoczi j Piwdnia. Zadum buw rozumnyj ta docilnyj, zal lysze, szczo sami zmahannia widbuwalysia az wzymku. Cholod, tuman ta rozmokle, bolotnyste hryszcze ne dozwolyly naszym zmahunam wykazaty u 100 widsotkach swoi wmilosti. Wsez taky zmahannia wypaly reprezentacijno, maly ligowyj styl i dokazaly szczo ciohoriczni naszi dosiahnennia znaczni. Na dokaz skazanoho mozna stwerdyty, szczo rizni nimecki druzyny ligowoi klasy zwernuly uwahu na rjad naszych zmahuniw, a dechto z nych hraje wze u nimeckych ligowych reprezentacijach. Cia obstawyna, zrozumilo, maje swoi dobri j widjemni naslidky dla naszoho sportu . . .

Neszczodawno amerykanska wlada widznaczyla wysokoju premijeju odnoho wyznacznoho zmahuna, jakyj zmahawsia u pidrjadnomu klubi, ne zwazajuczy na korysni oferty perszorjadnych druzyn. Warto szczob cej fakt zapysala sobi Rada Fizycznoi Kultury, jaka powynna zaprotestuwaty pered widpowidnymy czynnykamy proty peretiahannia bez dozwolu i zhody zmahuniw do inszych klubiw.

Prowidnyk Piwnoczi dyr. Masnyk-Regensburg sklaw swoju druzynu z takych zmahuniw:

O b o r o n a: Czubko (Dnipro, Bamberg), Towpasz I (Dnipro, Bayreuth). rezerwowyj - Budnyj (Dnipro Bamberg).

P o m i c z: Szapka (Dnipro Kornberg), Hoszowskyj (Burewij Neumarkt), Baranowskyj (Dnipro Bayreuth), w rezerwi-Palij (Dnipro Bamberg).

N a p a d: Muc (Burewij Neumarkt), Baczynskyj (Dnipro Bayreuth ma misci Horskoho, szczo ne prybuw), Blahuta (Burewij Neumarkt), Towpasz II (Dnipro Bayreuth), Klymczuk (Dnipro Bayreuth), Kapitan skladu-Hoszowskyj.

Ocej sklad za wyniatkom liwoho Klymczuka, szczo zwyczajno hraje na prawomu, buw zroblenyj dobre.

Prowidnyk Piwdnia magister Duzyj z Mittenwaldu sklaw taku druzynu:

W o r o t a: Zeltwaj (Lew)

Oborona: Romanec i Liszew (Lew)

Pomicz: Chodan (Lew), Dejczakiwskyj (USSK), Krawczeniuk (USSK), szczo pryjszow na misce Herasyma, jakyj u cej same czas zmahawsia w nimeckomu klubi Schwaben (Augsburg) na serednij pomoczi. W rezerwi buly; Petriw (USSK) i Sawka (Czornobora), Switenko (Lew). Soltys Berkut), Chyzak (Lew). Kapitan komandy-Chodan (Lew).

Wze na kilka tyzniw do zmahan jszly dyskusii na temu mozlywostej i uspichiw obydwoch druzyn. Majze wsi znawci i specy worozyly prohranu Piwnoczi riznyceju 3—4 worit.

Zi swystkom suddi Hnatyka poczalys nastupy Piwnoczi. Dobra pomicz a w perszu czerhu Szapka pidderzujut napady Piwnoczi dokladnymy podaczamy, oborona Piwdnia praciuje zawziato, ale wprodowz perszych 10 chwylyn ne moze zbutysia napasnykiw Piwnoczi, w jakij widznaczajetsia nebezpecznymy prorywamy Blahuta. Worotar Zeltwaj brawurno wylowluje „wikoncia“ i „szczuri“. 7 chwylyna, nastupaje hriznyj moment. Towpasz iz mjaczem stoit wicz-na-wicz z worotarem u widstupi 6—7 metriw. Publyka nimije: worota nemynuczi, hostryj stril! Zeltwaj wypiastukowuje mjacz na znarizniak. Chwylynu pisznisze Blahuta strilaje znow brawurnoju paradoju, Zeltwaj oboroniaje, wypuskajuczy mjacz z ruk, nehajno kydajetsia znow, ale Muc z mjaczem pereskakuje worotarja i wbihaje u worota. Gol! Worota zabyti cilkom prawylno, odnacze suddia z newidomych pryczyn ne pryznaje ich. Todi Piwden zwilna otrjasajetsia i zi swoho boku poczynaje nastupaty na worota protywnyka. Buczackyj maje powni ruky roboty, wyprawduje pokladeni na nioho nadii, prytomno wylowlujuczy bomby Switenka ta Soltysa. Bolotnyste hryszcze robyt hru wazkoju. Wydajetsia, szczo persza polowyna wyjde pereriszenoju, odnacze w 45 chwylyni z podaczu Muca Blahuta perejmaje i, mynajuczy Liszewa strilaje u bihu pid poperecżku ne do oborony. 1:0!

Druha polowyna-ce perewaha Piwdnia. Sereduszczyj Hoszowskyj wyczerpujetsia. Baranowskyj wysnazenyj, tilky Szapka wse usmichnenyj, hraje zertowno, jak maszyna, bez wtomy, prykrywaje znamenyto. Dali Czubko pereris sebe samoho na cilu klasu, wylowlujuczy piwtorametrowymy skokamy wsi horiszni mjaczi, win troitsia i zawzdy je na misci. U 25 chwylyni Blahuti ne wdajetsia pidwyszczyty wyslidu na 2:0 (stril w stowp i nema komu dobyty). U 35 chwylyni nastaje zamiszannia pid woritmy Piwnoczi. Neobstawlenyj Soltys wykorystowuje swoju pozyciju: zabywaje wyriwniujuczi worota. Kincewyjswystok zastaje napad Piwdnia pid woritmy Piwnoczi.

Publyka, szczo ii bulo bilsze 1000 sympatyzuwala z Piwdnem. Zmahannia pokazaly, szczo z obydwoch komand mozna by sklasty odnu reprezentacijnu odynadciatku, szczo mohla by zmirjatysia z czuzymy ligowymy komandamy. Treba bulo b dla nei wybraty odyn osidok, zaangazuwaty trenera i prystupyty do praci, bo, jak zaczuwajemo, „Ukraina“ zakinczyla wze swij „turnir“, a zmahuny ii porozchodylysia po riznych swoich i czuzych klubach.

Weczir pered zmahanniamy zmahuny prowely na wystawci-premjeri Kosaczewoho „Woroha“ w teatri Blawackoho. Organizacija zmahan bezdohanna. (O. SZ.)

†

Dnia 22 hrudnia 1946 roku pomerla nasza najdorozcza doneczka

b. p.

Olha Iryna Plotycia

nar. 6 serpnia 1946

Pochoron widbuwsia u wiwtorok 24-ho hrudnia na cwyntari w Aschaffenburzi.

Stepan i Emilija Plotyci

ЗЕЛЕНІ РОКИ

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.

Переклав з англійської Сергій Домазар.

КНИГА ПЕРША.

Розділ 1.

ЦУПКО тримаючись за руку Мама, я вийшов з-під темного склепіння залізничної станції на широкі вулиці чужого міста. Я був схильний довіряти Мама, яку я до того дня ніколи не бачив і чиє зів'яле заклопотане обличчя з вицвілими блакитними очима ні трохи не скидалося на лице моєї матері. Але навіть і плиткою шоколяди, видобутою з автомата, їй не пощастило прихилити до себе моє серце. Протягом довгої подорожі з Вінтону, сидячи обіч мене в купе третьої кляси, в своєму поношеному сірому убранні з великою брошкою у вигляді пірамідки камінців, з вузьким хутряним коміром і з чорним капелюхом, що звисав їй над вухом, вона ввесь час не відводила очей від вікна, схиливши голову набік, час від часу доторкуючись кутка свого ока носовичком, неначе зганяючи муху, при чому губи її ворушились, немов підкреслюючи мовчазну, але пристрасну розмову її з собою.

Але тепер, коли ми вийшли з поїзда, вона зробила зусилля змінити свою поведінку; вона посміхнулась до мене і стисла мою руку.

— Ти добрий хлопець, що не плачеш більше. Як гадаєш, зможеш дійти додому пішки? Це не дуже далеко.

Дуже бажаючи догодити, я відповів, що можу йти пішки, отже, ми не найняли одн... однісінького візника, який стояв обіч склепіння, а рушили піхотою здовж Високої вулиці. Мама намагалась зацікавити мене, вказуючи на уваги гідне, повз що ми проходили.

Хідник піднімався й спускався; бурхливі хвилі Ірляндської протоки ще товклися в моїй голові; я відчував деяку глухоту від гудіння Віперового гребного млинка. Але проти гарної будівлі з полірованими ґранітними колонами, відокремленої від дороги невеличким майданцем з двома чавунними гарматами і щоглою для прапору, я почув, як вона сказала зі скромною гордістю:

— Це Левенфордська Міська Управа, Роберте. Пан Лекі... Папа... працює тут у відділі Охорони Здоров'я.

— Папа, — подумав я мимохідь. — Це чоловік Мама... моєї матері батько.

Мої кроки вже уповільнились і Мама глянула на мене стурбовано.

— Дуже шкода, що трамваї сьогодні не ходять, — сказала вона.

Я був далеко дужче стомлений, ніж сам думав; і дещо пригнічений. Місто, різко освітлене пізньої вересневої пообідньої пори, було повне гуркоту, і ці звуки були далеко не такі заспокійливі, як звичайне постійне дзижчання міського руху, що пропливав за відкритим вікном мого дому на Феніксовій терасі. Голосне ра-та-та молотків долітало з Корабельні та з Виробні Парових Казанів, на які Мама вказувала зігнутим пальцем у рукавичці і звідки вибухали страхітливі струмені полум'я й пари. На вулиці саме змінювано трамвайні рейки. На розі вихорець вітру закрутив порох і кинув його в мої запухлі очі, викликавши в мене кашель.

Незабаром, проте, галас і гармидер лишилися позаду, ми перейшли через порожній майдан зі ставом і круглою огорожею і вступили в тихе передмістя, що здавалось частиною невеликого села, дуже вигідно розташованого під порослим лісом бугром. Тут були дерева й зелені ниви, кілька старомодних крамниць і невеликих будинків, кузня з жолобом напувати коні коло неї, чистенькі нові вілли з визерунковими чавунними огорожами, рівними грядками квітів і претенсійними назвами, як наприклад Геленсвіл або Гленелґ, видрукуваними золотом на кольорових скляних табличках над передніми дверима.

Ми зупинились нарешті на половині Драмбакської дороги, перед високим напіввідокремленим дімком із сірого пісковика з жовтим мереживом віконних завісок і з назвою Ломондський Краєвид. Це був найнепоказніший будинок у тихій вуличці, лише лутки на дверях і на вікнах були з мурованої цегли, а решта з дикого каменю; вигляд він мав досить непривабливий, тільки прикрашав його сад, що перед будинком дивно палав жовтими хризантемами.

— Ось ми вже й прийшли, Роберте

Пані Лекі звернулась до мене тим самим тоном турботливої гостинности посиленої свідомістю прибуття.

— Чарівний вигляд на Бен ми маємо в ясні дні. Ми також досить близько від села Драмбак. Левенфорд — курне старе місто, але тут, навколо нас, гарна місцевість. Протри свої очі, тут любо, і проходь далі.

Я впустив свій носовичок, коли кидав коржики чайкам, але покірно пішов слідом за нею, повертаючи за ріг будинку, і моє серце затремтіло знов від страху перед незнайомими речами. Турботливі, але недобровіщі слова нашої дублінської сусідки, пані Чепмен, сказані, коли вона поцілувала мене на прощання сьогодні вранці на Вінтонській пристані, перед тим, як передати мене Мама, вчувалися мені й досі:

— Що станеться з тобою незабаром, бідний хлопче?

Перед задніми дверима Мама зупинилась: молодий чоловік років дев'ятнадцяти, що працював на колінах на свіжо скопаній квітковій грядці, підвівся з нашим приходом, тримаючи в руці копач. Він мав знуджене й тупе обличчя, підкреслене блідим кольором шкіри, кучму чорного волосся і великі товсті окуляри, що закривали його короткозорі очі.

— Ти знов тут, Мардоче!

Мама не змогла стримати вигуку м'якого докору. Потім, провадячи мене вперед:

— Це — Роберт.

Мардоч і далі, витріщившись, тупо дивився на мене, в рамці свіжої зелені, з залізними вішалками для одежі в кутках дворика, з грядкою ревеню з одного боку; з другого боку була штучна скеля з дірчастої сірої ляви, обмазана сажею, щоб вигубити слимаків. Нарешті, з великою урочистістю він висловив свою думку.

— Ага, так, так! То ось він, нарешті.

Мама кивнула головою, стурбованість знов обволокла її очі; хвилькою пізніше Мардоч простягнув до мене, майже драматично, велику долоню, шкарубку й негнучку, забруднену землею.

— Я радий зустрітись з тобою, Роберте. Можеш покластися на мене.

Він повернув свої великі лінзи з серйозним виглядом до Мама.

— Це всього лише ті айстри, що їх мені дано з розсадника, Мама. Вони нічого не коштують.

— Ну, гаразд, любий, — сказала Мама, обертаючись, — гляди, щоб ти був умитий, доки Папа прийде. Ти знаєш, як це його дратує, коли він застає тебе тут.

— Я вже кінчаю. Я буду з вами за хвилину.

Наміряючись знов стати на коліна, Мардоч заспокоював свою матір, поки вона вела мене до дверей.

— Я поставив варити картоплю для вас, Мама.

Ми пройшли через передпокій до кухні, обставленої як житлова кімната незручними різьбленими з червоного дерева меблями і обліпленої лякованими шпалерами, що відбивали голосну луну дзиґарів „з дзвоном“. Сказавши мені сісти й відпочивати, Мама повиймала довгі шпильки зі свого капелюха і тримала їх у губах, складаючи своє серпанкове покривало. Вона потім сколола докупи капелюх і серпанок, повісила їх разом з верхнім одягом у запнуту завісою заглибину в стіні і, надівши синій халат, що висів за дверима, почала з більшою певністю ходити сюди й туди по витертому брунатному лінолеумі, ласкаво й підбадьорливо поглядаючи на мене, поки я сидів непорушно, ледве дихаючи в цьому чужому домі, на крайку оббитого кінською шкірою стільця, крайнього з ряду.

(Далі буде.)

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50

Видавець і відповідальний редактор Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик.

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB

Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz

Printing plant: „Main-Echo“, Aschaffenburg.

3100 copies

„The Sunday“-„Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 12 sicznia 1947 | Nr. 55

Ja oficer armii-zajawlaje heneral Marshall korespondentam

Ministr zakordonnych spraw USA Byrnes zalyszyw swij post

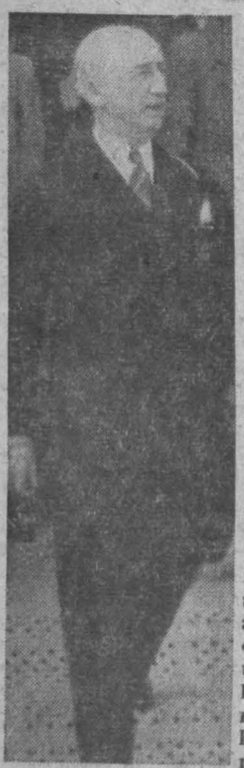

(DENA)

Swit perebuwaje pid wrazinniam perszoi politycznoi sensacii cioho roku. Prezydent USA Truman powidomyw wnoczi na mynulu seredu pro te, szczo doteperisznij minister zakordonnich spraw USA James F. Byrnes zalyszyw swij post. Joho nastupnyom pryznaczenyj doteperisznij nadzyczajnyj upownowazenyj Prezydenta w Kytai, heneral George C. Marshall.

Jak powidomlajut z oficijnych americanskych kol, ostannimy dniamy stalysia bahato personalsnych zmin na wysokych stanowyszczach w amerykanskij polityci. Minister Byrnes ustupyw iz zdorowelnych pryczyn. Amerykanskij senat odnoholosno (szcze 8 sicznia) pryjniaw postanowu pro pryznaczennia henerala Marshalla nowym ministrom zowniszních spraw. Senator Arthur Vandenberg, holowa senatskoi komisii zakordonnych spraw, pryobiciaw heneralowi Marshallu dalszu pidtrymku Respublikanskoi Partii w prodowzuwanni dotepereszníoi zakordonnoi polityky obydwoch partij. Te, szczo senat nehajno pidtwerdyw pryznaczennia henerala Marshalla mozna uwazaty precedensom, bo toho dosi nikoly ne bulo. Cym senat bazaw zamanifestuwaty jednist krainy.

ostannich zasidan Rady Bezpeky UN jak czastyna zahalnoho planu switowoho rozbrojennia.

*

NEW-YORK. Italijskyj prezydent ministriw de Gasperi widbuw piatnadciatychwylynnu rozmowu z prezydentom Trumanom. De Gasperi zajawyw pisla nei predstawnykam presy, szczo prezydent wykazaw welyku sympatiju do italijskoho narodu j Italii. Win zapewnyw: „Budemo robyty wse mozlywe u naszij syli, szczob dopomohty italijskomu narodowi.“ Cioho samoho dnia de Gasperi widbuw konferenciju z amerykanskym ministrom finansiw Snyderom. Ministerstwo finansiw zajawylo, szczo cia zustricz poperedyla nyzku nowych konferencij z prowidnymy ludmy amerykanskoho finansowoho switu.

Italijskyj ministr Petro Nenni pryjniaw brytijskoho posla sir Noel Charlesa, jakyj peredaw jomu osobyste pysmo brytijskoho ministra zakordonnych spraw Bevina. W tomu pysmi ministr Bevin wyskazaw swoje zadowolennia z toho prywodu, szczo brytijsko-italijski torhowelni perehowory nablyzajutsia do uspisznoho kincia j szczo ci perehowory ce dobryj znak dla wzajemowidnosyn pomiz oboma krainamy. Bevin zaprosyw Nenni widwidaty w siczni London.

*

Jak powidomlaje agenstwo DENA-Reuter, prytijske ministerstwo zakordonnych spraw hotujetsia skasuwaty nezabarom obowjązkowi wizy dla podoroziw useredyni Ewropy. Ministerstwo zajawlaje, szczo wono nawjazalo wze z cioho prywodu zwjazky z bahatma ewropejskymy krainamy j uze najblyzczym czasom skazuje obowjazkowe oderzannia wiz dla podoroziw miz Welykobrytanijeju i Belhijeju, Honlandijeju ta skandynawskymy derzawamy.

Brytijska prynaleznist dla nimeckych junakiw

Jak powidomlaje nimecka presa, anhlijskyj uriad nadaje nimeckym junakam, szczo prybuly do Anhlii z Nimeczczyny jak utikaczi, mozlywist distaty brytijsku derzawnu prynaleznist, ne wymahajuczy nawit dla cioho, szczob wony dijszly 21-litnioho wiku. Bilszist z nych — ce dity, szczo narodylysia w Nimeczczyni abo Awstrii i buly szcze pered wijnoju sprowadzeni swoimy rodyczamy abo druziamy do Anhlii pisla toho jak ich batkiw zaslaly do koncentrakiw. Cym prawom zmozut skorystatysia pryblyzno 1400 nimeckych syrit.

31 bereznia zatoplat Helgoland

31-ho bereznia c. r. maje statysia nezwyczajna nawit i jak na nasz czas podija bude wysadzeno j zatopleno ostriw Helgoland. Dla cioho na niomu sporudzujut rozhaluzenu systemu tuneliw zawdowzky 24 kilometry, jaki budut napowneni „wodianymy“ bombamy. Helgoland, jawlaje soboju malenkyj ostriwec na Piwnicznomu mori nedaleko wid nimeckoho uzberezzia. Dawnisze win nalezaw Anhlii, jaka 1886 r. postupylasia nym Nimeczczyni, wyminiawszy joho na schidno-afrykanskyj ostriw Zanzibar, szczo buw todi kolonijalnym wolodinniam Nimeczczyny. Nimci peretworyly Helgoland na odnu z najukriplenisżych morskych baz u switi.

Demisija Bernarda Barucha

Wazlywi zminy w amerykanskij polityci

Zhidno z powidomlenniam agenstwa „United Press“, predstawnyk USA w Komiteti UN po sprawach atomowoi energii Bernard M. Baruch razom iz swoimy spiwrobitnykamy podaw prezydentowi Trumenu zajawu pro dimisiju. Jak pojasniuje Baruch u peredanomu nym do Biloho Domu lysti, amerykanski predstawnyky, wwazajut szczo, wyrobywszy prohram miznarodnioi kontroli wyhotowlennia atomowoi enerhii, wony wykonaly swoje zawdannia i szczo predstawnyk USA w Radi Bezpeky Warren Austin moze teper perebraty na sebe dalszu robotu w cij sprawi. „Ja ne baczu nijakoi pidstawy, — pysze dali Baruch, — dla toho, szczob USA prypynyly wyhotowlaty bomby, prynajmni doty, doky miz switowymy derzawamy ne ukladeno widpowidnoho dohoworu w cij sprawi. Ja nahaduju, szczo ja neodnorazawo pidkeresluwaw bezumownu potrebu zberehty atomowu tajemnyciu. Jakszczo isnujuczi pownowazennia je nedostatnimy, treba doruczyty Senatowi pidhotuwaty szyrze widpowidne-zakonodawstwo. Nauka powynna buty j–lyszatysia wilnoju, ale swoboda ii ne musyt buty wykorystowuwana na nyszczennia ludstwa“. Jak powidomlajut, plan Barucha, szczo joho schwalyw Komitet u sprawach atomowoi enerhii niby majze bez zmin, maw obhoworiuwatysia na odnomu z

Idut perehowory w sprawi wyizdu skytalciw do Francii

Uriadowci amerykanskoi ambasady w Paryzi, jak pro ce powidomlaje Holowna Kwatyra, wely perehowory z francuzkoju cywilnoju wladoju w sprawi dozwolu na wjizd dla cywilnych robitnykiw z prawamy DP; wony malyby praciuwaty u Francii dla amerykanskoi komisii, szczo zajmajetsia dohladom wojennych mohyl. U tych perehoworach braly takoz uczast predstawnyky amerykanskoi Holownoi Kwatyry z Frankfurtu i zastupnyky amerykanskoi komisii wojennych mohyl.

Holowna Kwatyra zwertaje uwahu, szczo koly b paryzki perehowory daly dobryj wyslid, todi skytalci — robitnyky stanut na misce nimeckych wijskowo polonenych, zatrudnenych dosi pry komisii. Tych polonenych prywezly by do Nimeczczyny i widpustyly do domu. Jak wychodyt z powidomlennia nimeckoi presy, czyslo tych polonenych siahaje 4 000.

Szczo howorjat pro nespodiwanu zminu na posti amerykanskoho ministra zowniszních spraw

Ocia wazlywa zmina jak i inszi personalni pereminy na wazlywych postach amerykanskoho politycznoho swita zwiazujutsia z widchodom Bernarda Barucha, doteperisznioho amerykanskoho reprezentanta w atomowomu komiteti Objednanych Nacij. Joho misce zajme mabut senator Austin.

Demisija Byrnesa pryjszla pisla obminy lystamy miz nym i prezydentom Trumanom. Z tijei korespondencii wychodyt, szczo Byrnes szcze w kwitni mynuloho roku prosyw zwilnennia iz zdorowelnych pryczyn. Teper ustupajuczyj minister chocze daty swojemu nastupnykowi nahodu pidhotowytysia do konferencii w Moskwi, szczo rozhladatyme wazlywe pytannia myrowych dohoworiw iz Nimeczczynoju ta Awstrijeju.

Widchid Byrnesa wyklykaw welyke razinnia w cilomu switi, a zokrema w Nimeczczyni. Nimecka presa pysze: „Nimeckyj narod z zalem pryjmaje widchid Byrnesa do widoma, bo win swojeju promowoju w Stuttgarti 6 weresnia zdobuw dowirja usich nimciw, szczo do teperisznioi sytuacii swojei krainy pidchodiat bez iluzij“. Dyplomatyczni kola samoho Waszyngtonu buly duze zaskoczeni osoboju naslidnyka Byrnesa henerala Marshalla. Amerykanska presa dumaje, szczo zmina je nepokojucza ta szczo moze potiahnuty za soboju pewnu rewiziju amerykanskoi zakordonnoi polityky.

Heneral Marshall pryletiw wze z Kytaju do Waszingtonu. Zapytanyj zurnalistamy, do jakoi win partii nalezyt, Marshall widwowiw: „Ja je armijskyj starszyna i czlen Episkopalnoi cerkwy...“

Pro henerala Marshalla howorjat, szczo win buw za ostannioi wijny odnym iz najbilszych prychylnykiw Sowjetskoho Sojuzu. Win zawzdy wystupaw za wykonuwannia dostaw amunicii ta inszoho wojennoho materijalnu rosijanam. Win zajawlaw, szczo armiju Stalina treba posyluwaty dla rozbyttia Nimeczczyny. Odnoho razu win skazaw: dopomoha czerwonoi armii wratuwala zyttia bilsze polowymy miliona amerykanskych wojakiw. Heneral bazaje myru. Win kilkakaratno maw nahodu striczatysia zo Stalinom, m. i. na konferencii w Teherani.

Rosijska presa podala zwidomlennia pro pereminy w Washingtoni lysze w 10 rjadkach.

Heneralu Marshallu teper 66 rokiw. Paryzka presa pysze, szczo win zmoze zhodom staty naslidnykom prezydenta Trumana. **Brytijske ministerstwo zakordonnych spraw wyslowylo zal** z prywodu widchodu Byrnesa. Wono wyslowylo tez nadiju, szczo i heneral Marshall jakyj wze spiwpraciuwaw z brytijskym heneralnym sztabom bude spiwpraciuwaty i z brytijskymy politykamy.

*

Marszal Montgomery maw mynuloi piatnyci prywatnu rozmowu zi Stalinom i pisla nei skazaw: „Ja nezwyczajno mylo rozmowlaw z generalissimusom“. W piatnyciu uweczeri na Kremli widbuwsia oficijnyj benket na czest marszala.

Heneral Clay nastupnykom henerala McNarney

(DENA)

Jak powidomlaje agencija DENA-Reuter, nastupnykom henerala J. T. McNarney na posti wijskowoho gubernatora amerykanskoi zony i holownokomanduwacza amerykanskych suchoputnych syl w Ewropi, pryznaczyly henerala Lucjusa D. Claya, doteperisznioho zastupnyka wijskowoho gubernatora. Peredacza wlady widbudetsia w berezni. Heneral Mc Narney bude reprezentuwaty amerykansku armiju u wijskowomu komiteti w Objednanych Nacijach. Doteperisznij holownokomanduwacz zbrojnych syl Awstrii, heneral Mark Clark widchodyt tez, peredajuczy swij post heneral-lajtnantowi Keyes, szczo dosi komanduje tretioju amerykanskoju armijeju w amerykanskij zoni. Cia druha zmina nastupyt pisla zakinczennia moskowskych rozmow.

20000 DP poidut kopaty wuhillа do Belhii

Jak powidomyla Holowna Kwatyra amerykanskoi okupacijnoi armii, 20 000 DP iz swoimy rodynamy, otze pryblyzno 70 000 czolowik, budut nezabarom pereseleni z amerykanskoi zony Nimeczczyny do Belhii, de praciuwatymut jak hirniaky. Widpowidnyj dohowir pro ce z belhijskym uriadom bude ukladenyj, jak spodiwajutsia, ne piznisze jak za misiac. Dobir robitnykiw zroblat lysze z-pomiz tych DP, szczo ne choczut powertatysia na batkiwszczynu, i prowedut na cilkom dobrowilnych zasadach. DP praciuwatymut na tych samych umowach, szczo j belhisjski robitnyky, i na swoje bazannia zmozut prydbaty za 5 rokiw belhijsku derzawnu prynaleznist.

Потрібна обережність

Американський тижневик „Newsweek“, повертаючися до питання про роззброєння, над яким і досі працює Світова рада безпеки, звертає увагу на особливе значення в ньому воєнних можливостей і військового потенціялу СССР. Молотов, зауважує тижневик, зробив дві поступки в справі обмеження військової моці совєтів, згодившися зменшити сили Червоної армії і запровадити міжнародню контролю роззброєння. Це здається тим більш істотним, що військова сила СССР, на думку тижневика, значно поступається перед військовою силою США. Совєтський Союз не має гідної уваги морської фльоти, крім підводних човнів, удосконалених за допомогою німецьких винахідників та конструкторів. Йому бракує могутньої повітряної фльоти і зовсім нема ще у нього атомової бомби. Як можна гадати, він не зміг би конкурувати з США і в хемічній та бактеріологічній війнах. Головна сила СССР — в його величезній армії, точніше — в її колосальних людських резервах, але навіть звичайне устаткування й спорядження артилерії та піхоти в СССР не такі модерні й удосконалені, як в США. Отже СССР явно песпроможний ще воювати і не може ставити цього тепер собі за мету.

Та не треба забувати, пише тижневик, що ця відносна технічна відсталість СССР полегшує йому зате мобілізацію своїх збройних сил. Далеко легше змобілізувати мільйони людей, озброївши їх хоча б тільки ґвинтівками й навчивши орудувати ними, ніж змобілізувати й збільшити складний технічний військовий апарат і навчити людей користуватися ним.

Через те, вважає „Newsweek“, західні демократії повинні бути дуже обережні, складаючи угоду про роззброєння, і не йти в цьому напрямку надто далеко, зокрема не складати атомової зброї, не діставши наперед від СССР ґарантій, що він справді виконає свої обіцянки щодо роззброєння.

Kolyszni starszyny SS praciuwaly w policii

WIESBADEN. Sluzbowci Uriadu dla Widnacyfikuwannia pry Amerykanskij Wijskowij Wladi u Hesseni aresztuwaly simoch starszyn SS, jaki praciuwaly pry policii w Wiesbadeni. Prowidnyk hrupy Willi Weber zajmaw stanowyszcze keriwnyka personalnoho widdilu policii, tomu szczo win promowczaw swoju raniszu dijalnist. Win zatrudnyw pry policii szistioch swoich pryjateliw iz swojei kolysznioi kompanii SS. Wony tez promowczaly swoju dawniszu prynaleznist do policii SS.

Korotko zwidusil

PARYZ. W usij Francii, jak podaje DENA-Reuter perestaly wychodyty z druku czasopysy; do cioho spryczynywsia strajk drukariw, szczo wymahajut znacznoho pidwyszczennia im zarobitnioi platni.

PARYZ. Jak podaje DENA-Reuter, francuzke ministerstwo oborony wydalo nakaz, zhidno z jakym wsi francuzki wijskowi czastyny powynni pidhotuwatysia do mozlywoho perewezennia ich do Indokytaju.

NÜRNBERG. W zalu sudowych zasidan u Nürnberzi, jak powidomlaje agentstwo DENA kynuto bombu. Wybuchom zalu nastilky poszkodzeno, szczo wona blyzczym czasom bude neprydatna do zasidan. Pisla toho wnoczi widbulasia hostra policijna kontrola.

Widomyj indijskyj dijacz Gandhi wyruszyw 2-ho sicznia w czotyrytyznew podoroz, jaku win maje zrobyty piszky po schidnij Bengalii, de w zowtni mynuloho roku stalysia hostri sutyczky miz musulmanamy j indusamy. Gandhi maje promowlaty do ludnosty w bahatioch misciach.

ОСТАННІ ЗВІДОМЛЕННЯ

Feldmarszal Montogomery w moskowskij akademii Frunze

MOSKWA. Feldmarszal lord Montgomery, szef brytijskoho heneralnoho sztabu, zakinczyw ohladaty wijskowi uczbowi zaklady Moskwy wizytoju w wijskowij akademii im. Frunze. Montgomery peredaw marszalu Wasilewskomu, szefowi sowietskoho heneralnoho sztabu, prymirnyk swoho pidrucznyka pro wijskowu taktyku, szczo napysana na osnowi doswidiw henerala z ostannioi wijny. Rosijskyj szef sztabu marszal Aleksander Wasilewskyj pryjniaw zaproszennia Montgomery widwidaty z wesnoju Angliju. Zaproszenyj sowjetskyj marszal najpersze zapytaw dozwolu swoho urjadu i czerwonyj urjad pohodywsia na joho widwidyny w Londoni.

Za wjizd miliona ewropejciw do Kanady

VANCOUR. Kanadskyj minster silskoho hospodarstwa J. C. Gardiner wystupyw tut mynuloho czetwerha z promowoju w jakij domahawsia dopuszczennia szyrokoi emigracii miljoniw ewropejciw do Kanady. „Ce dla nas matyme — skazaw minister — weletensku wahu, jakszczo prybudut do nas miljony ludej z Ewropy, i Ewropa zyskaje na tomu, koly zmoze tych ludej widstupyty.“ Na dumku ministra, ne maje kraszczoi dorohy do plekannia szczyrych wzajemyn z Ewropoju jak pryjniaty do Kanady mijony ii naselennia.

Holownu kwatyru UNRRA perenosiat do Paryzu

KASSEL. Jak powidomlaje DENA, Holownu Kwatyru UNRRA dla Ewropy szczo znachodytsia teper w Arolsen, perenesut mabut wze w polowyni lutoho do Paryza. Wlasztuwannia Holownoi Kwatyry UNRRA w Arolsen kosztuwalo miljon dolariw i spryczynylo ewakuaciju majze 300 meszkan, 7 instytucij pryludnoho wzytku ta miscewych kasaren.

Tak widbuwajutsia socijalni rewolucii w Anglii

LONDON. U wsich wuhilnodobuwnych oblastiach Welykoi Brytanii widbulysia uroczystosti z nahody uderzawlennia kopalen wuhilla. Szachtari z praporamy pid zwuky orkestry marszyruwaly do kopalnianych budynkiw, na jakych powiwaly prapory brytijskoho wuhilnoho uriadu. W uroczystostiach braw uczast brytijskyj minister dla spraw palnoho j elektrycznoho strumu Shinwell. U swoij promowi win pidkreslyw, szczo kopalni wuhilla z prywatnoi wlasnosty perejszly myrno j planowo u derzawni ruky. Win skazaw take: „Os tak robymo my rewoluciju w Welykij Brytanii, a ce lysz poczatok bahatioch inszych rewolucijnych peremin. Robymo ciu rewoluciju bez prolywu krowy, jak pryrodnij wyslid wyboriw 1945 r. Ce prawdywa demokratija.“

Atomobomba w 1000 raziw sylnisza wid perszoi!

WASHINGTON. Jak powidomlaje DENA z Washingtonu, buwszyj derzawnyj sekretar u wojennomu ministerstwi Spoluczenych Derzaw John McClay u zurnali „Infantry Journal“ zajawyw, szczo prodowz dwoch rokiw Spoluczeni Derzawy skonstrujuwaly udoskonalenu atomowu bombu, jaka je tysiaczu raziw sylnisza wid tijei, szczo ii skynuly na Japoniju.

Brytijskyj ambasador w Warszawi wyletiw do Londonu

WARSZAWA. Za powidomlenniam agentstwa DENA-Reuter, centralnyj komitet polskoi selanskoi partii pisla szesty hodynnoho obhoworennia uchwalyw ne widmowlatysia wid uczasty w wyborach 19 sicznia w Polszczi. Jak zajawyw Mikolajczyk, z kandydatiw joho partii zaaresztowano 110 osib, a 8 z 52 wyborczych okruh w Polszczi czleniw selanskoi partii wykresleno iz spyskiw kandydatiw.

WARSZAWA. Brytijskyj ambasador u Warszawi, Cavendish Bentinck wyletiw 12 sicznia z Warszawy do Londonu, wykonujuczy doruczennia swoho ministerstwa zowniszních spraw. Win zwituwatyme pro wybory, szczo widbudutsia u Polszczi 19 sicznia.

Zaliznyci ne majut wuhilla

FRANKFURT. Zhidno z powidomlenniam agenstwa DENA, najawnych zapasiw wuhilla dla nimeckych zaliznyc w amerykanskij zoni wystaczyt szczonajdowsze do 13 sicznia.

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday“-Ukrainian Weekly

Contents:

12 January 1947

Podii mynuloho tyznia

Nowi terorystyczni akty w Palestyni

Zydiwski powstanci wzywajut wohnemetiw

Jak powidomlaje agentstwo DENA-Reuter, w Palestyni pisla Nowoho Roku widnowylasia posylena dijalnist zydiwskych terorystiw. W Hajfi wybuchla bomba szczo tiazko poranyla brytijskoho oficera j trioch wojakiw. W Tel-Awiwi zydiwski terorysty obstrilaly z dachu awtomatycznoju ruczcznoju zbrojeju Holownu wijskowu uprawu, pisla czoho w misti stalysia sprawzni wulyczni boi. Zaaresztuwaly bilsze 2000 zydiw. W Jerusalymi terorysty obstrilaly z wohnemetiw brytijske policyjne awto. Za dwa dni zertwamy teroru w Palestyni staly 17 brytijskych wojakiw ta policystiw. Zastupnyk brytijskoho komisara w Palestyni Gurney peresterih predstawnykiw zydiwskoi ludnosty, szczo w razi dalszoho teroru, Palestyna bude oholoszena na wyjniatkowomu stani i wsiu widpowidalnist za poriadok u kraini perebere na sebe wijskowa wlada. Brytijskyj komisar w Palestyni Cunningham spiszno wyletiw do Londonu, de radytsia z premjer-ministrom Etli ta czlenamy joho kabinetu. Zhidno z zajawoju odnoho z predstawnykiw brytijskoho uriadu, pered Welykobrytanijeju stoit dylema: abo zrektysia swoho mandatu, podilywszy Palestynu, czy peredawszy ii dolu na rozsud ON, abo utrymaty swij mandat, wzywszy riszuczych zachodiw wojennoho charakteru.

Syn Lessepsa pered sudom

Jak powidomlajut z Paryzu, u Francii prytiahneno do sudowoi widpowidalnosty za spiwpraciu z worohom syna budiwnyka Sueckoho kanalu, Ferdinanda de Lessepsa. Jomu stawlat za wynu, szczo, majuczy majetok bila Aleksandretty na tureckomu uzberezzi Seredzemnoho moria, win namirywsia prodaty joho Nimeczczyni, jaka mala stworyty tam powritrianu bazu, szczob zdijsnyty swij plan zrujnuwaty Sueckyj kanal.

Zmina sowjetskoi zowniznoi polityky?

Wplywowa anhlijska hazeta „Manchester Guardian" widznaczaje pewnu zminu zownisznioi sowietskoi polityky, szczo dajetsia wznaky z kincia lystopada. Zdajetsia, prawdopodibnym, niby SSSR schylywsia do dumky, szczo w joho z interesi piwpraciuwaty z Zachodom, a ne borotysia z nym. Witajuczy ce riszennia, hazeta zyklykaje Zachid pity nazustricz Schodowi, jakszczo joho bazannia wyjawytsia sprawdi serjoznym, ale zasterihaje proty nadmirnych spodiwanok na Rosiju. „Rosija, — pysze hazeta, — je komunistyczna j totalitarna derzawa, ii demokratija ne demokratija Zachodu". Szczodo pryczyn takoi zminy zownisznioi polityky SSSR, to nymy, na dumku hazety mozut buty „oczewydna chworoba Stalina, riszucza powedinka amerykanskoho ministra zownisznich spraw, a takoz hospodarski utrudnennia w SSSR", jaki dedali bilsze dajutsia w znaky.

Francuzkyj protest w Londoni

Zhidno z powidomlenniam DENA, francuzkyj ambasador u Londoni podaw do brytijskoho ministerstwa zakordonnych spraw protest proty oficijnoho pryjniattia w Londoni lidera nemeckoi socijal-demokratycznoi partii d-ra Schumachera. Jak zajawlajut u londonskych oficijnych francuzkych kolach, cej protest skerowanyj ne proty samoho faktu zaproszennia do Londonu d-r Schumachera lajborystskoju partijeju, a proty oficijnoho pryjniattia joho brytijskym uriadom. W brytijskomu ministerstwi zakordonnych spraw zajawlaut, szczo d-r Schumacher buw zaproszenyj do Londonu i pryjniatyj brytanskym uriadom jak lider antyfaszystskoi partii, szczo braw osobystu uczast w antynacystskomu rusi.

Prezydent Szwacjarskoho Sojuzu

Jak powidomlajut z Bernu, szwajcarskyj sojuznyj parlament bilszistju 148 holosiw z 210 obraw na prezydenta Szwajcarskoho Sojuzu na 1947 r. dyrektora departamentu wnutrisznich spraw, czlena konserwatywnoi katolyckoi partii Philippa Ettera, a na zastupnyka joho - dyrektora departamentu poszt i zaliznyc d-ra Enrico Celeo.

Zamach na francuskoho ministra

Jak powidomlaje z Paryzu agenstwo DENA, na francuzkoho ministra kolonij Mariusa Montel, szczo z seredyny hrudnia perebuwaje w Indokytaju, kudy prybuw, szczob polahodyty francuzkowietnamskyj konflikt, 3-ho sicznia w Hanoi hrupa wietnamciw uczynyla atentat. Atentat ne wdawsia. Jak zajawyw minister predstawnykowi francuzkoho agenstwa AFP, wyichawszy z Hanoi, na joho szczyryj zal win pryjszow do perekonannia, szczo stanowyszcze w Indokytaju moze buty wporiadkowane tilky zbrojnoju syloju. Do Indokytaju wze prybuly perszi francuzki wijskowi czastyny. Postijna komisija Nacionalnych Zboriw respubliky Vietnam zaklykaje ludnist indokytajskych prowincij Tongking, Annam i Cochinchina newidstupno pidtrymuwaty uriad. Czastyna anhlijskoi ta francuzkoi presy baczyt w Indoktytajskij kryzi nasampered naslidky dohoworu z 6-ho bereznia 1946 r., za jakym Francija wyznala annamitsku respubliku Vietnam wilnoju derzawoju z wlasnym uriadom, parlamentom, armijeju ta finansowoju systemoju.

Presowa konferencija w Berlini

Zastupnyk amerykanskoho wijskowoho hubernatora w Nimeczczyni heneral Clay sklykaw 6-ho sicznia c. r. w Holownij kwartyri Wijskowoi uprawy w Berlini presowu konferenciju, na jaku wpersze, krim predstawnykiw zakordonnoi presy, zaproszeni buly j nimecki zurnalisty.

ЩО ПИШЕ УКРАЇНСЬКА ПРЕСА

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

ГОЛОВА УКРАЇНСЬКОГО КОМІТЕТУ ВЕРНУВСЯ З ПАРИЖУ

31 жовтня 1946р. ред. Степан Шумейко, голова Українського Конґресового Комітету, вернувся американським військовим літаком з Парижу до Нью Йорку.

Редактор Шумейко пробув у Парижі більше місяця як делеґат Українського Конґресового Комітету та представник американських горожан українського роду, з дорученням заступати опінію американських українців перед Мировою Конференцією у Парижі. Це представництво обіймало вручення відповідних меморіялів самій Конференції (через її головний секретаріят), делеґації Сполучених Держав та інших західніх держав, що беруть участь у Конференції, а також мати розмови з представниками цих держав і інтерв'ю з журналістами.

В обсяг цієї місії ред. Шумейка входило також налагодження зв'язків з різними групами европейських українців. Вкінці належить пригадати, що голова Укр. Комітету з дорученням Комітету Українців Канади заступав перед Міжнародною Мировою Конференцією також канадійських українців і разом з Всч. о. Як. Жаном подав меморіяли КУК-у Мировій Конференції та делеґаціям Канади, Спол. Держав, Вел. Британії, Австрії, Півд. Афр. Юнії і інших західніх держав.

Звіт із своєї місії ред. Шумейко здасть на широкій нараді Укр. Комітету, що відбудеться на днях.

Wizyta marszala Montgomery w Moskwi

Polewyj marszal Bernhard Montgomery, szef generalnoho sztabu Empiru buw u Moskwi pidczas Rizdwianych Swiat pryjawnyj jak hist na baletnij wystawi, w jakij braly uczast wyznaczni sowietski mystecki syly. Pered tym Montgomery widwidaw Wijskowu Akademiju im. Woroszylowa.

(DENA-Reuter) Marszala Montgomery, prywitaw na moskowskomu letowyszczi szef sowietskoho generalnoho sztabu marszal Aleksander Wasylewskyj.

Pidczas prywitannia marszal Montgomery zajawyw, szczo win prybuw do SSSR, jak wojak, szczob wyskazaty sowietskij armii swoje pryznannia j poszanu. „Ja chotiw by — skazaw marszal Montgomery — stworyty pryjazni wzajemyny pomiz naszymy armijamy j spodiwajusia, szczo z cych pryjatelskych wzajemyn wyroste wzajemne dowirja, zrozuminnia ta dobri wzajemowidnosyny, jaki wyjdut nam usim na dobro." Dali zajawyw Montgomery, szczo na joho dumku SSSR poterpiw najbilsze pomiz inszymy krainamy wid wojennych dij.

U zwiazku z poizdkoju gen. Montgomery do Moskwy buwszyj predsidnyk brytijskoi Labour-Party prof. Laski zajawyw, szczo Moskwa matyme nahodu zakluczyty z Anglijeju taku samu umowu, jak ce stalosia pomiz Welykoju Brytanijeju j Spoluczenymy Derzawamy. Laski dodaw, szczo gen. Montgomery wyswitlyt u Moskwi wsi wazlywi wijskowi pytannia. „Wsi naszi tajny stojat widkryti pered SSSR tak samo, jak i pered Amerykoju." Pidczas swojoho pobutu w Belgii prof. Laski maw dopowidi na temu „SSSR i zachidna demokratija".

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

Spilnyj Swiat-Weczir w Aschaffenburzkomu tabori Artylerii

Na Swiat-Weczir w koncertowij zali taboru Artyleri wlasztuwaly spilnu weczeriu dla samitnich czolowikiw ta zinok. Weczir orhanizowano zachodamy taborowoho prowodu. Wsich ludej bulo blyzko 250. Buw prysutnij taborowyj prowid, a takoz dwa swiaszczenyky oboch ukrainskych cerkow. Ce szcze raz dowelo naszu wirnist jedynij ukrainskij cerkwi, do jakoi nalezymo my wsi, ne zwazajuczy na riznyciu w naszych wiroispowidanniach. Pidkreslyw ce takoz i otec kanonik Szul, jakyj, widprawlajuczy pered poczatkom weczeri molytwu, skazaw, szczo zwertajetsia ne do predstawnykiw jakois odnijei relihii, a do wsich bratiw po kosty i krowy. Otec Szul wyholosyw takoz welyku zmistownu promowu, w jakij pobazaw usim taborianam szczaslywych swiat, szczo ne mozut buty cilkom radisni, bo swiatkuwaty ich dowodytsia na czuzyni. Poblahoslowywszy weczerju swiatym chrestom, o. Szul rozdaw wsim prysutnim po szmatoczku prosfory.

Weczeria widbuwalas w uroczystim nastroi, szczo cilkom pasuwalo do welykoi po swiatocznomu prykrasenoi jalynky, postawlenoi na seredyni zali. Pidczas weczeri d- Suchowerskyj wyholosyw welyku i duze zmistownu promowu na temu „Boh i Ukraina". Naprykinci wsi prysutni zaspiwaly dekilka koladok, jak „Boh predwicznyj", „Nowa radist stala" ta inszi. Potim pryjszow czas tradycijnoi rozwahy. Zjawylas koza, wedmid, cyhany — poczulysia smich i zarty...

Ludy rozchodylys, radijuczy wid spilno prowedenoho swiata ta widczuwajuczy w serciach hordist za te, szczo j na dalekij czuzyni my zalyszylys takymy, jakymy i u sebe wdoma — czastynoju swojei nacii.

P. Dubiw.

Pidhotowka do druhoho etapu

Delegaty CPUE w tabori La Garde

W tabori La-Garde widbulysia szyrszi schodyny, na jakych delehaty Centralnoho Predstawnyctwa Ukrainskoi Emigracii zrobyly dopowidi pro dalszi perspektywy ukrainskych skytalciw. Dopowidaczi pidkreslyly pro pereborennia rozladu, nezhody ta swarok, szczo inodi welykoju miroju pereszkodzaly w nalahodzenni zyttia sered emigracii.

Za rik praci poszczastylo dosiahty jedynoi systemy naszoho predstawnyctwa. Potnitno whoru jde pracia w tomu napriamku, szczob stworyty jedyne Predstawnyctwo Ukrainskoi Emigracii u wsiomu switi, nezalezno, de wona, jaka czastyna perebuwaje.

Na siohodni orhanizacijno struktura ukrainskoho predstawnyctwa zmicnylasia. Prawne stanowyszcze emigracii jaskrawisze okreslylosia. Hromadiany, nezalezno wid derzawnoi prynaleznosty, z prawnoho boku ne majut suttiewych riznyc. Z dopomohoju prawnych czynnykiw CPUE rehabilitowano czymalo osib, jakych ranisze w czomus obwynuwaczuwaly.

Holowne zawdannia, szczo stoit pered CPUE i, wzahali, emigracijeju-ce pidhotowka do druhoho etapu naszoho zyttia, a same: perechid na stan normalnoho zyttia hromadianyna w budjakij kraini, kudy pereselatsia skytalci.

Mozlywosty ssczodo pereselennia wychodytymut z IRO, ale w ciomu napriamku robytymut potribni zachody i ukrainski orhanizacii ta dopomohowi komitety zza okeanu. Kulturno-oswitnia dijalnist CPUE dbaje pro te, szczob ukrainska emigracija zberehla sebe ne tilky fizyczno, ale j kulturno, szczo je holownym obowjazkom, wziatym na sebe, jak istoryczna misija.

W tiazkych umowach emigracii wdalosia wse z orhanizuwaty 100 ukrainskych narodnich szkil, 30 gimnazij. Ponad 2000 studentiw studijuje u wyszczych szkolach ukrainskych ta nimeckych. Zrostajut mystecki odynyci, szczo reprezentacijeju podywlajut ta zachoplujut czuzynciw.

Takoz dopowidaczi wyrazno pidkreslyly pro potrebu dalszoho zmicnennia jednosty sered ukrainskoi emigracii, bo woroh zacikawlenyj i prosto dyktuje, szczob sered ukraincjw szyrylasia woroznecza, swarky ta rizni zakoloty czy to na politycznij platformi, czy to z relihijnych abo terytorijalnych pryczyn. —

(S — ko.)

Uspich teatralnoi trupy

Hrupa aktoriw z taboru „La Garde" pid mysteckym prowodom R. Polewskoho, zrobyla pid czas Rizdwjanych Swiat mylu nespodiwanku, wystawywszy perekladnu komediju na 3 dii- „Mij Bebi".

Holowni roli w cij komedii, jakoi dija widbuwajetsia w Czikago, hraly pp. Rudakewycz J. Lawriwska, Polewskyj R. ta Lysiak. Recenziju na ciu wdalu wystawu podamo w czerhowomu czysli „Nedili".

БАМБЕРГ

Proszczannia z dobroju pryjatelkoju

Pry zminach, jaki nastupyly na keriwnych postach UNRRA w Bambergu zabraly bamberzkym skytalciam ich dobru pryjatelku, referentku suspilnoi opiky paniu Rexinger. Pani Rexinger ne zabuwaje taborian — widwiduje ich, cikawytsia dali ich zyttiam — holowno malatamy, pro jakych tak serdeczno pikluwalasia. Pro ukrainciw maje harnu dumku, wiryt, szczo ce czesnyj, praciowytyj

narod, jakomu mozna dowiryty w usiakych sprawach i wiryt w kraszczu joho dolu i wilne demokratyczne zyttia. Twerdo wiryt w samostijne zyttia ukrainciw j szczaslywyj poworot na ridnu zemlu.

Na praszczannia pani Rexinger zalyszyla bamberzkij hromadi lysta, w jakomu podiakuwala im za spiwpraciu j dopomohu w realizacii ii zadumiw, wizwala ne padaty na dusi w tiazkych chwylynach zyttia ta wyslowyla nadiju, szczo dola wsmichnetsia do skytalciw. Lyst zakinczyla pobazanniam kraszczoi doli j uspichiw na nowomu zyttiewomu szlachu. p - ja - k

Koncerty w Bambergu

Ostanni tyzni mynuloho roku projszly u Bamberzi pid znakom koncertiw, a same dwoch hostynnych wystupiw opernoho spiwaka Oresta Rusnaka j pary spiwakiw-solistiw I. Chomejko-Maciuk (soprano) i L. Maciuk (tenor). Wystupy Oresta Rusnaka projszly iz pownym uspichom. Solist widspiwaw nyzku ukrainskych, italijskych i nimeckych pisen ta kilka arij iz oper. Publika pryjniala spiwaka opleskamy, a koncert zrobyw na pryjawnych welyke wrazennia.

Z uspichom projszow tez koncert pary solistiw I. Chomejko-Maciuka i L. Maciuka. Sympatyczni spiwaky wykonaly twory ukrainskych kompozytoriw — Nyzankiwskoho Lopatynskoho, Stecenka, Stepowoho, Lysenka ta arii czuzych kompozytoriw Donizetti z Puccini. I. Chomejko-Maciuk swoim mylym soprano zjednala sobi widrazu publiku. Ii partner, lirycznyj tenor dostosuwawsia do swojei partnerky. Akompaniuwala Wira Rudska bazdohanno. (p-ja-k W-Mr.)

МАНГАЙМ

Tradycijnyj sw. Mykola

Tradycijna uroczystist sw. Mykolaja w Mannheimi poczalas sketczom „Chto, maje prawo na DP". Zlobodenna pjesa w wykonanni plastuniw najszla dobru awdytoriju. Bahato smichu bulo ne tilky wid pjesy, ale j wid wykonawciw.

Pisla druhoi korotenkoi wystawy, w takomu z wykonanni, poczalas rozdacza podarunkiw wid sw. Mykolaja. Dity holosno wyjawlaly swoje zadowolennia. Prostenki ihraszky ta unrjwski cukerky szczorazu wyklykaly szczyru i hlyboku radist. „Czorty" hraly widpowidnu rolu- wony ne zabuly ne tilky pro ledaszczych uczniw, a j pro doroslych. Buly j druzni czortiaczi podarunky.

Bahato rokiw ni dity, ni dorosly ludy ne znaly radisnoho smichu, ale w cej tradycijnyj weczir wony szczyro usmichnulys i troszky zabuly pro chmary, szczo nawysly nad naszym taborom. Serhij Stepowyj

Lyst do Redakcii

Czujno stojaty na storozi demokratycznych wyboriw

Lyst CPUE pro lystopadowi podii w Müncheni

Prezydija CPUE wyslowluje swij welykyj zal z prywodu podij, szczo zajszly 19-ho lystopada 1946 z nahody sklykannia Zjizdu Oblasnych Delehatiw u Müncheni, i osudzuje jaknajhostrisze wzywannia nasylstw pry rozwjazuwanni hromadskych spraw czy neporozumin, nezalezno wid toho chto b uzywaw nasylstwa.

Prezydija CPUE stoit na stanowyszczi, szczo osnownoju peredumowoju zdorowoho hromadskoho zyttia ukrainskoi emigracii je pobudowa orhaniw hromadskoho keriwnyctwa na zasadach zahalnych demokratycznych wyboriw, jak takoz zwjazani z tym wzajemna tolerancija w praci i w spiwzytti, poszanuwannia obopilnych praw ta polahodzuwannia mozlywych konfliktiw i rozbiznostej lysze zakonnym szlachom.

Prezydija CPUE zaklykaje ukrainske hromadianstwo czujno stojaty na storozi demokratycznosty wyboriw i poszanuwannia wyborczych praw usich hromadian ta z hidnym spokojem zberihaty zasady zakonnosty w cilomu hromadskomu zytti emigracii. Dla perewedennia objektywnoho slidstwa szczodo zaluhidnych podij u Müncheni Prezydija CPUE prosyt Najwyszczyj Hromadskyj Sud delehuwaty slidczoho suddiu, jakyj zibrani materijaly peredast u rozporiadzennia Najwyszczoho Hromadskoho Sudu.

Prezydija CPUE z prykristju stwerdzuje, szczo pro podii w Müncheni w ukrainskij presi ta miz ukrainskym hromadianstwom szyriatsia neperewireni, a inodi j neobjektywni informacii, jaki nepotribno zahostrujut prystrasti, ta powidomlaje ukrainske hromadianstwo, szczo wyczerpujuczyj komunikat pro podii pojawytsia az po zakinczenni slidstwa.

Z prywodu odnoho wyroku

(Kilka sliw do naszych prawnykiw na emigracii

Pisla 7-ho bereznia 1946 r., wplynulo jakes donesennia do odnoho naszoho Sudu na emigracii. Dowszyj czas bula mowczanka i szczojno z pysemnoho wyroku dowidalasia oskarzena storona, szczo dnia 10-ho hrudnia 1946 r. widbulasia rozprawa; na jakij ii zasudzeno. Cej wyrok takyj oryginalnyj, szczo muszu pro nioho napysaty kilka striczok dla naszoho prawnyczoho kolektywu na emigracii. Poczynaju z formalnoi storinky: sprawa ne bula na wokandi i zwynuwaczenu storonu nawit ne powidomleno pro rozprawu. Storona, szczo donesla, bula ne tilky powidomlena, ale nawit mala na nij swoho oboroncia. Dla pikantnosty cej oboronec buw szcze j sudijeju, jak ce mozna bulo perekonatysia z pidpysu 5-ho suddi. W tim Sudi na osnowi obowjazujuczoho Prawylnyka waznisziʼ sprawy sudiatsia w Trybunali z 5-och suddiw, w danomu wypadku bulo tilky czotyry suddi, a na pjatoho wskoczyw — wijtijskym sposobom — oboronec obwynuwaczuwacza. Ne bulo aktu obwynuwaczennia, ne dano mozlywosty obzaluwanij storoni poznajomytysia iz zmistom donesennia, widpysu toho donesennia storoni ne doruczeno i ne zazadano nijakych wyjasnen. Staro-rymska zasada „audiatur et altera pars" stala duba. Sprawa bula czysto administratywna.

Odnoju z osnownych zasad sudiwnyctwa je, szczo administracija i sudiwnyctwo ce dwi okremi dilanky, jaki na mozut miz soboju kooperuwaty abo buty w jakijnebud zaleznosti. Prawda, je wyniatky — za caria Mykoly II toho ne bulo. Za fiurera Hitlera toho ne bulo. Za „batka" Stalina toho nema. Ale my, ukrainci, — tak meni zdajetsia — demokraty. I zdawalosia meni, szczo szanujemo i najprymitywniszi zasady sudu. Szczob buty objektywnym, muszu dodaty, szczo cej sud w odnij sprawi z poperednioho misiacia sam wydaw riszennia, szczo administracija i sud — ce cilkom okremi dilanky. I dwa czy try tyczni piznisze zabuw ce swoje riszennia i wyskoczyw na szlach administracijnoi praktyky. Szczodo materijalnoho momentu ne mozu dosi niczoho skazaty, bo ne baczyw dosi cioho donesennia i ne znaty, chto joho wnis; czy jakas osoba, czy moze jakyjs widwaznyj anonim (anonimy teper w modi).

Szczodo samoho wyroku, to win takyj balamutnyj, nekompletnyj, nelohicznyj i supereczny j, szczo szkoda pro zmist joho nawit zhaduwaty.

Ce wse stalosia 10-ho hrudnia 1946-ho roku w odnomu z naszych sudiw, a szczo zal meni tych naszych prawnykiw-suddiw, ne podaju ich prizwyszcz. Choczu tilky szczob nasz prawnyczyj zahal na emigracii podumaw nad tym nebezpecznym jawyszczem.

München, 23. 12. 1946

Dr. Lew Hankewycz

Pryczyny krachu inwazijnoho planu Hitlera

Jak powidomlajut z Londonu, brytijskyj premjer-ministr Etli, widpowidajuczy na odnomu z nedawnich zasidan Palaty hromad na zapyt deputatiw, pojasnyw pryczyny newdaczi nimeckych planiw nawaly na Anhliju. Za slowamy Etli, Hitler szcze 16-ho lypnia 1940 r. daw widpowidni nastanowy szczodo zaplanowanowanoi nym inwazii. Za cym planom, szczo musiw buty opraciowanyj protiahom odnoho misiacia, peredbaczalosia wysadyty na piwdenne uzberezzia Anhlii w rajoni miz Folkestone t a Wirthing dwi inwazijni armii. London maw buty jaknajswydsze widrizanyj wid zachodu. Najwazlywiszym punktom w ciomu plani bula wymoha, szczob nimecka awijacija prymusyla do bezdijalnosty koroliwsku powitrianu flotu i pereszkodyla, brytijskij morskij floti atakuwaty inwazijnu armiju. Goering buw todi pewnyj u spromoznosti nimeckych powitrianych syl wykonaty obydwa ci zaawdannia, ale najwysze komanduwannia nimeckoi mors koi floty az nijak ne podilalo joho optymizmu. Anhlija wes czas bula na pohotowi na wypadok sproby nimeckoi inwazii. 7-ho weresnia 1940 o 20-ij hodyni usim roztaszowanym na brytijskomu ostrowi wijskowym czastynam dano parol „Kromwel", jak perestorohu pered oczikuwanoju sproboju nimciw wysadytsia na anhlijskomu uzberezzi. Prote sam Hitler za czas wid weresnia 1940 r. do poczatku 1942 r. czotyry razy widkladaw terminy inwazii, az poky zowsim ne zriksia cioho planu, ne wstyhnszy nawit ostatoczno j dokladno joho rozrobyty.

Otze holownoju pryczynoju krachu hitleriwskych inwazijnych planiw bula nedosiaznist ich peredumowy — znyszczennia koroliwskoi powitrianoi floty. Koly u welykomu boju za Anhliju cij floti wdalosia zawdaty porazky nimeckij awijacii i poczaty nyszczyty skupczeni kolo francuzkoho, belhijskoho ta holandskoho uzberezzia hotowi do inwazii sudna, Hitler nakazaw rozpustyty swoju inwazijnu flotu.

Odyseja wijskowopolonenych

W amienskomu amerykanskomu tabori dla wijskowopolonenych wyjawleno dwoch molodych nimeckych soldatiw, szczo wtikszy z sowietskoho taboru w Odesi j schowawszysia na francuzkomu paroplawi, doichaly do Marselu, zwidky czerez usiu Franciju piszky distalysia do Amienu. Pryjszowszy do taboru, wony spodiwalysia otrymaty dokumenty dla powernennia na batkiwszczynu.

Na kreslarskych stolach amerykanskoho technolohicznoho instytutu u Westinghaus, zakinczeno plany rakety na misiac. Radnyk doslidnoi laboratorii Massatczuts Hudczeson zajawyw, nemow by ciu raketu mozna bude zakinczyty na protiazi 8 misiaciw.

ОБОРОНЕЦЬ ПРАВ І ВОЛЬНОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Митрополит Петро Могила

До 300—ліття з дня смерти 11 січня 1947 р.

З іменем Петра Могили, великого українського патріота, проповідника, вченого теолога й педагога, архимандрита Печерської Лаври, а згодом Київського Митрополита, 300-ліття з дня смерти якого відзначаємо ми тепер, зв'язані кращі сторінки розвитку нашої національної культури та освіти XVII сторіччя. Вінець його невтомної праці — Києво-Могилянська Колеґія згодом перетворилася на академію й стала найголовнішим вогнищем не лише церковної, а й світської освіти для всіх слав'янських народів, взірцем і прикладом високого учбового закладу, де виховувалися за зразком добірних західньо-европейських шкіл діячі церковного та культурного життя.

Син воєводи Симеона, Петро Могила народився 1597 року. З дитинства цікавий до всього, розвинений і обдарований, він іде на студії за кордон і здобуває освіту в Парижі. Змушений у зв'зку з тривожними політичними обставинами залишити батьківщину та перебувати при дворі польского гетьмана Жолківського, Петро Могила там ще більше розвивається, культурно зростає. 1621 р. бере участь у війні з турками й мужньо б'ється під Хотином.

Повернувшись до рідного краю, він вступає 1625 р. ченцем до Києво-Печерської Лаври і через два роки стає її архимандритом. І з того часу Лавра, як і Київське Богоявленське Братство, стає центром культурної праці й розсадником освіти для народу. Навколо Петра Могили гуртується чимало визначних учених, які разом з ним розгортають діяльність для поширення культури й освіти в народних масах.

Петро Могила ясно бачить недостатність тодішньої освіти України, а тому православні стоять на нижчому культурному рівні ніж католики. Його захоплює ідея створити навчальний заклад для православних, що своїм академічним рівнем не поступався б ні західньо-европейським школам, ні польським колеґіям. Щоб мати підготовлені кадри для цієї мети, він надсилає талановиту молодь на студії за кордон.

Заснована ним 1631 р. при Києво-Печерській Лаврі в дусі західньо-европейських шкіл з перевагою в ній латинської мови колеґія започаткувала славний шлях майбутньої академії, що відограла таку величезну ролю в піднесенні освіти не лише нашого, а й інших слов'янських народів.

Оскільки при Київському Богоявленському Братстві на Подолі вже існувала школа, Петро Могила погодився з бажанням українського громадянства усунути небажаний паралелізм у роботі та об'єднати обидва навчальні заклади. 1632р. він переносить свою колеґію на Поділ, зливає з братською школою і стає сам на чолі об'єднаної інституції, пише проповідницьку працю „Хрест Христа Спасителя й кожної людини“ а з 1633 р. ставши Київським Митрополитом, обіймає весь провід культурного життя Києва та всього Краю.

Заслуги Петра Могили, як керівника культурного руху, величезні. Його старанням вийшло 1644 р. нове видання „Требника“, який узгіднив церковні обряди й Богослуження. З ініціятиви Петра Могили видане „Учительне Євангеліє“, збірник молитов і повчань для студентів, „Антологія“ та катехизис „Православне ісповідання віри“, складений ректором Ісаєю Козловським.

У відповідь на „Перспективу“ Касіяна Саковича, який з переходом на римо-католицьку віру почав критикувати православ'я та непорядки в церковному устрої і житті нашого духівництва, гурток київських учених на чолі з Петром Могилою видали під псевдонімом Євсенія Пімена збірну теологічну працю „Літос“ або „Kamien“, де, відкинувши нападки Саковича, вияснили основи православного богослуження, таємниці, обряди, свята й пости.

Багато зусиль доклав славний митрополит і для піднесення праці свого улюбленого дітища — колеґії. Згідно з складеним пляном час навчання в ній тривав 7 або 8 років. У перших роках навчання викладалися послідовно граматика, синтаксима, поетика, реторика й далі 2 чи 3 роки — філософія. Головними предметами навчання вважалися мови: латинська, грецька, церковно-слов'янська й польська, а з інших дисциплін учили також поетику, красномовність, реторику, мистецтво. ведення схоластичної дискусії або діялектики й філософії.

Не задовольняючись однією лише Київською Колеґією, Петро Могила на зразок її заснував подібні латинські школи у Вінниці та Крем'янці. Перед смертю він пожертвував на потреби шкіл великий маєток, а в своєму заповіті писав: „Ще поки став я архимандритом Печерського Манастиря, бачачи, що занепад віри й побожности серед народу походить від повної недостачі в нас освіти та школи, дав я обіт Богові ввесь мій маєток обертати почасти на відбудову зруйнованих Божих храмів, від яких залишилися пужденні руїни, почасти на заснування шкіл і закріплення прав і вольностей українського народу.“

На 50 році життя, 11 січня 1647 року помер митрополит Петро Могила. Але започаткована ним справа жила й ширилася далі, а колеґія, що від нього дістала назву Києво-Могилянської, зростала й зміцнювала собі вплив на весь слав'янський світ. Зі смертю Петра Могили оборонцем і захисником латинських колеґій став його близький співпрацівник і наступник на митрополичому престолі Сильвестр Косів, автор наукової праці „Ексегезис“, де, між іншим, наголосив, що конечною для нас життевою потребою є знання латинської мови й набуття европейської освіти. Пристрастне продовження справи Петра Могили та мужня оборона проти інтервенції московського уряду характеризували цього славного діяча.

1701 р. Києво-Могилянська Колеґія перетворилася на Академію. На неї з захопленням дивилися всі слав'янські народи. Вона ширила освіту по Україні, Волощині, Молдавії, слов'янських країнах Балканів, Білорусії та Московщині. За її зразком створили московську академію. В її стінах виховалося безліч культурних діячів, церковних і світських, як для України, так і для інших народів. В Києво-Могилянській Академії здобув освіту й зріс майбутній великий діяч російської культури Михайло Ломоносов. В ній виховався наш великий філософ Григорій Сковорода.

І хоч пізніше царський уряд закрив Академію й на її місці відкрив свій учбовий заклад, однак вплив і традиції славної інституції Петра Могили були живі, вони панували в народі, вони не забулися й тепер. Саме, наслідуючи ці безсмертні традиції, була два місяці тому відкрита на чужині в Мюнхені. Богословсько-Педагогічна Академія УАПЦ і не випадково на відкритті її в численних привітаннях згадували традиції Києво-Могилянської Академії та її фундатора.

HOSPODARSKYJ OHLAD „NEDILI"

Geografija hospodarstwa Ukrainy

Ukraina bahata kraina. Nimeczczyna wes czas mrijala pro ii zemelni prostory, korysni kopalyny ta pszenyciu. Moskowszczyna az nijak ne moze bez nei isnuwaty.

Szczo tak sylno prytiahaje do Ukrainy? Rodiuczyj hrunt, korysni kopalyny. Dla rozwytku promyslowosty wona maje rizni syriwci i palywo. Tomu dobuwna promyslowist w Ukraini sylno rozwynena. Do cioho szcze treba, szczob wyrobnyczi dii buly dowedeni do ostatocznoho ich zawerszennia w hotowych do wzytku wyrobach. Bo wywozyty syrowynu abo piwfabrykaty za kordon ta na czuzyni kupuwaty hotowi wyroby — ce pidrywaty ekonomiku krainy.

Ukrainska promyslowist dla swoho rozwytku maje duze spryjatlywi pryrodni umowy. Ukraina w dejakych wypadkach perewyszczuje stari promyslowi derzawy serednioi ta zachidnioi Ewropy swoimy zapasamy korysnych kopalyn. Ukraina maje najbilszi w switi poklady manhanowoi rudy, zaliznoi rudy, jedynyj na Schodi Ewropy potuznyj kamjanowuhilnyj basejn i jedyne tam ze rodowyszcze rtuti. Rodowyszcza korysnych kopalyn roztaszowani zruczno, a takoz widdal pomiz poodynokymy rodowyszczamy kopalyn i do moria ne nadto welyka.

Dobuwanniu korysnych kopalyn polehszuje riwnynnyj charakter osnownoi czastyny naszych zemel. Klimat Ukrainy spryjaje zdorowju i pracezdatnosti naszoho robitnyka. Dije korysno na rozwytok promyslowosty. Ukraina maje swoich wlasnych fachiwciw i zalyszky silskoho naselennia, jake moze obsluhowuwaty promyslowi pidpryjemstwa Po mistach wytworiujetsia sylnyj remisnyczyj proszarok naselennia, szczo daje najkraszczi kadry kwalifikowanych robitnykiw, jaki idut do promyslowosty.

Z wyszcze pereliczenoho, my baczymo, szczo Ukraina maje wsi dani buty krainoju wysoko ahrarno-industrijalnoju. Ale ekonomiczna polityka Rosii, a takoz i bolszewykiw po widnoszenni do Ukrainy bula kolonijalnoju.

Teper poznajomymosia z samymy promyslowymy pidpryjemstwamy.

Ukraina na swoij terytorii mala slidujuczi promyslowi pidpryjemstwa: bila 600 mlyniw. Pidpryjemstw cukrowoi promyslowysty u 1940 roci bulo 162, na jakych wyroblaly 130 milioniw pudiw na rik, szczo stawyt Ukrainu na tretiomu misci switowoi produkcii.

Pidpryjemstwa huralnoi promyslowosty najbilsze roztaszowani u Halyczyni, mensze na Kyiwszczyni i Podilli. Konserwna promyslowist maje bahato riznoi syrowyny. Wyroblajut mjasni konserwy. Horodni j owoczewi konserwy, rybni konserwy. Z inszych haluzej treba nazwaty browarnyctwo i tiutiunowu promyslowist, szczo mala szcze do 1-oi switowoi wijny 80 fabryk. Wzuttiewa promyslowist, szkiriana promyslowist i tekstylna promyslowist. Wona najslabsza w naslidok kolonijalnoi polityky carskoi ta bilszowyckoi Rosii.

Pidpryjemstwa szczo produkujut: cukerky, kondytorski wyroby, kowbasy, chlib, ocet, wyno, rizni speci jak hirczycia, perec i inszi pryprawy do izy po welykych mistach.

Treba tut widmityty specyficznu osoblywist u rozpodili wyszcze zaznaczenoi silsko hospodarskoi produkcii u czasy panuwannia bolszewykiw. W Ukraini riznych produktiw wyroblalosia bahato. Ale widczuwawsia brak czerez te, szczo bilsza czastyna ich widprawlalasia do Rosii. Tak npr. u Moskwi lehsze bulo kupyty rybjaczych konserwiw abo kopczenoi skumbrii niz na misci ich produkuwannia w Odesi. U misti Berdyczewi buw welykyj szkirianyj zawod. Wsiu produkciju cioho zawodu widprawlaly do bolszewyckoi Rosii. Na miscewu wzuttiewu fabryku iszow tilky brak i III sort pidoszwy i mjahkoi szkiry Najkraszczu tekstylnu syrowynu widprawlalosia do Rosii. Z ich fabryk Ukraina oderzuwala hotowi tekstylni fabrykaty nyzkoi jakosty. Z cijei samoi syrowyny Ukraina mohla by wyrobyty produkciju kraszczoi jakosty. Harnoho ewropejskoho wbrannia ne mozna bulo distaty w Ukraini, Perszojakisne wbrannia z najkraszczoi ukrainskoi syrowyny, zalyszalosia w rosijskych mistach. Najkraszczyj tiutiun tez widprawlawsia do Rosii.

Dali zrobymo ohlad terytorijalnoi, maszynobudiwelnoi, chemicznoi j inszych promyslowostej.

Wazka metalurhijna promyslowist najbilsze skupczena w Donbasi. Tut mistytsia 10 metalurhijnych zakladiw z domennymy peczamy. Pisla widbuduwannia Dniprelstanu duze zmicnywsia rajon wazkoi metalurhii nad Dniprom. Isnuje tez maszynobudiwelna i chemiczna promyslowist, szczo rozwynulasia w Donbasi. Praciuje cementowa promyslowist. Honczarna, keramiczna porcelanowa ta fajansowa promyslowosti rozwyneni ne dosyt. Fabryk nebahato. Derewoobrobna promyslowist perewazno w Karpatach ta na Polissi. Je taki z pidpryjemstwa na piwnicz ta na piwnicznyj zachid wid Kyjewa.

Paperowa promyslowist slabo rozwynena. Pidpryjemstwa roztaszowano perewazno na piwnicz ta na piwnicznomu zachodi wid Kyjewa. Kustarna promyslowist najbilsze poszyrena na Polissi, Prawoberezzi, Liwoberezzi, w stepowij Ukraini slabsze.

Bolszewycka Rosija keruwala promyslowistju Ukrainy pry pownomu usunenni miscewych czynnykiw, na jaki pokladajetsia lysze bezkrytyczne wykonannia wkaziwok i instrukcij moskowskoho centru. Kosztom wysnazennia wytworczych syl ukrainskych zemel wlada SSSR perewodyt hospodarske oswojennia i rozbudowu swoich piwnicznych i schidnych terytorij. W zdijsniuwanych planach rozwytku promyslowosty czuzi nam czynnyky traktuwaly naszi zemli, jak dodatok do jakohos druhoho hospodarskoho ciloho i spryjaly rozwytku lysze tych haluziw promyslowosty, nasadzennia jakych na naszij terytorii ne mozna bulo unyknuty.

Perewedena ilustracija promyslowosty Ukrainy dowodyt, szczo ekonomiczna baza ii moze doriwniuwaty bazam welykych derzaw Ewropy i wona moze widokremytys u swij wlasnyj samostijnyj ekonomicznyj kraj. Inz. dr. Petro Wulhaj

---

Centralne Predstawnyctwo Ukrainskoi Emigracii

bazaje cilij swoij pidbudowi, wsim Orhanizacijam i cilomu ukrainskomu hromadianstwu na czuzyni Szczaslywoho Nowoho Roku.

Penicylin mozna wze produkuwaty syntetycznym metodom — powidomlaje amerykanske Two dla Rozwoju Nauky. Dosi penicylin wytworiuwaly lysz pry dopomozi zywych kultur, wyplekanych na odnomu gatunku hrybiwplisniakiw.

Szef brytijskoi Kontrolnoi uprawy dla Nimeczczyny j Awstrii John Hynds maje najblyzczym czasom widwidaty Nimeczczynu, de prowadytyme perehowory w sprawi pryskorennia socijalizacii osnownoi promyslowosty j prowedennia agrarnoi ta finansowoi reform.

Wdalyj debjut Ukrainskoho Operowoho Teatru

„Madam Butterfly" na taborowij sceni

(Wid naszoho specijalnoho zwitodawcia)

Stworennia Ukrainskoho Operowoho Teatru je wyznaczneju podijeju w usiomu naszomu kulturnomu zytti. Adze, widomo, szczo zdijsnennia operowoi wystawy wymahaje pereborennia welykych trudnoszcziw, bo krim ansamblu spiwakiw-solistiw potrebuje szcze orchestry, choru, baletu, wymahaje takoz widpowidnoho teatralnoho prymiszczennia ta sceny, bez jakych usia staranno prowedena pidhotowcza robota po postawi toho czy inszoho operowoho tworu moze buty zwedena na niwec.

Tomu-to, chocz rozmowy pro orhanizaciju muzycznoho teatru welysia dowszyj czas, w mozlywist isnuwannia joho ne wiryly nawit mystci. Lysze inicijatywna hrupa aktoriw, postawywszy swojeju metoju stworyty na emigracii operowyj teatr, newtomno praciuwala, pereboriujuczy czyslenni pereszkody. W cij praci dopomohlo CPUE. Szczyro widhuknulosia i nasze hromadianstwo, jake w miru swoich mozlywostej wnosylo pozertwy na ciu sprawu ta oderzuwalo widpowidni hramoty, wypuszczeni kooperatywnoju spilkoju aktoriw-inicijatoriw stworennia operowoho teatru.

Majze piwriczna napolehlywa pracia w umowach wsilakych trudnoszcziw wse z uwinczalasia uspichom i neszczodawno w teatri UNRRA na Freimanni ukrainskyj operowyj ansambl zapoczatkuwaw swoju dijalnist, pokazawszy swoju perszu wystawu-operu „Madam Baterflaj".

Trudnoszczi scenicznoi interpretacii cioho tworu polahaly ne lysze w dobori potribnoho ansamblu wykonawciw, nasampered zinok, oskilky siuzetna kanwa cijei, jak i inszych holownych oper Puccini (Bohema", „Toska", „Italijka w Alzyri", „Pryncesa Turandot") budujetsia na temi dramatycznych perezywan heroini — sylnoi, wolowoi zinky z prystrasnym temperamentom. Welyki wymohy pokladalysia i na orchestru, oskilky awtor opery „Madam Baterflaj", — szczo naslidujuczy i prodowzujuczy tradycii osnowopoloznykiw weryzmu — Maskanji ta Leonkawallo, staw wyznacznym predstawnykom cioho swojeridnoho naturalizmu w muzyci i w swoich operach, nasyczenych napruzenymy dramatycznymy momentamy, — osnownyj centr. wahy klaw na wyraznist muzycznoho wyslowu arij, reczytatywiw i malownyczoi orkestracii, szczo nadawalo operi bilszoi plastycznosty ta reljefniszoho rozkryttia, zakladenoho w osnowu ii dramatycznohoho konfliktu.

Z swoim zawdanniam operowyj ansambl uporawsia dobre. Orchestra bula majze w pownomu skladi, jakyj potribnyj dla orchestrowoi palitry Puccini, i cilkom dobre rozkryla bahatstwo partytury cioho operowoho tworu. Koly do toho zhadaty, szczo instrumentacija Puccini je duze masywna, misciamy nawit nadrealistyczna, to nema sumniwu, szczo orchestra dosiahla tworczoho uspichu. W ciomu zasluha i dyryhenta, muzycznoho keriwnyka ansamblu Bohdana Pjurka, jakyj pryklaw bahato zusyl praci z orchestroju, keruwaw neju z welykym pidnesenniam ta czymalo dopomahaw spiwakam u wyslowlenni nymy muzycznoi frazy.

Postawnyk opery, rezyser Mykola Buk, zdijsnyw postawu Puczczinijewoho tworu w realistycznomu plani, unykajuczy nepotribnych melodramatycznych epizodiw ta zajwych szenicznych efektiw, do jakych czasto wdajutsia postawnyky takych wystaw u nadii na deszewyj uspich.

Wykonawycia holownoi partii, artystka F. Nosenko cilkom dobre zdijsnyla swoje zawdannia. Majuczy harnyj lirycznyj sopran szyrokoho dijapazonu z prekrasnymy werchamy ta specijalizuwawszys na frazuwanni na pijanissimo, spiwaczka z welykoju wyraznistju zobrazyla wokalno ta sceniczno trahediju japonskoi zinky, wirnoi swojemu poczuttiu i pewnoi u wzajemnosty ii kochanoho, szczo i pryzwodyt ii do zahybeli.

Trochy slabszoju bula w roli Suzuky A. Piddubna. Artystka ne tak dawno zakinczyla muzyczni studii i szcze ne wstyhla dostatnio rozwynutys. Majuczy micnyj holosowyj materijal, osoblywo dobri nyzy, wona szcze ne dostatnio wilno nym wolodije. U partii Suzuky wykonawyci mozna pobazaty bilszoi tonkosty w muzycznij i scenicznij podaczi ta osoblywo w mizanscenach — staranniszoi prorobky.

Moloda artystka L. Klynska w malenkij roli Ket namahalasia pokazaty krasu, molodist i weselist bezturbotnoi amerykanky, ale ce ii ne poszczastylo welykoju miroju i jak u sadku tak i w budynku Baterflaj wona ne mohla obihraty swoho miscia ta ne znala, jak powodytsia na sceni.

Z welykym uspichom prowiw partiju Pinkertona Ihor Zajfert. Joho niznyj lirycznyj tenor, blyskuczi werchy dopomohly jomu prekrasno wykonaty wokalnu czastynu swojei roli, a sympatyczna zownisznia postat i wilna powedinka na sceni zabezpeczyly uspich i z scenicznoho boku ta stworyly realno-okreslenyj pownokrownyj obraz lajtenanta-hulwisy, szukacza pryhod, szczo lehkowazno stawytsia do wsioho na switi i czerez ce staje wynuwatcem smerty (ta mozlywo i ne ii odnoi) Baterflaj.

Z takym ze uspichom wykonaw partiju Szarplesa Lew Rejnarowycz. Joho lirycznyj baryton mjakoho tembru nadzwyczajno pidijszow dla charakterystycznoi roli amerykanskoho konsula i prozwuczaw u suprowodi orchestry kraszcze niz na koncertowych wystupach.

Harnyj holosowyj materijal i wilno nym wolodije H. Pawlukowskyj. Prote widsutnist peruka i dejaka neochajnist hrymu negatywno widbylasia i litnij powaznyj Bonza wyjszow w joho interpretacii nadto molodym i metuszlywym, a scena z joho uczastju projszla nadto korotko i newyrazno.

Wystup S. Hoholicyna w roli Horo newdalyj. Cia partija ne widpowidaje joho danym, a neochajnist hrymu i newminnia powodytys na sceni szcze pidsyluje ciu nehatywnist wrazinnia.

W epizodycznych rolach imperatorskoho komisara (1 dija) ta prynca Jamadori (2 dija) wystupyw H. Czumak, jakyj holosowo buw cilkom na misci.

Malenkyj chor, skladenyj z profesijnych operowych chorystiw w osnownomu dobre wykonaw swoje zawdannia jak z intonacijnoho tak i rytmicznoho pohladu. Na zal obmezeni rozmiry sceny ne zawzdy dozwolaly spiwakam buty na oczach hladacza. Odnak, koly chorysty na sceni, wony ne lysze spiwajut, a i hrajut. Koznyj z nych znaje swoje misce i wilno powodytsia.

Dekoracii w japonskomu styli skromni i portatywni, odnak malownyczi i zrobleni z mysteckym smakom. Barwysti ta kolorystyczni takoz wbrannia. Cilosti mysteckoho wrazinnia zawazalo lysze nazadowilne oswitlennia, chocz pry najawnosty takoi kilkosty prozektoriw, jak bulo w teatri, mozna bulo dosiahty daleko kraszczych switowych efektiw.

Awdytorija spryjniala wystawu z welykym zacikawlenniam; cia zacikawlennist szcze zbilszuwalas zawdiaky dobrij popularyzacii opery w specijalno wypuszczenych prohramach, de krim zyttjepysu Puczczini, zmistu ta muzycznoi charakterystyky opery „Madam Baterflaj" podani cikawi materijaly z istorii ukrainskoho operowoho mystectwa.

Tworczi mozlywosti ansamblu szyroki. Win ne obmezujetsia lysze aktoramy, szczo buly zajniati w cij operi, a obijmaje welyku kilkist spiwakiw, jaki czekajut lysze mozlywosty w cilij nyzci inszych oper. Nadali planujetsia postawyty: „Tosku", „Sewylskoho cyrulnyka", „Karmen", ta riad oryginalnych ukrainskych oper. Ale wsi wony wymahajut masowych scen, choru ta baletu i postawy ich mozlywi lysze koly teater matyme micnu finansowu bazu. Tut slowo za naszoju hromadskistju, jaka powynna pryjty na dopomohu teatrowi, pidtrymaty joho, szczob z newelykoho nyni ansamblu wyris sprawznij teatr z bahatym repertuarom, jakyj mih by prodemonstruwaty nasze nacjonalne operowe mystectwo i nasze wminnia interpretuwaty switowu operowu klasyku. H. O.

„Stepowyj hist" w teatri Sadowskoho

U teatri im. Mykoly Sadowskoho w tabori Schleisheim bila Münchenu neszczodawno postawyly pjesu Borysa Hrinczenka „Stepowyj hist".

Premijera wyklykala cilkom zasluzene zacikawlennia, oskilky cej dramatycznyj twir, szczo rozkrywaje epizod z welyczawoi doby Chmelnyczczyny i poruszuje bahato nadzwyczajno jaskrawych i aktualnych momentiw: patriotyzm, lubow do ridnoho kraju, a porucz z tym — zaprodanstwo i zrada nacjonalnym idealam zarady wlasnij wyhodi — imponuje nam takoz i siohodni. Pry widpowidnij scenicznij interpretacii win mih by nabuty welykoho idejno-politycznoho zwuczannia ta maty znacznyj wplyw na awdytoriju. Na zal postawnyk

(Dali na 4-ij stor.)

ЗЕЛЕНІ РОКИ

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.
Переклав з англійської Сергій Домазар.

КНИГА ПЕРША.

Продовження (1).

— Ми обідатимемо ввечорі, любий, бо мене ж не було дома. Коли Папа прийде, тримайся і не давай йому бачити, як ти плачеш. Це було велике горе також і для нього. А він має так багато турбот, таку відповідальну посаду в місті. Кет, моя друга донька, прибуде за кілька хвилин також. Вона шкільна вчителька. Можливо твоя мати розповідала тобі.

Коли мої губи затремтіли, вона поквапно почала казати далі:

— О, я знаю, це ніяково на перший час, навіть для такого великого як ти, зустрітися з усієюріднею своєї матері. А тут ще більше має прийти.

Вона намагалася, хоч і була заклопотана, видобути з мене усмішку.

— Ще є Едем, мій старший син, який чудово заробляє на страхових справах у Вінтоні; він не живе з нами, але наїздом буває, коли це йому вдається. Потім ще є мати Папа... Її зараз тут нема, вона саме гостює в одних друзів... але вона проводить з нами коло половини свого часу. І, нарешті, є мій батько, він живе тут завжди. Це твій прадід Ґов.

Поки моя голова йшла обертом від цієї купи незнайомих родичів, її бліда посмішка знов повернулась до неї.

— Не кожен хлопець має прадіда, можу тобі сказати. Це справжня честь. Ти можеш звати його просто „дідом", коротко. Коли я наготовлю його тацю, можеш занести йому нагору. Привітаєшся й водночас мені допоможеш.

Накриваючи стіл на п'ятьох, вона водночас вправною рукою готувала стару чорну ляковану тацю овальної форми й з рожею, намальованою посередині, ставлячи на неї носату чашку з ребристої білої порцеляни, наповнену чаєм, тарілочку з варенням, сир і три скибки хліба.

Дивлячись на неї, я здивувався вголос, досить хрипко:

— Хіба Дід не їсть внизу?

Мама, здавалося, трохи зніяковіла.

— Ні, любий, він їсть у своїй кімнаті.

Вона підняла тацю й подала мені.

— Впораєшся? Праворуч, нагору, на поверх. Будь обережний і не впади.

Несучи тацю, я брався незнайомими сходами непевно, відчуваючи незручність через круті щаблі і блискучі, навощені поручні. Лише трохи скупого світла пізнього пообіднього часу проливалося з неба. На другій площині сходів проти діжки, вставленої в скриньку, я спробував перші з двох дверей. Вони були замкнені. Другі, навпаки, подалися під моїм непевним дотиком.

Я вступив у незнайому, цікаву, відстрашливу, неохайну кімнату. Високе ліжко з жовтої міді в кутку, з його шитою з клаптів ковдрою і кривобокими шишками, було досі ще не прибране; ведмеже хутро на підлозі було скуйовджене; рушник на спинці умивальника червоного дерева висів косо. Мої очі були приковані до чорного мармурованого годинника з „подарункових", що лежав боком на кам'яному каміні, з частинами свого механізму поруч. Я відчував неприємний запах тютюнового диму й попередніх обідів, складну й переплутану мішанину запахів, що становили, як це й було, букет кімнати, в якій живуть довгий час.

Узутий у яскраві килимові виступці й одягнений у неохайний домотканний одяг, мій прадід сидів глибоко занурений у масивну руїну напханого кінським волосом фотеля, коло закуреного каміну, неквапно водячи пером по великому товстому аркуші паперу, який лежав разом з оригінальним документом, що його він копіював, на жовтозеленій скатертині низенького стола перед ним. По одну руку стояла грізна колекція прогулянкових кийків, по другу скринька газетних держаків і довга поличка глиняних люльок з металевими накривками, наповнених і готових.

Він був довготелесий чоловік понад середнього зросту, мабуть, коло сімдесяти років віком, зі здоровим кольором обличчя і з гривою ще яснорудого волосся, що красиво спадало йому на комір. Це було, по суті, руде волосся, яке трохи втратило свою яскравість, не ставши сивим, і в наслідок того набуло відтінку золота з вогнем. Його борода й вуса, войовничо підкручені, були того самого відтінку. Хоч білки його очей були помітно вкриті жовтизною, але зіниці були чисті, проникливі й сині, не зблякло сині, як очі Мама, а мужні й електрично сині, сині як незабудки, помітні й загалом привабливі. Але найхарактернішою рисою його обличчя був ніс. Це був великий ніс, великий, червоний і бульбастий; вилупивши на нього з трепетом очі, я думав не про що інше, як про порівняння цього носа зі спілою величезною полуницею, бо він був точнісінько того кольору і був поперчений дрібними ямками, як насіннєві западинки на цій соковитій ягоді. Цей орган домінував над усім обличчям; я ніколи не бачив такого кумедного носа, ніколи.

В цей час він перестав писати і, застромивши перо за вухо, повернувся поволі, щоб роздивитись на мене. Ламані пружини фотеля, не зважаючи на брунатний папір, напханий між ними, музично задзвонили від переміни ваги його тіла, немов граючи вступ до драми нашого знайомства. Ми витріщили один на одного очі в мовчанці і, забуваючи хвилеві чари його носа, я почервонів, думаючи про жалюгідну картину, яку я мусів являти собою для нього, стоячи там у моєму, купленому колись готовим, чорному вбранні, з однією опалою панчохою, з розв'язаними шнурками черевиків, з моїм блідим і заплаканим лицем і моїм непокірним рудим чубом.

Все ще мовчки, він відсунув набік свої папери і зробив жест, нервовий, але повний сили, вказуючи на очищене місце на столі. Я поставив туди тацю. Ледве відвівши очі від мене, він почав їсти, хутко і з виразом величавої байдужости, мішаючи сир з варенням, накладаючи їх разом на хліб, вмочаючи скоринку в чай і виполіскуючи рештки його з останнім ковтком. Потім, змівши мітелочкою крихти додолу, він потягнувся інстинктовно, ніби їдження було лише вступом до куріння або навіть до ще кращих речей, і запалив люльку.

— Так ти Роберт Шеннон? — Його голос був стриманий, але товариський.

— Так, Діду. — Хоч моя відповідь була напружена й самозахисна, але я не забув поради уникати „пра".

— Чи добра була твоя подорож?

— Я так гадаю, Діду.

— Егеж, еге, є гарні пароплави, Еддер і Віпер. Я не раз оглядав їхні спальні каюти, коли ще був в акцизі. Еддер має білу смугу на ватерлінії, ось з чого їх можна розрізнити. Чи вмієш ти грати в шашки?

— Ні, Діду.

Він кивнув головою підбадьорливо, але з відтінком поблажливости.

— Навчишся в свій час, хлопче, якщо залишишся тут. Скільки я розумію, ти маєш тут лишитися.

— Так, Діду. Пані Чепмен казала, що більше мені нікуди дітись.

Тужна хвиля пекучого саможалю пролинула через мене.

Раптом мені з дикою пристрастю захотілось його співчуття, нестерпне бажання довірити йому таємницю мого жахливо ніякового становища. Чи знав він, що мій батько помер від сухот, цієї родинної хвороби-примари, яка завела в могилу двох його сестер перед ним, яка заповітрила й зі страхітливою хуткістю зруйновала мою матір, що, як пошепки переказувано, навіть мизинцем не доторкалась до мене...?

Але Дід, пускаючи час від часу заплутані клубки диму й раз-у-раз поглядаючи на мене з іронічною посмішкою, що скривила йому губи, вже змінив тему розмови.

— Тобі, мабуть, вісім років?

— Майже, Діду.

Мені хотілося виказати себе якомога молодшим, але Дід був невблаганний.

— Це такий вік, коли хлопець уже повинен уміти постояти сам за себе... Хоч я скажу, що тобі можна було б дати більше років. Що ти любиш робити? Чи любиш ти ходити гуляти?

— Я ніколи багато не ходив, Діду. Я доходив до Великої Греблі, коли ми в свята ходили до Портрашів. Але назад ми їздили маленькою залізницею.

— Оттако. Ну, то ми зробимо кілька прогулянок, ти і я, і побачимо, як вплине на нас добре шотляндське повітря.

Він зробив павзу, розмовляючи сам з собою.

— Мені приємно, що в тебе моє волосся. Запал Ґовів. Твоя мати мала його також, бідна дівчинка.

Я не міг довше стримувати тієї теплої хвилі і просто залився сльозами. Від самого похорону моєї матері тиждень тому, найменша згадка про неї викликала той самий рефлекс, посилюваний ще більше співчуттям, яке всюди оточувало мене. Але цього разу я не діставав ані приязних дрібних подарунків від пані Чепмен, ані пропахлих нюшною табакою висловів уболівання, якими отець Шенлі з парохії св. Домініка щедро наділяв мене. І скоро свідомість, що мій прадід не схвалює мене, викликала у мене болючу ніяковість; я постарався перестати плакати, схлипнув і почав кашляти. Я кашляв і кашляв, аж мусів ухопитися за бока. Це був найбільший приступ, який я будь-коли мав, він перевищив навіть приступи кашлю, які мав мій батько. Я був, правду казавши, гордий з цього кашлю. Коли він припинився, я дивився на Діда очікувально.

Але він не потішив мене, не сказав ні слова. Натомість він витяг з кишені своєї камізельки бляшану скриньку, відкрив її вічко, видобув звідти велику м'ятну плитку, відому під назвою „Рідкий Друг", вибравши її з кількох інших. Я подумав, що він хоче дати її мені, але, на моє здивування й досаду, він цього не зробив, а спокійно вклав у рота собі. Потім він заявив суворо:

— Якщо є щось на світі, чого я не годен стерпіти, то це реви при зустрічі. Роберте, твої сльози, здається, дуже близько від твоїх очей. Мусиш стримувати себе, хлопче.

Він витяг перо з-за вуха й випростав груди

— За мого життя мені довелося перебороти силу труднощів. Чи ти думаєш, що я б їх подолав, коли б я падав і схилявся перед ними?

Дід, здавалося, був готовий пуститися в глибоку й досить пишномовну дисертацію, але в цю мить над вхідними дверима будинку задзеленчав ручний дзвоник. Дід урвав свою мову, — розчаровано, я гадаю, — і цибухом люльки зробив рух відпускання, вказуючи, що мені треба йти вниз. Коли він знов узявся писати, я взяв порожню тацю й поплентався, присоромлений, до дверей.

Кінець 1-го розділу.

Lysty ukrainskych skytalciw do pani Roosevelt

Zluczenyj Ukrainskyj Amerykanskyj Dopomohowyj Komitet powidomlaje, szczo distaw wid ukrainskych skytalciw w Nimeczczyni ta Awstrii sotky lystiw ta prochan dla peredaczi heneralnomu sekretarewi O. D. Trygve Li ta pani Eleonor Roosevelt. W tych lystach skytalci predstawlajut swoje wazke polozennia ta prosiat pomoczi j zachystu. Pid lystamy je tysiaczi wlasnorucznych pidpysiw. Wsi lysty zibrano w dwi knyzky, oprawleno w harni szkiriani paliturky, dodano do nych widpowidnoho lysta Zluczenoho Amerykanskoho Dopomohowoho Komitetu ta doruczeno ich pryznaczenym wysokym osobam. Ich peredaly p. E. Rohacz ta red. B. Katamaj. Widdawciw zapewnyly, szczo bazannia ukrainskych skytalciw budut uwazno rozhlaneni.

Teatr Sadowskoho

pjesy, rez. Samojlowycz ne wrachuwaw cych wazlywych momentiw i piszow slipo za tekstom, de perewazaly osobysti ta rodynni zwjazky perezywannia heroiw, tym samym nemynucze zmenszylasia nacjonalno-patriotyczna waha tworu.

W roli Jakyma wystupyw Oleksander Kyryczenko, jakyj w osnownomu nepohano wporawsia z swoim zawdanniam, stworywszy obraz muznioho wolowoho kozaka. Mozna lysze pobazaty artystowi ne buty takym nadto pochmurym, suworym, wkrytym pewnoju tinniu tajemnyczosty, szczo pewnoju miroju znyzuje lycarsku zaporizku postat Jakyma.

Kateryna Szeludko, szczo hrala Natalu, nijak ne nadajetsia do cijei roli. Wykonawycia ne widczuwaje ni czasu ni obstawyn, w jackich widbuwajetsia dija, wona cholodna ta bajduza i w chwylujuczych scenach piznannia brata i pid czas dramatycnych sutyczok z witczymom i bahatioch inszych napruzenych epizodach.

Dobre i wyrazno stworiuje obraz Zolotnyckoho postawnyk pjesy Mychajlo Samojlowycz. U koznomu rusi, zesti, replici jaskrawo pidkresleno ohydna powedinka zradnyka, szczo zarady osobystych wyhid zaprodawsia czuzynciam.

Takoz z welykym pidnesenniam wykonuje rolu Wasylyny Olena Samojlowycz, dosiahajuczy w dramaycznych momentach welykoi wyraznosty ta perekonlywosty i zalyszajuczy w hladaczi swojeju hroju welyke wrazinnia.

Blidyj i newyraznyj Jas w interpretacii Maksyma Petruczka. Spownenyj newymuszenoho humoru obraz Iwhy stworyla Sofija Roznatowska, odnak same czerez nadmirnu humorystycznist obraz cej wypadaw z zahalnoho tla dii.

Zahalom wystawa zalyszaje nepohane wrazinnia i pry hlybszomu rezyserskomu opraciuwanni ta bilszomu pidkresleanni ii patriotycznych momentiw mohla b nabuty wyrazniszoho nacjonalnoho zwuczannia ta zrobyty bilsze wrazinnia na naszu awdytoriju.

L.

Lysty za kordon po ukrainsky

Zhidno z powidomlenniam agenstwa DENA, predstawnyky okupacijnoi wlady czotyrioch welykoderzaw pohodylysia dozwolyty z 15-ho sicznia uzywaty wsi mowy w posztowomu lystuwanni miz Nimeczczynoju i zakordonnymy krainamy.

Chto i jak pryjmaw dyrektora UNRRA w Ukraini

Moskowski „Izwestija" w korespondencii agencii TASS z Kyjewa napysaly pro swojeczasne perebuwannia heneralnoho dyrektora UNRRA w stolyci sowietskoi Ukrainy. Namisnyk Stalina Mykyta Chruszczow wlasztuwaw na czest La Guardii obid, na jakomu krim heneralnoho dyrektora UNRRA buly prysutni: sowietskyj czlen rady UNRRA L. Feonow, starszyj zastupnyk heneralnoho dyrektora UNRRA I. A. Iluszenko, amerykanskyj zastupnyk czlena rady UNRRA polkownyk T. Wud, anhlijskyj zastupnyk czlena rady UNRRA major K. Lange ta holowa misii UNRRA w Ukraini P. Wwajt. Iz sowietskych predstawnykiw buly zastupnyky holowy Rady Ministriw URSR: L. Kornijec, W. Starczenko, P. Rudnyckyj, I. Senyn, N. Bazan, a dali: minister zdorowja I. Kononenko, minister rilnyctwa H. Butenko, minister socijalnoho zabezpeczennia W. Muratow, komandujuczyj wijskamy kyiwskoi wojennoi okruhy heneral-polkownyk Hreczko, keriwnyk politycznoho widdilu ministerstwa zakordonnych spraw URSR P. Udowyczenko ta A. Palladin, F. Czobotariw i W. Chomiak.

Mrii pana Roszczyna

Jak widomo, sowietskyj uriad dozwolyw starym emigrantam z Rosii, szczo perebuwajut u Francii, powernutysia do batkiwszczyny. Sered tych, szczo wyriszyly skorystuwatysia z cioho dozwolu, buw i widomyj rosijskyj antybolszewyckyj dijacz pysmennyk Roszczyn, szczo pisla nimeckoi nawaly staw sowietofilom. „Ja budu j dali pysaty w Moskwi, — zajawyw win w interwju, — a moze krim toho, stanu postijnym korespondentom „Izwiestij", de budu bezstoronnio, ale z nezminnym entuzijazmom opysuwaty tamtesznie zyttia takym, jakym wono je, z usima joho dosiahnenniamy i chybamy". Nawodiaczy ci slowa, tyznewyk „Temps Present" wyslowluje sumniw u zdijsnenni mrij p. Roszczyna.

Noworicznyj lyst z Bremenskoho portu

Szczo robytymu, koly pryidu do Ameryky

Proszczalnyj lyst naszoho spiwrobitnyka, szczo 3 sicznia widplyw do Niu-Jorku

Wysokopowazanyj Pane Redaktore!

Ja wprawdi obiciaw napysaty Wam lysta wze z dorohy, ale perekonawsia szczo ce nemozlywo. Jak baczyte doteper, ja szcze w Bremeni i tilky za kilka dniw budu na pownomu mori. Znow ze na pownomu mori matymu morsku chworobu i mozu Wam napysaty durnyc. Tomu pyszu szcze z portu, w pownij prytomnosty ducha.

Wy zapytuwaly mene pro moi plany w Ameryci. Wy zapytuwaly, szczo ja tam, krim korespondencij dla Was, dumaju robyty i jak zytymu.

Pro robotu meni ne zhadujte, bo ja do roboty ne duze. Na samu zhadku pro robotu, pisla szczaslywych dniw prowedenych w taborach UNRRA, moroz chodyt meni za pleczyma.

Nekajno pisla wychodu na bereh u Niu-Jorku, poszukaju UNRRA. Zwyk wze, chwalu sobi ciu instytuciju. Jak znajdu UNRRA, — to postarajus z cijeju ustanowoju buty jaknajdowsze w blyzkych widnosynach.

A dali... Widkrywaju w Niu-Jorku czy Czikago repatrijacijne biuro dla ukrainciw-komunistiw, jaki je w Ameryci. Budu ich repatrijuwaty do SSSR. Czoho niby majut strazdaty w kapitalistycznomu jarmi? Chaj idut na „rodinu"!

Zhodom wizmus za komunistycznyj manschaft. Trochy poagituju (szkoda, szczo ne maju filmiw), rozkazu de, szczo i jak i chaj idut sobi — szczaslywoi dorohy.

Jak wze zakinczu repatrijaciju komunistiw i protraczu wsi hroszi zarobleni na repatrijacijnych machinacijach, wizmusia zalezno wid kursu do roboty.

Budu abo sztrajkarem abo bezrobitnym.

Jakszczo w Ameryci ne bude bezrobittia, to oczewydno bude pracia i.. sztrajky. Todi ja budu miz sztrajkujuczymy. Podumajte tilky, sztrajkuju, hroszi distaju, beru uczast u riznych zakolotach i bijkach. Jak mynetsia roboczyj czas, todi prystanu do bezrobitnych. Wy z znajete, szczo bezrobitni pobyrajut dopomohu wid uriadu, jaka zowsim wystaczaje na prozytok. Chaj roblat ti, szczo roboty szukajut.

Baczyte z dosi skazanoho, szczo ja riszenyj u Ameryci niczoho ne robyty, widwyk.

A szczob ne bulo suproty mene zakydu, szczo ja oportunist, serwilist, „mertwa dusza", to zalozu nowu partiju i zbyratymu hroszi. Poszczo ja maju buty oportunistom; pora bratysia za dilo. Szczob ne bulo bahato turbot z ideolohijeju, switohladom, prohramoju, swoju partiju nazwu „Rewolucija". Chto b szczo ne howoryw, jak by ne dyskutuwaw, u nas bude odne, tilky odne slowo prawyty za widpowid — „Rewolucija!" Oportunizmu ta serwilizmu todi wze nichto meni ne pryszyje.

Pry takij zrucznij nazwi partii obmynu bahato nepryjemnostej. Ne musitymu bahato howoryty, bo bojusia szczob ludy ne wpiznalysia na meni, szczo ja peremalowanyj oportunist.

Pryjmatymu do swoje partii koznoho. Stare i male, rozumne i durne, szczob tilky zylo, a w partii buly hroszi ta ludy. A szczob lehsze bulo z naszoho slozotoczywoho brata zbiraty hroszi, deklamuwatymemo wirszyky pro Nenku Ukrainu ta patriotyzm. A koly wze prytysne mene hore-lycho, tak szczo hodi — ozeniusia, pane redaktore. Ce todi jak wze zbankrutuju na partii i moi partijnyky chodytymut za mnoju, domahajuczys hroszej z zatysnenymy pjastukamy. Odruzusia.

Chaj wona bude stara, krywa, slipa, horbata, nawit chaj bude oportunistkoju, meni wze wse odno — aby hroszi mala.

Jak baczyte, plany w mene szyroki, bojusia tilky odnoho.

Bojusia, pane redaktore, chwylyny, koly wysidatymu w Niu-Jorkskomu porti.

Podumajte, szczo perszi zustriczni amerykanci budut podibni do taborowoi policii taboru Somme Kaserne w Augsburzi.

Peretrusywszy moi klunky i hrizno pryhlanuwszys moij skromnij postati, nowozustrinuti hromadiany hrymnut w odyn holos. „Wy, pane, jakych perekonan?"

Zakameniju. Pocznu szukaty wychodu z prykroho polozennia. Wy znajete, szczo w Ameryci nedawno buly wybory. I chocz peremohly respublikanci, prote ni w koho na czoli ne napsano do jakoi partii nalezyt. Ne znaty, na koho natraplu. Anu z skazu, szczo ja demokrat, a moi hromadiany tris mene z odnoho ta z druhoho boku. Todi wze znatymu, szczo na respublikanciw natrapyw. Szczo z toho, koly pizno. Kolys znowu prystosujusia do obstawyn, jak zwyk ja ce robyty na emigracii ta zajawlusia za bilszistju.

Koly z hrymnut na mene i stanu nacze jahnia, zahnane wowkamy w bezwychoddia, todi widpowim skromno i prosto, wkazujuczy na swoi sztany, palto, soroczku i pirwani czerewyky.

„Ja DiPi"...

Jakszczo cijei magicznoi widpowidi bude hromadianam malo i ne pomoze skryningowa peczatka, todi skruczu na sztatenlosiw. Slowa ukrainskyj pry slowi „DiPi" ne zhaduwatymu, bo napewno zacznut muczyty z jakoi Ukrainy; szcze skazut, szczo ja pewno z tych, szczo to wiczno hrecku sprawu w Radi Bezpeky peremelujut.

Wkrawczys otak chytroszczamy na amerykanskyj kontynent, peremihszy partijnyctwo, zduszywszy w sobi pryrodnyj oportunizm, odnu pereszkodu znajdu ne do poborennia.

Ce — moja titka! Jak porodyty sobi iz neju. Wona maje sprawdi dla mene czymalo sercia, potik sliw, ale koncze chocze mene wpriahty nalywaty benzynu do awt des na peredmisti Czikago. Wsi oportunisty i rewolucjonery wkupi ne taki meni straszni, jak odna zinka. Czy zrozumije wona mij switohladowyj aktywizm. Wezu dla uswidomlennia swojei titky powno ukrainskoi presy z Ewropy. Ale szczo, koly wona ne zachocze toho wsioho czytaty, a prosto kyne w picz. Iz usich iluzij, „mertwych dusz" i rewolucii zalyszytsia tilky hrudka popelu. Poradte, pane redaktore, szczo zrobyty z mojeju titkoju-oportunistkoju. Bo inaksze prawte panachydu po meni ta po moich.

Wasz Wolokyta

ХВИЛИНИ БЕЗ ПОЛІТИКИ

Елеонора Рузвелт відповідає

Нещодавно в США вийшла з друку книжка „If You Ask Me..." („Якщо ви питаєте мене..."), в якій наводиться частина відповідей Елеонори Рузвелт, що їх щомісяця публікує журнал „Ladies' Home Journal", на численні питання, з якими звертаються до неї американські жінки. Подаємо зміст деяких з них.

На питання, чим зумовлюється повноцінність життя мужчини і жінки, Елеонора Рузвелт відповідає, що, на її думку, таку повноцінність створює свідомість того, що людина, чи то мужчина чи жінка, справді розвинула свої здібності, що вона дала своїй родині, друзям, всьому своєму життьовому оточенню щось хорошого, що вона в міру своїх сил і можливостей сприяла людському щастю, що вона чесно пройшла свій шлях і не має чого соромитися перед самою собою. Жінці, що питає її, чи задоволена вона тим, що є жінка, і чи не воліла б бути мужчиною, вона відповідає, що ніколи не почувала бажання бути мужчиною і не шкодувала за тим, що є жінка. На прохання назвати трьох найвидатніших жінок з історії всіх часів і народів Елеонора Рузвелт згадує Florence Nightingale, яка відкрила жінкам шлях до справи допомоги хворим і пораненим на війні, Kurie, яка своєю працею довела, що жіночий мозок так само здатний до наукової роботи, як і чоловічий, і Beecher-Stowe, яка повістю „Хатина дядька Тома" поставила на всю широчінь перед свідомістю цілого народу велику й складну соціяльну проблему.

Інші питання стосуються переважно подружнього життя. Так, одна жінка питає, чи треба для подружнього щастя обов'язково знайти собі „одного й єдиного", чи того ж здебільшого можна досягти при впертому бажанні і простим пристосуванням. Елеонора Рузвелт відповідає, що за сучасних умов доцільнішим є перший спосіб, застерігаючи разом з тим, що через неминучі помилки шукати „одного й єдиного" жінці доводиться часто-густо не раз. Відповідаючи на дальші питання Елеонора Рузвелт визнає за три найважливіші позитивні якості чоловіка чесність не тільки в матеріяльній, але й у духовій ділянках життя, здатність до справжньої любови і дедалі більше зростаючий інтерес до світу. У принципі визнаючи, що кожне подружжя по змозі повинно мати дітей, Елеонора Рузвелт виключає звідси випадки, коли здоров'я матері або самих дітей може наражатися на небезпеку. Подружня розлука, за словами її, є часом єдиним виходом з невдалого шлюбу — і не тільки для самого подружжя, а й для дітей, коли вони є. Проте, вона завжди тяжко відбивається на житті родини, і тому не слід надто квапитися з нею, а, головно, треба бути завжди розсудливою, добираючи собі чоловіка.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50
Видавець і відповідальний редактор Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик.
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo", Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 19 sicznia 1947 | Nr. 56

Newidkladna sprawa

Kilka sliw pro nasze szkilnyctwo

Na protiazi dejakoho czasu my maly mozlywist poznajomytysia z stanom wychownoi ta nawczalnoi roboty czastyny szkil naszych taboriw. My pobaczyly bahato szkil z harno orhanizowanoju ta nawczalnoju robotoju. Wedut ii dobri pedahohy z pedahohicznym ta dydaktyczno-metodycznym doswidom. Porucz z cym odnacze je szkoly i pedahohy, szczo ne widpowidajut wymoham pedahohiky ta metodyky.

Pro ci nedoliky u roboti szkil my choczemo pohoworyty. Budemo howoryty z metoju pokraszczannia roboty naszych szkil, jaka prowodytsia w duze tiazkych umowach. Pracia jszla, chocz ne bulo, ni prymiszczen, ni pidrucznykiw, ni szkilnoho pryladdia. Uczyteli ne majut widpowidnoi pidrucznoi literatury, a ce duze utrudniuje wychowno- dydaktycznu praciu.

Ale odnoho bazannia praciuwaty zamalo — potribno uminnia. Dla prowedennia praci u szkoli malo maty seredniu, abo wysoku oswitu. Treba maty znannia z pedahohiky i metodyky wykladannia. Bez widpowidnoi oswity, bez znannia pedahohiky ta metodyky u szkoli nemozlywo. Prawo na keriwnyka poczatkowoi abo serednioi szkoly maje lysze osoba, szczo krim oswity widznaczajetsia szcze wyrobnyczym doswidom u szkoli. W naszij emigricijnij dijsnosti cia sprawa ne zawzdy zadowilno rozwjazana.

U nas po szkolach czasto praciujut ludy bez widpowidnoho metodycznoho ta pedahohicznoho wyszkolu. Szczo z toho, szczo wony majut zwannia npr. inzynera, koly w nych ne dostaje neobchidnych metodiw u roboti z ditmy. Ce maje widjemnyj wplyw na molod i ne daje bazanych pedahohicznych uspichiw. Ce mozemo wykazaty na faktach ta zilustruwaty wyslidamy nawczannia u dwoch szkolach. Odnu szkolu zorhanizuwala j keruwala neju ludyna bez doswidu. Do cijei szkoly wstupylo kolo 20-ty sluchacziw. Szkola fachowa. Czytannia lekcij neobchidno bulo powjazuwaty z ilustracijeju widpowidnym naocznym pryladdiam. Cioho wsioho ne bulo. U wykladanni panuwala powna scholastyka. Take powne ihnoruwannia osnow pedahohiky ta metodyky dalo zaluhidni naslidky — za dejakyj czas u szkoli zalyszylosia tilky dwa sluchaczi.

Druhu szkolu orhanizuwala ludyna z wyrobnyczym doswidom. U cij szkoli, tez fachowij, nawczajetsia 50—60 sluchacziw. Wze zakinczylo ii kolo 300 sluchacziw. Wony prydbaly sobi fach. Bahato z nych wze praciujut za cym fachom. U czomu pryczyna? Szkola metodyczno j pedahohiczno prawylno orhanizowana. Szkola maje laboratoriju dla praktycznoho nawczannia. Wona maje rizni maszyny, modeli, schemy ta malunky. Czytannia lekcij powjazujetsia z ilustracijeju widpowidnym naocznym pryladdiam. Scholastyky nema. Tomu szkola i korystujetsia popularnistju, a nawczannia daje harni naslidky. Oce j je odyn z nedolikiw naszych szkil. Prowedennia nawczannia bez widpowidnoho naocznoho pryladdia.

Dejaki dyscypliny wykladajutsia bez pewnoi poslidownosty j z pownym ihnoruwanniam metodyky. Dejaki molodi pedahohy ne wmijut orijentuwatysia w planuwanni domasznich zawdan uczniw. W naslidok cioho dity buwajut perewantazeni domasznimy zawdanniamy.

Szcze je u nas odna chyba. Cia chyba wlastywa suczasnij emigracii i wona tiahne za soboju cilu nyzku nedolikiw u roboti szkil. — Ce te, szczo keriwnykamy i wczytelamy w naszych szkolach je duze czasto nepedahohy.

Szczo je spilnoho u fachowomu wyszkoli inzynera mechanika, zaliznycznyka, budiwelnyka, profesora cywilnoho prawa z fachowym wyszkolom uczytela, jakyj porucz znannia predmetu nawczannia maje tez osnowy pedahohiky ta metodyky wykladannia ta widpowidnu praktyku j doswid u nawczanni ta wychowanni ditej? Naslidkom nefachowoi roboty w nawczanni je newidpowidne wychowannia molodoho pokolinnia j wypusk zi szkoly molodi ne z pownocinnymy znanniamy, a z surogatamy znan. Cym my zowsim ne choczemo skazaty, szczo ne powazajemo j ne szanujemo cych prypadkowych u szkilnij praktyci ludej. Nawpaky, my szcze bilsze budemo ich szanuwaty j powazaty, koly wony budut praciuwaty za swoim fachom, abo, koly zaswojat sobi fach uczytela. Todi wony budut cinnymy robitnykamy dla szkil.

U wychowanni tez je bahato chyb. Na projawy poruszennia dyscypliny ne reagujut riszucze j bystro. Pedahohy po dejakych szkolach ne majut zwjazkiw z batkamy. Czasto odynyczni fakty poruszen perechodiat u systematyczni.

Neszczodawno wyjawylosia, szczo w odnij szkoli ne wykladajetsia relihija, chocz nawczannia relihii wymahaje tez pewnoi prohramy. Dity ne znajut molytow. Tudy zaraz ze poslaly swiaszczenyka. Po dejakych szkolach dity ne prychodiat orhanizowano z swoimy wczytelamy do cerkwy. Na zal szcze je taki szkoly, de nemaje ni naszoho herba, ni portretiw naszych slawnych ludej. A czejze zowniszne oformlennia ce tez czynnyk wychowannia.

Wyjawleni namy u szkolach nedoliky u wychownij ta nawczalnij roboti, ne treba braty cilkom na rachunok szkilnych robitnykiw. Widsutnist pidrucznykiw dla ditej, metodycznoi ta pedahohicznoi literatury, dopomohy zboku wyszczych keriwnych orhaniw i insze — ce ne wyna wczyteliw.

Nasza meta — pokraszczannia roboty naszych szkil. A tomu budemo radyty take: pozbutysia za wsiaku cinu scholastyky u wykladanni. Koznu podaczu nowoho materijalu neobchidno pojednuwaty z ilustracijeju widpowidnym naocznym pryladdiam, abo westy hewrystycznoju, a ne wykladowoju metodoju. Jakszczo naocznoho pryladdia ne mozna kupyty, to szkola musyt sama joho wyhotowyty. Tak robytsia po bahatioch szkolach.

Neobchidno, szczob dity maly pidrucznyky iz wsich dyscyplin. Dla cioho potribno pryskoryty skladannia j wypusk pidrucznykiw u takyj sposib: zibraty zjizd naukowciw, fachiwciw i doswidczenych pedahohiw. Na ciomu zjizdi, obhoworywszy pytannia, orhanizuwaty ich na ciu robotu, sklawszy dla nych widpowidni umowy. Bo dosi cia robota u nas jszla lysze iz prywatnoi inicijatywy. Skladannia j wypusk pidrucznykiw neobchidno zaraz ze orhanizuwaty j postawyty na potribnu wysoczin.

Dla dopomohy uczytelam w ich roboti neobchidno w tyznewych czasopysach zawesty pedahohicznyj widdil. Krim toho orhanizuwaty pry koznij szkoli seminar, na jakomu starszi, doswidczeni uczyteli zaczytuwaly b swoi referaty ta dopownialy znannia molodszych pedahohiw.

Robotu szkil neobchidno postawyty pid fachowu kontrolu kulturno-oswitnioi referentury. Dla cioho treba wwesty w sklad referentury szkilnoho inspektora z pedahohicznoju fachowoju pidhotowkoju ta z uczytelskym doswidom. Pry cij lysze umowoi szkilnyj inspektor zmoze podaty dopomohu szkoli.

Koznyj pedahoh musyt maty nawczalnyj plan wykladannia swojei dysczypliny, a opikun klasy szcze wychownyj plan. Keriwnyk szkoly musyt maty plan nawczalnoi ta wychowawczoi roboty wsijei szkoly. Plan uczyteliw utwerdzuje keriwnyk szkoly. Plan dyrektora utwerdzuje szkilnyj inspektor.

Postawyty na naleznu wysoczin wychowannia ta nawczannia naszoho pidrostajuczoho pokolinnia ce duze wazlywa j neobchidna sprawa, osoblywo w umowach naszoho perebuwannia na emigracii. Zyttia ta pracia sered czuzyneckych nacij, wplyw ich kultury, nawyczok i mowy bezumowno moze zahrozuwaty denacjonalizacijeju naszij molodi. Ale nasza nacija micna, zdorowa j ne piddajetsia asymilacii. Neobchidno pidsylyty j pokraszczyty robotu z pidrostajuczym pokolinniam u szkoli. Bo w Ukraini za czas worozoi okupacii majze ne bulo nawczannia w prodowz dwoch-trioch rokiw, taj na czuzyni molod wtratyla tez bahato czasu, a molode pokolinnia, ce swiza syla u zmahanni za naszi idealy.

P. W.

ОСТАННІ ЗВІДОМЛЕННЯ

Ukrainska Powstanska Armija w bojach z polskoju policijeju bezpeky

WARSZAWA. Jak powidomlaje 17 sicznia agencija DENA-Reuter, polska policija bezpeky zwela 5-hodynnyj bij z widdilom Ukrainskoi Powstanczoi Armii (anglijsko-nimecke dzerelo nazywaje ii polskym pidpolnym ruchom-prym. Redakcii). Bij prochodyw u piatnyciu 16 sicznia w seli Lisko u „piwdenno-schidnij Polszczi“ 7 wojakiw UPA zhynuly, 4 popaly do polskoho polonu. Jak kaze dali zhadane zwidomlennia, bula ce najbilsza sutyczka w pacyfikacijno-oczyszczalnij akcii, szczo ii polska sluzba bezpeky poczala prowodyty w posylenych formach dla znyszczennia pidpolnych band u Polszczi.

Spoluczeni Derzawy cikawlatsia rosijsko-norwezkymy dyskusijamy pro Szpicbergen

WASHINGTON, 17 sicznia (DENA-Reuter). „Spoluczeni Derzawy Piwnicznoi Ameryky oczikujut, szczo ich zapytajut pro te, jaka ichnia dumka w sprawi Szpicbergena. Wony perekonani, szczo ce stanetsia w widpowidnyj moment“. Tak zajawyw predstawnyk amerykanskoho ministerstwa zakordonnych spraw u piatnyciu. Dyskusii miz Norwegijeju ta Rosijeju ne osiahnuly szcze toho punktu, jakyj wymahaw by dii z boku Spoluczenych Derzaw. Predstawnyk amerykanskoho ministerstwa pidkreslyw u swoij zajawi, szczo USA cikawylysia sprawoju Szpicbergenu w mynulomu i cikawytymutsia neju na majbutnie.

Byrnes pidpysze myrowi dohowory z wasalamy Nimeczczyny

WASHINGTON (DENA-Reuter). James Byrnes, ustupywszyj amerykanskyj minister zakordonnych spraw, pidpysze szcze w ponedilok 20 sicznia 4 myrowi dohowory z kolysznimy sojuznykamy Nimeczczyny, a same z Italijeju, Bolharijeju, Madiarszczynoju ta Rumunijeju.

Finskoho myrowoho dohoworu Byrnes pidpysuwaty ne bude, bo Spoluczeni Derzawy Piwnicznoi Ameryky ne perebuwaly u stani wijny z Finlandijeju. Italijskyj myrowyj dohowir nabere syly, koly ratyfikacijni hramoty pidpysani predstawnykamy USA, SSSR, Welykoi Brytanii i Francii budut peredani francuzkomu urjadowi.

Powna rejestracija czuzynciw

Wiesbaden (DENA). Jak powidomlaje Widdil Suspilnoi Opiky amerykanskoi wijskowoi wlady u Hesseni, nezabarom widbudetsia powna rejestracija 18 000 czuzynciw, jaki teper zywut u prowincii Hessen poza taboramy UNRRA.

U toj sposib budut ochopleni wsi ti czuzynci, jaki ne zywut u taborach UNRRA ta ne je czlenamy amerykanskych, czy alijantskych wijskowych czastyn. Rejestracija czuzynciw widbudetsia za ich nacjonalnistju, czyslom wykazky, miscem narodzennia i poperednioi rejestracii w policii, meszkanewomu i hospodarskomu uriadi ta w uriadi praci.

22 січня сього року всі українці на еміграції як і в Краю линуть думками до своєї столиці, золотоверхого Києва, де на майдані Богдана Хмельницького 29 років тому урочисто проголошено було незалежність Української Народньої Республіки, а рівно за рік пізніше на тому самому місці сповнено одвічну мрію українського народу про соборність і єдність усіх його земель

НАСВІТЛЮЄМО

Amerykanska polityka ne pidlahla zmini

Miznarodnij politycznyj ohlad

Z jawyszcz switowoho politycznoho zyttia na mynulomu tyzni, szczo zasluhowujut osoblywoi uwahy, slid widznaczyty nasampered uskladnennia miznarodnioi sytuacii demisijeju Bernsa, „ekonomicznu wijnu“ u Francii i widkryttia w Londoni poperednioi narady miz predstawnykamy ministerstwa zakordonnych spraw czotyrioch welykoderzaw.

W USA demisija Bernsa j pryznaczennia na joho post henerala Marshalla swojeju nespodiwanistju sprawyly welyke wrazennia i w politycznych kolach, i w presi, i w szyrokych werstwach ludnosty. Tym bilsze wrazyla cia zmina hirsze poswiaczenu w tajemnyci amerykanskoi zowniszniol polityky zakordonnu hromadsku dumku. Protiahom ciloho tyznia po wsich krainach zwawo obhoworiuwalasia cia podija, wyslowluwalysia zdohady pro pryczyny ii, pro majbutniu rolu nowoho ministra zakordonnych spraw USA, pro mozlywi zminy w amerykanskij zowniszniij polityci. Niby z szczyrym zalem pryjniala zwistku pro demisiju Bernsa Anhlija, z pewnymy nadijamy — Francija, z trywohoju — Nimeczczyna. I tilky SSSR lyszywsia pid dyplomatycznoju maszkaroju bajduzosty, obmezywszysia kilkoma oficijno-informacijnymy riadkamy bez bud-jakych komentariw. Podekudy wyslowluwalysia nawit prypuszczennia, szczo cia zmina je oznakoju zminy zowniszniopolitycznoi linii SSzA, peremohy w nych prosowietskych tendencij, szczo wona wyklykana nablyzenniam moskowskoi konferencii, bazanniam polehszyty na nij porozuminia z SSSR. Taki prypuszczennia zdawalysia dekomu tym prawdopodibniszymy, szczo odnoczasno z demisijeju Bernsa stalysia j zminy predstawnyka USA w atomowij komisii ON, holownokomanduwacziw amerykanskych armij w Nimeczczyni j Awstrii, i dejaki inszi.

Prote, na mynulomu tyzni nepewnist u ciomu pytanni nibyto znykla: nijakoho nowoho kursu w amerykanskij zowniszniij polityci ne peredbaczajetsia. Zakordonna polityka USA, jak skazaw Berns u proszczalnij promowi, ne je politykoju jakois odnijei partii, ce je polityka ciloi nacii. I sprawdi, i Byrnes i Marshall buly odnostajno pidtrymani i respublikanskoju i demokratycznoju partijamy, szczo razom wyjawlajut politycznu dumku majze ciloi krainy.

Doteperisznia dijalnist henerala Marshalla w Kytai, joho hostri obwynuwaczennia komunistiw i reakcjoneriw u zrywi zamyrennia, objednannia i demokratyzacii Kytaju ne swidczat pro joho sowietofilstwo. Nawpaky, dechto z wydatnych politycznych dijacziw USA wyslowluje nawit protylezni spodiwannia. Tak, senator Wherry prypuskaje, szczo Marshall moze wydalyty z ministerstwa zakordonnych spraw pronyklych tudy komunistiw. Znamennoju je i promowa senatora Vandenberga, w jakij, nakreslujuczy napriamni zowniszniol polityky SSzA, win do starych hasel Bernsa dodaw szcze rewiziju amerykanskoi polityky na Dalekomu Schodi w rozuminni aktywizacii borotby za zamyrennia i demokratyczne objednannia Kytaju na bazi nowoi konstytucii Czan-Kaj-Szeka, a takoz spilnu z piwdenno-amerykanskymy krainamy borotbu z komunistycznymy teczijamy.

Otze, nijakoi nowoi zowniszniol polityky w USA — ni prosowietskoi, ni antysowietskoi, nijakoho poworotu do izolacjonizmu tilky stara zahalnonacjonalna polityka myrnoi spiwpraci narodiw, ich dobrobutu j swobody. Tak kazut prynajmni polityczni awtorytety USA.

U Welykobrytanii wnutrisznie i zowniszne stanowyszcze w osnownomu malo zminylosia. 14-ho sicznia w Londoni poczalysia narady zastupnykiw ministriw zakordonnych spraw czotyrioch welykoderzaw, szczo majut pidhotuwaty projekty myrowych dohoworiw z Nimeczczynoju ta Awstrijeju dla nedalekoi wze moskowskoi konferencii. Wazlywist cioho pytannia, szczo dosi bulo odnijeju z holownych pereszkod na szlachu do porozuminnia miz welykoderzawamy, prywernulo do Londonu uwahu wsioho politycznoho switu.

Liwa uriadowa opozycija, ne nawazywszysia na widkrytyj wystup, szukaje pidtrymky zzowni, nawjazawszy kontakt z hrupoju widomoho swoim prosowietskym wystupom kolysznioho ministra torhiwli USA Wallesa j zaprosywszy joho nawesni do Londonu.

W anhlijskych wolodinniach — toj samyj trywoznyj stan. Do Londonu prybula na perehowory delehacija birmanciw, szczo wymahajut nezaleznosty Birmy. Anhlijskyj uriad, oczewydno, schylnyj rozwjazaty ce pytannia kompromisom. Osoblywo z zahostrylasia sytuacija w Palestyni. Na mynulomu tyzni zydiwski pidpilnyky wysadyly w powitria w Haifi holownu policijnu kwatyru. Narachowujetsia ponad 100 zertw. Pozycija terorystiw neprymyrenna. Sprostowujuczy czutky pro nedaleke zamyrennia, wony zajawlajut, szczo oholosywszy Anhlii wijnu, wony prowadytymut ii bezupynno.

U Francii ostannij tyzden mynuw pid haslom realizacii dekretu z 2-ho sicznia pro zahalne znyzennia cin na 5 %, szczo je lysze perszym krokom w szyroko zadumanij borotbi za stabilizaciju cin i zmicnennia wartosty franka. Cej nespodiwanyj smilywyj eksperyment Francija zustrila duze prychylno, nawit z zachoplenniam. „Wijna za frank!“, „Znyzujmo ciny!“ — zaklykajut plakaty w kramnyciach, witrynach, na wulyciach Paryzu j inszych mist. Z 9200 prokontrolowanych paryzkych kramnyc ne wykonaly dekretu lysze 97, a dejaki kramari dobrowilno znyzyly ciny nawit bilsze 5 %. Francija, szczo, zdawalos, stojala nad prirwoju ekonomicznoho krachu, raptom widzyla w nadii. Awtorytet uriadu j socjalistycznoi partii jawno pidnissia. Traktujuczy pytannia pro nowyj uriad, szczo maje pryjty do wlady pisla wyboriw prezydenta respubliky, presa j polityczni partii wze prymyriajutsia z zalyszenniam kabinetu Bluma, jakszczo koalicijnyj uriad wyjawytsia nezdijsnenym. Prote, komunisty nazywajut cej plan „reakcijnym“. Katehoryczno zapereczujut joho i krajni prawi.

Odnoczasno trywala i pidhotowcza kampanija do wyboriw prezydenta respubliky, szczo widbulysia 16 sicznia. Za ostannimy powidomlenniamy, na prezydenta obrano socjalista Auriol. Do jakoi miry na cej naslidok wplynulo pidnesennia awtorytetu socjalistycznoi partii, pro jake wyszcze zhadano, szcze tiazko skazaty. Kabinet Bluma podawsia do demisii.

Czymala rozbiznist pohladiw sposterihajetsia i w zowniszniij polityci Francii. Szczodo cioho ne pozbawlena bula znaczennia wizyta premjer-ministra Bluma do Londonu, de widbuwajutsia narady predstawnykiw czotyrioch welykoderzaw. Z odnoho boku, w cij wizyti mozna baczyty sprobu pewnych, dedali szyrszych politycznych hrup Francii sklasty tisnu spilku z Anhlijeju. Z druhoho boku w nij moze widbywatysia pewna borotba pohladiw u nimeckomu pytanni. Najbilsz neprymyrenno nastrojena w niomu partija MRP wustamy odnoho iz swoich prowidnykiw Bidault wymahaje tymczasowoi politycznoi nezaleznosty Saarskoi oblasty j hospodarskoho pryjednannia ii do Francii, a takoz widokremlennia wid Nimeczczyny jak garantii proty nei Rurskoi ta Rejnskoi oblastej. Socijalisty nastrojeni w ciomu pytanni bilsz pomirkowano. Mabut, czerez te MRP domahajetsia doruczyty predstawnyctwo Francii na moskowskij konferencii Bidault.

Stanowyszcze w Indokytai jawno zminylosia na mynulomu tyzni na koryst Francii. Boi toczatsia w samij stolyci Wietnamu Hanoi, z jakoi wyseleno wsiu ludnist. 1000 wietnamciw beznadijno boroniatsia tam proty czyselno j techniczno perewazajuczoi ich francuzkoi armii. Hanoi naperedodni padinnia. Prote, hirskyj landszaft krainy, ii welyki ludski rezerwy j fanatyzm ii ludnosty mozut zrobyty borotbu duze zatiaznoju. Obydwi storony prahnut zamyrennia, ale wietnamci wymahajut ne tilky pownoi nezaleznosty swojei respubliky, a j zalyszennia na czoli ii Ho-Chi-Minh, jakomu predstawnyk francuzkoi wlady w Indokytai ne mih by, za joho slowamy, potysnuty ruku zaplamowanu krowju newynnych francuzkych kolonistiw, ich zinok ta ditej.

Podii w Indokytai widbywajutsia w seredyni Francii. Tymczasom, jak bilszist francuziw u ciomu konflikti cilkom na boci swoho uriadu j armii, komunisty pidtrymujut prokomunistycznyj wietnamskyj uriad, izolujuczy tym sebe wid reszty naselennia. Cia izolacija maje zahlybytysia szcze bilsze, zokrema j u zwjazku iz znyzenniam cin. Wyznawszy docilnist cioho [illegible]chodu, francuzki komunisty powynni buly b zapereczuwaty pidwyszczennia zarobitnioi platni, jakoho wymahajut wid uriadu profesijni spilky. Prote, ne bazajuczy wtratyty swoich holosiw u spilkach, szczo je ich holownoju pidporoju, komunisty pidtrymujut wymohy pidwyszczyty zarobitniu platniu, zrywajuczy tym stabilizaciju cin. Krok za krokom ci supereczności mozut peretworytysia w prirwu, szczo rozmezuje Franciju na dwa tabory. Nedarma paryzkyj korespondent agenstwa Reuter pysze, szczo ranisz czy piznisz pered Francijeju nemynucze stane potreba antykomunistycznoi koalicii na czoli z de Gollem, wplyw jakoho zrostaje w miru pohirszennia ekonomiczno-politycznoho stanowyszcza Francii.

W Polszczi posyleno widbuwalasia „wyborcza kampanija“, pewnisze reklamuwannia uriadom swoich kandydatiw na wyborach do parlamentu, naznaczenych 19-ho sicznia. Opozycijna selanska partija Mikolajczyka pozbawlena wsich swoich wyborczych praw: bilsze 100 000 czleniw ii zaaresztowano, hazety zakryto, w 10 wyborczych okruhach ii zowsim ne dopuszczeno do wystawlennia swoich kandydatur. Prote, w reszti okruh wona wyriszyla taky wziaty uczast u wyborach, zasterihszy pro mozlywist oholoszennia neju bojkotu ich w ostannij moment, jakszczo wona bude zmuszena do cioho zachodamy uriadu. Niczoho ne dopomohly ij i dwi noty protestu Welykobrytanii i oderzana polskym uriadom na mynulomu tyzni tretia nota USA z hostrym protestom proty poruszennia w Polszczi elementarnoi wyborczoi swobody, otze j Jaltynskoi ta Potsdamskoi uhod. Za ostannimy radiopowidomlen-

(Dali na 2-ij storinci)

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Contents:

19-th January 1947

ПІВДЕННА АМЕРИКА
країна майбутнього

(Закінчення з 54 числа.)

Перші завойовники Південної Америки дізналися від місцевих індійців про незчисленні поклади золота й срібла в горах. Спершу конквістадори повідбирали в індійців їх золоті запаси, а потім почали експлуатувати копальні сами. Перші поселення еспанських та португальських колоністів повстали коло копалень. Найбагатші золотом і сріблом країни були Перу й Болівія. Діяманти вивозили з Бразілії.

Згодом були відкриті родовища живого срібла в Перу, міді й селітри в Чілі, олово й вольфрам у Болівії. За колоніяльного часу ці копалини розроблялися мало, посилена експлуатація їх почалася з 19 ст.

В кінці 19 ст. була відкрита нафта у Венецуелі, але справжня експлуатація її почалась з 1920 року. Тепер Венецуеля за видобутком нафти посідає 3-тє місце в світі (після США і СССР). Нафта цілком підпорядковує собі життя у Венецуелі. Також є нафта в Колюмбії та Арґентині.

Бразілія має 24% світових запасів заліза та воно дуже мало розробляється.

Здебільшого гірнича промисловість в руках чужинців. Більшість родовищ лежить у дикій нездоровій місцевості і треба витратити великі кошти на освоєння і оздоровлення навколишнього терену. Під час останньої війни США експлуатували деякі рідкі метали і лосняк, для того вони висилали цілі армії інженерів для осушення болот і побудови шляхів та лікарів для лікування місцевого населення.

Гірництво є тепер основним промислом у Чілі, Болівії, Перу й Венецуелі.

Промисловість.

Промислові революції початку 19 сторіччя, що струсили Европу та США, не торкнулися цього континенту. Лише з кінця 19 ст. почалася розбудова підприємств на півдні — в субтропічній та помірній зонах. Важкої промисловости, проте, і тепер нема. Існує промисловість переробки с. г. продуктів — м'ясопереробні комбінати, броварні, млини, миловарні і т. д.

Велика частина промисловости, а також і залізниць перебуває в чужинецьких руках — належить англійським та американським фірмам.

Політика.

Всі республіки Південної Америки є конституційні демократії. Уряди створені на північ.-американський зразок, та практично майже всі республіки до демократії не доросли, лише Уруґвай можна назвати справжньою демократичною республікою. Здебільшого маси населення — некультурні й затуркані — не беруть участи в політичному житті, а панують окремі групи, здебільшого зв'язані з великими землевласниками чи з військовими колами.

Є країни з конституційним духом, де спарадична чи хронічна виборча корупція заважає дійсній демократії, обіцяній їх конституціями.

Чілі — єдина країна — де існує народній фронт, та Арґентина, де є завжди прагнення до демократії, але воно нуліфікується аліянсом меншости землевласників з політичними і військовими кліками.

Більшість же республік, то одверті чи приховані диктатури окремих політиків чи партій. Наприклад, у Параґваї президент Моріні́о править зневажаючи всі конституційні порядки.

Отже, політика носить теж колоніяльний характер — слабі й незрілі люди дозволяють політичній владі бути в руках тих, хто має зброю.

Нерідко трапляються криваві революції — різні партії ножами й бомбами вихоплюють владу одна в одної.

Не далі як у липні 1946 року в Болівії до влади прийшов новий уряд по тому, як у столиці Ла-Пац на ліхтарі перед урядовим будинком повісили старого президента, а жертвами в бою пали 2.000 людей.

Останніми днями, 12 грудня 1946 року, газети повідомляють про повстання у Венецуелі. Повстанці — прихильники консерваторів, скинутих теперешнім урядом в грудні 1945 року. Повстанці захопили аеродром і почали скидати бомби на столицю Каракас.

Не можна зрівняти технічно-могутніх европейських воєн з „дитячо-дикунськими" війнами, що часом трапляються між окремими республіками. Армії озброєні слабо, жовніри невивчені, та проте багато кордонів підкреслено кров'ю.

Про те, в яких умовах доводиться працювати часом державним урядовцям, видно з повідомлення в газеті „Дейлі Мейл" за 7 січня 1947 р.: „Увечері під новий рік дике плем'я індійців напало на групу урядовців у районі Верхньої Амазонки (Бразілія). Як зброю вони вживали стріли та палиці і вбили 11 урядовців, решта 7 були поранені і потратили 4 дні щоб вибратися з джунґлів і повідомити про вбивство".

Багато кордонів ще й досі не усталені, бо топографія місцевости вивчена мало, хто й зна, де в непрохідному лісі лежить межа. Є райони пралісів, більші розміром за Україну, „державна приналежність" яких ще не усталена. Такий район, населений „бездержавниками" лежить між Болівією й Бразілією. Ніхто не претендував на бездержавні пущі, поки в них не були відкриті кавчуконоси, а тоді вже почалися суперечки.

Останнього часу в передових республіках — Арґентині, Чілі, Бразілії — міцніють тенденції відрватись від чужинецької залежности, розвинути свою промисловість, забрати залізниці й гуртову торгівлю в свої руки, освоїти площі придатні для рослинництва.

Ці країни потребують робочої сили, і ці країни виявляють бажання прийняти нову іміґрацію.

В наступних статтях автор дасть огляд окремих країн.

Л. СЛОБОЖАНКА.

Lyst czuzyneckoho zurnalista iz francuzkoi stolyci

Paryz wiryt u kraszczi dni

Persze wrazinnia, jake widnosyte w siohodniszniomu Paryzi, ce te, szczo misto widzyskalo znowu swij dobrobut, swoju prywitnist ta swij luksus. Neperewerszena perspektywa Elizejskych Pil oslipluje znowu. Na bulwarach panuje dali cej samyj ruch awt, szczo j do wijny, chocz szcze kilka misiaciw pisla wyzwolennia win buw powilnyj i neweselyj. Wulyci zalahajut husti towpy ludej. Pered kinamy j teatramy hodynamy wystojuje publyka za kwytkamy. U knyharniach szczodenno bezlicz nowych wydan. Kramnyci perepowneni plaszczkamy parfum iz najriznomanitniszymy zapachamy, rafinowano wykonanymy zinoczymy torbynkamy, wicznymy peramy (mrija naszoho korektora! — uwaha skladacza) radioaparatamy, odiahamy dla czolowikiw i zinok. Wsi hoteli perepowneni, j nawit u dorohych restoranach treba dowho zdaty na obsluhu. Tut oderzyte wse homary j ostryhy, husiaczi peczinky j ptyciu riznoho rodu, a koly pjete dobirnyj koniak u perepownenij kowiarni, zabuwajete pro wysoki ciny, jaki musyte za wse ce platyty.

Wono, baczyte, wyhladaje harno j dobre, koly wy zaderzytesia w Paryci pereizdom na kilka dniw. Ale ne treba obmaniuwaty sebe, szczo wsi meszkanci Paryzu majut taki zasoby, szczo dozwolaly b im platyty ci fantastyczni ciny. Naspawdi luksusowi hoteli j restorany pryznaczeni lysz dla newelyczkoi zminky ludej, peredusim dla czuzynciw, jaki prybuwajut do Paryzu dla rozrywky, abo z interesamy. Paryz buw zawzdy mistom turystiw j hospodarska polityka uriadu zmahala do toho, szczob zadowolnyty luksusowi wymohy czuzynciw. Mozna skazaty, szczo cia turystyczna polityka spoczywaje na zdorowych pidstawach. Czuzynci prywoziat dewizy, a prybuwajuczy iz bahatych krain, mozut platyty wysoki ciny, nalozeni podatkamy. Koly platyte za zymne miaso dwisti frankiw, to z toho najmensze stotrydciat frankiw prypadaje derzawi. Ce powazne dzerelo prybutkiw, na jake derzawa moze napewno rachuwaty, bo nemaje zodnoi zmohy ich zataity. Finansowi trudnoszczi Francii mozna usunuty czastkowo zrostom ii eksportu. Te szczo czuzynci zakupowujut u Paryzi, nalezyt do t. zw. „newydymoho eksportu" tomu, szczo dochody, jaki w toj sposib osiahnetsia, ne zakontowani w zadnomu oficijnomu torhowelnomu bilansi. Anhlijec, amerykanec, czy szwed — a wony prybuwajut masowo — zaskoczeni wysokymy cinamy, ale wony ich rado platiat, bo w Paryzi majut luksus, jakoho nadarmo szukajut u batkiwszczyni.

Treba skazaty, szczo nazahal francuzy rozumijut ciu hospodarsku polityku uriadu. Bo meszkanci Paryzu terplat wid nei duze neznaczno. Im ne treba kimnat u hotelach, ne platiat otze podatkiw, jaki musiat pokrywaty czuzynci. Wony charczujutsia doma, otze ne platiat luksusowych podatkiw za izu w restoranach, chiba, szczo chocz ut prynahidno zjisty w restorani druhyj snidanok. Szczo ich pry ciomu zde, znaje koznyj paryzanyn i nichto ne narikaje, koly potim prychodytsia zaplatyty jomu wysokyj rachunok.

Ale ne treba daty zaslipyty sebe cymy zowniszny mi projawamy zyttia. Porucz cioho isnuje szcze j inszyj, osnowno riznyj Paryz. Ridko buwaly czasy, szczob riznyci pomiz bidnymy j bahatymy wystupaly tak rizko, jak same teper. Robitnyk i uriadowec nespromozni korystuwatysia cymy dobramy, bo ichni dochody ne dozwolajut im na te. Studenty, jaki perebuwajut cilyj den u wysokych szkolach, abo w bibliotekach, wnoczi musiat wykonuwaty duze pidriadnu praciu, szczob zarobyty na prozytok. Cia riznycia pomiz ludmy, jaki terplat nedostatok ta miz czuzynciamy, jaki ne widmowlajut sobi zodnoho luksusu, lahaje tiaharem na serce. odnacze pomylajetsia chto twerdyt, szczo pomiz sirymy ludmy panujut rewolucijni nastroi. Ludy newdowoleni, narikajut na uriad, prote chto znaje Paryz, ciomu widomo, szczo tut narikajut na koznyj uriad. Chto zapereczuwaw by, szczo tut ne brak pryczyn do zloho humoru? Odnacze porucz toho koznyj, dosliwno koznyj spownenyj nadii, szczo pryjdut kraszczi dni. Nichto ne wmije skazaty czomu j zwidkila ci dni pryjdut ta chto ich prywede. Ce nezjasowane, newyjasnene j mriaczne proczuttia, szczo opanowuje siohodni cilyj swit. (Za „Wiesbadener Kurier")

Pobut de Gasperi w Niu-Jorku

New York (DENA-INS). Italijskoho premjer-ministra de Gasperi, jakyj prybuw do New-Yorku, prywitaw oficijno burhomystr O. Dwyer w ratuszi mista. Burhomystr zapewnyw italiskoho hostia, szczo bazannia meszkanciw New-Yorku je, szczob Italija oderzala tak potribnu ij pidderzku, jaka dopomohla b ij zajniaty widpowidne misze pomiz narodamy myrnoho switu.

De Gasperi u swoij widpowidi okreslyw nowu italijsku respubliku, jak sestru Spoluczenych Drezaw pdkreslyw, szczo Italjja razom z Spoluczenymy Derzawamy zmahatyme do trywaloho switowoho myru. Amerykanksk a torhowelna palata wlasztuwala na czest hostia benket u „Union Clubi" w New-Yorku.

U swoij promowi premjer-minister de Gasperi pidkreslyw spodiwannia Italii na spiwpraciu iz Spoluczenymy Derzawamy. Italija hotowa spiwpraciuwaty iz Spoluczenymy Derzawamy Piwdennoi Ameryky i wreszti iz Spoluczenymy Derzawamy Ewropy. Win pidkreslyw zapotrebuwannia Italii persz za wse na syrowynu. Odnym iz najwazniszych zasobiw spiwpraci j zakriplennia pryjatelskych wzajemyn pomiz derzawamy wwazaje de Gasperi wilnu torhiwlu, jaku Italija zawzdy pidpyraje.

Pryjawni pryjnialy promowu de Gasper opleskamy. Buwszyj heneralnyj dyrektor, UNRRA, Herbert Lehmann, okreslyw na zakinczennia Italiju i italijskyj narod, jak bratiw u borotbi za myr i bezpeku.

Anglija i Francija pidpyszut sojuz

Wazlywa zajawa z Londonu pisla wizyty Leona Bluma

Jak oficijno powidomyly z Londonu, w najkorotszomu czasi zakluczat tam brytijsko-francuzkyj sojuz. Powidomlennia pro cej sojuz wydano pisla zakinczennia rozmow, szczo ich maw francuzkyj premijer-minister Leon Blum z prowidnymy brytijskymy derzawnymy muzamy pid czas swoho pobutu w stolyci Anglii. Metoju anglofrancuzkoho sojuzu je bazannia nedopustyty do budjakoho nowoho nastupu z boku Nimeczczyny, a dali sluzyty sprawi myru i bezpeky. Brytijskyj minister zakordonnych spraw nazwaw zapowidzenyj sojuz „duze dobroju sprawoju". Radio Moskwa podalo u mynulyj czetwer zmist oficijnych powidomlen pro zaplanowanyj anglo-amerykanskyj sojuz, ne dodawszy nijakych komentariw.

Leon Blum (DENA)

Zakordonna presa, rozhladajuczy wazlywu wistku z Londonu, pidkresluje, szczo sprawa anglo-francuzkoho alijansu jawlajetsia do welykoi miry zasluhoju Leona Bluma, szczo 13 sicznia prybuw do Londonu. Zwidomlennia pro sojuz proholoszeno 16 sicznia po piwnoczi z meszkannia brytijskoho premijer-ministra. W zwidomlenni je mowa m. i. pro konecznist zbilszenoho eksportu nimecko-rajnskoho wuhilla do Francii w majbutniomu. Sojuz bude zakluczenyj w ramach 52 statti Czarteru Objednanych Nacij. Odnoju z najosnowniszych problem nowoho sojuzu bude ozdorowlennia i modernizacija francuzkoho hospodarstwa. Poinformowani kazut, szczo Leon Blum domahawsia wid brytijskych politykiw nedopustyty do peredbaczenoi anglo-amerykanskym planom widbudowy nimeckoi hospodarky, szczo zahrozuwala b takym czynom interesam industrii u Francii, Belgii, Holandii, Italii ta j samoi Welykobrytanii. Osobysta wizytaBluma w Londoni zawerszyla newdali dosi konferencii, szczo stojaly na mertwij toczci.

Socijalist Auriol pryzydentom Francii

Socijalist Paul Remadier stworyw pisla demisii Bluma nowyj francuzkyj urjad

Jak powidomyly 17 sicznia z Wersalu, prezydentom Czetwertoi francuzkoi Respubliky wybraly socijalistycznoho kandydata Vincenta Auriol.

Auriol zdobuw 452 holosy iz zahalnoi kilkosty 883 mozlywych. Kandydat Respublikanskoi Narodnioi Partii (MRP), Champetier de Ribes, maw 242 holosy. Wybir prezydenta opleskuwaly tez komunisty, a wsi pryjawni zaspiwaly francuzkyj nacjonalnyj himn Marsyljezu.

Wkorotci pisla wyboru prezydent Auriol wjichaw uroczysto prybranoju w nacjonalni kolory maszynoju do Paryza. Joho suprowodyw Premijer Blum, szczo powernuwsia okremym kurjerskym litakom brytijskoho urjadu z Londonu i toho samoho dnia zholosyw prezydentowi demisiju swojoho kabinetu. Takyj joho krok buw zazdalehid peredbaczenyj.

Prezydent Auriol pryjniaw mynuloi piatnyci obydwoch prowidnykiw francuzkoi komunistycznoi partii Thoreza i Duclosa, a takoz Leona Bluma. Win peredaw toho z dnia misiju utworennia nowoho francuzkoho uriadu socijalistowi Paul Remadier.

Ducklos proty wystupiw Czerczilla

Za powidomlenniam DENA, heneralnyj sekretar francuzkoi komunistycznoi partii Jaques Duclos nazwaw propozyciju Czerczila stworyty Ewropejski spoluczeni sztaty „politykoju zabutlywosty". Francuzkyj narod, zajawyw Duclos, ne moze tak lehko, jak Czerchil, zabuty te, szczo zapodijala jomu Nimeczczyna. Szczodo skladu francuzkoho uriadu, jakyj maje buty utworenyj w siczni, Duclos wyslowyw swoju pewnist, szczo win matyme koalicijnyj charakter i skladatymetsia z predstawnykiw liwych partij i partij centru, tobto i MPR ta radykal-socjalistiw, i zajawyw, szczo komunisty i cioho razu zapereczuwatymut proty uczasty w niomu prawonastrojenoi partii respublikanskoi swobody.

Stwerdyly statut Trijestu

Switowa Rada Bezpeky odnoholosno / Awstralija utrymalasia wid holosuwannia / stwerdyla statut czotyrioch welykoderzaw dla „wilnoi derzawy" Trijestu.

W Hrecii lletsia krow

Kolo 2000 powstanciw spalyly na latynskyj Swiat Weczir selo Futia Makedonii, j wyrizaly meszkanciw. Powstanci znyszczyly napered stanyciu zandarmerii j po wazkii borotbi posunulysia wpered. Skripleni widdily zandarmerii widbyly selo nazad.

Persze zasidannia IRO

New York (DENA-Reuter) Persze zasidannia pidhotownoho Komitetu Miznarodnioi Ornanizacii dla Wtikacziw (IRO) widbudetsia 11-ho lutoho c. r. w Zenewi. Zustupnyk heneralnoho sekretaria O. N. David Owen wyslaw zaproszennia 8 uriadam, jaki wze pidpysaly statut orhanizacii ta dohowir pro tymczasowi zachody.

Podii mynuloho tyznia

Narada zastupnykiw ministriw zakordonnych spraw u Londoni

Jak powidomlaje agentstwo DENA-Reuter, 14. sicznia w Londoni widkrylasia poperednia narada zastupnykiw ministriw zakordonnych spraw czotyrioch derzaw u sprawi ukladennia myrowych dohoworiw z Nimeczczynoju ta Awstrijeju.

Na perszomu zasidanni z prywitalnoju promowoju wystupyw brytijskyj minister zakordonnych spraw Bevin. Na naradu prybuly takoz francuzkyj premjer-minister Blum i delegacii krain, zacikawlenych w pytanni pro dohowory.

Areszty na Madiarszczyni jdut dali

BUDAPEST (DENA). Aresztuwannia na Madiarszczyni, spryczyneni wykryttiam pidpolnoi madiarskoi organizacii, jaka stawyla sobi za metu powalyty madiarskyj respublikanskyj urjad, trywajut, jak powidomlaje brytijska agencija Reuter, szcze j dali. Madiarske ministerstwo wnutrisznich spraw-zhidno z wistkoju rosijskoho agenstwa Tass-powidomylo, szczo miz aresztowanymy za zmowu proty derzawnoi wlady je minister widbudowy j zahalnych robit, Enre Mistet ta joho osobystyj sekretar. Aresztuwannia widbulysia tez miz czlenamy najbilszoi prourjadowoi partii dribnych chliborobiw. Aresztowanym zakydajut, szczo wony maly zwiazky iz zakordonom i braly finansowu dopomohu z czuzych dzerel. W domi Zoltana Tildysa, prezydenta respubliky, widbulasia konferencija wsich partij w sprawi tych podij. Zmowu wyznano za nebezpecznu. Socijaldemokraty i komunisty wlasztujut demonstracii proty zmomnykiw.

Amerykanska pszenycia dla Ewropy

Washington (DENA-Reuter). Zhidno z powidomlenniam amerykanskoho ministerstwa silskoho hospodarstwa zawantazeno w siczni w amerykanskych portach dodatkowo 3 000 000 buszeliw pszenyci. Bilszu czastynu cijei pszenyci zakupylo wze amerykanske towarowo-kredytowe towarystwo.

Amerykanskyj ministr silskoho hospodarstwa Clinton P. Anderson zajawyw, szczo z pokraszczanniam transportnoi sytuacii u Spoluczenych Derzachwach eksport pszenyci zroste znaczno w siczni j lutomu.

Zarubin — nowyj polpred w Londoni

London (DENA-Reuter). Nowyj sowietskyj posol u Welykij Brytanii Georgij Zarubin prybuw u towarystwi zastupnyka ministra zakordonnych spraw i buwszoho sowietskoho posla u Londoni Feodora Gusiewa do Londonu.

Miznarodnij politycznyj ohlad

(Zakinczennia z 1-oi storinky)

niamy, SSSR pospiszyw uze widpowisty za swoho satelita, szczo wwazaje powedinku Anhlii i USA „wtruczanniam u wnutriszni sprawy Polszczi". „Peremoha" uriadowoho bloku na wyborach 19-ho sicznia, oczewydno, cilkom zabezpeczena.

Norwehija perezyla nowyj tysk na nei SSSR. Szcze pered wijnoju SSSR distaw wuhilni koncesii na duze widdalenomu, arktycznomu, ale bahatomu na korysni kopalyny j stratehiczno wazlywomu, norwezkomu ostrowi Szpicbergen. Teper SSSR posylyw swoi domahannia sporudyty na ciomu ostrowi „spilnyj norwezko-sowietskyj wijskowyj opirnyj punkt". Strywozena Norwehija niby schylalasia peredaty ce pytannia na rozsud ON. Zhidno z ostannimy powidomlenniamy SSzA i Anhlija hostro wystupyly proty zazichan Sowietiw.

Espanija, opynywszysia w politycznij izolacii, dokladaje wsich syl, szczob ne buty zamknenoju i ekonomiczno. Franko uspiszno zakinczyw perehowory z argentynskym prezydentom Peronom pro nadannia Espanii pozyky w 150 miljoniw funtiw sterlingiw, a teper zonduje grunt szczodo stworennia hospodarskoho bloku z Portuhalijeju ta Szwajcarijeju.

Italija tez boretsia z tiazkoju ekonomicznoju kryzoju. Minister-prezydent Gasperi, perebuwajuczy w Waszyngtoni, distaw wid Trumena obicianku spryjaty nadanniu Italii pozyky w 200 miljoniw dolariw i charczowoi dopomohy. Chytkyj i politycznyj stan Italii. Na piwdni krainy poczalysia strajky, w Bari stalysia demonstracii ta sutyczky. Italijska socijalistyczna partija rozkololasia: lider prawoho kryla ii Saragat zasnuwaw okremu nowu partiju.

Hrecija czekaje na prybuttia kontrolnoi komisii ON, szczo maje obstezyty stanowyszcze na bolharskomu, juhoslawskomu ta albanskomu kordonach. Oczewydno, w zwjazku z cym widbulosia „dyplomatyczne" perehrupuwannia w cych rajonach partyzanskych czastyn. Tym czasom dijalnist ich ne prypynialasia: krim widkrytych sutyczok, wony rujnujut mosty, zakladajut miny, zatrymujut poizdy. Ostannimy dniamy wony pererizaly zaliznyciu Atteny-Aleksandropol.

Tureczczyna namahajetsia myrno nalahodyty swoi stosunky z arabskymy krainamy. Na mynulomu tyzni wona uklala pakt pryjazni z Transjordanijeju, analohicznyj do teperisznioho dohoworu z Irakom.

W Irani zahalni wybory do parlamentu daly peremohu uriadowym partijam. Proanhlijskyj uriad Sultaneha, inicijator likwidacii azerbajdzanskoi „demokratii", lyszajetsia pry wladi.

Japonija dedali bilsze „ewropeizujetsia". Japonskyj „Komitet Narodnioho Frontu", do skladu jakoho wchodiat predstawnyky socjal-demokratycznoi partii ta profesijnych spilok, wypustyw widozwu, w jakij wymahaje wid 4½ miljoniw uriadowych sluzbowciw oholosyty z 1-ho lutoho strajk. Meta joho — dobytysia znyzennia zarobitnioi platni, a takoz prymusyty kabinet Yoshida podatysia do demisii.

K. B.

W Ewropi- ne w Ewropu!

(Dumky pro wzajemyny naszoho pysmenstwa z czuzymy literaturamy)

Napysaw L. Hruszenko

Welyka tuha ukrainskoho narodu za tym, szczob uze raz buty pownoprawnym narodom, — hlyboko zasila w naszych serciach. My wsi ne wdowolniajemosia tym, szczob buty tilky dodatkom toho czy inszoho susida, my bazajemo buty riwnymy iz usimy narodamy switu.

Ce jawyszcze wydno i na literaturnomu poli. W nas uze dowho dyskutujetsia sprawu, jakby to i nasze pysmenstwo postawyty na riwni iz literaturamy inszych narodiw. Nas prynyzuje toj fakt, szczo dejaki czuzynni pysmennyky, chocz i nalezat do t. zw. malych narodiw, to wse z taky majut szyroku slawu w Ewropi, a pro naszu literaturu swit majze niczoho ne znaje. Tomu w nas szyroko lunaje teper haslo: „W Ewropu, a z neju u swit!"

Ce haslo maje podwijne znaczennia. Persze znaczennia, ce te, szczo joho sformuluwaw M. Chwylowyj u znanych slowach „psycholohiczna Ewropa". I dechto z naszych pysmennykiw tak i dumaje, szczo ukrainci, szczo lysz tilky wid wystupu awtora „Kamo hriadeszy" poczynajut orijentuwatysia na Ewropu, a ne na Moskowiju i Aziju. Ta w nas ote haslo „W Ewropu!" maje szcze j druhe znaczennia: nasza literatura powynna „zdobuwaty Ewropu", naszi pysmennyky powynni tak pysaty, szczob ich mohly perekladaty na ewropejski mowy, szczob ukrainski literaturni twory zdobuwaly slawu dla naszoho imeny po wsiomu switu. I znowu wynykaje neporozuminnia, bo dechto chocze wiryty, szczo perszi peteklady naszych literaturnych tworiw — ce pereklady teperisznich pysmennykiw.

Persza czastyna problemy, ce sprawa naszoho stawlennia do Ewropy. I tut treba wze raz wyrazno skazaty, szczo Ukraina orijentuwalasia na zachid daleko ranisze wid wystupu M. Chwylowoho. Chwylowyj maje znaczennia dla czastyny ukrainskych zemel, szczo buly pid moskowskoju okupacijeju. Ta zhadujuczy joho wystup, treba zawzdy pidczerkuwaty, szczo „chwylowyzm", ce ne jakes nowe widkryttia w ukrainskij kulturnij polityci, tilky zaklyk zawernuty iz toho chybnoho szlachu, na jakyj syloju starajutsia sztowchnuty ukrainskyj narod moskowski okupanty. Bo Ukraina az do najnowiszoi doby nasylstwa na neju zawzdy bula z Ewropoju i w Ewropi. Czy treba nam az pryhaduwaty Ukrainu Jaroslawa Mudroho, kniazia Romana i korola Danyla, ta todiszni naszi zwjazky iz zachidnoju Ewropoju? Czy Ukraina Petra Mohyly, B. Chmelnyckoho i I. Mazepy — ce ne Ewropa? Czy Orlyk i Kapnist, czy rewolucijni towarystwa wid masonskych loz az do Kyrylo-Metodiiwciw, czy T. Szeweczenko i joho towaryszi — ce ne ewropejski idei woli politycznoi, relihijnoi i suspilnoi. Czy zachidnioukrainskyj Markijan Szaszkewycz ne dijaw u zwjazku z todisznimy idejamy?

Ta obmezujmosia samoju tilky literaturoju i tut mozemo nazwaty najbilszych naszych pysmennykiw, szczo jszly krok u krok u zhodi z ewropejskymy idealamy. Nazwim tych najbilszych: Mychajla Drahomanowa ta joho welykoho ucznia Iwana Franka. Perszyj nahaduwaw ukrainciam, (my buly todi u kulturnomu zastoi) szczo newilno narodowi zamykatysia sobi, a druhyj usima sylamy zaswojuwaw swojemu narodowi kulturni skarby zachodu, perekladajuczy czy ne z usich holowniszych mow zachidnoi Ewropy. Czy treba zhaduwaty szcze inszych pysmennykiw, takych jak Kociubynskyj, Stefanyk abo Kobylanska, ta dowodyty ichniu ewropejskist.

Ukraina bula ne tilky w Ewropi, wona bula zawzdy Ewropoju, jakszczo lysz piwnicznyj ii susid nasylno ne starawsia nyszczyty ewropejskoho ducha na naszych zemlach. Ce ne wdawalosia moskowskomu caratowi, ale ce krywawo j zorstoko zdijsniuje wze majze try desiatky lit czuzyj zawojownyckyj lad na naszych zemlach. I wystup M. Chwylowoho — ce protest proty toho nasylstwa, ce nahaduwannia nam, szczo my wikamy jdemo swojeju wlasnoju dorohoju, riwnobiznoju do szlachiw usich inszych narodiw, i szczo my nikoly ne damo zipchnuty sebe na wuzku stezeczku, wyznaczenu mam naszymy worohamy.

Otze my ne potrebujemo „widkrywaty" Ewropu, bo my j je ewropejciamy wid samoho poczatku naszoi istorii. Prawda, buly dowszi czy korotszi periody w naszij istorii, koly czuzyj zawojownyk starawsia nyszczyty ewropejski idealy w Ukraini, ta nasz narid nikoly ne pohodzuwawsia iz tym czuzym nasylstwom, bo wono czuze joho psychici. Cej fakt lehsze zmoze zrozumity swit teper, koly moze dywytysia na te, szczo dijetsia siohodni w Polszczi, Rumunii, Bolharii ta u schidnij czastyni Nimeczczyny.

A teper treba b szcze korotko zhadaty pro druhu czystynu naszoho hasla „W Ewropu". U nas teper bahato pyszut pro te, szczo nasza literatura powynna buty „welyka", ce znaczyt taka, szczob tworyla tilky welykoi wartosty twory, a wze todi Ewropa nas znajde, abo, jak u nas pyszut, todi nasza literatura zdobude sobi rozholos u switi, abo szcze czitkisze kazuczy: „zdobude Ewropu". Dechto z krytykiw uze nawit spowisczajut nam radisnyj fakt, szczo otoj duchowyj, „pidbij" Ewropy wze zaczawsia. Os u odnij pislamowi do urywku iz powisty czytajemo pro odnoho pysmennyka, szczo win „dosyt szwydko probyw sobi szlach do ewropejskoi literatury!" I dali toj samyj krytyk pysze, szczo pro cioho naszoho pysmennyka „zahoworyla czuza krytyka, wysoko ociniujuczy joho twory. „Miz czuzoju krytykoju zhadujetsia: polsku, czesku, chorwatsku, nimecku, italijsku i francuzku.

My znajemo, szczo ce prawda, ale odnoczasno znajemo takoz, szczo wid pochwalnych recenzijnych **z h a d o k** u czuzynnych periodycznych wydanniach szcze duze daleko do takoi popularnosty, jaku kolys zdobuly **w e l y k i   s k a n d y n a w c i**: Ibsen Strindberg, Hamsun, Lagerlef, Undset i Bojer. Spytajtesia nimeckych intelegentiw czy bahato wy znajdete takych, szczo czuly szczos pro naszoho pysmennyka, jakoho na dumku naszoho krytyka wysoko ocinyla nimecka krytyka... Te same bude i w inszych krainach. I ce ne dywne, bo jak my czytajemo korotku zhadku pro czuzoho pysmennyka w naszij presi, to ce zowsim ne odnoznaczne iz popularnistju danoho pysmennyka w naszomu hromadianstwi. Popularnist dajut szczo lysz tilky pereklady tworiw danoho pysmennyka ta studii pro joho twory.

I w cij sprawi dobre bude kynuty okom trochy nazad, do naszych dawniszych pysmennykiw. I pro nych buly zhadky po czuzych zurnalach i czasopysach. I ichni twory czastkowo perekladalysia na czuzi mowy,

ale nikomu z nych, krim Szewczenka, ne wdalosia zdobuty szyrszoi slawy. A buly miz naszymy dawniszymy pysmennykamy i taki talanty, szczo ni w czomu ne buly menszi za ewropejskych towaryszіw pera. Jakby Lesia Ukrainka, M. Kociubynskyj, O. Kobylanska abo W Stefanyk buly anhlijskymy, francuzkymy abo nimeckymy pysmennkamy — to napewno buly b wony zdobuly ewropejsku slawu i ichni twory w cilosty buly b perekladeni na bahato ewropejskych mow.

Widomo, szczo Ibsen uwijszow u swit iz Nimeczczyny, de win dowszyj czas prozywaw. Joho dramy piznala Ewropa iz nimeckych scen i perekladiw. Te same bulo i z inszymy joho towaryszamy. I wono pryrodno, a bibliohrafy mozut nam skazaty, szczo dejaki twory i naszych pysmennykiw perekladalysia na czuzynni mowy iz moskowskych perekladiw. Bo skazim sobi prawdu w oczi, chto z czuzynciw zmuszenyj dosi zyttiam uczytysia naszoi mowy? Nichto. Kozen zmoze projty wszyrsz i wzdowz naszu ridnu zemlu, ne znajuczy naszoi mowy, bo u Lwowi, Odesi i Kyjewi zmoze porozumitysia czuzoju slowjanskoju mowoju. Os persza pryczyna naszoho kulturnoho „impasu" w Ewropi i w switi. Pisla perszoi switowoi wijny zdobuw buw switowu slawu czeskyj pysmennyk Karl Czapek. Joho dramy hraly w Niu-Yorku i w Tokio, ne howoriaczy wze pro ewropejski stolyci. Jakby Czechija bula i nadali tilky awstrijskoju prowincijeju — to wysokojakisni Czapkowi twory napewno ne zdobuly b taku szyroku switowu slawu. Bo sama jakist tworiw ne zawzdy wyriszuje ichniu popularnist.

Moskowski zurnaly nadaremno chotily kolys platyty M. Kociubynskomu wysoki hanorari za te tilky, szczob win zhodywsia drukuwaty swoi noweli na ichnich storinkach, nawit w ukrainskomu oryginali. Otze nawit czuzynci wysoko ociniuwaly tworczist ukrainskoho awtora, ta joho twory ne mohly staty popularnymy w Ewropi. Te same mozna skazaty pro naszoho Wynnyczenka, szczo zowsim ne buw hirszyj za Arcybaszewa, ta wse z taky moskowskyj pysmennyk zdobuw szyrszyj rozholos, jak ukrainec. Ta pomylawsia b toj, chto chotiw by dumaty, szczo swoja derzawa nehajno czariwnoju palyceju zmoze promostyty szlach naszomu pysmenstwu u swit.

I todi potribni buly b osobysti zwjazky iz czuzym kulturnym switom, iz pysmennykamy, wydawnyctwamy, redakcijamy. Widomo, taka pracia bula b ulehszena, bo my dobre znajemo, szczo bahato miznarodnych orhanizacij pobudowani na derzawnyckych zasadach. Ta prawdu skazawszy, my tych osobystych zwjazkiw ne maly i ne majemo, my ich jakos ne dociniujemo. Prawda, naszi ludy, szczo zyly i zywut poza mezamy ridnoho kraju, czasto buly w takomu stanowyszczi, szczo w nych budylosia poczuttia menszewartosty. Ot chocz by i teper, czy bahato naszych kulturnych dijacziw mozut pochwalytysia osobystymy zwjazkamy iz kulturnym switom tych narodiw, sered jakych zywut na czuzyni. My znajemo, szczo pered namy welyki trudnoszczi, ta ich musiat peremohty ti, szczo zbirajutsia kulturno „zawojowuwaty" Ewropu. Szczo w ciomu naprjamku zrobleno, ne znaju, ale wze teper mozna skazaty, szczo howoryty pro ti sprawy tilky miz namy samymy, ce zamalo. W nas czasto roblat kulturnu propahandu w takyj sposib, szczo wydajut broszury czuzoju mowoju i rozpychajut ii miz samymy z taky ukrainciamy. A duze czasto drukujut publikaciju ukrainskoju mowoju.

Bahato pryczyn dije, szczob literaturnyj twir perestupyw ridnomowni mezi. Ce duze lehka sprawa u tych literaturach, szczo pysani switowymy mowamy: anhlijskoju, francuzkoju, nimeckoju j rosijskoju. My buly i je w okremomu wyniatkowomu stani. Ne maly my osobystych zwjazkiw iz czuzynoju, jak ce wykorystowuwaly naprykład polaky pered perszoju switowoju wijnoju.

Daj, Boze, szczob naszi teperiszni pysmennyky buly szczaslywi w zdobuwanni slawy miz czuzymy narodamy. Ta musiat wony pamiataty szczo w swit mozna jty tilky wysokowartisnymy tworamy. Koly chtos chocze nasliduwaty siohodni nemodnoho wze Dzojsa, jakoho Ewropa wze peretrawyla, to szczo nowe dast toj nasliduwacz switowi? Ce pro mowni, czy formalni osiahy, ta te same stosujetsia i do idejnoi storony literaturnych tworiw. Mih czuzyj pysmennyk napysaty po anhlijsky powist pro sowietskych dijacziw („Darkness at noon" - „Temno opiwdni") — a naszi pysmennyky pyszut tilky referaty pro nei. Prote naszi pysmennyky kraszcze znajut seredowyszcze otijei „poludennoi temnoty". My daleki wid toho, szczob poruczaty pysmennykam, pro szczo wony majut pysaty. My tilky chotily wkazaty na te, szczo szczob zdobuty popularnist poza swoim narodom, to treba daty szczos oryhinalne, nowe idejno i formalno, a piznisze szcze treba znajty szlach do czuzoho perekladacza i wydawcia. A doti dijdetsia do czuzoho czytacza, do popularnosty i slawy.

МИХАЙЛО БАЖАНСЬКИЙ

Стефаник у моїх очах

I.

Було це давним давно, проте, воно рисується досить сильно в моїй пам'яті.

Йшов я до школи. Передо мною вивинула висока постать з гострою борідкою. Це Василь Стефаник, колишній посол до австрійського парляменту.

— Ти куди йдеш? — і так допитливо-глибоко заглянув у мої очі.

— До школи! — з острахом перед палицею, що живо рухалася в правій його руці, відповів я з певним тремтінням у голосі.

— Чому ти ходиш до школи?

— Бо мене моя мати посилає.

Мені звичайно було досить цього випитування і я крадькома глядів куди б то знайти вихід і втекти від настирливих питань.

Може в цьому й була його спеціяльна філософія, може хотів собі пригадати свої роки молодости, може яке нове прирівнання шукав у міської дитини — не знаю, єдине знаю, що ця перша зустріч віч-на-віч із великим нашим краяном завжди залишить свій чар.

II.

Йшли роки. Шаліла по краю боротьба. Горіли панські маєтки. Йшли арештування. Наповнялися покутські ночі макабричними знаменами. Були це цікаві часи і плідні.

Громадяни міста Снятина улаштовували день 22 січня. Але немає кому промови сказати. Палкої промови. Всі відмовляються. Не диво, по кожній промові — шлях до в'язниці був недалекий. Упросили Василя Стефаника.

В залі святочно. Настрій поважний. Ще свіжі жертви Визвольних Змагань. Тихо. Тільки суворі польські жандарми порушують цей святочний спокій. Вони як навіжені вештаються попід дверима, на залі, і навіть за сцену заходять. Поганого віщує довколишня атмосфера.

На сцену вийшов різкими кроками Василь Стефаник. Повільно розглядав публіку, що заповнила велику залю міської читальні по береги. Вийшов аж на край сцени, опер маєстатно свої руки на маленький столик, що зайво стояв над суфлерською будкою. Випрямився і почав свою мову про 22 січня.

Мова була коротка. Розчарувалися поліцаї, що так сторожко випрямили свої шиї на сцену.

— Громадяни! Сьогодні ніч, (причому вказав своєю рукою в сторону двох жандармів, що стирчали перед входовими дверима), але вірте, що завтра прийде день! Напевне прийде!

Ні слова більше. Це можна було тільки Стефаникові.

Публіка, що знала свого посла, чула його прекрасні промови на передвиборчих вічах — розходилася неменше розчарована, як польські жандарми.

III.

Було прекрасне покутське літо. Я приїхав до Русова, до сина Василя Стефаника, Юрка. Питаюся тітки Юрка, де може бути Юрко. Немає, вибіг ще вранці й дотепер не прийшов. Шукаю сам на полі, в городі, ніде. Аж над ставком розкрилася прекрасна селянська ідилія. Багато свиней позаривалися в землю, товчуться між собою, то лізуть у воду, рух свинячий. А між ними з довгим батогом, в старому халаті походжає Василь Стефаник. Неначе образок, хоч малюй.

Мені було ніяково. Маю підійти, чи якстій вертатися звідкіля прийшов. Та я не встиг своєї думки скінчити, як Стефаник мене вглядів і завів розмову. Може я й тоді її ще вповні не розумів, але вона залишилася в пам'яті.

Він покинув гучне місто, хотів знайти свій спокій по бурхливих часах у себе вдома, на прадідівській землі. За чим тужить кожна людина. Повна людина. Шукав цього спокою між звірятами — коли між людьми його не міг знайти.

IV.

Йшли роки. Ми, гімназійні учні організувалися і творили в межах наших можливостей аматорські гуртки і виїздили в народ, як це залюбки ми порівнювали із нашою хлопоманською традицією. При допомозі одного із наших професорів ми в тайні перед шкільною владою вивчили Грінченка — „Степовий Гість" і виїздили в довколишні села снятинського повіту. До цього гуртка пробоєвих гімназистів належали і обидва сини Василя Стефаника.

Мій батько дав мені коні і ми вибралися до села Русова, до осідку пана посла.

Була тверда зима. На полях дика заметіль опанувала і нас, і коні, і сани, на яких ми виглядали, як зів'ялі качани.

Колиб воно цим кінчилося, то ще досить. А то що там наші батьки нам за це геройство дадуть, що польський директор нашої гімназії? Що Василь Стефаник скаже нам правдивим покутським діялектом, що гірший мороз буде йти за шкіру. Саме так, як його герої в Морітурі або в якомусь іншому шедеврі.

Вкінці ми таки доїхали на велике подвір'я Стефаників. Колись тут було багацтво. Сьогодні вже тут зовсім інакше, як було колись. Немає справжнього господаря. Нова ґенерація перейшла в пани.

Проте, на роздумування не було часу. Встати із саней ще сяк так можна було. Але дійти до ґанку, що сховався в білий пушистий сніг, то таки належало до великого геройства. Одначе до неможливостей належало вийняти закостенілу руку із кишені і одкрити двері. Це вже мусів хтось інший робити. І дійсно таки сталося це чудо.

В один мент, як блискавка, в дверях з'явився Василь Стефаник, рвучко закрив за собою двері і промовив до нас. Стосувалося це, правда, до його синів, проте, я вже зовсім був збитий і втратив свою рівновагу. Мова його була не такою, як його герої говорять, мені здається, що вона була ще твердішою.

— Шляґ би вас трафив. А чого ви мені тут приїхали? Не казав я вам каменем сидіти в Снятині і дерти латину?!

Ми нічого не відповідали. Що ми могли йому на те сказати? Померзлі, настрашені гімназійні учні? Юрко, наймолодший син Стефаника побіг по покоях, знайшов тітку (як відомо, матері в них вже давно не було, ще як сини були маленькими, 1914 року вона померла пані Гаморак, йменя котре так любив Юрко. Коли 1941 року редаґував повне видання батькових творів — ужив його як свого псевдоніму) і шукав те, що звичайно, шукають діти у матері — притулку теплого.

Кирило теж зник. Так що я залишився сам із Стефаником — вислухувати докори і відбивати всі удари, що сипалися на мене дуже щедро.

(Далі буде.)

О. ЖДАНОВИЧ.

Різдвяне

Сьогодні вперше жалію, що я не поет. Що не вмію у тонко різблених строфах, у барвних образах передати іншим те, що сьогодні — в тихий засніжений альпійський вечір — який так віє Різдвом, проходить крізь серце і мозок. Різдво навіває незвичайні настрої. Якась майже сентиментальна інтимність огортає людину. Різдво приходить, як люба сестра, як вірна дружина, як найдорожча мати — й хочеться покласти голову на груди й вільно, не боючись холоду, насмішки, підступу чи незрозуміння — висловити свої думки й переживання.

Чому так відчуваємо це свято? Чому воно нам ближче від найбільшого свята — Свята Воскресіння? Певно, тому, що воно більш людське: Бог народився, як родиться кожен з нас. Бог став людиною — простою, звичайною, повною людиною, хоч і лишався Богом. І в цій саме „людськості" лежить чар Різдвяних Свят. Їх сила, що зворушує найтвердішу душу, що кожного повертає до чисто людських почувань.

Камера ч. 77. в „бункері" концентраційного табору Саксенгавзен в грудні 1943 року була ще єдиною. Сидів я в ній ще сам. Щоранку крізь прочинене для провітрювання вікно вривався сморід з недалекої крематорії, а щовечора цілий „бункер" дрижав і хитався від сальв протилетунської артилерії і вибухів англійських бомб, що сипались на Берлін. Решта дня і ночі — це час, коли можна було питати себе: де ти скінчиш? Тут, в келії від бомб, чи трохи нижче в пивниці? Так чи інакше мало надії на те, щоб оминути високий комин крематорії.

Але всі ми зовсім не зневірялись. Чи то так нам хотілося жити, що ми не вірили в смерть? Чи то таке байдуже стало нам життя, що й смерть збайдужніла? В кожному разі, жоден з нас українців на свою долю не нарікав, хоч вона була безнадійна. А може саме тому, що вона була така безнадійна? І тільки один Тарас Бульба, сталевий до кінця, обдумував пляни втечі, хоч на неї не було жодних можливостей.

Нас тримався шибеничний гумор. Гумор, який багатьох дивував, а часом і нервував.

Та почав падати сніг. Якийсь кволий, немічний, дрібний, як німецькі злидні, але всеж він побілив отруйну рапаву землю. Навіть без місяця і без зір сніг надавав характеристичного кольориту всьому.

Вечорами, коли не було вже світла, високо під стелею вікно впускало в камеру відблиск снігу. Радісніше ставало у в'язниці, хоч ґрати ставали ще чорніші й виразніші. Але крізь шпуги ґрат, ставши на ліжко, можна було бачити між дахом і кошем з непрозорого шкла, який закривав вікно, — клаптик неба. Зимово прозорого наче б дзвінкого неба.

Я нікого про це не питав, але я певен, що з кожного вікна в ті вечери дивились тужні очі в'язнів усіх національностей і релігій — і думали про Різдво.

Про нього не можна було не думати. Воно із своїми настроями приходило в камеру. Воно будило цвіркуна. Воно приносило з собою запах дому, обличчя рідних і товаришів. Воно шелестіло Свят Вечірнім сіном на столі, дідухом в куті. Воно колядувало різно-різно: раз як старий дяк на глухому селі на Поліссі, то як діти в церкві мого батька, то як студентський хор товаришів, то як хор Андріївського Собору в Києві. То знов воно приносило із собою образи святкуючих товаришів, що залишилися в лісі, в боротьбі. Я бачив їх — в хатах, в куренях, в землянках, на лісових полянах біля вогнищ — як вони замислившись сперлись на зброю. Я бачив обличчя кожного з них. Тих всіх, що їх я знав на ім'я й тих, що прийшли нові. І я чув як вони колядували й розрізняв їх голоси.

Виразно чув я кроки матері, що вносила Святу Вечерю й молитву, яку поввагом, примкнувши очі — мовив батько. І раптом стисло щось за горло, бо я бачив, як сльози течуть по змученому обличчі матері й падають їй на груди. Падають рівномірно — по дві — одна за брата, друга за мене. Батько спускає очі. Щоб уникнути розмови про це — він говорить про страви.

Я чую, як слова його відбиваються луною в пустці кімнати. Кімната маленька, але в цей вечір вона — велика пустка для батьків, що роками вже мріють про спільний Святий Вечір з тими, для яких працювали ціле життя.

Різдвяна зірка кинула світло на мільйони таких хат-пусток, на мільйони матерів в сльозах, батьків у важкій задумі, вдовиць у німому розпачі, сиріт у болі й холоді. Між ними тінню ходять ті, що впали. І Різдво сполучає всіх. Усуває всякі межі — фізичні й духовні.

Найважче було на Різдво. Кожен чувся самотнім. Найсильніші прагнули бути дома, із своїми. Коли б сьогодні хтось це заперечував — брехав би. Це єдиний день, коли кожен (довше чи коротше) — чувся приватно. Думав про своїх рідних і про себе. Про своє Різдво. Кожен хотів бути господарем, або гостем. Забувались різниці й ворожнечі. Хотілось іншому зробити якусь приємність. Хто мав щось і міг — передавав іншому.

На Різдво 1943/44 нас сиділо в бункері 11 чоловіка. Всі на суворій ізоляції і майже всі на одинках. Але в Свят Вечір — тихо вимовлюване „Христос Рождається" — сполучило нас через стіни, через ґрати й залізні засуви дверей і всі ми сиділи за одним, хоч і порожнім столом. Кожен з нас тихою колядкою сполучувався з цілістю батьківщини. Ми були однією сім'єю. Дух Різдвяної Ночі виніс нас поза ґрати в'язниці і поза ґрати таких чи інших різниць. Бог ставав на Різдво чоловіком і всі ставали людьми, частиною українського світу.

Це було велике Свято Різдва, бо ті ж самі люди, вийшовши чудом з пекла КЦ — не говорять між собою, не зустрічаються, ворогують, а зустрівшись — гарчать як пси.

З нашого життя

Різдвяні свята в Ашаффенбурзі

В цілому селищі українського осередку вікна колишніх військових касарень у Святий Вечір світилися якось інакше. Уява, сповнена безліччю спогадів про рідну землю й власну хату, в сяйві електролямпки або свічки ніби вбачала вічно палаючий вогонь надії, що, нарешті, й українських скитальців збере зі світу до вільної власної хати.

Крізь шиби визирали оздоблені різними прикрасами ялини. Біля столу збиралася сім'я, а то й по кілька родин до спільної вечері, до спільної на чужині куті, звареної з горстки роздобутої пшениці.

Ось в таборі Піонір Організація Жіночої Служби урядила спільну вечерю для безродинних таборян. Понад сто п'ятдесят осіб прийшло на традиційну незабутню вечерю. Тут зібралися і юнаки, одірвані від рідних батьків на батьківщині або десь загиблих на війні чи на засланні в Сибіру, і чоловіки, одірвані від своїх рідних і знайомих. Керівник табору п. Романів виголосив передсвяточну коротеньку промову, а о. Семен поблагословив вечерю. По вечері присутні співали колядок, переносилися думками в дитячі роки, в рідні, щедро засніжені батьківські оселі, і сльози їм бриніли в очах.

Десь пізніше всі табори всього Ашаффенбурзького осередку озвалися співом колядок. В цих колядках ніби відгукнулася вся Україна: і Галичина, і Закарпаття, і Наддніпрянщина.

Ось цілий похід незвичайних колядників. Мабуть, з далеких хуторів Полтавщини прибилась аж у Баварію сіра коза, а з прикарпатських лісів Вуйко-медмідь. В оточенні козаків у барвистих жупанах та малинових шликах вони ходять від бльоку до бльоку, вітаючи своїх земляків-скитальців з народженням Христа. То працівники театру ім. Котляревського урядили таку інтермедію з колядниками. За вечір та перший день Різдва вони заколядували понад дві тисячі п'ятсот марок, щоб передати їх на побудову української греко-католицької та Автокефальної Православної церков на чужині.

В усіх таборових церквах обох віроісповідань відслужено урочисті різдвяні Служби Божі. А в четвертому таборі Боа-Брюле відкрито нову парафію Української Автокефальної Православної Церкви, де настоятелем о. Саватій.

В перший день Різдва до пізнього вечора не вгавали колядки гімназіяльних, церковних, організації СУМ-у та дитячих хорів.

Другого дня увечері відбулися мистецькі імпрези. В залі Ляґард було відіграно комедію „Мій Бебі" під режисурою п. Полевського, в таборі Піонір хор СУМ-у під керівництвом п. Позняка відспівав концерт українських пісень та колядок, а в таборі Боа-Брюле театр ім. Котляревського дав виставу „Наталка-Полтавка" під режисурою п. Крижанівського. *(Мак).*

Вдалий режисерський доробок

«Мій Бебі», комедія на 3 дії Мейо та Еннекен, в поставі трупи акторів Р. Полевського в Ашаффенбурзі.

Наш театральний глядач звик оцінювати гру акторів або художню вартість п'єси і не помічати невидимої руки режисера. Хоч ця рука вирішує успіх чи неуспіх п'єси.

Пригадаймо вистави Курбаса або кінокартини Довженка.

Курбас із маловартісної аґітки про диктатуру пролетаріяту зробив сценічний шедевр. Довженко на тему „клясової боротьби на селі" створив монументальне філософське полотно в картині „Земля".

З появою на Україні цих режисерів уперше заговорили про режисера і його творчу роботу.

На Різдвяні свята ми мали добру нагоду побачити вдалий режисерський доробок мистецького керівника п. Полевського. З постави баченої п'єси ми ще не можемо винести повної уявила про творчий діяпазон режисера, хоч те, що ми бачили вже свідчить, що маємо справу із справжнім майстром сценічного мистецтва.

Обрана ним до постави комедія „Мій Бебі" побудована на смішних ситуаціях і, правда, на не зовсім смішних дотепах. Проте, п'єса, не зважаючи на її деякі тонкі місця, зазвучала цілком оригінально.

Оригінально саме тому, що з відкриттям першої завіси і до останньої, ми ледве встигали стежити за все новими режисерськими комбінаціями, сценічними винаходами. Часами відомі прийоми в комплексі режисерського задуму сприймались по-новому. Там, де п'єса спадала на дотепах, приходила на допомогу режисерська вигадка. Наснага сценічних ефектів тримала п'єсу у високій напрузі. Окремі мізансцени злилися в суцільну інтриґуючу дію, підтримувану належним темпом.

Правда, часами помічалося, що для реалізації накресленої стилевої схеми, режисерові бракувало відповідних акторських сил. У грі акторів іноді відчувався стилевий дисонанс, бо до його послуг виявили своє бажання актори різних сценічних напрямків, а то й просто аматори.

Акторка п. **Лаврівська** в ролі молодої наївної дружини не підкреслила потрібної наївности. Від пози до пози переходила рвучко, бо режисерські вказівки були в неї ще в стадії засвоєння. Проте, епізод з писанням листа був досить хвилюючий і вартий похвали.

Особливої уваги заслуговує гра актора п. **Полевського**. Глядач вихований на показі реалістично-побутового театру, не завжди легко сприймає гру, побудовану на умовностях. Ось чому п. Полевський з його рельєфними жестами, продуманими позами і різко підкресленою мімікою справив на глядача таке враження ніби він „переґравав". З приводу цього свого часу акторові Блавацькому закидали „позерство". Не говоримо вже про театр Курбаса, а особливо Меєрхольда, гра яких виходила з інтелекту і будувалася на техніці актора. Актор не переживав, а лише удосконаленим рухом і мімікою впливав. Актор п. Полевський технічно опрацював свою ролю в усіх її деталях і тому створив опухлий сценічний образ.

Актор п. Я. **Рудакевич** в ролі обуреного й обдуреного мужа виявив належний темперамент і був на відповідній височині.

Меджі (п. М. **Лисяк**) бракувало вольовости. Це ж з її ініціятиви починається зав'язка сюжетної лінії. Хоч акторка має всі дані для подолання цієї ролі.

Акторові Ю. Лаврівському нема що закинути. Мала роля стає великою, коли вона в загальній композиції стоїть на своєму місці. Це саме можна сказати і про покоївку (п. М. Попович). Вона створила світле місце в ґалерії показаних образів. Але цього не можна сказати про п. М. Єдліцького; він знижував так потрібний у п'єсі темп.

Мало помітну, але виграшну ролю прачки п. **Мельник** могла б подати рельєфніше.

Голосові можливості п. О. **Рудакевич** не дозволили завершити образ. Правда, слід зауважити, що дрібний деталь з обіграванням капелюха надав їй доречної комічно-пітушиної войовничости.

Сподіваємося, що цей молодий ансамбль заслужить у нашого глядача належної пошани.

Поява у нашій похмурій дійсності цієї безпретенсійної вистави становить бажане явище вже хоч би й тому, що нам бракує сміху, звичайного відпочинкового сміху. Свого часу М. Гоголь сміявся щоб не плакати. Правда, він сміявся з тогочасної дійсности, а нам треба сміятися, щоб відпочити від дійсности.

Д. М.

Potreba symfonicznoi orchestry

Pisla kraszczych i hirszych wokalnych koncertiw, choriw, kapel, operowych i kamernych spiwakiw-solistiw, my maly nareszti pryjemnu nahodu posluchaty **sprawznij symfoniczny koncert**. Wprawdi taki koncerty ne majut szcze naleznoho zrozuminnia w masowoho hladacza, ale mymo toho powna zala naszoho taboru jawno dokazala, szczo taki imprezy nas cikawlat i ich ulasztowanniam robytsia welykyj wklad w ukrainsku kulturu. I chocz materijalno wony po bilszij czasti ne oplaczujutsia, za te moralnyj uspich je sprawdi welykyj. Czerez ce inicijatoram i wykonawciam cijei imprezy nalezytsia powne pryznannia tymbilsze, szczo na ciomu weczori buw wykonanyj, pobicz czeskoho popularnoho F. Smetany ta rosijskoho P. Czajkowskoho (do reczi ukraincia z pochodzennia) i fortepijanowyj koncert naszoho znamenytoho pijanista i kompozytora W. Kosenka, jakyj — na zal — u rozcwiti zyttia i tworczosti — pomer pered cijeju wijnoju.

Ja ne muzyk, ale twir Kosenka w suprowodi orchestry zrobyw na mene kolosalne wrazinnia. A jak szcze dodaty do cioho fachowi pojasnennia, jaki poperedzuwaly kozhu toczku prohramy, to ja maw jasnyj obraz ciloho koncertu, z jakoho ja wyjszow duze zbudowanyj i hordyj. Pisla Smetany j Czajkowskoho twir Kosenka wydawsia meni mohutniszyj, kraszczyj, bilsz mystecko obroblenyj. Ce twir, jakyj mozut wykonuwaty najkraszczi symfoniczni orchestry w Ewropi. Ce twir, jakoho choczetsia sluchaty ne raz i ne dwa.

Borys Maksymowycz (fortepijan), szczo wykonaw koncerty Czajkowskoho j Kosenka w suprowodi orchestry, moze smilo konkuruwaty z welykymy czuzymy pijanistamy. Ce buw ne tilky fortepijan, ce buw i chor, i orchestra j orhany. Stilky niznoho widczuttia, liryzmu j welykoho temperamentu wlozyw artyst u swoju hru, szczo tak hraty moze lysze ukrainec, jakyj w wykonannia wkladaje wsiu swoju duszu, wse swoje zyttia.

Symfoniczna orchestra, szczo wykonala symfoniczny poemu Smetany „Weltawa" j derzala suprowid w oboch fortepijanowych koncertach Czajkowskoho j Kosenka, stojala na wysoti swoho zawdannia j wirno pidderzuwala solista w joho zmahanniach. Dyryhuwaw **prof. Jarosław Barnycz**, jakyj i w tomu odi muzyky wyjawyw swij welykyj talant.

Jakszczo toho roda koncerty majut welykyj uspich, to czy ne warto pryzadumatysia nad tym, szczoby **zorhanizuwaty czysto ukrainsku symfoniczny orchestru**, abo, pokyszczo, chocza b i symfonijettu? Wsiudy po naszych taborach isnujut menszi i bilszi instrumentalni ansambli, jakych mozna b prytiahnuty do roboty. Najdetsia pewno bahato takych, jaki rado piszly b na ce kulturne dilo. Treba lysze dobroho orhanizatora, jakyj zumiw by ich wsich ochopyty j zabezpeczyty bytowymy umowamy w jakomus tabori. Pry dobrij woli j ochoti ta pry pidtrymci i zrozuminni hromadskosty mozna zrobyty welyke kulturno-mystecke dilo, jake zmohlo b hidno reprezentuwaty dilanku toho roda muzyky sered swoich i pokazaty nasze nadbannia j czuzynciam.

Ne - la - ik.

Кутoк розшуків „Неділі"

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Maciuk Jarosław, 15 rokiw, z Hofgarten bila Weimaru;
Zyznomirskyj Jwan, 48 rokiw, z Porlitz/N. Donau;
Zyznomirska Mychalina, 47 rokiw, z Porlitz/N. Donau;
Gasula Moksym, 34 rokiw, z Kasselu bila Hannoveru;
Gasula Antonina, 33 roky, z Kasselu bila Hannoveru;
Mysakowycz Mychajlo, 23 roky, z Hindenburgu;
Mysakowycz Petro, 19 rokiw, z Bersabern;
Kujwam Teodor, 30 rokiw, z Cotenhornu;
Fendyk Semen, 45 rokiw, z Hopfigheimu bila Ludwigsburgu;
Budwewycz, z Grazu (Awstrija);
Lemkowycz Iwan, 40 rokiw z Francii;
Tatomyr Julijan, 60 rokiw, z St. Georgen bila Zalzburgu;
Homut Anna, 62 roky, z Kuerchlein;
Budkewycz Witalij, 40 rokiw, z Grazu;
Lewycka Emilija, 30 rokiw, z Steinpleisu (Zwickau);
Tomkiw Pawlo, 21 rik, z Preczow (Czechoslowaczczyna);
Hrynczyszyn Kateryna, 23 roky, z Ramsteinu;
Chrentij Dmytro, 63 roky, z Jonsendorfu;
Stein Else, 56 rokiw, z Hannoveru;
Zwizdaryk Mykola, 33 roky, z Letmathu (Westf.).

*

Odnoselczan rozszukuje *Petryszyn Wolodymyr*. Zholoszuwatys na adresu: Harburg Haitsfabe bei Walkinberg.

Leszuk Jakiw ta Pletiuk Wasyl rozszukuje znajomych. Neumarkt OBRF Ukr. DP Lager UNRRA 56 „Nowa Howerla".

Bazaju nawjazaty zwjazok z zemlakamy powitu Chmilnyk. Zholoszuwatys na adresu: Aschaffenburg, Camp 255, *Jurko Pobidasz*.

Zemlakiw powitu Sribne proszu widhuknutysia na adresu: Aschaffenburg, Artilleriekaserne, *Kuzneciw Omelan*.

Konkolowskyj Petro ostannio zameszkanyj Berlin-Charlottenburg, podaje swoju teperisznu adresu j prosyt ridniu, druziw i znajomych widhuknutys, Bad Kissingen, Hemmerichstraße Nr. 30, Hotel „Adler".

Kowalskoho Olecha, narodzenoho w 1925 roci, ostannio perebuwaw w Neuhammer, rozszukuje maty Rozalija Powalewska-Szachnowycz z Ansbachu, Friesdorfer Straße 22/I.

Do fachiwciw Aschaffenburga

Delehatura Ukrainskoho Techniczno-Hospodarskoho Instytutu w Aschaffenburzi prosyt fachiwciw nyzczenawedenych fachiw, szczo bazajut nawczaty studijnykiw ukrainskych fachowych szkil ta kursiw zholosytysia w kancelarii delegatury: Aschaffenburg, La Garde, Blok II, (pywnycia), szczodnia wid 9—12 ta wid 14—17 hod., krim nedil ta swiat:

Potreba fachiwciw, uczyteliw, technikiw, instruktoriw takych fachiw: silskohospodarskych maszynoznawciw, technikiw, sadiwnykiw, horodnykiw, ptachiwnykiw i krilykariw, moloczariw, syrowarnykiw, znawciw liczynyczych zel, szowkiwnykiw, znawciw rybnyctwa, zootechnikiw, weterynariw, agronomiw, lisnykiw, torhowelnykiw, buchhalteriw, kooperatoriw, elektrotechnikiw, instalatoriw, telegrafistiw, radiotechnikiw, geodetiw, kreslariw ta kreslariw-konstruktoriw, budiwelnykiw domiw ta dorih, archytektiw, malariw kimnat, zaliznycznykiw, hajowych, zszywacziw knyzok, awtomechanikiw, mylowarnnykiw, keramicznykiw, hodynnykariw, rizbariw, malariw, artystiw, dyryhentiw, baletmajstriw i inszych praktycznych fachiwciw.

Wsich klycze ukrainskyj zahal! Nasza molod bude im wdiaczna za fachowe nawczannia. Najawnist dobrych ukrainskych fachiwciw, bude zaporukoju uspichu w majbutniomu.

Delehatura UTHI ta Dyrekcija ukrainskych fachowych szkil i kursiw.

Неділя

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50

Видавець і відповідальний редактор Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик.
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo", Aschaffenburg, 3100 copies

За народнє здоров'я

Шкарлятина / Написав д-р С. Комлік.

Шкарлятина хвороба дуже тяжка й до того ж надзвичайно заразлива. За збудника її вважають стрептококів, форма яких і досі ще не виявлена. Заразливість при шкарлятині зберігається дуже довго, і хвороба може бути передана іншій особі навіть за кілька тижнів після видужання хворого. Захворюють на шкарлятину переважно діти, найчастіше віком від 2 до 10 років, хоч можуть захворіти на неї й дорослі, але лише ті, що ніколи її не мали, бо хворіти на шкарлятину можна тільки один раз у житті. Заразитися шкарлятиною можна різними способами: через ураження шкіри (напр., під час якогось оперування шкарлятинозного хворого), через слизові оболонки статтевих шляхів під час пологів, але найчастіше заражаються нею через слизову оболонку ротової порожнини.

Захворіння на шкарлятину виявляється у дитини через певний проміжок часу, звичайно від моменту зараження. Дитина стає нервовою, скаржиться на головний біль, почуття розслаблености, біль у горлі, потяги до блювання. Температура тіла підноситься до 38—39,5°, в горлі з'являються почервоніння, мигдалинки набрякають. За 3—4 дні по тому на тілі з'являється висип у вигляді численних червоних дуже густо розміщених цяточок з темночервоною еритемою (подразненням шкіри) між ними.

На четвертий або на п'ятий день після перших виявів захворіння хвороба доходить свого апогею. Вся поверхня тіла, за винятком підборіддя та губів (це є характеристичною ознакою шкарлятини!) вкривається темночервоним висипом, що вечерами набирає особливо яскравого червоного забарвлення. Загальні явища в цей час дуже тяжкі: температура й пульс значно підвищені, язик обкладений і вкритий набряклими сосочками, кінчик його малиновочервоний. Тяжкого характеру можуть також набирати й явища анґіни, спричинивши глибоке запалення зіва, подібне до дифтерійного захворіння з некрозом (змертвінням слизової оболонки).

В разі сприятливого перебігу хвороби всі ці явища швидко слабшають: за 4—5 день висип починає блідніти, гарячка поступово зменшується і за 7—8 день від початку захворіння настає повне одужання, якщо тільки не станеться на цей час, що часто буває, дуже небезпечного шкарлятинозного нефриту.

Нерідко при захворіннях на шкарлятину спостерігаються, проте, й відхилення від описаної тут норми. Так, замість нормального шкарлятинозного висипу (milliaria), часто спостерігаються особливі, так звані папулезний, плямистий або геморагічний висипи. Часом буває і так, що висип ледве помітний або його навіть і зовсім нема, зате загальні явища до того тяжкі, що хвороба може стати смертельною.

З ускладнень шкарлятини особливої уваги потребує дуже частий шкарлятинозний нефрит, що настає звичайно після другого тижня захворіння, часто виявляючися гарячкою, блюванням і набряканням ніг. Шкарлятинозний нефрит або дуже швидко минає, або в наслідок уремії, ендокардиту й ослаблення серцевої діяльности стає смертельним. Такий самий результат може бути й при шкарлятинозній анґіні, що часто переходить у некроз і приводить до загального зараження крови.

До частих ускладнень шкарлятини належить і запалення середнього вуха, що нерідко спричиняє повну глухоту й часткову німоту. Крім того, досить часті при шкарлятині й запалення суглобів з нагноєнням, а також параліжі.

Діягнозу при шкарлятині здебільшого ставлять на підставі своєрідного висипу, шкарлятинозного запалення горла, характеристичного для шкарлятини платівчатого лущення і запалення нирок. Подібні до шкарлятинозних висипи, що з'являються часом у дітей, під впливом деяких ліків, легко виключаються дальшим перебігом хвороби й іншими симптомами шкарлятини.

Прогнозу при захворінні на шкарлятину треба робити дуже обережно, бо часто-густо спочатку нібито легкі випадки шкарлятини в наслідок різних ускладнень стають тяжкими й навіть кінчаються смертю і, навпаки, захворіння, що здавалися тяжкими, минають без сліду,

Лікування шкарлятини в неускладнених випадках сходить, головно, до ліжкового режиму, легкої дієти та ретельного догляду за шкірою з частим обмиванням її, а потім втиранням у неї жиру. Особливо старано треба очищати ротову порожнину, полощучи її мангановокислим калієм або перекисом водню, щоб запобігти анґіні. Пам'ятаючи про можливі ускладнення хвороби захворінням ушей і нефритом, треба реґулярно й якмога частіше досліджувати уші й сечу. Шкарлятинозний нефрит треба лікувати відповідною дієтою та ваннами.

Як ми вже говорили, шкарлятина є захворіння дуже тяжке, що дає високий відсоток смертности, і разом з тим залишає по собі імунітет, тобто неможливість для організму захворіти на цю хворобу вдруге. Через те проти неї вживають тепер і заходів запобіжних, так званих профілактичних, а саме вакцинації. Для цього треба тільки, щоб батьки теж дбали про імунізацію своїх дітей і, замість із сльозами на очах благати лікаря не робити дитині вакцинації, самим вимагати її від нього. Адже правду каже сербська приказка: „Легше запобігти хворобі, ніж лікувати її."

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Неділя

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 26 sicznia 1947 | Nr. 57

Koalicijnyj urjad z socijalistycznoju bilszistju u Francii

Premijer-minister Ramadier bazaje prodowzuwaty polityku Bluma

Jak my wze powidomlaly, prezydentom 4 Frrancuzkoi Respubliky wybraly bilszistju 452 na zahalne czyslo 883 holosiw Nacjonalnych Zboriw socijalista Vincenta Auriola. Auriol naszczadok zamoznych selan, redaktor i adwokat. Win zawzdy spiwpraciuwaw z Blumom. Switlyna pokazuje moment, koly nowoobranyj prezydent (na liwo) peredaje hramotu swojomu druhowi Blumowi. Auriol w zowtni 1943 roku utik wid nimciw litakom do Londonu, Blum sydiw w nimeckomu koncentraku.

Zhidno z powidomlenniam agentstwa DENA, ostatoczno zformowano francuzkyj kabinet ministriw. Nowyj uriad maje koalicijnyj charakter. Do skladu joho uwijszly: 9 socjalistiw, 5 komunistiw, 5 czleniw MRP, 4 radykal-socjalistiw, 2 nezalezni konserwatory j 1 predstawnyk demokratycznoho bloku sprotywu.

Na zastupnykiw premjer-minister obrano komunist Toreza i czlena MRP Teitgen, na ministra zakordonnych spraw Bidault, portfel ministra wnutrisznich spraw distala socijalistyczna partija, a oborony i praci-komunisty. Francuzka presa majze odnostajno witaje stworennia koalicijnoho uriadu i wyslowluje optymistyczni spodiwannia. Prychylno zustrila joho j anhlijska presa, wykluczno do konserwatywnoi. Witajut nowyj uriad, chocz i z dejakymy zasterezenniamy, i moskowski „Izwiestija“.

Na prezydenta francuzkych Nacjonalnych Zboriw zamist Auriola obrano pry pidtrymci komunistiw lidera francuzkych radykal-socijalistiw Eduarda Herriot. 549 holosamy pry 68 tych, szczo utrymalysia, Nacjonalni Zbory wyslowyly dowirja, premjer-ministrowi Ramadier. U swoij promowi, jak podaje agentstwo DENA, Ramadier, widznaczywszy, szczo Francija prahne myrnoho spiwzyttia z inszymy narodamy, wyslowyw hotowist ii daty Wietnamskij respublici nezaleznist pry umowi unii z Francijeju. Razom z tym win hostro zasudyw powedinku wietnamciw i cilkom wyprawduwaw wojenni dii francuzkoho, uriadu. Zajawyszy, szczo nowyj uriad prodowzuwatyme zahalnu polityku Bluma, Ramadier pidkreslyw potrebu planowoho hospodarstwa j stabilizacii zarobitnioi platni.

Za joho slowamy, z 1 bereznia bude skasowano wymohu uriadowoho dozwolu na wydannia nowych hazet i bude ponowleno pownu swobodu presy.

Останні звідомлення

Bezpanski zemli i majno dla skytalciw

WASHINGTON (DENA-Reuter) Wysoki urjadowci amerykanskoi wlady studijujut teper plan, zhidno z jakym, bezpanski zemli ta niczyje majno w amerykanskij zoni Nimeczczyny „u znacznij kilkosty“ maly b buty widdani skytalciam (DP). Tak skazaw u piatnyciu 24 sicznia minister justycii Tom Clark predstawnykam presy. Clark dodaw, szczo pro taki plany w inszych okupawonych zonach Nimeczczyny jomu newidomo.

Zajawa premijera Ramadier

PARYZ (DENA-Reuter). „Metoju mojoho urjadu je prodowzuwaty polityku Leona Bluma“, zajawyw nowyj francuzkyj premijer-minister Paul Ramadier u swoij radiopromowi do francuzkoho narodu, wyholoszenij w piatnyciu 24-ho sicznia uweczeri. Premijer zapowiw hostru borotbu iz spekulantamy, bo Francija perebuwaje w chaosi inflacii i borotba z neju je osnowne zawdannia urjadu. Urjad wystupatyme proty wysokych cin, bo towar musyt wyjty na normalnyj rynok.

Narady nimeckych premijer-ministriw z wijskowymy gubernatoramy

DÜSSELDORF (DENA). Z nahody zustriczi zastupnykiw wijskowych gubernatoriw brytijskoi ta amerykanskoi okupacijnych zon, heneraliw Claya ta Robertsona, nimecki premijer-ministry ta dostojnyky obydwoch zon widbuly swoi spilni narady. Holowoju narad buw premijer dr. Rudolf Amelunxen. Na perszomu plani konferencii znajszlysia sprawy procharczuwannia j hospodarstwa. Holowy nimeckych urjadiw szcze raz pidkresleno zwernuly uwahu na wymohu zwilnennia wijskowopolonenych. Obhoworeno tez pytannia parlamentarnoi spiwpraci obydwoch zon.

Moskwa hluzuje z zajaw Churchilla

MOSKWA (DENA-Reuter). Moskowska hazeta „Nowoje Wremia“ tyznewyk dla pytan miznarodnioi polityky prynosyt statiu, w jakij pysze, szczo stworenyj Winstonom Czerczilem Komitet Objednanoi Ewropy pid swoim praporom kryje taki sami plany tak zwanoho Zachidnoho Bloku, jaki wze widomi z dawniszych wystupiw brytijskoho polityka. Ce namahannia zmontuwaty protysowjetskyj blok, jakyj stworyw pisla perszoi switowoi wijny Aristyd Briand. Jakszczo z dejaki czleny Komitetu namahajutsia perekonaty opiniju w tomu, szczo Czerczilіw Komitet szukaje pidtrymky i sympatij SSSR, to ce tilky pusta balaczka.

Zhidno z powidomlenniam DENA-Reuter, czleny arabskoho „Wysokoho komitetu w Palestyni“ wyichaly do Londonu na palestynsku konferenciju, de majut obstojuwaty „pownu nezaleznist Palestyny“.

Herbert Hoover prybude znow do Nimeczczyny

Kolysznij prezydent szukatyme planiw widbudowy

Jak powidomyly z Washingtonu, amerykansky uriad zwernuwsia do kolyszniohо prezydenta USA, Herberta Hoovera, z prochanniam wyichaty do amerykanskoi ta brytijskoi zon w Nimeczczyni dla toho, szczob schwalyty tut produkciju charcziw. Hoover, jakyj neszczodawno w charakteri holowy Komitetu dla borotby z holodom objichaw swit, zajawyw, szczo i na cej raz pryjmaje zaproszennia prezydenta Trumana i bude w Nimeczczyni doslidzuwaty charczowe polozennia ta inszi hospodarski problemy. Swoju podoroz Hoover zaczne wze w kinci nastupnoho tyznia. Win widwidaje takoz Awstriju.

Herbert Hoover (DENA)

Predstawnykam presy Hoover zajawyw, szczo metoju joho ewropejskoi podorozi je znajty taki metody, jaki dozwolyly b zmenszyty opodatkuwannia amerykanskoho hromadianyna. Nimeckyj narod zmoze sebe procharczuwaty sam lysze za dwa-try roky. Tut ne jdetsia pro dostawu charcziw na najblyzczi misiaci, lysze pro te, szczob wyrobyty prohramu na daleku metu. Hoover bude namahatysia rozwynuty 2 abo 3 ricznyj plan, jakyj dozwolyw by amerykanciam zaoszczadyty 300 milioniw dolariw ricznych podatkiw, potribnych dla wderzannia nimeckoho narodu pry zytti.

Hoover prybude do Ewropy w towarystwi generalnoho sekretara Miznarodnioho Urjadu Procharczuwannia, Pardenista A. Fitzgeralda. Win widwidaje takoz London i Italiju.

Криза в Европі

Міжнародній політичний огляд

Центром світового політичного життя на минулому тижні стала Европа. Політична атмосфера її була дуже розпечена. Лондонська конференція заступників міністрів закордонних справ, англо-французька угода, створення Комітету „Сполучених Штатів Европи“, вибори в Польщі, урядові кризи у Франції, Італії та Греції — усе це давало багату поживу для політичних пристрастей европейців.

Особливо знаменитими треба визнати урядові кризи, що одночасно сталися в трьох країнах. Тяжко пояснити це якоюсь простою випадковістю, а не якимись спільними загальноевропейськими чинниками. Де ж їх шукати? Не буде помилкою, здається, відповісти, що першопричиною всіх цих криз є підтримуваний зі Сходу міжнародній комунізм, який перейшов у наступ за бодай часткове завоювання в Европі державної влади, і породжена ним сила спротиву. Такий висновок дає аналіза цих криз.

Так, у Франції, де комуністи досі не спромоглися захопити владу, вони докладали всіх сил, щоб більше виграти в останньому турі політичної гри — при утворенні нового кабінету. Як крайня партія, не маючи шансів на комуністичний уряд, вони разом з більшістю інших партій підтримували ідею коаліційного уряду. Та їх не задовольняли навіть портфелі міністрів оборони й праці, вони вимагали собі ще й таких важливих постів, як міністра внутрішних і закордонних справ. Проти цього заперечували і нині МРП. Така поведінка комуністів стала головною причиною минулої урядової кризи у Франції.

Діяльністю крайніх лівих елементів слід пояснити й урядову кризу в Італії. Італійський прем'єр-міністер де-Ґаспері як причину демісії уряду називає розкол соціялістичної партії, демісію міністра закордонних справ Ненні й поведінку інших партій. Тим часом розкол італійської соціялістичної партії стався під тиском комуністичної, що прагне втягти соціялістів у свою орбіту. Частина соціялістів піддалася під цим тиском, а нового генерального секретаря соціялістичної партії Бассо вважають за прихильника злиття соціялістів та комуністів. Реакція на цей рух не тільки спричинила розбиття партії, вона вийшла за її межі, захитала інші партії, викликала демісію Ненні, а тоді й усього уряду.

Так само й грецький прем'єр Тсалдаріс пояснює свою демісію ситуацією, створеною в Греції в наслідок „чужоземного втручання і діяльности крайніх лівих“. Ясна річ, Тсалдаріс має тут на увазі болгарських, югославських та альбанських комуністів, що за допомогою свого могутнього протектора ведуть наступ на Грецію, підтримувані в середині країни „п'ятою колоною“ з грецьких комуністичних та прокомуністичних елементів.

Не дивно й те, що жертвами кризи, об'єктами наступу стали саме Франція, Італія та Греція. Адже, наступаючи на Европу, комунізм, природно, іде шляхами найменшого опору, а такі шляхи легше стеляться там, де ґрунт для них уже підготовано тяжкою економічною кризою, зубожінням мас, їх нижчим культурним і життєвим рівнем. А такими і є якраз Італія та Греція, а умовно й Франція, бо хоч культурно-життєвий рівень її людности завжди був дуже високий, проте саме вона гостріше відчуває той занепад, до якого штовхнула її

(Далі на другій сторінці).

W Bratyslawi widbuwajetsia proces proty kolysznioho prezydenta Slowaczczyny, o. Tiso. Switlyna, szczo ii beremo z odnoho paryzkoho wydannia, pokazuje moment, koly sud pereslucbuje Tiso.

Ашаффенбурґ зустрічає дорогого гостя

Голова Українського Допомогового Комітету в Америці, д-р. Галан між українськими скитальцями

Українські скитальці з не абияким хвилюванням та зацікавленням стежать за всіма американськими часописами, де висвітлюється активна діяльність наших заокеанських братів щодо полегшення остаточного вирішення долі українських збігців на чужині. Не раз українська еміґрація в Европі мала змогу особисто зустрічатися з представниками заокеанських українців, як от: д-ом Кушніром, сотником Панчуком та іншими.

15 січня ц. р. українська громадськість Ашаффенбурґського осередку мала щасливу нагоду привітати у великій залі табору „Ляґарде“ Голову Українського Допомогового Комітету в Америці **д-ра Галана.** На зустріч прибули представники різних організацій та інституцій всього українського осередку. Лідер Обласного Представництва Української Еміґрації п. Орелецький в короткому слові щиро привітав від імени всього українського громадянства шановного гостя з-за океану д-ра Галана. Духова оркестра табору „Ляґарде“ заграла на честь гостя привітального марша та „Многая літа“.

Голова УДК Америки д-р Галан передав сердечне привітання всім присутнім від українців Канади й Америки. По вступному слові д-р Галан у своїй доповіді підкреслив, що українці Канади й Америки щоденно думають про братів-скитальців і стараються допомогти їм усім, чим тільки можна.

В Европі д-р Галан відвідав багато місцевостей і досить докладно обізнався з життям і потребами українських скитальців. Відвідав українців в Австрії та Італії, де еміґрантам живеться тяжче, аніж в інших країнах західньої Европи. В Австрії деякі табори передано вже в розпорядження австрійської державної влади, від якої українці дістають харчі і зобов'язує їх до праці, хоч до цього часу все це провадиться під загальною контролею американської військової влади. Імовірно, що в найшвидшому часі українців з Італії та з Австрії вивезуть до Франції, Бельгії або до Американської зони Німеччини.

— Дуже втішно, — зазначив у доповіді д-р Галан, — що в усіх майже таборах серед українців розгорнуто громадське життя, різні майстерні, школи, курси, церкви, мистецькі ансамблі та гуртки.

Правне становище скитальців остаточно не вирішене. Допомогові Комітети Америки й Канади докладають усіх сил, щоб цю справу представити перед ОН та вплинути на неї, щоб надати українським збігцям певних прав на переселення, що мусить цілком залежати від волі і бажання нас самих.

Є добрі дані на те, що правне становище буде вирішене позитивно протягом якихось 2-3-х місяців.

Щодо масового переселення — це все поки що лишається теорією. Це питання, певно, може вирішитися не раніше від пів до одного року.

По доповіді представникові УДКА присутні подали чимало питань з різних ділянок культурного й громадського життя, на які д-р Галан дав вичерпуючі відповіді. Один з присутніх подав цікаве питання такого змісту:

— Якщо українським скитальцям пощастить переїхати до Америки або Канади, чи не станеться прірви між ними і українцями з-за океану? Цебто, наскільки високо стоїть національна свідомість серед українців Америки й Канади?

На це д-р Галан відповів так:

— Прірви між українцями з Европи і українцями з Америки бути не може. Вся та праця, що провадиться серед американських українців, свідчить про те, що національна свідомість їх не згасає і не гине. Але зважаючи на те, що одні і другі українці жили і виховувалися зовсім у відмінних умовах, різниця в поглядах з різних питань цілком можлива. Але вона не творить жадної небезпеки. Серед самих українців-американців багато людей з відмінними поглядами, але вони, виховані в насправді демократичних умовах, не ворогують між собою, а почувають себе громадянами одної країни. В англо-саксонських народів витворилась така традиція, що в кожного громадянина не може бути розходжень між словом і ділом. Серед слов'янських народів помічається навпаки: слово далеке від діла, як небо від землі. Українці Америки й Канади великою мірою перейнялися цими англо-сакськими звичками й традиціями. Вони національно свідомі, вони патріоти, але патріоти практики, що не вдовольняються одними патріотичними жестами, а прагнуть до синтези теорії й практики. Все це не може творити прірви між нами, а спричинить до потреби взаємопізнання, взаємозрозуміння.

Втішно й радісно було слухати гостя з-за океану. Якимсь свіжим подихом віяло від його слів. Барви української душі бреніли в кожному слові його мови. Якоюсь простотою людини високої культури нового демократичного світу віддзеркалювалися думки в рідних словах брата з-за океану. Такої зустрічі на чужині українським скитальцям не забути ніколи.

М. Сніжинський

Неділя

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Contents:

26-th January 1947

Czy ichaty do Belhii?

Rozpowid ukrainskoho likarja-skytalcia korespondentowi «Nedili«

U widomomu amerykanskomu wojackomu szczodennyku „The Stars and Stripes“ wid 27. hrudnia mynuloho roku pomiszczena na perszomu misci perszoi storinky cikawa stattia: amerykanske zonalne prawlinnia dohoworylosia z belhijskym uriadom pro te, szczo w najblyzczych misiaciach wyide z taboriw DP amerykanskoi zony 20 000 robitnykiw do praci w kopalniach wuhilla w Belhii. Ci robitnyky razom z rodynamy jakych 70 tys. osib, — maly b buty zriwniani szczodo platni, charczowych prydiliw, prymiszczen, umow praci ta suspilnoi opiky z belhijskymy towaryszamy po szachti; pisla 4—5 lit womy distaly b awtomatyczno belhijske hromadianstwo. Krim cioho umowa zasterihaje, szczo praciujuczi DP matymut prawo koznoczasno wyichaty do inszoi krainy, czy to repatrijuwatys.

Jakby my mohly wpowni wiryty „Star and Stripes“, mozna bulob z cijei ii informacii tilky radity. Sprawa dalszoho perebuwannia DP w taborach uskladniujetsia z koznym dnem wse bilsze. I nedaleka likwidacija UNRRA, i poslidownyi natysk repatrijacii, szczo wyjawlajetsia m. i. u postijnomu perekyduwanni ta rozbywanni taboriw, i wsiaki komisii — wse ce bje sylno po sucilnosti ta orhanizowanosti DP i zwodyt ich do zalakanoi, nepewnoi za swoje zawtra hromady. Z druhoho boku bezperspektywnist ta poczuwannia bezzachysnosty i szczoraz hirszi umowyny zyttia stworiujut plidnyj grunt pid moralnyj zanepad i rozklad. Postawlennia emigrantiw u stanowyszcze pownowartnych ludej, swoja pracia, chata j zabezpeczene najblyzcze majbutnie — czoho todi szcze wymahaty b, jakby mozna bulo wiryty wistkam amerykankoi wojackoi hazety...

Ale, na zal, ce daleko ne tak. Belhija, chocz i widdalena wsioho kilka hodyn pospisznoi izdy, kraina — welmy daleka czuza i dywna. Zwjazok z neju takyj ze wazkyj, jak z Awstralijeju ,czy Ekwadorom. Wistok zwidty nijakych, wjizd i wyjizd — duze utrudnenyj.

Ta malo cioho. Nam na dniach dowelosia howoryty z ukraincem likarem, szczo ledwe „wyrwawsia“ z „hostynnosty“ tijei krainy socijalizmu, szczo metodamy nahaduje wse ale ne demokratiju. Wyrwawsia z eszelonu, pryznaczenoho do nasylnoi repatrijacii, z eszelonu, szczo ichaw na schid, z eszelonu, sformowanoho rizkym, jakszczo ne wzywaty slowa nesamowytym, sposobom policijnoi wlady.

Bulo ne pid sylu ochopyty cijeju stattej u wse, szczo nam rozkazala cia intelihentna, czesna i bystra ludyna pro Belhiju. Szczo walonci i siohodni nenawydiat daleko kulturniszych i solidniszych wid nych flamandciw, szczo odni i druhi nenawysno stawlatsia do czuzynciw i majut dla nych tilky najczorniszu praciu sluznyc dla zinok ta wantaznykiw i szachtariw dla muzczyn, szczo w cilij Belhii malo chto znaje, szczo take ukrainska problema i szczo u swoij prymitywnosti, Belhijec wwazaje ukraincia- emigranta za woroha alijantiw ce zahalno i dawno diwomi reczi. Ale szczo Belhija repatrijuje prymusowo — ce szczos nowe, chocz zresztoju dla toho, chto zyw i obserwuwaw ciu krainu, zowsim ne taka nespodiwanka.

Bo os szczo opowidaje nasz zemlak:

Do Belhii pryichaw win u trawni m. r. legalno na osnowi dozwolu z wizy belhijskoi wlady, w jakoi zachody w cij sprawi robyla joho sestra i szwager, — ludy, jaki w Belhii zywut uze kilka lit. Pryichawszy, ne maw trudnoszcziw z prypysom, bo ich nemaje nichto. Trudnoszczi poczynajutsia z momentu, koly chcczete osisty na postijne perebuwannia. Takoz z praceju ne bulo wazko; pracia czornorobiw, dwyhariw, szachtariw dla czuzynciw je zawzdy. Nasz znajomyj praciuwaw za protekcijeju szwagera razom z nym u sklanij huti, pry czomu buw transportowym robitnykom: obydwa dwyhaly cilyj den welytenski wystawowi szyby z cholodilni fabryky do magazynu. Zaroblaly po 5 i $5\frac{1}{2}$ tys. frankiw misiaczno. Jaka ce wartist?? Obid kosztuje 50—60 fr. czolowicze wbrannia — 10 000 fr. Szachtari distajut 6—7 tys. fr. u misiac.

Ale nasz znajomyj zyw, praciuwaw, ne zhaduwaw, szczo win likar, bo ne bulo komu. Pry sestri, szczo wela kuchniu, ne brala za meszkannia, prannia i obsluhu, mozna bulo deszczo zaoszczadyty, zhodom kupyty trochy bilyzny, czerewyky, kapeluch — reczi, wid jakych DP poczynajut powoli widwykaty. Pracia-bula wazka, ale z ne taka, szczob uweczeri ne pity do kina, ne pobaczytys z zemlakamy w ukr[illegible]mu Komiteti.

Ukrainciw u Belhii, a szczonajmensz u widstalij fanatycznij i czwankuwatij Walonii oficijno nemaje, chocz ukrainskyj Komitet je i za powne wyznannia swoje bezupynu ta bezwyhladno zmahajetsia. Ta i sam Komitet duszytsia w umowynach belhijskoi dijsnosty. Na 5—6 tys. ukrainskoi nowoi emigracii, szczo ii naczyslajut u Belhii, Komitet maw do lystopada m. r. wsioho szczos ponad 600 czleniw. „Prymiszczennia“ Komitetu — malenka kimnatka za pidriadnoju kawarneju, czerez jaku musysz prochodyty i w jakij sydyt chto zna szczo, moze j desiatok agentiw. Tut i sluzbowec i maszynistka i redakcija „Wistej“ i dary z-za okeanu i wreszti ludy, szczo pryjszly za poradoju, czy z podiakoju. Jakes normalne orhanizacijne zyttia w tych umowynach wykluczene i ce widczuw nasz informator najprykrisze 1 lystopada, koly z Brusselu ta okolyci do domiwky zijszlosia 40—50 osib; wid toho stalo tisno i duszno, a dopowidacz wyprawduwawsia u swiatkowomu referati, szczo nemozlywistju bulo znajty bilszu zalu. Promowu perebywaw homin z susidnoi kawarnianoi zali, a prospiwana „Czerwona kalyna“ w tych umowynach zazwuczala disonansamy. Ta, moze, ce buw widirwanyj fakt, odyn z tych, szczo traplajutsia i w najkraszczych ustanowach. Bo Komitet, a zokrema joho reprezentatywnyj (i z dobrymy znajomstwamy w belhijskych kolach) holowa p. Hrab, dosi dijaw, interewenjuwaw, pomahaw u bezliczi wypadkiw.

Ale kilka misiaciw tomu i w praci belhijskoho Komitetu pryjszow zanepad. Joho spryczynyla cia sama hrupa, szczo j u nas rozchytuje orhanizowane zyttia. Dosi toho jawyszcza u Belhii ne bulo. Ale koly pry ichaw pan St. i poczaw nackowuwaty odnych na odnych — i bez cioho slaba ukrainska kolonija w cij kraini rozdwoilasia, a posijane zerno nezhody wze dije. Resztu dokonuje molodyj p. Pr., szczo jakyms czynom propchawsia w sekretari Komitetu i wede jawno sowju partijnu polityku, widsztowchujuczy resztu hromadian wid praci ta orhanizacii wze odnijeju swojeju hruboju powedinkoju.

Ta ce tak mymochodom, wernimos do dijsnosty, sered jakoi Komitet musyt praciuwaty i jaka stawyt do nioho hostri wymohy. A cia dijsnist taka:

Odnoho dnia — 6 tyzniw tomu — do naszoho informatora prychodyt na kwartyru policyst. Nakazuje zabraty pryladdia do holennia i jty z nym. Setra ide z bratom, ale u prezydii policii ich rozjednujut i bilsze wony ne baczatsia. Naszomu likarewi zajawlajut, szczo win polak i szczo poide do Polszczi najblyzczym transportom, a do toho czasu bude u wjaznyci. Nijakych zapewnen ta wyjasniuwan, szczo win ukrainec i szczo jomu do Polszczi ne maje ni ochoty ni hluzdu ichaty, ne sluchajut. Wyriszuje kolysznie zholoszennia w policii, szczo win b. polskyj hromadianyn, a tak napysaty musiw, bo inaksze was nehajno zwjazujut z sowietskymy opikunamy.

Pisla 10-dennoi wjaznyci, pidczas jakoi nasz znajomyj daremno namahawsia i prosyw, szczob chocz podaly jomu w podoroz joho z i nym ze wazko zarobleni reczi ta hotiwku, joho odnoho ranku wywezly i z kilkoma sotniamy podibnych „dobrowolciw na praworot do batkiwszczyny“, wsadyly pid eskortoju policii do pojizda, a poizd pid ochoronoju spriamuwawsia czerez Aachen i anhlijsku zonu w Polszczu. Sestra naszoho informatora wzywala wsich zachodiw ta protekcij (nawit odnoho z jepyskopiw-belhijciw), szczob jij dozwolyly pobaczytys z bratom ta peredaty jomu bilyznu j odezu, ale bez uspichu. Dobre, szczo w sestry zberehlysia reczi i hroszi naszoho likaria, bo inszi towaryszi, „podorozi na rodinu“ lyszyly swoju hirko zaroblenu mizeriju prosto w bolhijskych rukach, otze i na propaszcze.

Nasz znajomyj maw wse z taky szczastia. Stara lehitymacija z odnoho ukrainskoho taboru w amerykanskij zoni dopomohla jomu wyjasnyty swoju nacjonalnist w anhlijskoho starszyny na postu w Aacheni i toj pisla rozmowy z wijskowym anhlijskym prokurorom, zwilnyw joho z prymusowoho transportu. Odnoho dnia win tak i zjawywsia w tabori, z jakoho piw roku tomu wyichaw: todi radiw, szczo ide do Belhii, a teper, zalyszyw u nij misiaci potu i hariwky, a do toho z hotiwku i nawit ti reczi, jaki prywiz buw iz soboju.

Czy znaly pro cej ta inszi podibni wypadky, pro widnoszennia belhijciw do DP ta pro nowomodni transporty z Belhii na „rodinu“ sygnatari dohoworu w sprawi 70 tysiacz emigrantiw do tijei krainy — nam ne widomo.

Praciuwaty my choczemo, wmijemo i budemo. Ale naszu praciu nasz pit i zdorowja widdamo tilky takij kraini, jaka pryjme nas po-ludianomu i jaka wwazatyme nas za swoich pownoprawnych meszkanciw i spiwhromadian. Zabahato i zadoroho platymo za doswid z Belhijeju, szczob i na cej raz powiryty w ii chocz i jaki prynadlywi zaprosyny.

A. K.

Zustricz Jepyskopa Buczka z Mytropolytom Ilarionom

(Wlasna korespondencija „Nedili“ z Paryza)

Ukrainci Szwajcarii i Francii maly zmohu w ostannich dniach hrudnia hostyty w sebe dostojnoho hostia, Preoswiaszczennoho Jwana Buczka, szczo prybuw do nych z doruczennia Papy. Dostojnoho hostia prywitaly w szwajcarskomu Berni: Apostolskyj Wizytator na Franciju i Angliju, o. mitrat Perridon, o Iwan Bugera, jak paroch, ta dr. Halan, Holowa Ukrainskoho Objednanoho Komitetu z Piwnicznoi Ameryky, szczo jakraz tam perebuwaw. Wladyka widwidaw Ukrainskyj Komitet, widprawyw torzestwennu Sluzbu Bozu, rozmowlaw z wirnymy i widwidaw prawoslawnoho Mytropolyta Ilariona (Ohijenka) ta Apostolskoho Nuncija. Czerez Zenewu Preoswiaszczennyj Buczko wyichaw do Paryza na striczu z ukrainskoju kolonijeju. Wladyka Buczko imenowanyj hreko-katolyckym jepyskopom Zachidnoi Ewropy z osidkom w Rymi (m)

Криза в Европі

(Закінчення із 1-ої сторінки).

війна. Те саме спостерігаємо й скрізь. З більших держав Південної Америки надходять теж невеселі чутки; найгіршим є економічний стан у Бразілії з її знеціненою валютою, — і саме в Бразілії комуністична партія вперше в Південній Америці здобула на недавніх виборах перемогу.

Атмосфера політичних і економічних криз зависла над Европою, руїнницькі сили підкопують европейські підвалини. Та кожна дія має свою протидію. Наступ комунізму змушує „буржуазну демократію“ мобілізувати й гуртувати свої сили, переходити в контрнаступ. В заокеанських країнах він часом набирає форм відкритої антикомуністичної боротьби. Під впливом виборчої перемоги бразілійських комуністів у Південній Америці посилюються змагання до створення міжнародньої південно-американської унії боротьби з комунізмом, до якої радять приєднатися США і деякі їх політичні діячі, а уряд Параґваю має запровадити спеціяльний антикомуністичний закон. Европейська демократія не вдається до таких засобів, вона озброюється проти самих чинників політично-економічної анархії, намагається вживати проти неї запобіжних заходів, вступає на шлях взаємного порозуміння і кардинального поборення господарських труднощів.

З цього погляду дуже показовим є в принципі укладений в Лондоні договір між Англією та Францією. Його вітає майже вся світова преса. Лише СССР готується до обвинувачення в здійсненні „аґресивного Західнього бльоку“, „забувши“ про справді створений ним великий Східній бльок. Тим часом цей договір не передбачає ніякого бльоку, тим більш аґресивного. Мета його — мати мир і безпеку, ґарантувати спільну оборону від можливої в майбутньому німецької аґресії. Побудований на базі Хартії ОН, він не скерований ні проти СССР, з яким Англія уклала відповідний договір ще 1942 р., а Франція — в грудні 1944 р., ні проти США, з якими ні Франція, ні тим більше Англія не мають істотних розбіжностей в закордонній політиці. Навпаки, розширюючи коло міжнародньої згоди, договір сприяє справі загального миру, зокрема торує шлях до легшого порозуміння на майбутній московській конференції. Крім того, він полегшує і господарську відбудову обох країн, господарства яких становлять важливі складові частини загальноевропейської економіки. Та при всьому тому не можна заперечувати і певного ідеологічного змісту цього договору. Без сумніву, він є заслугою Блюма й усієї французької соціялістичної партії, ідеологічно близької до англійської лейбористської; символом певного зближення обох країн на базі здорового конструктивного демократизму. І в цьому зокрема його велике значення.

Другим чинником, що може позитивно вплинути на усталення миру й політично-економічне становище Европи, є лондонська конференція заступників міністрів закордонних справ. Робота її ще як слід не розгорнулася. Совєтський представник Гусєв, висловивши сумнів, що його уряд зможе найближчим часом подати проєкти мирових договорів з Німеччиною і Австрією, обмежується участю в обговоренні проєктів інших держав. Фактично на конференції покищо чути лише голоси США, Великобританії та Франції. Характеристичним є те, що Франція, яка раніше не погоджувалася на створення тимчасового німецького уряду, тепер заявляє, що не заперечуватиме проти цього. Більша примирливість Франції на цій конференції, можливо під впливом англо-французької угоди, нібито стала фактом.

Спробою забезпечити мир в Европі і вивести її з глухого кута політично-економічної кризи є і заснування в Лондоні Комітету „Сполучених Штатів Европи“ на чолі з колишнім англійським прем'єром Черчілом. Комітет не є урядовим, але має офіційний характер і об'єднує в собі представників усіх партій і Церков. У створенні европейської Унії він бачить передусім припинення воєн в Европі і перший крок до організації світового уряду, що має покласти край війнам взагалі. Комітет підкреслює, що він створений в рямцях Хартії ОН, немає ніяких аґресивних плянів і передбачає приязнь і співпрацю Унії з усіма державами, зокрема з США і СССР. Не зважаючи на популярність ідеї такої Унії в передових колах европейської громадськости, вона зустріла звістку про створення цього Комітету по-різному: то позитивно і навіть захоплено, то з певною обережністю й недовір'ям, а то й неґативно. Ліві партії заперечують проти проєкту, боючися „право-клерикального“ духу Комітету. Франція, не бажаючи остаточно втратити становище великодержави, висловлюється проти створення Унії. Особливо ж гостро виступає проти неї СССР. Як пишуть московські „Ізвестія“, в проєкті „під гучними фразами про ідеали старої культури й християнства“ ховаються, мовляв, імперіялістичні зазіхання Великобританії. Так чи інакше, зерно здорової ідеї кинуто в европейський ґрунт.

К. Б.

Ukrainskyj Komitet w Kytai

zertwuje na dopomohu skytalciam w Ewropi

Jak powidomlaje ukrainska presa z Ameryky, w Kytai je tez ukrainci i wony pamjatut za swoich bratiw-skytalciw w Ewropi. „Ukrainskyj Dopomohowyj i Predstawnyczyj Komitet“ w Szanghai nadislaw znow do Niu-Jorku zertwu w kwoti 50 dolariw na dopomohu skytalciam w Ewropi. Ce wze tretia posylka hroszej wid toho komitetu, a zahalom kytajski ukrainci zibraly wze 300 dolariw na dopomohu skytalciam. Adresa naszoho Komitetu w Kytai taka: Ukrainian Representative Comittee-Post Office, Box 4098, Shanhai, China.

Kanada wysylaje imigracijnych inspektoriw

Jak powidomlaje Winnipezkyj „Nowyj Szlach“, kandskyj minister resursiw ta imigracii Glen proholosyw, szczo z kanadijskyj urjad wyszle w Ewropu swoich imigracijnych inspektoriw, jaki nahladatymut nad emigrantamy, szczo wyizdytymut do Kanady. Taki kanadijski imigracijni stanyci budut w Paryzi, Brusseli, a dali w mistach Haag, Oslo, Kopenhagen i Antwerpen.

Kanada mala taki imigracijin inspektoraty w Ewropi pered wijnoju. Z wybuchom wijny ich likwiduwaly.

Stalin ne bazaje wyminy oficeriw z Brytanijeju

MOSKWA (DENA-Reuter). Generalissimus Stalin zajawyw brytanskomu feldmarszalu Montgomery pid czas joho nedawnich widwidyn u Moskwi, szczo win ne wwazaje teperisznioho momentu widpowidnym dla wyminy sowjetskych ta brytijskych uczniw oficerskych szkil. Koly-jak podaje Tass feldmarszal chotiw pohoworyty pro ciu sprawu szyrsze, Stalin widpowiw, szczo wsiaka toho rodu wymina mohla b buty pojasniuwana jak wojenna pidhotowka.

Wyslidy polskych wyboriw

Mikolajczyka spychajut do roli neznacznoho opozycjonista

Ostatocznych danych pro naslidky wyboriw do polskoho parlamentu dosi szcze ne opublikowano. Heneralnyj komisar u sprawach wyboriw obiciaje opublikuwaty ich ne piznisze 31. sicznia. Za tymy nepownymy danymy, szczo ich podaje agentstwo DENA, na wyborach, jak ce bulo widomo napered, peremih uriadowyj blok, szczo distaw 383 miscia (za inszymy danymy 327). Z inszych partij oderzaly: selanska partija Milokajczyka 27 (24) misc, katolycka robocza partija — 17 (7), nezalezna selanska partija — 13 (7), inszi — 4 (7) miscia. Wid Warszawy, miz inszymy, obrano do parlamentu prezydenta Bieruta j Mikolajczyka. W uriadowych kolach wyslowlujut powne zadowlennia z naslidkiw wyboriw, widznaczajuczy duze wysokyj procent tych, szczo wzialy w nych uczast, i zabezpeczenu wyborciam swobodu. Dwoch amerykanskych zurnalistiw, szczo bazajuczy perewiryty ciu „swobodu“, pryichaly do Widzislawa bila Krakowa, zaaresztuwaly; ich zwilneno lysze nastupnoho dnia po wyborach.

Jak pojasnyw odyn wysokyj polskyj uriadowec, partii demokratycznoho bloku ne majut namiru zaproszuwaty do uczasty w nowomu polskomu uriadi selansku partiju Mikolajczyka. Prote, mozlywo, szczo inszi opozycijni partii budut dopuszczeni do cioho. (DENA-Reuter).

Podii *mynuloho tyznia*

Kabusa zasudzeno do straty

W Stuttgarti zakinczywsia proces hrupy nimeckych nacystskych terorystiw na czoli z kolyznim esesiwcem Kabusom, jaka 19 zowtnia mynuloho roku majze odnoczasno kynula bomby w prymiszczennia sudu w Backnang i wjaznyciu ta sztab wijskowoi policii u Stuttgarti. Kabusa zasudzeno do straty, resztu obwynuwaczuwanych — na rizni terminy uwjaznennia.

Transportnyj strajk w Londoni zakinczywsia

Z Londonu powidomlajut pro prypynennia tam strajku transportowych ta portowych robitnykiw, szczo trywaw majze dwa tyzni. Nowoobrana industrijalna rada, skladena nariwno z predstawnykiw pidpryjemciw i robitnykiw, poczala obhoworiuwaty wymohy szoferiw, zokrema pro zaprowadzennia 44-hodynnoho roboczoho tyznia i nadannia prawa nad dwotyznewu oplaczuwanu widpustku.

Amerykanske ministerstwo oborony

Washington (OIC). Zhidno z powidomlenniam Biloho Domu, miz prowodom amerykanskoi armii ta floty dosiahnuto pownoi zhody szczodo objednannia amerykanskych zbrojnych syl w odnomu ministerstwi nacjonalnoi oborony. Widpowidnyj zakonoprojekt bude nazebarom podano na rozhlad Kongresowi.

De Gol widmowywsia wid ordenu

Zhidno z powidomlennniam DENA-Reuter, heneral de-Gol, nahorodzenyj razom z Churchilom (Czerczilom), Stalinym i Rooseltom najwyszczoju francuzkoju wijskowoju widznakoju, widmowywsia pryjniaty ii, zajawywszy, szczo ne moze riwniaty swoich wojennych zasluh z tym, szczo zrobyly inszi troje nahorodzenych i szczo win radsze prysluzywsia batkiwszczyni jak derzawnyj dijacz i polityk.

Moskwa wdowolena wyslidamy piatyriczky

Jak podaje agentstwo DENA, sowietskyj uriad cilkom zadowolenyj zahalnymy naslidkamy perszoho roku nowoi piatyriczky jak w promyslowosti, silskomu hospodarstwi j transporti, tak i w dilanci praci. Uriadowyj zwit zaznaczaje, szczo zahalna produkcija SSSR w 1946 r. na 20% perewyszczyla produkciju 1945 r. Iz 28 riznych haluzej promyslowosty, za twerdzenniam sowietskoho uriadu, polowyna perewykonala swij wyrobnyczyj plan, a polowyna nedowykonala. Najnyczyj pokaznyk (77% planu) dalo wyrobnyctwo silskohospodarskych maszyn. Ci dani ne stosujutsia wijskowoi promyslowosty.

Amerykanci pro Saarsku oblast

U zwjazku z zazichanniamy Francii na Saarsku oblast i tym welykym znaczenniam, jake, bezpereczno, matyme ce pytannia pry ukladenni myrowoho dohoworu z Nimeczczynoju, dosyt cikawymy je wrazennia, szczo ich sprawyw cej kraj na korespondenta amerykanskoho agentstwa „United Press“.

„Poriwniano zi spiundrowanoju i majze mertwoju Nimeczczynoju, — pysze korespondent -Saarska oblast zdajetsia oazoju myru“. Misiacznyj wydobutok wuhilla, szczo 1936 r. stanowyw 1 mln. tonn, a w serpni 1945 r. znyzywsia do 42 tys. tonn, teper wynosyt 900 000 tonn. Majze dosiahly peredwojennoho riwnia takoz kryceobrobna, keramiczna j sklana promyslowist. Skriz dajetsia w znak szwydkyj rozwytok hospodarstwa. Na wulyciach wpadajut w oko riznomanitni towary, jakych nema w Nimeczczyni. Produkty na kartky wydajutsia pownistiu j bez zapiznen. W oblasti wychodyt 5 szczodennych hazet, dwi sportowi j kilka zurnaliw.

Benzynu wydajut w bilszij kilkosti, i tilky z awtoszynamy szcze tak samo skrutno, jak i wreszti Nimeczczyny. „Najkraszczym dokazom widrodzenia zyttia w Saarskij oblasti zakinczuje korespondent, — je te, szczo tam zowsim nema czornoi torhiwli“.

Pro wse zwidusil

Z dnem 1. siczinia 1947 r. brytijska wuhlewa industrija perejszla iz prywatnych ruk pid uprawlinnia derzawnoho uriadu dla wuhilnych spraw. Predsidnyk brytijskoho sojuzu wuhlekopiw pryobiciaw pownu spiwpraciu hirnykiw pid nowym keriwnyctwom. Odnoczasno zajawyw, szczo uderzawlennia kopalen wuhilla szcze ne oznaczaje, szczo tymsamym bude rozwiazane pytannia nedostaczi wuhilla.

—*—

Jak powidomlaje Holowna Kwatyra amerykanskych okupacijnych wijsk, wprodowz 1946-ho roku pomerly w Nimeczczyni 1202 czleny amerkanskych zbrojnych syl i uriadiw.

—*—

Z Belgradu powidomlajut 25 sicznia, szczo tam stratyly kolysznioho szefa Gestapo, henerala Augusta Meissnera ta dwoch joho spiwrobitnykiw, szczo za czas okupacii wyslaly na smert 150 000 serbiw.

—*—

Zhidno z powidomlenniam z New-Delhi, indijska rada ministriw wyriszyla zrobyty z Indii twerezu krainu, widuczywszy ii ludnist spozywaty alkoholni napoi. Dla cioho wona wyrobyla swojeridnu czotyrylitku, szczo peredbaczaje pidwyszczennia cin na nych wdwoje, zmenszennia prodazu ich szczo roku na 25% i postupowe zbilszennia bezalkoholnych dniw do pownoi zaborony prodazu j spozywannia spyrtowych napoiw na 1 sicznia 1951 r.

—*—

Belgrad (DENA-Reuter). Zhidno z powidomlenniam juhoslowjanskoi agencii Tanjug, wykonano w Belhradi try zasudy smerty na trioch zasudzenych za szpionazu pidsudnych u belhradskomu procesi. Wyrok wykonano pisla toho, jak juhoslowjanskyj sojm widkynuw prosbu pro pomyluwannia.

Zasudzeni, jakych obwynuwaczuwaly za szpionazu w koryst Spoluczenych Derzaw, ce buwszi uriadowci amerykanskoho posolstwa w Belhradi — Milutin Stefanowicz, zurnalist Branko Jawanowicz i 23-litnij buwszyj starszyna juhoslowjanskoi armii Belko Sustin.

—*—

Teheran (DENA-Reuter). Dwadciat czotyry perski dostojnyky, w tomu czysli swiaszczenyky, polityky, buwszi prezydenty ministriw i ministry (w ich prowodi keriwnyk opozycii w perskomu parlamenti dr. Mohammed Mossadegh) zibralysia w koroliwskij palati, szczob zaprotestuwaty pered szachom proty „neswobidnych wyboriw“. Wony domahalysia, szczob szach wystupyw proty premjer-ministra Quaham Sultaneha. Koroliwsku palatu, w jakij buly demonstranty, storozyly widdily wijska j policii. Pryklonnyky Mossadegha stojaly taborom pered palatoju.

Сторінка молодих

Лист до молодих приятелів.

МОЛОДИЙ ЧИТАЧУ! В нас багато говориться про Вас, про молодь. Але робиться для Вас небагато. А тимчасом Ви, сьогоднішня українська молодь, потребуєте багато наполегливої праці і з боку самої себе і з боку старшого громадянства.

Вже друге покоління нашої молоді зросло під звуки бойових сурм, під рев гармат і тріскіт кулеметів, серед згарищ рідних осель і руїни матеріяльних і духових культурних надбань. Безперечно твердий життєвий шлях, що його пройшла наша молодь за стілки років війни й на скитальщині, загартував її. Криваві змагання останніх двадцятькількох років, у яких брав участь теж український народ, дали змогу й старшим річникам нашої молоді взяти активну участь у боротьбі за права рідної країни й нації. Наша молодь засвідчила це геройськими вчинками. Це безперечно позитивний бік воєнного часу.

Але з другого боку воєнний і післявоєнний час та еміґраційні умовини відбилися теж від'ємно на фізичному й духово-моральному стані нашої молоді. Вона зростала часто без батьків, у голоді, холоді й матеріяльних злиднях, у нервовому напруженні, без школи, вона дивилася й переживала всякі страхіття, які несе із собою Молох війни й загальна метеріяльна нужда та деморолізація воєнного й післявоєнного часу. Наша молодь була позбавлена безжурости й сприятливої атмосфери, так потрібної для правильного фізичного розвитку й духового зростання людини в дитячому й юнацькому віці.

Але й серед найбільш ненормальних життєвих умов душа молодої людини залишається в основному однакова. Її завжди відзначає бунтарський дух, високий ідеалізм, бажання пережити щось незвичайне, надмірна чуттєвість і підпадання під хвилеві настрої, врешті найбільш вартісна прикмета — вічна туга й шукання ідеалів, що заставляє молоду людину постійно удосконалювати себе та шукати відповіді на питання, які їй не дають спокою. Коли в нормальних умовах мирного часу це шукання полегшене й проходить безперебійно, тепер воно натрапляє на величезні труднощі, які можуть звести молоду людину на манівці. На жаль деякі групи нашого громадянства несовісно надуживають ці анормальні відносини й природний гін молоді до шукання життевої правди та використовують їх для своїх вузьких цілей, не дивлячись на то, яку велику кривду роблять тим молоді й нації.

Після війни запанувала не так духова, ідеологічна й світоглядова порожнеча, як це дехто твердить, а радше надмір і нез'ясованість різних протирічивих ідей, ідеологій, світовідчувань і світоглядів, які схрещуються й в хаосі взаємно поборюються та змагаються за першість. Навіть одним і тим самим поняттям дають різну інтерпретацію — от хочби для прикладу візьмімо різне розуміння поняття „демократія" західніми народами й совєтами, що й привело до двох різних розумінь демократії. Так само в нашому суспільстві є кола, які своєрідним способом розуміють демократію, яка в їх інтерпретації ніяк не відповідає розумінню її західніми народами.

Сьогодні навіть зрілій, досвідченій людині тяжко зорієнтуватися в вирі духового життя та ступити на правильний шлях. Сьогодні навіть великі державні люди, мислителі, творці великих плянів і концепцій розв'язки життєвих питань світового маштабу, не знають, як виглядатиме майбутнє бо їм не відомо, чи їм вдасться свої задуми реалізувати. Що ж тоді говорити про молоду людину, яка ставить щойно перші кроки в житті...

Нашою, давно вже заплянованою, „Сторінкою Молодих" хочемо допомогти молоді зберегти ті цінності духа, характеру й розуму, які не дозволять зійти їй на манівці й у відповідний момент власним критицизмом знайти правильну розв'язку питань.

Ми далекі від того, щоб угнати молодь у заздалегідь випрацьовану й приготовану форму та переконувати її, що це єдиноправильний шлях. Ми далекі від того, щоб виховувати її лиш в одній ясноокресленій партійно-політичній концепції й програмі, як це намагається робити в нас одна група громадянства. Вважаємо, що такий підхід до молоді неправильний, шкідливий для молодої людини. Це злочин, що його допускаються старші громадяни над душею молодого покоління, бо вбивають її індивідуальність і роблять її сліпим знаряддям заскорузлої концепції.

Ми прагнемо виховати в молоді гнучкість розуму, самостійність думки, свободу сумління, право рішати самій про себе. Ми хочемо допомогти їй у великому шуканні знайти себе, свій особистий, національний, суспільний і вселюдський ідеал у загальних рамках демократії, в її західньому розумінні. Ми хочемо допомогти їй виплекати в собі ці цінності й вартості, потрібні кожній повновартісній людині, кожному українцеві й кожному громадянинові, без уваги на те, яку партійно-політичну програму, корисну з погляду української національної й державної рації, він вибере собі в майбутньому житті, коли стане зрілим громадянином. Цього не хочемо накидати молодій людині фізичним, чи психічним терором, або підступом, бо це означало б відібрати людині її свобідну волю, її примітивне право рішати самій про себе та власним критичним розумом вибрати з повною свідомістю й відповідальністю те, що їй відповідає. Інший підхід—це насилля над свободою й совістю людини, це духове невільництво.

В нашій „Сторінці Молодих" порушимо всі життеві проблеми, які цікавлять молоду людину й яких зрозуміння може допомогти їй знайти себе.

Будемо старатися давати матеріял для молоді різного фізичного й психологічного віку, різної освіти, різних суспільних прошарків.

Матимемо на оці й той факт, що наша молодь відірвана від рідного ґрунту і її психіка та світогляд формуються в ненормальних життєвих умовах, Наша ціль теж зберегти нашу молодь для нашої нації навіть на чужині та підготовити її до завдань, які принесе нам майбутнє, чи то на чужині, чи в рідному краю.

У підборі матеріялів будемо ввжати на вимоги молодого віку. Не будемо дивитися на молодь, як на дорослих людей у мініятюрі, а шануватимемо юнацьку індивідуальність. Не будемо вбивати молодечого запалу, ідеалізму й готовости до пожертви, але не будемо використовувати його безсовісно для гри інтересів різних груп дорослого громадянства, а навпаки, остерігатимемо молодь перед шарлатанами громадянського життя й вказуватимемо їй, що молодецький запал треба гальмувати розумовими раціями.

Нашими співробітниками будуть не лиш старші громадяни, що залишили вже далеко поза собою молоді рокі шукання. не лиш ті, які недавно переступили цей поріг, що ділить чоловічу зрілість від молодечого дозрівання, але дамо радо голос і щиро запрошуємо до співпраці всіх тих, які перебувають у рішальній для цілого пізнішого „я" людини розвитковій фазі життя, в якій формується характер і психіка людини — нашим юним читачам.

Таким способом хочемо бодай частково заповнити ці прогалини, які в вихованні нашого молодого покоління на чужині породилися через воєнні й еміґраційні умови.

В. Б.

W 5-ti rokowyny smerty posla Oleksandra Sewrjuka

(Foto: L. Januszewycz)

W powaznomu pidnesenni j objednano widswiatkuwaly ukrainski narodni masy na czuzyni welyki rokowyny Nezaleznosty j Sobornosty. W usich swiatach wziala najaktywnistszu uczast peredowa ukrainska molod. Teper wona hotujetsia do naleznoho wszanuwannia rokowyn Heroiw Krut, szczo czynom zaswidczyly swoju wiru w Idealy 22-ho sicznia. 2-ho lutoho ukrainska molod szanuwatyme rokowyny Berestejskoho Myru, szczo buw aktom wyznannia ukrainskoi nezaleznosty zownisznimy czynnykamy. Pidpysaly cej myrowyj dohowir m. i, dwa molodi ukrainski dyplomaty -Sewrjuk i Lubynskyj, szczo swoimy wystupamy w Beresti wyklykuwaly todi podyw doswidczenych zakordonnych dyplomatiw, chocz prybuly na narady prosto z uniwersytetskoi awdytorii. Jakraz w hrudni m. r. mynulo 5 rokiw wid dnia tragicznoi smertu posla Oleksandra Sewrjuka, szczo w nezjasowanych dosi obstawynach zhynuw w kinci hrudnia 1941 roku w zaliznycznij katastrofi, buduczy w dorozi do Warszawy na striczu z czynnykamy urjadu Ukrainskoi Narodnioi Respubliky. Switlyj obraz nadijnoho ukrainskoho dyplomata chaj bude dla molodi prypladom wicznoi sluzby Batkiwiszczyni w koznyj czas i na koznomu misci.

Molod praciuje

Koladа w Augsburzi

Keriwnyky Augsburzkoi orhanizacii SUM-u w Somme-Kaserne zumily zacikawyty molod do widnowlennia na czuzyni narodnich Rizdwjanych tradycij j orhanizuwaly pochid koladnykiw na 150 osib. Pid keriwnyctwom p. J-wa ta dyrygenta koladnyky prywitaly zemlakiw-skytalciw z Welykym Swiatom Rizdwa ta Nowym Rokom. Za ci dni wony nakoladuwaly z blahodijnoju metoju 3770 RM. z jakych wyznaczyly: 500 RM na pobudowu pamjatnyka Holownomu Otamanowi Ukrainskoi Narodnioi Respubliky, Symonowi Petluri, w Paryzi; 500 RM na pobudowu Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy w Augsburzi; 500 RM na pobudowu Hreko'-Katolyckoi Cerkwy w Müncheni; 500 RM na dopomohu ukrainskym inwalidam na czuzyni; 300 RM na dopomohu ukrainskym skytaiciam, pozbawlenym praw DP. ta resztu na koryst samoho SUM-u.

Mak

Dyskusija w Aschaffenburzi

U subotu 7 sicznia u prymiszczenni klubu „Rozwaha" widbulysia perszi szyrszi schodyny oseredka SUM-u u Pionierkaserne. Z dopowiddiu na temu „Za duszu molodi" wystupyw Bociurkiw Bohdan.

Prelegent, zjasowujuczy umowyny, w jakych najszlasia emigracijna czastyna ukrainskoi molodi, widmityw zawdannia ukrainskoi emigracii, ii istoriju ta nehatywni storinky. Charakteryzujuczy suczasnu ukransku molod, dopowidacz widmityw isnuwannia trioch czy dwoch riznych mentalnostej sered nei ta potrebu wyriwniannia psycholohicznoho i switohladowoho. Sered projawiw duchowoi kryzy molodi dopowidacz pidkreslyw isnuwannia prirwy miz dwoma pokolinniamy ta potrebu spiwpraci „starych" i „molodych", brak samokrytyky j widczuttia potreby duchowoho rostu i tworczych szukan.

Pisla referatu rozwynulasia dosyt zwawa dyskusija, de poruszeno riad spirnych pytan jak i z problematyky molodi tak iz zahalno-hromadskoho zyttia.

Treba widmityty brak zacikawlennia hromadianstwa robotoju SUM-u, czoho dokaz — newelyke czyslo prysutnich na perszych szyrszych schodynach molodi.

—wycz—

Вивчаймо шоферську справу.

Weletenskyj rozwytok techniky pisla ostannioi switowoi wijny nabyraje szczoden wse bilszoi wahy.

Osoblywo znacznoho postupu nabyraje awtomobilna promyslowist. Koly wziaty za pryklad USA. jak peredowu industrijalnu krainu, to awtopromyslowist tam nabula takoho szyrokoho rozmachu, proty jakoho ne wsyli borotys nijakij inszij kraini. Awtomobil staw prystupnyj dla szyrokoho kola praciujuczych.

Tomu nam potribno wzyty pewnych zachodiw, szczob i my mohly, na wypadok dalszoi emigracii wlytysia w otoczennia peredowych mas. Dla cioho potribno opanuwaty wysoku techniczną kulturu wzahali, a szofersku sprawu zokrema.

Fach szofera — ce odyn iz najbilsz rozpowsiudzenych i potribnych fachiw w suczasnomu zytti. Szczob nabuty cej fach potribno lysze 2—3 misiaci upertoho weczirnoho zaniattia j praktyky. Cej fach wyhidnyj tym, szczo win je pidwalynoju technicznoho rozwytku wzahali. Majuczy fach szofera, ne wazko w majbutniomu opanuwaty pancernu maszynu abo litak, a ce nasza molod powynna dobre zrozumity, bo odnym lysze patriotyzmom my ne zytymemo - potribno odne i druhe.

Koznyj znaje, szczo pracia szofera ne lehka, zate — nabahato kraszcze oplaczujetsia pry wsiakych umowach. Ale, na zal, u nas nadzwyczajno wazki umowy dla nabuttia cioho fachu.

Popersze, — miz naszoju pereroslоju molodiu duze bahato malopysmennych. Ludyna maje bazannia uczytys, ale, widwidawszy dekilka lekcij, poczuwaje wtomu, hubyt riwnowahu — i zalyszaje nawczannia. Miz inszym ce skorisze — lehkowaznist, tomu, szczo j malopysmenni osoby zakinczjut kurs szoferstwa, koly uwazno i napolehlywo praciujut nad soboju z dopomohoju postijnych konsultacii lektora. Nasza szkola — „Pionierkaserne" — Aschaffenburg, dosyt ustatkowana i cilkom widpowidaje swomu pryznaczenniu szczodo teorytycznoho nawczannia: na stendi stoit rozriz awtomaszyny. de koznyj uczen baczyt pownu wnutriszniu i zowniszniu ii budowu, ta wzajemodiju usich mechanizmiw; je na stendi motor, korobka szwydkosty, dyferencijal dla praktycznoho wywczannia praci w procesi teoretycznoho nawczannia. Je wsi potribni detali i zadna lekcija ne prochodyt suchoteoretyczno, a wse powjazane z praktykoju. Ce daje mozlywist koznomu, nawit malopysmennomu, cilkom opanuwaty kurs. Nawit, koly wziaty wazkyj widdil — elektroustatkuwannia awta, to i tut prychodyt na dopomohu dijucza schema zahalnoho elektroustatkuwannia. Otze, potribna lysze syla woli koznomu chto dumaje zdobuty cej fach — i win joho zdobude.

Podruhe, w opanuwanni praktycznoi jizdy kursantamy zawazajut rizni obstawyny, jakych pry spilnych zusyllach mozna b pozbutysia, a same: bajduze stawlennia naszych taborowych prowodiw ta widsutnist dobrojakisnoho awta.

Na siohodni nas kynuly na ostannie misce sered szkil taboru — nam widmowleno ne lysze dopomohoju awtom dla praktycznoho nawczannia, nam zaboroneno izdyty swoim awtom poza taborom, widmowleno wydaczi benzyny i majze wsich praw praciwnykiw; choczete uczitsia i zdobuwajte fach, a choczete - sydit - szczo nam do toho? . . .

Nasza awtomaszyna znoszena do ostannich mez, wytraczaje bahato benzyny, a benzynu kursantam distawaty zanadto wazko. — Ce wse pryzwodyt do powilnoho widsiwu kursantiw, ta pereszkodoju normalnoho prowadzennia kursu.

Kursantiw — mozna b podilyty na dwi katehorii, same: odni prochodiat kurs, szczob zdobuty fach, i inszi lysze cikawlatsia nabuty teoretyczni znannia ta czastkowo oznajomytys z maszynoju dla toho, szczob w majbutniomu, prydbawszy swoje wlasne awto, umity nym keruwaty. Osoby z, szczo dumajut staty fachiwciamy szofer-

(Dali na 4-ij storinci)

Spilne swiato Aschaffenburzkoi policii

Dyrektor Aschaffenburzkoi UNRRA ta spiwrobitnyky Oblasti wzialy uczast w Swiat-Rizdwianomu pryniatti miscewoi taborowoi policii.

Mannheimska molod prybula do Aschaffenburgu

Miz ukrainciamy z Mannheimu, szczo prybuly do Aschaffenburzkoho taboru Bois-Brule perewazajut molodi, szczo zo smichom pryjmaly newyhody zymowoi podorozi na awtomaszynach

ТЕАТР і ФІЛЬМ

„Talanowytyj batko wydatnoho syna“

Українські театрознавці мають великі борги перед історією рідного театру і серед них, мабуть, чи ненайбільший, що до цього часу ще не написано монографії про Леся Курбаса і керовані ним театри: „Мелодий театр“ та „Березоль“. Первісною цілиною лежить тема — молодий Курбас.

Для зрозуміння творчої вдачі мистця, напрямv його художньої діяльности треба, перш за все, вдивитися в роки формування та духове оточення творця. Потрібно встановити характер „підсоння“, що сприяє зростові його творчости, збуджує, штовхає, розгортає у відповідному напрямку його хист. Трапляється, що молодий талант мусить переборювати своє оточення, бо воно не тільки не допомагає йому, а навпаки, наскрізь вороже, або в крайщому випадку, байдуже. В боротьбі за своє духове обличчя зростає такий пасерб долі. Але в біографіях видатних людей ми зустрічаємо і щасливців долі, коли все сприяє гармонійному розвиткові їх мистецької вдачі.

В таких творчосприятливих умовах зростав і формувався талант молодого Яновича, майбутнього Курбаса.

З раннього дитинства атмосфера чарівника театру. Розмови про театральне мистецтво, враження від вистав, перші книги — це п'єси, це рідна і світова драматургія. Товариство акторів, лицарів театру. Свято й будні, радість перемог від вдалих вистав і дні матеріяльних нестатків, бо театр увесь час „на колесах“ і глядач не завжди заповнює залю.

Так з дитинства отруюється кров солодкою отрутою театрального мистецтва, так з юнацтва росте любов, відданість, лицарське почуття до театру, де грає, чарує глядачів улюблений батько Леся — Степан Янович.

Скупо розповідають сторінки книг з історії театру про цього обдарованого актора.

Звичайний шлях неофіта театральної музи. Зразу ж після сьомої гімназійної кляси віддає він театрові свій хист, інтелект, духові сили. Не без боротьби дістається Янович до любого театру. Батько його був у Куропашниках парохом і неґативно ставився до театральних захоплень сина. Але це не зупинило палкого юнака. Клич театру був сильніший за голос батька, за родинні зв'язки і Янович з головою поринув у мандрівне театральне життя, в примарну дійсність куліс та химерне світло рампи.

Різноманітний і яскравий це був актор. Чудовий герой-любовник в драмах М. Старицького та І. Франка (Гриць —„Ой не ходи, Грицю“, Михайло Гурман —„Украдене щастя“) він одночасово блискуче співає в оперетках тенорові партії — „Циган-барон“, „Весела війна“, „Гаспароне“, „Дзвони з Корневілю“ та інші й творить незабутні героїчні постаті в історичних трагедіях К. Устіяновича „Олег Святославич Овруцкий“, „Ярополк“).

„У Яновича-Курбаса — пише в своїх спогадах С. Паньківський — був надзвичайно сердечний тон, що дозволяв йому, людині без особливих ефектних любовницьких даних, прекрасно грати коханця. Умів він з самих глибин сердечних подати фразу. Він був незрівняний Іван Непокритий в „Дай серцю волю“ Кропивницького. Тільки актор глибокої інтуіції міг так грати жандарма Гурмана у Франковім „Украденім щасті“, як грав його Янович... Без особливих фізичних даних, без могутньої постаті й громового голосу, він умів дати міцну крицеву фігуру жандарма і надати йому своїм глибоким трактуванням яскравої кольоритности й оповити якимсь поетичним серпанком. Він подавав свого Гурмана, як добрий адвокат, що під плащем жандарма помагав нам почути й побачити не простого, тенденційно змальованого нелюда, як грають його здебільшого наші актори, а теж бездольну людину, теж жертву поплутаних тяжких соціяльних відносин, що, поруч з Миколою, гідна нашого співчуття, що з якимсь філософським фаталізмом присудженого долею, бореться з життям за свою крихітку щастя.“

„Українська Бесіда“, розуміючи художню вагу С. Яновича у розвою рідного театру, належно оцінює його першорядний талант та великий інтелект і посилає на Наддніпрянщину, щоб він засвоїв там режисерське мистецтво. Після свого повернення з України Янович вже працює на галицькій сцені і як режисер. Деякий час — в 90 р.р. XIX ст. — він стоїть на чолі трупи „Українська Бесіда“.

Від природи щедро обдарований великим сценічним хистом він ще багато працює, вчиться, читає — удосконалює свій талант. У цього актора сценічна емоція жила в згоді з гострою думкою.

В 90 р.р. XIX ст. особливо яскраво розгорнувся його акторський та режисерський хист. Але на порозі дальших осягів стояла грізна гістя — душевна хвороба, яка заволоділа ним уперше 1896 року. Вона й загнала його в могилу як і незрівняного на українській сцені Франца Мора — Владислава Плошевського. Вмирає Янович у домі батька в Скалаті 1909 року.

Ось сумна меморія днів і праці Степана Яновича.

Художня вдача батька, кочове театральне життя родини, щоденні барвисті мистецькі враження, оточення діячів, друзів, аматорів театру не могли не впливати, не формувати у відповідному річищі тонку вразливу вдачу юнака Леся Яновича. Ось чому першим розділом в його творчій біографії повинна бути театральна Галичина на межі XIX—XX сторіч з постаттю рідного батька Степана Яновича. Тут тільки треба шукати одне з першоджерел своєрідної мистецької індивідуальности Л. Курбаса. Від батька і прагнення працювати в театрі і інтерес до режисури і, нарешті, глибокий інтелектуалізм. допитливість та невгамонність творчої думки.

Тільки урахувавши цю спадщину, так би мовити, цей процес духового щеплення ми зможемо відшукати правдиву генезу театральної творчости Леся Курбаса, яка згодом ускладнюється іншими художньо-ідейними впливами та широкою новаторською практикою на театрі.

Навіть стремління нав'язати контакт поміж театрами роз'єднаних частин України знаходимо у обох: у батька й сина. Янович-батько кладе перші цеглини в будову єдиного українського театру, згодом син його ще більш широко закроює цю справу — разом з своїми однодумцями, молодими галицькими акторами (Бучмою, М. Крушельницьким, Бортником, Лопатинським та іншими) він вливає свіжу кров нового модерного европейського театру в задубіле від штампу тіло придніпрянського театру. „Молода Театральна Галичина“ виплачує свій борг за ту науку, яку в свій час одержали їх батьки від майстрів-корифеїв М. Кропивницького, М. Садовського та М. Заньковецької.

В. Глушко.

Wywczały szofersku sprawu

(Zakinczennia z poperednioi storinky)

skoi sprawy, staranno wywczajut pownyj kurs i, nareszti, zdobuwajut powne prawo keruwannia awtom, zdawszy ispyt pered nimeckoju kwalifikacijnoju komisijeju.

Za rik isnuwannia szoferskoho kursu u nas prowedeno czotyry wypusky.

Bahato dopomohly w ciomu b holowa, p. Strilkowskyj, p. Sowjak, inz. Bilaj ta b. holowa, p. Stetkewycz. My zibraly swoimy sylamy dwi awtomaszyny, jaki chocz z perebojamy, ale praciuwaly. W naslidok czoho zakinczylo teoretyczne i praktyczne nawczannia 98 chlopciw 4 diwczat. Prawda, nabuty nimecki prawa izdy cym osobam udalos az tut — w Aschaffenburzi, i to lysze tym, szczo uperto cioho dobywalys.

Wze za czas perebuwannia w Aschaffenburzi poszczastylo prowesty szcze dwa wypusky szoferiw - odyn wypusk korotkoterminowyj (misiacznyj), kurs szoferstwa dla kombatantiw, z jakych nabuly teoretyczne i praktyczne nawczannia 15 osib. A druhyj wypusk 50 osib zakinczylo 15. 12. 46.

Cej wypusk szczaslywyj tym, szczo nawczannia prowadylos w spokijnyj atmosferi i na siohodni bilszist z kursantiw cilkom pidhotowleno do ispytiw pered nimeckoju kwalifikowanoju komisijeju.

Ja hadaju, szczo nad wazlywistiu problemy technicznoi pidhotowky naszoi molodi powynni powazno dumaty naszi centralni czynnyky.

Inz. Bickyj.

Sowjetskyj film pid obstrilom sowjetskoi presy

„Neue Züricher Zeitung“ podaje cikawi informacii pro filmowu produciju w SSSR pid zaholowkom: „Rosijskij film pid derzawnym tyskom.“

Neszczodawno anhlijska presa prynesla wistku, szczo slawnyj, rosijskyj kinorezyser S. Eisenstein popaw u nelasku, distaw udar sercia j perebuwaje w likarni nedaleko Moskwy. Wistka bula prawdywa, bo u welykij, pryswiaczenij siohodnisznij sytuacii sowietskoi filmowoi produkcii, statti N. Tarakanowa, szczo pojawylasia w „Izwiestijach“, czytajemo pro takyj zasud Eisensteina: „Eisenstein wyjawyw hrube perekruczennia w podawanni istorycznych faktiw. U druhij czastyni stworenoho nym filmu „Iwan Groznyj“ spownene prohresywnoho ducha wijsko „oprycznykiw“ Iwana Groznoho pokazane, jak banda degeneratiw na zrazok amerykanskoho Ku-Klux-Klanu, a sam Iwan Groznyj, ludyna sylnoi woli j charakteru, wywedenyj u filmi, jak bezwolna j slaboho charakteru ludyna, swoho rodu Hamlet. Koly nam widomo, szczo w osobi carja maw buty zwelyczanyj Stalin, mozna sobi ujawyty, jaki fatalni naslidky ce musyt maty dla tworcia filmu „Pancernyk Potiomkin“.

Odnacze Eisenstein, ce ne jedynyj kinorezyser, szczo na nioho poczalasia nahinka. Taksamo j joho slawnomu kolezi. W. Pudowkinu, jakyj nakrutyw film „Admiral Nachimow“ (peremozec tureckoi floty w 1853 r.), zakydajut falszuwannia istorycznych faktiw. „Ce ne film pro Nachimowa — lajut Pudowkina „Izwestija“ — a benkety j tanci z epizodamy z zyttia Nachimowa. Ce mozna nazwaty bezwidpowidalnistju, lehkoduchistju j obezczeszczenniam“. Z toho wychodyt, szczo j Pudowkina dokonaly. Ne kraszcze powezlo j cilij nyzci inszych bilsz, czy mensz widomych sowietskych praciwnykiw filmowoho mystectwa, jak Kosincew, Trauberg, Baboczkin i in. Hostrymy slowamy nakydajutsia „Izwiestija“ tez na E. Pomieszczikowa, jakoho, zresztoju, cej czasopys nazywaje „talanowytym“. Pomieszczikow, ce awtor scenarija j rezyser filmu „Bahata nareczena“ i „Traktorysty“. Jomu zakydajut, szczo win wyjawywsia „bezpryncypowym remisnykom“, jakomu jdetsia tilky pro te, szczob zarobyty jaknajbilsze hroszej. Taka sama dola, szczo j „Iwana Groznoho“, strinula j druhu czastynu filmu Nilina j Lukowa pro „Welyke zyttia“, jaku ne dozwoleno wyswitluwaty tomu, szczo j tut awtory ne wyjawyly dostatocznoho znannia stosunkiw u „siohodniszniomu Doneckomu basejni“ ta pokazaly swoju bezwidpowidalnist. Film — na dumku sowjetskoi presu — ne daje jasnoho obrazu pro widbudiwnu praciu w ciomu rajoni dobuwannia wuhilla. Porucz toho rezyser Lukow namahawsia w tomu filmi rozwazaty publiku bezzurnymy pisenkamy. Wzahali w siohodnisznich sowietskych filmach projawlajetsia zaluhidna tendencija „pisla tiazkoi wijny ne wyswitluwaty filmiw, szczo majut powaznyj zmist, a iz budennoho zyttia dla rozwahy, szczob ludy mohly widpoczyty“. Krim toho pisenky w filmi Lukowa nawijani „pesymizmom i melancholijeju“, a ce dokaz spekuluwannia na nastrojach „widstalych ludej“.

Cia krytyka, szczo raptom wynykla na usij linii proty sowietskoi filmowoi produkcii, ce oczewydno lysz czastyna szyroko zakrojenoi akcii „czystky“, jaku wze try misiaci prowodyt sowietska komunistyczna partija w usich dilankach hromadskoho zyttia, j jaka ne mynaje tez rozumowych praciwnykiw, pysmennykiw, mystciw, jak ce bulo wydno w nedawno prowedenomu (w Leningradi) karnomu procesi proty widomoho pysmennyka Mychajla Zoszczenka, Achmatowoi ta in. Komunistyczna Partija wydala toczni wkaziwky, jakych powynni dotrymuwatysia sowietski pysmennyky. Wona proklala wsiaku apolitycznu poetycznu tworczist. Haslo „mystectwo dla mystectwa“, ce perezytok peredrewolucijnoho „arystokratycznoho“ sposobu dumannia j tomu wyrazno domahalasia szczob u SSSR pojawlalysia lysz taki twory krasnoho pysmenstwa, jaki propowiduwaly b aktywno polityku rezymu, komunistyczne wychowannia robitnykiw j zwelyczuwaly b podwyhy sowietskoho narodu. Takyj pryncyp zobowjazuje teper u filmowomu mystectwi. „Jak ce mozlywo, — pytajut „Izwiestija“, — szczo welyki majstry sowietskoho kinomystectwa produkujut w ostanniomu czasi peresiczni, pohani, a to j szkidlywi filmy?“ Wony dajut widpowid: „tworczi j prowidni praciwnyky kinematografii pryswiaczujut zamalo uwahy idejnomu zmistowi. Sowietske filmowe mystectwo ne moze maty na uwazi zodnych inszych interesiw, jak same nacjonalni j derzawni interesy. Polityka jawlaje soboju zywu pidstawu sowietskoi systemy j tomu tez filmowi mystci w swoij tworczosti musiat keruwatysia wykluczno politycznymy linijamy naszoi partii derzawy. Nasza kinematografija widrizniajetsia tym wid filmowoi produkcii burzuaznych derzaw, szczo wona je mohutnim zasobom wyslowu politycznych idej bolszewyckoi partii j sowietskoi derzawy. Sowietska filmowa produkcija musyt bezpererwno j postijno dopomahaty partii j derzawi wychowuwaty naszu molod i cilyj nasz narod u dusi komunizmu, wona musyt widzerkaluwaty postup naszoi hospodarskoi j politycznoi systemy. Wsi ci welyki zawdannia sowietske filmowe mystectwo wykonaje pid tijeju umowoju, szczo joho tworczi praciwnyky dokladno wywczat marksystsko-leniniwsku teoriju j zastosujut materijalistyczni metody doslidu, a ne interpretuwatymut idealistyczno pytannia estetyky, jak ce robyw Eisenstein“.

Ne pidlahaje nijakomu sumniwu, szczo pisla takoho widokremlennia peredowych filmowych mystciw nastupyt tez czystka widpowidalnych derzawnych organiw i profesijnych orhanizacij. „Dim Kina“, do jakoho musiat nalezaty wsi filmowi praciwnyky, oderzyt nowe uprawlinnia tomu, szczo jak pyszut „Izwiestija“, „tut ne pryswiaczujetsia majze uwahy idejno-politycznij propagandi j marksystsko-leniniwskomu wychowanniu!“ Tak samo j u zurnali ministerstwa kinematohrafii SSSR „Kinomystectwo“ nastupyt zmina redakcijnoho skladu. Tez i dni ministra kinematohrafii Iwana Grigorjewicza Bolszaka poczysleni, bo wpaly bahatomowni slowa, szczo „keriwnyky ministerstwa kinematohrafi zabuly wkaziwky towariszcza Stalina.

Ne mozna zapereczyty, szczo w poriwnanni z filmowoju produkcijeju dwadciatych i trydciatych rokiw, jaka proslawyla sowietske filmowe mystectwo po cilomu switi, siohodnisznia produkcija bahato slabsza. Pro ce mozna bulo perekonatysia pry nahodi wyswitluwannia filmu „Iwan Groznyj“. Ale czy mozna cej zanepad mysteckoi formy prypysaty tomu, szczo sowietski filmowi rezysery j awtory scenariiw ne dotrymalysia pryncypiw komunistycznij ideologii, jak ce twerdiat partijni inkwizytory w Moskwi? Czy cia pryczyna ne lezyt radsze w tomu, szczo mystci rosijskoi filmowoi produkcii ne znajut wzahali, szczo im wilno tworyty, a szczo ni, szczo wony musiat postijno pylnuwaty minlywi nastroi partijnoi j derzawnoi werchiwky j postijno pytatysia, czy ich twory budut do smaku Stalinowi, czy wony dosyt zrobyly dla proslawlennia joho osoby? Czoho choczut wid sowietskoho filmu Stalin i partijna ijerarchija, swidczyt najkraszcze film „Prysiaha“, jakoho scenarij napysaw P. Pawlenko j jakyj nakrutyw rezyser M. Cziawreli. Cej film projszow czerez usi sowietski kinosceny j sowietska presa na whawala, proslawlajuczy joho. Win opraciowuje widomu prysiahu Stalina pidczas pochoronu Lenina 1924 r. j perewedennia cijei prysiahy w zyttia wprodowz dwoch nastupnych desiatkiw rokiw — zakriplennia j poszyrennia potuhy komunistycznoi derzawy. Stalin, jakoho hraje artyst Gelowan, wyswitlenyj iz usich bokiw: win placze, jak dytyna na pochoroni Lenina, win sydyt u kabineti Lenina j opraciowuje budiwnyctwo „socijalizmu w kraini“, win wyjawlajetsia, jak „batko narodu“ i na swiati peremohy w Kremli perezywaje wdiacznist swoho narodu“ za te, szczo win buw wirnyj swoij prysiazi j szczo wykonaw zapowit Lenina. Wystane proczytaty zachopleni recenzii w sowietskych hazetach, szczob ujawyty sobi, jakym sentymentalnym patriotyzmom cej film widznaczajetsia, jak, wykluczeno j w jakij welykij miri win sluzyt proslawlenniu Stalina, jakych prymitywnych zasobiw win wzywaje, szczob pokazaty komunizm, jak idealnu formu suspilnoho zyttia: Cej film maje staty zrazkom rosijskoho kinomystectwa.

Szcze nirazu za trydciat rokiw sowietskoho panuwannia rosijskij film ne buw pid takym derzawnym tyskom, jak same teper.

Holodiwka w Cornbergu

Redakcija „Nedili“ oderzala w piatnyciu 24 sicznia z Cornbergu telegramu zi zmistu jakoi wychodyt, szczo w tabori DP Cornberg proholoszeno protestacijnu holodiwku proty nasylnoho wywezennia rodyn i rozluczennia rodyn ludej, szczo w neobosnowanyj sposib wtratyly prawa. DP. Tabir Cornberg prosyt interwencii.

My nehajno wyslaly swoho spiworobitnyka do CPUE Frankfurt, a telegramu peredaly naszomu OPUE. Do Cornbergu wysylajemo okremoho korespondenta, spodiwajuczys, szczo joho dopustiat do taboru, ne zwazajuczy na dawniszu zaboronu taborowoi uprawy rozpowsiudzuwaty tam naszu hazetu.

5 хвилин без політики

БІЛА СМЕРТЬ

Ще 30 грудня в крижаній пустелі південного бігуна без сліду зник один з літаків американської антарктичної експедиції. Як повідомляють тепер з Нью-Йорку, 12 січня його виявив нарешті аероплян, що провадив розшуки зниклого. З 9 душ екіпажу живими лишилися шестеро Імена трьох померлих були великими літерами позначені на розбитому літаку. Заціліли рятувалися від холоду, загорнувшися в парашути й сховалися в передній непошкодженій частині літака. Недалеко від нього вони розклали вогнище, дим від якого й привернув на себе увагу рятувального літака. Врятованих приставили за 12 кілометрів до відкритого моря, звідки вони гідропляном повернулися до експедиції.

НЕПРИСПУҐНИЙ ОСТРІВ

За 10 кілометрів на південь від крайнього південного пункту Австралії підноситься над хвилями океану, спадаючи в них прямовисними височенними скелями, неприступний острів Рондоно. Більше ста років уже ніхто й не пробував навіть ступити на нього. Та ось тепер, як повідомляють про те з Мельбурну, група смільчаків з 3 дорослих та 3 юнаків уперше в історії не тікьки висіла на цей острів, а й зійшла аж на самий верх його гори „Цукрова голова“. Керівник групи, професор Джон Бергервайс, сподівається відкрити на цьому острові, що перед 20.000 років був відокремлений океаном від австралійського суходолу, незнану ще нам фльору й фавну.

Amerykanski radjoawdycii dla SSSR

Zhidno z zajawoju odnoho uriadowcia amerykanskoho ministerstwa zakordonnych spraw, Spoluczeni Derzawy nadawatymut wid polowyny sicznia c. r. do SSSR radijewi peredaczi rosijskoju mowoju.

Ci radioperedaczi, nad jakych prohramoju praciujut wze wid dowszoho czasu widdil kultury j widdil informacii ministerstwa zakordonnych spraw, wysylatyme radiostancija New-York, a peredawatymut ich dali amerykanski radiowysylni w Ewropi.

Charczowi kartky

W odnij dinyci Kölnu zharabowano 5000 charczowych kartok. Pjat ozbrojenych u pistoli ludej zmusyly uriadowciw wydaty im charczowi kartky. Krim toho napasnyky zabraly hotiwku j znaczky stemplewych oplat.

Amerykanski wojaky ditiam

Zhidno z powidomleninam Holownoi Amerykanskoi Kwatyry, kolo 60% ditej peremiszczenych osib i majze 20% usich nimeckych ditej w amerykanskij okupacijnij zoni buly w hostiach pid czas Rizdwianych Swiat, jaki wlasztuwaly kolo 33 000 amerykanskych wojakiw i cywilistiw. Ponad miljon cukerkiw, bahato pomarancz i horichiw rozdileno na 2663 pryjniattiach pomiz 794 023 nimeckych ditej i 47 786 ditej skytalciw. Tretia Amerykanska Armija wydala na solodoszczi j horichv 11 000 dolariw. Kruhlo 1700 darunkiw — odiahu j ihraszok na sumu kolo 100 000 dolariw prybuly bezposerdnioho iz Spoluczenych Derzaw. Ich rozdileno w amerykanskij okupacijnij zoni Nimeczczyny, w oblasti Bremen ta w amerykanskomu sektori Berlinu.

Turboty brytijskoho posla w Paryzi

Brytijske posolstwo w Paryzi oderzalo tajemni telefonni wyklyky, w jakych pohrozuwano osobystij bezpeci praciwnykiw ta majnu posolstwa. Zdohadujutsia, szczo ci pohrozy pochodiat wid tijei samoi zydiwskoi terorystycznoi organizacii, jaka pidklala pered dwoma misiaciamy bomby w brytijskomu posolstwi w Rymi.

Wydano okremi zariadzennia dla bezpeky posolstwa. Porucz wijskowoi stijky, jaka ochoroniaje wchid do posolstwa, wijskowa policija storozyt prywatne biuro posla Duff Coopera. Posla suprowodzaje postijno uriadowec francuzkoi tajnoi policii.

Kontrolowani kramnyci

Francuzka rada ministriw zhidno z powidomlenniam agentstwa DENA, uchwalyla widkryty w Paryzkomu rajoni 500 kramnyc, szczo mohly b prodawaty swoi towary za wyznaczenymy uriadom cinamy. Cej zachid maje spryjaty efektywnosti kontroli j nad inszymy torhowelnymy zakladamy.

Koroliwska rodyna na zabawi swojei sluzby

Anhlijskyj korol Georg VI razom z pryncesamy Elizabeth ta Margaret widwidaly 20 sicznia bal sluzbowciw ta robitnykiw Buckinghamskoho palacu. Pryncesa Elizabeth protanciuwala tanec quickstep (kwikstep) z zawiduwaczem wynnoho lochu, a korol projszowsia walsom z odnijeju z pokoiwok.. Na bali bulo ponad 500 prysutnich. (DENA).

Szkoly na kolesach

W Kanadi je czymalo ditej zaliznycznykiw, fermeriw, lisnykiw, zwiroboiw, jaki tulaczys po hluchych zakutkach cijei welyczeznoi krainy, pozbawleni zmohy widwiduwaty szkoly. Teper, moze ne zal bahatioch z nych, ale na koryst im i derzawi, kanadijskyj uriad podbaw pro ich swojeczasnu oswitu. Specijalni pojizdyszkoly, kozen z 7 wahoniw nalezno ustatkowani j postaczeni potribnymy uczbowymy knyzkamy j pryladdiam, regularno kursujut po takych misciach.

Z tyzden popraciuwawszy z uczniamy i dawszy im nyzku szkilnych wpraw i zawdan, uczyteli idut dali, szczob za 4—5 tyzniw powernutysia do nych znowu.

Zinky nelegalno perechodiat kordon

Jak powidomlaje agenstwo DENA, z pryblyzno 2000 osib, obwynuwaczenych protiahom 1946-ho w nelegalnomu perechodi kordonu, kruhlo 10% zasudzeno wijskowymy sudamy w Eschwege do uwjaznennia abo hroszowych stiahnen. Sered osib, zaaresztowanych u cych sprawach u Eschwege, czyslo zinok u 7 raziw perewyszczuje czyslo muzczyn. Sproby zinok wtekty z sowietskoi okupacijnoi zony, szczob distatysia do swoich czolowikiw, jaki, buwszy zwilneni z polonu, perebuwajut u zachidnich zonach, trywajut i dosi.

По громадах нашої області

Ukrainskyj koncert w Mannheimskomu chrami

U chrami sw. Bonifatija w Mannheimi widbuwsia duchownyj koncert ukrainskoho taborowoho choru pid dyr. prof. Zawitnewycza. Bratstwo chrystyjanskych narodiw, bazannia widbuduwaty chrystyjansku kulturu i poszyryty chrystyjansku moral w naszomu zytti sztowchnulo orhanizuwaty cej koncert i bezumowno tez same prywelo w chram welykyj natowp ludej. Sered nych znaczna bilszist n i m c i w i l o t y s z i w. Rozpoczaly joho welyczawi zwuky koncertu D-moll Händela. Odnoczasno z prytworu wyjszow u ryzach nastojatel franciszkanskoho ordenu o. Fuchs w otoczenni duchowenstwa. Wony rozmistylys obabicz wiwtara. Torzestwenno-melodijni zwuky orhanowoho koncertu skladajut widpowidnyj do wystupu choru nastrij. Stychaje orhan. Korotenka pawza i „Boh Predwicznyj" ukrainskoju mowoju proslawlajetsia w nimeckomu chrami.

Potim chor wykonaw anhlijskoju mowoju koladku Grubera. Ce melodija neobmezenoho myru i hlybokoi wiry. U welyczeznych prostorach chramu czudowo zwuczat usi niuansy cijei skladnoi, duze melodijnoi, starodawnioi kolady. Perewaha zinoczych holosiw w pisni Stecenka „Na Jordanskij ricz-ci" zminiujetsia rokotom basiw u psalmi „Ne placz, Rachyle". Nawit w chori dobre czuty mohutnij holos p. Suszka, szczo z dramatycznoju interpretacijeju zakinczuje staru ukrainsku pisniu. Pisla toho nastojatel proczytaw molytwu.

I znowu zulunaly rizdwjani pisni. Swizist i barwystist zinoczych holosiw jaskrawo widbywajut nad pryhluszenym czolowiczym chorom, szczo daw dla zinok dobryj fon u psalmi Lysenka „Oj, siw Chrystos ta weczeriaty". Narodnia pisnia „Po wsiomu switu" w obrobci Stecenka badioro i radisno nahadala prywitannia janholiw.

Sered pownoi tyszi, szczo bula po zakinczenni cijei pisni prolunaw holos dzwona. Radisnoju bula widpowid z chramu. Sw. Bonifatija i radisno wykonuwawsia psalom Stecenka „Dnes pojuszcze".

Molytwa „Otcze nasz" — Leontowycza bula najkraszczoju czastynoju koncertu. Skladna melodija w chudoznij peredaczi pownistiu zadowolnyla prysutnich. Koly chor wykonaw „Oj, wydyt Boh", nastojatel staw na kolina i proczytaw molytwu. Orhan zahraw i prysutni prospiwaly „Tantum ergo".

Po zakinczeni zahalnoi molytwy, chor wykonaw „Boze Welykyj"-Lysenka. Cej himn zachopyw usich prysutnich. Wystup choru zakinczywsia orhannym koncertom. Na orhani hraw A d o l f B e r c h t o l d; joho muzykalna dusza pronyklas ukrainskymy melodijamy i win ich dobre zrozumiw. Orhan w rukach Berchtolda buw chudoznim dodatkom i dopomohoju chorowi.

Persza sproba molodoho choru projszla blyskucze. Ludy wychodyly z pownym zadowolenniam. Ciomu w znacznij miri pomih pater chramu. Joho prychylnist ta joho szczyre bazannia zabezpeczyty uspich ukrainskomu chorowi stworyly chrystyjansku jednist j tym wyklykaly widpowidnyj nastrij u wykonawciw i sluchacziw.

Duchownyj koncert choru prof. Zawitnewycza Wasyla znaczno poszyryw kolo ukrainskych druziw. Usi prysutni maly w nimeckij mowi chudoznie libretto.

Na koncerti buw oberbürgermeister Mannheimu p. Braun w suprowodi predstawnykiw magistratu.

Cej wdalyj wystup choru ukrainskoho taboru w Mannheimi zasluhowuje tym bilsze na uwahu, szczo widbuwsia w duze nesprytjatlywych pobutowych umowach. Pidhotowa do nioho j sam wystup prochodyly pid czas toho, jak Mannheimskyj tabir wze wdruhe rozbyto na dwi czastyny j pereseleno na insze misce. Ne zwazajuczy na te, newtomnyj dyrygent prof. Zawitnewycz pisla koznoho udaru, jakyj padaw na tabir, nanowo orhanizuje chor i wperto ta uspiszno nad nym praciuje. *S e r h i j S t e p o w y j.*

Rizdwjani Swiata na klunkach

Wid jakych trioch tyzniw ukrainci Mannheimu zywut na klunkach i nichto z nych ne znaje, de bude spaty druhu nicz. Jakas syla zawzialas rozwalyty i zlikwiduwaty ukrainskyj tabir w ciomu misti i wsi zusylla uprawy ne dopustyty do cioho natraplajut na nepoborni trudnoszczi. A likwidacija taboru oznaczaje j likwidaciju kulturno-oswitnich ustanow taboru — szkil, choru, cerkwy, czytalni, knyharni, plastu i dytiaczoho sadku. Nasampered des u polowyni hrudnia nakazano taborowi wyslaty 200 osib, szczo ne praciujut do 700 km widdalenoho Mittenwaldu. Czomu 200, chto pidrachuwaw i ustijnyw tu cyfru — do siohodni zahadka, bo z ukrainci Mannheimskoho taboru — praciujut majze wsi po wijskowych czastynach ta ustanowach. Szczob dohodyty naczalstwu, powpysuwaly u spys pryznaczenych do wyizdu noworodzenych ditej, zinok, 70-litnich didusiw i babun, widrywajuczy ich wid rodyn i rozbywajuczy podruzzia. Wykazuwaty bezhluzd takoho spysku treba bulo szczojno w dowhych ta tomlaczych interwencijach, a do toho z morozy buly do 18—20° i jizda nemowlatam ta didam zahrozuwala prosto zahybillu. Interwencija holowy taboru w holownij kwatyri w Heidelberzi zminyla cej neludskyj plan: jizdu peresuneno z 26. hrudnia na 3 sicznia, misce wyjizdu zmineno — ne Mittenwald, a Aschaffenburg. Zate ne wdalos zminyty czysla: chocz uprawa taboru dowodyla, szczo na 800 ii meszkanciw bude nepraciujuczych, wrachowujuczy siudy chworych, starych i nemowlat ne bilsze 90—100 osib, dyrekcija UNRR-y poklykalasia na telefoniczny nakaz iz Stuttgartu i taky 200 osib do wyizdu pryznaczyla. Ale w cych 200 piszlo 10 uczniw wyszczych klas gimnazii, kraszczi spiwaky choru i wreszti robitnyky amerykanskoi armii, jakych pozrywano z roboty, szczob kynuty w inszyj tabir na bezdillia, — a wse rady cyfry, rady 200! Pro jakyjs hluzd u cilij akcii howoryty hodi: ne praciujesz jid, ale praciujesz — tez jid; samotnyj ty jid, a z rodynoju- tez jid. Tak i wydno, szczo des sydiat biurokraty, wydumujut cyfry, nastojujut na nych, a wid cioho strazdajut ludy.

Dnia 2 sicznia cia persza hrupa z Mannheimu poichala. Poichalo ne 200, a jakych 160, bo buly ludy, szczo rysknuly nawit prawom DP, a ne riszalysia kynuty dobroi praci pry amerykanskij armii. Cych 160 zawantazeno w towarowi wahony i prostir Mannheim-Aschaffenburg, wsioho 97 km, wony ichaly powerch . . . 12 hodyn. Ale w Aschaffenburzi najszly szczyre prywitannia, druzniu dopomohu upraw i zemlakiw i tabor Bois Brule zapezpeczyw im na dejakyj czas spokij ta Prystanowyszcze.

Bo tym, szczo zalyszylys u Mannheimi, spokoju ne daly. W sami Rizdwjani Swiata pryjszlo riszennia zalyszyty doteperiszni prymiszczennia taboru i taborowykam prydileno dwa „taboryky" na protyleznych okrainach mista, do reczi budynky znyszczenni, z zamerzloju wodoju ta kanalizacijeju i najwaznisze straszenno tisni dla 600 ludej. Do toho z rozdil hrupy pohrozuwaw pownoju likwidacijeju szkil i ustanow taboru. Szczob do cioho ne dopustyty, uprawa taboru wyriszyla, szczo w odyn z cych taborykiw, same na Käferthal pidut usi batky zi szkilnymy ditmy, wczyteli j robitnyky ustanow taboru (choru, czytalni, plastu, knyharni) ta otak moze j za cinu osobystych wyhod, zberezetsia ukrainskyj kulturnyj oseredok w Mannheimi. Do druhoho pidut robitnyky amerykanskoi armii ta ustanow, szczo im z cioho taboru do miscia praci blyzcze ta krim tioho z pomiz robitnykiw hrupy molodi podruzzia i batky z najmenszymy ditmy. Oba tabory majut dobru, chocz i duze dowhu spoluku tijeju samoju tramwajewoju linijeju. Zresztoju szczodo jakosty budynkiw ta ich zamaloi zytlowoi ploszczi oba tabory zriwniani; w oboch dozydaje ludej, poky dijdut do mozlywo normalnych umowyn zyttia, czymalo newyhid ta wazkoi, pylnoi praci.

U dni 10 c. m. otze bezposerednio po Rizdwjanych Swiatach ukrainciw, pryznaczenych do taboru w Käferthal, perewezeno, pryczomu, jak zwyczajno w takych wypadkach, bulo czymalo moroky, klopotu, dwyhan i szkody. UNRRA w Mannheimi maje wsioho 3 awta i cymy awtamy wozyly ludej do 10-oi wnoczi, dechto musiw prosto cilyj den stojaty na dwori kolo swoich dipiwskych doribkiw.

A druha hrupa, pryznaczena na Neckarau? ? Znowu zahadka: wyjizd cijei hrupy nahlo zatrymaly. I tak zywe wona, jak czastyna rozrubanoho chrobaka wze kilka dniw, na popelyszczi kolysznioho taboru, zamala, szczob orhanizuwaty okreme zyttia i zawelyka, szczob z takoho zyttia rezygnuwaty. Szczo bude dali z neju — pobaczymo.

Prykro tilky, szczo Mannheim, jakyj wwes czas swoho isnuwannia buw naskakuwanyj i bytyj z usich bokiw, ne maje spokoju do siohodni. Zate jasno, szczo w wysunenych bastionach wyroblajutsia specyficzni bijci i taki je i mannhajmci: twerdi, zawziati, zdibni na koznyj czyn i kozne zusyllа. To tez wirymo, szczo i ciu lychu hodynu, jaka naskoczyla ich z Rizdwom wony perebudut peremozno, jak perebuly wze czymalo emigrantskych lych.

Fotokorespondent „Nedili" (Sow'ak) utrywalyw na znymci chwylynu prybuttia do Aschaffenburga Mannheimskych zemlaczok i zemlakiw

Ашаффенбург

Swiato nezaleznosty i sobornosty

Kilka tysiacz ludu zibralosia na sportowim placu w tabori La-Garde, szczob widznaczyty na uroczystim molebni znamenni ta nezabutni dni oholoszennia Czetwertoho Uniwersalu Ukrainskoi Narodnoi Respubliky pro Samostijnu Sobornu Ukrainsku Derzawu w Kyjewi. Wsi prysutni w ci dorohi chwylyny pereneslysia dumkamy na bezmezni lany ridnoi zemli, na Welyku Ploszczu Sw. Sofii, de 29 rokiw tomu ustamy Prezydenta UNR, Mychajla Hruszewskoho, sorokamiljonowyj ukrainskyj narod proholosyw na wes swit swoju newmyruszczu wolu i newidjemne prawo woskresinnia Ukrainy jak samostijnoi Derzawy. Z hlybyny duszi znedolenych ukrainskych wyhnanciw neslysia molytwy blahannia do Wsewysznioho, szczob win powernuw ich u ridnu wlasnu chatu wilnymy ludmy.

Na zakinczennia uroczystych molebniw oboch wiroispowidan nezborymoju chwylеju pidnesennia i wiry prolunaly nad majdanom mohutni zwuky nacjonalnoho himnu, u wykonanni dobroi duchowoi orkestry z taboru La-Garde.

Zranku za uczastju k i l k o c h s o t p l a s t u n i w wsioho Aschaffenburzkoho oseredku ta hromaddianstwa widbulosia wroczyste pidniattia plastowoho praporu.

Ci znamenni dni Sobornosty j nezaleznosty widnaczyly zokrema w koznomu tabori orhanizacii SUM-u, kultoswitni referaty ta inszi.

A uweczeri, u welykij zali taboru „Bois-Brule", lider OPUE, wstupnym slowom widkryw Akademiju ta koncert, pryswiaczeni nezabutnim dniam oholoszennia Czetwertoho Uniwersalu UNR. Ponad tysiaczu osib z welykoju uwahoju prosluchaly emocijnu dopowid pro istoryczni dni Nezaleznosty i Sobornosty prof. Popiwskoho.

Mak.

Najmolodsza hromada

Szczojno tretij misiac zyttia maje ukrainskyj tabir w kasarniach „Bois Brule" w Aschaffenburzi.

Toj, chto dawaw nazwu cym kasarniam („Bois Brule", abo po naszomu, „horilyj lis") mabut i na dumci en maw, szczo bude czas, koly cia nazwa tak wluczno widpowidatyme i zowniszniomu stanowi kasaren. Wojenni podii, a piznisze „starannia" DP neukrainskoi nacjonalnosty peretworyly ci kasarni (kolys daleko ne pohani sporudy) na sprawznie zharyszcze. Szcze j teper slidy cych zharyszcz ta ruin, jak newmolymi swidky mynuloho, ponuro stojat na prostori taboru.

Do takoi majze pusteli, sered cholodnoi zymy, prybuly ukrainski zbihci newelyczkymy hrupamy z inszych likwidowanych taboriw ta z prywatnych meszkan.

Ni wikon, ni dwerej, a, podekudy, ni pidlohy, ni steli ni, nawit cilych perestinkiw ne zastaly tut ukrainci.

Siohodni tabir, ce dobre wporiadkowane misteczko, szczo maje wze ponad 1300 meszkanciw.

Ta ne lysze zytlo turbuje naszych hromadian. W jakych umowach ne opynywsia b ukrainec, nikoly sprawy materijalnoi kultury ne zastupaly jomu pytan duchowoho j hromadskoho zyttia.

Szcze ne wsi prywatni kwatyry buly obladnani, a wze uruchomleno nowu, teplu szkolu dla ditej. Poczaly praciuwaty rizni kursy, torhowelna szkola, zahalnooswitni lekcii, imprezy, wystawy, chor.

Nemajuczy niczoho krim holoho prymiszczennia, taboriany wze wykinczyly obladnannia ta orhanizaciju dwoch ukrainskych cerkow- hreko-katolyckoi ta prawoslawnoi awtokefalnoi —; wony swoim wyhladom ne dozwolajut wiryty, szczo do 1-ho lystopada 1946 roku tut ne bulo zodnoi ukrainskoi duszi.

Na Swiat-Weczir widbulasia tradycijna ukrainska spilna Weczeria samitnych ludej, slawno wlasztuwaly jalynku dla ditej z podarunkamy i doderzanniam wsich ukrainskych nacjonalnych zwyczaiw, orhanizuwaly spilnu zustricz Nowoho Roku.

Na zaklyk CPUE, druznio i szczyro prowely „Koladu", zaluczywszy do nei majze wes aktyw taboru ta spiwakiw.

Swiata w Kornbergu

Ne zwazajuczy na skriningowu komisiju, szczo prochodyt w ukrainskomu tabori w Kornberzi, Rizdwjani Swiata projszly dobre. Prodowz trioch dniw chodyly koladnyky z Plastu, himnazii, cerkowni chory ta orkestra i zakoladowani hroszi widdaly na zahalnonacjonalni potreby.

Inszi imprezy ne widbulysia.

A. D o r o s z.

МИХАЙЛО БАЖАНСЬКИЙ

Стефаник у моїх очах

Увійшов я із Василем Стефаником до просторої світлиці і як той, що провинився чекав на дальші докори. Але їх вже чогось великому майстрові недоставало. Стефаник ходив поважно по кімнаті розпитував мене про моїх батьків і за хвилину підсунув мені велику миску студенцю. Я дивився устрашено на тарілку студенцю і на Стефаника. Довкола було холодно, мені видавалося, що і в цій прекрасній світлиці теж холодно, хоч чути було, як горів вогонь у великій печі, в куті кімнати. Їсти в такий час холодний студенець не належало до приємности. Але я мусів його їсти, бо Стефаник стояв наді мною і без слів наказував мені.

У вільних, від погляду його очей, хвилинах я розглядав світлицю, шафи, образи, книги і все що там було. Саме на столі лежала нова книжка Осипа Турянського — „Раби". І моє око мимоволі спочило на ній. Стефаник, як добрий обсерватор зрозумів мою думку і зловив у руку книжку.

— Що він думає собі? Книжку треба кров'ю написати, відчути! Писати, щоб тільки було написане — це далеко не твір, що ловитиме за серце. Це не твір.

Це тепер уперше, коли я міг говорити безпосередньо близько із найбільшим із покутської трійці.

Вже поки все пройшло, те що виглядало найгіршим — обидва сини прийшли мені на допомогу, якої я вже не потребував. Юрко, мій друг дитячих років, усміхнувся винувато до мене:

— Ти собі з того нічого не роби, це наш батько все так, він мусить виговоритися. Але він нас дуже любить.

Добре це було йому казати по всьому, але мені таки доводилося терпку пробу пройти аж доки Стефаник не дав мені студенцю.

Потім запросили ми Василя Стефаника на нашу виставу до Народнього Дому.

І так якби було це нині, пригадую собі. Наше зацікавлення було спрямоване тільки на особу Стефаника. Ми дивилися крізь щілини за сценою чи пан посол сидить на залі, та який в нього настрій. Дійсно, він терпеливо, як на його вдачу, чекав початку вистави і розмовляв із великими та знатними родами нашого Покуття — Сандуляками, Харуками чи як вони всі там звалися, що сиділи з ним у першому ряді.

Песа почала бігти на сцені і ролі свої віддеклямовували молоді гімназійні учні так, як це звичайно буває. Та це ще так не разило Стефаника. Видно він звик до цього, або пригадав собі роки „йти в народ". Проте таки він не всидів до кінця вистави. Вина, звичайно, була наша. Характеризація жінок, це знає не один режисер і професійних театрів, належить до однієї з найнеприємніших сцен, — вона і тут не відповідала дії. Жінка в ролі матері захотіла виглядати молодшою за свою дочку. Око Стефаника завважило цю видну різницю і він вийшов із залі.

За сценою, звичайно, ця вістка облетіла всіх.

— Юрку, тато відійшов, біда буде!

— Стефаник пішов!

Цього вечора, по виставі ми йшли спати ще з більшим страхом, як їхали сюди. Що нам тепер дістанеться од Стефаника за наш недогляд. Я вже так і чув його слова, маючи змогу зжитися з його докорами за ціле пообіддя:

— Вам недоуки вести, керувати? Вам ще математики і латини вчитися... ви...

Та на превелике щастя Стефаник вже спав.

Цієї ночі прожив я ще один надзвичайно цікавий момент в своєму житті.

Вже була пізня ніч. Ми вже вспіли полягати і засипляли. Нараз Стефаник пробудився і кличе до себе Юрка. Одкрив двері до нашої кімнати і став у місячному сяйві, що доходило навскося через велике вікно.

— Юрку, вставай! Пиши!

Сплячий має своє право і наказ батька не мав такого великого впливу.

— Хай тета встає, я не можу!

Дійсно тета таки встала. Цієї ночі Стефаник написав свій новий твір „Межу", останній твір, бо крім кількох спогадів, уміщених по журналах він перестав писати і до кінця життя вже не написав нічого більше, що ввійшло до збірки „Земля".

Виїжджав я із Русова і передо мною просунувся новий фільм нового твору, продиктованого так голосно і ясно, як нераз учитель диктує лекцію, що чути було його до нашої кімнати.

Щойно тоді я зрозумів великого майстра, кованого слова і імпресіоністичного образу. З кожним дальшим роком він виростав у ще більшого аж до студентських часів, коли я на семінарі у проф. Ол. Колесси писав працю про Стефаника.

Особисте знайомство з Стефаником допомогло мені розуміти його твори інакше, як розуміли деякі критики.

V.

Було це на Великдень. Цього року минуло повних двадцять років від того часу.

Письменник Марко Черемшина (Василь Зоренко) з правдивим прізвищем Іван Семанюк, адвокат в Снятині, один із покутської трійці поїхав до свого рідного села Кобаки на свята і привезли до Снятина вже неживого. Серце, оце химерне людське серце не видержало і прийшов так дивно і кінець життю.

Ми, гімназійні учні допомагали улаштовувати похорон. Хто яку функцію при тому дістав, виконував радо, що зможе показати свою здібність виконати дане доручення.

Ми знали, що на похорон приїде визваний Стефаник, його найближчий друг. Вже всі нетерпеливо виглядали коляси пана посла, що мала над'їхати з головного шляху. Врешті на подвір'ї заїржав сивий кінь (Стефаник в останні роки їздив тільки одним, бо поляки реквізували другого) — приїхав Стефаник.

Чогось всі чекали небуденної хвилини. Два приятелі мають попрощатися в так дивних обставинах. Стефаник дійсно дивно вискочив із воза, ні з ким по дорозі в кімнату не вітався, підступив до катафальку, на якому лежало в квітах тіло письменника і довго вдивлявся в мертве, пожовкле лице Черемшини і заговорив:

— Іване, яку ти велику дурницю зробивєс, щос умер!

Його обличчя прибрало поважний вигляд і на чолі вибігли краплини поту. Потім обняв його руку, що нерушно стискала пальцями другу руку і вже тихіше ніби до самого себе говорив:

— Покинувєс жінку, каменицу, як палату і свої книжки та ті співанки твої, що ти так любив їх...

Благально витяг руки свої, вкляк на одно коліно і свою молитву тиху віддав за душу покійного.

Старші приглядалися з урочистою повагою до цього. Нам молодим не була зрозуміла ця трагіка і ми виходили, бо таки дехто із нас не зміг вдержати своєї усмішки. Признаюся, що ми міські діти не були вповні обізнані з його покутською мовою і нам вона здавалася з уст Стефаника ще більш спотворена і незугарна. Мову Стефаника я почав особисто розуміти і цінити її багацтво висловів далеко пізніше. Аж тоді, коли я опинився поза межами рідних земель і мого Покуття.

(Далі буде.)

Jak praciuje Landshut

(Wlasna korespondencija „Nedili")

W zymowomu sezoni pomitno antywizaciju w usich dilankach kulturnoho zyttia ukrainciw u Landshuti. W misti isnuje narodna szkola, szczo maze 4 klasy i gimnazija z 7 klasamy. Perszu oczoluje dyrektor Olesyn, druhu — dr. Hluszko, jaki nadzwyczajno enerhijno w suczasnych nesprytjatlywych obstawynach prowadiat szkilnu praciu. Neszczodawno powstala szcze torhowelna szkola, jaku oczoluje dyr. Olchowyj.

Szyroko rozhornulo swoju dijalnist u Landshuti prawoslawne bratstwo sw. Mychajla. Staranniam bartstwa i parafijan ostannimy dniamy gruntowno widnowyly cerkwu, postawyly nowyj ikonostas ta mystecki obrazy, zokrema duze harnyj zaprestolnyj o b r a z I s u s a C h r y s t a, s z c z o z a p o s t o l a m y s e r e d l a n i w p s z e n y c i b l a h o s l o w l a j e l u d e j. Tak samo dopomahaje bratstwo swoim czlenam z materijalnoho boku, zokrema daje pomicz studentam dla prodowzennia studij.

Protiahom zymowoho periodu zaplanuwaly proczytaty cilu nyzku referatiw na relihijno-cerkowni ta zahalnooswitni temy.

Z. N.

Зелені роки

Роман А. Дж. Кроніна

Переклав з англійської Сергій Домазар.

Розділ 2.

Внизу пан Лекі, Кет і Мардоч уже ввійшли до хати і разом з Мама саме чекали на мене в кухні; їхня раптова мовчанка, яка унерухомила все в кімнаті, вказувала, що я був предметом їхньої розмови. Як більшість дітей-одинаків, я мав хворобливу несміливість, ще посилену моїм теперішнім становищем, і, зніяковіло розуміючи глибоку відчудженість, що існувала між моєю матір'ю й Папа, я просто стиснувся від здивовання, коли, по павзі, він, кульгаючи, ступнув вперед, взяв мою руку, потримав її, потім за деякий момент нахилився й поцілував мене в лоба.

— Я радий з тобою познайомитися, Роберте. Ніхто не жалкує більш за мене, що ми не зустрічалися досі.

Його голос не був сердитий, як я чомусь побоювався, але стриманий і пригнічений. Я сказав сам собі, що мушу не плакати, та це було так важко зробити, надто коли Кет також нахилилась і поцілувала мене, незґрабно, але з великодушним наміром.

— Сідаймо.

Мама, вказавши мені на моє місце, знов прийняла вигляд поверхової веселости.

— Майже пів на сьому. Тебе, мабуть, заморив голод, сину.

Коли ми вже всі сиділи, Папа—на чільному місці стола — спустив очі й проказав молитву: довгу, незнайому молитву, якої я доти ніколи не чув, і не перехрестився до тогож. Він почав нарізати скибками печену волову солонину на овальне блюдо перед ним, а Мама в цей час подавала картоплю й капусту на другому кінці.

— Ось! — сказав Папа з виглядом, який вказував, що дає мені гарний шматок; його рухи були точні й вправні. Це був невисокий, досить непомітний чоловічок сорока семи років віком, з вузьким лицем, блідими рисами й малими очима. Його темні вуса були намащені помадою й стояли просто, а чуб був зачісаний пасмами на тім'я, щоб приховати його лисину. Його спосіб висловлюватися носив на собі той легкий слід упокорення, що його бачимо на лицях людей, які знають, що вони добросовісні й працьовиті, але не визнані або, на їхню думку, не відповідно віднадгороджені життям. Він носив низький накрохмалений комір, чорну саморобну краватку й цікаве своєю несподіваністю двобортове вбрання з синьої саржі з мосяжовими ґудзиками. Уніформований кашкет з лякованим дашком, не подібний до кашкета морських старшин, лежав на комоді позад нього.

— Їж капусту з м'ясом, Роберте.

Він перехилився вперед і поляскав мене по плечі.

— Це дуже поживно.

Під усіма тими поглядами я відчував, що мені важко давати собі раду з незвичним ножем з костяним держаком та з виделкою, набагато довшими за мої колишні власні й дуже слизькими. До того ж, я не любив капусти; а моя маленька скибочка волятини була жахливо солона й жилувата. Мій батько, в його яскравому стилі, не раз, бувало, казав, що „ніщо або найкраще“ має з'являтися на нашому столі на Феніксовому перехресті, і він часто приходив додому з контори з якимись особливими ласощами, як желе з ґуави або вайтстейблськими устрицями, і, звичайно, я був цілком зіпсутою дитиною, мій апетит був такий розбещений і примхливий, що часто за останніх пів року моя мати мусіла підкупляти мене шостипенсовиком та поцілунком, щоб я з'їв скибочку курчати. Однак я відчував, що не смію викликати незадоволення в Папа; я поклав собі на тарілку трохи водянистої городини.

Вирішивши, очевидно, що приділив мені досить уваги, Папа кинув погляд через стіл до Мама, навертаючи обережно, але заклопотано, до перерваної ними розмови.

— Пані Чепмен нічого не вимагала?

— Ні, нічого.

Мама відповідала пониженим тоном.

— Хоча вона мусіла була витратитися на перевіз та ще дещо. Вона здається доброю, чутливою жінкою.

Папа видав коротеньке зідхання.

— Це полегшення, знайти хоч кілька пристойних людей на світі. Чи наймала ти візника?

— Ні... там не було багато чого нести. Він повиростав з більшости своїх речей. І, здається, люди забрали все.

Якісь внутрішні корчі, видимо, пройняли Папа, він нерухомо дивився на якесь неприємне видиво в повітрі, бурмочучи:

— Саме марнотратство й розтринькування. Нічого дивного, що вони нічого по собі не лишили.

— Ой, Папа, там була купа хвороб.

— Але не багато простого глузду. Чому вони не застрахувалися? Добрий страховий поліс позбавив би всяких турбот.

Його порожній погляд упав на мене, коли, з чимраз більшою втомою, я саме старався з усіх сил опорожнити свою тарілку.

— Він добрий хлопець, цей Роберт. Ми нічого не марнуємо в цім домі.

Кет, що сиділа через стіл навпроти, похмуро дивлячись у присмерк крізь вікно, наче розмова була позбавлена цікавости, кинула мені чудну підбадьорливу посмішку. Хоч їй було двадцять один рік, всього на три роки менше ніж моїй матері, але мене дивувало, як мало вона нагадувала її. Моя мати була вродлива, а Кет — негарна, з бляклими очима, високими вилицями й сухим, з ямкою, рожевим підборіддям. Її волосся було безбарвне, немов вона підхопила його в невтральній державі між рудим Іов і чорним Лекі.

— Ти вже ходив до школи, я сподіваюсь?

— Так.

Я почервонів, просто від того, що заговорив; говорити коштувало мені великих зусиль.

— До школи панни Барті, на Крещентській вулиці.

Кет кивнула порозуміло головою:

— Було там гарно?

— О, дуже гарно. Якщо відповіси добре з катехизису чи з загальних відомостей, то панна Барті дає тобі цукрове драже з пляшки в буфеті.

— У нас гарна школа в Левенфорді. Я гадаю, вона тобі сподобається.

Папа прочистив своє горло.

— Я гадаю, початкова школа Джон Стріт... з тобою, Кет... було б дуже зручно.

Кет відвела свій погляд від вікна й спинила його просто на Папа, — суперечливо, майже сердито:

— Ви ж знаєте, що Джон Стріт ні до чого не здатна, мала школа. Він мусить ходити до Академії, де вчилися ми всі. В вашому становищі ви не можете чинити інакше.

— Ну...

Папа спустив очі.

— Можливо, але не з половини семестру. Сьогодні чотирнадцяте жовтня, чи так? Задай йому кілька запитань і подивись, до якої кляси він підходить.

Кет коротко похитала головою.

— Зараз він смертельно стомлений, і йому вже пора спати. З ким він спатиме?

Розбуджений з моєї дедалі глибшої дрімоти, я блимнув очима на Мама, що саме міркувала вголос, немов її сором'язливість не дозволяла їй вирішити справу наперед.

— Він надто великий для тебе, Кет... а твоє ліжко дуже вузьке, Мардоче... крім того, ти часто так пізно сидиш уночі, студіюючи. Чому б нам не цримістити його до Бабиної кімнати, Папа? Поки її нема, я гадаю.

Папа припинив дальші висловлювання хитанням голови.

— Вона платить добрі гроші за свою кімнату. Ми не сміємо нічого робити в ній, не порадившись з нею. А вона скоро прийде.

Досі Мардоч мовчав, їв тупо, пильно розглядаючи свою їжу, досліджуючи кожну скибку хліба мов детектив, і час від часу зазираючи в підручник, який лежав поряд з тарілкою, та підносячи його так близько до лиця, що здавалося, нібй він його нюхає. Тепер він підвів очі з практичним виразом.

— Він мусить спати з Дідом. Це очевидна розв'язка задачі.

Папа зробив знак згоди, хоча його лице похмурніло при згадці про Діда.

Справа була вирішена. Хоч я й був напівсонний, моє серце стислося перед жахом цієї нової перспективи, цієї нової ланки в ланцюгу моєї мізерії, що прив'язувала мене до чудної й відстрашливої особи там на горі. Але я боявся протестувати, занадто втомлений, щоб підняти повіки, коли Кет відсунула назад свій стілець.

— То ходім, любий. Вода гаряча, Мама?

— Я гадаю, так. Але тут є ще посуд мити. Не дуже багато хлюпай там.

У тісній ванні Кет допомогла мені зняти мій одяг, її лице підозріло почервоніло, коли я лишився голий. Було лише шість цалів теплуватої води у ванні, жовтуватій від старости й коструватій від повідлуплюваного емалю. Вона зачала мите мене ганчіркою й бруском жовтого піскуватого мила. Голова моя падала, очі мої були надто сонні, щоб вицідити з себе ще якісь сльози. Я корився, як вона терла мене рушником і знов наділа на мене мою денну сорочку. Засув на дверях ванни клацнув. Ми побралися сходами нагору. А там, на площині, неясно вимальовуючись з туману, з хвиль, з корабельної вібрації, з тунельного гуркоту, простягнувши руку, щоб узяти мене, стояв Дід.

(Кінець 2-го розділу).

Кожному слово

Чи це фейлетон?

Читаючи в свій час большевицьку антирелігійну літературу, ми часто зустрічалися з „творами“, в яких у дусі насмішок та глуму змальовувано було духовних осіб, зокрема священиків. Та не тільки духовних осіб торкалоея перо большевицьких пропаґандистів безбожництва. Діва Марія, Ісус, Святий Йосиф, притчі з релігійної історії — все попадало під перо авторів фейлетонів та гумористичних оповідань.

Та ось потрапили ми за кордон. Здається, тут можна вільно віддавати шану людським релігійним переконанням та на безбожницьку пропаґанду (яка, щоправда, зовсім не помітна в нашому житті) відповідно реаґувати.

І раптом у газеті „Час“, у святковому числі за 7 січня появляється малий фейлетон „Во Вифлеємі нині новина...“ якогось М. Точила. По-блазенському вирвавши та зрозумівши слова з газети „Діноє Цайтунґ“: „Якщо б Христос народився в ці дні, то чим іншим була б Свята Родина, як не сім'єю ДП...“. автор малого фейлетону дав хід своїй „творчій“ фантазії — почав паплюжити Святу Родину, примусивши Святого Йосифа їхати до якогось „Вифлеєму над Дунаєм“ (чи не Реґенсбурґу, часом?) та проситися в таборової поліції переночувати. В своїй „фантазії“ автор докотився до того, що... врешті, зацитуємо самого нашого „гумориста“:

„А ввечері над табором станула звізда. Люди відчиняли вікна, тривожно перешіптувалися і ворожили війну. Ніхто й не здогадався.“

Здогадався, як бачимо, один тільки М. Точило, та ще... „два пастушки з далекої Верховини...“, які „.... прийшли поклонитися Дитяті й принесли в дарі джуйс і кавґумі(!..)“.

Перед тим же, як Святого Йосифа таборова поліція пропустила до табору, довго з ним торгувалася і Йосиф мусив був покірно вклонитися перед поліцаєм у мазепинці.

Про права поліцаїв у мазепинках всі ми дуже добре знаємо. Але примушувати Святого Йосифа вклонятися перед ними — мабуть, трохи забагато... Словом, М. Точило дійшов до того, що святих ледве не примусив торгувати воловиною серед таборових спекулянтів.

Не знаємо, що думала й куди дивилась редакційна колеґія „Часу“. У фейлетоні Святий Йосиф дарує свого віслючка таборововій поліції. Гадаємо, що якщо б уже на те йшло, то віслючка треба було б подарувати авторові непристойного „фейлетону“, в особі якого віслючок знайшов би гідного собі напарника.

А про те, чим є вміщений в „Часі“ фейлетон, хай подумають наші віруючі та скажуть про те свою думку.

Читач.

З УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ В АМЕРИЦІ

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

БОРОТЬБА В УКРАЇНІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Нью Иорк від 25-го листопада надрукував на першій сторінці велику кореспонденцію свого дописувача Сіднея Ґрусона з Варшави, в якій стверджується, що Українська Повстанська Армія (УПА) продовжує боротьбу проти большевизму на польсько-українському прикордоні. На підставі урядових даних кореспондент пише, що в теперішніх кордонах Польщі діють три підпільні групи: ВІН (Вольність і незалежність). НСЗ (Народове Сіли Збройне) та УПА (Українська Повстанська Армія). З рук цих повстанських груп у Польщі від початку року гинули кожного дня пересічно 10 представників теперішньої влади, аґентів поліції та вояків. Від початку року до половини жовтня в боротьбі з повстанцями загинуло 2,483 особи з того 668 польських енкаведистів, 630 вояків польської реґулярної армії та 1,185 з цивільного населення, твердить польський уряд. В урядових повідомленнях теж стверджується, що під час поодиноких боїв понесли втрати повстанці, але не називається точного числа. Повстанці вдень ховаються по лісах, а свої атаки виконують вночі. Варшавська преса майже кожного дня повідомляє про судові процеси над зловленими повстанцями, що звичайно кінчають вироком смерти. Кореспондент вважає, що не має перспектив на те, щоб теперішня польська адміністрація могла в скорому часі зліквідувати це повстання. В дальшому підкреслюється, що бортьба повстанців у Польщі звернена проти совєтські армії. Говорячи про УПА кореспондент твердить, що вона складається, головно, з націоналістів, які борються однаково проти російського, як і проти польського панування на українських землях. УПА тепер концентрує свою діяльність в околицях Люблина та Ряшова. Протягом останніх трьох місяців ця армія, твердить кореспондент на підставі польських урядових даних, спалила понад десять місцевостей. Польський уряд висловлює надію, що це вже буде остання зима, в якій повстанці ще зможуть вести свою акцію ширшим фронтом. В кореспонденції вкінці стверджується, що не зважаючи на запевнення варшавського уряду про опанування становища, останніми часами в деяких місцевостях, як, напр., в зимовому курорті Закопанім, треба було проголосити винятковий стан, бо „умови безпеки залишають богато до побажання“.

Українські діячі у др. Джорджа Ворена

Представники Українського Конґресового Комітету, а саме голова УККомітету п. Степан Шумейко і п.п. Дмитро Галичин та проф. Лев Добрянський явилися в середу, 27 ц. м. о год. 9:30 рано до члена американської делеґації Обєднаних Держав та спеціяліста справ скитальців при Соціяльній та Економічній Раді д-ра Джорджа Ворена в головній квартирі американської делеґації ООНацій в готелі Пенсилвенія в Нью Йорку і вручили д-рові Ворену меморіялі Українського Конґресового Комітету та Комітету Українців Канади в справі українських скитальців в Европі.

На відповідні усні подання делеґації УККомітету д-р Ворен заявив, що вже вжито заходів, щоб визнати укрїнським скитальцям в американській зоні право писати листи українською мовою. Дотеперішні неполадки в цій справі не були будь-якою дискримінацією українців, а тільки продиктовані браком відповідної кількости перекладачів.

На запит делеґатів, що буде зі скитальцями, як УНРРА припинить свою діяльність, д-р Ворен запевнив, що навіть після припинення діяльности УНРРА в червні 1947 р., американська армія буде дальше піклуватися скитальцями.

Вкінці д-р Ворен подав деякі свої завваги та поради як спроваджувати скитальців до Америки.

Представники УККомітету винесли з цієї розмови дуже додатнє враження.

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Dubnyckyj Antoń, 30 rokiw, z Hamburgu;
Fedyk Oleksa, 32 roky, z Hamburgu;
Feszczuk Helena, 22 roky, z Bratislavy;
Kiermasz Georgij, 35 rokiw, z Kuhbler;
Mosciuski Kazimir, 29 rokiw, z Bavarii;
Myhal Konstantyn, 49 rokiw, z Erfurtu;
Ozolij Wasyl, 24 roky, z Garmisch;
Tymkiw Wolodymyr, 49 rokiw, z Leibnitz;
Wynnyk Mychajlo, 23 roky, z Dusseldorfu;
Andrejczyn Semen 25 rok p. z Raesfeldu;
Andrejczyn Mykoia, 30 rokiw, z Passau;
Antonischyn Anna, 48 rokiw, z Awstralii;
Artimow Elisabeth, z Berlinu, Potsdam;
Averski Florian, 49 rokiw, z Berlinu;
Artimow Galina, 3 roky, z Berlinu Potsdam;
Artimow Ludmila, 8 rokiw, z Berlinu Potsdam;
Awerski Florian, 35 rokiw, z Berlinu.

Sport

Dwi zustriczi Zaporizza z nimciamy

Dla naszoho „Zaporizza“ czas pryznaczenyj na zmahannia w futbol 2×45 chwylyn bezumowno zadowhyj. Do 80 chwylyny zmahuny hrajut tak-siak, ale w ostannich chwylynach poczynaje ne stawaty duchu i naszi chlopci distajut paket worit i tak powertajutsia do domu. Tak bulo tez z ostannimy, zapowidzenymy zmahanniamy na nimecki swiata z nimeckoju Aschaffenburzkoju Viktorijeju, szczo-nota bene-tez katastrofalno prohrala w Müncheni. Do polowyny zmahan wyslid buw 0:0, dali Horskyj strilyw duze harni worota. Ale pid kinec zmahuny wyczerpalysia, serednij pomicznyk wze ledwe tiahnuw za soboju nohy. Worotar Rybak wyprawduwawsia, szczo wazko bulo wderzuwaty peremoklyj mjacz.

Publyky powerch 500. Suddiuwaw nimeckyj suddia p. Berninger deszczo storonnio.

1 sicznia UST Zaporizza rozihralo widplatni zmahannia z nimeckoju Landesligoju. Perszi zmahannia nimci buly wyhraly z wysokym wyslidom 6:0. Otze postup ukrainskoho klubu oczewydnyj. Ale slaba pomicz Zaporizza (Moskal, Kornijczuk) dozwolyla zabyty az 5 worit. Naszi hraly neriwnymy zrywamy.

Ping-pong u Freiburzi

W druhyj den latynskych swiat Rizdwa Chrystowoho, widbulysia u Freiburzi ping-pongowi zmahannia za mystectwo okruhy iz uczastiu 14 zmahuniw. Zmahannia wyhraw i mystectwo okruhy zdobuw Roman Marynowycz u widnoszenni 21:12 (4:1).

Orhanizacija zmahan sprawna. Nezabarom ukrainska ping-pongowa druzyna zustrinetsia iz dwoma wijskowymy j lytowskoju druzynamy. Pisla pidsylennia druzyna wyide do Nimeczczyny, w Bawariju u turne j zahostyt do Augsburga, Mittenwaldu, Aschaffenburgu, Bambergu. Wona zmahatymetsia z tamosznimy druzynamy prodowz dwoch tyzniw.

Szcze odno sowjetske misto

Architekturnyj komitet pry Radi ministriw SSSR schwalyw projekt zbuduwaty nowe misto w sowietskomu Azerbajdzani z rozrachunkom na 200 000 meszkanciw.

Недiля

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик.
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main Echo“, Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Неділя

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 2 lutoho 1947 | Nr. 58

Нема ще солідарности в справі договорів з Німеччиною та Австрією

Міжнародній політичний огляд.

Останній політичний тиждень у світі минув у численних збройних і мирних, старих і нових, міжнародніх і внутрішніх конфліктах, політичних кризах, але й в упертій роботі лондонської конференції над створенням нових повоєнних Німеччини й Австрії.

Уривчасті розрізняні звістки, що проникають у пресу з лондонської конференції, дають проте можливість сказати, що кардинальних питань мирових договорів з Німеччиною й Австрією там ще не вирішено. Конференція занята переважно вислуханням представників малих держав з їх часом дрібними територіяльними й репараційними домаганнями. Як нові претенденти на репарації, виступили на конференції Греція та Бразілія. Територіяльні вимоги подали до Німеччини Голляндія та Чехословаччина. Дрібний масштаб їх домагань не може ускладнити й загальмувати роботу конференції. Далеко складніше питання про західні й східні кордони Німеччини. Хоч у своєму останньому меморандумі Франція і не подає якихось територіяльних претенсій, однак прагнення її приєднати до себе Саарську область і принаймні відокремити від Німеччини Рурську й Райнську області не є ні для кого секретом. Тим часом, якщо питання про Рур і Райн можуть бути порівняно легко розв'язані шляхом інтернаціоналізації цих районів, або якогось іншого компромісу, приєднання до Франції Саарської области вже й тепер викликає заперечення багатьох інших держав. „Твердим горішком“ конференції може виявитись і питання про східні кордони Німеччини. Польща, підтримувана СССР та Чехословаччиною, посилаючися між іншим на Потсдамський договір, вважає свій західній кордон по рр. Одрі й Ніссі остаточно встановленим і чекає лише на його формальну ратифікацію. Проте в Потсдамському договорі є недвозначне застереження про тимчасовий характер цього кордону, що має бути зревізований при укладанні миру з Німеччиною. Цього погляду і досі додержують США, Великобританія та багато інших демократичних країн.

Взагалі ж у питанні про мировий договір з Німеччиною слід розрізняти чотири головні складові питання: 1) про кордони, 2) про політичний устрій, 3) про організацію господарства і 4) про репарації. Зрозуміло, що розв'язання четвертого питання залежить від розв'язання третього, а обидва ці питання — від основного питання про політичний устрій майбутньої Німеччини. Тим часом, воно ще не розв'язане. Досі, беручи загалом, було два антиподні проєкти його вирішення: політична централізація Німеччини, яку обстоював головно СССР, і децентралізація її, яку пропонували Великобританія та США і підтримували більшість інших демократичних країн. Франція займала в цьому питанні досить непевну позицію, нібито потрохи переходячи від децентралістських тенденцій до централістських. Тому великим кроком вперед до розв'язання цього важливого питання треба визнати меморандум СССР і Франції, подані в цій справі останніми днями. Точний зміст їх ще невідомий . Відомо, однак, що СССР обстоює централізацію Німеччини, а Франція висуває цікавий проєкт „децентралізації з централізацією уряду“. Згідно з французьким пляном, Німеччина має являти собою союзну державу з крайовими й центральним парляментами й урядами. Центр ваги в цій державній організації має лише поступово переходити від місцевої до центральної влади, аж поки „союз держав“ не стане „союзною державою“ чи федерацією, подібною до США. Право Німеччини на власну армію французький проєкт не визнає, а діяльність центрального уряду ставить під контролю альянтів аж поки триватиме окупація. Хоч на які заперечення зможе натрапити на лондонській коференції пропозиція Франції, значення її дуже велике. Вона є мостом між двома протилежними таборами і зможе стати базою для загального порозуміння в цьому питанні першорядної ваги.

Ще далі від остаточного розв'язання стоїть питання про укладнення мирового договору з Австрією, представники якої завзято боронять на лондонській конференції принципи повної незалежности країни й недоторканности її кордонів 1937 р. Тим часом, крім скромної претензії Чехословаччини на вузьку прикордонну смугу в 300 метрів завширшки, за яку вона згоджується до того ж чимсь компензувати Австрію, конференції подана вимога Югославії приєднати до неї індустріяльні райони Кернтен і Штаєрмарк. Не дійдено остаточної згоди і в основному питанні — про незалежність Австрії. Принципово схилившися до розв'язання його, так само як і питання про кордони 1937 р., на користь Австрії, конференція, утрималася проте, оформити це рішення. Як можна припускати, це викликано потребою розв'язати наперед основне, нерозв'язане ще питання — про принциповий характер договору з Австрією: чи є він власне „мировий“, чи звичайний міжнародній.

Договори з німецькими сателітами (Італією, Румунією, Угорщиною, Болгарією та Фінляндією) перебувають уже в стадії оформлення. Недавно їх підписав іменем США кол. міністер закордонних справ Бернс, найближчим часом їх мають підписати Франція та СССР. Англія побажала підписати їх останньою, щоб мати час обговорити в парляменті їх ратифікацію.

Нема ще повної солідарности в поглядах і на порадок укладення договорів з Німеччиною та Австрією. У своєму меморандумі СССР пропонує скликати після московської конференції плєнум представників усіх 23 країн, що брали участь у війні проти Німеччини, а також представників німецького уряду, щоб обізнатися з їх думками про проєкти договорів. Чехословацький міністер закордонних справ Масарик пропонує додатково зробити зустіч „великої трійки“ (Трумена, Етлі та Сталіна), присвячену питанню про мирові договори.

Так, повільно й часом непевно, але покищо з надіями на взаємне порозуміння, крокує світ до вирішення долі Німеччини, отже й чималою мірою — долі цілої Европи.

Питання про Німеччину цікавить держави і з погляду поточної денацифікації, демілітаризації та демоктатизації її. Як відомо, СССР раз-у-раз обвинувачує Англію та США в недостатності уживаних ними щодо цього заходів. Тим часом, як довідуємось тепер з німецької преси, на останньому місці в денацифікації стоїть саме СССР. Так. колишніх нацистів, що за законом про денацифікацію мали бути, але не були зняті з роботи, виявилося: в совєтській зоні кругло 28000, у французькій — 6000, в англійській — 5000, а в американській зоні не виявлено зовсім. Очевидно, це досить дивне явище слід пояснити тією кампанією втягнення до комуністичної партії та СЕД колишніх нацистів, що її свого часу провадила, згідно з тодішніми повідомленнями преси, совєтська влада у своїй зоні.

Денацифікації Німеччини присвячений і опублікований тепер звіт Міжнароднього Комітету для вивчення европейських справ. За твердженням цього Комітету німецька нацистська партія не вмерла. Вона живе, приховавшися і нишком прибираючи до своїх рук контролю над демократичними установами країни. Вона намагається висувати на керівні посади своїх людей, виховувати в своєму дусі людність, непомітно провадити саботаж, створювати труднощі в промисловості і сільському господарстві, уникаючи відкритих дій, шоб, не притягаючи до себе уваги, залишати відповідальність за нестатки й труднощі на окупаційній владі. Як твердить Комітет, німецькі нацисти знайшли собі певну підтримку в Аргентині, Південній Африці, Швайцарії та Швеції, що переховують німецькі грошові фонди і збіглих нацистів. Уряди Швеції та Швайцарії офіційно спростовують обвинувачення їх у цьому. Мабуть, бажаючи скинути з себе подібні обвинувачення, еспанський та аргентинський уряди видали декрети про удержавлення майна підданих Німеччини та її альянтів.

Шукаючи миру в Европі, европейські держави прагнуть взаємної згоди. Щоправда, проєкт англо-французького альянсу, як і треба було сподіватися, зустрів неґативну оцінку СССР. Натомість совєти пропонують укласти троїстий англо-французько-совєтський військовий союз. Та Франція поставилася до цього проєкту дуже стримано. Не краще поставилися б до такого союзу і США, що їх він ставив би у двозначне становище.

Дипломати шукають мирових шляхів, а тим часом світ прямує власним, іноді немирним шляхом більших і менших конфліктів. До них належить і та реакція, яку викликали в англо-американських урядових та політичних колах і пресі недавні „вибори“ в Польщі, всупереч Потсдамському договорові проведені без забезпечення їм елементарної свободи. Обурюючись цією виборчою трагікомедією і теоретично визнаючи своє право припинити дипломатичні зносини з польським урядом, Англія та США з тактичних міркувань не мають покищо, очевидно, наміру вдаватися до цього крайнього заходу. Разом з тим британське міністерство закордонних справ не робить таємниці з того, що зможе реаґувати і іншими способами, наприклад, при обговоренні питання про західні кордони Польщі або ратифікацію торговельного договору з нею, за яким Англія мала повернути Польщі її евакуйований золотий фонд у 28 млн. долярів.

Під знаком застарілого конфлікту проходить у Лондоні Палестинська конференція. Базельський сіоністський конґрес, висловившися за повну й безумовну незалежність жидівської Палестини, ухвалив бойкотувати лондонську конференцію, і жидівство репрезентоване на ній лише неофіційно — представниками „Jewish Agency“. Тим часом арабська делеґація, як і жидівський конґрес, ставить питання руба й безкомпромісно, вимагаючи повної незалежности арабської Палестини. Обидві сторони катеґорично відкидають думку про поділ Палестини на жидівську і арабську, до чого схиляється Англія. Англія — між двох вогнів.

Дуже загострився на минулому тижні й англо-єгипетський конфлікт. Великобританія ультимативно зажадала від Єгипту відповіді в справі перегляду англо-єгипетського договору 1936 р. Єгипетський уряд, вимагаючи цілковитої самостійности Єгипту і відмовившися від переговорів з Великобританією, подає єгипетське питання на розсуд ОН. Особливо заплутався вузол англо-єгипетських взаємовідносин у Судані, приєднання якого домагається Єгипет. Згоджуючись на певні поступки для Єгипту, Великобританія твердо обстоює свої права на Судан, в якому, поруч з прихильниками об'єднання з Єгиптом, є й „фронт суданської незалежности“, що не бажає ні англійського, ні єгипетського Судану. Проте, Великобританія не заперечувала своєї згоди на плєбісцит у Судані.

Разом з тим бірманський конфлікт досить несподівано, як на наш час, закінчився повною згодою обох сторін. Бірманська делеґація в Лондоні порозумілася з Англією про скликання в квітні ц. р. бірманських Установчих Зборів.

Збройний конфлікт у французькому Індокитаї, громадянська війна в Китаї, заворушення і мусульмансько-індуські сутички в Індії тривали без рішучих наслідків і ни минулому тижні. Французька армія дедалі більше, але дуже повільними темпами опановує становище у Вєтнамі. На допомогу йому утворювалися в Індії загони добровільців.

Наростає конфлікт і між Туреччиною і Сирією, що претендує на повернення їй провінцій Александретти й Кілікії. Китай заявив претенсію на невеликий острів Парасель. Щождо домагань Чілі й Арґентини в Антарктиці, то британський уряд рішуче їх відкидає. На думку Англії, право на нововідкриті землі належать тим, хто їх відкрив і опанував, а не може обґрунтовуватися геологічними міркуваннями, як то робить Чілі.

Зате значно полегшав на останньому тижні стан криз в Европі. Французька урядова криза цілком ліквідована. Національні Збори більшістю 543 голосів проти 18 висловили довір'я новоутвореному коаліційному урядові Рамадьє. Закінчена урядова криза і в Греції, де новий прем'єр-міністер член монархістичної партії Максімос зформував коаліційний уряд з представииків правих та поміркованих партій без участи, проте, ліберальної. Утворити коаліційний уряд намагається, покищо без успіху, і італійський прем'єр-міністер де-Ґаспері.

Кризова пошесть захопила навіть неофіційні „підпільні“ уряди. З Парижу повідомляють про демісію еспанського еміґраційного уряду Жіраля, яку прийняв президент Барріо. Причин цієї демісії, на думку лідера еспанської соціялістичної партії Пріето, слід шукати в занепаді популярности старого уряду, позбавленого підтримки профспілок, які вимагають коаліційного уряду на ширшій базі і волють орієнтуватися на західню демократію, особливо на Англію. Отже, це криза видужання.

К. Б.

Lord Beveridge w Berlini

Zhidno z powidomlenniam agentstwa DENA, widomyj anhlijskyj ekonomist i polityk lord Beveridge, podorozujuczy po Nimeczczyni, widwidaw berlinskyj uniwersytet, de maw rozmowu z rektorom ta dejakymy profesoramy pro suczasne stanowyszcze Nimeczczyny Krim toho, lord Beveridge zustriwsia z predstawnykamy liwoho objednannia SED, szczo informuwaly joho pro stan reczej w sowietskij okupacijni zoni. W swojomu ostanniomu zwiti, wysoko ociniujuczy znaczennia uhody pro hospodarske objednannia brytijskoi ta amerykanskoi zon, lord Beveridge nazywaw ii „perszym promenem kraszczoho majbutnioho“.

Beveridge

Cornberg pererwaw holodiwku

po rozmowi z predstawnykamy wlady

(Zwit redaktora „Nedili“)

Doroha do Cornbergu duze wazka, a w samomu Cornbergu — sylnyj moroz i snih. Prybuwszy z zapiznenniam, ne maw zmohy buty w tabori, ale wze w Bebri i na dwirci w Cornbergu dowidawsia, szczo holodiwka naselennia taboru zakinczylasia mynuloho ponedilka uweczeri pisla wizyty amerykanskoho polkownyka. Wlada postawylasia zi zrozuminniam do prochannia ukrainciw i obiciala do wesny ne wywozyty starciw, ditej ta chworych ludej, chocz wony i wtratyly prawa DP. Inszi-poidut do nimeckych taboriw w okolyci Kasselu i oderzat nimecku Kennkartu. Holodiwku perewedeno dyscyplinowano. W szpytali lezalo kilka desiatkiw znemozenych postom, teper wze ostanni z nych powertalysja domiw. Rosijskyj tabir w Mönchenhofi na znak solidaryzacii z ukrainciamy, holoduwaw 1 den. Dejaki ukrainski tabory widmowylysia, tak jak i Aschaffenburg. Czastyna naselennia Cornbergu stawylasia do samoi dumky holoduwaty krytyczno, uwazajuczy, szczo taka demonstracija ne na misci Zyttia w Cornbergu wernulo do normalnoho stanu. Ludy zaspokoilysia. M. i. z poszty znykła znow posylka „Ukrainskych Wistej“ kazut, szczo ii spalyly“; slowom, w Cornbergu bez peremin . . . (KTB)

Pomer korol gangsteriw Al-Capone

Jak powidomlaje agentstwo DENA-Reuter, w Miami (u Floridi) pomer wid paralizu „korol“ amerykanskych gangsteriw Al Capone. Pochodiaczy z Neapola, win szcze junakom pereichaw do SSZA, de nezabarom staw odnym z wozakiw paczkarstwa, monopolizuwawszy kontrabandnu prystawku z Kanady j prodaz alkoholnych napoiw. Ricznyj „Torhowelnyj obih“ joho orhanizacii, jaka mala czyslennych agentiw i sklady, perewyszczuwan 5 milioniw funtiw. Jedynym konkurentom joho buw Jack Diamond, szczo panuwaw u rajoni New-Yorku. Prote pid czas podorzi Diamonda do Ewropy, Capone zachopyw i cej rajon, a potim, oholosywszy Diamondowi „wijnu“, wbyw joho rukamy swoich agentiw. Zasudzenyj do 4 rokiw uwjaznennia, Capone wyjszow 1939 r. z wjaznyci i meszkaw u swoij rozkisznij willi u Floridi.

LONDON. (DENA-Reuter) Nowopryznaczenyj u Welykobrytaniju sowietskyj ambasador Zarubin widwidaw u zwjazku z cym ministra Bewina.

Останні звідомлення

Ewakuacija brytijskych zinok i ditej z Palestyny

JERUSALYM (DENA-Reuter). Brytijskyj holownyj komisar Palestyny, heneral sir Alan Cunnigham wydaw u piatnyciu 31 sicznia nakaza ewakuuwaty brytijskych ditej i zinok z Palestyny. Taka postanowa-kaze nakaz-zobumowlena konecznistju daty brytijskym zbrojnym sylam zmohu bez pereszkod utrymaty w kraini lad. Ci ochoronni zasoby zrobleno pisla toho, jak bulo znow schopleno dwoch brytijskych hromadian.

Ne bude cenzury na Moskowskij Konferencii

BERLIN (DENA). Presowyj widdil sowjestkoho ministerstwa zakordonnych spraw podaw u piatnyciu radiozwidomlennia pro te, szczo, jak powidomleno anglo-amerykanskyj klub korespondentiw, presowi zwity korespondentiw z Moskowskoi Konferencii ne prochodytymut cenzury.

*

WARSZAWA. (DENA-Reuter) Zhidno z oficijnym komunikatom pro naslidky wyboriw u Polszczi, parlamentski miscia rozpodilajutsia miz partijamy tak: „demokratycznyj blok“ (4 partii uriadowoi koalicii) — 294 miscia, selanska partija Mikolajczyka — 28 misc, robitnycza partija — 12, nezalezna selanska partija — 7 i nezalezni katolyky — 3 miscia.

PARYZ. (DENA-Reuter) Francuzki Nacionalni Zbory 543 holosamy proty 18 wyslowyly dowirja nowoutworenomu kabinetu Ramadier.

MADRAS. (DENA-Reuter) Protiahom 5 dniw, jak pro ce oficijno powidomlaje indijskyj uriad, w prowincii Madras zaaresztowano j uwjazneno 75 prowidnych dijaczіw komunistycznoi partii.

OTTAWA. (DENA-Reuter) W Kanadi obhoworiujetsia projekt sporudzennia kanalu, szczo maw by spoluczyty riczku Lawrentija z Welykymy Ozeramy SSZA i tym umozlywyw by dostup do welykych industrijalnych i chlibnych centriw Kanady okeanskym paroplawam.

Washington (DENA). Lider socijalistycznoi partii SSZA, jaka naliczuje szczos iz 17 000 czleniw, heneral Holdridge zajawyw pro swij namir wysunuty swoju kandydaturu na wyborach prezydenta SSZA w 1948 r.

СВЯТО НЕЗАЛЕЖНОСТИ В АШАФФЕНБУРЗІ

Молебень в таборі Ля-Гарде

Anglija pidpysala statut IRO

LONDON (DENA-Reuter). Brytijskyj urjad doruczyw swojomu predstawnykowi pry Organizacii Objednanych Nacij, sir Aleksandrowi Cadogan, pidpysaty osnownu hramotu Miznarodnioi Orhanizacii Skytalciw IRO. Takym robom czyslo derzaw, szczo pidpysaly ciu hramotu, zroslo do 9. Jak widomo, treba zahalom 15 pidpysiw dla toho, szczob IRO mohla rozpoczaty swoju dijalnist. Sir Cadogan pidpysze takoz imenem brytijskoho urjadu szcze odnu umowu z tymczasowymy prypysamy dla skytalciw do czasu, koly IRO zaczne dijaty. IRO bude holowno dopomahaty ewropejskym skytalciam.

Скитальці перед Об'єднаними Націями

Неділя

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Contents:

12 February 1947

Podii mynuloho tyznia

Montgomery pro Stalina

Sandhurst (DENA-Reuter). Wystupajuczy pered uczniamy miscewoi wijskowoi Akademii z dopowiddiu pro nedawnie widwidannia Moskwy, feldmarszal Montgomery zajawyw, szczo win nikoly ne baczyw kohos u kraszczomu stani zdorowja, niz heneralisymusa Stalina. Holownoju pereszkodoju na szlachu do pownoi zhody miz Welykobrytanijeju ta SSSR, na dumku Montgomery, je trudnoszczi mownoho porozuminnia, czerez szczo u wijskowych szkolach maje buty zaprowadzene wykladannia rosijskoi mowy. Wywczaty ii Montgomery rekomenduje takoz brytijskym heneralam.

Akty teroru w Palestyni

Jak powidomlajut z Jerusalymu, 25 sicznia w centri mista 5 molodych zydiwskych terorystiw, sered jakych bula j odna diwczyna, schopyly j kudys wywezly odnoho brytijskoho majora. Majze odnoczasno hrupa z 10 ozbrojenych terorystiw pidczas sudowoho zasidannia w Tel-Avivi schopyla j widwezla brytijskoho suddiu. Brytijska wlada zazadala zwilnennia oboch brytijciw protiahom 48 hodyn, zahrozujuczy zaminoju cywilnoi wlady wijskowoju, i poczala enerhijnu rozszukowu akciju. Zydiwska neterorystyczna orhanizacija „Jewish Agency" i zydiwskyj burgomister Tel-Avivu wydaly widozwu, zaklykajuczy zwilnyty brytijciw. Za 2 dni terorysty zwilnyly oboch. Jak wony pojasniuwaly, brytijci buly zachopleni, jak zastawnyky na toj wypadok, jakszczo brytijska wlada wykonaje smertnyj wyrok nad odnym zasudzenym do straty terorystom.

Eleonora Roosvelt - w oboroni skytalciw

Jak powidomlaje agentstwo DENA, Eleonoru Roosevelt obrano na holowu „komisii praw ludyny" pry ON. Wystupajuczy pered robitnykamy awtomobilnoi promyslowosty, Eleonora Roosevelt zajawyla, szczo, ne zwazajuczy na zminu politycznoi sytuacii w zwjazku z naslidkamy wyboriw do Kongresu, bud- jaki zminy w uriadowij polityci mozut zalezaty tilky wid bazannia narodu. Howoriaczy pro swoju ostanniu podoroz do Ewropy, wona miz inszym skazala, szczo, widwidawszy tabory dla peremiszczenych osib, pobaczyla, „jakyj nepobornyj je ludskyj duch". Ewropa, zajawyla wona, nespromozna trymaty u sebe majze miljon skytalciw.

Francija zwilnyt nimeckych polonenych

NEW-YORK (DENA) Zhidno z zajawoju zastupnyka ministra zakordonnych spraw Hilldringa, Francija maje zwilnyty do 1 zowtnia c. r. wsich polonenych amerykanskoju wladoju u Francii nimeckych wojakiw, jakych naliczujetsia 620 000. Ti, szczo bazajut, budut repatrijowani. Razom z tym uriad SSZA daw swoju zhodu na werbuwannia Francijeju na robotu tych z wijskowych polonenych, jaki zachotily b lyszytysia w nij i dobrowilno praciuwaty dla widbudowy krainy.

Konflikt za Antarktydu

Jak powidomlajut z Londonu, czilijskyj uriad zajawyw swoi pretensii na wolodinnia terenom Antarktyky miz 53 i 90 gradusamy zachidnioi dowhoty, a argentynskyj uriad — na rajon miz 25 i 68°. Ci domahannia stworiujut w Antarktyci konflikt interesiw Czili, Argentyny, Francii, Norwehii ta Welykobrytanii, jakij nalezyt bilsza czastyna spirnoho terenu. Welykobrytanija jak i SSZA, riszucze zapereczujut pererozpodil antarktycznych wolodin jak cilkom bezpidstawnyj.

Telegrama amerykanskych zurnalistiw iz Berlinu

Jak powidomlaje nimecka presa, holowa Spilky amerykanskych zurnalistiw u Nimeczczyni Foss poslaw imenem 50 swoich koleh ministrowi zakordonnych spraw USA telehramu, w jakij wymahaje pownoi swobody ruchu dla alijantskych zurnalistiw u wsich czotyrioch okupacijnych zonach Nimeczczyny.

Foss prosyt poruszyty ce pytannia w Radi ministriw zakordonnych spraw, obgruntowujuczy nadannia predstawnykam presy cioho prywileju potreboju tocznoi informacii i sprostuwannia neprawdywych czutok poszyriuwanych dejakymy nimeckymy kolamy.

Teper predstawnyky presy trioch zachidnich derzaw mozut wilno jizdyty lysze w mezach zachidnich zon, tym czasom jak w sowietskij okupacijnij zoni wony mozut widwiduwaty tilky napered wyznaczeni miscia, ta j to u suprowodi rosijskych oficeriw.

Zmenszennia amerykanskoi zalohy w Awstrii

Nowopryznaczenyj komanduwacz amerykanskych wijsk u Awstrii, hen. Geoffrey Keyes widjichaw iz Heidelbergu do Widnia. Heneral Keyes komanduwaw dosi tretioju amerykanskoju armijeju. Heneral Ernest M. Harmon, jakyj iz dnem 10 sicznia perebraw holownokomanduwannia 3-oju amerykanskoju armijeju, prybuw wze iz Bambergu do Heidelbergu. Heneral zaderzyt porucz swojoho nowoho stanowyszcza tez post holownokomanduwacza okupacijnoi policii. Ce trywatyme tak dowho, doky, 3. armija ne peredast swoich funkcij okupacijnij policii.

Naslidnyk holownokomanduwacza amerykanskych zbrojnych syl u Awstrii, hen. Marka Clarka, hen. Geoffrey Keyes prybuw do Widnia. Na presowij konferencii hen. Keyes zajawyw, szczo amerykanski wijska w Awstrii zredukowano do 10 000. Odnoczasno zmenszat czyslo zatrudnenych u amerykanskych uriadach awstrijciw, szczob obnyzyty koszty okupacii j pidsylyty awstrijskyj rynok praci.

Amerykanska opinija zazurena majbutnim DP

„Na IRO zdut weletenski problemy"

(ak) Pid takym zaholowkom pysze Samjuel Hertrud z New-Yorku dla „New-York times-u" wid 4-sicznia 1947 roku.

„Z nastanniam nowoho roku poczne nezabarom isnuwaty miznarodnia orhanizacija w sprawach wtikacziw-IRO. Pro te cia orhanizacija ne zmoze rozhornuty pownoi praci doty, doky 15 czleniw Objednanych Nacij ne zatwerdiat ta ne pidpyszut ii statutu, szczo buw schwalenyj na zahalnomu zibranni ON z takym optymizmom. Prote inicijatywna hrupa- Pidhotowcza Komisija — moze wze teper wykonuwaty istotnu praciu. Bo wisim czleniw pidpysaly wze dwa zasadnyczi dokumenty: statut IRO ta projekt Pidhotowczoi Komisii pid nazwoju „Tymczasowi zachody".

Try tyzni tomu sim delehatiw pidpysaly ci wazlywi dokumenty w synij szkirianij oprawi za takym poriadkom: Kanada, USA, Dominikanska Respublika, Gwatemala, Francija, Chonduras, Filipiny. Mynuloho wiwtirka pidpysala szcze j Liberija. Szczo do inszych welykoderzaw, mozna spodiwatysia, szczo Sowietskyj Sojuz bude obstojuwaty stanowyszcze „zdaty j obserwuwaty", bo win nikoly ne wyznawaw isnuwannia problemy wtikacziw. Welykobrytanija wyjawlaje schylnist pidpysaty statut IRO, ale zwjazuje ce z dijalnistiu USA protiahom perszych szesty misiaciw.

Po skinczenniu perszoho etapu praci Heneralnyj Sekretar Trygve Li moze powidomyty wsich czleniw ON, szczo widpowidna kilkist uriadiw wze pidpysaly statut IRO i sklykaty konferenciju, mabut, u Paryzi abo Zenewi, „po zmozi najszwydsze"

Pered IRO stoit cilyj kompleks ludskych problem, szczo musiat buty wyriszeni do 30 czerwnia c. r. koly UNRRA bude rozwjazana.

U Zachidnij Ewropi je ponad 1 miljon peremiszczenych osib ta wojennych wtikacziw. Kolo 870 tysiacz perebuwajut u 251 centrach UNRRA, 42 wojennych taborach ta 15 prywatnych sanatorijach w zach. zonach Nimeczczyny, 633 taborach UNRRA Awstrii ta 611 taborach UNRRA w Italii. Reszta 130 tysiacz — ce t. zw. DP. Objednanych Nacij, zdebilsza „bezderzawnyky" i zydy rozkyneni w riznych krainach.

870 tys., szczo zywut w taborach zdebilszoho w amerykanskych zonach, nalezat do 2-och katehorij: kolo 678 tys. — ce polaky, estonci, lytowci, lotyszi, ukrainci ta rizni inszi nacjonalnosti, szczo nepewni za swoju dolu pry nowych uriadach u swoich krainach ta widmowylys wid repatrijacii. Blyzko 200 tys. ce zydy z riznych ewropejskych krain, zdebilszoho z Polszczi, szczo majut na sobi wykarbowani czysla, abo z wjaznyc.

Pisla wyzwolennia DP zywut zdebilszoho po barakach ta po taborach dla wijskowopolonenych. W kraszczomu wypadku wony, jak npr. dejaki zydiwski hrupy, szczo spodiwajutsia ichaty do Palestyny, stworyly kooperatywni majsterni wzuttia ta odiahu, do czoho sojuzni wijska j zaochoczujut, w najhirszych wypadkach majemo prymusowu bezdijalnist ta demoralizaciju, szczo ich symwolom je czornyj rynok ta kradizy, jakij prypysujut DP, mowlaw. wony szukajut dodatkowych charcziw, cyharok, odezi, abo dijut jak poserednyky nimeckoho naselennia w cholodni zymowi misiaci.

Najtrudnisza problema — ce psycholohiczna, osoblywo dla tysiacziw molodi, molodszoi wid 21 roku, szczo zrosla po koncentracijnych taborach ta w taborach DP, ne znajuczy niczoho z normalnoho zyttia. Bahato z nych — ce dity bez batkiw — i ce szcze bilsze uskladniuje i tak zaputanu sprawu wtikacziw".

Na storinkach rosijskoi emigrantskoi presy

Pro stari istyny, szczo zywut szcze siohodni

W informacijnomu biuleteni „Za nedilu" szczo wydajetsia w rosijskomu tabori w m. Fiszbek, nadrukowano peredowu stattiu pid nazwoju „Zahalnowidomi istyny", w jakij podano dumky, szczo majut na siohodni aktualne znaczennia j dla ukrainskoi dijsnosty. Podajemo ii zmist z dejakymy ne suttiewymy skoroczenniamy.

„Je istyny, nastilky zahalnowidomi i bezsumniwni, szczo pro nych nawit nijakowo j smiszno howoryty j dowodyty pro nych. Ta i sprawdi: czy potribno perekonuwaty kohonebud pro te, szczo Wolha wpadaje w Kaspijske more, a koni idiat sino j owes? Jakszczo chto poczne dowodyty nam ci istyny, to my matymemo raciju tilky posmichnutysia j machnuty rukoju na dywaka...

Dejaki z cych nezapereczných istyn majut osoblywu widmitnu wlastywist: wsi perekonani w ich istynnosti, ale nichto za cymy istynamy ne tilky ne jde, a dije naperekir im. Naprykład: wsi znajut prypysnu istynu, szczo loz — maty wsich hrichiw, wsi perekonani w ii sprawedlywosty, i tym ne mensze wsi breszut ledwe czy ne z ranku do weczora.

Do takych nezapereczných istyn, w jakych wsi perekonani i za jakymy nichto ne jde, nalezyt i taka prawda: „W jednanni — syla". Jakszczo my zberemo tysiaczu osib, to nawriad czy sered nych znajdetsia chocz odna, szczo zapereczuwala b sprawedlywist cijei propysnoi istyny. Ale w toj ze czas sered cijei tysiaczi osib nawriad czy znajdutsia chocz by dwi osoby, szczo b dosiahly miz soboju cijei jednosty. Ni pryncypowi dowody, ni wymohy taktyky: niszczo ne zmusyt ich objednatysia i wony, nahoworywszy pro jednist bezlicz holosnych ta krasywych sliw, zakinczat pownym i bezsumniwnym rozchodzenniam.

My nawczajemo ditej bajci pro te, jak syny mudroho batka ne mohly zlamaty winyka, ale lehko perelamaly koznyj dubczyk joho poodynci. My z zadowolenniam zapewniujemo, szczo wdaryty micno stysnutym kulakom mozna znaczno sylnisze j nyszczywnisze, aniz wyprostanymy palciamy. My znajemo tysiaczi dowodiw toho, szczo „w jednanni — syla", ale zaden z cych dowodiw ne moze zmusyty nas dosiahty cioho jednannia.

Szczo pereszkodzaje ciomu? Pytannia welyke j skladne. Szczob rozwjazaty joho, potribno proanalizuwaty cilyj riad charakternych pryczyn, jakych ne mozna wklasty w mezi odnoi statti. Bezsumniwne odne: objednaniu zawazaje nasze zwyczajne prahnennia ne do istyny, a w stwerdzenniu swojei prawoty.

Szczodenni sposterezennia duze czasto zmuszujut baczyty take: jakszczo dwi osoby spereczajutsia pro szczonebud, to ich supereczka spriamowana zowsim ne do toho, szczob zjasuwaty istynu i do nei pryjty, a spriamowana na te, szczob tilky dowesty swoju prawotu. A tomu my wyjawlajemo newstuplywist i neterpymist nawit tam, de wony ne mozut i ne powynni maty miscia.

Okrim toho, my nadto pokladajemos ne na sprawedlywist, a na naszi poczuttia i prystrasty. Osobysta lubow i nenawyst zanadto czasto kerujut namy bilsze, aniz rozsudlywist. My czasto ne pohodzujemos z naszym protywnykom tilky tomu, szczo win nam nesympatycznyj. I wze, zwyczajno, my ni w jakomu razi ne pohodymosia objednatysia z tym, koho my nenawydymo, chocz by jak potribno bulo objednatysia imenno z nym. Holos prystrastej howoryt u nas sylnisze za holos rozumu, i my jdemo slidom za prystrastiamy na jawnu szkodu istyni, sprawedlywosti i zahalnij korysti.

Nasprawdi z cilkom jasno, szczo holos prystrastej — nebezbecznyj holos.

Ne tiazko nawesty riad istorycznych prykladiw toho, jak hynuly cili derzawy tilky tomu, szczo ich keriwnyky piddawalysia holosowi politycznych prystrastej, a ne holosu rozumu. Ne tiazko nawesty istoryczni pryklady toho, jak okremi narody ne mohly orhanizuwaty swoho samostijnoho derzawnoho isnuwannia tilky tomu, szczo ich wozdi buduwaly polityczni systemy na prystrastiach nenawysty j neterpymosty, a ne na wymohach derzawnoi mudrosty. Derzawna z mudrist nasampered wymahaje wid nas buty spokijnymy, rozsudlywymy, objektywnymy i taktownymy. My powynni wmity zduszuwaty naszi prystrasty ta instynkty rady stworennia rozumnych zasobiw i rady dosiahnennia dorohoi mety.

Powertajuczys do pytannia pro jednist, potribno wyznaty, szczo naszi prystrasti w cij sprawi nikoly ne powynni maty prawa holosu i nikoly ne powynni keruwaty namy. Objednania — wymohy rozumu. Nijaki osobysti sympatii ta antypatii, zadna lubow i nenawyst ne mozut maty nawit najmenszoho wplywu w cij sprawi. Ale, na zal, na praktyci my baczymo obernene: ludy widmowlajutsia wid zjednannia syl tilky tomu, szczo nymy keruje nesprawedlywa i nezakonna nenawyst.

U wyslidi z (jak prawylo) wyhraje jakas tretia, woroza syla. Szcze Makkijaweli ledwe ne 500 rokiw tomu wysunuw pryncyp: „Podilaj i panuj". — Podilaj syly swoich worohiw, ne dawaj im objednatysia i todi ty mohtymesz panuwaty nad nymy. Objednannia worohiw- straszne. Woroznecza miz nymy — riatuwalnycia. Tomu koznoho razu, koly my baczymo widmowu wid objednannia, koly my czujemo dowody pro te, szczo objedannia ne bazane i nemozlywe, koznoho razu my musymo skazaty: a komu korysne ce rozjednannia? Chto chocze panuwaty na ciomu rozjednanni. I, sprawdi, znajty toho, komu ce korysno, zowsim ne buwaje tak uze tiazko. W jednanni — syla. Tomu ne prawyj bude toj, chto zamist jednosty sijatyme nenawyst i rozjednannia."

Prujmajemo peredplatu na 1947 rik

Administracija „Nedili" pryjmaje peredplatu na nasz czasopys:

na 1 misiac — 5 marok

na 3 misiaci — 15 marok

W sprawach peredplaty ta kolportazu zwertatysia na adresu:

Aschaffenburg
Schweinheimerstraße 50
Administacija „NEDILI"

Buenos Aires (DENA-INS). Jurba z 150 000 czolowika, szczo wczynyla demonstraciju proty odnijei hazety, jaka wystupyla proty zaproponowanoho prezdydentom Peronom pjatylitnioho planu, bula rozihnana policijeju, szczo wzyla slozotoczywych haziw.

Gandhi jde piszky po Bengalii, zaspokojujuczy rozburchanyj narod

„Nedila" powidomlala wze pro te, szczo najwydatniszyj prowidnyk indijskoho nacjonalnoho ruchu „mahatma" Gandhi piszky wyruszyw u welyku podoroz po Bengalii z metoju prymyrennia musulman i indusiw u kilkoch prowincijach. Teper z Kalkutty powidomlajut dejaki cikawi podrobyci cijei podorozi. Szlach Gandhi lezyt czerez bolotiani ryzowi pola, plantacii indijskych horichiw, palmowi lisy. Ne zwazajuczy na suchu poru roku, szczo stoit teper u Bengalii, bilsza czastyna miscewosty, po jakij podorozuje Gandhi, w naslidok powodi het zatoplena. Czasto-husto, szczob des projty czy distatys do jakohos sela, treba obchodyty wuzenkymy nahirnymy stezkamy, probyratysia po chytkych bambukowych mistoczkach abo j ichaty czownom.

Gandhi susprowodiat lysze czotyry joho najblyzczi spiwrobitnyky. Wony nesut perenosnu chatynku z lehkoho metalu j solomy, zawwazky szczos z 200 funtiw. U nij noczujut podoroznyky, jakszczo ne mozut znajty sobi prytulku des na seli. Prote, bengalskyj uriad, sczo perebuwaje w rukach musulman, obiciaw Gandhi wsilaku pidtrymku wkluczno do wijskowoi ochorony, chocz i ne dozwolyw hazetam drukuwaty propowidi indijskoho „mahatmy".

Prymusowe pereselennia polskych DP

Jak powidomlaje agentstwo DENA, polski peremiszczeni osoby, szczo meszkaly w tabori Murnau bila Garmisch, widmowylysia wykonaty nakaz pro pereselennia do Augsburgu i tomu buly perewezeni tudy prymusowo, za dopomohoju amerykanskoi armii.

Podibnu podoroz Gandhi robyt udruhe. Upersze win podorozuwaw 1930 r. Holownoju metoju teperisznioi podorozi je za joho slowamy, wyprobuwaty na praktyci joho teoriju myrnoho rozwjazannia pytan i postaratysia widnowyty wzajemne dowirja miz indusamy j musulmanamy, obchodiaczy ich oseli, bezposeredno rozmowlajuczy z nymy, wyholoszujuczy propowidi.

Prote, w kolach indijskoho Kongresu cia podoroz wyklykala zanepokojennia szczodo mozlywych naslidkiw ii dla zdorowja 77-litnioho Gandhi, wysnazenoho nedawnim postom, jakyj win dobrowilno naklaw na sebe na znak protestu proty krywawoi sutyczky miz indusamy j musulmanamy w prowincii Bihar. Cioho postu win doderzuwaw duze suworo. 2—3 sklanky kokosowoho moloka j kilka hramiw glukozy abo medu w teplij wodi skladaly wesdennyj joho racion. Za perszi 10 den postu win utratyw na wazi 5 funtiw. Ta win laden buw holoduwaty j dali, az do smerty, — kazaw win, — jakszczo znowu ne bude myru w joho ridnij kraini. I wona, nibyto bilsz schylna teper ity za rewolucijnymy haslamy molodych wozakiw, moze, widhuknulasia cioho razu na zaklyk swoho wyprobuwanoho prowodyria: zaworuszennia prypynylysia.

Todi staryj fanatyk-idealist i sobi prypynyw pist i widwazno wyruszyw u tiazku daleku put do necilkom zaspokojenych rajoniw.

Czy japonci maly atomowu bombu?

(pi) Amerykanskyj czasopys „Atlanta Konstytuejszen" podaw sensacijnu wistku wid swoho korespondenta D. Snela, jakyj same wernuwsia z widdilom amerykanskoi slidczoi komisii z Korei.

Snel dowidawsia wid odnoho starszyny japonskoi kontrrozwidky, szczo japonski wczeni ne tilky wely atomni doslidy, ale j wyrobyly u swoij laboratorii w odnij peczeri na Korei ta wyprobowuwaly atomnu bombu. Ale bulo zapizno: bombu wynajszly wony na 5 dniw do kapitulacii Japonii.

Pered piwniczczu toho dnia — rozkazuwaw zhadanyj starszyna — walka japonskych wantaznych awt wyichala z peczery, a wdoswita japonski uczeni ta inzenery zaladuwaly „genzej bakudan" (po japonsky atomna bomba) na korabel w Konani. Bila poberezzia wwes toj den i nicz pryczaluwaly stari korabli, sudna i rybacki czowny. Jak tilky zijszlo sonce, posliduwaw wybuch. Switlo bulo take sylne, szczo obserwatory u widdali 20 km. malo ne posliply. Riznokolirna chmara pidnialasia az u stratosferu. Korabli zapalylys i bahato ich propalo.

Tymczasom sowietski wijska nastupaly tak skoro, szczo wywezty resztu atomnych bomb litakamy ne bulo czasu. Uczenym wdalosia ponyszczyty skinczeni i neskinczeni bomby, maszyneriju i dokumenty. Odnak wony sami popaly w ruky sowietiw. Mozlywo, wony peredaly Moskwi tajnu atomnoi bomby. Odyn z tych uczenych wtik u czerwni c. r. wid sowietiw w amerykansku zonu Korei.

Tragiczna smert szwedskoho prestolonaslidnyka

Zhidno z powidomlenniam DENA-Reuter, 26 sicznia na piwden wid Kopenhagenu, zaznawszy awarii, upaw na zemlu hollandskyj pasazyrskyj litak, szczo dopiru zniawsia z aerodromu w Kastrupletiw do Stokholmu. 16 pasazyriw ta 5 osib ekipazu wbyti. Sered zertw je szwedskyj prync Gustaw Adolf, szczo powertawsia z wizyty hollandskomu pryncowi Bernhardu, joho adjutant hraf Steenbook, widoma na wes swit amerykanska operowa artystka Grace Moore, szczo mala daty koncert u Stokholmi, danska spiwaczka Gerda Neumanu, 6 tanciurystok. Majze odnoczasno w Ewropi stalosia szcze kilka powitrianych katastrof z ludskymy zertwamy. Presa wymahaje riszuczoi borotby z nymy w miznarodniomu massztabi i osoblywoi uwahy do litakiw „Dakota", szczo dajut najbilsze czyslo awarij.

Danskyj uriad zaboronyw litaty nymy z welykym nawantazenniam. Szczob zjasuwaty pryczyny ostannioi katastrofy, pryznaczeno specijalnu komisiju

КОЖНОМУ слово

W oboroni latynky

Welmyszanowni Panowe!

W odnij statti Wysokopowazanyj Dr. S. Baran pysze, szczo Wasz czasopys newdowzi zakyne latynku. Ce bude najbilsza Wasza chyba. Wid takoho Waszoho tiazkoho poczynu, Wy ne smijete widstupyty. Wy dilom dowely mozlywist dla naszoi mowy latynky. Wona u Waszomu poczyni szcze nikomu ne zaszkodyla, i wze ce odne ne moze nawodyty na dumku pro widstuplennia wid nei. Swoje „latynske" dilo Wy musyte lysze udoskonaluwaty.

Radzu perekluczytys na prawopys, szczo joho rekomenduwaw b. p. prof. Simowycz. Dali wzahali choczetsia poradyty Wam czy zaklykaty do wydannia misiacznych zoszytiw ala „Auslese", jaki mozna cilkom latynkoju drukuwaty. Takoz ne zaszkodyt zawesty w czasopysu „Ditoczu Nedilu", jaku mozna bula b wytynaty ta broszurkuwaty. „DN" mozna drukuwaty latynkoju, bo naszi dity wze znajut prynajmi 3 latynky: polsku, nimecku ta anglijsku, otze i nasza ukrainska im cilkom ne zawadyt.

Z prawdywoju poszanoju,

Dr. A. B.

Awtor kaze, szczo recenzent ne maw racii...

W „Nedili" z 24 lystopada 1946 Wy pomistyly recenziju na moju anhlijsku knyzeczku pro Iw. Franka.

Zhadana recenzija nesprawedlywa. Ne podajuczy zodnych prykladiw recenzent pysaw, szczo knyzeczka napysana lychoju anhlijskoju mowoju. Pryklady tut buly tym bilsz bazani, szczo za nei widpowidalnist wziaw Dyrektor UNRRA, jakoho „Nedila" neszczodawno zwelyczuwala, mistiaczy joho welykyj portret i t. d. Tomu szczo Dyrektor widijszow na insze misce, to „Nedila" wwazaje szczo wona moze joho wze obrazaty.

Recenzent powynen buw podaty pryklady mylnych perekladiw zaholowkiw Frankowych tworiw, a ne obmezuwatys tilky odnym prykladom, a same „Lys Mykyta". Wasz recenzent uwazaje szczo kraszcze bulo b pereklasty „Lys Mykyta" czerez „The Fox Mykyta". Ja zauwazuju, szczo takyj pereklad, niczoho ne asocijuje dla anhlijcia. W anhlijciw je widoma suczasna poema nadwornoho poeta p. z. „Reynard the Fox", otze z takym samym zaholowkom, jak ja pereklaw Frankowu poemu. Krim cioho sam Franko posylajuczys na dzerela swojei poemy nazywaje taki twory jak serednowicznyj twir „Reinardus", francuzkyj twir „Le Roman du Renart" staronimecku pererobku „Reinke" i „Reineke Fuchs" Johana W. Goethe. (Hlady „Wstup" Franka do „Lysa Mykyty" w krakiwskomu wydanni, 1944.

Recenzent zajawlaje nacze moje twerdzennia, szczo „Franko na czuzynnij osnowi daw po suti nacjonalnyj twir" je cilkom newirne. Posluchajmo, szczo I. Franko w cij sprawi, pysaw u zhadanomu „Wstupi", joho slowa: „Pyszuczy ii (t. j. poemu „Lys Mykyta"), ja wziaw tilky holownu ramu niderlandskoi poemy Wilema, znaczyt tu samu, szczo je i w nimeckij knyzi pro Reineke i w perekladi Goethe (st. 161). Na storinci 162 Franko pysze szcze i tak: „Ja, szczob tak skazaty, na czuzyj pozyczenyj rysunok nakladaw naszi ukrainski kolory". Na storinci 160 Franko nazywaje holowni opowidannia, szczo ich perebraw z seredniowicznoho tworu. — Czasom awtor prypysuje sobi reczi, szczo nezawzdy zhidni z dijsnistiu, ale z Frankowu dumku pidtwerdyw prof. W. Simowycz u „Wstupi" do Frankowoho tworu „Z werszyn i nyzyn" (Leipzig). Otze spytajemo: na szczo posylajetsia recenzent, pyszuczy, szczo Franko „daw na ukrainskij osnowi nacjonalnyj twir"? Ce win, baczyte, bazaw daty tilky dokaz swojei „malorosijskoi chytrosty".

Recenzent powczaje, jak treba peredawaty czuzi slowa i beretsia do sprawy, jaka jomu zowsim ne pid sylu, bo z win ne fachiwec. Sprawa wzahali ne lehka i ne znaty czy wona kolynebud bude zadowilno rozwjazana.

W nazwach ludej suttewi je prizwyszcza, a ne imena, tomu ja pysaw Vladimir, Nicholas, bo w takij formi wony zrozumili na Zachodi jak imena. Tilky todi, koly ja choczu widznaczyty osobystist, ja podaju w perwisnij formi i imia i prizwyszcze, jak ce ja zrobyw, peredajuczy Iwan Franko czerez Ivan Franko. Do reczy Wolodymyr peredane czerez Volodymir anhlijec proczytaje Weledajmer. Znamenytyj pryjatel ukrainciw. G. W. Simpson w twori „Ukraine, An Atlas of Its History and Geography", peredaje Kyjew czerez Kiev i kraszczoi peredaczi nemaje. Nasz Lwiw znanyj w nowiszych atlasach jak Lemberg, Lwow, Lvov, a naszym zawdanniam zrobyty z nioho faktycznyj Lwiw (po anhlijsky Lviv). Na zal i dosi takyj ne isnuje poza naszymy bazanniamy.

Howorennia w cim zwjazku pro poczuttia menszewartosty wwazaju za obrazlywe i bezosnowne i ciu obrazu kydaju w lyce cioho, szczo pro te pysaw. Odyn wyznacznyj amerykanskyj filosof pysaw: „Pokora szcze bilsz potribna w naszych chwylach triumfu, jak u newdaczy".

Na czuzyni my mozemo tilky dawaty znaty pro sebe, pro naszu kulturu i pro Franka ja starawsia wykonaty ce jaknajkraszcze. Wysoki fachiwci pidtwerdyly, szczo ce zawdannia ja wykonaw udalo.

Jak baczyte, Pane Redaktore, to Wasz recenzent ne maw pidstawy dyskredytuwaty i awtora i knyzeczku.

Aschaffenburg, dnia 26 hrudnia 1946
z pobazanniam
Wolodymyr Bezuszko.

—*—

Jak baczyt Szanownyj Awtor, to Redakcija mistyt joho dowhu awtorsku repliku, ne zalijuczy miscia. Ale na odno ne moze ne zwernuty uwahy: spoluczuwania swobody literaturnoi krytyky z osoboju dyrektora ce nonsens. Polak skazaw by: „co ma piernik do wiatraka?". Jakszczo b bulo inaksze, todi wsi krytyky i recenzenty musily b zakynuty swij newdiacznyj fach. — Redakcija

КРАЇНА СОНЦЯ І ВЕСНИ

КАЛІФОРНІЯ

Безмежна непривітна пустеля. Колись ліниві воли повільно тягли нею на південний захід вози піонерів Каліфорнії. Їх напівзатерті вітрами сліди були дороговказами іншим. Тепер замість них широкими автострадами мчать легкові й вантажні машини. Та пустеля лишилась пустелею. Пекуче проміння сонця, відбиваючися від її блискучої поверхні, сліпить змучені очі. Біле від спеки небо монотонно висить над пею, і, мов причеплені до нього, бовваніють віддаля рожуваті й блакитнуваті гори. Та, переваливши їх, ви мало не скрикуєте з захоплення. Перед вами південна Каліфорнія.

Південна Каліфорнія — це разом Ельдорадо й Еден. Ельдорадо — своїми невичерпними багацтвами, своїм золотом, сріблом, цинком, міддю, нафтою; Еден — своїм чудовим підсонням. Від самого океанського узбережжя, де поломеніють жовтогарячі померанчі й виснуть з фінікових пальм величезні ґрона солодких ягід, терасами поступово сходить вона до могутніх гір із засніженими верхами. Сходить, вся в квітках, садах, виноградниках, розлогих плянтаціях динь-канталюп.

За старих часів цього не було. Клімат південної Каліфорнії сухий, дощі в ній — рідкі, бажані гості. Країна терпіла від посух. Та розум і руки людські прийшли їй на допомогу. З високих плоскогір Арізони, зреґулювавши або запрудивши течію Кольорадо, спустили воду додолу, численними каналами розлили її по країні. Немов у казці, з'явилися величезні, розкішні фрукти.

Проте, принаймні на думку кореспондентки французького журналу „France Illustration", яка нещодавно відвідала Каліфорнію, каліфорнійським фруктам бракує тих тонкощів аромату й смаку, що ними відзначається французька садовина. „В них, — пише кореспондентка — буцімто почувається та штучна система обводнення, що виплекала їх, а головно — брак тої любови до землі, яка є такою характеристичною для нашого землероба. Каліфорнійські землевласники — лише підприємці. Вони сміються з наших маленьких клаптів землі, з тої пристрасти, що живе в серці французького селянина до кожного свого деревця. Вони не мали на своїй землі предків. Лани їх такі ж нові, як і їх будинки. Вони не ходять мацати свої груші, вони не знають кожну з своїх динь." Вони продають урожай своїх ланів і садів звичайно гуртом, часом навіть не бачивши їх. Є, звісно, й винятки. Один виноградар, почастувавши кореспондентку власним білим вином, розказав їй, що був іще хлопчиком, коли батько його 30 років тому садив їх виноградник і коли згодом ночами, навіть під самим ґанком у них, ласували виноградом ведмеді. Його вино було гірше за французький сотерн. Навіть цьому сумлінному фермерові бракувало „науки віків".

Сонце Каліфорнії, її спокійна, зрівноважена океаном температура, родючість її ґрунту, її квіти — усе це здавна притягало до неї поселенців. Та не тільки підсонням і красою своєю вабила вона до себе людей. В її історії тричі спостерігався бурхливий приплив до неї людности: 1842 р., коли в ній відкрито перші золоті розсипища; 1876 р., коли в ній відкрито перший нафтовий колодязь, і, нарешті, під час останньої війни. Багацтво Каліфорнії на поклади мінералів і металів, а головно забезпеченність її від бомбардувань, які до певної міри загрожували Атлантійському узбережжю, зробили з Каліфорнії поважний осередок нової військової промисловости й взагалі місце сховища для всього й усіх, що шукали собі безпечного притулку. Інженери, лікарі, військові масам иприбували до „земного раю", захоплюючись „чарами Каліфорнії". Віджили були навіть аризонські пустелі. Їх безмежні безлюдні простори стали надійним місцем, де випробувалися новітні небезпечні види зброї, де зберігалася їх таємниця. Плоскі озерища висхлої пустелі стали природними аеродромами для військових літаків. Побільшало гідроелектричних станцій і запруд на ріці Кольорадо.

Тепер південна Каліфорнія — напіваґрарна, напів індустріяльна країна. Вона створила своєрідну надзвичайно динамічну модерну цивілізацію, як у фокусі зосереджену в центрі краю — Лос-Анжелесі, недалеко якого розташувалася світова фільмова столиця Голлівуд. Лос-Анжелес росте справді американськими темпами. Він затьмив уже Сан-Франціско й стає гегемоном тихо-океанського узбережжя, подібно до Нью-Йорку на атлантійському. В ньому понад 2 мільйони мешканців, але площею своєю — це найбільше місто в світі, що має 60 км. завдовжки й стільки ж завширшки. Це — місто недалекого майбутнього, своєрідне на кожному кроці. Місто, де між модерними хмарочосами мовчки ховаються архаїчні, але повні хмурої краси „місії" перших єзуїтів та францісканських місіонерів. Місто, де в величезних житлових кварталах тонуть у квітах та садах розкішні вілли та скромні затишні котеджі. Місто, по околицях якого туляться ферми, що розплоджують крокодилів або струсів, і де легенький шарабанчик, запряжений парою струсів, не здивує, крім новака, нікого,.. А різдвяними вечорами каліфорнійські сади й вулиці набирають феєричного вигляду: темні силуети субтропічних дерев спалахують тисячами вогників. То засвічуються різдвяні „ялинки", круг яких збираються цілі родини. Їм вільно робити це: таке тепле й м'яке Різдво в Каліфорнії.

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

Otec Administrator Sawczuk z Kanady widwidaw Mainz-Kastel

22 sicznia, den swiatkuwannia Ukrainskoi Derzawnosty ta Sobornosty, dla meszkanciw taboru Mainz-Kastel zijszowsia z dnem pryizdu administratora Ukrainskoi Prawoslawnoi Awtokefalnoi cerkwy u Kanadi o prot. Sawczuka. Cej den buw dla nych podwijnym swiatom.

O 12 hodyni dnia zibralysia wirujuczi u prawoslawnij cerkwi. Pered poczatkom widprawy nastojatel wyholosyw widpowidnu propowid. Potim rozpoczalasia uroczysta Sluzba Boza. Pid kinec Sluzby Bozoi pryichaw do taboru o. prof. Sawczuk i widrazu zajszow do cerkwy.

Joho witaly o. blahoczynnyj Selepyna, nastojatel cerkwy p. o. Wasyl ta cerkownyj starosta za naszym starym ukrainskym zwyczajem- chlibom i sillu.

U swoij widpowidi o. Sawczuk diakuwaw wirujuczych za serdecznu zustricz i za toi podarunok, szczo jomu daly meszkaci cioho taboru.

Pered pryizdom do Mainz-Kastelu win buw na anhlijskij zoni. Za nei win cilkom spokijnyj, bo tam wze niczoho ne moze zahrozuwaty skytalciam.

Po zakiczenni ceremonijalu zustriczi chor pid dyryhuwanniam o. Zajcia prospiwaw duchownych pisen ukrainskych kompozytoriw.

Pisla Bohosluzennia o. Sawczuk sklaw wizytu dyrektorowi UNRRA j dostojnykam staroi emigracii.

Uweczeri widbulasia akademija z nahody 22-ho sicznia. Widkryw ii komandant taboru. Odnochwylynnoju mowczankoju wszanowano pamjat polahlych u wyzwolnij borotbi.

Potim chor wykonaw kompozyciju Jaroslawskoho „Za Ukrainu". Pisla referatu pro 22 sicznia malenki dity poczatkowoi szkoly prodeklamuwaly wirszi pro Ukrainu. Wystup ditej zakinczyla diwczynka czytanniam welyczniói molytwy za kraszczu dolu Ukrainy ta ii narodu.

Szcze odyn wystup choru i nacjonalnyj hymn zakinczyly akademiju. P. W-aj

Koncert koladok

11 sicznia w koncertowij zali taboru Mainz-Kastel widbuwsia koncert koladok ta szczedriwok, widspiwanych archyjerejskym chorom pid uprawoju dyrygenta, p. Zajcia.

Poczawsia koncert z wystupu p. Kolesnyckoho, szczo w dowhij i zmistownij dopowidi rozpowiw pro pochodzennia koladok i szczedriwok ta tisnyj zwjazok ich z zyttiam ukrainskoho narodu. Potim spiwaw chor. Pered koznym punktom administrator Tatarko wyholoszuwaw nazwu koladky czy szczedriwky ta nazywaw miscewist, de ii spiwajut. Buly predstawleni wsi ukrainski zemli i ce dalo zmohu poczuty ne tilky koladky zahalnowidomi, pokladeni na muzyku Lysenkom i Stecenkom, ale takoz i malowidomi, m. i. odnu szczedriwku z Lemkiwszczyny. W nij spiwajetsia pro te, jak do odnoho hazdy (hospodaria) pryjszly „szczedracy" i w pisni bazajut jomu wsiakoho dobra. Widpowidno do bidnosty lemkiw skromni i bazannia u „szczedraciw". Za wyslowleni pobazannia wony prosiat duze nebahato — „len, koryto, owsa", a jakby w bidnoho hazdy i toho ne znajszlosia, to nechaj win prywede rohacza (capa), szczob szczedracy mohly wyrwaty prawyj rih i „w toj rih trubyty, hazdu slawyty".

Koncert zalyszyw u prysutnich duze harne wrazennia, bo win szcze raz pidkreslyw wzajemnu duchownu sporidnenist ukrainciw z riznych zemel. P. Dubiw

БАМБЕРГ

Swiato 22 sicznia

Istorycznyj den 22-sicznia ukrainci mista Bamberga obchodyly dostojno. Rano widprawleno Sluzbu Bozu z uczastiu hromadianstwa j szkilnoi molodi. 0 6-tij hod. weczora w 4-mu tabori widbulysia swiatoczni schodyny hromadianstwa. Duze harno opraciowanyj, cikawyj referat wyholosyw red. A. Czerneckyj, spiwuczasnyk todisznich podij.

Pisla dopowidi Olena Kusznir prodeklamuwala wirsz L. Ukrainky „Contra spem spero". Miszanyj chor „Kobza" pid dyryhuwanniam Cz-koho prospiwaw „Zasialo sonce zolote", „Swite tychyj" z czariwnym solo-alt Anniczkowoi, ta „Hej, braty, woskresnu pisniu". Swiato zakinczeno nacjonalnym himnom. Wono projszlo w powaznij atmosferi. Na estradi wydniw welykyj tryzub, szczo joho wykonaw artyst malar Jurko Kodak. p-ja-k

Wizytacija Wladyky Wiaczeslawa

U druhyj Swiat-Weczir na skytalszczyni poneslys po kimnatach i pid wiknamy ukrainskych taboriw u Bamberzi melodii koladok. Zabulys u toi ment budni skytalszczyny.

Na druhyj den Swiat zawitaw do Bambergu Wladyka Wjaczeslaw ta widprawyw archijerejsku Sluzbu Bozu, pidczas jakoi wyholosyw harno produmanu propowid. Pobuwszy hostem swoich parafijan, Wladyka po Swiatach widjichaw do Bad Kissingenu. P-j-k

U Bamberzi widbuwsia koncert koladok, szczedriwok, kantiw ta narodnich pisen u wykonanni ukrainskoho miszanoho choru „Kobza". Na prohramu koncertu sklalys twory riznych ukrainskych kompozytoriw. Chocz prohrama koncertu bula deszczo zadowha, win projszow z pownym uspichom. p-ja-k

Cikawyj referat

Zachodom Uczytelskoho Objednannia widbuwsia w szostomu tabori widczyt prof. Waszczyszyna na temu „298-littia wjizdu Bohdana Chmelnyckoho do Kyjewa". Zjawylos kolo 80 ludej, holowno himnazijna molod. Referat cikawo opraciowanyj. Prelegent wyswitlyw holowno socijalno-polityczni obstawyny, jaki j dowely do zrywu welykoho hetmana, a w dalszomu spryczynyly rozwal rozpoczatoho welykoho dila. p-ja-k

АШАФФЕНБУРГ

Molod buduje himnaziju

Odnoju z najbilszych pereszkod, jaki halmujut prawylnyj chid nawczannia w szkoli — ce nedostacza widpowidnych prymiszczen. Z tijeju pereszkodoju dowodylos dowhyj czas borotysia himnazii im. kn. Wolodymra Monomacha w tabori „Pionier" w Aschaffenburzi. Dowhyj czas nawczannia widbuwalosia w pidwali odnoho z blokiw.

Wreszti, pryjszow moment, w jakomu zachody dyrekcii himnazii j batkiwskoho komitetu uwinczalysia uspichom zawdiaky prychylnomu stawlenniu dyrektora UNRRA taboru „Pionier" inz. Semjanczuka, jakyj wyriszyw pryznaczyty ij w porozuminni j pry spiwpraci uprawy taboru ta meszkanewoi komisii widpowidni prymszczennia w odnomu z blokiw.

Pryznaczene pid nawczalnyj zaklad prymiszczennia treba bulo perebuduwaty, bo ce buly welyki zali, szczo w perwisnomu swojemu stani ne pidchodyly pid szkilni kimnaty. Ale j tut sprawu wyriszeno zawdiaky dopomozi uriadu praci. U rekordowo szwydkomu czasi, bo wid 10—25 sicznia hrupa taborowych majstriw i robitnykiw pid keriwnyctwom inzeneriw-budiwelnykiw Bubely j Mychajlowa ta budiwelnoho technika Iskrzyckoho perebuduwala prostori zali w prywitni kimnaty.

Pidkreslyty treba zertwennu praciu szkilnoi molodi, jaka doklala wsich zusyl, szczob dopomohty jaknajszwydsze zdobuty prymiszczennia. Kilka dniw pid prowodom dyrektora j uczyteliw himnazii wona praciuwala nad prydbanniam cehly, potribnoi do budowy. Cehlu rozbiraly iz zrujnowanych garaziw u tabori „Artillerie" ta awtamy UNRRA prywozyly na misce budowy. Tut spilnymy, sylamy, dostawlaly cehlu na perszyj powerch. Praciuwaly pry tomu tez plastuny, jaki cym wykonuwaly dobre plastowo dilo.

Himnazija matyme pokyszczo 8 kimnat; projektujetsia szcze perebuduwaty dwi kimnaty na parteri budynku. Prawdopodibno, prynajmni pokyszczo, himnazija musytyme dilytysia czastynoju prymiszczen iz narodnioju szkoloju. W tomu z budynku maje swoi prymiszczennia j dytiaczyj sadok tak, szczo popularnyj siomyj blok perestane buty wykluczno „kuchonno-mahazynowym", a stane szcze j najbilsz „naukowym" u tabori. (Ba).

ХВИЛИНИ БЕЗ ПОЛІТИКИ

УКРАЇНЦІ В АФРИЦІ

Філядельфійський „Шлях" опублікував листа з північної Родезії (Африка), якого написав монах Лаврентій. Він пише від імени українців, що перебувають в африканськім „пралісі" і каже, що українців у східній Африці є чимала кількість.

Монах Лаврентій просить, щоб звернулися до американського уряду за матеріяльною й моральною допомогою, а насамперед, щоб він допоміг зібрати всіх розпорошених там українців в одну оселю. Він пише, що серед українців є „багато добрих майстрів і різних інтеліґентів". Всі ці люди загибають без надії на краще і просять молитовників, календарів, часописів. Ці українці походять з Галичини і Волині...

Statystyka nimeckoi presy

(pi) Zurnal „Kulturarchiv" cz. 1 prynis taku cikawu statystyku nakladiw teperisznich nimeckych hazet, wydawanych z dozwolu amerykanskoi wlady.

„Frankfurter Rundschau" / Frankfurt am Main / naklad 459000 „Süddeutsche Zeitung" / München / 410 000, „Stuttgarter Zeitung" / Stuttgart / 403 000 „Tagesspiegel / Berlin / 400 000 „Rhein-Neckar-Zeitung / Heidelberg / 299 300, „Hessische Nachrichten / Kassel / 257 000, „Mittelbayerische Zeitung / Augsburg / 200 000, „Nürnberger Nachrichten" / Nürnberg / 165 000, „Frankenpost" / Hof / 109 800, „Passauer Neue Presse" / Passau / 103 500, „Main-Post" / Würzburg / 100 300, „Frankfurter Neue Presse" / Frankfurt am Main / 100 000, „Badische Neue Nachrichten" / Karlsruhe / 100 000.

Krim cioho 9 czasopysiw maje naklad wid 50—90 tysiacz i 9 wid 20—50 tysiacz prymirnykiw. Ta najwyszczyj naklad maje nimeckyj czasopys „Neue Zeitung", szczo joho wydaje amerykanska wlada: 1 300 000.

Jakszczo poriwniaty z cymy cyframy naklady ukrainskych czasopysiw amerykanskoi zony — to ich zowsim i poriwniuwaty ne slid (npr. „Nedila" — 3100 prym). Tomu j cina naszych hazet wysoka, a objem malyj.

Zydiwski krawci prybudut w rajon Aschaffenburga

Neszczodawno w Tegernsee widkrywsia zjizd upownowazenych brytijskoi, amerykanskoi ta francuzkoi zon w sprawi dopomohy zertwam faszyzmu. Na zjizdi oholoszeno plan dopomohy nimeckoi wlady zydiwskym D.P. U zhodi z cym projektom, czastyna zarobitnoi platy wyplaczujetsia zydiwskym zbihciam nimeckymy markamy, a czastyna zapysujetsia w specijalnu knyzku i wyplaczujetsia pry pereselenni wze zakordonom. Dla robitnykiw tiazkoi praci zaprojektowano pidwyszczennia dennoho racionu do 2700 kalorij. Dla kraszczoho zabezpeczennia zydiwskych skytalciw reczamy szyrokoho wzytku, do robitnyczych centriw majut buty dowezeni dejaki towary j piwfabrykaty, a takoz zasnowujutsia specijalni kramnyci. Krim toho namiczajetsia stworennia pewnych remisnyczych centriw iz zasnuwanniam u nych widpowidnych kulturno-hospodarskych instytucij, zokrema zoseredzennia z czasom w Aschaffenburzkij oblasti blyzko 5000 zydiwskych krawciw.

Zhidno z powidomlenniam z Moskwy, wydawnyctwo Akademii nauk SSSR hotuje do druku welykyj tlumacznyj slownyk rosijskoi mowy z-ponad 200 000 sliw.

Dr. S. Rosocha

Ukrainci na Pankraci

Pid czas druhoi switowoi wijny ne bulo, mabut, w Ewropi wjaznyci, kudy stupyw czobit nimeckoi hidry, w jakij ne sydily b ukrainci. Pro wjaznyci i koncentracijni tabory schidnoho carstwa i ne howorymo, bo w nych sydiat ukrainci bezperervwno wze wid Petra I. I tak pid czas druhoi switowoi wijny wirni syny ukrainskoi nacii zapowniuwaly wjaznyci i koncentracijni tabory dwoch worozych sobi ideolohij, ale odnakowo totalitarnych i dyktatorskych rezymiw.

Staryj Pankrac, centralna wjaznycia w Prazi za cilych dwisti rokiw ne trymaw u sebe stilky ukrainciw, jak za szist lit ostannioi nimeckoi okupacii. Wze zaraz pisla prychodu Gestapo do Prahy 1939 roku bulo aresztowano kilkoch ukrainciw i jakyjs czas trymano na Pankraci. W toj czas tam buw tilky malyj widdil Gestapo. Ale wze w 1940 roci Gestapo zabralo dla sebe polowynu pankrackoi wjaznyci — cilyj wjaznycznyj chrest iz suterenamy, parteramy, i dwoma powerchamy. 1941 roku zabraly nimci takoz dla sebe bilszu czastynu inszoi wjaznycy w Prazi na Karlaku. U cij wjaznyci sydilo bahato ukrainciw, polonenych iz sowietskoi armii, szczo tilkaly z taboriw, ta prymusowo wywezeni na praciu z Ukrainy, jaki takoz wtikaly z robitnyczych taboriw.

Najbilsze ukrainciw sydilo na Pankraci w rokach 1943/44. Todi Gestapo zaaresztuwalo welyku kilkist czleniw OUN, studentstwa ta wsiakych ukrainskych dijacziw i dijaczok. 315 kamer/kozna pryznaczena dla odnoi osoby/mistyly w sobi zwyczajno wid 950 do 1200 wjazniw. Otze zamist odnoi osoby sadzaly w odnu kameru try-czotyry, a nawit pjat osib.

W 1943-44 rr. koznoho wiwtirka widsylaly transporty wjazniw do koncentracijnoho taboru t. zw. Maloi Kriposty w Terezyni. W 1944-45 rr., czerez perepownennia Pankracu widsylano tudy transporty dwa razy tyzne wo: u wiwtorok i w pjatnyciu. Transporty czyslyly wid 150 do 200 ludej.

Nacjonalnyj sklad wjazniw buw duze riznomanitnyj. Buly tut zastupleni wsi narody Ewropy, wkluczno z hitleriwskymy sojuznykamy, madiaramy i rumunamy, bulo tut kiika turkiw, meksykanciw, amerykanskych polonenych, negriw. Po czechach, jaki tworyly 60—70%, jszly ukrainci; nas bulo 10 do 15%, reszta-inszi czuzynci.

Zaznaczajemo wze napered, szczo podani czysla pro ukrainciw je tilky zdohadni, relatywni. Ukrainciw mohlo buty tam, mensze, ale takoz bahato bilsze. Ci moi dani pro ukrainciw osnowujutsia na sposterezenniach holowno i pidczas t. zw. „frajsztundy" — prohulanky, koly pered moim wiknom na podwirii defiluwaly wjazni z 8-och „gangiw" dwoch kryl wjaznycznoho chresta i ja mih tam rozpiznawaty ukrainciw budto z osobystoho znajomstwa w Czechii, abo po uniformi polonenych, jaki szcze maly na pleczach welyki litery „SU". Riznymy sposobamy zbyraw ja dani pro ukrainciw i zaznaczuwaw ich szpylkoju na stini w kelii. W nij perebuw ja cilyj rik i protiahom toho naczyslyw, szczo bramamy Pankracu projszlo 800-do 1000 ukrainciw. Ale mohlo projty i bahato bilsze bo z perszoho kryla A, de buly czotyry korydory wjazni chodyly na druhij dwir i ja ne mih ich baczyty. Tak samo zinoczyj widdil Pankracu, jak opowidaje moja druzyna, jaka prozyla tam u pidwalach cilych 9 misiaciw, buw stalo napownenyj ukrainkamy, perewazno „Ostarbeiterkamy". Z Pankracu transportuwaly ich takoz do Terezyna, a zwidtila do inszych nimeckych koncentracijnych taboriw.

Wze w siczni 1944 roku maw ja nahodu rozmowlaty w „Antoni", pidczas jizdy na dopyt, z odnym ukrainskym wjaznem. Toj skazaw meni, szczo pry koznij nahodi ukrainci masowo wtikaly z taboriw polonenych, do czoho ich zmuszuwaw strasznyj holod i neludske powodzennia z nymy nimeckoi storozi. Win sam iz welykoju hrupoju polonenych wtik na rymo-katolycke Rizdwo 1943 roku i chotiwby distatysia do ukrainskych partyzaniw Tarasa Bulby. Niczczu mandruwaly, w den chowalysia po lisach i stodolach selan. Szczaslywo distalysia az do todisznioho Protektoratu. Tut zradyw ich jakys czech, w jakoho schowalysia buly na sini w stodoli. Takych jak win sydilo w toj czas na Pankraci 73, a z toho — za joho slowamy bulo tilky 6 rosijan.

Ukrainski poloneni, koly prybuwaly na Pankrac, to prychodyly hurtom; raz nawit naczyslyw ja 38 nowoprybulych. Zwyczajno dawaly ich do spilnych kamer, ranisz pryznaczenych dla 10 do 20 osib, w jakych musilo wmistytysia 50 i bilsze cych „cuwaksiw".

Pry „frajsztundi" — buwalo czasom weselo. Z nymy gestapiwci ne powodylysia tak stroho, jak z namy. Wony buly w oczach gestapiwciw tilky ludy nyzczoi rasy, w toj czas, koly na nas dywylysia jak na zradnykiw. Osoblywo odyn gestapiwec cziplawsia zawzdy do nych koly maw sluzbu pry „frajsztundi", nazywajczy bolszewykamy. Odyn iz polonenych ne wytrymaw raz i widpowiw jomu: „A ty szczo take? Ty — nacjonal — socijalist, a ce te same, szczo j bolszewyk".

Zyttia w Pankrackij wjaznyci ne riznylosia niczym wid zyttia wjazniw w inszych hitleriwskych wjaznyciach. Strach, holod, byttia buly i tut holownymy faktoramy. Duszewnyj stan wjazniw buw pohirszenyj szcze tym, szczo Pankrac buw slidczoju wjaznyceju Gestapo i wjazni ne smily niczym zajmatysia, nawit dytiaczymy hramy, jak „dama", „mlynok" toszczo. Pro czytannia ne mohlo buty j mowy. Tomu dla wjazniw czas buw dowhyj do bozewilla.

Najbilsze terpily wid holodu ukrainci, a osoblywo poloneni i „Ostarbajtery". W Prazi ne bulo ani odnoi instytucii, jak dopomahala b ukrainskym wjazniam charczamy i bilyznoju.

Зелені роки

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.
Переклав з англійської Сергій Домазар.

КНИГА ПЕРША.

Розділ 3.

Дід завжди спав неспокійно, голосно хріп, раз-у-раз перевертався на грудкуватому матраці, напханому вовняними очосами, тяжко придавлював мене до стіни. Та, не зважаючи на це, я спав тієї ночі міцно, а вже як почало розвиднятися, побачив недобрий сон. Мені приснився мій батько в довгій білій нічній сорочці коло інгалятора з зеленим чаєм, цебто коло невеличкого мосяжевого бачка з червоними ґумовими трубками, він робив вдихання й видихання, як те йому порадив робити один з його ділових друзів, коли вже інші ліки не допомагали. Час від часу він відпочивав, його карі очі були веселі, він реготався й жартував з моєю матір'ю, що стояла, дивлячись на нього, стуливши в захваті долоні. Потім увійшов лікар, літній сивий чоловік з поважним обличчям. За мить ударив грім, великий чорний кінь, погойдуючи чорними перами на голові, вдерся до кімнати, а я сховав своє лице від горя й жаху, коли мої мати й батько сіли на нього верхи й навскач виїхали геть.

Я розплющив очі, спітнілий, серце моє колотилося в грудях, і побачив, що ранкове сонце заглядає в кімнату. Стоячи біля вікна, майже одягнений, Дід підтягав скрипучу штору, що скручивалась у сувій.

— Я розбудив тебе?

Він обернувся.

— Вже білий день, саме час тобі вставати.

Коли я підвівся й почав одягатись, він розповів, що Кет уже пішла до своїх учнів, а Мардоч був уже в дорозі на поїзд, яким мав їхати до коледжу Скеррі в Вінтоні, де він готувався до посади в поштовій установі, одній з галузей Цивільної Служби. Кожного разу, як Папа відчалював на роботу, узбережжя звільнялося для нас, ми могли йти вниз. Я відчув до певної міри слабкий удар, коли Дід сказав мені, що Папа, хоч і мав гарну уніформу, але був усього лише районовим санітарним інспектором. Справою великого честолюбства Папа було бути наглядачем на водогоні, але його сучасні обов'язки, — Дід неописанно посміхнувся, було доглядати, щоб кожен тримав свої скриньки на сміття та ватеркльозети в доброму порядку.

Майже безпосередньо по цьому ми почули грюкіт передніх дверей; Мама вийшла на площинку сходів і гукнула нас.

— Як ви там удвох помирились?

Вона зустріла нас з блідою змовницькою посмішкою на заклопотаному обличчі, так мов ми обидва були школярі, здатні на всякі витівки.

— Досить мило, Ганно, дякую.

Дід відповів ввічливо, сідаючи в фотель з дерев'яними поручнями на чільному місці стола, в фотель Папа. Ця ранкова їжа, як я скоро зрозумів, була єдиною за цілий день, в якій він брав участь поза стінами своєї кімнати, і він нею дуже дорожив. Кухня мала затишний вигляд від нерівного вогню каміну; на місці Мардоча були крихти й плями; почуття близькости в'язало нас трьох, коли Мама насипала ложкою какао в три чашки з Ван Гутенівського луджeного посуду й наливала в них окріп з великого почорнілого чайника.

— Я хотіла б знати, тату, — сказала вона, — чи не взяли б ви Роберта з собою сьогодні вранці?

— Неодмінно, Ганно.

Дід відповідав увічливо, але стр мано.

— Я знаю, що ви допоможете завжди, чим можете.

Вона, здавалось, говорила сама до себе.

— Дещо може бути трохи важке спочатку.

— Оттакої!

Дід підняв чашку обома руками.

— Нема потреби робити з цього труднощі, моя дівчинко.

Мама далі дивилася на нього зі своєю сумною напівзахованою посмішкою, з тим особливим виразом, що так само як і це напівпохитування головою, як я бачив, було ознакою її ніжности до нього. Коли ми скінчили сніданок, вона вийшла на хвилину й повернулась з його чотирикутнім капелюхом і з документами, які, я бачив, учора копіював Дід. Вона дбайливо почистила щіткою капелюха, що був старий і злинялий, потім перев'язала безпечніше тонку червону поворозку, якою обв'язані були папери.

— Людина ваших здібностей не мусіла б робити це, тату. Але ви знаєте, що це — поміч.

Дід посміхнувся незбагненно, підвівся з-за стола і пиховито одяг свого капелюха. Мама провела нас до дверей. Тут вона підійшла близенько до Діда, багатозначно, всім своїм заклопотаним серцем зазирнула в його сині очі. Тихим голосом вона сказала:

— Ну, ви обіцяєте мені, тату.

— Ет, Ганно! Що ти за жінка!

Він посміхнувся до неї поблажливо і, взявши мою руку в свою, вийшов на дорогу.

Скоро ми дійшли до кінцевої трамвайної зупинки, де стояв, чекаючи, червоний трамвай, кондуктор розгойдував струмоприймач, встановлюючи контакт із проводом угорі, з якого з тріском вискакували сині іскри; все це було ще новиною в тому році. Дід повів мене на переднє сидіння на відкритому горішньому поверсі. Я цупкіше схопився за його руку і він кинув на мене погляд повний захоплення зі способу їзди, коли ми рушили легким схилом від Митниці, хутко посуваючись у ранковому повітрі до Левенфорду.

— Квитки прошу. Прошу брати квитки.

Я чув клацання кондукторового приладу пробивати квитки, брязкіт монет у його торбині, але Дід, пильно дивлячись вперед, з підборіддям на ковизці кийка, з волоссям, що маяло на вітрі, впав у своєрідний транс, з якого ні мій питальний погляд, ані офіційне звернення цілком неспроможні були його вирвати. Таке було його самозаглиблення, така статуйно-закам'яніла його поза, що кондуктор підозріло м'явся біля нас, поки Дід, не змінюючи пози, виказуючи своїм нерухомим обличчям урочистий протест, по-панібратськи й з таємним натяком, довершив підморгуванням таку повноту складности й обіцянки, що кондуктор, нарешті, скривив своє лице в якусь дурнувату ухмилку.

— Це ви, пане добродію, — сказав він і, повагавшись хвилинку, пройшов повз нас.

Я був переможений цим прикладом престижу мого Діда, але зараз же вглядів, що ми вже на Високій вулиці, проти Міської Управи. Тут Дід з гідністю зійшов з трамваю і попростував до невисокого будинка з короткими сходами збоку й з великою латунною таблицею, на якій майже відполіроване було ім'я: Дункан МекКеллар, повірений. Вікна по обидва боки дверей були напівприкриті якимсь серпанком, на одним було видно облуплені позолочені літери напису: Левенфордське Будівельне Товариство, а на другому — Страхова Компанія Скеля. Коли Дід увійшов у контору, чимало з його пихи поступилося місцем якійсь прозорій упокореності, що, проте, не перешкодила йому строїти в мій бік комічні ґримаси, коли якась непривабливa жінка з блискучими чохлами рукавів просунула голову крізь віконце і сказала нам різко, що пан МекКеллар зайнятий з міським головою Блейром і що ми мусимо почекати. Я скоро спостеріг, що негарні жінки завжди сварилися з Дідом і викликали в нього ці ґримаси.

За яких п'ять хвилин внутрішні двері розкрились і квітучий темнобородий чоловік пройшов через почекальню, одягаючи свій капелюх. Його уважний побіжний погляд зніяковив мене; і раптом з непохвальним похмурим поглядом у бік Діда, він зупинився перед нами.

— Так оце той хлопець?

— Це він, голово, — відповів Дід.

Голова Блейр витріщився на мене ще й ще як чоловік, котрий знає мою історію краще ніж я сам, очевидно оглядаючи в думці події, зв'язані зі мною, події такі жахливі й неймовірні, що я відчув, як моїноги затремтіли піді мною від сорому.

— Чи не хочеш ти мати нагоду потоваришувати з хлопцями твого віку?

Він говорив з заспокійливою м'якістю.

— Ні, пане.

— Мій хлопець, Ґейвін, був би грався з тобою. Він не багато старший за тебе. Зайди якось до нас. Це досить близько, на Драмбакській Дорозі.

Я похнюпив голову. Я не смів йому сказати, що не бажаю гратися з тим невідомим Ґейвіном. Він постояв ще хвильку, досить нерішуче покивуючи підборіддям, потім, з іншим кивком, вийшов геть.

Пан МекКеллар був тепер вільний, щоб приділити нам свою увагу. Його внутрішня контора, хоч і старомодна, була справді дуже гарно обставлена конторками червоного дерева, червоним визерунковим килимом, в якому грузли мої ступні, кількома срібними келихами на каміні і, на темнозелених стінах, фотографіями в рамках чоловіків з поважним виглядом. Сидячи на своїм фотелі-вертлюзі, пан МекКеллар заговорив, не підводячи очей.

— Вони запевнили, що ви охололи в своїх претенсіях, пане добродію. Ви закінчили ту роботу? А може якесь бідне дівча позиває вас перед судом...

Підвівши голову, він помітив мене й урвав свою мову, так наче я попсував його жарт. Це був солідний червонолиций чоловік коло п'ятдесяти років віком, чисто виголений, коротко стрижений і в скромному одязі. Його очі під піщаного кольору кущуватими бровами були сухі й проникливі, але мали деякі ознаки доброго характеру. Його червона нижня губа, від природи повна, критично вип'ялася вперед, коли він узяв папери, які Дід йому вручив, і кинув на них побіжний погляд.

— Боже допоможи нам, пане добродію, але ж ви чудовий писар. Прекрасне письмо. Бажаю вам, щоб ви так само добре виконали вашу роботу, як ви зробили цей акт переводу.

Дідів сміх прозвучав дещо вимушено:

— Людина припускає, а Бог допускає, повірений. Я вдячний за роботу, що ви мені даєте.

— Як так, то тримайтесь подалі від чорта.

Пан МекКеллар зробив зазначку в книзі перед ним.

— Я запишу це на прибуток з рештою. Наш друг Лекі, — його язик уперся в щоку, — дістане чеки в кінці тижня. Я бачу, ви маєте вже новоприбулого.

Він відхилився назад і його очі застигли на мені, мабуть проникливіше ніж погляд Міського Голови. Потім, немов погоджуючись з фактом, суперечним його кращим сподіванням, ніби визнаючи, що він чекав на щось боязке й засмучене, і воно стоятиме перед ним, як наслідок страшного ланцюга обставин, що пройшли перед його уявою, він пробурмотів:

— Він досить милий хлопець. Він не буде брати до серця всього того лиха, або я дуже помиляюся.

З належним непоспіхом він вибрав шилінґ з-посеред дрібних монет у своїй кишені й простягнув його через конторку Дідові.

— Купить синкові Беліяли лимонаду, пане добродію. І гетьте. Панна Ґлені дасть вам інший акт. Я маю справ по саму шию.

Дід полишив контору в прекрасному настрої, напнувши груди, немов відчуваючи легкий подув ходового вітру. Коли ми зійшли по сходах, він скерував мою увагу на другий бік вулиці. Дві жінки-тандитниці, робили свій обхід вулиць з кошиками й плетеними з лози виробами. Одна, молодша, росла й смагглолиця, з тим полум'яним, кольору помаранчі, волоссям, яке ми так часто подибуємо серед шотляндських волоцюгциган, несла свою ношу на голові, легко похитуючись підчас ходи, її піднесені догори руки надавали ще більшої кріпости її могутнім грудям.

— Глянь, хлопче, — Дід вигукнув, майже з пошаною. — Чи це не приємна картина на тлі свіжого осіннього дня?

Я не міг згодитись з його думкою; як на мене, то ті дві циганки в хустках були цілком не варті нашої уваги. Але я був дуже пригнічений досить похмурим враженням від сцени в адвокатовій конторі і, почуваючи себе залежним від невідомого більше ніж будь-коли, я не обстоював свого погляду, тільки наморщив лоба, роздумуючи, коли ми почали наш неквапний поворот. Чим я притягав таку загальну цікавість до мене всіх цих людей? Що спонукувало їх похитувати головою наді мною?

Правда, хоч я й не годен був розгадати її, була проста. У цьому маленькому, забобонному шотляндському місті ходила загально-визнана історія про те, що моя мати, вродлива й усіма люблена дівчина, „яка могла б стати під вінець з першим-ліпшим", цілком себе розвінчала, одружившись з моїм батьком, Овеном Шенноном, чужинцем, випадкове знайомство з яким вона зробила підчас вакацій, з дублінцем, який, по суті, не мав родинних зв'язків, який мав незначну посаду в фірмі імпортерів чаю і не мав нічого, що могло б рекомендувати його, крім піднесеної душі й вроди, якщо справді такі якості можна вважати за рекомендацію. Роки щастя не йшли в рахубу. Її смерть, що так сенсаційно настала слідом за його смертю, оцінювано як справедливу відплату, а мою появу на порозі мешкання Лекі без засобів до існування, як певний вияв вироку Провидіння.

Дід пішов вулицею „Загальний Шлях", який уможливив нам оглянути став і за пів години привів нас, після несподіваного повороту, до села Драмбак, — краєм якого Мама і я пройшли напередодні, саме коли обідній гудок музично прогув з далекої звідси Виробні.

Це була гарна місцина край лісу на схилі пологого горба, перетята струмком, що протікав попід двома кам'яними мостами. Ми пройшли повз невеличку крамницю солодощів, де було повно „щасливих торбинок" і „хвастунів" та лікерних ріжків, з вивіскою: ТІББІ МІННЗ, ДОЗВОЛЕНО ПРОДАЖ ТЮТЮНУ; потім повз відчинені двері сільського будинку, що в ньому ткач сидів, працюючи, за своїм варстатом. Через дорогу я міг бачити коваля, що, схилившись, підковував білого коня, тримаючи копито між колінами в шкіряному хвартусі, червоний жар у темній кузні за ним; чудесний запах припеченого рогу носився в повітрі.

(Далі буде.)

Podiaka

Uprawi taboriw, szyrokym kolam ukrainskoho hromadjanstwa, szczo powne zrozuminnia spiszylo z dopomohoju buwszym wijskowopolonenym taboriw Auerbach, Langwasser, Regensburg i Darmstadt, skladajemo szczyru podiaku j hlyboke pryznannia za trudy i materijalnu pomicz.

Ukrainske hromadjanstwo szcze raz dokazalo swij wysokyj moralnyj staz i, chocz samo nachodylosia w nespryjatlywych obstawynach, aktywno widhuknulosia na klycz „Brat-bratowi". Zokrema spiszymo wyslowyty pryznannia j podiaku Centrali j klitynam CXC.

Odnoczasno powidomlajemo, szczo w taborach lyszylysia szcze dejaki naszi towaryszi.

Likwidacijna Komisija Buwszych Wijskowo-Polonenych.

2 wistky z kulturnoi chroniky

— Czleny rodyny Gerhardta Hauptmanna majut perehowory z uprawoju mista Berlinu pro stworennia okremoi stypendii, muzeju ta doslidnoho instytutu imeni welykoho pysmennyka.

•

— Likar i chemik dr. Forster z Illertissen wynajszow sposib dobuwaty z ryb insulin, jakyj dosi distawaly z kyszok chudoby; spodiwajutsia, szczo welykyj widsotok zapotrebuwannia Nimeczczyny na ci liky pokrytyj bude insulinom z ryb. —

З нашого життя

Riczni zbory kooperatywy „Ukrainske Mystectwo" w Regenburzi

3 sicznia 1947 widbulysia perszi riczni zbory Spilky „Ukrainske Mystectwo", kooperatywy u Regensburzi, w jakych bralo uczast 22 czleniw z 32. Zi zwitu Dyrekcii dowidujemosia pro te, szczo cej kooperatyw protiahom 6 misiaciw wydawaw czasopys „Slowo", jake rozijszlosia w 95 000 prymirnykach, dali wydaw 6 knyzok ukrainskych klasykiw, 2 korysni dowidnyky dla molodi (Plastowyj i Sportowyj), 5 wydan „Szkolara" dla ditej, kalendari, lystiwky i t. p.

Oborot Spilky dosiah za hospodarskyj rik wid 2. XI. 45 do 30. XI. 1946 sumu 153 000 RM., pry czystych prybutkach 10 400 RM., ne rachujuczy 3 800 RM., podatkiw, wyplaczenych kooperatywom zahalno-hromadskym ustanowam dla potreb ukrainskoi emigracii.

Zahalni zbory na wnesok Nadzirnoi Rady rozdilyly czysti prybutky tak:

1. pryznaczyly na utworennia 3-ch stypendij dla studentiw zurnalistyky jaki studijujut pozaoczno na Ukrainskomu Techniczno-Hospodarskomu Instytuti w Regensburzi po 500 RM., a razom 1 500 RM.
2. Ukrainskomu Wilnomu Uniwersytetowi w Müncheni 500 RM., i Ukrainskomu Techniczno-Hospodarskomu Instytutowi w Regensburzi 500 RM., jak dopomohu na druk skryptiw i pidrucznykiw dla studentiw.
3. pryznaly nahorodu Dyrekcii kooperatywy za bezplatnu praciu wid 1. VII. do 31. XII. 1946 u wysoti 1 500 RM.
4. prydilyly fondowi sumniwnych pretensij zhl. fondowi wtrat 1 452 RM. (razom z balansowymy widczyslenniamy cej fond dosiah sumy 3 000 RM.).
5. prydilyly fondowi zapasnomu sumu 2 000 RM. (razom z balansowymy widczysleniamy win riwnajetsia sumi 2 150 RM.).
6. wydaty koznomu czlenowi kooperatywy, pamjatkowu zbirku wydan kooperatywy, wartistiu po 37,50 RM., a razom na sumu 1 138,50 RM.
7. Krim toho zbory wydilyly nahorodu holowi Nadzirnoi Rady za bezplatnu i zertwennu praciu u wysoti 500 RM.
8. resztu prybutkiw 1 315,87 RM., riszeno perenesty na rachunok prybutkiw nastupnoho roku.

Zahalni zbory w okremij rezolucii konstatuwaly, szczo kooperatyw wykonaw znacznu kulturnu praciu na koryst ukrainskoi emigracii, a orhany kooperatywu — Dyrekcija i Nadzirna Rada wporalysia iz swoimy obowjazkamy sumlinno i dijaly prawylno, kerujuczys dumkoju posluzyty zahalno-hromadskym interesam wzahali, a kooperatywowi zokrema. Krim neporozumin, nakynutych kooperatywowi iz zowni win wyjawyw zdorowi pidstawy do dalszoho isnuwannia, jak potribna klityna suspilno-hromadskoho zyttia na emigracii.

Nareszti zahalni zbory wyznaly Dyrekcii i Nadzirnij Radi absolutoriju, wnesly dejaki korekty swoho statutu ta obraly nowu Nadzirnu Radu w skladi holowy D-ra Jakowa Zozuli, i czleniw -zastupnyka CPUE, prof. Switozora, Drahomanowa, red. Iwana Majstrenka i Leonida Lymana. Cia Nadzirna Rada w najblyzczomu swojomu zasidanni imenuje nowu Dyrekciju kooperatywy.

Widczyt prof. Nariznoho w Erlangeni

Neszczodawno w Erlangenskomu tabori „Infanterie" de razom z baltijciamy p mistylas newelyka ukrainska hrupa, zaczytaw prof. O. Narіznyj dopowid „Zhoda buduje nezhoda rujnuje". U swoij smilywij dopowidi, zhadawszy proklattia politycznoho rozbyttia w mynulomu, prelegent witaw konsolidaciju naszych politycznych hrup u KUK-u i scharakteryzuwawszy poodnokych uczasnykiw konsolidacijnoi akcii, zupynywsia na OUN Stepana Bandery, rozhladajuczy pryczyny j ewentualni naslidky ii protykonsolidacijnoi akcii.

U kincewych tezach prelegent wysunuw, jak peredumowu uspisznoi konsolidacii ukrainstwa, porozuminnia i spiwpraciu oboch OUN, polkownyka Melnyka i Stepana Bandery. Dopowid zakinczylas zywoju dyskusijeju, w jaku dechto iz promowciw namahawsia wlyty zabahato zloby, czy partijnohrupowoi demagogii. (—kiw)

Розшуки й оголошення

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Losowa Anna, lit 42, z Hannoveru;
Losowy Wasyl, rokiw 18, z Hannoveru;
Lukaszenko, 47, iz Stralsundu;
Lysenko Victor, 22, z Widnia;
Machnicka Jozefa, 41, z Sudentenlandu;
Maciuk Jaroslaw, 15, z Weimaru;
Maciuk Neonila, 23, z Weimaru;
Macyk Javolach, 32, z Nordheimu;
Madela Stanislaw, 66, z Klingenu;
Makarczuk Mychajlo, 28, z Berlinu;
Malanczuk Anna, 41, z Koburga;
Malanczuk Antin, 15, z Koburga;
Malanczuk Michalina, 9, z Koburga;
Malanczuk Mykola, 45, z Koburga;
Maletytsch Mykola, 27, z Stralsundu;
Maliborska Magda, 24, z Schapow;

Nowe pidpryjemstwo „Foto-spilka"

W tabori „Bois-Brüle", u pjatomu bloci, na tretiomu powersi, widczynena welyka foto-majsternia pid prowodom staroho fotografa, widomoho fachiwcia. Wykonujutsia: portrety, grupy, pobilszennia, takoz i znymky do riznych dokumentiw (pasportowi)! Nedoroho! Majsternia widczynena uwes den wid ranku do 8 hod. weczora.

Maliborska Marija, 45, z Frankfurt a/Oder;
Mandryckyj Georgij, 32, z Ulmu;
Markiw Wira, 23, z Drezdenu;
Matiach Mychajlo, 37, z Nimeczczyny;
Melcnewicz Rusja, rokiw 21, z Krefenbergu;
Melnyk Wolodymyra, rokiw 24, z Weimaru;
Meszkun Maria, 22, z Magdeburgu;
Monkewycz Boris, 36, z Paderbornu;
Monkewycz Leonid, lit 34;
Monszonczuk Mychajlo, 21, z Mendelstettenu;
Morskyj Leon, 61, z Nasswaldu;
Mudryj Mykola, 26, buw u Nimeczczyni;
Mychajlo Filomena, 39, z Felis;
Mykulak Masyl, 50, iz Steiermarku;
Myronowitsch Ananij, 50;
Myronowitsch Jaroslawa, 43, z Mundenheimu;
Myrohowitsch Serhij, 19;
Myschyn Sanjon, 33;
Nadola Anastazija, 24, z Berlinu;
Nahirnyj Iwan, 31, z Hildesheimu;
Naliwoko Aleksander, 46, z Awstrii;
Nasatschow Michajlo, 49;
Nell Vitold, 22, z Oldenburga;
Nykyforuk Iwan, 24, z Bad Freiwalde/Oder.

Американські українці розшукують:

Petro Nahirnyj, szukaje zinczynych sester *Ewu Kulku i Ewfrozyny Karwan* z domu *Siurkalo*. Ewa maje znachodytysia u Nimeczczyni, a Ewfrozyna u Francii; obydwi zi sela Teplyc, pow. Jaroslaw. Proszu zholosytsia na adresu: P. Nahirny, 57 Beach Rd., Hamilton, Ont., Canada.

Mykola Wladyka szukaje swojoho brata *Wasyla Wladyku* na skytalszczyni, szczo buw zabranyj na robotu tomu pjat rokiw, iz sela Futori, powit Lubacziw. Pysaty na taku adresu: Mr. N. Wladyka, 861 Queen St., W., Toronto, Ont., Canada.

Poszukuju brata *Iwana* i sester *Annu i Mariju Czyrskyj* zi sela Bohdaniwka kolo Pidwoloczysk, pow. Skalat. Proszu zholosytsia na adresu: H. Czyrski, Tuffnell, Sask., Canada.

Hryhorij Florko szukaje kohonebud zi swoich krewnych i rodyn zi sela Lahodiw, pow. Peremyszlany, chaj zhodlosiatsia na adresu: Harry Florko, 3743 De Bullion St., Montreal, Que., Canada.

Mychajlo ta Paraska Melnyczuk w Kanadi poszukujut swojei rodyny ta znakomych na skytalszczyni iz sela Hody, powit Kolomyja. Pysaty na adresu: Mike Melnychuk, 35 Elm St., Toronto, Ont., Canada.

Anna Babiuk, doczka Tymofija, z sela Dzwiniaczka, Bukowyna, zamuzna za Wasylem Mczarskym, poszukuje sestru *Juziu Zymerman* z Dzwiniaczky, Bukowyna. Proszu pysaty na adresu: Anna Mocharski, 1015 Main St., Winnipeg, Man, Canada.

Відгукніться!

Brata Jurka Dyriw, szukaje sestra. Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Blok IV/56.

Brata Mychajla Melnyczuka, aresztowanoho nimciamy, szczo perebuwaw w konctaborach Dachau — Oranienburg, poszukuje Marija Melnyczuk. Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Blok III/11.

Do wsich druziw politwjazniw: chto znaje pro dolu *Mychajla Potupa*, aresztowanoho gestapom w Boryslawi 1944? Perebuwaw w konctabori Buchenwald b. Weimaru. Prawdopodibno buw transportowanyj z Buchenwaldu do Odrufa b. Goty. Je wistky pro nareczenu. Poszukujut druh i nareczenna. Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Blok IV/34. Konstantyn Bubela.

Sestru Pelahiju Dmetruk z Okunenki pow. Wolodawa, perebuwala w Klötze kr. Gurde-Lagen. Altmark, Konserwfabrik) poszukuje Maria Szepel-Lysiuk. Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Blok III/40

Batka Hryhora Hryneczka, ostannia adresa Hannover, Burystr., Hain-Holz. (anhlijska zona). Hrineczko Porfirij, Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Blok IV/34.

Chto znaw by pro dolu brata *Furmanjuka Wolodymyra* z Cholmszczyny, wywezenoho do Belhii. Propaw bez wistky w serpni 1944 r. w Aachen, Süd-Bahnhof. Pysaty na adresu Konstantyn Bubela, Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Blok IV/34.

Podiaka

Prawlinnia Prawoslawnoi Ukrainskoi Parafii w tabori „Pionierkaserne" skladaje szczyru podiaku usiomu Ansamblu Teatru im Iw. Kotlarewskoho na czoli z joho Dyrekcijeju, — za zlozennia ofiry z perewedenoi kolady w sumi 1290 RM 58 pf. na prykrasu taborowoi Rizdwo-Bohorodycznoi Cerkwy. Nechaj Hospod zmicniuje syly zertwodawciw dla dalszoi uspisznoi wysokoszlachetnoi praci na poli ridnoho mystectwa.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик.
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo", Aschaffenburg,
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашаффенбурзі

Rik. 3 | 9 lutoho 1947 | Nr. 59

Останні звідомлення

Holownu kwatyru UNRRA perewoziat do Paryza

FRANKFURT (DENA). Holownu kwatyru UNRRA dla Ewropy w Arolseni perewezut, jak zajawyw dyrektor UNRRA w amerykanskij zoni Paul Edwards. 15 lutoho do Paryza. Odnoczasno perewezut takoz urjad dla skytalciw iz Londonu do Paryza; holowna kwatyra UNRRA dla amerykanskoi zony zalyszytsia wse z taky w Heidelbergu. Peredannia urjadowych spraw UNRRA Miznarodnij Organizacii dla Skytalciw maje widbutysia 30 czerwnia cioho roku.

Nowi aresztuwannia na Madiarszczyni

BUDAPESZT (DENA-Reuter). Madiarska policija bezpeky, jak pro ce powidomyly u piatnyciu, aresztuwala dalszi osoby, zapidozreni w pidhotowci pereworotu proty teperisznioho urjadu ta planuwanni ustanowyty staryj rezym admirala Horthy. Majze 100 osib, w tomu czysli wysoki oficery sztabu ta urjadowci, perebuwajut wze u wiaznyci.

Prezydent Truman bude kandyduwaty w 1948 roci

— NEW-YORK (DENA-Reuter). Prezydent Truman, jak powidomylo amerykanske radio, buw podanyj prowidnykom demokratycznoi Partii Spoluczenych Derzaw, ministrom poszt Robertom Hanneganom, na lystu kandydatiw do majbutnich wyboriw na prezydenta USA, szczo widbudutsia w 1948 roci.

Henerał u wojackij uniformi

KOPENHAGEN (DENA-INS). Mynuloho czetwerha w odnomu iz taboriw brytijskoi okupacijnoi zony rozpiznaly kolyszniolo holownokomanduwacza nimeckych zbrojnych syl w Danii, henerala von Henneckena, szczo podawawsia za zwyczajnoho soldata. Henerala von Henneckena perewezut do Danii ta postawlat pered trybunal dla wojennych zloczynciw.

Socijalist Cyrankiewicz stworyw nowyj polskyj urjad

WARSZAWA (DENA). Socijalist Jozef Cyrankiewicz utworyw nowyj polskyj urjad, zlozenyj z komunistiw ta socijalistiw. Zastupnykom premijera je dali komunist Gomulka, ministrom zowniszmych spraw Zygmunt Modzelewskyj, ministrom bezbeky komunist Stanislaw Radkiewicz, ministrom justycii socijalist Henryk Swiatkowski. Nowowybranyj prezydent Bierut wydaw zwernennia do polskoho narodu, w jakomu pidkresluje osiahy polskoi polityky za 2 roky.

Francija cikawytsia skytalciamy

PARYZ (DENA-Reuter). Francuzke ministerstwo praci wyrobylo plan, szczob na misce nimeckych wojennopolonenych, jakych Francija na domohanannia amerykanciw widpustyt do domu, zwerbuwaty na praciu do Francii italijskych robitnykiw ta skytalciw inszych nacjonalnostej, szczo perebuwajut u Nimeczczyni.

Szlachetnyj holos amerykanskoho Holownokomanduwacza w Ewropi

Nichto iz skytalciw bez pryczyny ne pidlaze nasylnij repatrijacii

Zajawa henerala McNarneya z Frankfurtu - Amerykanci zwernuly uwahu na prochannia skytalciw - Chto pidlahaje nasylnomu wywozu

Informacijna agencija DENA podala w piatnyciu 7 lutoho, uweczeri, z Frankfurtu, powidomlennia pro zajawu henerala McNarneya, Holownokomanduwacza amerykanskych zbrojnych syl w Ewropi, szczo stanowyt prewaznyj dokument dla skytalciw usich nacjonalnostej w Nimeczczyni. Z tijei awtorytetnoi zajawy wychodyt, szczo amerykanska wlada ne maje namiru stosuwaty nasylnoho powernennia skytalciw do ichnich krain.

Podajemo dosliwnyj tekst powidomlennia ahenstwa DENA:

„Na osnowi szyroko rozpowsiudzenych neporozumin miz skytalciamy w amerykanskij zoni, heneral Joseph T. McNarney Holownokomanduwacz amerykanskych wijsk w Ewropi, uczynyw u czetwer u Frankfurti ohlad amerykanskoi polityky, szczo ne wyznaje nasylnoi repatrijacii.

Bahato prochan poodynokych ludej ta cilych hrup skytalciw, zwernenych do Holownoi Kwatyry amerykanskych wijsk w Ewropi, a takoz informacii z inszych dzerel dokazujut — zajawyw heneral McNarney — szczo isnuje strach pered nasylnym wywezenniam. Cej strach mozna pojasniuwaty perewirkoju skytalciw, prowedenoju organamy armii US ta UNRRA; spryczynyly joho tez zasoby, szczo ich zastosuwaly dla zaochoty skytalciw powernutysia na batkiwszczynu.

Heneral McNarney pidkreślyw, szczo reprezentowana amerykanciamy polityka pryncypowo ne stosuje prymusu poworotu do ni odnoho skytalcia (DP), jakszczo ne isnujut swojeridni obstawyny.

Taki okremi pryczyny wystupajut u tych osib, szczo aktywno spiwpraciuwaly z nacystskym rezymom, u wojennych zloczynciw, Quislingiw, u osib, szczo ich postawleno pered widpowidnymy sudamy za okresleni zloczyny; Stosujetsia ce takoz osib, szczo sluzyly w nimeckij Wehrmacht abo ne buly zwilneni z sowjetskoi armii. Jakszczo siohodni skytalci widmowlajutsia powertaty do batkiwszczyny, abo koly skytalci za czas wijny buly zwyczajnymy robitnykamy nimeckoi industrii czy silskoho hospodarstwa, to takoi obstawyny bezperecznо ne wwazatymut za spiwpraciu z worohom.

Heneral McNarney zwernuw wkinci uwahu na ce, szczo zaplanowana Miznarodnia Orhanizacija Skytalciw Objednanych Nacij, jaka wze powstaje, peredbaczuje u swoich statutach, szczo nichto iz skytalciw abo bizenciw ne bude prynewolenyj nasylno powertatysia do ridnoho kraju.“

Latwijski hazety pro skryningowu akciju UNRRA

Sim misiaciw bezpererwnych perewirok DP. po taborach UNRRA amerykanskoi zony prywely do toho, szczo psychicznyj stan peremiszczenych ludej znaczno pohirszaw. Najblyzczyj czas prynese w tomu widnoszenni welyki zminy, pro szczo w lotyszskij hazeti „Tevzeme“ wid 29. I. c. r. je powidomlennia pid takym naholowkom: „Armija U. S. A. perewela perewirky (skryningy) UNRRA.“

Podajemo w perekladi dejaki miscia z tijei statti:

„DP. ne budut nasylno powertatysia do domu. W najblyzczomu czasi czekajemo na pojasnennia wijskowoho gubernatora U. S. A. w Nimeczczyni henerala McNarneya. Ce pojasnennia pomiszczuje obicianky, szczo 400 000 DP, jaki nachodiatsia w amerykanskij okupacijnij zoni, ne budut prymusowo widprawleni na batkiwszczynu w Schidnij Ewropi.

Wyjawlennia mynuloho DP., jake poczala prowodyty UNRRA, wyklykalo w taborach skytalciw welyke oburennia, bo peremiszczeni osoby dumaly, szczo perewirky majut polityczne znaczennia i szczo pisla cioho widpowidna informacija bude nadislana do uriadiw tych krain, z jakych wony pochodiat. Pisla protestiw skytalciw amerykanska armija dala rozporiadzennia pererwaty ci perewirky (skryningy).

W druhij, tez latwijskij hazeti „Latvija“ N 8 (15) wird 31. sicznia c. r. nadrukowane:

„Wijskowe Komanduwannia powidomylo, szczo widdilam UNRRA wydano rozporiadzennia pererwaty poczati perewirky, jaki oburiujut tysiaczi DP. w amerykanskij zoni, mowlaw ci perewirky „polityczni“.

Wykonnyj starszyna USFET Widdilu „G 5“ Alexis Skvadrili skazaw, szczo wsi DP w dejakij miri buly obureni, oderzujuczy dla zapownennia ankety pro ich polityczni pohlady ta ich mynule.

Oderzani armiješu petycii ta zapytannia wid riznych taboriw amerykanskoi okupacijnoi zony dowely do toho, szczo dyrektor UNRRA widklykaw poczatu perewirku, jaka nacze b to bula potribna na wypadok ewentualnoi repatriacii, abo dla pereselenczych akcij.

DP. bojalysia, szczo naslidky perewirok budut wykorystani uriadamy tych krain, w jakych wony bilsz ne bazajut zyty. W odnomu protestacijnomu lysti, jakyj pidpysalo majze 5.000 ludej iz baltijskoho taboru w Augsburzi, bulo prochannia, szczob wijskowa wlada perewiryla zakonnist akcii UNRRA tomu, szczo UNRRA, jak switowa orhanizacija dopomohy, powynna likwiduwatysia i czerez te wona ne w prawi prowadyty polityczni perewirky.

Skvadrili skazaw, szczo DP poczaly „dywytysia na UNRRA bilsz jak na politycznu, niz dopomohowu orhanizaciju“.

S. Stepowyj.

PARYZ. (DENA-Reuter) Heneralnyj sekretar espanskoi socijalistycznoi partii Loris daw prezydentowi espanskoho emigracijnoho uriadu Barrio swoju zhodu utworyty nowyj espanskyj uriad.

Otec Administrator Sawczuk w odnomu z Aschaff..burzkych tal..riw
Foto „Nedili“ (M. Sowjak)

Отець Адміністратор Савчук

між скитальцями в Ашаффенбурзі

В суботу 1 лютого ц. р. в ашаффенбурзькому таборі Ля-Ґарде українці вітали нового гостя з-за океану, делеґата Українського Допомогового Комітету Канади, о. прот. Савчука. Після взаємного привітання о. Савчук зробив коротеньку доповідь про дальші перспективи еміґрації українських скитальців. Доповідь сповнена конкретних фактів та цілком реального, хоч іноді і не зовсім оптимістичного підходу до тієї дійсности, що чекає на наших людей. Доповідач підкреслив, що в американській окупаційній зоні і сьогодні ще не зовсім здають собі справу в тому, хто такі українці і чому вони не хотять вертатися додому.

Український Допомоговий Комітет у Лондоні нав'язав зв'язки з кожною державою, куди б можна перевезти іміґрантів. Багато з держав заявили, що вони готові прийняти іміґрантів. Але й досі нічого конкретного немає. Поперше, ніби бракує транспорту, та, подруге, іміґранти повинні дістатися власним коштом. В Англії, наприклад, є родини, чоловіки яких уже два роки як виїхали до Америки і не можуть взяти до себе своїх родин. Важко спроваджувати з Европи навіть тих людей, що вже мають афідавіти. Про масову іміґрацію покищо не може бути й мови. Шодо іміґрації до Канади, то справа ніби поліпшується. Канада рішила поширити іміґрацію вже на дальших родичів і осіб, що їх хтось із канадців зголоситься забрати до себе.

Канада насамперед набиратиме хліборобів, але також зацікавлена такими фахами як лікарі, дентисти, техніки, інженери, перекладачі, лектори та інші. Дуже добре булоб, щоб кожний ДП нав'язав контакт з кимось з-за океану, це могло б допомогти в справі виїзду.

По офіційній зустрічі з українцями ашаффенбурзького осередку о. Савчук відвідав і оглянув церкви в таборах Ля-Ґарде, Артилерії та Піонірів.

М. Сніжинський.

Отець Адміністратор Савчук.
Фото „Неділі“ (М. Совяк)

ЯК ПРИЙНЯЛИ РЕЗОЛЮЦІЮ ПРО ІРО

Українська Ню-Йоркська газета „Свобода“ в числі від 17-го грудня 1946 р. подає такі відомості:

Загальне Зібрання Об'єднаних Держав на своєму засіданні дня 15-го грудня прийняло статут Міжнародньої Організації для Скитальців (ІРО) та передало його до ухвали державам — членам ОН. Резолюцію прийнято більшістю 30 голосів проти 5, при чому 18 членів стримались від голосування. Совєтський Союз і його сателіти — Білорусь, Україна, Польща й Югославія — „билися до останнього“, щоб не допустити до ухвалення цієї резолюції. В згаданій резолюції не тільки приймається проєкт конституції ІРО, але теж предбачається створення підготовчої комісії, яка його здійснила б, закликається держав — членів ОН, щоб до неї долучилися й стверджується тимчасовий бюджет ІРО у висоті 4.800.000 долярів на адміністраційні кошти, 151.060.500 долярів на операційні видатки й 5,000.000 долярів на широку переселенчу акцію. Прийняття цієї резолюції треба завдячувати головним чином пані Рузвельт, представниці Злучених Держав, що була головним бесідником на користь резолюції, головним противником якої був Андрей Ґромико в імені Совєтського Союзу. Канада й Бразилія були головними сторонниками Злучених Держав, а Югославія й Совєтська Україна піддержували Совєтський Союз. Кілька хвилин після сесії Загального Зібрання ОН Канада й Злучені Держави були перші, що підписали проєкт конвенції про створення ІРО. Перший підписав в імені Канади її державний секретар Пол Мартін, півгодини після півночі дня 16-го грудня, а дві хвилини після нього підписав від імені Злучених Держав голова американської делеґації Ворен Р. Остин. Обидва ці державні мужі підписали теж другу конвенцію, яка передбачає створення окремої комісії, що мала б перевести конституцію ІРО в життя. Підчас дебат недвозначно заявились за статутом ІРО: Злучені Держави, Канада, Бразилія, Бельгія, Китай, Франція, Мексико, Норвегія й Велика Британія. Вони теж дадуть 73,5% вкладу в буджет ІРО. Совєти та їх сателіти дальше повторювали свої обвинувачення про „гітлерівських агентів“ „воєнних злочинців“ і т. п.

В обороні українського народу

В українському часопису „Свобода“ що видається в Ню Йорку і Джерзі Сити, подаються цікаві повідомлення такого змісту: старанням Ліґи американців українського походження, українських парохій та американсько-українських ветеранів в Шікаґо, відбулося там в неділю 15-го грудня в залі Шопен Скул Народне Віче в справі становища українського народу. На вічу, на якому виступили цілий ряд місцевих і запрошених промовців, м. і. голова Українського Конгресового Комітету Америки, Степан Шумейко, та редактор „Свободи“ д-р Лука Мишуга, було приявних біля 1000 осіб та зложено 1,600 долярів на політичну акцію для оборони прав українського народу, яку веде Український Конгресовий Комітет. Ухвалено відповідні резолюції.

Того самого дня відбулося Народне Віче теж у Рачестер. На вічу крім місцевих бесідників та запрошених гостей, виступив з промовою касієр Українського Конгресового Комітету Дмитро Галичин. Віче, на якому було приявних біля 400 осіб, відбулося в церковній залі і закінчилося ухваленням відповідних резолюцій та збіркою на політичну акцію в обороні прав українського народу.

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашаффенбурзі

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Contents:

9. February 1947

Podii mynuloho tyznia

Фінляндія платить Совєтам

Гельсінки (ДЕНА-Ройтер). В порядку врегулювання питання про німецьке майно у Фінляндії, яке за мировим договором має прийняти Совєтський Союз, Фінляндія передала совєтському урядові певний район своєї території та деяке державне майно. Про подробиці договору буде повідомлено додатково. Совєтському Союзові передано силову станцію Юніскоскі й водоспад на річці Пасьік в Ляпляндії з прилеглим районом площею в 170.000 кв. клм. Крім того, Совєтський Союз одержав одне фінляндське судно берегової оборони, фінляндський будинок у Ленінграді, будівлю фінляндського посольства в Ревелі й 50% акцій однієї нової деревообробної фабрики.

10 років за шпигунство

Ню-Йорк (ДЕНА-ІНС). Американський суд засудив на 10 років ув'язнення за шпигунство аргентинського громадянина, німця походженням, Ердман-Ляу. Засуджений шпигун 1941 р. при одній автомобільній катастрофі, схопивши теку німецького шпигуна фон-дер-Остена, зник з нею в юрбі. Згодом він утік до Аргентини, а коли повернувся до Сполучених Штатів, був там заарештований в жовтні 1946 р. Нацистська шпигунська група фон-дер-Остена під час війни подавала німецькому командуванню інформацію, спричинивши тим потоплення певної кількости альянтських суден.

Врятовані в останній хвилині

Лондон (ДЕНА-Ройтер). Як повідомляє московський кореспондент газети „Таймс", в Карському морі врятовано 22 чоловіка, що два тижні перебували на пловучій крижині, віддані на поталу арктичній погоді. Врятовані належали до екіпажу та пасажирів одного чотиримоторового літака, що під час бурі змушений був сісти на крижану. До цього району було приставлено окремими частинами і зібрано там легкі літаки, які протягом кількох днів і перевезли потерпілих до безпечного місця. Незабаром після того, як закінчилась рятувальна акція, крижину, на якій сиділи перед. тим врятовані, розбив шторм.

Stalin widmowywsia pryjniaty francuzkyj orden

PARYZ. (DENA) W nadislanij francuzkomu uriadowi telehrami marszal Stalin, diakujuczy za nahorodzennia joho wijskowoju medaleju, zajawlaje, szczo w Sowietskomu Sojuzi szcze z czasiw Lenina zawedeno, szczo ni holowa uriadu, ni chtos iz ministriw ne pryjmajut zakordonnych widznak.

Delehaty zydiw u bawarskoho promijer-ministra

MÜNCHEN. (DENA) Bawarskyj ministerprezydent d-r Ehard zajawyw czlenam centralnoho zydiwskoho komitetu Treegeru j Tultschinu, szczo joho uriad prodowzuwatyme polityku kabinetu Högnera proty rasowych i politycznych peresliduwan. Bawarskyj uriad z potribnoju riszuczistju borotymetsia z bud-jakymy antysemitskymy wystupamy i pidtrymuwatyme wsi zachody, skerowani na wtiahnennia zydiw u nimecke hospodarstwo.

Policija perebere zawdannia 3 Armii

FRANKFURT. (DENA). Zhidno z powidomlenniam Holownoi kwatyry amerykanskoho wijska w Ewropi, amerykanska okupacijna policija ta inszi okupacijni zbrojni syly pereberut na sebe 15-ho lutoho zawdannia 3-oi amerykanskoi armii, jakoi prote ne budut demobilizuwaty.

Za wlastywyj pidchid do nimeckoi sprawy

U Fürtskomu „Czasi" pomitne wid kilkoch czysel perewantazennia nimeckym materijalom. Okremi korespondenty „Czasu" buwajut na zasidanniach bawarskoho parlamentu, na nimeckych zjizdach i naradach. Zate ukrainska tematyka i problematyka zijszly na zadnij plan. Na ukrainski zjizdy, narady, konferencii, imprezy „Czas" swoich korespondentiw ne wysylaje. Wreszti w tretiomu czysli „Czasu" (za 19. 1. 1947) pojawylasia stattia p. n. „W poloni poczuttiw". Chocz wona j pidpysana Romanom D. Olijnykom, to wse z taky ii slid wwazaty za taku, szczo wyslowluje stanowyszcze redakcii ta wyjasniuje ne lysz pryczyny inflacii nimeckoi problematyky w „Czasi", ale j pryczyny nechtuwannia ukrainskymy sprawamy.

Awtorowi statti ne podobajetsia „ridna atmosfera", szczo panuje w taborach ukrainskych skytalciw. Win zakydaje naszij emigracii, szczo wona „wyczaruwala sobi na czuzyni druhu Ukrainu". Win pidkresluje, jak widjemnyj i szkidlywyj projaw prywiazannia cijei czastyny ukrainskoho narodu, szczo najszlasia poza mezamy ridnoho kraju, do swojei tradycii i zwyczaiw. Ce dla nioho „ukrainske getto", „taborowa proswitianszczyna", de z uspichom plekajut warennia tradycijnych ukrainskych straw, chorowyj spiw, hopak, toszczo". Jomu ne w smak, szczo „koznyj tabir, ce szmatok ukrainskoho Myrhorodu, czy Kopyczynec".

Awtor duze powerchowno pidchodyt do cych spraw. Win zabuwaje, szczo prywiazannia do ridnoi tradycii, mowy, pisni, zwyczaju, obriadu, noszi, folkloru, kulturnych nadban, odnoznaczne iz zberezenniam nacjonalnoho oblyczczia na czuzyni, zdorowoi nacjonalnoi substancii sered czuzoho moria. Wony dajut naszym skytalciam widpornu sylu j choroniat ich pered denacjonalizacijeju. Jak dowho chtos na czuzyni plekaje swoju tradyciju, howoryt ridnoju mowoju, ne stydajetsia swojoho obriadu, zwyczaju, ne nechtuje swojeju pisneju j ne wysmiwaje swoich tankiw ta kulturnych nadban swoho narodu, tak dowho win zberihaje swoju nacjonalnu swidomist. Zapereczennia i widkynennia cich skladowych czastyn nacjonalnoho zyttia, ce perszyj krok do denacjonalizacii j asymilacii. Czoho ne rozumije awtor statti „W poloni poczuttiw", ce widczuwaje instynktowno koznyj, nawit nepysmennyj czlen naszoi nacjonalnoi spilnoty. W koznomu widzywajetsia instykt nacionolnoho samozberezennia i tym treba pojasnyty moze peresadne ale psychologiczno umotywowane ta iz stanowyszcza ukrainskoho nacjonalnoho interesu zowsim docilne j oprawdane prywijazannia skytalskych mas do ridnoi tradycii ta zberihannia „ridnoi atmosfery", jaka tak duszyt awtora zhadanoi statti ta joho odnodumciw.

Awtor zabuwaje, szczo dla bahatioch czleniw naszoi spilnoty cia tradycija, ce welyka szkola nacjonalnoho oswidomlennia i szczo bahato z nych moze wpersze na tereni taboriw iz neju zustrilysia ta mozut swobidno do nei pryznawatys.

Cia tradycija j „ridna atmosfera", ce nezwyczajno waznyj zasib nacjonalnoho wychowannia molodoho pokolinnia, zokrema najmolodszych joho ricznykiw, jaki zarannia pokynuly ridnyj kraj i ne majut na czuzyni potribnych dla ichnioho zrostannia umow. Widsutnist ridnoho kraju zastupyt im bodaj czastkowo plekannia tradycii i wpojuwannia poszany do nei starszym hromadianstwom.

Ce wse zdawalosia b reczi dribni, smiszni i malowazni, ale koly na nych hlybsze hlanuty, w sytuacii, w jakij my teper znajszlysia, wony wyrostajut do weletenskych problem, za jakymy tak tuzyt „Czas".

„Presa - czytaj „Czas" - pysze awtor statti — z welykym trudom wydobuwajetsia z tijei ridnoi atmosfery". Wze w prohramowij statti z nahody oderzannia licencii redakcija „Czasu" szumno zapowidala wysokyj let u sferu switowoi problematyky.

Odnym z projawiw cioho wysokoho letu u „prostory aktualnoi miznarodnioi polityky", ce „wydobutysia z ridnoi atmosfery", iz „swoho ukrainskoho getto", ce „pozbutysia santymentu do pobutowszczyny", ce zaminyty „ukrainskyj Myrhorod, czy Kopyczynci" na jakyjs Weinheim, abo Bad Kissingen j zwernutysia wscilo „do toho, szczo wazlywe j suttiewe"... do nimeckoi problematyky. Faktyczno „Czas" obmezujetsia do miscewych bawarskych spraw, a wid toho daleko szcze do zahalnonimeckoi problematyky, ne kazuczy wze pro switowu.

Pry takomu stawlenni j pry takomu pidchodi do sprawy widzywaje w „Czasi" dawnij nasz promach, zokrema zachidnioi witky ukrainskoho narodu, nadmirnoho sentymentu i zachoplennia wsim, szczo nimecke. Ce dowelo w nas u mynulomu do germanofilstwa, do politycznoi orijentacii na Nimeczczynu i do zwjazuwannia iz neju swojei doli. Ce zawzdy kinczalosia dla nas katastrofoju i z toho faktu slid wytiahnuty wze widpowidni wysnowky.

Cia slabist do wsioho, szczo nimecke w mynulomu maje swoje objektywne i psychologiczne wyjasnennia i wyprawdannia. Zachidnia czastyna ukrainskoho narodu w naslidok upadku Polszczi perejszla pid panuwannia Awstrii ta bula dowhi roky pid kulturnym i politycznym wplywom nimeckoho switu. Ce wytworylo swoho rodu awstrijskyj patriotyzm ukrainciw Halyczyny, Bukowyny, Zakarpattia, ta podatlywist ich na wse, szczo nimecke. Koly poczalasia persza switowa wijna, ukrainski masy iszly borotysia „za naszu monarchiju" j za „naszoho cisaria", a uspichy, czy newdaczi awstro-nimeckoi armii wwazaly „swoimy". Cej awstrijskyj patriotyzm buw pryczynoju, szczo dejaki kola ukrainskoho hromadianstwa ne mohly riszytysia zrazu na krok proholosyty nezaleznist Zachidno-ukrainskych zemel.

Pisla newdaczi 1918 r. czastyna ukrainskych zemel znajszlasia pid Polszczeju. Tut wplyw nimeckoi kultury dijaw dali, bo j welyka czastyna Polszczi bula kolys pid panuwanniam Awstrii j Nimeczczyny ta wychowuwalas na nimeckij kulturi. Polska nauka nawit u nezaleznij Polszczi stojala wscilo pid czarom nimeckych nadban, uniwersytetski profesory z katedr propowiduwaly ii paniwne stanowyszcze w switi.

Ne zwazajuczy na bezprykladnu polityku nimciw w Ukraini w 1918 r., ukrainska polityczna dumka, zokrema pidpolni orhanizacii za Polszczi, orjentuwalysia na Nimeczczynu, chocz wona wwes czas wydymo wykorystowuwala take stanowyszcze dla wlasnych cilej. Korotkozorist naszoi polityky cioho nijak ne mohla zrozumity, a zasliplennia j wira, szczo wyzwolennia pryjde wid nimciw, buly taki welyki, szczo nasza polityka i nasza presa pereoczyly i neocinyly jak slid podij, szczo zajszly w Nimeczczyni wid 1933 roku. Nichto ne zawdaw sobi trudu, szczob wytiahnuty widpowidni wysnowky iz knyhy „Mein Kampf" ta zrobyty pereocinku pohladiw. Koly czastyna presy zwertala uwahu suspilstwa na faktycznyj stan reczi, ii zahukuwaly, jak taku, szczo sije defetyzm. Ce zapamoroczennia trywalo i pisla tragedii iz Karpatskoju Ukrainoju. Dejaki todiszni hazety, zokrema „Nowyj Czas", u swoij naiwnosti naperedodni ostannioho aktu pysaly, szczo nimecka armija jde w dopomohu Karpatskij Ukraini... Na dili, ce bula zwyczajna polityczna intryga z boku Nimeczczyny, szczo ne zawahalas zlowzywa krowju ukrainskych patriotiw.

Wreszti cia bezkrytyczna ocinka stanowyszcza dowela do t. zw. „derzawnoho aktu" 31. 6. 1941 r. i do pizniszych rozczaruwan ta tragicznych naslidkiw. Bud twereza ocinka sytuacii, mozna bulo b bodaj czastynno cioho unyknuty.

Teperisznie stanowyszcze „Czasu" j joho zachoplennia wsim, szczo nimecke, nawit oinoju wlasnoi problematyky, stworiuje spryjatlywe pidlozzia j je psychologicznoju pidhotowoju do powtorennia tych samych pomylok, szczo ich my robyly w mynulomu.

Bezpereczno ne slid keruwatysia bazanniam pimsty na nimeckomu narodi, bezpereczno treba cikawytysia, oznajomluwatysia j slidkuwaty za rozwojem nimeckoho zyttia, a nawit braty sobi pryklad iz orhanizowanosty, praciowytosty, oszczadnosty, czy inszych prykmet nimeckoho narodu. Treba tez informuwaty nimciw pro nas i matyznymy zwjazky. Ale stawyty nimecku, czy radsze bawarsku problematyku w osnowu naszoi politycznoi dumky, oznaczalo b — dowesty do dawnich promachiw.

Awtor statti „W poloni poczuttiw" duze odnobiczno dywytsia na rozwytck podij i stanowyszcze siohodnisznioi Nimeczczyny. Awtor twerdyt, szczo „Nimeczczyna je ne lysze predmetom polityky, ale j ii faktorom..." todi, koly nimecki polityky, szczo twerezo ociniujut stanowyszcze swojei batkiwszczyny, twerdiat, szczo wona je lysz hladaczem. Braty sobi pryklad iz Nimeczczyny szcze zarano. Siohodnisznia nimecka mentalnist szcze zanadto hlyboko wrosla korinniam u nacjonal-socijalistycznu ideolohiju, szczob mozna howoryty pro nimecku demokratiju, a nadto czasti wybuchy bomb najkraszczyj toho dokaz! Perebudowa totalistycznoi Nimeczczyny na demokratycznu ide radsze pid natyskom zownisznych czynnykiw, psychologicznyj proces perebudowy szyrokych mas ledwy czy poczawsia. Presa prynesla zwidomlennia Miznarodnioho Komitetu dla rozslidzennia ewropejskych pytan pro widrodzennia w Nimeczczyni starych nacystskych orhanizacij, jakych syla roste z misiacia na misiac. Hitleriwska partija zbirajetsia zachopyty wladu, zdobuwszy kontrolu nad usima demokratycznymy nimeckymy ustanowamy ta chocze zachopyty prowidni stanowyszcza w derzawnomu aparati. Na zawerszennia demokratyzacii Nimeczczyny treba na dumku alijantiw bodaj 25 rokiw. Prawda, bahato w tomu peresady, ale zresztoju, jakoju Nimeczczyna ne bula b, nam niczoho ne spodiwatysia wid nei i orijentacija na nei zawzdy matyme dla nas katastroficzni naslidky. Miz widnoszenniam monarchistycznoi i nacjonal-socijalistycznoi Nimeczczyny do ukrainskoi problemy w teorii i praktyci ne bulo njakoi riznyci. W obydwoch wypadkach wona dywylasia na Ukrainu jak na koloniju i mala na oci wykluczno swij interes. Teperisznia demokratyczna Nimeczczyna tez ne stawytsia do nas kraszcze. Buwszyj premjer-minister Bawarii Högner pysze w zakordonij presi statti, jaki roblat welyku krywdu i szkodiat naszomu dobromu imeni i naszij sprawi.

Slipe zachoplennia Nimeczczynoju, jake propaguje „Czas", znowu widhorodyt nas kytajskym murom wid Zachodu; znowu Nimeczczyna maje staty dla nas alfoju i omegoju switowoi problematyky. Tomu sprawa, jaku propowiduje „Czas" stworiuje nebezpeku, szczo z odnoho — do reczi nebazanoho j zajwoho — „polonu poczuttiw" - tobto worozosty do nimeckoho narodu, widmezuwannia wid nioho i bazannia pimsty - mozemo popasty w inszyj, bahato nebezpeczniszyj iz stanowyszcza ukrainskoi racii polon poczuttiw — w telacze zachoplennia Nimeczczynoju, szczo moze potiahty za soboju orijentaciju na nei i zwjazannia iz neju naszoi doli w majbutniomu.

W. B.

Himmler planuwaw znyszczyty 30 milioniw slowian

Zmenszyty slowjanski narody na 30 milioniw dusz-taka bula meta widpowidnych dij, szczo ich obhoworjuwaw Himmler nawesni 1941 roku na naradi SS-Führeriw u zamku Loevens w Zachidnij Nimeczczyni. Tak, zhidno z powidomlenniam polskoi wijskowoi misii w Berlini, zajawyw kolyszrij SS-heneral von Bach, dopytanyj jak swidok na procesi kolysznioho warszawskoho gubernatora Fischera ta joho spiwrobitnykiw. Zdijsnennia cijei akcii malo nazawzdy usunuty wid nimeckoho narodu „slowiansku nebezpeku".

Барух про атомову енергію

Вашингтон (ДЕНА-Ройтер). Колишній представник Сполучених Штатів Америки в Комітеті атомової енерґії при ОН Бернард Барух висловив своє побоювання, що Совєтський Союз за допомогою шпигунства в Канаді міг здобути таємницю атомової бомби. Як пояснив Барух в сенатському комітеті в справах атомової енерґії, викриття широкої шпигунської діяльности в Канаді разом із статтею в одній оттавській газеті, з якої видно, що канадійський уряд виготовляє потрібну для атомової бомби вибухову речовину — плутоній, — дають привод припустити, що Совєтський Союз має інформації в цій справі. Барух мав цим сказати, що Совєтський Союз до певної міри проломив той мур таємниці, що його спорудили Сполучені Штати круг виготовлення атомової бомби. Один з членів Комітету резюмував слова Баруха так, що Совєтський Союз, мовляв, роздобувся таки на одну секретну інформацію, але ясно не уявляє собі її значення та застосування. До канадського суду було віддано 15 осіб, винувачених в тому, що вони передали Совєтському Союзові таємні відомості. З них 8 засуджено до позбавлення волі, одного — до грошевого штрафу, а 6 чоловіка виправдано.

Ванденберґ не їде до Москви

Вашингтон (ДЕНА-ІНС). Міністер закордонних справ США Маршалл вирушить в березні до Москви на конференцію міністрів закордонних справ без республіканського сенатора Ванденберґа й демократичного сенатора Конеллі, що як радники супроводили колишнього міністра Бернса при обговоренні проєктів мирових договорів із сателітами Німеччини. Як пояснили Ванденберґ і Конелі, присутности їх у Вашінґтоні вимагає їх робота в Сенаті. Проте якщо Маршалл потребуватиме їх, вони зустрінуться з ним пізніше в Москві. Обидва сенатори підкреслили, що це рішення ніяк не означає якогось розламу в побудованій на обох партіях американській зовнішній політиці.

WASHINGTON. (DENA-Reuter) Zhidno z powidomlenniam brytijskoho ambasadora u Washingtoni, widomyj niu-jorskyj finansyst Thomas Lamont pozertwuwaw 500 000 dolariw na restawraciju katedrali w Canterburg, szczo poterpila wid bombaduwannia.

Jugoslawija zaochoczuje...

BELGRAD. (DENA-Reuter) Juhoslawskyj uriad uchwalyw daty juhoslawskym peremiszczenym osobam, jaki szcze perebuwajut w Italii, dwomisiacznyj termin dla dobrowilnoho powernennia do Juhoslawii. Osib, szczo ne powernutsia za cej czas do batkiwszczyny, pozbawlat juhoslawskoi derzawnoi prynaleznosty.

АРКАДІЙ ЖИВОТКО

П. КУЛІШ І УКРАЇНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА

(З нагоди 50. річниці смерти)

Придушене, по ліквідації Кирило-Метод. Братства, змагання українського відродження на Наддніпрянщині, не переставало жевріти серед українського суспільства. У другій половині 1850-х років здобуває воно підпертя в спробах організації культурної і наукової праці. Сприяє тому послаблення політичного утиску, що наступає по смерти російського царя Миколи І і з наступленням Олександра II.

Першою ластівкою літ.-наук. руху цього часу стають „Записки о Южной Руси", що їх в 1856 р. в Петербурзі починає видавати один з визначніших братчиків. Був ним П. Куліш, який ніби дає тим виданням гасло до своїх однодумців і дістає незабаром широкий і щирий їх відгук.

Одним з тих, що негайно ж відгукнувся на це гасло був і Т. Шевченко, на якого вихід „Записок" зробив велике враження.

Ще в сорокових роках мріяв він про потребу українського журналу. Діставши в далекому засланні „Записки", він знову захопився цією думкою і наприкінці 1857 р. відгукнувся на них листом до П. Куліша, пишучи:

...„Як би мені хотілося, щоб ти зробив свої „Записки о Южной Руси" постоянним періодичним виданням на кшталт журналу. Нам з тобою треба б добре поговорити о сім святім ділі"

Тимчасом П. Куліш і сам вже думав про потребу українського журналу.

„У мене така думка, — писав він до Гр. Галагана, — що нам би не вадило завести свій журнал"... а потім до В. Тарновського: „У мене в голові дуже важне діло, що вимагає нарад і переговорів з вами, а саме — журнал з малоросійським напрямком".

Реалізуючи цю думку звернувся він на імя Міністерства Нар. Освіти з проханням дозволу на видавання журналу п. н. „Хата". Погодивши в т. зв. „Охранному відділі", Міністерство — „не признало возможним" видати такий дозвіл. Наслідком того замість видавати журнал П. Куліш приступив був в 1859 р. до видання альманаху під тією ж назвою. Появився цей альманах в 1860 р. в Петербурзі з такими бадьорими словами:

„Вмовчана правда краще над голосної брехні... Се дарма, панове браття, що ми в ряди-годи появимо невеличку книжку, як отся Хата, аби була в ній щира-правда народня. Аби ми своє діло щирим серцем зробили, а вже наше слово дасть плод свой во время своє"...

Альманах українське суспільство зустріло було дуже прихильно і з широким відгуком. Це підтримало П. Куліша в його замірах щодо журналу.

З приїздом до Петербурґу Т. Шевченка справа журналу набрала ще актуальнішого характеру. Вирішено було знову домагатися дозволу, на цей раз вже на імя шваґра П. Куліша, одного з членів Кир.-Мет. Братства В. Білозерського.

Дозвіл були одержали. Так, по сорока роках після припинення першого журналу („Украинский Вестник" — Харків) народився один з визначніших органів, що на довгі часи залишився скарбницею матеріялів, творів і думок українського відродження минулого століття.

Головним керманичем, організатором, серцем і душею його залишався П. Куліш.

„Саме ім'я сему місячникові нарек аз, програму до нього скомпонував аз"... — писав він пізніше до Мих. Павлика.

Тим іменем — була назва журналу — „Основа", що й почав виходити з січня 1861 р. у Петербурзі з друкарні П. Куліша, згуртувавши навколо себе всі літературні, наукові та громадські сили того часу. Крім визначніших братчиків, були тут ті, імена кого залишилися в історії української науки і літератури, а також і ті, що їх вже забуто в ширших колах, але хто своїми працями, творами, кореспонденціями тощо поклали того часу той ґрунт, на якому зростало українське відродження.

Та чи не найголовніше місце на сторінках цього журналу побіч таких імен, як Шевченко, Костомарів, Максимович, Вол. Антонович, П. Житецький, Т. Рильський, належало самому П. Кулішеві. Тут його поетичні твори, повісти, що друковані як під власним іменем так низкою псевдонімів (Ломус, Ів. Горза, Т. Вешняк, П. Задонець, Д. Хоречко та інші). Цінними були тут праці літер. критичного характеру — переважно П. Куліша. Згадати хоч би „Обзор украинской словесности", що містив в собі розвідки про поета часів Мазепи, Климентія, про І. Котляревського, Гулака-Артемовського та М. Гоголя, як автора повістей з українського життя, що викликала гостру полеміку автора з М. Максимовичем та мала відгук в деяких російських журналах („День", „Время") та інших.

Особливе значення серед опублікованих в „Основі" праць мають історичні студії М. Костомарова, а побіч з ними опублікованя тут вперше українською мовою „Історії України од найдавніших часів" П. Куліша (передрукованої потім львівськими „Вечерницями"), з переднім словом, в якому крім вказівок щодо методи викладу, дав він свою гостру оцінку козацтва.

Відгукується П. Куліш на ріжні пекучі питання дня. Зокрема звертає увагу на сторінках журналу побіч з Костомаровим, О. Лазаревським та ін. на шкільництво, закликаючи в своїх статтях готуватися до викладів українською мовою.

Не менш цінними і глибоко цікавими серед його ж писань в „Основі" є його „Листи з хутора", про розвязання взаємовідносин на Наддніпрянщині між зрусифікованим містом і українським селом.

Окреме і цікаве місце займає полеміка „Основи" з російською, польською та жидівською пресою, в якій одно з перших місць належить П. Кулішеві, зокрема в його статтях „Ответ московскому „Дню" та „Полякам об украинцах" (опубліковану потім у львівському „Слові"). Відповіді часопису „День" викликані були опублікованням в ньому статті „Землячка" Соковенка п. з. „О степени самостоятельности малорусской литератури", в якій автор (Соковенко) поставив своїм завданням довести: ...„всю безпідставність В. П. малоросів утопістів мати свою окрему літературу".

Друга стаття була доповненням до М. Костомарова в його виступі в справі польсько-українських взаємин, що на сторінках „Основи" вперше знайшло місце.

(Далі буде).

My perewantazeni materijalom, pryznaczenym do druku w „Nedili". Tomu j zatrymka z oholoszenniam stattej, dopysiw i zamitok nemynucza. Dla toho prosymo wsich neterpelewych ne zbilszuwaty sprawznioi poweni naszych paperiw zajwymy pryhadkamy. Wse, szczo zasluhowuje szyrszoi uwahy i czoho zyttia ne zdezaktualizuje, znajde zhodom swoje misce w hazeti. Dribnyciamy z wzahali ne warto zajmaty uwahu czytackoho zahalu.

Redakcija „Nedili"

АШАФФЕНБУРГ
ТИХЕ МІСТО НАД МАЙНОМ

(НАПИСАВ ДЛЯ „НЕДІЛІ“ ФРАНЦ ШАУБ — ПЕРЕКЛАВ З НІМЕЦЬКОІ В. Б.)

Chto raz stanuw na terasi pompejanskoi budiwli w Aschaffenburzi j hlanuw na lahidnyj luk starodawnioho mista nad Majnom, chto w litni dni widczuw tut poduch piwdennych polos i w pizni osinni dni wdychnuw u sebe pachoszczi ostannich roz, toj nikoly ne zabude Aschaffenburga. Ce misto zawzdy widnaczaw osoblywyj spokij, jakoho wono j siohodni szcze zowsim ne wtratylo.

Na terasi pompejanskoi budiwli stojaw raz korol: Ludwig I, Bawarskyj. Ce bulo w 1842-mu roci. Koly cej bawarskyj korol poklaw buw todi uholnyj kamin pid cej pompejanskyj dim, szczo buw nasliduwanniam widkopanoi budiwli Kastora j Polluxa w Pompejach, todi zawerszeno odnu epochu najbilsz kwituczych pid architektonicznym i kulturnym ohladom czasiw. Zamok prostojaw dwisti rokiw. Kostely zakinczeno. U misti pyszalasia Wysoka Lisowa Szkola, seminarija, teatr i bahato inszych menszych ta bilszych budiwel, a kulturni ustanowy widomi buly w cilij kraini. Te czoho dokonaly kurfiursty z Mainzu, mecenaty i wyznaczni protektory, hidno zawerszyw korol Ludwig I. Misto wyroslo na odne z najbilsz widomych mist Bawarii, a joho istoriju widznaczeno zokrema w knyzi krainy.

Dokumentalno zhadano perszyj raz pro Aschaffenburg u 974-mu roci. Todi hercog Otto Bawarskyj zasnuwaw fundaciju Sw. Petra j Aleksandra. Perszyj raz nazwano w aktach imja newelyczkoho j neznacznoho zamku, koly siudy prybuly wysoki duchowni dostojnyky i zaklaly pidwalyny pid pizniszyj dobrobut, welycz i kulturu.

Ce holownyj wchid do miscewoi centrali UNRRA. Bez perepustky tudy lehko ne zajdete

U 974-mu roci poczalasia budowa fundacijnoho kostela, jakyj kilka rokiw piznisze poswiatyw archijepyskop Williges iz Mainzu. Zasnowano tez kolehijatsku fundaciju i z toho poczawsia perijod panuwannia duchiwnyctwa, jake malo peretrywaty stolittia. Iz rokiw powstannia fundacijnoho kostela, ne zberehlosia siohodni niczoho. Starszi romanski czastyny kostela, chresnyj chid, szczo staw szyrokowidomyj j holowna nawa pochodyt iz XIII wiku. U XIV i XV wikach na ciomu kosteli budowano dali i gotycznyj dekoratywnyj fasad zbudowano w XVI wici. Ciomu kostelowi prypysuwaly zawzdy fundacii. Widomi mystci switu pryswiaczuwaly jomu swoi twory, a pid wazkymy nahrobnymy plytamy spoczywajut kurfiursty, fundatory, lycari j szlachtyczi iz starynnych rodiw. U sribnij urni zberihajetsia serce ostannioho kurfiursta z Mainzu, Karla Teodora von Dalberga, jakyj buw welykym dobrodijem mista. Do fundacijnych skarbiw nalezyt „Oplakuwannia Chrysta“ — ostannij i najbilsz zrilyj twir malara Mathiasa Grünewalda, jakyj win maluwaw u 1528-mu roci. Grünewald! Iz tym imjam nastaje welykyj period dla Aschaffenburga. Albrecht von Brandenburg, archyjepyskop iz Mainzu j prymas Nimeczczyny zrobyw cioho malara iz Seligenstadtu swoim nadwornym mystcem i prywiw joho do Aschaffenburga pisla toho, jak win zakincziw Izenhajmskij wiwtar. W Aschaffenburzi namaluwaw Grünewald swoju „Sniznu Mariju“, jaka zhodom osiahnula switowu slawa. Dla fundacijnoho kostela praciuwaw Peter Vischer, widlywnyk u bronzi z Nürnbergu, ilustrator knyh Glockendon, rizbar Hans Junker i inszi imenyti mystci cioho stolittia.

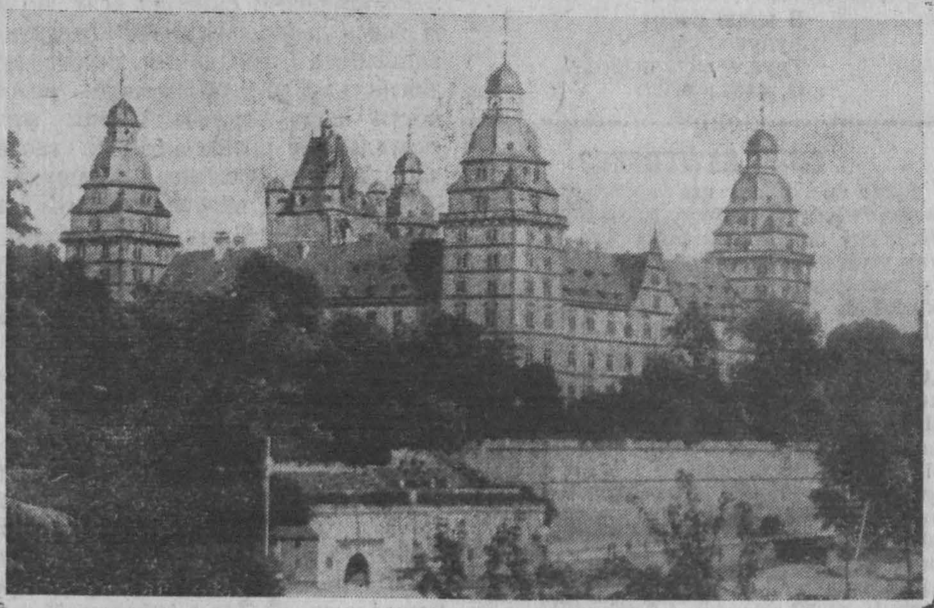

Aschaffenburzkyj zamok, jakym zachopluwawsia kolys szwedskyj korol, teper-ruina

Bilszist skarbiw i tworiw mystectwa zberehlys do siohodni.

Porucz fundacijnoho kostela proslawywsia w odnakowomu stupni zamok, najwyznacznisza budiwla renesansu. Budowu zamku poczaw u 1607 r. za panuwannia kurfürsta Schweinkarta v. Kronberg, budiwelnyj majster Georg Riedinger iz Strassburgu. Zamok zbuduwaly na fundamentach staroho horodyszcza, jake zrujnowano pid czas szmalkaldskoi wijny w 1550 r. Prodowz majze desiatyricznoi praci, finansowanoi zdebilsza slawnozwisnymy „czornoknyznymy skarbamy“, powstala nezwyczajna budiwla, jaka mala symwolizuwaty potuhu j welycz majnckoi kurfürstkoi derzawy. Slawnyj zamok iz swoimy majze 400 kimnatamy, — siohodni zwalyszcza. Dowhi korydory j tychi kimnaty, szczo za panuwannia kurfürsta Erthala w XVIII. w. oderzaly nowe wnutrisznie ustatkuwannia iz bahato prykraszenych mebliw ta szowkowych tapetiw — teper ne isnujut.

Uciliw lysz u zamknenij kaplyci czudowyj alabastrowyj wiwtar, jakyj zaprojektuwaw i wyrizbyw Hans Junker. Zamok ustatkuwaly kurfürsty z Mainzu, jaki rezyduwaly tut ulitku. Czerez te swoi najcinniszi skarby zawdiaczuje Aschaffenburg kurfürstam iz Mainzu. Prodowz rokiw prybula do Aschaffenburgu halerija kartyn, jaka do siohodni nalezyt do najwyznaczniszych zbirok obraziw u Bawarii, stiahneno tut duze bahatu zbirku sztychiw u midi iz kartynamy roboty Rembrandta, Breughela, van der Velde ta inszych widomych mystciw switu, ustatkowano kimnaty wartisnymy meblamy, gobelinamy j haptamy, zasnowano bahatu biblioteku.

Dejaki z tych dorohocinnostej do siohodni ne zberehlys.

Odnacze galeriju, szczo zberehlasia pownistiu, ta bilszu czastynu mebliw pereneseno swojeczasno w bezpeczne misce.

Okremu „respubliku“ w Aschaffenburzi tworjat 5 taboriw DP iz swoim typowym skytalczym zyttiam

Ale sam zamok u ruini j newidomo, czy kolynebud joho widbudujut.

Stojat szcze zowniszni mury i wse szcze majncke koleso (herb oblasty) pyszajetsia ponad wiknamy i konsolamy. Raz u 1631 zartoma chotiw cej zamok zabraty iz soboju do batkiwszczyny szwedskyj korol Gustaw Adolf, jakyj pisla toho jak ihumen Kapucyniw, Bernard v. Trier peredaw jomu kluczi wid mista, skazaw: „Jakby zamok maw kolesa, ja zabraw by joho iz soboju do Szwecii!“. Todi zwerneno uwahu na majncke koleso i korol Gustaw Adolf smijawsia. Piznisze na zhadku cijei podii win nakazaw pobuduwaty w Szwecii podibnyj zamok.

Nedaleko wid zamku stoit parafijalnyj kostel Bozoi Materi, jakyj zbudowano w 1763—1775 rr. Naproty cioho kostela stoit dim Nimeckych Paniw, szczo joho perebudowano za kurfürsta Dalberga na teatr.

Iz zamku mozna dokladno baczyty oboronnyj riw, szczo kolys okruzuwaw misto. Win tiahnetsia az do Schöntalu. Tut stoit szcze odna stara baszta j welyka czastyna miskych muriw. U samomu Schöntali stojat ruiny kostela buwszoho manastyria, szczo tut pobudowanyj kardynalom Albrechtom Brandenburzkym w 1528—45 rr. U szmalkalskij wijni i cej manastyr wpaw zertwoju pozezi.

Pry horiszniomu wychodi iz Schöntalu — piskowyj kostel, u jakomu je prekrasnyj obraz odnijei swiatoi j jakyj zhidno iz perekazom pobudowano na tomu misci, na jakomu kolys iz pisku zacwily try lilei.

Kurfürsty iz Mainzu zrobyly Aschaffenburg kulturnoju i duchowoju metropolijeju. Koroli bawarski hidno zastupyly didyctwo majnckoi kurfürstkoi derzawy w Aschaffenburzi. Prodowz usich stolit u tomu malomu misteczku nad Mainom zyly wyznaczni mystci i uczeni. Pobuwaw tut Friedrich Schiller, jakyj pryswiatyw rukopys swoho „Wilhelma Tella“ Kurfürstowi Ertḥalewi, Wilhelm Heinze, autor widomoho romanu „Ardinghello“ prybuw siudy iz Mainzu, jak bibliotekar i pomer u Aschaffenburzi. Clemens Brentano prowiw tut ostanni dni swojoho zyttia i pomer u 1842 r. Brentano, jakyj zawdiaky swoim kazkam „Gockel, Hingel i Gackeleia“, zawdiaky swoim pisniam „Aus des Knaben Wunderhorn“ / „Iz czudesnoi chlopjaczoi sopilky“ / i zawdiaky swoim „Istorijam zloho Kasperla i harnoi Annerli“ zdobuw switowu slawu, spoczywaje na miskomu cwyntari. Joho slowa pro spokijne, tyche misto nad Mainom zberehly swoje znaczennia w usich czasach i wyprawdujut sebe nawit siohodni, w ci nespokijni, burchlywi roky, mymo najtiazczych ran i znyszczennia.

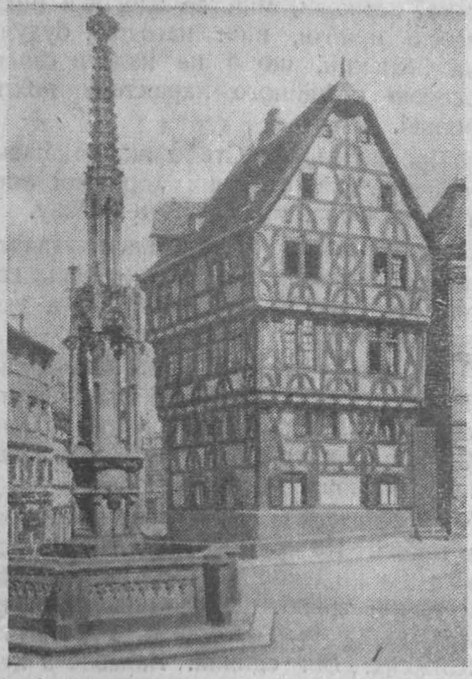

Stari miszczanski domy, znyszczeni pid czas wijny

Nezabarom u Aschaffenburg zawitaje znowu wesna. Na pompejanskij terasi znowu zacwitut rozi, a tulpanowi derewa w Schöntali rozwynutsia w swoij pownij krasi. Todi znowu czar cioho maloho misteczka polonyt koznoho, chto prochodytyme nym iz widkrytymy oczyma j komu ce misto nad Mainom stane czyms bilsze, jak lysz miscem chwylewoho perebuwannia, czy postijnoho osidku, komu wono stane za druhu batkiwszczynu z usijeju tijeju prynadoju i z usijeju tijeju lubowju, szczo ich moze daty lysz ridne misto.

Odna z harniszych zakutyn mista: cerkwa nad ozerom

З історії української боротьби проти німецьких окупантів

Партизанська «катюша»

(Як ми видавали «Оборону України»)

В СОНЯЧНИЙ день 23 травня 1943 року, коли поліські ліси пахли соковитою зеленню, прибув я до Головної Команди Української Повстанчої Армії і зголосився у Отамана Бульби, як сталий делегат ОУН.

Отаман, з невідкладними гранатами та „Вісом“ при поясі, знайомив мене зі старими моїми приятелями: пор. Зубатим і редактором Мітринґою.

— То ви настало до нас? — запитав Мітринґа.

— Ано добре, що саме ви приїхали, заявив з посмішкою Зубатий, на мою потакуючу відповідь. У нас роботи по вуха. Час вже й нам писати та друкувати. Ви поможете.

— Певно, що поможу.

Від цього моменту й зв'язався я з партизанською друкарнею. Ця друкарня — була чи не найбільша гордість всіх наших партизан. Півграмотні поліщуки підходили до неї, як до якоїсь святині, не тому, що не знали, що це таке. Вони всі її знали аж надто добре. Ось „Батюшка“ ще й досі пам'ятає, як прибив собі ногу, „позичаючи“ її в Гітлера з приміщення в Тучині. А друкарі? Це т. зв. „турецька група“: „Турками“ їх звали не лише тому, що головний машиніст мав псевдонім „Тугай Бей“, але тому, що це були підлітки, над якими всі охоче глузували.

Майже всі [illegible] вчились др[illegible]рського ремесла на тій же машині, коли її большевики привезли до районового містечка Тучина. Вони її помагали „позичати“ партизанам і самі з нею прийшли в ліс. Не лише вони, але всі бійці прив'язували до неї таке значення і чекали від неї такого ударного ефекту, що назвали „катюшою“, Від назви гармати, якої так боялись німці.

В перших днях червня 1943 р. пор. Зубатий і ред. Мітринґа з „турками“ вирушили на Степаньщину. За два тижні прибули з накладом газети „Земля і Влада“, що вийшла як орган Української Національно-Демократичної Партії.

Це була велика подія. Ми саме відпочивали після двох несподіваних сутичок з Ковпаком, коли прибули наші друкарі „Турки“ — горді аж понасуплювались. Мітринґа і Зубатий задоволені, як діти. Перша партизанська газета! З різними шрифтами, формату майже нормальної газети й навіть з фейлетоном Гаврила Обруча. Поза змістом — техніка яка! Поважний хорунжий Крук (він перший розібрав машину для перевозу й самостійно склав) оповідав як їх заїдали комарі, як від дощу завалювалась землянка, як рятували шрифт і папір від води і т. д.

Але на довгі оповідання не було часу. Газета одної з підпільних організацій, що вела боротьбу проти окупанта — була великим досягненням. Наш партизанський рух, як військова акція об'єднував всіх, що боролись за самостійність України. І цю ідею треба було поставити в широкій площині перед масами на сторінках надпартійного органу визвольних змагань. По довгих дискусіях — плян був готовий. Видавати орган Головної Команди УПА, стоючи в ній на приємливій для всіх активних борців плятформі, яка висловлює те, що всіх українців мучить: державна самостійність, соціяльна справедливість, свобода людини й революційність. Назва: „Оборона України“.

З ЧАСУ БОРОТЬБИ ПРОТИ ГІТЛЕРИЗМУ

Отаман Тарас Бульба у поліській пущі літом 1943 року.

З незнаним ніяким редакціям запалом взялись ми до роботи. Нарешті можна написати все, що думаємо, чим живемо — не оглядаючись на жодного цензора! Нарешті ми своєю зброєю створили справжню свободу слова для української людини.

Липень 1943 р. був дощовий. Але такої систематичної праці, яку ми провадили в гущаках пустомитського лісу, ви не побачите в жодній редакції. Лежачи на животі під власним плащем, сидячи на пеньку під шатром, чи на возі під розлогим дубом, писали ми статті, замітки, дотепи. Укладалась ломка кожної сторінки, обраховувався розмір, плянувались та вирізувались на дереві заголовки.

Повстала проблема — чи не можна б дати „Оборони України“ на чотири шпальти? Тоді треба поширити сторінку. Але як це зробити на ординарній „американці“? Зубатий з головним „турком“ відходили на бік, шептали, кричали, лаялись, міряли, рахували, — здавалось, зубами натягали залізну раму, слинили клинування — і врешті добилися свого! Рішили вийти з землянок на свіже повітря.

„Виливайко“, як верховний жрець усіх таємних доріг, сховків і кличок, з роєм сотні Волинця таємничо зникли. Ми докінчували матеріял: застукала машинка, пішли мовні дискусії, домагання авторів не скорочувати статтей, оборона редакторів своїх прав і т. д.

Врешті одніеї ночі на подвір'ї хутора, де ми ночували, загуркотіли важко наладовані вози. Стрільці обтрушували болото з чобіт, з коней йшла пара — „катюша“ приїхала!..

Тієїж ночі редакція і „турки“ під проводом Зубатого, захопивши харчі і корову — рушили на один з Погоріловських хуторів — де чорт добраніч каже. Заспаний дядько привітав нас дуже радісно — гордий, що саме в його клуні і на його сіні відбудеться народження органу УПА. За це ми нагородили його коровою.

„Тугай Бей“ монтував машину. „Турки“, як бджоли засовались коло черенків. Тутже робили ручки до рядків, сукали шнурки. „Молодий дуб додолу схилився“ — витягав „Озеро“, набіраючи статтю про тактику партизанської чоти. „Директор“ друкарні „Конха“ задоволено складав рядок до рядка — міряючи й рахуючи. Цікаво, що „Конха“ був ростом і віком найменший, але всі „турки“ його слухали наче диктатора. Мисечко ще кінчав статтю. Зубатий ще щось вистилізовував, все повторюючи своє „Правда, що так“? Не втерпів і Отаман. Отаборився зі штабовим відділом коло охоронної сотні, щоб щодня бувати у нас. А в нас дійсно було на що глянути.

Редакція на вишках на сіні. Складачі в застoронку. Машина в половнику під дашком. Все сполучене вишками, щоб не виходити на двір. Вночі комарі і невідмінні блохи, — але такого радісного настрою — не мав я ніколи. Це ми творили власними руками найсвобіднішу українську пресу!

Точно на 1.VIII.43 — як була датована газета — вийшло число. Коштувало це дорого. Дві ризиковних поїздки „Кривоносу“ по фарбу й папір до Рівного. За кожним разом з перестрілками. Врешті всеодно фарби на 43.000 накладу не вистачило. Зубатий, забувши свої торговельні с[illegible]удії, почав займа[illegible]сь хемією: старався спе[illegible]ити фарбу, олійна[illegible]у,

МИХАЙЛО БАЖАНСЬКИЙ

Стефаник у моїх очах

(Закінчення з чисел 56 і 57 „Неділі".)

Другого дня поз'їздилися до Снятина великі і знатні гості. Відколи відійшов від нас Трильовський — Снятин не бачив такого великого здвигу народу. Волинь, Буковина, Карпатська Україна, представники еміґрації та вся Галицька Україна — вислали своїх найкращих на похорон Семанюка-Черемшини. Навіть тодішній міністер польської держави, міністер здоров'я Васілевскі прибув, ніби нагодою, будучи на інспекції, що б не надати своєю особою офіційного характеру похоронові.

Прощатись мав Стефаник, найближчий друг та старший дорадник поетичних слів і мистецького образу.

На головному шляху вишикувалися вози, запряжені в шість пар білих волів, що мали за старим звичаєм відвезти домовину на цвинтар.

На порозі став Василь Стефаник. Трохи блідий, втомлений і рівночасно строгий. Всіх зібраних очі вперто гляділи на покутського майстра незрівняного слова.

Відчувалося якесь солодке тремтіння в голосі. Не дивно, він залишається вже тільки єдиний із тієї нашої покутської трійці, що нею пишався кожний газда із Городенки, Русова та Космача. Він єдиний. Напевне в цей момент думає, коли його черга прийде? Про свою смерть людина думає тільки тоді, коли бачить смерть іншого...

Прощальна мова Стефаника не була довга; при кінці якої Стефаник не забув пригадати, що він ніхто інший, як тільки Стефаник і остане ним до кінця свого життя.

— Іване, як ти прийдеш перед престол Всевишнього, скажи що нам си кривда діє. Ти не дивиси, що по праві руці коло мене пан міністер Васілевскі, ти таки прийди і скажи що ми далі так не вітримаємо. Най і Він знає за всі наші болі і кривди. Так єк тик боронивєс нашу дєдю із села, що пан єго скривдив, так борони нас всіх. Твій рідний дєдя дав тобі талан, у пани тебе пустив, щоби ти адвокатом став. Ми тобі цей обовязок вкладаємо.

Це Стефаник.

Кликали його пізніше до староства, на поліцію, але Стефаникові таки нічого не було. Він оправдався своїми товаришами молодости — Виспянським чи Орканом, польськими видатними людьми.

VI.

А роки йшли. Разом з його синами сиджу на лаві обвинувачених у Львові. Стефаник не приїхав сам на суд його синів. Напевне був би не видержав, щоби не сказати свого твердого слова із публіки до суддів. Він написав листа. Такого оригінального, як тільки був сам Стефаник. Сухого, але ясного для кожного польського судді, що деколи забували людський закон, і навіть для присяжного шевця.

Адвокат, Др. Лев Ганкевич, що боронив Стефаників, прочитав цього листа з певними підкресленнями.

— Засуджуйте обох, або звільняйте їх обох разом. Вони в мене виросли разом без матері, вони жили вдвох разом і повинні прийти разом до дому. Як винен хоч один з них після вашого закону, так тоді винен і другий, як винні вони оба, тоді винен і я, Василь Стефаник, як їхній фізичний і духовий батько.

На залі була в час читання листа від Стефаника гробова тиша і судді чогось тепер більше уваги звертали на листа, як робили це досі. Звичайно вони наших адвокатів не слухали. Мали свій розум. Розум своєї держави.

VII.

Хоч я ще по тому де-кільки разів зустрічався із Стефаником — одначе ці зустрічі вже не мали такого чару і такої романтичної забарвлености, як ті про які я тут згадую.

Мене доля кинула далеко від покутського оточення. Далеко від тих образків, далеко від рідні.

Їду трамваєм по праці в Празі. Їду додому, втікаючи від гамірного життя — тиснуся в кут і бавлюся своїми думками.

Мій сусід розгорнув газету і рухом невмисним штовхнув мене. Розбудив із моїх думок. І вийшло, що він добре зробив, бо я мав нагоду читати українську газету через його плече.

На останній сторінці, в некрологах, над таким милим і дорогим іменням Василь Стефаник, завважив я хрестик.

Так, некролог заповідав смерть Стефаника.

Я вирвав сусідові газету з рук і ще раз для певності прочитав.

Так, наш покутський співець горя і недолі наших сіл — не живе.

Зненацька вискочили всі силюети письменника, що я їх носив далеко від краю, вискочили всі зустрічі та почали свою канву снувати його слова. Неважно чи це слова сказані комусь чи мені, чи це слова із його ізмараґдів літературних. А найсильніше чогось слова „Дороги", неначе йому самому були предсказані:

— Я йду, йду, мамо...

— Пішов, бо стелилася перед ним дорога ясна й далека.

Цілу ніч я бився з думками і витягав із своєї бібліотеки одну книжку по другій — твори Стефаника. Я зачитувався до пізна в них і так мої думки переніс в наші рідні сторони.

Тої ночі я написав свої спомини про Стефаника.

VIII.

А роки йшли. Що їм. Вселенна має свій неспинний календар і жене роками все дальше.

По довгих роках еміґрації я врешті повернувся на короткий побут до свого Снятина. 1942 року я одвідав рідне село Василя Стефаника — Русів. Я мав там приятелів дитячих років.

Питаю приятеля:

— А де ж той музей Стефаника, про який так голосно большевики говорили?

Приятель оглянувся, так як би це питання було невмісним або не було до його поставлене.

— Музей? — каже приятель, — музею ніякого не було! Отут, бачиш, шапка, в якій Стефаник ходив до міста, тут плащ, отут кілька незнаних листів... Оце хиба і все, що було в тому, гучному музеєю. Важливі листи та книжки і замітки до них большевики зараз таки вивезли до Москви! Музею, друже, власне кажучи ніякого не було. Це большевицька видумка, яких ми тут за ці два роки побачили більше. А ми мусіли на ті всі видумки мовчати і мовчали ми на чергову видумку про Музей Стефаника.

Відвідав я Кирила. В його вже з'явилося потомство.

Кирило усміхнувся іронічно до своєї дружини, і по хвилині додав:

— Знаєш, власне нас самих тільки й захоронив наш батько від смерти, що чигала на нас.

По повороті свому в рідні сторони, я прожив знову одне із сильних розчарувань, одне із найсильніших в мойому житті.

Все це тут довкола, ставок, ґанок, покої, сад, поля і все інше чогось несказанно змаліло в моїх очах. Колись це виглядало таке велике, просто монументальне. Сьогодні це мініятюра того всього, що я носив далеко світами, по чужих столицях, по чужих країнах.

Мале воно, бо Стефаник вже не жив

Грудень 1946.

спирт і воду в одне. Працював він над цим і вдень і вночі — що він туди додавав (ми радили йому ще домішати комарів і бліх) це його тайна, але якась речовина вийшла й газета була докінчена.

Пішли ще летючки, підписані всіми учасниками УНРА і машину законспіровано, а друки пішли до читача. Волинець повіз їх зі своєю сотнею в рейд на Житомирщину. Галя Х. повезла великий транспорт до Києва та на інші міста всієї України. Кольпортажа серед совєтських партизан коштувала життя Зозулі. Кольпортажа серед українців в мадярських частинах коштувала життя — Ганджі, що попрощався зі світом і своїм рідним Жидичином, як і Зозуля. Перевезення друкарні на нове місце на Невірковських хуторах — коштувало нам незабутнього хорунжого Крука.

Кров'ю платили партизани за друковане своє вільне слово, але друк його започатковано. Воно було могутнім фактором в боротьбі з окупантом, було дійсно „катюшою" партизанського фронту.

При допиті в концтаборі Саксенгаузен ґестапо з дива не могло вийти, як ми в лісі випустили таку газету. Вони ще й досі не знають, що може зробити патріотична воля й завзятість українських бійців за свободу св[оєї] Батьківщини.

О. Жданович.

ЯР. СЛАВУТИЧ

БУДІВНИЧІ

(Апотеоза до „Державних ритмі[в"])

Сокира й молот, кайло і лопата.
Веде стерно упевнена рука.
Пружіться мускули: Людьми обнята,
Дзвенить риштовань далеч гомінка.

Щоб праці спів
Яскрів, кипів
І город ріс,
Як ліс, як ліс!

Лягла в бетон залізна арматура,
Масивних стін устала височінь.
Розгін думкам! Брени, кінцівко шнура,
Біжи, як струм, на звільнену прямінь!

Щоб праці спів
Яскрів, кипів
І город ріс,
Як ліс, як ліс!

Таж по віках неситої неволі
Воскресли ми, надхненні до звитяг,
І в щасний час нещасні, ясночолі,
Знесли увиш державно-творчий стяг.

В краю своїм
Будуєм дім.
Труд — рідний брат.
О, свято свят!

Наперегін у рвійному завзятті
Яріє рух на арковім крилі.
Співай, душе! Наснагою багаті —
Як братолюбці — люди на землі.

В краю своїм
Будуєм дім.
Труд — рідний брат.
О, свято свят!

CHTO SZWYDSZE?

Szcze nedawno my spowiszczaly pro wstanowlenyj switowyj rekord perelotu z Ameryky do Ewropy protiahom 12 hodyn. Jak wyjawlajetsia, win wstyh uze zastarity: hazety powidomlajut pro perelot z New Yorku do Irlandii, zroblenyj za 9 hod, 10 chwylyn.

Prote, i cej rekord, postawlenyj na litaku „Clipper" pry peresicznij szwydkosti 563 km/hod, oczewydno, nezabarom postupytsia pered nowym rekordom, szczo do nioho hotujetsia odyn brytijskyj litun, jakyj dosiah na swojemu „Meteori" szwydkosti 991 km/hod. A tym czasom odyn z widomych amerykanskych awjodoslidnykiw zapewniaje, szczo ne takyj dalekyj je czas, koly na nowitniomu nadszwydkisnomu amerykanskomu litaku cej perelit mozna bude zrobyty za 59 chwylyn i 6 sekund!

Zhidno z powidomlenniam brytijskoi wijskowoi uprawy, do brytijskoi zony prybuly perszi zahony norwezkoho wijska, pryznaczenoho dla uczasty w okupacii Nimeczczyny. Kilkist norwezkoho okupacijnoho wijska wyznaczena w 4000 czolowika. Wono bude rozmiszczene na piwdennyj zachid wid Bruaunschweigu i perebuwatyme pid wyszczym komanduwanniam brytijskoi armii. (DENA)

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ

Уперше після 12-літньої перерви 10 грудня 1946 р. німецький учений, дослідник атомової енергії професор Отто Ган одержав у Стокгольмі з рук шведського короля Нобелівську премію. Гітлерівська Німеччина заборонила своїм громадянам одержувати цю почесну відзнаку ще 1935 р., після того, як її призначено було редакторові „Світової Сцени" Карлові фон-Оссєтському, що був ув'язнений в концентраційному таборі. Отож призначення премії в ділянці фізики д-рові Ган, яке сталося ще наприкінці 1944 р., зберігалося в таємниці, і лише тепер, за два роки, він спромігся нарешті особисто одержати й диплом і золоту медаль.

Цього разу врочисте засідання Нобелівського Комітету у великій концертовій залі в Стокгольмі мало деякі особливості. Поперше, 1946 рік виявився „американським роком": семеро з восьми лавреатів 1946 р. походять з США. Восьмий, з походження німець, швайцарський поет Герман Гессе, якому призначено літературну премію, не міг приїхати через хворобу й був заступлений послом своєї країни. Крім них та д-ра Гана, премії дістали ще три лавреати 1945 р., що не змогли своєчасно прибути до Стокгольму через транспортові труднощі.

Другою особливістю Нобелівського акту 1946 року була рекордова кількість на ньому і самих лавреатів і присутніх гостей, яких зібралося близько 3000 разом з королівським подружжям і кабінетом міністрів.

Mary Smieton - sekretarka ON

Starsza, nezamiznia anhlijka, nyzkoho rostu, jaka zalubky pje kytajskyj czaj, nese widpowidalnist za dobir dwochtysiacz uriadowciw, szczo ich potrebuje Orhanizacija Objednanych Nacij. Ci ludy skladajutsia iz ludej riznoho wiku, wsilakych ras i zdibnostej; wony w imia dobra wsich nacij switu musiat zrektysia swoich osobystych bazan ta zabuty pro nacjonalni zmahannia swoich krain. Cia anhlijka daje naprjamky dla ichnioi praci. Wona nazywajetsia Mary Smieton. Brytijske ministerstwo praci widdalo ii do potreb ON jak szefa personalnoho widdilu. Wona oderzuje 3 500 funtiw szterlingiw riczno i ne musyt platyty podatku, a zresztoju zajmaje post, za jakyj nikoly ne pobywąlasia.

Miss Mary Guillam Smieton maje 43 roky. Ii netrudno sobi ujawyty, koly wona uweczeri dbajlywo, ale skromno wdiahnena, u swojemu awti jide do prywitnoho staroho domu na peryferijach mista, prochodzujetsia po swojemu horodi, szczob potim iz pryjemnistju wypyty sklanku kytajskoho czaju. Nawit pid czas wojennych nalotiw sposib ii zyttia niczym ne zminiawsia, chiba tym, szczo wona pyla trochy ranisze czaj, szczob mohty wykonąty tiazkyj i widpowidalnyj obowiazok komandanta protyletunskoi oborony. I teper na postu szefa personalnoho widdilu Objednanych Nacij wona zywe skromno, z poswiatoju wykonujuczy swoi obowiazky. Zinky typu miss Smieton nalezat do awangardu zinoczoho ruchu. Ich holowna chyba ce te, szcze wony en odruzujutsia, a ce odnoznaczne iz bijologicznoju wtratoju.

Miss Smieton zakinczyla uniwersytet u Oxfordi, zdobuwajuczy stupin doktora filosofii, polityky j nacjonalnoi ekonomii. Pisla toho wona piszla na praciu do brytijskoho ministerstwa praci j keruwala tam taktowno milijonamy ludej. Z chwylynoju wybuchu wijny wona oczoluwala orhanizaciju riznych haluzej zinoczoi dopomiznioi sluzby. Zhodom widdala swoi syly sprawi obowiazkowoi mobilizacii na praciu zinoctwa Welykoi Brytanii. Wona ne wzywala zachodiw, szczob oderzaty post w ON. Koly z ij zaproponuwaly ciu praciu, wona wriwnowazeno pryjniala ii.

Pracia miss Smieton welyka j widpowidalna. Uriadnyczyj aparat ON treba bulo orhanizuwaty wid osnow. Koly dawnisza zenewska Liha Nacij mala wsioho 600 uriadowciw, ON majut ich dwi tysiaczi. Faktycznym keriwnykom sekretarijatu ON je Trygve Li, ale win tak perewantazenyj politycznymy sprawamy, szczo wes tiahar widpowidalnosty zu techniczu storinku sekretarijatu padaje na miss Smieton. Treba maty neabyjaki administracijno-orhanizatorski zdibnosti, takt i doswid, szczob zadowolnyty pobazannia wsich nacij switu, jaki zasidajut u ON i majut bezlicz rozbiznych interesiw ta szczob jakslid naladnaty i sprawno powesty praciu u cij prawdywij „wawylonskij wezi" dwoch tysiacz riznonacjonalnych uriadowciw.

Чи їхати до Бельгії?

Українські робітники вдоволені умовами праці –

каже член міжнародньої делеґації, що відвідала бельгійські копальні вугілля

Коли і куди доведеться виїхати — це питання, що хвилюють і цікавлять наших скитальців щоденно. Тому не дивно, що кожна нова стаття, яка появляється в якомусь часопису про еміґрацію, одразу звертає на себе увагу вигнанців. Часто трапляється, що про одні й ті ж країни подаються розбіжні відомости. Ні дивуватись, ні тим більше обурюватись з цього приводу не доводиться. Нормальних можливостей до вивчення цих умов до цього часу, на жаль, не було. Тому користаються з будьяких інформацій про життя українців в інших країнах — це поперше. Подруге, інформації офіційних чинників, буває, розбігаються з інформаціями окремих осіб, що іноді якесь льокальне явище зводять до загального і тим самим викривлюють дійсність. Нарешті, причиною розбіжности щодо з'ясування умов життя скитальців в різних країнах стає сам час. Життя українців, наприклад, у Франції тепер перебігає зовсім інакше, як це було рік тому — про це ми довідуємось як з української преси в Західній Европі, так і з матеріялів американських газет і особистих спостережень Голови Українського Допомогового Комітету в Америці др. Галана. Щось подібне ми маємо і в справі життя українців у Бельгії.

В „Неділі" від 26 січня ц. р. надруковано статтю під назвою „Чи їхати до Бельгії"?, в якій життя українців у Бельгії висвітлено не зовсім привітно. Ця стаття викликала навіть розмови і дискусії. Але з інформацій українського делеґата, інж. Луцишина, що спеціяльно виїздив у справах іміґрації скитальців до Бельгії, довідуємося про життя українців зовсім в іншому освітленні, що, мабуть, стоїть ближче до правди.

У неділю 2 лютого ц. р. в залі табору Ля-Ґарде громадяни всього ашаффенбурського осередку мали нагоду вислухати багато чого цікавого ни звітній доповіді інж. Луцишина.

По домовлености американського зонального правління з бельгійським урядом щодо впровадження ДП на працю в Бельгію, щоб якось зменшити тягар утримання цих ДП по таборах, у Бельгії створено консулят, що опікуватиметься політичним і загально-громадським життям утікачів.

Цей консулят дав можливість делеґатам відвідати Бельгію, щоб на місці обізнатися з умовинами життя ДП.

Нещодавно така делеґація, що складалася з 13 осіб: поляків, естонців, литовців, лотишів, одного серба та трьох українців, виїхала американським автобусом до Бельгії.

Загальний вигляд Бельгії справив на всю делеґацію приємне враження. Наче всі учасники подорожі потрапили в країну, де не було війни. Вночі міста залляті яскравим світлом. Вулиці мигають світляними реклямами. Сповнені руху а[вто]бусів, трамваїв, автомашин. В крамницях повно різного краму.

Делеґатів приймали щиро й гостинно.

Щоб докладніше дослідити умови праці й життя робітників, делеґація поділилася на 3 комісії: технічну, соціяльно-економічну та правну і всю роботу вели узгіднено.

Оглянули шахти та роботи в них. Копальні здебільшого давні, старого типу, глибокі до 1000 м. Поклади вугілля переважно йдуть мало-похилими верствами грубиною від 70 сантим. до 1 м. 10 сантиметрів.

Кріплення шахт переважно залізне, іноді буває і деревляне.

Робітники працюють на акорд, залежно від умов праці і характеру верстви акорд в середньому визначається 5 квадратових метрів на зміну.

Шахтярі працюють відбійними молотками, що врухомлюються тисненим повітрям.

Праця відбувається на три зміни.

З усіх робітників, що працюють на копальнах, тільки 25% працює у забоях, решта на підпорядкованих, різних допоміжних роботах.

Кожний робітник має спеціяльне вбрання до роботи за свій кошт.

Праця в копальнях триває 8 годин разом з транспортуванням на місце праці.

З усіх робітників, що працюють на шахтах, бельгійців не більше половини, решта — чужинці, що користаються тими правами, що й бельгійці.

Щодо оплати робітники поділяються на 10 категорій. Некваліфікований робітник одержує 140 франків денно, кваліфікований — 220 фр., але бувають робітники, що акордове виробляють до 500 фр. денно.

На соціяльне забезпечення — на випадок хвороби, інвалідности, старости і забезпечення родини з робітників за прогресивною системою стягається від 10 до 20% з заробітної платні.

Нещасних смертних випадків на шахті в 1933 році на 10 000 робітників припадало дев'ять. З кожним роком смертні випадки зменшуються.

Робітники-одинаки мешкають у бараках по 3—4 особи в кімнаті. Робітники родинні, наприклад італійці, мають помешкання найменше з двох покоїв і кухні.

Харчування добре. На картки видають такі продукти як хліб, товщ, м'ясо, цукор. Вартість продуктів на місяць на робітника за картками 150 франків, до яких входить: 27 кіло хліба, 250 гр. масла, цукор, ярина, м'ясо, 4 плитки шоколяди та інші.

Окрім цього, на вільному ринку в довільній кількости можна купити: хліб по 9 фр. за кіло, масло 250 фр., картопля 20 фр. кіло, баранина 25 фр., оселедці 8 фр., помаранчі 10—15 фр. кіло, цигарети 5—8 фр. 20 шт., мило 24 фр. кіло. Убрання 900—2000 фр.

Уряд Бельгії посилено працює, щоб розв'язати мешканеві труднощі.

У Льєжі працює філія Українського Комітету.

Делеґати оглянули помешкання і розмовляли з робітниками українцями. Робітники кажуть, що прибули до Бельгії майже босі, а тепер мають по кілька вбрань, радіо, і живуть досить пристойно, а то й добре.

БЄРУТ ЗАПОВІДАЄ АМНЕСТІЮ

ВАРШАВА (ДЕНА). Відкриваючи перше засідання нового польського парляменту, польський державний президент Бєрут заявив, що з відкриттям цього парляменту закінчується найтяжчий період в історії Польщі. Бєрут повідомив, що незабаром парляментові має бути поданий законопроєкт про амнестію. На президента парляменту обрано Владислава Ковальського. На засіданні парляменту були прусутні більшість акредитованих при варшавському уряді закордонних дипломатів, проте представників Великобританії та USA не було.

ЛОНДОН (ДЕНА—Ройтер).

Як повідомляє московське радіо, Президія Найвищого Совєта СССР видала наказ про демобілізацію, згідно з яким звільняються два річні призови -з сухопутної армії, один-з повітряної флоти і три-з морської. Докладніших відомостей про це не подано.

Presowa narada
w sprawach pereselennia

(Wid naszoho okremoho korespondenta) Zachodamy Centralnoi Pereselenczoi Uprawy, szczo je wykonnym organom Centralnoi Pereselenczoi Rady, widbulasia w Mücnheni wnutrisznio-informacijna presowa narada, w jakij wzialy uczast holowa Centralnoi Pereselenczoi Rady, holowa Centralnoi Pereselenczoi Uprawy, referent zwiazku CPU prawy ta zaproszeni predstawnyky ukraînskoi presy.

Pisla widkryttia narady holowa CPUprawy zjasuwaw pryjawnym dijalnist poperednioho organu dla spraw pereselennia Centralnoi Pereselenczoi Komisii, ii reorganizaciju na Centralnu Pereselenczu Radu, doteperiszniu praciu, uspichy, trudnoszczi j newdaczi nowoi ustanowy ta plany na majbutnie.

Widtak referent zwiazku nakreslyw osnowni problemy j napriamni praci CPRady j ii wykonnoho organu, podaw osnowy pereselenczoi koncepcii j pereselenczoi polityky ta wkazaw na zawdannia j rolu presy w uspiszonmu perewdenni pereselenczoi akcii.

Pisla dopowidej widbulasia zywa j dilowa dyskusija, w chodi jakoi dyskutanty poruszyly bahato spraw ta iz swojoho boku podaly nyzku cinnych zawwah dla dalszoho wedennia praci UPRady. Na zakinczenn'a czleny CPRady j CPUprawy daly wyczerpni widpowidi na zapyty, szczo ich stawyly predstawnyky presy ta zajawyly, szczo taki narady dla informac'i presy j obminu dumkamy widbuwatymutsia czastisze. (Ba.)

Відносини з адміністрацією добрі. Робітники мають професійні організації-синдикати: католицькі, соціялістичні і малочисленні комуністичні.

В місті Лювієрі бельгійці робітниками українцями дуже задоволені.

Делеґацію приймав шеф по вугляних справах, що безпосередньо підлягає прем'єрові-міністрові, від Українського Комітету був присутнім п. Граб.

Український Допомоговий Комітет користується великою повагою у Бельгії, де вже не змішують понять — українець та росіянин — ставлення бельгійців до українців позитивне.

Делеґація поставила умови-ґарантії щодо виключености примусової репатріяції на випадок якоїсь провини робітника. Такого робітника можуть тільки повернути на попереднє місце перебування до приїзду в Бельгію, що підлягає америк. окупаційній владі.

Робітники спочатку приїжджають самі і працюють до 3 місяців, після чого вони можуть привезти і свої родини.

Контракт між підприємством і робітником складається на 2 роки, після чого він може контракт продовжити або перейти на іншу роботу за своїм бажанням. По п'яти роках робітник може набувати бельгійське громадянство.

Багаточисленні родини дістають додаткову оплату на дітей.

Делеґація однозгідно поставила вимогу компактного оселення, щоб можна було забезпечити своїх робітників вчителями, священиками та іншими культурно-освітними працівниками.

Насамперед Бельгія запотребовує гірничих робітників, а надалі передбачається ввіз і сільсько-господарських. Погоджується також на створення національних шкіл.

Щоб полегшити опікування над робітниками, кожна національність матиме свого зв'язкового між підприємством, консулятом та урядом.

Щодо конкретного ров'язання справи іміґрації до Бельгії 12 лютого ц.р. мають бути скликані делеґати на нараду до м. Франкфурту. Набір провадитиме бельгійська комісія, лікарі.

Загальна квота на американську зону, як вже писалося, 20 000 робітників без родин на всі націона...нос...

С-ий.

Ne zanedbujemo zwjazkiw z inszymy narodamy

Znamenytyj wystup latwijskoho baletu w Mannheimi

Cioho nichto ne spodiwawsia. Wsi buly perekonani, szczo zaangazuwannia welykoi zali „Ufa-Palastu", kulturni zaproszennia ta prohramky — ce dekoracija i forma, ale na cej raz bulo inaksze.

O hod. 10-tij w nedilu, 26 sicznia c. r., publika zapownyla zalu. Buly sered nei predstawnyky UNRRA, czymalo starszyn amerykanskoi armii, bahato muryniw, ukrainciw ta inszych DP. Impreza bula nebudenna: wystup latwijskoho baletu, tocznisze solistiw i mystciw z baletu latwijskoi nacjonalnoi opery ta narodnoho teatru z Ryhy, pid keriwnyctwom perszoho baletmajstra Lemanisa, ta za uczastju maloi wlasnoi orkestry. Prohrama wystupu bula nezwyczajno bahata: baletna kartyna „Romantycznyj epizod" u perszij czastyni, riad okremych tanciw u druhij i balet „Habanera" u tretij czastyni. Cilist trywala dowoli dowho: dwi hodyny z dwoma 10-ty chwylynnymy pererwamy.

Usi nomery prohramy wrazaly wysokoju baletnoju doskonalistju ta intuicijeju, mysteckym wykonanniam i perszoriadnym technicznym oformleniam. Uze pisla „Romantycznoho epizodu", szczo baletnymy zasobamy zmaluwaw persze kochannia molodoho kadeta ta dwoch joho druziw, z usima radoszczamy i rozczaruwanniamy perszych perezywan sercia, wyjawylosia, szczo na sceni pered publikoju ne taborowyj i wypadkowo skladenyj balet, a sprawznij mysteckyj ansambl, nosij kraszczych tradycij peterburzkych i potim latwijskych baletnych szkil, jaki i do perszoi i do druhoi switowoi wijny maly marku najkraszczych w Ewropi. Riad tanciw druhoi czastyny pidkreslyw ce szcze bilsze, a taki perlyny, jak „Tanok nuzdariw" abo „Valse triste" buly ne tilky baletom, ale nadzwyczajno wysokoi jakosty symwolicznoju kartynoju zyttiewych trahedij, pownoju poezii, fantazii i czaru. „Habanera", szczo widzerkaluwala scenu z espanskoi kawarni, bula tez powna ruchu i poezii spownena zapalu j temperamentu.

Baletmajster Lymanis ne darma dowho ne mih zijty zi swoim ansamblem zi sceny pisla ostannioho nomeru i ne darma distaw kytyciu biloho bozu. Publika opleskamy diakuwala jomu tak szczyro, jak holowa latwijskoi hrupy, dr Fridenbergs slowamy, za odne i te same: za sprawznij mysteckyj benket, za nasolodu czaramy estetycznoho tanku, za dwi hodyny premyloho zabuttia pro dipiwski budni, wreszti za reperezentaciju tych skarbiw, szczo ich majut skowani siohodni narody Ewropy. Odyn z dyrektoriw UNRRA skazaw pisla imprezy: „Ja baczyw dosi dwi wysokojakisni imprezy DP, z jakymy mozna ity na paryzki i na niujorski sceny: Ukrainsku Kapelu Bandurystiw i ocej balet". Ce prawda. Lemanis moze buty hordyj, szczo tak dobre i hidno reperezentuje swoju batkiwszczynu.

K u r d y d y k

Nimecko-ukrainski literaturni zustriczi w Regensburzi

(Wlasna korespondencija „Nedili") Perebuwajuczy na emigracii, naszi kulturni syly majut dobru nahodu blyzcze zijtysia z czuzyneckym kulturnym seredowyszczem, de mozna bulo b umilo propaguwaty naszu nacjonalnu sprawu. Baczaczy welyki mozlywosti dla zahalnoi sprawy wid zwjazku z czuzyneckymy dijaczamy kultury, S p i l k a U k r a i n s k y c h Z u r n a l i s t i w u Regensburzi nawjazala kontakt iz nimeckym literaturnym towarystwom, do jakoho wchodiat miscewi literaturni j zurnalistyczni syly ta prychylnyky literatury. Ce towarystwo wlasztowuje szczopjatnyci dopowidi na literaturni temy. Dopowidi ochoplujut ne lysze nimecku, a j czuzi literatury. W odnu z pjatnyc prosluchano dopowid pysmennyka K u b i j e pro modernu francuzku dramu. Dejaki dopowidi buly duze cikawi i dla naszych literatoriw npr. dopowid pro tworczist Richarda, Rilke, pro nowi szlachy suczasnoho teatru, toszczo.

Zustriczajuczys z ukrainciamy, nimecki literatory zacikawylysia ukrainskoju literaturoju ta wzahali naszoju sprawoju. Z inicijatywy literaturnoho towarystwa wlasztowano koncert ukrainskych pisen. Dr. J u r i j C z o r n y j zrobyw dla cioho towarystwa w prymiszczenni teologiczno-filosofskoi wysokoi szkoly w Regensburzi dopowid na temu: „Ukrainska literatura w duchowomu dzerkali nowoczasnoi Ewropy".

Bilsz 60-ty sluchacziw bulo na cij dopowidi: literaturoznawci, zurnalisty ta studenty — prychylnyky literaturnoho towarystwa. Dopowid wyklykala welyke zacikawlennia sluchacziw naszoju literaturoju. Dopowid dr. Czornoho dala czuzynciam mozlywist ujawyty rozmiry naszych literaturnych nadban ta naszi mozlywosti w majbutniomu.

Cia dopowid, tilky poczatok tijei praci, jaku maje namir prorobyty Spilka Ukrainskych Zurnalistiw w Regensburzi. Zwjazok z czuzyneckymy literaturnymy kolamy w majbutniomu bude szcze micniszyj.

W. O n u f r i j e n k o.

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

Koncert Ihorja Bilohruda w Heidelbergu

Koznyj czetwer w Heidelberzi w zali uniwersytetu dla dobirnoi publiky, wlasztowujutsia koncerty za okremymy zaproszenniamy. W takomu koncerti 16 sicznia wziaw uczast widomyj komponist Ihor Bilohrud. Win wykonaw na rojali pjat noktiurniw czuzyneckych komponistiw.

Awdytorija duze prychylno ocinyla wystup p. Bilohruda i prymusyla joho hraty szcze zwerch prohramu. Koncertant wykonaw czastynu iz swoich tworiw — „U poli", urywok z szcze nenadrukowanoi „Sceny z ludskoho zyttia".

Z welykym zadowolenniam sluchala publika cyhanski romansy u wykonanni artystky Derewjahinoi, jakij uwes czas akompanuwaw p. Bilohrud.

Radisno, szczo wse czastisz wyklykajut na widpowidalni koncerty takych muzyk jak p. Bilohrud, tomu szczo ci wystupy szcze bilsz szyriat slawu pro talanowytist ukrainskoho narodu, jakyj nawit w wazkych umowach taborowoho zyttia, nestanno praciuje i podaje swij wnesok w skarbnyciu switowoi i nacjonalnoi kultury.

S. Stepowyj

Ашаффенбург

Swiato 22 sicznia w tabori Artylerii

22-ho sicznia. Zachodom kulturno-oswitnioho referenta taboru Artillerie-Kaserne wlasztowano swiatocznu akademiju, pryswiaczenu podwijnym rokowynam siczneWych podij 1918—19 rokiw.

Rozpoczaly ii wszanuwanniam pamjaty polahlych borciw za naszu derzawnist, pjatchwylynnoju mowczankoju.

W jadernim wstupnim slowi, kulturno oswitnij referent Krawczenko, nakreslyw znaczennia swiata derzawnosty, naswitlujuczy zoloti dumky naszych derzawnych muziw kniazoi, kozackoi j nowitnioi doby az do proholoszenia aktiw Samostijnosty w ich zmahanni za zdobuttia zakriplennia czy poszyrennia Ukrainskoi Derzawy. Riwnoczasno peredaw korotku istoriju 4-och Uniwersaliw.

W referati „Dwi ricznyci" nastupnyj prelehent peredaw znaczinnia aktiw Samostijnosty j Sobornosty, naswitlujuczy naszu borotbu za nych wid wyzwolnych ostannich zmahan az po nyniszny czas. P. Kostiuk prodeklamuwaw z welykym czuttiam wirsz „Bohdanowa Slawa" i „22-he Sicznia".

Strunna orkestra, pid prowodom Skworcewa majsterno widdala dumu pro Morozenka ta szcze dwi marszowi pisni. Miszanyj chor pid orudoju sprawnoho dyrygenta p. Czawsa widspiwaw dwi pisni. Swiato zukinczeno nacjonalnyn himnom.

Dnia 29. 1. 1947 r. widprawleno w miscewij hreko-katolyckij i prawoslawnij cerkwach panachydu w czest heroiw z pid Krut. Widbulasia tez swiatoczna Akademija, pryswiaczena Krutam.

W styslim ale zmistownim referati p. Kostiuk z krytycznym pidchodom peredaw podii samych Krut ta ich znaczennia: widrodzennia ukrainskoi lycarskosty u borotbi za naszu derzawnist.

Dwi deklamacii, „My" i „Zorila zolota zahrawa" u wykonanni p. Jarymowycza buly takoz na hidnim mysteckym riwni. Orkestra widohrala pisniu „Zorila zolota zahrawa" i dwa marszi, a chor widspiwaw dwi pisni: „Dla Ukrainy" i „Zywy Ukraino".

Nacjonalnym himnom zakinczeno ciu naspawdi harno wlasztowanu swiatocznu akademiju. Taboriany, szczo masowo wzialy uczast jak na panachydach tak i w akademii, hidno wszanuwaly naszi istoryczni riczznyci.

M a n d r i w n y j

Wdalyj koncert nowoutworenoho choru

U nedilu 26-ho sicznia c. r. po dwomisiacznij praci widspiwaw koncert m i z t a b o r o w y j nowoutworenyj chor pid keriwnyctwom p. Kondratenka. Koncert skladawsia z dwoch widdiliw, zapownenych koladkamy j szczedriwkamy kompozytoriw Stecenka, Ludkewycza, Stupnyckoho ta Leontowycza, a takoz ukrainskych pisen w obrobkach Koszycia, Nedilskoho, Leontowycza, Jacynewycza ta Kozyckoho. Prospiwano odnu amerykansku pisniu „O bjutiful" — Sam-Barda ta rosijsku — „Lisowyj szum" — Ipolitowa-Iwanowa.

Z najhlybszym nastrojem wykonano taki pisni, jak: „Oj zza hory tuman nalahaje" w obr. Demuckoho, marsz „W wesnianyj den" Nedilskoho ta zartiwlywu pisniu „Jak bula ja malenka" Kozyckoho. Finalni pisni z opery „Zaporozec za Dunajem" Artemowskoho wykonano z nadto upowilnenym tempom, a w „Tam za tychym za Dunajem" w solospiwach widczuwalos nepomirne forsuwannia w holosach.

Chor maje dobryj zahalnyj chorowyj zinoczyj sklad, osoblywo w altach.

Koncert sprawyw dobre wrazennia na prysutnich. (Mak.)

Warszawa (DENA). Zhidno z powidomlenniam polskoho ministerstwa zakordonnych spraw, protiahom mynuloho roku do Polszczi powernulysia ponad 1 milijon polakiw i wyseleno z Polszczi bilsze 1½ miliona nimciw.

Зелені роки

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.
Переклав з англійської Сергій Домазар.

КНИГА ПЕРША.

(Продовження 3-го розділу.)

Дід, здавалося, знав кожного, навіть вуличного ґандляра, що продавав фінські ножі з лотка, і жінку, яка вигукувала: „Ревінь, холодець з ревеню. Два бобі*) за чверть стони". Йдучи вулицею села, він вітався і діставав у відповідь найсердечніші привіти і я відчував, що він справді видатна особа.

— Як воно, Седлере!

— Як воно вам, пане добродію?

Оградний червонопикий чоловік у нарукавниках поверх сорочки, що стояв на ґанку Драмбакського Герба, так особливо дружньо привітався, що Дід зупинився, зняв капелюха й почухав брову з виразом приємного передсмаку.

— Ми не повинні забути про наш лимонад, хлопче.

Коли він зайшов у Герб, я сів на теплі кам'яні сходи ґанку коло відкритих бокових дверей, поглядаючи на кілька білих курчат, що дзьобали розсипане зерно в засміченому дворі з пожадливою хапливістю грабіжників; до моєї свідомости доходила дрімотна полуднева тиша села й панна Мінніз, що пильнувала крамниці солодощів і підходила час від часу, визираючи, до свого вікна кольору морської води, її темна невиразна сильвета, неясна й трохи викривлена нерівним склом шибки, через віщо вона скидалася на мале морське диво, що плаває в бодні.

Тут Дід саме виніс мені склянку лимонаду, який засичав у мене на язиці, чудесно згущаючи слину в роті. Я подивився Дідові вслід, як він повернувся на своє місце серед обіднього зборища в прохолодний присмерк залі, спершу опорожнив невелику повну чарку з виразом істинного цінителя, потім почав розмовляти дуже нецікаво й поважно з іншими, що попивали з великих запінених кухлів, повільними ковтками, доливаючи й похвалюючи цю прекрасну золоту рідину.

В цей момент мою увагу притягли вигуки й біганина двох дівчаток, які катали свої обручі на зеленій травиці напроти шинку. Що я був самотній, а Дід мав вигляд людини, котра всілася надовго, то я підвівся й, часом зупиняючись та заходячи збоку, наблизився до краю трав'яної місцини. Мене не дуже приваблювало знайомство з хлопцями, але більшість учнів панни Барті були дівчата і я почував себе з ними майже цілком вільно.

Поки її товаришка продовжувала шалено гнати палицею свій обруч оддалік, молодша з дівчаток припинила біганину і всілася на лавці. Вона була майже мого віку, мала на собі картату шотляндську спідницю зі шлейками й співала, співала сама до себе. Поки вона співала, я сів ненав'язливо на крайок лавки й почав розглядати подряпину на своєму коліні. Коли вона скінчила пісню, настала тиша; потім, як я й сподівався, вона повернулась до мене з виразом дружности й цікавости.

— Чи вмієш ти співати пісень?

Я сумно похитав головою. Я не вмів співати нічого і справді єдина пісня, яку я знав, була та, що її мій батько намагався мене навчити, — про чарівну пані, яка померла в ганьбі. А втім, мені подобалася ця дівчинка з карими очима й кучерявим темним волоссям, зачісаним назад з її білого чола й затриманим ззаду півкруглим гребнем. Я постарався не дати розмові припинитись.

— Твій обруч залізний?

— О, звичайно. Але чому ти сказав „обруч"? Ми це називаємо „коло". А ця палиця, якою ми підганяємо його, зветься „патик".

Присоромлений моїм невіглаством, яке так скоро викрило мене як чужинця, я кинув погляд на її товаришку, що саме атакувала своє коло, женучи його до нас.

— Це твоя сестра?

Вона посміхнулась, але спокійно й з виразом доброcти.

— Луїза — моя сестра вперших, вона приїхала до мене в гості з Адфілану. Мене звуть Елісон Кейс. Я живу з моєю мамою отам нагорі.

Вона вказала на великий дах серед дерев на дальньому кінці села.

Пригнічений своєю недавньою помилкою й враженням від її чудового будинку, я зустрічав галасливе наближення Луїзи захисною посмішкою.

— Агов!

Затримавши своє коло з великою вправністю, Луїза, дещо захекана, скоса дивилась на мене.

— Звідки ти взявся?

Їй було щось дванадцять років, вона мала довге льняне волосся, що його вона відкидала ввесь час із хазяйновитою поважністю, яка змусила мене червоніти перед нею за себе й за Елісон.

— Я вчора приїхав з Дубліну.

— Дублін. Оттакої!

Вона кидала слова одноманітним тоном.

— Дублін — столиця Ірляндії.

Потім помовчала:

— Ти там і народився?

Я кивнув головою, підбадьорений жвавою цікавістю в її погляді.

— То ти мусиш бути ірляндцем?

— Я ірляндець і шотляндець, — відповів я досить хвастовито.

Зовсім не вражена, Луїза розділялась на мене з виразом моєї добродійки:

— Ти не можеш бути двома речами, це цілком неможливо. Все це дуже чудно.

Раптом щось, очевидно, спало їй на думку, вона суворо випросталась, пильно дивлячись на мене з гострою підозрою інквізитора.

— До якої церкви ти ходиш?

Я посміхнувся звисока, ще б пак, наче я не знаю.

— До св. Домініка, — уже був я готовий відповісти, коли раптом якась іскра, що блискала в її очах, збудила в мені первісний інстинкт самозахисту.

— До звичайної церкви. На ній є високий шпиль. Зовсім близько від нас, на Феніксовій Луці.

Збентежений, я намагався перестати думати про це, — зірвався з місця й почав „робити дзиґу", моє єдине гімнастичне досягнення, яке полягало в тому, що на п'яті я тричі хутко обкручивався навколо своєї осі.

Коли я крутився, з почервонілим лицем, Луїзин пильний погляд, під яким я ніяковів, все ще переслідував мене; її тон ховав у собі наївність, жорстокішу за всяке обвинувачення.

— Я вже починала боятися, що ти католик, — посміхнулась вона.

Ще дужче почервонівши, я пробурмотів, ледве ворочаючи язиком:

— Що це тобі спало на думку?

— О, я не знаю. Як хороше, що ти не такий.

Цілком подоланий, я роздивлявся на свої черевики, ще болючіше зніяковівше через те, що очі Елісон відбивали частинку моїх страждань. Все ще посміхаючись, Луїза відкинула своє волосся назад.

— Чи маєш ти намір залишитися тут?

— Так.

Я говорив негнучкими, неслухняними устами.

— Я ходитиму до Академії за три тижні, як хочеш знати.

— До Академії! Це ж твоя школа, Елісон. О, мій Боже, як добре, що ти не те, що я думала. Еге ж, я б не хотіла думати, що там є хоч один такий на цілу Академію. Є там католики, Елісон?

Елісон похитала головою, не зводячи погляду з землі. Я відчув, як щось залоскотало мої повіки; тут, зробивши рух поринання, Луїза весело засміялась, нарешті.

— Нам треба вже йти на другий сніданок.

Вона манірно підняла своє коло, згнічуючи мене своїм жвавим співчуттям.

— Не дивися так сумно. З тобою буде все цілком гаразд, якщо те, що ти сказав, правда. Ходім, Елісон.

Коли вони відходили, Елісон помахала мені рукою через плече, її погляд упав на мене зі скорботною симпатією. Але це мало підбадьорило мене, так пригнічений я був цією жахливою й непередбаченою катастрофою. Задубівши від досади, я стояв, дивлячись услід їхнім фігуркам, що дедалі меншали, в своєрідному здивованні, аж поки до моєї свідомости не дійшло, що Дід гукає мене з другого боку вулиці.

Він широко посміхався, коли я підійшов до нього, очі його сяяли, капелюх був закладений набакир, мов у веселого рибалки з вудкою. Коли ми рушили в напрямі на Ломондський Краєвид, Дід ляснув мене схвально по спині.

— Ти, я бачу, маєш великий успіх у панн, Робі. То була мала Кейс, ота дівчина, чи ж не так?

— Так, Діду, — промимрив я.

— Милі люди.

Дід говорив благодушно, зі снобізмом, якого я не підозрював у ньому давніш.

— Її батько був капітаном на кораблі далекосхідних рейсів „Ровалпінді"... поки й не вмер. Мати її гарна жінка, хоч не дуже здорова. Вона деякі речі грає на піяніні чудово... а дівчинка співає, як коноплянка. Що з тобою?

— Нічого, Діду. Зовсім нічого.

Він похитав наді мною головою і, на ще більший мій сором, почав свистіти. Він був чудовий свистун, свист його був ясний і мелодійний, але цілком легковажний і його власної композиції. Наближаючись до дому, він почав стиха наспівувати:

„Моє кохання — мов тая рожа,
Розквітла в червні червона рожа..."

Він узяв між губи гвоздику, бурмочучи до мене, з таємничим виглядом:

— Тобі не треба згадувати про наше маленьке прополіскування горлянки при Мама. Вона жахливо дратівлива людина.

(Кінець 3-го розділу.)

*) Бобі — на жарґоні простолюду — шилінґи. Стона — міра ваги, коло 6,36 кг.

Studii w Heidelbergu

Uprawa Ukrainskoi Studentskoi Hromady w Heidelbergu podaje usim zacikawlenym ukrainskym absolwentam serednich szkil do widoma, szczo wpysy na litnij semestr 1947 poczynajutsia wze w lutomu (medycyna j dentystyka ne wchodiat w rachubu). Prosymo zholoszuwatysia miz 1-15 lutoho 1947 osobysto z usima potribnymy dokumentamy na adresu: Heidelberg, Hauptstraße 23, UNRRA Hotel, Miß Prager.

Nad mohyloju szczyroho druha

Nenadijno pokynuw nas, dnia 23. sicznia 1947 r., w hodyni 8-mij wranci, wirnyj i blahorodnyj druh nasz, sotnyk Ukrainskoi Armii i lycar Chresta Symona Petlury, czlen Filii TUWO w Bayreuti,

Mykola Ohuriw

Pokijnyj narodywsia w Lochwyci na Poltawszczyni, dnia 6 hrudnia 1892 r., de j zakinczyw himnaziju, a potim u Peterburzi Wyszczyj Zalizno-doroznij Instytut i wijskowu szkolu.

Z wybuchom welykoi rewolucii w carskij tiurmi narodiw 1917 r. nehajno zholosywsia w riady Ukrainskoi Armii.

Sperszu sluzyw u Sumskomu piszomu polku, wid serpnia 1919 r. w. Korzusi Siczowych Strilciw, wkinci, az do internuwannia w Polszczi, w VI-tij Strileckij Dywizii.

Braw uczast slywe w usich bojach z okupantamy, holowno pid Poltawoju, Birzuleju j pid Zamostiam.

Pokijnyj ostawyw druzynu Mariju Andriiwnu, z dwoma bahatonadijnymy, preharno nacjonalno wychowanymy synamy. Wona też brala zywu uczast u wyzwolnych zmahanniach.

W panachydi wzialo uczast czyslenne duchowenstwo pid prowodom Jch Ekscelencii, Wladyky Wolodymyra.

Pochorony widbulysia w subotu, dnia 25. sicznia 1947 r., popoludni, pry welykim zdwyzi ukrainskych skytalciw. Pokijnoho proszczaly hariaczymy slowamy inspektor Wasyl Ratycz i dr. Mykola Cenk na podwiri taboru; nad mohyloju promowlaw od hromadianstwa o. katechyt Iwan Baczynskyj, wid weteraniw Ukrainskoi Armii sotnyk Mykola Uhryn-Bezhrisznyj.

Chaj bude perom czuza zemla Nezabutniomu ukrainskomu lycarewi j szczyromu druhowi!

W o h n y k

Pochorony szwedskoho prynca

5-ho lutoho w okólyci Stockholmu widbuwsia wroczystyj pochoron zahybloho pry powitrianij katastrofi szwedskoho prynca, Gustawa Adolfa. Na pochoroni buly prysutni 88-litnij did pokijnoho, szwedskyj korol Gustaw, norwezki kronprync Olaf ta kronpryncesa Martha, hollandskyj prync Bernhard, danska kronpryncesa Ingrid i predstawnyky 35 derzaw. (DENA-Reuter)

КОЖНОМУ слово

Za zwjazok serdec

Jak staryj wójaka, z cikawistiu czytaju lysty naszych chlopciw iz taboriw polonenych w Italii, z Barlety, Brindizi ,Rimini. Moi znajomi majut w cych taborach swojakiw i odnoselczan, i wony pyszut. Ce typowi lysty polonenych, widomi meni iz moho wlasnoho perebuwannia w takych taborach. Chlopciam nezle, wony nawit wczatsia, wydajut hazety, roblat imprezy, ale wsi narikajut na tuhu — typowu t u h u p o l o n e n o h o; ce tuha za ridnym slowom, jakoho im pokyszczo u formi hazety i knyzky posylaty ne wilno. Zalyszajetsia lyst, ale lysty z naszoho emigrantskoho zyttia, tez iz taboriw, napewno odnomanitni i ne cikawi. Treba b do tych chlopciw pysaty szczos, szczo ich zohrilo b, pidnosylo b, nalywalo b ich molodistju.

Pryhaduju sobi duze dobre swoju molodist. Ja buw u Siczowych Strilciach; my sydily w wyszkoli i buwaly na frontach. Bula i hazeta i knyzka, ale lystiw brakuwalo. Chtos, czy ne pani iz Sojuzu Wyzwolennia Ukrainy u Widni, piddaw buw todi harnu ideju, szczob diwczata — ukrainky pysaly do „newidomoho strilcia", perszoho z kraju, jakoho adresu im toj taky, mabut, Sojuz dawaw. Ce bulo, pryhadaju, czudowe i czariwne. Adresat sidaw potajky i widpysuwaw. Konwerty rozewi, blakytni, fioletni, prychodyly szczoraz hustisze i czastisze. Newidomi sobi ludy, dity odnijei zemli, stawaly sobi ridni, potim obminiuwalysia switlynamy, potim strilec ichaw do newidomoi na widpustku; — znaju nawit try czy czotyry szczaslywi podruzzia iz takoho... strileckoho znajomstwa.

Czy ne potribno bulo b widnowyty nam teper ciu ideju lystamy do naszych chlopciw w Italii? Czuju sercem, szczo im same takych lystiw brakuje, takych „wistok". Czy ne wzialy b ciu sprawu w swoi ruczky naszi czudowi taborianky? Jak hadajete, pane Redaktore? Adresy dla desiatioch perszych mozu podaty...

P - u k, sotnyk, Beblingen

Brytijsko-juhoslawska sutyczka

Alijantska wijskowa wlada w Trijesti opublikuwala komunikat pro sutyczku miz brytijskym i juhoslawskym patrulamy, szczo stalasia poblyzu linii Morgana w rajoni, de kordon ne bulo toczno poznaczeno. Juhoslawski wojaky zroblyly kilka postriliw. Odyn brytijskyj oficer i odyn wojak znykly bez wisty. Prypuskajut, szczo wony potrapyly do ruk juhoslawiw zywymy j neporanenymy. (DENA-Reuter)

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50

Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo", Aschaffenburg.
3100 copies

ДЕЛЕГАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО КОМІТЕТУ В ЛЕРОЙ СТАЙНБАУЕРА

Український часопис „Америка" від 10 грудня м. р. повідомляє, що делегація Українського Конґресового Комітету в складі ред. Степана Шумейка, голови цього комітету, і Дмитра Галичина, члена екзекутиви, явилася 5-го грудня у американського делеґата до Економічної та Соціяльної Ради Орґанізації Об'єднаних Націй п. Лерой Стайнбауера, щоб подати йому копію меморіялу Українського Конґресового Комітету до цієї ради в справі домагання міжнародньої провірки становища українського народу та створення сучасного міжнароднього трибуналу людских прав, до якого могли б звертатися поневолені народи та який мав би право видавати рішення та мав силу ці рішення реалізувати.

В ході розмови з'ясувалось,що містер Лерой Стайнбауер доволі добре поінформований про українську справу та виявив прихильне зрозуміння для неї. Щодо головного домагання меморіялу, він зазначив, що орґанізація Обєднаних Націй є покищо в початковій стадії свого існування і немає виробленого та устійненого способу як поступати в таких справах. Але згодом такі справи можна буде порушити перед її форумом.

Містер Лерой Стайнбауер обіцяв запропонувати порушені справи іншим членам американської делеґації до Економічної та Соціяльної ради й порадитися з ними про ці питання, а опісля повідомити Український Конґресовий Комітет про вислід.

Pohidnyj humor Jaroslawa Dawydowycza

(Lysti iz Berchtesgaden)

Do Berchtesgadenu zaichaw iz Awstrii Jaroslaw Dawydowycz, buwszyj rezyser „Spiwomowok", „Rozrady" i „Teatru im. Tobilewycza" u Lwowi, ta aktor i rezyser czuzynnych teatriw. Win daw u tabori „Orlyk" dwa weczori satyry j humoru, szczo ich zapownyw sam odyn wlasnoi kompozycii parodijamy, spiwomowkamy, kupletamy, szarzamy j zartamy na wsiaki temy, zokrema na aktualno-polityczni temy z czuzynnoho j naszoho zyttia..

Wono nelehko wprodowz dwoch hodyn sypaty bezpererywno, jak iz rukawa, humorom, zastawlajuczy ludej smijatysia ne tilky z chyb i „slabych storinok" naszych i czuzych, otze z riczej smisznych samych po sobi, ale smijatysia j z toho, do czoho my dosi pidchodyly tilky powazno. Koznoho polonyw elehantnyj i pohidnyj humor J. Dawydowycza, szczo maje ne tilky charakter rozrady, a swoho rodu wychowne znaczennia.

Artyst Dawydowycz mabut ne obmezytsia do wystupu u tabori „Orlyk" u Berchtesgaden, de spiwaw pro UNRRA, skriningowi komisii, UNO, myrowu konferenciju, tabory DP, emigraciju j repatrijaciju, pasok, ambicii, rozdory, kochannia, a widwidaje j inszi ukrainski tabory. Spodiwajemosia, szczo joho objizd dast jomu nowyj materijal do tworczosty j szczo win zmoze z nowoju prohramoju wernutysia do Berchtesgaden.

A. W.

Kumedna pryhoda

Nimecki hazety powidomlajut pro odnu kumednu pryhodu, szczo stalasia w Miltenberzi, w okolycy Aschaffenburga. Tam, u odnijei zinky, wze dowhyj czas bezturbotno meszkaly bez dozwolu na te dwa nezameldowani w policii weseli hultiai. Pid czas odnijei nicznoi policijnoi perewirky odyn z nych, szukajuczy sobi poriatunku, zaliz pid lizko swojei pryjatelky. Tiazko skazaty, — mozlywo, jomu j poszczastylo b schowatysia tam wid policijnoho oka, koly b ne zbudorozenyj nym pyl, szczo, wletiwszy jomu do nosa, prymusyw czchnuty. „Na zdorowja!" — promowyw czemnyj policyst, a todi zaproponuwaw utikaczewi wylizty iz swoho schowyszcza. Jake z welyke bulo zdywowannia prysutnich, koly prosto na nych raczky pozadkuwala z-pid lizka het hola postat. Tak samo spokijno j wwiczlywo, zamist odiahu, jakoho nh pochwati ne bulo, policyst podaw newdasi propozyciju protiahom 12 hodyn zalyszyty Miltenberg. Obydwa pryjateli z polehszenniam wykonaly ciu propozyciju, zadowoleni wze tym, szczo ce im tak lehko mynulosia.

Sensacija sportowciw Piwdennoi Afryky

Sportowi kola Piwdennoi Afryky duze schwylowani. Jak powidomlaje strasburzkyj tyznewyk „Cigognes", piwdenno-afrykanskyj futbolnyj klub zaboronyw na 5 rokiw hraty odnij z najkraszczych futbolnych komand „Olimpijskij", obwynuwaczujuczy ii w... czaklunstwi. Twerdiat, szczo za piwhodyny pisla poczatku koznoho matczu, w jakomu bere uczast cia komanda, ii suprotywnyky poczynajut, wyjuczy, kaczatysia po zemli. Sprawu peredano do sudu, szczo maje rozsliduwaty, czy sprawdi tut bulo wzywannia „magicznych czariw..." Czy ne powernulasia Piwdenna Afryky do seredniowiczczia?

ПЕРЕВІРОК БІЛЬШЕ НЕ БУДЕ

Паризьке видання нью-йоркської газети „New York Herald Tribune" з 29 січня під заголовком „Перевірки ДП, що їх провадить УНРРА на американській зоні, припинено" містить повідомлення такого змісту:

Деякі відділи УНРРА , провадячи політичні перевірки „антисовєтських, польських та балтійських" ДП, організовані на вимогу Головної Кватири американських збройних сил в Европі, можливо, мали на меті дістати відомості, цікаві для Москви й Варшави. Як констатувало „G-5", деякі з цих відділів „перевищили свою владу", піддаючи „польських та балтійських" ДП політичним допитам. Наприклад, від ДП вимагали назвати імена й адреси їх рідних та друзів, що живуть на контрольованій Совєтами території, а балтійським ДП в Авсбурзі запропонували заповнити анкети на 57 питань переважно політичного змісту.

Новий директор УНРРА на американській зоні п. Поль Едвард, дізнавшися про це незвичайне своїм характером обслідування, наказав припинити його. Як роз'яснює Головна військова кватира, всі ДП, згідно з ухвалою УНРРА в Женеві в серпні минулого року, мали бути перевірені щодо їх права на опікування УНРРА, а також щодо бажання репатріюватися чи переселитися до інших країн. Тим часом деякі відділи УНРРА, допустилися особистого підходу до цієї справи, вийшовши за межі свого завдання. Разом з тим, взяті ними анкети, потрапивши до Москви чи Варшави, могли б спричинити шантажування цих ДП секретними аґентами відповідних урядів. Тепер, як повідомляє Головна військова кватира, таких перевірок більше не буде.

ЩО ПИШЕ ЖИДІВСЬКА ПРЕСА

Голос Ізраїля

В Базелі — місті, де 1897 р. зібрався під проводом Теодора Герцля перший сіоністський конґрес, що заснував світову сіоністську організацію й склав сіоністську, так звану „Базельську" програму — з 9 до 24 грудня 1946 р. відбувався 22-й конґрес цієї організації.

В нормальних умовах сіоністський конґрес збирався що два роки, проте 22-й конґрес скликано лише після семилітньої перерви. Між 21-м і 22-м конґресами розлягається жахлива безодня найбільшої в історії другої світової війни, під час якої жидівський народ втратив 6 мільйонів душ. Самий факт, що цей жидівський парлямент зібрався за півтора року по закінченні другої світової війни й майже за 50 років по його заснуванні, надає йому особливого, історичного значення.

В ньому взяли участь 376 делегатів з 61 країни, обраних більш як двома мільйонами організованих жидівських мужчин та жінок, що визнають сіоністську програму й мають виборчі права. Та делеґати 22-го конґресу репрезентували не тільки 2 мільйони виборців, — іменем 6 мільйонів жидівських жертв вони уповноважені волати до свідомости світу, вимагаючи від нього справедливости для мізерних недобитків жидівського народу — їх права на життя, на волю, на створення самостійної держави в історичній колисці Ізраїля.

Кінцева мета сіонізму ясно й недвозначно сформульована в заповіті тих, що не можуть вже говорити: порятунок решти жидівського народу в жидівській державі в Палестині.

На протязі останніх 50 років після першого сіоністського конґресу багато чого змінилося в світі. Проте жидівська проблема не сходить з кону світової історії. Коли перед першою світовою війною араби не мали жадної незалежної держави, тепер, після другої світової війни, в них є аж сім суверенних, широко розлеглих і мало заселених держав. Тим часом жидівський народ і досі, як перш, марно стукає в браму своєї історичної батьківщини.

Д-р Хаім Вайцман, наступник таких велетнів сіонізму, як Теодор Герцль, Макс Нордав, Давід Вольфсон, Отто Варбург, Наум Соколов, Менахем Усішкін, не зміг більше керувати сіоністською політикою в цьому жорсткому світі. Людина, що протягом другої світової війни стояла на чолі сіоністського руху, мусіла зректися поста президента сіоністської світової організації, щоб поступитися місцем тим, що, не зволікаючи, готові битися за порятунок решток жидівського народу.

Новообраний президент сіоністського виконавчого комітету Давід Бен-Ґюріон, у своїй політичній доповіді визначив цілі сіоністської організації так, як їх подав у стислому вигляді конґрес у своїй прикінцевій резолюції:

1. відчинити двері Палестини для жидівських поселенців;
2. встановити контролю „Jewish Agency" над жидівсьим вселенням до Палестини та її розвитком;
3. створити в Палестині жидівську державу.

Ці три неподільні вимоги сіоністського руху, уточнені в резолюціях 22-го сіоністського конґресу, являють собою загальну мету цілого жидівського народу. Усе жидівство в здійсненні її бачить останню надію на порятунок своїх недобитків. Голос Ізраїля через 22-й сіоністський конґрес подає до форуму світу свої вимоги.

„Віра в те, що ці гасла сіонізму несуть із собою єдине й швидке розв'язання нашого трагічного становища, дає нам силу подолати всі перешкоди в боротьбі за жидівську державу, що її вимріяв Теодор Герцль і вимагають наші страждання."

(„Ідіше Рундшау", The Jewish Review)

Z ostannioi chwylyny

Wybory do werchownoi rady sowjetskoi Ukrainy

W nedilu 9 lutoho widbudutsia w Sowjetskij Ukraini ta 15 inszych respublikach SSSR zahalni wybory do werchownych rad. Sowjetska presa pidhotuwala ci wybory zwyczajnoju w takych wypadkach propagandoju. Jak powidomlaje moskowskyj korespondent szczodennyka „Manchester Guardian", Stalin je perszym kandydatom w usich respublikach.

Senin domahajetsia wydaty ukrainskych skytalciw Sowjetam

Delegacija sowjetskoi Ukrainy na londonskij konferencii pid prowodom zastupnyka holowy rady ministriw USSR I. S. S i e n i n a peredala okremomu upownowzenomu dla Nimeczczyny zajawu, w jakij m. i. domahajetsia rozwjazaty tabory ukrainskych DP w Nimeczczyni ta wydaty kolaborantiw. Amerykanskyj upownowazenyj Murphy zapytaw, czy ukrainska (sowjetska) delegacija bazaje prymusowoi czy dobrowilnoi repatrijacii tych osib. Sienin: ne znaju wypadku, de b jakas osoba widmowylasia wertaty na batkiwszczynu, jakszczo wona ne spiwpraciuwala z worohom. (DENA)

Prohrama Marshalla na Moskowsku Konferenciju

Minister zakordonnych spraw USA Marshall maje namir poruszyty na majbutnij moskowskij konferencii pytannia pro potrebu zjasuwaty j znowu stwerdyty Potsdamskyj dohowir. Cej namir pidtrymujut i prezydent Trumen ta inszi wysoki uriadowci USA, nezadowoleni praktycznym stawlenniam Sowietskoho Sojuzu do okremych punktiw Potsdamskoho dohoworu. Do takych pytan, szczo potrebujut dalszoho zjasuwannia ta utocznennia, nalezat miz inszym, hospodarske objednania Nimeczczyny, poruszennia na ostannich wyborach w Polszczi swobody wolewyjawlennia polskoho narodu, nezaleznist Korei. (DENA)

—*—

LONDON. (DENA-Reuter) Jak powidomlaje bukarestke radio, czechoslowacka wlada zakryla uhorskyj kordon bila Balassa Sarmat, „szczob pereszkodyty nowym sprobam wywesty uhorskych hromadian". Za powidomlenniam radio, uhorciw u Chechoslowaczczyni „prodajut na rynku rabiw silskohospodarskym robotodawciam za cinoju 500—1000 czeskych kron z duszi".

PARYZ (DENA-OANS) Smertni resztky prybl yzno 100 000 amerykanskych wojakiw majut buty perewezeni z ewropejskych kladowyszcz do USA. Ce robytsia na prochannia rodyn zahyblych. Perewozennia pocznetsia w serpni cioho roku j trywatyme dwa roky.

PRAHA (DENA) Do Czechoslowaczczyny prybuw perszyj transport czeskych kolonistiw z Wolyni.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Bek Michajlo;
Bek Roman, z Nimeczczyny;
Chrucka Neonila, 23, z Kaplitz (Donau);
Czornyj Fedir, 50, iz Hausneindorfu, nr. Aschersleben;
Deresch Petro, 27, z Hellerau, nr. Dresden;
Fischer Gottlieb, 46;
Fischer Hilde, 19;
Gurach (Viniarska) Sofia, 42;
Iwanycka Maria, 23, z Ansbach (Mittelfrankem);
Jursza Petro, 25;
Kuschetniak Makar, 35;
Kiritschenko Iwan, 31, z Dortmundu;
Kiritschenko nee Tachemeris Maria, z 25, z Dortmundu;
Kotlar Moise, 62;
Kowaliw Michajlo, 25, z Ludwigshafenu;
Kowaliw Anastasija, 28, from Ludwigshafenu;
Kraszeninnikow Serhij, 47, z Muenchenu;
Laba Olga, z Allendorfu;
Linkowskaja Lida, 24, z Eger;
Liske Emilie, 53, z Toppel, Havelberg.
Liske Emilie, 53, z Toppel, Havelberg;
Ochowski Dmytro, rokiw 37, iz Leipzigu;
Odezynskyj Iwan, 24, z Aschaffenburga;
Okonszewicz Raissa, 38, z DP, Center Pilzno;
Olaczek Anna, 23, z Koelnu;
Olchowys Alexander, 44, z Saksonii;
Olchowyj Damian, 8;
Olchowyj Semen, 15;
Olchowyj Zofia, 45, z Saksonii;
Olczak Adam, z Lossy;
Olczak Anna, z Koelnu;
Olschewska Dina, 13, iz Czerkas;
Olszewska Ludmila, 54, z Ukrainy,
Olszewska Walentyna, 37, z Ukrainy;
Olszewskyj Iwan, 52, z Ukrainy;
Olynuk Anna, 23, z Kasselu;
Olynuk Mychajlo, 22, z Kasselu;
Ostapenko Oleksa, 47;
Ostapenko Olha, 56, z Hainsbergu;
Ostapowycz Iwan, 44, z Dresdenu;
Pabian Jan., 43 y., z Podstolic.

Відгукніться!

Halyna Horodianyn-Lisowska rozszukuje swoho czolowika J u r i j a H o r o d i a n y n - L i s o w s k o h o (Horlis-Horskoho), szczo 27 wereśnia 1946 r. kolo holownoho dwircia w m. Augsburg, pry tajemnyczych obstawynach znyk newidomo kudy. Prykmety: Nyzkoho rostu, wolossia temne z sywynoju, wikom 49 rokiw, odiahnenyj w jasno-zywe wbrannia i zowtyj litnij plaszcz. Chto znawby szczos pro joho misce perebuwannia prosymo spowistyty na adresu: Neu-Ulm, Ludwigstraße 10. Skujbida Wolodymyr (für H. H.-Lisowska).

Puhacz Tamaru szukaje ii diadko Pawlo Orlowskyj z Ameryky. W 1944 r. bula u Westfalii, proszu podaty pro nei widomosty na adresu: Holzgerlingen über Böblingen (Württ.), Tübinger Straße 21. Maseiwetz Gregor.

Chto znaje pro dolu Szomko Tani, jaka maje syna ta donku, Baciun Zenia, Dobrobatko Petro. Proszu powidomyty za dobru wynahorodu. Chto je z Emilczyna widhuknitsia! na taku adresu: Aschaffenburg, Pionierkaserne, Blok I/219, Szonk.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 16 lutoho 1947 | Nr. 60

Правний стан скитальців

НАПИСАВ Д-р СТЕПАН БАРАН

Небаром мине два роки, як закінчилася в Европі друга світова війна. Викликала вона суспільне явище масового побуту на теренах колишнього Райху великих мас чужинців зі сходу і південного сходу Европи, що нині влучені до СССР, або опинилися під його безпосередньою контролею. Це масове явище побуту чужого елементу в Німеччині і Австрії спричинила політика гітлерівської Німеччини і Совєтського Союзу, двох тоталітарних держав, що в перших двох роках недавньої світової війни були найближчими союзниками. Одного з них не стало. Німеччина скапітулювала. Гітлер закінчив самогубством, так само і деякі інші його головні співробітники, інших на основі судових присудів повішено чи розстріляно, а решта жде ще на свій судовий вирок. Та їхні жертви, що рівночасно є і жертвами їхнього союзника, залишаються в Німеччині і Австрії. На батьківщину не хочуть вернутися, бо в сучасних умовах не можуть. Вони фактично інтерновані, без правної можливости виїзду, без можливости заробітків, а навіть без формальної правної охорони, яку дає чужинцям право азилю. Вправді величезною більшістю з них заопікувалася покищо УНРРА, даючи їм харч і приміщення, але це справи їх дальшої долі ще зовсім не розв'язало. Вони і надальше без формального права азилю і без відповідних документів, здані на ласку долі і невідомого завтрішнього дня. УНРРА небаром припинить свою діяльність, а ІРО, нова міжнародня організація для опіки над скитальцями, ще не почала діяти. Невідома дальша доля скитальців і незабезпечений їх завтрішній день. А таких поміж самими українцями є близько чверть мільйона.

Дві справи турбують наших скитальців. Першою є їхнє правне оформлення — себто призвання їм права азилю і видача їм відповідних документів з характером міжнародніх пашпортів. Це звільнить скитальців з теперішнього фактичного інтернування, дасть їм свободу рухів і можливість пошукати собі працю та постійний осідок. Другою справою є питання переселення до постійних місць осідку. І вона потребує міжнародного управління і допомоги, бо самі скитальці виключно власними засобами чи хочби і при допомозі власних організацій не розв'яжуть цієї важкої проблеми. Передумовою однак є правне оформлення скитальців — себто признання їм права азилю і видача їм відповідних документів. Цією справою має зайнятися організація ІРО. Під правну опіку ІРО підпадуть не тільки дотеперішні таборяни УНРРА, але й ті скитальці, що живуть на приватних кватирах і не користали та не користають з допомоги УНРРА. І вони одержать від ІРО відповідні документи та зможуть бути переселені до нових постійних осідків замешкання. Від опіки ІРО є однак виключені такі особи:

а) Всі колишні громадяни СССР, які постійно перебували в межах СССР до вересня 1939 р. Чартер (статут) ІРО ясно зазначає, що все сказане в ньому до цієї категорії не відноситься.

б) Всі ті, яким можна довести, що вони добровільно під час війни співпрацювали з ворогом і всі ті, які носили німецький однострій.

в) Всі ті, яким можна довести, що вони від часу закінчення війни брали участь у будь-якій організації, яка мала чи має за ціль збройно поборювати уряд держави їх походження, або уряд держави, члена З'єднаних Націй. Не виключає всіх поляків, які активно підтримували, або брали участь в організаціях, що підтримували їх краєву армію (АК).

г) Всі ті, які від часу закінчення війни були провідниками чи „спонзорами" рухів, ворожих до урядів держав їх походження, або якої іншої держави, що є членом З'єднаних Націй.

ґ) Першенство до всіх дітей і сиріт має держава їх походження чи народження і всі діти (до 15 років), які не мають опіки або опікунів, мусять вертатися до держав їх народження.

Ці точки статуту ІРО ясні. Не будуть отже користуватися опікою ІРО всі совєтські громадяни з вересня 1939 р., всі, що служили в німецьких військових формаціях, всі так звані коляборанти і всі члени підпілля чи члени організацій, що мають на меті збройну боротьбу з одним із членів З'єднаних Націй. Діти без опікунів мусять вертатися до держави свого походження чи народження і їх видачі зажадає відносна держава. В таборах УНРРА є деяка скількість українських дітей, що втратили батьків і не мають опікунів. Наші референти суспільної опіки в таборах повинні негайно подбати про це, щоб знайти опікунів для таких дітей, які заявлять бажання перед таборовою владою, що беруть ці діти на виховання і під свою опіку. Інакше ті діти опиняться примусово в СССР і стануть совєтськими яничарами.

Наші скитальці часто переплутують право азилю з бездержавністю. Це поняття зовсім не тотожні. Можна мати право азилю, себто право захисту в чужій державі, не стративши права громадянства до своєї давнішої держави. Навпаки, можна бути бездержавним і не мати права азилю, як це є тепер з нашими старими еміґрантами т. зв. нанзенівцями, що є нині на скитальщині в Німеччині чи Австрії.

Вже на конференції Рузвельта, Черчіля і Сталіна в Ялті на Криму (в лютому 1945 р.) устійнено, що всі совєтські громадяни, що їх в часі війни вивезено силою до Німеччини, мусять вернутися до СССР. І вони вернулися по закінченні війни ще в 1945 р. Залишились тільки ті, що з політичних причин не бажають вертатися, а З'єднані Нації в лютому 1946 р., на засіданні в Лондоні, вирішили силою їх не повертати. СССР і контрольовані ним держави, як Польща, Чехословаччина і Югославія, мають право домагатися видачі воєнних злочинців, коляборантів і тих, що служили в армії Власова, в формаціях донських козаків і всіх інших, що носили німецький однострій та служили в німецьких військових формаціях або в організації ТОДТ, дальше дезертирів себто осіб, що попали в німецький полон і не вернулися до дому по закінченні війни. Дотичні держави мусять поставити формальний внесок на письмі на екстрадицію (видачу) тих осіб і навести в ньому конкретні факти злочинів, доконаних тими воєнними злочинцями чи коляборантами. Таку особу заарештують і вона в екстрадиційній процедурі має можливість опрокинути закинені їй злочини. І якщо вона докаже, що закиди щодо неї нестійні, тоді екстрадиційна влада відмовить її видачі і випустить на волю.

Право азилю (захисту) — себто правна охорона й особиста свобода з правом вільного замешкання і заробітку є правною інституцією міжнародного характеру, яку визнають усі новочасні культурні держави. Право азилю відноситься до громадян чужих держав, що з релігійних, політичних або суспільних причин були змушені покинути свою державу і схоронитися перед переслідуванням на території чужої держави. Право азилю не торкається звичайних злочинців, що допустилися злочину з низьких або користолюбних спонук, як нпр. звичайних вбивників, злодіїв, обманців, паскарів-спекулянтів тощо. Натомість право азилю прислуговує так званим політичним злочинцям, що з вищих ідейних політичних спонук увійшли в колізію з обов'язуючим у їхній державі карним кодексом. Політичних злочинців держави не видають. В міжнародніх договорах про екстрадицію і взаємну судову допомогу є звичайно окрема постанова про невидачу політичних злочинців. Новиною в ділянці міжнародного права є постанови аліянтів по закінченні недавньої світової війни про організацію окремого судівництва і карні санкції супроти воєнних злочинців і коляборантів з гітлерівською Німеччиною та їхньої видачі.

Право азилю може бути надане індивідуально, або збірно більшій кількості людей. Таке збірне право азилю надала колишня Ліґа Націй у Женеві усім еміґрантам з Росії, що після захоплення влади большевиками восени 1917 р., або після громадянської війни виеміґрували як противники диктатури пролетаріяту. По 1933 р. таке ж право азилю надала Ліґа Націй всім еміґрантам з Німеччини, головно жидам, що як противники гітлерівської диктатури були змушені залишити Німеччину. Ліґа Націй створила по першій світовій війні окрему комісію для опіки над політичними еміґрантами з Росії, що опісля по 1933 р. опікувалася теж політичними еміґрантами з Німеччини. У проводі цієї комісії став норвезький учений доктор Фрідтйоф Нанзен, що свого часу — в рр. 1922 і 1923 — був головою Закордонного Комітету допомоги голодним в СССР і в цьому характері побував теж і в Совєтській Україні. До акції Ліґи Націй у справі признання права азилю для політичних еміґрантів з колишньої Росії і Німеччини приступило багато держав і вони видавали згаданим еміґрантам так звані нанзенівські пашпорти з міжнародним значінням. Ті пашпорти були рівночасно доказом, що їх власник є бездержавною особою, якій прислуговує право азилю. Коли гітлерівська Німеччина виступила з Ліґи Націй, стягнула у себе ті нанзенівські пашпорти і видала на їх місце „фремденпаси" або „фремден усвайси", що є тільки документами тотожности (ідентичности) та не стверджують, що дотична особа є бездержавною та що їй прислуговує право азилю.

Від права азилю треба, як сказано, відрізнити бездержавність. Це два зовсім різні поняття. До набуття права громадянства в новій державі треба окремого акту надання громадянства, так званого акту натуралізації. З хви-

(Далі на другій сторінці.)

Holowna kwatyra UNRRA wze w Paryzi

KASSEL (DENA). Holownu kwatyru UNRRA dla Nimeczczyny, jak powidomyla miscewa amerykanska wlada, rozwjazaly z waznistju wid suboty 15 lutho. Sztab pid prowodom komandanta G. Y. Douforda widnowyw wze w subotu swoju praciu w Paryzi.

Perenesennia zakinczytsia ostatoczno 15 berezia. Nimeckych ta czuzyneckych praciwnykiw holownoi kwatyry UNRRA zwilnyly z praci.

Tegyvuoja Lietuviu ir Ukrainieciu Draugiste!

W den Lytowskoho Nacjonalnoho Swiata

16 lutoho lytowskyj narod swiatkuje swoje derzawnonacjonalne Swiato Nezaleznosty. Toho dnia 1918 roku Lytowskyj Komitet, wykorystowujuczy deklaraciju prezydenta USA Wilsona pro samostanowlennia narodiw, w misti Wylni proholosyw deklaraciju stworennia nezaleznoi demokratycznoi Lytwy. Lytwa poczala todi szlach nowoho samostijnoho zyttia.

Szlachy ukrainskoho j lytowskoho narodiw spilni, skytalcza dola zwiazuje nas i nablyzuje na wazkomu zmahanni do kraszczoho zawtra. Tomu j z osoblywym poczuttiam witajemo lytowskyj narod na emigracii w den Joho Swiata i klyczemo: Chaj zywe Lytwa! Chaj zywe lytowsko-ukrainska pryjazn! Tegyvuoja Lietuviu ir Ukrainieciu Draugiste!

Superintendent Wasyl Kuziw u Bawarii

Holowa Ukrainskoi Jewanhelskoi Cerkwy daw interwju korespondentowi „Nedili"

(Telefonom wid naszoho spiwrobitnyka z Heidelbergu)

Uweczeri dnia 10 lutoho w Heidelbergu, Superintendent Ukrainskoi Jewanhelskoi Cerkwy Wasyl Kuziw pryjniaw korespondentiw „Nedili", „Ukrainskych Wistej" i studentskoi presy, udilywszy nam interwju, szczo trywalo dwi hodyny.

Dostojnyj hist pered podanniam informacij poprosyw nas scharakteryzuwaty suczasnu ukrainsku presu ta podaty statystyczni dani dla ilustracii widnosyn drukowanoho slowa na emihracii. Dali Wladyka Kuziw cikawywsia politycznoju orijentacijeju ukrainskoi emigracii w Ewropi. a zokrema w Nimeczczyni, bo na ce, jak Win zaznaczyw, zwernuly Joho uwahu pered wyizdom redaktory ukrainskoi zaokeanskoi presy.

Superrintendent pokynuw Ameryku dwa misiaci tomu. Z doruczennia dobrodijnoho towarystwa YMCA Win maje objichaty ukrainski tabory amerykanskoi zony z namirom spryczynytysia do pozwawlennia sprawy wyizdu za okean.

Superintendent Kuziw wyichaw do USA w 1906, perebuwajuczy holowno w mistach Pittsburg, New-York i Blunfild. W ostanniomu Superintendent zakinczyw buw swoi teologiczni studii, a zhodom staw uczytelem seminarii. Miz dwoma switowymy wijnamy wiw swoi misijni praci w Ukraini. Wid 1939 roku ne buw w Ewropi.

Superintendent Kuziw zwernuw naszu uwahu, szczo Joho pryizd ne maje metoju zastupaty interesy Joho cerkwy, bo ukrainci-jewanhelyky w Ameryci ne wystupajut jak odynycia, a solidaryzujutsia z ukrainskym ruchom wzahali. Orhanizacijno w USA i Kanadi wony ochopleni Ukrainskymy Dopomohowymy Komitetamy. Dostojnyj Hist bude ohladaty zyttia skytalciw, szczob daty tocznyj zwit ukrainskym i amerykanskym ustanowam USA. Swij tymczasowyj osidok namityt w okolyciach najbilszoho ukrainskoho skupczennia. Do czasu isnuwannia UNRRA, na dumku Superintendenta, ne mozna howoryty pro masowu emigraciju, bo ii budut perwodyty inszi instytucii, do jakych nalezyt i IRO. Amerykanski ukrainci poczuwajutsia do bratnioho zobowjazannia suproty skytalciw w Ewropi i w miru syl dokazut ce dilom.

Iw. Kenez

Redakcija „Nedilli" witaje Ich Ekscelenciju, Holowu Ukrainskoi Jewanhelskoi Cerkwy, bazajuczy, szczob swoim pryizdom do Nimeczczyny potiszyw molytowno ukrainciw jewanhelykiw i wsestoronnio maw nahodu ohlanuty zyttia naszoi skytalszczyny.

Licencjowana presa proszczaje polkownyka McMahona

Doteperisznij szef Widdilu Kontroli Informacii amerykanskoi wijskowoi wlady dla Bavarii, polkownyk B. B. McMahon perechodyt z kincem lutoho do wijskowoho urjadu Hessii, de zajmatyme take z stanowyszcze. Polkownyk A. F. Kleitz, doteperisznij szef Widdilu Kontroli Informacii dla Hessen, perejme joho stanowyszcze w Bavarii. Cia wymina prowodytsia zhidno z linijamy wijskowoho urjadu, za jakymy holownyj personal wyminiujetsia pisla odnoricznoi sluzby w odnomu misci w mezach 4 krain.

Mc Mahona (DENA)

Polkownyk McMahon za czas swoho urjaduwannia dowiw do widkryttia na prostori Bavarii 385 teatriw, 90 knyzkowych i hazetnich nakladen, 21 hazety ta Münchenskoho radio. Win tez pidpysaw licencii ukrainskoi ta inszoi presy skytalciw, szczo perebuwajut w Bavarii.

Mynuloi seredy, pry nahodi odnych nimeckych presowoch zboriw u Würzburzi, w pryjawi szefa Widdilu Presy, Mr. Ernesta Langendorfa, polkownyk McMahon skazaw; „Demokratija szczojno narodzujetsia, a wraz iz ii zrostanniam pokazujutsia tez sprotywy. Wony wychodiat iz kil, woroze nastawlenych do takoho rozwytku. Odnacze presa poklykana dla toho, szczob hraty wazlywu rolu w tomu procesi politycznoho wychowannia."

Prohrama dla skytalczoi molodi

Frankfurt (DENA). Dla rozszyrennia prohramy wychowannia molodi po taborach DP u Frankfurti j Darmstadti widbulasia narada pomiz predstawnykamy amerykanskoi armii, UNRRA i delegatamy orhanizacii YMCA z 8 skytalczych taboriw. Narada mala misce w Königstein in Taunus.

SSSR bojkotuje zenewsku konferenciju w sprawach skytalciw

Jak powidomlaje „Die Neue Zeitung", w Zenewi zibrawsia Komitet Pidhotowky Miznarodnioi Orhanizacii dla Skytalciw IRO. Na konferenciju prybuly predstawnyky 10 derzaw na czoli z USA i Welykoju Brytanijeju. Komitet radyt nad tym, szczo robyty iz skytalciamy pisla zakinczennia dopomohy UNRRA. Rosija ta schidno-ewropejski krainy bojkotujut konferenciju czerez neporozuminnia, jaki wynykly za tych skytalciw, szczo ne bazajut powertatysia do krain swoho pochodzennia.

Amerykanskyj czasopys „Chicago Tribune" zajmajetsia projektom ministra zakordonnych spraw Marshalla, zhidno z jakym kongres powynen zminyty amerykanski zakony w koryst ewropejskych skytalciw.

Czasopys nazywaje take postawlennia sprawy nadto prostoju rozwiazkoju i dumaje, szczo ciu problemu maly b polahodyty sami ewropejski derzawy, jaki powynni zwilnyty polonenych i wziaty do sebe skytalciw. Inszoi dumky hazeta „Herald Tribune" z Niu-Yorku, jaka kaze, szczo USA powynni wziaty na swoju dolu chocz czastynu skytalczoho tiaharu.

Jak oficijno powidomleno z Frankfurtu, heneral McNarney powidomyw okremym lystom belhiiskyj urjad pro swoju zhodu na umowu w sprawi wyizdu 20 000 DP z amerykanskoi zony na praciu do Belgii. Belgija persza dala swoju zhodu na pryniattia czuzynciw. Skytalci praciuwatymut jak wuhlekopy. Robitnyky, szczo ne budut zadowilno praciuwaty abo bratymut uczast w ruchach proty belgijskoho urjadu budut wyslani nazad do amerykanskoi zony; ich wyminiajut na inszych skytalciw.

ОСТАННІ ЗВІДОМЛЕННЯ

Brytijski parlamentarysty widwidajut tabory DP

BERLIN (DENA). 3 osobowa delehacija czleniw brytijskoho parlamentu prybude w ponedilok 17 lutoho do mista Osnabrück, szczob widwidaty zwidtil nyzku taboriw DP ta bizenciw w brytijskij zoni Nimeczczyny. W 11 taborach, polozenych bila Hannoveru-Braunschweigu i wpoblyzu Bielefeldu, do jakych wstupyt cia delehacija, prymiszczeni skytalci riznych nacjonalnostej.

Cyrankiewicz do zakordonnych polakiw

WARSZAWA (DENA-Reuter). Nowyj polskyj premijer-minister Cyrankiewicz, predstawywszy 8 lutoho swij kabinet parlamentowi, zwernuwsia do wsich polakiw, szczo perebuwajut za kordonom iz zaklykom powertatysia do batkiwszczyny, de dla nych je dosyt roboty i de uriad dast im wsilaku dopomohu, w tomu czoho wony potrebuwatymut. Perejszowszy do pytan zownisznoi polityky, Cyrankiewicz zaznaczyw, szczo Polszcza j dali spiwpraciuwatyme z usima nacijamy osoblywo z slowjanskymy. Szczodo wzajemowidnosyn miz Polszczeju ta Czechoslowaczczynoju, to, jak zajawyw Cyrankiewicz, Polszcza ne perestane staratysia uklasty z Czechoslowaczczynoju dohowir u spirnych pytanniach, szczo zadowolniaw by obydwi storony.

Zahalnyj strajk i nowa kriza w Paryzi

PARYZ. (Dena) Jakszczo Francija ne wykaze nacjonalnoi dyscypliny, kraina i republikanskyj urjad znajdutsia u wazkij nebezpeci-zajawyw pered Nacjonalnymy Zboramy premijerministr Ramadier w piatnyciu z prywodu zahalnoho strajku, szczo ohornuw wsi publiczni instytucii w Paryzi. Sotni tysiacz derzawnych urjadowciw prystaly do strajku hazetnych robitnykiw. Zajawu premijera strinuly z pesymizmom. Howorjat, szczo Leon Blum stane znow premijerom.

Obmezyly projekt budzetu wnesenyj Trumanom

WASHINGTON (DENA-Reuter). Budzetna komisija amerykanskoho Kongresu w jakomu perewahu majut teper respublikanci, skorotyla plan budzetu na 1947/48 rik. wnesenyj prezydentom Trumanom, na 6 miliardiw dolariw. W cij sumi je majze 1 750 000 000 dolariw wydatkiw na flotu ta armiju.

Na mynulomu tyzni w Londoni maw widbutysia szlub molodszoi doczky Winstona Churchilla Mary z brytijskym wijskowym atasze w Paryzi kapitanom Soame. Na wesilla do Londonu prybuly szef francuzkoho heneralnoho sztabu heneral Le-Tassigny, francuzkyj holownokomanduwacz u Nimeczczyni heneral [illegible] ta heneral Juin z druzynoju. (DENA)

Sprawa Karpatskoi Ukrainy j Baltyky w brytijskomu parlamenti

ЛОНДОН (Дена — Ройтер). Британський уряд визнав приєднання до Совєтського Союзу балтійських держав — Естонії, Латвії та Литви — лише „де факто", а не „де юре". Так пояснив британський міністер Гектор Мек Ніл в Палаті Громад, відповідаючи на запит консервативного депутата професора Савори. Савори запитав далі, чи уявляє собі міністер, що анексія цих трьох незалежних держав є явним порушенням 2 пункту Атлантичної Хартії. Член лейбористської партії Прайс згадав при цьому, що ці три країни перед 1918 р. понад 200 років складали частину Росії. На запит, чи схвалив англійський уряд приєднання до Совєтського Союзу Карпатської України, Мек Ніл відповів, що цей аншлюс проведено на підставі договору між Чехословаччиною та СССР і тому він не потребує ні схвалення, ні відхилення британським урядом.

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

Contents:

16-th of February 1947

To the English Readers!

Please, let us know if you are interested in one of the above mentioned articles an English translation will be sent to you immediately.

Після мирового акту в Парижі

МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Лондонська конференція повільно наближається до свого кінця. Яку ж спадщину передасть вона недалекій вже конференції в Москві? Тажко вичерпно відповісти на це питання, бо багато проблем, особливо щодо Німеччини, лишилися нерозв'язаними: в них не знайдено спільної мови. До таких питань належить насамперед питання про східній кордон Німеччини. Чи залишити його на Одрі й Ніссі, як того прагнуть СССР та Польща, чи посувати на схід, як того вимагають Південна Африка й деякі інші держави, — для Сполучених Штатів Америки й Великобританії це залежатиме, безперечно, від їх відносин з новим польським урядом. Про те, що вичікувальна позиція, яку зайняли проти нього обидві великодержави, не є самим дипломатичним жестом, свідчить демонстративна відсутність на відкритті нового польського парлямєнту британського й американського амбасадорів і виклик останнього до Вашінґтону для обговорення польського питання.

Заперечення інших учасників конференції чути і проти репараційних зазіхань СССР до Німеччини. Згідно з Потсдамським договором, репарації не можуть поширюватися на продукцію життєво потрібної для Німеччини мирної промисловости, тим часом як задоволення совєтських претенсій не тільки порушило б цю умову, але й поклало б на розладнану, невідбудовану ще німецьку промисловість непосильний для неї тягар.

Не розв'язано й питання про Рурську область, яку Франція воліє бачити політично відокремленою від Німеччини, Англія і Сполучені Штати хочуть визнати за автономну країну в складі Німеччини, а СССР — за німецьку країну, але з „особливим" політичним устроєм. Разом з тим СССР претендує на участь у міжнародній контролі над Руром, тим часом як інші великодержави визнають це питання в усякому разі дискусійним.

Неясною ще лишається і участь Німеччини в укладенні договору. Цілком заперечує її французький уряд. США обмежують її делеґацію „фахівців" з представників німецьких партій, професійних спілок та місцевих урядів, що, не маючи права голосу, висловила б лише свій погляд на проєкт договору. Совєтський Союз обстоює ширшу й активнішу участь Німеччини в роботі московської конференції.

А втім, не зважаючи на всі ці розбіжності в поглядах, конференція в основних, найважливіших питаннях дійшла здебільшого до взаємної згоди чи принаймні вийшла на шлях до неї. Хай багато ще лишилося неясного й непевного, — в тумані цієї непевности потроху вимальовуються обриси майбутньої Німеччини. Кістяк її політично-економічної структури вже не викликає сумнівів. З більшою чи меншою компетенцією вона матиме свій центральний уряд і свої місцеві уряди й парляменти. Її господарство буде об'єднано, великі промислові й торговельні об'єднання й підприємства заборонені (цими днями американська військова влада вже видала декрет про заборону німецьких картелів, трестів та синдикатів, а також підприємств з понад 10000 робітників), Рурська, Райнська та Саарська області залишаться в складі Німеччини як автономні країни, але перебуватимуть під інтернаціональною господарською контролею. І, безперечно, Німеччина буде зденацифікована, роззброєна та здемократизована, і окупація її триватиме багато (25—40) років, аж поки не буде цілком ґарантована неможливість нової німецької аґресії.

Такі висновки можна зробити, підсумувавши дотеперішні роботи лондонської конференції. На відміну від бурхливих конференцій минулого року, вона до певної міри виявляє ті зрівноваженість, елястичність і прагнення порозуміння, що дають надії на остаточну згоду великодержав на Московській конференції. Щоправда, Совєтський Союз, що подасть свій меморандум лише в Москві, не сказав ще свого останнього слова, але з окремих виступів його представника Ґусєва, а головно з меморандумів України й Білорусі його становище в основних питаннях виявилося досить ясно.

Певної згоди дійдено і при обговорені договору з Австрією, якій принципово визнано повну незалежність і, можливо з невеликими корективами, кордони 1938 року. Ухвалено також ліквідувати після того, як договір набере сили, альянтську контрольну комісію у Відні і за 90 день після того ж речення вивести з Австрії окупаційні війська.

Дисонансом до цієї згоди прозвучали виступи совєтських делеґатів щодо репатріяції українців, видачі Югославії військових злочинців і заборони пропаґанди пангерманізму. Вимога репатріяції українців, про яку докладніше повідомляється окремо в сьогоднішньому числі нашої газети, була подана совєтською українською делеґацією і при обговоренгі договору з Німеччиною. По суті конференція її не розглядала. Ухвала Об'єднаних Націй в минулому році про незастосування примусової репатріяції, неодноразові катеґоричні ствердження цього Елеонорою Рузвелт і різними міжнародніми, американськими та британськими інституціями та офіційними особами, зокрема недавня заява про те генерала Мек-Нернея, дають всі підстави вважати, що цю вимогу задоволено не буде.

Розбіжність поглядів виявилася і в дискусії між американським та совєтським представниками, що виникла в зв'язку з совєтською вимогою видати югославських воєнних злочинців, що перебувають на території Австрії. На думку совєтського представника, такі видачі можуть бути подані будь-яким урядом без жадного доказового матеріялу й без обмеження терміном. Навпаки, американський, а з ним і британський представники вважали, що трактувати когось як злочинця можна лише на підставі доказів, перевірених в альянтській контрольній комісії, і пропонували обмежити право вимагати злочинців тримісячним терміном після остаточної ратифікації договору. Через відсутність порозуміння розгляд цього питання відкладено.

З тієї ж причини відкладено і питання про заборону в Австрії пропаґанди пангерманської ідеї. Дискутуючи з Ґусєвим про поняття пропаґанди, американський делеґат Клерк пояснив, що свободу слова й друку для Австрії він розуміє в американському, а не в совєтському сенсі.

Попри всі ці розходження справа укладення мирового договору з Австрією, безсумнівно, стоїть на шляху до успішного розв'язання.

А проте остаточне оформлення договорів з Німеччиною та Австрією не таке близьке. Останню крапку в цих договорах буде поставлено лише в Москві, після майбутньої довгої і, мабуть, не такої спокійної конференції. Покищо цілком завершено лише складну працю над урегулюванням долі німецьких соратників — Італії, Румунії, Болгарії, Угорщини та Фінляндії. 10 лютого ц. р. в Парижі на договори з ними покладено останні підписи. Урочисто, з промовами й бенкетами, з квітами й прапорами, відсвяткував цей день Париж, а з ним і інші альянтські столиці. Московське радіо підносило його як день нової перемоги мирної політики держав. Наче б то радісно відзначено підписання договорів навіть і в переможених країнах.

Та не скрізь це офіційне задоволення знайшло собі відгук в суспільстві. Принаймні більша частина світової преси, особливо американська, розчаровано коментує цей політичний акт з певними застереженнями, а то й з песимізмом. Надто багато, мовляв, у тих договорах штучно створених компромісів, умовностей, надто поверхово примирили вони низку територіяльних і економічних суперечок. Чимало старих незадоволень лишилось в Европі, чимало доданих нових. Преса всіх 5 переможених держав нарікає на тяжкі умови миру, румунський прем'єр-міністер Ґроза скаржиться на важкий тягар, звалений на плечі Румунії. Італія не задоволена своїми територіяльними втратами, Болгарія — завеликими репараціями, — і обидві подали ноти протесту, домагаючися ревізії договору. Чи згодяться на неї держави — ще годі сказати, хоч Великобританія принципово схиляється до такої згоди. Покищо ясно одно: справжнього миру ще не має, бо нема ще миру з Німеччиною і нема, а це найголовніше, остаточного загального порозуміння держав

К. Б.

UNRRA perestane dijaty 1 lypnia 1947

Kassel (DENA). „UNRRA zakinczyt swoju dijalnist 1-ho lypnia", skazaw dyrektor UNRRA w okruzi Kassel, Mr. Mordechai E. Schwarz, predstawnykowi agencii DENA w tabori Hasenhecke bila Kassel. Procharczuwannia skytalciw perejme organizacija IRO. Jakszczo b ii organizacija do dnia 1 lypnia bula szcze nezakincza, todi ii zawdannia perejme pokyszczo Amerykanska Armija. Do kincia 1946 roku charczi dla skytalciw dostawlalysia wykluczno z USA.

Z zahalnoho czysla 373 383 skytalciw amerykanskoi zony, skazaw dyrektor dali, ponad 58 000 perebuwajut w kraini Hessen W tomu czysli 4 592 polskych ukrainciw, 1465 polakiw, 31 357 zydiw, 2156 bezderzawnych i 6923 lytowciw. Resztu skladajut inszi nacjonalnosti.

Wallace pro atomowu tajnu

Spoluczeni Derzawy Ameryky wze ne je jedynymy wlasnykamy atomowoi tajemnyci-pysze u swojemu tyznewyku „New Republic" kolyznij minister torhiwli USA Wallace. Za joho slowamy, Welykobrytanija. Francija ta „odna skandynawska derzawa" maly wze zbuduwaty w sebe atomowi zawody. Prynajmni odyn z nych poczne praciuwaty w Skandynawii szcze do kincia cioho roku. Kanada na 80% pidhotowana wze do wyrobnyctwa atomowoi energii.

Buwszyj amerykanskyj ministr torhiwli Henry Wallace, wydawec zurnalu „Nowa Respublika" powidomyw, szczo win pryjniaw zaproszennia prybuty na poczatku kwitnia z widwidynamy do Anhlii. Win bude hostem Kingsleya Martina, wydawcia brytijskoho liwoho tyznewyka „Nowyj derzawnyj muz i nacija".

Wallace, jakyj neszczodawno opublikuwaw u swojomu zurnali „Nowa Respublika" korspondenciju pro „rebeliju" brytijskoi Labour-partii, w jakij zaatakuwaw zakordonnu polityku Bevina, zajawyw, szczo win prybude do Anhlii, jak predstawnyk tych amerykanciw, jaki wiriat u mozlywist naladnaty myrni wzajemyny z SSSR.

Watykan i Sowjetskyj Sojuz

Jak pysze „Die Neue Zeitung" z Rymu, do papskoi stolyci Watykanu naspily czerez Miznarodnij Czerwonyj Chrest lysty z wykazamy zahynuwszych bez wistky i wijskowopolonenych iz Sowjetskoho Sojuzu. Watykan zwertawsia z prochanniam pryslaty taki wykazy. Widpowid sowjetskych czynnykiw dozwolyt daty wistku rodynam zahynuwszych, szczo zwertalysia w tij sprawi do Watykanu. Dosi rosijane nikoly ne dawaly widpowidi na taki zwernennia papskych ustanow.

Prawne stanowyszcze skytalciw

линою набуття нового громадянства пропадало з правила давнє державне громадянство. — Деякі держави в означених випадках допускали автоматичне відзискання давнього громадянства на бажання зацікавленої особи. Односторонньою заявою самої зацікавленої особи про її бездержавність не можна стати бездержавним. Такі заяви складали часто і наші скитальці з нагоди численних реєстрацій, бо як колишні польські чи совєтські громадяни — з перед 1 вересня 1939 р. — не мають наміру вертатися до Польщі чи до СССР. Такі односторонні заяви є, очевидно, без правного значіння. Перед міжнароднім форумом така особа являється й дальше польським чи совєтським громадянином, хиба що Польща чи СССР позбавили її права громадянства. В кожному конкретному випадку зацікавлена особа мусить доказати, що вона бездержавна, бо з тих чи інших причин — індивідуальним актом, або на основі загального розпорядку чи закону втратила своє дотеперішнє громадянство.

По першій світовій війні коли повстали в Европі нові держави і змінилися кордони деяких давніх держав, заіснувала для багатьох громадян нова правна інституція т. зв. право опції. Зацікавлена особа мала право вибору або залишитися громадянином давньої держави, або прийняти громадянство нової держави, що зайняла місцевість, у якій вона вродилася, чи постійно жила. Право опції було означене точно терміном і хто з нього не скористав, міг стати бездержавним. Це було означене між іншими і в Санжерменському мировому договорі з 1919 р. щодо Австрії і в Ризькому мировому договорі з 1921 р. між Польщею, СССР і УССР. Таке право опції заіснувало і по недавній світовій війні і нові мирові договори визначать і терміни для виконання права опції. Треба прийняти як безсумнівну річ, що величезна більшість скитальців не схоче тепер повернутися до своїх давніх місць в означеному часі. В цей спосіб стратить вона автоматично право громадянства і стане бездержавною.

Адже і сам Совєтський Союз цілим рядом окремих актів, розпорядків і законів, виданих ще до 1 вересня 1939 р., позбавив багатьох колишніх громадян Росії права громадянства, як теж і пізніших громадян СССР. Подібно поступила і Польща в тому ж часі — себто до вибуху недавньої світової війни — і з громадянами, що походили зі зайнятих нею і признаних їй територій. Теж саме зробили тоді — тільки в меншій мірі — і Чехословаччина і Румунія. Совєтські сателіти, насамперед Чехословаччина, позбавили недавно по другій світовій війні права громадянства всіх тих своїх громадян, що до означеного часу не вернулися додому. Вони автоматично — вже і формально — стали бездержавними. Те саме зробить і СССР і Польща по підписанні мирових договорів щодо своїх громадян, які до означеного часу не повернуться до СССР чи Польщі. І ті теперішні скитальці — щойно тоді теж і формально стануть бездержавними, позбудуться раз на завжди страхіття примусу репатріяції і одержать від ІРО міжнародні пашпорти. Тоді всякі совєтські комісари не матимуь до них ніякого права.

Так незабаром буде оформлена правна сторінка наших скитальців у західній Европі. Ще дуже далеко однак до їх матеріяльного забезпечення. На скорий виїзд мас скитальців на постійне замешкання за океан не можна зважати. Туди покищо можуть дістатися тільки поодинокі особи чи родини на підставі окремих афідавітів і уділених на їх підставі в'їздових віз. Таких віз не видає ще Канада нікому, бо там існує й досі заборона в'їзду чужинцям, видана ще в 1930 році. Не видає в'їздових віз і Бразилія, а Арґентина робить щодо в'їзду великі перепони. Кажуть, що Параґвай і Венецуеля приймуть більшу скількість скитальців. Ті країни незнані нашій дотеперішній еміґрації і мають гарячий тропічний клімат, мало пригожий для наших людей. Зрештою, і кошти переїзду дуже високі і загал скитальців не зможе їх покрити. З европейських країн лише єдина Франція могла б примістити велику кількість скитальців, як хліборобських поселенців і робітників. Але там знову політичні умовини під цю пору невідрадні. Справою розміщення скитальців має зайнятися ІРО, але плянів її праці ще не знаємо, а й ця нова організація опіки над скитальцями ще не увійшла в життя. Долею скитальців і їх розміщенням у майбутньому займається і наша організація — **Головна Українська Переселенча Рада в Мюнхені** зі своїми органами в областях і таборах. Вона щойно закінчує свою організаційну працю. Треба вже нині зважати на той факт, що нашим скитальцям прийдеться ще довго побути в Німеччині і в Австрії.

У зв'язку з майбутнім переселенням скитальців появилися вже у нас і еміґраційні гієни. Різні спекулянти на людську легковірність та легкий заробіток, обіцяють вистаратися афідавіти і перевезти скитальців за океан за певну грошеву оплату. Це звичайні обманці, яких тепер у нас намножилося чимало і перед тими обманцями остерігаємо наших скитальців. У всіх еміґраційних справах слід звертатися по інформації до Гол. Української Переселенчої Ради, Мюнхен, Дахауерштр. 9-II, що єдина покликана до ведення справи переселення.

З нашого життя

Plany zinoctwa w Aschaffenburzi

Z miscewoi zinoczoi organizacii nam pyszut: „Objednannia Ukrainskych zinok na Emigracii, szczo spoczatku prybralo nazwu — Zinocza Pracia, — ukrainskoi hromady taboru „Pionier" poczalo swoju dijalnist szcze w Schweinfurti, prorobyla znacznu robotu za rik swojei orhanizacii. Wazko nazwaty jakus dilanku hromadskoho zyttia, de b zinky ne pryklaly swoich ruk do praci. Suspilno-sanitarna opika po blokach, sanitarno-medycznyj kurs dla pidhotowy sester do szpytalu, wstanowleno opiku nad syrotamy, obsadzeno dytiaczu kuchniu czlenamy orhanizacii, widkryto taborowu pralniu, wyznaczeno zwjazkowu z miscewym szpytalem, uradzenno zbirky na koryst S. CH. S.

Ne porywajuczy praci na wsich zhadanych dilnyciach, na nowomu misci w Aschaffenburzi Objednannia Zinok perebralo na sebe keriwnyctwo dytiaczym sadkom, zabezpeczywszy joho potribnoju mebleju ta ihraszkamy. Wstanowleno opiku nad diwoczoju ta chlopjaczoju bursamy. Wyslano 36 paczok po 7—8 kg. na zawdannia Czerwonoho Chresta. Zalozeno dytiaczyj teatr, na czoli z aktorkoju p. Karabinewycz, de prowadytsia wychowna robota z dramatycznoho mystectwa, rytmicznoi himnastyky, spiwu j deklamacii.

Miscewa zinocza orhanizacija mala zwjazky z predstawnykamy Centrali, jak ot pani: Gardecka, Iwczenko, Pawlykowska.

Nadali Objednannia zinok maje na meti zaklasty robitniu trykotazu, zabawok i szyttia, widkryty frizijernyj kurs, zaklasty jasla dla nemowlat, wporiadkuwaty klub dla samitnych diwczat, zaopikuwatysia neszlubnymy materiamy, wstanowyty dopomohu wyhnanciam pozbawlenym DP-kartok, jak widhuk na zaklyk CPUE, sklasty spysky zinok za fachamy.

Perebuwannia w taborach ne moze trywaty wicznym. UNRRA kinczaje swoju dijalnist z dnem 30 czerwnia 1947 roku i naszoju doleju maje zaohpikuwatysia nowa miznarodnia orhanizacija IRO. Zawdanniam IRO bude pereselennia. Tomu Treba skorystaty z toho czasu, szczo nam lyszajetsia, i pylne wczytysia.

Treba obowjazkowo jednatysia w organizowanu grupu Objednannia Ukrainskych zinok, szczo maje zwiazok z Centraleju w Müncheni, a czerez nei i z naszymy zemlaczkamy w Ameryci, szczo zadajut wid nas praci i tilky wyszkolenych syl.

Objednannia zwertajetsia do zinok z wyszczoju oswitoju: podawajte lysty z waszymy prizwyszczamy i fachamy! Pe-

Mali aktory z teatru p. Karabinewycz

red Wamy stoit sprawa praci dla swoho narodu na czuzyni, dla tych, chto potrebuje Waszoho znannia i doswidu. Amerykanky choczut znaty, szczo wmijut zinky, i jak najkraszcze zuzy Waszu praciu dla zahalu. Oczewydno budut stworeni oseredky praci dla pereselenciw, de zinky budut zatrudneni, a dla toho potribno zholosytysia do holowy Objednannia Zinok p. Zawadskoi z potribnymy danymy".

Bude harno, koly tak szyroko nakreslenyj plan praci zinoczoi organizacii ne lyszytsia tilky na paperi, a pidlaze realizacii. Krim toho, na naszu dumku, treba, szczo b wsi zinoczi organizacii Aschaffenburga dijaly w takych wazlywych pytanniach razom, a ne kozna na wlasnu ruku.

W hostyni u polskych zurnalistiw

„Kostjumowyj weczir Polskoi Presy"

Hrupa polskych zurnalistiw-emigrantiw, zhurtowana dowkola redakcii czysopysu „Mysl Demokratyczna", szczo wychodyw w Karlsruhe, zaprosyla Redakciju „Nedili" na „kostjumowyj weczir polskoi presy", szczo widbuwsia 1 lutoho w zalach teatru „Metropol" w Stuttgarti. Z prawdywoju pryjemnistju ne zwazajuczy na wsi trudnoszczi dalekoi dorohy w cholodnych i bytkom-nabytych poizdach, maly my nahodu pobuwaty na cij wdalij karnawalowij imprezi, zorganizowanij iz wlastywoju naszym polskym kolham, zpid praporu Ii Koroliwskoi Welycznosty-Presy elegantnistju, reprezentujuczy tam naszu Spilku Ukrainskych Zurnalistiw na Emigracii.

W welykij teatralnij zali modernoho teatru, pry duze dobrij orkestri i w bezturbotnij atmosferi zibralosia bahato polskych emigrantskych hurtkiw, szczob iz swoimy duchowymy prowidnykamy, ludmy swojei presy, zdebilsza-kolysznimy dijaczamy polskoho pidpilla za czasu nimeckoi okupacii, prowesty bezturbotnu, nadychanu czaramy witczyznianych zwyczaiw nicz; reprezentowana bula tam cila Polszczą, a zokrema Warszawa. Czuzynecki hosti, miz nymy delehacija l a t w i j c i w, maly nahodu perekonatysia pro prysliwnu polsku hostynnist, prywitnist polskoho salonu i tradycii polskoi kuchni.

Pid czas samoho weczora dotepno zodiaheni za hazetiariw pani prodawaly wdalyj cyklostylnyj „B i u l e t y n w e c z o r a p o l s k o i p r e s y", w jakomu mozna bulo wyczytaty bahato cikawych nowyn i powidomlen. Dejaki z nych warto tut podaty ukrainskym czytaczam. Oce zrazok: „Powidomlajut nas iz piwoficijnych dzerel, szczo robitnyky UNRRA u zwjazku iz zakinczenniam swojei dijalnosty oderzat pered repatrijacijeju do ich ridnych krain 60 denni prydily charcziw z pownoju kalorijnoju wartistju. Spiwrobitnyky, szczo wyidut pisla 30 czerwnia, tych prydiliw ne distanut. Wydadut: horoch w poroszku, moloko w poroszku, cyharky w poroszku, miaso w poroszku. Ne w poroszku wydadut im lysze muku" . . .

Abo take zwidomlennia z samoho weczora: „A.P.P. (Agencija Pantoflowoi Poszty) powidomlaje: szczo w Stuttgarti widbuwajetsia welykyj kostjumnyj bal polskoi presy. Predstawnykiw presy duze bahazo, zokrema z redakcij, szczo ostannimy czasamy duze dobre rozwywajutsia, jak „Slowo Polskie", „Dziennik Polski", „Byle predzej", „Mysl Demokratyczna" i insci... Zdywuwannia wyklykuwaw prosto zodiahnenyj czolowiaha, szczo wwes czas chodyw z horijuczoju swiczkoju; zhodom stalo widomo, szczo win szukaje... ludyny. Inszyj czolowiaha wdawaw misiac, jakyj wdawaw, szczo pobilszyw emigracijnu kwotu na swij kontynent dla DP. Cej misiac buw nazwanyj „zasojuznenymy" faszystom, reakcjonistom, bo maw widwahu nazwaty cej proces emigracijeju, a ne repatrijacijeju... Baltijski zurnalisty zaprosyly swoich polskych koleh do Kowna, Rygi j Tallina. Obicialy kolys zrobyty spilnu prohulku na Jaltu, szczob pobaczyty ciu slawnu istorycznu miscewist. . Mazur, szczo joho maly tanciuwaty na bali, na zal, ne powernuwsia i dosi z Kraju, kudy wyichaw na „wilni" wybory" . . .

Nam pryjemno bulo strinutysia na cij wdalij imprezi z slawnymy borciamy z czasu worozoi okupacii w Polszczi, holownym reraktorom „Mysli Demokratycznej", plk. Swobodoju, szczo tak dobre wolodije ukrainskoju mowoju, zhadujuczy swij Sokal i tortury nimeckych katiwen, ta inspektorom Pedzinskym, kolysznim naszym kolehoju z Schweinfurtskoho Miztabowoho Administracijnoho Komitetu. Zhaduwalysia stari temy, stari druzi z polskoi presy, szczo ich stilky (wid Moszynskoho i Bazylewskoho, do Niedzialkowskoho, Mrozowickoho i Jaksy-Rozena) pozerla churtowyna, szczo wdaryla Polszczu i „nas zawalyla". Podii mozut rozjednuwaty ludej, ale dola narodiw-susidiw buwaje spilna. Pryjemno nam bulo peredaty polskym koleham zapewnennia, szczo ukrainska presa, zhurtowana w SUZ, rozumije ichni zurby i hotowa zawzdy do oborony spilnych spraw. (KTB)

Zwernennia Trumana do Kongresu

Washington (DENA-Reuter). Prezydent Truman u swojemu zwerneni do Kongresu obstojuje zalyszyty uriadowi joho wijskowi pownowazennia, szczo, zhidno z czynnym zakonom, majut buty skasowani z 31-ho bereznia. Jak pidkresluje prezydent, skasuwannia cych pownowazen spryczynylo b chaos u rozpodili neznacznych fondiw switowych charczowych zapasiw i zahrozuwalo b isnuwanniu amerykanskoho wijska j samij amerykanskij polityci, skerowanij do pidtrymky demokratycznoho switu.

W Moskwi budujut chmaroczos

MOSKWA. (DENA-Reuter). Tut opraciowujetsia plan zbuduwannia dwoch 38-powerchowych chmaroczosiw, w jakych majut buty rozmiszczeni ministerstwa sowjetskoho urjadu. Dosi najwyzczym budynkom w Moskwi buw 15-powerchowyj hotel „Moskwa", de peredbaczajetsia rozmistyty w berezni delegacii konferencii ministriw zakordonnych spraw czotyrioch welykoderzaw.

Czy ne pomylajetsia pan minister Högner?

Szyrokoju chwyleju prokotylysia ostannioho czasu u switowij ewropejskij i pozaewropejskij presi statti pro peremiszczenych ludej, jaki traktujut ich pered switowoju opinijeju w duze widjemnomu switli.

U duze popularnomu j wyplywowomu angljskomu polityczno ekonomicznomu zurnali „The Economist" pojawylasia stattia, a w szczodennyku „Daily Mail" interwju b. bawarskoho premijera dr. Hoegnera pro skytalciw. Obydwi statti napysani w worozomu dla skytalciw toni. Zwazajuczy na osobu awtora i na wplyw zhadanych periodykiw, ce moze maty dalekosiahli widjemni naslidky dla masy emigracii, szczo zywe w Bawarii.

Dr. Hoegner widomyj uze iz swoich wystupiw proty skytalciw na wnutrisznio-bawarskomu tereni. Teper, korystjuczys swoimy zwiazkamy, wplywamy j znajomstwamy, perenis dr. Hoegner swoju akciju proty peremiszczenych osib poza mezi Bawarii na szpalty switowoi presy, szczob nastorozyty proty czuzynciw, jaki syloju obstawyn zmuszeni zyty w Nimeczczyni, ne lysz wlasnu, a j miznarodniu publicznu opiniju.

U zhadanych stattiach dr. Hoegner charakteryzuje peremiszczynych osib, jak nerobiw, jak zloczynnyj u swoij masi element, szczo zajmajetsia czornoju torhiwleju, hrabezamy, wbywstwom, kontrabandoju j inszymy wczynkamy, szczo poruszujut osnowu karnoho kodeksu. Cia tendencijno-odnobiczna j neprawdywa charakterystyka skytalciw musyt tymbilsze wyklykaty naszu riszuczu reakciju, szczo awtor stawyt ukrainciw zaraz na druhomu misci swojei lysty, jak tych szczo wedut pered u kryminalnij chronici. Odnoczasno w dyplomatycznyj sposib awtor zasterihajetsia, szczo joho zakydy ne stosujutsia do polskych zydiw...

Swidoctwo, jake nam wystawlaje pered switom dr. Hoegner ne lysz krywdyt nas moralno, ne lysz zneslawluje j obrazaje masu ukrainskoi emigracii, a tym samym i cilu ukrainsku naciju, ale j szkodyt nam materijalno, bo nezwyczajno utrudniuje pereselenczu akciju, jaka stala dla nas odnijeju z najwazniszych zyttiewych problem.

Proty toho rodu informuwannia switu pro nas musymo tymbilsze wystupaty, bo wono tendencijne j odnobiczne do tijei miry, szczo mozna okreslyty joho, jak naklep iz metoju swidomo szkodyty nam. Buwaje czasom, szczo czerez nepoinformowanist awtora, mymo joho, najkraszczoi woli, win neprawylno wyswituje jakus prolemu, czy dijde do falszywych wysnowkiw, Jakszczo b dr. Hoegner rozhlanuw usebiczno, zyttia skytalciw, wsi ich dobri j lychi storony j na pidstawi takoi osnownoi analizy obgruntowano dowiw, szczo widjemni storony berut u masy skytalciw werch nad dodatnimy j u wyslidi toho dijszow do wysnowku, szczo peremiszczeni ludy, zokrema ukrainci, ce faktyczno destruktywnyj element. mozna b ce szcze zrozumity. Ale w ciomu wypadku dowodytsia stwerdyty wykluczno bazannia swidomo chybno informuwaty nezorijentowanu dumku switu.

Dr. Högner zalyszaje zowsim na boci pozytywni storony skytalciw; dla nioho jedynym dzerelom, iz jakoho informuje wlasnyj narod i swit pro nych ce ... k r y m i n a l n a c h r o n i k a. Trudno prypustyty, szczob ludyna tijei miry, szczo dr. Högner, odyn iz peredowch ludej demokratycznoi Bawarii, polityk, dyplomat i derzawnyj muz, ne znaw, szczo kryminalna chronika nikoly ne moze buty jedynym, mirodajnym i dostowirnym dzerelom dla charakterystyky jakois suspilnosty j szczo koly jakus suspilnist charakteryzujut lysz na pidstawi takoho materijalu, to taka charakterystyka zawzdy bude odnoboka. Kozna, nawit najkulturnisza suspilnist maje jakyjs procent asuspilnych typiw ta zloczynnoho elementu. Ce odnacze ne swidczyt, szczo dana suspilnist u cilomu negatywna. Jakszczob my charakteryzuwaly nimecku suspilnist wykluczno na osnowi toho, szczo robyw hitleriwskyj rezym w Ewropi, abo choczby na osnowi tych procesiw, jaki teper widbuwajutsia w Nimeczczyni, to jake swidoctwo pryjszlosia b wydaty pro nimecku naciju? Czy dr. Högner nad tym podumaw, koly pysaw swoju stattiu, abo dawaw interwju czuzyneckomu zunalistowi?

My nikoly ne maly nahody stwerdyty, szczob dr. Högner pocikawywsia blyzcze zyttiam skytalciw i zdobuw pownyj joho obraz, chocz ci ludy zywut uze tak dowho na tereni derzawy, w jakij win buw premijerom, a teper maje post joho zastupnyka. My perekonani, szczo joho wpustyly b rado za ohorozu tych „fortec zloczynciw", jak win nazywaje tabory skytalciw tak samo, jak i w obgruntowanych wypadkach dopuskajut tam bez trunoszcziw nimecku policiju, a na kulturni imprezy zaproszujut hostej.

Koly dr. Högner twerdyt, szczo DP, ce neroby j lezni, to chaj ohlanuw by pered tym taborowi majsterni, warstaty, ustanowy, biura, chaj staw by wranci na majdani perszoho-lipszoho taboru j perekonawsia, jak wyizdajut zwidsy desiatky awt iz sotniamy robitnykiw na praciu w nimeckij hospodarskij systemi, czy w amerykanskych ustanowach. Doky nazwaw buw masu skytalciw lezniamy j nerobamy, chaj zapytaw by napered pro dumku nimecki, czy amerykanski pidpryjemstwa, w jakych ci ludy praciujut.

My ne baczyly j ne czuly, szczob dr. Högner pocikawywsia naszymy wysokymy szkolamy, szczob pobuwaw na koncerti naszych choriw, instrumentalnych ansambliw, na wystawach naszych teatriw, oper, baletiw, szczob widwidaw naszi mystecki wystawy, szczob slidkuwaw za naszym wydawnyczym ruchom, poczytaw naszu presu, poinformuwawsia pro wychowannia naszoi molodi, nasz sportowyj ruch... Todi moze j joho osud pro skytalciw wypaw by trochy inaksze, niz jak na osnowi wykluczno kryminalnoi chroniky.

Jaka cil i meta dr. Högnera? Wona jasna. Jdetsia jomu pro te, szczob z a w s i a k u c i n u z w i l n y t y B a w a r i j u w i d t i a h a r u s k y t a l c i w. Jomu bajduze, czy wony pomandrujut na schid, czy na zachid, holowne, szczob „Ausländer" zalyszyly teren joho batkiwszczyny. Tomu to win i pered bawarskym naselenniam i pered amerykanskoju okupacijnoju wladoju i pered switom zajawlaje: hladit, jakyj destruktywnyj element Nimeczczyna musyt u sebe derzaty, element, szczo demoralizuje swojeu zloczynistju nimecku suspilnist ta nerobstwom pidwazuje j tak slabe nimecke hospodarstwo.

Ale argumentamy, jaki daje dr. Högner, win mety swojei ne osiahaje j dije na szkodu Nimeczczyny, bo taki argumenty promowlajut ne na koryst joho koncepcii rozwiazky problemy skytalciw, tob to, usunennia ich iz Bawarii. Dijuczy na szkodu DP, win odnoczasno dije na szkodu wlasnoho narodu, bo ne dywnycia, szczo zodna derzawa ne schocze pryjniaty do sebe emigracii z takoju opinijeju j iz takym swidoctwom, jake wydaje ij dr. Högner. Ce widczuwajut ci naszi czynnyky, jaki zajmajutsia rozwiazkoju pytannia pereselennia. Taka powedinka protywytsia ne lysz osnownym zasadam politycznoho dumannia, ale j uzahali wsiakomu hluzdowi. Tut obowiazuwala b wze zwyczajna kupecka zasada, szczo chto chocze towar prodaty musyt joho widpowidno prychwalyty, tym bilsze, koly towar, na dumku kupcia ne perszojakisnyj.

Druhe, szczo protywytsia zdorowomu hluzdowi, ce te, szczo taki wystupy, jak dr. Högnera pidsylujut lysz obopilnu nenawyst pomiz nimciamy j czuzynciamy, jaku posijaw hitleryzm. Dr. Högner nastorozuje nimecku publicznu dumku proty czuzynciw i, nawpaky, joho wystupy na miznarodniomu forumi kazut czuzynciam baczyty w nimeckomu narodi worozu sylu, szczo dije na ich szkodu ta znyszczennia. Tak same sered nimciw prodowzujetsia szyryty do wsioho, szczo ne nimecke, ciu samu nenawyst, jaku propowiduwaw neszczodawno nimeckyj rasyzm, chocz ce dijetsia j inszymy metodamy ta zasobamy.

Taki wystupy musiat zustritysia iz naszoju jaknajriszucziszoju widsiczju. Naszi keriwni czynnyky na misci powynni informuwaty bawarskyj uriad j amerykansku wijskowu wladu, naszi predstawnyctwa za kordonom musiat sklasty widpowidnyj protest u redakcijach danych czasopysiw ta wzyty zachodiw u widpowidnych kolach.

Iz inszoho dzerela pochodiat worozi dla DP. statti w argentynskij presi. Jak widomo, w czasopysach pojawylysia buly wistky pro te, szczo Argentyna zhidna pryjniaty 4 milijony emigrantiw. Pisla torhowelnych perehoworiw iz sowietamy argentynskyj uriad raptom zdementuwaw ci wistky, a odnoczasno w presi pojawylasia serija stattej, zwernenych proty DP. U nych traktujetsia peremiszenych ludej, jak nerob, syfilitykiw, paralitykiw, jak element, jakoho no chocze pryjniaty u sebe nawit wlasna batkiwszczyna.

Meta odnoi j druhoi kampanii jasna: unemozlywyszy skytalciam pobut w Ewropi, zamknuty im odnoczasno szlach u zamorski krainy ta zalyszyty lysz odnu dorohu, jakohu wony pity ne mozut.

W. B.

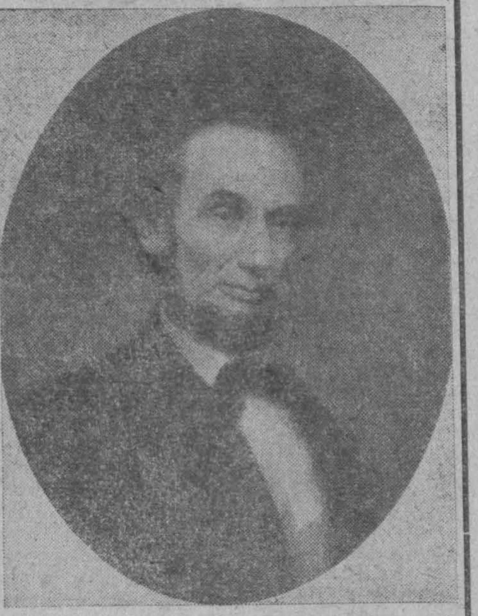

Slawnij pamiaty Lincolna

NEW YORK. (Dena) Spłuczeni Derzawy swiatkuwaly mynuloi seredy w bahatioch uroczystych akademijach 138 ricznyciu wid dnia narodzennia Abrahama Lincolna, 16 prezydenta krainy. Z tijei nahody Amerykanskyj Kongres ne praciuwaw. Prezydent Trumen widwidaw pamjatnyk Lincolna w Waszyngtoni, sklawszy winok. W otoczenni prezydenta buw heneral-major Oliver Grant, wnuk widomoho henerala Granta, szczo w hromadianskij wijni komanduwaw armijeju Lincolna.

Iz promow, wyholoszenych z nahody Lincolnowych rokowyn, osoblywu uwahu zwernula na sebe cia, szczo ii skazaw kolysznij gubernator Minnesoty, Harold Stassen. Win zaklykaw respublikansku partiju powesty nowu polityku switowoi hospodarskoi spiwpraci.

НАШ АВСТРАЛІЙСЬКИЙ ПРИЯТЕЛЬ

Д-р Герберт Івет оборонець скитальців

У виборах, що відбулися в Австралії в кінці вересня м. р. грали вперше в історії тієї країни проблеми світової політики основну ролю.

До того часу такі проблеми для Австралії не існували. Правда, на Паризькій конференції 1919 р. дійшло було до сутичок між прем'єром Австралії Юджом та президентом Вілсоном. Про це писали й говорили. але на тому й кінчилося. Австралія своєї власної політики не вела, а залишала її урядові Його Королівської Милости, а Лондон про свої кроки на світовій арені всі свої домінії, отже й Австралію, повідомляв, але не питав їх про раду.

З закінченням другої світової війни зробила Австралія щодо цього основну зміну: вона причинившись у великій мірі до перемоги Великої Британії, стала вести, як зрештою й інші заморські частини імперії, свою політику більш незалежно, Сталось це, головно, завдяки австралійській Партії Праці, а видатний її представник, міністер закордонних справ д-р Герберт Івет, закріпив цю політику на міжнародньому полі.

„Наш приятель Івет" — можуть сказати українські скитальці, знаючи це ім'я із Ради Безпеки із нарад ОН і з Ради соціяльної опіки та господарства, як ім'я невтомного борця за правду й справедливість, як одного з найзавзятіших оборонців прав азилю й свободи політичних емігрантів.

Д-р Івет — високої кляси юрист та історик — справді надзвичайна індивідуальність і пристрасний політик. На 38 р. життя був він уже членом Найвищого Державного Суду й міг спокійно ждати на емеритуру. Але вдача не дозволила йому на тому спинитись; він скинув суддівську тоґу й вернувсь у політичне життя. 1940 р. був він уже в парляменті, рік пізніше членом уряду.

На якомусь бенкеті прем'єр Йодж сказав до губернатора Австралії, коли надійшов Івет: „Увага, Ваша Королівська Милосте, оце йде Івет. Він хоче забрати моє й ваше місце".

Та, якби воно не було, „бойовий доктор" був найпершою постаттю останніх виборів. Люди ламали собі голови, як це Івет, що вів колись просовєтську пропаґанду, взяв у Парижі курс, що доводив до постійних зударів з Молотовим і Вишинським та не хотіли зрозуміти, що він юрист, який думає логічними законами, а в основу повоєнного світу кладе 10 заповідей і Атлантійську Харту. А що Австралія куди більш суверенна й самостійна країна, ніж усякі відомі „самостійні" держави, то й нагод для виступу не бракувало. Його бій проти вета великодержав, виступи в Парижі і його вислів у Сіднеї, що „Гітлер теж вимагав безпеки, але за своїми власними вимогами", ясно кажуть, що Івет знає, в чому суть усіх сьогоднішніх проблем великої політики.

Вернувшись з Парижу, він не тікав від відповідальности; навпаки, з журналістами, що в Австралії мають право стукати безпосередньо навіть до прем'єра й вимагати від нього вияснень, мав він дискусію і м. ін. відповідав на їх закиди, що Австралію втягнено надто у світові події та що вона втратила від цього на своєму відокремленні. Світ — казав д-р Івет — це сьогодні одна цілість, в добі атомової бомби не може бути й мови про будь-який ізоляціонізм. Совєти глумилися, що Івет їхав аж 20 тисяч км., щоб вмішуватися в європейські питання. Але міністер відповідав на це зусиллями й жертвами у війні Австралії. „Питав хто про це Австралійців, — говорив він, — у 1940 — 1941 р.р., коли треба було нищити маси італійських військ в Африці? Питали про це 20.000 австралійських летунів, що пішли в повітряну війну з Німеччиною? Хто має вирішувати про італійські колонії, скроплені виключно австралійською кров'ю? Великодержави? Чи, якщо вони не погодяться, зборище 50 держав, з яких 40 ніколи не воювали з Італією? Ось це і є те — докінчив Івет, що я хотів би змінити в імені Австралії."

Правда, вся Австралія горда за свого „бойового доктора", що вивів її в перші лави світової політики. Але чи зацікавленість закордонною політикою мала який вплив на маси, на їх зацікавлення й настрої у виборах? В інших країнах можна пояснити це відсотком участи у виборах. В Австралії ні. Там голосувати — обов'язок кожного під загрозою 2 фунтів кари.

А втім в Австралії вибирають кожних три роки до парляменту, що має 36 місць. До виборів ідуть великі партії: Лейбор Парті, комуністи, Союз протестантів та опозиція, на яку складаються ліберали, консервативи й краєва партія землевласників. Зрештою виборчу кампанію в Австралії ведуть дуже обережно.

В самій Австралії говорять дуже багато про соціялізм і соціялізацію, а роблять дуже мало. „Господарський плян" Партії Праці обмежений до мінімуму. Націоналізовано досі тільки летунську комунікацію й зроблено це не з ідеологічних причин (такі в Австралії грають дуже малу ролю), а з огляду на міжнародні договори, тому антисоціялістична опозиція не атакує таких корисних влаштувзнь, як асекурація від випадків, безкоштовне лікування чи премії за кожну другу дитину, що зробили Австралії марку соціялістичної держави, а намагається перемогти противників обіцянками: премій за кожну дитину та скороченням податків не на 20%, як цього хоче Партія Праці, але на 28.

Але австралійський виборець не так легко дає себе переінакшити: він вислухує цих і тих і на обіцянки — як це й доказали останні вибори — не дуже ласий.

Подав А. Курдидик.

Palestynska konferencija ne dala rozwjazky

Palestynska konferencija w Londoni zaznala krachu. I araby i zydy widchylyly wsi brytijski propozycii. Za slowamy ministra zowniszych spraw Bevina, palestynske pytannia stoit szcze dali wid swoho rozwjazannia, niz te bulo do konferencii. Ostannie zasidannia konferencii malo widbutysia 14 lutoho. (DENA-Reuter)

Perszi zasudy w Jerusalymi

Jak powidomlajut z Jerusalymu, miscewyj brytijskyj wijskowyj sud zasudyw za nezakonne noszennia zbroi trjoch zydiw do straty j odnoho do dowicznoho uwjaznennia. Holowa zydiwskoho komitetu nacjonalnoho wyzwolennia Bergson hostro protestuje proty cioho prysudu. Holownokomanduwacz brytijskoho wijska w Palestyni, heneral Barker, widklaw na „newyznaczenyj czas" wykonannia smertnoho prysudu nad zydiwskym terorystom Grunerom. (DENA)

Nadzwyczajni wijskowi zachody

Brytijska wijskowa wlada wzyla w Jerusalymi nadzwyczajnych zapobiznych zachodiw. Holowni wulyczni perechrestia peretworeno na sprawzni pozycii. 3000 anhlijskych cywilistiw zahorodzeno w specijalnych obwedenych koluczym drotom rajonach, zwidky wony mozut wychodyty lysze w suprowodi ozbrojenoi warty. (DENA)

Zatrymaly nelegalnych pereselenciw

Jerusalym (DENA-Reuter). Brytijski wijskowi korabli zatrymaly pered Haifoju paroplaw, na jakomu bulo blyzko 1000 nelegalnych zydiwskych pereselenciw.

*

Jewish Agency widchylylo brytijskyj ultymatum z wymohoju pidtrymky brytijskoi wijskowoi ta policijnoi wlady w borotbi z zydiwskymy terorystamy. Razom z tym wono zajawlaje zhodu wzyty potribnych zachodiw, szczob postaratysia prypnyty dijalnist terorystiw. (DENA-INS)

Ne bulo tajemnoho dohoworu miz Juhoslawijeju i Bolharijeju

Na zasidanni komisii dla rozsliduwannia sutyczok na hreckomu kordoni hreckyj predstawnyk podaw dokumenty, w jakych hreckyj uriad obwynuwaczuwaw juhoslawskyj u pidtrymci hreckych powstanciw. Zapereczujuczy cej fakt, juhoslawskyj predstawnyk wymahaw takoz wid Hrecii dokaziw ii twerdzennia pro tajemnyj dohowir miz Juhoslawjeju ta Bolharijeju w sprawi podilu miz soboju czastyny piwnicznoi Hrecii. (DENA-Reuter)

*

OTTAWA. (DENA-INS) Zasudzenoho do 6 rokiw uwjaznennia za szpyhunsku dijalnist na koryst SSSR czlena Komunistycznoi partii Reda Rose formalno wyklu[illegible]czeno iz skladu kanadijskoho parlamentu, w jakomu win buw deputatom.

АРКАДІЙ ЖИВОТКО

П. КУЛІШ І УКРАЇНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА

(З нагоди 50. річниці смерти)

(Закінчення з попереднього ч. „Неділі".)

Проіснувала „Основа" не повних два роки. Не зважаючи на надзвичайно цінний, цікавий і різноманітний зміст та вміле ведення — мусіла припинитися.

Поза зовнішніми умовами спричинилося до того і саме суспільство.

„Нема того, щоб працювати всім разом, дружньо, укупі — писав у лютому 1862 р. О. Кониський — катзна що видумали. Нам давайте карти, бенкети, танці, от наше діло, а голови нехай здорові спочивають... Єсть у нас ще такі пани, що „Основу" читають для „потехи" (розваги), а вже за те „Сына отечества" начитуються до схочу, для розуму, для „поправления", химерні люди".

Коли додати до цього ще й те, що на цілу Наддніпрянщину мав цей поважний і єдиний український журнал всього 180 п е р е д п л а т н и к і в — зрозумілим стане дійсна причина його смерти.

Проте П. Куліш тим не зневірюється. Незабаром робить спроби відновити видання подібне до „Основи", але переконується в цілковитій неможливости дістати дозвіл. Приходили нові часи. Можливість існування української преси в будь якій формі і вигляді була вже перерішена пястуком ганебної памяти указів 1863, а потім 1876. роках.

Не надовго пережив „Основу" і побратим її „Черниговський Листок", що почав був виходити в липні 1861. р. і в якому П. Куліш брав активну участь.

Після того вся увага Куліша звертається на західні українські землі. Він листується з визначнішими діячами громадського та журналістичного життя. Відвідує Галичину, встановлює зв'язки та дбає про підтримку українського журналістичного руху.

Досить згадати хоча би такі зв'язки його як з А. Вахнянином, з Климковичем, редактором „Мети" (з вересня 1863. р.), на сторінках якої друкує свої твори, між якими „Дума про Саву Кононенка" та ін.; К. Сушкевичем, пізніше першим головою Наукового Т-ва ім. Шевченка та співробітником „Правди" в її початках, зрештою, М. Павликом та багатьма ін.

При виході „Правди" 1868. р. він підтримує її матеріяльно та організовує таку ж підтримку серед земляків на Наддніпрянщині, одночасно беручи на її сторінках активну участь, як ближчий співробітник. Тут публікує він свої повісті („Майор", „Теклюся") та статті, в яких відгомоном відбивається його спір з російською журналістикою.

А коли заходами Ю. Лаврівського починає виходити у Львові часопис „О с н о в а", як орган спроби у к р а ї н с ь к о - п о л ь с ь к о ї угоди на грунті громадсько - політичного співжиття в Галичині, виступає П, Куліш в захист доброго імени колишньої петербурзької „Основи", кваліфікуючи факт назви нового часопису „Основою" — узурпацією.

„Узурпацію назви „Основа" — казав він — треба розбирати не по юридичному. Вона (колишня „Основа") мала літературну заслугу. Приймати на себе таке ім'я можна тільки тому, хто б міг піддержати теж саме діло на його високости".

Бере активну участь П. Куліш і в пізніших виданнях „Правди", де містить свою „Мальовану Гайдамаччину" та інше.

Перед т. зв. „Новою ерою" на зах. українських землях приїздить він до Галичини і задумує (1882. р.) примирення українців з Поляками. Органом цієї акції мав стати часопис „Хутір", на редактора якого запрошує Ів. Ом. Левицького. Та не зустрівши відгуку, виїздить до Відня де зрікається свого задуму і займає протилежне становище.

Уважно слідкуючи за журналістичним життям і рухом, беручи в ньому як найактивнішу участь в тій чи іншій формі реагує, П. Куліш на кожний його прояв.

Досить згадати хоч би такий, напр. його відгук на загрозу припинення радикального часопису „Світ" 1882. р.

Пишучи з цього приводу до К. Сушкевича, як до голови Т-ва ім. Шевченка, висловив свій погляд на ролю і значіння журналу, періодичного видання. Закликає і переконує вплинути на Т-во і вишукати матеріяльну підмогу згаданому журналу.

...„Навіть само позичаючи для себе грошей — просить він, щоби Т-во — уділяло з них на підтримку „Світові" не менш 60 гульденів що місяця... Бо колиб — каже — н а й к р а щ а к н и г а н е п о я в и л а с я н а с в і т і, ц е н е б у л а б т а к а ш к о д а, я к у п а д о к п е р і о д и ч н о г о в и д а н н я".

Минуло 50. років, як навіки відійшов піонер української журналістики, визначна, надзвичайно працьовита і віддана українському відроджінню постать минулого століття. Українська журналістика багато пережила за цей час. Чимало терну було на її шляху, але початки, покладені П. Кулішем завжди залишалися для неї тим дороговказом, що в боротьбі провадив її до перемоги і розвитку. І це, в річницю так дорогу в житті і змаганнях українського народу, викликає почуття глибокої вдячности і найщирішої шани перед його пам'яттю.

Chto szcze ne splatyw nacjonalnoi wkladky za 1945 i 1946 rik, nechai nehajno splatyt!

Зелені роки

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.
Переклав з англійської Сергій Домазар.

КНИГА ПЕРША.

Розділ 4.

Я думаю, це була стратегія Мама цих перших часів тримати мене оддалік від шляхів інших членів родини. Часто я не бачив Папа аж до вечора, бо коли він мав „перевіряти тютюн“ або „випробовувати молоко“, то не приходив додому на другий сніданок. Його відданість своїй праці була зразкова; навіть увечорі він рідко відпочивав, сидячи сам собі на своїм ріжнатім стільці за офіційним донесенням про стан Водогону чи підроблених харчів. Він виходив з дому лише четвергами, увечорі, щоб бути присутнім на діловій зустрічі Левенфордського Будівельного Товариства.

Мардоч більшу частину дня проводив у коледжі. Прийшовши додому, він довгий час бабрався коло своєї вечері, потім, хоч часто, здавалося, мав охоту поговорити зі мною, розкладав по столі свої підручники й брався до них з виглядом важкої покори.

Кет приходила зі своїх лекцій на обід, але вона була надто небалакуча й увечорі рідко приєднувалась до родинного кола. Коли вона не йшла провідати свою подругу Бессі Івінґ, то відходила до своєї кімнати виправляти учнівські зошити або читати, клацнувши за собою дверима, і тоді оті підозрілі шишки у неї на лобі виразно випиналися, як ознака її внутрішнього неспокою.

Не було дива в тому, що, чекаючи на початок мого навчання в Академії, я дедалі більше попадав у руки Діда. Поза своїм копіюванням він мав небагато праці і, хоч він волів удавано вважати мене за зайвий тягар, але зовсім не гребував моїм благоговійним товариством. Здебільшого по обіді, коли була гарна погода, він брав мене до шинку Драмбакська Зелень, щоб я дивився, як він здобуває перемоги в „марлей“, грі порцеляновими кулями, в яку він грав з виглядом величавости з двома своїми друзями: з Седлером Баґом, огрядним жвавим паном, який тридцять років тому держав сільську лимарну крамницю, і з Пітером Дікі, низеньким і подібним до горобця колишнім листоношею, який оповідав мені, що свого часу виходив відстань, рівну півдорозі навколо світу, і який тепер дуже цікавився кометою Ґаллея, що, як він побоювався, могла б зіткнутися з землею в якусь мить. Дідові кулі були блідорожеві з брунатними позначками. Цікаво було спостерігати, як він заганяв свою останню кулю в її вічко з тріюмфальною іронічною посмішкою і „загрібав срібло“, коли пан Баґ, який ненавидів програвати, „викладав з кишені“ втретє.

Інших днів Дід брав мене з собою оглядати Публічну Читальню або дивитись на практичні вправи Левенфордської Пожежної Бриґади, яку він суворо критикував, а одного разу, коли пан Паркін, який випозичав за плату човни, десь виїхав був на кілька днів, взяв мене на чудову прогулянку човном по Громадському ставі.

Неділя, що інколи позначалася для мене особливим почуттям порожнечі в шлунку, приносила різноманітну програму. В цей день Мама вставала раніше ніж звичайно і, подавши Папа в ліжко чашку чаю, ставила в піч печеню й викладала його смугасті штани й фрак. Далі починалася метушня й гармидер загального одягання. Кет бігала вниз і вгору по сходах у своєму халаті, Мама намагалася просунути пальці в туго накрохмалену рукавицю, Мардоч в останню хвилину, в сорочці й шлейках, перехиляв свою пелехату голову через поручні й гукав: „Мама, куди ви діли мої чисті карпетки?“, коли Папа, в своєму твердому комірці, що врізався йому в шию, гризучи вудила, з годинником у руці, в передпокої виголошував раз-пораз: „Дзвони почнуть дзвонити за кілька хвилин“.

Більш ніж будь-коли відчуваючи гостру сором'язливість перед цими добрими людьми, я не виходив з кімнати Діда, поки далекі дзвони не починали голубити тихе ранкове повітря, ті ніжні вліzливі дзвони, що завжди посилювали моє почуття самотности. Дід ніколи не ходив до церкви. Він, здавалося, не мав бажання йти; крім того, його убрання було не досить добре. Коли інші виряджалися до Державної Церкви на Ноксхілі, де Міський Голова й поважні громадяни міста були присутні на службі Божій, він подавав мені особливий знак повіками, що дозволяє мені супроводити його, коли він „прослизне“ віддати ранкову візиту своїй приятельці, пані Босомлей, що посідала будинок поруч з нашим.

Пані Босомлей була вдова свинорізника й колись була прем'єркою мандрівної драматичної трупи, її коронною ролею була Джозефіна в „Імператоровій нареченій“. Їй було коло 50 років, вона була досить повна, кучерявила своє каштанове волосся щипцями, мала широке лице, малі добродушні очі, що зникали, коли вона реготала, і тонесенькі червоні жилки на щоках. Часто, дивлячись крізь живопліт, я міг бачити її, як вона мірним кроком ходить взад-вперед по своєму невеличкому садку, а за нею слідом її рудий кіт Мікадо і, зупиняючись, приймає позу й декламує щось уголос. Одного разу я виразно почув, як вона вимовила:

— Бийтеся за зелені могили ваших предків! Бийтеся за вашу рідну землю!

Левенфорд не був її рідною землею; її походження й рання молодість були темні й пізніше від хлопців у школі я чув натяки, що вона ніби не була на справжній сцені, а подорожувала з цирком і буцімто татуована аж до пупа. Я ще говоритиму про пані Босомлей далі; а тут досить буде сказати, що її гостинність становила різкий контраст зі спартанською ощадністю сусіднього будинку. У своїй вітальні вона частувала мене молоком і намащеним хлібом, поки сама з Дідом пили каву; і вона так страшенно мене здивувала, коли закурила цигарету (я вперше бачив пані, котра робила таке), що й донині назва на тонкій зеленій пачці лишилась викарбувана в моїй пам'яті. Це були цигарки „Дика герань“.

В неділю по обіді, коли Папа з його коміром і нерозпущеною краваткою дрімав на канапі в прохолодному глибу вітальні, а Мардоч виряджався з Кет навчати в недільній школі, Дід знов подавав мені свій знак і виходив на прогулянку зі мною в напрямі села, цілком занурений у харчотравне заціпеніння. Звернувши в вузенькі суточки за Зеленню, він зупинявся з беспристрасним і цілеспрямованим виглядом перед глодовим живоплотом Далримплевого великого городу з садом.

Це був прекрасний город з написом, що пухирями взявся від сонця, А. ДАЛРИМПЛ, ГОРОДНИК І САДІВНИК, над хвірткою; кучерява й біла капуста та морква росли рядками, в саду дерева рясніли сливами й яблуками. Дід, спершу оглянувши порожні тісні суточки, обережно зазирав через живопліт; потім видавав язиком клацаючий звук розчарування.

— Яка шкода! Милого чоловіка нема в саду.

Він обертався, зліймав капелюха й вручав його мені з вишуканою посмішкою.

— Лізь через живопліт, Роберте; це заощадить тобі прогулянку до хвіртки. Набери медових слив, вони найкращі. І тримай голову якмога нижче.

Виконуючи його пошепки дані вказівки, я перелазив і набирав повний капелюх спілих жовтих слив, поки він стояв посеред суточок, пильно й уважно оглядаючи місцевість та мугикаючи зі стуленим ротом пісеньку.

Коли я знов приєднувався до нього й ми починали їсти, сік стікав йому на бороду й він зауважував урочисто:

— Далримпл віддав би мені свій останній аґрус. Він просто відданий мені, цей милий чоловік.

Хоч я й був сумовита дитина, але не заперечуватиму, що я знайшов велике, хоч і короткочасне підбадьорення в Дідовому товаристві. Та була, на лихо, одна неприємна сторона в наших приємних походах, котра бентежила мене й завдавала мені болю. Діда, якого всюди сердечно й гучно вітали, певна наймолодша частина громадянства зустрічала вигуками неймовірного глуму.

Його мучителі були не хлопці з Академії, як от Ґейвін Блейр, на якого Дід раз вказав мені пальцем через вулицю, змусивши мене страшенно зашарітися, а малі сільські хлопці, що товклися біля мосту, ловлячи кашкетами бубирів у струмку. Коли ми проходили повз них, ці хлопці нахабно витріщали на нас очі й глузували:

Прошак Ґов іде у ліс;
Де він взяв жахливий ніс?

Я відвернувся, блідий від сорому, а Дід гордо крокував, високо тримаючи голову, простуючи своєю дорогою під цей жахливий спів. Спочатку я вдавав, що не чую. Але, нарешті, цікавість перемогла мій сором. Я запитав його благально, з широко розплющеними очима:

— Де ви взяли той ніс, Діду?

Мовчанка. Він блимнув на мене скоса, ніби оддалік, і з виразом високого почуття власної гідности.

— Хлопче, я дістав його в зулуській війні.

— О, Діду!

Мій сором розчинився в раптовій повені гордощів і гніву на цих несвідомих малих хлопців.

— Розповіджте мені про це, Діду, будьте ласкаві

Він кинув на мене насторожений погляд. Хоч йому й неохота була говорити, але, видимо, лестила моя цікавість.

— Добре, хлопче, — почав він, — я не з тих, що хвастають...

Поки я підтюпцем посувався, зачарований, поруч нього, великий корабель з військом відчалив під плач чарівних пань і крадькома зробив висадку на безплідному березі, приставивши сюди й цвіт мужів, зібраних у цій винятковій бриґаді полковника Дуґаля МекДуґаля, Шотляндський Білий Кінь. Дістаючи раз-за-разом підвищення в ранзі, після відважної вилазки проти Матабеле, Дід скоро досяг того, що став правою рукою полковника й одного разу одержав наказ приставити офіційне донесення від обложеної залоги, коли Білий Кінь був відрізаний. Я майже не дихав, коли в темряві ночі, з пістолею в кожній руці й з ножем у зубах, він повз по скелястому південноафриканському степу. Він уже от-от мав перелізти через ворожі лінії, коли місяць, — о, зрадливий місяцю! — виплив з-за хмар. В ту ж мить дика орда кинулась на нього. Бах! Бах! Бах! З його пістолів курився дим, але вони були вже порожні. Злізши на велику каменюку, він відбивався ножем. Скривавлені чорні тіла в корчах лежали кругом нього, він музично засвистів і з мороку ночі до нього прискакав його славний білий огир. О, жахлива непевність цього полуночного чвалу! За ним гнався прудконогий зулус. Хмари асаґаїв, метальних списів, затемняли повітря. Дз! Дз! Але, кінець-кінцем, виснажений і знекровлений, чіпляючись за холку свого коня, він дочвалав до військового табору. Прапор був урятований.

Я глибоко зідхнув. Від збудження й захоплення очі мої сяяли, мов зорі.

— Ви були тяжко поранені, Діду?

— Так, хлопче, я боюсь, що так.

— Чи це й було причиною...\ вашого носа, Діду?

Він поважно кивнув головою, погладжуючи той орган зі спогадливою ніжністю.

— Це був, хлопче... асаґай... затруєний... простий удар.

Насуваючи капелюха на очі від сонця, він закінчив задумливо:

— Сама королева висловила свій жаль коли прикрашала мої груди орденом у Балморалі.

Я споглядав його з новим благоговінням, з новою ніжністю. Дивний, героїчний Дід! Я міцно тримав його за руку дорогою від Драмбакського Герба до Ломондського Краєвиду.

Коли ми ввійшли до хати, Мама була в передпокої, вивчаючи поштову листівку, яка щойно надійшла в цей перший день жовтня, за пообідньої розноски.

— Баба приїздить завтра.

Вона обернулась до мене.

— Вона хоче познайомитися з тобою, Роберте.

Новина вразила Діда дивно. Він нічого не сказав, але зробив у бік Мама свою особливу ґримасу, наче проковтнув щось кисле, й почав братися сходами нагору.

З підведеним догори лицем, Мама, здавалося, була готова на відшкодування.

— Чи не хотіли б ви дістати яйце до вашого чаю, тату?

— Ні, Ганно, ні.

Безстрашний поборювач зулусів говорив занепалим голосом.

— Після цього я не можу їсти нічого.

Він побрався нагору. Я зміг почути сумовитий бренькіт пружин, коли він кинувся в св[...] крісло.

(Далі буде.)

Wuhilla w Antarktydi

NEW YORK (DENA-INS) Zhidno z zajawoju prowidnyka amerykanskoi piwdennopolarnoi ekspedycii, wiceadmirala Byrda, doteperiszni dosiahnennia ii majut welyke znaczennia, jake nezabarom maje zrosty szcze bilsze, koly ekspedycija pronykne w szcze neznanyj rajon Antarktydy, de Byrd spodiwajetsia znajty „newyczerpanyj sklad pryrodnych dzerel bahatstwa“. Na joho dumku, protiahom najblyzczych 25 rokiw mozna bude nalahodyty wydobuwannia wuhilla „z sercia Antarktyky“, powna z eksploatacija ii osnowych pokladiw mozlywa lysze rokiw za 100.

Wijna i zinocze wzuttia

Wlasnyky anhlijskych wzuttiewych kramnyc u skrutnomu stanowyszczi: im brakuje zinoczoho wzuttia N 39 ta 40, tym czasom jak N 36 ta 37 je zajwyna. Rozhadka cijei zahadky duze prosta: pid czas wijny, koly bahato anhlijok bula mobilizowano, wony zwykly nosyty szyrsze wzuttia. „Szcze jakyjs konflikt — i nosytymut N 42“, — zauwazuje z coho prywodu francuzkyj tyznewyk „Cigognes“, perekazujuczy ce sposterezennia.

Nezyt i ekonomija

Take newynne, zdawalos by, zachworinnia, jak nezyt, wyjawlajetsia, moze buty wynnym pered ekonomikoju krainy. Prynajmni amerykanci, jaki lublat wsi jawyszcza zyttia perekladaty na mowu cyfr, pidrachuwaly, szczo w USA. szczodnia ne wychodiat na robotu czerez nezyt peresiczno 250 000 czolowika, szczo za 5 rokiw wynosyt az 80 miljoniw utraczenych roboczych dniw. Amerykanski wczeni posyleno wyszukujut teper radykalnoho zasobu proty nezytu, chocz dechto iz skeptykiw i kaze, szczo najpewniszyj zasib tut tilky odyn — ne zastuzuwatysia.

RYM. (DENA-Reuter) Blyzko 9 miljoniw italijciw — zwilnenych wijskowopolonenych, utikacziw ta poterpilych wid bombarduwan — potrebujut uriadowoi dopomohy. Miz nymy je try miljony kolysznich wojakiw, szczo meszkajut w neludskych umowach, pozbawleni bud-jakych zasobiw do zyttia i czekajut na robotu.

Наш господарський огляд

POWOJENNI TRUDNOSZCZI ITALII

„Neue Züricher Zeitung“ prynosyt u swoj hospodarskij czastyni stattiu pid zaholowkom „Rozwytok italijskoho hospodarstwa pisla wijny“.

Wid chwylyny zwilnennia piwnicznoi Italii promynuly dwadciat misiaciw. Cioho czasu wystaczaje, szczob bodaj czastkowo uporiadkuwaty chaotyczni hospodarski widnosyny, jaki zapanuwaly w nacjonalnomu hospodarstwi Italii w naslidok nimeckoi okupacii. Jakszczob zapytaty, czy w dilanci normalizacii italijskoho hospodarskoho zyttia zrobleno jakyjs postup w poriwnianni z tym stanom, szczo panuwaw tut w ostannich misiaciach wijny, to widpowid mozna daty podwijnu — pozytywnu, abo negatywnu, zalezno wid wysnowkiw, szczo ich mozna braty iz sposterezen j na pidstawi informacij ta zalezno wid hospodarsko-politycznoi nastanowy analityka. Widpowid bula b pozytywna, koly wziaty na uwahu zusylla italijskoho narodu j joho uriadu, szczob zawesty lad u hospodarskych widnosynach. Widpowid wypala b negatywno, koly prychodytsia stwerdyty, szczo inflacii ne wdalosia prypynyty, a nawpaky perehony pomiz czymraz wyszczymy cinamy za towary j postijno zrostajuczymy zarobitnymy platniamy trywajut dali. Ce wyklykaje bilsze, abo mensze powazni polityczni sutyczky ta kosztuje bahato dorohoho cinnoho czasu. Poriwniujuczy iz stanom pry kinci bereznia 1945 r., teperisznie hospodarske stanowyszcze Italii pomitno pokraszczalo. Ale bez sumniwu wono szcze daleko ne take, jakym mohlo b buty, jakszczob na misce protyricznoi j neriszenoi hospodarskoi polityky pryjszla swidoma swojei cili, sperta na awtorytet j suwerennist derzawy, wilna wid usiakych storonnich wplywiw walutna, podatkowa j tohowelna polityka.

Peredusim ne wyprawdaw sebe minister finansiw Corbino, jakyj zrazu wtiszawsia sympatijamy promyslowych kil. Newdacza joho motywujetsia tym, szczo win chotiw „prystojnymy zasobamy“ osiahnuty te, szczo wymahalo radykalnych zachodiw. Czerez te, win ne lysz spowilnyw proces hospodarskoho ozdorowlennia, ale wzahali zasudyw joho na newdaczu. Bezpereczno wynu nesut tez polityczni neporozuminnia, jaki halmuwaly w welykij miri polityku koalicijnoho uriadu. Powazna pryczyna neuspichiw italijskoi nacjonalnoi hospodarky, ce nalozeni na Italiju reparacijni zobowiazannia, jaki wona widczuwaje duze doszkulno.

Protylezno inszym krainam, szczo ich nawistyla wijna, Italija spromozna i dali postarczyty wybahlywym czuzynciam wse, szczo wony lysz zabazajut. Czuzynci dywujutsia, szczo w Italii taka welyka podaza towariw. Tut mozut wony korysno prydbaty charczi, odiah, wzuttia, szkiriani wyroby, panczochy, kapeluchy, soroczky, pysalni maszyny, akordeony it. i. Pokupciamy je peredusim francuzy j szwajcarci, szczo poczaly nastup na kramnyci, jakyj italijski wlasnyky nazwaly „mannoju z neba“. Ale zhodom, koly naplyw czymraz bilszaw, cej pohlad zminywsia j ci sami wlasnyky dywylysia na nioho, jak na plundruwannia swoich rezerwiw. Zokrema kynulys wykupowuwaty towary szwajcarci, jaki pryizdyly cilymy hrupamy do italijskych mist, robyly zakupy j cioho samoho dnia powertalysia nazad do Szwajcarii. Kramnyci z mjasom w prykordonnych selach, szczo w normalnyj czas prodawaly ledwi kilka kilogramiw miasa, teper majut zamowlennia na bahato sotnariw. Te same z italijskym ryzem, jakyj paczkujut do Szwajcarii. Z czastyn odiahu najbilszyj popyt majut szowkowi panczochy. Traplajutsia j swojeridni paradoksy. Szwajcarski hodynnyky dobroi marky, jakych oficijna cina wynosyt 53 liry j jaki legalno importuje Italija, mandrujut zhodom paczkarskym szlachom nazad do Szwajcarii. Cej reeksport zumowlenyj bezkrytycznoju hariaczkoju kupuwaty wse w Italii. Cia zadoba „kupuwaty za wsiaku cinu“ obezciniuje pokupnu sylu lira j wid italijskoho uriadu padajut na adresu Szwajcarii zakydy, mowlaw, szwajcarci wysmoktujut hospodarsko zrujnowanyj kraj. Ce psuje dobri wzajemyny pomiz susidnimy krainamy.

Jakszczo jdetsia pro charczowu sytuaciju w Italii, to zawdiaky dobre zorhanizowanij zahotowelnij kampanii, charczowi umowy w poriwnianni z mynulym rokom kraszczi. Ale wse taky uriad maje szcze bahato zurby z procharczuwanniam krainy. Te szczo czuzynci mozut zakupowuwaty dowoli charcziw, zowsim ne dokazuje, szczo j italijci majut ich z dostatkom. Nawpaky. Sotni tysiacz italijskych hromadian ne wsyli zadowolnyty nawit minimalni swoi potreby. Racii charcziw, jaki wony oderzujut na charczowi kartky, ce holodowi porcii tak kilkisno, jak i jakisno. Charczowa polityka uriadu stremyt peredusim do toho, szczob zabezpeczyty krainu zbizziam. Jdetsia pro import 20 milijoniw sotnariw pszenyci, szczob pokryty zapotrebuwannia kraju. Minister procharczuwannia Mentasti zajawyw, szczo 8,3 milijona sotnariw mozna bude oderzaty wid UNRRA, zate resztu pryjdetsia zakupyty za kordonom. Pro pidwyszczennia racij chliba j makaroniw ne moze buty mowy, a obicianu pidwyszku cukru widkladeno, bo produkcija cukru ne osiahnula spodiwanoho riwnia. Pidwyszczeno porciju olii, za te moloko j maslo ne pokrywaje potreb. Spekulacija cinamy j inszi manewry hurtowoi ta „czornoi“ torhiwli pidbyly detalni ciny prodowz kilkoch tyzniw na 30—40 %, zmenszujuczy odnoczasno pryplyw towariw. Czerez posuchu zbir cytryn bahato nyzczyj za spodiwanyj. Pomaranczi j mandarynky daly kraszczyj zbir. Produkcija wyna wynesla w 1946 r. 34 milijony hektolitriw, tobto na 17 % bilsze, jak mynuloho roku. Zbir inszych chliborobskych produktiw w poriwnianni z mynulym rokom pokazuje dejakyj rist (wid 10—50 %) i lysz produkcija zyta osiahnula dowojennyj riwen.

Wuhilla j zalizna ruda ta zaliznyj lom, ce syrowyna, jakoi Italija najbilsze potrebuje j jakoi ne maje. Wuhilla zdebilszoho postaczala UNRRA, misiaczno 500 000 t. (40 % dowojennoho zapotrebuwannia). Prohrama importu wuhilla na 1947 rik peredbaczaje misiaczno kontyngent wid 800 000—900 000 t. Znyzeno tez elektrycznyj strum, a ce widbylosia widjemno na produkcij. Paryzka konferencija perekreslyla plany buwszoho faszystiwskoho rezymu pokryty zapotrebuwannia wuhilla z wlasnych kopalen, bo basejn Arsa lezyt poza linijeju Morgana. Wydobutku wuhilla u Sardinii ledwe wystarczaje pokryty potrebu cementowoi industrii. Dowiz iz ewropejskych krain ta z Afryky duze newelykyj. Zadowilna rozwiazka wuhilnoi problemy, ce odne z najwazniszych pytan italijskoho nacjonalnoho hospodarstwa.

Druhe nezwyczajno wazne pytannia ce dostawka lomu. Italijska tiazka-industrija wzywaje wsich mozlywych zachodiw, szczob rozdobuty lom, jakyj daw by zmohu praciuwaty zaliznym i czawunnym fabrykam, widlywniam, walciwniam, mechanicznym zawodam i korabelnym dokam. Ranisze cia syrowyna prychodyla z-za kordonu, a holownym postaczalnykom bula Francija. Teper Francija widmowylasia dostawlaty lom, bo sama perezywaje trudnoszczi. Italijska industrija wede szyrokozakrojenu akciju wykorystania zalyszkiw wojennoho materijalu na pobojewyszczach.

Wazkym tiaharem na hospodarske zyttia Italii lahlo bezrobittia. W zowtni 1946 kilkist beznobitnych osiahnula cyfru dwa milijony. Italijske hospodarstwo wnaslidok pryrodnioho pryrostu naselenia malo zawzdy zabahato ruk do praci. Teper ce czyslo szcze zroslo czerez demobilizaciju ponad czotyry milijony wojakiw ta poworot 700 000 polonenych. Bahato tysiacz szcze prybude. Wsi wony bazajut wkluczytysia w proces praci. Ale hospodarska skruta ne daje zmohy daty praciu bilsze, jak 60 % najawnych roboczych syl. Oficijna italijska statystyka podaje kilkist bezrobitnych na dwa milijony, ale zakordonni obserwatory obczyslujut ii na ponad try milijony. Italijskyj uriad wzyw riznych zachodiw, szczob prypynyty katastrofu bezrobitt'a. Wydano zakon pro zaboronu zwilniaty robitnykiw w industrii j obowiazok zatrudniuwaty zajwych robitnykiw dali na wlasnyj koszt. Druhe-ce szyrokozakrojena akcija derzawnych robit i inwestycij, na jaki pryznaczeno 110 milijardiw lir.

Takym czynom dumajut zabezpeczyty praceju ponad 170 tysiacz ludej pry budowi szlachiw, widbudowi portiw ta derzawnych budiwel. Derzawa prydilyla tez kolo 20 miliardiw lir na kredyty dla industrii. Tretij szlach usunuty bezrobittia-ce wyizd italijskych robitnykiw za kordon. Z tijeju metoju skladeno widpowidni dohowory iz Szwajcarijeju, Belhijeju j Francijeju, ale dosi w najkraszczomu wypadku za kordon mohly wyichaty 35 000 italijskych robitnykiw. Wyizd utrudnenyj czerez newyjasnenu politycznu sytuaciju.

Splata nacjonalnoi wkladky maje zahalno-nacjonalne znaczennia

КОНЦЕРНИ В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ.

Німецько-американська „Ноє Цайтунґ“ пише 30-го січня:

Близько 200 німецьких промислових підприємств російської окупаційної зони об'єднані совєтським урядом у велетенський концерн, продукція якого має задовольняти репараційні претенсії Совєтського Союзу. Згідно з заявою одного високого урядовця американської військової управи в Берліні, цей факт дасть привід до відповідального запиту американського представника на московській конференції. Як зазначив недавно генерал Клей, USA не можуть згодитися із збільшенням закордонного капіталу в Німеччині до стабілізації її господарства. Це стосується також і перебрання Совєтським Союзом німецьких підприємств. Згідно з німецькими данними, усі ці сконфісковані підприємства, до яких належать між іншим хемічні фабрики, машинобудівельні й славнозвісні майсенівські порцелянові заводи, забирають щось з 40% із загальної продукційної спроможности німецької промисловости, що лишилася в совєтській зоні. За іншими цілком вірогідними німецькими звідомленнями, совєтський уряд використовує вироби німецької промисловости для своєї міжзональної та закордонної торгівлі. Так, мовляв приставляв він до Швеції в обмін на шведську залізну руду виготовлюваний в Німеччині бензин, який Швеція передавала Совєтському Союзові, згідно з умовою шведсько-совєтського торговельно договору. Такий обмін відбувся вже неодноразово, хоч американська зона гостро потребує бензину й пропонувала за нього німецьку залізну руду. Усе це питання, особливо зважаючи на потребу для німецького повоєнного господарства перебраних собі Совєтським Союзом підприємств, має бути обговорене в Москві як таке, що має вирішальне значення в справі господарського об'єднання Німеччини.

BERLIN. (DENA) Zhidno z powidomleniam Centralnoi posztowoi uprawy, z 1-ho lutoho maksymalnu wahu lystiw u posztowomu spoluczenni miz Nimeczczynoju ta zakordonnymy krainamy pidwyszczeno z 20 do 50 hramiw. Taryf za perszi 20 hramiw stanowyt 75 pfenigiw, a za kozni dalszi 20 hramiw — po 45 pfenigiw.

Відродження арабського світу

У тій плутанині національних змагань і взаємовідносин, що утворилася в світі, зокрема на Близькому й Середньому Сході, після війни, багатьом читачам тяжко буває розібратися. Тому досить цікавим повинен бути для них уміщений у французькому журналі „France Illustration" нарис „Пробудження арабського світу", якого зміст тут скорочено й переказуємо.

Доля арабських народів, які, раптом прокинувшись після багатьох віків глибокого сну, намагаються посісти належне їм у світі місце, є зовсім незвичайною. Арабська навала в VII віці захитала весь старий світ. На протязі одного століття виникла величезна імперія від Мекки аж до південної Франції і до кордонів Китаю, завойована напрочуд незначною армією одчайдушних вершників. Проте, на відміну від пізніших навал монгольських орд Чеңґіс-Хана або Тамерляна, араби разом з Ісламом принесли з собою високу цивілізацію, глибокі сліди якої ми й досі бачимо хоча б в архітектурних шедеврах Ґренади й Толедо. Та на широкому тлі історії ця блискуча імперія промайнула як метеор. На зміну їй насунулися зі Сходу нові завайовники — турки. Зайняття ними в 1055 р. Баґдаду стало початком занепаду й розпаду Арабської Імперії, а падіння в 1453 році Константинополя завдало їй смертельного удару. Арабський світ сходить з історичної сцени, культура його завмирає, майже замовкає й мова його, поступаючися перед турецькою. Арабський світ засинає довгим, глибоким сном.

Тільки в XIX стол. починають миготіти перші проблиски арабської національної ідеї. Цікаво, що її пробуркала до життя не якась внутрішня еволюція арабського світу, а поштовх ззовні. Дослідження европейських і християнських учених Близького Сходу давньої культури, історичних пам'яток та мови арабського світу нагадали йому, що він має власну культуру, історію, мову. Араби й собі зацікавилися ними, почали вивчати їх, дедалі більше себе почувати нацією. Та до першої світової війни арабську національну ідею плекали переважно лише обмежені кола інтеліґенції і як чисто теоретичну концепцію. Практично арабський національний рух уперше виявився під час першої світової війни, коли араби билися проти Туреччини, щоб відібрати Палестину, Лібан та Ірак, що є переважно арабськими.

З того часу арабський національний рух на Близькому й Середньому Сході став фактом, на який мусіли зважати всі держави, що боролися за гегемонію в цьому районі, надзвичайно важливому і з стратегічного й політично-економічного погляду. Велику увагу цим країнам приділяли, зрозуміло, й Гітлер та Мусоліні, лише уживаючи щодо них різних тактичних методів. Тим часом, як Гітлер головною зброєю своєю обрав антисемітизм, намагаючися обернути собі на користь вороже ставлення до жидів палестинських арабів, Мусоліні, подібно до Вільгельма II, оголосив себе оборонцем Ісламу. Разом з тим і Берлін і Рим провадили приховану аґітацію проти Великобританії та Франції, під мандатами яких перебували після першої світової війни майже всі арабські землі.

Не можна заперечити деяких успіхів цієї пропаґанди, особливо на початку другої світової війни, після того, як Франція була переможена й німецька армія просунулася до кордонів Єгипту. Найбільшим прихильником держав осі був Єрусалимський великий муфтій ель-Гуссейні, затятий ворог сіонізму й Великобританії. Восени 1940 р. він запропонував Гітлерові союз, обіцяючи зняти повстання в Іраку, з тим, щоб німецька армія пробилася туди, напавши на Туреччину. Та німецький штаб не наважився порушити невтралітет Туреччини. Іракське повстання, що його передчасно почав Рашід-Алі, було придушено й альянтські війська окупували Ірак, Сирію та Лібан. Великий муфтій вирядився до Гітлера й знову запропонував йому союз під умовою оголошення арабської незалежності. Ця умова прийшлася недоподоби Гітлерові, що сам зазіхав на Арабію та ще й обіцяв територіяльно компенсувати її коштом Італію та уряд Віші. Він схвалив ідею союзу, але незалежність Арабії обіцяв оголосити, лише зайнявши Тіфліс.

Проте, великий муфтій та Рашід-Алі були чи не єдиними переконаними прихильниками держав осі серед арабських провідників. Решта схилялася до демократичних країн і діяла по змозі на користь альянтам. 1943 р. Нага Паша заснував в Єгипті Арабську Лігу, що об'єднала всі арабські країни в один бльок, метою якого була повна їх незалежність. Значення цього бльоку було тим більше, що в проводі його став політично найдосвідченіший з арабських країн і найбагатший з них на людність і природні скарби Єгипет, що вперто тримався доти позиції ізоляціонізму.

Арабські країни й досі являють собою чималу мішанину племен і культур і тому Ліга ставить собі на меті не тільки політичне, а й культурне об'єднання їх на базі єдиної арабської культури, і робить в цьому напрямі дуже багато. Хоч провідники Арабської Ліги й заперечують релігійний характер арабського національного руху, та базою арабського націоналізму, як і всієї арабської культури, є, безперечно, Іслам. Це визнають і більшість арабських діячів, кажучи, що „арабізм — це ісламізм".

В тому ж таки Єгипті засновано широку народню організацію „Мусульманських братів" що налічує понад 1 мільйон членів. Основними пунктами її програми є ісламізм, антикомунізм і сперта на Коран ідея об'єднання не тільки арабських земель, а й усього мусульманського світу. Діяльність її поширена на всі арабські країни. „Европа, — каже засновник її Гассан аль-Бана, — завжди бачила в Ісламі тільки релігію, що породжує лютий фанатизм і вперту ворожість до християнства. Вона не хоче бачити в ній соціяльну й політичну доктрину".

Ясно й беззаперечно одно: арабський світ вже прокинувся.

Palestynska konferencija rozczaruwala arabiw

LONDON. (Dena-Reuter) Dr. Fahdil Jamali, minister zakordonnych spraw Iraku i holowa irakskoi delehacii na londonskij konferencii w sprawach Palestyny, zajawyw mynuloho czetwerha predstawnykowi ahentstwa Reuter: „newdacza konferencii rozczaruwala arabiw, jaki pokladaly najbilszi nadii w tomu, szczo ichniu sprawu pryjmut w Londoni prychylno,"

Irakskyj predstawnyk pidkreslyw wsez taky, szczo konferencija ne bula daremna, chocz by tomu, szczo wona ne lyszyla anhlijciam nijakoho sumniwu pro postawu arabiw.

Jak powidomlajut Dena-Reuter, perske ministerstwo zakordonnych spraw zwernulosia do Rady Ministriw Zakordonnych Spraw telegraficzno z prochanniam dopustyty Persiju na moskowsku konferenciju.

5 хвилин без політики

ХОЧУТЬ „ЗЛІКВІДУВАТИ" КАСПІЙСЬКЕ МОРЕ

Хай дипломати завзято краять політичну мапу світу, урядові фахівці й собі краять фізичну вже мапу земної кулі. Ґрандіозні проєкти викреслюються на їхніх столах. Суецький канал застарів, — і англійські інженери складають технічно досконалі його „дублювання". За одним з них, тиха затока Акаба на півночі Червоного моря, яка гострим рогом вклинюється в суходіл до самого кордону Палестини, має бути сполучена каналом із Середземним морем біля славнозвісного в жидівській історії міста Ґаза — давньої столиці філістимлян. Складна система гребель та шлюзів має вкрити цей „Філістимлянський" канал. А на верхівці гори Синай, де за біблійним переказом Мойсей дістав від Єгови 10 заповідей, проєктується спорудити ґенераторну станцію з рушійною силою у вигляді „штучного ураґану".

Ще склднішим є проєкт другого каналу — від Акаби до Гаїффи через Мертве море, рівень якого, майже на 400 метрів нижчий від рівня Середаземного моря, буде відповідно піднесено. Це спричинить злиття Мертвого моря з Йорданом та Тіберіядським озером в одне внутрішнє море, на березі якого опиняться Єрусалим та Єрихон і яке цілком відокремить Палестину від Трансйорданії. Отже зникнуть Йордан і Тіберіядське озеро, по славних берегах яких „блукають священні тіні". Чи не перешкодять ці тіні, як і заперечення англійських фінансових кіл і непевність політичної долі самої Палестини, здійсненню цього пляну соціялістичною, а проте глибоко християнською Англією? Принаймні кореспондент паризького журналу „Le Monde Illustre", разповідаючи про ці проєкти, згадує, як недавно, з почуття релігійної пошани, англійський уряд заборонив використовувати для гідроплянів Тіберіядське озеро...

Англія природно шукає кращих легших шляхів до своїх володінь, особливо до найбагатшого з них — хай, може, незабаром і незалежної Індії. Шукає шляхів до Індії, хоч би й підступу до неї, і Совєтський Союз. Плекаючи давні мрії російських царів, він накреслив проєкт водного шляху „від Ленінграду до Індії". Для цього хочуть примусити р. Аму-Дар'ю впадати не до Аральського, а до Каспійського моря, підготувавши їй штучне русло 190 км. завдовжки. Це відживило б також пустелю Кара—Корум, дало б прісну воду східньому каспійському узбережжю, поповнило б водний запас мілкого Каспійського моря.

Проте одночасно є й зовсім інший проєкт: цілком стерти з мапи це саме Каспійське море. Адже під його дном у районі Баку мають бути сховані величезні родовища нафти. І інженер Авдєєв креслить проєкт: десь коло Камишина буде споруджена гребля 4 км завдовжки, що перекине Волгу руслом Дону до Озівського моря. Позбавлене свого головного живильного джерела, маловодне Каспійське море при довгому сухому й горячому літі в його районі висохне само собою протягом 37 років і ще значно раніше почне відкривати свої неприступні покищо нафтові скарби.

Ґрандіозно і просто! „Зліквідувати" море — і край!

Wywczajut kolyszni tajemni dokumenty

WASHINGTON. (OIC) SSZA ta Welykobrytanija uklaly miz soboju uhodu szczodo opublikuwannia nimeckych zownisznіopolitycznych dokumentiw. Zokrema ce stosujetsia tajemnych dokumentiw, zwjazanych z dohoworom 1939 r. pro sowietsko-nimeckyj sojuz. Dokumenty, szczo perechowujutsia w Berlini u anhlo-amerykanskoi wlady, wze bilsze roku wywczaje komisija z fachiwciw.

LONDON. (DENA) Anhlijska koroliwska rodyna, szczo mala wyichaty do Piwdennoi Afryky, widklala swoju podoroz czerez zachworinnia korolewy na grypu, epidemija jakoi poszyrylasia teper w Anhlii.

Z Lissabonu spowiszczajut pro nowu tiazku powitrianu katastrofu, szczo stalasia z francuzkym litakom „Dakota", jakyj letiw z Paryzu do Lissabonu j upaw uze nedaleko miscia swoho pryznaczennia. 15 czoliwika wbyti, dejaki z nych do toho spotworeni, az ich ne mozna piznaty. Jedynoho pasazyra, szczo lyszywsia zywym, w neprytomnomu stani prystawleno do likarni. Na dumku fachiwciw, perszopryczynoju katastrofy je nesprawnist radiopryladu i wtrata czerez te pilotom orijentacii. (DENA)

Demokratija 20-ho wiku

Pohlady francuzkoho filosofa

Raymond Aron, odyn iz najwyznaczniszych i najbilsz wdumlywych filosofiw molodoho pokolinnia, wyklaw swoi pohlady w cilij nyzci istoryczno-filosoficznych, sociolohicznych i politycznych tworiw. Ci dumky, jaki tut peredrukowujemo, wyslowleni z nahody ukladannia nowoi francuzkoi konstytucii. Wony majut i dla nas welyke ne lysz teoretyczne, ale j praktyczne znaczennia, zokrema dla tych hrup naszoho suspilstwa, jake, jduczy szlachom odnopartijnosty, musyt dijty do totalitaryzmu.

Prodowz cilych wikiw zdawalosia, szczo zyttia bilszosty ludej zazdalehid wyriszene. Mozlywosti perelamaty wyznaczenyj szlach, abo pidniatysia wwerch na socijalnij drabyni, buly tez obmezeni. Technika j socijalnyj poriadok minialysia powoli, prynajmni, koly za mirylo pryjmetsia tempo, w jakomu wony rozwywajutsia wprodowz 150 rokiw. Dity jszly slidamy batkiw. Cili generacii selan obroblaly rillu cym samym znariaddiam i tymy samymy metodamy, jakych nawczylysia wid swoich predkiw. Pryplyw j widplywy wojen i rewolucij majze ne wplywaly na zminu ich zaskoruzlych zyttiewych form. Tak samo j u mistach remisnyky pryjmaly za jawyszcze zowsim normalne jty slidamy swoich poperednykiw i ci sami predmety wyroblaty cym samym neodminnym znariaddiam.

W naszij eposi wsi ci formy wtratyly wze swij charakter trywalosty. Ludy wze ne wiriat, szczo ich dola zazdalehid wyznaczena, zaky wony ii szcze perezyly. Robitnyk wyjawlaje hin do rostu j ne chocze wze zywotity. Syn hirnyka ne dumaje wze, szczo j win musyt obowiazkowo jty w szachtu.

Techniczni j socijalni umowyny praci zminiajutsia z takoju szwydkistiu, szczo odna generacija perezywaje do pewnoi miry kilka epoch. Wze sam fakt isnuwannia milijonowych skupyszcz u mistach dije, jak jawyszcze, szczo rozbywaje tradycijni formy zyttia. Jak moze miskyj robitnyk poczuwaty sebe czlenom istorycznoho suspilstwa, jake lych wikiw? Jak maje uriadowec poczuwaty sebe czlenom istonycznoho suspilstwa, jake nakydaje jomu swoi zaskoruzli formy; adze win maje poczuttia, naczeb win buw wyminnoju zapasowoju czastynkoju neludskoho mechanizmu. Jakym czudom maje mynule trymatysia u wseswiti, w jakomu wse w plywkomu stani, w jakomu ani reczi, ani suspilni szary, ani idei ne pryjnialy postijnych form? Nasprawdi zodna polityczna systema ne wderzalasia zawdiaky tomu, szczo wona poklykalasia na te szczo bulo. Faktu, szczo naszi batky maly jakus swoju politycznu systemu ne wystaczaje sam po sobi na te, szczob cia systema bula j dla nas dobra.

Ne maje nijakoho sumniwu, szczo w ideolohicznij ploszczyni tradycija, jak taka wze widzyla. Wizmimo jak pryklad monarchicznu ideologiju. Nawit ludy, jaki szcze siohodni namahajutsia wyprawdaty monarchiju, roblat ce lysz iz mirkuwan docilnosty. Nichto wze ne wiryt u swoho rodu mistycznyj zwiazok pomiz nacijeju j jakyms okreslenym paniwnym domom. Nichto wze ne ujawlaje sobi, szczo naszczadok Bourboniw iz „lasky istorii" nadilenyj pislanyctwom wolodity Francijeju. Twerdymo lysz, szczo je w interesi francuzkoi nacii, szczob buw lysz jedynyj reprezentant najwyszczoi wlady, my perechodymo dali do pidkreslennia roli tych, jaki „za tysiaczolittia stworyly Franciju" j dochodymo do wysnowku: rozwiazka, szczo widpowidaje nacjonalnomu duchowi polahaje w tomu, szczo monarchom moze buty lysz ludyna, naszczadok naszych dawnich koroliw. Takoju argumentacijeju mozna pryjednaty najwyszcze kilkoch akademikiw. Ale, szczob restawruwaty monarchiju, musyt rozhoritys nanowo dawno pohasle polumja wirnosty j musiat buty wstanowleni nanowo wuzly lubowy j dowiria, jaki tisno objednujut narod iz naslidnykom tronu.

W epochu, w jakij wsi wedut wijnu, w jakij wsi uriady twerdiat, szczo wony reprezentujut wolu narodu, w jakij koznyj hromadianym pidnosyt pretensii krytykuwaty derzawnyj prowid i braty aktywnu uczast w oformluwanni doli batkiwszczyny, arystokratyczno-monarchiczna tradycija, szczo zwiazana z insymy suspilnymy umowamy j inszoju systemoju idej, ne moze rozbudyty hlybokoho j szczyroho zyttia.

Rozumijetsia, szczo odynycia z tijei pryczyny ne maje szcze wrazinnia, szczo suspilstwo jde za ii bazanniamy, abo za bazanniamy ii odnodumciw. Radsze wona bude schylatysia do toho, szczob borotysia proty swoho bezsylla. Koly prychodyt burja, szczo striasaje hospodarkoju, nyszczyt pidpryjemstwa, wykydaje milijony ludej iz ich profesij i widdaje na potalu nuzdy j bezrobittia, todi zertwy widczuwajut ce, jak katastrofu, jakoi ne mozna unyknuty, ale jaku wse taky cilkom swidomo wyklykano. Koznyj widczuwaje, szczo joho poszarpala wyszcza strychija ale, koly jde pro prapryczynu j istotu katastrofy, to jdetsia w tomu wypadku pro dilo ludyny. W takych czasach wyrynajut polityczni istoryczni mity, jaki namahajutsia nadaty wypadkam jakyjs hluzd, jaki szczastia j nedolu mas namahajutsia wyjasnyty na polowynu ludskymy, na polowynu pryrodhimy pryncypamy (kapitalizm, trest, faszyzm); W ujawi mas ci pryncypy majut swoho rodu schozist iz bozkamy j demonamy, jaki w interpretacii prymitywnych ludej sluzat na te, szczob wypadkam, jaki ne dadutsia wyjasnyty j jaki wyklykajut zach, nadaty hluzd.

Stanowyszcze, jake zajmaje w modernij suspilnosti ludyna, widpowidaje ciomu duchowomu rozdwojenniu: z odnoho boku pohodytysia j pokorytysia usiomu (w ostannich rokach ludy j narody wyjawyly neobmezenu spromoznist terpity), z druhoho boku bunt[illegible]watysia. Tomu szczo moderne suspilstwo skladajetsia z bahatioch czastyn, odynycia poczuwaje sebe nacze ruchlywa chwyla w okeani. Tomu szczo wsi czastyny w postijnomu rusi, ludyna maje wrazinnia, szczo dla nei nemaje niczoho nemozlywoho, jakszczo wona pojednajetsia w odnu orhanizaciju z takymy samymy odynyciamy szczo j wona. Tomu szczo suspilstwo bahatohranne j ne moze obijtysia bez technicznoho aparatu, robitnyctwo wahajetsia: -z odnoho boku wono boitsia, szczo ne maje widpowidnoho znania, z druhoho boku wono maje bazannia kontroluwaty produkcijnu maszynu; wono pryjmaje z odnoho boku postawu piddanoho (odnacze radsze piddanoho technokratiw, niz jakois tradycijnoi potuhy), z druhoho boku swidomoho swoich zawdan hromadianyna.

Pomerlyj 1945 r. welykyj francuzkyj pysmennyk i filosof Paul Valéry skazaw take: z chwylynoju, koly dozwoleno ludiam samym dbaty pro sprawy, jaki do nych stosujutsia, dijszlo do toho; szczo pytajutsia cych ludej pro radu w sprawach, na jakych wony zowsim ne rozumijutsia. Riszalnym odnacze je te, szczo wid toho czasu wony turbujutsia pro ti sprawy, jaki do nych stosujutsia: polityka, z jakoju wony zywut i z jakoju wmirajut. Nawit, koly wony ne choczut niczoho znaty pro polityku, to je ce je swoho rodu ichnim stanowyszczem szczodo nei. Kozna systema wlady musyt siohodni zwertaty uwahu na bazannia tych, jakymy wona wolodije. Zadna wlada ne moze buty trywala j zyttiezdatna, jakszczo ii spryjmajut masy.

Ciu samu dumku mozna sformuluwaty szcze konkretnisze: jakyjs socijalnyj lad moze buty abo spontanyj, spryjniatyj majze neswidomo; w ciomu wypadku polityka je wykluczno sprawoju menszosty, jaka wykluczno zajmajetsia publicznymy sprawamy j derzawnymy funkcijamy. Abo wlada ne maje peredowoho stanowyszcza j todi masy jakymnebud sposobom musiat maty zmohu schwaluwaty dolu, jaku im hotujut. Odnacze masy, tobto milijony ludej, jakych zblyzujut do sebe ich spilni turboty, ale wony ne tworiat odnijei bratnioi spilnoty, samy iz sebe ne majut ani woli, ani jasnoi swidomosty j tomu je lysz syrym materijalom u rukach istorii. Chocz niszczo bez nych ne dijetsia, to mymo toho wony jawlajutsia radsze predmetom, niz pidmetom swojei wlasnoi doli.

(Далі буде.)

Кількість народжень в українському таборі „Піонір" Ашафенбург за 2-гу половину 1946р.

Malo ludej cikawytsia w nas wazlywoju z nacionalnoho pohladu sprawoju populacijnych widnosyn, cebto pryrodnoho pryrostu i smertnosty naszoho naselennia na emigracii. Korespondentka „Nedili" (Slo) zawdala sobi trud zibraty i wykreslyty taki dani z Aschaffenburzoko taboru „Pionierkaserne". Jak wychodyt, z czasu pereizdu zo Schweinfurtu do Aschaffeburga (trawen 1946 roku) tabir „Pionier" maje peresiczno 2292 osoby naselennia. Z toho: zinok wid 18 rokiw-721, czolawikiw w takomu z wici-1191. Stan ditej na den 3 lutoho c. r. takyj:

wid 0 do 1 roku 110
wid 1 do 6 rokiw 126
wid 6 do 10 rokiw 51
wid 10 do 18 rokiw 104

Za czas wid 5 trawnia mynuloho roku do 1 sicznia 1947 narodylosia w tabori 86 ditej. Pomerly 24 zylciw. Pryrodnyj pryrist wynis otze 66 ludej. Daj Boze, szczob ti dity narodzeni w nimeckomu tabori, wyrosly na slawu swomu narodowi i powernulysia zhodom do takoi batkiwszczyny, pro jaku mrijut ichni batky-skytalci.

Bandytska zhraja pid kluczem

München (DENA). Sluzbowci wijskowoi Uprawy razom z amerykanskymy wijskowymy ta nimeckymy policystamy, zrobywszy szyroki rozszuky w Müncheni, wyjawyly bandytsku zhraju, szczo skladalasia z trioch molodych nimeckych ta odnoho amerykanskoho wojaka, jaki, perediahajuczysia w amerykansku uniformu, protiahom trioch misiaciw zrobyly nyzku zbrojnych hrabunkiw. U zatrymanych znajdeno bahato riznoi zbroi wkluczno do rucznych hranat, wijskowu j policijnu uniformu, 53 000 marok, rizni kosztownosti zahalnoju wartistiu do ½ miljona marok ta inszi pohrabowani reczi.

MANNHEIM. (DENA) Do likarni w Hockenheimi prystawleno 150 osib, szczo zjiwczy buljonu, zwarenoho na mjasi, jake kupyly w odnij mjasnij kramnyci, distaly oznaky otrujennia. Smertnych wypadkiw dosi ne konstatowano, 65 czolowika wze wyduzaly.

SCHANGHAI. (DENA-Reuter) Kytajskyj uriad maje namir, zaboronywszy sadyty roslyny dla wyhotowlennia opijumu i zasnuwawszy specjalni kliniky, protiahom zyttia odnoho pokolinnia pozbawyty Kytaj lycha, szczo tiazije nad nym wikamy.

Do Saudi-Arabii wyichala brytijska wijskowa misija, szczo maje nawczaty wijsko korola Ibn Saud. (DENA).

✝

Cymy dniamy trahiczno zhynuw student
b. p.

Jewhen Welyckyj

narodzenyj 1926 roku, z taboru Mainz-Kastel. Win ichaw szwydkym poizdom. Ziskoczyw na chodu z wagonu i rozbywsia.

Moloda, duze zdibna j praciowyta ludyna. Pered swoim wstupom do wysokoi szkoly, win praciuwaw i razom wczywsia u tabori.

U prawoslawnij cerkwi widsluzeno panachydu w prysutnosty welykoi kilkosty wirjan.

Chaj zemla bude jomu puchom i Wsewysznij pryjme joho duszu.

КОЖНОМУ СЛОВО

Za czystotu w wyborach do Nacjonalnoi Rady

Chwalna Redakcije!

Postupowa czastyna naszoi hromady z radistju prywitala wistku pro te, szczo dyrektor miscewoi UNRRA pidpysaw wze statut Aschaffenburgzkoi Ukrainskoi Nacjonalnoi Hrupy ta szczo wze w nedalekomu czasi budemo wybiraty demokratycznym holosuwanniam posliw miscewoi Ukrainskoi Nacjonalnoi Rady.

Oci wybory do naszoho „parlamentu" – ce nacze w minijaturi szkola derzawnoi demokratii i chotilos by, szczob naszi ludy z poszanoju widneslysia do swoho prawa, z jakoho pisla dowhych rokiw newoli pid terorom okupantiw znow mozut, chocz na czuzyni, korystaty. Na zal, cioho ne mozna bulo zauwazyty pid czas ostannich wyboriw komandantiw: partijna demagogija i brak politycznoi kultury ta poszany do protywnyka wylazyly z koznoho kuta i pry koznij nahodi. Tomu j ne dywno, szczo masy wyborciw w naszomu tabori postawylysia znewazlywo do takych wyboriw, bojkotujuczy ich ta demonstrujuczy swoju nechit dla dyktatury.

Nadijemosia, szczo uwazlywi urjadowci UNRRA dopylnujut na cej raz, szczob prychylnyky wsiakoho teroru ne mohly stosuwaty swoich zastarilych metod ta szczo masy matymut zmohu dijsno wybraty takych predstawnykiw, jakych bazajut i do jakych majut dowirja.

Hrupa czytacziw w tabori Pionier-Kaserne, Aschaffenburg.

De diwajutsia amerykanski pakety?

Naszi rodyczi j pryjateli z Ameryky prynosiat czymalu widradu j pomicz ukrainskym skytalciam posylkamy potribniszych reczej ta lystiw. Odnacze wid lita mynuloho roku distajemo bahato wistok pro wysylku pakunoczkiw, odnacze samych ich ne oderzujemo. Koly z trapytsia dekomu distaty, to pakunok zwyczajno rozbytyj i bez kraszczych reczej . . .

Lehko zdohadatysia, de j u czyich rukach propadaje cinna pomicz dla skytalciw, bo wsim widomo widdawna, szczo najsumlinnisza poszta-ce amerykanska!

Presa powynna zwernuty na ce uwahu j domahatysia bilszoi kontroli nad tymy, szczo widpowidajut za amerykansku posztu w Ewropi. Nesumlinni j neczesni urjadowci powynni widpowisty za te, szczo adresaty ne oderzujut swoich paketiw.

W., Bayreuth.

Szczo take symfonijetta

Welmyszanowni Panowe!

Zwertaju Wam wwiczlywo uwahu, szczo „symfonijetta" ce malyj symfonicznyj twir, abo mala symfonija, a ne malyj symfonicznyj orkestr.

Do stati „Potreba symfonicznoi orkesty" w cz. 566 „Nedili", z dnia 19 sicznia 1947.

Z powazanniam,

Roman Sawyckyj, Berchtesgaden

Pokaraty wynuwatciw!

Wysokopowazanyj Pane Redaktore!

Worohy Waszoi hazety rado zakydajut Wam, szczo rejestruwanniam „taborowoi"-jak wony mylozwuczno kazut-„skandalistyky", widwertajete uwahu wid spraw „welykoi wahy" . . .

Prote wy ich ne sluchajte. Chtos bo musyt maty widwahu howoryty pro zloczyny, szczo dijutsia po naszych taborach i to czasto. Pro odyn takyj czerhowyj „podwyh" pyszemo Wam oce z Erlangenu:

Na perszyj den Rizdwa w Erlangenskomu tabori „Infanterie" wczyneno napad na kilkoch hromadjan taboru, jaki maly smilywist zajmaty krytyczne stanowyszcze do taborowoho politykanstwa i joho osudzuwaly.

25 ozbrojenych w kijky ludej (pidkrypywszy sebe samohonom) napaly na kimnatu zhadanych hromadian, zhasyly switlo i, wyhukujuczy „byj melnykiwciw!" poczaly „akciju", pererwanu az interwencijeju MP. Odnoho z napadenych, instruktora taborowoi policii probyly nozem, inszych potowczeno. Miscewa taborowa uprawa ne pryklala zusyl, szczob pokaraty napasnykiw, ale nawpaky robyla wse, szczob sprawu prykryty ta pustyty w zabuttia wynuwatciam.

Zylci Erlangenskoho taboru.

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

Ukrainska kolonija Bambergu w pokloni herojam Krutiw

Den Krutiw projszow u Bamberzi orhanizowano. Rano widprawleno Sluzbu Bozu, a uweczeri w 4-mu j 6-mu tabori panachydu. Pisla Bohosluzen widbulasia akademija. Referat pro Kruty wyholosyw p. Sulyma. Czolowiczyj chor „Kobza" widspiwaw pisniu „Koly wy wmiraly" ta „Wydysz, brate, mij". Pisla deklamacii „Kruty", dyr. E. B. wyholosyw referat p. n. „Kruty w istorycznomu naswitlenni". Uczenycia VI. klasy widdeklamuwala prynahidnyj wirsz. Swiato zakinczeno widspiwanniam pisen „My jdemo w bij", „Slawa herojam" ta nacjonalnoho himnu.

p-ja-k.

„Nedila" j ukrainska kolonija w Bambergu

Dawno wze mynuw rik z dnia pojawy „Nedili". Wze perse czyslo pislanec „Nedili" prywozyt nam do Bambergu, do 4-ho taboru pry Ulanestraße. Pojawa perszoho czasopysu, chocz latynkoju, wyklykala zywyj widhomin. Czysla „Nedili" prosto znykaly. Stanesz na korydori, czy zajdesz do idalni i os 300 prymirnykiw ne stalo.

Bamberg zaraz ze zwjazujetsia z Redakcijeju „Nedili" i wze najblyzczi czysla notujut chroniku zyttia tutesznich ukrainciw. I tak mynuw dowhyj rik.

Bezpereczno, koly w majbutniomu naszi doslidnyky budut wywczaty zyttia skytalciw i koly schoczut diznatys pro zyttia ukrainciw u Bambergu, to jedyna „Nedila" posluzyt im widpowidnym materijalom.

Iz szpalt „Nedili" wyczytaje doslidnyk pro cile nasze zyttia, pro naszi dosiahnennia j newdaczi. A wse ce bude swidczyty, szczo hromada ne spala w wazkych skytalczych obstawynach. Wona zyla, tworyla, zyttia posuwalos upered.

Robymo ci pidsumky [illegible] berzki ukrainci znaly, szczo „Nedila", jaka maje tut u Bambergu swij widdil, je naszym czasopysom, szczo wona na swoich storinkach informuwala naszu emigraciju pro wse te, szczo harnoho ta dobroho zrobleno u Bambergu. Budemo i dali na storinkach „Nedili" pysaty pro nasze zyttia, dbajuczy za dobre ukrainske imja na czuzyni.

p-ja-k

Hostynnyj wystup z Bayreuthu

Do Bambergu zawitaw bajrojtskyj teatr pid uprawoju dr. Nyczky. Teatr widohraw operetu M. Kropywnyckoho „Poszylys w durni" Rezyseruwaw sztuku p. Saluk.

Aktory hraly bezdohanno. Kuchta w roli Stepana (mlynar) ta Wolkow u roli Maksyma (kowal) w holownych rolach wywjazalys iz swoich zawdan dobre. Swojeju hroju czasto wyklykuwaly na zali smich. Romaniw w roli Antona (najmyt mlynaria), hraw pryrodnio. Taksamo j inszi wykonawci stanuly na wysoti zawdannia.

p-ja-k

Uspich dramatycznoho hurtka

Dramatycznyj hurtok u Bamberzi postawyw dwiczi komediju na try dii Brandona Tomasa p. n. „Titoczka Czarleja". Dramatycznyj hurtok, a holowno joh rezyser p. Kapitaniw, wzialy na sebe neabyjaku widpowidalnist, stawlaczy ciu komediju. Najkraszcze hraw swoju rolu Braset (D. Marczenko), jakoho bamberzane wze kilka raziw maly nahodu baczyty na sceni. Wdalo wykonaw swoju rolu j p. Kapitaniw, hrawszy Dzeka Czesneja j joho druzyna w roli Lucii de Alwarres. P. Abramenko w roli titoczky Czarleja tez bezdohanno wykonala trudnu rolu. Dobre hrala swoju rolu Eli Delenej (A. Pacholykiw). Ce moloda diwczyna, ale wona maje dani na te, szczob staty w najblyzczomu czasi dobroju aktorkoju, tilky musyt nad soboju praciuwaty. Dekoracii wykonaw art.-malar Jurko Kodak. Publika, szczo oba razy wypownyla zalu wszczert, pryjniala komediju iz pryznanniam.

p-ja-k.

BAYREUTH

Swiato Berestejskoi Unii

Swiato w 350-tu ricznyciu Berestejskoi Unii w Bayreuthi widbulosia dnia 8 sicznia 1947 r. W hodyni 9.30 o. dek. T. Kudryk pry dijakuwanni o. Iwana Prokopowycza j o. W. Korczynskoho widprawyw spiwanu Sluzbu Bozu. Spiwaw chor pid orudoju widomoho naszoho kompozytora prof. Iwana Nedilskoho. Preharnu propowid wyhlosyw o. dr. Josafat Skruten.

W same poludne, w taborowij zali, widbulasia Swiatoczna Akademija z bahatoju prohramoju. Dekoracii, a same Chram sw. Jura u Lwowi, po-mystecky wykonaw inz. A. Osadca. Cikawu j zmistownu promowu wyholosyw prof. dr. Iwan Mirczuk u trioch mowach: anhlijskij, nimeckij, ukrainskij.

Z inszyzch czastyn prohramy na osoblywiszu uwahu zasluhowujut deklamacii p. Wolodymyry Cenkowoi i Darii Zajaciwnoi, solospiw p. Huzijewoi i talanowyte skrypkowe solo p. Maka ta wiolonczelewe I. Barwinskoho. Miszanyj chor „Bojan" zakinczyw akademiju „Molytwoju" z opery „Zaporozec za Dunajem".

W poludnewij akademii wzialy uczast predstawnyky UNRRA, paroch nimeckoi katolyckoi parochii i posadnyk mista

W hodyni 6-tij weczorom powtoreno akademiju dla szyrokoho zahalu ukrainskoho hromadianstwa.

Pryznannia za uspich w Akademii nalezytsia Dilowomu Komitetowi.

Wohnyk

Jak witaly Nowyj Rik

Ukrainskyj tabor u Bayreuthi prywitaw Nowyj Rik dotepnym i sumlinno pryhotowanym scenicznym wystupom pid naholowkom „Pestryj Weczir".

U prohramu wwijszly widomi zi Lwowa scenky Sofronowa „Parka w parku", „Doneczka" j „Ja choczu, ja muszu", pryjemne solo bezpretensjonalnoi i dijalnoi p. Huzij Marii (narodni pisni), balet iz czardaszem sympatycznoi ta hnuczkoi p. Panczenko Iryny j szczaslywoho debjutanta Baranowskoho.

Weczir zakinczyla oryhinalna kartyna z zyttia naszych skytalciw p. Zoriana „Final". Muzyku daw nasz widomyj kompozytor prof. I. Nedilskyj. preharni dekoracii wykonaw inz. Apolinarij Osadca.

Treba pidkreslyty duze sumlinnu pidhotowu wsich, szczo wystupaly na sceni. Rezyseruwaw sam awtor „Finalu" p. Zorian.

Wohnyk

МАЙНЦ-КАСТЕЛЬ

Swiato Krutiw

Den podij pid Krutamy widznaczeno w tabori Mainz-Kastel wroczysto. Pisla Sluzby Bozoi nastojatel taborowoi Prawoslawnoi Cerkwy wyholosyw prynahidnu propowid. Pisla nei widprawleno panachydu po polahlych za wolu Ukrainy pid Krutamy. Uweczeri widbulasia akademija w teatralnij zali. Napoczatku dwochwylynnoju mowczankoju i wstanniam pryjawni wszanuwaly pamiat polahlych. Dali spiwaw archijepyskopskyj chor pid dyryguwanniam o. I. Zajcia. Pisla toho zaczytano dopowid pro Kruty. Dalszu prohramu swiatkuwannia zapownyly deklamacii, pry czomu zwertaly uwahu zokrema deklamacii malenkych ditej iz nyzczych klas narodnioi szkoly. Akademiju zakinczyw wystup choru, szczo prospiwaw kilka pisen najkraszczych ukrainskych kompozytoriw ta nacjonalnyj himn.

P. W-aj.

Poszta z Freiburgu

Zachodamy Ukrainskoi Studentskoi Hromady w Freiburzi widbulosia u wlasnij domiwci wroczyste swiatkuwannia pamiaty heroiw Krut. Na prohramu sklalysia: wstupne slowo, wystupy czolowiczoho choru, szczo widspiwaw pisni: „Kozaka nesut" i „My jdemo w bij", deklamacija, fortepianowe solo j recytacija. Frontowa stina sceny bula swiatkowo prykraszena, a zala bula wypownena po berehy ukrainskoju kolonijeju. Swiato zakinczeno widspiwanniam nacjonalnoho himnu. Wranci cioho z dnia u miscewij parochijalnij cerkwi widprawleno Sluzbu Bozu j panachydu za polahlych heroiw zpid Krut.

R. M.

•

U Freiburzi widbulysia szachowi zmahannia pomiz duze sylnoju druzynoju lytowciw i ukrainskymy zmahunamy. Pisla zawziatoi hry zmahannia pokinczylysia neriszenym wyslidom u widnoszenni 10:10. U zmahanniach wzialo uczast po desiat zmahuniw iz koznoho boku. Dejaki partii trywaly po 14 hodyn.

Freiburzec

•

U dni 26. hrudnia widbulysia ping-pongowi zmahannia za mystectwo okruhy Freiburg.—Za inicijatywoju orhanizacijnoho referenta Komitetu w dni 6 sicznia 1946 zjawylas ukrainska delegacija w palati archyjepyskopa dr. K. Grawery, skladajuczy jomu pobazannia, a czolowiczyj chor widspiwaw wjazanku koladok, zdobuwajuczy pryznannia i podiaku wid archyjepyskopa. Ekscelencija zywo zainteresuwawsia zyttiam i istorijeju Ukrainy j na zapyty oderzaw toczni wyjasnennia wid delehatiw. Pry kinci Wladyka udilyw swoje apostolske blahoslowennia ta daw hroszewu dopomohu na potreby skytalciw.

Za porozuminnia miz USA ta Sowjetskym Sojuzom

WASHINGTON. (Dena) Sowietskyj ambasador w USA Nowikow wyholosyw u „Spilci amerykansko-rosijskoi zhody" promowu, w jakiw wyslowywsia za powne porozuminnia miz oboma welykymy derzawamy. Jak zajawyw Nowikow, perszyj krok do cioho wze zrobleno i ta tin, szczo lahla mynuloho roku na stosunky miz SSSR i USA, zadnoju miroju ne zatemniuje sprawznioi kartyny cych stosunkiw.

Switlyna pokazuje polpreda Nowikowa z druzynoju pid czas letunskych pokaziw w Miami (USA).

Symwoliczna reparacija zydiw

Zhidno z powidomlenniam agentstwa DENA-Reuter, switowa orhanizacija zydiwstwa maje namir podaty do Rady ministriw zakordonnych spraw wymohu pro „symwolicznu reparaciju" wid Nimeczczyny na koryst zydiwstwa u wyhladi wyznannia Nimeczczyny w myrowomu dohowori wynnoju w namiri znyszczyty w Ewropi zydiw.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Padlo Semko, 32, z Bavarja;
Palcat Julia, 23, z Muensteru;
Palkat Zofia, 19, z Kirchensittenbachu;
Paluha Roman, 34;
Panasiak Pelagia, 52, z New Yorku;
Panasiuk Johann, 54, zNew Yorku;
Panek Agnieska, 66, z Koelnu;
Papinczak Eva, 25, z Albingenu;
Papirczuk Wolodymyr, 24, iz Awstrii;

Pasenko Anna, 22, z Leipzigu;
Pasenko Paul, 25, z Frankfurt;
Pawlik Mikola, 67, z Riwnoho;
Pawluk Wolodymyr, 21, z Wiesbadenu;
Pawlyk Anna, 23, z Hamburga;
Pawlyk Teodor, 25, z Hamburga;
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible], age 5, z Ober-Herzogwaldau;
Bursakowa Darija, rowiw 43, z Breslau;
Bursakowa Natalia, 23, z Breslau;
Bursakowa Tamara, age 21, z Breslau;
Ermakow Lev, 16, z Hamburga;
Galanczuk Ernst, 32, z Krakowa;
Hladun Nastia, 28, z Dresdenu;
Huljenycka Natalia, 24, z Lublany w Jugoslavii;
Kosmynko Petronela, 32, z Halbstadtu;
Luzecky Vladimir, 33, z Widnia;
Maciuk Neonila, 22, z Hofgarten b. Weimaru;
Petryszak Luhen, 36, z Kulmbachu nr. Nürnberg;
Shachkin Stepan, 58, z Hamburga;
Senko Sofia, 29, z Krakowa;
Slabyskij Wasyl, 30, z Kirit;
Stankowskaja Euhenija, 29, i Berlin Neukoelnu;
Tkacz Stefan, 23, z Hamburga;
Witkowskij Roman, 44, z Bad Kissingenu u Bavarji;
Wolanska Josefa, 38, z Cablonz;
Wolanski Zbigniew, 16, z Cablonz;
Zacharkiw Wolodymyr, z 21, from Bunty Grisa.

Американські українці розшукують:

Petro Zelinka szukaje *Teodora Zelinku* z sela Teplyci, powit Jaroslaw, takoz szukaje *Bohdana Balana* z sela Cetyla, powit Jaroslaw; obydwa majut buty w Nimeczczyni. Chto znaw by pro nych abo wony sami, proszu pysaty na adresu: Petro Zelinka, Box 68, Kenora, Ont., Canada.

Marija Chryk-Stefanyk szukaje sestru Jusku *Chryk*, doczku Mychajla, jaka pochodyt iz sela Zalissia, poczta Kolendiany, powit Czortkiw, jaka powynna znachodytysia w Nimeczczyni pid amerykanskoju okupacijeju. Ja distala lysta wid mamy iz Staroho kraju. Proszu pysaty na adresu: Bill's Dyers & Cleaners, 681-83 Main St., Winnipeg, Man. Canada.

Mychajlo Kowal szukaje brata *Stepana Kowala* i *Mychajla Bezkorowajnoho* ta *Mychajla Beniowskoho*, wsi iz Klebaniwky, powit Zbaraz, majut buty w tabori w Nimeczczyni. Proszu pysaty na adresu: M. Kowal, 178 Selkirk Ave. Winnipeg, Man., Canada.

Rabenko Karol szukaje zinku *Annu* i syna *Juzka* i adoczku *Ruzku*, iz sela Nowa Jaholnycia, pow. Czortkiw. Chto znaw by pro nych, abo wony sami, proszu zholosytys na adresu: Rabenko Karol, 113 Augusta Ave., Toronto 2 B, Ont., Canada.

Szukaju szwagrowoho syna *Pawla Lichnowskoho*, das u Nimeczczyni i *Andrija Slawycza*, w Italii ta brata *Dmytra Buczka* u Nimeczczyni; riwnoz wujka *Wasyla Rudoho* w Argentyni i *Nykolu Budza* ta *Fedia Bachura*, wsi wony z sela Zukotyn, powit Turka nad Stryjem. Chto z toho sela chaj zholosytsia na moju adresu: Stepan Buchok 485 Ossington Ave., Toronto, Ont., Canada.

Bohdan Sawyckyj szukaje swoju doczku *Annu Sawycku*, jaka wywezly nimci w 1943 r. do Nimeczczyny. Chto znaw by pro nei, abo wona sama, proszu zholosytys na adresu: Bohdan Sawyckyj, 870 Queen St. W., Toronto 3, Ont., Canada.

Antonina Muzyka szukaje *Martyna Dzumu* i *Juzyka Bilewycza* z sela Kotiwky powit Kopyczynci, majut znachodytysia na skytalszczyni. Chto znaw by pro nych, abo wony sami, proszu pysaty na adresu: Antonina Muzyka, 5831 Bannatyne Ave. Verdun, Que., Canada.

Szukaju Stepana Halasu z sela Krywe, pow. Berezany. Win maje buty w Italii. Pysaty na adresu: M. Halasa 872 Main St., Winnepeg., Man., Canada.

Oleksa Kozickyj, syn Dmytra z sela Plotycza Welyka, powit Berezany, teper w Kanadi, szukaje swojei ridni w Ewropi. Pysaty na adresu: Alex Kozicki, 107 Talbot Ave., Winnipeg, Man., Canada.

Hryhorij Florko szukaje kohonebud zi swoich krewnych i rodyny zi sela Lahodiw, pow Peremyszlany, chaj zholosiatsia na adresu: Harry Florko 3743 De Bullion St., Montreal, Que., Canada.

Pawlyna Moroz szukaje swojoho ridnoho brata Iwana i sestru Annu Pszenyczniak, jaki majut nachodytysia w Nimeczczyni, iz sela Lysa, powit Pidhajci. Chto znaw by pro nych, abo wony sami, prosymo pysaty na adresu: Paraskewia Moros, 211 Lippincott St., Toronto Ont., Canada.

Szukaju kohonebud z rodyny *Maksyma Lewickoho* z sela Chocen, powit Lisko, Polszcza. Chto znaw by pro nych abo wony sami, proszu pysaty na taku adresu: Peter Lewicki, Myrnam, Alta., Canada.

Marija Budij, zamuzna Swicicka z sela Chodaczkiw Malyj, powit Ternopil, poszukuje brata Hrynka Budij, jakyj czotyry roky tomu perebuwaw w Nimeczczyni. Chto znaw by pro nioho, abo win sam proszu zholosytysia na adresu: Maria Swiecicki, 93 Grove St., Winnipeg, Man., Canada

Zaklyk U. W. U.

Rektorat U. W. U. podaje do widoma, szczo slidujuczi osoby powynni nehajno zholosytysia w cili polahodzennia swoich studentskych spraw: Duwalo J., Huta M., Kryczywska-Kosacz M., Merena H., Rybak N., Dylinskyj W., Fedorowycz W., Maluk M., Wijtowycz W., Holub S., Halat W., Szarko T., Luciw E., Mokrij N., Semenec W., Synkiwska M., Stasiw P., Werhun W., Tomasziwska-Plachtij W., Jacyna M., Bandera I., Bilas L., Czuszak O., Kucyn M., Lukacz T., Trembacz M.

Nepolahodzennia spraw wprodowz 14 dniw wid daty cioho oholoszennia potiahaje za soboju skreslennia z lysty studentiw U. W. U.

München, dnia 6. II. 1947 r.

Rektorat U. W. U.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50

Видавець і редактор: Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик.
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main Echo", Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday"- Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 23 lutoho 1947 | Nr. 61

Zanedbana dilanka praci

(W sprawi sanatorii dla ukrainciw, chworych na suchoty)

Napysaw Antin Czerneckyj

Z trudom wdalosia nam wydilyty ukrainciw w okremi nacjonalni tabory, pid swojeju uprawoju. Powstaly w tych taborach naszi szkoly, riznych stupeniw, naszi remisnyczi warstaty, naszi kooperatywy. Stworeno dobri chory, slawni teatry. Sylnyj grunt pid nohamy distala j nasza presa ta ukrainski wydawnyctwa.

Zawerszyla ce wse cila nyzka ukrainskych wysokych szkil, orhanizacija ukrainskoi. Cerkwy z nacjonalnym charakterom, a wse te oczoluje CPUE, pered jakym nese nacjonalnu widpowidalnist wse te, szczo praciuje sered ukrainskoho naselennia, z jakoho opinijeju czyslatsia nawit predstawnyky amerykanskoi wlady.

Ale je w nas j pewni nedoliky, na jaki treba nam zwernuty uwahu zahalu.

Zwernemo nyni uwahu (slidom za stattiamy „Nedili", szczo wze pojawylysia w widdili „Za narodnie zdorowja") na odnu dilanku dosi deszczo zanedbanu naszymy peredowymy ludmy ta naszym emigracijnym prowodom. Toju dilankoju je zdorowja naszoi bizeneckoi hromady. A treba skazaty iz suspilnym naszym zdorowjam ne wse harazd. Prawda, po taborach praciujut u nas ukrainski likari. Dejaki z nych roblat dijsno bahato dla zdorowja bizenciw, wykorystowujut u tomu napriamku wse mozlywe. Neraz i swoi stawlat im perepony, n e r o z u m i j u t, ne dociniujut ich. Znaju osobysto wypadok jak w odnomu tabori molodyj nasz nadijnyj sportowec wylyw w klozeti widro brudnoi wody na staroho likaria-kombatanta. Znaju tez j wypadky koly j dejaki naszi likari roblat swoju robotu jak uriadowci, szablonom, a neraz im jak likariam brakuje hromadskoho pidchodu, suspilnoho zmyslu. Prawda, takych likariw malo, ale j wony je.

Ta wse taky nazahal treba stwerdyty szczo bilszist naszych likariw ukrainciw nawit tut na emigracii sered nesprryjatlywych umowyn z poswiatoju wykonuje swoju profesiju dla dobra ukrainskoho bizeneckoho zahalu, dokazom cioho ot choczby wzircewo wedenyj szpytal w Aschaffenburzi, de praciuje ponad 20 likariw ukrainciw, do praci jakych z powahoju stawlatsia swoi j czuzi.

Ta je u switi neduha duze poszyrena, jaka j sered ukrainskoho narodu tut na emigracii zabyraje czymalo zertw.

Cia chworoba — tuberkuloza, abo suchoty. Nazywajut ii zwyczajno neduhoju abo c h w o r o b o j u p r o l e t a r i j a t u, sebto najnyszczych szyrokych narodnych mas, tomu szczo same sered narodnych mas, robitnyctwa po mistach ta silskoi bidnoty, zabyraje wona najbilsze zertw, chocz ne zachoroneni wid nioho j seredni ta wyszczi suspilni szary.

Kolys wid suchot wymerla w Halyczyni magnatska rodyna Siniawskych, wlasnykiw Berezan. Ale nezaperecznoju prawdoju je szczo suchoty najbilsze zertw zabyrajut sered naszych narodnych mas, de wazki umowy zyttia, nadmirna pracia, wazki hihijeniczni umowyny, perepowneni meszkannia, newidpowidnyj ta nedostatnij charcz, same az nadto spryjajut poszyrenniu cijei chworoby.

I same ciu neduhu j sanatorii dla ii likuwannia majemo na uwazi, bo ich my, na naszu dumku, zanedbaly.

Amerykanska wijskowa wlada j uprawa UNRRA wzywajut najuspiszniszych zachodiw borotby z tuberkulozoju, izolujuczy zaciplenych cijeju chworoboju, abo pidozrilych szczo pidpaly cij chworobi. Ce maje statys w okremych sanatorijach, u jakych musiat piddatys likuwanniu ta jaki musiat perejty wsi ti szczo zachworily teper na ciu neduhu, kolys neju chworily, abo jaki je tilky pidozrili, szczo mozut maty ciu chworobu. Amerykanski wijskowi czynnyky ta UNRRA nakazaly wsich takych bizenciw perewesty z taboriw do okremych sanatorij. Je ich kilka, miz inszymy Amberg za Nürnbergom, Bischofsgrün na szlachu Neumarkt-Wirsberg, Lohr na szlachu Würzburg-Gemünden, Aschaffenburg ta inszi, de bahato chworych ukrainciw i to takych, jaki u tych sanatorijach sydiat po 14-15 misiaciw, a dejaki szcze wid prychodu amerykanskoi wlady, ta chto zna koly i czy wzahali wyjdut iz nych; chyba koly b dozyly pereizdu naszoi emigracii na ridnu zemlu, bo na czuzynu za okean ich oczewydno, jak chworych, nichto ne poweze...

Postanowa amerykanskoi wlady docilna ta humanna w swoij osnowi, ale ii wykonannia ta sposib prowedennia takyj, szczo kasuje jakraz j docilnist j humannist. Wykonannia tijei postanowy w dejakych sanatorijach dla poboriuwannia tuberkulozy, je take, szczo pereczyt wsiakij docilnosti ta stworiuje oseredok same poszyrennia cijei neduhy, a riwnoczasno demoralizacij. Odnu taku sanatoriju my maly same nahodu baczyty.

Zdajetsia, szczo ludy, jaki ciu „sanatoriju" tworyly, u swojomu zytti ne baczyly nijakoi sanatorii, z medycynoju ta likuwanniam nemajut niczoho spilnoho; ce jakes pidpryjemstwo, moze byznes, ale ne likuwalna instytucija. Na chworych prypadaje obsluhy u widnoszenni 2 : 1, znaczyt na dwoch chworych 1 prysluha. Prosto idealno. Ale koly chworyj prychodyt do sanatorii, nichto ne piklujetsia, szczob joho wykupaty, szczob perestelyty lizko, szczob toczno miriaty joho temperaturu, szczob szczotyznia zminyty joho postil, czy bilyznu. Szczodo chemicznych analiz, najwazniszych w sanatorii dla obsliduwannia stanu neduzych je sumniwy nawit u likariw czy wony prawdywi, nepereplutani, pomylkowo newpysani, bo j taki buly wypadky.

U sanatorii misiaciamy trymajut nawit tzw. „negativiw", jakych niby likujetsia, ce je todi koly wony sami za swoi hroszi kupat sobi wapnianj czy jaki inszi specyfiky. Buwaly wypadky koly chworomu, jakyj distaw wybuch krowy, hodi bulo pomohty, bo w sanatorii nebulo lodu.

A w sanatorii sydiat negativ-y rik i bilsze i ne choczut zwidsy wychodyty, a nawit wypysani, zhodom znowu siudy powertajutsia. Wytworiujutsia zdemoralizowani typy, jaki ne choczut jty do taboru, bo bojatsia jakoibud praci. W sanatorii wony jakos zywut, Chodiat u misto. Torhujut, nawit u sanatorii, de je j horilka, a nawit wnoczi sceny, widomi z pidozrilych hoteliw.

Washington-batko demokratii

22 lutoho mynuly 215 rokiw z dnia narodzennia Georgea W a s h i n g t o n a, „perszoho w wijni, perszoho w myri, perszoho w serci swoich hromadian". 57 rokiw maw Washington, koly pisla peremoznoi wijny za nezaleznist Spoluczenych Derzaw, staw prezydentom USA. Arystokrat z pochodzennia, stworyw prawdywu amerykansku demokratiju. Joho twir na zachidniomu kontynenti tryvaje dali i osiajnym prykladom switvt narodam.

Washington (DENA)

W sanatorii taki poriadky szczo tut uriaduje nawit i to duze intensywno MP. Buwajut wypadky szczo „pacijenty" wynesut wsiu postil, pryznaczenu dla chworych.

Na pidstawi danych, jaki u nas pid rukoju, naszych chworych i pidozrilych u tuberkulozi bude po tych izolacijnych sanatorijach ponad 300 osib, z nych 25—30 % molodi, a ich czyslo szcze zroste, koly zacznut pryminiuwaty postanowu amerykanskoi wlady pro izoluwannia suchitnykiw. Na moju dumku, szczob lychu zaradyty, treba naszym kompetentnym czynnykam podbaty u amerykanskoi wlady pro zasnuwannia ukrainskych sanatorij dla suchitnykiw-ukrainciw u wlasnomo ukrainskomu zakladi, oczewydno, pid amerykanskoju kontroleju.

Nedawno borolys my za widokremiennia ukrainciw po taborach j stworennia dla nych okremych taboriw. Ce nam wdalosia j sama amerykanska wlada wyznaje, szczo ne maje z ukrainskymy taboramy welykoi moroky, szczo ukrainci ne hirszi wid inszych.

Treba szczob teper my poczaly staratys pro stworennia ukrainskych tuberkuloznych dyspanseriw czy sanatorij dla ukrainciw.

Podumajmo nad cym, bo cioho wymahaje dobro ukrainskych bizenciw ta naszych chworych. Chaj prykladom tut budut dla nas zydy, jaki dla swoich chworych na tuberkulozu stworyly okremi zydiwski izolacijni punkty ta sanatorii.

Poczaty praciu w ciomu napriami — treba nam ukrainciam nehajno, bo cioho widkladaty ne mozna. Dobro chworych ukrainciw, zahrozenych izolacijeju, wymahaje cioho wid naszoho prowodu.

Китай не втихомирюється

Наш політичний огляд.

Уже не раз деякі політичні діячі висловлювали думку, що третя світова війна, якщо їй судилось бути, почнеться на Далекому Сході. Хоч як оцінювати категоричність цього прогнозу, не можна не визнати тієї безперечної істини, що є в ньому, — надання цьому районові земної кулі винятково значення в світовому житті, отже й у справі загального миру. Гуркіт другої світової війни остаточно збудив від довгого сну тихий колись Схід. Крім малозаселених районів СССР, уся величезна різноплемінна Азія, на просторі якої зосередилася більшість земної людности, бурхливо кипить у національній боротьбі або внутрішніх розбратах. Від Середземного моря до Тихого океану — в Палестині, арабських країнах, Ірані, Індії, Бірмі, Індокитаї, Індонезії, Китаї, Кореї — скрізь у тій чи іншій формі то спалахує, то безперервно точиться ця боротьба.

Особливе місце серед цих країн належить Китаєві. Якщо в інших азійських країнах відбувається боротьба за національну незалежність, в Палестині й Індії ускладнена ще міжнаціональними чварами, — в Китаї ми є свідками громадянської війни соціяльно-політичного характеру. Проте Китай — це не тільки плацдарм боротьби комуністичних сил із силами демократичного Ґуоміндану, навіть не тільки тих ідеологічних світоглядів, що стоять за цими силами, — Китай це перехрестя, де стикаються різноманітні інтереси великодержав. Тому таке небезпечне вогнище і являє собою Китай, тому незмінно і притягає він до себе світову увагу.

Однак, на тлі того хаосу, що створився в цій пошматованій нескінченою війною країні, тяжко відтворити її ясну загальну картину. Відомості, що надходять з Китаю, дуже мізерні, а то й суперечливі. Тим більш цікавими є останні повідомлення про Китай. Як сповістила недавно світова преса, Сполучені Штати Америки вирішили відкликати з Китаю свою військову фльоту, зліквідувати американську головну кватиру в Китаї, вийти з „Комітету трьох" і частково здійснити вже цю програму. Коментуючи цей крок американські влади, китайський амбасадор у Вашинґтон Веллінґтон Ку висловив думку, що це не зможе загострити громадянської війни в Китаї, яка має природно завмерти, бо ні націоналісти, ні комуністи в Китаї не мають вже сил для наступальних дій. Та допіру сповістив це Ку, як аґентство Юнайтед Прес повідомило з Нанкіну про великий наступ півмілійонової китайської урядової армії на комуністичні позиції в провінції Шантунь. З пізнішої телеграми дізнаємося про неабиякий успіх національної армії, що, захопивши важливий опірний пункт 4-ої комуністичної армії Ліньї, переслідує ворога в двох напрямках. Разом з тим, згідно з останнім повідомленням китайського комуністичного штабу, комуністичне військо захопило два міста на залізничній лінії Пейпінґ—Ганкау.

Як же пов'язати ці факти із заявою Веллінґтона Ку і що могло спонукати Сполучені Штати до їх ліквідаційної політики в китайському питанні?

За політично-економічні впливи на Китай, за його ринки раніше боролися Сполучені Штати Америки, Великобританія, Росія, Японія і меншою мірою Франція. Після минулої війни Японія природно зійшла з арени цієї боротьби, фактично покинула її і ослаблена війною, позбавлена потрібного тонажу Франція, а з тих же причин частково і Великобританія, у сфері впливу якої лишився тільки прилеглий до Індії Тібет. Совєтський Союз, що на протязі багатьох кілометрів межує з Китаєм, дуже зацікавлений в його економічно-політичному підкоренні, але, сам не позбувшися ще своїх воєнних ран, не маючи в східньому Сибіру солідної промисловости і бувши зв'язаний з ним лише єдиною залізницею, мусить обмежуватися в цьому досить скромною ролею. Всі переваги лишилися у Сполучених Штатів, що не постраждали від війни, збільшили свою й без того могутню торговельну фльоту і тим, не зважаючи на тихоокеанські простори, до певної міри створили собі монополію на китайському ринку.

Зрозуміло, згадане вище рішення Сполучених Штатів Америки ніяк не означає зречення їх своїх природних прав на економічні впливи в Китаї. Найбільше, що воно може означати, — це визнання здійснення цих прав несвоєчасним, зважаючи на сучасний стан Китаю. Передусім це є акт політично-військового характеру, продиктований закінченням в основному евакуації японців з Китаю і визнанням неможливости виконати посередницьку місію Америки — замирити в Китаї ворожі сторони — після того, як усі старання в цьому напрямі і Чан-Кай-Шека і генерала Маршалла виявилися марними через непримеренну позицію комуністів.

Отже Китай лишився покинутим на свої власні сили, поділений на два ворожі табори. Які ж шанси в боротьбі мають ці табори, які перспективи китайської війни? Сили обох армій повинні бути майже однаковими, хоч точних даних про них ми не маємо. За приблизними даними минулого року, комуністична армія складалася щось з трьох мільйонів вояків, з них коло 1 мільйона реґулярного війська і близько 2 мільйонів добровільців та інших нереґулярних частин. Армія національного уряду була трохи менша, зате краще організована. Не дає переконливої картини і розміщення цих сил. Національний уряд панує в густо заселених і економічно важливих східніх та південних провінціях від південної Манджурії до кордонів Тібету, комуністичний уряд — крім північної Манджурії, у теж цінному економічно - центральному районі, що, прорізуючися через Китай майже до Жовтого моря, забезпечується з тилу малозаселеними й бідними, але захопленими совєтськими впливами Монголією та Китайським Туркестаном.

Однак, сили армій, особливо в громадянській війні, чималою мірою визначаються і соціяльно-політичними чинниками. Національна армія ідеологічно спирається на Ґуоміндан, що являє собою широку коаліцію ліберально-поступових і демократичних елементів Китаю від консерваторів до соціялістів включно. Ім'я його провідника — національного героя Чан-Кай-Шека надзвичайно авторитетне в усьому Китаї, а його політичний і стратегічний талант імпонує навіть комуністам. У цій ідеологічній широті Ґуоміндану його безперечна сила, але й безсумнівна слабкість, бо вона позбавляє його та його армію тої єдиної ідеологічної бази й єдиного духу, що такі потрібні в громадянській війні.

Objednani Nacii dajut hroszi j hudiwlu dla IRO

N e w Y o r k (DENA-Reuter). Widpowidajuczy na posylene prochannia pidhotowczoho komitetu Miznarodnioi Orhanizacii Skytalciw IRO w Zenewi, heneralnyj sekretar Objednanych Nacij spowistyw u czetwer 20 lutoho, szczo Objednani Nacii hotowi daty hroszi ta budynok dla toho, szczob pracia IRO wze mohla poczatysia.

Вузька ідеологічна база комуністів дає їм з цього погляду певну перевагу, але перевага ця досить позірна. Мало індустріялізований Китай не має тієї кляси пролетаріяту, з-поміж якої переважно вербують своїх адептів комуністичні партії. Провідники китайської комуністичної партії — це здебільшого відірвані від мас теоретики-марксисти, часто вишколені свого часу в Москві. Вояки китайської комуністичної партії — це в масі не ідейні борці, а спролетаризовані або здеклясовані елементи, що волють бути в армії, аніж блукати без роботи по країні, де багато полів не засіяно і не працюють багато заводів, де понад 40 мільйонів душ позбавлені своєї домівки, а ціни зросли в 2300 разів.

Як бачимо, стан у Китаї з кожного погляду не дає певної переваги якійсь з ворожих сторін. Сили й шанси їх більш-менш зрівноважені. Через те такий мінливий воєнний успіх на полі китайської громадянської війни і такою затяжною ця війна стала. Все, що можна було зробити для замирення, уже зробили і генерал Чан-Кай-Шек і генерал Маршалл. Китайська комуністична партія не пішла їм назустріч, вона вперто бойкотує і національний парлямент і нову конституцію. Вона йде своїм власним шляхом. Стало ясним: ідеться про боротьбу за владу, яка триватиме до кінця. Отож якщо й має рацію Веллінґтон Ку, твердячи про ослаблення обох сторін, то воно відіб'ється лише на масштабі цієї боротьби, а не на самому факті її існування. Б'ються не самі велетні, б'ються і піґмеї, тим більш битимуться суперники, кожний з яких має ще кількамільйонову армію. Втома, вичерпання матеріяльних джерел можуть змусити обидві сторони піти на згоду, але вона дасть їм лише перемир'я. Мир настане тоді, коли хтось з них здобуде повну перемогу.

Нитки китайських подій надто заплутались. Дипломатія не змогла розплутати цей Гордіїв вузол. Його розрубає, очевидно, меч громадянської війни.

К. Б.

Haile Selassie u wilnij Abisynii

Rozhrom faszystiwskoi Italii dozwolyw cisarewi brutalno napadenoi Abisynii, Haile Selassie powernutysia do zwilnenoi Abesinii. Amerykanskyj kapital, brytijski doradnyky ta zydiwski techniky praciujut pry widbudowi joho krainy. Nowa abisynska armija powstaje pid nahladom brytijskych instruktoriw. Na switlyni-nowosformowanyj polk pryjmaje z ruk cisarja, kolysznioho skytalcia, prapor.

ОСТАННІ звідомлення

Spoluczeni Derzawy musiat maty sylnu armiju-kaze Patterson

NEW YORK (DENA-INS). Amerykanskyj minister wijskowych spraw Robert Patterson zajawyw u czetwer 20 lutoho, szczo dla sylnoi oborony krainy potribna szyroka akcija wijskowoho wyszkolu i rekrutacij, jakszczo armija USA mala b i nadali zatrymaty swoju pownu sylu ta widpowidaty wymoham amerykanskoho wijska. Patterson dodaw: „Jakszczo b my pospiszyly z perewedenniam rozbrojen, todi jak inszi nacii za okeanom zatrymujut swij zbrojnyj potencijal, tym samym my b zaproszuwaly do wijny."

Za i proty nezaleznoi Indii

LONDON (DENA-INS). Brytanskyj premijer-minister Attlee, promowlajuczy w czetwer w parlamenti, zajawyw: brytanskyj urjad bazaje pojasnyty, szczo joho ostannim namirom je, wczynyty potribni zachody dla toho, szczo b najdali w czerwni 1948 roku wladu w Indiji ciu peredaty indijciam. Na misce Viscounta Wavella vice-korolem Indii prynaczenyj lord Lozis Mountbatten.

U wiwtorok 25 lutoho Viscount Templewood wystupyt w brytanskij palati lordiw proty planu daty Indii nezaleznist. Dawaty ii oznoczalo b, na dumku lorda, zahrozuwaty myrowi j dobrobutowi krainy, zokrema teper, koly tam panujut nejasni widnosyny.

Papa pryjniaw Hoovera na awdijencii

LONDON (DENA-Reuter). Kolysznij prezydent USA Herbert Hoover, szczo podorozuje po Ewropi, wyjasniujuczy ii charczowyj stan, maw u Rymi piwhodynnu awdijenciju u Papy.

Jak powidomlajut, Herbert Hoover pryczalyw, wyletiwszy z Berlinu, na londonskomu letowyszczi. Perszyj zwit pro swoju wazlywu misiju peredast Hoover prezydentowi Trumanowi za kilka dniw u Waszyngtoni.

Brytijski hirnyky proty wjizdu zakordonnych robitnykiw do Anglii

LONDON (DENA-INS). Brytijski hirnyky budut wystupaty proty werbuwannia czuznynechych robitniykiw do anglijskych kopalen, zajawyw mynuloho wiwtirka heneralnyj sekretar brytanskoho profesijnoho objednannia wuhlekopiw, Arthur L. Horner. Brytijski wuhlekopy ne widmowlatsia wid swojei opozycii tak dowho, áz poky „ne budut wykonani ich sluszni domahannia".

67 miliardiw na czerwonu armiju

MOSKWA, (DENA-Reuter). Industrija SSSR distane w 1947 roci 18 300 000 karbowanciw bilsze niz w 1946 roci-skazaw sowjetskyj minister finansiw Arsenij Zwierjow na spilnomu zasidanni rady nacjonalnostej i sowietu sojuziw, w czetwer u Kremli. Na zasidanni buly prysutni Stalin i Molotow. 67 miliardiw z zahalnoi sumy sowjetskoho budzetnoho preliminarja — 371 000 000 000 karbowanciw widdadut czerwonij armii.

Druhyj Plenum Holownoi Pereselenczoi Rady

Wladyka Platon witaje Plenum wid Synodu UAPC

(Telefonom wid naszoho Münchenskoho korespondenta L)

M ü n c h e n, 21 lutoho. W piatnyciu 21 lutoho widkryly w Müncheni Druhyj Plenum Holownoi Ukrainskoi Pereselenczoi Rady. Na Plenumi prysutni 26 predstawnykiw z prawom pownoho holosu, 13 predstawnykiw wid taborowych pereselenczych upraw, 4 korespondenty presy ta bahato hostej. Miz nymy Preoswiaszczenniszyj P l a t o n, sekretar Swiaszczennoho Synodu Ukrainskoi Awtokefalnoi Prawoslawnoi Cerkwy; rektor UTHI, prof. Domanyckyj ta inszi.

Plenum widkryw Holowa Prezydii UHPR inz. Potiszko, szczo zdaw zwit iz praci Rady za 3 i ½ misiacia wid perszoho Plenumu. Wladyka Platon w swojomu prywitanni bazaw delehatam uspichu w robeti.

Plenum stwerdyw protokol perszoho Plenumu. — Zberehty 250 000 ukrainskych emigrantiw wid zahybeli-zawdannia UHPR-skazaw u swoij dopowidi inz. Potiszko.

(Toczny) zwit naszoho okremoho korespondenta podamo w nadzwyczajnomu wydanni „Nedili", szczo wyjde w ponedilok 24 lutoho [illegible] wyslidy wyboriw do Ukrainskoi Nacionalnoi Rady w Aschaffenburzi.)

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday"-Ukrainian Weekly

Contents:

23-th of February 1947

Podii mynuloho tyznia

Ratyfikuwaly turecko-transjordanskyj dohowir

Ankara (DENA-Reuter). Turecki nacjonalni zbory ratyfikuwaly druznij dohowir miz Tureczczynoju ta Transjordanijeju z 11-ho secznia. Wystupajuczy z cioho prywodu na zasidanni Zboriw, tureckyj minister zakordonnych spraw Hasan Saka zajawyw, szczo na zal, presa j radio dejakych susidnich derzaw neprawdywo perekazuwala nedawno zmist cioho dohoworu. Ukladenyj dohowir ne mistyt u' sobi niczoho, szczo mohlo b daty prywid do takoho neprawdywoho tlumaczennia. Tureckyj urjad laden sklasty podibni dohowory ne tilky z swoimy susidamy, a j z usima derzawamy, szczo prahnut myru.

Zajawa Gusiewa w sprawi juhoslawskych domahan do Awstrii

Jak powidomyly z Londonu, sowjetskyj delegat na konferencii zastupnykiw ministriw zakordonnych spraw Gusiew, zajawyw, szczo sowjetskyj urjad pidtrymuwatyme domahannia Jugoslawii na czastynu awstrijskoi terytorii, wwazajuczy ich sprawedlywymy. Delegat Welykobrytanii, USA ta Francii, ne zhodzujuczysia z cym, obstojuwaly kordony Awstrii 1938 roku, a takoz widchylyly propozyciju Gusiewa peredaty ce pytannia na rozhlad specijalno stworenoho dla cioho komitetu. Delegaty trjoch welykoderzaw zajawyly, szczo podadut w cij sprawi na moskowskij konferencii swoju obgruntowanu propozyciju. (DENA)

Franco kupuje palac w Irlandi

Jak maly spowiszczaty espanski hazety, Franco kupyw sobi w Irlandii palac. Tak powidomyw kolysznij premijer-minister espanskoho emigracijnoho urjadu Giral (treba wymowlaty Chiral-prym. skladacza), perebuwajuczy w dorozi do Mexico City. Win dodaw: „Wsi w Espanii wwazajut, szczo Franco pisla swoho powalennia, peReselytsia do Irlandii. (DENA-Reuter)

Amerikanski zurnalisty pro Nimeczczynu

Washington (DENA-INS). Desiat amerykanskych zurnalistiw, jaki widbuly podoroz dla prostudjuwannia widnosyn u Nimeczczyni, Awstrii j Italii, powernulysia do Washingtonu. Wony zadumujut widbuty konferenciju z amerykanskym ministrom wojennych spraw Robertom Pattersonom. Koly im postawleno zapyt pro ichni sposterezennia j wrazinnia, wony widpowily, szczo na ichniu dumku, nawit pry spryjatlywych umownach alijantska okupacija w Nimeczczyni, Awstrii j Italii bude dowhotrywala j tiazka. Wony wyskazaly swoju poszanu dla wijskowoho j cywilnoho personalu wijskowoi wlady, jaka wykonuje alijantsku prohramu w okupowanych zonach. Odyn amerykanskyj redaktor zajawyw, szczo widtiahnennia alijantskych czastyn z Ewropy moze nastupyty szczojno pisla pidpysannia myrowych dohoworiw. Dali zurnalisty zajawyly, szczo Nimeczczyni musiat dozwolyty na hospodarsku jednist. Dwozonalnyj dohowir pomiz amerykanskoju j anhlijskoju okupacijnymy zonamy, ce welykyj krok wpered u ciomu napriami.

Sprawa hreckoho wijska

Ateny (DENA-Reuter). Hreckyj predstawnyk u Komiteti dla wywczannia pytan hreckych hranyc pry objednanych Nacijach Alexis Kyrou zajawyw u sprawi zakydiw. Juhoslawii, Bolharii i Albanii w bik Hreckii, szczo hrecki zbrojni syly ne perechodiat kilkosty 130 tysiacz ludej todi, koly zahalna kilkist wijskowych czastyn tych trioch derzaw wynosyt 955 tys. ludej. Kyrou stwerdyw, szczo Juhoslawija maje 650 tys., Albanija 65 tys. i Bolharija 240 tys. wojakiw pid zbrojeju, chocz u bolharskomu myrowomu dohowori ustijneno sylu armii na 55 tys. Kyrou obwynuwaczuwaw predstawnykiw trioch balkanskych derzaw u netocznomu wzywanni okreslen „faszyst, demokratija, swoboda j postup". Liwu koaliciju EAM okreslyw win, jak zamaskowanu politycznu orhanizaciju, jaka borolasia wkupi z czuzynciamy, szczob pidkopaty hrecku derzawu ta zhotowyty kinec hromadianskij swobodi.

Tajna radiostancija w tabori polonen ych

Paryz (DENA-Reuter). Tajna sluzba francuzkoi armii peresluchala 12 nimeckych wojennopolonenych pisla toho, jak wykryto tajemni radio-wysylni, szczo pry ich dopomozi poloneni-nimci buly w zwjazkach iz Espanijeju. Kompetentni ustanowy francuzkoi armii powidomyly u zwjazku z tym, szczo radio-wysylni wykryly w barakach kolo Perigo na schid wid Bordo de zameszkuwaly nimecki wojennopoloneni. Znajdeno tez spysok osib, szczo dopomahaly wtikaczam perechodyty hranyciu piwdennoi Francii w napriami Szwajcarii.

Amerykanski awdycii dla Rosii

Washington (DENA-Reuter). U mezach prohramy „Holos Ameryky" miznarodnij radiowiddil amerykanskoho ministerstwa zakordonnych spraw poczaw swoi perszi radioperedawannia rosijskoju mowoju dla SSSR. Jak zajawyw spiker, ci peredaczi majut za zawdannia daty sluchaczam SSSR nahladnyj obraz zyttia i switohladu USA. Tak samo peredawatymut wistky z ciloho switu ta lehku amerykansku muzyku.

Splata nacjonalnoi wkladky maje zahalno-nacjonalne znaczennia

Сторінка молодих

Більше уваги курсам українознавства

По таборах Ашаффенбурґу відбуваються курси українознавства.

Курси ці провадяться в формі доповідей, що їх читають наші місцеві науковці. І так від початку 1947 р. були виголошені такі доповіді:

15.1.47р. в таборі „Буа Брюле" —доповідь проф. Битинського на тему: „Запорізька Січ як лицарський орден".

30.1.47р. в таборі „Артилерії"-доповідь проф. Животка на тему: „Чужинці про красу і багатство української мови".

5.2.47.р. в таборі „Буа Брюле" —доповідь проф. Михайлівського на тему „Українська література 20-х років XX ст."

14.2.47р. в таборі „Ля Ґарде"—доповідь проф. Глобенка, присвячена „50—ти річчю з дня смерти П. Куліша".

Ми не будемо аналізувати змісту доповідей. Скажемо тільки, що вони виголошуються першорядними ерудитами і прослухати їх безумовно корисно кожному. Великою заслугою прелеґентів вважаємо перш за все те, що вони свій глибоко-науковий виклад проводять не у формі чисто-академічній (розрахованій на підготовлену студенську авдиторію), а простою мовою (без „перевантаження" її науковими термінами), так із деякими історичними відступами. Наприклад, проф. Битинський, говорячи про Січ як лицарський орден, відступив трохи від безпосередньої теми і розповів, що, власне, являли собою лицарські ордени, зокрема орден лицарів острова Мальти. І треба сказати, що намагання доповідачів провадити свої виклади у формі популярній, загальнодоступній, — це намагання потрібно визнати засадничо вірним, бо такий виклад обумовлюється насамперед складом наших таборян, надто розмаїтим щодо фахів, походження і культурного рівня. Популярність викладу курсів українознавства робить їх зрозумілими навіть для найменш освічених людей, а науковість самих доповідей може принести користь від прослухання їх навіть особам з певним комплексом знань.

Тим з більшим огірченням констатуємо дуже незначне зацікавлення курсами з боку наших таборян. Чим можна пояснити те, що, напр., під час викладу про красу і багатство нашої рідної мови було всього 7—8 осіб.

Причин того малого зацікавлення курсами є декілька. Перша з них—недостатня популяризація самих курсів. Чому, скажімо, на футбол охоче йдуть старі й малі з усіх таборів, хоч би гра відбулася аж за Майном? Тому, що футбол у нас популяризовано, ним цікавляться, про нього пишуть, його світлинам приділяють місце на сторінках газет. А курси українознавства, які для підвищення нашого національно--свідомого і культурного рівня мають, мабуть, не менше значення, чомусь не тішаться достатньою увагою з боку нашого проводу.

Другим недоліком є недостатня організаційна підготовка самої доповіді. Якщо в якомусь таборі має бути прочитана доповідь, то про неї повідомляють мешканців лише цього табору. А хіба афіші про доповідь не можна розіслати у всі наші чотири табори — і то не перед початком (коли доповідач прийшов, а слухачів ще нема і їх треба звідкілясь дістати), а за 1-2 дні наперед, щоб люди дізнались про лекцію, мали час заплянувати свої дії так, щоб задану їм працю виконати і на доповідь встигнути.

І, нарешті, третім недоліком являється недостатня зацікавленість курсами спеціяльно з боку молоді. Кому, як не молоді, позбавленій за ці останні кілька років (через переїзди та деякі інші причини) можливостей набувати систематичні знання, — кому як не їй, треба в першу чергу старатися підвищити свій культурний рівень. Хіба всі сторінки рідної історії знані їй так добре, що вже нема чого більше вивчати? Хіба галицька молодь (що нераз, позбавлена рідної школи, мусіла вчитись в польських „повшехняках"), настільки добре знає українську художню літературу 20 років XX ст., що вважала за цілком зайве прослухати доповідь, виголошену на цю тему професором Михайлівським? А чибагато бувших підсовєтських, вихованих без церкви, дітей настільки певні того, що Біблію переклав на українську мову саме Куліш, а не хто інший, що не вважали за потрібне піти послухати доповідь про Куліша, виголошену таким знавцем своєї справи,як професор Глобенко? А хіба взагалі всій нашій молоді, яку дома урядові кола привчали говорити або по-польськи, або по-російськи, або по-чеськи, або по-румунськи, хіба цій молоді не прислужився б виклад проф. Животка на тему „Чужинці про красу і багатство української мови". Ні, відсутність на курсах українознавства нашої молоді не знаходить собі жодного виправдування і в цьому треба обвинувачувати таборових культурно-освітніх референтів, провід нашого СУМ'у і провід наших пластунів. Силою свого авторитету ці установи безумовно могли б вплинути на те, щоб серед нашої молоді збільшилась зацікавленість до історії рідної культури. Бо, повторюємо, якщо, взагалі кажучи, мала кількість слухачів на курсах є сама по собі прикрим явищем, то майже цілковита відсутність молоді вражає просто таки болюче.

Курси українознавства провадять свою працю і далі. Науково—популярні виклади дають змогу кожному таборянинові підвищити свій культурний рівень. І висловлюючи подяку нашим науковцям, ми хотіли б бачити більшу зацікавленість з боку таборян до цієї корисної праці. — Д.

ЗИМА В БАВАРІЇ

В Баварії, між гір, лісами вкритих,
Зима не має місця де сваритись;
Мороз лиш часом землю трохи стисне,
Та зразу й пустить, ніби не навмисне,
І лагідно літає вітер—птах
В розбитих збомбардованих домах.
Тут без шапок і рукавичок діти
Беруться бабу снігову ліпити.
І не лютують грізні сніговії...
Але сами чомусь несуться мрії
Далеко звідси, в край суворих зим,
Де рідні ниви кригою окуті,
Де рідні хати стоять забуті
І з рідних коминів уже не в'ється дим...

Павло Дубів.

ВІДЗНАЧАЄМО 50-річча СМЕРТИ АВТОРА „ЧОРНОЇ РАДИ"

Пантелеймон Куліш

Український народ відзначав 14 лютого 50-річчя з дня смерти Пантелеймона Куліша. Півстоліття тому перестало битися серце цього визначного культурно-політичного діяча, автора багатої та різноманітної літературної та наукової спадщини, яка не зважаючи на її, часами, суперечливість, необ'єктивність і однобічність, все ж відіграла велику ролю в розвитку нашого письменства і науки та була цінним внеском у нашу національну скарбницю.

Творець великої ерудиції і діяпазону, друг і співпрацівник Шевченка, учасник Кирило-Методіївського братства, поет, повістяр, учений, дослідник, перекладач на українську мову Святого Письма, драм Шекспіра і поезій Байрона, Куліш назавжди ввійшов в історію нашого народу як один з опорних стовпів його культури.

Любов до фольклору, до живого народнього слова, до рідної минувшини спалахнула в ньому з юних років. Ще батьки, нащадки старовинного козацького роду прищепили її синові. В Новгород-Сіверській гімназії знайомиться молодий Куліш з творами Гулака-Артемовського, Квітки-Основ'яненка, Гоголя, вивчає напам'ять пісні зі збірки Максимовича.

Захоплення літературою спонукає його й самого взятися за перо. Перше його оповідання „Циган" появляється в Гребінчиній „Ластівці". Змушений через матеріяльні злидні залишити гімназію, Куліш, проте, не залишає праці над собою і згодом всу ає в університет у Києві, де професор Михайло Максимович звернув увагу на його обдарованість давав йому книжки до читання, зокрема познайомив його з історичними творами Вальтер-Скотта, що збудило в молодому Кулішеві бажання написати щось з рідної української минувшини і за повість „Михайло Чарнишенко" він взявся незабаром, припинивши знову через нестатки університетські студії.

Відвідання околиць, що були колись місцями козацької слави призводять до створення монументальної своїм задумом поеми „Україна", де Куліш намагався скласти народним стилем одноцільний епос про нашу старовину від часів Володимира Святого до Богдана Хмельницького. Історичні події мали бути ілюстровані народними думами, ті ж події, до яких не знайшов фольклорного матеріялу, описав сам, підробляючись під стиль народньої думи.

Серед створених у той же час дрібних оповідань — найкраще — „Орися" — соняшний імпресіоністичний малюнок, що відтворює ідилію давноминулих часів; опоетизовану річку Трубайло і романтичну Турову кручу, де колись переяславський князь полював на золоторогих турів. З інших побутових оповідань цікаві також: „Дівоче серце", „Гордовита пара" і „Про злодія в селі Гаківниці".

У Києві знайомиться Куліш з Шевченком, Костомаровим, Білозерським, Марковичем і це вводить його в Кирило-Методіївське братство, в якому бере він діяльну участь і пише свою „Повістку про український [illegible]рід", в якій виступає проти кріпаччини.

Погром 1847 р. не минає і Куліша. За участь у Братстві і головне за цей антикріпацький твір його засилають на три роки і три місяці до Тули. Однак Куліш мужньо переносить удар суворої долі і за допомогою друзів одержує на засланні книжки, продовжує свою працю, займається історичними дослідами, впорядковує матеріяли з етнографії.

Наприкінці 1850 року він повертається з заслання. Пізніше в Петербурзі разом з Шевченком, що також вернувся з закаспійської пустелі, і Костомаровим обговорюють можливість видання українських книжок і журналів. Куліш видає свій етнографічний збірник „Записки о южной Руси", що його Шевченко назвав діямантом, низку своїх повістей на чолі з „Чорною Радою", граматику для народу, оповідання Марка Вовчка, випустив альманах „Хата", заснував друкарню для видання популярних книжок для народньої освіти.

Перлиною всієї прозової творчости Куліша є славнозвісний, написаний тоді роман-хроніка „Чорна Рада" на сюжет подій 1663 року. Створена з метою дати історичний роман українською мовою розмаху гоголівського „Тараса Бульби" — це річ, хоч і не позбавлена певної тенденційности (в епілозі до російського видання автор наголошує своє прагнення в цьому творі довести „нравственную" необхідність життя в одну державу південного руського племени з північним, тенденційно зображені „любі" і „нелюбі" авторові персонажі), але загалом автор не втратив почуття міри і смаку, дає яскравий образ історичних обставин, життя і побут різних верств тогочасного суспільства і на тлі цього змальовує повнокровні образи суворого Шрама, веселого Череваня, одчайдушного Кирила Тура, ліричних Петра і Лесі.

Менш вдалі інші його повісті: „Січові гості", „Мартин Гак", „Потомки українського гайдамацтва". Вони переобтяжені розмовами, їм бракує дії, герої їх некольоритні та ідеалізовані.

З виходом у 1851 р. журналу „Основа", Куліш стає головним його співробітником і містить там свої поезії, драми, оповідання, повісті, літературно-історичні статті.

В „Основі" з'являються кращі публіцистичні і критичні праці Куліша: „Обзор украинской словесности", де жваво і дотепно подані характеристики Климентія, Котляревського, Гулака-Артемовського і Гоголя, „Характер и задача украинской критики", „Простонародность в украинской словесности" і низка окремих характеристик поодиноких письменників.

Драми Куліша: „Байда, князь Вишневецький", „Петро Сагайдачний" і „Цар Наливай" всі історичної тематики, але своєю композицією і дійовістю не є визначним вкладом в українську драматургію.

З своїми поезіями Куліш (коли не брати на увагу поеми „Україна") виступив також лише в „Основі", по смерті Шевченка, бо сам відчував слабкість власних віршів, порівнюючи з Шевченковими, але бути другорядним поетом не дозволяло йому самолюбство і лише коли замовк Великий Кобзар, він виступив і у вірші „Брату Тарасові" сказав, що тепер зважується на те, щоб заступити Україні Шевченка.

Найкращі з ідейного та мистецького боку поезії Куліша друкувалися в „Основі" і потім увійшли в збірку „Досвітки". Щире почуття, високий ліризм і патріотичне піднесення характеризує їх. Автор виступає оборонцем правди, добра і волі, стає на захист „убогих братів", вважає, що повстало лихо в Україні через те, що „багатий одцурався убогого брата". Яскраво підкреслено це в поемах „Солониця" („Наливайко") і „Кумейки" („Павлюк"). „Годі по світу блукати, дороги шукати", — каже він у поемі „Настуся", а в „Великих проводах" виводить шляхтича Голку, що навчився правди „у тих людей, що по світу ширять розум новий". Разом з Голкою мріє Куліш про загальну рівність, про однакове право всім.

Пізніше Куліш відійшов від цих своїх поглядів, від демократичних переконань і прихильности до народних мас. Він дає козакам і народові назвиська „пічкурники", „хами", „азіят мізерний", „гольтіпаки", зве гайдамаків — розбишаками. Його поезії перетворилися на важке віршування, на публіцистику в римах, де він зводив рахунки з своїми супротивниками. Лише деякі поезії з пізніших збірок „Хуторна поезія", „Дзвін", „Позичена кобза", та окремі місця з поем „Маруся Богуславка", „Магомет і Хадиза", „Драматизована поезія" знаменують ясне творче піднесення автора.

У своїх історичних працях Куліш також був занадто публіцистом і часто змінював погляди. Від романтичної ідеалізації козаччини він перейшов до її несправедливого засудження, називаючи козаків „колючим будяком на степах України". Його „История воссоединения Руси" немов спрямована проти України взагалі, а розвідка „Мальована гайдамаччина" викликала обурення в Галичині і призвела до розриву з ним галицьких наукових кіл.

У критичних нарисах про Котляревського і Шевченка Куліш не утримався на спокійному тоні об'єктивного дослідника і писав несправедливо під хвилевим впливом гніву. Друг і побратим Шевченка, прихильник його поезій, він пізніше називає музу Шевченка „п'яною", а ще згодом у „Хуторній поезії" знову з пошаною згадує його.

Ці хитання і відступи Куліша все ж не позбавляють його того великого значення, яке відограв він у нашому культурному житті. Навіть протиріччя і суперечливіст багатьох місць його наукових праць не заважає їм бути гарно складеними з фактичного і документального боку. Найкращими Кулішевими працями з історії є „Історія України од найдавніших часів", „Хмельниччина", перші спроби популярної української історичної літератури.

Великі заслуги Куліша і як перекладача. Він переклав Святе Письмо, поеми Байрона, драми Шекспіра, також інших европейських письменників, і володіючи всіма багатствами української мови, чимало підніс її та збагатив культуру нашого перекладу.

„Не зважаючи на свої помилки і хитання, Куліш всеж зробив багато добра" — писав Сергій Єфремов. Перший визначний український вчений, автор багатьох праць з історії, етнографії, публіцистики, літературної критики, як письменник автор численних творів з поезії, прози і драматургії, серед них славнозвісного роману „Чорна Рада", перекладач, редактор. Пантелеймон Куліш своєю діяльністю призвів до піднесення різних ділянок нашого духового життя, поширив і поглибив нашу історичну науку, вніс зрушення і в інші царини, збагатив нашу етнографію та ряд споріднених галузів знання; своєю творчістю сприяв активізації нашого письменства і в цьому та роля, яку відограв він у культурному житті минулого століття, за що його шанує наш народ і нині відзначає його пам'ять у зв'язку з 50-літтям його смерти. — Л.

Zachodamy orhanizacii SUM-u aschaffenburzkoho oseredku 28 sicznia c. r. w tabori „Pionierkaserne" widbulasia akademija, pryswiaczena pamjati heroicznoi smerty ponad trioch sotok ukrainskoi molodi pid Krutamy, szczo widdaly swoje zyttia za sprawu Nezaleznosty Ukrainy. Prof. Leszczyszyn proczytaw r[illegible]rat pro ci nezabutni podii w istorii samostijnyckoho ukrainskoho ruchu. — Mak.

МЮНХЕНСЬКА ОБРАЗОТВОРЧА ВИСТАВКА

(Wid okremoho zwitodawcia „Nedili" H. L.)

Wprodowz simnadciaty dniw, z 10 do 26 sicznia trywala w Nimeckomu Nacjonalnomu muzei Münchenu wlasztowana Holownoju Kwatyroju YMCA welyka wystawka obrazotworczoho mystectwa riznych deportowanych mystciw, szczo perebuwajut u Nimeczczyni.

Zawdanniam wystawky, jak zaznaczeno w katalozi, bulo pokazaty i wmozlywyty hladaczam kraszcze zrozumity kulturni nadbannia riznych nacjonalnych hrup skytalciw u Nimeczczyni. Wystawka mala daty cym majstram muznist i nowyj zapal dla prodowzennia ich praci w teperisznich nespryjatlywych dla tworczosty obstawynach. Orhanizatory wystawky wyslowluwaly nadiju, szczo jaka b ne bula wartist eksponowanych robit, ostanni stwerdzujut wse-z twoczu sylu mystciw, jaka protydije rozladnanniam, pomitnym u powojennij Ewropi; tomu podibni wystawky budut westy do pidnesennia estetycznych wartostej, bez jakych nasza cywilizacija ne moze isnuwaty.

Welyka kilkamisiaczna pidhotowcza pracia dala plidni naslidky. Specijalne ziuri w skladi mistera Ree (Art Collecting Point), miss Oliver ta mistera Zismana wid UNRRA; mistris Engelhorn ta mistera Soureka wid YMCA i orhanizacijnoho komitetu, kudy wchodyly prof. Dmytrenko, prof. Hordynskyj i prof. Kruk wid ukrainskych mystciw, Buchti, Edeltalhammer, Schleret i Wenzel wid nimciw, prof. Feuering i Zelezinskyj wid polakiw ta Lonis wid juhoslawjan, prowelo wsiu orhanizacijnu praciu ta wybir nadislanych robit. U wystawi wzialy uczast 71 mystciw, jaki zastupleni blyzko 450 tworamy. Z nych — 48 ukrainskych majstriw, predstawlenych kolo 300 eksponatamy. Ukrainci z swoimy tworamy, takym czynom, dominuwaly na wystawi i ich praci zawzdy buly w centri uwahy hladacziw. Same widkryttia wystawky, na jaku zawitala w pownomu skladi Ukrainska Kapela Banduryst iw im. T. Szewczenka i dala swij koncert, nabralo form naszoho nacjonalnoho swiata.

—*—

Wsia prawa czastyna welykoho wystawowoho prymiszczennia zajniata praciamy ukrainskych mystciw. Ich eksponaty zajmajut takoz polowynu westybjulu i roztaszowani i w perszij wchidnij zali.

Welyka riznomanitnist u styli, tworczych szukanniach, formalno-mysteckych zasobach, u zanrach, tematyci charakteryzujut praci naszych majstriw penzla i rizcia.

Kilkistiu wystawlenych eksponatiw czy ne persze misce zajmaje Mychajlo Dmytrenko, znanyj majster rysunku. Mozna konstatuwaty, szczo koly karlsfeldska wystawka projszla pid znakom „Huculii" Kozaka, to na cij wystawci dominuje wze Dmytrenko. Joho malunky zinok u nacjonalnomu wbranni powni krasy i zyttiewoi prawdy. W nych widczuwajetsia welyka szkola Kryczewskoho, ich charakteryzujut zyttieradisnist, badiorist, kolorystyka. Wsi zobrazeni Dmytrenkom postati fizyczno zdorowi, dobre skladeni, wid nych wije zdorowym optymizmom. Mozna bezpomylkowo stwerdyty, szczo jakraz szukannia idealnoi krasy, pomitnoi w skulpturach Pawlosia abo u takych majstriw zywopysu, jak Tycijan, Weronez i Mane, szczo widmiczajut dejaki awtory, u Dmytrenka nema i ce mozna prypysaty naslidkam tijei spadszczyny, jaka szcze dowszyj czas widczuwatymetsia nad ludmy, nad jakymy tiazyly recepty prypysowoho optymistycznoho pswedo-realizmu.

Knyzkowa hrafika Dmytrenka swidczyt pro joho szczyre prahnennia nawjazatysia na spadszczynu J. Narbuta. Prydywywszys hlybsze do cych sprob, my pomitymo dejaku neorhanicznist u majsternomu, ale mechanistycznomu pojednuwanni mystcem hotowych stylistycznych elementiw narbutyzmu z tendencijamy pswedoklasycyzmu, szczo wystupaje zokrema na obkladynci do zbirnyka „Ukrainske mystectwo".

Na naszu dumku, takomu majstrowi, jak Dmytrenko, szczo tak doskonalo wolodije technikoju rysunku i kolorystykoju, treba bulo b ne rozminiuwatys na nasliduwannia, a tworyty swij oryhinalnyj styl u hrafici, do czoho win maje wsi objektywni peredumowy.

Mensze kilkisno tworiw Edwarda Kozaka i roztaszowani wony w skromniszomu misci. Porucz z uze znanymy joho praciamy: „Hucul ija", jak i kompozycii do ukrainskych narodnych pisen (de mystec je ne perewerszenyj), ocinku jakym my dawaly w recenzii na karlsfeldsku wystawku, serija etiudiw krajewydiw ta malunok „Diwczyna w narodnomu wbranni" je pownymy formalistycznymy osiahamy talanowytoho artystamalara i w stankowomu malarstwi.

Swiatoslaw Hordynskyj z prytamannoju ciomu poetowi-malarewi niznistju ta obmezenoju kilkistiu czystych dzwinkych barw buduje kompozyciju „Muzykantiw". Hrupa huculiw u barwystomu narodnomu wbranni z instrumentamy skladajut harnu kompozyciju i wsia kartyna jawlaje soboju weselu zyttieradisnu usmiszku, jaskrawo wyjawlajuczy obdarowanist awtora. Do starszych robit Hordynskoho nalezat joho krajewydy, a knyzkowa hrafika — najcikawisze na wystawci swojeju stylewistju, samobutnistju i majsternistju.

W riznych misciach eksponowani try praci Natalii Bileckoi. Najsylnisza z nych-portret Olzycza, w jakomu jaskrawo widzerkaleno wolowist, cilespriamowanist poeta.

Portret cej treba traktuwaty ne jak fizyczne podannia slawnoho poeta, a skorsze jak symwol. Ce jaskrawo widbyto w farbach. U kolorowij kompozycii barwy ne lysze tepli, wony-horiaczi, kolory dominujut; tlo ne je abstraktne-wono duze newyrazne, jak newyrazna cila buria tijei wohnianoi doby, predstawnykom jakoi buw poet. W usiomu obrazi my widczuwajemo jakes peredhrozowe napruzennia, niby jakis rozrjady w ozoni, jakes palannia i na tli chaosu tych tortur, tijei ciloi zemli okupowanych i ponewolenych kraiw monumentalno wyrizblujetsia nemowby z rozpalenoi zemli oblyczczia poeta, zadywlene w cil, jaku proroczi oczi wze baczat pered soboju. Mymowoli wstajut u pamjati strofy z „Pidzamcza", de Olzycz wystupaw u roli proroka.

Swojeju wnutrisznieju hlybynoju cej psycholohicznyj portret je bezpereczno odnoju z najsylniszych reczej na wystawci.

U „Trojandach", inszij praci Bileckoi ci lehki, nizni, tenditni kwity w ii kompozycii znowu niby wyrizbleni z zemli, z jakois bryly. Wykonane u wlastywych Bileckij zemlysto-teplych tonach (szkola Mako) tlo razom z kwitamy tworyt cilu kompozyciju. Hladacz ne spryjmaje trojand jak lajtmotyw kartyny, a jak orhaniczn u detal prekrasno skomponowanoho obrazu, nasyczenoho znowu-z taky wnutrisznim nespokojem szukan majstra. U Bileckij widczuwajetsia same suczasna ludyna, jaka zywe, jaka bolije cym, i w ii barwach, w ii tworczosti widczuwajetsia siohodnisznia nasza duchowist, nasza monumentalnist. Ci trojandy, ci detali naszoho budennoho suczasnoho zyttia zlywajutsia w odyn monolit, w odnu duchowu cilist, szczo pidnosyt ich nad riamkamy budennoi „krasy", budennoi banalnoi prynadnosty.

Malenka ricz Bileckoi „Krajewyd z derewamy" je starsza wikom pracia i oczewydno datujetsia peredwojennymy rokamy. Na tli, jakomus zahadkowomu, nespokijnomu, dominujut jasno zowti tony cholodnoho-mistycznoho switanku. Hrupa newyraznych, neokreslenych postatej, niby z trudnoszczamy widrywajuczys wid wjazkoho mriakowynnia, pnetsia, tiahnetsia do switla. Cej obrazok buw u swij czas czy ne wychidnoju toczkoju dla „teatru wohnianoi doby" Demo-Dowhopilskoho (w Krakowi), jakyj u teatri buw takoz symwolistom.

Na karlsfeldskij wystawci Bileckoi ne bulo i tomu my szyrsze na nij zupynylys. U swoij wnutrisznij symwolici wona deszczo nahaduje pokijnoho Mychajlowa i chocz ii j ne mozna stawyty porucz z joho pastelamy, bo reczi joho bahato hlybszi, ale w duchowosti joho i ii mozna prowesty pewni paraleli.

Druhym pisla Bileckoi wartym uwahy portretowym tworom je twir Azowskoho — portret mystcia, w jakomu ne wazko piznaty S. Hordynskoho. Wlasna kolorystyczna zelenawo-sira gama ta majsternist u wykonanni, jak i wysoka kultura charakteryzujut cioho talanowytoho mystcia.

Swojeju oryhinalnoju kolorystykoju widznaczajetsia Jakiw Hnizdowskyj. Joho natiurmort „Jajcia" jawlaje soboju kontrast wypadkowych zimjatych skladynok biloi chustky i czitkist matowych form jajec. Majsterno wykonano i praciu „Druhyj semestr".

Uwahu hladacziw prywertaje takoz obraz „Utikaczi", jakyj po suti mih by buty smilywo nazwanyj „Ecce homo". Na w try powerchy roztaszowanych lizkach mystec rozmistyw z wlastywoju jomu sposterezlywistju i welykoju doleju zdorowaho humoru typaz naszych suczasnych skytalciw.

Dereworyty Hnizdowskoho swidczat pro joho wysoku kulturu i solidnu, prawda, cilkom czuzu nam, piwniczno-ewropejsku szkolu.

Mykola Butowycz nowych reczej ne maje. Wystawleni nym etiudy „Prystan u Spliti" i „Derwenta" stworeni szcze des za peredwojennych czasiw. Zaznaczenyj u katalozi „Perelisnyk", jakoho na wystawci znajty my ne zmohly, wze fihuruwaw na wystawci u Lwowi.

Szczodo ilustracij Butowycza do kazky „Chodyt harbuz po horodi", mymowoli wynykaje pytannia, czomu perszenstwo i lipsze misce na cij wystawci deportowanych bulo z ilustratoriw nadano pokijnomu Pawlu Kowzunowi, jakoho my duze szanujemo, ale jakyj, na zal (czy moze na szczastia), ne buw DP, a Butowycza, jakyj daw prekrasni reczi dla naszoi ditwory, zapchaly u temnyj zakut, de ich majze ne pomitno. (Ce zrobleno todi, koly jde stilky rozmow pro brak dytiaczoi literatury ta ilustratoriw dla dytiaczoi knyzky!)

Z reczej Wolodymyra Balasa najcikawiszoju je „Kupalo", jaka porucz z „Hucul ijeju" Kozaka i widsutnim „Perelisnykom" Butowycza je swojeridnym wkladom w obrazotworczu skarbnyciu ukrainskoi mitolohii. Do ostannioho czasu cia tematyka u nas ne poruszuwalas i teper wona swojeju nowitnistju i bahatstwom daje newyczerpni mozlywosti dla mystcia wyjawyty sebe. Mozna twerdyty, szczo w malarstwi je swojeridnyj szlach do samopiznannia, iduczy jakym, naszi mystci zmozut daty switowi szczos nowe orhinalne, szczo matyme riwnoriadne znaczinia z tworczistju nacjonalnych mystciw inszych narodiw. Ce- szlach zobrazennia narodnoi fantastyky, narodnych mitiw i wiruwan, folklornych bahatstw, szczo j bude wkladom u fond switowoho mystectwa, jakyj skladajetsia ne z epihonstwa, a z oryhinalnych samobutnich elementiw.

Dereworyty Balasa wykonani lehko i majsterno, z welykym widczuttiam osnownych koloriw. Slabszymy z formalnoho boku je joho kompozycii „Hleky" i „Pochoron hucula".

Mozlywo ni odna pracia zadnoho inszoho mystcia ne wyklykala takych supereczlywych reakcij z boku hladacza, jak tworczist Halyny Mazepy. Skromnenki ilustracii do „Dumy pro Bajdu" perekonujut, szczo udawana odnoridnist pid formalnym ohladom suczasnoho ukrainskoho mystectwa duze netrywka. Cilkom ne sprawedlywo zauwazuwaw neszczodawno odyn nimeckyj czasopys, szczo tworczist Mazepy perebuwaje pid wplywom Szahala, jakyj szcze dwa roky tomu nalezaw do hrupy tak zwanoho zwyrodniloho mystectwa. Ce swidczyt lysze pro te, naskilky same Mazepa piszla wpered w poriwnanni z suczasnym nimeckym mystectwom, jake dosi ne zumilo pozbutysia put, nakynutych jomu totalitarnym rezymom.

Spiwuczist rysunku Mazepy, melodijnist kolorystycznych tem jaknajkraszcze charakteryzujut odyn z szlachiw ukrainskoho mystectwa, szczo joho sobi obrala artystka.

Z eksponowanych prac Oleksy Bulawyckoho najkraszczoju je natiurmort z horodynoju. Awtor maje swoju swojeridnu kolorystyku i operuje ciloju skaleju koloriw, prekrasno zwodiaczy ich do spilnoho znamennyka kompozycii. U nioho wsi kolory powjazani, harmonizowani, spokijni, pomiczajetsia welyke widczuttia formy, barwy, miry w usiomu, prawdywist sumlinnist i majsternist u wykonanni.

Pejzazi Bulawyckoho: „Dnipro" i „Zymowyj krajewyd" de w czomu postupajutsia joho-z alpijskomu landszaftu, wykonanomu pewno z natury. Widczuwajetsia, niby perszi dwa polotna je swojeridnym rewanszom u bik santymentalnosty i lysze ridnoju chatoju ta ridnym Dniprom nadoluzujetsia brak charakternoi dla mystcia riczewosty, zhadanoi w natiurmorti i alpijskomu landszafti.

Mychajlo Hocij, uczasnyk neszczodawnoi wystawky w Baden-Badeni-majster koloru. Win zastupaje formu, siuzet, ideju. Jaskrawi, czasom moze nadto smilywi, kolorowi zistawlennia Hocija wyklykajut pryjemne wrazinnia i peredajut hladaczewi nastrojewist mystcia.

Prekrasnyj pobutowyj obrazok Dmytra Potoroky „Worozka w tabori" rozkrywaje pered namy sprawzniu zywu scenu z taborowoho pobutu. Pohlady hrupy ineszkanciw taboru zadibno zwerneni na zinku, szczo sydiaczy na powerchowomu taborowomu lizku, hadaje na kartach. U koznomu rusi i pohladi personaziw widczuwajetsia i czekannia afidawitiw, i wyslidu skryningiw i romantyczni pytannia naszych taborowych budniw. Dobre kompozycijne rozmiszczenia dijowych osib i harna kolorystyka sylno widrizniajut ciu kartynu i dajut ij perewahu nad inszym tworom toho z awtora „Widpoczynok u stepu", welykym polotnom szczo swidczyt pro welykyj rozmach mystcia i czasom pro newminnia sprawytysia z postawlenymy zawdanniamy szczodo kolorystyky i zahalnoho rozmiszczennia dijowych osib. (Zakinczennia bude)

Antin Pawlos: Molodi koni (terakota)
Foto: Gießner, Bayer. Pressebild

Mychajlo Dmytrenko: Chryszczennia, projekt polichromii (tempera)
Foto: Poehlmann, Bayer. Pressebild

Wystawka prac skytalciw orhanizujetsia w Aschaffenburzi

Jak dowidujemosia, 9 bereznia 1947 roku widkryjut w Aschaffenburzi welyku wystawku mysteckych ta wyrobnyczych prac skytalciw, szczo zywut po taborach UNRRA Aschaffenburzkoi okruhy. U wystawci bratymut uczast ukrainci, polaky, estonci i bezderzawni, otze wona matyme charakter miznarodnioho pokazu i dast zmohu poriwniaty praci poodynokych nacjonalnych hrup. Wystawku orhanizujut dyrektor Gale ta Welfare Officer, pani Szechidewicz, widoma opikunka skytalciw. Inicjatory i orhanizatory, zacikawleni w tomu, szczob zibraty na cij wystawci eksponaty, jaki pokazaly b amerykanskym i nimeckym hladaczam, ta j zresztoju zahalowi skytalciw produkcijni mozlywosti miscewych DP dla pizniszoho postaczannia produktiw skytalczoho wyrobnyctwa na rynok. Treba spodiwatysia, szczo naszi mystci, remisnyky, majsterni, wyribnyky riznych branz nalezno postawlatsia do tijei harnoi inicjatywy i wze teper porozumiwatymutsia z dyrektoramy swoich taboriw szczodo uczasty w wystawci i pidhotuwannia widpowidnych eksponatiw. (k)

Чи парості великого?

(Про „Малу Бібліотеку МУР-у")

Написав Л. ГРУШЕНКО.

Юрій Клен: Попіл Імперій. Частина І. Післямова Гр. Шевчука. Мала Бібліотека МУР-у. Видавництво „Золота Брама". Літературний додаток до газети „Час". Ст. 24, рік 1946.

Улас Самчук: Юність Василя Шеремети. Розділи з роману. Післямова Б. Подоляка. Ст. 40, рік 1946. Те саме видавництво.

Ігор Костецький: Оповідання про переможців. Дев'ять новель. Післямова Володимира Державина. Ст. 30, рік 1946. Те саме видавництво.

Дві перші книжечки літографовано в Фюрті, третю друковано в Регенсбурзі.

В двох перших книжечках вміщено тільки уривки з довших творів, у третій 9 „новель", як зазначило видавництво.

Важко оцінювати окремі уривки, чи початки довшої поеми, або роману, бо не знаємо, яке відношення тих друкованих частин до цілого твору. Юрій Клен не потребує реклями: його поема „Покляті роки" та друкована збірка поезій вже давно визначили Клена як дійсного поета, що майстерно володіє українським поетичним словом та може щось нове сказати в нашій літературі. Про його широко задуманий твір, епопею „Попіл Імперій" важко говорити, бо перед нами тільки перша частина. Автор післямови, Гр. Шевчук, так пише про цю поему:

„Це автобіографічний твір. Спогади дитинства на межі двох сторіч, архангельське заслання, зустрічі з Зеровим і спільними приятелями. Німеччина в роки гітлеризму і його краху — ось зовнішні рямки поета."

„Але тільки зовнішні. Внутрішньо — це ґрандіозна спроба подати історію доби, історію, взяту з філософського погляду, не в деталях, а в великих узагальненнях. Це спроба знайти суть, прихований смисл велетенських катаклізмів, що струшують світ... Поет бачить причину страшних катастроф у тому, що люди захопилися матерією і занедбали духовне. Техніка випередила дух. Низьке й приземне хоче поглинути високе."

Ми високо цінимо поезії Клена. Та тут, читаючи повищі слова критика про нову його епопею „Попіл Імперій", не вагаємося висловити нашу, може й єретичну думку, що автор у тих своїх „широких узагальненнях" дає не літературний твір, тільки історіософію, або філософію історії нашої доби, бо література — це не узагальнення, тільки конкретизація, не абстрактна суть і не „прихований смисл" історії, тільки історія окремих героїв, що в своєму житті керуються тими чи іншими світоглядовими засадами. Так було досі у всіх справді великих літературних творах, навіть тих, що своїми конкретними героями-людьми мали великий вплив на світогляд цілих народів і всього людства. Не знаємо, що буде в дальших частинах епопеї, та перша видрукована частина нас не вдоволняє. Читач не може уявити собі років перед світовою війною, бо згадки про „попа Гапона", про „зрадника Азефа" нічого сьогодні не говорять. Распутінові присвячено кілька строф і контраст до нього — наш Сковорода — змальований у одній стрічці: „Нам дав свій заповіт Сковорода". Сковорода — це абстракція, вона багато скаже філософові — і майже нічого читачеві.

Замість отого філософування — ми воліли б мати перед собою сцени, описи та авторові розповіді, що своєю плястикою захоплювали б уяву, волю й розум чатача. Тут того немає, може воно буде в дальших частинах, бо перо Юрія Клена здібне подарувати нашій літературі дійсну літературну епопею, а не тільки, хоч і високо поетичне, філософування про сьогоднішню добу.

І про Самчукову повість важко судити на основі надрукованого вступу, бо не знаємо, яка композиційна вартість тих перших двох аркушів, що вже перед нами, — і не знаємо, що далі діятимуть герої, показані на вступі. Автор післямови, Б. Подоляк, вірить, що Улас Самчук займає одно з перших місць у переможному марші наших письменників туди, де панує нове мистецьке слово великого змісту. Дай, Боже, щоб воно так було! Та читаючи сторінки роману „Юність Василя Шеремети", ми пригадували собі Володька із „Волині", коли він покинув село та перейшов у місто вчитися. Може й тут наша думка буде відокремлена в хорі беззастережних похвал на адресу Самчука, та ми таки її вискажемо і то для добра нашої літератури. Нам здається, що найкращим із того всього, що досі написав Самчук, це таки його славна „Волинь", а з неї перший її том. Чому воно так? Чи наш письменник не може вжитися в чужі міські середовища, як це зробив був у сільській частині своєї великої повісти про свою вужчу батьківшину? Чи він замало вивчає й студіює творчий матеріял, коли пише про те, чого сам не переживав, не відчував, або, коротко кажучи, не знає з автопсії? Може, бо деякі друковані уривки з його невиданих ще романів схожі радніше на репортажі, як на літературні твори.

„Та ж Самчук вже десятки літ живе по европейських столицях і він мав би не знати міського середовища?" — скажуть мої противники.

Мало самого життя, треба наполегливих студій. Багато нас живе в Німеччині вже кілька літ — а що ми знаємо про німецьке життя, поза тим усім, що нас безпосередньо зачепило в фабриках, чи всяких „ляґрах".

Коли ми читали „Кулака" — ми не бачили тієї висоти, що була в „Волині". Коли читаємо „Юність Василя Шеремети" — то Василь нагадує нам Володька із „Волині". Чому воно так?

Колись великий І. Франко писав, що поет — це вічний рекрут, poeta — semper tiro, він не сміє спочивати на лаврах, бо мистецтво слова висисає всю душу, всі мрії творця, забирає всі його сили й „ще говорить: Мало!"

Про це повинні пам'ятати ті, що перед ними стоїть завдання „вести нас на гору Гелікон, про яку згадує у своєму дитирамбі автор післямови.

Та найвищий дитирамб знаходимо в післямові Володимира Державина в честь Ігоря Костецького. До якого жанру належать твори цього автора? Раз називається їх „оповіданнями" — та зараз під тим написано, що це „дев'ять новель". Можна б дискутувати над тим, чи 13-ти й 14-ти стрічкові нариси можна звати новелями — та справа не в назві, а великі письменники самі творять нові жанри, і не мусять бути невільниками поетики. Так мабудь думає автор післямови, коли пише, що „літературна творчість Костецького повертає нашу белетристику до шляхів того високого й ідеалистичного мистецтва, яке має промовляти до народу не прозаїчним змістом слова, а самим словом, тим творчим словом — логосом, що діє потужніше й глибше за все на світі й знаменує в поетичному вислові сказане й несказане як безпосередній еквівалент несказанної ідеї, — бо „напочатку було слово".

В словах Державина дещо неясне...

Поетичне слово творів Костецького „має промовляти до народу" — цебто до широких мас — а в дійсності навіть люди з вищою освітою не можуть розуміти того, що автор понаписував.

Невірне й те, що „літературна творчість цього автора повертає „нашу белетристику" до шляхів „високого й ідеалістичного мистецтва". Невже всі наші письменники до року Божого 1946, коли

з'явилася збірка Костецького, були тільки самі матеріялісти та рівнем своїх творів стояли багато нижче від Костецького. Невже досі всі наші прозаїки писали „прозаїчним словом“, таким, якого вживає „кваліфікована публіцистика“ — і що лищ тільки Костецький почав писати „творчим словом-логосом, що діє глибше й потужніше за все на світі“.

Ми студіювали книжечку Костецького й давали її й іншим читати, але якось не могли знайти тих слів-логосів, щоб діяли так глибоко й так потужно, як про це пише Державин. Та треба згадати, що й сама „післямова“ написана стилем Джойса (або Костецького) і її дуже важко зрозуміти. Невже й найповажніших речей не можна писати так, щоб їх освіченій людині можна було без труду зрозуміти.

В літературі час від часу з'являються письменники, що шукають нових шляхів, експериментують. Часом ці спроби вдаються і тоді повстає новий напрямок, якийсь новий -ізм. Та дуже часто ті експерименти безслідно гинуть і з багатства -ізмів у літературі, що з'явилися були після першої світової війни — сьогодні немає навіть сліду, вони зовсім забулися.

Ігор Костецький, як каже критик, виступає не як „малоприступний (?) читачеві“ або „як естетично сумнівний“ експериментатор. Та, на жаль, це погляд самого критика. Правда, в нарисах Костецького стрічаємо символістичні риси („Бог та мудреці“, „Зоря“, „Третя Ема“, „Валерій та білі цлями“) — та хіба ж це така велика новина в нашій літературі після появи новель М. Яцькова, а вони друкувалися 40 літ тому. Це було б про „емоції й афекти“ Костецького, що їх вихвалює Державин. Далі критик хвалить у новеліста його лаконізм вислову, який осягає автор кострубатістю „граматичних сполук“. Тут видно вплив англійського письменника Джойса (Joyce), що записував свої думки окремими словами, не зважаючи на будову речення. Нагадує воно мову наших селян, що деколи вживають окремих слів — замісць повних речень. Ось зразок такого стилю:

„Наші двох було, в розвідці, ну з лісу, видати, ну а тих і наскочимо, чоловік із півсотні, дак один наш у засідші лежав, не в місті вони були, дак от, чуєте, як забачив, що другого схопили, давай на них сипати, всіх до одного поклав, а той жив остався. Нє! Їй-бо, жив“.

Правда, є тут неохайність „граматичних сполук“, але нам більше подобається лаконізм стилю нашого В. Стефаника, що вмів коротко писати, не порушаючи при тому граматичних законів нашої мови. І тому ми не можемо вважати за якийсь великий мистецький успіх таку конструкцію, як повище: „Наші двох було в розвідці“.

Збірку Костецького вважаємо за експериментаторську спробу, а не за „принципову й глибоко знаменну подію в мистецькому розвитку сюжетової прози“, як цього хоче післямова. Дальші твори цього письменника покажуть, чи він зуміє щось нове сказати в нашій літературі. Воно, правда, що й найбільші письменники мали завжди своїх учителів; та правда й те, що ні один радикальний -ізм не залишив після себе великих творів.

А ми ж усі щиро бажаємо, щоб наші письменники таки сказали велике слово! І то велике слово українському народові. А тоді буде воно великим і всьому світові!

Ждемо творів наших письменників, бо заяв наслухалися вже доволі...

Кожному слово

Za szachowe mysieciwo

Chwalnij Redakcii „Nedili“

Wid ostannioi welykoi szachowoi imprezy w Bad Wörishofeni mynuw wze toczno rik. Cioho roku orhanizatorom zmahan za szachowe druzynowe perszenstwo je UST „Sicz“, Regensburg.

Do Regensburgu zjidutsia nezabarom najkraszczi szachisty, szczob zastupaty barwy swoich klubiw. Pryidut druzynowi perszuny oblastej: Aschaffenburg, „Berkut“ z Nowoho Ulmu, „Orlyk“ z Berchtesgadenu i „Sicz“ Regensburg. Krim toho hratyme klub „Czornohora“, Augsburg, mynuloricznyj mystec amerykanskoi zony ta „KLK“, München i „Lew“, Mittenwald, jaki zajmialy 2 i 3 misce. Pered indywidualnymy szachowymy zmahanniamy, zaplanowanymy na kwiten w Berchtesgadeni, bude ce najcikawisza impreza; wona wykaze riwen naszych szachowych majstriw na czuzyni.

Aschaffenburg slawytsia sylnoju druzynoju, jaka pid prowodom prof. Selezniowa napewno hidno bude zastupaty taku welyku ukrainsku koloniju. Mynuloho roku, pid czas olimpijady w Bad Wörishofen jakraz perewozyly tabir iz Schweinfurtu do Aschaffenburgu i tomu druzyna Schweinfurt-Aschaffenburg, ne wziala uczasty.

Cz. I., Regensburg

Wid Redakcii: Komunikat Rady Fizycznoi Kultury powidomlaje szczo z ohladu na zahostrenu kontrolu UNRRA pry wydaczi charczowych kartok pry kinci misiacia po taborach, krajowi druzynowi szachowi zmahannia, zapowidzeni na 28. 2. — 3. 3. 1947, widlozeno na piznisze.

Ewropa merzne

London (DENA-Reuter). Z uwahy na nedostaczu wuhilla w Oslo (Norwegija) obmezeno duze zuzyttia cioho palywa w szkolach, kostelach i rozwahowych lokalach. Czerez brak wuhilla zakryto w Prazi szkoly. Z tijei samoi pryczyny obmezeno w Irlandii zaliznyczyj ruch.

По громадах нашої області

Перед виборами до Національної Ради

В АШАФФЕНБУРЗІ

Українське громадянство Ашаффенбурґу напередодні цікавих та хвилюючих подій — виборів представників до Української Національної Ради та її місцевого лідера. Мешканці - українці всіх таборів без страху, що за ними стежать аґенти сильних миру цього, в демократичних умовах виповнять свою волю і бажання, подаючи голоси свої за тих кандидатів, до яких схиляють кожного голосуючого його переконання і свідомість.

За кілька тижнів по всіх таборах почалася відповідна підготовча робота. Виборчі комісії скликали сходини громадян, в яких брали участь і директори та коменданти таборів. На цих зборах пояснювано відповідні пункти виборчої ординації та порядок висунення кандидатів до Національної Ради й на Лідера Осередку. На жаль, на цих зборах була надто мала кількість громадянства. Це може спричинитися до неясности під час голосування — виборці не розумітимуть, як технічно заповняти бюлетень, тим більше, що кожний голосуючий одноразово матиме два бюлетені. Отже, заздалегідь у спокійних умовах потрібно було з'ясувати мешканцям, як заповняти виборчу картку.

У вівторок, 18 лютого ц. р., всі бльоки ззовні і всередині всього ашаффенбурзького українського Осередку зарясніли передвиборчими листівками. Вони нагадують усім громадянам про день виборів — неділю — 23 лютого, закликають всіх до свідомости та широкої участи громадянства в цих виборах.

На кінець робочого дня, перед шостою годиною, виборчі комісії кожного табору мали по кілька лист кандидатів.

До виборчої комісії в „Піонір“ подано 3 листи, а саме:

Першу листу очолює Ващук І.

Другу — очолює О. Позняк.

Третю листу, що йде під назвою „Бльоку Єдности“, очолює Д-р Макаревич І.

До виборчої комісії табору „Ля-Ґарде“ надійшло теж 3 листи:

Першу очолює Д-р Івановчик.

Другу — проф. Животко Аркадій.

Третю, що йде під назвою „Конституційної Ділової Групи“, очолює інж. Калюжний.

До комісії табору „Артилері“ подано дві листи:

Першу очолює Бойко Микола.

Другу — Д-р Суховерський.

До комісії четвертого табору „Буа-Брюле“ мало надійти дві листи:

Першу, „За єдність“, очолює Ковалів Роман.

Друга листа за чверть перед шостою остаточно ще тільки оформлялась.

На лідерів подано дві кандидатури: д-ра М. Галія та проф. В. Орелецького

М. С—ий.

Лист із кіл громадянства:

Д-р Микола Галій

кандидат на голову Української Національної Групи в Ашаффенбурзі

Стоїмо перед виконанням важливого громадського обов'язку — перед виборами голови і представників Української Національної Групи нашого осередку.

Хто перебере, хто візьме волею суспільства в міцні руки керму життя нашої групи і не випустить її в хвилини грізної небезпеки?

Свідомо, з повною відповідальністю мусимо дати для себе відповідь і подати свій голос при виборах.

Йдучи на поклик громади, готовий взяти ту керму в свої руки — д-р МИКОЛА ГАЛІЙ.

Вояк Української Армії, що під проводом св. памяти Дм. Вітовського стає до бою за Львів. Учасник відомої чортківської офензиви. А пізніше — це ж той, що в мундирі вояка-українця несе на східні українські землі ідею всеукраїнства, єдности і братерства. Не на словах, але ділом, невтомною працею, стаючи пліч-опліч з такими ентузіястами боротьби за українську державну соборність. Згадати тут хоча б одного з них, що загинув від ворожих тортур — Ю. Охримовича та інших.

Глибоко пересвідчений соборник, для якого не існують жадні поділи українців за землями, для якого українець, звідки б він не походив, завжди є рідним братом, долею якого постійно вболіває.

Переконаний прибічник національно-політичної єдности і консолідації всіх сил українських в боротьбі за найвищі державно-національні ідеали.

Давній, послідовний демократ. Ні, не той, що спекулює ідеєю демократизму, він демократ в житті, в поводженню, в практиці, для якого людина з її болем, лихом і радістю стоїть в центрі конкретної його праці, людина взагалі, а людина-українець в першу чергу.

Щирий, відданий приятель української дитини і молоді, як учитель і як громадський діяч.

Журналіст, що відгукується на кожний рух українського життя.

Це ж саме він, той, що в 1933—38 рр. так гаряче відгукнувся своїми працями на те жахливе лихоліття, що охопило українські землі по той бік Збруча.

Пригадаймо хоча б такі з них, як „Геть маску“, а особливо „Москва і Україна“, в яких пекучими словами фактів і документальними даними подано світові правдивий образ життя на східніх землях українських.

Та не тільки там. Переживає, студіює і відгукується він на жахливі дні Закарпаття, що визначилися мадярськими знущаннями над українським народом, а головно над українською молоддю Карпатської України, виступає працею „Буревій на Карпатській Україні“.

Не байдужим до долі найближчого брата прийшов він і серед нас. Чи треба згадувати про це? Ще в пам'яті багатьох ашаффенбурців „Ля Ґард“ його постава в минулі перші тривожні дні, коли були звернені на нього очі всіх, в шуканні допомоги і порятунку.

Таким він є й сьогодні. Бадьорий, постійно готовий на поклик громади.

Таким є Д-р МИКОЛА ГАЛІЙ, кандидат на Провідника Української Національної Групи нашого осередку.

Група українців Ашаффенбурґу.

Насвітлюємо

ПЕРШ ЧИМ ІХАТИ ЗА ОКЕАН

Сірі, буденні дні таборового животіння сповнені чекання. Сидячи на двоповерхових ліжках, тисячі людей, хрищених різними іменами: „Ост“, „авслендер“; нарешті — за останньою модою — „ДіПі“ — обмірковують зимовими вечорами різні справи, починаючи від розподілу міністерських тек у майбутній Україні й кінчаючи якістю горохової зупи з таборової кухні. Так, як дома колись говорили про сусідні села, згадують тепер країни, міста, океани й моря. Параґвай, Уруґвай, Перу, Арґентина й Канада, Тихий океан і Червоне море... Цупкі селянські пальці, які вже ось кілька років не трималися за чепіги, мандрують тепер по обох півкулях через гори й моря, відшукуючи відповідного місця. Оббігають люди думками землю від одного полюса до другого і переконуються, що Бог сотворив її, очевидно, не розраховуючи на те, що колись у середині 20-то століття будуть люди —ДіПі— яким ніде в світі не знаходитиметься місця Не на 40 000 кілометрів треба було б екватор, а щонайменше на 400 000. Тоді б, може, можна скорше було вирішити проблему переселення якогось мільйона нещасних людей з одніеї частини землі в іншу.

Різними думками зайняті люди. Дехто розраховує підняти революцію в якійсь країні, сидячи в таборі за 3000 кілометрів від неї. Дехто надіється на те, що „вождів“ скоро „шляк трафить“ і в світі почнуться всякі зміни. Інший, реаліст більшого масштабу, користуючись першою в житті нагодою, атомово-енергійними темпами наповнює кишені чим попало. Ще інший, добившись „верховної“ таборової влади, диктує „підлеглим“ своїм все, що на голову прийде. Словом, багато дечого цікавого люди роблят...

Багато чим відрізняються люди між собою. Кожен своє думає. Але й усі разом одно думають.

Коли?..

Коли десь у світі збереться така комісія, яка зліквідує всі комісії і щось нарешті путнє вирішить? Коли хтось востаннє скаже про справді останній „скринінґ“? Коли нас, нарешті, посадять на кораблі та повезуть хоч до дідька між раки, аби тільки „подальше от етой землі“?

І отут нам би й хотілося трохи зупинитися та поговарити про себе самих. Будемо говорити просто і ясно, „на хлопський розум“, як кажуть, щоб нашої статті не читали люди з допомогою латинсько-українського словника.

Як вирішиться наше ближче майбутнє, невідомо. Очевидно, що найбільше шансів є на те, що якось переїдемо за океан. Бо навіть газета „Час“ почала поважно про переселення писати та навіть такі гасла висувати: „Коаліційний український провід — це забезпечення нашого переселення!“ Звичайно, справа не в проводі. Як треба буде, то об'єднані нації перевезуть усіх ДП незалежно від того, чи провід у них буде коаліційний, чи ні. Зареєструють усіх, видадуть якісь папери, посадять на кораблі — та й у дорогу. А там усі титуловані і звичайні смертні — за лопати та сокири, незалежно від того, чи провід буде коаліційний, чи якийсь інший. Врешті „проводів“ і так уже до лиха, — не розберуть еміґранти, якого слухати.

Справа не в цьому.

„Проводи“ хай ростуть собі на здоров'я, якщо ростиметься, а ми подумаємо про виїзд до, скажімо, Канади.

Під'їжджаємо ми до канадійських берегів, зустрічають нас з квітами та хлібом-сіллю та й питаються:

А чи є між вами ті, що в Ульмі на Івана Багряного каміння кидали? На того Багряного, чию брошуру тут, в Америці, майже кожен американець має?

А чи є між вами ті, що в краю різню зчинили та своїх братів на радість ворогам різали?

— А чому це Тарас Бульба — наш народній герой — без родини? Хто замордував його родину? Чи немає їх, тих злочинців, між вами?

— Чи немає серед вас тих, що тероризували своїх же братів по таборах? Де вони? Покажіть їх нам, ми подивимось на тих „героїв“?...

— Чи немає з вами тих що не терплять свободи слова, думки, порекoнання?

Що ми будемо казати на такі питання?

А про це нас, безперечно, запитають. Подивімось по своїх таборах, і знайдемо певну відповідь.

Багато в нас на еміґрації твориться такого, про що мовчати—просто злочин супроти справедливости, яка ще існує в світі

Тому й треба пильнувати, щоб зло відходило від нас, треба говорити людям правду, відкривати їм очі на справи, треба заперечувати баламутам. Українська еміґрація мусить мати ім'я людей, що їм не можна буде ставити ніяких закидів.

Хай відповідальні люди думають про це раніше чим розпочинати широку акцію в переселенчій справі, перш чим їхати за океан.

Гнат Дядюренко.

Wistky zwidusil

Trygve Lie ne wiryl u wijnu

Mineapolis (DENA-Reuter). Mozlywist nowoi wijny pomiz welykoderzawamy mozna widkynuty jak mrii bozewilnoho skazaw heneralnyj sekretar Objednanych Nacij, Trygve Lie, wystupajuczy pered nacjonalnoju konferencijeju amerykanskych chrystijan i zydiw.

„Ja nikoly ne wiryw u nebezpeku nowoi wijny miz welykoderzawamy w najblyzszych rokach pisla druhoi switowoi wijny“, skazaw Lie dali. „Wsi krainy,

Trygve Lie zi swoimy donkamy

szczo braly uczast w cij wijni, widihrawszy znaczniszu rolu, zaznaly powaznych wtrat. Problemy widbudowy i perestanowlennia na myr je nadto welykii wony absorbuwatymut syly narodiw najblyzczymy rokamy. Budte perekonani, szczo suczasne pokolinnia prosto ne zneslo by nowoi wijny.“ Z usich reczej, za jaki borolysia Objednani Nacii, najwazlywiszoju jawlajetsia ideja rasowoi j religijnoi tolerancii, skazaw Lie dali.

Za pereselennia zydiw

London (DENA-INS). Pid czas konferencii iz brytijskym ministrom zakordonnych spraw Ernestom Bevinom i ministrom kolonii Arthurom Creech Jone doradnyk dla zydiwskych spraw gen. McNarneya i gen. Marka Clarka, rabin Philipp Bernstein domahawsia szyrokoho pereselennia iz Nimeczczyny do Palestyny zydiwskych utikacziw bez uwahy na polityczni trudnoszczi, jaki tam panujut. Na zakinczennia rozmowy Bernstein zajawyw predstawnykam presy, szczo stanowyszcze zydiw u Nimeczczyni postijno hirszaje.

Argentyna — SSSR

Trioch predstawnykiw Argentyny widjichaly do SSSR, szczob zorhanizuwaty tut persze argentynske posolstwo. Peredbaczenyj na posla Argentyny u Moskwi dr. Federico Cantoni wyide 2 bereznia do sowietskoi stolyci. (DENA).

Heidelberg (DENA). Jak powidomlaje amerykanskyj prokuror Thomas Lancian, pjat hreckych hromadian i odna nimkennia stanut pered sudom pid zakydom uczasty u wbywstwi nimeckoho policysta Gustawa Kerna u Mannheimi 1 hrudnia 1946 roku.

U budynku opery w Bayreuthi znajdeno welyki kilkosti laboratorijnoho materijalu i pjatnadciat tysiacz knyzok ta zurnaliw biblioteky Instytutu dla doslidiw chemii j fizyky w Kyjewi. (DENA).

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50

Видавець і редактор: Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик.

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB

Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz

Printing plant: „Main-Echo“, Aschaffenburg.

3100 copies

Розшуки й оголошення

Nadzwyczajne wydannia dla Aschaffenburgu

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 24 lutoho 1947 | Nr. 62

Другий Пленум Головної Української Переселенчої Ради

(ВІД НАШОГО ОКРЕМОГО КОРЕСПОНДЕНТА З МЮНХЕНУ)

21 лютого в Мюнхені відбувся — як „Неділя“ вже коротко повідомляла — Другий Пленум Головної Української Переселенчої Ради, на який приїхало багато представників з різних місць.

Відкриваючи засідання, Голова Президії Головної Переселенчої Ради інж. Потішко відзначив, що за час від першого Пленуму складено Управу, яку не було організовано на Переселенчому з'їзді й вона зайнялась створенням низових клітин, так що на Другому Пленумі периферія представлена. Хоч похвалитися досягненнями ще не можна, але треба знайти шляхи спільної праці з периферією й дати поштовх праці системи, яку тепер розбудовано.

Єпископ Платон передав Пленумові привіт від Синоду УАПЦ й побажав успіху в роботі та відзначив, що на переселенчу акцію дивляться українські скитальці з вірою й надією, як на Мойсея, що виведе їх с цієї непривітної землі.

Далі відбулася верифікація протоколу з першого Пленуму, після чого мандатна комісія доповіла, що на Пленумі є присутніх 26 представників від центральних і обласних організацій, 13 — від таборових переселенчих управ, 4 представники преси й 9 гостей.

Зі звідомленням про діяльність Президії Головної Переселенчої Ради виступив голова президії інж. Василь Потішко. Він відзначив, що за $3^1/_2$ місяці, що минули від Першого Пленуму, Президія збиралася 8 разів. Головну увагу було скеровано на організацію Управи та на актуальні питання, що висувалися самим життям. За відчитний час відбулися відвідини посла Глинки, д-ра Галана голови Допомогового Комітету, о. Савчука, представника УАПЦ в Канаді. З ними були проведені наради й на підставі їх вони робили відповідні інтервенції перед американським урядом.

— Наше основне завдання, — каже далі прелеґент, — це зберегти 250 тис. українських скитальців від фізичної загибелі, економічного занепаду, зберегти їх морально й національно. Хочемо зберегти в умовах еміґрації нашу церкву, школу, нашу культуру, про це говоримо у відповідних чинниках, хоч це й створює нам труднощі, бо уряди країн, що згідні нас прийняти, хочуть іміґрантів для асиміляції.

Прелеґент відзначає далі, що від часу Першого Пленуму наше правне становище продовжує бути неясним. Проте англійська окупаційна влада вже дозволила вільний виїзд до іншої держави всякому, хто це відповідно оформить документами. Від Головної Квартири Американської Армії обіцяно, що жадної примусової репатріяції не буде нікому незалежно від того, чи перебуває він під опікою УНРРА чи ні. Дозволено лише відповідним урядам вести пропаґанду за поворот додому. Обіцяно, що другий скринінґ, який почався, не буде продовжений, а також, що УНРРА сама не позбавлятиме прав ДП, а лише вияснює справи тих, хто запідозрений у військових злочинствах. Не буде також зроблено поділу українців за їх державною приналежністю. Великих переведень ДП з одного місця в інше не буде. Можливі лише перевозки з малих таборів до великих і то лише з весни. Обіцяно також право на організацію кооперативних підприємств і індивідуальних робітень.

Торкаючись питання про ІРО, що має заступити УНРРА, доповідач відмічає, що ІРО має свій статут і не опікуватиметься совєтськими громадянами.

Щодо самої справи переселення інж. Потішко зазначає, що коли перед першим пленумом низка південно-американских держав і Канада розробляли пляни досить численної іміґрації, що її мали затвердити парляменти, то тепер ця праця затрималась. Держави затримали цю працю, певно, до розв'язання її ІРО, бо, приймаючи нас як чужинців, вони мусіли б віддати нас під опіку консула відповідної держави. Крім того, вони зацікавлені економічно, щоб ОН взяли на себе витрати переїзду. Тому справа переселення тимчасом затихла. Але є спроби окремих держав прийняти скитальців як робітників.

Наприкінці доповіді прелеґент наголосив, що наближається момент, коли відповідні держави будуть жадати людей й може статися стихійний виїзд, отже нам потрібна єдність, дисципліна, треба організувати низову сітку, щоб вона об'єднувала всіх людей та створити фінансову базу, якої досі нема.

Про діяльність Центральної Переселенчої Управи доповів д-р Мудрик.

— Завдання Управи, — сказав прелеґент, — це організація людей до переселення, фаховий вишкіл, відрядження спеціяльних представників до Арґентини, Параґваю та інших країн для вивчення умов переселення та побуту там, і сталих представників до Лондону, Канади й США, тримати найтісніший контакт з українським громадянством через журнал „Переселенець“, через пресу, створити грошовий фонд для організації заходів до переселення.

Чого сподіваємося від Національної Ради

Українська колонія в Ашаффенбурзі пережила в неділю 23 лютого ц. р. повний хвилювання день. У чотирьох тутешніх українських таборах ДП відбувалися подвійні вибори: лідера місцевої Української Групи та представників до Української Національної Ради. На іншому місці подаємо точні звіти наших кореспондентів про хід тих виборів, що відзначалися жвавою пропаґандивною акцією поодиноких виборчих груп, спокійним перебігом і сильною виборчою фреквенцією. Тут хочемо коротко розглянути питання самої структури Національної Ради і практичне значіння переведеної реорґанізації громадських інституцій Ашаффенбурзького осередка, одного з найбільших в американській зоні.

Хай нам вільно буде спочатку сказати декілька слів про минуле. Найперше: Не будемо далекі від правди, ствердивши, що дотеперішня побудова і діяльність громадської самоуправи в українському Ашаффенбурзі була далеко не досконала. Існувало тут Обласне Представництво УЕ, що за цілий час своєї діяльности не зуміло збудувати свого організаційного кістяка, не потрапило здобути в місцевої влади повного визнання і зрештою де-юре і де-факто було тимчасовим. Після прибуття до Ашаффенбурґа (в травні минулого року) української групи зо Швайнфурту почалася певного роду боротьба за „панування“. Дотеперішній осередок Області, табір Ляґард, (наша загумінковість проявляється навіть у парадоксальному явищі, що люди в одному місті, але з різних таборів, відчувають льокально-таборовий патріотизм!) мусів віддати частину свого досі виключного монополю на впливи в Області новоприбулим. 24. VI. м. р. відбулися в таборі б. Швайнфуртців „Пionіркасерне“ вибори делегатів до Тимчасового Обласного Представництва, яке таким чином побільшилося на п'ять представників і начало накреслювати ширші пляни діяльности. Вже тоді пороблено приготування до майбутніх обласних виборів і навіть вибрано делегатів до обласної передвиборчої конференції, але самі вибори з різних причин так і не відбулися. 12 вересня 1946 до Ашаффенбурґа прибула нова поважна група українців з Вільдфлекена-Маннгайму. Довелося далі розбудовувати область. Зроблено це звичайним способом делеґування відповідних представників. Але ані зріст численности української колонії (згодом до Ашаффенбурґу прибули ще нові українські групи), ані побільшення складу самої „області“ не спричинили посилення її діяльности, ані збільшили авторитету. Відбувалися і то частенько збори, на яких рідко хто зачитував протоколи, на яких було багато зайвих розповідей і дискусій, але якоїсь конкретної широкої роботи поза працею деяких референтів не було видно. Нічого дивного, що кожен табір робив все на власну руку, життя плило своїм руслом, а в масі населення існувало переконання, що „все і так робить УНРРА і що все це не має ніякого значіння“... Нарешті 15 листопада м. р. сталися зміни. Директор об'єднаної Ашаффенбурзької УНРРА, що перейняла опіку над усіма українськими таборами, містер Ґель видав того дня нову виборчу ординацію для переведення виборів керівників табору і керівника — як казала тодішня офіційна назва — українського осередка. Ці вибори відбулися 22 грудня м. р. і дали цікавий образ політичних настроїв Ашаффенбурзької кольонії. Вони заперечили леґенду, яка панувала тут досі, мовляв, Ашаффенбурґ увесь в руках одної політичної партії, що не визнає КУК. Більшого практично - організаційного значіння ці вибори не мали, а нововибрані команданти таборів, як і можна було заздалегідь сподіватись, не відіграють більшої ролі в адміністрації, лишаючись в тіні директорів УНРРА, зрештою наших українських громадян, що фактично і енерґійно кермують життям таборів.

І тим більше приємно було довідатись, що справа остаточної реалізації української самоуправи не залежалася в актах. Дня 1 лютого директор УНРРА видав „С т а т у т п р о о р г а н і з а ц і ю н а ц і о н а л ь н и х г р у п в А ш а ф ф е н б у р з і“. Згідно з загальним приписом того статуту, що творить певного роду конситуцію Ашаффенбурзької української „республіки“, кожна національна група примусово виселених осіб може вибрати собі національне представництво, якщо воно буде відповідати таким вимогам:

а) Національна група мусить мати щонайменше 200 осіб, у віці понад 21 літ.

б) Члени національної групи мусять належати до тої самої національности. Їхню національність устійнюють військові верифікаційні комісії, або верифікаційні старшини УНРРА.

в) Якщо структура групи зміниться, то постанови цього статуту можуть бути змінені лише в порозумінні з виконавчим старшиною УНРРА.

Метою УНГрупи є: об'єднання всіх примусово переселених осіб української національности; опіка над їхніми інтересами; допомога розвиткові соціяльного, морального і культурного життя.

До річевого обсягу діяння УНГрупи належать: Зв'язок з іншими українськими і чужинецькими організаціями; захист своїх членів перед судами; освіта, фаховий вишкіл і опіка над студентами; театри, хори і оркестри; періодичні видання, видання книжок, книгарні; товариства й інші об'єднання; кооперативні й приватні підприємства; маєткові справи УНГрупи. Далі: опіка над слідуючими галузями таборового життя: репатріяція; поручення щодо наділення одягом; читальні; правна охорона; розвага і спорт; організація молоді; організація жіноцтва; сироти й бездомні діти; каліки, інваліди й хворі; моральний стан.

Стаття 5 Статуту каже, що справи, які належать до адміністрації УНРРА, не належать до компетенції УНГрупи. Одначе лідер УНГрупи має право і обов'язок робити інтервенцію виконавчому старшині УНРРА в адміністраційних справах.

УНГрупа може входити, як член, до інших українських організацій і виконувати їх доручення, якщо цілі тих організацій, як також їхні конкретні доручення не будуть колідувати засадам і зарядженням УНРРА, або окупаційної влади.

Якебудь оподаткування членів групи, або збірки серед них є дозволені лише тоді, якщо вони є: 1) або добровільні і невимушені, 2) або ухвалені УНРадою представників, та затверджені керівництвом УНРРА.

Органи УНГрупи є: а) Українська Національна Рада представників, б) Управа (керівний комітет), в) Контрольна Комісія і г) Дисциплінарна Комісія.

УНРада представників складається з представників, обраних у пропорції по одному на 200 осіб поодинокими таборами.

Згідно з тим пунктом Статуту, в неділю 23-го лютого українці Ашаффенбурґу вибрали 30 послів до УНРади.

Як виходити з постанов цього Статуту, Українська Національна Рада (треба зауважити, що назву підібрано не влучно; вона надто бомбастична, як на льокальний обсяг діяльности і надто претенсійна; вистачило б просто „Рада“ без прикметників „українська“ і „національна“) буде льокальним „парляментом“, отже має перед собою гарні перспективи праці і завдань. Згідно з постановою статуту, який каже, що звичайні засідання Ради мають відбуватися в перший понеділок кожного календарного місяця, 3 березня ц. р. нововибраний наш льокальний „сойм“ збереться на своє перше засідання і вибере свого голову, його заступника та секретаря на час трьох місяців. Далі вже на тому засіданні Рада зможе зпоміж своїх членів вибрати заступника лідера (на час одного року), Контрольну Комісію і Дисциплінарну Комісію...

Очікуємо, що цей понеділок не буде прислівним „феральним“ понеділком, а навпаки, почне нову світлішу сторінку української самоуправи в Ашаффенбурзі.

Сподіваємося, що засіданна Національної Ради відбуватимуться в атмосфері великої поваги; що для них призначена буде окрема заля з трибуною для промовців, самі засідання повинні б відбуватись з з відповідним церемоніялом, прийнятим в парляментарному світі. На засіданнях Національної Ради повинні, на нашу думку, бувати представники преси, а дебати в Раді належало б зробити доступними для всіх зацікавлених громадян. Це не реквізитні смішні речі, це не манія величі, але конечна передумова поваги праці, атмосфери праці і потрібна школа демократичної практики для бездержавного народу, що не вміє шанувати своїх того роду інституцій, а в політичному житті не звик до толеранції, а радше до безкритичного сприймання безкритичних виступів...

З другого боку Рада не повинна забувати, що світ не починається і не кінчається поза обдертими стінами бльоків Ашаффенбурзьких таборів. Вона з місця разом з лідером повинна визначити своє властиве місце в структуральній драбині еміґрації, розпочати найлояльнішу співпрацю з ЦПУЕ і пристосувати свої, надані їй льокальним статутом, права й обов'язки до загальних (вироблених дотеперішньою практикою) правил нашої централі та нашого громадського життя. Віримо, що також і в ділянці свого відношення до УНРРА наш лідер і наша Рада викажуть належну міру такту, зрозуміння і поваги та не розчарують тих чужинецьких чинників, що з запалом допомагали творити законні основи і сам фізичний склад нової самоуправи.

Весна, яка вже йде повними кроками і несе з собою найперше ліквідацію УНРРА, кличе сильним голосом до упорядкування життя по таборах в смислі ставання с а м о с т і й н и м и. Праці і ударів буде багато. Наростають нові проблеми. наближаються важливі справи, мусимо готовитись до боротьби за наше дальше існування як політичної еміґрації. В такій атмосфері забуваймо дрібниці і політикування. Ставаймо до праці і будови майбутнього.

Очікуємо багато доброго для 6-ти тисячної громади українців Ашаффенбурґу від Національної Ради.

Бажаємо їй повного успіху. Quod felix, bonum, faustum, fortunatumque sit!

Druhyj Zjizd polskych zurnalistiw

W dniach 22 i 23 lutoho widbuwsia w Eppstein druhyj zjizd Syndykatu Polskych Zurnalistiw b. Rajchu. Holowa Syndykatu red. Hrabyk zdawaw zwit iz bahatoi dijalnosty, a miz uczasnykamy buw red. Bialasiewicz i inszi wyznaczni polski redaktory. W. zjizdi wzialy uczast zaproszeni hosti, m. i. delegat lytowciw. Naszu Spilku Ukrainskych Zurnalistiw reprezentuwaly, red. Kotorowicz i red. Woskobijnyk, szczo skazaw po-ukrainsky powitalnu promowu, jaku zjizd szczyro opleskuwaw. Dokladnisze pro ce w nastepnomu czysli.

Prof. Oreleckyj wybranyj liderom Ukrainskoi Hrupy

Demokratycznyj Blok Jednosty zdobuw 13 mandatiw 30-ty osobowoi Nacjonalnoi Rady

Dr. Halij otrymaw 1317 holosiw — prof. Oreleckyj 2103

Wyslid wyboriw do Nacjonalnoi Rady w Aschaffenbrzi wykazaw, szczo na naszomu tereni ne powtorylasia proslawlena „Ukrainskoju Trybunoju“ Freimannska istorija z 88 % holosiw dla partii, szczo stoit w opozycii do KUK. Formalno cia sama partija wyhrala wybory takoz w Aschaffenburzi, ale widnoszennia syl daleko tut ne te. Objednani w demokratycznomu Blokowi Jednosty partii KUK zdobuly 13 mandatiw na zahalne czyslo 30, ace wze majze 45 %.

Rozmowy wyklykaje fakt, szczo hrupy aktywistiw zdobuly znaczne czyslo t. z. prawoslawnych holosiw; szczo bilsze-miz wybranymy z aktywistycznych lyst kandydatamy figurujut nawit prizwyszcza o. Popiwskoho, prof. Hlobenka i prof. Zawadskoi, szczo dla bahatioch mabut bude nespodiwankoju.

Nazahal pro wybory mozna skazaty, szczo wony projszly dobre, pry sylnij propagandi ta bez bilszych incydentiw, bo pro dribni wypadky zwyczajnoho hrubijanstwa, typowoho dla pewnych kategorij, zhaduwaty ne warto.

Wybory na lidera suttiewoho znaczinnia ne maly. Bahato wyborciw, kydaly kartky, ne znajuczy koho wybyrajut. UNRRA wykonala swoi zawdannia pochwalno.

Tabir Bois-Brulé

1 LYSTA ZDOBULA 317 HOLOSIW — 3 MANDATY

1. Prof. Kowaliw Roman
2. Mgr. Hryhorowycz Petro
3. Masluk Hryhorij

2 LYSTA — 358 HOLOSIW — 3 MANDATY

1. Dzera Fedir
2. Zenczuk Mychajlo
3. inz. Szczesniuk Roman

Holosuwalo 792 osoby abo 82 % na uprawnenych holosuwaty.

ZA ORELECKOHO 400, ZA HALIJA 268.

Unewaznenych kartok 122.

Artilleriekaserne

1 LYSTA 300 HOLOSIW — 2 MANDATY

1. Bojko Mykola
2. Wychanskyj Serhij

2 LYSTA 579 HOLOSIW — 5 MANDATIW

1. Dr. Suchowerskyj Celestyn
2. Bodnar Mychajlo
3. Poliszczuk Wolodymyr
4. Teslenko Petro
5. Jarockyj Lew

Holosuwalo 955 abo 85,3 % uprawnenych do holosuwannia 1119.

ZA ORELECKOHO 456, Za HALIJA 354.

Razom unewazneno kartok 145.

Lagarde

1 LYSTA 510 HOLOSIW — 5 MANDATIW

1. Iwanowczyk
2. O. Popiwskyj
3. O. dekan Chruszcz
4. Prof. Hlobenko
5. Pawluk Pawlyna

2 LYSTA 167 HOLOSIW — 1 MANDAT

1. Prof. Zywotko

3 LYSTA 67 HOLOSIW, ZDOBUWSZY PIW MANDATU ODPALA

Holosuwalo 808 osib abo 88,2 % uprawnenych do holosuwannia 916.

ZA ORELECKOHO 528, ZA HALIJA 267.

Unewaznenych kartok za lideriw 23, za Radu 35.

Pionierkaserne

1 LYSTA 664 HOLOSY — 7 MANDATIW

1. Waszczuk Iwan
2. Leszczyszyn Iwan
3. Zawadska Walentyna
4. Romanowskyj Wolodymyr
5. Kubela Petro
6. Hanuszczak Mykola
7. B[illegible]iurko Ilarij

2 LYSTA 97 HOLOSIW — 0,97 MANDATU WIDPALA (na koryst 1 lysty)

3 LYSTA 481 HOLOS — 4 MANDATY

1. Dr. Makarewycz Iwan
2. Kowszun M.
3. Chuchra Antin
4. Woron Larisa

Holosuwalo 1373 sebto 79,4 % uprawnenych do holosuwannia 1730.

ZA OLECKOHO 719, ZA HALIJA 428.

Unewaznenych kartok na lidera 227.

Unewaznenych na Radu 131 kartka.

Bila wyborczoi urny w tabori „Pionir“

Chocz i portret odnoho derzawnoho muza buw bilsze podibnyj na holowu wyborczoi komisii ta pro ti wze zhaduwani namy wysoki porohy wyborczych kabin spotykawsia koznyj desiatyj, jak ce dokladno obczyslyw delegat UNRRA, to wsez u prywitno prybranij zali i wyborci i wyborcza komisija widczuwaly ne tilky swiatocznyj nastrij nedili, ale szczos bilsze, — pidnesennia, a nawit hordist z uczasty w perszych (chocz i taborowych), ale dijsno demokratycznych wyborach. Ce i poznaczylos u frekwencii holosujuczych.

Nezauwazyly my i znaczniszych poruszen publicznoho spokoju, chyba lysze w subotu pozrywano letiuczky lysty Bloku Jednosty, a uweczeri za boiwkarskymy zrazkamy, pisla widczytu D-ra. Halija — kandydata na oblasnoho lidera, dekilka newidpowidalnych odynyc po-wulycznomu neprystojno wyhukuwaly. Prykro widmityty, szczo wyborczi spysky skladeno dosyt nedbalo, propuszczeno majze 40 wyborciw, a dwoch psychiczno chworych, nacze na hlum, dopuszczeno do wyborczoi urny. W naszych taborowych umowynach wyborcza komisija ne powynna buty biurokratycznoju.

Za newazni wyznano 352 holosy. W ciomu widzerkalujetsia takoz welyke czyslo malohramotnych w tabori. Bahato wyborciw wze z wyborczych kabin prosyly dopomohy, bo ne znaly szczo robyty „z tymy dwoma kartkamy“, szczo ce za „rada i lider“? Toz i ne dywno, bo bahato bulo ahitacii, a zamalo suttiewoho rozjasnennia.

O. L.

МЮНХЕНСЬКА ОБРАЗОТВОРЧА ВИСТАВКА

(Wid okremoho zwitodawcia „Nedili" H. L.)

(Zakinczennia z 61 cz. „Nedili"

Mykola Anastasijewskyj w akwareli „Moja maty" zobrazuje spokij, lahidnist, dobrist. Takymy z mjahkymy tonamy charakteryzujutsia joho „Krajewyd", „Podwirja" i „Ranok u horach'.

Cikawi swoimy koloramy krajewydy Serhija Bybula, jakyj dosiahaje w nych pewnoi krasy i oryhinalnosty.

Neokreslenymy, newyraznymy mazkamy operuje Seweryn Boraczok w swoich „Znywach" i „Akti". Joho praci swidczat odnak pro majsternist awtora, jakyj dobre wyznajetsia w kolorach.

Jedynyj eksponat pokijnoho Wasyla Diadyniuka-malenkyj portret znanyj usim po poperednich wystawkach.

Praci Wolodymyra Lasowskoho (perebuwaje teper u Paryzi) „Zinka z rudawym wolossiam" i „Ranok" swidczat, szczo mystec poslidowno szukaje sposobu wyslowyty ukrainsku duszu mowoju sucasnoho zachidnio-ewropejskoho mystectwa.

Sered starszych robit Antona Malucy cikawi grawjury-derewjana architektura w Halyczyni, a z nowiszych prac-linoleum „Mertwa pryroda" perekonuje nas, szczo pisla ostannich swoich osiahiw mystec zrobyw nowyj tworczyj krok upered.

Oryhinalni swojeju kolorystykoju obrazy Stepana Lucyka-„Kasztany", „Alpijskyj krajewyd", „Rybalky na Inni". Mykola Nedilko i Mychajlo Moroz wystawyly rjad wysokocinnych krajewydiw, jakych charakteryzuje czuttiewist i lirycznist naszych znanych majstriw pejzazu.

Pewnyj interes swojeju technikoju wyklykaje Myroslaw Radysz, bilsze znanyj, jak teatralnyj dekorator. Win operuje pryjomom hrubo nakladenoi farby, dosiahajuczy cym pewnoho efektu. Kraszczymy joho praciamy je „Regensburg" i „Po bombarduwanni".

Cikawyj swoimy mysteckymy zasobamy Jurij Solowij nalezyt do hrupy buntariw na cij wystawci. Win operuje kontrastamy, podajuczy czerwonawo-zelene oblyczczia awtoportretu abo majze hraficzno zobrazuje plit na riczci. Ci eksperymenty swidczat pro szukannia majstrom sposobiw wyslowu bilsz sylniszych zasobiw realistycznoho mystectwa.

Dwa rajnski krajewydy i misto (Koblenz) Iwanny Wynnykiw wykonani smilywymy mazkamy, za dopomohoju jakych artystka dosiahaje mohutnich efektiw.

U temnych farbach zobrazuje swoju „Uczenyciu" Mychajlo Mychalewycz. Ii charakteryzuje wpewnenist, napolehlywist, molode zawziattia. Na zal, cijeju praceju nijak ne pokazane twórcze oblyczczia talanowytoho mystcia, zastuplenoho czomus lysze odnym eksponatom...

Skulptura reprezentowana najbilsze Hryhorijem Krukom. Joho tworam wlastywi spokij i monumentalnist, a razom z tym u koznij praci talanowytoho skulptora widczuwajetsia sucilnist, niby wysiczeno ii z odnijei bryly. Wnutrisznia dynamika duze wdalo kontrastuje z zowniszniohu statykoju, jaka w swoju czerhu ii pidkresluje. Rozhladajuczy eksponaty Kruka, mozna howoryty pro duszu koznoi joho reczi. Widradnym jawyszczem u nioho je te swidome unykannia szablonu, typizacii, standartu. Joho wlasnyj typ ukrainskoi ludyny perekresluje wsiaki sproby epihoniw zachlywoho mynuloho szcze j siohodni propowiduwaty rasowyj typ ukraincia. U Kruka ukrainec — ludyna! Ce najkraszcze stwerdzujut taki joho reczi, jak akt diwczyny w naturalnyj rozmir, dwoje ditej, szwaczka, pracia. Prekrasno wykonana postat selanyna. Typowyj obraz, monumentalnist, zazurenist nadajut herojewi charakterystycznych rys stefanykiwskoho personazu.

Priamoju protyleznisju do Kruka je dynamicznyj, pownyj ekspresii i porywu Bohdan Dunaj-Muchin. Najlipszym joho tworom na wystawi je woskowa kompozycija „Slawa"-nowyj warijant kolyszníoi lwiwskoi skulptury. Nestrymkyj poryw kozakiw upered w szalenyj let slawy-peredanyj z neperedawanym zachwatom i poczuttiam neztrymnoho ruchu, szczob pidkreslyty jakyj, awtor majze zowsim widirwaw wersznykiw wid postamentu i kynuw u powitria, tak szczo cila kompozycija prosto dywom trymajetsia pjedestalu, jak w dijsnosti i slawa zawzdy minlywa, zradlywa, prymchlywa i majze ne maje toczky opertia w czomus stalomu,

Zachoplennia wyklykaje i joho motocyklist. Take znannia formy predmetu swoho objektu tworczosty, taka zakochanist u detalach, jak u Muchina, w sukupnosti ne poslablujut sylu wrazinnia wid cilosty, a nawpaky pidkreslujut ii. Dla cioho — cila kompozycija — ce zharmonizuwannia bezliczi doskonalo opraciowanych detaliw, todi jak Kruk zowsim unykaje ostanni. Duze harnyj i joho „Zaporozec".

Oryhinalnist kompozycii wyjawyw takoz Mychajlo Dzyndra w swojemu „Janholi"; jakyj takoz niby letyt u powitri, lysze lehko torkajuczys rukoju opertia.

U skulpturi Antona Pawlosia „Korol Roman Halyckyj" chotilosia-b pobaczyty bilsz monumentalnosty. Wolodar Halycko-Wolynskoi derzawy, wyraznyk doby fewdalizmu zobrazenyj nadto zalehkym dla tych czasiw, szczo sprawlajut na nas wrazinnia welyczi. Z welykoju majsternistiu mystec wykonaw skulptury konej. Akty Pawlosia lehki, tenditni. Torsy zinok ne zidealizowani, natomist widczuwajetsia sprawznie szczyre szukannia idealu zinoczoi krasy, niznist, hracjoznist, wykinczenist u formach, lohicznist u wsiomu, zriwnowazenist. Kozna postat u nioho je wykinczenoju kompozycijeju. U malarstwi joho olijni obrazy swidczat pro riznostoronniu obdarowanist praciowytoho mystcia.

Protylezni zali muzeju zajniati eksponatamy inszych narodiw. Lytowskyj malar P. Dokalskajte wystawyw try diwoczi portrety, jaki charakteryzujut szlachetnist oblycz, majsternist u tiniach i detalach. Jomu-z nalezat try krajewydy olijeju, zrobleni takoz zi smakom i poczuttiam.

Mykolis Paskewicius u swoich pastelach — „Bizenci" peredaw tuhu ta bezporadnist neszczasnych skytalciw, a w „Alarmi" — chaos, metuszniu, wyjaw welykoho zamiszannia. Staranno zrobleni ilustracii Wiktorasa Ratkajskisa do knyhy pro robitnykiw.

Z latwijskych mystciw — u Leonida Ropys-Likautsa najlipsze wyjszow portret diwczyny. Lahidne, pryjemne oblyczczia z typowymy piwnicznymy rysamy malowniczo wystupaje na temnomu tli. Mensz udawsia natiurmort, formy jakoho ne widczuw awtor, a u krajewydi „weczir" dibraw nadto, temni tony. Swojeridnyj kazkowyj styl dotrymano u hraficznych malunkach do kazok praci mysicia Ansisa Bercinsa.

Estonci Benita Womm u portreti diwczyny ta Solome Trej u lehkych azurnych krajewydach pokazaly swojeridni rysy swoho mystectwa.

Cila zala widwedena pid twory Maksymilijana Fojeringa (Polszcza). Znanyj z lwiwskych wystawok, ekspresionist z welykym impresionistycznym ofarblenniam, Fojering wystawyw 35 swoich prac, w jakych zafiksuwaw riznomanitni pobutowi sceny z zyttia: na wulyci, w kawjarni, w potiazi, w sadu, w teatri, wdoma, w tawerni, na riczci toszczo. Joho manira - hnuczkist form i farb, jakymy operuje win z metoju dosiahty najbilszoho efektu za pryncypom koloriw rajduhy i tym wyjawyty swoje swojeridne switospryjmannia.

Oryhinalna zadumana, ale slabko rozwjazana kompozycija Porulskoho „4 pory roku" szczo widpowidaje czotyriom poram szlubnoho zyttia. Malo wyrazni i joho portret ta krajewyd.

Okremu kimnatu zajmajut twory J. Zelezinskoho (Polszcza), wykonani roztuszowanymy oliwciamy, szczo skladajut cykl „Kacety" i „Warszawske getto". W cych suto nastrojewych reczach z welykoju syloju rozkryto zach koncentracijnych taboriw ta trahediju ludej, szczo buly ne do wpodoby nimeckomu nacystskomu rezymowi. Mozna wyslowyty lysze zdywowannia: czomu wystawka, jaka wlasztowana, jak zaznaczeno lysze DP, absolutno ne widobrazyla reakcii naszoi duchowosty na zachlywi podii ostannich rokiw?

Newze ne cikawa taka tematyka, jak perezywannia naszych kacetnykiw, jakych, jak w starozawitni czasy jehypetskych branciw wodyly na faraonowi roboty, tak hnaly na katorzni roboty, hnaly miliony naszych ludej, tawrowanych „ostom".

Czomu ne widbyta u malarstwi trahiczna dola nas usich pid suczasnu poru? Newze duszu obrazotworcia-mystcia wsi ci pytannia cilkom obmynuly. Ce ne znaczyt, zwyczajno, szczo treba w swoij tworczosti obmezuwatylia lysze cijeju tematykoju. W krajewydi, w kytyci kwitiw, nareszti w natiurmorti mohly-b buty pomitni slidy protestu, buntu, proty toho, szczo bulo; mohlo-b buty pomitno wysuwannia jakychos subjektywnych, koly ne kolektywnych prawd, koly ne ciloho suspilstwa, to samoho mystcia, szczob win zajmaw aktywne stanowyszcze do zyttia.

Zelezinskyj jakraz je tym aktom obwynuwaczennia na wystawci, win wykonuje te, czoho ne spromohlysia zrobyty ukrainci, jakych nezriwniano bilsze na wystawci, niz polakiw, i jaki ne mensze terpily wid hitlerіwskoho rezymu, niz polaky.

Praci, juhoslawjanskoho malara Ionisa Milosa statyczni i plakatni. Akwareli „Wulycia", „Zyma", „Malenkyj dyryhent" ne jawlajut soboju czohos oryhinalnoho i swojeridnoho, natomist tempera „Kudy?", szczo zobruazuje ruch ludej kriz rumowyszcza i polumja, jawlaje soboju pewnyj symwolicznyj obraz, szczo perehukujetsia z naszym sucasnym i wyklykaje pewne zacikawlennia. Inszyj juhoslawec Jozef Wencel reperezentowanyj nyzkoju malunkiw oliwcem, szczo zobrazujut postati ludej w riznych polozenniach.

Kilka rosijskych mystciw predstawleni zdebilszoho akwarelnymy studijamy (T. Mychajlow, A. Iwanow), jaki ni swoim zrazkom, ni technikoju wykonannia ne jawlajut soboju niczoho takoho, szczo bulo b warto uwahy Rosijanyn Bentner-Bogdanow wystawyw kilka holiw typiw piwdenno-amerykanskych narodiw i welyku skulpturu „Symwol UNRRA", szczo zobrazuje schylenu na kolina zinku, jaka podaje ditiam jabluka.

Najawnist cioho jedynoho na wystawci tworu, szczo namahajetsia widobrazyty welyku blahodijnnu akciju UNRRA, (wona z wriatuwala zyttia stilkom skytalcim i zertwam wijny!), treba prywitaty. Odnak wyklykaje sumniw czy docilno bulo interpretuwaty miznarodniu dopohowu orhanizaciju w obrazi cilkom rozdiahnenoi zinky, do tohoz zazurenoi, wysnazenoi, chworoblywoi. Na naszu dumku UNRRA mozna bulob zobrazyty powaznisze. Znaczno kraszcze wyjszla joho-skulptura „Madonna'.

—*—

Zahalom wystawka je welyczeznym dosiahnenniam nasampered naszoho ukrainskoho mystectwa, szczo dominuwalo na nij kilkistju i jakistju. Uspich ii tym bilsz jaskrawyj, koly wrachuwaty, w jakych tiazkych umowach wdalosia ii orhanizuwaty. W ciomu welyka zasluha orhanizatoriw wystawky — YMCA — a z naszym ukrainskych mystciw nasampered Dmytrenka, ii iniciatora ta technicznoho wykonawcia, napolehlywosti ta orhanizacijnomu talantowi jakoho zawdiaczuje wystawka swoje uspiszne prowedennia.

Znaczennia wystawky ne polahaje lysze w ciomu uspisznomu pereborenni trudnoszcziw. Ne slid zabuwaty, szczo ce bula persza szyroka wystawka, w jakij wzialy uczast mystci-DP riznych narodiw usich trioch zachidnych okupacijnych zon.

Oczewidno, wystawka ne reprezentuje cilosty naszoho obrazotworczoho mystectwa na czuzyni, bo ne dywlaczys na welyku kilkist prizwyszcz i eksponatiw, use-z brakuwalo bahatioch majstriw nawit z amerykanskoi zony (Petro Cholodnyj, Oksana Laturynska, Serhij Zuk, Myron Lewyckyj, Andrusiw). Ne bulo takoz ni Sudomory, ni Kryczewskoho, ni hrafika Myroslawa Hryhorijewa.

Odnacze perszyj krok do zhurtuwannia wsich majstriw zrobleno i cej poczyn treba witaty. Profesijna spilka, szczo objednuje ne lysze indywidualnych mystciw, a j cili hrupy, szczo reperezentuwatymut tworczi teczii w naszomu mystectwi, musyt nadali szcze pidsylyty swoju praciu szczodo konsolidacii wsich mysteckych syl na czuzyni. Ukrainske mystectwo, wilne nezalezne, czerez samopiznannia, czerez aktywne spryjmannia dijsnosty, czere z swoju funkciju, jak suspilnoho czynnyka musyt oformytysia j ruszyty w szyrokyj szlach, szczob widobrazaty naszu suczasnu dobu, naszi zmahannia, naszi prahnennia i idealy; wono bude w awanhardi nasoho suspilstwa, naszoi duchowoi elity i hidno reprezentuwatyme Ukrainu na czuzyni.

H. L.

В таборі «Ляґард»

Бльоки будинків рясніють плякатами. Найбільший плякат закликав голосувати за д-ра Галія. Поруч, трохи менші розміром, але яскраво розмальовані закликають голосувати за д-ра Орелецького і за листу ч. 1. Плякат, з намальованим на ньому спортовцем у бігу аґітує всіх спортовців голосувати за листу ч. 2. Аґітаційний матеріял різний формою і змістом від маленьких летючок до величезних плякатів знайшов собі місце одне поруч одного на стінах великих будинків табору. Тут не помітно було таких явищ, як у інших таборах, коли одна група наліплює свої летючки чи заклики на стіні, а інша група саме тут хоче наліпити свої списки, хоч місця в таборі є досить. В таборі знайшлося місце для всій течій і напрямків.

Передвиборча робота проходила мирно й тихо.

Пунктуально о 9 годині голова виборчої комісії проф. Битинський перерізує стрічку і з мужами довір'я, представниками УНРРА і преси входить до виборчого приміщення. Мужі довір'я оглядають скриньку. До урочисто прибраної залі заходять перші виборці. З трьох офіційно опублікованих лист табір вибирає 6 членів і 2 кандидати до Української Національної Ради та з двох кандидатів на лідера — вибирає одного кандидата. Виборців — 916 чоловіка при населенні (загальному в таборі) в 1300 чоловіка. Голосувало 808 осіб тобто 87,8%. За першу годину голосувало 55 осіб. На 12 годину було вже 210 осіб. Наслідки голосування у таборі Ляґард такі:

Листа 1 (прихильники партії Бандери) Івановчика одержала 5 мандатів.

Листа 2 (об'єднані партії КУК) проф. Животка одержала 1 мандат.

Листа 3 (Конституційно-Ділова Група, Гетьманці) Калюжного не одержали ні одного мандату.

Високу виграну першої листи в Ляґард — на думку спостерігачів і опінії — належить завдячувати двом православним (кажучи фрайманським терміном „Українські Трибуни"), кандидатам — о. Попівському й проф. Глобенкові.

Demokratija 20-ho wiku

Pohlady francuzkoho filosofa

(Zakinczennia z 60-ho czysla „Nedili")

Masy berut uczast u derzawnomu prowodi za poseredn yctwom odnoi, abo bilsze partij. W naszij eposi definijujut demokratiju, jak systemu kilkoch partij. Z cioho zasadnyczoho stanowyszcza wyplywaje cila nyzka riznych konsekwencij.

Odnopartijna systema faktyczno oznaczaje identyfikaciju derzawy z oficijnoju doktrynoju. Awtorytarnym szlachom derzaw staje derzawoju czleniw partii j to w formi trywkoho stanu. Szczob ne dopustyty do cioho, szczob socijalni hrupy, zokrema profesijni, orhanizuwalysia, jak syla, jaka mohla b protydijaty, piddajetsia ich usich swoij woli. Zwidsy j wyplywaje totalitarna derzawa. Partija staje jedynym szlachom, szczo wede do ublicznych uriadiw. Wyznannia partijnoi dohmatyky potribne dla wsich kandydatiw i polityczna policija wkluczajetsia, szczob ich ochoroniaty. Inszymy slowamy: takyj rezym nyszczyt osobystu j duchowu swobodu ta tiahne za soboju neobmezenu nekontrolowanu wladu uriadu.

Z toho ne wychodyt, szczo uriad, jakyj spirajetsia na odnopartijnij systemi, musyt prybraty newidklyczno najczorniszi formy tyranii. Moze statysia j tak, szczo taka forma wolodinnia za jakyjs czas bude spryjniata, jak cilist naselenniam i todi jakyjs minimum partijnoi dogmatyky bude sam po sobi wolodity, a rizna interpretacija oficijnoi doktryny zhodom hratyme taku samu rolu, jak riznyci dumok u suspilstwi, szczo skladajetsia z bilszoi kilkosty partij. Moze buty tak, szczo partija widkryje szyrsze swoi dweri, tak, szczo mozlywasti karijery zalezaty budut czymraz bilsze wid praci j zasluh. Moze buty tak, szczo nepartijnym zalyszytsia dosyt miscia i takym czynom szczezne fanatyzm „switowoi religii". Wse taky pry odnopartijnij systemi zalyszytsia pewna elitarnist, pewna kolektywna dyscyplina, ta obmezennia starych form swobody.

Zate systema kilkoch partij, zalyszaje swobodu bodaj do toho czasu, poky wona rozumno dije. Rizni partii zminiajutsia pry kermi derzawnoho aparatu tak, szczo zodna z nych ne zacikawlena w tomu, szczob naduzywaty swojeju wladoju. W naszij eposi garantija swobody lezyt u tomu, szczo w mezach paniwnoi elity isnuje kilka uhrupuwan wlady. Derzawa ne utotozniujetsia z odnoju doktrynaju. Odynyci ne musiat pidpysuwaty wirowyznannia, szczob zdobuty jakus wyszczu funkciju. Polityczna karijera zalezyt wid poplutanych zasad konkurencii j popularnosty, a ne wid hry wplywiw wnutri partii, jaka w menszij, abo bilszij miri zlywajetsia z biurokratijeju.

Dla tych, szczo lublat myr i swobodu, wybir ne bude trudnyj. Ale problematyka demokratii wyjawlajetsia, koly zwertajetsią uwahu ne na ii pryncypy, a na ii mechanizm.

W osnownomu isnujut dwa typy partij, jaki my nazwemo konserwatywnymy j rewolucijnymy. Rewolucijni partii, z jakych perszoju bula w XIX. w. socijalistyczna partija, dajut masam spodiwannia. Wony wyjasniujut, jakym buw swit i obiciajut, szczo majbutnist bude kraszczoju. W krajnych wypadkach te, szczo wony dajut, mozna poriwniaty iz transcendentnoju wiroju, abo szcze kraszcze: ce lysz erzac. Teoretyczno obwynuwaczujut rewolucijni partii suczasnyj suspilnyj lad, jak cilist, abo osnowy cioho suspilnoho ladu. Wony choczut npr. zabraty prywatnij wlasnosti zasoby produkcii ta usunuty kapitalizm. Wony widkrywajut perspektywy nowoho wid osnow poriadku.

Konserwatywni partii, abo partii reform (bo ne maje czysto konserwatywnoi partii, jaka ne bula b hotowa na reformy) bazujutsia na grunti suczasnoho sobi suspilstwa. Wony proponujut suspiltwa ciu, czy inszu reformu. Wony choczut wolodity zhidno z tijeju, czy inszoju idejeju, w interesi tijei, czy inszoi hrupy. Wony, zwyczajno, buwajut slabsze zorhanizowani j odnoczasno mensze doktrynerski, jak rewolucijni partii. Poszczo zresztoju zawdawaty sobi trudu j orhanizuwaty masy stroho, koly sami ci partii prahnut, szczob masy zadowolnialysia isnujuczym stanom j szczob wystaczalo im pozytywne, oczikuwannia konkretnych polipszen.

Systema kilkoch partij poczynaje buty odnacze paradoksom z chwylynoju, koly pewni elementy, jaki kerujut wyborczoju j parlamentarniju dijalnistiu, zasterhajut sobi prawo, w widpowidnomu momenti nuruszyty prawyla hry. Poklykujutsia todi na stare protyriczczia: czy majemo zabezpeczuwaty swobodu tym, jaki buduczy sami pry wladi widmowyly b ii inszym? Zmina uriadu pomiz konserwatywnymy j rewolucijnymy partijamy w pewnomu rozuminni ce absurd, bo rewolucijni partii prahnut do toho, szczob stworiuwaty dokonani fakty. Szcze bilsze: w imia swojei doktryny wony schylajutsia do toho, szczob znyszczyty ci peredumowy, na jakych bazujetsia isnuwannia konserwatywnych partij.

Protyriczczia pomiz odno-j bilsze partijnoju systemoju, riznyci w nutri systemy kilkoch partij pomiz rewolucijnymy i konserwatywnymy elementamy (abo pomiz riznymy typamy rewolucijnych elementiw) znyszczyly klasyczny prawnu osnowu demokratii.

Ranisze poklykuwalysia na suwerennist narodu. Ale j cia metafizyczna formula ne nablyzaje nas ani na krok do rozwiazky. Narodom wolodijut ani idoly, ani istorija, win ne maje inszoho bazannia, jak te, jake jomu nakydajetsia, abo sugerujetsia. Jdetsia pro te, szczob znaity najkraszczu metodu, jaka rozwiazala b bazannia narodu. Czy moze ce statysia pro dopomozi wyboriw, jaki widbuwajutsia w prawylnych widstupach czasu j jaki prahnut do cioho, szczob obmezyty prawa „suwerennoho narodu" do wyboru swoich predstawnykiw? Abo czy ce maje buty partija, „orhanizowanyj awangard", jakyj powoli, ale pewno zbudzuje w napiwpasywnych masach swidomist ich stanowyszcza j rozwywaje ta pidderzuje nestrymnyj hin mas do widrodzennia? Kotra metoda kraszcza? Demokraty twerdiat, szczo wilni wybory ce jedyno mozlywa forma prawdywoho predstawnyctwa narodu. Bezpereczno, take bulo b i nasze stanowyszcze. Ale ne slid pry tomu zabuwaty argumentiw protywnoi storony. Nawit wilni wybory zalezni wid bahatioch negatywnych faktoriw: wid hroszej, propagandy j brechni.

Szczob zdobuty wplyw na masy, nichto ne perebiraje w zasobach. Moderna teorija odnacze dokazuje, szczo cej arsenal rozpalenych prystrastej mymo wsioho kraszczyj, niz sztuczna jednist totalitarnych partij.

Wyprawdujetsia czasto demokratiju tak samo tym, szczo wona dopuskaje wilnyj obmin dumkamy. Tak same mozna najkraszcze znajty prawdu ta osiahnuty zahalnyj dobrobut. Ale nichto siohodni ne wiryt u abstraktnu wartist takych formul. Jak wzahali mozlywyj hlybszyj obmin dumok pomiz rewolucijnymy j konserwatywnymy partijamy? Koznyj znaje, szczo podibnoho rodu sutyczka moze dowesty do konfliktiw, szczo ich ne dastsia rozwiazaty. Hrupy, jaki kerujutsia protyricznymy idejamy j z jakych kozna chocze wykonuwaty derzawnu wladu, zmahajutsia miz soboju. Czy moze buty jakes wzajemowidnoszenia pomiz cymy ideolohijamy, szczo

stojat proty sebe j zmahanniam do toho, szczob rozriznyty prawdu wid falszu? Pomiz tymy, jaki pidwerdzujut isnujuczyj suspilnyj lad i tymy, jaki joho skydajut ne maje nijakych pryncypowych spilnych interesiw.

Zdajetsia nam otze, szczo najkraszcze bahatopartijnu systemu obgruntuwaty napered negatywnoju formuloju. Oboroniajemo systemu bahatopartijnosty tomu, szczo widkydajemo odnorpartijnu systemu, jaku nam namahajutsia nakynuty. I my zawdajemo sobi klopotu dokazaty, szczo swoboda perestane isnuwaty, jakszczo szczezne systema bilszoi kilkosty partij. Bez sumniwu, protywnyky bahatopartijnoi systemy skazut na te: w totalitarnij derzawi zalyszajetsia swoboda krytyky u widnoszenni do technicznych i orhanizatorskych spraw. Jedynoju wtraczenoju swobodoju je „hlupa swoboda" zajmatysia inszymy switohladamy, jaki ne pohodzujutsia z oficijnym. Ale cej argument, ce woda na mlyn demokrata: bo osobysta swoboda, swoboda dumky j slowa zczeznut odnoczasno iz usunenniam cijei „hlupoi swobody".

Pozytywne oprawdannia bahatopartijnoi systemy bazujetsia na tomu, szczo w danyj moment ce jedyno rozumna j myrna systema. Wona rozumna tomu, szczo bazujetsia na fakti bahatohrannosty grup ta interesiw w ich najriznorodniszych formach j protywenstwach j szczo wona ne namahajetsia tych rozbiznostej wyriwniuwaty nasyllam. Wona myrna, tomu szczo wona ne nakydaje masam narodu takych welykych tiahariw, szczo wony musiat zaplatyty za nych weletenskymy zertwamy awantiurnyczych pryhod. Wona sluszna tomu, szczo wona realizuje, pryjniatyj szyrokymy masamy zakonnyj pryncyp, a same, szczo wladu wybirajut ti, jakymy wona maje keruwaty.

Tomu siohodni w psychologicznomu j socijalnomu aspekti demokratija jawlajetsia pryrodnoju formoju prawlinnia, zaporukoju j wyslowom zakonnosty j swobody.

Uczytelstwo Welykoi Hessii dalo dobryj pryklad

Wazlywyj pedahohicznyj zjizd w Hersfeldi

W dniach 7—8 lutoho c. r. widbuwsia w Hersfeldi oblasnyj zjizd uczyteliw oblasti Grosshessen.

Na 132 uczyteliw narodnich ta wykladacziw serednich i wysokych szkil, szczo zywut u 8 taborach oblasti, na zjizdi bulo zastuplenych 119 osib Prybuly delehaty pedahohy-uczyteli wid taboriw: Kornberg, Mainz-Kastel, Hersfeld, Zierenberg, Neukirchen. Grebenstein ta krim toho delehaty wid CPUE i OPUE na krainu Grosshessen, a takoz hosti wczyteli ta inszi czilni hromadiany.

Pisla oficijnoho widkryttia zjizdu czlenom prezydii OPUE, prof. Tuptijem ta prywitannia holowoju taboru w Hersfeldi, kulturno-oswitnij referent Oblasti, p. Dubrowskyj maw dopowid pro stan szkilnyctwa ta kulturno-oswitniu dijalnist w Oblasti. Predstawnyk CPUE, prof. Krylow howoryw na temu „Orhanizacija uczbowoho procesu". Ciu dopowid zjizd uchwalyw nehajno nadrukuwaty i rozislaty jak tymczasowu instrukciju w praci po szkolach.

Zjizd obraw 6 delegatiw i 1 kandydata na zahalnyj uczytelskyj zjizd amerykanskoi zony ta wynis uchwalu prosyty CPUE zatwerdyty prof. Krylowa na posadi Inspektora Narodnioi Oswity. (O.I.D.)

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo". Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 2 bereznia 1947 | Nr. 63

Szanujmo prawoporjadok

Napysaw dr. Jakiw Zozula

Zwernennia d-ra Lwa Hankewycza do prawnyczoho Kolektywu, („Nedila" z 12. 1. 1947, cz. 55) z prywodu odnoho wyroku zasluhowuje na szyrszu uwahu hromadianstwa.

Dozwolymo sobi wyslowyty z cioho prywodu kilka skromnych dumok. Wypadok, pro jakyj zhaduje d-r Hankewycz, zdajetsia dla riadowoho czytacza malowaznym, szczob nad nym dyskutuwaty y czasopysi. Ale wono ne tak. Wdumlywyj suspilnyj dijacz, widpowidalnyj polityk czy fachowyj prawnyk z sumom musyt stwerdyty, szczo nasz suspilnyj orhanizm w hariaczci. Joho puls bjetsia pryspiszeno. Wsiudy nerwowi ruchy. Szczos ne w poriadku... Iz swojei praktyky pered naszymy hromadskymy sudamy takoz mozemo nawesty kilka ne mensze drastycznych wypadkiw.

W odnomu sudi, de trybunal skladawsia z odnoho fachowoho suddi ta dwoch lawnykiw, holowa sudu, po zakinczenni procesu, zaklykaw na naradu sudu sekretaria, prokurora i dwoch inszych suddiw, jaki do toho trybunalu ne nalezaly, a jaki zalyszalys na naradi az do poworotu sudu na zalu zasidan.

Zahalno widomo, szczo narady trybunalu musiat buty tajni ta obmezeni na czleniw trybunalu.

W druhomu wypadku holowa oblasnoho sudu, bez narady iz swoim trybunalom ta bez pereslucharych storin, wydaw postanowu pro tymczasowe rozporiadzennia, jakym nakazuwaw: 1/ widsunuty riczni zahalni zbory kooperatywy na pizniszyj czas i 2/ pryznaczyw tymczasowoho zawiduwacza majna kooperatywy, jakyj maw zastupyty wsi keriwni orhany towarystwa. Z doruczenoi postanowy kooperatyw iz zdywowanniam dowidawsia, szczo pryczynoju cioho rozporiadzennia buw wnesok dwoch osib, jaki choczut podaty pozow pro ustijnennia czlenstwa, jake do reczi bulo wze ostatoczno ustijnene wyrokom Najwyszczoho Sudu.

Podija mala wyhlad jakois misterii, bo nijakyj zdorowyj rozum ne mih prypustyty, szczob nyzcza sudowa instancija mohla wydawaty postanowy, jakymy anuluwala wyrok wyszczoi instancii.

Dla wsich nas zdajetsia samozrozumilym, szczo 250 tys. ukrainciw tworiat suspilnyj orhanizm, jakyj musyt wykonuwaty swoi zyttiewi funkcii za pewnym prawoporiadkom. Tym bilsze ce musyt buty zrozumilym, koly wziaty na uwahu te, szczo cej orhanizm powstaw z pewnymy zawdanniamy, jaki moze wykonaty lysze todi, jak uporiadkuje swoje wnutrisznie zyttia tak, szczob mih obsluhowuwaty ne lysze sam sebe, ale szczob buw zdibnym tworyty szcze nacjonalni ta polityczni wartosty, jaki wid nioho wymahajut joho zemlaky w Kraju i za joho mezamy.

Pobudowa naszoi emigracii sylno nablyzylas do form derzawnoi orhanizacii — majemo tut keriwni orhany z podilom ich na zakonodatni, administratywni j sudowi. Wony praciujut, prawda, mlawo, czasto nezadowilno, bez naleznoi enerhii.

Odnak wid nas samych zalezyt, szczob ich poprawyty, nalezno udoskonalyty ta popularyzuwaty w masach, nadawszy im takyj moralnyj awtorytet, pered jakym schylyt holowu ne lysze swij czlen, ale j czuzyj hladacz.

My choczemo, szczob awtorytet naszych ustanow stojaw wysoko i joho szanuwaw koznyj nasz brat. My choczemo, szczob ce robyla peredowsim nasza prowidna werstwa, jaka formuje ti ustanowy ta ich wede, nadajuczy im pewnoi barwy czy tonu. Wona musyt ich awtorytet pidnosyty i berehty, bo ce je najdorozcze suspilne dobro. Osoblywo cioho treba wymahaty wid naszych hromadskych sudiw, jak ustanow, a suddiw, jak najbilsze poczesnych hromadian.

Nasze hromadske sudiwnyctwo spoczywaje na stattiach 51—54 Statutu CPUE. Schema joho trystupnewa — sud powitowyj, oblasnyj i centralnyj najwyszczyj. Zhalna kompetencija joho nadana w § 51 dosyt nezhrabno w takych slowach: „Dla zberezennia osnow prawowoho zyttia, polahodzennia wsich sporiw u sprawach hromadskoho charakteru ta dla rozhlanennia wczynkiw poodynokych osib, zwjazanych z ich dijalnistiu w hromadskych orhanizacijach CPUE, Zahalnyj Zjizd wybyraje Hromadskyj SUD UCDK w skladi 5 osib i 2 zastupnykiw. Hromadskyj Sud rozhladaje sprawy, szczo mozut wynyknuty miz poodynokymy orhanizacijamy ukrainskoi emigracii, miz orhanizacijamy ta fizycznymy osobamy abo miz fizycznymy osobamy, jakszczo wony je czlenamy keriwnych, kontrolnych czy doradczych orhaniw centr. hrom. orhanizacij objednanych w CPUE" (Wychodyt, szczo mozut sudytys lysze czleny administratywnych orhaniw, a zwyczajni hromadiany ne mozut).

Pid „osnowamy prawowoho zyttia", pewno, treba rozumity wsi spory prywatno- prawnoho charakteru, pid „sporamy u sprawach hromadskych" budut wsi administratywni pytannia, a pid „wczynkamy" — budut wsi karni sprawy.

Krim cioho wyborczyj prawylnyk (§§ 43, 51, 55) prydilyw Najwyszczomu Sudowi protesty proty oblasnych, krajowych i zahalnych wyboriw ta interpretaciju samoho prawylnyka (§ 61), a oblasnym sudam — uczast ich czleniw u wyborach delehatiw na krajowi (zonalni) ta zahalni zjizdy. (§ 48 i 54).

Doteper uze dijut Najwyszczyj Hromadskyj sud pry CPUE, hromadski sudy pry oblasnych ta pry dejakych powitowych predstawnyctwach emigracii, abo pry taborowych radach (Augsburg). Wony dijut perewazno u sprawach obrazy czesty. Zate Najwyszczyj sud absorbowanyj peresiczno wyborczymy sprawamy, chocz maw dekilka cikawych wypadkiw prywatno-prawnych ta karnych.

Na zal ce sudiwnyctwo szcze nedoskonale. Wono wse szcze maje charakter trejskych sudiw, pry jakych storony dobrowilno jomu piddajutsia, w nadii, szczo win maje ta doderzujetsia pewnych procesualnych i materijalnych prypysiw. Takych prypysiw win odnacze dosi ne maje. Peredbaczenyj statteju 53 Statutu CPUE „okremyj prawylnyk, szczo wyznaczyt orhanizacijnu schemu hromadskych sudiw, ich kompetenciju ta proceduru", szcze ne uwedenyj w zyttia i ne schwalenyj. Ne buly b my odnacze u zhodi iz swojeju sowistju, koly b ne zhadaly i nalezno ne ocinyly tych welykych zasluh, jakych doteper naszi hromadski sudy uze dosiahly, a suddiam ne wyslowyly pryznannia za ich szczyru ta widdanu praciu.

Pered dejakymy wyrokamy Najwyszczoho Hromadskoho Sudu pry CPUE treba z poszanoju schylyty holowu.

Chworoboju naszych dniw stala szeptana propaganda, wwedena, bez sumniwu czuzymy sylamy, proty wyznacznych dijacziw z bezpidstawnym zakydom pidozrin u zwjazkach z czuzymy agenturamy. Robytsia ce sprytno, tak szczob ne mozna bulo znajty wynnoho, ale szczob pro ce wsi znaly wid welykoho do maloho. Meta cilkom zrozumila — znyszczyty wzajemne dowirja i usunuty zahalno-korysnych osib wid aktywnoi praci. Tomu mudrym bulo riszennia sudu pokaraty naklepnyka takymy sposobamy, jaki ne wymahajut wid sudu nasylnych metodiw, ale je nastilky widczutnymy, szczo klewetu, jak zasib borotby czy rozkladu, budut u syli prypynyty.

Najbilsze praci Najwyszczyj Sud maw z wyborczymy protestamy i treba wyznaty, szczo win wsiudy namahawsia wyprawyt dowedeni prawoporuszennia. Nema sumniwu, szczo skasuwannia wyboriw wsiudy tam, de wony buly prowedeni z welykym poruszenniam demokratycznych zasad, bude maty wychowne znaczennia i stane szkoloju dla tych, szczo z tymy zasadamy ne pohodzujutsia. Wypadok d-ra Hankewycza, zdajetsia, je tut prykrym wyjniatkom, jakyj treba obowjazkowo poprawyty w interesach awtorytetu samoho sudu.

W odnomu holosnomu wypadku sud zmuszenyj buw rozhladaty borotbu dwoch hrup, jaka nalezala do serii zachwatnyckych dij, szczo poznaczylys na wsij naszij zoni, de demokratyczni zasady wzywalys dla nedemokratycznych cilej. Krim welykoi poweni wzajemnych prystrastej, obwynuwaczen ta pidozrin, Sud po 4-och rozhladach staw na storoni hrupy pozytywno tworczoi i cym daw ij moralnu pidtrymku.

Na moju dumku treba zmicnyty moralnu sylu cioho sudiwnyctwa ne lysze dopownenniam joho pidstaw, ale schwalenniam naszych derzawno-prawnych czynnykiw, jaki pidtwerdiat joho u formi zakonu, chocz wony j ne majut ekzekutywnoi syly. Wazlywym odnacze bude dla koznoho z nas, szczo naszu konstytuciju i sudiwnyctwo sakcjonuje zakon naszoi werchownoi wlady.

Wirymo, szczo moralnij syli tak utworenoho sudu ne zmozut protywytys nawit ti, szczo stojat do cijei wlady w opozycii, czy nawit polityczno ii poboriujut.

Напередодні Москви

МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Лондонська конференція заступників міністрів закордонних справ закінчила на минулому тижні роботу, затвердивши на останньому засіданні 25 лютого свій звіт Московській конференції. У звіті окремо подано пункти проєктів договорів з Німеччиною і Австрією, в яких досягнуто повної згоди представників великодержав, і окремо — ті пункти, де такої згоди не дійдено. Крім того, чимало питань, в тому числі й такі кардинальні, як питання про кордони Німеччини, організацію і компетенцію німецького центрального уряду, участь Німеччини в Московській конференції тощо, лишились по суті необговореними. Порозуміння досягнуто приблизно в половині всіх пунктів, що стосуються переважно загальних політичних та економічних питань: денацифікації, демократизації, демілітаризації обох країн, а також репарацій і головних фінансово-господарських проблем. Проте, при деталізації їх, і тут виявилася певна розбіжність в поглядах окремих учасників конференції. Так, на думку американського представника, спрощено догматичним є клясовий підхід до денацифікації, яка ні в якому разі не є «декапіталізацією» і не може ґрунтуватися на упередженні, що соціяльною базою нацизму була лише кляса капіталістів і буржуазії, яка й повинна за нього відповідати. Неслушною визнав американський представник і совєтську тенденцію, провадячи денацифікацію, керуватися не так юридичними даними, як мотивами політичними. Заперечення інших учасників конференції викликає і небажання Совєтського Союзу подавати звіти про репарації в своїй зоні Альянтській контрольній раді. Немає згоди і в питанні про ґарантії австрійської незалежности, визначення воєнних злочинців, заборону евентуального сб'єднання в майбутньому Австрії з Німеччиною. В пункті про австрійські кордони лише СССР обстоює задоволення територіяльних вимог Югославії, інші великодержави згодні задовольнити австрійські домагання кордонів 1938 р. Довгі безрезультатні дебати відбулися на конференції і з приводу складу комітетів на Московській конференції, що мають виконати головну практичну роботу. Тим часом як Великобританія та Сполучені Штати Америки вважали за потрібну участь у комітетах і представників малих альянтських держав, а Франція висунула компромісову пропозицію про участь їх у другорядних комітетах, СССР вимагав обмежити склад усіх комітетів лише представниками чотирьох великодержав.

Як бачимо з цих прикладів, причиною неможливости дійти згоди в багатьох питаннях була на Лондонській конференції відокремлена позиція СССР. Погляди Сполучених Штатів і Великобританії здебільшого збігалися, а Франція або приєднувалася до них або, вірна, за словами її представника др. Мюрвіля, своїй політиці посередництва між Заходом і Сходом, вносила компромісні пропозиції, що не раз приводили до взаємного порозуміння.

Отже, через нерозв'язання багатьох важливих питань на Лондонській конференції, наслідки її не є цілком задовільними. Проте, не можна не визнати і того, що вона виконала велику підготовчу роботу, щоб розчистити шлях до взаємної згоди на Московській конференції. «Мирний» характер Лондонської конференції, а, головно, спільне прагнення миру у всіх великодержав, повинно справдити ті досить оптимістичні надії, які вони покладають на неї. Здебільшого з вірою в остаточне розв'язання в Москві не розв'язаних в Лондоні питань уже лагодяться в дорогу допіру призначені делеґації держав-учасниць близької конференції.

Не тільки закінчена конференція заступників міністрів закордонних справ притягала на минулому тижні світову увагу до Лондону, — він і взагалі був тим осередком, де відбивалося політичне життя мало не всього Старого Світу. Британський уряд переживав тяжкі дні, відбиваючися на всі боки, зовні заатакований єгипетськими, жидівськими й індійськими націоналістами, всередині стиснутий лещетами подвійної опозиції — справа консерваторів, зліва — комуністів. До посилення внутрішньої опозиції спричинилися головно як невдача палестинської конференції, так і тяжка вугільна й електроенерґетична криза в Англії.

За базу наступу на уряд править для англійських комуністів та їх прихильників відкритий в Лондоні фактично інтернаціональний **19-й конґрес британської комуністичної пратії** за участю 800 делеґатів, в тому числі від 20 европейських країн. Головну причину вугільної кризи комуністи бачать в нерішучій компромісній політиці уряду в націоналізації вугільної промисловости й транспорту в Англії. Розширюючи свою критику, вони закидають урядові недостатність його боротьби з капіталізмом, відсутність у Великобританії провідної ролі у відбудові Европи, особливо альянтських держав, відчуженість від СССР і натомість підтримку реакції безпосередньо в Греції і посередньо в Еспанії. Разом з тим вони гостро засуджують імперіялістично-колоніяльнну політику в англійських володіннях, вимагаючи негайного надання незалежности Єгиптові, Палестині, Індії й Цейлонові. Комуністичний конґрес, не домагаючися коаліційного уряду, рішуче заявляє про потребу ґрунтовної реорганізації кабінету Етлі.

Консерватори, навпаки, за основну причину вугільної кризи вважають несвоєчасність «експерименту» з націоналізацією вугільної промисловости й транспорту і невжиття урядом низки потрібних реальних заходів до подолання кризи, чому, на думку Черчіля, дуже сприяло б і широке притягнення на роботу в Англії европейських ДП. Так само і в зовнішній політиці уряду консерватори обвинувачують його в занадто великій поступливості азійським та африканським націоналістам, яка загрожує самому існуванню імперії.

З погляду цієї двозначности становища британського уряду дуже характеристичними є парляментські дебати в індійському питанні. Бажаючи рішуче розв'язати його, британський уряд ухвалив вивести військо з Індії і дати їй повну незалежність у червні 1948 р. Як пояснив у парляменті прем'єр-міністер Етлі, справа безпеки індійських кордонів перейде з того часу на відповідальність Індії, якщо вона не схоче стати британським домініоном. Разом з тим Етлі не виключив можливости англо-індійської оборонної угоди, згідної із статутом Об'єднаних Націй. Цей акт британського уряду, що його вітав міністер закордонних справ Сполучених Штатів Маршалл, а віцепрезидент індійського тимчасового уряду Негру назвав «мудрим і сміливим», наразився на сильну **опозицію консерваторів** у парляменті й пресі. Як вони заявили, це зречення Індії, та ще з призначенням певного терміну його й без забезпечення інтересів національної меншости, лише неминуче спричинить в Індії громадянську війну, економічну руїну та голод. На доказ вони посилаються на загострення останніми днями заворушення серед індійських мусульман, що знову вимагають створити незалежний мусульманський Пакістан. Разом з тим комуністичний конґрес обвинувачує уряд в навмисному викликанні своєю ухвалою цих заворушень, щоб використати їх для посилення свого панування в Індії... «Дівіде ет імпера!»

Проте британський уряд міцно тримається своєї лінії у внутрішній та зовнішній політиці. Вугільну кризу, зокрема, він пояснює головно [illegible] причинами, як от незвичайно суворою й сніжною зимою в Англії, вживаючи разом з тим можливих заходів до збільшення запасів вугілля. За останніми повідомленнями, криза в Англії слабшає.

Суттєвих змін нема і в зовнішній політиці Сполучених Штатів Америки. Проте останнім часом щораз виразнішим стає її змагання до зміцнення міжнародніх позицій Сполучених Штатів, до створення для них оборонних баз. Американсько-канадійський військовий договір, проєкт всеамериканського оборонного союзу, домагання колишніх японських мандатних островів у Тихому Океані, з чим уже згодився СССР, — свідчать про цей курс американської закордонної політики. Поки світ ще не видужав, — заявив міністер Маршалл, — і в ньому нема скрізь справжньої демократії, Америка не може роззброюватися; вона повинна дбати про свою оборону і мати «сильну зовнішню політику». «Сильна Америка» стала гаслом широких американських кіл, а особливо республіканської партії. Цими днями республіканський сенатор Джірґард запропонував у Конґресі запросити Ісляндію увійти до складу американської Унії і вжити заходів, щоб придбати всі чужоземні острови в Тихому й Атлантійському океані [illegible]ському морі.

З політичних новин світу слід відзначити на закінчення багатозначне загострення внутрішнього становища у франківській Еспанії. Покинута на власні сили, вона явно переживає глибоку політичну кризу. З тих скупих вісток, що долітають до нас з-за Піренеїв, складається враження, що франківський режим опинився на передодні свого краху. В країні, крім непримеренної лівої групи, утворився, може не такий великий, зате сильний своїми засобами опозиційний бльок ліберальних монархістів і поміркованих республіканців з військових та урядових кіл. У військових колах Еспанії порівняно давно вже пророкували падіння Франко ще навесні. Двогодинна зупинка на мадрідському летовищі колишнього еспанського принца Дон-Хаіме перетворилася на величезну монархічну маніфестацію і разом з тим демонстрацію проти Франко. Еспанський диктатор змушений провадити неофіційні переговори з монархістами. Бажаючи уникнути громадянської війни, ця антифранківська група шукає поміркованих шляхів і проголосила гасло народнього плебісциту, що має встановити державний устрій Еспанії. З тих же мотивів підтримує контакт з цією групою і еспанський еміґраційний уряд Хіраля. Проте, тяжко ще сказати, чи не є цей плебісцит лише політичним маневром військової кліки, що змагає захопити собі владу в країні, чи не стоїть Еспанія на порозі нової громадянської війни. Ясно те, що режим Франко хитається на всі боки. Недарма еспанський диктатор авансом здобув уже собі право азилю в Ірляндії.

К. Б.

Amerykanska plastowa dijaczka w Aschaffenburzi

Oblasna j Koszowa Komandy ta ukrainska plastowa molod Aschaffenburzkoho oseredku witajut na swojomu tereni predstawnyciu Miznarodnioi Orhanizacii Diwoczych Prowidnyc i Diwoczych Skawtiw Miss Marjarie Dickerman (Representative of the World Association of Girl Guides and Girl Scouts). Pani Dickerman, widwidawszy Holownu Komandu Sojuzu Ukrainskych Plastuniw Emigrantiw w Müncheni, prybula do Aschaffenburgu, szczob poznajomytysia iz zyttiam plastowoi molodi okremych nacjonalnych hrup skytalciw, zibraty pro nych widpowidni materialy, dowesty do tisniszych zwiazkiw pomiz plastowymy uladamy riznych nacjonalnastej w imia idei pltastowoho braterstwa ta rozhlanuty j obmirkuwaty na misci mozlywosti pryjniaty ich w czleny Miznarodnioi Skawtowoi Orhanizacii. Pid czas swoho perebuwannia w Aschaffenburzi wona widbula z wychowнyciamy j predstawnyciamy diwoczych plastowych cztastyn riznych nacjonalnych hrup [illegible] hutirok na plastowi temy, poznajomylasia z plastunkamy ta widwidala plastowi domiwky w aschaffenburzkych taborach.

ОСТАННІ звідомлення

Narada w Trumana naperedodni Moskowskoi konferencii

WASHINGTON (DENA-INS). **Prezydent Truman wiw u mynulyj czetwer perehowory z ministrom zakordonnych spraw Marshallom i holownymy politycznymy osabamy na temy zakordonnoi polityky, a zokrema w sprawi nedalekoi moskowskoi konferencii. Konferencija trywala hodynu i zajmalasia, jak zajawyw holowa senatskoi komisii zakordonnych spraw senator Vandenberg, holowno tymy problemamy, szczo naperedodni moskowskoi konferencii wydajutsia najwazlywiszymy w Ewropi. Senator Vandenberg ne wyslowywsia pro podrobyci konferencii.**

Czastyna brytijskoi delehacii wze w Moskwi

LONDON (DENA-Reuter). **12 czleniw brytijskoi delehacii na konferenciju ministriw zakordonnych spraw widletily mynuloho czetwerha z Londonu do Moskwy, szczob porobyty pidhotuwannia na prybuttia holownoi brytijskoi delehacii. Brytijskyj minister zakordonnych spraw Ernest Bevin razom iz swoim sztabow w czysli 100 osib, a takoz 20 zurnalistiw y i 15 czleniw iz skladu amerykanskoi delehacii podadusia u wiwtorok 4 bereznia czerez Brussel, Berlin i Warszawu do Moskwy.**

Polskyj premijer-minister z wizytoju w Stalina

MOSKWA (DENA). **Marszal Stalin pryjniaw u mynulu seredu polskoho premijer-ministra Cyrankiewicza, szczo perebuwaje z wizytoju w Moskwi. Zhidno z powidomlenniam Tassa, w rozmowach wzialy uczast takoz minister zakordonnych spraw Molotow i polskyj minister torhiwli Hilary Minc.**

4 bereznia pidpyszut anglo—francuzkyj dohowir

LONDON (DENA-Reuter). **Welyka Brytanija i Francija dijszly do zhody w umowach brytansko-francuzkoho dohoworu, zajawyw minister zakordonnych spraw Bevin mynuloi piatnyci w palati hromad. Bevin wyslowyw nadiju, szczo dohowir pidpyszut w wiwtorok 4 bereznia w Dünkirchen. Imenem opozycii kolysznij minister Eden pidkreslyw wdowolennia zajawoju Bevina i prywitaw joho z prywodu uczasty w perehoworach. Bazajemo Bevinowi w joho dorozi do Moskwy wsioho dobroho, skazaw Eden.**

Brytijski komunisty proty amerykanskoho wplywu

LONDON (DENA-Reuter). **Harry Pollitt, heneralnyj sekretar komunistycznoi partii Welykoi Brytanii zajawyw na komunistycznij konferencii brytiskoi Imperii: majemo spilnyj interes u tomu, szczob ne daty Welykij Brytanii, Kanadi i Awstralii staty 49,50 i 51 sztatom USA.**

Majze 2000 turkiw wtratyly prawa DP

MÜNCHEN (DENA). **Widdil dla bizenciw amerykanskoi wlady w Müncheni powidomlaje, szczo 150 tureckych DP z taboru w Mittenwaldi wtratyly prawa DP. Ich perewezut do taboru bila Mellrichstadtu. Dosi wze majze 2000 turkiw musily zalyszty tabir UNRRA. Wony prybuly do Nimeczczyny dobrowilno i nawit pidderzuwaly nacyzm.**

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

Contents:

2nd of March, 1947

Podii mynuloho tyznia

ПАНІ РУЗВЕЛТ ВДОВОЛЕНА ВИСЛІДАМИ ПРАЦІ

Як заявила представникам преси Еленора Рузвелт, що очолює Комітет прав людини при ОН, наслідком двотижневої сесії Комітету є два значні досягнення. Поперше, Комітет підготував міжнародній закон на оборону прав людини у формі американської пропозиції — деклярації прав людської одиниці, яку подано на схвалення пленуму ОН. Подруге, прийнято американську ж пропозицію про те, щоб членів підкомітету свободи друку обирала Соціяльно-господарська рада ОН. (ДЕНА-ІНС).

ЧЕРЧІЛЬ ЗА В'ЇЗДОМ СКИТАЛЬЦІВ ДО АНГЛІЇ

Підчас дебат в британській Палаті Громад з приводу вугільної кризи в Англії провідник опозиції Вінстон Черчіль заявив, між іншим, що він рекомендував уже урядові якомога швидше поставити на службу в окупаційній армії в Західній Німеччині 180.000 поляків, повернувши до батьківщини й включивши в її господарське життя таку саму кількість англійських вояків. Уже давно можна було б також прийняти до праці в Англії 15—20 тисяч переміщених осіб з таборів у Німеччині. Якщо уряд і далі зволікатиме з цією справою, кращі з-поміж них будуть використані Францією та Бельгією. (ДЕНА).

АМНЕСТІЯ ДЛЯ ЮГОСЛАВСЬКИХ ДП.

Белград (ДЕНА). Як повідомив югославський уряд, всім югославським громадянам, які перебувають за кордоном, включаючи тих, що служили в роялістській армії колишнього короля Петра або в німецькій окупаційній армії, буде дана «широка амнестія», якщо вони повернуться до Югославії.

ВИМАГАННЯ МАРШАЛА СОКОЛОВСЬКОГО

Берлін (ДЕНА-ДРД). Головнокомандувач советських окупаційних військ у Німеччині маршал Соколовський в обіжнику до міністрів-президентів країн та провінцій советської зони вимагає підвищити в 1947 р. сільсько-господарську продукцію.

Brytijska koroliwska para w Kapsztadti

Brytijska koroliwska rodyna prybula do Kapsztadtu. Welyczezni jurby ludej zachopleno zustriczaly koronowanych hostej. Feldmarszal Smats widznaczyw u witalnij promowi, szczo widwidannia korolem Piwdennoi Afryky szcze bilsz zmicnyt druzbu miz okremymy czastynamy brytijskoi imperii. Sered czuzozemnych dyplomatiw, jakych pryjniaw korol Georg razom z korolewoju, buw i predstawnyk Italii — upersze pisla wijny pryjniatyj korolem predstawnyk kolysznioi worozoi derzawy. U poslanij premijerowi Etli telehramі koroliwske podruzzia wyslowylo anhlijskomu narodowi swoje spiwczuttia z prywodu wuhilnoi kryzy i nadiju, szczo wona nezabarom myne. (DENA)

Komunistyczna demonstracija

London (DENA-INS). Jak zajawyw piwdenno-afrykanskyj delegat na konferencii komunistiw Imperii w Londoni, komunisty piwdennoi Afryky bojkotuwatymut usi uroczystosti, szczo majut widbutysia u zwjazku z widwidynamy piwdennoi Afryky brytijskoju koroliwskoju rodynoju. Dwadciat milioniw dolariw, szczo ich piwdenna Afryka musyt wydaty na pokryttia kosztiw perebuwannia koroliwskoi rodyny, mozna wzyty na budowu nowych domiw, szczob usunuty nedostaczu meszkan ta na dopomohu nezamoznim farmeram.

Wuhlana kryza w Anglii trywaje

Zhidno z powidomlenniam agentstw DENA ta Associated Press, kryza z postaczanniam wuhilla ta elektryky trywaje w Anhlii z nemenszoju syloju. Uriad wzywaje suworych zachodiw do zaoszczadzennia palywa j strumu. Czerez skoroczennia roboty transportu j promyslowosty blyzko dwoch milioniw anhlijskych robitnykiw opynylysia bez roboty. Tysiaczi anhlijskych hirnyczych ta transportowych robitnykiw dobrowilno zholosylysia praciuwaty w nedilu, szczob zabezpeczyt prystawku wuhilla do elektrycznych stancij ta hazowych zawodiw.

Naslidky cholodiw w Berlini

Zhidno z powidomlenniam berlinskoi policii, w Berlini za odyn den (17 lutoho) pomerlo z holodu j cholodu 14 ludej. Czerez brak wuhilla j elektryky 1476 berlinskych pidpryjemstw z 74 376 robitnykamy j sluzbowciamy prypynyly robotu. Z tych ze pryczyn ne praciujut bahato fabryk ta zawodiw w Bawarii ta w inszych krajach Nimeczczyny.

Widkryttia ekspedycii admirala Byrda

Amerykanska antarktyczna ekspedycija, zhidno z powidomlenniam agentstwa Associated Press, widkryla sered antarktycznoho kontynentu „oazu" u wyhladi nezamerzloho ozera z prylehlym do nioho rajonom cilkom wilnoi wid snihu, ale j wid roslynnosty zemli zawszyrszky pryblyzno 65 km. Ozero lezyt na wysoti 61 m. nad riwnem moria. Jak prypuskajut, do cioho fenomentalnoho jawyszcza spryczynylasia blyzkist hariaczych wulkanicznych mas. Za slowamy prowidnyka ekspedycii, admirala Byrda, Spoluczeni Sztaty Ameryky powynni zasnuwaty w Antarktyci prynajmni 8 naukowo-doslidnych, perewazno meteorolohicznych, stancij. Praciuwaty na nych, jak win spodiwajetsia, dobrowilno zholosiatsia tysiaci ludej, ne zwazajuczy na morozy do 65° (teper, zawdiaky litu w Antarktyci, tam lysze 10° nyzcze nula).

Pamiaty Mykoly Kowalskoho

Napysaw Mychajlo Sadowskyj

Chto z staroi ukrainskoi politycznoi emigracii ne znaw Mykoly Kowalskoho? Ce buw nezminnyj bahatoricznyj i ostannij holowa Holownoi Uprawy Ukrainskoho Centralnoho Komitetu w Polszczi, opikunczoi orhanizacii nad perszoju ukrainskoju politycznoju emigracijeju, szczo osila na terenach kolysznioi polskoi derzawy.

Ne wsi znajut ciu orhanizaciju j tomu ne zmozut ujawyty sobi rolu i znaczennia Mykoly Kowalskoho w naszomu zytti. Tomu dozwolu sobi zrobyty korotenku ekskursiju w ti czasy.

W misiaci lystopadi 1920 roku armija UNR, znesylena j zdesiatkowana w bezperestannych szczodennych krywawych bojach wprodowz 3 rokiw z perewazajuczym u bahato raziw worohom — czerwonoju moskowskoju armijeju, do toho z zalyszena swoim todisznim sojuznykom — Polszczeju sam-na-sam, — zmuszena bula zalyszyty ridnu zemlu j pity na czuzu-czuzynu, zostawywszy za soboju istorycznu dla nas riczku Zbrucz . . .

Na polskij uze zemli resztky ukrainskoho wijska, w czysli 7 dywizij, des do soroka tysiacz bijciw, sklaly zbroju j buly rozwezeni do 8 taboriw, de ich internuwaly.

Pisla pidpysannia Polszczeju myrowoho traktatu z Sowietamy w Ryzi, Uriad UNR perejszow na stan nelehalnyj, a ukrainske dyplomatyczne predstawnyctwo w Polszczi, na czoli z holowoju joho Andrijem Lukaszewyczem, pereorhanizuwalosia w hromadsku orhanizaciju pid nazwoju „Ukrainskyj Centralnyj Komitet u Polszczi". Komitet perebraw na sebe opiku nad taboramy internowanoho naszoho wijska ta nad cywilnoju ukrainskoju politycznoju emigracijeju, szczo razom z wijskom i Uriadom UNR zalyszyla ridnu zemlu j rozsypalas po wsij Polszczi.

Powoli polaky poczaly naszi tabory likwidowuwaty, zabyrajuczy starszyn i kozakiw na praciu do swoho wijska, dla wykorystannia ich pry wyszkoli swoich molodych szcze todi polkiw.

Czastyna wojakiw poichala na roboty do Francii z 4 heneralamy. A molodsza ii czastyna wyichala do Czechii wczytysia. Trochy zabraly Sowiety (po amnestii) „na rodinu". Bahato ludej rozbrelosia po Polszczi, szukajuczy zarobitku, szukajuczy szczodennoho chliba. Kilkist taboriw tomu zmenszuwalasia ta j zmenszuwalasia i, nareszti, lyszylosia ich tilky dwa: w Kaliszi ta Szczypiorni. I buly wony wze ne taboramy dla internowanoho wijska, a prosto hurtozytkamy dla inwalidiw, starszych wikom, ta ludej, obtiazenych bilszymy rodynamy.

Os todi-to u czilnych naszych predstawnykiw ta Ukrainskoho Centralnoho Komitetu powstala dumka pro sklykannia emigrantskoho delehatskoho zjizdu, szczob na niomu obhoworyty sprawy dalszoi doli naszoi emigracii w Polszczi.

1923 roku nasz czilnyj todi predstawnyk Oleksander Chomycz Salikowskyj, za dozwolom polskoi administracii, sklykaw do Warszawy 1-j delehatskyj zjizd ukrainskoi politycznoi emigracii w Polszczi. Zjichalasia welyka kilkist delahatiw z usich najdalszych zakutkiw Polszczi, kudy rozbrelasia emigracija z taboriw internowanych na zarobitkowu praciu.

Na ciomu zjizdi opynywsia i Mykola Kowalskyj, jak delehat wid ukrainskoi kolonii w Tarnowi.

Zjizd uchwalyw stworyty orhanizaciju dla prawnoho zachystu ta moralnoi i materijalnoi dopomohy ukrainskij emigracii na czas ii perebuwannia na czuzyni. Orhanizaciju ciu nazwano „Towarystwo Ukr. Centr. Komitetu w Polszczi". Win skladawsia z Holownoi Uprawy ta filij w misciach bilszoho skupczennia naszych emigrantiw. Z bihom czasu cych filij nabralosia az 78.

Do pjatyosobowoho skladu perszoi Holownoi Uprawy cioho komitetu, szczo w skoroczenni staw zwatysia UCK, obrano bulo: wice-premjera Uriadu UNR Oleksandra Salikowskoho, jak holowu, ministra wijskowych spraw hen. Wolodymyra Salskoho, wice-ministra Justycii Illu Zolotnyckoho, prawnyka Wasyla Prychodka ta Mykolu Kowalskoho.

Chto z buw Mykola Kowalskyj?

Narodywsia win 1885 roku, na Wolyni, w swiaszczenyczij rodyni. Seredniu oswitu zdobuw, zdajuczy maturalni ispyty w himnazii w Ostrozi, pisla czoho wstupyw do prawnyczoho fakultetu Uniwersytetu Sw. Wolodymyra w Kyjewi, jakyj i zakinczyw.

Szcze z molodych studentskych rokiw potiahlo Mykolu Kowalskoho do politycznoi dijalnosty. Win buw czlenom perszoi rewolucijnoi politycznoi orhanizacii w Ukraini RUP. Takoz buw u riadach tajnoi todi politycznoi ukrainskoi orhanizacii TUP (Towarystwo Ukrainskych Postupowciw). Piznisze wstupyw win do USDPZ czasom buw obranyj do skladu Kyjiwskoi Miskoi Dumy, na stanowyszczi jakoho zastala joho rewolucija 1917 roku.

Z powstanniam perszoho parlamentu Ukrainy — Ukrainskoi Centralnoi Rady — obrano joho w czleny C. Rady wid Robitnyczoho Zjizdu. Potim pry orhanizacii uriadu UNR wkluczywsia Mykola Kowalskyj w derzawnyj aparat i oderzaw stanowyszcze starszoho rewizora I departamentu Derzawnoho Kontrolu, a potim czlena Heneralnoi Kontrolnoi Rady ta maw za zawdannia kontroluwaty finansowu dilnyciu ukrainskoho wijska.

Z Uriadom UNR perebuw Mykola Kowalskyj wsi dowhi mandriwky po Ukraini, z nym ze perejszow i na emigraciju, de oselywsia w m. Tarnowi, tohoczasnomu osidkowi Uriadu UNR.

Tut zrazu z poczalo orhanizuwatysia ukrainske hromadske zyttia. Mykola Kowalskyj wpriahajetsia w hromadsku robotu, i joho obyrajut do uprawy T-wa Dopomohy Emigrantam z Ukrainy ta ich rodynam. Praciujuczy aktywno w ciomu T-wi, ne zalyszaje win roboty w riadach swojei partii SD, ramena jakoi wchodyt piznisze do ukrainskoho ptarlamentu na emigracii, szczo pryjniaw nazwu Rady Respubliky.

Buduczy obranym za zjizdi u Warszawi do skladu Holownoi Uprawy UCK, perenosytsia Mykola Kowalskyj z Tarnowa do Warszawy, de j perebuwaje wwes czas emigracii az do 1944 roku, koly to buw prymusowo wywezenyj razom z druzynoju w Nimeczczynu i wpakowanyj do koncentracijnoho taboru w Dachau, okremo wid druzyny, jaku zakynuly nimci do inszoho takoho z taboru.

Swojeju sumlinnoju j widdanoju ukrainskij sprawi praceju Mykola Kowalskyj szczoraz bilsze zdobuwaw sobi sympatij, powahu, lubow ta dowirja wsioho emigracii ukrainskoho suspilstwa.

Newtomnyj, upertyj, nastyrlywyj, — win szczodnia obchodyt rizni polski uriady Warszawy, domahajuczys czy to prawnoho zachystu dla poodynokych emigrantiw, szczo ich polska administracija na prowincijach, (po polsky na kresach) prytyskala, hnityla j wykydala na sowietsku storonu, czy opiky nad ukrainskymy wojennymy inwalidamy ta starymy, ludmy, szczo perebuwaly w tiazkomu materijalnomu stani, ne majuczy zmohy zarobyty na swoje isnuwannia. Wlasztowuwaw na praciu hrupy ludej abo poodynokych osib, jaki sami ne w syli buly sobi pidszukaty miscia. Nareszti, prymiszczaw molod do szkil ta domahawsia im potribnych dla nauky stypendij.

Duze tiazko jszly ci sprawy, bo z polski uriadowci neochocze widklykalysia na wsi ci bezkoneczni domahannia Holownoi Uprawy UCK, ale wperta wdacza Mykoly Kowalskoho robyla swoje j neprychylni, a podekudy j woroze nastawleni do wsioho ukrainskoho, polski uriadowci ne wytrymuwaly joho natysku j zmuszeni buly ustupaty pered joho powaznoju argumentacijeju, dowodamy j wysnowkamy ta polahodzuwaly pozytywno obstojuwani nym prochannia j wymohy. Koly z ne wdawalosia, ne dywlaczys ni na szczo, jakychos spraw polahodyty bezposeredniо, wdawawsia Mykola Kowalskyj za protekcijeju do poodynokych czleniw polskoi socijalistycznoi partii (korystajuczy zi swojei partijnoi prynaleznosty do ukrainskych socijalistiw) abo do inszych polskych wplywowych czynnykiw, i cym wse z dobywawsia swoho.

Z koznym dnem Mykola Kowalskyj stawaw odynokym nezaminnym u cij powsiakczasnij joho praci, stawaw pryjatelem i druhom — i starszych wikom ludej, i zinoctwa, i studentstwa, i wojakiw, i inwalidiw . . . Tomu, koly kinczylasia kadencija Holownoi Uprawy UCK i zbyrawsia czerhowyj emigrantskyj zjizd dla zasluchannia sprawozdan, uchwalennia kosztorysiw ta wyboru nowoho skladu Holownoi Uprawy UCK, Mykola Kowalskyj buw zawzdy tym, jakoho znow wybyraly welykoju kilkistju holosiw na nowu kadenciju. Takym czynom perebuw win u skladi naszoi opikunczoi orhanizacii wid 1923 i do 1940 roku, koly nimecka okupacijna wlada rozwjazala UCK. Otze, jakychos 17 rokiw (w tomu 11 na stanowyszczi holowy) sluzyw win czesno j widdano ukrainskij politycznij emigracii ta ukrainskij sprawi.

Ne bulo uroczystosty, na jakij by win takoz ne buw prysutnim ta ne wystupaw by z promowoju, abo z referatom czy zwitom.

Ne bulo wypadku, koly des na peryferii Polszczi trapylos by jakes neszczastia z naszym emigrantom, szczob ne poichaw tudy Kowalskyj riatuwaty czy zastupytys za pokrywdzenoho. Os tomu to buw win takyj znanyj usij naszij perszij emigracii.

Koly nimci w kinci 1939 r. opanuwaly Warszawoju, to rozwjazaly wsi ukrainski orhanizacii, towarystwa i ustanowy, a w tomu czysli j Holownu Uprawu UCK ta wsi ii filii po cilij Polszczi. Az todi zalyszyw Mykola Kowalskyj hromadsku praciu ta piszow szukaty prywatno zarobitku j postupyw za kontrolera do polskoi kooperatywy, pid nazwoju „Spolem", de j praciuwaw uwes czas nimeckoi okupacii az do ostatocznoho zrujnuwannia Warszawy, perebuwszy tam straszni misiaci polskoho powstannia potim buw wywezenyj nimciamy razom z joho druzynoju w Nimeczczynu. Tam ich rozdilyly: druzynu powezly do odnoho z koncentracijnych taboriw, a Mykolu Mykolowycza wpakuwaly do widomoho teper w cilomu switi koncentraku Dachau. Dowidalys my, dawni pryjateli ta spiwrobitnyky, pro misce joho perebuwannia z joho z lysta do Lodzi, do robotodawcia druzyny pid czas nimeckoho panuwannia w Warszawi. Distawszy ci widomosty, widrazu z zaczaly my wzywaty wsiakych mozlywych na toj czas zachodiw, szczob joho riatuwaty, dowodiaczy, szczo tut je jakes prykre neporozuminnia, jakas strasznа pomylka. Ta niczoho ne pomahalo . . . A potim ne stalo wze j wistok wid nioho.

I tilky na poczatku 1946 roku poszczastylo distaty informacii pro nioho (lyszen sumni, ne radisni) — koly delehowano bulo do Dachau chorunzoho, inzenera Iwana Hnojowoho ta syna naszoho taborianyna polkownyka Steczyszyna, studenta Wolodymyra, jaki j dowidalysia strasznoi prawdy pro smert Mykoly Kowalskoho j prywezly widpysy joho rejestracijnoi taborowoi kartky. W nij znaczylosia, szczo prybuw win do Dachau 1. 11. 1944 j pomer (czy joho zamuczyly) 28. 12. 1944 roku. Otze, probuw win tam wsioho dwa misiaci bez dwoch dniw. Nestalo Mykoly Kowalskoho. Ne stalo dobroho towarysza j dobroho hromadianyna. Nestalo opikuna j oboroncia wsich pokrywdzenych i hnanych. Widijszow wid nas na wiky welykyj patriot Ukrainy, szczo tak ii lubyw. Widijszow wirnyj syn ii narodu, newtomnyj trudiwnyk na nywi ukrainskoi Derzawnosty, jakyj szcze maw sylu j spromoznist daty tak bahato, zrobyty szcze stilky korysnoho dla swoho blyznioho, dla sprawy naszoi, dla Ukrainy.

Chto szcze ne splatyw nacjonalnoi wkladky za 1945 i 1946 rik, nechaj nehajno splatyt!

Другий Пленум Головної Української Переселенчої Ради

(ВІД НАШОГО ОКРЕМОГО КОРЕСПОНДЕНТА З МЮНХЕНУ)

21 лютого в Мюнхені відбувся — як „Неділя" вже коротко повідомляла — Другий Пленум Головної Української Переселенчої Ради, на який приїхало багато представників з різних місць.

Відкриваючи засідання, Голова Президії Головної Переселенчої Ради інж. Потішко відзначив, що за час від першого Пленуму складено Управу, яку не було організовано на Переселенчому з'їзді й вона зайнялась створенням низових клітин, так що на Другому Пленумі периферія представлена. Хоч похвалитися досягненнями ще не можна, але треба знайти шляхи спільної праці з периферією й дати поштовх праці системи, яку тепер розбудовано.

Єпископ Платон передав Пленумові привіт від Синоду УАПЦ й побажав успіху в роботі та відзначив, що на переселенчу акцію дивляться українські скитальці з вірою й надією, як на Мойсея, що виведе їх с цієї непривітної землі.

Далі відбулася верифікація протоколу з першого Пленуму, після чого мандатна комісія доповіла, що на Пленумі є присутніх 26 представників від центральних і обласних організацій, 13 — від таборових переселенчих управ, 4 представники преси й 9 гостей.

Зі звідомленням про діяльність Президії Головної Переселенчої Ради виступив голова президії інж. Василь Потішко. Він відзначив, що за 3½ місяці, що минули від Першого Пленуму, Президія збиралася 8 разів. Головну увагу було скеровано на організацію Управи та на актуальні питання, що висувалися самим життям. За відчитний час відбулися відвідини посла Глинки, д-ра Галана голови Допомогового Комітету, о. Савчука, представника УАПЦ в Канаді. З ними були проведені наради й на підставі їх вони робили відповідні інтервенції перед американським урядом.

— Наше основне завдання, — каже далі прелеґент, — це зберегти 250 тис. українських скитальців від фізичної загибелі, економічного занепаду, зберегти їх морально й національно. Хочемо зберегти в умовах еміґрації нашу церкву, школу, нашу культуру, про це говоримо у відповідних чинниках, хоч це й створює нам труднощі, бо уряди країн, що згідні нас прийняти, хочуть іміґрантів для асиміляції.

Прелеґент відзначає далі, що від часу Першого Пленуму наше правне становище продовжує бути неясним. Проте англійська окупаційна влада вже дозволила вільний виїзд до іншої держави всякому, хто це відповідно оформить документами. Від Головної Квартири Американської Армії обіцяно, що жадної примусової репатріяції не буде нікому незалежно від того, чи перебуває він під опікою УНРРА чи ні. Дозволено лише відповідним урядам вести пропаґанду за поворот додому. Обіцяно, що другий скринінґ, який почався, не буде продовжений, а також, що УНРРА сама не позбавлятиме прав ДП, а лише виясню́є справи тих, хто [illegible] дозрений у військових злочинствах. Не буде також зроблено поділу українців за їх державною приналежністю. Великих переведень ДП з одного місця в інше не буде. Можливі лише перевозки з малих таборів до великих і то лише з весни. Обіцяно також право на організацію кооперативних підприємств і індивідуальних робітень.

Торкаючись питання про ІРО, що має заступити УНРРА, доповідач відмічає, що ІРО має свій статут і не опікуватиметься совєтськими громадянами.

Щодо самої справи переселення інж. Потішко зазначає, що коли перед першим пленумом низка південно-американских держав і Канада розробляли пляни досить численної іміґрації, що її мали затвердити парляменти, то тепер ця праця затрималась. Держави затримали цю працю, певно, до розв'язання її ІРО, бо, приймаючи нас як чужинців, вони мусіли б віддати нас під опіку консула відповідної держави. Крім того, вони зацікавлені економічно, щоб ОН взяли на себе витрати переїзду. Тому справа переселення тимчасом затихла. Але є спроби окремих держав прийняти скитальців як робітників.

Наприкінці доповіді прелеґент наголосив, що наближається момент, коли відповідні держави будуть жадати людей й може статися стихійний виїзд, отже нам потрібна єдність, дисципліна, треба організувати низову сітку, щоб вона об'єднувала всіх людей та створити фінансову базу, якої досі нема.

Про діяльність Центральної Переселенчої Управи доповів д-р Мудрик.

— Завдання Управи, — сказав прелеґент, — це організація людей до переселення, фаховий вишкіл, відрядження спеціяльних представників до Арґентини, Параґваю та інших країн для вивчення умов переселення та побуту там, і сталих представників до Лондону, Канади й США, тримати найтісніший контакт з українським громадянством через журнал „Переселенець", через пресу, створити грошовий фонд для організації заходів до переселення.

В організаційних справах доповів інж. Залізняк, який зазначив, що з 180 українських населених точок лише 19 дали про себе знати. Повністю дала звіт про свої переселенчі клітини область Байройт, область Реґенсбурґ — про 5 клітин, область Авґсбурґ — про 3, Мюнхен — 5, але створені вони з ініціятиви не області, а централі, Віртемберґ - Баден; Ґросс - Ґессен і Фюрт не дали жадних відомостей про існування в них переселенчих точок.

Про справу зв'язків розповів д-р Фіголь. Він відзначив, що нав'язуються зв'язки з українськими організаціями всього світу і чужинецькими чинниками, що мають справи з переселенням. Уже існує контакт з 8 вогнищами: США, Канадою, Південною Америкою, Лондоном, Бельгією, Парижем, Римом і Швайцарією. Найпридатнішою для масового переселення є Південна Америка. Важче справа в США. В европейських центрах немає ще опе[illegible]ся, але в[illegible]ливими точками є Париж і Бельгія, бо Франція хоче прийняти 600 тисяч ДП, а Бельгія — 70 тисяч.

Після обідньої перерви пленум заслухав звіти з місць про започатковану організацію переселенчих управ і переселенчого фонду.

П. Горбань (Ганновер) оповів, що в них ніякої роботи не провадилося, бо управа вважала це зайвим, бо українцям не треба нікуди виїздити. Переселенчої преси не одержували. А проте можливості для праці дуже великі, бо багато людей зацікавлені справою переселення. Нещодавно приїздили представники англійського вищого командування, а також члени французького парляменту. Останні заявили, що іміґрантам не даватимуть харчів, якщо вони не працюватимуть. Можливість виїзду до французьких колоній розгляне парлямент.

П. Кравців (Байройт) зазначив, що в області є лише 2500 українців. У ній обрано таборові і обласну управу, організовано курси перевишколу, відбулося 9 доповідів про заокеанські країни.

П. Бойко (Реґенсбурґ) відмітив, що область має 12000 українців, розташованих у 12 таборах. Організовано кілька курсів перекваліфікації. У двох таборах закінчено реєстрацію і збирання фонду.

Інж. Перерва (Авґсбурґ) підкреслив, що переселенчій справі шкодять різні приватні комбінатори. З трьох великих таборів області (Сомме-Касерне, Ділінґен і Новий Ульм) лише в першому помітна праця, а інші табори навіть не відгукуються на листи.

П. Шпірук (Віртемберґ-Баден) сказав, що по області деякі табори мають свої управи, є й області, але робота щойно розпочинається.

Дехто заперечив твердження представника Авґсбурґської області про їх бездіяльність і доводили фактами свою працю. Інших представників таборів обмінялися досвідом своєї роботи в організації переселенчих управ.

Пленум затвердив Центральну Переселенчу Управу. Затверджено також прелімінар бюджету на поточний рік.

Жваво обговорено питання про виїзд на роботи до Бельгії. Ухваливши подати свої вимоги щодо праці і життя там і рекомендувати їхати. Таборам запрошено виділити кандидатів на офіцерів -зв'язкових і перекладачів.

Пленум прийняв резолюцію, в якій схвалив звіти і попередню діяльність президії та Управи.

Закриваючи пленум, інж. Василь Потішко відзначив, що нарада дала багато цінних вказівок і матеріялів. Він висловив надію, що вказівки централі активізують працю на периферії і подякував присутнім за діяльну участь в нараді й за довір'я висловлене президії.

Останнім виступив Високопреосвященніший єпископ Платон. Владика підкреслив високий діловий рівень праці пленуму й побажав президії та Управі на наступному пленумі розгорнути працю в ще ширших масштабах та щоб успішно творилася та праця.

НАД НОВИМИ КНИЖКАМИ

На слідах вічности

ПРО КНИЖЕЧКИ МИХАЙЛА ОСТРОВЕРХИ

Написав Л. ГРУШЕНКО.

М. Островерха: З римського записника. Шкіци. Штутґарт, 1946, ст. 40. Накладом „КЕП“.

М. Островерха: Nihil novi... Міркування на мистецькі теми. Штутґарт, 1946, ст. 72. Накладом „КЕП“.

Обкладинки до обидвох книжечок роботи Вол. Січинського.

Перед нами дві книжечки Михайла Островерхи. Автор пише про італійське мистецтво доби Відродження та при тім, головно в другій книжці, дає й загальні думки про мистецтво та літературу. В нашій літературі мало писалося досі про Італію, як про праджерело европейського мистецтва. М. Грушевський, П. Карманський, Д. Антонович та Е. Онацький — це, здається, чи не всі прізвища тих, що ходили по вічній Via Apia та своїми враженнями ділилися з широкою громадою читачів. Тому дивно, що книжечки Островерхи не знайшли досі жадного відгуку в нашій пресі, хоч у нас багато пишеться про те, щоб іти до джерел і там шукати надхнення до творення великих речей. Вважаємо це за не дуже корисний знак, бо досі завжди так бувало, що велике виростало тільки з великого.

Автор дивиться на мистецтво під знаком вічности, або, як римляни казали sub specie aeternitatis. Це єдино правильний шлях, щоб письменники й мистці ніколи не забували тієї правди, що всі життєві явища треба брати під знаком вічности, бо тільки тоді може зродитися вічне мистецтво — римське ars longa — вічне у відношенню до життя, що завжди є коротке.

Ніщо нове не діється на землі — nihil novi! Це друга думка автора, що може полегшити орієнтацію між усіма “-ізмами“, які тепер, — подібно, як це було після першої світової війни, — зачинають з'являтися на мистецькій арені, а також і в літературі та в філософії.

„Початку й кінця лиш у Бога немає, Людина ж і все, що око людини може бачити, що рука людини, оживлена духом людини, може створити, добро й зло — усе це має й початок і кінець.“

„Всі народи, і ті найдавніші — сказати б сьогоднішньою мовою — вірили, що коли б людина не мала безсмертної душі, то не мала б і творчого духа, а тим самим була б засуджена бути звичайною, нетворчою твариною.“

„Релігія, віра в Бога дала мистецькі твори найвищої вартости, якої інші твори, які не мають релігійної основи в душі мистця, не осягнули; ще й сьогодні, у зматеріялізованім світі й світогляді мистця, як мистець хоче дати тривало вартісний твір, то дає його лиш тоді, коли він своїм надхненням сягає неземних вершин“.

Ось тут лежить третя правда в міркуваннях Островерхи: не шукати ідейних правд у нових філософічних спробах, бо всі вони, навіть і ті екзистенціоналізми, що ними в нас дехто захоплюється — це тільки метеори, а правдиве сонце правди вже дві тисячі літ світить над людством і тільки під його проміннями виросли найбільші твори людського духа.

Найбільші творці були одночасно й найстрогішими критиками своїх творів. Вічно змагалися вони із творчим матеріялом, були вічними рекрутами, про яких так гарно писав І. Франко в поезії „Semper tiro“.

„Оглядаючи „Останню Вечерю“ Леонардо да Вінчі сьогодні, ми в захопленні й зворушенні не можемо очей відірвати від Христа, Богочоловіка. Ми бачимо й відчуваємо, що це Він, Христос. А Леонардо все своє життя нарікав собі: „Юда — досконалий, але Христос — таки не вдався“.

„Отож, трагічна постать мистця — Леонардо дає найкращий доказ: що глибший геній, то менше певний за досконалість свого твору“.

Хотілося б вірити' що й наші творці будуть іти шляхом найбільшого творчого зусилля — як це робив невмирущої слави В. Стефаник у своїх перлинах-новелах — і не будуть бігти до редакції із творами, що на них деколи не висохло ще навіть чорнило.

Ще одна думка в міркуваннях Островерхи, що варто на неї звернути увагу, головно тепер, на чужині.

„Як мистецтво хоче бути вартісним, творчим, ясним, зрозумілим, виховним, то мусить мати зміст, а ще більше — вислів національний: органічне мусить бути.“

„Органічність твору скривається в душі мистця, творця твору. Цю творчу органічну силу душа мистця черпає з землі, з сонця, з релігії, з оточення й культури народу, з якого походить або серед якого живе.“

Сам автор уважає свої міркування за „фраґментарні“, бо писані без ніяких підручних допомічних творів. Він знає, що правда про „Nihil novi“ стосується й до його міркувань, знає рівнож і те, що його думки може не будуть надто популярні. Та все ж таки друкує свої міркування про мистецтво, бо вважає його за „найпіднесліше і за найшляхетніше, що людство дало“.

Наші письменники й мистці на еміґрації стають віч-на-віч із західньою творчістю. Це дає їм великі можливості та одночасно й зобов'язує. Зобов'язує черпати із Заходу те, що тривке й дійсно вартісне. А це тривке й дійсно вартісне не завжди мають у своїх творах найновіші західні письменники, дарма. що їхні твори осягають дуже високі числа накладів. Англійський письменник Edvin Muir у статті „Людина природи й людина політики“ („Neue Auslese“, ч. 2.) вказує на те, що деякі письменники (H. G. Wells, D. H. Lawrence, Aldous Huxley, Ernest Hemingway, Henri de Montherlant) дивляться на людину з позицій Дарвінової теорії еволюції й вважають її (людину) тільки „думаючою твариною“. Чи такий погляд може оздоровити людство, що так довго хоріє на матеріялізм. Згаданий уже англійський письменник вірно завважує, що такі матеріялістичні світогляди можуть вести людство тільки до комунізму або до фашизму, а не до правдивої волі, за якою всі так тужимо.

Островерха вийшов із іншого становища, із становища естетики, та дійшов до тих самих висновків, що й англійський критик, який розцінює літературні твори з етичного боку.

У нас на етичні проблеми не звертається належної уваги. Так принаймні можна судити на основі теоретичних міркувань, що досі появилися в ділянці літературної критики. Ще гірше ця справа розглядається в творах наших письменників, бо деякі з них міркують, що матеріялізмом ущасливлюють не тільки наш український народ, але й ввесь світ.

М. Островерха пригадує, що вже християнський ренесанс ставив людину поруч Бога, „підносив її до висот істоти, яка створена по образу Створителя, яка оживлена духом Його“. І тому обнова сьогоднішньої культури повинна йти тільки в тому напрямку. Англієць Edwin Muir думає, що письменники — навіть із геніяльними здібностями, — які відкидають фундаментальні моральні засади в діях людини та вивищують примітивні змислові людські гони, бо вважають їх за единий етичний критерій в житті своїх героїв, не дають великих творів людству, тільки завертають його до епохи примітивних печерних істот.

Людство тужить за обновою. Страхіття диктатур і тоталізмів показали нам всю гидоту матеріялістичних невільничих систем. Воля одиниці, народів і всього людства може прийти тільки із протилежного боку. Мистецтво й література є висловом найшляхетніших і найглибших тремтінь людського духа. Невже треба аж доводити, по якому боці барикади повинні стояти мистці та письменники.

Безпретенсійні слова М. Островерхи можуть бути вірним дороговказом на цьому шляху.

МОЛИТВА

О, Господи! Яка зловісна тінь!
О, застуш нас від ударів грому!
Бездомних нині—поверни додому,
Зневіреним—дай сили і терпінь,

В ім'я благань гарячих і молінь
Не заведи нас в безвість невідому.
Дай рідних привітать та мову чуть знайому
По довгих роках мандрів і болінь.

І мовив Голос дужий з високості:
—Лиш той удома буде милим гостем
Хто не згораючи, як полум'я горить...

І видилось: пеньки пускали брості,
Листва буяла у розлогім рості,
Рвучись туди, де сонце і блакить.

Микола Щербак

II. З'ЇЗД МУР-у

15—16. березня відбудеться II. З'їзд членів і кандидатів МУР-у. Перший день З'їзду буде присвячений обговоренню підсумків 1946 літературного року. На порядку денному такі доповіді (за абеткою): Володимир Державин. Українська проза 1946 року; В. Домонтович. Заснування МУР-у; Юрій Косач. Обрії нової драми; Борис Подоляк. Українська література в 1946 році; Юрій Шерех. Року Божого 1946.

Другий день З'їзду буде присвячений організаційним питанням. На порядку денному: Загальний звіт Правління МУР-у — Улас Самчук; Організаційний звіт Правління МУР-у — Ігор Костецький; Звіт Ревізійної комісії; Перевибори Правління.

Початок нарад З'їзду 15. березня о 10 год. ранку. Вступ до залі нарад першого дня тільки за запрошеннями Правління МУР-у; вступ до залі нарад другого дня мають тільки члени й кандидати МУР-у. Особи, що прибудуть без запрошень, не будуть допущені до залі нарад і не будуть забезпечені харчуванням і ночівлею.

ПРАВЛІННЯ МУР-у.

5 ХВИЛИН БЕЗ ПОЛІТИКИ

Таємниці іоносфери

Ми живемо на дні повітряного океану. Над нами й навкола нас розлягаються величезні маси земної атмосфери. Проте, до останнього часу ми дуже мало знали про наше повітряне оточення. Усім відомо було, що дедалі вище повітря холоднішає й рідшає, — про це ясно промовляли вічні сніги на високих горах навіть у гарячих країнах і та „гірська хороба“, на яку страждали у високогір'ях незвиклі до них люди. Звичайно ,наука знала далеко більше, а дані високогірни хдослідних станцій та експедицій, а часом і спеціяльних польотів бальонами дозволили зазирнути й у вищі шари атмосфери. У 30-х роках в результаті сміливих польотів бальонами й літаками, головно в Сполучених Штатах Америки й СССР, удалося проникнути дослідницьким оком аж у так звану „стратосферу“, що лежить на висоті приблизно від 10 до 20 км від земної поверхні. Нарешті, ще перед кількома роками до минулої війни два американські військові літуни капітани Андерсен та Стевенс, піднявшись бальоном на висоту 22,5 км, уперше досягли й дослідили найвищої і найбільшої частини земної атмосфери — так званої „іоносфери“.

Проте, рішучим кроком до наукового заваювання повітря завдячуємо ми тому величезному зрушенню науково-технічного проґресу, який гіркою іронією людської долі спромоглася дати людству лише жахлива велетенська війна. Швидке вдосконалення авіяції і радіотехніки, відкриття радархвиль, а, головно, винахід далекобійних ракет багато прислужилися і справі вивчення земної атмосфери. Стало можливим за допомогою літальних апаратів без людей, але з числен[illegible]и удосконаленими вимірними приладами проникнути у саму іоносферу. Першу вдалу спробу цього зроблено в Сполучених Штатах улітку 1945 р., потім, удосконаливши та змінивши конструкцію німецьких ракет V-2 і вимірних інструментів, досягли граничних висот 100, а згодом і понад 130 км.

Тепер для науки нема вже таємниць у повітрі. Вона лише потребує перевірки, уточнення своїх даних дальшого вивчення найвищих шарів іоносфери. Загальна картина земної атмосфери цілком ясна. Найнижчий атмосферний шар — це район в тій чи іншій формі можливого органічного життя, щільної атмосфери, насиченої киснем, воднем, вуглецем і всіма іншими хемічними елементами. Вище нього лежить стратосфера з дуже розрідженим і позбавленим багатьох елементів повітрям, ще вище — район іоносфери, що, починаючись на висоті приблизно 32 км, тягнеться аж до висоти із 800 км, далі якої розлягається вже власне безповітряний простір. Як виявилося, висота земної атмосфери значно більша, ніж гадали давніше. Другою остаточно потвердженою тепер новиною є те, що температура повітря знижується з висотою лише в його найнижчих шарах. Приблизно з початком іоносфери вона починає швидко підноситися, досягаючи на висоті 193 км $+100^{0}$ C, тобто точки кипіння води, а на висоті 250 км, за деякими даними, сягаючи аж +1000!

Іоносфера — це район метеорів, метеоричного пороху, північного сяйва і так званої „іонізації“. Як відомо, атом складається з меншого, але важчого додатньо наснаженого ядра і більших, але легших від нього від'ємно наснажених електронів, що обертаються навколо нього. Під впливом різних зовнішніх чинників (дія ультрафіялкового проміння, метеоритових порошинок тощо) деякі електрони — звичайно 1-2 крайні, найбільш висунені — відриваються від ядра, стаючи „бездомними“, так званими „вільними“ електронами. Позбавлений частини своїх електронів атом — „іон“, намагаючись відновити свою порушену фізичну рівновагу, притягає до себе при наближенні до нього вільних електронів потрібну йому кількість їх, „відтворює“ себе. Перший процес (а часом і весь процес у широкому розумінні) зветься іонізацією, другий — відтворенням. Іоносфера є районом посиленої іонізації повітряних газів.

Почасти за принципом іонізації іоносферу поділяють на кілька зон, що їх позначають (ідучи знизу вгору) латинськими літерами C, D, E, F. Найнижча зона C починається на висоті 20-30 км і має завгрубшки приблизно 16 км. Через її багатство на озони її звуть також „озоновим шаром“. Зона D має завгрубшки коло 40 км, E-60-70 км, F, що поділяється на підзони F1 F2, тягнеться вгору приблизно на 650 км. Ці, неоднаково іонізовані шари чимало змінюють, проте, свою висоту й грубину під впливом процесу іонізації залежно від пір року й доби. Вдень, коли інтенсивнішим є відтворення атомів, зони стають стабільнішими, вирівнюються й підносяться вгору.

Поділ на зони зумовлюється й їх специфічним значенням для радіо, бо вони є „радіо-дзеркалами“ — „стелями“, які передають, відбиваючи від себе, радіохвилі. Так напр., зона D відбиває тільки вдень довгі радіохвилі при нижчій чистоті, зона E — передає вдень краще ніж вночі середні радіохвилі, а F2 — лише вночі передає короткі радіохвилі.

Проте, головне, незаперечне й неоцінене, значення іоносфери полягає в її захисній, рятувальній для земного життя ролі. Страшна сила соняшнього випромінювання в один мент перетворила б усе живе на землі в попіл. Іоносфера начебто вбирає в себе або відбиває назад зайвину цієї сили, дає її землі лише у вигляді животворчого чинника обміну речовин, росту рослин, теплової енерґії вугілля та нафти. Вбивче ультрафіялкове проміння проходить аж до самого низу іоносфери, але зона C (озоносфера) стоїть на сторожі земного життя: вона, як захисний фільтр, також пропускає до землі лише стільки цього проміння, скільки його треба для життя тварин і рослин. Таємниче небезпечне космічне проміння проходить не тільки всю атмосферу, а ще й на багато кілометрів проникає під землю, але завдяки іоносфері спадає на землю уже нешкідливим.

Крім того, іоносфера є „фабрикою“ земної погоди. Фізично-хемічні зміни в ній впливають на метереологічні чинники в нижчих шарах атмосфери. Точніші температурні й інші виміри всіх зон іоносфери уможливлять, як запевняють тепер фахівці, точні, безпомилкові передбачення погоди, можливо, на 1 — 2 місяці.

Отже не дивно, що досягнуті вже досить широкі відомості про іоносферу не можуть задовольнити сучасну наукову думку. Вона нестримно рветься дедалі вище, до самих верхів іоносфери. Вона невпинно готується до походу за повне опанування всією іоносферою. В пустелі Нового Мехіко, недалеко від місця, де випробувана була перша атомова бомба, дві спеціяльні дослідні станції працюють не покладаючи рук. Вони вже опрацювали три широкі проєкти детального вивчення іоносфери і тих фізично-хемічних процесів, що в ній відбуваються. Одночасно провадиться й інтенсивна робота над вдосконаленням старих і виготовленням нових вимірних інструментів та приладів, кращим забезпеченням їх від неминучого від тертя й високої температури згорання. Удосконалюються й самі літальні апарати. Вже вироблено тип безповітряної всередині ракети, що на певній висоті автоматично або під радіоконтролею з землі відчинятиметься й зачинятиметься, набираючи в себе атмосферу певної зони.

Величезні завдання стоять перед наукою. Тим більш, що її цікавить в даному випадку не лише сама по собі іоносфера. Іоносфера прилягає до безповітряних просторів. Іоносфера — це покищо замкнена брама до всесвіту. Знайти ключа до цієї брами, вийти за неї на шляхи до місяця, сонця, планет і зір — таку мету теж ставить собі американська наука.

IZ SZYROKOHO SWITU

ЗАЯВА МІНІСТРА МАРШАЛЛА

Як повідомляє з Вашінґтону аґентство ДЕНА-Ройтер, бюджетний комітет Конґресу після бурхливого засідання 50 голосами проти 22 скоротив на 6 мільярдів долярів поданий президентом Труменом проєкт бюджету на фінансовий 1947 — 1948 рік, що починається 1 липня. Зокрема скорочено на 1,75 млрд. дол. витрати на армію та фльоту. Міністер закордонних справ Маршалл рішуче заперечував на пресконференції доцільність цієї постанови. І він, і військовий та морський міністри, і генерали Айзенгауер та Мек-Артур, як заявив він, вважають, що скорочення військового бюджету спричинило б і скорочення окупаційних залог, мережі конче потрібних опірних пунктів і авіяційних сил, звело б Сполучені Штати на становище другорядної повітряної держави й викликало б погіршення харчового становища й заворушення в Европі.

Перейшовши далі до міжнародніх справ, Маршалл сказав, що він вирушить на московську конференцію літаком на початку березня, не зазначивши при цьому, хто буде при ньому радниками. Виклик американського посла з Варшави, за його словами, ні в якому разі не означає припинення дипломатичних зносин з Польщею. Торкнувшись становища в Кореї, Маршалл пояснив, що, згідно з повідомленням Юнайтед Прес, корейська поліція виявила листа одного совєтського майора, який закликав південно-корейську робітничу партію організувати студентські заворушення в Сеулі. Уряд Сполучених Штатів чекає на офіційні повідомлення в цій справі.

ЕСПАНСЬКІ МОНАРХІСТИ

МАДРІД. (ДЕНА-Ройтер). Летячи із своєю поштою з Ліссабону до Риму, на дві години зупинився на мадрідському аєродромі другий син колишнього еспанського короля Альфонса й брат престолонаступника Дон-Хуана інфант Дон-Хаїме. Численні монархісти влаштували йому захоплену зустріч, але багатьом з них не пощастило дістатися до аєродрому, бо поліція затримала 70 замовлених ними автобусів. Вітати інфанта приїхали також деякі представники франківської цивільної влади.

ДИСКУСІЯ ПРО ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ

Як повідомляє аґентство ДЕНА, при обговорюванні на лондонській конференції проєкту мирового договору з Австрією сталася довга дискусія з приводу редаґування параграфів про видачу воєнних злочинців. Совєтський делеґат Гусев висловив незадоволення тим, що альянтська окупаційна влада не зробила всього потрібного, щоб виконати вимогу Югославії видати їй хроатського „квіслінґа“ Павеліча. В дебатах, що виникли з цього приводу, американський делеґат обстоював погляд, що видача воєнних злочинців можлива лише на підставі доказових матеріялів альянтської комісії у Відні, і пропонував обмежити домагання видати злочинців терміном в 3 місяці після того, як договір з Австрією набере сили. До цього погляду приєднався і британський представник. Совєтський делеґат обстоював право зацікавлених держав вимагати своїх воєнних злочинців, не подаючи ніяких доказів їх вини і без будь-якого обмеження терміном. Через розбіжність думок питання лишилося нерозв'язаним. Принципово ухвалено лише внести в мировий договір з Австрією параграф про видачу воєнних злочинців.

Chronika plastowoho zyttia:

Plastowa Presowa Kwatyra

Pry Komandi Sojuzu Ukrainskych Plastuniw Emigrantiw stworeno, jak dopomizny orhan Plastowu Presowu Kwatyru, szczo tworyt awtonomnyj subreferat referatu presy j propagandy. Zawdanniam PPKwatyry je ustijniuwaty napriamky plastowoi wydawnyczoi dijalnosty, stezyty za plastowoju presoju, westy propagandu plastowoi idei, zastupaty nazowni plastowu presu ta wykonuwaty okremi doruczennia komandy SUPE.

Plastowyj Almanach

Z nahody 35-littia isnuwannia Ukrainskoho Plastowoho Uladu pojawytsia zachodamy Plastowoi Presowoi Kwatyry propamiatnyj elmanach, jakoho zawdanniam je wyswitlyty praciu w prodowz 35-ty rokiw, widobrazyty po zmozi wirno suczasnyj stan UPU, pohlybyty j prahnuty do dalszoi krystalizacii plastowoi problematyky wreszti staty zasobom wnutrisznioi j zowniszuioi propagandy. Naczalne redaktorstwo perebraw pl. s. d-r Wolodymyr Janiw, do spiwpraci zaproszeno awtoriw plastuniw i neplastuniw, szczo cikawlatsia plastowoju problematykoju.

Miznarodnia Plastowa Stricza

Wliti c. r. maje widbutysia w Paryzi dzembori, miznarodnia plastowa zustricz wykluczno junackych czastyn. Taki zustriczi widbuwajutsia w normalnych czasach raz na czotyry roky. Plastowi orhanizacii wysylajut swoich najkraszczych junakiw, szczob pokazaty, szczo danyj narid osiahnuw za czotyry roky w riznych dilankach plastowoho zyttia.

Persze dzembori widbulosia w 1920 roci w Londoni, druhe w 1924 roci w Kopenhazi, tretie w 1929 w Arou Parku kolo Birkenhedu; buly na niomu prysutni j ukrainski plastuny. Czetwerte dzembori tez iz uczastiu ukrainskych plastuniw widbulosia w 1933 roci w Gedele na Madiarszczyni, piate-w 1937 r. w Fogelesangu w Holandii. Czerhowe malo widbutysia w 1941 r. w Ameryci, abo Japonii, ale wijna pereszkodyla ciomu.

Swiatkuwannia pamiuty Olhy Basarab

Wosmyj Kurin Junaczok w Aschaffenburzi widznaczyw 23-ti rokowyny herojskoi smerty swojei patronky Olhy Basarab. U swiatkowo prybranij domiwci zibralysia czleny koszowoi komandy, plastuny-senjory, junacki kureni miscewoho kosza ta zaproszeni hosti. U prohramu swiatkuwannia uwijszly dbajlywo opraciowana i z welykoju ekspresijeju wyholoszena dopowid pro herojsku postat Olhy Basarab, deklamacii i wokalno,muzyczni wystupy. Swiatkuwannia zakinczeno nacjonalnym himnom. Prohrama skladena j wykonana wykluczno sylamy kurenia.

„Den Braterstwa" u Wildflekeni

Z nahody 90-toi ricznyci z dnia narodzennia osnowopoloznyka switowoi skawtowoi ideolohii j tworcia skawtowoi orhanizacii hen. Baden-Powella (popularno zwanoho Bi-Bi) oblasna komanda polskych skawtiw „Wisla" u Wildfleckeni (Zwiazek Harcerstwa Polskiego w Niemczech, Choragiew „Wisla") wlasztuwala 21, 22 i 23 lutoho c. r. miznacjonalnyj zlot plastuniw iz taboriw D. P. pid haslom „Den Braterstwa". Na zloti bulo okolo tysiacza plastuniw, zdebilsza polakiw ta delegatiw czuzonacjonalnych plastowych organizacij.

Zlot poczawsia 22 lutoho na ploszczi pered szkoloju. Na danyj znak nehajno zbihlysia plastuny i myttiu staly odyn za odnym bez riznyci nacjonalnosty w formi soniacznych promeniw. Na druhyj sygnal usi wzialysia za ruky i huknuly koznyj swij plastowyj oklyk.

Takyj nezwyczajnyj sposib prydumano specijalno, szczob iz odnoho boku unyknuty komandy na wijskowyj lad, z druhoho boku, szczob, peremiszawszy rizni nacjonalnosti, wyjawyty braterskist, jakij i pryswiaczeno den 22 lutoho — den narodzennia Baden-Powella.

Takoz i defiladu prowedeno w plastowomu dusi. Uczasnyky zlotu hurtkamy promarszuwaly pered poczesnoju trybunoju. Koznyj hurtok starawsia pidkreslyty swoju indywidualnist — dechto jszow iz czownamy ta sitiamy, dechto marszuwaw u burskij odezi, inszi bihly z oklykamy, inszi jszly spiwajuczy.

Orhanizatory zlotu doklaly wsich zusyl, szczob hosti poczuwaly sebe dobre. Haslom bulo plastowe dobre dilo u wzajemowidnosynach usich uczasnykiw swiata. Hospodari podbaly np., szczob dla plastuniw prawoslawnoho wiroispowidannia widprawylasia prawoslawna Sluzba Boza.

Na zasidanni wychownykiw wyriszeno zmicnyty wuzly braterstwa pomiz plastunamy. Tomu bude naladnane lystuwannia pomiz plastowoju moloddiu okremych nacij, a polska skawtowa orhanizacija zaprosyla na swoi kursy hurtkowych prowidnykiw czleniw czuzonacjonalnych plastowych orhanizacij. Den zakinczywsia plastowoju watroju w atmosferi braterstwa i wzajemnych posluh.

Na zlot buw zaproszenyj i Aschaffenburzkyj Plastowyj Kisz, ale z uwahy na te, szczo powidomlennia pryjszlo pizno, Komanda Kosza wyslala lysz prywitalnu telegramu Zlotowi. (RPB.)

Wystawka kny h plastowoho dilowodstwa

Aschaffenbuzkyj Plastowyj Kisz wlasztuwaw u plastowij domiwci taboru „Pionier" wystawku knyh plastowoho dilowodstwa. U wystawci wzialy uczast: kurin junakiw im. Iwana Mazepy (hurtky „Lew", „Sokil", „Olen"), kurin junaczok im Olhy Basarab (hurtky „Zurawel", Maky", „Zozula"), kurin junaczok im. Lesi Ukrainky (hurtky „Horlycia", „Konwalija"), kurin junakiw „Lastiwok". Zownisznim wyhladom ta dbajlywistiu wedennia knyh, zokrema chroniky kurinnoho zyttia zwertaly uwahu stanky „Lastiwok" i kurinia im Olhy Basarab. Krim toho samostijnyj hurtok „Lastiwok" wystawyw albom wyrizok iz ukrainskoi neplastowoi presy na emigracii pro plastowe zyttia.

ПЛАСТОВИМ ШЛЯХОМ

Пласт і громадянство

Питання взаємовідносин Пласту з громадянством виринає само по собі вже із того факту, що Пласт, — це виховна організація молоді. Цим спільним пунктом, на якому мусять зустрітися з одного боку пластова організація, з другого боку громадянство є — молодь. Пласт, як виховна організація, зацікавлений молоддю тому, що це об'єкт діяльности його виховної системи, громадянство зацікавлене молоддю тому, що молоде покоління, — це майбутні громадяни, це складова його частина, його підбудова, його життєва база. Тим самим мусить громадянство бути зацікавлене й Пластом, як організацією, що взяла на себе формування особовости й характеру тієї частини молоді, що перебуває під його виховним впливом. Молодь, — це суттєва складова частина громадянства, його, так би мовити, власність і громадянству й не сміє бути байдужим, хто й як її виховує.

З другого боку вже в самому понятті виховання полягає певна ціль; виховується завжди для чогось. Тим самим і Пласт мусить мати якісь виховні цілі. Він не виховує молодь для неї самої, або для пластової організації, а ставить собі дальшу мету (т. зв. телеологічний, тобто наставлений на якусь ціль у майбутньому, принцип виховання). Які ж це цілі?

Творець світової скавтової організації ген. Баден-Повелл писав у 1939 р.: „У вишколі наших скавтів ставмо на перше місце вищі цілі. Ціллю є характер — характер із певним завданням. Із тим завданням, щоб наступна ґенерація була здорова духом у тому нездоровому світі і щоб плекала вище розуміння служби — чинної служби любови й обов'язку перед Богом, батьківщиною й ближніми",

Розглянемо ці завдання із погляду потреб громадянства. Згідно з офіційльним виданням Міжнародного Скавтового Бюра в Лондоні п. н. „Основи скавтової методи" одним із підставових зобов'язань скавта є вірність батьківщині: „Від кожного скавта очікують, що він буде вірний своїй батьківщині та що служитиме їй своїми найкращими силами". Ця засада, що поруч двох інших принципів — обов'язку перед Богом, й любови ближнього — лягла в основу світового скавтінґу, обов'язує теж в Українському Пластовому Уладі. В приписах нашої пластової організації читаємо: „Пласт — це організація молоді для всестороннього патріотичного самовиховання" і в іншому місці: „Одне із основних завдань Пласту, — це всестороннє приготування до активної служби батьківщині". (Наказ Команди СУПЕ ч. 2/46). Служба батьківщині в пластовому розумінні, це зусилля здобути якнайвищу громадянську цінність одиниці, цінність, яку міряємо характером, силою волі, знанням, вмінням жити і працювати в громаді, охоче підпорядковуватися власному проводові й своїй законній владі, вмінням погодити свої власні особисті справи із загальним добром і підпорядкувати особисте загальному. Ціль — виховати нову ґенерацію, що її метою бути лицарем правопорядку й моралі в українському народі. Етапом до цього є самовиховання юнака, як одиниці і як члена суспільства. Основне в цілях і методі Пласту, як і світового скавтінґу, це індивідуальне плекання характеру й громадянських чеснот. Другий етап, — це перенесення принципів моралі й правопорядку в українське життя й здійснення їх в українській громаді". (Із наказів Команди СУПЕ ч. 1,2,3/46).

Коли перший етап, тобто підготова молоді проходить у пластовій організації, то другий етап, тобто його реалізацію в активному громадянському житті, допомагає Пластові виконати тяглість пластового виховання, що цупко і органічно зв'язує Пласт з громадянством. Цю тяглість осягається тим, що пластове виховання ведеться нерозривно від Уладу Новаків, почерез Улад Юнаків та Старших Пластунів аж до Уладу Пластунів Сеньйорів, тобто зрілих громадян, які беруть активну участь у громадянському житті. Таким способом пластова ідеологія й засади пластового виховання широким руслом вливаються в громадянське життя. Зв'язати громадянство із пластовою молоддю намагається Пласт через організацію „Пластових Приятелів" зпоміж старших громадян.

Отже одна з найважніших остаточних цілей і кінцевих ідеалів пластового виховання, це зразковий громадянин, добрий син своєї батьківщини. Коли говориться, що пластове виховання йде двома засадничими шляхами — плекання характеру й громадянських чеснот, то й у тому випадку перша ціль підпорядкована другій, бо індивідуальність плекається не для неї самої, а для громадянства, щоб його поодинокі члени були людьми характеру.

Якими методами й засобами підготовляє Пласт молодь на майбутніх громадян? Даймо слово творцеві скавтової організації Баден-Повеллеві: виховання ведеться гуртковою системою 6—8 хлопців. Кожна одиниця в гуртку несе відповідальність — і в домівці, і в таборі — за свою точно окреслену участь в успішній праці цілости, Гурток стає родиною, зв'язаною міцними вузлами вірности; коли скавти обговорюють способи й засоби для збільшення своєї справности — то вони вчаться штуки суспільницького життя й штуки віддавати й приймати те, що потрібне в спільних справах. Це є „всі за одного, один за всіх". На Курінній Раді вони здобувають майже непомітно дальший вишкіл у демократичному житті, так притаманному правдивій громадськості".

У приписах і програмах виховної праці Українського Пластового Уладу сказано: „Пластуна обов'язує корисна праця для дому, школи й пласту, або української позашкільної установи загальнонаціонального значення, активна участь у громадському житті (школа) на ступні відповідному вікові й знанню пластуна. „Спільна праця, спільні змагання, виборний провід, взаємодопомога, мандри, таборування, пластове добре діло, пластова ощадність, пластове діловодство, піклування про здоров'я, фізичні вправи, товариське життя, активна участь у імпрезах — ось засоби громадського виховання Пласту". Скавтовий закон — читаємо в „Основах Скавтової Методи" — подає в ясно зрозумілій формі кодекс такої поведінки, яка є основою доброї громадськости.

УПУ, — це організація соборницька, приймає в свої лави українську молодь без різниці територіяльного, чи соціяльного походження й віроісповідання. У спільному житті затираються й зникають усі ці різниці, що виступають в нашому народі й у тому теж велика громадська роля Пласту.

Коли ж узяти на увагу, що одним із засобів виховання є наслідування, то й ця виховна вимога в Пласті заспокоєна, бо виховниками можуть бути лиш зразкові громадяни, або ті зпоміж пластунів, що можуть стати зразком для інших.

Залишається обговорити ще одне важне питання. Невідлучною складовою частиною громадського життя є політика. Яке ставлення Пласту до політики? В „Основах Скавтової Методи" сказано: „Подібно, як скавтінґ не приписує якоїсь точно визначеної релігійної форми, таксамо він не обороняє якоїсь точно визначеної політичної філософії; його вишкіл на доброго громадянина не має нічого спільного із політичними партіями. Це справа дорослого громадянина, а не скавта, окреслювати, як має проявлятися його обов'язок перед громадою". У приписах УПУ сказано: „Пласт стоїть поза політичними партіями. Із виховних мотивів пластуни-новаки й юнаки не можуть брати участи в партійно-політичному житті" (постанови 2-го заг. з'їзду СУПЕ). Те саме підкреслено в наказі Команди СУПЕ ч. 1/46. Коли тут і там діється інакше, то це не вина пластової ідеї й організації, лиш поодиноких людей, що намагаються наповнити пластовий улад непластовим змістом. Кожний пластовий виховник, коли ступить на терен Пласту, мусить забути про свої особисті політичні погляди й бути лиш пластуном. Таким чином відпадає, як безпідставний закид деяких громадян, мовляв, Пласт організація, що розполітиковує молодь.

Другий важливий закид на адресу Пласту, який на перший погляд може видатися слушним, — це про елітаризм Пласту, що він організація для вибраної молоді й тим самим позбавлений вартости із погляду потреб загалу. Це правда, що Пласт не розраховує на масовість, що нікого не ловить, ані не тягне до своїх лав! Вступ до Пласту добровільний. Кожний, хто хоче сам ставити собі перешкоди та труднощі, щоб самому їх поборювати, тобто кожний, хто сам хоче піти трудним шляхом самовиховання, кожний, хто почуває себе на силах виконувати тверді вимоги пластового закону, той може стати пластуном. „Тільки не масова метода" — кличе Баден Повелл. Елітаризм Пласту, це лиш „ключ до успіху у боротьбі за ідейність, свідомість і національну міць громадянства". Український Пластовий Улад охопив своїм виховним впливом молодь інтеліґентську, ремісничу, а до війни й селянську („Село-Пласт"), змінюючи лиш у дечому виховні методи, які треба було пристосувати до трохи іншої психіки сільської молоді. Отже й ця „елітарність" що її закидають Пластові, як прояв його байдужости до громадянства, продумана якраз з уваги на добро громадянства.

Лиш для стороннього глядача може здаватися, що Пласт, — це зайва трата часу для молоді у безцільних іграх та забавах, що Пласт, це організація замкнена в собі, відмежована від решти світу й через те безкорисна, а то й шкідлива для громадянства. Під кінець свого життя Баден-Повел сказав: „Практичне пластування, лісова мудрість (життя серед природи), мандрівництво, таборування, добрий вчинок, братерство при зустрічах на Джемборі — це все лиш засоби, а не ціль. Ціль, — це характер, служба Богові, Батьківщині й людству".

Із тією метою, щоб громадянство не дивилося виключно на зовнішні форми Пласту, а бачило їх лиш як засоби, поза якими криються й при допомозі яких осягається вищі цілі пластової організації, ми випускаємо нашу пластову сторінку. Вона призначена не так для пластунів, як саме для широких кіл непластового громадянства, щоб поінформувати його про життя Пласту, познайомити його із основними принципами, на яких базується пластова система виховання, пластова ідеологія, ціль пластового виховання та методи й засоби, при допомозі яких реалізується ідеал пластового виховання. Зберігаючи чисто інформативний характер нашої сторінки для широкого загалу, ми хочемо дати йому поштовх познайомитися ближче й основніше із тим пластовим шляхом, яким уже понад тридцятьпять років іде велика частина української молоді, вірна Богові й сповнена любови до Батьківщини й ближніх.

В. Б.

Fragment iz wystawky knyh plastowoho diliwodstwa Aschaffenburzkoho Kosza: stanok 8-ho Kurinia Junaczok im Olhy Basarab.

Perszyj plastowyj tabir u Karpatach

Spomyn uczasnyka

Sonce bahrianylo werchiwja derew, koly my poproszczalysia z mohutnimy skelamy j peczeramy Bubnyszcza ta podalys u dalszu dorohu.

Pered namy stelywsia dalekyj i tiazkyj szlach. Na pjatu hodynu wranci pryznaczena bula zustricz (na zaliznycznij stancii Broszniw) usich plastuniw, szczo prybuly na perszyj plastowyj tabir u Pidlutomu. Treba bulo za wsiaku cinu prybuty toczno. My tez ne chotily spiznytysia, tym bilsze, szczo naszi try hurtky plastunok i plastuniw XVII. plastowoho polku im. M. Drahomanowa (junactwo u wici miz 13—18 rokom zyttia) pid prowodom swoho opikuna, odnoho iz perszych orhanizatoriw Plastu prof. Iwana Czmoly mandruwaly w hory piszky iz Jaworowa kolo Lwowa. Za namy wze kolo 150 kilometriw, szczo my ich projszly za try dni. Pered namy szcze wysnazlywyj nicznyj marsz kilkanadciaty kilometriw. Naplecznyky tiazat doszkulnym tiaharem, son nalahaje powiky, nohy widmowlajutsia w posluchu. Dechto pidbihaje napered bodaj na kilkanadciat chwylyn prysisty na prydoroznij kupyni kaminnia j prypluszczyty powiky, poky ostannij „maroder" ne wstyhne. Ale syla woli peremohla wsiaki trudnoszczi nicznoho marszu j fizycznu wtomu.

Sonce stojalo wze na nebi, koly my, wtomleni do kraju, stawylysia na zbirnyj punkt. Po nas prybuwaly raz-u-raz nowi plastowi czastyny, szczo pryichaly poizdamy z usich storin kraju.

Zawantazywszys na lisowu zaliznyczku, iz swystom i skrehotom, wazko dyszuczy, powilno pokotylysia w napriami Pidlutoho. Kilka hodyn weseloi izdyj my w Pidlutomu.

Swystok, zahalna zbirka j poodynoki hrupy podalys na widpoczynok do zazdalehid pryznaczenych kwartyr u budynkach likuwalnoho zakladu. Pered spoczynkom kupil u Limnyci ta pohonia za bystrymy pstruhamy, szczo blyskawkoju szuhajut z pid odnijei kaminiuky, pid druhu, szczo storczyt ponad pleso riczky. Ale zlowyty pstruha za ziawy wmije lysz bojko . . .

Korystuwannia naszoju rozkisznoju kwartyroju, jakoi wikna wychodiat na riczku j prekrasnu hirsku panoramu, lysz korotkotrywale. Wranci iz schodom soncia swystok, zbirka j pochid na widdalenyj 1½ kil. Kamjanec. Misce, jake Mytropolyt Andrej Szeptyckyj, wlasnyk Pidlutoho, widdaw u powne korystuwannia, plastowoi molodi. Wede nas usich, uczasnykiw taboru joho komandant prof. Czmola.

Okolycia prekrasna. Kamenysta dorizka wjetsia kruto wwerch, obabicz wysoczenna stina szumlywych jalyc. Szczo kilka krokiw dziurczyt, pereplyhujuczy kamjanci, hirskyj poticzok.

My osiahnuly swoju cil. Ce welyczezna kolyba z hrubych balkiw iz nakrytoju doszczanymy latamy pokriwleju. Bila nei mensza kolyba. Czuty nakaz: do weczora wyczystyty obydwi kolyby ta pryhotuwatys na tabir, szczob mozna szcze siohodni tut noczuwaty! Zakypila robota. Pracia wazka j nepryjemna, bo kolyba, — ce stajnia, w jakij stojaly woly. Prawdywa Awhijewa stajnia . . . Ale spilnymy sylamy robota jde wpered. Odni wywoziat obirnyk, czystiat i myjut pidlohu, starszi plastuny zrubujut u lisi derewynu j budujut pryczi. Inszi obladnujut menszu kolybu na mahazyn i kuchniu.

Uweczeri prowidnyky okremych hrup i oboznyj zholoszujut na zahalnij zbirci prof. Czmoli: nakaz wykonanyj, tabor hotowyj. Twerdym snom spaly cijei noczi plastuny na wkrytych zapasznym (chocz i koluczym) czatynniam pryczach. Koznyj maw pryznaczene misce na widpoczynok, w holowach koznoho w stinu zabytyj kilok, na jakomu wysiw naplecznyk, kapeluch, odiah. Tilky wartowi, szczo zminialysia szczo dwi hodyny, perehukuwalys w temini hirskoi noczi. Po seredyni kolyby czerwonym polumjam horila „wiczna watra", jaku dohladaw stijkowyj.

Poczalosia prawylne taboruwannia z usima prypysamy taborowoho zyttia. Kolo szostoi pronyzlywyj zwuk surmy-wstawaty. Hirskyj ranok cholodnyj. Sonce szcze ne pidnialos nad werchiwja derew, rosa welykymy kraplynamy blyszczyt na trawi. Zbirka, ranisznia molytwa, ruchanka, kupannia u cholodnij, jak lid wodi poticzka (bez toho ne daly snidanku!), snidanok i den pownyj zaniat. Treba bulo wypownyty wychownoju prohramoju den dla 150 plastuniw i kilkanadciaty plastunok. (Wony szczaslywiszi za nas, zyly sobi u kimnatach likuwalnoho zakladu w Pidlutomu.)

U tabori zalyszalasia lysz newelyczka zaloha — stijkowi, dyzurni ta kuchari z pomicznykamy, nu j . . . marodery, chwori ta nedotepy. Kuchniu wiw nezabutnij kuchowar „Awdij", szczo za swoju„wmilist oderzaw na zakinczennia taboru „order iz cybuli".

Reszta plastowoi bratii jszla na plastowi zaniattia.

Zrazu kilka dniw piszlo na obladnannia kolyby, majdanu j najblyzczoi okolyci taboru. Plastuny stawyly mosty na potokach ta mostyly kruhlakamy lisowi dorizky. W inszi dni widbuwalysia terenowi wprawy, syhnalizacija, pokazy taboruwannia, pryhotuwannia do plastowych prob i ispytiw umilostej. Widbuwalysia takoz teoretyczni lekcii iz plastuwannia. W nedilu zbirna uczast u Bohosluzenni w bojkiwskij cerkowci. Tut spiwaw plastowyj chor, po bohosluzenni plastuny hutoryly z bojkamy na cerkownomu cwyntari. U nedilni weczory na majdani plastowoho taboru bula metusznia. Iz Pidlutoho prybuwaly hosti, szczob uziaty uczast u szczonedilnij plastowij watri. Todi pizno wnoczi triskotilo bahattia, a lisom lunaly pisni i weselyj smich molodi ta hostej.

Taborowyky prowadyly blyzczi j dalszi prohulanky. Na Ihrowyszcze, Wysoku, Grofu ta najdowszu do Skytu Maniawskoho, slawnych ruin zwisnoho staroho manastyria.

Pid czas prohulanok mandruwlay Karpatskymy lisamy j zworamy, gorganskymy nahymy skalamy, prodyralysia kriz hustu kosoderewynu widnoczuwaly w kolybach i strileckyck chatach. Pid czas mandriw piznawaly krasu ridnoi pryrody, pobut werchowynciw. Widwiduwaly istoryczni pamjatky ta miscia slawnych boiw Ukrainskych Siczowych Strilciw. Hutoryly iz czabanamy, droworubamy, wuhlaramy ta, smolaramy, szczo honyly smolu w karpatskych lisach. Sluchaly istorycznych pisen i perekaziw starych ludej pro slawne mynule Karpatskych hir.

Misiac taboruwannia promynuw skoro. Plastuny, szczo zzylys iz koluboju, bojkiwskym lisom ta dowkolysznim naselenniam, z zalem ulasztowuwaly ostanniu proszczalnu watru. Den pered widizdom buly histmy w mytropolyczij palati w Pidlutomu. Koly z pryjszow den widizdu j plastuny zawantazylys na zaliznyczku, miscewe naselennia j hosti likuwalnoho zakladu kydaly kwity na widkryti wahony . . .

Ce bulo w lypni 1924 r . . .

A zhodom, dwa kilometry wid Kamjancia k. Pidlutoho, na Sokoli wyris zawdiaky welykomu Pryjatelewi Plastowoi molodi, Mytropolytowi Andrejewi Szeptyckomu, nowyj, welyczawyj plastowyj tabir, u jakyj rikriczno zjizdylysia sotni plastuniw, szczob prowesty kilka tyzniw wilnoho zyttia sered pryrody.

„Murawlenko".

Палестина — країна вічних неспокоїв

„Молодих людей, що бажають зробити кар'єру, запрошують до палестинської поліції: добра платня, приємне життя, перспективи в майбутньому". Таке оголошення з'явилося недавно в одному з лондонських тижневиків. Та той, хто, крім нього, прочитав би низку кореспонденцій з Палестини, вміщених у французькому журналі „France Illustration", гірко посміхнувся б на згадку про приємність життя" в цій „обітованій" землі. Прибувши до Палестини, ви немов повертаєтеся до воєнних часів, немов потрапляєте в окуповану ворожу країну. Перше ваше враження, коли ви виходите з поїзду, що зупинився на станції Єрусалим, — це напівзруйновона бомбою терористів будова вокзалу, друге враження — сила військових та поліційних патрулів і авт з озброєними вояками й кулеметами. Впадають в око руїни окремих будинків, огорожі з колючого дроту навкруги урядових установ, бункери й кулемети на перехрестях. Немов чатують на новий атентат і численні гучномовці, що-хвилі готові оголосити „тривогу", коли стрілятимуть в кожного, хто залишиться на вулиці.

Перехожі мимоволі прискорюють кроки, особливо після 17-ої години, бо з 18-ої — поліційний час і нікому не вільно виходити з будинків. Місто завмирає. Чути лише шелестіння по бруку військових авт та оклики патрулів. Ось британський офіцер у супроводі кількох вояків перевіряє якогось спізнілого перехожого. Зараз його відвезуть автом до поліції, де він мусить перебути ніч. Тривожно прислухаються люди: чи не загудуть сирени, чи не загомонять гучномовці. Буває і так. Буває десь на світанку вони раптом збуджують сплячих. Схопившися з ліжок, не одягаючись, жиди біжать до вікон, злобливими або отупілими поглядами зазирають на вулиці, повні військових авт та озброєних вояків. Починається „операція". Обходять, перевіряють кожний будинок, кожне помешкання, збираючи всіх мешканців в одній кімнаті, поки обшукують інші. Потім усіх ведуть до найближчого слідчого пункту. Лікарі оглядають „хворих", щоб не було симулянтів. На пункті опитують, перевіряють документи, затримують підозрілих. Одна з таких перевірок в Тель-Авіві, в якій взяли участь 15.000 вояків, тривала аж чотири дні. 762 заарештованих і викриті в синагозі зброя та верстат для виготовлення фальшивих британських бон були здобиччю цієї операції.

Сирени й гучномовці нервують людність, особливо жидів. Та не менш нервує і англійців „Голос Ізраїля" — таємне радіо терористів, невловиме ні на землі, ні в повітрі. „В отакій годині отакого дня висаджено буде в повітря отаку установу", час від часу лаконічно віщує воно, і хоч переважна більшість цих попереджень не справджується, буває й інакше.

Та якщо ви хочете дати очам і душі хоч трохи відносного відпочинку, — ідіть у старе місто. За його старовинними зубчатими мурами ви знайдете своєрідну оазу із слідами незачепленої нашим часом чотиритисячолітньої давнини.

В його вузеньких, покручених, навіть удень присмеркових вуличках ви побачите і закутаного в широку мантію араба, й турка у фесці, що, примостившися десь на вуличних східцях під аркою, флеґматично покурює свій кальян, і мусульманку із старано захованим від невірних обличчям, і жида з пейсами, в довгополому чорному каптані, й різноманітні типи християн. Кожна з цих груп — християни, мусульмани, жиди — мешкає у своїх відокремлених від інших кварталах, міцно згуртована навколо своєї святині: Святої Гробниці, мечеті Омара, Стіни Плачу. Проте, в основному, аж на $^{6}/_{7}$, старий Єрусалим лишився жидівським. Місцеві жиди — це нащадки давніх тубільців або старих поселенців, непохитні в своїй Мойсеєвій вірі й тисячолітніх звичаях. Їм чужі нові політичні й філософські повіви, чужий їм і сіонізм. Новоприбула сіоністська молодь з нового міста дивиться на них зневажливо, як на непотрібний анахронізм. Та це їх мало обходить. Грубий, незломний Єрусалимський мур стоїть між старою і новою Палестиною.

Найбільше дається в знаки ця нова Палестина в Тель-Авіві. Це модерне чепурне місто з майже 200-тисячним населенням, що, мов у казці, виросло за останні 25 років на пустельних дюнах середземно-морського узбережжя, місто, збудоване й заселене самими жидами, становить предмет їх справедливих гордощів. Воно найбільше відбило в собі той індустріяльний проґрес, що є характеристичним для жидівської Палестини в цьому періоді. Тисячі жидів з усіх европейських країн, чи захоплені ідеєю сіонізму, чи просто тікаючи від загрози фашизму й війни, безперервно еміґрували до Палестини, привозячи з собою свій досвід, знання, европейську цивілізацію. Більшість з них оселилася в Тель-Авіві. Невеликі, з 30—40 робітниками, але добре устатковані підприємства, множились, як гриби по дощу, виробляючи все — від шкарпеток до ліфтів. Віденські жиди заснували майстерні шкіряних виробів, які постачають тепер і Австралію, німецькі жиди — майстерні готового одягу, який збувають також і в Европі; 3.000 переважно бельгійських та голляндських жидівських фахівців виготовляють тонкі ювелірні вироби, що мають попит у Сполучених Штатах Америки, Канаді й Індії. Колишній головний інженер заводів Цайсса в Єні заснував виробництво оптичних і вимірних приладів, а минула війна спричинила розквіт фармацевтичної промисловости, що постачала свою продукцію VIII англійській армії. Завдяки ініціятиві й енерґії жидів Палестина стала найбільш промисловою країною на Близькому й Середньому Сході. З 650.000 її жидівських мешканців 160.000 працюють у промисловості. Вони вже не бояться арабського бойкоту.

Це — в промисловості. Ще більше впадає в око нова Палестина в жидівському сільському господарстві, що зосереджене в трьох типах колоній. Перший тип — це звичайні хліборобські оселі дрібних землевласників. До другої групи належать кооперативні колонії, члени яких мають власну худобу й інше майно, але землю, інвентар, насіння одержують від кооперативу й можуть працювати лише із своїми родинами, не користуючися працею наймитів. Найцікавішими є колонії третього типу — сільсько-господарські колективи, побудовані на засадах французького утопічного соціялізму XIX століття, які своєю суворою реґляментацією далеко перевершують совєтські колгоспи. Геть усе у них належить колективові. Окремі члени його не мають навіть власних дрібних кишенькових грошей. Усі повинні працювати в міру своїх сил, здібностей, знань: чоловіки — переважно на землі, жінки — в господарстві, шпиталях, дитячих будинках. За це дістають вони натурою хату з 1—2 кімнат на родину, примітивні меблі, одяг, білизну, сигарети для курців тощо. Усе це до краю стандартизовано: і меблі, і вбрання, і страви однакові скрізь і у всіх, Дітей, ледве вони народилися, беруть до дитячих будинків, і батьки бачать їх лише святами та часом ще вечорами. Покинути терен свого колективу можна тільки діставши відпустку, яку дають раз на рік на 8—10 день разом з 3—5 фунтів стерлінґів на дорожні витрати...

Монотонне, безбарвне, нудне життя, в якому не має місця жадній фантазії, мрії, жадному вияву людської індивідуальности. А проте, треба бачити, з якою завзятою енерґією, з яким ентузіязмом та вірою працюють ці колоністи! Як пишаються вони своїми досягненнями! І треба віддати їм належне: їм є чим гордитися. Під їх мотиками віджила безводна кам'яниста Палестина й навіть пустельна Долина Смерти перетворилася на квітучий сад. На голих пустках зазеленіли модерні колонії, де в кожній дрібниці відчувається дбання про доцільність та зручність. Садиби в них розміщені геометрично правильним колом, в середині якого, тобто на одинаковій відстані від садиб, розташовані школи, дитячий садок, медичний та ветеринарний пункт і інші громадські інституції та підприємства. Зовні садиб променями розбігаються навкруги сектори полів та садів з геометрично точними лініями й квадратами з помаранчовими й цитроновими деревами, виноградниками, а останнім часом і картоплею. Европейці з подивом дивляться на це переродження жидівського світу, на це нове покоління працьовитих, відданих землі хліборобів та піонерів індустрії, а неорганізовані, неосвічені араби, хоч в масі й ворожі до жидів, воліють селитися ближче до жидівських колоній та міст, а то й разом з жидами. Там вони зможуть знайти лікаря й адвоката, кравця й шевця, потрібні господарські річі й харчі.

Жиди гордяться „своєю" Палестиною. Вони вдруге, цього разу мирно, завоювали її. Хай ще тяжко в ній жити, — вона для них та ж „обітована" земля, як і за часів Мойсея, і в такому ж нестримному пориві змагають вони до неї.

Druhyj kongres wyzwolenych zydiw u Nimeczczyni

Jak powidomlaje ahenstwo DENA, u mynulyj wiwtorok 25 lutoho widkryly w Bad Reichenhall druhyj kongres wyzwolenych zydiw Nimeczczyny. Na widkryttia prybulo bahato hostej wid amerykanskoi okupacijnoi wlady ta wid bawarskoho urjadu. Amerykansku wladu m. i. reprezentuwaly tam heneral Robinson Duff i heneral Frank W. Milbourne, a bawarskyj urjad minister dla procharczuwannia i silskoho hospodarstwa, Baumgartner.

„Zajawlajemo brytijskomu urjadowi pered tym forumom, szczo emigracija do Palestyny musyt prodowzuwatysia, ne zwazajuczy na niszczo, dali. My skolonizujemo Palestynu z Biloju Knyhoju, abo bez nei, ale bez wsiakoho teroru", zajawyw Hudel Adler z Londonu, czlen Palestynskoi ekzekutywy, pered 200 delegatiw. Peredannia sprawy Palestyny Objednanym Nacijam sprycyznytsia do zwolikannia. Heneral-lajtenant rabin Bernstein, osobystyj radnyk henerala McNarneya w zydiwskych sprawach, rozpowiw, szczo Truman obiciaw jomu swoju dopomohu w sprawi emigruwannia zydiw do Palestyny. Brytijskyj minister zakordonnych spraw i czleny kabinetu dowidalysia wid nioho, szczo bulo b katastrofoju, ne dopustyty zydiw do Palestyny.

Derzawnyj komisar dr. Auerbach zajawyw, peredajuczy prywit wid bawarskoho premijera dr. Eharda, szczo ne wystupaje jak oficijna osoba, lysze jak peresliduwanyj i zyd.

Araby domahajutsia prypynyty zydiwsku emigraciju do Palestyny

JERUSALYM (DENA-Reuter). Wysokyj Arabskyj Komitet u Palestyni wystupyw z domahanniam do brytijskoho urjadu zrobyty zachody dla cilkowytoho prypynennia zydiwskoi emigracii do Palestyny.

Мангайм

Czy ostannie pereselennia?

Ukrainskyj tabir u Mannheimi, szczo je zrazkowym praciujuczym taborom (wsioho 7 nezajniatych ta j ti nalezat do sezonowoi lisowoi hrupy) i narachowuje 518 osib, perekynuly w ostannich dniach szczeraz, — budemo spodiwatys, szczo wostannie. Czytaczi „Nedili" znajut zi stattejky „Rizdwo na klunkach", szczo na sami Rizdwjani Swiata czastynu cioho taboru perewezly z Kajzer-Wilhelm-Kaserne, de tabir buw wid perwopoczyniw, na peredmistia Mannheimu Käfertal, a druha czastyna swiatkuwala na klunkach, dozydajuczy na nowe pryznaczene misce.

Ciu druhu czastynu, razom 180 osib, zaraz taky po swiatach, bo 11-ho sicznia, perewezly na insze peredmistia Mannheimu — na Neckarau, de ij pryznaczeno 3 zytlowi budynky. Budynky, buly u fatalnomu stani, npr. u wsich trioch budynkach ne bulo wwes czas wody i kuchnia ta ludy korystuwalysia odnym-jedynym kranom w pywnyci na rozi wulyci.

Prote, ukrainci z Neckarau zakotyly rukawy i wlasnymy sylamy prywely budynky do ladu. Kancelarija, ambulatorija, stanycia policii, kuchnia, mahazyn — wse zapraciuwalo, jak slid, poczawsia nawit remont rozbytoi zali pid klub-czytalniu. A wse pry triskuczych morozach. Do reczi, taborec staw zhodom zrazkowym i maw tu dobru storonu, szczo ti, jaki praciujut pry amerykanskych czastynach (a ich u tabori powerch 150 ludej), maly b blyzko do praci. Tabor zjednaw sobi solidnistiu wse nekarawske peredmistia i nimci prosto zalily, koly win wyizdyw. Jedyna newyhoda — ce bula welyka widdal wid centru: treba bulo hodynu ichaty tramwajem 7 na ostanniu zupynku; a szczo ukrainska hromada Mannheimu widoma zi swojei jednosty i nawit pry rozdili taboriw zberehla sucilnist komitetu ta ustanow, to j zwjazok oboch czastyn ne natraplaw na trudnoszczi.

Ale j na nowosilli ne dowelosia mannheimciam dowho posydity. Toczno misiac piznisze, 11 lutoho, UNRRA wyriszyla czomus to, szczo Neckarau treba zlikwiduwaty i perekynula 180 ludej zwidty do trioch budynkiw doteperisznioho latyszskoho taboru, szczo zajmaje cilyj kompleks kamjanyc zaraz taky bila Kaiser-Wilhelm-Kaserne. Todi z hrupy Käfertal i hrupy Neckarau wydileno bilszist ukrainciw, sluzbowykiw i robitnykiw UNRRA, i prymiszczeno ich u tretiomu misci, same w nowomu prymiszczeni UNRRA pry Lange-Reter-Straße. Znowu w moroz jizdyly ludy z zinkamy j ditmy, prybuwaly do wymerzlych meszkań, — a prymiszczennia Kaiser-Wilhelm-Kaserne, szczo ich zajmaly ukrainci i z jakych ich na Rizdwo wyhnano, stojat i dosi... porozni, nimci rozbyrajut u nych ostanni wikonnyci i odwirky, tut i tam koczujut nimecki diwczata...

Jakyj hluzd buw u tomu perekyduwanni ludej — wajko zbahnuty. Prote na siohodni ukrainskyj tabir u Mannheimi, chocz i rozbytyj na try hrupy, tworyt i dali odnu cilist i praciuje pid swojeju dawnioju uprawoju, szczo wede joho wze 16 misiaciw. Praciuje szkola, himnazija, cerkwa, plast, knyharnia, TUPW, chor, dytiaczyj sadok, kurs nepysmennych i dwa kursy anhlijskoi mowy.

Mannheimci wperti i zartujut nawit, szczo koly perewiz ich pide dali takym tempom, wony szwydko stanut specijalistamy wid perewozu taboriw... K.

Як заявив американський військовий міністер Петерсон, не слід приховувати того факту, що організація світового миру не може ґарантувати безпеки. Безпека Сполучених Штатів базується на їх власній силі. „Ми живемо в світі, — сказав міністер, — який досі ще говорить мовою сили." (ДЕНА — Ройтер)

*

Рим (ДЕНА—Ройтер). З 20 лютого денна норма хліба в Італії знижується з 250 до 200 грамів з додатком 35 грамів кукурудзяного борошна.

По громадах нашої области

Kapela bandurystiw w Bambergu

Skazit — de ne oczikujut pryizdu naszych slawnych bandurystiw. Ne odyn holosno pryznajetsia: znaju — pryjdetsia trochy poplakaty j potiszyty rozbyte serce. Kilka dniw pered pryizdom kapeli do Bambergu ne mozna bulo wze distaty kwytka. Bamberg teplo prywitaw hostej.

Dwa dni hostiuwaly w nas bandurysty: 10 i 11 lutoho c. m. i dwa dni po winci wypownena bula zala w 4-omu tabori.

Koly pidnialasia zawisa j na sceni pojawylasia hrupa bandurystiw u zupanach, na zali zahrymila buria opleskiw, szczo dowho ne whawaly. Nareszti konferansije zapowidaje prohramu: „Wyjszla chmara z za Lymanu", „Hej, zlitalys orly", „Oj, u poli zyto", „Oj, na hori tam zenci znut" iz solamy: Samokisz-Pohorilyj, ta wreszti welykyj mysteckyj twir „Bajda", odyn z najkraszcze wykonanych tworiw, jak wokaino tak i orkestralno. W perszij czastyni my poczuly tez turecki melodii, ta pisni „Wstawaj narode" (slowa I. Bahrianoho, muz. Hryhorija Kytastoho) i „Tycho, tycho Dunaj wodu nese".

Druhoho dnia bandurysty prospiwaly szcze „Dumy moi, dumy moi", „Dzwony", „Oj, zijszla zoria" ta anhlijsku pisniu iz solom dyr. Wolodymyra Bozyka. Toho dnia na koncert pryjszly predstawnyky UNRRA.

„Dzwony" j „U dibrowi" kraszcze wychodyt u wykonanni samoho choru.

Pid banduru najkraszcze nadajutsia narodni dumy z uwahy na ich reczytatywnyj charakter. Prohrama, jak my baczyly, bahata. Wona dala sluchaczewi pownu estetycznu nasolodu. Sklad ansamblu kapeli wokalno zadowolniaje. Kapela maje czudowych solistiw.

Kapela bandurystiw maje wsi dani na te szczob zawolodity najkraszczymy switowymy estradamy. Choczetsia skazaty szcze kilka sliw pro zupany kapeli. Prof. St. Wytwyckyj na storinkach „Ukrainskych Wistej" wyslowyw swoi zasterezennia szczodo zupaniw. Ale mabut u frakach kapela ne bude robyty toho wrazinnia na czuzynecku publiku, szczo w swoich pestrych zupanach. Tak samo prof. Wytwyckyj zakydaje dyrygentowi, szczo win spiwaje solo, mowiaw, tak ne wodytsia. Odnacze treba stwerdyty, szczo cej eksperyment sluchaczi zustriczajut prychylno i neterpelywo dozydajut momentu, w jakomu zaspiwaje sam dyrygent. Wystup Bozyka robyt na awdytoriaju welyke wrazennia. W. Mr. p-ja-k.

Widhuky wbywstwa w Pola

Jak powidomlajut z Rymu, ubywcia brytijskoho henerala w Pola, Maria Pasquinelli, ne bula uczasnyceju jakois antybrytijskoi zmowy. Za ii slowamy, wona kilka misiaciw uze szukala nahody zastrilyty jakohos wyszczoho brytijskoho oficera na znak protestu proty pryjednannia Pola do Juhoslawii.

Tubilci napaly na paroplaw

Ponad 500 ozbrojenych tubilciw napaly w Perskij zatoci na jehypetskyj paroplaw „Star of Mex". Komanda, riatujuczy swoje zyttia, musila pokynuty korabel i, za pizniszymy powidomlenniamy, perebuwaje w bezpeci na tankeri „British Destiny" (DENA)

Druhyj Zjizd polskych zurnalistiw w Nimeczczyni

W sobotu i nedilu 22-23 lutoho c. r. widbuwsia w Eppstein bila Frankfurtu-jak „Nedila" wze korotko powidomlala-, druhyj zjizd polskych zurnalistiw z b. Nimeczczyny. Uprawa Syndykatu Polskych Zurnalistiw uwazala potribnym, zaprosyty na ciu swoju rokowu stricz takoz predstawnykiw presy inszych emigrantskych narodiw, a miz nymy i naszoi Spilky Ukrainskych Zurnalistiw na Emigracii. Razom z red. Woskobijnykom dowelosia nam skorystaty z hostynnosty polskych redaktoriw w ichniomu zatysznomu j prostoromu „domi polskych zurnalistiw", preharno polozenomu w hirskij okolyci Taunusu.

Zjizd poczawsia Bohosluzenniam i oficijnym widkryttiam, na jakomu m. i. red. Woskobijnyk witaw joho uczasnykiw wid SUZ. Z dilowoho zwitu doteperisznioho holowy Syndykatu, kolysznioho redaktora peredwojennoho warszawskoho szczodennyka „Kurjer Poranny", (pysaw u niomu za redakcii Wojciecha Stpiczynskoho Jozef Pilsudskyj) Klaudjusza Hrabyka dowidalys my, szczo nadii i zurby polskoi emigracii ta polskoi presy podibni do naszych, ukrainskych.

Widbuwajetsia teper zahalna koncentracija polskych oseredkiw, szczo hotowlatsia do majbutnioho pereselennia pisla wazkoho roku doswidiw ta nespodiwanok. Ludy polskoi presy wirno stojat w rjadach peredowych borciw. Syndykat maje tepet 84 czleniw i aplikantiw (za mynulyj rik 12 wyichalo do Polszczi, a 13 na Zachid). 15% czleniw skladajut zurnalisty z brytijskoi zony. Bilszist polskych ludej presy wtratyly prawa DP, ale korystajut iz znacznoi dopomohy swoich zakordonnych oseredkiw, dopomohy, szczo z bidnymy ukrainskymy widnosynamy wzahali ne dajetsia poriwniaty. 72% zurnalistiw praciujut za fachom. M. i. polska Komisija Pereselennia bula taka peredbaczlywa, szczo w porozuminni z Syndykatom, wyriszyla dodaty do koznoi bilszoi hrupy emigrantiw, jaka ichatyme za kordon, kilkoch zurnalistiw; wony majut na misci oselennia stworyty hazety ta buty nosijamy kulturno-oswitnioi praci.

Nowyj presowyj zakon wazko zachytaw polsku presu, jaka narachowuwala na ostannij Wiesbadenskij wystawci az 186 pozycij. Teper wychodyt u Frankfurti odyn welykyj polskyj tyznewyk „Kronika" za redakcijeju widomoho dijacza peredwojennoi presy Bialasiewicza. „Kronika" maje bahatyj informacijno-politycznyj widdil, zbudowanyj na serwisach amerykanskych ahenstw ta m. i. pylno i uwazlywo widznaczaje w rubryci holosiw presy DP podii ukrainskoho emigracijnoho zyttia na pidstawi stattiw i wistok naszych ukrainskych hazet. Druhu licenciju amerykanskoi wlady widdano zurnalistam warszawskoho rezymu. Ichnij czasopys drukujetsia tez u Frankfurti.

W rozmowach z polskymy zurnalistamy pryjemno nam bulo stwerdyty pozytywnyj i muznij fakt isnuwannia w switi polskoi emigracijnoi presy zdorowoho rewizjonizmu w pohladach na ukrainsku problemu i ukrainsko-polski widnosyny. Stara prawda pro te, szczo kozne zahostrennia w widnosynach miz naszymy narodamy prynosyt koryst lysze woroham Polszczi i Ukrainy, widzyla siohodni-chocz i na czuzyni-znowu i powynna pryswiczuwaty neodminno w praci peredowych ludej obydwoch narodiw. KTB.

Truman zaklykaje Kongres schwalyty czlenstwo Spoluczenych Derzaw w IRO

Holosy anhlijskoi presy pro mozlywist wyizdu czastyny skytalciw do Anhili

Jak powidomlajut ahentstwa Dena-Reuter z Waszyngtonu, prezydent Truman zwernuwsia 24 lutoho do Kongresu z domahanniam schwalyty uczast Spoluczenych Derzaw w Miznarodnij Organizacii Skytalciw IRO. Cia orhanizacija bula b w zmozi znajty rozwjazku problemy skytalciw. Prezydent powidomyw, szczo majze dwi treti usich DP, jaki perebuwajut u Nimeczczyni, Awstrii ta Italii, bila miliona ludej, korystajut iz amerykanskoi opiky. Amerykanski senatory Arthur H. Vandenberg i Tom Conally podaly senatowi rezoluciju, w jakij domahajutsia zhody Kongresu szczodo uczasti USA w IRO. Senator Vandenberg zajawyw: trywalu rozwjazku problemy skytalciw mozna osiahnuty lysze oselenniam skytalciw.

Londonska hazeta „Sunday Times" powidomlaje, szczo brytyjskyj urjad zrobyt newdowzi zachody dla widkryttia brytijskych biur poserednyctwa praci w Nimeczczyni j Awstrii, mabut w Berlini ta Widni. Treba spodiwatysia, szczo Anhlija dast praciu sotni tysiacz skytalcam. Majut buty zlozeni spysky widpowidnych DP. Koly b pryjszow slusznyj czas, ich usich razom z rodynamy perewezly by do Anhlii ta podilyly miz rizni fachy. Ich zriwnialy by pid prawnym ohladom iz brytijskymy robitnykamy.

DP brytijskoi zony stajut do praci

Jak powidomlaje berlinskyj korespondent hazety „Die neue Zeitung", holownokomanduwacz brytijskoi okupacijnoi zony marszal powitrianych syl Duglas powidomyw na presowij konferencii podrobyci nowych prawyl utrymannia peremiszczenych osib, szczo perebuwajut w anhlijskij zoni. Jak pojasnyw marszal Duglas, 90 % DP wze powernulysia do swoich krain; lyszylysia ti, szczo ni za szczo ne choczut ichaty do swojei batkiwszczyny. Anhlijska wlada ni w jakomu razi ne dopustyt prymusowoi repatrijacii ich, ale wona bude pidtrymuwaty dobrowilnu repatrijaciju DP, tak samo jak i pereselennia ich do Anhlii, Francii, Belhii, Brazilii ta inszych krain. Tym czasom, poky ce pereselennia bude zdijsneno, wsi DP na brytijskij zoni majut buty postawleni na robotu w Nimeczczyni i zriwnani z nimeckymy hromadianamy, ne pozbawlajuczys razom z tym prawowoho stanowyszcza peremiszczenych osib. Cej zachid prypynyt bezdijalnist DP i znime z Welykobrytanii tiahar zajwych wytrat.

Nimecki birzi praci (Arbeitsamt) majut zarejestruwaty DP w ich taborach, szczob daty im widpowidnu praciu. Nesimejni zinky praciuwatymut na tych ze zasadach, szczo j nimkeni, simejnym zinkam dawatymut robotu lysze poblyzu taboru. Zydiwski DP praciuwatymut tilky w samych taborach. Na DP poszyriuwatymutsia wsi prawyla nimeckoho roboczoho zakonodawstwa, wony zmozut takoz buty czlenamy nimeckych profesijnych spilok.

Usi distawatymut nimecki charczowi kartky. Nepracezdatni osoby utrymuwatymutsia kosztom nimeckoi wlady. Cilkom zabezpeczeni budut i szkilni j oswitni potreby DP.

Na brytijskij zoni perebuwajut teper kruhlo 235 000 DP, z jakych 157 000 treba wwazaty za pracezdatnych. Czyslo tych, szczo wze praciujut, siahaje 47 000.

Szczodo amerykanskoi okupacijnoi zony, to, jak zajawlaje holownokomanduwacz amerykanskych zbrojnych syl w Ewropi heneral McNarney, „nijakoi nowoi polityky" w pytanni DP, zokrema wzyttia zachodiw, podibnych do brytijskych, na amerykanskij zoni ne peredbaczajetsia.

СПОРТ

КРАСА ЗИМОВОГО СПОРТУ

Падає сніг. Скільки радощів приносить він душі спортовців.

Хотілося б поїхати на лещетах по високих верхах Карпат, шугнути в далечінь на бистрих санчатах, або під звуки незабутнього чарівного вальса закрутитись у парі на совгах серед маєстатичного блиску неосяжного ледяного плеса. Зимові спорти розвиваються стихійно у всіх країнах світу. Саночки, совги й лещета мають чимраз більше палких симпатиків, від кількалітніх дітей аж до сивих, але життєрадісних спортсменів.

Поміж усіма видами зимового спорту перше місце займають лещата. Сьогодні тисячі лещетарів переконалися, що їзду на дошках по снігах не дасться нічим заступити. Коли стоїмо на дошках серед гір і непроглядних сніжних пустель, де нема жадних стежок ні доріг, тоді опановує нашу душу безмірна радість, почуття повної незалежности й свободи. Увесь тягар життєвої буденщини зникає. Неосяжний простір, свобода й час належать тоді тільки нам.

У давнину лещета були лише засобом комунікації, далеких подорожей по горах і рівнинах. Нащадки давніх номадів — норвежці — використали цей рід комунікації, як найкращий зимовий спорт.

Сьогодні лещетарство є національним спортом норвежців, шведів, швайцарців і інших гірських народів. Сьогодні шукаємо снігу й потопаємо в роскошах його білих заметів. Усі зрозуміли, яку величезну користь для здоров'я приносять усі роди зимового спорту. Чудове, чисте зимове повітря, благородне суперництво серед суворої природи на залитих сонцем узбіччях гір скріпляють наші сили, напоюють життєрадістю. Стверджено, що перебування в горах взимку багато корисніше, ніж літом. Під час сонячної морозної погоди ультрафіолетне проміння цілюще впливає на наше тіло та скріплює весь організм. Крім того, свіже й гостре гірське повітря приспішує кровообіг. Перебуваючи в горах, людина стає природнішою, простішою та чистішою.

Віталій Турчик.

Switowi mystectwa w hokeji

U stolyci Czechoslowaczczyny, w Prazi, 16—24 lutoho c. r. widbulysia zmahannia za mystectwo switu w hokei.

W ciohoricznych, perszych pislapowojennych i 13-ch za czerhoju, switowych mystectwach z uczastju 8 derzawnych reprezentacij trijumfuwaly CZSR, Szwecija ta Awstrija. Neuczast 10 kratnoho switowoho mystcia Kanady, ostannioho olimpijskoho peremozcia Anhlii ta slaba reprezentacijna druzyna SSZA znyzyly sportowyj riwen ciohoricznych zmahan, ale sensacijnyj perebih ich wtrymaw welyke zacikawlennia do kincia.

W peredostannij den welykym faworytom bula Szwecija, szczo peremohla 2:1. Odnacze nespodiwana peremoha Awstrii nad Szwecijeju 2:1 widkryla dorohu do switowoho tytulu druzyni CZSU, wedenij najpopularniszym sportowcem CZSR — Drobnym. W ostanniomu, wyriszalnomu zmahanni CZSR peremohla z SSZA 6:1, zdobuwajuczy tytul switowoho mystcia.

Takym czynom hokejisty CZSR zdobuly nowyj welykyj uspich, doluczujuczy do tytulu studentskoho switowoho mystcia w hokei, szczej druhyj mysteckyj tytul.

Rezultaty ostannich zmahan: CZSR — Szwecija 2:1, Szwajciarija 5:0, Szwajcarija — Polszcza 6:2, Awstrija — Szwecija 2:1, CZSR — SSZA 6:1.

Ostatoczne rozmiszczennia derzaw:

1. CZSR, 2. Szwecija, 3. Awstrija, 4. Szwajcarija, 5. SSZA, 6. Polszcza, 7. Rumunija, ta 8. Belgija.

W Liverpooli u futbolnomu zmahanni wybranych druzyna anhlijskoi ta irlandskoi I-ch dywizij, peremohly anhlijci 4:2.

SSSR buw pryjniatyj w czleny Miznarodnoi federacii futbolewych asocijacij (FIFA), szczo daje jomu prawo braty uczast u miznarodnich zmahanniach.

Juhoslawija zaproponuwala, szczob do ciohoricznych tenisowych zmahan za Czaszu Dewisa dopustyty dodatkowo Bolhariju, Italiju, Madiarszczynu ta Rumuniju w nasslidok pidpysannia z tymy derzawamy myrowoho dohoworu.

СКРИНІНҐ В ЕЛЬВАНҐЕНІ

Як нас повідомляють, в таборі Ельванґен закінчився скринінґ, що тривав там впродовж 4-х місяців. Число людей, позбавлених прав ДП (досі оголошено висліди до букви М) виносить 435.

Кілька днів до закінчення скринінґу в таборі почали появлятися провокаційні летючки в українській, англійській та німецькій мові і писані погрози на адресу деяких громадян. В таборі неспокійно. Директор УНРРА видав наказ, щоб особи, позбавлені прав ДП, 26-го березня вибрали харчові картки, але деякі елементи табору не допускають до того.

М. ін. в Ельванґені, як нам телефонують, зроблено своїми людьми напад на двох правників, що мали давати допомогу особам, позбавлених ДП, при вношенні апеляції. Покищо д-ра Завал[illegible] та і Михайла Муху. Д[illegible] [illegible]тові пробили голову і, скопавши, вкинули нападеного в яму зо сміттям. Директор УНРРА сам ходив зневаженого витягати, бо з українців ніхто не поважився.

Інтервеніювала американська поліція.

Дочекалися ми, як бачимо, права лінчу. Думаємо, що справа Ельванґену зацікавить нарешті наші центральні чинники, які позбавленим ДП дадуть потрібну допомогу, не допускаючи безвідповідальних елементів до провокацій і терору супроти невинних людей.

PROHRAMA

Szewczenkiwskoho tyznia w Aschaffenburzi

Kulturno-oswitnia referentura Uprawy Ukrainskoi Hrupy w Aschaffenburzi orhanizowuje Szewczenkiwskyj Tyzden za takym planom:

- 3. III. o 7 hod. weczora — Szewczenkiwska sesija Naukowoi Kolegii Kursiw Ukrainoznawstwa UTHI. Dopowidi: prof. Zywotka — Szewczenko i „Osnowa"; prof. Hlobenka M. — Szewczenkiw „Szczodennyk". (Koncertowa zala taboru La Garde, wstup wilnyj).
- 4. III. o 4 hod. — Szkilna akademija w tabori Pionierkaserne.
- 4. III. o 8 hod. — Studentska Hromada. Dopowid o. prof. Popiwskoho — Szewczenko-chrystyjanyn (Konc. zala taboru La Garde, wstup wilnyj).
- 5. III. o 7 hod. — Szkilna akademija w tab. La Garde (Konc. zala)
- 6. III. o 6 hod. — Dytiaczyj weczir w tabori Bois Brule.
- 6. III. o 7 hod. — Akademija w tabori Pionierkaserne. Dopowid prof. Mychailiwskoho „U czomu welycz Szewczenka?"
- 7. III. o 4 hod. — Dytiaczyj weczir w tabori Artillerjekaserne.
- 7. III. o 8 hod. — Studentska hromada. Dopowid prof. Hlobenka M. — Zywyj Szewczenko (Konc. zala taboru La Garde, wstup wilnyj).
- 7. III. o 8 hod. — Akademija w tabori Bois Brule. Dopowid prof. Pidhajnoho S. (Mala zala)
- 8. III. o 8 hod. — Akademija w tabori Artillerjekaserne. Dopowid prof. Ol. Orzechiwskoho — Welykyj skytalec.
- 8. III. 8 hod. — Akademija uriadzena Mysteckym Hurtkom taboru La Garde. Dopowid prof. Siczynskoho — Szewczenko — malar. (Koncertowa zala La Garde)

Кожному слово

Ne treba nam latynky

W ukrainskomu hromadianstwi je hrupa ludej, jaka mrije pro uwedenia latynskoi abetky w naszu mowu, mowlaw, my az todi zawolodijemo Ewropoju ta widczynymo szyroko dweri w swit naszym czasopysam i literaturi, bo latynku znaje cila Ewropa.

Ta koly proanalizuwaty ce pytannia hlybsze, to wychodyt szczo ludy, jaki propagujut ciu sprawu, ne produmaly ii do kincia. Bo korysti tut, ni progresu ne baczu nijakoho. Insza ricz, jak by Ewropa znala naszu mowu, a my pysaly Boh-zna skilky tysiaczamy znaczkiw. A tut cila sut w tomu, szczo Ewropa naszoi mowy ne znaje, namy jak nederzawnoju nacijeju malo cikawytsia, a my, na szczastia, w swoij abetci wzywajemo taki czitki i czudowi znaczky, szczo usuwaty ich bulo b karyhidnym i to ne tak pered naszym narodom, jak pered switowoju kulturoju.

Sprawa latynky nadto nepowazno traktujetsia. Latynsku, czy hrecku abetku uczni wywczajut za dwa, try dni. I smiszno bulo b, jak by, skazimo, hreky perechodyly na latynku. I czy mozna sobi ujawyty, szczob latynka widdawala ducha hreckoi literaturnoi tworczysty? Zdajetsia, wsi zhodiatsia, szczo ni. Taksamo chto chocze, moze za kilka hodyn, czy dniw wywczyty ukrainski litery.

A namy nebude nichto cikawytysia tak dowho, doky ne zdobudemo wlasnoi derzawy. I az todi namy swit zacikawytsia. I az todi my, ne perechodiaczy na latynku, stanemo kulturno zawojowuwaty swit. Bo ukrainskoi mowy stanut wczytysia ti, jakym cia mowa bude potribna. I nasza abetka ne stane im na pereszkodi, a nawpaky dopomoze lehsze wywczyty mowu j opanuwaty ii. Moskwa ne perejszla szcze na latynku, a anhlijski j amerykanski heneraly ta starszyny majut wywczaty rosijsku mowu...

Kozen z nas pamjataje podiju, jaka w 1938 r. zaisnuwala w Japonii, de tez holosno zahoworeno pro latynku. Widbulosia holosuwannia i pokazalo, szczo desiatky japonskych uniwersytetiw wyslowylys proty latynky. A ne zabuwajmo, szczo japonska abetka narachowuje ponad try tysiaczi znakiw todi, koly ukrainska ledwe 32 i szcze tak zwanyj mjakyj znak.

Latynka wwela b w naszu literaru cilu sumatochu. Latynkoju nijak ne widdaty krasy j ducha naszoi mowy, nawit zorowo. Todi, koly inszy mowy majut na sz, cz, szcz, i druhi litery po kilka znakiw, my, na szczastia, tilky po odnomu.

W tij korotkij statti ne mozna obszyrno wyczerpaty wsich argumentiw proty latynky w naszij mowi. Nawedu odyn pryklad. Pered 2-oju switowoju wijnoju, odyn wyszczyj japonskyj urjadnyk z japonskoi ambasady w Warszawi zacikawywsia ukrainskym zyttiam.

Win zachodyw do Ukrainskoho Naukowoho Instytutu, de wywczaw ukrainsku mowu, studijuwaw naszu istoriju i pryhotowlaw wydannia welykoi praci pro Ukrainu. Nahladno baczymo, szczo koho zacikawyt nasze pytannia, toj nemaje perepon wywczyty naszu mowu.

Uwodiaczy latynku, my sylno wdaryly b po naszij literaturi staroi doby. Za dekilka rokiw staro-slowjansku mowu nichto z ukrainciw ne zmih by czytaty, chiba tilky teolohy ta doslidnyky mowy. Komu z otze potribna latnka w naszij literaturnij mowi? Czomu ne wyswitlyty tijei sprawy j ne widklasty ii do kosza. Proty nei wwes ukrainskyj swidomyj zahal. Bo szczo z toho, szczo italijska, espanska, portuhalska ta inszi mowy wzywajut latynky, jak my tych mow ne znajemo a tym samym i niczoho tymy mowamy ne czytajemo. I my mozemo pysaty latynkoju, skilky zachoczemo, ale tym sprawy naszoi ne poprawymo. Ta pryjde takyj moment, szczo naszu mowu budut wywczaty, tak, jak my nyni wywczajemo czuzi mowy.

p-ja-k.

Soromlywa nazwa

„Czy buwa newidomo Wam, czomu nichto, chto maje jakis polityczni perekonannia, ne boitsia nazwaty sebe jawno-slawno prychylnykom czy wyznawcem jakois politycznoi koncepcii, za wyimkom odnych:: banderiwciw. Naszi hetmanci, ueneriwci, socijalisty, demokraty, radykaly, melnykiwci — wsi odwerto kazut, chto wony taki i wsi jawno pro ce pyszut, a prychylnyky p. Bandery, wyznawci joho politycznoi koncepcii z jakychos pryczyn ni do swoho „wozdia", ni do swoho „credo" ne pryznajutsia. Buwaje, znajesz ludynu, szczo wona 100 % banderiwec, „zlowysz" ii na propagandi banderiwszczyny, czy oboroni ii tez, spytajesz chto wona a wona i poczyna: „Ja bezpartijnyj", „ja apolityczna ludyna" i. t. p. Ja ne zustriczaw szcze ni odnoho banderiwcia, szczo skazaw szczyro i odwerto: „Tak, ja banderiwec i wiriu w wozdia Banderu". Czym ce pojasnyty? Brakom widwahy? Adze ci ludy widwazujutsia na bahato sumniwnych podwyhiw. Wychowanniam pidpilla? „Czas" i „Trybuna" pyszut pro lycarskist. Ne umiju sobi pojasnyty czomu, ale mozu stwerdyty, szczo „banderiwec" — jakas soromlywa nazwa, jakoi bojatsia nawit najperszi iz cijei hrupy.

J-ko, Ingolstadt

Awstrijski zydy wertajutsia z Palestyny

London (DENA-Reuter). Jak zajawyw w parlamenti brytijskyj derzawnyj pidsekretar Cristopher Mayhew, awstrijskyj uriad pryjniaw „postanowu, jaku treba duze witaty", a same zajawyw, szczo dejaka kilkist awstrijskych zydiw u Palestyni moze buty repatrijowana. UNRRA wze rozhladaje, dodaw Mayhew, pytannia repatrijacii 323 zertw nacystskoho pereslіduwannia. Brytijskyj uriad hotowyj spiwpraciuwaty iz tijeju organizacijeju tak, jak cioho wymahatyme sprawa.

Zhidno z powidomlenniam italijskoi presy, ostannimy dniamy w zwjazku z pohirszenniam charczowoho stanu w riznych rajonach Italii znowu poczalysia zaworuszennia.

„Die Neue Zeitung"

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

U T H I

Sektor Pozaocznoho Nawczannia Ukrainskoho Techniczno-Hospodarskoho Instytutu w Regensburzi

PRYJMAJE DALI STUDENTIW I KURSANTIW:

	Taksy stud.	Bez studij (dla personalu j studijnykiw UTHI)
A. NA POZAOCZNI KURSY ZURNALISTIKY (1 cykl Polityczna Ekonomija, Zahalna Nauka Prawa, Osnowy Zurnalizmu cz. I ta II, Istorija Ukrainskoi Presy, Anhlijska Mowa)	440	315
B. Na CYKL BOTANIKY (morfolohija, anatomija, systematyka, fiziolohija roslyn)	200	150

C. Na POODYNOKI PREDMETY, zabezpeczeni nastupnymy pidrucznykamy (skryptamy) UTHI:

1. Prof. Dobrylowskyj „Polityczna Ekonomija"; 36 lekcij, 345 stor.; stud. taksa — 100 n. marok, bez. keriwn. stud. — 75 n. m.
2. Prof. L. Bycz: „Zahalna Nauka Prawa"; 15 -lekcij, 193 stor.; stud. taksa. — 75 n. marok, bez. keriwn. stud. — 55 n. m.
3. Prof. B. Martos: „Teorija Kooperacii"; 18 lekcij, 165 stor.; stud. taksa — 35 n. m., bez. keriwn. stud. — 20 n. m.
7. Doc. P. Wukiw: Anhlijska mowa"; 22 -lekcii, 419 stor.; stud. taksa — 10 n. m., bez keriwn. stud. — 75 n. m.
27. Prof. A. Jakowliw: „Torhowelne prawo"; 24 lekcii, 217 stor.; stud. taksa 75 n. m.; bez keriwn. stud. — 55 n. m.
61. Doc. O. Boczkowskyj: „Osnowy zurnalizmu" (Narys teorii zurnalistyky) cz. I; 11 lekcij, 100 stor.; stud. taksa (razom z cz. 66) — 90 n. m., bez keriwn. stud. — 70 n. m.
62. Lekt. A. Zywotko: „Narys istorii ukrainskoi presy" — 2 wyd., 15 lek., 210 stor.; stud, taksa — 75 n. m., bez. ker. 55 m..
66. Prof. S. Siropolko: „Osnowy zurnalizmu", czas. II; 11 lekcij, 57 stor.; stud. taksa (razom z cz. 61) — 90 n. m., bez. ker. 70 m.
81. Prof. M. Slawinskyj: „Istorija Ukrainy": 20 lekcij, stor. 230, stud. taksa — 50 n. m. bez keriwn. stud. — 30 n. m.
106. Doc. Dr. I. Mazepa: „Botanika" Morfolohija roslyn; 12 lekcij, 115 stor., 115 rys., pokazczyk ukrain. nazw roslyn: stud. taksa — 45 n. m., bez keriwn. stud. — 30 m.
113. Prof. Dr. S. Tankwari ta prof. dr. M. Hajdak: „Amerykanske Promyslowe Pasicznyctwo", 10 lekcij, stor. 104, 84 rys. stud. taksa — 55 n. m.; bez keriwn. stud. — 45 n. m.
116. Lekt. inz. A. Hnatowskyj: „Zahalne horodnyctwo"; lekcij 10, stor. 80; stud. taksa — 40 n. m., bez keriwn. stud. — 30 m.
119. Prof. B. Iwanyckyj: „Dendrolohija" Cz. I (Szpylkowi porody), stor. 100, albom malunkiw; stud. taksa — 65 n. m., bez keriwn. stud. — 50 m.
121. Doc. inz. H. Hordijenko: „Botanika" „Fiziolohija roslyn". 110 stor, stud. taksa — 35 n. m., bez. keriwn. stud. — 25 n. m.
204. Inz. P. Leszczenko, inz. P. Wasyluk: „Praktyczne mylowarstwo"; 11 lekcij, 96 stor., 28 rys., stud. taksa — 45 n. m. bez ker. — 35 m.
210. Prof. S. Komareckyj: „Neorhaniczna chemija" (dla sered. techn. szkil. (15 lekcij, 160 stor., 38 rys.; stud. taksa — 50 n. m. bez keriwn. stud. — 35 n. m.

Pry wpysi na bud-jakyj kurs czy predmet szcze wpysowoho 20 RM. Informacii, prospekty ta blanky dla wpysu — zadajte wid najblyzczczoi Delehatury U T H I, abo bezposeredno wid Sektoru Pozaocznoho Nawczannia UTHI: Ukrainisches Institut, Regensburg, Ganghofer-Siedlung, Paul-Heyse-Straße 2.

Відгукніться!

Syna *Stefana Wolaniuku* szukaje cila rodyna, ostannia widomist z 7. 2. 1945 r. ostannia adresa joho: R. A. W. Mülheim-Ruhr, Duisburger Straße 71. My w Hofi ne meszkajemo. Kyrylo Wolaniuk, Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Bl. III/41.

Rozszukuju Cholmszczan i tych ukrainciw jaki praciuwaly w Breslau - Chundsfeld - Borsik. Bazaju z nymy maty zwjazok. Aschaffenburg, Konstantyn Bubela DP, Camp 255, Sub-Area 1049 Bl. II/33.

Szukaju swoju sestru, *Pelahiju Dmytruk* z Okonenky pow. Wolodawa (Cholmczyna). Perebuwala w Klötze, Kr. Garde-Legen, Altmark Konservenfabrik (Anhlijska zona). Marija Lysiak (z domu Szepel), Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Bl. III, kim 40.

Swoju pryjatelku *Annu Medwid* z Cholmszczyny, ostannia adresa: Gastwirtschaft, Aschersleben, über Eisleben, szukaje pryjatel Konstantyn Bubela, Aschaffenburg DP Camp 255, Sub-Area 1049, Bl. II/33.

Wsich, jaki ewakuwalysia w 1944 r. z okolyc Telatyn, Zulycz, Laszcziw pow. Hrubesziw, prochaju podaty swoju adresu, widomosti i informacii zholoszuwaty na adresu: Konstantyn Bubela, Aschaffenburg, DP Camp 255, Sub-Area 1049, Bl. II/33.

Szukaju swoho brata *Mychajla Melnyczuka*, aresztowanoho nimciamy. Perebuwaw w konctaborach Dachau-Oranienburg. Chto znaje szczos pro nioho proszu powidomyty na adresu sestry: Marija Melnyczuk, Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Bl. III/11.

Do wsich druziw politwjazniw: Chto znaje pro *Mychajla Potupu*, aresztowanoho gestapom w Breslau 1944 r. Perebuwaw w konctabori Buchenwald-Weimar. Prawdopodibno buw transportowanyj do Odrufa b. Gotha. Prosiat wistku druh i nareczena. Konstantyn Bubela, Aschaffenburg, DP Camp 255, Sub-Area, Bl. II/33.

Swoho muza *Petra* i syna *Mychajla*, poszukujut druzyna Marta i donky Aniela i Olha. Marta Hryhorowycz, Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Bl. IV/40.

Poszukuju dworidnoho brata (po titci) *Mykolu Wytrwyd*, z s. Skomariw, pow. Tarnopil. Emilija Hubicka, Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Bl. IV/40.

Poszukuje sestru Jewu Mychalczuk z s. Kolonec, pow. Sianik. Keteryna Ostasz (z domu Michalczuk), Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Bl. IV kim. 40.

Szukaju swoho stryja *Mychajla Antonowa* i joho syna Jewhena, ostannia adresa: Magdeburg, Lenzdorf, Lager Kirsweg. B. 1014 i Kozu Pawla, perebuwaw w Langenstregis 46. b. Frankenberg (Sachsen). Ewhenija Nadozirna DP. Camp 255, Artillerie-Kaserne, Bl. III/22, Aschaffenburg.

Mykola Frycz iz s. Welykyj pow. Dobromyl (Halyczyna), szukaje ridnych bratiw *Iwana* i *Stefana Frycza*, jaki buly prymusowo wywezeni w 1942 r. do Nimeczczyny i praciuwaly des bila Karlsruhe. Widomist slaty na adresu: Mykola Frycz, Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Bl. I/36.

Szukaju ridnych ta znajomych. Proszu zholosyty na taku adresu: Rohaczynskyj Wasyl S., Karlsruhe, Förstner-Kaserne Bl. III/56.

Jurczyszyn Iryna, stud. medycyny, ur 1924 r. w Kolomyi. Zholoszennia proszu slaty na adresu: Melymka Wolodymyr, Augsburg, Somme-Kaserne, Bl. IV/47.

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Pelech Mychajlo, rokiw 10, z Oberherzogswaldau;
Pelech Oleksa, 43, z Oberherzogswaldau;
Pelech Perlechsenka, z Schulsengut;
Pelenskij Jewhen, 36, z Minden;
Pelich Leonid, 28;
Percherska Ewa, 43, z Granzin;
Petniwskyj Pawlo, z Straßfurt;
Petrowitsch Emilia, 56, z Bruchsal;
Pirzecki Boleslaw, 31, z Stalag VI;
Pirzecki Leon, 70, iz Sobaczewskoi Huty;
Platencow Wasyl, 24, z Berlinu;
Polinska Anna, 44, z Prenzlau;
Polinskyj Georg, 15, z Prenzlau;
Polinskyj Johann, 48, z Prenzlau;
Polilk Wasyl, 34, z Ulmu;
Popodiuk Wasar, 33 y, z Berlinu;
Popowic Anna, 20, z Wimberg;
Postyinik Matlej, z Jugoslawja;
Pyrtko Dmytro, 23, z Neustadtu;
Radecka Eugenia, 29, z Halyczyny.
Maciuk Jaroslaw, 15, z Hofgarten b. Weimar;
Zyznomirskyj Iwan, 43, z Porlitz (N-Donau);
Zyznomirska Michalina, 47, z Porsitz-N-Dan.
Gasula Maxim, 34, z Kassel abo Hannover;

Podiaka

Parafijalna Rada UAPC Cerkwy w Bad Kissingeni prynosyt cijeju dorohoju podiaku o. nastojatelewi Sw.-Pokrowskoi UAP Cerkwy w Aschaffenburzi (tabir La-Garde) ta wsim zertwodawciam, jaki sklaly swoi zertwy na prykrasu cerkwy w Bad Kissingeni. Nechaj Boh wozdast im wsim storyceju.

Gasula Antonina, 33, z Kassel abo Hannover;
Mysakowicz Peter, age 19, z Bersabern;
Kujwam Teodor, 30 z Cotenhorn;
Fendyk Semen, 45, z Hopfgheim b. Ludwigsburg;
Budkiewicz, z Graz;
Lewkowicz Iwan, 40, z Francji;
Tatomyr Julian, 60, z St. Georgen n. Salzb.
Homut Anna, 62, z Kuerchlein;
Budkiewicz Witalij, 40, z Graz;
Lewicka Emilia, 30, z Steinpleis b. Zwickau;
Tomkiw Pawlo, 21, z Preczow (Czechoslav.);
Hrynczyszyn Kateryna, 23, z Remstein;
Chreptij Dmytro, 63, z Jonsendorf;
Stein Else, 56, z Hannover;
Zwisdaryk Mykola, 33, z Letmathe (Westf.).

Kursy czuzych mow

Pry tabori „Artylerie-Kaserne" z bereznia poczynajut praciuwaty kursy nimeckoi, francuzkoi ta espanskoi mow. Zapys do kursiw prowadytsia szczodnia (10—11 hod.) w kimnati 13, Bl. I.

Konkurs

Powidomlajetsia usich zainteresowanych, szczo Kuratorija „Stypendijnoho Fondu im. bl. p. Dr-a Stepana Szuchewycza" pryjmaje uze prochannia w sprawi wysoko-ta seredniosziknych stypendij na litnij semestr 1947 r. Stypendii pryznaczeni perszoju czerhoju dla petentiw, kolysznich polit-wjazniw i ditej kolysznich polit-wjazniw, szczo perebuwaly w tiurmach i konctaborach i tam zahynuly. W razi nezholoszennia zhadanych kandydatiw abo jakszczo ichnie czyslo bude mensze, jak 5, Kuratorija moze pryznaty stypendii specijalno zdibnym studentam i uczniam, szczo ne widpowidajut cym wymoham. Reczenec wnesennia prochan mynaje bezumowno 25. 3. 1947 r. Piznisze wneseni prochannia ne budut rozhladani. Widpowidno udokumentowani prochannia nalezyt wnosyty na adresu:

„*Liga Ukrainskych Polit-Wjazniw — Filija, Regensburg, Ganghofersiedlung DP-Camp*". Kuratorija prochaje wsich petentiw oznajomytysia dokladno zi zmistom informatywnoho komunikatu, pomiszczenoho w czysli 14 tyznewyka „Ukrainske SLOWO" z 29. 9. 1946 r. w jakomu podani wsi umowyny oderzannia stypendii.

Kuratorija „Stypendijnoho Fondu im. bl. p. Dr-a Stepana Szuchewycza Regensburg.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50
Видавець і редактор: Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main Echo" Aschaffenburg
3100 copies

„The Sunday"-Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 — 9 bereznia 1947 — Nr. 64

ЩО ОЗНАЧАЮТЬ ПЕРЕМІНИ В МОСКВІ?

На шляху до миру

Вся увага політичного світу вже тепер прикута до Москви, де 10 березня відкривається конференція міністрів чотирьох великодержав, щоб скласти мирові договори з Німеччиною та Австрією. Міністри закордонних справ Маршалл, Бевін та Бідо із своїми радниками, експертами, кореспондентами, фото- та кіно репортерами вже мали прибути до Москви. Разом з собою привезли вони й оптимістичні сподівання і песимістичні побоювання репрезентованих на Конференції народів. Чи привезуть міністри з Москви такий потрібний всьому світові мир, чи він і далі залишиться для народів невловимим «синім птахом»?

«Я їду повний надій, що ми матимемо великі успіхи на шляху до тривалого миру», — сказав, виїжджаючи з Лондону, Бевін. «Я сподіваюся на кращі наслідки, ніж їх дали всі попередні конференції», — не так уже оптимістично заявив французький прем'єр-міністрів Рамадьє, виряджаючи свою делеґацію з Парижу. І вже зовсім стримано прозвучали у Вашінґтоні прощальні слова Маршалла, що він має мало надій на досягнення в Москві згоди в основних питаннях Конференції.

Незвичайна складність і важливість поставлених на Московській конференції питань, а головно незначний кінець-кінцем успіх Лондонської конференції, що виявила розбіжність у поглядах в багатьох основних питаннях, явно знизили політичні настрої світу. Навіть оптимістично настроєний Бевін мусив визнати величезні труднощі, на які неминуче наразиться Конференція. І це тим більше, що денний порядок її ускладниться новою пропозицією Сполучених Штатів Америки про укладення договору чотирьох великодержав, а, можливо, і питанням про Дарданели й іншими важливими проблемами.

Головні труднощі Конференції в тому, що вона мусить опинитися в зачарованому колі, створеному дилемою німецького питання. З одного боку, світ не може залишити 70-мільйоновий німецький народ на поталу його власної долі, створивши тим в серці Европи вогнище ворожих настроїв і заворушень, джерело політично-економічного хаосу. З другого боку, допомагаючи німецькому народові швидше стати на власні ноги, можна несвідомо допомогти йому й швидше зорганізуватися й зреалізувати свої ворожі настрої, тим часом як ліквідація німецького нацизму й аґресивного мілітаризму є основним завданням Конференції. Розв'язання цієї дилеми потребуватиме всебічного й докладного обговорення, бо кожна помилка при ньому може мати тяжкі наслідки.

«Каменем спотикання» на Московській конференції буде, як показав досвід Лондонської конференції і та відокремлена позиція Совєтського Союзу в багатьох питаннях, про яку ми вже писали в останньому огляді і яка має під собою ідеологічний ґрунт. Тим часом принципові, світоглядові розходження примирити значно важче. У зв'язку з цим колишній американський міністер торгівлі Уоллес у своїй просовєтській газеті «Нью Республік» підкреслює, що успіх Конференції залежатиме головно від чинника психологічного — зречення того взаємного недовір'я між Сполученими Штатами і СССР, що живить в Америці переконання не тільки консервативних елементів, а й ліберальних та робітничих кіл в тому, що комуністи й Совєтський Союз прагнуть підкорити собі Европу й увесь світ. Уоллес готовий приписати це взаємне недовір'я якомусь взаємному непорозумінню.

Можна не згоджуватися з досить наївним підходом Уоллеса до справи, але не можна заперечувати можливости виявів цього взаємного недовір'я на майбутній конференції, як про те свідчить недавній **конфлікт між заступником американського військового губернатора в Німеччині генералом Клей і совєтським представником маршалом Соколовським.** На засіданні Альянтської контрольної ради в Берліні маршал Соколовський обвинувачував Сполучені Штати й Великобританію в об'єднанні їх німецьких окупаційних зон, яке, на його думку, суперечить Потсдамським протоколам і загрожує єдності Німеччини. Заява ця була зовсім безпідставною, тому, що СССР своєчасно не протестував проти об'єднання зон, коли йому було повідомлено про це з пропозицією приєднатися до договору. Оскільки статут Ради не дозволяє опубліковувати матеріяли засідань до остаточного вирішення справи, ґенерал Клей просив згоди маршала Соколовського опублікувати його заяву, але Соколовський такої згоди не дав. Не зважаючи на це, совєтська преса та радіо почали оголошувати заяву Соколовського з відповідними суб'єктивними коментарями. Цей інцидент остаточно не вичерпано й досі.

Хоч більшість учасників Конференції, в тому числі й СССР, висловлюють надії на успішне кінець-кінцем завершення її робіт, не можна, як сказав і Бевін

Prezydent Truman w rozmowi z ministrom Marshallom (liworucz) ta kolysznim ministrom Byrnesom (praworucz)

передбачити стан речей, що створиться в Москві. Можна сказати тільки, що в роботі Конференції неминучі тертя і серйозні труднощі і що вона триватиме довго. Багато політичних діячів визначають з а к і н ч е н н я її аж в середині, а то й наприкінці 1948 р., а американські фахівці — навіть за два роки. Якщо ж взяти до того на увагу, що і ця Конференція матиме лише підго[товчий] характер, що її постанови мають стати предметом обговорення дальших конференцій — всіх альянтських держав, або «великої чвірки», або й плебісциту в Німеччині, якщо врахувати нарешті, ще затяжну процедуру підписання, а потім ратифікації договорів, — треба констатувати, що остаточне вирішення цієї основної світової проблеми ще лишається в досить далекому й тьмяному майбутньому.

Усвідомлюючи це, держави в міру можливости намагаються тепер же придбати собі ґарантії миру й безпеки, прискорити свою повоєнну відбудову, створити сприятливіші умови господарського розвитку. Скрізь відчувається інтенсивна дипломатична діяльність, відживлення міжнародніх зносин. Їдучи до Москви, Бевін, Маршалл та Бідо зупиняються й в інших европейських столицях, в тому числі на запрошення польського уряду й у Варшаві. Польський уряд після англо-американських протестів проти виборів у Польщі виявляє особливу нервозність у питанні про західні польські кордони, намагаючися довести своє право на них у Вашінґтоні й Лондоні. Разом з тим, уклавши договір про культурний зв'язок з Францією, Польща готує переговори з нею і про нову ширшу альянтську угоду. Союзу з Францією домагаються й Бельгія та Чехословаччина, а цими днями в Варшаві має бути підписаний польсько-чехословацький договір.

Проте найбільше значення має новий англо-французький пакт, підписаний 4 березня серед руїн Дюнкірхену, цього, за висловом Бевіна, «символу чорних днів 1940 р.». Термін чинности договору — 50 років. Основний зміст його — взаємна допомога в разі можливої аґресії Німеччини і взаємне порозуміння в усіх важливих господарських питаннях. Договір дістав схвалення не самих лише урядових кіл обох держав. Французькі Національні збори відповіли на повідомлення про нього бурхливою овацією, а на вулицях Дюнкірхену, не зважаючи на негоду, тисячі людей вітали його захопленими вигуками й співом Марсельєзи й англійського національного гімну. Стримано прийняли пакт лише комуністи, хоч його й скріпив підпис Тореза. Прихильно ставиться до нього і закордонна преса. Турецька газета «Улус» бачить у ньому вужче об'єднання західньо-европейських держав, а може й зародок Паневропи. І тільки совєтська преса підозріло питає: чи справді проти німецької аґресії скерований цей пакт і навіщо було складати його напередодні Московської конференції? Проте і Франція і Великобританія не відмовляються від приєднання до нього й інших великодержав.

Тенденція зближення, а то й федерації країн дається в знаки й в зовнішній політиці Сполучених Штатів Америки. Ідея створення не тільки Панамериканської Унії, а й ширшого американського «комонвелту» здобуває собі дедалі більше прихильників. Американський міністер внутрішніх справ Краґ зажадав приєднати до Сполучених Штатів як 49-й штат Гавайські острови, підкресливши, що цього бажають не тільки президент Трумен і заснований у цій справі комітет, а й сама людність Америки та Гаваїв. Демократичний сенатор Расл заявив, що Сполучені Штати повинні домагатися приєднання до них на правах штатів Англії, Ірляндії, Шотляндії й Уолса, мотивуючи це, між іншим, загрозою краху Британської Імперії і неспроможністю її виконати свій обов'язок перед світом. На минулому тижні Мехіко вперше в американській історії побачило у себе президента Сполучених Штатів.

Проте розвиток панамериканської ідеї не означає переходу Сполучених Штатів на позицію ізоляціонізму, про що не раз уже катеґорично заявляли американські політичні діячі навіть з республіканської партії. Цими днями це ще раз підкреслив, повертаючися з Мехіко, президент Трумен, у виголошеній до американського народу промові. Як заявив президент Трумен, згідно з доктриною «невтручання», сильна держава не має права, виходячи з переваги своєї сили нав'язувати слабшій державі свої бажання. Проте таке «невтручання» ніяк не означає байдужости до всього, що відбувається за кордонами власної держави. Політичне й економічне життя кожної держави неподільне. «Ми — велетні світового господарства, — вигукнув президент Трумен, — і, чи бажаємо ми того, чи ні, майбутнє світових господарських відносин залежить від нас!» Мир та безпека світу, — сказав далі президент, — можуть бути побудовані лише на засадах демократії, що дає людській одиниці право й волю, які обстоюють Сполучені Штати...

Крім ускладнення зовнішньополітичних відносин, ускладнилось в деяких країнах і їх внутрішньо-політичне становище. Особливо загострилося воно у Франції. Страйк друкарських, газетних і деяких інших працівників, що при підтримці професійних спілок, отже й комуністів, що керують ними, вимагають підвищення платні на 25% і досі не зліквідовано. Ці вимоги явно підривають політику стабілізації валюти, що її провадив уряд, зокрема заплановане на березень дальше зниження цін на 5%. Змушений іти на компроміс, уряд ухвалив визначити мінімальну місячну платню для тих категорій робітників, що страйкують, в 7000 франків. Разом з тим це ще більше ускладнює проблему покриття великого дефіциту, з яким складено новий бюджет. Заатакований у бюджетних дебатах в Національних Зборах прем'єр-міністер Рамадьє, змушений був загрозити демісією, якщо не буде вирівняно державний бюджет.

У Ґреції — та сама громадянська війна, у Палестині — ще більше посилення діяльности жидівських терористів, що висадили в Єрусалимі в повітря британський офіцерський клюб і вчинили низку інших терористичних актів.

В Совєтському Союзі маршал Сталін подався до демісії з поста міністра збройних сил СССР, мотивуючи це переобтяженням роботою на інших відповідальних державних та партійних постах. На його місце призначено його заступника, а давніше директора Державного банку, провідного члена Політбюра генерала Булґаніна. На голову Верховного Совєту, замість Жданова, що на власне бажання покинув цей пост, обрано Партфенова. Лазаря Кагановича призначено секретарем Центрального комітету комуністичної партії України. Є і деякі інші зміни в урядових та партійних колах. Дехто ладен бачити в них ознаки якоїсь внутрішньої політичної кризи в СССР. Однак це неправдоподібно. Пост військового міністра не має безпосередньо політичного значення, і характер цих змін явно випадковий. В тоталітарній, однопартійній державі, де політика завжди й скрізь визначена наперед, а політичні свободи є «буржуазними забобонами», звичайної урядової кризи бути не може. Найбільше, що можна бачити в цій зміні, — це хіба що певне переміщення сил у посередньому зв'язку з Московською конференцією.

К. Б.

Sprawa pereselenciw - sprawa wsich ukrainciw

zajawyw w Londoni posol Antin Hlynka

Jak podaje czasopys „Ameryka" (Nr. 11 za 11 lutoho 1947 r.) posol do Kanadijskoho parlamentu, p. Antin Hlynka, szczo widznaczywsia buw kilkoma zamitnymy promowamy w parlamenti w Ottawi w oboroni ukrainskych skytalciw, widbuwszy poizdku po taborach skytalciw w Nimeczczyni, w poworoti do Kanady wstupyw do Londonu i tam pered hurtom ukrainciw, zibranych w domiwci „Sojuzu Ukrainciw w Welykij Brytanii" — w ramach informacijnoi dopowiti — dnia 14 sicznia c. r. howoryw take: „Muszu zajawyty, szczo na moju dumku ukrainski pereselenci w taborach, mnoju wyskazuwaly pochwalu j zadowolennia iz praci ukrainciw.

Ja baczyw murawlynu praciu naszych pereselenciw. Chocz wony znajut, szczo zyttia ich u cych taborach ne wiczne, szczo za misiac-dwa mozut ich perenesty na insze misce, ce ich ne zneochoczuje, wony budujut i roblat, jakby maly tam zawzdy meszkaty. A koly ich perenesut na insze misce, wony znow tak samo zapopadlywo berutsia do praci.

Welyka kultura domasznioho zyttia, kultura suspilnoho zyttia ta braterskosty i zalizna wytrywalist w praci nad wderzan[n]iam cioho kulturnoho ich stanu charakteryzuje naszych pereselenciw.

ESTABLISHED 1893

SVOBODA — UKRAINIAN DAILY — P.O. Box 346 — Jersey City, N.J. — TEL.: BERGEN 4-0237, 4-0807

Oldest and foremost Ukrainian-language newspaper — English-language section THE UKRAINIAN WEEKLY

Published daily except Sundays, Mondays and Holidays
by
THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY 3, N. J.

29. січня 1947.

ВШ. А. Куфлдик і Комітет
Українського Табору,
Мангайм, Нім.

Вельмишановні Панове:

Ми були глибоко схвильовані Вашим ласкавим листом з 26-го грудня м.р., тимбільше, що, можливо, і не цілком заслужили на теплі слова Вашого признання. Звичайно, ми докладаємо усіх зусиль, щоб зробити бодай усе це обмежене часом і обставинами "можливе" для Вашої оборони й допомоги, проте, ми часто самі собі ставляємо запитання, чи справді вже роблено і зроблено все. Тому теж Ваше признання приймаємо більше як зобов"язання на майбутнє, чим нагороду за дотеперішнє.

Але, якщо вже є хто, що справді заслужив на Ваше признання, це насамперед широкий загал Ваших братів на американському континенті. Повірте, що твердження, що американські українці живуть життям своєї "старої" батьківщини, що радіють радістю, якої небагато, та сумують смутком, якого над міру, народу, з якого походять, не є тільки втертою фразою. На цій вільній землі Ви не подибали б багато українців, головно серед імігрантів, які не задрожали б вже на саму згадку про Україну та в очах яких не заблистіли б сльози на кожну згадку про долю наших братів в Европі.

В порівнанні з Вашою працею та з Вашими трудами для добра і в ім"я нашої спільної батьківщини та нашого згорьованого народу, наші зусилля тут є тільки слабим відгомоном. Ми заздримо Вам, що Ви могли працювати, боротись і терпіти за Україну більше, як це судилось нам. Тому теж ми пишаємось Вами й у відношенні до Вас в наших серцях не має нічого, крім братньої любови, подиву та найпалкіших бажань, щоб доля нагородила ще всі Ваші труди і терпіння щастям справжньої волі для Вас, для цілого нашого народу та для нашої прадідної Землі.

Дякуючи Вам за Ваші ласкаві для нас слова й побажання та бажаючи й Вам усім благ, насамперед багато сили й видержливості, щоб могли пережити теперішнє лихоліття, шлемо Вам усім наші щиро-сердечні

братні вітання

За редакцію: [signature]

Bratni slowa witannia ukrainskym skytalciam w Ewropi wid zaokeanskych zemlakiw. Fotokopija lysta holownoho redaktora „Svobody", Myszuhy, do ukrainskoi hromady w Mannheimi

jaki meni dowelosia ohlanuty, c e n a j w a r t n i s z y j e l e m e n t zi wsich pereselenciw, jaki zalyszylysia w Ewropi. Zresztoju, ne tilky tomu, szczo ce moi braty, te same ja wyczuw i baczyw u powedinci j opinii welykoi kilkosty dyrektoriw taboriw, czy oblastej.

Wsiudy, de ja buw miz naszymy ludmy, kydajetsia w wiczi welyke starannia pro czystotu ta poriadok u szczodennomu zytti. Najbidniszi meszkalni prymiszczennia naszych skytalciw wdarialy prosto swojeju czystotoju.

Wony wsi wyznaczajutsia znamenytym orhanizacijnym chystom ta hospodarnistju. Ja baczyw bahato taboriw, de wsia wnutrisznia administracija bula w rukach ukrainciw, a dyrektor taboru zalyszyw sobi tilky sprawu napriamnych ta kontroli — i taki dyrektory u prywatnych rozmowach zi mnoju wyskazuwaly pochwalu...

Pro wsich naszych pereslenciw moja opinija nepochytna. Ce duze wartisnyj element, szczo koznij derzawi, koznij suspilnosty, de win znajdetsia, moze prynesty tilky koryst i czest. I cej element wart, szczob joho wriatuwaly i musyt buty wse zrobleno dla cijei cily.

Ale sered tych sluzbowciw ja znajszow dekilka zlych. I ce welyka bolaczka, bo wony, buduczy wykonawciamy, majut bezposerednij wplyw na zyttia pereselenciw i to duze szkidlywyj. A szkidlywist ciu zowsim niczym ne dastsia pojasnyty.

Ja ne promowlaw do naszych pereselenciw, ja ne robyw manifestacij, ja j tak dobre znaju, czoho im treba, bo ja starawsia jaknajbilsze baczyty. I ja baczyw . . .

Sprawa naszych pereselenciw, ce sprawa wsich ukrainciw" — zakinczyw swij zwit posol Hlynka.

ОСТАННІ уведомлення

Marshall w dorozi do Moskwy

PARYZ (DENA). Amerykanskyj minister zakordonnych spraw C. M. Marshall poklaw u piatnyciu rankom winok na mohyli francuzkoho neznanoho wojaka.

Marshall buw hostem amerykanskoho ambasadora u Francii. Pid czas weczeri u mynulyj czetwer win wyslowyw swoje wdowolennia z nahody osobystoho znajomstwa iz czlenamy francuzkoho urjadu. Zhidno z powidomlenniam AFP, w piatnyciu w poludne o hodyni 14 minister Marshall widletiw iz letowyszcza Orly do Moskwy.

Jak powidomlajut z Berlinu, heneral Marshall nadletiw tudy w piatnyciu bila 5 hodyny popoludni. Na letowyszczi prywitala joho poczesna sotnia, general Mc-Narney, heneral Clay i ambasador Murphy. Minister ne daw nijakych zajaw zurnalistam i poichaw awtom do Berlinu. W towarystwi Marshalla je m. i. marszal Carten. Do Moskwy widletiat wony mabut w nedilu.

Brytanija ozbrojuje francuzki lehkopadni wijska

L o n d o n (DENA-Reuter). Welyka Brytanija zajawyla swoju hotownist, dostawyty wojennyj wyrjad dla francuzkoi lehkopadnoi dywizii. Dostawy pocznutsia jak tilky na ce dozwolat transportni umowy. Predstawnyk brytanskoho ministerstwa zakordonnych spraw pidkreslyw, szczo pid czas nedawnich widwidyn inspektora francuzkoi armii, henerala Lattre de Tassigny u Londoni ne bulo mowy pro dohowir w sprawi standaryzacii zbroi obydwoch krain. Z ohladu na wojennu spiwpraciu kilkoch sojuznych krain ta ichniu zaleznist wid brytanskych dostaw, wze j tak zaisnuwala standaryzacija (uodnostajnennia).

Zmenszennia sowjetskoi zalohy na Madiarszczyni

BUDAPEST (DENA-Reuter). **Czyslo sowjetskych okupacijnych wijsk na Madiarszczyni szwydko spadaje-pysze korespondent Reutera. Te, szczo sowjetskyj urjad zwernuwsia do madiarskoho urjadu z wneskom dozwolyty na widkryttia kilkoch swoich konsulatiw w Madiarszczyni, wwazajut znakom szwydkoho zakinczennia okupacii. Personal 4 sowjetskych konsulatiw narachowuwatyme bilsze 100 osib. Sylu sowjetskych wijsk obrachowujut teper na 60 000, todi jak w czas najsylniszoi okupacii bulo tam majze 1,2 mill. czerwonych soldat. Sowjetska armija bere szcze uczast w policijnych funkcijach. Budapest zasypanyj sowjetskymy hazetamy.**

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

„The Sunday"-Ukrainian Weekly

Contents:

9th of March, 1947

Podii mynuloho tyznia

Dymisija urjadu sowietskoi Ukrainy

MOSKWA, (DENA-Reuter). **Holowa rady ministriw ukrainskoi sowjetskoi respubliky podaw u mynulyj czetwer werchownomu sowjetowi Ukrainy dymisiju swojoho urjadu.**

Wykonaly zasud na buwszoho gubernatora Fischera

BERLIN (DENA). **Jak powidomlaje berlinske radio, mynuloi piatnyci wykonaly wyrok nad kolysznim hitleriwskym gubernatorom u Warszawi Ludwigom Fischerom, buwszym szefom warszawskoho gestapo Meissingerom i oficerom policii Maxom Daume, zasudzenymy polskym narodnimsudom do kary smerty.**

МОСКВА ГОТУЄТЬСЯ ДО КОНФЕРЕНЦІЇ

Лондон, (ДЕНА). Готування до конференції міністрів закордонних справ у Москві майже закінчені. Засідання відбуватимуться в наймоднернішій будові совєтської столиці — «Будинку літунів», розташованому приблизно за 4 км від центру Москви, поблизу стадіону «Динамо». За царату там був клюб, де збиралася російська аристократія.

Совєтський уряд задовольнив клопотаня американського амбасадора про додаткове допущення до Москви на час майбутньої конференції 16 представників американської преси. Отже загальна кількість американських кореспондентів підвищиться до 36. Під час конференції між Москвою й Берліном курсуватиме спеціяльний поїзд, що перевозитиме пасажирів і багажі.

ЗАКИДИ КОМУНІСТИЧНОЇ ГАЗЕТИ АМЕРИКАНСЬКОМУ АМБАСАДОРОВІ

Бельград (ДЕНА). Комуністична газета «Борба» обвинувачує американського амбасадора в Югославії Річарда Патерсона в тому, що, перебуваючи в Сполучених Штатах, він робив радіом і журналістам «безвідповідальні заяви». Патерсон, підкреслюється в статті, «зловмисно подавав зовсім неправдиву картину становища Югославії». Наприклад, він твердив, що 250.000 комуністів панують над 15-мільйоновим населенням Югославії за допомогою поліції та органів таємної служби. Як зазначає далі стаття, Петерсон виявився не тільки невдячним за подану йому в Югославії гостинність, а й порушником своїх дипломатичних обов'язків, які повинні були сприяти налагодити дружні стосунки між Сполученими Штатами та Югославією.

Nimecka banda w sowietskych uniformach

Berlin (DENA). Sowietska wijskowa wlada w Türingii aresztuwala 4 ozbrojeni hrabiznycki bandy, szczo skladalysia iz 28-my nimeckych bandytiw. Bilszist czleniw, ce molod u wici 17—24 roky. Zhidno z ich ziznanniamy wony nalezaly do Hitlerjugend. Wid hrudnia 1946-h r. do sicznia 1947-ho roku ci bandy wykonaly 50 napadiw w Erfurti i okolyci. Pry wykonuwanni swoich wczynkiw wony buly odiahneni w odnostroi sowietskoi armii i maly czastynno sowietsku zbroju. Pid czas tymczasowoho peresluchannia prowidnyk odnijei bandy, 20-litnij Albert Hönig zajawyw, szczo wony maly zwjazky z bandamy u brytijskij ta amerykanskij zonach. Czleny hrabiznyckych band widpowidatymut pered sowietskym wijskowym sudom.

Proces proty Kesselringa

Wenecija (DENA-Reuter). Pidczas procesu proty buwszoho generalfeldmarszala holownokomanduwacza nimeckych czastyn w Italii, Alberta Kesselringa, pidsudnyj nazwaw buwszoho korola Victora Emanuila j buwszoho marszala Badolio „zradnykamy". „Pisla toho, jak Mussolini w czerwni 1943 r. popaw u polon i pered joho zwilnenniam korol i Badolio zapewniuwaly mene, szczo wony do kincia wojuwatymut po boci Nimeczczyny - howoryw Kesselring. My dumaly, szczo mozna wiryty na slowo korola j marszala, ale my musily doroho zaplatyty za i ichniu zradu".

Kesselring zajawyw dali, szczo pry wsich zminach u polityci win zawzdy buw „pryjatelem i sojuznykom" italijskoho narodu j nawit pisla kapitulacii Italii joho pryjazni poczuwannia do italijskoho narodu ne zminylysia. Kesselring pidkreslyw dali, szczo zloczyniw dopuskalysia zdebilsza faszysty j skazaw dosliwno: „Woseny 1943 r. bulo zirwane peremyria iz partyzanamy tomu, szczo italijskyj narod ne mih zabuty pro zorsrokosti, jakych dopuskalysia bataliony San Marco, szczo buly neofaszystiwskymy czastynamy".

Zjizd ukrainskych lisnykiw

W dniach 15 i 16 lutoho c. r. widbuwsia w odnomu z ukrainskych taboriw w Bawarii, Towaryskyj Zjizd Ukrainskych Lisnykiw i Derewnykiw, zorhanizowanyj Objednanniam Ukrainskych Lisnykiw i Derewnykiw na emigracii — OBULID.

OBULID ce najstarsza fachowa orhanizacija ukrainciw na emigracii, jaka isnuje wze tretij rik i objednuje zahal ukrainskych fachiwciw lisnyckoi i derewnyckoi profesii.

OBULID nawjazaw bezposeredni zwjazky z uriadamy bahatioch derzaw i profesijnymy lisnyckymy orhanizacijamy czuzych narodiw. Obhoworeno sprawu kolektywnoho emigruwannia na praciu ta sprawu wydawnyctwa ukrainskoho Lisotechnicznoho Poradnyka.

Dla wszanuwannia prybulych hostej lisnyky-hospodari wlasztuwaly perszoho dnia zijzdu, uweczeri lisnycki weczernyci. Dochid z weczernyc pryznaczeno na fond wydawnyctwa lisotechnichnoho poradnyka.

Oberezno hospodaryty ludskym materijalom

(Dyskusijni dumky z nahody teperiszni oi fazy pereselenczoi akcii)

Napysaw Anatol Kurdydyk

1947 rik, za porohom jakoho oce my opynylysia, maje staty, wyriszalnym rokom dla naszoi emigracii. Wyriszalnym, oczewydno, ne w tomu znaczenni, szczo emigracija skinczytsia i szczo wsi my powernemos do naszoi zolotoi batkiwszczyny. Ni, jakraz wyhlady na take wyriszennia pokyszczo duze problematyczni, koly ne wzahali nijaki. Zate wsi „znaky na nebi j na zemli" pokazujut, szczo nablyzajetsia te wyriszennia naszoi doli, pro jake my naimensz, ruszajuczy na czuzynu same nasze prymusowe perebuwannia u taborach kinczytsia, j emigranty musitymut poselytys na postijne prozywannia, wziatys za praciu ta poczynaty nowyj etap i swoho osobystoho i zahalno-emigrantskoho zyttia.

Holosy zwidusil

Szczo tak wono je, pro ce ne treba tomu, chto czytaw presu, czy sluchaje radio, dokazuwaty. Razom z takymy wazlywymy dla wsich nas riszenniamy, jak zapewnennia, szczo nijakoi nasylnoi repatrijacii ne bude ta razom z riszenniam prypynyty dijalnist UNRRA i pidporiadkuwaty nas pid opiku nowostworenoi orhanizacii dla wtikacziw IRO, poczala zasypaty nas prosto lawyna stattej switowoi presy, zajaw bilszych i welykych politykiw, dyskusij u parlamentach i wistok, a wsi maly odnu j tu samu temu: DP (a take formalno nasze imja, chocz wono daleko ne wyczerpuje problemy politycznoi emigracii) musiat skinczyty z tymczasowszczynoju, ich treba prywernuty do normalnoho zyttia i daty im te najosnownisze, na szczo maje prawo ludyna — chatu j praciu. Szczo same keruwalo takoju dyskusijeju: tych 8 milioniw dolariw, szczo ich szczomisiacia wydajut USA na utrymannia DP w odnij amerykanskij zoni, prestyzewi ta propagandywni motywy zachidnich demokratij, polityczni momenty, czy humanitarni idei, — w ce wchodyty ne budemo. Mabut i odne i druhe i tretie.

Imena i fakty

Tak, czy inaksze — riszennia, j do toho perelomowe w naszij doli, zblyzujetsia. Nolens-volens pryjmajemo joho z wtichoju, bo wsi my swidomi toho, szczo dalsze perebuwannia u taborach, w bahatioch wypadkach zwjazane z prymusowoju bezdijalnistiu, na zebraczomu j laskawomu chlibi, ne sterpne; wono pohrozuje powazno moralnym zanepadom i rozkladom. Tez wsi zdajemo sobi sprawu, szczo wluczennia nas u produkcijnyj proces switu i rozwantazennia nas na rizni krainy j derzawy, maje swoi prykroszczi j nebezpeky, ale todi budemo pownoprawnymy j pownowartnymy ludmy, a wid naszoi dyszypliny i swidomosty zalezyt, czy j pownowartnymy ukrainciamy, czy moze rozsyplemos i potonemo w czuzych moriach i ozerach. Ciu naszu radist perestawlennia nas na rejky normalnoho zyttia zwjazujemo tisno z imenamy naszych sprawznich dobrodiiw, jakych istorija naszoi emigracii wpysze na perszij storinci: prezydenta Trumana, pani Roosevelt, sen. Wandenberga, min. Byrnsa, min. Bevina, min. Herberta Iweta, min. Harrisona, lorda Beveridgea, i desiatkiw inszych, szczo obstojaly naszi prawa na zyttia i swobodu i tym samym ne ponyzyly switloho praporu demokratii. Ce im, ich dijalnosty, promowam i stattiam zawdiaczujemo wsiu tu dyskusiju. szczo znialasia dowkola nas, wsi ti propozycii z cyframy w sotni tysiacz, wsi ti powidomlennia, szczo perehaniajutsia u „dbajlywosti" pro DP: z Argentyny, Brazylii, Chile, Wenecueli, Pewdennoi Afryky, Awstralii i inszych krain, nazwy jakych dechto z DP czuje wpersze w swojemu zytti.

Kilka realnych projektiw

Wid tych propozycij mozna b distaty holowokruzinnia. Naiwni mozut wiryty, szczo za nych budut, pobywatysia i szczo odnoho dnia im zaproponujut do wyboru riad szyfkart. Ale dijsnist buwaje ne taka rozewa. Konkretno majemo pokyszczo Belhiju, do jakoi mozut DP wyichaty na robotu do kopalen ta toczni wistky, szczo w anhlijsku zonu pryichala komisija, szczob zaangazuwaty 150 tysiacz DP do roboty w tekstylnij i paperowij promyslowosti. Do amerykanskoi zony maje pryichaty komisija z Francii, szczob angazuwaty 200 tysiacz DP do kopalen i silskoho hospodarstwa. Anhlijska komisija mala tez poichaty w tabory w Awstrii, szczo wze majut swoju okremu storinku w istorii emigracii. Na osnowi cych kilkoch konkretnych propozycij mozemo spodiwatys, szczo pryjdut dalszi, tymbilsze, szczo naszi braty za okeanom ne splat ta szczo j CPUE wzywaje dilowych zachodiw u sprawi pereselennia ukrainciw-emigrantiw. Znajemo tez, szczo w Kanadi dyskutuwatymut w berezni zminu emigracijnoho zakonu ta szczo prezydent Truman chocze dobywatys na 80 sesii amerykanskoho parlamentu poszyrennia imigracijnoi kwoty do 450 tysiacz, z wykluczny pryznaczenniam ii dla DP.

Ta porucz z tymy dijsnymy i realnymy propozycijamy nasuwajutsia dla wsich nas i zokrema dla naszoho prowodu, dla CPUE i joho sekcij, nowyj, wazkyj i widpowidalnyj obowjazok: oberezno hospodariuwaty ludskym materijalom!

Czomu oberezno?

Takyj obowjazok nakydajetsia sam soboju lohiczno prosto tomu, szczo ludskyj materijal - ce, najholownisza wartist, najbilszyj kozyr naszoi emigracii. Ne tilky z intelektualnoho pohladu, rady powaznoi kilkosty uczenych, mystciw, fachiwciw i specijalistiw jawlaje soboju nasza emigracija wysoku wartist. Ni, ii masa zdorowoho, molodoho i widpoczyloho w taborach robitnyctwa ta selanstwa — ce tez powaznyj atut, szczo joho moze CPUE kynuty na wahu pry wyriszuwanni doli wsijei emigracii. Rozdribniuwaty ta roztykuwaty ciu cinnist lehkoduszno, chapajuczys perszoi z kraju propozycii, rady toho tilky, szczob na kilka tysiacz zmenszyty naszu kilkist, czy tomu, szczo do cioho natyskajut storonni czynnyky — bulo b szczonajmensz neekonomiczno z pohladu nacjonalnych interesiw. Bo ci interesy kazut: maty na uwazi cilist emigracii, zberehty ii i najty dla nei szczonajkraszczi umowyny zyttia.

Nazal doteperiszni propozycii, szczo ich my majemo, ne zowsim z cymy osnownymy interesamy hodiatsia.

Szczo moze zalyszytys?

Ale szcze odna, duze powazna pryczyna, szczo kaze oberezno pidchodyty do propozycij na wyizd. Rekrutacija na roboty widbuwatymetsia z pohladu fizycznoho zdorowja kandydatiw na wyizd, czerez likarsku komisiju.

Jasno, szczo wona pidbere szczonajzdorowiszyj ludskyj materijal. Koly zwazyty, szczo do Belhii wyide tilky 10 tysiacz zdorowych ukrainciw-emigrantiw i szczo wdwoje stilky z ich wyide do Francii, to nasowujetsia samo soboju trywozne pytannia: Jak joho buty? Zaberut najzdorowiszych i najsylniszych odni, druhi, treti — a szczo todi zalyszytsia tut? Szczo bude, koly pryjde skazim propozycija wyizdu takych ze sylnych i zdorowych u krainy, z kraszczymy umowynamy i do swoich, skazim konkretno, do Kanady czy Argentyny, na bilsz widpowidni dla nas farmerski roboty, szczo ne zahrozujut wdodatku denacjonalizacijeju i proletaryzacijeju? De wze wizmutsia todi czerhowi tysiaczi sylnych i zdorowych? A szczo bude, koly b pryjszla propozycija masowoho „ischodu", tym bilsze, szczo wykluczyty ii mozlywist hodi?

I sprawdi: wysowuwannia najzdorowiszoi i najsylniszoi czastyny emigracii na perszi zkraju roboty pohrozuje w konsekwencii tym, szczo w amerykanskij ta anhlijskij zonach mohly b zalyszytys wreszti tilky stari, zinky chwori j nedolitky ta.. inteligencija. Slowom masa, jaka nadawalasia b jak objektyw dla dobrodijnych ustanow i jakdi nichto wyklucznо z chrystyjanskohumanitarnych motywiw hoduwaty ne schocze, ne zhadujuczy wze pro te, szczo zacikawlennia takoju resztkoju emigracii wpade do minimumu.

Dobre wyno — dobrym hostiam

Os taki mirkuwannia nasuwajutsia lohiczno pry rozhladi perszych propozycij, wyizdu, zaproponowanych ukrainskij emigracii. Ne wwazajemo, szczob w osnowi ich buw pesymizm, czy ujawnyj „strach pered prostorom". Ni. Ide radsze pro mirkuwannia, produktowani poczuttiam widpowidalnosty. My pewni, szczo ci naszi mirkuwannia — ne mirkuwannia, jakby chto skazaw — za redakcijnym stolykom: awtor cych riadkiw zustriw ich, jak holowa odnoho z taboriw, sered sirych kil taborowykiw i mih zapewnyty ich, szczo CPUE napewno maje i ci reczi na uwazi i szczo CPUE zrobyt zi swoho boku wsi zachody, szczob komu slid sprawu wyjasnyty.

Prote, my twerdo wirymo w pionerskyj, tworczyj i pozytywnyj duch ukrainskoho narodu i ukrainskoi emigracii zokrema. Cej duch, u swoich wyjawach sered duze skromnych taborowych obstawyn ta duze nespryjatlywych umowyn nawczyw czuzynciw dywuwatys namy i cinyty nas. Ale jakraz tomu ne wilno nam rozporoszuwaty joho i likwiduwaty, jakraz tomu, szczo win cinnist.

Dobre wyno dajut tilky w dorohi czarky i tilky dobrym ta dorohym hostiam.

Szczo prywiz iz Moskwy polskyj premijer Cyrankiewicz?

LONDON (DENA-Reuter). **Na pidstawi pidpysanoho mynuloi seredy w Moskwi dohoworu, Polszcza distane wid Moskwy poczyczku w wysoti 27875000 dolariw. Polskyj premijer Cyrankiewicz widichaw z Moskwy do Warszawy pisla rozmow iz Stalinom. Zaliznycia Katowice-Krakiw-Peremyszl bude do 1 lystopada perebudowana na ewropejsku szyrynu. Repatrijacija polskych hromadian iz Sowjetskoho Sojuzu bude zakinczena.**

Komentujuczy polsko-sowjetsku uhodu, predstawnyk brytanskoho ministerstwa zakordonnych spraw zajawyw, szczo u ii wyslidi zatisnytsia spiwpracia miz sowjetskymy i polskymy zbrojnymy sylamy. Sowjety zbilszat Polszczi postaczannia wojennoho materijalu. Zrobleno tez standaryzaciju zbroi.

Truman sklykaw konferenciju dwoch partij w sprawach zakordonnoi polityky

Washington (DENA-Reuter). Prezydent Truman sklykaw na ponedilok 10 bereznia kongresowych prowidnykiw obydwoch partij-demokratiw ta respublikanciw na konferenciju, szczo zajmatymetsia rozhladom miznarodnioho stanowyszcza. Konferencija widbudetsia w Bilomu Domi.

Meksykanskyj prezydent Miguel Aleman, korystajuczy z zaproszennia prezydenta Trumana, prybude 21 kwitnia z wizytoju do Spoluczenych Derzaw i bude hostem amerykanskoho urjadu.

СОЦІЯЛІСТИ УХВАЛИЛИ ЗАКОН ПРО СОЦІЯЛІЗАЦІЮ ТРАНСПОРТУ

Даремно Черчіль протестував вигуками

Лондон (АП). На засіданні Палати громад 4 березня при обговоренні урядової пропозиції передати законопроєкт про удержавлення транспорту і про міську й аграрну реформи до відповідних комітетів, зобов'язавши їх подати до парляменту свої висновки не пізніше місяця, лейбористська партія, не зважаючи на гострі протести консервативної партії, дістала більшість. Коли голова засідання лорд охоронець державної печатки Артур Ґрінвуд переказав парляментові цю пропозицію, вигуки консерваторів урвали йому мову. Вінстон Черчіл назвав пропозицію остаточним приглушенням парляментських дебат. Він обвинувачував уряд в бажанні проводити таким способом закони «за допомогою шпигунської системи, яка має бути посилена чимсь подібним до Ґестапо». «Я завжди міркував над тим, — вигукував він, підтримуваний обуреними криками своїх однопартійців, — чи хоче взагалі лейбористська партія, щоб існував парлямент. Вільне життя британців зазнає великої небезпеки під соціялістичним режимом міністра-президента Клемента Етлі». Ґрінвуд заперечив, що підставою прискорення законопроєктів є намір уряду завершити виконання своєї програми і уникнути тим осінньої сесії Палати громад.

Як сповіщає ЛПС, верхня палата має намір опрацювати законопроєкт, згідно з яким королівський дім міг би відповідати перед цивільним судом країни, як всі звичайні громадяни. Цим повинен бути усунений старий погляд, ніби «корона не може вчинити жадної несправедливости». Подано також і законопроєкт про запровадження напровесні особливого соняшного часу. Сподіваються, що таким способом можна буде краще використовувати денне світло для відбудованої промисловости, в наслідок чого Англія вийде з паливної кризи і зможе швидше проґресувати.

ЄПИСКОП БУЧКО ПРИБУДЕ ДО НІМЕЧЧИНИ

Pisla swojei wizytacii u Francii Jepyskop Iwan Buczko prybude w kinci bereznia do Nimeczczyny i widwidaje wsi tabory ukrainskych skytalciw. Wladyka wyswiatyt pokinczenych bohoslowiw. W dniach 18—21 lutoho widbulysia w Paryzi rekolekcii dla hreko-katolyckoho duchowenstwa.

На батьківщині Шевченка

На самому півдні Київщини, серед багатої української природи розташувалися невеличкі села Кирилівка, Моринці, Будища, Тарасівка та інші. До цих уславлених місць, зв'язаних з перебуванням у них великого українського поета Тараса Шевченка тягнеться завжди багато екскурсантів. Тут завжди людно. В глибинних селах, розташованих за десятки кілометрів від залізниці, не диво побачити багато людей, незнайомих нікому—явище незвичайне в сільських умовах.

Хто вони, всі ті, що приходять сюди, вивчають ці місця, уважно вивчають все, зв'зане з перебуванням тут найбільшого співця України, розмовляють з місцевим населенням, виявляють серед них родичів поета або стариків, сучасників його, цікавляться, де саме був він, під час відвідування цих місць, з ким дружив тоді, що спричинилося до створення тієї чи іншої поеми, замальовують чи фотографують кожний дуб, під яким сидів поет, кожний кущ, кожний камінь, так чи інакше зв'язаний з його перебуванням тут?

Крім учених — філологів, що роблять це з літературознавчою дослідницького метою, та численних журналістів, газетярів, фотографів, мистців, які виконують різний репортаж для періодичних видань, більша частина відвідувачів складається просто з тих, що шанують рідну культуру. Вчителі, студенти, селяни, робітники, всі кому дороге рідне слово, їдуть сюди, уважно оглядають ці місця, вивчають усе, зв'язане з іменем великого поета.

Що особливо яскраво відчувається, коли ви потрапляєте у цю справжню українську Мекку—це безкрая любов усього народу до свого поета—пророка. Якесь піднесене почуття, якийсь урочистий настрій панує скрізь. Своєю щирістю, одвертістю, свідомістю того, що вони земляки великого національного генія відзначаються всі мешканці. На кожному кроці відчувається їх глибока пошана до всенародного співця. Як святиню зберігають вони кожну хату, кожне дерево, кожен кущик, кожний матеріяльний пам'ятник, так чи інакше зв'язаний з пам'яттю про великого поета, вони охоче поведуть вас і покажуть усе, що цікавить вас про Шевченка.

Спогади про батька Тараса, легенди, перекази про нього ви почуєте скрізь. З покоління в покоління, від прадіда до діда, батька, сина, внука і правнука переказуються оповідання про великого співця народу, зберігається в народній пам'яті все те, що залишив славний кобзар для своєї землі.

Уважно вслухався я в оповідання мешканців усіх цих сіл, пильно вдивлявся в їх обличчя і переді мною вставали знайомі мені дорогі персонажі безсмертних шевченківських творів. Коли я дивився на молодих селянок, щирих, одвертих, екзальтованих, вірних даному слову і коханню, з почуттями глибокими як море, готовими зробити все, щоб чесно виконати дану обіцянку, мені згадувався трагічний образ нещасної Катерини і лірична постать ніжної Оксани.

У молодих селян, у здібних господарів, прямодушних, завзятих, здатних заради здійснення власних ідеалів офірувати всім, не шкодувати життя заради загальних інтересів—на мене дивились звитяжні хоробрі очі Яреми.

А сільки представників старого покоління селян, поважних, увінчаних срібною сивиною, повних народної філософії, тієї незрівняної селянської мудрости, нагадували мені відповідних персонажів з безсмертних Шевченкових поем.

Ось він, типаж творчости нашого великого поета, ось та криниця, до якої жадібно прилипав він устами в часи духовної спраги і цей життєдайний напій як чарівний нектар давав йому все нове творче піднесення, примушував Тарасову ліру бреніти на щораз більший голос.

Та всенародна любов, яка яскраво виявлялася на кожному кроці, глибоко зворушувала мене, хвилювала, збуджувла незнані досі величні почуття і я постараюся поділитися з читачами враженнями своєї подорожі по цих місцях, розповісти про все те, що я бачив там під час незабутньої поїздки і які пам'ятки збереглися там.

Вільшана.

Вільшана... Весело, привітно виглядає це мальовниче українське містечко. Воно все тоне в зелені каштанів, акацій та вишневих садів. Невеличкі цегляні будиночки струнко піднеслися серед квітників і городів. Над криницями зросли величезні журавлі. Майже в кожному подвір'ї „садок вишневий коло хати". З-за парканів виглядають жовті соняшники. Від цього краєвиду віє ароматом Шевченкової поезії, майже кожний пейзаж нагадує строфи з безсмертного „Кобзаря".

Вільшанське населення пишається тим, що в їх селі мала місце подія, яку з такою непереданого силою відобразив великий співець народний в одній з своїх найвизначніших поем. З нею охоче познайомлять усякого, хто цікавиться, на місце цієї події поведуть кожного, хто недавно прибув у Вільшану.

(Далі буде.)

PROHRAMA

Szewczenkiwskoho tyznia w Aschaffenburzi

9. III. o 8 hod. — Welyka zahalna miztaborowa akademija. Dopowid o. prof. Popiwskoho — Szewczenko i my. Uczast berut: Teatr. im. Kotlarewskoho, chor pid dyryh. prof. Panczuka, artysty H. Kolodub, I. Lawriwska, Ju. Lawriwskyj, D. Lubanskyj. (Teatr zala taboru Bois Brule, wstup wilnyj.)

КРАЇНА ПАМПАСІВ І НАЙГАРНІШИХ У СВІТІ ЖІНОК

АРҐЕНТИНА

Написала Л. СЛОБОЖАНКА

В історії людства завжди бувало так: на певних континентах одна або кілька країн виділялися своєю культурою та могутністю. Єгипет був високоорганізованою країною в дикунській Африці, Греція жила витонченим культурним життям на тлі варварської Европи, Золотоверхий Київ був чудом на дикій східньо-европейській рівнині.

Держави й цілі культури розпадалися й занепадали, повставали нові. Але завжди височили маяки, завжди були осередки найпоступовішого розвитку, звідки йшли економічні та культурні впливи.

І сучасний світ знає «великодержави», одностайно визнає «Великі три» чи «Великі п'ять». На південно-американському континенті яскраво помічається тенденція до створення осередку найшвидшого розвитку. Арґентина, держава, що набула вже провідного значення на континенті, тепер своєю пшеницею та м'ясом просунулась у світову економіку, а своїм прагненням до економічної незалежности, до протистояння натискові «Великих Держав» дедалі рішучіше входить до світової політики. Внутрішні сили країни надалі визначать її світове значення.

Арґентина є другою по величині в Південній Америці, та є найбагатша, найпотужніша, найпроґресивніша з матеріяльного боку. Ця країна найбільше зв'язана з Европою, вона є найменше «американською» з усіх держав Зах. півкулі. Її коріння, інстинкти, ринки є здебільшого европейські. Це є щось на кшталт проєкції Европи в Західній півкулі.

ГЕОГРАФІЧНІ ЛЯНДШАФТИ

Арґентина витягнута з півдня на північ на 3170 км. На півночі ростуть буйні тропічні ліси, а холодний південь сягає субполярної зони. Площа Арґентини втричі більша України в етнографічних межах. Три п'ятих країни є рівнина, а решта гірська країна або високорівня.

Життьовим нервом Арґентини є широка каламутна ріка Ля-Плята, на якій стоїть столиця Буенос-Айрес. Власне Ля-Плята є лише гірлом двох могутніх рік Парана і Уруґвай з численними допливами. Довжина Парани — 4000 км а ширина, наприклад, за 850 км вище від Буенос-Айреса дорівнює 2 км Океанські пароплави доходять до міста Санта-Фе (610 км вище Буенос-Айреса). Менші пароплави ходять по всій течії.

Ріо-Неґро, що його за величиною порівнюють до Райну, відмежовує плодючі пампаси від сухої Патаґонії.

Природні райони величезної країни різко відмінні один від одного: на заході вкриті снігом Кордільєри, на півночі — болотисте, гаряче Чако, в центрі плодючі степи-Пампаси, а на півдні суха й холодна високорівня Патаґонії.

ПАМПАСИ

Серце Арґентини, джерело її багатства, ключ до її розвитку, принада для всіх европейських колоністів — є пампаси, в яких живе до ¾ всього населення країни.

Колись то були степи, вкриті покровом трави, такої високої, , що в ній не було видно голови вершника. В густих травах бігали отари стравсів, ховалися пуми та яґуари. Згодом поступилися трави перед золотою пшеницею, або витоптали їх велетенські отари худоби, що вперше була привезена до Арґентини европейцями десь у 16 сторіччі, а згодом буйно розмножилась на арґентинських травах і тепер нащадки «поселенців» вертаються до Европи у консервних бляшанках, або в замороженому вигляді, становлячи один з головних предметів експорту Арґентини.

Кажуть, що нема в світі такої рівної і одноманітної країни, як арґентинські пампаси. Рівний як стіл степ простягається від Атлянтичного океану до Кордільєрів. Небагато доріг його перетинають, але загорожі з колючого дроту стоять прямо і широко як меридіяни на карті.

Це країна трави, країна без каміння, країна, де зелень буяє як вода і чайки йдуть за плугами як морські птахи за кораблями. Жодного дерева не було в цьому царстві трав і кожне дерево — чи то евкаліпт, чи яблуня, чи тополя були привезені за багато кілометрів і посаджені коло осель.

Віддалі від хати до хати надто великі щоб гавкання собаки було чути найтихішої ночі, а півні кричать тільки двічі, бо вони не дістають відповіді.

Добрий клімат пампасів — це найбільша принада, що заманила европейських колоністів. Тут багато сонця, але нема тропічної спеки, випадає достатня кількість дощів. Ґрунти надзвичайно плодючі і на них культури придатні для даного клімату без штучних добрив дають високі врожаї.

ЧАКО

На північ від пампасів лежить так зване Чако, що є власне переходовою смугою від зони степів до зони тропічних лісів. Це також рівнина як пампаси, теж без жодного каменя й скелі, але тут степи й луки чергуються з сухостійким лісом, що островами і язиками виринає серед поля. Часом самі колючі дерева ростуть в тому лісі і долі лежить стільки колючок та таких міцних, що вони пробивають підошву взуття та врізаються в копита тварин. На крайній півночі ростуть тропічні праліси, в заплавинах рік звичайні ліси, а в областях затоплення пальмові гаї.

Подекуди тут є багато річок, а що спад місцевости невеликий, то розливаються вони у великі й малі болота та озера. А в деяких районах зовсім нема поверхневих вод, ґрунтові води є лише на великій глибині і лежить земля брухом, ще зовсім не заселена.

Мало тут таких плодючих ґрунтів, як у пампасах і важко доводиться тутешнім колоністам вирощувати рослини за гарячого клімату, частих засух, або руйнуючих паводів. Літні температури часом підіймаються до 42⁰, а ще до того як завіють протягом тижнів гарячі задушливі північні вітри, то хочеться приїжджому тікати з Чако світзаочі.

Не рівномірно випадають тут тропічні дощі. Такими могутніми потоками зривається з неба вода, що незвичним людям здається, ніби прийшов кінець світу. Тоді річки й озера виходять з берегів, змиваються плянтації і гине худоба. Північна Арґентина завжди живе між двома крайностями: засухою чи паводдю.

Великою бідою для населення Чако є комахи: муравлі, комарі, москіти. Недаремно саме слово «чако» значить «муравлина куча»... Дотепність цієї назви може зрозуміти той, хто побував у цій країні, бачив у степах мільярди побудов термітів, та кого мучили тисячі мурав'їв, що заповзають до хат і пожирають харчі, книжки, лізуть людям на ліжка.

Ще мало освоєне Арґентинське Чако і негусто заселене. Колоністи здебільшого живуть бідно, в саморобних ранчо.

Найбільше придається підсоння для культивування бавовни. Чимало продуктів збирає населення в лісі: параґвайський чай, горіхи, а також рубають дорогі сорти дерев.

Скотарство неінтенсивне: худоба вільно ходить по луках і лісах, корови десь у лісі приводять телят і ховають їх від людей. Часом сама мама не може знайти дитини і бідна пропадає у траві від мух. Приблизно раз на місяць тварин заганять у загорожі, щоб ізолювати і лікувати хворих та вибрати корів з телятами і силою загнати їх до приміщення при фармі, щоб з величезними труднощами привчати дику тварину до доїння.

ПАТАҐОНІЯ

На півдні Арґентини лежить Патагонія, що має славу холодної, сухої півпустелі і обіймає вона весь південь континенту від Кордільєр до Атлантичного Океану.

Це високорівня, що коло підніжжя гір має висоту 1000 м., на схід вона поступово падає, зриваючися до океану урвищами в 100—150 метрів.

Кілька річок прорізають високорівню в глибоких долинах.

Дощів мало і тут панують степи з низькими травами та колючими кущами, зустрічаються райони і півпустельного характеру.

Населена Патагонія дуже рідко. Люди живуть на берегах річок і біля підніжжя Кордільєрів, де падає більше дощів і умови для сільського господарства сприятливіші. Культивуються зернові культури, овочі. В сухих степах пасуться величезні отари овець.

КОРДІЛЬЄРИ

Могутнє гірське пасмо Кордільєрів тягнеться від острова Вогненої Землі — стаючи дедалі на північ вищими і сягаючи висот 7000 м. По гребню гір проходить державна межа Чілі-Арґентина.

На півдні гори суціль вкриті льодовиками, а нижче густими листвяними та шпильковими лісами. Часом ліси дуже густі: бамбуки, папороті, ліяни заповнюють весь простір між деревами. Внизу холодно, бо сонце ніколи не пробивається крізь дерева. Взимку бувають бурevії, ламаються тисячолітні дерева і запруджують річки та потоки. В долинах і на берегах стоять поодинокі маґнолії, запах яких полонить всю долину. Часто трапляються дикі яблуні, а високо на скелях стоять темні кіпариси. Килими лісових ягід стеляться по землі.

Біля підніжжя гір ліси часом поступаються злегка хвилястим пасовиськам, на яких зрідка біліють будинки колоністів.

Покищо ліси мало використовуються. До центральної Арґентини дешевше привезти дерево з Швеції, Норвегії, чи Північної Америки, аніж експлуатувати власні ліси: потрібні великі капіталовкладення на будову шляхів, тартаків, підчіпних доріг.

Далі на північ гори поступово стають одноманітними й голими, тільки в підніжжях ростуть колючі кущі, а в передгір'ях різноманітні кактуси. Червоні, чорні і жовті купи каміння вкривають схили, а вище лежить сніг.

Ще далі на північ Кордільєри розгалужуються на кілька пасм. Велике майбутнє можливе для деяких гірських долин, багатих на дощі і тепер уже здебільшого заселених: Тут ростуть цукрова тростина, кава, бавовна, дорогі овочі. Багаті ліси вкривають схили гір.

АРҐЕНТИНА СЛАВИТЬСЯ ЇЗДЦЯМИ, ЩО ВМІЛО КИДАЮТЬ АРКАНОМ (ЛЯССО)

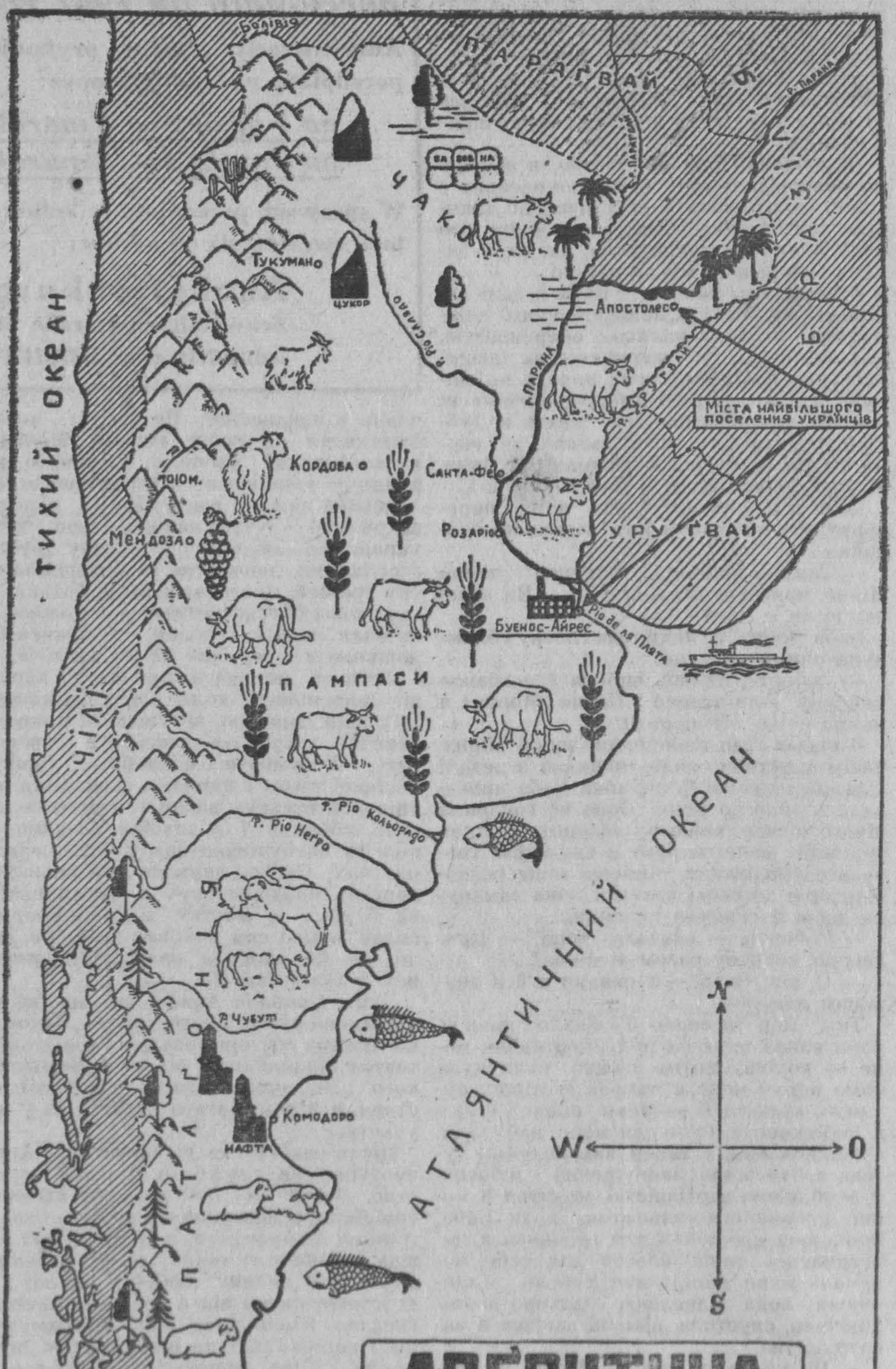

ТРОХИ ІСТОРІЇ

В 1508 році перші европейці висіли в гирлі широкої Ля-Пляти. В 1535 році було закладено майбутню столицю Арґентини Буенос-Айрес, що довго був лише невеличким портовим селищем. Еспанський віце-консул, що в ті часи керував Арґентиною, жив за горами, у перуанському місті Ліма.

Перші поселенці майже не осідали на рівнині, їх не цікавила пшениця, вони шукали золота та срібла. Тисячі урядовців, священиків, місіонерів, вояків, авантурників, шукачів золота, прагнули до казкової країни Перу і, не бажаючи пливти через небезпечну бурхливу Маґеллянову протоку-могилу багатьох кораблів — вибирали суходільний шлях через безмежні степи і далі через снігові Кордільєри. На шляху від Буенос-Айресу до гір повстали перші міста Арґентини, обабіч шляху селилися перші колоністи, що постачали проїжджих харчами. Вони ж розводили худобу і гнали отари на продаж через гори, до шахтарських селищ.

З кінця 18 ст. походи через пампаси припинилися, бо вища техніка мореплавства зробили морський шлях до загірніх країн дешевшим і не таким ризикованим, як раніше. Пампаси опустіли, міста внутрішньої Арґентини втратили своє значення.

На початку 19 ст. повсталі арґентинці, борючися за незалежність, вигнали із степів еспанських вояків та урядовців і,

Зріст населення Арґентини.

1810	500.000 . . .	1
1869	1.830.214 . . .	3,6
1895	3.954.911 . . .	8
1914	7.885.237 . . .	16
1941	13.318.320 . . .	26,6
1946	14.500.000 . . .	29

перейшовши снігові гори, простягли руки повстанцям в Перу та Болівії. В 1816 р. оголошено незалежність Арґентини.

Повільно йшло заселення пампасів. Закинуті старо-еспанські міста лежали як острови серед моря трав, по яких гарцювали дикі індійці, що від европейців засвоїли лише верхову їзду. По рівних дорогах зрідка проходили діліжанси, запряжені від 12 до 20 пар коней. Мандрівники, на палець вкриті порохом, з нудьгою поглядали з вікон тих «ноєвих ковчегів» на безмежні зелені рівнини. або на зустрічні двохколесні гарби, запряжені волами, чи на величезні отари худоби.

Поселенці займали землі поблизче до океану, до шляхів збуту, скотарі жили в пампасах напівкочовим життям.

З середини 19 ст. масовий потік колоністів, переважно з Південної Европи, полинув на арґентинські степи. Їх притягали чутки про гарний клімат і плодючий ґрунт. То була одна з найбільших у світі білих інвазій, справжнє переселення народів. Рештки індійців були остаточно витиснуті з пампасів у холодну Патаґонію чи гаряче Чако.

У 1857 році перші залізниці були прокладені силами англійців від брами Арґентини — Буенос-Айресу до пампасів. І тут, оперішся на сталеві рейки, Арґентина злетіла над іншими країнами Південної Америки, як хмарочоси великих міст підносяться над навколишніми будівлями, теж опираючися на сталеві рейки.

Напрям торгівлі від традиційного шляху до гірських шахтарських виселків змінився до портів Атлянтичного Океану. А коли перший пароплав-рефрижератор прийшов до Арґентини в 1877 р., то зразу був усталений факт, що заморожене м'ясо можна посилати через екватор до Европи.

Колоністи йшли слідом за будованими залізницями. Потоками линула сільсько-господарська продукція по сталевих рейках до океану, багатіли купці, буйно росли міста, почалась розвиватися промисловість. З 90-х років Арґентина вийшла на світовий ринок як постачальник м'яса та зерна.

ЛЮДИ Й ПОБУТ

Білі майже начисто витиснули індійців з плодючих пампасів. Рештки їх живуть на крайньому півдні — в Патаґонії і на півночі в гарячому Чако. Частина їх живе напівнезалежними племенами, а більшість належить до найбіднішого пролетаріяту — сільсько-господарських робітників.

Одна колоністка в своєму щоденнику за 1928 рік так описує індійців в Чако:

«До мене часто приходили індійці і приносили свої матерії. Мені було болісно бачити як затушено у них почуття права на існування. Вони виглядали як побиті собаки: боязко й налякано, з непевним поглядом і мовчазною ходою. Ніколи я не бачила постатів з такими безнадійними очима... Почувається, що вони знають, що їх нарід занепадає.

Часом я бачила, що вони як дикі тварини, що заблукали і потрапили на людську стежку, лякливо тиснулися край дороги і продавали за копійки горіхи, що їх принесли із своїх лісів.

Інша група індійців, що працювала на рубці лісу, була повністю здеґенерована, вони багато пили і не виконували взятих на себе зобов'язань. Коли ж їх звільнювали, то вони з помсти підпалювали зрубане дерево».

В центральній, найгустіше заселеній Арґентині, майже не видно ні індійців, ні мулатів, ні метисів. Негрів у Арґентині й не було, їх привозили лише до країн тропічного підсоння. Але на обличчях красивих темнооких арґентинців часто відбивається вплив негритянської або індійської кр[illegible] в [illegible] кучерявому волоссі, чи в орлиному носі, чи в мідному відтінку обличчя.

Кажуть, що смугляві арґентинки є найкрасивіші жінки в світі, а чоловіки люблять убиратися більше як будь-які інші нащадки Адама. Їх краватки і фалди на штанах бездоганні, на руках обручки і браслети в не меншій кількості як у жінок. Одна з найприбутковіших професій у Буенос-Айресі — це чистити взуття, бо арґентинці не переносять пороху на блискучих елегантних черевиках і місто переповнене чистильщиками взуття. Люди дуже жваві, привітні, німців вражають тим, що не люблять sparen (тобто ощаджувати за німецьким звичаєм), а без жалю витрачають свої гроші і намагаються заробити не систематичною працею, а спекуляцією, грою, тощо. (Далі буде).

Wijskowyj pereworot w Paragwai

BUENOS-AJRES (DENA-Reuter). **Za czutkamy, szczo ich dosi ne wdalosia tut prowiryty, w Paragwai wybuchla wijskowa rewolta, jakoi meta-powalyty teperisznioho prezydenta derzawy, henerala Higinio Morinigo.**

Espanija wyseluje nebazanych czuzynciw

MADRID (DENA-Reuter). **Za powidomlenniam ahenstwa INS, mynuloi piatnyci aresztuwaly w Espanii w ramach szyrokoi pacyfikacyjnoi akcii 500 dijacziw robitnyczych ta profesijnych orhanizacij. Zhidno z policijnym zwitom, pid czas tych dij dwi osoby bulo ubyto.**

Keriwnyk espanskoho urjadu publicznoi bezpeky podaw do widoma, szczo espanska wlada wydala nakaz zalyszyty terytoriju Espanii 164 nebazanym czuzynciam, miz jakymy je francuzy, czilijci, polaky, rosijany, portugalci, nimci, italijci, czechoslowaky, kubanci ta argentynci. Ich zwynuwaczujut w politycznych prostupkach. Na cij lysti nemaje anglijciw i amerykanciw.

Зелені роки

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.
Переклав з англійської Сергій Домазар.

КНИГА ПЕРША.

(Продовження 4-го розділу.)

Яка б не була Дідова реакція, а моя була — очікування. На другий день, це була субота, драматичний звук візникового воза потяг мене, бігцем, до вікна.

Збуджений, дивився я на Бабу, як вона, нахиливши голову і міцно тримаючи, мов скарб, свій гаманець коло вишиваної чорним бісером пелерини однією рукою, а другою трішечки підіймаючи спідницю над черевиками на ґумових розтяжках, обережно злазила з воза. Візник, здавалося, був не в жартівливому настрої. Коли Баба платила йому, він підкинув угору руки; але, кінець кінцем, мов визнаючи поразку, згодився прийняти плату. Дід вирядився на прогулянку, мовчки, о незвичній годині, але Кет і Мардоч вийшли шанобливо привітати її. У передпокої Мама гукала:

— Робі! Де ти? Іди допоможи твоїй пр[а]бабі з речами.

Я вибіг і, серед загальної ніяковости, почав тягти легші пакунки на горішній поверх, зиркаючи поквапно, все ще з несміливим інтересом, на Бабу. Це була велика рішуча жінка, вища за мого Діда, з довгим, кріпким, жовтавим, порізаним глибокими зморшками лицем, приємно відтіненим бездоганно білою оторочкою, що облямовувала її очіпок. Її волосся, ще темне, було переділене посередині і в кутку її довгої поморщеної верхньої губи була брунатна родима плямка, з якої ріс жмуток скривлених волосинок. Коли вона говорила до Мама, розповідаючи про різні випадки за подорожі, то показувала міцні, незвичайного кольору зуби, що були, однак, якісь неслухняні і видавали легенькі клацаючі звуки.

Нагорі таємничі двері було відчинено і, поки Баба прополіскувала горло чашкою чаю внизу, я сів на мішок на порозі, задовольняючи свою цікавість, чого так довго не міг пережити. Це була чисто прибрана й добре опоряджена кімната, вона пахла камфорою й воском; два вигнуті півколом килими утворювали овальний острів на фарбованій підлозі, між ними стояло важке ліжко червоного дерева з поворотними ніжками й товстою, червоною, прошитою ковдрою, нічний горщик мовчазно поблискував підсподом. В одному кутку стояла машина шити; плюшом оббите крісло-гойдалка, задраповане антимакасаром, чекало зі сподіванням біля вікна. Три кольорові літографії, розкішні й застрашливі, висіли на стінах: „Самсон руйнує храм“, „Ізраїльтяни переходять через Червоне море“ і „Страшний Суд“. У похмурій чорного дерева рамі, зробленій у формі могильної плити, близько від дверей, так що я міг прочитати, висіла чорним облямована поема з наголовком „Сприятливий день“, яка похваляла Абрагама за те, що взяв до свого лона Сем'юела Лекі й викликав таку важку скорботу Сем'юелевої осиротілої й улюбленої дружини.

Баба бралася нагору поволі, дуже статечно, важко натискаючи ступнями ніг на кожен щабель, поки я лишався тут проти власної волі, мов загіпнотизований, нагадуючи якоюсь мірою ту малу рибину, що скорше інстинктом ніж волею змушена покірно супроводити левіятана безодні. Вона пильно оглядала свою кімнату, щоб пересвідчитись, чи не порушено її власного порядку, пересовувала стільці на мізерну дрібку цалю, випробовувала ногою ступак машини шити і ввесь час спостерігала мене незатьмареним, але проникливим поглядом.

Нарешті, не цілком задоволена, вона похитала головою і, відчинивши свою Ґледстонівську подорожню торбу, вийняла звідти футляр з окулярами, Біблію і чимало пляшечок з ліками, які вона розставила в порядку, з крайньою точністю, на малому столику, вкритому мережаною серветкою, поруч з її ліжком. Потім вона обернулась і звернулась до мене своїм характерним „крайовим“ діялектом.

— Чи бувесь добрий хлопец, нім я не була вдома?

— Так, Бабо.

— Тішит мене се чути, любий.

Її байдужість поступалася місцем теплішому тонові.

— Було би файно, щобись ми допоміг дати пор'ядок річам. Не годнам покинути тото місце вдень, бо перший-ліпший отако собі вступит, зробит, як му сі схоче, і всьо ми перемішаєт.

Я допомагав їй розпаковуватись, а вона тим часом викладала свою попрану й поскладану одежу в глибу комоду. Потім, вручивши мені флянелеву ганчірку і зауваживши, що чистота — найближча до побожности, вона посадовила мене протирати мосяжові частини каміну, а сама пір'яною мітелочкою, яку вона дістала з того самого комоду, заходилась обмахувати порох з порцелянової собачки на каміні.

Задоволена моєю діяльністю, Баба дещо пом'якшила свою суворість і ущасливила мене поглядом глибокої й багатозначної заклопотаности.

— Ти хороший хлопець, не зважаючи ні на що. Твоя Баба має дещо гарне для тебе.

З верхньої лівої шухляди її комоду вона дістала жменю твердих м'ятних цукерок, званих „імперіяли“, взяла собі одну, а решту втисла в мою руку.

— Смокчи, а не розкусюй, — порадила вона. — Вони довше будуть тоді в роті.

Вона розгладила мої брови, як моя добродійка:

— Ти маєш дані стати хлопцем твоєї баби. Ти зостанешся жити зі мною, моє ягня. Я братиму тебе до себе на чай.

Вірна своїй обіцянці, Баба тримала мене коло себе більшу частину дня, балакаючи зі мною час від часу, навіть розповідаючи мені дещо про себе. Вона походить з доброго крайового роду; небіж, у якого вона гостювала, був Ейршайрський картопляний фармер. Її чоловік був головним табельником на Левенфордській Виробні Парових Казанів, „святим“, який допомагав їй знаходити в собі милосердя. Одного ніколи незабутнього дня, коли він переходив через двір, тонна сталі зірвалась з транспортового зводу йому на голову. Бідний Сем'юел! Але він відійшов до Господа і Брати Маршал зробили щедрий вчинок: їй призначено дожиттьову пенсію від Виробні і вона дістає її на початку кожної чверти року. Вона незалежна, хвалити Бога, і може платити пристойно за пансіон і житло.

О четвертій годині пополудні вона загадала мені помити лице й руки. Півгодиною пізніше ми вирядилися в подорож до села Драмбак.

На той час Бабин суворий і християнський дух зробив свій вплив на мене і в своєму намаганні здобути її похвалу, я набув серйозного, старомодного вигляду, навіть почав точно наслідувати її спосіб кивати головою. Я був сповнений благочестивого почуття поважности, прогулюючись поруч Баби з усіма її своєрідними „витівками“, бо, хоч день був теплий, але вона знов одягла на себе широку пишну сукню, в якій прибула, і несла, мов берло, свій довгий, туго скручений парасоль з позолоченим і перлямутрованим держаком. Ніхто не наважувався вигукувати на її адресу.

— Пам'ятай, любий, — перестерігала вона мене, коли ми наближалися до невеличкої цукеркової крамниці, проходячи поміж кіньми й кузнею. — Тобі слід поводитись пристойно. Панна Міннз — моя щира приятелька, ми йдемо на побачення з нею. Не сьорбай і не плямкай, коли п'єш чай, і говори лише тоді, коли заговорять до тебе.

Я ледве чи мріяв давніш, коли, охоплений дужим бажанням, притискав своє обличчя до зеленкуватого скла шибок ви[...]ких вікон панни Міннз, що незаба[ром] матиму честь бути її гостем. Двері [...]ли коротке „дзень“, коли Баба [...]хнула їх, і я пішов за Бабою в її кільватері, ступаючи вниз по сходах у вимріяну тьмяну середину малого льоху, в якому пахло м'ятою, ганусовими кулями, пахучим милом і сальними свічками. Панна Міннз, маленька згорблена жінка в чорній бумазеї, зі сталевими окулярами на лобі, саме сиділа за прилавком, в'яжучи, але, коли ми ввійшли, роблячи несподіванку, вона видала здивований вигук прихильности й радісного захвату.

— Бога ради, жінко, ви ж не повернулися ще з Кілмарноку!

— Ая, ая, Тібі, се я, а ніхто інший.

Тішачись тим, що застала свою подругу непідготованою, Баба, з непідозрюваною в ній грайливістю, присідаючи й крутячись, вигукувала палкі привіти, перериванi нестримними викриками панни Міннз.

Потім, накульгуючи через свій ревматизм, панна Міннз повела нас у заднє приміщення крамниці, де дуже скоро вона подала чашки й блюдка на круглий стіл і поставила металевий чайник на вогонь, увесь час приділяючи велику увагу Бабі, яка пустилась розпо[ві]дати про свої відвідини Кілмарноку, що саме й входило в програму „побачень“, які вона робила.

— Так, жінко.

Панна Мінна зітхнула на закінчення зі стриманою й тонкою лестю.

— Ви корисно провели час. Я б хотіла послухати пана Далґетті. Але краще ви, а не я.

Наливаючи чай, вона почала переказувати Бабі про все, що сталося в час її відсутности, про всі народження й поховання і, хоч я й не мав тоді найменшої підозри про те, котра з жінок тим часом завагітніла. І тут, коли ці світські буденні речі було викладено, настала причаєна тиша, вони позирали на мене з виразом двох ласух, які, покінчивши з легкими стравами, тепер переходять зі збудженим апетитом до головної точки порядку обіднього.

— Він гарний хлопець, — промовила панна Міннз щиро. — Візьми ще скибочку тістечка, мій великий чоловіче. Це дуже корисно.

Я проти волі почував себе підлещеним цією особливою увагою. Панна Міннз уже почастувала мене, лише мене, плиткою Ебернеського печива й поклала особливу подушку на мій фотель, щоб я досяг поверхні стола. Потім, побачивши, що я не п'ю свого чаю, вона принесла з крамниці пляшку чарівної на смак жовтої газованої води, званої „залізне вариво“ з ярликом, на якому був зображений дужий чоловік у леопардовій шкурі, що підіймає гирі величезної ваги.

— Ну, любий, — сказала вона ласкаво. — Розповідж своїй бабці й мені, як стоять твої справи. Чи добре було тобі з твоїм дідом?

— О, так, справді. Я проводив з ним майже ввесь час.

Багатозначний, шкодуючий, блискавичний погляд обох пань одна на одну; потім, тоном, який, здавалося, прозоро прикриває передчуття її душі, Баба запитала:

— І що ви, приблизно, поробляли увесь цей час?

— О, багато всякої всячини, — сказав я досить величнo, простягаючи руку з власного почину по другий Ебернесі. — Ми грали в кулі з паном Баґом. Переслідували зулусів. Збирали садовину в розсаднику пана Далримпля... Дід має дозвіл, слово чести, посилати мене через живопліт.

Підлещений їхньою увагою, я докладно розповідав про наші походеньки з Дідом, не забувши наших відвідин Драмбакського Герба, навіть згадавши про двох вуличних тандитниць, які сп[...]бались Дідові на Високій вулиці.

В павзі, що настала, Баба й далі дивилась на мене з непідробленим співчуттям. Потім, з великою обережністю, але немов твердо наважившись дізнатися про найгірше, вона почала промацувати мою давнішу історію, витягаючи з мене відомості про моє життя в Дубліні. Її підхід був такий вмілий, що скоро я сам, без усяких докорів сумління, склав повний звіт про моє виховання.

Коли я закінчив, обидві жінки перезирнулись з виразом багатозначного мовчання.

— Так, — вимовила нарешті панна Міннз, пригніченим голосом. — Ви знаєте, де ви є, жінко.

Баба урочисто похилила голову і блимнула очима на мене.

— Роберте, любий, вибіжи й пограйся хвилину коло дверей. Панна Міннз і я маємо дещо обговорити.

Я віддав „до побачення“ панні Міннз, потім простояв коло вішалки в дедалі більшій ніяковості, аж поки Баба приєдналась знов до мене. Вона не говорила нічого підчас нашого повороту: однак тримала мене за руку з виглядом тверезого уболівання. Ввівши мене безпосередньо до своєї кімнати, вона замкнула двері й скинула пелерину.

— Роберте, — сказала вона. — Прокажеш молитву разом зі мною?

— О, так, Бабо, — запевнив я її з нервовим запалом.

Так, мов би серце її стікало кров'ю, вона взяла мене за руку, поставила мене на коліна, потім важко вклякнула сама поруч мене, в чимраз густіших сутінках кімнати. Її моління, повне д[ов]ір'я й побожности, було для мене набутком. Схвильований, з лицем викривленим тугою, я був щиро зворушений глибокою й особливою вартісністю молитви й мої очі сповнилися сльозами, коли Баба, прохаючи прощення для грішника й повсякчасної терпеливости для себе, доручала мене клопітливо Небові. Скінчивши, вона підвелася, бадьоро посміхаючись, спустила віконні завіски й засвітила газ.

— Це убрання, що ти носиш, Роберте... це чистий сором. Що б вони подумали про тебе в Академії, я не знаю.

Підкликавши мене, вона огудила мої вовняні недоноски, мацаючи матерію пальцями.

— Завтра я почну шити щось для тебе на своїй машині. Подай мені мою кравецьку мірчу тасьму, вона в шухляді.

IZ SZYROKOHO SWITU

Kanadijska zydiwska dopomohowa orhanizacija porozumilasia z kanadijskym uriadom, szczodo czastkowoho pereselennia zydiw z Nimeczczyny j Awstrii do Kanady. Prawo na ciu emigraciju majut nasampered rodyczi perszoho j druhoho stupenia kanadijskych hromadian, a takoz pleminnyky j pleminnyci do 18 rokiw. Krim toho, pereseleni budut zydy, szczo zdatni do chliborobstwa j zhodni praciuwaty w silskomu hospodarstwi Kanady. (DENA)

New York (DENA-INS). Wsich 11 czleniw ekipazu litaka, szczo czerez awariju zmuszenyj buw spustytysia na kryhu w piwnicznij Grenlandii, wriatuwaw odyn amerykanskyj pilot, jakomu, ne zwazajuczy na welyki trudnoszczi, wdalosia sisty nedaleko miscia awarii.

Brüssel (DENA-Reuter). Belhijski okupacijni zbrojni syly w Nimeczczyni budut zmenszeni 1 lypnia na 24 tysiaczi czolowika. Zhidno z dohoworom z brytijskoju wijskowoju wladoju, belhijske wijsko maje takoz pokynuty rajony Höxter i Warburg.

Paryz (DENA-Reuter). Francuzka policija prowela nyzku aresztiw u zwjazku z wykrytoju u wjaznyci u Fresnes bila Paryzu orhanizacijeju, szczo falszuwala dokumenty, jaki maly b wyklykaty pidozru w spiwpraci z worohom do prowidnych politycznych dijacziw Francii. Policija opytala takoz 5 widomych paryzkych adwokatiw, jaki powynni buly buty zwjazkiwciamy miz zaaresztowanymy i tymy czlenamy orhanizacii, szczo buly na woli.

ДО 95-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

МИКОЛА АРКАС

У Лютневі дні поточного року, минуло 95 років з дня народження Миколи Аркаса. Не можна обминути мовчанкою і не згадати теплим добрим словом цього палкого патріота рідного краю, невтомного працівника на культурно-освітній ниві, який все своє життя присвятив наполегливій безупинній діяльності на користь народних мас, для піднесення їх культурного рівня, їх національної свідомости, який щиро відгукався на кожний заклик про допомогу в біді і готовий був надати потрібну підтримку всякому селянинові, трудівникові, всім, хто тільки звертався до нього.

Все життя цього великого патріота, чоловіколюбця було прекрасним прикладом високого служіння загально-національним інтересам, які були для нього вищі за все і заради яких він не шкодував ні часу, ні коштів, ні здоров'я і в цій праці знаходив для себе найвище духовне задоволення.

У багатій аристократичній родині в Миколаєві, в лютому 1852 року народився Микола Аркас. Батько його, морський офіцер, у 1871 році став комендантом чорноморської фльоти і портів, мати походила з старовинного козацького роду Богдановичів і з дитячих років прищепила синові любов до рідного краю та його минувшини.

Прагнучи дати синові найкращу освіту, батько віддає його на 9-му році життя в школу правознавства в Петербурґ, де перебувала в зимі вся родина, а весною виїздила до своїх маєтків на Херсонщину. Подорожі, що відбувалися в ті часи, коли не було ще залізниць кіньми і тривали цілий місяць, на спостережливого цікавого хлопця робили велике враження. Особливо захоплювали його краса і багатство рідних українських полів, поетичність української природи, жадібно вслухався він у народні пісні, у різні вияви фолкльору і все це поруч казок матері і оповідань старого камердинера-козака будило в його серці ще більшу любов до чарівної батьківщини. Літо, проведене серед рідних ланів було йому насолодою і коли восени мусив він знову залишати Україну, то сірий, вогкий, похмурий Петербурґ з його великопанськими етикетами був ненависним молодому Аркасові, він сумував по рідних землях і линув думками на південь до залишених ним українських нив.

Велика була радість молодого Аркаса, коли батько його перенісся до Миколаєва і віддав сина до одеської гімназії. Вже не треба було їздити на навчання в ненависний Петербурґ, можна було жити на любій Україні. Молодий екзальтований хлопець з головою поринає в українське життя, вивчає селянський побут, вдачу, звичаї народні, захоплено слухає народні пісні, читає українські книжки, веде велику дружбу з селянами, допомагає їм матеріяльно з тих грошей, що одержує від батька. Аристократ-батько неґативно ставився до зв'язків сина з народом, намагався перешкодити йому, але це не вдалося.

Симпатії молодого Аркаса до народу ще посилилися, коли він, скінчивши в 1872 році ґімназію, вступив на природознавчий факультет одеського університету. Розуміючи потребу і користь спільної праці з народом, Аркас під час університетських вакацій одягав селянське вбрання і працював фізично на полі та на будівництвах у батьківських маєтках. Скрізь виявляв він велику енерґію, обдарованість і розвиненість; на будівлі в маєтку в Христофорівці склав плян і сам виконав його так удало, що ця споруда вважалася зразковою в цілій окрузі.

Дуже цікавили Аркаса всі прояви національно-культурного життя. Захоплено зустрів він організацію українського театру під проводом Марка Кропивницького і не лише завжди відвідував вистави, а й сам багато разів брав у них участь.

Після закінчення університету, Аркас поступає на службу у морське відомство. З 1876 по 1881 рік був адьютантом батька, відзначався своїми стратегічними здібностями, а до підлеглих завжди ставився гуманно, за що завоював серед них велику любов і пошану. Тоді ж одружився він з донькою капітана Ольгою Шишкіною, яка підтримувала його національні та народолюбні прагнення і була вірною помічницею в його праці.

З 1881 р. із смертю батька Аркас залишає службу і господарює у батьківських маєтках. Захоплюючись історією і культурою рідного краю, він зібрав у власній бібліотеці всі кращі книжки з історії, письменс[тв]а, культури, етнографії свого народу. Тоді ж розгортає він широку культурно-освітню діяльність, стає членом різноманітних добродійних товариств, працює в них, засновує в Христофорівці школу і дарує її земству, читає популярні лекції для народу, учить його культурно господарювати, закладає школи, учиться сам і учить інших.

Аркас розчиняє двері свого маєтку для всіх, що потребують від нього поради, підтримки, грошової допомоги і намагається всіляко задовольнити кожного, хто вдається до нього в тій чи іншій справі.

Вечорами він слухає музику й українські народні пісні, які надмірно любив ще з дитинства. Це наводить його на думку написати музичний твір, темою для якого обирає славнозвісну Шевченкову „Катерину“. Так народжується з під пера Аркаса опера. Вперше поставив її театр Кропивницького в 1899 році в Москві в театрі „Акваріюм“. Заля була переповнена. Аркаса, що прийшов на виставу інкоґніто, пізнали і влаштували йому велику овацію. Той же успіх мала „Катерина“ і наступного року, коли вона йшла в тому ж виконанні в Миколаєві. Як оповідала миколаївська газета — „Театр ридав. Авторові піднесено лавровий вінець при гучних оплесках усієї авдиторії“.

— Я не спав, я не спав цілу ніч. Сльози душили мене. Такі хвилини рідкі і божественні, — писав потім про свої враження зворушений Аркас.

Бажаючи, щоб і діти його були національно-свідомими та знали минуле свого народу, Аркас вирішив написати історію України.

— „Я не мав на мислі написати казковий твір, — оповідає автор про свій задум, — я хотів ясно розповісти землякам те, що робилось у нас на Вкраїні од найдавніших часів аж до останніх.

В „Історії“ моїй шановний читач не знайде нічого нового, викопаного зо дна архівів, — вона складена на основі давно відомих і певних джерел і зв'язана в одну історичну цілість; поділена вона на періоди, які натурально зазначає саме життя нашого народу. Через такий поділ, на мою думку, легше пам'ятати поодинокі історичні факти. Родоводи узято переважно з відомих історичних праць проф. Грушевського“.

Почата в 1902 році історія росла разом з сином Аркаса. Співробітником і редактором її був Василь Доманицький, коректу робив Богдан Лепкий. Над історією працював до самої смерти.

Революція 1905 року обумовила вибух національно-визвольного руху на Україні. Почали з'являтися „Просвіти“, читальні, бібліотеки. Аркас згуртував навколо себе свідомих патріотів Миколаєва, склав статут, і в березні, в день смерти Т. Шевченка, в Миколаєві відкрилось товариство „Просвіта“, першим головою якої було одноголосно обрано Аркаса, який і керував нею аж до смерти.

Володар великих маєтків, маючи від них численні доходи, Аркас проте не витрачав їх на веселе безтурботне життя, на розваги та бенкети, як це робили інші аристократи, а весь час невинно працював на користь національно-культурній справі. Розумний, людяний, гуманний, добрий, шляхетний, працьовитий, він своїм життям і працею давав приклад того, як робити для народу. Першим заснував Аркас в своєму маєтку українську народню школу, плянував поширити мережу таких шкіл, створити „Просвіти“ і культурно-освітні інституції для народу, запровадити бесіди і лекції для селянства.

Раптова смерть на удар серця обірвала 13 березня 1909 року його прекрасне, розумне, творче життя. Похорон Аркаса, в якому взяло участь 10 тисяч осіб, перетворився на велику національну маніфестацію. За домовиною йшли майже всі мешканці Миколаєва, а також численні українці з різних місцевостей краю, які спеціяльно прибули, щоб віддати останню шану великому патріотові, громадянину, батькові й чоловіколюбцеві. Фамілійний склеп Аркасів, де знайшов свій вічний спочинок невтомний працівник і культурний діяч, був укритий горами вінків і квітів.

Аркас помер, але спадщина його — опера „Катерина“, що поклала початок численним працям наших композиторів на безсмертний Шевченківський текст, досі йде на наших сценах і має великий успіх, а його історією України зачитується наша молодь, находячи в ній змістовне, цікаве і популярне оповідання про буття українського народу, — і все життя великого патріота-громадянина є зразком і прикладом того, як любити свій рідний народ і як для нього працювати.

Л.

Sojuz Ukrainok Ameryky w dopomohowij akcii

Holowna Uprtawa Sojuzu Ukrainok Ameryky, na zasidanni 29. hrudnia m. r. uchwalyla:

1. Sojuz Ukrainok Ameryky bere w swoi ruky pomicz ditiam, wahitnym zinkam i starym ludiam na skytalszczyni i nehajno nadiszle im dopomohu potribnymy reczamy.

2. Sojuz Ukrainok Ameryky bere na sebe opiku nad cymy ditmy, materiamy j starymy ludmy, doky bude potreba.

Ci uchwaly pohodzeni iz Spoluczenym Ukrainskym Amerykanskym Dopomohowym Komitetom u Filadelfii.

Uprawa SUZ wze zwernulasia do wsich swoich widdiliw specjahnym obiznykom, w jakim pojasneno, szczo same treba zbyraty ta nadsylaty.

Точна інформація — запорука успіху

Справа інформування Центрального Представництва Української Еміґрації низовими українськими осередками — одна з найважніших.

ЦПУЕ, зокрема його Правний і Інформаційний Відділи, для нормальної роботи потребують реґулярних і **правдивих інформацій** з життя українського громадянства на еміґрації. Такі інформації насамперед потрібно мати для забезпечення успіху інтервенції Центрального Представництва в правному захисті еміґрації. Крім цього, такі інформації потрібні для українських і чужинецьких закордонних організацій, що турбуються за нашу долю.

На жаль, минулого року наша інформаційна служба була налагоджена недостатньо. Інформації, які ми одержували, поступали нереґулярно, з великим запізненням та своєю якістю не відповідали вимогам: вони часто були дуже абстрактні, а коли й оперті на фактах, то ці факти, звичайно, були перебільшені, а деколи навіть недостатньо перевірені й неправдиві. Зрозуміло, що такі інформації ніякої користи не приносили. Навпаки, вони, як це траплялося, шкодили.

Наприклад, мешканці одного табору, на знак протесту проти «не завжди об'єктивної скринінґової комісії» оголосили голодівку і подали меморандум до Головної Кватири окупаційних військ. Цей меморандум, як і величезна більшість меморандумів, що їх подають наші табори, повні поезії про високі ідеали демократії, про всякі вільності і т. д., але не має жодного конкретного факту, жодного прізвища, що мовляв, таку то й таку особу позбавлено права ДП без достатніх причин. У взаєминах з американською владою ми мусимо пам'ятати одне: американці наскрізь ділові, довгих листів, а ще й без конкретних фактів, вони не те що не полагодять прихильно, але навіть не прочитають. Вертаємось до подій в цьому таборі. Тільки через декілька днів після проголошення голодівки, до ЦПУЕ з'явилася делеґація табору з вимогою негайної інтервенції в Головній Кватирі. Для нас було ясно, що подані в меморандумі арґументи були не достатні, щоб виправдати події в таборі. Та було вже запізно. Меморандум, як сказано, вже подали і зрозуміло, що делеґація одержала неґативну відповідь. Інтервенція не закінчилася успіхом, а наставлення до мешканців табору погіршилось. Такий стан створився тому, що: 1) провід табору поспішив з акцією, не порадившись з відповідними компетентними українськими установами, 2) інформації в меморандумі про причини, що викликали згадані події, були недостатні, або, вірніше, не переконливі, щоб могли принести прихильне рішення. **Висновок: необдумані дії приносять тільки шкоду.**

Відомо, що в деяких таборах наші мешканці стають жертвою сваволі окремих директорів чи інших осіб, що частогусто діють на свою власну руку чи під впливом зовнішніх чинників. Вони, можливо, порушуючи порядки і закони, проводять свою волю в життя. В таких випадках завдання наших провідних установ, якщо вони репрезентують громадянство, полягає в тому, щоб своєчасно, але відповідним способом і шляхом реаґувати на це. А найважніше — потрібно негайно інформувати наші відповідні установи. Та, на жаль, про подібні події наші компетентні установи [illegible]ться з великим запізненням або з третіх рук. Наприклад, д-р Галан і відповідальний офіцер Головної Кватири Американської Армії, дізнавшись від Апостольського Візитатора про те, що в одному таборі директор УНРРА заборонив святкувати Різдво, зробили інтервенцію і ствердили незаконність рішення згаданого директора. Тільки після цього з багатьох таборів почали надходити інформації про подібні явища. Немає потреби говорити, що подібні інформації принесли б успіх, якби вони надійшли були своєчасно.

Щоб забезпечити успіх нашої внутрішньої роботи, ЦПУЕ ще раз звертається до всіх українських низових установ і всього громадянства з закликом до тісної співпраці, найкращим виявом якої є своєчасне і реґулярне подання інформації з життя української еміґрації. Інформації мають бути короткі і правдиві. Потрібно подавати тільки факти з коротеньким описом обставин, в яких сталася подія, обов'язково вказавши місце, час та становище людей, що причасні до неї. Інформувати потрібно негайно як Президію ЦПУЕ в Авґсбурзі, так і Відділ Інформації ЦПУЕ у Франкфурті.

Тісна співпраця всіх українських еміґраційних установ і громадянства забезпечить успіх у наших спільних доманганнях.

КЕРІВНИК ВІДДІЛУ ІНФОРМАЦІЇ ЦПУЕ

Widhuky odnoho neobjektywnoho „analizu"

„Sekret uspichu" wyboriw na Freimani

Naslidky wyboriw Taborowoi Rady w ukrainskij hrupi taboru SS-Kaserne (München-Freimann), szczo widbulys 9. II. 47 r. perewyszczyly peredbaczennia nawit tych, szczo pysaly pro 70 %.

Bulo ce tak. Za tyzden do dnia wyboriw, zhidno z prawylnykom CPUE, do Wyborczoi Kopii bulo podano czotyry spysky: cz cz. 1 ta 2, szczo je pid wplywom (szczob ne skazaty pid komandoju) widemoi politycznoi orhanizacii ta cz. 3 i 4 — ludej, szczo inaksze dumajut.

Uze w ponedilok, 3 lutoho, nyniszni „peremozci" rozpoczaly szalenu usnu j pysmowu agitaciju, szczo w nij ne zupynialys ni pered czym: hanbyly j zalakvwaly swoich protywnykiw, naklepuwaly na nych. Wsi defekty roboty staroho komitetu zwaluwaly na swoich protywnykiw, chocz na tretiomu spysku bulo starych komitetczykiw mensze, aniz na 1-mu j 2-mu (na 4-mu spysku starych komitetczykiw wzahali ne bulo).

Pid osoblywyj „obstril" popaw spysok cz. 4, spysok selan i robitnykiw, szczo ne jszly razom z „Selanskoju Spilkoju", jaka w naszomu tabori maje zawdannia wykonvwaty te, szczo ij nakaze partijnyj „diadiuszka"... Jak, mowlaw, smije chlop maty wlasnu dumku... Na kandydatiw cioho spyska posypalys najhirszi naklepy: i zlodii, i komunisty, i rozkolnyky i insze.

De z pak: rozkolujut ichnij monolit...

Ale slowamy sprawa ne obmezylas. Na zawdannia aktywistiw z monopartijnyckoho taboru p. p. J — mak ta M — szczuk wyklykajut kandydata 4-ho spyska p. H. i, zahrozujuczy jomu, wymuszujut z nioho obicianku zniaty swoje imja zi spyska.

Cia „myla" rozmowa mala takyj charakter:

— Skazy, ty na 4 — mu spysku!? — dopytujut.

— Tak, — widpowidaje H.

— A ty znajesz, szczo to spysok melnykiwskyj? Krim toho tam je czleny partii Liwyckoho. A ty znajesz, szczo Liwyckyj prodaw Petluru?

— Niczoho cioho ja ne znaju. Znaju tilky, szczo ja pozapartijnyj i, szczo na 4-mu spysku ja znaju poriadnych ludej.

— Tak ot znaj: u naszomu tabori powynna projty tilky odna partija! Chto tebe zawerbuwaw? Mabut P-ko? A ty znajesz, szczo win — sekretar NKWD, i my joho dniamy ubjemo...

— ? ? ? ?

Otze, szczob i z toboju cioho ne bulo — znimaj sebe z 4-ho spyska. A zaraz idemo razom z namy na zbory i tam ty musysz prylудno zajawyty pro swij wychid.

Nalakanyj p. H. zmih lysze zapytaty swoich „blaprokuroriw", chto im doruczyw taku „blahorodn'v" misiju. Wony widpowily: „Pan Was-ko, uczytel gimnazii". Dali powely p. H na swoi zbory i sztowchanamy pid boky (!) domohlysia zajawy, szczo joho obdureno... Pan H. kandydatury swojei ne zniaw, ale usnu zajawu musiw zrobyty, bo na zborach buly majze wykluczno „ichni" ludy, a do toho z, zbory widbuwalys na 5-mu powersi wysokoho budynka...

Ale j cioho zamalo. Koly u widpowid na bezpardonn'v agitaciju agresywnoi hrupy protywna storona wypustyla swoi lystiwky, to na holowy kolporteriw posypalys kulaky i nawit metaliczni pruty.

Tak, zawdiaky „bojowosty" Nosatiuka J. ta Jurczyna I. z rozbytoju holowoju opynywsia kollporter p. H -n.

> **УХВАЛА ЗАГАЛЬНОГО ЗІБРАННЯ УЧИТЕЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ НА ФРАЙМАНІ**
>
> «В зв'язку зі статтею п. проф. Шанківського п. з. «Фрайман — аналіз і дороговказ», («Українська Трибуна», ч. 12 з 20.II. 1947), в справі виборів до таборової ради на Фраймані, в інтересі правди просимо помістити спростовання, а саме: Учительська Громада (Учительське Об'єднаня), як фахове і станове товариство, що об'єднує членів без огляду на їх партійну приналежність, при виборах до Таборової Ради не заявлялось і не підтримувало ніякого виборчого списку».
>
> Мюнхен-Фрайман, 26.II. 1947.

Halasuwannia frajmanskych „heroiw kulaka" pro te, szczo ich pidtrymuwaly nepolityczni orhanizacii, jak ot „Uczytelska Hromada", „Zinocza Sekcija", „Selanska Spilka" ta inszi, rozbihajetsia z prawdoju, bo imenem cych orhanizacij howoryw chtos inszyj, a czleny i czasom nawit keriwni orhany ich, pro te niczoho ne znaly. Nedywno, szczo w rezultati takych „demokratycznych" metod roboty u wyborach Taborowoi Rady wzialo yczast lysze 70 % wyborciw, a reszta — do 700 osib, do wyborczoi urny ne piszly.

Tak bulo dosiahnuto 88 % holosiw, troszky tilky mensze, jak u „najdemokratyczniszij" kraini switu, „hdie tak wolno dyszet czelowiek"...

23. II. 47 r. w ciomu z taky tabori widbulysia wybor y lidera Ukrainskoi hrupy ta joho zastupnyka. „Neodemokraty" wystawyly na ci dwi roli dwoch swoich kandydatiw i, zwyczajno, obrano bulo tych dwoch kandydatiw. Na cej raz, jak baczymo, wybory wyhladaly wze cilkom po-sowietskomu. Wyborci maly raciju, koly howoryly, szczo mozna ne jty na wybory, bo wse riwno budut obrani lysze wystawleni kandydaty. Tym to y wyborach wzialo uczast na cej raz lysze 58 % wyborciw, a za obranych lidera j joho zastupnyka holosuwalo lysze 52 % usich wyborciw taboru.

Otak nasze „zdorowe objednannia" jde wid peremohy do peremohy.

20 lutoho w hazeti „Ukrainska Trybuna" p. Lew Szankowskyj, wmistyw stattiu pid zaholowkom „Freimann — analiz i dorohowkaz". U cij statti awtor prypysuje kandydatam 4-ho spyska tiazkyj zloczyn: zaklyk do regionalnoho j relihijnoho rozjednannia ukrainciw, szczo niby prowadylos pid haslamy „Byj halyczan", „Byj katolykiw".

Jak dowidujemos, na spysku 4-mu z 28 kandydatiw bulo 14 prawoslawnych i 14 hreko-katolykiw. Otze, ne zrozvmilo, jak by to mohly hreko-katolyky proholoszuwaty taki hasla. Sered agitacijnoi „literatury" ne bulo lystiwok podibnoho zmistu ni z jakoi storony.

Otze, twerdzennia p. Szankowskoho je plid joho bujnoi fantazii. Nam by tilky chotilos zapytaty joho: na jakomu grunti wrodylas taka joho zloczynna wyhadka?

A. O—ka, München

Bazajut pozbutysia czuzynciw z Hessii

Wiesbaden (DENA). Jak powidomlaje Hessenskyj derzawnyj komisar, wijskowa wlada rozporiadyla repatrijaciju tych hromadian buwszych worozych derzaw, jaki perebuwajut u prowincii Hessen. Zhidno z tym usi madiary, rumuny, bolhary i awstrijci, jaki w naslidok wojennych podij pisla 1. weresnia 1939 roku prybuly do Nimeczczyny i osily w Hessii, majut wyichaty do swojei batkiwszczyny. Ce ne widnostysia do wyselenych „Volksdeutschiw". Czuzynci musiat zholosytysia z usima uriadowymy osobystymy paperamy do rejestracii w uriadach dla wtikacziw do dnia 20 bereznia c. r. Peresliduwani polityczno ta za rasu i religiju budut zwilneni wid repatrijacii. Tak samo mozut buty zwilneni osoby, jaki spodiwajutsia, szczo pisla poworotu na batkiwszczynu ich budut peresliduwaty. Awstrijskych hromadian ne budut repatrijuwaty proty ich woli, ale wony musiat zarejestruwatysia. W zwjazku z tym agencija DENA dodatkowo podaje zauwahu dla redakcij czasopysiw, szczo uriad hessenskoi derzawnoi kancelarii prosyt, szczob ce powidomlennia „z uwahy na joho znaczinnia dla widtiazennia hromad wid czuzynciw" po moznosti do 15 bereznia opublikuwaty dwiczi...

ФРАНЦУЗИ НЕ ЗАХОПЛЕНІ АМЕРИКАНСЬКОЮ ПРОПОЗИЦІЄЮ

ЗАМІНИ ПОЛОНЕНИХ СКИТАЛЬЦЯМИ

ПАРИЖ. Американська пропозиція, замість тих німецьких військовополонених, що не хочуть зилишитися у Франції, притягти до роботи переміщених осіб з американської зони, не викликала у Франції великого захоплення. Проте, до американської окупаційної зони виїхала очолена послом Андре Буске комісія, яка мала дослідити на місці можливість здійснити американську пропозицію. За даними окупаційної влади, для цього можна було б використати 50.000 поляків, 80.000 балтійців та 10.000 югославів. Крім того, в таборах американської зони є ще 120.000 польських жидів, які проте виявляють мало охоти їхати працювати у Франції, воліючи переселитися до Палестини. Отже французький уряд, замісць 600.000 військовополонених, міг би отримати звідси лише 140.000 чоловіка. Тому Франція має намір, якщо більшість німецьких військовополонених вирішить таки повернутися до Німеччини, завербувати німецьку робочу силу.

Звіт Міжнародного комітету для вивчення німецьких питань пропонує притягти до відбудови альянтських країн німецьку робочу силу. Щодо німецьких військовополонених, то, не затримуючи їх, слід проте випробувати всі можливості, щоб використати їх як вільних робітників.

Плян Комісії передбачає такий порядок оплати праці: за роботу, за яку французький робітник одержує денно 100 франків, німецький робітник дістане від свого роботодавця 70 франків. З решти 30 франків половину дістане французький уряд у рахунок репарації, а половину буде зараховано для німецького уряду на придбання ним у Франції французьких товарів.

Оселяючи за кордоном німецьких робітників, можна буде також, як зазначає звіт Комітету, дуже сприяти й політичному оздоровленню німецького народу.

Згідно з повідомленням УНРРА, запроєктовано заснувати в Парижі Центральне бюро в справах переміщених осіб, що мешкають у трьох західніх зонах Німеччини, в Австрії, Італії та Середньому Сході. На чолі цієї централі стане д-р Коген, що досі керував роботою УНРРА щодо переміщених осіб у Німеччині.

НЕЙМОВІРНА СИЛА АТОМОЕНЕРҐІЇ

Отава (ДЕНА-Рейтер). Як заявив канадійський міністер відбудови Кляренс Гав, хоч Канада має виняткове сприятливі умови для видобування із своєї землі урану, з якого можна дістати вихідні продукти, потрібні для виготовлення атомової енерґії, вона не має наміру виробляти атомові бомби. Крім того, як додав Гав, Канада має у себе великі запаси плутонію, що становить головну складову частину американської атомової бомби. Такої кількости його, яка могла б уміститися замість атраменту у вічному пері, досить для того, щоб змусити бойовий корабель протягом трьох років плавати навколо землі.

Наш господарський огляд

Industrijalizacija Centralnoi Azii

Widoma dawnisze, jak Turkestan, Sowietska Centralna Azija podilajetsia siohodni na pjat sojuznych respublik: Uzbekistan iz Taszkentom, Kazachstan iz Askabadom, Kyrhyzka Respublika iz Frunze, Tadzikistan iz Stalinabadom i Turkmenistan iz Alma Ata, jak stolyciamy.

Uzbekistan, ce odyn iz najwyznaczniszych chliborobskych prostoriw SSSR. U 1945 r. uprawlaly tut 2,8 mil. hektariw, u tomu 1,48 mil. hektariw nawodniuwaly sztuczno. Udoskonalennia systemy sztucznoho nawodnennia wedetsia iz welykoju enerhijeju wid 10 rokiw. Odyn ij najbilszych kanaliw, ce kanal Stalina u Fergani. Win dowhyj 275 km. i postaczaje wodu iz Syr Darii dla prostoru welyczynoju 500 000 ha. Porucz bawowny na nawodnenych terenach uprawlajut ryz, jakyj daje nadzwyczajni znywa. Uprawlajut tez olij, woloknysti roslyny ta cukrowi buriaky. U menszij miri plekajut owoczewi derewa j wynnu lozu. Uzbekistan zasoblaje SSSR suszenymy owoczamy j wynom; zawdiaky swoij sylno rozwynenij industrii win dostawlaje sojuznym krainam silsko-hospodarski wyroby, owoczewi, mjasni j jarynni konserwy. U piwdennych nyzach zdybujutsia plantacii migdalowych, figowych ta hranatowych derew. Na inszych nenawodniuwanych sztuczno, ale dostatoczno wohkych terenach Uzbekistanu uprawlajut pszenyciu, owes i kukurudzu. Uprawa rilli widbuwajetsia pry dopomozi maszyn, jaki pryjszly na zminu starij metodi obribky zemli. U 1945 r. praciuwaly bilsz jak 20 000 traktoriw iz modernymy bahatoskybowymy pluhamy i 1500 kosarok. Tez i hodiwla chudoby zajmaje duze powazne misce; bilsze, jak 6 mil. sztuk narachowano w 1940 r., a same plekajut konej, rohatu chudobu, wiwci, kozy (dla chutrianoi industrii, t. zw. astrachanskych chuter) j werbludy.

Rozwytok industrii Uzbekistanu ulehszenyj zawdiaky widkryttiu welykych rodowyszcz kypjaczky. W poriwnianni iz 13 000 t. ropy, jaki wydobuwaly w 1913 r., 1945 r. daw 250 000 t. Iz toho 123 000 pererobleno na misci. Zawdiaky rodowyszczam wuhilla, jaki znajdeno nedaleko Taszkentu, sowietska Centralna Azija lysz u malij miri zalezna wid dostaw wuhilla iz Doneckoho j Kuzneckoho basejniw. Zlozzia midi w Almaliku, 80 km. wid Taszkentu, ce druhe swoim bohatstwom rodowyszcze cei syrowyny w SSSR. Rodowyszcza wolframu j molibenu nalezat do najbilszych u Centralnij Azii. Zawdiaky welykym zapasam bawowny tekstylna industrija w Uzbekistani stoit na perszomu misci. Dawni ruczni tkalni poszyreno znaczno j zmodernizowano, a prodowz ostannich desiaty rokiw pobudowano welyczezni nowi pidpryjemstwa, npr. weletensku tkalniu „Stalin". Zate energetyczna hospodarka u poczatkowij stadii rozwoju. —

Wid 1938 r. pobudowano bahato elektrostancij, zokrema dwi u Czirniku i Farkadi. U serci Sowietskoi Centralnoi Azii lezyt welyczeznyj prostir Kazachstanu, szczo maje 2 734 000 qkm. Kazachstan maje charakter perechodowoi krainy, jaka w poriwnianni iz swojeju welyczynynoju lysz duze slabo zaselena (6 mil. meszkanciw). Najwazniszi mista, ce Alma-Ata, wuhilnyj centr Karaganda iz 165 000 meszkanciw, Semipalatinsk iz 109 000 meszkanciw, szczo zawdiaczuje swoje znaczenia industrii mjasnych konserwiw i Petropawlowsk. Kraina, szczo za carskych czasiw ne mala rozwynenoho silskoho hospodarstwa, za Sowietskoho rezymu znaczno zminylasia. Koly w 1920 roci dwi tretyny naselennia buly koczowykamy, teper naliczujetsia tut 6 823 kolhospy i 250 derzawnych majetkiw, jaki oderzaly 85 mil, ha do postijnoho wykorystowannia. Ci zawody silskoho hospodarstwa rozporiadzajut 363 maszynowymy j traktornymy stancijamy, 300 warstatamy dla napraw i 16 zakladamy dla budowy j naprawy maszyn. Porucz toho wony majut 21 000 traktoriw i 10 000 znywarok. U piwnicznij czastyni krainy, jaky zaselujut rosijany j ukrainci, uprawlajut na czornozemi pszenyciu, owes i zyto. Wid 1917 r. uprawna ploszcza iz 4,2 mil, ha zrosla u 1945 r. na 6,8 m. ha. Taksamo j w okolyciach oaz uprawna ploszcza zrosla na 1,35 mil. ha, szczo w poriwnianni iz 1917 r. wynosyt 87 %. Uprawlajut bawownu, ryz, tiutiun, olijni roslyny j cukrowi buriaky. Wid 1943 r. plekajut pryrodnu humu t. zw. kok-sahyz. Welyki uspichy osiahnuly w dilanci hodiwli konej j rohatoi chudoby. Siohodni poholiwja rohatoi chudoby wynosyt 16 ml. sztuk, a ow[illegible] 248 mil. sztuk.

Taksamo j industrija rozwynulas za sowietskoho rezymu. Kazachstan, ce odyn iz najbilszych dostawciw metaliw i inszoi syrowyny dla SSSR. Wuhilnyj basejn kolo Karahadze zajmaje tretie misce u sowietskij dobuwnij promyslowosti j dostawlaje wuhilla dla wsich czawunnych zakladiw y Magnitogorsku. Dobuwannia kypjaczky zroslo w 1940—1945 rr. na 50 %. Rodowyszcza cijei syrowyny w okolyci Emby ociniujut na odyn milijard tonn; wony zajmajut druhe misce po Baku. Rezerwy olowa j cynku, szczo znachodiatsia w Kazachstani, stanowlat 50—60 % usich zapasiw SSSR. Welyczezni kombinaty pereroblajut midnu rudu. Ricznа produkcija wynosyt 275 000 t. Inszi kombinaty pereroblajut olowo, cynu, zalizo i manhannu rudu. Widkryto tez zlozzia inszych metaliw, zokrema chromu k. Aktubursku. Tuteszni zaklady w 1945 r. pererobyly 200 000 t. U zwjazku z rozwojem industrii, rozbudywalasia tez komunikacijna mereza. W mezach perszoi pjatyriczky pobudowano zaliznycznyj szlach dowzynoju 1442 km. Cia linija zabezpeczuje dowiz zbizzia iz Zachidnoho Sybiru, bawowny z piwdennych oblastej Kazachstanu j Centralnoi Azii, zaliza j derewa iz Piwnoczi. Wona dosiahaje kytajskoi hranyci. Druha linija spoluczuje Magnitohorsk iz Karagandoju. U szcze bilszych rozmirach rozbudowano szlachy, zokrema awtostradu, jaka maje buty zakinczena w 1947 r. Praciujut tez powitriani linii. Koly Uzbekistan osiahnuw uze kulminacijnyj punkt swoho hospodarskoho rozwoju, to pered Kazachstanom stoit szcze welyke majbutnie. Welykoju problemoju Kazachstany je nedostacza roboczoi syly. Teper zaselujut stepy Kazachstanu fachiwciamy silsko-hospodarskymy robitnykamy z inszych czastyn SSSR.

Turkmenistan, Tadzikistan, Kyrhyzka Respublika, ce piwdennyj pas hranyci Sowietskoi Centralnoi Azii. Mymo toho, szczo znajdeno tut rodowyszcza riznych metaliw, u cych krainach perewahu maje silske hospodarstwo. Uprawlajut zdebilsza bawownu, pszenyciu. Praciujut tez czyslenni zaklady charczowych produktiw, tekstylnych, mjasnych ta owoczewych konserw.

Wykorystannia pryrodnich bahatstw trywaje wid nedawna. U Turkmenistani wydobuwajut naftu, u Tadzikistani i Kyrhyzkij Respublici wuhilla. Poredusim odnak wydobuwajut olowo, cyny, cynk, antimon i bizmut. U 1945 r. u Kyrhyzkij industrii praciuwalo 115 000 ludej.

Pjat Respublik, Centralnoi Azii pokrywajut majze wse zapotrebowannia SSSR na bawownu. Szczob unezaleznytysia wid importu, sowiety sylno rozbudowujut uprawu bawowny, zokrema welyku uwahu pryswiaczujut odnomu gatunkowi jehypetskoi bawowny.

Zhadani krainy widkrywajut na majbutnie welyczezni perspektywy i nowyj swit dla sowietskoi ekonomiky.

(Za „Wirtschaftsrevue")

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ МІЖНАРОДНЬОГО БАНКУ

Директорська рада Інтернаціонального банку для відбудови й потреб господарства, так званого „Світового банку", на пропозицію президента Трумена обрала на президента банку колишнього помічника статссекретаря військового міністерства США Джона Мек-Клой. Ця посада після демісії з неї в грудні минулого року Юджіна Меєр лишалася вільною, і тому банк не міг досі відновити свою діяльність. Багато видатних діячів з господарських кіл відмовлялися посісти цей пост. На заступника Мек-Клоя та першого віцепрезидента банку обрано Роберта Ґарнера. На провідного американського директора, замість Еміліо Коллядо, що уступив з цієї посади, президент Трумен призначив віцепрезидента Нью-йоркського національного банку Юджіна Блека.

Обмірковуючи причини цієї „президентської кризи" Світового банку, преса висловлює припущення, що до неї спричинилися три найважливіші фактори. Поперше, це відносне безвладдя президента банку. Подруге — потреба випускати позики, які фактично можуть мати тепер на увазі лише американський ринок. Отже, щоб успішно зреалізувати позику, треба, щоб на чолі банку стояв по змозі американець з добрим ім'ям, до того ж відомий не тільки на Уолстріті, а й у цілій країні. Тим часом великі американські підприємства ставляться до проєктів подібних позик дуже здержливо, не бажаючи брати на себе зв'язаний з ним ризик. Усі ще добре пам'ятають долю позик, що їх випустили Сполучені Штати в 20-х роках; безперечний вплив на настрої банківських кіл справляє й непевність сучасного міжнароднього стану. Нарешті, третім головним чиником „президентської кризи" Світового банку слід визнати американський імпортний закон, що надає Національній дорадчій раді щось як право вето в питаннях банківських позик.

СКОРОТИЛИ БЮДЖЕТНИЙ ПЛЯН ТРУМАНА

Вашінґтон (ДЕНА-Ройтер). Американський сенат 62-ма голосами проти 20 висловився за скорочення на 4,5 мільярдів долярів запропонованого президентом Труменом бюджетного пляну на наступний фінансовий рік, складеного на 37,5 мільярдів долярів. Недавно скорочення цього бюджету на 6 мільярдів було вже схвалено 239-ма голосами проти 159 у палаті депутатів.

25 РОКІВ РОЗЧИЩАТИМУТЬ БЕРЛІН

20—25 років потрібні ще будуть, щоб очистити Берлін від звалиськ, навіть при механізації цих робіт, — заявив керівник будівельного й мешканевого відділу Берлінського маґістрату, міський радник Бокснац. Досі за 9 мільйонів робочих днів видалено 2 мільйони кубічних метрів цих звалиськ. Загальна вартість цих робіт виносить 110 мільйонів марок. На Шлезькому двірці мають запровадити повну механізацію всіх очищувальних робіт яка ляже в основу дальшого поширення в цій ділянці механізованої праці.

10% НАСЕЛЕННЯ БАВАРІЇ ХВОРІЄ НА ҐРИПУ

Мюнхен (ДЕНА). За повідомленням відділу здоров'я баварського міністерства внутрішніх справ, близько 10% баварської людности хворіє на легку форму ґрипи. Досі не зареєстровано жадного випадку смерти.

СПОРТ

У П'ЯТИДЕСЯТИЛІТТЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ІДЕЇ

По 12-літній примусовій перерві у мрячній столиці Великої Британії, Лондоні залопоче в липні 1948 на щоглі білий олімпійський прапор з 5-ма кольоровими кругами і синій дим олімпійського вогню ніжною смужкою лягатиме над Темзою. Після 40 літ Лондон знову стає місцем олімпійських ігор і молодь багатьох країн змагатиметься за лавровий вінок олімпійського переможця в дусі чистої спортової ідеї та з емблемою своєї батьківщини на грудях. В 1908 році у цьому ж місті змагались батьки на IV олімпіяді, а 40 років опісля, в 1948 році на XII олімпійських грах у лицарському змаганні зустрінуться їх сини. Не багато щасливих з 1908 року тішитиметься видовищем на олімпійському стадіоні наступного року. Змінились люди, але ця ідея, яка керувала учасниками IV і буде керувати спортсменами XII олімпіяди, ідея спорту, що пережила усі політичні, господарські та воєнні потрясення, розвивається та прямує все вище.

Лише 50 років, п'ятьдесять напружених років, відділяє нас від дня, коли зродилась новітня олімпійська ідея, і коли 1896 року здійснилася життєва мрія основоположника новітніх олімпіяд, французького барона П'єр де Кубертена. За тих 5 напружених десятиліть людство пройшло дуже поважний етап свого історичного розвитку, а окремі народи пережили цілі внутрішні революції. Зникли держави, впали династії. Відбулися великі зміни у людськожу житті; а спортова ідея за цей час досягнула небувалого досі розвитку, не зважаючи на всі несприятливі умови. Більше того — вона стала навіть одною з характерних ознак тих десятиліть. Масове поширення, поглиблення і розростання цієї ідеї знайшли свій найкращий вислів у тому, що фізична культура дістала опіку державних і національних чинників, виборола собі доступ до шкіл та стала невід'ємною вже частиною цілого виховного процесу.

За цих 5 десятиліть фізкультура пройшла глибоку еволюцію. Не лише, коли йдетьсл про погляди на неї та оцінку її, але й про її внутрішній зміст. Перші кроки розвитку фізкультури проходили під скептичні усмішки та іронічні зауваги загалу на адресу тих смільчаків, що своєю муравлиною працею ставили перші кроки. „Неповажність", „дитячі вибрики" — це були звичайні колись погляди консервативного загалу, що на кожну новину, яка загрожує змінити спосіб його звичайного життя, він реаґує неприхильно і вороже. Тому захоплені спортовою ідеєю одиниці були виставлені на посміховище. Одначе вони не зневірились. Їх непомітна і вперта праця з часом поширювала і популяризувала спортову ідею, знаходила все більше активних прихильників і, врешті, здобула для тіловиховання та спорту право горожанства. Вони перемоґли поширену колись фальшиву думку про шкідливість спорту для духового розвитку людини і спростували також абсурдну тезу спортових ентузіястів про те, що м'язи важать більше як розум.

Одно і друге належить сьогодні вже до крайностей і життя давно перекреслило суперечки на ці теми, визначаючи в практиці суспільного діяння чітко окреслені позиції кожної з ділянок людського життя. Суспільне життя і державна практика у поступовому світі трактують фізичну культуру як авище поважне, невід'ємну складову частину, що своїми шляхами і методами стремить до спільної мети. Вона здійснює конкретні і не мало важні завдання, які перед нею ставить з одної сторони ідея тіловиховання та спорту, а з другої — практика суспільного та державного буття.

Шляхом еволюції, а в державах авторитативного способу володіння шляхами державного спрямування фізична культура зайняла своє неостаннє і важливе місце як у ґієрархії внутрішньонаціонального та державного, так і в міжнародньому і в міждержавному житті. Вона зайняла свою тверду позицію побіч духової, соціяльно-економічної, суспільно-політичної та релігійної ділянок. Ці позиції, чітко окреслені між двома світовими війнами, поглиблюються все більше, як показує нам пройдений шлях після другої світової війни. Особливо перед нею фізкультура стала важливим допомічним чинником для інших ділянок життя, забігаючи силою свого осягу в такі першого значення фактори людського життя, як виховання (введення фізкультури в школу), а опісля зазублюючись в такі нервуючі сучасний світ проблеми, як соціяльне життя та соціяльна політика (спортовий професіоналізм).

Вже такий побіжний погляд на тіловиховання і спорт може переконувати в тому, що фізкультура як інтеґральна частина сучасного людського буття виконує в ньому важливі функції, що кваліфікують її як стале і поважне явище, а не лише як шляхетну розвагу та відпочинок.

Aschaffenburg pid znakom ping-pong

„Zaporizzia" w Augsburzi

Druzynowe mystectwo amerykanskoi zony RFK w stolowomu tenisi zdobula na Augsburzkomu turniri w dniach 22 i 23 lutoho c. r. wyriwniana druzyna Regensburzkoi „Siczi", jaka maje w swojomu skladi duze dobrych zmahuniw: Pastiwnyczoho i d-ra Prypchana. Sympatii usich uczasnykiw turniru zawojuwala druzyna „Orlyka" z Berchtesgadenu, jakoi talanowyti i stylewo hrajuczi junjory dajut najkraszczi nadii na majbutnie. Zi skladu cijei druzyny, jaka zdobula druhe misce slid wydilyty Tymczenka ta najkraszczu zmahunku turniru Hruzynowu. Nasze „Zaporizzia" zdobulo tretie misce. Z odynciw osoblywo wyznaczywsia inz. Mychajliw, jakyj swojeju peremohoju nad Pastiwnyczym zdobuw cinni toczky dla swojei druzyny. Posmak sportowoi sensacii turniru mala peremoha Aschaffenburzkoho Stehnyckoho nad d-rom Prypchanom (21:7, 8:21, 21:19). IV-te misce zajniala „Czornohora" z Augsburgu, de osoblywo wyznaczywsia molodyj Sywak.

Pered indywidualnym perszenstwom RFK w ping-pongu

W Aschaffenburzi widbudetsia w dniach 15-ho i 16-ho bereznia c. r. zmahannia za perszenstwo RFK amerykanskoi zony odynciw. Takym czynom budemo maty mozlywist pobaczyty u nas najkraszczych odynyc w klasach „old-boiw", zmahuniw, zmahunok ta junjoriw.

„Lew" — Mittenwald, najbilsz uspiszne sportowe towarystwo RFK, mynuloricznij mystec RFK u futboli ta widbywanci, pryswiatyw u zymowych misiaciach bahato uwahy koszyiwci. Bezupynni treningy, wedeni widomym ukrainskym hokeistom ta koszywkarem, O. Boczyckym, daly swoi dobri naslidky. U wyrisznych zmahanniach za zymowe perszenstwo RF K w kosziwci „Lew" peremih swoho konkurenta „Dnipro" — Bamberg 33:17.

Z nahody pobutu koszywkariw „Lwa" u Bamberzi, dijszlo do cikawoho zmahannia kombinowanoi ukrainskoi druzyny („Lew" i „Dnipro") proty zbirnoi miszewych baltijskych narodiw. W cych zmahanniach ukrainska druzyna peremohla 38:34, zdobuwajuczy duze cinnyj sportowyj uspich nad supernykamy, jakyj (lytowci) je mystcem u cij hri.

Oblasnyj indywidualnyj turnir stolowoho tenisu w Aschaffenburzi

Widbuwsia w dniach 1-ho i 2-ho bereznia c. r. pry uczasti zmahuniw z Aschaffenburgu, z Cornbergu („Dnipro") i Mainz-Kastelu („Czornomore"). W klasi „old-boju" zajnialy perszi miscia Mychajliw I ta inz. O. Harasymiw (oba z „Zaporizzia").

Tretim buw Jarema z Cornbergu. W klasi zmahuniw riwno perszi dwa miscia zajnialy Stehnyckyj ta Horskyj z „Zaporizzia" pered Pyszczom z Cornbergu. W dorosti bulo kincewe umiszczennia take: 1. Chuchra („Zaporizzia") 2. Nazarenko, 3. Czerednyczenko (oba „Czornomore"). W parowych zmahanniach („Debl") persze misce zajnialo „Zaporizzia" pered „Dniprom" ta „Czornomorem". W zahalnomu hosti ne buly hriznymy protywnykamy dla naszych „zemlakiw". U konberzan bulo pomitno brak treningu i brak dorostu. Osnownym nedolikom „Czornomoria" je te, szczo trioch ichnich talanowytych molodych zmahuniw, ne maje u sebe dobrych protywnykiw dla wpraw.

*

Dokazom, szczo naszi ping-pongisty rostut, je peremoha zbirnoi druzyny ukrainciw nad druhym najsylniszym nimeckym klubom Bawarii u stolowu tenisi — „Tischtennisklub Augsburg" 6:4. W ukrainskij zbirnij peremozno zmahalys „Zaporozci" Mychajliw I i Stehnyckyj.

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

Mainz-Kastel orhanizuje nowi fachowi kursy

W kinci sicznia ta na poczatku lutoho cioho roku u tabori Mainz-Kastel zorhanizowano kilka nowych fachowych kursiw.

Tak zorhanizowano trjoch-misiacznyj kooperatywnyj kurs z widdilamy spozywczoi i wyrobnyczoi kooperacii ta dribnoho kredytu. Na cych kursach wze nawczajetsia 10 sluchacziw.

Na kurs ukrainskoi wyszywky zapysalosia 20 sluchacziw, a na kurs trykotarstwa, szczo rozrachowanyj na 1 misiac, zapysalosia 8 sluchacziw. Praciujut tez szewski kursy kroju, poszywu ta naprawy wzuttia. Ich widwiduje 12 sluchacziw.

Prodowzujut swoju nawezalnu robotu radjokursy, szczo prowely wze druhyj pryjom w kilkosty 30 sluchacziw. Kursy majut wlasne prymiszczennia i widpowidno ustatkowani naocznym pryladdiam.

Kursy sester-zalibnyc tez wze nawczajut druhyj pryjom sluchaczok i na cych kursach praciuje 19 zinok ta diwczat.

Kursy zinochoho kroju j szyttia prowely wze druhyj pryjom i na niomu nawczajetsia 56 zinok ta diwczat. Zinky j diwczata perszoho naboru wze praciujut u zonoczij krawecki majsterni.

Silsko-hospordarski kursy wze prowadiat nawczannia druhoho naboru sluchacziw. Teper nawczajetsia na nych 17 czolowikiw. Ci kursy majut wze wlasne prymiszczennia, ustatkowane naocznym pryladdiam.

Szoferska szkola prodowzuje nawczannia wze VI-ho naboru sluchacziw. Nawczajetsia teper 42 kursanty. Zakinczylo ciu szkolu wze bilsze 300 osib. Kolo 100 czolowika praciujut szoferamy ta w majsterniach bila remontu awt. Szkola maje wlasne prymiszczennia, harno ustatkowane welykoju kilkistju naocznoho pryladdia i maje wlasnu maszynu.

W dodatok szcze do cioho rozpoczawsia zapys na czolowiczi krawecki kursy.

Wes zahal taboru, wrachowujuczy skoryj pereizd do inszych krain na praciu, namahajetsia nabuty sobi fachu i cym zabezpeczyty sobi majbutnie.

P. W.

МАНГАЙМ

Fachowa szkola UNRRA

Na bicznij wulyci 0.4 w seredmisti Mannheimu, nedaleko Amerykanskoho Czerwonoho Chresta mistytsia praktyczno-techniczna fachowa szkola UNRRA. Ce jedyna taka szkola na wsiu amerykansku zonu.

Ciu szkolu orhanizuwaw sztab 7 Amerykanskoi Armii w zowtni 1945 r. dla wyszkolu swoich wojakiw, szczob daty im widpowidnyj fach. Wona proisnuwala do bereznia 1946 roku i w kwitni m. r., koly 7-mu armiju zaminyla 3-tia, szkola perejszla w uprawu UNRRA, poczawszy wyszkoluwaty DP. Perszym dyrektorom cijei szkoly buw, i je doteper Mr. Fred Larsen.

Z kwitnia do kincia 1946 r., szkola wypustyla 500 kursantiw DP riznych profesij. W mynulomu roci kursy buly odnomisiaczni. Z 1 sicznia 1947 r. peremineno ich na 2-misiaczni. U szkoli je widdily: tokarskyj 1 i 2 (metal), stolarskyj, szewskyj, elektro-spojuwalnyj, acetelyno-spojuwlanyj; wid 1 sicznia 1947 orhanizawano szcze j awto-mechanicznyj kurs. Wczat fachiwci-nimci. Nawczannia widbuwajetsai zdebilsza praktyczno i nawit ti, szczo duze slabo wolodijut nimeckoju mowoju, mozut ciu szkolu kinczyty. Szkola zabezbeczena amerykanskymy stankamy, maszynamy i potribnym pryladdiam ta materijalom. Nawczannia trywaje 8 hodyn szczo denno. Na kursy zholoszujutsia DP bez riznyci wiku i nacjonalnosty. Teper kursy majut 120 uczniw; z nych wsioho 13 uczniw-ukrainciw, reszta lotyszi, lytowci, zydy i polaky. Os zachodysz u tokarniu szkoly. Czysto, prywitno, koznyj uczen stoit bila swoho stanka i slidkuje za robotoju. W matematycznij zali, tez czystenko, stoly i krisla. Na stini zali namalowanyj hlobus z napysom UNRRA, dowkola hlobusu prapory 10-ty nacij, jakymy opikujetsia UNRRA. Zir bizyt szwydko po praporach i widrazu z bryjemnistiu zupyniajetsia na zowto-blakytnomu ukrainskomu prapori, szczo pyszajetsia sered praporiw insych narodiw, niby nahadujuczy slowa Franka

„Ta pryjde czas i ty wohnystym wydom
Zasiadesz w narodiw wolnych koli"

Na okremu uwahu zasluhowuje awto-mechanicznyj kurs.

Win zabezpeczenyj wsima czastynamy awta; krim toho uczni praktyczno na awtach wywczajut maszyny i remont. Treba tiamyty, szczo zywemo w czasach motoryzacii ta wywczaty szofersku sprawu dla osobystoho i dla zahalnoho dobra.

UNRRA daje pomeszkannia, daje dobryj unr'wskyj charcz (spilna idalnia) daje szkolu, platyt uczytelam. Czomu z ne korystuwatys ukrainciam cijeju szkoloju w bilszij kilkosti, czomu ne zdobuty sobi fach?

Bohdan Fedczuk.

Виставка всіх національностей

З ініціятиви УНРРА організовується виставка народнього і модерного мистецтва та виробництва всіх національностей Ашаффенбурзького тіму 1049. Беруть участь українці, поляки, естонці, білоруси і група бездержавних.

Ініціятивний Комітет української частини закликає всіх мешканців українських таборів, що мають у себе деякі пам'ятки, які піднесли б рівень і національну вартість нас усіх в очах відвідувачів своїх і чужинців — просимо дати їх до послуг виставочного комітету.

Комітет просить такі речі національного мистецтва: вишивки, ручні праці, килими, різьбарські вироби, кераміку, українські геральдичні знаки, нумізматику, образи, діяграми, книжки, часописи і взагалі все, що носить національний характер.

Виставка буде відкрита з 16.III. ц. р. в окремому будинкові «Єґеркасерне», із спеціяльним входом з вулиці Коха. Охорону збереження і цілість експонатів — забезпечено.

Експонати просимо здавати довіреним жіночим референткам окремих таборів.

У таборі «Піонір»: п. Барткова,
«Ляґард». п. Качмарська,
«Артилері»: п. Бойкова,
«Буа-Брюле»: п. Янівська.

Wybory do Nacjonalnoi Rady w Aschaffenburzi

Pro wybory w Aschaffenburzi „Ukrainska Trybuna" napysala tak, nemow by KUK zaznaw u nych pownoho rozhromu. Tym czasom prawda kaze, szczo u wyborach do Aschaffenburzkoi Nacjonalnoi Rady „zdorowe objednannia" zdobulo 1832 holosy, KUK-1611, „bezpartijni"-97; ne holosuwalo-805 ludej, unewazneno-388 kart. Switlyna pokazuje wyborczu komisiju taboru La Garde pid czas widwidyn dyrektora UNRRA Gale.

Foto: „Nedili" — M. Sowjak

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

(БЕЗПЛАТНИХ ОГОЛОШЕНЬ НЕ МІСТИМО)

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Samoilow Wasyl, rokiw 50, z Frankfurt/Main;
Sarniak Pawlo, 23, Belgrad;
Sawaryn Maria, 32, Frankfurt/Main;
Sawczek Rozalija, 21, Bayreuth;
Sawka Petro, 41, Leipzig;
Schaduk Pylyp, 37, Wattenstadt;
Scheljabyn Afanasij, 37;
Scheljabyn, 20;
Scheljabyn Iwan, 32;
Scheljabyn Nadija, 52;
Scheljabyn Tonja, 23;
Schlapach Josef, 20;
Schmajuk Maria, 10, Sachsen;
Schulikowska Halina, 16, Widen;
Schulikowska Warwara, 72, Widen;
Schutenko Olexander, 20, Aralsund;
Senko Zofia, 32, Krakiw;
Shneider Ksenia, 42, Berlin;
Shulikowska Maria, 51, Widen;
Skrupka Fedor, 20, z Nimeczczyny.

Відгукніться!

Mykola Frycz iz s. Welykyj pow. Dobromyl- (Halyczyna), szukaje ridnych bratiw *Iwana i Stefana Frycza*, jaki buly prymusowo wywezeni w 1942 r. do Nimeczczyny i praciuwaly des bila Karlsruhe. Widomist slaty na adresu: Mykola Frycz, Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Bl. I/36.

Chto znaje p. *Pawla Murawela* (Murawel), rodz. 1907 r. w seli Slawna p. Zboriw, chaj podast jomu adresu sestry, szczo poszukuje: Mary Luczka, 7294 Shechanstr., Detroit 13 Mich. USA.

Rohowskyj Anton szukaje swoju druzynu Rohowsku Pelahiju i sestru Rohowsku Ninu z powitu Wolodymyr Wolynsk. Rohowskyj Anton, Alfeld (Geine), Team 221, Lager Godenau.

Poczatok wesnianoho semestra 1946/47 w Duchownij Seminarii na Hirschbergu

Podaju do widoma pytomciam Duchownoi Seminarii, szczo czerez zymno i moroz pozamerzaly wodoprowodowi rury w Duchownij Seminarii i naprawa ich potrywaje szcze kilka dniw, zaky mechanik zmoze ich uruchomyty.

Z uwahy na te peresuwaju reczenec isptyiw na den 12. bereznia c. r. a poczatok semestra na den 15. bereznia c. r. Proszu toczno pryderzatysia podanych tut reczenciw.

Apostolskyj Wizytator i Administrator
(—) o. N. Wojakowskyj

Rozszukuju syna *Pawla z Wolodymyrszczyny*, kotryj w 1943 r., aresztowanyj nimciamy, sydiw u Luckij wjaznyci na Wolyni. Serhij Petrowycz, (13a) Forchheim-Markville, Post: Sulzkirchen, Opf., bei Neumarkt.

Mykola Frycz iz s. Welykyj pow. Dobromyl, Halyczyna poszukuje ridnych bratiw Iwana i Stefana Frycza, jakych prymusowo wywezly w 1942 r. do Nimeczczyny; wony praciuwaly des bila Karlsruhe. Widomist slaty na adresu: Mykola Frycz, Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Block I/36.

Worobec Anna 319, Vermont Ave, Irvington II, Nr. 4 America — szukaje rodynu Bilousiw, Zezowycz, Paszczyn-Malecku Geniu z Bilousiw, rodom z Pidhoroddia-Rohatyn, abo syroty po nych. Powidomyty proszu na adresu: S. Luczynska, Lager UNRRA, Berchtesgaden-Strub, Gebirgsjäger-Kaserne, A/114.

Informacijnyj Widdil CPUE poszukuje p *Naríznu Natalku*. Widpowid prosymo slaty na adresu: Frankfurt/M., Luginsland I/II. Puszkar W. beim ing. Wyhnanskyj.

Fedak Zenowij zi Lwowa poszukuje swoho brata Fedaka Jewhena ta znajomych. Adresa: Fedak Zenowij F. 6309 Rimini Enklave Lgr. 1 AJ Camp CMF, Naples Italy, Via Hannover.

Pawlyszyna Jaroslawa urodzenoho 1. 1. 1924 r. Stanyslawiw, szukaje Bodnar Borys. Ukr. Camp. Lager I. Rimini Enklave AJGMF., Naples-Italy (via Hannover) B. 14224.

Semko Myroslaw, poszukuje ridnych i znajomych zi sela, Perehinska, pow. Dolyna. Proszu pysaty na adresu: Semko Myrolaw, Eggenberg, Roseggergasse 51, II/12, Graz (Oesterreich).

Szukaju doczku *Abuzowu Mariju* i ziatia Siliwra Iwana. Proszu pysaty na adresu: Abuzow W. Seebach 13 bei Villach, Oesterreich (Kärnten).

Samsoniuk Jewdokija szukaje Reusa Iwana, uczytela, staroho emigranta. Proszu pysaty na adresu: Samsoniuk Jewdokija, (20) Clausthal,Zellerfeld, UNRRA-Lager, Blok I.

Romanowskyj Bohdan (bukowynec), poszukuje ridnych ta znajomych Adresa: Rimini-Italy, Camp I, A. J./POW CMF, Naples-Italy (via Hannover).

Kozar Iwan poszukuje swoho ridnoho brata Kozara Wasyla z Welykych Luczok, pow. Mukaczewo, Karpatska Ukraina. Proszu pysaty na adresu: Ukrainian Camp No. I, Rimini-Italy,, L-15536, Enclove-Rimini A.J./P.W. Camp. (via Hannover).

Nykolyszyn Iwan szukaje titocznoho brata Mykolu Koropis, katryj buw wid 1939 r. w nimeckomu poloni, a takoz i znajomych. Proszu pysaty na adresu: Mykolyszyn Iwan, Rimini, Enklave Lager 1. A.J./P.W. Camp CMF., M — 10647, Maples Italy (via Hannover).

Szukaju batkiw: *Iwczenko Hryhorij*, narodzenyj 1896 roku, matir Iwczenko Marija, narodzena 1905 r. ta sestra Iwczenko Lubow, narodzena 1928 r. Aschaffenburg, Pionierkaserne, Iwczenko Nadija Bl. I/124.

Szukaju ridnych ta znajomych iz s. Paryszcze, a takoz z Okruhy Hawryliwka, Weselnycia Dolisznia, Majdan Serednij. Geredzuk Mykola. Zholoszennia proszu nadsylaty do Administracii „Nedila".

O. *Jaroslaw Kniahynyckyj* z Berezan duszpastyr w ukr. tabori UNRRA w Ettlingen i Baden szukaje syniw Emanuila i Stepana. O. Kniahynyckyj, Ettlingen, Baden, UNRRA-Lager, (17 a).

Matrymonijalne

Szukaju zinku do 40 rokiw, szczo ne wtratyla szcze wiry w ludynu i bazala by dopomohty meni wychowuwaty moich czetwero ditej syrit. Powazni zholoszennia (piznisze podruzzia ne wykluczene) proszu slaty do „Nedili" pid „Samotnij".

Dwoch molodych sportsmeniw, jakym nabrydla taborowa szczodenszczyna, szukajut dwoch pan do 30 rokiw, blondynok, oswita ne wazna, dla lystuwannia i obminy dumkamy. Piznisze podruzzia mozlywe. Pysaty do „Nedili" pid „Futbolisty".

Meni 27 rokiw. Rist-172, holubi oczy, temnyj blondyn. Student medycyny. Ne pju, ne kurju. Szukaju samotnioi zinky, szczo ne zachoplujetsia „modernym" sposobom zyttia. Bazana serednia oswita. Majetok ne waznyj. Wirowyznannia bajduze. Pysaty do „Nedili" pid „Student pesymist".

Prystijna pani, 25 rokiw, blondynka, wysoka. Maje zakinczenyj medycznyj kurs, lubyt spiw, rodynne teplo, poezii. Maju zabezpeczenyj wyizd do Kanady. Szukaju wirnoho druha dla obminu dumkamy. Moze buty na 2 roky molodszyj, bidnyj, aby ne ateist. Partijni fanatyky ne bazani. Proszu pysaty zi znymkoju, za powernennia jakoi ruczaju. „Hala". Na adresu „Nedili".

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50
Видавець і редактор: Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo" Aschaffenburg, 3100 copies

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 16 bereznia 1947 | Nr. 65

Swit pid wrazinniam wazlywoi promowy prezydenta Trumana

400 milioniw dolariw na dopomohu Hrecii j Tureczczyni

Wilni narody switu z nadijeju spohladajut na Spoluczeni Derzawy - Kurs amerykanskoi polityky

Prezydent Spoluczenych Derzaw Harry S. Truman wystupyw pered obydwoma palatamy Kongresu na spilnomu zasidanni, w seredu 12 bereznia, z wazlywoju promowoju, domahajuczys udilennia 400 milioniw dolariw pozyky na dopomohu Hrecii j Tureczczyni. Taku pozyku maly b zrealizuwaty do dnia 30 czerwnia 1948 roku. Truman domahawsia dali wysylky amerykanskoho cywilnoho j wijskowoho personalu do obydwoch krain, szczo, maw by ochoroniaty wzyttia wydanych finansowych zasobiw i mozlywych materijalowych dostaw. Dali prezydent prosyw zatwerdyty wyszkil wybranoho hreckoho j tureckoho personalu.

Hrecija j Tureczczyna, jak pidkreslyw prezydent, prosyly Spoluczeni Derzawy finansowoi dopomohy. Im potribna taka dopomoha dla zberezennia swojei nezaleznosty j suwerenitetu. Ce widpowidaje zasadam Charty Objednanych Nacij, koly USA dopomozut narodam w ichniomu namahanni wderzaty wolu i samostijnist. Prezydent zwernuw uwahu Kongresu na fakt, szczo Welyka Brytanija, jaka dosi pidderzuwala Hreciju j Tureczczynu, wze ne maje zmohy dawaty finansowu abo hospodarsku dopomohu.

W dalszych czastynach swojei promowy Truman skazaw: „Narodam ciloi nyzky derzaw, neszczodawno proty ich woli nakyneno totalnyj rezym. Urjad Spoluczenych Derzaw kilka raziw protestuwaw proty zawedenoho prymusu j zalakuwannia u Polszczi, Rumunii j Bolharii. W kilkoch inszych krainach stanowyszcze wyhladaje podibno. W suczasnomu momenti switowoi istorii kozna nacija musila b wybraty miz dwoma iz dwoch riznych sposobiw zyttia. Nadto czasto takyj wybir ne moze widbutysia wilno."

W zakinczenni prezydent USA zajawyw: „Spoluczeni Derzawy maly 341 miliard dolariw zysku z druhoi switowoi wijny. Ce je inwestycija (wklad) dla woli switu i switowoho myru. Dopomoha, jakoi domahajusia dla Hrecii j Tureczczyny, wynosyt deszczo bilsze jak desiata czastyna odnoho procentu cioho wkladu. Zerno totalnych rezymiw wyrostaje na nuzdi j nedoli. Totalni rezymy rozwywajutsia wpowni todi, koly wyhasaje nadija narodu na kraszcze zyttia. My musymo ciu nadiju wtrymaty zywoju. Wilni narody swita spohladajut na nas z wiroju, szczo my im damo dopomohu wderzaty ichniu wolu. Czerez szwydkyj rozwytok podij na nas nalozeno wazku widpowidalnist. Ja wirju, szczo Kongres bude dywytysia cij widpowidalnosty prosto w lyce."

Dyplomatyczni sposterihaczi w Londoni, jak powidomlaje DENA-Reuter, sformulowujut na osnowi promowy Trumana prynсypy nowoi amerykanskoi zakordonnoi polityky w trjoch punktach:

1. Spoluczeni Derzawy wwazajut sebe holownoju potuhoju switu; 2. USA posluhowujutsia holowno metodoju hospodarskoi j finansowoi dopomohy; 3. Amerykanci uwazajut swoim obowjazkom boronyty wilni narody pered hnitom ozbrojenych menszyn obo natyskom zzowni.

Amerykanska presa w zahalnomu pidtrymuje domahanniam prezydenta do Kongresu. Nezaleznyj szczodennyk „New York Times" zajawlaje, szczo promowa Trumana je niszczo insze jak ostoroha Sowjetskomu Sojuzowi strymatysia wid swoho krytycznoho agresywnoho stanowyszcza i dyplomatycznoi agitacii, szczo charakteryzujut sowjetsku polityku wid czasu wijny. Amerykanskyj narod bezsumniwno stoit za tijeju ostorohoju prezydenta Trumana.

Odynoka francuzka hazeta, szczo wnaslidok strajku drukariw w Paryzi zmohla podaty swij komentar do wystupu Trumana po radio, nezalezna „Epoka", zajawlaje: „Wystup prezydenta Trumana pokazuje, szczo period platonicznych zestiw promynuw i szczo Spoluczeni Derzawy riszylysia, mabut wziaty na sebe widpowidalnist w Ewropi i zrobyty pozytywni zachody. Ce bo w perszyj raz prezydent USA, kazuczy pro Schidnu Epropu, wzyw takoi hostroi mowy."

Prezydent Truman prybuw w seredu uweczeri na widpoczynok do Key West u Floridi. Widpoczynok trywatyme 4 dni. Nehajno pisla swojei promowy win podawsia na letowyszcze, szczob widletity na Floridu. (DENA-INS)

Чужоземні делеґації в Ганновері

НАБІР ЖІНОК НА ПРАЦЮ В АНГЛІЇ

Як повідомляють із британської зони, протягом останнього часу ганноверський табір ім. Лисенка відвідали дві делеґації англійського і одна французького парляментів.

Делеґації не обмежилися, як звичайно, простою цікавістю до скитальців, до їхнього побуту та засобів існування. Їхні відвідини мали цілком діловий, практичний характер.

Кожна з делеґацій у таборі перебувала по кілька годин. Гості знайомилися з українськими ДП досить докладно, за заздалегідь продуманим і опрацьованим пляном.

Англійські представники оглянули відбудований з руїн міжтаборовий шпиталь УНРРА, новозбудоване приміщення української православної церкви, дитячий садок, промислову школу та різні виробничі майстерні й кімнати деяких таборян.

У розмовах делеґати цікавилися фахами українців, їхньою можливою продуктивністю праці, ступнем кваліфікації та запитували, чи мають вони бажання виїхати на сталу працю поза межі Німеччини і куди саме.

Директор УНРРА Бінард розповів, що завдання англійських делеґацій полягає в глибокому вивченні питання, що собою являють ДП, а відтак з'ясувати справу можливої їх еміґрації до Англії. За словами директора Бінарда, відвідини табору ім. Лисенка на англійських делеґатів справили найкраще враження головно тим, що вони мали змогу широко ознайомитися з робітниками всіляких фахів та інженерно-технічними працівниками різних галузей промисловости і сільського господарства.

Делеґацію французького парляменту очолював один з міністрів. Французи попросили присутніх у театральній залі чисельних таборян розбитися за своїми виробничими фахами на окремі групи. З кожною з таких груп провадив докладну, невимушену розмову відповідний член делеґації.

Французькі гості сказали, що вони мають широко ознайомитися з робітниками, інженерами і техніками в українських і балтійських таборах ДП. По поверненню до Франції, делеґати складуть звіт своєму урядові щодо доцільности вербування українських і балтійських працівників на роботу до Франції. Після того до таборів мають виїхати вербувальні комісії, які укладатимуть контракти з кожним бажаючим виїхати до Франції та її колоній. Законтрактовані ДП, підкреслили делеґати, дістануть карт ді донтіте (особисте посвідчення на право мешкання у Франції чи французьких колоніях) і не підлягатимуть примусовому виселенню до небажаних їм країн.

Про жіночу працю ДП в Англії

В таборах ДП Шпакенберґ, Сауле біля Гейстахт, Любека та в інших таборах балтійських народів на англійській зоні ще восени м. р. почався набір самотніх жінок до господарчої роботи в Англії. По таборах провадили запис жінок віком від 21 до 35 років, а в УНРРА був медичний огляд. Тому що на працю треба було відправити значну кількість жінок, це обмеження після було скасоване і почали приймати майже всіх охочих — головне, здорових. Після лікарського огляду провадилась перевірка осіб і підписування контракту на один рік.

Заборонялось брати постіль; особисті ж речі, як одяг, взуття та інші УНРРА давала додатково. Родичі та знайомі, що лишились у таборах вже одержали багато листів, з яких довідуємось, що більшість жінок працює в Південній Англії, та біля Лондону. Робітниці дуже задоволені умовами праці, вони одержують платню 40 шілінґів на тиждень, але надалі буде збільшення; живуть в окремих мебльованих кімнатах, з електрикою, ґазом, одержують добру їжу — біфштекси, рибу, яйця та інше. Життя в Англії дешеве, дехто, вже купив на зароблені гроші новий одяг та інші речі. **С.**

ДИПЛОМАТИЧНИЙ КОНФЛІКТ ЗА УГОРЩИНУ

Вже на перших засіданнях Московської Конференції виразно далася в знаки та політична відокремленість Совєтського Союзу, що створює дипломатичні тертя та інциденти й далеко за стінами московського „Будинку авіопромисловости". Особливо наочно виявилося це в дипломатичному конфлікті, що стався в зв'язку з арештом в Угорщині совєтськими органами безпеки лідера угорської партії дрібних землевласників Бела Ковача й низки його партійних товаришів. І Сполучені Штати й Великобританія вбачили в цьому прагнення накинути некомуністичній більшості Угорщини диктатуру комуністичної меншости, що навіть під совєтською окупацією на виборах 1946 р. дістала лише 1/8 голосів. Великобританія в трьох дипломатичних нотах, поданих Альянтській контрольній комісії в Будапешті, угорському й совєтському урядам, протестувала проти цього втручання у внутрішні справи Угорщини і зажадала розглянути обставини цих арештів і політичної „змови" в Угорщині. Аналогічну ноту протесту подали й Сполучені Штати. У своїй відповіді совєтський уряд, відкидаючи ці обвинувачення, і собі обвинувачує англо-американців у втручанні у внутрішні справи Угорщини. Твердячи, що арешти проведено в порядку боротьби не з якоюсь партією, а із змовою проти конституції та республіки, Совєти вважають розслідування цієї справи порушенням суверенних прав Угорщини, якого, очевидно, не бачать в проведенні арештів у чужій „суверенній" державі. Совєтська відповідь не задовольнила США та Великобританію. Як заявив статсекретар американського міністерства закордонних справ Дін Ачісон, американський уряд, імовірно, вжиє в цій справі дальших заходів. Політичні настрої в Угорщині дуже напружені. Можливо, Угорщина стоїть перед урядовою кризою.

Перші дні в Москві

10 березня інформаційні аґентства сповістили всьому світові про відкриття в Москві конференції чотирьох великодержав. «Будинок авіопромисловости», де відбуваються засідання Конференції, готель «Москва», де мешкають закордонні делеґати, зустріли довгожданих гостей незвичайним комфортом і люксусом, яскравим сяйвом модерних електричних лямп (хоч як тяжко, за словами кореспондента Ройтера, роздобутися в сучасній Москві на звичайнісіньку жарівку). Великий штат перекладачок, довідкові бюра, крамниці й кіоски з найширшим асортиментом найкращих товарів, фешенебельний ресторан з делікатесними стравами й льокаями у фраках, готельні служники й служниці у спеціяльно зшитих уніформах — усе це надано до послуг представників світової «буржуазії», що мають дивуватися багатству й високій цивілізації «країни соціялізму». Проте далі цього зовнішнього блиску гостинність червоної Москви, очевидно, не пішла. Перед дверима «Будинку авіопромисловости» делеґатів зустріли лише поліцисти та кілька запізнілих прибиральників вулиці, а на відкриття самої конференції ні совєтська преса, ні радіо, що перед тим досить детально інформували про готування до цього дня, не відгукнулися жадним словом. Як делеґатів не помічали на совєтських вулицях перехожі, так «непомітили» Конференції совєтські газети й радіо.

Подібне вимушене іґнорування ще з 8 березня цієї найважливішої після закінчення війни політичної події, надзвичайно здивувавши закордонних делеґатів, не могло неґативно не відбитися на їх настроях. Принаймні кореспондент аґентства ІНС відзначає песимізм, що панував напередодні Конференції в англійських, французьких, а особливо американських політичних колах Москви, пройнятих сумнівом у можливості дійти згоди на Конференції через розбіжність поглядів СССР і західніх держав. Свідомий цієї розбіжности, отже й неминучого залишення в деяких питаннях у меншості, Совєтський Союз намагається зміцнити свої позиції, по змозі перебравши до своїх рук ініціятиву на Конференції, захопивши на ній вихідні пункти для наступу й свідомо перебільшуючи свої вимоги. Цим і слід пояснити посилену активність, а то й аґресивність совєтської делеґації з перших днів Конференції.

Перше засідання її, що тривало лише 3/4 години, обмежилося деякими формальностями й схваленням схеми денного порядку, прийнятоог ще в Нью-Йорку і розширеного на наступних засіданнях Конференції. Основне завдання Конференції — це укладення мирового договору з Німеччиною, що становить найважливішу й найскладнішу, але разом з тим і найменш підготовану до розв'язання проблему. Щодо Німечини Конференція має обговорити такі головні питання: 1) демілітаризація; 2) денацифікація та демократизація; 3) основні господарські питання; 4) репарації; 5) політична структура й центральний уряд. На пропозицію Молотова ухвалено також окремо обговорити питання територіяльних змін Німеччини, питання про ДП і ще на початку Конференції — звіт Альянтської контрольної ради. Мировий договір з Австрією вирішено розглянути окремо, після обговорення проєкту договору з Німеччиною.

Як заявив підчас свого перебування у Берліні міністер Маршалл, він має намір поставити на обговорення Московської конференції і питання про укладення пакту чотирьох великодержав, головною метою якого була б взаємодопомога в разі німецької аґресії. На думку Бевіна, цей пакт, чинний на 40 років, що мав би бути укладений ще до договору з Німеччиною, відіграв би величезну ролю в справі взаємного порозуміння великодержав і вивів би їх з того глухого кута незгоди, в якому вони почасти вже опинилися. Крім того, Бевін наміряється порушити в Москві питання про ревізію англо-совєтського договору 1942 р.

Конференція одностайно схвалила пропозицію Бевіна зліквідувати Прусію як державу, зате пропозиція Маршалла зменшити окупаційні військові сили в Европі наразилася на рішуче заперечення Молотова. Аґресивна активність СССР на Конференції особливо виявилася в гострому виступі Молотова з приводу ніби недостатньої денацифікації й демілітаризації в американській, британській та французькій зонах Німеччини, що викликав на Конференції жваву дискусію. Зокрема Молотов обвинувачував Великобританію в утриманні на британській зоні німецьких військових частин, а в Італії — антитітівських югославських, що їх, за коментарями совєтської преси «Новое Время», «реакційні кола англо-сакських держав» наміряються використати разом із «Західнім бльоком» або «Паневропою» для аґресії проти СССР та східньо-европейських демократій. Через те Молотов зажадав, між іншим, ліквідації в Німеччині всіх військових та напіввійськових німецьких і чужинецьких частин, а також і ненімецьких таборів. Відповідаючи на обвинувачення Молотова, Бевін пояснив, що Великобританія звільнила вже три мільйони німецьких військовополонених і що на британській зоні нема ніяких німецьких частин, крім «робочого корпусу» з 81 000 військовополонених, які мають бути звільнені й замінені цивільними робітниками. Заявивши далі, що й з Італії є лише окремі югославські вояки в охоронній варті, Бевін рішуче відмовився від дальшого обговорення цього питання, аж поки Совєтський Союз не подасть докладних відомостей про число німецьких військовополонених в Росії й військові репарації та демонтування військової промисловости на своїй зоні і не дасть нарешті відповіді, чи бажає він додержувати Потсдамських умов про господарське об'єднання Німеччини. У зв'язку з цим, згідно з радіоповідомленням, засідання Конференції перервано на 24 години.

Своєю несподіваністю здивувала делеґатів пропозиція Молотова розглянути на Конференції і китайське питання. Хоч при цьому й не було подано будь-яких мотивів для такого відхилення від основної програми Конференції, проте із статті про Китай, вміщеної в газеті «Известія», ясно, що тут іде про «реакційну диктатуру Чан-Кай-Шека», який усуває з уряду «демократичні елементи» і разом з усім Ґуоміңданом є «відповідальним за китайську громадянську війну». Тим часом Китай ,згідно з Потсдамським договором, є п'ятою великою державою і не бере участи в Московській Конференції лише через те, що безпосередньо не зацікавлений в европейських, зокрема в німецькому, питаннях. Обурений пропозицією Молотова, національний Китай запротестував проти втручання в китайські справи і прочитав Совєтському Союзові, що не вважав за потрібне навіть попередити його про свої пляни, неприховане повчання про елементарні правила дипломатичного такту. Голосами Америки, Англії й Франції совєтську пропозицію поставити китайське питання на денний порядок Конференції відхилено, зважаючи на відсутність згоди Китаю й участи його в обговоренні цієї проблеми.

А втім, Конференція принципово не відмовляється обговорити хоча б частково деякі питання, що не стосуються німецького договору. Так, в її «кулуарах» кажуть про можливість принаймні обмінятися на Конференції думками в питанні про Палестину й франківську Еспанію.

К. Б.

НОВІКОВ, БОҐОМОЛОВ І ЗАРУБІН В ДОРОЗІ ДО МОСКВИ

Нью-Йорк, (ДЕНА-ІНС). Викликаний для звітування до Москви совєтський амбасадор в Сполучених Державах, Ніколай Новіков, відлетів у четвер з Нью-Йорку. Новіков не погодився висловити свою думку про мову Трумена, якої ще, як заявив, не читав. Він повернеться за декілька місяців до Сполучених Держав; Новіков підкреслив, що квитка на подорож купив більше як тиждень тому.

Згідно з вісткою ДЕНА з Парижу, совєтський амбасадор у Франції, Боґомолов, залишив у п'ятницю перед обідом столицю Франції разом із совєтським амбасадором в Лондоні, Зарубіном, і вирушив до Москви.

Tilky dwa razy mozna buty prezydentom USA

Jak powidomlajut z Washingtonu, amerykanskyj Senat 59-ma holosamy proty 23 pryjniaw projekt zminy amerykanskoi konstytucii, zhidno z jakym prezydentom Spoluczenych Sztatiw ta sama osoba moze buty obrana tilky dwiczi. Szczodo prezydenta Trumana, to win moze buty obranyj za cym zakonom szcze dwa razy, bo teper win obijmaw post prezydenta, perebrawszy joho ne na pownyj termin u zwjazku z smertiu prezydenta Ruzwelta.

ОСТАННІ звідомлення

«ІЗВЄСТІЯ» З ПРИВОДУ ПРОМОВИ ТРУМЕНА

Москва, (Дена-Ройтер). Проєкт Трумена доведе до того, що на місце британського шефа в Греції засяде американець — пишуть «Ізвєстія» у пятницю.

На думку совєтського часопису, американська допомога Туреччині також зможе поставити цю країну під американську контролю.

Плачевне звернення Тсальдаріса по допомогу, пише далі орган совєтського уряду, ясно доводить банкротство політичного режиму в Греції. Загально відомо, що справжніми панами Греції були й є британські військові чинники.

Як повідомляє агентство ДЕНА-ІНС, з кіл американської делеґації в Москві повідомили, що Джон Далес, республіканський радник міністра Маршалла, цілком підтримує пропозиції президента Трумена допомогти Греції й Туреччині.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ГОТУЄТЬСЯ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Британський міністер військових справ Джон Белянджер, реферуючи в палаті громад військовий бюджет, заявив: «Велика Британія має намір тримати свою армію в стані готовости, щоб змогла кожній можливості глянути в вічі». Про бюджет міністер сказав, що він не передбачує видатків на нове або модерне озброєння.

РАТИФІКУВАЛИ УМОВУ ПРО ВИЇЗД ДП ДО БЕЛЬҐІЇ

Франкфурт (ДЕНА). Бельгійський уряд ратифікував умову з Міждержавним Комітетом для справ скитальців, згідно з якою, 20 000 скитальців із американської зони зможуть виїхати на працю в бельгійських копальнях. Протягом 20 днів виїде перша тисяча. Бельгійці передбачають, що загалом зможуть прийняти в 50—60 000 еміґрантів включно з родинами, але виїзд родин буде можливий за 90 днів по виїзді робітників.

ТУРЕЧЧИНА І ГРЕЦІЯ ВІТАЮТЬ ПРОМОВУ ТРУМЕНА

Анкара, (ДЕНА). Промова американського президента викликала в турецькій столиці велике вдоволення. Політичні кола уважають обіцяну Труменом допомогу рівнозначною з територіяльною ґарантією. Туреччина стане форпостом західньої демократії проти можливого розтягнення совєтської експансії на середній Схід.

Перед американською амбасадою в Атенах зібрався в п'ятницю тисячний натовп, що голосно демонстрував на честь Трумена й американського амбасадора. Доми в Атенах прикрашено американськими й грецькими прапорами, а крамниці були протягом двох годин замкнені.

Nebezpeka poweni szcze ne mynula

Zhidno z powidomlenniam agenstwa DENA, wesniana powin w Nimeczczyni dedali zbilszujetsia. Wnoczi proty 12 bereznia na Dunai ruszyla ostannia kryha. Riwen wody w riczkach Fulda, Werra j Weser pidnissia pryblyzno na 0,5 metro. Skriz uzywajetsia zapobiznych zachodiw proty mozlywych katastroficznych wypadkiw.

Kytajskyj uriad widkynuw wnesok Molotowa obhoworyty kytajsku problemu na Moskowskij konferencii.

Надзвичайна арґентинська амбасада

ДЛЯ СПРАВ ЕМІҐРАЦІЇ З ЕВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

(Лист з Буенос-Айрес).

Арґентинський уряд, маючи на меті збільшити населення Арґентини, виготовив проєкт допущення 4-х мільйонів еміґрантів з різних західньо- і центрально-европейських країн.

З цією метою призначена **надзвичайна амбасада,** головою якої є **о. Хосе Клементійо Сільва.** Амбасада осяде в Римі, а підлеглий їй консулят для тих же справ — у Мадріді.

Завданням цієї місії буде: добирати еміґрантів різних національностей, які бажають еміґрувати до Арґентини. Крім того амбасада піклується теж долею воєнних скитальців, які не бажають повертатися на свою батьківщину.

Український Допомоговий Комітет, довідавшись про цей важливий крок арґентинського уряду, просив у о. Хосе Кл. Сільва авдієнції. Українська делеґація під проводом о. Іпатія Майка, в склад якої входили секретар Ст. Мандзій, Іван Кривий, скарбник — Дмитро Столярчик та Голова Жіночої Секції, пані Текля Куліковська, її заступниця Анна Герко, секретарка Євкова, Марія Мацюк і М. Медвідь — подала прохання-меморандум, в якому просить отця Сільва прийти з його цінною допомогою нашим скитальцям як в Італії, так і в інших европейських країнах, бо, о. Хосе Кл. Сільва має доступ до уряду і до всіх інших европейських держав, а зокрема в Німеччині й Австрії.

О. Хосе Кл. Сільва дуже ввічливо прийняв делеґацію і пообіцяв всяку поміч нашим скитальцям, щоб вони могли дістатися до Арґентини. Під час авдієнції о. Хосе Кл. Сільва, заявив, що він дуже радо увійде в зв'язки з Українським Допомоговим Комітетом та його головою — Преосвященним Іваном Бучком. Вислухавши уважно прохання делеґації, амбасадор уділив їй священного благословення й ще раз повторив, що для наших скитальців зробить все, що буде в його силі.

Ukrainski wtikaczi w Indii ta Indokytai

Kilka misiaciw tomu ukrainska hazeta „Ameryka" oderzala lysty wid ukrainciw-wtikacziw iz Indii ta Indokytaju. Ci ludy swoho czasu popaly do Sybiru, a zwidty spromohlysia wtikty do Indii ta Indokytaju Wony prosiat dopomohty im wysylanniam ukrainskych hazet i Szewczenkowoho „Kobzaria", szczob ne zabuty ridnu mowu.

Dola skytalciw w Italii

Jak powidomylo 12-ho bereznia agenstwo DENA-Reuter, brytijskyj uriad wze dejakyj czas opraciowuje pytannia pro majbutniu dolu ponad 200 000 utikacziw w Italii, perewazno juhoslawskoho ta ukrainskoho pochodzennia. Pidtrymuwana wijskowym ministerstwom brytijska misija, na czoli jakoi stoit kolysznij wyszczyj brytijskyj zwjazkowyj starszyna pry armii Tito, brygadnyj heneral Mek-Klin, maje nezabarom rozpoczaty w Italii swoju robotu. Holownym zawdanniam cijei misii je rozpodilyty cych utikacziw, bilszist jakych bylasia na boci derzaw Osi, za pewnymy hrupamy, a same: 1. utikaczi, zapidozreni w tomu. szczo wony je wojennymy zloczynciamy; 2. utikaczi, szczo mozut buty repatrijowani; 3. utikaczi, szczo ne bazajut powertatysia do batkiwszczyny.

Zhidno z inszym powidomlenniam DENA-Reuter z Rymu, dola peremiszczenych osib, szczo zywut w Italii, obhoworiuwalasia 11 bereznia na konferencii, w jakij wzialy uczast predstawnyky italijskoho ministerstwa zokordonnych spraw, policii i prowidnyk unriwskoi delegacii w Italii. Na konferencii opraciowano plan, zhidno z jakym, czastynu cych wtikacziw mozna bude zalyszyty na postijne perebuwannia w Italii, a resztu pryjnialy b na oselennia krainy brytijskoho komonweltu j Piwdennoi Ameryky.

UNRRA - IRO - IGC

Як відомо, УНРРА має припинити свою діяльність на 30 червня цього року, після чого повноваження цієї організації повинна перебрати на себе нова міжнародня допомогова організація ІРО. Над створенням її тепер і працює в Женові Підготовчий комітет ІРО. Як повідомляє з Женеви аґенство ДЕНА-ІНС, протягом першого тижня Комітет опрацьовував свій статут і денний порядок. Як сподівалися, протягом другого тижня своєї конференції Комітет мав скласти певний робочий плян майбутньої організації. Багато спостерігачів конференції висловлюють думку, що мета теперішніх засідань Комітету досить невиразна і що його робота полягає переважно в дослідженні більш-менш відомих уже документів і в повторному обговоренні основних цілей і завдань нової організації, викладених уже перед кількома місяцями. Створення інтернаціональних організацій, — зауважує кореспондент аґенства, — відбувається часто дуже повільними темпами.

Тим часом понад 800 000 переміщених осіб та збігців не мають перед собою якихсь певних перспектив. Більшість з них мешкають в таборах британської та американської зон в Німеччині й Австрії. Серед них є приблизно 400 000 поляків, 200 000 балтійців, 100 000 українців, 100 000 жидів, 70 000 югославів і кілька тисяч еспанських республіканців. Їх становище, як відзначив це у своєму вітальному зверненні до Комітету, генеральний секретар Об'єднаних Націй Тріґве Лі, має погіршитися ще більше після припинення діяльности УНРРА. Це примусило Комітет відмовитися від початкового проєкту відсунути на пізніший термін подання статуту ІРО на підпис і ратифікацію членам Об'єднаних Націй. Проте перешкодою в роботі Комітету є те, що замість 15 ратифікаційних підписів членів ОН, які, між іншим, повинні покрити не менше 75% робочого фонду ІРО на 1947 р., покищо забезпечений лише підпис Великобританії.

Підготовчий комітет має виходити в своїй роботі з таких засад. ІРО повинна розв'язати проблему ДП й збігців якнайскорше, спонукаючи цих осіб до репатріяції, але не позбавляючи тих з них, які цього заслужують, належної допомоги. Вона не може давати підтримку зрадникам, нацистським коляборантам, воєнним злочинцям і ні в якому разі не повинна сприяти порушенню дружніх взаємовідносин між окремими державами. Вона не може підтримувати тих, що, замість брати участь у відбудові своєї країни, волюють байдикувати, але має допомагати тим, хто не повертається з поважних причин.

Тепер, крім УНРРА, збігцями опікуються ІҐЦ (Міжнародній Комітет у справах збігців) і деякі менші добровільні організації. На конференції Комітету оголошено звіт директора ІҐЦ Герберта Емерсона, з якого видно, що ІҐЦ подавав матеріяльну допомогу збігцям у Франції, Бельгії, Голляндії, Еспанії, Портуґалії і в частині Італії, а в деяких країнах і правно-політичний захист втікачам певних категорій.

Як заявив Емерсон, ІҐЦ плянує переселити 2 000 збігців до Параґваю, а також кілька тисяч до Канади, Австралії, Південної Африки, Тунісу, Марокко, Арґентини, Бразілії, Венецуелі, Перу, Чіле та до інших південно- й середньо-американських країн. ІҐЦ найняло вже для цього три пароплави і наміряється найняти ще шість.

Англійський щоденник «Таймс» помістив телеграму свого арґентинського кореспондента про те, що 8 березня ц. р. відлетів до Европи через Вашінґтон арґентинський дипломат д-р Люї Лютті. Дипломат, що має ранґу амбасадора, після короткого перебування в Сполучених Державах, прибуде до Лондону, Берліну і Риму, звідки й відвідає табори скитальців, щоб зорґанізувати для частини ДП транспорт до Арґентини.

Той самий англійський часопис помістив 13 лютого кореспонденцію свого співробітника з Женеви з описом нарад підготовчої комісії Міжнародньої Організації для справ скитальців. Згідно з повідомленням кореспондента, канадійський генерал сер Моріс Попе, вибраний головою підготовчої комісії ІРО, заявив, прибувши до Женеви, що не зможе прийняти того посту. На пропозицію британського делеґата, сер Джорджа Ренденля, головою комісії вибрали французького делеґата Енрі Понсот. Як заявив представник Міждержавного Комітету Допомоги втікачам, сер Герберт Емерсон, британський уряд обмірковує справу переселення до Великої Британії значної кількости скитальців з британської зони Німеччини. На його думку, це одна з кращих розв'язок переселенчої проблеми: скитальці не витрачуватимуть грошей на далеку дорогу і почуватимуть себе добре в англійському підсонні. Австралія розробляє широкий переселенчий плян, але не має потрібних транспортних кораблів. Австралія цікавиться такими еміґрантами-фахівцями, яких важко буде знайти в таборах ДП. Між іншим австралійський уряд видав візи для майже 6-тисяч жидів, що мають своїх близьких на австралійському континенті. Венецуеля прийме кваліфікованих робітників з родинами і трохи селян, разом до 5-х тисяч родин. Перший транспорт до Бразілії покине Европу, ще перед кінцем квітня.

ELLWANGEN

Postanowa spilnoho zasidannia politwiazniw i weteraniw

Bezohladna j bezwidpowidalna metoda „keruwannia" w ukrainskomu tabori Elwangen storonnykamy uhrupuwannia z-pid stiahu „blyskuczoho widokremlennia" neraz wyswitluwalas na storinkach ukrainskoi demokratycznoi presy. Znani fakty j podii, szczo maly misce protiahom ciloho roku, na tereni naszoho taboru, podawalys do widoma ukrainskych hromadskych czynnykiw, jak sygnaly nebezpeky i perestorohy.

Ne oderzawszy zodnoho katehorycznoho sprotywu iz storony prowidnych instytucij, pryduszujuczy terorom — (pobojamy i napadamy na poodynokych ludej) — wsiaki projawy joho w seredyni taboru, panujucza klika ne chotila znaty i baczyty mez i obmezen w swoij rozhnuzdanij dijalnosti. Bilsz wsioho nawit pid czas praci skriningowoi komisii w tabori prodowzuwalas szkidlywa dla ukrainskoho zahalu dijalnist; paleno czasopysy, byto kolpoteriw tych ze czasopysiw i robleno inszi prykri potiahnennia, pro jaki sorom zhaduwaty.

Wnaslidok cioho tabir prydbaw opiniju odnoho z najhirszych w amerykanskij zoni j tomu ne mozna bulo spodiwatys dobrych wyslidiw skriningowoi komisii. I dijsno, wykluczeno z taboru 730 osib cebto 22 % iz zahalnoho czysla taborowykiw, u tomu czysli takoz i kilkoch czleniw doteperisznioi uprawy taboru. U zwjazku z cym dyrektor UNRRA rozwjazaw uprawu i poklykaw na perechodowyj czas prawnyczu komisiju, zlozenu iz czotyrioch prawnykiw z adwokatom d-rom Zawalykutom na czoli, zawdanniam jakoi bulo wyhotowlaty reklamacii dla wykluczenych osib z taboru i udilaty im prawnych porad.

Doteperisznij „prowid" taboru ne chotiw pohodytysia iz swoim cilkowytym bankroctwom i poczaw szalenu i rafinowanu agitaciju u formi pidlych naklepiw proty czleniw prawnyczoi komisii, proty poodynokych osib ta dyrektora UNRRA, zaklykajuczy rozagitowanych ludej tworyty nad nymy samosud.

W takyj sposib wony spodiwalys po persze: zwalyty wynu za swoje bankroctwo na druhych, po druhe — namahalys rukamy rozburchanoho natowpu, ta specjalno dla cioho stiahnenych z inszych taboriw zloczynnych elementiw, znyszczyty abo pryjnajmi pokaiczyty poodynokych konstruktywnych ludej, jakych uwazaly protywnykamy uhrupuwannia „blyskuczoho widokremlennia".

W miru nablyzennia ostatocznoho reczyncia opuszczennia taboru wykluczenymy z DP ludmy zrostalo napruzennia w tabori i 26-ho lutoho c. r. dosiahlo swoho zawerszennia. Toho dnia, specjalno do cioho stiahneni i zorhanizowani typy w zwirskyj sposib pobyly czlena T-wa Ukrainskych Politycznych Wjazniw 63-litnioho adwokata D-ra Zawalykuta — predsidnyka zhadanoi prawnyczoi komisii, p. Krywolapa i taborian pp. Muchu, Bodnara ta 70-litnioho Owsianyka. Pobyttia malo wykluczno zwirskyj charakter. Dejaki pidbureni kynulysia do dyrektora UNRRA, namahajuczys joho obrazyty. W rezultati interweniuwala wijskowa wlada i prywernula poriadok.

Rozhladajuczy podii, Uprawy wyszcze zaznaczenych Towarystw na spilnomu zasidanni dnia 2-ho bereznia 1947 wyriszyly wyslowyty spiwczuttia zertwam cioho zwirskoho napadu, z pryczyny zapodijanych im fizycznych ta moralnych krywd, riszuczo napjatnuwaty zloczynne postupuwannia newidpowidalnych odynyc u tabori, podaty ciu postanowu do widoma zahalu czasopysiw z prochanniam opublikuwaty ii.

Filija Towarystwa Ukrainskych Weteraniw
Filija Towarystwa Ukrainskych Politycznych Wjazniw w Elwangeni

ПРЕСА МАЄ ОБОРОНЯТИ ІНТЕРЕСИ НАРОДУ

Слова, що їх варто запам'ятати й українським бюрократам.

Франкфурт (ДЕНА). Ми не бажаємо ніякої всемогутности преси, — заявив на загальному зібранні Спілки журналістів у Гессені шеф німецької інформаційної служби Вальтер Фріце у своїй промові, присвяченій завданням журналістів при відбудові демократичної Німеччини. Ми бажаємо, — сказав він, створити в Німеччині таку громадську опінію, яка не стерпіла б жадної кривди, не допустила б дальшого бюрократичного знущання з допомогою найубогішим з нашого народу — збігцям, виселенцям, розбомбленим та безпритульним, яка усунула б нездатних з їх посад, очистила б країну від тих, хто багатіє на наших теперішніх злиднях.

Якщо ми бачимо тепер сердиті обличчя в міністрів, якщо двері багатьох установ замикаються перед журналістами так, як давніше замикалися двері виставок «митців», що вважали себе поза критикою, то це не повинно дивувати нас, якщо ми згадаємо, що Німеччина 12 років була позбавлена будь-якої критики. «Проте ми, журналісти, — підкреслив Фріце, — повинні добиватися права на критику, усвідомлюючи самі й усім роблячи зрозумілим, що ми домагаємося критики не заради самої критики, а що наша критика має бути чесним змаганням до правди».

Щодо духового змісту роботи журналістів, то, як заявив Фріце вони так само, як видаляють звалиська з вулиць, повинні обабіч видалити духові руїни поваленого гітлеризму, щоб розчистити шлях до духового відродження німецького народу. Треба розвинути в журналістиці нові методи, що гостро розмежовували б інформацію і думку. «Ми, журналісти, мусимо насамперед дбати про свою незалежність від державної влади, незалежність від надто вузької політичної партійности. Ми ніколи не мусимо випускати з уваги всього народу, повинні всебічно освітлювати події й подавати на сторінках преси все, що може істотно сприяти мирній демократичній відбудові Німеччини.

Dalszi 200 milioniw dolariw dla Anglii

Frankfurt (DENA). Welykobrytanija pretenduje oderzaty wid wid Spoluczenych Sztatiw dalezi 200 miljoniw dolariw iz swojei „dolarowoi pozyky", w naslidok czoho zahalna suma ii zaborhowanosty perewyszczuje odyn miljard dolariw.

Nahla smert sowjetskoho repatrijacijnoho oficera

Praha. Tut nahlo pomer oficijnyj predstawnyk SSSR u sprawach repatrijacii z Czechoslowaczczyny sowietskych hromadian pidpolkownyk Dmitrij Kuwyrkin. Joho pochowano 12 bereznia z widdanniam wijskowoi szany. (DENA)

Наш господарський огляд

Holod w Rumunii

Szczob dopomohty naselenniu rumunskoi prowincii Moldawii, jake terpyt nedostaczu, wyslano do Konstancy charczi iz zapasiw amerykanskoi armii w Ewropi. Jdetsia pro 4 500 desiatykilohramowych charczowych wijskowych paketiw, 250 ton fasoli; cia kilkist wystaczaje na procharczuwannia 500 000 ludej wprodowz 16 den, rachujuczy po 1000 kalorij denno. Pro sytuaciju w Rumuniji pyszut iz Zurichu (Szwajcarija) take:

Rumunija sama po sobi — ce odna iz najbahatszych krain switu. Pryroda podbala pro ciu krainu dobre: ii grunt — ce plodiuczyj czornozem, a pid powerchneju zemli spoczywajut czyslenni kopalyny, z jakych peredusim switowe znaczennia zdobula sobi nafta, prodowz rokiw najwaznisze dzerelo dobrobutu j bahatstwa Rumunii. Odnacze produkcija nafty, jaka miz dwoma switowymy wijnamy chytalasia pomiz 6—9 miljonamy ton, teper obnyzylasia do 4—5 miljoniw ton i w naslidok zrostu produkcii nafty u piwnicznij ta piwdennij Ameryci, u Rosii ta na Schodi, ne widohraje wze na switowomu rynku riszalnoi roli.

Zate silko-hospodarski rumunski produkty szcze j teper nalezat do tych, szczo majut popyt. Szcze do wijny Rumunija mohla eksportuwaty welytensku kilkist pszenyci, kukurudzy, jaczmeniu, jajec, domasznioi ptyci, twarynnoho zyru, skiry j owocziw. Zawdiaky ciomu eksportowi w usi storony switu, rumunskyj torhowelnyj balans buw zawzdy aktywnyj. I cia kraina, jaka pered tym mohla zyty wyhidno ta procharczuwaty polowynu Ewropy, teper terpyt wid zachlywoi katastrofy, w poriwnianni z jakoju sytuacija siohodnisznioi Nimeczczyny j Italii je idyliczna j bezzurna.

U dejakych czastynach Rumunii, a same w Moldawii peczut siohodni chlib z derewjanych opylkiw (traczynnia) ta derewjanoi kory. Smertnist ditej wynosyt 80 %, a cili mista wid oseny ne majut muky, kartoply ta zyriw. Na perszyj pohlad nerozhadana zahadka.

Duze lehko j samozrozumilo mozna b za ci stosunky zrobyty widpowidalnym teperisznij rumunskyj uriad, jakyj perebuwaje u welykij miri pid komunistycznymy wplywamy. Ale cej wyhidnyj argument lysz u newelyczkij miri sluszny. Rumunija poterpila sylno pid czas wijny i bahato ii swerdlowych wez ta rafinerij znyszczeno tak, szczo odne iz najwazniszych dzerel rumunskoho dobrobutu na cili roky perestalo byty (szcze jsiohodni ne mozna joho pownistju wrachowuwaty), poterpila zaliznyczna mereza, porty i mista, elektrowni ta fabryky, a szczo rumunska industrija ne duze pracezdatna czerez nedostaczu syrowyny (zalizo, mid, wuhilla i insze), to j usiaki praci nad uruchomlenniam znyszczenych objektiw trywajut u bezkonecznist. Dali Rumunija pid czas wijny stojala na boci derzaw. Osi, ne oderzuje otze nijakych reparacij, a nawpaky musyt sama platyty dejaki widszkoduwannia.

Cia katastrofa w swoij istoti bula naslidkom wypadkiw wyszczoho poriadku. Bezpereczno radykalna agrarna reforma premjer-ministra Grozy, jaka podilyla welyku zemelnu wlasnist pomiz dribnych selan mala zrazu pid charczewym aspektom lysze widjemni naslidky czerez te, szczo nowi dribni wlasnyky ne maly ani stajen, ani chudoby, ani chliborobskych maszyn, ani posiwnoho zerna, ani konej i traktoriw, a jakszczo ich i maly, to w newystaczalnij kilkosti. Czerez te, cia agrarna reforma, chocz sama po sobi potribna j docilna, musila daty zrazu widjemni naslidky. Skryti sabotazi dejakych buwszych welykych zemlewlasnykiw bezpereczno tez ne pryczynylysia do pokraszczennia cioho stanu. Krim toho bahato rumunskych wojakiw dali zalyszylys, jak wojennopoloneni w SSSR i same tych ludej teper brak na seli, de widczuwajetsia welyku nedostaczu sylnych roboczych ruk.

Do cych trudnoszcziw pryjszla szcze podwijna stychijna katastrofa: koly wliti 1946 r. w cilij zachidnij Ewropi znywa buly peresiczni, w Ukraini, u Bassarabii ta na moldawskomu j dunajskomu nyzu panuwala nezwyczajna posucha, jaka sylno poszkodyla wrozajewi. Wid cioho newdaloho zboru terpyt siohodni w welykij miri tez SSSR, ale win moze szlachom dowozu iz inszych czastyn krainy do dejakoi miry wyriwniaty ciu nedostaczu. Rumunija cijei mozlywosty ne maje. Zapasy pszenyci j kukurudzy, dwoch najwazniszych zasobiw procharczuwannia krainy, z jakymy Rumunija zustrila zymu buly minimalni. Ne zwazajuczy na oszczadnist, ich zjily szwydko, tak samo, jak i pryznaczeni na wesnianyj zasiw rezerwy zerna, paszi dla chudoby j dopomizni posylky UNRRA. Perspektywy na 1947 r. na cilomu fronti ponuri j beznadijni. Delehacija bukaresztskoho uriadu perehoworiuje teper u Washingtoni z amerykanciamy w sprawi nehajnoi dopomohy charczamy, likamy j posiwnym zernom. Jakszczo ci posylky ne naspijut nehajno do rumunskych portiw, nad fizycznym isnuwanniam rumunskoho narodu pryjdetsia postawyty znak zapytu.

Ale stychijni katastrofy ne obmezujutsia cymy newdalymy znywamy. Nezwyczajno hostra zyma zbilszyla szcze neszczastia. Wsia żymowa horodowyna wymerzla, cili zaliznyczni linii zasypani kuczuhuramy snihu j mozna bude korystuwatysia nymy szczojno pisla wesnianoi widlyhy. Czerez te bahato poizdiw iz charczamy, szczo ich wezly iz Woloszczyny, do najbilsz zahrozenych holodom centriw u Moldawii, zahruzly po dorozi. Taka sama dola zustrila j posylky iz susidnich derzaw, zokrema z Madiarszczyny j Tureczczyny, w jakych tez charczi wydajut na pajky, ale jaki ne perezywajut takoi hostroi kryzy, jak Rumunija.

U takych umowach wazko znajty dla cioho narodu jakes slowo potichy j nadii. Jakszczo pryjdeszni znywa budut dobri, mabut pidczas nastupnoi zymy taka kryza ne powtorytsia; ale de nemaje posiwnoho zerna, ludskoi roboczoi syly, znariaddia j maszyny, trudno spodiwatysia, szczob znywa buly kraszczi serednich. Uriad chocze pid wesnu pislaty na selo studentiw, uczniw ta uriadowciw, szczob dopomahaly obrobyty rillu, ale wse ce — kraplyny wody na hariaczyj kamin. Czerez brak paszi treba bulo zarizaty bahato chudoby (mjaso ce jedynyj charczowyj produkt, jakoho w rumunskych mistach dowoli) tak, szczo na dowszyj czas ne mozna bude postaczaty naselenniu moloko, maslo j jajcia. Pro eksport cych produktiw ne moze buty j mowy. Nawit, jakszczo Spoluczeni Derzawy, Kanada, Argentyna j inszi krainy dali pomahatymut Rumunii, najblyzcze majbutnie cijei krainy bude tiazke. Jedynoju nadijeju, jaku zworuszenyj obserwator rumunskoi katastrofy moze wyslowyty ce te, szczo ciomu narodowi umozlywytsia zywotinnia, szczob ne dopustyty do totalni katastrofy iz i neperedbaczenymy naslidkamy.

(Za „Die Neue Zeitung")

СОЦІЯЛІЗАЦІЯ

Як після першої світової війни, так і після другої впадає в око значний потяг до соціялізації, до того ж тепер навіть і в державах, що перемогли, а не тільки в переможених, як це було після першої війни. Проте помилково було б бачити причини цього в самій лише війні. Війна, безперечно, відіграла тут чималу ролю, але базою цього явища були різні чинники господарського й політичного розвитку країн.

Хоч як трактувати поняття соціялізації—чи з погляду її історичного розвитку, чи теоретично-доґматичного змісту, чи практично-політичного застосування, воно являє собою складний комплекс взаємозв'язків і не дає певного, виразного обрису. Якщо брати соціялізацію в найширшому розумінні, як удержавлення господарських підприємств, то питання про неї після минулої війни порушено скрізь, а подекуди й практично розв'язано. У Східній Європі й на Балканах всі більші підприємства вже перейшли до рук держав; в Голляндії та Бельгії удержавлено емісійні банки; у Франції—транспортові підприємства; в Англії—вугільну промисловість, важку індустрію, банки тощо.

Часом ця соціялізація мала вимушений характер. Війна привела промисловість до такого страху, що держави подекуди мусіли взяти до своїх рук капітал і провід у промисловості. Насамперед це сталося в балканських країнах і Польщі, де особливо давався в знаки брак приватного капіталу та промисловости. В Англії удержавлення гірничої промисловости вимагала насамперед потреба її модернізації, фінансувати яку був неспроможний приватний капітал, у Франції того ж потребував повоєнний стан транспорту.

З цього бачимо що здійснення соціялізації не можна завжди розглядати як акт, продиктований ідеологією марксизму. Навпаки, подібні випадки, поминувши СССР, навіть рідкі. Удержавлення підприємств спостерігаються і в несоціялістичних країнах. Воно веде свій початокк ще з того часу, коли людство почало жити організованим державним життям. Про нього свідчили і державні промислові підприємства в східній Європі, і державні залізниці в Німеччині й Австрії. Це удержавлення підприємств або (а це суттю те саме) промислова діяльність держави викликалися державними інтересами — напр., браком приватного капіталу в певній галузі господарства, бажанням держави забезпечити собі незалежність від чужоземних країн і т. п.

Не можна твердити, що удержавлення підприємств завжди й усюди шкідливе. Воно корисне там, де надолужує прогалину приватної ініціятиви, але може стати надзвичайно небезпечним там, де розвивається в систему державного капіталізму, що зводить державу на манів капіталістичного еґоїзму з простого шляху її суто державних завдань. А це небезпечно тим більш, що дає державі можливість зловживати своїм господарським становищем заради своїх політичних цілей.

Марксизм не обмежується удержавленням тих галузей промисловости, де бракує приватної ініціятиви, він вимагає удержавити всі провідні господарські підприємства. Він виходить при цьому з двох засад: 1) перешкодити збагаченню підприємця коштом робітників через додаткову вартість, що є в його зиску; 2) звільнити робітників від того тягаря, що його несуть вони на собі в наслідок властивих капіталістичному господарству хитань. Тяжко заперечити теоретичну слушність геніяльної концепції Карла Маркса. Проте сумнівно, щоб його теорія могла б привести на практиці до поставленої мети, забезпечити всіх робітників роботою, зробити внутрішній ринок незалежним від закордонних „нестабільних" господарств з їх хитаннями. Відмовившися від зиску підписмця, держава зможе забезпечити нормальну вартість продукту праці, але вона не зможе зректися повернення чималих витрат адміністративно-контрольного характеру, що, заступивши теоретичну додаткову вартість, можуть зробити ілюзорною цю мету удержавлення підприємств.

КРАЇНА ПАМПАСІВ І НАЙГАРНІШИХ У СВІТІ ЖІНОК (2)

АРҐЕНТИНА

Написала Л. СЛОБОЖАНКА

Рівень життя в Арґентині вищий ніж в інших країнах Південної Америки, але є велика відмінність у побуті окремих груп населення. Міський натовп виглядає веселим, і безжурним, чоловіки і жінки вдягнені елеґантно, за останніми паризькими зразками, їх гарні, багаті приміщення часто оздоблені меблями і картинами з Парижу.

Робітники промислових підприємств заробляють досить на добру їжу й одежу.

Скотарі й фармери в Пампасах живуть примітивніше, але досить мають їжі м'яса і хліба. Наприклад, сільсько-господарський робітник може брати в господаря стільки м'яса, скільки його родина з'їсть.

Найбідніше живуть люди в Патаґонії та в болотах Чако. Там розкидані примітивні глиняні ранчо, часто без вікон і з саморобними грубими меблями.

Найвища кляса населення — багаті землевласники — нащадки перших колоністів-еспанців, що захопили багато землі. Вони становлять найбільшу замкнуту олігархію в світі. Джерело їх життя: величезні маєтки, що дають невимірну кількість м'яса. Їх прикмети: патріярхальне сімейне життя, суворий католицизм, багатство, витончена культурність, інтенсивний націоналізм, сила неписаного етикету. Наприклад, ви не побачите хлопця і дівчину разом без старшої жінки. Коли президент Алвеар (1922—1928) одружився з видатною оперовою співачкою, то це вважалося «національним скандалом» і її багато років не приймали у високому товаристві.

Останнього часу швидко росте міська середня кляса — сини імігрантів, купців, промисловців, що переростають і витискують консервативних землевласників і є носіями ідеї нової промислової Арґентини.

УКРАЇНЦІ В АРҐЕНТИНІ

Очевидно порахувати наших земляків закинутих в хащі Чако та в широкі степи, так само важко як і індійців, але вже ясно, що їх у Арґентині більше як індійців, бо останній перепис подав кількість індійців у 53.000, а данні про кількість українців коливаються між 60 до 180 тисяч. Це переважно вихідці з Галичини і живуть вони колоніями в провінції Місіонес на півночі країни. Найбільша колонія — Апостоляс. За даними 1934 року, було 7 церков, з них 1 православна.

Чимало українців живе в Буенос-Айресі, працюють як робітники та мають свої підприємства. В українській газеті «Наш Клич» можна, наприклад, зустріти такі об'яви: «Українська фабрика текстильних виробів», «Український Готель-Ресторан — смачна кухня з европейськими стравами». Тут до речі нагадаймо, що основна ознака «тутешньої страви» є перець, якого арґентинці кладуть стільки, що не знаю, чи власник українського ресторану вже настільки «арґентинізувався», що зможе їсти свої «тутешні страви».

З газети дізнаємося, що в Буенос-Айресі є українська домівка, жіноча орґанізація, організація молоді, книгарня, ну і, певна річ, хор! Чи в Сибіру, чи в таборах ДП, чи в Арґентині, українці завжди співають, хіба вже хористи остаточно розсваряться, та й тоді, правда, вони на два чи три хори розіб'ються, а співати не кинуть...

ЕКОНОМІКА

Королем у цій країні є волове м'ясо, бо Арґентина є першим у світі продуцентом і експортером м'яса. По пшениці Арґентина стоїть на другому місці (після Канади), по вовні на другому (після Австралії), теж по баранині (після Зеляндії).

Вся країна живе з пампасів, а як де і розвивається якась промисловість, то щоб постачати пампаси, або переробляти їх продукцію.

Хоча рільництво і добре розвинене, але повні можливості країни аж ніяк не використані: можливе поширення засівних площ, іриґація, підвищення аґротехніки. Арґентина хоче багатіти, хоче повністю використовувати природні ресурси і тому й надалі вона заохочуватиме іміґрацію. Намічено за наступні 50 років збільшити населення від 14 мільйонів до 100.

З 1920 по 1946 рік засівні площі збільшилися на 25%, але це ще дуже мало. Основна культура є пшениця, яка в деякі роки дає до 1/5 експорту, також експортуються кукурудза, льняне насіння, останні роки текстильні рослини. Для внутрішнього вжитку сіється овес, жито.

Провінція Мендоза у передгір'ях Кордільєрів славиться виноградом, а за виробленням вина ставить Арґентину на 5 місце в світі. Хоч його виробляється і чимало, та нічого не експортується.

М'ЯСО МОРОЖЕНЕ, СУШЕНЕ, КОНСЕРВОВАНЕ...

По шляхах Арґентини іде неперестанний рух худоби: в глиб країни отари ідуть на одгодівлю, до кордонів—на продаж. Мальовничі ковбої женуть отари дорогами, рогаті пасажири наповнюють товарні потяги, океанські пароплави вивозять охолоджене, консервоване чи заморожене м'ясо, а до сусідніх країн іде традиційне в Південній Америці сушене м'ясо.

Найкращий сорт м'яса — охолоджене. При температурі, трохи вищій 0° воно їхало до війни до Англії і швидкі пароплави більше турбувалися про спішність як при перевозці пошти.

Половина м'яса, що їдять англійці, походить з Арґентини і британські капіталовклади глибоко занурені в арґентинську економіку. Англійці володіють залізницями, які перевозять худобу, вони мають кілька рефрижераторів, м'ясо іде до Англії на британських пароплавах.

Багатство Арґентини походить від Англії, бо вони не могли б так високо розвинути свого скотарства та рільництва, якби не було ринку в індустріяльній Англії.

Родина парагвайських індійців племени Ґварані.

Арґентинський президент Перон снідає в елегантному мешканні своєї дружини — артистки Евіти.

Та не тільки Англія їсть арґентинське м'ясо. Німці в 1935 році купили арґентинського м'яса на 11 міл. фунтів стерлінґів, а в 1938 на 110 міл. ф. ст. Франція теж охоче купує заморожене м'ясо, а США виключно консервоване у вигляді «корн-беф» — баночки добре відомі всім ДП, які, на жаль від грудня 1946 р. перестали давати.

Найбільше м'яса дають величезні маєтки, так звані естанції, власники яких живуть як князі в палацах. Відомий журналіст John Gunther, що в 1943 році був у Арґентині пише:

«Я провів одну з найкращих неділь у моєму житті в одній з більших в Арґентині естанцій. Вона посідає біля 120 000 акрів, має 40 000 овець, 30 000 рогатої худоби, 6—7 тисяч коней. Має власну залізничну станцію, телеграф, церкви, шпиталі, поліцію.

Брудна дорога завширшки принаймні 50 метрів приводить до замка оточеного тисячма дерев. Кожне з тих дерев мало бути імпортоване, пересажене в дику місцевість, посажене і доглянуте поки не виросте. Я ніколи не бачив такої різноманітности тваринного світу: олені, соколи, фазани, стравси маячать по жовтих полях льняного насіння, сови сидять на огорожі, величезні білі коні, неймовірно жирні кролики.

Худоба живе на траві, натуральному вереску та траві альфа-альфа. Навіть племенні бугаї (як правило імпортовані з Англії) лишаються на відкритому повітрі цілий рік, їдять що хотять і виростають дужі як самсони.

Биків продають до Буенос-Айресу на рефрижератори як вони мають 2—2,5 роки, пересічно вони важать по 500 кіло, а якщо бик важчий 500 кіло, то він коштує дешевше, бо вважається, що його м'ясо гірше на смак».

М'ясопереробні підприємства Буенос-Айреса за їх масштабом можна порівнювати тільки з всесвітньо-відомим Чікаґо. Далеко від тих підприємств уже чути рев худоби, бо навколо є спеціяльні приміщення, де чекає до 10 000 худоби. Приречена на консерви жертва спершу йде під душ, а потім спеціяльним коридором тварин женуть на 6-ий поверх і там вона зустрічає свою смерть від сокири, а за 3 години вже перероблена на заморожене м'ясо чи консерви. Виробництво так механізовано, що робітники є тільки додатками до машин. Пароплави чекають в гавані недалеко від охолодних установ і м'ясо іде, щоб натомісць Арґентина дістала машини. вугілля, предмети розкошів.

ГІРНИЦТВО І ПРОМИСЛОВІСТЬ

З корисних копалин Арґентини значення має тільки нафта, що видобувається в Патаґонії. Продукцією нафти Арґентина стоїть на 11-ім місці в світі.

Вугілля є тільки низької якости, отже, практично Арґентина живе на англійському вугіллі.

В мало досліджених ще горах потроху здобувається мідь та срібло.

Великий розвиток промисловости обмежується браком вугілля та заліза. Перспективи освоєння водної енерґії теж не блискучі. З 1914 року почався швидкий розвиток харчової та текстильної промисловости Є багато текстильних фабрик, миловарень. млинів, м'ясопереробних підприємств. Всі вони скупчені біля Буенос-Айреса.

Добре розвинена цукрова промисловість у Тукумані, виробництво в Мендозі.

ШЛЯХИ

Справжнє піднесення Арґентини почалося після того, як залізниці з'єднали віддалені райони пампасів з портами Атлянтичного океану. Загальна довжина залізничних колій 40 000 км і побудували їх майже виключно англійці. Останнього часу, борючися за економічну незалежність, Арґентина намагається перебрати залізниці в свої руки і, наприклад, в лютому 1947 року був ратифікований договір на купівлю арґентинським урядом від британських власників залізниці вартістю в 600 мільйонів долярів

Наче у нас над Дніпром... Картинка з південних Кордільєрів.

Густа залізнична сітка є тільки в пампасах. Як віяло сходяться сталеві нитки до Буенос-Айреса, несучи м'ясо та пшеницю.

Велике значення має транскордільєрська залізниця, що з'єднує Атлянтичний і Тихий океан, перетинаючи Кордільєри на висоті 3151 км. Надзвичайні труднощі зустріли будівельники цієї залізниці! Робітники і інженери працювали в диких незаселених скелях біля межі вічного снігу, взимку бувши одрізані від зовнішнього світу наче люди з Землі Франца-Йосифа. Італійські робітники, що були взялися за будівництво, не витримали, вивершували дорогу спеціяльно привезені англійські шахтарі та місцеві індійці, звиклі до гір.

СТОЛИЦЯ — БУЕНОС-АЙРЕС

Це велетенське красиве місто з населенням 2,5 мільйони. Воно виросло на багатстві пампасів, на світовій торгівлі, на спекуляціях плодючим ґрунтом. Арґентинці не жаліли грошей щоб побудувати собі красиву і блискучу столицю, а европейці щедро позичили їм техніки та архітектури.

Місто лежить на рівному березі могутньої Ля-Пляти, що має тут широту до 40 км та воду брунатну як каву. За кілька десятиріч була побудована одна з більших в світі гаванів, а коло неї виросли велетенські вежі елеваторів, склепи, охолодні устави.

Прекрасні сади відокремлюють місто від гавані. Серед пальм біліють пам'ятники, до яких є дуже охочі арґентинці та з яких підсміюються европейці. Так званий «Рожевий Дім» є місцем осідку президента республіки. Це маєстетична будова, що вміщає також багато міністерств та урядових установ. Столиця славиться своїми розкішними будівлями: палацами, соборами, театрами, готелями, учбовими закладами. Розкішні віллі багачів, стоять оточені садами.

Багаті крамниці мають все, що тільки виробляється в світі: ювелірні вироби, шовки, останні паризькі модні товари, хутра, европейські книжки, ноти, картини, мистецькі вироби. І завжди є покупці на весь цей люксус, на вулицях повно шикарних авт, елеґантних людей.

Транспорт гремить, реве, котиться по блискучих бульварах і околицях, що нагадують Париж. Темпераментних арґентинців неможливо привчити до порядку в транспорті і світових сиґналів ні червоних, ні зелених у столиці не видно, їх все одно ніхто не слухається. Не дивно, що народня мудрість прозвала автобуси «людовбивцями», а шоферів просто звуть «убивцями».

КУЛЬТУРА

З усіх країн Південної Америки в Арґентині є найменше неписьменних (21%), видається найбільше книжок, що розходяться в усіх країнах еспанської мови, виходять найкращі газети. До 6 Національних Університетів, де навчається понад 20 000 студентів, їде молодь з інших країн.

Культурно й інтелектуально Арґентина тісно зв'язана з Европою. Інтеліґенція вільно говорить на багатьох европейських мовах. Прекрасні дами можуть в розмові згадати про Марселя Пруста, Андре Жіда, останні паризькі виставки. Але коріння культури лежать неглибоко, немає місцевих культурних традицій, нема арґентинської національної літератури, немає видатних поетів, філософів, композиторів, винахідників. Французька і італійська літератури приносяться з Европи і прикрашують сальонові розмови красивих арґентинок, так як паризькі сукні прикрашують їх стрункі фіґури.

Багато інтелектуалів вважають Париж своєю духовною батьківщиною, та проте останніми часами почав зростати арґентинський націоналізм. Підчас останньої війни зародилася і стала міцнішати думка, що Европа занепадає, і Арґентина покликана керувати латинською расою по всьому світі. Часом арґентинці ліплять націоналістичні гасла навіть на коробочках з сірниками, а кожний арґентинець цілком щиро вважає себе незрівняно вищим своїх земляків з інших південно-американських держав і обзиває бразилійців «неграми», а венецуельців та еквадорців «дикунами». Зате й сусіди придумали ціле прислів'я: «Якщо Ви купите арґентинця за ту ціну, що ви думаєте він вартий, а продасте за ту, що він думає, що є вартий, — то ви будете мільйонером».

ДЕЩО ПРО ПОЛІТИКУ

Президентом Арґентини є Жуан Перон, син багатого землевласника. В червні 1943 року він за підтримкою військових скинув режим попереднього президента Кастільльо і взявся за створення сильної Арґентинської держави.

Сполучені Штати з занепокоєнням стежили за Арґентиною, боючися що вона прагне пересунути центр ваги півкулі з Вашінґтона до Буенос-Айреса.

А тим часом на початку 1946 року пройшла жвава виборча кампанія, Перон надавав силу обіцянок своїм виборцям: обіцяв поліпшити життєві умови, поставити приватний капітал на службу нації, одкупити в чужинців всі належні їм залізниці і підприємства, а також урочисто пообіцяв волю преси і слова.

Перон їздив у спеціяльному прикрашеному пальмовим гіллям, потязі по всій країні, говорив промови, тиснув направо і наліво руки, цілував дітей і 57% виборців проголосували за нього. Правда, крім поцілунків були вжиті і інші методи: потяг кандидата протилежної партії таємно загорівся, а демонстрації антиперонистів були розігнані сльозоточивим газом...

Наново вибраний Перон ще енерґійніше взявся за працю і буквально засукав рукави, бо на більшості фотографій його енерґійна постать типового чорнявого арґентинця показується в білих сорочках з короткими рукавами. То є очевидно проти етикету старо-арґентинської аристократії, і навіть його уряд дістав прозвисько «режим безсорочників», бо злі язики кажуть, що в робочі часи президент зовсім скидає сорочку.

Не менше нападають злі аристократичні язики на красуню Евіту — колишню артистку і коханку Перона. В жовтні 1945 він одружився з нею і далі Евіта включилася до виборчої кампанії. Вона їздила з чоловіком і всіма чарами жінки і артистки притягала виборців на бік свого Жуана. Після перемоги на виборах Евіта стала головою союзу радіоартистів і заповнює етер своїми промовами і виступами, прославляючи Перона і його діяльність. Чи не під її впливом Перон пообіцяв дати жінкам виборчі права?

З січня ц. р. почав здійснюватися п'ятирічний плян розвитку господарства Арґентини. Він опирається на співпрацю держави з приватним капіталом і з синдикатами, передбачає запровадити певну систему в експлуатації природніх багатств і добитися економічної незалежности від інших держав.

Зараз у світовій опінії нема одностайної думки про Арґентину, про те, як до неї треба ставитися, про те чи Перон — фашист та яким шляхом піде розвиток Арґентини далі.

А тим часом Перон хвалиться, що одкупив у англійців залізниці, а в американців Буенос-Айреський телефон і запевняє, що «через шість років ані клаптика ґрунту, ні подуву повітря не буде належати чужинцям».

Індійський хлопець племени Тоба з Чако.

КРАЇНА ХІРОХІТО ДЕМОКРАТИЗУЄТЬСЯ

На руїнах Японії

Хто бачив недавню ще Японію, повну кипучого життя й збуджену перемогами й мріями про здійснення свого «месіянства»—панування над «Великою Азією», той не пізнав би її тепер у цій притихлій, завмерлій країні. Жахлива хірошімська бомба, приголомшивши всю Японію, витверезила й повернула до гіркої дійсности зарозумілу японську верхівку. Задурманений було нею японський народ зустрів своїх переможців навіть без видимого зацікавлення, сховавши свої думки й почуття під машкарою кам'яної байдужости. Проте й з-під цієї машкари вибивалася недовірлива настороженість до незнайомих прихідців з їх чужими Японії культурою й політичним світоглядом. З другого ж дня з вулиць зникли звичайні американсько-европейські вбрання. Усі наче змовилися в мовчазній демонстрації: мужчини поодягали «хакі», жінки вбралися в «момпеї» або широкі штани. Зникли й елеґантні лімузини; замість них, невідомо звідки, повилазили якісь «допотопні», незграбні й кумедні, машини з газовими моторами. Скрізь відчувалося навмисно підкреслене шанування особи імператора, свого релігійного культу. Та, крім цієї відчужености, почувалося і щось гірше, — то був страх, страх перед хто-зна якою жорстокою помстою за все, що витерпіли через них американці.

Проте, переможці не поспішали з помстою. Японці почали придивлятися й незабаром переконалися, що цієї помсти й не буде: тверда окупаційна політика, роззброєння, денацифікація та демократизація — і ніякої помсти! Навіть реальна допомога в повоєнних злиднях, навіть той самий мікадо на троні! І на вулицях знову з'явилися фетрові капелюхи, піджаки, жіночі сукні по коліна, знову засновиґали приховані десь лімузини. Обличчя в японців прояснилися. Ці замкнені в собі мовчуни почали дивувати американців своєю привітністю, послужливістю, мало не приязним ставленням. А втім, реалістичний американський розум ясно здає собі справу з японської дійсности. Хоч як тяжко розмежувати у цього своєрідного народу вселюдську щирість від азійської підступної удаваности.

І це тим більше, що в країні, без сумніву, ще лишилися чималі впливи недавно могутньої фашистської ідеології. Дехто досі ще мріє про конфлікт Америки з СССР і про похід на сибірські рівнини. Особливо помітні ці впливи на молоді. Американська влада під проводом генерала Мек-Артура провадить широку роботу, перевиховуючи молоде покоління Японії. Радіо й преса систематично роз'яснює людності історію минулої війни і ті жорстокості й злочини, що їх чинив фашистський режим. Нова конституція, підписана Мек-Артуром і імператором Хірохіто, запроваджує в Японії здоровий демократичний лад. У господарській ділянці, замість пропонованої советським представником та комуністами конфіскації поміщицьких земель і індустріяльних підприємств, генерал Мек-Артур обрав шлях аґрарних та соціяльних реформ. Запроваджені нові методи піднесення продуктивности виробництва починають давати добрі наслідки.

Демократичні ідеї здобувають собі в Японії щораз більшого авторитету, хоч з ними змагаються і підпільні фашистські і явні комуністичні сили. Проте збуджена останніми в 1946 р. хвиля страйків, демонстрацій і заворушень була зупинена твердою рукою Мек-Артура, і тепер цей рух значно послабшав.

Зміна політично-соціяльного обличчя Японії чи не найбільше відбивається на особі японського мікадо. Ще недавно «Син Сонця», божественний посланець, перед яким усі слалися ниць і якого не сміли показувати ні в портретах, ні на кіноекрані, став тепер лише представником японського народу з меншими ніж у англійського короля правами і в цивільному европейському вбранні виходить перед людські очі, вітаючися й балакаючи із звичайними громадянами. Часом він навіть стає предметом гострих нападів або глузування. Так, перед парляментськими виборами імператор Хірохіто відвідав низку заводів, де розмовляв з робітниками. Більшість преси поставилася до цього прихильно, але комуністичний орган у відповідь на це зажадав «заборонити подібну передвиборчу аґітацію». Зате вже загальне незадоволення викликала радіопромова імператора з приводу харчової кризи. Уся без винятку преса аж жахнулася цієї промови, наївний безрозсудливий оптимізм якої нагадував поради Марії-Антуанетти голодному французькому народові їсти солодкі булочки, якщо вірити історичним переказам.

У токійському журналі «Мімпо» вперше в японській історії з'явилася навіть карикатура на імператора: він стояв без рук перед мікрофоном, а їдкий підпис внизу казав: «Все, що лишилося йому, — це рот, щоб їсти і виголошувати промови». А проте, як запевняють спостерігачі японського політичного життя, в разі відповідного плебісциту, республіка дістала б у цій самобутній країні обмаль голосів.

Японія відбудовується, Японія демократизується, переходить на нові рейки, але мимоволі — повільними темпами. Згарища й звалиська часом вкривають японську землю там, де колись буяли життям цілі міста. Величезне Токіо майже скрізь стало величезною пусткою. На чорному ринку в ньому знайти дуже погану картоплю, що притягає до себе жадібні погляди городян, але приступну самим багатіям. На лавках у парках та садах нерухомо лежать хворі або виснажені голодом діти. Перехожі не звертають на них уваги: надто знайома картина. А ночами у величезній будові залізничної станції геть повно людей — родин і одинаків. Це — безпритульні...

Довгий, тяжкий шлях стелеться ще перед новою Японією.

ГІТЛЕРІВСЬКИЙ КАР'ЄРИСТ З ФОТОАПАРАТОМ

«Я не маю нічого спільного з тими жахливими справами і ніколи не провадив політичної діяльности», — писав Генріх Гофман в одному листі в 1946 р. Про цю людину, що її Адольф Гітлер ушанував званням професора, світ уперше дізнався тоді, коли вона змушена була стати перед Мюнхенський суд. З 1923 р. Генріх Гофман був постійним супровідником і фотографічним біографом «фюрера». Коли за 10 років по тому Гітлер прийшов до влади, Гофман був фотокореспондентом. Разом з однією секретаркою — пізніше часто згадуваною Евою Бравн — і капіталом в 900 марок він заснував власне пресове фотографічне підприємство.

Це підприємство і 12-літня «монополія» Гітлера принесли йому на 1945 р. капітал в 58 мільйонів марок. Як власник багатьох мільйонів, «професор» уже 1943 р. мав величезний і по-королівському обладнаний палац, два будинки в Мюнхені і по одному в Страсбурзі, Амстердамі, Познані й Гаазі, а також 19 авт, з них 4 шестимісні «мерседеси» для себе й два люксусні для своєї дружини. Кількість і вартість «зібраних» ним картин були більші, ніж в багатьох відомих музеях.

Про те, що він не відмовлявся і від дрібних справ, свідчить продаж ним за 120 000 марок докторові Лей картини, яку він придбав за 80 000 марок. Не зважаючи на свої великі прибутки, Гофман наприкінці існування «Третього Райху» лишався винним Мюнхенській фінансовій управі кругло два мільйони марок несплачених податків.

Мюнхенський суд засудив Гофмана на 10 років примусової праці в таборі з конфіскацією майна. Засуджений подав апеляцію.

ДИВНА РОДИМКА

Як повідомляє франкфуртська газета «Ді Епохе», у відомого дресирувальника звірів Даенгардта народилося двоє близняток, одне з яких позначене дивною, уперше баченою в світі родимкою. На спині у цієї дитини є пляма завбільшки з 5 см, на якій вимальовується оперезана пояском земна куля — символ, зображений на державному прапорі Бразилії. Як таємничу деталь слід додати, що Даенгардт протягом 25 років працював як дресирувальник переважно в Бразілії і лише 1939 р. повернувся до Европи.

Перший місяць нової Румунії

ЧИ УРЯД ҐРОЗИ ОПАНУЄ ГОСПОДАРСЬКИЙ ХАОС

10 березня минув місяць, як міністер закордонних справ Татареску підписав у Парижі мировий договір Румунії з альянтами і цим закінчив 4-літній етап політики, що привела країну над берег пропасти.

Провід сьогоднішньої Румунії лежить в руках т. зв. націонал-демократичного фронту, що орієнтується на Москву і його офіційного шефа — Петра Ґрозу. До виборів у листопаді м. р., цей фронт, змонтований у присутності совєтського заступника, наркома закордонних справ Вишинського, складався з 6 партій. Традиційна Нар. Селянська партія відомого політика Юлія Манію і Нац. Ліберали на чолі з Братіяну творять основу опозиції. Політичні обсерватори впевняють ще й сьогодні, що відсоток переконаних комуністів у Румунії невеликий; проте, вибори у листопаді дали урядовому бльокові 348 з усіх 414 місць. Попередила їх передвиборча кампанія й боротьба нерівними засобами, хоч договір у Ялті передбачав свободу преси і зборів та вільні від усякого натиску вибори. На основі такого результату виборів «реакційну» опозицію заганяють ще більше, як досі, в кут.

Але політика уряду після виборів майже ні в чому не змінилася. Вимогу опозиції перевести нові вибори поминули мовчки, як і критику виборів збоку США та Англії. Уряд Ґрози спирається на 4 партії: комуністів, сільсько-господарських робітників, лівих соціялістів і лібералів. Зокрема цікава у цій спілці роля Татареску: його ліберальна партія має міністрів закордонних справ, фінансів, праці і культів, а представники опозиції заявляють явно, що Татареску вислужується сьогодні перед Москвою з таким же запалом, як колись вислужувався перед фашистами. Майбутня роля короля Михайла, до якого комуністи підходять з недовір'ям, невідома. Два роки тому Вишинський мав чимало мороки, доки прихилив короля до Ґрози. В останніх виборах урядова коаліція сильно висувала значення короля: його портрет можна було бачити скрізь поруч портретів Сталіна та Ґрози. А проте впливи короля дуже обмежені й закордонні обсерватори не провиджують йому довгого володіння. Уряд Ґрози намагається теж прихилити до себе духовенство і має в цьому навіть успіхи.

У господарській ділянці уряд Ґрози не зміг опанувати ще хаосу. Він почав, правда, вводити нові соціяльні реформи, з яких слід згадати земельну: більшу як 50 гектарів хліборобську власність сконфісковано й роздано коло 900 000-ам дрібних селян та робітників. Відбудову країни спиняють не тільки повоєнні руїни й репарації, але й дошкульний брак сировин. Новий господарський контраґент — Совєти — є на місці, але їх зацікавлення обмежується виключно румунською ропою; щоб заощадити кошти транспорту останніми місяцями збудовано окремий нафто-провід з Плоешті до Совєтів. Румунія намагається притягнути для відбудови нафтового її промислу теж і закордонний капітал, але Захід покищо до цього дуже стриманий.

Тому румунський уряд деякий час просив у Москві злагіднити відшкодування і непідтверджені вісті говорять, що Совєти мали піти на це прохання та погодитися на 9 місячну мораторію. Ці відшкодування визначено на 300 мільйонів долярів, хоч на Паризькій конференції восени 1946 р. представник Румунії Ґафенку даремно доводив числами, що його батьківщина видала вже на кошти репарацій та окупацій понад 600 мільйонів долярів.

Країна «висхідного сонця», — а такий символ підібрав собі урядовий бльок Румунії й під час виборів можна було зустріти його навіть на коробках сірників, — має ще перед собою важкий шлях і говорити про те, коли умовини в ній покращають — важко. Обидві великі опозиційні партії не залишили своєї критики й після програної в виборах. Нац. селянська партія вибрала собі за символ «око» й ніби підкреслює цим, що пильно стежитиме за відбудовою нової Румунії. Юлій Манію з'ясував недавно політику опозиції так: «Не атакуємо, але справедливість будемо боронити у зовнішній політиці; ми за приязнь із Совєтами, але внутрі країни ми — вороги комуністів».

(За «Райн-Некар-Цайтунґ» подав ак.)

Тиждень пам'яти Шевченка

Відзначення пам'яти великого поета і пророка України відбулося цілком організовано в усьому українському осередку Ашафенбурґу. Щоб позбутися штампу й однобічности, культурно-освітня референтура скореґувала працю у всіх таборах, накресливши загальний плян відсвяткування Шевченківських днів на цілий тиждень. Шевченківська сесія Наукової Колеґії Курсів Українознавства добре опрацювала теми рефератів, щоб висвітлити величну постать геніяльного поета й борця у всій її багатогранності. Реферати читано по таборах в різні дні, щоб цим уможливити зацікавленим побувати на всіх викладах у своїх сусідів.

Четвертого березня в залі Ляґарде проф. Попівський прочитав для студентської громади доповідь на тему: «Шевченко християнин». Окрім студентів, на доповіді було багато присутніх з широких кіл громадянства усіх чотирьох таборів. Просто, але образно проф. Попівський на тлі Шевченкових творів, з раннього його періоду й до останніх днів, розкрив сокровенні тайни душі поета-християнина, що неподільно зв'язаний з своїм народом, його психологією, звичаями, прагненнями і вірою в те, що незбагненне для людського розуму, ім'я якому — Бог. Доповідач розбив, нарешті, всі безпідставні намагання фальсифікаторів використати багатющу та складну творчість Шевченка, як антирелігійну, витягаючи окремі місця з поезій, де поет гостро виступав не проти релігії, не проти церкви, не проти віри, а проти служителів, що церкву та Христову науку перетворювали на слугу самодержав'я та на службу його гнобительської політики.

Шостого березня в таборі «Піонір» проф. Михайлівський в доповіді — «У чому велич Шевченка» та 7.III. в таборі Ляґарде проф. Глобенко в доповіді «Живий Шевченко» — на широкому фактичному матеріялі всебічно змалювали постать Шевченка, як поета, громадянина, людину. Проф. Глобенко подав багато цікавого матер'ялу, що всебічно окреслює величну постать живого поета. Невсипущу його працездатність. Глибину національної свідомости та Шевченкову революційну незламність, значення якої не зрозуміли по-справжньому Шевченкові приятелі та прихильники, а дуже вдало висловлено устами найзапеклішого ворога Шевченка, шефа російської жандармерії графа Орлова, який вбачав найбільшу небезпеку в особі Шевченка в тому, що він своєю творчістю сіє ненависть до самодержав'я, підбурює поневолених проти гнобителів та прищеплює в свідомість українського народу думки про потребу виборення української незалежної держави.

Проф. Оржехівський в таборі Артилері на місцевій академії прочитав доповідь на тему — Великий скиталець. Доповідач порушив чимало питань з життя і творчости Шевченка, виразно підкресливши особливо моменти поглядів поета на мораль, сім'ю, релігію, любов до батьківщини-України та, нарешті, питання єдности, про яку поет згадує в безлічі своїх творів та в якій вбачає єдину силу, що збере в рідну хату-Україну — розкиданих по світу синів і дочок.

Цикль подовідей про Шевченка на таборовій академії в Ляґарде замкнув проф. Січинський доповіддю на тему — Шевченко-маляр. Ця ділянка з творчости Шевченка, на жаль, найменше знана широкими колами українського громадянства, а вона подає багатий матер'ял про не абияке національне значення Шевченка, як маляра, офортиста і скульптора.

М. Сніжинський.

Доповідь в Реґенсбурзі

(Власна кореспонденція). Обласна Спілка Українських Журналістів у Реґенсбурзі в пляні своєї праці має намір влаштовувати доповіді для широкого кола громадянства на різноманітні теми: суспільно-політичні, історичні, наукові, літературні і т. д. Щонайменше дві таких доповіді на місяць дадуть змогу журналістам знайти живий зв'язок з громадянством, даючи в дискусіях можливість кожному громадянинові вільно висловити свою думку на ту чи іншу справу нашого громадсько-політичного життя. В еміґраційних умовах такий живий зв'язок журналістів з масою політичної еміґрації конче потрібний: він виявить дійсні думки та настрої найширших кіл нашого середовища та спонукатиме журналістів керуватись у своїй щоденній праці тими настроями і думками.

Виходячи з таких завдань, Реґенсбурзька Філія СУЖ'у 22 лютого ц. р. влаштувала доповідь кол. члена Центральної Ради в Києві п. інж. А. Постоловського на тему: «Наші визвольні змагання 1917-18 рр. та причини їх невдачі». Про цікавість та важливість цієї теми свідчить той факт, що чимала кількість громадян, зібралася послухати доповідь. Реґенсбурзька публіка, що у відміну від мешканців інших таборів, має можливість слухати доповіді досить часто, з задоволенням послухала слово живого учасника тих подій, про які деяка частина нашої еміґрації висловлюється зневажливо через засліплення своїми власними «чинами». Доповідач змалював загальне тло, на якому відбувалися знаменні події — народження та зміцнення української самостійности.

На жаль, обмежений час не дозволив відкрити ширшої дискусії, що мала бути досить цікавою.

В майбутньому доповіді будуть, ясна річ, влаштовуватися з дискусіями, де кожному буде дано змогу сказати своє слово.

На батьківщині Шевченка

(Продовження з 64 ч. „Неділі“)

Довго ходив і я по цьому місцю, напівзахованому серед городів на околиці Вільшани і переді мною вставали події тієї фатальної ночі. Колись тут стояла бідна вбога оселя. Ніч була тиха та місячна і ніщо не віщувало страхітливого злочину, що мав оце зразу відбутися. Спокійно спав у своїй оселі старий титар. Лише де-не-де самотній собака, прокинувшись серед ночі, порушував загальний спокій.

Та ось почулися обережні злодійкуваті кроки. Це він, мерзенний шинкар вів зграю лютих бандитів на кривавий злочин... Ось вони вже коло дверей.. Грюкнув зломаний затвір... Банда розбишак вдерлася в середину хати. У нелюдських тортурах помер сивоголовий титар, ні слова не сказавши своїм катам і не назвавши місця, де зберігалися церковні цінності. Так само тихо і обережно поверталися вони назад, тягнучи з собою, як звір здобич, знепритомнілу дівчину...

І здавалося мені, наче жахом наповнився весь цей квітучий краєвид, наче кров'ю налилися оці всі червоні маки, що рясно виглядають серед польових трав і квітів.

Щоб забутися від тих страшних спогадів, навіяних на мене подіями відомої поеми, що розігралися тут, я поспішив повернутися з околиці в центр містечка.

Широко простяглася центральна вільшанська маґістраль. Зелені дерева, надаючи їй свіжости та затишку, шарудять своїм віттям під подувом вітру. Шлях тягнеться все далі за межі районового центру на простори соняшних ланів. Вже кінчилися останні будівлі. Почалися городи і левади.

Ідемо далі полем. Ось--Боровикове, в минулому хутір, який останнім часом розрісся в чимале село. На околиці його показують місце, де стояла колись корчма мерзенного шинкаря, що підбурив тих бандитів пограбувати старого титаря та вкрасти Оксану.

Шлях веде все далі серед безкраїх нив. Ним серед пишних краєвидів їдемо на батьківщину поета до сіл Кирилівки і Моринців.

У Меморіяльному музеї

Від широкого бульвару в Кирилівці затишною стежкою повз високі паркани йдемо в долину, де стежка упирається в садибу, біла цеґляна споруда якої під червоним черепичним дахом мальовничо виділяється серед зелені розлогих слив. Це меморіяльний музей Тараса Шевченка.

Перед самим входом монументальний пам'ятник—погруддя поета. Напис на підніжжі сповіщає, що на цьому місці стояла хата батьків Шевченка. Це тут провів майбутній поет своє безрадісне дитинство. Це про цю оселю писав він пізніше:

Мені аж страшно,як згадаю
Оту хатину край села...

Це в цій хаті маленький Тарас захоплено слухав оповідання свого діда про героїку гайдамацького руху, що згодом послужило йому матеріялом для одної з найбільших поем. Це тут Тарасів батько „не витерпів тяжкої долі, помер на панщині“.

Кирилівка

Довгий шлях з Вильшани до Кирилівки нарешті переходить у тінисту алею, що перетинає все село. Це відомий Шевченківський бульвар, насаджений у 1928 році. Він змінив цілком колишній вигляд села. У створенні його сказалася любов місцевого населення до свого поета, бажання чимнебудь прикрасити власне село, нерозривно зв'язане з його ім'ям.

Люди охоче взялися за роботу: возили дерева, копали рови, створювали клюмби й газони, робили розбивку, садовили рослини. За дорослими прийшли до роботи й діти, які також давали посильну допомогу. Минуло небагато часу й суцільний зелений масив буйно зріс над селом, даючи йому влітку затишок та прохолоду від соняшної спеки, а взимку зберігаючи від хуртовин і снігових заметів.

Праворуч від бульвару, з боку, протилежного тому, де зросла струнка цеґляна кількаповерхова споруда сільськогосподарського технікуму, тягнеться в долину крізь дороги та садиби широка дорога до меморіяльного музею Тараса Шевченка.

Закінчується бульвар монументальним пам'ятником, збудованим у 1930 році. На сірому п'єдесталі, що зображує кам'яну скелю, виросла динамічна постать поета. Він у кожусі й шапці. Лівою рукою тримає книгу, а правою, високо піднесеною вперед, кличе свій народ до світлого майбутнього.

Статуй гайдамаків, що стояли у підніжжі монументу, тепер немає. За часів німецького перебування тут, окупанти поскидали їх, бо гайдамаки надто нагадували партизанські загони селян, що вели боротьбу з німцями. Та мешканці Кирилівки врятували скульптури й заховали їх у коморі до

Зелені роки

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.
Переклав з англійської Сергій Домазар.

КНИГА ПЕРША.

(Друге продовження 4-го розділу.)

Поки я стояв зовсім нерухомо, вона обмірювала мене кругом, нотуючи цифри змоченим слиною уламком оливця на брунатній паперовій викройці, яку вона взяла з примірника „Велдонового хатнього кравця". Потім вона відкрила свій комод, міркуючи вголос:

— Я маю десь гарну саржову нижню спідницю. Саме те, що треба!

Саме коли вона поралась, почувся легенький стук у двері.

— Робі, — то був голос мого Діда по той бік дверей. — Час до ліжка.

Баба обернулась від комоду.

— Я візьму Роберта в ліжко.

— Але він спить зі мною.

— Ні, він спить зі мною.

Настала павза. Дідів голос долинув крізь двері.

— Його нічна сорочка в моїй кімнаті.

— Я дам йому нічну сорочку.

Знов мовчанка, мовчанка поразки, і за мить я почув ляп-ляп підошов Дідових капців, він відходив. Я був цілком стривожений і, очевидно, виявив це моїм зблідлим лицем, бо Бабине поводження стало рівніше, хоч і більше протекційне. Вона роздягла мене, налила води з глека й помила мене, потім, обіп'явши мене флянельовим ліфчиком, допомогла мені стеребкатися на високе ліжко. Сама вона сіла збоку коло мене і розгладила мої брови, немов приступаючи до неприємного завдання.

— Мій бідний хлопче, — зідхнула вона з непідробленим уболіванням. — Я хочу, щоб ти підготував себе. Твій Дід ніколи не воював і не був на війні. Він ніколи не виїздив далі за п'ятдесят миль від графства Вінтон протягом усього свого життя.

Що вона щойно сказала? Мої зіниці розширились від приголомшености й недовір'я.

— Це не в моїх звичаях казати щось погане про будь-кого, — продовжувала вона. — Але це важлива річ, це вплине на твоє майбутнє.

Коли її голос зачувся далі, вся моя істота обурилась, я намагався не чути те, що вона казала, лише окремі слова, час від часу, проривались безжалісно.

—Невдачі у всьому, що він зачинав.. звільнювано з кожної посади... акцизний збирач у склепі на митниці... не дбав про завтрашній день з давніх років... Це був кінець його бідної дружини... А потім пияцтво... глянь на його лице... його ніс. Навіть товариство, якого він тримається... Баґ, тричі банкрут, і Дікі, одніею ногою в притулку для бездомних... Тепер без пенні на своє ім'я... залежний від ласки мого сина...

— Ні, ні, — кричав я, затуляючи вуха руками й вдавлюючи свою голову в подушку.

— Ти мусиш це знати, Роберте.

Вона розправила постільну білизну.

— Він не зробить доброго впливу на підростаючого хлопця. Не плач, моє ягня. Я турбуватимусь про тебе.

Вона чекала терпляче, поки я заспокоївся, потім підвелась, заявивши, що вона також стомлена, і проказала:

— Хто рано лягає, хто рано встає, собі той здоров'я й достаток кує.

Потім вона заходилася скидати з себе одежу.

Зачаклований, не зважаючи на моє душевне спустошення й тугу, я не міг стримати себе й дивився на неї. Вона почала з того, що зняла з себе свій чорний очіпок: маленьку чорну шапочку, що прикривала її вузол ще темного волосся. Потім зі своїх грудей вона відколола маленький золотий годинник, який вона накрутила дбайливо й повісила на гачок над каміном. Дальше, за що вона взялась, була біла хустка, яка огрівала її плечі. Павза на розстрібування переду її тугого, з довгими рукавами, чорного корсажу і затим він також ліг складений на крісло-гойдалку. Далі послідував світер, білі стрічки з батисту, було їх, мабуть, штук із чотири, кінці їх були позв'язувані тасьмами, аж поки я зміг побачити Бабу запакованою в темний корсет, що оточував її й високо підіймався до темних западин пахов під руками.

На цьому пункті вона зупинилась, щоб вийняти свої зуби швидким, майже магічним рухом лівої руки, фокус спритности рук, що був причиною приголомшливого занепаду її обличчя. Її суворі риси обличчя погрузли в приємній м'ягкості. А втім, після того як зуби було вміщено в склянку з водою коло ліжка, Баба одягла на голову білу нічну шапочку, стрічки якої, підв'язані туго під її підборіддям, здавалося, відновили частково твердість структури її обличчя.

Тут вона нагнула голову й виступила зі своєї спідниці і цей процес повторився з усіма її нижніми спідницями. Кількість спідниць, які мала на собі Баба, стала однією з великих загадок мого раннього життя: перша була з чорної альпаґи, потім три з білої бавовни, дві з кремової флянелі... але мені не довелося дізнатися остаточної невловної таємниці, бо саме тут Баба глянула на мене, невблаганно, а водночс і сором'язливо.

— Роберте! Повернись до стінки.

Коли я повернувся, я чув ще багато виступань, клацань китового вуса; інші звуки; потім газ погас і Баба опинилась у ліжку коло мене. Вона спала спокійно й тихо, але її ноги, які вона негайно притулила до мене, були дуже холодні. Лежачи на своїй стороні ліжка в темряві, я боязливо роздивлявся на її зуби, як вони ухмилялись до мене, фосфоресцуючи, зі столу коло ліжка: важкий подвійний ряд, зеленкуватого кольору, старомодні, але безмірно міцні, з могутньою стяжною пружиною. У Діда не було таких зубів; але я тужив, о, не зважаючи на його неморальність, я затужив усім своїм серцем за тим, щоб знов бути поруч нього. (Далі буде.)

IZ SZYROKOHO SWITU

De Brinon zasudzenyj na smert

Paryz (DENA). Jak powidomlaje INS, poczawsia proces proty buwszoho posla uriadu Vichy pry nimeckij wijskowij wladi Paryza, Fernanda de Brinon, jakoho obzalowujut za czyslenni zradnycki wczynky. Akt obwynuwaczennia proty pidsudnoho, jakyj maje teper 60 rokiw i jakyj wid 1940-ho r. buw czlenom uriadu Vichy, ochopluje 39 storinok. Holowno zakydajut jomu dwi reczi, a same peredaczu wazlywych widomostej nimciam pro piwnicznu Afryku ta donoszczyckyj zwit pro zydiw do Goebbelsa. De Brinon, jakyj pisla perszoi switowoi wijny poczaw swoju karjeru jak zurnalist, a piznisze staw specjalistom wid nimecko-francuzkych pytan, buw u zwjazkach iz prowidnymy nimeckymy ludmy, jak Hugo Stinnes, Thyssen, Rathenau, Luther, Brüning i Stresemann. Wid 1932-ho roku maw win zwjazky iz NSDAP. Pisla peremyrja iz Francijeju w 1940-mu roci Laval doruczyw jomu keriwnyctwo perehoworamy z Nimeczczynoju. Pisla oswobodzennja Francii alijantskymy wijskamy Brinon utik do Nimeczczyny, braw uczast u tworenni francuzkoho emigracijnoho uriadu i zaklykaw francuziw borotysia po boci Nimeczczyny.

Fernand de Brinon zajawyw, szczo win ne zalyczyt wjaznycznoi kelii tomu, szczo ne daly jomu mozlywosty pidhotowyty sobi zadowilnu oboronu. Z cioho prywodu oba oboronci prosyly sud, szczob zwilnyw ich wid obowjazku oborony ichnioho klijenta. Zhidno z ostannimy zwidomlenniamy, de Brinona zasudyly do kary smerty.

Powernulasia polarna ekspedycija

Pokland „Olimpusa" (DENA-INS). Amerykanska ekspedycija z 1947 r. do Piwdennoho Polusa zakinczylasia oficijno. Schidnia ekspedycijna hrupa, szczo skladalasia iz trioch korabliw pid prowodom kapitana Georga Bufeksa w dorozi do USA prybude dnia 18. bereznia do Rio de Janeiro j tam zaderzytsia szist dniw. Zachidnia hrupa pid keriwnyctwom kapitana Charlesa Bondsa prybude do Sidney-u i perebuwatyme tam kilka den. Sereduszcza hrupa na nastupnu piatnyciu prybude do Wellingtona (Nowa Zelandija), szczob wziaty na palubu swizi charczi. Pisla dwoch dniw widpoczynku cia hrupa prodowzuwatyme swoju podoroz do USA.

2 zajawy w sprawi Korei

Washington (DENA). Jak zajawyw predstawnykam presy holownokomanduwacz amerykanskoi okupacijnoi armii w Korei, heneral-lejtenant Hodge, widomosti pro wyszkolennia korejskoho wijska Sowietskym Sojuzom nibyto potwerdzujutsia. Perehowory iz sowietskoju okupacijnoju wladoju pro stworennia tymczasowoho korejskoho uriadu lyszylysia bezrezultatnymy. Pered tym Hodge maw dwohodynnu rozmowu z prezydentom Trumanom, jakomu dokladno dopowiw pro stanowyszcze w Korei.

London (DENA-INS). Sowietska presowa agencija TISS zapereczyla wistku, naczebto SSSR nasylno zabraw do wijska 500 tysiacz meszkanciw iz kontrolowanych nym piwnicznych zemel Korei. Neszczodawno amerykanskyj holownokomanduwacz u Korei general John Hodge zajawyw u Washingtoni, szczo zhidno z sowietskymy radiozwidomlenniamy bila 500 tysiacz korejciw u wici 17 do 25 rokiw poklykano do wijska iz okupowanoi sowietamy zony.

Hollandskyj politycznyj sud u Haazi, zhidno z powidomlenniam DENA-Reuter, zasudyw na 12 rokiw uwjaznennia gestapiwsku szpyhunku 27-litniu zydiwku Fransmann, szczo wydala Gestapo bahatioch zydiw, u tomu czysli j swoich ridnych bratiw.

Pro tabory internowanych

Frankfurt (DENA). Tabir dla internowanych u Dachau, ce teper jedynyj tabir pid amerykanskoju kontroleju. Amerykanska Holowna Kwartyra w Ewropi powidomlaje, szczo wid hrudnia 1946 r. czyslo taboriw dla cywilnych internowanych w amerykanskij zoni iz piaty zmenszylosia na odyn. Czyslo internowanych cywilnych osib, jaki pidlahaly amerykanskij kontroli iz 24 320 zmenszylosia na 11 977. Internowanych, jaki pidpadajut pid awtomatycznyj areszt, peredano nimeckym wlastiam.

З церковно-громадських справ

Доповідь професора Власовського / ЛИСТ ІЗ МЮНХЕНУ

Українська православна громадськість була схвильована і обурена нещодавно вміщеною в «Часі» статтею про святкування 350-річчя Берестейської Унії в Мюнхені. Автор статті — В. Янів, людина випадкова і малообізнана з історією церкви, даючи загальний підсумок святкуванню греко-католицькою церквою ювілею унії, припустив багато помилок і перекручень історичного порядку, найістотнішого з яких є його твердження, ніби український народ здійснив церковну унію «в тузі за єдністю» з Римом.

Обговоренню статті В. Янова «Свято з'єдинення церков» були присвячені широкі сходини членів Свято-Покровського братства при українській православній церкві в Мюнхені, на яких **проф. Іван Власовський** зробив доповідь під назвою «Во ім'я історичної правди».

Схарактеризувавши святкування 350-ліття Берестейської унії, що закінчилося відомими урочистостями в Мюнхені з участю представників римо-католицької церкви та кардинала Фаульґабера, архиєпископа мюнхенського, прелеґент відзначив, що на всіх цих святах виразно провадилась тенденція надати унії значіння не церковно-релігійної події окремої галузі українського народу, а характер загально-національного свята. У зв'язку з цим виникає питання, чому 3½ мільйони греко-католиків мають накинути свою релігійну концепцію 30 мільйонам православних, чому православні, що принесли стільки жертв за свою віру, мусять своєю участю в цьому святі відокремлення від православ'я одної галузі народу притьмарити своє славне минуле?

Прелеґент констатує, що жадних нових фактів, які дали б можливість дивитися на унію по-новому, в статті В. Янова нема, натомість є багато прикладів фальшування історії. Унію вважає Янів історично-необхідним актом. Звичайно, проти з'єднання церков не може заперечувати жадний християнин, однак забагато буде сказати, що дружня атмосфера обіду на святі, де були присутні і православні, підкреслювала тугу за єдністю стада і за єдиним пастирем. З'єднання церков розуміє Янів як підпорядкування православної церкви єдиному пастиреві — папі і в цьому бачить історичне посланництво і месіянізм українського народу. До цього, на його думку, кличуть духовість, географічне положення і традиції нашого народу.

Однак, подаючи в 33 рядках газетної статті причину розподілу на дві церкви, автор статті виявив своє нерозуміння суті східного православ'я. Коли він закидає, що православ'я породило східніх аристократів, то забуває, що західних аристократів породив поганський Рим, де імператор був і верховним жрецем.

Географічне становище України між Заходом і Сходом не зобов'язує нас підпорядковуватися Римові, бо так само навпаки ми можемо бути форпостом православ'я на Заході. Аджеж польський католіцизм вважав своїм історичним посланництвом прокладати шлях Римові на Схід.

Явно не правий Янів, кажучи, що традиції нас зобов'язують йти за єдністю. Коли як нація ми розбиті, то єдність церкви може нас скріпити. Але цю єдність автор розглядає обов'язково з Римом, тоді як єдність може бути і через повернення греко-католиків до православ'я.

Твердження автора, що весь народ тужив за єдністю з Римом є іґнорацією всієї нашої історії. Прелеґент нагадує про реформацію XVI ст. і кальвінізм, що вдарили по Риму. Справившись з реформацією, Польща почала боротьбу з православною церквою. Боротьба ця носила виразно національний характер. Польські королі продавали наші єпископські катедри, щоб привести до занепаду православної церкви, полонізувати українські і білоруські землі, через релігію відірвати їх від Москви. Тоді ж понад сто наших родів — Кобринські, Сапеги, Сангушки, Бабичі спольщилися ніби в тузі за церковною єдністю, а насправді зрадили і були втрачені для нашого народу, який лишився без еліти.

Говорячи про єдність церков і про те, чи може людина зректися віри во ім'я національних інтересів, прелеґент зазначає, що Рим для нашого народу нічого не дав ні в минулому, ні в сучасному. Польща перешкоджала митрополитові Шептицькому провадити уніятську роботу, Рим ізолював уніятів від цієї роботи, за Польщі нічим не підтримував українців, не втрутився в відомі події на Холмщині.

На думку прелеґента далеко від батьківщини розв'язувати справи про з'єднання церков виглядає смішно. Коли б ми і дійшли якоїсь згоди, якби дивилися на нас у краю, без участи, відома і згоди, якого ми цю акцію провели б?

Цілковита пошана до віри кожної галузі народу, залишення негідної пропаганди з фальшуванням історії, гідне і тверде ісповідання своєї віри — таке наше завдання в церковному житті, на думку прелеґента, в даний час.

Насичена цікавими історичними фактами, доповідь, була прослухана присутніми з непослабленою увагою і призвела до жвавого обговорення, в якому взяли участь настоятель церкви Св. Покрови о. прот. Леонід Долинський, голова ОПУЕ проф. Корсунський, ред. Трачук, секретар братства В. Іващук та численні представники громадянства, які засуджували тенденційну історично-неправиву статтю Янова, погодилися з думками прелеґента і визначили надалі працю братства і православної суспільности на засадах **релігійної толеранції і взаємоповаги до інших віроісповідань.**

Г.

ЗАБОРОНА ВМІШУВАТИСЬ ДУХОВЕНСТВУ ДО СПРАВ НЕВЛАСТИВИХ СВЯЩЕНИЧОМУ ПОКЛИКАННЮ

«Урядовий Вісник Апостольської Візитатури й Адміністратури Української Католицької Церкви в Німеччині» приносить м. ін. такі звідомлення.

Апостольський Візитатор і Адміністратор української католицької Церкви двічі звертав духовенству увагу, щоб осторонь стояло від справ, які не мають нічого спільного з священичим покликанням. В «Урядовому Вістнику» ч. 5 за травень 1946, поміщено зарядження, силою якого заборонено духовним особам займати якібудь світські посади, чи то в проводі комітету, чи в т. зв. допомогових комітетах, і під канонічним послухом візвано зложити такий уряд, якщо хто з духовенства такий уряд займає. Вкінці в «Урядовому Вістнику» ч. 6 за червень 1946 поміщено зарядження, силою якого видано заборону духовенству належати до якихнебудь політичних партій чи угрупувань. Це зарядження видано на основі правила Львівського Архієпархіяльноиго Собору, обов'язуючу силу якого розтягнено і на духовенство що є під юрисдикцією Апостольського Візитатора й Адміністратора українців католиків у Німеччині.

На жаль, однак, дехто з душпастирів старався виломлюватися з тих заряджень під різними притоками. Прислано або делегації чільних громадян, або письма від установ, що намагалися дійти до своєї цілі і залишити когось з духовних осіб чи то в якомусь комітеті, чи в управі табору. Дійшло навіть до того, що через таке і тим подібне обходження заряджень Апостольського Візитатора й Адміністратора треба було зробити деякі висновки супроти одного священика, що увійшов через це в колізію з владою і було підозріння, що даний о. духовний дав себе втягнути до якогось то-

---

кращих часів, щоб знову поставити біля пам'ятника.

Пишні клюмби з декоративними квітами, оточують монумент. Біля них, у затишку тінистих дерев на розташованих кругом лавочках люблять на дозвіллі посидіти кирилівчани, порозмовляти, помилуватись величним, завжди прекрасним краєвидом меморіяльного місця.

Ідучи далі за пам'ятник сільською вулицею повз подвір'я садиб Шевченкових внуків і правнуків, звертаємо праворуч і виходимо до найстаршої в селі оселі, єдиної сучасниці великого поета. Це колишня хата дяка Копцюбинського, якому в науку був відданий юний Шевченко, але замість повчатися змушений був носити воду, рубати дрова й виконувати всю хатню роботу.

Входимо під славну покрівлю, де перебував великий Шевченко ще в своїй ранній юності. Крізь усю будівлю проходить одна велика кроква, на якій тримається ціла споруда. У сінях на цій крокві слов'янськими й арабськими цифрами вирізьблена дата побудови оселі — „1782 года, Генваря, дня 2".

Велика напівтемна хата з високим осілим комином і маленьким вікном справляє враження сивої старовини. Вона вся похилилася. Вікно осіло. Стіни просто вросли в землю.

Але слава про цю хату шириться по всій Україні. Старенька доглядачка хати Тиха оповідає про численні екскурсії перед якими їй доводиться відчиняти двері, про багатьох відвідувачів з Вільшани, з Черкас, з Умані, з Києва та інших міст України, про великий інтерес, з яким оглядають, змальовують, фотоґрафують, описують цю єдину в Кирилівці споруду, що бачила в собі великого співця українського народу й збереглася до наших днів.

Широко простяглися до самого обрію квітучі кирилівські лани. Вони в зразковому стані. Населення Кирилівки, горде своїм великим земляком, завжди якнайкраще обробляло рідну землю, по якій колись ходив він, завжди ретельно пильнувало, щоб посіви були прикладом для інших сіл, що знаменувало б заможність й невпинний зріст добробуту кирилівського селянства.

На схилах, порослих сливами, навколо музею, в байраках разкинулися пасовиська, про які в свій час згадував поет:

Мені тринадцятий минало,
Я пас ягнята за селом.

Це звідси Шевченко та його брати і сестри розповалися по світу „мов мишенята".

На кожному кроці зустрічаємо ми пам'ятники з Шевченкового життя. Серед зелені виблискує маленьке озерце, наче люстерко загублене серед кущів і дерев.

Входимо до музею. У вестибюлі—великий портрет Шевченка—мистця. Автор зобразив поета біля мольберта з палітрою і пензелем у руках. Погляд Шевченка задумливо спрямований на його працю. Тут-же велике погруддя поета з дерева роботи селянина-самоука Верна.

У першій кімнаті зібрані матеріяли кріпацької доби та Шевченкової юности. Під шклом—великий манет хати Шевченкових батьків у Кирилівці. Численні експонати розповідають про життя Щевченка—кріпака. Цікаві скульптури мистця Водоп'янова. Одна з них зображує підлітка Шевченка, що з інтересом розглядає шаблю свого діда. На іншій поданий Шевченко—чабан.

Драматичним подіям з Тарасового життя присвячені картини мистця Шульги. На одній з них змальована густа калина. В її кущах заховався маленький Тарас. Сестра принесла йому попоїсти. Він жадібно простягає руки, але тривожно оглядається, чи нема де лютої мачухи.

Друга картина зображує Енгельгардтові покої. Повернувшись до дому, поміщик застав Шевченка за так суворо забороненим йому малюванням і гніву пана немає меж. На підлогу летять розшматовані клаптики Шевченкового малюнка. В страшенному гніві пан замахнувся. У покірно-безнадійній позі стоїть, опустивши голову, юнак Шевченко, як би сподіваючись врятуватись від неминучої розправи.

У другій кімнаті скупчені матеріяли петербурзького періоду життя Шевченка. Зустрічі Шевченка в Літньому саду з українським мистцем Сошенком присвяћена картина артиста-маляра Шульги.

Серед внуків поета

Недалеко від пам'ятника Тарасові Шевченкові в Кирилівці в тіні живих насаджень заховалася невелика оселя. Чепурненька доріжка веде повз клюмбу і городи до вкритого бляхою будиночка, що заховався в тіні пишних горіхів.

Привітно зустрічає нас на ґанку Марія Трохимівна, внучка великого поета. Її обличчя, зокрема проникливі, ніби трохи суворі очі, деяка пильність погляду нагадують нам знайомі риси обличчя Великого Кобзаря, яким ми звикли бачити його на картинах і скульптурах.

Вона гостинно запрошує нас завітати в її будиночок. У середині охайно і затишно. Кімната прикрашена барвистими килимами, пишно розшитими чудовим українським орнаментом. На стіні — великий портрет поета, здекорований розкішними рушниками.

(Далі буде)

вариства «з політичними цілями». З уваги на те подаю до відома:

1. Переступлення або обходження якогонебудь з вище наведених тут заряджень автоматично потягне за собою за непослух найвищий вимір кари, яким диспонує Апостольський Візитатор й Адміністратор.

2. Не вільно брати участи в ніяких делегаціях без відома й дозволу Апостольського Візитатора й Адміністратора, за вийнятком тільки, коли справа є чисто релігійна і не має характеру зажалення на якусь урядову особу, чи на нижчу інстанцію. Такі справи треба конче передавати Апостольському Візитаторові й Адміністраторові.

3. Дозволяється духовенству тільки на прийняття членства в т. зв. Таборових радах, евентуально проводу таборової ради, ніколи однак не вільно нікому з духовенства прийняти мандату на членство таборової управи.

Декани допильнують виконання цього зарядження.

ПРО СМЕРТЬ ВИКОНУЮЧОГО ОБОВ'ЯЗКИ НУНЦІЯ В НІМЕЧЧИНІ

Несподівано помер папський прелат Мсгр. Д-р теол. Карло Коллі, радник Нунціятури і виконуючий обов'язки Нунція по смерті Архієпископа Орсеніо. Мсгр. Д-р Коллі був дуже великим приятелем українців і надзвичайно добре зорієнтований у наших справах.

Oficijno nadislane

Нам прислали до негайного оголошення таке урядове звідомлення:

UNNRA public information office. Hei 39/MF

Головна квартира американської зони. Гайдельберг.

14 лютого 1947 р.

Для негайного опублікування латвійським, естонським, литовським та українським газетам.

Переклад статті „Правди" № 255 (10337) від 26 жовтня 1946 р.

РЕПАТРІЙОВАНІ СОВЄТСЬКІ ГРОМАДЯНИ ПРАЦЮЮТЬ

Два роки тому совєтський уряд вирішив репатріювати совєтських громадян, примусово вивезених німецько-фашистськими аґресорами. Репатріяційні органи в СССР та в усіх закордонних країнах, до яких змушені були виїхати наші люди, провели величезну роботу. Мільйони совєтських громадян повернено з німецької неволі.

Совєтський уряд видав численні інструкції й розпорядження, щоб ґарантувати права й привілеї репатрійованих осіб. Вони знову дістали всі права совєтських громадян і взяли активну участь у праці й громадському та політичному житті своєї країни. Прибувши на збірний репатріяційний пункт, вони одержували армійські раціони, поки не діставалися до місця призначення. Дітям видають спеціяльну їжу. Всі репатрійовані мають також право на безкоштовне медичне обслуговування. Незаможні дістають також взуття, одяг, білизну, а, прибувши на місце постійного мешкання, одержують одноразову грошову допомогу.

Репатрійовані особи, що почали вже працювати, перебувають під повним захистом робочого законодавства і мають ті самі права, що й інші робітники та службовці підприємств. Уряд наказав міністрам і директорам підприємств надавати репатрійованим працю за їх фахом. Робітники металюрґійної, вугільної та лісової промисловости можуть дістати для спорудження індивідуальних будинків позичку в 15.000 карбованців з виплатою її протягом 5 років, а також на такий же термін і 5.000 карбованців для початкового мешканевого устаткування.

Репатріянти колишні військовополонені мають ті самі права, що й демобілізовані совєтської армії і місцева влада повинна не пізніше як за місяць дати їм роботу за їх фахом, помешкання, паливо, допомогти матеріялами й позикою відбудувати або спорудити будинки, придбати хатнє обландання тощо.

Репатрійовані матері з багатьма дітьми мають право на відповідну допомогу й привілеї з моменту свого прибуття до СССР.

Як повідомило бюро спеціяльно уповноваженного Ради міністрів СССР в справах репатріяції аґентству ТАСС, 80% повернутих з німецької неволі дістали роботу. Половина з них працюють у сільському господарстві, а половина — в промисловості. Багато з них дають дуже велику продукцію. Наприклад, поміж 4.500 репатрійованих осіб, що працюють у різних підприємствах Харкова, є понад 1.000 стахановців (першорядних робітників). Багато тисяч робітників з репатрійованих, що працюють в копальнях Донбасу, металюрґійній та машинобудівельній промисловості, в колгоспах та радгоспах, України, Білоруси й інших республік, виконують дві, три й чотири норми.

Серед вивезених до Німеччини совєтських громадян було багато освічених людей. Тепер вони працюють за своїм фахом. Багато з репатрійованих вчаться. З них на самій Україні понад 7.000 осіб відвідують вищі школи й технічні інститути.

Сотні тисяч дітей страждали в німецькій неволі разом з дорослими. Багато тисяч з них вмерли за кордоном. Ті, що пережили все, були звільнені й повернулися до дому. Багато з них знайшли своїх батьків. Сиріт вмістити в дитячі будинки, прийняли до юнацьких організацій, до звичайних і професійних шкіл. Так улаштовано понад 50.000 таких дітей. (ТАСС)

Адреса совєтської місії: Regensburg, Theodor Körnerstrasse 18.

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

Jaroslaw Dawydowycz wystupaw u Mannheimi

Widomyj humoryst Jaroslaw Dawydowycz wystupyw u Mannheimi 25 i 26 lutoho u sportowij zali nimeckoi szkoly z prohramoju pid zaholowkom „Emigracija w krywomu dzerkali". Dawydowycza dobre znaje ukrainska hromada, ale pysaty pro joho prohramu ta joho wykonannia slid, bo humor i satyra na emigracii dosi stojat kynutym polem. I ce ne wypadkowe. Ne wypadkowe tomu, szczo humor i satyra

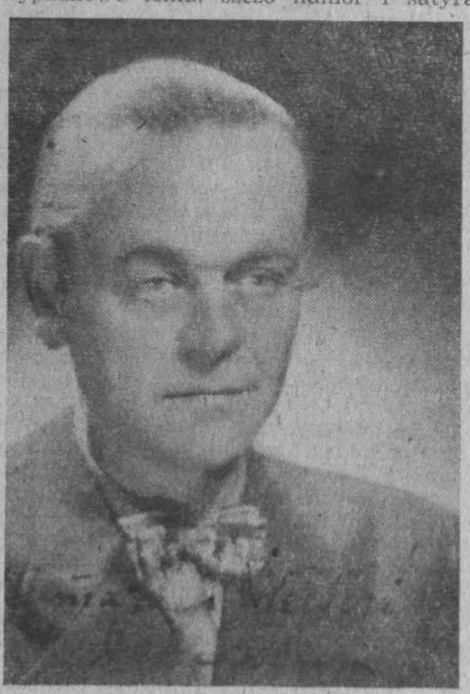

Pid czas swoho pobutu w Mannheimi Jaroslaw Dawydowycz pryjniaw naszoho spiwrobitnyka jakomu peredaw shoju switlynu dla Czytacziw „Nedili".

okremo skladnyj i widpowidalnyj zanr, szczo stawyt pered wykonawcem tiazki zawdannia.

Cej zanr skladnyj tym, szczo wymahaje widpowidnoi postati i oblyczczia, bahatoi mimiky, ruchlywosty i persz za wse wminnia rozkazuwaty i spiwaty. Win widpowidalnyj tomu, szczo politycznu czastynu prohramy treba sklasty tak, szczob i publika ii rozumila i szczob zmist prohramy ne obrazaw tych , chto ne lubyt prawdy. Krim toho, tematyka musyt buty zawzdy nowa i dobre powjazana z dijsnistju. Tomu my ridko zustriczajemo predstawnykiw cioho zanru i musymo ich szanuwaty, jak nosiiw starych tradycij wysmijuwannia ludskych chyb. Dobre reprezentuje cej zanr Jaroslaw Dawydowycz — win je i awtor i rezyser i artyst w odnij osobi.

Taborowe zyttia i stanowyszcze DP dajut czudowyj materijal dla humoru i satyry i Dawydowycz wykorystowuje naszi zlydni ta dobre pokazuje ich w „krywomu dzerkali". Teper cych zlydniw u nioho na dwa wystupy, szczo zowsim ne podibni odyn do odnoho. Na zal w afiszach cioho ne widmiczeno, chocz treba bulo daty okremi naholowky dla koznoho weczora tym bilsz, szczo Dawydowycza slid baczyty w oboch wystawach. Szczojno todi piznajetsia wykonawcia i pownu wartist oboch weczoriw.

Tematyka dotepiw i kupletiw Dawydowycza duze szyroka. Wona tiahnetsia wid tradycijnoi i wicznoi teszczi, czerez usiaki projawy ludskoho i, zokrema, emigracijnoho zyttia ta bje nemyloserdno po naiwnosti i prymitywnosti naszoho najbilszoho lycha — polityk anstwi. Szoda tilky, szczo artyst w dejakych misciach pereborszczuje w bik smaku wulyci, bo wzahali joho wykonuwannia prohramy wyklykaje szczyryj smich i serdecznu weselist.

Druhyj wystup — „Adam i Ewa jak DP" — buw bahato kraszczyj, jak perszyj. Ale na welykyj zal i w cej elehantnyj weczir popala „lozka diohtju". Humoryst zastawlaje biblejskych praotciw pohano rozmowlaty i tym samym poruszuje poczuttia wirujuczych ta dobryj smak u mystectwi.

Riznomanitnist mowy, szczo ii wzywaje Dawydowycz, jaskrawo pidkresluje swojeridni widtynky joho prohramy. Humor i satyra zawzdy maly i budut maty welyczezne znaczinnia jak krytyka, jak zasib likuwannia „hromadskych chworob". Naszij emigracii „Krywe dzerkalo" pomoze rozibratysia w tij plutanyni, szczo napowniuje nasze zyttia; zrozumiwszy dobre swoi chyby, my pozbawymosia toho, szczo szkodyt naszomu narodowi i pisla toho budemo zyty druznio.

S. Stepowyj

Rozwytok kooperacii w Bambergu

W 6-mu tabori widbulysia zwyczajni zahalni zbory kooperatywu „Samopomicz", jakyj zasnowano 18 lutoho 1946 r. Na 359 czleniw na zbory zjawylosia zaledwe ponad 40 osib ta j ti pidczas zasidannia rizojszlysia, tak, szczo koly pryjszlosia wybiraty Nadzirnu Radu, na zali zalyszylosia wseho 23 osoby. Ce najkraszcze swidczyt, jak ludy interesujutsia swoim kooperatywom.

Prysutni wysluchaly zwit za 10 misiaciw dijalnosty kooperatywu. Poczuly pro perszi joho trudni kroky ta pro mozlywist, szczo musityme prypynyty swoju dijalnist. Ale zawdiaky newpynnij praci trudnoszczi usuneno j kooperatyw zywe, rozwywajetsia ta roste. Poczala praciu majze z niczoho i dijszla za 10 misiaciw do oborotu hotiwkoju 98 tysiacz marok. Dali u zwiti zjasowano ti trudnoszczi, jaki maw kooperatyw w zdobuwanni towariw. Teper koly powstala w Müncheni Centrala Kooperatywiw, treba wiryty, szczo ti trudnoszczi budut menszi. Kooperatyw starawsia obsluhowuwaty taborian — swoich czleniw i neczleniw towaramy perszoi potreby, krim toho zawiw w sebe knyharskyj widdil, de mozna distaty nowi wydannia. Dyskutanty domahalysia pozwawlennia dijalnosty toho knyharskoho widdilu. Cej 10-ty misiacznyj period dijalnosty daw czystyj dochid 10 188.29 RM., jaki widpowidno rozdileno miz czlenamy. Pereneseno 2 tysiaczi RM. w zapasnyj stan i 2 tysiaczi pryznaczeno na dobrodijni cili — z toho na miscewyj „Batkiwskyj kruzok" 800 RM. KODUS — 500 RM., Sportowe Towarystwo — „Dnipro" — 250 RM., Plast — 250 RM., Taborowu Biblioteku — 200 RM.

Pisla proczytannia nowoho statutu, wybrano Nadzirnu Radu z 6-ty osib i 3-och zastupnykiw ta uchwaleno bjudzet na 1947 rik. —

(p-ja-k.)

СПОРТ

ЗДІЙСНЕНІ АМБІЦІЇ

У спортовій книжці «Мужнє вміння самооборони» два спортові журналісти зібрали багато цікавих історій та епізодів з життя свідомих боксерів. Між іншими вони дають у книжці приклади того, що оправдані амбіції завжди можна здійснити. Джон Ґелі, бувши бідним хлопцем, постановив собі осягнути у своєму житті такі три прикмети: здобути майстерство світу у боксі, виграти найбільші кінні перегони в Англії та стати... послом до парляменту. В 1807 р. він дійсно здобув майстерство світу, у 1811 р. його кінь виграв анлійське «дербі», а в 1832 р. Ґелі був вибраним послом до англійського парляменту. 119 років опісля подібний до нього бідний американський хлопчина постановив собі анальогічну мету. І не лише поставив, але і здійснив. Ґене Туней здобув над відомим Демпсейом світовий титул у боксі, за що дістав мільйон долярів, непереможений відійшов зі спортової арени і одружився з жінкою вищих суспільних кіл.

АМАТОР СПОРТУ РЕКТОР ГОРБАЧЕВСЬКИЙ

Кому ж невідома пророча постать покійного ректора Горбачевського, така дорога і шанована численною празькою еміґраційною колонією у передвоєнних роках? Знана вона була всім, а особливо молоді, до якої д-р Горбачевський ставився найсеридечніше. Популярною постаттю був він і між спортовцями. Пригадується мені рік 1937, коли ми запросили нашого Нестора на фінальні футбольні змагання за мистецтво високих шкіл, в яких дружина Українського Високошкільного Спорту зустрілась з Мадярським Академічним Клюбом (вислід 2 : 2). Старенькиий професор гаряче реаґував на напружений перебіг цих рішальних змагань, був захоплений грою наших студентів. Коли ж довелось мені відрекомандувати на терені змагань усіх спортсменів, проф. Горбачевський виявив велике задоволення грою і не щадив похвал. Вкінці він раптово запитав: «А як же ви харчуєтесь»? Я відповів за всіх: «Та бачите, пане ректоре, досить нереґулярно, як коли доведеться, бо життя студента-еміґранта та ще й без стипендії, салом не спливає. Але це нам не заважає...» На це проф. Горбачевський: «А — тепер мені ясно, чому ви

(М.)

З УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ

— Рухлива секція столового тенісу СТ. «Запоріжжя» Ашафенбурґ зустрілася минулої суботи у цікавих змаганнях з краєвим майстром, німецьким сильним «Тіштенісклюбом» з Обернбурґу. Наша дружина (Горський, інж. Михайлів, Стегницький, Стиранівський, Михайлів Ю. Калинюк та Доктор) перемогла 7 : 2.

— В рямках турніру за індивідуальне мистецтво РФК в днях 15-16.III. відбудеться в Ашафенбурзі пінґ-понґове змагання збірної української дружини проти литовської репрезентації. В литовській репрезентації гратиме ряд досконалих змагунів, які з великим успіхом боронять сьогодні барви чолових німецьких клюбів.

— УСТ Фрайбурґ з французької зони переміг у пінґ-понґу сильний французький клюб Ґео Андре 4 : 3.

З НІМЕЦЬКОГО СПОРТУ

— В недільній рунді південно-німецьких футболевих мистецтв дійшло до низки поразок фаворизованих клюбів. ФК Нюрнберґ грав з Оффенбахом 1 : 1, Швабен Авґсбурґ програли з Айнтрактом Франкфурт 0 : 1, ФБ Штутґарт Фефенікс Карлсруе 1 : 2, Швайнфурт — 1860 Мюнхен 1 : 2. Ашафенбурґ «Вікторія» програла в Ульмі 3 : 2, а Маннгайм переміг Бамберґ 1 : 0.

З МІЖНАРОДНЬОГО СПОРТУ

— В Гольменколлен в Норвеґії відбулись щорічні лещетарські змагання. У скоках на лещетах переміг норвежець Гране (69, 69,5) перед відомим Асберн Руудом.

— В мистецтвах СССР у швидкому бізі на лижвах переміг Прошін перед Анікановим та старим мистцем Іпполітовим. В лещетарських мистецтвах трикратним переможцем вийшов Альзуфієв: 18 км біг — 1 : 17,28 год., скоки — 48,5 мтр. Він же переміг і в норвежській комбінації.

— Мистцями США на лещетах стали: у скоках — норвежець Конґсґард (73,70 мтр), в альпійській комбінації — Ромінґер (Швайцарія).

—В ледяному гокеї репрезентація США перемогла Францію 4 : 3 а ГК Давос здобув у 19-те мистецтво Швайцарії перемогою над Цюріхом 4 : 2.

— В Люксембурґу за участи 50-ти представників 11-ох держав відбувся 74 конґрес Міжнародньої Унії наколесників.

— У кошівці перемогла Франція Швайцарію 46 : 20.

— Світовий мистець боксу півтяжкої ваги, Лесневіч (США) оборонив свій титул перемогою в 10-тій рунді к. о. над Фоксом.

— У Відні переміг «Рапід» французьких гостей «Ред Стар» 10 : 0. В Дебліні Ірляндія перемогла Еспанію 3 : 2.

— В минулому тижні дійшло до низки цікавих змагань відомих европейських футболевих клюбів. В італійських мистецтвах три чолові дружини були переможені (ФЦ Торіно — Сампдорія 1 : 3, Міляно — Ювентус 2 : 1, Неаполь — Модена — 2 : 0). Змагання римських суперників Ляціо та Рома закінчилося 0 : 0. Деміфінал англійської чаші дав слідуючі висліди: Прісти — Чарльтон атлетік 4 : 1, Ліверпуль — Бермінґен 4 : 1, Нюкастель — Шиффільд 2 : 0, Барнлей — Мідлсборн 1 : 1.

Z dijalnosty ukrainskych sportowciw u Francuzkij zoni

Ukrainski sportowci w Freiburgu, zorhanizowani w swojomu UST, absolwuwaly riad zmahan. W stolowomu tenisi UST prohralo z francuzkym klubom, w riadach jakoho hrajut reprezentanty Elzasu, 2:5, wyhrajuczy natomist z lytowciamy 3:0.

U widbywanci reprezentacijna druzyna francuziw Freiburgu peremohla kombinowanu ukrainsko-lytowsku druzynu 2:1 (15:12. 10:15, 15:13).

Iz szachowoho zyttia

Nasz zemlak, widomyj szachist miznarodnioi klasy, dr. Bohatyrczuk zaniaw u miznarodniomu szachowomu turniri u Kirchheim tretie misce.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

(БЕЗПЛАТНИХ ОГОЛОШЕНЬ НЕ МІСТИМО)

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Anhalis Domna, 28, z Denhowitz;
Anhalis Jurek, 20, z Dennowitz;
Bejmuk Paraska, 16, z DP Camp Heidenberg;
Birciw Pelagia, 20, z Wismar village Salerm;
Bohdan Maria, 23, z Dierkow;
Chait-Chais Herschko, 71, z Schaerbeck;
Cherman Chenta, 38;
Dawidow Nickolaus, 57, z Bad Duerenberg;
Dawidom Ewdokija, 49, z Bad Duerenberg;
Dawidow, Wira, 24, z Bad Duerenberg;
Dobrowolskyj, 28, z Brandurg;
Fostiaks Maria, 46, zi Lwowa;
Kabanzew Alexander;
Kabanzew Lidia;
Kabanzew Wasyl;
Kohut Elias, z Hannoveru;
Kohut Olga, 41, z Hannoveru;
Kokorudz Justine, z DP Camp Allendorf;
Kostishin Stach, 36, z Midviedivzi;
Sokil Maria, z New York;
Slaski Edward, 23, z Sieden;
Sobko Natalia, 23;
Solohub Alexander, 58, z CC Buchenwald;
Soltys Aniela, 50, z Jersevo;
Soltys Maria, 20, z Urban;
Sopun Iwan, 25, z Stralsund;
Sowicz Inkasz, 40 z Widnia;

Spykalo Valentin, 22, z Hamburg;
Stanko Anna, 36, z Brunswick;
Stanko Wasyl, 58, z Brunswick;
Steblun Roman, 51, z New York;
Steciak Georg, 26, z Deutschland;
Steciak Jaroslawa, 20, z Sudetenland;
Steciak Wasyl, 26, z Saar;
Steciuk, 25, z Weimar;
Stefaniw Halja, 21, z Schid-Bad;
Stetkewetsch Porenia, 49, z Widnia;
Sticzanyn Roman, 34, z Sudetenland;
Stotzka Anna, 51, z Linz;
Stscherbina Stepan, 49;
Stschur Iwan, 24;
Sujew Kosma, 48;
Sulma Olena, 24;
Swidsinskyj Andrej, 56, z Canada;
Swidsinskyj Michailo, 58, z Canada;
Swincickij Wolodymyr, 52;
Switenko Nikolaus, 26, z Dortmund-Dorstfeld;
Switlyk Stanislaw, 58, z New York;
Szadlun German, 35, z Finewfurt;
Dumanskyj Hryhorij, z Frandenburg;

Американські українці розшукують:

ARGENTYNA

Luka Morochwoycz iz sela Lomna pow. Turka n/Stryjem, szukaje dwoch swoich syniw, Fedia ta Iwana. Poszukuwani, abo toj chto znaw by de wony perezywajut, nechaj laskawo napysze na slidujuczu adresu: Lucas Morochowicz Calle Humberto I. Nro. 1254. Buenos Aires — Rep. Argentina.

Iwan Kociuk iz s. Jakymiwci, pow. Kremjanec, poszukuje swoich bratiw Fedora, Mefodija, Luku ta szwagriw Mykolu Hnatiuka, Jakowa Slobodiuka i Tymofija Filipczuka z toho samoho sela. Poszukani abo toj chto znawby de wony nachodiatsia, nechaj powidomyt laskawo na adresu „Naszoho Klycza". Nash Klyck Maza 150 — Buenos Aires UT. 45 (Loria) 6631.

Iwasko i Marija Huculaky szukajut swoich bratiw i sester misteczka Staniwci Doliszni, n/Czeremoszem, pow. Waszkiwci na Bukowyni Jakyma (Iwana), Teodora, Olenu i Annu Huculaky. Chto znaw by de wony perebuwajut nechaj laskawo zholosiat na adresu: Elias Hutuliac calle Moliere 2784 Buenos Aires.

Iwan Kotowskyj szukaje Jurczuka, uczytela iz s. Wywkowyj, pow. Dubno, Wasyla Burku z mista Dubna ta Mykolu Kozlowskoho elektrotechnika z toho z mista jakyj uczywsia u Lwowi. Poszukuwani abo toj chto znawby misce ich pobutu, nachaj zholosyt laskawo na adresu: Juan Kotovskyj Est. Corzuela, Chaco, F.C.C.N.A. Rep. Argentina.

Stepan Zamora iz s. Birky Welyki, pow. Ternopil, szukaje setrincia Jaroslawa abo Wiktora Barylowskoho s. Hryhorija, jaki znachodiatsia na skytalszczyni. Cej samyj szukaje Petra abo Wiktora Kynal z Birok Welykych, pow. Ternopil, jaki znachodylys do 1944 r. na robotach w Nimeczczyni. Usi poszukuwani osoby abo toj chto znawby misce ichnioho perebuwannia, nechaj laskawo zholosyt na adresu: Steban Zamora calle Temperley 1185 Buenos Aires.

KANADA

Mychajlo Kowal szukaje brata Stepana Kowala i Mychajla Bezkorowajnoho ta Mychajla Beniowskoho, wsi z Klebaniwky, powit Zbaraz, majut buty w tabori w Nimeczczyni. Pysaty na adresu: M. Kowal, 178 Selkirk Ave., Winnipeg, Man., Canada.

K. Podilska z domu Humeniuk szukaje ditej swojei odynokoi setry, Marii Bilenskoi, szczo po perszomu czolowikowi pysalas Rybaczuk. Wona pomerla w 1928 roci i ostawyla czetwero ditej: Kasia, Parania, Mychas i Wasyl. Diwczata obi wyszly zamiz, Parania za Paczkowskoho, Mychas nachodytsia w Nimeczczyni, a Wasyl ostawsia wdoma. Chto by znaw pro nych, abo wony sami, proszu wistku na adresu: K. Podolski, 940 Lillooet St., Moose Jaw, Sask., Canada.

Julija Czownyk z domu Bejko, szukaje swoich ridnych na skytalszczyni: Mychajla Stepana Bulkota, Mychalynu Stasiuk, Olenu Chlopak ii syniw Wolodymyra i Adama, doczku Marusiu; Juliju Bilowocku z domu Bejko; Afiju Swidzynsku; ii muz masarem, wona z domu Humeniuk; Katerynu Krasnopjura z domu Humeniuk. Takoz poszukuje Iwana Zukowskoho, szczo zyw u Lwowi, krawec damskyj, wulycia Panska 14, Chto znaw by pro nych abo mony sami, proszu powidomyty mene na adresu: Wsi wony pochodiat z Skaly nad Zbruczem, powit Borszcziw. Miss Julia Chownyk, R.R. 3 Kitchener, Ont., Canada.

Відгукніться!

Rozszukuju syna *Pawla z Wolodymyrszczyny*, kotryj w 1943 r., aresztowanyj nimciamy, sydiw u Luckij wjaznyci na Wolyni. Serhij Petrowycz, (13a) Forchheim-Markville. Post: Sulzkirchen, Opf., bei Neumarkt.

Jaszczenko Petro szukaje swoju druzynu, z ditmy, jaka perebuwala w Nimeczczyni, i jak meni widomo dawala oholoszennia w sprawi rozszuku do czasopysu „Slowo" des na poczatku 1946 roku, abo pry kinci 1945 roku. Chtob znaw pro misce ii perebuwannia proszu pysaty na dresu: Jaszczenko Petro, Rimini-Enklawe Lager 1. A. J/PW Camp C.M.F. Naples (Italy), via Hannover.

Palamar Aleksandra z trioma ditmy, zi sela Hai-Starobrodski, powit Brody, szukaje swoho muza Wasyla Palamara. Moja adresa: Palamar Aleksandra, UNRRA Team 1046, DP, Camp 255 „Artillerie-Kaserne Bl. II/37, Aschaffenburg.

Velda Randwür, Göttingen „Estonian Committee", Reinhäser Landstraße 22, szukaje taki osoby: Pazenko Oleksander j joho szwagra Oleksandra, ostannio perebuwaly u „Halle Saale".

Szukaju Kowala Stepana, 1926 roku narodzennia. Ostannio perebuwaw Wershausen (Thüringen). Chto znaje pro nioho proszu pysaty Kiritschenko Nadia, Schleißheim, UNRRA Team 1074, Flugplatz.

Konkolowskyj Petro ostannio perebuwaw u Berlini Charlottenburg, podaje swoju teperisznu adresu j prosyt ridniu ta druziw i znajomych widhuknutys. Bad Kissingen, Hemmerichstraße No. 30, „Hotel Adler".

Szukaju swoho towarysza Wanina Kuzmu, jakyj ostannio perebuwaw w Kölni. Chto znaw by pro nioho szczos proszu zholosyty na adresu: Kramczan Oleksa, Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Bl. IV/1 pywna.

Matrymonijalne

Wdowa, 26 rokiw, halyczanka, meszkaje poza taborom. Bazaje nawiazaty znajomstwo z muzczynoju do 40 rokiw, najkraszcze remisnykom. Zacikawlenych, powaznych kandydatiw prosyt nadsylaty lysty do widdilu oholoszen „Nedili" pid „Samotnist".

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор: Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB

Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz

Printing plant: „Main Echo" Aschaffenburg.

3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 23 bereznia 1947 | Nr. 66

МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Світ поділився на два табори

Попри все величезне значення Московської конференції промова президента Трумена, що, за висловом кореспондента одного з інформаційних аґенств, справила на делеґатів враження „вибухлої бомби“, відсунула московські наради на другий плян. Ще й на минулому тижні весь політичний світ перебував під впливом цієї визначної події, що встановила нову віху на шляху зовнішньої політики провідної світової держави. Про оцінку промови Трумена в пресі й взагалі про відгуки на неї світової політичної думки чимало сказано в останньому числі нашої газети. Тут ми хочемо головно відзначити деякі конкретні внутрішні й зовнішні чинники та перспективи цього політичного акту.

Річ цілком зрозуміла, що рішучий крок президента Трумена не є якоюсь випадковістю або простим виявом зміни політичних настроїв у Сполучених Штатах Америки, хоч би під внутрішнім тиском зміцнілої тепер республіканської партії. Він є логічним висновком, синтезом тих міжнародніх явищ, що виникли в світі на протязі двох років після закінчення минулої війни. До її жертв, як це визнав у своїй попередній мехіканській промові Трумен, слід залічити й ідею американського ізоляціонізму. Дві світові війни невідривно зв'язали Америку з рештою світу. Сполучені Штати уважно стежили й стежать за тим, що діється в ньому. Природно, вони не могли не помітити й того, як систематично порушує підписані нам договори, як вилазить з-за своїх кордонів, як накидає іншим народам ярмо свого тоталітарного режиму, як зневажає їх права той східній велетень, з яким зв'язала Америку історична доля в чорні воєнні дні.

Стало ясно всім — навіть тим, хто не міг чи не хотів бачити цього раніше: така політика продиктована не прагненням ґарантувати свої кордони й безпеку, а вимогами аґресивно-загарбницької програми світової революції. Твердо, рішуче президент наймогутнішої в світі потуги заявив, що цьому треба покласти край, що свобода й незалежність країн повинні лишитися власністю їх народів. Він ставить питання руба, розмежовуючи світ на два табори — демократичний і комуністичний — і застерігаючи цей останній застосовувати аґресію. Від комуністичного світу залежить куди піти, залежить майбутнє справи загального миру.

Америка не бажає війни, не має аґресивних намірів, але, усвідомивши міжнароднє становище, вона готова до зовнішньої і внутрішньої оборони й самої себе, і інших загрожених народів. „Наш дім ще не горить, — сказав відомий американський радіокоментатор Девіс, але полум'я вже охопило сусідні будинки й ми мусимо загасити його“. Звідси й договір про 16 опірних пунктів' що їх надають Сполученим Штатам Філіпіни, і проєкт створення інтернаціонального, а певніше англо-американського, опірного пункту на лібійському узбережжі Північної Африки, і пропозиції в пресі й перляменті приєднати до Сполучених Штатів інші держави, створити Панамериканську Унію, нарешті заборонити комуністичну партію, про що законопроєкт, підтримуваний і міністром праці Швелленбахом, вже подано до Конґресу.

Тими же міркуваннями, крім власної безпосередньої зацікавлености Сполучених Штатів у швидшій господарській відбудові світу, пояснюється широка допомога численним країнам світу, яку може дати їм лише найбагатша й найменш потерпіла від війни держава Сполучених Штатів. Близько 6 мільярдів долярів мають позичково одержати з американської державної скарбниці, крім Греції та Туреччини, ще й Німеччина, Італія, Румунія, Польща, Данія, Норвеґія, Палестина, Сирія, Іран, Китай, Японія й інші країни. Тільки Совєтському Союзові відмовив бюджетовий комітет Конґресу в позиці в 25 мільйонів долярів. „Нехай Трумен, — заявив голова Комітету Тейбр, — раніше примусить Сталіна „відкрити свої карти“.

Світ поділився на два табори: комуністичний і демократичний. Демократичний світ на сторожі, але й не спить і світ комуністичний. Не маючи достатніх сил для відкритого наступу, він воліє покищо „тихою сапою“ підриватися під демократичні фортеці. Ця внутрішня боротьба дається в знаки майже в кожній країні, особливо в тих, що пройшли крізь пекло війни.

(Далі на другій сторінці).

Litnij czas obowiazuwatyme wid 6-ho kwitnia

Koordynacijnyj Komitet Aljantskoi Kontrolnoi Rady w Berlini postanowyw, szczo 6-ho kwitnia, o hodyni tretij ranku wwedut w Nimeczczyni litnij czas. Hodynnyky perestawlat na 1 hodynu napered.

ОСТАННІ ЗВІДОМЛЕННЯ

ТРАНСПОРТ ДЛЯ ДП

Лондон (ДЕНА-Ройтер). Міжнародній комітет в справах утікачів скликав на 28 березня в Лондоні конференцію пароплавств, що має підготувати транспорт для перевезення переміщених осіб з Европи до Північної та Південної Америки. Досі можна було забезпечити транспортними засобами лише невелику частину тих ДП, що хочуть переселитися до Америки.

«ПРАВДА» ПРО ВИСТУП ТРУМЕНА

Москва (ДЕНА-Ройтер). Офіційний орган комуністичної партії «Правда» в передовій статті трактує вимогу президента Трумена підтримати Грецію як ліквідацію суверенітету цієї країни і примусове запровадження в ній американського панування. Варто уваги, — пише газета, — що преса в своїх коментарях обговорює не так саме становище Греції, як політику Сполучених Штатів. Настирливе домагання Трумена дати позику Греції, — сказано в статті, — походить з бажання підтримати не цей народ, а, навпаки, грецький реакційний режим, що перетворив країну в руїну й вірно служив чужим інтересам. Заява Трумена, що Сполучені Штати повинні бути готові заступити Великобританію, свідчить про намір їх продовжувати ту саму політику, що її провадила в Греції Великобританія.

ПОЛЬСЬКІ ПАРТИЗАНИ ЗГОЛОШУЮТЬСЯ НА АМНЕСТІЮ

Лондон. (ДЕНА-Ройтер). Як повідомляє Варшавський кореспондент англійського щоденника «Дейлі Телеграф», оголошена польським урядом амнестія для партизан, спричинила швидке зменшення польського підпільного руху. Крім того, — заявляє кореспондент, — з часу оголошення амнестії не надходять вістки про сутички між підпільними «бандами» і урядовими військами. Згідно з даними урядових кіл, перед комісіями, яким передано право видавати колишнім партизанам окремі документи, що ґарантують їм безпеку і надають цивільних прав, зголошується щоденно 900 людей. Кількість членів польського підпільного руху обраховують на 30 000 до 50 000 осіб.

ДО ВАШІНҐТОНУ

Вашінґтон. (ДЕНА-Ройтер). Амбсадорів Сполучених Держав Греції і Туреччини викликали до Вашінґтону в справах пляну президента Трумена дати господарську допомогу для тих обидвох країн.

W Hrecii bezupynno lletsia krow

Ateny. (DENA-Reuter). Hreckyj urjad wyriszyw wzyty okremych zasobiw bezpeky na Pelopenezi, de pisla wbywstwa prowidnyka antykomunistycznoho korpusu dobrowolciw w Sparti, sotnyka Katsareasa, wybuchly protydii. Pid czas napadu ozbrojenoi bandy prawopartijnoi orijentacii na wjaznyciu w Cythion ubyto 33 wjazniw i 7 inszych osib. Bila Larissy w Tessalii sylna powstancza banda napala na 20 policaiw i wystrilala ich.

ФРАНКФУРТ (ДЕНА). Як повідомляє Головна Квартира головнокомандувача американських збройних сил в Европі, канадський уряд схвалив плян переселення до Канади переміщених осіб, що мають там родичів. В Комітеті для втікачів (IGCR) заявляють, що цей плян охопить кілька тисяч переміщених осіб у Німеччині та Австрії. Перша група ДП виїде з Европи 4 квітня.

Juwilejnyj Plastowyj Zjizd w Regensburzi

(Wid naszoho okremoho korespondenta)

15 i 16 c. m. u 35-littia isnuwannia Ukrainskoho Plastowoho Uladu widbuwsia w Regensburzi 3-tij zwyczajnyj zjid Sojuzu Ukrainskych Plastuniw Emigrantiw, u jakomu wzialy uczast czleny Werchownoi, Oblasnych ta Koszowych Komand, zwjazkow Uladu Ukrainskych Plastuniw Nowakiw ta Uladu Ukrainskych Plastuniw Junakiw i predstawnyk Uladu Ukrainskych Starszych Plastuniw ta Uladu Ukrainskych Plastuniw Senjoriw, razom 226 osib. Zjizd wynis nyzku wazlywych riszen, jaki matymut dalekosiahle znaczennia dla dalszoi praci i rozwytku Ukrainskoho Plastu teper i w majbutniomu. Dokladnyj zwit z toho wazlywoho zjizdu znajdut czytaczi „Nedili“ w plastowij storinci nastupnoho czysla naszoho czasopysu.

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В РЕКТОРА ГЕРРІСОНА

За допущення 400.000 скитальців до Америки

ПРО ПЕРЕСЕЛЕНЧИЙ ПЛЯН АМЕРИКАНСЬКОГО КОМІТЕТУ ДОПОМОГИ СКИТАЛЬЦЯМ

Ерл Геррісон, бувший голова іміґраційної служби Сполучених Держав Америки та представник Америки в Міждержавнім Комітеті для скитальців, а тепер ректор правничого факультету, скликав нещодавно, як повідомляє газета «Америка», пресову конференцію на якій подав плян спровадження до Америки 400 000 скитальців з Европи. На цю конференцію запрошено редакції українських газет «Америка» та «Шляху».

Ректор Геррісон очолює тепер нову організацію «Комітет Громадян в справі скитальців», до якої належить по десять визначних католиків, протестантів і жидів, а також по одному представникові від національних груп, що заінтересовані справою скитальців. Заступниками голів у цьому Комітеті є: ген. Дж. Донован (шеф воєнного «Офісу стратеґічної служби»), п. Елеонора Рузвелт, Джеймс А., Фарлі, В. Ґрін, голова Американської Федерації Праці, Филип Миррей, голова Конґресу Індустріяльних Організацій (СіАйО), Герберт Леман, б.голова УНРРА і Чарлс Тефт, брат сенатора з Огайо. Вже сам склад цих людей свідчить, що цей комітет справді поважний і репрезентативний, а головування Геррісона, як молодого, енерґійного спеціяліста іміґраційних справ надає йому ділової поважности й практичности.

850 ТИСЯЧ НЕПОВОРОТЦІВ

Комітет Геррісона бере на увагу, що в Европі є коло 850 тисяч скитальців, які не бажають вертатись до своїх країн. В тому числі більше половини жінок і дітей, з яких до 17 років життя є коло 150 тисяч. Більшість тих людей це селяни-фармери. Їх треба десь переселити, дати їм нагоду почати нове життя. З тих 850 тисяч неповоротців, 80 процентів це християни-католики, православні, протестанти і 20 процентів — жиди.

На підставі американських іміґраційних законів до Америки може прибути щороку 154 тисячі нових іміґрантів. Але це число розбите на квоти для кожного краю, відповідно дотеперішньої іміґрації з тих країн. Нпр., з того числа 154 тисячі нових іміґрантів до Америки, квота для Англії й Ірляндії становить 52 проценти місць, отже більше як половина, а менше лишається для всіх інших країн світу, отже на деякі країни припадає дуже мале число (на Польщу, напр., коло 6 тисяч річно, а на такі країни як Латвія чи Естонія по 150 або 250 на рік). Відомо, що з Англії та Ірляндії тепер не виїжджає так багато людей. Відомо також, що під час війни мало людей могло користуватися квотами на іміґрацію, головно з тих країн, в яких шаліла війна. З року 1940 по 1946 прибуло до Америки лише 15 процентів того числа осіб, що могли прибути на підставі чинних законів, отже за ці роки не прибуло до Америки 914 762 особи, що могли б прибути. «Заощаджено» отже в іміґраційних квотах 914 762 місця. Але ті квоти химерні тим, що заощаджені місця пропадають. Іміґраційна влада розбиває свої річні квоти на даний край на 10 періодів і коли число місць (чи віз), призначене на даний період не вповні використане, тоді решта місць пропадає, їх уже не можна використати пізніше. Напр., коли з Польщі в даний час (місяць) могло виїхати до Америки 600 осіб, а американські консуляти видали в той період польським громадянам лише 100 віз на в'їзд до Америки, то решта — 500 місць в тій квоті — уже ніколи не може бути використана. Отже з 1940 по 1946 рік пропало коло мільйона місць на іміґраційних квотах.

А тому всі, які тверезо думають дійшли нарешті до переконання, що решту скитальців які ще залишились в Німеччині, Австрії, Італії чи ще де, треба переселити в країни, які не зазнали пошкоджень в наслідок останньої війни, отже до країн Північної і Південної Америки.

Комітет Геррісона взяв на увагу всі обставини американських країн, які могли б прийняти скитальців — їх населення, господарський стан, хліборобство, виробництво, потреби робітників і т. п. і на підставі точних вивчень прийшли до переконання, що Сполучені Держави можуть і повинні прийняти болай 400 тисяч скитальців. Цей комітет пропонує, щоб Конґрес ухвалив тепер надзвичайний іміґраційний закон, на підставі якого Америка могла б прийняти по 100 тисяч іміґрантів з Европи через 4 роки і то понад існуючі квоти. Таким чином Америка могла б прийняти за 4 роки майже половину скитальців. Коли Америка зробить цей крок то й інші країни виконають свої норми і проблема скитальців може бути скоро ліквідована на користь скитальців.

Величезна більшість скитальців — це фармери, а їх бракує тепер Америці. У фармерських стейтах Америки радо привітають нових фармерських робітників. Між скитальцями є багато жінок, що могли б виконувати домашню працю, а таких робітниць Америці також бракує. Отже чому їх не прийняти.

Проти масової еміґрації були всі досі в Америці робітничі унії, які бояться напливу таких робітників. Але в теперішній ситуації, беручи на увагу, що до Америки могло прибути за шість воєнних літ понад 900 тисяч осіб, які не прибули, робітничі унії погодились, що будуть підтримувати плян Комітету Гаррісона. Голови найбільших робітничих уній самі входять в склад комітету Гаррісона. Проти масової іміґрації все ж будуть різні організації, що все виступають проти напливу іміґрації.

Комітет Геррісона працює також над проєктом нового іміґраційного закону, що уможливив би здійснення його пляну в життя. Невдовзі в цій справі розпочнуться дебати та голосування в обох палатах Конґресу. Боротьба за допущення скитальців до Америки — пишуть українські газети в Америці — поза існуючими квотами буде тяжка. І в цей час усі громадяни Америки матимуть нагоду висловитись, чи вони хочуть допомогти тим нещасним скитальцям і як саме. Українці, громадяни Америки, які бажають, щоб їх брати і сестри після вісьмох літ війни, руїни й скитання змогли відпочити і пожити ще людським життям серед нас на вільній землі Вашінґтона, будуть покликані також до висловлення своїх думок і бажань через домагання до своїх конґресменів і сенаторів.

Та сама ухвала нового іміґраційного закону ще не розв'яже всіх переселенчих питань. Коли Конґрес і ухвалить новий закон, коли буде прийнятий плян комітету Геррісона, то все ж перед нами стоятимуть ще величезні завдання. На приїзд до Америки треба буде мати афідевіти. Це асикурація держави проти того, щоб новоприбулі не стали тягарем держави, щоб держава не потребувала їх утримувати тут. Хто видає афідевіт, той зобов'язується зробити все, щоб новий іміґрант не став тягарем держави. Ці афідевіти можуть виставляти поодинокі особи, а також різні допомогові організації, інституції і т. п. можуть виставляти т. зв. коркоративні афідевіти, себто один афідевіт на більше число осіб. Ці корпоративні афідевіти зможуть виставляти наші власні комітети, або для нас виставлять їх великі американські допомогові організації, але на всякий випадок ми мусимо самі — пише заокеанська преса — дати запевнення, що зможемо опікуватись нашими новими іміґрантами так, щоб вони не стали тягарем держави.

Коли ж проґавимо час то не нарікаймо пізніше що до Америки їде багато людей іншої народности чи віри, а не українців? До Америки зможе приїхати стільки наших братів і сестер, на скільки ми будемо самі готові їх прийняти.

Latwijska centrala wyjasnyla wazlywu sprawu

Szczo bude z tymy, chto wtratyw prawa DP?

(Wid naszoho Mannheimskoho korespondenta)

Lotyszska hazeta „Tevzeme“ powidomyla, szczo do awtorytetnych osib Holownoi Kwartyry amerykanskoi zony u Frankfurti zwernuwsia holowa Centralnoi Lotyszkoi Rady Alfred Waldmanis, szczob wyjasnyty zahalne stanowyszcze DP tych, szczo pid czas skryningiw wtratyly prawa DP. Waldmanis podaw memorandum wid imeny Centralnoi Lotyszskoi Rady i oderzaw widpowid, pereklad jakoi j nadrukowano w lotyszskij hazeti „Tevzeme“ cz. 21 wid bereznia c. r. Oce tekst widpowidi:

Headquarters U. S. Forces
European Theater
G. 5 Division 3. III. 47.

Memorandum panowi Waldmanisu.

Persze. — Cej lyst pidtwerdzuje zmist naszych siohodnisznich dyskusij pro stan tych peremiszczenych osib, jaki pid czas skryningiw, szczo wze teper nablyzajutsia do kincia, buly wyznani takymy osobamy, jaki ne majut jurydycznych praw nadali oderzuwaty postaczannia w taborach. Treba zrozumity, szczo skryningy prowadylys z metoju wyjawyty osib, szczo j dosi oderzuwaly dopomohu Sojuznych Nacij i nadali budut oderzuwaty postaczannia i zabezpeczennia. Zhidno z politykoju Ameryky dla prowedennia skryningiw treba bulo wstanowyty wipowidnyj kryterij, jakyj pry skryningach maw wyriszalne znaczennia.

Druhe. — Toj fakt, szczo dejaka peremiszczena osoba ne oderzala nadali „praw na opiku (beruczy na uwahu wyszczezhadanyj kryterij), ne slid rozhladaty tak, szczo cia osoba wtratyla status (stanowyszcze) DP. Cia osoba ne bude prymusowo powernena na batkiwszczynu, ale treba widnaczyty, szczo koly osoba sama pobazaje powernutys na batkiwszczynu, wona oderzyt wsebicznu dopomohu.

Wy musyte znaty, szczo ti osoby, jaki buly pozbawleni praw DP majut prawo oskarzyty, postanowu u widpowidnij apelacijnij instancii. Budie pewni, szczo kozna skarha bude obhoworena ta rozhlanena dokladno z welykoju uwahoju.

Tretie. — Nasz sztab rozwaze sprawu pro stworennia takoi instancii, jaka bude potribna szczodo rejestracii ta wydaczi dokumentiw, nawit i dla tych osib, szczo ne perebuwajut u taborach, ale kwalifikujutsia jak DP. Koly cia ustanowa bude orhanizowana, ti peremiszczeni osoby, jaki za prohramoju skryningiw buly wyluczeni z taboriw, matymut prawo prosyty dokumenty peremiszczenych osib. Meta cijei zaprojektowanoi dokumentacii — zberehty i zabezpeczyty ludiam prawa.

D. H. Frost, Colonel G SO Chief

Do cioho powidomlennia polkownyka Frost treba dodaty, — pysze „Tevzeme“ — szczo w amerykanskij zoni bude zastosowano jedynu perewirku apelacij wsich wyluczenych, a tomu dla wsijei zony na ciu perewirku bude pryznaczenyj specijalnyj oficer, polkownyk-lajtenant Dahmlow, Heidelberg, tel. 6125. U wsich pryncypowych sprawach, szczodo apelacij treba zwertatysia do m-ra Dahmlow; Holowna Kwartyra radyt zwertatysia do cioho oficera za dopomohoju Oblasnych Komitetiw, a szcze lipsze czerez Centralnyj Lotyszczkyj Komitet, jakyj bude dawaty bezposeredni wkaziwky.

W okremych wypadkach, koly apelacii wyluczenych budut widchyleni, mozna bude zwertatys do Holownoho Sztabu. Pro ci mozlywosti dokladno bude widomo keriwnykam Centralnoho ta Oblasnych Komitetiw, wid jakych zacikawleni osoby zmozut oderzaty usnu informaciju.

Teperiszniu „DP kartku“ ne slid rozhladaty, jak dokument szczo wstanowluje status osoby, na DP kartku treba dywytys, jak na dokument szczo wstanowluje prawo na oderzannia postaczannia wid Sojuznych Nacij.

Wydacza osobystych dokumentiw dla DP bude prowadytys piznisze i bez sumniwu, ti osoby, jaki ne zyly w taborach, abo z taboriw buly wykluczeni tez majut prawo klopotaty pro ci dokumenty.

S. Stepowyj

Heneral Lucius D. Clay

nowyj wijskowyj gubernator Nimeczczyny

Heneral Clay (DENA

Nowyj wijskowyj gubernator Nimeczczyny, heneral Lucius D. Clay narodywsia 23 kwitnia 1897 roku jak syn senatora i adwokata w stani Georgia. Zakinczywszy slawnu wijskowu akademiju w Westpoint, sluzyw na widpowidalnych postach pionirskoho korpusu armij USA. Pid czas ostanniol wijny buw widpowidalnyj za postaczannia armii zbroi, a w lystopadi keruwaw postaczanniam w Normandii. Pid czas odnoi inspekcijnoi podorozi todisznij dyrektor urjadu zbroi James Byrnes zwernuw uwahu na talanowytoho henerala u francuzkomu porti Szerburg i poklykaw joho na cywilne stanowyszcze upownowa jenoho dla wojennoi produkcii w swojemu urjadi.

Widnoszennia henerala Clay do nimciw suwore, ale sprawedlywe. Ce typowyj muz praci, pro jakoho odyn iz towarysziw skazaw: „Lucius lysze praciuje, spyt ta ist“. Mynuloi nedili henerala Clay poklykaly w Moskwu do dyplomatycznoho sztabu henerala Marshalla.

Podii tyżnia

БЕНКЕТ У МОЛОТОВА НА ЧЕСТЬ ЗАКОРДОННИХ ПРЕДСТАВНИКІВ

Москва, (ДЕНА). Совєтський міністер закордонних справ Молотов з дружиною минулого вівтірка ввечері влаштували прийняття для делеґатів, дипломатів і журналістів, що прибули до Москви з нагоди конференції міністрів закордонних справ. Прийняття відбулося в «Будинку авіяції», в якому йдуть переговори чотирьох великодержав у справах Німеччини й Австрії. Міністри Бевін, Маршалл і Бідо, а також Молотов із своєю дружиною, були тільки 20 хвилин на цьому прийнятті. Пізніше ролю господаря виконував совєтський віце-міністер закордонних справ Вишинський. На прийняття прибуло більше 500 осіб.

БРИТАНСЬКІ ЛОРДИ ВІТАЮТЬ СОВЄТСЬКУ ДЕЛЕҐАЦІЮ

Лондон, (ДЕНА-ІНС). Делеґація верховного Совєту Совєтського Союзу, що прибула до Великої Британії з відвідинами, з'явилася у п'ятницю в британську палату лордів, де офіційно привітав її лордканцлер Джовіт. Голова совєтської делеґації Василій Кузнєцов передав канцлерові і репрезентантові палати послів листи совєтського народу, заявляючи, що совєтський народ має для Великої Британії почуття великої приязні. Сподіваємося, — сказав Кузнєцов, — що наші відвідини зміцнять приязнь між нашими країнами і служитимуть цілому людству.

СЕСІЯ ВЕРХОВНОГО СОВЄТУ БІЛОРУСЬКОЇ ССР

Москва (ДЕНА). Як повідомило 14 березня московське радіо, в Мінську закінчилася перша сесія Верховного Совєту Білоруської совєтської республіки. На голову президії Совєту призначено члена його Напалевича. Того ж 14 березня найстарший депутат проф. Кірхенштейн відкрив у Ризі першу сесію Верховного Совєту Латвійської совєтської республіки.

НЕВДАЛЕ ПОВСТАННЯ В ЕКВАДОРІ

Нью-Йорк (ДЕНА-Ройтер). Згідно з повідомленням нью-йоркської преси та радіо з 15 березня, уряд Еквадора запобіг заплянованому повстанню в Ріобамба, в 175 км на південний захід еквадорської столиці Кіто. На чолі змови мав бути колишній диктатор Еквадору генерал Альберто Енрікес.

НОВІ АРЕШТИ НА УГОРЩИНІ

Згідно з повідомленням з Будапешту угорського інформаційного аґентства, угорська поліція провела нові арешти так званих змовників проти уряду, в тому числі й урядовців міністерства закордонних справ. Цього заходу вжито вже після арешту генерального секретаря партії дрібних землевласників Бела Ковача й інших осіб, що їх обвинувачували у змові проти теперішнього угорського уряду.

Як сповіщають з Москви, офіційний орган совєтського уряду «Известия» в поширеному московським радіом коментарі до становища в Угорщині заявляє, що угорська антиреспубліканська змова ще раз доводить до свідомости демократів, як уперто й приховано намагається добратися до влади фашистська реакція. Це вказує також на потребу постійної боротьби за викорінення фашизму, в якій формі він би не виявлявся.

СПОЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ДОПОМАГАТИ ЮГОСЛАВІЇ

Белград, (ДЕНА-Ройтер). Американський уповноважений в Белграді Джон Кейбот з'явився минулої середи в заступника югославського міністра закордонних справ генерала Волебіта і повідомив, що американський уряд відкинув прохання Югославії і УНРРА про доставу 100 000 тонн пшениці, що мала б запобігти голодовій катастрофі в Югославії перед жнивами. Представник Сполучених Держав мав зазначити, що американські запаси пшениці вже розділені та що уряд Сполучених Держав не має переконання наче б у березні або квітні в Югославії мала статися голодова катастрофа. Як стало відомо, американська влада наказала спрямувати 2 корабельні транспорти картоплі, закупленої УНРРА для Югославії, до Німеччини.

ЛЕТЮЧКИ НАД МАДРІДОМ

Мадрід, (ДЕНА-Ройтер). Минулого понеділка ввечері над Мадрідом кружляв літак, що скинув монархістичні летючки. 15 років без монархії в Еспанії — писано в одній з них — коштували Еспанії 1 мільйон убитих, а країна зазнала господарської і моральної руїни. Хай живе Дон Хуан III. В іншій летючці писалося: «Не хочемо ані Франко, ані комунізму, хочемо Еспанії справедливої для кожного».

ПОВІНЬ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Лондон, (ДЕНА). В наслідок тривалих дощів рівень води на Британських річках далі підносився. На найбільшій річці західньої Англії Северн вода досягла найбільшого з дотеперішніх рівня, нотованого ще 1886 р. Британський Червоний Хрест веде в загрожених околицях допомогову акцію, розділяючи харч і одяг. В низових районах східньої Англії відділи військ, селян і німецьких полонених намагаються загатити прорвані греблі. В Норфольку і Йоркшір вода залила вулиці. Рівень води на Темзі перебуває під постійною контролею. Повінь знищила багато засівів. Відчувається недостача картоплі.

Надходять вістки, що страшні спустошення від буревія, що шалів над південною Англією в минулий понеділок вночі. В містах і селах були понищені будинки, позривані дахи і повиривані дерева. Побоюються, що повінь в долині Темзи буде така, як 1928 року.

МІНІСТЕР, ЩО НА НЬОГО ДИВИТЬСЯ СВІТ

Генерал Джордж Катлет Маршалл

21 січня начальник американського штабу в часи війни, генерал Джордж Катлет Маршалл, склав у бюрі президента в Білому Домі присягу як 52-ий секретар стейту Сполучених Держав та по всіх формальностях обійняв цю посаду. Зміни на постах політичних керівників в демократичних країнах не належать ані до явищ надзвичайних, ані рідких. Крім цього, за перші три тижні нового року в політичному світі навалилося стільки, що могло б послужити темою розмов і писань на цілий рік.

Джордж Катлет Маршалл народився в Юніонтавн, 31-го грудня 1880 р. Він має високу цивільну і військову освіту, величезну військову і дипломатичну практику та найвищі краєві й закордонні відзначення.

> **Moskowska „Prawda" krytykuje henerala Marshalla**
>
> **MOSKWA, (DENA-INS). Centralnyj organ komunistycznoi partii Sowjetskoho Sojuzu „Prawda" wystupyw perszyj raz — jak powidomlaje korespondent agenstwa INS, Kingsbury Smith, — proty amerykanskoho ministra zakordonnych spraw Marshalla wid czasu joho pryznaczennia na tepersiznie stanowyszcze. Komunistyczna hazeta skrytykuwala zajawu henerala, zroblenu na zasidanni rady ministriw zowniszных spraw szczodo demokratyzacii.**
>
> **„Prawda" zajawlaje, szczo w amerykanskij zoni Nimeczczyny nemaje prawdywoi demokratii, bo menszyny, szczo ne zdobuly 10%, ne majut tam swojoho zastupnyctwa w parlamenti. Jasno, szczo „Prawda" maje na dumci Bawariju, de komunistyczna partija, zdobuwszy w ostannich wyborach ledwe 8%, zhidno z bawarskoju konstytucijeju, ne maje swoich posliw w parlamenti.**
>
> **Jak powidomlajut z Moskwy, na benketi, szczo joho wlasztuwaw 17 bereznia Molotow, heneral Marshall wystupyw z rosijskym ordenom Suworowa na hrudiach. Win zhadaw u swojomu slowi inwaziju, szczo bula welykym spilnym wojennym dilom i wyskazaw nadiju, szczo zdobutu u wijni zhodu wdastsia osiahnuty takoz pid czas myru.**

Генерал Маршалл, як військовик, — безпартійний. В основному це не має особливого значення, бо Америка продовжує започатковану ще Корделем Голом закордонну політику, базовану на спільній щодо цього програмі обидвох партій. На тему призначення ген. Маршалла секретарем стейту вже пявилося дуже багато і дуже обережних коментарів. Це вперше іменовано на цей високий пост військовика, віддаючи цим рівночасно пошану Армії за її заслуги в перемозі Америки в останній війні. А пост секретаря стейту сьогодні подвійно важливий, як з огляду, на проблеми, які він мусить в найближчому часі вирішити, так і на факт, що до виборів президента в 1948 році секретар стейту залишається його заступником і автоматичним наслідником, якщоб до того часу президента з будь-яких причин не стало.

Перед новим секретарем стейту стоїть, покищо найголовніша проблема мирового договору та вирішення справи переможеної Німеччини. Тут довелося новому керівникові американської закордонної політики зустрітись теж з найголовнішою сьогодні в світі проблемою американсько-совєтських взаємин. Сам ген. Маршалл вже був нераз предметом атаки совєтської пропаганди у зв'язку з його місією в Китаї. Як генерал він теж належить до тієї американської «кляси», яку совєтська пропаганда найбільше обвинувачує в «реакційності» і в «імперіялізмі». З другого боку, Москва негайно після іменування Маршалла секретарем стейту, заговорила про його популярність в Совєтах з огляду на співпрацю з покійним президентом не виявляючи покищо, виразного ставлення щодо особи ген. Маршалла, але теж нічим не зраджуючи, що це ставлення могло б бути неґативне. Навпаки.

Генерал Маршалл обіймаючи пост секретаря стейту, застерігся, що він не буде кандидувати на президента і в жадному разі не дозволить втягати своєї особи в загальну політичну гру. Він ствердив, що продовжуватиме політику свого попередника Джеймса Бернса, чого теж загальна американська опінія сподівалася.

Загальну думку і коментарі щодо призначення ген. Маршалла секретарем стейту чи не найкраще подає малюнок в одній газеті: ген. Маршалл сидить за столом та держить в руці перо, готове підписати папір з написом «мир». Безпосередньо біля нього лежить на столі панцерна рукавиця з написом «війна». Америка хоче миру, але не боїться війни. Ген. Маршалл може підписати приготованим уже пером мир, але може вхопити теж за приготовану вже стальну рукавицю. Майбутнє покаже, що він зробить. Американці заявляють і потверджують ділами, що це вже від Америки не залежить. Америка бажає миру, але справедливого для всіх. Вона може його здобути або пером, або стальною рукавицею, що залежить від інших.

(За щоденником «Свобода»).

Widhuky na interwju d-ra Högnera

D-r Hankewycz interwenjuwaw u bawarskoho vice-premijera

Jak powidomlajut z Münchenu, 7 bereznia c. r. bawarskyj wize-premijer i minister justycii d-r Hoegner pryjniaw Holowu Oblasnoho Predstawnyctwa Ukrainskoi Emigracii w Müncheni d-ra Hankewycza, szczo imenem ukrainskych skytalciw zaprotestuwaw pered nimeckym dostojnykom proty joho widomoho wystupu na storinkach brytanskoi presy.

Widpowidajuczy na protest d-ra Hankewycza, bawarskyj minister justycii wyjasnyw, szczo win skazaw korespondentowi kilka zahalnych sliw, z jakych cej ostannij zrobyw stattiu az na dwi szpalty. „Proszu Was, doktore Hankewycz, skazaw d-r Hoegner, peredajte ukrainciam, szczo ja ich wysoko powazaju z ichnim Szewczenkom i Hoholem. Ja nikoly ne maw namiru obrazaty ukrainskyj narid."

Prof. von Ekardt bazaje widpowisty d-r Högnerowi na joho zakydy

(Wid naszoho Heidelberzkoho spiwrobitnyka)

Dywnym i nezrozumilym jawyszczem spryjniala ukrainska suspilnist interwju d-ra Hoegnera z korespondentamy anhlijskych czasopysiw, pro jake pojawylasia szyrsza stattia w „Nedili" cz. 60 16-ho lutoho c. r. Jakszczo Nimeczczyna jak pro ce swidczat dejaki nimecki naukowi kola, maje pretensii posisty pozycii krainy naukowoho znaczennia z wyklucznoju sluzboju kulturnym cilam, to nimecka hromadska dumka powynna b dokorinno zminytysia.

Nimeczczyna z ii siohodnisznimy muzamy zabuwaje, szczo pered prychodom Hitlera bahato nimciw korystuwalos hostynnistju inszych derzaw, peredowsim Szwajcarii i USA. D-r Hoegner nalezaw takoz do tych, szczo pid czas nacjonal-socjalistycznoho rezymu buly emigrantskym chlibom syti z Szwajcarii. A dali Amerykanskyj Statystycznyj Uriad pokazuje, szczo z Nimeczczyny wid 1931 po 1943 rr. wyichalo do USA 124 000 wyselenciw, sered jakych prypuskajemo welyku kilkist emigracii. Z takoju cyfroju Nimeczczyna zajniala pisla Kanady z 138 000 wyselenciw druhe misce, a na tretiomu znajszlasia Italija z 68 000.

U zwjazku z cym z inicijatywy ukrainskych studentiw zurnalistyky w Zurnalistycznomu Instytuti pry uniwersyteti w Heidelberzi widbuwsia 26-ho lutoho dyskusijnyj weczir miz czuzyneckymy i nimeckymy studentamy, w jakomu krim predstawnykiw nimeckoi presy wzialy uczast profesory toho z uniwersytetu. Weczir buw wlasztowanyj u formi „Zywoi Hazety", pry czomu kozna problema bula szyroko dyskutowana. W centri weczora stalo pytannia emigracii, i pryczyny i znaczennia dla krainy, z jakoi emigracija pochodyt i krainy, w jakij wona znachodyt prawo azylu. Ukrainski dyskutanty pidnesly pytannia ukrainskoi emigracii i postawyly pid dyskusiju znanyj osud d-ra Hoegnera. U widpowid na ce widomyj znawec schidnich problem, prof. von Ekardt staw na storozi skytalciw i zajawyw hotowist widpowisty d-rowi Hoegnerowi takoz na storinkach anhlijskoi presy pro absurdnist joho twerdzen.

Iwan Kenez

Допомогова організація наймолодшої еміґрації в Америці

(Кореспонденція з Нью-Йорку)

В приміщенні Товариства Негайної Допомоги в Ню-Йорку, при 144 Іст. 7-ма вулиця, відбулись нещодавно перші організовані збори найновішої української іміґрації до Америки. Підкреслюємо, що це перші організовані збори, бо вони мають усі дані на те, щоб стати важною подією в історії української іміґрації в Америці.

До нюйорської пристані причалює тепер щотижня один з чотирьох бувших військових транспортових кораблів, що тепер привозять нових іміґрантів до Америки. Між 800—900 тих нових іміґрантів на кожному кораблі є і мала група „білих круків" — українських іміґрантів — ще вчора скитальців, ДП, а нині вже управнених до американського громадянства людей. Ще вчора вони бідували разом з нами в Европі, ще вчора їм загрожувала репатріяція, а нині вони глядять на могутню статую свободи і мріють про своє майбутнє в новій обітованій землі. По роках розбитих мрій і надій, стративши своїх рідних і свої скромні надбання, по 6-ох літах війни, по 2-ох літах скитальщини, ці нові іміґранти потребують спочинку, братнього привітання, почуття безпеки, опіки, помочі, запевнення кращої будучности. Хто подасть їм допомічну руку?

Щасливі ті, що можуть прибути в родинне лоно й відпочати в теплих і привітних домах своїх рідних. Гірша доля тих, що з радістю прийняли привіт приязної статуї свободи, але не знають куди прямувати свої змучені ноги, висівши на берег нюйорської пристані...

На жаль, наші заокеанські брати не подбали досі належно про те, щоб уже у самій пристані, дати нашим братам і сестрам належну поміч і опіку. Та наш народ уже навчився, що всякий клопіт, всяку біду легше усувати організовано, спільними силами, чим одинцем. І тому самі оці недавні скитальці зійшлись разом, щоб порадитись, як їм легше побороти їх власні перші труднощі та як заощадити тих труднощів тим, що прийдуть по них.

Зійшовшись на свої перші збори одної неділі ці наші нові іміґранти створили ініціятивну групу, що має скликати ширші організаційні збори. Відкрила ці наради п. Марія Хомин, відпоручниця „Об'єднання Українських Жінок на Еміґрації" в Европі, що прибула до Америки коло 4-ри місяці тому і поселилась у Факс Чейсі, Філядельфія. Реферував справу потреби організації допомоги найновішої іміґрації проф.-артист-маляр Петро Андрусів, що прибув з дружиною Наталією з Бад-Кіссінґену й Майнц-Кастелю в Баварії і поселилися у Філядельфії. Розпочалась дискусія. Вирішено скликати організаційні збори, перевести реєстрацію всіх уже прибувших, реєструвати прибулих, створити організацію, увійти у приязні зв'язки з усіма організаціями старшої іміґрації та організовано й по-громадськи вести працю самодопомоги тим, що будуть прибувати.

Реєстрацію й початкову кореспонденцію полагоджуватиме панна Галина Зейкан. Всіх новоприбулих просять зголошуватися до неї на адресу: Miss Halyna Zekan, P. O. Box 276, Station D, New York 3, N. Y. Вона, при співпраці інших нових іміґрантів, що живуть в Ню-Йорку, приготовить спис, розішле обіжник, дасть дальші інформації.

Вирішено скликати перші організаційні збори, що відбулися вже 16 лютого; прибули на них всі нові іміґранти. На тих зборах вирішився правильник і плян праці, вибрали уряд нової організації і т.д.

З цієї нагоди наша заокеанська преса вітає щиро всіх нових іміґрантів-українців, а особливо щиро вітає цей добрий почин їх організованої самодопомоги.

Кожен новий український іміґрант, прибуваючи до Сполучених Держав, повинен негайно зголошуватися до нової організації, щоб спільно творити нове життя в нових умовах.

ПОЛЬСЬКІ ВОЯКИ ЇДУТЬ ДО АРҐЕНТИНИ

Лондон ДЕНА-Ройтер). Понад 200 офіцерів та вояків польської армії генерала Андерса будуть перевезені невеликими групами протягом найближчих тижнів до Арґентини.

Міжнародній політичний огляд

Відбувається вона і у Франції. Інспірований і очолений комуністичними професійними спілками місячний паризький страйк газетних та деяких інших працівників, що вимагали підвищити їм платню саме тоді, коли уряд почав здійснювати свою програму зниження цін, припинився, але переговори, отже й боротьба, триватимуть далі. У тій же Франції комуністи завзято заатакували уряд у зв'язку з його політикою в Індокитаї і утрималися висловити йому довір'я, що мало не спричинило урядової кризи. Як символ неспокою Франції до Москви полетів спеціяльний літак, щоб в разі потреби якнайшвидше приставити до Парижу міністра Бідо.

З діяльністю комуністів зв'язана й урядова криза в Бельгії. 50-тисячна демонстрація в Брюсселі колишніх бельгійських військовополонених, що вимагали урядових пенсій, з викликаними нею сутичками, стріляниною й жертвами, а згодом страйк промислових, торговельних та ремісничих підприємств проти заплянованого урядом зниження цін на 4—16 проц. і непримиренна позиція чотирьох міністрів-комуністів викликали кризу лівокоаліційного уряду Уісмана. Новоутворений бельгійський уряд Поля Спака складається з 9 християнських демократів, 8 соціялістів та 2 непартійних. Отже криза завдала поразки комуністам

Відкрита збройна боротьба обох таборів триває в Китаї. За останніми повідомленнями, національна армія взяла комуністичну столицю Єнань, а в Манджурії, захопивши весь район р. Сунґарі, жене комуністичне військо, що швидко відступає на північ. Проте, як ми казали вже в статті про Китай, воєнний успіх будь-якої сторони не може сам по собі віщувати кінець громадянської війни в Китаї.

Громадянська війна точиться і в Параґваї та Еквадорі, де вибухли повстання, підготовані й очолені колишніми військовими президентами цих республік, що намагаються повернути собі втрачені ними пости. Повстання в Параґваї, приборкане в столиці Асунсьон, перекинулося до північної провінції Чако, де до повстанців приєдналася частина військових ґарнізонів, а урядові літаки бомбардують місто Консенсьон. Ми так звикли до блискавичних переворотів у Південній Америці, які час від часу змінюють на її президентських кріслах військових диктаторів, що, може, не звернули б і на параґвайське повстання особливої уваги, коли б уперше в історії Південної Америки на чолі його поряд з колишнім президентом полковником Рафаель Франко не стояла й комуністична партія. Навіть у цей глухий закуток земної кулі зазирнуло вже пильне око паліїв світової революції. Одночасність повстання в Еквадорі навіває думку про те, що обидва заколоти можуть мати не суто місцевий, а ширший характер міжнародньої комуністичної змови.

В усьому світі, то у відкритій, то в прихованій формі, відбувається ця напружена боротьба двох соціяльно-політичних систем, двох ідеологічних світоглядів. А тим часом за столом Московської конференції їх дипломатичні представники намагаються винайти спільну мову, щоб урятувати світ від можливої в противному разі катастрофи.

Покищо надто рано ще говорити, чи знайдено буде цю мову. Час остаточних ухвал для Московської конференції ще в досить далекому майбутньому. Тепер на ній відбувається лише обмін думок, а докладний розгляд питань передається до відповідних комітетів або відкладається. На минулому тижні Конференція обговорювала звіт Альянтської контрольної ради — головно господарські й репараційні питання. Совєтські представники Молотов та Вишинський намагалися додержувати своєї наступальної тактики, вимагаючи скасувати договір про господарське об'єднання британської та американських зон і участи разом з трьома іншими великодержавами в контролі Рурської области. За їх словами, цим договором, як і перебранням Великобританією крицевої та вугільної промисловости Руру, господарським відокремленням Францією від Німеччини Саарської области, захопленням англо-американцями німецьких патентів та винаходів і подібними заходами альянти поставили СССР перед доконаним фактом і порушили умови Потсдамського договору.

Міністри Бевін та Маршал рішуче заперечували такі обвинувачування, зокрема заявивши, що об'єднання зон, про яке своєчасно повідомлено було всім альянтам навіть з запрошенням приєднатися до нього, не може бути скасоване доки не буде господарського об'єднання всієї Німеччини. Разом з тим вони й собі обвинувачували Совєтський Союз в порушенні Потсдамського договору, захопленні низки промислових груп у Німеччині й прискореному стягненні репарацій коштом біжучої продукції німецької промисловости. На відповідь Молотов оголосив текст таємного протоколу Ялтинської конференції, що, мовляв, допускає можливість таких стягнень. Та Маршал заявив, що Потсдамський договір, як пізніший, скореґував і випередив Ялтинський і що „ми не будемо супроводити Молотова в його зворотній подорожі з Потсдаму до Ялти". І Маршал і Бевін рішуче відхилили проєкт Молотова стягати репарації з біжучої продукції німецької промисловости. Вирішено зажадати доповіді Міжальянтської репараційної організації (IARA). Щождо господарського об'єднання Німеччини, то за нього висловилися Великобританія та Сполучені Штати і, з інших мотивів, Совєтський Союз, тим часом як на думку Бідо це питання можна було б вирішити, тільки визначивши кордони й політичну структуру Німеччини. Бевін формально зажадав ревізії Потсдамського договору.

Мимохідь обмінялася Конференція думками й в частині питання ДП. Вишинський вимагав зорганізувати комісію з представників чотирьох великодержав, що мала б обстежити стан в таборах ДП, а тих ДП, що відмовляються повертатися до батьківщини, залишити покищо на місці, нікуди їх не переселяючи. Бевін та Маршалл обстоювали для таких ДП право на захист, працю і еміґрацію, яка є єдиним способом ґрунтовно розв'язати проблему переміщених осіб, і заперечували створення міжальянтської комісії в справах ДП, що лише заважала б роботі створеної вже для цього спеціяльної інтернаціональної організації для втікачів. Вирішено обговорити проблему ДП окремо, до розгляду господарських та репараційних проблем.

У зв'язку з Московською конференцією, безперечно, стоїть і зустріч Бідо із Сталіним, що відбулася на минулому тижні. Вона мала неофіційний характер, але на ній були присутні Молотов і французький амбасадор в Москві генерал Катру. Зміст розмови при ній лишився таємницею, але, виходячи з „кулуарних" джерел і правдоподібних здогадів, — мета її була схилити Францію на бік СССР, зокрема змінивши погляд її на господарське об'єднання Німеччини, а головно стримати її від приєднання до „антисовєтського бльоку". Можливо, що Сталінові й вдалося частково досягти своєї мети. Принаймні Бідо де в чому змінив заплянований зміст своєї декларації на засіданні Конференції 18 березня, відібравши після зустрічі з Сталіним копії цієї декларації, роздані ним напередодні членам французької делеґації. Проте на питання, поставлені йому наступного дня кореспондентом аґентства INS — чи орієнтується політика Франції на Москву, Бідо відповів неґативно. „Політика Франції, — сказав він, — є політикою для Франції".

К. Б.

Oblasnyj Zjizd Objednannia Ukrainskych uczyteliw w Augsburzi

W Augsburzi widbuwsia odnodennyj zjizd uczyteliw amerykanskoi okupacijnoi zony. Na zjizd prybulo 18 delehatiw wid ukrainskych oseredkiw, predstawnyk CPUE j kuratorii. Predsidnykom zjizdu buw wizytator Palywoda. Poriadok narad buw takyj: 1.reorhanizacija narodnoho szkilnyctwa; 2. ustijnennia sitky nawczalnych hodyn, szczo obowjazuwala b usi narodni szkoly; 3. unifikacija rozpodilu materijalu nawczannia j wychowannia.

Predstawnyk Szkilnoho Widdilu CPUE. Palywoda stwerdyw, szczo w poriwnianni z inszymy nacjonalnymy hrupamy szkilnyctwo zorhanizowane najkraszcze w bilszych oseredkach ukrainskych skytalciw. Ale j wono maje bahato nedolikiw orhanizacijnoho z nawczalno-wychownoho charakteru. Ce zumowlene obstawynamy taborowoho zyttia. Naszi tabory czasto buly perenoszeni z miscia na misce j czerez te stan znannia uczniw neriwnyj. Pohirszywsia j materijalnyj bik szkoly, bo UNRRA perestala nymy opikuwatysia. Kozna szkola uwodyla w sebe inszu systemu nawczalnych hodyn ta rizno rozpodiluwala nawczalno,wychownyj materijal. Dekoly dijalosia ce pid natyskom pozaszkilnych czynnykiw jaki nepoklykano wstriawaly w szkilni sprawy.

U wyslidi narad w sprawi orhanizacii szkilnyctwa wyneseno postanowy, szczo obowjazuwatymut ce narodne szkilnyctwo na tereni amerykanskoi okupacijnoi zony.

Narodnie szkilnyctwo orhanizacijno podilajetsia na szkoly I i II stupnia. Szkoly I stupnia (1—4 kl.) majut charakter poczatkowych szkil. Wony pryjmajut ditej po zakinczenni 6 roku zyttia. Nawczannia trywaje czotyry roky. Pisla 4 kl. na osnowi widbutych ispytiw dity mozut ity do gimnazii. Szkoly II stupnia majut tez czotyry klasy (5—8) wik nawczannia 14 lit. Ce szkola wyszczoho typu na zrazok nimeckych wosmylitnich szkil. Po zakinczenni uczen moze wstupyty do fachowych szkil, abo do uczytelskoi seminarii.

Nawczalnyj rik trywatyme 10-misiaciw i podilatymetsia na czotyry semestry; wid 3 weresnia do 31 zowtnia; wid 3 lystopada do 5 sicznia; wid 23 sicznia — 31 bereznia i wid 4 kwitnia — 30 czerwnia.

Obowjazuwatymut pryznani cerkowni j nacjonalni swiata. Welykodni ferii trywatymut odyn tyzden, krim toho 3 dni pryznaczeni na spowid. Swidoctwa wydawatymut u troich mowach — ukrainskij, anhlijskij nimeckij. Skala ocinok maje 5 stupniw: wyznaczno (1), duze dobre (2), dobre (3), dostatoczno (4), nedostatoczno (5). Ocinky powedinky majut czotyry stupni — duze dobra, dobra, widpowidna, newidpowidna.

U druhomu punkti narady pisla dyskusii schwaleno odnorodnu sitku hodyn nawczannia. I tak u narodnich szkolach I. stupnia w 1. kl. -18 hod., w 2 kl. 22 hod., 5 3 kl. 28 hod., i w 4 kl. -30 hod., tyznewo, wrachowujuczy j hodyny relihii.

Jakszczo jde pro poodynoki predmety nawczannia, to na relihiju pryznaczeno w usich klasach 2 hodyny tyznewo, na ukrainsku mowu w kl. I—III szist hodyn, w 4 kl. - 5hod. Rachunky (ustijneno nazwu arytmetyky z heometrijeju): w I klasi -4 hod., II kl. 6 hod., III kl., 6 hod., IV kl. 5 hod.; istorija: w III kl. -1 hod., w IV kl. -2 hod. Istoriju kazkowym sposobom nawczajetsia wze wid perszoi klasy w zwjazku z nawczannia ridnoi mowy; w III i IV kl. istoriju nawczajut uze, jak predmet. W III kl. materjal z istorii wziaty do Chmelnyckoho, w IV kl. do kincia. Obowjazuje pidrucznyk Krypjakewycza. Pryroda: w III i IV kl. -2 hod. heohrafija: w III i IV kl. -2 hod. rysunky w I i II kl. po 2 hod., w III i IV kl. po 1 hod.; praktyczni zajniattia w I kl. -1 hod. w II, III i IV kl. po 2 hod. Wony podileni tak: kultura szczodennoho zyttia, ruchanka ta ruczni roboty, szczob pryzwyczaity ditej do praci, I, II, i III kl. po odnij hod., IV kl. po 2 hod. Spiw u wsich klasach po 2 hod. Nimecka mowa w III kl. -2hod; w IV kl. nimecka mowa 2 hod., anhlijska mowa 2 hod. Nawczannia mow poruczajetsia westy swobidnymy hutirkamy, jak pidhotowka do gimnazii. Na nawczannia kaligrafii pryznaczeno po odnij hod. wid kl. II—IV.

Nawczalna hodyna maje trywaty zasadnyczo 45 chwylyn, odnacze tretia j czetwerta hodyna moze buty skoroczena do 40 chwylyn. Rozklad hodyn ukladaty tak, szczob tiazczi predmety prypadaly na perszi hodyny.

U tretij czasyni narad obhoworeno j schwaleno prohramy nawczannia. Wony majut buty wydrukowani do kincia bereznia j rozislani dyrekcijam szkil. Okrema komisija opraciuje tez rozklad nawczalnoho materijalu, jakyj tez pojawytsia drukom. Na naradi rozrobleno prohramu, plany j metody realizacii wychownoi roboty w narodnij szokli. Peredbaczajetsia taki dilanky wychowannia: 1) nacjonalne 2) relihijne 3) etyczne 4) estetyczne 5) utylitarne 6) fizyczne.

Nawantazennia hodynamy poodynokych uczyteliw ne ustijnene. Dyrektor szkoly ne moze maty mensze hodyn jak 12, a resztu czasu zuzyje na administraciju szkoly. Win widwowidatyme za cilist praci w szkoli. Wynahoroda uczyteliw wynosytyme wid 2—3 nimeckych marok za hodynu w narodnij szkoli i wid 3—5 u gimnazii, zalezno wid stazu praci j kwalifikacii.

Tomu szczo nasze szkilnyctwo perechodyt pid opiku „Ridnoi Szkoly", uczytelstwo bude oplaczuwane z hromadskych dochodiw — imprez, robiten, teatru, kooperatyw, dobrowilnych datkiw. Nawczannia, jakymy maje zajniatysia batkiwskyj komitet w porozuminni z kulturno-oswitnim referentom maje buty platne 10 NM. wid ucznia w narodnij szkoli i 20 NM. w gimnazii. Materjalnym zabezpeczenniam szkoly i hospodarskymy fondamy maje zajniatysia Batkiwskyj Komitet w porozuminni z kulturno -oswitnim referentom. Mozlywe tez, szczo narodne szkilnyctwo perejde pid opiku nimeckoi wlady. Obhoworeno tez pytannia sluzbowoho stanowyszcza i zaleznosty wczyteliw. Dosi widnosyny buly newporiadkowani: uczyteli zalezni wid blokowych, uprawy taboru j inszych pozaszkilnych czynnykiw. Na zjizdi ustijneno szczo wczyteli pidlahatymut wykluczno szkilnij wladi, tobto inspektorowi j kuratorii. Ich mozna zwilnyty lysze dyscyplinarno w porozuminni z kuratorijeju. Szczob ostatoczno uporiadkuwaty ciu sprawu, bude wyhotowlenyj statut narodnioho szkilnyctwa.

Szczodo pidrucznykiw, to sprawa stoit duze zle, bo dosi pojawylysia lysz dejaki pidrucznyky j to ne zawzdy widpowidajut wymoham dyktaktyky j metodyky .

Szczodo spraw, zwjazanych iz wedenniam szkilnoi kancelarii, doruczeno westy szkilni i klasyfikacijni dennyky, knyhu rozporiadzen, szkilnu chroniku, protokoly zasidan Pedahohicznoi Rady ta Batkiwskoho Komitetu.

Treba spodiwatysia, szczo cej zjizd pryczynytsia do normalizacii j unifikacii praci ukrainskoho narodnioho szkilnyctwa j skinczyt iz tijeju prowizorijeju, jaka panuwala w tij dilanci dosi. Stanetsia ce tym bilsze, szczo postanowy, wyneseni na zjizdi, majut obowiazujuczu sylu po moznosti wze cioho roku. Nastupnyj nawczalnyj rik maje zaczatysia prawylno wze zhidno z postanowamy zjizdu.

Виховання й навчання

Slowo do ukrainskych uczyteliw- skytalciw

Nezawydna dola ukrainskoi szkoly j ukrainskoho wczytela na skytalszczyni. Nespryjatlywi zyttiewi umowyny ne dozwolajut im rozhornuty jak slid swoju praciu dla dobra molodi j nacii. Skytannia z miscia na misce, nedostacza prymiszczen, widsutnist szkilnych pidrucznykiw, naocznoho pryladdia, bibliotek i brak mozlywosty pidwyszczuwaty kwalifikaciju ta popowniuwaty uczytelskyj dorist, nedotiahnennia orhanizacii szkilnyctwa j profesijnych spilok, newystaczalne materijalne zabezpeczennia, wstriawannia u szkilni sprawy pozaszkilnych czynnykiw — os najwaznizi trudnoszczi, jaki ne dozwolajut — ne zwazajuczy na najkraszczu wolu i zusylla — osiahnuty tych naslidkiw u szhilnomu wychowanni i nawczanni, jaki naszomu uczytelstwu bazalosia b.

Odna z boluczych nedostacz ukrainskoho szkilnyctwa i uczytelstwa, ce widsutnist wlasnoho zurnalu, w jakomu szkilni praciwnyky mohly b obminiatysia dumkamy, poruszyty j obhoworyty problemy, szczo ich cikawlat ta pidwyszczyty swoju kwalifikaciju. Szczob bodaj czastkowo usunuty ciu nedostaczu, szczob dopomohty naszomu uczytelstwu w joho zertwennij i widpowidalnij praci, my wyriszyly wwesty w naszomu czasopysi pedahohicznu storinku „Wychowannia i Nawczannia".

Naszym bazanniam je poruszyty, w miru mozlywosty, wsi pytannia, szczo stosujutsia teorii j praktyky szkilnoho wychowannia j nawczannia — orhanizaciju szkilnyctwa, istoriju szkilnyctwa, pytannia iz zahalnoi psycholohii z psycholohii ditej i molodi szkilnoho wiku, problemy iz zahalnoi dydaktyky ta dydaktyky j metodyky okremych disciplin, problemy orhanizacii nawczalnoho j wychownoho procesiw, jak prohramy nawczannia, planuwannia j rozklad materjalu, hotuwannia do lekcii i ich prowedennia, metodyka pysmowych prac uczniw, zasady klasyfikacii uczniw wedennia szkilnoi kancelarii, orhanizacija uczytelskych konferencij, problemy doszkilnoho i pozaszkilnoho wychowannia. Poruszymo tez dejaki problemy iz czuzyneckoho szkilnyctwa, szczob poznajomyty nasz uczytelskyj zahal iz orhanizacijeju szkilnyctwa w riznych krainach ta iz napriamkamy j metodamy wychowannia j nawczannia, jaki tam panujut. Damo misce tez profesijnym sprawam uczyteliw, pytanniam, zwjazanym iz Objednanniam Ukrainskych Uczyteliw na Emigracii, zachyszczatymemo interesy j boronytymemo prawa uczytelstwa.

Prosymo szyroki kola naszoho uczytelstwa dopomohty nam u cij sprawi. Zwertajemos z prochanniam spiwpraciuwaty z namy do starszych pedahohiw, szczob wony swoim znanniam i doswidom podilylysia z molodszymy towaryszamy praci, zokrema z tymy, jaki ne majut fachowoi uczytelskoi pidhotowy, ale widznaczajutsia pedahohicznym chystom ta hariaczym bazanniam praciuwaty w szkilnyctwi. Z cijeju metoju my wypuskajemo ciu perszu pedahohicznu storinku w swit.

Za fachowist szkilnych inspektoriw

Dla pokraszczennia roboty szkil neobchidno, szczob u taborach szkilnymy inspektoramy buly fachowi pedahohy, bo do cioho czasu inspektoramy je zdebilsza ludy inszych fachiw. U bahatioch wypadkach dyrektoramy j uczytelamy praciujut tez ne pedahohy. Je, na zal, u szkolach pewna kilkist ludej, dla jakych metodyka, dydaktyka i pedahohyka, ce reczi czuzi. A tomu obstawyny wymahajut dopomohty cym ludiam w ich roboti. Potribna z boku szkilnych inspektoriw postijna, systematyczna dopomoha. Ciu dopomohu szkilna inspektura powynna wykonuwaty w toj sposib: pry koznomu tabori orhanizuwaty metodycznyj seminar iz usich uczyteliw. Na ciomu seminari, doswidczeni uczyteli zaczytujut dopowid na temu metodyky wykladannia pewnoi dyscypliny. Reszta sluchacziw cioho seminaru dyskutujut na temu dopowidi, a chto ne moze sam braty aktywnoi uczasty, toj notuje osnowni tezy cijei dopowidi.

Po zakinczenni orhanizacijnych zjizdiw uczyteliw neobchidno perejty do widbuwannia systematycznych uczytelskych konferencij treba, szczob koznyj uczytel maw nawczalnyj plan tijei dyscypliny, jaku win wykladaje. Koznyj opikun klasy musyt maty wychownyj plan dla swojei klasy, a dyrektor szkoly wychownyj plan usijei szkoly j oblik ocinok. Zwit pro robotu kozna szkola musyt nadsylaty do oblasnoho szkilnoho inspektora. Na pidstawi zwitiw usich szkil inspektor skladaje pidsumky roboty szkil oblasty za pewnyj widrizok czasu (za semestr abo piwriczczia). W kinci semestra abo piwriczczia szkilnyj inspektor orhanizuje uczytelsku konferenciju iz bilsz-mensz takoju prohramoju: pidsumky praci szkil oblasty za piwriczczia nawczalnoho roku, metodyczna robota sekcij. Wsi uczyteli, szczo praciujut z jakojus klasoju, utworiujut okremu sekciju uczyteli, szczo wczat poodynoki predmety. Kozna sekcija zbirajetsia j praciuje okremo. Starszyj, doswidczennyj uczytel zaczytuje swoju dopowid na temu metodyky wykladannia w poodynokych klasach, abo iz dydaktyky poodynokych predmetiw. Pisla dopowidej widbuwajetsia dyskusija. Po zakinczenni roboty sekcij konferencija w cilomu prodowzuje swoju praciu. Holowa koznoi sekcii na konferencii zaczytuje pidsumky roboty swojei hrupy. Na zakinczennia konferencii obhoworiujetsia bizuczi sprawy.

Treba wzyty tez inszych zachodiw dla pidwyszczennia nawczalnoi roboty w szkoli. Koly my ranisze maly czuzu szkolu abo naszi wlasni szkoly musily dostosowuwatysia do czuzoi szkilnoi systemy, to w suczasnyj ment my wze majemo mozlywist uczyty i wychowuwaty naszu molod w potribnomu nam dusi. Neobchidno ciu mozlywist wykorystowuwaty. Treba usunuty wsi chyby w szkilnyctwi j pidnesty jakist roboty naszych szkil.

W.

Do uwahy CPUE

Robota kulturno-oswitnioi referentury naszych taboriw prochodyla u mynulomu roci bilsze w odnomu naprjamku. U naprjamku kulturnoi praci. Dijewoi dopomohy w orhanizacii ta w roboti szkil bulo malo. Pedahohicznoi ta metodycznoi dopomohy szkolam referentura duze malo dawala. Wona j ne mohla dawaty, bo majze ne bulo referentiw z doswidom u szkilnyctwi. U bilszij czastyni cia dopomoha bula materijalnoho charakteru.

Prote kulturna j wychowna robota masy taborian stojala na wysokomu riwni. Zrobleno i robytsia bahato j jakisno. Zachodamy kulturno-oswitnich referentur utworeno misciamy teatry, kluby, czytalni, biblioteky, rizni hurtky. Czytalysia na rizni temy lekcii ta referaty. Ulastowuwalysia rizni wystawy ta koncerty. Prowodyly swiatkuwannia riznych nacjonalnych swiat.

Obladnuwaly szkoly, turbuwalysia za prymiszennia, party, zoszyty, pidrucznyky. Ale hlybokoi fachowoi roboty ne bulo. Bulo bahato improwizacii.

Kulturno-oswitnia referentura malo turbuwalasia za postaczannia szkil naucznym pryladdiam. Ne orhanizowano seminaru z metoju pidwyszczennia pedahohicznoi kwalifikacii. Podawalosia malo pedahohicznoi dopomohy. U nowomu 1947 r. treba po persze wziaty na uwahu, szczo kilkist ditej uwes czas zbilszujetsia. Pid czas wojennych podij dity wze zhubyly 2—3 roky. Czas perebuwannia na czuzyni nam newidomyj. Mozemo szcze tut perebuwaty wid 2 do 5 rokiw, poky nas usich perewezut i ulasztujut po riznych krainach.

Pidrostajuczomu pokolinniu neobchidno oderzuwaty oswitu. Potribno daty molodi sprawzni znannia, a ne surohaty znan. Ne krytyky, a sprawzni gruntowni znannia. Dosyt uze improwizacii u szkilnij roboti. Zyttia wymahaje inszoi praci.

A tomu dla usunennia chyb u roboti kulturno-oswitnioi referentury i dla pokraszczennia szkilnoi roboty treba zrobyty taki konkretni zachody: pry naszij centrali treba jakslid orhanizuwaty szkilnyj widdil ta spiamuwaty joho praciu na prawylnyj szlach. Ukomplektuwaty joho treba ne ludmy, szczo lublat keruwaty j zajmaty posady, a fachowymy pedahohamy, pracia jakych bula b korysna u sprawi nawczannia j wychowannia ditej. Do praci neobchidno dopustyty lysze ludej z pedahohicznoju oswitoju j uczytelskym doswidom u szkilnij roboti. Tilky tak perestanemo kaliczyty ditej.

Neobchidno orhanizuwaty wypusk pidrucznykiw, a takoz pedahohicznoi ta metodycznoi literatury dla wczyteliw, ta zaklasty majsterniu dla wyhotowlennia naucznoho pryladdia.

Treba tez prowesty rejestraciju wsich uczyteliw poczatkowych ta seredních szkil. Orhanizuwaty fachowu dopomohu j nabuttia widpowidnych znan tym uczytelam, szczo ne majut pedahohicznoi oswity. Orhanizuwaty metodycznyj seminar z metoju nabuty widpowidni znannia tym szkilnym robitnykam, szczo ich ne majut.

Koly b ci zachody uwedeno u zyttia, to ce wze dalo b bazani, pozytywni naslidky. Pokraszczannia nawczalnoi ta wychownoi roboty naszych szkil, bude najperszoju j najholowniszoju robotoju u 1947 roci.

Majemo nadiju, szczo kulturno-oswitnia referentura taboriw ta referentura naszoi centrali wizmut do uwahy wyszcze zaznaczeni zauwazennia j widpowidno perebudujut swoju robotu na koryst sprawi.

P. W., Mainz-Kastel

Лекція, як основна форма навчального процесу

I. ГОТУВАННЯ ДО ЛЕКЦІЇ

Найважніше завдання нашої школи, крім виховання — це опанування учнями основ наук. Опанувати основи наук, — це значить набути чітко окреслене коло знань. Обсяг і характер формальних знань з основ наук, форми й методи набування їх у різні часи змінювалися в залежності від поставленої методи, удосконалювалися, практично перевірялися. І тепер уже ми можемо конкретно говорити про певні й найдосконаліші (на сьогодні) форми навчально-виховної роботи, про її методи й методичну техніку.

Великі педагоги (Пестальоцці, Жан Жак Руссо, Ян Амос Коменский та ін.) визначили не лише мету та завдання навчально-виховної роботи, а й форми та методи її. Вони довели, що основна форма педагогічного процесу, це лекція. Лише при такій формі навчання учень може придбати визначену суму формальних знань і практичних навичок, запланованих навчально-виховним закладом певного типу.

Лекція, це складна мистецька дія, що вимагає від учителя не лише глибокого знання свого предмету викладання та духового непруження, але й педагогічної вправности, майстерности та творчого піднесення. Творче піднесення вчителя, без чого лекція не дасть повного ефекту, позитивно впливає й на учнів, захоплює їх, зацікавлює навчальним матеріялом. І справді незримі душевні струни поєднують учителя з учнями в процесі добре продуманої й спланованої лекції.

Щоб лекція дала найбільший ефект, потрібні не лише бездоганне й глибоке знання вчителем свого предмету та багатий досвід, не лише творче піднесення, а й уважна, глибока підготовка до неї, без чого всі попередні властивості втрачають своє значення й силу.

Як же готуватися до лекції? Готування до лекції, це складний процес, що вимагає певного досвіду й вміння. Передусім ми добираємо тему лекції. Вона визначається навчальним пляном, складеним наму на чверть, чи півріччя. За цим пляном ми послідовно опрацьовуємо відповідний програмовий матеріял. Отже тема лекції, це черговий матеріял, що його ми маємо опрацювати згідно з пляном. Але тему лекції слід визначити стисло й так, щоб вона закруглювала певний програмовий матеріял. Візьмім для прикладу тему з мови: тема лекції «підмет».

Другий етап готування до лекції, це деталізація й конкретизація того програмового матеріялу, що його має охопити накреслена нами тема лекції — «підмет». По даній темі може бути така деталізація: 1. Поняття про підмет; 2. Способи вираження його: а) підмет — іменник; б) підмет — прикметник; в) підмет — числівник; г) підмет — займенник; ґ) підмет — інфінітив; д) підмет — прислівник; е) підмет — службове слово; й) підмет — ціле речення. 3. Висновки.

Матеріялу добирати стільки, щоб цілком висвітлити дану тему лекції й укластися в 45 хвилин.

Третій етап готування до лекції, це добір і використання джерел. Конкретно по даній темі лекції з мови треба прочитати із граматики розділ про підмет, а також дещо із історичного курсу нашої мови. Якщо цього нема, то слід пригадати з пам'яти й стисло занотувати потрібні наукові твердження. Разом з цим зважити на те, що в учнів немає підручників, а тому доведеться їм писати конспект. Цей конспект складає вчитель, готуючись до лекції. В конспекті писати стисло, змістовно, стилістично правильно, чистою літературною мовою, без граматичних помилок. Занотувати в конспекті лише найістотніше. В конспекті лекції треба також зазначити, з яким саме попереднім матеріялом і як пов'язати новий матеріял. Проте ця зв'язка не повинна бути штучною, вона — органічна.

Четвертий етап готування до лекції, це добір дидактичного матеріялу, на якому подається учням формальні знання за даною темою. До теми «підмет», напр., треба додати речення, які дали б повне уявлення про підмет та способи висловити його. Треба уважно ставитися до того: поперше добирати речення яскраві, типові для даного закону, тобто подавати їх в чіткій позиції; ці речення мають бути стилістично стрункими й красивими; потретє, зміст їх мусить бути і цікавим і корисним із виховного боку. Такі речення найкраще добирати з клясичних творів. Кількість дидактичного матеріялу визначається програмовим матеріялом даної лекції.

П'ятий етап готування до лекції, це методи опрацювання матеріялу. Що ж таке метод? Метод, це продуманий, узгіднений з правилами засіб дії у всякій справі. Чи маємо подати програмовий матеріял лекційно, чи більш активним методом, це залежить конкретно від самого матеріялу, а також від педагогічної вправности вчителя. У викладанні рідної мови здебільшого застосовують евристичний метод, метод індукції.

Зупинившись на певному методі, треба добре продумати методичну техніку, тобто суму тих дрібних методичних прийомів, що в цілому забезпечать цілковите розуміння й усвідомлення учнями поданого матеріялу. Не можна легковажити й тим, які саме питання ми поставимо учням, як сформуємо їх згідно з педагогічними правилами. Треба передбачити й неправильні, несподівані відповіді учнів, щоб уміти зорієнтуватися, поставити навідні питання і не поламати в основному наміченого пляну лекції. В конспекті готування до лекції також зазначити, які наочні приладдя й коли саме використаємо їх і як демонструватимемо їх.

Шостий етап готування до лекції, це накреслення методів закріплення опрацьованого матеріялу. Закінчуючи лекцію, учитель мусить переконатися в тім, що учні дійсно зрозуміли поданий матеріял. Це можна здійснити багатьма засобами, зокрема шляхом відповідів і запитань. Запитання продумати й занотувати. Вони мають охопити основні твердження й ілюструватися прикладами, складеними учнями. Таким способом ми й закріплюємо в свідомості учнів опрацьований на лекції матеріял.

Останній етап готування до лекції, це домашні завдання. Тут також треба конкретно зазначити, що саме дати учням: вивчити певний розділ з підручника, чи з конспекту виконати письмову вправу, тощо.

II. ЯК ПРОВАДИТИ ЛЕКЦІЮ?

В розділі «Готування до лекції» побіжно говорилося про основні принципи побудови її. Тут спинимося лише на складових частинах лекції та методах проведення їх.

1. Лекція, звичайно, починається перевіркою домашніх завдань: а) перевірка письмових робіт; б) опитування учнів.

Як же робити таку перевірку, щоб не витрачати часу? Перш за все переглянути зошити учнів і виявити, чи всі учні виконали домашні завдання й чи охайно зробили це. Учитель підходить до кожного учня й переглядає письмові вправи, роблячи відповідні зауваження, щодо охайности виконання їх. Правильність же виконання письмових робіт контролюється так: викликаний учень читає приклад і з'ясовує, як він розв'язав завдання. Така контроля примусить учнів систематично й уважливо працювати, а вчителеві дасть можливість виявити, як окремі учні зрозуміли й закріпили матеріял, хто відстає, чого саме він не засвоїв і т. д.

Опитувати учнів можна або в формі розповіді їх, або в формі запитань і відповідів. Це залежить від предмету, характеру матеріялу і кляси. У всякому разі вимагати від учнів розповіді, чи відповіді вичерпної, логічної, правильної так з боку змісту, як і з боку мовного. Де можна, відповіді ілюструються прикладами. На лекції опитувати двох до трьох учнів і ставити їм відповідну оцінку.

2. Другий етап лекції, це опрацювання нового матеріялу. Насамперед ознайомити учнів з темою лекції. Тему слід написати на таблиці, бо протягом усієї лекції увага учнів спрямовується на неї. Там, де можна й потрібно, новий матеріял повязати з попереднім.

Далі йде виклад. Він провадиться за методом, визначеним учителем на дану лекцію. Вкінці учитель, чи учні (це знову ж залежить від матеріялу й методів) роблять висновок — твердження (синтеза). Учні повторюють висновок і законспектовують його, якщо немає підручників.

3. Третій етап ставить учням ряд основних запитань на дану тему. Цим він не лише закріплює пророблене на лекції, але й уточнює його. Свої відповіді-твердження учні ілюструють прикладами. Якщо є вільний час, то корисно розв'язати кілька вправ на новий матеріял.

4. Останній етап лекції — домашні завдання. Аж ніяк не слід нехтувати цю

(Далі на 6-й сторінц.)

НАД НОВИМИ КНИЖКАМИ

Не так треба писати спогади!

НАПИСАВ Л. ГРУШЕНКО

Юліян Бескид: **ЛЮДИ БЕЗ ПРІЗВИЩ.** Видавництво «Українське Слово», Реґенсбурґ, 1946, ст. 40.

Зачинають появлятися в нас спогади, про недавні роки нашої історії. Пишуть люди по часописах і збірниках, а оце перед нами окрема книжечка із спогадами про славний Штрасгоф під Віднем, що ото про нього напевно чув кожний українець, а багато наших земляків таки особисто мусіли познайомитися зі штрасгофськими блощицями. **Юліян Бескид,** автор книжечки «Люди без прізвищ», знаний журналіст і письменник — тільки заохочує до лектури, бо читач надіється знайти щиро написані слова про одне місце, один постій, українських ізгоїв наших днів.

Сам автор не визначив, до якого роду творів зараховувати його працю. Та ми її вважаємо за спогади, бо інакше й не може бути.

Які прикмети повинні мати добре написані спогади? Історик уважає за найцінніші такі спогади, коли можна довести, що автор писав чисту правду. Важне також те, коли писані спогади, чи зараз після подій (найкращий рід спогадів — це щоденники, до яких автори зараз після подій щодня вписують свої завваги), — чи за рік, два, або й за десять-двадцять літ, чи навіть аж при кінці свого життя. Автор щоденника може записати б'єктивну неправду до свого зшитка, але все ж таки в його творі є суб'єктивна правда, що він саме так думав тоді, коли робив щоденну записку про якусь подію. Це має значення для відтворення настроїв і почувань даної доби.

Після першої світової війни появлялися в нас досить численні спогади, але деякі автори тих книжок писали про події 1917—1923 років не так, як вони їх переживали часи зриву, тільки як «мудрець», що завжди «мудріють після нещастя». Читаючи ті спогади, читач деколи мусів жалкувати, чому то головний отаман Петлюра, або д-р Петрушевич, не послухали в 1919 р. пана підхорунжого Гордуна, який уже тоді усе знав, що пізніше сталося. І тоді було б усе гаразд, а так наш нарід мусить терпіти.

Читач напевно вже думає собі: «Чому той Грушенко нічого не згадує про книжку Бескида, тільки плете небелиці про якихось Гордунів?

Ніхто з українців не може сказати, що автор написав неправду у своїй книжечці, бо ми всі дуже добре відчули, як ставилися до нас гітлерівські німці. Бачили ми на рідних землях шибениці і розстріли наших братів серед білого дня на площах наших міст. Багато українців скоштувало німецьких тюрм і «концентраків», та всяких «ляґрів» — де трактували їх німці як худобу, як тих «остів» — людей без прізвищ, тільки з нумерами. Це все правда, але чому сам автор ослаблює віру в правдивість своїх власних слів? А робить він це так: На кінці книжки зазначає чітко: «Написано у Відні в бомбосховищах 1943-44 рр.».

Читач не вірить своїм очам, бо на першій сторінці книжки читав, що автор пише про Штрасгоф, починаючи червнем 1944! Невже автор наперед писав «спогади», а потім «переживає» описані у спогадах події. Це ж було б нечуване явище в цілому світі, незнаний приклад ясновидіння в 1943 році тих подій, що мали відбутися не тільки в 1944 році, але і в 1945, ба навіть і 1946 році!

«Чому аж в 1946 році»? — спитаєте мене, таж автор описує Штрасгоф тільки від червня до осени 1944 року!

Так, це правда, але на 14 сторінці ви можете прочитати такі слова:

«Легко сьогодні горлати тому, хто безпечно сидів за далекими морями! Але не легко збагнути психіку мільйонів тих людей, що знайшлися далеко від своїх рідних хат. Чому саме вони так, а не інакше мусіли зробити!»

І таких місць із міркуваннями із 1946 року багато у спогадах Бескида.

Якщо автор дійсно писав свою книжку ще в Відні (1944 р.), то повинен був окремо видрукувати те все, що тоді написав, і при кінці книжки додати завваги про всякі перевірки та «скрінінґи», які розпочалися лише в 1946 році. А так вийшло «щось не в порядку», що ніяк не приносить слави книжці, тільки послаблює те враження, яке могли б викликати самі тільки описи подій у «дурхґанґсляґрі», без всяких міркувань та «філософувань». Сам автор, мабуть, бачив ту свою нісенітницю і в одному місці таки так і написав: «Але при чому тут філософування?!» Дійсно так! Нащо отіх пізніших «міркування», коли книжка писана 1943-44 рр.?

Нащо автор так зробив? Бо хотів надати більшої документальности своїм спогадам, знаючи, які мемуарні твори мають найбільшу вартість. Та своєю «штучкою» осягнув зовсім протилежні наслідки.

Ще одна заввага до самого змісту книжки.

Автор згадує і про інші національності і при цій нагоді, узагальнюючи, роздає відповідні епітети — люди такої народности — це злодії, іншої самі паскарі, а всі німці в Австрії — це нацисти. Таке узагальнювання невірне, його не вільно робити не тільки з погляду християнської етики (автор згадує про неї на одному місці!) але воно не корисно також з погляду політичного. А найважніше — воно неправдиве!

Загальний висновок: не так треба писати спогади, якщо вони мають мати документальну вартість для пізніших істориків...

Нащо видані ці книжки?

Ірина Артим: Як щастя зближається. Поезії. Мистецьке оформлення А. Антонишина. Накладом автора. 1946, ст. 78. Без місцевости друку — може Авґсбурґ?

О. Гай-Головко: Коханіяда. Лірико-сатирична поема. Авґсбурґ, 1947, стор. 62. Обкладинка артиста-маляра В. Клехнівського.

Писалося в нас уже проти графоманських книжок, та це ніщо не помагає, бо перед нами дві нові книжечки із «поезіями», в тім «Коханіяда» Гай-Головка ще до того шкідлива своєю аморальністю.

Ірина Артим пише «поезії» вже від 1937 року, як про це свідчать точні дати під кожним віршем, та якогось розвитку в її писаннях зовсім не видно: той самий рівень львівських віршів із 1937 р., що й авґсбурзьких із 1946 р.! Якби так авторка була порадилася з кимсь, що трохи розуміється на сьогоднішній поезії, то напевно була б не спішилася з друком своїх творів, що нічого нового не вносять до нашої поезії на еміґрації і своїм тоном і формою нагадують наших поетів минулого століття.

Дитя моє, Доле моя,
Чом ти самотою
В темний вечір незоряний
Бродиш над водою?

Чом слізоньки дрібні рониш,
Щоб ніхто не бачив,
Чом не кричиш перед світом
Що тобі боляче.

Вірш «Пересторогу» із 1938 р. кінчає авторка такою строфою:

Як би я більше часу мала
І захотіла потрудитись,
То я просто це уже подбала б —
І що ж? — ти мусів би скоритись!

Як би так авторка мала була «більше часу» і як би була «захотіла потрудитись» та «подбати про те», щоб «скорити собі» українське поетичне слово, — то ми сьогодні мали б перед собою збірку «поезій», як про це пишеться на заголовній сторінці, а не тільки книжку віршів!

Шкода, що так не сталося!

О. Гай-Головко не новак, він здавна друкував дещо із своїх творів. Його «Коханіяда» написана легким віршем, місцями навіть із поетичними прикметами. Задум цієї «лірико-сатиричної поеми» нагадує «Зів'ялеї листя» І. Франка. Ця сама історія із фіктивним героєм поеми, що про нього автор розказує в передмові і це саме нещасне кохання героїв. У Франка герой стріляється, а в Гай-Головка він зачинає «дивитися на кохання, як на звичайну статеву гру», стає розпусником найгіршого ґатунку. Ось кілька мотивів поезій із цієї «лірико-сатиричної поеми».

«Душа жінки в болоті», «сірчаним квасом очі заливає», «згорю на вівтарі любови», «в ревнощах суперник злий», «вірний буде кожній», «ти ходиш з рук до рук», «волячі носить роги»... і т. п.

Невже це має бути сатира? Та ж ці розпусницькі вірші зовсім не подібні до сатири, їх автор подає, як життєву мудрість героя, використовуючи при тім старі дотепи (XVIII), або дещо із старинних притч І. Франка (XX).

Сквапливо розгортали ми сторінки книжечки, коли на першій сторінці прочитали, що це сатирична поема. З огидою відкладаємо її, коли прочитали до кінця. Найкращі люди в світі думають про моральну обнову людства, а наш «творець» подвизається соромицькими віршами.

Невже в автора «Коханіяди» немає відчуття, що тепер не час на такі книжки, що перед нами важніші та шляхетніші завдання...

Л. Грушенко.

В музичній столиці світу

ВЕЛИКИЙ УСПІХ МИХАЙЛА ДУДИ У ВІДНІ

(Власна кореспонденція „Неділі")

У зв'язку з теперішніми політичними обставинами став Відень центром концертового життя майже всього світу. Різні держави систематично засипають Відень своїми найкращими мистецькими силами.

Радянський Союз співпрацює культурно з Австрією вже два роки. Він блиснув двома зразками дотепер ніде інде недосягненого хореографічного мистецтва таких найвизначніших артистів радянських республік як Уланова, Капустина, Преображенський, Борисов. Незвичайний успіх мав хор Свєшникова. Високу клясу показали інструменталісти, як кількакратний лавреат міжнародних конкурсів скрипак Ойстрах, піяніст Оборин, челіст Кнушевицький, Флієр. Численно виступили вокалісти (Наталія Шпілер, Борисенко, Костенко, Козловський, Гришко, Іванов).

Англія показала знаменитого диригента Барбіроллі, композитора Бліса, найкращого гобоїста світу Гузенса, піяністку Лімпані. У показі англійського «Седлер»-балету бачили ми успішну спробу створення чисто англійського балету, небазованого на російських зразках, які досі виключно домінували також і в Англії.

Америка доказала, що її музична творчість доволі плодовита і багата знаменитими виконавцями. Ми мали можливість слухати диригента Крюґера, піяніста Боровського, співачку Грейс Мур (недавно згинула в літунській катастрофі), Лавренса, Тібета, світової слави скрипака Минугіна, нагородженого на міжнародньому конкурсі в Женеві 1946 р. Айдуса та великого стилю джазові оркестри.

Франція вислала до Відня цілий оперний ансамбль «Комічної Опери» з Парижу, героїчного тенора Тілє, скрипака Тібо, скрипачку Жанет Неви, смичковий квартет Кальве, фортепіянове тріо братів Паскаль, челіста Марешаля і ін.

Італійське мистецтво репрезентували найкраще італійське драматичне сопрано Дуссоліна Джаніні, баритон Таддеі, тенор Піккі та багато інших.

Інші народи світу також часто надсилають своїх мистців у Відень, ак, нпр., Чехи показали Подвальову Кромбгольца, Садло. Поляки часто висувають з успіхом свого найкращого піяніста Вонсовського, Мадяри піяністку Фарнаді, співачку Самбеші та смичковий квартет Веr.

Сама Австрія має велику кількість мистців, які гуртуються, головно, при знаменитій на весь світ відомій симфонічній оркестрі «Віденські Фільгармоніки». Вони становлять осередок ансамблю віденської державної опери. Мистецький рівень «Віденських Фільгармоніків» такий високий, що притягає найвизначніших диригентів та солістів з усього світу. Тепер при диригентському пульті стоять найвизначніші постаті дириґентського куншту Моральт і Кріпс.

Віденська Опера може тепер похвалитися високовартними співацькими силами, на чолі яких стоять дві сестри Конечні, знамениті інтерпретаторки ваґнерівських музичних драм, світової слави співачка Марія Чеботарів. Гідних партнерів мають вони тенора Лоренсі, баритона Шефлері та баса Айзені. В італійських та інших операх з приємністю слухаємо кольоратурне сопрано Шварцкопф, сопрано Веліч, Зефрід і Генгель, меццо-сопрано Ніколяіді, знаменитого «белькантиста» Дермоту, баритона Готтера та багато інших.

Віденське музичне життя незвичайно багате сольними та камерними концертами. З інструменталістів чуємо найчастіше Шнайдерганда і Босковського, з молодших найталановитіші Фіц та Сухий. Останніми часами наче метеор блиснув 16-літній піяніст Гульда, відзначений першою нагородою на міжнародньому конкурсі в Женеві.

По восьмилітнім відмежуванні від закордону та забороні виконування музичних творів більшої частини слов'янських композиторів та французької, англійської й американської сучасної музики — Австрійці по береги наповнювали залі при виступах закордонних гостей. (Хор Свєшникова мусів 5 разів повторити свій концерт). Та останніми часами, — може з огляду на скрутні матеріяльні обставини, — віденці показують певного роду льокальний патріотизм і ставляться з упередженням до чужинців. І якщо яканебудь чужинецька сила не в найзнаменитішій формі, то наражується на театральний скандал, як це сталося з співачкою світової слави Адою Сарі. В другому акті «Ріґолетто» публика її формально висвистала і сконфужена дирекція опери була змушена заступити її в дальших актах австрійською співачкою Лозе.

В таких обставинах дуже тяжке становище співака, який не має будь-якої державної приналежности. Він може розраховувати тільки на власні сили. І якраз відрадним явищем є, що наш земляк героїчний тенор Михайло Дуда в цьому концертовому сезоні зламав упередження віденської концертової публики і посів одно з кращих місць щодо фреквенції і щодо успіху.

Програма його першого вечора була головно слов'янська. Почалась двома піснями Р. Штравса, піснями Новака, Рахманінова, далі пішли твори Барвінського, Гайворонського, Гнатишина. В другій частині були виконані арії з «Марти» Флотова, «Русалки» Двожака, «Онєгіна» Чайковського, «Гальки» Мо-

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

ЗНЕШКОДЖЕНО НІМЕЦЬКУ АВІЯЦІЮ

Берлін (ДЕНА). Як повідомляє американська військова управа в Німеччині, німецьку військову авіяцію в більшій частині вже знешкоджено. Знищено понад 4 000 літаків та 30 000 моторів, захоплених на терені американської окупаційної зони, зайву кількість летовищ передано сільському господарству, окремі предмети військового устаткування знищено або пристосовано для мирного виробництва. Відділ повітряної зброї американської військової управи, — сказано далі в повідомленні, — тісно співпрацює з відповідними британськими, совєтськими й французькими штабами щодо контролі колишніх членів німецьких військових повітряних з'єднань.

ДАНІЯ КАСУЄ ВІЗИ

Копенгаґен (ДЕНА-Ройтер). Згідно з офіційним повідомленням данської влади, скасовано вимогу віз на в'їзд до Данії для осіб британської, голляндської, бельгійської та французької державної приналежности. Крім того, скасовано й візи для ісляндських, норвезьких та шведських громадян, що їдуть з Німеччини до Данії.

Litni tabory dla ditej DP.

Zhidno z powidomlenniam konferencii 35-ty predstawnykiw YMCA-YWCA (Sojuz Chrystyjanskych Junakiw ta Sojuz Chrystyjanskych Diwczat), jaka widbulasia w Bad Wissee b. Münchenu okolo 22 500 ditej skytalciw iz amerykanskoi okupacijnoi zony Nimeczczyny znajdut cioho lita prymiszczennia w widpoczynkowych taborach. Prohrama peredbaczaje stworennia 30-ty taboriw na czas lita. Tak samo sztab iz 600 czleniw YMCA-YWCA wkupi iz UNRRA perewede zdorowelnu prohramu. Peredbaczajetsia, szczo 80 % usich peremiszczenych ditej matymut zmohu wprodowz dwoch tyzniw perebuty u widpoczynkowych taborach. (DENA)

Proces proty druzyny Göringa

Nürnberg (DENA). Jak powidomlaje sud w Auerbachu, widbudetsia tam proces proty Emmi Göring, druzyny buwszoho Reichsmarschala Hermana Göringa, jakoho w Nürnbergu zasudyly do kary smerty na szybenyci i jakyj naklaw na sebe ruku. Sud spodiwajetsia oderzaty nazad akty obwynuwaczennia proty Emmi Göring, jaki dosi znachodiatsia u ministerstwi dla specjalnych spraw u Müncheni.

На батьківщині Шевченка

(Продовження)

— У цій кімнаті я завжди приймаю багато людей, — пояснила нам Марія Трохимівна. — Багато різних письменників, журналістів, мистців, фотоґрафів, учених, учителів приїздять сюди, заходять до нас, цікавляться різними обставинами з життя діда, розпитують, нотують щось у своїх бльокнотах, фотографують, замальовують. І скільки не буває цих різноманітних відвідувачів, в який би раз не доводилося мені знову і знову відповідати на їх питання, задовольняти їх цікавість, вони ніколи не можуть мені надокучити. Навпаки, серце моє сповнюється радістю й гордістю за нашого великого діда, що завоював собі такий авторитет, таку любов і шану всього народу, який так цікавиться кожною подією з його життя.

На наше прохання Марія Трохимівна почала оповідати нам про свого діда.

— Батько мій, Трохим Йосипович, — сказала вона — був сином Йосипа Григоровича, брата поета й хрещеником Тараса Григоровича. Як оповідав ще Йосип Григорович, батько народився саме в той час, коли в Кирилівку приїхав Тарас Григорович. Він сердешно поздоровив брата з народженням сина й охоче погодився бути хрещеним батьком народженого. На пропозицію поета батька назвали Трохимом.

Удруге, вже за оповіданням Трохима Йосиповича, Тарас Григорович приїхав до Кирилівки, коли тому було 15 років. Повний любови до своїх родичів, поет побажав побачитися разом з усіма ними і, дізнавшись, що Трохим саме в цей день працював на панщині, дав жменю цукорок та інших солодощів одному з сільських хлопців, щоб він відпрацював у цей день замість його хрещеника.

Прибіг той хлопець до Трохима й каже:

— Я зміняю тебе на роботі. Йди швидше додому. Там прийшов якись пан і хоче бачити тебе.

Здивований і збентежений Трохим помчав до рідної хати.

Біля неї вразив його великий натовп людей. На призьбі, оточений родичами, сидів Тарас Григорович і сердешно з ними бесідував.

— А це хто?—напівжартівливо, напівсердито спитав поет, вказуючи на задиханого Трохима, що прибіг у цю хвилину й зупинився серед двора.

— Це ж Трохим, хрещеник ваш, — відповіли родичі.

Переконавшись, що це дійсно його небіж і хрещеник, поет сердешно до нього привітався й поцілував у лоб. Трохим на радостях хотів поцілувати поета в руку, але той здержав його й сказав:

— Не цілуй, любий, в руку нікого, крім батька і матері.

Довго сидів Тарас Григорович і розмовляв з родичами, цікавився їх життям, побутом, умовами праці, а на прощання висловив впевненість, що їм не довго вже лишилося робити на пана.

Ще раз відвідав Тарас Григорович Кирилівку проїздом у Петербурґ. Він поспішав і довго не залишився в селі, а на прощання сказав своїм рідним, що їх праці на поміщика прийшов кінець. І дійсно, через кілька днів після його від'їзду всіх їх покликали до управителя панської економії, який повідомив, що їх за особистим клопотанням поета відпущено на волю.

А через деякий час рознеслася сумна звістка про смерть дорогого назабутнього Тараса Григоровича.

Було це понад 85 років тому. Але родина Марії Трохимівни, її брата Григорія Трохимовича та інших внуків і правнуків свято зберігають пам'ять про свого великого діда і прадіда. Стіни їх кімнат прикрашені його портретами, вирізками з тогочасних журналів, присвяченими його життю.

Похилий вік Григорія Трохимовича не дозволяє вже йому як слід господарювати і він, коли це потрібно, змушений користуватись чужою допомогою, зокрема запросив сусіда викопати новий льох для картоплі. Але тут немає навіть натяку на експлуатацію. Навпаки, він всіляко намагається чим тильки може, допомогти йому в роботі, а в полудень запрошує на обід, частує власною горілкою і всім, що виготовила його дбайлива господиня. Як бачимо, людняність, співчуття до ближніх — ці прекрасні риси поета в повній мірі передалися його спадкоємцям.

— Ми свято зберігаємо пам'ять про нашого великого діда, — каже Григорий Трохимович, — гнівного борця за волю всім трудящим, непримиренного ворога гнобителів і поневолювачів, прекрасної сердешної людини, що готова всім, чим тільки в силі, допомогти кожному бідному, кожному знедоленому.

Моринці

Із Кирилівки до Моринців ідемо крізь кирилівські околиці, за якими велично розкинулись золоті лани. Поступово ляндшафт місцевости змінюється. Праворуч починається Пединівська Новоселиця, ліворуч піднялась зелена діб-

нюшка, «Аїди» Верді та «Богеми» Пуччіні.

Другий вечір складався з клясичної музики, а саме: Джордані, Гендель, Гуно, Шуберт, Гнатишин, Стеценко та Гайворонський. Другу половину заповнили «Оповідання про Граля» з «Лоенгріна» Ваґнера, арія з «Далібора» Сметани, перша арія з «Гальки» Монюшка, «Стратта» з опери «Трубадур» Верді та арія з опери «Манон Леско» Пуччіні.

Михайло Дуда тепер один з нечисленних героїчних тенорів. Виступає завжди з різноманітною програмою і віденька публіка очікує його виступів з нетерпеливістю.

Голос Дуди трудно визначити, чи він ліричний чи драматичний, а це тому, що при виконанні ліричного твору здається нам, що якраз у ліричних партіях він найкращий, — а заслухавшись у суто драматичний твір, як прим. «Оповідання про Граля», українські думи, арії з «Гальки», «Аїди», «Трубадура», або хоч би арія з «Паяців» — набираємо враження, що це суто драматичний голос. Але також баритонально звучать у нього найвищі верхи. Велика заля «Музікферайну» в Відні наповняється до тієї міри голосом, наче то був маленький акустичний сальон.

Спосіб емісії голосу, взорований на староіталійській школі Гарча і Берджіне при всіх драматичних фразах, зате

в ліричних на прикладі Котоні. При виконанні Ваґнерівських творів та Р. Штравса, а також творів Барвінського чи то Новака — любується комбінацією староіталійської школи та доброї школи старонімецької з огляду на конечність чіткої вимови.

Всі твори виконує М. Дуда оригінальними мовами та не насилує при інтерпретації авторів. Він старається збагнути дух твору і передає фразу за фразою, не нехтуючи і тою найпідряднішою, природно, без усякого роду технічних ефектів і до певної міри пишається довгими фермато на високих тонах, чим тратить багато на ефекті у широкої публіки. Хоч кожний твір при студіюванні точно проаналізований, інтерпретує він на естраді твір так, наче б це тільки випливало просто з випадковости, чи то інтуїції.

Хоч деколи виконання програми триває повних дві години, то захоплена публіка, і по численних наддатках, незривається, як звичайно, зі своїх місць а домагається дальших наддатків. Слухачі не виходять з дива, що при сьогоднішніх кальорійних обставинах у Відні співак не мучиться, але що дальше, то більше розспівується. **П. Б.**

Ukrainskyj Katolyckyj Dopomohowyj Komitet — jak podaje hazeta „Szlach“-wyslaw na 6 tysitacz dolariw charczowych paczok dla skytalciw i distaje wze lysty wid nych z podiakamy. Lysty nadchodiat z Awstiri ta inszych miscewostej.

Зелені роки

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.

Переклав з англійської Сергій Домазар.

КНИГА ПЕРША.

Розділ 5.

СТАРА сірокам'яна Академія, з її високою чотирикутньою вежею з дзиґарями, з витертими кам'яними сходами, довгими похмурими коридорами й задушливими клясними приміщеннями, наповнена запахом крейдяного пороху й дітьми, й освітлена газом, ще понад сто років тому виставила до Високої вулиці свій вхід під арками, який я, при моїй нервовій уяві, порівнював з отвором в горі Гамеліна.

Того самого ранку, якого я мав пройти крізь цей отвір, коли я прокинувся, сповнений тривогою й збудженням, Баба поінформувала мене, що моє вбрання готове. Вона підвела мене, самозадоволено, до вікна, де воно лежало, закінчене, на цигарковому папері, щоб зробити мені несподіванку.

Перше враження від мого нового вбрання, на яке я так чекав, було таке відштовхне, що я майже не знав, що сказати. Це враження справив на мене зелений колір, не темний пом'якшений, а яскравий і ріжучий око оливковий. Дійсно, коли вона шила, я бачив цей матеріял нагромаджений на Бабиній машині, але, в моїй невинності, я припускав, що то підшивка.

— Одягни його, — сказала вона гордовито.

Воно було велике, жакет зовсім поглинав мене, широкі бриджі спадали простими лініями, мов пара довгих холош, підрізаних нижче колін.

— Гарно, гарно.

Баба поляскувала мене долонею й обсмикувала тут і там.

— Воно сидить на тобі добре. Я зробила його тобі на виріст.

— Але ж колір, Бабо? — слабо протестував я.

— Колір! — вона висмикнула приметувальну нитку, говорячи крізь губи, які стискали шпильку. — Що шкодить колір? Це чудовий матеріял, вартісний уже сам собою. Це ніколи не зноситься.

Мені потемніло в очах. Дивлячись зблизька на рукави, я тепер помітив у матеріялі блідіші плями, які складалися з покручених кружків: о, Небеса, визерунок троянд, чудовий для Бабиної нижньої спідниці, але навряд чи підхожий для мене.

— Дозвольте мені одягти моє старе убрання на цей ранок, Бабо.

— Варнякай дурниці! Я порізала його на ганчірки вночі.

Бабині похвали її твору виправили мене з кімнати частково переконаним, але зараз же Мардоч поверг мене на землю. Здибавши мене на сходах, він зупинився в непідробленому жасі, зробив рукою щиток над очима, потім відхилився на поручні з диким реготом:

— Воно зійшло! Воно зійшло нарешті!

В кухні дивна мовчанка Мама, її вираз нарочитої доброти, коли вона насипала мені юшки, не заспокоїли мене.

Я вийшов на двір холодного сірого ранку, пригнічений, свідомий того, що на всьому цьому темному, зимовому шотляндському краєвиді була одним однісінька весняна пляма: я сам. Люди оберталися назад, дивлячись мені вслід. Відчуваючи неймовірний сором, я уник головної вулиці й пішов «Загальним Шляхом», тихою, але довшою дорогою, яка привела мене до школи з запізненням.

Після деяких труднощів, поблукавши по коридорах, я знайшов другу клясу, до якої на рекомендацію Кет я був приділений. Перегорожа була відставлена, подвійна кляса була зібрана вкупі, коли я ввійшов, а пан Далґлеш, за своєю катедрою, уже давав першу лекцію. Я намагався обережно й непомітно пройти до вільної лавки, але вчитель зупинив мене посеред кляси. Він не був, як я дізнався пізніше, властивий тиран, бо в нього бували дні ласкавої привітности, коли він обдаровував нас купою цікавих познань; але бували й інші періоди, похмурі й моторошні, коли грізний демон, здавалося, шалів у ньому. І я тепер побачив, з жахом, по манірі, з якою він жував кінчик свого вуса, що його настрій був несприятливий. Я чекав догани за спізнення. Але він не закричав на мене. Замість того він зліз з катедри і зачав походжати довкола мене з виглядом людини, що прогулюється, трохи схиливши голову набік. Ціла кляса завмерла, злякано чекаючи, що буде.

— Так! — сказав він нарешті. — Миновий хлопець. І очевидно ми маємо нове убрання. Доба чудес ще не минула.

Стриманий смішок очікування пролетів по клясі. Я мовчав.

— Підходьте, добродію, не гнівайтеся на нас. Де ви його купили? У Міллера на Високій вулиці, чи в Кооперативній Крамниці?

У мене збліди навіть губи. Я ледве прошепотів:

— Моя прабаба пошила мені його, добродію.

Вибух реготу кляси. Пан Далґлеш, з налитими кров'ю очима, без усмішки, продовжував прогулюватись довкола мене.

— Чудовий колір. Відповідний. Ми розуміємо, ви ірляндського походження?

Голосний сміх кляси. В цілому цьому амфітеатрі облич з вискаленими зубами, що його моя полохлива чутливість збільшила до розмірів велетенського колізею, який я, проте, бачив яскраво, до найменших подробиць, було лише двоє, котрі не сміялись. Ґейвін Блейр, у першому ряді, дивився, не зводячи очей з учителя, з виразом холодної зневаги; Елісон Кейс, через край своєї розкритої книжки, піднявши брови, не зводила з мене стурбованих очей.

— Відповідайте на запитання, добродію? Є ви чи не є послідовником святого Патрика?

— Я не знаю.

— Він не знає.

Глузливий тон його набрав відтінку здивованости, неспішного обмірковування. Кляса качалася з реготу по лавках, тішачись з розваги.

— Він пхикає на нас, зелений з ніг до голови, мов ті, в трилисниках *), живий герой зворушливої баляди «Убраний в зелене», однак він соромиться визнати, що свята вода окроплює його чоло...

Тут він раптом урвав, обернувся, і холодним поглядом утихомирив клясу. Після цього він став говорити до мене своїм звичайним голосом.

— Тобі може буде цікаво знати, що я навчав твою матір. Тепер виходить, що я ніби даремно витратив свій час. Сідай отам.

Тремтячий і знищений, я пошкутильгав до мого місця.

Я сподівався, що це можливо буде кінець моїх страждань Леле, то був лише початок. На перерві мене обступила, знущаючись, глумлива ватага. Я вже й перед тим був затаврований, як щось відмінне від інших, а тепер уже було стверджено, що я біла ґава.

Берті Джемісон і Геміш Баґ були найгірші мої мучителі.

— Зелене, то колір! Синє — це його мати.

Дотеп був не такий достиглий, як панів Далґлешів, але викликав те саме задоволення. Нещаслива нижня спідниця старої жінки спричинила засадничу святобожну ненависть цієї наволочі. Підчас другого сніданку я замкнувся в одній з кабінок умивальні, моя скибка хліба, намазана повидлом з ревеню й загорнута в папір, лежала незаймана в мене на колінах. Але мене знайшли й витягли на світло денне.

Цього дня по обіді у нас була година муштри, яку провадив у шкільній залі воротар, колишній сержант з Охотників *). Тут, коли я зняв мою куртку разом з іншими, Берті Джемісон і Геміш Баґ підступили до мене з загрозливим виглядом. Берті був хамуватий хлопець з випнутим лобом, він усе бігав та чіплявся до дівчат. Він сказав:

— Ми тобі дамо пізніше.

— Але за віщо? — ледве пробелькотів я.

— За те, що ти гидке папістеня.

Протягом наступної години я виконував різні «руки вгору» та «коліна зігни» з передчуттям страшного. Як тільки вправи скінчилися й воротар пішов собі. мене відтиснули в роздягальню. Багато більших хлопців були тут і, коли мене заштовхали кулаками й носаками в куток, Джемісон, піймавши мою руку, заходився викручувати її мені боляче за спину. Після того Геміш Баґ підчепив мене і скрутив мені попругою ноги, а Джемісон усівся мені на груди й зачав стукати моєю головою об долівку.

— Дай йому, Берті, — кричало кілька голосів. — Вибий з нього всю його начинку.

Це подало Джемісонові нову ідею. Він облишив мій чуб і перезирнувся з іншими:

— Хто з вас має ніж? Ми подивимось, чи такий він зелений всередині, як зокола?

— Ні, Берті, ні, — харчав я. Я ледве міг говорити, бо мене дуже бито по голові. Нарешті залунав дзвоник і їм довелося облишити мене. Коли я дістався до коридору, яким ми мали маршувати до клясного приміщення, пан Далґлеш, що чекаючи стояв із дзвоником у руці, придивився до мого запорошеного розтерзаного вбрання.

— Що це все значить?

Інші відповіли за мене, підлабузницьким хором:

— Нічого, добродію.

А малий Гові зухвалий як векша, викрикнув ззаду:

— Ми тільки дивувалися з Шеннонового нового зеленого вбрання, добродію.

Пан Далґлеш кисло посміхнувся.

За цей тиждень я відчув усю жалюгідність життя. Не було кінця-краю знущанням і мукам, які вони мені завдавали. Після школи, напроти церкви Святого Янгола, що стояла недалеко від Академії, звичайно збиралася ватага розбишак. Хоч моя нога ніколи не бувала в тій церкві, але мене похабно обвинувачувано, що я заходив до неї просити прощення моїх гріхів, що я обкрадав карнавку для пожертов на бідних і що я цілував попові пальці на ногах та інші члени його тіла. Мої мучителі були безжальні і, коли в остервенілій відчайдушности я кидався на них, ця ватага мене кожен раз побивала.

Щоб уникнути цього, завжди насторожений і готовий до втечі, я ходив бічними, рідко хідженими дорогами, часто «Загальним шляхом», що вів повз Виробню Парових Казанів; але й тут я не мав спокою, бо жахливе вбрання було на мені, а молоді механіки й робітники Виробні залюбки вигукували:

— Гей! Зелена Парость! Чи твоя мати знає, що ти тут никаєш?

Їхні жарти були добродушні, але я був уже надто зацькований, щоб відрізняти гумор від знущання. Я дедалі більше впадав у розпач, робив помилки в домашніх вправах, заливав чорнилом мої зошити в клясі і поводився як йолоп. Одного разу, коли пан Далґлеш звелів мені встати і зачитати поему, яку ми вивчали, я барився доти, доки він не вигукнув:

— На що там чекаєш?

Я відповів розгублено, безглуздо:

— Прошу пана добродія, на моє зелене вбрання.

Мовчанка здивовання. Потім — рев реготу.

Я не міг витримувати далі. Цього вечора я вибухнув плачем у Дідовій кімнаті. Перший понюх хатнього затхлого, але улюбленого запаху і сльози бризнули з моїх очей. З того часу, як Баба всиновила мене, наше відчуження стало цілковите і, хоч я лагодився обдарувати його моїм прощенням, він проходив повз мене з високо піднесеною головою, з холодною, чужою, зневажливою посмішкою на обличчі, зустрічаючи мої несміливі пояснення байдужим зауваженням:

— Спи з тими, хто тобі подобається, мій хлопче.

Нині він саме сидів собі, замислений, з виразом байдужости, без ніякого діла.

— Діду, — хлипнув я.

Він обернувся поволі. Чи то мені здалося? Чи справді його очі сяяли, бачивши мене? Павза.

— Я гадаю, ти вернувся до мене, — сказав він просто; далі, не в силі опиратися своєму жахливому нахилові до повчань, він додав: — Старі друзі кращі за нових.

(Кінець 5 розділу).

---

*) Зелений трилисник — національна емблема Ірляндії.

*) Військо в Англії складалося з охотників (добровольців).

УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ В АРҐЕНТИНІ

Арґентинська газета «Наш Клич» опублікувала статтю про мистецьке життя українців Арґентини, яку подаємо в скороченому вигляді.

Заходом Підкомітету Допомоги Українським Скитальцям, який повстав при філіях товариств «Відродження» і «Просвіти» в Берісco, — влаштовано перший український концерт-балет у місцевості Вероніка, де поселилося поважне число наших колоністів.

Українські поселенці, а особливо ті свідомі члени нашої нації, які не йдуть на поводах комунарів, дають дуже добру опінію в очах арґентинської влади та активних арґентинських громадян, тому поголоска про влаштування цієї вистави зацікавила арґентинців не менше як і наших громадян, бо вони взагалі не мали нагоди бачити українське мистецтво.

Концерт складався з трьох частин. Його підготував Микола Ружицький, учитель співу й музики.

З огляду на те, що цей концерт був першим українським мистецьким виступом у Вероніці, управа мистецького гуртка вважала доцільним привітати публіку коротким виступом **еспанською і українською мовами**, в якому зазначено, що гурток аматорів, прагнучи прийти з допомогою нашим рідним братам і сестрам на скитальщині, підготовив цей виступ. Крім того гурток бажає показати господарям арґентинської землі бодай частину нашого народнього мистецтва, яке є своєрідним скарбом кожного народу.

СТАЛІН ПРИЙНЯВ ФРАНЦУЗЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ

Москва (ДЕНА). 17 березня генералісимус Сталін прийняв французького міністра закордонних справ Бідо, з яким мав розмову.

700 ТЕЛЕГРАМ НАДІСЛАНО ТРУМЕНОВІ ПІСЛЯ ПРОМОВИ

Вашінґтон (ДЕНА-ІНС). Згідно з повідомленням Білого Дому, на ім'я президента Трумена з приводу його пропозиції дати Греції та Туреччині господарську допомогу надіслано понад 700 телеграм.

БОЛҐАРІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНЦІВ

Софія (ДЕНА-Ройтер). За повідомленням болгарського інформаційного агентства, болгарський уряд передав Альянтській контрольній раді в Австрії меморандум, в якому домагається видачі всіх болгарських воєнних злочинців, що перебувають тепер в Австрії. Насамперед меморандум вимагає видати професора Александра Цанкова.

рава. Вітер шумить серед густих крон високих дубів, вривається на поле, наче хвилями проноситься по зрослих посівах, ледве не до землі згинає самотню тополю, що журливо піднеслась біля самого шляху.

У пам'яті встають ніжні зворушливі строки незрівняної Шевченкової лірики:

> По діброві вітер віє,
> Гуляє по полю,
> Край дороги гне тополю
> До самого долу.

В'їжджаємо в Моринці. Глибокий яр ділить село на дві великі частини. На самому дні його зберігаються кущі калини, тієї самої калини, відомої ще з поетового життєпису. Криниці, також відомої, вже нема. В 1933 р. її засипали і лише струмок, пробиваючись по дну рівчака, нагадує про її колишнє існування.

На схилах яру розташувалися колишні городи Шевченкових батьків. На місці, де стояла хата, в якій народився великий поет, стоїть пам'ятник-погруддя Шевченкові, зображеному в молоді роки. Вирізьблений золотими літерами напис сповіщає, що тут народився Шевченко.

Серце сповнюється нестримною радістю від свідомости того, що перебуваю я саме там, де вперше побачив світ наш народний геній. Аджеж про ці місця він писав:

> Над тихим ставом край села
> Мене там мати сповила
> І, сповиваючи, співала
> Свою нудьгу переливала
> В свою дитину...

На подвір'ї, де колись містилася садиба Шевченкових батьків, тепер споруджено велику школу. Білі веселі стіни. Червоний черепичний дах. Просторе гарне приміщення. Кам'яні сходи ведуть у середину. Широкі коридори. Великі кляси. Багато світла й повітря.

З вікон горішнього поверху відкривається чарівна панорама Моринців. Мальовничі хатки пластично вирисовуються на фоні зелених садків. За ними простяглись строкуті городи й пасовиська. А далі на всю широчінь розкинулися моринські лани. З висоти свого п'єдесталу дивиться на них великий поет України і неначе радіє творчій праці своїх земляків, що при всяких обставинах добре обробляють свої ниви, збирають гарні врожаї на славу селу, де народився великий національний геній.

Будища

Велика цегляна брама веде в середину просторого маєтку. Довга тіниста алея густо усаджена каштанам й акаціями, тягнеться від брами до самої великої будівлі. Навколо розрісся пишний парк. Дуби, акації, клени вражають своєю могутністю, величним розмахом своїх крон. Сто років тому весь цей маєток належав поміщикові Енгельгардтові разом з усіма прилеглими землями та їх мешканцями, в тому числі і з Тарасом Шевченком.

Густий сад тягнеться далі за будинком. Ліворуч за домом оточений акаціями і кленами, пишно росте дуб-велетень. Стовбур його складається з чотирьох окремих розгалужень, що зрослися в єдиний масив. Біля кореня він має не менше 8 метрів вобхват, височиною дуб до 30 метрів і увінчаний густою кроною. Цей дуб за передбаченням ботаніків має не менш 500 років. За оповіданнями старих людей в тіні його дуже любив сидіти Шевченко і у вільний час завжди приходив до нього і сидів або лежав під його величними вітками.

Ідучи трохи далі вглиб саду бачимо ще один колосальний дуб, розмірами не менший попереднього, але стовбур його вже являє собою один моноліт. Також вкритий густою зеленою кроною дуб цей теж був улюбленцем Шевченка.

За садом, на терені колишнього підсобного господарства сільськогосподарського технікуму розкинулися пишні фруктові сади з рідкими ґатунками дерев, баштани, городи, досвідні ділянки. В стороні від них заховане серед крутих берегів виблискує невелике озеро, наче кришталева вода якого застигла і віддзеркалює в собі обриси скелястого озера з гротом, що таємничо заховався в середині його. На березі озера, на схилі крутого горба здіймається третій дуб-велетень, своїми титанічними розмірами не менший перших двох.

Ходячи широкими алеями, густо перетятими покрученими стежками, милуючись велетенськими дубами, старовинними акаціями і каштанами, оглядаючи пишну красу поміщицького парку з його клюмбами, квітниками, прозорими озерами з закованими серед них поетичними острівцями з бесідками і гротами, переконуємось, що ця краса навколишньої дійсности, свідком якої був і молодий Шевченко, тодішній панський служник, уже й тоді захоплювала його, чарувала гармонією і простолінійністю своїх форм, розвивала мистецький смак, прищеплювала любов до прекрасного, до мистецтва, до поезії і ці почуття, що розімкнулися в ньому в ті молоді роки, збереглися на все життя.

СПОРТ

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ЧИ АМАТОРСТВО?

Сьогодні фізкультура перейшла межі розваги, здорової рекреації, допоміжного виховного чинника, і настільки вросла у соціяльне життя людини, що тіловиховання та спорт стали професією. Десятки тисяч людей найшли собі в них життєве приміщення і спорт став для них середником їх фізичного існування, став професією, хлібом щоденним для здібних активних спортсменів і організаційних працівників спорту. Явище, коли активний спортсмен живе зі спорту, обібравши собі його за свою професію, окреслює назвою спортовий професіоналізм. Натомість первісний підхід до спорту, плекання спорту без матеріяльних користей і матеріялістичного підходу з боку активних спортсменів та плекання тіловиховання і спорту як засобу фізичного удосконалення — зветься аматорством. Отже, основною різницею між обома є самий підхід і трактування фізкультури. У професіонала підхід є матеріялістичний, матеріяльно користолюбний і він спорт трактує як ціль, осягнення якої запевнює йому матеріяльні користі.

У аматора є підхід ідеалістичний і безкорисний, бо спорт для нього середником ушляхетнення, а найкращий осяг рівно ж метою, одначе не для матеріяльних користей, а для заспокоєння своєї амбіції, щоб стати першим між першими.

Існують різні погляди на цю дуже важливу внутрішню проблему фізкультури. Одні з них категорично засуджують професіоналізм, підпираючи свої досить логічні міркування поважними аргументами, другі, нереальні спортові ідеалісти, засуджують професіоналізм, не визнаючи за ним найменших позитивів; треті — прихильники його, знову бачать в ньому вивершення будучности усього тіловиховання та спорту. Можна мати різні підходи, глядіти на явища та факти з різних перспектив, але самого факту чи явища тим не знищиш. Так і тут. Професіоналізм можна засуджувати, але все ж він існує, живе і діє. Він залишиться спортовим явищем (іменно спортовим) і явищем нормальним та з погляду життєвого живучим. Бо професіоналізм зріс з аматорства і кориниться в ньому, він є функцією аматорства, практичним застосуванням спорту в людському житті. На своє глибоке оправдання професіоналізм має дві речі: тверду боротьбу за фізичне існування в сучасному світі та нелогічність його противників. Боротьба за існування в складних економічних умовинах сучасности, — боротьба за щоденний хліб настільки жорстока, а конкуренція така велика, що людина мусить використовувати всяку свою здібність для того, щоб втриматися на поверхні життя. А яка, коли ходить про соціяльну суть, різниця між спортовим професіоналом та, скажімо, танцюристкою чи ремісником? Ми переконані, що її нема. Всі вони виконують певні суспільні і господарські функції: всі вони залежні від того, яке приміщення зуміють найти, а різниця лише у характері здібностей. У віці спеціялізації, у віці професіоналізму, професійних спілок та завзятих соціяльних конкуренцій явище спортового професіоналізму є оправдане і нормальне так само, як кожне гонорування людських здібностей, а страйки англійських футболістів нічим не різняться від страйків, скажім фільмових артистів.

Спортове аматорство має далеко більше прихильників, не зважаючи на те, що всі вони ходять перш за все на змагання професіоналів. Сам принцип аматорства бажаний загалові хоча б з тих причин, що рівень осягів у аматорів є нижчий як у професіоналів, а пересічна людина не любить встрявати туди, де конкуренція тяжча. На засадах аматорства основані такі спортові події, як олімпійські ігри та Чаша Дейвіса, хоч, наприклад, наколесницький біг «Тур де Франс» є професіональним. Міжнародні найвищі організаційні надбудови різних ділянок спорту об'єднують державні ама-Професіоналізм, що має ярко окреслені свої засади і соціяльні позиції, включно до професійних спілок футболістів та їх організованої боротьби за підвищення місячної чи тижневої платні соціяльного забезпечення проти каліцтва — здобуває все поважніші позиції. Загальним явищем є перехід в табор професіоналів найкращих аматорських спортових сил тенісу, легкої атлетики, футболу, наколесництва і т. п., коли вони досягли своєї найвищої форми. (Напр. Перрі, Бадок, Увенс). Ахілева п'ята аматорства — питання «винагороди за страчений час» — тобто винагороди за той час, коли аматор від незалежних від нього причин занедбує своє цивільне заняття — підкошує розвиток аматорства. А рожеві матеріяльні перспективи для найкращих з найкращих у тяжких часах соціяльного змагання ваблять аматорів в ряди чистого професіоналізму. Таким чином, ми є свідками, як професіоналізм все більше опановує ґрунт, стає домінуючою розв'язкою в багатьох державах (напр. в країні професіоналізму Америці, Англії, Франції, СССР) і є логічним завершенням аматорської масовости у професіональний високий рівень окремих індивідуальностей. Отже, професіоналізм, що має всі перспективи для свого розвитку явище нормальне і оправдане. Він не є, як твердять засліплені його противники, явищем аспортовим та асоціяльним. Професіоналізм — це життя саме, це життєва практика різноманітних людських здібностей. Бо не кожний може заробляти собі на прожиток головою; є і такі, що заробляють ногами. А щоб бути завжди на висоті свого завдання, мати сталу високу форму, більшість часу професіонал мусить витрачати на тренінґи і вправи. І річ зрозуміла, що за це він мусить одержувати платню. Взірцем спортового професіоналізму є англійський, бо англійський професіонал в першу чергу і завжди спортсмен, та має дуже звучну славу, займаючи одночасово солідне становище у суспільному англійському житті (бо в Англії кожний з професіоналів має своє цивільне заняття).

Питання професіоналізму є дуже актуальне скрізь, де плекається тіловиховання і спорт. І треба ствердити, що як колись гостро засуджували професіоналізм, так сьогодні він здобуває визнання скрізь, і найбільш уперті його противники бачать логічність і оправдане його існування.

Ми мусимо прагнути мати завжди тверезий погляд на всякі речі і явища. Тому ми за аматорство, але не проти професіоналізму. Ми проти професіоналізму, але скритого, так само як проти лжеаматорства. Ми того переконання, що одно і друге має своє оправдання і має своє місце. Ми вважаємо професіоналізм логічним завершенням аматорства і тому ми його не засуджуємо, бо не можна засуджувати жадного фахівця за те, що він за своє знання і досвід вимагає матеріяльної винагороди. Одначе вважаємо, що професіоналізм як соціяльне явище, можливий і оправданий в державних умовинах, де є широка база його успішного існування. В умовах еміґраційних, за винятком поодиноких випадків, включення себе зрілими спортовими особистостями в чужий спорт, професіоналізм є явищем ненормальним і тому ми проти нього. Проти нього ще й тому, що не бачимо ще належної спортової пересічі в досягненнях наших спортсменів, яка може запевнити добре ім'я українського спортового професіоналізму.

UST „Zaporizzia"—„Kickers" 1906 Aschaffenburg 7:0 (3:0)

U perszych ciohoricznych futbolnych zmahanniach UST „Zaporizzia" peremohlo wysokym widnoszenniam worit dosyt sylnu nimecku druzynu. Iz komandy „Zaporizzia" osoblywo dobre hraly Horskyj, Czajkiwskyj ta twerda oborona. Holamy rozdilylys Jarema, Horskyj ta Moroz.

Sowietski zmahuny „hreko-ryskoi" borotby wyjawyly swoje bazannia wziaty uczast u zmahanniach za mystectwo Ewropy. Ich szansy spyrajutsia na takych reprezentantach, jak mystci Koberidze, Mazur i widomyj Kotkas, szczo w barwach Estonii zdobuw pered wijnoju dwa razy tytul ewropejskoho mystcia tiazkoi wahy w Rewali i Oslo.

Z miznarodnioho sportu

Urugwaj, dwokratnyj olimpijskyj peremozec i odna z najsylniszych derzawnych futbolnych reprezentacij, hratyme wlitku u Szwecii. Pisla 1938-ho r., koly Brazilija wziala uczast u futbolnych mystectwach switu w Paryzi, Urugwaj je perszym zaokeanskym hostem ewropejskoho kontynentu. Slid zaznaczyty, szczo piwdennoamerykanskyj futbol, perszu klasu jakoho tworiat Urugwaj, Brazilija ta Argentyna, dosiahnuw wysokoho riwnia doskonalosty i je dla najkraszczych druzyn ewropejskcho kontynentu welykym i nebezpecznym supernykom.

10. IV. c. r. w Glesgowi dijde do sensazijnych zmahan w zbirnych druzynach Welykoi Brytanii z futbolnoju reprezentacijeju Ewropy. Druzyna Ewropy skladatymetsia iz zmahuniw Francii, Italii, Awstrii, Szwajcarii, Madiarszczyny, Szwecii, Portugalii, Espanii, CzSR ta SSSR.

W zmahanni hokeju reprezentacija Ameryky peremohla mystcia Holandii 6:4.

W Glesgowi widbulosia zmahannia futbolnych lig Szotlandii ta Anhlii. Pered 80 000 - nymy hladaczamy anhlijci peremohly 3:1.

БУВАЄ И ТАКЕ
(Гумореска)

Людей набилося повно-повнісінько ще й з гаком. «Гак» цей товпився коло дверей, стовбичив під стінами, сидів на колінах.

Тільки но розкрилася завіса (правда, її розкривали дуже довго і, нарешті розтягли руками), як з публіки зашепотіли жіночі голоси:

— Диви... та це ж наша Марися.

— Бігме вона. От холера, шляк би її трафив.

Ту, яку назвали «холерою» і справді ніби «шляк трафив». Киваючи в такт головою, вона верескливим фальцетом затягла «В кінці греблі шумлять верби». Але заля не вгавала і жила своїм життям.

Огрядна пані дискутувала з довготелесим паном.

— Не штовхайте мене колінями в спину!

— Та ви своєю спиною самі сіли на мої коліна

— І який дідько з такими довгими ногами ходить до театру.

— З вашою спиною теж краще сидіти здома, а не займати три місця.

Дискусію припинила нова поява на сцені. Ця «поява», скидаючи шапку, стягла з голови й перуку, але не розгубилася, а швидко схопила її з підлоги й сунула в кишеню.

Героїня, підбадьорена партнером, трохи оговталась. Вона почала неймовірно жестикулювати лівою рукою, на якій виблискував годинник.

За кулісами вовтузились, гупали, сварились, а суфлер так захопився, що навіть висунув голову на сцену і сичав як гусак.

— Суфлер, голосніше! — залунало з задніх рядів. Суфлерова голова зникла й замовкла, а за нею замовкла й героїня. Переляк ще не зовсім покинув її і витиснув з пам'яти слова ролі. Але партнер врятував катастрофічну ситуацію. Він пошепки, але так щоб усі чули, підказував їй слова, а потім голосно промовляв свої.

Глядачі з тривогою ждали ще якоїсь небезпеки і вона не забарилась. На сцену мав вийти ще один герой, але він не вийшов, а, спіткнувшись на перелазі, ухопився за декоративне дерево і разом з ним гепнувся на сцену. Під час цієї катастрофи у нього сплюснувся наліплений з гумозу ніс і відпав один вус. Звалене дерево накрило героїв. Що було б далі — якби не закрили завісу — не відомо.

Але коли її з великими труднощами закрили, публіка мала такий вигляд, ніби вона легко здихалася небезпеки, ніби могло трапитися щось значно гірше, але доля змилувалася. Другого дня я побачив цих героїв у черзі по обід. На моє здивування, вони ще не були розґримовані, а люди, які стояли в черзі, знали, що це місцеві знаменитості і дивились на них так, ніби говорили: Що ви хочете! Це ж безнадійно пропащі люди.

Микита Халепа.

ДО ҐАСТРОЛІВ СТУДІЇ Й. ГІРНЯКА В АШАФЕНБУРЗІ

Новий Ульм, Авґсбурґ, Діллінґен, Реґенсбурґ, Байройт, Бамберґ, — етапи мандрівки студії по Американській зоні. І всюди тепла зустріч, захоплені глядачі. Українська преса всіх напрямків на цей раз однодушно і високо позитивно оцінила роботу студії, бо це дійсно культурне досягнення нашої еміґрації. Тут і новизна тем, і свіжий репертуар, і смілива та оригінальна творчість, а разом і вірність кращим традиціям.

Молодою талановитою молоддю керує один з найбільших майстрів української сцени Йосип Гірняк і виводить свою студію на рівень кращих репрезентативних колективів нашої еміґрації.

В Ашафенбурзі студія покаже «Блакитну Авантуру», «Сон літньої ночі» і «Мати і я» (всі три речі нові і нових драматургів), «Слуга двох господарів» Ґольдоні та «Гайдамаки» Шевченка (монтаж Леся Курбаса, музика Лисенка, Стеценка та ін.).

Л. Слобожанка.

Wkradene awto hen. Claya

7 bereznia zpered budynku Amerykanskoi Holownoi Kwartyry w Berlini wkradeno osobowu awtomaszynu henerala Claya marky „Cadillac" 1940. Awto-ce welyka czorna limuzyna z 8 cylindrowym motorom, jakoho czyslo 3 505 106. Dwa zadni wikna z zelenawoho szkla, oporni na strily. Wistky pro take awto treba zholoszuwaty wijskowij wladi.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС
(Закінчення з 3-ої сторінки)

«дрібничку». Учні повинні працювати щоденно, систематично, і не можна залишати їх без домашніх завдань, або провадити їх епізодично. Щоб учні обов'язково уважно і правильно виконували ці завдання, потрібні такі передумови: а) повне розуміння і усвідомлення учнями поданого на лекції матеріялу; якщо ми не досягли цього, то не маємо права давати учням домашні завдання; б) посильність завдань щодо труднощів і кількости; в) чітко з'ясувати, що саме вивчити з підручника (указати сторінку і розділ), на що саме звернути особливу увагу; якщо цей розділ невеликий, то прочитати його і з'ясувати окремі місця, не зовсім зрозумілі для учнів; г) точно визначити вид і обсяг письмових завдань та час виконання їх, причому на одному прикладі показати, як розв'язувати їх.

III. ПОВЕДІНКА ВЧИТЕЛЯ НА ЛЕКЦІЇ

Поведінка вчителя на лекції це теж «дрібничка», що має неабияке значення. До поняття «поведінка вчителя» належать: його зверхній вигляд, місце в клясі підчас лекції, міміка й жести, голос, тон, настрій і т. д. Ідучи на лекцію, не можна забувати про свій зверхній вигляд. Треба також знайти своє місце на лекції: не можна сидіти ввесь час, не можна ходити по клясі, не можна стояти на одному місці. Коли нам доведеться сісти, то треба знати, як сидіти і коли саме; коли нам доведеться стояти, то треба знати, де і як стояти; коли нам доведеться пройтися по класній кімнаті, то теж треба знати як, де, коли і чому треба пройтися. Поза і місце в клясі залежить від характеру праці та методів її. Треба пам'ятати, що вчитель не тільки з'ясовує матеріял, але водночас бачить кожного учня, тримає його в певному напруженні, контролює, як уся кляса й поодинокі учні слухають його, як сприймають матеріял, чи всі охоплені педагогічним процесом. Матеріял подавати послідовно, повільно, чітко, упевнено, а разом з тим жваво. На лекції говорити голосно, проте без крику, з відповідними інтонаціями. Цього ж вимагати від учнів. Разом з тим пильно стежити за правильною будовою і чистотою своєї та учнівської мови.

Учитель.

КОЖНОМУ СЛОВО
ПІД ГАБОЮ ТЕНДЕНЦІЙНОСТИ

На книжковій полиці з'явилася нова книжка — «Український церковний православний календар на 1947 рік». — Св. Синод на еміґрації.

Деякі часописи, зокрема «Українські Вісті» від 16.II. 1947 р. ч. 7 (65), надрукували рецензію на вище згадану книжку. В ній цілком слушно підкреслено цілу низку хиб суто церковного і мовного характеру. Більше уваги приділено статті «Київський Митрополит Петро Могила», але майже нічого не сказано про першу статтю — «Українська Автокефальна Православна Церква», в якій громадська думка деяких моментів не може ані поминути, ані змовчати про них. Автор згаданої статті мав намір подати короткий історичний екскурс про життя, розвиток і відродження УАПЦ. А всяка історична розвідка, яка б вона обсягом не була, мусить, насамперед, додержуватись конечної наукової вимоги — об'єктивности та історичної правди. Цього автор не дотримав до кінця і збився на слизькі манівці нікому непотрібної тенденційности, що тільки шкодить дальшому зміцненню єдности УАПЦ. Вороги українського церковного руху з різних позицій Відроджену УАПЦ 1921 р. завжди вважали як церкву «без благодаті» і антиканонічну. Так, мабуть, гадає і автор статті, згадуючи дуже скупо про цей великої ваги акт, як суперечний з канонами Східньої Православної Церкви, акт поставлення єпископів, посилаючись на практику перших трьох віків в Олександрійській Церкві, було допущено, як виняток в тяжких обставинах положення Церкви без єпископату» (стр. 43).

Ієрархію ж УАПЦ від 1942 р. з висвятою єпископів у Пінську, Києві й Луцьку автор вважає, як «Українську православну ієрархію, заперечувати благодатність і канонічність якої може тільки або неук в канонічному праві і церковній історії, або з політичних мотивів ворог українського православного народу».

Отже, дуже несміло й обережно, але мимоволі пробивається авторова думка про «більшу» і «меншу» благодатність УАПЦ, про неслушні суперечки якої подав дуже докладну аналізу Архієпископ УАПЦ в Америці й Канаді Іван Теодорович у своїй книзі «Благодать єрархії УАПЦ», — Реґенсбурґ, року Божого 1947.

Та найприкріше вражає українську громадську думку фальсифікація справжніх причин не занепаду, а трагічної ліквідації УАПЦ на Україні. Автор жадним словом про це не згадує, а причини цієї трагедії вбачає у внутрішніх непогодженнях УАПЦ, а саме: «В лоні самої Українької Автокефальної Церкви провадиться розкладова робота творенням, напр. «Діяльної Христової Церкви», та інших угодових до влади течій, які доводять, врешті, до позбавлення митрополичої катедри самого митроп. Липківського на соборі 1927 р., з тим, щоб протягом небагатьох літ, зліквідувати і саму Українську Автокефальну Церкву»...

[illegible] вадив угодову політику до влади сильних миру цього? Чи митрополит Василь Липківський, чи митрополит Борецький, — що обидва загинули від насильницької руки НКВД? Чи, може, тисячі священиків та загиблих на засланні? До цього часу український народ в цьому вбачав головні причини трагічного кінця УАПЦ, а автор статті відкриває нові таємниці щодо «Занепаду й ліквідації» УАПЦ. Чи не є це тенденціне підкреслення «більшої» і «меншої» благодатности? Чи такі думки допоможуть стерти різниці в УАПЦ на різних історичних етапах в різних державно-політичних обставинах і умовах? Чи допоможе все це зміцнити єдність УАПЦ та єдність українців на еміґрації і в краю?

Про це, мабуть, потрібно дуже глибоко подумати як авторові вище згаданої статті, так і видавцеві Церковного Календаря.

Модест Сніжинський.

АНГЛІЙЦІ ЗВІЛЬНЯЮТЬ НЕНІМЕЦЬКИХ ПОЛОНЕНИХ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Британський державний міністер Гектор Мек Ніл, відповідаючи на запит британської палати послів заявив, що Велика Британія звільнить усіх військово-полонених не німецької національности, що добровільно або насильно служили в арміях Осі. Тих військовополонених передадуть владі країн їхнього походження, якщо вони потраплять доказати свою не німецьку національність і якщо вони не підлягають ніяким окремим заходам безпеки.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

(БЕЗПЛАТНИХ ОГОЛОШЕНЬ НЕ МІСТИМО)

Відгукніться!

Rozszukuju syna *Pawla z Wolodymyrszczyny*, kotryj w 1943 r., aresztowanyj nimciamy, sydiw u Luckij wjaznyci na Wolyni. Serhij Petrowycz, (13a) Forchheim-Markville, Post: Sulzkirchen, Opf., bei Neumarkt.

Iwan Hladycz rodom z s. Tokiw zameszkalyj w Babylon N. J. 10 Weststreet USA poszukuje swoho sestrinka Petra Hassaj s. Aleksandra i Marii Hladycz z Tokiw pow. Zbaraz.

Kateryna Sydoruk szukaje swoho muza Iwana Sydoruka. Chto znawby misce joho perebuwannia proszu zholosyty na adresu redakcii „Nedila".

Chto znawby szczos pro Hryhorija Dziubanowskoho rodom z Ternopola, ostannio perebuwaw w Kolomyi. Proszu podaty laskawo widomist na adresu: Julija Dziubanska, Lindau (Bodensee), Paradiesplatz 16.

Syna Dmytra, zi sela *Jaseniw Horisznyj*, powit Kolomyja, szczo praciuwaw w Nimeczczyni w Unterölschnitz. Nr. 18, bei Johann Bauer, Post Saybothenreuth bei Bayreuth, szukaje joho batko Mykola Sokol 20, Munsterlager DP. Camp UNRRA, Baracke 16.

UWAHA!

Budiwelna Firma Ing. **JURIJ KOLLARD**, Augsburg, Judenberg 8/2

klycze robitnykiw na praciu

Neodruzeni otrymajut:

pomeszkannia, charczowi kartky na tiazko praciujuczych, normalnu platniu na fachowych i zwyczajnych robitnykiw.

Dla robitnykiw z rodynamy pomeszkannia budut pryhotowleni piznisze.

Bazajuczi zaraz wyjty z taboru na praciu do cijei ukrainskoi firmy ta na prywatne pomeszkannia, distanut urjadowe potwerdzennia pro dobrowilnyj wychid z taboru.

Emilijan Koznowskyj z Kanady szukaje syna, Ewstachija z Kyiwszczyny. Widomosti slaty na W. Szewczuk, 218 Sussex Gardens, Paddington, London W. 2. Meszkanci sela Lyczkowec abo Trybuchowec pow. Husiatyn chaj takoz widizwutsia na adresu W. Szewczuka.

Iwan Lozowyj szukaje swoich ridnych ta znajomych. Proszu pysaty na adresu: Iwan Lozowyj, Ukr. Lager Godenau, 20 a, Kr. Alfeld (Leine).

Rohowskyj Anton z s. Bokytyci, pow. Wolodymyr-Wolynskoho szukaje swoich ridnych ta znajomych. Proszu pysaty na adresu: Anton Rohowskyj, Ukr. Lager Godenau (20a), Kr. Alfeld (Leine).

Szarwan Osyp szukaje syna Bohdana. Perebuwaw ostannio w Hamburgu. Chto znaw by pro misce joho perebuwannia prosymo powidomyty na adresu: Bamberg, Solokistr., Ukr. UNRRA-Lager.

Dr. Chmilowskoho z Stanislawowa szukaje Rybaczek. Pysaty na adresu: Kastel DP. Lager. Rybaczek Bohdan.

Didyka Wasyla zi sela Berlyn, powit Brody kotyj buw zabranyj na robotu w 1943 r. i praciuwaw Mülheim-Ruhr. Chto znawby pro nioho abo chtos z rodyny, proszu laskawo powidomyty na adresu: Didyk Anastazija DP. Camp Forchheim-Markville, Post. Sulzkirchen bei Neumarkt (Opf.) US-Zone, Germany. Czasopysy inszych zon proszu peredrukuwaty.

Matrymonijalne

Muzczyna u wici 28 lit bazaje piznaty diwczynu, jaka ne stratyla szcze nadii na solidnoho druha, oswita nekoneczna, zamoznist tez. Holowne — charakter. Moze buty 6—8 lit molodsza. Lysty slaty do Administracii „Nedili" dla „Dmytra".

Zurnalist, samotnyk, ne staryj, lubyt podoroz, krasu zyttia i usmichy pryhod. Szukaje ukrainky, szczo bazala b napysaty dekoly kilka sliw. Piznisze, znajomstwo i podruzzia ne wykluczene. Pysaty do „Nedili" pid „Nespokijne serce".

Lublu koni, newirnych diwczat, wyno i teatr. Ludy kazut meni: zhodom znajdetsia taka, szczo was pryborka. De Wona? Chaj napysze! Meni 32 roky, blondyn, wirowyznanniabajduze. Pysaty do „Nedili" pid „Optymist".

Student ekonomii, szcze ne maje 30 rokiw. Kazut, nenajpohaniszyj. Bazaw by koresponduwaty z ukrainkoju, szczo ne szukaje perechodowych wrazin, ale powazno dumaje pro majbutnie. Afidawitu ne maju, zate maju dobryj nastrij i wiru u wlasni syly. Lysty proszu adresuwaty pid „Czornowus" do „Nedili".

Американські українці розшукують:

KANADA

Anna Korendij szukaje brata Petra Korendija z sela Zastinky, pow. Tarnopol. Chto znaw by pro nioho, abo win sam proszu pysaty na adresu: Mrs. Anna Korendy, Ste. 10, Lorraine Apts., Ellice Ave., Winnipeg, Man., Canada.

Pro Hrynka Kit, z sela Trudowacz, pow. Zoloczіw, teper rajon Krasne, bulo napysano w lysti wid susidiw, szczo w 1941 r. na wesni moskali zabraly joho z sela do wijska i wid todi zadnoi zwistky wid nioho, ni pro nioho tam nichto ne maw. Nimeckyj Czerwonyj Chrest nadarmo za nym szukaw. Moze win zabytyj. 12 hrudnia, 1946, maw ja widomist wid zbihciw z Nimeczczyny, szczo chtos kolys joho baczyw w nimeckij newoli. Otze proszu ludej, szczo, szczos pro nioho znajut, szczob napysaly meni, abo szczob win sam napysaw na adresu: Paul Kit, Smooth Rock Falla, Ontario, Canada.

Mychajlo Kucharczuk szukaje bratowoi doczky Kateryny Kucharczuk z sela Ulhiwok, pow. Rawa Ruska. Wona bula zabrana na robotu do Nimeczczyny i tam perebuwaje. Chto znaw by pro nei, abo wona sama, proszu zholosytysia na adresu: M. Kucharczuk, 647 Bathurst St., Toronto 4, Ont.

Hnat Poworoznyk szukaje brata Tomka Poworoznyka, ur. 1904 r. w seli Zowtanciach, jakyj ostannio sluzyw w polskij armii. Chto by pro nioho znaw, abo win sam, proszu podaty wistku na adresu: Essex Paskers Ltd., Wentworth North, Hamilton, Ont., Canada.

Szukaju syna Jaroslawa Pylypczuka, narodzenoho w seli Myciw, pow. Sokal. Maw by znachodytys w Nimeczczyni w Amerykanskij zoni. Chto znaw by pro nioho abo win sam, proszu pysaty na adresu: Mike Pylypchuk, 7 Kent St.- St. Catherines, Ont. Canada.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main Echo" Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Неділя

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 30 bereznia 1947 | Nr. 67

Домагання делеґата Андрея Вишинськго

СПРАВА ДП В КООРДИНАЦІЙНОМУ КОМІТЕТІ МОСКОВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). **Як повідомили 25 березня з Москви, Координаційний Комітет Великих Чотирьох займався у минулий вівторок проблемою переміщених осіб і погодився на пропозицію совєтського делеґата Андрея Вишинського, дозволити ДП в кореспонденції зі своякам і приятелями вільно вживати засобів міжнародньої пошти і зв'язку. Далі обговорювалося питання про відвідини таборів ДП зацікавленими країнами як теж дискутувалася совєтська пропозиція про заборону всякої пропаґанди в таборах, що виступає проти інтересів союзників, проти одної із союзних великодержав, або проти репатріяції. Щодо того пункту, не досягнено ніякої постанови.**

Делегати продовжували дальшу дискусію розглядати совєтську пропозицію, що згідно з нею треба ввести охорону для всіх переміщених осіб, які перебувають в таборах західних зон, перед самоволею елементів що панують у тих таборах. Совєтська делегація запропонувала **негайно розв'язати усі комітети, централі і всі інші організації ДП в американській і британській зонах.** Американський делеґат (генерал Клей) і британський делеґат виступили проти того внеску Совєтського Союзу, а французький делегат Альфан підтримав їхнє становище. Згідно з повідомленням кореспондента Ройтера, совєтський делеґат Вишинський зачитав **низку листів від совєтських громадян,** що «утікли» з таборів ДП. Він заявив при тому, що всі особи (ДП), які бажали б повернутися до Совєтського Союзу, підлягають переслідуванням і погрозам. Генерал Люціус Клей виступив з пропозицією передати цю справу на розгляд Міжнародній Організації для утікачів ІРО. На це Вишинський відповів, що ця справа лежить поза полем діяльности цієї організації.

Як повідомляють закордонні кореспонденти з Москви, Координаційний Комітет Ради міністрів закордонних справ займався також і в середу 26-го березня проблемою ДП. З огляду на те, що делеґації не осягнули порозуміння в справі совєтських пропозицій, які домагалися розв'язання усіх комітетів, централь і інших організацій ДП, учасники наради (що відбувалася під головуванням генерала Робертсона) вирішили кожній делеґації з'ясувати свій погляд на цю справу в окремому звіті до Координаційного Комітету.

Французька делеґація підтримала інший совєтський внесок, що згідно з ним, воєнні злочинці, які перебувають по таборах ДП, будуть передані військовій владі зацікавлених держав. Британська й американська делеґації погодилися на цей внесок з застереженням, що вимагає подати досить доказового матеріялу перед тим як військовий злочинець має бути виданий.

Зак[illegible]зроблені Вишинським відомі вже з його промови на засіданні гене[illegible] 6 листопада минулого року. Цю промову, [illegible]ид[illegible]но окремою брошурою російською мовою і розповсюджено навіть по таборах американської зони. Варто пригадати, що американський міністер закордонних справ Маршалл висловив 1 березня надію, що міжнародній організації для втікачів вдасться знайти тривалу розв'язку проблеми переміщених осіб. Як недавно повідомляв Ройтер, високі чинники британської влади заперечили існування військових організацій в таборах скитальців британської зони в Австрії. Цю заяву було видано у зв'язку з твердженням мадярського уряду про існування двох мадярських бригад в двох таборах. Британський офіцер додав, що з числа двох мадярських дивізій, які були приведені німцями до Австрії з жінками й чоловіками, 15 000 чоловіків включно з офіцерами репатрійовано ще в кінці 1945 р. на Мадярщину. Решту розділено між селян в Каринтії і демобілізовано.

МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Крига в Москві рушила

ЗАГРОЗА УРЯДОВОЇ КРИЗИ У ФРАНЦІЇ МИНУЛА

Політична погода в Москві покращала. Зі Сходу й Заходу повіяло оптимістичним вітерцем. Несподівано рано закінчила вже вступний цикль своїх робіт — обговорення звіту Альянтської контрольної ради — Московська конференція, відзначивши цю подію дводенною перервою засідань. Голоси дипломатів і преси досить одностайно підкреслюють досягнені на Конференції успіхи. На думку «Штімме Амерікас», ніколи ще Рада міністрів закордонних справ не зробила так багато за такий короткий час. Відзначають певну поступливість, яку виявив кінець-кінцем Совєтський Союз у багатьох спірних питаннях і загальну схильність усіх держав до компромісів там, де не знайдено згоди. В усякому разі на Конференції висловлено вже погляди великодержав на ті основні питання, що мають бути остаточно обговорені на ній. Зрозуміло, між ними є чимало розбіжностей, але, як сказав Маршалл і як підтвердив це Молотов, є в них і багато спільного, що створює з усіх пропозицій на думку Бевіна, надійну спільну базу для дальших дискусій.

Поновивши засідання, Конференція, а також допоміжна нарада заступників міністрів закордонних справ обговорювала головно питання про політичну структуру Німеччини й підписання нею майбутнього договору. Як показали дебати, погляди великодержав у цьому питанні лишилися в Москві тими ж, що були й у Лондоні. Совєтський проєкт зовні досить консервативний. За базу політичної будови Німеччини він пропонує взяти колишню Ваймарську конституцію, створивши сильну центральну владу в Німеччині, а німецьким провінціям повернувши їх догітлерівські автономні права. Проти цього заперечують інші великодержави, що бачать в надто централізаторських тенденціях Ваймарської конституції загрозу відродження нового «фюрера». Натомість Сполучені Штати пропонують федеративну Німеччину з конституцією, подібною до американської, і тимчасовий німецький уряд з прем'єр-міністрів окремих німецьких країн. Загалом беручи, якнайбільшу централізацію Німеччини обстоює Совєтський Союз, якнайбільшу децентралізацію Франція, тим часом як Великобританія та Сполучені Штати посідають проміжне місце, з певним ухилом Америки до більшої децентралізації. Розбіжність поглядів спостерігається і в питанні про підписання договору представниками Німеччини. На думку Сполучених Штатів таке підписання було б лише недоцільною формальністю, і тому Маршалл пропонує занести мирові умови до німецької конституції із зобов'язанням Німеччини виконати їх. На думку Молотова це було б не двостороннім договором, а накиненням Німеччині виготовленого без її участи статуту і могло б лише посилити в ній антиальянтські настрої.

Проте цю незгоду не можна вважати непримиренною. Суто політичні пункти в німецькому питанні обґрунтовуються насамперед потребою денацифікації та демократизації Німеччини, а це відповідає вимогам та інтересам всіх великодержав, отже і створює в їх поглядах багато «спільного». Так, організація центрального й місцевих урядів та парляментів, навіть двопалатний склад парляменту й інші деталі політичної структури Німеччини схвалюють всі учасники Конференції, — незгода лише в тому, в якій мірі наділити владою центральні, з в якій місцеві органи. Досить Франції та Совєтському Союзові трохи посунутися до середніх позицій Великобританії та Сполучених Штатів — і питання буде розв'язано. Недарма один з французьких делеґатів уже заявив, що американський проєкт дуже близький до французького.

Гірше стоїть справа в ділянці господарських питань і репарацій, де, крім політичної сторони, відбивається часом суперечлива різнородність економічних інтересів окремих великодержав і вплив територіяльно-географічних та інших чинників. До цієї ж катеґорії належить і питання кордонів, що не є виключно політичним, бо безпосередньо зачіпає життьові економічні інтереси країн. Чи вдасться великодержавам і в цій ділянці наблизитися до згоди, покаже майбутнє.

Безперечно, дуже посунулася вперед справа з укладенням мирового договору з Австрією після того як до Москви приїхала запрошена на Конференцію австрійська делеґація на чолі з міністром закордонних справ Ґрубером і почалися підготовчі наради заступників міністрів закордонних справ. Досить несподівано виявилося, що, можливо в наслідок до певної міри компромісної політики в цьому питанні Совєтського Союзу, в більшості пунктів, де не дійдено згоди на Лондонській конференції, таку згоду тепер передбачається. Наприклад, з 13 пунктів спірного військового питання в 7 пунктах досягнено повного порозуміння, в 4 — частково і лише в двох такого порозуміння не знайдено.

Після французького міністра закордонних справ Бідо маршал Сталін прийняв і міністра Бевіна. Офіційно ця візита пояснюється правилами дипломатичної «чемности», проте, як припускають, темою розмов при ній було розширення й продовження англо-совєтського договору. Цілком можливо, в зв'язку з цим мова була й про політику Великобританії в зв'язку з промовою президента Трумена, про значення англо-французького договору, а також і інші питання, особливо зв'язані з Московською конференцією.

Тим часом в Сполучених Штатах вживається дальших заходів щодо внутрішнього зміцнення держави. Наказ президента Трумена пропонує усунути з урядових установ «нелояльні та революційні» елементи, що являють собою небезпеку для справи демократії. Очевидно, цей наказ має зв'язок із шпигунською діяльністю канадських комуністів.

Разом з тим в зовнішньополітичному комітеті американського Сенату відбуваються жваві дискусії про надання позики Греції та Туреччині згідно з промовою Трумена. В дискусії виразно виявилися два табори — прихильників і противників цього заходу. Представники міністерства закордонних справ Ачісон і Клейтон, військовий міністер Петерсон, морський міністер Форрестол та інші енерґійно обстоюють цю допомогу. Інші.

(Закінчення на 2-ій стор.)

Викрили нацистське підпілля

Франкфурт, (ДЕНА). Головна Квартира Европейського Головнокомандувача подала в середу 26 березня до відома, що викрито і знівечено нову спробу створити широко розгалужену нацистську організацію. Одночасно з тим повідомлено про арештування 4-ох колишніх СА-фюрерів, що на початку квітня стануть перед американським військовим судом за ворожі акції проти союзних збройних сил. Діючи під проводом колишнього СА-бриґадефюрера з бувшої СА-дивізії Фельдгеррнгалле, Альберта Вічонке, змовники плянували створити «провідний штаб підпільного руху американської і британської зон». Їм вдалося вже зорганізувати в багатьох містах цілу сітку таємних клітин.

Метою того руху, що називав себе німецьким рухом волі і миру» було повалення теперішніх цивільних урядів в Німеччині й широко розгалужена акція саботажу проти окупаційної влади. На кожне місто були передбачені групи 5—10 фахівців. Одним з перших завдань німецьких підпільників було звільнити інтернованих досі вояків СС і Вермахту. Гаслом для цієї акції було речення — «12 каратний діямант». Одно з таких намагань зголошено тоді, коли жінка — член організації, переодягнена за сестру Червоного Хреста, допомогла високим старшинам німецької армії утікти з неволі. Як виходить з офіційного комунікату, в програмі підпільного руху проголошено між іншим «повернення усіх районів відібраних Німеччині» і «безпощадне винищення всіх зрадників в Вермахту і Люфтваффе, що несуть вину за катастрофу Німеччини».

Головний провід німецького підпільного руху складався з 10-ох відділів, між якими були відділи шпигунства, розвідки, пропаґанди, зв'язку, стратеґії і суд чести. Організація хотіла звертатися з закликом до німецького народу через таємну радіостанцію. Після викриття змови знайдено висильню, що її будували із викрадених частин. Організація не мала постійних фінансових доходів, але постачала свої засоби з широкої торгівлі на чорному ринку. Її провідники намагалися встановити зв'язок з колишніми скарбниками гітлерівської партії, щоб дістати від них партійні скарби.

Вже з перших днів заіснування цього підпільного руху, аґенти американської армії, як повідомляє керівник розвідки, увійшли в зв'язок з організацією й могли обсервувати її швидке розростання. Наглі арешти розбили цей рух раніше ніж він спромігся перевести широку саботажну програму. Головна Американська Квартира пояснює причину зволікання повідомлення потребою викриття щоразу нових ниток таємної організації. Для того, щоб демаскувати змовників також поза межами американської зони, треба було стосувати стислу таємницю. Члени підпільного руху вживали псевдонімів. Знайдено в них цілі звої фальшивих документів і паперів з формулярами і печатками, що їх доставили спільники змовників з французької зони. Ці документи довозила кур'єрка, колишня приватна секретарка головного гітлерівського руху в «брунатному домі».

Nezaleznist licencjowanoi presy

Bawarskyj minister Loritz narikaw w promowi, szczo ii skazaw mynuloi nedili, na zreferuwannia joho poperednioi promowy w presi. Zokrema Loritz wystupyw proty politycznoho redaktora hazety „Süddeutsche Zeitung“. Loritz zajawyw, szczo wyslaw skarhu do widdilu kontroli informacij amerykanskoho urjadu w Bawarii, szczob domahatysia sprostuwannia swoich promow ta zajaw w presi.

A. F. Kleitz (DENA)

Na zapytannia korespondenta DENA, pidpolkownyk A. F. Kleitz, szef widdilu kontroli informacijnoi sluzby amerykanskoi wijskowoi uprawy w Bawarii, daw taku zajawu pro widnoszennia amerykanskoi wijskowoi wlady do nimeckoi licencjowanoi presy:

‚Ne bulo nikoly politykoju amerykanskoi wijskowoi wlady, dawaty nimeckym hazetam doruczennia drukuwaty abo ne drukuwaty jakis statti czy wistky. Taki instrukcii buly b protylezni meti wijskowoi wlady: stworyty sylnu, nezaleznu i demokratycznu presu. Nasza presowa polityka maje w swoij osnowi bazannia pidtrymuwaty swobodu presy i slowa. Licencjowanoi presy ne cenzurujut, ani ii redaktoram ne dajut wkaziwok jakoho ne bulo rodu, szczo wony majut drukuwaty. Hazety majut buty nezalezni wid wsiakych wplywiw, ich obowjazkom je lysze daty czytaczam toczni objektywni informacii.

ОТЕЦЬ СУПЕРІНТЕНДЕНТ КУЗІВ В АШАФЕНБУРЗІ

Суперінтендент Української Євангельської Церкви Кузів приїхав на минулому тижні до Ашафенбурґу, де м. і. промовляв до громадянства і був на виставі театру Гірняка. На світлині — Достойний гість (другий ліворуч в уніформі) в оточенні представників области.

Фото „Неділі“ (О. Совяк)

Останні звідомлення

ПРОПАВ ГОЛОВА ГРЕЦЬКИХ КОМУНІСТІВ

Атени, (ДЕНА-Ройтер). Голова грецької комуністичної партії Ніколяс Захаріядес пропав без вістки. Він брав 20. березня участь в похоронах колишнього комуністичного міністра хліборобства Зевґоса, що його вбили в Сальоніках. Після похорону Захаріядес, в товаристві свого секретаря, подався на корабель, яким мав відплинути до Піреусу. Секретар залишив корабель в Халкіді. а Захаріядеса ніхто на палубі не бачив. Згідно з заявою грецького міністерства інформації, генерал Маркос, один з провідників повстанського руху обвинувачував Захаріядеса в зраді комуністичної партії.

ПАВЕЛІЧ УТІК ДО АМЕРИКИ?

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Британська та італійська поліція зробили наглу нічну ревізію в югославському римо-католицькому інституті в Сан Жеролян в Італії, заарештувавши трьох осіб, що мають бути югославськими військовими злочинцями. Під час ревізії переслухали 70 людей. Поліція сподівалася знайти в цьому інституті колишнього голову незалежної Хорватії поґлавніка Анте Павеліча, що, як виходить, мабуть на початку цього місяця утік до Південної Америки.

НАСЛІДКИ ПОЛЬСЬКОЇ АМНЕСТІЇ

Варшава. Як повідомляє часопис «Ржечпосполіта», амнестійна акція польського уряду дає несподівані наслідки, притягаючи зокрема багато молодших віком партизан. В Катовицях протягом двох днів урядування окремої комісії зголосилося 58 членів таємних організацій. Між іншими до комісії з'явився комендант групи партизан, що вживав псевдоніму «Ґрозьни». Він обіцяє вплинути на своїх партизан, щоб вони теж прийшли на амнестію. Амнестійна комісія видає екс-партизанам харч на 3 дні і залізничий квиток, якщо вони замісцеві. До комісії зголосився між іншим адютант головного коменданта Народових Сіл Збройних, що вживав псевдоніму «Марися» та керівник організації молоді. Партизани приносять з собою різну зброю: автомати, гранати і амуніцію.

ҐУВЕР ОБВИНУВАЧУЄ СТАЛІНА

Ню-Йорк, (ДЕНА-Ройтер). Бувший американський президент Герберт Гувер заявив, промовляючи на бенкеті з нагоди грецького свята самостійности, що велику частину хаосу й нужди Греції могла б усунути одна людина, якщоб вона цього бажала. Цією людиною є маршал Сталін. Він має змогу закінчити тривалу війну, що в формі партизанських наступів з югославської, альбанської і болгарської території розвивається все далі. Він міг би стримати комуністичні банди в Греції від їх злочинів, примусивши їх послуговуватися законними засобами і з'ясувати своє становище. Це забезпечило б мир для Греції. В такий спосіб американську допомогу можна було б вжити виключно на відбудову господарського потенціялу грецького народу.

Ми не мусіли б тоді — закінчив Гувер, бути надто щедрими в доставах військового матеріялу».

КАТАСТРОФАЛЬНА ПОВІНЬ В РАЙОНІ ВИСЛИ

Варшава, (ДЕНА-Ройтер). В районі низової Висли весняна повінь покрила широкі простори краю. Літаки, що кружляли над районом катастрофи, спостерігали, що цілі родини і гурти людей без ніякої допомоги пливуть на велетенських льодових кригах. Польський уряд створив окремий кабінетний комітет, що керує допомоговою акцією. Призначено сто мільйонів злотих на допомогу жертвам повені. Через наплив утікачів із затоплених районів до Варшави в польській столиці настали катастрофічні мешканеві умови.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНИЙ ВИСТУП БАЛЛІТА

Вашінґтон, (ДЕНА-ІНС). Колишній американський амбасадор Вільям Балліт заявив в американському Конґресі, що комуністична партія в Сполучених Штатах перебуває на службі у Совєтського Союзу, намагаючися «послабити Америку». Цю заяву Булліт зробив у Комітеті для «дослідження неамериканської діяльности», що обговорює тепер законопроєкт про заборону в Сполучених Штатах комуністичної партії.

ВІД РЕДАКЦІЇ КАНАДІЙСЬКОГО «НОВОГО ШЛЯХУ»

Редакція часопису «Новий Шлях» з Вінніпеґу (Канада) просить повідомити, що останню її посилку (чотири мішки часописів призначених для української еміґрації в Европі), пошта повернула назад. Редакція «Нового Шляху» повідомляючи про це українських скитальців в Европі, заявляє, що це сталося з незалежних від неї причин і що вона і надалі приймає оголошення розшуків родин і знайомих скитальців в Сполучених Державах чи Канаді, далі прийматиме статті і дописи з життя еміґрації та висилатиме часописи.

Події тижня

ОБІД В ЧЕРЧІЛЯ НА ЧЕСТЬ СОВЄТСЬКОЇ ДЕЛЕГАЦІЇ

Берлін, (ДЕНА). Згідно з повідомленням берлінської радіостанції, Черчіль влаштував обід на честь совєтської делегації, що перебуває в Лондоні. В обіді взяли участь британський міністер військових справ Беленджер і колишній міністер закордонних справ Іден.

КАТА ВАРШАВСЬКИХ ЖИДІВ ВИДАЛИ ПОЛЯКАМ

Берлін. Як повідомляють з Варшави, французька влада в Берліні видала представникам польського уряду офіцера СС Ґюнтера Пікенгаґена, ката жидівського населення у варшавському ґетто. Польська військова місія домагається від американської влади видати їй колишнього бурґомістра Познані і Лодзі Траутвайна.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ СПУСТИЛА НАЙБІЛЬШЕ КОРАБЛІВ

Лондон. Як виходить з повідомлення Ройтера, Велика Британія випродукувала у своїх доках в 1946 році більше половини корабельного тонажу цілого світу. В цю статистику включено теж продукцію північно-ірляндських корабелень.

В 1946 р. в цілому світі спущено на воду 747 кораблів з загальним тонажем в 2,127.000 тон, з того на британську продукцію припало 1,133.000 тон. Далі йдуть Сполучені Держави, що випродукували 501.194 тон, Швеція 146.575 тон, Канада 71.000 тон, Італія 61,000 тон, і далі Еспанія та Данія, що їх продукція перейшла 30.000 тон.

В корабельній продукції 1947 року Велика Британія займає зі значною переваґою перше місце, лишаючи за собою Сполучені Держави, Швецію, Францію, Італію і інших менших продуцентів фльоти.

КОМУНІСТИЧНИЙ ГАЛАС В АМЕРИЦІ

Вашінґтон (ЮП). Провідні члени американської комуністичної партії докладають всіх сил, щоб стати на перешкоді обговоренню в Конґресі пропозиції про заборону цієї партії. Централя комуністичної партії в Нью-Йорку розіслала партійним проводам окремих штатів інструкції, де спосіб дій міністра праці Люіса Швелленбаха, що особливо домагається ліквідації комуністичної партії, трактується як антиконституційний, бо здійснення пропозиції Швелленбаха порушило б «Декларацію прав» (додаток до американської конституції, чинний з 1917 р.). Комуністична газета «Дейлі Уоркер»» повідомляє про заснування фонду в 250 000 долярів, що має фінансувати заплановану на найближчі дні комуністичну аґітаційну кампанію.

ПРИПИНЕНІ ДОСТАВИ З СОВЄТСЬКОЇ ЗОНИ

Берлін (АП). Через те, що росіяни не виконали зобов'язань, прийнятих на себе згідно з торговельним договором з американсько-британською зоною, її влада вирішила негайно припинити приставляти до совєтської зони крицю й залізо. Як видно з одного повідомлення, американсько-британська зона до кінця лютого виконала свої приставки криці й заліза на 95%. Тим часом совєтська влада далеко відстала в приставлянні з своєї зони харчів та інших матеріялів. Припинення приставок з американсько-британської зони буде поширено «надалі» як на металеву сировину, так і на готові фабрикати з криці й заліза. Цій забороні не підлягають крицеві й залізні вироби, виготовлені для совєтської зони на підставі спеціяльних договорів.

З СУДОВО-КРИМІНАЛЬНОЇ ХРОНІКИ НАШИХ ДНІВ

Вуперталь, (ДЕНА-Ройтер). Британський військовий суд у Вупертали звільнив у вівторок з приводу браку доказів генерала Блюментрітта, що був шефом штабу фельдмаршала Рундштедта і обвинувачувався за воєнні злочини.

Прага, (ДЕНА). В процесі проти 5-ох колишніх чеських журналістів прокуратор домагається засуду на смерть. Обвинуваченим закидають співпрацю з ворогом під час німецької окупації. Журналісти мали займатися в пресі і в радіо фашистівською і нацистською пропаґандою.

Нюрнберґ, (ДЕНА). Урядничка пошти Марґарета Люстіґ, 32 роки, закінчила своє життя в Ерлянґені потрійним самогубством у власному мешканні. Вона відкрила газ, перерізала обидві артерії і повісилася на дверях.

ЗВІДУСІЛЬ

Оттава, (ДЕНА - Ройтер). Канадський прем'єр міністер Мекензі Кінґ заявив перед парляментом, що президент Трумен відвідає Канаду на початку червня.

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Колишній французький прем'єр - міністер Каміль Шотан, довідавшись про те, що французький найвищий суд видав на нього вирок 5-ох років в'язниці за шкідливі дії підчас війни, сказав, що не очікував нічого іншого. Шотан закинув французькому судівництву скандалічну податливість на впливи ззовні.

Ню-Йорк, (ДЕНА). Американський Конґрес вирішив минулого понеділка продовжити закон загального обов'язку військової служби з 31 березня ц. р. до 30 червня.

СВЯТОШИНСЬКИЙ НІТРОҐІН

Як повідомляє журнал „Le Monde Illustré", в Святошино біля Києва недавно реконструйована хемічна фабрика почала виготовляти добриво, що виділяє азот у незнаній досі пропорції. Півлітра цього нового продукту, так званого «нітроґіну», зможе заступити собою 40 тонн гною.

ПОЛІТИЧНА РОМАНТИКА ЧИ ПОВАЖНЕ БУДІВНИЦТВО?

(В. М.). З тяжким серцем ми кидали рідні сторони і помандрували шляхами еміґрації у невиразні роки та невідомі ще нам простори. За нами руїна останніх 6-ох років, сплюндрована батьківщина з похмурими перспективами, а перед нами невідомі світи і мандрівка крізь пустині. Бо наша еміґрація нагадує того подорожника, що з серцем у долоні мандрує серед маси людей і відчуває безглуздя. Нас не розуміють, бо ми ліплені з іншого тіста як ті інші. Одні не хочуть, другі не можуть, а всі разом не розуміють. Одні представляють нас на форумі міжнародніх конференцій професійними «фашистівськими» злочинцями, інші трактують нас місцями як білих муринів чи некультурних готентотів, а треті, що в найбільшій мірі спричинилися до зродження проблеми ДП, створюють навколо обездолених тавро непоправних кримінальників. Зовнішній світ боліє долею вигнанців, збирає філянтропічну лепту, виносить резолюції і, бажаючи вічного миру, надає питанню ДП характеру великої міжнародньої проблеми, — а поверх мільйона ДП, єдиною провиною яких є те, що не погоджуються з延 пануючими режимами у своїх країнах — вже два роки нидіє у військових казармах на безділлі і в задушливій атмосфері. Одначе ми, українці несемо усі тягарі достойно, бо ми в повній свідомості того, що нас чекає, покидали рідні землі, і рішилися йти твердо вперед та з добрим чолом прямувати крізь бурю і холод. Моральну силу нам надає це відповідальне призначення, яке ми свідомо наклали на себе, мандруючи на цю третю, у новіших часах нашої історії, політичну еміґрацію. Як колись по полтавському бою мазепинці, а згодом наша еміґрація по визвольній боротьбі в 1918-1921 рр., так і ми тепер маємо за завдання зберегти субстанцію української душі, зберегти святі державно-творчі традиції та історичну тяглість боротьби за наше природне та національне право. Перед нами ще довгі роки, а може й десятиліття мозолистої праці, росту і змагання. Декілька бурхливих етапів нашого життя в Німеччині ми вже перейшли. В недалекому майбутньому прийдуть нові проби нашої твердости й непохитности, готуються нові спроби ворожих нам сил розірвати наше суспільне тіло і атрофувати його. Перед нами ще цілі етапи боротьби за фізичне життя, поки ми зможемо створити собі передумови для тієї праці, яку ми мусимо виконати, і яка творить стиль та зміст нашого життя. Це справа нелегка. Численні з нас вже згубили, а інші гублять почуття історичної перспективи, тратять ґрунт під ногами і топляться у безвиглядності. Такі відпадуть і потонуть. Одначе здорове ядро нашого суспільства пропливе крізь усі небезпечні пороги і виплине врешті на чисте плесо.

Одначе передумовою цього є впорядкування наших внутрішніх відносин, бо внутрі в нас далеко не все гаразд. Тих саме хиб і хочемо торкнутись, бо здорове суспільство мусить мати відвагу не лише глядіти тверезій правді у вічі, але й творчо перемогти всі нездорові прояви у своєму середовищі. Сьогодні хочемо заторкнути одну засадничу справу, яка творить центральну проблему сучасного буття нашої еміґраційної родини, а саме ділянку суспільну.

В суспільній ділянці, в якій найкраще віддзеркалюється політична дія, йде скрита боротьба за провід цілістю еміґраційного життя (ЦПУЕ і Обласні Представництва) та особливо змагання за очолення таборового життя. Змагаються в основному дві концепції — концепція закритої монопартійности (формально-політичного об'єднання під кермою однієї партії, або аналоґічна концепція «коаліції», що разом творять дві сторони тієї самої медалі) і концепція спільного керівництва Координаційного Комітету. Перша рвучка концепція спирається на чутєвих моментах патріотичного молодшого загалу. Вона, поборюючи свого суперника, допускається у своїй виключності, політичній романтиці та притаманній усім емоціональним чинникам експансивности таких кроків, що кваліфікують її як недалекозорий політичний фактор, який захоплюється політичними афектами і уявним довір'ям мас. Політичний розум її речників залишився далеко ззаду їх молодечої динаміки, а вже методи їх боротьби насторчили проти них всю розсудливу частину українського громадянства. Технічні результати виборів до деяких таборових управ дали механічну перевагу тим силам, які не зважаючи на доцільність, згідно з своєю традицією завжди виломлюються з спільного фронту та створюють непримириму опозицію. Вони оправдують свої виломи тим, що посилаються на опозицію, скажімо, англійської парляментарної системи. Безперечно, що творча опозиція у політично-розвинених державах є річчю конструктивною, але в діяметрально протилежних умовах, де в наслідок війни, руїни аж забагато і нерідко приходиться імпровізувати, непримиримі опозиційні позиції смертельно підміновують нашу поставу назовні. А ця одноціла і сцементована зовнішність постави нам потрібна сьогодні як цілюща вода, бо йдеться про збереження української біологічної субстанції та визвольної ідеї.

Перемоги прихильників монопартійного проводу ще далеко не є такими блискучими, як про це пише певна частина нашої преси, бо вона базується не на внутрішній силі цього середовища, а на зручному використанні догідних і конюктуральних моментів. Порівнюючи сьогоднішнє відношення політичних сил з таким же в минулому році, доводиться об'єктивно ствердити повільний відступ «динамічних сил». Це свідчить про політичне протверезіння критичнішого загалу, про повільне оздоровлювання еміґраційної атмосфери та про посилення демократичного правопорядку.

Люди та ідея є будівничими всього. Люди як творці, втілення та реалізатори ідеї. І коли під таким кутом дивимось на сучасне наше життя, то «мандат мас» тратить політичний лиск і пропагандивний чар. Він стає категорією кількісною, а не якісною. Для кожного з нас одначе ясно, що в складній і несприятливій зовнішньо-політичній констеляції нашої визвольної проблематики, механічна більшість грає безмежно меншу ролю, як морально досконала, культурно европейська і політично вироблена якість. Правда, демократичні засади базуються на більшості. Одначе ми, затримуючи вроджені нам демократичні принципи і традиції, не можемо во ім'я добра нас усіх допустити до того, щоб авторитативними способами використовуване довір'я мас було зловживане. Застосовуючи в нашому суспільному житті принципи демократії, живучи ними, ми все ж не сміємо забувати про якість. Бо наша справа виглядає трохи інакше, як справа політично-розвинених націй, де демократія, базуючись на більшості, висуває найкращих з найкращих. Така засада для нас не є мовою скрайно правих політичних доктрин, але залізною логікою нашого становища.

Справа не в масі, справа не в механічній більшості, а в високій якості тих людей, які мають здійснювати речі не вигадані, а речі зовсім конкретні і пекучі, які висуває з одної сторони постава нашої проблеми і наше сіре життя, а з другої той зовнішній світ, в якому ми перебуваємо, живемо і співтворцями якого ми хочемо бути. Пора врешті собі усвідомити, що наша проблема і ми, це не метеор, що впав з неба, а складова частина земної кулі, яка складається з п'ятьох континентів, десятків держав, багатьох поневолених народів та коloніяльних просторів. Ми були, є і будемо інтегральною частиною того багатогранного світового процесу, який точиться навколо нас. І коли ми не хочемо, щоб наші землі, і наш народ були постійним об'єктом колоніяльного використовування, а щоб він став самостійним і вільним, то мусимо глядіти тверезими очима на світ і знати його. Це мусить стати неостанньою засадою нашого думання, діяння і впорядкування нашого суспільного життя та відносин у ньому. Тому в питанні політичного проводу над суспільним життям міродайним критерієм не може бути лише механічний «мандат мас» (який, доречі, можна застосовувати в державних країнах з політично виробленим суспільством та скристалізованими політичними партіями, а не в химерних умовах таборового життя з імпровізованими громадськими організаціями чи інституціями), устійнюваний за допомогою в'язаних кандидатних списків, а уважний і доцільний добір високоякісних одиниць. Це в однаковій мірі стосується як до таборів, так і до центральних установ нашого суспільного життя, при виборах до яких політичні переконання кандидата мають уступати перед **вартістю** його. Бо інакше матимемо справу з неповажним підходом до серіозних справ та з свого роду українською аномалією, як це існує в одному з наших більших осередків, де група «динамічних потенцій», маючи в місцевій раді чотири голоси більше на усіх 30, окупувала всі «портфелі» і, ведучи тоталітарний наступ на ідеологічних суперників, не дає їм прийти до слова якраз завдяки механічній більшості, що «вивінувана» т. зв. мандатом мас. Ми мусимо прагнути до розрідження згущеної політичною боротьбою атмосфери нашого суспільного життя. Бо лише в спокійній атмосфері, в атмосфері доброї волі, критичної думки і шляхетних форм змагань, можливий добір високоякісних людей. Передумовою цього є вільна гра сил, яка є можлива при піднесенні особистої і громадської моралі, заведення демократичного правопорядку і — не в останній мірі — при наявності високої журналістичної етики наших пресових органів та погамованого темпераменту деяких з публіцистів.

Бо коли б події мали розгортатися так, як вони розгорталися до недавна (а місцями, на жаль, ще й сьогодні!), то доживемо знову дня, коли безвусі будуть нас переконувати, що наша політична історія почалася в 1940 році. А до чого це довело б, знаємо з досвіду 1930 років в Галичині, наслідком яких було фатальне розбиття української єдности, і сумні залишки яких ми ще недавно спостерігали в деяких таборах, де влаштовувалося «автодафе» книжок і преси та застосовувався фізичний і моральний терор.

Тому ми відповідаємо: не політична романтика, а поважне будівництво на тривких основах.

Міжнародній політичний огляд

(Закінчення з першої сторінки)

на чолі з Уоллесом, Ля-Ґвардія і демократичними сенаторами Пеппером та Тейлором, рішуче заперечують проти позики Туреччині, а надання позики Греції пропонують передати на розсуд Об'єднаних Націй з їх фондів. Обидва табори виходять при цьому з політичних мотивів. Боротьба їх дедалі більше загострюється.

Чимраз більше загострюється і політично-економічне становище в самій Греції, що нетерпливо чекає на допомогу. Громадянська війна в ній перекинулася вже й на південь — в Пелопонес. Грецький уряд в Атенах стиснуто з обох боків. Складається враження, що він не спроможний уже довго утриматися власними силами. Покищо не знайшов він навіть моральної підтримки слідчої комісії ОН, що, закінчивши роботу в Греції, виїхала до Софії й Белграду, щоб згодом опрацювати свій звіт у Женеві. Повільно працює дипломатія, зате швидкими темпами наростають події в цьому політично такому важливому куточку Европи.

Загроза урядової кризи у Франції нібито минула: французькі Національні Збори одноголосно, крім комуністів, що утрималися від голосування, висловили довір'я урядові Рамадьє і схвалили військові кредити на провадження індокитайської кампанії, проти чого гостро повставали комуністи. Проте, є певні перспективи на припинення незабаром воєнних дій в Індокитаї: вєтнамський уряд офіційно обіцяє скласти зброю, якщо Франція ґарантує Вєтнамові єдність і самостійність в рямцях французької Унії.

Цілком ліквідована урядова криза в Бельгії. Новий коаліційний уряд Спаака дістав довір'я в парляменті більшістю 148 голосів проти 13 при 22 тих, що утрималися від голосування. Як заявив у вступній промові прем'єр - міністер Спаак, головними завданнями нового уряду, крім остаточної відбудови країни, збереження цін і рівня заробіткової платні, будуть прискорення законопроєкту про жіноче виборче право і вреґулювання спірного питання про фінансування католицьких шкіл. Уряд, як заявив прем'єр-міністер, не має наміру змінювати старого погляду в питанні про повернення короля Леопольда.

Політична Італія переживає творче піднесення. Італійські Установчі Збори почали розглядати остаточний проєкт конституції. Переважною більшістю голосів Італію проголошено республікою. Уперше в европейській історії в конституції висловлено бажання Італії приєднатися, зберігаючи свій суверенітет, до европейської федерації держав створення якої має дати народам мир і свободу. Цілком забезпечено, в зв'язку з несподіваною підтримкою комуністів, збереження в силі «Лятеранського» договору 1929 р., що ґарантує Ватиканові право територіяльного суверенітету й недоторканости.

Після довгої безплідної тяганини Рада безпеки Об'єднаних Націй поставила нарешті на голосування резолюцію про те, що міни, які, вибухнувши в протоці Корфу, пошкодили два англійські військові кораблі, при чому загинули 44 англійські вояки, могли бути встановлені не без відома албанського уряду. З дев'яти держав за резолюцію голосувало сім, але СССР заявив своє вето. До нього приєдналася, звичайно, Польща. Цікаво, що це — перше вето після 20 вересня, коли СССР теж удався до нього, щоб перешкодити обстежити становище на Балканах. Припускають, що Великобританія передасть тепер це питання на розгляд Інтернаціонального суду.

З Китаю сповіщають про дальші успіхи національної армії і про повстання на острові Формозі, що з 1895 до 1945 р. перебував під владою Японії. Формозу оголошено на військовому стані й туди кинуто урядові війська. З приватних китайських джерел повідомляють про «хаос і терор» на Формозі і про «непричетність» комуністів до повстання. Є непідтверджені ще відомості й про приборкання цього повстання.

Японія, можливо, стоїть перед покращенням свого правового становища. Сполучені Штати, при підтримці Великобританії, вирішили вжити заходів, щоб прискорити укладення з нею мирового договору. Одночасно генерал Мек-Артур порушив питання про передачу урядування Японією організації Об'єднаних Націй. Цей плян викликав сприятливі відгуки майже в усіх державах і зацікавлення СССР.

Нібито зійшов, нарешті, мир на неспокійну досі Індонезію. Між голляндським урядом і індонезійськими республіканцями укладено договір про «Сполучені Штати Індонезії», тобто островів Ява, Суматра й Мадура, в рямцях нідерляндського королівства. Конституцію нових «Сполучених Штатів» мають створити обрані на демократичних засадах Установчі Збори.

Та досі нема ще миру в Параґваї. До повстанців приєдналися нові військові частини, вони мають вже літаки й захопили понад третину параґвайської території. Є дані, що вони готують наступ на столицю Асунсьон. Повстанці заявляють, що їх вожаки не належать ні до якої партії. Вони вимагають демісії президента республіки Морініґо і негайного призначення загальних демократичних виборів. Становище в Параґваї, безперечно, серіозне. Президентське крісло під Морініґо хитається. Є вістки про спроби переговорів між обома таборами. **К. Б.**

Anhlijsko-sowietskyj sojuz

London (DENA). Brytanski j sowietski fachiwci majut newdowzi, zhidno z francuzkymy informacijamy, prystupyty do pidhotowky nowoho tekstu sojuznoho paktu miz Welykobrytanijeju i Sowietskym Sojuzom. W politycznych kolach Londonu panuje nadija, szczo Stalin i Bevin pryjmut nowyj tekst pered zakinczenniam Moskowskoi Konferencii.

Jak powidomlajut z Moskwy, pomer tam marszal Jakiw Federenko, orhanizator sowietskych pancernych wijsk, widznaczenyj ordenom Suworowa perszoi klasy.

ПЕРЕРВАНІ АРҐЕНТИНСЬКО-РОСІЙСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ

Буенос-Айрес. Згідно з повідомленням аґенства Ройтер, російсько-арґентинські торговельні переговори, що тривали більше року, закінчилися повною невдачею. Шеф совєтської торговельної місії в Буенос-Айрес Константин Шевельов залишив 7 березня Арґентину і відлетів до Москви. Напередодні його від'їзду совєтський амбасадор Сєргєєв мав 4-ри годинну конференцію з арґентинським міністром зовнішніх справ д-ром Брамулія. Була це найдовша конференція в історії арґентинської дипломатії. Совєтський амбасадор відмовився від пояснень журналістам.

Перервання торговельних переговорів викликало сенсацію, бо так росіяни, як і арґентинці запевняли, що договір швидко підпишуть. Росія плянувала вивозити з Арґентини олію і шкіру, взаміну за газетній папір і сільсько-господарські машини.

АВСТРАЛІЯ НЕ ХОЧЕ ПОВТОРИТИ КАНАДІЙСЬКИЙ ВИПАДОК

Як повідомляє Ройтер з Канбери, австралійський міністер закордонних справ д-р Івет заявив нещодавно в парляменті, що Австралія зміцнює засоби безпеки, побоюючись, що комуністи могли б видати тайну ракетних стрілень, над якими невдовзі мають експеріментувати в Австралії. — Зробимо все можливе — сказав Івет — щоб не повторилися в нас канадійські події, де група людей, між якими не бракло вчених, зрадила атомову тайну совєтам. Д-р Івет сказав це, відповідаючи на виступ Аббота, який домагався покликати королівську слідчу комісію з метою перевірити діяльність австралійського товариства наукових робітників, як теж і комуністів, що працюють науково. Посол Аббот ствердив існуваня зв'язків між австралійським товариством і таким же канадійським товариством, що його створили 14 совєтських аґентів. На думку посла належало б сконтролювати відносини між товариством австралійських науковців і урядовцями совєтського посольства. Д-р Івет, відповідаючи, підкреслив, що цілком визнає потребу найрішучіших засобів обережности. Таємниці експеріментів в Середній Австралії не можуть попасти в руки чужої великодержави. Австралійська служба безпеки повідомляє, що досі нічого злого не сталося, але й вона визнає конечність подвоїти обережність.

Polskyj vice-minister zhynuw z ruk ukrainskych powstanciw

Moskwa (DENA-Reuter). Jak powidomyw polskyj urjad, czleny ukrainskoho pidpilnoho ruchu 26 bereznia wbyly zastupnyka polskoho ministra oborony, henerala Karola Swierczewskoho.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКИХ ДІЯЧІВ

17-го та 18-го березня ц. р. в м. Герсфельді відбулася конференція церковно-громадських діячів, скликана з ініціятиви Комісії Єднання УАПЦ. На конференцію прибули представники з Майнц-Кастеля, Корнберґу, Ашафенбурґу, Міттенвальду, Еслінґену та інших міст. Представники поділилися думками про церковне життя на місцях та релігійно-моральний стан серед українського громадянства. Відзначено деякі ненормальности та морально-релігійний занепад в деяких парафіях УАПЦ. Щоб поліпшити залагьне становище в церковному житті, конференція визнала за потрібне створити такий осередок, який би допомагав налагодити релігійно-моральне та церковне життя. Такий осередок може створити тільки всецерковний Собор, до якого потрібно розгорнути відповідну роботу з допомогою ширшої наради в церковних справах.

І С. М.

KOMUNIKAT

Profesijnoho Objednannia Ukrainskych Lisnykiw i Derewnykiw na emigracii Obulid.

Cym podajemo do widoma naszych czleniw, zainteresowanych instytucij i osib, szczo protiahom misiacia bereznia c. r. bula prypynena na dejakyj czas nasza dijalnist, i takym czynom zderzane polahodzennia spraw ta perepysky. Stalosia tak iz cijei pryczyny, szczo Ukrainska Uprawa Taboru Berchtesgadenu, pozbawyla nas naszoho biurowoho lokalu, a nawit utrudnyla na dostup do biurok, de zlozeno korespondenciju i papery Objednannia.

Szczoby zabezpeczytysia na majbutnie pered swawoleju, perenesly my nasz osidok do nimeckoho lokalu, kudy widteper prosymo slaty wsiu korespondenciju, a same adresu: Gasthaus Görlitz, für Obulid, Berchtesgaden-Strub, Obbay. Natomist hroszewi posylky prosymo keruwaty pokyszczo, jak i dosi, na adresu: Obulid Orlyk, Berchtesgaden-Strub.

РОЗМОВА З ВАСИЛЕМ МАТІЯШЕМ

Небагато наших мистців-співаків працює, так би мовити, за своєю професією — на сцені театрів чи опер.

Розкинула їх доля по таборах, багатьох і не долічишся...

... А Василь Матіяш мав щастя. Юний студент з Відня, якого голос чарував уже на принагідних концертах та імпрезах „Січі“, — це тепер уже відома позиція в співацькому капіталі еміграції і коли ми зустрілись, не хотілося вірити:

— Го, го, маестро, ви хіба не змінюєтесь. Бачив вас роки тому у Відні й ви завжди молодий, веселий, бурш — правда?

Василь Матіяш має справді успіх, що може взяти за серце. Оце тільки окуляри трохи поваги додають і волосся тут і там срібна нитка проткала, а так — той самий. Навіть не дивуюся, коли бере мене під руку, як у віденському Пратері, коли ще студіював у високій державній музичній школі придунайської столиці (скінчив її з відзначенням!) і починає оповідати. А є про що оповідати. З того часу лягли роки важких зусиль, надій і розчарувань і опера в Ґраці, де Матіяш ставив на сцені перші кроки (Ріґолетто й Кармен), — така далека — далека. А потім...

— Потім оперу одного дня розвалила бомба й було не до співу. Загнали у фабрику, як робітника, ціле щастя, що це вже не тривало довго. А як прийшли американці, я відразу зголосився до них концертувати. Їздив з одного кінця зони в другий, поки не остогидло. А тоді пішов перший мій самостійний концерт у Реґенсбурґу й перший виступ у радіо. Коли? Концерт 25 січня, авдиція 28 лютого минулого року, якраз рік тому. З того часу концертував...

— Знаю — кажу. — Читав нераз. Але скільки того було?

— На вагу? — сміється Матіяш. — Ну, було 30 концертів по містах і таборах і яких 8 виступів через радіо, спершу з мішаною, потім уже з чисто українською програмою. А від 1 жовтня я вже у вас, у Мангаймі, хоч до табору й не належу.

І це знаємо. Матіяш здобув із сцени мангаймського „Національ-театру“ німецьку публіку одним „ударом“. Як Сільвіо в „Паяцах“, як Консул у „Мадам Батерфляй“, у „Дикому стрільці“ й інших операх він, як ліричний тенор, незаступний. Він і Жермонд у „Травіяті“ і Цирульник в опері тієї ж назви. Мангаймці вже звикли до чужого їм прізвища й дійшли через нього до висновків, що й українці мають солідних співаків. А Василь Матіяш мав „фасон“. Напр., коли театр влаштовував вечір російської пісні п. з. „Klänge aus dem Osten“ і запропонував йому взяти участь, Матіяш, як то кажуть, став окунем...

І, вийшло, німці дістали добру лекцію географії та історії Сходу Европи. Вислід: на афішах стояло „Klänge aus dem Osten, Rusische und Ukrainische Musik u. Dichtung des 19 Jahrhunderts“, а в програмі з'явився Лисенко й Лопатинський. Це була прекрасна перемога Матіяша в обороні українського імени й Мангаймська колонія українців була дуже горда з цього приводу.

— Афіші вже були видруковані, але мусіли змінити — каже Матіяш. — Нехай вчаться.

І так Василь Матіяш працює у Мангаймі. Тут він — свій і чим важніша репрезентативна вистава, він не то не відмовляється від участи, але щиро, просто без котурнів і надутости, сам ще й руки приложить до імпрези.

І тому мені за розмовою не хочеться покинути Василя. Ми вже тричі перепустили трамвай, яким я мав їхати і двічі обійшли церкву св. Боніфатія, в якій Матіяш з українським хором з Мангайму співатиме Страсні Псальми для німецької публіки.

— Це буде мабуть мій останній у вас виступ — каже він. У „тайні“ вам скажу: переношусь до Фрайбурґу на французьку зону. Чому? Просто кращі умовини й ще важніше: там місце І-го баритона. А фрайбурзька опера — єдина на ту зону. Будуть більші можливості йти далі...

— Вгору! — хочеться мені сказати йому. І хоч як прикро, не пробую переконувати Матіяша, щоб залишився. Бо й там Матіяш буде тим, чим був і чим є; високої кляси співаком і високої якости громадянином водночас. А таких треба там ще більше. І тому кажу йому:

— Хоч як прикро буде Мангаймові без вас, але звідтам швидко переїздіть до Парижу. Добре?

— Зробимо! — каже Матіяш. Так, як він вміє: по-юнацьки, з запалом і темпераментом.

Анатоль Курдидик.

ТЕАТР І ФІЛЬМ

СТУДІЯ ЙОСИПА ГІРНЯКА В АШАФЕНБУРЗІ

Правда-простота-сила

І еміґрантська преса, і живі дискусії часто-густо сповнені поняттями модерного. До цих модерних верховин шукають стежок і поети, й белетристи, малярі, музики і мистці театру. Та, мабуть, це поняття по-різному уявляють навіть мистці такої одної ділянки, як театр. Іноді модерною річчю називають першу ліпшу, навіть стару, західньо-европейську п'єсу, аби виконавці її були зодягнуті у фраки або сюрдути та провадили дію в сальоні. Але коли будьяка модерність цим вичерпується, то глядачі швидко починають у ній пізнавати давно знані старі речі і, не раз буває, гірко розчаровуються.

Щось зовсім інше ми відчуваємо, споглядаючи театр-студію під мистецьким керівництвом Йосипа Гірняка. Сказати, що постановки театру-студії модерні — замало. Це зменшувало б глибокі задуми мистця, відбиті в живих образах на сцені. Коли дивишся на речі і на гру театру-студії, то проймаєшся почуттям живої правди, трагічного сьогодні, через яке дужа рука накреслює шлях у майбутнє.

Такі настрої і думки надихали на глядача вже перші постановки, якими Студія Йосипа Гірняка почала ґастролі в українському осередку Ашафенбурґа п'єсами «Блакитна авантура» та «Мати і Я» 22 та 23 березня цього року.

«Блакитна авантура» — це мистецький доробок рев'євого жанру. Бачити ревії чи то в оздобі національних вишивок і танків, чи то «модерні» з оголеними плечима і «спокусливими» стегнами — не первина. «Блакитна авантура» — це ж річ насправді свіжа, нова. А головне, що в ній відчуваєш ревію українську, насичену мотивами сьогоднішнього дня. Всі моменти, міцно пов'язані між собою, як музичні, співочі й балетні — це ніби тільки зваблююча канва, що весь час тримає в напруженому стані глядача, але на якій поволі вирізьблюється в сатиричній формі та дружньому шаржі орнамент пороків нашого еміґрантського життя. Дивлячись на ревію такого ґатунку, мимоволі пригадуєш основоположника реалістичної драми й комедії Івана Тобілевича, що устами Івана з «Суєти» оголосив війну фарсові, війну мистецтву суто розважального характеру. «Блакитна авантура» — не пустодзвонно-розважальна витівка з музикою і танцями. Балет і пісня — тільки зовнішні засоби, за якими треба шукати думки сьогоднішнього дня, може навіть Гоголівського «Гірким словом своїм посміюся». «Блакитна авантура» — це сучасна кімната сміху з безліччю кривих дзеркал, в яких, хоч у потворній формі, але кожний пізнає себе таким, яким він є і, може, замислюється над тим, яким би він мусів стати. Тут пропливають і сучасні еміґрантські «Гаркуни-Задунайські», і авантурники кишені й серця, модерні Хрестакови, і самозакохані у привабливі епітети власних титулів, відірвані від справжнього ґрунту сучасного життя професори, директори, вчені, і легковажна молодь, що, пританцьовуючи під звуки европейської музики, програє останні штани і, нарешті, всіляка отаманія від мистецтва, побуту й політики. Отже, засобами добре скомпанованих елементів сатири здираються зовнішні окраси, за якими іноді ховається душевна пустота людини, засліпленої особистими втіхами та самозакоханістю, з-за яких не розуміє справжнього свого призначення та обов'язків.

В цьому велика заслуга «Блакитної авантури».

Друга річ, якою здобула Студія Гірняка ашафенбурзьких глядачів, — це драма «Мати і Я» за творами Миколи Хвильового.

Драматичного твору в прямому розумінні цього слова Хвильовий не писав. Але ті новелі, що стали ґрунтом і матеріялом драми, настільки глибокі своїм драматизмом, що цілком законно і слушно не могли залишитися непоміченими ні мистцями сцени, ні авторами-письменниками. Тому спільна праця авторів Ю. Дивнича і І. Кошелівця та Йосипа Гірняка насправді стоїть на високому рівні свого призначення.

«Мати і Я» — це трагедія українського народу. Трагедія, що, мабуть, започаткована ще за часів Ігоревих походів на половців, що переходила через пекучі Савур-Могили Озівських братів, що не кінчається і в найкривавіші дні визвольних змагань, а в дещо стишеній формі навіть відгукується тут, на еміґрації. І чи не в цьому криється вся суть трагедії України? Саме в братах, а не в зовнішніх обставинах?... Саме в народі, а не в його приятелях і ворогах? Такі почуття і думки викликає високомистецька постановка Гірняка «Мати і Я».

Образ Андрія, в незрівняному виконанні Йосипа Гірняка, це ніби символ шукання нових шляхів до свободи рідного народу в новіших обставинах, які привели до сліпого кута кривавої безодні, до загибелі найдорожчого в світі єства — Матері-України, до розп'яття власної віри-ідеї в «загірню комуну». І чи не єдина Зоря можливого воскресіння розстріляної Матері — орошений кров'ю шлях одности, на який став твердими ногами найменший брат Іван (актор В. Змій), а з ним і Андрюша (актор С. Залеський).

Щоб говорити про гру акторів, потрібно бути справжнім фахівцем театрального мистецтва і приділити спеціяльну на це розвідку. Коротко треба сказати, що глядач не бачив акторів. І Андрій (Й. Гірняк), і мати (О. Добровольська), і Доктор Тагабат (М. Чолган), і інші — це живі люди, сповнені глибоких колізій і болів, прагнень до людської справедливости, образи втілення глибоко - психологічних понять добра і зла.

Дегенерат (А. Кривецький) — скульптурно вирізьблена постать сліпої зброї бездушної і безоглядної політики Доктора Тагабата, образ, з допомогою якого неминуче здійснюється всяка монопартійна, тоталістична система.

Взагалі, вже ці дві постановки стверджують, що Театр-Студія перебуває в руках справжнього видатного мистця, незвичайного творця, що справу театральної штуки поставив на ґрунт вивчення сценічного мистецтва. І це відчувається з гри усього ансамблю. Молоді актори рухами, жестами, мімікою настільки добре перевтілюються, що глядачеві важко вловити. А це і є найдоконечнішою вимогою серйозного актора, що хоче відбити характерні особливості того або іншого образу.

Не можна поминути й мови всіх акторів студії, цього найголовнішого засобу кожного мистця сцени. В цій ділянці, видно, мистецький керівник наполегливо й серйозно працює. Культура слова плекається на високому рівні загально-національних вимог літературної мови з мистецьким відхиленням в бік говіркових, льокальних особливостей при потребі індивідуалізації характеру дійових персонажів.

До якого стилю віднести Театр-Студію? Важко сказати. Та, мабуть, це й не має такого важливого значення. Знаменне те, що Театр до глибини душі зворушує почуття, емоції. Театр майстерною грою змушує людину не спати і мислити. Вся таємниця його в глибокій непідробній правді. В правді ж криється істина. А в простоті істини — сила. Всього цього можуть досягти тільки справжні мистці слова і сцени.

З усіх театрів, які доводилося бачити на еміґрації, громадська думка найперше місце віддасть з ідейного і виконавчого боку Театрові-Студії і її мистецькому керівникові Йосипу Гірнякові. Побажати Студії вирости у великий театр — мало. Українське суспільство на еміґрації повинно б створити всі умови, всебічну допомогу, щоб здійснити це завдання.

Модест Сніжинський.

Артистка пані Ґрінвальдт, з Ашафенбурґу, відзначивши 25-річний ювілей сценічної діяльности, покидає театр ім. Котляревського й вирушає на інше місце проживання. Артистка Ґрінвальдт, здому Спалан, почала свою театральну діяльність 1922 року в Білостоцькому драматичному театрі пані Руденко. Ролею Валі в драмі „Воскресіння“ Чубатого дебютувала майбутня артистка. В цьому році з цим же театром вона виїхала до Варшави, де театр Руденко об'єднався з театром Комаровського. Театр Руденко обслуговував переважно Білорусь, Полісся та Віленщину, бо ні на Галичину ні на Волинь польська влада виїздити дозволу не давала.

Одружена з талановитим артистом Ґрінвальдтом, акторка разом з ним дали багато незабутніх образів. В 1944 році театр виїхав на ґастролі з Холму до Горлиць. В Горлицях німці мобілізували весь чоловічий склад театру на окопи і пізніше весь колектив театру послали до Німеччини працювати на фабриці. Не зважаючи на всі перешкоди німців, трупа спромоглася дати на фабриці кілька вистав. На столах була зімпровізована сцена. Німцям було заборонено відвідувати ці вистави, хоч дехто з них крадькома все таки до театру приходив. Було поставлено такі речі: „Наталка Полтавка“, „Мати наймичка“, „Старі гріховодники“. З величезними трудноцами улаштовано Шевченківську академію.

Українське суспільство Швайнфурту і Ашафенбурґу добре знає чудову гру артистки Ґрінвальдт в ролі Одарки в „Запорожець за Дунаєм“ та в багатьох інших п'єсах з репертуару театру ім. Котляревського.

Репертуар арт. Ґрінвальдт не обмежується тими драмами і оперетами, що ми бачили їх на сцені театру ім. Котляревського. В театрі Руденко арт. Ґрінвальдт виступала в таких речах, як „Страшна помста“ Гоголя в ролі Катерини, „Бояриня“ — Лесі Українки в ролі матері, „Про що тирса шелестіла“ — в ролі Килини, „Віра Мірцева“ — в ролі Віри, „Діри Агасфера“ (Вічний жид) — в ролі Соні й Берти, „Зачароване коло“ Ридля — в ролі Марини, „Ніч під Івана Купала“ — в ролі Палажки і в багатьох інших.

Сильні образи, емоційна гра й приємний голос назавжди залишаються в пам'яті тих, що бачили гру артистки Ґрінвальдт. Її особисті риси вдачі і характеру ще збільшують симпатії до неї, що завжди до всіх мила, привітна і лагідна.

Важаємо артистці Ґрінвальдт багато сил і здоров'я, щоб і надалі могла будити в серцях народу найкращі естетичні почуття й любов до рідного мистецтва.

С. О.

Редакція „Неділі“ вітає як милого гостя в Ашафенбурзі письменника Івана Багряного, головного редактора „Українських Вістей“. Іван Багряний приїхав, щоб зачитати перед Театральною СтудієюГірняка свою нову п'єсу.

В. ГЛУШКО.

Л. Курбас в театрі «Бесіда»

Непереможна сила впливу театру і той, хто всмоктав у себе, хоч трохи повітря театрального мистецтва, навіки стає його невільником. Ентузіястична служба театрові — ось неписаний заповіт та спадщина старого Яновича своєму синові, але і без цього театральна отрута ще з перших вражінь дитинства була в крові молодого Леся і недивно, що він без вагань обирає шлях батька. Міцною традицією в театрі є, що від батька до сина переходить солодка і разом гірка праця — мистецтво лицедія. Так у свій час галицький театр дав славетні акторські роди: Рубчаків, Юрчаків, Лопатинських, Ніжанківських, Стадників, Коссаків тощо, що з покоління в покоління служили театрові.

Перша ланка творчого театрального життя Л. Курбаса-Яновича — Віденська консерваторія, тут студіюється абетка театру. У Відні відбувається зустріч з академічним театральним заходом — театральними педагогами Европи. Це період озброєння, мистецької організації власної особи, перших запитів, період, коли формується розуміння високої мети театру, суворої вимогливости до мистецтва.

1913 рік. Хмари майбутньої війни. Балкани, боротьба дипломатів, морське й колоніяльне суперництво Англії — Німеччини. Російський ведмідь піднімає лапу над Европою. Тяжке загрозливе повітря. Перші блискавки. Але театр дихає на повні груди. «Перед війною наш театр (мова йде про галицький театр) стояв досить високо. Стверджували це українська і німецька преси» — відмічає в своїх спогадах Осип Маковей, який завжди близько приймав до серця театральні справи і завжди з ними стикався у своїй багатогранній діяльності. Навесні 1913 р. старий директор українського львівського театру т-во «Бесіда» — Йосиф Стадник відмовився від керівництва, яке було в його руках з 1906 р. Театр опинився без проводу. Умови для акторів створилися важкі, але становище врятував Роман Сірецький. Це був талановитий аматор, людина закохана в театр, добре обізнана з умовами сцени і крім того заможня людина. Сірецький згоджується стати директором, але з умовою, що мистецьким керівником і режисером буде Степан Чарнецький — відомий поет з грона «Молодої Музи». До укомплектованої трупи театру увійшли Василь Юрчак, про якого критика писала «мала постать», але появиться на сцені і засміється — сміється весь театр, а заридає, — відгомоном її плачу тремтять і сцена і люди», один з ветеранів «Бесіди» Амвросій Нижанківський, Катерина Рубчакова, що на верхів'я трагізму підносила пісню божевільної Марусі («Ой не ходи Грицю»), Іван Рубчак — найкращий з Карасів українського театру, велика Антонина Осиповичева та інші. Були тут і молоді сили, що ховали в собі великий творчий потенціял: А. Бучма та Л. Курбас.

Театр весь час мандрує. Як кінокадри миготять містечка, невеликі міста, проходить вся провінція з неустаткованими сценами, з примітивною машинерією, маленькими залями і незавжди підготованим та вдячним глядачем. В Камінці-Струміловій вперше в історії українського театру було виставлено «Украдене щастя» Франка таким, як його написав Франко на конкурс Відділу Крайового у 1893 році. Ролю жандарма Гурмана з успіхом грає молодий актор Курбас. Це одна з його перших відповідальних ролей. Театральна преса, громадськість та глядач звертають на нього свою увагу. Наступною прем'єрою була п'єса російського драматурга В. Трахменберга «Відьма». Поставник цієї драми С. Чарнецький писав, що «вистава ця була концертовим пописом особливо для Рубчакової, Курбаса, Юрчака». Сюжетним і психологічним вузлом «Відьми» є кохання жінки «бальзаківського віку» до молодого студента, це драма неподіленого кохання, яке героїня мусить ховати під брутальною машкарою «Відьми». Для того часу «Відьма» була типовою п'єсою. В XX. сторіччі в репертуар українського театру входить камерно-психологічна драма, входять п'єси, які стали висвітлювати життя інтеліґенції з її, переважно, морально-особистою проблематикою. На перший плян висувається драматургія Винниченка, а театр намацує стиль інтимно-психологічного мистецтва, стиль театрального імпресіонізму. Іде процес рафінування реально-психологічної драматургії. Подібне явище відбулося трохи раніше і в більш складних формах в західньо-европейському театрі (Франція — театр Аитуана, Німеччина — театр Отто Брама).

В Раві-Руській Л. Курбас намагається покінчити з життям. Цей замах на власне життя виплив з особистих мотивів. Курбаса відвезено до Львова і на деякий час він вибув з лав театру. На щастя револьверний постріл був невдалий і мистець лише поранив себе і вже в листопаді 1913 року, коли театр приїздить на ґастролі до Кракова, Л. Курбас, що видужав від своєї рани, бере участь у виставах. У Самборі театр виставляє В. Пачовського «Сонце руїни» в поставі С. Чарнецького. Ця історико-романтична драма своїм буйним поетичним льотом та національною символікою захоплює Леся Курбаса і він згодом у Києві влітку 1919 року мріє її виставити, але особисті і політичні умови не дозволили йому зреалізувати цей задум. «Сонце руїни» виставили і в Стрию. Тут цією поставою відмітили 50-ті роковини заснування українського театру в Галичині.

Перед виставою з великою емоційною силою виголосив Л. Курбас пролог, що його склав С. Чарнецький.

«А ми йдем далі. Підемо у труді
Назустріч сонцю! Підем хоч по груді
Та з вірою, що починаєм карту

В цих останніх рядках прологу почувався запал майбутнього фундатора молодого українського театру — самого Л. Курбаса. У Стрию вперше поставили Винниченкову драму «Чорна пантера і білий ведмідь». Веселовський з приводу цієї вистави писав («Діло» ч. 89 з 25.IV. 1914 р.) «На перший плян вибилася між виконавцями Рубчакова, яка відтворюючи Чорну пантеру була, особливо в другій дії просто знаменита. Видержаним вповні її партнером був білий ведмідь у старанно продуманій інтерпретації п. Курбаса». Редактор «Діла» цілком справедливо звертає увагу на «продуманість інтерпретації», бо інтелектуалізм — характерна риса мистця Курбаса — був опадковим від батька.

У Борщеві театр захопила війна (серпень 1914 р.) і припинила його діяльність. Ґастролі у Борщеві були останнім розділом. Про останні хвилини театру образно розповідає один з керівників його С. Чарнецький. «Воєнна хуртовина, що 1914 р. надійшла на нас від сходу, захопила театр «Бесіди» в Борщеві. Дир. Сірецький і декількох членів дружини були вже на фронті. Дня 4-го вересня вступила переможна царська армія до Львова, та довгий бій над Верещицею не дозволяв ніякої волі рухів цивільному населенню зі східних сторін Галичини. З Борщева актори розбіглися, хто до родини, хто до приятелів, чи знайомих. Тільки члени оркестри давали собі раду на місці. Перемінили смички, дерев'яні й дуті струменти на оправлені в шкіру шаблюки та перекинулися в борщівську міську міліцію...»

Перебування в театрі Р. Сірецького для художнього розвитку Леся Курбаса мало неабияке значення. Це був по суті початок справжньої, серйозної театральної роботи. Театр «Бесіди» за час керівництва Р. Сірецького та С. Чарнецького можна, без будьяких сумнівів, вважати, як один з найкращих галицьких театрів до війни 1914 року. Це був театр з певними шуканнями, своїм обличчям. «Каса» не була його божком. Не даремно Р. Сірецький лише за один рік доложив 40 000 корон. Ця беззавітна відданість театрові його проводирів не промайнула даремно, вона залишила свій глибокий плідний слід. Можна обома руками підписатися під твердженням Веселовського «театр на такім рівні, що до нього можна ходити не тільки з патріотизму, але й для заспокоєння своїх культурних потреб». Так само і Осип Маковей, високо оцінюючи репертуар театру, писав про серйозні намагання дирекції піднести театр на вищий щабель, зробивши його справжнім висловом театральної культури.

Художній керівник театру С. Чарнецький вніс в гурт акторів дух шукання, творчої праці, ідейности, щоб в цьому переконатися достатньо переглянути репертуар, де провідним є прагнення збагатити українську сцену новими і кращими творами драматичного письменства. Тут Франкове «Украдене щастя» (готували і «Сон князя Святослава», але війна обірвала започатковану працю. Це була перша і потім остання спроба дати сценічне втілення цікавій історичній драмі Франка), В. Пачовського «Сонце руїни», В. Винниченка «Чорна пантера і білий ведмідь» (п'єса була тоді репертуарною новиною. В роботі знаходилася ще

(Продовження на стор. 6-ій).

ЛИСТ З БРЕМЕНСЬКОГО ТАБОРУ

В дорозі за океан

(Із пригод українського скитальця)

Ми сидимо покищо в таборі коло Бремена. Посилаю Вам звіт про найважніші моменти нашої подорожі. Ми з дружиною приїхали до Фелльбах 15-го січня. Зараз же коло станції міститься бюро УНРРА, в якому треба зголоситися. Там одержують картку до їдальні і спрямування до мешкання. Еміґраційний табір має власні мешкання поблизу бюра УНРРА, але вони здебільшого поселяються особами, що їдуть під опікою «Джойнту». Інші найчастіше одержують квартиру в постійному таборі балтійців, розміщеному в приватних будинках, куди треба йти пішки около 25 хвилин. Їдальня, що в ній харчуються тричі на день, міститься недалеко від балтійського табору. Харчування досить одноманітне і не дуже щедре. Проте голодними ми себе не почували. Зате з мешканням дуже неприємно. Ми одержали (на 4 особи) кімнату в мансарді одного з будинків. Ліжка похідні, розкладні, брезентові. До них дають одне військове накривало, але часто можна ще позичити в балтійців додатково 2—3. Світла немає. Опалення жахливе: залізна піч без дверців, до якої треба накидати паливо згори. З паливом досить трудно. Час-од-часу балтійське бюро дає дрова, але взагалі видача дров для еміґрантів непередбачена. Треба підкреслити, що ставлення балтійців до нас було надзвичайно доброзичливе і ввічливе. 24-го січня з'ясувалось, що ми поїдемо транспортом, який виїде до Бремену 28-го січня. Маючи багато рукописних матеріялів з мого фаху, я хотів зараз же по першому приїзді до Фелльбаху дати їх на цензуру, щоб не гаяти час. Ледве дізнався, що постійна цензурна комісія, так звана «ЦЦД», міститься в іншому місті — Еслінґен, куди треба їхати, пересаджуючись в Бад-Канштадті. До тієї станції їдуть або поїздом або трамваєм. Там з трьох великих пакунків, які зоставили дозавтра, процензурували один з рукописами, фото, тощо і обклеїли його цензурними стрічками. Я дізнався, що напередодні всі документи і всі валізи проходять обов'язково цензуру. Я вирішив подивитись і спробувати. Перевірка відбувалася так: з 9-ої год. ранку всі еміґранти, за списками, повідомленими ще заздалегідь, вишиковуються із своїми валізками на вулиці коло головного бюра УНРРА. Урядовці цензури дивляться, чи немає заборонених до перевезення з собою речей. Заборонено везти із собою: зброю й амуніцію, частини військової уніформи, отрути й наркотики, спиртові напої, насіння й рослини, птиць в клітках, собак, котів тощо, а також господарські речі. В той час, коли на вулиці перевіряють валізи, в іншому будинку засідає цензурна комісія. Туди треба нести всі документи книжки, фото, тощо. Черга туди посувається дуже поволі. Комісія дивиться лише на те, що їй показують і то досить поверховно. Після того треба було нести всі валізи й пакунки до товарного двору на вагу і відати їх до баґажу. Пакунки, що не здаються до баґажу, давати перевірки не треба; їх перевірятимуть у Бремені. Баґаж неповинен важити більше 50 кґ на особу, а ручні пакунки не більше за 30 кґ на особу. На кожен пакунок чи валізу дають квиток, з яким можна одержати його аж в Нью-Йорку. Одного дня по обіді ми почали сідати в спеціяльний потяг «Амерікан Транспортейшен Корпс» на товаровій станції. На кожний ваґон було заздалегідь оголошено список осіб, тому треба було лише знайти номер свого ваґона. У кожному ваґоні було 40 до 44 особи; ваґони особові, було у них вільно. Вікна цілі, світла немає, зате дають парафінові каганці. Води до умивання немає; була вода до пиття, але її швидко випили, а нової трудно дістати. Гарячого нічого дорогою не дають. Ваґони мали опалення, але воно не завжди добре діяло. Їхали надзвичайно повільно, стоячи по декілька годин на всіх більших станціях. Їхали 46 годин, запізнившись на цілу добу. Дорогою давали пачки «Червоного Хреста» — по 3 пачки на 4-ри особи, а пізніше додавали, кому невистачало, ще трохи. Крім пачки на кожну особу давали по одній хлібині. На місце призначення валізи повезли до табору автами, а люди пішли пішки (пів кілометра від залізниці). Речі кожний повинен був віддати на схованку до ранку. Після цього — реєстрація, поверховий медичний огляд, порошкування, розподіл кімнат і ліжок, видача постелі (подушка, три покривала, два простирадла і наволока на подушку), харчових карток і перепусток у табір. Табір міститься в касарнях. Чоловіки й жінки в різних бльоках. Палива бракує, тому в кімнатах дуже зимно. Харчування пристойне, але не щедре і досить одноманітне. На другий день вранці видавали речі із схову і всі консерви, хліб тощо викидали. Зосталось лиш те, що було в кого в кишені. Вчора після снідання з'явилась, попередивши на передодні, цензурна комісія для перевірки всього писаного, друкованого, фотографованого і т. п., що є в людей на руках. У вступному слові-інструкції один з цензорів повідомив, що обов'язково підлягають цензурі: 1) листи до третьої особи, які люди мають з собою, 2) фото з об'єктів, що мають військове значення, 3) пляни, грамофонові платівки і 4) матеріяли, що мають пропаґандивні цілі. Книжки, друковані після війни німецькою мовою і наукові книжки іншими мовами, старі листи, родинні фото і інше цензуру не цікавлять, так само як і адреси родичів і знайомих. Цензори самі відбирають що непотрібне, а решту вкладають до куверта з анкетою, де зазначається ім'я власника, вік, його фах, тощо. Пізніше ці матеріяли в куверті обліпленому стрічками цензури, видають назад, а те, що не пропустять, віддають окремо. Куверт можна розірвати лише в США. Сьогодні прибув транспорт з 80 осіб із Берліну. Їх везли в товарових вагонах три доби. Дали по одній пачці і по одній хлібині на три особи. Недавно приїхали з Мюнхену 180 чоловік — їхали приблизно так само. Наш транспорт мав 313 осіб. Всього є около 1800 осіб. Передбачають, що пароплав, яким поплиjемо, вмістить до 2100 осіб, але чи потраплять всі, — невідомо, бо останнім пароплавом 28.І. поїхало лише 600 осіб. Тепер будуть пароплави спеціяльно для еміґрантів. Приблизно половину еміґрантів становлять жиди, четвертину поляки. Решта — українці, німці, громадяни США, балтійці та інші. Культурні розваги в таборі в Бремені такі: продають наперед квитки до кіна, або камерного театру в місті. Є читальня з виключно англійськими і американськими журналами. Деколи влаштовують танці, льотерію і інші розваги. Ось приблизно все те, що могло з практичного боку цікавити кого-небудь, хто мав би їхати до Бремену.

Покищо бажаю Вам всього кращого

В. П—ський.

5 хвилин без політики

МАНДРІВНІ ЗАРОДКИ ЖИТТЯ

Ще здавна вчені намагаються пояснити появу органічного життя на землі самовільним зародженням. Пастер довів, що життя може виникнути тільки від живого вже зародка. Але чи може воно бути занесене на якусь мертву плянету з якоїсь «живої» плянети тієї самої або й іншої соняшної системи? Що це питання не є таким фантастичним, яким може здатися на перший погляд, свідчить той факт, що його, принаймні в гіпотетичній площині, наука ставить уже досить давно.

Уперше думку про можливість цього, а саме перенесення в просторі бактерій, спор і взагалі мікроскопічних органічних часток метеорами й їх порохом, висловив лорд Келвін. Йогої гіпотеза наразилася на численні заперечення. Між іншим, відзначали, що вільне пересування цих зародків у міжплянетному просторі суперечить законові тяжіння, а також, що вони неминуче загинули б від низької температури й аболютної сухости безповітряних сфер або згоріли б від тертя в земній атмосфері.

Проте видатні досліди проф. Лебедєва і побудовані на них роботи славетного шведського фізика Арреніюса, творця теорії так званої «панспермії» (повсюдного поширення зародків життя), довели неслушність більшости цих заперечень. Як довів Лебедєв, радіяція соняшного проміння чинить великий тиск на першу-ліпшу поверхню, що потрапляє йому на шляху. В міру відстані тиск цей щодалі більшає. Так, у безпосередній близькості від сонця він дорівнює (на 1 кв. сантиметр) лише 2 міліграмам, тим часом як на нашій плянеті — аж 65 тисяч тон! Мимоволі повстає питання: як же може наша земля утриматися в своїй орбіті, не бувши витиснена з неї геть у всесвіт такою величезною силою? Відповідь дуже проста: не зважаючи на всю свою колосальність, сила ця все-таки в 60 мільйонів раз слабша на землі за силу тяжіння до сонця. Проте сила тяжіння пропорційна масі, отже кубічному вимірові тіла, а сила променового тиску — його площі, тобто вимірові квадратовому. Звідси виходить, що чим менше тіло, тим більше змінюється на користь соняшного тиску пропорція між цими силами, аж поки обидві вони не врівноважаться. Це явище спостерігається для часток в 1 мікрон (0,001 міліметра). У ще менших тіл тиск соняшного проміння переважає силу тяжіння, отже закон тяжіння для них начебто не існує.

До таких дрібнісіньких часточок належить і багато мікроорганізмів, серед яких є спори й бактерії з діяметром в 0,00016 міліметра, що зазнають соняшного тиску, удесятеро сильнішого за силу тяжіння. Разом з висхідними течіями повітря, отже не згоряючи в ньому, вони можуть підноситися у найвищі шари атмосфери, де, від'ємно наснажившися від дотику до зелектризованих соняшних порошинок, відштовхуються в міжплянетний простір, з якого не можуть вже повернутися. Обраховано, що ці мандрівні носії життя можуть досягти за 20 днів найближчої до нас плянети Марс, за 80 день — плянети Юпітер, а за 20 місяців і вийти за межі нашої соняшної системи. Проте, не зважаючи на цю шалену швидкість, тільки за 9 000 років вони можуть долетіти до найближчої до нас зірки — Альфи Центавра.

Як доведено відповідними дослідами, їх не повинні нищити ні холоднеча, ні абсолютна сухість безповітряного простору. Проф. Мек-Фейдер витримав органічні зародки протягом 6 місяців при температурі 200° нижче нуля, Поль Беккерель — 3 тижні при — 253° та абсолютній сухості, інші дослідники — протягом кількох років в умовах повної відсутности вологости. Ніхто з них не спостеріг при цьому ніякого ослаблення життєздатности досліджених мікроорганізмів.

Зате інший, грізніший ворог чатує на живі організми в безмежних міжплянетних просторах. Це — ультрафіолетове проміння. Досліди противників теорії «панспермії» показали, що спори не виявляють опірности цьому могутньому й вбивчому промінню. А втім, прихильник теорії Арреніюса д-р Ру новими дослідами наче б то довів, що загибель мікроорганізмів спричиняє не саме по собі ультрафіолетове проміння, а той процес окиснення, що відбувається в атмосфері під впливом цього проміння.

Як бачимо, смілива й оригінальна теорія зазнала тяжкого вдару. Проте боротьба думок її прибічників і прихильників триває. Хто з них має рацію, — покажуть нові досліди в цьому питанні.

(За „Le Monde Illustré).

СОВЄТСЬКИЙ ЗАКОН ПРО ОДРУЖЕННЯ

Згідно з повідомленням аґентства ЮП, Президія Верховного Совєту СССР видала 21 березня закон, що забороняє всім совєтським громадянам без будьяких винятків одружуватися з особами іншої державної приналежности. В законі не зазначено про його зворотню дію, отже слід вважати, що дотеперішні такі шлюби зберігають свою силу.

АМЕРИКАНСЬКІ ЗАКОНИ ПРО ШЛЮБ І РОЗЛУКУ

Президент американського «Об'єднання жінок-адвокатів» Адель Спрінґер домагається уніфікації законів про шлюб і розлуку в усіх 48 штатах Америки. Ще не з'ясовано, як можна це здійснити — чи запровадивши додаток до конституції Сполучених Штатів, чи видавши відповідні закони в окремих штатах. Спрінґер наводить приклади розбіжности в законах про шлюбну розлуку в різних штатах: в 42 штатах приводом до розлуки може бути жорстоке поводження, в 22 — занедбання шлюбних зобов'язань, в штаті Нью-Йорк — тільки подружня зрада, а Південна Кароліна не визнає зовсім розлуки. Массачузетс вимагає п'ятилітньої осілости, а Невада лише 6 тижнів перебування в ній, щоб мати право скористуватися з їх законів про розлуку.

ДОВОЄННИЙ БЕРЛІН В ЦИФРАХ

Статистичний відділ берлінського маґістрату видав кишенькову книжку «Берлін в цифрах», де вміщено цікаві відомості про умови берлінського життя в передвоєнні роки. Як видно з тих пересічних даних, кожний берлінець споживав 61 кг м'яса на рік (отже 167 гр денно!), 67 гр жирів та сиру на день і що три дні одне яйце. На кожну людину припадало 3 центнери картоплі та 77 літрів пива на рік. Людність Берліну обслуговували 3 000 візників та 122 000 особових авт. 1938 р. з Берліну щодня відходили 145 кур'єрських та швидких поїздів, але тільки на 166 осіб кожний. У серпні 1943 р. в Берліні мешкали ще майже 4 мільйони людей. На початку 1945 р. це число становило тільки 2,8 мільйона. **(«Ді Ное Цайтунґ»).**

ВІДКОЛИ ПОЯВИЛИСЯ НА ЗЕМЛІ ЛЮДИ?

Можливості мирного застосування атомової енерґії невичерпні. За її допомогою, як сповіщає «Ле Монде Ілюстре», вчені геологи з'ясували тепер, що наша земля й життя на ній значно старіші, ніж це вважали досі. «Вік» найстарішого мінералу сягає двох мільярдів років. Протягом $1^1/_2$ мільярда років після його появи органічне життя на землі обмежувалося самими водоростями, по тому з'явилися перші безхребетні тварини і лише перед 200 мільйонів років — амфібії. Ще протягом 130 мільйонів років у земному тваринному світі панували велетенські часом плазуни, відомі під назвою динозаврів, бронтозаврів та ін., аж поки перед 70 мільйонів років з'явилися нарешті ссавці. Перші представники людського роду могли появитися на землі щось коло мільйону років тому.

АШАФЕНБУРЗЬКА АФЕРА

Ашафенбурзька кримінальна поліція після старанного готування, що тривало багато місяців, заарештувала й передала до судової в'язниці низку підозрілих осіб, що мешкали в Даммі. Серед затриманих є гуртовики тютюнових виробів власники тютюнових крамниць у Ганав та в Даммі, власник будівельного підприємства в Ашафенбурзі інженер-будівельник Дреслер і інший Дреслер — теж власник будівельного підприємства в Ґроссостгаймі. У згаданих осіб знайдено величезні склади найрізноманітніших товарів. Крім того вони запідозрені й в інших порушеннях розпоряджень і приписів влади.

Зелені роки

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.

Переклав з англійської Сергій Домазар.

КНИГА ПЕРША.

Розділ 6.

Заспокоївшись нарешті й сидячи в Діда на колінах — зворушливий доказ нашого примирення — я виклав йому все, що тяжіло на моїм серці. Він вислухав мене мовчки. Потім, твердою рукою, він узяв належну люльку з її гнізда на поличці

— Лишається зробити тільки одне, — сказав він своїм найрозсудливішим тоном і, ой, як після днів божевілля я благословляв його спокійну логіку. — Справа лише в тому, чи ти це зробиш?

— Я це зроблю, — вигукнув я палко — Я хочу, я хочу, я хочу.

Він запалив свою люльку і випустив кілька спокійних клубків диму.

— Хто найдужчий... найсміливіший... найнепохитніший хлопець у вашій клясі?

Мені довелося міркувати всього одну мить: була лише одна відповідь на це питання. Без найменшого вагання я заявив:

— Ґейвін Блейр.

— Міського Голови син?

Я кивнув головою.

— Тоді, — він вийняв люльку з рота, — ти мусиш перемогти в бійці Ґейвіна Блейра.

Я здивовано глянув на нього, приголомшений. Ґейвін зовсім не був одним з моїх мучителів. Він тримався з погордою оддалік від усієї тієї жалюгідної метушні. Справді, в Академії він лише двічі говорив зі мною. Він був видатний хлопець: розумний, але стриманий, найвищий ростом у цілій клясі, улюбленець навіть Далґлеша. У всіх іграх він був найперший; було визнано, що він може подужати в бійці Берті Джемісона однією рукою. Я постарався це з'ясувати Дідові.

— Ти злякався? — запитав він.

Я похилив голову, думаючи про Ґейвінову цибату постать, мале, але виразно окреслене підборіддя, його чисті сірі очі. Не подібний до геройчних хлопців з оповідань, які мені траплялося почути, я був хворобливо боязкий.

— Я не вмію битись.

— Я тебе навчу. Я витрачу тиждень і навчу тебе. Це справа не розрахунку, а мужности.

Він стиснув плечима.

— Ми напишемо листа до Далґеша, якщо тобі подобається, з проханням, щоб він укоськав хлопців. Але вони після того зневажатимуть тебе ще гірше, ніж досі. Це справа засаднича, піти й набити найкращого з них. Зробиш ти це?

Я здригнувся; однак, у моїм крайнім становищі я знайшов вірну розв'язку, хоч може бути того ґатунку, яку робить самогубця, стрибаючи з високого будинку. Я ковтнув повітря й непослідовно випалив:

— Так.

Бойові вправи розпочалися того самого вечора, після того, як я повитирав тарілки для Мама. Було умовлено, що Бабу треба тримати в повній невідомості про наші наміри. Дід ставив мене в низку задубілих і незручних постав з виставленими вперед суглобами й підборіддям так втягненим, що я не міг бачити нічого, крім своїх черевиків. Поставивши мене у відповідну позу, він скомандував мені:

— Бий лівою!

Я виконав це з такою рвучкістю, що дав йому добрячого стусана під груди. Дідові заперло дух і він упав на крісло, роззявивши рота.

— Ой, Діду, — закричав я, збентежений. — Я не хотів зробити вам боляче.

Він дуже розгнівався. Я зовсім не зробив йому боляче, зле було те, що я вжив найнешляхетнішого випаду, ударивши його в ділянку тіла, відому як «нижче попереку». Коли він знов зміг дихати, то суворо повчав мене про недостойні удари, а потім послав мене пробігти до кінця дороги й назад, щоб зміцнити мої ноги.

Наступних днів він невтомно старався прищепити мені шляхетне мистецтво самозахисту. Він розповів мені криваву й захопливу історію про Джіма Мейка, Джентлмена Джіма й про Віллі Вбивцю, які билися вісімдесят два приступи зряду, з перебитою щелепою й надірваним вухом. Він наказав мені не пити води або пити якомога менше, щоб шкіра моя зміцніла. Він навіть пожертвував свій обідній сир, єдину зі страв, до якої він не був байдужий, заставляючи мене їсти його поволі, коли я стояв перед ним, а тоненький струмок слини стікав йому з кутка його рота.

— Нема нічого в світі, хлопче, що так як Данлопський сир, могло б витворити в тобі справжню міць.

Я не сумнівався в його словах, але жахливо страждав від печії.

В суботу по полудні він узяв мене з собою на цвинтар і показував мене своїм друзям. Коли я виконав перед ними мої боксерські навички, він розповів похмуро про причини готованої сутички. Я почув, як Седдлер задирливо засміявся.

— Ну, що ж ви скажете тепер про ваші великі ідеї, Ґове? Ви ж завжди говорите, що треба жити й давати жити іншим, а тепер зачинаєте бійку.

— Седдлере, — відповів Дід твердо, — часом буває, що неминуче треба битись, щоб могти жити.

Пан Баґ промовчав, але я міг бачити, що він мало вірить в успіх мого підприємства.

Рокований день настав. На світанку Дід поґукав мене до своєї кімнати, коли я переходив площиною сходів, і врочисто потис мені руку.

— Пам'ятай, — сказав він, дивлячись мені в очі. — Все, що хоч... але не бути боягузом.

Я ледве стримався, щоб не залитись сльозами; не зважаючи на Дідів сир, лагідні й ніжні роки коло зав'язок хвартука моєї бідної матері не минули для мене без сліду. Ще погіршувало всю справу те, що хоч цькування мене не припинилось, але Ґейвін нещодавно виказав ознаки того, що він стає на мій бік: він побив кулаками Берті Джемісона за те, що той дуже грубо втрутився в гру Гоппінґа Чарлі, а одного разу в клясі, побачивши, що мені потрібна ґумка, мовчки передав мені свою. Але я дав своє слово Дідові і ніщо, ніщо не повинно повернути мене назад. Година, яку визначив мені мій наставник, була четверта, саме як розпустять зі школи. Цілісінький день у безперервному трепеті, я сидів, поглядаючи через клясне приміщення на Ґейвінове тихе, напружене, розумне лице. Він був вродливий, з глибоко посадженими очима, з темними віями, з короткою гордою нижньою губою: це було обличчя горянина, бо його батько був родом з міста Перс, а його покійна мати була з Кемпбелу коло Інверері. Того дня, може тому, що він мав вийти ввечорі з дому разом зі своєю дорослою сестрою, він мав на собі коротеньку шотляндську спідничку з темної Блейрівської картатої матерії, черес із грубої шкіри і чорні черевики. Раз чи два його очі зіткнулись поглядом з моїми, що мусіли здаватися дивно винними. Моя голова важко схилялася набік. Я відчував, що я майже люблю його. Але я мусів битися з ним.

Чотири удари старого годинника на високій сірій вежі Академії... Моя остання надія на те, що пан Далґлеш може затримає мене в школі, розвіялась. Мене відпущено було разом з іншими, я саме переходив через майданець для ігор, Ґейвін великими кроками ступав поперед мене, його ранець недбало теліпався у нього за спиною. Невідступна неминучість (коли б мені не треба було вертатися до Діда з жалюгідною невдачею!) підганяла мене проти мого глузду. Раптом, я вибіг наперед і дуже штовхнув Ґейвіна. Він обкрутнувся і побачив, що я виступаю проти нього з кулаками один поверх другого, так наче я тримаю свічку в процесії.

— Валяй додолу колоди.

Я хрипко вигукнув фразу, яка, хоч і не всіма визнана, але є традиційним викликом на бій у Левенфорді. В наступну мить крик, щось між здивованням і сподіванням, вирвався в решти хлопців:

— Бій! Ґейвін і Шеннон. Бій! Бій!

Ґейвін дуже почервонів (його прекрасна шкіра легко міняла колір) і глипнув з досадою на коло з хлопців, які вже товпилися довкола нас. Він мусить прийняти виклик, хоч це й дурниця. Долонею своєї руки він ляснув по моїх кулаках збоку. Я зараз же виставив їх знов, тримаючи вбік від свого тулуба.

— Вибивай колоди.

Ґейвін майстерно повибивав колоди. Я діяв далі згідно з обрядом. Черевиками, які, здавалося, відокремилися від моїх тремтливих ніг, я накреслив хвилясту лінію на посипаній піском поверхні майданця.

— **Викликаю тебе переступити через це.**

Ґейвін, як я помітив з жахом, запалювався гнівом. Він враз переступив через рису.

Я тремтів усіма моїми кістками. Залишився тільки кінцевий акт. Мертва мовчанка скупчених хлопців. Пересохлими вустами я прошепотів:

— Ану вдар, боягузе.

Він торохнув мене, без вагання, в груди. Як глухо загула моя грудна кістка, мов зроблена з картону! Який я мав бути блідий! Але відступу не було. Я стис свої цокотливі зуби і кинувся на улюбленого Ґейвіна.

Я забув усе, чого мене вчив Дід, чисто все. Мої тонкі руки молотили повітря, описуючи шалені кола. Мої удари падали на Ґейвіна часто, але завжди поціляли в найтвердіші й найбільш витривалі місця, як лікті, вилиці й особливо в чотирикутні металеві пряжки його спіднички. Підступність цих жахливих пряжок викликала в мені роздратовання й злобу. Кожного разу, як мій удар падав на нього, я, здавалося, завдавав йому болю менше, ніж собі. А в той же час його удари, навпаки, болюче поціляли в мої найніжніші місця.

Він звалив мене з ніг двічі під супровід хору вигуків. Ніколи до того я не знав за собою такої сили шалу. Ці підлі вигуки допомогли мені відкрити його в собі. Так, без сумніву найпідліші з усіх людських істот були ті, котрі, стоячи тут, насолоджувались бійкою і болем своїх ближніх. Лють проти моїх справжніх недругів ринула з мене аж з мозку моїх кісток; ці вимазані в чорнилі, оскалені в ухмилки пики спонукували мене показати їм, з чого я зроблений. Підводячись з піскуватого ґрунту, я знов і знов кидався на Ґейвіна.

(Далі буде

Ne zabudle pomjanuty...

Szewczenkiwski rokowyny na czuzyni

(Wlasna informacijna sluzba „Nedili“)

Z welykoju uroczystistju widznaczyly ukrainci na czuzyni rokowyny z dnia narodzennia ta smerty swoho welykoho nacjonalnoho poeta. Zwidusil nadchodiat powidomlennia pro Szewczenkowi akademii, weczory, koncerty, imprezy, cili cykli dopow'dej, jakymy szanujut pamjat Welykoho Kobzaria ukrainskych skytalciw. W masowosti i uroczystosti cych swiat jaskrawo wyjawlajetsia welyka lubow naszoho narodu do swoho poeta-proroka, bazannia hidno widznaczyty oho pamjat ta reprezentuwaty joho pered czuzynciamy.

Aschaffenburg

Ukrainskyj oseredok w Aschaffenburzi cilkom orhanizowano cioho roku widbuwaje juwilejnyj tyzden, pryswiaczenyj pamjaty henija ukrainskoho narodu Tarasa Szewczenka. Koznyj z czotyrioch taboriw widznaczaje swoi miscewi akademii dla doroslych i ditej.

Czetwertoho bereznia w tabori Pionier widbulasia szkilna akademija, w jakij wzialy uczast gimnazijalnyj chor ta chor narodnoi szkoly. U wykonanni gimnazijnoho choru dobre prozwuczala pisnia na slowa Szewczenka „Oj lita orel· lita syzyj“, szczyroju bezposerednistju powijalo wid „Marszu jednosty“, jaky wykonaw dytiaczyj chor narodnioi szkoly.

Referat czytaly uczni gimnazii. Wykonano kilka deklamacij, pisen ta muzycznych nomeriw za uczastju skrypala p. Petriwskoho.

5-ho bereznia w takomu napriamku bula prowedena szkilna akademija w tabori La Garde, a 6. III. dytiaczyj wecziw w tabori Bois-Brûle, na jakych holownymy wykonawciamy buly dity narodnich szkil ta gimnazii.

Ale ditiam bulo pryjemno sered swoich wykonawciw baczyty i swoich keriwnykiw, napryklad p. Chomyna Iwana, jakyj ne tilky keruwaw gimnazijalnym chorom, a j sam prospiwaw kilka pisen na slowa Szewczenka.

6 bereznia w tabori Pionier widbulasia Szewczenkiwska Akademija, orhanizowana zachodamy SUM. Na cij akademii prof. M-yj proczytaw duze swizyj ta oryginalnyj swojeju pobudowoju, referat na temu „U czomu welycz Szewczenka?“ Wykonano kilka deklamacij, ta pisen z uczastju czolowiczoho choru; „Oj hlanu ja podywlusia“ ta „Ohni horiat“ prospiwaw aktor Lubanskyj w suprowodi pjanista Mirosznyka.

S—yj

Ma

U 133 ricznyciu narodzennia T. H. Szewczenka wlasztowano swiatocznu akademiju u tabori Mainz-Kastel.

U perepownenij zali teatru rozpoczaly swiatocznu akademiju spiwom Zapowitu T. H. Szewczenka. Pisla spiwu zaczytano referat na temu: „Zyttia T. H. Szewczenka.“ Dali dity dytiaczoho sadka spiwaly j deklamuwaly wirszi. Chor uczniw poczatkowoi szkoly ta gimnazii prospiwaw „Dumy moi“.

Dali dity prokazuwaly wirszi po odnomu j kolektywno. Widbulas tez inscenizacija na berezi Dnipra bila kozackoi mohyly u wykonanni ditej. Dalszu prohramu zapownyly deklamacii j wystupy dytiaczoho choru pid koriwnyctwom uczytela.

Akademiju zakinczyw gimnazijnyj chor, jakyj prospiwaw „Rewe ta stohne“.. Wsi wykonawci swiatocznoi akademii buly u nacjonalnomu ukrainskomu wbranni.

P. W.

Regensburg

Po wsich ukrainskych cerkwach Regensburgu 9 bereznia buly widprawleni panachydy po Szewczenkowi. W cerkwi na Ganghofer-Siedlung panachydu widprawyw jepyskop Wolodymyr. W teatralnij zali Oseli bezderzawnych ukrainciw widbulasia Szewczenkowa akademija. Referat pro Szewczenka „Rozrytu mohylu“ prodeklamuwala p. Kawkowa i „Poslanije“ p. Szewczenko. Uweczeri dramatycznyj ansambl pid prowodom Josypa Hirniaka postawyw „Hajdamaky“. Peredbaczeno prowesty szcze riad Szewczenkowych imprez, zokrema sylamy dramatycznoho hurtka (w postawi rezysera Hryhorenka) hratymut „Katerynu“; wlasztowujetsia Szewczenkiwskyj koncert sylamy miscewych amatoriw, okremyj weczir hotujut polityczni wjazni.

Schleißheim

Za skladenym planom, swiatkuwannia Szewczenkowych rokowyn u Schleißheimi trywatyme kilka tyzniw.

Swiato rozpoczalosia welyczawoju akademijeju, szczo widbulasia 9 bereznia w miscewomu taborowomu teatri. Scena pyszno udekorowana welykym portretom T. Szewczenka, urywkamy z joho tworiw, kylymamy i jalynkamy. Z referatom pro Welykoho Kobzaria wystupyw prof. L. Heorhiïw.

Pid dyryhuwanniam wydatnoho znawcia ukrainskoi pisni prof. H. Nestora zjednani chory gimnazii, narodnoi szkoly, dytiaczoho sadku i kapela „Ukraina“ wykonujut „Zapowit“.

Najmolodszi emigranty-doszkilnyky skladajut poklin poetowi. Uczen W. Bandura deklamuje: „Meni trynadciatyj mynalo.“

Na sceni — w barwystomu narodnomu odiazi kapela „Ukraina“. Pid keriwnyctwom prof. Nestora wona wykonuje kantatu Szewczenkowi „Ni, ne wmer poet“ muz. Lysenka, z solospiwom P. Sadowoho, i zalibnyj marsz po Szewczenkowi muz. Lysenka. Try taborowi bandurysty prospiwaly kilka pisen na slowa Szewczenka. Akademija zakinczylasia kantatoju Szewczenkowi „Soncem nam Twoja pisnia zasjala“ muz. Stecenka.

10 bereznia rankom bulo prowedeno Szewczenkowe swiato w gimnazii, a uweczeri — w „Proswiti“. Molod deklamuwala rizni Szewczenkowi twory.

Cymy dniamy sylam taborowoho teatru im. Sadowskoho widbudetsia wystawa „Maty najmyczka“, a takoz Szewczenkiwskyj koncert.

Heidelberg

Ukrainska kolonija j Studentska Hromada w Heidelberzi wszanuwaly w ciomu roci pamjat Tarasa Szewczenka dwoma imprezamy. 8-ho bereznia w zali Fizjolohicznoho Instytutu prof. dr. Jaroslaw Rudnyckyj wyholosyw wid Hrupy Ukrainskych Uczenych dopowid na temu „Widnoszennia Szewczenka do Kyrylo-Metodiiwskoho Bratstwa“. Prelehent iz naukowym pidchodom pokazaw rolu Szewczenka w Kyrylo-Metodiiwskomu Bratstwi, a joho widnoszennia do wseslowianskoho pytannia zilustruwaw urywkamy z poezij poeta. Nowynoju dla sluchacziw buw widhomin tohoczasnoi ewropejskoi presy na areszt bratczykiw, jakyj podano za piwdenno-nimeckoju hazetoju „Allgem. Ztg.“ za 1897 r.

9-ho bereznia Ukrainska Studenska Hromada wlasztuwala swiatoczni schodyny, na jakych wyholosyw dopowid student M. Pap. Insza czastyna prohramy skladalasia z deklamacij j zahalnoho spiwannia „Zapowitu“ ta nacjonalnoho himnu. Po schodynach w oboch ukrainskych cerkwach widprawylys Bohosluzennia j panachydy za duszu poeta.

(—ez).

Berchtesgaden

Uroczysto projszla Szewczenkowa akademija w tabori „Orlyk“. Pisla referatu objednani chory „Bojan“ i „Trembita“ pid keriwnyctwom dyrygenta Stawnyczoho prospiwaly „Zapowit“. Riznomanitni zanry mysteckoi samodijalnosty (indywidualna ta hurtowa recytacija, spiwy) prodemonstruwaly wykonawci dytiaczoho sadku ta riznych klasiw narodnoi szkoly. Gimnazystka Oksana Kolodij proczytala „Chustynu“. Chor „Trembita“ prospiwaw try pisni. Urywok pro Hontu z poemy „Hajdamaky“ recytuwala deklamatorka Dziubynska. [illegible] wykonaw chor „Bojan“. Naprycinci wsi zaspiwaly nacjonalnyj himn.

Bamberg

Nastojatel prawoslawnoi cerkwy o. prot. Epifanij widprawyw torzestwennu panachydu za Tarasa Szewczenka. Pered panachydoju o. nastojatel wyholosyw prynahidne slowo. W czetwertomu tabori, w ricz yciu smerty Tarasa Szewczenka widprawleno panachydu, pisla jakoi widbulasia dopowid pro poeta j deklamacii joho tworiw. Pryjawnych bilsze 300 osib.

p-ja-k.

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

ФРАНЦУЗЬКА КОМІСІЯ ПРИБУЛА ВЖЕ ДО НІМЕЧЧИНИ

Баден-Баден, (ДЕНА). 21 березня до французької зони прибула комісія з представників французького міністерства праці, що має провадити переговори в справі прийняття на роботу переміщених осіб, які висловлять бажання працювати у Франції. Комісія об'їде спочатку французьку зону, а тоді відвідає й інші окупаційні зони Німеччини.

КАГАНОВИЧ ЗНОВ НА УКРАЇНІ

Лондон. «Дзєннік Польскі» пише: «Москва заявила, що для посилення партійної і державної праці в Україні Центральний Комітет української комуністичної партії вирішив розділити пост прем'єра і першого секретаря Центрального Комітету партії. За Хрущовим, що досі займав оба названі пости, залишилася посада українського прем'єра, місце секретаря комуністичної партії передали Кагановичеві. Призначення Кагановича в Україну свідчить про те, що важке становище, спричинене голодом і діяльністю партизан, вимагає вислати з Москви одного з найблищих співробітників Сталіна».

НІМЕЦЬКІ ГЕНЕРАЛИ ПРАЦЮЮТЬ У БРИТАНСЬКИХ СЕЛЯН

Лондон. «Хай йдуть добувати вугілля!» — посипалися вигуки багатьох послів, коли британський міністер воєнних справ Беляндджер повідомив Палату Громад, що на британській території перебувають як військовополонені три німецькі фельдмаршали, 164 генерали і 17 німецьких адміралів.

Як повідомляє Ройтер, деякі з німецьких генералів, що у минулій війні командували тисячами вояків, працюють тепер на селянських хуторах одного табору військовополонених в Валії. Вони між іншим вивозять гній на поле. Між тими, що працюють, є колишній генерал-ляйтенант **Дітмар**, відомий радіо-коментатор, а далі шеф вишколу Ґерінґової Люфтваффе генерал-майор Ердман. Зодягнений в легку уніформу Дітмар заявив кореспондентові «Сандей Кронікл»: «наша праця не така вже й погана, не маємо причини нарікати».

АРЕШТУВАННЯ В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ

Як повідомляє газета «Ді Ноє Цайтунґ», в середині березня в Берліні й совєтській зоні з невідомих причин заарештовано шість членів католицької організації молоді, переважно студентів, четверо з яких належать і до християнсько-демократичного об'єднання. Крім того без вісти зник і один співробітник християнсько-демократичної газети в Галлє. Поліція ляконічно відповіла проводові християнсько-демократичної партії, що їй нічого невідомо про місце перебування заарештованих. Сподіваються, що їх буде звільнено, як це було вже одного разу в Дрездені.

Persza promowa anhlijskoi pryncesy

Pryncesa Jelysaweta Anhlijska, jaka zaderzalasia teper razom iz koroliwskoju rodynoju na dowsze perebuwannia w Piwdennij Afryci, promowlala tam perszyj raz publiczno. W pryjawnosti 30 000 sluchacziw w tomu 6000 ewropejciw, wona widkryla nowyj suchyj dok, pobudowanyj kosztom 2 milijoniw 500 000 funtiw szterlingiw i pry tij nahodi skazala take: „ce moloda kraina j wy didyczyte welyku spadszczynu. Ci welyki prostory, zameszkali pidpryjemczywymy ludmy ta taki bahati na kopalyny, dozydajut na swoju rozbudowu.

Пластовий З'їзд в Реґенсбурзі

(ВІД НАШОГО ОКРЕМОГО ЗВІТОДАВЦЯ)

У 35-ліття існування Українського Пластового Уладу 15 і 16 березня ц. р. відбувся в Реґенсбурзі — як «Неділя» вже коротко повідомляла — 3-тій Звичайний З'їзд Союзу Українських Пластунів Еміґрантів.

Перший день З'їзду розпочався складенням присяги на пластовий прапор новоприйнятими пластовими сеньйорами і старшими пластунами і відновленням пластового приречення тими членами УППСеньйорів та УУСтарших Пластунів, які після перерви стали знову активними членами Пласту. Зворушлива була хвилина, коли кільканадцять десятків зрілих громадян, з яких багато сивоголових, хором повторяли присягу на вірність Богові й Україні та зобов'язалися допомагати ближнім і повинуватися пластовому законові. Після складення присяги відбулося відкриття З'їзду. У відкритті поруч делеґатів взяли участь представники управи місцевого табору, таборової ради, обласного представництва, обох Українських Церков, високого шкільництва та Т-ва Українських Політичних В'язнів, які склали з'їздові усні привіти. Письмові привіти наспіли від ЦПУЕ, СХС, Головної Переселенчої Ради, молоді, жіноцтва, Ради Фізичної Культури, ЛУПЕ та проф. Леоніда Вачинського, що очолює пластовий рух в англійській зоні.

З'їзд відкрив заступник команданта СУПЕ, який заявив, що завданням з'їзду є зробити підсумки праці за 35 років існування УПУ, зокрема за останні два роки віднови його праці на скитальщині, розважити сьогоднішні умовини, в яких приходиться працювати СУПЕ та намітити працю на майбутнє, а передусім створити такі організаційні рямки, які були б достосовані до умовин, що в них доведеться нам жити в майбутньому.

Після вибору президії почалися наради з'їзду. Перший день присвячено звітуванню дотеперішньої Головної Команди й окремих референтів, дискусії над звітами та ухваленню нового статуту. Делеґати познайомилися з обширним друкованим звітом Команди СУПЕ, який опісля окремі референти доповнили усно, послуговуючись відповідними діяґрамами та картами. Після дискусії на внесення контрольної комісії признано абсолюторію уступаючій команді. Рівнобіжно із засіданням пленуму З'їзду відбувалася праця окремих комісій — організаційної, статутової, господарсько-видавничої та резолюційної. Програму першого дня З'їзду вичерпано відчитанням і прийняттям статуту Українського Пластового Уладу.

Вибір керівних і репрезентаційних органів відбувся вже згідно з новим статутом. І так на пропозицію комісії-матки вибрано через аклямацію Краєву Пластову Раду, яка покликала восьмичленну Краєву Пластову Старшину. Головою Краєвої Пластової Старшини, який за статутом є одночасно головою Краєвої Пластової Ради став дотеперішній комендант СУПЕ. Цього ж дня на внесення голови Краєвої Пластової Старшини З'їзд проклямував основоположника Українського Пластового Уладу пластуном-основником і вислав йому привіт, а верховним пластуном (Chief-scout) проголосив під бурю оплесків приявного на з'їзді найстаршого віком пластового діяча «Сірого Лева». На його честь учасники з'їзду відспівали гімн карпатських пластунів і гукнули тричі грімко «Слава!».

Праця другого дня з'їзду закінчилася ухваленням таких загальних резолюцій: 1) завершення 35-ліття життя і праці УПУ дало своїми осягами в ділянці виховання доказ великої вартости пластової ідеї та пластових методів виховання. Це ствердження зобов'язує членів УПУ зв'язати своє майбутнє з традицією минулого та черпати нові сили з досвіду пройденого шляху. 2) З нагоди 35-ліття з'їзд рішає вислати привіти до всієї української молоді та до скавтової молоді світу. 3) З'їзд стверджує, що цьогорічне джемборі буде мати велике значення для перебудови світу на нових основах справедливости й братерства. 4) З'їзд взиває Пластову Краєву Раду доложити старань, щоб взяти участь у джемборі та закликає громадянство допомогти пластунам у тому ділі, створюючи окремий фонд джемборі за допомогою спеціяльних значків, виданих на ту ціль. 5) У господарській ділянці з'їзд закликає створити тверду фінансову базу, урухомити видавничий фонд і розгорнути видавничу діяльність.

У резолюції до української молоді з'ясовано наше сьогоднішнє загрозливе становище та закликано молодь гуртуватися для самовиховної праці в лавах Пласту. У резолюції до скавтової молоді цілого світу згадано про 35-літній тяжкий шлях твердого змагу української пластової молоді за скавтову ідею, звернено увагу на місію українського Пласту, як пропагатора доброго українського імени в світі та закликано світову скавтову молодь до співпраці в межах Міжнароднього Скавтового Бюра та джемборі.

Постанови, винесені на з'їзді, матимуть далекосягне значення для теперішнього й майбутнього українського Пласту. З'їзд проходив під аспектом можливости дальшого переселення маси українських скитальців. Ухвалення статуту УПУ створило йому правні організаційні рямки, подумані так, щоб забезпечити йому мо-

НА БАТЬКІВЩИНІ ШЕВЧЕНКА

Гупалівщина й Тарасівка

(Закінчення)

Сільськими вулицями, повз численні паркани й городи прямуємо на околицю Будищ, де за левадами й пасовиськами починаються широкі лани.

Майже зараз за селом бере свій початок яр, той славнозвісний гайдамацький яр, що його виспівував Шевченко в своїй безсмертній поемі. Чимраз стрімнішими схилами спускаємося і прямуємо долиною вперед. Приємно усвідомлювати, що йдемо тим самим славним шляхом, яким овіяні народною поезією Максим Залізняк, Ярема Галайда та очолені ними гайдамаки їхали на розправу з віковічним ворогом.

Шлях веде все більше в долину. Лише похилі схили яру й небо видно навкруги. Ось і льох. В землі глибоко й міцно вирито великий вхід, що веде в долину.

Входимо під земляні склепіння. Холодом і вогкістю віє з підземелля. Шлях чим далі крутіше спускається в долину. Скрізь панує темрява, збуджує таємничий страх. Без вогню не видно, куди ступити. На стінах якісь таємничі написи.

Там на горі весело й тепло пригріває літнє сонце. Тут же панує холод і вогкість. Ще кілька кроків і далі йти не [illegible]. Підземна вода затопила все навкруги. Проти волі доводиться повертатись назад на гору. І яскраве літнє сонце здається ще милішим, ще приємнішим після холоду й пітьми підземелля.

За льохом починаються широкі поля, які носять старовинні назви Старівщина, Пресічивщина. Старовинна криниця, про яку згадується в поемі Шевченка, вже не існує і лише струмок води, що, пробиваючись, тече по схилу яру, нагадує про наявність тут джерела.

Ліворуч серед ланів вибліскує озеро. Велике, розміром $2^1/_2$ на 4 кілометри воно також було описане в тій же поемі. Чимдалі вперед озеро все більш загортає праворуч. Над його берегом здіймається висока круча. Вершина її, що колись була позбавлена будь-якої рослинности і тому звалася Лисою горою, тепер уся заросла чагарником. На схилах гори раніше розростався густий ліс, здіймалися великі дуби й груші. Колись серед їх густих віток намагалися заховатися від гайдамацької помсти польські пани й гайдамаки мусіли збивати їх з дерев. Цей епізод яскраво зобразив у своїй поемі Шевченко, барвисто описуючи, як гайдамаки гупали по деревах, збиваючи панів і ті „падали [illegible]“ як „груші гнилобокі“, від чого вся місцевість одержала назву Гупалівщина.

Старовинний ліс, що ріс тут, не зберігся, як не збереглися й інші пам'ятки героїчної доби коліївщини і лише згадки про них, леґенди та народні пісні відтворюють цю яскраву сторінку з історії великої боротьби, так барвисто описану Шевченком у спеціяльному розділі його видатної поеми.

Тарасівка

На великому шляху з Звенигородки до Вільшани серед зелені садків і крутих горбів розкинулася Тарасівка, велике село, відоме з Шевченкового життєпису, як місце, куди підліток Тарас, повний пристрасного бажання навчитися малювати, ходив шукати вчителя-маляра.

Приємне мальовниче, справді „неначе писанка село“, воно все поросло зеленим гаєм. Розлогі вишневі садки, поетичні журавлі над криницями, червоні маки й жовті соняшники надають йому особливої краси й привабливости.

Ідучи сільською вулицею в бік, протилежний церкві, через поділений мостом на дві частини великий став, у воді якого плещуться качки, ми потрапляємо на сільську околицю. Там серед городів нам указують на купу цегли, з-під якої вимальовуються залишки колишнього підмурку. За оповіданнями старожилів на цьому місці стояла в старі часи цегляна сільська церква. Недалеко від неї, на церковному подвір'і була хата маляра-іконописця, що прославився своїми образами великомученика Микити й Івана Воїна. Дізнавшись, що тут живе такий відомий маляр та маючи нестримне бажання навчитись малювати, юнак Шевченко прийшов до нього з проханням прийняти до себе як учня.

Місце зустрічі майбутнього поета з маляром тепер чимало змінилося і виглядає зовсім інакше, ніж колись. Задовго до війни церкву розібрали й лише купа цегли та залишки фундаменту мовчазно нагадують про її колишнє існування.

Але місце це є в центрі уваги тарасівського населення й сюди часто приходять, щоб цим віддати шану великому поетові. Відомо, як глибоко довелося розчаруватися Шевченкові від зустрічі з прославленим іконописцем, який, оглянувши його руку, сказав, що з нього не лише маляра, а навіть порядного шевця чи бондаря не вийде.

Я неначе бачу Шевченка в цю хвилину. На юному обличчі — вияв глибокого розчарування. В очах погасла остання надія, з якою йшов він сюди. Руки конвульсивно стиснуті, вся постать виявляє глибоке незадоволення.

Але хоч і довелося йому знову йти на сільську роботу, бути на цей раз чабаном, але своєї заповітної мрії він не залишив, його нестримне прагнення навчитися малювати не згасло і, як не важко було, однак все ж це своє бажання він кінець-кінцем здійснив.

Український Ашафенбурґ перебуває під знаком Театральної Студії Й. Гірняка. На світлиці Гірняк в ролі Мамая („Сон української ночі“). Фото „Неділі“ (М. Совяк)

СПОРТ

РФК – СУМ та ПЛАСТ

Наше еміґраційне життя все більше диференціюється. Це явище здорове і його треба вітати поки ця диференціяція не переходить в психоз суперництва чи в практиці — взаємне поборювання різних товариств з однаковими завданнями і призначеннями.

Останніми часами помітна жвава організаційна діяльність між нашою молоддю. Вважаємо це показчиком похвального відруху серед української молоді, повільним відступом від нездорового розполітиковання і вступом до нормальніших умовин життя тієї молоді. В житті кожної доростаючої людини можна розрізняти такі ділянки виховного процесу: виховання національне, суспільно-громадське, політичне, фахове та фізичне. Загальне й фахове виховання є завданням нижчого, середнього та вищого шкільництва і громадські організації тут виконують лише допоміжну ролю. Політичне виховання є річчю політичних організацій, тобто політичної самоосвіти, а виховання національне, суспільно-громадське та фізичне є полем діяльности громадських організацій. І коли розподіл функцій між окремими організаціями здоровий і перебуває в руках відповідальних людей, то весь виховний процес має великі можливости відбуватися систематично та з найбільшою користю для молоді.

На сьогодні у нас стан такий: вже довший час існують гуртки, курені і коші Пласту із своєю вищою надбудовою — командою СУПЕ (Союз Українських Пластунів-Еміґрантів), Існують руханково-спортові товариства із своєю надбудовою — РФК (Рада Фізичної Культури) і недавно оформилась Спілка Української Молоді (СУМ), що організаційно охоплює існувавші досі без координуючого центру курені молоді по таборах. Отже, є три фактори (поминаючи родину і школу), які організаційними шляхами мають сьогодні вплив на виховання нашої еміґраційної молоді: це Пласт, РФК та СУМ. Всі вони виховного характеру. Пласт — це аполітична організація великого міжнародного розгалуження, що свою виховну роботу основує на християнській моралі, міжнародній співпраці та орієнтації на природу. СУМ — це організація національно-громадського характеру, що у своїй виховній праці продовжує традиції з однієї сторони відомого СУМ-у на українських землях над Дніпром, з другого на традиціях «Сокола» та «Січі», а з третього на засади англійського та українського скавтінґу. РФК, як вияв гону українських спортовців до самоорганізації, є плянована як керівний центр нашого тіловиховання і спорту на еміґрації.

Отже, таким чином існує поруч три організації, завдання і шляхи яких інколи перетинаються (Пласт-СУМ, РФК-СУМ). Хоч всі вони так або інакше зв'язані з ЦПУЕ, як громадським чинником, що хоче виконувати ролю керівника цілістю нашого еміґраційного громадського життя, — не виключено, що колись з розвитком діяльности цих організацій може дійти до сутичок. Не вважаємо за щасливий крок ініціяторів СУМ-у, що вони в основу цієї організації кладуть фундаментальні завдання таких організацій як Пласт чи Сокіл, коли Пласт у нас успішно існував, існує та існуватиме, а Сокіл, як масова тіловиховна організація, в ближчому чи дальшому часі може відновити свою діяльність, бо потреба їх існування та праці дошкульно відчуваються. Далеко щасливішим рішенням для СУМ-у було б обмежитись до ділянки громадсько-суспільної та національного виховання молоді, (що і було б чільним завданням колишнього підбольшевицького СУМ-у), доручаючи своїм членам живу участь рівночасно у пласті та тіловиховних організаціях. Очевидно, що це не означає відмовлення СУМ від важливої ділянки тіловиховання, лише здорове розмежування діяльности існуючих вже організацій. РФК, що силою факту не могла покинути гімнастики, не виконує і не може виконати їх завдань, які виконували у нас і в інших народів Сокіл чи Січ в ділянці масового плекання тіловиховання. В діяльності і постановах РФК гімнастика лише маркується як у назвах товариств (руханково-спортові товариства) так і у резолюціях останніх загальних зборів РФК. Це є недокровне полагодження справи, бо важлива ділянка масової руханки (і вправ на знаряддях) вимагає існування та праці окремої організації, будованої як Сокіл на аполітичних основах. Питання майбутньої взаємної конкуренції тобто перехрещувань у діяльності трьох названих установ немало важне. Тому на самому початку треба передбачати можливі труднощі та їх заздалегідь усунути. Ми вважаємо, що: 1) треба було б відновити одну з організацій, яка працює над масовим тіловихованням (Сокіл) та 2) що СУМ мусить наголошувати національне й громадське виховання молоді, а ділянка фізкультури мусить бути у нього на другому пляні, бо вже є чи існуватимуть організації, що спеціяльно працюють над цією ділянкою.

...жливість дальшого існування в нових умовинах життя на чужині. У зв'язку з тим переведено реорганізацію нашого Пласту, поділяючи його, згідно з засадами світового скавтінґу на дві самостійні, паралельні організації — хлоп'ячих і жіночих пластових частин із власним командним складом. Ці два рівнобіжні улади поєднує голова Краєвої Пластової Ради. Хоч організаційні чоловічі і жіночі пластові частини становлять два незалежні улади, то ідеологічно, світоглядово й виховно вони базуються на одних і тих самих принципах світового скавтінґу і лиш у методиці виховної роботи беруть на увагу фізичні і психологічні властивості та різниці обох статей. Третє важне рішення, винесене на з'їзді, це покликання до життя Краєвої Пластової Ради, в якої склад, поруч пластових діячів, входять теж представники визнаних українським громадянством Церков, делеґати української шкільної влади та 2—6 визначних українських громадян.

У перервах поміж нарадами делеґати мали змогу оглянути влаштовану організаторами з'їзду з власних і привезених іншими учасниками експонатів **пластову виставку**, на якій показано — діяграми й карти, що відносяться до розміщення, організації і праці Пласту на еміґрації, знимки з пластового життя, пластове книговедення, стінні газети, пластові періодичні і книжкові видання (між іншим кутик чужомовної скавтової літератури), мистецькі вироби і предмети щоденного вжитку, виконані пластовою молоддю.

З'їзд був добре зорганізований і проведений, а пластова ввічливість і гостинність господарів залишається милим спогадом в учасників. **В. Б.**

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТ

ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ТУРНІРУ ЗА ІНДИВІДУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО В ПІНҐ-ПОНҐ

Змагання за індивідуальне мистецтво РФК американської зони, які закінчилися 16 березня в Ашафенбурзі, будуть зараховані до найбільш успішних спортових турнірів РФК. Цей турнір доказав, що наші пінґ-понґісти у порівнянні з минулорічним першенством пішли сильно вперед. Минулорічний мистець Шкляр з «Льва» — Міттенвальд найшов далеко сильнішу і вищу конкуренцію, перед якою мусів капітулювати. Рівень гри окремих змагунів і цілости безперечно виріс. Змагуни кляси Биха (який чомусь мусів грати поза конкуренцією), Радивила, Припханів, Данилюка, інженерів Михайлова та О. Гарасимова, Грузинової та Тарнавської досягнули вже високого рівня, а молоді з них, коли матимуть змогу змагатися з сильними суперниками інших народів, можуть вирости до европейської кляси. Йдеться про те, щоб вони не зупинились на половині свого росту, а пішли вперед. Для них, як і для видних постатей українського спорту в інших ділянках, РФК і їхні клюби мусять дати змогу не залишатися виключно у своєму середовищі, а міряти свої сили з цією міжнародньою конкуренцією.

Мистцями РФК американської зони у столовому тенісі на рік 1947 стали: у клясі жінок: 1) Грузинова, 2) Тарнавська (обидві «Орлик», Берхтесґаден), 3) Домбровська («Січ», Реґенсбурґ).

У клясі чоловіків: 1) Радивил (КЛК, Мюнхен), 2) д-р Припхан, 3) В. Припхан (обидва «Січ»).

У клясі старших: 1) інж. В. Михайлів, 2) інж. О. Гарасимів (обидва «Запоріжжя», Ашафенбурґ), 3) мґр. Кравчишин (КЛК).

У клясі доросту: 1) Павлюк, 2) Грещак (обидва «Орлик»), 3) Бойчук («Чорногора», Авґсбурґ).

ЗНОВУ «ТУР ДЕ ФРАНС»

Найбільш популярним спортом у Франції є наколесництво. З-поміж численних відомих міжнародніх змагань цієї гарної ділянки спорту змагання наколесників на дорогах творять окрему катеґорію. Довгі на тисячі кілометрів їзди, як навколо Люксембурґу, навколо Швайцарії, Льомбардії чи Фляндрії є вивершенням наколесницького сезону в західній Европі. Одначе найбільшої слави досягнув величний «Тур де Франс», яким щорічно завершується французький спортовий сезон. Починаючи з 1913 року, їзда навколо Франції відбувається щорічно і переможці її, переважно французи, італійці та бельгійці, стають популярними постатями світового спорту.

Цьогорічний «Тур де Франс», який буде відстартований 25 червня, матиме 21 етап, що провадитимуть через Францію, Люксембурґ і Швайцарію. Дорога поведе через такі міста: Париж — Ліль — Райнс — Люксембурґ — Штрасбурґ, Безансон — Женева або Ліон, — Ґренобль — Дін — Монте Карльо — Марсель — Тулюз — Бордо — Ля Рошель — Ван — Париж. 175 урядових, 25 автомобілів преси і цілий караван приватних авт супровожатимуть їздців. Матеріяльну сторону цих ґіґантських змагань забезпечують в першу чергу премії та датки великих фірм роверів і ґум, які у «Тур де Франс» роблять для себе велику рекляму.

Belgrad (DENA-Reuter). Zhidno z powidomlenniam juhoslowjanskoi presowoi sluzby „Tanjug“, Juhoslawija robyt zachody w madiarskomu uriadi, szczob wydaly ij archykniazia Albrechta von Habsburga, jakyj znachodytsia na spysku, szczo ochopluje ponad 100 prizwyszcz osib, zwynuwaczenych za kolaboraciju. Porucz archykniazia, jakyj zajawyw, szczo d-r Goebbels proponuwaw jomu madiarskyj tron, na spysku znachodytsia tez heneral Werth, buwszyj holownokomanduwacz madiarskoho heneralnoho sztabu.

Л. КУРБАС В ТЕАТРІ „БЕСІДА“ (Закінчення з 3-ої сторінки)

і «Молода кров»). Вже цілком підготована до вистави була і «Геда Габлер» Ібсена (здійснення цього задуму з'явилося б першим розділом в книзі «Ібсен на українській сцені»). До музично-вокального репертуару входили опери: «Запорожець за Дунаєм», «Катерина», «Галька», «Еней на мандрівці» Яр. Лопатинського та оперета Офенбаха «Орфей у пеклі». З речей побутового театру трупа грала «Ой не ходи Грицю», «Маруся Богуславка» М. Старицького, «Дві сім'ї» — Кропивницького, «За Німан іду» Александрова тощо. Ми тому так ґрунтовно висвітлюємо репертуар театру Р. Сірецького, щоб наочно розкрити театральне середовище в якому формувався молодий Курбас. Деякі п'єси з цього репертуару Курбас згодом переносить в художню практику керованих ним театрів; наприклад, «Чорну пантеру» виставив «Молодий Театр» в Києві (1917-18 рр.), про «Сонце руїни» ми вже писали. Синтетичний характер галицького театру, в якому виховувався Л. Курбас, відбився і є одним з джерел тої лінії «Березіля», яка була репрезентована оперетою Сюлівана «Мікадо» та рев'ю «Алло на хвилі» та «Чотири Чемберлени», але безумовно тут Лесь Курбас прагнув розв'язати зовсім інші творчі завдання і синтетизм галицького театру переходив в іншу мистецьку якість.

В цей період мистець лише актор, режисерський доробок попереду. Д. Антонович, який особисто знав Курбаса-актора зазначає «перед самою війною став визначатися в галицькому театрі, як першорядна артистична сила, молодий актор Лесь Курбас» і в іншому місці «визначний успіх в театрі Садовського мала Стадникова і особливо Лесь Курбас».

Про драматичну силу його як актора свідчить яскраве виконання ним ролі царя Едипа в трагедії Софокля. (Київ «Молодий Театр» 1919 р.), але не трагічні почуття сфера обдаровання Курбаса. Він вже належав до грона тих нових акторів, які граючи героїко-драматичні ролі —, беручи стару театральну терміноньогію, так звану амплуа — вносили в них новий зміст. Це була рафінована передача підтексту, гра на павзах, деталях, настроєвість.

Творився тип героя-неврастеніка, на перше місце виступав «психологічний гамлетизм», не зовнішня дія, а внутрішня розкрита за допомогою тонко-обіграного слова і гри обличчя. Пристрасть, але трохи гістерична, розум отруєний зневірою, почуття роздерті протиріччями — ось риси героя — модерної драми, що з'явилася на межі XIX—XX сторіч. Театр відповів на це створенням амплуа героя-неврастеніка. Таким героєм-неврастеніком і був Лесь Курбас. Так твориться «Білий ведмідь» та інші сценічні образи

Перше творче коло Курбаса — батько і оточення «театру на колесах» часів діяльности старого Яновича, перші, ще юнацькі театральні враження.

Друге творче коло — художня практика театру «Бесіди» під орудою Р. Сірецького. Тут безпосередньо мистецька зустріч та спільна праця з майстрами галицького театру. Знайомство з модерним театром та драматургією, поки мирне побачення з побутовим Театр Сірецького дав багато Лесеві Курбасу, але попереду ще слався довгий шлях мистецького становлення та шукань.

КОЖНОМУ СЛОВО

W sprawi bijky w Erlangeni

Welmyszanownyj Pane Redaktore!

U Waszomu cinnomu czasopysi, jakoho ja je postijnym czytaczem, z dnia 26. 2. c. r., cz. 15. p. z. „Pokaraty wynuwatciw“ pojawywsia buw dopys, szczo, jak pokazuje pidpys pid nym „Zylci erlangenskoho taboru“, maw by buty spilnym wypraciuwanniam jakois kilkosty meszkanciw naszoho taboru.

Naswitlennia bezpereczno zhirszujuczoi podii, opysanoi w notatci, je wid samoho poczatku, poczynajuczy z naholowku (bo wynuwatci buly pokarani) do samoho kincia, ne tilky tendencijno, ale mistyt w sobi jawnu neprawdu, szczo ne prynosyt czesty anonimowomu dopysuwaczewi.

Tomu, Pane Redaktore, wirjuczy w te, szczo harna zasada „audiatur et altera pars“, czy „koznomu slowo“, ne je pustoju frazoju, a nawpaky, znajszla w Waszomu cinnomu czasopysi praktyczne pryminennia, de w osibnomu kutku koznyj moze wysiowyty, oczewydno w mezach prystojnosty, swoju skromnu dumku, dozwolte skorystaty z cych wolnostej ta dajte mozlywist w kilkoch slowach sprawyty ciu notatku.

Sama awantiura ne mala w sobi politycznoho pidlozzia. Ne „napala hrupa 25 ludej“, a piszlo z cioho, szczo w kimnatu, de zyla pewna kilkist molodych ludej, wwijszla taka z sama moloda ludyna z susidnioi kimnaty, szczob widwidaty znajomoho. Koly z dwoch meszkanciw tijei z samoi kimnaty, szczo bezpereczno maly jakis osobysti zasterezennia do pryszelcia, staly joho wyproszuwaty, a cej ostannij wyprawdujuczysia, szczo pryjszow widwidaty swoho znajomoho, ne ustupywsia, pryjszlo do rukopasznoi borotby. Wlizlywyj, skazimo, hist, opynywszys poturbowanyj z druhoho boku dwerej, ne daw za wyhranu, zaklykaw swoich towaryszіw z susidnioi kimnaty i todi pryjszlo do bijky. U samij bijci bralo uczast jakych 3- 4 ludej, reszta z, storonnyky odnych, abo inszych, rozboronialy ich. Awantiura bula skoro likwidowana, zawdiaky wlasne ciomu wstriawianniu Amerykanska policija, poklykana kyms iz napadenych, pryjszla, koly wze bulo po wsiomu. Zodnych wyhukiw w rodi „byj melnykiwciw“ ne bulo.

Poklykanyj hromadianskyj sud, jakyj zaraz rozhladaw sprawu, doprowadyw do prymyrennia miz storonamy, pry [illegible] wynuwatci, a bulo ich czotyrjoch, zobowiazalysia, jak konwencjonalnu karu, zlozyty widnosno wysoku hroszowu kwotu na CXC. Na druhyj den dyrektor miscewoi UNRRA, jakomu taborowa policija raportuwala pro cej incydent, widminyw riszennia hromadskoho sudu w toj sposib, szczo widibraw wynuwatciam prydil cyharok na protiah czotyrioch tyzniw.

I. Wyszniwskyj

КОЛЕСА МОГО КОЛЕҐИ

(Гумореска).

Мій колеґа у політиці почуває себе як риба в воді. Ще як почалася ото друга світова війна, то він упевнено сказав: Коли німець не переможе альянта, то альянт неодмінно переможе німця.

Отож дуже він мудрий у політиці, а головне великий майстер читати між стрічками і давати прогнози. Він політик, так би мовити, дальнього прицілу. Учора я побачив його заклопотаним, переляканим. Він вовтузився коло свого возика, похапцем надяґаючи на нього колеса. Цим возиком він, як запровторений, переможно тікав із Тюрінґії в Баварію. А тепер, щоб хто, часом, не вкрав, то скидає з нього колеса.

— Чи не в Канаду зібралися, — питаю.

— Та ні.

— Може з Сибіру афідавіт одержали? — жартую.

— Та що ви! Хіба не чули?

— А що саме?

— Американці вже вивозять своїх жінок до Америки.

— То чи не думаєте й ви з ними оцим возиком через океан?

— А чому їх вивозять, — питаю вас.

І почав і почав. Така вже його стихія, бо на всі речі він дивиться очима політичної логіки.

Нещодавно ранком я побачив його веселим і бадьорим. Він скидав з возика колеса і задоволено посміхався.

— Не буде! — бовкнув він.

— Чого не буде, — питаю.

— Та війни ж.

— З чого ж це видно?

— Хіба не чули?

— Ні.

— Генераліссімус звернувся до Верховної Ради з проханням звільнити його з посади міністра збройних сил.

І мій колеґа на радощах навіть почачастував мене смердючим німецьким тютюном.

Але надвечір того ж дня політичний барометр мого колеґи показував небезпеку. Я зустрів його, коли він спотикаючись біг з колесами до возика.

— Невже війна, — питаю.

— А ви чули, що сказав Трумен? А чули, що на це відповіла Москва? А читали, що совєтських послів відкликали до Москви?

І він тремтячими руками надягав колеса.

Отож, коли хто хоче довідатись чи буде війна чи ні, то не читайте газет, а подивіться на колеса мого колеґи. Коли їх нема на возику, то можете спати спокійно.

Микита Халепа.

---

†

Hryhorij Paziuk

Po korotkij neduzi, zaosmotrenyj Najswiatiszymy-Tajnamy, widijszow na wicznyj spoczynok 8. III. 47 r. u Rotenburzi mystec-malar Hryhorij Paziuk. Win osyrotyw, druzynu j czetwero malenkych ditej.

Jak w kraju, tak i na emigracii, pokijnyj buw newsypuszczym praciwnykom dla dobra ukrainskoho suspilstwa. Jak orhanizator i czlen Hurtka „UNO“ win wykazaw bahato zertwennoi praci.

Krim kulturno-oswitnoi praci, pokijnyj braw uczast w mysteckomu j politycznomu zytti, zmahajuczy do objednannia wsich tworczych ukrainskyc hsyl.

Peredczasna smert pererwala joho dijalnist na 39 roci zyttia. Ne dala zmohy zdijsnytysia joho mrijam — powernutysia na batkiwszczynu, w ridne selo Pilhaniw — Luckoho powitu na Wolyni.

Pochoron widbuwsia w Rotenburzi u wiwtorok 11. III. 47. pry uczasty czyselnoho ukrainskoho hromadianstwa ta czuzynciw.

Szczyru Podiaku skladaje rodyna pokijnoho wsim tym, szczo wzialy uczast w pochoroni ta wyjawyly swoje spiwczuttia.

Pokijnyj buw peredplatnykom „Nedili“. Chaj czuza zemla bude Jomu perom!

Zemlaky

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

(БЕЗПЛАТНИХ ОГОЛОШЕНЬ НЕ МІСТИМО)

UNERA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Antonyschyn Anna, 49, z Awstralii;
Babkin Nikolaus, 47, z Königshuten (Harz);
Belinowa Nina, 15, z Grauperl/Teplitz, Sudetenland;
Biberowicz Wolodymyr, 58, z Winnipegu;
Bidoczka Jozef, 24, z Hamburgu;
Blanar Ewa, 25, z Sigmaringenu;
Blaszczuk Wlodymyr, 31, z Myslewice;
Budnyzkuj Antin, z New Yorku;
Burda Petro, 41, z Canady;
Geglarek Josef, 39, z Monikowa;
Chalus Wasyl, 32, z Neukirchen;
Cheicj Petro, 48, z USA;
Chlopicka-Etrmona Maria, 49, z Eggeru, Czechoslowakia;
Cubak Josyf, 32;
Czudziak Jozef, 11, z Oschatzu, Sachsen;
Czyzo Stefan, 42, z Immenstadtu, Bodensee;
Garbowska Romand, 45, z Rottermannu;
Goldyga Wojciech, 22, z Wassermuhle, Braunforte;
Gorska Albina, 46, z Tarnopolu;
Gorski Stefan, 26, z Altenburgu;
Gradowskyj Antin, z New Yorku;
Harnyk Anatolij, 24, z Germany;
Harnyk Wadym, 22, z Leipzigu;
Hrebinsa Michal, 26, z Warzeldorfu/Nürnberg;
Ivtschenko Eleonora, 20, z Pitnitzu, Pommern;
Iwanenko Aleksej, 41;
Jakymenko Melanja, 43, z Wertlau;
Jaminenko Oleksa, 40, z Wartlau;
Jarvik Endl M., 19, z Cottbusu;
Jurkewycz Roman, 24, z Münchenu;
Kalyta Iwan, 60, z Canady;
Kalyta Petro, 51, z Canady;
Malancuk Silwester, 51, z Widnia;
Malancuk Wladymyr, 43, z Ponjavoru, Jugoslav.;
Okonszewicz Raissin, 39, z Pilsno;
Olszewska Dina, 14, z Tscherkass, Ukraina;
Olszewska Ludmila, 55, z Osteru, Ukraina;
Olszewski Iwan, 53, z Osteru, Ukraina;
Olszewska Walentyna, 39, z Tscherkass, Ukraina;
Ostapowicz Iwan, 45, Leining/Dresdenu;
Pabian Jan, 44, z Podstelice, p. Koznice Wielke;
Palcat Julia, 24, z Munsteru;
Palcat Zofia, 20, z Kirchensittenbachu;
Panasiuk Johan, 55, z New Yorku;
Panasiuk Pelagia, 53, z New Yorku;
Pawliw Mikola, 68, z Rowno, Poland;
Wasyliw Wladymyr, 46, z Eggeru;
Wichanskyj Maria, 54, Wladsee;
Zahlonskyj Dmuytro, 33, z Canady;
Zawadskyj Dmytro, 42, z Schonbecku, Mecklenburgu.
Aftanas Jaroslaw, 30;
Aftanas Maria, 24;
Anitschkow Nikolaj, 36, z Ostsudetenland;
Arsen-Larin Anatolij, 62, z Wiesbadenu;
Babkin Tatjana, 37, z Konigshuten (Harz);
Balabanow Maria, 42;
Balabanow Natalia, 12;
Balabanow Tatjana, 33;
Balabanow Viktor, 9;

Відгукніться!

Dr. Chmilowskoho z Stanislawowa szukaje Rybaczek. Pysaty na adresu: Kastel DP, Lager. Rybaczek Bohdan.

Rohowskyj Anton z s. Bokytyci, pow. Wolodymyr-Wolynskoho szukaje swoich ridnych ta znajomych. Proszu pysaty na adresu: Anton Rohowskyj, Ukr. Lager Godenau (20a), Kr. Alfeld (Leine).

Iwan Lozowyj szukaje swoich ridnych ta znajomych. Proszu pysaty na adresu: Iwan Lozowyj, Ukr. Lager Godenau, 20 a, Kr. Alfeld (Leine).

Kateryna Sydoruk szukaje swoho muza Iwana Sydoruka. Chto znawby misce joho perebuwannia proszu zholosyty na adresu redakcii „Nedila“.

Rozszukuju syna *Pawla z Wolodymyrszczyny*, kotryj w 1943 r., aresztowanyj nimciamy, sydiw u Luckij wjaznyci na Wolyni. Serhij Petrowycz, (13a) Forchheim-Markville, Post: Sulzkirchen, Opf., bei Neumarkt.

Tolczynskoho Jewhena szukaje maty Tolczynska Wira, Biessenhofen (Allgäu), Bahnhofrestauration.

Szukaju ridnych i znajomych. Proszu pysaty na adresu: Jarofeiw Ihor, X-Hospital Germ. Miramare, Italy-Rimini.

Stepan Moskwa szukaje brata Julijana Moskwu z Ustia Ruskoho, pow. Horlyci, Lemkiwszczyna. Chto znaje de win perebuwaje, abo win sam, proszu powidomyty na adresu: Stephan Moskwa, 3589 De Bullion St., Montreal, Quebec, Canada.

Szukaju syna Jaroslawa Plypczuka urodzenoho w seli Myciw, pow. Sokal. Maw by znachodytys w Nimeczczyni w Amerkanskij zoni. Chto znaw by pro nioho abo win sam, proszu pysaty na adresu: Mike Pylypchuk, 7 Kent St., St. Catherines, Ont. Canada.

Mychajlo Halasa szukaje bratanka Stepana Halasu z sela Krypiw, Berezany; maje znachodytys w Italii. Holosytys na adresu: M. Hulasa, 372 Main St., Winnipeg, Man., Canada.

Szukaju Romana Bohuslawcia, szczo buw u tabori w Nimeczczyni adresa: München SS Kaserne DP Center No. 107, Bl. B-5-24, USA Zone, Germany. Chto znaje pro nioho, abo win sam, nechaj podast adresu, bo dowhyj czas ne maju wistky wid nioho. Takoz szukajemo Mychajla Panewnyka, tez u tabori w Nimeczczyni. Moja adresa: M. Bohoslawec, R. R. 1 Box 475, Winnipeg, Man. Canada.

Stepan Nalywajko szukaje wolyniakiw z misteczka Stepania, pow. Kostopil, szczo perebuwajut w Nimeczczyni, abo susidnich krajach, kotri znaly b de perebuwaje moja sestra Fedora Nalywajko. Chto znawby pro nei z ukrainciw, abo wona sama to proszu pysaty na adresu: S. Nalivayko, 940 Lillooet St., W., Moose Jaw, Sask, Canada.

Anastazija Koszycka zamuzna Filas szukaje swoho brata Stepana Koszyckoho, selo Wyriw, pow. Kaminka Strumilowa. Chto znaw by pro nioho, abo win sam, proszu napysaty na adresu: Anastazija Filas, 10 443 Telegraph Rd., Inkster, Mich., USA.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Ґенадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main Echo“ Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 6 Kwitnia 1947 | Nr. 68

НЕҐАТИВНЕ ВРАЖЕННЯ ЗАЯВИ ГЕНЕРАЛА ФРАНКО

Еспанія має бути монархією

Мадрід, (ДЕНА-Ройтер). **Згідно з повідомленням мадрідського радіо, генерал Франко оповістив, що Еспанія має бути оголошена монархією. Франко заступить пост «голови держави». Крім того, передбачається створити Реґентську раду.**

*

Европейські інформаційні аґентства і ДЕНА подають додаткові відомості про деклярацію генерала Франко щодо відновлення в Еспанії монархії і про відгуки на цю деклярацію в Еспанії та за кордоном.

Згідно з заявою генерала Франко вже опрацьовано законопроєкт про майбутній державний устрій Еспанії, що його буде подано до Кортесів (еспанського парляменту). В цьому проєкті, між іншим, зазначено: «Еспанія як політичне об'єднання є католицькою та соціяльною державою, що згідно з її традицією стає королівством. Головою держави є «каудільо» (Франко). Реґентська рада в усіх справах допомагає голові держави». На радників реґентської ради передбачається, між іншими, призначити еспанського кардинала-примаса, шефа еспанського генерального штабу, президента державної ради та президента найвищого суду. Депутати в Кортесах, що репрезентують професійні спілки, місцеві управи, університети та фахові школи, мають обирати одного радника. В законопроєкті зазначено, що до смерти генерала Франко або до втрати їм працездатности ніякої монархії як такої в Еспанії не буде. В разі одного із згаданих випадків наступником Франко має стати один з принців еспанської королівської крови, що його мають запропонувати за взаємною згодою реґентська рада й уряд і затвердити більшістю двох третин голосів Кортеси. Якщо, на думку реґентської ради й уряду, ніхто не відповідатиме потрібним для цього вимогам або запропонована кандидатура буде відхилена в Кортесах, може статися призначення реґента.

Заява генерала Франка справила і в самій Еспанії і за її кордонами **сильне, але неґативне враження.** За повідомленням кореспондента аґентства Ройтер з Мадріду, там панує думка, що ця деклярація має, як і давніше, лишити долю Еспанії в руках Франко. Гостро коментують цей крок Франко еспанські еміґраційні кола. Так, президент еспанського еміґраційного уряду Льопіс називає деклярацію Франко «ошуканством», яке не обдурить нікого — навіть самих монархістів, що бажають мати справжнього короля. Тим більше не обдурить воно еспанського народу, що не бажає ні справжнього короля, ні підробного, що бажає республіки. Франко, — заявив Льопіс, — твердив, що його мало обходить вороже поставлення Об'єднаних Націй до його режиму, проте тепер очевидно, що цей захід Об'єднаних Націй був недаремний. «Франко хотів би переконати нас, що його режим стоїть на шляху до демократії». «Франко пощастило, — сказав Льопіс, — стати каудільо з Божої ласки, тепер він хоче стати королем з ласки Кортесів, яких сам же призначив. Тим часом його режим побудований на крові мільйона забитих».

Еспанські республіканські кола в Парижі, як подає аґентство Ройтер, розглядають крок Франко як останню спробу врятувати свій режим. За їх словами, — сказав один представник цих кіл, — доводить, що його режим не зможе вже довго проіснувати. Франко намагається **сповільнити своє падіння** і своїм останнім маневром переконати світ в тому, ніби він сподівається ще втримати владу. В тому дусі висловилися в Парижі й еспанські соціялісти. За їх словами, останній крок Франко можна було чекати наперед, бо Франко усвідомлює, що програв гру і перед тим як впасти хоче врятувати від свого режиму по змозі більше. Як заявляють соціялісти, вони негайно вживуть заходів, щоб знешкодити цю тактику. Так само відкидає плян Франко й еспанська «Ліґа захисту людських прав». Її генеральний секретар Серрано Ольме заявив у Парижі, що Ліґа й далі боротиметься за еспанську республіку. Монархію, — сказав він, — не можна визнати доти, доки еспанський народ не виявить своїх бажань загальним голосуванням. Солідарний з цими голосами й представник еспанського еміґраційного уряду Мануель Моррет, на думку якого й повернення короля до Еспанії ніяк не змінило б становища в Еспанії, бо Франко залишився б у ній і далі. Цим,—сказав Моррет, — він мабуть догодив би еспанським монархістам, але не еспанському народові.

Проте не догодив Франко й еспанським монархістам. Вони теж трактують його деклярацію як останню спробу врятувати свій режим і заявляють, що жадний монархіст не потрапить в цю пастку, усвідомлюючи, що плян Франко є замахом на елементарні принципи монархії. Навпаки виступ еспанського диктатора лише посилив активність еспанських монархістів, що вирішили створити нову організацію, яка об'єднала б усі монархічні групи, щоб відновити в Еспанії монархію. Як заявив у Мадріді один монархічний діяч, ця організація, бувши антикомуністичною, разом з тим буде й антифранківською. За законного короля Еспанії вона вважатиме кронпринца Дон-Хуана і визнаватиме його маніфест 1945 р., де він відкидає будь-яку співпрацю з Франко в питанні про відновлення монархії. Ця організація не має бути політичною партією, її завдання — зміцнити в Еспанії монархічні тенденції.

Не знайшов підтримки Франко і в самій королівській родині. Претендент на еспанський трон Дон-Хуан, що перебуває в Есторі (Портуґалія), як він заявив кореспондентові Ройтер, навіть не був попереджений про плян Франка і дізнався про нього лише перед кількома годинами до його опублікування. З огляду на серйозні наслідки від здійснення цього проєкту для майбутнього Еспанії, — сказав Дон-Хуан, — він наміряється видати в цій справі спеціяльне звернення до еспанського народу. Зміст цього звернення не лишає жадного сумніву, особливо якщо взяти на увагу заяву матері Дон-Хуана, колишньої еспанської королеви, що плян Франко треба рішуче відкинути і що її син не погодиться на пропозицію Франко, бо в противному разі це значило б примиритися з псевдомонархією.

Закордонні держави офіційно посідають в цьому питанні покищо вичікувальну позицію. Лондонські політичні кола вражені виступом Франко. Британські дипломати в Еспанії дістали наказ негайно сповістити про серйозність намірів повернути короля і про можливість змін в еспанській конституції.

Як бачимо, захід Франко не задовольнив нікого: ні монархістів, ні самого претендента на трон. Тим більше не міг він, звичайно, задовольнити еспанських республіканців. Еспанський диктатор лишився на самоті. Щось не чути з Еспанії голосів його прибічників, не видно в ній оборонної діяльности фаланґістів. Хоч яке мале практичне значення франківського пляну, політичний зміст його величезний, бо він, справді, свідчить про те, що сам Франко усвідомив уже неминучість свого падіння. Еспанія, цей невеликий своєю територією, але великий своїм політичним значенням куток Европи, стоїть перед глибокою кризою, наслідки якої можуть поширитися й далеко за її територіяльні кордони.

К. Б.

Генеральний наступ на партизан в Греції

Згідно з повідомленням аґентства ДЕНА-Ройтер з Атен, 29 березня, за кілька годин після скінчення терміну амнестії, що її оголосив для повстанців грецький уряд, розпочався генеральний наступ проти них урядового війська. Особливих запобіжних заходів ужито в районі Македонії. В районі Салонік вуличний рух уночі заборонено. Операції в південній Греції провадяться від Спарти. За повідомленнями атенських газет, бої відбуваються останніми днями на південний захід від Ламії, коло Спарти, поблизу Дельфі й на Парсалуській рівнині. За іншим повідомленням того ж таки аґентства, в наслідок завзятих боїв у центральній Греції урядове військо зайняло розташований на південний захід від Ламії опірний пункт повстанців Артотінас. Захоплено багато зброї і всякого військового спорядження. В районі Вардуських гір, на північний захід від Дельфі, як пізніше повідомило грецьке інформаційне аґентство, за 5 день боїв убито 120 повстанців. Щоб прорвати ворожі позиції, урядове військо застосувало літаки. В районі Яніци (в Македонії) грецьке військо й жандармерія також успішно атакують позиції повстанців.

З Ню-Йорку повідомляють, що американський делеґат у світовій Раді Безпеки сенатор Остін офіційно просив Організацію Об'єднаних Націй дозволити Сполученим Штатам зробити інтервенцію в Греції та Туреччині й ужити активних заходів до оборони цих країн від аґресії. Крім того, сенатор Остін запропонував обговорити питання про створення комісії для контролі грецьких кордонів, що має складатися з членів Ради Безпеки, і про допущення невтральних представників для постійного спостереження становища на кордонах.

ЗА МІСЯЦЬ ПО ВИБОРАХ В АШАФЕНБУРЗІ

— Бачите, пане Західняк, самі несуть, а про нас бідолашних і не дбають
— Рація, пане Східненко, рація. Але ви то ще сяк-так; я ж бачите, на них голосував, а мені теж черевиків не стало.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПЛЯН РОЗВ'ЯЗАННЯ РЕПАРАЦІЙНОГО ПИТАННЯ

Москва (ДЕНА-ІНС). **Міністер зовнішніх справ Маршалл і американська делеґація опрацьовують тепер плян, розв'язання репараційного питання. Згідно з цим пляном, як пояснили відповідні чинники, Сполучені Штати згоджуються в принципі визнати совєтські вимоги про стягнення репарацій з німецької біжучої продукції, якщо Совєтський Союз разом із Сполученими Штатами, Великобританією та Францією підпише на Московській конференції військовий союз, згідно з яким Німеччина має лишатися протягом 40 років роззброєною.**

В СПРАВІ ВИЇЗДУ ДО БЕЛЬҐІЇ

Доводимо до відома всієї української еміґрації, що згідно з постановою другого Пленума ГУПРади від 21-го лютого ц. р. та додатковим вияснениям з відповідними чинниками остаточних умов щодо вербування робітників до Бельґії, затверджених постановою Президії Ради від 20-го березня ц. р., ставлення українських керівних організацій до виїзду наших скитальців до Бельґії позитивне.

Виступ деяких органів української преси проти виїзду наших скитальців до цієї країни не відбиває справжніх думок і постанов керівних органів у цій справі, а є лише їх приватною думкою.

Зокрема інформація про ліміт для українців в 7000 робітників, не враховуючи родин, не відповідає правді. Це число мінімальне і залежить від фактичного зголошення робітників різних національних груп.

Головна Українська Переселенча Рада

НІМЦІ ЗАТАЮВАЛИ ЧИСЛО СВОЇХ УБИТИХ

Берлін, (ДЕНА-ІНС). Колишня німецька військова влада, як про те дізналося аґентство ІНС з авторитетних кіл американської військової Управи, не повідомило про смерть приблизно $1^1/_2$ мільйона загиблих на війні німців. З документів німецької військової довідкової організації, що їх захопила в Майнінґені в листопаді 1944 р. американська армія, видно, що не було повідомлено про смерть понад мільйона німецьких вояків. Крім того, з листопаду 1944 р. й до самої капітуляції Німеччини взагалі не провадилося ніякої реєстрації вбитих. Звідси число німецьких вояків, про смерть яких не було повідомлено, можна визначити приблизно в $1^1/_2$ мільйона чоловіка.

ВИСОКІ ДУХОВНІ ДОСТОЙНИКИ В АШАФЕНБУРЗІ

В неділю 30 березня ц. р. українська кольонія в Ашафенбурзі вітала нових гостей. Це були високі духовні достойники, д-р Люіс і д-р Белл. Д-р Люіс являється генеральним секретарем Союзу баптистів в Америці; він же — один з фундаторів організації УНРРА і особистий приятель президента Трумена. Д-р Белл є головою Світового Союзу всіх церков (крім католицької), що має осідок у Женеві. Почесні гості оглянули табір «Ляґарде», познайомилися з організацією життя в ньому, а також відвідали таборову Православну церкву, під час того, як там правилася Служба Божа.

О 12-й год. д-р Люіс і д-р Белл в супроводі дирекції місцевої УНРРА, директорів і комендантів таборів — українських, польського і естонського — і представників церков увійшли до концертової залі, яку вщерть заповнили таборяни. Від імени представників усіх таборів, як українських, так і інших національностей, виступив з привітанням зверненим до гостей лідер Української Національної групи. Міжтаборовий хор під дириґуванням Петра Панчук-Кондратенка відспівав «Кіріє».

Далі забрав слово д-р Люіс. Він висказав свою велику радість, що має змогу так близько зустрітися з представниками українського народу. Повідомивши про те, що очолюваний ним Союз баптистів об'єднує 25 млн. членів і що баптистом являється також і теперішній президент США — Трумен, — д-р Люіс заявив, що звертається до присутніх не лише як баптист, але й взагалі як християнин. Запевнивши слухачів у тому, що кращі люди цілого світу знають про долю ДП і дбають за них, д-р Люіс одночасно висловив гордість з приводу того, що УНРРА провела таку значну гуманітарну роботу в справі допомоги втікачам і переміщеним особам. Прелегент підкреслив, що найбільшу частину коштів на цю корисну справу внесли США, тобто країна, громадянином якої він є. Присутнім було дуже приємно почути з уст авторитетної особи звістку про те, що навіть після ліквідації УНРРА вони не лишаться без опіки, бо зараз вирішується питаня про розміщення ДП для постійного осідку. Д-р Люіс висловив глибоку віру, що ця справа буде розв'язана позитивно.

Після закінчення промови хор проспівав кантату на смерть Шевченка (муз. Стеценка) і пісні «Ой з-за гори туман налягає», «Зашуміла ліщинонька» та молитву з опери «Запорожець за Дунаєм» («Владико неба і землі...»). Всі названі речі були виконані з великим піднесенням і справили на гостей сильне враження.

Після цього забрав слово д-р Белл. Він заявив, що народ, який має таку пісню і такий хор, — цей народ є гідним всілякої похвали. «Слухаючи молоді дзвінкі голоси хору — сказав д-р Белл, — я думаю про те, як треба опікуватись молоддю, як треба прикласти всіх зусиль, щоб зберегти її, а для цього треба зберігати християнську мораль і засади християнства прищеплювати молоді».

Приїзд цих високих достойників дуже зміцнив духові сили таборян, бо ще раз довів нам, що ми—не забуті, що на світі є люди, які дбають за нас і щиро хочуть покращити нашу долю.

П. Д.

Останні звідомлення

ПІДТРИМУЮТЬ ПРОГРАМУ ТРУМЕНА

Вашінґтон, (ДЕНА - ІНС). Політичне угруповання «Американці за демократичну акцію» після дводенного засідання переважною більшістю голосів ухвалили підтримати програму Трумена щодо допомоги Греції та Туреччині й вимагати негайно вжити заходів до посилення влади Об'єднаних Націй, щоб запобігти майбутнім кризам.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМЕН ПРИЗНАЧАЄ НОВИХ ПОСЛІВ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Президент Трумен призначив на пост амбасадора Сполучених Штатів у Югославії замість Річарда Петерсона одного з ветеранів американської дипломатії Кевендіша Кеннона. Крім того, призначено Джона Уіллея амбасадором в Портуґалії і Стентона Ґріфіса — амбасадором в Польщі.

СЕКРЕТАР ІРО В ФРАНКФУРТІ

Франкфурт, (ДЕНА). 30-го березня ц.р. прибув до Франкфурту з неофіційною візитою діловий секретар підготовчої комісії Міжнародньої Організації для скитальців ІРО Артур Альтмаєр. Про це повідомила Головна Квартира Американських Збройних Сил Европейського простору.

ФІНСЬКА ПІДПІЛЬНА АРМІЯ

Гельсінкі, (ДЕНА-Ройтер). Перед фінським судом почався процес проти 22-ох офіцерів колишнього фінського генерального штабу, обвинувачених за організацію підпільної армії для боротьби з совєтським урядом. Ця таємна армія мала почати свої дії, коли б вибухла війна між Совєтським Союзом і Західними Великодержавами. Між обвинуваченими є колишній шеф фінського генерального штабу Аксель Аіро і Ейнар Макієн. Акт обвинувачення закидає фінським офіцерам, що вони займали пости в операційному відділі головного командування. Підпільну армію вони оснували ще в вересні 1941 р. ще раніше, як Фінляндія підписала заяву про припинення бойових дій. Крім 22-ох підсудних інші офіцери перебувають ще в слідчому арешті. Від часу підписання замирення було арештовано 5.000 осіб.

ГОЛОДОВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ПО НІМЕЦЬКИХ МІСТАХ

Дюссельдорф, (ДЕНА-ДПД). Страйки протесту й «голодні» демонстраці в Західній Німеччині тривають. Робітники заводів рурської округи Леннеп, згідно з постановою конференції заводських комітетів, відмовилися працювати від 9 до 13 години й влаштували в деяких місцях голодні демонстрації. У Крефельді робітники майже всіх приватних та громадських підприємств час від часу припиняють свою роботу, як і роботу в конторах, щоб протестувати таким способом проти недостатнього постачання харчів. У життьово важливих підприємствах, як наприклад на газовому заводі, водопровідній та електричній станції робота триває. Делеґація страйкарів передала крефельдському обербюрґомістрові вимоги людности, насамперед про видачу теплої зупи всім тим, хто не дістає додаткових карток. Крім того, делеґація вимагала передати кооперативам усі торговельні підприємства, закриті за порушення правил торгівлі.

ДОДЕКАНЕЗ ПЕРЕДАЛИ ГРЕЦІЇ

Родос, (ДЕНА-Ройтер). 31 березня британський бриґадний генерал Брекер передав грецькому представникові віцеадміралу Йоаннідес управління Додеканезькими островами, що їх, згідно з італійським мировим договором, визнано за Грецією. Представники грецького державного банку вже прийняли від Італії місцевий банк, вклавши до нього 15 мільйонів драхм. На цьому тижні мали запровадити на островах грецьку валюту й почати обмін грошей за розрахунком 18—20 драхм за одну італійську ліру. Мали розпочати також роботу грецькі судові й поштові установи. Вже прибула на острови й грецька поліція.

БЕРЛІНҐ ЗНОВ МІЖ ЖИВИМИ

Варшава. Як повідомляє варшавське радіо, Зиґмунт Берлінґ прибув до Закопаного на довший відпочинок. Берлінґ був довший час в Москві, де ніби то студіював в воєнній академії. Як відомо, Берлінґ був комендантом славної польської червоної дивізії імени Костюшка і організував за час війни з німцями польську армію в Совєтах. Пізніше довго про нього не було ніяких вісток, а деякі часописи подавали навіть вістку про його смерть.

ЗА ДОПУЩЕННЯ 400.000 СКИТАЛЬЦІВ ДО АМЕРИКИ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Депутат до американського Конґресу Ґ. Стреттон виступив у вівторок 1-го квітня перед Конґресом із законопроєктом в справі допущення 400.000 скитальців, що перебувають по европейських таборах УНРРА, до Америки. Згідно з тим проєктом щороку мали би еміґрувати 100.000 ДП. Свояки громадян Сполучених Держав мали б користати з першенства.

Ню-Йорк (ДЕНА-ОАНС). Міжнародня організація для скитальців (ІРО) зачне свою діяльність 1-го липня, а це тому, щоб між закінченням праці УНРРА 13-го червня і початком діяльности ІРО не було перерви в допомоговій акції. Таку заяву зробив в понеділок 31-го березня генеральний директор УНРРА Льовел Рукс.

Жалоба в Греції

МАНІФЕСТ КОРОЛЯ ПАВЛА I

Атени, (ДЕНА-Ройтер). Король Греції Ґеорґ (Юрій) помер у вівторок першого квітня о год. 14.30 на розрив серця.

Наступником престолу став брат померлого короля, князь Павло, народжений 1901 року, одружений 1938 року з принцесою Фрідерікою Люїзою, дочкою Брауншвайґу. Король Ґеорґ, що мав 57 років, був внуком англійської королеви Вікторії і сином короля Констянтина. Він коронувався після абдикації свого батька 1922 року і був змушений два роки пізніше (після введення республіканського ладу) покинути Грецію. Монарх перебував на вигнанні у Великій Британії аж до 3 листопада 1935 року, а тоді в наслідок народнього голосування, оголошеного правим урядом генерала Метаксаса, повернувся до Атен. Під час другої світової війни Грецію окупували німецько-італійські війська і король Ґеорґ мусів вдруге залишати свій край, щоб сісти знов на свій престол аж у вересні 1946 р. Король мав високі британські відзначення, а до 1935 року був одружений з принцесою Єлисаветою з Румунії.

Атени, (ДЕНА-Ройтер). Кронпрінц Павло, що вступив на грецький престол, брав участь у минулій другій світовій війні як офіцер на боці альянтів. Король має троє дітей, що з них наймолодша принцеса Ірена народжена 1942 року в Капштадті. Її хрещеним батьком був південно-африканський прем'єр-міністер фельдмаршал Сматс.

На вістку про смерть короля Ґеорґа на палацу Об'єднаних Націй опущено прапори 55-ти держав до половини щоґли. Велика Британія шанує пам'ять помершого короля двірською жалобою протягом цілого тижня. Грецький кабінет звернувся у вівторок увечері до грецького народу з жалібним посланням, в якому між іншим сказано: «Коли моторизовані варвари з'явилися на кордонах Греції, король дав їм термопільську відповідь і очолив грецьку національну боротьбу. Він став символом тотального спротиву грецького народу». Послання кабінету кінчається висловленням надії, що панування короля Павла буде пов'язане з добробутом і славою Греції.

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Президент Трумен, довідавшись про смерть короля Ґеорґа, заявив: «Я глибоко зворушений вісткою про смерть грецького короля, який нещодавно повернувся до батьківщини, щоб взяти на себе важкий обов'язок відбудови знищеного краю». Мені приємно, сказав президент, що я мав змогу лише за кілька тижнів до смерті короля запевнити його величність і Грецію, що Сполучені Держави постійно зацікавлені добробутом свого хороброго союзника.

Як повідомляє Ройтер, президент Трумен вислав послання до короля Павла I іменем уряду і народу Сполучених Держав, висловлюючи своє глибоке співчуття з приводу смерти його брата.

Король Павло звернувся з маніфестом до грецького народу, кажучи між іншим: «Стоїмо перед боротьбою за підстави нашого існування, нашої незалежности і наших свобід. Ми проведемо цю боротьбу об'єднано до переможного кінця».

Тіло померлого короля Ґеорґа перевезли у четвер до митрополитальної катедри, де воно стоятиме аж до неділі. В неділю короля поховають в родинному мавзолеї в Таої.

ЯПОНІЯ — ПОЛЕМ БОЮ ДВОХ ІДЕОЛОГІЙ

Чому американці?..

Цікава стаття в часописі „Нью Лідер".

Американці мали б бути занепокоєні спробами червоних здобути впливу в Японії. Висловом того є стаття американського майора Джеймса Монагана зі штабу американської армії в Японії, що появилась в американському часописі «Нью Лідер». Подаємо її в перекладі:

«Другого року аліянтської окупації Японія стала полем бою ідеольогій. Вислід тієї боротьби покаже, чи Японія стане могутнім тараном миру (як казав генерал Мек Артур), чи небезпечним вогнищем війни. Конфлікт можуть вирішити тільки самі японці. Деякі обсерватори твердять, що молода японська демократія не доросла до того завдання. Мек Артур каже, що духова революція в японців не має порівняння в соціяльній історії світу. Нова Японія у великій мірі — твір Мек Артура.

Одначе тепер той самий конфлікт, що навис, як марево, над Европою, загрожує і Японії. Перспективи незалежної могутньої демократичної Японії спричинили до антаґонізму з боку Совєтського Союзу. Японія потрапила у вир змагань двох сил, з яких кожна обіцяє ідеали свободи.

В Японії невдовзі по закінченню війни відновила свою діяльність доктринерська **комуністична група під проводом Кіуїші Токуда.** В швидкому часі вернула з Енану, в Китаю, до Японії група комуністів під проводом Санцо **Носака,** вишколеного в Москві. Це дало змогу комуністам захопити контролю над японським робітничим рухом, над радіо і пресою. Від січня 1946 р. більшість поширених щоденників у Токіо й Оссака та деякі менші провінційні часописи повернули круто вліво. Ті, що не були одверто комуністичними, вихваляли комуністів. Працівники трьох великих щоденників у Токіо усунули попередніх власників, закидаючи їм, що вони «воєнні злочинці» і установили свою контролю над тими редакціями. Ліві захопили владу в спілці видавців, що контролює приділ паперу і від якої залежить життя або смерть кожної газети чи журналу в Японії. Коли якийсь видавець не був досить лівий, то його скваліфікували як «реакціонера» або «воєнного злочинця» і відібрали йому приділ паперу. Тим часом нові журнали росли, як гриби по дощі, і більшість з них були виразниками марксизму і ленінізму.

Спочатку американська Головна Квартира не втручалася до свободи преси. Навіть деякі американські службовці з пресової референтури Головної Квартири потиху заохочували лівих японців. Але коли Мек Артур довідався про правдивий стан речей, віддав приділ паперу у певніші руки, деяких працівників «відіслав додому» і вся японська преса і журнали дістали сувору лекцію про обов'язки й відповідальність вільної преси.

Місяці минали, доки американці звернули увагу на зловживання радіохвилями. Півофіційна японська радіокомпанія заповнила програму лівим матеріялом, що багато японців нарікало, що нічого не чують, крім комуністичної пропаґанди. Від червня 1946 року радіопрограми піддали гострішій контролі. Коментатори радіо ще й тепер критикують уряд і «реакціонерів», але програми вже ліпше вирівняно.

Коли Мек Артур рішив провести загальні вибори, то червоні підняли галас, що «японці ще не обізнані як треба з демократичними ходами». Вибори, відбуті 10 квітня 1946 року; не зважаючи на завзяту аґітацію лівих, вони дали більшість консервативним партіям, а комуністи здобули тільки п'ять місць. Тоді преса, радіо і дешеві промовці стали кричати гуртом: «демократія американського типу добра для капіталістів, дідичів, банкирів! Совєтська демократія підходить для селян, робітників і взагалі трудящих, всюди сущих». Зачалася ідеольогічна війна.

Нині японський народ є під незвичайно сильним тиском зліва, а джерело того натиску — Москва. Той тиск іде двома дорогами: одверто на союзній Контрольній Раді в Токіо і приховано від публічної японської думки: старається розаґітувати японські маси. В союзній Контрольній Раді совєтська делеґація під проводом генерала Кузьми **Дерев'янка** налічує 500 осіб (делеґація Великої Британії 35 осіб). Совєти не беруть активної участи в окупації, генерал Дерев'янко постійно критикує на Контрольній Раді політику Мек Артура.

Вплив совєтської пропаґанди на маси успішний. Совєтське короткохвилеве радіо в Сибіру день-у-день висилає до Японії закиди проти Мек Артура і японського уряду. Правда, в Японії менше як 500 короткохвилевих приймачів, але совєтська пропаґанда знаходить дорогу до голів японських мас.

Це видно з японської лівої преси 24 години пізніше. Все, що не походить від лівих, та пропаґанда п'ятнує як «реакційне». Народові товчуть в голову, що уряд і пани саботують рільну реформу, уряд — це грошева кліка, кажуть, і це тоді, коли великі трести зліквідовано і запроваджуються в життя пляни, щоб усунути февдальну рільну систему. Більш одвертий, як всі комуністичні публікації в Токіо, є містеріозно фінансований місячник «Совєтська культура». Читачі впевняють, що «в СССР нема безробіття, що ціни в Росії низькі і товарів для споживачів повно». Вступні статті намагаються переконати читачів, що відбудову Японії неспроможні ніколи виконати ні ліберальна економіка, ані капіталістична система. Японія мусить дивитися на совєтський досвід. В Токіо і в культурнім центрі Кіоті є багато шкіл, що їх веде компартія. Вони обсаджені інструкторами, вишколеними в Москві і Японії. Ті інструктори виховують партійних працівників і організаторів. Головні предмети: пропаґанда, політична організація й проникання.

Багато японців питає: Чому американці не спинять тієї комуністичної активности?» — (З англійської мови переклав С. Г.).

Оттава, (ДЕНА-Ройтер). Канада передала через УНРРА Польщі, Юґославії, Чехословаччині і Україні радій і складові елементи радія вартістю одного мільйона долярів, як дарунок Канади для шпиталів і медичних лябораторій тих країн.

ПОДІЇ МИНУЛОГО ТИЖНЯ

МОЛОТОВ НЕ ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА ПЛЯН МАРШАЛЛА

Москва, (ДЕНА-ІНС). **Совєтський міністер Молотов заперечував на Московській конференції проти репараційного пляну міністра Маршалла, згідно з яким при здійсненні програми господарського об'єднання Німеччини мають бути використані й економічні ресурси німецьких районів, що їх займають поляки. Міністер Маршалл зокрема пропонував ужити на користь Европи господарські джерела Східньої Німеччини, що перебуває під польським урядуванням. За словами Молотова, це питання не можна дискутувати, бо три великодержави передали в Потсдамі цей район Польщі.**

СОВЄТСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ВШАНУВАЛА ЧЕРЧІЛЯ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Делеґація Верховного Совєту СССР, що перебуває тепер в Лондоні запросила у минулий вівторок до місцевої совєтської амбасади колишнього британського прем'єр-міністра Вінстона Черчіля і вшанувала його разом з дружиною сердечним прийняттям. На вечір прибули також прем'єр-міністер Етлі, колишній міністер закордонних справ Іден і багатьох інших міністрів і парляментаристів. Іден мав довшу розмову з президентом совєтської Вірменії.

НОВІ СУТИЧКИ В ІНДІЇ

Ню-Дельфі, (ДЕНА-Ройтер). Тим часом як магатма Ґанді, перервавши свою подорож по провінції Бігар, вирушив до Ню-Дельфі на переговори про мир, у різних районах Індії знов почалися сутички між індусами й мусульманами. В Бомбеї, де 30 березня вбито 40 і поранено 137 чоловіка, застосовано, щоб відновити порядок, британське військо. Заворушення почалися після релігійної процесії індусів. Геть-чисто спалено низку храмів. У сполучених провінціях Канпоре закликано на допомогу британське військо, а поліція почала стріляти. Камінням поранено одного поліциста й радника районового маґістрату. В Ранхі Бігар вбито 5 осіб і поранено 32. В Говрах (біля Калькути) в події також втрутилося військо. Поліція застосувала вогнепальну зброю, убивши одного й 10 поранивши. Лідер конґресової партії Кріпаляні скликав у Ню-Дельфі робочий комітет партії, щоб провадити далі переговори. Тиждень тому перебравши урядові установи, новий віце-король прийняв усіх членів індійського тимчасового уряду, а також і деяких інших політичних діячів.

Париж, (АП). Новий французький високий комісар в справах Індокитаю вирушив до Сайґону. Він мав бути вповноважений дослідити можливості переговорів про перемир'я.

ТУРБОТИ З ЖИДІВСЬКИМИ СКИТАЛЬЦЯМИ

Єрусалим, (ДЕНА-Ройтер). Щоб приборкати впертий опір приблизно 900 нелеґальних жидівських переселенців, який вони чинили, не бажаючи покинути пошкоджений пароплав «Батьківщина», що привіз їх у гавань Хаїфа, британське військо змушене було вжити сльозоточивих та димових бомб. Переселенці не допускали брітійців зайняти пароплав з берега.

Щодо пожежі в нафтових складах в Хаїфі, що їх підпалили жидівські терористи, то, згідно з повідомленням інформаційного бюра палестинського уряду, спричинені нею збитки сягають 4 мільйонів фунтів стерлінґів.

ПОВСТАННЯ ТУБІЛЬЦІВ НА МАДАҐАСКАРІ

Мадаґаскар, (ДЕНА-Ройтер). Минулого понеділка тубільці на острові Мадаґаскар напали на французький ґарнізон в Мораманґа, убивши ратищами і бушменськими ножами 20 людей залоги. Одночасно друга група тубільців напала на французький магазин амуніції в Дієґо Сюарес. Масові арешти тубільців французькими військами на південному циплі острова і внутрі країни спричинили нові неспокої. Повстанням керує «рух для віднови Мадаґаскару». Є це сепаратистична група, яка бореться за незалежність острова в рямцях французької унії. Французький високий комісар в адміністраційному центрі Мадаґаскару Тананаріві нараджувався з представниками війська й адміністрації над допомогою для загрожених залог.

Згідно з останніми повідомленнями французького аґентства АФП з міста Антананаріво, столиці Мадаґаскару, в районах Мораманка, Манакара і Вокіпено, де вибухли неспокої, заведено знову лад. Для захисту европейського населення в деяких провінціях вислано війська.

МОНАРХІЗМ В ЕСПАНІЇ

Мадрід, (АР). Еспанський уряд обговорює державний акт, згідно з яким в разі смерти або тяжкого захворіння Франко Еспанія має бути оголошена монархією і всі державні організації має перебрати тимчасовий уряд. Наступником Франко стане насамперед Реґентська рада в складі 20 осіб. Її першим завданням буде перевірити права на трон членів династії. Це право, на думку політичних кіл, треба буде визнати за претендентом на трон Дон Хуаном.

Еспанський пресовий контрольний уряд позбавив права подавати вістки шефа французького інформаційного аґентства АФП в Мадріді Раймона Ібера за постійне висилання «цілком фалшивих наклепницьких вісток».

Як відповідь на недавній інцидент з нетактовним поводженням болгарської міліції з французьким амбасадором Франція закрила болгарське інформаційне бюро в Парижі й вислала болгарських журналістів. (ДЕНА).

Нові пляни оборони США

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Адмірал Честер Німіц заявив 26 березня сенаторам, що повна, за новими настановами опрацьована програма оборони Сполучених Штатів уже готова бути проведеною в життя. Широкі й складні пляни оборони наново зревідували і до них запроваджено деякі зміни, що їх схвалив президент Трумен. Програма передбачає таке застосування армії, фльоти й авіяції, щоб якомога більше віддалити від Сполучених Штатів райони воєнних сутичок і спустошень. Вона охоплює далі пляни спільної оборони Сполучених Штатів та Канади в разі аґресії, включно до стандаризації озброєння, створення системи військових морських та повітряних опірних пунктів, особливо ж пляни оборони Аляски й Маріянських островів. Питання про оборону Сполучених Штатів порушив республіканський сенатор Брідж під час обговорення законопроекту про об'єднання всіх збройних сил у віданні єдиного міністерства національної оборони. За словами шефа генерального штабу генерала Ейзенгавера, жодної безпосередньої небезпеки умисно викликаної війни немає. Проте це ні в якому разі не означає, що не може бути ніякої війни взагалі. Він двічі дослівно повторив твердження, що його висловив, відвідавши Европу 1946 р.: «Тепер нема в світі жадної країни, яка умисно викликала б війну». Щождо оборони Сполучених Штатів, то він вважає, що їх збройні сили повинні стояти на одному рівні з рештою світу, а по змозі й стояти на чолі.

КРИТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ В ПАРАҐВАЇ

Повстанські літаки бомбардуватимуть столицю.

Асунсіон, (ДЕНА). Політичне становище в столиці Параґваю, згідно з повідомленням французьких кореспондентів, загострилося за останні дні з приводу бомбардування околиць самого міста Асунсіон. Населення побоюється, що повстанське летунство буде кидати бомби на саме Асунсіон. Уряд плянує провести дальші арешти. Більше 10.000 осіб залишили місто, побоюючись бомбардування і арештів. Невдоволення між урядовими військами зросло, бо уряд зменшив висоту вояцьких платень. Уряд президента Моріньо випустив 50 мільйонів пезо на покриття воєнних видатків, після того циректор параґвайського банку подав заяву про димісію. Говорять, що Моріньо побивався за кордоном, щоб дістати позику, але його заходи лишилися без наслідків.

«ПРАВДА» ПРО «ДОЛЯРОВУ ГАРЯЧКУ» В ТУРЕЧЧИНІ

Москва, (ДЕНА). Офіційний орган комуністичної партії Совєтського Союзу «Правда» в уміщеній 31 березня статті пише, що Туреччина, чекаючи на американську фінансову допомогу, захворіла на «долярову гарячку», і що турецька преса аж «зсунулася з глузду», «почувши дух американських долярів». «Після капітуляції Німеччини, — пише далі газета, — прихильні до Німеччини турецькі часописи швидко перетворилися на англофільські. Багато газетних редакторів скерovували свої ранішні молитви до британських стерлінґів. Проте проміння цієї зблідлої богині дає замало тепла для її поклонників».

Лондон, (ДЕНА-ІНС). Радіо Москва подало у п'ятницю 28-го березня вістку про те, начебто колишній німецький фельдмаршал фон Рунштедт, командувач наступу в Арденах, був звільнений британським військовим трибуналом від вини й кари. Московське радіо заявило, що Рунштедт був довіреною особою в Гітлера, який навіть покликав його у склад суддів над атентатчиками 20 липня 1944 року. Представник Британського міністерства військових справ заявив, що йому нічого про такий процес не відомо.

ТЕЛЕФОННА СПОЛУКА МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ Й АНГЛІЄЮ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Д-р Шумахер, голова німецьких соціял-демократів, і Феннер Броквей знаний британський соціяліст і письменник відкрили у минулий вівторок новоспоруджений телефонний зв'язок між Великою Британією і Німеччиною. Перші слова до телефону сказав Броквей. Він похвально відзначив боротьбу д-ра Шумахера і тисячі інших антифашистів Гітлера. Я бажав би, сказав Броквей, передати німецьким соціял-демократам почуття солідарности британських соціялістів у їхній боротьбі за таку Німеччину, що бажала би співпрацювати з усіма народами. Відповідаючи, Шумахер сказав, що німецькі соціялісти вдячні за зрозуміння, з яким багато членів британської Партії Праці віднеслися до їх труднощів. Результат майбутніх виборів до ляндтаґу через скруту в прохарчуванні годі передбачити, але Шумахер вірить, що британські соціялісти зрозуміють труднощі німецьких соціял-демократів і будуть їм допомагати.

КОРОТКО

Ню-Йорк, (ДЕНА-ОАНС). Світова церковна служба і бюро світової Церковної Ради вислали протягом лютого до 13-ох европейських країн різних подарунків вагою 796 тонн.

Вісбаден, (ДЕНА). Минулої суботи вищий військовий трибунал засудив 2-ох польських громадян, Здіслава Новака і Генрика Осовського, до кари смерти. Засуджені убили в жовтні минулого року на автошляху біля Дармштадту данця Соренсена і німця Денерта, пограбувавши їх майно.

Варшава, (ДЕНА-Ройтер). 17.000 вояків польського підпільного руху зголосилися на підставі виданої польським урядом амнестії до контрольних комісій і віддали зброю.

Осло, (ДЕНА). В грудні минулого року в Норвеґії було проведено загальний перепис населення. Як повідомляє норвезьке телеграфне аґентство, перепис виказав, що на території Норвеґії живуть 3,123.338 людей. Коли порівняти це число зі станом населення в 1930 році, виходить, що в Норвеґії за останніх 16 років прибуло 11% населення.

Друга інформаційна нарада УГПР

(Телефоном від окремого звітодавця „Неділі")

Мюнхен, 3-го квітня. Українська Переселенча Рада і Управа мають виконати велетенське, важне й дуже відповідальне завдання — розв'язати проблему дальшого поселення нашої еміґрації, поселюючи її в таких умовах, що були б найкращі так з уваги на особисте добро скитальців, як і з уваги на наш загальнонаціональний інтерес.

З ініціятиви УГПР оце вже вдруге відбулася в Мюнхені інформаційна нарада для інформації преси про дотеперішню працю УГПР та для намічення напрямних, за якими преса повинна допомагати цьому громадському органові вести успішно свою акцію. У нараді взяло участь 23 представників української ліцензіонованої преси та пресових бюр і агенцій.

Нараду відкрив голова Переселенчої Управи, який накреслив коротко труднощі, що їх приходиться поборювати в реалізації задумів УГПР. Це передусім малий адміністраційний апарат, відсутність відповідного приміщення, недостача фондів, неоправдані тривожні вістки, що кружляють у зв'язку з переселенчою акцією й викликують шкідливі настрої та створюють небезпечну психозу, спроби приватних людей організувати виїзд на власну руку, далі не завжди продуманий підхід до переселенчих справ деяких пресових органів, що своїми виступами утруднюють, а то й перекреслюють плянову акцію УГПР. Завдання преси тісно співпрацювати з УГПР.

З черги референт зв'язків Переселенчої Управи накреслив генеральну лінію переселенчої концепції, яка вже сформувалася й викристалізувалася та подав до відома методи й засоби, якими реалізуватиметься переселенчу акцію. Підкреслив теж вагу співпраці з іншими національними групами скитальців у тих всіх питаннях, що відносяться до загалу ДП, без уваги на національну приналежність.

Голова УГПР підкреслив, що стоїмо перед новою фазою в житті наших скитальців та що дальше поселення мусить відбутися так, щоб запевнити масі еміґрантів якнайкращі умовини життя під кутом особистих і загальнонаціональних інтересів.

У довгій і живій дискусії приявні обмінялися думками щодо дальшого ведення переселенчої акції та щодо піддержки її пресою.

Заповіджена доповідь представника Українського Лондонського Бюра, сотн. Панчука не відбулася через неприявність доповідача. **(Ба).**

З'ЇЗД ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК

29 і 30 березня в ашафенбурзькому таборі «Ляґарде» відбувся з'їзд «Об'єднання Українських Жінок на еміґрації». З'їзд відкрила привітанням голова Централі «ОУЖ» п. Павликівська. Від українських жінок, які знаходяться на британській зоні, передала привіт з'їздові п. Білякова. З французької зони ніхто не приїхав, лише прислали привіт і висловлення жалю, що не мають змоги приїхати на з'їзд.

З'їзд «ОУЖ» вітали крім лідера Національної групи, пп. Ставничий, представник ЦПУЕ інж. Мілянич, проф. Животко від КУК і ОСУЖ, представник місцевого пласту Рицар та інші.

З'їзд заслухав відчиту Централі «ОУЖ» і відчиту окремих делеґатур про працю в поодиноких таборах. Також говорилось про жіночий журнал «Громадянка», який скоро буде виходити друком. Редакції цього журналу підкреслювали потребу змінити журнал так, щоб зробити приступним для найширших мас.

Мало місце і обговорення дальшої праці жінок на еміґрації: вишукування за кордоном нових джерел допомоги для нас, як рівно ж нових ринків збуту для продукції наших майстерень, художньої вишивки. Підкреслювалось необхідність підняття культурної праці в таборах, особливо серед молоді. В виступах промовців прозвучало бажання всіляко стирати ті грані, які ще різнять нас на «східняків», «західняків» тощо.

В побажаннях до дальшої роботи «ОУЖ» говорилось про потребу створення якнайбільшого числа різних ремісничих курсів, кравецьких і вишивальницьких майстерень, аби дати людям у руки практичний фах. — **П. Д.**

КРАЇНА КВІТУЮЧИХ ПОМАРАНЧОВИХ ДОЛИН І НАФТОВИХ ВЕЖ

Мехіко-перехрестя Америк

ПОДОРОЖНІ ВРАЖІННЯ ФРАНЦУЗЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ

Мехіко — країна яскравих контрастів, країна мертвих пустель і родючих ланів, диких гірських верховин і квітючих долин, помаранчових садків і нафтових веж — країна, що її тяжко схарактеризувати одним образом. І разом з тим це країна багатющих можливостей, що здавна створили їй славу «рогу достатку» й притягали до неї численних підприємців, ділків та авантурників.

Географічне положення Мехіко на порозі двох океанів — Атлантійського й Тихого, з одного боку, і двох Америк — Північної та Латинської, з другого, надало йому значення важливого транзитного терену. Розташоване на чималій висоті над рівнем моря, Мехіко має, як для переважно тропічної країни, досить помірне підсоння. Клімат в багатьох місцях мехіканського плоскогір'я, наприклад в однойменній столиці країни Мехіко (18⁰ північної широти, 2 240 м над рівнем моря), не можна назвати інакше як ідеальним: протягом цілого року там не буває ні холоду, ні надмірної спеки. Пасажирові, що, минувши червоно-руді потріскані пустелі півночі, пролітає літаком над центральним Мехіко, воно уявляється барвистим килимом з бананових та помаранчових гаїв, бавовникових, кавових та цукрових плянтацій, пишних заростів тропічної фльори, на якому раз-у-раз вилискують блакитні дзеркала озер і ставків.

БАГАТЕ ПІДҐРУНТЯ

Багато скарбів ховається в підґрунті та надрах мехіканської землі: золота, срібла, міді, олива, вугілля й інших копалин, нафти, мінеральних вод. Видобувний і обробний промисел в Мехіко знайшли ще еспанські завойовники — конвістадори. Тубільні індійці вже вміли добувати золото, срібло, мідь та цину й виготовляти з них прикраси, брондзову зброю та інші вироби. В гонитві за легким збагаченням ринули до Мехіко европейські підприємці й авантурники, жадібно шукаючи в ньому коштовних металів та каменів. Століттями тривали ці гарячкові шукання, що висунули Мехіко на перше в світі місце щодо видобутку срібла. Та в XX віці коштовні металі й камені поступилися в Мехіко своїм місцем чи не ще коштовнішій в наш вік рідині — нафті. Особливо розвинулася мехіканська нафтова промисловість під час останньої війни, що, не торкнувшися Мехіко, разом з тим дуже збільшила попит на нафту. Тепер цілі райони країни, як от Роса-Ріка, можна беззастережно назвати нафтовими. Після Сполучених Штатів Мехіко вийшло у видобуванні нафти на одне з перших місць в Америці.

А проте природні скарби Мехіко у величезній масі своїй і досі сховані під землею, марно чекаючи шукача, що вивів би їх на світ Божий. Тільки трохи більше 1% (понад 200 з 20 000) відомих родовищ перебуває тепер в експлуатації. Широченне поле для застосування вітчизняного й чужоземного капіталів, для розвитку видобувної та обробної промисловости розлягається в сучасному Мехіко.

Щоб завоювати свої багатства, Мехіко бракує насамперед власних сил. На його території в 2 мільйони кв. кілометрів, тобто майже вчетверо більшій за територію Франції і втроє більшій за Німеччину, живе тільки близько 23 мільйонів чоловіка, — приблизно 11 душ на 1 кв. кілометр. Етнічний склад і розселення людности не являють однорідної картини. Тубільна раса чистокровних індійців і нечисленні негри становлять 30% усього населення Мехіко, білі (переважно европейці) — 17%, а решта 53%, тобто більшість, складається з суміші білих та індійців, так званих метисів. Білі зосереджуються головно на півночі й у більших містах, індійці — в центрі й на півдні країни. Загалом беручи, можна сказати, що в міру просування на південь і до узбережжів, де скрізь потроху вкроплені й негри, мехіканська людність дедалі «темнішає».

Тубільні індійці живуть численними окремими племенами, не уриваючи однак постійних зв'язків і з іншими етнічними групами. Вони мають однакові з ними права, а здебільшого й однакову з ними віру і розмовляють еспанською мовою. Тяжка спадщина гнітить, проте, їх. Віками, ще навіть до еспанського завоювання, вони були жертвами соціяльного гніту, з яким вони, мов, зрослися, який звикли зносити з примирливим фаталізмом. Діяти, дивитися наперед, турбуватися за своє майбутнє, прагнути поліпшити умови свого життя, намагатися ввійти у вселюдську сім'ю народів — усе це немов не про них. Діти в них жваві, розвиваються дуже рано, але, сказати б, «згасають», ледве дійшовши юнацьких років.

БЕЗЛІЧ ЕТНІЧНИХ ВАРІЯНТІВ

Аж з мільйон індійців живуть ще своїм стародавнім, відчуженим від решти світу життям, сховавшися в гірських нетрях Сієрра або в глибу далеких степів. Верхи на коні, з арканом в руці, в широкому крислатому капелюсі — ось характеристичний образ такого індійця, що не розуміє еспанської мови й поклоняється своїм богам.

Метиси, цей продукт схрещення білої і червоної або чорної рас, залежно від більшої чи меншої домішки в них тої чи іншої крови, дають безліч етнічних варіянтів. В натурі їх то мирно зживаються, то борються між собою найсуперечливіші властивості різних рас. Проте голос европейської крови дедалі більше схиляє їх до повної европеїзації, до духового злиття з білою расою. Чимраз ширшає їх потяг до освіти, проґресу, активного політичного життя, і багато з них виявляють при цьому шалене завзяття, що його тяжко було сподіватися в цих лінивих синів Півдня.

Під мехіканським сонцем

Помалу, в значно меншому обсязі, виявляються ці тенденції й в індійців. Дехто з них зміг навіть посісти найвищі державні пости. В школах для дітей і дорослих невпинно зростає число учнів-індійців. Навіть у глухі гірські закутки, в міру розвитку й наближення до них мережі шляхів, несуть первісним індійцям світло знання і культури релігійні й освітні місіонери.

Ця мішанина рас і культур дається в знаки в Мехіко на кожному кроці. У вуличній юрбі, на захаращеному тропічними фруктами й городиною базарі, серед глядачів футбольного матчу—скрізь під білими фетровими капелюхами або широчезними солом'яними брилями — чорні, червонуваті, жовті, біло-засмаглі обличчя, скрізь — яскраві, часом мальовничі, типи струнких мужчин і гарних жінок. Курні й криві завулки без пішоходів, з настінними лихтарями, немов у тих старовинних кварталах еспанського Толедо, італійської Ґенуї або французького Марселю, і люксусне авто в них, старі, пошарпані присадкуваті хатинки і модерні багатоповерхові споруди між них — таким є сучасне Мехіко.

А проте якась спільна печатка лягла на людях у Мехіко. Немов кількісно переважні в ньому метиси врівноважили крайнощі білої і червоної рас, дивно сполучивши в собі пасивний індійський фаталізм не тільки з південною темпераментністю, а й з европейською чи навіть північно-американською енерґією та підприємливістю. Темпераментним вільнолюбним мехіканцям надто тяжко укластися в норми закону й дисципліни. Навіть у центрі столиці Мехіко нема жадного реґулювання вуличного руху: ніхто однаково не додержував би цих правил. Через те і число нещасливих вуличних випадків там дуже велике. Мехіканці жартома звуть шоферів «убивцями», а проте раз-у-раз мов навмисне наражаються під колеса тим «убивцям». Цей брак організованости й порядку, ця безтурботна недбайливість дуже характеристичні для мехіканців. Ось два приклади з уміщеної у французькому журналі „Le Monde Illustré" кореспонденції.

В нафтовій столиці Мехіко Роса-Ріко — одному з найбагатших у світі родовищ нафти — автомашині, якою їхав кореспондент, забракло бензини... Обабіч шляху підносяться труби й червоні помпи нафтоперегінних заводів, райдужними барвами відблискують калюжі з асфальтом. Авто зупиняється перед бензиновою колонкою. Випроставшися на лавці, поруч лежить якийсь чоловік. Він не поспішає підвестися.

— Бензини? — ліниво перепитує він. — Сьогодні немає.

— Як так «немає»? У Роса-Ріка?!

— Авжеж... Бо помпи замкнено, склади не продають, а заводи... — і він безнадійно махає рукою.

— Коли ж вона буде?

— Та, може, і завтра, якщо привезуть...

— Привезуть? Звідки ж то?

— А з Мехіко, звісно (тобто з досить далекої мехіканської столиці).

Такою є «організація» на місцях. Небагато краща вона, очевидно, і в столиці, в самому першоджерелі мехіканської державної влади. Якось мехіканське міністерство освіти повідомило амбасадора однієї европейської держави про відкриття нової школи імени славетного вченого репрезентованої амбасадором країни. Освячення школи мало відбутися наступного дня о 10-й годині ранку. Повідомило міністерство й точну адресу школи: вулиця Праці, 28... На призначений час авто заступника амбасадора зупиняється на глухій околиці перед вбогою мазанкою. Табличка на замкнених на висячий замок дверях лякончно промовляє: «Консультація для мулярів». Здивований дипломат перевіряє адресу. Цілком правильно: вулиця Праці, 28. Поліцисти на найближчих перехрестях нічого не знають про нову школу, не чули про неї і в сусідніх школах. Нарешті, збентежений дипломат телефонує до міністерства освіти. Перепросивши за відсутність на відкритті школи, де він мав вітати іменем своєї країни міністерство, він висловлює сумнів у правильності адреси. «Уявіть собі, — каже він, — що, не зважаючи на довгі розшуки, я не зміг знайти цю школу».

— Ви не могли знайти школу? — вигукує директор кабінету міністра. — Нема нічого дивного, пане. Уявіть собі, що й сам міністер не зміг її розшукати.

Подібні анекдотичні інциденти — у Мехіко річ досить звичайна. Ніхто не дивується ним, ніхто ними не обурюється. Ще щось усім зрозуміле, щось, мов, від самого підсоння, самої природи гарячого Мехіко.

Ця природа ввійшла і в кров білих. Їх у Мехіко значна меншість, а проте вони становлять у ньому ту соціяльно-політичну верхівку, що відіграє в країні провідну ролю. Президенти республіки, міністри, парляментські депутати, урядовці, великі підприємці й комерсанти, особи вільних професій — у своїй переважній більшості білі. В жилах багатьох з них тече кров еспанських конквістадорів. Та змінюється час, змінюються й

В гармонійних рисах цієї дівчини відбивається краса мехіканської раси.

люди. Вони вже мало схожі на своїх войовничих предків. З облич у них зник уже зарозумілий вираз поневолювачів червоношкірих.

Зрівнявши в правах з білими і метисів і індійців, «білі» уряди намагаються піднести їх освіту й культуру, хоч як тяжко піддаються цьому в масі індійці. «Цей бій буде найславнішим в нашій історії», — сказав президент Абіля Камачо, починаючи ґенеральний наступ на народню неписьменність. У цей бій було кинуто всі сили й засоби Мехіко. З $5^1/_2$ мільйонів пезо 40 років тому бюджет народньої освіти зріс до 208 мільйонів у біжучому році. 24 000 початкових шкіл, 344 середні, 290 технічних інститутів та 50 університетів — такий сучасний освітній балянс цієї країни, числом населення ненабагато більшої за Румунію. Кількість неписьменних мехіканців, що навчилися грамоти в школах для дорослих, перевищило в 1946 р. $1^1/_2$ мільйона осіб. В розпочатому ним «бою» мехіканський уряд, справді, став переможцем.

БУРХЛИВА ІСТОРІЯ КРАЇНИ

Довгий шлях пройшов мехіканський народ, поки дійшов до свого сучасного стану. З 1519 р. перебував він у тяжкій неволі, тільки 1821 р. скинувши з себе еспанське ярмо й об'єднавшися в самостійну федеративну республіку. Однак формування молодої держави не минуло безболісно. Сполучені Штати Америки відкраяли від Мехіко мало не третину його території, прилучивши до себе Тексас і Горішню Каліфорнію, а 1864 р. австрійський герцоґ Максиміліян, вдавшись до одчайдушної авантури, при підтримці Наполеона III захопив країну й оголосив себе мехіканським імператором. За три роки його розстріляно в Керетаро, але це не дало Мехіко спокою. Невпинні змови й перевороти розхитують країну зсередини, аж поки влада в 1880 році не потрапляє до міцних рук диктатора Порфіріо Діаса, з яких випадає лише за 30 років.

Революція 1910 р. остаточно ввела Мехіко в коло сучасних цивілізованих країн, поставивши його нарешті на рейки більш-менш нормального політичного розвитку, хай і з суто місцевими своєрідними збоченнями. Цим шляхом і повели нову республіку її останні президенти, хоч і дуже відмінні один від одного своїм темпераментом і політичною орієнтацією. Абелярдо Родріґуес широко розгорнув мехіканську промисловість. Лясаро Карденас здійснив справжню аґрарну революцію, ставши на шлях націоналізації великих землеволодінь. Абіля Камачо допоміг Мехіко «перетравити» радикальні реформи свого попередника. Сучасний президент Алеман одночасно здійснює і індустріялізацію країни і обережну націоналізацію її земельних багатств. Перший з них був переважно адміністратором, другий — революційним політиком, третій — стриманим дипломатом, Алеман є, сказати б, технічним революціонером. Доповнюючи й погоджуючи один одного, вони, попри деякі помилки, виконали велику державну працю, особливо в ділянках аґрарній і професійній.

Відкинувши методи «кинджальної» боротьби, «революційна партія» Мехіко розпочала мирну творчу роботу над соціяльно-політичною перебудовою своєї доти мало індустріяльної напівфеодальної країни «асієнда» (великих землевласників) і вбогих наймитів. Радикальний аґрарний закон 1915 р. повернув індійцям їх право на землю, відновив їх стародавні земельні громади. З другого боку, він запровадив поділ земель, допустив їх колективізацію.

Велике зрушення сталося й в робітничому питанні. Мехіканська конституція забороняє звільняти працівників без їх на те згоди, а у виняткових випадках зобов'язує підприємців виплачувати, звільняючи їх, допомогу в розмірі тримісячної платні. Професійні спілки мають в Мехіко ширші ніж деінде права. Вони пильно контролюють всю промисловість країни, безпосередньо здійснюючи контролю в державній промисловості і посередньо — в приватній. За колективними договорами вони можуть призначати до шкіл учителів, а часом навіть потрібна буває їх згода на користування в школі певним підручником або на запровадження на підприємстві нового методу виробництва. Щонайменше порушення цих прав професійних спілок викликає на підприємстві або в установі страйк. Часом через страйки на нафтоперегінних заводах в країні відчувається брак бензини.

Недивно, що в Мехіко чути багато голосів, які кричать про «тиранію» професійних спілок. Проте треба визнати, що професійна машина в Мехіко працює гнучкіше й краще налагоджена, ніж, наприклад, в Сполучених Штатах Америки. В Мехіко не буває таких затяжних і трагічних колізій, як хоча б страйки північно-американських шахтарів і докерів. Конфлікти на підприємствах ліквідуються в Мехіко звичайно за 2-3 дні третейським судом або й особистим втручанням президента. До того ж треба не забувати, що мехіканський робітник потребує енерґійнішої опіки, ніж північно-американський: в умовах незміцнілої ще в Мехіко демократії він може легше стати жертвою експлуатації.

(Далі на 6-ій сторінці).

Розмова з Йосипом Гірняком

(Співробітник „Неділі“ між студійцями)

Співробітник «Неділі» мав нагоду говорити з багатьма акторами Театру-Студії, а також з мистецьким її керівником п. Гірняком про роботу невеликого, але нового своєю працею та досягненнями Ансамблю. Всі подали цікаві дані про життя цієї сім'ї.

— Як довго ви знаєте свого мистецького керівника п. Гірняка? — запитуємо молодих акторів.

— Я особисто вступила до студії Гірняка недавно, — говорить молода пані Оксана Б., — але про мистецьку діяльність його на українській сцені знаю ще з останніх років праці «Березоля» та від знаних мистецьких діячів на Україні. Вся творча діяльність Йосипа Гірняка неподільно зв'язана ще з «Молодим Театром», що зародився десь у 1916 році під керівництвом творця нової української сцени реж. Леся Курбаса. «Молодий Театр» завзято почав шукати нових шляхів як у трактуванні художніх образів драматичного мистецтва, так і в добиранні нового репертуару, далекого від застарілого побутового театру. Лесь Курбас сам інсценізував Шевченкову поему «Гайдамаки» в 1920 році, в якій Й. Гірняк прекрасно відобразив образ чорнимаря Лейби.

— Року 1922 з «Молодого Театру» оформлюється в Києві мистецьке об'єднання «Березіль» на чолі з мистецьким керівником Лесем Курбасом. «Березіль» виховав цілу групу талановитих акторів, серед яких найвизначніше місце посіли такі актори, як Гірняк, Крушельницький, Бучма, Ужвій та інші. Театр розгортає роботу на новому психологічному репертуарі живих символів, та драматичних творах західньо-европейських письменників. До таких п'єс належали драми В. Винниченка — «Базар», «Гріх», «Чорна Пантера і Білий Медвідь», «Газ» — Кайзера, «Джіммі Гігінс» — Сінклера та п'єси Толлера. Десь у двадцятих роках до театру «Березіль» вступила славна акторка Добровольська, що стала щирою супутницею у всій мистецькій діяльності видатного актора. Найвищого щабля мистецького розвитку досягає театр «Березіль», а з ним і названі актори в період літературно-мистецької дискусії 1925—1928 років, у які досягає не абиякої слави драматург Микола Куліш. «Березіль» збагачується такими творами Куліша, як «Мина Мазайло», «Народній Малахій», «Маклена Ґраса». Йосип Гірняк в цих п'єсах створює цілий ряд високомистецьких образів як от: Кума в «Народньому Малахієві», Мину Мазайла в одноіменній п'єсі та особливо складну й рельєфну постать збанкротованого банкира у «Маклені Ґрасі», та багато інших.

— Рік 1933-ій фізично розгромив і обірвав мистецьку діяльність «Березоля» та його творців. Лесь Курбас опинився на засланні. Жадних відомостей не чути про нього. Йосип Гірняк після восьмирічних «студій» у снігах далекої Печори в часи жорстокої війни опинився на чужині.

— В яких обставинах та умовах пощастило вам створити Театр-Студію тут, на чужині?

— Відповідь на це питання я охоче відступила б своєму колезі п. Змієві, — посміхнулась пані Оксана. — Це б надало більшої об'єктивности.

— Коли б наш керівник і учні очікували на відповідні умови, то ми і досі, мабуть, не мали б студії, — каже пан Змій. Ми не мали жадних привілеїв і полегшень у таборі Ляндеку. Виконували обов'язки фізичних робітниць, як і всі інші мешканці табору. Не мали жадних додаткових приділів. Не розпоряджалися спеціяльним приміщенням для вишколу, а користалися притулком або десь на горищі, або на час вільною якоюсь кімнатою у таборі. Доводилося працювати не тільки за прямим призначенням студійця-актора, а й на якійсь іншій побічній допоміжній роботі. А маляр студії не раз, було, кидає свої пензлі й береться за сокиру та пилку. В таких умовах приходилося працювати протягом довгого часу, доки можна було виїхати на люди в Баварію.

— Яким способом відбувається підготовча робота до кожної постановки?...

— Кожна сценічна постановка нашого Театру-Студії не є чимсь відокремленим, а складовою частиною всієї праці, потрібної для вишколу з молоді серйозних акторів. У нас запроваджено систематичне читання лекцій, рефератів та вправ з різних предметів, а саме: читання курсу історії, мистецтва, театру. Вивчення української літературної мови. Наполеглива праця над мімодрамою. Навчання балету та фехтувальній справі. Та особливої уваги надається праці над культурою слова або художньому читанню, що провадиться під керівництвом досвідченої акторки Добровольської.

— Які з особливостей, започатковані ще в театрі «Березіль» Леся Курбаса, мають місце в праці вашої студії?

— Найвиразніша з традицій «Березоля», — продовжував п. Змій, — що міцно закоренилася в Театрі-Студії — це порушення канонів старих побутових театрів щодо поняття «амплуа» — трагік, комік та ін. Всіх студійців вишколюється в напрямку потрібного опанування засобів до створення образів і характерів різного типажу: комік-трагік, старий-молодий та ін. Це помітно розгортає рямці індивідуальних особливостей кожного актора в створенні сценічних образів...

Далі ми мали приємну нагоду розмовляти особисто з мистецьким керівником Театру-Студії п. Гірняком, що дав чимало цікавих відповідей на різні питання.

— Як приймало українське громадянство Театр-Студію в містах Баварії?..

— Дуже добре, численно, щиро й гостинно. Правда, помічалося іноді серед декого й незадоволеня. Але це цілком нормально, бо ні один театр у світі не міг однодушно задовольнити абсолютно всіх. Людина своїми вимогами — істота багатостороння.

— Як ви дивитеся на поняття модерного в театрі?

— Модерне — то, значить, проґресивне, поступове, те, що простує вперед. На всіх ділянках суспільного життя людина не стоїть на місці, а посувається вперед: в техніці, політиці, мистецтві, в мові, побуті... Театр, принаймні, мусить іти в ногу з життям, коли його не випереджає. Звідси шукання нового. Правда, часто воно буває може невдале, нецікаве, але конче неминуче. Спинити його ніхто неспроможній. Великих досягнень корифеїв українського театру — Садовського, Саксаганського, Заньковецької, — не донесли в їх правдивому розумінні до наших днів, тому в поодиноких театрах часто панує примітивізм. Успіх у шуканні модерного залежатиме від досконалости мистецької театральної штуки та його органічного зв'язку з життям. Стояти на місці, не шукати нового — це, значить, відходити назад. Я сподіваюся добре попрацювати з студійцями над деякими речами західньо-европейських драматургів, після чого й українська клясика може зазвучати зовсім по-новому.

— Чи не маєте ви наміру перетворити студію на великий театр: — цікавився далі.

— Створити театр в повному розумінні цього слова в сучасних обставинах еміґрації майже неможливо. А виховувати з молоді справжніх акторів — це наш обов'язок і перед українським громадянством і перед нашою батьківщиною. Наше тільки завдання цю місію виконувати щиро, сумлінно і довести її до належного й потрібного кінця. Це наш національний обов'язок перед українським народом.

Щасти Боже! **М. Сніжинський.**

ЩЕ ОДНА ВИСТАВКА

На терені м. Ашафенбурґ, в таборі «Єґеркасерне» відкрилась виставка праці й художньої творчости скитальців.

Один з відділів виставки є, так би мовити, загальний; мета його — дати загальну картину того, чим займаються ДіПі, як вони проводять свій час. Крім цього, є також окремі національні відділи — українців, поляків, естонців, бездержавних. Численні експонати показують життя скитальців у всіх його проявах. Представлені вироби кравців, столярів, шевців, слюсарів; виставлені також учбові приладдя, зроблені руками таборян, — різні вимірчі прилади, географічні мапи тощо. Звертає увагу відвідувачів велика кількість іграшок — ляльок, песиків, коників; особливо багато штучних квітів. Мають місце і художні вироби з дерева: гарні дерев'яні тарілки, касетки, оправлені в дерев'яні палятурки книжки вбирають очі не лише своїм визерунком, але також і мозаїкою з кольорових інкрустацій.

Крім цих загальних рис, кожен з відділів має свої особливості. Так, напр., естонська кімната характеризує не так життя естонських скитальців, як, радше, життя самостійної Естонії до моменту окупації її чужинцями. Численні діяграми показують життєвий рівень пересічного естонця, заробітну плату звичайного робітника, купівельну спроможність естонської крони. Інші діяграми показують кількість продуктів та промислової сировини, забраних з Естонії німецьким окупантом. Виставлені також естонські грошеві знаки, військові та цивільні почесні відзнаки і інші документи державного життя.

В польському відділі спадає на око здоровий, на всю стіну, «ожел бяли», а напроти — портрет Пілсудського. Під ними розташовані художні плетіння, як новомодні, так і зроблені «ведлуґ старих взорув». В іншому відділі стоїть скомбінований варстат: електрична пилка з припасованим до неї свердлом — «власна конструкція», як інформує напис.

В українському відділі показані як деякі моменти нашої історії, так і сучасне життя. На чільному місці виставлені почесні відзнаки української держави — Залізний хрест. Хрест Симона Петлюри, тризуб на шапку та ін. З життя сучасних українських скитальців показані заняття дорослих (різні ремісничі вироби), навчання дітей (шкільні приладдя); підкреслено ролю пласту в житті нашої молоді. Чи не найбільше місця займають, як завжди і всюди в українців, вишивки, зібрані з усіх українських земель: тут і густо перемішані кольори галицьких визерунків і тонкий рисунок полтавських рушників, і вишиті на домотканому полотні волинські орнаменти з трикутників, і мережані пацьорками гуцульські кожушки і ще багато іншого. На стінах вивішені картини місцевих художниць Дачишиної, Морозової, Боцюркова та інших, а на покритих килимами лавках стоять художні різьблення з дерева.

Не перелічуючи всього, що є на виставці, хочемо лише підкреслити ту ролю, яку вона відограє в нашому еміґрантському житті. Загальновідомою була проголошена гітлерівцями теза про не-німців, як про унтерменшів, людей нижчого сорту. Також і зараз наші вороги ширять у світі чутки, що ДП складаються з кримінальних елементів, які для суспільства не мають жадної цінности і тому не заслуговують на опіку. Але саме наше життя, віддзеркалюючись у різних виставках, спростовує обидві ці теорії.

17. III. 1947 р. в таборі «Буа-Врюле» відбувся концерт, присвячений виставці. Співав хор під дириґуванням П. Панчука-Кондратенка. **Д.**

З нашого життя

ЯК Я ЗАПИСУВАВСЯ ДО АРҐЕНТИНИ

Зустрів я приятеля, а він і питає, чи записався я до Арґентини? Здивований, відповідаю, що мені нічого не відомо про це.

— А в нас, в Майнц-Кастелі, — каже приятель — майже весь табір записався. Особливо після того, як директор УНРРА поїхав до Франкфурту, щоб особисто перевірити, хто і для чого провадить записи. Виявилось, що переселенча установа знаходиться під зверхністю самого Ватикану, отже реєстрація має цілком поважний характер.

— А що тобі коштувала ця реєстрація?

— Нічого. Тільки квиток до Франкфурту й назад.

Це мене зацікавило. Я вже багато чув про різні переселенчі фірми, що збирали, від бажаючих переселитися, гроші і на цьому кінчали свою діяльність. Але то були приватні установи, а тут — місія під зверхністю самого Ватикану!

Вирішив поїхати і записатися. Найбільш привабливим було те, що за реєстрацію не треба нічого платити. Прийшов, записався і — все. Вийде щось із того, — добре, а якщо не вийде, то витрат нема ніяких. Отже дізнався про адресу (Frankfurt-Höchst, Farberstr. 2) і поїхав.

Приїхавши з Ашафенбурґу на Франкфурт-Ост, я трамваєм 14 (можна і 18) їхав на головний двірець, а звідти, пересівши на трамвай 12, аж до самого кінця, що зветься Нід. Далі сів на автобус і їхав до Гехсту, де на Farberstr. № 2 на 1-му поверсі міститься католицька місія, що власне і провадить реєстрацію. Знайшов її дуже легко, бо скрізь повно людей, що приїздять сюди і з Карлсруе, і з Бамберґу, і з Вільдфлекену, і ще з багатьох міст. Приїздять не раз цілими гуртами і, якщо не залагодять справи в той день, то чекають аж до другого дня. Урядові години 9—12 і 14—17.

Це реєстраційне бюро, як виявляється, є однією з філій, утворених на терені Европи, що їх централя знаходиться в Римі. Там є представник від Арґентинського уряду, котрий приїхав до Европи, щоб набрати людей для поселення їх в Арґентині. Тут же можна зареєструватись до Бразілії та Перу. Свої дії представник Арґентинського уряду узгоджує з Ватиканом і взагалі цілим переїздом керуватиме католицька місія.

Переселенча акція почнеться за яких 2 місяці. В першу чергу поїдуть рільники-хлібороби, а після цього люди інших фахів.

При заповненні картки питають: прізвище, ім'я; дату народження; місце народження; фах; віровизнання; куди хочете їхати; чому хочете їхати; коли приїхали до Німеччини; як приїхали — добровільно чи примусово; де працювали в Німеччині — на фабриці чи в сільському господарстві.

Картка заповнюється в англійській мові. Урядничка питає по-польському, а хто не знає цієї мови (при мені напр., було багато латишів, литовців), той може відповідати по-німецькому, або по-російському. Після того, як прибулому виповнять картку, його питають про членів родини (ті ж самі запитаня), яких записують на ту ж саму картку. Той хто реєструється, мусить мати ДП-карту (або якісь інші урядово-визнані документи — напр., німецьку кенкарту) на всіх членів своєї родини. На останку записують теперішню адресу і — для того, хто мешкає в таборі — нумер його тіму.

Коли я, виконавши всі ці формальности, вертався до Ашафенбурґу, мені чомусь здавалось, що я вже від'їжджаю до Арґентини. Хоч би то...! **П. Д.**

По громадах нашої области

Praszczannia dyrektora Gale

Skytalci Aschaffenburzkoi oblasty popraszczaly doteperisznioho swoho dyrektora UNRRA p. Gale, jakyj widijszow na take same stanowyszcze do Wildfleckenu, obminiawszys iz tamosznim dyrektorom, szczo wzebrybuw do Aschaffenburgu.

Praszczannia widbulosia w teatralnij zali taboru „Bois Brule“, kudy prybulo bahato taborian. Imenem okremych nacjonalnych hrup promowlaly ichni lidery. Pisla sliw podiaky, wyskazanych dyr. Gale, widbulasia koncertowo-wokalna czastyna u wykonanni miscewych mysteckych syl.

Uweczeri cioho z dnia widbulasia praszczalna zustricz predstawnykiw administracii UNRRA i taboriw ta ustanow i orhanizacij iz dyr Gale. Imenem skytalciw promowyw dyr. Semianczuk, jakyj pidkreslyw dobrozyczlywu postawu dyr. Gale, szczo zawzdy, w miru syl, dopomahaw skytalciam, oblehszuwaw ich dolu ta zachyszczaw ich prawa. Bahato trudu poklaw dyr. Gale dilanci orhanizacii taborowoho zyttia. Z czerhy dyr. Gale podiakuwaw za slowa pryznannia, pidkreslujuczy, szczo win w swoj praci zawzdy maw na uwazi pidderzku skytalciw. Win perekonanyj, szczo skytalci peretrywajut tiazki chwylyny, jaki nesut im najblyzczi try misiaci, koly wsi nacjonalni hrupy budut solidarno wystupaty w pytanniach, szczo widnosiatsia do ich zyttiewych praw ta jakszczo wnutri okremych nacjonalnych hrup panuwatyme jednist i zhoda. (Ba).

Wypusknyj weczir Mannheimskoi Fachowoi Szkoly

Krim udariw, jakych zaznaw Mannheimskyj tabir ukrainskych skytalciw, remisnycza szkola prodowzuje swoju praciu. Do kincia m. r. bulo sim wypuskiw z odnomisiacznym nawczanniam, a z I-ho sicznia c. r. szkola perejszla na dwochmisiacznyj kurs u wsich szosty widdilach: tokarskomu, elektrozwarnyckomu, hazozwarnyckomu, awtomechanicznomu, stolarskomu i szewskomu

W pjatnyciu 28-ho lutoho widbuwsia wypusknyj weczir. Na torzestwo prybuw dyrektor zony Morgan, oficer praci zony Horowic i wid oblasty I. Grosman. W zali zibralys uczbowyj sklad, sluchaczi i bahatoczyselenni hosti. Oficijna czastyna poczalas z prywitannia dyrektora szkoly Larsena, a pisla nioho mister Morgan zwernuwsia do sluchacziw z promowoju, w jakij, miz inszym, pidkreslyw welyke znaczennia fachowoi nauky. Szczob maty dobri naslidky, treba bahato wczytysia. Dyrektor zony zakinczyw wystup pobazanniam sluchaczam uspichiw u majbutniomu.

Rozdawaw dyplomy m-r Horowic. Perszymy oderzaly sluchaczi Chrin, Paniw, Hukot, Dementenas, Holpus, Epsztejn i Piczies. Wony zrazkowo zakinczyly teoretyczne i praktyczne nawczannia i oderzaly dyplomy z duze dobroju ocinkoju, a za uspich i starannia w nauci szcze j buly premijowani. Teper szkolu zakinczylo 96 osib wikom wid 18 do 56 rokiw. Welyka kilkist sluchacziw bula na tokarskomu widdili i tomu w niomu utworeno dwi okremi hrupy. Usi sluchaczi meszkaly i charczuwalys w hurtozytku szkoly.

Newelyczka wystawka eksponatiw prykowuwala uwahu, tam buly skladni i dobre wykonani roboty. Pryjemno bulo dywytys na wyrobnyctwo, a szcze pryjemnisze na sturbowani oblyczczia uczniw-majstriw, szczo z zapalom obhoworjuwaly okremi roboty i poriwniuwaly ich z inszymy. W taki chwylyny narodzujetsia fachowa ambicija i zakriplujutsia na wse zyttia perszi dosiahnennia na nowomu szlachu. Pisla oficijnoi czastyny u teatralnij zali sylamy ukrainskoi hrupy w Mannheimi widbuwsia koncert.

Chor pid keruwanniam prof. Zawitnewycza chudoznio wykonaw pisni Stecenka, Koszycia i inszych kompozytoriw. Koznyj wystup choru zustriczaly burchlywymy opleskamy i druznimy wyhukamy. Nawit widsutnist akompanijamentu ne zmenszyla uspichu. Slawnu pisniu Lysenka „Stelysia, barwinku“ chorowi dowelosia powtoriuwaty.

Solidarnist i odnoduszna pracia usich ludej ukrainskoi hrupy w Mannheimi garantujut zyttiezdatnist taboru i rozwytok tworczych mozlywostej. Newelyczkyj j rozirwanyj na szmatky tabir wperto prodowzuje swoju robotu na wsich dilankach kulturnoho zyttia i dosiahaje czym dali znacznych uspichiw.

10-ho bereznia remisnycza szkola w Mannheimi poczala dwochmisiaczne nawczannia dewjatoho naboru DP, jakych poklykano z taboriw I ta II oblasty.

S. Stepowyj

*

Mannheimska ukrainska kolonija pozmajomylasia szcze z trioma mystciamy sceny, na cej raz z hostiamy z Aschaffenburgu — Iwanom i Wiroju Petrowskymy ta Jadwyhoju Zeman.

Chocz i newidomi dosi w Mannheimi, wsi troje mystci zjednaly sobi swoim wystupom, szczo widbuwsia zachodom UNRRA w zali Szkilnoho Uriadu, szczyru sympatiju i wysoke pryznannia. Iwan Petrowskyj, wyjawyw sebe skrypalem perszoi jakosty, win czaruwaw odnakowo wykonanniam najkraszczych i najtrudniszych skrypkowych tworiw, tonacijeju i technikoju, w jakij piznaty bulo buwaloho ta doswidczenoho profesora konserwatorii ta dyrygenta operowoi orkestry. Kraszczoho skrypkowoho koncertu my w Mannheimi ne czuly i z pryjemnistiu posluchajemo szcze raz. Riastowyj

ПРАЩАННЯ ТЕАТРУ-СТУДІЇ ГІРНЯКА

Протягом тижня все українське громадянство Ашафенбурґу перебувало під враженням театральних постановок мистецької студії Гірняка. Наче весняний легіт збудив приспалих. Скільки суперечок, дискусій, навіть сварок точилося кожного дня на різних ділянках праці і вдома на адресу цікавого ансамблю. А все це підкреслює, що постановки молодого колективу змусили публіку мислити, розворушили її почуття та емоції.

Для ашафенбурзького осередку українців Театр-Студія відіграла 10 вистав, у репертуар яких входили такі п'єси, як «Мати і Я» за творами Хвильового, комедія Ґольдоні «Слуга двох панів», та на сучасні теми веселі постановки «Блакитна авантура» і «Сон української ночі». Останнім виступом в Ашафенбурзі та шестидесятим у Баварії відбулося у неділю 30 березня художнє читання під акомпонемент музики поеми Шевченка «Гайдамаки», що показало слухачам, в який спосіб провадиться вишкіл студійців щодо культури українського слова на чолі з керівництвом п. Добровольської.

На закінчення з словом подяки та найкращих побажань від Міжтаборової ради українців виступив проф. Глобенко, що підкреслив велике значення Театру-Студії Гірняка в житті української еміґрації, а працівники мистецтва та громадянства вшанували ансамбль квітами.

Зелені роки

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.
Переклав з англійської Сергій Домазар.

КНИГА ПЕРША.

(Продовження 6-го розділу).

Він упав переді мною. Мертва тиша. Потім, коли Ґейвін підвівся, голос малого Гові, тої векші:

— Ти тільки посковзнувся, Ґейвіне. Дай йому! Дай йому!

Ґейвін став тепер обережніший. Він довго кружляв і не хапався наскакувати на мене, як я на нього. Ми обидва були зморені і дихали мов парові машини. Я був червоний, розпарений, холоду не відчувала моя шкіра. Я спостеріг з чудним здивованням, що одно його око набуло багряного відтінку і було заплющене. Невже ж то я завдав такого лиха такому героєві? Потім, крізь туман, метушню й гармидер, голос дійшов, мов марення, до моїх вух, одного з «великих» хлопців, зі старших кляс. Гурт їх зупинився, йдучи до гімназії.

— Тю! Зелена Парость б'ється з тим! Радість і захоплення! Я не посоромив свого Діда. Я не був такий боягуз, як побоювався. Я кинувся знов на мого любого Ґейвіна, немов готовий обияти його. Раптом, ненароком, коли ми обкрутнулися, він рвучко підвів голову. Я дістав приголомшливий удар його черепа в мій ніс.

Потекла кров. Я відчув щось тепле й солоне в роті, я чув, що ціла річка тече у мене з ніздрів, обляпуючи все у мене спереду. Боже! Я ніколи не думав, що так багато крови в моєму кволому тілі. Але це не викликало спершу найменших незручностей для мене. Мій мозок, навпаки, ставав дедалі більш ясний, хоч мої ноги, ще раз, перестали належати мені. Почуваючи, що мені макітриться в голові, я ще раз опустив свої суглоби на Ґейвінові пряжки. Сліпуче світло, приголомшливі крики, ракети в небі... Галлеєва комета, мабуть! Я ще махав руками, коли зрозумів, що хтось тримає мене ззаду. Другий з великих хлопців тримав Ґейвіна за комір у подібний спосіб.

— Годі, молоді люди, на цей раз. Потисніть одно одному руки. Це був чортівсько добрий кавалок. Зараз біжіть котрий по ключі від дверей залі. З цього хлопчака кров дзюрить як з поросяти.

Я лежав горілиць на майданці для ігор з величезним холодним ключем, притисненим до потилиці, а Ґейвін в цей час стояв навколюшках поруч мене з забрудненим, стурбованим обличчям. Мій одяг був мокрий, великі хлопці були заклопотані тим, що кровотеча не припиняється. Нарешті, позатикавши мої ніздрі поскручуваними смужками з розрізаної хусточки, намоченої в сіль з водою, вони добилися успіху.

— Полеж іще зо двадцять хвилин, молодий чоловіче, і ти станеш такий справний, як пошта.

Вони пішли собі геть. Всі мої однокласники поступово повідходили, всі за

МЮНХЕНСЬКІ АКАДЕМІЧНІ ВЕЧОРИ

«Моральна криза українства»

(Власна кореспонденція «Неділі»). Численна авдиторія зібралася на останньому академічному вечері в Мюнхені прослухати реферат **д-ра Миколи Шлемкевича** на тему «Моральна криза українства», що своєю актуальністю і змістом викликав велике зацікавлення.

Прелеґент на початку доповіді поставив питання, що сильніше: нова зброя, атомова бомба чи ідея? — і наголосив, що навіть у наш вік атомової енергії, вік фізичного насильства ідея та мораль це досить сильні, хоч марксизм і вважає мораль другорядним явищем. Доповідач відзначає, що легше створити революційну пісню, ніж філософську систему, але й легше створити останню, ніж відповідну їй державу. Твори Руссо були рівнозначні революції, але випередили її на кілька десятиліть.

Далі доповідач відзначає, що наша українська свідомість стає в позі фарисея і каже про свою неповинність у тих жорстокостях, які творяться навколо, що вона є лише об'єктом. Така постава на думку прелеґента є шкідлива, бо і в нас були братовбивчі війни та жорстокості до братів. Отже ми мусимо стати в позу не фарисея, а митаря.

— Держава тримається не геніями, а пересічними людьми, філістерами, — каже д-р Шлемкевич. — Ідейна людина робить більше порядної людини, вона кориться її моральним приписам. Ідеали бувають короткотривалі, як у В. Пачовського, що в 1914 р. зрікся свого ідеалу любови і висунув новий ідеал — січового стрільця. Тривалі ж ідеали — у порядної людини, оспіваної в нашій клясичній літературі на зразок: «Де згода в сімействі...» Коли рівновага порушена, сталася революція в розумі. До цього призвели на сході ідеї Драгоманова, а на заході — його учня, за словами д-ра Шлемкевича, — Франка.

УНР була державою і тріюмфом вільного духа, але одночасно й його заломань, бо тоді виявилися його межі. Дух не мав сили ствердити ту волю й ідеал сильної людини почав народжуватись уже після поразки.

Липинський обмежився тоді хліборобською верхівкою, що була правою опозицією проти вільного духа. Лівою опозицією був хвильовизм. Це були ідеали сильної людини. У Липинського цей ідеал був зв'язаний з клясом, що відмирав, що був у минулому. У Хвильового стався зудар з дійсно сильною людиною, що йшла з Півночі.

І нарешті на західньо-українській основі виникла концепція Дм. Донцова, який до інтелігенції, як психологічної категорії говорив — ні, заперечував усе, наголошував аморальність, алогізми, ірраціональність. За його твердженням сильна людина сама собі пожадає мораль. Там був демократизм, тут сувора партійність.

У своїй антитетичності це людина заскорузла. Вона дала тип вічного перманентного революціонера, що бунтує, але після перемоги свого противника сам розкладається. Це й сталося в 30-х роках. З такою спадщиною прийшли ми до 1939 року. Але в краю мали ми попередніх людей, типу морального ладу. На еміґрації все це ми стратили.

Перший-ліпший еміґрант-студент — революціонер на словах і паскар на ділі — належить до фарисейського середовища. Колись гаслом Руссо було: хай згину я, аби жила моя правда. Тепер гасло нашого еміґранта: хай згине правда, аби жив мій папіросовий приділ і моя консерва! Носій цього гасла, інтеліґент пнеться до управи таборів, на університетські катедри, навіть до церкви, виявляючи останню мету занепаду моральної людини.

Але помітні вже й **початки нового відродження.** Вони виявляються в тузі в тих осередках українців, що накладуть печать на майбутнє, в бажанні вийти з диму і чаду летючкових фраз на ясні зорі української духовости. Колись ще Філянський благословляв «тихий ясний вечірній час». Через 20 років Рильський тікає з міста в село. Минуло ще 20 років і вже нема куди втекти. «Володарем світу є зло» — каже Орест і тікає в небуденні далі плекати душевну тишину.

Прелеґент вважає, це запереченням моральної руїни. Втеча від життя, від румовищ сучасних міст; техніки з її поламаними літаками — в історію, в пісню,, в ідилію, тріюмф зеленого краєвиду мають завершити ту моральну кризу, її завершить людина, яка як у Франка є блаженна тим, що йде на суд нечестивих і підносить там слово за правду.

Це багатство думок, висловлене в яскравому і образному рефераті було вислухано авдиторією з величезною увагою та призвело до жвавого обговорення. Представники противного прелеґентові угруповання, так званого «блискучого відокремлення» намагались закинути йому песимістичність думок, недобачення «тих, що орошені великими ідеалами б'ються за волю» і відсутність напрямних, але прелеґент вкінці довів неправдивість їх тверджень та підкреслив, що часто той, хто вважає, що йде до апогею, насправді скочується в прірву і закінчив висловленням того ідеалу, до якого ми прагнемо: «Свій Бог, свій дім, свій світ».

В.

ТЕАТРАЛЬНИЙ ЛИСТ

У Фраймані відбулася цими днями прем'єра клясичної п'єси Мих. Старицького „Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці", здійснена силами місцевого таборового театру під керівництвом О. Урбанського.

Добре знаний широким колам українського громадянства цей драматичний твір одного з трьох найвизначніших клясиків нашої драматургії, що розвиває побудований на багатих фолькльорних матеріялах життя українського села пореформних часів, коли ще міцно панують у ньому забобони, вірування в потойбічну магічну силу, в чаклунів і ворожок,—та вимагає від поставника старанного і обережного опрацювання, тим більше, що за останні роки ця п'єса зазнавала різних, часто цілком непотрібних переробок і змін.

З своїм завданням поставник п'єси, режисер О. Левицький і весь акторський склад театру, поповнений нещодавно новими силами, справився задовільно. Вистава набула чіткого виразного ритму з окресленням характеристичних моментів розгортання драматичного конфлікту, деякі купюри (сцени з ворожкою та інші) не шкодять загальному ходові п'єси.

Виконуючи ролю Марусі, Ольга Федчишина яскраво підкреслила великі внутрішні переживання героїні та створила кольоритний драматичний образ.

В ролі Гриця Анатоль Радванський хоч і виявив надмірну холодність, занадто реагував на події оточення, але в основному також дав правдивий виразний образ підступно обдуреного парубка.

Постать Хоми Олександер Левицький (він же режисер вистави) подає реалістично, уникаючи демонічности і мелодраматичности, в яку впадають часто виконавці цієї ролі. Впевнено і виразно проводить Левицький свою ролю, досягаючи місцями безперечного успіху.

Задовільно виконує ролю Вусті Стефа Тарасевич. Більш гумору і життєрадісности можна побажати Олені Ільновій, що грала веселу безжурну Галину. Справилася з своїм завданням Юлія Урбанська (Дарина). Так само непогано провели свої невеличкі ролі Андрій Ільків (Потап) і Іван Федчишин (Дмитро).

Деякі дрібні недоладності легко можуть бути виправлені. Зокрема потрібні виправлення у 3 дії, де дівчата перуть білизну, стоячи в декоративній воді в чоботях.

Масові сцени та музичні номери проходять непогано. Оформлення бідне, але можливе в умовах таборового театру.

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

НЕВІДОМА ДОСІ ПРИГОДА РОЗЕНБЕРҐА

Польський часопис в Штокгольмі повідомляє з Варшави, що відомий польський кіннотчик, майор Левицький, який підчас війни був комендантом відділу армії крайової, тепер попався до рук безпеки. Надзвичайний трибунал засудив майора Левицького до кари смерти. Судовий процес виявив невідомі досі, сенсаційні факти: відділ майора Левицького взяв був у 1943 році до полону німецького міністра для східних просторів Альфреда Розенберґа, наскочивши несподівано на його автоколону. Майор Левицький поставив Розенберґові домагання, в обмін за звільнення, видати з німецької неволі певну кількість товаришів зброї, що перебували в німецьких «Офляґах». Впродовж двох днів німці виконали це домагання і Левицький відпустив Розенберґа.

ГОЛОД НА МОЛДАВЩИНІ

Букарест, (АП). Делеґація американського й румунського Червоного Хреста, що подорожує по потерпілих від голоду районах Молдавії, виявила там надзвичайно загрозливий стан. Люди мешкають в низеньких мазанках на кілька квадратових метрів. Багато з них лежать на подертих брудних постелях, і їх виснажені тіла здригаються від задушливого сухотного кашлю. На їх запалих від голоду обличчях лежить печатка тупої покори. Голодні діти жадібно зазирали в миски з ріденькою юшкою, що становить тут їх єдину їжу. Закутані в лахміття селяни сновиґали навколо, шукаючи собі чогось поїсти. Навіть і заможнішим людям нелегко, бо, маючи й цілу купу знецінених інфляцією румунських грошей, не можна купити ніяких продуктів.

КОЖНОМУ СЛОВО

Wzajemyny z ewropejskym pysmenstwom

Proczytaw ja stattiu p. L. Hruszenka „W Ewropi — ne w Ewropu!" („Nedila", cz. 56), szczo stawyt pered naszymy pysmennykamy j oswiczenymy ludmy pekuczi pytannia perszoriadnoi wahy pro naszi wzajemyny z pysmenstwom ewropejskych narodiw. Proczytaw j zadumawsia: czy harazd pidijszow szanownyj awtor do zaczeplenych nym pytan? I zhadawszy pysannia M. Drahomanowa pro literaturu ta kolyszni swoi rozmowy z Leseju Ukrainkoju (bo p. Hruszenko na nych posylawsia w swoij statti) pryjszow do wysnowku, szczo nasz awtor wychodyw z pomylkowych pozycij, a tomu i wysnowky joho wyjszly pomylkowi.

Wrazyw mene nasampered pidzaholowok: „Dumky pro wzajemyny naszoho pysmenstwa z czuzymy literaturamy." Czomu, „czuzymy" literaturamy? Tomu, szczo wony wyslowlujut dumky „czuzych" pysmennykiw? Tomu, szczo, skazemo, anhlijska mowa nam „czuza", a ukrainska — „nasza"? Szczo ce za postawa pytannia? Adze szcze w dawnij dawnyni ludyna wse neznajome, neznane wwazala „czuzym", „worozym". Teper, hadaju, pysmennij ludyni slid iankse stawytys do pytan wzajemyn z literaturamy, szczo posluhowujutsia inszymy mowamy, niz „nasza", bo na mij pohlad, ta j zresztoju j ne mij tilky, czuzoju meni literaturoju bude ne ta, szczo inszoju mowoju wyslowluje dumky, a ta, szczo wyslowluje dumky protylezni mojemu swito-spryjmanniu, switowidczuwanniu j wplywowi na otoczennia. Ne wsiakyj literaturnyj twir, pysanyj, skazemo, francuzkoju mowoju, bude meni czuzyj a lysze toj, szczo chocz pysanyj francuzkoju mowoju, — czuzyj — moij duchowosti, mojemu rozuminniu morali, suspilnych wzajemyn i. t. d. Tak francuzkyj pysmennyk Szarl Moras (Charles Moras) — czuzyj meni, a Wiktor Hiugo (Hugo) — ridnyj, spiwzwucznyj moim stremlinniam, wyklykaje w mene poczuttia pryjemnosty, perszyj ze, nawpaky poczuttia nepryjemnosty, czasom ohydy.

Dumaju, szczo Iwan Franko perekladaw Fausta — Goethe j pryswiatyw swij pereklad Mychajlowi Drahomanowu ne tomu, szczo Goethe buw „czuzyj" i jomu i M. Drahomanowu, a tomu, szczo obom dumky Goethe buly jakraz ne „czuzi", a ridni, tomu, szczo Franko chotiw, szczob dumky Goethe buly ne „czuzi" pysmennym ukrainciam, a staly „swoimy" ridnymy.

Nikoly ne pryjszlosia meni poczuty wid Lesi Ukrainky, szczo wona perekladala z „czuzych" mow: wona zawzdy howoryla — z anhlijskoi, francuzkoi, hreckoi, bo dla nei mowa bula ne samocillu („moja" i „czuza"), a znariaddiam dla porozuminnia, dla jednannia, a ne rozjednnnia. Koly mowa rozjednuwala, wona dla L. Ukrainky bula czuza, koly jednala — swoja.

Jak wydno z perepysky L. Ukrainky z M. Drahomanowym, kolys O. Konyskoho, szczo wyslowluwala nebazani L. Ukrainci dumky, bula czuza ij, w toj samyj czas, jak ukrainska mowa M. Drahomanowa bula ii ridna. O. Konyskyj nazwaw buw Lesiu Ukrainku „zradnyceju" za te, szczo wona ne chotila wwazaty sebe „ukrainofilkoju", a wwazala sebe prosto ukrainkoju, taj szcze demokratkoju j socijalistkoju, uczenyceju M. Drahomanowa.

Dali jak wydno z perepysky M. Drahomanowa z sestroju, Olenoju Pczilkoju, matirju Lesi Ukrainy, win emigrant-ukrainec wwazaw batkiwszczynoju wsiake misce, de je kultura i cywilizacija: „Tam, pysaw win, zawzdy znajdesz druziw i rodycziw." Takymy rodyczamy j druziamy buly dla nioho francuzki, ahlijski, italijski j bolharski wczeni, z jakymy win buw u blyzkych znosynach. Druhom dla nych, a ne czuzyncem, buw M. Drahomanow, jak wydno z prywitan jomu cych uczenych z prywodu 30-litnioho juwyleju joho dijalnosty. W archiwi, de zberihajutsia dokumenty pro znosyny M. Drahomanowa z francuzkym socijalistom Benua Malonom, wydawcem czasopysu „Revue Socialiste", spiwrobitnykom jakoho buw M. Drahomanow, zberehlysia pereklady Szewczenka francuzkoju mowoju. Benua Malon pysaw, szczo dumky Szewczenka ridni i jomu, bo joho dusza selanyna z pochodzennia — sporidnena z Szewczenkowoju.

Wse ce prawdywo ewropejskyj pidchid do inozemnych literatur: ne mowna forma wyznaczaje dla ewropejciw czy „swoja", czy „czuza" ta czy insza literatura, a zmist literatur, ich tematyka, dumky, szczo ich wyslowlujut literatury. Tomu j Lesia Ukrainka pysala M. Drahomanowu, szczo wona wywczaje anhlijsku mowu, szczob mohty w oryginali czytaty Szekspirowi twory, tobto z perszodzerela czerpaty idejni skarby anhlijskoi literatury.

Dumky swoho „Roberta Brjusa" Lesia Ukrainka wziala z szotlandskoho narodnoho eposu, podanoho ij diadkom, bo dumky wyzwolytela Szotlandii buly ridni ukrainskij pysmennyci.

Druzyna M. Drahomanowa pereklala dla Benua Malona nyzku tworiw Szewczenka na francuzku mowu: wona widczuwala, szczo wony budut ridni synowi francuzkoho selanyna-batraka. I wona ne pomylylasia.

Szczo-z takoho ridnoho mozut podaty ukrainski pysmennyky ewropejskij literaturi — ne berusia skazaty. Ale, szczo pidchid do tijei problemy musyt buty inszyj, niz radyt p. L. Hruszenko, ne pidlahaje sumniwu.

S. Drahomanow

„БЛАЗЕНЬ" НА ДОШЦІ СУМ-у

Високоповажаний Пане Редакторе!

СУМ, це безперечно виховна організація молоді. Принаймні такою повинна бути. Широкі кола українського молодого покоління, що згуртувалися в лавах СУМ-у прагнуть знайти за допомогою тієї організації шлях, який дав би їм змогу стати не лише вартісними одиницями, але й вартісними громадянами, що приносили б користь своїй нації й батьківщині. СУМ виконає лише тоді своє завдання, коли виховну роботу поведе правильними шляхами, відповідними виховними методами та засобами і коли дасть молоді те, чого вона в ньому шукає. Лише тоді СУМ має рацію існувати.

Не хочу узагальнювати окремих явищ і робити тим кривду цілій організації та її керівним чинникам, але мушу ствердити, що в терені виховна робота незавжди проводиться як слід, а дуже часто, «виховуючи» своїх членів, низові клітини СУМ-у ведуть їх на манівці.

Яскравий і багатомовний приклад цього, — це клітина СУМ-у в таборі «Піонір» в Ашафенбурзі. На офіційній таблиці СУМ-у, призначеній для оголошення, комунікатів, газет (які теж мусять мати виховний зміст і якусь моральну вартість), аж 2 тижні (а це значить не через непорозуміння, недогляд, чи випадково) висіло циклостильне видання «сатирично - гумористичного» анонімного «журналу», що виходить в Авґсбурзі п.н. «Блазень» (загально твердять, що видавцем його є Варфоломій Євтимович, що під псевдонімом «Блазень» публікувався вже раз в реґенсбурзькому «Українському Слові»). Сам заголовок, зовнішнє оформлення, зміст, ілюстраційний матеріял, методи його пасквільного, цинічного видання, заслуговують якнайгострішого осуду з боку кожного українського громадянина, не зважаючи на його погляди й переконання. Згадане видання, це отрута, яка затруює душу молоді. Цього роду «лектура» не виховує молодь, а навпаки деправує її, руйнує дане їй природою духово-моральне та розумове здоров'я. Чому якраз така гниль знай-

---

винятком Ґейвіна. Ми були самі на дивно порожньому майдані, на цьому нашому полі бою, забруднені, в ґулях і синяках, подряпані й не годні стояти на ногах. Замріяний, я намагався посміхнутися до нього, але мій заткнутий ніс і зашерхла плівка крови на моїм обличчі перешкоджали мені.

— Не рухайся. — озвавсь він ніжно. — Я не мав наміру ударити тебе головою. Це був випадковий зудар.

Я потряс головою в незгоді, мало не викликавши знов кровотечу. Так чи інакше, я спромігся посміхнутись:

— Мені шкода, що твоє око заплющилось.

Він обережно помацав заплющену оптику, потім посміхнувся своєю теплою прекрасною посмішкою, яка немов випромінила на мене сонячне сяйво.

Коли з маленьких хвостиків хустки, що звисали з мого носа, перестало капати, він обережно повитягав їх. Потім допоміг мені стати на ноги. Разом мовчки ми розпочали наше пілґримство до Драмбакської Дороги.

Галлеєва комета все ще часом блискавкою перелітала через небо. Проти свого дому він зупинився:

— Ти не можеш іти додому отак. Зайдім і ти вмиєшся.

Я сором'язливо йшов слідом за ним між двома ляміповими стояками при вході, з гербом міста, намальованим на шибках кожного з них, ознакою резиденції Міського Голови, потім усипаною піском і дбайливо заволоченою граблями алеєю з кущами обабіч. Сад був великий і пишно виплеканий: вправний робітник працював коло тачки оподалік. Позад вілли ми наблизились до великої повітки для карет з ґрантом коло неї. Коли ми почали позбавлятися найгіршого, покоївка в елеґантськім чорнобілім строї поглянула на нас схвильовано з вікна і зараз же пані в брунатній сукні кваплива підійшла до нас.

— Мої любі хлопці. З вами сталася пригода?

Це була Джулія Блейр, Ґейвінова доросла сестра, що вела хатнє господарство у батька з того часу, як її мати померла. Після першого допитливого погляду вона перестала задавати запитання. Вона повела мене нагору до Ґейвінової кімнати, розкішної кімнати, його власної, повної фотографій, вудилн, рибальських шнурів та скульптурних прикрас, зроблених ним самим. Потім вона звеліла мені скинути з себе мій липкий одяг і, поки служниця виносила його не без гидливости геть, щоб запакувати в брунатний папір, панна Джулія дала мені одягти хороше сіре вовняне вбрання Ґейвіна.

— Я знала твою матір дуже добре, Роберте, — сказала вона в своїй манері, тоном матрони. — Чому ти не приходив побачитися з Ґейвіном, коли...

Вона озирнулася довкола, але він забарився в кухні, лікуючи своє око.

— Ну, тепер ви обоє покращали.

Внизу, коли вона вручала мені мій пакунок коло передніх дверей, її достигле пильне лице зашарілося.

— Ми, їй-право, не хочемо, щоб Ґейвінове вбрання було нам повернуто. Він уже цілком виріс з нього. — Вона постояла сама на сходах довгенько, дивлячись, як я зникав у присмеркові.

Я поволі йшов дорогою в напрямі до Ломондського Краєвиду. Аж тепер відчув я цілком свою втому. Я ледве міг ступати ногами. Водночас зі зростом втоми я занепадав також духом. Ґейвінів великий дім пригнітив мене. Ця своєрідна хандра, що в дальшому моєму житті наставала раптом і псувала навіть найочевидніші мої успіхи, тепер почала гризти мене. Прикладаючи мірку досконалости, я оглядав свої недавні вчинки з дедалі більшим незадоволенням. Бо ж, крім усього, коли б великі хлопці не припинили бійки...

Я дійшов до брами, а тут, сам один, чекаючи на мене, стояв Дід.

Довга павза. Його погляд обмацав мої бліді, потовчені риси обличчя. Його голос був лагідний.

— Ти переміг?

— Ні, Діду.

Слова застрявали в моїх устах.

— Думаю, що я програв.

Не кажучи ні слова, він повів мене до себе в кімнату і посадовив мене у власне його крісло. У мене вирвалось:

— Я не злякався... навіть після того, як ми почали...

Він потроху витяг з мене історію бійки. Я не міг зрозуміти його хвилювання. Коли я скінчив, він потряс, з якимсь захопленням, мою руку. Потім підвівся, взяв брунатний паперовий пакунок, що ховав у собі причину мого лиха, і кинув його просто в огонь. Мій зелений одяг горів жахливо довго і надимів повну кімнату. Але, кінець-кінцем, згорів.

— Ти бачиш тепер, — сказав Дід.

Розділ 7.

Зимових тижнів, які настали з великими морозами й довгими темними вечорами, міжусобиця поміж моїми двома прабатьками, що брала свій початок у різних поглядах на життя і в нерівних привілеях, продовжувала проявляти себе в мовчазній боротьбі за володіння мною.

Баба дуже сердилась за ту переміну одягу; вона дала мені доброго ляпаса, а вночі, коли ми лежали в ліжку разом, повчала мене ґрунтовно про ницість невдячности, кажучи мені, що я мушу поводитись значно краще, якщо хочу залишитися «її хлопцем». Її побоювання за моє здоров'я, завжди серйозні, здавалося, більшали і я не міг чхнути без того, щоб вона не визнала в мене запалення легенів, проти чого вона заходжувалась лікувати мене щедрими дозами темних настоїв з трав її власного виготовлення. Не зважаючи на це, я був щасливіший, ніж перед тим.

В Академії мій бій дуже мені допоміг; можливо не так мій бій, як моя гомерична втрата крови. Це загрожувало стати історичною подією, бо хлопці завжди говорили про ті чи інші випадки, що вони сталися перед або після «того дня, коли Шеннон мав кровотечу». В усякому разі, пристойно одягнений у сіре, за віщо я благословляв панну Джулію Блейр, я більше не був об'єктом кпин. Більше того, Берті Джемісон і його поплічники настільки змінили своє ставлення до мене, що навіть подавали мені ознаки своєї уваги. Було визнано, що Ґейвін мій друг.

Ґейвін, як я й припускав, стояв осторонь від інших хлопців, не з пихи, що він був у кращому ніж вони становищі (його батько мав давно засноване хліботорговельне підприємство), але своїм характером і нахилами, дійсно, своїм внутрішнім життям. Він грав у всі звичайні гри вміло, а проте врівноважено, бо мав інші смаки й розваги його були далекі від інтересів загалу. В книжковій шафі його затишної кімнати стояли томи природознавства з блискучими кольоровими малюнками птахів, комах і диких квітів, з назвами їх, видрукованими під ними. Він мав чималу колекцію пташиних яєць. На одній стіні висіла обрамлена фотографія його самого, в штанях на випуск над панчохами, з величезною рибиною в руках; його батько, завзятий вудляр, часто брав його з собою на озеро Ломонд і минулої осени Ґейвін, не бувши ще сповна дев'яти років, виудив на берег дванадцятифунтового молодого лосося.

Але ці видатні таланти були ніщо в порівнянні з його внутрішньою сутністю, з тими духовими якостями, для означення яких неможливо підшукати відповідних слів. Він був мовчазний хлопець, мовчун і спартанець. Тверда лінія його вуст, мале рішуче підборіддя, здавалося, спокійно заявляли життю: «Я ніколи не піддамся».

У п'ятницю, що настала по нашім двобої, він чекав на мене після лекцій і, нічого не кажучи, лише з ніяковою посмішкою, взяв рівний зі мною крок і ми пішли здовж Високої вулиці. Після тижнів [illegible] задніми вулицями, як я тремтів з радощів, відчуваючи особливу значність цього! Ми зупинились на пів години у склепі його батька, де в конюшні на задньому дворі ми дивилися на Тома Дріна, головного хурмана, як він лікував хворого коня, що видужував уже від бешихи. Міський Голова Блейр підізвав нас рухом руки, коли ми вже виходили крізь велике приміщення склепу, повне пашні і кошів на зерно, купами навалених мішків з борошном, квасолею й вівсом, де робітник у білому хвартусі метушився коло цього всього.

— Ви двоє пішли вірним шляхом.

Він обдарував нас своєю повною прихованого змісту усмішкою, такий собі олімпієць, божистою усмішкою і подвійною пригоршнею солодких ріжків, що в нас звалися «сараною».

Коли ми обоє їли нашу «сарану», йдучи додому в сутінку, я намагався висловити Ґейвінові, як чудово, як щасливо було мати такого батька, як він, що змушувало його червоніти від гордощів, — найкраще, що я міг йому сказати. Потім, коли ми стояли коло воріт Ломондського Краєвиду, він дивився на свої черевики, злегка вдаряючи носаком об край хідника.

(Далі буде).

шла місце на таблиці виховної організації, якою має бути СУМ?!

Ми не хочемо робити з того закиду молоді, бо вона не винна в тому, що її так «виховують». Відповідальність одначе впаде на провід місцевого СУМ-у, на референта молоді, культурно-освітнього референта, комісії для догляду морального здоров'я й на керівні, відповідальні за життя табору чинники, що **замикають очі** на такі явища й замість вести молодь до висот, самі прикладають руку, або, толерують такі жалюгідні прояви декадансу громадського життя, що згодом і на них самих буде мститися.

Як виглядатиме молодь, яку виховують на такій «лектурі»? Чи провід СУМ-у не має вартісніших видань, щоб помістити їх на таблиці оголошень організації? Чи «Блазень» має заступити молоді доповіді, виставки, хорові виступи, курси? Чи рідної історії має молодь вчитися на карикатурах «Блазня», а стики громадського життя на пасквілях цього, компромітуючого нас усіх, видання? Чи ж маємо мовчки дозволити до решти розхитувати наш національно-громадський організм вже в його найздоровіших основах — молоді? Чи провід СУМ-у в таборі «Піонір» має відвагу брати на себе відповідальність за такі методи виховання молоді? Чи маємо допустити до того, щоб блазні за допомогою блазенських метод виховували нашу молодь не на вартісних громадян, а на таких же блазнів, як вони самі? **Сумівець.**

Від Редакції: Останніми днями біля описаного в наведеному листі «Блазня», на тій же таблиці, з'явилося оголошення про... реколекції. Побожна рука, що вивісила християнський заклик про виконання великопосного обов'язку, не знайшла відваги зірвати зразу ж писанину большевицького стилю. І хто тепер заручить, що молодь, начитавшись «Блазнів», захоче покірливо слухати праведних отців-проповідників. Воістину самі не знаємо, що творимо: Iudica nos, Deus, et discerne causam nostram!

АВСТРІЙСЬКЕ ВІЙСЬКОВЕ МІНІСТЕРСТВО

Відень, (ББЦ). Альянтська рада у Відні обговорює британську пропозицію, згідно з якою австрійський уряд повинен подати плян створення міністерств оборони й військового. Американська й французька делеґації підтримали цю пропозицію, тим часом як російський представник зажадав передати питання на розсуд Конференції міністрів закордонних справ.

Pamiaty Zoi Sapickoi

Pid czas burchlywoho lycholittia nedawnich rokiw odijszla wid nas, zahynula w wyri trahicznych podij na Slowaczczyni, Zoja Oleksiiwna Sapicka — druzyna widomoho hromadskoho dijacza t. z. „staroi" emigracii Wiktora Sapickoho, widdana doczka naszoho narodu, aktywnyj borec za naszu nacjonalnu sprawu, szczo lyszyla po sobi switlyj spohad u wsich, komu dowodylos z neju spiwpraciuwaty.

Pryhadujetsia 1920 rik u Poltawi, koly ja wpersze zustriwsia z Zojeju Oleksiiwnoju. Szcze ne wszczuchla, szcze ne bula pryduszena ukrainska hromadska aktywnist; ne zwazajuczy na nedawni newdaczi, my namahalysia j dali borotysia, obstojujuczy zadowolennia nacjonalnych prahnen naszoho narodu. W perszych lawach sered nas Zoja Oleksiiwna widznaczalas swojeju wysokoju inteligentnistju, napolehlywistju, newtomnistju j swoim bahatym doswidom hromadskoi j orhanizacijnoi dijalnosty.

Naszi zyttjewi szlachy nezabarom rozijszlysia. W luti czasy pryhniczennia meni tilky zridka dowodylos baczyty p. Sapicku. I todi ohon wnutrisznioho zawziattia ne pokydaw ii- badiora j energijna, wona ne schylalasia pid udaramy doli i zawzdy z twerdoju nadijeju dywylas napered.

Pryjszow czas, koly, jak zdawalos usim, mozna bulo znowu odwerto sluzyty naszij wyzwolnij sprawi — i Zoja Oleksiiwna zrazu z staje do napruzenoi praci, pryjmaje aktywnu, keriwnu uczast w orhanizacii j rozwytkowi Charkiwskoi „Proswity".

Wostannie czytaw ja lysta wid nei iz Lwowa, kudy zaneslo ii chodom podij. Teplo, z poszanuwanniam pysala wona pro wysokyj nacjonalnyj patriotyzm halyczan, pro ichniu czulist i hostynnist.

Ne raz, pryhaduju, kazala wona, szczo my, ukrainci, ne wmijemo za zyttia nalezno szanuwaty swoich dijacziw — tilky chowajemo ich dobre. A ij samij, bidolasznij, dola ne sudyla j umerty w otoczenni blyzkych ludej... Des tam u Slowaczczyni kula lutoho woroha wkorotyla zyttia cijei widdanoi praciwnyci na naszij narodnij nywi. Rodyczi i blyzki ne znajut i nikoly ne wznajut, de misce ii ostannioho upokojennia.

Myr prachu Twjemu, Muczenyce naszoi swiatoi sprawy! I. M.

†

Dnia 10 bereznia c. r. pisja dowhoi ta tiazkoi neduhy j operacii, z Bozoi woli, widijszla na wicznyj spokij doroha moja druzyna i maty widsutnioho syna moho, Olha. Pochoron widbuwsia 13 bereznia na prawoslawnomu cwyntari w Wiesbadeni.

Ohornutyj horem, spowiszczaju pro ce wsich swoich ta Nebizczyci druziw i znajomych. Razom iz tym wid usioho sercia skladaju szczyru podiaku Nastojatelewi taborowoi Cerkwy o. Wasylewi Umanciu, o. dyjakonowi Mykoli Krywych, Cerkownomu Chorowi pid prowodom o. Iwana Zajcia, paniam Hanni Demjanenko, D-r Halak, Marii Wladyczenko, Popowij, a takoz p. p. Dylowskomu, Petruszowu j Chomenuszko — za najaktywniszu dopomohu w pochoronach.

Skladaju takoz szczyru podiaku Taborowij Zinoczij Orhanizacii, o. Linewyczu, Sanitarno-Charytatywnij Sluzbi na Hessen ta meszkanciam taboru, szczo wzialy uczast u widprowadzenni tlinnych ostankiw Nebizczyci na misce wicznoho spoczynku.

Wasyl Szulha

Mainz-Kastel.

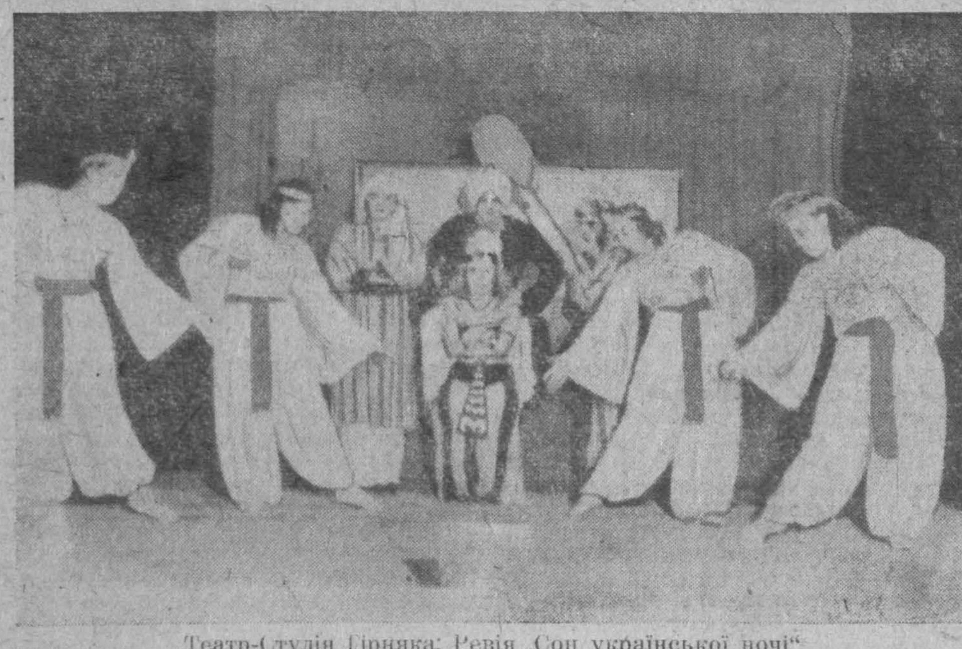

Театр-Студія Гірняка: Ревія „Сон української ночі"

Нова п'єса І. Багряного

Березень закінчився під знаком Мельпомени. 29-го в театральній залі табору „Буа Брюле" письменник Іван Багряний прочитав свою нову п'єсу „Генерал". Присутніх було небагато: це були головним чином актори театральної студії Й. Гірняка на чолі з своїм керівником. Крім них, був дехто з місцевих науковців, журналісти, представники таборового проводу. Читання було призначене головним чином для театральної студії, силами якої ця п'єса має бути згодом поставлена на сцені.

Перед початком читання автор зробив невеличкий відступ і поінформував присутніх про мету цього читання. „Написавши п'єсу — сказав І. Багряний, — я вважаю за потрібне перед тим, як дати театрові до постановки, прочитати спершу перед аудиторією, аби почути від компетентних людей авторитетне слово, як з приводу змісту п'єси, так і з приводу її формальних якостей. Отже, якщо кого-небудь з вас вразить велика

Автор читає.
Фото „Неділі" (М. Сов'як).

кількість авторських ремарок і їх, так би мовити, „лірична зафарбованність", то прошу не забувати, що в цій редакції п'єса призначена не для постановки на сцені, а для читання".

П'єса починається прологом: в 2041 році в одному з театрів ставлять п'єсу, яка показує події столітньої давности, тобто ті, що відбувались в 1941 р. Загальний зміст подій — початок німецько-совєтської війни, відступ Радянської влади з України і прихід в Україну німців. На тлі цих подій показані герої: Данило, який після допиту в НКВД став психічно хорий і має ідею-фікс: знайти того слідчого, котрий допитував його, і помінятися з ним ролями; Сашко — син розкуркулених і виселених з України батьків — українських селян; цей Сашко побував і в Сибіру й на Колимі, і взагалі „пройшов і Крим і Рим і мідні труби"; Оксана — наречена Данила, трактористка, що підчас війни стає танкісткою; стара мати Данила; бувший слідчий НКВД Попов, який на момент вибуху війни уже є генералом; Хамула — безпринципoвий кар'єрист, що виганяв підчас евакуації людей з їхніх домів, а після приходу німців стає їм на службу і, аби вислужитись перед новим паном, так, як і раніше, знущається з селян. Показані в п'єсі і ті сили, що підіймають повстання, як проти старих гнобителів, так і проти нових. Щоправда, на організацію цих повстанських сил в п'єсі (принаймні в цій її редакції) лише натякається.

Значіння п'єси в тому, що вона не тільки примушує нас глибше вдуматися в ті події, свідками яких ми були, а ще й розкриває перед нами їх історичний сенс. Це прозвучало і у виступах присутніх, що висловлювали свої думки про п'єсу підчас диспуту, влаштованому на другий день в таборі „Ляґард". За майже одностайною оцінкою учасників диспуту п'єса, хоч в деяких місцях ще „сира", „недостатньо виношена", але загалом написана з притаманою Багряному силою таланту. Підкреслили це й актори студії, які основною позитивною рисою п'єси вважали саме її пристрастність. Кожна п'єса, незалежно від її сценічности, може бути написана більш сильно й менш сильно. Знаємо, наприклад, що Лесь Курбас однією з основних вимог до п'єси вважав її пристрастність. Йдучи в мистецтві слідами Л. Курбаса, студія Й. Гірняка дотримується цієї ж самої засади. До речі, тип героя-неврастеніка, пристрасть якого є гістерична, розум отруєний зневірою, а почуття розперті протиріччями — цей тип Курбасівського театру знайшов своє втілення в Данилові (аж до хвилини його одужання). Отже деяким Курбасівським вимогам п'єса відповідає цілком. Окремі „сирі" місця (напр., занадто розтягнений кінець) можна буде, на думку учасників диспуту, виправити уже в процесі готування її до постановки.

П'єса „Генерал" прийнята отже театром — студією Й. Гірняка. Віримо, що скоро побачимо цю п'єсу на сцені. Д.

Подорож по Мехіко

(Закінчення з 3-ої сторінки)

Усі ці соціяльні реформи — парцеляція та колективізація частини земель, націоналізація залізниць та нафтової промисловости, повновладність професійних робітничих організацій, соціялістична пропаґанда революційної партії, а почасти й минула активна діяльність Троцького — створили у багатьох европейців уявлення про Мехіко як про країну «ультрасоціялістичну», що де в чому перевершила і Совєтський Союз. Однак таке уявлення неправдиве. Поруч з деякими соціялістичними експериментами ми бачимо в Мехіко той самий, що й у Сполучених Штатах, капіталізм, хібащо в примітивнішій, трохи навіть первісній, формі. Досить сказати, що в цій «соціялістичній» країні і тепер ще є землеволодіння, площею більші за деякі французькі департаменти, а подекуди збереглися навіть рештки справжнього рабства. Аґрарний закон 1915 р., крім періоду президентства парденаса, здійснювався дуже повільними й нерішучими темпами.

Причин такої неподатливости Мехіко до аґрарної реформи є чимало. Одна з головних — це питання фінансове. Продуктивність основних тропічних культур (кави, бавовника, цукрової тростини) великою мірою залежить від технічного обладнання, отже й від капіталовкладень у господарство та розширення його площі. Зрозуміло, це приступно переважно для великих землевласників.

Друга причина — це потреба обводнення. При посушливому кліматі Мехіко іриґація земель є конче потрібна для його господарства і становить чи не найголовнішу проблему його економіки. Та спорудження іриґаційних каналів, знов таки зрозуміло, під силу лише тим же «асієнда». На допомогу дрібному господарству приходить держава: за останні 5 років вона збільшила площу обводнених земель аж у п'ять раз. Та це лише крапля в морі. До того ж парцеляція великих землеволодінь розбила б, дезорганізувала б наявну іриґаційну систему. Часто-густо це й примушує уряди утримуватися на практиці від теоретично визнаної парцеляції земель.

Нарешті, є труднощі й психологічного порядку. Індійцеві бракує технічної культури, він не вміє обробляти землю новітніми способами й знаряддям. Крім того, вікове рабство привчило його до лінощів. Індійське дрібне господарство далеко відстало від великого. Йому бракує коштів, техніки, знання. Разом з тим колективізація, яку запровадив закон як спосіб піднести технічно-фінансову спроможність селянства, мало популярна в ньому. Не почуваючи себе в колективі повним власником, селянин воліє лишатися на хай маленькому, зате своєму клаптику землі.

Надто поважні перешкоди стоять на шляху до здійснення мрій мехіканських соціялістів. Географічне положення Мехіко, потреба в постійних експортно-імпортних зносинах з капіталістичними державами, передусім із своїм могутнім північним сусідом, нарешті глибоке вкорінення в індо-латинську душу мехіканця «вільнолюбство» — усе це органічно зв'язує Мехіко з світом капіталістичним. І капіталізм, вільно проникаючи в цю країну необмежених, але мало використаних можливостей, розквітає в ній буйним тропічним цвітом, всупереч намаганиям його ворогів.

Безсилі проти цього наступу капіталізму, аґрарні й соціяльні реформи та інші заходи соціялістів дають проте країні й багато корисного, викорінюючи з її життя рештки архаїчного феодалізму, обмежуючи експлуатацію працівників, підносячи культурно-освітній і матеріяльний рівень людности, збагачуючи мехіканську промисловість на технічні засоби й кадри. Дедалі більше опановуючи свої незлічені скарби, Мехіко з «перехрестя Америки» виходить на шлях передових латинських країн, прямуючи до своєї багатонадійної прийдешности.

5 хвилин без політики

ДОРОБИВСЯ МАЄТКУ В АМЕРИЦІ

Часто в українських часописах, що видаються в Америці або в Канаді, оповідається про українських еміґрантів, що, діставшись до Америки, упертою та наполегливою працею перетворюються на заможних громадян. Про одного такого оповідає американський часопис «Новий Шлях» від 4 січня 1947 р.

«1928 року прибув до Канади молодий буковинський хлопець. Йому було 24 роки. Прибув до Канади, бо на своїй рідній Буковині не мав можливости вповні виявити свої ремісницькі здібності. Він чув про конюнктуру у Канаді і, діставши змогу, виїхав у цей край.

Опинився у Вінніпеґу, в чужому місті, серед чужого оточення. 1933 року він найняв стареньке приміщення на Селкірк. Платив 17 долярів місячно. Тут він почав своє підприємство хатніх та інших меблів. Ішло добре. 1934 року він одружився з українкою Марією Трибаль і найняв більше приміщення для своєї майстерні. Прийняв до праці 3-ох помічників. З року в рік його можливості росли. Почав виробляти кухонну меблю. Найняв до роботи 7 робітників, своїх людей українців. Приміщення було вже замале для розвиненого підприємства, бо й робітників збільшилось на 12 душ. Він перебрав увесь будинок.

Така історія Діонізія Денниса. Але не вся. Сьогодні його підприємство приміщується в гарному, просторому будинку. На фронті прегарна виставова кімната. Майстерня устаткована наймодернішим знаряддям. Поруч два додаткові будинки для складу матеріялу. Працюють у нього 35 мебльових майстрів, майже всі українці. Діло ведеться по ґуртовій та по дрібній продажі.

Деннис говорить: «Мені було б приємно, якби наші люди, серед яких є багато майстрів, взялися за мебльову справу. Вона поплатна для продуцента, бо меблі потрібні для людей.

НЕЩАСНА ЛЮБОВ ДО ҐРЕТИ ҐАРБО

1936-го року убого зодягнений чолов'яга прийшов одного ранку до філії Бартклеєвого банку на передмісті Лондону, відкрив власне конто і вплатив на нього 3.000 долярів акціями, дорогоцінностями і грішми. Від того дня банк ніколи вже його не побачив і нічого про нього не чув.

Нещодавно в Америці в штаті Мічіґен помер в жахливій нужді, в наполовину розваленій буді, містер Едґард Дон. В заповіті він записав увесь свій маєток відомій фільмовій шведській артистці Ґреті Ґарбо.

Містер Дон був якраз тією людиною, що відкрила власне конто в Бартклейському банку. Кілька років, що він їх прожив в Лондоні, містер Дон дослівно провів у кіні «Одеон». Він приходив до кіна вже вранці і залишав його аж по закінченні останнього сеансу. В газетах читав тільки фільмові рецензії. Кишені його одягу були повні фотографій Ґрети Ґарбо. Містер Дон написав до великої артистки декілька листів, що в них розповідав про свою любов до неї. Він надіявся одружитися з Ґарбо. Усі ці листи пошта повернула йому з Голлівуду нерозкритими, з допискою на куверті «адресат не приймає».

Заповіт містера Дон написаний цілком правильно.

Штат Мічіґен одначе виступає з протестом, доказуючи, що містер Дон був несповна розуму, отже його маєток (якого вартість зросла в міжчасі до 4.000 долярів), повинен перейти на власність штату Мічіґен.

Берлін, (ДЕНА). Гайнріх Манн, що мешкає тепер в Льос Анджельос, повідомив у листі до письменника Гайнца Ульштайна про своє бажання повернутися до Берліну. Про час його повернення ще невідомо.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

(БЕЗПЛАТНИХ ОГОЛОШЕНЬ НЕ МІСТИМО)

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Barabanowa Nadija, 37;
Baryskyj Iwan, 37;
Berdun Marija, 27, z Anhaltu;
Beluega Odokia, 18, z Steiermarku;
Besrodnoff Serge, 81, z Belgrad, Juhoslawia;
Besrodnoff Larissa, z Berlgradu, Juhoslawia;
Biberkowicz Wolodimir, 58, z Winnipegu;
Bidoczka Josef, 24, z Hamburgu;
Bihun Myla, 42, z Berlinu;
Bihun Nikolas, 31, z Berlinu;
Blaner Ewa, 25, z Zigmaringenu;
Bohaczewski Emil, 50;
Bordarenko Arkadij, 23;
Bohaczewsky Olga, 45;
Bondarenko Iwan, 22;
Bondarenko Maria, 44, z Tschiminskija, Besarabia;
Bondarenko Nikolaj, 19, z Tschiminskija, Besarabia;
Bondarenko Zinaida, 16, z Tschiminskija, Besarabia;
Bondarenko Anatolij, 7, z Tschiminskij, Besarabia;
Bostajenko Iwan, 23, z Schlesien;
Bostajenko Wladimir, 22, z Petrsfeldu;
Budra Petro, 41, z Canady;
Bulba Lidia, 24, z Awstrii;
Budra, 21, z Hospital Ebrach, Bayern;
Burma Michael 23, z Berlinu;
Ceglarek Josef, 38, z Monokow, Post Grocholice;
Chalus Wasyl, 32, z Neukirchen b. Siegziniedu;
Chlopizka-Etrimowa Maria, 49, z Eger, Tscheschoslowaczczyna;
Cholodow Hawrylo, 24;
Cubak Josyf, 32;
Czapalska Olha, 49, z Schwarzenbergu;
Czapelska Oxana, 26, z Schwarzenbergu;
Czapelskyj Wolodymyr, 65, z Schwarzenburgu;
Czerna Maria, 26, z Mannheimu;
Czip Mychajlo, 31;
Czyzo Stefan, 42, z Immenstadtu, Bodensee;
Czudziak Josef, 11, z Stalag IV G Otschatzu;
Danelowicz Anna 49, z Waldosau;
Danelowicz Iwan, 50, z Waldosau;
Danelowicz Wasyl, 10, z Waldosau.

КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА УТГІ

Відкрито запис слухачів на 4-й цикль систематичних курсів українознавства УТГІ в Ашафенбурзі. Запис провадиться в днях 8—12 квітня, щодня, в канцелярії ОПУЕ (табір Ляґарде, І, кімн. 10) в годинах: 10—12, а також у культурно-освітніх референтів поодиноких таборів. Курс — тримісячний. Програма курсу: Українська мова, українська література, історія України, історія українського козацтва, археологія України, географія України, краєзнавство, історія українського мистецтва, українська геральдика, історія українського шкільництва, історія української журналістики, українське музейництво і архівництво. — Виклади та семінарійні праці відбуватимуться щодня у вечірніх годинах в приміщенні української ґімназії табору Ляґарде. — Закінчивши повний курс та виконавши всі праці, слухачі дістають відповідний диплом.

У. Т. Г. І.
СЕКТОР АВДИТОРНОГО ВИСОКОШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКОГО ІНСТИТУТУ В РЕҐЕНСБУРЗІ

Оголошує попередній (інформативний) впис на відділи:

1. ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИЙ
2. ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ

Дійсними студентами можуть бути особи з закінченою середньою освітою. — До прохання треба долучити відпис матурального свідоцтва та короткий життєпис. — Вписове становить 20 марок одноразово, та студійне 250 марок за семестр. — Виклади розпічнуться як тільки приголоситься відповідна кількість студентів. — В залежности від територіяльного розміщення більшости студентів навчання буде провадитись в Мюнхені або в Реґенсбурзі. — Зголошення надсилати на адресу Ректорату УТГІ:

Ukrainisches Institut, (13a) Regensburg, Ganghofer Siedlung, P. Heyse Str. 2.

Wazne dla fachiwciw

„Ukrainska Trudowa Kolonija" — „Wyrobnyczo Poselencze Towarystwo", zarejestrowana kooperatywa z obmezenoju porukoju w Augsburzi. Firma wtiahnena do heneralnoho rejestru sudowoho w Augsburzi dnia 17. I. 47 tom II czyslo 91. Tymczasowa adresa Augsburg, Alpenstraße 20, ukrainska pozataborowa, prawnooformlena pereselencza orhanizacija w zaokeanski krainy, pidporiadkowana Centralnomu Predstawnyctwu Ukrainskoi Emigracii, oholoszuje otsym wpysy w czleny. Poszukujemo chliborobiw, remisnykiw, ta inzenerno-technicznych fachiwciw.

Відгукніться!

Rozszukuju syna *Pawla z Wolodymyrszczyny*, kotryj w 1943 r., aresztowanyj nimciamy, sydiw u Luckij wjaznyci na Wolyni. Serhij Petrowycz, (13a) Forchheim-Markville, Post: Sulzkirchen, Opf., bei Neumarkt.

Tolczynskoho Jewhena szukaje maty Tolczynska Wira, Biessenhofen (Allgäu), Bahnhofrestauration.

Iwan Łozowyj szukaje swoich ridnych ta znajomych. Proszu pysaty na adresu: Iwan Lozowyj, Ukr. Lager Godenau, 20 a, Kr. Alfeld (Leine).

Rohowskyj Anton z s. Bokytyci, pow. Wolodymyr-Wolynskoho szukaje swoich ridnych ta znajomych. Proszu pysaty na adresu: Anton Rohowskyj, Ukr. Lager Godenau (20a), Kr. Alfeld (Leine).

Dr. Chmilowskoho z Stanislawowa szukaje Kybaczek. Pysaty na adresu: Kastel DP. Lager. Rybaczek Bohdan.

Szukaju syna Iwana Mychalowskoho narodzenoho 18 trawnia 1927 roku z sela Porochowa pow. Buczacz, ostannio perebuwaw w Lauder (Dorf) Franz. Zone, Kr. Koblenz. Proszu pysaty na adresu: Wasyl Mychalowskyj, Aschaffenburg, „Bois-Brule", Bl. III/218.

Szukaju syna Mykolu Krawczuka narodzenoho 1924 z sela Puznyky powitu Towmacz. Praciuwaw w Heidelbergu. Proszu pysaty na adresu: Kateryna Krawczuk, Aschaffenburg, „Pionierkaserne", IV/103.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 5
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo" Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | Welykden 1947 | Nr. 69

СОТВОРІТЬ ОДНУ ВСЕУКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ!

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ВІЗИТАТОР І АДМІНІСТРАТОР УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ У НІМЕЧЧИНІ

Всечесному Духовенству й Дорогим у Христі Вірним

Мир в Господі і благословення!

Милі Браття і Сестри! Хто з нас не звернув уваги на часте явище в природі, що по темній, бурхливій ночі настає гарний соняшний день. Ще перед кількома годинами темрява покривала землю, ніодної зірки не було видно, бо грізні хмари заступали ввесь небозвід. Жах проймав людину від грюкоту громів, а лютуюча буря рвала, ломила все довкола. Ніхто й не важився в таку погоду вийти з помешкання, а кого захопила така хуртовина, скривався, де міг, щоб перебути лиху годину. І нараз все зміняється. В природі настає спокій і тишина; темрява зникає, і знову любо сяє ясне сонечко. І на душі й серці людини стає радісно й весело. Так подібно, милі Браття і Сестри, було з Божественним Спасителем; так було і так є з Його святою Церквою і так є з кожним християнином.

I. По кривавій Великій П'ятниці Божественного Спасителя прийшло Його світле Воскресіння. Повернімся ще на хвилинку думками до Великої П'ятниці. Які тяжкі терпіння, яке велике приниження виносив у тому дні Божественний Спаситель! Прибитий до хреста, що в тодішніх часах був деревом ганьби, висить Спаситель світу поміж двома розбійниками, наче б був найбільшим з них. Погляньте на Нього очима душі: Його руки й ноги прибиті цвяхами до хреста, а на голові терновий вінець; все тіло Його покрите одностайними ранами. А які ж були Його внутрішні терпіння, коли Божий Син звернувся до свого небесного Отця з словами невимовної скарги: «Боже мій, Боже мій, чого Ти мене залишив?» (Матей, XXVII, 46). Він справді міг віднести до себе слова псалтирі: «Я ж червяк, а це людина» (Пс., 22 ст.). Так умирає Месія, в безмежнім пониженні, в найважчих терпіннях. А вороги Його? Ликують, радіють. Бо вони певні, що вже осягнули повну перемогу над Ним і над Його ділом. І так, як справи, по людськи думаючи, стояли, можна було їм признати рацію.

А проте сталося зовсім інакше. Ще давніше колись сказав Спаситель: «І коли я буду піднятий з землі, всіх потягну до себе» (Іван, XII, 32). Якже ж скоро і як славно сповнилися ці Його слова! Після Великої П'ятниці несподівано скоро настало Світле Воскресіння. Божественний Спаситель воскрес і славно вийшов з гробу, хоч гріб був опечатаний і когорта римського війська пильно стерегла Його. Правда, на руках і на ногах видніють знаки ран, але вони не окривавлені, а блищать наче дорогоцінні жемчуги... Воскресший Спаситель з'являється своїм учням, кріпить їх віру і підносить дух. Вони йдуть на Його доручення у світ і поширюють Його науку в усьому світі. Тисячі й мільйони приймають Христову науку та признають себе учнями Ісуса Христа. А Божественний Спаситель, що у Велику П'ятницю умер на хресті серед наруг і важких терпінь, тепер є почитаний і люблений мільйонами людей, різними народами, як на кожні Великодні Свята величний гімн «Христос воскрес» пориває за собою всю вселенну... Цю нечайну зміну, цю незрозумілу, але безперечно велику переміну можемо пояснити собі тільки з огляду на Божество Спасителя. Бо люди не могли назавжди замкнути в гробі Єдиносущого Сина, вічного Божества. Він, хоч і умер, смертю смерть поконав. Тому сьогодні радіємо радістю нашої св. Церкви, хоч ми на чужині, далеко від рідних церков. І причувається нам гомін великодних дзвонів, змішаний з радісними воскресними піснями. І ми крізь сльози тішимося, бо хоч і незнана нам наша доля, то сьогодні оживає в нас надія і пориває наші серця за собою велика, сильна віра у воскресшого Месію.

II. Подібно як з Божественним Спасителем є також і з Його св. Церквою. І в житті Церкви після її Великої П'ятниці настає завжди її радісний Великдень. Церква виконує уряд і діяльність Ісуса Христа на землі. Вона має обов'язок проповідувати Його науку людям, розділювати їм Його благодаті і бути провідником на дорозі до вічного життя. А тому, що вона продовжує Його уряд, мусить і співдіяти в Його долі. Як Він був переслідуваний, так і її переслідують; як Його сповидно поконали Його вороги, так і її сповидно поконують її вороги, але як Він славно воскрес, так і вона завсіди славно виходить з поразок і здобуває світлі перемоги. Ах, скільки ж, скільки ж Великих П'ятниць мусіла пережити наша св. Церква!

Дуже довга і кривава «Велика П'ятниця» була для св. Церкви в часах важкого переслідування християнства в перших століттях її існування. Як тоді супроти неї скаженіли її вороги! Здавалося, що вже готова була домовина, в яку можна було б зложити мертве тіло Церкви. А проте якже все інакше сталося! Ще Діоклеціян жив, як папа Сильвестер вийшов з катакомб і явно служив у Римі св. Літургію. І від тоді християнство почало свій переможний похід через цілий світ.

Дуже болючою «Великою П'ятницею» для Церкви був час, коли блудна наука Арія впроваджувала свою безбожність у християнство. Ледве, чи в силі хто описати, скільки замішання й неладу спричинила та єресь. Бо царі своїми могутніми впливами сприяли фальшивій науці і через те й відступство від правдивої Христової віри було досить велике. Але й тут незабаром прийшли кращі часи. Господь Бог покликав великих святих Учителів Церкви, які своєю глибокою вченістю і святістю життя корисно обороняли св. Церкву. І знову настали добрі зовнішні обставини для Церкви.

І ще нераз впродовж століть повторялися пригноблюючі й грізні переслідування Церкви. Кому ж незнане переслідування української католицької Церкви в половині XVIII. століття, що його повела цариця Катерина II? Вона з завзяттям нищила її, бо в її очах українсько-католицька Церква була тим самим, чим у політичній ділянці була Гетьманщина чи Запоріжська Січ. Одне і друге треба було знищити... А чого вона не докінчила, те докінчували гідні її наслідники і в XIX. і в XX століттях. І сьогодні видається, наче б то вона, свята українсько-католицька Церква, важко й смертельно зранена і остаточно поконана, лежить, очікуючи, коли її зложать у могилу... Але так, як св. католицька Церква виходила завжди переможно з найбільш дошкульних переслідувань, так і цим разом свята українсько-католицька Церква вийде з важкого переслідування нанову скріплена й відновлена бо, вона є незнищима будівля, поставлена на Петровій скалі. І хоч розбурхані хвилі з шаліючою ненавистю переслідування вдаряють на цю скалу, то вони її не переможуть, бо над нею стоять виписані слова: «і ворота пекельні не переможуть її» (Матей, XVI, 18).

Отже ж Церква бере живу участь у житті Христа. Божественне життя є Всемогучістю, а супроти Всемогучости люди не мають ніякої сили, хоч би вони не знати які були могутні та впливові. І власне це хай наповнить Ваші серця, милі Браття і Сестри, відрадою і довір'ям до нашої св. Церкви. Але рівночасно заохочую Вас, щоб Ви були супроти неї постійними і вірними у всіх обставинах і відносинах.

III. Як є в житті Божественного Спасителя і Його св. Церкви, так є також і в житті доброго християнина. Також деякі християни переживають тяжкі години конання Оливного Городу і п'ють гірку чашу терпінь Спасителя. Ніхто не є забезпечений від горя і терпінь. Одні переживають зовнішні терпіння, інші внутрішні, ще інші одні і другі. І нераз здається нам, що ми ніяк не всилі витримати тягару нашого хреста, що впадемо під ним, або... попадемо в розпуку.

Але й у нашому житті приходять по терпіннях Великої П'ятниці радощі світлого Воскресення. Та не маю я тут на думці цього останнього воскресення, з його вічним і могутнім гімном; не маю на думці небесних радощів, що їх ми напевно одержимо, якщо з любови до Бога будемо переносити наші земні терпіння. Але маю на думці те, що вже тут, на землі, в земському житті приходить звичайно по досвідах хреста — Великодна радість. Чи не доказує нам цього досвід, що важка боротьба, якої ми підіймаємось задля Христа, що всі кривди й терпіння, що їх з терпеливістю й надією на Бога переносимо, що все те стає джерелом Божого благословення, яке спричинює в нашому серці почуття великої радости?

І Ви, мої милі Браття і Сестри, стрічаєте серед дуже невідрадних обставин світлий Празник Христового Воскресення. Далеко від Рідного Краю, в холодній чужині, в таборах будете співати радісну пісню «Христос воскрес!» А серце Ваше мучитиме туга за Рідним Краєм, журба за свою долю і непевність своєї найближчої будучности... Може дехто з Вас, усунений з табору, буде такий пригноблений у свято св. Христового Воскресіння, що в тому дні найбільшої радости християнського світу, опанований неспокоєм за свою будучність, попаде в розпуку. Ні, мої милі Браття і Сестри, не падайте духом, не тратьте надії на Боже Провидіння! Вірте, що й по Вацій «Великій П'ятниці» може прийти тільки безмежна радість Великодня.

Забудьмо на хвилинку нашу сумну дійсність і полиньмо думками в давні літа, коли ми під гомін великодних дзвонів насичували радістю свою душу, вслуховуючись у прекрасні великодні стихирі: «Воскресенія день, і просвітімся торжеством, і друг друга обіймем!»... Милі Браття! Чи будемо і в цьому році нашої скитальщини німими на заклик нашої Неньки св. католицької Церкви, і будемо дальше жити в політичній незгоді, нетерпимості й роздорах? Та ж з усіх наших таборових молитовниць несеться однаково ревна просьба до Бога: «В єдності сила народу, Боже, нам єдність подай!»... Хай же ж відповіддю на цю щиру молитву будуть слова воскресної стихири: «І друг друга обіймем!» Обіймімся, милі Браття, подаймо собі руки, хай не ділять нас ніякі непорозуміння! Та ж у серці кожного скитальця одна мрія, одна ціль і одне бажання! Чи не чуєте в глибині свого серця зову нашої Неньки, св. католицької Церкви, до щирої любови, до єдности, до згоди? Та ж на цьому побудована вся наша доля, вся наша краща будучність! І хто ж з вас хотів би стати грабарем кращої майбутности нашої? І ставити вище добра народу свої власні амбіції? Тому й нині, в день св. Христового Воскресіння, відклик до Вас, милі Браття і Сестри і прошу: будьте лицарями і гідними наслідниками наших славних предків! Подайте собі всі руки і сотворіть одну всеукраїнську громаду, в якій би Ви всі, мої любі Брати і Сестри, єднались і духом і серцем! Це моє великодне бажання, бо я переконаний, що щойно тоді буде певна запорука нашої долі, як поміж всіми нами настане щодо політичної думки: єдність і згода. Тоді по чорній «Великій П'ятниці» братнього непорозуміння настане великодня радість єдности і згоди.

Приближімся того святого дня в правдивій взаємній любові до воскресшого Спасителя і до Його в різних періодах історії переслідуваної, а все ж таки збереженої Церкви! Вірні супроти Господа Бога і святої католицької Церкви, видержім терпіння і напасти, що стрінуть нас у нашому житті! Власне вони будуть для нас джерелом радости і внутрішнього щастя тут на землі, а згодом і на всю вічність збільшать нашу великодну радість у небі, якщо поміж нами запанує взаємна, правдива й щира братня єдність і згода.

Христос воскрес!

Писано в Мюнхені-Пазінґу, в суботу Акафістову (29.III. 1947) в манастирі ОО. Пасіоністів.

о. Николай Вояковський.

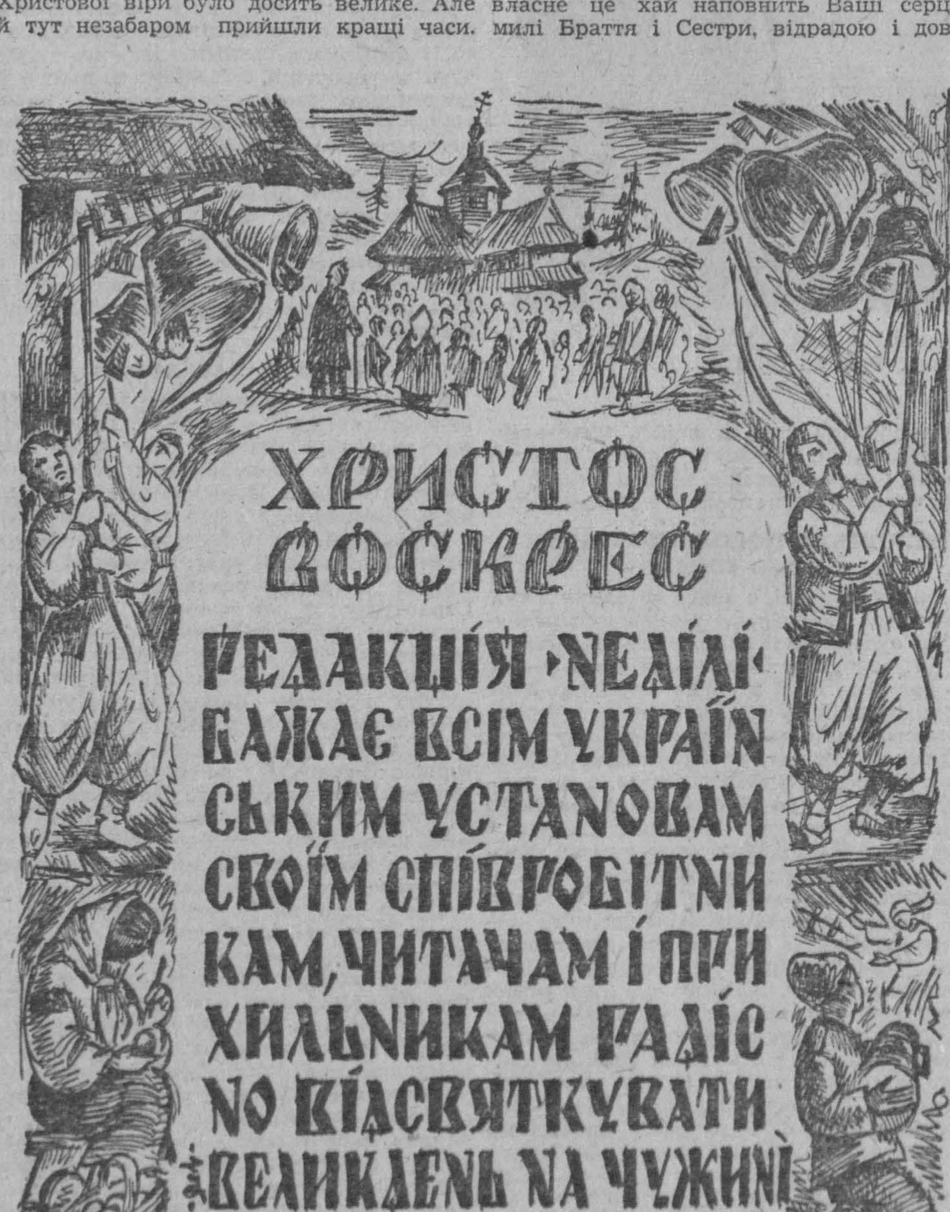

Нехай воскресне Бог і розвіються вороги Його

НЕХАЙ воскресне Бог і розвіються вороги Його. Паска священна сьогодні явилася нам, Паска Нова і Свята, Паска таємнича, Паска найпочесніша, Паска Христос Визволитель, Паска непорочна, Паска величня, Паска Вірних, Паска, що двері до раю нам відчиняє, Паска, що освячує вірних.

Як щезає дим, хай пощезнуть.

Прийдіть від видіння жінки благовісниці і скажіть Сіонові: прийми від нас радість благовіщення про воскресіння Христове, красуйся, співай і радуйся Єрусалиме, Царя Христа узрівши, що як жених із гробу виходить.

Так нехай погинуть грішники від лиця Божого, а праведники нехай звеселяться.

МИРОНОСИЦІ жени ранком, дуже рано, прийшли до гробу Життядавця і знайшли янгола, що сидів на камені, і провістив їм так промовляючи: чому шукаєте живого між мертвими? Нащо оплакуєте нетлінного у тлі? Ідіть проповідуйте ученикам Його.

Сей день, що його дав нам Господь, радіймо і веселімось сьогодні. Паска радісна, Паска Господня Паска, Паска всечесна засяяла нам, Паска, радістю один одного обнімемо.

Воскресіння день, і просвітімось торжеством один одного обіймемо, назвім братами і тим, що ненавидять нас, простімо все задля воскресіння і так усі заспіваймо:

Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував.

ВОСКРЕСІННЯ день, просвітімось люди, Паска Господня, Паска, бо від смерти до життя і від землі до небес Христос Бог нас перевів, що пісню перемоги співаємо.

Прийдіть, пиймо життя нове, що не з каменя неплідного дивно явлене, а з гробу Христового, що стає джерелом нетління, на Ньому ми стверджуємось.

РАНІШЕ світанку вставаймо і замісць мира пісню Владиці принесім і побачимо Христа — Сонце правди, що життя всім засяяло.

Зійшов єси в безодню землі, і сокрушив єси заклепи вічні, що в'язнів держали, Христе, і на третій день, наче із кіта Іона, воскрес єси із гроба.

Хоч і в гроб увійшов Ти, Безсмертний, але пекельну Ти зруйнував силу, і воскрес єси як переможець, Христе Боже, женам мироносицям сказавши радуйся, і Твоїм апостолам мир давши. Впавшим Ти подав воскресіння.

СЕЙ урочистий і святий день Єдиний Цар і Господь субот, празників празник і свято свят в цей день благословімо Христа на віки.

Прийдіте причастімось врожаю нового винограду, Божественної радости в урочистий день Воскресіння. Царства Христового станьмо спільниками, оспівуючи Його, яко Бога, на віки.

Світися, світися Новий Ієрусалиме, бо слава Господня на тобі засяяла. Радій нині і веселися Сіоне. А Ти чиста, красуйся Богородице, бо воскреснув Той, що від Тебе народився.

САНІТАРНО-ХАРИТАТИВНА СЛУЖБА
БАЖАЄ СВОЇМ ЧЛЕНАМ І ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ ЩАСЛИВИХ СВЯТ
СВІТЛОГО ВОСКРЕСІННЯ!

ВІДДІЛОВІ ІНФОРМАЦІЇ ЦПУЕ І ВСІМ УКРАЇНСЬКИМ РЕДАКЦІЯМ ШЛЕМО РАДІСНЕ:
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
РЕДАКЦІЯ „НЕДІЛІ“

ПОДІЇ-МИНУЛОГО ТИЖНЯ

КУРС ТУРЕЦЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Анкара, (ДЕНА). Зовнішня політика Туреччини, як заявив у парляменті турецький міністер-президент Пекер, позначена рішучістю і додержанням засад Об'єднаних Націй. Туреччина нічого не вимагає від своїх сусідів, але бажає, щоб не втручалися і в її внутрішні справи. Зв'язок між Великобританією та Туреччиною, — сказав Пекер, — має й надалі лишитися міцним. Сполучені Штати виявляють до Туреччини велику приязнь, яка ще більше зросте з обіцяною допомогою. Туреччина додержує політики, зорієнтованої на Захід, проте це ніяк не означає, що вона настроєна вороже до Совєтського Союзу.

КОМУНІЗМ НЕ ДАЄ СПОКОЮ ЖИТТЮ ПОЛЬЩІ

Вашінґтон, (ДЕНА-ІНС). Артур Бліс Лейн, що недавно залишив пост амбасадора Сполучених Штатів у Варшаві, назвав становище в Польщі «небезпечним». Він має намір і говорити і писати про нього, бо це питання набагато важливіше, ніж звичайно гадають. Зазначивши, що він говорить як приватна особа і що свій пост він залишив не через якісь розбіжності з президентом Труменом або міністерством закордонних справ у поглядах на політику щодо Польщі, Лейн висловив деякі свої думки про сучасний стан Польщі. За його словами, Польща є сателіт Совєтського Союзу і її політику посередньо чи безпосередньо диктує Москва. Поки Польща не доведе готовости виконувати свої міжнародні зобов'язання, їй не можна давати ніякої допомоги, крім харчів у разі загрози голоду. В Польщі нема свободи друку, і ніякі критичні зауваження американських політичних діячів там не опубліковуються. Комунізм не дає спокійного життя Польщі, населення якої на 95% є католицьким. Проте Сполучені Штати повинні підтримувати з Польщею дипломатичні зносини, щоб знати, що відбувається в цій країні, і показати польському народові дружнє ставлення до нього Сполучених Штатів. Повстання польського народу проти його уряду, на думку Лейна, було б для Польщі «найбільшим лихом».

КАТАСТРОФІЧНА ПОВІДЬ В ТЮРИНҐІЇ

З Тюринґії повідомляють про великі збитки, що їх завдала країні повідь. В багатьох місцях Тюринґії, навіть досить віддалених від річок, вода стояла на рівні $1^1/_2$ метра. Згідно з одержаними досі відомостями, жертвами катастрофічної поводі в Тюринґії стали 258 голів великої худоби, 228 свиней, 331 вівця, 79 кіз, 445 штук птиці й ін. Шкоди, завдані сільськогосподарським будовам, оцінюються в 400 000 марок, шкоди іншим будовам ще не з'ясовано. Озимина на площі 4 000 гектарів, як вважають, загинула. Частина полів і досі ще заллята водою.

ДЕ ПЕРЕБУВАЮТЬ НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНІ?

Берлін, (ДЕНА). Високий офіцер американського військового уряду для Німеччини назвав совєтські й німецькі звідомлення про число німецьких військовополонених в російських руках «високо неправдоподібними». Урядові кола американської влади обраховують кількість тих військовополонених на 2 мільйони. Враховуючи зголошені смертні випадки, сказав американський представник, можна прийняти, що досі немає вісток про місце перебування приблизно 3-х мільйонів німців. Росіяни відповідають за 2 мільйони людей. Щодо зробленої совєтським міністром Молотовим нещодавно заяви, буцімто в Совєтському Союзі мало ще бути 890.000 полонених, на думку американського офіцера, немає способу для заперечення цього числа. Можна приймати, сказав американський офіцер далі, що два мільйони військовополонених, про яких нічого невідомо, знаходяться у Польщі, в Юґославії, в Чехословаччині, або в районах між річками Одрою і давнішим польським кордоном. Ці райони, твердив офіцер, перебувають під впливом совєтів.

Нав'язуючи до заяви Молотова, який сказав, що вже майже поверх мільйона німецьких військовополонених повернулися до Німеччини, американський представник заявив: число полонених, прибулих з Совєтського Союзу до американської зони, не перевещує 120 тисяч, причому 20% всіх полонених вимагають негайного лікування в шпиталі. З того виходить, що Росія звільняє лише таких військовополонених, які не мають сил працювати. Німецькі дані, які нараховують аж 5 мільйонів полонених німців в совєтських руках, американський офіцер назвав неправдивими.

ЗА ВОЛЮ АЗІЙСЬКИХ НАРОДІВ

Лондон, (ДЕНА). Міжазійська конференція ухвалила постанову в справі національних визвольних рухів. У цій постанові висловлено бажання всіх азійських народів звільнитися від чужоземного панування і вимагається вжити потрібних заходів проти спроб таких держав тримати в залежності від себе якусь азійську країну. Особливо підкреслено в цьому документі боротьбу індонезійців та ветнамців за свою волю.

Під час дискусії з приводу цієї постанови єгипетський делеґат заявив, що його країна буде задоволена лише тоді, коли все британське військо буде виведене з Єгипту й Судану. Корея, як висловився її делеґат, все ще чекає на звільнення від альянтської окупаційної влади. Пропозицію про те, щоб азійські народи в разі нової війни не дозволили використовувати для неї свої економічні ресурси, конференція відхилила.

Світ у Великодні Свята

МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Під мирний благовіст великодніх дзвонів, що розлягається в це свято воскресіння й відродження над всім християнським світом, особливо сумно дивляться на нас повоєнні руїни, особливо сповиває наші душі туга за миром і радістю. Вічна колізія добра і зла, права і сили, мрії і дійсности створює те магічне коло, з якого не в силі вибитись люди, не зважаючи на всі їх гучні слова й прекрасні гасла, на загальний осуд насильства та воєн, загальне прагнення миру та волі. Від Гааґської конференції через Ліґу Націй, організацію Об'єднаних Націй до проєктів паневропейської і навіть світової Унії — такий шлях новітньої історії до нездійсненного ідеалу, до якого кличуть нас і ці великодні дзвони.

І хай не чути їх вже в колись «православній» Москві, — зібравшися за круглим столом конференції, державні мужі світових потуг вперто шукають виходу з цього зачарованого кола. Чи пощастить їм усталити на землі спокій бодай для сучасного покоління? — то з надією, то з тривогою питають себе змучені люди. Питають і губляться в здогадах. «Крива» московських нарад іде дуже нерівною лінією — то гостро підносячись разом з людськими надіями вгору, то падаючи з ними додолу.

Американський міністер закордонних справ генерал Маршал (праворуч) в щирій розмові з президентом Франції Оріолем.

ЧИ КІНЕЦЬ МОСКОВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ?

Проте цього разу, на грані першого місяця Конференції, її крива надто гостро заломилась додолу. Останні вістки з Москви, повідомляючи про низку нерозв'язаних на Конференції питань, говорять про можливість її закриття за 2-3 тижні і скликання наприкінці року в Лондоні нової міжнародньої конференції. Таке повідомлення здивує багатьох читачів, проте нічого особливо дивного в ньому немає. Поки делеґати великодержав обмежувалися загальною дискусією, обминаючи конкретні деталі питань, поки вони дивилися на речі згори, загальне порозуміння здавалося легшим. Труднощі повстали тоді, коли Конференція «спустилася» до цих деталей. Шлях, що ввижається літунові рівним, шоферові тяжко дається в знаки своїми вибоями.

Тільки на четвертому тижні робіт Конференція виявила, який вибоїстий і її шлях. На допомогу собі вона закликала Координаційний комітет, що окремо розглядає спірні питання. Та це мало допомагає справі. Досить сказати, що з усіх політичних питань, які перейшли через цей Комітет, згоди дійдено тільки в одному — про створення німецького дорадчого комітету за три місяці після початку діяльности німецьких центральних установ, а ще за 9 місяців — німецького тимчасового уряду. В усіх інших головних питаннях, як от про репарації, політичну й господарську структуру Німеччини й інші, про які ми вже писали, майже в усіх випадках до порозуміння не дійшло через відокремлену від інших альянтів позицію СССР. Через спротив Совєтів не дійдено згоди й у питаннях про майнові права національних меншостей Австрії, про її закордонні борги, ліквідацію її заборгованости за допомогові приставки під час окупації та в інших основних пунктах проєкту договору з Австрією.

Конференція, здається, зайшла в глухий кут. А проте, чи не є це явище лише черговим, може максимальним, падінням «кривої»? Чи не вирівняється вона кінець-кінцем, чи не триватиме Конференція й далі? Відповідь на такі питання не змогли б дати й самі учасники Конференції, але загальна оцінка становища в Москві невідрадна. «За 4 тижні робіт Конференція не досягла нічого», — катеґорично заявив Бевін. Дуже стримано й непевно звучали слова Молотова в інтерв'ю, даному ним одному з американських кореспондентів. А відомий американський радіокоментатор Сміт підкреслив слабкість надій на взаємну згоду не тільки тепер, а й у майбутньому.

В політичних колах висловлюють припущення про можливість в разі закриття Конференції дальшого обговорення спірних питань в тіснішій нараді «Великої четвірки». Кажуть про неминучість об'єднання трьох західніх зон в окрему німецьку державу, отже поділу Німеччини, якщо Конференція зазнає краху. Проте генерал Мек-Нерней, що прибув цими днями до Сполучених Штатів, уважає цю можливість покищо нереальною. Разом з тим він гостро критикував на пресовій конференції Совєтський Союз, що тримає в своїй зоні 450 000 вояків, тобто стільки ж, скільки є на всіх трьох західніх зонах, і провадить в Німеччині політику, скеровану на поширення комуністичної ідеології в цілому світі.

А втім, конференції ще не роблять історії, вони лише реєструють її. З історичного погляду і Московська конференція — це лише дипломатична «ґалявистава», за лаштунками якої котяться своїм шляхом історичні події. З історичного погляду події в якійсь маленькій, поруйнованій, зубожілій Греції можуть важити багато більше, ніж хай навіть і одностайні ухвали великої конференції.

СОВЄТСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО ПОКИНУЛО ГРЕЦІЮ

Греція, справді, є немов би одним з тих оптичних фокусів, де збираються різнорідні суперечливі сили, готові підпалити в цій точці світ. Мати її в своїх руках — значить, мати в руках ключі до Дарданелів та Босфору, до Чорного й Середземного морів, до Суецького каналу й Індійського океану, до багатющих нафтових джерел Близького Сходу, а за певних умов і до політично-економічного панування в усій північній Африці й південній Европі. Дозволити комусь твердою ногою стати на грецьку землю — значить, віддати йому ці ключі. Через те і надає світ такого значення і звичайному, здавалось би, питанню про позику Греції та Туреччині, і грецькій громадянській війні. Справа тут не в самих грецьких повстанцях, навіть не в тих сусідніх державах, що стоять за їх спиною. Справа у тій великій силі, що стоїть за спиною всіх їх і в ту спину підштовхує. Ця маленька війна — це «війна двох світів», і промова президента Трумена, і дебати в Конґресі про грецьку позику свідчать про те, що це добре вже зрозуміли й у Новому Світі.

Через те саме важливого значення набуває і несподіваний виїзд з Атен 5-го квітня совєтського амбасадора адмірала Родіонова з повним складом його посольства. Цей факт тим більш багатозначний, що ні сам амбасадор, ні совєтський уряд жадних пояснень цього кроку не дали. Непереконливо звучать тому і запевнення неофіційних московських кіл, ніби цей захід не є ще ознакою припинення дипломатичних зносин і що в Атенах залишиться совєтський повірений в справах. За кілька день до свого від'їзду Родіонов подав грецькому урядові совєтську ноту протесту з приводу надрукованого в кількох «близьких до грецького уряду» газетах інтерв'ю Сталіна з американським кореспондентом, де, мовляв, неправдиво й вороже до СССР подано факти. Грецький уряд, відкинувши ці обвинувачення, пояснив, що згадані в ноті газети перебувають в опозиції до нього і що він, як уряд кожної демократичної країни, не може обмежувати свободу друку. Однак цей дипломатичний інцидент не міг бути єдиною причиною рішучого кроку Совєтів.

Несподівана смерть короля Ґеорґа, здавалося, могла ще більше ускладнити становище в Греції. Проте даних для такого прогнозу тепер ніби нема. Навпаки, частина англо-американської преси сподівається, що молодший, енерґійніший, а головно політично більш незалежний та невтральний король легше впорається з тяжким завданням замирити й об'єднати свою країну.

ФРАНКО — МОНАРХІЯ — РЕСПУБЛІКА

Небезпечні вогники, разом з Грецькими наче намагаючися підпалити з півдня Европу, спалахкують і на протилежному краю Середземномор'я — в Еспанії. Адже основне питання там стоїть не так, — чи буде там конституційна монархія, чи республіка, — питання у тому, чи вибухне в Еспанії громадянська війна, чи ні, отже чи перетвориться внутрішньополітична криза на події великого міжнародного значення.

В неминучості свого краху мало сумнівається, очевидно, і сам еспанський диктатор, як це видно з його трагікомічного вибрику з «монархією без короля». Він прийшов до влади 8 років тому тільки завдяки допомозі Гітлера й Мусоліні і не може довго лишатися коло неї після того, як не стало його протекторів. Крім фаланґістської молоді, він спирався головно на свою армію, а певніше на її командний склад, що мав низку правних і матеріяльних привілеїв. Проте більшість цих офіцерів настроєні монархічно і служили Франко, не маючи іншого вибору. Тепер він у них є, як свідчать про це їх зносини з монархістами.

Одночасні переговори еспанських монархістів з представниками Церкви, армії, поміркованих республіканців і еміґраційного уряду промовляють про можливість об'єднання всіх еспанських антифранківських сил на плятформі демократичної конституційної монархії або народнього плебісциту. Назустріч цим прагненням іде й претендент на еспанський трон Дон-Хуан. У своєму маніфесті до еспанського народу рішуче відкинувши пропозицію Франко, він дає свою згоду стати конституційним королем Еспанії, якщо вона вільно виявить, що бажає цього. Це могло б статися, — заявив Дон-Хуан, — за якихсь три місяці в разі допомоги Сполучених Штатів та Великобританії.

Почувається, що, крім фанатичного крила фаланґістів, що підтримують Франко, і фанатиків-екстремістів, що кличуть до революції, політично втомлена й економічно виснажена Еспанія воліє уникнути громадянської війни. А проте тут мимоволі напрошується історична аналогія. Самітність Франко дуже нагадує самотність Миколи II перед Лютневою революцією. Чи утримується нова Еспанія на ґрунті народнього об'єднання, чи докотиться до громадянської війни, а то й свого «Жовтня» — залежатиме від багатьох чинників внутрішнього й зовнішнього порядку.

ДЕ-ҐОЛЬ ЗАГОВОРИВ

Весна принесла нові вітерці й до еспанської сусідки — Франції. Після довгого мовчання, що тривало з січня 1946 року, голосно заговорив на всю Францію генерал де-Ґоль. Його промова 31 березня в Брюневалі, а особливо дві промови у Страсбурзі, виголошені в присутності величезної юрби й американського амбасадора в другі роковини звільнення Страсбурґу й на освяченні пам'ятника загиблим американським воякам, збудоражили політичне життя Франції. Піддавши гострій критиці внутрішню й зовнішню політику французького уряду і його безпорадність у боротьбі з тяжкою фінансовою кризою, генерал де-Ґоль закликав французів до об'єднання, політичного й господарського оновлення батьківщини, згуртування в нову партію, ревізії конституції, твердої орієнтації на Захід, боротьби разом з ним з будь-якою тиранією, що загрожувала б світові.

Про велике політичне значення виступу де-Ґоля свідчать урядова заборона радіопередачі його промови і та жвава широка реакція, яку викликала вона у Франції. Комуністи волають про загрозу диктатури, про потребу боронити республіку. Ще більшу від них нервозність виявляють соціялісти, боячись переходу частини виборців з їх табору до табору де-Ґоля. «Заклик де-Ґоля до єдности, — заявив Леон Блюм, — на ділі є закликом до розколу». Стримано, а то й неґативно поставилися до промов де-Ґоля і помірковані й навіть праві елементи: одні бояться привиду диктатури, інші вважають цей крок несвоєчасним. А проте є й такі, що зустріли виступ де-Ґоля з ентузіязмом. Почалося орґанізування деґолівських комітетів під назвою «Об'єднання французького народу».

Якщо зіставити це з давнішими пророкуваннями багатьох французьких політичних спостерігачів, що відхід де-Ґо-

(Далі на 7-ій сторінці.)

ОСТАННІ звідомлення

НЕПОКОЮЧА ЗАЯВА ГЕНЕРАЛЬНОГО ДИРЕКТОРА УНРРА

Рим, (ДЕНА-Ройтер). **Генеральний директор УНРРА, генерал Ловел Рукс заявив тут у минулий вівторок на окремій конференції, що всі переміщені особи (ДП), які досі перебувають під опікою УНРРА, на випадок коли б міжнародня орґанізація для скитальців ІРО не розпочала працювати до 30-го червня, мусіли б бути вислані до країн свого походження.**

Як повідомляє аґенство ІНС, генерал Рукс заявив далі, що це мало б статися без огляду на те, якого роду уряди панують в країнах походження скитальців. Праця УНРРА невідклично закінчиться того дня. Генерал підкреслив, що досі лише 12 держав (на загальне число 15 потрібних для створення ІРО) погодилися на плян розбудови ІРО, але ні одна з тих країн не дала ніяких фондів. 83 дні залишилися ще до часу припинення орґанізацією УНРРА її діяльности в Европі. Доля скитальців вимагала би, щоб під тим оглядом невдовзі щось могло нарешті статися. Генерал Рукс сказав далі, що УНРРА поробила інтенсивні починання в справі репатріяції по всіх европейських таборах ДП. Рукс закінчив свою заяву ствердженням, що на його думку «вже може бути запізно».

Лондон, (Ройтер). **Офіційні кола британської столиці висловили у вівторок увечері своє здивування заявою генерального директора УНРРА, зробленою в Римі. Британський уряд завжди виступав проти примусової репатріяції скитальців за винятком тих, що їх можна було обвинувачувати у воєнних злочинах або в підтримці німців. Звертають увагу, що це питання доводило вже віддавна до розбіжностей у поглядах між Великою Британією і Сполученими Штатами з одного і Совєтським Союзом з другого боку. УНРРА на думку лондонських політичних чинників відповідає перед членами Об'єднаних Націй за свою діяльність отже британський уряд очікує, що і його питатимуть в цій справі ще до того, як УНРРА мала би винести рішення, запропоноване генер. Руксом.**

ВЕЛИКІ ФРАНЦУЗЬКІ МАНЕВРИ В АВСТРІЇ

Париж, (ДЕНА-Ройтер). **Між 14 і 18 квітня французьке окупаційне військо в Австрії має провести в горах на південь від Інсбруку важливі маневри. Під час цих маневрів уперше у французькій військовій історії буде застосовано належно озброєне й постачене лижвами з'єднання літаків для штурму розташованого на висоті 3 270 метрів гірського проходу. В готуванні до маневрів брав участь французький дослідник Поль Віктор, за словами якого в них буде застосована лижварська тактика, що її випробували вже американці. На маневрах буде присутній генерал французького генерального штабу Ревер.**

ГОЛЯНДІЯ ЦІКАВИТЬСЯ БАЛТІЙСЬКИМИ ДП

Франкфурт, (ДЕНА). Головна Квартира европейського командного простору повідомила, що між урядом Голяндії і міждержавним комітетом для утікачів (ІҐЦР) підписано договір, на основі якого Голяндія прийме на працю 50 жінок ДП балтійського походження. Ці перші 50 жінок мають працювати як шпитальний персонал в двох лічницях в Амстердамі. Якщо балтійки працюватимуть задовільно, тоді й інші голяндські міста приймуть до себе жінок-скитальців. Підписаний договір передбачує, що згідно з голяндськими законами скитальці зможуть в той спосіб здобути громадянство Голяндії.

Американська Квартира повідомляє, що на другий тиждень до Франкфурту прибуде голяндський офіцер і зачне записувати скитальців. Скитальцям, що виїдуть до Голяндії, будуть надані всі права голяндських робочих сил.

ПЛЯНУЮТЬ ЧЕТВЕРТУ АВСТРІЙСЬКУ ПАРТІЮ

Відень, (ДЕНА-Ройтер). В Австрії плянується заснувати четверту політичну партію, проти чого заперечують Сполучені Штати й що підтримує Великобританія. Тепер в Австрії є три партії, що їх допустила альянтська контрольна рада: народня, яка на виборах 1945 р. дістала більшість голосів; соціялістична, що стоїть на другому місці, і комуністична, що є значно слабшою проти обох інших партій. Коли буде підписано австрійський мировий договір і закінчиться альянтська окупація, в Австрії мають відбутися нові вибори. Гадають, що нова партія могла б відібрати чимало голосів від народньої, а також почасти й від соціялістичної партії.

Лондон, (ДЕНА-ІНС). Згідно з повідомленням газети «Дейлі Геральд», індійська влада просила індійського віце-короля лорда Монтбеттена придушити військовою силою заколоти в Бенґалії, провінції Біхар та Бомбеї, при яких останніми днями вбито 80 і поранено 400 чоловіка. В Бомбеї поліція стріляла 31 березня в демонстрантів, убивши або поранивши 137 чоловіка.

Не забудьте в день Світлого Воскресіння відвідати хворих!

Наша віра у Воскресіння

НАПИСАВ АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

Навіть чесний атеїст мусить визнати, що Свято Христового Воскресення має свою геніяльну символіку. Навіть він, матеріяліст, що підходитиме до кожного явища з погляду доцільности і практичної вартости, мусить визнати, що якби Великодня, християнського свята Перемоги Добра над Злом, Правди над Брехнею і Світла над Темрявою, не було, його треба б безумовно створити, а той, хто його вже створив, мусів бути надлюдським розумом і надлюдським психологом, філософом над філософами.

Християнський світ не потребує аж логічних висновків для доказування тієї правди. Цей світ прийняв згадану логіку, як істину і тільки щороку пригадує її, — можливо, знову з тієї надлюдської, отже божественної, свідомости, що як довго житиме людство, так довго воно прагнутиме Добра, Правди і Світла і так довго на цьому шляху зустрічатиме все, що пережив Син Божий у Своєму Страсному тижні — зраду найвірніших друзів, фальшивий суд, омивання рук, відмову від істини страху ради, важкі муки й побої, тернистий шлях з хрестом на плечах і нарешті саму Голгофу, що наче була б перемогою зла і смерти правди, за якою вже крок до Воскресення. Ця істина християнського світу така проста і водночас така складна, така очевидна і разом з ним така тайна, що її міг вкласти у євангеліє тільки сам Бог, а безсмертність і неминучість її така ж могутня і велична, як Він, Безсмертний і Вічний.

Український народ, що як небагато народів вдумливий, глибоко сердечний та ідейний, прийняв істину Голгофи і Пасхи не тільки заради християнської своєї віри. Ця істина, вкорінена підсвідомо в його одвічне почування справедливости і в його тугу до неї, перейняла собою всю істоту його духа, стала неодмінною частиною його самого — і може тому ніде у світі не святковано Великодня так урочисто, як у нашій сонящній Батьківщині. Віра, що Голгофа — це тимчасове і що Воскресення — вічне, ця віра була вірою наших батьків, є вірою сучасних поколінь і буде вірою прийдешніх українців, як довго житиме Україна і житиме її народ.

Ця віра — основний двигун нашого існування як народу. Доказів на це далеко шукати не доводиться. Вся історія України це щоразове повторювання Страсного Тижня з усіма його моментами, щоразове завершування цього Тижня Голгофою, коли на місце Страстей спадає тьма, а фарисеї й вороги йдуть спокійно додому і — щоразове надлюдське Божеське Воскресення. Одвічний цикль, що має свої закони, як планети мають свої шляхи, як природа має свої основи, як сама Вічність із своєю логікою.

Покоління, що за нами, переживали цю Голгофу й Воскресення в ході історії нераз. Покоління, що живе і змагається сьогодні, пережило вже за нашого часу і власними очима бачило Воскресення, а тепер знову, правилом вічного циклю, йде стрімкими збочами Голгофи. На ній поволі, з логічністю і послідовністю Божого закону, Євангелії, довершується етапами евангельських страстей Найвища Жертва. Юрба спяніла «перемогою» глузує: «Інших спасав, себе не може спасти». Добрі, міцні й залізні когорти забезпечують «законне» сконання на хресті, вони стягнені, щоб Розп'ятий справді не зійшов, щоб правильно сконав і щоб по смерті можна було «на кожний випадок» ще раз пробити його і так мертве вже серце. Порозбігалися в страху учні і приятелі, прибиті тим, що сталося, залякані грозовою хуртовиною та насілою темнотою.

Все пройде, все відбудеться послідовно, бо такий вічний закон.

Але з такою ж послідовністю й закономірністю вічного циклю прийде те, що мусить прийти за Великою П'ятницею. Минатимуть на годиннику історії повільно, але й неминуче години і в одні з них станеться те, що майже 2.000 літ тому сталося в Єрусалимі і що ставалося опісля нераз і в нашій історії: там, де сходить сонце, почне яріти новий, черговий у вічності, але переломовий для людства в житті України день. Струсне могутня рука Божа каміння і янгол відвалить камінь з гробу. Як засохла глина потріскають печаті і від дивного сяйва з гробу жах вскочить у душу п'яних вояків, що кинуться тікати, забуваючи накази.

Так буде!

В хаос сьогоднішних подій, у тріскотню зброї і сварню конференцій та нарад в бляшаний гул суперечних радіовісток, в шум газетного паперу, у склублений рокіт нервових метрополій впадає сьогодні срібною перлиною голос Великодних Дзвонів. Тих, що є і тих, що їх нечестиві руки постягали з найдорожчих святинь. Він ледве пробивається крізь бурхливість сучасного, але він є. Ми чуємо це не, вухом, а серцем. Чують це мільйони. Містерія Страсного Тижня буде завершена так, як завершилася в Євангелії: Воскресенням!

Український народ і зокрема українська політична еміґрація знає це. На основі історії власного народу вона вірить, вона жде, вона певна, що Голгофа — перехідне явище і що Воскресення — вічне. І тому ця еміґрація зустрічає все, що несе день, суворо та спокійно, задивлена в зеленість небосхилу, що ледве-ледве сіріє, заслухана у звук дзвону, що десь здалека несе вістку божеськи страшну й божеськи радісну: Встане!

Розсипані по всіх світах, позакидані в найрізнніші закутини, в нори, бараки й табори, в задротовані лягері й каземати, українські люди серцем чують той звук дзвонів. Від цього звуку наливається їх душа чимсь, від чого тверді й жорстокі будні на чужині роз'яснюються, від чого віддаль маліє і від чого, як від запаху рідної скиби, стає легко та солодко.

Їх наливає віра. Віра мільйонів ізгоїв, втікачів, вигнанців і виселенців, цілих поколінь колишніх еміґрантів, в ланцюгу яких вони тільки одна ланка. Віра батьків, дідів, предків, багатьох ґенерацій у минулому, віра землі української й українського народу.

Віра, що Голгофа — явище невічне і що Воскресення, як залізна його послідовність — вічне.

І тому з піднесеною головою, мільйонами спраглих і зболілих вуст кажемо твердо: — Христос Воскрес і Україна Воскресне!

А. Курдидик.

За піднесення моральної сили нашої родини

Відірваність від рідного ґрунту і його природної, здорової атмосфери не могла не відбитися на духовім стані нашого еміґрантського загалу та не дати своїх неґативних наслідків. Одним із тих наслідків, а при тім незвичайно згубним є занепад нашого традиціоналізму — ступнева втрата так численних національних традицій у сфері нашої національної моралі, нашого побуту і життєвих звичок. Саме на тлі цього надто швидкого зречення прадавніх норм нашого національного життя і побуту розквітло по наших таборах авантурництво, нахил до «легкого гроша» та інші симптоматичні «квітки», що свідчать про занепадницькі тенденції й позначають собою моральний реґрес.

В отруйній атмосфері цієї незрівноваженої, нічим не реґульованої і не керованої таборової дійсности зростає й виховується наше молоде покоління, зокрема наша дітвора. Коли б не те «найвище благословенство небес», що зветься рідною школою, яку нині знайдемо в кожному, хоч би й невеличкому таборі, — тая наша дітвора впрост загинула би. До цього спричинились би як зовнішні чинники у вигляді повсякденного «громадського оточення», так і чинники внутрішні, а саме брак того «родинного огнища», що прив'язує до себе молоду істоту, неухильно піклується і дбає про неї, тримаючи її під своїм неослабленим оком — під ніжною, але суворо-пильною своєю контролею. Потреба того «ока» і тієї дбайливої контролі лишається конечною і не губить своєї актуальности за всяких життєвих обставин. Але особливо її посилюють та акцентують обставини нашої доби, життєве обличчя якої зарисовується з особливою ясністю при порівнянні її з часами перед 3-4 десятками літ. За блаженої пам'яти тих старих часів, коли життя було таким нескладним і таким малотурботним (бо ж уся життєва проблематика зводилася до кількох питань, що їх можна було перелічити на пальцях однієї руки) батьки, в яких підростали діти, не мали потреби ламати надто собі голову над їхнім вихованням та підготовою до «життєвого бою». Але ті щасливі часи безповоротно минули, бо ж у неабиякій мірі ускладнилася загальна обстанова життя та зросли кількісно і якісно його потреби й завдання. А при тім дуже загострилася проблема матеріяльного забезпечення людини (позникали багаті тьоті й дяді, так що кожна істота мусить орієнтуватися лише на власні сили). Відповідно до цього незвичайно ускладнилася і справа виховання молодого покоління, яке до того ж у життєвих умовинах нашої сучасности має безліч спокус і небезпечних сторонніх впливів. Це автоматично вимагає збільшеної чуйности тих, кому життєвий обов'язок приділив виховувати молоде покоління й дбати за його майбутню долю. Саме з огляду на це розумні й далекозорі батьки мають до своїх виховних обов'язків ставитися з найбільшою увагою, мають кожнохвильно пам'ятати, що довірені їхньому доглядові молоді істоти потребують систематичної (а не принагідної!) та неослабно-пильного керма, потребують твердої, хоч назверх може непомітної, провідної руки — тієї руки, яка невидимо скеровує юну психіку на справний шлях та рішуче стримує її в небезпечній хвилі зближення до краю життєвої безодні.

Приглядаючись до умовин нашого родинного життя в першій-ліпшій інтеліґентній сім'ї, аж дивуєшся, як свідомо і як послідовно легковажать високодостойні батьки цю свою елементарну повинність щодо рідних своїх дітей, як дозволяють вони рожевому туманові свого батьківського почуття застилати їм очі й закривати перед їхнім зором обриси реальної життєвої дійсности. Нічим неумотивований оптимізм, розквітлий на тлі страшної безкритичности і наївної безжурности, є тим ґрунтом, на якому росте й щоденно оформлюється ставлення сучасних батьків до їхніх, як молодших так і старших дітей. Батьківське почуття й батьківську ніжність можна зрозуміти і її оправдати, яких би форм вона не прибирала. Але годі зрозуміти ту повну безкритичність, що межує з цілковитою бездумністю і з цілковитим — так жалюгідним і в своїх наслідках так злочинним — пасивізмом. Цей повний пасивізм, ця стихійна, глибоко-закреслена інертність та цілковите зречення своїх батьківських прав, а тим самим і батьківських обов'язків, не може знайти ні визнання, ні оправдання, ні зрозуміння. Є це однією з познак згубного процесу розвалу української родини, а тим самим і українського суспільства. Родинне огнище, як джерело моральних чеснот і носій здорових традицій національного консерватизму — не встояло перед пінливими хвилями нашої бурхливої сучасности і без якогось більшого спротиву, в дуже короткім часі скапітулювало. Логічні наслідки того приходять самі собою: родинне оточення не виховує фактично молоду істоту, не наснажує її повноцінною духовою силою, не прищеплює їй належного почуття обов'язку ані супроти того ж таки родинного осередку, ані супроти широкого загалу. Тому то сучасна молодь така самовпевнена і претенсійна, так багато для себе вимагає, так погордливо ставиться до уваг і порад старших, так неохоче кориться їхнім бажанням та вимогам. Ті старші інколи самі хапаються за голову і впадають у розпач, але це вже «запізнена реакція» на сумні факти життєвої дійсности, на промарновані нагоди й упущені можливості, яких своєчасно не використано, в принагідній порі не реалізовано. Всі ці жалюгідні плоди того «надмірного лібералізму» і «надмірного модернізму», що запанував у сучасній українській родині, впадають в око кожному уважному спостерігачеві. Але найбільше відчуває гіркий смак тих плодів сучасний український педагог, що з наказу обставин і національного обов'язку взявся учити й виховувати в стінах таборової школи наше молоде покоління. Велика трагедія того педагога полягає не в тім, що до його рук приходить молодь непідготована, недисциплінована й невихована, а тільки в тім, що після того як він у своїй шкільній праці всі ті вади і недостачі вже у значній мірі переборе і їх усуне, неґативний вплив **позашкільного** середовища, а зокрема середовища **родинного** зводить на нівець всі осяги його наполегливих старань, увесь добродійний вплив **шкільної** атмосфери. Батьки й опікуни нашої дітвори та нашого юнацтва мають усвідомити собі ту нехитру істину, що в сфері морально-духового виховання молоді, школа має обов'язок лише **допомагати** родині, але ніяк не перебирати на себе ті завдання в повному їх обсягу. Батьки, що з причин байдужости і легкодумности або своєї безхарактерности не виконують покладеного на них самим життям догляду й контролі над молоддю та активного кермування нею не тільки збільшують тією своєю злочинною пасивністю вже і без того великі обов'язки школи, але і зводять фактично на нівець всі її виховні досяги. Тому то сама школа не в стані упоратися з тією виховною проблемою. І ця, так гостро-актуальна в нас проблема виховання морально-здорової та здисциплінованої молоді наблизиться до справного її розв'язання лише тоді, коли позбудеться своєї байдужости й своєї пасивности українська родина, що, відродившись і зміцнившись, стане для нашого молодого покоління джерелом моральної сили й морального авторитету.

Борис Лисянський.

До Українського Народу

КООРДИНАЦІЙНИЙ Український Комітет посилає всім українцям на Рідній Землі і на чужині сердечне, братнє привітання з приводу найбільшого християнського свята ВОСКРЕСІННЯ.

Минулого року прийшло на чужині до об'єднання українських політичних сил. Українські політичні організації: Українське Національно-Демократичне Об'єднання, Українська Соціалістично-Радикальна Партія, Українська Соціял-Демократична Робітнича Партія, Українська Партія Соціялістів - Революціонерів, Організація Українських Націоналістів, Український Національно-Державний Союз, Союз Гетьманців-Державників, Українська Революційно-Демократична Партія — узгіднили плятформу спільної праці задля досягнення нашого національного ідеалу.

Цього року принципи політичного об'єднання і координації сил застосовуються вже в практичній роботі. Вона ведеться на рідних землях і на чужині. Шлях об'єднання політичних сил скріпить наш народ і принесе справі його визволення великі користі.

На дорозі до наміченої цілі треба побороти великі трудноці; здавалося б, що вони переростають наші людські сили. Та хоч сила окремої людини незначна, виростає вона в громаді, при гуртовій праці, до важливого чинника. Свято Воскресіння Христа дає нам віру, що наш народ після мук і терпінь встане до нового, вільного життя, як рівноправний член в колі незалежних націй світу.

Щоб дійти до цієї цілі, треба єдности, організовaности і згоди в нашому народі.

Координаційний Український Комітет кличе в день Воскресіння Христового всіх українців у цілому світі до спільної, однозгідної праці, до організованого змагання за своє право на життя, за справедливість і за свободу українського народу.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Координаційний Український Комітет.

МИТРОПОЛИТ КИР АНДРЕЙ ОТРУЄНИЙ?

Український католицький часопис у Канаді «Будучність нації» стверджує свої попередні припущення, що Митрополит Андрей Шептицький був отруєний. Недавно до Америки прибуло кілька осіб із Західних Земель і на підставі їх оповідань вияснюється таємниця смерти Митрополита Кир Андрея.

«Комуністи запросили на вечерю представників московської православної і української католицької церкви (Митрополита Андрея і ще кількох каноніків). Метою цієї вечері мало бути наладнання співпраці обох церков.

Митрополит передчував злі наміри комуністів і не хотів брати участи в бенкеті, але каноніки звернули увагу Митрополита, що може він при помочі нав'язання контакту з православним московським духівництвом охоронить католицьку церкву від насильств і переслідувань. Під впливом цих рад Митрополит взяв участь в прийняттю, яке в результаті принесло смерть українського достойника, бо вже в дорозі з цього прийняття Митрополит відчув страшні болі шлунка і по двох днях тяжких мук і терпінь помер».

«Будучність Нації» твердить, що комуністи примішали до страви приготованої для Митрополита якоїсь отрути. А щоб замаскувати своє душегубство, урядили на державний кошт величезний і коштовний похорон Митрополита.

ВЛАДИКА БУЧКО ПРО ПОТРЕБУ ЄДНОСТИ

Нещодавно керманичі Українського Центрального Бюра в Лондоні мали честь гостити в себе Їх Ексцеленцію Єпископа Бучка. Владику привітав від імені ЦУБ голова, а з черги Владика познайомив присутніх з ціллю своєї поїздки.

Владика приїхав на терен Англії з доручення Папи для зорґанізування духовної опіки над українцями греко-католиками, що опинились на британських островах. Відвідав він найвищих достойників католицької церкви в Англії, стрінувся з повною піддержкою з їхньої сторони, так що в недалекому часі можна буде сподіватись створення двох греко-католицьких парохій на терені Англії.

У своїх побажаннях для всіх українців тут на еміґрації Владика хотів би бачити, щоб запанував між українцями Божий мир, щоб люди самі собі не створювали непотрібних труднощів, на якому полі це не було би. Наша ситуація є так тяжка, що нам не вільно ділитися на групи й себе поборювати. Спільна думка для спільної справи повинна єднати всіх українців на еміґрації.

Вертаючись з Англії й Бельгії, Преосвященний Бучко прибув — як повідомляє наш кореспондент із Франкфурту, — до Берна в Швайцарії, де був гостем отця Івана Буґери. 16-го березня Владика відправив там Службу Божу і сказав зворушливу проповідь. Єпископ Бучко відвідав православного архиєпископа Іларіона і папського нунція в Швайцарії і після того від'їхав до Риму, не маючи змоги прибути — як було плановано — до Німеччини.

ВЕСНЯНЕ СОНЦЕ НАД ЗРУИНОВАНИМ БУДАПЕШТОМ

Угорщина відживає

(РЕПОРТАЖ ІЗ ОДНІЄЇ ОКУПОВАНОЇ КРАЇНИ)

Будапештські вулиці залляті яскравим світлом. Різноманітні, часом коштовні, товари кличуть з вітрин покупців. Та мало хто йде на ці запросини. Заробітки інтеліґенції, робітників, усіх тих, що складають масу угорської людности, не дозволяють їм купувати щось інше, крім харчів, платити за щось інше, як за помешкання, жити інакше, як перебуваючися день-у-день. А проте зраджувати свої буденні злидні, жити у вимріяному світі, працювати, щоб створити своєму життю зовнішність, і втішатися нею — чи не найхарактеристичніші риси угорця.

Зійде сонце — і тоді стане видно, як тяжко потерпіли від війни прегарні вулиці чарівного Будапешту, скільки в ньому поруйнованих і понівечених будинків. А втім, розчищено й полагоджено все, що могло ще придатися, і з румовищ постало залюднене, оживлене місто. На протилежному боці Дунаю, в старовинній частині міста — Буді, цього не можна зробити: надто вона зруйнована, особливо в кварталах королівського палацу й міністерств, де лежать самі звалиська. Всі мости через Дунай було висаджено в повітря. Два з них вже реконструйовано. Третій почали будувати перед облогою Будапешту, а скінчили після капітуляції німців: це міст Кошута — гордощі угорської столиці.

Якщо місто знову стало центром інтенсивного життя, то цим воно завдячує насамперед своїм же мешканцям. Ледве скінчилися в ньому бої, як всіх, хто мав дві руки й дві ноги, притягали до відбудови міста. Лікарі возили тачки з землею на терені своїх шпиталів, санітарки й черниці підносили воду, щоб готувати вапно. Тільки згодом, коли становище країни трохи знормалізувалося, стало можливим «відкупитися» від такої роботи й працювати за фахом, сплачуючи пропорційний заробітковий, але чималий податок на відбудову країни. Порядок цей, від якого так тхне давніми февдальними часами, зберігся в Угорщині й досі.

Угорщина вірить в свою прийдешність, і, здається, сама вбогість її є джерелом цієї віри. Мало є країн, що зазнали такого систематичного грабування, як Угорщина. Фабричне устаткування, сільсько-господарський інвентар, худоба, текстильні товари, сировина, паротяги, вагони — усе їхало до Німеччини. Навіть землю угорську, оту прекрасну землю, що колись годувала мільйони людей і за її межами, вагонами вивозили окупанти до своєї країни! Бої та бомбардування з повітря завдали Угорщині жахливих спустошень. Досить сказати, що сили червоної армії, яка оперувала в цьому районі, досягли в 1945 р. двох мільйонів.

10 МІЛЬЯРДІВ ЗА ТРАМВАЙНИЙ КВИТОК

Тепер багато угорських заводів працюють, угорська земля щедро дарує плоди, але загальна продукційність господарства, особливо промисловости, і загальний життєвий рівень населення загрозливо знизився. Мізерні раціони державного постачання неспроможні прогодувати людей, і поруч буйно розрослася чорна торгівля, а невгамована інфляція нагнала ціни до астрономічних цифр... Ось на вулиці купчиться натовп. Перехожі обступили якогось обвішаного крамом чолов'ягу, що відкрито продає комусь відріз звичайного полотна метра з півтора завдовжки. Скільки він коштує? «Тільки» 45 мільярдів пенґо! Згодом ціни скочили й ще вище. Трамвайний квиток, тобто право проїхати хоч би на приступці вагона (бо трамваї там переповнені, мабуть більш ніж деінде в Европі), коштував у Будапешті десять мільярдів! Фінансова реформа, запровадивши нову грошову одиницю — фльорин і знизивши ціни, не змогла проте, піднести життєвого рівня людности. Що їй з того, що зовсім простий обід в ресторані можна мати тепер за 16—18 фльоринів, а денний раціон в 250 грамів хліба придбати за 1,6 фльорина, коли дрібний службовець або робітник дістає на день якихсь 10 фльоринів!

А проте угорці працюють. Часто навіть з завзяттям, з запалом. Здається, саме злидні і спонукають їх до цього. Злидні, та ще аґітація професійних спілок і комуністичної партії.

«ЗЕМЛЯ СЕЛЯНАМ!»

Не краще становище й на селі. Близько 60% худоби й коней, багато тракторів, возів тощо вивезено на захід, а пізніше частково й на схід, багато хат і сільсько-господарських будов стоять зруйновані. Та люди працюють і тут, часто й тут із завзяттям. До цього чималою мірою спричинився аґрарний закон 15 березня 1945 р., що ним угорський тимчасовий уряд бажав і схилити на свій бік селянство і якнайбільше зібрати з ланів у найтяжчий рік воєнної розрухи. Цей закон, усталивши максимальну норму землеволодіння в 100 арпентів (приблизно 50 гектарів), надмір земель поділив на правах власности між селянами. З принципового й соціяльного погляду, ця аґрарна реформа була явищем цілком позитивним. Аж третина угорських земель належала кільком тисячам великих власників. Багато з них, захопивши разом з широкими просторами родючої угорської землі й провідну соціяльно-політичну ролю в країні, марнотратили до війни свої багатства на закордонних курортах, мало дбаючи про свої землі й про селян, що на них працювали. Однак конфіскація лишку церковних земель викликала гострі заперечення, а то й обурення у вищих колах католицької Церкви. Сільське духівництво легше з цим примирилося. Деякі священики навіть схвалюють цей захід. Один з них розповів французькому кореспондентові сцену, свідком якої він був. До одного єпископа прийшла селянка, що, подавши йому кошик з яйцями, щиро сказала: «Владико, колись ви були багаті, тепер ви бідні; отже, гадаю, це може придатися вам». «На мою думку, — заявив кореспондентові священик, — один вчинок цієї простої жінки вартий більше, ніж тисяча арпентів».

Селяни, загалом беручи, зрозуміло, задоволені цією реформою. Багато з них придбали нової землі, багато вперше стали «власниками». Поволі відроджується господарство, відроджується життя. Знову обгорнулися хати червоними килимами перцю, що сушиться на повітрі. А великими святами, вирядившись в мальовничі національні вбрання, за поверненими старими традиціями розважається на сільських вулицях молодь.

А втім, не всі й не скрізь на селі задоволені. Дехто з селян мусів віддати зайвину своєї землі. Поменшало хліба, що його давали переважно великі землеволодіння. Парадоксом здається те, що якраз постачання хліба й борошна найбільше реґляментовані в цій країні, що була колись житницею Европи. Селяни потроху сіють жито, овес, але городина, садовина, виноград, птиця й дрібна худоба дедалі більше витискають в селянському господарстві хлібні культури й велику худобу. Не скрізь проте, господарство провадиться як слід. Часто для цього бракує технічних засобів та знаряддя, часом з політичних мотивів земля потрапляє до певних недосвідчених у сільському господарстві осіб. Особливо ж скаржаться селяни на брак одягу, взуття, різних промислових виробів.

УГОРСЬКІ ЖИДИ

Часом чути про антисемітизм в Угорщині. Придивіться пильніше, бувши в Угорщині, до жидівського питання, — сказав французькому кореспондентові один угорський дипломат. — Це та бананова шкірка, на якій угорська демократія посковзнеться так, як ніколи». До війни в Будапешті мешкало 200 000 жидів і приблизно стільки ж в провінції. Вони відігравали в країні не абияку ролю, посідаючи важливі пости в промисловості, торгівлі й фінансовому світі, даючи Угорщині адвокатів, лікарів, учених, артистів, письменників. Чимало їх було й в комуністичній партії, і через те після повалення комуністичного уряду Бела Куна в 1919 р. їм обмежили доступ до університетів. Багато угорських жидів почали студіювати у Відні, Берліні, Парижі, Монпельє і, набувши кваліфікованих знань в цих центрах европейської науки, ставали, повернувшись до Угорщини, небезпечними конкурентами для угорських адвокатів і лікарів, сприяючи тим їх антисемітським настроям. Проте до 1938 р. жадних інших обмежень жидів у правах в Угорщині не було і навіть уже й по тому вона мала відвагу опиратися в цьому питанні тиску на неї Німеччини й давати у себе притулок жидівським збігцям з окупованих уже німцями країн. А втім, антисемітизм завжди мав своїх адептів в Угорщині, особливо в її середніх клясах.

Тепер в Угорщині лишилося 150 000 жидів, з них 100 000 у Будапешті. Ніхто вже не наважиться відкрито бути антисемітом. Офіційно антисемітизм там не існує. Однак його часто-густо можна пізнати в різних натяках, недоговореностях. В такій формі можна почути скарги на нетактовне поводження жидів, коли вони відбирають свої колишні помешкання в оселених в них «християн», на захоплення ними багатьох важливих посад, особливо в поліції. Частка правди в цьому, безперечно, є, але є тут і частка упередженості. Адже, коли формувалися органи нової влади, багато угорців були ще змобілізовані в армію або на роботу для неї, тим часом як звільнені з таборів жиди являли собою велику безробітну масу. Проте, ці антисемітські настрої не таять у собі безпосередньої небезпеки для нової угорської демократії, і якщо вона й «посковзнеться» колись, то не на цій «банановій шкірці».

БОРОТЬБА ПАРТІЙ

Угорщина окупована. Окупант цупко тримає її в руках. І разом з тим на будапештських вулицях росіян дуже мало. Російська окупація ставить собі на меті безпосередні совєтські інтереси, і внутрішнє політичне життя країни тече назовні своїм власним руслом. До найбільших політичних груп у країні належать партія дрібних землевласників і «бльок лівих». Перша з них здобула на виборах значну перемогу. З її лав вийшли і президент республіки пастор Тільді і прем'єр-міністер Наґі. Це партія творців аґрарного закону й демократичних реформ у внутрішній політиці й англо-американської орієнтації в зовнішній, хоч є в ній і ліве крило, схильне до співпраці з комуністами. «Бльок лівих» — це коаліція комуністів, соціял-демократів і національної селянської партії. Він має виразно совєтську орієнтацію і є на поводі в комуністів. Не зважаючи на те, що за ним стоїть меншість, він захопив багато панівних позицій в державному апараті Угорщини, зокрема в армії, поліції та службі безпеки, і має чималий вплив на економічне життя країни. Тепер бльок розпочав рішучий наступ на партію дрібних землевласників, щоб перебрати від них владу. Приводом до цього їм стало обвинувачення деяких членів партії дрібних землевласників у змові (чи дійсній, чи вигаданій — ще рано казати) проти республіки. Совєтська влада допомогла їм, арештувавши, як відомо, генерального секретаря партії дрібних землевласників Бела Ковача. Боротьба партій не припиняється.

Не припиняються й політичні дискусії в самому населенні. Угорці, принаймні міська людність, кохаються в політиці. Вони дискутують на політичні теми, читають газети, відвідують політичні збори, критикують або боронять уряд, — і роблять це з пристрастю. Політично зорієнтовані, як вже сказано, переважно на захід або, рідше, на схід, вони цілком перебувають під культурним впливом Франції. Багато угорців захоплюються французькою літературою та мистецтвом, цікавляться французькою наукою, газетами й журналами і навіть тепер досить обізнані з французьким життям. Разом з тим, крім прихильників раціоналістичного універсального світогляду, число яких дедалі більше зростає, досить сильний ще в Угорщині і табір прибічників романтичної давнини й національних традицій, недоброзичливо настроєний проти угорських, особливо слов'янських, сусідів, а також жидів.

Головною темою всіх цих дискусій є питання про те, якою має стати Угорщина, коли скінчиться термін совєтської окупації. І тут, попри всю розбіжність світоглядів і політичних переконань дискутантів, більшість приходить до висновку, що шлях, яким піде їх країна, залежатиме від загального міжнароднього становища, зокрема в Дунайському басейні, залежатиме від успіхів европейської і світової демократії. —ло—

(За „Le Monde Illustré").

В угорському селі: земельна комісія ділить землю, роздаючи нові грамоти.

45 мільярдів пенґо! Стільки коштує відріз полотна на будапештській вулиці.

СВЯТОСЛАВ ГОРДИНСЬКИЙ

Христос

(Із книги «Вогнем і Смерчем»)

О поборнику неправди і зла!
Нині б Ти згинув інакше: десь на фронті, у димі,
У сірій шинелі розіп'ятий на іржавих кізлах,
В небо вдивляючись марно змученими очима.

Над головою Твоєю не білі б голуби піднялись,
А співали б Тобі в авреолі вогнистій шрапнелі,
І не записав би цього ніякий євангелист
До святої Євангелії.

Колись, по землі ходячи, щастя Ти обіцяв
Всім слабим і смиренним, що любитимуть спокій,
І навколішки падали ми, аж збунтовані наші серця
Хочуть бути сильні, жорстокі.

Вже замало нашим устам білого тіла Твого:
Ах, скажи це вогнистим пером записати Маркові,
Що на барикадах своїх щоденних Голгот
Самі випиваєм вино своєї жертовної крови.

Кричимо до престолів Твоїх: появися у загравах слав!
Бо доки ж вичікувать нам і роки за роками ковтати,
Аж, розірвавши серця, зривом нестримних ляв
Вибухне віри нової ґіґантний кратер?

Ukrainskyj cerkownyj koncert w Mannheimi *(Wlasna korespondencija)*

W koncertnij zali hurtozytka francyskanskoho ordenu widbulosia nezwyczajne swiato. Ukrainskyj chor pid dyryhuwanniam prof. Zawitnewycza daw wystup dla katolyckoi molodi, szczo nalezyt do kostela Sw. Bonifatija w Mannheimi. W Koncerti wziaw uczast tez spiwak Mannheimskoi opery solist-tenor Wasyl Matijasz.

Na wystupi holowa taboru oznajomyw prysutnich z istorijeju i wyzwolnoju borotboju Ukrainy. Z zacikawlenistju i uwahoju prysluchalasia perepownena zala do koznoho slowa ta z takym ze zacikawlenniam prosluchala kant „Pro Poczajiwsku Bozu Matir" — Leontowycza. Zokrema wrazinnia zrobyw solist choru Suszko Makar.

„Zapowit" Szewczenka prosluchaly stoja i ce bulo nezwyczajnym jawyszczem. W dni 86-oi ricznyci smerty henijalnoho poeta pomjanuly bezsmertnoho Tarasa „ne zlym, tychym slowom", ne tilky zemlaky, ale j czuzynci, jaki ranisz joho ne znaly.

Solista Matijasza zustrily szczyrymy opleskamy. Tuzlywoju pisneju, „Wy, pola" muz. Barwinskoho, win rozpoczaw swij wystup. Czudowymy werchamy, dobroju szkoloju i chudoznim wyrazom nastroiw Matijasz pownistiu zachopyw prysutnich. „Psalom" — Barwinskoho — z joho duze skladnoju partyturoju, buw blyskuczoju, toczkoju koncertu.

Opisla chor spiwaw „Prowody kozakiw" — Stecenka i „Oj, boczeczka" — Koszycia. Peczalna musyka perszych toczok zminylas zwawo — badioroju pisneju Koszycia, jaku prysutnim proczytano w nimeckomu perekladi.

Szcze raz wystupyw W. Matijasz z trahicznoju i blyzkoju do skytalciw pisneju pro „step szyrokyj, kraj rodymyj" „Oj, i ne harazd zaporozci" — muz. Lysenka). Ostannioju toczkoju artysta bula zwawa „Oj, bre, more bre" muz. Lysenka. Peredostannioju toczkoju choru bula „Znywarska pisnia" w obrobci Zawitnewycza. Swiza i zwawa pisnia, szczo szczebilsz pidbadioryla molod.

Pereklad ostannioi pisni „Stelysia, barwinku" muz. Lysenka, wyklykaw bahato smichu i chorowi dowelosia powtoriuwaty ciu toczku. Akompaniuwaw Artur Berchtold, a Matijaszewi kompozytor Ihor Bilohrud. Chudoznia dopomoha oboch majstriw w znacznij miri zabezpeczyla uspich wykonawciam.

Pisla koncertu holowa taboru podiakuwaw usim i oholosyw, szczo nezabarom w kosteli bude cerkownyj koncert ukrainskoho choru. Cia czastyna joho promowy bula pererwana opleskamy i wyhukamy radosty. Pater Kristof najserdecznisze podiakuwaw wykonawciam.

I dijsno bulo za szczo. Ukrainska hrupa w Mannheimi szczyro stala na szlach chrystyjanskoi jednosty i demonstruje ce w miru mozlywostej. Hrupa wlasztuwala dekilka cerkownych koncertiw i na cej raz chor wystupyw pered katolyckoju moloddiu na zaproszennia parocha francyskanskoho ordenu o. Fuchsa. Z riznych pohladiw i dla ukrainciw cej koncert maw wclyke znaczinnia, jak pokaz dosiahnen choru, jak popularyzacija ukrainskoi pisni i dla reprezentacii ukrainskoi hrupy.

S. Stepowyj

Світла й тіні Майнц-Кастелю

Від окремого звітодавця „Неділі“

Так і можна було сподіватись. Ледве тільки переступаєш браму майнц-кастельського табору, як одразу ж впадає в око чистота і порядок. Чисті бльоки і бараки справляють гарне враження. Коло таборового клюбу є басейн, де плавають невеликі червоні риби. Басейн не призначений для купання; це є місце відпочинку таборян, які особливо тепер, коли надворі потеплішало, приходять сюди посидіти в тіні розкидистих дерев, з яких кожне оточено довколішньою лавою.

Однак у будній день тут можна побачити хіба старших. Таборяни всі працюють і тому на подвір'ї немає людей, що тиняються без діла. Вони затруднені працею або в американців або в таборових майстернях. Деякі майстерні працюють на дві зміни, як, напр., шевська. Так само багато є різних курсів: шевські (при шевській мейстерні), шоферські, курси крою і шиття, курси вишивальниць, курси трикотарства (в'язання), електротехнічні і радіотехнічні курси (початковий відділ електротехнічний, вищий відділ — радіотехнічний). Наявність курсів зумовлена бажанням таборян опанувати нові фахи, щоб, прибувши до нових країн, мати змогу працювати там як фахові робітники. Тому на курси ходить багато таборян, що працюють в таборі, або поза його межами, а у вільний час вчаться. Праця курсів поставлена руже солідно. Так, напр., шоферські курси мають три власні автомашини, а це забезпечує високий фаховий рівень випускників, які майже одразу ж знаходять собі роботу в американців.

Майнц-Кастель має чемну поліцію.

Готуючись до переїзду в інші країни, таборяни вивчають чужі мови — англійську й еспанську.

В таборі є курси сестер-жалібниць, дитячий садок, народна школа, ґімназія, початкова музична школа, сільсько-господарська школа (при ній нещодавно відкрилися курси скотарства і молочарства).

В розмові з таборянами довідуємось, що багато з них уже зголосились до Офенбаху, де під зарядом УНРРА, з метою перевишколу скитальців (щоб підготувати їх до майбутнього життя), відкрилися промислові курси з секціями: обробки металів, електричного та фільмового висвітлювання. Кожна з секцій має по декілька відділів.

Єсть у таборі Українське Православне Братство Милосердя — централя парафіяльних братств і сестрицтв з усіх зон Німеччини. Це братство існує на підставі статуту затвердженого Св. Синодом УАПЦ.

Культурні вимоги таборян задовольняються близькістю Візбадену, місцевою кооперативою (де можна дістати книжки і газети), виступами таборового театру, почасти гостинними ґастролями приїзджих акторів. Тепер у Майнц-Кастелі відбуваються виступи театру-студії Й. Гірняка.

В таборовому клюбі часто влаштовуються доповіді на цікаві теми, як, напр. про рентґен, атомову енерґію, радар та ін.

На терені табору працюють спортова секція, пласт і хор. Зокрема цей останній під орудою проф. о. І. Заяця, намагаючись ширити добру славу про українську культуру, виступає не лише перед своїми таборянами, а також і перед чужинцями. Кілька разів співав цей хор перед німцями в різних містах, а також в Центральній УНРРА перед численною американською авдиторією. Перед початком концерту була промова однієї американської діячки про Україну, її нарід і мистецтво (зокрема про українську пісню). За цей виступ хор дістав писемні похвали від Головної УНРРА.

Таке життя в майнц-кастельському таборі, якщо знайомитися з ним поверхово. Однак при більш детальному зацікавлені, випливають деякі подробиці, що являють, образно кажучи, відворотну сторону медалі. Таборяни нарікають на кухню, яка варить обід лише з однієї страви і на крамницю за її високі ціни; напр., спіраль до електрокухонки, яка має тверду ціну 2 марки 70 пф., коштує в крамниці до 20 марок.

Що особливо дається відчути в розмові з таборянами, — це нарікання на неоднакові умови життя для представників різних націй. В таборі мешкає 2300 українців і коло 200 латишів. Латиші обіймають майже всі відповідальні посади в УНРРА, в бюрі, на кухні та в магазинах; латиші, приїхавши до табору не так давно, живуть у найкращих кімнатах. Виселеним українцям давалось приміщення або в підвалі або на піддаші, а інколи просто в бараці. Підчас цієї акції не брався на увагу ні стан здоров'я ні численність родини. Навіть бувших політв'язнів, що за німців сиділи в концтаборах, не минула ця лиха доля. Так, напр., було виселено Голову таборової ради українського адвоката Багринівського.

Нарікають таборяни і на те, що в їхньому житті не відчувається будь-якого впливу суспільно-громадського проводу. Таборової ради немає; її обрали в липні 1946 р., але по двох місяцях директор УНРРА розв'язав її, забравши при цьому всю касу. Підставою до розв'язання було нібито побиття членів совєтської місії, яка приїхала до табору намовляти людей вертатися „на родіну“. Табір оголошено штрафним, так що директор і досі не дає дозволу на влаштування академій чи будь-якого відзначування урочистих для українського народу днів; отже все це хоч і має місце в житті табору, але відбувається неофіційно.

Майже цілковита відсутність органів самоврядування відограє в житті табору неґативну ролю ще й тому, що не дає таборянам змоги висловлювати свій погляд на деякі сторони їхнього життя. Загальновідомим є те, що таборові службовці, які працюють в УНРРА, мають свою окрему кухню. І так, наприклад, протягом майже півтора місяця люди не їли картоплі, бо загальна кухня варила саму лише капусту. В цей же час латиші на своїй „урядницькій“ кухні варили і смажили картоплі стільки, скільки сами хотіли, при чому харчі з цієї кухні діставали навіть такі латиші, що ніколи не жили в таборі. Так, у Візбадені є латиське бюро розшуків, працівники якого живуть на приватках і мають німецькі харчові картки. Але обідати вони їздять до Майнц-Кастелю, бо їжа в „урядницькій“ таборовій кухні кожному до смаку, хто лише має змогу її споживати.

До недоліків таборового життя слід віднести і недостатню увагу таборового проводу до місцевого театру. Цей театр під керівництвом п. Зінченка і режисера Лісовика існує вже більш як пів року. Він ставив „Зоряні ночі“, „Мартина Борулю“, „Наталку Полтавку“, монтаж з творів Шевченка та окрему інсценізацію „Гайдамаки“. Кілька разів йшла ревія, щоразу в новій програмі. Таборяни залюбки ходять дивитися на п'єси, але ніхто не дбає про те, щоб акторам давали додатковий придiл, або щоб їх не брали на інші таборові роботи. І якщо для учасників хору такий придiл пощастило вистаратись (хоч ці старання і тяглись цілий рік), то для театру цього не зроблено. Наслідком було те, що „актори з голосами“ перейшли до хору, а театр лишився без молоді.

В таборі, крім звичайного кооперативу, є ще т. зв. унрівський, що видає робочий приділ. Видача провадиться на пункти: хто з працюючих має повний приділ, — дістає 25 пунктів на тиждень; хто має половину приділу — дістає 10 пунктів на тиждень. З цим унрівським кооперативом трапилося нещодавно досить прикре явище. Вночі з 28 на 29 березня його обікрадено: пропало 300 шт. шоколяди і біля 200 пачок сигарет. Найцікавішим є те, що інші предмети в кооперативі лишилися недоторканими, а всі замки — цілі.

Та не зважаючи на деякі від'ємні сторони свого життя, таборяни не втрачають надії на краще майбутнє. Їх підтримують і представники наших заокеанських братів. Табір відвідали посол канадійського парляменту Антін Глинка, д-р В. Галан та о. протоєрей Савчук. В таборовому клюбі є майже вся заокеанська українська преса, в якій висвітлюються намагання заокеанських українців покращити нашу долю. П. Д.

Прощання дотеперішнього директора УНРРА в Ашафенбурзі і елл(X). Фото „Неділі“.

Берегти добре ім'я!

(Розмова з директоркою УНРРА в Ашаффенбурзі, п. Katharine Hulme.)

Нова директорка ашафенбурзької централі УНРРА, пані Катерина Хелм — журналістка. І тому мабуть із таким зрозумінням, не зважаючи на перевантаженість у роботі бюрового ранку, радо погодилася відповісти на декілька запитів, що їх ми їй поставили.

— Які Ваші перші враження від наших таборів?

Пані Хелм ввічливо усміхається: — Я дуже задоволена орґанізованістю й ладом, що їх могла спостерегти, в праці таборів за 3 тижні мого перебування тут. Я високої думки про тутешніх наших ДП.

— Можете, пані директорко, ствердити, що наші люди не цураються праці?

— Безумовно! Я високої думки про це. Найкраще висловився про ваших робітників директор великої фірми в Ганау, де вони працюють. Він задоволений їхньою працею.

— Отже уважаєте, що твердження ворожих нам чинників про нехіть ДП до праці неправдиве?

— Очевидно. Навпаки, ДП заслуговують під тим оглядом пошани. Але ваші земляки повинні завжди пам'ятати одно: все погане, що вони зроблять, потрапляє на осуд великих газет світу. Кожний негідний вчинок компромітує їх. Треба, щоб люди працювали, треба гармонії між поодинокими національними групами.

Користаючи з ввічливости пані Хелм та її пильного естонського перекладача, запитуємо енерґійну директорку — в перерві між двома телефонами — про те, що найбільше турбує наших скитальців: Що буде після 30-го червня, як стоїть питання еміґрації?

— Як знаєте, УНРРА припинить свою діяльність 30-го червня. Після того має прийти опіка IPO. Можливо, коли б орґанізація IPO не була ще готова, в міжчасі табори взяла б під свою опіку військова влада; на практиці ж, мабуть, IPO автоматично перейме персонал УНРРА. Люди можуть бути спокійні; на поталу їх не залишать. Зрештою маємо значні запаси харчів і одягу.

Є багато питань, що їх варто було б поставити, але в кабінет входять щоразу нові люди з новими справами і час кінчити розмову.

Пані Хелм ще не мала змоги познайомитися глибше з культурним життям наших громад, але вистачить глянути в її обличчя, щоб пізнати суспільну діячку. Студіювала журналістику на колумбійському університеті й написала кілька книжок. Радо погоджується згодом написати окрему статтю для «Неділі». В Европі вона від лютого 1945 р. і завжди при активній праці для людей і для кращого світу. Можна бути певним, що вона, як адміністраторка, енерґійно триматиме життя таборів в руках. Треба тільки бажати, щоб наші люди не розчарували свою нову директорку, щоб допомогли їй виконати її важливі завдання.

(—ич).

На хвилину перед друком

ЩО СКАЗАВ ДИРЕКТОР УНРРА?

Рим (ДЕНА-Ройтер). УНРРА не могла б зробити нічого більше, як лише передати журбу й опіку над скитальцями тим країнам, що в них вони перебувають, якщо б IPO не почала діяти 30-го червня. Так сказав насправді генеральний директор УНРРА Рукс в Римі: (Читайте наше звідомлення на 2-ій сторінці).

АБДИКАЦІЯ КОРОЛЯ ДАНІЇ

Як повідомляє аґентство ДЕНА, 8-го квітня данський король Хрістіян X зрікся престолу на користь свого старшого сина Фрідріха, що народився 1899 р. Король Хрістіян, син короля Фрідріха XIII й королеви Луїзи, має 76 років. 1912 р. після смерти свого батька, посів данський трон. Під час першої світової війни, завдяки добрій співпраці короля з урядом, Данія змогла додержати невтралітету. Надзвичайна популярність короля Хрістіяна загальновідома. До останніх днів свого урядування він щоранку робив прогулянку по копенгаґенських вулицях. Це була його звичка, якої він не зрікся і під час нацистської окупації.

Останнім часом стан його здоров'я був незадовільний. Тепер він ще погіршав. У короля підвищена температура й кровотеча з легень.

БРИТАНСЬКІ ЛІТАКИ ТУРЕЧЧИНІ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Королівські збройні повітряні сили передали Туреччині велику кількість бойових літаків, що становлять частину 500 машин, які турецький уряд купив у британського міністерства постачання.

ВІДСТРОЧЕНО АНГЛО-СОВЄТСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ

Москва, (ДЕНА). Призначені на 8 квітня переговори британської та совєтської делеґацій в справі ревізії англо-совєтського пакту відстрочено. Як пояснили британські делеґати, заступник совєтського міністра зовнішніх справ Вишинський, що репрезентує на цих переговорах Совєтський Союз, надто обтяжений роботою в зв'язку з засіданнями заступників міністрів зовнішніх справ. Призначення терміну нового засідання для ревізії англо-совєтського пакту надано на розсуд Вишинського.

КОРОТКО

— Ґенераліссімус Сталін прийняв минулої середи увечері республіканського кандидата на президента США Гарольда Штесена. — Французька рада міністрів рішила покликати до війська усіх чоловіків річника 1947, що зв'язане з неспокоєм у колоніях. — 5900 німецьких поліцистів беруть участь у великій ревізії військової жандармерії 4-ох великодержав, що почалася в середу в Берліні. Совєти шукають воєнних злочинців і 8-ох дезертирів. — В Греції відновились бої між урядовими військами й партизанами. — Помер американський автофабрикант Генрі Форд.

ПРО ФРАНЦУЗЬКУ ЗОНУ

Ряту-у-уй-те!!!

(Гумореска)

Що не говоріть, а таки правду кажуть, що українці на французькій зоні гинуть.

— Ги-и-нуть!

Прибалтійці, приміром, — живуть.

Поляки — живуть.

Росіяни — теж.

А наш брат — ги-и-не.

Приїхав ото я у Фрайбурґ, здибав земляків, питаю:

— А де ваша Національна Рада? Що-о-о? Нема? Як так нема? Та це ж анархія, отаманія... Вас тут аж сто вісімдесять запроторених і ви не маєте свого парляменту? А де ж ваші міністри, дипломати? Та що ж ви за люди? Хай інші не мають, а ви ж українці. А як у вас з відокремленням?

— З відокремленням? Ми живемо відокремлено... на приватках.

— Та я не про те відокремлення. Я про те, що ото українці від українців відокремлюються. А що у вас із консолідацією, коаліцією? А як у вас координація? Що пороблює КУК? Скільки в ньому партій, а скільки не в ньому? Що-о-о? У вас нема партій? То ми вам надішлемо. Вам яких? Правих, лівих? Чого-чого, а партій у нас хвалити Бога... Де ж таки... українці і без партій. Та в нас на одного позапартійного — десять партійних. А партійні — це ж аванґард. Свідомий елемент. Ото ж десять свідомих веде одного несвідомого. О! Та я бачу у вас тут діла зовсім швах. Ще не билися? Голови в усіх цілі?

— Цілі.

— Нещасні ж ви люди!

— А з доносами й наклепами як? Нікого не посадили?

— Хай Бог боронить. У нас доносщиків не чути.

— Не чути? Скандал! То ми надішлемо. Хіба ж можна без доносщиків і наклепників. Треба мати... і то своїх, ріднененьких. Це таке діло, яке чужим не можна довіряти. У цій справі потрібний національний нюх, щоб піднюхували та підслухували хто в кого буває, про що розповідає.

Ото ж я бачу, що ви не координуєтесь і не консолідуєтесь, не доносите і ребер один одному не ламаєте? То що ж ви тоді робите?

— Ну, скажімо, ви, пане добродію... що ви робите? Чим дорогоцінний час заповняєте?

— Я студіюю в університеті.

— А ви, пане товаришу?

— Теж.

— І більш нічого? Навіть німаків по ресторанах не колошматите? Та що ж ви за політична еміґрація?

А як у вас молодь? Коли не грамотна, то навчіть її у футбола грати, гопака танцювати, співати. Забав побільше, а головно політики.

Як що у вас немає кооперативу — негайно відкривайте. Купуйте у німців по пфеніґу, а своїм продавайте по марці.

Зрозумійте, що жити має рацію
Лиш той, хто кохає кооперацію.

Говорю ото я з ними і така мене жура проймає. А вони мене заспокоюють та вином частують. А вже як поставили миску нашого українського борщу, то я й розм'як.

Єдине, що лишилося в них українського — це гостинність. Їм ото я борщ, вином запиваю, а самого так і пече, так і кортить щосили закричати: Рятуйте! Рятуйте, хто в Бога вірує!

І вже хотів був закричати, але вони підхопили мене і потягли на Шевченківський вечер. Тут я трохи заспокоївся. Доповідач мене потішив, розвеселив. Вийшов ото він на сцену і так переконливо почав: «Панове! Мене попросили, щоб я дещо сказав про Шевченка, ото ж я й кажу: «Шевченкові «Гайдамаки» — це бунт несвідомого раба»... Так і сказав: «...бунт несвідомого раба»... Мудро сказав. Геніяльно. Зразу видно, що сам він не який небудь несвідомий раб, як, скажімо, автор «Гайдамаків«. Одно тільки мені не сподобалося на цім вечері. Ви тільки уявіть. Дехто з присутніх у залі, замість тужити та сумувати, як це водиться на академіях, давай у долоні плескати. А на сцену ні один не вийшов у шараварах або в намащених дьогтем чоботях. Гинуть наші традиції.

Від'їжджаючи я порадив їм негайно заходитися коло розв'язання східняцько-західняцької проблеми. Але попередив, що цю проблему краще розв'язувати на кулаках. А вже з вікна ваґону крикнув: Не забудьте коло кожної приватки по два поліцаї поставити. Один щоб перевіряв вашу діпі картку, коли ви йдете додому, а другий, коли з дому. Та, часом, щоб бува злодії... Що? У вас нема злодіїв? А як же ви будуватимете державу, не маючи своїх злодіїв. Треба мати. Держава без злодіїв не держава... Що?... Поїзд рушив і я не встиг сказати, щоб вони не виписували одягу несвідомому елементові. Хай походять без штанів, то зразу наберуться свідомости.

Роботи в них, — скажу я вам, — ще не початий край. МИКИТА ХАЛЕПА

УПРАВА
ЛІҐИ УКРАЇНСЬКИХ
ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ

складає оцим побажання з приводу свята Воскресення Христового:

Закордонному Представництву УГВР, всім українським політичним угрупованням, що стоять на становищі боротьби за Українську Державу,

Єрархії Української Автокефальної Православної та Греко-Католицької Церков,

Центральному Представництву Української Еміґрації та його клітинам,

Санітарно-Харитативній Службі та її станицям,

Спілці Української Молоді та її відділам,

Союзові Українських Пластунів Еміґрантів та пластовим командам і куріням,

Центральному Еміґраційному Союзові Українського Студентства та студентським громадам,

Українській пресі та журналістичним об'єднанням, і всім українським громадським установам в Европі та за океаном, Управам Філій та Секцій ЛУПВ, усім членам ЛУПВ, нашим співробітникам і прихильникам та всьому Українському Громадянству.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Управа Ліґи УПВ

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

ПРИПИНЕНА РЕПАТРІЯЦІЯ ПОЛЯКІВ ІЗ ФРАНЦІЇ

ВАРШАВА (АП). Як повідомила одна урядова особа, репатріяцію поляків з Франції припинено ще з 10 березня, бо американська влада в Німеччині вимагала, щоб кожний репатріянт, що переїздить американську зону, платив утроє більше проти нормальної такси за квиток першої кляси. Польський уряд хотів видати вугілля, щоб відшкодувати витрати, які має американська влада, даючи свої паротяги для транспортування поляків через Німеччину. З цього приводу в Берліні відбувалися переговори. Польський уряд плянував перевезти до початку літа 50 000 поляків, переважно з північної Франції. Найбільше зацікавлений він, як пояснив урядовець, прискорити перевозити шахтарів та фармерів для західних земель.

ДОСВІДИ АМЕРИКАНЦІВ ІЗ НІМЕЦЬКОЮ РАКЕТОЮ

Досліджуючи можливості міжпланетного подорожування, американські вчені випустили німецьку ракету що полетіла зі швидкістю 3 647 міль на годину й осягнула висоту 111 міль. Ракета викинула із себе металеві частини, які, на думку учених, мабудь залишились поза сферою притягання землі і кружлятимуть навколо нашої планети. Вага ракети була 14 тонн.

СВІТОВИЙ СТАТИСТИЧНИЙ КОНҐРЕС

Ню-Йорк, (ДЕНА-Ройтер). Господарська і спеціяльна рада Об'єднаних Націй прийняла пляни скликання світового Конґресу по питаннях статистики. Конґрес відбудеться в вересні ц. р. у Вашінґтоні. „Статистики можуть бути дуже важливим засобом для наближення між народами", заявив д-р Стюарт Райс, один із членів підготовчого комітету. На його думку, непорозуміння між народами можна було б обмежити, якщо б одиниці і нації могли погодитися в проблемах, що викликають непорозуміння, на підставі порівняльної математичної форми. Конґрес має тривати два тижні і дебатуватиме над соціяльними статистиками про кількість безробітних і працюючих, а також над методами як досліджувати опінію народних мас.

ПЕРША ГРУПА ЖИДІВ ВИЇХАЛА ДО ПАЛЕСТИНИ

Ґамбурґ, (ДЕНА-ДПД). Перша група жидівських ДП, що легальним шляхом виїхала з британської зони до Палестини, залишила у вівторок ранком перехідний табір Бохольд (на німецько-бельгійському кордоні), щоб податися до Марселю. Два офіцери британської контрольної комісії супровадять цю групу, в якій є 396 осіб аж до пристані Марсель. Від'їзд цієї групи відбувся в рамах пляну, що передбачує урядову еміґрацію 300 жидівських ДП щомісяця з британської зони.

АМБАСАДОР США В ІНДІЇ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Як повідомив заступник міністра закордонних справ Дін Ачісон, на першого амбасадора Сполучених Штатів у Індії призначено президента американського пароплавного товариства д-ра Ґенрі Ґрейді. Д-р Ґрейді відвідав Індію на чолі однієї американської місії в 1942 р., потім працював у комітеті для вивчення палестинських питань при президенті Трумені й був головою американської спостережної делеґації під час виборів у Греції.

КОМУНІКАТ ОРҐАНІЗАЦІЙНОЇ РЕФЕРЕНТУРИ Т-ВА УПВ

В останньому часі появилося багато орґанізаторів і посередників, що вербують наших людей на працю і поселення до різних країв.

Орґанізаційна Референтура Товариства Українських Політичних В'язнів уважає обов'язком звернути увагу своїм членам на наступне:

1) Одиноким чинником, що є покликаним до кермування переселенчими справами з рамени ЦПУЕ, як громадської установи, є Головна Українська Переселенча Рада.

2) Управа Т-ва УПВ стоїть у тісному зв'язку з компетентними чинниками відносно переселення і розпоряджає всіма потрібними інформаціями.

3) Управи Філій Т-ва УПВ та поодинокі члени звертаються за інформаціями у переселенчих питаннях до канцелярії Т-ва УПВ, Мюнхен, Розенгаймерштрассе 46 а, кімн. 104.

4) В конкретних позитивних випадках Управа буде сама інформувати своїх членів про переселенчі можливості і у зв'язку з тим прохає всіх членів виповнити і надіслати анкети, що їх останньо Управа видала.

На зворотній стороні згаданої анкети, як відповідь на точку 6 належить заподати імена і прізвища членів рідні, дати і місце їх уродження, фах, стан здоров'я та в яку країну має намір виїхати.

Орґанізаційна Референтура Товариства УПВ

Перший день в Америці

Фраґменти з повісти „ТУТ ВСЕ МОЖЛИВЕ"

Твір написаний подружжям Папашвілі. Папашвілі еміґрував з Грузії до Америки ще після першої імперіялістичної війни. За допомогою своєї дружини американки він пише веселу і разом сумну історію свого перетворення в «янкій», зображує всі труднощі еміґрантського життя. Папашвілі дає правдиву картину дійсности Нового Світу «країни, в якій все можливо». Книга написана своєю рідною мовою. Східня дотепність, теплий ліризм, свіже сприйняття нової батьківщини робить твір Папашвілі цікавим для читання.

Книга викликала великий інтерес в Америці і мала багато накладів. З 1940 року вийшло п'ять видань. Уривки з цієї книги з'явилися і в періодиці Західньої Европи.

О п'ятій годині ранку мотори стали і після тридцяти семи днів мандрівки пароплав зупинився. Ми були в Америці. Я встав, протиснувся крізь натовп і виглянув через люк. Вода і туман. Ми кинули якір біля острова. Тепер починалися мої турботи. Що робити?

Я їхав грецьким пароплавом в каюті 3-ої кляси. Ще на половині шляху я витратив усі гроші призначені для висадки на додаткові харчі. Гасан, турок, один з шістьох, що їхали зі мною в каюті, піднявся по трапу.

«Я говорив тобі — сказав він, як тільки побачив мене — тепер ми в Америці і ти не маєш грошей, щоб пристати до берега. Вони відішлють тебе на батьківщину. Нема грошей, немає виходу на берег. Який сором. В твоєму становиці, відверто кажучи, я убив би себе». Гасан голодував, задовольняючись чорними оливами і соленим сиром на протязі всього шляху ще з Ґібральтару, і заздрив кожному шматкові ягнятини, яку я купував у кельнера першої кляси.

Ми зійшли вниз до великої залі. Пасажири товклися з фотокартками в руках, щоб їм легше було відшукати своїх родичів при першій зустрічі. Інспектори за своїми столами пропускали довгі черги людей...

Сирієць Ісаак, сидів на лаві і палив цигарку з брунатного паперу. Він був також з нашої каюти і знав, що мене непокоїть відсутність грошей, які треба було показати урядникам... Ісаак пояснив мені, як обдурити урядників, — це був зручний шлях. Насправді чудовий шлях, бо досить було інспекторові тільки переглянути мій пашпорт і дозвіл на в'їзд, як я був уже готовий.

«Чи маєте друзів, що зустрічатимуть Вас». — спитав він мене. — «Чи маєте гроші підтримати себе?»

Я витяг круглий товстий звиток зелених американських грошей — десяток, двадцяток — приємну товсту пачку перев'язану ґумкою — «О кей» — сказав він — «Проходьте».

Він проштампував мої папери. Я дістав свій баґаж і повернув гроші Ісааковому приятелеві Арапулеопулусу, який позичав мені їх, щоб він міг позичати далі. Один доляр це було все, що він вимагав за кожну позичку. Справжня торгівля. На зовнішній плятформі я зустрів осетина Зарабега, також з третьої кляси. Зарабег не був тим дурником, що прибуває вперше. Зарабег мав папери, які доводили, що він американський громадянин, до того ж його другом був пан Бафало Біль. Цей Зарабег приїхав вперше до Америки 20 років тому, як джіґіт, а пізніше став головним кухарем, обслуговуючи в мандрівках пана Бафало Біля. Час-від-часу, зібравши достатньо грошей він їздив додому шукати собі дружину — але й досі не мав успіху.

— «Не можете дістатися на берег?» — запитав він мене.

— «Чому ні» — відповів я. — «Але я не маю грошей, щоб оплатити маленький човен, який довезе мене до берега.

Маленький човен ходив пихкаючи туди й сюди забираючи пасажирів з пароплаву.

— «Я б наважився переплисти, але як тоді я буду нести свій баґаж? Потрібні будуть принаймні дві подорожі».

— «Послухай, осляча голово» — сказав Зарабег. — «Це ж Америка, човен для перевозу безкоштовний. Він належить моєму урядові. Вони візьмуть нас без грошей. Ходім». — Так ми дісталися до берега.

А тоді — вулиці, люди, галас! Безперестанне миготіння облич, верєск, розмови, крики. Але над усе рух туди й сюди, туди й сюди, що все дужче й дужче впливав на мої очі. Ми пройшли так кілька кварталів, коли я згадав про мій квиток для висадки, пашпорт і візу. Я витяг її, розірвав на маленькі шматочки і кинув до смітярки.

— «Ніхто не доведе тепер, що я не місцевий громадянин» — сказав я. «Що робимо далі?»

— «Дістаємо працю» — відповів Зарабег. — «Я покажу тобі».

Ми пішли до уряду праці. На щастя урядовець говорив російською мовою. Він направив Зарабега до ресторану на посаду першого кухаря.

— «Тепер Ваш приятель. Що ви можете робити? — запитав він мене.

— «Я майстер по декоруванню шкіри, особливо спеціялізувався в орнаментуванню батожищ за традиційними малюнками».

— «Боже мій — сказав урядовець. «Це Сполучені Штати. Нема коней. Автомобілі». «Що ви можете ще робити?»

На щастя мій батько добре передбачав і тому я мав дві професії. Він міркував, що коли один фах не прохарчує людину, то другий вже напевно врятує її.

«Я ще роблю шаблі з короткими або довгими лезами, мечі з нарізкою і без неї, мисливські ножі прості чи з візерунками, гартую, припасовую, розмальовую» — додав я.

— «Боже мій! Робить батоги, розмальовує шаблі. Краще візьміть його з собою мити посуд» — звернувся він до Зарабега. Завжди можна використати ще одного для миття посуду.

Ми спустилися під землю і пролетіли поїздом через тунелі. Останні були подібні до Казбецьких печер, де ночують величезні кажани, а сморід був навіть гірший.

Ресторан містився на бічній вулиці. Господиня ласкаво звернулася до Зарабега.

— «Я пам'ятаю вас ще з гайні, я вітаю себе з тим, що ви в мене. Ви майстер робити пиріжки, чи не так?»

— «На все мадам» — велично відповів Зарабег «на все, Бафало Біль, мій старий приятель, з'їдав за обідом тридцять моїх пиріжків». «Мій друг» показав він на мене — буде мити посуд».

Я вклонився. Кухня була маленька, гаряча і масна, як середина шлунку свині. Зарабег розпакував свої ножі, одягнув ковпачок і як у себе вдома зразу ж почав нарізати селеру.

— «Ви можете мити це» — сказала мені господиня. «О четвертій ми маємо гостей».

Це була таця повна шклянок. Але яких шклянок — тоненькі пухирки, що ледве могли б витримати дотик — сиділи на ніжках.

Перша тріснула в моїх руках, другу я роздушив, вісім вимив, одинадцята вже була надтріснута, дванадцята ж доторкнувшись до сковороди дзеленькнула і замовкла. Можливо, що я б ще працював там, але якраз коли я ніс повну тацю, ресторанний кіт шмигнув попід ногами. Коли я підібрав шкло я сказав Зарабегу.

— «Тепер ми мусімо попоїсти. Вже полудень. Я бачу, що відвідувачі їдять. Це дратує мій апетит. Приготуй шашлик та кілька огірків і ми з насолодою пообідаємо вперше в новому світі».

— «Це ресторан» — сказав Зарабег — «а не «духан» на грузинській дорозі, де власник і весь дім їдять разом з гістьми за одним столом. Це ресторан з дуже суворою організацією. Ми дістанемо їсти, коли відвідувачі підуть геть і ти їси те, що лишиться після гостей. Спробуй знову з шклянками і прошу пам'ятай про мою репутацію».

Я знайшов кварту сметани, трохи хліба, риночку з ікрою, яка була дуже солона (без сумніву приготована для експорту) — пішов у бічну алею і почав їсти. Господиня знайшла мене. Я встав.

«Прошу» — сказала вона — «прошу продовжуйте. Їжте сметану. Але після цього чи не могли б ви піти геть? Далеко геть. Без жодного неприємного почуття. — Шклянки. Ікра — це дорого для мене. В той же час я не хочу, щоб ваш друг збожеволів. Мені потрібний добрий кухар. Як би ви могли зразу ж піти геть. Спокійно. Так би мовити просто зникнути. Я дам вам п'ять долярів».

— «Я нічого не зробив» — сказав я. — «Ви не мусите платити мені. З рештою мабуть ресторан не моя доля. Ви можете сказати про це Зарабегу пізніше».

Вона принесла мого кашкета і паперову торбинку. Я пішов через алею і вийшов на вулицю. Я йшов. Я йшов, доки мої ноги не почали пекти, а моя шия не заболіла від розглядання. Я йшов годинами. Я навіть не був певний чи це був той самий день. Я спробував спитати дещо англійською мовою в кількох перехожих.

— «Як годинник?» — спитав я.

Але вони минали мене і я зрозумів, що щось не так. Я спробував ще одного «Скільки годинників?» Він показав мені на свою руку. 4.30. Чудовий край. Якщо докласти зусиль — можна говорити англійською мовою. Я підійшов до парку, зайшов туди, відшукав місце під деревом, зняв мої черевики і ліг. Я заглянув в торбинку, що її мені дала господиня. Бутерброд з м'ясом і п'ятицентова монета — це було все для початку життя в Америці. Що робити? Роздумуючи над цим я заснув.

Поліцай розбудив мене. Він говорив. Я покрутив головою на знак того що не розумію. Тоді руками, ногами, очима, крутячи головою, рухами і жестикуляцією — це нагадувало маріонеток, яких я колись бачив у Тифлісі, він з'ясував мені, що лежати на траві заборонено.

Замість цього можна сидіти на лавах. На всіх вільних лавах парку. Безкоштовно. Що за країна. Я розгубився. Через кожні два кути вздовж лави були залізні ручки. Як можна лягти під ними? Я просунув одну ногу, потім другу. Але лежачи так, як я міг повертатись? Як я не влаштовувався моє підборіддя все чіплялось за перекладину. Розміркувавши це, я пішов купив горішків на всі мої гроші і нагодував вивірок.

У вежах навколо парку почали з'являтися вогні. Було майже темно. Я знайшов піщану галявинку під скелею на крутому березі над дорогою. Я вирізав паличку для шашлика, розклав з гілок вогонь і, підсмаживши м'ясо, з'їв його з хлібом. Це забрало не багато часу. Потім згорнув свою блюзу у формі подушки, як це робилось під час війни, і заснув. Мене втомила Америка і я проспав кілька годин.

Була напевно північ, коли на моє обличчя впало світло. Я сів. Воно йшло від переднього лихтаря туристського авта, що застряло внизу на дорозі. Незабаром я почув як мотор засопів і завмер. З авта вийшов чоловік. Більше як годину він стукав інструментами відкривав і закривав покришку. Я спустився. Під час війни я мав справу з літа-

АРКАДІЙ ЖИВОТКО

Було колись...

(Кілька згадок із минулого)

Був чудовий березневий день 1917 року. Ми з сестрою поспішали вулицями Петербурґу на чергові збори, що їх тоді відбувалося чимало.

— Ну, от і все, мета досягнута. А що ж далі? — промовила Надія.

— Мета? Чи ж то остаточна, чи може лише щабель до мети?

...І вихорем закрутилися думки...

— А що з нашою метою, з мріями, що снували їх з тобою?

— Дома? Справді, що то тепер у нас, чи то ліпше, що то там у тебе дома, що там діється, як переживають ці весняні дні?

Йшли залюдненими вулицями святочного дня, хоч справді день був буденний. А думками були далеко — там де ще недавно потайки зібравшись клали цеглинку по цеглинці до спільних змагань... Там де срібноводний Дін ділить Москівщину від земель українських, що названо їх Подонням, українською Вороніжчиною...

Давно мусів би я виїхати туди. Та ліквідація різних справ затримувала. А тим часом надійшла вже й вістка з дому, а незабаром дістав телеграму від своїх хлопців. Отже — треба було таки прискорити від'їзд.

Ще раз пробіг вулицями Петербурґу і надвечір одного квітневого дня покинув його, щоб віддатися всією істотою новим дням життя батьківщини...

Минали дні мов блискавки. Праця розгорталася... Так багато споминів лишилося з тих часів...

Маленька хатинка з кімнаткою, що колись пильно охоронялася від стороннього ока. Тут колись, ще так недавно збиралися гуртки місцевих «просвітян», тут збігалися ті, що були в гуртках, що між собою їх називали — «Земля і воля», збігалися з усієї околиці.

Тепер — на хатині тій табличка Т-ва «Просвіта», а в кімнатці від ранку до пізньої ночі — люди, люди, хлопці і дівчата, чоловіки, часом жінки, ба й сивий дідусь десь у кутку прислухається. Тут — читальня, газети, тут читання, тут виклади і «школа» для всіх, хто хоче пізнати свій край і батьківщину-Україну.

Здавалося, що як би доба складалася хоч би і з трьох діб то й тоді б бракувало часу. Так багато було всього, що стояло перед нами. І все те захоплювало всіх нас цілковито.

І от в самому розгарі праці перших днів раптом стала перед нами одна з перших «перешкод».

На Юрія призначено було віче і по ньому похід. Такі ж віча і походи мали відбутися в інших слободах. Ґотувалися. Промовці, прапори, література, відозви... Все гаразд. Ну, а як же з походом? І тут то — несподіванка. Адже ж не випадає йти мовчки. Треба співу. Що співати?

Свято, віче, промови, все під знаком національним, українським: Україна, наш край — український, центр. Рада, Національний податок і т. д.

Отже ж і співи мусять тому відповідати, спів український, патріотичний, спів бойовий, зворушуючий. А в першу чергу то ж мусить бути — гімн, гімн український, гімн усієї України. Всі ми добре знали слова гімну. Та ніхто не знав мелодії його. Не знали і не мали до кого звернутися по допомогу.

Як же бути? А день свята невблаганно швидко наближався.

І от комусь із хлопців стала думка: співати слова гімну на якусь знану мелодію.

— Головно, щоб слова. Згодом навчимося і співати його, як годиться. А тепер — слова, нехай йдуть вони до людей. «Ще не вмерла Україна». Яка — Україна, де вона? От і задумаються. Ні, треба співати, як хочете, а слова мусять йти до людей! — із запалом говорив один з найповажніших — кого ми всі звали дідо Хведір.

Погодилися. Почали підбирати. Ця завесела і не поважна, інша занадто сумна та й ніяк слів до неї не втрапиш... Чимало перебрали. Зрештою таки спинилися на всім відомій, правда, дещо сумовитій, але ніби і поважній. Була нею це мелодія пісні ...«Ой не ходи Грицю».

Ще й ще раз спробували. Трохи швидше, часом бадьоріше, часом поважніше.

Дехто похитав головою. Дехто посміхнувся, а зрештою всі заспівали. По кількох пробах вийшли ми всі із своєї хатини в те свято, перше свято українське на Вороніжчині.

А незабаром було друге свято. Було це 25 травня коли в Острогожську відбувся перший національний український з'їзд повіту. На цьому святі вже залунала вперше тут дійсна мелодія нашого гімну...

...А дні летіли в праці і завзяттю. Не счулися як надійшов листопад 1917 р., а з ним III. Універсал Центральної Ради згідно з яким українська Вороніжчина мусіла виявити свою волю: бути вкупі з усією Україною, ввійти до Української Народньої Республіки.

Центром усього руху виявлення цієї волі була Острогожчина, а в ній вся увага була звернена на рішення Земського зібрання та Селянського з'їзду.

Земське зібрання скликалося на 25-го листопада. Отже — день відповідальний й урочистий. Тому, вже заздалегідь усі українські організації готувалися до цього дня з повною свідомістю його значення.

Чимало можна було б розповісти про цю підготовку. Але тут згадаю ще про один випадок. Тим більш приходить ця згадка, що вона зв'язує до певної міри ті дні на далекій тепер Вороніжчині з нашими днями лихоліття.

Літо пролетіло в праці і якось то не спинялася думка над деякими питаннями дня. Коли ж надійшли дні листопадові чимало вже їх поназбиралося, що вимагали відповіді. Одно з них виринуло несподівано.

Якось на одній з нарад хтось ненароком спитав:

— Ну, а як з прапором? Ми ще й досі добре не знаємо, як його вішати, цебто в якому порядку мусять бути наші кольори?

Запит був для всіх наподіваний. Зразу ніхто нічого не відповів. Дехто зирнув на мене. А я.. я теж не знав. Дещо перебирав в думках, але відповіді не знаходив. Старався пригадати Київ, Центральну Раду, але так і не пригадав, як там було. А тимчасом мав я власну думку чи міркування. Чи може був переконаний? Ні, просто подобалося мені сполучення: блакить і золотисте жито. Навіть неприємно було, що таку красу піддано під сумнів, під питання.

Чи сперечалися? Ні, то була лише розмова. Але остаточного рішення таки не прийняли. Рішено було запитати одного з старших українців у місті. Був це старий «українофіл». Звернулися до нього, але нічого певного не почули. А довідатися таки треба було, щоби часом (так думалося) не попасти в халепу та ще при такому поважному засіданні земства.

І от тоді я піддав думку і зараз же було її реалізовано. Надіслав того ж дня листа із запитом просто до Центральної Ради. Не пам'ятаю точно хто саме відповів, але, як пригадую, здається, що був то А. Постоловський, секретар Ц. Р. Відповідь була не на мою користь. Повідомлялося нас, що Центр. Рада вживає в прапорі національні кольори в порядку: жовтий нагорі і синій чи блакитний внизу.

Шкода було мені розлучатися з блакиттю і золотистим житом. Але що мав діяти. Мусів підкоритися авторитетові та ще й такому, як Центральна Рада.

А коли надійшов вечір 25 листопаду — в залі Земського Зібрання висів вже жовто-блакитний прапор з написом: «Хай живе вільна Україна!»

Був це той прапор, під яким в той вечір чи вірніше опівночі було винесено історичну для української Вороніжчини ухвалу. Було її прийнято всіма голосами радників при двох, що голосували проти і при одному, що утримався. А зміст тієї ухвали був такий:

«Острогожське Земське Зібрання першої сесії, вислухавши реферат в справі приєднання Острогожського повіту до Української Національної Республіки, признає владу Української Центральної Ради і звертається до неї з проханням у найкоротшому часі провести приєднання. Про цю постанову довести негайно до відома Земських Управ інших повітів та просити поставити тим на земських зборах справу про приєднання до Української Народньої Республіки своїх повітів, приєднавшись до постанови в цій справі Острогожського Земського Зібрання».

Оповіщення наслідків голосування головою Зібрання зустрінуто було гучними довгими оплесками радників і гостей. А через два дні таку ж волю висловив Селянський З'їзд всієї української Вороніжчини.

Дні 25 і 27 листопаду стали історичними. Цими днями українська частина земель Вороніжчини під українським прапором висловила свою непохитну волю бути разом, неподільно з усією Україною.

Було колись... Чимало спогадів з днів минулих. Сьогодні — оцих кілька згадок.

Між «Золотою Брамою» та «Хорсом»

(ПРО ІДЕЙНЕ ПІДҐРУНТЯ НАШОЇ ЛІТЕРАТУРИ)

Написав Л. ГРУШЕНКО

Наша теперішня еміґрація своїм складом не подібна до попередніх. Тепер опинилися поза межами рідного краю не тільки самі вояки, що після програної війни покинули батьківщину, як це було після Полтави. Сьогочасна наша еміґрація ширша і за ту нашу скитальщину, що почалася в 1919 році, коли обставинами змушені були покинути рідні землі українські армії, багато інтеліґенції та наша державна влада з багатьма урядовцями. Сьогодні на скитальщині живе немов у мініятюрі ввесь наш народ, вся нація з усіма своїми верствами. Є тут селяни й робітники, є ремісники й купці, учителі й урядовці, священики з своєю церковною гієрархією та фахівці з різних ділянок людської праці, є й учені дослідники, письменники, малярі й скульптори. музики та діячі театрального мистецтва.

Оця всегранність сьогочасної нашої еміґрації кладе на нас усіх велику відповідальність перед нацією та нашою історією. Ми мусимо дбати про те, щоб гідно заступити наш народ перед світом, щоб творити цінності, що мали б тривку вартість, а не тільки хвилеву злободенну користь.

Це, здається, найкраще зрозуміли наші письменники, об'єднані в „МУР"-і. „МУР" об'єднує майже всіх наших письменників та літературних критиків. Ця організація від самого початку свого існування закликає своїх членів, щоб використали вільну атмосферу еміґрації та при всіх матеріяльних та моральних злиднях творили Велику Українську Літературу, що велично й гідно репрезентувала б наш народ між вільними народами світу. Цієї правильної настанови повинні дотримуватись і всі інші наші організації, аж до політичного проводу включно. Бажаємо нашим письменникам якнайкращих успіхів у їхньому тернистому шляху. Тернистий їхній шлях, бо ми добре розуміємо, що відірваність від рідного ґрунту, — це більша перешкода в творчій праці, як ті всі моральні й матеріяльні нужди, що вже поза нами і ще перед нами.

Ми були свідками, як такі чисті серцем письменники, як В. Самійленко та М. Вороний — гнані тугою за рідною землею, за отим димом із рідних хат, про який співав безсмертний Гомер — верталися до рідного краю, хоч знали, що там жде їх тільки смерть в наругах та злиднях. Ми знаємо також, що багато німецьких письменників-еміґрантів самі переривали нитку свого скитальчого життя, бо не знаходили ідейної сили до дальшого існування. Тому щиро бажаємо нашим письменникам витримати на своїх постах, бо ж наша справа мусить таки колись перемогти, якщо людство має далі існувати й розвиватися, а не потонути у варварській деспотії. І сьогодні можна повторити пророчі Шевченкові слова:

> Ми віруєм Твоїй силі
> І духу живому:
> Встане правда! Встане воля,
> І Тобі одному
> Помоляться всі язики
> Вовіки і віки.

Наші письменники й критики заявляють, що бажають творити „Велику Українську Літературу". Що більше! В їхніх заявах деколи чути навіть месіяністичну ноту.

„Наша література має подати голос української людини, що хоче захистити себе серед розлютованих стихій доби жорстокої і безоглядно вирішальної. Захистити не тільки своє голе фізичне існування, а й свій етичний, моральний світ, який був би світлом і для інших народів". („Укр. Вісті", 1947, ч. 12.)

На жаль про отой „етичний і моральний" наш світ у нас замало говориться й пишеться. На з'їздах „МУР"-у забагато дискутується про формально-естетичні проблеми. Якщо вірно можна орієнтуватися на основі пресових звітів — то наші критики й письменники словами воюють так, як на початку 19 віку змагалися романтики з псевдоклясицизмом у деяких европейських літературах. „Нащо ота формалістична війна?" — може спитатися сторонній незасліплений пристрастями глядач. Якби так знайшовся між нашими письменниками могутній талант, що реалістичними мистецькими засобами зумів би змалювати оте жахливе страхіття, що його мусів переживати наш народ на своїх землях в часи боротьби двох варварських тоталізмів — то світ напевно ахнув би з подиву над життєвою силою нашої нації. А тут дехто з критиків заявляє, що між літературними „стилями" визнає тільки клясицизм і романтизм... Смішно таке читати й дивно, що марнується енергію над схоластичними дискусіями. Великі письменники ніколи не були невільниками естетичних законів, а дуже часто ламали їх та творили оригінальні твори, даючи пізнішим критикам та естетам матеріял до вишукування нових „неодмінних" естетичних законів чи правил.

Та вертаємося до етично-моральних засад, що про них ми вже вище згадали.

На нашій землі йде велике й криваве змагання між двома світами: світом волі і світом поневолення. Змагання ці ще незакінчені. Покищо відбувається ідейна кристалізація. Ми всі прихильники тієї частини світу, що на своїх простopax вписала гасла волі одиниці і народів. Але чи видно це наше становище в видрукуваних наших літературних творах? Чи наші письменники дискутували про ці проблеми? „Якто?", запитається здивований читач, „та ж ми всі бажаємо волі нашому народові, і не бажаємо нікого поневолювати". Це правда, але у згаданому вже числі „Українських Вістей" пишется про „дух повної ідейної порожнечі", який панував на зборах „МУР"-у. А в іншому місці цієї ж газети пишеться про „небезпечну тенденцію — нігілізм". Інший критик говорить про „містику та мітотворення". В „Українській Трибуні" пише Ю. Корибут про те, що „наша революція водночас соціяльна й національна, вона тотальна й перманентна, наслідком її може бути тільки повна переоцінка всіх цінностей і повне визволення людської істоти від кайданів минулих соціяльних і духовних систем". Автор не говорить в якому напрямку має відбуватися ота „повна переоцінка всіх цінностей", тільки коротко заявляє, що „наш світогляд переживає великі зміни".

Про „кризу української моралі" говорив і М. Шлемкевич у циклі „Академічних Вечорів" в Мюнхені. Шлемкевич говорив про занепад моралі та „про відхід від високих християнських ідеалів до утилітаризму, який, поставивши в осередку всього якусь конкретну людську вартість (націю, клясу, расу) довів аж до конц-таборів". Можна б отже думати, що автор доповіді таки закликав повертатися до християнських моральних засад, хоч звітодавець „Української Трибуни" про це не згадує, тільки говорить про „квієтизм та дефетизм" наших людей по таборах.

Та ось у тому самому числі „Української Трибуни" (з 23 березня 1947) знаходимо й короткий натяк про той ідеал, до якого повинні прагнути українці на еміґрації. Ю. Дивнич вітає появу нового „доброго товстого літературно-мистецького журналу", що недавно зачав виходити під назвою старого слов'янського божка „Хорса". Автор тішиться ним так:

„Для наших предків давніх Хорс був джерелом не тільки енерґії і руху, а й радісної ясности. Це був бог соняшного дня, а не ночі. Вітаючи „Хорс" ч. І. — побажаємо йому набути основних прикмет його великого однойменного патрона".

В іншому місці той же Ю. Дивнич пише в уривку із праці під заголовком „Українська інтеліґенція в боротьбі за духовне самовизначення" („Пу-Гу", ч. 3) про те, що Гоголь уважав українців за народ, який тільки „своєю вірою й місцем проживання приналежний до Европи, але способом життя, звичаями, одягом цілком азіятський". Це має бути, на думку Дивнича, „шукання ключів до української національної душі",а за Гоголем мав іти Хвильовий, коли говорив про „азіятський ренесанс". Ось тобі „позитивні" напрями українства на майбутнє! „Хорс" — і Азія! Папір терпеливий і багато може знести на собі нісенітниць, понаписуваних творцями майбутньої „Великої Літератури" та ще „Більшої Літературної Критики".

Не імпонує нам Гоголь, як історик і історіософ, бо його історичні праці — найслабше місце в його творчості. Не імпонує нам і Хвильовий з своїм „азійським ренесансом", бо якщо буде колись такий ренесанс, то він буде могилою для Европи, а тим самим і для України. Ось саме приходжу від радіо, перед яким слухав авдиції з Лондону, в якій говорилося, хто буде провідником відродженої Азії, Індія чи Китай. Про Україну там не згадувалося, ані про її велику творчість...

Та ось на доказ того, який хаос панує у наших шукачів світоглядових основ для нашого народу — наведемо ще голос Ю. К-ча із найновішого числа „Часу" (30. III. ц. р.). Автор той зовсім вірно пише, що ми „нація европейська із тисячолітнім державним минулим", яка „мусить і може доп'ясти чолових позицій у всесвіті". Та й сам Ю. К-ч нічого не говорить про ті моральні та етичні течії, про які ми згадували вище. Він обмежується тільки заявою, що „західня (окцидентальна) концепція „вільної нації" — оформляє наше політичне хотіння".

Та ми вже писали на сторінках „Неділі", що не слід бути папугою, та приймати все те, що створене на Заході. Перед нами „Die Neue Zeitung" (17. III. 1947) із відповіддю професора д-ра П. Г. Лянґа на статтю Юліяна Гекслі під заголовком „Моя віра в життя", в якій світової слави англійський природник заявляє, що чоловіки та жінки навіть і без віри в Бога та в безсмертність душі можуть знайти вирішний стимул (спонуку, причину) до повного та цілеспрямованого життя".

Чи ми маємо будувати свою етику на основах думок Гекслі, чи може послухати французького математика Анрі Пуанкаре, який пише, що „хочби не знати як далеко наука посунула свої здобутки, то все ж таки її засяг буде обмежений і на всіх її межах буде зноситися тайна". Або може йти за голосом славного Ляпляса, який відповів Наполеонові, що оголошуючи свою систему про повстання світу зовсім не потребував думати про місце для Бога, бо в цій справі він не потребує жадної гіпотези. Або може дати віру славному у всьому світі фізикові Плянкові, який не соромиться твердити, що ми живемо в світі, яким розумно й доцільно керує вища сила, що панує над усією природою. (Проф. д-р Йосип Енґерт: „Naturwissenschaft und Religion", 1947, ст. 30.)

Та пора б нам закінчувати статтю. Киньмо старослов'янського божка Хорса (він навіть не був „чисто українським" богом, як про це, може, думають хрищені батьки нового нашого журналу. Так викинув його наш великий князь Володимир, коло якого палати стояла була в поганських часах Хорсова статуя. Володимир Великий освітив Україну сонцем правдивої християнської віри, а „Хорса" викинути казав у Дніпро. Вертаймося до першого знаку видань „МУР"-у, до „Золотої Брами", збудованої князем Ярославом Мудрим, який над Золотою Брамою казав збудувати малу християнську церковцю, а в центрі міста величаву св. Софію. Ви тужите за „енерґією і рухом, та радісною єдністю" і шукаєте її в поганській статуї Хорса. А чи ж Україна Ярослава Мудрого не мала тих усіх прикмет, але ще в більшій кількості, як поганська наша батьківщина з часів Володимира і панування Хорса.

Скаже дехто, що не треба „чіпатися" назви журналу, бо ж назва — це не програма! І ми б так думали, але деякі до тепер видруковані твори наших письменників тривожать нас браком етичних основ, а трапляються навіть і явно аморальні твори, а то й протихристиянські

Якщо хочемо бути великими, якщо хочемо бути сильними, як хочемо внести у світову скарбницю і свою ориґінальну творчість — то насамперед мусимо самі станути на твердій ідейній основі. Україна вже була велика, але тоді твердо стояла вона на християнській основі. Україна Ярослава Мудрого, Богдана Хмельницького і Івана Мазепи. Церкви отих трьох великих українців ще й досі стоять на нашій батьківщині. Християнство не тільки колись було силою, воно й сьогодні єдине може ідейно протиставитися тій руїнницькій силі, що загрожує світові. Тому не соромімося будувати нашу етику й мораль на основах християнства. Та ж воно отой Захід, той Окцидент, про який і в нас говориться. Та ж воно і Данте і Шекспір, і Коперник і Пастер, Гете і Шевченко. Воно також глибоко вкорінилося в душах українського народу, в душах лицарів Володимира Мономаха, в серцях козаків Петра Сагайдачного, що з усім Низовим Козацтвом вписався був у члени Київського Братства. Скільки козаків гинуло за віру християнськую, а скільки ще й тепер гине та мучиться по тюрмах та засланнях, бо ворог видирає їм глибоко в серцях вкорінену віру.

Пишіть про це у своїх творах, покажуйте світові з якою енерґією наш народ бореться за свою правду, що є одночасно і світовою християнсько правдою. Знаємо, що декому буде це нелегкою справою, але ж нехай тоді не говорить про „велич" нашої літератури, про її світове післанництво та про її величезну ролю в житті нашого народу. Бо Захід не мусить шукати аж у нас безбожницьких літературних творів, він, як тільки захоче, знайде їх деінде. Не варто також вихвалювати енерґію і силу, ненавість і помсту, розпусту та аморальність, бо все те звеличувала до недавна література одного великого народу, але своїми творами не здобула ані світової слави, ані добра рідному народові. Без найменшої шкоди можна відкинути і думку Гоголя про „азійський народ" та вислів Хвильового про „азійський ренесанс", бо Україна від княжих часів аж до великого ісходу нашого народу на Захід — була завжди Европою.

Наші письменники досі не видрукували ще більшої кількости поважніших творів, що могли б свідчити про дійсну велич. Вони нарікали на з'їзді на байдужість громадянства, гадаємо, що тут не малу ролю відограв і брак організаційного хисту самих письменників, про що вони не згадують. Українська еміґраційна громада щиро привітає появу дійсно вартісних творів нашої літератури. Але ті твори мусять бути великі не тільки досконалою формою. В них мусять бути і тривкі та глибокі моральні правди, правди українські та одночасно й вселюдські. Такі твори можна написати тільки на основі ідеї тієї всесвітньої віри, що вже дві тисячі літ веде мільйони людства, усіх народів і всіх рас до християнського Бога, який навчив нас любови — замість ненависти, покори — замість гордости, всепрощення — замість помсти.

Будьмо горді, що й наш народ належить до тих сотень мільйонів християн, що поклоняються Христові.

Тільки між християнами зможемо жити, як окрема національна одиниця, а без них загинемо як народ.

Письменник Багряний читав в Ашафенбурзі свою нову п'єсу „Генерал". Ліворуч — реж. Гірняк. Фото „Неділі" (М. Сов'як)

Ще мить — і веселим дзвоном залунає веснянка.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ В АМЕРИЦІ

(Закінчення з попередньої сторінки.)

ками, а авта за винятком крил мало чим різняться від них. Я показав йому руками, ногами і головою, як перед тим мені показував поліцай.

— «Дайте мені інструменти, я спробую». Він передав і сів на лаві. Я переглянув запальні свічі, розподільник, оглянув запалювання газ та інше. Оглянувши все, я почав заводити машину. Я крутив так, що ледве не викрутив своє серце. Але авто не рухалося. Я збожеволів. Я проклинав його. Я називав його сином гірського духа. Я називав його колісницею печерних дияволів. Я називав його чорнорогою козою. І коли я закінчив усе, що знав грузинською мовою, для повного завершення повторив ще раз російською. Я бив по радіятору з усієї сили. Авто було старого типу і воно застартувало з таким пихтінням, що шасі застряглося, як осика.

Господар машини підбіг до мене. Він сміявся, стискав мої руки, щось говорив і про щось питав. Але метод поліцая не діяв.

Знаків було замало. Я згадав про свій словник англо-російський та російсько-англійський, витяг його з кишені блюзи і показав йому. Тримаючи словника перед світлом він перегорнув його.

— «Працювати» — знайшов він англійською мовою. Я глянув на російське слово поруч і заперечливо мотнув головою.

— «Дім» — знайшов він.

— «Ні» — відповів я.

Я взяв словник — «Пароплав. Сьогодні».

— «Ходім додому» — показав він мені знову.

— «Зі мною» — пояснив указуючи на себе.

— «Їсти, спати, робота». Це забрало в нього досить часу. «Робота. Завтра».

«Автомобілі?» — сказав я. Ми маємо це саме грузинською мовою. «Автомобілі». Зрадів він, що ми знайшли спільне слово.

Ми сіли в машину і поїхали вздовж вулиць з будинками по обидва боки, він віз мене багато міль, доки ми не доїхали до його власного будинку. Ми увійшли, і ми їли та пили і знову пили та їли. На щастя для цього не потрібно слів. Згодом його дружина показала мені кімнату і я ліг спати. Коли я засипав я думав про себе. Добре я вже прожив цілий день в Америці і як говорять — Америка — країна де все можливе. І за двадцять років, я ніколи не зміняв своєї думки.

З англійського переклали

Гаєвська та Несіна.

ОГЛЯД НАЙВАЖНІШИХ ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

(Закінчення з 2-ої сторінки.)

ля з політичної сцени Франції ніяк не означає скінчення його політичної ролі і що він вийде ще на цю сцену в слушний момент, — мимоволі постає питання, чи не вважає де-Ґоль. що годину його «збудження» вибило?

МОЛОТОВ «ЗАХИЩАЄ» КИТАЙ

Тим часом в далекому Китаї, як і перш, ллється кров. Урядове військо захопило в 30 км від Єнаню опірний пункт Тінґтін, що мав для комуністів і велике господарське значення як ключовий центр соледобувної промисловости.

Точиться навколо Китаю і дипломатична війна. Хоч Сполучені Штати остаточно вирішили вивести з Китаю рештки свого війська до 1 червня, залишивши на бажання китайського уряду лише 6 180 вояків, Молотов подав Маршаллові ноту протесту з низкою обвинувачень Сполучених Штатів у порушенні складеного в грудні 1945 р. договору трьох великодержав про виведення з Китаю альянтських військ і невтручання в його внутрішні справи. Як сказано в ноті, Совєтський Союз «точно» виконав умови цього договору, вивівши з Китаю своє військо ще в травні 1946 р., а з Манджурії — в лютому 1947 р. і «ніяк не втручається» у внутрішні справи Китаю, полишивши їх на розсуд самих китайців. Тим часом Сполучені Штати, мовляв, не тільки досі тримають в Китаї своє військо, але й активно підтримують національний уряд та його армію, вишколивши й спорядивши, між іншим, 40 китайських дивізій. Вісток про відповідь Сполучених Штатів ще немає.

Майже одночасно з цією нотою Молотова китайські комуністи напали біля Танґку на американське військо, завдавши йому деяких втрат. Змушені до оборони, американці разом з китайським загоном почали очищати цей район від комуністичних банд.

Мирно звучить комуністична теорія в Москві, зовсім не мирний вигляд має комуністична практика в Китаї.

НА БОРОТЬБУ З ТИРАНІЄЮ

При цій неспокійній світовій ситуації ще більше неспокою може викликати безплідність нарад в «Атомовому комітеті» ОН та Раді світової безпеки про контролю атомового виробництва й обмеження застосування атомової енерґії. 8 місяців майже безперервних засідань не змогли зрушити з місця це питання через непоступливу позицію в ньому й надмірні вимоги совєтського представника Ґромико.

Поряд з невдачею цих нарад і недавньою промовою Трумена може здатися особливо дивним виданий у Сполучених Штатах закон про скасування в них реґулярної військової повинности. Тяжко сказати щось з цього приводу, докладніше не знаючи змісту цього закону, проте в американських політичних колах його тлумачать саме як ознаку певности Сполучених Штатів, пояснюючи, що в разі потреби вони зможуть швидко змобілізувати понад 10-мільйонову армію.

Свідомість сили Сполучених Штатів бренить і в промові їх президента, виголошеній 5 квітня з приводу дня пам'яті засновника демократичної партії Томаса Джіферсона. «Тепер вже не досить казати: «Ми не бажаємо ніякої війни», — заявив президент Трумен, — ми мусимо діяти, щоб загасити вогонь, який покищо тільки жевріє, але за певних умов може поширитися на всю землю. Коли в інших частинах світу відбувається боротьба за людські права, вільний американський народ не може байдуже спостерігати, чим вона закінчиться». Свою промову президент скінчив присягою Джіферсона: «Клянуся перед вівтарем вічного Бога бути ворогом будь-якої тиранії над людським духом!»

Ці слова прозвучать на ввесь світ великодним кличем до надій і прояснення духу.

К. Б.

Артистка Позняківна з театральної студії Гірняка. (Фото Янушевич)

КОЖНОМУ СЛОВО

La Garde czy Lagarde?

Chwalna Redakcije!

Proszu wybaczennia, szczo zawertaju Wam holowu takoju dribnyceju, ale ja toi dumky, szczo nawit dribnycia musila b buty prawylna.

Jdetsia tut pro nazwu taboru „Lagarde" w Aschaffenburzi. U Waszomu czasopysi nazwa „Lagarde" wychodyt zawzdy jak „La Garde", szczo oznaczaje po-francuzky warta, storoza, wybrane wijsko, perszi nosii jakois idei. Odnacze napys, umiszczenyj na samomu tabori zwuczyt „Lagarde" (tak i napysano). Slowo Lagarde ce prizwyszcze nimeckoho mownoho doslidnyka i polityka Paul de Lagarde, szczo zyw w rokach 1827—1891, buw wykladaczem wysokoi szkoly w Göttingen i joho imenem, mabut, nimci ochrestyly kasarni w Aschaffenburzi. Z toho wychodyt, szczo nazwu naszoho susidskoho taboru treba pysaty „Lagarde". Z powazanniam,

T. Bajus

Wid Redakcii: Zdohady Awtora nawedenoho lysta ne zowsim prawylni. Kasarni Lagarde wzialy swoju nazwu wid elzasko-francuzkoi nadkordonnoi miscewosty Lagarde, de kolysznij Aschaffenburzkyj batalion strilciw (Jägerbataillon) 11 serpnia 1914 roku popaw u perszyj bij iz francuzkymy widdilamy. W ciomu boi m. i. wykrywawywsia slawnyj polk Bamberzkych ulaniw, w jakomu sluzyla sama bawarska szlachta. W perechresnomu wohni francuzkych kulemetiw, polk wtratyw majze cilyj swij sklad, jduczy galopom i lawoju do nastupu. Teperiszni kasarni Lalarde nazywalysia kolys Jägerkaserne.

Szczodo formy pysannia slowa Lagarde Awtor dumaje prawylno. Joho treba pysaty „Lagarde".

Лондон, (ДЕНА - Ройтер). Британська Палата громад прийняла законопроєкт, згідно з яким пенсію, що її понад сто років виплачувалося законним спадкоємцям героя Трафальґарського бою лорда Нельсона в розмірі 5 000 фунтів стерлінґів на рік, буде скасовано після смерти обох сучасних спадкоємців — братів лордів Нелсон, кожний з яких має понад 80 років.

СПОРТ

Поглибити наше спортове життя

Проблема керівного центру тіловихованням і спортом річ важлива і подвійно актуальна в наших еміґраційних умовах. Вона не тільки актуальна і поважна, але рівночасно і тяжка до здійснення, бо в нашому випадку йдеться не лише про механічну організацію фізичної культури, тобто реєстрацію існуючих товариств, виписування мистецтв та полагоджування формальностей, а про щось далеко важливіше. До сповнювання координуючих і нормуючих функцій може обмежитись керівний центр у державних умовинах життя, де виховні завдання виконують розгалужене шкільництво, або клюби чи їх надбудови, що диспонують фаховими силами.

Основним завданням нашого керівного центру має бути планова розбудова нашого тіловиховного та спортового життя шляхом виховання фахових сил та організаційних працівників спорту.

Доцьогочасний баланс нашого еміґраційного спорту безперечно успішний. Вже довший час добре працює Рада Фізичної Культури, як керівний центр, з розбудованою своєю організаційною сіткою (Обласні Делеґатури, клюби). Число спортових клюбів у змінних умовах таборового життя, зросло до п'ятьох десятків, з того ж в американській зоні 32 спортові товариства, що разом нараховують 1640 активних змагунів. Діяльність товариств, що вийшла з футболу, розвинулась на цілий ряд інших ділянок, як відбиванка, легка атлетика, кошівка, зимові спорти, туристика, тяжка атлетика і бокс, столова ситківка, теніс. Маємо вже своїх мистців, організуються успішні для нас міжнародні стрічі з німецькими та клюбами інших, рівних нам народів. Органічне стремління нашої молоді до самоорганізації та фізичних вправ дає запоруку дальшого успішного росту нашого спорту. Хоч в порівнянні з іншими, спортово дуже зрілими народами, ми ще позаду, і прямуємо великими кроками вперед. Але не можемо ще в себе вмовляти, що все йде бездоганно. Як в цілому нашому житті, так і в спорті, багато імпровізувалося та ще імпровізується. Знаємо, що під деякими оглядами прийдеться нам імпровізувати ще довший час. Але що можемо зробити вже сьогодні, це треба зробити без затримки.

В нашому спорті помітно нездорові ознаки, що в майбутньому загрожують зведенням українського спорту на манівці. Для паралізування тих нездорових ознак не вистарчають кари верифікаційно-дисциплінарної комісії. Треба шукати коріння хвороби і ліквідувати причини, а наслідки з часом зникнуть самі. Причина, на нашу думку, лежить в тому, що керівництво нашого спортового захоплення чи інших міркувань мають дуже мало даних для сповнювання керівних функцій.

Комплетну або часткову відсутність підготованих організаційних працівників в клюбах чи делеґатурах, можна переходово направити зорганізуванням з рамени РФК **короткотермінового курсу для організаційних працівників.** Зобов'язані делеґати всіх клюбів на цьому курсі мали би отримати відповіді на такі підставові запитання як: що таке тіловиховання й спорт, історія розвитку фізкультури у світі, міжнародня організація фізкультури, розвиток спорту в Україні; як правильно організувати і вести працю спортового товариства і інші.

Друга річ, ще важливіша, це вихова фахових кадрів. В цьому напрямі РФК поробила вже корисні практичні кроки (згадати б хоча Педагогію Фізичної культури в Міттенвальді, чи лещетарські курси там же). Це дасть свої наслідки пізніше, а час не чекає.

Коли б вам довелось слідкувати за вправами і тренінґами наших спортовців, то ви мусіли б ствердити сумний факт. Такі тренінґи виглядають нефахово. І тут слово за керівним центром. Людського матеріялу у нас не бракує, і то матеріялу доброго. Найпекучішою недостачею нашого спортового життя є брак, як вже ствердженo, фахового керівництва тренерів. Сумна наша дійсність така, що висококвалiфікованих інструкторів европейського масштабу між нами мало. Тому і тут треба шукати порятунку в імпровізації, що є можлива до здійснення, поки не буде більш сприятливих умовин для систематичної вихови спортових фахівців у спеціяльних заведеннях шкільного типу. Таку імпровізацію вбачаємо ми у влаштуванні **кількатижневих спортових курсів** (одних або декількох) для доцільно вибраних делеґатів клюбів. Такі курси, переведені в спеціяльно підібраному для того українському таборі мають **дати нашим товариствам в першу чергу тренерів** для таких галузей спорту, як легка атлетика, футбол, кошівка, відбиванка. Думаємо, що інструкторський персонал для таких курсів треба комплектувати зі своїх і чужих (американських та німецьких) фахівців. Ми переконані, що коли б РФК перевела обидва такі курси, то зменшилося б число ненормальностей як у внутрішньо-клюбовому житті, так і на спортових площах.

В. М.

ШАХОВІ МИСТЕЦТВА СССР НА 1947 РІК

8 березня ц. р. закінчився в Ленінграді турнір за шахове мистецтво СССР. Із сильної конкуренції переможцем вийшов молодий естонець Керес (15 точок), перед колишнім чемпіоном УРСР Болеславським (13 точок) та Бондаревським і Смисловим, що осягнули по 12 т. Дальше слідують: Толуш, Бронштейн, Лілієнталь, Флор, Раґозін, Каспарен, Левенфіш, Макогонов, Кан, Уфімцев, Юдовіч, Аляторцев, Аронін, Гальденов, Дубонін і Клама. Своєю перемогою Керес здобув право грати з абсолютним шаховим мистцем СССР — Ботвінніком. Один із них буде суперником Еуве в змаганні за мистецтво світу.

ЖІНКИ ВІДСТАЮТЬ

Після підрахунків РФК на 29 березня 1947 р. в українських спортових товариствах зареєстровано на 1640 усіх членів лише 174 жінок. З клюбів найбільше змагунок має „Чорногора", Авґсбурґ—31, „Степ", Діллінґен — 24, „Дніпро", Корнберг" та „Лев", Мітенвальд по 22 і „Беркут", Новий Ульм — 21. По областях — Авґсбурґ—77, Мюнхен — 44, Реґенсбурґ — 37. В Ашафенбурзькій області найшлося лише 14 жінок, що плекають спорт. З того „Запоріжжя" має тільки 5 жінок. Інші товариства цієї області як Бамберґ, Майнц-Кастель, Герсфельд не потрапили взагалі знайти зацікавлення спортом між нашим жіноцтвом. Це явище жалюгідне, бо такі спортові дисципліни, як легка атлетика, зимові спорти та туристика, дають нашим жінкам багато радісної рекреації і задоволення в таборових буднях. Вважаємо, що Обласна Делеґатура РФК і усі спортові товариства нашої области мусять звернути більшу увагу на жіночу молодь і заохочувати її до активної участи в нашому спортовому житті.

ПРОВОРНІСТЬ СУДДІ НЕ ВАДИТЬ

У спорті, як і в інших ділянках життя, не бракує веселих моментів та ситуацій, які інколи представляють спорт у кривому дзеркалі. До таких імпрез, що є далеко віддалені від спортової ідеї, але за це є популярними між глядачами, які хочуть забавлятись, належать змагання професіональних борців. Тяжка вага тих борців, яка відкрита для мужчин, що мають щонайменше 110 кґ. тілесної ваги, дає хитрим підприємчивим американським манаджерам приманливі перспективи заробітку. Тому і не диво, що змагання 150 кілових колосів тішиться симпатіями та прихильністю веселої публіки, бо при ній доходить до серії ґротескових ситуацій. З великим зацікавленням очікували мешканці канадійського міста Монтреалю змагання світового мистця у боротьбі Біл Лонґсона з поляком Владиславом Тауном. Закінчились ці змагання, повні гумору, несподівано. В моменті, коли полякові пощастило викинути Лонґсона за шнури рінґу, фізично слабий суддя намагався підняти руку Тауна на знак побіди. Одначе це йому при напруженні всіх його сил не вдавалось. На його нещастя 165-кілевий Лонґсон проліз в міжчасі крізь шнури, немилосердно відкинув суддю і, схопивши поляка ззаду, поклав його на обі лопатки... Дезорієнтовані глядачі з напруженням очікували того, як суддя вийде з тієї складної ситуації. Обережний суддя зробив усім велику несподіванку... Арена гуділа і ревла, а щасливий суддя потирав руки, запиваючи коньячок в теплому родинному крузі. І добре зробив, бо могло з ним скоїтись лихо.

Нещодавно відбувся в Ашафенбурзі з'їзд об'єднання українських жінок На світлині — президія з'їзду. Фото „Неділі" (М. Сов'як)

Zaporizza—Polonia Aschaffenburg 2:0 (0:0)

Pered 1500 hladaczamy nekompletna druzyna „Zaporizza" peremohla w nedilu 30. 3. swoho miscewoho polskoho supernyka za suddiuwannia mgr. Hryhorowycza. Tiazke piszczane hryszcze zmenszuwalo tempo hry, ale „Zaporizza" zahralo nepohano, osoblywo dobre kombinujuczyj napad, i zasluzeno peremohlo. Polaky dysponujut dekilkoma dobrymy hraczamy, jaki odnacze musily kapituluwaty pered naszoju lipszoju cilistju.

ПОЛІЦІЙНА РЕВІЗІЯ НА ДВІРЦІ В НЮРНБЕРҐУ

Нюрнберґ, (ДЕНА). Згідно з повідомленням поліційного пресового відділу, при одній ревізії, що її провела на нюрнберзькому головному залізничному двірці кримінальна поліція, затримала понад 2 центнери свіжого м'яса, 1½ цент. копченого, 36 кілогр. ковбаси, 43 кг жирів, понад 3 центн. борошна, 20 літрів горілки та інше. Багатьох валізок, мішків та рюкзаків їх власники зреклися і їх знайдено покинутими на призволяще на перонах та у ваґонах. Усі сконфісковані продукти передано до відповідних харчових та господарських установ для дальшого належного вжитку.

ЕСПАНІЯ . . .

До 1931 р. Еспанія була монархією. 14 квітня 1931 р. органи міського самоврядування більших міст оголосили Еспанію республікою. Алькаля Самора видав відозву, в якій просив консерваторів та католиків підтримати республіку й вимагав від короля Альфонса XIII зректися трону й покинути Еспанію. В 1932 році король був вимушений залишити вночі свою країну й від'їхати до Картаґени. Після перемоги на виборах 1936 р. народнього фронту генерал Франко, що до того був губернатором в еспанському Марокко, вирушив до Еспанії. 17 липня 1936 р. в Еспанії почалося повстання, що перетворилося на затяжну громадянську війну. Після закінчення її в березні 1939 року Франко почав будувати «Нову Еспанію».

ДЛЯ ТИХ, ХТО ХОЧЕ ЇХАТИ ДО МАРОККО

Міжнародний Комітет в справах втікачів, щоб не було затримання при одержанні віз до відправки в французьке Марокко — повідомляє, що кожний кандидат мусить подати в Комітет такі документи, як для себе, так і на кожного члена своєї родини:

1) В підтвердженому перекладі французькою мовою:

а) свідоцтво про народження;

б) свідоцтво про шлюб;

в) свідоцтво про місце перебування до 1939 р.;

г) диплом і свідоцтва про фахову практику і освіту, як до прибуття в Німеччину, а також в Німеччині.

2) Фотокопії ДП картки або Кеннкарти, а також документи вище згаданих (1), коли оригінали їх написані французькою мовою.

3) Шість фотокарток кожного з членів родини більше 7-ми років.

4) Лікарське свідоцтво французькою мовою, яке б стверджувало стан здоров'я і працездатність, а також свідоцтво про те, що він і його родина не хворі на сухоти, трахому і сифіліс, і про щеплення віспи, тифу і дифтериту.

На випадок недостачі документів (1) можна подати і інші, з яких можна було б усталити всі потрібні дати, що вимагаються в пунктах а, б, в, г.

Адреса міжнародного Комітету: Мюнхен, Марія Терезія-штрассе 11.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

(БЕЗПЛАТНИХ ОГОЛОШЕНЬ НЕ МІСТИМО)

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Kir-Iwan, 26;
Klos Ityna, 23, Tübingen;
Kit Kateryna, 22, z Hildesheim;
Klusa Mykola, 24;
Kit Stefanija, 18, z Gross Himstedt;
Kniaski Dreste, 26;
Klos Anna, 22, z Tübingen;
Kniaski Wolodymyr, 49;
Kniaski Mykolaj, 64;
Kolisnyk Mychajly, 46;
Kolodka Mykola, 29;
Konrad Alexander, 20, z Stralsund;
Konyt Halyna, 31, z Frankfurt-Main;
Konyt Myroslaw, 11, z Frankfurt-Main;
Konyt Mychajlo, 46, z Frankfurt-Main
Korcz Andrij, 21, z Breslau;
Korcz Jurij, 32;
Korcz Roman, 49;
Kosaczyk Anna, 56;
Kosaczyk Wasyl, 56;

Kosakow Serhij, 43, z Rosslingen;
Kostek Mykola, 23;
Kowal Iryna, 20;
Kowalewskaja Ewgenija, 54, z Gross Heringen;
Kowalewskaja Olina, 25, z Gross Heringen;
Kowalskyj Iwan, 21, z Neuen Kirchen;
Kowalyszyn Maria, 19, z Westsudetengau;
Krajiwskyj Mychajlo, 31, z Berlina;
Krassij Weronika, 21, z Zerbst;
Kravchenko Alexander, 22, z Woloshlovgrad;
Kravchenko Natalija, 24, z Woroshilovgrad;
Ksiondzyk Jelysaweta, 21, z Marburga;
Kuchta Wasyl, 43, z Oberschlesien;
Kuryly Prokofij, 46;
Kuschnirenko Anatolij, 22, z Tirau;
Kuschnirenko Walentyna, 22, z Tirau;
Kuschnirenko Wolodymyr, 44, z Tirgau;
Kuszczak Mychajlo, 22, z Höchst;
Dr. Kusznir Wasyl, 54, z Winnipeg;
Kvejo Iwan, 43, z Kanady;
Kwasnyk Jaroslaw, 26, z Berlin-Spandau;
Kwasnyckyj Ilarij, 32, Artern;
Kwasnyk Jaroslaw, 26, z Berlin-Spandau;
Lech Czeslawa, 43, z Warszawy;
Lech Lechoslaw, 53, z Warszawy;
Leszczuk Mychajlo, 25, z Wüttemberg;
Leszczyszyn Ilarij, 25, z Bad Lawsick.

КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА УТГІ

Відкрито запис слухачів на 4-й цикль систематичних курсів українознавства УТГІ в Ашафенбурзі. Запис провадиться в днях 8—12 квітня, щодня, в канцелярії ОПУЕ (табір Ляґарде, I, кімн. 10) в годинах: 10—12, а також у культурно-освітніх референтів поодиноких таборів. Курс тримісячний. Програма курсу: Українська мова, українська література, історія України, історія українського козацтва, археологія України, географія України, краєзнавство, історія українського мистецтва, українська геральдика, історія українського шкільництва, історія української журналістики, українське музейництво і архівництво. — Виклади та семинарійні праці відбуватимуться щодня у вечірніх годинах в приміщенні української ґімназії табору Ляґарде. — Закінчивши повний курс та виконавши всі праці, слухачі дістають відповідний диплом.

Відгукніться!

Rozszukuju syna *Pawla z Wolodymyrszczyny*, kotryj w 1943 r., aresztowanyj nimciamy, sydiw u Luckij wjaznyci na Wolyni. Serhij Petrowycz, (13a) Forchheim-Markville, Post: Sulzkirchen, Opf., bei Neumarkt.

Szukaju brata Laszczowskoho Wasyla, jakyj perebuwaw ostannio w Gleinitz 4, Lager Westfeld (Oberschlesien). Chto b szczos pro nioho znaw, proszu powidomyty na taku adresu: Laszczowska Anastazija, Aschaffenburg, Pionierkaserne, Bl. I/301.

Szukaju syna Juzka Bidoczka, narodzenoho 1923 r. w s. Dowhim pow. Towmacz. Ostannio perebuwaw w Hamburgu, Wilhelmsburg, Parailstraße 6. Chto pro ioho znawby szczos, proszu powidomyty na adresu: Mychajlo Bidoczka, Artilleriekaserne, Bl. II/53.

Matrymonijalne

Muzczyna, 28 lit, bazaje piznaty diwczynu, jaka ne stratyla szcze nadii na solidnist, oswita nekoneczna, zamoznist takoz. Holowne charakter. Moze buty 6—8 lit molodsza. Laskawi lysty do „Nedili" pid „DMYTRO".

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo", Aschaffenburg,
3100 copies

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 20 kwitnia 1947 | Nr. 70

ПРИМУСОВОЇ РЕПАТРІЯЦІЇ БУТИ НЕ МОЖЕ

У зв'язку з заявою генерального директора УНРРА генерала Рукса про те, що після ліквідації УНРРА всі переміщені особи мусять бути або примусово репатрійовані, або передані на постачання тих країн, де вони перебувають, британська контрольна комісія для Німеччини, згідно з повідомленням газети «Ді Ноє Цайтунґ», пояснює, що подібні заходи суперечили б тим засадам, про які не раз уже заявляв британський уряд. До заснування відповідної нової міжнародньої організації постачанням переміщеним особам заопікувалася б окупаційна влада, щождо примусової репатріяції, то Великобританія не має наміру переглядати це питання.

Про таке саме ставлення до цього питання і американської влади сповіщає аґентство ДЕНА. Як заявив шеф відділу військовополонених і переміщених осіб американської головної квартири в Німеччині Гаррі Мессек, переміщені особи об'єднаних націй не будуть примушувані вертатися до своїх рідних земель. Повідомлення про те, ніби після закінчення діяльности УНРРА переміщені особи, незалежно від їх бажання, мусять бути відвезені до країн їх походження, не відповідає політиці американської військової влади, — заявив далі Мессек. Хоч американська військова управа разом з американською армією в Европі й старається сприяти поверненню переміщених осіб об'єднаних націй до їх рідних країн, проте відповідальність за цих осіб в американській зоні покладено лише на командування американських збройних сил в Европі. УНРРА, — як пояснив Мессек, — перебрала на себе лише керівництво, а ні в якому разі не відповідальність за переміщених осіб. Отже після припинення діяльности УНРРА ніякої примусової репатріяції переміщених осіб в американській зоні не буде.

ТРАДИЦІЇ І ЗАВДАННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ

Берлін, (ДЕНА). 7 квітня, в день американської армії, головнокомандувач американських збройних сил в Европі генерал Клей в присутності генералів Кітінґа й Ріана прийняв перед будовою американської військової управи в Берлін-Целендорфі параду американських військових частин. У зверненні до американського війська й цивільного персоналу генерал Клей зробив короткий огляд успіхів, що їх осягла американська окупаційна влада в Німеччині за час її окупації, сказавши на закінчення: «Завдання окупації, що їх ми перебрали від нашої переможної армії, ні в якому разі не завершено. Наша місія — створити тривалий мир. Американська армія має давні й гарні традиції, як мирного, так і воєнного часу. Від дня свого заснування в січні 1776 р. вона є знаряддям волі й справедливости. Ми хочемо з гордістю й гідністю зберегти цю спадщину. Для цього ми потребуємо тривалої підтримки й тісної співпраці всіх американців».

Заступник головнокомандувача американської окупаційної армії генерал-майор Гюбнер у своїй відозві з приводу тижня американської армії між іншим підкреслив: «Нашим завданням є відбудова. Ми повинні, додержуючи напрямних, що їх дає наш уряд, і далі змагати до того, щоб довести німецький народ до зрозуміння потреби стати миролюбною демократичною нацією, і допомогти переміщеним особам, які перебувають під нашою опікою, знову стати корисними суспільству.

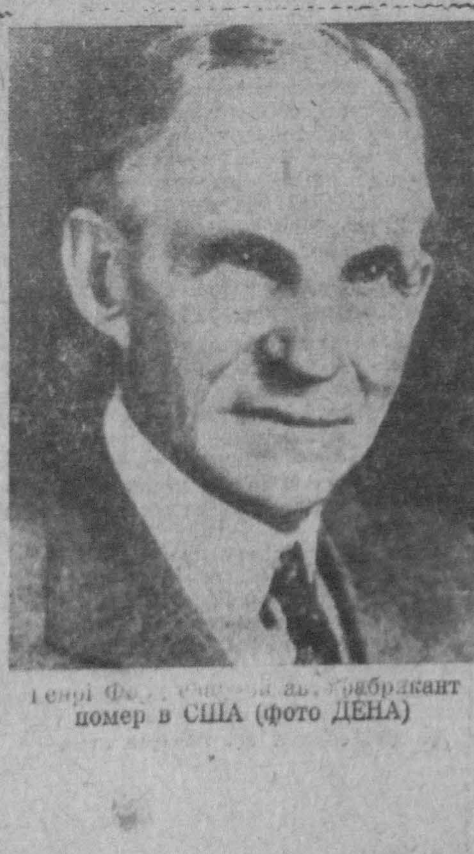

Генрі Фо[illegible] автофабрикант помер в США (фото ДЕНА)

Сталін відмовляється

ГЕНЕРАЛІССІМУС І МОЛОТОВ ДІЮТЬ У ЗГОДІ З ВИРІШЕННЯМ ПОЛІТБЮРА

МОСКВА, (ДЕНА-ІНС). Американський міністер зовнішніх справ Маршалл мав у минулий вівторок увечері з генераліссімусом Сталіном розмову, що тривала 90 хвилин, але не сказав нічого про зміст тієї конференції. Одначе повідомили, що Маршалл сподівався від Сталіна ухилення совєтських застережень проти запропонованого 40-річного пакту для роззброєння і демілітаризації Німеччини, а далі він сподівався перевірки совєтських репараційних домагань до Німеччини.

Згідно з тим що довідалося аґентство ІНС, Сталін відмовився втручатися в переговори ради міністрів закордонних справ, щоб забезпечити конференцію перед невдачею. Сталін, як довідався про це кореспондент названого аґентства Сміс від одного з учасників наради між Маршаллом і Сталіном, відмовився забрати назад совєтські застереження проти запропонованого Сполученими Державами пакту чотирьох Великодержав для роззброєння і демілітаризації Німеччини, що мав обов'язувати 40 років.

Сміс говорить далі, що Сталін заступав погляд, занятий на раді міністрів закордонних справ Молотовим, який був у повній згоді з вирішенням політбюра.

В розмові Маршалл — Сталін взяли з американського боку участь амбасадор США в Москві Вальтер Беделл Сміс і перекладач американського міністерства зовнішніх справ Чарль Болен. Маршалл не дозволив публікувати нічого про совєтських учасників розмови.

Дискусія про договір чотирьох Великодержав у справі Німеччини закінчилася минулого вівтірка в раді міністрів закордонних справ цілковитим припиненням переговорів. Не досягнувши згоди, міністри закордонних справ перейшли до чергового пункту денного порядку, а саме до звіту експертів чотирьох Великодержав про справи вугілля. В дискусії над питаннями вугілля теж не досягнено згоди тому, що Маршалл і Бевін цілком відкинули совєтську пропозицію заведення контролю чотирьох Великодержав над видобуванням і розподілом німецького вугілля. Далі Маршалл виступив проти внеску Молотова, що згідно з ним, експорт вугілля, який перед війною обраховували на 15% добуваного в Німеччині вугілля, мали б побільшити до 20—25%, а половину вжити на покриття репарацій. Рада міністрів закордонних справ досягла минулої середи в дебатах над австрійським державним договором згоди у 12-ох пунктах проєкту такого договору.

Згідно з тим що пише британська преса, міністер закордонних справ Бевін вживав усіх розпачливих заходів, щоб врятувати московську конференцію від повної невдачі. Бевін намагається, щоб міністри чотирьох великодержав не роз'їхались доти, доки не підпишуть порозуміння в справі пакту чотирьох великодержав зверненого проти німецької аґресії. Як повідомляє з Лондону аґентство Ройтер, в політичних колах британської столиці підтверджують вістку, що Бевін залишить на другий тиждень Москву, щоб разом з усією британською делеґацією виїхати поїздом до Англії. З Вашінґтону повідомляють, що демократичний посол Джон Ренкін **домагався в палаті репрезентантів негайного розриву дипломатичних стосунків між Сполученими Державами і Совєтським Союзом.**

ОБМЕЖЕННЯ ПРОФСПІЛОК В США

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Американська палата послів схвалила у минулий четвер 18 квітня драстичні обмеження діяльности професійних спілок у Сполучених Державах. Між іншим передбачається судове покарання тих професійних союзів, що виступають проти загальних інтересів. Ця постанова касує дотеперішнє традиційне упривілейоване становище професійних союзів щодо американських законів проти трестів. Профсоюзи будуть відтепер відповідати перед законом нарівні з працедавцями. Це стосується зокрема тих випадків, де влаштовується страйки, звернені проти загальних інтересів.

Успіхи урядового наступу в Греції

Як повідомляють з Атен, наступ 50—60-тисячної урядової армії проти приблизно 15 000 повстанців у горах центральної та північної Греції триває. Урядове військо, на чолі якого стоїть 56-літній генерал Янціс, досягло всіх поставлених цілей, натрапивши тільки на незначний опір. Першим завданням наступу, як пояснюють в генеральному штабі, є оточити ворога. Урядова авіяція бомбардувала головну квартиру повстанців. У південній Греції банда щось з 100 повстанців зробила напад в 10 кілометрах на південь від Спарти. Грецький уряд уповноважив генеральний штаб заснувати військовий суд, до якого притягатимуться полонені повстанці. Смертні вироки суду виконуватимуться на місці. Ті, що здадуться, будуть помилувані, хоч термін амнестії вже скінчився 31-го березня. (ДЕНА).

КУРДСЬКІ БУНТІВНИКИ ЗДАЛИСЯ ІРАКСЬКОМУ УРЯДОВІ

Баґдад, (ДЕНА-Ройтер). Мустафа, проводир курдського племени Барцаніс, здався разом із своїми прибічниками коло іраксько-іранського кордону іракській армії та поліції. Перейшовши вночі кордон, Мустафа з'явився на іракській території і просив іракський уряд про поблажливість. Щоб прийняти його, до кордону з Баґдаду прибули офіцери іракської армії та поліції. Мустафа з його прибічниками будуть інтерновані, поки не буде вирішено їх долі. Плем'я Барцаніс в кількості 15 000 чоловіка рік тому, після повстання проти іракського уряду, втекло до Ірану. Наприкінці березня в них почалися сутички й з іранським військом, бо вони тероризували іранську людність, відбираючи їй харчі й накидаючи їй примусову працю. В лютому іранський уряд запропонував племені Барцаніс оселитися на іранському терені, обіцяючи їм грошову допомогу, сільсько-господарський інвентар та посівний матеріял, але вимагаючи здати зброю. В противному разі всі вони, крім Мустафи з приблизно 100 його прибічниками, яких іракська влада заочно засудила до страти або ув'язнення, мусіла б повернутися до Іраку. Якщо Барцаніс відхилили б ці вимоги, всі вони, згідно з заявою іранського уряду, мали б бути вислані з Ірану.

ІНТЕРВ'Ю З ДОН-ХУАНОМ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Незалежна англійська газета «Обсервер» опублікувала інтерв'ю з претендентом на еспанський трон Дон-Хуаном, який заявив, що він вимагає від Франко безумовної передачі влади в Еспанії і що він хоче бути конституційним монархом. Посівши трон, — заявив Дон-Хуан, — він уважав би за свій обов'язок додержувати політики внутрішнього замирення й надання свобід, рівности всіх перед законом, релігійної терпимости й місцевої децентралізації. На поставлене йому питання, чи треба, на його думку, питати народ про відновлення монархії чи після певного переходового періоду влаштувати народнє голосування, Дон-Хуан відповів: «Я втілюю в собі ідею, походження якої кірениться в історії та побудові еспанського суспільства. Через те принцип законности цієї влади не може, на мою думку, залежати від бажання випадкової більшости. Мені ясно, що запровадження такого режиму і можливість виконати ці високі завдання великою мірою залежать від прихильности до них еспанського народу, який виразно виявив свої бажання».

СТЕССЕН У СТАЛІНА

Москва, (ЮП). 9 квітня генераліссімус Сталін прийняв республіканського кандидата на президента Сполучених Штатів Гарольда Стессена. Як офіційно повідомляється, в розмові, при якій був присутній міністер зовнішніх справ Молотов, бесідники щиро обмінялися думками про совєтську й американську господарські системи. Про новий політичний курс, що його розпочав президент Трумен, мови не було. Згідно з повідомленням аґентства «АП», 11 квітня Стессен прибув до Києва, де його прийняв український міністер-президент Хрущов.

Фотограф „Неділі (О. Сов'як) просив сотника Панчука хвилину уваги.

Тверезі слова дорогих гостей

Сотник Панчук і директор Яримович в Ашафенбурзі

На перший день Великодних свят до українських громадян Ашафенбурґу завітали дорогі гості — брати з-за океану: Голова Українського Допомогового Комітету в Лондоні сотник Панчук з дружиною, уповноважений на англійську зону в справі переселення та організації життя українських ДП на чужині дир. Яримович та уповноважена на американську зону для зв'язку українців з Канадою й Америкою пані Храплива.

Всі гості в товаристві управи міжтаборової ради та директорів таборів прослухали кілька веснянок, виконаних групою дівчат на площі в таборі Ляґард. Сотник Панчук, а поруч нього чужинецькі й українські фотоаматори зробили чимало фотознимків. Після коротких, але приємних розваг на вільному повітрі весняного сонячного дня гостей привітали в концертовій залі голова міжтаборової ради о. Хрущ та лідер української групи. На цих стислих сходинах панове Панчук та Яримович зробили короткі виступи, в яких подали цінні думки про скитальчі справи.

В своєму виступі п. Яримович підкреслив, що говоритиме одверто, конкретно й реально. Перебуваючи шість тижнів на англійській зоні, п. Яримович відвідав 20 таборів українських ДП і дуже добре обізнаний з життям і настроями українців-скитальців. Всі майже українці-скитальці опановані одним питанням і бажанням — переселитися великими групами, щоб зберегти свої національні прикмети. Ці наміри дуже добрі, але вони фантастичні і майже нездійсненні. А тому кожному українцеві, що думає переселитись в якийсь край, потрібно знати про ті умови, які висуватиме нова природня батьківщина. Демократія в країнах, підпорядкованих державному укладові Америки й Англії, багато чим різниться від західних держав. Людині ґарантовано повну свободу, але не в абсолютному розумінні цього слова. Державний лад виявляє терпимість до всіх громадян, доки вони не переступили меж, за якими починаються дії, спрямовані проти спокою держави.

Нова іміґрація не повинна клопотатися, чи можна мати в нових місцях свої школи, церкви та інші національні культурно-освітні установи й організації. Треба пам'ятати, що кожна держава сподівається, що іміґранти принатуряться до вимог і обставин тієї держави. Отже, найперше завдання нової іміґрації — вивчити умови й пристосуватися до вимог життя тієї країни, куди поїдуть іміґранти. Вивчити мови. Діти в державних школах набудуть нових знань, фахів, вивчать мови; набувши горожанство, при добрій поведінці можна буде відкрити, приватні, школи церкви та інші національні організації. На початку життя старі еміґранти не мали своїх рідних шкіл, а тепер вони мають. Умови життя старої еміґрації були набагато важчі. Кожна країна хоче, щоб люди ставали її громадянами. Але асиміляції не треба боятися. Це залежить головно від нас самих. Хіба на рідних землях не асимілювались українці, коли вони свої особливі інтереси й добробут ставили вище за національні? Тим більше в чужих країнах можливість або неможливість асиміляції цілком залежить від індивідуальних якостей людини.

Поселюватись невеликими групами легше, бо тоді цим групам можна врости серед старої еміґрації. Вона допоможе новим переселенцям за океаном. Стара еміґрація не мала ніде цього, вона була одинока, але не асимілювалася.

Одна розв'язка для українських ДП — еміґрувати. Але всюди потрібно бути приготованими до фізичної праці. І в короткому часі можна стати на власне забезпечення. Отже, не чекати масової іміґрації великими групами, а іміґрувати за перших сприятливих можливостей.

Що станеться зі старшими? Опіку над ними переймуть нові організації та діяльна праця старої заокеанської еміґрації.

За досить короткий час можна збудувати нормальне життя в умовах повної свободи. В цьому рішають не самі гроші, а індивідуальні особливості людини. За п'ять років більшість з іміґрантів зможуть набагато зрівнятися зі старою еміґрацією за океаном. Отже, немає жадних причин заломлюватися на дусі. Насильної репатріяції боятися немає чого — вона виключена. То вже є минуле. А праця навіть тут, у німців, хоч тяжка й зле оплачувана, творить добру думку про українців, як працюючу націю.

Повний реального об'єктивізму був виступ Голови Українського Допомогового Комітету в Лондоні сотника Панчука. В своєму слові сотник Панчук підкреслив, що справи скитальців стоять на добрій дорозі. В Канаді українці тієї думки, що в швидкому часі в Европі на[illegible] на ко[illegible]-

Сотник Панчук і дир. Яримович
Фото „Неділі"

ОСТАННІ повідомлення

ПОВІСИЛИ ТІСО

Братіслава, (ДЕНА). Вночі на минулий четвер повісили в Братіславі колишнього прем'єр-міністра Словаччини д-ра Тісо. Чехословацький уряд відмовив у прихильній полагоді Тісового прохання ласки.

ВОЛЛЕС АҐІТУЄ

Стокгольм, (ДЕНА-Ройтер). Колишній американський міністер торговельних справ Генрі Воллес прибув з Лондону до Стокгольму і виступив там у п'ятницю в університеті з промовою про політичне становище. Коаліція лівих грецьких партій запросила Воллеса прибути до Греції для ознайомлення із становищем на місці.

СОВЄТСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗОНІ

Франкфурт, (ДЕНА). 8 квітня заступники головнокомандувачів окупаційних військ в Европі — американський генерал-майор Гюбнер і російських генерал Малінін — підписали договір, що передбачає взаємно заснувати в американській та російській зонах зв'язкові представництва. Американська зв'язкова установа для російської зони під керівництвом генерала Гесса міститиметься в Потсдамі, російська зв'язкова установа для американської зони — у Франкфурті. Мета цих зв'язкових представництв — створити безпосередній зв'язок між командувачами обох зон і відповідними головними квартирами. Кожне представництво складатиметься з щонайбільше 14 представників польових, повітряних та морських збройних сил. Вони матимуть право об'їжджати зону, до якої їх призначено, провадити дослідження щодо своїх співгромадян і подавати про це відомості.

ВИНАХІДНИК ПЕНІЦИЛІНУ В АВСТРІЇ

Відень, (ББЦ). 19 квітня має прибути на два дні до Відня винахідник пеніциліну Александер Флемінґ. Передбачають, що він зробить в Університеті та товаристві лікарів доповіді про історію свого винаходу й можливості застосування пеніциліну. Після того Флемінґ відвідає Ґрац та Інсбрук.

(Продовження з першої сторінки)

шу долю немає, а тому потрібно шукати нової сирої ниви для посіву нового життя. На цій ниві розбудувати життя не тільки для себе, а на користь нашої загальної справи.

Треба здобути багатство. Виховати й створити своїх сильних, досвідчених, авторитетних мужів. В Европі на це немає ніякої надії. За океаном є більші можливості стати на міцний ґрунт. Не треба боятися ні Арґентини, ні Філіпін, ні будь-якої іншої країни, бо при глибокій свідомості і щирій праці ми ніколи не пропадемо і для себе, і для батьківщини.

Ми всюди повинні довести, що ми є, які ми є, а не тими, що себе кличемо і підносимо. В Америці відограють ролю не титули доктора, магістра, генерала, меценаса чи сотника, а індивідуальні особливості, вдача, ініціятива та здібності людини. Там буває, що доктор має сад і працює в ньому, а сотник замітає вулиці. А поза всім в Америці всі — містери.

В Америці видається понад кілька десятків часописів, але більшість із них має 4-6 сторінок. А деякі з чотирьох ліцензінованих часописів в американській зоні мають до 30 сторінок і ледве не кожна стаття перетворюється на цілий меморіял. А чому це так? Тому, що ми, українці, не вміємо економити дорогого часу, не прагнемо в стислих формах відбивати широких потреб нашого життя, де б читач за короткий час міг бути в курсі справ місцевих, національних і світових подій.

Часто ми в своїх бажаннях відхиляємось від реальної дійсности і цім себе вводимо в оману щодо швидкого здійснення своїх надій. Переоцінюємо можливості УПА в умовах сьогоднішнього дня і безоглядно гукаємо „Душу й тіло ми положим..." Всяку боротьбу треба шанувати. Без боротьби дійти до мети не можливо. Але до цього треба ставитися тверезо. Мало віддати „душу й тіло". Нам не трупів потрібно, а живих, конкретних, свідомих, відданих та ініціятивних борців і працівників у щоденному нашому житті у всіх кінцях світу на користь національної справи. Нам потрібно знати і розуміти, де кінчається наше внутрішнє життя, а де починається зовнішнє.

Перед світом ми повинні стояти всі як один, одна ціль, спільна мета, одна якість.

У внутрішньому житті ми повинні дійти до повної консолідації в усіх питаннях, досягти одноцільности. Мусимо стати перед світом єдиним фронтом і під цим кутом провадити всю нашу роботу. Позитивне, що нова еміґрація знає і розуміє, хто вона є. Світ мусить довідатись і переконатися в тому, що ми є, які ми є.

Потрібно не на урочистих зібраннях, а в щоденному житті забути, що є лемки, волиняки, галичани, наддніпрянці, греко-католики, православні й інші. Ми повинні дійти до повної односности. В кожній речі—писанці, гагілках, у пресі і в праці. Ми повинні показати, хто ми, яка в нас якість. Без цього розвіємось по світу і... загинемо, як національна окремішність.

М. Сніжинський.

Почався процес бухенвальдських злочинців

Цвинтарище 50.000 в'язнів і катівня европейської інтеліґенції

11 квітня ц. р., у другу річницю звільнення американською армією 20 000 в'язнів концтабору Бухенвальд, що залишилися в живих із понад 80 000 інтернованих, почався у Дахау процес проти 31 члена команди табору, сторожі, лікарів, «капо» та вдови першого коменданта цього концтабору Ільзе Кох. Всі вони відповідають перед судом за смерть 51 000 в'язнів, що з їх вини згинули в 1939—1941 роках.

Акт обвинувачення закидає підсудним знущання, виморювання голодом та масове вбивство в'язнів різних національностей, рас, конфесій і соціяльних прошарків. Як ствердив головний прокурор у цьому процесі Вільям Денсон, «у Бухенвальді мали винищити европейську інтеліґенцію, щоб націонал-соціялістичне варварство мало вільну руку».

Ґалерія головних підсудних

Головним підсудним у цьому процесі є 50-літній принц цу Вальдек, генерал Зброї — СС та вищий СС — поліцайфюрер, якому закидають, що він знав про жорстокості, знущання та масове вбивство, які відбувалися у Бухенвальдському концтаборі, одначе не припинив цих звірств. Далі закидають йому, що безпосередньо перед приходом американців, він наказав евакувати кількадесять тисяч в'язнів і через те спричинив смерть великої їх частини.

На другому місці слід поставити підсудного СС- обершарффюрера Германа Пістера, який з січня 1942 року до кінця війни був комендантом концтабору Бухенвальд. Він відповідає за перенаселення лагеря, який був побудований на 20 тисяч в'язнів, але в останні роки перед кінцем війни містив утроє й четверо більше. Через те у концтаборі дуже погіршали життєві умови, наслідком чого запанував голод, бруд та вибухли всякі пошесті, яких жертвою впало багато тисяч в'язнів. Від голоду, недуг, виснаження та всяких «наукових експериментів», що їх робили лікарі на людях, смертність у таборі зросла до 200 осіб денно.

Поруч згаданих головних виновників на лаві підсудних засіли теж три колишні в'язні концтабору, що брали участь у знущаннях і вбивствах своїх співтоваришів. Це «капо» Артур Дітш, який робив досвіди із плямистим тифом на здорових людях, це лагерний наставник Ганс Вольф, що звірським способом убивав в'язнів, це лікар жид Едвін Кацен-Елленбоґен, людина із темним минулим. Як лікар-помічник у концтаборі Бухенвальд, він заподіяв смерть багатьом тисячам людей своїми дослідами та відмовою нести хворим лікарську допомогу. Його спеціяльністю була гіпноза, за допомогою якої він намагався видобути у в'язнів їх політичні погляди. Таким способом видав на смерть кілька сотень людей. Використовуючи своє феноменальне знання кількох мов, Кацен-Елленбоґен блукав поміж в'язнями різних національностей і підслухував їхні розмови, щоб потім доносити. З інших підсудних треба назвати Фрідріха Вільгельма, який робив досліди на живих людях із плямистим тифом та д-ра Ганса Айзелера, який відмовлявся давати хворим в'язням лікарську допомогу.

Окрему увагу поміж підсудними звертає на себе дружина першого коменданта концтабору Бухенвальд, єдина жінка у цьому процесі — Ільзе Кох. Ця 39-літня рудоволоса жінка здобула собі ім'я «командувачки Бухенвальду». Вона мала тут необмежену владу. Коштом 80 000 марок вона наказала побудувати собі тут приміщення для верхової їзди, яке було до її виключного розпорядження. Вночі приводили до Ільзе Кох в'язнів, яких вона тяжко катувала, або веліла вбивати. Ця жінка любувалася вичиненою людською шкірою, з якої наказувала робити палітурки до книжок, течки на акти, рукавиці й абажури. До інших прикрас із людського тіла належали черепи в'язнів, змумізовані за рецептом африканських, муринських племен і поменшені до величини голови ляльки. Ці черепи ставили для прикраси на бюрках.

Ільзе Кох мусять дати під обслід лікарів-психіятрів і психологів-психоаналітиків, щоб переконатися, що діється в душі цієї дивної жінки. Під час процесу вона сміється, зокрема вибухає реготом під час висвітлювання фільму про Бухенвальдські звірства. Взагалі від моменту арештування, яке наступило негайно після приходу американської армії, Ільзе Кох веде себе, як театральна артистка, якій здається, що слідство і процес відбувається лиш задля її особи, а все інше, це лиш штафаж і статисти.

Розстріли при співі й постріли в потилицю в кінській стайні

Свідки у цьому процесі твердять, що в Бухенвальдському концтаборі масово розстрілювали воєнно - полонених, здебільша французьких і совєтських вояків. Розстрілювали 20—25 чоловік нараз. Щоб інші в'язні не чули пострілів, їм наказували співати хором. При розстрілах був присутній комендант лагеря із своїм штабом, а Ільзе Кох вилазила на вартівничу вежу, щоб могти краще бачити сцену розстрілу.

Взагалі екзекуції воєнно - полонених відбувалися часто й мали масовий характер. Згідно з актом оскарження розстріляно коло 9 000 вояків. Екзекуція відбувалася в кінській стайні, яку перебудовано на нібито лікарську обслідну станцію. Щоб заглушити постріли, у стайні вмонтовано два голосні радіоапарати. Воєнно-полонених приводили сюди, ставили під прилад до міряння росту й тоді СС із найближчої віддалі пострілом у потилицю вбивав в'язня.

Живі кістяки...

Десятки тисяч людей, які загинули у Бухенвальді і довколишніх допоміжних таборах, це були жертви голоду, пошестей, знущань, побиття, газування або «наукових експериментів». Трупи палили і складали на подвір'ї крематорію в купу так, що вони робили враження штабелів дров. Згідно із твердженням американських лікарів дорослі люди в концтаборі не важили більше, як 25—35 кг. Багато з тих, кого застала в живих американська армія, не можна було вже врятувати від смерти, хоч завдяки енергійним заходам смертність із 200 осіб денно зменшилася до 20-ти.

Поруч дорослих у Бухенвальді в'язнями були теж діти, яких нараховували на 800 душ. Вони мусіли тяжко працювати на фабриках зброї по 8—10 годин денно.

Концтабір був перенаселений до тієї міри, що на одну людину припадало 1,1 кбм.

Операції без наркозу й «наукові досліди»

У шпиталі концтабору Бухенвальд провадили операції без наркозу на звичайному столі в присутності інших хворих. На одній причі лежало по 6 пацієнтів так, що при пошесних недугах бацилі легко переносилися із одних на других. Здоровим людям вщіплювали плямистий тиф, щоб мати завжди під руками свіжі бацилі цієї недуги. Так само провадили тут на живих здорових людях жахливі експерименти із фосфором.

«Співаючі коні»

Ще жахливіші відносини панували в різних побічних лагерях, що належали до Бухенвальду. Нпр. у таборі «Дора» розстрілювали денно 15 людей, мовляв, їх зловили під час утечі з табору. Із 2 500 жидів, що прибули сюди восени 1944 року, на весну не було жодного в живих. Їх запрягали до навантажених возів, наче коней, і вони мусіли, співаючи, тягнути великий тягар, поки не помирали від виснаження.

«Тяжко повірити, щоб людина могла допускатися таких звірств...»

Це лиш фраґменти тих страхіть, які відбувалися в концтаборі Бухенвальд і про які сказав англійський посол лорд Аддісон: «Трудно повірити, щоб людина могла допускатися таких звірств, як це доказали нацисти своїми вчинками в Бухенвальді».

На процесі багато присутніх чужинців в уніформах, а в залі чути багато різних мов — англійську, французьку, чеську, голяндську, польську. Зате вражає майже повна відсутність німців, а німецьку мову чується лиш із уст перекладачів та на трибуні, призначеній для преси. Відсутність німців на процесі баварський міністер юстиції д-р Геґнер пояснює тим, що пам'ять людини дуже коротка й він переконаний, що багато німців не прислухаються до процесу, щоб не викликати в уяві страхіть, які діялися в концтаборах. Прокуратура покликала багато свідків, зокрема старшин альянтських армій, що побували в Бухенвальді, та нададуть відповідний доказовий матеріял.

„ОГЛЯДИНИ" БУХЕНВАЛЬДСЬКИХ КАТІВ

Мюнхен, (ДЕНА). Понад 1000 есесівців, обвинувачуваних у злочинах проти людяности, будуть показані 21 квітня при відділі воєнних злочинців американської військової управи в Дахав колишнім в'язням концентраційних таборів. Усіх колишніх в'язнів з концентраційного табору в Бухенвальді та його околицях просять прибути на цей день о 8 години до Мюнхену (Гольбайнштрассе 11), звідти вони будуть приставлені до Дахав омнібусами.

А в Москві радяться...

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Останні вістки з Москви приносять таке враження, ніби делеґати великодержав, не дуже вірячи в успіх своєї справи, докладають проте всіх зусиль, щоб її врятувати. Не розв'язавши низки важливих питань, перед якими вони так довго тупцювали, вони просто обминули їх, підійшовши до нового, одного з найменш опрацьованих питань — питання про кордони Німеччини. Величезне значення цього питання ясне саме собою, бо в тому чи іншому окресленні німецьких кордонів і політично, і економічно, і стратеґічно зацікавлена не тільки сама Німеччина, а й насамперед суміжні з нею держави і як показала гірка наука 1939—1941 рр., навіть віддаленіші, навіть позаевропейські країни. Тим то таку нервозність виявляють у цьому питанні Польща й Франція і таку велику увагу приділив йому в своєму виступі на Московській конференції міністер Маршалл.

Відколи Сполучені Штати Америки зреклися своєї застарілої в XX віці політики ізоляціонізму, вони безпосередньо зацікавлені й у цій важливій европейській проблемі. З них досить того, як заявив Маршалл, що останніми роками своєї історії вони двічі змушені були посилати за Атлантійський океан мільйони своїх людей і мільярди своїх долярів, як досить Франції трьох німецьких інвазій за останні $^{3}/_{4}$ століття.

Проте питання це дуже складне. Адже важливо не тільки обвести довкола Німеччини такі кордони, що не дали б їй в руки стратеґічної й економічної зброї для нової аґресії, важливо не дати разом з тим німцям позбутися джерел існування й життьових умов, потрібних для їх господарського й демократичного відродження, в чому зацікавлені й самі великодержави. Задовільно розв'язати питання про німецькі кордони можна, лише гармонійно сполучивши в ньому ці дві суперечливі на перший погляд тези.

Це і намагався зробити в своїй пропозиції міністер Маршалл, з яким в основному солідаризувалися й міністри Бевін та Бідо. Принципово згоджуючися відшкодувати Польщу на заході за її територіяльні втрати на сході, Маршалл разом з тим зауважив, що, як після першої світової війни держави питали себе, чи не занадто просунулася Польща на схід, так тепер вони питають, чи не занадто висунуті її кордони на захід. На думку Маршалла, усталення західних польських кордонів по лінії Одер-Нісса було б надто штучним і однобічним. Німеччина втратила б на користь Польщі 64 000 квадратових кілометрів своєї площі, з якої остаточно перейшли б до Німеччини понад 6 мільйонів німців. Постала б явна небезпека. І без того територіяльно обкраяна Німеччина стала б ще більше перенаселеною. Мільйони людей опинившися без землі в перенаселеній, позбавленій лише на сході 1/5 своїх життьових ресурсів країні, перетворили б її у вогнище злиднів і вічного незадоволення в самому серці Европи, загальмували б процес здорового господарського й політичного розвитку Німеччини, створили б в ній сприятливий ґрунт для посиленої нацистської пропаґанди.

Разом з тим треба усунути й іншу небезпеку — посилення індустріяльного, отже й військово-індустріяльного потенціялу Німеччини. Через те Німеччині не слід віддавати промислових районів. І як висновок з цього Маршалл пропонує компромісовий проєкт: віддати Польщі південну частину Східної Прусії і Горішню Сілезію, проте під умовою певних ґарантій використання її копалин для потреб загальноевропейського господарства, як це передбачено й для Рурської области. Щождо східніх, переважно сільськогосподарських, німецьких областей, то, на думку Маршалла, кордон в цьому районі слід відсунути від Одера—Нісси до тої лінії, яку визначать інтереси не самої Польщі, а й Німеччини та всієї Европи, так само як і реальні можливості Польщі освоїти віддані їй землі. Остаточне визначення східніх німецьких кордонів Маршалл запропонував доручити спеціяльно створеній для цього комісії з представників альянтських держав.

Погляди й пропозицію Маршалла підтримали представники Великобританії й Франції, зажадавши до того, щоб ця комісія перебрала на себе вивчення питання про кордони для всієї Німеччини. Зате Молотов, як звичайно, не міг згодитися ні з чим: ні зі зміною кордонів свого сателіта, ні з заснуванням комісії. Питання, як заявив він, не потребує перегляду: теперішній польсько-німецький кордон усталено в Ялтинському й Потсдамському договорах і його треба лише ратифікувати. На потвердження своєї думки Молотов послався на те, що за формальною згодою альянтів з областей переданих Польщі, вже переселено до Німеччини близько 6 мільйонів німців, а на їх місце поселено щось з 5 мільйонів поляків.

Щодо першого заперечення Молотова, то воно цілком безпідставне: Потсдамський договір хоч і передбачає передачу цих областей Польщі, але у тимчасове відання до остаточного розв'язання питання на мировій конференції. Якщо Молотов «недобачив» цього в протоколах Потсдамської конференції, очевидно він «недочув» також і останніх слів на ній Сталіна, що про них нагадав тепер Маршалл: «Поки нема мирового договору, не може бути й остаточної ухвали в питанні про кордони». Щождо переселення німців і поляків, то цей факт практично, справді, чималою мірою в'язатиме руки Конференції, коли на ній остаточно визначатимуть польсько-німецький кордон.

Якщо питання власне про кордони на заході Німеччини стоїть значно ближче до загального порозуміння, ніж на сході, то цього не можна сказати про західні прикордонні області — Рурську, Райнську й Саарську. Головним перехрестям розбіжностей там є Рур, на участь в контролі над яким претендує Совєтський Союз, а на вугілля якого зазіхає Франція. Як безпосередня сусідка Німеччини в цьому районі Франція подає до цих областей особливі вимоги, бажаючи створити з них буферну смугу. Вона вимагає господарського, а «бажано» й політичного відокремлення Рурської области, створення незалежної Райнської держави або повного відокремлення і довшої окупації надрайнських земель, господарського об'єднання Саарської области з Францією, передачі Франції в користування розташованої на правому березі Райну проти Страсбургу гавані Кель.

Сполучені Штати йдуть по змозі на зустріч цим домаганням. Вони, як заявив на Конференції Маршалл, добре розуміють потребу Франції в особливих ґарантіях проти німецької аґресії і в тіснішому господарському зближенні з цими областями. Маршалл згоджувався на політичне відокремлення Саару й фінансово-економічне об'єднання його з Францією. Не заперечував він і проти надання їй певних економічних привілеїв у Рурській та Райнській областях, не погоджуючись, однак, на їх політичне відокремлення. Повставив Маршалл і проти вимоги Молотова встановити над Рурською областю контролю чотирьох великодержав. На його думку, головне питання на заході Німеччини — не дати їй використати Рур для цілей військової промисловости, а надати його вугілля і взагалі копалини західніх областей господарству всієї Европи. Проте, як заявив Маршалл, основною передумовою усунення німецької небезпеки є інші заходи, насамперед укладення на 40 років пакту чотирьох великодержав про демілітаризацію Німеччини, творцем якого був ще колишній американський міністер закордонних справ Бернс.

Однак, не зважаючи на всю доцільність і, здавалось би, бажаність цього договору для всіх великодержав, він несподівано для альянтів наразився на явний спротив Совєтів. Принципово не відкидаючи його, Молотов передумовою для прийняття його поставив низку додатків, в тому числі й політичного або економічного характеру, які змінюють його зміст у бажаному для Совєтів дусі (нпр., просуваючи совєтські проєкти націоналізації майна, земельної реформи тощо). Не допомогла справі і зустріч Маршалла із Сталіним. при якій було порушено й це питання. Сталін сказав Маршаллові те саме, що й Молотов, — те, що ухвалило в цій справі за його вказівкою політбюро.

Відхилив Совєтський Союз і американську пропозицію негайно скликати нову мирову конференцію, в якій взяли б участь представники всіх альянтських держав і яка мала б розв'язувати спірні питання більшістю двох третин голосів.

Зате певних успіхів досягнуто в опрацюванні проєкту мирового договору з Австрією, до якого перейшла на минулому тижні Московська конференція. В ньому вже дійдено порозуміння в 12 пунктах, 9 з яких погоджено ще раніше. Згоди не знайдено в двох важливих питаннях — про австрійські воєнні борги й забезпечення незалежности Австрії від можливої аґресії. Австрія задоволена ходом переговорів. Сподіваються, що австрійський договір може бути підписаний ще в Москві.

А проте, велика Німеччина заслонює маленьку Австрію, лишаючи її в затінку. Перспективи Московської конференції досить похмурі. Отже особливо не здивує нікого одержана цими днями телеграма з Лондону, що відомості про повернення на наступному тижні до британської столиці Бевіна, а можливо й усієї його делеґації, підтверджено з авторитетного джерела.

К. Б.

ДО РЕВІЗІЇ АНГЛО-СОВЄТСЬКОГО ДОГОВОРУ

Лондон, (ЮП). 10 квітня між заступником совєтського міністра закордонних справ Вишинським і британським амбасадором в Москві Петерсоном відновилися переговори про ревізію англо-совєтського договору 1942 р. Як повідомляє аґентство Ройтер, один урядовець британського міністерства закордонних справ заявив, що про «крах переговорів» не може бути жадної мови. Запляноване на 7 квітня засідання обох представників було лише відстрочено без повідомлення про час нової зустрічі. В надрукованому в газеті «Нью Йорк Таймс» допису з Москви зазначено, що, як повідомлено з надійних дипломатичних джерел, англійці відхилили совєтську пропозицію вмістити в договір пункт, що дипломатично ізолював би Великобританію від Сполучених Штатів. Тоді Москва могла б обстоювати, щоб Великобританія не підтримувала заходів Сполучених Штатів щодо Греції, Туреччини й Китаю, що їх Росія вважає ворожими до себе.

НІЧНИЙ НАПАД НА РЕДАКТОРІВ «УКРАЇНСЬКИХ ВІСТЕЙ» І «НЕДІЛІ»

Третього дня Великодних Свят в Новому Ульмі відбулася конференція головних редакторів і співробітників «Українських Вістей» і «Неділі» в справі т. зв. пресового замирення.

Вночі на середу група таборових хуліганів влаштувала під вікнами ред. Багряного і сотника З., де ночував редактор «Неділі», галасливу демонстрацію, що пройшла під гаслом: «бий комуністів!»...

«Демонстранти» вибили камінням і залізом шиби в мешканнях ред. Багряного, ред. М., п. Кукуруза й інших. Інтервенція голови таборової ради пплк. Доллуда не помогла, бо поліції з її комендантом п. Александруком «не було дома«.

До цієї справи ще повернемось.

СЛОВО НА ДОРОГУ

Коли чужа далека нація
В свої обійми прийме нас,
То, що таке — асиміляція,
Ми усвідомимо не раз.

Та перш, ніж клунки ми зав'яжемо,
Пускаючись в далекий шлях,
Давай один другому скажемо
З твердою вірою в серцях,

Що і в далекій еміґрації,
Ллючи в чужій роботі піт,
Ми мусим бути вірні нації,
Яка родила нас на світ.

Павло Дубів.

в готелях. Вони не дуже дбають про те, щоб досягти високого рівня життя і працюють лише, щоб абияк прохарчуватися та прожити в саморобній халабуді, тим більше, що в теплій Бразилії на паливо витрачатися не треба. Мулати мають вищі вимоги до життя і завоювали собі місце в багатьох вільних професіях.

Чисто білими в Бразилії є тільки новоприбулі европейці та діти й онуки іміґрантів з минулого сторіччя. Всього за 100 років з 1820 до 1919 прибуло до Бразилії понад 3,5 мільйони людей, з яких багато ще не асимілювалося і не розчинилося в місцевому населенні.

Кожна нація в Бразилії відзначається певною професією: англійці працюють на залізницях, які до речі, здебільшого ними побудовані, на водогонах, газових заводах, в банках. Німці працюють в гуртовій торговлі, маючи багато власних фірм, а також утворили багато колоній на півдні країни. Французи найбільше власники готелів, ресторанів та модних крамниць, багато французьких інженерів працює на будівництві гаванів. Італійці здебільшого працюють як сезонні чорноробі, цілими групами переходячи з місця на місце, рідше осідають самі на землю як колоністи. Сирійці працюють в дрібній торгівлі, японці діють як купці або колоністи. Португальці наймаються працювати на плянтації, розбагатівши, стають самостійними ремісниками, або намагаються стати й плянтаторами. Українці й поляки живуть у колоніях.

Колонії чужинців на тлі пальм і тропічного лісу зберігають свій національний характер: можна бачити українські села, з їх білими хатами, і німецькі містечка з їх гостроверхими кірхами. Школи й преса провадились рідною мовою, але в 1930 році забуяв бразілійський націоналізм і були заборонені. Дозволлється тільки офіційна португальська мова.

Португальська мова — це рідна мова бразілійців, що є нащадками португальських завойовників з привнесенням крови індійців, неґрів та іміґрантів з Італії, Франції і Голяндії. Бразілійці є своєрідним народом, новою змішаною расою. Здебільшого вони чорняві, невисокого росту і худорляві, колір обличчя — жовтуватий. Бразілійці уже звикли до життя в гарячому кліматі, до того, що як жарко, то не треба багато енерґії витрачати: працювати вони не люблять, їх рухи сонливі, після обіду вони всі за традицією лягають поспати.

Маючи справи у місцевих установах, чужинець незабаром навчиться двох португальських слів „paciencia" (терпіння) і „espera" (чекай), бо всі справи полагоджуються надзвичайно повільно, те що в іншій країні потребує 10 хвилин, у Бразилії триває 2 години. Але ті слова промовлені з такою люб'язною усмішкою, що й сердитися не можна — для бразілійців бо їм притаманний м'який характер, люб'язність, гостинність, нахил до солодкого безділля, принадлива грізковість, сона хитрість. Грубість і жвава діяльність їм не властиві, вони привітні і флегматичні, ніщо не лежить далі від їх серця як пляномірна робота, завжди є прірва між задуманим і виконаним, і лишається в країні багато невивершеного і недоробленого.

Більшість бразілійців, як і їх предки — перші поселенці — живе з рільництва та скотарства. Їх верхній прошарок — так звані кампбарони (тобто степові барони) мають величезні маєтки і плянтації. Нова міська кляса, змішана з новоприбулими іміґрантами, опанувала промисловість, торгівлю, урядові посади.

УКРАЇНЦІ В БРАЗИЛІЇ

«Цикади виводять потяжні дуети, терцети і квартети, а духота так і в'ялить, а обличчя не пашить, ні! Так і в'яне від вітру палючого.

Насилу ноги тягну, вмотуюся в ліяни, з трудом ноги через колоди перекладаю. Спина болить, руки пашать. Цілий день сапи з рук не випускаю, а сонце не знало пощади. А боротьба з буйними ліянами, травами й колючими кущами, це не забава, ні!

Так пише відомий український письменник Петро Карманський, що жив у Бразилії серед своїх земляків, які опинилися там, шукаючи землі і волі.

Десь 1895 року знялася в Галичині «бразілійська гарячка» — наїхали туди аґенти і обіцяли землі, хто скільки захоче. За роки 1920—34 потрапив туди дехто і з наддніпрянської еміґрації і набралося в Бразилії до 100.000 українців, що живуть переважно у південних районах і на 90% хлібороби.

«Столицею» українців є місточко Прудентополіс на півдні Бразилії, де мешкає до 3.000 українців, а довкола лежать українські оселі з населенням до 25.000. В Прудентополісі є манастир отців Василіян, а в районі 25 церков і місійні каплички.

В 1930 році посилений бразілійський націоналізм прикрутив українське громадянське життя: закрито 2 українські газети, в церквах заборонено проповіді українською мовою...

Один українець пише в листі з Бразилії щодо питання майбутньої іміґрації: «Їсти будете мати з достатком, а щодо духовної поживи справа не легка»...

ПРАЦЮВАТИ ТРЕБА СКРІЗЬ...

Де ж правда про Параґвай?

(Містимо інформації з арґентинського часопису „Перелом" у зв'язку з статтями про Параґвай в „Українських Вістях" і „Українській Трибуні"

Параґвай — це південно-американська країна у вилах між ріками Парана і Параґвай з несповна мільйоном населення. З заходу межує з Болівією, з полудня з Арґентиною, а зі сходу з Бразілією. Головне місто — Ассунсіон у західній частині краю над рікою Параґваєм, але найкращі, бо не надто гарячі землі для колонізації є на півдні, в околиці міста Енкарнасіон, над рікою Парана, навпроти Арґентини. Більш північні землі гарячі та маляричні. Мешканці Параґваю — переважно цивілізовані Індіяни — Ґварані. Урядова мова еспанська і ґварані. Релігія головно римо-католицька.

Про цю країну ходять ріжні чутки в Европі, як про країну нову для колонізації. Ці чутки мають свої підстави. Країна поволі починає колонізуватися. Праліси починають рідіти, то тут, то там уже видніються нові хати переселенців. Багато наших земляків, приїхавши сюди з надією поліпшити свої злидні і поплювавши добре на руки, починають боротися у пралісах з віковою природою. Земля тут майже уся покрита пралісами, за винятком невеликих прогалин, що по тутешньому називаються «катро», цебто степ.

Країна пралісів і катро.

«Катро» є просто великі прогалини у лісі, котрі вибирають колоністи для майбутніх колоній. Колоністи селяться на такій «катро», що служить випасом худоби, а ліс для «шакро» (цебто поля), бо лісові прогалини не надаються на жадну культуру, а служать тільки випасом.

А також є «катро» над берегами річок, котрі лежать низько, ніби то «мочари», які надаються під управу рижу, тому що риж мусить рости у воді, а по росту мусить підноситься і вода. Тому на таких плянтаціях конечно мати відповідні рови, якими могла б вода діставатися на плянтацію, коли вона потрібна, а також осушувати, коли підходять жнива. Риж — це один продукт, що тут добре оплачується і тому майже усі «катро», що надаються під рижовисько, вже в наших околицях зайняті.

Терен колонізації

Околиця, де саме ведеться колонізація, це одна з найкращих в цілому Параґваю, з центром міста Енкарнасіон. У цім районі вже є багато українських колоній з поважним числом мешканців. Подати правдиву відомість — скільки у кожній колонії мешканців — неможливо, тому що кожна колонія збільшується новоприбулими, але одно можна сказати з певністю, що уже наших людей тут можна нарахувати понад п'ять тисяч.

Українські колонії

Замешкують вони по таких колоніях — «Санта Марія», мішана, «Ітанґуа» мішана, «Чайре» мішана, «Нова Волинь» — українці, волинці та поліщуки, «Балтика» українці і виходці з Литви, колонія «Трес Патерос» — українці, «Катро Патреро» — мішана, українці і параґвайці, «Сандова» — українці, козаки, донці, кубанці, «Уру Сапукай» — українці, «Фрам» — українці, поляки, чехи, параґвайці — це все колонії, що лежать коло столичного міста Енкарнасіона в проміни 20 кілометрів, за винятком колонії Фрам, що віддалена на 40 кілометрів.

А також багато українців живе окремими хуторами по дві і більше родин на деякій віддалі одні від других. Це теж будучі колонії.

Старі німецькі колонії

Також існують тут на дальшій віддалі три великі німецькі колонії, як наприклад «Гоґенав», що віддалена від центра на 50 кілометрів. «Обліґадо» — 60 кілометрів, а «Белля Віста» — 80 кілометрів. Ці старі колонії існують уже кілька десятків років і колоністи живуть багато, мають великі плянтації «герба мате» (параґвайський чай), а також скотарі цих трьох колоній постачають майже для цілої країни смалець і м'ясо.

Німецькі колоністи нагадують наших колишніх чумаків, що колись ходили (чи то їздили) у Крим по сіль. Так і ці тепер їдуть з тяжко навантаженими возами до міста, у віз впряжено дві, а то й три пари добрих волів, їдуть вони ліниво під гарячим сонцем і віз навантажений скрипить, німець лежить на возі і так само ліниво лежучи, слідить за дорогою і своїми круторогими. Вони приїздять дуже рідко до міста, хіба тільки здати (продати) свою працю та закупити усе потрібне для домашнього вжитку і зложити у місцевий банк гроші. Вони вже обжились.

Хто продає землю?

Земля тут є власністю багатих компаній і власників; продається справила на довгоречанцеві сплати. Ціни ріжні, як і умови, залежить це від власника. В околицях міста Енкарнасіону земля за 1 гектар від 30 до 57 пезів арґ. Наприклад, колонія «Фрам» — земля — власність Христофорзена, котру він продає на сплату на 6 років по 57 пез. арґ. за гектар; завдаток при контракті 5 пезів арґ. — решта на сплати.

Колонія «Сандова» на землі п. Барте, що продає по 30 пезів арґ. за гектар без жадного завдатку, а платити через два роки з дня підписання контракту (цебто дає можливість трохи розгосподаритись). Земля зовсім не гірша і ближче до центру. Також можна набувати землю від менших власників і недалеко від міста Енкарнасіону, але тут ціна вже більша, доходить навіть до 100 і 150 пезів арґ. за гектар. Але звичайно тут уже земля викорчувана, часом з хатою і садком і т. д.

Корчування пралісу

Справлятись з пралісами не дуже тяжко, двоє людей вирубують за 10—12 днів 1 гектар. Робиться це в такий спосіб: насамперед іде мачатовка (мачета — це щось на взірець шаблюки, тільки трохи коротша), без неї не можна і носа ткнути у праліси, бо ліс такий густий, та до того ще переплутаний ліянами, що без тої самої мачети ніяк пройти, а тому то мачет перша зброя у цій країні.

Потім, коли вже мачета своє зробила, іде сокира в роботу, а опісля вже пилка. Дерев занадто грубих нема, а наколи і трапляються, то їх залишають, а потім вже валять вогнем. Ліс зрубаний лежить два-три тижні, потім його підпалюють, згоряє що тонше, а грубше лишається і «чакра» готова для оселі.

Садять найбільше кукурудзу у такий спосіб: загострюється кілок, котрим робиться в землі дірки, де вкидають по два-три зерна. Не дивлячись на те, що земля добре перегоряє, кукурудза росте буйно. Але це початок, цебто перший рік, а потім уже не так буйно росте.

Земля дуже гарна і родюча. Можна управляти ріжні ростини й культури, наприклад: кукурудзу, бавовну, пшеницю, ячмінь, гречку, просо, льон; не вдається добре овес і жито, хоч колоністи пробують на всі лади. Думаю, що діб'ються з часом свого, бо на початку було те саме з пшеницею — усе не вдавалася, пробували сіяти ріжну, але бразилійська вдається добре.

Також росте всяка городина: капуста, морква, буряки, огірки, дині, кавуни, цибуля, часник і т. д., одним словом, усе те росте, що й в Европі. Картопля чомусь не добре вдається, але тут заступає нашу картоплю «мандьока» і «багата», остання трохи солодка, — з неї виходить добра каша. З тутешніх овочевих дерев добре виходять банани, помаранчі, цитрини, манґо, какі, фіґи, мамони, персики і т. д. А також з европейських ріжні сливки, яблука, груші, горіхи, як також виноград усіх сортів.

Південний Параґвай

Околиці міста Енкарнасіону подають надію на гарну будуччину. А саме місто теж стало міняти швидко своє обличчя. Три роки тому назад це місто виглядало зовсім бідним містечком; тут не можна було навіть і за гроші часами купити щось потрібного, а тим більше залізних речей. Приходилось переїздити на другий беріг ріки Парани (Енкарнасіон лежить над Параною) у арґентинське місто Посадас, де можна було купити все на місці. Появились уже великі склепи, почали будувати дороги, на менших річках зводять мости, усе пішло в рух. В Енкарнасіоні є також й українські більші й менші склепи. Але переважно уся велика торгівля спочиває у німецьких руках. У місті є пошта, телефон, телеграф, електрична станція, фабрика, що очищує бавовну, а також одна німецька компанія проєктує збудувати великого вальцевого млина.

Енкарнасіон сполучає з Асунсіоном залізниця, котра з Буенос Айресу їде до столиці Параґваю — Асунсіону. Міжнародний поїзд ходить двічі на тиждень. Є також радіонадавча стація.

Українці в південнім Параґваю

Помалу розвивається український промисл, а саме: шевство, кравецтво, столярство, ковальство і т. д. Навіть одна з цегелень є власністю українців. Безробітних у місті Енкарнасіоні нема, хто хоче робити, завжди знайде собі якусь роботу, хоч тут праця зле оплачується, але можна заробити на шматок хліба.

Місто Енкарнасіон є осідком центрального Т-ва «Просвіта» та «Опіки над Українськими Іміґрантами». Т-во «Просвіта» має тепер кілька десятків членів у місті Енкарнасіоні, а також філії по колоніях. При філії Т-ва на колонії «Сандова» існує українська школа та аматорський гурток, що відкрив свою діяльність святочною виставою «Воскресіння» — Чубатого. Праця поволі посувається вперед.

Брак підручників для школи та п'єс для аматорського гуртка гостро відбивається на нашій праці. Придбати щось покищо немає ніякої змоги, тому що колоністи дуже бідні, колонії нові, низька валюта дає це все гостро себе відчувати.

Інтриґи комуністів

А також ріжного кольору наші московські вороги теж не сплять й усіма силами стараються нам бути на перешкоді, розпускають ріжного роду фальшиві чутки, ніби-то Т-во «Просвіта» — комуністична і т. д. Навіть на адресу наших поодиноких членів висилають комуністичну літературу цілком дармо, щоб у той спосіб доказати перед місцевою владою, що через Т-во «Просвіта» поширюється комуністична пропаґанда по краю.

Параґвайський уряд видав декрет, котрим оголосив компартію поза межами закону, а також гостро переслідує всіх поодиноких осіб, котрі проповідують комунізм. Тому на цім ґрунті нам приходилось уже нераз мати діло з місцевою владою. Але ж виходимо завжди чистими, а місцева влада почала переконуватись, що це тільки наклепи на Товариство з боку ворогів.

Брак релігійної опіки

Релігійні потреби колоністів виконував місіонар української автокефальної православної Церкви, о. Тихон Гнатюк, як обслуговував провінцію Місіонес в Арґентині, а також доїздив і до нас до Параґваю. Отець Т. Гнатюк був нашим улюбленим духовником, по всіх колоніях приймали о. Тихона дуже радо, тому що він не тільки проповідував слово Боже, але й давав кожному пораду по господарству а також утішав у час найгіршої душевної розпуки. Слідом за о. Тихоном, об'їздить колонії й московський піп, але останнього тут ніхто з українців не любить. Він тут довго не затримується й піде далі, шукаючи більш несвідомих людей, де дадуть йому кусок хліба. Отець Тихон Гнатюк помер в 1939 році.

Вигляди іміґрантів

Новоприбуваючі іміґранти можуть займатись усім, чим тільки захочуть, крім торгівлі у місті. Щоб відкрити якесь торговельне підприємство, потрібно прожити не менш двох років у краю, тоді тільки можна дістати дозвіл, але перекупляти уже готове — дозволяється.

Щоб закінчити допис, хочу звернутись до тих, котрі мріють про Параґвай і думають, що тут знайдуть те, чого собі бажає кожний, цебто, поліпшити свої злидні. Тому саме іміґрація в останній час набирає такий масовий характер. Але багато нових переселенців розчаровуються. Правда, хто візьметься щиро до праці, той через 2-3 роки може забезпечити себе і родину шматком хліба. Ті, що їдучи сюди, думали, що знайдуть уже готовий шмат хліба, або якусь легку і добре оплачену роботу, миляться гірко, а приїхавши сюди і переконавшись, що і тут приходиться тяжко працювати, не витримують і втікають, хто куди.

Але, перепливши ріку Парану і добравшись до Арґентини, вони бачать, що і там не багато ліпше, бо працювати треба скрізь.

(Далі буде).

Podiaka

Serdeczno diakuju welmyszanownomu d-ru Makarewyczu, likarewi UNRRA w Aschaffenburzi, za bezkorysne perewedennia wmiloi i skladnoi operacii, czym bulo wriatowano zyttia moho batka 72 roky i prawdywu, serdecznu opiku pid czas perebuwannia joho w likarni.

Fedir Machonkin, Pionierkaserne, Bl. I/205.

Kardynalna problema

Aktualni dumky na pereselenczi temy

U sumatosi j chaosi siohodnisznioho burchlywoho zyttia, koly schreszczujutsia j nastyrlywo namahajutsia wyjty na werch odna popered druhoi rizni supereczni problemy, peresicznij ludyni wazko zorientuwatysia, jaka z nych waznisza j aktualnisza. A wse z taky, koly na chwylynu widirwatysia wid kypuczoho zyttia ta oczyma storonnioho hladacza podywytysia na nioho bezprystrasno j objektywno, mozna iz cijei sumatochy j bezliczi pytan wylowyty kilka takych, szczo w poriwnianni z inszymy majut pidstawowe zyttiewe znaczennia j wymahajut nehajnoi j osnownoi rozwiazky. Do takych problem nalezyt pered usim pytannia naszoho dalszoho pereselennia. Wono odne iz osnownych zyttiewych pytan naszoi emigracii, bo wid joho uspisznoi, czy newdaloi rozwiazky zalezyt sprawa naszoho dalszoho, fizycznoho isnuwannia, zberezennia naszoi nacjonalnoi substancii ta moralnoho zdorowia.

Cia problema stala dla nas kardynalnoju, bo ii wysuwaje same zyttia, wona pekucza j wymahaje nehajnoho dijannia, wona jasna j realna, a ii rozwiazka w welykij miri zalezyt wid nas samych i lezyt u mezach naszych mozlywostej. Cia sprawa dla naszoi emigracii ne lysz osnowna witalna problema, ale ce tez perszoriadnoi wahy polityczne pytannia, ce osnownyj punkt naszoi emigracijnoi polityky. Pered nym ustupajut na zadnij plan wsiaki inszi sprawy politycznoho charakteru, jakym rizni kola naszoho hromadianstwa namahajutsia sztuczno nadaty perszoriadnoho znaczennia, a jaki faktyczno lezat u sferi dalekoho majbutnioho, pokyszczo cilkom nerealni j neaktualni ta nadajutsia chiba do teoretycznoi dyskusii bez mozlywosty ich konkretno rozwiazaty, npr. pytannia rozpodilu ministerialnych tek, czy prowodu w majbutnij ukrainskij derzawi.

Jak stojat sprawy w siohodnisznomu momenti w najblyzczomu majbutniomu? Proanalizujmo objektywno dijsnist, u jakij zywemo. Persze, szczo dowodytsia stwerdyty ce fakt, szczo nasylnoi repatrijacii ne bude. Druhyj fakt ce mensz widradne stwerdzennia, a same newblahana aksioma, szczo — my musymo ichaty na dalsze pereselennia. Pro poworot na batkiwszczynu w zminenych umowynach (pro dobrowilnu repatrijaciju w isnujuczomu stani my tut ne howorymo) poza hariaczymy bazanniamy, teper, ani w najblyzczomu majbutniomu ne dowodytsia howoryty, bo realnych mozlywostej i pidstaw do cioho nemaje, chocz wsi my ce nyszkom lelijemo, a dechto nawit prywablywo pro ce pysze, czy deklamuje ta w toj sposib pidsyczuje w masi nepotribno falszywi nadii j spodiwannia, w jakych pryjdetsia hirko rozczaruwatys ta jaki stworiujut psycholohicznyj opir, szczo utrudniuje, a to j unimozlywluje perewesty planowu pereselenczu akciju na zachid, czy za okean. U mas, jakych perekonujut, mowlaw, ne idte nikudy, wyderzit na misciach, a nezabarom powernetesia do ridnoho kraju, pidsyczujut i rozduwajut wohnyk nadii na poworot, jakyj zewrije cilkom pryrodno pidswidomo w duszi koznoho skytalcia. Ce pidsyczuwannia u teperisznij sytuacii ne maje realnoho wyprawdannia j cym samym wono ne wkazane j szkidlywe tym bilsze, szczo masa, nastawlena na fiktywnyj poworot dodomu, nepodatlywa na te, szczo realne j nemynucze — dalszu emigraciju. Czerez te kraszcze pidhotowyty masy na ciu konecznist, ne widbyrajuczy w nei nadii na mozlywist poworotu dodomu, ale w slusznyj czas.

Druhe, szczo zumowlaje postawlenu namy aksiomu pro neobchidnist ichaty na dalsze pereselennia, ce te, szczo masa naszoi emigracii zalyszytysia w Nimeczczyni ne moze. Na ce skladajetsia bahato pryczyn objektywnoho j subjektywnoho charakteru. Rozhlanmo napered pryczyny objektywnoho poriadku: ce peredusim pryczyny politycznoi natury. Nimeczczyna, kraj okupowanyj, pozbawlenyj praw suwerennoi j nezaleznoi derzawy. Faktyczne kermo politycznoderzawnym zyttiam u rukach Mizaliantskoi Kontrolnoi Komisii czotyrioch welykoderzaw, z jakych ne wsi majut odnakowyj pohlad na problemu skytalciw i ne wsi zajmajut do nei prychylne stanowyszcze. Ce stworiuje pewni trudnoszczi inszym derzawam, na jakych okupacijnych terenach my zywemo. Czerez te kraszcze znajtysia nam u derzawach samostijnych i suwerenych, jaki majut zmohu westy wlasnu polityku.

My newyhidni na ciomu tereni ne lysz aliantskym czynnykam, ale j nominalnym hospodaram cijei zemli — nimciam, jaki za wsiaku cinu namahajutsia nas pozbutysia, jak pro ce swidczat wystupy ich prowidnych ludej na miznarodniomu forumi j u presi ta nimecka pryludna opinija, pro jakoi postawu do nas mozemo perekonatysia iz szczodennoho zyttia.

Proty dalszoho perebuwannia masy skytalciw w Nimeczczyni promowlajut tez motywy ekonomicznoi natury. Zrujnowana wijnoju Nimeczczyna perebuwaje w nezwyczajno skrutnomu hospodarskomu stanowyszczi, szczo wplywaje na duze nyzkyj zyttiewyj standart naselennia. Nadii na pokraszczannia w najblyzczomu czasi nemaje. Treba rachuwatysia z tym, szczo pryjde moment, koly tabory peremiszczenych ludej budut rozwantazeni j skytalci musitymut wkluczytysia w nimecku hospodarsku systemu, jak ce dijetsia w anhlijskij zoni. Jaku praciu j jaki umowyny moze daty nam Nimeczczyna? Czuzynci mohtymut praciuwaty lysz jak silskohospodarski robitnyky, czy pry usuwanni rumowyszcz, otze powtorylysia b bilszmensz umowyny, w jakych dowelosia nam zyty w hilteriwskomu rezymi. Wynahoroda za praciu bude minimalna, koszty uderzuwannia wysoki, a mozlywosti nabuty towary pry suczasnim stani nimeckoi promyslowosty — majze nijaki. Tomu koly wze wkluczatysia w czuzu hospodarsku systemu j ity na praciu, jaka mala b staty dzerelom naszoho prozytku, to kraszcze zrobyty ce w kraini, w jakij spryjatlywiszi hospodarsko-materijalni umowyny.

Wreszti wydobutysia iz umowyn taborowoho zyttia j perejty w normalni umowyny zyttia ludyny, szczo wlasnoju praceju zdobuwaje sobi prozytok, ce newidklyczna peredumowa zberehty moralne zdorowia naszych mas.

Druha aksioma, z jakoi treba zdaty sobi jasno sprawu, ce te, szczo, jak teper stojat sprawy, w najblyzczomu majbutniomu masowoho pereselennia do Spoluczenych Derzaw i Kanady ne bude. Ce ne znaczyt, szczo dejaka czastyna ludej (chto maje rodynu, dejaki katehorii wysokokwalifikowanych fachiwciw, samowystaczalni wyrobnyczi hrupy), ne pereide za okean, ale koly jdetsia pro rozwiazku problemy skytalciw, jak cilosty, to na masowyj pereizd ne treba nadijatysia. Bilszi mozlywosty kompaktnoho poselennia w piwdennij Ameryci, zokrema w Argentyni, ale cia sprawa szczojno w poczatkowij stadii.

Pokyszczo pered naszymy skytalciamy stelatsia try szlachy pereselennia welykymy skupczenniamy. Ce — Belhija, Francija ta Anhlija. Perszyj iz nych wze nabraw konkretnych form i Ukrainska Holowna Pereselencza Rada, poznajomywszys osnowno z umowynamy zyttia j praci u tij kraini, dala swoju zhodu na wyizd tudy naszych ludej. Najbilsza masa skytalciw znajde perechodowo, moze j na dowszyj czas, prystanowyszcze j praciu u Francii, jaka widczuwaje pekuczu potrebu roboczych ruk u silskomu hospodarstwi j promysli ta popownennia swoich ludskych rezerwiw swizymy sylamy. Zhidno iz powidomlenniam anhlijskoi presy nezabarom prybude do Nimeczczyny francuzka komisija werbuwaty na praciu 600 000 skytalciw na podibnych umowach, szczo j Belhija. Sprawa konkretyzujetsia czymraz bilsze. Dejaka kilkist emigrantiw znajszla praciu w anhlijskij wydobuwnij i wyrobnyczij promyslowosti.

Pereizd u ci krainy buw by perszoju fazoju na szlachu do ostatocznoi rozwiazky dalszoho pereselennia ukrainskoi emigracii, jak cilosty. Cia faza moze potrywaty j dowszyj czas, poky pocznetsia druhyj j ostannij etap, szczo bude zawerszenniam naszoho skytannia — poselennia na stalyj pobut u zamorskych krainach, zdebilsza w Piwnicznoi j Piwdennoi Ameryky.

W. B.

БРАЗІЛІЯ — КРАЇНА НЕВИКОРИСТАНИХ БАГАТСТВ

До Бразілії?..

НАПИСАЛА Л. СЛОБОЖАНКА

«Ніхто ще в Бразілії з голоду не вмер» каже бразілійська примовка, бо щедро розсипала природа свої дари на цю землю. Можна жити в лісі і їсти банани, можна посадити коло своєї хати кокосову пальму і цілий рік харчуватися кокосовими горіхами, а як засадити маленьке поле чорними бобами, то можна вже добре жити.

Можливо це багатство природи є причиною бідности країни. Маса населення звикла до легкого здобування прожиткового мінімуму, до примітивного життя. Мільйони людей задоволені життям у злиденних хатах без меблі і вікон, вони ходять майже голі, або й зовсім голі, а не хотять перетворювати зелені пустелі на квітучі колонії.

Мертвим капіталом лежать у надрах Бразілії багатющі поклади заліза, а ножі й сокири пливуть тисячі кілометрів через океан. Довозиться зерно, борошно, вино, ганчарні вироби, скло.

Бразілія є найбільше на земній кулі поле, не завойоване людиною і можливості її розвитку казкові. Уже повстали подекуди на місці диких джунґлів плянтації кави, що приносить власникам більше багатства як золото, розцвіли колонії іміґрантів, полилася перша сталь з щойно побудованої печі і розквітло найкрасивіше місто світу — столиця Бразілії Ріо-де-Жанейро.

Найбільша з усіх держав Південної Америки Бразілія має площу — 8,5 міл. кв км — це майже половина всього континенту. Вона в 10 разів більше України в етнографічних межах, а з усіх країн світу тільки Росія та Канада більші за неї. Населення — коло 50 мільйонів.

Це найбільша з усіх тропічних країн світу, тут є найбільший у світі зелений масив неосвоєних і недосліджених пралісів, на які цивілізація наступає фронтом від Атлянтичного океану і окремими бризками-плянами кавових плянтацій залітає щораз далі углиб країни.

На півночі країни лежить гаряча і паркая Амазонська низина, населена рідше ніж Саара й сибірська тундра, а в центрі і на півдні так звана Бразілійська міґірська країна. Це хвиляста зелена місцевість — округлі гори, гірські плято, горби, долини. Жодної снігової верховини тут нема, лише окремі шпилі сягають висоти 2,5—2,9 км.

АМАЗОНКА — НАЙМНОГОВОДНІША РІКА СВІТУ

Через непрохідні джунґлі котяться хвилі наймноговоднішої ріки світу Амазонки, широта і повноводність якої так вражала перших завойовників, що на картах вони показували її як озеро. Індійці називали словом «амазуну» той шум, що його спричиняли хвилі морського приливу в широчезному гирлі ріки, а европейські завойовники асоціювали це слово з леґендарними войовничими жінками, що за їх уявою ховалися в серці найбільшого і найгустішого в світі лісу, хащі якого прорізала могутня ріка, що врешті-і дістала ім'я «Амазонка». Пароплави можуть плавати Амазонкою від її гирла, що лежить якраз на екваторі до самих верхів'їв коло Кордільєрських гір і вона була шляхом, яким завойовники пробивалися до серця незнаної країни: місіонери, вояки, торгівці, поети пливли по її широких хвилях і часто зустрічали смерть на її дні, бо індійці ховаючися за деревами прибережних джунґлів, нераз влучали отруйними стрілами в непроханих гостей.

Пізніше прийшли видатні натуралісти, яких цікавили непорушні праліси. Тут був знаменитий натураліст-мандрівник Ґумбольдт, а потім Ґоден (Godin). Він залишив свою дружину в Квіт, невеликому місті в горах біля верхів'їв Амазонки, і вирушив досліджувати береги ріки, та так захопився, що 19 років не вертався до дружини. Нарешті пані Ґоден скучила за чоловіком і вирушила шукати його. Хоробра пані пробивалася через джунґлі, пливла човном, бачила смерть кількох своїх супутників і нарешті, проплививши всю ріку, знайшла свого милого коло самого гирла її. То була перша біла жінка в джунґлях, єдина амазочка на Амазонці.

Нарешті поплivли по амазонських хвилях углиб країни пожадливі мисливці за ґумою, які видушили більше крови з індійців аніж дістали дорогоцінного соку з дерев.

Багато великих допливів має Амазонка і, наприклад, правобережний доплив її Мадейра є довший за найбільшу европейську ріку Волгу.

ЧИ МОЖНА БУТИ ПІД СОНЦЕМ ЩАСЛИВИМ?

Через північну Бразілію проходить екватор і клімат там тропічно-екваторіяльний: нестерпна спека і найбільше в світі дощів. Вогкість повітря така висока, що сіль цілковито розпускається і годинники зупиняються.

Один письменник згадує своє перебування в Бразілії так: «Чи може людина бути щасливою підчас дощу?» Далі він описує типовий день в тропіках: сонце встає на ясному небі. Десь у долинах туман, але й він скоро розходиться. Скоро на небі збираються кучові хмари і вкривають більш як половину неба. Часто годині о 8-9 випадає невеликий дощ, потім знову блискуче сонце і далі знову дощ. Так дощ і години соняшного сяйва чергуються цілий день — чим далі то дощі тривають довше і стають сильніші. Біля 4 год. сильний дощ, часто з великим вітром. Далі зривається шторм, дощ ллється справжніми потоками, потім вітер заспокоюється, а спокійний сильний дощ триває до самого вечора.

Характерний спогад про дощові тропіки: стукання дощу об залізний дах, монотонне плюскання води і задушлива вогкість, що просякає все і змушує людину задихатися від поту. Уночі дощ поступово припиняється і настає глибока тиша, що порушується лише краплинами води, які падають з листя, та гудінням москітів.

На берегах океану морські вітри трохи пом'якшують спеку і в прибережних районах европейці оселюються, в той час як вони цілком уникають середини країни.

На висотах центральної Бразілії сухіше й холодніше, а в північно-східній Бразілії опади дуже нерівномірні і часто бувають засухи. Земля перетворюється на сіру, кам'янисту пустелю.

На півдні Бразілії клімат субтропічний, а на висотах помірний — взимку часом буває мороз і випадає сніг. М'який клімат південних районів привабив найбільше іміґрантів, саме тут лежать українські, польські, німецькі колонії. Пересічні температури найгарячішого місяця 32—25°, а найхолоднішого 12—16°, кількість опадів на місяць дуже мінлива — від 800 до 2000 мм.

ТРОПІЧНИЙ ПРАЛІС — ТИПОВИЙ ЛЯНДШАФТ БРАЗІЛІЇ

Своєю гущиною, багатством краєвидів, яскравими незнаними квітами, різноманітними плодами тропічні ліси найбільше вражали перших завойовників, які повинні були через зелені стінки пробивати собі сокирами шлях до серця країни.

Найбільший у світі масив тропічних дощових пралісів лежить в серці Південної Америки — від підніжжя Анд він поширюється по басейну найбільших річок. Вся північ Бразілії, вся Амазонська низина вкрита непрохідним буйним пралісом. Такий же ліс росте місцями на узбережжі Атлянтичного океану, часом починаючися зразу за околицями міст.

Найхарактернішою в цьому лісі є різноманітність краєвидів. У наших українських лісах зустрічається лише кілька видів дерев — в тропічному ж лісі можна знайти від 80 до 100 на одному акрі ґрунту.

В лісі можна себе почувати як у соборі — так мало світла досягає землі. В зеленуватому фантастичному світі стоять стовбури дерев, загорнуті в ліяни або в мертве листя. О півдні панує зеленава пітьма, а як наближається ніч, то все цілком стає чорним, лише світяться чиїсь незнані фосфоричні очі.

Ніколи промінь сонця не проб'ється до землі, щоб людина могла зорієнтуватися — коли вона відійде кілька кроків від стежки, то вже загублена, бо не знайде шляху назад. Її крики розпачу потонуть в безперервному концерті співів і свистіння папуг, криком малп, гудінні комах, концерти такої ж відьомської сили як самі джунґлі.

На південь від Амазонської низини, де вогкости менше і є певний ритм в дощових і сухих сезонах росте тропічний ліс, що підлягає сезонним коливанням — в сухий період багато дерев втрачає листя.

В сухіщих районах росте тропічний сухий ліс. Дерева тут здебільшого тонкі, вкриті колючками і стоять досить далеко одно від одного. Між деревами росте трава і ліс має вигляд саду.

Степи, чи так звані кампо вривають бразілійську високорівню: серед метрової трави трапляються кактуси, мімози і мірти. В період дощів розквітає сила квітів, а в сухі періоди засихають і квіти і трава.

МАВПИ, ПАПУГИ, ГАДЮКИ, КОМАХИ...

Небагато людей живе в диких джунґлях зате багато тварин: ягуари, пуми, дикі свині, тощо.

Амазонські праліси є батьківщиною численних мавп і часто заблукалий мандрівник спостерігає, які саме овочі й ягоди їдять вони, щоб і собі вибрати такі ж та не з'їсти чогось отруйного.

Надзвичайно яскраво забарвлені і дуже балакучі папуги перелітають над річками, кружляють над джунґлями, часом до сотні збирається їх на одному дереві. Нема нічого в світі красивішого — як найменші в світі барвисті пташки-метелики — колібрі, що безнастанно перелітають з квітки на квітку. В степах ховаються найбільші в світі птахи-страуси. Там же стадами живуть дикі гуси й качки, є сила аїстів.

Не радять купатися у Бразілійських річках, бо часто чигають крокодили на необережного пловця. Багато риб є в річках, та не всі з них є добрі компаньони для веселого купання: маленька корибська рибка — це лютий хижак; може напасти на людину, прагнучи її крови, а електричний вугор може так вдарити електричним струмом, що людина знепритомніє.

Бразілія славиться своїми гадюками, багато з яких дуже отруйні. У місті Сан-Пауло існує науково-дослідчий інститут для вивчення отруйних тварин і боротьби з ними, бо гадюки й комарі — це справжнє лихо для колоністів. Цей інститут має спеціяльну гадючу форму, де гадюки живуть у кам'яних загородках, обгороджених ровами з водою. Страшно заглядати незвиклій людині в ті загородки наповнені живими клубками, з яких з сичанням виринають поодинокі гадючі голови... Але спритні наглядачі звикли до своїх підлеглих: вони хапають гадюк шкіряними петлями начепленими на палиці, притискають їм шиї, одкривають щелепи і пінцетами витискують отруту, якої за один раз дістають приблизно з наперсток. Потім з цієї отрути виготовляють спеціяльну протигадючу сироватку, що її згодом впорскують людям покусаним гадюками.

Бразілія — це справжнє царство комах, які разом із спекою і надмірними дощами стоять на шляху просування цивілізації до нетр країни. Москіти й комарі заражають носіїв цивілізації тропічною малярією і жовтою лихоманкою і багато енергії витрачається щоб перемогти ворогів поступу. Уже околиці деяких великих міст як от Ріо-де-Жанейро та Сантос меліоровані, зникли коло них болота, а разом з ними і малярія та жовта лихоманка, але в глибині країни ще часто видно виснажених людей з пожовклою шкірою, яких дуже трудно вилікувати, бо ще не знайдено дійових ліків.

Часто налітає саранча на поля південної Бразілії. У жовтні 1946 р. саранча влетіла до Бразілії фронтом завдовжки до 100 км, закрила сонце і гуділа голосніше як ескадрон літаків. Саранча забила дороги, зупинила потяги, набилася в будинки. Вона спустошила 8 міст і пожерла коло 60.000 тонн пшениці, що становить більше половини річного врожаю її.

Фармери намагалися злякати інвадорів — вони розмахували бамбуковими палицями, пустили сирени, били в барабани, випускали псів з дзвіночками коло шиї.

Експерти кажуть, що тільки чудо зупинило саранчу, не давши їй зжерти всю Бразілію, але очевидно поміг і інститут з Сан-Пауло, що винайшов вчасні отрути, якими поливали землю перед інвадорами.

ТРОХИ ІСТОРІЇ

В 1500 році закинули вітри до берегів Південної Америки португальського купця Кабрало, що плив понад Африкою до Ост-Індії і оголосив він бразілійські береги колонією Португалії.

Первинним населенням Бразілії були індійці, — різні племена. На берегах океану мирні люди, які ходили голі і жили полюванням і рибальством, а в глибині країни жили ще примітивніші людоїди.

В ті часи Португалія володіла колоніями в тропіках Азії і знала ціну цукрової тростини, що дорого коштувала в тодішній Европі. В 1532 році її вперше завезли до Бразілії з метою закладати великі плянтації і багатіти на них.

Організованого переселення з Европи не було — їхали переважно авантурники, з португальських тюрем випускали злочинців з умовою, що вони поїдуть до Бразілії, а з португальських міст висилали повій на виправлення під тропічним сонцем. Уряд роздавав білим поселенцям землю і дозволяв використовувати «язичників»-індійців для праці на плянтаціях.

Не надавалися горді індійці для рабської роботи, вони вмирали під батогами, а не працювали і з 1574 р. португальці почали довозити неґрів з Африки, як робочу худобу для своїх плянтацій.

Замало білих жінок відважувалося приїздити до диких пралісів і одружувалися португальці з дочками джунґлів — мідночервоними індіянками, або з горя закохувалися в неґритянок. З усіх трьох рас повстало змішане населення, що мало всі можливі відтінки шкіри найрізноманітніші характери.

Неперестанні війни йшли в Бразілії за колоніяльних часів: европейці били індійців, новоприбулі колоністи билися з давнішими поселенцями, траплялися криваві повстання чорних рабів, різні пірати нападали й грабували берегові селища, десь у 1624—1630 голляндці намагалися осісти на берегах Бразілії, а в 1711 році французи напали на Ріо-де-Жанейро і пограбували його. За південні райони тривали жорстокі і довгі війни з Еспанією.

Повільно йшло освоєння велетенської території, яку португальці вважали своєю, та якої власне не знали і не насмілювались йти вглиб її. Лише на прибережних плянтаціях працювали сотні чорних рабів, а середина країни лишалася дикою і незнайомою.

Нечувана в світі подія сталася на початку 19 ст. — Уряд імперії переїхав до колонії. Португалія була окупована Наполеоном і король Йоганн VI втік до Бразілії на англійському військовому кораблі. З 1808 до 1822 був Ріо-де-Жанейро столицею імперії, бачив пишноту придворного життя, короля і принців. Як повертався король на батьківщину, то залишив свого сина Дон Педро реґентом у Бразілії, а той, йдучи на зустріч прагненням бразілійців до незалежности, оголосив Бразілію незалежним королівством і коронувався на цісаря цієї велетенської тропічної держави.

Перший король царював 9 років, а син його — другий і останній Дон Педро — 40 років. Багато було воєн і внутрішніх заколотів, та господарство країни розвивалося, і цивілізація завойовувала джунґлі. З середини минулого сторіччя почалася масова іміґрація з Европи — іміґранти селилися в південних провінціях і вели господарство не на рабській, а на власній праці.

В 1888 році були остаточно звільнені всі раби, а в 1889 році скинуто монархію. В 1892 році проголошено республіку з конституцією на зразок Сполучених Штатів.

БІЛІ, ЧОРНІ, ЧЕРВОНІ, ЖОВТІ...

Бразілія є країною протиріч. Прекрасні приморські курорти своїми білими віллами, пальмовими алеями, роскішними ресторанами можуть змагатися з Рів'єрою та Біаріцца, а більшість населення країни живе в саморобних глиняних хатах критих пальмовим листям. Дами з Ріо-де-Жанейро пишаються паризькими сукнями, а дами з Амазонської низини взагалі не люблять одежі, їх цілком задовольняє намисто і сережки в носі. Частина населення є чорна як сажа, а в південних районах золотокосі німкені хіба що трохи засмагли від бразілійського сонця.

Тут є всі типи населення, що живе на земній кулі і мало не всі господарчі форми, що знала людність — від побуту кам'яного віку, через натуральне господарство в замкнутих колоніях до новітньої культури урбаністичного типу. Тут є гордовиті аристократи і найсильніша в Південній Америці комуністична партія. Ця країна перебуває в русі, в розвитку, в шумуванні, без стійких форм і традицій.

Бразілійці не знають расових забобонів — на розкішних пляжах виблискують на сонці чорні тіла поруч із смуглявими, білими, червонастими. Всі мають тепер однакові права і привілеї, та здебільшого найвище на соціяльних щаблях стоять білі, а далі помісі — мулати й метиси, негри й індійці найнижче.

Люди різних рас вибирають собі природні умови до яких вони найбільше пристосовані. Хоч окремі райони і міста Бразілії являють строкату сумісь чорних, червоних і білих, та в основному білі живуть на холоднішому півдні й узбережжі океану, чорні на півночі, переважно в прибережних районах, індійці на півночі в глибинних джунґлях, жовті колоністи вибирають гарячі райони.

Невідома точна скількість індійців у Бразілії, бо у гущавині джунґлів ховається багато диких племен, що живуть полюванням і рибальством, зв'язку одно з одним не мають, ніякого державного життя не визнають, лише часом своїми отруйними стрілами уб'ють якихось хоробрих урядовців, що забрилися надто далеко в їх зелене царство.

В опанованих цивілізацією районах мало є чистих індійців, але дуже багато метисів. Вони підкорилися цивілізації — і живуть як колоністи, маючи невеликі власні господарства, або працюючи як пеони — наймані с.-г. робітники. Багато живе з збирання лісових багатств.

Перше враження від Бразілії — стрункі ладні фігури півголих неґрів, що перевантажують пароплави в гаванях. Неґри здебільшого працюють на важких фізичних роботах, як хатні робітниці, обслуга

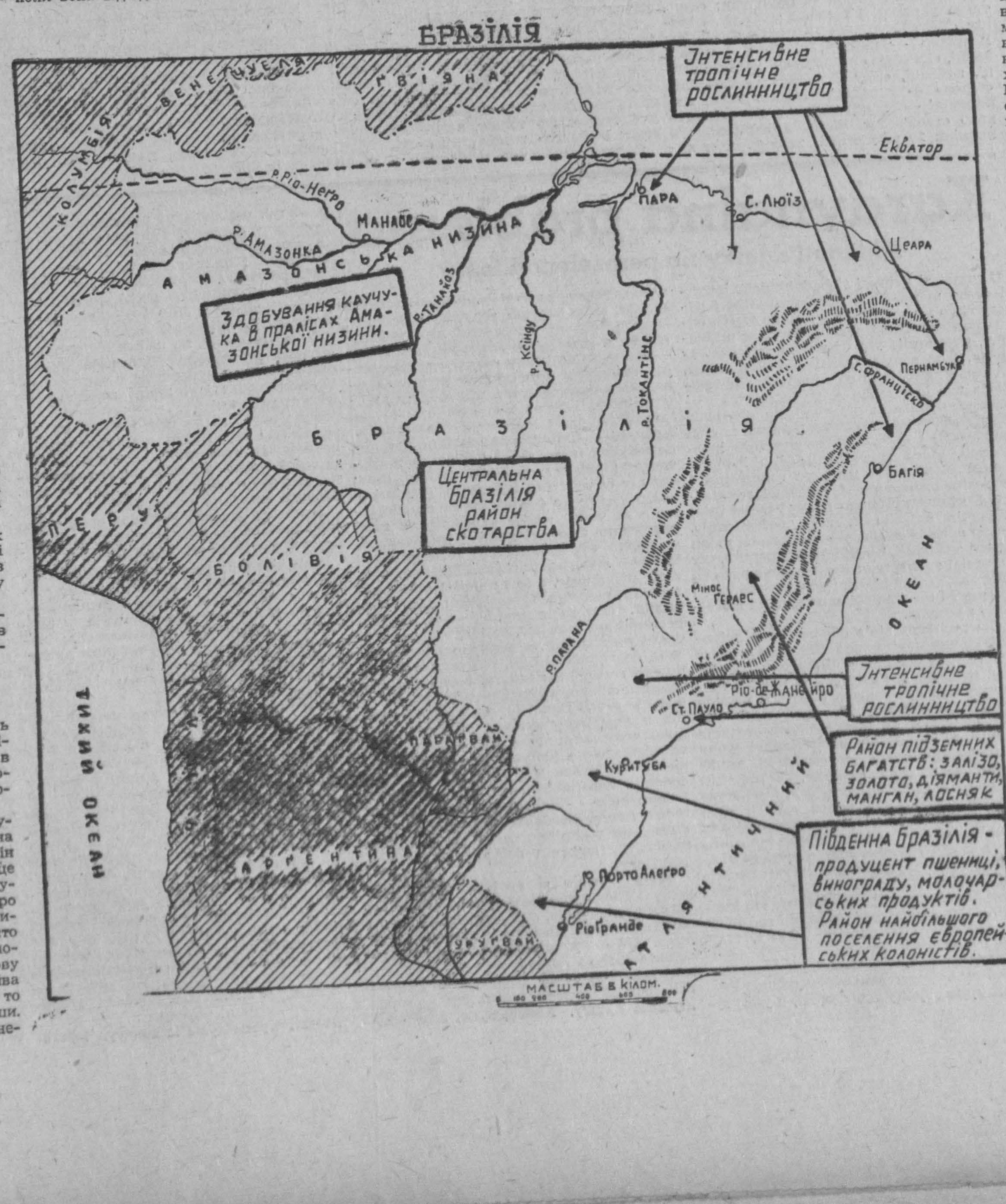

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

ЕЛЕОНОРА РУЗВЕЛТ ПРОМОВЛЯЄ ДО СОВЄТСЬКОЇ ЛЮДНОСТИ

13 квітня, в день другої річниці смерти президента Сполучених Штатів Франкліна Рузвелта, його вдова Елеонора Рузвелт мала виголосити радіом промову до людности Совєтського Союзу про урядову програму Рузвелта. Промова мала бути виголошена англійською мовою з наступним перекладом. (ДЕНА).

ІТАЛІЯ ПРОТИ НЕЛЕҐАЛЬНОЇ ЖИДІВСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Італійський уряд перший відповів на британське домагання, висловивши готовість співпрацювати з Великобританією в боротьбі з нелеґальним переселенням жидів до Палестини. Зміст італійської ноти ще не опубліковано. Від Франції та Швеції, до яких вдався британський уряд в тій справі, досі нема жадної відповіді.

СМЕРТНІ ВИРОКИ ДП-УБИВЦЯМ

Американський військовий суд у Вайдені засудив до страти російського громадянина Миколу Шевченка за вбивство одного німця. В Мангаймі американський військовий суд також ухвалив вирок про розстріл польського поліциста Вацлава Кота, що вбив і пограбував свого товариша. (ДЕНА)

АМЕРИКАНЦІ ГОТУЮТЬ МОЛОДІ КАДРИ НІМЕЦЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Вісбаден, (ДЕНА). Шеф пресового відділу головної квартири американської авіяції полковник Ньюлон заснував у Вісбадені курси журналістики для німецької молоді у віці від 16 до 21 року. Полковник Ньюлон, що має довголітній журналістський досвід, сказав: «На цих курсах я хочу показати німецькій молоді, як працює вільна незалежна преса».

ПОНАД 1000 ЖЕРТВ ЦИКЛОНУ

9 квітня на півдні Сполучених Штатів — у штаті Тексас і на південному заході штату Оклягома — пронісся смугою в 100 кілометрів завширшки незвичайної сили циклон, подібного якому в Америці не було вже багато років. Селище Ґляне було вже багато років. Селище Ґлясіер геть зруйновано, 10 осіб в ньому вбито й 19 поранено. В Удводі знищено половину будинків. Дуже потерпіло й селище Гіґґінс, де вбито 20 чоловіка. За даними американського Червоного Хреста всього вбито 152 чоловіка й поранено понад 1000. Матеріяльні збитки обчисляються мільйонами долярів. (ДЕНА).

ЗА ТРИ ДНІ НАВКОЛО СВІТУ

В ночі проти 13-го квітня з летовища «Ля-Ґвардія» біля Нью-Йорку знявся двомоторовий літак з чікаґським фабрикантом вічних пер Мілтоном Рейнолдсом, що поставив собі на меті зробити рекордний переліт навколо світу. Вранці 16 квітня він спустився на тому ж летовищі, перевершивши дотеперішній рекорд кругосвітнього полету, що його поставив 1938 р. американський фільмовий підприємець Говард Гюфел. Тим часом як Гюфел, повітряний шлях якого був приблизно на 7 000 кілометрів коротший за шлях Рейнолдса, облетів землю за 91 год. 40 хв., Рейнолдс пролетів свої 29 000 кілометрів за 78 год. 43 хв. Шлях його лежав через Ґандер (Ньюфаундленд), Париж, Каїр, Калькуту, Шанхай, Токіо, Аляску й Канаду. Разом з ним літали пілот Одом та авіоінженер Сейлі. (ДЕНА).

Москва, (ДЕНА-Ройтер). Делеґати Московської конференції міністрів закордонних справ відвідали великодню Службу Божу в місцевому православному соборі.

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

АШАФЕНБУРЗЬКИЙ ХОР ІМ. СТЕЦЕНКА

Невеличка переповнена заля Кляйнгаймбахського театру здригається від бурхливих оплесків і вигуків: браво, біс! В чому річ? Хто і кого так гаряче і щиро вітає? Присутні слухачі — німці і естонці. Виконавці — Ашафенбурзький хоровий ансамбль ім. Стеценка під мистецьким керівництвом п. Кондратенка. До речі кажучи, на тлі нашої похмурої Ашафенбурзької буденщини, цей молодий ансамбль виглядає справді відрядним явищем. Хоч час з моменту його утворення і організації зовсім незначним здається чи не з грудня місяця, отже всього 4—5 місяців, проте зроблено велетенську роботу щодо добору голосового матеріялу і його виховання. Власне цим треба завдячити мистецькому смакові капель-майстра п. Кондратенка, який поза фаховими якостями, має усі інші дані до того щоб бути керівником і організатором. Тонкий педагогічний хист, тактовність, бездоганне відчуття обов'язку вимогливість до себе і до інших поєднані з теплим товариським умором — створили йому авторитет і щиру любов колег, а це стало передумовою цілком заслуженого успіху. Отже не дивно чому останній виступ хорового ансамблю 30-го березня в місті Кляйнгаймбаху позначився святковим тріюмфом. Давно відомо і це вже не раз перевірилося, що найкращим суддею є не вузько обізнані фахівці-критики, які ще до того хворіють на різні суб'єктивні, а звідти і тенденційні ухили найширші і найрізноматніші кола слухачів, що вміють слухати поза готовим застереженням розуму і пристрастей, краще дадуть непомильну об'єктивну оцінку. Естонці і німці хоч і не розуміли слів української пісні, проте відчули її чар, красу і темперамент з неменшою безпосередністю ніж наші земляки. Щирими оплесками і жвавим захопленням довели своє празнання виконавцям. Хоч ще трапляються подекуди окремі технічні недотягнення (надмірне звукове посилення інколи чується атональність окремих голосів), все це непомітно губиться в загальній стрункій будові хору. Місцями хор своєю співзвучною гармонійністю нагадує орган.

До речей більш вдало виконаних слід зарахувати фінал з опери «Запорожець за Дунаєм», що дав нагоду слухачеві простудіювати наявні якості хору.

Власне в цьому номері ансамбль, так би мовити, репрезентується усією цілістю своїх можливостей і досягнень. Сольо і дуети басів, тенорів, альтів тощо не позбавляє права слухачеві детально ознайомитися з голосовою базою хору. Могутньому і дуже приємному басові п. Васильченку бракує ще трохи належної еластичности в сольових виконаннях. Тенор (п. Попів) звучить прекрасно. Прекрасні альти. Великим успіхом у авдиторії користуються народні примітиви з їх наївним природнім умором і теплим ліризмом.

Власне цей жанр виконується надзвичай легко, ґраціозно ,без найменшого напруження, з такою ж легкістю передається слухачеві, захоплює, заражає його світлим бадьорим настроєм.

Як вислід треба сказати про хоровий ансамбль ім. Стеценка, як про організм здоровий, повнокровний і багатообіцяючий. Запорукою до цього є погоджені зусилля мистецького керівника п. Кондратенка — справжнього майстра своєї справи і його здисциплінованих колег.

А. С.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Шановний Пане Редакторе!

Не відмовте вмістити у Вашому хвальному часописі листа.

До всіх наших друзів і знайомих з табору «Піонір» і інших таборів Ашафенбурґу:

Не маючи змоги перед від'їздом до Ляндсгуту відвідати з прощальною візитою всіх своїх численних друзів і знайомих з табору «Піонір» і інших таборів Ашафенбурґу, дозволяємо собі зробити це на сторінках часопису «Неділя» і шлемо свій прощальний привіт всім нашим друзям і знайомим.

Арт. Б. Ґрінвальдт, М. Ґрінвальдт

Черга в таборовій кухні (малюнок Боцюркова)

ГОСПОДАРЧА НАРАДА

Важливі кооперативно - господарські питання обмірковувались на господарчій нараді українських таборів в Ашафенбурзі при ОПУЕ 2 і 4 квітня ц. р.; в ній взяли участь коменданти і господарчі референти всіх таборів, а також деякі досвідчені господарники - кооператори. Важливість наради підкреслювалась і присутністю директора централі українських кооперативів на еміґрації («Центросоюзу») інж. Кузева.

Основним питанням було те, як має бути побудоване господарче життя в таборах. В цій справі нарада вирішила, що право на існування мають всі три форми господарчого життя, тобто кооперативна, громадська і приватна, з тим, що міжтаборова рада мусить видавати ліценцію на всякі приватні підприємства, а власники тих підприємств, що засновуються, мусять підпорядковуватись усім зарядженням ради та підписати відповідний правильник виготовлений радою; цей правильник буде унормовувати роботу кожного підприємства та його компетенцію.

Тут же виринуло питання про централізацію чи децентралізацію кооперативних підприємств. Новостворена господарча комісія при господарчому референті ОПУЕ має ці справи на порядку дня і остаточно вирішить їх разом з місцевими таборовими громадами. Щоб не було застоїв у господарчій ділянці до часу вирішення цієї справи, рішено, що в тих таборах, де є кооперативні підприємства, останні мусять діяти на тих самих основах, що й до цього часу. В тих же таборах, де господарське життя ще не організовано, рішено дати змогу організаційним зборам самим вирішити про форми майбутнього господарчого підприємства.

Згідно з рішенням цієї господарчої наради, лідер має запропонувати Раді на затвердження п'ять, а то й більше осіб до складу господарчої комісії з тим, що й сама Рада може виділити з свого складу одну чи декілька осіб з метою надання цій комісії більшого авторитету. Фактично ця господарча комісія буде відповідати за свою роботу через Управу ОПУЕ перед Радою.

Нарада розглядала також питання про припинення діяльности кооперативу «Взаємодопомога» в таборі «Артилерії». Численні намагання керівників цього кооперативу виявити причини акту закриття кооперативу, а також довідатись про долю забраних ґотівки і товарових цінностей разом на суму коло 40.000 німецьких марок до цього часу не дали позитивних наслідків (хоч акт закриття відбувся ще в липні 1946р.).

Директор Кузів поінформував присутніх про заснування в Мюнхені Централі діючих на еміґрації українських кооперативів під назвою «Центросоюз» та її завдання, про потребу пожвавлення господарського життя та правного оформлення кооперативів на основі т. зв. колонізаційних статутів.

МАНГАЙМ

Lotyszskyj koncert

Lotyszske koncertowe biuro „Jauna varda“ (Nowe Slowo) poczalo orhanizowuwaty wystupy swoich artystiw. W mannheimskij szkoli im. Frydrycha Egerta widbuwsia takyj koncert u skladi artystiw: Herta Luze (mecosoprano), At Teichman (czelo) i Hugo Strauß (rojal).

Cikawa prohrama skladalasia z dwoch czastyn: u perszij buly twory klasycznych, a w druhij lotyszskych komponistiw. Koncert poczawsia sonatoju E-moll Bramsa w wykonanni Teichmana. Pokazaw wysoku techniku, dobre frazuwannia j nastrij. Powerch prohramy Teichman wykonaw „Intermezzo“ Granatusa i „Skerzo“ K...sslera.

Bahatoczyslena publika druznim prywitanniam zustrila Luse Hertu, dawniu solistku ryzskoi opery. W pisenkach Schuberta j Schumana spiwaczka pokazala czariwnu niznist, dobru szkolu, welykyj dijapazon. W druhij czastyni artystka wykonala romansy Kalninsza, Medynsza i in. W cych muzycznych tworach Luze mala szcze bilszyj uspich. Wona tak jaskrawo i tak chudoznio wykonuwala popularni lotyszski twory i nahaduwala soboju tak dobre dni nezaleznoi Latwii, szczo publika ne widpuskala ii z estrady.

Hugo Strauß wykonaw na rojali „Rondo capricioso“ Mendelsona i „Baladu“ Kalninsza. W perszomu win pokazaw sylnyj udar, mystecku interpretaciju, wysoku techniku j maw welykyj uspich. W „Baladi“ win ne daw nastroju. Artyst akompanijuwaw tez swoim towaryszam koncertantam.

Kasetkarskyj kurs

W Ludwigsburzi ukrainskyj tabir zorhanizuwaw bahato riznych specjalnych majsteren i kursiw, szczo praciujut ne tilky dla taborowych potreb, ale wykonujut storonni zamowlennia. Do ostannich nelezyt majsternia dla wyrobu kasetok, szkatulok, toszczo. Ale wyroblajutsia tam ne zwyczajni korobky, a z chudoznimy prykrasamy iz solomy. Ci wyroby zwertajut welyku uwahu czuzynciw, zokrema amerykanciw.

Pro ce dowidawsia holowa ukrainskoi hrupy w Mannheimi j zadumaw zorhanizuwaty w swojemo tabori takez wyrobnyctwo. Zaprosyly wczyteliw iz Ludwigsburgu i na zaklyk prybuw prof. Hryhor Kolodij, szczo j rozpoczaw nawczannia z hrupoju plastuniw. Za dekilka dniw, praciujuczy rankom i pisla obidu, plastuny zaswoily praktycznu j teoretycznu czastynu wyrobnyctwa. Wony piznaly techniku wyprawluwannia derewa, kraszennia solomy j pletennia solomy za zrazkamy.

Chocz za widsutnistju czasu prof. Kolodij wze widjichaw, joho robota pohlyblujetsia. Plastuny prodowzujut praciu nabirajut praktyku. Zaplanowano korotenkyj kurs dla doroslych.

S. Stepowyj

ЖИТТЯ В БАМБЕРҐУ

Parafija UAPC u Bamberzi mala, ale sylna duchom. Koly pidrachuwaty pidsumky odnoricznoho ii isnuwannia, wony, jak na emigracijni obstawyny duze welyki. A ce zawdiaky enerhii dobrych ludej, szczo ne zalijut niczoho dla dobra cerkwy, jake wwazajut dobrom narodu. Chor pid orudoju prof. Dniprowskoho mih by spiwaty

Зелені роки

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.

Переклав з англійської Сергій Домазар

КНИГА ПЕРША

(Продовження 7-го розділу).

— Як настане весна, я піду шукати гнізда... на Вінтонські Бугри... по яйця золотого кулика, якщо ти хотів би піти зо мною...

О, радість бути дібраним, вишуканим товаришем Ґейвіна задля цієї обітованої прогулянки до Вінтонських Бугрів! А ті яйця золотого кулика! Тієї ночі я ледве міг спати, думаючи про це. Видовище майбутнього хвилюючого дива відкривалось переді мною...

Але чекайте... Перед тим, як перейти до цих приємних утіх, я мушу належно описати відвідини, що познайомили мене з останнім членом родини Лекі.

На початку січня Мама, після свого вечірнього піліґримства до поштової скриньки, видала крик радощів, наче вона дістала послання від архангела.

— Від Едема.

Вона внесла листа до кухні, де ми сиділи за вечірнім часм...

— Він прибуде в суботу о першій. Випадкові відвідини. В справах.

З неохотою віддала вона листа, коли Папа ревниво простягнув за ним руку. Лист обійшов будинок. Тільки Дід, що, здавалося, не надавав великого значення новині, та Кет, чоло якої знов було сердито нахмурене, лишились непорушні.

Я відчув, що в мені зростає нетерплячка, коли Мама розповідала, як Едем ще бувши хлопцем, завжди брався за виграшні справи; як його «голова була повернута в правильний бік», як він одного разу купив і продав самоката з прибутком у десять шілінґів, ще коли був не сповна тринадцяти років; як за рік пізніше він почав ходити до контори пана МекКеллара без будь-якої нагороди чи вигоди; як після годин, проведених у конторі, він виконував вечірню роботу, збираючи гроші для Страхової Компанії Скеля, як він заощаджував усі свої гроші; як, ще не бувши двадцяти семи років віком, він влаштувався в страховому ділі, репрезентуючи обидві компанії, Каледонія і Скеля, з конторою в Будинку Вірности в Вінтоні, і заробляє тепер чотириста фунтів за рік, більше навіть (Мама стримала подих) ніж сам Папа.

Мама також показала мені з гордістю його подарунок: її яскраво жовту золоту брош, що, як сказав сам Едем, варта великої суми грошей.

За кілька хвилин до першої години в суботу до воріт під'їхало авто. Не хочу викликати хибного враження, хибних надій: воно було не Едемове. А проте — авто! Одна з ранніх моделів фірми Аджіл, ясночервоного кольору, з малим радіятором у латунній рамі з синім левом фірми, з високим і широким корпусом, з гарними боковими сидіннями і з дверцятами ззаду...

Едем ...шов з упевненою усмішкою, у пальті з брунатним шкіряним коміром. Він обняв Мама, що вже з самого світанку чекала на нього й готувалась до його прибуття, енергійно потряс руку Папа, відповідно привітався до решти нас. Він був темноволосий, середній на зріст і вже починав ставати огрядний, з тонким рум'янцем від зимового свіжого повітря на чисто виголених щоках. Сівши до шматка м'яса, квітної капусти й картоплі, що Мама з запобігливим марнотратством вихопила з печі і поставила перед ним, він розповів, що пан Кей, компаньйон у новій виробні фірми Аджіл, підвіз його з Вінтону, їдучи до Елиґзандрі. Вони проїхали п'ятдесят миль менше ніж за дві години.

Поки ми сиділи навколо і споглядали його сольо-бенкет (ми самі пообідали пирогом з картоплі з м'ясом уже годину тому), він сказав нам, що він уже півгодини як у місті і полагодив уже деякі страхові справи з паном МекКелларом. Його очі, маленькі, як і в Папа, але світлокарі, зустрілися з моїми майже грайливо. Я почервонів з приємности.

Мама, що нишком була вийшла до вітальні, щоб роздивитись на чудове нове, зі шкіряним коміром, пальто її сина, вернулась і прислуговувала йому з обожненням.

— Маємо обговорити одну річ.

Едем урвав свою попередню балачку, посміхнувшись до неї.

— Страховий поліс старого.

— Так, Едеме.

Папа відірвався від праці, повернув своє крісло до стола і присунувся до Едема. Його голос був конфіденціяльний, шанобливий.

— Це саме тепер робиться.

Едем говорив замислено.

— Сімнадцятого лютого... Чотириста п'ятдесят фунтів чистих, належних до виплати, як умовлено, на руки Мама.

— Гарна сума, — зітхнув Папа.

— Чималенька, — згодився Едем. — Але ми можемо зробити ще краще.

Трохи посміхаючись на серйозне зніяковіння Папа, він почав з'ясовувати.

— Якщо ми продовжимо існуючий поліс, що я легко можу влаштувати, то сума, належна до виплати в віці сімдесят п'ять років або в разі смерти й раніш, дійшла б з відсотками, майже до шістьох сотень.

— Шістьох сотень! — луною відгукнувся Папа... — Але це означає, що ми не сміли б діткнутися до грошей тепер.

Едем стиснув плечима.

— Ну, так от. Страхова Компанія Скеля така ж надійна, як банк. Це прекрасна нагода. Що ви скажете, Мама?

Мама мала дуже нещасний вигляд, руки її літали в повітрі:

— Я вже казала раніш... мені не подобається робити гроші з мого батька.. не таким способом...

— Ой, слухайте сюди, Мама!

Едемова посмішка стала поблажлива.

— Ми цю справу поставили на прості рейки вже давно. Він же зобов'язаний вам за харчі й за помешкання. Але крім того, гляньмо на історію цього полісу. Коли Дід започаткував його кілька років тому, це було жалюгідне копійчане діло в старій Замковій Компанії, що давала лише п'ять шілінґів на місяць. Як ви знаєте, воно провалилось разом з Замковою Компанією і лежало без руху, аж поки я не вніс його в Скелю. Воно б і досі лежало там, коли б я не розкопав його і не вмовив МекКеллара зробити мені особисту ласку і створити з нього основу нового вкладу на Дідове життя.

Мама дивилась, але не говорила нічого.

— Чи бажав би ти комісійної винагороди за продовження? — обережно запитав Папа.

— Так, натурально, — Едем засміявся, ні трохи не ображений. — Справи є справи завжди і скрізь.

Настала павза розмірковування; потім Папа промовив з обережним вирішенням.

— Так... так, Едеме. Я гадаю, ми продовжили б.

Едем схвально кивнув.

— Ви чините мудро, — він розкрив торбу коло своїх ніг і витяг звідти складений учетверо документ. — Ось поліс, тут усе написано. Я залишу його у вас, Мама. Дасте Дідові підписати перед сімнадцятим.

— Так, Едеме.

Все таки тінь докору була в голосі Мама.

Хоч на мене справила глибоке враження Едемова ділова прозорливість, але я ні трохи не зрозумів суті розмови. Пізніше, коли Папа пішов до своєї контори, Едем знайшов час, щоб промовити слово й до мене наодинці, перед тим, як виїхати швидким поїздом о 2 годині 30 хвилин.

— Я сподіваюся, ти проведеш мене на станцію, Роберте.

Він устав, колупаючи в зубах зубочисткою з пір'їни, його малі очі були повні теплої дружности.

— Я хотів би зробити тобі невеличкий подарунок. Відзначити нашу першу зустріч. Глянь на це.

З монетної скриньки на кінці годинникового ланцюжка, він витиснув пів-соверен і, тримаючи його між великим і вказівним пальцями, сказав:

— Гроші... щойно з карбівниці... прекрасний корисний товар, всупереч зневажливим заввагам тих, хто його не має. Не погана думка скласти собі уявленя про вартість грошей, поки ти молодий, Роберте. Не зрозумій мене хибно. Я не належу до тих, хто скупий на гроші до тебе. Я люблю видобувати добро з моїх грошей... їсти найкращі страви, носити найкращий одяг, зупинятись у найкращих готелях, мати когось на послугах у себе. Ось мій погляд на цю річ. А щодо інших... От поглянь хоч на Діда... не має ані фарсінґа, щоб закропити душу, на хлібі й сирі, сидить на горищі, залежний навіть у найменшій дрібниці...

Він перестав говорити, поглянув на годинник і посміхнувся так заразливо, що я не зміг стриматись і посміхнувся у відповідь.

(Далі буде).

w neodnomu kraszczomu sobori. Po welykych zusyllach cerkwa maje nareszti ikonostas. Wykonaw joho architekt ta mystec-malar Jurko Kodak. Harno rozmalowani welyki polotna Isusa Chrysta, Materi Bozoi, anheliw ta carski worota iz czotyrma jewanhelystamy, dali kolony i kapiteli. Pry budowi ikonostasu dopomahaly inz. Gudziak, inz. Kolisnyk ta hromadiany Hercz. Bilokur i inszi. Cej samyj artyst-malar wykonaw szcze plaszczanyciu na zrazok plaszczanyci Zaporizkoi Siczi. Ikonostas i plaszczanycia, ce nowi zdobutky bamberzkoi parafii, jaka bude swiatkuwaty ciohoricznyj Welykden, witajuczy w sebe Wladyku Wiaczeslawa, u pidnesenomu nastroi i w hlybokij wiri w naszu kraszczu dolu. (p-ja-k.)

*

Uze 2 misiaci prowadytsia w 6-mu tabori w Bamberzi kurs espanskoi mowy. Koly zahoworeno pro mozlywist wyizdu do Argentyny, cej kurs wyklykaw sered taborian riznych nacjonalnostej welyke zacikawlennia. Najmensze zainteresuwalysia nym ukrainci. Siohodni pomiz sluchaczamy cioho kursu lysze odna ukrainka.

*

Zachodamy Uczytelskoho Objednannia wze dowszyj czas wedetsia pid prowodom p. Petriwskoho kurs rizby-grawiruwannia. Ce dereworytna rizba. Kurs maje rizni trudnoszczi, bo tiazko rozdobuty pryladdia. Dosi kursanty poznajomylysia iz sposobom prykraszuwannia riznych ram, poczatkamy derewnoi rizby ta iz kowanoju rizboju. Kurs trywatyme 8 tyzniw. Krim rizbjarskoho kursu wedetsia kurs kimnatnoho malarstwa. UNRRA obiciala pry praktycznych wprawach daty kursantam materijalnu dopomohu. (p-ja-k).

СПОРТ

Базебол

В половині місяця квітня починається американський базеболовий сезон за титул світового майстра цієї гри. Щоб зрозуміти те світове мистецтво, що відограється між найкращими професіональними дружинами США, треба сказати декілька слів про організацію базеболу як професіонального спорту.

В США є дуже багато професіональних дружин базеболу, що розділені до цілого ряду ліґ. Одначе загальне зацікавлення зосереджується навколо двох таких ліґ: а саме 1) національної ліґи та 2) американської ліґи, що обидві знані під збірною назвою «Мейджер ліґз» (більші ліґи). Кожна з тих двох ліґ має по 8 дружин, які мають осідки у найважливіших містах. П'ять міст: Нью-Йорк, Чікаґо, Бостон, Філядельфія і Сан Люї мають по одній дружині в американській і національній лізі, а Нью-Йорк має у цій другій лізі аж дві дружини, при чому одна з них є репрезентанткою частини Нью-Йорку — Брукліну. Тоді як дружини обох «Мейджер ліґ» перебувають у містах північного сходу і заходу, то інші ліґи під загальною назвою «Мінор ліґз» (менші ліґи) існують по всіх стейтах.

Прийнята в Европі практика, що найліпша дружина переходить з нижчої у вищу клясу, а найгірша спадає до нижчої, в Америці не відома. Замість того найкращі грачі із нижчої ліґи можуть бути куплені клюбами «Мейджер ліґз». В Европі нелюблений, хоч вже і практикований звичай «перетягання» грачів, є в Америці вповні леґальним, бо Америка — це країна професіонального спортовця. Тому серед обидвох «Мейджер ліґз» стається, що дружини, або вимінюють, або перепродують грачів. Кожна з дружин намагається при такім обміні, закупівлі чи продажі змагунів, зискати якнайбільше для своєї дружини. При тому ціни доходять до фантастичних сум. Наприклад, декілька років тому один бостонський клюб купив у Вашінґтоні змагуна за 250.000 долярів. Ще дотепер сміється Америка з чікаґської дружини, що заплатила Сас Люї за змагуна 185.000 долярів, а на початку наступного сезону показалось, що цей змагун має хронічний ревматизм і тому він безцінний для нових господарів.

Всі дружини обидвох вищих ліґ мають договори з так зв. «фарми-клюбами», де тренуються молоді доростаючі змагуни з «мінор ліґи». Вони посилають талановитий доріст на декілька літ до цих «виховних фарм», щоб він там здобув потрібну рутину і вправу для боротьби в «Мейджор ліґз».

В обидвох «Мейджор ліґз» сезон триває від середини квітня до кінця вересня. В цьому часі грає кожна дружина національної ліґи 12 разів проти кожної іншої дружини з цієї самої ліґи. Наслідком цих численних змагань і виходить першун національної ліґи. Так само і в лізі американській. Це велике число змагань, що кожна дружина під час сезону мусить абсольвувати, вимагає, щоб змагання відбувалися кожного погідного дня. Досить часто грають ті самі дружини по двічі на день між собою. Ремізових змагань не має. Кожне змагання продовжується аж до вирішення. У випадках, коли таке змагання мусить бути перерване через вечірню темноту, тоді воно продовжується другого дня. Переможцем в такій великій конкуренції буде та дружина, що перемогла найбільше з 154-х ігор.

Минулого року вперше за 35-літнє існування «Мейджер ліґз» сталося, що дві дружини, а це Бруклін та Сан Люї з національної ліґи мали однакову кількість точок під кінець сезону. В останні тижні піднеслось напруження між прихильниками обидвох цих дружин до нечуваної досі висоти. Врешті Сан Люї здобув перемогу в рішальній серії змагань і тим самим здобув право боротися за світове мистецтво з переможцем в американській лізі, Бостоном. Світове майстерство здобуває та дружина, що переважить в чотирьох грах. Змагання відбуваються на переміну в обидвох містах осідку учасників. Наскільки велике зацікавлення змаганнями за мистецтво, видно з того, що вже першого дня, коли приймалося замовлення на білети на фінальне змагання в Бостоні, до клюбу наспіло 500 тисяч прохань. До розпорядження було лише 75.000 білетів на зарезервовані місця, а прохання приймалися тільки від мешканців Нової Англії, найбільш на північ висунутого кутка США, осередком якого є Бостон. Багато розчарованих прохачів мусіли задовольнитися слуханням радіо, що передає перебіг змагань.

(За «Ді Нос Цайтунґ» ч. 80).

З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ФАРМАЦЕВТІВ

Українське Медично-Санітарне Об'єднання повідомляє, що за його ініціятивою відбудеться дня 27. 4. 1947 р. в Мюнхені З'їзд українських фармацевтів в Німеччині. Ціллю З'їзду є основання Секції фармацевтів при УМСО. В програмі організаційні справи та обговорення актуальних питань. — З'їзд триватиме один день. — Початок З'їзду о год. 10-й рано в домівці Санітарно-Харитативної Служби — Мюнхен, Дахауерштрассе 9/II.

УПРАВА УМСО.

ЮВІЛЕЙ РЕДАКТОРА ЧЕРНЕЦЬКОГО

Дорогий спомин

Написав суперінтендент Василь Кузів

Суперінтендент Кузів і ред. Чернецький (праворуч) в гурті земляків (Фото І. Васик)

Користаючись з вільного від службових своїх занять дня, я вибрався до старого міста Бамберґу в Баварії, щоб там, серед українських біженців, відвідати друга своїх дитячих літ, товариша з шкільної лавки, колись видного діяча українських робітників у старому краю, учасника пам'ятних українських змагань, що відбувались тридцять років тому та бувшого міністра Західньо-української Народньої Республіки редактора Чернецького. Вже давніше чув я, що мій старий друг у Німеччині між біженцями, що був хворий у санаторії та що з ним разом в тому самому місці є багато односельчан зі славного колись своєю організацією та національною свідомістю села Денисова Тернопільського повіту на галицькому Поділлі.

До Бамберґу вибрався я ранком 3 квітня ц. р. зі знищеного війною міста Швайнфурту. Хоч траса зі Швайнфурту до Бамберґу веде мальовничою околицею огородів та виноградників, але дороги так понищені, що шлях 57 км, який в американських умовах можна легко проїхати за неповну годину, тут, серед дощу, довелось мені навколишніми дорогами їхати більше 2-ох годин.

Нарешті пополудні добився я до одного з таборів у Бамберзі.

...Вже на сходах зустрів мене мій товариш. Наша зустріч вийшла щирою і сердечною. Останній раз ми бачились ще перед війною в 1938 р. Від того часу мій друг змінився; він дуже постарів і на ньому виразно позначились сліди воєнних переживань. Але не зникли і сліди давньої енерґії, бадьорости, так притаманної йому в його молодому житті, під час колишньої громадської діяльности.

...Тут я побачив нашу групову фотокартку зроблену 45 р. тому. Це була фотографія нашого таємного студентського гуртка «Молода Україна» в 1902 р.

Приємний дорогий спомин. Згадалися мені мої колишні товариші. Багато з них вже в потойбічному світі. Дехто впав у визвольних змаганнях на Україні в 1917-1921 роках (Нискоклон) дехто згинув, закатований у більшовицьких тюрмах в 1939-1940 роках (Богдан Чайківський, Франц Коковський), декого вбили польські ватаги (Дідуник), багато повмирало, дехто розгубився по світах (Янцарій, Цурковський, голова нашого ґуртка Володимир Лотоцький) або як і я опинився в США. Лише кілька осіло ще в Европі; про них інформував мене мій друг редактор Чернецький, який знає і пам'ятає їх усіх і з усіма має зв'язки.

Вережанська „Молода Україна".
Перший в другому ряді зліва В. Кузів, третій — А. Чернецький.

...Линуть давні спомини, стають перед очима молоді мрії, молоді юні дні весни нашого життя.

Ах, як багато у цьому житті змінилося. 45 років проминуло від того часу коли сфотографувався наш спільний гурток «Молода Україна» в Бережанах, в тих самих Бережанах, що дали для України стільки діячів національного українського відродження, починаючи від пробудника Галицької України Маркіяна Шашкевича, через діячів весни народів 1848 року, через 70-ті — 80-ті роки драгоманівського руху аж до останнього нашого визвольного змагання в 1917—1921 роках.

Бережани добре записались в історії української національно - політичної думки.

Instruktorskyj kurs w Bambergu

U Bambergu widbuwsia instruktorsko-suddejskyj kurs amerykanskych ihor (kosziwka, widbywanka, softball). U zytti naszoho sportu ce wpersze takyj kurs. Treba sprawdi podiakuwaty Radi Fizycznoi Kultury, szczo dolozyla wsich zusyl, szczob takyj kurs zorhanizuwaty pry dopomozi YMCA i miscewoi UNRRA. Kurs buw pryznaczenyj dla sportowciw ukrainciw w amerykanskij zoni. Wsich kursantiw zholosylosia 37, w tomu z „Czornohory"-Augsburg czotyrioch, iz „Lewa"-Mittenwald szistioch, USSK-München trioch, iz „Siczi"-Regensburg czotyrioch, iz „Czornomoria"-Mainz-Kastel dwoch i „Zaporizzia"-Aschaffenburg dwoch. Najbilsze uczasnykiw kursu daw Bamberg, bo piatnadciat, u tomu dwi zinky. Kurs trywaw wid 24—27 bereznia. Widkryw joho prowidnyk kursu mgr Daczyszyn. Wid miscewoi UNRRA promowlala miss E. W. Anderson, jaka howoryla pro wahu sportu, wid YMCA mr. I. Netliw, jakyj wyskazaw swoju radist z prywodu toho, szczo ukrainci wyjawyly ochotu nawczytysia neznanych ihor i poznajomytysia z zasadamy sportu.

Wyklady trywaly wid hod. 8—12 i wid 14—18. Teoretyczne nawczannia widbuwalosia w domiwci UST „Dnipro", a praktyczni wprawy w teatralnij zali. Uweczori szczodnia widbuwalysia zmahannia u sportowij hali. Widbulysia zmahannia zbirnoi kursu proty estonciw z wyslidom 47:47. Zbirna kursu zmahalasia tez iz „Lewom"-Mittenwald iz wyslidom 30:40 u koryst „Lewa".

Kosziwku wykladaly mr. A. Selenoi (estonec), miznarodnij suddia kosziwky ta widbywanky i mr. Sobieskis (lytowec). Kurs widbywanky wiw mr. Netliv (YMCA). Najbilsze zacikawlennia sered kursantiw wyklykala nowa hra softball, szczo ii nawczaw kapitan Plath ta lejtenant White. Dr. Iwan Kozij howoryw pro hihijenu sportowcia i pro perszu dopomohu.

Kurs zakinczywsia ispytamy na suddiw. Na 27 kandydatiw iz pozytywnym wyslidom skalo ispyt 24, w tomu dwi zinky. Pisla ispytiw widbulosia uroczyste zakinczennia kursu, pidczas zakoho promowlaly: keriwnyk kursu mgr. Daczyszyn, miss Anderson, jaka miz inszym zwernula uwahu, szczo kursanty, wernuwszys do domu, powynni wykorystaty wsi mozlywosti, szczob podilytysia nabutym znanniam iz swoimy towaryszamy. Predstawnyk YMCA wyskazaw swoju hlyboku radist z toho prywodu, szczo same ukrainci wyjawyly bazannia nawczytys czohos nowoho z dilanky sportu. Predstawnykam UNRRA i YMCA za ich trud skláw podiaku keriwnyk 4-toho taboru Hryciw Roman. Pisla oficijnoi czastyny widbulasia rozdacze dyplomiw. Na zakinczennia mr. Selenoi wyholosyw informacijnu dopowid pro cil i zawdannia YMCA.

(p-ja-k)

Кінець Гельґолянду

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). У п'ятницю 19 квітня о год. 13-тій британські з'єднання фльоти підірвали в повітря острів Гельґолянд. Детонація була найсильніша від часу дослідів з атомовою бомбою на водах Бікіні. 6.500 тонн високо-експльозивного підривного матеріялу знищили німецькі бункери підводних човнів, підземельні коридори і надбережні батерії.

Скелі Гельґолянду.

Британське радіо-товариство ББЦ передавало момент вибуху. Радіо-обсерватор сказав, що після експльозії піднявся найбільший стовп диму, який він будь-коли бачив. 6 хвилин після вибуху дим підносився на 2.500 метрів, а ширина цього стовпа була 1.500 метрів. Як повідомляють, підірвання Гельґолянду не вчинило ніяких шкод на континенті. Населення міста Куксгавен, що вжило заходів безпеки, заспокоїлося.

Острів Гельґолянд — це був романтичний острів скель завдовжки 1,6 км. Гітлер розбудував його скелі на найсильнішу фортецю з протилетунськими батеріями, корабельною артилерією і станціями радару. В підземеллях острова були велетенські склади амуніції, а також варстати для направи морських суден. 6.500 тонн тієї амуніції підпалили з віддалі 14 км при допомозі кабеля із запальним шнуром.

Як повідомляє ДЕНА за аґентством ДПД, головнокомандувач британської зони маршал Дуґлес спостеріґ вибух на Гельґолянді з палуби нищівника «Дюнкірґ», на водах біля Куксгавену. Крім нього цю незвичайну військову операцію спостеріґало також багато вищих офіцерів британської й американської окупаційних армій. На обсерваційних кораблях чекали вибуху представники преси і фотоґрафи. Окремі радіо-зонди на бальонах наповнених газом міряли силу вибуху, а наслідки його записували наземні станції летовищ у Вісбадені, Відні, Берліні і Мюнхені.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

(БЕЗПЛАТНИХ ОГОЛОШЕНЬ НЕ МІСТИМО)

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Antjudow Robert, 17 rokiw, z Daffort Schleswigu (Holstein);
Arbusowa Marija, 25 rokiw, z Magdeburgu;
Balackyj Roman, 26 rokiw, z Leipzigu;
Basajtchuk Sofia, 40 rokiw;
Blazenko Konstantyn, 30 rokiw, z Southampton;
Bohoslowec Mykola, 20 rokiw, z Greifswaldu;
Charczenko Hryhorij, 58 rokiw, z Neustadtu;
Charczeko Pawlo, 25 rokiw, z Neustadtu;
Czernaja Halina, 23 rokiw, z Hausneindorfu;
Demczyszyn Anastasija, z Berlinu;
Demczyszyn Dmytro, z Berlinu;
Dlatschuk, z Weimaru;
Dlatschuk Teodosijus, 33 rokw. z Weimaru;
Hanczak Pawlo, 41 rik, z Münchenu;
Harkusza Wira, 25 rokiw, z Dresdenu;
Herbst Adam, 20 rokiw, z Penig;
Iwanyckyj Ihor 20 rokiw;
Kalistyj Georg, 19 rokiw, z Mockeehna;
Petruszka Mychajlo, 24 roky, z Leipzigu;
Petryszyn Iwan, 51 rik, z Langenfeldu;
Popowycz Odarka, 15 rokiw, z Krewotole;
Puziak Myroslaw, 24 roky, z Lohmenu Kr. Dresden;
Rostowskyj Iwan, 21 rik, z Merseburgu;
Sardynskyj Mychajlo, 25 rokiw, z Bawarii;
Sarand Peter, 22 roky, z Brawnaw;

Podiaka

W imeni choru skladaju serdecznu podiaku inz. Skoczdopalu Romanu za opiku j zabezpeczennia choru prymiszczenniam i charczamy, ta paniam, jaki obsluhowuwaly chor.
Keriwnyk choru: P. Kondratenko-Panczuk

Kizlyk Jurij, 11 rokiw, z Buchenwaldu;
Kizlyk Lidija, 6 rokiw, z Buchenwaldu;
Kizlyk Natalija, 37 rokiw, zu Buchenwaldu;
Kucharczuk Bohdan, 22 rok., z Großballhausen;
Kwyk Zenon, 22 roky, z Großballhausen;
Lutz Jakob, 71 rik;
Lytwyn Hryc, 24 roky, z Bremenu;
Maksymiw Wasyl, 24 roky, z Natzweileru;
Matwijew Marija, 50 rokiw, z Bentinu;
Medwid Josef, z Widnia;
Melnyk Halyna, 20 rokiw;
Mischtenko Iwan, 21 rik, z Münchenu;
Myszczynyk Stefanija, 16 rok. z Johannesbrand;
Nanowskyj Mykola, z Dortmundu;
Nikitin Boris, 31 rik;
Ossipow Georg, z Tangermünde;
Sarand Simon, 22 roky, z Wittenu;

Відгукніться!

Szukaju syna Juzka Bidoczka, narodzenoho 1923 r. w s. Dowhim pow. Towmacz. Ostannio perebuwaw w Hamburgu, Wilhelmsburg, Parailstraße 6. Chto pro ioho znawby szczos, proszu powidomyty na adresu: Mychajlo Bidoczka, Artilleriekaserne, Bl. II/53.

Chto znawby szczos pro dolu prof. Lwa Morskoho (ostannio perebuwaw w Niederdonau, Nasfeld), Demjaniwa Jurka (w Lübeck b. Hamburg), Mykolu Paraniuka (w Aachen), Synyszyna Dmytra (Greifswald) ta znajomych z ridnych storin. Proszu zholosytysia na adresu: Paraniuk Iwan, Aschaffenburg, Artilleriekaserne, Bl. II/6.

...rczabu Bohdana, nar. 1911, syna swiaszczenyka z Czornoho Ostrowa, szczo 1944 buw bila

Wazne dla fachiwciw

„Ukrainska Trudowa Kolonija" — „Wyrobnyczo Poselencze Towarystwo", zarejestrowana kooperatywa z obmezenoju porukoju w Augsburzi. Firma wtiahnena do heneralnoho rejestru sudowoho w Augsburzi dnia 17. I. 47 tom II czyslo 91. Tymczasowa adresa Augsburg, Alpenstraße 20, ukrainska pozataborowa, prawnooformlena pereselencza orhanizacija w zaokeanski krainy, pidporiadkowana Centralnomu Predstawnyctwu Ukrainskoi Emigracii oholoszuje otsym wpysy w czleny. Poszukujemo chliborobiw, remisnykiw, ta inzenerno-technicznych fachiwciw.

Brodiw, szukaje Pawlyszyn Marija, Mannheim-Käfertal Süd, Mussbacher Straße 3.

Chto znaje szczo pro Pawlinu Kunstmann, z domu Geng, kolo 62—63 roky, perebuwala w Alczewsku Jurewskim na Donbasi, chaj laskwo podast wistku do Mannheimskoho widdilu „Nedili", Mannheim, UNRRA 1001.

P r o s y t s i a w s i c h, szczo majut widomosti pro dolu Wasyla Tokaryka z Horodenky, zwanoho Bobyk poday ich na adresu Dr. Marunczak Mychajlo, München, Dachauer Str. 9/2.

Matrymonijalne

Muzczyna, 28 lit, bazaje piznaty diwczynu, jaka ne stratyla szcze nadii na solidnist, oswita nekoneczna, zamoznist takoz. Holowne charakter. Moze buty 6—8 lit molodsza. Laskawi lysty do „Nedili" pid „DMYTRO".

40-litnij fachiwec poznajomytsia z halyczankoju bezditnoju wdowoju do 35 rokiw. Cil — spilne majbutnie. Pysaty zi znymkouju do „Nedili" pid „Ameryka".

Proszu laskawo zholosytysia paniw, jaki dobre wmijut hraty na akordioni. Bazana obiznanist z notamy, a takoz najawnist wlasnoho instrumentu.

Holosytysia na adresu: Aschaffenburg, Bois-Brule, Bl. 4/10, Kowalewskyj.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main Echo", Aschaffenburg,
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Шафенбурзі

Rik. 3 | 27 kwitnia 1947 | Nr. 71

Данський народ у жалобі

Фрідріх IX вступив на престол

Як повідомляє аґентство ДЕНА, в Копенгаґені вночі проти 21 квітня помер після довгої хвороби данський король Християн X. Данський прем'єр-міністер Хрістенсен оголосив данським королем дотеперішнього престолонаступника старшого сина покійного короля Фрідріха IX. Перед королівським палацом мовчки стоять, знявши капелюхи, тисячі людей. Королівська родина призначила двірську жалобу на 24 тижні. В місті дано жалібний гарматний салют. Газети, не зважаючи на страйк друкарів, поширили бюлетені, присвячені смерті короля.

Покійний король Християн X мав 76 років. Він був сином данського короля Фрідріха VIII і королеви Луїзи і був одружений з мекленбург-шверінською принцесою Александрою. Данський престол він посів 1912 р. Головними рисами його політики були співпраця з урядом і додержування данського невтралітету, якого він не зрадив і під час німецької окупації. Він не піддався проханням залишити Данію перед німецькою навалою. „Я хочу лишитися із своїм народом і зробити все, щоб полегшити його долю“, — відповів він. Кореспондент американського інформаційного аґентства ІНС переказує інцидент, що стався з королем 1942 р. Коли німці забрали до Німеччини данські винищувачі з копенгаґенського порту, на королівському палаці було наполовину спущено прапор. Німецькі вояки, діставши відповідний наказ, підняли його, але він знову був напівспущений. До Християна X прибув німецький генерал, який заявив, що прапор буде піднято вдруге. „Він буде спущений знову“—спокійним голосом відповів король. Генерал загрозив, що накаже стріляти в тих вояків, що підуть спускати прапор. „Вояком буду я“,— заявив король. Його незвичайна популярність давалася в знаки в тих вітаннях, якими зустрічали його данці під час його щоденних ранішніх прогулянок по копенгаґенських вулицях, а особливо в день звільнення Данії від окупантів, коли із сльозами в очах верхи їхав через Копенгаґен на чолі свого війська.

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА). Президент Трумен вислав минулого понеділка вирази співчуття королеві Фрідріхові данському з приводу смерти короля Християна. Також французький президент Оріоль вислав жалібну телеграму данській королівській парі. На норвезькому королівському дворі проголосили жалобу на два місяці.

КОПЕНГАҐЕН, (ДЕНА - Ройтер). В понеділок 21 квітня о год. 16-тій прем'єр міністер Данії Кнут Хрістенсен проклямував Фрідріха IX королем Данії. Акт проклямації наступив з балькону палацу Християнсборґ. Новий король з'явився після того на бальконі, викликаючи манїфестації зібраних на площі людських мас. В своїй короткій промові Фрідріх висловив надію, що данський народ обдарує його таким самим довір'ям, яке мав до померлого короля.

У понеділок рано артилерійська батерія віддала жалібний салют на честь померлого короля Християна X. Новий король Фрідріх IX, що вже від 8 квітня керував державними справами і тепер після смерти свого батька засів на данському престолі, має 48 років. Він популярний в усіх скандинавських країнах своєю простотою і спортовим виглядом. 1935 року він одружився з принцесою Інґрід із Швеції, після того як европейська преса багато разів вже повідомляла про його пляни одружитися з принцесою Марґарітою шведською, бельгійською принцесою Марією і грецькою принцесою Ольгою.

Король Фрідріх IX є переконаним прихильником королівської традиції, але любить скромне міщанське життя. Під час коронації короля Ґеорга VI в Льондоні 1936 року він зійшов з королівської трибуни і станув собі звичайно між народом. Музики копенгаґенської симфонічної оркестри знають короля Фрідріха як пристрастного любимця музики, що вже нераз дириґував концертами.

КОМУНІКАТ

Ліцензіянти і начальні редактори української ліцензійованої преси на конференціях, скликаних Відділом Інформації ЦПУЕ дня 17 березня і 7 квітня ц. р. у Франкфурті н. М., ухвалили і прийняли до виконання такі постанови:

1. Підкреслюючи, що ЦПУЕ є виявом громадської побудови нашої еміґрації, ліцензійована преса зобов'язується до позитивної співпраці з Відділом Інформації цієї установи.

2. Не зрікаючися своєї політичної плятформи та права обороняти і представляти її перед читачами, ліцензіянти і головні редактори зобов'язуються в політичній публіцистиці керуватися широко сприйнятими громадськими інтересами, зокрема не нападати у своїх пресових органах на фізичні особи, зберігати толеранцію щодо своїх політичних противників, не містити матеріялів, що могли б послужити ворогам за арґумент проти нас самих, не містити матеріялів, що могли б шкодити загально-українській справі та державницько-визвольним змаганням і тримати тон політичної полеміки на високому етичному рівні.

3. Українська преса міститиме матеріяли, що підкреслюватимуть соборність і єдність інтересів українських скитальців, без уваги на їхні політичні чи релігійні переконання.

4. За виконанням цих зобов'язань буде стежити Відділ Інформації ЦПУЕ. На випадок їх порушення Відділ Інформації напише листа із ствердженням такого порушення і перешле його всім ліцензіянтам і головним редакторам. За порушення, на яке зверне увагу Відділ Інформації і яке буде одноголосно потверджене наступною нарадою ліцензіянтів і головних редакторів — очевидно, за винятком порушників, — будуть ухвалені відповідні санкції.

Конференція 7 квітня прийняла таке зауваження:

1. Друга Конференція Ліцензіянтів і головних Редакторів української ліцензійованої преси ухвалила дальші постанови внутрішнього характеру, які за підписами ліцензіянтів і Головних Редакторів увійшли до протоколу нарад, і які нормують полагоду означених неґативних проявів у публіцистичному діянні української преси. Підписані Ліцензіянти і Головні Редактори вирішили допильновувати з усією повагою льояльного виконання цих постанов.

2. Постанови прийнято одноголосно Ліцензіянтами і Редакторами шістьох часописів: «Неділя», «Час», «Наше Життя», «Українські Вісті», «Українська Трибуна», «На Чужині».

3. Нарада постановила опублікувати повищі матеріяли і в ліцензійованих журналах.

ПОДВІЙНИЙ ЛІТНІЙ ЧАС У НІМЕЧЧИНІ

Берлін (ДЕНА). Координаційний Комітет альянтської Контрольної Ради на засіданні минулої середи 23-го квітня вирішив завести подвійний літній час у Німеччині. 11-го травня о год. 3-ій ранку годинники переставлять ще на одну годину наперед.

1. квітня у Франкфурті над Майном дотеперішній комендант відділу переміщених осіб в Гайдельберзі генерал **Робінсон Даф** перебрав пост коменданта Головної Квартири американських збройних сил в Европі. Наше фото показує: ген. Робінсон Даф на своїому новому робочому посту. (ДЕНА).

ПРОЩАЛЬНИЙ БЕНКЕТ У СТАЛІНА

Кінець Московської Конференції

МІНІСТЕР МАРШАЛЛ ПРОМОВЛЯТИМЕ ДО АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ — БРИТАНСЬКА ПРЕСА ПРО ТАКТИКУ МОЛОТОВА

МОСКВА, 24 квітня, (ДЕНА). Згідно з повідомленням Тасс Московська Конференція закінчилася в четвер о годині 19,35 московського часу. Рада міністрів закордонних справ винесла постанову скликати найближчу конференцію в листопаді цього року до Лондону.

Американський міністер зовнішніх справ Маршалл відлетів у п'ятницю о девятій годині ранку із совєтської столиці щоб через Берлін, Париж і Нову Фундляндію повернутися до США.

Після закінчення останнього засідання ради міністрів закордонних справ міністер Маршалл висловив своє розчарування з того приводу, що не досягнено ані пакту чотирьох великодержав для демілітаризації і роззброєння Німеччини, ані договору з Австрією. Маршалл розраховував, що вдасться уложити бодай державний договір з Австрією.

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Консервативний щоденник «Дейлі Телеграф» пише в коментарі з нагоди закінчення Московської Конференції, що кожна «дорога надії», яка зарисовувалась на конференції, виявлялася згодом у більшості випадків сліпою вуличкою, замурованою виступами Молотова наче камінною стіною. Випадає — пише газета — спитати, чому Молотов домагався репарацій, про які мусів би знати, що західні держави на них ніколи не погодяться. Як можна думати, Молотов надіявся, що американці відійдуть із політичного поля Европи і повернуться до ізоляціонізму (відокремлення), тоді як Совєтський Союз виграватиме на часі. Сполучені Держави мусіли б тепер — як Велика Британія в минулому — визнати, що їхні кордони лежать над Райном і Дунаєм, всеодно, приємно це для них чи ні.

Комуністична англійська газета «Дейлі Воркер» приписує вину за невдачу конференції західнім великодержавам. На думку газети, заява Трумена в справі Греції й Туреччини була дбайливо призначена якраз на початок конференції. Вона означала, що уряд США вирішив об'єднати всі реакційні сили в Европі й поза нею. Бевін виступав на конференції наче слухняна «ґумова печатка». Газета заявляє в кінці: це ясно, що Маршалл і Бевін мріяли про англо-американське першенство у світі і що вони бавилися думкою, щоб діяти без, і навіть проти, Совєтського Союзу.

Останні дні конференції

ОСТАННІ ДЕБАТИ

Москва, (АП). Конференція міністрів закордонних справ у Москві розвинула останніми днями ще раз пожвавлену діяльність. Крім явних засідань, міністри тричі сходилися у тіснішому гуртку на неофіційні наради. Вони обговорювали важливі невияснені ще проблеми австрійського проєкту договору та неполагоджені питання щодо Німеччини. 23-го квітня міністри погодилися на проєкт Бевіна звільнити до кінця 1948 р. всіх німецьких полонених, чого досі ніяк не хотіла визнати Росія.

Молотов запропонував на останньому засіданні Ради, щоб устійнити силу совєтських окупаційних військ у Німеччині на 200.000, британських і американських по 100.000 і французьких на 50.000 вояків.

Сталін запросив у четвер увечері всіх головних учасників 4-ох делеґацій на прощальний бенкет в Кремлі.

Як повідомляє аґентство ІНС, американський міністер Маршалл, повернувшись до США, виступить з радіопромовою до американського народу.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР ВИЇДЕ З МОСКВИ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Американське міністерство зовнішніх справ повідомило, що амбасадор США в Москві, генерал Вальтер Бедел Сміс повернеться невдовзі до США на політичні розмови.

Совєтський посол в США Ніколай Новіков прибув у четвер із Парижа до Нью-Йорку після 6-ох тижнів побуту в СССР.

МАРШАЛЛ І БЕВІН ВИСТУПАЛИ СОЛІДАРНО

Москва, (ДЕНА-ІНС). Як заявив один з членів американської делеґації, обговорення найтяжчих спірних питань в мировому договорі з Німеччиною буде відкладено на 3-4 місяці, щоб дати Совєтському Союзові час передумати справу. За 3-4 місяці Совєтський Союз переконається, що співпраця з західніми державами й спільне з ними розв'язання німецької проблеми краще прислужиться російським інтересам. Поділ Німеччини, — заявив делеґат, — спричинився б до ширшого й ефективнішого господарського розвитку її західньої частини, ніж те міг би мати Совєтський Союз у східній частині Німеччини.

Ще категоричніше промовляють інші вістки з Москви, повідомляючи про ту незгоду, яка остаточно виявилася на останніх засіданнях Конференції під час обговорення проєкту мирового договору з Австрією, більш погодженого, до того ж, ніж німецький проєкт. Не дійшовши згоди на попередніх відкритих засіданнях, Конференція протягом двох днів призначила три закриті засідання, на які покладала останні надії. Зміст і наслідки цих засідань лишилися таємницею, але відомо, що згоди не знайдено і на них. Як заявив міністер Маршалл, в Москві не буде досягнуто ніякого порозуміння, якщо Совєти не змінять свого погляду в питаннях про німецьке майно в Австрії і територіяльні зазіхання Югославії. До заяви Маршалла цілком приєднався і Бевін. Очевидно, з цього приводу Молотов повинен був мати таємну нараду із Сталіном. В політичних колах вважали, що коли представники великодержав не порозумілися б протягом двох днів, цього порозуміння не буде досягнуто в Москві взагалі. Секретаріят Московської Конференції заявляв, про «пляни зворотних подорожів делеґацій до Лондону, Парижу й Москви», які треба буде опрацювати, якщо засідання 22 квітня не дасть бажаних результатів. Згідно з повідомленням аґентства ДЕНА, британська й американська делеґації вже вирішили покинути Москву 25 квітня. Про серйозність становища в Москві свідчить і той факт, що американський експерт господарських справ генерал Дрепер і політичний радник генерал Клеркс уже мали покинути Москву без наміру повернутися до неї.

ПРИЧИНИ УРЯДОВОЇ КРИЗИ В ФІНЛЯНДІЇ

Ліберальний політичний діяч і директор фінляндського банку Туоміоя, як повідомляють з Гельсінкі, заявив про свою неспроможність утворити новий уряд згідно з дорученням президента республіки Паасіківі. Прокомуністична «демократична народня партія» заперечує проти утворення уряду, очоленого Туоміоя, і вимагає надання їй поста прем'єр-міністра. «Прогресивна партія», до якої належить Туоміоя, висловлюється проти утворення ним уряду. Припускають, що Паасіківі змушений буде призначити нові вибори, які можуть відбутися не раніше жовтня. На думку стокгольмського кореспондента «Ройтер», до фінляндської урядової кризи й недавньої демісії спричинилися ненормальне відношення між цінами й заробітньою платнею і викликана цим інфляція. Ця криза може ускладнити й міжнародне становище Фінляндії, бо СССР ще не ратифікував мирового договору з Фінляндією і її прем'єр-міністри мусять зважати не тільки на підтримку фінляндських партій, а й на довір'я Совєтського Союзу. З добре поінформованих кіл переказують, ніби президент Паасіківі неофіційно доручив утворити уряд дотеперішньому міністрові внутрішніх справ членові комуністичної партії Лейно. (ДЕНА-Ройтер).

ЧУЖІ ЛІТАКИ ПОСТАЧАЮТЬ ГРЕЦЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

Як повідомили в грецькому генеральному штабі, урядова армія в багатьох місцях переслідує повстанців. Армія в цілому провадить свій наступ, хоч надалі публікуватимуть мало відомостей про хід операцій. Очищення району південного Піндусу, що тривало 40 день, вже закінчено. Усього звільнено від повстанців площу в 4.000 кв кілометрів. При цьому 426 повстанців убито, щонайменше 1000 поранено й 249 здалися або потрапили в полон. Втрати урядового війська визначаються в 29 убитих і 64 поранених. Грецьке командування переконане в тому, що повстанці дістають постачання з повітря від чужоземних літаків. (ДЕНН-Ройтер).

ОСТАННІ ЗВІДОМЛЕННЯ

ПОЧАЛИСЯ РОЗМОВИ ПРО ДП І ІРО

Франкфурт, (ДЕНА). **Як повідомили 24 квітня, у Франкфурті ведуться розмови між представниками підготовчої комісії ІРО й офіцерами европейського командного простору в справі перейняття відповідальности за скитальців в американській зоні Міжнародньою Організацією для скитальців. Розмови з'ясують розподіл завдань між американською армією та ІРО в справі опіки над скитальцями.**

АМЕРИКАНЦІ ЗАЛИШАТЬСЯ В БЕРЛІНІ

Белін, (ДЕНА). Американський комендант Берліну, полковник Франк Л. Гауней, назвав у четвер всі чутки про те, ніби американці готовилися покидати Берлін «неточними й необоснованими».

ТРУМЕН ВІДВІДАЄ КАНАДУ

Вашінґтон, (ДЕНА-ІНС). **Сюди неофіційно прибув канадський прем'єр-міністер Меккензі Кінґ, що мав відвідати президента Трумена й того ж таки дня повернувся до канадської столиці. Він заявив, що президент Трумен прийняв запрошення канадського уряду відвідати Канаду. Президент США прибуде до Канади в червні.**

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕНАТ СХВАЛИВ ДОПОМОГУ ГРЕЦІЇ Й ТУРЕЧЧИНІ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Американський Сенат більшістю 67 голосів проти 23 схвалив програму Трумена щодо допомоги Греції та Туреччини. Потрібне ще схвалення закону в Палаті депутатів.

ПОДІЯ НА СТАНЦІЇ ФОРМІА

Рим, (ДЕНА-Ройтер). Італійська й британська військова поліція вчинили широкі розшуки 16 югославських злочинців, що їх звільнили антитітівські югослави під час транспортування цих злочинців на Ліпарські острови. Антитітівські югослави, що їх везли з-під Неаполя на британську зону в Німеччині, напали на станції Формія на південь від Риму на поїзд з заарештованими, що теж зупинився під цей час на станції.

ПОЛЬЩА ДАЛІ ВИСЕЛЮЄ НІМЦІВ

Берлін (ДЕНА). Згідно з повідомленням польської військової місії в Берліні, з Бреславля виїхав перший після зими транспорт німців, виселюваних з Долішнього Шлезьку. Всього з нього буде вивезено в квітні 9 транспортів з 13.500 німців, яких на німецько-польському кордоні прийме окупаційна влада.

МОЖНА ПОДОРОЖУВАТИ ПОЇЗДАМИ БЕЗ ОКРЕМОГО ДОЗВОЛУ

Мюнхен (ДЕНА). **Дирекція залізниць в Мюнхені знесла з днем 25 квітня на простір цілої американської зони Німеччини обов'язок окремих дозволів на поспішні поїзди. Також внесено обмеження користати із поспішних поїздів на віддаль меншу як 100 км.**

ЕСКАДРА АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ ПРИБУДЕ ДО ІСТАНБУЛУ

Атени, (ЮП). **Грецький уряд просив Сполучені Штати якнайшвидше ввести до гавані Салоніки сильне з'єднання фльоти, бо коло югославського кордону знову з'явилися великі скупчення повстанських банд. З огляду на прохання грецького уряду відвідини Греції американською фльотою, заплановані спочатку на кінець літа, мають відбутися тепер. Як повідомляє АФП, 2 травня американська ескадра прибуде до Істанбулу.**

УТІК ЗАСУДЖЕНИЙ НАЦИСТ

Берлін, (АП). Як повідомляє британська влада, засуджений до страти колишній шеф нацистської контр-розвідки в страсбурзькій окрузі д-р Ісельгорст утік з-під варти під час транспортування з вупертальської в'язниці. Йому вдалося вискочити з вантажного авта й зникнути в юрбі. Ісельгорст був засуджений минулого року за вбивство британських вояків.

23 квітня 1564 р. народився в Стратфорді (Англія) і того ж дня 1616 р. помер найбільший драматурґ Віліям Шекспір. (ДЕНА)

ПОДІЇ МИНУЛОГО ТИЖНЯ

АНГЛО-ФРАНЦУЗЬКА УГОДА ПРО ВУГІЛЛЯ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Згідно з спільним звідомленням американського, британського й французького урядів, між ними укладено угоду про експортування вугілля з їх окупаційних зон в Німеччині протягом 6 місяців, починаючи з 1 липня 1947 р. Розмір цього експорту визначено у відсотках, залежно від обсягу запотребувань на вугілля. Найменша нома вивозу, при денному запотребуванні 280.000 тонн в усіх трьох зонах, становитиме 21%, якщо ж кількість потрібного вугілля збільшиться до 370.000 тонн, вивозитиметься 25%.

МОЛОТОВ ВІДПОВІДАЄ В СПРАВІ КОРЕЇ

Москва, (ДЕНА). Совєтський міністер зовнішніх справ В. Молотов дав відповідь на лист американського міністра закордонних справ Маршалла, в якому той закликав Совєтський Союз приспішити створення незалежної держави на Кореї. Молотов запевнив, що змагання спільної комісії створити провізоричний кореанський уряд були перервані становищем американської делеґації, що цілком відходить від московської догоди з грудня 1945 року. Американське головне командування в південній Кореї не погодилося з пропозиціями совєтського командування північної Кореї розпочати розмови в справі господарського обміну між обидвома окупаційними зонами.

СТАЛІН НЕ БАЖАЄ СТАНДАРИЗАЦІЇ ЗБРОЇ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). **Совєтський Союз відхилив пропозицію фельдмаршала Монтґомері запровадити англо-совєтську стандаризацію зброї, подібно до того як це погоджено між Великобританією та Сполученими Штатами. Генералісимус Сталін при недавньому відвіданні його фельдмаршалом Монтґомері висловив певні заперечення проти проєкту англо-американської стандаризації зброї. Відповідаючи на це, Монтґомері пояснив, що цим жадною мірою не створюється якийсь альянс, і підкреслив, що він охоче обговорив би укладення подібної угоди між Великобританією та Совєтським Союзом.**

ОРІОЛЬ ПРИЙМАЄ ТУБІЛЬНИХ ВАТАЖКІВ

Президент французької республіки Оріоль, що робить тепер подорож по французькій західній Африці, прийняв у Дакарі низку ватажків тубільних племен, яких нагородив 40 відзнаками. У промові під час обіду він заявив, що французька західня Африка сполучає французький і африканський дух, який виявляється в гідності й волі людської особистости, в братерстві й рівності всіх перед законом. (ДЕНА).

ТЕЛЕГРАМА ЦИРАНКЄВІЧА СТАЛІНУ

Берлін, (ДЕНА). З приводу другої річниці підписання польсько-совєтського союзного договору польський прем'єр-міністер Циранкєвіч надіслав маршалові Сталіну телеграму, в якій, між іншим, сказано: «Підтримка Совєтським Союзом Польщі в питанні кордонів по лінії Одер-Нісса не тільки є доказом вірности союзові, а й виявляє загальні старання стати на перешкоді німецькій агресії». З того ж приводу польський міністер закордонних справ Модзелевський надіслав телеграму совєтському міністрові закордонних справ Молотову.

ВАТИКАН ПРО СТРАТУ ТІСО

Рим, (ДЕНА-Ройтер). Погляд Ватикану на страту колишнього президента Словакії Йозефа Тісо виявляється в статті уміщеній в «Осерваторе Романо». «Всі віруючі відчують тяжкий біль, — пише орган Ватикану, — дізнавшися, що не взято на увагу священицьке звання отця Тісо, яке лишається навіть при людині, що могла б бути винною. Помилування Тісо значно сприяло б справі духової єдности між чехами й словаками.

КОМУНІСТИЧНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ЛОНДОНІ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Під час демонстрації, що її влаштувала минулої неділі комуністична партія на знак протесту проти урядової політики, лідер британських комуністів Полліт заявив, що Великобританія та Америка «купчаться» проти решти світу. Міністер Бевін, — сказав Полліт, — виконує в Москві ролю «допоміжного органу американського міністра закордонних справ Маршалла». Лондонський секретар комуністичної партії Бремлей заявив, що демонстрацію організовано, щоб виявити дедалі більше незадоволення робітничої кляси «політикою Черчіла», яку проводить уряд. Демонстранти рушили до помешкання прем'єр-міністра Етлі і передали заяву, в якій вимагали насамперед реорганізації уряду й зміни його зовнішньої політики, скорочення тривалости військової служби й звільнення з армії частини вояків спеціяльного оподаткування заможніших осіб.

НАВКОЛО ПРОБЛЕМИ СКИТАЛЬЦІВ

Заклик генерала Клей

Американсько-німецький офіціоз «Ді Ноє Цайтунґ» приніс важливу редакційну статтю, що її зміст передаємо:

Американський військовий ґубернатор в Німеччині генерал Клей недавно знову звернувся з закликом до переміщених осіб, що мешкають в американській зоні, добровільно повертатися до своїх рідних країн. Обіцяна широка допомога американської армії, що видасть харчовий приділ на 60 день усім переміщеним особам, які повертатимуться до батьківщини, незалежно від їх віку й національности, дуже прислужиться їм при труднощах в дорозі й у перший час після повернення. Ті ж особи, що не згодяться їхати додому, матимуть перед собою непевну майбутність. Підтримка американського народу не може бути вічною, а розмір допомоги, яку, можливо, змогла б згодом надавати якась інтернаціональна організація, не можна заздалегідь передбачити.

У цій відозві військовий губернатор зробив нову спробу розв'язати те завдання, яке його попередник генерал Мек-Нерней в своєму кінцевому звіті назвав одним з найтяжчих окупаційних завдань. Увійшовши в Німеччину, альянти знайшли в ній мільйонові маси невільників примусової праці, що за різних обставин потрапили до Німеччини з усіх европейських країн і своєю неорганізованістю й безпорадністю являли серйозну небезпеку. Зруйнування транспортової системи знеможливлювало їм самостійне повернення додому. Німецьке господарство, через свій надзвичайно напружений стан, було неспроможне прохарчувати їх, і вони позбулися будь-яких засобів існування. З другого боку, стали актуальними домагання тих, що раптом знову перетворилися на вільних людей, і їм не відмовлено було в правах після років безправ'я. До того ж, в них заговорило почуття помсти за свою особисту й національну кривду і кримінальні елементи почали використовувати безвихідність тодішньої ситуації для своїх темних цілей.

На допомогу в цьому розпачливому становищі прийшла американська армія. Майже за ніч мов з-під землі виросла організація, що розмістила переміщених осіб по таборах, подбала про транспортові засоби, одяг, їжу й багато іншого, і вже за кілька днів після підписання угоди про припинення воєнних дій з американської зони покотилися в усіх напрямках перші валки. Проте вже в цей час виявилася одна перешкода на шляху до повної репатріяції, хоч як вміло й широко була організована ця справа: це — спротив їй частини самих переміщених осіб. Про цю частину їх і точаться відтоді дискусії в питанні ДП і до неї і звернений заклик генерала Клея.

Ми не можемо так далеко заходити, щоб розглядати тут причини, якими окремі ДП обґрунтовують своє відмовлення повертатися додому. Дехто з переміщених осіб має достатні підстави не боятися повернутися в своє колишнє середовище. Проте, з другого боку, не треба забувати й того, що для частини з них їх батьківщина стала б іншою, ніж та, яку вони покинули або змушені були покинути. Розв'язувати питання про те, чи достатні вказані причини залишення в Німеччині, дуже тяжко, і військова влада обґрунтовано відмовилася примушувати таких осіб повертатися додому. Вона значно підвищила свою еміґраційну квоту і нав'язала переговори з низкою країн з метою уможливити людям, що втратили батьківщину, знайти ґрунт для нового життя. Проте на цьому й вичерпуються її можливості. Припущення, що свого часу обґрунтували заходи до необмеженої допомоги, більше вже не виправдуються, і військова управа не може вимагати від американських платників податків щомісяця виплачувати на це мільйони. Отже ДП мусять найближчим часом вирішити, де вони хочуть почати самостійно здобувати собі засоби до життя. Якщо, ще раз добре обміркувавши це, вони вирішать не повертатися до своєї батьківщини, вони повинні зрозуміти своє становище в тих країнах, що їх приймуть, а також і в Німеччині. Від них матимуть право вимагати, щоб, добровільно приїхавши як чужоземні, вони поважали права країни, що виявила до них гостинність, і пристосовувалися до її життєвих умов.

ПЕСИМІЗМ ГЕНЕРАЛА РУКСА

Прага, (ДЕНА). Генеральний директор УНРРА генерал Рукс прибув минулого понеділка в товаристві директора УНРРА для Европи сера Гампрей Кел до Чехословацької столиці. Обидва високі представники адміністрації УНРРА були два дні в Празі, де їх прийняв президент держави Бенеш. Запитаний на пресовій конференції в Відні в справі бездержавних, генерал Рукс сказав, що скитальці знайшлися б у дуже нужденному становищі, коли б міжнародня організація скитальців IPO не змогла розпочати своєї діяльности перед 30-им червня ц. р.

СКІЛЬКИ СОВЄТСЬКИХ ГРОМАДЯН Є СЕРЕД ДП?

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Один з урядовців британського міністерства закордонних справ заявив, що після закінчення війни в Европі поза кордонами Совєтського Союзу лишилося 10.000 совєтських громадян, які не хочуть повертатися до батьківщини. На заяву з цього приводу голови делеґації Верховного Совєту СССР Василія Кузнецова британський урядовець відповів, що ці 10.000 совєтських громадян опиралися б поверненню до Совєтського Союзу.

УКРАЇНСЬКІ СКИТАЛЬЦІ ПРИБУЛИ ДО АНГЛІЇ

Франкфурт, (ДЕНА). **23 квітня до Гуллу (Англія) мали прибути ще 350 переміщених осіб переважно балтійського та українського походження. Перша група ДП, що їдуть працювати у Великобританію, прибула до Англії ще 21 квітня. Переміщені особи діставатимуть таку саму заробітню платню, як і англійські робітники.**

ЧИ ХОЧУТЬ НАС У КАНАДІ

Канадійський Інститут Публічної Опінії (Ґелоп Пуль) провірив канадійську публічну думку у справі допущення іміґрантів до Канади. З поверх 100 осіб з різних сторін Канади, різних віроісповідань, політичних переконань, фахів і суспільних верств — переважна більшість висловилась за допущення іміґрантів (75 % за, 18% проти, 7% не дали відповіді), маючи на увазі характер і діяльність канадійців різних рас, запитані висловились і щодо кожної раси. А саме: запитані висловились процентово проти допущення в Канаду:

Естонців — 60%, жидів — 49%, німців — 34%, росіян — 33%, негрів — 31%, італійців — 25%, китайців — 24%, середньо-европейців — 16%, українців — 15%, поляків — 14%, інших — 3%.

Запитані брали під увагу працьовитість даних національностей. (ак).

Югославія й УНРРА

Ерік Л. Прідонοф, член американської амбасади в Білгороді, вернувшись до Сполучених Держав, описав в «Рідерс Дайджіст» враження, яких набув під час свого урядування в Білгороді. Подаємо його статтю в перекладі, бо вона добре характеризує становише в деяких краях на Сході Европи. Мабуть, так само використали допомогу УНРРА також сучасні правителі України. І в Україні широкі верстви нашого народу, мабуть, нічого не одержали з допомоги УНРРА, за винятком війська, НКВД та різних апаратчиків.

«Маршал Тіто створив і забезпечив 600 тисячну армію та велику й сильну тайну поліцію, щоб утримати в Югославії уряд, дуже подібний до уряду в СССР. Звідки він узяв потрібного матеріялу? Напевно не в зруйнованій Югославії. Тіто дістав свій матеріял від єдиної нації, що могла достарчити його, від Сполучених Держав через УНРРА. Факти досить ясні. Багато з них — пише кореспондент — я сам отримав, роздобув.

Як велика матеріяльна допомога була насправді вислана до Югославії через УНРРА? «Очевидно, ми дістали деяку поміч від УНРРА», — заявив Тіто в промові на Конґресі комуністичної молоді в Загребі в червні 1946 року. «Але головна й основна допомога прийшла від нашого великого союзника, від Совєтського Союзу».

Ані я, ані мої товариші з американської амбасади не могли знайти ніякого свідоцтва тієї «основної помочі». Що ми знайшли, то була армія совєтських шпиґунів, політичних комісарів і вояків, що жили зі знищеного краю і посилали кораблями до Росії багато економічних ресурсів з тієї країни.

Москалі вивезли засоби і устаткування з міст, фарм і з фабрик і відвезли все те Дунаєм до Чорного моря. Обслуга тих навантажених совєтських баржових конвоїв під час своїх затримок крала від сербських селян вівці, свині, корови, кури і т. п. Численні скарги тієї руйнації доходили до американської амбасади. Уряд Тіта, оскільки мені відомо, ні разу не протестував проти тих совєтських вибриків. Навпаки, народові казали, що він ніколи не може забагато зробити для совєтського союзника.

Коли Білгород був звільнений від нацистів, то німецьке військо не мало часу знищити величезні запаси харчів: 50.000 ваґонів пшениці і 2.000 ваґонів цукру. Москалі захопили ті величезні склади і не залишили для населення нічого. Пізніше москалі «великодушно» звернули сербам 10% пшениці. Це зробили совєти зі страшною рекламою, щоб показати югослав'янцям доброту совєтської армії.

Крім того, уряд Тіто склав таємну умову з СССР, на основі якої за два минулі роки велика частина югослав'янського цукру, вина, шкла, конопель, шкіри та інших продуктів була продана Росії по цінах, як нарікали робітники і селяни, нижче від їх вартости. З другого боку ми відкрили, що Совєтський Союз достачив Югославії сірники, мило до прання, різні хемічні вироби і військове спорядження, багато з того — це матеріяли, що їх дістав СССР від Сполучених Держав на основі закону про «ленд ленд лі» (позичку і винаймання) під час війни.

То є та «основна допомога», яку СССР дав Югославії і за яку велів Тіто дякувати Совєтському Союзові.

Із 73% товарів доставлених УНРРА, дали Сполучені Держави, бо Совєтський Союз дав тільки адміністраційний персонал. Вкінці 1946 року достави УНРРА до Югославії досягли 2,000.000 тонн, вартістю коло 400 мільйонів долярів.

У звідомленні, поміщеному в «Політиці» (провідний прокомуністичний щоденник в Білгороді) 20. IV. 1946 року, полковник Михайло Сергейчук, совєтський голова УНРРА в Югославії, ствердив, що до 15. IV. 1946 року УНРРА доставила до Югославії 979.339 тонн харчових продуктів: зерна, м'яса, цукру, молока, смальцю, олії. Іншими словами, УНРРА доставила стільки харчових продуктів, що кожний чоловік, жінка і дитина були б дістали більше, як 150 фунтів поживи на рік.

До того треба додати 58.872 тонн бавовни, вовни, сукна й одягу, це приблизно 9 фунтів текстилю на особу. Рахуючи пересічно, для одного мужчини можна було зробити з того такі речі: 2 пари штанів, 2 сорочки, 3 робітничі комбінезони, 6 пар шкарпеток, 1 светер, 1 плащ і 6 хустинок.

Медикаментів доставила УНРРА разом 8.518 тонн. Цього вистарчило б на кожну особу 15 мільйонового населення Югославії по одному з чвертю фунта. Не сміємо забути достави 28 мільйонів бальонів бензини, 12 тисяч тягарових авт, 75 тисяч тонн вугілля, тракторів та іншого рільничого устаткування, тартаків, устаткування для копалень, залізничого приладдя і безлічі інших потрібних речей. Тіто образливо заявляє всім, що це «деяка допомога УНРРА».

Факт, що Югославія дістала як дарунок, товарів, рівних вартістю більше, як виносив її передвоєнний бюджет за 10 років і стільки, скільки виносив її національний брутто-дохід за три роки. Отже Югославія була охоронена перед цілковитою руїною, не зважаючи на совєтське пограбування, тільки завдяки доставам УНРРА.

Тепер пригляньмося, як Тіто потрапив обернути великодушність народів американського, британського, канадійського і народів латинсько-американських на успішну зброю, щоб зміцнити свій власний режим. Під час зими й весни 1944-1945 років югослав'яни дуже терпіли з голоду і холоду.

В той час кораблі Сполучених Держав, навантажені харчами, одягом і ліками, стояли в італійських пристанях, очікуючи дозволу від Тіта, щоб завести той вантаж до Югославії. Тіто не погоджувався так довго, доки не дістав повної контролі над поділом достав. Він домагався, щоб совєтський делеґат очолював місію УНРРА в Югославії. Отже, полковник Сергейчук, здібний адміністратор і лояльний сталінець, вхопив віжки УНРРА в Югославії в свої руки.

На початку своєї діяльности УНРРА була обсаджена американським й англійським персоналом, між яким було чимало комуністів або симпатиків комунізму, що старалися оточитись просовєтськими силами.

Всякі спроби провірити правдиві потреби населення щодо достав зустрічались з усміхненою відмовою Сергейчука: «Ми знаємо, чого югослав'яни потребують, ми їм це дамо». Нічого не допомогли нагадування йому, що ні один грам з тих достав не прийшов з Росії. Багато чесних і здібних урядовців УНРРА уступило з служби з обурення. Але як тільки вони покинули працю, полковник Сергейчук призначив на їх місце росіян. Отже росіяни тримали ключеві позиції в переводі і розподілі достав УНРРА до Югославії.

Пізніше, коли Герберт Леман, тодішний головний директор УНРРА, відвідав Югославію, щоб на місці перевірити справу, режим подбав, що Леман був тільки з тими урядовцями УНРРА, яких режим Тіта хотів йому показати.

Ля Ґвардія також відвідав Югославію і був там багато днів, але замість перевірити персонал і спосіб розподілу унрівських достав він приймав паради.

Під час того року, коли я був у Югославії, уряд Тіта не дозволив інспекторам УНРРА перевірити текстильні фабрики, відбудовані або зремонтовані вирядом доставленим УНРРА. Ані не дозволив перевірити фабричної продукції, яку виробляли з унрівської бавовни, вовни, або синтетичного волокна.

Незадовго після того, як ті фабрики стали випускати продукцію, югослав'янські військові старшини зачали парадувати в нових однострoях по вулицях Білгороду. Але цивільне населення осталося обшарпаним більше, як колинебудь.

Не може бути ніякого сумніву, що вся югослав'янська армія і летунські сили були утримувані нашими доставами. 12 тисяч тягарових авт, що їх УНРРА дала Югославії були відвернені від їх задуманого призначення (поліпшити цивільний транспорт) на те, щоб возити по краю достави і військо армії Тіто. Возили тими автами часто цивільних і військових на численні паради, уряджувані режимом Тіта.

Тіто і його високі урядники їздили в гарних автах, вони мали в досталь бензини, мали достатньо вугілля, щоб сидіти в теплі. Я знаю, що більшість тих речей походить від УНРРА. Я знаю також, що в американській амбасаді ми дрижали від холоду за браком палива, а поруч мене жив комуніст міністер для Словенії. Я бачив, як він дістав 30 тонн унрівського вугілля (що його привезли із Сполучених Держав), привезеного американсько-унрівським вантажним автом, що було гнане американською бензиною.

Достава медикаментів, що їх дала Югославії або УНРРА або американський Червоний Хрест, режимовці уживали як політичного батога. Якщо хвора особа не була власного (комуністичного) «кольору», то урядові клініки шорстко відмовляли йому якихнебудь ліків.

Багато американців думає, що достави УНРРА були вільно роздані народові знищеного краю. Такого випадку тяжко знайти. УНРРА передала продажу тих своїх достав народові. Але на практиці їх продавали різні урядовці, як припускали американці, за нормальними цінами продукції. Американці думали: нарід заплатив за те, що дістане, а уряд збере потрібні фонди на відбудову промислу.

Але югослав'янські комуністи зробили з доставами УНРРА те, що вони хотіли. Нарід міг купувати унрівські товари тільки на базарах визначених урядом за цінами 3—30 разів вищими від нормальних. Продавши послані нами товари з великим зиском режим Тіта зібрав фонди для виряду армії, яка впхала в однострій кожного восьмого мешканця Югославії.

Так поступив Тіто з доставами УНРРА. Тіто змусив югослав'янський народ дати своє майно і свою волю за харчі і одяги, яких той народ потребував, щоб вдержатися при житті.

І коли Тіто це робив, його армія аґітаторів і пропаґандистів вели нагальну кампанію проти Сполучених Держав і інших західніх демократій.

Коли голодний нарід в Югославії протестував проти високих цін, що їх мусів платити за харчі, одежу і ліки, тоді урядом контрольовані часописи писали: «Оце вам капіталізм! Чи не страшно подумати, що багаті американці змушують нас платити такі високі ціни».

З англійського переклав: **С. Г.**).

НОВИЙ КРОК ДО ДАЛЬШОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ СИЛ.

Як довідуємося, в суботу 19 квітня ц. р. відбулася спільна конференція представників 4-х політичних партій, що входять у склад Координаційного Українського Комітету, на якій однодушно винесено таке рішення:

„Конференція представників Союзу Українських Соціялістів та Української Революційно-Демократичної Партії, що відбулася 19 квітня 1947 р., згідно ухвалила негайно приступити до тісної спільної акції у всіх питаннях політичного життя й до створення одної революційної організації українського світу праці.

Для здійснення цих завдань конференція покликала до життя Організаційне Бюро."

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

Член лейбористської партії й парляментський депутат д-р Гейденґюст пропонує в уміщеній в лондонському тижневику «Рейнолдс Нью» статті інтернаціоналізувати в цілому світі всі небезпечні зони. На його думку, цей захід якнайкраще прислужився б усім країнам, зацікавленим в збереженні миру й безпеки. (ДЕНА).

Токіо, (ДЕНА-ІНС). Величезна пожежа в місті Їда (префектура Наґано) знищила 3.000 помешкань, позбавивши стріхи половину 33-тисячного населення міста. Матеріяльні збитки оцінюються в понад 20 мільйонів долярів.

Москва, (ДЕНА-Ройтер). Один совєтський літун врятував рибалку, що, нічого не ївши, перебув на крижині 4 доби. Пілот виявив його випадково, — він був у до краю виснаженому стані. Коли рибалка відійшов з вудкою від берега, крижина, на якій він був, відірвалася від берега і занесла його в море.

Нью-Йорк, (ДЕНА). Як заявив австралійський прем'єр-міністер Чіфлей, Австралія могла б збільшити кількість свого населення принаймні на 20 мільйонів чоловіка. Австралія потребує сотень тисяч поселенців, і то не лише з Великобританії, а й з інших країн.

Аахен, (ДПД). На дитячому майданчику в Штольберзі біля Аахену вибухом великої міни вбито 9 дітей, а ще двоє померли незабаром в лікарні, до якої були приставлені. Діти, знайшовши міну, почали бавитися з нею, аж поки вона не вибухла.

Лондон, (Ройтер). Як повідомляють з Нанкіну, д-ра Сун-Фо, сина засновника китайської республіки Сун-Ят-Сена, обрано на віце-президента республіки.

Як повідомляє аґентство ДЕНА-Ройтер, при нападі банди, згаданої як комуністична, на китайське місто Сунґчіючі вбито чотири бельгійські священики й шість голяндських черниць.

Вашінґтон (ДЕНА). Згідно з повідомленням президента Трумена, американський державний бюджет на 1947 р., всупереч його оцінці в січні 1947 р., дав 1,25 мільярдів надвишку. В січні Трумен сповістив про дефіцит в 2,3 мільярда долярів.

Група видатних американців опублікувала відозву, в якій висловлюється за створення «Сполучених Штатів Европи». Війни, — сказано у відозві, — виникають головно через роз'єднаність Европи. (ДЕНА).

Берлін, (АП). Подався до демісії шеф американського інформаційного бюра в Москві Арманд Уілліс. Як на привід до своєї демісії він вказує на розбіжності з американським амбасадором в Москві, становище якого він трактує як вороже до Росії. Амбасадор заперечив таке твердження Уілліса.

Париж, (ДЕНА-Ройтер). Французька поліція заарештувала понад 60 осіб, між ними одну російську княгиню й одного відомого паризького промисловця, яких запідозрено в співпраці з німецьким «Інститутом дослідження жидівського питання».

На живій біржі

Дещо про перспективи еміґрації

Польське пресове аґентство «Святполь» приносить цікаві інформації про становище на світових ринках праці. В Сполучених Державах Північної Америки труднощі і непорозуміння з робітництвом минають. Як нещодавно ззявив сенатор Тафт, провідник республіканської більшости в сенаті, комітет, що працює під його проводом сподівається виробити такі закони праці, які запевнять стабілізацію. Згідно з останніми звідомленнями, американська палата послів обмежила діяльність американських професійних спілок. Провідники робітництва не наважаться тепер організувати нові страйки. Американський світ праці дістав лекцію про те, що страйки викликають незвичайний зріст коштів прожитку і підвищення платні. Усі зиски, що їх осягнуло робітництво страйкуванням, воно втратило в наслідок великого зростання цін. Це зрештою наслідок звичайного закону про кількість гроша. Сполучені Держави не відчувають покищо недостачі робочих рук в сталевій індустрії і в гірництві, але будівельний промисел відчуває потребу кількохсот тисяч робітників.

Великій Британії треба майже мільйон людей

Інакше виглядає становище у Великій Британії. Напів-соціялістична, напів-плянована господарка, що не позбулася ще воєнного характеру виказує потребу робітників. Структура господарства Великої Британії відзначається великим упромисловленням, а через те вона більш одностороння ніж у США. В таких умовах питання недостачі робітників цілком явне і сильно відчувається. Британцям треба пів мільйона робітників. Де ж їх взяти? Думає про це британський уряд, парлямент, пише преса, бідкається суспільство, навіть професійні союзи погодилися вже сьогодні на те, що таких робітників можна знайти лише закордоном, але хто захоче приїхати до Великої Британії?

Як досі зголосилося ледве 2.800 італійських робітників важкої індустрії і незначне число польських гірників, а тим часом в Англії вже говорять про потребу одного мільйона людей. Існують такі пляни: на підставі згоди з італійським урядом, мають протягом кількох років завербувати 100.000 робітників з Італії. Як одначе виходить із анкет, що їх провели кореспонденти британських газет в Італії, лише мала кількість італійців погодиться покинути свою гарну батьківщину для постійної сльоти і... британських фунтів стерлінґів. Більш реально оцінюють можливість дати працю 200 тисячам німецьких робітників. Годі сказати, яка реакція стрінула б цей плян з боку професійних спілок. Останні прояви приязного ставлення до Німеччини найширших британських мас дозволяють думати, що ця реакція не була б гострішa ніж до інших національностей. Зрештою, мабуть, і німці не будуть надто поспішати, знаючи про ще інші можливості еміґрування. Полювання на робітників відбувається всюди. В тих перегонах Велика Британія, маючи найбільшу потребу робочої сили, лишається позаду. Самі британці обраховують, що могли б узяти 50.000 ДП з німецької території. Далі вони розраховують привезти майже 30.000 людей з різних країн середньої та східньої Европи. Окремі іміґраційні офіцери матимуть завдання завербувати на британський острів ремісників, хліборобів, мулярів бо їх потреба відчувається дошкульно. Професійні союзи, що мають перевагу в Англії в цих питаннях навіть над урядом затримують здійснення тих плянів, погіршуючи і так невеселу ситуацію Великої Британії.

Арґентинська конкуренція

Найповажнішу конкуренцію у тих правдивих ловах на людей створює країна, що її наміри і спроможність перевершують відомі досі наміри і осяги інших державно-господарських організмів. Арґентина входить тепер на світову арену як одна з «великодержав», хоч покищо вона немає для того потрібної кількости населення або військової сили. Її капітальна сучасна господарча ситуація, її засоби і господарська політика закордоном приневолюють і ін. великодержави світу поважно з нею рахуватися. Посилаючись на своє господарське становище і колосальні спроможності в майбутньому, Арґентина хоче стати світовою потугою. В її плянах лежить піднесення населення до ста мільйонів людей. В Буенос-Айрес поспішають із здійсненням того пляну. Арґентина обіцяє добрі умови життя для чужинців, вона їх не боїться, вона ще не стала «герренфольком», що від інших вимагає лише праці, натавровуючи їх зневажливою по інших країнах назвою «форейнера». Арґентина плянує виконати свою п'ятилітку як вступ до могутности і вона знає, що зможе його виконати лише при допомозі чужих робітників та інтеліґенції. Тому Арґентина відчиняє де лише може рекрутаційно-іміґраційні бюра. Вони виловлюють британцям з під рук найкращий елемент европейської раси. Бюра в Римі і Мадриді вербують не лише італійців і еспанців, але всі національності, що їх туди закинула воєнна хуртовина. Між ними є значний відсоток і німців, частенько нацистів, що їм вдалося утекти від аліянтів, а які мусять бути здібними до праці там, де реалізуються господарські пляни широкого масштабу. Між ними багато фахівців, техніків, інженерів, військових. Усі ці елементи Арґентина хоче перетопити в одному тиглю. Якщо Велика Британія цікавиться головно деякими катеґоріями німецьких учених, зокрема «атомовців», то Арґентина вербує всіх, сподіваючись використати їх при будові великого нового державного організму.

Арґентина не знає ще комплексу кращої раси, вона охоче користає з чужих фахівців на всіх щаблях господарства, і як досі аж ніяк не виходить на тому зле. Її ліберальне відношення до іміґрації запевнить приплив не лише колишніх німецьких партійців, але й повновартісного европейського елементу, а згодом може статися й так, що Англія і США жалітимуть невикористаних ними людських резерв, що працюватимуть в «срібній країні».

Франції треба 1,200.000 людей

На европейському континенті найбільший брак робочих рук відчуває Франція, ще більший ніж Велика Британія. Франція виловлює людей менш зручно як Арґентина і менш вдало. Вона не може дати таких умов, але вона заохочує людей більш «европейськими» методами. На французькій землі живі демократичні традиції, традиції працюючої еміґрації і зрозуміння між масами для справи професійних союзів. Говорять тепер багато про так зв. плян Манне, що його виконання до 1950 року вимагає 1,200.000 нових людей в промислі, гірництві і в сільському господарстві. Здійснення того пляну дозволить Франції вийти на висоту її передвоєнної позиції. Франції треба до кінця цього року майже пів мільйона людей, в роках 1948-1950 треба дальших 220.000 людей, а далі треба буде ще пів мільйона, коли німецькі військово-полонені повернуться до Німеччини. Головну свою надію (і цілком правдиво) Франція покладає на італійських робітників, бажаючи запросити 200.000 італійців. Далі підуть альжирці і кольорові робітники, а також еспанці і балканці. Французи плянують притягнути теж маси ДП. Французька іміґраційна політика іде по лінії притягання расово близького їм елементу, отже головно людей латинської раси і балканців, тоді як британці бажали би німців, північних слов'ян і балтійців.

Так сьогодні виглядає «біржа праці», або як треба би було сказати «біржа живого товару». Конюнктура на цей «товар» триває і втримається найближчими роками. Справді ловля людей відбувається менш драстично ніж це було в часах, коли купці з Ґлесґо ловили невільників і вивозили їх до Америки, але причини її подібні: упромисловлення. Вислід її залежатиме від принади.

Їх Ексцеленції Високопреосвященнішому Владиці ПАЛЛАДІЄВІ, Генеральному Секретаріятові Координаційного Українського Комітету, Центральному Представництву Української Еміґрації, Головній Управі Санітарно-Харитативної Служби, Головній Управі Т-ва УПВ, Пану Голові КОДУС-у проф. Кузелі, Управі УНДС (південь), Раді Фізичної Культури, Об'єднанню Українських Приватних Підприємців, Пану Директорові УНРРА табору 225 в Ашафенбурзі, Управі табору в Ельванґені, Колективові Драматичної Студії Й. Гірняка, Українським Студентам у Брауншвайґу й Гайдельберґу, Філії СХС в Ашафенбурзі, Колегам журналістам, Співробітникам, Кольпортерам і Передплатникам дякуємо за надіслані Великодні побажання.

Редактор, Колеґія
й Адміністрація „НЕДІЛІ"

З ОСТАННЬОЇ ХВИЛИНИ

МОСКОВСЬКА ГОСТИННІСТЬ

Берлін, (ДЕНА). Американський міністер закордонних справ Маршалл прибув у п'ятницю в обід з Москви до Берліну. На летовищі зустрічали його американський військовий губернатор Клей, високі офіцери і представники преси. Республіканський дорадник Маршалла Даллес заявив, що зростаюче порозуміння між Великобританією, Францією і Америкою були характерні для конференції, але Америка бажали би єдности всіх 4-ох великодержав. Даллес відзначив незвичайну гостинність московських господарів.

ХМАРИ ЧОРНОГО ДИМУ НАД ТЕКСАСОМ

Як повідомляє аґентство ДЕНА, в Тексасі (Сполучені Штати Америки), де вибухнув у гавані французький пароплав і кілька днів тривала в місті величезна пожежа з низкою вибухів, небезпека дальших вибухів нібито минула. Спеціяльні команди в протигазах і асбестових одягах почали розчищати звалиська, шукаючи в них жертв. За даними американського Червоного Хреста досі виявлено 580 трупів. Поранено понад 3000 осіб. Над частиною міста, де зосереджені нафтові переґінні заводи, і досі зносяться хмари чорного диму. Причину катастрофи точно ще не з'ясовано.

КОМУНІСТИЧНІ НЕСПОКОЇ В ПОРТУҐАЛІЇ

Лісбон, (Ройтер). Кілька тисяч робітників лісбонських корабелень оголосили страйк. Як припускають у добре поінформованих колах, страйк перекинеться і на трамвайне, водопровідне, електричне й газове підприємства, а також на залізницю. Як здається, страйкарі зважають на незадоволені елементи в армії. Деяких високих офіцерів арештовано або усунено з їх посад з причин політичного характеру. Уряд Салязара вважає, що цей страйк викликали комуністи, і вживає проти нього рішучих заходів. Страйкарі вимагають нібито тільки поліпшити розподіл харчових засобів і рішуче боротися з чорним ринком.

«КОРОЛЕВА» АРҐЕНТИНИ ВІДВІДАЄ ЕСПАНІЮ Й ВАТИКАН

Буенос-Айрес, (ДЕНА-Ройтер). 6 червня прибуде до Еспанії на запрошення генерала Франко дружина арґентинського президента Перона. Про це повідомив арґентинський міністер зовнішних справ Брамулія. Вона не матиме ніякої офіційної місії, а супроводитиме її рідний брат — приватний секретар Перона. Брамулія повідомив далі, що дружина арґентинського голови держави отримала запрошення відвідати Ватикан.

ОБДУРЕНІ ШАХРАЯМИ ЖИДІВСЬКІ ДП!

Франкфурт, (ДЕНА). У французькій зоні затримано 270 жидівських переміщених осіб, коли вони намагалися нелеґально виїхати до Палестини. Обдурені двома шахраями, вони протягом тижня перебували у французькій та американській зонах по дорозі до Марселю, звідки сподівалися виїхати до Палестини. Шахраї обіцяли приставити їх до Палестини за плату в 40 долярів. Затриманих повернено до таборів ДП. Провадяться розшуки шахраїв.

СОВЄТАМ НЕ ДО ВПОДОБИ ГОЛОС АМЕРИКИ

Вашінґтон, (ДЕНА-ІНС). Статс-секретар американського міністерства закордонних справ Вільям Бентон, що разом з тим є і шефом інформаційного відділу цього міністерства, відповів на вибрик совєтського письменника Ільї Еренбурґа в комуністичному пропаґандистському журналі «Культура й Життя» проти російських радіопередач «Голосу Америки». У своїй статті Еренбурґ між ін. писав, що «Голос Америки», замість давати звичайні реклями пилосмоків, реклямує дуже неходовий товар — він намагається виправдати американську політику. Як заявив Бентон, він дуже радий дізнатися, що Еренбурґ належить до слухачів «Голосу Америки». Совєтська преса вперше заговорила про ці передачі, і це є ознакою того, що успіх їх програми більший, ніж те можна було припустити на підставі дотеперішніх повідомлень.

ЖИДІВСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ В РЕҐЕНСБУРЗІ

Реґенсбурґ (ДЕНА). 22 квітня в Реґенсбурзі відбулася 10-тисячна демонстрація жидів на знак протесту проти страти 16 квітня в Палестині чотирьох жидівських борців за свободу. Демонстранти пройшли вулицями, несучи транспаранти, на яких англійською та жидівською мовами вимагалося від Англії припинити кровопролиття. Поряд з вітальними зверненнями до Сполучених Штатів і президента Трумена на транспарантах були антибританські написи.

Шеф британського генерального штабу Монтґомери відвідав лондонську королівську сторожу в її традиційних одностроях. (ДЕНА).

Брат відомих дівчат — канадійських п'ятенят, яким минає 13 років, одружився. Сестри були за весільних дружок. (ДЕНА).

21 квітня в Капштадті, де перебуває тепер британська королівська родина, врочисто відзначено повноліття британської престолонаступниці принцеси Елізбет, якій минуло того дня 21 рік. Як повідомляє аґентство ДЕНА, принцеса одержала подарунки від короля, королеви й своєї сестри принцеси Марґарет Розе і тисячі вітальних телеграм з усіх кінців світу. З цього дня принцеса Елізбет діставатиме, замість дотеперішніх 6.000 фунтів стерлінґів річного утримання, 15.000 (на 5.000 більше, ніж прем'єрміністер Етлі) фунтів стерлінґів, з яких 2.000 відраховуватимуться як прибутковий податок. Як повідомляють з Лондону, численні будинки британської столиці були прикрашені цього дня прапорами, а в катедрі св. Павла дзвонили дзвони. Майже вся англійська преса підкреслює значення цього дня. Лише комуністична газета «Дейлі Уоркер» повстає проти «пихи монархії» і вважає пренцесу за непридатну для поста королеви. Навпаки, деякі органи преси відзначали всебічність освіти принцеси, самостійність в її способі мислення і навіть віщували їй ролю «королеви Вікторії» XX століття. В цьому році мають відбутися заручини, а, можливо, і шлюб її з грецьким принцем Філіпом.

Світлина ДЕНА показує королівську родину, коли вона оглядає копальню золота 2.000 м під землею.

РДК в обороні скитальців

Як ми свого часу повідомляли, за почином відомого лідера американських соціялістів, **Нормана Томаса,** зорганізовано в Нью-Йорку «Рефюджіс Дефенс Комміті» (Комітет Оборони Скитальців), де беруть участь визначні американці свободолюбних поглядів: журналісти, вчені, духовники і інші. Належать до цього комітету також помогові організації національних груп, що дуже зацікавлені долею скитальців. З українців належать до цього комітету: ред. Катамай і п. Євген Рогач як представники ЗУАДКомітету, та проф. М. Чубатий і проф. Лев Добрянський як заступник «Комітету для Допомоги Українським Науковцям».

Головою цього Комітету Оборони Скитальців стала славна журналістка пані **Доротея Томпсон.**

Днями цей Комітет вніс до президента Трумена меморіял, в якому в рішучих висновках жадається оборони для скитальців з боку американського уряду перед примусовою репатріяцією до Совєтів. В меморіялі говориться, що деякі урядовці УНРРА на спілку з чужими аґентами далі провадять тут і там лови на людей. Меморіял оскаржує чимало функціонарів УНРРА за вислугу чужим та тероризування скитальців

В таборах скитальців — говорить меморіял — перебуває 800.000 «політичних збігців»: українців, поляків, росіян, югослав'ян та балтійців. Вони боролися по нашому боці проти німців та змушені були покинути свої краї з-за опозиції до існуючого там ладу, за що їх чекає концентраційний табір або смерть. Їх не можна посилати назад до країн, де їх віра вважається за злочин. Меморіял жадає, щоб президент Трумен став на оборону скитальців.

УКРАЇНСЬКИЙ РАДІОКОНЦЕРТ

Як нас повідомляють, радіо-висильна з Мюнхену надаватиме 29 квітня 1947 р. о год. 16-ій до 16.45 український концерт, в якому візьмуть участь оперовий співак Василь Матіяш і капеля бандуристів ім. Шевченка.

Програма складатиметься з творів Лисенка, Стеценка, Барвінського, Ходкевича та інших.

БРАЗІЛІЯ — КРАЇНА НЕВИКОРИСТАНИХ БАГАТСТВ (2)

До Бразілії?..

НАПИСАЛА Л. СЛОБОЖАНКА

До південної Бразілії відносять три штати — Ріо Ґранде-де Суль, Ст. Катаріна і Парана, що лежать на крайньому півдні країни на межі з Уруґваєм і Арґентиною.

Тропічний або й помірний клімат цих штатів здавна притягав білих переселенців, які або просто їхали сюди, почувши про багаті землі й негаряче сонце, або тікали з півночі Бразілії, вимучені спекою. Така історія була з поляками в 90-х роках минулого сторіччя: якийсь спритний аґент, завербував їх для роботи на кавових плянтаціях на півночі та вони не видержали рабської роботи під палючим сонцем й вирішили тікати. Не було в хлопців грошей вертатися до дому і вони пішли пішки на південь, шукаючи, де холодніше і врешті натрапили на польські колонії в південних штатах, де й осіли.

Площа трьох південних штатів дорівнює 532 тис. кв км, отже приблизно така як і Україна в межах 1947 року, а населення їх становить всього 5 мільйонів (1936 р.).

Над морем простягся ланцюг гір висотою до 2 км, а далі в глибині країни лежать плоскогір'я, вкриті степами та невисокі гори й узгір'я, зарослі лісами, в яких здобувають для експорту дорогі сорти дерев.

Важкою роботою — рубанням непролазних хащів і корчуванням пнів був однятий від лісів ґрунт для поля, садків, виноградників, та багато ще лісів незрубаних і багатьох людей може прийняти і прогодувати тутешня земля, бо покищо культивується лише 20% ґрунту в штаті Ріо Ґранде де Суль, а 8% в Парана та 6% в Ст. Катаріна. Всі три штати разом дають до 90% пшениці, споживаної в Бразілії, крім того сіють тут риж, кукурудзу, культивують багато винограду, овочів, меншою мірою тропічні культури. Розкішні пасовиська в степах гірських плято належать бразілійцям, їм же належать величезні отари худоби, що пасеться на ґустих високих травах.

Це район переважного дрібного господарства — колоністам належить по 10-25 гектарів ґрунту і кожний обробляє свій ґрунт самотужки.

СХІДНЯ БРАЗІЛІЯ — ЦАРСТВО КАВИ

Найгустіше заселена, найбільше засвоєна, найбагатші прибутки приносить східня Бразілія — плодюча і сонячна, зелена од рядків кавових дерев на плянтаціях, тростини, помаранчевих садів та від евкаліптів, пальм і кедрів, що обступають плянтації або лежать ще незрушеними ділянками тропічних пралісів поруч з ними.

Дуже гаряче на узбережжі океану, а далі. на зелених горбах спека вже не дуже велика і багато білих знайшло тут нову батьківщину. Це район великих плянтацій кави, що належать багатим землевласникам, здебільшого бразілійцям, на яких працюють приїжджі італійці та португальці, або місцеві метиси, мулати й неґри. Є й колонії японські, німецькі, польські.

На Атлантичному океані лежить брама до Бразілії — її столиця Ріо-де-Жанейро (1,700.000 мешканців), а десь в 400 км на захід від нього лежить друге по величині бразілійське місто Сао Паульо — (1,150.000 мешк.), що зветься «південноамериканським Чікаґо», бо має найбільше розвинену промисловість. Штат Сао-Паульо славиться своїми плянтаціями кави і саме сюди запрошувала українських ДП бразілійська комісія, що була в Новому Ульмі 25. III. ц. р.

Все життя районів прилеглих до Сао-Паульо залежить від кави і вся економіка Бразілії побудована на каві, бо становить вона в останні роки до 56% експорту країни та 70% світової продукції.

Перше кавове дерево, батьківщиною якого є Аравія та Африка, було десь 1727 року привезено до Ріо-де-Жанейро і скоро пішло переможним маршем по всіх прилеглих районах, займаючи місце викорчуваних лісів. На тисячі гектарів розстилаються тепер плянтації кавового дерева. Це є вічнозелене ґраціозне дерево висотою 2,5—5 метрів. Весною цвіте воно білими квітами, що пахнуть жасміном, і породжують пурпурові ягоди — носії пахучого зерна.

Багато роботи коло дорогоцінних дерев: 6 разів на рік треба захищати від дощу і спеки, з старших обрізати гілки. Здебільшого робітники плянтацій складають з власниками плянтацій договір на догляд за певною кількістю дерев, а спеціяльні наглядачі стежать за якістю роботи.

Крім кави, культивують у східній Бразілії какао, тютюн, цукрову тростину, бавовну.

Штат Мінас Ґераес, площа якою (574.855 кв кл) приблизно дорівнюється Україні ховає у надрах незчисленні багатства: залізо, манган, живе срібло, золото, платину, діяманти, які ще чекають на охочих їх здобувати, бо поки що мало й повільно розвивається гірництво Бразілії.

Гориста західня Бразілія мало знана і мало освоєна. Є там гарячі низини і холодніше плято, але мало розораних ланів, мало людей — далеко бо до Атлянтичного океану і майже нема залізниць.

Новий президент Бразілії Дутро зацікавився плодючими плято і навіть висунув думку про те, що треба столицю перенести вглиб країни і з центру освоювати всі околиці.

Колись здобували золото в Матто Ґроссо, а тепер головне багатство становить худоба, якої є значно більше як людей. Напр. в 1935 році було в Зах. Бразілії людей 1.102 тис., рогатої худоби — 7.710 тис., коней — 473 тис. і свиней 2.396 тис.

Колоністи майже не сел[illegible]ся тут, є лише кілька японських колоній, що продукують збіжжя, бавовну і тропічні рослини.

ПІВНІЧНО-СХІДНЯ БРАЗІЛІЯ

Над Атлянтичним океаном тягнеться вогка й гаряча зелена смуга, широтою 10—30 км, колись густо заросла тропічними пралісами, а тепер частково покрита плянтаціями кави й цукрової тростини. Далі крутим обривом здіймається хвиляста місцевість з окремими ланцюгами гір, плято й горбами, вкритими травами, сухостійними колючими лісами, кактусами і пальмовими гаями.

Багато дощів і вогкости на узбережжі, але сухо й гаряче в середині країни, нерівномірно випадають дощі і часто трапляються засухи, наступає голод і масами тікає населення на плянтації півдня, або в амазонські джунґлі шукати ґуму.

В цій частині Бразілії чорних більше ніж будь деинде, вони переважно працюють на плянтаціях, дістаючи низький заробіток. Біла іміґрація сюди іде неохоче через гарячий клімат і велику конкуренцію чорної робочої сили. У внутрішніх районах переважає скотарство.

Найбільше місто Пернамбуко (понад 200.000 мешканців), з старовинними будовами південно-европейського типу і силою неґрів та мулатів.

АМАЗОНСЬКА НИЗИНА — СВІТОВИЙ ПОСТАЧАЛЬНИК ҐУМИ

З літака виглядає Амазонська Низина як моховий килим, що розлягається так далеко як сягає око. Над ним ходять білі як барашки хмарки, а річки так ховаються серед рослинности, що виглядають лише часом як осколки скла.

Тут завжди нестерпна спека з температурою до 28°, що не падає нижче 25°. У повітрі стоїть задушлива вогкість, щодня ллють тропічні дощі, даючи щороку 2000—2500 мм опадів.

В заплутаних хащах лісів, над стоячими водами ґудуть і бринять зловісні носії страшних тропічних хвороб — мухи, комарі.

Непридатні дикі джунґлі для білих людей, що оселяються хіба в містах. Тільки в Бразілії, цій країні протиріч і протилежностей можливе існуваня серед непролазних джунґлів, де 1 людина припадає на 4 кв км площі, таких міст як Маонас з населенням до 90.000, що стоїть там, де вливається могутня Ріо-Неґро в Амазонку і Пара з населенням до 250 тисяч в гирлі Амазонки .Виросли ці міста на торгівлі ґумою, зібраною в джунґлях, і будують там багаті купці собі розкішні палаци в італійському стилі, а в Маонас, наприклад, побудований театр вартістю 400.000 долярів.

До 80-их років минулого віку були амазонські праліси поза увагою білої цивілізації, повними господарями почували себе незалежні індійські племена, що збирали їстивні овочі й горіхи, ловили рибу й черепах, та розчистивши хащі, потроху сіяли збіжжя в частковому затінку велетенських дерев, зрубати які в них не було сил і уміння. До невеликих осель білих на береґах рік вони приносили міняти кору з хінового дерева і горіхи.

Все змінилося в 80-х роках минулого століття: в джунґлях було знайдено кілька дерев, що їх молочний сік можна було переробляти на ґуму. Золотом платили европейці за ґуму потрібну для промисловости і в жадобі золота занурилися білі авантуристи в джунґлі, шукаючи в хащах дорогоцінних дерев. В малярійному бреду, змушені боротьбою з джунґлями колись цивілізовані люди дичавіли, убивали конкурентів і по-дикунські винищували багатство джунґлів — дорогі кавчуконоси і хінові дерева, підкуплювали і поневолювали індійців, примушуючи їх працювати на себе.

Трудно шукати в пралісах дорогоцінні кавчуконоси, бо розкидані вони в хащах між інших дерев. Шукачі ґуми — здебільшого індійці — плавають в невеликих човнах по численних доплинах і рукавах річок. Знайшовши дорогоцінне дерево — надрізають вони його кору в кількох місцях, і починає тоді текти молочний сік, що збирається в почіплені бляшанки. Дві години тектиме сік, а за той час шукач знаходить нові дерева. Увечері зливає він сік в одну посудину і негайно на примітивній пічці гріє його поки він не застигне, так що можна з нього зліпити ґумову кулю, яка йде на експорт.

Купці розвозили ґуму з Амазонської низини по всьому світі і мала Бразілія світову монополію цього товару, багатіла від того, і заборонила вивіз кавчуконосних дерев, щоб ніде не виросла їй конкуренція.

Та англійці обхитрували її — вони викрали насіння кавчуконосних дерев і насадили плянтації в своїх тропічних колоніях, від них пішли дерева в голляндські колонії і виявилося, що продукувати ґуму на плянтаціях дешевше як здобувати її в диких лісах. Витіснили англійці й голляндці Бразілію з світової торгівлі кавчуком, — в 1906 році дала Бразілія 36 тис. тонн, то було в 70 разів більше ґуми ніж всі плянтації світу разом, а в 1937 році з світової продукції ґуми в 1,1 міл. тонн дала Бразілія тільки коло 18 тис. тонн.

Тепер є надія, що знову вийде Амазонська низина на одне з перших місць в світовій продукції ґуми, бо Форд закупив тут мільйон гектарів ґрунту і 7 тис. робітників уже вирубують праліси під майбутні плянтації кавчуконосів.

Не їде европейська еміґрація до задушливої Амазонської низини і покищо обробляється менше як 1% її площі. що могла б давати дорогоцінні тропічні продукти. І неясно чи може взагалі цивілізація освоїти тропічні площі. Є думка, що було б це можливо якщо перемогти тропічні хвороби, а інші вважають, що нізащо не зможе жити біла раса в умовах безперервної спеки і вогкости, а як освоїть хто зелені пустелі Амазонки, то тільки люди інших кольорів. Охоче ідуть японці до Амазонської низини і створюють там квітучі колонії, але побоюються їх бразілійці і не сприяють їх еміґрації.

НАЙКРАСИВІШЕ МІСТО В СВІТІ РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО

Краса величезного тропічного міста в багатстві роскішної рослинности, в пальмах і квітах, в мальовничих комбінаціях скель і синьо-зеленого листя, в фіялкових відтінках далеких гір... Оточене горами місто лежить навколо затоки з ніжно-зеленою водою, що наче покраплена островами, човнами, парусами. А над водою кружляють чайки і літаки, часом проносяться крикливі зграї зелених папуг.

На пляжі точки людей і парасолі всіх кольорів, а далі дачі, котеджі, хмарочоси садки, ліси, сквери і над усім гаряче сонце. Це є місто сонця, моря і пальм. Круглий рік купаються на пляжі чорні й білі і ніхто не здивується побачивши серед міста струнких хлопців і дівчат усіх кольорів, одягнених лише в купальні костюми.

В центрі — компактна маса будинків, величезні вікна блищать на сонці. Асфальтові вулиці не лежать рівними рядами, а примхливо, мальовничо, бездумно, як наче зроблені під настроєм.

Яких тільки будинків нема в Ріо-де-Жанейро! Там є і роскішні палаци, побудовані під час гостювання португальського короля, і білі грайливі віли, і монументальні урядові будови, і модерні цементові ящики, і старовинні будинки португальського тону з колоніяльних часів, що стоять на вузеньких вуличках, наче перенесені з середньовічної Европи, є й неритянське селище з халабудами, зліпленими з ящиків і дощок. Там є модерні готелі, де люди з усього світу танцюють під неґритянський джаз і грають в рулетку, де життя нагадує, що вгодно крім Бразілії. Є бульвари, де під пальмами розкинуті білі скатертини кав'ярень і годинами п'ють каву безжурні «каріоки» — це спеціяльне прозвисько мешканців столиці. На околицях є базари, де горами лежать діти роскішної природи — помаранчі, банани, городина, кричать кури, мекають кози. З кошиками через руку походжають між рядами смугляві бразілійки в білих сукнях, неґритянки, мулатки. Натовп строкатий та веселий і наче не почуває нестерпної спеки в місті, що приголомшує приїжджого і одволікає його од насолоди красотами природи.

Понад мільйонове місто виросло на торгівлі кавою.

Багатство привезене пароплавами з усього світу за каву, вирощену важкою працею під гарячим сонцем тропіків, лишається в чарівному Ріо-де-Жанейро. Місто росте, будуються нові прекрасні будинки, пам'ятники, насаджуються нові алеї квітучих дерев. Колись воно славилось своїм брудом і пацюками, що бігали по вулицях, а тепер все блищить чистотою, дзеркальними вікнами, асфальтом.

ЕКОНОМІКА

Бразілія тримається на каві й ґумі, двох продуктах тропіків, що побудували розкішне Ріо-де-Жанейро, одягли прекрасних плянтаторок в паризькі шовки і привчили їх до всіх розкошів світу, та збагатили іноземні фірми, що в своїх руках тримають ґуртову торгівлю Бразілії.

Тісно зв'язано господарство Бразілії з ринками европейськими і як Европа переживає кризи, то негайно відбиваються вони в Бразілії. Не купували після першої світової війни голодні европейці кави і бідніли плянтатори, а за ними тисячі найманих робітників. Уродило в світі надто багато кави, впала ціна і знов прийшли до Бразілії злидні. Після другої світової війни підскочили ціни на всі продукти споживання на 300%.

Досі не вистачає Бразілії своєї пшениці, вина, та інших продуктів, в той час як існують необмежені можливості поширити площі під різні культури.

Мало використовуються багатющі надри Бразілії, що містять до 25% світового запасу заліза, вугілля, нафти, мангану. Часто лежать родовища в диких неосвоєних районах, далеко від доріг і багато ще треба зусиль і іміґрантів, щоб налагодити їх експлуатацію.

Маленькі містечка Бразілії нагадують біблейські часи: ні димарів, ні чаду, ні свисту й стукоту машин, а спокійні ремесники, легка ручна робота. Тільки в кузні гупає молот, але й він наче підкреслює загальний спокій тихих вулиць, обсаджених пальмами.

Це маленьке індустрійне ядро, а навколо люди борються з джунґлями. Це є наче початок цивілізації, коли людина ще не опанувала сил природи, а скромно стоїть обіч, ще не ставши рабом її.

Плянтатори, діставши прибутки від продажу кави й тростини не вкладали грошей в розвиток господарства країни, вони розкішно жили ,будували палаци, пускали на вітер гроші в своїй веселій столиці, або сипали грішми на европейських курортах. Промисловість почала розвиватися переважно на іноземних капіталовкладеннях.

Спершу десь біля 1911 року повстали текстильні фабрики, що переробляли місцеву бавовну, потім миловарні, млини, чавуноливарні, фабрики перерoбки шкіри.

Останніми роками зростають наміри і прагнення до індустріялізації країни, до того, щоб зробити її незалежною від нестійких світових ринків. Урочисто відсвятковано восени 1946 року відкриття першої сталеливарні біля Ріо-де-Жанейро, що є одним з найбільших промислових підприємств південної Америки.

КУЛЬТУРА

Тонкою плівкою виглядає бразілійська культура на загальному тлі чорно-червоної неписьменної маси. Офіційно нараховується до 30% письменних, але виявилося, що статистика зарахувала до «письменних» усіх, хто уміє розписуватися, а багато є таких, що крім свого підпису більш нічого не читали, ні писати не вміє.

Є школи з обов'язковим навчанням, є університети, медичні і технічні інститути, але хіба ходять до школи голі діти кочових племен Амазонської низини?

Серед чужинців теж великий відсоток неписьменних, надто після заборони навчання рідною мовою. Німеччина вже забула про неписьмених, а в німецьких колоніях Бразілії є до 13% німців, що не вміють читати.

Є бразілійські художники, є бразілійські письменники, що в своїх творах прекрасно показали свою гарячу батьківщину і відтворили багато індійських леґенд, є бразілійські вчені, що борються з місцевими хворобами, але всі надбання культури рідко виходять за околиці бразілійських міст, рідко потрапляють до колоній і селищ розкиданих в пущах бразілійських пралісів.

ПОЛІТИКА

Відбиток трьохсотлітнього колоніяльного періоду ще досі лежить на політичному житті Бразілії, бо дуже далеко від державного життя стоять чорні маси робітників плянтацій, колоністи, закинуті в пущі пралісів, шукачі ґуми в джунґлях, кочові індійці.

А в містах проходять хвилі революцій, заколотів, змов і бурхливих виборів. Влада переходить від партії до партії, міняються президенти й уряди, що часто приходять до влади зброєю та грішми.

З 1930 до 1946 року керував країною президент Варґас. який одверто сказав, що він запроваджує «новий вид демократії, при якій Варґас думає, говорить і вирішує за людей». Проходило його президентство з замахами та революціями, а його тенденції були до централізації управління країною, посилення бразілійського націоналізму (заборона будь-якої чужомовної діяльности!) прагнення до економічної незалежности.

В 1946 році на місце авторитарного уряду прийшов парляментарний: став президентом ставленик соціял-демократичної партії Евріко Ґаспар Дутро, окремі штати дістали більше автономії і відновили свої прапори, спалені колись Варґасом.

Зросли після останньої війни ціни в Бразілії на 300%, а заробітки лише на 150%, почувається назадоволення в містах і грає на тому комуністична партія, що на останніх муніципальних виборах в січні 1947 року здобула 800.000 голосів.

КОМУНІКАТ

В порозумінні з ЦУДБюром в Лондоні покликано до життя при Президії ЦПУЕ окремий Виставовий Комітет, що його завданням є підготовити виставку, організовану ЦУДБюром. Просимо всіх заінтересованих звертатися в справі виставки виключно до Виставового Комітету в Авґсбурзі, Юденберґ 8.

ГОСТІ З РЕАЛЬНИМ ЗАВДАННЯМ

ПАНІ ХРАПЛИВА, СОТНИК ПАНЧУК І ДИРЕКТОР ЯРИМОВИЧ ПРО СВОЇ ЗАВДАННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

Вже кілька днів вітають українці американської зони рідких та дорогих заокеанських гостей, на цей раз з Канади: сотн. Панчука, дир. Яримовича та п. Храпливу. Як представник «Неділі», я довго шукав їх, причому враження з двох зустрічей з нашими гостями в головних зарисах таке:

Всі троє наших видатних і відомих вже земляків презентуються дуже добре. Це люди в повні найкращих життєвих сил, пані Храплива і сотн. Панчук — справжня розцвіла молодість. Вони обоє теж носять зелений однострій з написами на нараменниках «Canadian Relief Comite for Ukrainian Refugeas». У п. Храпливої, що у прегарному личку сполучує чар української вроди й елеґантність американки, на грудях цілий ряд стрічок від військових медалів. Пан Яримович, що кілька літ виконував функції секретаря КУК, — це високий, повний життєвої енерґії зразок джентльмена, що спокійно, але недаремно вживає слів і зручно передає ними свій багатий життєвий досвід. Легка сивина над вухами в кучерявій чорній чуприні та золоті окуляри ще більш підкреслюють молодечість його обличчя і палкість очей. Сотн. Панчук робить враження наймолодшого, це справжній тип повного верви студента, хоч усі знають, що він дійсний керманич ЦУДБ у Лондоні.

Наші гості перебувають в амер. зоні не даремно. Цілий ряд справ, що їх мало «на столі» лондонське бюро, вимагає вияснень та інтервенцій так у Головній Кватирі, як і в командах поодиноких армій. Направити, як слід, допомогу, розвідати про потреби еміґрації, перевірити її настрої, і нарешті, особисто переконатися на місці в подробицях та суті еміґрантської проблеми — це, лише кілька з тих завдань, що їх поставили собі дорогі гості. Але найважніше з їх завдань — це створити тут, на континенті, станицю ЦУДБ, що мала б безпосередній та повний зв'язок з усією еміґрацією в Европі і обходилася б без тих зайвих трудноців, які випливають з віддалі Лондону. Ця станиця буде мабуть у Швайцарії, де теж живе поважний гурт відомих українських громадян і де діє ще й досі український відділ при Міжнар. Червоному Хресті. Всі поїздки наших любих гостей спрямовані на якнайшвидше відкриття тієї станиці.

З розмови з гостями винесли ми багато цінних вказівок і запевнень. Зустрічаючись з різними достойниками закордону, наші канадійські опікуни мали змогу переконатись, що українські еміґранти мають добру марку, як майбутні колоністи й кандидати на працю. Безліч контроль і комісій, що іноді й непомітні для таборян, зробили своїми звітами для нашої працьовитости, чесности, культурности й чистоти добру рекляму; держави, що хочуть мати поселенців, цінять українців нарівні з балтійцями, як високовартісний матеріял. «Ви повинні, — говорила зокрема пані Храплива, — працювати і творити далі, це єдиний наш і ваш капітал і тільки виждати часу, як він почне виплачуватись». Наші гості певні теж доброї розв'язки еміґраційної проблеми: скорше чи пізніше нас переселять, тим паче, що від Канади, яка останнім законом дає змогу фірмам виставляти афідавіти на працю тисячам людей, аж до Бельгії і зокрема Англії, всі зацікавлені в прийнятті еміґрації, людей навіть з політичного боку певних. Щораз краще наладнує та перебирає справи еміґрації у свої руки і Міжнародній Комітет для втікачів (ІҐЦР),

(Далі на 5-ій сторінці).

ПОВІДОМЛЕННЯ
до всіх українських студентських товариств і об'єднань.

Всеукраїнська Координаційна Комісія, згідно зі своїм Комунікатом з дня 3 жовтня 1946 р., передбачує скликання на день 29 і 30 червня 1947 р.

ЗАГАЛЬНОГО СТУДЕНТСЬКОГО З'ЇЗДУ

представників усіх українських студентських товариств та об'єднань на еміґрації, в Мюнхені, в домівці-гуртожитку при Фюріхштр. 53. — Програма З'їзду буде подана до відома в найближчому часі. — Звертаємося до всіх студентських організацій, зокрема поза Німеччиною, уже тепер поробити заходи, щоб забезпечити собі на цей час переїзд до Мюнхену.

Інсбрук-Мюнхен, дня 20 III. 1947.

За Всестудентську Координаційну Комісію

К. Білинський, голова ЦеСУС-а — Д-р П. Мельник, голова ЦЕСУС-а

ОГОЛОШЕННЯ
про З'їзд Укр. Професійних Спілок

Відділ Організації Праці й Господарства ЦПУЕ скликає з'їзд представників українських професійних спілок в Німеччині в місті Авґсбурзі, Юденберґ 8/II на 2—3 травня 1947 р. о 10 год.

Денний порядок з'їзду:

1. Завдання професійних організацій на еміґрації (реферат Відділу Орг. Праці й Господарства);
2. Інформації спілок про:
   а) побудову організацій,
   б) стан організацій,
   в) роботу.
3. Побудова системи українських професійних організацій в Німеччині та пов'язання її з системою ЦПУЕ.
4. Розгляд і ухвалення проєктів положення:
   а) про центральне об'єднане бюро професійних спілок при ЦПУЕ,
   б) про обласні об'єднання бюра професійних спілок,
   в) про низові об'єднання бюра професійних спілок.
5. Розгляд і ухвалення проєкту основних положень для типового статуту центральних фахових професійних спілок.
6. Наради фахових секцій з'їзду в справі опрацювання проєктів статутів центральних спілок кожного фаху, та творення організаційного бюра для скликання фахових з'їздів і організацій фахових професійних централь.
7. Різні справи.

На з'їзд мають бути вислані делеґати за таким порядком:

а) від центральних професійних спілок з обсягу діяння на всю Німеччину (західні окупаційні зони) — по три делеґати. (Бажано, щоб по одному з кожної окупаційної зони),

б) від зональних і обласних спілок різних фахів — по два делеґати,

в) від таборових або повітових спілок, які не входять до обласних спілок, коли такі не існують — по одному представникові.

Кожний делеґат повинен мати мандат, підписаний управою спілки з печаткою. При відсутності в управі печатки, підписи свідчаться печаткою місцевого українського комітету.

З огляду на неможливість забезпечити делеґатів харчами, просимо взяти з собою власний запас харчів на два дні. Ночівлею делеґати будуть забезпечені.

Відділ Організації Праці й Господарства ЦПУЕ

з боку на бік, креслячи заплутані визерунки, стикаючись, падаючи, знов підводячись; все це під чистим блакитним небом, до якого стреміли високі береги окрай льоду і вигуки ковзанярів.

Дід примоцював мої ковзани і почав учити мене терпляче, з багатьма науковими поясненнями, як тримати рівновагу. Він підтюпцем підбігав обіч мене, ведучи й підтримуючи мене, аж поки я не спромігся піти на ковзанах сам. Тоді він відійшов, приєднався до пана Баґа й Пітера Дікі на лавці, запалив свою люльку й поглядав на мене.

Захоплений цією новою формою руху, я незграбно просувався вперед по льоду. В тихому кутку ставу кілька добрих ковзанярів поклали на лід помаранчу, діямантову цяточку барви на сірій поверхні, і виписували ковзанами фігури навколо. Панна Джулія Блейр була серед них і, приємна несподіванка для мене, Елісон Кейс з її матір'ю; обидві вони ковзалися дуже елеґантно, справді. В ту ж хвилю Елісон підлетіла до мене і, схрестивши свої руки, взялася за мої. Наслідуючи, ловлячи ритм її рухів, коли вона вела мене навколо ставу, я почав робити справжні успіхи. Коли я дякував, вона посміхнулась, похитала головою на знак того, що не варто, і помчала назад до своєї матері і до помаранчі. За ввесь час, що ми кружляли, вона не промовила ні слова.

Пізніше Дід, з його загадковою посмішкою, прикликав мене до лавки.

— Натішився?

— Ой, Діду, чудово, просто чудово.

Ще пізніше, того ж вечора: думка дрімотно перебирає все в пам'яті... Я більше не думаю, що хочу після всього тих метушливих офіціянтів. Яка насолода були ті старі ковзани з Дідовими мотузками! Шкода було тільки, що я не бачив Ґейвіна на ставу. Так, Бабо, я завтра буду добрим хлопцем. Мені прикро, що я був невдячний, я обіцяю чесно заплатити за всі виявлені мені добродійства в майбутньому. А зараз... Зараз я сплю.

(Кінець 7-го розділу).

СПОРТ

ЗАПРОШЕННЯ НА ОЛІМПІЯДУ

Лондон, (ДЕНА). 17 квітня вислано запрошення на олімпіяду 1948 року для 45-ох країн, а між ними і для Австрії. Німеччину і Японію не запрошено. Олімпіяда відбуватиметься від 29 липня до 31 червня 1948 р. Малюнок запрошення виконав англійський графік Слейтер. Воно виконане на найкращому папері в 4-ох кольорах ручною технікою. Зображена на ньому репродукція маратонського бігуна, англійський парлямент і товерська вежа в Лондоні. Формальні запрошення передадуть представниками повідомлених держав в червні ц. р. на окремій конференції в Стокгольмі.

ЗМІНА НАЗВИ І РЕОРГАНІЗАЦІЯ СТ «УКРАЇНА»

Відомий наш клюб СТ «Україна», що в 1945-46 рр. мав свої дні великих успіхів, перестав фактично існувати. Кращі змагуни розбрелись по німецьких клюбах, (Скоцень I і II, Мікльош, Стецьків, — Фенікс-Карльсруе, Макар — Штутґарт-Кіккерс, Вареха — Розенгайм) — решта доповнивши свої ряди молодими змагунами і переіменувавши себе на СТ «Скала», вступила в члени РФК. Чи СТ «Скала» гратиме у клясі футболевих першунів ще цього року — про це рішить РФК.

ПРОВІДНИК ФУТБОЛІСТІВ — ДЕРЖАВНИЙ МІНІСТЕР

Фізична культура, а особливо галузь спортових ігор — дуже популярна і шляхетна розвага для найширших мас. Золотий вік тієї популярности переживали европейські народи після першої світової війни, особливо після року 1930, коли імена спортових «тузів» були далеко відоміші як навіть імена державних мужів. Часи, коли відомий середній помічник празької Спарти, Пешек-Кадя був після президента Масарика найпопулярнішою особою ЧСР, в честь якої співались по льокалях пісні, ще не минули. Хто, наприклад, із спортсменів чи прихильників спорту не згадує ще й досі еспанця Замору, австрійців Сесту та Шінделяжа, феноменального воротаря чеха Планічку, італійців Піолю, Каліґаріса, американських боксерів Демсея та Тунея, чи феноменального бігуна фінляндця Нурмі, японку Гітомі, чорного Увенса та інших. Хто не чув про «Вундертім», австрійську футбольну репрезентацію, славний Арсенал чи голосну Спарту? Хто не переживав гарячки Олімпійських ігор, футбольного майстерства світу в 1932 р. чи драматичних боїв «Тур де Франс»?

Не меншою популярністю користувались також проводирі спорту. Це було загальною таємницею, що ім'я проводиря австрійського футболу, зв'язане нерозлучно з «Чарівною 11-ою», середньоевропейською чашою, чи іншими міжнародніми подіями футбольного життя, ім'я Гуґо Майсла звучало дзвінкіше і голосніше в усіх п'ятьох континентах як імена його земляків Ренера чи Дольфуса. І сьогодні оця яскрава спортова постать Гуґо Майсла виросла на державного мужа, стаючи міністром відродженої Австрії.

Про нього кружляє багато веселих історій. Ось одна з них:

Один з віденських адвокатів, що рівночасно був президентом першоклясного віденського клюбу, виїхав до Амстердаму для підписання договору на турне своєї футбольної дружини в Голляндію. Пізно вночі будить його в амстердамському готелі телефон: «Це Ви, пане докторе? Ох, і приємно, що я Вас можу поінформувати про блискучу гру Шінделяжа у сьогоднішньому тренінґу нашої репрезентації. Тут Гуґо Майсл... і т. д.». Майсл говорив три, шість, дев'ять хвилин. Нарешті адвокат приходить до слова і натякає, що довга телефонна розмова Відень-Амстердам буде багато коштувати Майслові: «Е, ні, що для знайомих чоловік не зробить. Я навіть готов ризикнути сотнею шілінґів. Тим більше, коли я телефонував з Вашого бюра».

ТУРНІР ШАХОВИХ МАЙСТРІВ ДП

З 17 березня до 1 квітня ц. р. в Мюнхені-Шляйсгаймі відбувся турнір шахових майстрів ДП на першість американської зони Німеччини. До участи в турнірі було запрошено 14 кращих шахістів американської зони. На жаль, в турнірі не взяли участи такі майстри шахової гри як д-р Богатирчук і латиші Ензелінс і Земґаліс (вони стали відомі останнім часом). До участи в змаганнях був запрошений також чемпіон Мюнхену — німець Шіндлер. Після запеклої боротьби місця розподілились в такому порядку 1-3 проф. А. Селезнів (укр. табір, Ашафенбурґ), Таутвайсас (Литва), Шіндлер (Баварія) по $+8\frac{1}{2}$ (з 12 можливих); 4 місце Озольс (Латвія) +8; 5-6 місце Дрейбергс (Латвія) і Козьма (Чехія) $+7\frac{1}{2}$; 7 місце Арлаускас (Литва); 8 місце Ясинський (російський табір в Шляйсгаймі) +6; 9, 10 і 11 місце Сапронов (Югославія), Стабінс (Латвія), Стояновський (Литва) по $+4\frac{1}{2}$; Памил'єнс (Латвія), Спенглер (Чехія) по $+1\frac{1}{2}$.

На з'їзді була обрана шахова секція американської зони. П. Ясинському було надано звання майстра за його 50% в турнірі.

П. Шіндлер як німець грав поза конкурсом. Ухвалено розіграти остаточну першість 1947 р. в матчі з 10 партій між проф. А. Селезньовим і Таутвайсесом, а партії турніру видати окремою брошурою. Крім того, спеціяльно обране жюрі під головуванням чемпіона міста Риги п. Драйбергса присудило нагороду за найкращу партію турніру. По закінченні турніру 2 квітня найстарший за віком учасник його проф. Селезньов дав сеанс для аматорів. Він грав одночасно на 19-ти дошках, з яких виграв +15, зремізував 4, які теж було зараховано на його користь.

Шаховий турнір і ввесь шаховий з'їзд пройшли добре, в дружній атмосфері.

Нещодавно закінчилися в Ашафенбурзі змагання за індивідуальне мистецтво в пінґ-понґ. На світлині — група переможців.

Календарець розгривок копаного м'яча у весняній рунді за мистецтво области Ашафенбурґ.

27. 4. 47 р. „Дніпро" Корнберг—„Запоріжжя" Ашафенбурґ.

4. 5. 47 р. „Чорномор'я" В. Кастель — „Дніпро" Корнберґ.

11. 5. 47 р. „Запоріжжя" Ашафенбурґ— „Чорномор'я" М. Кастель.

Господарі на першому місці.

ПОДАЄТЬСЯ ДО ВІДОМА УКРАЇНЦЯМ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗОНАХ, ЩО ВІД 1. БЕРЕЗНЯ 1947 р. ВІДКРИТО

РОЗСИЛКОВУ КНИГАРНЮ,

яка має на складі великий вибір книжок, (між ними видані в рр. 1941—1944), листівки, портрети, тризуби і т. п.

Таборовим книгарням, школам, кооперативам та кольпортерам даємо знижку. Замовлення виконуємо лише за поштовою післяплатою.

На бажання висилаємо наш каталог.

Рівнож звертаємося до тих видавництв в американській та французькій зонах, котрі ще не є з нами у зв'язку, що можемо на відповідних умовах купувати більшу кількість видань, як також можемо перебрати генеральне заступництво на цілу англійську зону.

Наша адреса:

Ukrainische Versandbuchhandlung «WIDRODSHENNJA« (20a) Godenau (Kreis Alfeld) Ukrainisches Lager

---

ПЕТРО КАРПЕНКО-КРИНИЦЯ

ПРИХІД ВЕСНИ

Весно, зазорена весно!!!
О. Влизько.

Ізнов ти, як пісні відлуння широке,
Ввірвалась в обійми руїн і пожежі...
Ой, весно, ой щастя моє одиноке!

Скрізь дим задимив світлий обрій і межі,
Холонуть степів почорнілих долоні,
І сірого міста задумались вежі.

Я ж бачу: на спаленім бомбою лоні
Обвітрених піль пробиваються трави,
Ще й води гримлять, як розгнуздані коні;

Ще й сонце встає, а на дубі тужаві
Бруньки розпустились так дивно, чудесно...
І день забринів, наче відмогін слави...

Ой, весно моя ти, зазорена весно!

(З книги „Полум'яна земля")

ВЕСНА НА ЧУЖИНІ

Весна літа круг нас на теплих крилах
І збуджує зі сну ліси й лани.
О, скільки почувань, близьких і милих,
Породжують ті прояви весни.

Від хвилювання все мигтить навколо
І серце в грудях стримує свій рух,
Коли ми погляд кинемо на поле,
Де крає ниви працьовитий плуг,

Коли ми кажемо один другому,
Вдихаючи дух свіжої ріллі:
— Чи доведеться бути нам удома,
Щоб працювати на своїй землі? —

Павло Дубів.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800 НМ, 1/2 стор. 400 НМ, 1/4 стор. 200 НМ, 1/8 стор. 100 НМ, 1/16 стор. 50 НМ, 1/32 стор. 25 НМ. Розшуки 50 пфеніґ. за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Schwetschenko Leonid, 43 roky;
Schill Baby, z Kleinfeldu;
Schill Linda, z Kleinfeldu;
Schill Liza, 33 roky, z Kleinfeldu;
Schill Wiktor, 14 rokiw, z Kleinfeldu;
Semegen Wladimir, 43 roky, z Possneck;
Hulanyzka Natalija, 24 roky, z Laibachu;
Iwanenko Oleksij, 40 rokiw;
Husak Julija, 40 rokiw;
Iwanowskyj Zbigniew, 27 rokiw;
Ilczuk Jurij, 20 rokiw;
Iwasyk Dmytro, 39 rokiw;

ОГОЛОШЕННЯ

В-во «Говерля» видало збірку світлин в формі стінної таблиці наших князів, гетьманів, поетів і духовних п. н. «Визначні сини України» в ціні 5 н. м. Збірка є великою поміччю для шкіл, шкільної молоді й прикраси кімнат. Замовляти: **Українська Книгарня в Мюнхені, Дахауерштр. 9-I.** Кольпотерам рабат після умови.

Iwaszczenko Leonid, 23 roky, z Kochertalu;
Iwaniuk Iwan, 25 rokiw, z Hannoveru;
Jablonskyj Jaroslaw, 22 roky, z Weimaru;
Jackewycz Kazymir, 30 rokiw;
Jakymciw Iwan, 20 rokiw;
Jakimenko Melanija, 42 roky;
Jakiw Josef, 22 roky, z Dresdenu;
Jakowec Ewhenija, 46 rokiw, z Widnia;
Jakymenko Oleksa, 39 rokiw, z Wartlau;
Janiszewskyj, 45 rokiw, z Parczewa;
Jaremka Stefanija, 33 roky;
Jaremowycz Marija, 61 rik;
Jaremowycz Teofil, 61 rik, z Karlstadtu;
Jaresmus Olha, 33 roky, z Stolpu;

Wyjszow z druku

„Pidrucznyk Szewskoho Kroju"

M. Tychojkoho, storinok 64, Din a 5, 28 rysunkiw w teksti. Cina 5 RM. Wysylajetsia za pislaplatoju. Zamowlennia slaty:

M. Tychojkyj, Dillingen/Donau
Ukrainisches Lager

Jarmolenko Pelyp, 25 rokiw;
Jarmolenko Oleksander, 20 rokiw, z Glogau;
Jarmolenko Olena, 22 roky, z Magdeburgu;
Jarmolenko Wasyl, 32 roky, z Wattenstadtu;
Jarmolenko Wasyl, 40 rokiw, z Scheckenbergu;
Jackewycz Stefanija, 29 rokiw, z Wurzenau;
Jackewycz Waclaw, 33 roky, z Lübecku;
Jaworska Marija, 53 roky;
Jaworska Anna, 70 rokiw;
Sileckyj Stanislaw, 56 rokiw;
Slawiska Frances, 23 roky, z Reinsbergu;
Soroka Nadija, 48 rokiw, z Jarmenu;
Soroka Olha, z Jarmenu;
Soroka Warwara, z Jarmenu;
Stefanyk Marija, z Münchenu;
Stameckyj Theodor, 45 rokiw, z Erfurtu;

Podiaka

My, hrupa ukraincіw z Karlstadtu, wyslowlujemo swoju szczyru podiaku P. d-ru Suchowerskomu za podanu nym adwokatsku dopomohu, pid czas sudowoho procesu, jaka pryzwela do cilkowytoho wyprawdannia naszoho zemlaka — Pertacha. Za doruczenniam: Slowaczewskyj.

Proszu laskawo zholosytysia paniw, jaki dobre wmijut hraty na akordioni. Bazana obiznanist z notamy, a takoz najawnist wlasnoho instrumentu.

Holosytysia na adresu: Aschaffenburg, Bois-Brule, Bl. 4/10, Kowalewskyj.

АРТИСТА-МАЛЯРА ПРОФЕСОРА ВАСИЛЯ КРИЧЕВСЬКОГО

МИСТЕЦЬКА ГРАМОТА

ДЛЯ ПЕРЕСИЛАННЯ ПРИВІТІВ, ПОДЯК І ҐРАТУЛЯЦІЙ ЧУЖИМ ДОСТОЙНИКАМ І СВОЇМ ДІЯЧАМ ТА БЛИЗЬКИМ

на прегарному картоновому папері по ціні 10 м за штуку

ВИСИЛАЄ:

Адміністрація «НЕДІЛІ»
Aschaffenburg, Schweinheimer Str. 50

Ukrainska drukarnia szukaje bilszu kilkist skladacziw ta ochotnykiw do nauky drukarskoho remesla. Zholoszennia pryjmajutsia pid takoju adresoju: München 5, Rumfordstr. 19.

Відгукніться!

Stepan Bulo szukaje swoho batka Wasyla Bulo, szczo w czasi kapitulacii Nimeczczyny perebuwaw w H 4 (15), Weimar, Postfach 500, i znajomych iz sela Dobriwlany kolo Drohobycza. Pysaty do: Stepan Bulo, Post Seeboden, Reich 4, Kreis Spittal (Donau), Oesterreich.

Derkacz Mychajlo z druzynoju u A. Mahrenholz, (16) Kassel, Oberzwehren, Mattenbergstraße 27, rozszukuję syna Jurka ta znajomych. (1—4)

Dla Boreckoho Jurka je lyst w Administracii „Nedili"

Mantyka Wolodymyr szukaje swoich bratiw Oleksija і Serhija. Wistku podajte na adresu, München, Fürstenriederstraße 155.

Sestru Mariju Zwizynsku z sela Stankowa, pow. Lisko, jaka perebuwala w Schwäbisch-Hall, szukaje Josyf Zwizynskyj (20) Munsterlager D. P. Camp UNRRA, Baracke 16.

Szukaju matir Matiuszkowu Lidiju, 55-ty rokiw. Ostannio perebuwala: Lager „Birau", Oberschlesien. Proszu pysaty na adresu: Frau Maria Bordig, Ansbach, Mittelfranken, Promenadenstr. Nr. 26.

Matrymonijalne

40-litnij fachiwec poznajomytsia z halyczankoju bezditnoju wdowoju do 35 rokiw. Cil — spilne majbutnie. Pysaty zi znymkoju do Nedili" pid „Ameryka".

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo", Aschaffenburg,
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 4 trawnia 1947 | Nr. 72

СВІТ ПІД ВРАЖІННЯМ ПРОМОВИ МАРШАЛЛА

ПОЛІТИЧНІ КОЛА АМЕРИКИ СПОДІВАЮТЬСЯ ВІДПРУЖЕННЯ У ВЗАЄМИНАХ З МОСКВОЮ

Як повідомляє аґентство ДЕНА-Ройтер, президент Трумен скликав увечері 27 квітня в Білому Домі закрите засідання, в якому взяли участь американський міністер закордонних справ Маршалл та видатні представники республіканської і демократичної фракцій Конґресу. На цьому засіданні міністер Маршалл подав зміст своєї промови, яку мав виголосити до американського народу 29 квітня, а також звіт про перебіг Московської Конференції і доповів про причини її невдачі й неможливість досягти більшого. Нарешті на засіданні обговорено ставлення Совєтського Союзу до програми Трумена в справі допомоги країнам, яким загрожує комунізм. Між іншим, Маршалл заявив, що зробив ясним для провідних совєтських кіл, що Сполучені Штати непохитні в своєму рішенні не поступатися далі вимогам СССР в питанні про укладення договору між 4 великодержавами. Під час розмови з представниками преси на питання одного кореспондента, чи оптимістично дивиться Маршалл в майбутнє, він відказав: «Його покаже час». Голова сенатського комітету зовнішніх справ сенатор Ванденберґ, якого журналісти питали про засідання, сказав лише, що «звіт був прекрасний і Маршалл дуже відверто відповідав на наші запитання». Докладніших відомостей про засідання Ванденберґ не подав.

У своїй промові до американського народу, виголошеній радіом 29 квітня у Вашінґтоні, Маршалл дав огляд перебігу Московської Конференції, відзначив труднощі проблем, які стояли перед міністрами закордонних справ і докладно пояснив позиції великодержав в основних питаннях Конференції.

Торкнувшись теми договору з Німеччиною, Маршалл почав говорити про виступи представників совєтської влади, що назвали господарче об'єднання американської і британської зон зламанням Потсдамського договору. Маршалл заявив, що якраз відмова Совєтського Союзу від реалізації постанов Потсдамського договору довела до міжзонального об'єднання. Дуже важко приходиться називати напади совєтської влади інакше ніж пропаґандою, а завданням тієї пропаґанди є, між іншим, відтягати увагу так, щоб перешкоджати здійсненню господарчої єдности Німеччини, вирішеної в Потсдамі.

Останнім важливим пунктом, обговорюваним у Москві, назвав Маршалл пакт чотирьох великодержав. Сполучені Держави надіялися швидкого схвалення того пакту, яким вони зобов'язувалися взяти активну участь в недопусканні нового зросту воєнного потенціялу Німеччини. На думку американців, цей пакт допоміг би звільнитися від усіх побоювань на майбутнє і дозволив би легше підписати мировий договір. Совєтський уряд, одначе, відповів на американську пропозицію низкою додаткових внесків, що цілком змінили б характер пакту і зробили б з нього незвичайно скомплікований мировий договір. В такому становищі Маршалл був змушений припускати, що совєтський уряд не бажає собі взагалі такого пакту або хоче його відтягнути. Час покаже, чи зможуть взагалі досягнути згоди над цією проблемою. Сполучені Держави повинні, одначе, затримати своє дотеперішнє становище і домагатися, щоб пакт обмежився до свого властивого завдання, а саме до того, щоб не дозволити Німеччині розпочати нову війну.

Не зважаючи на всі ці різниці в поглядах і труднощі, — сказав міністер Маршалл, — в Москві вдалося осягнути найбільш можливі поступки для майбутнього порозуміння. Перший раз розбіжності поставлено там в яскравому світлі і так ясно здефінійовано їх, що майбутні переговори могли б початися від тих пунктів, які тепер у першій лінії прийшлося відкласти.

Маршалл розповів теж про свою розмову з генераліссимусом Сталіном. Сталін заявив йому під час тієї розмови, що московська конференція була лише «першою сутичкою розвідчиків» в тих важких питаннях. Можливо, — сказав Сталін, — що на цьому засіданні міністрів закордонних справ не вдасться дійти більших осягів, але він вірить, що в усіх важливих справах до роззброєння, політичної побудови Німеччини, репарацій і господарчого об'єднання Німеччини включно вдасться договоритись компромісово. Треба лише бути терпеливим і не стати песимістом.

І я сподіваюся щиро, — сказав міністер Маршалл, — що погляд генераліссимуса слушний і означає те, що на майбутній конференції совєтська делеґація виступатиме з більшою готовістю для співпраці. Одначе ми не можемо зночити того фактора, що його творить час. Відбудова Европи повільніша, ніж ми того сподівалися, а сили руїни і занепаду виступають чимраз видніше. Стан пацієнта **гіршає, тоді як лікарі призадумуються.** Тому я думаю, — сказав Маршалл, що дії не можуть чекати аж доти, доки можна буде досягти компроміс вичерпанням.

Закінчуючи промову, Маршалл підкреслив, що єдність обидвох великих американських партій в питаннях зовнішньої політики була безцінним вкладом для переговорів на конференції. Сучасне становище в світі і позиція Сполучених Держав вимагають обов'язково, щоб американський народ виступив з однією думкою і суцільно.

Як повідомляє з Лондону аґентство Ройтер, в політичних британських колах виникла надія, що радіо-промова міністра Маршалла про результати московської конференції, створила пункти для нових переговорів і вказала на нові можливості для досягнення компромісу. Догадуються, що черговий конструктивний крок можна буде зробити на основі натяків Сталіна про компроміс. В Лондоні й далі вважають питання репарації головним пунктом переговорів в справі мирового договору з Німеччиною, але сподіваються, що перспективи у цьому питанні не покращають, якщо на думку Совєтського Союзу компроміс можна осягнути лише уступками західніх великодержав.

Як далі повідомляє Ройтер, орган комуністичної партії СССР «Правда» помістив (у минулий вівторок) статтю, що в ній висловив надію, за якою, вдасться розв'язати остаточно і задовільно невирішені проблеми мирових договорів з Німеччиною й Австрією.

На думку «Правди», московська конференція поклала фундамент під розв'язання німецького питання. Треба підкреслити, що всі намагання змінити договори Ялти і Потсдаму залишилися без висліду, а такі намагання були раз-у-раз роблені британською та американською делеґаціями.

Московська конференція, — заявляє «Правда», — виказала, що постійний мир можна буде забезпечити лише виконанням тих великих обов'язків, що їх альянтські великодержави взяли на себе під час війни і після перемоги над Німеччиною Гітлера.

Республіканський сенатор Артур Ванденберґ — як подає ІНС — похвалив Маршалла за те, що він відкинув у Москві компроміси в засадничих питаннях. Ми мусимо як досі, так і далі, — сказав Ванденберґ, — дійти до спільної програми, але якщо цього не вдасться досягти на якійсь розумній основі, ми не можемо надто довго чекати на мирову програму, що об'єднала б бодай тих, які знайшли б спільну мову. Переговори тому закінчилися невдачею, сказав Ванденберґ, бо Совєтський Союз уперто стоїть при своїх домаганнях, на які ані Сполучені Держави, ані їх союзники не можуть погодитися.

ВІДКРИТТЯ ПАЛЕСТИНСЬКОЇ СЕСІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

28 квітня в Нью-Йорку відкрилася особлива сесія загальних зборів Об'єднаних Націй для обговорення палестинського питання. Відкриття сесії відбулося в спокійній атмосфері, хоч перед тим були чутки, що воно може бути використане як привід для жидівських або арабських демонстрацій. Американська поліція безпеки виявила особливу пильність і обстежила перед початком засідання всю будівлю, шукаючи бомб, ручних ґранат тощо. Поліцисти зазирали навіть в більші ручні сумочки відвідувачок. Єдиний інцидент стався вночі перед відкриттям сесії, коли в усіх входах до приміщення засідань з'явилися написи: «Тут був Ірґун Цвай Леумі». Поліція швидко усунула ці ознаки діяльности жидівського підпільного руху. Перед відкриттям засідання «Євіш Аґенці» сповістило, що воно буде бойкотувати палестинські наради ОН доти, поки не будуть задоволені її вимоги щодо її представництва на них. На голову зборів обрано бразилійського делеґата Освальдо Аранча. (ДЕНА).

ПОВСТАННЯ НА ОСТРОВІ КРІТІ

Франкфурт, (ДЕНА). Грецький генеральний штаб послав на острів Кріт представника, який має перевірити відомості про бої, що відбуваються по всьому острові між озброєними лівими бандами й грецькими урядовими військовими частинами. Як повідомляє грецька преса, в районі Салонікі урядове військо до останку винищило групу з 200 повстанців.

ВИГЛЯДИ МИРУ КРАЩАЮТЬ

Вашінґтон, (ДЕНА - ОАНС). Міністер фльоти Джемс Фересталь заявив на 35 річних зборах американської торговельної палати, що вигляди на мир трохи

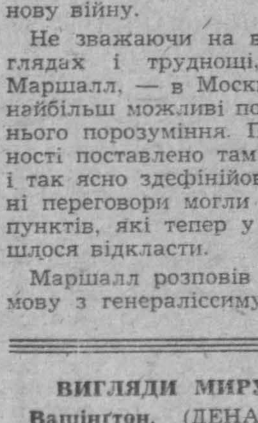

покращали. Люди в Сполучених Державах навчилися спостерігати за міжнародніми подіями з більшим реалізмом, як ще два роки тому. Стало ясно, що допомогові джерела Сполучених Держав при найкращій волі не вистачили б для допомоги усім державам. Одно, що Америка могла б зробити, це — обмежитися фінансовою й господарською допомогою до тих місць, що мають життєво важне значення для оздоровлення світу.

Генерал Клей в розмові з міністром Маршаллом на берлінському летовищі. (ДЕНА)

ЗАМОВЧАННЯ ЧИ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ?

Того аж ніяк заперечити не можна: де немає незалежної і вільної преси, там немає свободи критики і панує тюрма, що в ній гине всякий критицизм, сходить на нівець творча думка і життя переміняється в цю відому «щасливу і радісну» дійсність, від якої багато з нас готові утікати навіть в найдальші пустелі тропікальних країн. І навпаки — вільна, ведена відповідальними людьми, свідома своїх завдань і далека від дрібничкового провінціялізму, преса стала в модерних умовах незаступною частиною суспільно-політичного життя, без якої не можна собі уявити сучасної людини і держави. Культурні і модерні народи Заходу не могли б вдовольнитися читанням різних «Правд», в яких немає «Ізвєстій» та «Ізвєстій», що в них даремно шукати правди. Ці народи не могли б повірити, що в центрі Европи існують ще сьогодні мізерні референти так званих скитальчих таборів, що мають відвагу бити по лиці кольпортера дозволеної владою і цензурованої газети за те лише, що писання тієї газети не до смаку тим тупим бюрократам. Вони, мабуть, випадково (а може й невипадково) покинули батьківщину і ніяк не хочуть повертатися туди, де якраз їм місце, де все, що пишуть і читають, помальоване на один лад і де монопартія доганяє і переганяє всі темпи убивання людських душ і перетворення їх в трагічні і безвольні автомати.

А проте, оці жалюгідні прояви боротьби із свободою слова і преси не є тільки монопольним привілеєм деяких українських голів, що їм ще не вивітрило і не прояснилося від вчорашнього чаду. Події останніх тижнів доказують, що й у німецькому світі (і не дивно!) існує явище боротьби з незалежною пресою, намагання замкнути уста вільній критиці, «ґляйхшальтація» всього, що не таке, як собі бажає пан міністер чи пан начальник такої то установи, що ніяк не може звикнути до м'якого капелюха замість давнішої високої шапки зі свастикою.

Хто читає німецьку пресу, той знає, що останніми тижнями ведеться у німецькому житті завзята дискусія й боротьба в справі преси. Різні достойники не можуть дарувати редакторам незалежних газет слів вільної критики, а всякі партії, що бажали б мати власні органи, хотіли б добитися виключно партійної преси, в якій на всю губу можна б вести власну пропаґанду і з темпераментом поборювати партійних противників. Годі тут широко розписуватися про причини тієї боротьби. Нас цікавить сам характер явища, яке живо нагадує відносини в нашій скитальчій громаді за минулий рік. Ось як воно виглядає в редакційній статті офіційної американсько-німецької «Ді Ноє Цайтунґ» від 28 квітня: «Партії, краєві парляменти і уряди — пише ця газета — виступають спільно із завзятими атаками проти так званої ліцензійованої преси. Мабуть, велика частина вибраних представників народу зв'язує із своїм постом погляд, що преса мала б їй підлягати.

Але тут якраз і лежало б повне нерозуміння не лише завдань парляменту і урядів щодо самої преси, але і демократичної свободи взагалі.

Якраз тими днями можна почути в баварському парляменті на тему преси слова, що не лише поміж журналістами, але й у кожної людини, яка турбується вільним розвитком прилюдної думки, мусіли б викликати здивування і спротив. Один посол із християнсько-соціяльної партії назвав ліцензійовану пресу «інститутом терору», демократ домагався сильнішої контролі ліцензентів, а ще інший жадав, щоб газетам, які не скапітулюють, відтягнути придіґ паперу. Зразу ж таки вийшло в цих дебатах на верх, що представникам різних партій йдеться про те, аби якнайшвидше на місце надпартійної преси бачити партійні газети»...

Зауваживши, що в виступах тих різних панків панувала прикладна згода, американський орган пише: «Не можна заперечити, що тут і там в ліцензійованій пресі даються зауважити явища, які треба поборювати. Але це аж ніяк не перешкоджає нам заявити, що ця надпартійна преса не раз за тих незвичайних умов доконувала блискучі (в нормальному значінні цього терміну) дії і що вона поклала великі заслуги над демократизацією прилюдної думки в Німеччині. Генерал Клей підкреслив це ясно, кажучи, що надпартійній пресі не треба вже ангела хоронителя. Єдина дорога до дальшого позитивного розвою преси щодо змісту і тону лежить з одного боку в потребі дати цій пресі щораз більшу свободу, з другого у власній праці самих журналістів над собою і то в різних формах: прилюдними дискусіями між журналістами, між газетами та кращим розвоєм і пожвавленою діяльністю журналістичних спілок. А **контроля не може йти згори**, вона мусить приходити від нутра. А зрештою між демократичними урядами і пресою немає гори і долу, але існує тільки рівноправне, взаємне, вільне впливання на себе».

Оці німецькі аналогії мимохіть тиснуться під перо, коли маємо писати на непопулярну, бо загрожену опінією «урядової статті для людського ока», тему так званого замирення, відомого із поміщених у всіх українських ліцензійованих газетах франкфуртських комунікатів.

У нас — ніде правди діти — під тим оглядом далеко гірше як у німців. Бо в них є два фронти: преса і бюрократія, а у нас є ще й лінія поділу між самою пресою, що «розсваривши» (як в нас помилково привикли говорити) людей, сама раптово і в підозріло швидкому темпі почала миритись. Насправді ж преса тут не така вже то й винна. Який глузд мали б ми, журналісти, в тому, щоб займатися якимись нецікавими типами із різних таборів і бити із важких гармат на другий бік барикади (термін «Української Трибуни»), коли б у проводі найгаласливіших партій стояли люди з мінімальною дозою інтеліґентности? Коли б вони не давали себе тягнути за шнурки чужим українству силам, яким потрібно, щоб коробки з консервів летіли на голови кольпортерів, щоб ошалілий натовп волочив під ногами заслужених діячів з сивиною в волоссі, а визначні письменники не могли лягати спати, не знаючи, чи вночі не вгонять їм у вікно твердої, як голови тих, що тим займаються, каменюки...

З тих причин ми, на жаль, не зовсім поділяємо той оптимізм, що пробиває з деяких статтів, написаних з нагоди отого комунікату про арбітраж Відділу Інформації ЦПУЕ та санкції на «порушників» міжгазетного миру. Так довго не буде в нашій пресі миру, як довго кожному так званому проводові не стане ясно, що хитрощами й передвиборчими чи передз'їздовими комбінаціями не вдасться замкнути уста і виманеврувати невигідних людей з преси, що мають почуття відповідальности.

Як довго деяким політикам не промине чарівний сон про монопартію і як довго

ПЕРШОТРАВНЕВИЙ МАНІФЕСТ СВІТОВОГО ОБ'ЄДНАННЯ ПРОФСПІЛОК

Париж, (ДЕНА-Ройтер). **Світове об'єднання професійних спілок опублікувало маніфест на 1 Травня, в якому в інтересах демократії і миру закликало всіх робітників, що не вступили ще до нього, приєднатися до 71 мільйона його членів. Вимагаючи від професійних спілок боронити свої права, маніфест ставить такі вимоги:**

1. Припинення експлуатації і соціяльної та господарської дискримінації будь-якого роду, незалежно від раси чи статі.

2. Однакове ставлення щодо тих самих робіт для жіноцтва й юнацтва.

3. Здійснення принципу повного затруднення і тривалої заробітньої платні та встановлення такого її рівня, що забезпечував би робітникові прожитковий мінімум.

4. Щорічна оплачувана відпустка.

5. Свобода слова, зборів, друку й організацій.

6. Викорінення фашизму.

7. Денацифікація Німеччини й демократизація Японії.

8. Всебічна допомога професійних спілок еспанському, грецькому й всім іншим пригнобленим народам, які борються за демократичні права своїх професійних спілок.

можна буде купувати за доляри журналістів з хистом, так довго всяке спускання, як говорили наші колеґи з активістичної преси на франкфуртських конференціях, **залізної заслони** на минуле буде лише глузуванням із самих редакторів та їхніх (не завжди вже, на щастя, наївних) читачів.

Франкфуртські конференції належали до найбільше неприємних зустрічей, які доводилося нам будь-коли мати. Присутні на них випадково рідні гості з-за океану мусіли годинами прислухуватися до виступів, що ніяк не можуть заповідати оптимізму і доказувати нашої політичної зрілости як народу. Мусимо тут ствердити в ім'я правди, що ініціятором тих конференцій були люди активістичної преси, що знаходять чутке вухо у Відділі Інформації. Їм дуже йшлося про те, щоб такий комунікат підписати, йшлося — хочемо вірити, а практика це викаже — мабуть з чисто ідейних мотивів доброї волі. Відділ Інформації ЦПУЕ поважаємо, але маючи на увазі хоч би німецький прецеденс з бюрократами і слова американського головнокомандувача Клея про пресу і анґела охоронителя, не віримо, щоб авторитету цієї властиво адміністраційної установи вистачило на заступлення такого, скажім, авторитету Координаційного Українського Комітету, який теж зіґноровано і обплювано. Доки ж не має зговорення всіх політичних партій, доти важко буде нам, сучасним відповідальним за нашу пресу журналістам, при найкращому вкладі доброї волі і нервовому знечуленні тримати ґазети на такому рівні, на якому хотілось би і випадало б: на рівні нормально-культурного друкованого слова.

Пишемо ці слова, перечитавши вже коментарі «Української Трибуни», «Нашого Життя» і «Часу», написані з нагоди пресового порозуміння. Каміння, що ним частували нас маленькі ульмівські виконавці чийогось наказу не спричинилось до збільшення нашого песимізму. Буває каміння, що б'є якраз тих, які його надуживають і так, здається, буде в нашому випадку. Біда в тому, що всі газети не визнають своєї вини в минулому. Всі невинні, як колишні ґаулайтери на відомих процесах! Чи ж і нам складати таку заяву про цнотливу невинність?

Разом із нашим заступником мали ми нагоду і відвагу заявити на франкфуртській конференції, що «Неділя» була б не завалилася від того, коли б була деяких статтів, які так схвилювали наших непомильних, не містила. Не вважаємо цього Каноссою, але й не думаємо приховувати факту: катастрофу монопартійних тенденцій уважаємо так неминучою, що жаліємо кожнеї стрічки місця на полеміку з їх пресою, зберігаючи його на інший, позитивний, інформаційний, навіть розваговий матеріял. По останніх заявах провідних мужів американської політики не може бути місця навіть на нашому загумінку для анахронічних звеличників однопартійної системи чи так званої коаліції, з монопартійною диктатурою, відомою нам добре з практики. Приймаючи до виконання франкфуртські постанови, ми свідомо підкреслювали, що мусять вони знайти з нашого боку апробату цілого авторитету Спілки Українських Журналістів, бо ліцензенти і теперішні головні редактори — хай вільно нам це буде заявити — це ще не вся українська преса і не всі журналісти, а два чи три урядовці одної установи ще ніяк не мають мандата претендувати на покликаних до вирішування катеґоричним тоном важливих питань, що стосуються інтересу цілої нашої еміґрації.

Іменем нашої газети, газети несубсидійованої, незалежної, об'єднуючої людей різних поглядів і партій, а зокрема безпартійних, ми заявили, що поважно будемо виконувати прийняте зобов'язання аж до меж можливого, аж доти, доки не вилізе шило з мішка тих, що всю вину бажали б спихати на нас. Будемо пильнувати, щоб на сторінках нашої газети не бачили денного світла речі, які можна полагодити і поза пресою. Але обмежити права свободи і вирвати собі з рук ініціятиву боротьби з чужими нанесеннями ніяк не дозволимо. На конференції в Франкфурті ми заявили, що толеранція і лицарськість — конечні речі і ми за них перші будемо ломити списа, **але намордника** собі накласти не дамо. Промовчувати акти терору й бандитизму аж ніяк не думаємо. В тому дусі ми разом із редакторами «Українських Вістей» підписали постанови наради з додатковими застереженнями, що не дозволять зловживати нашими підписами.

Практика останніх тижнів (вже по конференції) доказала, що наш песимізм цілком обґрунтований. По газетах, які заініціювали порозуміння, не видно великих перемін. У вступних статтях тих газет читаємо, наприклад, обурення з приводу нападу на такого то діяча, а на дальших сторінках знаходимо оплюгавлювання його особи. Читаємо поважні статті начальних редакторів про брак пошани до наших визначних, а далі зустрічаємо листи читачів з наскоками проти популярних людей. Непорозуміння? Трудноці переходового характеру? А може рафінована метода? Побачимо.

Проте ми маємо надію, що наша преса і ми з нею зуміємо затримати духа гідности й відповідальности. А головне — затримати правдиву належність преси в боротьбі за душу і краще майбутнє нашого народу.

Генадій Которович.

СПРОБА НІЧНОГО ВЛОМУ ДО РЕДАКЦІЇ «НЕДІЛІ»

Вночі на минулий вівторок було зроблено спробу влому до домівки редакції «Неділі». Напасники, яких мабуть було кілька, приставили принесену з собою драбину і один із них намагався влізти до вікна редакції, що міститься на першому поверсі. Сполохані німецькими мешканцями дому, злодії утікли, залишивши драбину на місці.

ПОДОРОЖ НА ЛІНІЇ ПАРИЖ—ЖЕНЕВА

Швайцарія европейська база достатку

Пасажири поїзду Париж — Марсель, що, пересівши на станції Діжон, їхали до Швайцарії, не дуже милувалися ориґінальною красою юрських пейзажів. Гострий холод, що його наганяв до неопаленого вагона похмурий день, леденив разом з їх тілами і їх почуття. Кожен натяг на себе все, що тільки він міг, а жінки, обгорнувши відкриті ноги газетами, надали купе, принаймні на смак французького кореспондента, який був серед цих пасажирів, мальовничого вигляду. «Зараз все буде гаразд!» — раз-у-раз проходячи через вагон, намагався заспокоїти пасажирів бравий провідник. Та то їх мало втішало: це «зараз» вони чули аж від самого Парижу. Думки їх нетерпляче линули вперед до Швайцарії. Проте не звичайний туристський запал ґнав їх туди. «Бігме, у Швайцарії буде аж гаряче!» — вигукнув ураз один пасажир, немов формулюючи мрії своїх супутників.

Справді, вагон швайцарського електричного поїзду, до якого пересіли нарешті паризькі пасажири, гостинно зустрів їх довгожданним теплом. Однак не встигли вони ще як слід відігрітися, як залізничий контролер, зиркнувши на термометр, вимкнув огрівний апарат.

— Навіщо це, пане?

— Бо ми мусимо заощаджувати струм.

Так, навіть швайцарці, цей незачеплений війною народ, мусять заощаджувати електрику. Швайцарія — одна з найбільш електрифікованих в світі країн. Уже давно в ній електрифіковано всі залізниці, а почасти й виробничі процеси в індустрії, останніми ж роками проведено широку й успішну пропаґандистську кампанію за електрифікацію домашнього господарства. Електричні кухонні плити, електричні ванни й печі витиснули з приватних помешкань вугілля й дрова, а торгівці й фабриканти електричних приладів раптом збагатіли. За роки минулої війни споживання електричної енерґії в Швайцарії збільшилося втроє,

Та цей електричний розквіт Швайцарії несподівано зазнав страшного вдару. Незвичайна посуха, що була в Швайцарії восени минулого року, катастрофічно знизивши рівень води, тяжко відбилася на роботі гідроелектростанцій, цих головних чинників швайцарського енерґетичного господарства. В країні почав гостро відчуватися електричний голод. Уряд змушений був ужити незвичайних заходів, щоб зменшити споживання електричного струму. Заборонено користуватися деякими електричними приладами, обмежено споживання електричної енерґії не тільки в домашньому господарстві, а й в індустріяльних підприємствах. У лютому цього року значно зменшено кількість поїздів. Уперше в історії швайцарської промисловости зовсім припинено на два тижні роботу в деяких важливих підприємствах. Тим часом саме після війни закордонні країни, немов відшкодовуючи Швайцарію за зменшення своїх туристів, буквально засипали її замовленнями для всіх галузей її промисловости, аж вона часом не спромагалася впоратися з ними через брак робочої сили. Проте на деяких ділянках швайцарська промисловість працює повною ходою. Наприклад, виробництво годинників, що прославило Швайцарію на ввесь світ, ніколи ще не було в ній таким активним і разом з тим вигідним.

Нестача електрики порушує нормальне приватне й промислове життя Швайцарії. Електроенерґетична проблема є основною і, мабуть, єдиною тяжкою проблемою цієї і досі загалом багатої країни. Адже посуха 1946 р. лише загострила кризу, яка настала в Швайцарії ще з 1945 р. в наслідок неспроможности швайцарського електроенерґетичного господарства задовольнити потреби країни в електричній енерґії, що надзвичайно зросли після закінчення війни. Тепер швайцарці шкодують, що своєчасно не пожертвували інтересами купки людей заради загальнонаціональних інтересів усієї країни. Кілька років тому було запроєктовано спорудити на високому плоскогір'ї Райнталь в районі Сен-Ґотогрда величезну гідроелектростанцію, що мала збільшити електроенерґетичну продукцію країни на 3 мільярди кіловат-годин. Проте для цього треба було затопити площу, на якій було кілька маленьких сіл з 300 мешканців. Електричні компанії пропонували переселити цих людей в інші місця, давши їм не гірші ферми й пасовиська та грошове відшкодування. Та вперті ґірняки відмовилися переселятися, і швайцарський уряд зглянувся на їх протести.

Відчуваючи електричний голод, Швайцарія не відчуває голоду харчового. У крамницях повно товарів. Правда, спокусившися шинками, сосисками й найрізноманітнішими високоякісними ковбасами, що ґірляндами рясно висять в якійсь бернській вітрині, чужоземний покупець, зайшовши до цієї крамниці, буде гірко розчарований, коли продавець ввічливо попросить у нього відповідні картки. Зате в сусідній крамниці він без тих набридлих йому й в дома карток зможе вільно купити собі торт або скільки схоче тістечок, хоч звичайного хліба видають на картки лише 225 грамів на особу. Місячна норма цукру становить 750 грамів, але кожний може в тій самій крамниці купити скільки завгодно чехословацького цукру за вищою вже ціною — 2 франки 70 сантимів кіло. Вільно продаються різні вівсяні, ячмінні, кукурудзяні продукти, городина, фрукти; не обмежено й продаж яєць, що їх у великій кількості довозять з Америки. Надзвичайно реґляментовано й обмежено разом з тим продаж масла й сиру. Сироварні безперебійно продукують славетний швайцарський сир, але майже весь він іде за кордон в обмін на потрібне Швайцарії вугілля. Через те для своїх внутрішніх потреб їй не вистачає тепер власного масла, і створюється парадокс: продаючи масло закордонним державам, Швайцарія купує його для себе в Данії й Арґентині. Зате не менше славетна швайцарська шоколяда заповнює вітрини крамниць і є у вільному продажі в необмеженій кількості. Харчове становище Швайцарії, і без того як на наш час цілком задовільне, чимраз кращає. Допіру укладений з Арґентиною договір має до того ж зробити його вже в найближчі місяці подібним до передвоєнного.

Жвавій торгівлі в Швайцарії дуже сприяє порівняно висока заробітня платня при досить низьких цінах. Високо й твердо стоїть курс швайцарського франка. Наведений вище приклад ціни цукру на вільному ринку в 2,70 франка уже сам по собі красномовний для кожного европейця. Щоб передплатити на півроку паризький художній ілюстрований тижневик «France Illustration», замість 1400 французьких франків у Франції, в Швайцарії треба заплатити лише 44 швайцарські франки. Ця вартість швайцарського франка дається в знаки навіть у зовнішньому поводженні з ним швайцарця, в тій пошані, яку виявляє він до своїх грошей: ніколи не побачите ви в Швайцарії, щоб хтось недбало сунув у кишеню жилетки хоч би мініятюрний брондзовий сантим. Тому не дивно, що, коли швайцарська Федеральна рада видала недавно декрет про вільний обіг золотої валюти і можливість придбати її в банках, в них не утворилося натовпів. Навіщо швайцарцеві платити 31,80 франка паперовими грошима хай і за герненьку золоту монету в 20 франків з чудово вирізьбленою на ній головою красуні Гельвеції, коли 20-франкова банкнота ґарантована в Державному банку аж 24 золотими франками! Ця казка для сучасної Европи є, проте, швайцарською дійсністю.

Як відомо, Швайцарія завжди притягала до себе безліч туристів, а почасти й жила з них. Завмерлий під час війни туризм тепер швидко відживає в Швайцарії. Крім незрівняної краси альпійської країни, сучасних туристів, особливо з поруйнованих війною країн, приваблюють туди більш-менш нормальні, майже передвоєнні умови життя, що дають їм повну можливість відпочити. Минулий туристський зимовий сезон видався в Швайцарії особливо жвавим. Бували дні, коли до неї приїздили понад 3000 самих англійських туристів — переважно спортсменів. Однак лижники були розчаровані. Тим часом як небачені в Анґлії снігові геть засипали її в цю зиму снігом, Швайцарія, навпаки, ніколи не знала такої сухої, безсніжної зими, і лижники мусіли забиратися високо в гори, щоб знайти добре засніжені схили.

А що вже зовсім не змінилося в сучасній Швайцарії — так це охайність, працьовитість, сумлінність, усвідомлення свого обов'язку, що є такими характеристичними для швайцарця. Праця в швайцарських установах починається дуже рано (влітку подекуди о 5-ій годині), але навіть швайцарські міністри, так звані «федеральні радники», ніколи не спізнюються. Часом о 7—7½ годині ранку в них вже відбувається офіційне прийняття. «Ми — керівники, — сказав французькому кореспондентові швайцарський радник закордонних справ, — отже ми повинні давати приклад іншим. Як могли б ми вимагати від наших службовців не спізнюватися, коли б ми спізнювалися самі?»

Цей високий урядовець, прийнявши кореспондента, протестував однак проти загальноевропейського уявлення про Швайцарію як про сучасного Креза, для якого немає фінансових труднощів. Хоч Швайцарія опинилася осторонь воєнних подій, — пояснив радник, — війна важким тягарем лягла на плечі і їй. Позбувшися багатьох своїх прибутків, вона мусіла бути весь час на сторожі, провівши загальну мобілізацію і створивши широку систему укріплень. Це призвело до величезного фінансового напруження країни, що відчувається й досі. Зрозуміло, Швайцарія відмовилася взяти на себе, як це їй хотіли накинути, частину окупаційних витрат в Німеччині й Австрії, тим більше що це було б для неї якоюсь замаскованою посередньою виплатою репарацій і суперечило б її становищу абсолютно невтральної країни. Цей принцип невтралітету, — заявив радник, — не дозволяє Швайцарії і взяти участь в організації Об'єднаних Націй, але вона охоче співпрацюватиме з цією світовою організацією в культурних та економічних питаннях і є членом УНЕСКО.

Може, Швайцарія справді має, крім електроенерґетичних, ще якісь, менші, невижиті труднощі. Хай так, але те, що вона запровадила в себе золоту валюту й перебирає на себе ролю позикодавця, надавши недавно Бельгії позику в 50 мільйонів швайцарських франків, промовляє за те, що фінансові труднощі її не можуть бути серйозними. В усякому разі для кожного змученого війною европейця Швайцарія — це країна культури, порядку й достатку, де не відчувається повоєнного лихоліття, де так легко дихати чистим альпійським повітрям, так спокійно відпочиває душа. Швайцарія живе і працює, вона вірить у себе, у свої власні сили. Через те під старовинними арками бернських вулиць, що надають швайцарській столиці середньовічного кольориту, і вирує таке веселе, немов би святкове, пожвавлення.

— ло — За «Le Monde Illustré»)

НАРАДА УПРАВИ СУЖ

В понеділок 28-го квітня відбулося в Мюнхені під головуванням д-ра С. Барана засідання Управи Спілки Українських Журналістів на еміґрації. Розглядали низку актуальних справ і винесли ряд постанов. М. ін. відповідні референти обговорили стан взаємин української преси з пресовими колами інших національних груп, звіти членів СУЖ, що вже виїхали до Америки та справу річного З'їзду СУЖ, що має відбутися в червні.

Управа Спілки Українських Журналістів на еміґрації, заслухавши звіти про антигромадські виступи осіб, підбурюваних чужими чинниками проти вільної української преси та її співробітників (напад на редакторів з Н. Ульмі, побиття кольпортерів «Нашого Життя» в Ельвангені, нищення часописів і т. д.), рішучо засудила ці і всі інші намагання вводити в наше життя хаос і анархію, з якого боку вони не йшли б. Одночасно Управа СУЖ вимагає від ЦПУЕ зробити все, щоб ці підступи і через свій суд з найбільшою суворістю засудити винуватців, не відтягаючи рішень у цих прикрих справах, тому змагати до оздоровлення нашого життя. СУЖ доручає редакторам своєї преси якнайрішуче виступати проти таких явищ на сторінках преси.

Чужоземні гості в Москві

Кореспондент інформаційного аґентства «Асошіейтед Прес» так описує враження делеґатів західніх великодержав і їх самопочуття в совєтській столиці.

Млявий перебіг московських переговорів, — сказано в кореспонденції, — привів до того, що делеґати дедалі більше почали розмовляти про літаки й інші транспортові засоби. У Москві настала весна, і більшість делеґатів потягло додому. Давалася в знаки загальна втома, що її викликала не сама марність Конференції. Багатьом з них уже приїлися російські страви, якими їх частували досхочу; втратили свою початкову принадність і численні балетні вистави. Факт той, що майже кожний делеґат, крім туги за батьківщиною, відчував і нудоту, «трохи» розчарувавшися в засіданнях Конференції. В готелі «Москва», по куточках за діжками з пальмами, пошепки переказувано, що Конференція померла і лише немає нікого, хто був би в силі її поховати.

Відкрито або й теж пошепки розповідали про особисті властивості делеґатів, а останніми днями віддавалися спогадам і переказували не зв'язані з засіданнями враження. Жваві розмови викликали реґулярні прогулянки американського міністра закордонних справ Маршалла. За ним ішла російська охорона, за якою і собі йшла американська, а за американською знов така російська. Ар'єрґард становила юрба вуличних хлопчаків. Представники преси мали свободу пересування, але їм заборонено було що-небудь фотографувати в російській столиці; через те деякі американські фотографи незабаром покинули Москву.

На тлі безбарвних притихлих днів кінця Конференції пригадували її перші дні, повні святкового настрою, напружених й повних надій. Росіянам здалося комічним, коли англійці прибули до них у спорядженні полярних дослідників і лише міністер закордонних справ Бевін «рятував становище» своїм коректно-дипломатичним цивільним одягом. Англійські ж, американські та французькі делеґати були вражені російською пристрастю до блиску й розкішних уніформ; особливо притягло до себе загальну увагу те, що, приймаючи міністра закордонних справ Маршалла, цивіліст Вишинський був убраний в блискучу, мало не фельдмаршальську уніформу, тим часом як колишній генерал Маршалл був одягнений як звичайний цивіліст.

Щораз більшу втому викликала й напружена програма дня делеґатів. Московський балет починався звичайно опівночі; обід бував о четвертій годині, вечеря — опівночі. Багато засідань починалися по обіді, а кінчалися вночі, бо росіяни, як виявилося, звикли працювати вночі. Розповідали, що на одному засіданні, десь коло першої години вночі, Вишинський спитав своїх колеґ, як довго вони бажають радити, бо він має ще інші питання «на решту дня».

Як повідомляє американська газета «Тайм», якось під час Конференції Бевін, зітхнувши, безпорадно спитав: «Де ми тепер?» — «Те знає лише Бог!» — відповів Бідо. «Я не знав, — зауважив на це Бевін, — що Він брав участь у цих нарадах». З цього приводу газета «Тайм» заявляє: «Очевидно, Він не брав у них участи».

Події минулого тижня

КАНАДА МАЄ БЮДЖЕТ З НАДВИШКОЮ

Як заявив під час розгляду в канадському парляменті проєкту державного бюджету на наступний фінансовий рік канадський міністер фінансів Дуґлес Еббот, «Канада не може надалі провадити політику необмежених позик Великобританії та іншим европейським країнам, хоч такі позики й в інтересах Канади». Міжнароднє становище Канади, — сказав Еббот, — тепер міцніше, ніж було будь-коли в її історії. Уперше з 1930 р. бюджет зведено з надвишкою, що становить 352 мільйони долярів. Прибуткові податки знижено пересічно на 29%, щождо митних тарифів, то їх залишено без будь-яких змін, бо це питання залежить від наслідків міжнародньої торговельної конференції.

14-а ДЕРЖАВА ІРО

Китайський уряд заявив свою готовість підписати статут Міжнародньої організації втікачів (ІРО) як 14-а держава в її складі. (ДЕНА).

ПОВНА ПОРАЗКА КОМУНІСТІВ В ЯПОНІЇ

Згідно з повідомленням аґентства ДЕНА-Ройтер, в результаті парляментських виборів, що відбулися в Японії 25 квітня, на перше місце вийшла соціял-демократична партія, що дістала 140 місць. Лібералі одержали 137 місць, а ново-демократична партія — 124. Крайні ліві дістали дуже незначну кількість голосів. Головнокомандувач американськими військами в Японії генерал Мек-Артур вітав японський народ з наслідками виборів. Орган комуністичної партії Совєтського Союзу «Правда» гостро нападає на японський уряд, який, мовляв, під час виборчої кампанії підтримував кандидатури «реакціонерів».

ВИБУХ БОМБИ В СОВЄТСЬКОМУ КОНСУЛЯТІ

Копенгаґен, (ДЕНА-Ройтер). В підвалі будівлі тутешнього совєтського консуляту вибухла бомба. Жертв не було.

ДО ВРЕҐУЛЮВАННЯ СОВЄТСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ДОГОВІРНИХ РОЗРАХУНКІВ

Згідно з повідомленням аґентства ДЕНА-Ройтер, совєтський амбасадор в Сполучених Штатах Новіков сповістив американське міністерство закордонних справ про готовість совєтської делеґації розпочати переговори про вреґулювання розрахунків за договорами про позику й найми, укладеними між Совєтським Союзом і Сполученими Штатами під час війни. За цими договорами Сполучені Штати передали СССР різних товарів та військових матеріялів на загальну суму 11 мільярдів долярів. Як повідомляють з Москви, переговори мають початися у Вашінґтоні на цьому тижні.

КИТАЙСЬКА ПРИГОДА СОВЄТСЬКОГО АРХИЄПИСКОПА

Москва, (ДЕНА-ІНС). В наслідок протесту совєтського амбасадора китайська військова поліція звільнила представника російської православної церкви в Китаї архиєпископа Віктора, що був заарештований в жовтні 1946 р. як комуністичний аґент.

ЮГОСЛАВСЬКО-ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ ДОГОВІР

Лондон, (ДЕНА). 27 квітня в Бєлграді між Югославією та Чехословаччиною підписано договір про взаємну співпрацю в галузі науки, мистецтва, виховання й спорту.

НОВИЙ МОНАРХІЧНИЙ ПЛЯН В ЕСПАНІЇ

Мадрід, (ДЕНА-ІНС). У відповідь на монархічний плян Франко, до Кортесів подано контр-проєкт, який склали еспанські монархісти. Його мали підписати близько ста видатних еспанських діячів, в тому числі мадрідський бюрґомістер та директор еспанського банку.

НЕВДАЛЕ ПОВСТАННЯ В АСУНСЬЙОНІ

Буенос - Айрес, (ДЕНА). Повстання фльотського ґарнізону, що почалося вранці 27 квітня в параґвайській столиці Асунсьйон, згідно з офіційним комунікатом уряду генерала Моріні́ґо, приборкано урядовими військовими й поліційними частинами.

В ПАЛЕСТИНІ ЛЛЄТЬСЯ КРОВ

З Єрусалиму повідомляють про незвичайне самогубство двох засуджених до страти учасників жидівського підпільного руху, що, перебуваючи у в'язниці, з допомогою невеликої кількости вибухової речовини висадили самі себе в повітря. У зв'язку з «відплатною війною», що її оголосили британському війську жидівські терористи у відповідь на страту д-р Ґрунера й трьох інших, в Палестині знову посилилася терористична діяльність. В Натанії кинутою в солдатське кіно бомбою поранено 6 британських вояків, 4 вояки тяжко поранені вибухом міни, на яку наїхали їх авта. Тяжко поранено міною і двох арабських шоферів в іншому місці. В один британський табір кинуто бомбу. Коло Тель-Авіву о півночі стався вибух і стрілянина. З тель-авівської лікарні вкрадено труп молодого жида, що помер, бувши поранений при стрілянні. Біля Караолоса нелегально прибулі до Палестини жидівські переселенці підпалили свій табір і зробили спробу втекти. Сторожа почала стріляти, вбивши одного з них і поранивши. За офіційно не потвердженими ще відомостями, коло Тель-Авіву затримано новий пароплав з 700 нелегальними жидівськими емігрантами.

Ювілей Антона Чернецького

Написав д-р СТЕПАН БАРАН

Кого боги зненавиділи — зробили його філософом. Так говорили стародавні римляни, мабуть маючи на увазі трагічний кінець грецького філософа Сократа. Пізніше слово філософ замінено словом педагог-учитель, теж з огляду на незавидне колись його суспільне становище, а нераз і особисте. Пам'ятаючи це, Іван Франко один зі своїх драматичних творів «учитель» назвав спершу латинською приповідкою „Quem di odere, eum pedagogum fecere" — «кого боги зненавиділи — зробили його педагогом». Від часів нашого відродження в 19 ст. слово філософ треба замінити словом народній діяч. Становище його у нас найтяжче, чорна, нераз і виснажаюча, пропаґандивна, освідомлююча і організаційна праця, часто-густо без належного зрозуміння і, як правило, без більшої, а то й ніякої вдячности сучасників. І скоро, на очах, попадає він у повне забуття, хоч неодин з визначних діячів творив у нас свого часу нову історію і ім'я його справді зв'язане з історією нашого відродження, хоч би в тіснішій його батьківщині. Нинішнє покоління у нас не знає зовсім імен таких дійсно заслужених перед народом діячів, що залишили ясний конструкційний слід по собі — як Євген Чикаленко, Олександер Лотоцький чи дехто з діячів Революційної Української Партії, або з молодших в періоді визвольних змагань над Дніпром і Дністром, що вже не в живих. Або в Галичині колись голосні і заслужені імена Юліяна Романчука, д-ра Євгена Олесницького, д-ра Костя Левицького, чи д-ра Степана Смаль-Стоцького з Буковини і інших. А вони не так то давно були живі, діяли і клали твердий шлях під наше краще майбутнє. Зате гомінкі сьогодні імена таких, яким ніяк рівнятись до тих, що про них згадано вище. А якщо б молодше покоління знало історію передвчорашнього дня, вчилося та уміло критично думати, не було б багатьох із трагедій нинішнього дня.

Тому й слід при відповідній нагоді згадувати тих видніших народніх діячів, що на своєму відтинку праці прислужились своєму народові, а сьогодні не є в моді. А ця мода для нас чужа, як чужі й ворожі нам країни та їхні керманичі, звідки прийшла. Все минає і ця чужа західня мода минає і, дасть Бог, вона скоро у нас минеться. До тих з поза моди, про яких треба згадати, належить Антін Чернецький, що недавно — 8 квітня 1947 р. — закінчив 60 літ життя, який в суспільно громадській ділянці в Галичині посідав поважне місце.

Антін Чернецький народився в міщанській ремісничій сім'ї в Бережанах 8-го квітня 1887 р. і там закінчив народню і середню школу. Бережани, невелике кільканадцятьтисячне місто над Золотою Липою на самій грані галицького Поділля. Поза великий став і замок Сінявських у місті, відомий з поеми «Марія» польського поета Мальчевського, в місті, з напів сільським характером, нічого помітного. Помітною натомісць в історії галицько-українського відродження була бережанська ґімназія, до початків другої половини минулого століття: одна з семи державних ґімназій Східної Галичини — (дві у Львові, Перемишль, Самбір, Станиславів, Тернопіль і Бережани, що довгі роки містилася в ратуші на середині ринку. У ній, як і всюди в Галичині до 1867 р., провадилося навчання німецькою мовою, опісля польською, при якій з початком нашого століття утворено паралельні кляси з українською мовою навчання, що залишилося і за Польщі, але наприкінці вже з утраквізмом. Цю ґімназію перенесено зі Збаража ще в першій декаді минулого століття. Австрійський уряд основуючи ґімназії в Галичині по її прилученні до Австрії після першого розподілу Польщі в 1772 р., заснував і в Збаражі державну ґімназію для противаги до польського ліцею Чацького в сусідньому Крем'янці на Волині, а для виховання української інтеліґенції, якої за Польщі в Галичині не було, а в першу чергу для виховання освічених кадрів греко-католицького духовенства, що по закінченні ґімназії мусіло кінчати університетські студії. Та збаразькі міщани не були вдоволені ґімназією, бо учні обривали садовину. Висилали вони кількакратно депутації до цісаря, до далекого Відня з проханням, щоб забрали ґімназію зі Збаража, бо вона їм зовсім не потрібна, а учні зривають їм садовину. І тоді у Відні задовольнили домагання міщан і ґімназію перенесено до Бережан.

Антін Чернецький

З бережанської ґімназії вийшло багато помітних українських діячів, письменників і вчених та церковних достойників. Між іншими вчився тут національний пробудитель Галичини о. Маркіян Шашкевич, поет Богдан Лепкий, видатний журналіст д-р Володимир Кушнір, нині покійний, а з живих проф. д-р Зенон Кузеля. В бережанській ґімназії були дуже живі українські національні традиції, існували самоосвітні таємні гуртки молоді, що не допускали до себе москвофільського впливу. В Бережанах довгі роки діяв адвокат і письменник д-р Андрій Чайковський. Сильветки видніших громадян бережанських з кінця минулого століття — українців і поляків — подав Богдан Лепкий в окремих нарисах. Лепкий — сам вихованець, а опісля і вчитель бережанської ґімназії для Бережан і бережанського повіту, у яких виріс і виховався, задержав гарячий сентимент до кінця свого життя. Він і описав свою першу зустріч з Іваном Франком, що разом з Андрієм Чайковським приїхав у відвідини до його батька, теж поета, греко-католицького пароха в Поручині біля Бережан.

В українській атмосфері та в українських традиціях виховувалися учні українці бережанської ґімназії на переломі минулого і поточного століть, коли ходив там до ґімназії А. Чернецький, що був і членом українського ґімназійного гуртка. Галицька наша ґімназійна молодь зростала тоді під впливом української державницької і соборницької ідеї, що її ширив від 1900 р. студентський журнал-місячник «Молода Україна» у Львові.

Час від 1900 р. в Галичині до вибуху першої світової війни в 1914 р. позначився величезним розмахом і всестороннім розвитком українського національного життя в усіх його ділянках. Перше десятиліття нашого віку позначилося великими народніми рухами — в роках 1902 і 1903 кількасоттисячним українським хліборобським страйком проти визиску польськими дідичами українських робітників головно під час жнив; в історії хліборобських страйків був це досі найбільший страйк, в додаток успішний. В роках 1905 і 1906 була знову величезна масова акція з понад 2000 віч і зборів за реформою виборів до австрійського парляменту. Обидві ті масові акції причинилися у великій мірі до національного і політичного освідомлення наших селянських мас та до їхньої організації. Мали вони вплив і на українську молодь, що зацікавилася суспільною і політичною проблематикою. Це було і з молоденьким ґімназистом А. Чернецьким, який широко зацікавився тоді суспільними і політичними проблемами, що пізніше він, як журналіст, порушував їх і насвітлював. Та найбільше зацікавлення нашого галицького громадянства, також і молоді, було навесні 1097 р. під час перших виборів до австрійського парляменту, які відбувалися на основі загального, рівного, безпосереднього і таємного права голосування. Студентська молодь взяла участь у виборчій аґітації, взяв у ній участь і А. Чернецький на терені Бережан і бережанського повіту. Це був для нього перший вишкіл політичної практики. Тоді проживав я в Бережанах як адвокатський кандидат в канцелярії д-ра А. Чайковського, займався організацією виборчої акції і перше пізнав цього двадцятилітнього живого юнака з дещо вибуховим темпераментом, сьогодні інваліда.

Незабаром А. Чернецький переноситься до Львова і в 1909 р. стає членом екзекутиви Української Соціял-Демократичної Партії, як другий секретар, і від того часу присвячується головно професійній організації і журналістиці. Так було аж до розвалу Австрії восени 1918 року. Тоді 18 жовтня 1918 р. відбулося у Львові під проводом голови Української Парляментарної Репрезентації, д-ра Євгена Петрушевича, засідання Української Конституанти з метою проголошення української держави з українських земель Австро-Угорщини. На цьому засіданні Конституанти мав я доповідь про політичний стан на українських землях. Перед тим стояв я як секретар Народнього Комітету у Львові, у зв'язках з Національним Союзом у Києві під проводом Володимира Винниченка і Симона Петлюри за посередництвом наших старшин австрійської армії і Усусусів та з Союзом галичан і буковинців, з колишніх полонених і вивезених, під проводом покійного д-ра Дмитра Левицького в Києві. Вони були поінформовані про те, що діється у Львові і про наші політичні наміри. Прохали мене, щоб не проголошувати негайного державного з'єднання з гетьманською Україною, проголосити державну окремішність, а з проголошенням з'єднання виждати до слушного часу. Доносили вони, що московське оточення опанувало цілковито гетьмана Павла Скоропадського. Гетьман рішився взяти московський курс і проголосити з'єднання України з Росією, що і зробив актом від 14 листопада 1918 року. З цієї причини проти гетьмана готується повстання, а проголошення з'єднання західньо-українських земель з гетьманатом довело б властиво до з'єднання тих земель з Росією, проти якої збройно боролися українські Січові Стрільці (Усусуси) ще від початку війни. Цих подробиць я як референт не згадував у своїй доповіді в Конституанті, бо вони були покищо таємницею. Сказав я тільки загально, що невияснення політичних обставин у Києві не дозволяє на негайне проголошення державного з'єднання і що з тих причин треба творити покищо окрему Західньо-Українську Народню Республіку. На державне об'єднання з Києвом прийде незабаром свій час після вияснення політичного стану в Києві. Мій погляд пройшов на Конституанті величезною більшістю голосів.

Наступного дня, 19 жовтня 1918 р., відбувся у Львові, в залі Народнього Дому великий з'їзд діячів з краю і Львова, під проводом д-ра Є. Петрушевича, на якому я зачитав ухвали Конституанти про створення ЗУНР. Частина учасників, незначна, до якої належав і А. Чернецький, голосно протестувала проти державної окремішности, домагаючися негайного проголошення з'єднання. Очевидно, і вона не знала подій за кулісами. Збори перервано, учасники дещо заспокоїлися, передовсім група А. Чернецького, що вимагала «зофорт аншлюсу» — і рішення Конституанти прийнято до відома. Формальне єднання ЗУНР з УНР вирішила Національна Рада в Станиславові 3 січня 1919 р., яку проголошено в Києві 22 січня 1919 р., під час засідань Трудового Конґресу і за його одноодушною згодою.

Створена Конституантою Національна Рада у Львові перебрала державну владу 1 листопада 1918 р. Незабаром створила вона коаліційний уряд під назвою державного секретаріяту, у проводі якого став д-р Кость Левицький. А. Чернецький, як есдек, обійняв у ньому місце державного секретаря праці і суспільної опіки. Влітку 1919 р. Польща по довгій збройній боротьбі окупувала Галичину. Дальша наша трагедія відома.

А. Чернецький залишився у Львові. Входить тоді до редакції соціял-демократичного щоденника «Вперед» у Львові, що якийсь час — 1919-20 — був єдиним українським часописом у Галичині, друкованим кілька місяців з наказу польської влади польськими буквами. Займається і професійною організацією. Був в управі Українського Пенсійного Інституту приватних службовців у Львові. (СУПРУГА), якій присвячує багато своєї уваги. Крім цього працював як журналіст. Вже давніше співпрацював у соц.-дем. часописі «Земля і Воля», опісля в органі «Вперед» у Львові та в часописі «Дзвін» у Києві, пізніше в галицьких часописах «Наш Голос», «Професійний Вістник» та якийсь час редаґував у Львові професійний орган українських залізничників «Залізничник».

Коло 1930 р. Антін Чернецький переходить з причин недуги на емеритуру і переїжджає на село біля Тернополя. Не кидає й тут суспільної і журналістичної праці, бере живу участь у житті різних українських установ у Тернополі, та пише цінні статті з суспільної і національної тематики, що стосується головно міст. Ті статті друкувалися до недавньої війни на шпальтах львівського щоденника «Діло». Від серпня 1944 р. на скитальщині в Німеччині і хоч з підірваним здоров'ям не кидає праці, бадьорий, хоч як важко йому. Не кинув і свого журналістичного пера і його статті появляються тепер час-від-часу на шпальтах «Неділі».

Бадьорість і надія не кидають А. Чернецького і нині, коли скінчив уже 60 літ свого життя. І цієї бадьорости та віри при кращому здоров'ї бажаємо йому на довгі ще літа.

Д-р Геґнер вияснює

Інтервенція д-ра Ганкевича в баварського віцепрем'єра

[УБІ]. Представник Обласного Представництва Української Еміґрації в Мюнхені, **д-р Лев Ганкевич**, відвідав — як «Неділя» вже повідомляла — д-ра Геґнера, заступника президента міністрів Баварії й міністра справедливости, щоб запротестувати проти несправедливого обвинувачення українців, що його зробив згаданий міністер в своєму інтерв'ю кореспондентові англійського часопису «Дейлі Мейл», кладучи українців на другому місці щодо злочинности. Ось докладний перебіг цього інтерв'ю, так, як її переповідає д-р Л. Ганкевич:

«Міністер д-р Геґнер прийняв мене 7 березня о 9-тій год. рано. Я витягнув «Дейлі Мейл» з його інтерв'ю. Він знає по-англійськи і почав її читати. За хвилину я перебив йому й кажу: Шкода часу! Прошу звернути увагу, більшменш на середину того інтерв'ю, де Ви кажете, що найбільші злочинці є поляки, а за ними йдуть українці й білоруси». Він усміхнувся і сказав: «Я взагалі з тим кореспондентом говорив тільки кілька слів, а бачите, що він з них зробив — на дві шпальти статтю. Щодо того вказаного Вами мені місця, то я свідчу, що на підставі рапортів, які я дістаю щоденно з провінції, а головно з «флахлянду», то 80% тяжких злочинців творять «ауслендери». На першому місці є поляки, а потім йдуть інші. Кореспондент перекрутив. Я українців на клав на другому місці, я згадав про них, а оскільки не помиляюсь, то на другому місці поставив я югослав'ян. Я взагалі не виступав вороже проти «ауслендерів» як цілости. Але, як міністер справедливости, я мусів зазначити, що серед «тяжких фербрехерів», перше місце займають поляки, а потім інші чужинці». Я сказав, що приходжу від імени Українського Обласного Комітету у Мюнхені й мушу заявити, що цей виступ «Дейлі Мейл» викликав серед українського громадянства пригноблююче враження. Додав я, що це правда, що ми українці демократична нація. Може між іншим і тому, що наші вищі верстви або зрусифікувалися, або зполонізувалися і тому виступ лідера робітничого баварського руху викликав серед українців великий жаль. На це, міністер (видно сильно зворушений) сказав дослівно: «Я Вас прошу, пане докторе, заявити Вашим громадянам, що я дуже високо ціню і шаную український народ з Шевченком і Гоголем на чолі, що я не мав найменшого наміру, будьнебудь його зневажити, а ця стилізація того виступу, це тільки незручність даного кореспондента».

Між нами розвинулася широка розмова. Він згадував про свої університетські студії, де стрічався з своїми колеґами з з Росії й України, згадував їх незвичайно тепло, був дуже докладно поінформований про культурні здобутки української еміґрації, передовсім на полі мистецтва, а особливо народного мистецтва і з успіхом додав:

«А коли Ваш театр буде грати «Запорожця за Дунаєм» або «Ревізора з Петербурґу» Гоголя, прошу мене не забути і повідомити».

Далі ми порушили справу **еміґраційного судівництва**. Пан міністер дуже зацікавився цією справою, а коли довідався, що незабаром наша правнича комісія має скінчити новий правильник для всього українського судівництва, прохав познайомити його також з цією справою.

Наша розмова тривала більше 3/4 години. Міністер справді був живо заінтересований, але я мусів перервати нашу розмову, бо в почекальні ждали вже десятки людей.

Presa pro dopomohu skytalciam

„Spoluczeni Derzawy wstupyly w nowu fazu stosunkiw szczodo holodujuczych narodiw zemli" — stwerdzuje „New York Times" u zwjazku iz postanowoju, jaka prynosyt kinec dijalnosty UNRRA. Majbutnie pokaze charakter tych nowych wzajemowidnosyn. Newdiacznist obdarowanych, ce odyn iz riszalnych motywiw, jaki wplynuly na ciu nowu polityku. Za czas trioch rokiw swoho isnuwannia UNRRA wydala 3 693 000 000 dolariw, z czoho na Spoluczeni Derzawy prypadaje majze try czetwertyny. Bilsze polowyny cych wydatkiw oderzaly narody schidnioi Ewropy, Rosija j krainy, jaki lezat u sferi ii wplywiw. Polszcza oderzala 474 miliony, Juhoslawija 429 milijoniw, Czechoslowaczczyna 270 milijoniw. Bilorus i Ukraina oderzaly towariw wartistju 250 milijoniw. Taksamo j najbilsz newdiaczna Albanija distala 28 milijoniw dolariw." „Naiwni, jaki spodiwalysia, szczo dopomoha krainam w rosijskij sferi wpywiw matyme bezposeredni polityczni naslidky, musiat newidklyczno rozczaruwatysia." („Time" 25 lystopada 1946 r.)

Szczo z dali? UNRRA dijatyme w Ewropi szcze kilka tyzniw, w Schidnij Azii do 30. czerwnia. Pry tomu iz zapasiw wartistiu 625 milijoniw dolariw wona deszczo widdast szcze na potreby riznych krain. Ostanni zalyszky widpadut u koryst tych nacij, szczo buly fundatoramy dopomohy. Czy wdastsia zdobuty dla nowoi dopomohowoi akcii Kongres, jakyj praciuje pid haslom oszczadnosty? Na wsiakyj wypadok dopomoha dla peremiszczenych osib bude napewno prodowzuwatysia w nowij formi. (Za „Wirtschaftszeitung")

Варшава, (ДЕНА-Рейтер). Щось з 1000 жидів з усіх частин Польщі пройшли через польську столицю й поклали вінки на місці Ґетто, що його зруйнували перед чотирма роками нацисти. Провідники повстання Стефан Фрайек і Марк Едельман, яким пощастило тоді втекти,

Альянтська рада являє собою щось як „найвищий уряд" в Австрії. Президентами її є по черзі чотири вищі комісари. Зліва направо: маршал Конєв і генерали Мек-Клерк, Уінтертон та Бетуар на одній віденській параді.

Генерал Клей, американський головнокомандувач в Німеччині виступив перед німецькою краєвою радою в справі харчового становища і німецької конституції. Біля генерала перекладачка. (ДЕНА)

19 квітня в Парижі радили національні збори об'єднання французьких людей науки, що нараховує 200.000 членів. Відомий вчений Кіріс читає доклад. Перший біля нього проф Фабр. (ДЕНА–ДНП)

200 тонн мадярського срібла, пограбованого німцями, перевезли 22 квітня з Франкфурту до Будапешту. На світлині — вантаження срібла під наглядом МП.

ДОПОВІДЬ ПРО КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ В БАЙРОЙТІ

(Власна кореспонденція).

Поширюючи свою працю в межах всієї области, Реґенсбурзька Обласна Філія Спілки Українських Журналістів влаштувала 23 березня доповідь голови д-ра Степана Росохи в таборі Прінц Леопольд Казерне в Байройті на тему: „Визвольні змагання Карпатської України".

Тема про змагання за свою самостійність карпатських українців знайшла широке зацікавлення серед українців у байройтському таборі. Від імени місцевого громадянства привітав доповідача культурно-освітній референт п. М. Остап'як. Також теплим словом привітав голову обласної організації журналістів місцевий член СУЖ, журналіст Микола Угрин-Безгрішний.

Не зважаючи на те, що доповідь тривала майже дві години, таборове громадянство з великим зацікавленням вислухало слова одного з учасників подій 1938-1939 - років у Карпатській Україні. Десятки імен, цифри і дати, перелік подій дали змогу українським еміґрантам Байройту в повній мірі уявити ті відносини, що створилися в Карпатській Україні та спричинили проголошення самостійности не для гарної фрази, а як плід довгочасних змагань за фактичне і законне відокремлення.

В ближчий час Обласна Спілка УЖ має на увазі влаштувати реферати на різноманітні теми: історичні, літературні та суспільні в деяких більших осередках української еміґрації.

Громадянство української оселі в Реґенсбурзі гідно відзначило свято Карпатської України. У вщерть переповненій залі в неділю, 20 квітня увечері зібралися мешканці оселі. Тризуб, герб Карпатської України і портрет о. Августина Волошина прикрашують сцену. Побоках сцени — жива зелень, а коло герба — варта — українка з Закарпаття в своєму місцевому вбранні і вояк у формі карпатського січовика.

З великою увагою вислухали присутні щире слово-доповідь д-ра Степана Росохи, про визвольні змагання закарпатських українців. Картини з давнього минулого та найближчого сучасного виринули перед очима слухачів, ілюструючи невгасиму волю одної з галузів великого народу влитися в єдину українську родину, а якщо цього не можна досягти з-за складних міжнародніх обставин, то зажити своїм окремим національним життям у складі чужої держави.

Після доповіді відбулася художня частина. Пані Черняхівська виконала три пісні: „Горить моє серце", „Із слів моїх" — Січинського і „Не співай пісень веселих" — Степового. Місцевий хор оселі виступив з двома піснями: „Задзвенімо разом, браття" — Воробкевича і „Засяло сонце золоте" — Недільського. Справжньою окрасою вечора був виступ хору „Сурма" під керівництвом проф. Пляшкевича. Три пісні, які виконав, — „Карпатські січовики" — Китастого, „Віють прапори" — Витвицького і „Вперед" — влили в серця присутніх справжнє піднесення і гучні оплески були красномовною нагородою чоловічому хорові. З глибоким почуттям продеклямувала п. Кавкова поезію Б. Кравціва „Карпатська Січ". Вечір закінчився співом національного гімну „Ще не вмерла Україна". Організоване Управою оселі та Обласною Спілкою Українських Журналістів свято Карпатської України було справжнім святом для всієї української оселі в Реґенсбурзі.

Спогад про Срібну Землю

Написав Михайло Бажанський

Називали цю землю різно. Подкарпатська Русь, що її етимологія виводила на папері із таким комічним дашком над о. Називали її землею горішною — мадяри. А чехи Подкарпатска Рус, а то і землею без імени, як це зробив чеський письменник Іван Ольбрахт у своїй книжці. Взагалі всяко. Як хто хотів і скільки мав злоби у собі проти того народу.

Коли ми прочитували спомини перших подорожників-українців із-за Карпат, що одвідали цю землю далеко ще перед першою Світовою Війною, спомини Гнатюка, Колесси та інших, то нам, молодшій ґенерації, було дивним і незрозумілим, чому саме там був такий рівень національної свідомости, а не такий як, скажімо, був на інших землях. На це дав прекрасну відповідь ніхто інший як сам мадярський міністер, оборонець «карпатських русинов» — Едмунд Еґан. Він писав про це в пресі, він написав про злидні закарпатських українців і книжку. Він у своїй знаменній промові в мадярському парляменті відкрив жахливі умови українського населення використовуваного пануючою верствою, що володіла працею і капіталом. Не дивно, що противники замордували його пізніше за ці одважні слова, слова, що кликали до радикальної зміни цього стану, слова, що кликали до негайної помочі всьому населенню.

Але роки йшли. Свідомість росла. Так що коли мені доводиться говорити про роки 1938-39, то ця земля уявляла собою вже свідомий колектив, мала інтеліґентну верству із широко свідомими масами селянства, вихованцями різних фахових, середніх і високих шкіл, мала свої часописи, культурно-освітні товариства, клюби-читальні, видавництва, тощо.

Карпатську Україну я знав уже на багато років перед цим періодом, про який ітиме мова, так що мені не було важко робити певні підсумки праці і порівняння. Тепер виглядала вона зовсім інакше. Цих людей, що ще цього останнього року спокою 1938 треба було переконувати про потребу фонетичного правопису, про те що вони є тією самою кров'ю, що їхні брати за Карпатами — вони вже восени цього ж року ставали більшими революціонерами за своїх учителів. Вони переростали всі сподівання, що на них тоді покладали.

Їхати на цю землю із Праги було важко і довго. Майже на 1000 кілометрів віддалена вона була від центральних чеських земель, з якими вона була зв'язана пітсбурською умовою.

Важка була дорога туди і в нормальних часах. Куди важчою була вона тоді, як (по віденському арбітражі) залізницю, що вела із Чопу, останньої більшої станції на території Словаччини до Тячева відтято і передано цей південний залізничий шлях Мадярщині. Це був перший удар проти Карпатської України. Це була перша пересторога, щоб Карпатська Україна позбулася своїх аспірацій — стати самостійною державою. Але ця пересторога сильних тоді партнерів Німеччини, Італії, Мадярщини і Польщі не відстрашила наших будівничих іти далі. Цим актом було відрізано Хуст від Ужгороду і Мукачева та Берегова. Тоді треба було їхати до Перечина, звідтіля автобусом на Порошково, Оленьово, через Плоске, Поляну, Сваляву і до Хусту, де була тоді столиця Карпатської України. Можна було теж дістатися туди і літаком з Праги, але треба було висісти в Солотвинських копальнях, де була летунська станція, звідтіля автом чи поїздом до Хусту.

Про таку розкраяну, господарчо зруйновану, залишену самій собі, розполітиковану вмисне центром, землю тут ітиме мова.

Ця постанова нічого не помагала хитрим німецьким дипломатам, що тоді вже вешталися із думкою будувати при помочі італійців та мадярів новий твір, хитро продуманий, що в лексиконі прийняв назву — Нової Европи.

У всякому разі ця країна жила своїми власними соками, своїми власними болями та своїми власними мріями і вірою в справедливість.

Коли б Хуст хотів змалювати в той час маляр то він виглядав би досить барвисто і незвичайно живо. Дійсно в Хусті було тоді рушно. Аґенти чужих держав, кореспонденти майже всіх газет, представники дипломатичного світу, прикрившись ніби найскромнішими титулами та благородними чи якими-небудь іншими філянтропійно-невинними інституціями, як господарські референти, ґеологічні дослідники, всякі комівояжери, представники різних купецьких фірм та інші, щоб не надати поваги новому геополітичному та стратегічному творові — навипередки ганяли з фотографічними апаратами та олівцем і бльокнотом. Тут вештався і кожний хто спрагнений був яких-небудь новин з першої руки екзотики сходу, щоб їх потім обов'язково перекрутити. Вештався по кав'ярнях, вулицях, вистоював годинами по всіх бюрах, ніби німий, не знаючи мови, шукаючи перекладачів, розпитуючи про те чи інше. Ніхто з нас не дізнався про них правди. Ніколи не можна було їх збагнути, хто вони, чого вони в дійсності від нас хочуть, та як ставляться вони до нашої проблеми визволення. Ніхто не знав чи в них є серце людини, чи це якінебудь собаки, що чигають і радіють з наших, хочби найменших невдач. Всеж таки не далося це скрити, що завданням їхнім було проглянути нас наскрізь і передати свої враження куди і кому слід.

Центром уваги була наша тодішня влада, що складалася з голови уряду, якого різно називали в ті часи, аж доки 15.III. 1939 року скликаний в хустській ґімназії Перший Сойм Карпатської України не надав йому правного титулу Президента Держави — о. д-ра Августина Волошина, народженого 18. III. 1874 року. Він мав свій кабінет. Різні відділи мали шефів, що були у своїх ресортах міністрами, два іменованими ще центральною владою сфедерованої республіки а решту вже своїм соймом. Всі вони урядували у так званій Владній Будові, що стояла осторонь гамірних вулиць, недалеко хустського замку.

В ті часи мені від місяця січня доводилося сидіти у канцелярії Владньої Будови, в якій був уряд Президента Волошина. Редагував я тоді у пресовому і пропаґандивному відділі Урядовий Бюлетень, що виходив французькою, чеською та німецькою мовами. Завданням цього урядового видання було показати чужинцям наші досягнення та багацтва цієї землі, як культурні так матеріяльні. Бюлетень цей висилався всім чужинним газетам, бібліотекам та поодиноким відомим журналістам. Вийшло 33 числа.

Мій шеф виїхав в певну місію за кордон і до кінця вже не зміг повернутись. Саме тому підкреслюю це, бо я залишився у нашому так важливому у ті часи відділі сам у його заступництві і моя праця давала мені повну можливість мати безпосередній вгляд у внутрішню роботу та мати контакт із світом, так що всі справи у Владній Будові можуть мати з мого боку належно справедливе насвітлення. На жаль, все це, що тут мало місце, преса, радіовисильня та багато іншого, що було нерозривно зв'язане із нашим відділом — давало мені змогу бачити поважне становище, що назрівало і загрожувало нашому молодому творові.

Другим тілом, якого ніхто не міг оминути з чужих чи навіть своїх — була Карпатська Січ. Була це наскрізь військова формація, що мала стати мілітарною силою майбутньої держави. Завданням її було ставити відсіч партизанським відділам, що сунули з двох боків на цей вузький простір з північного і з південного. Карпатська Січ мала свої станиці по всіх більших і менших місцевинах краю а в самій столиці вона мала Військовий Штаб і кошари. На чолі Карпатської Січі стояв комендант Дмитро Клемпуш. Сьогодні може ще не вказаним було б ширше розводитись над конструкцією цієї формації і зрештою не можу уважати себе до того покликаним. У всякому разі вона виконала покладений на себе обов'язок. Вона вповні виправдала себе.

В дальшому хіба приходиться говорити ще про два будинки, де централізувалося політичне життя тодішнього росту молодої держави.

Першим з них була «Січова Гостинниця». Колись тут був готель. І тепер не багато тут перемін зроблено. Тут перебували в той час найкращі і найвидатніші наші гості, де була простора театральна заля з багатьма кімнатами для нарад і мешкань. Жили тут і журналісти та представники деяких держав.

Другий дім — це т. зв. «американська амбасада», дім куплений американськими українцями, в якому працювала тодішня революційна еліта на чолі з одним дипломатом, двома генералами та полковником Колодзінським, що пізніше загинув в боях з мадярами.

Життя бігло дуже швидким темпом. Політичне, громадське, економічне та культурно-освітнє.

Приїздили дипломати, йшли переговори з чеським урядом, місцеві умови нормувалися радіом та газетами. З великим успіхом пройшли вибори до першого сойму Карпатської України 12 лютого 1939 року. Майже 94 відсотки населення здеклярувало себе за українською листою.

В крамницях можна було все дістати. Прохарчування теж не знало ніяких перешкод. Тиха бльокада трьох держав не мала найменшого успіху. Країна давала із себе максімум того, що тільки могла дати.

І культурне життя не занепало. В школах йшло нормальне навчання. Правильно виходили газети, щоденники, тижневики та інші культурно-освітні сторінки. «Летюча Естрада», — новий пробоєвий твір молодих, мистецька ґрупа при Карпатській Січі, очолювана поетом Миколою Чирським і визначним мистцем Демо-Довгопільським — видавала свій великий журнал «Говерля» — а члени її виїздили часто на провінцію із різними імпрезами та доповідями. Мав відбутися 14 березня репрезентаційний концерт Шевченка, в якому мали взяти участь найкращі тодішні мистецькі сили нашої столиці, як відома співачка Анда Остапчук-Науменко, хор під керівництвом братів Шереґіїв та інших знаменитостей.

Так виглядали ці справи.

Це тільки так з-зовні. Одначе було багато від'ємних сторінок тодішнього життя. Внутрі краю назрівала стара болячка, хвороба по Духновичах та інших закарпатських духових провідниках. Сучасники проте, ті що залишилися, вони вже в іншій формі ширили свою духову ганґрену. Ці моґікани краю, чи як їх називали з іронією молоді поступовці — гальванізовані трупи, провідники цієї групи Фенцик, Бродій та багато інших тепер саме піднесли голову. Ця русофільська група, піддержувана старими російськими еміґрантами, чеським урядом, мадярською пропаґандою вела свою неперебірчиву в засобах аґітацію проти всього, що було українське, виставляла нове гасло в боротьбі за зовсім окремий нарід під Карпатами — карпаторуський.

З двох сторін сунулися щоденно партизани, пачкарі різної ворожої літератури, провокатори та аґенти. Край кипів. Польська держава з Мадярщиною подавали собі в ужоцькому просмику руки і ніяк не хотіли зрозуміти того, що народ український має своє природнє право на своє самостійне життя.

Італія стала по стороні Мадярщини, як свого тодішнього сателіта і прислужника. Це Мадярщина була тією, що виломалася із загальної світової бльокади, установленої проти Італії за часів абісінської війни. Це вона була, що купувала в Румунії нафту і доставляла її Італії. Мадярщина мала в тому свою ціль. Вона не признавала Тріянонський договір. І завжди, при всіх маніфестаціях, при всіх закордонних промовах, в часописах підкреслювала, що тріянонський договір вона не визнає. Зрозуміло, що коли тепер Мадярщина проявила свої претенсії на Карпатську Україну — Італія відвдячувалася і як тільки могла йшла на поступки Мадярщині.

І це ще не все.

Ця маленька українська земля, що так запопадливо будувала своє державне життя спонукала володаря Кремлю — сказати знаменну промову, до якої не можна було не прислухатися тодішньому дипломатичному світові.

А світ собі спокійно приглядався до того, хто виграє? Гітлер прекрасно вичув боляче місце у Сталіна. Він знав, що Сталін боїться України, що Україна для його так як червона плахта для індика. Бо ж Сталін мав неабияку нагоду сам наглядно переконатися, що це значить мати у себе внутрі ворога совєтської Імперії. І Сталін мусів зробити цей крок порозуміння з Гітлером.

Ще до цього коли додамо, що центральний уряд Чехословаччини ніяк не міг погодитися на відірвання Карпатської України від Праги — побачимо ясний образ тодішнього життя. Прага хотіла весь час диктувати Хустові — навіть тоді, коли вже Словаччина у своєму сепаратизмі дійшла надто далеко. Прага і тоді ще робила різні інтриґи і врешті вислала третього міністра, яким, до речі мав стати, після умови, українець — чеха, генерала Прхалу, відомого русофіла і ворога українців.

Як протест проти того маси народу зібралися перед Владню Будову і кричали: Геть із Прхалою! Хай живе Батько Волошин!

Августин Волошин виступив на балькон Владнього Будинку і запротестував проти цього акту Праги. Перед кількома днями йому в Празі обіцяли, що третім міністром буде українець а сьогодні присилають чеха. Піднеслим тоном назвав це рішення перфідією Праги.

А генерал Прхала того ж дня проїхав по Хусті автом в супроводі трьох танків.

Зрозуміло, що боротися проти такого стану речей було безнадійним і з цього здавали собі справу в Уряді як і в Карпатській Січі. Помимо того треба було провести ще один акт, історичного значення, який мав би бути продовженням нових наших визвольних змагань і мав створити нову леґенду, нову традицію геройського змагу, на якому мали б виховуватися нові покоління.

Я бачив тодішніх провідників цього рішення. Вони дивилися не тодішнім днем березня 1939 року. Вони гляділи і на сьогоднішній день, в якому ми живемо і на майбутнє. Вони знали, що цей спротив є безнадійним, що він не принесе ніяких територіяльних здобутків, ані не закріпить твердо і цей маленький шматок української землі не довше, як на кілька тижнів, але цей акт мусів статися, він був неминучим.

І так підготовка до того катастрофічного кінця йшла. В штабі йшли наради і видані були накази.

Вночі з 13 на 14 березня Карпатські Січовики підготували повстання.

(Продовження буде).

Зелені роки

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.

Переклав з англійської Сергій Домазар.

КНИГА ПЕРША

Розділ 8.

ВЕСНА того року прийшла скоро і ось уже три каштани перед будинком кивають своїми білими китицями до хлопця, звабленого свободою, зараженого незвіданими, невимірними радощами.

П'ятнадцятого квітня Баба, згідно з її звичаєм, виїхала, щоб провести п'ять місяців у своїх Ейршайрських родичів; як я вже згадував, вона ділила рік майже на дві рівні половині: осінь і зиму вона жила в Левенфорді, а весну й літо, «коли все росте», в Кілмарноку.

Ми зробили поступ вперед, вона і я, в нашім серйознім, приватнім благочесті. Ніхто інший, я мушу це визнати, не міг би бути більш стриманий, ніж Баба, коли йшлося про моє делікатне становище. Бувши активним членом малої, але глибоко віруючої секти, в яку втягнув був її чоловік, вона мала безумовні переконання, але ні разу навіть не спробувала застосувати їх проти мене. Її ставлення до мене ніколи не переходило коректних меж терплячого сподівання кращого. Найсуворішим її заходом було, коли вона в суботу по обіді заводила мене до своєї кімнати і, тримаючи мене в себе на колінах, заставляла мене голосно читати вибрані місця з Святого Письма. Схвалюючи мою розповідь про війну між Саулом і Давидом, вона спокійно погойдувалась у своїм кріслі біля вікна, на якому сонно дзижчали мухи, поглядаючи на дорогу, що нею люди робили звичайну недільну прогулянку на Драмбакський цвинтар, і смокчучи не плитку м'якого «рідкого друга», як то нерозсудливо робив Дід, а твердий круглий «імперіял», що довго торохтів об її зуби. (Мені здавалося, що протилежні якості їхніх улюблених солодощів точно символізували різницю між моїм прадідом і прабабою). Вряди-годи вона переривала моє читання, виголошуючи до мене короткі проповіді про добре життя і про небезпеки впертости, і вмовляла мене понад усе кріпко стояти проти Сатани.

Сатана, Злий Дух, Люципер, або, як вона також називала його, Бестія, був для Баби Особистим Ворогом, який повсякчас скреготе зубами на послідовників Справедливости; і дійсно, її сувора теологія непомітно вплинула на мою дитячу уяву. Диявол почав набувати для мене жахливої реальности.

Тих зимових вечорів, коли Баба виходила з дому в справах евангельської діяльности, моїм обов'язком було принести й поставити під наше ліжко кам'яну нічну посудину, яку вона називала своїм «генералом», і, коли вона не верталась до восьмої години, роздягатись і лягати спати самому. На верхній площині сходів ніколи не бувало багато світла, а часто й Діда не бувало вдома, хоч він, звичайно, ходив не до церкви. Лежачи в темній, повній шелестів спальні, загрожений з усіх боків примарними стінами і скрипучою панельною обшивкою стін, я відчував, кожним своїм скорченим нервом, що я не сам. Злий Дух був тут, він ховався в Бабиній «шафі», готовий хижо плигнути на мене, як тільки я задрімаю.

Тяглися довгі секунди муки, а я лежав задубілий і майже не дихав, аж поки нарешті не міг більше витримувати. З тією рідкою для мене хоробрістю, що чергувалася з моєю звичайною боязкістю, я схоплювався й повертався в бік комоду. Там маячіла біла невелика фігура, скупо освітлена кволим відблиском, який доходив сюди з вуличної лямпи; відчуваючи дрiж у колінах, я підносив свій тремтячий голос у заклинанні.

— Вийди геть, Сатано. Я знаю число Бестії.

Потім, тричі перехрестившись для успіху, я розкривав навстіж двері. Серце моє на секунду зупинялось... Але ні, там не було нічого, нічого крім невиразних контурів Бабиних суконь. Полегшено зідхнувши, я повертався і заривався під простирала.

Баба ніколи не дізнавалася про ці нічні сутички, а втім, я гадаю, була задоволена зі свого тактовного оформлювання мого вразливого й несвідомого духа. Від'їзджаючи до Кілмарноку, в новому капелюсі, вона втиснула шостипенсовика в мою руку і, домігшись від мене обіцянки заживати моїх ліків, після багатьох перестороґ і умовлянь бути «стійким», вона промурмотіла:

— Коли я приїду назад, моє ягня, ми побачимо, що для тебе треба буде зробити.

Моє серце наповнилося до краю, як водограй, вдячністю до моєї Баби. А проте, дивним чином, її відсутність принесла мені підозріле почуття полегші, яке ще посилилося, коли Мама перевела мене до складаного ліжка за запоною в

Англія відкрила двері нашим скитальцям

Український Міжтаборовий Комітет за масовий запис

Головна Українська Переселенча Рада одержала відомості з англійської зони Німеччини про те, що представники Британського Міністерства Праці почали масове вербування українців і балтійців по таборах на різні роботи до Англії. Український Міжтаборовий Комітет і Зональна Переселенча Рада всеціло підтримують і прихильно зустріли ці заходи англійського уряду. ГУПРада також позитивно поставилась до цієї справи, вбачаючи в цьому другий практичний крок союзних урядів щодо тимчасового вирішення питання переселення українських скитальців поза межі окупованої Німеччини.

Питання переселення українців до Англії цікаве для нашого загалу з багатьох поглядів. Те, що її уряд і громадськість зацікавились українськими скитальцями, як елементом творчим, трудолюбивим і працездатним, морально чесним і витриманим, який заслуговує на довір'я, доказує, що наших людей привильно й гідно в Англії оцінили. Англійці досі мало знали про нас, як окрему національну спільноту, часто змішували нас з росіянами й поляками.

З другого боку й наш загал не на багато краще був поінформований про Англію, її народ, його політичний лад, господарство, культуру. Англійська громадськість довго приглядалась до нас, вивчала наших людей, поки не створила собі правильного погляду, не дала прихильної оцінки. Ми знаємо з англійської преси, як обережно вона підходить взагалі до слов'янського елементу, як довго дебатувалось питання про в'їзд 100.000 чужоземних робітників до Англії в колах професійних спілок і підприємців, фармерів, парляменту, в пресі. Хто знайомий з польською пресою, той знає, яку масу енерґії зужила польська суспільність, щоб промостити шлях для своїх вигнанців, той зрозуміє, як складно й важко здобути прихильність і довір'я англійців. А здобувши їх в Англії і, що важніше, оправдавши їх, українці зможуть знайти шлях до англійських домінії і колоній, до англо-саксонських та інших держав світу.

Розглядаючи цей переїзд саме з цього боку, мусимо поставитись до нього з усією серйозністю, увагою, зрозумінням великої політичної відповідальности кожного з нас, що незабаром опиниться на будь-якій праці в англійських підприємствах і на фармах, в англійському середовищі. Тому перш за все наша громадськість мусить уважно поставитись до запису на працю. Люди недисципліновані, морально звихнені, непевні, готові на все, можуть сплямити наше чесне ім'я й нанести нашій спільноті в очах англійців велику шкоду. Тому ліпше, щоб такі залишилися ще тут і доказали, що вони порвали з своїм минулим і перевиховуються.

Друге важливе питання — це праця й життя в Англії. Кожна група повинна мати свого старшого, відповідального, який був би зв'язковим між працюючими в даному місці й англійськими чинниками. Ця особа мусить знати англійську мову, бути поважною, стриманою, чемною, пояснити права й обов'язки кожного робітника. Треба після приїзду на місце зв'язатись з українськими організаціями в Англії.

Третє питання — це праця за фахом і перевишкіл на місці. Англійське міністерство праці покищо не дає нікому ґарантій, що той, хто стане на те чи інше підприємство працюватиме за своїм фахом, праця не визначена. Хто не має потрібного фаху, буде перевишколюватись на місці.

Основне, дуже важливе, що умови праці, оплати наших скитальців однакові, як для англійців. Жадних обмежень в правах немає. Усі скитальці можуть бути членами профспілок, а в деяких підприємствах це навіть обов'язкове. Некваліфікований робітник одержить на тиждень платню 80—100 шілінґів, робітниця 50 — 65 шіл., а кваліфікований робітник 90—120 шіл. Нормальний час праці 44—48 год. на тиждень. Домашні робітниці, робітниці в лікарнях і подібних установах одержать 64 шіл. за 48 год. праці, з цього 23—25 шіл. стягається за помешканя, харчі й білизну. Робітники зможуть харчуватися в заводських кантинах, причому харчі видаються без карток і коштуюсь 30 шіл. для чоловіків і 25 шіл. у тиждень для жінок.

З інших умов праці заслуговують на увагу такі: Переїзд до Англії безплатний, кожний після прибуття до німецького порту перед від'їздом одержує по 5 шіл., а після прибуття одержує авансом деяку суму.

В першу чергу приймаються на роботу чоловіки й жінки без родини, хоч можуть зголошуватися і з родинами. Родини залишаються в англійській зоні, доки не набудуть все потрібне, щоб забрати рідню. Одначе треба мати на увазі, що в Англії брак помешкань. Покищо робітники, коли підприємства не мають помешкань, мусять жити в таборах, доїжджати на роботу.

Харчові приділи робітники одержують нарівні з англійцями. Крім того кожний дорослий член родини з хвилею приїзду до Англії одержує 15 одягових значків і щокожного чверть року знову по 15 одягових значків, а всього 60 значків на рік. Діти до 18 років одержують 70 значків на рік. Для прикладу, щоб купити штани або жіночі черевики треба 5 — 7 значків і вони коштують 20 шіл. Місця праці без згоди органів праці міняти невільно. Кожний робітник платить державні податки нарівні з англійцями та взагалі під кожним оглядом підпадає під англійські закони.

Покищо робітники вербуються на 12 місяців, а залежно від доброї поведінки й праці та виявлення себе гідним членом британської спільности перебування їх буде продовжено.

Німецьких грошей не дозволено міняти, кожний мусить їх постаратися виміняти тут на якісь цінності.

Кожний може взяти з собою стільки річей, скільки він може сам нести. Жадних звірят брати з собою невільно.

Беруться на роботи покищо особи від 18—50 років, фізично здорові, які пройшли відповідний медичний огляд.

Такі в загальних рисах умови праці, які чекають наших скитальців в Англії. Звичайно, вони нелегкі, але кращі від тих, в яких би нашим людям довелось працювати на німецьких підприємствах. Ми зможемо заробити собі гроші щоб згодом краще влаштувати свою долю, а хто захоче зможе залишатись в Англії.

В. К-ий.

НЕ ВИПУСКАЮТЬ

Москва, (ДЕНА-ІНС). Совєтське міністерство закордонних справ відхилило клопотання американського амбасадора в Москві Сміта дозволити виїхати до Сполучених Штатів 15 совєтським громадянкам, одруженим з американцями.

Американський вояк з дружиною — німкенею на хвилину перед відлетом до Америки (ДЕНА)

7 000 СКИТАЛЬЦІВ ДО АНГЛІЇ

Як повідомила британська контрольна комісія в Німеччині, протягом найближчих трьох тижнів з британської окупаційної зони буде перевезено до Великобританії 6-7 тисяч переміщених осіб. Перекладачі та керівний персонал, в кількості 150 осіб, вже виїхали 19 квітня з британської зони до Англії, щоб підготувати там збірні табори. Дві дальші групи, кожна з 350 осіб, прибули до Англії 23 і 24 квітня. Згідно з тим же повідомленням, відтепер до Англії що два дні виїжджатимуть з британської зони 500 переміщених осіб.

ФРАНЦІЯ ТА АНГЛІЯ ВІЗЬМУТЬ ДП НА РОБОТУ

Як повідомляє аґентство ДЕНА, в Парижі почалися переговори французьких та британських представників в справі завербування на роботу до Франції та Великобританії переміщених осіб з британських зон Німеччини й Австрії.

Згідно з іншим повідомленням аґентства ДЕНА-Ройтер з Парижу, французький міністер-президент Рамадьє заявив, що після повернення додому німецьких військовополонених Франція відчуватиме брак робочої сили і повинна буде добирати її з Европи. Не бажаючи бути песимістом, — сказав Рамадьє, — він визнає, що Франція ще неподолала своїх труднощів. Головним завданням її є збільшити свою продукцію. Це залежить від її енерґетичних джерел і наявности робочої сили. Французька гірнича промисловість вже дійшла до меж своєї виробничої спроможности. Франція, — сказав Рамадьє, — сердешно вітатиме всіх робітників, що прийдуть їй на допомогу у відбудові.

50 000 ДП ЗГОЛОСИЛИСЯ ДО РЕПАТРІЯЦІЇ

Як повідомив директор УНРРА в американській зоні Едвард, на заклик головнокомандувача американських збройних сил в Европі ґенерала Клея з 12-го квітня про добровільне повернення переміщених осіб до батьківщини, до 24 квітня до репатріяції зголосилися приблизно 50 000 ДП, переважно поляків та югославів. Згідно з іншими повідомленням, за даним американської головної квартири, в американській окупаційній зоні на 1 квітня перебувало всього 515 277 переміщених осіб, з них 363 544 в таборах і 151 733 — поза ними. Найбільшу національну групу серед них становили жиди, яких на 1 квітня в американській зоні було 125 481. За тими ж данини, за час від кінця війни до 1 квітня 1947 р. з американської зони репатрійовано 2 486 606 ДП. (ДЕНА).

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

Superintendent Kuziw w Mainz-Kasteli

Otec Superintendent Kuziw ohlanuw tabir, Mainz-Kastel buw u hreko-katolyckij ta prowoslawnij cerkwach, zachodyw do prymiszczennia szkil i riznych fachowych kursiw. Buw prysutnim na naradach riznych orhanizacij ta ustanow, wysluchaw informacii pro stan i umowy roboty i daw wid sebe cinni wkaziwky. Wreszti na zahalnych schodynach promowlaw do hromadianstwa taboru.

U swoij promowi kanadijskyj hist peredaw prywit taborianam wid ich zemlakiw iz-za okeanu. Wyslowyw radist z prywodu zustriczi zi skytalciamy. Kazaw, szczo stawlennia do nych usich zaokeanskych ukrainciw szczyre j bratne. Swit turbujetsia pro dolu skytalciw. Tilky 10% zajnialy stanowyszcze proty. 90% na boci skytalciw. Ameryka, Anhlija, Holandija, Szwajcarija ta Belhija praciujut dla nych. 15 mijoniw ludej orhanizuwalysia w federaciju dla dopomohy skytalciam. Cia federacija turbujetsia za dolu suczasnoi emigracii j bahato pro nei dbaje. Promowec radyw, ne zwertaty uwahy na nedobri czutky. Nahadaw, szczo cerkwa bahato dopomahaje afidawitamy. Mizderzawnyj komitet turbujetsia pro rozselennia. Prezydent Trumen bahato raziw pidnosyw ce pytannia. U Kanadi skytalci je bazanym elementom. Tut prozywajut francuzy, anhlijci j ukrainci, ale w Kongresi zastupleni najczyslennisze francuzy. Wony ne chotiat zahubyty kilkosty swoich posliw u niomu. Bo pry masowij imigracii do Kanady ukrainci budut maty perewahu w Kongresi. A tomu francuzy stajut murom proty masowoi imigracii.

Z emigracieju do Paragwaju o. Superintendent radyt szcze poczekaty. Treba, szczob u koznomu kluczewomu politycznomu centri bulo ukrainske predstawnyctwo. Zokrema treba posylyty joho w Zenewi. Skytalciam ne treba maty bahato fachiw. Treba znaty odyn ta dobre. Plus ukrainskoi emigracii, ce ii wysoka moralnist.

W Ameryci ta w Kanadi powazajut ukrainsku naciju za ii moralnist i czesnist. Ne treba prowadyty taborowoi polityky, bo wona dowodyt do rozbyttia j worohuwannia. Treba unykaty woroznecz i miz soboju.

Diakujuczy chrystyjanskij morali j cywilizacii, wsi sprawy skytalszczyny rozwjazujutsia u humannomu dusi, na zasadi lubowy do Boha ta blyznioho.

Zakinczujuczy swoju informacijnu promowu, otec Superintendent wyslowyw nadiju, szczo pry dopomozi Bozij zdijsniatsia naszi idealy.

Koncert molodoi pianistky

U prymiszczenni taborowoho teatru w Mainz-Kasteli widbuwsia fortepianowyj reczital molodoi pianistky Halyny Krylowoi. Prohrama koncertu skladalasia iz tworiw Bacha, Bramsa i Szopena. Spokijno, precyzno j u naprawadu klasycznomu dusi wykonala pianistka Fantaziju c-moll Bacha. U czotyroch etiudach Szopena: c-moll, f-moll, as-Dur, hes-Dur, wyjtwyla pianistka wysoku techniku. Dijsno majsterno wykonala Skerzo b-moll i Baladu g-moll Szopena, w jakych widczuwalosia czitke frazuwannia, dobryj rytm, welykyj dynamicznyj dijapazon i bezdohannu techniku, osolywo liwoi ruky. Wilno j pewno wykonala pianistka Wals e-moll i Impromt cis-moll Szopena. Precyzno, ale techniczno deszczo slabsze, wyjszly capriccio j Intermezzo Bramsa. U tych tworach treba pianistci bilsze popraciuwaty nad tonom — w Capriccio nad „staccato", a w Intermezzo nad „legatissimo".

Koncert widbuwsia w polanych akustycznych umowach. Ale, ne zwazajuczu na te, szczaslywo dibrana publika, jaka skladalasia iz ludej, szczo cikawlatsia ukrainskym widtworczym mystectwom, jakslid ocinyla wysokomystecku hru Krylowoi. My pewni, szczo Krylowa Halyna, ce talant, jakyj wze nezabaron zaprezentuje hidno ukrainsku estradu na czuzyni.

Z -ab.

БАМБЕРГ

Na Blahowiszczennia bamberzka parafija widznaczyla ricznyciu swoho isnuwannia. Z tijei nahody nastojatel cerkwy wyholosyw widpowidne slowo j widprawyw moleben.

Na wsi try dni Welykodnia zawitaw do naszoi parafii Wladyka Wiaczeslaw w asysti o. Iwana z Aschaffenburgu j dwoch dyjakoniw. Imja Wladyky wydnije pomiz zertwodawciamy na ikonostas u bamberzkij cerkwi. Ikonostas wyklykaw welyke zacikawlennia nawit sered czuzynciw, jaki hurtamy prychodiat ohlanuty joho ta lubujutsia pry tomu cerkownym spiwom.

*

U czewertomu tabori widbulysia zahalni zbory Sanitarno-Charytatywnoi Sluzby pid holowuwanniam d-ra Oczeretka. Bamberzka stanycia maje ledwe 160 czleniw na czotyry tabory. Takyj stan spryczynenyj nespryjatlywymy umowynamy na naszomu tereni. Szcze pry kinci 1945 r. zorhanizowano stanyciu CXC, ale normalnu praciu wona poczala szczojno kilka misiaciw tomu. W swojemu zwiti d-r Oczeretko, rozkazaw pro wsi trudnoszczi, szczo ich mala stanycia w swoij praci. Iz finansowoho zwitu prysutni dowidalysia, szczo stanycia w 1946 r. mala 3366 NM. prychodu ta ponad 2000 NM. wytrat. U mynulomu roci dopomoh (krim paczok polonenym) stanycia ne dawala. W ciomu roci wyplaczeno try dopomohy na sumu 700 NM.

p-ja-k

КОЖНОМУ СЛОВО

КОЛИ Б АНГЛІЯ...

Сьогодні в світі одверто та спокійно говорять про «парцеляцію» Англії. Подумати тільки: «парцеляція» Англії! Стара, непохитно-могутня, багата й культурна держава і її парцеляція! Хто міг це припускати, напочатку вже нашого XX віку? Що б сказали про того редактора, котрий би в часопису десь в році 1900 написав про майбутню «парцеляцію» Англії? А сьогодні? — Це нікого не дивує.

Сотні років горда Англія креслила мапу цілого світу. Чого захотіла — сталося, що заборонила — пиши пропало.

За прикладами далеко ходити не потрібно: Наполеон, Кримська війна 1855 року; російсько-турецька війна 1877 р., російсько-японська війна 1904-1905 року, перша світова і, нарешті друга світова війна.

Вернімось до заголовку: Як би воно було, коли б в 1920 році Англія була з усією рішучістю поставилась за політичну та державну незалежність України? Коли б тоді зміркувала, що небезпека зі сходу в недалекому майбутньому може і їй накоїти багато лиха.

Говорилось би сьогодні — 27 років пізніше—про «парцеляцію» Англії? Існував би руїнник і послідовник Батия — Гітлер? Була б друга світова війна?

Відповідь на всі ці питання кожному сьогодні ясня: Ні!

Диплкоматія для того і є, щоб, знаючи що буде в майбутньому, до того застосувалася. Отже, англійська дипльоматія з року 1917-1920 мабуть промахнулася і довела до сучасного стану. Тодішній промах Англії коштує безлічі замордованих, закатованих, голодом заморених людей від 30 до 40 мільйонів. Жертви послідовника Ґітлера та ним влаштованої другої світової війни ще не підраховані, здається, але до 20 мільйонів, мабуть сягне. Разом 50-60 мільйонів людей, тобто, більш-менш 2 мільйони людей річно коштує тодішня помилка.

А чи не дасться припинити це щорічне приношення в жертву два мільйонів людей? — Чому ні! Відкрити очі і бачити ними треба, а також реаґувати не словами, а чином.

Мислівець.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Дозвольте на сторінках Вашого часопису скласти щиру подяку за лікування й надавичайно тепле, уважне й дбайливе ставлення Пану Докторові Іванові Макаревичу, а також П.П. Д-рові Я. Писареву, Д-рові М. Наболотному і Персоналові Хіруругічного Відділу нашої Обласної Лікарні УНРРА.

В наш тяжкий час, коли без підстав нарікаємо на апатію і оспалість серед громадянства, особливо приємним обов'язком є відзначити невсипущу і справді повноцінну роботу наших Медичних Працівників.

З належною пошаною

Мик. Глобенко

кухенній ніші. О, солодка самото цього маленького закапелку за запоною: майже моя власна кімната!

Дід теж мав вигляд, немов його щойно випущено на волю. Його першим вчинком було взяти велику пляшку Бабиних ліків, які вона залишила для мене, і вилити з неї рідину, з непроникливою усмішкою, просто за вікно своєї кімнати. Майже враз папороті на ділянці, що була під вікном, пожовкли й посохли, що заставило Мардоча хмуритись і нарікати, цілком несправедливо, на інтимні звички Діда.

Та що й казати, що й казати; члени родини в Ломондському Краєвиді знайшли короткочасний спокій за цього чуда відмолодження сивої землі. Заколисаний тишею на горішньому поверсі, Дід тихомирно ходив щодня до Зелені перемагати Седдлера Баґа в марлей. Папа натяг шикарне біле напинало на свій уніформований кашкет і, як це не дивно, взяв мене з собою в неділю по полудні на Водогін, подивуватися на величезний резервуар над червоним клепаним плетивом з рейок та на охайний службовий дімок, у котрому він сподівався замешкати, коли піде до відставки пан Клеґгорн, директор. Мама теж менше клопоталася тими безкінечними дрібними розрахунками, у пенсах і фарсінґах, що становили вічну її проблему зводження кінців з кінцями. Вранці, обстругуючи своє вкрите пухом підборіддя, Мардоч дзвінко виводив речитативом: «Я люблю дівчину, струнку шотляндську дівчину». Лише Кет здавалася неспокійною, її сердило навіть те, що дерева швидко наливалися соками, що горобці пурхали, носячи соломинки під ґзимс даху, що з далекої фарми Сноддi долітало пристрасне іржання огиря.

Перш ніж змалювати моє власне щастя, я мушу подлубатися, з великою обережністю, в тій загадці, якою є Кет.

Вікна відчинені, пахощі бузка з заднього саду долітають до нас, а ми сидимо за солодким по обіді у повній дружбі. Мама, що ненавидить бачити щось недоїдженим, підбирає ополоником три варені сливи, забуті випадково на тарелі:

— Хто хоче? — запитує вона. — Дуже корисно для крови на весні.

Вона робить рух ополоником у напрямі до тарілки Кет, що сидить настовбурчена мов квочка, але, не діставши відповіді, плюхає їх у Мардочеву тарілку. Раптом Кет зривається на ноги, ґулі на її лобі, мов мушки від болю голови, робляться вогнисто червоні. Вона верещить гістерично:

— Я ніщо в цім домі. А я заробляю також... я приношу добрі гроші... я вчу цих смердючих малих виродків цілими днями. Я більше ніколи, ніколи в світі не заговорю ні до кого з вас.

Вона вилітає з кімнати, за нею слідом біжить стурбована до краю Мама, але за хвилину Мама вертається з невдачею, похитуючи головою й зідхаючи:

— Кет дивна дівчина.

Мардоч великодушно пропонує відмовитися від слив; але Мама готує свою універсальну панацею, чашку чаю, яку вона велить мені занести до Кет у її кімнату. Мене обрано тому, що я, поза всяким сумнівом, ніяк не міг її образити. Я застаю Кет у сльозах на її ліжку, в настрої тихого саможалю.

— Вони всі ненавидять мене, кожне з них.

Вона несподівано сідає на ліжку й повертає до мене заплакане обличчя:

— Скажи мені, любий, чи думаєш ти, що я жахливо негарна?

— Ні, Кет, ні... я далекий від того, — пускаюсь я брехати.

— Твоя мати була вродливіша за мене. Просто вродлива.

Вона похитує головою з жалем.

— А в мене ще таке гидке ім'я. Подумай про це.. Кет. Хто взяв би Кет на Мандрівку Місячного Світла... або до Менестрелів на Мису? Якщо тобі трапиться колинебудь зустріти мене в товаристві незнайомого молодого чоловіка, зви мене Айрін. Обіцяй мені зараз.

Я обіцяю слухняно, але здивовано. Кет, в інших відношеннях така надзвичайно розумна, добросовісна вчителька з похвальними характеристиками від Нормального Педагогічного Коледжу, добрий грач у хокей, прекрасна в'язальниця, член Жіночого Інституту. Вона доводить у собі до досконалости цю подивугідну шотляндську рису характеру «невгнутість». Докладаючи великих зусиль, щоб повиводити гниди з голів своїх бідних учнів, вона, бувши сама надзвичайно охайна, часто знаходить паразитів на собі і мусить стояти й трусити свій одяг у ванній, як тільки приходить додому, бліда від огиди, а проте ніколи не скаржиться. Сторонні люди говорять про Кет: «Яка вартісна дівчина». Це завдяки Кет я маю здорові зуби, бо вона взяла мене, не кажучи ні слова, до пана Странґа, Лєвенфордського зубного лікаря, коли вони почали гнити місяць тому. Це вона дає мені зі своєї маленької книгозбірні товсті книги, як Айвенґо чи Ґірвард Безсонний. А в тій самій скрині є, я знаю, бо перечитав з напруженою цікавістю, томи, в яких темноволосий вродливий закоханий герой ховає в могилу, в останньому розділі, гірко нарікаючи на долю, жіночу постать у білому єдвабі, яку він доти іґнорував...

— О, так, Робі, — Кет закінчує нашу теперішню розмову зідханням, — я гадаю, ми можемо гнити тут з таким же успіхом, як і де інде.

Вернувшись, я кажу Мама, що настрій Кет значно кращий. Але він не кращий. Кет уникає розмов з рештою членів родини цілих два тижні, воліючи писати записки на відірваних клаптиках паперу. Вона бурхливо свариться зі своєю найбільшою подругою, Бессі Івінґ, так що ця Бессі, чесна Бессі в окулярах, приходить пізно увечорі для довгої стурбованої таємничої розмови з Мама в самоті комірчини мити посуд. Бессі, що витримувала темперамент Кет ще з того часу, як вони були школярками і товаришували між собою, є інтеліґентна дочка вишуканої Ноксхілської родини. Вона цілий тиждень працює на місцевій телефонній станції, а кожної суботи увечорі одягає синьо-червону уніформу Рятункової Армії. Низенька й анемічна, але з гарним пухким волоссям, вона має янгольський характер і в янгольський спосіб поглядає на Мардоча, коли вони зустрічаються в кухні.

Тепер я чую, як вона серйозно каже до Мама:

— Слово чести, пані Лекі, я занепокоєна. Це брак зацікавлености. Коли б тільки ми змогли тепер умовити її взятися, даймо, за мандоліну... чи навіть хоч і за банджо...

Бувши малим пліткарем, я біжу до Діда з новиною:

— Діду! Діду! Я гадаю, Кет збирається навчатися грати на банджо.

Він дивиться на мене, злегка накручуючи іронічно свої, кольору золота, вуса:

— Я побоююсь, що цей струмент принесе їй мало добра, мій хлопче.

Я непорозуміло гляджу на нього; можливо він гадає, що Кет мусить навчатися грати на піяніні в залі готелю з пишною назвою БРАТІВ МЕККІЛЛОП ПРОСТОКУТНЯ ЗАЛІЗОКОВАНА ВЕЛИЧ. Але нічого робити, я потакую головою й вибігаю геть, просто щоб побігати. Я бігаю з дорученнями для всіх: для пані Босомлей, що по моїм повороті винагороджує мене своєю стиглою посмішкою і скибкою хліба, намазаного так званим «боврілом», при одному погляді на яку слина збирається мені в роті більш ніж від чого іншого. Не турбуючись спиводу свого непевного становища, малий вигнанець, визнаний злидень, повислий на краю невідомого, я щасливий... щасливий, бо я люблю Ґейвіна і Ґейвін любить мене.

В попередньому уривкові роману «Зелені роки» через недогляд випав рядок. Має бути:

Кондуктор засюрчав у свій свисток; поїзд рушив.

Телеграма УНС Труменові

Український щоденник «Свобода» в ч. 69 повідомляє: На закінчення своїх річних нарад Головний Уряд Українського Народнього Союзу вислав телеграму президентові Труменові, яка в перекладі на українську мову звучить так: «На закінчення однотижневих нарад річної сесії Головного Уряду Українського Народнього Союзу, краєвої братської організації, заснованої в 1894-ому році та з кількістю членів понад 47 000 американців українського походження, ухвалено одноголосно резолюцію, в якій висловлюється цілковиту підтримку Вашої нової закордонної політики, зокрема Ваш проєкт на 400 000 000 долярів на припинення поширювання комунізму. В резолюції заявляється, що запропоновані Вами, пане Президенте, заходи спричиняться до свободи і незалежности всіх членів Об'єднаних держав, згідно з принципами і метою Атлантійського Чартеру. Рівночасно підкреслюється, що головною фортецею проти поширення комунізму та совєтського державного імперіялізму була б незалежна і демократична Україна, вільна від совєтського панування та безправ'я. На цій підставі ми віримо, що американська закордонна політика повинна б вважати Україну за таку фортецю. Крім факту, що Україна є могутнім потенційним фактором в збереженні майбутнього миру і демократичних принципів життя, в резолюції підкреслюється, що вже сама справедливість, сила та ідеалізм українського національного визвольного руху, що триває від сторіч, вимагають, щоб його підтримували всі ті, кому їхні принципи не дозволяють дивитися байдуже запереченню основних людських прав та відмові українському народові його національної суверенности. Резолюція, вкінці, закликає Вас, пане Президенте, скерувати Ваші зусилля на запровадження окремого закону, що дозволяв би США прийняти відповідну частину переміщених осіб, між якими є теж багато українських братів. Головний Уряд Українського Народнього Союзу бажає Вам, пане Президенте, найкращих успіхів у Вашій новій закордонній політиці, скерованій на збереження нашого американського способу життя».

Телеграму підписали: Микола Мурашко — голова і Дмитро Галичин — секретар.

*

У п'ятницю, 14. II., голова З'єд. Укр. Амер. Доп. Комітету д-р В. Ґалан разом з бувшим директором УНРРА в Зальцбурґу в Австрії Волтером Лі Шеппардом інтервеньювали в департаменті стейту у Вашінґтоні в справі нових «скрінінґів», що їх переводиться з участю большевицьких комісарів в таборах українських скитальців в околицях Зальцбурґу, як про це повідомляла «Свобода» з 15-го лютого. Для характеристики цих «скрінінґів», д-р В. Ґалан подав, м. ін., ролю місс Вайнфельд в цих таборах, яка в присутності д-ра Ґалана та американських військових урядовців в Лінцу (Австрія), висловлювалася одверто проти українських скитальців та яка зараз бере участь в «скрінінґових» комісіях.

Друга група до Бельгії

ВЛАСНА КОРЕСПОНДЕНЦІЯ З РЕҐЕНСБУРҐУ

Вранці 25 квітня в таборі Ґанґгоферзідлюнґ незвичайне пожвавлення. Біля будинку шпиталю УНРРА, де, щоправда, завжди повно р у х у і гомону, тоді і гомін, і рух якийсь надзвичайний. Сотні чоловіків, жінок, дітей гуртами і поодинці стоять на вулиці, на площі, чогось чекаючи. Богато чоловіків—з валізами і пакунками.

Ось під'їжджають авта — і гомін сильнішає. Поради, репліки, завваги, побажання на дорогу — все зливається в один суцільний гамір. В автомашини летять пакунки, всідають чоловіки і хлопці. Це — перша група добровільців їде на працю до Бельгії.

В таборі Ґанґгоферзідлюнґ виявило бажання поїхати до Бельгії до 400 чоловік. Заповнивши всі необхідні анкети, пройшовши відповідні комісії, 147 чоловік виїхали вранці 25 квітня.

Щире і тепле слово сказав на дорогу першій групі від'їжджаючих посадник табору п. Сербин. Привітавши від імени управи оселі, він дав бувшим своїм таборянам ряд цінних вказівок: не забувати на праці серед невідомих людей та обставин, що від їхньої праці та постави взагалі в житті залежить дуже багато, — вони бо репрезентують собою багатотисячну масу української еміґрації; їм першим належить честь доказати перед всіма нашими опікунами, що українці — нарід працьовитий і чесний, що наша еміґрація не для того потрапила закордон, щоб спокійно їсти дарований хліб.

За першою групою, що від'їхала і перейде додаткову комісію в Амберзі, має від'їхати друга, за нею, можливо — наступні десятки і сотні еміґрантів. Хоч і важкою та неприємною здавалася розлука, та все таки свідомість брала верх над почуттями. Свідомість того, що нарешті впорядкування долі еміґрації починається не на словах, а на ділі. Нарешті зроблено хоч один необхідний практичний крок.

В. О.

Франкфурт, (ДЕНА). Згідно з повідомленням американської головної квартири, 30 квітня мала виїхати четверта група переміщених осіб, що переселюються з Німеччини до Бельгії. Вони працюватимуть в бельгійській гірничій промисловості. Разом з цією групою, до якої належить приблизно 840 осіб, кількість ДП, що переїхали з 10 квітня з американської зони Німеччини до Бельгії, має становити 1853 особи.

ПРО ОСОБИ, ЯКІ ВТРАТИЛИ ПРАВА ДП

Серед наших скитальців є особи, які підчас різних скрінінґів в таборах втратили право користуватись допомогою союзних націй щодо постачання і забезпечення та проживання в таборах. Як довідується Головна Українська Переселенча Рада, таким особам не загрожує жадна примусова репатріяція, вони повинні забезпечуватись харчовими приділами, приміщеннями і працею, німецькими установами на загальних підставах. Про всякі випадки можливих порушень і знущань просять усіх скитальців повідомляти найближчі українські Обласні і Таборові Ради.

ОГОЛОШЕННЯ

УКРАЇНСЬКЕ ПРАВОСЛАВНЕ БРАТСТВО МИЛОСЕРДЯ

ОФФЕНБАХ а/Майн, Матільденштрассе 15/II. Украініан А. П. Ц.

Рада Братства Милосердя, провадячи акцію влаштування позбавлених прав ДП українців на працю, одержала згоду від дирекції фабрики у м. Франкфурті, яка є під управою американського командування, примістити на працю у фабриці вже таки зараз понад дві тисячі робітників таких фахів: 1) теслярського, 2) столярського, 3) будівельного. — Приймається також і звичайних (без спеціяльного фаху) робітників, що працюватимуть по нагрузці й розгрузці, по упаковці, розборці та зборці, сортуванню і тому подібне. — Робітники дістають від фабрики ліжко й постіль в спеціяльно уряджених приміщеннях. — Для членів їхніх родин тимчасом помешкань не буде, але для них будуються спеціяльні приміщення і коли вони будуть готові, то будуть віддані членам родин робітників. — Робітники, що працюватимуть за фахом, діставатимуть за годину 1 мар. 20 фен.; звивайні робітники діставатимуть за годину 84 фен. — Праця триває 7 1/2—8 годин. В суботу праця тільки до полудня. — Кожний робітник одержує: 1) звичайну німецьку місячну харчову картку і 2) додаткову щодня харчову картку на 300—400 кальорій. Крім цього від американського командування видається гарячий ситний обід, що обчислюється на 700—1000 кальорій. — Що два тижні видається один кусок мила. По 14 днях вступу на працю кожний робітник одержить робочий одяг: куртку, штани й черевики. все разом за приблизно 35 марок. — Від Ради Братства Милосердя буде постійний опікун над влаштованими робітниками. — Ті, що бажатимуть скористати з повищого, мають зголошуватися з посвідкою Братства чи оо. Настоятелів під адресою Братства Милосердя.

ОСТАННІ звідомлення

ЗА ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО ПРОФЕСІЙНОГО РУХУ

(Телефоном від нашого спеціяльного кореспондента).

Авґсбурґ, 2 травня. У п'ятницю 2-го травня почався в Авґсбурзі з'їзд професійних спілок при Відділі Організації й Господарства ЦПУЕ. Наради з'їзду при участі лише 40 делеґатів відкрив іменем ЦПУЕ інж. Потішко. Він сказав, що завданням з'їзду є створити центральний орган українського професійного руху на еміґрації. До президії з'їзду вибрали: проф. Паливоду, проф. Данилишина і п. Пастушка. Робота з'їзду розрахована на два дні.

КОРОТКО

Яна Батю, славного чеського фабриканта черевиків засудили за зв'язки з німцями до 15 років в'язниці й конфіскату маєтку. Батя перебуває в Бразілії. — У вуличних боях в столиці Параґваю під час ліквідації бунту моряків убито 1000 осіб. Головнокомандувач урядових військ утік до Арґентини. — Канадський прем'єр Макензі Кінґ вишле окремих урядовців до таборів ДП в Европі, що звербують кілька тисяч скитальців. — Совєтський міністер збройних сил Булґанін в відозві на 1-е травня заповів великі літні маневри всіх совєтських сил, надаючи їм особливого значіння.

ЗАСУД НА БЕРАНА

Празький народній суд ухвалив вирок у справі членів колишнього чехословацького уряду Берана. Прем'єр-міністер Беран і міністер оборони Сирови засуджено кожного на 20 років ув'язнення з втратою громадянських прав і конфіскацією майна. Міністрів Гавелку, Фішера й Церни виправдано. (ДЕНА).

СТРАЙК ЛОНДОНСЬКИХ ПОРТОВИКІВ

Лондон, (ДЕНА-ІНС). Страйк лондонських портових робітників набрав загрозливих розмірів. Число страйкарів перевищило 15 000. Не зважаючи на заклик британського міністра праці Ісаака, побоюються дальшого поширення страйку. Уряд пильно стежить за його розвитком, вирішивши в разі потреби вжити вояків для вивантаження швидкопсувних харчових продуктів.

ЮГОСЛАВСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ НА АВСТРІЙСЬКОМУ КОРДОНІ

Відень, (ДЕНА-Ройтер). З причини югославських демонстрацій на австрійсько-югославському кордоні посилено британські прикордонні патрулі в районі Радкерсбурґу (південно-східня Австрія). 29 квітня по берегу річки Мури ходила юрба югославів, вигукуючи: «Незабаром Радкерсбурґ належатиме нам!»

КИТАЙ ПРАГНЕ ПОЗИКИ

Нанкінґ, (ДЕНА-Ройтер). Китай проситиме Сполучені Штати про позику в мільярд долярів. Для провадження переговорів про неї китайський уряд уповноважив провідного фінансового фахівця Ченчена.

Вашінґтон, (ДЕНА - ІНС). Президент Трумен підписав наказ, що уповноважує американську фльоту допомогти Китаєві спорядити свої фльотські частини й вишколити їх особовий персонал. Китай має отримати від Сполучених Штатів ще не визначену кількість військових кораблів та плавучих сухих доків.

В ІНДІЇ НЕ СТАЛО ПАРІЇВ

Нью-Дейлі, (ДЕНА-Ройтер). Магатма Ґанді переміг у своїй багатолітній боротьбі за емансипацію щось з 50 мільйонів «недоторканних» (паріїв): індійські установчі збори ухвалили зліквідувати безправ'я цієї касти. Належні до неї люди, згідно з дотеперішніми індійськими приписами, не сміли фізично торкатися членів индуської касти. В деяких місцевостях Індії вони не мали права брати воду з громадських джерел. Їх дітей не приймали до шкіл. Ґанді, що належить до индуської касти, боровся з цим безправним станом паріїв, вважаючи його за ганебне тавро для индусів.

Дружина французького президента, пані Оріоль вітається з жіноцтвом Сенеґалю. (ДЕНА)

ПОДОРОЖ УОЛЛЕСА

Закінчуючи свою аґітаційну подорож по Европі, колишній міністер торгівлі Сполучених Штатів Генрі Уоллес прибув до Парижу, де, як повідомило аґентство ДЕНА-Ройтер, виступив з радіо-промовою, в якій, між іншим, висловився за надання Сполученими Штатами за посередництвом Об'єднаних Націй позики СССР. У цій позиці, як і взагалі в доброзичливій політиці до Совєтського Союзу, Уоллес бачить найкращий засіб забезпечити в світі мир. Виступи Уоллеса в Лондоні, Стокгольмі й Осло були сповнені гострої критики зовнішньої політики Сполучених Штатів, і це викликало неприхильну до нього реакцію не тільки майже в усій американській, а частково й в европейській (некомуністичній) пресі. Американські газети й політичні діячі, серед них і сенатори Ванденберґ і Конеллі, закидають Уоллесові «брак патріотизму» і навіть «зраду», бо, бувши американським громадянином, він провадив за кордоном ворожу до своєї країни аґітацію. Те саме закинув Уоллесові й Черчіл, назвавши його, між іншим, «замаскованим комуністом». Виправдуючися, Уоллес заявив, що він не є ні комуніст, ні навіть соціяліст, а лише проґресивний патріот своєї країни і, не вірячи, всупереч Черчілові, у неминучість війни, закликає до порозуміння з СССР, бо вважає, що комуністична й капіталістична системи можуть мирно співпрацювати в світі. Уоллес відмовився відвідати Грецію, про що просив його бльок лівих грецьких партій. 25 квітня він мав уже виїхати до Сполучених Штатів.

УОЛЛЕС В АМЕРИЦІ

Нью-Йорк, (ДЕНА-Ройтер). Колишній американський міністер торгівлі Генрі Уоллес повернувся до Сполучених Штатів із своєї европейської подорожі. Як заявив Уоллес представникам преси, він має намір розповісти американцям про тих сердешних людей, яких він знайшов у Великобританії та Европі. У европейського населення, — сказав він, — він знайшов те, на що й сподівався, — єдність у прагненні миру.

Дня 12 квітня 1947 р. в Ціренберґу несподівано спочив у Бозі наш дорогий і незабутній муж і брат бл. п.

О. ЛЕОНІД ПОПОВ

настоятель православної парафії в Герсфельді, постійний член таборової родини Майнц-Кастель.

Покійний помер від розриву серця на 42-му році життя, а похований на православному кладовищі у Вісбадені, про що у глибокому смутку сповіщають друзів, близьких і знайомих

ДРУЖИНА І БРАТ ПОПОВИ.

ТРУМЕН ЗАКЛИКАЄ ЗНИЗИТИ ЦІНИ

Вашінґтон (ДЕНА-ІНС). Президент Трумен знову звернувся до торґівців та фабрикантів з закликом скрізь якнайшвидше знизити ціни. Заклик президента, зроблений у формі звернення з нагоди 35-ліття Торговельної палати, прочитав перед 2 500 американських підприємців радник президента Джон Стілмен. Трумен підкреслив відповідальність фабрикантів та торгівців у боротьбі з небезпекою інфляції, що загрожує тепер Сполученим Штатам. Треба, — заявив він, — знизити на всіх ділянках ціни і разом з тим збільшити біжучу продукцію. Сполучені Штати широко відомі своїми успіхами в масовому виготовленні дешевих товарів, що їх виробляють добре оплачувані робітники, які самі купують собі більшу частину їх. На підставі цього успіху треба опрацювати й усталити ще вільнішу й дедалі ширшу систему приватних підприємств. Наприкінці президент висловив певність, що американському способові демократичного співжиття доти ніщо не загрожуватиме, доки професійні спілки, сільське господарство, торговельно-промисловий та фінансовий світ і уряд змагатимуть до спільної мети.

ПОЧЕСНИЙ ДОКТОРАТ КАРДИНАЛОВІ ТІССЕРАНУ

Нью-Йорк, (ДЕНА-ОАНС). Правничий факультет нью-йоркського університету надав звання почесного доктора кардиналові Еуґену Тіссерану. Кардинал Тіссеран є президентом Священої Конґреґації для східньої Церкви в Римі.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800 НМ, 1/2 стор. 400 НМ, 1/4 стор. 200 НМ, 1/8 стор. 100 НМ, 1/16 стор. 50 НМ, 1/32 стор. 25 НМ. Розшуки 50 пфеніґ. за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

Відгукніться!

Szulewskyj Wasyl szukaje ridnych i znajomych z Rohatynszczyny j Pidhajeczczyny. Proszu zholosytysia na adresu administracii „Nedili". Aschaffenburg, Schweinheimerstr. 50.

Sajbel Mychajlo, z sela Czernywo pow. Mostyska, szukaje syna Mychajla Sajbela, szczo buw zabranyj na prymusowi roboty do okopiw bila Krakowa w misiaci weresni 1944 roku. Ostanniu wistku maw ja wid nioho w misiaci lystopadi 1944 r. Moja adresa: Sajbel Mychajlo, Aschaffenburg, DP. Camp 255, Artilleriekaserne. Bl. 3/3.

Fedorenka Ewhena, ostannio perebuwaw u Sulzburgu, szukaje batko Fedorenko Omelan. Karlsruhe, Förstnerkaserne, UNRRA Team 619.

Szukaju brata Teslenka Iwana narodzenoho 1917 r. 17 lypnia w Posunkach. W 1945 r. perebuwaw w Hohenlimburg (Westfalen). Chto znawby pro joho dolu, proszu powidomyty na adresu: Teslenko Petro, Aschaffenburg, Artilleriekaserne Bl. 1/39.

Ridnych ta znajomych z Stalino- Jamskoho rajonu s. Fedoriwky szukaje W. S. Rohaczynskyj. Proszu zholosytysia na adresu Administracii „Nedila", Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50.

Stepan Bulo szukaje swoho batka Wasyla Bulo, szczo w czasi kapitulacii Nimeczczyny perebuwaw w H 4 (15), Weimar, Postfach 500, i znajomych iz sela Dobriwlany kolo Drohobycza. Pysąty do: Stepan Bulo, Post Seeboden, Reich 4, Kreis Spittal (Donau), Oesterreich.

Podiaka

Wseczesnomu o. Kulynyczu, panam ta paniam z CXC Aschaffenburgu najszczyriszu podiaku za wadwidyny rozradu ta swiatoczni podarunky skladajut ukrainski pacijenty z Lohru.

Derkacz Mychajlo z druzynoju u A. Mahrenholz, (16) Kassel, Oberzwehren, Mattenbergstraße 27, rozszukuje syna Jurka ta znajomych. (1—4)

Dla Boreckoho Jurka je lyst w Administracii „Nedili"

Mantyka Wolodymyr szukaje swoich bratiw Oleksija j Serhija. Wistku podajte na adresu: München, Fürstenriederstraße 155.

Sestru Mariju Zwizynsku z sela Stankowa, pow. Lisko, jaka perebuwala w Schwäbisch-Hall, szukaje Josyf Zwizynskyj (20) Munsterlager D. P. Camp UNRRA, Baracke 16.

Szukaju matir Matiuszkowu Lidiju, 55-ty rokiw. Ostannio perebuwala: Lager „Birau", Oberschlesien. Proszu pysaty na adresu: Frau Maria Bordig, Ansbach, Mittelfranken, Promenadenstr. Nr. 26.

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Barniak Wolodymyr, 21 rik, z Münchenu;
Ceglarek Josef, 37 rokiw, z Monokowa;
Bohaczewskyj Emil, 50 rokiw;
Gradowskyj Antin, z Niu-Jorku;
Gross Elizaweta, 50 rokiw, z Linzu;
Garszczuk Wolodymyr, 20 rok., z Dinkelsbühlu;
Haftans Anton, 43 roky, z Oldenburgu;
Hamulak Marija, 17 rokiw, z Mainfrankenu;
Jawtuszenko Anna, 37 rokiw, z Kirheinu;
Jawtuszenko Zenona, 15 rokiw, z Kirheinu;
Kikla Antonina, 33 roky, z Sachsonii;
Kikla Iwan, 8 rokiw, z Sachsonii;
Kikla Marija, 59 rokiw, z Sachsonii;
Kikla Rozalija, 2 roky, z Sachsonii;
Kikla Serhij, 2 roky, z Sachsonii;
Koleda Iwan, 36 rokiw, z Danzigu;
Ostapenko Oleksa, 57 rokiw;
Ostapenko Olha, 56 rokiw, z Hainsbergu;
Ostapowycz Iwan, 44 roky, z Leiningu
Pabian Iwan, 43 roky, z Podstolice;
Padlo Semko, 32 roky, z Bawarii;

Podiaka

Cym skladaju serdecznu podiaku wsim PanOtciam, Cerkownomu chorowi UAPC w Mainz-Kasteli i Zierenbergu, p. referentowi suspilnoi opiky w M-Kasteli, wsim druziam i blyzkym.
Wsim znajomym i neznajomym meni, szczo okazaly swojeczasnu i naleznu dopomohu w ostannij prysluzi i pochoroni bl. p. moho dorohoho i nezabutnioho muza O. Leonida Popowa. Wdowa Popowa Antonina.

Palcat Julija, 23 roky, z Münsteru;
Palkat Sofija, 19 rokiw, z Kirchensittenbachu;
Paluha Roman, 34 roky;
Panasiak Palahija, 52 roky, z Niu Jorku;
Panasiuk Iwan, 54 roky, z Niu Jorku;
Panek Agneska, 66 rokiw, z Kölnu;
Papiwczak Ewa, 25 rokiw, z Albingeru;
Pasełko Anna, 22 roky, z Leipzigu;
Pasenko Pawlo, 23 roky z Frankfurtu;
Pawlyk Mykola, 67 rokiw, z Riwnoho;
Pawluk Wolodymyr, 24 roky, z Wiesbadenu;
Pawluk Anna, 23 roky, z Hamburgu;
Pawlyk Theodor, 25 rokiw, z Hamburgu;
Pawlyzkyj Wasyl, 25 rokiw, z Westmarku;
Pazura Iwan, 23 roky, z Waldenburgu;
Pazura Josef, 53 roky, z Winipegu;
Pelech Ferder, 14 rokiw, z Ober-Herzogswaldau;
Pelech Marija, 5 rokiw, z Ober-Herzogswaldau;
Pelech Oleksa, 43 roky z Ober-Herzogswaldau;
Pelech Petryna, 46 rokiw, z Schulsengutu;
Pelenskyj Ewhen, 36 rokiw, z Schulzengutu;
Pelich Leonid, 28 rokiw;
Percherska Ewa, 43 roky, z Granzinu;
Petniwskyj Pawlo, z Strassfurtu;
Petrowycz Emilija, 56 rokiw, z Bruchsalu;
Pirzeckyj Boslesław;
Pirzeckyj Leon, 70 rokiw, z Sobaczewskoi Huty;
Polowyk Hawrylo, 22 roky, z Merkendorfu.
Stariwskyj Tytus, 27 rokiw, z Ratenawu;
Szpak Iwan, 29 rokiw, z Wittenheimu;
Tycholska Marta, 33 roky, z Dabrinu;
Tzapko Iwan;
Urycka Duna, 26 rokiw;
Weiß Artur, 54 roky, z Münchenu;

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main Echo", Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

Неділя

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 11 trawnia 1947 | Nr. 73

В ЧЕТВЕР 8-го ТРАВНЯ ПОЧАВСЯ

Другий Загальний З'їзд Української Еміґрації

Делеґати всіх зон Німеччини і Австрії на З'їзді. — Телеграма до генерала Клея

В четвер 8-го травня ц. р. почався в Реґенсбурзі Другий Загальний З'їзд Української Еміґрації. В З'їзді бере участь 39 делегатів з правом рішального голосу. Першого дня нарад на залі було 56 запрошених гостей і представники від усієї ліцензійованої української преси. З'їзд вислав телеграми командувачам окупаційних військ трьох західніх зон у Німеччині.

В суботу 10-го травня після дискусії над звітами уступаючої управи ЦПУЕ має бути вибрана нова управа нашої еміґраційної централі.

Окремий звітодавець «Неділі» передає звіт із першого дня З'їзду:

Не буде перебільшенням назвати Другий З'їзд Української Еміґрації справді найвизначнішою подією в житті нашого еміґраційного середовища. Випадковий збіг обставин — перший день З'їзду припав якраз на день двохріччя з часу перемоги альянтських збройних сил над гітлерівським режимом — зробив цю подію в громадському житті українців ще більше поважною та урочистою.

З приводу річниці перемоги над фашизмом у таборі відбулася польова Служба Божа, на якій були присутні і численні делеґати та гості, що прибули з усіх закутків Німеччини.

О год. 11.30 почався З'їзд.

Голова Центрального Представництва п. В. Мудрий відкрив з'їзд, вітаючи всіх учасників та гостей, що прибули вирішувати багато поважних справ, а головне — обрати свій керівний громадський орган. Звернувши увагу на багато досягнень в нашому житті та відзначивши окремі недоліки, п. Голова знайомить присутніх із порядком нарад.

Українська еміґраційна громадськість відчула справді важливість знаменної події, відзначивши це привітаннями, надісланими з усіх кутків окупаційних зон. Надіслано 21 письмовий привіт.

З усними привітаннями виступили від імени об'єднання письменників МУР п. М. Степаненко, від місцевої таборової Ради — п. Іваненко, від УВУ — проф. Дорошенко, від Об'єднання Учителів — проф. Л. Білецький, від Св. Синоду УАПЦ — о. Якобкевич, від Централі СУЖ'у — д-р С. Росоха, від імени Апостольського Візитатора — о. декан Ганушевський.

Починається ділова частина. На порядку денному — вибір мандатної та верифікаційної комісій. Обрана з 5 чоловік, приступає до праці мандатна комісія. В голосуванні перейшла листа делегата **о. проф. Новицького** з Ляндсгуту.

Загальний звіт про діяльність секретаріяту ЦПУЕ робить головний секретар ЦПУЕ **п. Р. Ільницький.** Трохи розтягнений і скерований в деякій мірі на побічні справи та дрібниці, звіт ілюструє ту велику працю, яку в тяжких умовах пропробило за час свого існування Центральне Представництво.

Та з повним звітом виступав організаційний референт п. **Романюк.**

— В перший час після закінчення другої світової війни кількість українців на території Німеччини становила до 2 міл. чоловік, — сказав між іншим п. Романюк. — На землі західних окупацій перебувало до 1,200.000 українців. Це були люди різноманітні складом, походженням, віком, вихованням, станами. Можна уявити собі, який це був калейдоскоп думок, понять, уподобань. Тут бачимо старих еміґрантів, визволених «остарбайтерів» і добровільних заробітчан.

П. Романюк змальовує далі умови, в яких доводилось напочатку працювати організаційній референтурі: без комунікації, без зв'язків, між румовищами німецьких хат і німецьких душ, під тином правних понять, що існували і в німців, а що найважніше — в тих, хто прийшов з перемогою. Не всі альянти розуміли українську проблему. Погіршувала працю ще й та обставина, що ЦПУЕ було нелегальною установою, визнаною «де факто» і не визнаною «де юре».

— Кожен табір — це була по суті «Пашківська республіка» на колесах, — каже доповідач. — Показовий табір — хоч би Манґайм, який возили всюди, немов би на показ, а тепер ось знову повернули назад.

Переживши й витримавши боротьбу за право мати свої українські табори, українці беруться до праці. Та знову даються знати про себе різні різниці, що створюють своєю наявністю цілий складний комплекс: різниці станові, політичні, вікові, територіяльні, релігійні та інші.

(Далі на 3-ій сторінці).

РОЗМОВА СТЕССЕНА ІЗ СТАЛІНОМ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). У Сполучених Штатах опубліковано текст розмови між генералісимусом Сталіном і американським республіканським кандидатом на президента Стесеном. Як видно з цього тексту, Сталін висловився за тіснішу співпрацю між Совєтським Союзом і Сполученими Штатами. Він підкреслив, що різниця між державними формами не становить жадної перешкоди для гармонійної співпраці обох країн. Якщо обидві держави тісно співпрацювали під час війни, чому б вони не могли робити цього й у мирний час? Можливість цього завжди є, її тільки не завжди бажають. Коли ж одна сторона не бажала б її, то це кінець-кінцем привело б до конфлікту — до війни. Совєтський Союз міг би зжитися і з Німеччиною, коли б вона не відмовилася від цього. На зауваження Стессена, що співпраця має бути обопільною, Сталін відповів з притиском: «Я міг би навести факти на доказ того, що Росія має бажання співпрацювати. Ми не хочемо взаємно критикувати наші державні системи. Якщо ми почнемо таврувати один одного «монополістом» і «тоталітаристом», ми ніколи не прийдемо до співпраці. Певніше кажучи, ми турбуватимемо один одного критикою, що є пропаґандою». Потім Сталін почав ґоворити про співпрацю з Франкліном Рузвелтом, під час якої ще не було тої атмосфери, що панує тепер. «Ми прийшли до співпраці й мали успіх у боротьбі з ворогом». На закінчення Сталін висловив надію, що можна буде дійти згоди щодо мирного розвитку виробництва атомової енерґії. Хоч в цьому питанні є великі розбіжності в поглядах, але, як він сподівається, кінець-кінців порозуміння буде досягнуте.

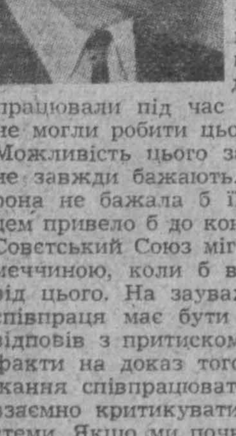

БЕЛЬҐІЙСЬКІ ВАЛЬОНЦІ ВИМАГАЮТЬ АВТОНОМІЇ

Намюр, (ДЕНА). **Конґрес вальонців ухвалив резолюцію, що вимагає створити в межах Бельгії автономну вальонську державу. Деякі делеґати Конґресу висловлювалися за відокремлення Вальонії від Бельгії і прилучення до Франції, проте більшість висловилася за автономну вальонську державу в рямцях бельґійського королівства. Згідно з бельґійською конституцією, жадних таких змін державного устрою під час реґенства запроваджувати не вільно. В разі відхилення вимоги автономії в Брюсселі буде скликано в цій справі надзвичайний конґрес. В іншій резолюції конґрес в Намюрі вимагає почати з Францією переговори про укладення торговельного договору, подібно до того як це провадиться вже між Бельгією та Голляндією.**

Гостра заява Елліота Шерка

Голова Міжурядового Комітету для втікачів критикує переселенчу політику скитальців

Франкфурт, (ДЕНА;. Шеф Міжурядового комітету для втікачів Елліот Шерк у виданій ним відозві закликає понад пів мільйона переміщених осіб на американській зоні використати пропоновану їм тепер можливість повернутися додому або переселитися в нові місця. Переміщені особи застерігаються від того, щоб не дати переваги непевним надіям на краще майбутнє перед тією сприятливою нагодою, яка їм надається. Вони стоять перед вибором: або лишатися в Німеччині у залежному стані чи покладаючися на власні ресурси, або вирішити повернутися на батьківщину чи переїхати до нових країн. Міжурядовий комітет є єдиною організацією, що має право здійснити ширшу програму переселення. Тепер є такі можливості для переселення переміщених осіб: 1) 20 000 гірників з їх родинами — до Бельгії; з них є ще вільних приблизно 15 000 місць; 2) 300 робітників з родинами на роботу в сільському господарстві й промисловості в Бразілії; 3) 50 жінок для лікарень в Голляндії; 4) 100 прядильниць до Канади; 5) 900 робітників з родинами на роботу в сільському господарстві й промисловості у Венецуелі.

Американський щоденник «Стерс енд Страйпс» від 2-го травня приніс таке повідомлення:

Франкфурт, 1. 5. 47. Елліот Шерк директор Міжурядового Комітету Збіґців на американську зону вчора висловив своє невдоволення сприводу того, що переселені особи в американській зоні Німеччини «роздумують та мріють» і не використовують запропонованих їм можливостей переселення.

Він настоював на тім, що переселені особи повинні негайно вирішити що вони хотять: чи далі бути в залежному стані і згодом можливо бути залишеними в Німеччині на власних ресурсах, чи переселитися, чи може репатріюватися.

Він радив другий вихід, сказавши: «хто й зна, які затримки і трудноші можуть повстати, якщо Міжнародня Організація Збіґців — IPO не почне свою працю з днем 30 червня, коли припиниться допомога Армії та УНРРА».

Далі він сказав: «Я вважаю конче потрібним звернути увагу на одну хибну тенденцію в мисленні переселених осіб, що мимоволі перешкоджає переводити плян переселення. Ця тенденція виявляється в тому, що вони піддаються мріям, які перешкоджають використовувати практичні можливості, передбачені реальними програмами переселення.

Переселені особи не використовують повністю тих можливостей розпочати нове життя, що їм пропонується. Вони не йдуть на конкретні пропозиції, бо сподіваються на гіпотетичні обіцянки чогось кращого в майбутньому.

Він зазначив, що затримується набір до Бельгії, куди за пляном мало еміґрувати для нового життя 20 000 переселених осіб — чоловіків та їх родин. Досі не заповнено 75% місць.

П. Шерк картав тих, що поширюють чутки серед переселених осіб та тих, що «не цікавляться конкретними робочими проєктами, бо вірять неправдивим і фальшивим повідомленням про те, що скоро будуть якісь привабливі пропозиції».

Такі оповідання він назвав «перебільшеними вигадками».

Ця заява п. Шерка є найгостріша з тих, що будь-коли стосувалися переселених осіб, її негайно поширять по всіх таборах.

Він сказав, що **найбільші труднощі в проведенні набору завдають ті групи переселених осіб, які сподіваються дістати підтримку для «великого національного кольонізаційного руху до інших країн, таких, як Канада чи Аляска».** Є менше шансів як 1 до 100, щоб значна частина якоїсь національної групи була переселена закордон в один час і в одно місце, бо просто кажучи, **ці країни не погодяться на існування в її межах якоїсь окремої національної спільноти чи території.**

Також п. Шерк відзначив опір старіших переселених осіб, які відмовляють молодих від репатріяції чи переселення, бо бояться бути покинутими.

В Ґайдельберґу відбулася урочистість прощання дотеперішнього головнокомандувача американської військової поліції генерала Гармона. На світлині зліва: політичний дорадник американської влади Марфі, ген. Гармон, ген. Клей і новий комендант поліції ген. Барес. (ДЕНА)

Франція на історичному зламі

Франція знову в корчах політичної кризи — цього разу найтяжчої після запровадження повоєнної конституції. Формально причиною цієї кризи вважають опозиційне поставлення парляментської комуністичної фракції до уряду в зв'язку з його відмовою підвищити заробітню платню робітникам автомобільного заводу Рено, що недавно застрайкували. Однак справжні причини цієї кризи значно глибші. Власно кажучи, жадної «нової» урядової кризи у Франції нема: є лише новий зовнішній вияв тої перманентної і саме не урядової, а загально-політичної, кризи, що триває у Франції ще від часу закінчення війни в усіх царинах її політичного й економічного життя.

Коріння французької кризи залягає не тільки у власно французькому ґрунті, а й розповзається далеко за його межі. Величезна світова війна розбуркала приспані доти національно-соціяльні сили майже в усьому колоніяльному світі, в тому числі й у французькому. Затяжна війна в Індокитаї з повсталими вєтнамцями, повстання на Мадаґаскарі, де доля невеликих ізольованих французьких ґарнізонів завдає дедалі більше турбот урядові, тривожні ознаки активізації марокканських та альжірських націоналістів, зокрема панарабські тенденції в недавній промові султана Марокко, антифранцузькі настрої провідника арабського світу — Єгипту, що підтримує визвольні змагання в північно-африканських французьких колоніях, — усе це являє серйозну загрозу самому існуванню Франції як колоніяльної держави. Тяжко відбиваються і на бюджеті поруйнованої, послабленої війною Франції ці колоніяльні війни. У зв'язок з цим і слід поставити недавню подорож французького президента Оріоля до Західньої Африки — цієї єдиної великої французької колонії, де ще не пахне порохом, і яку Франції треба будьщо зберегти як базу свого колоніяльного панування.

Як це не раз заявляли уряди і Блюма і Рамадьє, Франція не відмовляє своїм колоніям в автономії, навіть в певній незалежності в рямцях французького «комонвелту». Однак сучасне колоніяльне питання — проблема надто відповідальна й складна, тим більш що Франція не може лишатись байдужою, коли повсталі дикуни мордують її громадян. Та й характер зокрема вєтнамського руху ще й тепер досить темний: тяжко сказати, де кінчаються там справедливі національні змагання, а де починаються явні комуністичні провокації і загарбницькі зазіхання Вєтнаму на іншонаціональну, багату сусідку Кохінхіну, що не бажає прилучитись до нього. Через те колоніяльну політику французького уряду, хай і з певними застереженнями соціялістів, незмінно підтримували всі французькі політичні партії, крім комуністичної. Саме комуністична опозиція проти асиґнувань на французьку індокитайську армію і спричинила першу кризу кабінету Рамадьє в лютому ц. р. Тоді, не почуваючи ще під собою сприятливого ґрунту для рішучішої акції, комуністи лише утрималися від голосування, коли Рамадьє поставив перед парляментом питання про довір'я. Та, утримавшися в парляменті висловити довір'я урядові, ті ж таки комуністи підтримували його на засіданнях кабінету, а, вимагаючи нібито повної незалежности колоніяльних народів, ті ж таки комуністи на шпальтах свого «Юманіте» обвинувачували генерала де-Ґоля у втраті через його політику Сирії та Лібану. «Буржуазним» партіям невтямки: які руки провадять цю подвійну гру, — чи ті, де правиця не знає, що робить лівиця, чи просто руки спритного штукаря?

Проте не тільки на ґрунті колоніяльної політики зростала у Франції урядова криза. Невдале закінчення Московської Конференції дало комуністичній партії привід почати новий наступ на уряд, закидаючи Бідо підкорення в Москві англо-американській політиці й віддалення від Совєтського Союзу, що найбільше йшов назустріч Франції в питаннях мирового договору з Німеччиною. Тактичний характер цих тверджень цілком зрозумілий. Адже саме совєтський, максимально централізаторський, проєкт німецької конституції найбільше суперечить максимально децентралізаторському французькому, саме совєтські зазіхання на контролю Рурщини стоять на шляху до Франції рурському вугіллю, саме совєтсько-польська експансія на захід зупиняє французьку експансію на схід. Неґативно поставилися французькі комуністи і до проєкту договору трьох великодержав про рурське вугілля, погодженого в Москві між Бідо, Бевіном та Маршаллом.

ПОНАД 2 МІЛЬЙОНИ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ ПОМЕРЛО ВІД СИПНЯКА

Нюрнберґ, (ДЕНА). **Як видно з документів, що їх подав прокурор на процесі Фліка й п'яти директорів його концерну, до листопаду 1941 р. в німецьких таборах померло в наслідок пошести сипняка 02 300 000 совєтських військовополонених. Згідно з цими документами часом від сипняка щодня помирало коло 15 000 полонених.**

Так наростала у Франції криза в галузі зовнішньої політики. Ще більше дається вона взнаки в питаннях французького внутрішнього господарства. Нищівна війна й чотирилітнє хижацьке господарювання нацистських загарбників у переможеній ними країні до краю підірвали її економічні ресурси. Наприкінці 1946 р. Франція опинилася над прірвою господарської катастрофи, і, рятуючи становище, тодішній прем'єр-міністер Блюм опрацював широкий плян боротьби за зміцнення франка, насамперед знизивши ціни на 5%. Успіх цієї боротьби вимагав терпеливости, і французькі профспілки ще минулого року зобов'язалися не порушувати питання про підвищення заробітньої платні до 1 липня 1947 р. Та не встигли ще зміцнитися перші успіхи зниження цін, як почалися демонстрації та страйки за збільшення платні, що їх підтримали очолені комуністами професійні спілки. Шукаючи компромісу, уряд збільшував робочі розцінки, сам же знецінюючи цим свої заходи проти зростання цін, сам же руйнуючи свою імпортну програму.

Теперішній страйк 31-тисячного робітничого колективу автозаводу Рено за підвищення заробітної платні, до якого на початку травня приєдналася й спілка металістів, що налічує 300 000 членів, став кульмінаційним пунктом урядової кризи у Франції. Рішуча позиція уряду, що відмовився цього разу підвищити платню, наразилася на завзяту опозицію комуністів, які вирішили, що настав слушний момент дати урядові ґенеральний бій. Нагадавши урядові всі його «гріхи», вони особливо закидали йому іґнорування інтересів робітників і недостатню боротьбу із зростанням цін, що, замість запланованих на травень 10%, фактично знизилися лише на 3%. Разом з тим, нападаючи на уряд, до складу якого входить п'ять комунстів, вони самі загнали себе в двозначне становище. Перед ними постала дилема: або згодитися з урядом, або вийти з нього. Вирішено було залишитись в уряді і тільки утриматися від голосування довір'я йому, комуністи в останній момент, коли Рамадьє заявив, що уряд може працювати або в спільній згоді, або без тих, хто йде проти нього, і поставив перед парляментом питання про довір'я, несподівано зрадили своє рішення. Всі свої 187 голосів вони одностайно подали проти уряду, тим самим проголосувавши й за свою демісію з кабінету. Рамадьє дістав вотум довір'я. Замість трьох вибулих комуністичних міністрів президент Оріоль затвердив уже радикал-соціяліста Дельбо (міністер оборони) і соціялістів Лякоста (міністер праці) та Мо (міністер оборони). Комуністичний міністер охорони здоров'я Морґан, хоч і не брав участи в голосуванні, покинув свій пост з міркувань партійної солідарности. Те саме зробив і віцепрем'єр Торез. Вся французька преса, крім, зрозуміло, комуністичної, без зайвих переможних вигуків, із спокійним задоволенням зустріла вістку про вихід з уряду комуністів як логічну ліквідацію ними ж створеного політичного парадоксу. Приблизно так само реаґує на неї і преса британська, а американський політичний світ, як республікаський, так і демократичний, жваво й рішуче віта-

ють її як першу ластівку оздоровлення політичної атмосфери Франції.

Така, коротко, історія цієї кризи. Та помилково було б гадати, що її останню сторінку вже перегорнуто. Перемога в цій кризі Рамадьє є його Пірровою перемогою, як це видно з кількости поданих за нього голосів при голосуванні довір'я: в січні — 543, в лютому — 506, тепер — 360 голосів. Як бачимо, число прихильників його політики катастрофічно знижується. Про те ж промовляють і 62 тих некомуністичних членів парляменту, що вперше утрималися тепер дати Рамадьє вотум довір'я. Остання урядова криза завдала удару й самому, хай реорганізованому, кабінету Рамадьє. Перед Францією вже вимальовуються можливості нової, ще тяжчої кризи. Адже, згідно з ухвалою попереднього соціялістичного конґресу, члени соціялістичної партії не можуть залишитись в уряді, в якому не братимуть участи комуністи. Новий соціялістичний конґрес, що мав зібратися 6 травня, повинен вирішити, чи лишатися соціялістам в уряді, чи виходити з нього, як того вимагає їх ліве крило. Ціла Франція, затаївши дух, дивиться на соціялістів, в руках у яких її найближча доля. Вихід соціялістів з уряду, поваливши уряд Рамадьє, а з ним і ідею урядової коаліції, надзвичайно заплутав би урядову проблему Франції. Єдиним розв'язком її могло б стати в цьому разі утворення вузько-коаліційного, якщо не однопартійного уряду з особистим авторитетом прем'єра. Хто ж міг би тоді пеебрати на себе урядову владу у Франції? І такий досвідчений американський дипломат, як Булліт, після відповідних політичних розмов у Парижі досить впевнено відповідає на це, що в разі падіння кабінету Рамадьє створення нового уряду президент Оріоль може доручити генералові де-Ґолю.

Так, разом з цією кризою на політичну сцену Франції, за висловом англійського «Таймс», «упала тінь генерала де-Ґоля». На нього працює час, економічна руїна, політичний хаос, а головно — психологічні чинники історії. Комуністичне «Юманіте» порівняло де-Ґоля з Наполеоном. Не бажаючи того, «Юманіте» визнало його шанси. Як за Наполеоном, що повів Францію з хаосу революції до творчої державности й проґресу, радо пішли навіть багато колишніх зброєносців Марата, Дантона й Роберсп'єра, так і на заклик де-Ґоля до твердої, але демократичної влади, влади народу, а не партій, можуть кінець-кінцем відгукнутися втомлені, зневірені в непевній сучасності люди. Хай не такі значні його сили, але вони раз-у-раз більшають: за 20 днів від заснування його «Об'єднання», що не розгорнуло ще як слід навіть своєї орґанізаційної діяльности, охопивши 65 департаментів з 90, до нього вступило вже 811 000 осіб. До того ж числові підрахунки не так важать в історії, де мала частка часто-густо має значно більшу питому вагу, ніж якесь велике розміром тіло. Ось чому не можна бачити лише самовпевнености претендента на «диктатуру» в словах генерала де-Ґоля на пресовій конференції: «Ми не поспішаємо, але ми прийдемо дуже швидко».

А втім, не забуваймо й того, що теперішня урядова криза, послаблюючи центр, а з ним і уряд Рамадьє, посилює не тільки праві — певніше, зорієнтовані на тверду владу — елементи у Франції, а й ліві — певніше, комуністичні. Вигукнувши кілька дзвінких фраз, зробивши кілька гарних жестів, що мали викликати оплески юрби, і загорнувшися в демагогічну тоґу, комуністи зійшли з урядової сцени Франції. Одначе наївним було б думати, що на цьому кінчається їх роля. Навпаки, це лише початок їх головної дії. Бачачи неможливість диктувати коаліційному урядові свої рішення і тому звільнивши собі руки від пут цієї коаліції, зробивши собі рекляму борців за підвищення платні, зниження цін і припинення колоніяльних воєн, вони перейшли в опозицію з готовим капіталом довір'я у малосвідомій, але чисельно значної частини французької людности. Чи повалиться уряд Рамадьє, чи ні, чи прийде на його місце де-Ґоль, чи хтось інший, — вони йтимуть своїм шляхом. В руках у них опановані їх впливом апарати міністерства праці, профспілок з їх 6 мільйонами членів, поліції, органів безпеки; їм так зручно використовувати народні нестатки, дорожнечу, інфляцію, їм так легко підбурювати робітників на страйки. На відповідальність лише некомуністичного уряду можна їм покладати тепер такі факти, як недавнє зниження денного хлібного раціону з 300 до 250 грамів, що викликало заворушення в деяких місцях Франції. Так само і в зовнішній політиці: вони вже змобілізували всі сили для нового антиурядового виступу в парляменті під час обговорення в ньому питання про Мадаґаскар. Отже не можна дивуватися їх добровільному зреченню влади: роблячи ставку на урядову демісію, вони вже підраховували свій виграш. Дехто з політичних спостерігачів навіть вважає, що комуністи свідомо спровокували цю кризу.

Та разом з тим на політичній арені Франції лежить і «тінь генерала де-Ґоля». Франція — перед великим змаганням, наслідки якого відіб'ються далеко за її кордонами. Уже тепер ми маємо вістки про досить подібну кризу, що швидко назріває в Італії під безперечним впливом Франції.

«Франція в тумані», — писала наша газета ще в листопаді 1946 р. «Франція в тумані», — повторимо ми в травні 1947 року. Але додамо: «Туман не стоїть надто довго».

К. Б.

РОЗШУКУЮТЬ БОРМАНА

Каїр, (ДЕНА-Ройтер). З наказу британської поліції в єгипетському готелі проведено поліційні розшуки застугника Гітлера Мартіна Бормана. Летовища перебували під доглядом. В офіційних колах спростовують правдивість відомостей про затримання Бормана.

Брак харчів у Москві

(За кореспонденцією в англійській газеті „The Manchester Saturdian Weekly", ч. 56)

Немає жадного сумніву в тому, що життя російського громадянина тепер значно гірше, ніж було рік тому або навіть в останній стадії війни. Занепад механізації сільського господарства, зокрема недовиконання в 1946 р. приблизно четвертої частини пляну продукції сільськогосподарських машин, спричинили зниження врожаю в усій країні. Збільшення харчових раціонів у містах відбувалося надто повільними темпами, а ціни на нормовані продукти раптово скочили в два-два з половиною, а хліба —навіть у три-три з половиною рази. Тимчасом спроможність додатково купувати продукти на вільному ринку дуже обмежена через брак грошей, як рівняти їх з базарними цінами, що ненормально зросли останніми місяцями. Поменшало й самих продуктів на ринку. Ще рік тому хліба й картоплі у вільному продажі було сила, тепер цього вже немає.

Тяжко відбилася на загальному харчовому стані СССР і посуха 1946 року. Тільки тепер Державна плянова комісія офіційно оголосила, що такого неврожаю в Росії не було з 1891 р. Не зважаючи на відносно пристойний врожай в Сибіру, що полегшив харчовий стан СССР, умови харчування на Україні й в центральних та південно-східніх районах Росії створилися до того тяжкі, аж їх подекуди можна назвати повним голодом. До того ж в деяких місцевостях, особливо в Білорусії, війна спричинила такі спустошення, що там годі було б сподіватися задовільного збору навіть при сприятливішій погоді в 1946 р. Покращання харчової ситуації в цих районах можна сподіватися не раніше червня, коли з'явиться городина, а головно в серпні, по жнивах.

Припинення допомоги UNRRA Україні й Білорусі має дуже неґативно відбитися на постачанні м'яса й жирів міській, а почасти й сільській людності цих країн. Постачання цих продуктів з інших джерел може бути налагоджене хібащо для робітників важкої промисловости, наприклад шахтарів Донбасу, хоч найближчими місяцями досить сумнівні перспективи й цього. Взагалі, м'ясо й жири є одними з найбільш дефіцитних продуктів у Совєтському Союзі. Правда, на Україні на короткий час з'явилася була на вільному ринку незвичайна кількість м'яса. Проте до цього спричинилося лише те, що через брак корму було забито багато молодої худоби. Загальне поголів'я худоби на Україні ще 3-4 роки буде меншим за передвоєнне.

Брак харчів відчувається навіть в Москві, де з кінця війни часто помітні ознаки поганого харчування. Уряд купує продукти за кордоном, особливо жири в Норвегії та Ісляндії. Проте він не схильний витрачати багато державних грошей на ці закупівлі, вважаючи сучасну харчову кризу явищем тимчасового характеру. Всі надії свої він покладає на врожай 1947 р., про який насамперед і дбає.

Цей погляд поділяють з ним, очевидно, і більшість совєтських громадян, що попри деякі гіркуваті дотепи, в яких ховаються натяки критики державного апарату, в масі вважають, що їм просто „не пощастило" з посухою саме в той рік, коли їм більше ніж будь-коли потрібний був урожай. Ця харчова криза для них не є першою, і вони також хочуть бачити в ній щось тимчасове, минуще. Не в харчах полягає, на їх думку, їх „дійсна" життєва проблема. Головна проблема для них—мешканева, особливо у великих містах, де дістати хоч би відносно пристойне приміщення —справа непевного майбутнього часу.

НА СТОРІНКАХ РОСІЙСЬКОЇ ПРЕСИ

Тим, що від'їжджають

Інформаційний російський бюлетень у Гамбурзі **«Путь»** від 26 квітня 1947 року надрукував статтю, в якій звертається до скитальців-росіян, що виїжджають на дальшу іміґрацію. Подаємо переклад цієї статті.

Кожний день приносить все нові вісті про можливості переселення біженців з окупаційних зон Німеччини. Дворічне сидіння на валізах доходить свого кінця. Тепер їдуть на працю в Англію.

Розселення, що тільки но починається означає, що надходить якийсь новий етап у житті російської еміґрації. Новий етап — нові обов'язки, нові можливості. І те, наскільки зуміє впоратися російська еміґрація з покладеними на її плечі тяжкими завданнями, набагато залежатиме від переселенців.

Щоб виконати нам нашу історичну місію тут, закордоном, потрібно наявности оаз російського духового життя. В цих оазах російська культура і традиції повинні не тільки зберегтися, але й розвиватися. Це потрібно як для виховання молодого покоління, так і для найголовнішого — створення закордоном насправді вільної, незалежної російської думки, російської ідеї. Бо наша сила не в нашій кількості і не в наших матеріяльних можливостях, а тільки в слові. В силі всеперемагаючого слова правди.

На початку війни існувало немало місць у російському закордонні, де це слово могло зароджуватися, виношуватися і, нарешті, звучати так, що його відгуки, бодай слабі, все ж досягали, часом, просторів рідної землі.

Белград, Харбін, Прага, Париж, Рига — російські собори, багаточисленні російські гімназії, бібліотеки й інститути, різноманітні громадські організації іноді, наприклад, союз російських інженерів у Чехословаччині, досить впливові. Газети і журнали різних тлумачень і напрямків, та більш або менш всі однаково непримиренні і політично чесні. Тепер від цього всього не зосталося й сліду. Єдиний уцілілий центр російського закордоння — Париж з труднощами одужує від «благотворної» діяльности союзу совєтських патріотів.

Правда, за два роки, що минули з моменту капітуляції, сконцентрована в Німеччині значна частина російських біженців пророблила велику і жертвенну працю. Не дивлячись на всі труднощі післявійськового часу, не дивлячись на втому і ніби видиму безвихідність і неясність Німеччини, створено православні парафії, російські діти мають можливість учитися російською мовою, росіяни-артисти ставлять російські п'єси на сценах російських клюбів, росіяни читають російські газети і журнали. Часто в листах, що надходять з Англії й Америки, доводиться читати: «Як ми всім вам заздримо, у вас життя б'є джерелом, у вас справжні живі люди».

Але більша частина, створеного в Німеччині, має тимчасовий характер. Поперше, в дуже багатьох випадках все це тримається на плечах УНРРА і з ліквідацією останньої легко розпадеться, подруге, значна частина російської еміґрації переселиться з Німеччини. Із всього вищеподаного стає очевидним потреба створити центри російського культурного життя в найрізноманітніших частинах світу. І ось це завдання лягає на тих, що від'їжджають. Росіяни, що вже тепер перебувають за океаном, надто відірвалися від батьківщини і для них часто незрозумілі страшні події останніх літ. Переселенці повинні твердо пам'ятати, що в тих країнах, куди вони поїдуть, можна говорити все без страху, не озираючись ні на кого. З цього права вони повинні скористати насамперед і так, щоб піднесений ними голос звучав би настільки голосно, щоб його почули всі, як «тут», на Заході, так і «там», на Сході. Щоб досягти цього, потрібно упертої саможертвенної праці, потрібної рівною мірою від усіх. Хочеться сподіватися, що наші переселенці з любою працею впораються, що в нових місцях розсіяння відкриють російські гімназії, почнуть виходити російські книжки і газети і що вільне російське слово, піднесене на захист часто позбавлюваних права і справедливости, зазвучить дужо і зазовно.

Г. Б.

ДРУГА ГРУПА РОБІТНИКІВ — ДО БЕЛЬГІЇ

(Власна кореспонденція). Цими днями друга група мешканців табору Ґанґгофердзідлюнґ в Реґенсбурзі виїхала на працю до Бельгії. Меншає мешканців у великій українській оселі, але і від'їжджаючі, і їхні родини задоволені, що нарешті знаходиться місце в світі для бездомних вигнанців, де можна буде працювати. З музикою і танцями виїхали таборяни в дорогу, щоб почати нове життя.

Лондон (ДЕНА-ІНС). Американські військові уряди знайшли в одному італійському селі могилу дружини Мартіна Бормана, що вмерла в березні 1946 р. від раку. Перед смертю вона наміряласа вилетіти з цього села до Каїра.

Нова японська конституція

Токіо, (ДПД). У відкритому листі на ім'я японського прем'єр-міністра Йошіда генерал Мек-Артур дав дозвіл вивішувати японський прапор на всіх урядових будинках. Політичні кола трактують це розпорядження як один з найважливіших переламних пунктів в історії Японії після її поразки і з більшим оптимізмом дивляться на майбутній мировий договір. 2-го травня, в день набрання чинности нової японської конституції, по всій країні відбулися святкування, в яких взяли участь і імператор з імператрицею. Нова конституція складається з вступної частини й 11 розділів. У вступній частині оголошується, що вся влада виходить від народу і що Японія хоче завжди жити в мирі й ніколи не допустить, щоб якийсь уряд знову кинув її в жорстоку війну. Імператор Хірохіто, 124-й монарх Японії після першого мітичного імператора Їмму, позбавляється дотеперішньої влади; він буде лише «символом держави й народньої єдности». Він є відповідальним перед народом, що вперше в своїй історії стає носієм найвищої влади. Обов'язки імператора обмежуватимуться надалі тільки окремими призначеннями, нагородженнями вищими відзнаками та суто репрезентаційними функціями. Вся власність імператорського дому належатиме державі й усі члени його підлягатимуть загальним законам про оподаткування. Найвищим органом влади в державі буде парлямент. Створенням органів місцевого самоврядування запроваджується широка децентралізація. Як тільки буде видано імператорський едикт про скликання 20 травня японського парляменту, прем'єр-міністер Йошіда має податися до демісії разом з усім своїм кабінетом. Поки новий парлямент не створить відповідального уряду, обов'язки прем'єр-міністра виконуватиме теперішній міністер без портфеля Шідехара.

МУСУЛЬМАНСЬКИЙ ПЛЯН ПОДІЛУ ІНДІЇ

Нью-Дейлі, (ДЕНА-Ройтер). Президент мусульманської ліґи Могамед Їннаг подав плян поділу Індії на суверенну мусульманську і індуську держави. Згідно з цим пляном, мусульманська держава Пакістан має перебрати на себе оборону важливих південно-західнього й південно-східнього кордонів. Остаточний розподіл оборонних сил Індії, — заявив Їннаг, — може бути зроблений до червня 1948 р., коли закінчиться в Індії британське управління.

НЕМАЄ ВЖЕ РІКШ

Сінґапур, (АП). З 1 травня в Сінґапурі заборонено вживати запряжені людьми візки. З вулиць зникли «рікші». Натомість з'явилися ровери з бічним сидінням для пасажира. В наслідок цієї заборони Сінґапур прилучився до інших міст Далекого Сходу, де ще після закінчення війни цей спосіб перевезення оголошено «негідним людини».

Останні звідомлення

ПРЕЗИДЕНТОВІ ТРУМЕНОВІ 63 РОКИ

Вашінґтон, (ДЕНА). Президент Трумен святкував у четвер 8-го травня свій 63 день народження. В святкуванню в Білому Домі взяли участь міністри американського кабінету. На пресовій конференції Трумен сказав «що він почуває себе здоровим і не старшим тепер, як того дня, коли він, як американський сенатор із штату Міссурі 1935 року прибув до Вашінґтону. Президент мав вилетіти в суботу до своєї старенької матері, якій минуло вже 94 роки, щоб разом з нею провести день матері. Мешканці Білого Дому передали президентові в день його народження 63 рожі. Філіпінський посол подарував Труменові погруддя матері президента, вирізьблене в дереві, панамський капелюх і матеріял витканий із ананасових ниток. На пресовій конференції президент назвав себе перед журналістами «завжди ще оптимістом». Він вірить, що мир, за який ми боремося можна осягнути.

ХТО ВИЗВОЛИВ ЕВРОПУ?

Москва, (ДЕНА-ІНС). Совєтська армія визволила народи «европейського континенту», заявляє московський часопис «Новое Время» в статті, що появилася з нагоди річниці перемоги 8-го травня. «Правда» займається підписаним у Москві англо-американсько-французьким договором в справі вугілля, заявляючи, що признання Франції більше вугілля є новою фазою англо-американського натиску на Францію з метою змусити її приступити до об'єднання зон.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ДП В РЕҐЕНСБУРЗІ

Реґенсбурґ, (ДЕНА). Майже 1000 жидівських, польських та балтійських скитальців демонстрували 8-го травня в річницю перемоги над Німеччиною перед будинком військового уряду, дякуючи Сполученим Державам за їх визволення і за дозвіл перебувати в американській зоні. Вони протестували проти примусової репатріяції.

АНГЛІЯ ЗАБИРАТИМЕ ТИЖНЕВО 4000 ОСІБ

Лондон, (ДЕНА-ІНС). Від 7 травня ц. р. Англія забиратиме з европейської окупаційної зони Німеччини по 4.000 осіб тижнево, аж до хвилини, поки не перевезе 100.000 скитальців. З тією метою вибирають скрупулятно фахівців у текстильній промисловості, сільському господарстві та зокрема в ґірництві. Робітники будуть приміщені в таборах.

ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК В ГАМБУРЗІ

Гамбурґ (ДЕНА-Ройтер). Кілька сот тисяч гамбурзьких робітників залишили у п'ятницю 9-го травня працю на заводах, корабельнях і в бюрах військової влади та по крамницях, демонструючи проти поганого харчового становища. Цей протест є першим загальним страйком в Гамбурзі від 1933 р.

ВОЛИНСЬКІ ЧЕХИ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО БАТЬКІВЩИНИ

Прага, (ДЕНА). Останні транспорти чеських колоністів з Волині, що оптували за переселення до Чехословаччини, залишають Україну. Досі переїхало 3.000 чехів.

Венеція, (ДЕНА - ДПД). Колишнього фельдмаршала Кессельрінґа засуджено до розстрілу.

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Згідно з офіційно опублікованими даними, найнижча народжуваність 1942 р. була в Бельгії, де на кожні 1000 чоловіка населення припадало 13,1 народжень. Далі йдуть Франція з 14,5, Німеччина з 14,9 і Великобританія з 15,6 народжень на 1000 мешканців.

Події минулого тижня

МЕХІКАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ В СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ

2-го травня до Нью-Йорку прибув з Вашінґтону президент мехіканської республіки Алеман, якого прийняв і відзначив званням почесного громадянина бурґомістер Дуапер. Напередодні повідомлено про укладення договору, згідно з яким мехіканське пезо стабілізується на основі американського доляра, а також про надання Мехіко американської позики. 1 травня Алеман виголосив перед обома палатами Конґресу промову, в якій відзначив дружній демократичний характер американсько-мехіканських взаємовідносин. Мехіко й Сполучені Штати, — заявив Алеман, — дають світові приклад того, як можуть співпрацювати на засадах абсолютної рівности дві такі нерівні щодо своїх розмірів та ресурсів країни. Ця співпраця буде незмінною в мирній плодотворчій роботі, але в разі потреби й у війні. Обидві країни переконалися в тому, що політика ізоляціонізму не є доцільною.

Мехіканський амбасадор у Вашінґтоні влаштував банкет, на якому були присутні президент Трумен, міністер Маршалл і багато інших видатних діячів. Як повідомляє аґентство ББС на цьому банкеті сталася трагікомічна пригода: коли гості встали з-за столу, вони побачили на спинах один у одного золоті плями — сліди від спеціяльно позолочених для банкету стільців. (ОІС).

ФІНАНСУВАННЯ «ГОЛОСУ АМЕРИКИ»

Вашінґтон, (ДЕНА-ІНС). Міністер закордонних справ Маршалл мав 6 травня обговорювати з провідними членами приватних радіотовариств питання про фінансування міжнародніх радіопередач «Голосу Америки», що поширюються тепер 25 мовами. Американське міністерство закордонних справ заклопотане тим, щоб переконати Конґрес в потребі надати для цих передач дальших грошових засобів для уможливлення відповіді на закордонну пропаґанду.

ЗАВОРУШЕННЯ В ІТАЛІЇ

Рим, (ДЕНА-Ройтер). Після сильної стрілянини італійській поліції вдалося 3 травня заарештувати в районі Палермо в Сіцілії 22 осіб, які запідозрені в тому, що стріляли в сіцілійських робітників під час першотравневого свята. У заарештованих поліція знайшла сховані ними кулемети, ґвинтівки й військове спорядження. В сутичці вбито 2 й поранено 40 поліцистів. На знак протесту проти згаданого першотравневого атентату в Сіцілії 3 травня в італійській столиці оголошено генеральний страйк. Застрайкували також робітники в Міляно й інших італійських містах.

РАСОВІ ЗАБОБОНИ У НІМЦІВ

Як виявив опит, що його провів американський контрольно - інформаційний відділ, велика частина німецької людности й досі ще схильна до антисемітизму. Опитано 3415 осіб в американській зоні й у Берліні. 19% з них виявилися націонал-соціялістами, 22% — прибічниками націонал - соціялістичної расової теорії і 20% — більш-менш переконаними антисемітами. На думку американської військової управи, той факт, що люди більш освічені менш схильні до расових забобонів, вказує шлях до розв'язання цієї проблеми. Шкода, що перша формує критичне мислення, найкраще прислужиться до викорінення расових забобонів. Енерґійні старання в німецьких школах навчити расової толерантности повинні привести до успішного розв'язання цього питання на протязі майбутніх років. Порівнюючи з попередньою анкетою, цей опит показав також, що націоналістичні почуття німців за останні 8 місяців посилилися. («Ді Ноє Цайтунґ»).

СОБАКАМИ РОЗДИРАЛИ ЛЮДЕЙ

Дахав, (ДЕНА). На бухенвальдському процесі кельнський архітектор Йозеф Левенштайн описав убивство одного польського в'язня, якого живцем роздер нацькований на нього сторожовий собака. Якось до таборового садівництва прийшов есесівський «штурмфюрер» Шоберт разом з «шарфюрером» та собакою. Шарфюрер покликав якогось літнього польського в'язня, здер йому з голови шапку, потримав її перед мордою у собаки, а тоді кинув у кущі. Коли з наказу Шоберта в'язень побіг взяти свою шапку, шарфюрер скомандував «льос». Собака плигнув з-заду на поляка, звалив його на землю і роздер перед очима обох есесівців. «Я стояв за 4 метри від Шоберта, — додав до цього Левенштайн, — і чув, як він сміючись розмовляв з шарфюрером».

Як заявив д-р Цепеловський, що, бувши ув'язненим в Бухенвальді, писав роботу для таборового лікаря д-ра Дінґ-Шулера і через те міг бачити статистичні дані щодо дослідів з сипняком, з кожних 30 полонених, над якими провадилися ці експерименти, вмирало 18 чоловіка.

ФАЛШИВІ ПАШПОРТИ ДЛЯ КОМУНІСТИЧНИХ ПРОВІДНИКІВ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Американський союзний суд порушив справу проти секретаря комуністичної партії Сполучених Штатів Денніса, що не з'явився на виклик Конґресу. Таке ж обвинувачення порушено й проти нью-йоркського адвоката Йозефсона, якого комітет для дослідження позаамериканських справ визнав винним у постачанні комуністичним лідерам фалшивих пашпортів. Ще дві особи обвинувачуються в іґноруванні письмових викликів цього комітету.

Другий З'їзд Української Еміґрації

(Продовження з першої сторінки)

Та трудноші минули. Організаційна схема праці ЦПУЕ полягає в гармонійній праці 9 відділів ЦПУЕ. Наповнення цієї схеми живим змістом вимагало великої напруги сил.

— Первісний організаційний період — за нами, — каже п. Романюк. — В нас є кадри випробуваних працівників. Упорядкування терену в загальних рисах закінчене. Але ЦПУЕ не мав своїх екзекутивних органів і тому його праця залежить від виключної свідомости нашого громадянства.

Великих успіхів у праці досяг відділ культури і освіти при ЦПУЕ. Про його працю розповів у своєму звіті завідуючий цим відділом **проф. Дорошенко.**

200.000 марок допомоги студентам..

КОДУС — як подав референт **Волошин,** організовано 21. 8. 45 року. Своєю діяльністю ця велика організація охопила тепер всі три зони окупації. Українські студенти навчаються не лише в українських вищих навчальних закладах, а й у німецьких. В самому Ерлянґені в університеті навчається 250 українських студентів. Для всіх тих, хто відчував матеріяльну скруту, вділено 290 щомісячних стипендій, від 25 до 100 нім. марок на місяць. За ввесь час виплачено студентам 200.000 марок допомоги.

Ми собі раду дамо!...

З особливою увагою прослухали присутні звіт про працю завідуючої відділом для жіночих справ **п. Павликовської.**

Українська еміґрація нараховує в собі 35% жінок. Ця висока цифра спонукує думати про великі можливості для праці тих жінок, що опинилися на еміґрації. Та за останні роки, — каже п. Павликівська, — жінки відтяглися від громадських справ.

У зв'язку з цим референтура для жіночих справ мала перед собою дуже багато поважних завдань. 15 грудня 1945 року українські жінки відбули свій перший загальний з'їзд. Учасниці з'їзду репрезентували собою 30 жіночих організацій. Тепер жіночі організації охопили до 10.000 членів, що об'єднуються в 77 філіях своєї організації.

Пані Павликівська нарікала на чоловіків, які не завжди поважно дивляться на організовану працю нашого жіноцтва.

На перший день засідань було прослухано звіти правного відділу ЦПУЕ (референт п. Витвицький), голови Найвищого Суду при ЦПУЕ д-ра **Мацькова** та відчит відділу Суспільної Опіки.

В кінці дня мандатна комісія подала відомості про склад учасників з'їзду. З правом рішаючого голосу мало прибути 45 делеґатів. Прибуло 39. Він організацій з ухвальним голосом повинно прибути 8, і всі вони прибули. Разом з головою Найв. Суду при ЦПУЕ, таким чином прибуло з 54 чоловік 48. З правом дорадчого голосу прибули керівники відділів ЦПУЕ, представники від централів громадських установ: МУР, СУЖ, ОМУС, Об'єднання Українських Музик, Центрального Об'єднання лікарів та ряду інших громадських установ та об'єднань. З 93 запрошених гостей на перший день прибуло 56.

Зміст телеграм

На відзнаку дня перемоги над нім. фашизмом II З'їзд Української Еміґрації вислав телеграму керівникам окупаційних військ такого змісту:

«З нагоди 2-ої річниці великої перемоги союзних демократій над нацизмом і фашизмом маємо честь висловити на ваші руки, Еміненція, наш правдивий подив і вдячне признання».

В п'ятницю радили вибрані з'їздом комісії. Найцікавіший день З'їзду буде субота 10-го травня, коли — як можна сподіватись — розвинеться широка дискусія над звітами Управи ЦПУЕ.

(В. О.)

З ВИСОТИ ПРЕСОВОЇ ЛАВКИ

(КТВ). Дорога до Реґенсбурґу у переповненому вагоні — важка. Не диво отже, що дехто із делегатів З'їзду, втомлений подорожею, сонцем та оцією масою слів, фактів, цифр і словесної публіцистики, що сипалася із трибуни (звіти референтів ЦПУЕ) на голови великої авдиторії, добре продрімався...

А З'їзд, почавшися під добрим знаком святкування роковин перемоги над тоталізмом, відзначається творчим запалом і погідним настроєм. Прегарна Реґенсбурзька погода з пахучими каштанами Оселі, дуже справна робота секретаріяту, метка сторожа, добрі обіди, густе пиво і пікантна закуска в бічній кімнаті, до якої залюбки вступають делегати — всі ці «другорядні» речі створюють рідкий і потрібний настрій вдалої наради дуже — як досі — позитивного характеру.

В театральній залі табору зібралася наче ціла Україна **in exilio.** За столом на сцені під знаком історичного Тризуба головує президією енергійний, як завжди, колишній начальний редактор «Діла», посол Василь Мудрий. Біля нього, наче 10 років тому на конференції УПР, посол Витвицький. Представники від британської та французької зони і члени ЦПУЕ засіли довкола стола. Направо окремі лавки для преси, що з'явилася великим гуртом. Делегати З'їзду залюбки споглядають в цей бік, де відомих із шпальт газет редакторів (Пеленського, Котовича, Довгаля і цілу низку старших і молодших, таких, що ще пам'ятають не один подібний з'їзд і таких, що уперше мають змогу оглядати такий повний збір українських діячів), — дотепно посадили у три, страшенно тісні, шкільні лавки! Проте преса не зрозуміла зле тієї очевидної іронії й смашно посмоктує дармові ляндрини та уважливо записує аркуші паперу.

Якісь дивні почуття огортають Вас, коли дивитеся на залю: ніби багато людей, але між ними — повно знайомих облич: старі діячі завжди вірні і завжди на службі народові й справі, й далі несуть гірке ярмо суспільної праці. Коли, наприклад, говорить проф. Дмитро Дорошенко, не знаємо чим більше зворушуватися: тим, що маємо 3964 учнів гімназій чи сивиною, що так щедро припорошила вже панську голову нашого славного історика. А ось зараз біля пресової лави уважно й скромно слухає звітів сеньйорка українського жіночого руху, редакторка пані **Кисілевська.** Трохи далі, як завжди, привітливий і елегантний сенатор **Павликівський,** що його голосу боялися варшавські парляментаристи. А далі — усміхнений Аркадій Животко, задуманий погідно проф. Білецький, рвучкий у своїх частих виступах у «формальних справах» реж. Блавацький і багато інших, поперетиканих молодшими, ще мало — або невідомими, що йдуть вже на нову зміну.

На залі є духовні. Православні священики — в рясах, католицькі в ревендах і в дорожніх строях. Раз-у-раз чути шипотіння фотоапаратів, а деколи вибухає маґнезія..

В словах референтів багато песимізму про «кризу людей», але й багато сильних фраз про потребу боротися з песимізмом. В перервах делегати висипаються з накуреної («Камелі» й звичайні, «кручені», цигарки) залі на ясним золотом молодого сонця розніжену площу і дають вторгувати усім трьом газетньо-книжковим кіоскам, що продають нові газети, «Тигроловів» Багряного, гребінці та пасту до чобіт...

Коли опівночі разом із масою спекулянтів, волоцюг і ділових подорожніх намагаюся здобути місце у вагоні, а потім затиснений у якийсь безнадійний кут, запханий людьми й мішками з картоплею, лечу крізь чари травневої ночі поспішним на Нюрнберґ і Франкфурт, пригадую слова інж. Романюка про «величезну силу ненавистських комплексів, що так страшенно діють в нашому суспільстві на користь тих третіх»...

Дай Боже, щоб З'їзд, на якому зібралося стільки світлих, досвідчених людей, закінчився добре й спричинився до розладування тих комплексів, щоб довів нашу зрілість і щоб передав керму нашої громади в сильні і розумні руки!

Назустріч Соборові Єпископів

Від мюнхенського кореспондента „Неділі"

З великим піднесенням готуються православні українці Мюнхену до урочистостей, зв'язаних зі скликанням в їх місті чергової, четвертої, сесії Священого Синоду Української Автокефальної Православної Церкви та Собору Єпископів, що відбудеться також у Мюнхені.

Духівництво та вірні готують урочисту зустріч Голові Української Автокефальної Православної Церкви, що приїздить до Мюнхену для участи в роботі сесії Синоду і Собору Єпископів, а також і всім дванадцятьом єпископам УАПЦ, які з'їжджаються на Собор Єпископів.

Значення відвідання Мюнхену митрополитом Полікарпом ще збільшується в зв'язку з тим, що воно збігається з 15 роковинами його єпископського служення. Українське громадянство готується гідно відзначити цю знаменну дату в житті Митрополита та вшанувати його з цього приводу влаштуванням на його честь академії та цілої низки інших урочистостей.

Четверта сесія Священого Синоду відбуватиметься 9 та 10 травня. У неділю 11 травня в Свято-Покровській церкві (Дахауерштр. 9) Священий Синод урочисто відправляє Богослужбу. Після Богослуження відбудеться урочистий молебен з приводу 15-ліття єпископського служення митрополита Полікарпа.

Собор Єпископів засідає 12, 13 і 14-го травня.

Численні церковні та громадські урочистості з приводу ювілею митрополита відбудуться в Мюнхені 11, 12 і 13 травня.

У днях 13 і 14 травня буде проведено академію на честь ювілею Митрополита Полікарпа. В академії бере участь увесь єпископат УАПЦ. Реферат про діяльність митрополита виголосить проф. Власовський. Численні українські інституції складуть привітання ювілятові. На академії виступає хор «Україна» під проводом проф. Г. Нестора. і капеля бандуристів ім. Т. Шевченка під мистецьким керівництвом Григорія Китастого і дириґуванням Володимира Божика. Г. Л.

АМЕРИКАНСЬКІ КОМУНІСТИ ПРОБИРАЮТЬСЯ СКРІЗЬ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Як заявив директор американської поліції Едґар Гувер, комуністи в Сполучених Штатах намагаються проникнути в усі ділянки громадського життя, — в кіно, радіо, газетну справу, професійні спілки. В комуністичній партії Сполучених Штатів тепер є 74 000 членів.

Осло (ДЕНА-Ройтер). Один літак скандінавської повітряної лінії поставив новий світовий рекорд, перелетівши відстань в 6.750 кілометрів між Нью-Йорком і Осло за 17 годин 9 хвилин.

Ганновер (ДЕНА-ДПД). Губернатор Долішньої Саксонії генерал Мек-Ріді спростовує чутки про заміну британського окупаційного війська американським.

ТЕАТР і ФІЛЬМ

ЧАРЛІ ЧАПЛІН ПРО СВІЙ ОСТАННІЙ ФІЛЬМ

Прем'єра найновішого фільму Чарлі Чапліна „Monsieur Verdoux", що її висвітлювали в Нью-Йорку стала великою несподіванкою, через те, що всі очікували комедій в стилі давніших фільмів Чапліна і сподівалися побачити історію убивця, який допускається злочинів, щоб утримувати дім і сім'ю.

В інтерв'ю Чаплін дав фільмовому критикові «Нью Йорк Гералд Трибюн» як автор цього фільму, пояснення. Убивця, головний персонаж фільму, ролю

„Мисьє Вердо" — таку назву має новий фільм Чапліна. Чаплін працював над тим своїм твором сім років. Фільм зображає життя одного паризького естета, що намагається втримати свій життьовий стандарт одруженням з багатою жінкою і вкінці душогубством. Сам Чаплін був на прем'єрі свого фільму в Ню-Йоркській фільмовій палаті і публіка оваційно вітала його. — „Мені здається" — сказав Чаплін одному журналістові, — „що фільм цілком добре відповідає нашим жорстоким часам". — Світлина показує Чапліна, коли він разом з молодою дружиною прибув до кіна. (ДЕНА)

якого грає сам Чаплін. це дрібноміщанський банковий урядовець, який у роспуці, що може втратити своє становище, шукає нового заняття, щоб прохарчувати жінку й дітей та врятувати свій дім перед загибіллю. В наслідок того дрібний банковий урядовець проти своєї вдачі стає убивцем для грабежу, хоч засадничо він обережний і скромний і важко йому застосувати такі огидні методи.

«Яким способом ви сподіваєтеся осягнути гумористичний вплив цієї сатири на сумнівність людського буття? Чи не боїтеся перелякати своєї публіки?»

Чаплін відповів: «Безперечно публіка наперед злякається. Вкінці одначе вона звикне до тону, в якому виведена штука й я сподіваюся та вірю, що таємне діяння гумору в цьому подоланому життям персонажі буде успішне».

На запит, чому він від появи фільму «Диктатор» у 1940 р., більше не виступив, Чаплін відповів: «Як усіх майже людей, так і мене війна збила з пантелику й я не знав, що маю сказати за допомогою фільму. Видимого факту, що світ потонув у зло, я не потребував повторяти».

«А чому після такої довгої перерви Ви вибрали для свого нового виступу таку своєрідну тему?»

«Світ далі ще досить поганий і тому я не міг виступити, як відома комічна постать із обвислими штанами так, наче б нічого не сталося. Тоді мене раз запитали, чи я не міг би показати французького вбивця Ландру в фільмі, до якого сценарій ще не написаний. З того зродилася ідея „Monsieur Verdoux".

Чи він ще виступатиме на екрані в давній ролі малої людини з бучком, вусами й мельоником, у тій ролі, в якій публіка його знає й захоплюється? Чаплін ще цього не знає. «Цей персонаж був завжди виведений мовчазливо й пантомічно — сказав він — я мусів грати без діялогу, бо я не міг собі виобразити, як мала людина має говорити, яких висловів уживати, як має звучати її голос». Виглядає, що фільмова публіка світу, яка завдячує улюбленій «малій людині» деякі думки й так багато приємних хвилин, мусітиме попрощатися із нею на завжди.

30 квітня ц. р. в Мюнхені відбулася цікава фільмова зустріч: в городі фільмового підприємства „Баварія-Фільмкунст" представники німецької і альянтської преси відбули конференцію з участю відомих німецьких фільмових кіноартистів. Світлина показує артистку Віні Маркус, що грає одну з головних роль в новім фільмі, в розмові з американським керівником мюнхенського радіо містером Шехтером. (ДЕНА)

ЗВІТ НАШОГО КОРЕСПОНДЕНТА З АВҐСБУРҐУ

Центральне Об'єднання Професійних Спілок

2—3 травня ц. р. в Авґсбурзі відбувся — як „Неділя" вже коротко повідомила — з'їзд українських професійних організацій на еміґрації. На з'їзд прибуло понад 40 делеґатів, що репрезентували 27 професійних організацій в окупованих зонах Німеччини, з них — центральних організацій 6, обласних 19, місцевих 2.

В цершому пункті денного порядку представник ЦПУЕ, інж. Потішко, зробив широку доповідь на тему: Значення професійного руху та завдання профспілок на еміґрації. В своєму виступі доповідач підкреслив як у всьому світі іде боротьба партій за опанування профспілок, під впливом чого й утворюються профспілки християнські, соціял-демократичні, комуністичні та інші. В тоталістичних державах професійні організації погоджують або й підпорядковують інтереси профспілок з вимогами, держави, що реґулює зарплатню з підприємцями, а в східніх країнах профспілки цілком підпорядковані державі, де, власне, профспілки зникають як оборонці інтересів працюючих.

Професійний український рух не може бути політичний, бо це не дасть жадного економічного задоволення в чужинецьких умовах. Професійний український рух не мусить спрямовувати організації тільки на шлях заробітчанського характеру, а леґально дбати та боротися за збереження національної єдности на еміґрації. В складі чужинецьких профспілок творити українські національні секції, до завдань яких входило б: включати працівників у чужу економіку, оберігати їх права, реклямувати, щоб полегшити доступ нашим працівникам до чужинецьких підприємств, готувати українців до праці в чужому господарстві. організовувати матеріяльну самодопомогу. Профспілки повинні керуватися і прямувати єдиним національним фронтом. Дбати про тісний зв'язок профспілок з нашими органами ЦПУЕ, як координаційним центром, а не протилежними чинниками, як то є у державних народів. Розгортати конкретну роботу з масами, практично допомагаючи їм в організації на цілком демократичних основах.

Після засадничої доповіді інж. Потішка з короткими інформаціями виступали делеґати від центральних та обласних професійних організацій, а саме: Від Українського Санітарно-медичного Об'єднання. Від Об'єднання Інженерів і Техніків, в якому зареєстровано 690 членів. При цьому Об'єднанню створено видавничу секцію технічної літератури. Інформації від Об'єднання Українських Кооператорів, Учительської Громади, Приватніх підприємств, Лісників, Купців і Промисловців, від 906 членів Спілки Українських Журналістів, від Об'єднання правників та інших.

Про недостатню, а іноді й хибну працю в Об'єднаннях Селянської Спілки доповідали представники з Карльсфельду, Авґсбургу та Майнц-Кастеля, які підкреслили, що Селянській Спілці не надавали потрібної правної допомоги, а використовували їх у партійних чварах. Селяни не бажають бути річчю балансування серед партійних інтриґ. Вони бажають чомусь повчитись і відчути правну допомогу та перейти відповідну перекваліфікацію з таких фахів як молочарство, пасічництво та інших галузей. Підтримки від таборової управи в Авґсбурзі селянство не відчувало ні матеріяльної, ні мешканевої, ні правної, чому, мабуть, селянство найбільше відчуло на собі і під час вивезення в інші табори, і в час останнього скринінґу. Карльсфельдське розбиття спричинилось до роз'єднання, що неґативно відбилося на селянській спілці, яку використовували для голосів при таборових розграх, а не спрямовували на фахову підготовку її членів. Не організовано ні аґрономічної школи, ні курсів для селян. В Майнц-Кастелі навіть заарештовано було організатора селянської спілки, ніби як комуністичного аґента...

Тільки в Реґенсбурзі пощастило уникнути всіх цих ненормальностей та організувати курси загально-господарські, бджільницькі та гарбарські. Все це говорить про те, що потрібно створити Центральне Об'єднання представництва Селянства та організувати видання свого друкованого органу.

В дальших пунктах денного порядку розглянено питання організаційної структури професійних спілок. Після дискусій щодо цього питання ухвалено одноголосно створити Центральне Об'єднання Професійних Спілок.

Розглянуто й продискутовано проєкт статуту, після чого схвалено обрати організаційно-статутарну комісію, яка остаточно опрацює статут, що стане ґрунтом для майбутньої праці централі Об'єднання Українських Професійних Спілок. До цієї комісії обрано 11 членів.

На закінчення з'їзд обрав делеґата в особі інж. Ратича до наступного з'їзду ЦПУЕ, і підніс питання домагатися, щоб делеґати від центральних фахових організацій мали правний, а не дорадчий голос на з'їзді ЦПУЕ.

При всіх жвавих дискусіях і обговореннях з'їзд все ж пройшов в атмосфері щирого порозуміння.

М. К. і П. Д.

ЗАБОРОНА КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ В БРАЗІЛІЇ

Ріо-де-Жанейро, (ДЕНА-Ройтер). **Найвищий бразілійський трибунал видав минулої середи постанову про заборону комуністичної партії в Бразілії. Проте бразілійські комуністи випустили ще й в четвер свою газету «Трібуне Популяр» з гострим протестом проти цієї постанови. В столиці Бразілії та в містах провінції замкнено головну кватиру і всі інші бюра комуністичної партії та організацій, що перебували під її впливом.**

Кожному слово

З ПРИВОДУ ОДНОГО ВИРОКУ

12 січня ц. р. в числі 55 «Неділі» ми помістили лист д-ра Льва Ґанкевича до українських правників на еміґрації. Шановний Автор просить нас опублікувати тепер другу частину того листа, що й робимо, залишаючи мову листа незміненою.

Не думав, що ще прийдеться писати другу частину, бо глибоко вірив, що панове судді у відповідь на апеляцію покривджених сторін анулюють свій вирок з дня 10. XII. 1946 і справа непомітно піде в забуття. Не так склалось.

Постало нове страхіття, не можу, на жаль, інакше це назвати. Покривджені сторони внесли до цього суду опозицію від вироку з дня 10. XII. 46 і суд її прийняв. Від 25. I. 1947 до 11. III. 1947 в усних, явних, безпосередніх, контрадикторійних розправах, як суд першої інстанції на чотирьох засіданнях розправлявся із сторонами. На останній дня 11 березня наступила якась незрозуміла революція. Суд виключив пізваних від розправи, проголосив себе судом 3-ої інстанції у тому ж самому особовому складі суддів і рішив, що далі вестиме справу з уряду.

Всі застереження сторін та протести проти такого нечуваного безправного поступовання були зіґноровані і суд видав нову інкриміновану постанову з 11 березня 1947.

Цією постановою суд вирішив, що визнає справу дозрілою до мериторичного вирішення і... затверджує вирок з дня 10. XII. 1946 р.

Обґрунтування цієї постанови охоплює аж десять сторінок машинового письма. Є там все і гуляйпільство і Платон в Сиракузах і князь Крапоткін і Ксенофон і св. Августин і Ґете, нема тільки права. Його не писав правник. Все це обґрунтування таке баламутне, таке незрозуміле, що не маю відваги його переказати. Сам автор цитуючи між іншим великого Ґете:

„Vom Recht, das in uns geboren ist
Von dem — ist leider nie die Frage."

Сам найкраще схарактеризував свою писанину. Панове судді напевно її підписали не читаючи, тому ще не подаю їх прізвищ.

Мюнхен, квітень 1947.

Лев Ґанкевич.

В СПРАВІ ОДНОЇ АКАДЕМІЇ

До Хвальної Редакції «Неділя»

На запрошенні на святочну Академію в честь Тараса Шевченка, що відбулась 29. III. 1947 р., на якім було видрукувано: за організаційний комітет інж. О. Макар, було видрукувано теж: **Почесний Комітет:** Голова ЦПУЕ В. Мудрий, Архиєпископ УАПЦ Михаїл, Апостольський Візитатор о. Н. Вояковський, Ректор УБУ проф. д-р В. Щербаківський, Ректор УТҐІ проф. В. Доманицький, Ректор УВЕШ проф. Мартос.

На це ми мусимо заявити, що ми ні особисто, ні як представники наших організацій релігійних, громадських і наукових не одержали ні устних ні писемних запрошень бути членами Почесного Комітету.

Тому жадного Комітету не складали, нічого про такий комітет не чули, на програму і вибір виконавців не мали ніякого впливу. Тому як за влаштування Академії, так за касову відчитність ніякої відповідальности нести не можемо. Проти такого, без нашого дозволу користання іменами наших інституцій і нашим власним з боку інженера Макара, якнайенерґічніше застерігаємося.

Архиєпископ Михаїл в. р.
О. Н. Вояковський в. р.
Апостольський Візитатор і Аміністратор.
Василь Мудрий в. р.
проф. В. Щербаківський в. р.
проф. В. Доманицький в. р.
проф. Б. Мартос в. р.

Мюнхен, дня 30. IV. 1947.

ІСТОРИКИ Й ЖУРНАЛІСТИ

До Хвальної Редакції «Неділі»
в Ашафенбурзі.

Хоч у ч. 15 (110) «Нашого Житт» з 22 квітня 1947 р. є поміщене «Повідомлення конференції ліцензіянтів та гол. редакторів української преси в американській зоні», в якому «Н. Ж.» разом з іншими часописами зобов'язалося «не нападати... на фізичні особи», проте в тому таки самому числі поміщений безпідставний наклеп на проф. д-ра Зенона Кузелю й на мене в дописі «К»-ого: «Конференція УВАН на пошану Т. Шевченка», мовбито ми «помилково скидали ввесь передісторичний розвиток України з рахівниці української історії».

В дійсності проф. Кузеля — етнограф, а не історик — як це пише «К» в «Н. Ж.». Знову ж у моїй «Історії України» (Прага, 1941, ст. 52) знайде кожний заперечення того, що мені закидає п. «К.» Легко п. «К»-ому говорити про «державність німецьку, але ледве він зуміє відтворити форми цієї «державности», та їх вплив на формування державного життя княжої України в середньовіччі. Із становища національної гордости може бути приманливе твердження «К»-го, що такі епізоди української історії, як польський та московський «не змінили ані культури українського народу, ані залишили помітного сліду в ній», але в дійсності наслідком польського та російського панування на Україні була політична й культурна асиміляція української верхівки та міського й робітничого елементу, що заважило на безуспішності українських державних змагань у 1917-21 рр. Лихо, коли археолог, задивлений в старовинне каміння, не бачить навіть сучасного йому людства, але береться справляти «помилки» істориків.

Спростування висилаю і до «Нашого Життя» і до редакцій всіх українських часописів, підписаних під вище наведеним «Повідомленням конференції ліцензіянтів та гол. редакторів», знаючи, що в нашій пресі легко поміщують неперевірені закиди проти осіб, але опісля для «доброї слави» часопису не хочуть помістити спростування.

24. IV. 1947. **Д-р Микола Андрусяк.**

Від Редакції: Поміщуючи цього листа д-ра Андрусяка, ніяк не бажаємо зробити прикрість Редакції «Нашого Життя», що мабуть теж не відмовить дати змогу покривдженому історикові спростувати неправдиве... Ця обставина, що спростування стосується статті в іншому часописі, звільнювала б нас навіть од обов'язку містити його на наших шпальтах. Робимо це виключно з поваги до Шановного Автора, а також і тому, щоб висловити наш погляд щодо прозорої алюзії про «повідомлення» і «зобов'язання не нападати на фізичні особи». Якщо навіть думка автора замітки в авґсбурзькій газеті помилкова то ще не можна її кваліфікувати обов'язково як «напад». Буває, що помиляються найбільші наукові авторитети, а що ж тоді говорити про пресу. До чого б ми, журналісти, дійшли, як би кожну замітку мусіли узгіднювати з кожною особою, що про неї в ній мова! Газета не підручник історії, ані не записки наукового товариства. Так трагічно до тих справ аж ніяк підходити не можна, бо інакше не вийшла б на час ніодна газета.

Пригода в Кортлендському парку

Другий розділ з повісти Папашвілі про Америку (читайте „Неділю" ч. 69)

Шість місяців в Америці і я вже тюремний птах. А сталося це так. Тижні здавалися особливо довгими в це перше півріччя мого перебування в Нью-Йорку. Жодних свят, які скорочують час і коли приходила субота я мав лише дванадцять, найбільше чотирнадцять долярів у куверті з платнею.

Чоловік, якого я зустрів у Центральному парку в перший день приїзду до Америки, дав мені роботу в своєму гаражі, як він обіцяв. Але через деякий час його теща захворіла, вони закрили гараж і переїхали до села. Я залишився без роботи. З моєю бідною мовою не легко було знайти роботу.

Я почав працювати на фабриці шовкових виробів, а після цього на фабриці, де виробляли гіпсові статуї, правда дуже погані. Я перебував там доти, доки головний скульптор не дав мені виливати верблюда, який одначе мав вигляд корови. Мені було соромно робити таке страхіття. Отже я змінив трохи його форму, щоб воно було більш подібне до верблюда. Побачивши це, скульптор оскаженів, і сказав мені, що він вчився в школах Лондону, Парижу, Дрездену (На мій погляд в жодному з цих місць, звичайно, верблюди не живуть). І я знову опинився на вулиці. Тоді я став малярем, але я і мій господар якось не підійшли один до одного.

Нарешті я зустрів грузина (в цей час нас було в Нью-Йорку двоє чи троє), який працював на фабриці, де чистили одежу, і він узяв мене в помічники. Це було жахливе місце. Я зчищав плями, змочуючи одіж. Газ, що ми вживали для цього, заходив у мою голову і горло і виходив через вуха. Кожна часточка мого тіла протягом всього тижня пройнялася цим газом.

Але байдуже, як проходив тиждень. Неділі були гарні, бо ми святкували їх цілий день, вирушаючи до Кортлендського парку, де були дерева і квіти. Ми могли розкласти вогонь, смажити шашлик з молодих ягнят і гуляти по траві, забуваючи про фабрику. Зрештою, один день на тиждень ми могли насолоджуватись людським життям, як людські істоти.

Кожної неділі з шостої години ранку підземка була переповнена. Сирійці, греки, вірмени, українці, росіяни і всякого роду люди зі старими дітьми, глеками, складними стільчиками, торбинками з вугіллям, гамаками, самоварами, кошиками з сніданками та коцами. Всі поспішали до своїх постійних місць в парку, де готували чай та сніданок, щоб продовжити насолоду недільного відпочинку.

Неділя, коли почалися мої нещастя була пізньої весни. Ясний блакитний день, а на високому небосхилі білі кучеряві хмарки. Справжній день для пригод.

На мені було моє вперше куплене в Америці вбрання, краватка з пурпуровими смугами, хусточка, яка так пасувала до цього та справжній американський солом'яний капелюх. Я почував себе щасливим і повним гордощів.

Я та ще п'ять чи шість хлопців обходили знайомих у парку. Ми ходили від однієї родини до другої, тут випивали шкляночку вина, там нас частували шматком пирога, поговорили з чоловіком, що приїхав щойно з Бафало, розглядали дитину, вперше привезену до парку і т. ін.

Переходячи з одної частини парку до другої, тихою стежкою, ми підійшли до чудового дерева, вкритого піною білих квітів.

— «Квіти, квіти» — вигукнув один з нашого товариства, на ім'я Кирило.

— «Я нарву квітів і подарую букет моїй нареченій».

Я не знав цього хлопця, бо він приєднався до нас по дорозі.

— «Нарвемо, нарвемо» — підхопили всі. — «Нарвемо квітів і подаруємо всім нашим дівчатам».

— «Для чого псувати дерево» — сказав я. — Що вам спало на думку. Якщо хочете товаришувати з гарненькою молодою дівчиною запросіть її на прогулянку. Скажіть, що ви покажете їй букет більший за будинок, букет, що росте просто з землі. Щось цікаве. Гуляючи ви матимете нагоду краще познайомитися. Можливо все буде так добре, що повертаючися назад ви запросите її на морозиво».

Ніхто не слухав мене. Вони ламали дерево. Відривали йому руки і ноги, як вовки. Стрибали навколо. Хто дістане найвищу гілку? Я не міг дивитися.

— «Мені було б соромно» — зауважив я — «давати панні квіти, які мені дісталися даремно. Ті, що я вкрав. Я волію купити. Це поважніше. Або зовсім не давати».

Раптом цей Кирило, що мав найбільший букет спустився з верховіття і сказав мені:

— «Я мушу зав'язати шнурок на черевику. Потримай хвилинку мого букета. Я зараз повернуся».

Я взяв і в цю ж хвилину з'явився поліцай.

— «Гаразд» — промовив він. — Псуєте громадське майно. Гаразд».

Він запитав наші прізвища і почав занотовувати їх на клаптику паперу.

— «Що він робить?» — запитав я Сергія.

— «Виписує нам оповістки».

— «Оповістки?»

— «Нас викликають до суду».

— «Нас заарештовано?»

— «Щось подібне до цього. Якщо ми заплатимо штраф все буде Окей. Але коли ми уникнемо цього і викинемо оповістки, нас спіймають і замкнуть».

— «Як ваше прізвище, приятелю» — спитав мене поліцай.

Я пояснив йому наскільки міг, що я не рвав квітів, що я тільки тримаю букет, який належить іншому. Але він не повірив мені.

— «Не сперечайтесь, або я заберу вас з собою».

Я почав знову. — «Хлопці скажуть вам, що я не рвав».

Але він і їм також не йняв віри.

— «Не виправдовуйте його» — сказав він.

Мені було б прикро бути такою недовірливою людиною, як поліцай, що кожного вважав брехуном. Яка користь жити тій людині, яка не довіряє нікому?

Він виписав квиток і для мене і пішов геть. Кирило не повертався, мабуть він все ще зав'язував свого черевика.

— «Це жахливо, жахливо» — промовив я.

— «Дрібниці» — сміявся Сергій.

— «Дрібниці! Я прожив дома все моє життя і ніколи не був під судом. А тут я тільки шість місяців і вже злодій. Вигадаєте дрібниці. Як сподобалися б моєму батькові такі новини. Заарештований. Що б сказало наше село. Перший чоловік з Кобіянкарі потрапив до Америки і для чого? — Щоб сісти до в'язниці».

— «Послухай» — сказав Сергій — тобі не потрібно йти до суду. Визнай себе винним і відішли гроші».

— «Але я не винен».

— «Ти тільки скажеш, що ти винен, це збереже час».

— «Тоді поліцай мав рацію ніколи нікому не вірити. Спочатку заперечував вину, а потім визнав її.

— «Але коли не визнаєш себе винним, мусиш йти до суду».

— «І піду».

— «Втратиш платню за день».

— «Втрачу».

— «А що коли ми знайдемо поліцая і поговоримо з ним ще раз» — запропонував Аркадій.

— «Нема сенсу» — відповів Сергій. — Що до мене, то я згоден визнати себе винним, але єдине, що ми можемо зробити для Георгія Івановича це повернутися до Нью-Йорку і побачитися там з фіксером».

— «Що таке фіксер?» — спитав я. — Це рід лиса?»

— «Ні, це чоловік, якому люди платять гроші, щоб він полагоджував їхні справи. Він має зв'язки та великий вплив.

Ми пішли до фіксера. Він мав великі кімнати, щоб показати, який він великий пан, але підлога була імітацією мармуру, стоячі лямпи з позолоченого металу (для кращого вигляду), а на столі з мозаїкою — велика ваза повна паперових троянд.

Чи панелі на стінах справжнє червоне дерево?

Я спробував. Де там — фанера.

— «Якщо фіксер такий, як його бюро» — сказав я хлопцям — «то він мусить бути не людиною, а лялькою набитою соломою з віктролою*) у роті.

— «Замовкни, інакше тебе покарають двічі».

— «Чим можу вам допомогти мої друзі» — ввійшов фіксер.

— «В біді»? Я показав оповістку.

— «Неприємності з поліцією?» Він сумно похитав головою. — «Неприємності з поліцією це серйозна річ. Безперечно ви чужинець».

— «Так, в Америці чужинець» — відповів я.

— «Добре, дайте мені аванс. Звичайна ціна десять долярів, але для вас вистачить і 5, побачимо що можна зробити».

Я заплатив йому гроші.

— «Тепер оповідайте».

Мої товариші розказали йому всю історію.

Фіксер подумав. Переглянув папери. Зробив деякі помітки у своєму нотатнику і знову подумав.

— «Ось що я скажу вам — промовив він нарешті. «Тільки один вихід. Ідіть завтра до суду і визнайте свою вину, заплатіть два доляри штрафу і все буде закінчено. Я ж використаю свої зв'язки, щоб все пройшло гаразд».

— «Послухайте» — заперечив я — «я не рвав квітів і я не збираюся говорити що я рвав. Закуйте мене в кайдани, але ніхто не примусить мене признатися в тому чого я не робив».

На цьому ми закінчили. Він мені більше нічим не допоміг. Сергій запропонував порадитися зі старим містером Коґеном, який довгі роки проживав в Америці. Може він допоможе.

— «Послухайте» — сказав містер Коґен, коли ми все розповіли йому — «залишіть ви цього фіксера-міксера. Робіть те, що я Вам пораджу. Я — американський громадянин протягом сорока років з усіма потрібними паперами. Сам президент Чейс підписав їх мені. Ідіть до суду і на перше запитання відповідайте:

— «Не винен, Ваша Честь».

— «Що це значить «Ваша Честь?»

— «Це означає суддя. Всіх суддів в Америці називають «Ваша честь».

— «Не винен, Ваша честь, а далі?»

— «Тоді розкажіть докладно вашу пригоду».

— «Моєю ламаною мовою?»

— «Розкажіть так, як ви зможете. Можливо суддя вислухає і зрозуміє вас. Звичайно ви можете натрапити на підлого суддю, що не захоче бути уважним, або взагалі не любить чужинців. Але таких мало. Якщо справді натрапите на такого, платіть штраф і не сперечайтесь. Тільки не обвинувачуйте Америку, а прийдіть і розкажіть мені».

— «А що ж ви зробите?

— «Я голосуватиму проти нього наступного разу. Ми не будемо тримати в уряді такого, який поводиться не добре».

На другий день я пішов до суду. Всі мої товариші: Ігор, Аркадій, Сергій, Пилип визнали себе винними і виплатили штраф.

Тепер моя черга. Я не зрозумів жадного слова що вони питали мене. Я нервувався. Моя англійська мова висіялася з моєї голови, як пісок через сито.

Як мене вчили звертатися до судді?

Ваша Милість? — Ні.

Ваша Високість? — Ні.

Ваша...?

Мене щось спитали і я мав відповідати. Я набрався мужности і промовив:

— «Не винен, Ваша Чесність».

Судова заля вибухла реготом. Реготали всі. Реготали як гієни. Суддя постукав молоточком. Стук. Стук. Стук. Його обличчя стало червоним як в гиндика. Що я наробив! Я був певен, що мене відправлять до Сінг-Сінгу і вкинуть до найсуворішої в'язниці.

Суддя вилаяв присутніх. Слово чесність, що є причиною веселощів — зневага до суду.

— «Юначе, звертайтеся до суддів словом «сер».

— «Так, сер».

— «Чи я вірно зрозумів, що ви заперечуєте свою вину?»

— «Так сер, я не винен».

— «Урядовець твердить, що ви і ваші друзі порушували приписи, знищуючи дерева. Ламали гілки.

— «Так, сер, деякі робили це, але не я».

— «Маєте докази на це?»

— «Ні, сер. Друзі були зі мною але вони не можуть прийти сьогодні. Вони всі визнали себе винними і прислали Вам штраф. Це дешевше ніж втратити денну платню».

— «А чому ж ви не зробили так?»

— «Тому, що коли я винен я визнаю це, а якщо ні ніхто не зможе змусіти мене признати вину. Сказати винен, коли ти правий це така сама брехня, як сказати, що ти правий, коли ти заподіяв зло».

— «Так, це вірно, як довго ви в Америці?»

— «Шість місяців».

— «Судилися раніше?»

— «Ні, сер».

— «Чи траплялося вам когось забити?»

— «Так, сер».

— «Скільки осіб?»

— «Сотні протягом першого року. Потім я вже не рахував».

— «Де це було?»

— «На війні. Я снайпер. Моїм обов'язком було стріляти всіх німців, яких я бачив, часом також і болгар, але здебільшого вони не були зацікавлені показуватися, бідні хлопці».

— «Я розумію, але я питаю вас про цивільне життя, коли ви ще не були солдатом, не були в армії. Чи ви кого небудь вдарили, або поранили?»

— «Так, сер. Один раз».

— «Як це сталося?»

— «Вибив одному зуби Небагато».

— «За що?»

— «Піймав його, коли він давав отруєне м'ясо моєму собаці».

— «Зрозуміло. Тільки один раз?»

— «Так, сер».

— «Чи ви дійсно бачили, як цей чоловік ламав дерево?» — спитав Його Чесність поліцая.

— «Ні, сер. Не зовсім, але всі інші визнали себе винними, а він був з ними і тримав букет квітів».

— «Я вважаю його правдивою людиною, пане уряднику на цей раз ви мабуть помилилися. Справа розв'язана».

Після цього Його Чесність, великий американський суддя нахилився вперед. І як ви думаєте, що він сказав мені нетямущому чужинцеві, який не знав мови і який тільки шість місяців тому прибув до Америки.

— «Юначе, я хочу потиснути вам руку».

І він зробив це в присутності всього суду.

З англійського переклали
Гаєвська та Несіна.

*) Віктрола — машина для говорення.

„Zaroblaju 160 dolariw..."

Perszi wrazinnia naszoho zemlaka w New-Yorku

Nam peredaly lysta odnoho ukrainskoho skytalcia, jakyj kilka misiaciw tomu wyichaw do Ameryky j poselywsia w New-Yorku. Lyst pryjszow do Ewropy litunskoju posztoju za odynadciat dniw. Nasz zemlak dilytsia swoimy wrazenniamy j cikawymy sposterezenniamy iz Nowoho Switu. Jak sportsmen i sportowyj dijacz, win interesujetisa zokrema miscewym sportowym zyttiam — amerykanskym i ukrainskym.

Wze try misiaci chodzu po wilnij zemli Waszingtona. Zywetsia nezle. Praciuju w banku „The National City Bank of US." w Nowomu Jorku j zaroblaju netto 160 dolariw misiaczno. Nezabarom mabut budu praciuwaty w fotohraficznij korporacii „US Camera". Dumaju, szczo cia nowa pracia prynese meni bilsze korysti, jak teperisznia mechaniczna robota. Odnacze cia, jaku wykonuju teper, ne tiazka, 6,5 hodyn denno. Wozu wartisni papery j hroszi z poodynokych kas uriadiw do skarbnyci. Porucz toho roblu poriadok w biblioteci istoryczno-heohraficznoho widdilu. Zwyczajno, praciujetsia piat pownych hodyn, a resztu czasu zuzywajetsia na snidannia, widpoczynok, hru w ping-pong, sluchannia radio ta ohladannia telewizijnoho peredawannia, szczo teper ostannij „kryk mody" w Ameryci. Pozatym nudhuwaty w Ameryci ne mozna. Nichto, j ja tez, ne maje wilnoho czasu. Zyttia cioho kraju, pry riznych rozrywkach j nespodiwankach, plywe hirskoju, burchlywoju strujeju, ba, nawit staje sumno, koly wono spowilniuje temp. Ludy zdajutsia meni zywiszi j radisniszi, jak w Ewropi. Ne trudno widhadaty pryczyn! Wilne zyttia pid prawdywoju demokratijeju! Same zyttia-jak na naszi teperiszni widnosyny-duze deszewe, odnacze amerykanci narikajut na tiazki pislawojenni czasy. Koly dwadciatpiat rokiw tomu 100 litriw horilky kosztuwalo 14,50 dolariw. to siohodni za ce treba platyty 675,5 dolariw. Tuteszni ludy, poza dribnymy turbotamy, ne majut wlastywo czym zurytysia. Ichni zurby taki malenki, szczo nam az smiszno staje. Za 150 dolariw mozna perediahnutysia wid „holowy do nih", zakuryty pachuczoho hawajskoho „kuba" j pyszatysia modernoju walizkoju, prykraszenoju krokodylaczoju szkirkoju. Odnacze moda dywna. Ne lysz u zinok, ale j u czolowikiw duze korotenka. Ja prymirom za 24,97 dolariw kupyw modernoho osinnioho plaszcza, 100% wowny, dosliwno sim santymetriw wyszcze kolin. Za zinok, ne tak na wulyci, ale w klubach, czy na prywatnych pryjniattiach treba inkoly soromytsia. Wony odiahajutsia ne tilky tak, szczo mozna rozpiznaty „topohrafiju kolinka" koznoi zinky, ale j dali . . . Odnacze ce mozna baczyty tilky pry sztucznomu switli — w noczi. W den duze prystojno.

Szczodo ukrainciw — wony wze bilsze amerykanci! Isnujut komitety j towarystwa, odnacze na perszomu misci stoit dopomoha „wlasnij rodyni j sobi". Tak bulo j tak je! Szczodo ukrainskoho sportu, ne isnuje nawit u formi klubiw. Isnujut sekcii, ale w mizernomu stani. Dobri ukrain-

Вістки з-за океану

ОРГАНІЗАЦІЯ НОВИХ ЕМІҐРАНТІВ

Старанням Ініціятивного Комітету, до якого м. і. входили Марія Хомин, Галина Зейкон і проф. Андрусів, відбулося в невеличкій залі «Негайної Помочі» на 7-ій вулиці в Нью-Йорку Загальне Зібрання новоприбулих до Сполучених Держав українських іміґрантів, на яких створено «Організацію Самодопомоги Нової Української Еміґрації. Збори провадив проф. Петро Андрусів, секретарювала Галина Зейкан. Про думку, ініціятиву і потреби створення такої організації розповіла коротко Марія Хомин, що недавно приїхала до Сполучених Держав з Европи як делеґатка «Об'єднання Українських Жінок на Еміґрації» в Европі. Із звіту Ініціятивного Комітету виходило, що на його заклик в пресі зголосилося 78 осіб, які приїхали до Америки після Другої Світової Війни. Усіх, що за той час приїхали, начислюється коло 200 осіб. Проф. П. Андрусів зачитав проєкт статуту нової організації, в якому м. і. встановлюється: Організація мала б свій осідок в Нью-Йорку і своєю діяльністю охоплювала б Сполучені Держави і її території. Мета організації — «вести допомогу новоприбулим до Америки українцям без різниці релігії і терену походження». Характер організації аполітичний і тільки харитативний. Дійсними членами організації можуть бути тільки українці, які приїхали до Сполучених Держав після Другої Світової Війни, а почесними членами теж усі інші українці в Америці. З огляду на провізоричну підготовку проєкту статуту, його прийнято тільки принципово та вибрано Статутову Комісію, що має його точно опрацювати та достосувати до існуючих форм і законів. Усталено, докищо, назву організації та вибрано Управу, яка повинна негайно розпочати працю. До Управи вибрано: голову — проф. Андрусева, секретаря — Б. Коваля, касира — д-ра Кибала і д-ра Гладкого — членом Управи. Під час широкої дискусії про статут, виявилося багато труднощів, з якими зустрічаються та які мусять поборювати нові українські іміґранти безпосередньо після приїзду до Америки. Допомога в таких випадках і буде головною метою нової організації, хоча вона постійно пам'ятатиме про тих українських скитальців, що залишилися на вигнанні, бо члени цієї організації найкраще розуміють важке становище своїх вчорашніх товаришів недолі, бо й самі духом ще перебувають з ними. Усі бесідники і дискутанти підкреслювали, що мета нової організації — в жодному разі не встрявати в компетенції інших американсько-українських організацій. Навпаки, організація твориться тільки, щоб включитися в загальне американсько-українське життя та зорганізовано поставити йому до розпорядження ці нові українські сили, що починають напливати до Америки. Проте, її перше завдання — самодопомога.

УКРАЇНСЬКІ АРТИСТИ В ГОЛЛІВУДІ

Канадійський «Український Робітник» подає список головних артистів-українців, які вже від довшого часу працюють у Голлівуді (Каліфорнія, США), що є справжнім серцем фільмового промислу цілого світу. До таких артистів належать:

1) Іван Годяк із Детройту. Цей першорядний актор працює в студії ЕҐМ. В багатьох фільмах він виконував головні ролі.

2) Едвард Дмитрик — фільмовий директор в студії РКО., з місячною платнею коло 8.000 долярів.

3) Михайло (Мазуркевич (Майк Мазуркі) — це актор, що виконує важкі характеристичні ролі по всіх студіях Голлівуду.

4) Петро Стеценко — маляр. Він малює сцени для студії РКО.

5) Володимир Титла — директор і головний рисувальник у студії Парамонт.

6) Е. Паливода — рисувальник студії Дісней та 7) Д-р Г. Ґ. Скеґар — технік при кольоровому фільмі.

---

ski zmahuny majut harni, modernoho kroju drezy tutesznich klubiw i hrajut hakiwku, kosziwku, plawajut, wprawlajut lehkoatletyku inszi amerykanski rody sportu. Ukrainski dity u 75% howoriat po-anhlijsky, u 10% po-ukrainsky, reszta znajut lysz dejaki slowa ridnoju mowoju. Dumaju zaklasty bodaj odyn sportowyj ukrainskyj klub i stworyty towarystwo opiky nad sportom. U toj sposib choczu daty zmohu 750.000 hromadianam Ameryky ukrainskoho pochodzennia zresztoju, tez u klubi stwerdyty zwiazky z ukrainskoju nacijeju. Zresztoju naszi „tuteszni" duze oszczadni (u nas kazut skupari), tomu wydaty im 1 dolara, ce wze welyke „szczos". Prawdywi, swidomi ukrainci dajut 5 dolariw na „welyki reczi". Slowom, szczodo cioho, nasz ewropejskyj skytalec — ce szcze zoloto! J tut je „polityka partijnosty", a bahato pryklonnykiw „soneczka", ce naprawdu zdorowennyj klyn u zywomu tili naszoi tutesznioi emigracii. Ostannimy czasamy wlada czymraz sylnisze paralizuje ciu „dijsnist" i, maju wrazinnia, nezabarom pryjde „tropiczna hariaczka nyszczennia" tych pryklonnykiw. Wono wze poczynajetsia j dekoly pry pomoczi takych zachodiw, szczo az dusza radujetsia.

Tut ohladaju sport- hakiwkowyj (duze dobryj) i boks (perszoriadnyj), kosziwku (duze dyka). Baczyw sowharski j lehkoatletyczni zmahannia — dobri, ale wid profesionaliw mozna wymahaty!

Lyst zakinczujetsia pozdorowlenniamy dla naszych sportowych wlastei na skytalszczyni — prowodu RFK ta dla prowodiw i zmahuniw ukrainskych sportowych klubiw, zokrema „Lewa" j „USSK-u".

podaw Ba

Цікавитеся поштовими марками?

(Власна кореспонденція «Неділі»). В нашому житті листування має надзвичайне значення і в багатьох випадках від шматків паперу залежить наше «бути чи не бути». Тому й не дивно, що велику увагу приділяємо пошті. Неймовірно, щоб найшлася людина, яка іґнорувала б цим величезним досягненням культури і цивілізації, але є досить людей, що не звертають уваги на душу пошти — її значки. Поштові значки заслуговують уваги не лиш тому, що вони забезпечують існування поштового зв'язку, а й тому, що в них віддзеркалюється культура й цивілізація людства. Кожний значок має свою дивну історію. Нема в світі значків, які вийшли б випадково і не мали б за собою цікавої підстави для свого народження та ще більш цікавих пригод у своєму житті.

Значки з'явилися нещодавно. Першою в світі почала їх друкувати Велика Британія в 1840 році, опісля ця новина почала швидко розповсюджуватися в Европі. У Німеччині значки з'явилися через десять років.

Маленькі, різноманітні малюнóчки, тобто значки, прикрашують листа та надають йому елеґантности та закінчености. Блідо, невиразно виглядає конверт, коли на ньому немає значків. Ще гірше коли людина нищить значки, розриваючи конверт. Незавжди лист має дату, а зміст такий, що обов'язково треба дізнатись, коли лист написаний. І ось починають складати шматки та досліджувати розірвані значки. Збентежена людина навіть не згадає, а частіше вона зовсім і не знає про вартість значків.

Поруч нас проходить велика кількість німецьких поштових значків і деякі з них (1, 2, 3 і 4 пфеніги) вже розцінюються в десять до тридцять разів більше, ніж номінально. Вони стали рідкими і філятелісти шукають їх для колекції. В славному місті Гайдельберґ існує з 1920 року філятелістична фірма Вільгельмі. Нацистський режим і війна ізолювали Европу і дуже скоротили, а навіть унеможливили безпосередні зв'язки з зовнішнім світом. Проте фірма існувала далі. Після капітуляції Німеччини, за дозволом американської влади Вільгельмі продовжує і поширює діяльність фірми. У 1946 році (квітень, серпень і грудень) Вільгельмі влаштовує філятелістичні авкціони, які звернули загальну увагу і мали надзвичайний успіх. З різних місць приїзджали сотні людей, серед них багато чужинців.

У кінці квітня в Гайдельберзі відбудеться четвертий авкціон, з понад 4.000 операцій на продаж окремих значків і колекцій. Серед них цікаві примірники, які своєю вартістю звертають увагу й нефілятелістів, напр., перший саксонський значок оцінений на 35.000 н. м. Є й інші вартістю 20.000 н. м. Це унікати, їх не так багато, але таких, що коштують 500 до 1000 н. м. велика кількість. Зрозуміла річ, що на авкціоні нема дешевих значків — вони залишаються для дрібничкової, звичайної торгівлі. Щоб ліпше зрозуміти дійсну вартість значків на авкціоні, треба враховувати підвищення ціни з боку покупців, а по друге доплату додаткових 10% на авкційні витрати.

Вільгельмі має на постійній праці 20 службовців, розташованих по 4-ох відділах. Фірма виплачує один мільйон н.м. державного податку на рік і безкоштовно дає авкційний каталог на 160-ти сторінках. Оці «дрібнички» яскраво свідчать про величезний розмір філятелістичної роботи. Шеф фірми Вільгельмі сказав: «Ми працюємо на відбудову Німеччини» і в цих словах та в наслідках його роботи можна зрозуміти, що праця фірми має неабияке значення для державної господарки і фінансового стану держави.

В нормальних умовах поштові значки розцінюють при допомозі відповідних каталогів, які систематично і в досконалій формі друкуються в кожній країні. Тепер в Німеччині каталогові ціни служать лиш для орієнтації, на практиці обов'язують риночні. За деякий час вийде новий «Міхель-каталог» (він вже друкується в Ляйпціґу) і треба сподіватися, що він принесе стабілізацію і порядок в тій ділянці.

Ми повинні використати час перебування на чужині. Батьки й виховники повинні привчати молодь до акуратности та ощадности шляхом збирання поштових значків. Це дасть різні добрі наслідки. Людина вчиться при тому не лиш географії, етнографії та ознайомлюється з усякими історичними подіями, зафіксованими на значках, але збирання значків має велику виховну вартість і приносить матеріяльну користь. І тому варто зацікавитися філятелією.

С. Степовий.

ШЛЯХ ДО ДЕМОКРАТІЇ

Франкфурт, (АП). Якийсь американський солдат надіслав до армійської газети «Стерс енд Страйпс» запитання, чи можна було б йому на дозвіллі допомагати одному німцеві відбудовувати його пошкоджений під час бомбардування будинок. «На мою думку, — пише вояк, — це було б добрим засобом, щоб указати німцям практичний шлях до демократії і довести можливість спільної праці представників обох народів». Армія дала на це воякові позитивну відповідь.

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

ОСЕРЕДОК ІМКА В АШАФЕНБУРЗІ

З великими дискусіями проходили 20 квітня ц. р. в ашафенбурзькому таборі «Ляґарде» збори, присвячені заснуванню в Ашафенбурзі організації ІМКА. На збори приїхали урядовці цієї міжнародньої організації — д-р В .Кузів та п. поручник Грабовський.

Для керування зборами обрано президію — проф. Плохого та інж. Калюжного, — після чого збори розпочали свою працю.

Першим промовляв поручник Грабовський. Він коротко розказав історію заснування ІМКА, яка існує від 1844 р. Організатором її був Джордж Вільямс та група його приятелів в Англії. Два роки пізніше ІМКА була заснована в Німеччині, а згодом в США, де, порівнюючи до інших країн, розрослася найбільш успішно. Тепер в США є 2,500.000 членів цієї організації, а дім її, що будується в Нью-Йорку, коштуватиме 2.000.000 долярів. ІМКА значить «Янґ Мен Крістіен Асошіейшен». Поруч з цією чоловічою організацією згодом повстала жіноча організація — ІВКА, що має аналогічні завдання.

Мета й завдання ІМКА — всебічний і ґармонійний розвиток людини. На це вказує й емблема у формі трикутника, який означає три сторони людського існування: душа — розум — тіло. Розвиваючи людину духово, тілесно й розумово, ІМКА з кожної людини хоче виховати доброго громадянина. Для цього вона поширює ідеї демократії і міжнароднього братства. Доцільність існування цієї мирної організації видно хоч би з того факту, що єдиним місцем в Єрусалимі, де жиди і араби не б'ються між собою, є будинок, в якому міститься ІМКА.

Однією з засад ІМКА є групова праця, що має на меті прищеплювати окремій людині контакт з іншими людьми. Члени ІМКА поділяються на дві групи: 1) молодша група, яку складають ті, хто є в союзі менше, ніж три місяці. Це т. зв. члени-учасники (без права рішального голосу). До цієї ж групи належить і молодь, яка не має ще 18 років. 2) Дійсні члени (з правом рішального голосу). Комітет, обраний з цих членів, є найвищою владою для кожної окремої станиці ІМКА. Він же вирішує питання про переведення чи непереведення якогось члена молодшої групи до складу дійсних членів.

Дальшим пунктом зборів був виступ д-ра Кузева, який зачитав конституцію ІМКА. Д-р Кузів підкреслює той факт, що в Америці, напр., всі справді великі діла (починаючи від часів Вашінґтона і аж до наших днів), були зроблені людьми глибоко релігійними.

Крім загальної конституції, кожне т-во ІМКА виробляє свій статут, що має завданням давати провід лише в руки тих людей, які прагнуть до поширення царства Христового на землі (при цьому за кожним віровизнанням зберігається повна рівноправність щодо інших). ІМКА ширить ту думку, що засади справедливости, любови й рівноправности кожного людського життя мусять бути застосовані для всіх людей, без огляду на релігію, расу чи націю. Українцям, як державно-поневоленій нації, ці засади мусять бути особливо близькими.

Д-р Кузів звертає увагу присутніх на важливість прищеплювання людям звички співпрацювати. «Це — каже він, — саме те, чого найбільш бракує українцям. Слушно сказав колишній президент ЧСР Масарик, що те, що зробить один українець, те не зроблять чотири чехи, але те, що зроблять чотири чехи, те не зроблять десять українців».

Після виступу цих двох основних преле́ґентів почалася жвава дискусія з приводу того, створювати в Ашафенбурзі організацію ІМКА чи не створювати. В дискусії взяло участь багато присутніх, що свідчило про їх зацікавленість зборами. В виступах поодиноких осіб підкреслювалось значення ІМКА, як міжнародньої організації. Багато людей ще пам'ятають ту допомогу, яку вони діставали від цієї організації, будучи інтерновані в таборах після закінчення І-ої світової війни. Лише завдяки цій допомозі врятувалося від смерти багато українських юнаків, з яких потім виросли інженери, лікарі, професори.

Керівник осередку СУМ-у в Ашафенбурзі зачитав обіжник Українського Центрального Комітету про ІМКА-ІВКА. В цьому обіжнику закликалося українську молодь вступати в лави ІМКА-ІВКА.

Поряд з цим дехто з присутніх висловлював побоювання за те, щоб ІМКА, несучи матеріяльну користь, одночасно не принесла духовної шкоди, затискаючи якісь окремі віровизнання, а натомість протеґуючи іншим. Відповідаючи на це, д-р Кузів і поручник Грабовський запевнили, що такі побоювання безпідставові, бо за час свого існування ІМКА ніколи не змінювала тих засад, які мала від початку своєї діяльности.

На поставлене йому запитання, чи не має ІМКА щось спільного з масонами, д-р Кузів заявив, що він вперше чує про такі речі.

Так само обговорювалось питання про ставлення ІМКА до СХС, СУМ'у, Пласту, які багато в чому подібні до неї. На це поручник Грабовський відповів, що ІМКА з усіма цими (а також багатьма подібними), організаціями перебуває в контакті і всіляко допомагає кожній з них в її праці.

На закінчення збори розпочали голосування за пропозицію о. проф. Попівського створити в Ашафенбурзі осередок Християнського Союзу — ІМКА. Ухваливши цю пропозицію, збори одночасно вирішили не переобирати вже чинного тимчасового комітету, а затвердити його на стало, ввівши, однак, до його складу референта молоді з кожного табору.

П. Д-в.

ДО КІОСКІВ „НЕДІЛІ" НАСПІВ НОВИЙ НАКЛАД ПІДРУЧНИКА

„ПОРАДНИК ШОФЕРОВІ"

Інж. М. Приходька

КУПІТЬ НЕГАЙНО, — БО ЗАПАС НЕВЕЛИКИЙ!

Досягнувши великого успіху, група

КОЗАКІВ-ДЖИҐІТІВ,

що перед війною виступала у Франції й Англії, дасть ще 2 ВИСТАВИ в таборі „Боа-Брюле".

В суботу 10. 5. о 17 год.
в неділю 10. 5. о 15 год.

В програмі 28 різних номерів джиґітування. Виступають 8 їздців на першоклясних конях.

ГРАТИМЕ ОРКЕСТРА.

СТВОРЕНО МИСТЕЦЬКУ КОМІСІЮ

У четвер, 24 квітня ц. р., з ініціятиви культурно-освітньої референтури ОПУЕ на чолі з проф. Ставничим та діяльної участи голови Міжтаборової Національної Ради декана о. Хруща відбулася нарада театральних мистців та керівників місцевих драматичних ансамблів. Головне питання, що забрало кілька годин праці, — це об'єднання всіх кращих мистецьких сил української сцени в серйозний та солідний ансамбль, що гідно міг би задовольняти мистецькі потреби громадянства та виховувати серед нього моральну й національну свідомість. І керівник мистецької групи з табору Ляґарде п. Рудакевич, і режисер Полевський, і мистецький керівник театру ім. Котляревського п. Крижанівський однозгідно дійшли до думки — таку співпрацю зреалізувати. Тільки керівник драматичного гуртка табору Боа-Брюле п. Зботанів спротивився таким намірам, висовуючи пропозицію — розв'язати всі ансамблі і гуртки та створити нове мистецьке тіло, що нарада визнала за цілком недоцільне і непотрібне.

Ухвалено створити мистецьку кваліфікаційну комісію, що перевірила б і об'єднала всі мистецьки сили в Ашафенбурзі, а саме: акторів, режисерів, музик, диріґентів, балетмайстерів, співаків та здібних аматорів, що хотіли б поважно працювати на ниві українсько-національного театрального мистецтва.

М. С.

МАНГАЙМ

Duchownyj koncert

Wze dejakyj czas ukrainska hrupa w Mannheimi zamist taborowych zabaw wlasztowuje reprezentacijni wystupy swoho choru pid orudoju prof. Zawitnewycza. Wid szczedriwok, koladok i narodnich pisen do koncertu strasnych psalmiw welykyj i tiazkyj szlach. Ale spilnym zusyllam chorystiw i dyryhenta poboreno trudnoszczi i z poczatkom kwitnia w kosteli sw. Bonifatija chor pokazaw znowu swoi dosiahnennia.

Koncert poczawsia „Fantazijeju" G-moll Bacha. Bila orhana Artur Berchtold. Pisla cioho wstupu chor wykonaw „Alyluja" za starodawnimy melodijamy ukrainskoi cerkownoi muzyky. Z uspichom prospiwaw chor „Koly slawni uczenyky wmywanniam nih na weczeri proswiszczalysia . . ." Pisla czerhowoho psalmu „Kniazi narodni zibralysia" p. Berchtold wykonaw „Andante" Grabnera.

Z mysteckym smakom chor prospiwaw i dalszi psalmy. Newelyka, ale skladna prohrama bula popownena mozartiwskym „Adoramus Te" lotyszskoju mowoju. Na zakinczennia wykonano „Grave" Ahrensa.

Prostoryj chram buw wszczert zapownenyj sluchaczamy, szczo skladalysia iz riznych nacjonalnostej — nimciw, lotysziw, ukrainciw. Szczyra podiaka, jaku sklaly prysutni chorystam bula najkraszczoju nahorodoju chorowi j usim tym szczo orhanizuwaly koncert.

S. Stepowyj

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

ВИДАНО 6 ЮГОСЛАВСЬКИХ ЗЛОЧИНЦІВ

Белґрад, (ДЕНА-Ройтер). Британська військова влада в Італії, як повідомляє про те югославське інформаційне аґентство, передала югославській владі шість югославських воєнних злочинців, в тому числі колишнього командувача кроатських повітряних збройних сил маршала Владіміра Крена. За твердженням югославського аґентства, британська влада заарештувала останніми днями низку воєнних злочинців, яких шукає Югославія, проте більшість з них звільнила.

САМОГУБСТВО ГІТЛЕРІВСЬКОГО ЛЮДОЖЕРА

Як повідомляє з Нюрнберґу кореспондент газети «Ді Ноє Цайтунґ», колишній німецький міністер харчування та сільського господарства Герберт Бакке, що 5 квітня повісився в нюрнберзькій в'язниці, мав стати перед судом у процесі воєнних злочинців з колишнього міністерства харчування. На думку прокуратури, Бакке був одним з найзапекліших націонал-соціялістів і належав до найближчого гімлерівського оточення. Як вважає прокуратура, він разом з Гітлером опрацював загальний плян винищення національних меншостей та жидів у Росії. 1 червня 1941 р. він виголосив перед німецькими службовцями, призначеними для роботи на Сході, промову, в якій вимагав від них не зупинятися перед найжорстокішими й безоглядними заходами проти людности.

СЕСТРА ПАНДІТА НЕГРУ АМБАСАДОРОМ У МОСКВІ

Нью-Дейлі, (ЮП). Як повідомлено в офіційному комунікаті індійського тимчасового уряду, між Нью-Дейлі й Москвою, згідно з совєтсько-індійським договором, нав'язано дипломатичні зносини, щоб підтримувати й зміцнювати між обома країнами дружні взаємовідносини. Як гадають, на першого індійського амбасадора в Москві буде призначено сестру Пандіта Негру Віяйлюксміт Пандіт, що тимчасово репрезентувала Індію в організації Об'єднаних Націй.

ЕСПАНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ Й МОНАРХІЯ

Мадрід, (ДЕНА-Ройтер). Виконавчий комітет соціялістичної партії в Еспанії спростовує відомості, ніби еспанські соціялісти схиляються згодитися з тим, щоб Дон-Хуан посів трон без народнього голосування. Як заявив комітет, соціялісти додержують того самого погляду, що й еміґраційний уряд Льопіса, який дійшов уже до крайніх меж поступливости. Еспанські соціялісти вважають, що визначення майбутнього режиму в Еспанії може статися лише на підставі народнього плебісциту.

АНТИАМЕРИКАНСЬКІ ВИСТУПИ ПОЛЬСЬКОГО СТАРШИНИ

Заступник головнокомандувача американської армії в Европі генерал-ляйтенант Гюбнер в листі до шефа польської місії в Берліні просив відкликати польського зв'язкового старшину при головній квартирі американських збройних сил полковника Тадеуша Подвисоцького. Це прохання обґрунтовувалося тим, що Подвисоцький в присутності альянтських старшин провадив аґресивно-антиамериканські розмови. Шеф польської військової місії в Берліні генерал-майор Правін у своєму відпису генералові Гюбнеру висловив жаль з приводу того, що сталося, і просив повідомити подробиці справи, щоб мати можливість провести точне дослідження. Як повідомляють з польських кіл, Подвисоцький покинув Франкфурт над М. ще перед десятьма днями. (АП, ДЕНА).

ПАВЕЛІЧ ЧЕНЦЕМ

Буенос-Айрес, (ДЕНА). На італійському пароплаві «Андреа Ґрітті», що прибув у місцевий порт, заарештовано 11 сліпих пасажирів. За чутками, цим пароплавом мав прибути до Буенос-Айреса з фальшивими документами й одягнений ченцем Анте Павеліч.

ПРОВОКАЦІЙНІ ЧУТКИ

Як повідомляють з Мюнхену, урядові кола спростовують чутки, що їх поширювали безвідповідальні елементи з метою нацьковування людности з приводу спеціяльного приділу, виданого жидам з нагоди їх пасхи. Ніякого спеціяльного додаткового приділу в зв'язку з жидівською пасхою видано не було. Лише на підставі укладеної ще в лютому угоди баварське міністерство харчування зробило обмін хліба на м'ясо для тих жидів, що додержують релігійних звичаїв і отримують німецькі харчові картки. На всю Баварію вимінено щось з 18 тонн м'яса на 18 тонн хліба. Крім того, на клопотання статс-комісаріяту довезено до Баварії ще 720 тонн американського борошна для виготовлення маци. Ніякого додаткового приділу жирів, яєць, цукру або інших продуктів з нагоди жидівської пасхи баварський уряд не видавав. («Ді Ноє Цайтунґ»).

СПОРТ

ЗНОВУ БОЇ ЗА ЧАШУ ДЕЙВІСА

(В. М.) Минулої неділі зразкові тенісові корти великих европейських столиць ожили і майстрі тенісової ракети після зимової перерви та гри в галях почали новий тенісовий сезон змаганнями за Чашу Дейвіса. Майстерні удари мистців цього спорту кидають білий м'ячик з одного кутка корту в другий, мовчазні глядачі оплескують окремі здобуті «ґеми», автоматично похитуючи головами справа на ліво і навпаки. Лише гострий стукіт м'ячика та різкий голос судді прорізують напружену тишу, в якій проходять завзяті змагання за найвищий трофей міжнародного тенісу — за Чашу Дейвіса.

Чаша Дейвіса має вже свою історію та традицію. В 1900 роках всесторонній американський спортовець, тенісовий мистець США у паровій грі, військовий міністер США та губернатор Філіпін — Д. Ф. Дейвіс — подарував велику срібну чашу як мандрівну нагороду переможцеві у щорічних міждержавних змаганнях Англія — США. З бігом часу з первісного двобою англо-саських народів розвинувся могутній аматорський турнір всіх держав, в якому перед війною брало участь 42 держави. Учасники є розділені на дві зони: американську та европейську. Грається системою виключення: переможені державні тричленні дружини відпадають з дальших змагань.

Нормально Чашу Дейвіса виграє та держава, яка диспонує найкращими тенісовими грачами в даний період. Доцьогочасна практика це підтвердила. І так з 1907 р. до 1911 здобували цю Чашу для Австралії Вільдінґ та Брук. Від 1920 до 1926 р. мандрує Чаша Дейвіса до США завдяки Тільденові та Джонстові. Знову ж у роки 1927-32 вона заякорює у Франції, де з'явилась феноменальна чвірка тенісових «мушкетерів» — Боротра, Лякост, Коше та Бріньон. На зміну їм приходить Фред Перрі, який здобуває для Англії Чашу Дейвіса в рр. 1933-36 і творить «англійську еру» в існуванні цієї нагороди. В наступні два роки наслідник Тільдена, рудоволосий Дональд Бадж, здобуває її знову для Америки. Коли ж він переходить в ряди професіоналів — Чаша Дейвіса в останньому році перед війною мандрує до найменшого австралійського суходолу завдяки двом маркантним постатям тенісової гри — Бромвічові та Квістові.

Щасливі змагуни виносять свого капітана з площі на плечах після фінального змагання за англійську футбольну чашу, в якому „Чарлтон Атлетік" переміг „Бурнлей" 1:0. (ДЕНА)

Досі відбулось 35 річників Чаші Дейвіса. Випали роки 1901, 1910, 1915-1918 та 1940-1945. Результати фінальних змагань по роках м. ін. такі:

1900 США — Англя 5:0.
1905 Англія — США 5:0.
1911 Австралія — США 5:0.
1914 Австралія — США 3:2.
1921 США — Японія 5:0.
1930 Франція — США 4:1.
1939 Австралія — США 3:2.

Минулорічні, перші після закінчення другої світової війни, змагання за Чашу Дейвіса відбулися без участи переможених війною держав (Німеччини, Японії, Італії) та їх союзників. Переможцем американської півкулі були США, що перемогли Філіпіни та Мехіко. Европейська зона мала численнішу участь. В першій рунді Франція перемогла Англію 5:0, Швайцарія — Еспанію 3:2, ЧСР — Туреччину 5:0, Югославія — Єгипет 5:0, Китай — Данію 4:1, Бельгія — Монако 5:0 та Швеція — Голяндію 5:0. В другій рунді Франція — Швайцарію 3:2, Югославія — ЧСР 3:2, Бельгія — Китай 3:2, Швеція — Ірляндію 5:0. В третій Югославія — Францію 3:2, Швеція — Бельгію 4:1. У фінальному змаганні европейської смуги Швеція перемогла Югославію 3:2. Міжзонний фінал приніс перемогу США над Швецією 5:0. В останніх змаганнях США легко перемогли Австралію 5:0, здобуваючи таким чином Чашу Дейвіса в першому повоєнному річнику.

Цьогорічні змагання, перша рунда яких відбувалась минулої неділі більш вирівняні і бере в них участь більше держав. Великим фаворитом є США. Конкуренцію творитимуть для них Франція, Швеція, згл. ЧСР.

ЗІ СВІТОВОГО СПОРТУ

Соня Гені, кол. світовий мистець у фіґуровій їзді жінок на совгах, заснувала тепер приватний театр-рев'ю. 120-членний ансамбль Гені гостював недавно у Нью-Йорку, де мав великий успіх у величезній спортовій залі Медізон Сквер.

Оплата добрих футбольних змагунів професіональними клюбами досягнула свого рекорду. За найліпшого лівого лучника Англії — Джонеса заплатив його новий клюб 14.000 фунтів стерлінґів.

Футбольний мистець Китаю, клюб Сінґ Тао з Гонґ-Конґу гратиме незабаром у Великій Британії.

До сензаційних кінських перегонів дійде на Зелені Свята в Англії. На трасі 2.000 м відбудеться «Біг Уінстона Черчіля», переможець якого одержить 3 000 фунтів ст. Стартуватимуть найкращі коні США, Франції, Ірляндії та Англії. Країна рекордів, Америка, мусіла, очевидно, побити рекорд і тут. В США були виписані налистопад 1947 великі кінські перегони, неофіційне мистецтво світу. Переможець цих змагань дістане не багато, лише... 100 000 долярів.

Президент Трумен плянує заснування «Комітету тіловиховання» під головуванням був. боксерського світового мистця Ґене Тунея. Цей комітет дістане державну асиґнацію в 12 міл. дол.

12—17 травня ц. р. в Дебліні відбудуться змагання за европейське мистецтво у аматорському боксі. Зголошено 23 держави.

В порівнянні з 1946 роком число футболістів СССР подвоїлось і досягнуло числа 8 мільйонів.

В Півд. Африці з'явилась нова велика надія тенісового спорту — Ерік Стурґес, який, на думку американських професіональних мистців Баджа і Рікса, має всі дані стати змагуном великого формату. Перший наступ на позиції Крамера, Петри і Дробного поведе Стурґес у Вембледоні.

Сов. легкоатлетичний сезон, що розпочинається в травні, свого завершення досягне в липні змаганнями за мистецтва республік та в серпні (всесоюзні мистецтва і традиційне змагання чотирьох міст — Москва — Київ — Ленінград — Тіфліс).

Букарест (АП). З поінформованих джерел повідомляють, що румунський уряд вирішив боротися з інфляцією, яка дедалі збільшується в його країні. На цьому тижні долляр на вільному ринку розцінювався в 630 000 лей, тим часом як перед війною він коштував 200—250 лей. Заробітню платню для робітників розумової та фізичної праці підвищено на 700% і тепер вона на 50% перевищує загальну суму платіжних засобів, що є в обігу, так що цілком неможливо стало виплачувати її повністю.

Париж, (ДЕНА-Ройтер). Французька поліція виявила в таборі для засуджених коляборантів коло Тулузи склад зброї та військового спорядження. Поліційна ревізія була викликана тим, що, як зауважило населення, невідомі літаки двічі скидали парашутами на табір якісь пакунки.

✝

Ділимося з нашим громадянством сумною вісткою, що дня 26 квітня ц.р. в Бамберґу, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, упокоївся в Бозі б. парох м. Хирова, в 78 р. життя та в 53 році свого священства

о. совітник ІВАН ОЛЬШАНСЬКИЙ

Народжений 6.VI. 1869 р. в селі Циковi біля Перемишля. Гімназію скінчив у Перемишлі, теологічні студії у Львові. Висвячений в 1894 р. Людина повна енерґії, визначний церковний та суспільно-культурний діяч. Совітник Єпископської Консисторії Перемишльської Єпархії, полевий духівник Української Галицької Армії, 45-літній парох і основник Дитячої Захоронки в Хирові, член і основник Дівочого Інституту в Перемишлі, основник, організатор і довголітній член багатьох українських культурно-освітніх і економічних товариств. Політичний в'язень австрійських і польських тюрем. Вістка про Його смерть викликала сум усієї української громади в Бамберґу.

Величавий похорон, при співучасті 11 священиків з парохом, о. деканом Бетером у проводі, відбувся у вівторок 29 квітня. Нагробне слово виголосив о. проф. Тимків. На свіжу могилу Покійного зложено багато вінків. У похороні взяло чисельну участь громадянство.

НА МОГИЛІ БАНДУРИСТА

Два роки тому, в квітні 1945 р., в Ердлінґу помер один з фундаторів української капелі бандуристів і найстарший її працівник Яків Протопопов, що з іншими бандуристами заснували 1925 року капелю і відтоді в продовж 20-ти років беззмінно працював у ній, присвятивши все своє життя розвиткові рідної української думи та пісні.

У Великодні дні 1947 р. на могилу фундатора капелі в Ердлінґ приїхали вшанувати пам'ять найстаршого друга і співпрацівника бандуристи на чолі з мистецьким керівником Г. Китастим і диригентом В. Божиком. Разом з ними прибув з Мюнхену Високопреосвященніший Михаїл, архиєпископ Мюнхенський і Баварський, настоятель Свято-Покровської Церкви о. Леонід, митрофорний протоієрей о. Микола, протодиякони Антонін і Тарасій, голова мюнхенського ОПУЕ, представники преси, церковний хор.

На самому кінці Ердлінґського кладовища, серед інших численних похованих розташувалася скромна могила. Напис на дерев'яному хресті сповіщає, що тут спочиває Яків Протопопов. Зображення бандури і нот під його фотокарткою ніби символізує те, чому присвятив небіжчик усю свою творчу працю, все життя. На великому вінку багатомовний щирий напис: „Незабутньому другові — Христос Воскрес! — від української капелі бандуристів".

Архиєпископ Михаїл в асисті присутнього духівництва відслужив на могилі панахиду за спокій душі покійного. Владика виголосив зворушливе слово, в якому відзначив про страдницький шлях, який пройшли наші скитальці. Скрізь розкидані їх могили. „Ми немочні, але сильні" — сказав Апостол Павел. — „Моя сила в немочі" — сказав Христос, і ми тепер проходимо це горнило.

— Сумно співати вічну память тим, хто міг би принести велику користь батьківщині, — сказав Архиєпископ. — Але добре, що всі ми прийшли на могилу брата. Можливо, скоро всі поїдуть кудись інде, а могили лишаться самотніми. Незабуваймо їх, міцно тримаймося один одного. Може нащадки наші зазнають кращої долі. Оточимо цю могилу любов'ю, пам'яттю, щоб той наш брат не плакав там, у вічному житті, і відчув нашу любов. Спи спокійно, дорогий брате, нехай земля буде тобі легкою!

Владика прочитав над могилою — Отче наш! — хор заспівав — Боже Великий Єдиний".

— Сорок п'ять років тому я вперше побачив тебе, малого чорнявого хлопця, — каже, звертаючись до могили, голова ОПУЕ. — Разом були ми в бурсі, разом тікали купатися у Ворсклу, бо робити це бурсакам було не вільно. Бачив я тебе юнаком з оксамитною октавою. Ти був веселим, добрим українцем, таким і лишався. Наші шляхи розійшлися. Ми більше не побачилися. Хоч ти і приїхав сюди, але щоб умерти, та ти залишив найдорожчий капітал — добре ім'я доброго громадянина — українця. Цей найдорожчий над усе в світі капітал зобов'язує і нас подбати про твою родину, зберегти про тебе пам'ять. Коли буде вільна незалежна Україна, ми мусимо перенести твоє тіло на береги срібної Ворскли, де ти провів юність. Спи спокійно, пам'ять про тебе незабутня. Хай чужа, тяжка, кам'яниста земля буде тобі пером. Христос Воскрес!

— Дорогий батьку і товаришу, — звертається до могили похованого мистецький керівник Григорій Китастий. — Сьогодні ми принесли тобі пісню, яку ти так любив. Коли тобі сказали, що ти мусиш сюди їхати з піснею, ти поїхав, бо найбільше любив пісню і культуру свого народу. Прийми від нас пісню, ми носитимемо її, доки не доїдемо до рідної землі, де скажемо „Христос Воскрес".

Під акомпаніямент бандур проспівали члени над могилою „Думи мої, думи мої".

Наприкінці донька покійного Якова Протопопова Олена висловила щиру подяку Владиці, духівництву, хорові і всім учасникам панахиди за їх увагу і пам'ять до її батька.

Панахида пройшла жалібно-урочисто та справила велике враження на місцеве німецьке населення, що масово зібралося на цвинтарі.

Британський літак, перелітаючи протоку Ля-Манш, упав у море в 3 милях від французького узбережжя. Двоє пасажирів зникли. На літаку була, між іншими, 32-літня англійка Стефорд із своєю $2^1/_2$-літньою дочкою. Гаврський рибалка виявив її після того, як вона 5 годин проплавала в морі, тримаючи на руці дитину. Знесиливши, вона кінецькінцем випустила з рук доньку, що потонула. Коли рибалка підібрав п. Стефорд, вона знепритомніла. Він приставив її до Гавру, де мешкає її чоловік. («Нувель де Франс»).

Пам'яти В. Потієнка

Два роки тому, 12 квітня 1945 р., трагічно загинув видатний діяч Української Автокефальної Православної Церкви протодиякон Василь Васильович Потієнко. Покійний належав до тих ідейних хоругвоносців українського релігійно-національного ідеалу, які в воскресний день свого народу віддано стали до відбудови рідної Православної Церкви, і в найтяжчий час її історії були гнані і переслідувані.

В. Потієнко народився 9-го січня 1898, на Чернігівщині. Скінчив Київський Св.-Володимирський університет. Ще з раннього юнацтва ідейно захоплювався українським рухом, а р. 1921 віддався йому цілком. На своїй батьківщині, в Сосницькому повіті, заснував понад 20 парафій. На першому Всеукраїнському Церковному Соборі в жовтні 1921 р. він був представником від Чернігівщини. Того ж року його висвячено на диякона. В 1922-1924 рр. він служив протодияконом при Митрополитові Василію Липківському, їздив з ним по всій Україні, був свідком його великого благовістя.

Року 1924 В. Потієнка, хоч молодого віком, але розумного й талановитого, обрали головою Всеукраїнської Церковної Ради. На цьому становищі, в тяжких умовах, він з гідністю служив Українській Церкві. Митрополит Василій Липківський у своїй історії УАПЦ теплими словами згадує про той його період діяльности, називаючи свого протодиякона «відданим справі, чесним і талановитим працівником».

В час насильницької ліквідації II Всеукраїнської Церковної Ради, р. 1926, Василь Потієнко був заарештований: тюрми і заслання припинили його діяльність.

Наприкінці 1941 року з надламаним уже здоров'ям, але ще сильний духом, Потієнко повернувся знову до церковної діяльности, вже в нових умовах. Він працював керуючим справами управління харківської єпархії УАПЦ, вкладаючи в неї дух і зміст ідей великих мужів відродження Української Церкви. На тій посаді покійний був до дня еміґрації, серпень 1943 р.

Вже на чужині В. Потієнко підтримував живе світло життєдіяльности УАПЦ, уряджував прилюдні лекції з історії відродження Української Церкви, запалював до праці й інших. Залишив чимало рукописних своїх матеріялів з церковного життя, які чекають свого дослідувача і видавця.

12 квітня 1945 р. в дорозі від Берліну до Ваймару знайшов передчасну смерть від обстрілу з літака. Там, десь у чужому полі, і похований. В. Й. П.!

Д. Б.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800 НМ, 1/2 стор. 400 НМ, 1/4 стор. 200 НМ, 1/8 стор. 100 НМ, 1/16 стор. 50 НМ, 1/32 стор. 25 НМ. Розшуки 50 пфеніґ. за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

Відгукніться!

Derkacz Mychajlo z druzynoju u A. Mahrenholz, (16) Kassel, Oberzwehren. Mattenbergstraße 27, rozszukuje syna Jurka ta znajomych. (1—4)

Dla Boreckoho Jurka je lyst w Administracii „Nedili"

Szukaju batka Iwczenka Hryhorija (1896), matir Iwczenko Mariju (1905), sestru Iwczenko Lubow (1928). Widomosti slaty na adresu: Iwczenko Nadija, Aschaffenburg, Pionier-kaserne, Bl. I/124.

Szukaju brata Anatola Tatarskoho nar. 4. 5. 1928 r., ostannie misce pobutu Krems-Mautern a/Donau. Choczby najdribniszi wistky proszu slaty na adresu: Irena Kozak, Korügen, Post Heigendorf ü. Kiel.

Oleksandra Peleszenka nar. 1925 r. szukajut batky. Ostannio perebuwaw w Grinburg bei Linz (Oesterreich). Widomosti slaty na adresu administracii „Nedila", Aschaffenburg a. M., Schweinheimer Straße 50.

Kurczabu Bohdana, nar. 1911, syna swiaszczenyka z Czornoho Ostrowa, szczo 1944 r. buw bila Brodiw, szukaje Pawlyszyn Marija, Mannheim-Käfertal Süd, Mußbacher Str. 3.

Hejzler Mariju szukaje ridnia. Ostannio perebuwala w Glachau. Widomosti slaty na adresu. Administracii „Nedila".

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Zhimulli Georg, 17 rokiw, z Weimaru;
Zhimulli Olena, 54 roky, z Weimaru;
Cyhanowa Halyna, 21 rik, z Schirgiswalde;
Zubkewycz Iwan, 54 roky, z Zytomyru;
Zubkewycz Zina, 45 rokiw, z Zytomyru;
Kikla Wolodymyr, 10 rokiw, z Saksonii;
Radowycz Mykola, 36 rokiw;
Rahowska Nina, 18 rokiw, z Herfordu;
Rahowska Palazka, 25 rokiw, z Herfordu;
Rahowskyj Johan, 25 rokiw, z Linzu;
Ratalska Marija, 36 rokiw, z Ebreichdorfu;
Ratalskyj Leo, z Ebreichdorfu;
Razunowska Olha, 50 rokiw, z Berlinu;
Rogoz Wladyslaw, 34 roky, z Berathausen;
Romanczuk Borys, 24 roky, z Regensburgu;
Rostowskyj, 50 rokiw;
Ruda Marija, 33 roky, z Steiermarku;
Rudyk Josyp, 29 rokiw, z Hannoveru;
Rudzin Albina, 48 rokiw, z Linzu;
Rudecka Wlasto, 35 rokiw, z Prahy;
Sachnenko Klawdija, z Grazu;
Salak Petro, 19 rokiw;
Salaniowa Olha, 37 rokiw, z Linzu;
Salaniowa Margareta, 14 rokiw, z Linzu;
Salenko Serhij, 58 rokiw, z Weimaru;
Samojlow Olena, 21 rik, z Galle.
Großmann Nadija, 74 roky, z Czeskoi Lipy;
Gurskyj Walerijan, 54 roky, z Linzu;
Gudzelak Pawlo, 21 rik, z Nilheimu;
Gutal Olena, 39 rokiw, z Prusii;
Gutal Josef, 45 rokiw, z Prusii;
Gutal Roman, 10 rokiw, z Prusii;
Gutal Taras, 12 rokiw, z Prusii;
Harnyk Anatolij, 23 roky;
Harnyk Wadym, 21 rik, z Leipzigu;
Hatala Anna, 56 rokiw, z Nieder-Lagenau;
Hatala Iwan, 58 rokiw, z Nieder-Langenau;
Hatala Iwan, 17 rokiw, z Nieder-Langenau;
Hefka Stefanija, 39 rokiw, z Zukerwaldu;
Holowczak Mychajlo, 26 rokiw, z Prahy;
Holowka Meronim, 38 rokiw, z Breslau;
Horbowyt Osyp, 16 rokiw, z Stuttgartu;
Hordejew Oleksander, 37 rokiw;
Hordejew Georg, 33 roky;
Horeliszew Oleksander, 11 rokiw, z Vienny;
Horeliszew Nina, 36 rokiw, z Vienny;
Hornytzkyj Bohdan, 18 rokiw, z Sutsbachu;
Horodecka Anna;
Horodecka Lubomyra, 24 roky, z Leipzigu;

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo", Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Шафенбурзі

Rik. 3 — 18 trawnia 1947 — Nr. 74

Підчас недавніх відвідин мексиканського президента Алемана в Нью-Йорку: президент міста О'Двайр (праворуч) передає гостеві дарунок. (ДЕНА)

12-го ТРАВНЯ ІСЛЯНДІЯ ДАЛА 15-ий ПІДПИС

ІРО зачне працювати 1 липня

Жиди домагаються окремого відділу. — Італійський уряд переймає 12 таборів ДП

Як повідомляють з Нью-Йорку, голова ісляндської делеґації до Об'єднаних Націй Т. Торс, підписав 12 травня статут Міжнародньої Організації Скитальців — ІРО. Таким чином Ісляндія стала тією п'ятнадцятою державою, що її підпис був потрібний для того, щоб ІРО почала свою працю. Підготовчий комітет ІРО вирішив 13 травня перебрати від 1 липня 1947 р. функції УНРРА яка 30 червня остаточно закінчить свою діяльність. Члени комітету мають фінансувати, від 1 липня аж до формального зложення ІРО, адміністрацію і справи ІРО.

Окремий підкомітет ІРО займався того ж дня справою переселення так зв. «фолькcдойчів». Статут ІРО не передбачує допомоги для них, але французька делеґація домагалася опіки ІРО для частини фолькcдойчів, як, напр., еміґрантів з Льотаринґії, що в XVII ст. поселилися в Угорщині і тепер, виселені мадярами до Німеччини, мали б стати німцями. Американці спротивилися цій пропозиції французької делеґації

Світовий жидівський конґрес виступив з домаганням створити в рамах ІРО окремий відділ для жидів.

Британська окупаційна влада в Німеччині оголосила, що 12 000 югославських скитальців з Італії будуть привезені до Німеччини. Військових злочинців (з числа цих 12 000) видадуть Югославії, а тих, яким не можна нічого закинути, залишать на працю в Німеччині.

Як 16-го травня повідомило з Ріміні аґентство Ройтер у четвер між Італією і Міжнароднім Комітетом Збіґців була підписана умова про дальшу долю 12 000 скитальців, які досі користали з опіки Альянтської Головної Квартири в Італії. Адміністрування 12-ти таборів згідно з умовою перейме італійський уряд аж до часу, коли почне діяти ІРО.

Ройтер повідомляє 16 травня з Вашінґтону: державний секретар Джон Ґільдрінґ оповістив, що днями подадуть президентові Труменові цифровий проєкт в справі в'їзду европейських скитальців до США. Чисел Ґільдрінґ не подав. Його заява була зроблена в часі дискусії на комісії закордонних справ американської Палати репрезентантів про участь США в ІРО.

АВСТРІЙСЬКІ ДП ДО АНГЛІЇ

Лондон, (ДЕНА). **12 травня в британській зоні Австрії мало початися вербування на роботу до Англії переміщених осіб ненімецької національности.**

МІЛЬЯРД ФРАНКІВ НА БУДИНКИ ДЛЯ ДП В БЕЛЬГІЇ

Франкфурт, (ДЕНА). Як заявив представник бельгійського міністерства енерґетичного господарства Вінк, звільнення наприкінці травня 8 000 німецьких військовополонених, що працюють в бельгійській гірничій промисловості, примушує бельгійський уряд прискорити виконання своєї програми вербування переміщених осіб. Ця програма передбачає вселення в Бельгію до кінця року 65—70 тисяч гірників, щоб досягти передвоєнної продукції в середині 1948 р. За словами Вінка, Бельгія наміряється завербувати 20 000 ДП в американській зоні й 15 000 в британській. Обговорюється питання і про прийняття працівників інших фахів, ще до того як буде виконана виробнича програма в гірничій промисловості. Чужоземним робітникам надаватимуться однакові з бельгійськими робітниками права. Крім того, як заявив Вінк, переселені особи зможуть за 90 день вільно вирішити, — чи вони хочуть залишитися в Бельгії, чи повернутися назад. Ті, що залишаться, мають можливість викликати до себе свої родини й стати бельгійськими громадянами. Робітники мешкатимуть не в таборах, а в будинках, які готує їм бельгійський уряд. На це будівництво має бути видано 1 мільярд бельгійських франків.

ЮГОСЛАВІЯ ВИМАГАЄ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ

Берлін, (ДЕНА). Представник югославської військової місії при контрольній раді в Німеччині подав вимогу видати Югославії 950 обвинувачених у воєнних злочинах югославів, частина яких перебуває в Німеччині. Як заявив югославський представник, досі до Югославії повернулися з Німеччини кругло 250 000 переміщених югославів, проте в західніх зонах Німеччини є ще й тепер невелика частина колишніх військовополонених, здебільшого вищих офіцерів колишньої югославської армії, а також осіб, виселених з Югославії на примусові роботи. За твердженням югославського представника, югославські воєнні злочинці, підтримувані британською та американською окупаційною владою, провадять пропаґанду проти нової Югославії, роблячи наклепи на неї та поширюючи фашистську літературу рідною мовою і перешкоджають репатріяції терористичними способами.

ЗА ДОПУЩЕННЯ ДО СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ 400 000 ДП

Нью-Йорк (ДЕНА-Ройтер). Газета «Нью-Йорк Геральд Трібюн» вимагає від американського уряду протягом двох найближчих років прийняти з Европи до Сполучених Штатів 400 000 переміщених осіб, щоб тим посилити американську позицію в підтримці жидівського переселення до Палестини. Крім того, газета вимагає від Палати депутатів прискорити обговорення законопроєкту про участь Америки в міжнародній організації для втікачів ОН (ІРО).

ДО АНҐОЛІ?

(ак). Як повідомляє «Віртшафтс-Цайтунґ» ч. 15 з ц. р., португальський уряд погодився — йдучи за словами свого прем'єра, д-ра Салязара, що «португальські колонії не будуть закриті ні для чужого капіталу ні для ініціятивного духу та праці чужинців», — допустити до своєї південно-африканської колонії **Анґолі** европейських ДП.

Анґоля — це колонія в півтора рази більша від території України. Країна приморська, з підсонням Греції та Італії. На 1,25 міл. км кв простору живе у ній 3,5 міл. тубільців, здебільшого хліборобських та кочівних муринів. Білих всього 59 тисяч. Столиця Люанда і взагалі вся країна реорганізовується з господарського погляду в межах т. зв. анґольської п'ятилітки, яку проводить португальський уряд з метою посилити цю, зрештою одну з кращих африканських колоній. На розбудову в рямцях тієї п'ятилітки призначено 300 міл. ескудів на будову залізниць, шляхів і летовищ, 30 міл. на оздоровні установи, 128 міл. на автостради, 32 міл. на посилення годівельного й лісового господарства, 35 міл. на меліораційні роботи і 29 міл. на будову шкіл. Далі передбачена модернізація порту столиці та радіомережі зрештою найкращої в Африці. Молода діямантова промисловість починає конкурувати з такою ж у Бельгії та Бразилії.

Анґоля зацікавлена у приїзді хліборобів, техніків і споріднених фахів, для яких передбачені різні полекші. Зацікавлена теж ця країна у **приїзді жінок.** Обмежень для чужинців немає, бо бідняки Португалії виїздять скоріше до Бразилії, як до Анґолі, а якщо і їдуть то самі чоловіки (85%), які в колоніях не залишаються і вертаються після кількалітнього перебування в ній на батьківщину. Тимчасом Анґоля важна для світового постачання і Португалія бажає, щоб до неї приїхав елемент, який осів би тут на постійне.

Останні звідомлення

ТРУМЕН ЗА ДОПОМОГУ ПОТЕРПІЛИМ

Лондон, (ДЕНА-ІНС). У письмовому зверненні до Конґресу президент Трумен просить схвалити витрату 350 мільйонів долярів на допомогові приставки потерпілим від війни країнам, а також 75 мільйонів долярів на ІРО. Як пояснює Трумен, ця сума є відносно невеликою, як рівняти її з уже призначеними на цю мету грошовими засобами. Разом з тим ця допомога мала б дуже велике значення для повного завершення тієї програми, що її провадять тепер Сполучені Штати. Мир у всьому світі міг би бути забезпечений лише тоді, коли людство не могло б більше боятися голоду. Мета була б близька. Сполучені Штати могли б допомогти приставками багатьом країнам досягти цю мету за кілька місяців.

ҐЕОРҐ VI ПРО РОЛЮ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Король Ґеорґ VI, приймаючи в зв'язку з поверненням королівської родини до Лондону лондонського бурґомістра, висловив свою непохитну віру в те, що, не зважаючи на все пережите останніми роками, Великобританія молода й повна сил як ніколи. Як сказав король, він переконаний, що британський комонвелт має неоціненну вартість не тільки для самих належних до нього націй, а й для справи міжнародніх змагань до кращого впорядкування світу. Щодо своїх вражінь від Південної Африки король заявив, що довір'я південно-африканців до Великобританії не тільки не похитнулося, а й навіть ще збільшилося.

ТАНКИ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

Варшава, (ДЕНА-Ройтер). Борючися проти українських національних груп в Карпатах, на південному кордоні Польщі, польське військо, згідно з повідомленням польської преси, застосовує танки. За тими ж повідомленнями, серед цих українських груп перебувають і вояки з колишнього німецького есесівського війська російського генерала Власова, що під час війни перейшов на бік німців, а також члени угорських та сербських організацій. Як повідомляє один польський військовий кореспондент, польські дії погоджено з сусідніми країнами.

«ПРАВДА» «В ОБОРОНІ» ДП

Москва (ДЕНА-Ройтер). **Офіційний совєтський орган «Правда» обвинувачує британську та американську владу в інтенсивному вербуванні переміщених осіб в Німеччині для масового переселення їх до Великобританії, Франції та певних південно-американських республік. Як твердить газета, британський уряд вирішив завербувати в своїх окупаційних зонах Німеччини й Австрії до 100 000 переміщених осіб на працю в гірничій промисловості та сільському господарстві. Британська влада, — заявляє «Правда», — сподівається таким способом відхилити цих бездомних людей від їх справедливого й природного бажання повернутися до своєї рідної країни. Цей плян масового вербування дешевої робочої сили має створити нову клясу невільників.**

Vivat Academia, vivant profesores!

Привіт реґенсбурзькій Альма Матер

Відшуміли бурхливі роки визвольних змагань за українську державність, роки 1917-1920. Частина активних бійців пішла в чужину, несучи з собою визвольні прапори, завдання і традиції; друга — лишалася в Україні, зберігаючи те, що ще можна було зберегти від ворожих зазіхань на українську культуру.

Опинившись на чужині, представники державних змагань зробили підсумок пережитої боротьби. Одним з висновків було сконстатування браку національно-свідомих фахівців з різних галузів знання, а в першу чергу технічно-господарської. Особливу увагу на це звернув Український Громадський Комітет у Празі на чолі з його основником і незмінним головою, б. міністром земельних справ УНР, одним з визначних провідників української партії соціялістів-революціонерів — **Микитою Шаповалом.** Це ж саме його невтомним старанням та енерґією за допомогою найближчих товаришів та співробітників, з яких насамперед треба згадати Н. Я. Григориєва, приступлено до організації українського високого і середнього шкільництва на чужині. — 1922 р. у Подєбрадах (Чехословаччина) виникає і починає діяти Українська Господарська Академія, як висока школа на чолі з її ректором, б. проф. київської політехніки та головою меліоративної секції Української Академії Наук Ів. Шовґеневим. У. Г. Академія створила три факультети; а саме — агрономічно-лісовий, інженерний (з відділами — технологічним та гідротехнічним) і економічно-кооперативний. В часи розквіту праці Академії (1926-27) мала вона до 600 студентів з усіх земель українських. До кінця 1929-30 р. випустила дипломованих інженерів різних фахів — 454.

Для потреб студентів видала до 200 книг, підручників та наукові праці в «Записках Української Господарської Академії».

По ліквідації УГАкадемії її завдання і традиції переймає нова школа під наз. «Український Технічно-Господарський Інститут» (УТГІ), як школа заочного навчання.

Нова хвиля лихоліття примушує УТГІ йти далі на захід, де він опиняється в м. Реґенсбурзі і продовжує свою працю з неменшою енерґією, заховуючи в найтяжчі і несприятливі часи ті завдання, що їх поклала У. Г. Академія. В Реґенсбурзі, поборюючи всі перешкоди, поруч з позаочною методою навчання стає на шлях авдиторний.

В неймовірно тяжкі дні лихоліття, в чужому краї під чужим небом проходить світлий і славний день 25 річниці праці цих шкіл і тим стає він для всього українського суспільства ще визначнішим, дорогшим.

У цей день схиляються наші голови в глибокій пошані перед пам'ятю основників, піонерів та невтомних працівників УГА та її шкіл.

Реґенсбурзькій Альма Матер, що святкує своє 25-ліття — слава!

Арк. Животко.

Куди хочемо переселитися?

Українська відповідь директорові Шеркові

В американській військовій газеті «Старз енд Страйпс» від 2 травня ц. р., (як «Неділя» про це вже повідомляла в попередньому числі) надруковано розмову з директором Міжурядового Комітету для допомоги скитальцям на американську зону п. Елліотом Шерком п. з. «Критикують скитальців за затримку в переселенні», в якій п. Шерк (в досить гострій формі) висловлює своє незадоволення про те, що скитальці, мовляв, «роздумують та мріють про переселення до різних країн, не використовуючи запропонованих їм можливостей для переселення.

Оскільки п. Шерком висловлені різні незаслужені і несправедливі обвинувачення також на адресу українських скитальців, Головна Українська Переселенча Рада вважає за конечне дати відповідь по суті всіх порушених питань:

1) Українські скитальці добре усвідомлюють собі труднощі і складність свого переселення поза межі Німеччини. Тому, обмірковуючи пляни його проведення, ми стали на цілком діловий реальний ґрунт та ніяким далекосяглим мріям не піддаємся, використовуючи кожну практичну можливість, передбачену реальними програмами переселення таких організацій як ІҐЦР та окремих заокеанських місій (бразілійська).

2) Конкретно, що до Бельгії висловлені п. Шерком обвинувачення в частині, що стосується скитальців української національности, не відповідають дійсності. Українські скитальці відразу, коли довідались від ІҐЦР про практичні можливості еміґрувати на працю до Бельгії, делеґували своїх трьох представників, які разом з представниками і американської армії виїжджали до шахт і там на місці з представниками бельгійського уряду і адміністрації копалень обмірковували умови переходу на працю. Після повороту делегатів з шахт і обговорення умов праці, українські скитальці принципово погодились переїхати на працю в процентовому відношенні до загальної кількости скитальців в зоні, тобто не менше 7.000 робітників із загальної кількости 20.000 робітників, про що було договорено з бельгійським урядом. Фактично за нашими відомостями, зголосилось 8000 робітників, а виїхало поки лише 900 осіб, з причин від скитальців незалежних, хоч зголошені скитальці вимагають подання їм причин, чому їх на працю не беруть.

3) Але умови, на які згодились українські скитальці, другою стороною не додержуються. Так при розміщенні осіб на працю, наші робітники розподіляються в перемішку з іншими національностями, через що утрудняється мати свого перекладача-зв'язкового та релігійне обслуговування українських робітників, що може де-кого знеохочувати до переселення. З другого боку деякі центри УНРРА, як у Мюнхені (Фрайман СС Касерне) не підтримували вербування скитальців і ставлять різні перешкоди, що паралізувало нашу акцію в цій ділянці. Якщо бельгійська сторона додержуватиметься умов договору та з боку УНРРА і ІҐЦР не буде жадних непорозумінь, вербування українських скитальців на шахти провадитиметься нормально. Крім того, ми є тієї думки, що коли б до вербування робітників було запрошено українські переселенчі організації до яких скитальці ставляться з повним довір'ям, як до своїх виборних організацій, справи розвивалися б, безумовно, краще.

4) Що стосується «великого національного колонізаційного руху до інших країн, таких як Канада чи Аляска» мусимо завважити, що, ясна річ, українські еміґранти прагнуть такої країни, в якій би вони поселились на стало, а не тимчасово, як це має місце в Бельгії, а тому зрозуміло, вони б охоче переїхали до заокеанських країн Америки, де є такі умови. Але ми того погляду, що, коли б наші люди, які переїжджають до Бельгії, найшли там змогу краще улаштувати своє життя на стало, швидко перевести свої родини, коли б їм дати можливості оберігати свою віру та поселюватись більшими групами, вони б напевно менше цікавились переселенням за океан.

5) Нарешті, українські скитальці не можуть не зважати, на ті обставини, що до Бельгії на шахти беруть людей віком від 18—45 років, тобто фізично здорових і найбільш працездатних, а менш працездатні, а також жінки й діти залишаються на життя в Німеччині. Доля цієї частини українців, що не хотять повертатись на свою батьківщину, буде й надалі турбувати їх земляків. Тому ми сподіваємось, що стараннями ІҐЦР, американського командування і бельгійського уряду уможливиться сталий переїзд до Бельгії для використання на інших роботах їх родин і близьких. Це питання, що дуже хвилює українських скитальців, було обіцяно ІҐЦР і американським командуванням незабаром обміркувати і в інтересах спокійної праці переселених осіб позитивно розв'язати.

Це є також і в інтересах тих організацій, що мають заопікуватися дальшою долею тих, які залишаються в таборах, бо ввесь тягар опіки над ними перейшов би на ті національні групи, що виїхали на роботи.

Виходячи з таких а не інших міркувань, ми рішуче заперечуємо, щоб будь-які старші віком скитальці ставили якийсь опір при вербуванні робітників на шахти до Бельгії.

Вкінці ми висловлюємо побажання, щоб всякі робочі програми переселення скитальців до европейських країн і за океаном обмірковувались з національними групами, які краще знають фаховий і моральний стан своїх земляків і можуть бути надто помічними цим організаціям при практичних можливостях розміщення скитальців.

ЦЕНТРАЛЬНА ПЕРЕСЕЛЕНЧА УПРАВА

З'їзд ЦПУЕ. Учасники слухають звіти. (Фото „Неділі“ М. Сов'як)

Події минулого тижня

СЕНАТ СХВАЛИВ ПОЗИКУ ГРЕЦІЇ ТА ТУРЕЧЧИНІ

Вашінґтон, (АП). **Після чотириденних часом бурхливих дебат Палата представників більшістю 287 проти 107 голосів схвалила законопроєкт про надання Греції та Туреччині позики в сумі 400 мільйонів долярів. Під час голосування дійшло до бурхливих сцен, бо прихильники опозиції раз-у-раз вигукували, що схвалення проєкту може спричинитися до війни з Совєтським Союзом. Законопроєкт, що його прийняв уже Сенат переважною більшістю голосів, знову передається тепер до нього, щоб погодити деякі незначні зміни, що зробила в ньому Палата представників. Ці погодження має виконати Комітет зв'язку обох палат. Гадають, що президент Трумен підпише законопроєкт уже найближчими днями, — на півтора місяця пізніше, ніж те припускали давніше. Тоді обом країнам буде дано першу підтримку у вигляді 100 мільйонів долярів.**

ПРОЩАЛЬНА ПРОМОВА КЛЕРКА

Колишній головнокомандувач американського війська в Австрії генерал Клерк заявив на пресовій конференції напередодні свого виїзду з Австрії до Сполучених Штатів, що, як він сподівається, Австрія згуртовано боротиметься за свою волю та самостійність. «Темні сили», — сказав Клерк, — намагаються розчленувати Австрію. Клерк спростував також поширювані австрійськими комуністами чутки, ніби Сполучені Штати наміряються піддати своїй контролі австрійські нафтові джерела, і заявив, що американська допомога Австрії значно перевищує американські капіталовкладення в неї. За словами генерала Клерка, американська делеґація на Московській конференції відмовилася підписати документ, що порушує «всі мор..льні принципи й права». (ДЕНА-ІНС).

СОВЄТСЬКИМ САТЕЛІТАМ ВІДМОВЛЕНО В ДОПОМОЗІ

Вашінґтонський часопис «Спокейн Рев'ю» вмістив статтю з приводу відмови американського Конґресу в допомозі країнам, що перебувають під совєтською контролею. «Ухвала Палати представників, прийнята більшістю 363 проти 66 голосів, — пише газета, — відбиває погляд всієї нашої країни. Американський народ цілком готовий допомагати країнам, але він бажає, щоб ця допомога справді давалася лише тим, хто її потребує, і щоб ці люди знали, звідки вона йде. Американський народ охоче допоміг би народам Росії, що потребують такої підтримки, якщо б він був певний, що матиме потрібні для цього передумови. Постанову Палати представників не можна назвати дуже чутливою або дипломатичною, проте їй не можна відмовити в певній логіці». («Ді Ноє Цайтунґ»).

ЧЕРЧІЛ В ПАРИЖІ

Париж, (АП). 10 травня до Парижу для участи в святкуванні другої річниці капітуляції Німеччини прибув як почесний гість Уінстон Черчіл. Він з'явився в уніформі англійського полковника і в присутності тисяч парижан на подвір'ї Будинку інвалідів дістав з рук прем'єр-міністра Рамадьє найвищу військову відзнаку — військову медалю, призначену йому за його заслуги в справі визволення Франції. Ця відзнака надає незвичайного привілею: якщо поліція виявить особу, що має цю медалю, десь на паризькій вулиці п'яною, вона повинна приставити таку особу додому таксі, причому рахунок за проїзд таксі має оплатити голова держави.

ЗАКІНЧЕННЯ СТРАЙКУ НА АВТОЗАВОДІ РЕНО

Як повідомляють з Парижу, 13 травня на автомобільному заводі Рено в повному обсязі поновлена праця. Постанову про припинення страйку ухвалено на зборах робітників більшістю 12.075 голосів проти 6.866. (ДЕНА).

БРИТАНСЬКО - БЕЛЬГІЙСЬКИЙ ПАКТ

Париж, (ДЕНА). Як повідомляє лондонський кореспондент газети «Се Матен», найближчими днями має бути підписаний союзний договір між Великобританією та Бельгією. Британське міністерство закордонних справ вивчає тепер текст договору, який буде погоджений з британсько-французьким пактом. Британсько-бельгійський пакт про взаємне сприяння передбачає в спеціяльному пункті тісну господарську співпрацю обох країн. Обидві країни зобов'язуються не скеровувати союзу проти якоїсь іншої держави і всі свої сили віддати до послуг Об'єднаним Націям.

БУНТ В ПОЛЬСЬКОМУ ТАБОРІ

Згідно з повідомленням ДЕНА з Гайдельберґу, головна квартира УНРРА в американській зоні Німеччини просила командування американського війська перебрати табір УНРРА в Альтенштадті біля Ляндсберґу. В цьому таборі польські переміщені особи зчинили бунт, що його за три години приборкала окупаційна поліція, вживаючи сльозоточивих газів і стріляючи порожніми патронами з автоматів. Таборову управу УНРРА усунено з посад і замінено окупаційною поліцією, що перебрала таким способом управління табором. Як додатково повідомила головна квартира УНРРА, у зв'язку з бунтом, привідцями якого були, очевидно, поляки, що не хотіли повертатися на батьківщину, з них вибрано близько 500 осіб, визнаних «спроможними до репатріяції», що мали бути привезені 14 травня до табору Ґаблінґен біля Авґсбурґу. За іншими повідомленням ДЕНА з Мюнхену, бунт зчинився в зв'язку з призначенням до таборової управи нових урядовців. Під час приборкання його поранених не було.

Три розмови із Сталіном

Як повідомляє аґентство АП, американський республіканський кандидат на президента Стессен висловив усій американській пресі своє схвалення того способу, яким опубліковано його інтерв'ю з Сталіном. Стессен заперечує заяву московського радіо, яке оголосивши того самого дня зміст цієї розмови, обвинувачувало американську пресу в його свідомому перекрученні. На думку Стессена, Москва посилалася на невелику кількість газет, які навели не повний, точний текст запису, а лише інформаційне зведення. Той факт, що лондонське бюро аґентства АП перш ніж передавати до Вашінґтону англійський текст інтерв'ю, звірило його з офіційним російським, доводить особливу увагу до перекладу й редаґування тексту перед його опублікуванням.

Згідно з повідомленням лондонського кореспондента американської газети «ПМ», на одному приватному засіданні закордонного комітету лейбористської партії міністер Бевін заявив, що, як запевнив його Сталін в Москві, він не має нічого проти перебування в Єгипті британського війська. Сталін певний того, що це стало арабам на перешкоді схилитися до фашизму й активно підтримати ворога.

В річному звіті виконавчого комітету лейбористської партії наведено подробиці приватної розмови партійної делеґації з Сталіном, що відбулася ще 9 місяців тому. Сталін висловив задоволення, що обидві великі країни обрали для себе шлях соціялізму. Як він заявив, він вірить, що обидва народи досягнуть своєї цілі. Совєтські політики, — сказано в звіті, — додержують того погляду, що соціялізму можна досягти й іншими методами, ніж совєтські, але свій шлях, хай він був зв'язаний з трудноцами й «можливо» кривавими жертвами, вони вважають за найкоротший. («Ді Ноє Цайтунґ»).

Коротко

— Величезні скупчення сарани, перелетівши з Угорщини до східньої Австрії, цілком пожерли в деяких районах посіви. (ДЕНА-Ройтер).

— Як повідомляє паризька газета «Лібераcіон», Сполучені Штати запропонували Франції трирічний плян надання їй кредитів і приставки пшениці, вугілля й сировини за відкриття французьких колоній для американської торгівлі.

— Згідно з повідомленням з Риму, італійський прем'єр-міністер де-Ґаспері подав президентові республіки де-Ніколя демісію свого кабінету. Президент почав переговори з де-Ґаспері про створення ним нового уряду.

— На Мадаґаскарі великі сили повстанців напали на Носі Варіка, що на схід від Антанаріви, але були відбиті французьким військом. Запеклі атаки повстанців на Мананжарі тривають.

— Совєтський посол в Ріо-де-Жанейро Сурітац відлетів до Москви.

— Президент Трумен наміряється відвідати влітку Аляску, якщо Конґрес своєчасно закінчить свою сесію.

— Як повідомляють з Токіо, совєтський делеґат в альянтській раді в Японії генерал Деревянко заявив, що за минулі 18 місяців в Японії нічого не зроблено для відбудови країни й відживлення її господарства.

— Брат англійського короля Ґеорґа герцоґ ґлоуцестрський прилетів до Бюкебургу біля Міндену, щоб зробити огляд британських військових частин.

— «Контінетл бейз секшен» — вищу установу американських збройних сил в Европі, засновану в січні 1946 р. в Бад-Науґаймі, зліквідовано з 15 травня. Завданням її було постачання всім американським військовим частинам в Европі. На чолі її був генерал Бріснеген.

НАСЛІДКИ ЗАБОРОНИ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ В БРАЗІЛІЇ

Ріо-де-Жанейро, (Ройтер). Після того як бразілійський найвищий суд ухвалив постанову про оголошення бразілійської комуністичної партії нелеґальною, в усіх бразілійських портах запроваджено контролю над пасажирським сполученням. Портові споруди в Ріо-де-Жанейро пильно охороняються. Армія перебуває напоготові. Після заборони партії державний президент Дутра заборонив на 6 місяців і дві робітничі організації, що перебували під комуністичним впливом. Ця заборона обґрунтована тим, що ці організації, бувши зареєстровані як приватні товариства, справді складалися з незареєстрованих частин і провадили політичну діяльність на шкоду визнаним «синдикатам». На думку дипломатичних кіл Арґентіни й усіх інших південно-американських держав, заборона комуністичної партії в Бразілії є лише початком широкого антикомуністичного наступу на всьому південно-американському континенті. Вжиття подібних заходів обмірковується тепер в Буенос-Айресі, і, як гадають, арґентінський президент Перон і бразілійський президент Дутра зустрінуться незабаром на арґентінсько-бразілійському кордоні, щоб обговорити можливості спільної політики в цьому питанні. Комуністичні міністри в Чілі мусіли вже податися до демісії.

1 КОМУНІСТ НА 1 814 АМЕРИКАНЦІВ

Як повідомила газета «Нувель де Франс», шеф американського розшукового бюра Едґар Гувер, захищаючи в парляментській бюджетовій підкомісії кошторис свого бюра, заявив, що, хоч загальне число комуністів у Сполучених Штатах становить лише 74 000, проте «відсоток комуністів у Сполучених Штатах тепер більший, ніж був у Росії 1917 року». «Коли большовики повалили російський уряд, — пояснив Гувер, — в Росії один комуніст припадав на 2 277 чоловіка. В Сполучених Штатах один комуніст припадає тепер на 1 814 американців».

ДЕМІСІЯ АЧІСОНА

Згідно з повідомленням аґентства ДЕНА-Ройтер, заступник американського міністра закордонних справ Дін Ачісон подав прохання про демісію, що його прийняв президент Трумен. Замість нього на цей пост призначено нью-йоркського банкіра й колишнього помічника статс-секретаря американського військового міністерства Роберта Лове. Як повідомляють, Ачісон виконуватиме ще свої обов'язки до 1 липня, після чого має намір відійти від урядової діяльности й працювати за своїм фахом правника.

Вільна Німеччина...

Чільний швайцарський часопис „Ді Тат" помістив цими днями надіслану з Франкфурту статтю про існування та діяльність комітету т. зв. „Вільна Німеччина", що, як стверджує автор тієї статті, кидає цікаве світло на відносини в совєтській зоні Німеччини. Подаємо нижче короткий зміст статті.

Комітет „Вільна Німеччина" повстав у столиці Совєтського Союзу в Москві ще під час минулої війни. Його провідниками стали високі й найвищі старшини німецької сталінградської армії, на чолі з її командантом, генерал-фельдмаршалом фон Паулюсом та генерал-лейтенантом фон Зайдліцом. Не атакуючи навіть сам факт існування такого комітету, ввесь час підносилися голоси проти причасних у тій акції старшин. Їхні вчинки трудно інакше назвати, як коньюнктурним маневром, бо після поразки німецьких військ під Сталінградом легко було передбачити, що Гітлер війну програє. З таким переконанням простий вояк попадав за колючий дріт. В Німеччині вищих старшин притягають загально до відповідальности судовим шляхом як мілітаристів, тимчасом—за останніми звідомленнями—фон Паулюс, Зайдліц та інші живуть собі не тільки ніким не турбовані, але й, під різними оглядами, упривілейовані. Фон Паулюс, що до останньої хвилини сталінградської драми висилав на адресу Гітлера телеграми вірности, живе, як знаємо тепер, досить вигідно в одній із розташованих на окраїні Москви віль. Інші члени комітету „Вільна Німеччина" виявляють в листах своє задоволення, мовляв „все перебуває на найкращій дорозі". Члени цього комітету — як довідуємося з дальших звідомлень — організують у Росії полонених німецьких старшин як політичні кадри і навіть звільняють їх малими групами з полону. В Німеччині вони займають потім високі становища в урядах російської окупаційної зони. Є вістки, що навіть старшин, яких звільнили з полону західно-европейські потуги, якийсь час по повороті додому в російській зоні відсилається групами на схід. Багато побоюється, що організовані комітетом „Вільна Німеччина" старшини можуть стати ядром нової німецької мілітарної кліки, яка зможе діяти під охороною здобутої в Совєтському Союзі „політичної благонадійности". Дальший розвиток цієї справи—закінчує автор статті свої висновки—залежатиме у значній мірі від постави совєтської окупаційної влади.

СЕРЕД НІМЕЦЬКИХ ВОЄННОПОЛОНЕНИХ У ФРАНЦІЇ

Париж, (ПР). Французька газета «Фіґаро» повідомляє про відвідини колишнім французьким послом в Берліні Франсуа-Понсе табору німецьких військовополонених в Сен-Дені, недалеко Парижу. В розмові з ним військовополонені, серед яких є офіцери, правники, професори й журналісти, поставили йому численні питання що стосувалися виключно майбутньої долі Німеччини. Так, наприклад, вони питали про можливість створення Сполучених Штатів Европи і про ту ролю, яку відіграватиме в них Німеччина, про можливість конфлікту між американським та російським імперіялізмом і позиції в разі його Франції та Німеччини. Франсуа-Понсе відповів, що він не вірить у російсько-американський конфлікт; правдоподібніше, що буде знайдено мирний спосіб порозумітися щодо організації Европи. Німеччина, виконуючи зз'язкову ролю між Сходом і Заходом, становитиме поважну складову частину цієї організації, якщо німці збочать з того шляху, яким ішли досі. На питання про майбутні німецько - французькі взаємовідносини Франсуа-Понсе відповів, що вони залежатимуть від розвитку Німеччини. Військовополонені питали також, чи вважають німців за нездатних змінити свої політичні переконання. Як сказав Франсуа-Понсе, сама присутність його серед німецьких військовополонених свідчить, що Франція не поділяє такої думки. Нарешті колишній французький посол висловив побажання по змозі частіше мати контакт з німцями.

ЕТЛІ ВИМАГАЄ СВІТОВОГО УРЯДУ

Лондон (АП). На засіданні «Товариства об'єднаних націй» **в Лондоні** британський міністер-президент Етлі ґрунтовно висловився за створення світового уряду, підкресливши, що тривалого миру можна буде досягти лише тоді, коли він спиратиметься не на угоди між урядами, а на порозуміння народів. Він вітав би усталення між усіма народами й організацією Об'єднаних Націй таких відносин, які є у Великобританії між народадом і парляментом. «Ми не можемо допустити, — заявив Етлі, — приректи на невдачу Об'єднані Нації, бо проблеми стали серйознішими і загроза світовій цивілізації через нову війну більша, ніж була в часі між обома останніми війнами».

БЛЬОК БРИТАНСЬКИХ НАЦІОНАЛ-ЛІБЕРАЛІВ ТА КОНСЕРВАТОРІВ

Лондон, (ДЕНА). Британські консервативна й національ-ліберальна партії видали спільну декларацію, в якій заявляють, що на наступних парляментських виборах обидві партії боротимуться проти соціялізму спільним фронтом. За словами членів парляментської фракції лейбористів, вони ніяк не вражені цим повідомленням. Ортодоксальні британські ліберали гостро виступили проти запляннованого об'єднання консерваторів та національ-лібералів.

Про що вони можуть говорити? Асаф Алі, делеґат Індії (праворуч) і представник Єгипту Махмуд Гассан Паша на нараді Об'єднаних Націй в Нью-Йорку. (ДЕНА)

Про ідею створення Сполучених Держав Европи

Ідейний рух за створення Сполучених Держав Европи, як свідчить західньо-европейська преса, з кожним днем все далі шириться й пускає коріння серед різних народів й верств людности Европи.

Українці, розуміється, не повинні відгороджуватися від цього руху, а, навпаки, повинні якнайбільше ним зацікавитися, бо, приєднуючись до цього руху, вони безумовно знайдуть серед його представників прихильників у боротьбі за права й вольності українського народу. Українцям тим легше буде прилучитися до того руху, що в недавньому минулому й серед українців були такі діячі, які жили думкою про спілку українського народу з іншими народами й ширили ту думку.

Такими діячами були члени таємного товариства об'єднаних слов'ян в 1824-25 роках, члени Кирило - Методіївського Братства з Т. Шевченком, М. Костомаровим, П. Кулішем, Гулаком, Білозерським та іншими. Пізніше, в другій половині XIX століття, прихильником спілки українського народу з іншими народами для спільної боротьби за краще майбутнє був Михайло Драгоманов, що еміґрував у 1875 р. з України до Швайцарії, щоб там заложити вільне українське видавництво, яке видавало часопис «Громада», книжки й книжечки різними мовами. В тих виданнях М. Драгоманов ширив серед европейського світу французькою, німецькою, англійською, еспанською, італійською, російською, сербською й болгарською мовами відомості про Україну та її народ, про боротьбу України за політичну, господарську, суспільну й національну волю.

М. Драгоманов робив все це не один. Йому допомагали його дружина, дочка, його учні й прихильники: Михайло Павлик, Сергій Подолинський, на еміґрації, й Микола Ковалевський, Іван Франко, сестра Олена Пчілка, її чоловік Косач й багато інших з України.

Особливо докладно розвивав і ширив думку про спілку українського народу з іншими народами, найперш з найближчими, М. Драгоманов в багатьох своїх творах й листуванні з учасниками, з яких пізніше прилучились до нього його небога Леся Українка, її брат Михайло, письменник Б. Грінченко з дружиною, Михайло Коцюбинський і інші.

Будучи в Західній Европі в 1870-72 рр. М. Драгоманов писав у листі до свого товариша на Україну, що вже з 1870 року він уже більше учителів собі в тодішній Росії не мав, а що його учителями стали вже найвизначніші західньо-европейські діячі, вчені й політики. Їх науку він став ширити серед українців, закликаючи «бути ногами на Україні, а головою в Західній Европі» й брати приклад з поступу Заходу, пристосовуючи його здобутки до українських умов, які мали бути ґрунтом для поступу самого українського народу, а в першу чергу селянства, яке повинно витворити й виплекати власну інтеліґенцію.

Тут, в Західній Европі, Михайло Драгоманов став прихильником основоположника новітнього суспільного світогляду й світотворення — французького федераліста П'єра Прудона, тобто прихильника спілки народів, бо федералізм як світотворення, йде до поступу шляхом творення різних спілок вільних людей, вільних осіб. Як світогляд і як світосприймання федералізм є тією наукою про порядок у суспільстві, яка в основу поглядів і праці кладе співробітництво осіб, одиниць та їх вільних товариств чи спільнот.

Михайло Драгоманов бачив у минулому українського народу багато такого, що стверджувало правильність Прудонової науки. Він бачив зерна й зародки федералістичного світогляду й світотворення в курінях вільного Війська Запорозького, які творили спілку — кіш з виборним отаманом, в сотнях і полках на Гетьманщині, в громадах українців, що поставали на новозанятих землях чи то в Слобідській Україні чи то в степах вольностей Війська Запор[illegible]ького.

Загалом Драгоманов як і П. Прудон поділяв і тримався тієї думки, що є дві форми, два способи, дві засади, які намагаються творити і перетворювати суспільство, громаду, народ, націю чи державу, а саме: 1) засада авторитарна, панування, зверхности, імперіялізму чи державства, яка намагається змінювати суспільство **згори** й 2) засада громадська, спілкова, товариська чи федералістична, — яка намагається перетворювати суспільство **знизу**.

Це по суті ті самі думки, які нині висловлює швайцарський суспільнознавець д-р Адольф Гасер, коли каже, що цим двом засадам, як двом типам побудови відповідають дві великі протилежні революційні стратегії, а саме: 1) засада, яка переробляє світ, як переробляють будинок, механічними й могутніми втручаннями, 2) засада, яка переробляє світ, як відновлюють ліс, — біологічною й тривалою чинністю.

Михайло Драгоманов став прихильником другої засади, засади вільного співробітництва, волі особи утворити спілки, волі народу єднатися з своїми сусідами на засадах співробітництва, а не примусу й нав'язування, тобто на засадах народоправства, лібералізму — вольности й демократії в той час імперіялізму, панування один над іншими, до визиску одними інших. І в тому власне його величезна заслуга, що він учив своє й найближче покоління поважати особу, її право розпоряджатися собою без шкоди для інших, отож й право народів на вільне існування й розпорядження собою, в тому числі й право єднатися з іншими так як сам народ хоче й як хочуть його сусіди. А це і є суть федералізму в протилежність до інших світоглядів, світосприймань і світотворень, які пройняті владарством, пануванням, імперіялізмом й ведуть до тоталітаризму й диктатури.

Вільність же народу можлива тільки при політичній волі, засади, якої проголосила французька революція 1789 року в декларації прав людини й громадянина.

Нині, коли в основу нових державних статутів західньо-европейських держав (Франції, Італії, Баварії, Вюртемберґу, Бадену, Гессену) знов покладено ті самі права людини й громадянина, коли воля особи знову визнається корінням, з якого виростає воля народу, народня спілка, то тим самим ставиться питання про спілку вже не тільки вільних осіб, але й самих народів, тобто про федерацію народів, про федерацію народів Европи, а то й цілого світу.

Українці мають що показати західньо-европейським народам. вони можуть показати їм, що мали вже таких діячів, які більше як півстоліття тому думали про спілку народів Европи, ширили ту думку серед свого народу. Українці можуть і **повинні сказати** народам Европи, що в 1917—1920 роках український народ хотів на Сході Европи спілки народів колишньої Росії як початку спілки народів Европи й що коли того не сталося, то власне, тому що такої вільної спілки не схотіли петербурзько-московські комісари, як не хочуть вони нині будь-якої згоди із Заходом, відгороджуються від нього залізною завісою, підпорядковують собі ті народи, які в наслідок війни опинилися під їх владою.

Україна до 1775 року була органічною частиною европейської культури. Корені тієї культури Схід намагався вирвати всіма способами. Це йому почасти вдалося, але, на щастя, не цілком. Політична еміґрація українців, яка в наслідок війни опинилася в Західній Европі повинна вжити всіх заходів, щоб докладно обізнатися з діяльністю тих синів українського народу, які із Заходу на Схід ширили ідеї спілки народів Европи й продовжити й поглибити цю діяльність.

Вони писали: **«треба поставити український рух на ґрунт европейський** ідейно й географічно, бо тільки на цьому ґрунті українська справа може вигоріти взагалі і почастно пережити теперішню реакцію». Це писано було у 80-х роках минулого віку. Чи втратили ті думки вагу й сьогодні?

С. Гордієнко.

Про нас за океаном

Кардинал Євген Тісеран, голова Східної Конґреґації у Ватикані прибув до Нью-Йорку, де був м. ін. на урочистому Богослуженні в катедрі Св. Патрика. Кардинал (ліворуч) виходить в супроводі кард. Спельмана з катедри. Як довідуємося, кардинал Тісеран відвідає від 1 до 8 VI. ц. р. українського єпископа Ладику у Вінніпеґу, а також українські парафії в Едмонтоні і Мондері.

ЕКЗЕКУТИВА КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Минулого місяця, як повідомляють з Канади, схвалено екзекутиву Комітету Українців Канади в такому складі: о. д-р В. Кушнір — президент; о. В. Сарчук — заступник президента і голова екзекутиви; інж. Володимир Коссар — заступник президента і голова Координаційної Комісії; Т. Дацьків — касир; Я. В. Арсенич — секретар; С. Хвалибога — фінансовий секретар; І. Ю. Карасевич — член президії; А. Загарійчук — діловий секретар та члени-представники складових організацій і кооптовані члени.

НАДСИЛАЙТЕ КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ ДО УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ В КАНАДІ!

Воєнні та політичні бурі над Европою порвали дорогоцінне намисто української культури. Розкотилися перлини її по всіх усюдах. Багато таких перлин є й між українцями на еміґрації в Европі. А все то такий скарб, що його треба зберігати за всяку ціну. Потрібно, щоб цінні пам'ятки української культури дістались у безпечний сховок. Збережені тепер цінності української культури стануть тим насінням, з якого зійде оновлене й зміцнене життя українське.

Найбільшим культурно-освітнім центром українського життя в Канаді є місто Вінніпеґ. Для зберігання й плекання цінностей української культури у Вінніпеґу три роки тому створено Осередок Української Культури й Освіти. Минулої осени Осередок купив для себе дім, в якому відкрито Український Музей, Архів і Бібліотеку, де будуть переховуватися цінні пам'ятки української культури. Досі вже до Музею, Архіву й Бібліотеки прислано з різних частин Европи, де є українці на еміґрації, велике число вартісних рукописів, історичних документів, книжок та інших вартісних речей та пам'яток української культури.

Тепер Український Музей, Архів і Бібліотека звертаються й до Вас з просьбою надсилати до нього всякі цінні пам'ятки української культури.

Наша адреса:

Library and Museum
Ukrainian Cultural and Educational Centre
P. O. Box 3093,
Winnipeg, Man., Canada

ВІЧЕ В ДІТРОЙТІ

Український щоденник «Свобода» про життя українців за океаном подає таке звідомлення:

У вічу в справі незалежности України, скликанім філією Українського Конґресового Комітету в Дітройті взяли чисельну участь місцеві українські товариства і поодинокі громадяни. За голову був адв. Михайло Шейка, а запрошеним промовцем з-поза Дітройту голова Українського Конґресового Комітету Степан Шумейко. З місцевих громадян промовляли адв. Іван Панчук і **представник литовців о. Чежевка.** Галина Зейкан, що недавно приїхала з Европи, відобразила в зворушливій промові долю українських скитальців. Проведено збірку на оборону скитальців, що принесла понад 1.000 долярів. Після віча відбулося прийняття для гостей.

ЦІННІ ДОКУМЕНТИ В УКРАЇНСЬКОМУ МУЗЕЇ

До Українського Музею, Архіву й Бібліотеки, основаних Осередком Української Культури й Освіти, надходять з Европи й Канади та Сполучених Держав цінні пам'ятки української культури та історичні документи. Досі Музей одержав і велике число цінних рукописів від Євгена Онацького, голови бувшої надзвичайної дипломатичної української місії в Римі. Надіслав він на схоронення в Музеї великий пакет важливих дипломатичних документів, які він зберіг на своїй посаді, як секретар і керівник української дипломатичної місії в Римі. Є в тім пакеті всякі розпорядження уряду УНР. Є в нім надзвичайно цікаві документи й про відомого совєтського представника в Римі, Боровського. В іншім пакеті знаходиться власна праця добр. Онацького — «Нариси із суспільної психології». Твір той в рукопису має понад 300 великих сторінок, писаних машинкою. Є в нім 58 розділів, у яких автор з'ясовує багато цікавих національно-суспільних явищ із недавньої минувшини українського народу та інших европейських народів.

Музей має в себе на переховуванні й рукописи інших визначних українських діячів. Має пакети документів про життя українського народу в нашу добу. Має дорогоцінні речі та пам'ятки української культури. А тепер звертається Музей, Архів і Бібліотека й до Вас з просьбою. Будь ласка, надсилайте до нього все, що є цінною пам'яткою українського виробництва: мистецькі вишивки, ткацькі вироби, писанки, одежу, малюнки, книжки, тощо.

Пишіть і надсилайте речі до: Library and Museum, Ukrainian Cultural and Educational Centre, P.O. Box 3093, Winnipeg, Manitoba, Canada.

РІЧНЕ ЗІБРАННЯ У. Н. С.

21 березня після п'ятьох днів інтенсивних нарад, Головний Уряд Українського Народнього Союзу закінчив своє річне зібрання. В п'ятому і останньому дні нарад обговорено дальші проблеми і пляни, зв'язані з розвитком організації та винесено цілий ряд важливих рішень. Між іншим ухвалено асиґнувати з Народнього Фонду 2.000 долярів на допомогу студіюючій молоді — членам У.Н.С., але тільки активним студентам коледжів та університетів. З цього самого фонду ухвалено асиґнувати по 1.000 долярів на цілі Сполученого Українського Американського Допомогового Комітету та Українського Конґресового Комітету. Дальші допомоги з цього фонду рішено виплатити: 250 долярів Американському Червоному Хрестові, 200 долярів на українські Вищі Освітні Курси Вінніпеґу та 500 долярів на інші культурно-освітні установи.

З великою увагою обговорено прохання про допомогу, за якою звернулася Ліґа Української Американської Молоді, задумуючи зорганізувати **українські освітні курси в Америці.** Зібрання радо вітало цю ініціятиву, вважаючи, що такі курси доконче потрібні та рішило дати їм всяку можливу підтримку, як вони вже будуть зорганізовані. В дальшому рішено теж в цьому році в жовтні повести кампанію на пресфонд щоденника «Свобода». На закінчення нарад рішено вислати телеграми президентові Труменові та департаментові стейту, в яких Головний Уряд У.Н.С. радо вітає та якнайщиріше підтримує теперішню політику американського уряду у ставленні до комунізму та головно готовість уряду допомогти вільним народам у боротьбі проти комунізму.

ЦІННА КНИЖКА ПРОФ. ЧУБАТОГО

Під заголовком «Україна між Польщею і Росією», появилася в «Ди Ревю оф Политикс», місячнику, що його видає університет Нотр Дам в Індіяні, велика й основна праця відомого нашого історика й публіциста, проф. **Миколи Чубатого.** Це водночас одна з дуже небагатьох праць про Україну, писаних англійською мовою. Автор подає у стиелому і послідовному викладі головніші події з історії України аж до наших днів, причому заторкує «об'єднання» України і прийняття її в члени Об'єднаних Націй.

Читачеві-чужинцеві нарис проф. Чубатого дає змогу запізнатися зі справжньою історією України та культурними названнями, ідеалами та соціяльно-політичними пратненнями українського народу.

Д-Р ГАЛАН ПРО РЕҐЕНСБУРҐ І АШАФЕНБУРҐ

Як пише американська «Свобода» з дня 6 березня 1947 р. у своєму звіті із поїздки по Европі, на Першому Загальному Зібранні Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету» д-р Галан сказав про свої враження із відвідин українських таборів між іншим таке: «Табори в Німеччині, це переважно колишні військові касарні, або робітничі доми, але теж муровані. Під цим оглядом в Німеччині краще, ніж в Австрії де табори переважно дерев'яні. Говорить як його вітали в Реґенсбурзі, де протягом двох годин було все зорганізовано й на довірочних нарадах були заступлені 29 таборових організацій. **Чудово зорганізоване таборове життя в Ашафенбурзі,** де є коло 6 тисяч людей та де все зорганізоване: чи то в культурних, чи в професійних організаціях. Українські скитальці в Німеччині створили свої справжні громади з усім, що до такої модерної громади належить і тому в них є теж бажання переселюватись громадами. Ці великі організаційні здібності та постійна культурна праця роблять теж своє враження на американське командування». Загальну кількість українських скитальців в американській зоні Німеччини д-р Галан обчислює приблизно до 100.000.

Відомий німецький конструктор «цепелінів» Екнер прибув до Сполучених Штатів, де він працюватиме в одній авіяційній фірмі.

НАД НОВИМИ КНИЖКАМИ

НАПИСАВ Л. ГРУШЕНКО

ПОЕТ НЕ ЗНАХОДИТЬ ГАРМОНІЇ МІЖ РОЗУМОМ І СЕРЦЕМ

Теодор Курпіта: NOT A PAS. Лірика. Видавництво Академія. Чужина — Мюнхен 1946, ст. 64. Мистецьке оформлення: Святослав Гординський.

Збірка лірики Теодора Курпіти показує нам автора, що «вміє» писати поезії, що досить добре володіє поетичним словом. Тому то треба до нього ставити вищі вимоги, як до звичайного початківця, який зачинає ставити перші кроки на поетичній ниві. В збірці «Not a Pass» зібрав автор поезії із 1944-1945 років, що писані були в Відні, Штрасгофі і Мюнхені. Сам автор називає свої твори «рядками гніву і віри». Сполука отих, може й не дуже узгоднених з собою, понять витиснула свій знак на всій збірці, в якій поет шукає даремно гармонії між розумом та серцем. Чи він її знаходить? На це може дати відповідь сама збірка.

Автор давніше писав дотепні й гострі, деколи із сконденсованою пуантою, епіграми. Слід отих епіграм знаходимо і в нововиданій збірці лірики, де автор хотів би «замінити зимний розум і мозок на серце тепле і співуче». Тут цікавий вірш «Мудрість».

Мовчить під небом ліс і мріє синь над [гаєм,
Лиснiють томи книг, немов вужі за [скельцем.
І учимось щодня і нічого не знаєм,
І важим те умом, що треба мірять серцем.
Не чуєм голосів ні тіней, ані кленів,
І бачим лиш життя в жиластім співі [м'язів.
І зносим виноград неспілий і зелений,
І вносимо рекурс, як вже на шнурі [в'язень.
Що від віків було, так є і дотепер це,
А був би справжній рай і справжнє [царство Боже,
Коли б, де зимний гнів, дали ми тепле [серце,
А де тупе чуття — вложили гострий [розум.

Та сам автор не завжди йде за радою своєї «Мудрости» і за своїм «теплим серцем», назвавши свої поезії «рядками гніву і віри» — та деколи «вносить рекурс, як вже на шнурі в'язень» («Будапешт», «Відень», «Штрасгоф»). Не слухає поет і слів другої своєї поезії, в якій молиться, щоб сонце змінило людей:

Налий життя у пустку нив,
Сповий в пісні ліси і кручі,
І зимний мозок заміни
На серце тепле і співуче.
(«Заглада»).

Та, на жаль, Курпіта не відважився закинути давні думки про те, що «життя — тільки в жиластім співі м'язів» і не зміг піти за голосом «серця» — і ця обставина сталася поетові головною перешкодою сказати нове поетичне слово в нашій літературі. А шкода, бо думки його «Мудрости» оригінальні і якби автор був захотів пронизати ними всю свою збірку — то ми мали б новий тон у нашій поезії. А так автор переспівує знані вже мельодії нашої поезії із останніх років. І тому то його гарний вірш «Отченаш» закінчений зовсім безсердечною богохульною пуантою:

Та ворогам лукавим, що їх маєм, —
Ніколи ми не простимо. Амінь.

Також тільки слова «гніву», а не «серця», стрічаємо і в кількох поезіях із так званим прометейським мотивом. Такі прометейські мотиви бачили ми в великих романтичних поетів, і в нашого Шевченка. Та в автора «Кобзаря» після слів бунту йшли слова глибокої віри в Бога («Ми віруєм Твоїй силі», «І Тобі одному помоляться всі язики вовіки і віки»), — а Курпіта кінчає свою поезію «Отченаш», як ми вже бачили, зовсім не по-християнськи. Те саме можна б сказати і про поезії «При мощах св. Йосафата» і «Різдво». Поезію «Під градом бомб» закінчує автор таким неясним реченням: «О, Боже, спаси від тіла дух, а знов мене від себе». Читач не знає, до кого стосується оце кінцеве «від себе»: до Бога, чи до поета.

Є в збірці «Not a Pass» патріотично-бойові поезії, є й любовна лірика — та найбільше рефлексійної лірики. Сам автор заявляє, що

...ніяк не зуміє скрити між китиці речень
Серце ліричне і дике, квітку і вістря

На іншому місці автор пише, що тепер поет, це «перше громадянин, а потім бард екстаз і бранець муз і ґрацій».

Брак внутрішньої однолінійности не дозволив авторові оперти свої поезії на одноцілій ідейній основі. Автор не знайшов гармонії між розумом і серцем, він молиться до Бога і одночасно богохулить («Чи справді Ти живий, чи Ти осліп і вмер?»), дає перевагу «теплому серцеві», але не забуває і про «зимний гнів» та про нехристиянську помсту. Дехто за критерій дійсної поезії вважає щирість, а в збірці Курпіти читач не може відчути, де автор пише щиро, а де стає на котурни та приймає позу, раз «громадянина-поета», а потім «барда екстаз і бранця муз і ґрацій». Та нам здається, що він природніший в поставі «бранця муз і ґрацій», як у позі поета-громадянина і бойовника.

Є в Курпіти й сліди лектури інших поетів («Леґенди про непізнаних» нагадують П. Тичину), є також вдала стилізація народньої пісні («Ой у полі жито») — але ті поезії не свідчать про невільниче наслідування чужої творчости.

Щиро бажаємо авторові, щоб він як найскоріше відважився піти за голосом свого серця, щоб не йшов за дешевою популярністю, щоб зміг замінити «зимний мозок» із кличами останніх літ — на направду «тепле і співуче серце». А тоді його кобза гратиме оригінальні пісні серед хору наших поетів. Якщо цього не зробить, то будемо мати в нашій літературі прометеїзм без Прометеїв і месіянізм — без Месії...

Американська влада завела по баварських школах додаткове харчування дітей. Полковник Джайфер з господарського відділу військової влади особисто переконується в доброму апетиті учнів.
(ДЕНА)

ЗАВЧАСНО ХВАЛЕНИЙ БАЙКАР

Іван Манило: ПОСТРІЛИ З ПЕРА. Дружнє. Друге доповнене видання, Авґсбурґ, 1947, ст. 48.

Під одним своїм віршем пише автор, що «видаючи **дружнє** («Постріли з пера»), — автор сподівається почути такі ж дружні й відгуки...» Але його сподівання не здійснилися і він мусів читати неприємні статті про свою творчість. Як воно дійшло до того? Бо виступи п. Манила мають вже свою історію, про нього друкувалися вже статті, такі як от хоч би «Гнилизна» в «Українському Слові» (Реґенсбурґ, 1946, 8.VIII) пера Юрія Шереха та інші. Ми здалеку від тієї «дружньої» творчости і хочемо безсторонньо подивитися на цю справу. Послухаймо противника Манила, згаданого вже Юрія Шереха. Шерех писав, що «байкар — початківець Іван Манило дебютував зеленою, хоч і непозбавленою балістю й клішеподібною скудотою тематику».

Шедевром критичного розбою є критика на І. Багряного. Тут, між іншим, нищиться і Леонід Полтава.

Виписуємо, що стосується Багряного: «естрадна реторика, плякатна ефектовність, газетна актуальність, елементарність, пласкість,.. кричуща і рикаюча деклямація, послідовно вульґаризована фазистість, дешеві атракціони».

Цілий словник. Чим дальше читаєш, тим більше задумуєшся. В чому річ? Чому стільки пристрасти і злоби? Аж до такого доходить критик, що у віршах Багряного вбачає: ...«драстичний неґативний зразок того фатального занепаду поезії, як мистецтва слова і звиріднення літературного смаку, які неминуче відбуваються за консеквентного тоталітарного режиму і аж ніяк не обмежуються тими колами, що тому режимові співчувають».

Критик закидає Багряному вплив режиму на його творчість. Режим відбивається, звичайно. Найкращим зразком такого впливу і є наведений спосіб критики. Як вона нагадує присяжних критиків завжди готових накинутися на тих, що провинилися проти режиму.

Читаєш і починаєш сумніватися. Глянеш на підпис — ні, таки В. Державин, а не... Щупак.

ОЛ. ЧЕРНОВА

Чи не загостро?..

(З приводу критичного огляду проф. Державина в „Нашому Житті")

Еміґраційне стиснення і велика продукція. Читача просто закидають книжечками, особливо збірками поезій. Треба цьому дати лад: розібратись, впорядкувати, спрямувати. Словом крайня пора: дати огляд красного письменства... І ось, нарешті, він з'явився. Знайшовся впорядчик в особі проф. В. Державина. Думалося, досвідчена рука критика відсіє зерно від кукілю; де треба покарає, де треба похвалить, доброзичливо скерує. Це для письменників. Для читача: — освітить, підкреслить те, чого не може побачити недосвідчене око.

Починаєш читати і ще більше впевняєшся, що це буде іменно так. Адже ж автор на початку дає **кредо** критика:

...«в критиці нашій поряд із дефектами, що всякій критиці за всіх часів притаманні, поряд із суб'єктивними проявами, некомпетентности, упереджености, — сливе систематично діє антикультурна і деструктивна тенденція, що замовчує, або зневажливо обминає справжнє мистецьке досягнення»...

Незаперечна правда, так є, але так не має бути. А потім читаєш уступи огляду в чергових числах «Нашого Життя». Як ґротескно тоді виглядає кредо критика! Проф. Державин сформулював всі смертні прогріхи критики, щоби їх блискуче повторити в практиці.

Огляд красного письменства. Вже в першій статті звертає на себе увагу певне легковаження в підході до оцінки літературного явища. Критик вихоплює течі чи інше літературне явище і відокремлює його від течії. Не в напрямку підкреслення сили таланту одної з одиниць в групі, а просто: от було літературне явище — О. Ольжич, сам по собі — не відомо звідки виходить і куди прямує. Ольжич за Державиним — найбільший поет XX століття. Але ж століття не дійшло ще й до середини і ми можемо сподіватися, що побачимо в майбутньому рівних Ольжичеві. І Ольжич і О. Теліґа, яку В. Державин визначає за найбільшу поетку після Лесі Українки, належать до групи, що росла і розвивалася разом і в одних умовах. Не вільно говорити про обох не заглянувши в ясні води першого джерела, не згадавши про Ю. Дарагана. Не можна говорити про Ольжича і Теліґу оминаючи О. Стефановича та О. Лятуринську...

Та коли в згадці про Ольжича і Теліґу ще бренить тон поважної критики то в дальшому цей тон, зовсім губиться і критика... перестає бути критикою.

«Доброзичливий» критик, по-дорозі вбивши О. Бабія за натуралізм та покалічивши кількох молодих, накидається на В. Барку — «нарочито туманного і просторікуватого». І чого вже не приписує критик Барці: пересолоджений сентименталізм, удавану інфантильність, несмашну вульґаризацію стилю, виклякану примітивним прагненням мельодеклямаційної ефектовности, дивацький прозаїзм. Прозаїзму, за В. Державиним, В. Барка навіть не відчуває — «як не відчувають совєтські робфаківці мовного гумору в творах Зощенка, бо вони самі тією мовою поспіль говорять і іншої не знають». Навіть брак інтелектуальної культури закидає Державин Барці. Позитивна рецензія Шевчука на збірку Барки «Апостоли» — викликає у критика чергове розлиття жовчі. Запровадження в життя Баркою євангельських істин обурює душу критика. Чому?

Мабуть за прихильну Барці критику дістається і Косачеві — за «Баляду на передодні Юрія». Це, мовляв, писано Косачем на власну адресу. А сонети Ю. Косача ...«жахають композиційною нед-

[illegible] року пекли паски. Урочистий ритуал відбувався під чужим непривітним небом.

ВИВЧАЄМО ТРОПІЧНІ КРАЇНИ

РИЖ

Написав Ф. О.
дипл. інж. агрономії

Коли в 326 році грецькі війська під командуванням Олександра Великого (Македонського) ввійшли до Пенджабу, солдати вперше побачили залиті водою поля рижу. Грецькі спостерігачі довідалися з задоволенням, що риж був м'ятлик, а не колосова рослина, яку вони вже знали на батьківщині. Вони й спостерігали, як люди здіймали луску та порівнювали з відомим їм полоттям, яке тепер вийшло майже зовсім з ужитку.

Правдоподібно риж був уже тоді, можливо тисячі літ тому, культурною рослиною згаданого краю. Знаємо, що риж вирощують в Китаї понад 5 000 літ, що можна сказати і про Зондські острови. В наслідок грецьких походів риж з'являється на ринках Середземноморських країв ще перед Римськими часами. Тоді, правда, вживали його більше як ліки, ніж як їжу. Лише араби прищепили культуру цієї рослини в Европі, де її стали розводити в широких розмірах. У 16-му віці риж почали розводити в Італії, особливо в північній частині. Але власне там, не зважаючи на надзвичайну здібність пристосовання цієї тропічної рослини до клімату помірних зон, вперше виявилися мінуси розведення її в позатропічних країнах. Вся справа в тому, що риж потребує надзвичайного орошення, він навіть росте лише у воді. При цьому дуже легко заболочується рілля. Це спричиняє появу комарів і малярії, через що в Европі не стали сіяти риж, — якого культура обмежилась до властивих тропічних країн. Таким чином риж залишився колоніяльним продуктом і товаром вивозу всіх тропічних країн.

Риж (див. мал. 1) — звичайний м'ятлик, що виростає до 1—1,5 м, має колінця й порожні міжколінні частини стебла. Стебло й насада листа гладенькі, листові платівки білі, довгі, загострені, з рудими смугами на горішніх листах. Листова платівка має в довжину 25—30 см та в ширину до 2 ст. Кожен колосок має одну квітку. Цей опис стосується до ботанічного виду (Oryza sativa L.), різні типи

Мал. 1

якого ділимо за місцем вирощування, кількістю, величиною та формою насіння. Але існують ще інші види, як, приміром, «Oryza punctata kotschy», розведений передусім в Австралії. Часом застаріле й традиційне вирощування рижу викликало вироджування й деґенерацію рослини, і цілі країни, як, приміром, Бразілія, на початку 20-го століття одержували гіршої якости посіви й змушені були впровадити нові види з інших країн.

Властивою батьківщиною культурного виду рижу правдоподібно була тропічна Азія й Австралія. Є припущення в деяких творах, що в Африці знайшли теж дикий вид рижу. Тепер поверхня засіву рижу поширена не лише в тропічній Азії, але й у субтропічній, бо навіть у помірних зонах східньої Азії, Китаї й перш за все в Япͅнії. В усій Америці сіють риж рівнобіжно з іншими зерновими рослинами, але виключно для власних потреб. Все ж таки й тепер Індія й Малайський архіпелаг залишаються осередком старого вирощування рижу з усіма її дивними властивостями. Щодо цього острів Ява стоїть на першому місці, бо всі його мешканці залежать від рижу, який там є головним харчовим продуктом. Крім того можна сказати, що принаймні 800 мільйонів людей споживають виключно риж. Кількість експортованого рижу в Европу відограє незначну ролю. Тепер Бірма є головною країною вивозу рижу.

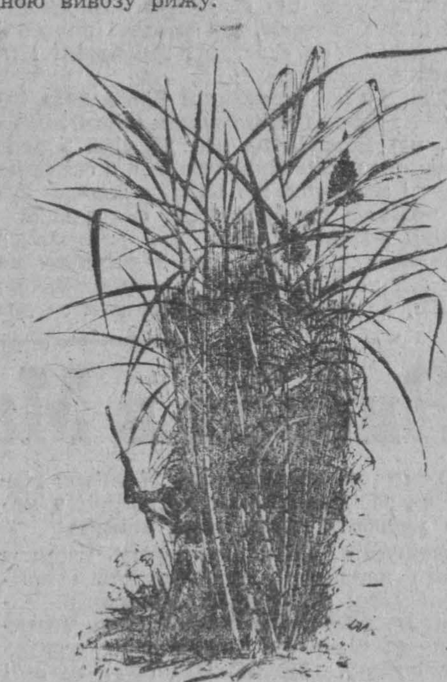

Мал. 2

Вирощування рижу потребує взагалі довготривалого тепла й одночасно, як уже згадувалося, багато вологости. Від посіву до жнив рижу потрібно 5 місяців. Цей факт уже доводить, що вирощування рижу не може бути так успішне в середземноморських країнах, як у тропічних. Час посіву й жнив не залежить так від тривання часу, як від того, коли є досить поточної води на рижових полях. Кільчення й ріст рослини відбуваються на затопленім водою полі. Лише на короткий час перед жнивами осушують поле, що дає можливість зібрати врожай на сухій місцевості. Тому на Яві землевласники користають з дуже широкого водного права й на збереженні його неодмінно настоюють; через те тяжка й складна праця, зв'язана з культурою рижу, не дає нам змоги зрозуміти порівнюючи низьких цін рижу на европейських ринках. (Див. мал. 2). Ґрунт дуже часто глинястий, на піску риж росте гірше, в глину коріння трудно вростає. Для посіву спочатку роблять посівну грядку. При глибині води, завширшки з долоню, та після докладного дроблення ґрунту, посів кладеться в болото, при цьому здебільшого застосовуються цілі системи розкладання посівного насіння. По 5—6 тижнях росту з посівної грядки виймають маленькі рослини й пересаджують їх на затоплені поля, що перед тим були дуже добре оброблені. Порівнюючи з европейською зерновою культурою, ми собі майже не можемо уявити, що варта праця пересаджування рижу. А обробка землі, наприклад, на Яві, можлива лише за допомогою найсильнішої робочої тварини, яванського водяного вола, «Кербау» (Див. мал. 3). Ще й тепер мешканці острова Яви залежать від цього звіряти. Жінки й діти розсаджують риж. Йдучи водою, вони садять розсаду рижу простими рядками по 3—4 рослини в одну ямку. Через декілька тижнів з'являються колоски і після короткого квітування кожна стеблина має 40—100 зерняток. На полі зерно сторчить доземо, не зважаючи на значну вагу й тонку стеблину. Навіть під час тропічних дощів у рідких випадках риж кладеться так, як у нас жито чи пшениця. Але інша небезпека загрожує йому: в рідко заселених місцевостях нападають на рижові поля зграї птахів (так зв. рижові зяблики) в той час, як зерно зачинає дозрівати. В обороні перед птахами хлібороби виставляють опудала й бамбукові стовпи, на яких завжди сидять сторожі. Коли мине цей час турбот дозрівання рижу, починається не легша пора жнив. На Яві кожна стеблина зрізується окремо. Стебла в'яжуть у снопи й залишають їх на висохлім полі. По закінченні жнив, снопи звозять до селищ. Тут починається лущення рижу в т. зв. рижових млинах або вручну на дерев'яних лущарнях. Облущене зерно переважно полірують в спеціяльному барабані, щоб стало блискуче, а часто зерно експортове забарвлюють індіґом, щоб набуло більшого кольору.

Не треба забувати, що на Яві, а особливо в Австралії існує вид рижу, який розводиться на сухішому ґрунті, так зв. гірський риж. Збір урожаю цього рижу залежить від кількости дощів і тому менш багатий, ніж урожай водяного рижу, орошення якого, особливо на долах, в більшій частині зорганізоване. Часто було потрібне ступінчасте приготування піль, при якому греблі забезпечували воду, а дощ відогравав незначну ролю. Угноєння землі трапляється рідко і то тому, що у селян нема на це засобів. Але ця первісна культура рижу з бігом часу призвела до появи шкідників. Отож, на корінні живуть червяки (Nematoden) і лише в останньому часі люди намагаються поважно боротися з шкідниками.

Велика відживна вартість рижу, не зважаючи на низьку вартість випікання, надає йому значну цінність. Риж правильно вважається здоровою або, як кажуть, не теплою їжею для органів травлення людини. Риж посідає ще інші корисні вартості: можна виробляти алькогольні напої, наприклад, «Арак» або рижове вино (японський «бакс»). Рижова дерть (містить до 10% білка) є доброю їжею для домашніх тварин, а рижова солома придатна до плетення й виробу паперу. У східній Азії поширений рижовий папір.

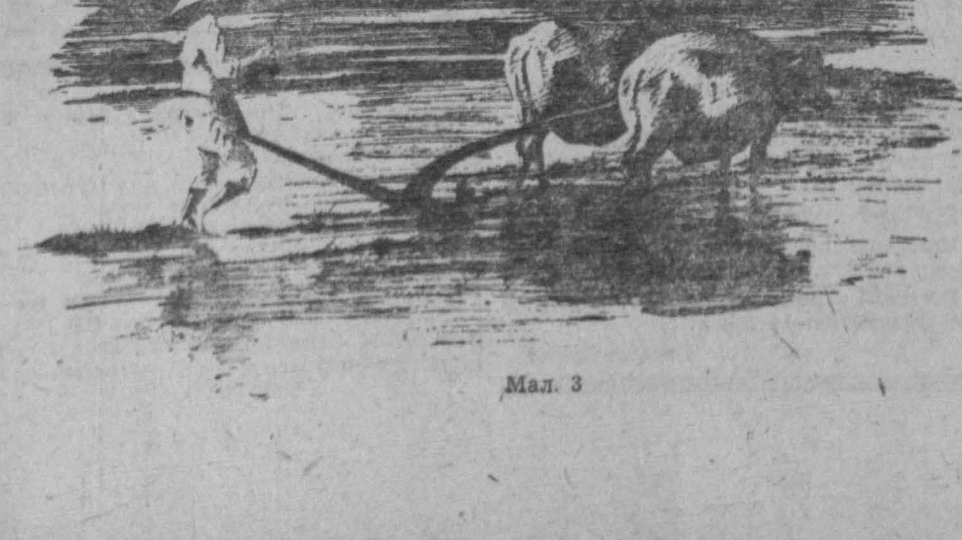

Мал. 3

Спогад про Срібну Землю

Написав Михайло Бажанський

(Закінчення з „Неділі“ ч. 72)

Ранок мешканців Хусту пробудив швидше як звичайно, бо він не починався, як кожного дня. У багатьох дільницях колишнього великого села, що тепер стало містом-столицею із 35-титисячним населенням — чути було стріли де-де сильніші, де-де слабші. Прорватися кудинебудь до центру із периферії було неможливим. Найсильніші бої йшли коло Січової Гостинниці, редакції Наступу, Січових Кошар, американської амбасади, залізничного двірця, хустського замку та чогось із невідомих причин коло річки.

Досить добре озброєне чеське військо боролося із Січовиками, яким часто не доставало зброї, відповідного матеріялу та виряду, а вже й мови не могло бути про танки, якими власне чехи досить вміло в'їздили у вулиці і барикадували ними входи і виходи. У січовиків навіть не доставало звичайних вантажних авт, щоб перекинути одну боєву одиницю з одного відтинку боротьби на інший.

Бій розгорявся.

Мені не довелося бачити наочно всі відтинки боротьби. За перший день я був тільки коло Січової Гостинниці, коло двірця, і коло Владньої Будови.

Героїчних образків було багато. У всіх вступала надія і віра в завтра. І дійсно можна було бути вповні гордим за наших боєвиків.

З цих хлопців ніхто не знав може модерної тактики боротьби. З них ніхто не був у військовій школі. Частина тільки пройшла спортово-руханкові товариства і пластові вишколи. Зате в них було піднесення і дух впертих нащадків. І цей дух їм диктував ставити відсіч. Ніхто не вчив їх, що горіюча нафтова лямпа, кинена на танк, запалить його і положить мертвою колодою насеред шляху. Ніхто його може не мав часу навчити, що кинута петарда під малу танкетку, що живо ворушилася в хустських вуличках, робила танкетку нездібною до дальшого бою. Ніхто не вчив цього молодого четаря вуличного бою, а він давав собі сам раду — цей незабутній уроженець Карпатської України — Тацинець. Але й його ще молодший товариш, студент першого року Університету, Блестів Олександер, — не відставав у своїх помислах ні на крок із своїми хлопцями, що завзято ставили відпір чеській регулярній армії і корпусові жандармерії...

Тоді-то загинув теж молоденький громадянин Америки, родом українець, що разом з батьком своїм прийшли із-за Океану привітати молоду державу.

Незабутнім виступає образок, що його я бачив крізь вікно жидівського будинку.

Чеські танки розпорошили групу січовиків. Один з них вистріляв всі набої, що мав з собою. І вже більше молодий юнак нічого не міг зробити, виконавши до останьої букви наказ свого командата. Хіба тільки міг ще вмерти. Але це йому чогось видавалося за скоро і він шукав ще виходу. Вийшов за ріг дому під яким він опинився, — та прорватися далі не можна було. Звідтіля гнало вогнем набоїв. Ввійти до дому не пощастило. Сховатися нікуди. Він притулився до стіни, на якій висіла афіша, що заповідала на сьогоднішній вечір Шевченківський концерт і став. Поглянув на програму концерту, похитнув чогось дивно головою, на якій косо стирчала нова синя січова шапка, орамована золотою тасьмою та тризубом. Може і порівнання клеілося в його голові з Гайдамаками Шевченка, може і думав він про те, чи відбудеться сьогодні цей концерт. Чи будуть там співати тих улюблених Гамалій та Підков, що він нераз чув у своєму селі. Чи може сумнів вкрадався у його душу, чи матиме він змогу піти на той концерт? Важко було б твердити, що саме січовик думав в цей час. Єдине певне, що він довго ще вдивлявся з афішу. А коли чехи почали саме в це місце бити і горішня частина афіші в одну мить почала визирати трьома дірами — січовик відійшов, схилившись, щоб знову повернутись, бо з-за рогу висипались роями чеські вояки — і перед афішою січовик пристанув вдруге. Пристанув на те, щоб там лягти на вічний спокій від ворожого стрільна. Вглядів я тільки як його права рука міцно стискала кріс а друга гамувала кров, що витікала із скроні над оком. — А афіша Шевченківська визирала вже не трьома дірами, їх там була незліченна скількість. — Яка небезпечна навіть ця програма Шевченківського концерту в Хусті, що і вона, ця афіша з простого пакункового паперу стояла небезпекою для ворога...

Президент Августин Волошин вів переговори з чехами. Жаль було «Батькові» карпатського народу, як його називали в той час, — крови молодих людей. Їздив автом разом з полк. Колодзінським від одного чеського уряду до другого. Від жандармерії до Військового Командування. Врешті заключено перемиря. Чехи мали випустити всіх арештованих, мали передати всі уряди, касарні і зброю. Одначе чехи не у всіх місцевинах умов додержали. Частинно це тільки виконав генерал Сватек у Свалявщині на власну руку.

Німецькі війська в той час вже окупували чеські центральні землі, з яких пізніше став Протекторат. Словаччина вже в передвечір'я оголосила свою самостійність.

Мадяри не діждавшись конкретної відповіді нашого уряду на свій ультимат, про добровільну передачу Карпатської України — наступали вже реґулярною армією кільканадцятикілометровою розстрільною.

Німецький консул, що обійняв місце Гофмана, прикликав до себе представників нашого уряду і представників Військового Штабу. Присутній був теж Орловскі від ДНБ і ще кілька невідомих осіб, що не забирали ніякого слова. Хто зна чи це не були представники Італії, Мадярщини і Польщі. Німецький консул говорив досить довго, переконував про безнадійність дальшого спротиву і вручив нашим представникам ноту, ніби від самого Гітлера про передачу Карпатської України — Мадярам. При кінці не забув додати: Ви мусите покинути цю землю. Ми не можемо вас оборонити.

Наші представники цією заявою не були ніяк заскочені і ніякого розчарування не прожили. Вони знали вже давно, що німці задумують. Тут саме і була нагода це ясно і недвозначно сказати. А сказати це прийшлося устами представників Карпатської Січі. Цю відповідь треба вважати історичною, та висловом всього населення, висловом нашої тодішньої політичної думки.

— Ми ніколи добровільно не здавали своєї зброї. Ми ніколи не уступимо із своєї рідної землі. Ми ніколи не признаватимем ніякої надвлади над собою. Хочби цього від нас не один Гітлер хотів, а десять.

В посольстві запанувала мовчанка. Перші встали Січовики із Штабу, за ними представники Уряду, і не подаючи собі рук — виходили. Виходили в гамірну хустську вулицю, що кричала голосно мальовничими транспарентами, визирала простріленими стінами жидівських домів і по своєму святкувала неабияке свято.

Уряд оголосив загальну мобілізацію.

Перед Владньою Будовою зійшлися маси добровільців. Приходили з-під Ясіня, Нересниці, Тячева, Бичкова, Страбічова, із всіх усюдів.

Пригадую, як сьогодні. Військовики запросили багато із нас на цю подію-приняття — проглянути та привітати рекрутів, перших рекрутів молодої держави. Був це величний масовий здвиг. Добровільці виглядали не надто чарівно. Були вони босі, в подертих одягах а то і невдягнені зовсім. Проте в багатьох із них іскрилася одчайдушність, прозирало щире серце. Багатьом із них зов крови наказав явитися тут, на наказ своєї влади і взяти участь в останньому рішаючому змагу. Бути — чи не бути. Та одягнути і вишколити за так короткий час не було змоги. Тільки одному-єдиному куреневі вдалося видати зброю і виряд із нашого магазину. Решту з них мали перше бойове завдання. Невдячне, але велике: роззброювати відступаючих чехів в напрямі Румунії і з тією зброєю, здобутою в рукопашному бою йти на другого ворога, мадярів.

Бої йшли завзяті. Командант відтинку Іршава присилає під Владню Будову повний автобус мадярських полонених вже з регулярної армії. Наші бойовики оглядають, подивляють, захоплюються і піднесення росте, вступає надія.

В такому настрої скликається Сойм Карпатської України в гімнастичній залі хустської гімназії.

Бої йдуть далі. Ще можна вловити телефони з Перечина і вони вриваються. Туря Ремети падуть. Сиджу в телефонній централі. Передаю перебіг боїв на фронті до соймової залі і перебіг засідань сойму в сітку телефонну, що ще живе Чим далі вриваються телефонати. А по вулицях Хусту відбуваються радісні маніфестації з приводу скликання Першого Сойму Карпатської України. До наших вікон доносяться здаля радісні і надійні вигуки: Хай живе Українська Держава! Хай живе Батько — Волошин! Хай живе Карпатська Січ!

Незалежність! Незалежність! Незалежність!

Кожна година приносила нове.

Сойм по довгих дискусіях, правних та інших комісій проголосив Карпатську Україну — Самостійною.

Мій товариш тремтячим голосом передав мені телефоном з гімназії про цей так радісний акт. Я передаю цю радісну вістку далі — куди тільки ще можна передати.

Але події розвинулися в повну широчінь.

Уряд ліквідується. Президент Волошин виїжджає із своїми ближчими співробітниками. Тихо виряжали ми свого президента. В тайні перед народом.

Військове Командування перебрало владу.

Це вже не був цей Волошин, що його я бачив, як директора учительської семінарії в Ужгороді дев'ять років тому. Це далеко не був той пробоєвий редактор «Свободи», що ще так недавно перейшла на фонетичний правопис. І це вже ніяк не був той батько народу з перед кількох днів, першої половини цього ж самого місяця березня. Похилений, розбитий всідав якось так дивно важко в авто і прощався так як би відходив на неминучу смерть.

Наше пресове авто віддаю дружині мого шефа. Останню свою надію рятунку вирватися звідсіля, рву за собою. Сплю вже в своїй канцелярії.

А бої вже коло Королева над Тисою.

Учитель Голота пригадав собі, що він був колись сотником УГА, збірає 80 учнів старших кляс своєї семінарії в Севлюші і видає мадярам передостанній бій коло брами до столиці Карпатської України. Ще січовик передає перебіг бою. Жалюгідний перебіг, але чути людський голос з того фронту. По-лицарськи боронили Севлюш молоді семінаристи. Всі загинули. За десять хвилин ловлю знову Севлюш а звідтіля вже чути мадярську мову.

Севлюш — це нові Термопілі рисує історія так маленької української землі.

Мадяри підступили під Хуст. Наші відділи зустрілися перед Хустом. Не довго встоялися перед великою перевагою. Вони мусіли уступити в гори, де пробули від трьох до п'яти тижнів, зводячи важкі бої, про які самі мадяри писали з великим признанням.

Канцелярії у Владній Будові спорожнилися.

Дістаю останні розпачливі телефонати і хочу знайти живу людину, вільну від обов'язків в нашій Будові Уряду. Бігаю по кімнатах сам. Мені живої людини треба! Мій товариш має гарячку, наша секретарка в радіовисильні передає останні звідомлення. Дижурний січовик відійшов на фронт, що вже пересунувся у перші вулиці Хусту.

Севлюш вже заздалегідь вирішив і нашу долю. І в нас очайдухів вступала зневіра. Нищимо радіовисильню, палимо урядові акти і в трьох кидаємося плисти по божевільному місті. Кажу плисти, бо йти це звучало б насмішкою. Вже із-за кожного рогу вулиці, із кожного вікна чутно було стріли. Кожний дім перетворився в твердиню. На багатьох домах висіли вже мадярські прапори. Йдемо бічними вуличками. Якийсь кремезний парубійко з мадярських партизан вивішував трикольоровий прапор. Встромляв його в деревляний комин. Мій товариш міряє в його і паде вистріл. Зайвий вистріл, з якого я не був ніяк вдоволеним.

Мого товариша я залишив. Там же і залишив пані, що не змогла видержати у тих вулицях. Мене врятував з рук передніх мадярських стежей чех, нотар із Сваляви, якому сталася пригода.

Рятунок від смерті дав мені знову змогу глядіти.

Скажено шаліли хустські вулиці. Було гучно і дико. Крики по шанцях, зойки довкруги. Пробіратися крізь частини одягів, тіл забитих, неживих машин, що колись переганялися простором було важко. Понад людські сили.

А вітер гнав від тячівських піль і співав свою стару журну пісню. Вже від віків ту саму. Все ту саму. Про невдачну епопею цього народу.

В мене в кишені залишилася в четверо зложена газета. Останнє видання «Свободи», в якій великими літерами стояло проголошення Карпатської України — самостійною від нікого незалежною державою.

Я часто витягав цю газету на своєму шляху. Я витягав її в Букарешті, в Джемболії, в Білгороді, в Загребі у Відні. І довго потім в своєму помешканні в Празі я глядів на цей газетний документ, що пишався під склом на моєму столі. Глядів на його аж до часу, коли не прийшли нові події і витіснили цей спомин іншими.

Зелені роки

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.

Переклав з англійської Сергій Домазар.

КНИГА ПЕРША

(Продовження 8-го розділу)

Ми розпочали обоє, Ґейвін і я, обшукувати разом бугри: відважні експедиції, які ми робили раніше з Дідом, були, в порівнянні з цим, вчинками немовлят. Ґейвін шукав невпинно й терпляче те єдине, що бракувало йому до колекції, яйце золотого кулика, найріднішої з усіх Вінтонських пташок. А тим часом, поки ми переходили низькорослим лісом, нахиляючись і шукаючи, він мав терплячість інструктувати мене: знаходив для мене у непомітних і неможливих місцях звичайні гнізда, відхиляючи набік гілки ламкого глоду і спокійно бурмочучи: «Дроздове гніздо, п'ятеро ясчок», в той час як я з широко розплющеними очима пильно роздивлявся на акуратну чашку, зліплену з соломи й глини, в якій лежали теплі й крихкі, крапчасті блакитні яйця. Він втаємничив мене в делікатне мистецтво «видування». Він відібрав від мене присягу перед дубом лісника: ніколи не брати більше одного яйця з гнізда; його тонке лице зблідло від гніву, коли він говорив про хлопців, котрі пустошили гнізда, забираючи з них усі яйця, змушуючи пташку-матір покинути гніздо.

Потім ми видиралися на Драмбакський Бугор. То була нова країна, яку ми відкривали; повівав леґенький вітрець на мої лиця, прохолодний і ніжний, мов весняна вода. Оддалік, під нами, слалася відкрита й широка панорама світу, помережана білими дорогами й надщерблена лиманом Клайди, широкою смугою мерехтливого срібла з маленькими корабликами на ній. Місто Левенфорд заховане було милосердним туманом, з якого вистромлювалася лише округла горбата спина Замкової Скелі. Ляльковi будиночки села Драмбак сиділи купкою далеко, далеко внизу, під нашими ногами. Хвилі зелені котилися ген-ген на захід і коли мій пильний погляд перейшов далі тим лугом, я почав, майже зі страхом, бачити велетенський привид, що височів синім шпилем над рухливими білими хмарами.

— Глянь, Ґейвіне, глянь! — пронизливо закричав я, підступивши щільно до нього і вказуючи на гору.

Він урочисто кивнув головою:

— Це — Бен!

Я міг би вік дивитись на нього, але він потяг мене знову повз біленький селянський дімок у балці, з хлівами й стайнями, розташованими простокутником навколо нього. Тут пахло коровами й соломою в дворі; облитий жовтим квітом кущ закривав задній ґанок. Туркоти кружляли й перевerталися вгорі і бджоли гули між квітами дроку, коли ми переходили через леваду, на якій лежали корови в холодку, всі головами в один бік, спокійно ремиґаючи свою жуйку, тільки вухами відгонячи мух і дивлячись на нас своїми великими вологими очима.

За левадою ми почали видиратися вгору на вищий бугор.

Та полонина, на яку повів мене Ґейвін, була майже під самим небом; то була дика місцина, край співочих пташок, частково багниста, серед твані стирчали вапнякові шпилі. Коли ми посувалися, зігнувшись, вперед, обшукуючи очима пересичену вологою землю поміж багряними ятришниками та губчастими болотяними міртами, ми, здавалося, нахилялись, щоб не зачепитись головами за кучеряві хмари, що пливли крізь блакить, гнані вітром, над самісінькими нашими головами. Час-від-часу Ґейвін зупинявся, щоб мовчки вказати мені на щось рідкісне: на росянку, що своїми липучками впіймала комаху й помалу стравлювала її, на чисту, білу, неймовірно пахучу медову орхідею. Одного разу гадюка проповзла перед нами і, перш ніж я встиг крикнути, Ґейвін підбором черевика розчавив їй голову. Ми з'їли наш похідний другий сніданок на плескатій скелі, званій Брила Вітрів, на яку тоді видерся найбоягузливіший з верхолазів.

Вже цілий місяць Ґейвін шукав те яйце з усією своєю спритністю й невтомністю, але безуспішно. Одного дня по обіді, коли ми, втративши надію, вертались назад від найдальшого обрію, якого ми будь-коли досягали, я зостався позаду, біля хиткої твані. Дивним чином якась особлива цікавість потягла мене до цього гірського болота і до численних живих істот, що кишіли в його водах. Я нахилився, щоб зачерпнути долонею кілька ополоників. І тут, немов уві сні, мій погляд упав на жмуток грубої соломи, недбало помощений або, скорше, ніби ненароком упалий на мохову купину. Троє яєць лежало на соломці, троє великих яєць, золотаво-зелених з багряними цятками.

Крик, що вирвався в мене, зупинив Ґейвінову маленьку постать аж ген на обрії. Він був зморений. Але я так дико махав руками, що це змусило його через силу вернутись до мене. Не кажучи ні слова, я показав на мох. Я не міг бачити його лиця, але я зрозумів по його раптовій закам'янілості, що ми знайшли нарешті гніздо, яке шукали.

— Це — воно.

Він забрів у болото, набравши повні черевики води, і взяв одно яйце. Ми посідали край болота і він, помалу, з крайньою обережністю, спершу пустив його на воду, чи не плаває воно, цебто, чи не є воно тухле, потім видув його і поклав мені на долоню:

— Ось. Чи ж не чудове воно?

— Першорядна краса.

Я милувався, дивлячись на нього.

— Я такий радий, що ми його маємо нарешті.

Надивившись досхочу, я простягнув яйце товаришеві:

— На, Ґейвіне.

— Ні.

Він дивився просто перед себе на ті яйця, що залишилися, з яких — я це знав — він радше б умер, аніж узяв хоч одно.

— Воно твоє, а не моє.

— Не кажи, Ґейвіне, — воно твоє!

— Ні, воно твоє

Він затявся стоїчно.

— Ти його знайшов, а знахідка — набутка.

— Я б не хотів його знаходити, я тільки шукав для тебе, — доводив я. — Воно твоє, цілком і безумовно твоє.

— Твоє, — твердив він уперто, блідий.

— Твоє, — крикнув я.

— Твоє, — промурмотів він.

— Твоє, — майже плакав я.

Ми кидали це слово один одному до безнадійности довго, аж поки, нарешті, в шаленстві самозречення, я випалив голу правду:

— Ґейвіне! Повіриш ти мені? Це яйце чудове. Але я не хочу його. Я навряд чи матиму колекцію, а ти вже маєш. Речі, що мене справді вразили, це — жаби, ополоники, бабки і ця знахідка! Якщо ти не візьмеш яйця, то присягаюся, що я... що я.. я викину його геть.

Переконаний кінець-кінцем цією страшною загрозою, він обернувся до мене й глянув мені просто в лице, його сірі очі палали захопленням. Голос його затремтів.

— Ну тоді я візьму його, Робі. Не за дурно, це б не було справедливо. Я подарую тобі одну річ на заміну за нього... щось у мене є таке, що, я знаю, сподобається тобі.

Він обложив дорогоцінне яйце ватою, вклавши його до бляшаної скриньки, і посміхнувся до мене тією несміливою й трохи похмурою посмішкою, яка вийшла з-під його напівспущених повік і вщерть сповнила моє серце радістю.

Того ж таки вечора я виніс з його кімнати ту незвичайну єдину річ, яка стала була об'єктом заздрощів для мене з хвилини, коли я, під керівництвом Ґейвіна, навчився поводитися з нею. То був старий мосяжевий складаний мікроскоп, колишня власність його сестри Джулії, яка, ще бувши дівчинкою, проходила курс природознавства у Вінтонському коледжі. Типом своїм він був простий, але мав два окуляри й два об'єктивних скла та дві лінзи, хоч і не змінні, і був дійсно фірми Smith & Beck; навіть і в дрібницях Міський Голова Блейр мусів мати все найкраще. До цього інструменту було додано кілька елементарних діяпозитивів та пошкоджену книгоїдом книжку з жовтавими листками, перший розділ якої мав наголовок: «Що ви можете побачити в краплині води», а другий звався: «Структура мушиного крила».

Я поставив прилад на столі в Дідовій кімнаті і, поки він крадькома поглядав на мене, я почав ретельно вивчати діяпозитиви. Він часу моєї дружби з Ґейвіном, Дід трохи охолов до мене. Ніхто не міг «розсердитись» скорше за Діда. Я думаю, що він у глибині свого серця схвалював мої походеньки на болота, але з того часу, як його не запрошувано до участи в них, він удавав, що ставиться до цього зі зневажливим осудом. Однак тепер цікавість перемогла в ньому все інше.

— Що то за нова дурниця в тебе, Роберте?

Те, що він назвав мене моїм формальним повним ім'ям, показувало, що він був не в найкращих стосунках зі мною. Я нетерпляче пояснив і скоро він уже був поруч з моїм ліктем, уп'явшись одним оком у таємничу трубку, невміло пораючись коло приладу, а проте прагнучи досконало вивчити цю машину. Я міг бачити, що вона захопила його, і, коли я зазирнув до нього по вечері, він все ще липнув до трубки з виразом захоплення на лиці.

— Сили небесні, — вигукнув він. — Чи ти бачиш оте чортовиння в сирі?

З того дня для Діда й для мене розпочалась ера славних пригод, коли ми, розпроставши крила, пустились летіти у невідоме. Скоро ми вичерпали збляклий підручник панни Джулії Блейр; тоді Дід, вирядившись мов новий Гекслі в похід до громадської бібліотеки, приносив солідніші твори: Брукову «Елементарну біологію», Стідову «Живі водяні рослини» і, найзнатнішу з усіх, Грантову «Життя ставу, з тридцятьма кольоровими малюнками». Протягом дня, поки я був у школі, він обходив навколишні стоялі калюжі, а вночі, коли я закінчував свою домашню працю, ми засідали з ним порівнювати ті тваринки, що блукали під нашими магічними лінзами, з ілюстраціями в наших книжках. Уявіть собі наше хвилювання, коли ми пізнавали повільного тюхтія амебу і захоплено слідкували за метушнею жвавого черевичка. Пригадайте собі, що мені ще не сповнилося тоді дев'ять років і що я ще не цілком опанував таблицю множення.

О, я впиваюся дивами нового життя. Гнізда повні голопуцьків, що широченно роззявляють свої пельки за кормом; лоша стоїть на полі за оріховими деревами; ягнята мекають коло маток на пасовиську фарми Сноддi. У моїх книжках є слово, яке я розумію не цілком: це — «розмноження». Деякі з моїх малих істот розмножуються простим діленням, інші через більш складні процеси парування двох істот. Соромившись, я відчував, що стою на порозі великого відкриття. Хто розкриє мені цю невідому таємницю? Мабуть, єдиний з усіх, Берті Джемісон. Ґейвін поїхав уже тиждень тому до Ласу, його спокійно перевів туди його всемогутній батько, щоб використати хід весняного лосося до річкового лиману. Я ходжу щовечора додому з Джемісоном і його поплічниками, але коло його будинку, недалечко від Драмбакської Збірні, вони покидають мене, заявляючи, що я «ще замалий», щоб іти з ними, і щезають у пральні, де вони замикають за собою двері й зачиняють ставні на вікнах. Стоячи знадвору, з досадою, я чую звуки й стримане хихотіння, в яких мусить бути невідомий мені, таємничий зміст. Коли вони повиходили, з йолопуватим виглядом, Берті зволив сказати мені, як велику милість, що вони пустять мене до пральні наступного вечора.

Я не чую себе від радощів. Я розповідаю про це Дідові, коли ми сидимо вдвох біля наших діяпозитивів.

— Що!

Він зривається з місця, перекинувши дорогоцінний мікроскоп, торохнувши по столі кулаком.

— Ти не переступиш порогу тієї пральні. Навіть через мій труп. Ніколи. Ніколи!

Наступного вечора, коли я вийшов з Академії, він чекав на мене на вулиці. Він узяв мене за руку і, коли Джемісон пробігав повз нас, Дід дав негідникові такого ляпаса, що той трохи не впав на землю. Коли він потяг мене в гніві за собою, я, скільки було моєї змоги, роздумував про дивні й неймовірні прояви весни.

(Кінець 8-го розділу).

19 МІЛЬЙОНІВ ВОЯКІВ НОСИТЬ ЗБРОЮ

Нью-Йорк, (ДЕНА-Ройтер). Військовий фахівець газети «Нью-Йорк Таймс» Болдуін визначає кількість вояків в арміях всього світу приблизно в 19 мільйонів чоловіка. 40 держав за один рік витратили на озброєння 27 400 мільйонів долярів, — як вважає Болдуін, понад 10 тисяч мільйонів долярів більше, ніж напередодні війни в 1938 р. В цю суму не вплючено видатки на дослідження й виготовлення атомової енерґії, засобів бактеріологічної війни, летючих ракет і набоїв та іншої новітньої зброї. Совєтські збройні сили Болдуін визначає в 3 800 000 чоловіка, Великобританії — в 1 210 000 і Сполучених Штатів — у 670 000 вояків. Літаків у Сполучених Штатів 37 000, а у СССР — 25 000. Тоннаж фльоти становить: в Сполучених Штатах 3 820 000 тонн, у Великобританії — 1 531 000 і в СССР 445 000 тонн.

5 травня відкрили від 1939 р. в Лондоні найбільшу британську промислову виставку. Можна там м. ін. побачити найбільшу й найменшу тенісову ракету. (ДЕНА-ІНП).

АМЕРИКАНСЬКО-СОВЄТСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ КОРЕЇ

Американський міністер закордонних справ Маршалл заявив про свою готовість відновити 20 травня совєтсько-американські переговори про створення тимчасового уряду для всієї Кореї, після того як совєтський міністер Молотов висловив згоду запитувати під час переговорів думку всіх головних політичних груп. Маршалл дав уже вказівки американському головнокомандувачеві в Кореї підготувати все потрібне для роботи американсько-совєтського комітету в справі створення політично й економічно незалежної Кореї.

*

Лондон, (ЮП). Як повідомляє стокгольмський кореспондент «Дейлі Телеграф», в бухті Гарне на південному узбережжі Швеції прибилася до берега пляшка, в якій було таке звідомлення капітана пароплава «Тітанік», що потонув 35 років тому перед рогом Рейс (Ньюфандленд): «За чотири години після спіткання з крижаною горою «Тітанік» потонув. 366 осіб врятувала «Капартія», 1250 чоловіка потонули. 15 квітня 1912 р. СОС-СОС. Капітан «Тітаніка» Дж. Сміт». Пляшку з цим звідомленням досліджує тепер щодо його справжности Шведський дослідний інститут.

Бельгія прийме більше ДП

Джо Рабінович, кореспондент штабу, пише в газеті «Старс енд Страйпс» з 14 травня: Франк Вінк, голова Бельгійського Уряду в Справах Палива і Енерґії заявив, що **Бельгія дуже задоволена з тих 3 000 переселених осіб з Американської зони Німеччини, що вже приїхали на роботу до бельгійських копалень.** Він сподівається за кілька днів підписати договір з англійською зоною про іміґрацію ще 15 000 осіб.

П. Вінк прибув сюди на тиждень, шоб прискорити набір ще 17 000 осіб з американської зони. Він сказав, що **совєтський посол у Брюселі два тижні тому подав усний протест проти набору ДП.** Вінк пояснив, що совєтська позиція така: посол настоює, що набрані польські українці — це совєтські громадяни і їх треба повернути.

Згідно з повідомленням Вінка, бельгійський міністер чужоземних справ відповів, що Бельгія не має до діла з державними приналежностями, а з скитальцями і зазначив, що Бельгія завжди була країною притулку для скитальців.

Вінк повідомив далі, що контракт з британською зоною буде закінчений на тих же умовах, що й з американською зоною, де переговори відбувалися за допомогою Міждержавного Комітету Скитальців.

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Як заявив президент Трумен на пресовій конференції, Сполучені Штати повинні внести свою частку в розв'язання питання про европейських переміщених осіб. Він згодний з тим, що участь Сполучених Штатів у цій справі була досі «не дуже достатньою». Його управа, — як сказав президент, — плянує подати до Конґресу законопроєкт про збільшення еміґрації до Сполучених Штатів. Запропонований минулого року плян приймати до Америки европейських втікачів, використовуючи для цього не заповнені іншими країнами еміґраційні квоти, на думку президента, був би недостатній.

АМЕРИКАНСЬКІ ФАХІВЦІ ВИБУЛИ ДО ТУРЕЧЧИНИ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Із Сполучених Штатів вилетіла до Туреччини комісія з п'яти американських фахівців. Комісія має з'ясувати військові потреби Туреччини в зв'язку з допомоговою програмою президента Трумена Греції та Туреччині. Вона відвідує Стамбул, Смірну і, можливо, чорноморське узбережжя.

Вибори в Майнц-Кастелі

(Власна кореспонденція). 26 квітня відбулося засідання виборчої комісії з метою виробити правильник виборів.

Білорусам дали можливість вибрати одного кандидата. Представникам прибалтійських країн двох кандидатів. Росіяни не виставили свого списка. Представника білорусів дописали до загального списку. Прибалтійці обирали собі окремо.

В загальному списку було коло 30 чоловіка. Кожний виборець мав право обрати на кандидатів 14 чоловіка, а решту цього списка закреслити. Самі вибори відбулися 30 квітня.

Російська частина мешканців табору в день передвиборчої кампанії кількістю 56 осіб подала заяву до Обласної УНРРА у Франкфурті, з проханням визначити табір, як інтернаціональний. 28 квітня приїхав до табору директор Обласної УНРРА на розгляд цієї справи. Вимогу росіян він не ствердив. Висловив думку, що новообрана таборова рада сама визначить свій табір.

На зауваження представника прибалтійських країн, ніби вибори організуються на недемократичних засадах і що голосування повинно провадитись тільки на окремих списках, директор обласної УНРРА, після перегляду всього виборчого матеріялу заявив, що ці вибори демократичні.

Якраз зручно пригадати прихильникам інтернаціоналізації українського табору у Майнц-Кастелі такий факт: коли у грудні 1945 р. вивозили з Вісбадену українську частину мешканців цього табору, то директор і урядовці УНРРА заявляли від'їжджаючим мешканцям української національности, що перевозять лише українців у Майнц-Кастель і що табір цей організовано, як український. Таким він був і є, а тому не може бути інших думок.

П. В.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800 НМ, 1/2 стор. 400 НМ, 1/4 стор. 200 НМ, 1/8 стор. 100 НМ, 1/16 стор. 50 НМ, 1/32 стор. 25 НМ. Розшуки 50 пфеніґ. за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

Відгукніться!

Cwiluk Stepan szukaje brata Woroniuka Bartka, ridnych ta znajomych z Chutoriw Krywoszynskych. Widomosti proszu slatu na adresu: Zwiluk Stefan, Aschaffenburg, „Bois-Brûle" Bl. 4/222.

Brata Iwana Cendrowskoho z s. Myszyszcziw pow. Berezany ta znajomych szukaje sestra Marija Cendrowska. Widomosti slaty na adresu: Marija Cendrowska, Aschaffenburg, „Artillerie-Kaserne", Bl. 1/67.

Prosymo wsich zmahuniw, jaki chotily b hraty w koszykiwku, zholosytysia na adresu: tabir Lagarde Bl. 1/31 u p. Beja.

Szukaju bratiw Semena i Wolodymyra Humeniukiw. Odyn z nych buw u nimeckomu kaceti w Dachau. Wistky proszu slaty na adresu: Humeniuk Hryhorij, Aschaffenburg, „Pionierkaserne". Bl. 4/220.

Kuplu drukarsku maszynku. Bazano latynskyj szryft.

Komendant taboru „Artilerie"-Kasarni w Aschaffenburzi.

АЛЬМАНАХ „МУР"
ПРОДАЮТЬ КІОСКИ „НЕДІЛІ"!

Szukaju swoich bratiw Pasternakiw z Dobrowidky powit Kolomyja: *Mykolu* — studenta-lisnyka, ewakuowanoho 1944 roku zi Lwowa do Krynyci. *Petra*, szczo z czerwonoi armii u serpni 1942 distawsia w nimeckyj polon. Chto b szczos znaw pro nych abo ich dolu, chai laskawo powidomyt Administraciju „Nedili". abo mene na adresu: Pasternak Jurko 20 b Goslar-Harz, Frankenberger Straße 12, bei Ing. Trojan.

Zabazana Mykolu szukaje sestra. Proszu wsich szczo znaly b szczos pro nioho powidomyty: Tamara Zabaschan, Ingolstadt (Donau), DP-Lager „B".

Zapysy do Obrazotworczoi Studii

Pry Spilci Ukr. Obrazotworczych Mystciw w Aschaffenburzi

pryjmaje

Uprawa Studii w Kancelarii Komendantury taboru Artyleriii Bl. 1/13. Zapysy trywatymut wid 19. 5. — 27. 5. wkluczno.

Nawczannia w Studii podilene na dwa stupni: nyzcyj, wyzczyj.

Pisla zapysu widbudetsia wstupnyj ispyt.

Prohrama nawczannia w oboch stupniach, podilena na teoretycznu i praktycz-

Do studij dopuskajutsia osoby, szczo majut skinczenych 14 rokiw.

Uprawa Spilky

ДО ВІДОМА УКРАЇНСЬКИМ ІНВАЛІДАМ

Подаємо до відома, що лікарські огляди зареєстрованих в СХС інвалідів відбудуться протягом місяця травня 1947 в таких осередках:

Мюнхен — Амбуляторія СХС, Дахауерштр. 9/II, кожного дня від год. 9—12.

Берхтесґаден — Амбуляторія СХС в таборі «Орлик» Єґеркасерне, кожної середи від год. 10—12.

Авґсбурґ — Амбуляторія СХС в таборі Сомме-Касерне, кожного дня, від год. 10—12 від 10-го до 20 травня 1947 р.

Ділінґен — Амбуляторія СХС в українському таборі, кожного вівтірка, середи і суботи від 9—12 год.

Карльсрує — Амбуляторія СХС в таборі Форстнеркасерне, кожного вівтірка від 15—17 год.

Реґенсбурґ — Шпиталь оселі українців Ґанґоферзідлюнґ, кожного вівтірка і п'ятниці від год. 10—12, починаючи від 1 до 15 травня 1947 р.

Міттенвальд — Домівка СХС в українському таборі Єґеркасерне.

Байройт — Домівка СХС в українському таборі Леопольдкасерне.

Ансбах — Домівка СХС, Карльсштр. 5/I.

Ціллю цих оглядів є усталення степені інвалідности і відсотка непрацездатности інваліда. Кожний інвалід, який хоче далі користуватися допомогою і опікою СХС мусить пройти цей лікарський огляд.

По усталенню степені інвалідности і відсотковости нездібности до праці — інваліди одержать з СХС довідки про інвалідність.

Інваліди можуть зголошуватись на лікарські огляди до найближчого пункту, де діятимуть вище подані лікарські перевірочні комісії.

КРАЄВЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО СХС В МЮНХЕНІ

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo", Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 25 trawnia 1947 | Nr. 75

Слово за Італією

Світова війна природно спричинила й світову господарську, отже й політичну, кризу, що раз-у-раз ззовні виявляється в змінах урядів в окремих країнах. Так само природно, що ця економічно-політична криза найбільше ширшає й глибшає там, де для її розвитку є особливо сприятливі чинники, — в країнах, що були учасниками й жертвами останньої світової війни. До таких країн належить і Італія.

Італійська криза, що надійшла слідом за французькою, іде з нею якщо не тим самим шляхом, то принаймні в тому самому напрямі. Проте в італійській кризі є і деякі своєрідні елементи, зумовлені економічною специфікою Італії і її поразкою у війні. Божевільні мрії італійського «дуче» про свою історичну місію Цезаря XX століття, що, «затьмивши сонце крилами італійських літаків», завоює нову Римську імперію, швидко розвіялися з димом пострілів альянтських гармат. Замість «великої фашистської імперії», на сучасній мапі Европи непомітним хробачком звисає в Середземне море другорядна европейська держава.

Неусталеність її правного міжнароднього становища як колись ворожої, а тепер по суті напівокупованої, напівсамостійної держави, мировий договір з якою ще не ратифіковано, тим більше погіршує долю цієї на 2/3 поруйнованої війною країни. Географічно морська держава, втративши свої колонії і велику частину торговельної фльоти, Італія приречена на існування головно з власних господарських ресурсів. Тим часом сільське господарство цієї переважно гірської країни не може прогодувати її, а єдині сардинські поклади вугілля — забезпечити нормальну роботу її промисловости. Головним вугільним джерелом в Італії є допомога їй УНРРА, а брак так само життьово потрібної їй залізної руди вона намагається компенсувати, збираючи різний брухт з-під міських румовищ і на полях минулих боїв. В наслідок — зростання безробіття, цін, інфляції, зникнення з ринку багатьох товарів і продуктів. Вартість італійської ліри почала катастрофічно знижуватися: ціна доляра за один рік зросла в 2½ рази; продукти першої потреби розцінюються сотнями, ба навіть і тисячами лір за кіло; ціна на олію за останні півтора місяця зросла в 1½, а макаронів у 2½ рази. Разом з цінами наростають народні злидні, а поруч бурхливо розвивається спекуляція і чорний ринок. Державний бюджет — це дзеркало економічного стану країни — як найкраще відбиває в Італії її фінансово-економічну неспроможність. Складений на наступний фінансовий рік в сумі кругло 900 мільярдів лір, він передбачає покриття цих видатків лише в сумі близько 300 мільярдів, залишаючи непокритим неймовірний для державного господарства дефіцит в понад 2/3 видаткової частини.

Італійський уряд добре здає собі справу з тяжкого становища своєї країни. Як заявив перед останньою кризою прем'єр-міністер де-Ґаспері, Італія стоїть перед реальною загрозою фінансової катастрофи. І, знаючи це, уряд докладає всіх сил, щоб рятувати становище. Він всіляко підтримує еміґрацію безробітних на роботи до Швайцарії, Франції, Бельгії, південно-американських країн; він уклав з Францією угоду про придбання французького вугілля, зобов'язавши дати натомість Франції робочу силу для її шахт; він, подібно до того, як це було у Франції, видав декрет про зниження цін на 5%. Проте перед лицем глибокої органічної кризи ці заходи виявилися надто поверховими й паліятивними.

Італія гостро потребує міжнародніх торговельних договорів, що дали б їй реґулярну допомогу сировиною, товарами, харчами, потребує оздоровлення свого грошового ринку і як передумови всього цього — усталення свого правного становища на міжнародньому коні. Через те італійський уряд і домагається останнім часом прискорення ратифікації мирового договору, з умовою попередньої ревізії його на користь Італії, зокрема в колоніяльному питанні, прийняття її в члени Об'єднаних Націй, позики й приставок від Сполучених Штатів Америки — єдиної країни, що може це зробити.

Ці домагання Італії знаходять в Сполучених Штатах чимраз сприятливіші відгуки. Сполучені Штати не можуть лишатися байдужими до політичної й господарської долі Італії, відколи американська зовнішня політика взяла новий курс, виявлений в промові президента Трумена 12 березня і в мотивах допомоги Греції та Туреччини. Справа демократії і власні інтереси Сполучених Штатів вимагають сильної охорони району Середземного моря від зазіхань тоталітарного режиму. Тим часом географічне положення Італії надає їй величезного економічного й стратегічного значення саме в цьому районі. Поділяючи Середземне море на дві приблизно однакові завбільшки частини, своїм сицілійським плацдармом висуваючися майже до берегів Північної Африки, Італія, а певніше той, хто фактично пануватиме в ній, фактично пануватиме й над усім Середземним морем, до певної міри перебираючи на себе контролю над такими економічно й стратегічно важливими морськими проходами, як Ґібральтарська протока, Дарданелли, Суецький канал. Крім того, в своєму північно-східньому куточку прилягаючи до території югославської не так держави, як «губернії», вона в разі агресії зі сходу легко змушена була б відчинити в цьому куточку браму для навали ворожих сил, що зможуть не тільки обійти таким способом з півдня Европу й захопити панування над Середземним морем, а й сицілійським «мостом» перекинутися до Південної Африки. Дуже сприяти цьому може й політично непевний стан сучасної Італії, недвозначне прагнення її лівих елементів відкрити на схід [illegible].

Колишній американський міністер закордонних справ Уеллес, виходячи з інформацій низки високих італійських урядовців, відзначає фінансову допомогу, яку дістає від однієї великої держави

11 травня в Парижі перед Собором Інвалідів французький прем'єр-міністер Поль Рамадьє відзначає Вінстона Черчілля найвищою французькою військовою медалею. 4000 запрошених гостей приглядалось цьому актові (DENA-NYT)

Варто їхати до Франції

Виступ Владики Мстислава і Голови Українського Допомогового Комітету у Франції

(Від нашого окремого звітодавця)

Висвітленню сучасного життя українців у Франції були присвячені загальні збори мешканців майнц-кастельського табору. Збори відбулися 18 травня ц. р.

На збори прибули єпископ УАПЦ Владика Мстислав та голова Українського Допомогового Комітету на Францію інж. Созонтів. Від імени українського осередку в Майнц-Кастелі вітав дорогих гостей новообраний комендант табору інж. Соколовський.

Першим забрав слово Владика Мстислав. Він щойно повернувся з Франції, де пробув чотири з половиною місяці і мав нагоду добре пізнати життя цієї країни. В своєму зверненні до присутніх Владика, насамперед, зазначив, що між тим життям Франції, яким воно є в дійсности, і тим, як воно виглядає в уяві багатьох наших скитальців, є велика різниця. Франція зовсім не є така страшна, як дехто про неї думає.

Перебуваючи в Парижі, де схрещуються шляхи всіх дипломатів, Владика мав змогу збирати найдокладніші інформації щодо вирішення тих питань, які його цікавили. Тому він переконався, що скорих можливостей масового переїзду наших людей в заокеанські країни майже немає. Хіба яких сто або двісті українців з числа тих, що вже мають «фідзвіти», потраплять цього року до Америки чи до якоїсь іншої країни, котра прислала їм папери. «Решта ж людей — сказав Владика, — хоч би й як хотіла покинути Европу, мусить покищо в ній лишатися. Але тільки не в Німеччині, з якої треба якнайскорше вибиратись».

Докладно про життя сучасної Франції розповів присутнім інж. Созонтів, який перебуває у Франції вже двадцять років. Привітавши присутніх від імени всіх українських еміґрантів, що живуть у Франції, інж. Созонтів одночасно схарактеризував мету свого приїзду до скитальців. Мета ця полягає в тому, щоб дати присутнім вірне зображення життя сучасної Франції. «Мені відомо — заявив п. прелегент, — що українські скитальці бояться не стільки дорожнечі і тяжких умов життя, скільки несприятливої, на їх думку, політичної ситуації, зокрема, перспективи бути виданими в руки урядів тих країн, звідки вони походять. Але французький уряд ще нікого проти його волі не видавав». Деяка кількість українців, що після закінчення війни виїхала з Франції додому, не була вивезена примусово, а поїхала цілком добровільно. Це були люди з Галичини та інших місць Західньої України, які приїхали до Франції на заробітки, набули сякого-такого маєтку і з цим капіталом вирішили повернутись додому. Ніхто їм не перешкоджав здійснити своє рішення і вони поїхали... Побувши вдома частина з них втекла (уже без капіталу) назад до Франції.

Французький уряд не робить жадної різниці між своїми і чужинецькими робітниками. Вони працюють в однакових умовах, виконують однакову працю і за це дістають однакову платню. Помешкання, в яких фабрична адміністрація поселює своїх робітників, є однакові, як для французів, так і для чужинців. У Франції існують навіть спеціяльні урядові інспекції, які перевіряють умови праці новоприбулих чужинців та розмір їхньої заробітньої плати. Коли якийнебудь власник підприємства платить своєму робітникові менше, ніж належиться (використовуючи незнання мови і місцевих законів), то французький уряд (дізнавшись про це через свою інспекцію), одразу ж стає на захист скривдженого робітника.

Єдине в чому (і то лише останнім часом) помічається відмінність у ставленні французького уряду до новоприбулих чужинців, це тимчасова заборона для них провадити торгівлю. Справа в тому, що зруйноване війною французьке господарство потрібує для свого відновлення робочих рук, особливо в галузі важкої індустрії. Французи не охоче стають до тяжкої фізичної праці, воліючи більш легке заняття, зокрема торгівлю. Ця галузь народнього господарства Франції настільки переповнена різними причетними до неї людьми, що уряд (бажаючи стимулювати розвиток інших галузей), не допускає до участи в торгівлі чужинецьких робітників.

Взагалі ж ставлення французів до чужинців дуже доброзичливе. Чужинцям дозволяють поселюватись великими групами, мати свої церкви, свої школи, свої клюби, свої театри, свої ресторани і т. д. Французи не вмішуються у внутрішні

(докінчення на 4-ій сторінці)

Останні повідомлення

ЗАКОН ПРО ДОПОМОГУ ГРЕЦІЇ ТА ТУРЕЧЧИНІ ПІДПИСАНО

22 травня президент Трумен підписав закон про надання Греції та Туреччині допомогової позики в 400 мільйонів долярів, який він назвав «великим кроком до створення миру». Як висловився президент, Сполучені Штати підтримують цим актом ті самі цілі й наміри, що їх мають і Об'єднані Нації. Грецький король і президент Турецької республіки того ж дня висловили в радіопромовах подяку президентові Трумену й американському народові за надану їх країнам фінансову допомогу. (ДЕНА).

АМЕРИКАНСЬКА МІСІЯ В ТУРЕЧЧИНІ

Лондон, (ДЕНА). До Анкари прибула американська місія, що має дослідити й доглянути використання американської позики Турції. Як заявив провідник місії генерал Олівер, він має пробути в Туреччині 2—3 місяці. Під цей час він подорожуватиме по країні, з'ясовуючи потреби турецької армії. Місія складається з представників американської армії, фльоти й міністерства закордонних справ.

МАРШАЛЛ В ОБОРОНІ ДП

Вашінґтон, (ДЕНА-ОАНС). **Як заявив міністер закордонних справ Маршалл представникам різних американських організацій, уряд Сполучених Штатів відхиляє будь-яку примусову репатріяцію переміщених осіб. Разом з тим він полегшуватиме репатріяцію тих з них, що добровільно схотіли б повернутися додому. «Щодо цього, — сказав Маршалл, — ми перебуваємо в повній згоді з принципами, що їх схвалили загальні збори Об'єднаних Націй». Щоб розв'язати трагічне становище, в якому опинилися переміщені особи, — сказав наприкінці Маршалл, — треба, щоб демократичні країни світу в спільній згоді дали їм притулок. Сполучені Штати повинні вести в цій справі перед, даючи приклад іншим.**

ЖЕРТВЕННІСТЬ УКРАЇНЦІВ І ЖИДІВ

Обговорюючи економічну сторінку переселення українських скитальців, д-р **Лонгин Цегельський** у своєму рефераті на Першому Загальному Зібранні «Злученого Українського Американського Допомогового Комітету» сказав, що жертвенність американських українців невистачальна. У порівнянні із жидівською допомоговою акцією, вона дуже незначна. У дотеперішній збірній акції на допомогу скитальцям кожна жидівська сім'я в Америці жертвувала пересічно 21 долярів, а кожний українець жертвував аж... цілого «квадра» — 25 центів...

Якщоб кожна родина склала по 10 долярів, Комітет мав би 1 мільйон; із тією сумою можна б уже повести поважну акцію.

Застережливі голоси про господарчу кризу

Як повідомляють з Вашінґтону, комітет з 10 американських учених економістів під проводом колишнього шефа відділу контролі цін при американському уряді Честера Баулса, висловив застереження, що Сполучені Штати Америки протягом найближчих 3-5 років можуть бути загрожені господарською кризою. Щоб запобігти цій кризі, комітет у своїй складеній з 9 пунктів програмі пропонує, між іншим, збільшити позичковий капітал експортно-імпортного банку на 5 мільярдів долярів, що мають бути використовувані за вказівками господарсько-соціяльної ради Об'єднаних Націй на потреби відбудови.

На тему світової господарської кризи, згідно з повідомленням з Парижу, пише в своєму органі «Ле Популер» і лідер французьких соціялістів колишній французький прем'єр-міністер Леон Блюм. Коментуючи промову колишнього заступника американського міністра закордонних справ Ачісона, Блюм зауважує, що провідні американські політичні діячі побоюються настання наприкінці наступного року світової господарської кризи і вважають, що тільки американська допомога товарами або грішми може врятувати світ від такої катастрофи. Через те американські політики, — каже Блюм, — і радять продовжити чинність закону про позику й винайм також і для мирного часу.

В іншій статті Блюм висловлює думку, що Сполучені Штати, щоб запобігти цій кризі, мають посісти місце Об'єднаних Націй, які ще не спроможні впоратися з цим завданням. Якщо б Об'єднані Нації були тим, чим вони повинні бути й чим вони стануть одного дня з волі народів, вони змогли б заходитися коло цієї велетенської проблеми, від розв'язання якої залежить доля миру й людства, і їм було б надано повноважень і засобів, потрібних, щоб усунути цю небезпеку. Як висловився Блюм, Сполучені Штати, що діють ім'ям Об'єднаних Націй як їх заступник, мають добре усвідомити собі, що вони повинні діяти пройнявшися і їх духом. (ДЕНА-Ройтер).

БРАК ГАЗЕТНОГО ПАПЕРУ

Як заявив д-р Іґлестон, керманич відділу контролі преси при американському уряді в Німеччині, видавцям 44 ліцензійованих німецьких газет американської зони доручено на 50 процентів зменшити зужиття паперу в місяці червні. Велика газета «Ді Нос Цайтунґ» вийшла 23-го травня на 4-х сторінках. З огляду на те, що українська дозволена преса й досі не дістала нового приділу паперу, треба сподіватися зменшення її об'єму.

РОБОТА IPO МАТЕРІЯЛЬНО ЗАБЕЗПЕЧЕНА

Для створення міжнародньої організації **для втікачів,** крім підписання її статуту 15 **державами,** потрібно також, щоб загальна сума внесків її учасників виносила щонайменше 75% бюджету організації на перший робочий рік. Тепер, після вступу до неї Австралії та Ісляндії (як 15-ої держави), загальна сума цих внесків становить вже 75,28%. (ДЕНА-Ройтер).

ДО БРАЗІЛІЇ ПРИБУЛИ ДП

Ріо-деЖанейро, (ДЕНА-Ройтер). **Сюди прибула перша група европейських переміщених осіб, що мають знайти в Південній Америці свою нову батьківщину. Всього приїхали 861 ДП, які досі утримувалися в таборах в Німеччині.**

Британська королівська родина, повернувшись з Африки до Лондону, відповідає з балькону Букінґемської палати на захоплені привітання тисячних мас. На світлині зліва: кронпринцеса Єлисавета, король Ґеорґ VI, королева Єлисавета і принцеса Маргарита-Роза. (ДЕНА-ІНП)

14 травня в Головній Квартирі у Франкфурті Головнокомандувач генерал Клей відповідав на різні запити закордонних і німецьких журналістів. Біля генерала (з цигаркою) ліворуч шеф його штабу, генерал Гюбнер, в глибині журналісти. (ДЕНА)

для своєї партії провідник італійських комуністів Тальятті, і фактичне захоплення всієї італійської поліції фашистськими елементами, що співпрацюють тепер з комуністами. Як тривожно застерігає Уеллес, в разі повстання в Італії, яке активно підтримав би й Тіто, італійський уряд зміг би спертися лише на 65 000 своїх карабінерів. На думку депутата Мейсона, ратифікація італійського договору в його теперішній редакції могла б підірвати значення допомоги Греції та Туреччині й покинути Італію безпорадною перед охопленою комуністичними впливами Югославією, «диктатор якої Тіто діє як уповноважений Сталіна».

Однак на шляху до здійснення американської допомоги перед італійським урядом повстають труднощі внутрішньо-політичного характеру. Подібно до Франції, уряд Італії було побудовано на принципі коаліції трьох найбільших політичних груп: християнських демократів, соціялістів та комуністів. Проте певні перегрупування політичних сил в країні і внутрішні кризи в самих партіях порушили останнім часом цю зовнішню політичну рівновагу. Комуністична партія, як завжди, незабаром перейшла до наступу за розширення своїх позицій, зокрема добиваючися підкорити собі соціялістів, висунувши для цього гасло «бльокування» з ними. Не можна заперечити її певного успіху: їй вдалося розколоти соціялістичну партію на дві самостійні тепер групи — прокомуністичну групу Ненні і незалежну групу Сараґата. Удалося комуністам розхитати єдність навіть і партії «кожної людини» («Уомо кваліонкве») — політичну націоналістичну організацію з досить широкою та невиразною програмою ліберально-демократичного напрямку, але й з недвозначними профашистськими тенденціями, що теж розкололася на антикомуністичну групу Патріссі і групу Джіянніні, яка діє в контакті з комуністами.

Посилення лівих партій на ґрунті господарських труднощів, особливо в північній промисловій частині Італії, є явищем безперечним і досить логічним. Проте таким же очевидним і зрозумілим є посилення з тих же причин, особливо в сільсько-господарських районах середньої та південної Італії, і правих елементів країни. Так, безсумнівною є активізація останнім часом фашистських елементів інтеліґентна верхівка яких провадить посилену пропаґанду в своїх замаскованих, ніби аполітичних організаціях та газетах, а вихована за фашизму молодь активно виявляє себе демонстративними або й терористичними актами. А втім, як твердять політичні спостерігачі, фашистська небезпека не є актуальною в сучасній Італії: надто далося взнаки італійському народові 23-літнє панування над ним брунатної диктатури. Багато серйозніше є зміцнення партії «кожної людини», цього ідеолога «зревізованого фашизму», що швидко зростає головно коштом колишніх фашистів і центру, часом дістаючи на крайових виборах у середній та південній Італії більшість голосів. Посилення правих тенденцій помітне й у християнських демократів та соціялістів групи Сараґата, що дедалі більше проймаються антикомуністичними настроями.

В наслідок усіх цих політичних зрушень і змін трипартійна урядова система втратила під собою той ґрунт, на який вона спиралася після перших виборів у всіх трьох кабінетах де-Ґаспері. Тим часом тверда політична опора як ніколи потрібна італійському урядові саме тепер, коли він змушений вжити негайних заходів, щоб відвести Італію від господарської катастрофи, коли він опрацьовує широку та радикальну програму фінансово - господарського оздоровлення країни, коли наміряється дістати позику від Сполучених Штатів. Шукаючи цієї опори, де-Ґаспері вирішив розширити базу свого уряду, включивши до нього, між іншим, і деякі правіші елементи, що, не бувши репрезентовані в уряді, разом з тим набули в країні певної політичної ваги. До цього кабінету «національного об'єднання», на думку де-Ґаспері, неодмінно треба було притягти представників професійних спілок, технічних фахівців і деяких правих нефашистських груп. Проте саме ці намагання його і викликали урядову кризу в Італії. Комуністи завзято повстали проти його вирішення розширити кабінет. Вони вбачали в цьому заході поступки «реакціонерам», щось як створення антикомуністичного бльоку. Вони ж, як і французькі комуністи, обвинувачували уряд в недостатній боротьбі із зростанням цін, а головно — в підтримці «реакційної» політики Сполучених Штатів і намаганні уярмити Італію американському капіталові, взявши від нього позику.

Всяка акція викликає реакцію. Християнсько-демократична партія, найсильніше репрезентована в уряді, рішуче посіла антикомуністичне становище. Вона стала в опозиції навіть своєму лідерові — прем'єр-міністрові де-Ґаспері, закидаючи йому надмірну толерантність до комуністів, небажання піти на рішучий крок, як це зробив у Франції Рамадьє. Християнські демократи мали рацію: де-Ґаспері до останнього дня не зміг наважитися на розрив з комуністами, він вважав неможливим урядову коаліцію без їх участи. Заплутавшися в лябіринті італійської політичної дійсности, де-Ґаспері почув себе змушеним податися разом з усім кабінетом до демісії. Президент італійської республіки Ніколя не прийняв цієї демісії. Певніше, він доручив скласти новий уряд тому ж таки де-Ґаспері. Після невдалої спроби де-Ґаспері виконати це невдячне завдання, його повторної демісії, відмовлення від того ж завдання колишніх прем'єр-міністрів Бономі й Орляндо, президент Ніколя доручив скласти новий уряд останньому дофашистському прем'єр-міністрові Італії членові ліберальної партії 79-літньому Нітті, від якого як від видатного фахівця в господарських питаннях президент сподівався врятування країни з тяжкої господарської кризи. Проте після 4-денних безплідних нарад з представниками різних партій Нітті теж змушений був заявити про неможливість для нього скласти уряд. А втім, «я і не приймав і не відхиляв пропозиції скласти уряд», — пояснив Нітті, ніби бажаючи зробити ще одну, останню вже, спробу скласти новий кабінет. Серед можливих нових кандидатів на майбутнього прем'єр-міністра італійські політичні спостерігачі називають тепер лідера правих соціялістів Сараґата.

Московська «Правда» головну вину за сучасну урядову кризу в Італії покладає на «реакціонерів», що за прикладом Франції хочуть видалити з уряду комуністів. Лондонський «Таймс» у центр цієї кризи ставить питання про те, чи з комуністами, чи без них має бути надалі італійський уряд. Справді, як можна бачити із сказаного вище, зерном сучасної урядової кризи в Італії є її катастрофічний фінансово-економічний стан, вивести з якого фактично спроможні лише Сполучені Штати Америки. Проти природного висновку з цих двох логічних посилок — прийняття американської допомоги — гостро повстали, проте, комуністи, добре розуміючи, що кожний американський долар — це та куля, під градом яких мусить зупинитися переможний похід комуністів на державну фортецю Італії. Розуміючи це, італійські комуністи докладають всіх сил, щоб зірвати американську позику.

Як бачимо, італійська криза, дуже подібна до французької, так само виявляє собою ту величезну ідеологічну й політичну боротьбу, що точиться тепер у цілому світі і є спільним джерелом майже всіх урядових криз — боротьбу між двома основними світоглядами, на які поділився сучасний світ, — комуністичним і демократичним. І, дивлячися з цього погляду на всі останні кризи урядових коаліцій в Бельгії, Франції, Італії, не можна не визнати, що вони дають політичній Европі поважну повчальну науку. Вони свідчать про штучність, неприродність, нежиттєвість тих урядових коаліцій, що являють собою не конструктивне об'єднання програмно різнородних, але примирених своєю єдиною практичною настановою елементів, а механічні злучення чужих одна одній груп, кожна з яких прагне своєї мети. З цього погляду і французька і італійська трипартійні коаліції дуже нагадують нам віз, запряжений лебедем, раком та щукою. Не дивно, що й наслідки у обох них однакові.

Комуністична партія, оголошуючи себе аванґардом робітництва й єдиним виразником інтересів пролетарської кляси, вписавши в свою програму поширення комунізму на ввесь світ, першим кроком до цього вважає усталення «диктатури пролетаріяту» в «прогнилій буржуазній» Европі. Всі інші партії для неї лише «буржуазні», тобто її вороги. Найкраще доводить це її тактика там, де комуністичний тоталітарний режим став фактом державної дійсности, де не тільки заборонено будь-які інші некомуністичні партії, а й фізично знищено своїх же найбільш обдарованих і видатних робітників, що піт і кров свою віддавали справі перемоги «пролетарської партії», а коли вона перемогла, були нею ж розтоптані за те, що насмілилися піддати ревізії її «генеральну лінію». Хіба ж не наївною фантазією політичних ідеалістів здасться після цього ще досить поширена в европейському політичному світі віра в неможливість урядової коаліції без комуністів, як про те заявляв і де-Ґаспері? Комуністи скрізь радо відгукуються на запрошення до участи в таких коаліціях. Проте вони йдуть до неї не з щирим серцем і думкою про творчу співпрацю, а заховавши за пазуху камінь, щоб кинути його у «ворога», якщо не вдасться його собі підкорити. Приклад коаліційних урядів у державах-сателітах зовсім непереконливий. Бутафорний характер таких урядів, як і горезвісного «бльоку комуністів і безпартійних», у кожного безстороннього спостерігача може викликати лише гіркий посміх іронії.

Цього вчить нас сучасна історія Европи. Вона ставить питання руба: або обкраяна не тільки справа, а й зліва творча коаліція національних сил в загальних інтересах добробуту, миру й демократії, або коаліція ширша, але заздалегідь приречена на крах; інакше кажучи — або з комуністами, або без них. Одна по одній країні роблять цей вибір: в Европі — Бельгія і Франція, в Південній Америці — Бразілія і Чілі вже сказали своє «без них». Слово за Італією. Її остаточну відповідь на це питання ми почуємо після виборів до парляменту за новою італійською конституцією, що мають відбутися в жовтні цього року.

К. Б.

Вигадані закиди ТАСС-а

Рим, (ДЕНА-Ройтер). Совєтське інформаційне бюро ТАСС закинуло в четвер альянтам, що вони намагаються перешкодити в репатріяції совєтських громадян, які перебувають по таборах в Італії. ТАСС твердить, наче б то деякі совєтські піддані нарікали перед совєтськими репатріяційними офіцерами на існування альянтської протирепатріяційної пропаґанди. Британські урядовці мали буцімто перешкоджати в розподілі совєтських газет, а навіть погрожувати бажаючим повертатись «на Родіну». Альянтські кола в Римі називають ці твердження ТАСС «виссаними з пальця».

СОВЄТСЬКІ СТАРШИНИ В ТАБОРАХ УКРАЇНСЬКИХ СКИТАЛЬЦІВ

9 травня ц. р. до українського табору в Майнц-Кастелі приїхали совєтські старшини, які привезли з собою багато часописів та різної літератури. Цю літературу вони розкидали по таборовому подвір'ї якраз проти мешканевих бльоків. Після цього в театральній залі відбувалось демонстрування привезеного старшинами совєтського кіно-фільму.

Вдруге совєтські старшини приїхали до табору 15 травня і знову влаштували демонстрування свого кіно-фільму

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ДОПУЩЕННЯ 400 000 ДП ДО США

Як, заявив голова правничого комітету американської Палати депутатів, у ній незабаром має початися обговорення законопроєкту про допущення до Сполучених Штатів протягом чотирьох років 400 000 ДП з европейських країн. Проте, за словами голови комітету, є небагато шансів, щоб ця пропозиція була прийнята в Палаті депутатів і Сенаті, бо і там і там є значна опозиція проти такого послаблення іміґраційних обмежень. (ДЕНА-Ройтер).

ГОЛОДОВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ

Не зважаючи на суворі заходи, що їх вживають у східній зоні проти страйків і демонстрацій, в Шенебекку на Ельбі, як повідомляють про те з Берліну, сталася голодова демонстрація. Заарештовано низку осіб. Подібні демонстрації відбулися наприкінці квітня й на початку травня і в Галле та Дрездені. В Дрездені страйковий комітет розкидав летючки, в яких вимагав збільшити раціони хліба й деяких інших продуктів, щоб тим «справедливо відшкодувати» зменшення картопляного приділу. В летючках між іншим, було сказано: «Товаришки й товариші! Подивіться на наших «робітничих провідників»... Вони чимраз більше гладшають, ми — не маємо що їсти... Ми маємо нових злочинців, що збагачуються на цих злиднях». («Ді Ноє Цайтунґ»).

БРАК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ МАШИН В СССР

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Зволікання з ремонтом різних сільськогосподарських машин, — як заявила московська «Правда», — загрожує реалізації наступного врожаю. В ростовській області, де нормально жнива починаються на початку липня, до роботи підготовано лише третину потрібних машин. У важливих сільськогосподарських районах Сибіру з несправних молотарок відремонтовано лише 3—6%. До того ж помітно великий брак запасних частин. Один завод, замість запланованих півмільйона штук, виготовив їх лише 13 000.

Зустріч президентів Арґентини й Бразілії

Пасо де Льос Лібрес (Арґентина). Як повідомляє агентство ІНС, арґентинський президент Перон повернувся в четвер після зустрічі з бразілійським президентом Дутрою, до Буенос-Айресу. Обидва державні мужі вели розмову про співпрацю в американській сфері впливів. Бразілійський президент приїхав до прикордонного міста Уруґуяна, щоб взяти участь в бенкеті, на якому міністри публічних робіт обидвох найбільших південно-американських держав святкували міжамериканську приязнь. Після того президент Дутра від'їхав до міста Артіґас, на розмову з президентом Уруґваю, Томою Берретою.

Як повідомляє ІНС, президенти Дутра і Беррета стрінулися на мості над річкою Кварем. Припускають, що коротка розмова стосувалася посередництва Арґентини, Бразілії й Уруґваю в параґвайському конфлікті.

ЮГОСЛАВСЬКІ ДП — ДО ДОМІНІКАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Як повідомляють з Лондону, 5 000 югославських втікачів, що перебувають тепер в Італії, мають переселитися до Домініканської республіки для колонізації країни й будівництва індустріяльного центру. Разом з тим з Ляйпціґу повідомляють, що югославський уряд вирішив звернутися до Об'єднаних Націй з вимогою видати йому югославських воєнних злочинців з Італії, західньої Австрії та західньої Німеччини. (ДЕНА).

ПАНАМЕРИКАНСЬКА УКРАЇНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

Український щоденник в Америці «Свобода» від 18 та 19 квітня ц. р. передає такі відомості:

— Відбудеться Пан-Американська Українська Конференція.

Передаємо комунікат Українського Конґресового Комітету Українців Канади.

— На спільних нарадах представники Українського Конґресового Комітету Америки та Комітету Українців Канади, що відбулися в Нью-Йорку дня 21 лютого 1947 р., вирішено скликати українську Пан-Американську Конференцію представників зорганізованого українського громадянства з усіх країн обох американських континентів. Конференція повинна відбутися в Сполучених Державах протягом поточного року, а її точна дата буде встановлена і подана до відома своєчасно. На конференції мали б бути обговорені спільні проблеми зорганізованого українського громадянства в згаданих країнах та встановлення напрямних і способів співпраці у спільних справах. Технічну підготовку конференції проведе Український Конґресовий Комітет в порозумінні та при співпраці Комітету Українців Канади. — о. д-р Василь Кушнір—голова КУК, Василь Шумейко — голова УКК.

КОНЦЕРТ В ЧІКАҐО НА СКИТАЛЬЦІВ

Чікаґо, Ілл, 17 квітня. — Фільмове підприємство Метро-Ґолдвін-Меєрс в телеграмі до адв. Романа Смука дало сьогодні свою згоду на участь відомого фільмового артиста Івана Годяка в імпрезі, яку влаштувало зорганізоване українське громадянство міста Чікаґо 10-го травня ц. р. на допомогу українським скитальцям.

В програму цієї імпрези входить величавий концерт, що відбудеться цього дня в Чікаґо в Сивік Опера та в якому візьмуть участь найкращі українські мистецькі сили. Під час концерту Іван Годяк промовлятиме в українській і англійській мовах у справі допомоги.

Події минулого тижня

АМЕРИКА НЕ УКЛАДЕ СЕПАРАТНОГО МИРУ

Вашінґтон, (ЮП). Представник американського міністерства закордонних справ рішуче спростовує всі чутки про намір Сполучених Штатів укласти з Німеччиною та Австрією сепаратний мир. До цього спростування спричинилася низка газетних повідомлень про те, ніби Сполучені Штати наміряються зробити такий крок, якщо Совєтський Союз не відмовиться від тієї позиції, яку він зайняв на Московській конференції.

«ПРАВДІ» НЕ ДО ВПОДОБИ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Московська «Правда», коментуючи реорганізацію французького уряду без участи комуністів і надання інтернаціональним банком позики Франції, обвинувачує Сполучені Штати у втручанні до внутрішніх справ Франції і заявляє: «Механізм цього втручання дуже простий: «Виключіть народніх представників, що нам не підходять, зречіться незалежної політики — і ми дамо вам доляри». За твердженням газети, реорганізація кабінету є дальшим кроком до «підкорення французьких державних інтересів владі чужоземної монополії в дусі недемократичної програми де-Ґоля».

ВИСЕЛЕННЯ ЖИДІВСЬКИХ ТЕРОРИСТІВ

Згідно з повідомленням з Лондону, 50 провідників окремих груп жидівських терористичних організацій «Ірґун Цвай Леумі» та «Стерн» в інтересах громадської безпеки перевезено британськими військовими літаками з Палестини до колонії Кенії. Як офіційно повідомляють, незабаром з Палестини виселять ще 200 в'язнів. Британське військо тримають напоготові, побоюючися нових заворушень у зв'язку з загрозливими попередженнями «Ірґун Цвай Леумі». (ДЕНА-ІНС).

ОКРЕМА ДУМКА БРИТАНСЬКОГО ГЕНЕРАЛА

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Генерал Олівер Ліз, що заступив фельдмаршала Монтґомері в командуванні восьмої британської армії в Італії, заявив в інтерв'ю з кореспондентом «Санді Пекторіел, що не слід було засуджувати до страти колишнього німецького фельдмаршала Кессельрінґа.

НОВІ ПОШТОВІ ПОЛЕГШЕННЯ

З 15 травня дозволено надсилати з західніх зон до району Великого Берліну і в зворотному напрямку звичайні й рекомендовані пакети завважки до 2 кг і посилки до 7 кг. В посилки не можна класти будь-яких грошей, цінні папери, листи й часописи; покищо не допускаються ще посилок з терміновою приставкою, з післяплатою, спішні й цінні посилки. На відрізках посилкових блянків не вільно писати жадних повідомлень. Пакети й посилки підлягають звичайним правилам контролі, а в разі порушення наведених вимог — конфіскації. («Ді Ноє Цайтунґ»).

АМЕРИКАНСЬКЕ ВІЙСЬКО ЗАЛИШАЄ КИТАЙ

Пекін, (ДЕНА). Останній ешелон американської морської піхоти кількістю 1 000 чоловіка покинув Пекін, щоб сісти на пароплав на острові Ґуам. Деякі піхотні частини залишаться ще в Тянь-Тзіні й Тзінь-Тао. Також лишаються в Нанкіні й Шанхаї американські інструктори й радники.

ДО ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ В КИТАЇ

Нанкін, (ДЕНА-Ройтер). 15 членів китайських Установчих зборів подали віцепрезидентові китайської республіки Сун-Фо заяву з вимогою негайно поновити мирові переговори між урядом і китайськими комуністами. В заяві піддано критиці відмову уряду провадити ці переговори аж поки не буде відновлено головних комунікаційних ліній.

ОРЛЯНДО НЕ ДОГОВОРИВСЯ

Вітторіо Орляндо, голова італійських лібералів повідомив минулого четверга увечері президента де-Ніколя, що не має змоги продовжувати свої розмови з керманичами партій про створення нового уряду Італії.

БЕЛЬГІЯ ВІДХИЛИЛА РЕПАТРІЯЦІЮ ДП

Згідно з оголошенням в Брюсселі офіційним повідомленням, бельгійський уряд відхилив домагання совєтського уряду про репатріяцію балтійських та польсько-українських втікачів, що працюють в бельгійській гірничій промисловості. (Нувель де Франс).

ТАЄМНИЧЕ ЗНИКНЕННЯ РЕПАТРІЯЦІЙНОГО УПОВНОВАЖЕНОГО

Як повідомляють з Відня, шеф угорського Червоного Хреста д-р Мадай заявив віденській поліції про таємниче зникнення 8 травня з Відня головноуповноваженого в справах репатріяції угорських громадян в Німеччині й Австрії Лякі, що був викликаний з свого бюра в Мюнхені на конференцію у Відні. За даними розсліду, на цю конференцію, у супроводі одного урядовця угорського міністерства внутрішніх справ, приїхав до Відня автом комуністичний державний комісар в справах репатріяції Фішер. Під якимсь приводом Лякі переконали зробити другим автом, що прибуло з Будапешту, спробну поїздку, з якої він, всупереч своєму намірові, вже не повернувся. Як дізналося австрійське міністерство внутрішніх справ, Лякі 8 травня переїхав австрійський кордон в напрямі Угорщини.

ЕМЕРСОН ПРО ПЕРЕСЕЛЕННЯ ДП

Женева, (ДЕНА-Ройтер). Як заявив на засіданні підготовчого комітету міжнародньої організації ОН для втікачів голова міжурядового комітету Герберт Емерсон, настирливі вимоги робочої сили від західньо-европейських країн змінили загальний стан питання про переселення втікачів та переміщених осіб. Сила гірників з окупаційної зони Німеччини рушить, крім Великобританії, і до Бельгії. Подібні пляни опрацьовують тепер також Франція, Голляндія та Швеція. Як треба сподіватися, — заявив Емерсон, — на 1 червня до Бельгії буде переселено 10 000 чоловіка. Британський представник при комітеті для втікачів відзначив, що переселення переміщених осіб доцільне не тільки з господарських, а й з гуманітарного погляду. Заокеанські країни теж зробили б добре, «не проминувши такої сприятливої нагоди». Голляндський делеґат висловив побоювання, що добір навчених робітників може бути на шкоду іншим групам, що перебувають у гіршому становищі.

Коротко

— Підкомітет в справах свободи друку й інформації, що функціонує при Об'єднаних Націях, ухвалив скликати в наступному році в Европі інтернаціональну конференцію в цих справах.

— Британський політичний представник в Букарешті Голмен прийняв п'ять провідних членів румунської опозиційної селянської партії, що протестували проти масових арештів останніми днями членів румунської опозиції.

— Британська престолонаступниця принцеса Елізбет заявила представникам лондонського торговельного світу, що Англія має ще досить терпеливости, рішучости й вміння, щоб стати великою і здобути в світі для своїх торговельних підприємств належне їм місце.

— Лондонські переговори в питанні про Індію, що відбувалися між віцекоролем Індії лордом Монтбеттеном, членами кабінету й індійськими фахівцями, мали закінчитися 23 травня, після чого лорд Монтбеттен повернеться до Індії.

— Замість генерала Клерка на пост головнокомандувача американських збройних сил в Австрії і представника Сполучених Штатів в альянтській контрольній раді у Відні президент Трумен призначив генерала Джоффі Кейіс.

— Як повідомила британська влада, найближчими днями в Ґібралтар має ввійти ескадра американської середземноморської фльоти.

— Інтернаціональний банк розглядає тепер прохання Голляндії, Бельгії та Данії про надання їм позики.

— Після тяжкого бою під Десагадеро в Параґваї повстанці завдали поразки урядовому війську.

— Іранське військове міністерство видало наказ про «герметичне» закриття совєтсько-іранського кордону.

— Італійський амбасадор у Вашінґтоні д-р Таркіяні передав генеральному секретареві Об'єднаних Націй Тріґве Лі прохання свого уряду про прийняття Італії до Об'єднаних Націй.

— Три совєтські дослідники відкрили на далеко-східньому Сибіру невідоме досі гірське пасмо завдовжки 150 і завширшки 60 кілометрів.

— Єрусалимські жиди відправили панахиду по помершому данському королеві Хрістіяну на знак подяки йому за захист, що він давав жидам під час німецької окупації Данії.

— На виборах до ляндтаґу в Райнсько-пфальцській провінції на перше місце вийшла християнсько-демократична партія, що дістала 47 місць. Далі йдуть соціял-демократи, що посіли 34 місця. Комуністи дістали 8 місць.

— В червні в Англії вперше вискочить з літака людина без парашуту, але з прикріпленим на спині повітряним ґвинтом спеціяльної конструкції. Новий винахід уможливлює повільніше спускання і точне визначення місця падіння.

— Британський уряд має незабаром обговорити питання про майбутні заручини принцеси Елізбет з Філіпом Маунтбеттен, колишнім грецьким принцем Філіпом.

— В червні до Берліну мають прибути з Франції, Великобританії та Сполучених Штатів учені історики, які мають підготувати опублікування документів, що стосуються німецької зовнішньої політики.

Перші листи від наших робітників з Бельгії

„Я стояв якраз коло міністра"...

До Редакції „Неділі" почали надходити листи від скитальців, що виїхали на працю до бельгійських копалень. Передаємо два листи, що їх переслав нам голова Обласної Переселенчої Управи на Ґросс-Гессен:

Добрий день чи вечір, многоповажані друзі: Сеня, Гриша, Митя, Архип і другі! Шлю вам свій гарячий шахтярський привіт! Я хочу знати, як ви зараз живете, як ви проводите свої молоді літа на чужині? Як ви робите і що у вас нового? Які погоди у вашій Німеччині? Дозвольте мені вам написати, як у нас іде життя.

Їхали ми прекрасно. Зустрічали нас у Бельгії добре. Давали гостинці — апельсини, що називають помаранчами. Зустрічав нас сам міністер праці в Бельгії. Робили знимки. І я коло міністра якраз стояв. Було дуже приємно. Люди зустрічали весело, не так, як у Німеччину везли. Увесь транспорт розвезли по шахтах. Під'їхали авта, забрали речі, а нас повезли автобусами. Поїхали в місто. В їдальні покушали, пили пиво. Потім говоримо: — А де ж будемо спати? — Повели нас. В кімнатах ліжка, матраци, подушки, простирала, ковдри. По 6 осіб у кімнаті. В суботу пішли ми на шахту. Перейшли комісію до обіду. Нам там сказали: — Завтра ваша Паска, ви не будето робити. — Два дні гуляли. Ходили по місту. В магазинах! Може ви не повірите, що тут є? Я зразу, як глянув на вітрини, то у мене волосся догори стало і розбіглися очі. Костюми, самі добрі — 2.000 франків і нижче. Сорочки верхні, взуття, пальта, плащі, велосипеди, годинники — 240 франків, а золотий 3.500 франків. Що хочеш, усе є. Курити, скільки хочеш. Роблю я у шахті, 700 м під землею. Заробляю саме менше 140 франків денно і до 300 франків. Харчування, прання, прибирання у кімнаті — все коштує 50 франків денно. А решта — мої. Першого дня дуже дико показалося в шахті, а зараз уже входжу в привичку. Такої жизні я ще не бачив, як живуть бельгійці. Відносини добрі і взагалі, тут можна жити. У магазині можеш брати, що хочеш, на виплату, на рік, — дватри-чотири-п'ять місяців. Картки тільки на хліб і масло, а все інше без карток. Я вам радив би кинути Німеччину і виїхати в Бельгію. Тут дуже багато чужинців: поляків, італійців і інших. На цьому я кінчаю свого листа. Жду від вас.

З привітом — Павлик.

21. IV. 47. Берінґен.

Гришка, я вже в Бельгії! Нас розділили на три ґрупи. Я попав з „псами" з Корнберґу. Роблю по обіді: від 2-гої години до 9-тої вечера. Робота добра, але троху є тяжко. Наразі помалу я ся призвичаю до тої роботи. Їсти досить чого, аби живіт витримав. Вкупити можна всьо. Нічого нема на карти. Можна горівки купити, і ровер, і навіть авто, аби тільки гроші. А пива можна вкупити скільки завгодно, а таке моцне, що як би випив п'ять шклянок, то міг би чоловік і впасти. Може ти би до нас приїхав? Тут є так, що заробиш, то є всьо твоє. Напишіть, як вам там ся поводить. Чи вам тепер ліпше, чи так само, як було. Нас тут є 60 українців і трьох є зі мнов. Більше не маю що писати. Поздоровляю всіх. Прошу о скорий відпис.

Василь П.

М[...]ОВІ УМОВИ ЖИДІВСЬКИХ ТЕРОРИСТІВ

Як сповістила своїм радіом жидівська терористична організація «Ірґун Цвай Леумі», жидівський підпільний рух пристав би на вимоги Об'єднаних Націй, якщо б британський уряд і собі висловив свою готовість до цього. Організація послалася при цьому на заклик Об'єднаних Націй до загального миру в Палестині. Якщо британський уряд, — сказано далі в заяві, — депортуватиме й далі нелеґальних жидівських переселенців і інтернуватиме жидів у таборах, він буде відповідальним за порушення ухвали Об'єднаних Націй і «неминучі наслідки цього». «На насильство ми й далі відповідатимемо насильством».

Згідно з повідомленням кореспондента «Ройтер», [illegible] комітетом Об'єднаних Націй, що має зібратися 26-го травня, стоятимуть чотири головні проблеми: Чи можливо створити двонаціональну державу, в якій араби й жиди мали б однакові права? Яку частину Палестини мали б одержати жиди, якщо поділ Палестини був би єдиним розв'язанням питання? Чи може й у якій кількості приймати далі до себе Палестина жидівських переселенців з Европи? Як можна було б забезпечити її стратеґічні й економічні інтереси Великобританії в Палестині? (ДЕНА-Ройтер).

Рефлєксії по З'їзді ЦПУЕ

(В. М.) Три дні напруженої праці на комісіях і пленумі Реґенсбурзького з'їзду уже за нами. Коли після цілонічної праці делеґати з'їзду виходили внеділю ранком 11 травня ц. р. з залі засідань, то на їх обличчях рисувалось задоволення з результатів роботи. Бо ж дійсно — як можна не глядіти веселіше вперед, коли ретроспективний погляд на пройдений шлях у громадському секторі нашого суспільного життя від часу першого з'їзду ЦПУЕ в Ашаффенбурзі (1 листопада 1945) до кінця р. 1946 доказує безперечний поступ. З'їзд констатував, що в незвичайно тяжких повоєнних внутрішніх і скрайньо несприятливих зовнішньо-політичних обставинах нашого еміґраційного життя, успішно пройдено поважний шмат шляху в напрямі унормування нашого громадського життя, його стабілізації та росту. Ще в свіжій пам'яті безвиглядна мандрівка тисячних еміґраційних мас наших людей з незамінимими возиками через знищені німецькі міста на захід, яриим спогадом жевріють початки невеселого таборового життя, важкі дні репатріяції і повна відсутність хоча б дорадчого громадського центру. Сьогодні натомість ми маємо можливо аж надто багате життя з численними організаціями суспільно-громадського, культурного й професійного характеру, маємо широко розбудовану мережу шкільництва, чисельні газети й поважні осяги в мистецькій роботі. Маємо централю громадського життя на чолі з маршалом В. Мудрим і ми зуміли собі спільними зусиллями здобути в очах чужинців найкращу славу. Наші намагання й праця дали позитивні наслідки, які є запорукою того, що дальша наша робота мусить піти ще краще й ще успішніше. Це є сумарний позитивний висновок зі звітів, дискусій і праці з'їзду, які виказали, що ЦПУЕ зробило багато з того, що взагалі можна було зробити у скомплікованих обставинах.

Рівночасно з позитивами вказано на від'ємні явища нашого життя, на недоліки доцьогочасної діяльности ЦПУЕ й на ті неґативні прояви, які мають ще місце у нашому щоденному бутті. Червоною ниткою крізь дебати й дискусії З'їзду пробивалось висловлюване устами делеґатів гаряче бажання найширшого еміґраційного загалу — національної єдности, єдности сердець, розумів та рук. Нескоординованість політичної дії, взаємне поборювання себе політичними партіями й групами, а в зв'язку з тим занепад суспільної та громадської етики — були засуджені великою більшістю промовців. Громадський сектор нашого еміґраційного життя стоїть у прямій пропорції до діяння політичних сил і хоч багато людей схиляється до думки, що єдність на громадському відтинку можлива без єдности на політичному полі— то все ж політичні сили гратимуть вирішальну від'ємну чи додатню ролю й на цьому відтинку. Тому власне З'їзд сильними чи м'якшими словами різних промовців підкреслено домагався високої моралі й співпраці всіх політичних сил, бо лише у тому випадку можлива повновартісна й гармонійна діяльність громадських осередків і їх надбудови.

В ділянці організаційній З'їзд ствердив поважну роботу й осяги організаційного відділу. Організаційна розбудова ЦПУЕ має бути ще удосконалена шляхом дальшого диференціювання праці й розвантажання від нагромадження обов'язків керівних чинників. Стверджено недотягнення в тому напрямі, що цей відділ не звернув належної уваги на дальше віддаленні від осередку ЦПУЕ області (французька зона), присвятивши найбільше уваги американській зоні.

Брак наявности сталого статуту ЦПУЕ, що відповідав би усім тонкощам нашого теперішнього перебування, має бути усунений протягом найкоротшого часу окремою кодифікаційною комісією, яка одержала всі матеріяли З'їзду щодо засад побудови системи ЦПУЕ.

В ділянці правної охорони зроблено дальший крок уперед. Загально стверджено, що занепад карности й дисципліни та брак відповідних санкцій утруднює роботу нашого судівництва. Затверджено судовий правильник, встановлено ієрархію судів (суди таборові, обласні, Найвищий Громадський Суд) та розмежовано компетенції цієї триступневої ієрархії.

В ділянці культури й освіти стверджено поважний чисельний розріст праці. Густа мережа шкільництва, зродження фахових організацій та об'єднань культурних працівників, повстання мистецьких колективів і т. д. поставило культурну роботу нашої еміґрації на передові позиції її життя. Рівнобіжно з тим стверджено основний напрям дальшої праці в тій ділянці щодо її поглиблення. Деякі речі вимагають негайної направи: уніфікація програм навчання у школах нижчого та середнього типу, удосконалення їх роботи, стягнення великого числа високих шкіл лише до двох шкіл: університетського та політехнічного характеру. Один із промовців спеціяльно підкреслив потребу відповідного трактування визначних постатей сучасного українського мистецького, літературного та наукового світу. Ряд резолюцій З'їзду в ділянці культурно-освітній говорить про переслідування українських церков, потребу об'єднання всіх церковних організацій УАПЦ, потребу опіки над нашими ученими та високошкільною професурою, збільшення бюджетних позицій для потреб науки й наукових установ.

Декілька разів З'їзд дебатував на тему ліцензійованої преси. Думки, висловлювані на адресу преси взагалі, чи окремих органів, неслись здебільшого руслом політичних симпатій чи антипатій. Більшість промовців атакувала пресу, намагаючись накласти на неї драстичні санкції, коли б вона виходила у своїх писаннях поза рамки тих меж, які для неї мав би встановити окремий покликаний для того громадський орган. Ясно, що як представники преси так і критичніші голоси з рядів делеґатів, заступаючи погляд, що, коли преса має бути трибуною вільної критики й вільної думки, то вона може бути в'язаною тільки національною громадською та головно —журналістичною етикою. Голова СУЖ-у закинув, що ЦПУЕ не було в сталому контакті з пресою й тому на майбутнє слід було б улаштовувати періодичні пресові конференції в ЦПУЕ.

Одно з центральних місць порядку денного З'їзду мали справи переселенчі, очолені ГУПР-ою. З'їзд одобрив доцьогочасну працю ГУПР-и, вважаючи за найважливіше завдання у цій ділянці роздобуття потрібних фондів, які мають бути до диспозиції в момент масової дальшої еміґрації.

Вкінці З'їзд, приймаючи пропозицію контрольної комісії признати абсолюторію уступаючій управі за звітовий час знову вибрав доцьогочасну управу ЦПУЕ в дотеперішньому складі на час до надзвичайного З'їзду ЦПУЕ. З'їзд доручив Управі ЦПУЕ скликати засідання надзвичайного З'їзду в особовому складі II З'їзду найдальше до одного місяця від доручення кодифікаційною комісією скодифікованих статутів та виборчих правильників, затвердив баланс і прийняв цілий ряд резолюцій з усіх ділянок розгалуженої праці ЦПУЕ.

ТІНІ РЕҐЕНСБУРҐУ

Українська преса широко обговорила світла і тіні Реґенсбурзького З'їзду. До перших вражінь нашого редактора (КТВ), загальних спостережень постійного обсерватора на цьому соймі еміґрації (В. М.), додаємо ще скорочено критичні зауваження співробітника тижневика «На чужині», що — на нашу думку — відзначаються між багатьма іншими звітами:

Стверджуємо, що організатори з'їзду не склали іспиту. Виїмок в тому творить побутова частина організації з'їзду, що під кожним оглядом функціонувала правильно й забезпечувала учасників з'їзду потрібними вигодами — але це було властиво заслугою місцевого ОПУЕ. Добре працювала теж канцелярія. Позатим все інше не дописувало.

Замість зложити звідомлення про працю в одну брошуру та розіслати їх делеґатам ще перед з'їздом, виступали всі референти на трибуну та замучували довжелезними звідомленнями, що вбивали в людях думку, вичерпували фізично й надаремно забирали час. Цей нонсенс і занедбання відбилися сильно на змістові праці. З тієї ж причини його рівень був недостатній і під організаційним оглядом став дуже кепською лекцією. Треба було лише глянути на кільканадцять учасників з'їзду, що залишилися на «полі бою» до кінця після неспаної ночі четвертого дня з'їзду перед 7-ою год. рано — тоді кожному приходила до голови думка, що чоловіка відповідального за таке провадження з'їзду належало б, для доброго приміру іншим, потягнути до суворої відповідальности. Шкода, що тоді не було в залі наших фотографів, а мали б вони для кліш документальний матеріял про здібності організаційного референта ЦПУЕ, що на нашу думку завинив тут найбільше.

Неменші недомагання вийшли в інших справах. Для приміру візьмімо не серйозне підготовлення праці мандатної комісії, що покінчилися невизнанням повноправних мандатів для діючих українських церков. Вона за браком відповідних матеріялів не визнала повноправної участи професійних спілок. Ці справи повинні бути заздалегідь солідно підготовлені, щоб не ставити членів мандатної комісії в трудне становище.

Врешті справа статуту ЦПУЕ. Немає досконалих статутів і тому вони підлягають змінам. Зміни статутів підготовляють проводи дотичних установ. Вони найбільше терплять від браку статутових недомагань, бо при найліпшій волі не можуть нераз розвинути належно своєї праці. Недобрі статути паралізують ініціятиву, утруднюють життєві процеси в самій установі і між членством. Для того всі зміни статутів підготовляються дов-

Ювілей Митрополита Полікарпа

Урочиста Академія в Мюнхені. Священний Синод за об'єднання всіх українських православних церков

(Власна кореспонденція «Неділі»). Визначні події в житті Української Православної Церкви — сесія Священного Синоду і Собор Єпископів, скликані в Мюнхені та приїзд сюди голови УАПЦ Високопреосвященнішого Митрополита Полікарпа та всього Єпископату викликали серед мюнхенського українського громадянства величезне піднесення і радість та сприяли ще більшому згуртуванню вірних навколо Церкви.

Відвідини Митрополита збіглись з 15-річчям його єпископської служби і мюнхенські українці мали можливість особисто побачитися з Ювілятом і привітати Його з нагоди цієї знаменної дати в житті його та всієї Церкви.

Масово відвідували вірні церкву, коли Богослужбу відправляли високі гості, а урочиста академія з нагоди ювілею Митрополита своєю величністю і піднесеністю перетворилася на велику українську національно-патріотичну маніфестацію.

10-го травня під головуванням Митрополита Полікарпа відбулася **четверта сесія Священного Синоду,** в роботах якої взяли також участь архиєпископ Михаїл та єпископи Платон і Мстислав. Сесія пройшла на високому діловому рівні та розв'язала цілу низку різних канонічних питань.

11-го травня у Свято-Покровській церкві зібралися на урочисту Службу Божу маси українців обох віровизнань, православні, білоруси, естонці, латиші, греки, лютерани та деякі інші чужинці. Митрополиту Полікарпові, що прибув на Богослужбу, влаштовано зворушливу зустріч. На вулиці біля Митрополичого авта зустрів і привітав Владику від братства Св. Покрови і церковної ради інж. Архангельський, який доручив високому гостеві видання братства; від сестрицтва вітала Наталка Гаврилюкова, від жіноцтва і дітей Митрополитові піднесено букети живих квітів.

Літургію відправили єпископи Платон, Вячеслав і Сергій у співслужбі численного духівництва та двох протодияконів. Гарно співав церковний хор під орудою дириґента Куриленка. Після читання євангелії з проповіддю про діяльність Митрополита Полікарпа виступив і єпископ Платон. По закінченні служби Митрополита привітали делеґації від Авґсбурґу, що піднесли ювілятові поздоровну адресу, від Реґенсбурґу та інших таборів, а також і від української молоді. Дякуючи за привіти та побажання, Владика Полікарп благословив усіх і закликав до єдности, до любови до ближнього та навів відповідні слова святого письма. Увечері того ж дня Митрополит Полікарп і єпископ Мстислав відвідали табір Шляйсгайм, де на честь дорогих гостей влаштовано урочисте прийняття, під час якого представники громадянства вітали ювілята, бажаючи йому довгих років життя.

12-го травня відкрився Собор єпископів. В засіданнях Собору взяли участь: Високопреосвященніший Митрополит Полікарп, Аркиєпископи Ніканор, Ігор, Михаїл та Геннадій і єпископи Мстислав, Григорій, Сильвестер, Платон, Володимир, Вячеслав і Сергій. На Соборі обговорено питання про з'єднання американської, канадської та европейської Українських Православних Церков.

13-го травня в залі Високої Технічної Школи проведено святкову академію з нагоди 15-річчя Архипастирської діяльности Високопреовященнішого Полікарпа. Щоб вшанувати Ювілята з'їхалися з різних країв численні представники громадянства, духівництво, визначні діячі. Серед них **Митрополит Пинський і Поліський.** Всі присутні захоплено вітають Митрополита. Він звертається до Авдиторії з традиційним українським «Христос Воскрес».

У короткому вступному слові ректор Богословсько-Педагогічної Академії Пантелеймон Ковалів вітає Високопреосвященнішого Полікарпа з 15-річчям Його єпископського служення перед Богом і народом. З доповіддю про діяльність Митрополита виступив проф. Іван Власовський. Він схарактеризував життєвий шлях Ювілята, що в часи української держави працював віцедиректором департаменту в міністерстві віровизнан. В 1922 році прийняв чернечий постриг і у тому ж році був висвячений у священицький стан ієромонаха. Був настоятелем по манастирях і мав великий адміністративний талант. З активізацією церковного життя на Волині там повстало питання про висвячення єпископа українця. Даремний був опір російських кіл та інспірованих ними органів урядової преси. На єпископа висвячено теперішнього Ювілята в 1932 році і він обійняв стародавню луцьку катедру, як вікарій архиєпископа Олексія. Служби Божі, які він відправляв українською мовою, обумовили вимоги багатьох сіл також служити по українськи. Владика сприяв перекладові богослужебних книг на нашу мову. Він не підписав декларації про підпорядкування московській Церкві і тому безпідставні закиди, ніби він відступив від неї лише в роки війни. Тяжка ситуація Церкви, потрібність налагодження адміністратури висунули прохання про обняття ним адміністратури Православної Автокефальної Церкви на українских землях, що й здійснено 24 грудня 1941 року. Працювати було тяжко. Потрібні були кадри людей, треба було подбати про утворення українського православного єпископату, про поширення складу української православної ієрархії. Кілька єпископів висвячено в Києві. Але величезні перешкоди робила німецька адміністрація. Втручування у внутрішні справи Церкви, заборона Богослужб і викладів релігії, заборона висвячення нових єпископів, заборона Собору єпископів та інші удари випадали на долю Митрополита. В січні 1944 року Владика залишив Луцьк. Великі завдання перед Владикою і Собором про об'єднання всіх українських Церков — Канади, США і скрізь в єдину УАПЦ — сказав на прикінці доповідач, відзначаючи, що про це є вже ухвали Собору єпископів.

Після доповіді голова Українського Допомогового Комітету у Франції, інж. Созонтів, представник філії ЛУПВ та представник білоруської громади і багато інших вітали Ювілята. Наспіли теж численні привітальні телеграми з різних країв. За стародавнім традиційним українським звичаєм в ознаменуванню ювілею треба складати подарунки. Так і зробив Синод, асиґнувавши для студентів трьох наших високих шкіл по 1 000 марок. Із зворушливою відповіддю на привітання виступив Ювілят: «Улюблені — сказав Владика. Сердечно дякую вам за любов до мене, що виявилась у сьогоднішній урочистості. Дякую всім, що привітали і що прийшли, зокрема Владиці Олександрові і всім єпископам. У житті я ішов завжди прямим шляхом, бо знав, що це вірний шлях, хоч доводилося багато перетерпіти. Тепер треба з'єднати всі українські православні Церкви в одну УАПЦ і з допомогою Бога ми це зробимо. Божа воля невідома. Але треба не тільки надіятись, а й твердо вірити в те, що ми повернемось на батьківщину. Колись німецький генерал-губернатор сказав мені, що після перемоги зітре з лиця землі всіх, хто протиставитиметься йому, а я відповів, що нарід наш все ж буде жити. Так і станеться. Нехай же Господнє Благословення буде над Вами від нині і до віку».

На закінчення академії виступила капеля бандуристів під мистецьким керівництвом Григорія Китастого і дириґуванням Володимира Божика. Після концерту Митрополит подякував капелі.

Дні перебування Митрополита в Мюнхені залишаться незабутніми. Вони сприяли ще більшому згуртуванню вірних навколо Церкви, ще більше виявили релігійність нашого народу і яскраво довели, що ніякі спроби відірвати народні маси від Церкви не мають жадного підґрунтя для своїх дій.

Г.

ВАЖНЕ ДЛЯ РЕМІСНИКІВ!

Заходом Ініціятивної Групи Ремісників при Об'єднанні Українських Приватних Підприємців відбудуться 5. червня 1947 р. о год. 10. ранку в Мюнхені, Розенгаймер-штр. 46а кімн. ч. 114.

ЗБОРИ РЕМІСНИКІВ

Просимо всіх членів Об'єднання та заінтересованих чисельно прибути.

З нагоди відзначення Черчілля французьким орденом відбувся в Парижі бенкет. На світлині (зліва направо): Блюм, голова французьких соціялістів, Оріоль, президент Франції, Черчілл і французький міністер зовнішніх справ Бідо. (ДЕНА-НИТ)

ГРОМАДЯНИ УКРАЇНЦІ
МЕШКАНЦІ БРИТАНСЬКОЇ ЗОНИ!

Хто з Вас виїжджає на роботу до Англії чи десь інде, не забудьте перед від'їздом зробити ось що:

1. Зайти до своєї Станиці СХС і зареєструватися в ній. Прибувши ж до Англії чи іншої країни, негайно повідомити звідти Краєве Представництво СХС на британську зону Німеччини про місце своєї праці, а також свою адресу.

Бажано також коротко написати:

а) Чи є на місці Вашої праці і в місті, де Ви будете жити, ще українці і скільки їх там;

б) Чи є там будь-яка українська громадська чи допомогова організація і яка саме;

в) Як Вам живеться і працюється;

г) Чого Вам гостро бракує.

Цим ви полегшите своїм друзям розшукати Вас на випадок потреби. Прислужитеся українському громадянству правдивою інформацією. Крім того, може це громадянство зможе Вам чимсь допомогти, якщо це буде в його силах.

2. Якщо у Вас є будь-яке майно, що його Ви маєте кидати і коли це майно (білизна, одежа, посуд, меблі, книжки тощо) ще чогось варте, не забудьте передати його до своєї Станиці СХС!

Цим Ви збільшите фонди своєї української допомогової організації.

Не забувайте, що тут, у Німеччині, на довший час лишаються ще інші інваліди, хворі, старі, тощо. які потребуватимуть нашої громадської допомоги!

Отож не кидайте нічого, що ще варте чогось і може бути використане безпосередньо або реалізоване!

3. Якщо Ви і досі не член СХС, то не забудьте виконати свій громадський обов'язок; зайдіть перед від'їздом і запишіться в члени СХС. Цим Ви збережете свій зв'язок з організованою Українською Громадою, зміцните її сили, своїми невеличкими членськими внесками збільшите її допомогові фонди, сприятимете надсиланню інформацій та української преси до місць скупчень українських еміґрантів.

САНІТАРНО-ХАРИТАТИВНА СЛУЖБА
Краєве Представництво
на британську зону Німеччини
Ганновер, Ан дер Лістер Кірхе 1/3.

1. Адреса Крайового Представництва:
SANITARY CHARITABLE SERVICE
Hannover, An der Lister Kirche 1/3.
British Zone of Occupation for Germany.

2. Адреса Центрального Українського Допомогового Бюра в Лондоні:
CENTRAL UKRAINIAN RELIEF BUREAU
LONDON W. 2. — Paddington
218 Sussex Gardens
Great Britain

НЕВДАЛА ДИМНА ГРАНАТА „УКРАЇНСЬКОЇ ТРИБУНИ"

Мовчанка навколо однієї статті

«Українська Трибуна» (ч. 60) помістила спростування президії таборової ради і управи табору Новий Ульм в справі «прикрого хуліганського вчинку, групи п'яних осіб, що вибили вікна деяким таборянам»... Цього спростування «Неділя» не помістила, хоч ми не відмовляємося ніколи містити навіть неприємних для нас реплік. Справа в тому, що спростування з Ульму нічого не спростовує. В малій замітці «Неділі» про ульмівські події сталася лише одна помилка: коменданта табору п. Александрука ми «зробили» комендантом поліції, тоді як насправді комендантом хороброї ульмівської поліції є пан Худий. Це й спростовуємо, зазначуючи водночас, що ані одного з тих ґанів «не було дома», коли й наш редактор особисто мав нагоду протягом нічної акції в Ульмі важити в руках каміння, що побило вікна ред. Багряному і іншим.

Одначе ми б не займалися тим перешумілим вже фактом, якщо б в цьому ж числі «Української Трибуни» не було великої статті її чільного публіциста під романтичним наголовком «Терор треба поборювати!» Написав її редактор, якому досі вікон не побили, а написав її обдумано і з ясною метою: щоб відвернути увагу загалу від немилої для нього статті п. Мирослава Стиранки в «Українських Вістях» ч. 76. Пан Стиранка це молодий публіцист, якому редактор «Неділі» на першому з'їзді журналістів в Ульмі (номен-омен!), заспокоюючи амбіції панів із орбіти пізнішої «Української Трибуни» добровільно відступив своє законне місце в управі СУЖ-у. Зробив це в надії, що група «активістів» зуміє оцінити жест і своєю поставою доведе політичну зрілість. Замість того—прийшли відомі дії, а п. Стиранка, делегований в міжчасі своєю партією на відповідальне становище аж до Парижу, прилюдно (в тій же «Українській Трибуні») остентаційно деклярував свій розрив із СУЖ'ом. Проте, життя мусіло його дечому навчити. Той самий автор, ніким не залякуваний, не примушуваний, не підплачуваний, здобувшись на велику цивільну відвагу, написав в «ліво-демократичних» «Українських Вістях» статтю, якої ніякою єзуїтською реторикою і ніякою штучною тишею промовчати не можна. Беручи на увагу факт, що з транспортом дотичного числа ульмівської газети до Ашафенбурґу й околиці сталася якась містерія й число зі статтею п. Стиранки сюди не прийшло, ми дозволяємо собі передрукувати її ін екстензо.

Редакція «Неділі».

Аналізою самих хуліганських подвигів в Ульмі не буду займатися. Зрештою тут немає що аналізувати. Горстка примітивних людей, заагітованих дешевою і плиткою демагогією, на свій лад захотіла «розв'язати» одну з проблем українського політичного життя. Думаю навіть, що ці люди діяли з патріотизму, в глибокому переконанні, що засоби, яких вони вживають для знищення «внутрішнього ворога», є єдино-правильні і доцільні. Але піду ще дальше! Вірю, що цих вчинків, які, з одного боку, межують з наївно-учнівським вибиванням вікон нелюбому вчителеві, а з другого — з найбільше назадницьким політичним бандитизмом, допустились вони з власного імпульсу, що ніхто їх не намовляв до цього, не давав наказу. Говорю, звичайно, не тільки про самих активних «віконобивців», але й про тих поліцистів, що заховували найбільше дискретний і приязний «невтралітет», і про ареопаг ульмівських політичних «волюнтаристів», які якщо самі не були режисерами, то вважали і вважають методи «бєй жідов, спасай Расєю» за єдино-правильні і доцільні. Але, на жаль, не йде тут тільки про ульмівські події та про ульмівських того роду, пожалься Боже, «політичних діячів». Коли б Ульм був тільки виїмком, це не було б страшне і такі льокальні нездорові прояви було б легко зліквідувати. На жаль, мусимо ствердити, що це не відокремлене явище. **Маємо в тому випадку на думці не того роду події, але систему, яка доводить в своїх наслідках до таких подій.**

Що ж це за система? Приглядаючися ближче до життя в таборах, мусимо ствердити, що тон цьому життю від довшого часу надають люди примітивні і політично недорозвинені. Не маю на думці, звичайно, таборових управ, але ті «сірі еміненції», які стоячи самі в тіні, стараються тримати руку на живчику таборового життя, без відома яких в більшості таборів нічого не діється та які, дібравши собі відповідні «командні склади», є фактично таборовими диктаторами. Але сам факт існування таких таборових «сірих еміненцій» ще не був би загрозливий, бож з практики знаємо, що кожна політична течія завжди має тенденції опановувати та брати під свій вплив цілість суспільно - політичного життя. Біда тільки в тому, що з правила цими таборовими провідниками є люди суспільно і політично невироблені, примітивні, люди капральського типу, які в нормальних політичних обставинах виконували б власне ролю капралів при війську, в'язничних сторожів чи поліцистів. І, на мою думку, виконували б, поставлені на своє місце, свою роботу правильно. Опинившися, одначе, не на своїм місці, в ролі таборових, а часто і нетаборових провідників, які мають за завдання впливати на суспільне і політичне життя, формувати прилюдну опінію тощо, вони знижують до свого рівня цілість життя, упрощують найбільше складні питання та розв'язують їх так, як уміють. Наслідки такого «керівництва» ми маємо сьогодні. Це — палення часописів, стосування палиці як єдиного арґументу супроти політичного противника, жалюгідні історії з прапорами, ульмівські події, це примітивізація політичного життя взагалі.

Але йдімо дальше і поставмо собі питання: чи ті люди винні в тому, що опинилися не на своїх місцях та що неправильно поступають? Адже ж самі вони на ці пости не вибилися. В суспільному житті, при існуванні вільного добору, як правило висуваються завжди на передові місця найкращі. Це загальне правило стосується теж і до нашого життя. Коли ж у нас сьогодні справи йдуть інакше, то це наслідки системи, яка панує в деяких наших середовищах, системи, в якій критерієм оцінки здібностей людини є не політична і суспільна зрілість, розум, такт та чесність, але безоглядний, сліпий послух, крикливий ґурапатріотизм і революційність та більша або менша скількість літ, пробутих у в'язниці чи концентраку. За тими критеріями пішов добір провідницьких кадрів у таборах. І в наслідок того маємо такий стан як сьогодні. **Отже не шукаймо безпосередніх винуватців жалюгідних ульмівських подій та їм подібних, тих, які були і які будуть серед таборових кациків, але серед тих, хто їх цими кациками іменував та хто поблажливо, крізь пальці, дивиться на їхні витівки. Це є правдиві винуватці того нездорового і загрозливого стану, який сьогодні витворився по наших таборах.**

Не поможуть тут і традиційні виправдування, мовляв: нам нічого не відомо чи ми жадних того роду наказів не давали, ані не похвалюємо таких методів. Хто добирає собі такий склад низового активу, який уважає єдиним найбільше надійним і корисним засобом внутрішньо-партійного політичного виховання 25 на голу, а єдиним політичним арґументом у внутрішньо-політичному житті фізичний терор, хто не вживає якнайбільше рішучих заходів, щоб або його (той актив) перевиховати, або замінити іншими, політично розумними людьми, той завжди поноситиме повну відповідальність за все це, що його партійні низи роблять чи під впливом тих партійних низів робиться.

А втім, чи тільки під впливом тих партійних низів? Візьмімо для прикладу ульмівські події. Хто в тому випадку був дійсним спричинником тих жалюгідних подій? Чи ті, що кидаючи камінням та вигукуючи «бий комуністів» — може вірили, що для української справи роблять добре діло, що дійсно б'ють правдивих ворогів, чи може ті, що на сторінках преси та всіми іншими можливими методами ведуть неперебірливу і демагогічну аґітацію проти «багрянівців», називаючи їх прямо «комуністами» та інспіруючи їм, що вони є прихильниками «інтернаціональної ідеї, висуненої Москвою» (див. «Українська Трибуна» чч. 14 і 21 за цей рік).

Чи ця неперебірлива в засобах акція має в собі хоч трохи здорового глузду? Кожний, хто бодай трохи зорієнтований в ситуації за останні роки, знає, що ті самі проблеми, які сьогодні дискутують і порушують «багрянівці», були так же само дискутовані і порушувані в краю під час німецької окупації, а опісля, як правильні і життям підтверджені, були зафіксовані в програмі тієї ж організації, яку сьогодні так нещасливо беруться заступати деякі люди тут на еміґрації.

Але всі ці справи і проблеми для тих людей, що думають або категоріями просвітянщини, або волюнтаристичного довоєнного націоналізму, — неважні і несуттєві. Вони їх не розуміють, не хочуть зрозуміти, вони їх ненавидять. І для того, кинувши їх в один «котьолок» разом з комунізмом, соціялізмом і ще з чим хочете та, мов на глум виставляючи свою власну програму, вважають все це за контр-арґумент проти «багрянівців», подаючи масам у формі дешевої і плиткої демагогії.

І власне не що інше, як ця плитка і дешева демагогія і була одною з найважніших причин ульмівських подій. Розгойданий проти «комуністів» «актив» почав діяти такими методами, яких він звик вживати, не розбираючись в тому, чи це правда, чи ні. Отже не хто інший, як саме носії та подвижники цього «розгойдування» є головними винуватцями ульмівських подій та взагалі метод, спертих на нетерпимості й стосуванні терору серед власного суспільства.

Може хтось сказати: «Ти ж є одним із співвинних, бо треба було давно ці справи поставити одверто і ясно під призму прилюдної критики. З другого боку, може впасти закид: робиш похибку, бо для оздоровлення відносин є інші шляхи. Метода прилюдної критики не дасть жадних позитивних наслідків, тільки користь зовнішньому ворогові.

Мушу ствердити, що причиною моєї дотеперішньої мовчанки була надія, що зможу причинитися до поправи ситуації, стараючися знутра довести до змін. Коли ж всі мої заходи в тому напрямі завели, коли я остаточно переконався, що ті, від яких залежить проведення основних змін на ділі, вважають теперішній стан за нормальний, а навіть для них корисний, — думаю, що настав час вигнути ці болючі справи перед форум громадської критики. Арґумент, що, мовляв, тільки зовнішній ворог користає з цього — відпадає. Ворог ще більше користає, власне, з того невідрадного і загрозливого стану, який у нас нині існує, і який на внутрішньому відтинку позначається, м. і., приходом до голосу політичного примітиву з вживаними ним методами політичної боротьби. Як наслідок того, а в дійсності тенденцій деяких політичних середовищ тримати суспільство в руках, з одного боку, власне, за допомогою того примітиву, а з другого — за допомогою змонополізованих виключно для себе гасел краєвої боротьби, маємо таку політичну ситуацію, яка нині у нас існує.

Ця ситуація мусить бути змінена якнайосновніше, інакше стан застою, викликаний нездоровими і шкідливими явищами на внутрішньому і зовнішньому відтинках нашого політичного життя, не тільки триватиме дальше, але ще й поглиблюватиметься і ми ніколи не виконаємо тих завдань, які на нас покладає край. Боротьбу з цим шкідливим і нездоровим явищем повинна провадити ціла здорова більшість нашого громадянства, а насамперед той чесний і ідейний елемент, який бачить хиби і пороки власного середовища, не погоджується з ними і осуджує їх, і який дотепер не потрапив їм рішучо протиставитися. Все це треба нам засудити так само, як засудили ми тих, що недоцінювали, а то й легковажили краєву боротьбу. Бо ті, що сьогодні своїми нерозважними та нерозумними вчинками, своїм непримиримим становищем та монопартійними амбіціями копають ще більшу безодню серед українців на еміґрації, ширять ще більший розбрат та завогнюють взаємовідносини до такого ступеня, що взагалі виключається можливості якогонебудь зговорення та спільного діяння для добра справи, приносять цій справі якщо не стільки само, то ще більше зла, як ті, що ставляться з легковаженням чи вороже до героїчної боротьби, яку веде наш народ на рідних землях.

Мирослав Стиранка.

БЕНЕШ ПРАГНЕ СВОБОДИ ПРЕСИ

Прага, (ДЕНА). Не може бути жадного пристойного журналіста без свободи друку й совісти, — заявив президент чехословацької республіки Бенеш президії спілки чехословацьких журналістів. Журналіст, — сказав далі президент, — повинен мати бездоганний характер, служити нації і не бути «кулі, що живе з ласки свого працедавця». Проте насамперед він повинен бути вільним, працюючи за вказіками лише своєї совісти. Як повідомила президентові Бенешу делеґація спілки журналістів, 3-го червня в Празі має відкритися міжнародній конґрес журналістів, в якому мають взяти участь 250 представників з усіх частин світу.

БОЇ В ГРЕЦІЇ

Атени, (ДЕНА-Ройтер). В боях, що відбувалися на схід від Салонік, було вбито згідно з вісткою грецького інформбюра, 165 повстанців. 700 повстанців перейшли з Альбанії і зайняли в Греції одну прикордонну місцевість. Грецькі розвідчі літаки розбили це з'єднання. Як повідомив у п'ятницю кореспондент британського щоденника «Дейлі Телеграф» із Стамбулу, повстанці підірвали міст в Софулу, знищивши тим залізничну сполуку між Грецією і Туреччиною. Відбудова пошкодженого мосту може потривати цілий місяць.

СОВЄТИ ЦІКАВЛЯТЬСЯ АБІССІНІЄЮ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). «Совєтський Союз виявляє надзвичайний інтерес до Абіссінії», — повідомляє з Аддіс-Абеби кореспондент «Дейлі Телеграф». Він розпочав там пропаґандистську кампанію. Совєтське посольство має штаб співробітників, що є більшим, ніж будь-яке інше дипломатичне представництво в Аддіс-Абебі. Співробітники посольства часто змінюються. Тепер Совєти почали будувати в абіссінській столиці новий шпиталь.

ДП ЗАБОРОНЕНО ВИХОДИТИ

Відень, (ДЕНА-Ройтер). В районі Мальніц в Кернтені обмежено право виходити для всіх чужоземних переміщених осіб та зобов'язаних реєструватися (до цієї категорії належать всі колишні нацисти), аж поки не буде виявлено винних у намалюванні на міських стінах знаків свастики. Разом з тим переміщеним особам та колишнім нацистам заборонено також на цей час відвідувати ресторації та місця розваги.

гою солідною працею керівних чинників установи. На допомогу запрошується фахівців, а вразі потреби розписується анкети. Це ж справа конституції, на якій спирається організаційне життя членства і на основі якої діє провід установи.

Не можна було на з'їзді набрати переконання, що така солідна підготовка зміни статуту провадилася в ЦПУЕ, хоч загально відомі були великі недомагання старого, наспіх зредагованого статуту при творенні громадської централі. Обов'язуючий дотепер статут не розв'язує засадничих постулятів життя нашої еміґрації. Над поданим статутовій комісії проєктом нового статуту треба було глибоко задуматись та мати на те більше часу. Тому комісія свідома своєї відповідальности визнала себе одноголосно неспроможною перевести таку велику працю на протязі кільканадцяти годин. Супроти повищого факту поставила вона резолюції до з'їзду, щоб для прийняття статуту й на його підставі вибору керівних чининків ЦПУЕ скликати надзвичайний загальний з'їзд, що й стало обов'язуючою постановою.

В дискусіях на комісіях і на пленумі порушено актуальні справи нашого теперішнього і майбутнього життя. Немало місця присвячено пресі, вважаючи її неслушно причиною багатьох внутрішніх непорозумінь. В доказ того деякі промовці зачитували з пресових органів статті, що на їх думку не повинні були бути друковані. Таке поверхове схоплення проблеми засудили інші промовці, доказуючи, що корінь лиха лежить зовсім не в пресі, а в самій еміґрації. Преса мусить бути вірним відбитком її життя, бо коли б вона такою не була, то стратила б всякий сенс існування. То ж треба передовсім вилікувати наше життя, зліквідувати в ньому всяке зло, що набрало невідповідних і загрозливих форм нетолеранції, загрозливих пристрастей і примітивізації політичної думки. Пресі не можна накладати каганця, бо таким способом вона не стане оздоровлюючим чинником.

Не закриваючи багато недомагань, другий загальний з'їзд взнав, що ЦПУЕ не зважаючи на все, виконало велику працю і в справі української еміґрації. Перші великі труднощі поборено і створено підстави для успішньої праці на майбутнє. Завдання великі. Зокрема переселення еміґрації з теперішнього переходового стану до постійного поселення. Вони будуть успішно розв'язані лише при одній засадничій передумові, що українська еміґрація буде зорганізована, внутрішньо-суцільна і творча.

Не можна тут поминути ще й справи проводу самого з'їзду. Могло б здаватися, що це другорядна справа. Що воно так не є, мали учасники нагоду переконатися. Непевність голови і його постійна слабкість входити з залею в дискусію, не лише забирали непотрібно час, але й мучили та дезорганізували. Не було чути порядкуючої руки, що формує навіть з противенств одну думку та випроваджує її на дорогу розв'язки.

ВАРТО ЇХАТИ ДО ФРАНЦІЇ

(докінчення з першої сторінки)

справи цієї культурної автономії і вимагають від чужинців лише одного — дотримуватись лояльности супроти французької держави, тобто не робити протиурядових виступів.

У Франції найнижче оплачуваний звичайний робітник дістає за одну годину праці тридцять п'ять франків, а кваліфікований — значно більше. Згідно з теперішніми французькими законами працедавець не має права платити робітникові менше як 7 000 франків на місяць. Може платити (і, здебільшого, платить) більше (залежно від кваліфікації робітника), але не менше.

В країні відчувається велика недостача робочих рук. Тому адміністрація французьких підприємств дуже цінить кожного з своїх робітників. Кожна фабрика старається тримати своїх робітників у себе якнайдовше і для цього створює для них добрі житлові умови, платить добру платню тощо. Звичайний робітник, працюючи сам, утримує свою родину і живе разом з нею в квартирі з 3-4-х кімнат; у цій же квартирі є вбиральня, ванна з гарячою водою та інші вигоди. Як правило, фабричний робітник працює на тиждень 44 години, а шахтар навіть 40 годин, маючи крім неділі ще один вільний день: суботу або понеділок.

Ще більшу плату має робітник сільського господарства. Щоправда сільський робітник дістає на годину всього лише 22-23 (рідко 25) франки і до того ж робочий день на фармі тягнеться не 8 (як у місті), а 9 (підчас жнив навіть 10) годин. Зате такому робітникові господар дає безплатне житло і таке ж безплатне прохарчування. У Франції за останні кілька років бували випадки, коли фабричний робітник протягом тижня (а то й більше) не їв м'яса. В той же час сільський робітник завжди їв м'ясо не менше, як два рази на день. Господар хочне-хоч мусить годувати його добре, бо інакше робітник покине його і піде шукати кращих умов праці, а господареві через недостачу робочих рук дуже тяжко буде знайти собі нового робітника.

Багато французів, які мають власні фарми, не бажають обробляти землю, а працюють службовцями в різних міських установах. Фарми ж свої вони охоче здають в оренду.

«Було б дуже добре, — каже інж. Созонтів, — якби ті робітники, що зголосяться на працю до Франції, підписували умови праці не «кожен на свою руку» (тобто, як кому вдасться), а в погодженні з своїми переселенчими комісіями. Ці комісії, маючи контакт з українським допомоговим комітетом та представниками французького уряду, дбали б про те, щоб запевнити нашим людям якнайкращі умови праці»... «І взагалі, — додає інж. Созонтів, — **тримайтеся купи. Єднайтесь один з одним, українець з українцем — і тут і у Франції, і де б то не було. Це найкраща моя вам порада».**

Навіть використовуючи працю німецьких військовополонених, уряд Франції відчуває гостру потребу в робітниках. Коли ж німецькі вояки повернуться до свого «Фатерлянду» — брак робочих рук у Франції стане просто катастрофальним. Тому для наших переселенчих комісій буде мабуть не дуже тяжко домовитися з представниками французьких підприємств про те, щоб разом із завербованими робітниками одразу ж їхали і їхні родини. Французький уряд хоче найближчим часом прийняти до своєї країни 2 000 000 чужинецьких робітників, з них 600 000 ще в цьому році.

Французькі фірми зацікавлені не тільки в тому, щоб до них став на працю елемент, який осів би у Франції постійно, але й у тому, щоб це були чесні порядні люди. Тому все частіше лунають у Франції голоси за допущення до Франції більшої кількости ДіПі — саме ДіПі, а не італійських люмпенпролетарів, як цього домагались французькі комуністи. Їм, мабуть, залежало на тому, щоб ДіПі не виїжджали з Німеччини, бо вони неодноразово виступали проти прийняття ДіПі до Франції. Але останнім часом французькі урядові кола все більше говорять про допущення до Франції европейських скитальців і, в зв'язку з тим, що вплив комуністів на державне життя Франції останнім часом тратить на силі, можна думати, що европейські ДіПі таки будуть допущені до цієї країни. В кожному разі французькі вербувальні комісії прибудуть до Німеччини за яких півтора місяця.

Серед замешкалих у Франції українців ще донедавна існували всякі партії, які належали до різних політичних орієнтацій і навіть сварилися між собою. Однак, **в ім'я національної єдности вони помирилися** і тепер між ними не існує жадного політичного тертя. Нещодавно у Франції створено Український Допомоговий Комітет з інженером Созонтевим на чолі. Голова Комітету увіходить також до складу (теж нещодавно організованої) переселенчої комісії, утвореної для допомоги тим українським еміґрантам, які прибувають до Франції з Австрії та деяких зон Німеччини уже тепер, а в недалекому майбутньому, очевидно, почнуть прибувати в ще більшій кількості.

«Отже — сказав інж. Созонтів — жити у Франції можна. Я це кажу не для того, щоб аґітувати вас, а для того, щоб дати вам правдивий образ сучасного життя французької держави. Щож до мене особисто, то можу сказати тільки одне: приїхавши до Франції 1927 р. і почавши працювати як звичайний робітник, я прожив у ній без перерви двадцять років і ще ні разу не пошкодував, що потрапив до цієї країни.

Слова дорогих гостей западали глибоко в душу присутнім, може якраз тому, що це промовляли не чужинці, а свої, українські люди.

П. Д-в.

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

ПОДАРУНКИ ЕВРОПЕЙСЬКИМ ДІТЯМ

До Ротердаму прибула американська кіноартистка Ріта Гейуорт, що зробить по Европі тримісячну подорож. Вона везе з собою велику кількість одягу, мила, харчових продуктів, цукерків, які видаватиме дітям з незаможних европейських родин. (ДЕНА-ІНС).

ДО АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ — ЛИШЕ АМЕРИКАНСЬКИХ ГРОМАДЯН

Згідно з оголошенням американської головної квартири в Европі, до американської реґулярної армії мають право вступати лише громадяни Сполучених Штатів Америки. Приводом до цього роз'яснення стали домагання деяких німців вступити до американської армії. Цим особам помилково дані були вказівки звертатися в цій справі до вербувального бюра армії. Звідси й постало враження, ніби німцям вільно вступати до армії. (ДЕНА).

ЗЕМЛЕТРУС В ПІВДЕННІЙ ІТАЛІЇ

11 травня в південній Італії та Сіцілії відчувався сильний землетрус, що завдав жертв і руйнування. За першими відомостями вбито троє й поранено 300 осіб. 1 029 родин лишилися під голим небом. Збитки обчисляються в 665 мільйонів лір. (ДЕНА-Ройтер).

МІЖНАРОДНІЙ КОНҐРЕС ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ

Базель (ДЕНА-Ройтер). 2-го червня тут має відбутися інтернаціональний конґрес з питань військової медицини й фармацевтики, в якому візьмуть участь 450 фахівців з 34 держав. Совєтський Союз відхилив запрошення до участи в конґресі, проте совєтський посол в Берні з ввічливости відвідає одно з засідань конґресу. Між іншим, конґрес має обговорити питання про боротьбу з епідеміями й транспортування поранених та хворих, а також оглянути швайцарські рятівні станції та санаторії.

ЯВА ЗНОВУ ЗАВОРУШИЛАСЯ

Батавія (ДЕНА-Ройтер). Члени місцевої народньої партії (організація на західній Яві, що очолює рух за незалежність індонезійської республіки), не вживаючи зброї, захопили цивільну владу в місті Буітенцорґ, приблизно за 50 кілометрів на південь від Батавії. Офіційного потвердження цього повідомлення голляндського інформаційного аґентства ще нема.

КИНУТО БОМБУ В СОВЄТСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО

Як повідомляє аґентство ДЕНА-Ройтер, у вікно совєтського посольства в Гельсінкі кинуто бомбу, що завдала лише незначних пошкоджень. Совєтський репараційний уряд зажадав від фінляндської поліції протягом трьох днів виявити й заарештувати винних. Затримано три запідозрені особи.

ІРАНСЬКЕ ЗОЛОТО В СОВЄТСЬКИХ РУКАХ

Тегран, (ДЕНА-Ройтер). Іранський амбасадор в Москві подав совєтському міністрові закордонних справ Молотову ноту з приводу претенсій іранського державного банку на своє золото, що є в совєтському державному банку. Як зазначено в ноті, золото, що перебуває тепер в совєтських руках, становить частину фондів іранського державного банку й тому належить іранському народові. Іранський амбасадор висловлює свою готовість почати з совєтською владою переговори щодо вреґулювання совєтської заборгованости і згоду іранського уряду на її покриття довозом товарів із Совєтського Союзу.

РЕПАТРІЯЦІЙНІ КОМЕРСАНТИ

Авґсбурґ, (ДЕНА). З одного польського репатріяційного поїзду на авґсбурзькому двірці вилучено велику кількість заборонених до вільного продажу товарів, загальною вартістю в півмільйона долярів, що їх мали нелеґально перевезти до Польщі. Поміж цих всіх товарів, які сконфіскувала американська військова поліція, було 5 тонн шкіри й 8 валізок з медикаментами. Сконфісковане майно передано німецькій господарській установі.

ПРИМУСОВА ПРАЦЯ ДЛЯ СПЕКУЛЯНТІВ

Згідно з повідомленням гамбурзького обербюрґомістра, Сенат проєктує запровадити примусову працю для спекулянтів та торгівців чорного ринку. Вони утримуватимуться в бараках під сильною поліційною вартою і використовуватимуться для очищення румовищ. Це мають тепер законно оформити в порозумінні з правничим урядом. («Ді Нос Цайтунґ»).

ДИСКУСІЯ ПРО ДОЛЮ СКИТАЛЬЦІВ ЗА ОКЕАНОМ

Перший конґрес Злученого Укр. Допомогового Комітету

У Нью-Йорку відбулося під головуванням адв. І. Панчука дводенне перше Загальне Зібрання «Злученого Українського Допомогового Комітету», в якому взяли участь керівні органи тієї інституції та делеґати з місць—із Америки та Канади.

У цій статті, що написана на підставі дуже багатого матеріялу (незвичайно точний звіт у 20-ти числах американської «Свободи»), ми постараємося охопити, з'ясувати та критично насвітлити головні проблеми, що їх обговорювали на з'їзді у зв'язку з питанням нової української еміґрації. Тому, що в з'їзді взяли участь делеґати всіх клітин УДК в Америці й Канаді, думки, кинені ними під час нарад, слід уважати публічною опінією українського загалу за океаном.

На підставі звітів упр[illegible] на підставі дискусій над звітами, у якій брали слово американські і канадські українці та представники нової еміґрації, на підставі голосів із терену та доповідей, виголошених на з'їзді, врешті на підставі голосування, рішень і резолюцій, можна сказати, що в загальному організоване українство Нового Світу розуміє вповні вагу проблеми скитальщини, наскрізь позитивно до неї ставиться та готове всіма силами допомогти їй. Провідні люди та загал американських і канадських українців має якнайкращу думку про наших скитальців. У закінченні свого звіту з поїздки по Европі д-р Галан так висловився про скитальців: «Нова українська еміґрація, це справжнє золото, це скарб і треба докласти всіх зусиль, щоб її рятувати. Треба дивуватися силі болі та віри скитальців. Це люди невтомні, і з високими ідеалами. Найбільші похвали висловлювали на адреси скитальців теж місцеві окупаційні влади».

Так само додатньо висловився про неї д-р Л. Мишуга у доповіді про «Вартість нової української еміґрації». У ній поставив д-р Мишуга таку резолюцію: «Кількасоттисячна нова українська еміґрація в Европі складається в величезній більшості з людей, добре відомих своєю активністю на різних ділянках релігійного, культурно-освітнього, наукового, гуманітарного, політичного, господарського та селянсько-робітничого життя в Україні.

ВРЯТУВАТИ НОВУ ЕМІҐРАЦІЮ

Це високовартісний не тільки український, але й загально-людський матеріял. Врятувати всю нову еміґрацію від загибелі — це обов'язок не тільки американських українців, чи народу й уряду Сполучених Держав, але теж обов'язок культурного демократичного світу». Не менш прихильні думки про скитальців пробиваються урефераті д-ра Л. Цегельського: «Якщоб пощастило переселити українських скитальців до Сполучених Держав, то з того була б користь для всіх — і для Америки і для американських українців і для скитальців». Майже всі промовці висловлювалися у такому ж прихильному тоні про скитальців, хоч не бракувало теж інших думок. Але про це згадаємо при обговоренні темних сторінок з'їзду і діяльности Комітету.

Насамперед спинимося над позитивними моментами. Вони такі: 1) конча потреба врятувати нову еміґрацію перш за все фізично, а далі зберегти її національну субстанцію та культурні надбання; 2) дати їй правну оборону та оформити її в юридично-політичному розумінні; 3) переселити її в такі умовини, що були б найбільш доцільні із особистого погляду скитальців та з загально-національного інтересу (конкретно дати їй змогу осісти в США і Канаді); 4) заопікуватися на якийсь час після прибуття її на нове місце осідку; 5) створити умови праці. Щоб цього досягти, треба: 6) організаційно охопити все заокеанське українство та схилити його до активної допомоги скитальцям; 7) спрямувати акцію допомоги в єдине русло; 8) встановити постійний зв'язок із еміґрацією в Европі та з окупаційними владами; 9) заохотити до справи впливових людей з поміж чужинців; 10) поборювати неґативні сили серед власного громадянства та паралізувати ворожу акцію сторонніх чинників.

А тепер даймо слово фактам, документам і цифрам. Про осяґи й неуспіхи дотеперішньої акції УДК та про його завдання на майбутнє говорить найкраще звіт д-ра Галана, доповнений звітами інших членів управи, доповідями та дискусією.

Згідно із даними д-ра Галана Допомоговий Комітет, який зорганізувався 24.6. 1944 року, був покликаний до життя II Конґресом Американських Українців, що відбувся у Вашинґтоні. Співпрацю з ним обіцяли церковні кола — греко-катол. та православні в справі створення одного національного допомогового фонду. Цей Комітет — за словами д-ра Галана — це незалежна українська організація державного американського характеру. Комітет не встряває в політику і діє виключно гуманітарно-допомоговою акцією. Він належить до Міжнародніх Допомогових Комітетів та був основником «Каре» (Кооператіф фор Амерікен Реміттенсес Юроп). Комітет має свої розподільні пункти в Італії та Франції, у Швайцарії не вдалося покищо такого пункту організувати. УДК має 481 дійсних членів із усіх стейтів. Загальні прибутки становили 211,967.43 доляри, витрати 144,319.64 доляри Сальдо 67,647.79 долярів. З того 40.000 долярів зарезервовано на покриття коштів спровадження до Америки сиріт.

Тісна співпраця із виразним поділом праці існує поміж Українським та Канадським Комітетами. Допомоговий фонд українців Канади створений з ініціятиви Комітету Українців Канади. Він охоплює шість організацій домініяльного характеру та об'єднує українське громадянство усієї Канади. Він визнаний канадською владою та одержує від неї допомогу, яку вільно уживати лиш на висилку хар[illegible]ів та одягу. Досі допомога не перевищила 70.000 долярів. Гроші зберігають, щоб зужити їх головно на переселення і правну оборону.

Допомогу дано скитальцям у Франції, де куплено дім вартістю 6.000 долярів Передусім треба звернути тут увагу на леґалізацію наших скитальців. Французька військова влада у Баден-Баден погодилася на українського представника, що заступав би інтереси скитальців у французькій окупаційній зоні. Бельгійський Допомоговий Комітет, який опікується передусім студентами і дітьми, одержав 20.000 долярів. Італійському Комітетові, який очолює єпископ Бучко, видано допомогу одягом і взуттям вартістю 15.000 долярів. Цей комітет діє теж на Австрію. Пекуча справа переселити скитальців з Італії далі, бо з хвилиною ратифікації мирового договору окупаційні війська звідси відійдуть і доля скитальців непевна. Велику частину з'їзду зайняв звіт д-ра Галана із його поїздки до Европи. Під час першого перебування в Европі він переконався, що найважніша справа, це правна оборона скитальців. Ціль поїздки було «розірвати залізну заслону, яка відмежувала скитальців та ввести Український Комітет, як рівнорядний із іншими Комітетами. Д-р Галан відвідав українських скитальців у Німеччині, Австрії, Чехословаччині й Італії та виніс про них якнайкращу думку. Мав конференцію із МкНернеєм та подав йому меморіял із такими справами: 1) оформити правний стан українських скитальців, 2) не репатріювати їх проти їх волі, 3) допомогти в переселенні, 4) припинити нові скринінґи, 5) не преневолювати сиріт до повороту на батьківщину. Позитивна постава МкНарнея до цих справ, це на думку д-ра Галана «зворотний пункт у житті наших скитальців». Наслідком цього визнано голову ЦПУЕ речником між скитальцями і американською владою, припинено скринінґи, забезпечено сиріт, дано згоду на акредитування українського представника, який допомагав би американцям розв'язувати питання українських скитальців. Тепер Комітет домагається того, щоб акредитувати при окупаційній владі своїх делеґатів.

Про потребу та способи дальшого переселення й забезпечення скитальців працею говорив д-р Лонгин Цегельський, на думку якого ці дві справи найважніші після правної оборони нової еміґрації. Щоб ці справи наладнати, треба розв'язати дві їх сторони — юридичну і економічну. Ці справи повинна обійняти окрема референтура. Таку саму думку обстоював ред. Катамай. Проф. Чубатий присвятив свій доклад виключно справі рятування людей науки. Усі доповідачі та промовці обстоювали думку, що єдиним надійним осідком скитальців була б Америка — передусім США і Канада, а далі країни Південної Америки. Щоб цю справу зреалізувати, треба сильного й справного організаційного апарату фінансових засобів та допомоги урядів зацікавлених країн. На думку доповідачів в Америці умови на це тепер сприятливіші, а як доказ дають виступ президента Трумена та Гаррісона в Конґресі і прихильні відгуки американських сенаторів і послів, до яких українські діячі зверталися з проханням допомогти в парляменті схвалити відповідне рішення.

Величезну ролю в організуванні допомоги скитальцям виконала Жіноча Секція Комітету під головуванням Іванни Бенцаль. Зібрано одягу вартістю 500.000 долярів, проведено низку збіркових акцій і влаштовано низку імпрез, які дали поважні готівкові впливи. 50 жінок постійно безкоштовно працюють над пакуванням речей для висилки. За цю жертовну працю д-р Галан висловив Жіночій Секції окрему подяку.

Вже з цього короткого з'ясування звітів, доповідей та голосів дискутантів видно, яку в [illegible]тенську [illegible]итивну ролю виконав УДК та українці Нового Світу. Комітет поставив на всю ширину справу допомоги скитальцям, зацікавив нею якнайширші кола українського громадянства за океаном, охопив їх організаційно та заставив їх нести скитальцям активну допомогу, щоб забезпечити їх юридично, щоб переселити їх та допомогти знайти працю. Зламав справу примусової репатріяції, залучив для допомоги чужинецькі політичні кола, встановив контакт із Европою, з'ясував взаємовідносини між скитальцями і окупаційною владою, та виелімінував неприхильні впливи.

ТЕМНІ СТОРОНИ ДОПОМОГИ

Як ми вже згадали у вступі, допомогова акція має теж свої темні сторони. Їх можна поділити на категорію недоліків, щодо діяльности Комітету і ставлення заокеанських українців, на огріхи, що їх допускаються скитальці та на труднощі, які лежать поза нами й незалежні від нас.

Якщо йдеться про недоліки Комітету, то сюди слід зарахувати передусім його слабу організаційну побудову, яка не дає йому змоги задовільно та своєчасно реалізувати окремі завдання. Д-р Галан свідомий того, коли говорить: «Ми загналися далеко, здобули величезну територію, її треба відповідно опанувати. Працю Комітету треба краще та повніше організувати». Цю конечність підкреслив теж ред. Катамай, коли ствердив, що правна оборона скитальців вимагає організованого апарату, а що до цього в Комітеті великі недостачі. Комітет не має розбудованих низових клітин — філій, а організація їх натрапляє на труднощі фінансової натури. Праця канцелярії Комітету якслід не наладнана. Рік тому ухвалено організувати канцелярію, але досі управа цієї постанови не виконала. Одним із проявів недотягнень організаційного характеру є хоч би факт, що на з'їзд не підготовано реферату про незвичайно важне питання — піклування новими українськими іміґрантами, в Америці і це питання порушив у «гостинному виступі» д-р Демедчук, який необдуманим підходом до справи викликав велике хвилювання серед присутніх. Невдалося Комітетові об'єднати ще до спільної праці усі заокеанські українські громади Америки. Зокрема на власну руку діють організації, братства та інституції і охопити організаційно всі українські мади, організації, братства та інституції і охопити організаційно всі укр. громади Америки. Зокрема на власну руку діють організації обох Церков, хоч дали свою згоду працювати спільно. Мале зацікавлення справою скитальців і працею Комітету серед молодшого покоління українців Америки, якому — за словами дискутантів — щойно «треба допомогти допомагати». Навіть деякі делеґати під час нарад не виказали належної дисципліни і не були присутні в залі другого дня нарад, бо, як стверджує голова «у Нью-Йорку багато забавок і одні пішли їх оглядати, а інші їх повели». Великою перешкодою є брак людей громадянської праці. Властиво працює троє людей, а це понад їх силу. Нема кому працювати при збірковій акції, у канцелярії, нема кому навіть вийти до корабля, коли прибувають нові іміґранти. Як приклад, ред. Катамай подає факт, що недавно прибуло 27 українців і вони мусять працювати на російській фармі, бо нема кому ними заопікуватися. Деякі промовці картають байдужість американських українців, що проявляється в малій кількості висланих афідавітів та слабих пожертвах. Фінанси, це одна з найбільших болячок, які не дають Комітетові, якслід розгорнути свою діяльність. Жертовність громадянства слаба, останніми часами ще послабла, а це треба приписати недомаганням управи Комітету. «Бідні дають — каже один промовець — та закликають багатих, щоб давали, а повинно бути навпаки». Немає теж плянової збіркової кампанії. Згідно з рефератом д-ра Л. Цегельского пожертви українців виносять пересічно на одну особу 25 центів, тоді коли жиди жертвують 21 доляр. Фінансова база потрібна для позитивної розв'язки питання переселення, бо на допомогу урядів, чи ІРО розраховувати трудно і кожна національна група мусить передусім сама сфінансувати переселення. На з'їзді вирішено зібрати бодай пів мільйона долярів. «Маємо мільйони, каже один делеґат, а не потрафили зібрати разом у США і Канаді навіть пів мільйона».

ДИСОНАНСИ

Утруднюють працю Комітету теж брак взаємного довір'я, особисті амбіції й інтриґи окремих людей. Ці дисонанси проходять червоною ниткою через оба дні нарад. Вже в своїй промові д-р Галан твердить, що треба скінчити із позаплечними інтриґами різних людців, які будуть потягнені до відповідальности. Ця «чудасія обмови» підкопує довір'я до Комітету, а сіють її різні люди, які не оперують фактами, лиш поширюють неправірені вістки. Зокрема «згущена атмосфера», підсичувана явними й скритими ворогами, повстала перед виїздом д-ра Галана до Европи. Неприємно вражає ціла полеміка з приводу цього, що д-р Галан в своєму звіті вживав всюди слова «я» замість «ми». Це вже амбіції окремих людей, що придиралися до несуттєвих справ.

Великою перешкодою є й політичні моменти. І хоч, як сказав на вступі д-р Галан — Комітет рішив не встрявати в політику, а займатися виключно гуманітарною акцією, то знайшлися кола серед українців Америки, які намагаються вести «високу політику». Один із делеґатів робить закид д-рові Галанові з приводу цього, що усунув із Українського Лондонського Бюра п. Фроляка, який вів «політичну оборону українців» перед англійцями. На це дав д-р Галан таку відповідь: «Фроляка усунули з дітвацтва. В Лондоні створено щось в роді «уряду» та висилано всілякі памфлети до урядових установ. Щастя, що зміна прийшла, бо готово було нестати ані нашого, ані канадського Допомогового Комітетів. Зле, що трапляються люди, які нічого не роблять крім так зв. політики».

Врешті треба сказати, що коли загал українців Америки і Канади прихильно наставлений до нової еміґрації, то є теж деякі кола, що свідомо, чи через непоінформованість ставляться байдуже, неприхильно, а то й вороже до скитальців. Опираючись на окремих фактах, часто непровірених, вони генералізують їх на цілу еміґрацію. Закидають їй зловживання дарами, які їй післано, «жебранину», мовляв: «скитальці просять, щоб їм посилати сигаретки, бо там можуть пустити їх на чорному базарі і в'язати кінці до купи». Неприхильне ставлення деяких кіл треба пояснити їх страхом перед масовим напливом іміґрації до Америки. Ці кола бояться, що їм прийдеться на своїх плечах нести тягар удержати новоприбулих, які «будуть деморалізувати їх і їхніх дітей». Вони раді б «погнати людей на дикий Захід» (такі вигуки під час промови д-ра Демидчука).

Врешті діють теж ворожі аґетури, які настороджують проти еміґрації місцевих українських комуністів. «Що зроблено в Нью-Йорку, щоб дати належну відсіч на всі злочинні напасті на наших скитальців місцевих большевиків із Четвертої Вулиці?» — питає один делеґат.

Розв'язка переселенчої акції натрапляє на труднощі з боку скитальців. До найважніших належить еміґраційне політиканство, що так буйно процвітає в таборах скитальців. Це підкреслив виразно в своєму слові д-р Галан, даючи на доказ звіт одного офіцера УНРРА. Політичне розсварення не дало між іншим організувати станиці Комітету в Швайцарії, хоч цей пункт дуже важний для ведення допомогової акції.

Неприємний відзвук знаходить в Америці невідповідна поведінка скитальців (бешкети, кримінальні вчинки, чорна торгівля), зокрема зловживання надісланими з-за океану дарами, (викриття неточностей у Допомоговому Комітеті у Франції, неясна справа із молоком та чоколядою в Зальцбурзі і медикаментами в Швайцарії, містерії із траном в Ашафенбурзі), слаба праця деяких Комітетів і т. п.

З'їзд перестерігає скитальців перед мрійництвом, надто великим оптимізмом та зависокими вимогами до американського Комітету та українців Нового Світу. «Скитальці глядять на нас, як на богів, бо думають, що ми все можемо зробити — сказав д-р Галан. Люди в Европі назагал не здають собі справи, серед яких тяжких умовин приходиться працювати. Непотрібно робити людям ілюзій, яких не можна здійснити».

Третя катеґорія труднощів, які гальмують справу переселення, це ворожі нам сили.

Інша катеґорія труднощів, це постава урядів країн, які могли б стати новою батьківщиною для скитальців. У своїй доповіді д-р Л. Цегельський сказав: «Канада дуже вдоволена з українців, але щодо прийняття нової еміґрації, вона всяко викручується». Причини цього д-р Цегельський бачить у бажанні «зберегти в цій країні панівність англо-саської раси».

Ось ясні й темні сторінки з'їзду Допомогового Комітету та важніших питань, зв'язаних із новою українською еміґрацією. Ми старалися з'ясувати їх по можности об'єктивно, щоб дати нашим читачам скондензований та більш - менш ясний і повний образ праці тієї незвичайно важної та корисної для нас інституції, якою є Злучений Український Допомоговий Комітет Америки й Канади.

В. Б.

СВЯЩЕНИКИ-СКИТАЛЬЦІ ПРИБУЛИ ДО США

Останніми тижнями прибуває чим раз більше українських скитальців до Сполучених Держав. Є вже їх вище 300. Між ними прибувають і наші священики. Нема майже дня, щоб якісь бувші скитальці, а тепер вже іміґранти, не відвідали редакції «Америки».

Ось так нещодавно відвідали редакцію того часопису аж три старші священики, що недавно прибули зі скитальщини до Америки. До них належать: о. Павло **Теодорович**, колишній парох Ріпнева коло Камінки Струмилової (Галичина), що приїхав до Америки з дружиною та двома доньками-студентками Всч. о. Теодорович — рідний брат Впр. Ігумені, матері Йосафати, та Впр. о. Єпифанія Чина СВВ. **о. Микола Баранецький** — бувший парох Якубової Волі коло Дрогобича (Галичина) з дружиною, трьома синами та невісткою. (Спровадив їх до Америки п. Омелян Кульчицький, що веде нотаріяльне бюро у Філядельфії, а доводиться шваґром о. Баранецькому). **о. Євген Мацелюх**, колишній парох Черниховець у Збаражчині (Галичина) та бувший професор в українській гімназії на скитальщині (вЗальцбурґу) з дружиною, двома доньками, зятем (кооператором) та внукою. (Поміг їм приїхати до Америки земляк, відомий фабрикант, п. Джус з Вавилону, Л. Ай.).

Треба згадати, що досі приїхали вже з Европи та розміщені по різних парохіях або школах. Отці: д-р Т. Волошин, д-р Павло Івахів, о. Мирослав Мицишин, д-р Білянич, д-р Блажейовський, д-р Грабець, о. Феделиш та кільканадцять Василіян (між ними Всч. оо. Решетило, Назарко, Тимочко, Федорович та інші) і один о. Редемпторист.

11 травня українська колонія в Бад Кіссінґені влаштувала панахиду на могилі письменника Аркадія Любченка. Цей пам'ятник нещодавно намагалася знищити злочинна рука, але добрі люди його відбудували. На світлині православний владика Вячеслав з греко-католицьким деканом о. Городиським і вірними, що вшанували пам'ять письменника.

НА СКИТАЛЬСЬКИХ МОГИЛАХ

Доля людська часто буває жорстока й несправедлива. Вирве людину з рідного гнізда, викине з власної хати й понесе яругами та тернистими шляхами доки десь у незнаній могилі знайде вона останній свій відпочинок. Немало таких могил поховали в собі й українців. Пошана таким померлим, переважно з молоді, відбулася в місті Льорі, де протитуберкульозна санаторія, у неділю 18 травня ц. р. Серед небіжчиків, що померли від сухот, були й українці, й поляки, й лотиші, й литвини, естонці й росіяни. На посвячення пам'ятників на могилах померлих прибули представники всіх національних груп. Найбільшу організованість та солідаризацію виявили поляки. Польська група, що репрезентувала табори з Вільдфлекену, приїхала з оркестрою, з представниками управ та всіх організацій. Польська група табору „Варшава" з Ашафенбурґу теж надіслала представників від управи та всіх організацій.

З українських осередків найбільшу організованість виявили групи з Майнц-Кастеля та Франкфурту, що приїхали машинами з вінками пошанування від СХС, від Центрального Представництва (Франкфурт) та від молоді.

Урочистість почалася в каплиці санаторію римо-католицькою Службою Божою, на яку запрошено представників всіх національних груп. По службі Божій організовано урочисто-жалібний похід на цвинтар. Греко-католицьке духівництво на чолі з деканом о. Хрущем, в асисті о.о. Кулинича та Бачинського й невеликого чоловічого хору дуже добре відправили панахиду. По панахиді о. Хрущ виголосив чулу й змістовну проповідь.

Від естонців скромно виступив євангелицький пастор, але його слова залишили глибоке враження.

Після греко-католицької панахиди представники всіх національних груп поклали вінки на могили. І вже після зложення вінків на могили православне духівництво в особі єпископа та в асисті двох священиків почали відправляти панахиду. Хору не було.

За Ашафенбурґ доводиться червоніти. Один із найближчих, та найбільших українських осередків репрезентувала тільки управа СХС на чолі з о. Хрущем та представники від православної шпитальової парафії. Де ж представники від таборових управ, організацій та області? Де наша добра духова оркестра, що два місяці спеціяльно до цього готувала похоронні марші та жалібні пісні? Де наш репрезентативний міжтаборовий хор? Де наша численна ашафенбурзька організація СУМ? А в могилах тих найшла вічний спокій переважно наша українська молодь... У нас в кожному таборі по кілька хорів, а вшанувати пам'ять по братах немає кому.

Так виглядають справи там, де керівні організації та провідники духовного життя потонули в дріб'язкових непорозуміннях мирської суєти. Так ми репрезентуємося перед нашим українським громадянством та перед чужинцями.

Пам'ятники на цвинтарі в Льорі побудовано на кошті пожертв самих хворих санаторія, на кошти гостей, що відвідували недужих та пожертви приватних осіб. Всі пам'ятники мають дуже гарний вигляд. Вони завжди нагадуватимуть про тяжку долю скитальців України, що найшли вічний спокій на чужині.

М. С-й.

КОЖНОМУ СЛОВО

ПРАВДА ПРО ПОЛІССЯ

Деякі наші автори не можуть обійтися без того, щоб когось не образити, не скомпромітувати, не спровокувати. В їх фантазії, крім неправди, нічого немає. Щось подібне ми знайшли в статті п. Федора Одрача „Шкіци з Полісся" („Час" 16 березня, 1947, ч. 11).

„Шкіци з Полісся" не мають навіть 5 відсотків правди. Коли про брошуру „Zasciankowa polska szlachta" автор каже, що поданий матеріял у цій брошурі ніяк не відбігає від звичайних видумок і не спирався на жадних історичних фактах", то він мабуть думав, що заслуга всіх, що пишуть статті й брошури полягає в тому, щоб подати якнайбільше видумок і, прямо кажучи, брехні. „Зміст (вищезгаданої) брошури, каже п. Одрач, був розрахований на пропаґанду серед несвідомих „шляхтичів"... Невідомо на що розраховував п. Одрач, коли в „Шкіцах з Полісся" писав очевидну неправду... Пригадую звичайного поліщука, що після аґітації одного „оратеяля" під час революції, відповів йому: „Паночку! Ви так балакаєте з нашим народом, що воно подібне на крадіж торби у старця"...

П. Одрач з великим патосом говорить, „що велику ролю в підтримуванні такого стану („вузкости й духовної обмежености... пинських міщан") зіграло місцеве православне духовенство". Далі він говорить про „виразний" проросійський курс Митрополита Пинського й Поліського Олександра й обвинувачує його й духовенство в тому, що вони хотіли „перетягнути селян до чужого національного табору". Ось тут і є свідома, безсумлінна неправда п. Одрача. Варто пригадати п. Одрачеві, що власне ніхто інший, тільки поліське духовенство й то з доручення цього ж самого Владики Олександра писало й проповідувало, що Полісся належить до українських земель. Серед призначених Високопреосвященнішим Олександром священиків є такі визначні українці, як Волків, Лук'янчук, Шиприкевичі, Шеметили, Малевичі, Качани, Лентович, Плевицький, Воробей, Соловей, Тух, Корчук, Корнійчук, Бакун і багато інших. Навпаки, не можна назвати хоч одного священика, що його призначив Поліський Архиєпископ з ціллю тримати проросійський курс. Це власне не відповідало українським симпатіям Арх. Олександра.

Ці його українські симпатії спричинились до того, що українські православні церковні кола просили Арх. Олександра на волинську катедру. З цією метою приїздила навіть делеґація до Пинська. Далі п. Одрач не знає, що Владика мав багато неприємностей від польської влади з приводу „українізації Полісся". Проповіді навіть в Пинській Катедрі виголошувались українською мовою, не зважаючи на те, що пинські міщани говорили російсько-українським жарґоном. П. Одрач, мабуть, далеко стояв від вищих українських сфер і тому не знає, що українські посли й сенатори дуже часто відвідували Поліського Архиєпископа й цінили його за прихильне ставлення до української справи. Митрополит, тоді ж Архиєпископ Олександер часто говорив: „Я більше двадцяти років їм український хліб, тому хочу зробити щось добре українському народові". Обдурює п. Одрач себе й інших, коли говорить про „непопулярність Владики Олександра" й про те, ніби він „намагався піднести свій авторитет в епархії, нав'язуючи контакт з Українською Автокефальною Православною Церквою на Волині". Таким твердженням п. Одрач ображає не тільки Митрополита Олександра, але й тим самим кожного православного українця, бо не Митрополит нав'язував контакт з УАПЦ, а навпаки ми, православні українці, висилали до нього своїх представників з просьбою, щоб він допоміг створити нам нашу церковну ієрархію. І він нам у цьому допоміг на луцькому соборі. Коли б не він, ми не мали б своєї церковної ієрархії. Він — перший Голова Собору Єпископів УАПЦ. Всі архиєреї УАПЦ бачать в Митрополитові Олаксандрові свого батька.

А тепер замість вдячности всіх українців, він з прикрістю мусить читати тут на вигнанні пасквілі п. Одрача в „Часі". Це дуже сумно.

Популярність Митрополита була велика, авторитет його стояв високо. Поліщуки любили свого Владику.

В Мюнхені можна оглянути альбом, в якому з приводу архиєрейського ювілею є підписи парафіян з 370 парафій Поліської єпархії.

П. Одрач пише, що Митрополит Олександер був фаворитом Варшавського Митрополита Діонісія. Отже, автор або цілком не знає Митрополита Олександра, або не розуміє, що значить слово фаворит. Фаворитство цілком не пасувало вдачі Владики. Згадка про село Острів, що перейшло на католіцизм, не відповідає правді. Лише кілька людей на прізвище Островецькі загрожували Поліській Єпархіяльній Владі переходом на католіцизм. Коли були й де-інде випадки переходу на католіцизм, то це не була вина в цьому православного духовенства, а чинників урядових. Ми тепер є свідками масового переходу на православіє галичан разом зі своїм духовенством в Галичині. Але тому що ми не є п. Одрачем, ми розуміємо прекрасно причини цього явища й не збіраємось обвинувачувати в цьому греко-католицьке духовенство, як не приписуємо несвідомість галицькому селу.

Про здирство в церквах також не може бути мови, бо нормальна оплата була за шлюб від 10—35 зл., хрестини 1—3, похорон 5—15 зл. Згадка про „неполене просо" нагадує анекдоту Левицького з „Старосвітських батюшок і матушок". Зрештою майже ніхто з поліських священиків проса не сіяв. Згадати про використовування священиками сповіді для поліційних доносів нагадує взагалі стару казку большевиків про сповідь.

Ось так представляються церковні справи на Поліссі в минулому. Якщо не вірите, п. Одрач, то можете перевірити навіть у самого ж Митрополита Олександра, що перебуває тепер у Мюнхені й тримає живий контакт з УАПЦ. Ваша стаття п. Одрач, мала лише одну ціль, а саме — образити не лише Митрополита Олександра, але кожного православного українця, якому дорогий Поліський Владика.

Редакція „Часу" робить собі погану прислугу, безкритично допускаючи статті, що ображають почування полісько-волинських українців.

Поліщук.

Від Редакції: Перечитавши лист п. Поліщука, ми познайомилися із спогадами (фейлетонного стилю) п. Одрача в «Часі» і, здобуваючись на максимальний об'єктивізм — прагнемо додати такі свої зауваження:

Про Полісся не можуть і не повинні писати люди, що не знають тієї безсумнівно **найцікавішої** країни української етнічної території з довшого перебування у ній. Холмщина, Підляшшя і Полісся — це землі, яких таємниці не зможе легко збагнути той, хто там не виріс.

В спогадах, опублікованих «Часом» є багато цікавих спостережень, але їм далеко щодо знання ґрунту до таких, скажім, репортажів польського публіциста Юзефа **Мацкевича** (брат Цата-Мацкевича), що вийшли 1938 р. книжкою «Бунт ройстуф» і були сконфісковані режимом поліського воєводи Бернацького та віленського воєводи Боцянського. На цю тему можна б писати грубі томи. Російське духовенство було вороже до українізаційних впливів, це правда, але далеко більше шкоди чинили нам впливи з-за східнього кордону, звідки неймовірно страшна аґентура поширювала на поліському селі макабричні форми сектанства. До Владики Архієпископа Олександра Іноземцова з українського становища не можна мати жалю. Цей Архієпископ (відомий у передвоєнній Польщі із свого аристократицизму) — росіянин, не міг не рахуватися з режимом понурого Костека Бернацького, але до українських справ ще за Польщі ставився з далеко більшою повагою ніж багато українських духовників. Знаємо, що Владика Іноземцов разом із пок. Митрополитом Олексієм допомагав фінансово виданню варшавської «Нашої Культури» тодішнього проф. Огієнка, а автокефальницький рух підтримував не з остраху перед німцями, (німці поборювали українську автокефалію!) лише із почуття канонічної пов'язаности з митрополитом Діонисієм та льояльности супроти українського національного руху. Історія покаже, що і митрополит Діонисій і архієпископ Олександер, обидва росіяни, далеко поважніше ставилися до української справи від багатьох своїх, патріотичними самореклямами обвішаних єпископів і священиків.

Генадій Которович.

БРАК ПОШАНИ НАВІТЬ ДО ПОМЕРЛИХ

Пригадується, як жалібно-врочисто колись провадили покійника на кладовище. Тут, на чужині, на всіх нас лежить обов'язок, на чолі з нашими духовниками, без окремих винагород провадити похорон померлих наших братів. Дуже тяжко вражає нас такий випадок, що стався минулого тижня. Помер наш таборянин в Ашафенбурзькому шпиталі, бувши хворим на серце (можливо, від «добровільної» репатріяції). Це сталося в понеділок 5 травня, а в суботу 10 травня деякі люди згадали про його смерть, випадково відшукавши його тіло в пивниці в шпиталі. І то, підкреслюю, випадково згадавши. Коли звернулись до таборової адміністрації з запитанням (включно з Суспільною Опікою і душпастиром хворих) чи небіжчик, Ясюк Микола, похований — ніхто не міг дати відповіді. А адміністрація шпиталю навіть запевняла, що похований. Невідомо, чи покійного сьогодні вже поховано, бо в суботу, 10 травня, тіло померлого відвезено до каплички.

Ашафенбурґ, 13 травня. **Яр.**

АНСАМБЛЬ УКРАЇНСЬКИХ РЕВЕЛЄРСІВ

Як повідомляють нас, незабаром почне об'їздити усі зони Ансамбль Українських Ревелєрсів під диригентурою Остапа Радіяна. В ансамблі братиме теж участь прімабалеріна Ата Шевчук-Радіян та кол. артистка «Веселого Львова» Стефа Тарасевич-Радванська і Анатоль Муратів. Акомпаніює ансамблеві мґр. Богдан Перфецький. Адміністраційний провід — Ярослав Климовський. **(а).**

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800 НМ, 1/2 стор. 400 НМ, 1/4 стор. 200 НМ, 1/8 стор. 100 НМ, 1/16 стор. 50 НМ, 1/32 стор. 25 НМ. Розшуки 50 пфеніґ. за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

Відгукніться!

Zinczenko Jelizaweta szukaje Zinczenka Samuila Andrijowycza a Wojtko Olena swoho brata Samuila Szmita. Wistkys na adresu: Aschaffenburg. Bois-Brule-Kaserne, Bl. IV/117.

Derkacz Mychajlo z druzynoju u A. Mahrenholz (16) Kassel, Oberzwehren. Mattenbergstraße 27, rozszukuje syna Jurka ta znajomych. (1—4).

Dla Boreckoho Jurka je lyst w Administracii „Nedili"

Olenksandra Peleszenka nar. 1925 r. szukajut batky. Ostannio perebuwaw w Grinburg bei Linz (Oesterreich). Widomosti slaty na adresu administracii „Nedila", Aschaffenburg a. M., Schweinheimer Straße 50.

Szukaju syniw Mykolu Roj, nar. 1921 r. i Leonida Roj nar. 1926 r. Ostannio perebuwaly w Nimeczczyni. Chto b znaw pro ich misce pobotu proszu zholosytysia na adresu: Aschaffenburg. Makar Roj. Tabir „Bois Brule" Bl. IV/223.

Szukaju rodycza Hawryla Szutaka syna Oleksy z sela Mygowa. Szukaje Paraska Kuczyk z domu Szutak. Erlangen. Lager UNRRA Oberst-Drausnick-Straße 1, Block D.

Szukaju Hordynskoho Ludowyka, jakyj ostannio znachodywsia w Nimeczczyni. Narodz. w Probiznij pow. Kopyczynci. Chto znawby pro joho misce perebuwannia proszu zholosytysia na adresu: Aschaffenburg, „Bois Brule". Bl. IV/223.

Szukaju ditej Lubu Bojko i Onufrija Kuzewa, z Medynycz. Moja adresa Bojko Raissa, Austria Land Salzburg, Post Maisofen, 43.

п. БОГДАН РЕПАЛО,

що називав себе «національним лідером» табору Фрауендорф взяв на продаж в В-ві «Неділя» ще 20-го серпня 1946 року різних книжок і газет на суму 1.165 н. м. і досі, не зважаючи на багаторазові попередження, не розрахувався.

Закликаємо п. Репала віддати нам належність за продані видання, а інші книгарні й видавництва застерігаємо мати з тим «лідером» торговельні справи.

Адміністрація «Неділі».

З УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ

Українським шаховим майстром американської зони на 1947 рік став інж. К. Кузь з «Орлика» Берхтесґаден, перед П. Іґнатовим та Б. Абрамовичем з Майнц-Кастелю. Участь у турнірі, який відбувся в Берхтесґадені взяло 9 змагунів. На старті бракувало багатьох із кращих шахістів наших передових клюбів.

В змаганнях за першенство ашафенбурзької области заграло «Запоріжжя» 11-го травня на власному грищі змагання з «Чорноморям» з Майнц-Кастелю. «Запоріжжя» виступило на цей метч в своєму найкращому складі, та високо перемогло гостей у висліді 7:1 (4:0).

На 5-хвилині О. Гарасимів з подачі Горського стріляє перші ворота, на 6 хвилині Миколаїв з прецизійної подачі Гарасимова здобуває 2-гі ворота, далі Горський стріляє ще двоє воріт на 18 та 40 хвилинах. По перерві «Чорноморя» здобуває одні ворота з карного, які в короткому часі квітує теж з карного Мирон. З замішання під ворітьми здобуває Мороз несподівано 6-ті ворота а Миколаїв закінчує змагання рахунком 7:1.

Гра на загал «фер». В «Чорномор'ю» добрий правий оборонець, який охоронив свою дружину перед ще вищою програю. Визначився теж середній помічник, але воротар слабий. В «Запоріжжі» помітна краща техніка, спокійна комбінаційна гра з точними подачами Гарасимова, швидке темпо та «бомби» Горського, певна оборона, вирівняний захист.

Глядачів біля тисячі. Суддював безсторонньо п. Рицар. **Інж. М. Г-й.**

Три відомі американські атлети — світовий рекордсмен у скоку з жердкою Вармердам, Кале (куля) і Гарріс (400 м) перейшли до табору професіоналів. Рівнож мистець США у жіночому тенісі та минулорічний переможець Вемблєдону Пауліна Бец пішла їхніми слідами.

БРИТАНЦІ ПЕРЕМОГЛИ КОНТИНЕНТ

Спортовий світ ще й досі говорить про фубольні змагання між репрезентацією Англії і комбінованою командою європейського континенту, що закінчились високою виграною британців з вислідом 6:1. Грище в Ґлезгоу заповнили 130 000 глядачів. Наша світлина показує драматичний момент під брамою континенту. Коли воротар Рюї (Франція) виловлює мяч з ноги грізного британського напасника Лявтона.

МАТРИМОНІЯЛЬНІ ОГОЛОШЕННЯ

Статистичний розгляд десяти тисяч матримоніяльних оголошень показав, що 65% усіх жіночих оголошувальниць шукають мужчин з забезпеченим становищем. Жінки шукають, головно, ремісників, а серед них насамперед пекарів та різників. Мабуть, любов проходить щораз більше крізь шлунок, бо справжніх любовних матримоніяльних оголошень всього 8%. 15% жінок готові одружитися з удівцем з дітьми і без них, а також з воєнними інвалідами, зате політична бездоганність відіграє в цих шуканнях дуже малу ролю і її вимагає лише 1/2% охочих вийти заміж. («Телеграф»).

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор: Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB

Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz

Printing plant: „Main Echo", Aschaffenburg.

3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 1 czerwnia 1947 | Nr. 76

Мати англійського короля Квін Мері святкувала 26 травня 80-ий день свого народження. (ДЕНА-ІНП)

На Зелені Свята

Президія Охорони Могил при ЦПУЕ у Франкфурті над Майном, щоб виконати свої обов'язки не лише супроти своєї Еміґрації, але й усього нашого Українського Народу рішилася: привести до порядку могили всіх українців, що загинули в Німеччині в 1939—1945 роки, та поставити на цвинтарях спільні (монументальні) пам'ятники. Цим ми збережемо пам'ять про наших померлих земляків на чужині та заманіфестуємо, що багато наших братів-українців впало жертвою в другій світовій війні. Нашим національним обов'язком є зберегти пам'ять про тих, що силою жорстоких обставин були насильно забрані до праці і на чужині втратили передчасно своє життя.

Ми мусимо задокументувати, що тут на чужих цвинтарях, на чужій, холодній землі поховані не якісь безіменні «Остарбайтери», без роду, без відчизни, але сини культурної нації, що вміє шанувати, зберігати та утривалити на вічну пам'ять імена своїх синів.

Сотні років триває боротьба Українського Народу за свою незалежність, за свою державу, за місце під сонцем рівного з рівним. Сотні років, бо вже від схилу нашої княжої доби, одне покоління другому передає не лише скривавлений прапор цієї боротьби, але і пам'ятники на гробах поляглих у тій боротьбі найкращих синів нашої нації, які нагадують прийдешнім поколінням наші Визвольні Змагання і тим гартують та виховують їх, іти слідами своїх предків, несучи високо та гордо наш прапор, з єдиним кличем: «лиш борись, не мирись, краще впадь — а не зрадь!»

Ми сьогодні тут, на чужині, по всьому культурному, вільному світі розкидані, не забуваємо цієї традиції, навпаки, утримуємо її, шануючи могили своїх померлих, щоб передати це новим поколінням, і цим ми сплатимо довг вдячности за жертви наших покійників.

Закликаємо всі наші українські церкви, їх всечесніше духовенство, духовний провід, щоб духовенство під час церковних торжеств, в дні Зелених Свят в своїх проповідях закликали своїх віруючих до якнайбільшої жертвенности. Тому дні Зелених Свят, а взагалі друга половина травня та перша половина червня, призначені для вшанування пам'яти наших померлих та похованих на чужині.

Звертаємося з горячим проханням до всіх українських організацій, до проводів Обласних Комітетів та взагалі всієї підбудови ЦПУЕ, а також до СХС з її клітинами та студентських організацій, щоб нам допомогли до збирання фондів на вищезгадані цілі.

Прохаємо таборові управи створити для цього комітет, до якого ввійшли б представники всіх наших організацій, всіх наших шкіл, дитячих садків, Пласту, Жіночих Організацій, Союзу Української Молоді, Ліги Українських Політичних В'язнів, театрів, хорів та взагалі із усіх християнських організацій.

Остаточний підрахунок із збірки мусить бути закінчений найдальше до 16.6. 1947 р. та всі гроші зібрані на ту ціль, по всіх таборах та осередках, де живуть українці, мусять бути переслані на адресу фінансового референта Комісії Охорони Могил при ЦПУЕ, д-ра Івана Шпильчака, Франкфурт-Гехст, Маркпляц, ч. 4.

В глибокій вірі, що наші зусилля знайдуть повне зрозуміння серед широкого загалу Української Еміґрації, просимо допомогти нам виконати це велике завдання та наш національний обов'язок перед нашими загиблими, які спочивають на чужій землі вічним сном, та снять про долю та волю свого народу.

Президія Комісії Охорони Могил при ЦПУЕ

Проблеми сучасної Бельґії

Хто пам'ятає бельгійські міста, окутані сизим туманом воєнного часу, для того сьогоднішня, швидка їх відбудова стає загадкою. Всі зовнішні познаки вказують на те, що в післявоєнній Европі Бельгія належить до країн, для яких доля зокрема прихильна.

У Бельгії гріш відограє знову свою давну ролю, як за мирових часів — його тяжко здобути. Негайно після відступу німецьких частин у 1944 році сильно обмежено кружляння паперових грошей і ще сьогодні взаємовідношення між цінами і заробітною платнею є спірним питанням у парляменті. Податкову шрубу прикручено сильно, зокрема для великого капіталу.

Вже кілька місяців інтереси йдуть слабо і в наслідок операцій на брюксельській біржі ціни на різні ужиткові предмети, матеріяли, взуття, панчохи і т. д. в останні місяці сильно впали. Вони осягнули майже довоєнного рівня. Загально незадовільна і невияснена господарська ситуація Европи діє і тут.

Закладання хати молодими подружжями і тут створює населенню великі труднощі. Ціни за мебель і хатню обстановку ще далі високі і стоять у невідповідному співвідношенні до заробітної платні та винагороди. Хоч знищення у містах незначні, панує й тут недостача житлових приміщень і за вільні мешкання треба платити високе відступне. Тому бельґійське Конґо має зокрема для молодих велику притягаючу силу. Карти переїзду корабельними й летунськими лініями випродані вже на кілька тижнів наперед. Колоніяльні товариства дають кращу платню, а життєві умовини в колоніях більш упрощені і догідніші, як на батьківщині.

Стомільйоновий доляровий кредит Сполучених Штатів кинув на бельгійський ринок багато американських товарів. Кількісно на першому місці стоять американські фільми, хоч продукція французького фільмового виробництва втішається у пресі прихильнішою критикою. У книгарнях подибуються здебільша переклади із американської літератури.

Як майже в усіх країнах, які навістила війна й які були під окупацією, адвокати, це люди, що мають тепер найбільше праці. Ще далі великі газети присвячують цілі сторінки процесам воєнних злочинців, що тепер відбуваються. Багато членів бувшої німецької окупаційної влади видало англійське і американське військове управління Бельгії, щоб їх переслухати, як свідків у процесах проти «викидків суспільства».

Притягаюча сила цієї країни, в якій «усього доволі», для багатьох людей велика. Вони нелегально переходять кордон і заселюють принагідно бельґійські в'язниці. Це здебільша німецькі жінки й дівчата, які мають тут своїх коханців, це італійські робітники та робітники із Південної і Східної Европи, яких набрали до праці в копальнях і які пізніше не схотіли працювати, це жиди із таборів УНРРА в Німеччині, які намагаються через Антверпію дістатися до Палестини. На інтервенцію англійського уряду від якогось часу на кораблі, що виїжджають із Антверпії, белґійська поліція безпеки звертає особливу увагу, щоб припинити нелеґальний виїзд.

Бельґійська постава до Німеччини нерівна. У загальному бельґійці переконані, що економічна відбудова Німеччини матиме значення для бельґійського господарства.

Одночасно Бельґія побоюється за свою безпеку на випадок, якби Німеччина знову зміцніла, бо, як пише один бельґійський журналіст, «Німеччина може швидко піднестись із свого попелу, тому що вона побудована на вугіллі»...

Поточна політика Бельгії виплила на спокійні води. Питання флямандсько-валонських протиріч, які не мають ніякого безпосереднього впливу на уряд, зійшли на другий плян і лиш повільно діють на зміну політичної сцени.

Бельґійський коаліційний уряд, у якого проводі стоїть Пауль Генрі Спаак, втішається загальною симпатією населення, хоч сумнівне, чи цьому урядові — за словами прем'єра — буде дана змога спокійно розвиватися довший час.

Три заходи уряду зустрілися досі із спеціяльним аплявзом населення. Перше — це обмеження раціонованих товарів на 8 таких: хліб (до закінчення жнив видають денно 300 гр хліба, при чому цей раціон можливий завдяки доставі пшениці зі Сполучених Штатів), масло, марґарина, кухонні товщі, цукор, шоколяд, м'ясо й картопля.

Другий розпорядок, який населення привітало, — це вдержання приділу вугілля в висоті 4 центерів місячно. Врешті третя постанова — це поширення внутрішньої поштової оплати на Голяндію.

Одначе не можна твердити, що уряд втішається симпатіями бельґійського населення без якихнебудь обмежень. Газети різних політичних напрямків у вступних статтях вказують на те, що політична лінія, яку визначив уряд Спаака, може означати багато, або й нічого. Тим вони хочуть сказати, що треба виждати, куди ця політика веде.

Серед бельґійського жіноцтва панує велике вдоволення з того приводу, що у найближчих виборах до парляменту воно матиме право голосу. Загальне невдоволення викликає факт, що залишаються ці самі ціни і заробітня платня.

Проблема короля ще далі хвилює народ і питання, чи король Леопольд, який живе на еміґрації, має повернутися на престол, чи треба його заступити іншим, мусить бути якимсь способом розв'язане, якщо бельґійці хотять мати уряд, який — за словами Спаака — протривав би 25 років.

Як повідомляє АФП, конґрес валонів, що відбувся на початку травня в Намурі, ствердив плян федеративного поділу Бельґії, який ґарантував би валонам автономію й який вони склали бельґійському парляментові 23 березня. Плян передбачає теж місця для 33 послів у парляменті.

Вальонське питання можна зрозуміти на підставі історії країни. Впродовж багатьох століть про долю Вальонії, як і всієї Бельгії, рішала Франція. Урядова мова була французька, флямандська була лиш діялектом. Мовна границя поділяє країну на дві майже рівні частини і від часів середньовіччя вона не змінилася.

Завдяки сильнішому приростові населення флямандський вплив у Бельґії міцнішає, зате вальонський слабшає. Поруч того зросло господарське багатство Флямандії, бо відкрито два нові поклади вугілля.

Останні звідомлення

ЩЕ ТРИ РОКИ...

Лондон (ДЕНА-ІНС). Сер Герберт Емерсон, генеральний секретар міжнародного комітету для скитальців, заявив тут в четвер, що питання ДіПі в Европі вдасться налагодити протягом трьох найближчих років. Емерсон нараховує ще майже 700 000 ДіПі.

ПРОЄКТ ПАНАМЕРИКАНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ СПІВПРАЦІ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Президент Трумен звернувся до Конґресу з пропозицією оформити відповідним законом програму повного військового співробітництва з державами латинської Америки, а ймовірно й з Канадою. Програма включає, між іншим, продаж військових матеріялів, стандартизацію зброї та вишколу армій і фльот.

«ДАЙОШ» КОРЕЮ!

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Як заявив американський головнокомандувач в Кореї генерал-ляйтенант Гоудж, він вважає, що Совєтський Союз хоче перетворити Корею на комуністичну державу-сателіта. Совєти провадять тепер кампанію пропаґанди, скерованої також і проти американців. Вони намагаються переконати корейців у тому, ніби Америка хоче колонізувати їх країну і нічого не робить, щоб виконати свої зобов'язання.

ОСТАННІЙ ТЕЛЕФОН НАҐІ ДО БУДАПЕШТУ

Лондон, (ДЕНА-ІНС). Мадярський прем'єр-міністер Ференц Наґі зголосив телефонічно із Швайцарії свою димісію. Наґі виїхав був до Швайцарії на відпочинок після того, як його партія — партія дрібних землевласників — обвинувачувалась совєтськими представниками в антисовєтській змові. Під вражінням відмови совєтського головнокомандувача ген. Свірідова видати мадярській владі заарештованого ним секретаря названої партії Белю Ковача Наґі побоявся вертатись до Будапешту.

УКРАЇНСЬКА ДИВІЗІЯ ПЕРЕЇДЕ ДО АНГЛІЇ

Лондон (ДЕНА-Ройтер). Як заявив урядовець британського міністерства закордонних справ, перша українська дивізія колишньої німецької армії має бути перевезена з Ріміні (Італія) до Великобританії. Тимчасово 8 000 чоловіка цієї дивізії будуть поселені в британській окупаційній зоні Німеччини. Остаточну долю цієї дивізії ще не вирішено.

ВІЙНА У ВЄТНАМІ ТРИВАЄ

Як повідомляє вєтнамське радіо, президент вєтнамської республіки Го-Ші-Мінг запропонував Франції перемир'я з метою полагодження конфлікту. Разом з тим він відхилив французькі вимоги капітуляції вєтнамського війська й окупації Вєтнаму французькою армією. Згідно з пізнішим повідомленням, спроба перемир'я не вдалася. Го-Ші-Мінг закликає всіх вєтнамців взяти активну участь в боротьбі з французькою армією, перетворивши всі села у фортеці. (ДЕНА).

Висновки балканської комісії

Як повідомляють з Женеви, там закінчила роботу балканська слідча комісія Ради безпеки, що обслідувала становище на північному кордоні Греції. У звіті, що вона склала для Ради безпеки, комісія закликає уряди Греції, Югославії, Болгарії та Албанії зробити все можливе для відновлення між їх країнами добросусідських взаємовідносин і радить укласти між ними конвенції про кордони, подібні до греце-болгарської конвенції 1930 р. Згідно з пропозицією комісії, Рада безпеки повинна призначити принаймні на два роки комітет або уповноваженого, який, перебуваючи на грецькому кордоні, що три місяці подавав би звіти. Цей комітет мав би досліджувати, а по змозі й полагоджувати прикордонні інциденти й сутички. Питання про амнестію для політичних в'язнів та повстанців треба залишити на розсуд грецького уряду, але Рада безпеки повинна висловити свою готовість послати свого уповноваженого для участи в проведенні амнестії.

Представники восьми країн у комісії визнали справедливість у низці випадків обвинувачень Грецією трьох сусідніх держав у підтримці повстанців вишколом і озброєнням, у втручанні до внутрішньо-грецьких справ, провокуванні прикордонних сутичок і сприянні рухові за відокремлення Македонії та західньої Фракії. Проти цього висловилися Совєтський Союз та Польща. Бельгія та Колюмбія, визнаючи справедливість грецьких обвинувачень, заперечували проте формальне право комісії засуджувати Албанію, Югославію та Болгарію. Грецький міністер закордонних справ Тсалдаріс висловив своє задоволення звітом балкансьої комісії. (АП).

КЛЕРК ПРО ПОЛІТИКУ СССР В АВСТРІЇ

Нью-Йорк, (ДЕНА-ІНС). Прибувши до Нью-Йорку, колишній головнокомандувач американської окупаційної армії в Австрії генерал Клерк заявив, що він не бачить ніяких підстав для оптимізму в питанні про совєтсько-американські відносини. Проте, — сказав Клерк, — він сподівається і бажає, щоб ще до конференції міністрів закордонних справ, що має відбутися в листопаді в Лондоні, було б знайдено якийсь середній шлях для узгоднення суперечностей між обома країнами. Перейшовши до питання про незалежність Австрії, Клерк відзначив неґативну ролю в ньому Совєтського Союзу, який весь час обіцяв співпрацювати з великодержавами над відбудовою демократичної Австрії, але в дійсності не зробив нічого для досягнення цієї мети. Протягом минулих двох років Совєтський Союз намагався накинути Австрії такі умови, на які не міг пристати уряд Сполучених Штатів, бо вони поставили б Австрію в безвихідне з господарського погляду становище. Совєти, — заявив далі генерал Клерк, — незаконно захопили собі важливі ділянки внутрішнього австрійського господарства, в тому числі й велику частину жидівських володінь, без яких Австрія не може обійтися. Совєтська окупаційна армія налічує 75 000 чоловіка, тим часом як Сполучені Штати мають в Австрії лише 15000 вояків. Крім того, Совєти задовольняють свої потреби коштом приставок УНРРА, збільшуючи тим податковий тягар американців. Нашим головним завданням в Австрії, — сказав на закінчення Клерк, — було пильнувати, щоб австрійці зберегли ті свободи, яких не може бути при комунізмі.

«ІЗВЄСТІЯ» ПРОТИ БЕВІНА

Як повідомляють з Лондону, критика в совєтському офіційному органі «Ізвєстія» звіту британського міністра закордонних справ Бевіна про Московську конференцію і виданий під заголовком «З відкритими картами» меморандум виконавчого комітету лейбористської партії про британську зовнішню політику жваво обговорюються останніми днями в британській пресі й політичних колах. Британський уряд запропонував своєму амбасадорові в Москві негайно вислати до Лондону повний переклад статті «Ізвєстій». Совєтська газета закидала Бевіну що він під час дебат в Палаті громад в питанні про британську зовнішню політику дав неправдиві інформації про перебіг Московської конференції. (ББЦ).

ДОГОВІР ОБ'ЄДНАНИХ ЗОН З ФРАНЦІЄЮ

З Берліну повідомляють деякі подробиці торговельного договору, укладеного 21 травня між британською та американською зоною і Францією. Термін чинности договору визначено з 1 липня до 31 грудня цього року з тим, що його можна буде щоразу продовжувати на шість місяців. Якщо сальдо при розрахунках обох контраґентів договору перевищить 600 000 франків, сторона, що заборгувала, повинна зараз же сплатити цей перебір американськими долярами або фунтами стерлінґів. Щоб посилити обмін товарів, французьким комерсантам, в міру транспортових та мешканевих можливостей, надається можливість подорожувати в британській та американській зонах. — (ДЕНА).

З нагоди 20-ліття американсько-російської приязні 19 травня відбувся в готелі Асторія в Нью-Йорку бенкет. Представник Росії Громико (ліворуч) і американський амбасадор в Москві Сміс підносять тост за совєтсько-американську дружбу. (ДЕНА-ІНП)

Американський військовий трибунал засудив німецьку лікарку д-р Єріку Фльокен до кари смерти. Вона висилала в'язнів з концтаборів на спалення їх в газових камерах. (DENA-Sc)

На тлі кривавої драми рідних земель — смішними стають наші дрібні міжусобиці на скитальщині.

Вже до війни флямандську мову визнано за рівноправну. Тому що поруч своєї рідної мови флямандці говорять теж французькою мовою, а вальони не хочуть вчитися по-флямандськи, у двомовних частинах країни багато вальонських урядовців мусіли уступити місце флямандським.

Під час окупації німцями, допущено до урядів багато флямандців, бо німці думали, що на підставі расового споріднення вони зуміють із ними краще співпрацювати. Одначе флямандці виявилися добрими бельґійськими патріотами. Багато вальонів під час окупації сиділи у в'язницях.

Опублікована нещодавно статистика бельґійського експорту дає підставу бельґійському міністрові фінансів оптимістично оцінити експортові можливості своєї країни. Паризьке видання «Нью-Йорк Геральд Трібюн» заявляє з того приводу, що експорт Бельґії осягнув рівно сім мільярдів бельґійських франків. Міністер фінансів свого часу окреслив експорт Бельґії в 1947 році на більш-менш 50-58 мільярдів бельґійських франків. У 1946 році він виніс кругло 29,6 мільярдів франків. Щоб як слід оцінити осяги бельґійської закордонної торгівлі треба пригадати, що місячні цифри вивозу минулого року із 1,2 мільярдів франків у січні зросли на майже 4 мільярди у грудні.

Бельґійський експорт виніс за два перші місяці цього року коло 11,3 мільярдів франків і осягнув у березні шість мільярдів франків.

Події минулого тижня

ГУВЕР — ЗА СЕПАРАТНИЙ МИР

Нью-Йорк, (ДЕНА-Ройтер). У листі до голови одного з комітетів Палати депутатів Джона Тоуера колишній президент Сполучених Штатів Герберт Гувер пропонує негайно укласти сепаратний мир з Японією, а також і з Німеччиною, якщо Совєтський Союз не змінив би своїх поглядів у цій справі. Відповідальність за затримку усталення в світі миру Гувер накладає в цьому листі на Совєтський Союз. Мир з Японією, на думку Гувера, треба укласти безумовно, тим часом як мир з Німеччиною має залежати від результатів наступної конференції міністрів закордонних справ, що могла б ще досягти успіху в опрацюванні договору з Німеччиною. «Ми не повинні більше чекати, — сказано в листі Гувера. — Совєтський Союз не почне через те війни».

СКАСУВАННЯ ЦЕНЗУРИ — СПРАВА «МАЛОВАЖЛИВА»

Нью-Йорк (ДЕНА-ІНС). Совєтський делеґат в підкомітеті свободи преси Ломакін запропонував мобілізувати світову пресу проти фашизму й на пропаґанду миру. Ломакін вважає цю справу важливішою за скасування цензури, що його пропонують Америка й Великобританія. Він назвав деякі американські газети «паліями війни» і відзначив видалення з Потсдамської конференції кореспондентів після опублікування в пресі неправдивих повідомлень.

ОБ'ЄДНАННЯ ЧИ ПОДІЛ ІНДІЇ?

Лондон, (ЮП). Британський кабінет обговорював пропозиції віцекороля Індії лорда Моунтбеттена щодо державної влади в Індії. Ухвалено, що віцекороль подасть індійським політичним діячам на конференції «круглого стола», яку передбачають скликати в Сімла 2-го червня, пропозиції британської урядової місії в Індії і тільки в разі відхилення їх буде докладніше розглянуто питання про поділ Індії. В лондонських колах вважають неминучим поділ Індії на три частини, а саме Пакістан, Індостан і князівську державу, якщо британський проєкт не буде прийнято. Президент мусульманської ліґи Їннаг обстоює створення окремої держави Пакістану з північно-західньої та північно-східньої частини Індії із сполученням їх «коридором» через Індостан. Їннаг сподівається на підтримку зв'язку з Великобританією і прийняття Пакістану до Об'єднаних Націй. Він вимагає і поділу індійських збройних сил, але з укладенням між Пакістаном та Індостаном договору про взаємодопомогу на випадок чужоземної аґресії. Тим часом до Нью-Делфі з усіх кінців Індії вирушили правовірні індуські священики, щоб після повернення віцекороля протестувати проти будь-якого поділу Індії і скасування старовинних традицій, як, наприклад, касти паріїв.

КРИТИЧНИЙ СТАН У КИТАЇ

Як повідомляють з Нанкіну, комуністична армія, почавши широкий наступ в Манджурії, захопила її столицю й чотири станції на лінії Мукден-Пекін. Комуністи просуваються також в провінціях Чагар і Єгол, дійшовши до столиці Єголу. По всій країні відбуваються заворушення серед студентів, що вимагають погодження з комуністами й припинення громадянської війни. Аналогічні вимоги заявляють і деякі газети, що вмістили антиурядові статті. Уряд вживає рішучих поліційних заходів проти студентських заворушень, закрив кілька газет і загрожує оголошенням воєнного стану. Представник «демократичної ліґи» д-р Ло вимагає посилення американських допомогових приставок, які могли б врятувати становище національного уряду. 100 членів усіх партій ухвалили звернутися до комуністів з пропозицією почати переговори про припинення ворожих дій. (ДЕНА).

ПЛЕБІСЦИТ В ЕСПАНІЇ

Мадрід, (ДЕНА-ІНС). Як повідомляють з близьких до уряду кіл, імовірно 18 липня, в роковини початку еспанської громадянської війни, в Еспанії має відбутися народнє голосування з приводу пляну Франко запровадити в країні монархію. При цьому, якщо Кортеси (еспанський парлямент) не встановлять інших правил, залишиться в силі виборчий закон, згідно з яким право голосу належить лише головам родин. В наслідок цього багато молодих еспанців не будуть допущені до голосування. При голосуванні передбачається ставити еспанським громадянам питання, чи згоджуються вони на запровадження в Еспанії монархічної системи, чи ні. Комуністи висловлюються цілком проти запляннованого плебісциту, тим часом як ліві республіканці й соціялісти дуже сумніваються в ньому, бо він не спиратиметься на загальне виборче право.

ДП їдуть до Франції

Фрайбург (ПР). Близько 35 000 переміщених осіб та втікачів з Чехословаччини, Югославії, Болгарії, Румунії, Польщі та балтійських держав чекають у французькій зоні Німеччини на переселення на роботи до Франції. Хоч тепер вони живуть в непоганих умовинах, бо більшість з них затруднені у селян або й у французьких установах і лише небагато з них мешкають у таборах, — всі вони бажають мати нарешті постійну домівку й у руках — певний робочий контракт. Насамперед потрібні робітники для гірничої промисловости, і зголошення до цих робіт, зважаючи на вигоди, що їх вони надають (вища платня й харчовий та сигаретовий приділи), дуже велике. Проте до них допускають лише цілком здорових людей, і, наприклад, з досліджених останніми днями 2 000 осіб прийнято тільки 190. Решта зможуть працювати в сільському господарстві або в індустрії. Найбільших труднощів завдає розміщення чималої кількости інтеліґентів. Як сподіваються, однак, вони могли б бути затруднені в торгівлі, і взагалі вживають всіх заходів, щоб уможливити й їм впорядковане життя. Надзвичайно ретельно досліджують як фізичний, так і моральний стан, бо бажані лише цілком бездоганні переселенці. Проте, як офіційно повідомлено, з 35 000 осіб до переселення не буде допущено щонайбільше 10—12%.

КІЛЬКІСТЬ ДП В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗОНІ

Згідно з повідомленням Головної квартири американської армії в Европі, на 1 травня 1947 р. в таборах ДП в американській зоні Німеччини лічилося 353 402 переміщені особи, — на 10 142 менше, ніж було 1 квітня. Крім того, 156 249 переміщених осіб дістають німецькі харчові приділи. Отже загальне число переміщених осіб в американській зоні виносило на 1 травня 509 651 особу. (ДЕНА).

ЛЯ-ҐВАРДІЯ ОБВИНУВАЧУЄ В НАКЛЕПІ

Нью-Йорк, (ДЕНА-Ройтер). Колишній генеральний директор УНРРА й нью-йоркський бурґомістер Ля-Ґвардія подав позов до американського товариства домовласників та землевласників у сумі 100 000 долярів про відшкодування за «необґрунтоване й зловмисне» трактування його як комуніста. Згідно із скаргою Ля-Ґвардія, товариство обвинувачувало його в тому, ніби він на протязі років змовлявся з нелеґальними й революційними елементами про повалення уряду й встановлення в Сполучених Штатах військової диктатури і як найманий аґент підтримував заходи до проведення комуністичної ідеології.

ДЕШЕВШЕ ПЕРЕВЕЗТИ ДП, НІЖ ЛИШАТИ ЇХ У НІМЕЧЧИНІ

Лондон, (ДЕНА-ІНС). Як заявив британський міністер праці Ісаак, британський уряд має намір використати всі можливості для завербування чужоземної робочої сили. «Ми маємо, — сказав Ісаак, — більше роботи, ніж людей, що можуть виконати її». Великобританія перебуває тепер в періоді масового затруднення людей. Проте якщо вона не дістане більше робочої сили, їй доведеться незабаром мати справу з чималою кількістю безробітних. Заперечивши чутки, ніби поляки, що мають працювати у Великобританії, є фашистами, Ісаак відзначив, що дешевше коштуватиме перевезти їх до Англії і там дати їм працю, ніж утримувати їх в Німеччині нічим не затрудненими.

ЗА УЧАСТЬ ДП В РОЗВ'ЯЗАННІ ЇХ ДОЛІ

Франкфурт (ДЕНА). Директор Міждержавного комітету в справах утікачів Еллїот Шерк в листі до уповноваженого ІРО Алтмейєра зазначає, що життьово важливі для ДП вирішення було ухвалено без активної участи в них формальних представників переміщених осіб. Через те п. Шерк пропонує притягати до участи в обговоренні таких питань і обраних представників утікачів.

В СССР ОФІЦІЙНО СКАСОВАНО КАРУ СМЕРТИ

Верховний Совєт СССР ухвалив скасувати на час миру смертну кару і як найвищу міру покарання встановити ув'язнення на 25 років. Як сказано в декреті, міжнародній стан після капітуляції Німеччини свідчить про те, що «мир триватиме довгий час». (ДЕНА).

Коротко

— Недалеко від палестинського узбережжя британська фльота затримала пароплав з кругло 1500 нелеґальних жидівських еміґрантів.

— 30-літній син французького прем'єр-міністра Поль Рамадьє мав вилетіти до Індокитаю з «таємною місією».

— Японський парлямент переважною більшістю голосів обрав на прем'єр-міністра лідера японської соціял-демократичної партії Тетсу Катаяма.

— Президент Трумен запропонував Конґресові продовжити до 30-го червня 1948 р. чинність виданого під час війни закону про контролю й обмеження експорту харчів, добрив та промислового устаткування.

— Згідно з повідомленням віденської «Арбайтерцайтунґ», з Румунії, побоюючися погромів у ній, щодня тікають до Австрії пересічно 200 жидів.

— Бірманська антифашистська «Ліґа свободи», що на виборах до Установчих зборів дістала 95% голосів, одноголосно схвалила проєкт конституції, згідно з яким Бірма має стати «соціялістичною робітничою республікою».

— Бельґійський принц-реґент Карл має незабаром підписати декрет про новий порядок управління в бельґійському Конґо.

— У зв'язку з низкою випадків пограбувань і навіть вбивств паризьких шоферів, шофери паризьких таксі клопочуться про надання їм права мати при собі зброю.

— Як заявив у Палаті Громад статссекретар британського міністерства закордонних справ Мейгев, британський уряд визнав приєднання до Совєтського Союзу Естляндії, Латвії та Літви лише де факто, а не де юре, бо таке визнання він міг би зробити лише обговоривши це питання з домініонами.

— Згідно з повідомленням лондонських політичних кіл, між совєтським урядом і британським амбасадором Петерсоном відбуваються тепер в Москві переговори щодо ревізії англо-совєтського альянтського договору.

— Як заявив на пресовій конференції генеральний прокурор Сполучених Штатів Тейлор, крім теперішніх семи процесів воєнних злочинців, до лютого наступного року має бути проведено ще дев'ять. В лютому процеси воєнних злочинців будуть закінчені.

— В Кембріджі у віці 86 років помер славетний біохемік професор кембріджського університету Фредерік Гопкінс, що відкрив вітаміни.

— Величезний метеорит, що упав в горах Бікот-Алінь (на північ від Владивостока) важить не менше 1000 тонн і являє собою тип астероїда. Совєтські фахівці вважають його за «унікум» в історії людства.

— Після семилітньої перерви поновлено дипломатичні стосунки між Бельґією та Болгарією.

— Як повідомляють з Вашінґтону «Інтернаціональний валютний фонд», розпочав свою діяльність, надавши позики Франції в 25 мільйонів долярів і Голляндії — в 6 мільйонів долярів і 1,5 мільйона фунтів стерлінґів.

— Американський Конґрес схвалив пропозицію президента Трумена про надання потерпілим від війни европейським країнам допомоги в 350 мільйонів долярів.

— Великобританія передала на розгляд інтернаціонального суду Об'єднаних Націй справу про інцидент в протоці Корфу. Суд запропонував Албанії вислати свого представника.

— Міністерства закордонних справ військове та морське Сполучених Штатів звернулися до президента Трумена з пропозицією постачити державам латинської Америки модерну зброю.

— Американське міністерство закордонних справ повідомило про будівництво нового типу літака, що матиме швидкість до 1 000 кілометрів у годину.

— Французькі Національні Збори одноголосно схвалили прийняття позики в 250 мільйонів долярів від Інтернаціонального банку.

— Всі 15 пасажирів американського літака, що, зазнавши аварії, упав у Нікараґуа, врятувалися з допомогою парашутів.

— В гавані Ля-Рошель наштовхнувся на міну й потонув французький танкер «Сен-Ів». Вибухом вбито 5 і поранено 14 осіб.

СХС перед новими завданнями

Враження з пленуму Головної Ради Санітарно-Харитативної Служби

(Від окремого звітодавця «Неділі»). — В Мюнхені відбулося 23 травня під головуванням проф. д-ра **Б. Андрієвського** пленарне засідання Головної Ради Санітарно-Харитативної Служби при Апостольській Візитатурі в Німеччині. У засіданні взяли участь представники майже з усієї системи СХС, що з'їхалися з різних місць; прибули також представники громадських організацій і преси.

Після заслухання і схвалення протоколу попереднього засідання зі звітом про діяльність Головної Управи СХС виступив голова Управи д-р Т. Горобець. Як зазначив він, загальне невиразне становище українських еміґрантів, погіршення їх матеріяльних умов та харчування, що обумовило збільшення захворювань, виїзд на роботи до інших країн найбільш здорових і міцних людей, — все це владно промовляє за те, що потрібна невпинна дальша допомогова акція, лікарська опіка, ліки, грошова підтримка, потрібна допомога з боку Допомогових Комітетів Сполучених Держав і Канади, конечна потреба поширення організації СХС за межами Німеччини, як потрібна й співпраця з Ватиканом, Міжнародним Червоним Хрестом та іншими благодійними організаціями.

Після двох етапів своєї діяльности (об'єднання всіх організацій та розбудови їх роботи), санітарно-харитативна служба вступила тепер у третій етап — поширення своєї діяльности в Західній Европі та в англійській зоні і Гросс-Гессені.

Як каже доповідач, за відчитний період — з 1 грудня 1946 р. до 30 квітня 1947 р. нав'язано тісніші зв'язки з Міжнародним Червоним Хрестом. З представниками його проведено конференції в Мюнхені і Франкфурті, на яких знайдено порозуміння та обіцяно підтримку. Схвалив плян праці СХС та обіцяв допомогу єпископ Бучко, а Митрополит УАПЦ особисто прийняв доповідача, також схвалив працю СХС і обіцяв підтримку. Згодні з тим, що праця СХС корисна та потрібна також американський і канадійський допомогові комітети.

Членством охоплено 6% всієї нашої еміґрації, що дає приріст за той же час у 5 595 членів.

— Головна діяльність СХС скупчувалась в допомоговому відділі, — каже далі прелеґент. — Полоненим, інвалідам, вдовам і сиротам тих, що загибли за нашу державу, хворим, політичним в'язням, дітям без опіки надавалася допомога харчовими пачками, папіросами, хлібом і різними харчами, а також грошима.

Полоненим видано 339 харчових пачок, папіроси і 15 тисяч марок грошової допомоги. З інвалідів, яких зареєструвалося 351, одержували допомогу тяжко пошкоджені на війні. Вони дістали 1 800 марок, протези і папіроси.

У шпиталях перебуває тепер 1326 українських хворих. Медична допомога надається також у 27 амбуляторіях, де працює 85 наших лікарів та 130 осіб середнього персоналу.

Спиняючись на фінансовому стані організації, доповідач інформує, що Листопадова збірка, під час якої передбачали зібрати 150 тис. марок, дала на 30 тисяч марок більше. Великодня збірка дала 75 882 марки.

Пленум переходить до заслухання звіту контрольної комісії. Як інформує п. **Стахів** перевірка діловодства і господарчого відділу виявила, що всі книги ведуться сумлінно з добрим знанням справи і записи в них згідні з документами. Проте контрольна комісія вважає, що посади книговода і касієра не може сполучати одна особа. Треба також управильнити видачу папірос, які видаються часто не за списками і у великій кількості, уточнити справу допомоги інвалідам, а харчі видавати лише хворим, а не працівникам СХС при відрядженнях.

Проти цього пробував дехто заперечувати, доводячи, що коли того чи іншого працівника відряджають у службових справах до іншого міста і він уже вистратив свою харчову німецьку картку, то, не давши йому харчів на дорогу, можемо наразитися на факт, що ця людина захворіє під час подорожі і, повернувшись назад, уже на законній підставі як хворий все одно дістане харчовий приділ. Така арґументація викликала загальний сміх присутніх.

У дискусії над звітами порушено багато важливих питань. Як відзначав проф. Андрієвський, недоцільно харчові резерви і тютюн розподіляти всім, бо СХС не є такою багатою організацією, що може опікуватися всіма. Він підкреслив також, що допомогу дістають і такі люди, які її насправді не потребують.

— Ми бідні, щоб усім допомагати, — каже п. Павликівська. — Треба скоординувати роботу ЦПУЕ з СХС для допомоги тим, хто її дійсно потребує.

Потребу створення якогось контрольно-координаційного центру при СХС, що при розподілі допомог стежив би, щоб одна і та сама людина не одержувала від різних установ кількакратно допомоги коштом інших, — наголошує студент З. Штокалко. Він наводить приклади численних неполадків під час одержання пачок і вважає, що при наявности такого контрольного центру тих неполадків можна було б уникнути. Далі З. Штокалко відмічає, що й з від'їздом наших еміґрантів з Німеччини тут лишаться багато студентів для продовження своїх студій. Тяжкий матеріяльний стан і перебування на німецьких приділах неминуче збільшить серед них захворювання на туберкульозу. Отже їм треба допомогти. На потребі допомогти молоді спиняється й представник Гессена проф. Шира.

Оповідаючи, що росіяни в Реґенсбурзі створили будинок для своїх інвалідів, п. Макаренко радить і нам зробити щось подібне, а представник Міттенвальду пропонує створити свою українську лічницю.

Наприкінці пленум заслухав реферат мґра Біжака про допомогу воєнно і на праці пошкодженим. У зв'язку з цим виникла дискусія, кого вважати інвалідом: чи лише військово-пошкодженого чи взагалі недужого до праці. Більшість дискутантів погодилася з думкою проф. д-ра Андрієвського, що треба вважати за інвалідів усіх нездібних до праці, хворих і старших людей.

Ухвалено створити комісію і доручити їй купити чи винайняти приміщення та влаштувати дім українського інваліда, обладнавши його варстатами для інвалідів. Для цієї мети вирішено провести збірку серед громадянства ще до його від'їзду та закликати його жертвувати всі такі речі, які при від'їзді все одно мали б залишитися.

Г.

Труднощі Франції

Не зважаючи на готовість французького уряду частково задовольнити вимоги професійної спілки робітників газових та електричних підприємств, ця спілка відхилила компромісові пропозиції уряду і, підвищивши вимоги збільшення платні замість 15% на 25%, оголосила з 24 травня страйк у вигляді «повільної праці», а 26 травня — повного одноденного припинення робіт. Урядові подано ультиматум з загрозою загальним страйком. Нормальне життя й робота підприємств у Парижі до певної міри порушені. Урядові відозви й промови французького президента Оріоля та прем'єр-міністра Рамадьє закликають народ до єдности, дисципліни й патріотизму. Разом з тим на засіданні кабінету, в якому, згідно з повідомленнями кореспондентів, брали участь і найвищі представники армії, уряд ухвалив поновити чинність закону 1938 р., згідно з яким праця робітників є обов'язковою і той, хто ухиляється від неї, може бути покараний включно до ув'язнення. По вулицях вивішено відповідні плякати. Разом з тим уряд перебрав на себе безпосередню контролю роботи газових та електричних підприємств і застерігає, що в разі повного страйку застосує рішучих заходів, зайнявши підприємства військом і поставивши на роботу вояків. Це критичне становище викликало загострення незгоди й загрозу розколу в соціялістичній партії: тим часом як частина її підтримує Рамадьє, ліва група соціялістів вимагає його демісії. (ББЦ, ДЕНА).

— Італійські Установчі збори переважною більшістю голосів прийняли пункт конституції, що запроваджує в Італії загальну військову повинність.

— Як повідомило арґентинське міністерство закордонних справ, з Арґентіни до Німеччини вислано 8 нацистських аґентів, в тому числі 7 німців.

— Як повідомлено недавно з Америки, там померла «найменша» в світі людина заввишки 85 сантиметрів і завважки 15 кілограмів. Тепер Франція заперечує цей «рекорд», виявивши у себе 52-літнього Анрі Бернара, що має на зріст 70 см і важить 14 кг.

ПЛЕНУМ ГОЛОВНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕРЕСЕЛЕНЧОЇ РАДИ

Як повідомляє наш мюнхенський кореспондент, третій пленум Головної Української Переселенчої Ради разом з представниками таборів скликається на 13 червня ц. р.

На пленумі заслухають доповідь про дотеперішню діяльність Головної Української Переселенчої Ради, про зміну статуту, напрямні щодо переселення і поселення, справи організації кооперативно-колонізаційних громад та інші важливі справи переселенчої акції.

Героїчна боротьба УПА вимагає негайного об'єднання всіх сил еміґрації!

СПОМИН

Провесна 1919 року. Українські Республіканські Війська розташувалися під командою свого верховного вождя і знову кинулися на ворога.

Головний Отаман — цей велетень духа і волі — все був на фронті. Його твердість, рішучість, глибоке переконання в правоті своєї справи й віра в перемогу передаються й старшинам і козакам.

Північна група, якою керував отаман Оскілко, одушевлена Головним Отаманом, рушила в бій. Війська йшли уперед. Ворожі дивізії в повному складі збиралися переходити на наш бік, почуваючи непереможну силу нашого завзяття. (Й пізніше перейшли).

Під час цих боїв Головний Отаман з своїм поїздом, що складався з його сальонки, вагону для канцелярії й плятформи під авто, висунувся геть на передову лінію під станцію Тетерів. Оскілко з старшинами свого штабу теж мусів виїхати на цю небезпечну позицію разом із Головним Отаманом.

Станція Тетерів стоїть серед великих соснових борів, що тягнуться по обидва боки її. Підступ до неї від сторони Києва боронив один-єдиний наш панцерник та й той імпровізований. Мав він нерівну боротьбу з двома ворожими панцерниками, та не уступав. Та ось один курінь ворожої піхоти, під прикриттям своїх панцерників, лісом боками від залізничного тору підсунувся аж під саму станцію.

Оскілко під покривкою рятування ситуації залишив Головного Отамана й від'їхав із своїм штабом. Тим часом ворожі панцерники рясним артилерійським огнем обстрілювали й саму станцію й її околиці та кінець-кінців змусили наш панцерник до відступу.

Головний Отаман швидким кроком попростував до панцерника, що вже зідходив. Командант панцерника, побачивши свого улюбленого вождя в такій ситуації, буквально пополотнів і занімів.

А тут ворожі лави були вже яких 600 кроків від станції. Рухи їх вказували, що мали вони замір обійти станцію й забрати в полон і самого Головного Отамана і його поїзд. Кулеметний вогонь потроху спиняв наступ ворогів.

Я пильно тоді спостерігав Головного Отамана. Він ані на хвилину не завагався, цілий закам'янів, але папіроси з уст не випускав.

— Пане сотнику! — сказав він, — мусимо боронитися, бо як вороги візьмуть станцію, то не лиш що не вдасться наш наступ, але ворожі панцерники пороблять великі спустошення. Слухайте моєї команди!

З цими словами Головний Отаман вліз на панцерник.

— Зсадити кулемети й з насипу боронити перед ворогами підступ до станції! — почулася грімка команда Головного Отамана.

Зсаджені скорострілі дрібно затріскотіли.

— Прямою наводкою (800 кроків) з гармати стріляти по ворожих панцерниках!

За третім вистрілом почувся вибух набоїв на ворожому панцернику. Передній панцерник був унешкоджений. Другий, рятуючись, почав відступати.

— Картеччю по піхоті! — знову почулася команда Головного Отамана.

По кількох наших вистрілах піхота ворога була розчавлена. Рештки її повтікали.

— Дякую! Урятували наш наступ. Виконуйте своє завдання далі, — промовив Головний Отаман, а звернувшися до мене, додав: «Запишіть прізвище команданта панцерника». І від'їхав.

Про своє життя й безпеку він не дбав, а тільки про справу...

А це тільки один із багатьох аналогічних випадків.

Ол. Доценко
(Ад'ютант Головного Отамана)

О. ЛЯТУРИНСЬКА

ДРУЗЯМ

1.

Біжать шляхи у далеч, розсохаті.
Нема від кого вісточки чекати.
Іди кричи, шукай: Агій!
Кого ж то спомянуть за упокій,
За кого ж то на часточку подати?

І, як чотки, перебирай імення:
За воїна Миколу, за Євгена,
За Юрія, Олега... Боже мій!
Кого ж то спомянуть за упокій? —
Питай, питай, шалена!

Біжать шляхи. Кому переказати?
Як імення дорогі на віки заховати?
Іди, кричи — почує тільки грач —
І плач, і плач!

2.

Потіш мене, запевнь, запевнь:
вони живуть, пісні й веселі!
Я їх зустріну між дерев,
зайду до їхньої оселі.

А там назустріч ярь і сміх,
така стрімка бадьора повінь.
Який тут сумнів? — Сумнів — гріх!
І серце ширшає в обнові.

І знов ти віриш, мов Петро,
в усе чудесне й неможливе...
Скажи, скажи, де їх шатро
й укрито фенікс — їх пориви?

14. V. 1947.

ПАМ'ЯТИ ПОЛЕГЛИХ ЗА ДЕРЖАВНІСТЬ

Шлях звільнення кожної нації густо кропиться кров'ю. Нашої — так само. Кров'ю чужою і своєю. Ворожою і рідною. Кров закінчує глибокі процеси національних емоцій, усвідомлень, організаційної праці, ідеологічної творчости, всього того, що нація і свідомо і ірраціонально використовує для ствердження свого права на державне життя.

Кров, полита для цієї величної мети, не засихає. Тепло її все теплим буде для нації, все відограватиме ролю непокоюючого, тривожного ферменту, що нагадує про нескінчене і кличе на продовження розпочатого.

Хай же в цей день ми глибше, як коли, відчуємо велику вагу передсмертних заповітів наших лицарів.

Хай сьогоднішнє свято навчить нас шанувати пам'ять полеглих і бережно плекати традиції боротьби за українську державність, такі чисті, такі ушляхотнюючі, бо й оправдані і окроплені святою кров'ю найкращих синів нації.

Українські мечі перекуються на рала тільки тоді, коли гасло Незалежна Українська Держава перетвориться в дійсність і забезпечить отому ралові можливість зужитковувати рідну плодючу землю з її несчисленними багацтвами не для потреб третього, або другого з половиною, чи якого іншого інтернаціоналу, а для устаткування і зміцнення власного державного добра і збагачення рідного народу.

Біля гасла: Українська Народня Республіка — Українська Незалежна Держава об'єдналися всі справді активні сили нації в її боротьбі за незалежність. Тільки в моральній атмосфері, утвореній тією боротьбою, могли з'явитись світлі постаті полеглих, тільки на цьому ґрунті могла зродитись жива леґенда дальшої нашої боротьби, що живе невміручою в душі нації і ферментує її сили на нові виступи.

(Із статті Симона Петлюри з 22. січня 1926. р.)

Академія в Ашафенбурзі

Ім'я Симона Петлюри — незламного лицаря в боротьбі українського народу за незалежну державу — знане кожному українцеві як серед великих міст, так і в найглухіших закутках безмежних просторів рідної землі й еміґрації. Боротьбу за свободу, за землю, за незалежну українську державу, за піднесення національної свідомости серед громадянства не можна уявити поза цим криштальночистим полум'яним образом вірного сина українського народу Симона Петлюри. То ж і зібралися громадяни Ашафенбурґу в неділю 25 травня у великій залі Боа-Брюле, щоб на жалібній академії вшанувати пам'ять Головного Отамана Військ УНР, що 21 рік тому трагічно загинув від бандитської руки, найнятої віковічними ворогами України.

Представник ветеранів визвольних змагань, сотник Рудецький, відкрив академію коротким вступним словом, а колишній учасник боротьби за Незалежну Державу проф. Битинський у змістовній доповіді змалював багатогранний образ народнього лицаря Симона Петлюри. Доповідач на конкретному історичному матеріялі змалював постать Головного Отамана у тяжкі та бурхливі роки кривавих змагань України за національне й соціяльне своє визволення. Виділення й організацію українських військових частин, розпорошених в російській царській армії, у самостійну військову силу Центральної Ради не можна уявити поза постаттю Симона Петлюри, що відіграв у цьому значущу ролю. А перші бойові курені? Миргородський, [illegible], Полтавський, Катеринославський, Гайдамацький кіш ім. Івана Сірка в Запоріжжі. Не було такого села й міста, де б не створено хоч малого українського загону, свідомого свого національного обов'язку перед українським народом та рідним краєм. Студенти, середньошкільна, міська та селянська молодь шикувалася в цих перших куренях, що створили саможертвенне та віддане військо молодої відновленої держави на чолі з Головним Отаманом УНР Симоном Петлюрою.

Кулями ворога з-за рогу у Парижі на бульварі Сен-Мішель, спрямованими в серце Головного Отамана Військ УНР Симона Петлюри, ворог сподівався назавжди убити з тілом лицаря ті великі ідеї боротьби за національне визволення, які охопили мільйонні маси українського народу. Та вороги помилилися. Ідеї Петлюри — то ідеї народу. Вони житимуть доти, доки земля родитиме синів і дочок з іменами — українці. Ні підступні вбивства, ні каторга, ні Сибір, ні розправи з безборонним населенням — ніщо не вб'є прометеєвої душі українського народу. Ці ідеї живуть і житимуть у душі, в свідомості, в серці кожного українця. З цими ідеями народ вибоpe свою власну вільну хату і сім'ю — Незалежну Державу.

На закінчення жалібної академії на вшанування пам'яти Симона Петлюри мистецький хор під керуванням проф. Панчука-Кондратенка проспівав такі пісні, як «Жалібний марш», «Козака несуть», «Вкраїно-мати», «Чуєш, брате мій», «Засяло сонце золоте» та з участю всіх присутніх український національний гімн.

Модест Сніжинський.

Духовенство править панахиду. (Фото Л. Янушевич)

В РЕҐЕНСБУРЗІ

(Наш кор.). 21 річницю з дня смерти найвизначнішої людини в новій українській історії — Головного Отамана Симона Петлюри — гідно відзначило громадянство української оселі в Реґенсбурзі. Разом з тим відзначено й смерть одного з ближчих співробітників та співборців за українську державу — полковника Євгена Коновальця.

Мешканці оселі, що вщерть заповнили театральну залю, з великою увагою прослухали дві доповіді. Після доповідей відбулася добре організована художня частина. П. Шостак виконала дві пісні — „Засумуй, трембіто" Нижанківського і „Борцям" Барви. Місцеві сили влаштували дві добре проведені декламації — „Два силуети" (невідомого автора) та „Терновий вінок" Ол. Олеся. Далі виступив чоловічий хор „Сурма" під керівництвом проф. Ом. Плешкевича. Співом національного гімну „Ще не вмерла Україна" закінчився вечір.

ПАМ'ЯТИ ПОЛЕГЛИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ

Урочистий салют з 21-го гарматнього пострілу, відданий в 11-й год. 30-го травня вшанував пам'ять американських вояків, що полягли в обох світових війнах. У всіх більших містах американської зони відбулися з тієї нагоди паради поліційних частин.

День пам'яти поляглих це велике свято американського народу, введене 1868 року на пошану поляглих у громадянській війні. Його святкує весь американський народ в такому сенсі, як напр., українці на Зелені Свята поминають своїх героїв.

Військовий губернатор Німеччини генерал Клей сказав у п'ятницю рано на військовому цвинтарі в Люксембурзі промову на пошану поляглим. Багато американських вояків різних рас, різних переконань і різних чинів від вояка до генерала зложили свої голови в Европі. Вони не прийшли сюди, щоб здобувати, лише для того, щоб спричинитися до світового миру, під пануванням якого не буде вже місця для аґресорів. Вони віддали життя за те, щоб люди могли жити між собою в згоді і взаємному зрозумінні.

Свято героїв — американських вояків, що полягли в обороні прав і свободи людини, українське громадянство Ашафенбурґу вшанувало відправленням панахиди духовенством обох наших церков. У панахиді взяли участь представники ОПУЕ, таборових управ, та місцевих товариств, інституцій і організацій, а також школи, комбатанти і Пласт. Були теж представники УНРРА. Панахиду відправлено перед могилою із березовим хрестом, прикрашеним дубовими вінками. Коло могили почесну стійку держали поліцисти. Відправа відбулася при спущеному до половини щогли американському прапорі.

Православну панахиду відправили Владика Геннадій і Вячеслав в сослуженні місцевого духовенства.

Американське свято поляглих збіглося з українським святом героїв, яких пам'ять шануємо в Зелені Свята.

УСПІХИ УРЯДОВОГО ВІЙСЬКА В ПАРАҐВАЇ

Асунсьйон, (ДЕНА-ІНС). Збройні сили параґвайського президента Моріні́ґо, розпочавши новий наступ проти повстанців, захопили низку стратеґічно важливих пунктів. Як зазначено в офіційному комунікаті Головної квартири Моріні́ґо, повстанців відтиснуто на всіх дільницях фронту після того як ворожі позиції збомбардовано літаками.

КОЖНОМУ СЛОВО

ПРАВДА ПРО БАМБЕРҐ

В «Українській Трибуні» ч. 23, з дня 24-го квітня ц. р., появився допис п. н. «Бамберґ на правильній дорозі». Ця замітка викликала серед жильців бамберзьких таборів велике обурення. Вже сам наголовок дає багато до думання, виходить, що досі Бамберґ не був на правильній дорозі. Автор замітки пише далі: «табір, який нараховує 1.500 душ, не спромігся ще й досі на створення репрезентаційного хору; не має потрібних тут постійних курсів для неписьменних, як також не існує живої газети, тощо». Такого табору, щоб нараховував 1.500 душ в Бамбеуґу не має. Донедавна існували три табори й о[illegible] у Фрауендорфі, але він віддалений понад 30 км і його не можна рахувати за бамберзький. Три табори на терені міста віддалені від себе майже до трьох км і кожний із них творить для себе цілість. Шостий табір нараховує під цю пору понад 700 душ, четвертий понад 400 душ і то коштом людей із Фрауендорфу, який днями зліквідовано. Було в ньому 175 душ. Перший табір нараховував 226 людей, а тепер поповнений людьми із Фрауендорфу. І де ж тут тих 1.500 душ? Щодо хору слід ствердити, що в червні 1945 р. проф. Дніпровський зібрав понад 30 хористів і серед дуже тяжких умовин відбував із ними проби. Згодом, коли умовини покращали і хор дістав приміщення у 4-у таборі, він належно почав працювати. Згодом «добрі люди», між ними може й дописувач «УТ», розбили цей хор. Та сьогодні проф. Дніпровський поставив його знову на ноги й ми можемо бути ним горді, хоч деякі людці ведуть проти нього роботу..

Якщо йдеться про курси неграмотних, то в ім'я правди треба ствердити, що курси для неграмотних в четвертому таборі ввесь час ведуться. Відбуваються вони й у шостому таборі. Далі праздою є, що започаткована ще в жовтні 45 р. жива газетка [illegible] далі. В шостому таборі її немає, бо брак приміщення. У четвертому таборі виходила теж стінна газетка, але її закрито. Така сама доля зустріла й стінну газетку в шостому таборі. Культурно-освітнє й економічне життя в Бамберґу ведеться невпинно далі, мимо труднощів і перешкод, які йому ставлять чужі й свої.

Це спростовання хай буде нагородою для всіх трудівників, що нераз жертвенно віддавали свою енерґію й працю для добра свого народу в моменті, коли над нами висіли дуже чорні хмари.

Бамберґ, в травні. **п-я-к.**

НАВКОЛО ЗАЯВИ МІСТЕРА ШЕРКА

Вельмишановний Пане Редакторе!

В ч. 73 Вашого хвального часопису вміщено відповідь нашої Центральної Переселенчої Управи директорові Міжурядового Комітету допомоги втікачам п. Шерку на його закиди ДП, що виявляють, мовляв, неохоту поспішати переселятися до інших країн. Цілком згоджуючися із слушністю заперечень ЦПУ, вважаю, проте, що вона проминула ще одну — на мою думку, найголовнішу — причину цієї „здержливости" декого з наших ДП. Це — побоювання того, чи не втратять вони, переїхавши до якоїсь маленької безсилої країни, того правного захисту, що його вони все таки мають на окупаційних теренах демократичних потуг, чи не стануть вони жертвами примусової репатріяції. Щоб піднести кількість охочих їхати працювати до інших країн, треба насамперед дати переселенцям ґарантії недоторканости в новому місці, треба оформити їх правний стан. Треба включати в робочі контракти спеціяльні пункти й видавати завербованим відповідні документи, з яких ясно було б, що вони не якісь безправні безпашпортні волоцюги, а рівноправні з іншими громадяни, які перебувають під захистом відповідних урядів та Міжурядового Комітету і не підлягають примусовій репатріяції. Це, безперечно, є першою передумовою успішного вербування на роботу наших скитальців, досі навіть і тут пригнічених непевністю свого правного стану, особливо після краху надій на обіцяні їм „емерсонівські пашпорти".

Забула ЦПУ згадати й про той пункт „обвинувального акту" п. Шерка, де він закидає ДП марні сподіванки на „великий національний колоніяльний рух" до Канади й Аляски. Сміємо завірити п. Шерка, що навряд чи знайдеться серед нас хоч одна людина, що мріяла б про переселення до Аляски. Українців не можуть пікавити такі країни, де кліматичні й господарські умовини стоятимуть на перешкоді до розвитку їх творчих сил, засуджуючи на животіння та вимирання.

З пошаною —ий.

Пресова нарада в ЦПУЕ

В неділю 25-го травня в домівці Центрального Представництва Української Еміґрації відбулася третя повна конференція головних редакторів і видавців української ліцензійованої преси. Взяли в ній участь також співробітники Відділу Інформації ЦПУЕ і керівник Української Головної Переселенчої Ради, а голова нашої керівної інституції дав експозе в актуальних еміґраційних питаннях.

Нарада, що тривала цілий день, відзначалася духом позитивної настанови до пекучих питань нашої еміґрації, вона стосувалася насамперед питань так званого пресового порозуміння, але торкнулася теж істотних справ нашого народу на батьківщині і на чужині. В широкій дискусії брали, м. ін., слово панове: д-р Феденко, Багряний, Пасічняк, Підгайний, Турчманович, Ільницький і інші. Були лагідніші й жвавіші виступи, але назагал досягнено повного порозуміння в усіх питаннях.

Голова **Мудрий** в своїй інформаційній доповіді повідомив про наслідки останніх розмов наших провідних чинників з представниками влади. М. ін., стало відомо, що директор Шерк, голова ІҐЦР (інтерв'ю якого схвилювало наших скитальців) запевнив про своє бажання співпрацювати в справах переселення з поодинокими національними групами. Директор Шерк заперечив обвинувачення опублікованого американською військовою газетою інтерв'ю на адресу скитальців, склавши вину на неточність кореспондента. Навпаки, він останньо виступив навіть проти певних кіл УНРРА, солідаризуючись у цьому з генералом Морґаном, що — як відомо — закидає УНРРА просовєтські тенденції. Можливості й перспективи еміґрації більшають. Голяндія бажає прийняти 5 000 дівчат ДП, Венецуеля має місце для 4 000 еміґрантів, з Арґентіни приїде незабаром окремий делеґат для справ переселення. Від українців візьме в ній участь 2 делеґати. Можливо, що така ж експедиція виїде згодом також до Бразилії. Вістки про самостійний набір українців до канадської провінції Саскачеван неправдиві; ніякої еміґрації без дозволу уряду бути не може.

В понеділок 26 травня в Мюнхені засідала **головна управа Спілки Українських Журналістів під головуванням д-ра Барана.** І ця пресова нарада стояла під знаком повного зрозуміння нових оздоровних течій в українській масі та дала позитивні наслідки, що безумовно спричиняться до нормалізації внутрішніх взаємин нашої громади на чужині.

Венецуеля

Роман Кошарич, український скиталець, що прибув з Европи за океан, в канадському часопису «Новий Шлях» подає про Венецуелю такі відомості:

— Подорож до Венецуелі не пов'язана з жадними формальними труднощами. Жадають тільки свідоцтва щеплення проти віспи, свідоцтва про здоров'я, три фотокартки, пашпорт.

Зате дуже трудно дістати місце на кораблі. Записуватись у подорожнім бюрі треба скоро, бо доводиться чекати й кілька місяців на можливість переїзду кораблем. Сюди доплиbudeває тільки один французький корабель «Колюмбія».

Венецуеля — це країна вдвічі більша просторами за Францію. Населення має всього 4 000 000. Щоб належно експлуатувати великі багатства країни, тут бракує людей. Тому венецуельський уряд старається дістати **більшу кількість поселенців.** В останні місяці венецуельське посольство в Парижі видає пересічно 700 віз іміґрантам щомісяця. Недавно виїхала звідсіля в Европу спеціяльна комісія з представникомМіґеля Рон (великий землевласник), що має вербувати іміґрантів.

До кінця цього року венецуельський уряд хоче привезти 15 000 іміґрантів із Німеччини — головно техніків, фахівців будівництва та хліборобів. В останніх роках Венецуеля почала помітно розбудовуватись. Уряд має широкий плян розбудови лікарень і шкіл, що набагато збільшить публічні роботи. Каракас, столиця країни, розростається на очах. Наплив людей до цього міста такий великий, що в місті запанувала мешканева криза. Переважно жиди, зі своїми зв'язками й можливостями перші сюди прибувають і захоплюють у свої руки торгівлю. Інші мусять працювати в дуже тяжких умовах, але з часом добиваються і вони кращого становища. Звичайно, ліпше приїжджати, якщо можливо, на власну руку, бо тоді маєте більшу свободу руху і не маєте жадного зобов'язання супроти будь-кого.

Можливості заробітку тут великі, головно для практичних фахівців. Але життьовий рівень народу є досить низький у порівнянні з европейським. Інженер може заробити від 1.000 до 2.000 болiварів місячно (один доляр вартий 3.35 болiварів), технічний рисувальник — від 600 до 1200 боліварів. Добре знати **еспанську або англійську мову.** Мистецький розвиток тут щойно розпочинається і уряд дуже підтримує його. Ціни на прожиток нормальні, але імпортовані товари дорогі. Один чоловічий одяг коштує якихсь 350 боліварів. Не набагато менше платиться за мешкання. Хати тут звичайно поверхові, винаймаються цілі — якихсь 5—6 кімнат із кухнею, купальнею, подвір'ям, коштують 250—350 боліварів місячно. Бідніші робітники не можуть собі дозволити на такий видаток, тому мешкають край міста у глиняних колибах, побудованих на горбах. У селах праця тяжка з-за спеки, а при цьому непоплатна, бо немає ні залізниці, ні добрих доріг. Таким чином, американський хліб тут дешевший, як власний, венецуельський. На рівнинах, у глибині країни, підсоння гаряче і часто околиці нездорові через малярію. Вогке і гаряче підсоння втомлює людину, треба себе суворо тримати і непіддаватись пристрастям. Політичне життя країни досить живе. Теперішній уряд прийшов тут до влади рік тому революційним шляхом. Революція тут є звичайною річчю. Є кілька політичних партій, між ними й комуністична. Вона, як звичайно, найдужче провадить пропаґанду. Але уряд тут має сильну руку. Правно людина тут свобідна, як і в інших американських країнах. Чужинці за короткий час можуть набути місцеву державну приналежність.

ВИБОРИ В РЕҐЕНСБУРЗІ

4 червня цього року в таборі Ґанґгоферзідлюнґ відбудуться вибори до Таборової Ради. На відміну від виборів, що відбувалися до цього часу, теперішні вибори відбудуться на зразок канадійських та американських. Населення табору буде голосувати не за списки, запропоновані таборовими організаціями чи партійними угрупуваннями, а за конкретних осіб, що їх виставляє або якась група населення, або хтось сам себе з власної ініцятиви.

Такий спосіб виборів надзвичайно сподобався таборовому громадянству. Голосування за цілі списки не було ґарантоване від того, що за «гуртом» могли до керівного органу потрапити люди, яким у раді може й не належало б бути. Тепер же можна буде всебічно обговорити кожну кандидатуру зокрема, перш ніж обирати її до ради.

Ввесь табір, згідно з новим правильником, поділений на 7 виборчих округ. Кожна округа, залежно від кількости населення, може обрати двох, трьох або чотирьох членів Таборової Ради. Наприклад, у 7 виборчій окрузі живе 1 012 мешканців. Ця округа може вибрати до Ради тільки чотирьох членів. З усього табору до Ради повинен увійти 21 чоловік.

На передвиборчих зборах вже обрано центральну та округові виборчі комісії. Кожна округова виборча комісія складається з 5 членів.

Вільний спосіб виставлення кандидатур, можливість вільної передвиборчої аґітації дають змогу вибрати до таборової ради гідних людей, тих, кого справді захоче більшість таборового населення. Наявність інших національних груп — росіян, поляків та латишів, спонукує гадати, що до нової ради увійдуть представники й їхніх груп, що буде доказом справді вільних, демократичних виборів.

Теперішні вибори до таборової ради повинні проходити поза всяким впливом партійних та інших угрупувань, що до цього часу прикладали свою руку до всіх важливіших таборових подій. Розбиття табору на сім виборчих округ розсіває увагу тих «чинників», що дотепер намагалися завдавати тон всій виборчій окрузі.

Та слід відзначити, що розкол дав себе в деякій мірі відчути й тепер — при виборах центральної та округових виборчих комісій. При виборах членів центральної виборчої комісії перемогли прихильники «відокремлення» — з 7 представників, вони здобули 5 місць. Цілком інше натомість трапилося при виборах окружних виборчих комісій. Таборове громадянство, зорієнтувавшись в суті справи, виявило цілком інші настрої і бажання. З семи виборчих округових комісій лише до двох увійшли прихильники «відокремлення». **В. О.**

СПОРТ

КЛЯСА ПЕРШУНІВ

Другі річні змагання за українське футбольне мистецтво американської зони закінчено. Табель має такий вигляд:

1. Лев-Міттенвальд	10	20:9	13
2. Чорногора-Авґсбурґ	10	18:11	13
3. Дніпро-Байройт	10	15:14	11
4. Беркут-Н. Ульм	10	16:18	10
5. УССК-Мюнхен	10	15:19	8
6. Дніпро-Бамберґ	10	10:24	5

З огляду на те, що перші два клюби мають однакове число точок, мусить дійти до вирішального змагання між ними згідно з правильником РФК, який передбачає, що при однаковій кількості точок мистець мусить вийти з вирішальних змагань на зеленій мураві.

Для нас не так важно, хто з обох клюбів буде мистцем. Важливіші є ті спостереження, які можна було впродовж осінньої минулорічної і весняної цьогорічної рунди за мистецтво РФК на 1947 рік у порівнянні з І. роком нашого футбольного мистецтва.

Основним висновком є факт, що кляса першунів за останній рік вирівнялась. Можна навіть говорити, що перші чотири клюби (Лев, Чорногора, Байройт, Новий Ульм) творили впродовж цілих змагань вирівняну клясу. Мюнхенські студенти, які почали дуже обіцяюче, закінчили менш імпозантно, а наші бамбержани, які ще восени були твердим оріхом для кожної дружини (особливо вдома), цього року являли собою невідрадну картину в наслідок відходу декількох змагунів першої дружини і спадають з кляси першунів до обласної групи. А шкода, що так сталось, бо провід товариства зумів поставити клюб, коли йдеться про всесторонність, дисципліну і спортову мораль дуже високо і «Дніпро»-Бамберґ тішився славою культурної і симпатичної дружини.

Минулорічний еміґраційний мистець і першун американської зони, «Лев» — Міттенвальд, виявив у другому році поважний занепад форми. Коли «Лев» минулого року з великою перевагою виграв мистецтво і був безперечно найкращою під оглядом гри дружиною РФК, то починаючи з перших змагань цього року він ішов від неуспіху до неуспіху. Одною з причин занепаду форми «Лева» було легковажне ставлення до змагань за мистецтво РФК після минулорічних тріюмфів, коли «Лев» за цілий рік програв лише два змагання. Будучи на клясу ліпшою дружиною, перевищуючи всіх своїх суперників технічно і тактично, і певно виграючи з дуже сильними дружинами інших національностей та заслужено вважаючи себе неофіційним мистцем ДП, — «Лев» увійшов до цьогорічних змагань за лавровий вінок переможця з таким психологічним наставленням, що він (провід і деякі змагуни) іґнорували навіть мистецькі точки, які були на досяг руки і яких йому тепер так болюче не вистачає. До весняного сезону «Лев» увійшов з пляном змагатись не так з українськими дружинами, як із сильними чужонаціональними, насамперед німецькими дружинами. А результат недоцінювання інших і переоцінювання себе — програ з «Чорногорою», програ з Байройтом і можливо програ мистецького титулу на 1947 рік. Це, очевидно, не єдина причина. Маємо враження, що у «Левові» дисгармонує більше речей, які вимагають конечної направи, коли «Лев» хоче успішно продовжувати історію спортово найкращого товариства РФК.

Несподіванкою цьогорічних змагань є минулорічний «авсензайтер» — «Чорногора»-Авґсбурґ, вирівняна дружина без великих індивідуальностей, яка завдяки наполегливій праці над собою і старанням проводу йшла у весняній рунді від успіху до успіху, щоб, врешті, вповні заслужено рефлектувати на мистецький титул.

«Дніпро»-Байройт, найбільший минулорічний конкурент «Лева», залишився на тому ж поземі, що й минулого року, тобто на поземі доброї пересічности. Це кондиційно і стартово добра дружина, що грає простий, але доцільний футбол.

«Беркут»-Новий Ульм росте все більше, хоч бракує йому сталости форми і стандартности виконностей змагунів.

Загально — наш еміґраційний футбол у порівнянні з минулим роком поліпшився. Одначе, коли йдеться про порівняння його нпр. з футболом німецьким, то мусимо ствердити, що це підвищення рівня нашого футболу ще не досягнуло пересічности німецьких «ляндесліґ». У наших змагунів є багато доброї волі, сили, стремління, у багатьох вже не бракує техніки, але всім нашим дружинам бракує одного: доцільної **системи гри** і задовільної комбінації, які власно і творять повновартісних змагунів і повновартісні дружини. А цього можна осягнути лише правильними тренінґами, під керівництвом досвідченого тренера. У відсутності цього добачаємо основний недолік нашого футболу. Тому змагунам слід тямити, що хто хоче добре грати, мусить систематично вправляти. Знову ж проводи товариства мусять знати, що без доброго тренера не може бути доброго футболу, а добрий футбол може бути лише там, де високо стоїть спортова мораль.

Совєтська комісія у Франкфурті

Франкфурт, (ДЕНА). Для інспекції совєтських репатріяційних установ в американській зоні Німеччини до Франкфурту над Майном, згідно з повідомленням американської головної квартири, прибули з британської зони три високі совєтські офіцери: генерал-майор Базілов, ґенерал-майор Вершинік та підполковник Ґолованов. Ця комісія під час своєї інспекційної подорожі, крім Франкфурту, відвідає Штутґарт, Мюнхен, Реґенсбурґ, Ансбах і Берлін. За даними американського повідомлення, на 1 травня 1947 р. в американській зоні з совєтських громадян мешкали: в таборах 8 097 осіб і поза таборами на німецьких картках — 12 680 осіб. Після закінчення війни на батьківщину повернулися 1 043 150 совєтських переміщених осіб, за час 15—20 травня цього року — 130 совєтських громадян.

«США ПОВИННІ ПЕРЕБРАТИ НА СЕБЕ ПИТАННЯ ДП»

Нью-Йорк, (ДЕНА-ОАНС). Як заявив колишній головнокомандувач американської окупаційної зони в Німеччині генерал Мек-Нерней, Сполучені Штати повинні будуть самі перебрати до своїх рук питання про втікачів та переміщених осіб в Німеччині, якщо ІРО зараз же не візьметься до його розв'язання. Мек-Нерней пояснив далі, що ще в листопаді минулого року було опрацьовано плян, за яким американська армія повинна була на 1 січня 1947 р. прийняти табори втікачів. Цих заходів не довелося здійснити, бо загальні збори Об'єднаних Націй вирішили заснувати міжнародню організацію в справах втікачів. Кожний втікач, — сказав Мек-Нерней, — коштує Сполученим Штатам 300 долярів на рік. Отже на утримання приблизно 518 000 втікачів та переміщених осіб, що є в американській зоні Німеччини, потрібна щороку сума в 155 400 000 долярів.

НОВИЙ УРЯД ДЕ-ҐАСПЕРІ В ІТАЛІЇ

Президент італійської республіки Ніколя знову доручив лідерові християнських демократів колишньому прем'єр-міністрові де-Ґаспері створити новий італійський уряд. Де-Ґаспері висловив свою згоду й спроможність виконати це завдання. Вважають, що 17-денна урядова криза в Італії закінчилася. Як повідомили в добре поінформованих колах, де-Ґаспері має на увазі створити уряд лише з представників християнсько-демократичної партії і кількох непартійних фахівців. (ДЕНА).

НОТА СССР ФРАНЦІЇ В СПРАВІ ДП

Лондон, (ДЕНА). Совєтський Союз подав Франції ноту, в якій заявляє, ніби французька військова влада в Австрії порушила сов.-французьку угоду про репатріяцію з Австрії совєтських громадян. Як зазначено в ноті, в таборах для переміщених осіб в Австрії перебувають тепер понад 12 000 совєтських громадян, — між ними велика кількість воєнних злочинців, що проводять антисовєтську аґітацію. Як указує нота, совєтським уповноваженим не дозволено відвідати деякі табори. Совєтський уряд вимагає створити совєтсько-французьку комісію, що дослідила б становище. Як заявили в офіційних французьких колах, французький уряд заперечує твердження Совєтського Союзу.

ЛЕЙБОРИСТИ — ЗА ВІЙСЬКОВУ ПОВИННІСТЬ

Як повідомляють з Лондону, конференція лейбористської партії, що відбувається там тепер, після довгих дискусій більшістю в пропорційному відношенні 4:1 відхилила резолюцію, що вимагала скасувати у Великобританії обов'язкову військову повинність. За збереження військової повинности подано 2 332 000 репрезентованих на конференції голосів, за скасування її 571 000 голосів. (ДЕНА).

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ — БАЗА МАЙБУТНЬОГО СВІТОВОГО УРЯДУ

Нью-Йорк, (ДЕНА-ІНС). Як заявило «Товариство для створення світового уряду», базою для такого уряду вже є Об'єднані Нації з належними до них міжнародніми організаціями, а саме судом, організацією для допомоги втікачам, торговельною палатою і підкомісіями в справі жіночих прав і наркотичних засобів. Існування їх є цінним доказом дружби й співпраці поміж країнами світу.

БЕЛЬГІЙСЬКІ РОБІТНИКИ БРАТИМУТЬ УЧАСТЬ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ

Брюссель, (ДЕНА-ІНС). Як заявив в одній із своїх промов бельгійський прем'єр міністер Спаак, незабаром в соціяльній політиці бельгійського уряду будуть запроваджені деякі істотні зміни. За словами Спаака, робітнича кляса повинна взяти участь в господарській політиці країни. Вже опрацьовано законопроєкт про заснування «національної господар-

ТІТО НЕ ЗАСПОКОЮЄТЬСЯ

Лондон (ДЕНА-Ройтер). Белградське радіо обвинувачує колишнього югославського амбасадора в Сполучених Штатах Фотіча в організації переселення 5 000 югославських «воєнних злочинців» з Італії до Сан-Домінґо (Центральна Америка), де вони мають працювати як дешева робоча сила на плянтаціях і фабриках. Згідно з цим радіоповідомленням, Фотіч, що його самого засуджено в Белграді як воєнного злочинця, дістав тепер підтримку в урядових колах Вашінґтону, які дозволили йому поїхати до Сан-Домінґо підготувати прийняття збіглих югославів.

«ДОБРОВІЛЬНИЙ ПОДАРУНОК» ТІТО

Молоді югославські добровільці почали працювати, будуючи 16-кілометровий канал між Дунаєм і Тіссою. Їх праця має бути подарунком югославській республіці й маршалові Тіто. (ДЕНА).

РОЗШУКИ

Jakymciw Darija, 42 r., szukaje syna Jakymciw Iwana, 21 rik. Mojt adresa: Augsburg, Ulmer-str., Somme-Kaserne Bl. 17/20.

Ridniu ta znajomych z Delatyna pow. Nadwirna, szukaje Josypczuk Jurij zameszkalyj w Aschaffenburg. „Bois-Brule", Bl. I/220.

Josypczuk Wasylyna, rodom Moczerniak, zi sela Mykulyczyn pow. Nadwirna szukaje swoju ridniu abo odnoselczan. Aschaffenburg „Bois-Brule", Bl. I/220.

Sydorska Oksana, szukaje sestru Sydorsku Anastaziju. Perebuwala w Braunschweig bila Berlinu. Zholoszennia, Aschaffenburg, „Bois-Brule", Bl. IV/117.

Szukaju Hordynskoho Ludowyka z s. Probiznoi pow. Kopyczynci jakyj ostannie perebuwaw w Nimeczczyni. Chto znawby pro joho misce perebuwannia, proszu zholosyty na adresu: Aschaffenburg, „Bois-Brule", Bl. IV/223.

Dubowskoho Panasa, rodz. 1912 r., z Tarnopola szukaje brat Iwan. Powidomyty — Mannheim Reman Nachtigall Str. 33

Adw. Pelech Julijan zwjazetsia z sestroju w w Kanadi czerez Myhala Hr. Ohy bei Landshut, Niederbayern.

Morozowycza Wolodyslawa z Gradowyczi pow. Sambir, czukaje brat Stefan Morozowycz. Proszu zholosytysia na adresu Redakcii „Nedila", Aschaffenburg, Schweinheimerstraße 50.

Wolodymyra ta Wiru Koblanskych, Bohdana ta Mariju Lysiakiw szukaje ridnia. Widmosti proszu slaty na adresu: Aschaffenburg Baranskyj Pawlo „Artylerie-kaserni", Bl. I/38.

Czepil Wilij, Milij, nar. 25., VIII 1925 r. Praciuwaw w Saarbruckeni, szukaje maty Anna Czpil. Wistky slaty na, adresu: Aschaffenburg, „Artyleriekaserni", Bl. II/25.

Zabazana Mykolu - szukaje sestra. Proszu ludej szczo szczos znajut pro nioho powidomyty: Ingolstadt DP Tabir „B". Zabazan Tamara.

Dmytro i Marija Bojko z Tatarowa, meszkanci UNRRA Erlangen, Bl. „D". szukajut Andrija Bojko syna Pylypa i batka Pylypa Bojko syna Mychajla, kotri buly do kwitnia 1946 roku w taborach Austrii.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo". Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 8 czerwnia 1947 | Nr. 77

РЕДАКЦІЯ «НЕДІЛІ» ВІТАЄ ЇХ ЕКСЦЕЛЕНЦІЮ АПОСТОЛЬСЬКОГО АДМІНІСТРАТОРА Й ВІЗИТАТОРА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В НІМЕЧЧИНІ О. НИКОЛАЯ ВОЯКОВСЬКОГО З НАГОДИ ЙОГО ПЕРЕБУВАННЯ НА КАНОНІЧНІЙ ВІЗИТАЦІЇ В ТАБОРАХ АШАФЕНБУРҐУ.

Лондон відповідає Москві в справі ДП

Запланована ліквідація малих скитальчих таборів

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). **Велика Британія відповіла 22 травня на ноту Советського Союзу від 8 травня, в якій уряд СССР обвинувачував Велику Британію, як перед тим і Францію), у вербуванні нею советських громадян на роботу в Англії без запитання Москви. Советська нота закидала британцям розкидання летючок і називала британську акцію «некоректною і недопускаємою».**

Британська відповідь підкреслює, що особи, про які йде мова, є громадянами колишніх балтійських республік і західньої, давніше польської України. Нота зазначає, що скитальцям, які, прибувши до Англії, забажають виїхати до Советського Союзу, буде надана допомога в здійсненні їхнього наміру. Британський уряд далекий від думки перешкоджати поверненню правдивих советських громадян. Навпаки, вже більше як один мільйон ДіПі з британської зони були репатрійовані.

Франкфурт. — **Американська головна квартира видала — як подає ДЕНА — наказ розв'язати менші табори ДП (такі, де немає 500 жильців або такі, що їх будинки потрібні владі до інших справ), а їх населення перевезти до більших осередків. Засада розподілу по національних групах залишається незміненою. На випадок потреби скитальців мають забезпечити німецькими мешканнями.**

— Китайська політична народня рада більшістю 123 голосів проти 41 ухвалила резолюцію, що вимагає негайного повернення Советським Союзом Китаєві портів Порт-Артур і Дайрен.

— Відкриваючи перший конґрес свого новоутвореного «Народного об'єднання», ґенерал де-Ґоль закликав Францію до орієнтації на західні великодержави.

— Баварський міністер окремих справ Льоріц наказав арештувати дружину повішеного в Нюрнберзі Фріца Заукеля, Елізабет. Процес проти цієї націонал-соціялістичної діячки з золотою партійною відзнакою відбудеться 17-го червня в Берхтесґадені.

ПРОМОВА ПАПИ ДО КОЛЕҐІЇ КАРДИНАЛІВ

Папа Пій XII, відповідаючи на привітання декана кардинальської колеґії з нагоди своїх іменин 2-го червня, сказав, м. ін.: при розгляді дійсного стану речей стає ясно, що досі не вдалося створити такої безпеки, якої прагне людство.

Папа остеріг ще раз переможні народи перед насильством і потуранням злу. Народи втрачають довір'я. В часах важкої хаотизації взаємин залишається надія на вірних цілого світу. Не треба боятися лжепророків. Християни повинні проявляти якнайбільшу активність, сіючи надію між тими, що її втратили, і любов між тими, що її не мають.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ ЦЕРКВИ

22—25 травня 1947 р. в Нойендетельсау (Баварія) відбулася під проводом Суперінтендента В. Кузева нарада працівників Української Євангельської Церкви на еміґрації. На порядку денному поставлено низку важливих справ з ділянок: релігійної, допомогово-еміґраційної та устроєвої. Нарада винесла після докладного обговорення, між іншим ряд таких постанов:

Покладено основи для створення одної Української Євангельської Церкви. Визнано вагу Української ІМКА, закликаючи своїх вірних підтримати активно цей загально-християнський рух; висловлено подяку інж. О. Литвиненкові та іншим працівникам за їх жертвенну працю на цьому полі; зокрема конференція вважає за потрібне взяти участь українських представників на чергових міжнародніх з'їздах ІМКА. Обрано референта еміґраційних справ для Української Євангельської Церкви. Обрано Українську Євангельську Раду на чолі з суперінтендентом В. Кузевим для репрезентації Українського Євангелізму. Обрано делеґата Української Євангельської Церкви до Суспільно-Харитативної Служби в Мюнхені. Ухвалено вислати меморіяли до всіх церков світу, Українського Євангельського Об'єднання та Українського Євангельського Допомогового Комітету в Америці в справі духових і матеріяльних потреб українських скитальців.

Конференція доводить до відома українського громадянства, що представниками організованого українського євангельського руху є українські євангеліки: реформовані, лютерани та баптисти.

Представником українських реформованих євангеликів є: Пастор І. Ніщик, (13b) München - Freimann SS - Kaserne, Block B. 4. Z. 45.

ЗБОРИ ВСІХ РАБІНІВ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗОНИ

Мюнхен, (ДЕНА). Конференція рабінів всіх жидівських таборів і громад американської зони, яка відбувалася в понеділок і вівторок у Фюренвальді в домі народньої ради, займалася питаннями релігійного життя, виховання і вишколу. Конференція, головою якої був старший рабін д-р Йозіас Торн, просила Папу Пія XII в одній телеграмі, щоб він висловився за підсилену еміґрацію жидами Палестини.

— У мадярських літаків відібрали дозвіл перелітати над американською зоною в Німеччині й Австрії.

ФРАНЦУЗЬКА ВІДПОВІДЬ НА СОВЄТСЬКІ ОБВИНУВАЧЕННЯ

Париж, (ДЕНА-Ройтер). Французький уряд доручив советському амбасадорові в Парижі дві ноти з відповідями на закиди, зроблені нещодавно советами в справі становища скитальців у французькій зоні Австрії. В першій ноті французький уряд заперечує советське нарікання, мовляв, Франція перешкоджає в репатріяції советських громадян французької зони Австрії і дозволяє антисоветську пропаґанду по таборах. Друга нота відкидає советські обвинувачення в тому, що французька влада нечесним способом вербує робітників між скитальцями советської державної приналежности. Французький уряд запропонував скликати в Парижі окрему французько-советську конференцію для вияснення всіх різниць в поглядах на ДП советської національности.

ПЕРСПЕКТИВИ ЕМІҐРАЦІЇ ДО КАНАДИ

Як повідомляють з Оттави, в канадському парляменті, імовірно, обговорюватимуть незабаром питання про переселення до Канади ретельно дібраних европейських робітників. Готування до прийняття кількох сотень переміщених осіб уже провадяться; передбачають можливість переселення тисяч їх. Противники цієї програми закидають урядові запровадження «невільницької праці». Тим часом міністер праці Мітчелс заявив в інтерв'ю, що не станеться нічого, що могло б порушити в країні рівновагу заробітньої плати. Згідно з останніми даними, до Канади вже прибули 100 польських дівчат, що працюватимуть в текстильній індустрії з заробітньою платнею 25 центів за годину. 1 400 чоловіків мають бути затруднені в деревообробній промисловості в Онтаріо. Дальші запотребовання для переселенців має обговорити кабінет. Крім того, переселенчий комітет обговорює питання про надання 2 000 европейських жінок праці домашніх робітниць у Канаді. (ДЕНА-Ройтер).

Координаційний Комітет альянтської контрольної влади в Берліні мав 28 травня своє чергове засідання. Світлина показує представників 4 великодержав: бригадний генерал Бабст (Франція, перший ліворуч), советський генерал-ляйтенант Дратвін, генерал-ляйт. Робертсон (Англія) і генерал-майор Кітінґ (США). (ДЕНА-НІТ)

29 травня з летовища біля Франкфурту відлетіли до США 42 німецькі дівчини (і 5 дітей), що мають одружитися з [illegible] американськими вояками. Щасливі наречені входять до кабіни Кліпера, що понесе їх за океан. (ДЕНА)

КОМУНІСТИ ЗАХОПЛЮЮТЬ ВЛАДУ В УГОРЩИНІ

Будапешт, (ДЕНА-Ройтер). Після демісії міністра-президента Нодь угорський кабінет доручив створити новий уряд колишньому фельдфебльові, а згодом військовому міністрові Діньєшові. Як заявив заступник угорського прем'єр-міністра комуніст Матіяш Ракоші, комуністична партія має повне довір'я до особи нового прем'єр-міністра, бо вважає, що він інакше, ніж Нодь, поставиться до питання «демократії і змови проти республіки». Згідно з твердженням політичних радників прем'єр-міністра, демісія Нодь сприятиме здійсненню плянів комуністів щодо удержавлення національного й трьох інших головних угорських банків. Удержавлення цих банків, що володіють 62% угорської промисловости і фінансових установ, автоматично приведе до удержавлення належних до них підприємств.

Торговельно-промислові кола Будапешту охоплені справжньою панікою. Багато розмов про нову інфляцію. За чутками, найближчими днями мала закритися будапештська біржа. Демісію Нодь скрізь тлумачать як комуністичний державний переворот. В дипломатичних колах передбачають «штурм» установ, що видають закордонні пашпорти. У фінансових колах вважають, що демісія Нодь зводить нанівець всі надії на фінансову допомогу Сполучених Штатів. І справді, як сповістило американське міністерство закордонних справ, уряд Сполучених Штатів тимчасово зупинив реалізацію наданого Угорщині в лютому цього року кредиту в 30 мільйонів долярів.

В лондонських офіційних колах вважають, що останні події в Угорщині являють собою дальший крок комуністичної партії захопити в цій країні владу. Британський уряд очікує дальших вісток з Будапешту, перш ніж вирішити, чи повинна Великобританія вжити заходів у зв'язку з теперішньою політичною кризою в Угорщині. Советський головнокомандувач в Угорщині генерал Свірідов, перед поданням ноти советського уряду Угорщині з обвинуваченням Нодь та інших провідних членів партії дрібних землевласників у змові проти республіки не ввійшов у контакт в цьому питанні ні з британським, ні з американським представником в альянтській контрольній комісії в Будапешті.

ЕВРОПІ ЗАГРОЖУЄ ГОЛОД

Вашінґтон, (ЮП). Як заявив в одному з комітетів Палати Депутатів міністер господарства Сполучених Штатів Андерсон, в разі наявности зайвини сільсько-господарських продуктів у російській зоні їх буде скеровано не до західніх зон, а до Росії та інших районів. Це значить, що Сполучені Штати й надалі мусітимуть надсилати до Німеччини величезну кількість харчових засобів. Андерсон запропонував скликати в липні в Европі конференцію всіх міністрів харчування й сільського господарства, щоб запобігти тяжкій харчовій кризі на початку 1948 р. Згідно із звітом харчової та сільськогосподарської організації Сполучених Штатів, хлібні, жирові та м'ясні приділи в Польщі мають бути знижені до осени на половину; в Югославії голод загрожує передусім Боснії, Далматії та Герцеґовині; в Італії постачання хліба менше на 20% від попиту; чекають на зменшення хлібного й м'ясного приділів і в Угорщині. Генеральний секретар Об'єднаних Націй Тріґве Лі вимагає від їх членів вжити негайних заходів, щоб опанувати критичне харчове становище в цих країнах. Згідно з повідомленням ДЕНА, коштом американських та британських платників податків за перші чотири місяці цього року до об'єднаних зон Німеччини довезено 1½ мільйона тонн різних продуктів, посівного матеріялу й добрив вартістю в 163 мільйони долярів.

АМЕРИКАНЦІ В ТУРЕЧЧИНІ

Переговори між американською військовою місією і представниками турецького генерального штабу про моторизацію турецької армії та стандартизацію її зброї мають бути незабаром завершені. Після того розпочнуться переговори між турецьким міністром закордонних справ Сака й американським амбасадором Вілсоном про заходи до відбудови турецького господарства. Передбачається збудувати 10 000 кілометрів доріг і низку портів на південному узбережжі Туреччини між сирійським кордоном та островом Родосом. Закінчивши свої роботи в Анкарі, американська військова місія наміряється відвідати найважливіші райони Туреччини. Турецький парлямент, не зважаючи на гостру опозицію демократичної партії, в чотирнадцятий раз продовжив на півроку воєнний стан, оголошений 1940 р. в Істамбулі й п'яти прикордонних провінціях. Як заявив в одному з інтерв'ю турецький міністер-президент Пекер, Туреччина готова підтримувати добросусідські відносини з Советським Союзом, проте вона не бажає будь-якої дружби з ним за «мюнхенськими» умовами. — (ДНД).

КОМУНІСТИ ОРГАНІЗУЮТЬ СТРАЙКИ У ФРАНЦІЇ

Париж, (ЮП). Перед урядовим будинком Рамадьє відбулася демонстрація понад 1 000 членів професійних спілок, викликана тим, що урядові не вдалося запобігти страйкові пекарів у Парижі. Цей страйк ще більше загострив харчову кризу, спричинивши зменшення денного хлібного приділу з 250 до 150 грамів. В наслідок страйку на нафтоочисних заводах столиця майже позбавлена транспортових засобів. Побоюються, що рух припиниться в усій країні. Застрайкували також 6 000 робітників важливих залізничних ремонтних майстерень «Вільнев—Сен-Жорж»; в майстернях «Сітроен» триває страйк «повільної роботи». Рамадьє гостро виступив у Національних Зборах проти комуністів, покладаючи на них відповідальність за страйки, «яких вони безумовно не допустили б, коли б були коло влади».

ОСТАННІ звідомлення

ПРОМОВА МАРШАЛЛА

Кембрідж. — Американський міністер закордонних справ Маршалл, приймаючи в четвер почесний докторат правничого відділу Гарвардського університету, сказав промову, в якій підкреслив зацікавлення США в господарському оздоровленню Европи. США готові спричинитися своєю допомогою до економічної стабілізації Ервопи. «Наша політика — підкреслив Маршалл, не звертається проти якогось народу або доктрини, лише проти голоду, нужди, розпачу і хаосу». Промову Маршалла коментують у Вашінґтоні, як намагання США не допустити до господарської катастрофи і комуністичного панування, що настало б як неминучий наслідок такого стану. АТЕНИ. Грецький міністер військових справ Стратос повідомив в п'ятницю про мобілізацію 20 000 вояків. Мета мобілізації — піднести силу грецької армії на 20%, тому що у південній Франції, Югославії і Альбанії збираються комуністичні міжнародні бригади на боротьбу проти грецького уряду. ВАШІНҐТОН. Американський уряд повідомив конґрес, що не матиме змоги натискати на успішну розв'язку палестинської проблеми, якщо Америка не скасує дотеперішніх обмежень про в'їзд ДП з Европи до Америки. ЛОНДОН. Мадярські посли в Анкарі і в Парижі відмовились повернутися до Будапешту і не визнали нового комуністичного мадярського уряду. ВАШІНҐТОН. Президент Трумен назвав становище в Мадярщині грубим порушенням законів. Американське міністерство закордонних справ веде слідство, після закінчення якого можна сподіватися з боку Америки відповідної акції. ВАШІНҐТОН. Американське міністерство закордонних справ виготовило гостру ноту протесту до советського командувача в Мадярщині ген. Свірідова, називаючи останні советські дії в цій країні поважним втручанням у її внутрішні справи. США пропонують слідство трьох великодержав, а, на випадок незадовільної відповіді, — зроблять рішучі кроки.

ДЕ ПОДІЛИСЯ АВСТРІЙСЬКІ ПОЛОНЕНІ?

Відень, (АП). Як офіційно повідомив советський уряд, в Советському Союзі вже нема більше австрійських військовополонених. Оголосивши це на дуже бурхливому парляментському засіданні, австрійський міністер внутрішніх справ Зальмер додав, що, всупереч советським твердженням, за статистичними даними австрійського уряду, в СССР ще є 114 000 австрійців. Відомо адреси 35 785 військовополонених, що перебувають в таборах. Із звільнених досі 112 000 австрійців 74 000 повернулися до Австрії без жадних документів про звільнення.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

Управа Спілки Українських Журналістів на еміґрації, розглянувши на своєму засіданні 26. травня 1947 р. становище в Україні, а зокрема на західньо-українських землях, стверджує:

1. Акція трьох держав, звернена проти самооборони українського народу в його правах на вільне існування має на меті знищити український народ.

2. Оправдування цієї акції арґументами поліційної безпеки і кваліфікування УПА як прояв злочинної дії заперечує основні права українського народу до життя, заґарантовані народам Атлантійською Картою і статутом Об'єднаних Націй.

3. Українці в усіх країнах з почуттям найбільшої тривоги спостерігають події в Краю, очікуючи від опінії вільних народів світу об'єктивного розгляду тих подій, а від державних чинників волелюбних країн ініціятиви розглянути українське питання перед відповідними міждержавними чинниками, як, наприклад, Рада Безпеки Об'єднаних Націй.

Спілка Українських Журналістів закликає всю українську пресу докладно висвітлити події, що відбуваються на українських землях, звертається до всіх українських журналістів інформувати своє і чуже громадянство про правдивий характер тих подій, а українське громадянство на еміґрації кличе з гідністю й спокоєм сприйняти оцей черговий наступ на споконвічні права української нації, та відповісти на нього негайною консолідацією всіх національних сил.

УПРАВА СУЖ-у

Події минулого тижня

— В Ліворно (Італія) відбулася нарада семи генералів з американського командування в Европі, що обговорювали питання про відведення американського війська з Італії після ратифікації мирового договору з нею.

— Французька кримінальна поліція, не спромігшися виявити вбивць невідомого чоловіка, труп якого знайдено перед кількома тижнями в річці Сароль на південному узбережжі Франції, вдалася по допомогу до одного окультного товариства. Делеґація його прибула на місце й в присутності поліції виконала різні магічні дії. За її порадою поліція почала провадити слідство в новому напрямі.

— Єгипетський уряд вирішив нав'язати дипломатичні стосунки з Італією та Ватиканом.

— 30 травня було найнещасливішим днем в історії американської цивільної авіяції: цього дня сталася низка повітряних катастроф американських літаків з численними жертвами. В штаті Меріленд упав у ліс і загорівся літак «Скеймейстер», при чому загинуло 53 чоловіка. 39 осіб загинули при падінні літака на летовищі «Ля Ґвардія» біля Нью-Йорку, 40 осіб — при катастрофі американського літака поблизу Токіо і 25 чоловіка — при падінні літака «Дакота» в Ісляндії.

— Як повідомляють з Ганноверу, в західніх окупаційних зонах Німеччини «жахливо» зростає кількість венеричних захворінь. 1946 р. там відзначено 315 000 випадків нових захворінь, з них 226 000 — на гонорею і 89 000 — на сифіліс. На американську зону припало 152 000 захворінь.

— В окрузі Альтенбурґ у колишнього «ротенфюрера» львівського концентраційного табору Райфа знайдено золоті й порцелянові речі й прикраси вартістю понад мільйон марок, які, очевидно, були пограбовані ним у вбитих в'язнів.

— Коло Вестерґаму один 21-літній юґослав убив складаним ножичком перукарку Брокман в той час, як обіймав та цілував її. Забравши її ручний годинник, вічне перо й пару черевиків, він продав їх та купив горілки.

— В «день поминок» в Сполучених Штатах загинули 179 осіб від транспортових нещасливих випадків і 95 — від повітряних катастроф; 50 чоловіка потонули.

— Совєтського амбасадора в Парижі Богомолова призначено на заступника міністра закордонних справ Совєтського Союзу.

— З 1 червня запроваджено новий поїзд, що курсуватиме між Мюнхеном і Римом.

— Норвезький уряд згодився відновити дипломатичні стосунки між Норвеґією та Еспанією.

— Сполучені Штати подали голяндському урядові ноту, в якій висловлюють побоювання щодо тоталітарних, переважно комуністичних, тенденцій націоналістичного руху в південно-східній Азії.

— На президента сіцілійського автономного уряду обрано християнського демократа Джюзеппе Алессі, що створив кабінет з представників центру й правих партій.

— До китайської політичної народньої ради подано законопроєкт про заборону поцілунків.

— В юґославській гавані Спліт формується тепер з французьких, бельгійських, еспанських та португальських комуністів та анархістів бриґада для посилення грецьких повстанців.

— З Іраку вдруге втік із своїми озброєними прибічниками заочно засуджений до смертної кари провідник повстання в північному Курдістані 1945 р.

— Згідно з заявою єгипетського прем'єр-міністра Паші, Єгипет в середині червня подасть на розсуд Об'єднаних Націй питання про англо-єгипетський договір.

— Австрійська поліція заарештувала колишнього віденського бурґомістра есесівського генерала Ріхтера, що 6 тижнів тому втік з віденської в'язниці.

— Філліпінський уряд наміряється підписати найближчим часом договори про дружбу з Великобританією, Францією та Італією.

— Слідом за Ґувером республіканський сенатор Ванденберґ заявив у Сенаті, що Сполучені Штати незабаром можуть бути змушені укласти сепаратні мирові договори з Німеччиною та Австрією, а також договір про міжнародню контролю атомової енерґії без згоди Совєтського Союзу.

— Згідно з повідомленням грецьких урядових кіл, в Монастирі й Скопле на югославсько-грецькому кордоні скупчуються югославські військові частини.

— Як заявив британський прем'єр-міністер Етлі, британську пропозицію статуту домініону для одного або й двох індійських урядів прихильно прийняли представники всіх трьох індійських партій.

«СВЯЩЕННИЙ НАКАЗ» ПРО ВБИВСТВА ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ

Дахав, (ДЕНА). **На судовому процесі 31 есесівця концентраційного табору в Бухенвальді колишній комендант цього табору Пістер заявив, що совєтських військовополонених у цьому таборі вбивали пострілом в потилицю, бо такий спосіб було визнано найпростішим. Місцю екзекуцій було надано вигляд приміщення, де приймали хворих, при чому постріл несподівано робили під час нібито медичного огляду. Як пояснив Прістер, він «ніколи» не міг думати, що масові розстріли близько 9 000 совєтських військовополонених являють собою щось незаконне. Для нього й кожного есесівця ці страти були «священним наказом», що його вони мусіли виконати.**

В треті роковини висаду англо-американської армії

6-го червня 1944 року...

«Всемогутній Боже, сьогодні наші сини, гордість нашої країни, взяли на себе велитенське завдання. Вони змагаються за свою республіку, за свою релігію і свій спосіб життя та за звільнення страдального людства. Веди їх певним шляхом, дай силу їх зброї, міць їх серцям і стійкість їх вірі...»

Так починалася молитва, що її проводив перед мікрофоном покійний през. Рузвельт у вівторок 6 червня 1944 р., о 7-ій годині вранці. Всі США, а з ними Америка, Англія і пів поневоленого Гітлером світу повторяли зосереджено кожне слово президента. Всі знали точно, що в той день вирішувалася доля нашої плянети, і мільйони людей слідкували, стримуючи віддих, за тим, що проходило на побережжі далекої Нормандії.

А там на 80 км широкому відтинку побережжя між Шербурґом і Касен, відбувалася єдина в історії воєн і взагалі в історії світу подія: висад мільйонової армії, спроба вломитися до «фортеці Европи», в якій, за велитенським зусиллям збудоване, наїжачене гарматами і бункерами укріплення замкнувся Чін-Ґіс-хан 20 століття. О год. 3,15 вдосвіта об ці «двері» загупали сотні-тисячі важких і найважчих бомб, пів години пізніше загримала об них корабельна артилерія з сотень дреднавтів і крейсерів. Сонце, що почало сходити, грізно освітлювало хмари вибухів і пожеж. З «дверей», з замків і бар'єрів летіли тріски. О пів сьомої вранці з велитенської фльоти, що заступила горизонт, відірвалися десятки і сотні швидких і висадних човнів, спрямовуючись на берег. Кожних 70 метрів причалювали баржі, понтони, пороми і густо мурашнею лізли на скелясті обриви Нормандії повзи, джіпи, протитанкові гармати та тисячі-тисячі людей. Їх мета — добитись аж туди, в запілля, куди вже в 2 години вночі скинено 82 і 101 американські дивізії парашутистів і звідки гул бою доносився аж сюди. «Замки» гітлерівської «европейської фортеці» атаковано з двох боків: зсередини і ззовні...

О год. 3,30 пополудні проминуло 9 історичних годин, що їх призначив Гітлер для всіх, хто висадиться в Европі. На близько 100 кілометровій смузі берега альянти посунулися пересічно 10 км вглиб ворожої території. Ввечері висадний причілок мав місцями 30 км глибини 13 000 літаків розчищувало безупину його передпілля тонами заліза й динаміту, від якого заломлювалися, як картонові коробки й валилися, як карти, бункри й застави «непереможного» атлантійського валу. В повітря летіли цілі вежі з людьми, гарматні й скорострільні гнізда, бльоки-каверни, а від моря сунули безупину на берег джіпи, джіпи, джіпи, повзи, повзи, повзи. Ввечері у вівторок 6 червня 1944 р. на континенті Европи були вже крім згаданих двох парашутних дивізій, ще 1, 4 і 29 американські дивізії піхоти, а з велитенської фльоти в 4 000 кораблів у Каналі вивантажувалися дальші і дальші частини.

Від середи 7 червня, коли альянти в десятках місць, зустрічаючи тут і там скажений німецький спротив, прорвали фортечну систему атлантійського валу, події розвинулися блискавкою: тієї середи впало місто Бає і зроблено прорив на південь, в четвер почався бій за півострів Котентен, чотири дні пізніше впав Карентан, ще п'ять днів пізніше Шербурґ відрізано від запілля і висадний причілок мав уже коло 150 км глибини; врешті за п'ять днів був прорив коло Сен-Лю і альянтські армії поплили, як струмок розтопленого заліза, нестримно на південь, а двадцятого дня після висаду в американських руках був уже порт і фортеця Шербурґ.

Тепер почергувались висади на інших місцях побереж Франції і в головній квартирі альянтського штабу щогодини пересувалися прапорці на мапах в нові місця. 9 липня — Каєн, 17 — Сен-Лю, 25 — Кутанс, 31 — Авранс. Від 1 серпня альянти повінню заливають Бретонію, 3 серпня здобувають її столицю Ренн. 25 серпня союзники вже в Парижі, на північ від нього вони досягають кордону самого Райху. Від 15 серпня, коли вдався висад і на півдні, настав ще один удар через Марсель і Тульон, вся Франція горіла повстанням і було всім ясно: це кінець гітлерівського райху, якому його творець ворожив 1 000 літ...

Як у багатьох випадках, так і в цьому куліси й підготова ґіґантного висаду були такі ж, як він, цікаві і такі ж грізні.

«Д-Дей», — таємний день висаду, з якого глузувала німецька пропаґанда, був запляннований ще в серпні 1943 р., на конференції 4-ох у Квібеку. У той час в Англії була одна-одинока американська дивізія, транспорт Сполучених Держав був надто зайнятий постачанням для середземно-морського й далекосхіднього фронтів. Переведення пляну доручено об'єднаному штабові західніх альянтів. У ньому був теперішній міністер ген. Джордж Маршалл від США, фельдмаршал Монтґомері від Англії, безпосереднє виконання доручено англійцеві ген. Демпсеєві та американцеві ген. Бредлі. Очолював цей штаб ген. Двайт Айзенговер.

Підготова йшла до подробиць. Нічого не поминули. Сотні англійських старшин-геологів перепливало ночами в малих човнах канал і дослівно під гирлами німецьких гармат поверталися з взірцями ґрунту та скель побереж Нормандії, вишукуючи місця для висаду важких бойових машин. Альянтські літаки місцями робили світлини всього побережжя. На їх основі на берегах Англії побудовано цілі частини «Франції», на яких підготовлювано частини до майбутнього висаду. Теж на основі цих світлин виготовили інженери **125 мільйонів мап** побережжя Нормандії, таких докладних, що кожний вояк міг на них устійнити, в якому саме місці виходить він на суходіл Европи. Всі на- і підземні застави й перешкоди, всі гнізда гармат і скорострілів, рови, дротяні засіки, нашпиковані мінами й бетоновими бункерами поля — все було відоме, до протипанцирних застав і становищ важких мортир у запіллі включно.

А потім пішло посилення свого і нищення ворожого транспорту. Альянтське летунство трощило весною 1944 р. німецькі шахтові й нафтовиробничі округи до того, що врешті залишилося всього 5% їх продукції. На всі шляхи і їх вузли летіли безупинні удари: в одному травні 1944 р. в Европі знищено понад 900 льокомотивів і коло 16 000 залізничих вагонів. Водночас в близько 1 100 містах і селах Англії інженери й сотні тисяч робітників будували бараки для вояків та матеріялів (тепер у цих прегарних приміщеннях живуть ДП, що їдуть до Англії!) й мостили летунські майдани, яких довжина разом рівнялася віддалі Москва—Нью-Йорк. І в англійські порти, не зважаючи на повідомлення німецького штабу про затоплювання корабельних валок, плив лявіною матеріял. За 10 місяців перекинено «через воду» 57 000 вагонів і 3 000 льокомотивів, транспорт дальших спинено, бо на англійських рейках не залишилося дослівно місця ні на один вагон більше. 18 мільйонів тонн корабельного вантажу виладувано за тих 10 місяців в портах Англії. Промисловість Сполучених Держав і Англії, всіх колоній і доміній, працювала в цій підготові безперебійно: день і ніч, в будні і свята. І як це копазують сьогоднішні досліди, Німеччина про ці речі знала. І фюрер легковажив це і зацитькував мільйони казками про атлантійський вал, про 9 годин, поза які він не дозволить нікому побути в Европі, про нові зброї...

Але найбільші технічні несподіванки таки держалися в тайні. Це були пливучі порти з пустих цементових і сталевих бльоків, що їх два привезено на 80 пароплавах, зложене в ході двох днів і які були не менші спроможністю від гавані Довру: їх вивантажні моля мали 12 км з 5 хвильоломами, водовипорності 5 000 тонн кожний зі 146 бльоків, причому рухомі вивантажні дозволяли заякорити кожний корабель, а пливучі мости вивантажити його просто на берег. Навіть найгірше було в цій гавані передбачене і за 22 хвилини вона могла в разі небезпеки лежати вжа на дні моря.

Були ще й інші технічні дива: **залізна потвора** на гусенях, що всувала поперечні носи в землю і рубала шляхи однаково у м'якому чи твердому ґрунті. в руїнах міст і засипаних вулицях; **міст**, що без понтонів і стовпів давав змогу проходити понад ріками і прірвами до 80 м ширини; **пересувне летовище** з металевих смуг, що однаково могли бути шляхом на піску й майданом для розгону літаків; **апарат «Фідо»**, що розганяв за кілька хвилин найгустішу мряку і врешті **«Плюто»**, підводний нафто-провід в Каналі Ля Манш, яким чотири тижні після висаду день-у-день плило з Англії 3 мільйони літрів бензини до Франції. Але найбільшим дивом була й сама організація альянтського транспорту, що у згаданих уже 4 перших тижнях висаду перекинула на береги Франції 1 мільйон вояків і 650 000 тонн матеріялу, у тому 9 000 вагонів разом з муніцією.

Все — все було підготоване й обдумане. Амфібійні «качки» що допливали до берега й перекинувшись на гусені, зидрялувались на нього, даючи змогу вивантажувати по 60 і більше пароплавів водночас. 70 старих альянтських воєнних кораблів затоплено в інвазійну ніч, щоб зробити з них хвильоломи для пливучих гаваней. Саму висадну фльоту утворено з американських, англійських, канадійських, норвезьких, польських, французьких, голяндських і грецьких кораблів...

*

Для німецького проводу було ясно і фельдмаршал Кайтель та інші німецькі генерали підтвердили це на процесі у Нюрнберзі: вдалий висад був рівний катастрофі. Німецьке летунство від того дня ніби зникло на фронті. У день висаду червоні стояли вже на кордонах Румунії, над Прип'ятю і Двиною. 175-тисячна, добре зорганізована і добре забезпечена з альянтських літаків підпільна армія ген. Кеніґа оперувала в усій Франції. Хаос висувався з кожного кута. Перші дні після висаду Гітлерова пропаґанда скористалася з відносного спокою в повітрі і пустила качку про занепад альянтського летунства, 9 червня послідував знову важкий налет на Мюхнен, за ним черґувалися інші.

Звідомлення головного німецького командування рясніли після висаду ще такими заголовками, як «Дамо їм науку», «Зростання протиопору», «Все більше розчарування інвазорів» і т. д., але водночас мусіли визнавати, що важкі бої йдуть і подавати назви осель, за якими з острахом слідкували всі партійці. 16-го червня головне командування кинуло в бій останній свій шанс — V 1, і пробувало реклямою його замаскувати траґічну дійсність. А потім пропаґанді не залишилося вже нічого, як закликати до ненависти, як грозити зрадникам і дефетистам смертю і врешті кинути останнє гасло: «Фольк анс ґевер» — «Народе до зброї!»

Та нарід був уже виснажений і отверезілий. Військо мало щораз менше і духу і зброї і невмолимий кінець наближався. Груднева офензива Рундштедта на заході не повелася, американці здобули Кельн. 7 березня 1945 р. вони перейшли коло Ремаґен Райн, 15 квітня дійшли до Лаби, а 26 між Берліном і Чехословаччиною зустрілися з совєтськими військами. 8 травня 1945 р. ген. Йодль підписав капітуляцію.

Так закінчився останній акт драми, що почався був висадкою три роки тому. Президент Рузвельт у день висадки молився з мільйонами за силу для тих, що взялися визволяти людство. Три роки пізніше про те саме говорить президент Трумен.

Мабуть не виправдалися надії покійного президента. Для визволення людства цього висаду було мало.

Анатоль Курдидик.

НА СТОРІНКАХ „РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ"

Відповідь ген. Клея Вишинському

„Неділя" повідомляла свого часу точно (ч. 67) про домагання совєтського делеґата в координаційному комітеті Великих Чотирьох Андрея Вишинського заборонити діяльність національних скитальчих комітетів в британській та американській зонах Німеччини.

Ми дістали тепер 65-те число „Радянської України", в якому поміщений широкий запис згаданої наради. З огляду на окремий характер виступів совєтської делеґації, які розбилися об шляхетну поставу англо-американських представників, уважаємо потрібним зацитувати ширше звіт „Радянської України", думаючи, що читач сам захоче зробити коментарі.

„26 березня Координаційний комітет продовжував розглядати пропозиції радянської делеґації, що мають на меті захистити переміщених осіб, які все ще залишаються в таборах західних окупаційних зон, від свавілля фашистських елементів, які хазяйнують у цих таборах, і покінчити з безправним становищем переміщених осіб, що не мають можливості вільно виявити своє бажання повернутись на батьківщину.

Радянська делеґація запропонувала, зокрема, негайно розпустити всі „комітети", „центри" та інші організації західних зон окупації Німеччини, що займаються діяльністю, ворожою інтересам будь-якої з союзних держав. „Ми вважаємо, що настав час, коли наші колеги по окупації Німеччини повинні внести в це питання повну ясність і виконувати свій обов'язок перед союзниками, заборонивши фашистську, по суті, діяльність цих так званих „комітетів", — сказав радянський делеґат А. Я. Вишинський.

Французький делеґат Е. Альфан підтримав радянську пропозицію, внісши невелику редакційну поправку. Він заявив також, що у французькій окупаційній зоні нема ніяких комітетів, угрупувань, або організацій, ворожих інтересам союзників. Представник США ген. Клей і представник Великобританії ген. Робертсон виступили проти радянської пропозиції. Клей при цьому послався на те, що, на його думку, „меншості мають право створювати свої організації й вільно висловлюватися". Він заявив, що американські окупаційні власті намагаються зробити все, щоб „не дати можливості цим групам займатися політикою й не дати їм можливості перешкоджати поверненню переміщених осіб на батьківщину". Однак, він тут же додав: „Досить легко обвинуватити ці групи в тому, що вони займаються такими справами, але дуже важко це довести. Крім того, дуже важко визначити, який вплив мають дії цих організацій".

Робертсон підтримував Клея і запропонував туманну й двозначну резолюцію, яка по суті справи може бути сприйнята, як така, що заохочує створення подібних орґанізацій, а не забороняє їх існування. „Було зазначено, що, коли взагалі не бажано, перешкоджати переміщеним особам обговорювати свої спільні проблеми разом і збиратися для цієї мети", — говорилося в цьому проекті резолюції. Далі в проекті зазначалося, що окупаційні держави вживуть заходів, щоб перешкодити ворожій інтересам союзних держав діяльності „комітетів". „центрів" та інших подібних організацій переміщених осіб у Німеччині.

А. Я. Вишинський назвав проєкт, запропонований Робертсоном, наївним і несерйозним. „Про що, справді, тут говориться? — сказав він. — Ми пропонуємо припинити існування комітетів, а нам відповідають, що вважають трудним перешкодити їх діяльності. Але якою діяльністю, п. Робертсон, займаються ці комітети? Яку мету вони переслідують? Хто стоїть на чолі їх? Як можна з погляду завдання ліквідації решток фашизму вважати трудним перешкоджати ворожій діяльності цих так званих „центрів"? Виходить, що ви на словах готові вжити всіх заходів, але наперед твердите, що ніяких заходів фактично вжити не можете. І як зрозуміти фразу „трудно, коли взагалі це бажано"? Виявляється, для делеґації ще не ясно, чи бажано припинити ганебну діяльність, спрямовану проти інтересів союзних держав!"

Вишинський навів великий фактичний матеріал, що характеризує справжнє лице „комітетів" і „центрів", які займаються ворожою діяльністю в західних зонах окупації. Зокрема, в британській зоні так званим „Центральним комітетом прибалтів" та його окружними комітетами керують фашисти, гітлерівські аґенти. У тій же британській зоні на чолі українського табору в Гайденау стоїть колишній політичний радник німецького комісара у Львові Дроздовський, його помічник — власовец Гусаров.

Чому ви дозволяєте безкарно діяти цим воєнним злочинцям? Тут не можна виправдуватися посиланнями на свободу для меншости, як це робить Клей. Ніякої свободи фашизмові ми надати не можемо. Це прямо суперечило б принципам Берлінських рішень.

Ухиляючись від відповіді по суті, ген. Клей сказав, що в таборах для переміщених осіб нікого силоміць не затримують і що всякий, хто бажає повернутися на батьківщину, може це зробити. Вишинський навів ряд листів, одержаних з таборів для переміщених осіб.

Жваву дискусію викликала пропозиція радянської делеґації — передати воєнних злочинців, що перебувають в таборах для переміщених осіб, під охорону військового командування відповідних країн.

— Це така елементарна річ, — сказав Вишинський, — що на мою думку, не слід особливо коментувати цю пропозицію.

Французька делеґація підтримала радянську пропозицію. Представники США й Великобританії також погодилися з нею, але зробили застереження про те, що для видачі воєнних злочинців потрібні „досить поважні докази". Ген. Клей при цьому заявив, що для нього неясний самий термін „воєнні злочинці". За його словами в англійській мові є два різних розуміння цього терміну. Тоді Вишинський, нагадавши, що термін „воєнні злочинці" відповідає текстові статуту військового трибуналу, на підставі якого судили воєнних злочинців у Нюренберґу, поставив ген. Клею пряме запитання:

— Чи маємо ми право вважати воєнними злочинцями тих, хто разом з німцями організував боротьбу проти Об'єднаних націй? Як назвати спільників зрадника Власова, зрадників, що перейшли на бік німців і допомагали німцям у війні проти Радянського Союзу? Чи вважаєте ви, наприклад, воєнним злочинцем відомого фашиста Бандеру? Чи згодні ви передати його радянським властям?

— Мені недосить відома справа цієї людини, щоб я зміг відповісти, — сказав Клей.

Координаційний комітет зафіксував позиції делеґацій у даній пропозиції, як і в інших пропозиціях, що лишилися непогодженими."

ВРЯТУВАТИ ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ!

Апостольський Візитатор і Адміністратор українців-католиків у Німеччині звертається із закликом до всього українського громадянства помогти врятувати пам'ятки української культури.

Справа важна і пильна, поки ще маємо змогу зробити це перед різними далекими виїздами. Отже просимо на адресу: Апостольська Візитатура, München-Passing, Planeggerstr. 22, Passionistenkloster присилати всякі українські пам'ятки з краю і з еміґрації, а саме: світлини наших Владик, церков, їх душпастирів, манастирів, могил, пам'ятників, хрестів, обрядових процесій, народніх здвигів, хорів, оркестр, пописів, далі світлини народнього мистецтва усіх родів (вишивки, орнаменти, строї і т. п.). Крім того можна надсилати світлини: народні будівлі, площі, парки, типи, краєвиди і т. п.

На відворотній сторінці світлини просимо нічого не писати, а доліпити карточку з такими чітко написаними даними: що світлина представляє, дату коли це було, прізвища важніших осіб на світлині, місцевість, повіт і дату виготовлення світлини.

Світлини на бажання власників до місяця по виготовленні кліші звернемо. Коли не можливо вислати оригінал, може бути копія, але з дуже чіткими контурами (контрастові).

При цій нагоді звертаюся до всіх видавництв, зокрема теж до поодиноких авторів, з проханням, щоб всі свої видання за час теперішньої еміґрації були ласкаві прислати бодай по одному примірникові до Архіву Апостольської Візитатури й Адміністратури українців-католиків у Німеччині. Цей мій заклик подиктований почуттям обов'язку зберегти для майбутности історичної пам'ятки.

о. НИКОЛАЙ ВОЯКОВСЬКИЙ
Апостольський Візитатор
і Адміністратор.

— Арґентинський уряд наказав отцеві Запатерені, колишньому духовному дорадникові Муссоліні, протягом 24 годин залишити територію Арґентини. Цей монах сказав минулої неділі в Розаріо похвальну промову на честь Муссоліні і фашизму.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ, ЩО ВИЇЖДЖАЮТЬ ДО БЕЛЬҐІЇ

Дістаємо багато замовлень від наших читачів, що виїхали на працю до Бельґії. Проте, газети їм висилати не можемо, бо читачі з Бельґії не мають змоги висилати нам грошей за передплату, а наше Видавництво не таке багате, щоб розсилати газету безкоштовно.

Тому й звертаємось до тих, що думають їхати до Бельґії: виїжджаючи, вносьте передплату наперед, враховуючи, що пересилка одного примірника газети до Бельґії коштує 75 пфеніґів. Лише тим, що внесуть таку передплату (1·75 RM за число), зможемо висилати газету до Бельґії.

АДМІНІСТРАЦІЯ „НЕДІЛІ“

НА МІСЦЯХ ІНВАЗІЇ

Париж, (ДЕНА-ІНС). Передмостові укріплення в Нормандії, де три роки тому, 6 червня 1944 р., висадилися альянтські армії, французький народ збереже як історичну пам'ятку. Надалі щороку 6-го червня біля цих укріплень і на прилеглих до них полях боїв відбуватимуться поминальні святкування. За пляном французького уряду, щоб нагадати страхіття війни, місцевості, де точилися ці бої, буде знову надано того самого вигляду, що був після їх закінчення. Заіржавілі рештки американських кораблів та інвазійних човнів, що потонули перед фортами «Омаа» й «Ута», залишаться на тих самих місцях як застережливе нагадування про криваві дні інвазії. Тим часом місця висадки британської армії біля Арроманш та Курсель буде очищено від решток кораблів, які підуть на перероблення. Про силу боїв перших тижнів промовлятимуть і рештки гітлерівського «неподоланого» Атлантійського валу. Крім того, французький уряд плянує знову поставити по місцях численні танки, гармати й кулемети, що були захоплені й зібрані на полях боїв. Він асиґнував також 30 мільйонів франків на будівництво великого військового музею біля Арроманш з багатющою збіркою зброї та спорядження з часів альянтської інвазії.

МОЛОТОВ В ЮГОСЛАВІЇ?

Белград, (АП). Згідно з одним непідтвердженим повідомленням, 1-го червня мали відвідати Белград совєтський міністер закордонних справ Молотов та його заступник Вишинський. (Вишинський — як повідомляла інша вістка — мав прибути на курорт до Карльсбаду. — Ред.). Про причину й мету цих відвідин нічого невідомо. Згідно з повідомленням аґентства Ройтер, маршал Тіто заперечує твердження, що югославський «народній фронт» іде на поводі у комуністів. Проте в Югославії нема й ніяких опозиційних партій, бо вони могли б бути використані «закордонними колами для ворожої державі антиурядової акції і роз'єднання країни».

СХІДНЯ ПРУСІЯ — МІСЦЕ ЗАСЛАННЯ

Берлін, (ДЕНА). Як заявив шеф цивільної управи совєтської третини Східньої Прусії генерал Захаренко, заселення цього району новими поселенцями посувається дуже успішно. З приблизно 500 000 цих поселенців частина належить до литовців, переселених сюди як покараних за опір проти прилучення Литви до Совєтського Союзу, а частина — до селян з усіх країв СССР, але переважно з поруйнованого району Менську. В сільському господарстві засновано 50 державних і 190 колективних господарств.

— У виборах делеґатів на конґрес фінських професійних спілок, що має відбутися в Гельсінках 15 червня, соціялдемократи здобули 160 місць, а комуністи 132 місця.

ТЕАТР І ФІЛЬМ

ДРУГА ПОСТАВА УКРАЇНСЬКОГО ОПЕРОВОГО АНСАМБЛЮ

Український Оперовий Ансамбль показав свою другу поставу — оперу «Флорія Тоска» Пуччіні. У порівнянні з попередньою прем'єрою талановитого колективу, оперою «Мадам Батерфляй», що належить перу того ж композитора, цей оперовий твір має ті особливості, що його дію перенесено в бурхливу добу великої боротьби на зламі XVII і XVIII сторіч, де могутні характери полум'яні пристрасті і палкі почуття обумовлені не лише гарячим італійським темпераментом, а й певними свободолюбивими ідеями та політичними подіями того часу.

Щоправда, не вони відограють головну ролю в цій опері. Джакомо Пуччіні, видатний представник веризму, цього своєрідного натуралізму в музиці, ідучи за традиціями родоначальників цього напрямку — Масканьї та Леонкавалло, загалом не намагався в своїх операх подавати вишукану фабулу і обирав здебільшого буденні образи звичайного сірого життя та щирим, теплим, зворушливим змалюванням персонажів і їх душевних переживань досягав найбільшої сили та впливовости. Особливий майстер зображення образів сильних, вольових, сповнених великої пристрасти жінок, Пуччіні і в опері «Флорія Тоска» головну увагу подав саме змалюванню особистих переживань героїні та закоханого в неї мистця, роман яких розгортається на фоні хвилюючих історичних подій.

Цим, звичайно, звужується величність обставин, в яких розгортається дія і це певною мірою нагадує Мейєрбера, який в опері «Ґуґеноти» виводить страхіття Варфоломеївської ночі лише для того, щоб на тлі кривавої пожежі і різанини герої могли проспівати любовний дует, або в опері «Пророк» уся героїчна боротьба анабаптистів показана тільки для підкреслення незмінности почуттів закоханого в Берту Іоанна. Так поступив і Пуччіні, але коли б він пішов саме шляхом змалювання насамперед велетенських подій, що розгорталися в час дії опери, то мусив би відступити від основ веризму, чого, звичайно, не міг зробити. Композитор лишився вірним собі і зосередив усю силу свого таланту на зображенні трьох головних героїв (Тоски, Каварадоссі і Скарпіо), даючи волю режисерові так, чи інакше інтерпретувати його твір, відкриваючи щодо цього широкі можливості.

Як же справився з своїм завданням Український Оперовий Ансамбль?

З формально-мистецького боку сценічну реалізацію опери «Флорія Тоска» можна вважати за цілком задовільну. Більшість учасників вистави старанно опрацювали музично-вокальні багатства твору Пуччіні і донесли їх до авдиторії.

Лідія Горн в ролі Тоски виявила приємне драматичне сопрано з ліриком-драматичним забарвленням. Особливо добрий верх гарне виконання високих «до» допомагає артистці з успіхом провести вокально цю відповідальну партію, зокрема особливої краси набути в головній арії: «Сцені й любові я присвятила життя». Деяка слабкість сценічної гри, особливо непотрібна метушливість подекуди знижує враження від загального образу Тоски. Глибше і всебічніше розкриває сценічний образ героїні інша виконавиця цієї партії, молода артистка К. Заворожна, яка не має проте таких голосових даних, як Горн.

З піднесеним драматизмом проводить ролю Каварадоссі Ігор Зайферт. Маючи гарний лірико-драматичний тенор, яким він вільно володіє, артист, після своїх виступів у попередній поставі «Мадам Батерфляй» зробив новий поступ уперед.

Образ Скарпіо, жорстокого підступного інквізитора виразно тлумачить Л. Верден, можливо єдиний з усіх учасників вистави, що інтерпретує партію Скарпіо всебічно та історично вірно. Непогано з вокального боку виконує партію й Лев Рейнарович, але сценічно подає його надто шляхетним і людяним.

Решта виконавців: Ю. Чумак, що грав Анжелотті і в'язничного сторожа, Ю. Павлюковський в ролі ризничого і Скіярроне та С. Хвиля, який співав Сполетту, в основному впоралися з своїм завданням при створенні цих епізодичних образів.

Оркестра добре передала барвистість партитури опери, в чому безперечна заслуга диригента проф. Богдана Пюрка, який знову показав своє добре знання музики Пуччіні та з великим піднесенням керував оркестрою, допомагаючи співакам у виявленні музичних речень.

Отже з музично-вокального боку вистава стоїть на цілком достатньому рівні і на підставі цього деякі оперові рецензенти дають їй загальну оцінку. Але справа стоятиме зовсім інакше, коли ми розглянемо принципи режисерської праці та завдання поставника у підході до використання історичного твору.

Спадщина потрібна нам не для втечі в минуле і не для милування старовиною. В історичних подіях минулого повинні ми відшукувати епізоди, співзвучні нашому сучасному і відповідно їх інтерпретувати.

Якої ж великої сили може набути постава «Тоски» при її відповідній режисерській інтерпретації.

Не забуваймо героїчности обставин, в яких відбувається дія. Перед нами — Рим у липні 1800 року — в момент найзапеклішої боротьби старої февдальної Европи з новим світом, осяяним загравами великої французької революції. Війська Наполеона, тоді першого консула республіки штурмують залишки середньовічної Італії і несуть зорю нового життя. Перед все перемагаючими ідеями французької революції тремтить февдальний світ і відчуваючи, неминучу загибель, отчайдушно намагається продовжити своє існування, вдається до кривавого терору, намагається задушити вільну думку і прагнення до волі.

Підкреслити ці моменти, розкрити їх — напрошується з самого змісту опери. Давно слід відмовитись від реакційного твердження Римського-Корсакова, що опера є лише концерт у вбраннях і ґримі. Крім музики і вокалу оперова вистава складається з слова, балету, декоративного та інших компонентів, що з'єднуються в єдине ціле режисером, якому як творцеві вистави належить провідна роля.

І скільки прекрасних яскравих моментів для розробки можна віднайти в творі Пуччіні! Хіба ж акт у храмі при появі Скарпіо не можна було передати реальніше і переконливіше?! А чому б не використати влучний контраст між кантатою, піснею перемоги і допитом, що відбувається в катівні Скарпіо, щоб підкреслити, якою пекельною ціною тримається цей режим, що святкує оце свій хвилевий успіх? А хіба зовнішня розкіш, білий комірець і елегантна перука поліційного ката Сполетти, блискучий стрій і золоті ґудзики жандарма Скіяроне не є таким же контрастом зі звірячістю і нелюдськістю тортур, які вони проводять з метою розчавити вільнолюбні поривання людини? Хіба звідомлення Спіяроне про перемогу Наполеона під Маренґо (до речі проспівана так погано, що не дійшла до залі не звучить при певній інтерпретації як похоронний дзвін усьому їх режимові. А хіба Каварадоссі, переконаний бонапартист, що рішуче допомагає врятуватися косулові Римської республіки, ставить цю справу вище за своє кохання до Тоски і заради цього мужньо витримує нелюдські тортури, не повинен бути сценічно поданий не лише як палкий любовник типу Ленського, а як борець і політичний діяч!

Таких гострих напружених моментів в опері можна знайти багато і саме вони дають простір режисерській винахідливості. Завдання поставника — не роблячи жадних претенсій на зміст і цілість твору Пуччіні, не переробляючи і не змінюючи нічого, а лише трактуючи відповідно певні місця — досягти найбільшого ефекту, переконливо довести авдиторії що в минулому багато спільного із сучасним, що всяка реакційна влада, всякий гнобительський устрій, що намагається штучно затримати своє існування і придушити прагнення до волі, прогресивні думки, хоче повернути назад колесо історії, вдається до зради до насильства.

Ми певні, що в своїх дальших виставах Український Оперовий Ансамбль вважатиме на ці моменти і розв'яже сценічну реалізацію їх в такому пляні. Обдарований колектив нашої опери в процесі своєї праці вже довів свою життєздатність та свої здібності і доказав, що ці завдання він в силах виконати і виконає.

Г. Л.

Лист з Бамберґу

„ПОЇЗД-МАРИВО“ РІДЛЕЯ

(Гостинний виступ в Бамберзі — мистецького гуртка табору «Ляґард» в Ашафенбурзі).

В «Поїзді-Мариво» Рідлея химерично переплітаються жах, дотепи, іронія над потойбічними таємницями, кримінальний сюжет і традиційно щасливий кінець, в якому мудрий дедектив — один з варіяцій клясичного Шерльока Голмза—спритно розв'язує всі накручені вузли інтриґи. Не глибоко, але сценічно Рідлей майстерно володіє діялогом та сюжетними «ходами». Він уміє тримати глядача в своїх руках. Драматург справжній син того відламу англо-американської літератури, яку репрезентують новелі Генрі і кримінальні романи Едгара Воллеса. Цей жанр може подобатися, або ні, але безсумнівно, що Рідлей оволодів таємницями своєрідного та гострого жанру. Тканина п'єси, яка побудована на контрасті жанру і жаху, на грі цих двох плянів, вимагає і відповідного режисерського тлумачення та акторського втілення.

Поставник «Поїзда-Марива» п. Я. Рудакевич своє художнє завдання добре зрозумів і дав цікаву виставу. Ю. Лаврівський — Теді Морізен та пані О. Рудакевич — міс Бернс своїм соковитим комізмом вносять «розрядку» в атмосферу згущеної таємничости кошмару і тим самим зберігають ґротесковий стиль п'єси і вистави. П. Ю. Лаврівському вдалося створити образ дивака і талановитого дедектива, проте останній вийшов блідшим, але це в деякій мірі вина автора, який поспішаючи розв'язати нитку сюжету, зробив його в III дії трохи нудnуватим резонером. Яскравою живою та багатогранною вийшла міс Бернс у виконанні п. О. Рудакевич. В гармонійному малюнку сполучено і переляк і смішні риси старої панни і любов... до канарки, до якої вона приступає з удаваною святістю. Найбільш складною і тяжкою ролею в п'єсі є Юлія, на жаль, вона не зовсім вдалася п. І. Лаврівській, яка має дуже ефектовні сценічні дані. Не хвилює удаване божевілля Юлії, бо багато зайвої «пози». Ми розуміємо, що це підкреслене божевілля, щоб якнайбільш залякати присутніх, але драматичні моменти не повинні викликати сміх у глядача. Залишилася нерозкритою і дійсна вдача цієї «отаман-дівки». Образ відповідальний і його ще треба допрацювати. На своєму місці подружжя Ельза — Річард (п. Н. Горняткевич — і п. М. Петренко) та Педжі-Чарлі (п. М. Попович — п. О. Горняткевич), які випадково попали на глуху стацію і вночі стають свідками дивовижної фантасмагорії. Найбільш подобалася пара Педжі— Чарлі. Вони передають почуття молодого подружжя: турботливість, ніжність, м'якість, щирість. Друга пара, яка побудована автором на мотиві протиставлення старого, сварливого подружжя молодому та закоханому, не опанували ще цілком своїми образами. Бракує комедійної легкости. П. Н. Горняткевич — Ельза занадто драматизує свої родинні непорозуміння. Більш сценічним і в дусі драматурга буде коли їм надати комедійного звучання подружжя в якому, щохвилини вибухають сварки, щохвилини точиться війна... без кривавих жертв. Добре грає начальника стації Гекінса п. Я. Рудакевич. З належною драматичною експресією та наростанням передає він страхітливе оповідання про поїзд-мариво. Блідий лікар Штерлінґ у п. О. Федака. З технічним блиском (коли урахувати можливості таборової сцени) зроблено в другій дії появу поїзда-марива.

Переклад п'єси Рідлея (О. Степовий) варто «освіжити», усунувши полонізми і підтягнувши його до норм сучасної літературної мови.

В. Глушко.

ОГОЛОШЕННЯ

Вже вийшов з друку „Літопис Українського Політв'язня“ ч. 3—4 за березень-квітень 1947 р. Ціна 4·— RM.

Зміст: 1) Д-р Марунчак Мих: Система німецьких концтаборів. 2) Самчук О.: У таборі. 3) Г. Сова: Повернення з концтаборів Колими на батьківщину. 4) Никон Немирон: У збудженій в огні столиці України. 5) Протоієрей С. Г-к: Одна із жертв гітлерівського ґестапо.

Для кольпортерів, книгарень, кіосків та Філій Ліґи УПВ опуст 20%. Набути можна в Адміністрації „Літопис Політв'язня“ Мюнхен 8, Фюріх Штрассе 53/II.

Коротко

— Бойовий літак невідомого походження пустив минулого вівтірка біля Вінер-Нойштадт в окупаваній совєтами Австрії кулеметну серію по людях, що купалися в річці.

— Колишній міністер закордонних справ Бирнс мав з президентом Труменом конференцію в справі наділення Італії американською позикою в висоті 100 мільйонів долярів.

— Переговори між Чехословаччиною та Угорщиною про обмін населенням закінчилися повною згодою. Між обома країнами буде поновлено також дипломатичні стосунки.

— В Парижі з величезним успіхом відбуваються гастролі 9-літнього диригента симфонічного оркестру з 70 чоловіка П'єріно Ґамба. В його репертуарі 32 музичні п'єси, в тому числі 12 симфоній. Його виступи в Італії та Швайцарії викликали захоплені відгуки в музичному світі.

— Данський парлямент 87 голосами проти 56 схвалив законопроєкт про надання жінкам права бути священиками.

— До Стамбулу, нелеґально покинувши Румунію, прилетів літак з родинами Братіану й Кантакузен.

— До Вашінґтону прибув шеф американської військової місії в Ірані генерал Шварцкопф для переговорів у питанні продажу Іранові зайвої американської зброї.

— Після довгого «полювання» в мадаґаскарських джунґлях французькій поліції безпеки вдалося зловити провідника мадаґаскарських повстанців Накотондрабе.

— Координаційний комітет альянтської контрольної ради вирішив відновити з 29 червня попередній літній час (тобто перевести годинникову стрілку на одну годину назад).

— У Стамбулі затримано турецький пароплав з великою кількістю спорядження та зброї, що йшов з румунської гавані до Хайфи.

— Президент Трумен має вирушити 9 червня до Канади, де він пробуде три дні й, можливо, промовлятиме перед канадським парляментом.

— У віденській тюрмі стався бунт політичних в'язнів, незадоволених забороною адміністрацією передачі харчових пакетів. В'язні, переважну більшість яких складали колишні нацисти, повибивали у вікнах шибки. Американська військова поліція приборкала бунт, вживши сльозоточивих газів.

— В столиці Болівії (Південна Америка) Ля-Пас заарештовано колишнього міністра внутрішніх справ Альберто Таборґа за обвинуваченням в готуванні державного перевороту.

— Французький кабінет ухвалив звільнити без платні й пенсії ректора паризького університету Руссі та його нотаря Деклю за фалшування цінних переказів. Обох тимчасово залишено на волі.

— Подався до демісії сіямський уряд.

— В Хайфі (Палестина) вчинено два вибухи на складі іракського нафтового товариства. Легко поранено одного британського поліциста.

— Заарештований в Саксонії колишній шеф концентраційного табору в Авшвіці Радук, відомий як «фахівець убивств у потилицю», признався, що він убив усю свою родину, бо вона заважала б у втечі.

— Одна державна фірма в Дрездені розпочала виготовлення пеніциліну.

— Як повідомляють з Оснабрюку, контролюючи один поїзд, поліція, замість труни, виявила у ваґоні для перевезення небіжчиків скриню із свинею з 23 поросятами. Словом, німці навчилися метод пачкарства від поляків і українців.

— В Мангаймі засудили до трьох років ув'язнення 3 німкені, що дали сховок трьом чорним воякам (неграм) — дезертирам.

— Листи з динамітом надіслав хтось поштою з Італії кільком визначним англійцям.

З Ашафенбурґу до Бельґії

В травні в таборі «Ляґард» урядувала бельґійська комісія. Концертова заля була переповнена. Це зібрались з усіх таборів ті, що зголосилися їхати до Бельґії на працю. Короткий привіт присутнім виголосила заступниця директора УНРРА п. Вінке, після чого слово забрала директор УНРРА п. Ґюмм. Вона запевнила присутніх, що всі, що їдуть з Ашафенбурґу, будуть працювати в одному місці. Далі в залі лишились бельґійський полковник, директорка УНРРА та ще дехто. В другій кімнаті два бельґійські лікарі робили короткий мед-огляд. Після цього той, хто пройшов медкомісію, підходив до бельґійського полковника і підписував з ним робочий контракт. Тут же був представник Міжурядового Комітету в справах біженців, що одразу ж брав на облік тих людей, які підписали контракт.

12 травня ц. р. на світанку у польському таборі «Варшава» вишикувались автомашини. Коло 200 українців покидали таборове життя. Парох греко-католицької церкви та настоятель Св.-Покровської УАПЦ вітали від'їжджаючих. О. Олександер виголосив щиру промову, що до глибини душі зворушила всіх: і українців і поляків. В ці хвилини за баварськими гаями сходило сонце. На останку о. Олександер промовив:

— Вірте, мої улюблені брати, що прийде час, коли зійде і наше сонце над вільною рідною землею. У добру путь! — і поблагословив хрестом.

Духова оркестра бадьорим маршем випроводжала скитальців на нову дорогу.

М. С.

ГУПР вважає, що до Бразілії повинні виїжджати лише особи, які мають там рідню, або знайомих, тобто якусь точку опертя.

До відома нашого загалу подаємо деякі інформації Міжурядового Комітету про умови життя та праці. Міжурядовий Комітет підтверджує, що скитальці покищо не можуть набувати землі і на це швидко розраховувати. Якщо б навіть це вдалося, за зміни відповідних розпоряджень, то при колонізаційному поселенні обов'язково колонія мусить прийняти 30% бразілійських громадян.

Чужоземцям заборонено утворювати будь-які групи, зокрема релігійні, расові (національні) або політичні. Усяка чужоземна пропаґанда заборонена (зокрема видавання своїх газет і книжок).

Вільні професії — лікарі, адвокати, інженери і т. д. не допускаються до виконання своїх обов'язків, хоч нова конституція має зробити щодо цього деякі зміни.

Загального соціяльного законодавства в Бразілії нема. Для промислових і транспортних, а також деяких категорій сільсько-господарських робітників є спеціяльна система соціяльного забезпечення та забезпечення на випадок нещастя.

Правовий стан скитальців в Бразілії неясний, на першу пору мають виїхати туди представники Міжурядового Комітету.

Еміґранти можуть зміняти місце осідку, якщо мають візи до інших держав. На час договору про працю з фірмами, працю заборонено змінювати.

Приїжджаючи до Бразілії, скитальці можуть жити в перехідних таборах під доглядом уряду і реєструються.

Беззасібні скитальці одержують по 10 долярів (200 круїзерів) від Комітету, а після приїзду на місце можуть одержувати аванси від фірм, які потім стягаються.

Про житлові умови нічого не говориться, тимчасом відомо, що вони важкі.

Австралія мусить збільшити своє населення, якщо вона прагне швидко політично й господарсько розвиватись. Це визнає уряд і не раз про це офіціяльно заявляв в пресі і на міжнародніх конференціях. Є лише розходження щодо шляхів і темпів.

Уряд мав прийняти покищо тільки англосаксонців в кількості 15 000 осіб. Але охочих було важко знайти багато. Було повідомлення, що Австралія згоджується прийняти також невелику кількість жидів. Проте европейських скитальців інших національностей Австралія не погоджувалась прийняти, мотивуючи це браком помешкань, кораблів і т. д. Як повідомляє американська преса, недавно голова австралійського уряду знову заявив, що Австралія потребуватиме не менше 20 міл. еміґрантів не тільки з Англії, але й з інших країн. У цьому повідомленні також немає згадки про скитальців. Які інші країни має на увазі голова уряду, невідомо, але, безперечно, щодо скитальців він має свої застереження і до деякої міри їх боїться. Проте знаємо з преси, що австралійський уряд з заздрістю дивиться на европейські держави, які приймають скитальців, але це мабуть буде вже запізно, бо скитальці розселяться по інших країнах.

Всестудентська Координаційна Комісія, Мюнхен, Фюріхштр. 53, Інсбрук, Гетті-герштр. 2. **Повідомлення.** До всіх українських студентських товариств та об'єднань. Всестудентська Координаційна Комісія згідно з своїм комунікатом від 20. 3. 47. скликає до Мюнхену, 29—30-го червня 1947 р. **Загальний Студентський З'їзд** представників усіх українських студентських еміґраційних товариств та об'єднань. — Напередодні Загального З'їзду відбудуть обидва центральні об'єднання (ЦЕСУС і ЦеСУС) свої окремі паради, про що повідомляють вони своїх членів спеціяльними листами. Інсбрук-Мюнхен, 27 травня 1947. За Всестудентську Координаційну Комісію: Клавдій Білинський — голова ЦеСУС-у, д-р Петро Мельник — голова ЦЕСУС-у.

МЮНХЕНСЬКИЙ З'ЇЗД УЧЕНИХ

(Власна кореспонденція). 17 травня в Мюнхені відбувся обласний з'їзд науковців. Потреба з'їхатися і створити організацію, яка об'єднувала б усіх науковців та дбала б про їх становище та умови для наукової праці на чужині — назріла давно. Нещодавно ініціятивна група науковців обрала організаційний комітет, зв'язалася з ЦПУЕ і скликала цей організаційний з'їзд, на який прибуло 23 науковців з різних місцевостей Мюнхенської околиці.

З'їзд відкрив коротким вступним словом голова організаційного комітету, проф. Барвінський. Як представник організаційного комітету проф. Гіммельрайх поінформував, що він був у ЦПУЕ на нараді науковців, де подав до відома про ініціятиву мюнхенських науковців створити свою організацію. ЦПУЕ погодилося на створення в Мюнхені обласної але не центральної спілки науковців.

Далі головуючий проф. Барвінський зупинився на становищі українських науковців на чужині. Він відзначив, що останні не мають нормальних умов для наукової роботи, відірвані від бази, лабораторій, не всі можуть працювати в своїй галузі. Завданням організації, яку має створити з'їзд, є сприяти людям науки в їх роботі, подбати також за їх правне становище, яке досі є нез'ясоване. Матеріяльний стан більшости наукових робітників тяжкий. Невеличка допомога ЦПУЕ йде часто не за призначенням. Про поліпшення матеріяльних умов науковців мусить також подбати новостворювана організація.

Відзначаючи, що на чужині утворилося багато українських високих шкіл, проф. Барвінський указує на помітну між ними нездорову конкуренцію, особливо між цілком рівнобіжними профілями окремих з них, як висока економічна школа, економічний факультет університету і подібний факультет УТГІ, два університети (в Мюнхені й Авґсбурзі). Промовець вважає ненормальним також існування в Православній Богословській Академії педагогічного відділу, що ніби готує вчителів у моральному дусі, бо тоді виникає питання: а хіба університет виховує свої кадри в аморальному дусі? Коли так, то він нам не потрібний і повинен бути закритий.

Проф. Барвінський наводить далі приклади існуючих численних наукових об'єднань, як УВАН і одно наукове товариство, українське товариство економістів, що друкує свої праці навіть у Канаді, наукова організація в Реґенсбурзі тощо. Праці їх багато шкодять особисті амбіції.

Засуджуючи думку декого, ніби нова еміґрація нездатна до науки, голова з'їзду констатує, як багато з'являється у нас останнім часом літератури, яку часто критикують цілком влучно за низьку якість, але це не впливає на «творчих» авторів і вони продовжують випускати невартісні речі. Дивно, що апробату на друк таких видань дає референт відділу освіти ЦПУЕ. Як приклад таких скритикованих речей промовець наводить «Старий заповіт» і ще деякі праці та відзначає, що нова організація науковців повинна припинити цю анархію у виданні.

— Всі ці завдання спонукали нас скликати з'їзд, — каже його голова.

Після обідньої перерви засідання відновилось під головуванням проф. Підруцького. З'їзд обговорив проєкт статуту організації науковців. Вона має називатися обласне об'єднання українських науковців з осідком у Мюнхені і бути професійно-науковою організацією, що ставить своїм завданням об'єднувати українських науковців, морально та матеріяльно опікуватися ними та їх родинами, організовувати допомогу українській науці, дослідам наших інституцій, влаштовувати реферати, збирати і друкувати наукові праці, підтримувати взаємини з іншими подібними об'єднаннями. Засоби складаються з членських внесків, вписового та прибутків з імпрез і видавництв.

Дійсним членом об'єднання може бути український науковець, що працює в галузі науки і може це довести друкованими працями, є професором або доцентом високої школи і має наукову кваліфікацію, рівнорядну габілітації. Кандидатом є той науковець, який ще не працює самостійно і не має кваліфікації, потрібної для дійсного члена.

Може бути членом об'єднання і науковець чужої національности.

Керівним органом об'єднання є президія, контрольна наукова комісія, ревізійна комісія і суд. Вони обираються загальними зборами, що є законодатним органом об'єднання. Загальні збори скликаються не рідше разу на рік, а надзвичайні збори — за вимогою президії.

Головою об'єднання обрано проф. Гіммельрайха, членами президії — проф. Підруцького, проф. Олейніченка, проф. Косенка і проф. Крашеннікова. Обрано також контрольну наукову комісію в складі проф. Корсунського, проф. Герасименка і проф. Барвінського, ревізійну комісію та суд.

Президії доручено розробити статут каси взаємодопомоги. **(Л).**

М. ОРЕСТ

ПО НЕГОДІ

Розкрились неждано над містом весняним
Привільні теплінь і синь,
І дише в садах обітованням пряним
Освіжений цвіт — і світ

Розкриває наземним обійми глибокі.
Ти, світе, мій друг, ти дух —
Довіри чуття, осяйні оболоки,
Радіючу рать, не зрадь!

На фабриці містера Блека...

Дальший розділ з книги Г. Папашвілі „Тут усе можливе" („Неділя" чч. 69 ,73) — Переклад Несіної і Гаєвської

Нью-Йоркське каміння гнітило мене. Милі і милі доріг були вимощені камінням, а ще більше його купчилося по обидві сторони доріг — це були кам'яні будинки. Я жив ніби в кам'яній печері. Мене також непокоїла думка, що на світі, можливо більш не має ні дерев, ні трави, ні квітів, які б не були відділені від мене дротяною огорожею.

Але де подітися? Я не знав. Одного разу їдучи підземкою з роботи додому я почув розмову двох людей. Здавалося один з них щойно приїхав з міста розташованого на Заході, далеко за високими горами з того куточка Америки, де ростуть ліси, де зустрічаються дві великі ріки і далі течуть разом як приятелі. Зацікавлений я почав слухати уважніше. Говорили про те, що там багато слов'ян, що вони мають достатньо праці і, що кожен дістає високу платню. Це було непогано. Я не шкодував, що я проїхав кілька зайвих миль після моєї станції, бо я почув точну назву цієї місцевости. В суботу, як тільки я дістав свою платню я пішов на станцію і купив квиток до цього прекрасного місця.

Це був Пітсбург в Пенсільванії. Сказати правду, коли я приїхав туди воно було не зовсім таке, як я сподівався. Але моя свідомість не дозволяла мені нарікати, бо я підслуховував те, що власне мене не стосувалося. Отже я мусів використати свій приїзд як найкраще.

Протягом двох місяців я блукав вулицями, шукаючи роботи. Нарешті знайшов роботу на клеєвій фабриці, але ця праця тривала лише три дні. Господар говорив так швидко, що я не міг зрозуміти чого він хоче. Щовечора я поспішав додому і намагався дещо вивчити з мого словничка та наздогнати цього чоловіка було неможливо. Він випередив мене на ціле життя.

Отже в суботу мені виплатили 6 долярів і сказали, що коли я вивчу краще англійську мову я можу прийти до них і знову дістати роботу. Тонке покривало для холодної ночі.

І я знову блукав від однієї фабричної брами до другої. Нарешті я потрапив до голярні, яка належала одному українцеві. Я не говорив добре українською мовою, але в усякому разі краще ніж англійською, ми могли поговорити. Він спитав чи я маю роботу.

«Ні».

«Хочеш робити?»

«Я хочу їсти, отже звичайно хочу працювати».

«Приходь сюди сьогодні ввечері о дев'ятій. Принось свою валізку. Можливо я дістану тобі роботу».

«Яку роботу?»

«Добру. Приходь побачиш».

О дев'ятій я був там. Здоровенний чоловік в дорогій шовковій сорочці сидів на кріслі, курив двадцяти п'яти центову сигару в той час як два хлопці начищали його черевики.

«Добре, що він не восьминіг» сказав я голяреві. «Тоді б він потребував цілу армію для чищення черевиків».

«Замовкни», відповів він мені. «Містер Блек», звернувся він вже по англійськи, «це чоловік, про якого я Вам говорив. Потребує роботи».

«Добрий робітник?»

«Так, сер» відповів голяр, «пильний робітник».

«Чи він Окей?»

«Так, сер. Тільки декілька місяців як він приїхав».

«Ви говорите по-англійськи?» — звернувся він до мене.

Я подумав, що краще не претендувати на знання, бо можна знов втратити роботу. Хай краще він зразу довідається. Я мотнув головою. «Ні, я не можу говорити».

«Чудесно, чудесно», казав містер Блек, потираючи свої руки і дивлячись на мене, ніби я був різдвяним поросям, якого він збирається забити. «Чудесно».

Ніколи не вгадаєш. Іноді краще знати мову, а часом не знати. Так в Америці все.

«Спитайте чи він може йти сьогодні?» — звернувся він до голяра. Голяр переклав.

Я кивнув головою і показав валізку.

Як тільки містера Блека виголили і сприснули одекольоном, ми сіли в його машину і поїхали. 12-ти цилiндровий Кадільяк.

Тут і там ми зупинялися і підібрали декілька хлопців. Двох китайців, одного глухонімого, мексиканця, старого німця. Це був гарний букет, більш придатний для циркових атракціонів.

Ми їхали, їхали і їхали. Голяр казав, що подорож має бути довгою і він мав рацію. Я трохи заснув і проснувшись при денному світлі побачив перед собою димові труби, великі будівлі, палаючі печі. Містер Блек зупинив машину; потім ми поїхали з гори зі швидкістю 70 миль за годину і в'їхали у відчинену браму, що закрилася за нами. Коли ми висіли, нам показали де можна помитися. Якийсь чоловік приніс горщик з кавою і кілька млинців, а потім повів нас до роботи.

Хтось дав мені інструменти. Я приступив до ремонту. Окей. Я ремонтую. Я почав лагодити машини, що лежали навкруги в цеху. Через декілька годин прийшов якийсь чоловік і перевірив те, що я зробив. Покивав головою. Поплескав по плечі. Це означало, що я працював Окей.

Це має бути добре місце, говорило моє серце. Я тяжко працюватиму, вчитимуся вночі, братиму лекції, зраня до пізна буду на роботі, мене хвалитимуть. Я вже бачив своє велике майбутнє коли я буду курити двадцяти п'яти центові сигари, носити багате вбрання, не хотів би тільки двох людей до чищення моїх черевиків. Сигнал на обід перебив мої думки про те, що вкласти гроші в Пакард, було б краще ніж в Кадільяк.

Це був перший день і, звичайно, я не мав сніданка з собою. Я хотів знайти кантину, щоб купити дещо поїсти, але побачивши, як всі кудись поспішали через двері, потягся, як собачий хвіст за ними.

Накрито великі великі столи. На тарілках пишалися товсті шматки смаженої шинки, хліб, картопля, квасоля в стрючках, масло фунтовими пачками. Їж скільки хочеш! Мармеляда, мариновані овочі. Як на Великдень.

Дивне зборище людей сиділо навколо, справжня ліга націй. Поруч зі мною голяндець, з другого боку якийсь чоловік з сергами у вухах. Мабуть сіцілієць. В кінці стола я побачив чоловіка, що був, на мою думку, сирієць.

Ми їли, потім нам дали пиріг, каву, морозиво. Знову загула сирена і ми почали виходити. Біля дверей я хотів заплатити за їжу. Грошей не взяли. Я сховав. Мабуть, подумав я, будуть вираховувати з платні. Їжа була варта цього. Я щодня приходитиму сюди.

В кінці дня мені трапилося проходити повз чоловіка, якого я вважав сирійцем. Його обов'язком було палити листи просмоленого паперу в печах. Дурна робота, брудна і дивна. Я промовив до нього пару слів. Він був з Бейрута, але якийсь похмурий і не любив говорити. Я спитав де він мешкав. Може його господиня дасть мені теж кімнату?

«Мешкаю?» — запитав він мене. «Що з вами, ми спимо тут».

«Тут в середині? На фабриці?»

«Певно».

«Вечеряємо також тут?»

«Певно».

«Чому?»

Він не відповів мені.

Наступив час вечері: великі шматки м'яса, смажена картопля, горох, морква, салат, кекс, фрукти і після цього велика коробка з сигарами обійшла нас...

«Де їсть решта людей?» — спитав я сирійця, коли ми виходили. Як би я знайшов другу їдальню, може натрапив би на такого, з ким можна порозмовляти, подумав я. Мене дратувало, що за їжею я не мав з ким розмовляти.

«Які люди?»

«Інші робітники».

«Нема інших».

«Така велика фабрика! Вона потребує тисячі і більше людей» — сказав я.

Але він не встиг мені відповісти, як один із службовців їдальні подав мені знак слідувати за ним. Він повів мене у велику кімнату повну ліжок і показав мені моє. Добре застелені, чисті білі простирадла, добрі покривала. Я ліг, заснув і марив про прекрасну країну Америку. Безперечно вона була така.

Пройшов і наступний день. Двічі я чув на подвір'ї сигнали швидкої допомоги. Перший раз привезли двох хлопців до амбуляторій, вдруге трьох дуже закривавлених. Небезпечна робота. Що зробиш. Я мав щастя працювати по ремонту.

Нарешті прийшла субота. Побачивши як інші стояли біля вікна, став і я. День виплати. Я получив куверт, а в ньому — мій Боже! Сорок два доляри готівкою. Нічого не вирахувано, ні за їжу, ні за спання. Все за рахунок фірми. Чисті сім долярів за кожний робочий день. Я був такий щасливий, що не міг дочекатися, коли можна піти до міста і витратити гроші. Я знайшов сирійця. «Хочеш піти в село», спитав я його. «Купимо пляшку вина і потішимося?»

— «Що з тобою?», здивувався він

«Чи ти ще при своєму розумі?»

Я зрозумів, бо й раніш бачив таких людей як він. Боїться випити шклянку мого вина, щоб йому не довелося купувати другої пляшки. Труситься над грішми. Бажаю йому щастя тішитися тим, що він збереже, але звичайно трапляється інакше.

Я пішов шукати іншого. В клюбній залі, яку фірма також влаштувала для нас, я підійшов до двох хлопців, що грали в «дурня». «Дурень» це російська гра в карти. Отже я спробував поговорити з ними. Вони відповідали якоюсь ламаною мовою. Це були фіни, латиші, чи ще щось інше. Як я зрозумів з нашої розмови, вони вчили російську мову, коли служили в армії і говорили майже так погано, як і я. Це не було ідеальне товариство для мене, але я запросив їх до міста.

Вони відмовили так само, як і сирієць. «Чи ти з глузду з'їхав? Ти хочеш також потрапити до амбуляторії?»

Що трапилося з цими людьми? — думав я. Чи я божевільний, чи вони?

«Слухайте, хлопці» — сказав я. «Питаю вас, чи ви хочете піти зі мною випити пляшку вина? Мої витрати. Ви не хочете?»

«Тебе заб'ють там», сказав фін. «Ти повернешся без голови».

«Хто заб'є мене?»

«Страйкарі», відповів він по англійськи.

«Страйкарі, добре. Нащо їм мене бити?»

«Страйкарі», пояснив він, «це ті, які працювали раніше тут, але тепер не працюють».

«При чому тут я? Вони залишили працю, а я взяв. Люди міняють роботу щодня».

«Вони не залишили назавжди. Вони перестали працювати, бо були незадоволені тим, що господар давав їм».

«Вони хочуть мати цілий світ. Кидати таку роботу! Чого вони ще чекають? Ростбіф. Безкоштовне курево. Чисті ліжка і сім долярів денно. Я був би радий працювати тут цілий рік».

Вони не діставали їжі, і не мали де спати. Вони заробляли лише два з половиною доляри за день, а хотіли три».

«Господар дає мені сім долярів» — зауважив я. «Чому ж він не дає їм трьох? Він не може бути діловою людиною».

«Господар платить нам сім долярів поки страйкарі не стомляться чекати і по-

Великий пам'ятник старовини

1187 — „Слово о полку Ігоревім" — 1947

Створений на зорі розвитку нашого письменства незрівняний поетичний твір «Слово о полку Ігоревім», цей величний вияв генія, патріотизму, великої національної свідомости та високої культури мови з глибини віків сонцем сяє нам і є живим прикладом того, які прекрасні обдаровані таланти, які полум'яні патріоти були вже тоді на Україні і як в добу занепаду нашої держави, в обставинах усобиць, внутрішнього ослаблення і безперервних нападів кочовиків уміли вони силою свого вогневого поетичного слова виступати на захист рідного краю, кликати до відсічі чужинецьким напасникам, до боротьби з ними і вбачати у внутрішній єдності та згуртованості проти зовнішнього ворога — велич, силу і майбутнє своєї нації.

Як оповідає літопис, у 1185 році князь Новгород-Сіверський Ігор вирушив з військом у похід на половецьких кочовиків, що своїми підступними нападами весь час турбували мирне життя і працю його населення. Блискучий успіх нещодавнього походу в половецькі степи київського князя Святослава, звідки вернувся він з великими трофеями, спонукав Ігоря і собі виступити проти половців. Поспішно, з малими силами, недостатньо підготований повів своєї дружини Ігор, його син Володимир, братанич Святослав, князь Рильський, Всеволод прозваний Буй-Туром, князь Трубчевський і Курський, Олексич, боярин чернігівський.

У момент виступу затьмарилося сонце, якби віщуючи лихо. Надзвичайна спека знеохочувала військо, але Ігор своїм завзяттям зумів запалити мужність і піднести лицарський дух до вояків.

Перша зустріч з половцями увінчалася успіхом. В руках князів опинилась велика здобич і полонені. Але другого дня половці оточили їх несчисленими силами. Брак пасовиськ для коней і води для людей виснажили вкрай стомлене походом українське військо. Наступного дня в полудень впали Ігореві прапори. Триденна битва кінчилася тяжкою поразкою князів. Лише 15 українських вояків врятувались від погрому. Решта загинула або була захоплена в полон. Опинився і сам Ігор у полоні, звідки пізніше йому пощастило втекти.

Ці історичні події, записані в Іпатському літописному списку, зображені невідомим автором у дивовижної краси поемі, рівної якій нема ні в тогочасній ні в пізнішій літературі жадного іншого слов'янського народу.

Полумяний патріотизм, тривога за майбутню долю рідного краю, заклики до єдности перед лицем хижого ворога проймають увесь твір, а його відмінні мистецькі якості, прекрасна літературна форма, безліч взятих з життя поетичних фігур, тропів, порівнянь, гіпербол, епітетів, багатство лексики, де зустрічаємо поруч з термінами тогочасної української мови також тюркські, монгольські, половецькі, перські, арабські слова, тонка психічна аналіза, барвисті описи подій та настроєві малюнки природи підносять поему до вершин світової культури.

До цього приводить і струнка композиція твору, написаного «по билинам сього времені, а не по замишленню Бояна», як зазначав автор, піднесене зображення окремих епізодів походу, першої сутички, самої битви, слово до князів, де з'ясовуються причини невдачі і підкреслюється що успіх можливий тільки при об'єднанні всіх сил, нарешті незрівняний плач Ярославни, це одна з найзворушливіших сторінок нашого старого письменства і втеча Ігоря, і повний оптимізму фінал.

Як живі розгортає перед нами автор картини походу. Збирається військо, коні «ржуть за Сулою, дзвенить слава в Києві, труби трублять в новім городі, стоять стяги в Путивлі». Наче з мармуру вирізьблює автор образи звитяжних учасників походу, які «свідомі, кметі, під трубами повиті, під шоломами зleліяні, кінець копія скормлені». Вони не бояться нічого і сміливо йдуть уперед, бо «путі їм відомі, яруги їм знаємі, луки у них напряжені, тули отворені, шаблі ізгострені». І наступним потоком рушили відважні дружинники проти ворогів вітчизни, шукаючи собі чести, а князеві слави.

Полум'яні звертання автора до читачів, зокрема до князів мають своєю метою викликати почуття любови до рідного краю і потреби спільної оборони його перед навалою чужинців. Автор закликає всіх князів до боротьби за соборну батьківщину, нагадує золоті часи єдности вітчизни, коли спільно князі легко відбивали ворожі напади і наголошує, що причиною тогочасного лиха є княжі усобиці, підкреслює, що катастрофа Ігоря сталася в наслідок їх, у наслідок його сваволі і як висновок переконливо доводить потребу об'єднання всіх князів під проводом київського князя для відсічі ворогові.

Основні авторові ідеали — оборона рідного краю, вірна і віддана служба князеві, помста за погромлених братів, лицарська честь — особливої сили набувають у «золотому Слові» Святослава з зверненням до всіх князів до спільного виступу за рідну землю і за рани Ігореві.

Хто був геніяльним творцем безсмертної поеми, цей палкий патріот, освічена культурна людина, без сумніву учасник походу — ми не знаємо. Проте його прекрасне знання тогочасної лицарсько-дружинної поезії, фолкльору, блискуче вміння пов'язати усну народну творчість з книжною поетичністю, почуття з рефлексією, поганський присмерк з християнським розквітом, реальний світ з фантастикою ставлять його в лави найпередовіших найосвіченіших кіл тодішнього суспільства.

Твердження Є. Ляцького, що окремі розділи поеми писали різні люди, спростовується саме тим, що вона являє собою органічну цілість. Правдоподібнішим є припущення проф. Келтуяли, що твір цей написав талановитий книжник на замовлення князя Святослава щоб вплинути на князів.

Деякі новітні західньо-українські дослідники вважають, що автором був згаданий у літописі Біловод Просович, що брав участь у поході і врятувався від погрому, а похвали Ярославу Осмомислу і згадки в поемі про Галичину наводять на думку, що автором поеми був галичанин. Але всі ці гіпотези не мають під собою реального ґрунту.

Написаний, як твердять учені десь у 1187 році твір цей лишався невідомим аж до 1795 року, коли його віднайшов дослідник старослов'янського письменства граф Мусін — Пушкін, купивши у Йоіла, архимандрита Спасо-Ярославського монастиря старовинну книгу «Хронограф», в якій переховувався [illegible] мірник поеми. З допомогою істориків Малиновського і Бантиш-Каменського цей твір прочитано, виготовлено копію для царського двору в Петербурзі і в 1800 році вперше видрукувано поему. Але в 1812 році під час московської пожежі оригінал слова загинув і відтоді петербурзька копія та видання 1800 року лишилися єдиними джерелами, на які спиралися літературознавці при вивченні поеми.

Велич, краса, запальність цього епічного пам'ятника привертали до нього увагу багатьох дослідників різних народів Европи. Малиновський, Бантиш-Каменський, Карамут, Востоков, Максимович, Міцкевич, Буслаєв, Шафарик, Соловйов, Бодянський, Пирін. Ганка, Антонович, Драгоманов, Огоновський, Келтуяла, Ягіч, Шлецер, Міллер, Бляншард, Де-ля-Рю працювали над поемою. Її перекладено майже на всі мови світу.

Українською мовою поему перекладали віршем Шевченко, Шашкевич, Максимович, Федькович, Руданський, П. Мирний, Навроцький, В. Щурат, Б. Лепкий. З усіх перекладачів найближче до краси і духу оригіналу підійшов Шевченко. Дуже вірний і точний переклад дав В. Щурат. Один з кращих новітніх перекладів «Слова» зробив М. Рильський, що в своїй праці цілком уникав архаїзмів і вживав сучасних слів. Найкращий переклад прозою належить О. Огоновському.

Історія світової культури знає мало таких шедеврів поетичного слова. Поруч з старофранцузькою піснею про Роланда — часів боротьби з сарацинами і поемою Шота Руставелі «Витязь у тигровій шкурі» — «Слово о полку Ігоревім» належить до того ж часу і своєю мистецькою якістю нічим не поступається їм. Наш нарід може пишатися, що він єдиний з усіх слов'янських народів має такий великий культурний пам'ятник далекої старовини, а заклики поеми до соборности, внутрішньої згоди, об'єднання всіх сил для боротьби з зовнішнім ворогом роблять її актуальною і для нас. **Г. Л.**

ДО ВІДОМА ВСІХ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ!

Верифікаційна Комісія для українських політичних в'язнів на Баварію приймає щоденно від год. 10—12, в канцелярії Ліґи УПВ Мюнхен, Дахауерштр. 9/II.

Всі українські політичні в'язні, що мешкають на терені Баварії зобов'язані особисто зголоситися до Комісії для перевірки дат та документів, стверджуючих їх ув'язнення. В майбутньому користатимуть з прав політичного в'язня лише ті українські політв'язні, які будуть перевірені Комісією. Верифікація кінчається 30. 6. 1947 р.

В інтересі кожного політв'язня — зголоситися якнайскорше.

УПРАВА ЛІҐИ УПВ

вернуться на роботу знову на два з половиною доляри, а можливо, що на цей раз навіть на два доляри і двадцять п'ять центів. Тоді господар переведе нас на інше місце».

«На інше місце? Куди?»

«Там, де буде страйк».

«Хто наш господар? Пан, що привіз нас? Містер Блек?»

«Так, він».

Вони продовжували грати. Скинули аса, скинули валета.

«Вибачте, що перебиваю гру», промовив я знову по кількох хвилинах. «Чи не пам'ятаєте ви, як буде це слово по російськи? Страйкарі?»

«Забастовщик».

«Так, забастовщик. Тепер я згадав. Мій друг Арсен. Вдома. Він добре читав газети. Він завжди розповідав мені про все, що траплялося. Звичайно — забастовщик! «Мені не подобається це місце» — сказав я. «Я піду геть. Але де ж бюро містера Блека?»

«Головна будівля».

«Біля склепу?»

«Ні, слідуюча. З цегли».

Я пройшов через двір і піднявся по сходах. Напис на дверях говорив: стукати! Я постукав.

«Ввійдіть» — це був голос містера Блека. Шеф сидів там з ногами на лаві і зубочисткою в роті.

«Я залишаю роботу» — сказав я. Але прошу дати мені папірця, який свідчив би проте, що я не знав що краду».

«А це ви». Він витяг зубочистку з рота і заклав її за вухо. «Я думав, що ви не можете говорити по англійськи, мудрий хлопе».

«Це ще я можу сказати» — відповів я. «Дайте мені папірця, який свідчив би, що я тут випадково. Я не знав, що я краду. Тоді я піду. Нам не треба сваритися».

«Швиденько, гм? Ви вошиві скнари, ви всі однакові. Десять долярів в кишені і вже ви володієте світом».

«Скнара. Мудрий хлоп. Вошивий. Вибачте мені» — сказав я, «але це не мова дорослої людини. Напишіть мені папірець і я піду геть».

«Що тобі тупоголовому байструкові!» Він схопився зі стільця. «Я нічого тобі не напишу. Іди геть. Іди геть, або я тебе звідси викину». Він стукнув кулаком по столі. «Чуєш, іди геть!

Внутрішні двері сусіднього бюра відкрилися, ввійшов тонкий, високий сірий чоловік.

Містер Блек перестав стукати і обличчя його замасніло. «Чи не так, сер?» — сказав він. «Чи не так, сер?» Ага це мусів бути головний господар.

«Що це все значить?» Головний господар випльовував слова ніби це були оливкові кісточки. «Чи ви не знаєте, де тримати цих хуліганів».

Мені набридла ця лайка.

«Не називайте мене хуліганом» — перебив я. «Я щойно сказав про це вашому приятелеві містеру Блеку, а ви є досить літня людина, щоб знати це краще. Лаятися! Це ж для маленьких дітей, які граються перед дверима своїх матерів. Ви мужчина і поводьтеся, як це належить мужчині».

«Викиньте його звідси».

«Містер Блек сів і почав писати мені папірця.

«І знайте, що я особисто подбаю про те, щоб вас занесли в чорний список на кожному заводі Сполучених Штатів» — звернувся до мене головний господар.

«Можливо мільйони людей в Америці навіть і не чули про вас» — сказав я. «Ваш чорний лист для них нічого не вартий. Мені дадуть роботу».

«Тоді побачите».

Містер Блек закінчив писати. — «Ось ваш папірець. А коли вийдете за браму і страйкарі відіб'ють вам кишки не обвинувачуйте мене. Ви ж бачили чоловіка в амбуляторії. Чи ви вважаєте це вірним?»

«Якщо я вкраду в людини його дружину, його гроші, його дім, його дітей» — відповів я — «він має право зупинити мене так, як він вміє. Крадучи його працю я разом краду всі ці речі. Звичайно він може побити мене, коли він мужчина».

«Гаразд. Вийдіть». — Головний господар оскаженів. «Ще одне слово і я покличу заводську сторожу. Вона знає, як поводитися з такими як ви».

«Я не люблю, коли мені загрожують» — сказав я йому. «Тепер мені тяжко піти звідси, щоб це не мало вигляду втечі. Заберіть свої слова назад. Тоді я піду і справа буде полагоджена».

«Чи ви знаєте що сторожа може зробити вам?»

«Вбити мене? На війні я бачив, як кращі за мене люди падали і більше не вставали. Людина родиться, щоб вмерти. Як не сьогодні, то завтра. Яка різниця».

Містер Блек потягнув до телефонної трубки, але я чекав цього, схопив її раніше і поставив на стіл позад себе

«Якщо ви хочете битися» — промовив я — «я буду радий битися де завгодно і коли завгодно. Можу і зараз, але як мужчина. Сторожа? Що ви хочете робити? Купити собі мужність як пару скарпеток. Заплатити комусь, щоб він був хоробрим за вас?»

Лице головного господаря стало малиновим, повіки почали тремтіти. На мою думку вигляд його був дуже хоробливий. Мабуть він багато п'є, щоб урівноважити те, що їсть.

«Ви пошкодуєте своїх слів» — зауважив він.

«Певно, що так», — відповів я. «Я вже шкодую. Ви думаєте мені подобається говорити такі гострі слова вам — сивому чоловікові, людині, яка може бути моїм батьком. Звичайно, що ні. Мені соромно. Але це ваша власна вина. Ви ганьбите себе лаючися та загрожуючи».

«Містер Блек шепнув головному господареві «ні». Його губи були так затиснуті, що слова ледве виходили. «Хай він іде через браму. Так буде краще».

«До побачення» — я підійшов до дверей. «Не можуть же всі дивитися на світ однаково».

Вони не відповіли мені.

Я повернувся до клюбу, дістав клаптик паперу і написав чотири записки на турецькій, російській, перській та грузинській мовах:

«Шановний пане!

Пробачте будь ласка мою помилку. Сталося так, що я не знав, що краду вашу роботу. Через те я кидаю.

З пошаною».

Я підписався.

Я пришпилив по дві на кожному лацкані, а за стрічку мого капелюха в вставив лист містера Блека.

Взявши валізку, я пройшов через першу браму

За нею було велике закрите подвір'я біля 200 футів завширшки. Зразу почув, як люди почали галасувати, побачивши мене.

«Відкрий — гукнув я до сторожі у вежі біля зовнішньої брами. Він покрутив головою, показуючи на натовп.

«Відкрий» — повторив я. Він відімкнув і я, набравши повітря, вийшов.

Коли я отямився, побачив, що лежу на канапі і якась пані обмиває мою голову. Чотири чи п'ять чоловіків стояли навколо і дивилися.

«Нам прикро», сказав хлопець з одним оком по словацьки. «Деякі з наших хлопців дуже гарячі».

«Це нічого» — відповів я. Я покрутив головою і перевірив мої ноги і руки. Жадних пошкоджень. Що трапилося?»

«Ви вийшли. Це звичайно збентежило. Хтось збив вас. Коли ви впали і вони побачили лист Блека вас хотіли забити зовсім».

«Чому?»

«В листі говорилося: — «Це мій особистий представник, прошу поводьтеся з ним відповідно». «Але один з хлопців сказав: «почекайте хвилинку». Цей торгівець штрайкбрехерами Блек ще ніколи не говорив правду. Чому тепер йому вірити. Побачимо, що в інших листах. Але ніхто не міг прочитати їх. От вас і принесли сюди».

Я розповів їм всю історію і ми стали друзями. Я залишився в родині цього словака, поки не видужав, а потім також вийшов, як і інші на лінію пікетів. Нема курева, біфштексів, семи долярів в день. Зате нема й містера Блека. Повна рівновага.

За тиждень головний господар вирішив покінчити зі страйком. Я думаю йому набридло платити тим сирійцям по сім долярів за те, що палитимуть просмолений папір і цим справляти враження, що печі працюють, коли він може мати людей за три доляри для справжньої роботи. Зрештою він був добрим бізнесменом. [illegible] до роботи і навіть для мене дістали роботу в ремонтнім цеху. Але я вирішив не брати її. Сказати правду, мені не подобається працювати для такої людини, що не вміє поводитися і що саме найгірше на мою думку, людини, яка ніколи цьому не навчиться.

5 хвилин без політики

ЗУСТРІЧ ІЗ УКРАЇНСЬКИМ ЦИРКОМ

Ці два типові циркові вози зустрів я в одному з українських таборів Вюртембергії. Афіші повідомляли «Ковбой-шов», до яких, зрештою, в мене ніякого зацікавлення. Але зацікавлення прийшло з несподіваного боку: ковбої були українці, а їх попис мав у таборі щирі оплески.

Українці? З прерій Карла Мая і Сітона?

Дійсність була ще цікавіша і маленькі реклями з дівчиною, що вигнулася під білого коня на повному бігу далеко її не передавали. Власник возів, чорний, як крук, стрункий і мускулястий чолов'яга, говорив типово по-галицьки, мав типову українську усмішку і типове ім'я і прізвище: Степан Якимишин. Від цього й уся трупа — два вози, шестеро коней і четверо осіб мала замериканізовану назву: Ковбой-шов Стефі.

Тайна возів була не у прегарному, чистенькому, хоч і тісненькому їх нутрі і не в дружині власника і не в його прегарній, чорній, як батько, дочці. Вона була в багатьох тисячах кільометрів по різних континентах, у тих ненотованих ніде шляхах, і пригодах, що ними стелиться доля українського скитальця...

Степан був сином галицького села і — згодом — вояком такого і такого австрійського уланського полку в Золочеві, ще пізніше — кіннотчиком галицької кінної бриґади. Мабуть цісарські вахмістри добре вчили селянського сина і мабуть недаремне плила в ньому кров «комонників». Але коли довелося покинути Рідну Землю і слідами задунайських запорожців та Орликів піти в світ, Степан використав те, чого навчився на подвір'ї уланської цісарської касарні в Золочеві — своє мистецтво їздити на коні у таких поставах і позах, що від цього дух збивало у грудях. Так він «пришився» до справжньої ковбовської трупи в США, об'їхав з нею трохи не ввесь американський континент, перекинувся в Африку, перекавалькадував через Альжир і Мароко, і відвідав знову стару, негостинну для українських скитальців Европу. Подорозі Степан, тепер уже зі знанням різних життєвих форм, найшов і дружину, біляву й симпатичну швайцарку, що зрештою на коні не їздить, а в цирковому мандрівному возі прийшла на світ дочка, — дівча з малої афішки-реклямки.

У Голляндії ковбойську трупу розгромила хуртовина 1939 р. Подалися, хто куди міг. З невеликого підприємства залишилося два вози, шестеро коней. Степан з дружиною і дочкою і ще один старий друг, не еміґрант, а справжній придорожній вітер невиясненого роду і такої ж нації, з мовою — мішаниною усіх мов. Заклята чвірка пересиділа всю війну, блукаючи з показом карколомної їзди верхи по малих селах, працюючи в баворів і на фабриках. Так минуло шість літ. Не багато змінився, коли вірити світлинам, Степан Якимишин. Зміну в часі відзначила тільки донечка, що з невеликої школярки виросла на товариша батькові в його майстерстві, товариша остільки вартісного, що до головокружної їзди додавав розцвілу молодість і її красу.

І ось — зустріч з земляками. Не на Рідній Землі, як про те довгими роками мріяв Якимишин. З «хати», в якій пахло букетом квітів і де господарність сплелася з ввічливістю, ми пішли із Степаном між його коні. Доброї крови тварини бистро лискали второпними очима і шурили вуха, повертаючи голови в бік господаря. Степан підійшов до одного з них і тепло, як це тільки буває в кінотвіків, поклепав коня по шиї. Кінь тихо заржав і затупав нетерпляче на місці.

— Завтра їдемо далі... — сказав Степан не то до коня, не то до мене і стиснув міцніше вуста.

У цих випадкових словах була вся символічність Степанової долі. Долі кожного з нас, українських скитальців, що їдуть не туди, куди рветься їх душа і їх серце.

Анатоль Курдидик.

Степан Якимишин з родиною й кіньми.

ЖІНКА — ОБЕРБЮРҐОМІСТЕР

Після тривалої кризи в берлінському маґістраті, що спричинила демісію обербюрґомістра Островського, на цей пост обрано Луїзу Шредер. Газета «Ді Ноє Цайтунґ» так змальовує життєвий шлях і образ цієї першої жінки-обербюрґомістра.

В її поводженні, що його так вихваляли її друзі, ніщо не змінилося й після того, як її обрано на берлінського обербюрґомістра. Скромно й спокійно тримає себе Луїза Шредер, що невдовзі після свого 60-ліття — правдоподібно як єдина в світі жінка — перебрала на себе управління мільйонового міста. Вона є дочкою будівельного робітника, що свого часу послав її до Гамбурґу до середньої і ремісничої школи для дівчат. Спочатку вона була стенотипісткою й секретаркою, а з 1919 р. почала свою політичну кар'єру. Її висунено в її окрузі як кандидатку соціял-демократичної партії і проведено (як одну з наймолодших) до парляменту. Як партійна активістка вона перебрала в міському відділі соціяльного забезпечення комітет опікування над дітьми, юнацтвом і жіноцтвом. Під час третього «райху» їй заборонено будь-яку суспільну діяльність. Запідозрена в державній зраді, вона мусіла двічі в день зголошуватися в поліції. До 1939 р. вона перебувала як власниця булочної. Потім перейшла за своїм старим фахом до однієї великої берлінської будівельної фірми, де стає суспільною опікункою. Вона підтримує іноземних робітників і родини, що через війну втратили батьків і чоловіків. Двічі нищать її вбоге майно бомби. Останні бої за Берлін застають її хворою в ліжку. Ледве видужавши, вона 1946 р. очолює комітет суспільної опіки соціял-демократичної партії. Під час 2-го партійного з'їзду в Берліні її обрано на другого голову. Вона уникає висувати свою особу на перший плян і спочатку нічого не хотіла знати про обрання її на обербюрґомістра. «Знаменним є те, що мене обрали не жінки, а чоловіки», — заявила Шредер в одному інтерв'ю.

На подвір'ї берлінського університету в тому місці, де 14 років тому гітлерівці прилюдно спалили небажані книжки, відбулася урочистість „дня вільної книжки“. З тієї нагоди промовляла м. і. письменниця Анна Сеґерс, яка повернулася з Мехіко. (ДЕНА)

Paryz — misto malariw

Bahato malariw, jaki pidczas wijny dobrowilno, czy prymusowo opustyly Paryz, powertajutsia teper do mista. Pomiz nymy nachodiatsia taki majstry modernoho mystectwa, jak: Picasso, Bonnard, Matisse, Braue, Roualt, Dufy. Matisse maluje postijno w swojemu atelje. Wystawka Matisse, szczo widbulasia neszczodawno w Paryzi, wmiszczala fotohraficzni reprodukcii soten szkiciw. Picasso namahajetsia w swoich malowylach predstawyty terpinnia j prystrasti naszoho „cywilizowanoho czasu“. Roky wijny j okupacii widkryly pered cym welykym malarem nowi horyzonty. Win praciuje teper nad polotnom, jake nalezyt mabut do najbilszych tworiw interpretacijnoho mystectwa wid czasiw Guernica. Mystec nazywaje joho „Le Charnier“ (Mertwyj Dim). W niomu zobrazeni strachittia konctaboru. Braque namahajetsia teper znajty nowi zasoby wyslowu: ce reljefni predstawlennia na pidmalowanomu tli. Roualt zywe samitnio nedaleko Paryzu j praciuje nad mozaikamy religijnoho charakteru. Bonnard maluje w piwdennij Francii, a Raoul Dufy zobrazuje sceny iz zyttia prowincii. Rizni welyki malari „paryzkoi szkoly“ powmiraly: Soutine, Valadon, Seraphine, Vuillard, Delauny. Inszi skompromituwalysia spiwpraceju z nimciamy: Derain, de Sagonzac, Friesz, Vlaminck. Jedynym nowym napriamkom u paryzkomu malarstwi je „irrealizm“, jakoho predstawnyky zmahajutsia za nowu formu obrazotworczoho mystectwa. Wony zmahajut do pojednannia dwoch mysteckych napriamkiw-impresjonistiw, jaki kydajut na polotno wrazinnia objektu j kubistiw, jaki namahajutsia predstawyty architekturu, abo isnuwannia objektu. Irrealizm, ce nijaka nowa teorija; win wychodyt iz toho samoho punktu, iz jakoho wyjszow kubizm i ekspresijonizm.

(Za „NWZ“)

Кожному слово

ЩЕ ПРО ЗАЯВУ П. ШЕРКА

ДО РЕДАКЦІЇ „НЕДІЛІ“!

В 73 числі Вашої хвальної ґазети прочитав я статтю під назвою „Гостра заява Еліота Шерка“, голови Міжурядового Комітету для втікачів, в якій він критикує переселенчу політику еміґрантів. Де в чім п. голова має рацію, а саме: що ще і досі де-які наші люди живуть „мріями“. Та не треба забувати, що є багато й таких, що дивляться на наш стан цілком реально, дивляться тій правді в очі цілком відверто і не мають ніякого страху перед своїм майбутнім. Коли голова Комітету скаржиться, що затримується набір до Бельгії, то ця затримка не залежить виключно від еміґрантів, але спричинилася вона з-за поганої орґанізації набору. Нпр., в таборах Мітенвальду перебуває 5 000 мешканців, але до сьогодні нас іще ніхто не запитав, чи є ті, що бажають їхати до Бельгії. Я сам, будучи до 1. V. 47 р. керівником відділу праці, реєстрував бажаючих їхати до Бельгії. Списки передано до УНРРА два місяці тому, але наслідків ніяких. Вже було навіть таке: УНРРА говорить: „За два дні приїдуть представники, негайно подайте списки“. Списки подано. Минуло чотири тижні, але про це нічого не чути.

Хто ж тому винен? Еміґранти, що хотять їхати і чекають з дня на день тої комісії, чи винна та комісія, що не вміє цю справу, як слід, організувати? Ми з газет читаємо, що там і звідти виїхали групи до Бельгії, але з Міттенвальду ще ніхто не виїхав. Ми б не чекали, а їхали б до Бельгії на працю, принаймні ті, що бажають, але не можуть 100—150 осіб їздити і шукати наборову комісію. Записаних є вже коло 100 осіб, але багато з них говорять: „що ж записуватися, коли ніхто не їде з представників комісії. Вже записувалися по кілька разів, а справа на місці“. Коли прибуде комісія, то, на мою думку, запишеться ще якась сотня-дві людей. Адже не вина бажаючих, але, мабуть, чиясь інша. А ми ще й досі сидимо, чекаємо. Отже, потрібно надіслати представників і пильніше взятися до цієї справи нашим таборовим переселенчим комісіям.

Інж. П. Веселовський

ЧИ СХС ЧУЄ...

Є в нас одна ділянка на яку наше громадянство, чи вірніше Санітарно-Харитативна Служба (і інші відповідальні чинники) не звертають майже ніякої уваги. Це українці — хорі в деяких лікарнях і санаторіях у Вюртемберґії. Дозволю собі оцим звернути увагу на деякі факти з моїх особистих спостережень.

Восени минулого року прийшлось мені побувати 3 місяці в УНРРА лікарні в Гайлбронні. У відділі, де я був, на 80 всіх пацієнтів було десь до 10 українців і українок. Всі національності, поляки, балтійці, жиди і інші реґулярно діставали харчові пачки від своїх Червоних Хрестів чи інших організацій. Часто їх відвідували представники їхніх організацій, розпитували про потреби тощо. Українцям не тільки що ніхто, жодна організація помочі не давала, але за цілі три місяці мого перебування ніколи ніхто з жодної української організації українськими хворими навіть не поцікавився.

В грудні, січні і лютому прийшлось мені пробути знову 3 місяці в німецькій хірурґічній лікарні в Гайдельберґу. Там нас було всього 3 українців. Один інженер із Полтавщини, дівчина з Галичини і я із Срібної Землі. Отже — повна соборність. Історія та сама що і в Гайльбронні: всі чужинці, що були в цій лікарні, діставали харчові пачки від своїх національних організацій. Одні менше, а другі більше, але діставали всі. Але про українців — ніхто не згадував. Нами і тут ніхто не цікавився. Ми троє врешті написали до централі СХС у Мюнхені про всі ці, нам незрозумілі, факти. Аж за декілька тижнів, одержали ми лаконічну відповідь, що наша справа передана представникові СХС в Гайдельберґу. Представник СХС в Гайдельберґу очевидно на листа СХС у Мюнхені не звертав ніякої уваги і нами і дальше не цікавився. Навіть нас не відвідав. Дівчина з Галичини була дуже слаба то поляки, довідавшись, що вона бувша польська громадянка, іноді привозили їй харчі.

Тепер я вже повні три місяці в УНРРА санаторії Фройденталь, біля Людвіґсбурґу. Є тут всього 30 українців на 160 усіх хорих. Є й такі українці, що перебувають в цій санаторії вже майже 2 роки. І цікаво, що за два роки і тут ніхто із жодних організацій хорими українцями не поцікавився.

Українці, пацієнти цієї санаторії, зверталися до СХС в Еслінґені. Звідти прийшла відповідь, щоб хворі перш за все стали членами СХС і щоб вони хорі (!) заплатили членське, а потім, мовляв, побачимо. Хорі членські внески все ж зібрали, переслали і СХС — мовчить. Що ж це взагалі за звичай — від хорих, як на глум, збирати гроші? Є тут такі, що дійсно ні одного сотика не мають. І тут всі інші національності дістають поміч від своїх організацій. Тільки українцям ніхто не допомагає. Виїмкою з цього правила є протоієрей і хор УАПЦ із Карльсруе, що бодай іноді хорих відвідує, часом править молебень. На Великодні Свята це він і ще деякі зорганізували для хорих українців по гарній писанці і пасочці. Щира подяка від всіх українців-пацієнтів. Та це його приватна ініціятива. СХС і далі нічого не робить.

Ми розуміємо, що може СХС не має засобів для допомоги хорим, або може є інші хорі і вбогі, що ще більше потребують допомоги, як ми в цих санаторіях. Все це ми розуміємо і беремо під увагу. Але ми ніяк не можемо зрозуміти, чому ніхто з СХС або інших наших організацій ніколи не відвідає хорих? Чому в нас не так як в інших? Чи може ми, українці гірші від інших? Мабуть, ні. Тут, певно, щось не гаразд.

Ми українці, що приневолені побувати в лікарнях і санаторіях, будемо вдячні часописові «Неділя» і іншим українським газетам за підтримку в цій важній для нас справі. Бути хорим іще до того на еміґрації, це найбільше лихо, що може людину стрінути. Просимо, щоб здорові про це не забували.

Юрій Таркович.

Фройденталь, травень 1947 р.

Podiaka

Z woli Wsewysznicho widijszow na wicznyj spoczynok nasz Najdorozczyj Muz, Batko i Did o. sowitnyk Iwan Olszanskyj. U ciomu welykomu hori zustrilys my z zahalnym spiwczuttiam ta pomiczczju w uriadzenni ta zwelyczanni pochoronu za szczo cijeju dorohoju skladajemo szczyru podiaku w perszu czerhu o. Dekanowi Beterowi za zajniattia uriadzenniam pochoronu ta za prowid w pochoronnych obrjadach; tak samo wsim Pan-otciam, jaki ne zalijuczy trudu, prybuly iz dalszych storin dla uczasti w pochoronach, o. prof. Tymkowi za nadhrobne slowo, i red. Jamniakowi — szkilnomu towaryszewi syna Pokijnoho — za zworuszlywu nadhrobnu promowu. Diakujemo chorowi pid prowodom P. Bilynskoho, jakyj swojeju uczastiu pryczynywsia do zwelyczannia pochoronnych obriadiw, szkolam za zorhanizowanu uczast w pochoronach, a narodnij szkoli i Zinoczij Sekcii — za winky. Takoz diakujemo wsim tym ukraincjam Bambergu, kotri hromadno prybuly widdaty ostanniu prysluhu pokijnomu.

Druzyna, dity, synowa ziati ta wnuky.

Зелені роки

РОМАН А. ДЖ. КРОНІНА.

Переклав з англійської Сергій Домазар

КНИГА ПЕРША

Розділ 9.

А ВЕСНА, одначе, триває.

Як іти вздовж Драмбакської дороги в її глухий кінець, то збоку буде коротка непомітна вуличка з невеликих будиночків, яка має розчаровуючу назву «Банковий Провулок» і трохи псує чванькoвиту елітарність основної вулиці, що її заселяли визначні й офіційні особи з Міської Управи, починаючи від Міського Голови, через Начальника Станції та голову Пожежного Відділу й аж до самого Керівника Відділу Охорони Здоров'я Лекі. На Банковому Провулку мешкали особливі люди: механіки, слюсарі, металісти, що мали на собі відбиток середовища «робочого бруду» на Виробні Парових Казанів. Їх ніхто не бачив, на щастя, о п'ятій годині ранку, коли саме гудок підіймав їх з ліжок. Але в обідню годину, а потім ще й увечорі, їхні підбиті цвяхами черевики грюкотіли по чистих хідниках, їхній забруднений землею робочий одяг та брудні руки й обличчя були повним контрастом до, даймо, білого уніформованого кашкета та блискучих мосяжевих ґудзиків пана Лекі.

Це були люди врівноважені й тихі, можливо тому, що праця їхня була важка, а заробітки на заздрість великі, жили вони добре і мали свої власні невинні розваги. Щосуботи пополудні можна було бачити, як їхні яскраві картаті кашкети приєднувалися до потоку, який плив, збуджений передчуттями, до Боґґедського Парку, осідку місцевої футбольної команди. Вичепурені в свої кращі убрання, вони часто їздили поїздом до міста Вінтон на пиріжки з м'ясом і чай, а ввечорі до Палацу Різноманітностей*). Недільними вечорами, за гарної погоди, вони неквапно прогулювалися невеликими гуртами вздовж сільських доріг, при чому один з членів такого гуртка імпровізував на концертині або награвав на губній гармонії; часто, коли я лежав у ліжку, ще за перших днів мого перебування в Ломондському Краєвиді, пригнічений темрявою й важким диханням моєї Баби, запах цигаркового димка, веселий вигук і дратівливий мотив пісеньки долітали до мене і мало не зривали мене з ліжка, я вже посміхався, незримий нікому, заспокоєно думаючи, що все ще гаразд на білому світі.

З-поміж цих казанярів один, на ім'я Джемі Ніґ, почав виказувати мені ознаки своєї уваги. Це був низький на зріст чоловік, років коло тридцяти, міцний у плечах, з широкими долонями, що якось чудно теліпалися, і з великими сумовитими очима. З дивною прозорливістю я вгадав наперед, що він почував себе нещасним через свої надзвичайно криві ноги; вони утворювали правильний овал, крізь який можна було дивитись, мов крізь раму і, хоч він ходив особливим способом, намагаючись приховати цей гандж, але кривоногість була така велика, що її було досить, щоб позбавити мужности й найсміливішого. Коли я біг назад до школи в обідню пору, цей кривоногий казаняр часто зупиняв мене, дивлячись на мене своїми допитливими очима спанієля**), поволі потираючи підборіддя своєю мозолястою долонею; хоч він і голився щодня, але густа рослинність вкривала його підборіддя й щоки похмурою синьою тінню.

— Як ся маєш?
— Добре, дякую, Джемі.
— Все гаразд вдома?
— Так, дякую, Джемі.
— Пан Лекі з родиною?
— Так, Джемі.
— Мардоч скоро матиме іспити?
— Це слушно, Джемі.
— Твоєї баби ще нема?
— О, так, Джемі.
— Я бачив твого старого діда в «Зеленій» минулої неділі.
— Справді Джемі?
— Він виглядав добре.
— Так, Джемі.
— Сьогодні гарний день.
— Маєте рацію, Джемі.

Розмова на цьому припинялася. Наставала мовчанка; потім, сягнувши рукою до кишені, Джемі видобував пенні і, кумедно посміхаючись, вручав його мені з одним з найстаріших і найсмішніших Левенфордських жартів:

— Не витрать же його, гляди, всього в одній крамниці.

Коли я, підскакуючи й підбігаючи, віддалявся, стискаючи в руці монету, він гукав услід мені, клишоногий і нерухомий:

— Моя найкраща пошана для всіх у вашому домі.

Зовсім далекий від істини, я приписував добру волю Джемі тому фактові, що подібно до Міського Голови, панни Джулії Блейр та інших людей у місті, які виказували мені свою добрість, він знав мою матір; справді цю фразу — «я знав твою матір» — немов рефрен у музичному творі, мінорний, але дуже зворушливий, мені часто доводилося чувати в моєму дитинстві і це завжди викликало в мені почуття примирення й упевнення, що людям і життю властива доброта.

Але звичайно я бував аж надто захоплений тим, що стрілою летів до крамниці Тіббі Міннз і до її горняток зеленого скла з цукерками в рожевих смужках, щоб обмірковувати в цей час причини зацікавлености Джемі моєю особою. Мій досвід з Едемовим півсовереном залишив у мені деяке недовір'я: якби я не витратив мого пенні, то хтось міг би дізнатися про нього, або він міг би випасти з моїх штанів, коли я скидав би їх на ніч, і викотитися з мого закапелку, де я спав, по блискучому лінолеумі до Папа, а той міг би зупинити його й підібрати з праведним наміром «заощадити його» для мене. Крім того, моє тіло, тіло молодої, погано харчованої істоти, кричало за цукром. Польові й лісові тварини вмирають дивним чином перед горою корму, якщо їх позбавити певних простих і, здавалося б, незначних речовин. Згадуючи тепер про вічний напівзадоволений апетит, про повсякчасний пообідній неспокій мого дитинства, я відчуваю, що я теж був би міг тоді передчасно загинути, коли б не заспокоював зрідка цієї крайньої потреби солодощами панни Міннз, цукровими кулями, що поволі танули в роті

Останньої суботи травня я здибав Джемі не випадково: він, як це не дивно, чекав на мене на розі Банкового провулка і був ще й «вичепурений»; на ньому було моряцьке синє вбрання, ясно-брунатні черевики і на голові — плескатий кашкет у червоно-чорну кратку:

— Чи не хочеш ти піти на футбольний матч?

Моє серце просто перевернулося при раптовому нападі радости, бо ці недільні пообідні години стали для мене порожні й нудні з того часу, як Ґейвін поїхав зі своїм батьком до Ласу. Футбольний матч! Велика гра дорослих, якої я ніколи не бачив і навіть не надіявся побачити!

Схилившись черевом на линву, що огороджувала Боґґедську арену, я стояв поруч Джемі та гурту його друзів і аж захрип, вигукуючи, коли кольорові майки бігали, перемішуючись між собою, по зеленім моріжу. Левенфорд грав зі своїм найбільш зненавидженим противником, сусіднім клюбом Адфілану. Хіба денебудь ще були такі шахраї, такі грубіяни, такі вбивці, як ці ґевали з Адфілану, відомі під глузливим прозвиськом «драглоїди», за їхню мерзенну звичку дозволяти малим хлопцям входити до них у загорожу під час гри, але не за гроші, а за порожні бляшанки з-під повидла, які їхній клюб збував пізніше за готові гроші на місцевий скупний двір заліззччя й кісток? Дяка Богові, справедливість перемогла! Левенфорд вийшов звитяжцем!

Після матчу Джемі і я йшли додому вже як цілковиті друзі; і ось, коли ми наблизились до того місця, де наші дороги розходились, наша кров все ще була розбурхана багатими переживаннями і тут Джемі вручив мені пакунок, який обтяжував його цілих пів дня. Його лице було густо червоне і хрипо'та раптом збільшилась.

— Віддай оце вашій Кет, — сказав він. — Від мене.

Я витріщився на нього в цілковитому здивованні. Кет? «Нашій» Кет? Що вона взагалі мала до діла з нами і з нашою прекрасною новою дружбою?

— Цілком правильно, — він зашарівся ще дужче. — Просто занеси це до неї в кімнату.

Він повернувся й пішов собі геть, а я лишився стояти з пакунком у руках.

У Ломондському Краєвиді Кет не ґуло видно, лише Мардоч сидів у кухні, бурмочучи й стогнучи, над своїми книгами. Отож, виконуючи вказівки Джемі, я поніс великий, довгастий, завинений у папір пакунок у її спальню й примістив його на комоді. Я ніколи не був у кімнаті Кет, крім тих випадків, коли вона мене спеціяльно запрошувала, і тепер, з цікавістю й свідомістю привілею, зв'язаного з моєю спеціяльною місією, я забарився тут, роздивляючись на кілька пляшечок з полосканнями та на бляшанку з кремом для обличчя поруч з її дзеркалом. Тут було також чимало обгорнених папером книжок. Я взяв їх у руки. «Шлях до краси обличчя без уживання операції», «Метода пані Болсовер, або як поліпшити бюст за дванадцять лекцій». Інша книжечка мала таємничий, але інтриґуючий наголовок: «Дівчата! Навіщо бути жовтофіолею?» Я вже збирався зазирнути всередину книжки, коли двері відчинились і Кет увійшла до кімнати.

Її роздвоєне підборіддя почервоніло від гніву. Її ґулі негайно набубнявіли. І я врятувався лише тим, що вигукнув хутко й винахідливо:

— О, Кет. Я маю дещо для вас, справжню несподіванку.

Вона зупинилась, вуха її червоніють, очі все ще гнівні.

— Що там таке? — запитує вона підозріло.

— Подарунок, Кет!

І я вказав на пакунок на комоді. Вона подивилась недовірливо; потім, зробивши передишку лише на те, щоб нерішуче покартати мене, — «Пам'ятай, Роберте, ти мусиш ніколи, ніколи не входити в кімнату пані без попередження», — вона наблизилась до пакунка, взяла його до рук, сіла з ним на ліжко і, в той час як я дивився, розвинула папір і виявила там гарну перев'язану стрічкою коробку з візерунком, наповнену трьома фунтами дорогої шоколяди. Я був переконаний, що Кет ще ніколи в житті не мала такого чудового подарунку. Я поздоровив її, нахилившись над коробкою з виглядом співучасника.

— Чи ж вони не чудові, Кет? Вони від Джемі. Він брав мене з собою на матч сьогодні, ви ж його знаєте, Джемі Ніґ.

Лице Кет виказувало дивну суміш задоволення, здивовання і розчарування. Вона сказала досить пиховито:

— Він нього, справді! Я мусітиму повернути це назад.

— Ой, ні, Кет. Це діткнуло б почуття Джемі. А крім того...

Я ковтав слину.

Кет посміхнулась, всупереч сама собі, і коли вона посміхалась, навіть цією короткою, сухою посмішкою, вона ставала несподівано привабна.

— Гаразд. Ну тоді можеш взяти одну. Але я не можу доторкатися до них сама.

Я не забарився використати цей дозвіл і відкусив соковитого оранжевого крему, який враз розпустив свій чарівний смак по моєму язиці.

— Чи добрі вони? — запитала Кет, ковтаючи щось, дивним чином, і собі.

Я видав якісь нечленоподільні звуки.

— Коли б же це був хтось інший, але не Джемі Ніґ! — вирвалось у Кет.

— Чому? — доводив я льояльно, — Джемі найліпший хлопець, якого ви можете зустріти. Ви б побачили його з усіма його друзями на матчі. Він знайомий навіть із Левенфордським центральним нападом.

— О, він низький на зріст, всього якийсь там робітник-казаняр. Робить чорну роботу. А крім того, подейкують, що він уживає малого половинчика.

Знаючи вже, що це по місцевому означає трохи горілки, я льояльно навів слова Діда з цього приводу:

— Він не найгірший з тих, Кет.

— Ну, а потім...

Кет почервоніла знов, сором'язливо.

— Його ноги.

— Нема чого звертати уваги на його ноги, — сказав я з серйозним виглядом.

— Ноги надто помітна річ, щоб не звертати на них уваги. Особливо якщо виходиш на прогулянку.

Я зробив павзу, обеззброєний.

— Вам подобається інший, Кет?

— От... так... — погляд Кет мрійно упав на брошуру «Навіщо бути жовтофіолею?» з виразом романтичної далекости і я скористався з її розгублености, щоб узяти другу шоколядку.

— Справді, я мала купу пропозицій, принаймні кілька, в кожному разі небагато, я б не хотіла хвастати й брехати. Але зараз я говоритиму більш-менш про мій ідеал. Чоловік дещо старший, темноволосий, добре вихований, освічений, ст як преподобний пан отець Спровл, наприклад.

Я подивився на Кет зі здивованням: його преподобіє був паном середнього віку з черевом, поетичними льоконами, гучним голосом і чотирма дітьми.

— Ой, Кет, я б скорше хотів, щоб Джемі одного дня...

Я раптом замовк і спалахнув рум'янцем, зрозумівши, що я менше ніж хтобудь інший мав право критикувати її священика.

— Нічого, — сказала Кет зрозуміло, з виглядом королеви. — Візьми ще одну шоколядку. Ну ж бо, навіть не згадуй мені про це, я б не хотіла осквернити мої вуста ними. Справді, любов викликає в мені огиду. Так, огиду. Жінка завжди розплачується. Що в ній, тверда чи м'яка серединка?

— Тверда, Кет, — відповів я серйозно. — Це такі чудові ласощі, що подібного ви ніколи й не куштували в вашому житті. Гляньте, ось інша, точно така сама. Дайте, я вам покладу одну в рот, прошу вас, будь ласка.

— Ні, ні, я б не хотіла й думати про це.

Протестуючи, Кет якось дивно, ніби не вона, згоджувалась і хотіла ще щось сказати, але вже мала в роті шоколядку, яку я втиснув їй туди.

— Хіба вони не просто розкішні, Кет? — запитав я нетерпляче.

— Ні один чоловік не зможе мене купити, Роберте. Але мушу сказати, що вони страшенно смачні.

— Нате ще одну, Кет.

— От, я знаю, вони вивернуть мені шлунок. Але хіба тому, що ти просиш. Знайди мені таку, що має оранжеву начинку, як ота перша, що ти з'їв.

Сидячи на її ліжку протягом наступної півгодини, ми з'їли повну коробку цукерок, що стояла між нами.

Акуратно перев'язуючи коробку належною до неї гарною стрічкою, Кет нарешті почала сміятись. Це було найдивнішим у світі дивом чути, як ця завжди чудна, сумна й дратлива дівчина раптом, змінивши свою поведінку, цілком натурально реготала.

— Які ми з тобою пара лицемірів, Робі. Принаймні я. Їсти цукерки бідного парубка, що хотів спробувати щастя, і сидіти, гудячи його. Але скажи йому правду. Скажи йому, що його шоколяда нам дуже смакувала. Подякуй йому щиро за неї. І хай це буде востаннє.

Я спускався вниз, перескакуючи через три щаблі за раз, вирішивши, що Джемі можна було б, зрештою, переказати лише першу частину послання Кет.

*) Вар'єте.
**) Порода собак, виведена в Еспанії.

СПОРТ

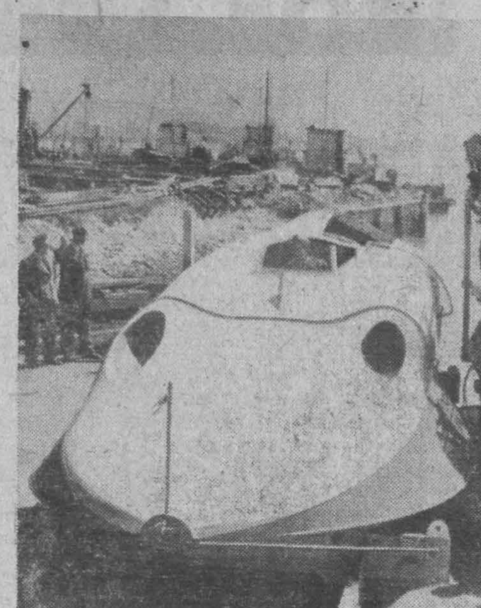

Сер Малькольм Кемпбел плянує встановити новий світовий рекорд швидкости на моторовому човні. В серпні 1939 року Кемпбел осягнув швидкість 141,7 миль на годину. 20-го травня ц. р. рекордист закінчив будувати свою нову турбінову моторівку, що її бачимо на світлині.

(ДЕНА-ІНП)

З УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ

Хочемо бачити СТ «Запоріжжя» сильним та здоровим!

Футбольна дружина СТ «Запоріжжя» як химерна жінка, що міняє суконки щодня — приходиться ствердити на марґінесі змагань наших спортовців. В кожних змаганнях — новий склад; коло амбітних і добрих змагунів слабші, а то й зовсім слабі. Тепер, коли відбувається міжтаборовий футбольний турнір, глядачі переконуються, що в усіх чотирьох українських таборах Ашафенбурґу є змагуни, що ми не мали змоги бачити у складі СТ «Запоріжжя», а які всі разом можуть дати склад сильної дружини. Така дружина виходила б з великою честю з тяжких змагань із сильними чужонаціональними групами і не приносила б ганьби доброму імені українського спорту. З другого боку наші глядачі хочуть бачити високоякісний футбол [illegible] сні дружини, а не нашвидко імпровізовані зустрічі з командами низької пересічі. Передумовою для того є зорганізовання вирівняної і доброї дружини СТ «Запоріжжя».

Не хочемо звужувати спорт до футболу чи висувати цю ділянку спорту перед іншими. Виходимо одначе з дійсности, що футбол має найбільш сприятливий ґрунт для успішного росту в нашому осередку і повинністю місцевих спортових чинників є ці можливості належно використати для добра спортовців і прихильників спорту. Основна передумова цього — кадр добрих змагунів — у нас є. В кожному таборі є площі, добрих суперників можна знайти навіть в ближчій околиці. Залишається лише здобутися на добру волю і охоту до праці та на організаційну енерґію.

Корінь лиха ашафенбурзького футболу криється в декількох причинах. Основною з них вважаємо існування **таборового патріотизму,** фактичне животіння формально неіснуючих спортових гуртків, паралізують кожну спробу сконцентрування найкращих змагунів у репрезентаційній дружині. Вони не виявляють потрібної охоти і зрозуміння для посилення одного і спільного усім спортового клюбу, який мав би репрезентувати спортове життя нашого осередку. Це явище ненормальне, яке треба ліквідувати. Першим кроком до оздоровлення відносин мала б бути ініціятива самого СТ Запоріжжя», реорганізація його футбольної ланки і нова розбудова її на широких основах міжтаборової співпраці. Вважаємо, що коли в тому напрямі бракувало б ініціятиви табору спортовців, то така ініціятива мала б вийти від громадських інституцій, до діяльности яких належить теж фізкультура.

Стверджуємо ще раз, що в Ашафенбурзі маємо всі дані для того, щоб добре поставити наш футбол. Треба лише викресати з себе трохи доброї волі та охоти до праці, а тоді наші змагуни будуть змагатися з добрими суперниками, зможемо у себе приймати сильніші українські дружини, дружини ДП і німецькі, тоді наш футбол буде рости та удосконалюватися, а глядачі матимуть не «ерзац»-футбол, а спортову гру доброї кляси.

Міжтаборовий футбольний турнір

В поточних тижнях розгорілись змагання міжтаборового турніру за футбольну першість ашафенбурзького осередка ДП. В змаганнях беруть участь вибрані дружини всіх п'ятьох таборів, між якими бачимо деяких змагунів непересічного рівня. Доцьогочасні результати показали вирівняність дружин, і невисокий позем гри. Першими місцями розділяться між собою «Піонір-касерне», «Ляґард», «Буа-Брюле» та «Єґер-касерне». Найцікавішим змаганням було «Буа-Брюле» — «Ляґард». В цих змаганнях двох «сирих» дружин, з яких кожна опиралася на своїх «асах» (інж. О. Гарасимів в «Ляґард», Горський в «Буа-Брюле») технічно ліпші «ляґардисти» мусіли схилитися перед фізично кращими суперниками.

Міжтаборові футбольні змагання під протекторатом ІМКА, що розпочалися 22 травня між змагунами таборів Ашафенбурґу, дали поки що в першій рунді такі наслідки: «Єґер» (поляки) — «Артилері» 2:0; «Єґер» — «Піонір» 2:2; «Буа-Брюле» — Ляґард» 3:2; «Єґер» — «Буа-Брюле» 1:5; «Ляґард» — «Піонір» 0:1.

31-го травня відбулися змагання між «Піонір» — «Артилері», які закінчилися несподіваною високою прогрою «Артилері», зверифікованою 5:2 (1:1). В першій половині гра рівна, навіть технічно краща була в команди «Артилері», але брак реґулярних тренінґів відбивається на тому, що під кінець другої півгри «Артилері» на очах «стигне» та лише безнадійно борониться, створюючи що раз грізні ситуації під своїми ворітьми, які використовує «Піонір» та щохвилі здобуває ворота, не рахуючи вже одного самовбивчого «гола». Високу прогру слід віднести в значній мірі на воротаря (3-є воріт), що стояв в самій брамі, а не, як треба, на метр перед ворітьми та ловив м'ячі поза лінією воріт, а суддя кожний зловлений на лінії воріт м'яч визнавав за здобуті ворота. — Публіки було мало — коло 300 осіб. Суддював п. Рицар незадовільно.

Інж. М. Г-ий.

ІСПИТИ ЗРІЛОСТИ В АШАФЕНБУРЗІ

В українській гімназії в Ашафенбурзі закінчилися іспити зрілости у весняному реченці. Після письмового іспиту всіх абсольвентів (17) з обох відділів гімназії допущено до усного іспиту зрілости, що відбувся 26 і 27 травня під проводом шкільного інспектора Дмитра Шумея, як делеґата Відділу Культури й Освіти ЦПУЕ. Іспит зрілости склали такі абітурієнти: 1) Білобрис Оксана, 2) Заплітна Володимира, 3) Ілляшевич Ярослава, 4) Кляр Едвард, 5) Мартинович Ольга, 6) Прохода Роман (з відзначенням), 7) Сахнівська Раїса, 8) Хрущ Зенон-Омельян (з відзначенням), 9) Штогрин Юрій, 10) Щербина Павло, 11) Дубина Дмитро, 12) Іскрижицький Осип, 13) Ковшун Ідея **(з відзначенням)**, 14) Кулинич Ольга-Надія (з відзначенням), 15) Москаль Михайло, 16) Шило Раїса (з відзначенням), 17) Унґар Аделя.

Громадянство Ашафенбурґу зворушене успіхами своїх абітурієнтів і бажає їм багато щастя в житті і в дальших студіях на чужині. Директори ашафенбурзької гімназії п.п. Баран і Колесник з професорським персоналом, що працювали в важких умовах, можуть з гордістю пишатися гарним гуртком своїх вихованців, що залишає мури своєї рідної школи на чужині.

† ДМИТРО ДАНИЛЮК

народжений 1921 року в Боднарові на Станиславщині, помер 3 червня 1947 року на скитальщині в Ашафенбурзькому таборі „Піонір“. Похорон відбувся 6. 6. 47 на цвинтарі в Ашафенбурзі, про що сповіщає зажурена

РОДИНА

ДО УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ!

Управа реґенсбурзької Обласної Спілки Українських Журналістів повідомляє всіх своїх членів, що на початку липня ц. р. відбудеться 2-ий з'їзд СУЖ, в якому можуть взяти участь тільки ті члени СУЖ, які мають виказку про членство та ті, що заплатили членські внески. Належні членські внески закликаємо внести на адресу: Секретаріят СУЖ, Новий Ульм, Людвіґштр. 10.

Хто з журналістів не є ще членом СУЖ, може надіслати свою адресу для висилки йому анкети для вступу до СУЖ.

УПРАВА ОБЛ. СУЖ.

Szukaju p. Stefana Andrunewa nar. 30. X. 1909 w Dobriwlanach kolo Drohobycza (Halyczyna). Ostannia adresa bula: Frankfurt a. Main. Wistky slaty na adresu Redakcii „Nedili“.

Wsi ridni ta znajomi z sela Woska, pow. Sianik, widhuknitsia na adresu: *Josyf Bobak*, Backnang, 14a (Württemberg) Ledergasse 9.

Lesyk Roman szukaje donku Irynu zi Stryja. Wistky proszu slaty do „Nedili“.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор: Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB

Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz

Printing plant: „Main Echo“ Aschaffenburg.

3100 copies

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 15 czerwnia 1947 | Nr. 78

Туреччина не поступиться перед аґресією

Анкара уважно слідкує за подіями в Угорщині. — Розбудова турецьких збройних летунських сил

Згідно з повідомленням з Анкари, турецький прем'єр-міністер Реджеп Пекер відповів 10 червня на питання, що їх в письмовій формі подало йому інформаційне аґентство ІНС. Прем'єр-міністер підкреслив, що в разі якоїсь аґресії Туреччина змушена була б самостійно вжити всіх потрібних заходів до оборони, бо організація Об'єднаних Націй ще не має в своєму розпорядженні будь-яких збройних сил, а право вето послаблює її дієздатність. Пекер відзначив допомогову програму президента Трумена як великий крок вперед у ділянці міжнародньої співпраці. Він переконаний, що ця програма дасть добрі наслідки в справі збереження світового миру. На питання, чи згодна Туреччина передати проблему Дарданелл на розсуд Об'єднаних Націй, чи вона воліє влаштувати нову зустріч представників держав, що підписали конвенцію в Монтре, — Пекер відповів, що погляд Туреччини в дарданельському питанні був уже викладений в нотах з 22 серпня та 18 жовтня 1946 р. Політика Туреччини щодо цього не змінилася. В ноті з 22 серпня Туреччина заявила, що вона візьме участь в обговоренні питання про ревізію договору в Монтре тільки в рямцях міжнародньої конференції держав, які підписали конвенцію в Монтре.

Згідно з іншим повідомленням аґентства ДЕНА-ІНС із Стамбулу, Туреччина інтенсивно працює тепер над розвитком мережі шляхів у своїх східніх провінціях. На думку американського військового аташе в Анкарі Олівера, що недавно повернувся з своєї оглядової подорожі по східніх провінціях і вздовж турецько-советських кордонів разом із своїми радниками, найнагальнішою потребою Туреччини є тепер спорудження модерних шляхів з Анкари на схід. Щоб задовольнити її, в Сполучених Штатах зроблено великі замовлення будівельних машин та матеріялів. Крім того, Анкара запроєктувала спорудити й одне летовище із спеціяльним призначенням. Хоч про військові роботи в Туреччині нічого не розголошено, проте відомо, що особливу увагу має бути надано турецьким повітряним збройним силам. Британський уряд передав уже в розпорядження Туреччини 400 літаків а американські експерти опрацьовують тепер пляни, надання їй ще більшої кількости аероплянів. — Щождо взагалі заплянованого на найближчі 10 років спорудження нових портів та залізниць у Туреччині, то, як повідомляє газета «Нувель де Франс», турецький парлямент асиґнував для цього низку великих кредитів. На будівництво нових і вдосконалення старих залізничних ліній запляновано 385 мільйонів турецьких фунтів (1 386 міл. долярів). Ще 160 мільйонів турецьких фунтів (576 міл. долярів) передбачається витратити на спорудження залізниці, що має сполучити Туреччину з Іраком та Іраном. На будівництво турецьких портів асиґновано 150 турецьких фунтів (540 міл. долярів).

Згідно з повідомленням аґентства АФП велике зацікавлення й тривогу викликають в Туреччні **останні події в Угорщині** й розвиток суперечностей між Совєтським Союзом та Великобританією на Балканах. Відкрито висловлюють думку, що Совєтський Союз робить новий крок, щоб наблизитися до Дарданелл. Велику увагу турецьких кіл притягає до себе створення македонської держави в зайнятому грецькими повстанцями районі. Така держава розширила б сферу совєтських впливів аж до Дарданелл з усіма очевидними для Туреччини наслідками цього. Як заявив один представник турецького уряду, «події на Балканах не є ні братньою, ні громадянською війною, а боротьбою різних держав без оголошення війни». На його думку, єдиний висновок з цього — безпосереднє втручання в цю справу Великобританії. Не можна більше зволікати вжиття потрібних енерґійних заходів. З цього видно, — заявляє кореспондент, — що Туреччина вважає життьово важливим для себе зберегти на Балканах дотеперішнє статус-кво й віддалити від турецьких кордонів советські впливи.

ОТТАВА. Президент Трумен, закінчивши свій триденний побут в Канаді, від'їхав у п'ятницю до Вашінґтону. Він запросив канадійського прем'єр-міністра Меккензі Кінґа з відплатною візитою до Вашінґтону. **ВАШІНҐТОН.** Бувший мадярський прем'єр-міністер Нодь перебуває в дорозі до США і має прибути в суботу до Вашінґтону. **ЛОНДОН.** Болгарський парлямент виключив із свого складу 23 послів — провідних членів партії землеробів, лідером якої був заарештований Нікола Петков. **ПАРИЖ.** Між Францією, Сполученими Штатами Америки та Великобританією укладено договір про прийняття переміщених осіб германського та слов'янського походження з американської та британської зон Німеччини й Австрії. **АТЕНИ.** Військове міністерство опублікувало наказ про притягнення до військової служби 20 000 греків. Ще 20 000 чоловіка буде призвано в серпні, після чого склад грецької армії досягне 150 000 вояків. **ЛОНДОН.** Газета «Ювнінґ Ньюз» пише, що США і Велика Британія роблять в Новій Зеляндії експерименти з новою таємною зброєю, яка має перевищити атомову бомбу. Британський і американський генеральні штаби співпрацюють над виробом цієї нової зброї **ВАШІНҐТОН.** За твердженням головнокомандувача американських повітряних сил генерала Спаца, Совєтський Союз за один рік, а найпізніше 1949 р. матиме атомову бомбу. Він припускає також, що СССР має новий тип літаків, швидших за американські, але з меншим радіюсом дії. **СТОКГОЛЬМ.** Заступник шефа шведської допомогової місії в Австрії д-р Карлсон, проїжджаючи автом вулицею на советській зоні, був убитий пострілом вартового. **БАТАВІЯ.** Індонезійська республіка оголосила загальну військову мобілізацію. **ВАШІНҐТОН.** Демократ Ренкін вимагав виселення з Америки до Великобританії кіноартиста Чарля Чапліна, що є британським громадянином, відмовився прийняти американське громадянство і якому оголошено бойкот за його останній фільм «М. Верду». **ЛОНДОН.** Вінстонові Черчілу зроблено операцію пропуклини. Стан здоров'я його задовільний. Імовірно, він повернеться до виконання своїх обов'язків не пізніше, як за місяць. Найбільше зацікавлення проявляє тепер Черчіл до того, щоб знову курити свої грубі сигари. **ФРАНКФУРТ.** Протягом минулого тижня з американської зони Німеччини мали репатріюватися 2 600 польських та 300 юґославських переміщених осіб. — **ПРАГА.** Чеський прем'єр Ґотвальд сказав, що в ЧСР є вже більше мільйона активних комуністів. Він заявив далі, що в ЧСР є ще майже 100 000 українців, які можуть там залишитися, якщо того забажають. **НАНКІН.** Китайський міністер військових справ заявив, що годі стримати наступ монгольських військ в Сінкіянґу. Китайський уряд звернеться до Об'єднаних Націй з проханням розглянути цей конфлікт. **ЛОНДОН.** Розглядаючи становище на Балканах, британська преса заявляє, що енерґійні слова американської ноти до Совєтського Союзу не матимуть наслідку. Теорія, ніби Совєти хочуть зміцнити комуністичні партії перед відходом червоної армії з тих країн, — можлива.

ПРИМУСОВЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ

Варшава, (ДЕНА-Ройтер). Як заявив один представник польського уряду, осіб українського походження, що відмовилися переселитися до Совєтського Союзу, примусово переселено з ряшівської округи до нової польської округи Ольштін в районі Мазурських озер в колишній Східній Прусії. Поліційна влада в Ряшеві твердила, що українці не тільки відмовлялися переселитися, а й «активно підтримували терористів в їх ворожій діяльності». В районі Мазурських озер українців розпорошено при оселенні поміж поляками, а покинуті ними домівки передано польським переселенцям.

МОНГОЛІЯ З СОВЄТСЬКОЮ АВІЯЦІЄЮ НАПАЛА НА КИТАЙ

Згідно з повідомленням з Нанкіну, комуністична армія силою в 50 000 чоловіка почала наступ вдовж залізниці Мукден—Харбін. Разом з тим підтримане літаками монгольське військо, перейшовши кордон, заглибилось на 300 кілометрів у китайську провінцію Чінкіян. За даними французького аґентства АФП, на літаках були советські знаки. (Дена).

НАДЗВИЧАЙНЕ ЗАСІДАННЯ КИТАЙСЬКОГО УРЯДУ

Як повідомляє аґентство ДЕНА, 12-го червня відбулося надзвичайне закрите засідання китайського парляменту, що вислухало звіт про становище в провінції Чінкіян і можливі дипломатичні наслідки останніх подій. Низка послів вимагали від уряду передати справу на розгляд Ради безпеки ОН, щоб вона стримала просування монгольського війська. Китайському амбасадорові в Москві мало бути доручено подати советському урядові й монгольському послові при ньому гострий протест і вимагати відтягти назад військо. Згідно з заявою представника китайського уряду, головною причиною вдертя монгольського війська до Чінкіяну слід вважати викриття в північній частині цієї провінції советської шпигунської діяльности. На північ від міста Пейтаман виявлено советських аґентів, що без належного дозволу китайської влади досліджували поклади металів. Коли спробували перешкодити їм у цьому, до Шінкіяну вдерлася група монгольських вояків, коли ж їх взяли в полон, зі сходу й півночі сунуло, перейшовши кордон, монгольське військо. Воно захопило було місто Пейташан, яке другого дня відбила в них урядова армія. Тепер місто бориться проти запеклих монгольських атак, підтримуваних літаками із советськими знаками.

СОВЄТИ ПРОТОРЮЮТЬ ШЛЯХ ДО ІТАЛІЇ

Відомий американський журналіст Ліпмен вмістив у «Нью-Йорк Геральд Трібюн» статтю, в якій накреслює напрямні советської зовнішньої політики. Подаємо коротко її загальний зміст.

Опрацювавши свої пляни, Кремль починає здійснювати їх. Перший крок — захоплення комуністами державної влади в Угорщині — вже зроблено. Совєти готувалися до нього ще на Московській конференції, де Молотов неодноразово заявляв про неприйнятість умов мирового договору з Австрією. Совєти мусили визнавати ці умови неприйнятними, бо в разі укладення австрійського договору Червона армія після ратифікації угорського мирового договору в Америці змушена була б покинути Угорщину. Велике значення мають останні події в Угорщині і з статеґічного погляду, посилюючи той бльок держав, що, бувши під совєтськими впливами й безпосередньо прилягаючи до російських кордонів або прикриваючи одна одну, створюють для Совєтів комунікаційну мережу на Балканах. Знаменне й те, що поповнення цієї мережі сталося якраз тоді, коли криза в Італії дійшла свого апогею і зміна уряду в Угорщині могла полегшити Совєтському Союзові наближення до Італії через Югославію й Албанію, в чому він дуже зацікавлений. Новий італійський уряд не має за собою більшости. Комуністи й соціялісти стоять в опозиції до нього і відкрито готуються до спротиву. За правдоподібними чутками, проти уряду де-Ґаспері має бути зорганізовано повстанський рух, головно в північній Італії, в прилеглих до Югославії районах. Отже Совєти мали б можливість безпосередньо підтримувати це повстання. В цьому треба вбачати советський контрнаступ проти доктрини Трумена й опору з Греції советській експанції. Совєти проторюють собі шлях в іншому напрямі — до Італії й центрального Середземномор'я. При цьому вони мають резерви своїх сил у себе на похваті, тим часом як ми повинні робити все здалека. Вони мають власні організації в середині цікавих для них країн, тим часом як ми досі не спромоглися виготовити такий плян відбудови Европи, що уможливив би народам протестувати проти подій, подібних до тих, що сталися в Угорщині. Щоб підготувати державний переворот, треба лише кілька тижнів, щоб здійснити його — кілька днів. Щоб опрацювати плян відбудови, потрібні довгі місяці, а щоб реалізувати його — роки. Наша помилка в тому, що ми дали світові повірити, що ми істотно настроєні проти Совєтів. Політика президента Трумена в Греції та Туреччині поставила нас в становище, яке Совєти використають в Угорщині, Італії, а можливо й у Франції.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ВИЇДЕ ДО ГОЛЯНДІЇ

Як ми вже повідомляли, Голяндія зголосила запотребування на 5 000 дівчат і жінок до праці в шпиталях і домашньому господарстві. Тепер Голяндії треба ще 3 000 чоловіків. У понеділок 17 червня виїде з Франкфурту окрема делеґація ДП до Голяндії, щоб там переконатися про умови життя і праці. В склад делеґації увійдуть три особи від кожної національної групи ДП американської зони. До української делеґації входять: пані Івченко, дир. Палій і проф. Михайловський.

Де наша концепція?

З приводу дискусії в польській і українській пресі

Шлях, яким впродовж кількох століть ідуть і розвиваються по сьогоднішній день польсько-українські взаємини — тернистий. Він позначився взаємними претенсіями, жалями, обвинуваченнями, він рясно скроплений кров'ю з одного й другого боку. Таким він був кілька століть тому назад, таким був у недавніх змаганнях за самостійне існування, таким був під час другої світової війни й таким залишився по її закінченні, як про це свідчать найновіші події в краю. Вину цього несуть в однаковій мірі обидві зацікавлені сторони і нічого не поможуть тут усякі більш, чи менш незугарні спроби виправдати себе й звалити виключну вину на противника.

Одночасно життя показало, що цей шлях, яким непоправно стільки століть ідуть обидві нації, яким Богом і долею суджено було жити сумежно, а навіть на значних просторах всуміж, яких з'єднує стільки спільного — неправильний. Він до цілі не веде. Проблема українсько-польських взаємин, які йшли цим шляхом, ні на крок не наблизилася до позитивної розв'язки — навпаки, вона ще більш заогнилася, замоталася і у наслідках викликала взаємо-винищування себе двома народами, які мали всі дані і повинні були в ім'я власного добра співжити й співпрацювати.

І хоч практично українсько-польські стосунки далі котяться в провалля тим самим шляхом, а допомагають їм у тому ревно сторонні чинники, в інтересах яких лежить взаємовинищення наших обидвох народів, то все ж таки знайшлися по одному й другому боці кола людей доброї волі, які усвідомили собі вповні неправильність цього шляху та потребу зміни. І це позитивний та відрадний факт. Усвідомити собі неправильність свого діяння — це перший крок і перша передумова до уникнення нездорового стану.

Другий позитивний факт — це шукання нового шляху і охота стати на нього, або принаймні створювання сприятливих умов до цього. Це треба тим більше привітати, що кожна така спроба непопулярна, а людей доброї волі небагато.

Якщо має постати нова політична концепція, що проблему українсько-польських стосунків пхнула б на зовсім інші рейки, то вона мусіла б бути побудована на наскрізь позитивних основах.

Йшлося б про те, щоб 1) виключити все, що вело б до посилення комплексу ненависти та взаємознищення і щоб 2) створити такі умови і можливості співжиття та співпраці, які дали б з одного боку обом народам змогу вести незалежне, суверенне життя у власних державних організмах, з другого боку вишукати ті спільні ж інтереси, що довели б до такої кооперації обох народів, яка дала б змогу спільно протиставитися загрозі імперіялістичних зазіхань спільних ворогів із Сходу й Заходу.

Справу треба поставити так, щоб вона не обмежувалася до розв'язання цього, чи іншого відірваного або другорядного питання українсько-польських взаємин, але, щоб охоплювала цю проблематику всебічно і розв'язувала її як цілість у засадничих лініях та в деталях.

При розв'язанні сьогоднішніх взаємин не треба сягати занадто далеко й глибоко в минуле, бо в інших умовах проходили і формувалися ці взаємини у ході історії. Не треба цього робити тим більше, бо минуле показало, що шлях, яким ці взаємини йшли — фальшивий. Покликатися на давні і свіжі кривди, утиски, недодержання умов, на плуг і меч, пролиту кров — зовсім зайве. А ще більш зайве підходити до цього з боку серця і сентименту. Воно до цілі не доведе, навпаки вб'є в зародку найкращу ідею, чи концепцію позитивного розв'язання питання. Минуле треба оцінювати з історичної перспективи, підходити до нього критично, а помилки бачити не на те, щоб за них мститися, або щоб їх докладно **повторювати тепер,** а навпаки, щоб на них учитися, як не треба діяти сьогодні. Нову концепцію слід творити, виходячи з сьогоднішнього дня та керуючись аспектом на майбутнє. Бо така суть і ціль політики.

Кооперація української й польської нації цілком реальна. Минуле показало, що ані Україна для Польщі, ані Польща для України не були ніколи **смертельною** загрозою. Суперечки між цими двома народами не були того роду, щоб при добрій волі та при розумному підході, їх не можна було вирівняти. Фактичними ворогами обох народів вже кілька століть є західній і східній імперіялізм — німецький, який через Польщу сягає по Україну та російський, який через Україну сягає по Польщу. І так буде завжди, як довго ці два народи стоятимуть окремо і винищуватимуться у взаємній боротьбі. Польщі ніколи не виходила на добре спроба опанувати і включити в свій державний організм більшу частину української території. Вона тоді завжди ослаблювалася і ставала жертвою сторонніх імперіялізмів.

Тепер ця кооперація тим більше можлива, що про польський імперіялізм, чи хоч би експансію на схід не приходиться говорити, бо польський нарід, як це зрештою визнають самі польські політики й публіцисти, не має на те, ані суб'єктивних ані об'єктивних даних. Польща тепер надто виснажена і вилюднена, надто великі проблеми стоять перед нею на заході, щоб могла дозволити собі на оволодіння більшими чужими територіями. Зрештою сьогоднішній уклад сил у світі, сьогоднішня ситуація та її розвоєві тенденції цьому не прияють.

Крім протиставлення спільним ворогам і зникнення польських експансивних тенденцій коштом України, дальшою сприятливою умовою добросусідського співжиття двох народів є те, що Польща й Україна — це у загальному більш-менш рівнозначні сили. Якщо один нарід перевищує другий в якійсь ділянці, то в іншій уступає йому. Так, поляки мають більше державницького виховання, вони краще політично вироблені, більш здисципліновані, мають кращі зв'язки зі світом, зате українці численніші населенням мають більшу територію, кращі перспективи господарського розвою, мають всі дані «молодої» нації. Перед обома народами, не зважаючи на тяжкі переживання в минулому і трагічну сьогоднішню ситуацію, стоїть надійне майбутнє, бо обидва мають величезні потенціяльні сили. Але коли йтимуть окремо і поборюватимуться взаємно жде їх те, що зустрічало їх досі — стануть жертвою одного, чи другого імперіялізму навіть, коли на деякий час вигребуться з під його впливу.

Концепція співжиття і співпраці **двох суверенних народів** — українського й польського мусить бути опрацьована наперед теоретично, а потім треба знайти можливості і спосіб її реалізації. Якщо вона витримала б пробу життя впродовж 25-ти років, можна б припускати, що вона прийнялася б. Коли два народи у минулому могли дозволити собі на люксус поборювати себе впродовж кількох століть, то тим більше могли б присвятити 25 років для позитивного експерименту.

Ця концепція може бути випрацьована або спільно, або кожна нація висуне свою (при чому засадничих різниць вони не матимуть, бо будуть побудовані на тих самих ідейних основах), або одна сторона дасть готову концепцію, а друга свої доповнення і корективи до неї.

Покищо таку концепцію (в деталях ще не опрацьовану) висунула польська сторона. Це концепція «międzymorza» (не змішувати з іншою концепцією «od morza do morza!»), яка «передбачає союз суверенних народів сходу і південного сходу Европи, побудований на засадах взаємного визнання і розумного розв'язання на етнічно спірних територіях з далекосяжною політичною і господарською співпрацею». Є ще й варіянти цієї концепції. У подробиці не будемо входити, бо генеза та ідейно-програмові підоснови її вимагають окремої статті. Тут лиш стверджуємо факт, що польська сторона таку концепцію, хоч ще неясну і неспрецизовану, вже має.

Треба поставити питання, чи українська сторона висуне й від себе якусь концепцію. Бо як справи стоять досі, у нас над цим питанням ще не думали і, крім дуже неясних загальників про Вільну, Соборну, Незалежну Українську Державу, ніхто у нас немає уявлення, як вона мала б виглядати, беручи на увагу життєві інтереси нації та сьогоднішню змінену ситуацію в світі.

В. Б.

ПОМЕР ПРЕЗИДЕНТ РАЧКЕВІЧ

Як повідомляє аґенція АП, в північній Валії помер президент Польської Республіки Владислав Рачкевіч.

Президентом Польської Республіки став Авґуст Залеський, колишній міністер закордонних справ в кабінеті маршала Пілсудського. Новий президент склав уже присягу в головній квартирі польського уряду на еміґрації. Великі держави не визнають, як відомо, цього уряду.

Д-р Курт Шумахер, голова німецької соціял-демократичної партії, промовляв нещодавно у Франкфурті. Останньо французька влада заборонила йому промовляти. (ДЕНА)

З церковно-громадських справ

ЇХ ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ О. АДМІНІСТРАТОР ВОЯКОВСЬКИЙ В АШАФЕНБУРЗІ

«Щасливий, хто іде в ім'я Господнє» — під таким евангельським гаслом, написаним на привітальній брамі, пройшов віруючим греко-католицької церкви Ашафенбурґу день, коли вже вдруге прибув сюди Їх Екселенція Апостольський Адміністратор і Візитатор о. Николай Вояковський на канонічну візитацію парохій, що за останній рік постали в двох нових місцевих таборах. А пройшов той день під таким мотто, бо Апостольський Візитатор прибув не лиш на візитацію, але також, щоб піддержати на дусі скитальців та дати їм науку і вказівки на дорогу перед дальшим масовим переселенням, яке їх незабаром чекає.

Після привітання Достойного Гостя перед брамою табору «Боа-Брюле» хлібом і сіллю, що передали Йому лідер української групи та директор табору і після привітальної промови, яку виголосив місцевий парох перед входом до церкви, вручаючи о. Візитаторові ключі від св. храму, уформувалася о год. 9-тій рано процесія. Вона вирушила із церкви до побудованого на площі престолу, де мала відбутися Служба Божа. За церковними прапорами і духовою оркестрою йшов почесний курінь пластової молоді, далі о. Візитатор в оточенні численного духовенства та в шпалірі, сформованому із поліційних відділів, за ними представники области, шкільна дітвора, Курінь Молоді та організоване громадянство. По архиерейській Службі Божій, під час якої співав хор під орудою проф. Лаврівського, о. Апостольський Візитатор виголосив зворушливу проповідь, що промовила до серця кожного українця. У проповіді, в основу якої лягли слова св. Іоана Хрестителя «Поміж Вами є, а Ви не пізнали Його», о. Візитатор указав на потребу і обов'язок кожного християнина придбати та познайомитися з християнською літературою, бо лише знання основ віри не дозволить і на чужині зійти на манівці та дасть змогу зберегти високу особисту і суспільну мораль, що є запорукою здоров'я і воскресіння нації.

Пополудні цього ж дня після привітальних церемоній у таборі «Артилері» відбувся на дворі урочистий молебень із принагідною проповіддю о. Візитатора про потребу твердо дотримуватися своєї віри, не зважаючи на удари долі.

Увечері в театральній залі відбулася зустріч о. Візитатора із представниками громадянства та УНРРА. На привітальні промови представників духовенства, Области та місцевих установ і організацій о. Візитатор відповів закликом до єдности всіх українців на засадах Христової науки, бо лише тоді наш народ вийде переможно із тієї тяжкої ситуації, в якій опинився. Окремо відповів о. Візитатор на привітання директорки УНРРА, який зясував ідеали і змагання українського народу у минулому і сучасному.

Після зустрічі з представниками громадянства відбулася ще конференція о. Візитатора з місцевим греко-католицьким духовенством. (Бз).

ІНАВҐУРАЦІЯ ПРАЦІ БОГОСЛОВСЬКО ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ У. А. П. Ц.

12 травня ц. р. в Мюнхені в Св.-Покровській церкві відбулася іматрикуляція та інавгурація праці Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ.

Свято почалось урочистим молебнем, що його відправив Високопреосвященний Архиєпископ Михаїл в асисті двох священиків-студентів Академії. Після молебна Владика виголосив сердечну промову з побажанням студентам успіху в навчанні. Далі змістовну промову виголосив ректор Академії, підкресливши важливість акту вручення евангелії, індекса та відзнаки Академії, що зобов'язують студентів бути гідними свого покликання служити Церкві і Народові. Митрополит Полікарп, що був присутній на цьому урочистому святі, привітав професорів і студентів Академії з урочистістю і побажав якнайкращих успіхів у навчанні, подавши своє Архипастирське благословення.

Трумен в Канаді

Оттава, (ДЕНА, ІНС). 10-го червня до Оттави прибув президент Трумен разом із своєю дружиною та дочкою. Президента зустріли канадський генерал-губернатор Александер і прем'єр-міністер Меккензі Кінґ. Юрба з понад 50 000 чоловіка захоплено вітала Трумена. Незабаром після свого прибуття він несподівано відвідав канадський парлямент, де взяв участь у святковому вшануванні Меккензі Кінґа й колишнього прем'єра Роберта Бордена. Подякувавши Труменові за його відвідини, Меккензі Кінґ заявив, що канадці ніколи не забудуть його присутности на цьому святкуванні.

АМЕРИКА НЕ МОЖЕ РОЗЗБРОЮВАТИСЯ

Комісія для вивчення військового становища Сполучених Штатів, що її призначив президент Трумен, опублікувала звіт, в якому зазначено, що «імунітет» Сполучених Штатів проти нападу з атомовими бомбами триватиме лише 4—10 років і тому для забезпечення свого майбутнього Сполученим Штатам конче потрібні військова повинність і перевага в збройних повітряних силах. Президентові Трумену подано пропозицію запровадити в Сполучених Штатах шестимісячну військову повинність. З приводу домагань Данії припинити чинність договору, за яким Сполучені Штати повинні спорудити в Ґренляндії військові бази, міністер закордонних справ Маршалл заявив, що Ґренляндія як і перш має величезне значення як член оборонної системи Сполучених Штатів у західній півкулі. (ДЕНА, АП).

ДП І КАНАДА

Канадський уряд готує тепер переселення з таборів утікачів у Німеччині 1 000 робітників для канадських кравецьких підприємств. Згідно з іншим повідомленням, він ухвалив на найближчий час прийняти з европейських таборів 5 000 переміщених осіб, віддаючи перевагу тим, кого канадська промисловість може використати зараз же. (ДЕНА).

ДЕРЖАВНИЙ ПЕРЕВОРОТ В НІКАРАҐУА

В наслідок дводенного повстання армії в Нікараґуа (Центральна Америка), скинуто президента Леонардо Арґелло. До нових виборів тимчасовим президентом республіки нікараґуанський Сенат призначив Лескайо Сакаса. Дотеперішній президент Арґелло знайшов собі притулок в мехіканській амбасаді в столиці Нікараґуа Манаґуа. Згідно з повідомленням аґентства ІНС, провідником перевороту був колишній президент Нікараґуа Анастасіо Самоса, який недавно розійшовся в поглядах з Арґелло, обраним на президента лише на початку цього року. (ДЕНА).

ДО ПОДІЙ В УГОРЩИНІ

Згідно з повідомленням з Вашінґтону аґентства ДЕНА-ІНС, Великобританія уповноважила своїх представників у Москві й Будапешті вимагати разом із Сполученими Штатами слідства трьох великодержав у справі зміни уряду в Угорщині. Проведення спільного американсько-британсько-совєтського дослідження подій в Угорщині пропонує нота протесту, яку Сполучені Штати наміряються подати російському шефові альянтської контрольної комісії в Угорщині ґенералові Свірідоґу. За даними аґентства, в американській ноті висловлюється також можливість передати розгляд угорського питання загальним зборам Об'єднаних Націй, якщо Совєтський Союз не візьме участи в цьому дослідженні або зволікатиме з ним.

Як повідомляє аґентство ДЕНА-Ройтер, американське міністерство закордонних справ надало право азилю в Сполучених Штатах колишньому угорському амбасадорові в них Масаку та 12 його співробітникам, що відмовилися визнати новий уряд в Будапешті.

ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО ОН В МОСКВІ

Два провідні представники пресового відділу Об'єднаних Націй виїхали до Москви, де мають провадити переговори про відкриття в Москві інформаційного бюра Об'єднаних Націй. Інформаційний матеріял Об'єднаних Націй, в тому числі щоденні звіти про наради їх, мають бути поширювані в Совєтському Союзі пресою та радіом. Крім того, відомості повинні надсилатися і до окремих осіб та організацій в СССР. Персонал бюра складатиметься виключно із службовців пресового відділу Об'єднаних Націй і ніхто з совєтських громадян належати до нього не зможе. Подібні інформаційні бюра є вже в Лондоні, Парижі, Женеві, Копенгаґені, Ріо-де-Жанейро, Нью-Делфі, Шанхаї, а з недавнього часу і в Празі та Варшаві. — (ДЕНА-ОАНС).

АНГЛІЯ ВІДХИЛИЛА СОВЄТСЬКИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ ДП

Згідно з повідомленням ДПД-Ройтер, Великобританія відхилила совєтську ноту протесту проти вербування на роботи до Англії переміщених осіб совєтської державної приналежности. Як відповів британський уряд, особи цієї категорії є громадянами колишніх балтійських республік і західньої, колишньої польської, України, яких Великобританія досі не трактувала як совєтських громадян.

АВСТРАЛІЯ ПОТРЕБУЄ НАСАМПЕРЕД АНГЛІЙЦІВ

Канберра, (ДЕНА-Ройтер). Як заявив в австралійському парляменті міністер іміграції Колвелл, Австралія потребує для здійснення урядових плянів закордонної робочої сили, проте передусім вона ставить собі на меті прийняти переселенців з Великобританії.

10% АВСТРІЙСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ — ДП

Відень, (ДЕНА-Ройтер). Згідно з заявою австрійського міністра Оскара Гельмера, переміщені особи й утікачі складають 10% австрійського населення. Лише за кілька останніх тижнів австрійський кордон перейшли понад 1 100 жидівських втікачів з Румунії. «Ці люди, що тікали від переслідувань, — пояснив Гельмер, — були змушені переступити наш кордон угорською вартою. Наші прикордонні урядовці поводилися з ними за правилами людяности й не відсилали їх назад». З осени минулого року з Балкан пробралися до австрійського кордону 35 000 людей, з них 9 000 з Югославії. Здебільшого — це селяни, що могли б з користю працювати в сільському господарстві. Як заявив Гельмер, усі ці люди становлять велику внутрішню небезпеку для Австрії, бо вони належать до тих, кому нічого вже втрачати.

ПІЛЬГОВА РЕПАТРІЯЦІЯ ДО 15 ЧЕРВНЯ

Франкфурт, (ДЕНА). Згідно з повідомленням американської Головної квартири, переміщені особи всіх національностей в американській зоні Німеччини, що зголосяться до репатріяції після 15 червня, не одержать того 60-денного приділу, що видається репатріянтам з 15 квітня. Не позбавляються його ті з репатріянтів, що, записавшися на повертання додому до 15 червня, не зможуть виїхати на цей термін не з їх вини. До 1 червня з цього права скористалися, повернувшися додому, 10 674 поляки, 290 югославів, 104 лотиші, 79 совєтських громадян і 9 естонців.

— Відомого в Сполучених Штатах комуністичного діяча Ейслера, що відмовився з'явитися до парляментського комітету в справі «інтриґ проти Америки», визнано винним в неповазі до авторитету Конґресу. Остаточний вирок буде опубліковано 27 червня. Ейслерові загрожує штраф до 1 000 долярів і ув'язнення від 4 до 12 місяців.

— Китайський тимчасовий парлямент ухвалив поширити на весь американський військовий персонал в Китаї чинність китайських законів.

Справи ДП в світовій пресі

ЗАЯВА ГЕНЕРАЛА МОРҐАНА

«Нью Йорк Таймс» (ч. 32.574) приніс розмову свого лондонського кореспондента І. С. Б. Шапіро з ген. **Морґаном**, колишнім головою УНРРА в Німеччині. В статті читаємо:

«Ґенерал-ляйтенант сер Фрідріх Е. Морґан, кол. шеф УНРРА в Німеччині обвинувачує, що допомогова організація була, а може ще й тепер є обліплена (як плястер меду мухами) аґентами совєтської тайної поліції. Сотні їх були розміщені, — говорив генерал, — від найвищої головної кватири аж до найнижчої кляси службовців.

Заявивши, що він може говорити вільно відколи залишив УНРРА і англійську армію, сер Ф. Е. Морґан сказав, що його відхід з УНРРА в серпні минулого року був саме наслідком відкриття ним розгалуження совєтської мережі на терені УНРРА і нехотіння тодішнього головного директора УНРРА Фіорела Г. Ля Ґвардія взяти це відкриття до відома або вжити інших заходів.

«Як мені відомо, — говорив далі генерал Морґан, — становище лишається й надалі загрозливим. Єдині заходи, що їх ужили, — це були заходи американської влади і Військового Розвідчого Відділу британської армії, які роблять що можуть, у своїх смугах Німеччини. Вони викрили в минулім році багато аґентів на терені УНРРА, але ті аґенти лишаються дальше на своїх місцях, бо деякі росіяни і досі посідають високі становища в організації УНРРА».

Британський генерал назвав 4-ох совєтських урядовців, що приміщені в УНРРА, щоб керувати секретно-поліційними операціями на терені тієї організації. Генерал сказав, що це були 1) генерал Михайло Меншіков, голова допомогового відділу УНРРА в Вашінґтоні. Він пізніше вернувся до Москви і став заступником міністра закордонної торгівлі. На його місце прийшов Михайло Бурінський, Іван Ілюшенко, начальник відділу постачання УНРРА на Европу і Микола Феофанов, член Головної Ради УНРРА в Вашінґтоні.

Крім того НКВД розмістило своїх аґентів в кожній катеґорії унрівських службовців, аж до найнижчих часто з правами ДП, оплачуваних У. Н. Р. Р. А. НКВД перекинуло своїх аґентів між втікачами, що недавно прибули зі східньої Европи.

Совєтські аґенти мають три завдання, вияснив сер Фрідріх. Перше, поширювати зневоднення і незадоволення між скитальцями, щоб робити клопіт окупаційним владам британській та американській. Друге, — ідентифікувати осіб з рідні тих скитальців, що не хочуть вертатися до країв, опанованих совєтами, зокрема Польщі, Прибалтики і Югославії. Третє — здобувати військові інформації.

Генерал Морґан пригадує собі, що аґенти НКВД юґославського уряду докладали найбільше зусиль, щоб добути доступ до центрального бюра УНРРА, де були списки родичів скитальців.

Коли ген. Морґан подав ці факти до відома Ля Ґвардія влітку минулого року, постала бурхлива зустріч, під час якої Ля Ґвардія вимагав документів і джерел тих інформацій».

УНРРА СПРОСТОВУЄ ОБВИНУВАЧЕННЯ

Берлін, (ДЕНА). Шеф УНРРА для Німеччини, Австрії, Італії та Середнього Сходу Коген опублікував недавно в Парижі на доручення генерального директора УНРРА генерал-майора Рока, заяву, в якій заперечує висунуті останнім часом проти УНРРА обвинувачення. Ці обвинувачення, — пише Коген, — скеровані передусім проти урядовців УНРРА що нібито одержують занадто високу платню. Далі твердять, що при готуванні ліквідації УНРРА виявлено недолік 50 мільйонів фунтів, тим часом як справді жадного дефіциту не було. Щождо останніх обвинувачень, ніби УНРРА в своїх таборах у британській зоні допускала чорну торгівлю, то, як пояснює Коген, підтримування порядку належить до компетенції військової влади, що не зверталася до УНРРА з будь-якими скаргами.

ДП ДОЗВОЛЕНО ПЕРЕЇХАТИ З БЕЛЬҐІЇ ДО СССР

Москва, (ДЕНА-ІНС). Офіційний орган совєтського уряду «Ізвєстія» опублікували урядовий декрет, що надає колишнім громадянам як царської, так і комуністичної Росії, що живуть тепер у Бельґії, право повернутися на батьківщину.

ЗА УГОРЩИНОЮ — БОЛГАРІЯ

За подібною ж підозрою, за якою усунено угорського експрем'єра Нодь, в Софії заарештовано провідника болгарської опозиції секретаря Національного союзу землеробів Петкова. За заявою генерального прокурора, підставою для цього було те, нібито Петков хотів організувати в болгарській армії групи спротиву, щоб учинити збройний державний переворот. В політичних колах Лондону арешт Петкова трактують як початок наступу опанованого комуністами болгарського уряду з метою усунути опозицію і порівнюють становище Болгарії з сучасним становищем Угорщини. Арешт Петкова збігається з повідомленням, що його підтвердив болгарський міністер закордонних справ Ґеорґієв, ніби совєтська армія вже почала залишати Болгарію. В Софії, гадають, що з приборканням опозиційної діяльности жадних політичних змін у Болгарії після відтягнення совєтського війська бути не може. («Ді Ноє Цайтунґ»).

БЕВІН ПРО ЗОВНІШНЮ ПОЛІТИКУ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Конґрес лейбористської партії Великобританії обговорював останніми днями питання зовнішньої політики. Цю частину конференції відкрив своєю промовою міністер закордонних справ Бевін. Згідно з повідомленням інформаційних аґентств, Бевін дав спочатку пояснення в німецькому питанні, заявивши, що британський уряд вважає невдачу Московської конференції не остаточною і наміряється і далі працювати над господарським об'єднанням Німеччини, передбаченим в Потсдамському договорі. Тимчасова неможливість досягти загального господарського об'єднання Німеччини викликала потребу об'єднати з господарського погляду британську й американську зони, щоб, по змозі швидше відновивши господарство цього району, полегшити покладений на плечі англійців та американців податковий тягар і наблизити день, коли довіз до Німеччини харчів та сировини зможе відшкодовуватися німецьким експортом. Західні зони не дістали від східньої Німеччини жадного фунта харчових продуктів. Намагання об'єднати німецьке господарство не вдалися тому, що Великобританія не могла згодитися на стягнення репарацій з біжучої продукції, поки Німеччина не має вирівненого господарства. Новоутворена господарська рада дає кращі можливості до того, щоб німці змогли присвятити себе важливим завданням відбудови своєї країни.

Щодо Близького Сходу, то, за словами Бевіна, Великобританія не зможе змінити свого становища в цьому питанні. Політика британського уряду скерована на надання незалежности арабським країнам. Як тільки лейбористська партія перебрала урядову владу, відразу стало ясним, що вона не має на думці здавати в Єгипті британські позиції, але готова замінити старі методи окупації новим союзним договором. Питання інтернаціоналізації Суецького каналу треба докладно пов'язати з програмою Об'єднаних Націй. Щодо Дарданеллів Великобританія завжди згодна взяти участь в перегляді укладеного в Монтре договору. Здійснення вимог Совєтського Союзу, на думку Великобританії, великою мірою позбавило б Туреччину її незалежности, а з цим Великобританія згодитися не може. Кажучи про британську інтервенцію в Греції, Бевін зазначив, що він не стане виправдуватися: небезпечно, коли в маленьких країнах граються в громадянську війну, бо це змушує до втручання великі держави й може спричинити серйозні конфлікти. Кількість британського війська в Греції становить лише 5 000 вояків.

Після промови Бевіна відбулося голосування поданих пропозицій. Переважною більшістю голосів відхилено всі резолюції, що критикували зовнішню політику Бевіна, і схвалено резолюцію Бевіна про підтримку закордонної політики уряду. Серед відхилених проєктів резолюцій була й пропозиція депутата Цілліакуса, що закидала урядові покору перед Сполученими Штатами коштом дружби з Совєтським Союзом. Відхилено також пропозицію партійної ревізії управління в британській зоні, а пропозицію більшої демократизації міністерства закордонних справ взято назад. Схвалено вимогу об'єднання Німеччини під урядом, обраним на демократичних засадах. Засідання конґресу закінчилися промовою президента міністра авіяції Бекера. Противники лейбористської партії, — сказав він, — не дістали ніякої підтримки з того, що відбулося на конґресі в Марґейті. Партія і далі ще з більшою силою підтримуватиме уряд.

ЗА ПЕРЕСЕЛЕННЯ ДП ДО США

Вашінґтон (ДЕНА-Ройтер). Статссекретар міністерства закордонних справ Гілдрінґ підтримував в іміґраційному комітеті Палати послів законопроєкт про щорічне допущення протягом 4 років до оселення в Сполучених Штатах 100 000 переміщених осіб. «Ми будемо з неослабною силою домагатися переселення цих осіб, а також справедливого розв'язання палестинського питання, уможлививши багатьом жидівським збігцям оселитися в Палестині», — заявив Гілдрінґ. Інакше, — підкреслив він, — лишалося б тільки три можливості: або примусово репатріювати переміщених осіб, або віддати їх на ласку німців до їх господарства, або без кінця утримувати їх в таборах, що коштує Сполученим Штатам 10 мільйонів долярів у рік.

— У Батавії встановлено пильну охорону всіх урядових установ та підприємств у зв'язку з відомостями про «безкровний державний переворот», що його наміряється вчинити явська народня партія.

Коротко

— У Сполучених Штатах навербовано нові вартові команди для заводів, що виготовляють атомові бомби. Їх було спеціяльно вишколено, а їх увагу звернуто на ту велику небезпеку, на яку вони можуть наражатися.

— Програма президента Трумена про вишкіл і озброєння армій латинської Америки наразилася на сильну опозицію в американському Сенаті. Можливо, що на теперішній сесії Конґресу проєкт цей не буде опрацьовано.

— Міжнародня соціялістична конференція, що допіру закінчилася в Цюріху, не допустила до участи в ній як спостеріґачів представників прихильної до болгарського уряду соціял-демократичної партії Болгарії, а також німецьких соціял-демократів. Наступна конференція має відбутися в грудні в Бельґії.

— Між австралійським урядом і американським амбасадором в Австралії відбуваються переговори про спільне використання одного важливого морського опірного пункту на північному узбережжі Нової Ґвінеї.

— Смертний вирок, що його ухвалив французький найвищий суд колишньому командувачеві французької фльоти в Тульоні адміралові Деляборд, замінено йому на довічне ув'язнення.

— Згідно з анкетою, що її провів американський інститут дослідження громадської думки Ґеллап, найпопулярнішою людиною в Сполучених Штатах є американський головнокомандувач в Японії генерал Мек-Артур, на другому й третьому місцях стоять шеф американського генерального штабу генерал Ейзенгауер і колишній британський прем'єр-міністер Вінстон Черчіл. За ними йде президент Трумен, а після нього міністер закордонних справ Маршалл.

— До Фрідлянду прибув на американську зону перший транспорт військовополонених жінок (робітниць зв'язку й сестер милосердя), що з 1944 р. перебували в ворошиловградському таборі в Донецькому басейні.

— Виконавчий комітет світового союзу професійних спілок, протестуючи проти неоднакових умов праці тубільців Африки, звернувся до урядів та професійних спілок Великобританії, Франції та Бельґії з вимогою соціяльної й господарської рівноправности африканських тубільних робітників. Разом з тим комітет висловився за повсюдне скасування будь-якої примусової праці.

— Московське радіо спростовує як «наклеп» відомості італійських газет про затримання СССР італійських військовополонених.

— До Белґраду прибув на відвідини Тіто румунський прем'єр-міністер Ґроза.

— У своїй промові до представників 35-ї піхотної дивізії американської армії президент Трумен, який служив у цій частині під час першої світової війни, підкреслив, що Сполучені Штати повинні старатися перетворити Об'єднані Нації в організацію, спроможну назавжди викоренити війни.

— Кроатський державний суд ухвалив смертний вирок у справі 6 колишніх міністрів і вищих урядовців «незалежної кроатської держави». П'ятьох з них засуджено до страти через розстріл, а одного — через повішення.

— Як заявив представник італійського міністерства торгівлі, укладення італійсько-арґентінського торговельного договору, згідно з яким Італія має одержати від Арґентіни позику в 500 мільйонів пезо, очевидно, забезпечене.

— Колишній військовий міністер уряду Віші генерал Бріду втік з тюрми у Френ, де був ув'язнений з 1945 р.

— Як повідомляє варшавське радіо, в Польщі заарештовано низку осіб, нібито належних до підпільної організації, очолюваної сенатором Кіпінським і підтримуваної генералом Андерсом. Організації інкримінуються терористичні акти, підбурювання робітників до страйків, саботаж господарської відбудови й антисовєтська пропаґанда.

— Дружина арґентінського президента Єва Перон прибула на два тижні до Мадріду, де її вітали генерал Франко й весь еспанський уряд.

— В найбільшому на совєтській зоні цирку Барляй в Берліні вдруге сталася своєрідна крадіжка: зрізано хвости 32 коням.

— З 15 серпня буде знову допущено приватну торгівлю між Японією та альянтськими країнами.

— Народнє голосування франківського законопроєкту запровадження в Еспанії монархії призначено на 6 липня.

— Бюджет норвезького військового міністерства передбачає витрату 5 мільйонів крон на дослідження атомової енерґії.

— Жидівська організація «Євіш Аґенці» заявила офіційний протест проти того, що генеральний секретар ОН Тріґве Лі повідомив усім 55 членам ОН британську ноту з вимогою не надавати транспортових засобів нелеґальним жидівським переселенцям.

— Уряд індонезійської республіки в переданій голяндському урядові ноті висловив згоду на голяндські умови щодо створення тимчасового індонезійського уряду.

— Найвищий суд в Будапешті заочно ухвалив вирок, що визнає колишнього угорського ерцгерцоґа Йозефа Габсбурґського активним воєнним злочинцем.

— Американський Сенат більшістю 78 проти 10 голосів ратифікував мирові договори з Італією, Румунією, Болгарією та Угорщиною. Пропозицію відстрочити ратифікацію італійського договору відхилено 67 голосами проти 10.

Події минулого тижня

— Американський сенат більшістю 54 проти 17 голосів прийняв схвалений вже в Палаті депутатів новий закон про професійні спілки, що обмежує коло їх діяльности й забороняє деякі види страйків.

— Балканський комітет Об'єднаних Націй подав до Ради безпеки скаргу, в якій заявляє, що болгарська прикордонна варта не допустила його перейти на болгарський терен під час дослідження прикордонних сутичок.

— Данія офіційно повідомила Сполучені Штати про своє небажання продовжити дансько-американський договір про оборону Ґренляндії.

— Становище Совєтського Союзу в питанні про створення міжнародньої поліції Об'єднаних Націй, що його виклав на засіданні світової Ради безпеки совєтський делеґат Ґромико, майже в усіх пунктах різниться від становища решти чотирьох великодержав.

— Ще 9 видатних британських діячів стримали поштові пакети з вибуховим порошком. Поліція вживає заходів до контролі поштової кореспонденції. Жидівська терористична організація «Іґун Цвай Леумі» заперечує свою причетність до цієї справи. Бельґійська поліція заарештувала на бельґійсько-французькому кордоні одну жидівку з подібною вибуховою речовиною.

— Ірак ратифікував турецько-іракський договір дружби й взаємного сприяння.

— Згідно з повідомленням аґентства «ТАСС», в результаті робіт совєтського дослідника арктики професора Вейнберґа в полярному районі (86° північної широти й 178° західньої довготи) відкрито другий магнетичний північний бігун.

— Нюрнберзький німецько-американський клюб молоді заснував «клініку чуток», що збиратиме всі поголоски й з'ясовуватиме справжній стан речей, щоб протиставити чуткам факти (і нам би така «клініка» не завадила — прим. перекл.).

— В наслідок нового циклону, що пронісся в західніх і центральних штатах Америки загинуло 22 особи, а 10 000 чоловіка змушені були покинути домівку через повідь на ріці Міссісіппі.

— Досі нема жадних вісток про навантажений картоплею пароплав «Ребія», що вийшов 10 травня з Альжіру до Марселю і не прибув на місце призначення. Припускають, що, не маючи радіо, він без вістки загинув під час шторму.

— Як повідомляє німецька преса, німецькі сиґарети на чорному ринку в совєтській зоні розцінюються по 5 марок за штуку, тим часом як експортові совєтські папіроси «Друг» — по 4 марки, а високоякісні боснійські сиґарети — по 3 марки.

— Згідно з заявою в бразілійському парляменті лідера бразілійської демократичної партії генерала Дакунга, що протестував проти втручання Арґентіни до параґвайської громадянської війни, Арґентіна постачає президентові Морініґо зброю, харчі й гроші.

— Верховний Совєт СССР опублікував заяву про посилену відповідальність за збереження державних таємниць, згідно з якою особи, винні в продажі або й втраті державних таємних документів каратимуться примусовою працею в таборах терміном до 15 років.

— Район боїв між грецькими урядовими частинами й повстанцями у Фракії розширився, наблизившися до турецького кордону.

— На запрошення британського парляменту до Великобританії виїхала на один тиждень бельґійська парляментська делеґація.

— На виборах «провідного комітету» Союзу італійських професійних спілок більшість дістали комуністи, що з 75 місць одержали 38. Соціялісти дістали 20 місць, а християнські демократи 11.

— Як заявив американський міністер закордонних справ Маршалл, на порядок денний американського Конґресу поставлено питання про створення в рямцях Об'єднаних Націй Сполучених Штатів Европи.

— Совєтська влада заборонила поширення в совєтській зоні ліцензованої незалежної газети «Естеррайхіше Цайтунґ», що виходить в іншій зоні, через вміщення в цій газеті антисовєтської карикатури.

— В Ніколя на острові Кіпрі заатаковано й ображено під час Божої служби священика, що в своїй проповіді недоброзичливо висловився про грецьких повстанців та комуністів.

— Шеф британського генерального штабу фельдмаршал Монтґомері має прибути 23 червня до Нью-Делфі (Індія), після чого відвідає Австралію, Нову Зеляндію та Японію.

— В Палестині знову почастішали сутички й терористичні акти. Виконавчий комітет палестинських арабів вирішив оголосити 15 червня, в день запланованого відкриття нарад палестинського комітету Об'єднаних Націй, загальний страйк арабів у Палестині.

ЗА ДОПОМОГУ ТЕАТРОВІ В. БЛАВАЦЬКОГО

Співчуваючи всьому українському драматичному ансамблю під керівництвом В. Блавацького, що потрапив по скринінґу в тяжке становище, співробітники театру ім. Котляревського вважають за свій громадський обов'язок подати моральну й матеріяльну допомогу, для чого театр в найближчий тиждень відіграє п'єсу, прибуток з якої піде на допомогу ансамблю, і закликає відгукнутися на це всі інші українські організації.

Дирекція театру.

Друковане слово в пропаґанді нашої справи серед чужинців

(Доповідь д-ра Степана Барана на I З'їзді Українських Журналістів у Н. Ульмі, 2 червня 1946 р.)

Значення й вага друкованого слова, а зокрема преси, в житті сучасних народів і, взагалі, людського суспільства — загально-відомі. Сама періодична преса не так давньої дати. Перший часопис в Европі появився німецькою мовою щойно 1609 р. в Бельґії (Антверпія) 1616 р., в Лондоні 1622 р., в Парижі 1631 р. — отже в часи, коли над Дніпром гетьман Петро Сагайдачний провадив організацію козацтва на новочасний військовий лад. На українських землях появилася преса далеко пізніше і то чужими мовами. Першим часописом на наших землях був тижневик французькою мовою «Gazette de Léopol» (Львівська Ґазета), що появилася 1 січня 1776 р. у Львові в Галичині, яка з 1772 р. належала до Австрії. Цей тижневик виходив тільки один рік, а потім виходили там різні періодичні публікації німецькою мовою, що була урядовою в Галичині і польською. Першим щоденником на українських землях, взагалі, був львівський щоденник «Lemberger Zeitung — Gazeta Lwowska» німецькою мовою з польським додатком «Rozmaitosci». Цей щоденник вийшов в 1817 р. під редакцією о. д-ра **Михайла Гарасевича,** архипресвітера львівської греко-католицької митрополичої капітули і автора великої історії української церкви зі збіркою цінних історичних документів латинською мовою п. н. Annales Ecclesiae Ruthenae.

Архипресвітер д-р Михайло Гарасевич був найбільш освіченим і найдіяльнішим українцем в Галичині початків 19 сторіччя († 1836). Мав особисті знайомства і впливи у Відні та Римі. Народжений ще за Польщі в 1763 р. закінчив університет у Відні, де осягнув ступінь д-ра теології. Крім теології студіював він і на філософічному факультеті всесвітню і церковну історію і сам присвятився церковній історії і — як сказано — написав кілька томів Annales Ecclesiae Ruthenae. Володів він добре латинською, німецькою італійською, польською та іншими мовами. Писав тільки латинською й німецькою мовами. Маючи зв'язки у цісарському віденському дворі, одержав від цісаря Франца I-го шляхетство і титул барона Нойштерна, старався використати їх у Ватикані на українську користь. Насамперед хотів відновити галицьку митрополію і унезалежнити греко-католицьку церкву від римо-католицького епископату і, цим цілковито її усамостійнити. Писав про це окремі меморіяли-трактати. В 1806 році інтервеньював особисто у центральному віденському уряді, який поставився до справи прихильно. 1808 року поїхав до Риму і остаточно домігся відновлення галицької митрополії та іменування колишнього професора і ректора львівського університету, д-ра Антона Анґеловича — тодішнього перемиського епископа — першим греко-католицьким митрополитом у Львові, що свого часу закінчив університет у Відні. Якийсь час після 1817 р. був о. д-р М. Гарасевич головним редактором щоденника «Lemberger Zeitung» і тому слід його вважати прабатьком українських журналістів. Цей щоденник виходив у Львові до кінця серпня 1939 р. як «Gazeta Lwowska» з урядовими оголошеннями — польською мовою. При ній як додаток виходив в рр. 1890—1914 і в 1918 р. український щоденник «Народня Часопись».

Значно пізніше появилася преса на інших українських землях. На українських землях в Росії був це тижневик російською мовою «Харьковский Єженедѣльник», що появився в Харкові в 1812 році. Першим щоденником на цих землях був «Одесский Вѣстник» в 1828 р. в Одесі, що виходив там до 1892 року. Перший часопис у Києві появився щойно 1835 року п. н. «Киевския Объявления», як тижневик. Від 1838 року почали виходити в кожній губернії «Губернския Вѣдомости». Першим щоденником у Києві був «Киевский Телеграф», що виходив в рр. 1859-76. Вся та преса, яка скоро розрослася, була друкована російською мовою. Щойно в 1861-62 р. почав появлятися в Петербурзі місячник «Основа» російською і українською мовами.

Чужою була і преса на Закарпатті. В 1841 році появився в Кошицях тижневик мадярською і німецькою мовами „Kassa-Eperjési Ertesito — Kaschau — Eperjesser — Kundschaftsblatt", призначений для Кошиць і Пряшева, що виходив до 1914 року. В році 1844 виходив у Пряшеві німецький часопис „Dramatisches Unterhaltungsblatt", а в Ужгороді мадярський часопис-тижневик „Unguari Ertesito" в рр. 1845-49. На Буковині появився в Чернівцях перший часопис-тижневик „Bukovina" німецькою і румунською мовами у рр. 1848-50.

Першим часописом українською мовою в Галичині був тижневик «Зоря Галицька» у Львові, якого перше число вийшло з датою 15. травня 1848 р. під редакцією **Антона Павецького,** пізніше нотаря у Львові. Проіснував він до 1857 р. Першим щоденником українською мовою було «Діло» у Львові від першого січня 1888 р.; двічі тижнево появлялось воно вже від 1. I. 1880 р. — до лютого 1883 р. під редакцією **Володимира Барвінського,** адвокатського кандидата і визначного журналіста, що присвятився виключно журналістиці. Після його смерти — лютий 1883 року — редакцію «Діла» обійняв **Іван Белей** і вів її аж до 1902 року, як перший професійний журналіст. «Діло» проіснувало аж до приходу совєтських військ до Львова у вересні 1939 р. Німецька окупаційна влада не дозволила на його відновлення. В 1850 році появився в Чернівцях Вістник краєвих законів і розпорядків для Буковини і в тім самім році такий же Вістник для Угорщини. Незабаром і на Буковині і на Закарпатті появилася українська преса неурядового характеру.

На Наддніпрянщині першим часописом українською мовою був тижневик «Хлібороб» в Лубнях, що появився явним порядком під редакцією Миколи Шемета 12 листопада 1905 р., закритий вже після появи п'ятого числа. Першим леґальним часописом українською мовою був часопис «Рідний Край» в Полтаві під редакцією Олени Пчілки-Косач, сестри Михайла Драгоманова і матері Лесі Українки (Лариси Косач). Цей тижневик появився 24 листопада 1905 р. і виходив увесь час під редакцією Олени Пчілки аж до вибуху першої світової війни в 1914 р., коли царська влада закрила всю українську пресу не тільки у себе, але і в окупованій Галичині і Буковині та взагалі появу друкованого слова українською мовою. Заходами мецената української преси **Євгена Чикаленка** і при його видатній грошовій підмозі появилася в Києві 31 грудня 1905 року «Громадська Думка» — перший український щоденник на Наддніпрянщині, що виходив до його закриття владою 18 серпня 1906 р. На його місце почав Євген Чикаленко видавати 15 вересня 1906 р. новий український щоденник у Києві «Раду», яка появлялася аж до її закриття владою з вибухом війни 1914 р.

На двадцять літ скорше, як на Наддніпрянщині, появилася українська преса в Сполучених Штатах Америки. Був це тижневик «Америка» в місті Шенадоа в Пенсильванії, що появився там в 1886 році під редакцією **о. Івана Волянського,** греко-католицького священика, що перший з галицького греко-католицького духовенства виїхав до Америки і був першим і вельми заслуженим організатором українських еміґрантів в Америці. Цей часопис появлявся до 1890 року, коли о. I. Волянський, як жонатий, з наказу Ватикану, мусів вернутися до краю. Від 1893 року почала в США появлятися «Свобода» — спочатку як тижневик, а потім як великий український щоденник. Сьогодні існує численна українська преса в США і в Канаді і кілька тижневиків у Бразілії і Арґентіні. Сьогодні всі українські землі опинилися в СССР під окупаційною совєтською владою. Появляється там преса і українською мовою, але виключно совєтського автораменту під суворою контролею та цензурою.

Ми подали коротку історію преси на українських землях і [illegible]аїнської преси, зокрема, з поданням назв перших часописів і часу та місця їх появи. Вона поступово розросталася і цим найбільше спричинилася до пробудження і зміцнення української національної свідомости, а тим самим і до нашого національного відродження. Це робила і робить преса, призначена для нас самих, до нашого внутрішнього вжитку, як рушійна і конструктивна сила. Але була і є преса, головно, чужими мовами, якої призначення в нашій національній службі інше. А саме: інформування чужинців про наші справи і наші стремління з метою з'єднати собі їхнє прихильне ставлення до нас. Тим більше, що наші національні противники шкодять нам найбільше ширенням з розмислу фальшивих інформацій про нас і відповідним настроюванням проти нас в пресі чужинецького світу. Дехто з чужинців, що сам устиг познайомитися з нашим життям, з власної спонуки інформує світ про нас і не один з них старається тим способом допомогти з'єднанням прихиль-

З'ЇЗД КОЗАЧОЇ ЕМІҐРАЦІЇ

25 та 26 травня 1947 р. відбувся Перший Загальний З'їзд Козачої Еміґрації, на якому було присутніх 87 представників з різних місць козачого розселення. Надіслано багато привітань та вияву повної солідарности від багатьох козачих організацій та від окремих козаків з цілого ряду країн Европи, Америки й Азії.

За старовинним козачим звичаєм, перед врочистим відкриттям з'їзду козачий архиєпископ в приміщенні, декорованому козачим народним прапором та ґербами, відслужив молебень.

З'їзд був оглядом живих, активних сил козачої еміґрації. Пройшов у атмосфері повного єднання всіх творчих сил козачого народу. Праця з'їзду пройшла цілком у діловому і творчому дусі, за повного взаєморозуміння і співпраці.

Всебічно обговорено теперішній досить важкий стан козачої еміґрації і всі завдання, що стоять перед нею. Культурне та релігійне обслуговування козачої еміґрації. Виявлено рішення вжити всіх засобів щодо оформлення Козачої Автокефальної Православної Церкви, а також взяти культурне обслуговування козаків виключно в козачі руки.

Широко обговорювано питання щодо можливости переселення козаків-еміґрантів у країни, які надають свободу праці та вільне від страху і насильства життя.

З'їзд ухвалив створити **Козачий Центральний Комітет Взаємодопомоги,** статут якого з невеликими доповненнями, прийнято. Особливу увагу звернено на потреби козачих сиріт, удов, літніх козаків та інвалідів.

Загальний З'їзд, обравши керівні та контрольні органи Козачого Центрального Комітету Взаємодопомоги, найшов за потрібне обрати і народньо-ідеологічний центр Козацтва для репрезентації та оборони козачих народніх інтересів.

З'їзд звернувся з особливою відозвою до всієї козачої еміґрації, закликаючи її до дружньої і творчої праці на задоволення насущних потреб козаків-еміґрантів та Козацтва. Одночасно з особливою відозвою звернувся З'їзд і до козачої заокеанської еміґрації.

I. Б-ов.

Кожному слово

НЕ ЇХАТИ НЕЛЕҐАЛЬНО ДО БЕЛЬҐІЇ!

Шановній Редакції «Неділі».

Як польський судовий офіцер на округу Аахен (терен при бельґійському кордоні, британська зона), звертаюся із закликом до всіх переміщених осіб і бувших воєнно-полонених, щоб не їхали нелеґально до Бельґії. Німецько-бельґійський кордон сильно бережуть і всіх, хто намагається перейти його, арештовують та відсилають до в'язниці в Аахені. — З хвилиною, коли настала тепліша пора, перехід кордону збільшився і кожного тижня около 15 осіб польської національности стають перед англійським судом в Аахені, при чому кари виносять від 1—3-ох місяців в'язниці з обов'язковим відбуттям і без заміни на гривну. Нікого не звільняють від кари і не приймають ніякого виправдання, мовляв, дана особа шукала праці у Бельґії і одержала відповідне запрошення від бельґійської фірми. Бельґійським підприємцям заборонено приймати осіб, які прибули до Бельґії нелеґально. Жодного значення не мають теж листи від родичів з Бельґії, що закликають у пильних родинних справах.

Переміщені особи, які стають перед судом в Аахені, це здебільша люди, що досі жили в таборах, або у відділах вартівників в американській окупаційній зоні. А решта походить з англійської (цивільні і військові табори), або з французької окупаційної зони.

У зв'язку з тим заявляю, що до Бельґії можна їхати лише офіційним транспортом, зорганізованим спеціяльними бельґійськими комісіями. Такі комісії об'їжджають осередки і треба або терпеливо їх чекати, або відшукати їх в іншому осередку.

У жодному випадку до переходу кордону Німеччини не уповноважнюють посвідки таборових властей, накази виїзду, видані комендантами військових осередків, посвідки УНРРА, леґітимації інших організацій. Зокрема звертають увагу і затримують осіб в мундурах з нашивками «Поляндд».

В інтересах усіх, хто бажає виїхати з Німеччини, як теж для доброї слави польського імени, прошу не переходити нелеґально кордону.

Усі таборові часописи, інформаційні бюра прошу цю відозву подати до загального відома.

Ця відозва стосується не лише до переміщених осіб польської національности, але й до всіх колишніх польських громадян. **Мґр. К. Щепскі, підпоручник.**

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ, ЩО ВИЇЖДЖАЮТЬ ДО БЕЛЬҐІЇ!

Дістаємо багато замовлень від наших читачів, що виїхали на працю до Бельґії. Проте, газети їм висилати не можемо, бо читачі з Бельґії не мають змоги висилати нам грошей за передплату, а наше Видавництво не таке багате, щоб розсилати газету безкоштовно.

Тому й звертаємось до тих, що думають їхати до Бельґії: виїжджаючи, вносьте передплату наперед, враховуючи, що пересилка одного примірника газети до Бельґії коштує 75 пфеніґів. Лише тим, що внесуть таку передплату (1·75 RM за число), зможемо висилати газету до Бельґії.

АДМІНІСТРАЦІЯ „НЕДІЛІ"

Голос з батьківщини

(Дальший розділ з книжки Г. Папашвілі „Тут усе можливе")

Згодом я виїхав до Ембріджу і дістав працю на залізниці, а трохи пізніше в ґаражі. Місяці проходили. Вже майже три роки як я покинув Тифліс. Три роки. За весь цей час, за винятком перших кількох місяців в Нью-Йорку, я ніколи не почув жодного слова моєю рідною мовою — грузинською.

Звичайно, куди б я не приїздив я шукав вірмена чи сирійця, чи перса — часом хтось з них трохи говорить по-грузинськи. Але я ніколи не мав щастя.

Якось, коли я ще був у Пітсбурзі, один турок сказав мені, що його кузен з Вілінгу знає чоловіка, що може говорити грузинською мовою. Отже в вихідний день — я тоді ще працював на клеєвій фабриці — я поїхав туди автобусом і знайшов цього кузена. Виявилось що його приятель був у Батумі лише тиждень чи два в 1918 році. Він знав вулиці: він знав продавців фруктів, але чи знав він мову? Чи міг він вивчити мову протягом двох тижнів?

Я пробув з ним кілька годин, ми поїли разом, трохи ковбаси, трохи хліба, і випили кілька шклянок вина.

— Я знаю, — сказав кузен — на ім'я Еслан, — я знаю що з вами! Я працював якось кухарем у шпиталі «Індіяна». Протягом шости місяців я ні з ким не говорив. Я не повторю цього за 1 000 долярів готівкою.

Час минав, а я все шукав і шукав когонебудь, хто міг говорити по-грузинськи. Моєю звичкою стало питати про це в церкві, в кав'ярні, в російському клюбі, скрізь, де б я не був.

Вірменський дяк дізнався про це. Одного вечора він прийшов до мене і сказав: — «Одна пані, грузинка, одружена з вірменом. Я проведу вас до неї і можливо вона зможе поговорити з вами».

Отже ми пішли до неї. Вона справді була грузинка, але не могла говорити зі мною. Вона вибачилася по-російськи. Батько й мати вивезли її до Одеси, ще однорічною дитиною.

— Прошу вибачити, але я не знаю жодного грузинського слова.

Одного разу я почув про великих університетських професорів. Вони писали книжки і говорили багатьма мовами, і з усіх кінців студенти йшли до них вчитися. І я подумав — такі відомі професори — може хоч один з них говорить по-грузинськи.

У вихідний день я присвятив багато часу на те, щоб добре одягнутися і пішов до університету. На горі в мармуровім будинку я знайшов двох людей. Вони говорили так само як по-англійськи, сирійською, російською, грецькою, перською, вірменською, татарською мовами, але ні один з них грузинською — жадного слова.

Вони покрутили головами, а один взяв товсту книжку з полиці.

Він сказав: «Чи знаєте ви, що ви говорите на одній з найменш відомих мов у світі, яка не споріднена з будь-якою групою мов?»

— В ній можна помітити сліди самарійської мови, — сказав другий.

Вони попросили мене сказати щось по-грузинськи. Але що за користь була в цьому? Говорити, не маючи надії на відповідь те саме, що бити по розбитому барабані. Я потиснув їм руки і пішов геть.

Втративши надію, я почав тихенько співати грузинські пісні.

Чи я гуляв чи працював над машиною я завжди співав те, що ще пам'ятав.

Люди на вулиці оглядалися, а хлопці в крамниці сміялися з мене, але я не міг спинитися. Де б я не був — я співав.

Я співав і в той день коли пішов до нової пральні забрати свої сорочки. Пані за конторкою уставилася на мене, беручи від мене квиточок, але я вже звик до цього.

— Ви співаєте чудною мовою?

— Так, пані — відповів я.

— Мій тато теж розмовляє якось чудно. Дуже чудно. 10 років тому він дав оголошення в „Sun Telegraph". Я заплачу тисячу долярів тому, хто вміє говорити моєю мовою, і підписався. Кілька людей приходило, але ніхто не міг говорити його мовою. Чудна мова.

— Я думаю, що всі мови здаються смішними для тих, хто не розуміє, пані.

Я продовжував співати.

— Проте, я покличу його. Тату! Тату!

Я співав далі. Мельодія не сходила з моїх уст.

— Та-ту!!!

Задні двері відкрилися і несподівано з'явився старий чоловік.

— Ця пісня? Хто співає цю пісню?

Порівнюючи з піснею, його голос скрипів як пересохле воляче ярмо.

Я підійшов до нього з словами пісні.

I він обійняв мене і поцілував, а сльози котилися по його щоках так швидко, що майже залили його відповідь словами пісні.

— Нарешті! Я знову чую мою рідну мову вперше за три роки, — сказав я.

Його донька внесла для нього стілець, а я сів біля нього на підлогу.

— Три роки, — сказав він по-грузинськи. — Три роки і ви вже скаржитеся. Подумайте про мене мій сину. Сьогодні я вперше за тридцять років почув голос з моєї батьківщини.

I він розповів мені свою історію. Коли йому було два роки, його батько, морський французький капітан і мати померли від гарячки в Батумській гавані. Одна грузинська родина взяла його на виховання. Вже дорослим він пішов у море і нарешті приїхав до Пітсбургу в Америці, де й жив з того часу.

Після цього майже щовечора, закінчивши роботу я заходив до пральні за старим Монто. Ми купували сухі оливи, сир, огірки і хліб і йшли додому, до його льоху, щоб трохи випити. Бо за всі ці тридцять років, що він не чув рідної мови, він всеж не розучився робити добре вино.

Вечір за вечором ми сиділи під деревом біля вхідних дверей до льоху, співали і розповідали історії, жарти та анекдоти. Ми по черзі деклямували один одному «Чоловіка в тигровій шкурі».

Ми говорили і говорили.

Ми ніколи не стомлювалися. Слова лилися з наших уст як наша рідна річка Кура по весні, а наші вуха ловили кожне слово.

Переклали з англійського:
О. Гаєвська та О. Несіна.

ности чужої опінії. Не кажучи вже про поширення правдивих фактичних відомостей про нас. З минулих часів слід згадати французького військового інженера **Бопляна** (La Vasser de Beauplan), що був довгий час на Україні в половині 17 віку — безпосередньо перед зривом Б. Хмельницького. Видані ним опис України і мапи французькою мовою причинилися тоді чимало до поширення в Західній Европі точніших відомостей про Україну. В 18 стол. французький фільософ і історик Вольтер (Voltaire), що мав величезний вплив на формування людської думки перед великою французькою революцією з 1789 р., торкнувся теж української проблеми. Пишучи історію шведського короля Карла XII, дав там і характеристику його союзника Івана Мазепи і розгляд битви під Полтавою з 1709 р. та катастрофи, яку вона принесла для політики Карла XII, а зокрема для самої України. Виступ І. Мазепи проти царя Петра І пояснює Вольтер тим, що в противенстві до Московщини Україна була завжди свободолюбна і прагнула волі. Правдивим ентузіястом для України був німецький письменник, історіософ і етнограф з другої половини 18-го віку — **Йоган Ґотфрід Гердер.** Твори його спонукали і наших етнографів з першої половини 19 віку Цертелева, Максимовича і Метлинського до етнографічних дослідів і причинились до їх відродження. Це був його твір «Stimmen der Völker in Liedern». Другий його твір — «Ideen zur Philosophie der Geschichte» спричинив слов'янський месіянізм і мав великий вплив на формування слов'янофільських ідей кирило-методієвських братчиків і на «Книгу битія українського народу» М. Костомарова, написану безпосередньо під враженням подібного твору Ад. Міцкевича. Гердер теж прорік Україні велике майбутнє, як наслідниці культури старої Греції. Деяких великих поетів цікавила у зв'язку з трагічною долею України не менше трагічна доля гетьмана Івана Мазепи, якому присвятили окремі твори Байрон і Словацький.

Це робили чужинці до початків 19-го сторіччя. До половини цього ж віку — в часи великої політичної реакції в Европі перед весною народів 1848 р. Европа мало, а властиво зовсім не цікавилася долею України, що перебувала тоді в стані повного поневолення. Щодо інформацій і зацікавлення українською справою зміняється справа на краще щойно в другій половині 19-го сторіччя з виступом Михайла Драгоманова в Женеві.

(Далі в наступному номері« Неділі»).

МАРШАЛА ЖУКОВА ЗАСУДЖЕНО (?)

Франкфуртське радіо передало, що советський військовий суд ухвалив 19-го травня вирок про ув'язнення маршала Жукова на 15 років за участь у змові проти советського режиму. Як було відзначено перед тим, Жуков, що не був на першотравневій параді в Москві, тяжко хворий (на хворобу печінки). Як відомо, Жукова ще 18 листопада 1946 р. було замінено на посту головнокомандувача советськими сухопутними силами маршалом Коневим і переведено до Одеси. Оборонець Москви й керівник наступу, що завершився зайняттям Берліну, Жуков з його зрослою популярністю здавався Кремлеві не таким надійним, як Конев. Як заявив ТАСС, він нічого не знає про вирок над Жуковим або взагалі про суд над ним. У спростованні ТАСС'у сказано, що «Жуков» — дуже поширене російське прізвище і що, отже, «тут можлива плутанина». («Посев»).

ХВИЛЯ СТРАЙКІВ У ФРАНЦІЇ

Як повідомляє аґентство ДЕНА, Франція охоплена хвилею страйків і демонстрацій робітників, що вимагають підвищення заробітньої платні. Особливо тяжко даються взнаки страйки газових та електричних підприємств і залізничників. Через порушення транспорту країна щодня втрачає 12 мільйонів робочих годин, а залізниці — 350 мільйонів франків. Прем'єр-міністер Рамадьє провадить безплідні переговори з представниками професійних спілок. Уряд ухвалив для посилення транспортових засобів мобілізувати військові літаки й авта. Вирішила оголосити 24-годинний страйк і спілка урядових службовців. За останніми повідомленнями страйки на газових та електричних підприємствах і в автомобільних майстернях Сітроен закінчилися.

За останніми повідомленнями, урядові вдалося полагодити конфлікти з робітниками газових та електричних підприємств і залізничниками. 12 червня залізниці мали вже працювати нормально.

— Фінляндський прем'єр-міністер Пеккала має незабаром відвідати Москву, щоб полагодити низку досі нез'ясованих між Фінляндією та СССР питань, — насамперед питання про ратифікацію мирового договору й полегшання щодо виплати репарацій.

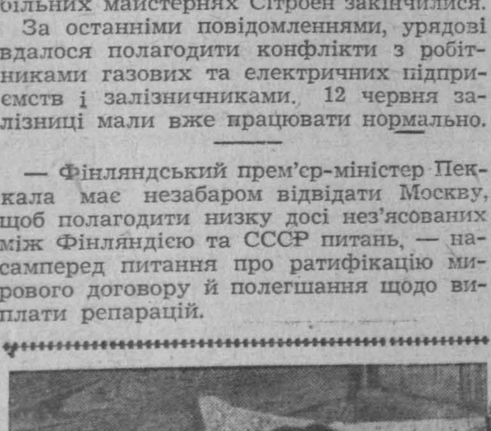

Еммі Ґерінґ, дружину колишнього німецького маршала Ґерінґа запроваджено в табір інтернованих в Ауґсбурзі, де вона лежить у шпиталі. (ДЕНА)

На Зелені Свята був в Ашафенбурзі американський кінооператор Г. Сміс з Нью-Йорку і фільмував вшанування українцями пам'яти своїх героїв. Фото „Неділі" (М. Сов'як)

ШАНУЮТЬ ПАМ'ЯТЬ ГЕРОЇВ

(Власна кореспонденція). У дні Зелених Свят встановився традиційний звичай українського народу святкувати пам'ять борців, що віддали своє життя в змаганнях за волю і державність України. Численні панахиди і вшанування поляглих борців відбулися в ці дні в Мюнхені та відзначилися організованістю і масовою участю в них українців

В українській Автокефальній Православній Церкві Святої Покрови відслужено на 2-гий день Зелених Свят панахиду по загиблих героях. Церква прикрашена березовим хрестом з терновим вінцем, українським прапором і гербом, вояцьким шоломом часів визвольної боротьби, корогвами з жалібними стрічками. Численні вінки з написами: «Борцям за волю України», «Героям Слава», «Тим, що впали», «Вірним синам України», від різних організацій та інституцій виявляють безмежну любов до усього народу до тих, що загинули в боротьбі за нашу державність.

Панахиду відправив Архиєпископ Михаїл. Добре співав церковний хор під орудою п. Кириленка. Патріотичне слово виголосив священик о. Паладій Дубицький.

На Пассінґу панахиду відслужив Апостольський Візитатор о. Н. Вояковський. Він так само виголосив запальну патріотичну промову, присвячену незабутній пам'яті поляглих героїв та безсмертности справи, за яку віддали своє життя.

На Капуцінер-штрасе панахиду відправив о. декан Мохнацький в супроводі о. Лаби і о. Дубицького. Символічна могила з вінками надавала панахиді величньо-урочистого вигляду.

Велику могилу збудовано й на подвір'ї табору Фрайман, куди, після Богослужби, організовано зійшлися українці обох віровизнань на панахиду, а потім пройшли церемоніяльним маршем по таборовому подвір'ю з плякатами і гаслами англійською та українською мовами, в яких висловлено їх солідарність з братами, що б'ються в краю. **Г.**

В українських таборах у Реґенсбурзі, в Мюнхені, у Ляймі, в Ашафенбурзі в останні дні травня відправлено панахиди та відбулися врочисті академії на вшанування незабутніх синів та борців за визволення українського народу — Головного Отамана Військ УНР Симона Петлюри, полковника Євгена Коновальця та інших славних героїв, що згинули за Українську Державність. Панахиди та академії відбувалися за численної участи українського громадянства, мистецьких працівників та інтеліґенції.

Бамберґ дуже торжественно святкував свято Тих, що життя своє зложили на жертівнику батьківщини. На площі 6-го табору висипано велику символічну могилу, в головах якої поставлено березовий хрест, прикрашений дубовими вінками. На могилі покладено шапку січовика. Перед полевою Службою Божою, що її правив о. декан Беттер в асисті о. Пасічняка, посвячено національний прапор. — По Службі Божій, кілька сотень людей утворили величавий похід кругом площі табору. На могилу незнаного вояка зложено багато вінків та відправлено торжественну панахиду. — Потім панахиду відправив о. прот. Епіфаній. Виголошено три промови, дві від обох церков та від пласту. **п-я-к.**

НА ЧАС ДОЗВІЛЛЯ

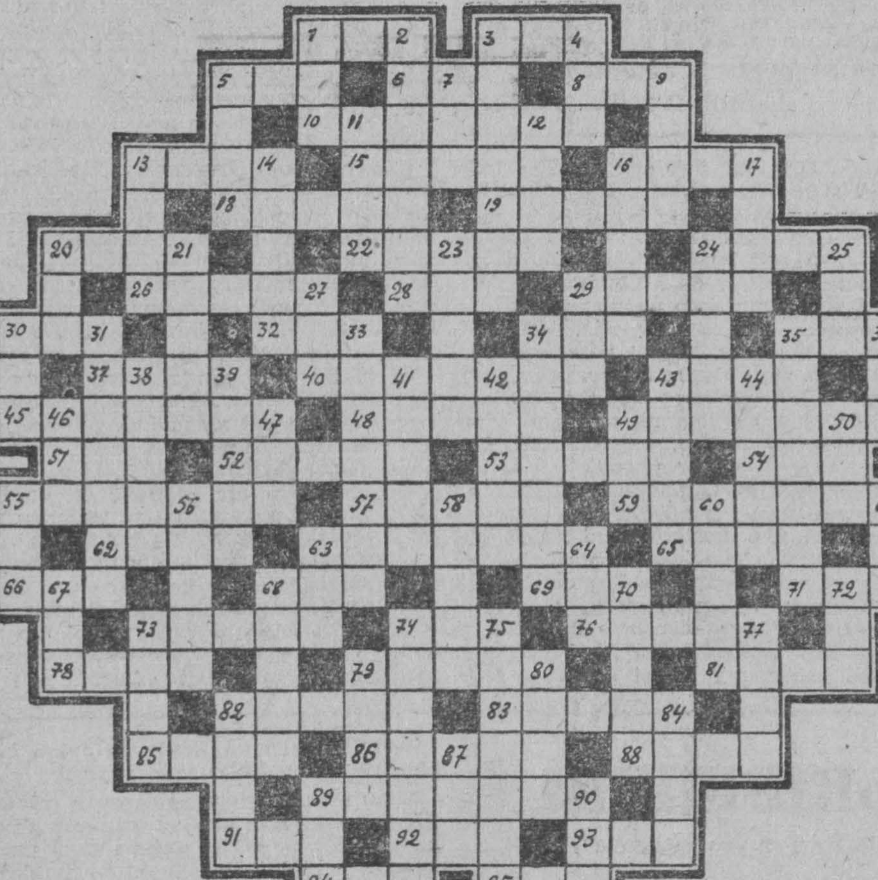

По вертикалі

1. Резервуар, 2. Суцвіття, 3. Німецьке місто, 4. Літературний персонаж з твору Шекспіра, 5. Виробня, 7. Перський цар, 9. Лічба, 11. Спротив, 12. Фаворит Вавилонського царя Артаксеркса, 13. Гак, 14. Порода оленя, 16. Европейське місто, 17. Країна, 20. Цифра, 21. Метеорологічне явище, 23. Актор без слів, 24. Ураган в пустелі, 25. Комаха, 27. Відомий мандрівник, 29. Угорський революціонер, 30. Бруд на шкірі, 31. Пластмаса, 33. Зброя, 34. Брамкар, 35. Профілактик, 36. Талант, 38. Засновник Риму, 39. Старовинний патриціянський рід в Ґенуї, 41. Морський розбійник, 42. Портове місто в Африці, 43. С-г. робітник, 44. Самоцвіт, 46. Форма літературного твору, 47. Частина сцени, 49. Консолідація українських сил на еміґрації, 50. Філантропічна організація по 1-й світовій війні, 55. Нечиста сила, 56. Твір О. Кобилянської, 58. Фортифікаційна споруда, 60. Вибухова речовина, 61. Нарід, 63. Особа з української демонології, 64. Біблейське ім'я, 67. Стопа, 68. Мариво, 70. Страхіття, 72. Біблейська персона, 73. Частина Сомалі, 74. Літературний персонаж з твору М. Гоголя, 75. Транспорт, 77. Додатня риса, 79. Кінські «кайдани», 80. Частина кінської збруї, 82. Рак, 84. Чемна поведінка, 87. Шифр, 89. Незасіяне поле, 90. Питво.

По горизонталі

1. Сторона, 3. Спортивний термін, 5. Доісторичний птах, 6. Доплив Волги, 8. Наш майбутній «опікун», 10. Куховар, 13. Чоловіче ім'я, 15. Перевіз, 16. Звук, 18. Рід літературного твору, 19. Ящірка, 20. Частина пароплава, 22. Зілля, 24. Старо-грецька поетеса, 26. Український вояк, 28. Хвороба, 29. Східня країна, 30. Тварина, 32. Холодна зброя, 34. Гад, 35. Насадження, 37. Цар, ім'я якого згадуємо як щось зле, недобре; в часи його панування народилася найгуманніша ідея людства, 40. Бог любови у Римлян, 43. Річка на Кавказі, 45. Частина саней, 48. Фах, 49. Учасник революції 1871 р., 51. Будинок, 52, Вельосипед, 53. Студентська допомогова організація, 54. Ліс, 55. Відомий російський анархіст, 57, Діяч Великої Французької революції, 59. Багатство, 62. Товщ, 63. Старий, заслужений діяч, 65. Ріка в Европі, 66. Доплив Висли, 68. Леґенда, 69. Трунок, 71. Термін з кляси-фікації, 73. Небосхил, 74. Відомий чеський диригент, 76. Зневажлива назва, 78. Родичка, 79. Хемікалі, 89. Приміщення для худоби, 82. Столиця азійської держави, 83. Механічний чоловік, 85. Печиво, 86. Кваліфікований робітник, 88. Безладдя, 89. Син священика, 91. Змій, 92. Жіноче ім'я, 93. Дія, вчинок, 94. Родина бджіл, 95. Один із Наполеонівських генералів.

КАРДИНАЛ Е. ТІССЕРАН ВІДВІДАВ УКРАЇНЦІВ В ЧІКАҐО

Секретар Східньої Конґреґації в Римі, кардинал Е. Тіссеран, в своїй поїздці по Америці, спинився на кілька днів в Чікаґо, де був гостем римо-катол. архиєпископа Чікаґо, кардинала Стріча. Цей високий достойник Ватикану в неділю 4 травня ц. р. відвідав офіційно українську греко-катол. парохію св. Миколая в Чікаґо. Там же взяв участь в архиєрейській Службі Божій, яку відправив преосвящ. Амвросій Сенишин.

З цієї нагоди кардинал Тіссеран виголосив знаменну промову до зібраних кількох тисяч українців греко-католиків міста Чікаґо.

Кардинал Тіссеран сказав, між ін., що глибоко співчуває віруючим греко-катол. Церкви в Галичині, що боліє над недолею вивезених Москвою українських владик, священиків і вірних. Що всіма силами буде старатися їм допомагати, щоб полегшити їх долю. Кардинал Тіссеран зазначив, що Апост. Столиця була перша, яка заопікувалася нашими скитальцями в Европі, і в значній мірі їм допомагала морально і матеріяльно.

Після Богослужби місцеві і позамісцеві оо. Василіяни складали в своїй резиденції поклін кардиналові. Були між ними, м. ін., генеральний вікарій Василіянського Чину з Риму та його секретар, які недавно прибули з Бразілії і Арґентіни. Кардинал живо інтересувався нашою Богослужбою, яку добре знає. Навіть старослов'янською мовою проспівав «Замвонну молитву» та «Благословеніє Господне на вас...». Був вдоволений з торжества і справив на вірних якнайкраще враження і лишив радісний спомин.

Життя в нашій області

НОВА ЗАГРОЗА МАННГАЙМСЬКОМУ ТАБОРОВІ

Український табір у Мангаймі має вже свою славу і свою історію. Ніякій табір не пережив стільки атак, стільки перевозів і скринінґів, як він, — а це над ним повисла нова темна хмара.

У понеділок 2 червня, саме напередодні виборів нового комітету у зв'язку з переходом на самоуправу, повідомлено табір у Мангаймі, що військова влада наказує ліквідацію української групи табору (крім українців є тут ще лотиська група), та що мешканців табору мають перевезти вже 9 червня до українських таборів у Карлсруе й Етлінґені. Наказ мотивовано дорученням ген. Клея ліквідувати всі табори, що мають менше, як 500 осіб, при чому військова влада не взяла під увагу, що табір у Мангаймі має 570 українців, і обґрунтувала своє рішення на тому, що цих 570 людей мешкають після останньої ліквідації табору у Кайзер Вільгельм касерне у трьох різних групах з окремими приміщеннями, при чому кожне приміщення має формально інше число УНРРА. Загроза ліквідації та розподілу табору викликала сильне хвилювання між населенням вже хочби з тієї причини, що табір творить одну велику родину, яка сильно зжилася під ударами долі, що школи табору якраз закінчують шкільний рік та, — найважніше, — що всі мешканці табору працюють, отже дістають 3 000 калорій харчу, а перевіз їх до Карлсруе і Етлінґену, де умов для праці нема, позбавив би їх цього, як на еміґраційні умовини, кращого й достатнішого життя.

Управа табору вжила всіх заходів, щоб помилковий підхід влади до табору виправити. Голова табору з делеґацією інтервенював, додаючи відповідні документи в Гол. Команді у Франкфурті та двічі в Гол. Кватирі в Гайдельберґу. Після цієї інтервенції влада готується перевірити своє рішення і перший строк перевозу табору анульовано, проте загроза переїзду, на цей раз вже за чергою **дев'ята** ще не минула. Мангаймці з тривогою дожидають остаточного рішення влади, вірячи, що їх справедливі вимоги будуть взяті на увагу. **(ак).**

Телеграма з Мангайму: Табір ліквідується, 300 осіб із школами й організаціями виїжджають до Етлінґену, 270 — до Карльсруе.

ДЕ-ҐАСПЕРІ СПОДІВАЄТЬСЯ НА КРАЩЕ

Рим (ДЕНА-ІНС). Італійський міністер-президент де-Ґаспері просив у італійського парляменту вотуму довір'я для нового уряду та його програми, хоч частина його власної партії загрожувала йому вотумом недовір'я. Як заявив де-Ґаспері, його програма не відрізнятиметься від програми попереднього уряду. Він сподівається на більшу концентрацію сил в наслідок виключення з кабінету комуністів та лівих соціялістів. Італія, — сказав де-Ґаспері, — потребує протягом найближчих 6 місяців 350 мільйонів долярів для виконання своїх платіжних зобов'язань перед закордонними країнами. Тільки 150 мільйонів долярів зможе сплатити з них Італія. В кожному разі країна потребуватиме 200 мільйонів долярів. Як заявив міністер-президент, він переконаний в тому, що деякі народи, особливо американський не відмовляться допомогти тверезому й працьовитому італійському народові. Наприкінці де-Ґаспері просив підтримати уряд в його скрутному становищі й закликав італійський парлямент до єдности.

— У минулий вівторок відкрився в місті Цюріх в Швайцарії 19-ий міжнародній конґрес письменників Пенклюбу. На перших зборах силою 19 голосів проти одного вирішено прийняти до організації також німецьких письменників. Почесним головою клюбу вибрали давнього бельгійського драматурга Матерлінка, що живе тепер в США.

† ГРИГОРІЙ СИНЕНКО

народжений 3. листопада 1902 на Чернигівщині, помер 12. червня 1947 року на чужині. Похорон відбудеться в суботу 14. 6. о год. 15-ій на цвинтарі в Ашафенбурзі, про що повідомляє зажурена

РОДИНА

ЖЕРТВИ МОТОЦИКЛЕВОЇ КАТАСТРОФИ

(Власна кореспонденція). В суботу 30 квітня о год. 10 увечері на трасі Фрайбурґ — Базель (Швайцарія) трапилася велика мотоциклева катастрофа, якої жертвою стали польський священик, декан з Мюльгайму, Вацлавік (41 рік) і два українці: Мисаковець (22 роки) і Мячин (27 років). Вони згинули на місці. Четверта особа, учителька з Мюльгайму, Козловська, важко поранена лежить у лічниці.

Вістка про цей трагічний випадок розійшлася миттю по цілій Баденії. Жаль стиснув серця всіх після так ненадійної важкої втрати, а виявом цього були маніфестаційні похорони жертв. В неділю, 4-го травня у Мавльбурґу біля Лєрах (Швайцарія), де живе рідня вбитого Мисаківця, відбувся врочистий похорон, на який приїхали громадно фрайбуржці. — В понеділок дня 5 травня відбувся маніфестаційний похорон о. дек. Вацлавіка і Мячича на кладовищі в Мюльгаймі.

Третій скринінґ. В понеділок 2 червня в таборі у Маннгаймі почала урядувати вже третя за чергою скринінґова комісія, складена з американських старшин та підстаршин і двох перекладачок, що розуміють добре польську й російську мову. До скринінґу було викликано майже половину табору (280 осіб на всіх 570), при чому декого з усією родиною. Скринінґ тривав цілий тиждень. Результатів його не подали.

Українка — наречена американського вояка. У неділю 8 червня з української громади в Маннгаймі виїхала 19-літня Раїса Лисак до Франкфурту, щоб звідти, як наречена американського вояка, літаком податися до США на своє весілля. Раїса, дочка інж. Дениса Лисака, голови Т-ва Українських Політичних Б'язнів і голови крамниці ТУПВ у таборі, закінчила (за три дні до виїзду) 8 кл. гімназії, працювала у хорі і [illegible] табору. Таборовики щиро і з жалем прощалися з своєю землячкою, бажаючи їй на новій дорозі, в Новому Світі добра й успіху. Раїса Лисак — це вже друга українка нашого табору, яка виїздить за океан до свого суженого-американця.

ТРУДНОЩІ З ПАПЕРОМ СКІНЧАТЬСЯ

Як заявили делеґатам Управи Спілки Українських Журналістів представники американської влади, українській ліцензійованій пресі невдовзі приділять новий континґент паперу.

РОЗШУКУЮТЬ

Andrusiak Dmytro Fedoriw z Kolomyjszczyny szukaje ridniu i znajomych.

Honta Bohdan szukaje Wilkowa Jaroslawa ta Lidu T. zi Lwowa.

Hrebinskyj Mychajlo szukaje druzynu z dwoma synamy (2 i 9 riczni) ta brata Antona Hrebinskoho z Czerniwec, szczo w ostanniomu czasi buw uriadowcem w „Ulerdsorfwerke" bila Serau, sestru Elysawetu Hrebinsku, odruzenu z Zachmann w okolyci Frankfurtu.

Petrowycz Wasyl szukaje ridniu ta znajomych iz Szmydkowa, Sokolszczyna.

Wolodymyr Miklaszewskyj poszukuje K.S. i M. W. Szukurat. Widomosty slaty na adresu: München 22. Rosenbusch-Straße 5/IV bei Dr. M. Tschapek.

Bonk Olenu i Hohola Dymtra poszukuje Bonk z Zuffenhausen bei Stuttgart, Grenadier-Kaserne.

Lesyk Roman szukaje donku Irynu zi Stryja. Wistky proszu slaty do „Nedili".

Matrymonijalne

Fachiwec 43 roky bazaje poznajomytys iz starszoju paneju czy wdowoju, moze buty nawit tych rokiw, szczo i win. Zholoszennia slaty do redakcii „Nedili" pid „Fachiwec".

Moni 27 rokiw. Rist — 1,68, temnyj blondyn. Ne pju, ne kurju. Maju technicznyj fach. Lublu normalne, prawdywe rodynne zyttia. Bazawby piznaty pannu, wid 20—25 rokiw, z dobrym charakterom. Majetok ne waznyj. Fach bajduzyj. Piznisze podruzzia ne wykluczene, a takoz wyizd do Anglii, Ameryky, czy do inszych krain za okean. Lysty dla obminu dumkamy proszu pysaty do „Nedili" pid „Leonid".

Prystijnyj, bahatyj i molodyj inzener, szczo maje afidawit na 2 osoby do Kanady, odruzytsia z pannoczkoju, podibnoju do Prysi z istorycznoi powisty „Pid Korsunem" (jaku nabuw w kiosku „Nedili").

5 жінок і 2 чоловіків до городничих робіт прийме негайно на добрих умовах німецька фірма біля Ашафенбурґу. — Зголошуватись в уряді праці головної УНРРА (Боа-Брюле).

Неділя

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main Echo" Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Неділя

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik. 3 | 22 czerwnia 1947 | Nr. 79

Запрошують Москву

Молотов має розглядати плян Маршалла про відбудову Европи

Британський міністер зовнішніх справ Бевін радився в Парижі з французькими міністрами Рамадіє й Бідо над американським пляном відбудови Европи, запропонованим генералом Маршаллом. Як повідомило аґентство Ройтер, Бевін і Бідо вирішили запропонувати Молотову стрічу у трійку для дискусії над пляном Маршалла. Офіційне запрошення Москві вислано в середу.

Не зважаючи на критичні виступи московської «Правди» проти пляну Маршала, на Заході вірять у те, що Москва погодиться на участь у переговорах. Таке переконання існує теж між чужинецькими дипльоматами в Москві. Московське радіо подало в п'ятницю рано вістку про запрошення Молотова без ніяких коментарів.

Британський посол в Москві Петерсон — як подає Ройтер — має доручити Молотову новий меморандум свого уряду, який гостро відкидає російські закиди про втручання Англії у внутрішньо-мадярські справи.

РЕЄСТРАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ

Оголошені в совєтській зоні Німеччини зобов'язання військовою службою і реєстрація військового складу колишньої німецької армії викликала у східній зоні велике занепокоєння. В Ляйпціґу деяких німецьких фльотських офіцерів наказами за підписом совєтських військових представників викликано на медичне обслідження, після чого їм видано подорожні документи з призначенням до Мєнську, Києва, Харкова або Штеттіну. Про мету цих заходів докладно нікому невідомо. В багатьох випадках колишніх військових викликають до поліції або совєтської комендатури, де їх опитують російські офіцери. Жінкам з допоміжної служби авіяції, що мешкають в ляйпціґській окрузі, знову приписано заповнити спеціяльні анкети. З Ляйпціґу послано кудись два транспорти з зареєстрованими. В окрузі Заале колишніх офіцерів зобов'язано зголошуватися що 4 тижні й не змінювати адрес без відповідного дозволу. В Тюрінґії одночасно з реєстрацією провадиться і медичне обслідування, що його виконують російські лікарі. Про подібні заходи повідомляють і з Галле та інших місць совєтської зони. У зв'язку з цим багато колишніх військових тікають з совєтської зони на захід. Військовий губернатор американської зони Німеччини генерал Клей пояснив на пресовій конференції, що він не бачить в цій реєстрації якихсь «темних мотивів». Разом з тим він заперечив чутки про притягнення до американської армії німців як шоферів або з іншою метою. Коли б це було справді — сказав він, — про це було б зараз же надруковано в усіх газетах. — («Ді Ноє Цайтунґ»).

ВОЯКИ Б. ГАЛИЦЬКОЇ ДИВІЗІЇ В АНГЛІЇ

Як передає ДЕНА, 8 000 вояків колишньої української дивізії Галичина прибули вже з Італії до Англії. — В середу стратили засуджених до кари смерти б. достойників так зв. незалежної хорватської держави на чолі з колишнім маршалом Кватерніком. — Бразілія заявила готовість приступити до IPO та виплатити як першу рату 2 мільйони 300 000 долярів. — Мадярський президент Тільді відзначив прем'єра Діньєша першим орденом республіки за блискучі заслуги в зміцнюванні «демократичної національної оборони».—Генерал Клерк сказав, що комуністи переможуть і в Австрії, якщо США не поведуть рішучої політики.

ВИСЛІД СКРИНІНҐУ В САНАТОРІЇ АМБЕРҐ

5 червня 1947 р. офіцер Американської Армії з Вайден повідомив хворих в санаторії Амберґ, Реґенсбурзької области, про вислід скринінґу, за якого позбавлено прав ДП 22 особи. Більшість з позбавлених є мужчини, переважно українці, в тому числі 2-ох українських лікарів, що ввесь час опікувалися хворими. Позбавлено кілька жінок польської та лотиської національности. Хворі санаторії запротестували і їм дозволено протягом 3-ох днів апелювати, кожному в рідній мові. Особи, позбавлені прав ДП, в критичному стані, не можуть скористати з прав свободи, що мають в таборах, бо хворі, ані з порад адвокатів, що допомогли б при апеляції в таборах. Всі хворі залишені на власні сили, не мають ніякої допомоги, хоч українська оселя в Реґенсбурзі віддалена від Амберґа на 65 км. Сподіваємось, що українці не забудуть про своїх вискринінґованих хворих братів і сестер.

ДЖЕКСОН ПРО СОВЄТИ І США

Колишній американський головний прокурор на процесі воєнних злочинців у Нюрнберзі, а тепер суддя найвищого суду в Сполучених Штатах Джексон висловив свій погляд на російсько-американські відносини та їх вплив на загальну ситуацію в Европі. Постає питання, — сказав він, — чи приведе до конфлікту боротьба Сполучених Штатів і Росії за розширення своїх сфер впливу. Як виразно підкреслив Джексон, війни можна уникнути. Світові, — сказав він, — більш дається російська державна система, ніж державна система Сполучених Штатів. Це спостерігається навіть у таких країнах, як Англія, що трохи піддалася російському тискові. «Жахлива перевага» совєтів в Европі була б та, що їм довелося б мати там справу з «заляканими, деморалізованими й змученими війною народами», які добре знали б, що совєтські збройні сили в окупованих районах у кілька разів переважають сили американські. «Я задоволений, — іронічно додав Джексон, — що Росія могла б обійтися без збройної аґресії, застосувавши інших метод, таких, що їх не було визнано в Нюрнберзі незаконними, щоб здобути собі в цьому змаганні прихильність інших народів. (ЮП).

ОСТАННІ ЗВІДОМЛЕННЯ

ТЕГРАН. Іранський кабінет подався до демісії. Скласти новий уряд доручено дотеперішньому прем'єр-міністрові Султанегові. БУДАПЕШТ. Угорська політична поліція заарештувала двох провідних членів партії дрібних землевласників і друзів колишнього прем'єр-міністра Нодя — католицького священика Редлінґа й землевласника Праду. Обом їм інкримінується «фашистська діяльність». ВАШІНҐТОН. Полковник американських повітряних збройних сил Бойд зробив у Каліфорнії на машині типу «Люкгід Шутінґстер» політ із швидкістю 997 кілометрів у годину, покривши світовий рекорд швидкости, що його встановив був у вересні минулого року англієць Доналдсон (985 км). ФРАНКФУРТ. Сюди прибув шеф штабу бельґійської армії генерал Баель, щоб оглянути військові школи в американській зоні, на зразок яких мають бути засновані такі школи й у Бельґії. ВАШІНҐТОН. Командувач американської тихоокеанської фльоти адмірал Денфілд, говорячи про запляновані відвідини західньо-американського узбережжя австралійською фльотою, заявив, між іншим, що в північній частині Тихого Океану оперують «численні» російські підводні човни й що в тихоокеанському басейні перебуває низка винищувачів та менших суден совєтської фльоти. ВАШІНҐТОН. Американське міністерство закордонних справ висловлює в офіційній заяві своє задоволення з приводу зробленого Великобританією та Францією запрошення Молотова до спільного обговорення пляну Маршалла щодо господарської відбудови Европи. — ВАШІНҐТОН. Президент Трумен має намір накласти вето на недавно прийнятий в Конґресі закон про обмеження прав профспілок і свободи страйків. Як заявляють провідні члени республіканської партії, в Конґресі була б забезпечена потрібна для здійснення цього вета кількість голосів. ЛОНДОН. Як заявив міністер закордонних справ Бевін, в разі поділу Европи відповідальність за це нестиме Совєтський Союз. БУДАПЕШТ. Загорілася і охоплена полум'ям завалюється Базиліка — найбільша в Будапешті римо-католицька церква, збудована за зразком прославленої на весь світ фльоренцької катедралі. Причину пожежі ще не з'ясовано. ВАШІНҐТОН. Як заявив радник в жидівських справах при американському головнокомандувачеві в Німеччині рабін Бернштайн, з жидів, що перебувають в таборах переміщених осіб в Німеччині й Австрії, 180 000 осіб бажають переселитися до Палестини, а 60 000 — до США. БРЮССЕЛЬ. В Бельґії, вимагаючи підвищення заробітньої платні, застрайкували 40 000 робітників-металістів в окрузі Шарльруа й робітники трамваю в Брюсселі.

МАНІФЕСТАЦІЯ МЮНХЕНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Гнів і обурення викликали серед українського громадянства в Мюнхені газетні повідомлення про спільний договір трьох держав проти української повстанської армії та розпочаті ними дії, спрямовані на знищення наших братів. Скрізь відбуваються сходини українців, які висловлюють протест проти готованої масакри мужніх повстанців та свою солідарність з ними.

Такі сходини відбулися 5 червня в оселі УПВ і УСГ. На майдані біля оселі впоряджено велику символічну могилу. На ній березовий хрест, український прапор з жалобою, шолом часів боротьби за українську державність, численні вінки від різних організацій.

Біля могили відслужено панахиду по загиблих за волю України. У панахиді взяло участь кількасот чоловіка організованого громадянства, колишні учасники визвольних змагань, політичні в'язні, студентство. Панахиду служив греко-католицьким обрядом о. Мельник і православним о. Долинський. У виголошених патріотинчих проповідях вони з'ясували сучасні події на рідних землях. Під час панахиди співав студентський чоловічий хор. По панахиді всі присутні співали «Коли ви вмирали».

Після панахиди в оселі відбулося віче протесту з рефератом про героїчну боротьбу повстанської армії в краю. Віче прийняло ухвалу надіслати телеграми з протестом до Об'єднаних Націй, Ватикану, Президента Трумена, Уінстона Черчіля, пані Рузвельт, високих достойників усіх християнських церков та Міжнародньої студентської організації в Швайцарії. Під телеграмами підписалися всі присутні. Ухвалено також 10 днів не відвідувати театри, розваги і танці.

ЗА ЕЛЕМЕНТАРНІ ПРАВА ЛЮДИНИ

23 травня 1947 розглядав Координаційний Український Комітет загрозливий стан на Рідних Землях і прийняв такі постанови:

1) Вияснити культурному євітові генезу збройного спротиву на українських землях.

2) Виступити проти тенденційного очорнювання УПА ворожою пропаґандою, що змішує її з чужими і асоціяльними елементами.

3) Домагатися від компетентних міжнародних чинників, щоб вони прослідили стан життя на українських землях через спеціяльні комісії і запевнили населенню українських земель елементарні права людини.

В обличчі сучасного важкого становища на Рідних Землях і поважної праці, що її треба перевести Координаційний Український Комітет закликає українську еміґрацію заховати повний спокій і солідарність.

КООРДИНАЦІЙНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОМІТЕТ
ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАРІЯТ

УКРАЇНЦІ В ПОЛЬЩІ ОПИРАЮТЬСЯ ПЕРЕСЕЛЕННЮ

Варшава, (ДЕНА-Ройтер). **В багатьох місцевостях південно-східньої Польщі припинено сполучення для приватних осіб у зв'язку з тим, що спеціяльні частини польської поліції безпеки, в деяких районах з підтримкою реґулярних військових частин, провадять операції проти українських націоналістів, що опираються переселенню. Опір українців триває, хоч, як сподівається польська влада, його буде незабаром приборкано.**

Хмари над південним сходом

Події в Угорщині дістали одностайну оцінку в пресі й політичних колах світової демократії. Особливо гостру реакцію викликали вони в англо-сакських країнах. Американська нота протесту обвинувачувала Совєтський Союз в односторонніх діях та порушенні Ялтинського договору втручанням до внутрішніх справ Угорщини. Американська преса бачить в угорських подіях бажання Совєтів зміцнити свої позиції в Угорщині, поки з неї не виведено окупаційної армії. Газети кваліфікують ці події як насильство комуністичної меншости, що під машкарою «демократії» посилює поліцію безпеки та цензуру і ліквідує опозицію, і руба ставлять питання: чи справді Совєтський Союз бажає миру? В британському парляменті урядові зміни в Угорщині трактуються як «політичні махінації» з метою поставити світ перед доконаними фактами. Всі бачать в угорських подіях не якийсь окремий політичний епізод, а одну з ланок того довгого ланцюга, що його викувано в комуністичній кузні для задушення спочатку східньо-европейської, а; як пощастить, то й загальноевропейської демократії.

Народи Східньої Европи в наслідок складної воєнної ситуації віддано на підставі Теґранського й Ялтинського договорів напризволяще. Навіть там, де державне кермо не потрапило ще до рук комуністичної партії, її питому вагу штучно збільшено до непропорційно великої міри. Так було зокрема і в Угорщині, де багато ділянок економічно-політичного життя, а головно армію та поліцію, фактично перебрали собі до рук комуністи. Однак, це ніякою мірою не могло задовольнити Совєтський Союз, якому потрібний тоталітарний бльок східньо-европейських країн, повне панування в них комуністів, що прискорило б політичне «освоєння» цього пляцдарму дальшої експансії на південь і захід — до Італії, Греції, Дарданелл, в напрямі виходів до Егейського й Середземного морів.

Перепоною на шляху до такого «освоєння» стоїть і демократія некомуністичних країн. Отже, її треба усунути, і зробити це якомога швидше, поки ще не почалася нова конференція міністрів закордонних справ і поки не оформлено договорів з колишніми німецькими сателітами й Австрією, згідно з якими Червона армія повинна покинути окуповані нею країни. Прискорити свою акцію комуністи мусіли й тому, що реалізація американської допомоги потерпілим від війни країнам, полегшивши їх стан, могла б вибити комуністам з рук таку поважну зброю, як незадоволення широких мас повоєнними злиднями. Звідси — намагання за всяку ціну віддалити момент оформлення мирових договорів, непоступливість на Московській конференції і у віденській комісії, кампанія проти американської допомоги, підтримка страйку в американських пароплавствах, який загрожує світові голодом. Звідси й прискорений похід останнім часом на демократичні партії дунайських та балканських країн, обвинувачення їх у різних нашвидку спечених «змовах». Першим політичним виявом цієї тактики в Угорщині, що свого часу так схвилював англо-американську дипломатію, був арешт відомого політичного діяча секретаря партії дрібних землевласників Бела Ковача. Другим маршем початого походу було обвинувачення прем'єр-міністра Нодь у співучасті в «змові», зроблене на підставі «зізнань» Ковача, з відмовою подати англо-американській владі копію цих «зізнань», з чим дивно збіглася несподівана смерть (у в'язниці) Ковача, про яку сповістило аґентство «Юнайтед Пресс».

Трагічний стан, в якому опинилася Угорщина, яскраво відбився в неопублікованій угорською пресою сміливій промові в угорському парляменті лідера опозиційної партії свободи Шуйока, що криком душі протестував проти обернення своєї батьківщини в теперішню поліційну державу, де нема політичних свобод, де лише терор і страх не дають спалахнути революції і ім'я Нодь стає мученицьким. Комуністи, що на останніх угорських виборах, не зважаючи на совєтську окупацію країни, дістали лише 12% голосів, тріюмфують над демократією, за представників якої в одній партії дрібних землевласників голосувало 57% виборців. Неможливе в аритметиці стало можливим в політиці: 12 стало більшим за 57. Про людське око, щоб послабити враження цієї разючої мови цифр і обґрунтувати викоренення зацілілих корінців активної демократії, восени в Угорщині мають відбутися нові «вибори» за новим опрацьовуваним тепер законом, які на зразок Юґославії та Болгарії, зрозуміло, дадуть «блискучу перемогу» комуністичного бльоку. Безперечно і те, що вимога того ж таки Шуйока провести вибори після виведення совєтської армії і під міжнародньою контролею залишиться нездійсненною мрією демократії.

Тим часом Совєтський Союз відкидаючи свою вину, і собі обвиувачує Америку й Англію у втручанні до внутрішніх справ Угорщини, а новий угорський уряд, формально очолюваний просовєтським демократом Діньєшем, а фактично — комуністом Ракоші, готується видати «Білу книгу» про угорські події, яка,

ЗУСТРІЧ ПОЛЬСЬКИХ І УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ

15-го червня ц. р. в Еппштайн, осідку Синдикату Польських Журналістів б. Райху, відбулася товариська зустріч польських і українських журналістів. Від Спілки Українських Журналістів на Еміґрації в зустрічі взяли участь члени Управи цієї організації. Польську сторону репрезентували члени Управи Синдикату Польських Журналістів б. Райху.

У привітній і дружній атмосфері обговорили професійні справи, що цікавлять обидві журналістичні організації та обмінялися думками про українсько-польську пресову співпрацю.

*

Провідник делеґації Спілки Українських Журналістів склав голові Синдикату, ред. Бляцєвічові вирази співчуття з приводу смерти Президента Польської Республіки Владислава Рачкевіча. Делеґація передала своїм польським колеґам пропам'ятну грамоту.

Гості з 23-ох держав прибули 9 червня на весілля капітана Джона Айзенговера, сина славного переможця над Німеччиною. Молоді (після вінчання) з батьками.

Один американський університет відзначив 10 червня паню Елеонору Рузвелт титулом почесного доктора. Пані Рузвелт в докторській шаті. Ліворуч єпископ Нью-Йорку. (Обі світлини Фотослужба ДЕНА)

звичайно, не зробить білою чорну дійсність Угорщини. Адже вже авансом дорого заплатила ця страждена країна за «подарунок» в 200 міл. дол. і відмовлення від репарацій, що їй гарним жестом обіцяв зробити її могутній протектор, ледве Америка не схотіла дати 20-мільйонової позики новому урядові.

За випробуваним угорським рецептом активізується діяльність комуністів і в Болгарії, де заарештовано за «змову» лідера опозиційної партії хліборобів Петкова і видалено з парляменту 23 провідні члени її, і в Румунії, де теж викрито змову підпільної організації «Братство Хреста», і в Польщі, і в Фінляндії.

Проте найбільше політичне значення має на Сході Европи комуністична активізація в Австрії, де, одержавши на минулих виборах лише 3% голосів і діставши один міністерський портфель, комуністи вже не задовольняються такою скромною ролею. Комуністичний лідер Фішер настирливо провадив таємні переговори з канцлером Фіґлем про реорґанізацію уряду з ширшим притягненням до нього представників комуністичної партії. Австрійські політичні кола, включаючи соціялістів, гостро протестували проти цього тиску. Та Фішер глухий до цих голосів: до іншого голосу прислухається він. Недаремно сказав він Фіґлеві, що Совєтський Союз не підпише договору з Австрією, доки в ній не буде відповідно реорганізовано уряд, і що ні члени народньої партії сам канцлер Фіґль та міністер закордонних справ Ґрубер, ні соціял-демократи віцеканцлер Шерф та міністер внутрішніх справ Гельмер «неприйнятні» для Совєтів. Та Фіґль не підкорюється. Він твердо відповів, що подасться до демісії лише в тому разі, якщо цього вимагатиме більшість австрійського народу, і що нові вибори в Австрії можуть бути призначені лише в згоді з конституцією або на бажання більшости виборців. Така позиція уряду, що повідомив також представникам альянтських великодержав про ці переговори, не могла, зрозуміло, задовольнити комуністів, що вимагають демісії уряду з притягненням Ґрубера до відповідальности за розголошення переговорів. Отже, якщо Фіґль найближчим часом не набереться комуністичного розуму, ми не будемо здивовані, прочитавши одного недалекого дня про викриту й в австрійській народній партії «змову».

Проте тактика комуністів в Австрії мусить бути іншою ніж в Угорщині. Там вони почувають себе повновладними хазяями, тут вони повинні зважати на наявність в Австрії і трьох інших зон, влада яких недвозначно висловила вже своє небажання допустити повторення в Австрії угорських подій. Не можуть комуністи забути й убивчого для них досвіду торішніх виборів. Тому, якщо в Угорщині вони йдуть до своєї мети пробоєм, в Австрії вони підкрадаються до неї тихою сапою. Через те і далеко більшу ролю в їх австрійській тактиці відіграє пропаґанда. Стоячи щодо кількости своїх прибічників на останньому місці в країні, вони щомісяця витрачають на пропаґанду одержувані з досить ясних джерел 5 мільйонів шилінґів — суму, втроє більшу за ту, що її витрачають разом обидві провідні партії країни (народня і соціялістична). На совєтській зоні, що є базою комуністичної підривної діяльности, заборонено поширювати небажані комуністам газети, робиться тиск на некомуністичних бюрґомістрів, а в Кальтенлойтґебені засновано закриту комуністичну школу з військовою дисципліною, де совєтські офіцери навчають чогось завербованих австрійських робітників, кращі учні з яких довершують свою освіту в Москві. Та разом з тим в глибокому австрійському підпіллі відбувається готування і до насильницького захоплення влади, якщо її не можна буде захопити без бою, як те сталось в Угорщині. Згідно з повідомленням з Відня інформаційного аґентства «Юнайтед Прес», є дані, що австрійські комуністи отримали від совєтської влади велику кількість ручної зброї.

Та мало ще зробити своїх васалів комуністичними або хоч прокомуністичними. Їх треба об'єднати, злити в один тоталітарний державний організм, яким легше було б керувати з Кремля і який був би надійною базою для комуністичної експансії в Европі. І останнім часом ми справді є свідками посиленого згуртування східньо-европейських сателітів, що під машкарою «культурних» і «дружніх» договорів (з одночасними переговорами в Беоґраді з болгарською та чехословацькою військовими місіями) створюють таку базу. Особливо активна ця діяльність між Юґославією і Болгарією, об'єднання яких потрібне для кращої координації дій на північних кордонах Греції.

Ось чому такими безплідними лишаються засідання комісії чотирьох великодержав у Відні, де англо-американська оборона прав австрійського уряду на контролю видобутку сировини, згідно з договором про перемир'я, наражається на вперте іґнорування їх совєтською владою. Ось чому безрезультатними лишилися й особисті переговори в Москві американського амбасадора Петерсона з Молотовом. Адже зректися тепер своєї політики в Угорщині або в Австрії значило б зректися своєї загальної політики в дунайському басейні. Адже доля Австрії тісно зв'язана з долею її політичних супутників; Угорщині і Австрії, Болгарії та Румунії, згодом Польщі й Фінляндії і, нарешті, Чехословаччині — всім їм за певною чергою судилося випити з тої самої чаші, з якої вже випила до дна Юґославія, остаточно втративши свою волю та незалежність.

Створюється враження розпочатого загального наступу східньо-европейських комуністичних сил на демократію не підкорених ще комунізмові країн. І не тільки східньо-европейських, і не тільки в Европі. Комуністичний тиск ззовні і зсередини дуже відчувається в багатьох некомуністичних державах: Італії, Греції, Туреччині, Ірані, Індії, Бірмі, Китаї. Туреччина, що живе під Дамокловим мечем загрози Дарданеллам і північно-східнім кордонам, є чи не найуразливішим пунктом на фронті комуністичної експансії. До якої міри напруженим є становище в ній, видно з того, що на одній пресовій конференції навіть вічний оборонець Совєтів Уоллес змушений був визнати, що розширення їх експансії в середину Туреччини неминуче спричинить американсько-совєтську війну.

Та найбільш безпосередніх форм набув цей наступ на Далекому Сході. Несподіваний, хоч і незграбно спростовуваний монгольським урядом, напад на національний Китай азійського совєтського сателіта — зовнішньої Монголії — є найяскравішим виявом створеної щодо цього ситуації в світі. Розхитаний тяжкою господарською кризою, змучений нескінченною війною, дезорієнтований гаслами миру й хліба національний Китай до певної міри втратив силу свого опору. Успішний наступ комуністичної армії, підтриманий зсередини страйками й заворушеннями, що їх провокує комуністична «п'ята колона», з погляду світового комуністичного штабу робить монгольську аґресію найбільш своєчасною і надійною саме тепер. Арешт совєтських аґентів, які провадили таємні розвідки урану в провінції Шінкіян і для визволення яких з полону перейшло китайський кордон монгольське військо, є лише характеристичним вступним епізодом, але не суттєвим чинником монгольсько-китайського збройного конфлікту. Не має істотного значення і те, чи були, чи не були (певніше, чи замазані, чи не замазані були) совєтські знаки на тих «монгольських» літаках, що бомбардували китайські позиції. Важливим є те, що ясно для кожного: що не з власного розсуду наважилася Монголія на свій крок, що вона виконує волю свого інспіратора, який штовхнув її на цю авантуру. Важливим є те, що китайські комуністичні проводирі, на «будьоновках» яких червоніють п'ятикутні зірки, відверто заявляють, що їх місія — зробити комуністичною всю Азію.

Комуністичний наступ провадиться загальним фронтом, останнім часом форсованими темпами. Ще тяжко передбачити можливий кінець його першого наслідку — угорської кризи. Проте попри всю рішучість позиції в цьому питанні Америки й Англії, не можна сподіватися, що їх дипломатія дасть в ньому генеральний оборонний бій. Інша річ — Австрія, де, крім СССР, є ще три господарі, де тісно переплітаються їх інтереси і насамперед змагаються інтереси Сполучених Штатів і Совєтського Союзу. Замах на Австрію, яка за висловом «Дейлі Мейл» є «ключем до влади в Европі», не можна було б трактувати інакше як замах на демократичні великодержави. Ось чому, на слушну думку цієї газети, одного дня мусить бути «кінець совєтської експансії», і цей день настане тоді, коли Америка твердо скаже: «До цього місця і далі — ні кроку!» Ці слова, як гадає газета, будуть сказані саме в Австрії. Дальші слова повинна буде сказати організація Об'єднаних Націй, якій Сполуч. Штати та Великобританія надають значення головного чинника світового миру і якій маміряються передати в разі потреби і справу Угорщини.

Та навряд чи СССР згодиться віддати себе до суду Об'єднаних Націй, що, не маючи власної збройної сили, аж ніяк не схильні проте задовольняти зазіхання аґресорів. До того це значило б для Совєтів санкціонувати небезпечний для них прецеденс. Недарма колишній румунський прем'єр-міністер Радеску вже вимагає в Лісбоні передати на розсуд Об'єднаних Націй і справу Румунії, недарма китайський парлямент вимагає втручання ОН в монгольсько-китайський конфлікт. Невизнання авторитету організації ОН логічно може привести до виходу з неї Совєтського Союзу. Цей трагічний для світової злагоди фінал, не створюючи безпосередньої воєнної загрози, остаточно спустив би однак перед брамою СССР його залізну заслону, остаточно ізолював би його від решти держав, чітко поділив би світ на два незалежні табори, привів би до укладення з Німеччиною сепаратних мирових договорів, до створення двох европейських систем: східньої — комуністичої і західньої — демократичної, можливо об'єднаної в Сполучені Штати Европи.

Такі евентуально міжнародні перспективи в гіршому разі — в разі краху ідеї світового порозуміння. Чи могла б, і до якої міри, така ситуація бути тривалою, — питання іншого роду, що виходить за межі нашої статті.

К. Б.

РОДИЧІ ХВОРИХ ДП МОЖУТЬ ПРИЇХАТИ З СССР

Як повідомляє інформаційний відділ баварського уряду, в разі тяжкої хвороби німців або переміщених осіб, що живуть в американській зоні, їх можуть відвідати близькі родичі з Совєтського Союзу. Для цього хворий повинен подати до належного відділу здоров'я відповідну медичну посвідку, яку пересилають його родичеві за кордон. Родич подає її відповідному представникові американської влади в своїй країні, який і вживає дальших заходів для оформлення всього потрібного для виїзду. (ДЕНА).

Чи французький народ навчився з історії?

21 червня 1940 року в Компієнь

Хто з нас тих, що перебували в засягу впливів «Великої Німеччини», не пригадує собі ті величезні написи в пресі дня 14 червня 1940 р.: «Непереможна німецька армія вступає до Парижу. Розвал цілого французького фронту між каналом і лінією Мажіно». А через чотири дні — 18 червня 1940 р.: **«Франція складає зброю».** І нарешті 23 червня 1940 р. «Німецько-французька умова про перемир'я підписана». Хто з нас не пригадує собі військовий фільмовий тижневик з того часу, який детально насвітлював всю ту комедію, що відбулася в лісі коло Компієнь з нагоди того перемир'я.

Театр, який влаштував 21 червня 1940 року Гітлер в лісі коло Компієнь, точно на тім місці і в тім вагоні, де, як повідомляло урядове німецьке звідомлення, «галлійська підлість зганьбила непереможну німецьку армію», символізував вершок Гітлерових військових успіхів. Франція була розбита, Англія майже безборонна, Америка невтральна, Совєтський Союз був союзником німців. Чи міг знайтися в той час і за таких обставин взагалі якийсь німець, який би хоч трохи сумнівався в славній кінцевій перемозі?

Все було до деталів зрежисеровано. Пам'ятник з написом: «Тут розпалася 11 листопада 1918 року злочинна ароґанція німецького цісарського райху, переможена вільними народами, яка змагалася поневолити» був закритий німецьким військовим прапором з ламаним хрестом. О 3 год. 15 хв. приїхав Гітлер зі своїм оточенням, поглянув на пам'ятник, вступив до вагону і сів, обернувшись спиною до пам'ятника. З правого боку сиділи Ґерінґ, Редер і Ріббентроп, а з лівого боку Кайтель, Бравхіч і Гесс. Через чверть години прийшла французька делеґація. В делеґації — генерал Єнсінже (Гунтцінґер), амбасадор Ноель, віцеадмірал Лелюк і генерал летунства Бержере.

Почесна сотня стоїть стунко, зброя коло ніг. Французи входять до вагону, вітають фюрера і сідають. Кайтель читає вступ до умови про перемир'я, амбасадор Шмід перекладає і зараз після того Гітлер із своєю свитою виходить з вагона. Французи з Кайтелем ведуть переговори далі.

Гітлер вступає до авта. Ґерінґ кличе трикратно: «Зіґ гайль!» 24-го червня Головна Квартира фюрера оголошує, що війна на Заході закінчена. В усій німецькій великодержаві включно із Протекторатом і Ґубернією повівають на будинках протягом десяти днів прапори і сім днів видзвонюють дзвони.

Причини, що привели Францію до упадку і повели її 21 червня 1940 р. знову до лісу коло Компієнь, цілковито відомі: моральний занепад всього народу, який зустрів Даладьє після переговорів у Мюнхені не окриками ганьби, а навпаки — оваціями народу, приспаного фальшивою надією, що за лінією Мажіно він почувати може себе безпечно.

Згадано «лінію Мажіно». Коштувала вона мільярди франків. Самої сталі було вжито в 6 разів більше, як важить Ейфелева вежа. Бетон, висипаний на одну купу, міг би дорівнюватись одній з найбільших єгипетських пірамід. Але парадокс полягає якраз в тому, що лінія, яка мала врятувати Францію, привела її до загибелі. Пригадаймо собі, скільки то було бомбастичних фраз, фільмів і фото всякого роду про так зв. західній атлантійський вал, а прецінь обидва вали були розбиті американцями та англійцями на порох, і їхні танки прямували через них далі. Як могла витримувати опір «лінія Мажіно», охоронювана військом без бойової моралі, яке піддавалося часто не вистріливши останнього набою!

Коли напочатку року 1935 полковник де-Ґоль з Павлом Рейно намагалися провести реформу у французькій армії і домагалися організування панцерних дивізій, твердив тоді де-Ґоль і кликав аж до надокучення, що лінія Мажіно буде французьким нещастям, тому, що боронить землю тільки зі Сходу, а не з Півночі, звідки напевно прийде головний удар. Але говорив він тоді до глухих вух. Його слова були тоді «голосом вопіющого в пустині». А генерал Вейґан, коли проголосив 11 червня в Тур на засіданні міністерської ради, що немає вже надії на перемогу. додав, як його спитали, як могло дійти до такої катастрофи, між іншим: «За огорожею лінії Мажіно, яку ми переціниди, наша країна спала».

Грізна була також недостача літаків, за допомогою яких німці розбили Польщу і з якими вони пробилися через лінію Мажіно аж до Сени та Луари. Саме перед війною Ґерінґ запросив був генерала Вюллемена на візиту німецьких літакових фабрик. Той повернувся до Франції сильно пригноблений. В той час, коли постачальність німецької продукції досягала 1.000 літаків на місяць, французька продукція становила лише невеликучастину німецької. Німецькі літаки літали 500 — 6000 км на годину, а французькі застарілі типи — нових майже не було — 250 км. Не помогла ані доставка в Америки, бо й там ще тоді не була заряджена конвеєрна система. «Почали ми війну, — написав 10 вересня 1940 р. майор летунства і посол Робб до Даладьє, — хоч не мали ми летунства, яке б хоч здалека могло дорівнюватись німецькому». І далі, коли можна вірити німецькому журналістові Г. Кранцові, автору книжки: «За кулісами урядів і генеральних штабів», заявив генерал Вейґан на згаданім вище засіданні міністерської ради: «На початку війни не мали ми більше як 800 боєздатних літаків. Сьогодні, коли Німеччина має тисячі літаків, нам залишилося лише 350 до 400 машин. Ми ніколи не мали дійсного летунства; хто твердить щось інше, той брехун...».

Щодо озброєння варто тут порівняти Францію з маленькою державою Чехословаччиною. 28 квітня 1939 р. в німецькому Райхстаґу Гітлер перераховував, що німці здобули окупацією Чехії і Морави. Між іншим згадав про 1 582 літаки і 501 протилетунську гармату. Порівняння скандальне. Як була озброєна велика держава і мала держава. Інша річ, що Чехословаччина не використала свого атуту, бо і в її армії був такий самий дух, як і в французькій армії. Коли маленька частина українського народу на Закарпатті голіруч пішла в бій проти наступаючої мадярської армії, то чехи віддали без одного пострілу наймодерніші укріплення, збудовані за допомогою тих самих інженерів, які будували лінію Мажіно, разом з так зв. судетською землею, а 15 березня 1939 р. віддали всі свої землі Гітлерові на поталу.

Практика була майже та сама. Чехословацька армія брала зразок із французької. В обох генеральних штабах існував дефензивний дух. 1939 р. в смертельному бою змагалася Польща, яка перед тим допомагала німцям і мадярам доконати свою «слов'янську сестричку» і сусідку — Чехословаччину. Тепер її добивали німці разом із найсильнішим «слов'янським братом» — Совєтським Союзом. Тодішній французький генераліссімус Ґамлен вдовольнявся тим, що, мовляв, в'яже на Заході 45 німецьких дивізій... Та вина не тільки в Ґамлена. Вина і в французьких генералів, при іменованню яких, як було і в ЧСР, переважали особисті і політичні впливи над моментами речовими. Генерал Вайґан, який був призначений верховним командантом французьких збройних сил, мусів негайно усунути 17 генералів...

За всі свої помилки Франція мусіла заплатити. Заплатила їх дорогою кров'ю своїх синів і стратою мільярдових цінностей. Сьогодні вже усунена сцена в лісі коло Компієнь з 21 червня 1940 р. Німеччина є там, де була 11 листопада 1918 р., а можливо ще нижче. Франція почала новий етап. Змагається за очищення свого духового і національного життя. Змагається зберегти себе перед новою загрозою світового комунізму і розкладаючих його впливів. На сцену знов виходить той самий де-Ґоль, що перестерігав Францію перед катастрофою і кликав до мобілізації всіх її духових і матеріяльних сил і який успішно очолював її визвольні змагання в 1939—1945 рр. Чи будуть ці роки доброю школою для Франції і чи сучасний голос генерала де-Ґоля в обороні Франції знову останеться «голосом вопіющого в пустелю» — покаже недалеке майбутнє!

Д-р С. Росоха.

—*—

УОЛЛЕС ПРОПОНУЄ ЗУСТРІЧ ТРУМЕНА Й СТАЛІНА

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Колишній американський міністер торгівлі Уоллес звернувся до президента Трумена й міністра закордонних справ Маршала з вимогою запросити до Берліну на конференцію генералісимуса Сталіна й совєтського міністра закордонних справ Молотова.

АЧІСОН ВІЩУЄ СВІТОВУ ГОСПОДАРСЬКУ КРИЗУ

У промові до студентів Уеслянського університету заступник американського міністра зовнішніх справ Дін Ачісон заявив, що Европа з фінансового погляду сходить помираючи кров'ю, і віщував на наступний рік тяжку господарську кризу. Два неврожаї в Европі й один на Далекому Сході, найсуворіша за 50 років зима й недостатня виробнича спроможність промисловости перекинули всі розрахунки на господарське оздоровлення Европи. Ця криза ні в якому разі не може лишитися тільки европейською. Оздоровленню світу, — сказав наприкінці Ачісон, — стоїть на перешкоді й політика Совєтського Союзу. (ДЕНА-Ройтер).

ДВОЗОНАЛЬНІ УРЯДИ У ФРАНКФУРТІ

Як повідомляють з Берліну, в добре поінформованих колах американської військової управи чекають на укладення між американською та британською владою угоди про зосередження у Франкфурті над Майном двозональних установ. Терміну запровадження цього заходу ще не визначено. Брак приміщень для цього сподіваються обминути, надавши першости будівництву помешкань для персоналу таких установ. Таке об'єднання має усунути транспортові труднощі й ускладнення інформаційного зв'язку між обома зонами. («Ді Нос Цайтунґ).

Лондон (АП). Випробовування атомової бомби в Бікіні, — заявив на річних зборах спілки кораблебудівельників фльотський адмірал лорд Четфілд, — можна розцінювати як ознаку кінця надважких бойових кораблів. Він переконаний, що найновіший з цих кораблів «Венґард» є останнім з побідних суден. Можливість урухомлювати з допомогою атомової енерґії кораблі, адмірал вважає ще справою досить далекого майбутнього. Натомість найближчим важливим заходом для розвитку в цьому напрямі судноплавства є уживання газових турбін.

ПРОБУЮТЬ УТЕКТИ З В'ЯЗНИЦЬ

Як сповістила головна квартира американської окупаційної поліції, у Вюрцбурзі з табору для ув'язнених переміщених осіб намагалися втекти близько 200 в'язнів. Це вдалося тільки двом з них. За кілька днів з мангаймської військової в'язниці втекли 8 американських вояків, засуджених на терміни від 6 місяців до 40 років. Декому з них пощастило роздобутися при цьому на зброю. Одного із збіглих затримано.

Події минулого тижня

— Французькі Національні Збори одноголосно ратифікували італійський мировий договір. Отже він не ратифікований ще тільки СССР.

— Італійські Установчі Збори більшістю в 73 голоси висловили довір'я новому урядові де-Ґаспері.

— Після того, як плян віцекороля Індії Моунтбеттена про поділ Індії схвалила Найвища рада мусульманської Ліґи, остаточно згодився з ним і Всеіндійський конґрес.

— Совєтський амбасадор в Китаї Петров має незабаром виїхати до Москви.

— Заступник президента арабського високого комітету Гуссейні телеграмою повідомив генерального секретаря Об'єднаних Націй Тріґве Лі, що палестинські араби бойкотують палестинський комітет ОН.

— Між Голяндією, Бельґією та Люксембурґом мають відбутися переговори з приводу допомогових приставок Сполучених Штатів, що їх запропонував американський міністер закордонних справ Маршалл.

— До Палестини прибула делеґація палестинського комітету Об'єднаних Націй у складі президента комітету Сандстрема й трьох членів комітету — представників Канади, Ірану й Уруґваю.

— До Парижу мав прибути брітанський міністер закордонних справ Бевін, що провадитиме з французьким міністром Бідо переговори в справі американської допомоги Европі.

— За непідтвердженими вістками, повстанське військо в Параґваї нібито завдало урядовій армії остаточної поразки.

— В південно-американській республіці Чіле в зв'язку із страйком шоферів автобусів, під час якого вбито й поранено кількох осіб, сталися заворушення, що їх підтримує опанована комуністичними впливами професійна спілка. В країні оголошено надзвичайний стан і часткову мобілізацію.

— Як повідомило берлінське радіо, совєтська географічна експедиція відкрила в горах Шін-Шан у Центральній Азії невідоме досі гірське пасмо з найвищою верховиною в 7 400 метрів.

— До Сполучених Штатів прибули два італійські представники — лідер правих соціялістів Сараґат і Маттео Маттеотті, в справі переговорів про американську допомогу Італії, зокрема про надання їй кредиту в 500 мільйонів долярів, а за 4 роки ще на таку ж суму.

— До Франкфурту мали прибути 10 совєтських журналістів, що розмовлятимуть з німецькими політичними діячами й членами крайових урядів.

— Американський демократичний союз професійних спілок АФЛ плянує заснувати міжнароднє об'єднання вільних профспілок, що не перебувають під впливом своїх урядів. Мета об'єднання — спільна боротьба за загальний добробут та відбудову світового господарства. Світовий союз профспілок, конференція якого відбувається тепер в Празі, — як заявляє АФЛ, — нездатний боротися за таку програму, бо він цілком підкорився впливам совєтського уряду.

— Як повідомив балканський комітет ОН, болгарська влада вдруге не допустила його перейти грецько-болгарський кордон.

—*—

ЧУТКИ ПРО ПЕРЕВОРОТ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Лондон (ЮП). Чехословацький міністер освіти д-р Странський заявив на пресовій конференції, з нагоди свого перебування в англійській столиці, що чутки про плянований в Чехословаччині державний переворот не відповідають правді. Міністер сказав, що нема найменших ознак будь-якої зміни уряду чи форми влади. Російська мова в учбовому пляні чесько-словацьких шкіл стоїть на першому місці перед англійською і французькою. На думку Странського, російській мові припадає сьогодні така роля, що її перед війною мала мова французька.

ШВЕЦІЇ ТРЕБА 100 000 РОБІТНИКІВ

Стокгольм (ДЕНА-Ройтер). Швеція плянує завербувати ще 100 000 робітників, щоб посиленням продукції перешкодити небезпеці інфляції і могти виконати достави Совєтському Союзові. Як виходить з плянів шведського міністерства праці, країна хоче дозволити на в'їзд німецьким робітникам з Чехословаччини, а також селянам з Мадярщини, італійським фахівцям та скитальцям ДП з Австрії. **Американська влада в Німеччині поставила домагання щоб разом з німцями могла виїхати з Німеччини також кількість ДП з американської зони.** Це домагання шведський уряд відкинув, звернувшись після того до Великобританії з проханням дозволити в'їзд робітникам з Німеччини і північної Ірляндії. Але британський уряд в цій справі має великі застереження. Як підкреслюють шведські промисловці, без припливу робочої сили ззовні, вони не зможуть виконати достав Совєтському Союзові, а саме електричних споруд і машин вартістю 200 мільйонів крон, що передбачено в межах совєтсько-шведської торговельної і кредитової умови.

БЕЗПЕРЕРВНА ХВИЛЯ УТІКАЧІВ ПЛИВЕ ДО АВСТРІЇ

Лондон, (ДЕНА). Австрійський міністер закордонних справ д-р Ґрубер заявив на засіданні кабінету у вівторок, що австрійський уряд ще досі не одержав відповіді на ноти вислані Мадярщині, Юґославії і Румунії, в яких домагався затримати висилку осіб німецького походження до Австрії. Хвиля утікачів до Австрії не зменшується. Вжито окремих заходів щоб розселити утікачів по всій країні.

Сторінка молодих

ЗАНЕДБАНА СПРАВА

Про літні табори молоді

Оцінюючи вагу літніх відпочинкових таборів, Відділ Організації Молоді ЦПУЕ привітав акцію УМСА (YWCA), яка при співпраці УНРРА та американської армії заплянувала на липень і серпень ц. р. низку таких таборів для молоді обох статей віком від 10—17 років. Таборова акція триватиме 10 тижнів з п'ятьма чергами по 2 тижні. Такі табори організують у кожній окрузі УМСА. Вони мають бути різнонаціональні, окремі для кожної статі, однакової віком. У кожному таборі житиме коло 150 дітей. Табором керуватиме 5-ти членна управа із скитальців та 5-ти особовий адміністративний апарат. Крім того на кожне шатро (8—10 осіб) призначається окремого опікуна (шатрового), яким мусить бути людина тієї самої національности, що й молодь. Діти одержуватимуть 3 200 кальорій на добу.

Щоб забезпечити нашій молоді якнайбільшу участь у відпочинкових таборах, щоб запевнити їй якнайкращі умови побуту та опіку своїх виховників, Відділ Організації Молоді ЦПУЕ заздалегідь вислав до референтів молоді в управах таборів та при Обласних Представництвах відповідні обіжники з точними інформаціями про цю справу.

Тому що формально-правний і фінансово-матеріяльний бік та загально-організаційна схема відпочинкових таборів полагоджена УМС-ою, УНРРА і американською армією, за нашими чинниками був лиш обов'язок скористати з нагоди та дати змогу якнайбільшій кількості молоді побувати в таборі і створити їй якнайкращі умови, з максимальною користю. Щоб це осягнути, треба було зв'язатися з відповідними секретарями УМСА, підшукати і вислати на курс якнайбільше відповідних кандидатів до проводу таборів та на виховників молоді, передусім з учительства, пластових сеньйорів, проводів інших організацій молоді та спортовців, врешті, забезпечити собі відповідну кількість місць в управах міжнаціональних таборів, щоб мати вплив на їх організацію та ведення, бо в подробицях УМСА залишає вільну руку керівництву таборів. По змозі треба було здобути максимальний осяг, — добитися окремих таборів для української дітвори. Для тієї мети треба б мати потрібну кількість адміністративного апарату та виховників, щоб обсадити ними всі посади в керівництві табору.

Від відповідної кількости тих людей, від їх вартости, їх постави до цієї справи та солідности залежатиме становище нашої молоді в цьому різнонаціональному довкіллі, що створює дуже багато різного роду небезпек, яких можна уникнути, якщо в таборах буде відповідне число членів управи і шатрових української національности.

Одначе, не зважаючи на своєчасні точні інструкції Відділу Організації Молоді ЦПУЕ, більшість таборів не виконали своїх обов'язків та виказали незрозумілі занедбання. Вони не тільки не проявили потрібної ініціятиви та не зв'язалися з секретарями УМСА, але в багатьох випадках не доручили навіть цієї справи одній з організацій молоді та не дали ніяких інформацій цим людям, що їх на власну руку вибрали секретарі УМСА. А були навіть такі табори, що, не зважаючи на заходи УМСА, не вислали людей (авґсбурзька область), або не допильнували визначених (Ашафенбурґ). Наслідок був такий, що до вишкільного табору у Штутґарті свідомі своєї відповідальности таборові управи вислали повні склади кандидатів на керівництво літніх таборів і цим забезпечили собі окремі табори для української дітвори. Так напр., Реґенсбурґ матиме два табори, Міттенвальд і Маннгайм по одному. Інші в різнонаціональних таборах забезпечили собі впливове місце (Берхтесґаден). Зате Мюнхенська область (табори Інґольштадт, Фрайман, Ляйм і Шляйсгайм) та Ашафенбурґ, не зважаючи на численність української громади, мають лише по одному представникові. Із Ашафенбурґу не поїхав другий кандидат тому, що не було кому цього доглянути (цитуємо за обіжником Відділу Організації Молоді ЦПУЕ від 9. VI. 1947 р.), а із Шляйсгайму кандидатка покинула курс, бо не заспокоїла своєї амбіції стати директоркою табору. В кінці в трьох областях, до яких належать табори Авґсбурґ, Новий Ульм, Діллінґен, Ноймаркт, Корнберґ та Герсфельд не буде в управах ні одного українця. У загальному ставлення полевих секретарів УМСА до українців прихильне і, напр., у Вюртемберґії-Бадені завдяки їм, а не ініціятиві таборових управ уся молодь цієї провінції буде в одному таборі під управою українців. Навіть ці табори, що вислали людей, не виказали відповідної дбайливости у їх підборі. Часто попадали сюди зовсім випадкові люди. Напр. в одному випадку на інструктора плавання та відповідального за безпеку під час купання вислано особу, що не вміє плавати, в іншому випадку на директора табору приїхав кандидат, який ніколи в таборі не був.

Як бачимо найбільше занедбань виказали ці табори, в яких багато декляємуться про патріотизм, але в яких брак чинного патріотизму. Так через бездарність, брак ініціятиви та зрозуміння, байдужість, лінивство, а то й злу волю «батьки народу» деяких наших осередків проґавили добру нагоду. Через те терпить наше молоде покоління. Потім усю вину скидатимуть на «чужі чинники», на «незалежні від нас умовини».

Тепер вже пізно направляти проґавлене і єдине, що ще можна врятувати, це підшукати людей, які взяли б на себе обов'язок шатрових, цебто безпосередніх опікунів і виховників гуртків молоді. Ці шатрові обов'язково мусять бути тієї самої національности, що й молодь. Але можна сподіватися, з черепашиною рухливістю відповідальних за цю справу чинників наша молодь дочекається того, що й шатровими будуть чужі їй щодо національности люди.

В. Б.

Наймолодші пластунки Ашафенбурґу несли вінки на Святі Героїв.
(Фото „Неділі")

МЕТА ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

На цю тему виголосив о. проф. Ол. Попівський доповідь на перших загальних сходинах всіх членів Спілки Української Молоді в Ашафенбурзі.

Перед початком доповіді було проспівано молитву, а після цього слово забрав о. проф. Попівський. Він схарактеризував тему свого реферату як таку, що належить до наук педагогічних. «Педагогіка бо, — зазначив прелеґент, — скеровує свою діяльність на те, щоб виявити в людині її цінні сторони і сприяти їх всебічному розвиткові». Педагогіка як наука потрібна всім людям, але молоді — особливо. Бо молодь — це та частина людства, яка ще тільки починає жити і в силу цих обставин являє собою ніби якусь загадку. Дивлячись на малу дитину, не завжди можна сказати, ким вона буде, ставши дорослою, як не знав сільський коваль Ясь Франко, що його малий син Іван зробиться великим українським письменником.

Завдання педагогіки полягає саме в тому, щоб розкрити в людині ті риси, в яких вона може себе найкраще проявити. Прелеґент цитує слова великого українця Сковороди, який сказав, що кожній людині «треба найти сродную свою стать», тобто своє покликання. Вміти знайти в собі те, до чого найкраще пристосована душа, те, що для даної людини являється найбільш «сродним» (Сковорода), — це справа нелегка і не кожна людина одразу ж знаходить її, в наслідок чого виконує ту працю, до якої не має замилування. Обов'язком педагога є — допомогти людині зрозуміти самому себе і вміти знаходити в собі цю покликанність до якоїсь певної ділянки загальнонаціональної справи. Найлегше досягти цього тоді, коли людина розвивається всебічно, тобто коли її складові компоненти — розум, воля, почуття, тіловиховання, етика, естетика та інші розвиваються в повній взаємній гармонії.

До такого всебічного і гармонійного виховання закликав ще Арістотель, який, щоправда, трактував ці поняття дещо абстрактно і хотів виховувати «людину взагалі», відриваючи її таким чином від тієї доби і того середовища, з яких вона виросла.

Доба формування і становлення націй внесла свій ідеал і в педагогіку. Сучасна педагогіка як наука теж проповідує ідею всебічно і гармонійно розвиненої людини, але людини невід'ємної від свого часу, свого простору, свого краю, своєї нації, свого народу. «Ці правила, — каже прелеґент, — особливо треба засвоїти нашій тимчасово-бездержавній українській молоді, яка, хоч і виростає відірваною від свого народу, але в служінні йому мусить вбачати основний сенс життя».

Універсалізм педагогічного процесу трактується нами, як невід'ємна складова частина гармонійного виховання, а це останнє, в свою чергу, мусить супроводжувати людину на всьому протязі її життя. Слова і вчинки людини карбуються в її психіці і сприяють або піднесенню людини або її занепаду. Тому людина і мусить навчитися скеровувати свої вчинки так, щоб вони підносили її, а не принижували. Молодь, яка щойно входить у життя, мусить добре засвоїти це правило. Бажаючи стати повноцінним членом суспільства, молодий чоловік чи молода жінка мусить намагатися розвивати однаково всі складові компоненти своєї особи, щоб не зробитись безвольною, хоч може й розумною, істотою, або мати непохитну волю в слабому немічному тілі.

Цей реферат, схарактеризований прелеґентом, як загальний вступ до всебічного висвітлення вказаної на заголовку теми, буде продовжений в кількох наступних доповідях, присвячених окремим сторонам людської психіки.

Американці прив'язують вагу до безпосередніх зустрічей з німецьким населенням. Оце молода американка розмовляє з німецькими дівчатами в клюбі молоді у Франкфурті. (ДЕНА)

Значіння цієї надзвичайно цікавої теми виявилось в непослаблюючій увазі, з якою була прослухана доповідь. Не стало на перешкоді навіть те, що в приміщенні було всього лиш п'ять невеликих лав, на яких помістилося небагато людей, а всі останні мусіли стояти. Організатори цього вечора могли подбати за те, щоб сходини відбулися в більш сприятливих умовах.

П. Д—в.

ВСІ ДО ЛІТНІХ ТАБОРІВ!

На днях закінчився курс перевишколу кадрів керівників, які мають провадити літні дитячі табори. Курс цей відбувся в Штутґарті-Деґерльох. Організували його т-ва «YMCA» і «YWCA». Це світові організації християнської молоді. «YMCA» — скорочено: Yong Men's Christian Associations — це організація хлоп'яча, і така сама «YWCA» організація дівчат. Обидва ці Т-ва — це християнські харитативні організації. Головним їхнім завданням є допомога всім потребуючим, ширити ідеї християнства і християнської етики та моралі серед людства всього світу. Не треба, думаю, говорити про велике значення тих ідей, скажемо коротко. Якщо б все людство дотримувалося закону Божого і жило так, як вчить християнська релігія, на світі був би рай.

Ці дві організації «YMCA» і «YWCA» поставили собі завдання, за допомогою Американської Армії і УНРРА організувати літні табори для всіх дітей ДП, в американській зоні. Насамперед підготували відповідну кількість людей, що могли б провадити такі табори. Отже це вже відбулося на вище згаданому курсі. Було всіх 152 курсанти з усієї американської зони, ДП і не ДП і так: латишів було 38, жидів 31, українців 27, литовців 17, естонців 17, поляків 10, росіян 9, німців 4, югослов'янів 1. Ці люди, виховател, чи керівники майбутніх таборів були переважно довголітні педагоги, тобто вчителі середніх шкіл, що працюють в пласті і в спорті, значить люди, яким можна певно довірити опіку над своєю дитиною.

Всіх літніх таборів має бути в усій американській зоні 32 в різних місцевостях. Через цих 32 табори повинно перейти 24 000 дітей ДП. Це буде так: табори будуть організовані в здорових кліматичних, лісистих околицях, або в лісі на поляні, та гірських околицях. Треба розуміти під палатками. Одна зміна для 150—200 дітей триватиме два тижні. По двох тижнях, ці діти їдуть додому, а на їх місце приходять інші, аж доки так не перейдуть усі 24 000. Розраховано, що протягом двох з половиною місяців, повинні перейти табір всі діти.

Таборами будуть опікуватися «YMCA» і «YWCA», американська армія і УНРРА. Табори повинні дати дітям насамперед відпочинок, радість, забаву, приємність, навчити дітей чогось нового, навчити співжити з дітьми інших націй. Бо запроєктовано інтернаціональні табори. Тільки жиди будуть мати свої окремі табори. Табори провадитимуться в дусі і на основах християнсько-релігійних, взаємна допомога на засадах демократії. Літні табори для дітей почнуть діяти правдоподібно в другій половині, або в кінці червня. Про це буде повідомлена кожна УНРРА, яка повідомить комітети, а ті батьків. Кожна дитина, що йде до табору, мусить бути перевірена лікарем і мати посвідку про стан свого здоров'я. Кожний батько повинен заповнити відповідну анкету та дати на ній згоду, щоб його дитина пішла до табору. Ці анкети будуть роздані УНРРА комітетам, які дадуть їх батькам. Без цих двох посвідок дитини не прийметься до табору.

Отже, матері й батьки! Не жалійте для своєї дитини відпочинку по шкільній праці, не жалійте дитині радости, сонця, здорового повітр'я, відповідних харчів, забав і тієї приємности, яку знайде ваша дитина в кожному літньому дитячому таборі, про що буде мати спогад на все життя. Випровадьте своїх дітей із таборових льохів, піддаш і тісноти на волю, на простір, на сонце, на свіже повітр'я.

Не сміє ні одна українська дитина лишатися поза літнім дитячим табором!

Отже, всі діти до літніх таборів!

Федчук Богдан.

ДУМКИ З ПРИВОДУ ОДНОГО КОНЦЕРТУ

Виконавці творів клясичної музики становлять в масі наших скитальців досить рідке явище. Тим з більшим задоволенням прослухали ми концерт, що його дала студентка франкфуртської консерваторії **Галина Крилова.**

Концерт відбувся нещодавно в ашафенбурзькому таборі «Ляґарде». Програма складалася з двох частин, в яких загалом були представлені такі композитори: Шопен (8 точок програми); Брамс — (2 точки); Бах — (1 точка).

Про гру цієї безперечно талановитої піяністки наші газети уже писали. Тим з більшим огірченням констатували ми порівнюючи незначну кількість присутніх. Звичайно, для глибокого розуміння музичної фрази потрібна відповідна освіта в цій галузі. Але сприймання музики як одного з видів мистецтва є доступним не лише для фахівців. Хоч афіші були вивішені за декілька днів до концерту, навіть професори музичних шкіл (яких в ашафенбурзьких таборах є декілька), не привели на концерт своїх учнів. Чим пояснюється ця байдужість, — тяжко сказати.

П. Д.

СЛАВНА КНИЖКА НЕВІДОМОЇ ВЧИТЕЛЬКИ

W 1851 r. w Ameryci wydrukuwala newidoma do toho czasu j nemoloda wzezinka Herijet Biczer-Stow knyzku p. z. „Chatyna diadka Tomy", jaka z zachoplenniam zmaluwala zyttia ponewolenych todi, katowanych ta prodawanych negriw. Knyzka mala switowyj uspich i stworyla perelom w istorii.

U Spoluczenych Derzawach buw uze w toj czas ruch proty newilnyctwa, ale win buw slabkyj. Knyzka Biczer-Stow stala zbrojeju cioho ruchu: wona klykala do sumlinnia j poczuwan usich — i wona zapoczatkuwala nowu dobu w istorii Ameryky. Nepomitna wczytelka dodala rozmachu ruchowi, szczo w dwa roky pisla pojawy ii knyzky oformywsia w respublikansku partiju i w 1860 r. dobuw po czerzi bilszist w palati reprezentantiw, u senati ta w wyborach prezydenta. Koly prez. Awram Linkoln u berezni 1861 r. staw na czoli derzawy, stejty, szczo buly za zaderzanniam newilnyctwa proholosyly swij wychid iz Zluczenych Derzaw, Hromadianska wijna, szczo rozpoczalasia pisla cioho w 1861—65 rr., bula czy nenajtiazczoju dosi kryzoju Spoluczenych Derzaw: wony pry czetwertyni siohodnisznoi kilkosty naselennia wtratyly w nij wdwoje bilsze wbytymy, jak w oboch switowych wijnach. Ale pid czas tijei wijny Spoluczeni Derzawy perejszly z chliborobstwa do promyslowosty, amerykanci staly narodom i w osnowu ich zyttia lahly zdorowi idei. Syn Biczer-Stow upaw tez u tij wijni.

Knyzka prynesla pani Biczer-Stow slawu i bahatstwo. Awtorka boronyla ii szcze w publikacii „Klucz do chaty diadka Tomy" proty zakydiw worohiw, ale ce bulo zajwe. Sprawa znesennia newilnyctwa stala sprawoju milijoniw. Tez i dalszi twory pani Biczer-Stow ne maly uspichu ii debjutu, chocz „Soniaszni spohady z czuzymy", preharnyj narys podorozi po Ewropi, cikawyj do siohodni. Riwno 50 lit tomu, w 1896 r. Harijet Biczer-Stow pomerla 84-litnioju w Bostoni.

Perszu polowynu zyttia Biczer-Stow prozyla newidomoju wczytelkoju. Potim wona wstrianula w zyttia swoho narodu i potriasla sumlinniam switu. Ledwe czy jakyj inszyj beletrystycznyj twir i za wyniatkom „Kobzaria Tarasa Szewczenka, maw szcze takyj wplyw na dolu swoho narodu, jak „Chata diadka Tomy, szczo i ukrainskoju mowoju dizdalasia kilkoch perekladiw ta wydan.

Американський генерал Даф, командувач головної кватири, передає голові союзу німецької молоді літній відпочинковий табір для незорганізованої молоді. (ДЕНА)

КНИЖКА ПРО ПОДІЛЛЯ

Петро Павлович: ПОДІЛЛЯ. Історичні пам'ятки. Ілюстроване видання. Видавництво «Брама Софії», Авґсбурґ, 1946, ст. 38+29 карток із ілюстраціями.

Петро Павлович видав дуже цінну книжку про Поділля, в якій умістив 17 односторінкових ілюстрацій із Кам'янця та 12 із Винниці. Ілюстрації мають українські, англійські, французькі та німецькі назви, а крім того вміщено короткі історичні статті про обидва наші міста на Поділлі — також у чотирьох мовах. Можна б твердити, що книжка не містить усіх наших історичних пам'яток із Поділля, але знаючи еміґраційні наші умови — треба дякувати авторові й за те, що зумів зберегти ті всі картини нашої славної давнини в наших скитальчих злиднях.

Книжка заслуговує на те, щоб її купив кожний українець, який любить наш рідний край. Її можна дарувати чужинцям, бо чужомовні тексти роблять її доступною також американцям, англійцям, французам і німцям.

З глибоким смутком повідомляємо, що наш дорогий товариш

† ВАСИЛЬ ОНИЩУК

учень VIII кл. Української Гімназії, нар. 1. III. 1927 р. на Волині, трагічно згинув у хвилях ріки Некар в Мангаймі 2. VI. 1947 р. Похорон відбувся 6. червня 1947 на міському кладовищі в Мангаймі.

Нехай сниться Тобі Рідна Земля!

ДРУЗІ

Трагічна жертва купання. Непевна і глибока річка Некар, що протікає через Маннгайм, вирвала зпоміж українців табору в цьому місті невіджалувану жертву: в понеділок 2 червня по полудні втопився в цій ріці один з найкращих юнаків табору, **Василь Онищук.** Несподівана, на очах товаришів, смерть Василя була надто траґічною. За 3 дні він мав сідати до матури, був одним з найкращих спортовців та пластунів і взагалі своєю спокійною, трудящою і талановитою вдачею здобув він собі загальну любов. Ще більша була трагедія батьків, що втратили єдиного сина саме тоді, коли він давав найкращі надії, а до того ж недавно тільки перейшов з Ашафенбурґу до батьків у Маннгаймі. Нещасного найшли аж на третій день після траґедії і врочисто поховали у п'ятницю 6 червня. Над гробом промовляли від учителів гімназії проф. Завітневич, від товаришів п. Литвин і від Пласту п. інж. Дроздовський, а під щирий плач усієї громади передано чужій землі ще одну дорогу квітку, що їх зриває немилосердна хуртовина нашої еміґрації. Спи, хлопче спи...

ПИШІТЬ СВОЇ СПОГАДИ!

Ми живемо у великій і грізній добі. Про нашу добу колись будуть дуже багато писати. Для історії потрібно буде матеріялів, точно і вірно записаних спогадів про теперішні події: записок різних людей — робітників, селян, учителів, професорів, політиків, артистів, взагалі людей з кожного стану життя.

Все це ще свіже в пам'яті, але поволі буде затемнюватися. А шкода, щоб багато з того, що ще може бути точно записане з пам'яти, пропало. Тож просимо: запишіть точно те, що Ви самі переживали, або те, що ділося на Ваших очах від початку недавньої війни. Спомини можуть бути довгі або короткі. Може бути спомин і про одну якусь подію.

Записане надсилайте до Бібліотеки й Музею. Все прислане буде уважно розглянене, поклясоване, і старанно збережене. Автор споминів повинен зазначити, що з присланим треба зробити. Коли деякі описані особи потребують охорони поки що, то хай автор згадує їх під прибраними іменами. Ключ до таких імен Музей буде держати, згідно з бажанням автора, в тайні, до зазначеного часу.

Не журіться тим, що Вам тяжко писати. Пишіть так, як можете й вмієте. Знайте, що все записане придасться для істориків і письменників.

Шліть все, що носить на собі печать українського духу, до:

Осередок Української Культури й Освіти

Library and Museum,
Ukrainian Cultural and Educational Centre,
P. O. Box 3093,
Winnipeg, Mann., Canada.

Друковане слово в пропаґанді нашої справи серед чужинців

(Доповідь д-ра Степана Барана на І З'їзді Українських Журналістів у Н. Ульмі 2 червня 1946 р.)

II.

Чужинецька преса і окремі публікації чужими мовами, що появлялися за кордоном або на наших етнографічних землях, аж майже по сам кінець 19-го століття мало цікавилися українською тематикою. Панщина в Австрії до 1848 р. і кріпацтво в Росії, відсутність освіченої національно активної провідної верстви і політичне національне культурно-церковне і соціяльне поневолення українського народу, не могли витворити відповідного середовища і чинників для плянової пропаґанди нашої національної справи друкованим словом. І серед тих незлагод ми розпочинали своє національно-культурне відродження насамперед в ділянці літератури. Тим цікавилися — і то не багато — хіба найближчі сусіди — росіяни, поляки і мадяри, а дещо теж і німці. Три перші, звичайно, ставилися до нас неприхильно, бо кожний з них хотів дальше живитися нашим коштом. Світ про нас мовчав. Тільки деякі католицькі кола і їх преса зацікавилися справою насильної ліквідації царатом решток церковної унії в 1827-1839 рр. на українських західніх землях в Росії і востаннє на Холмщині в 1875 р. З цієї нагоди згадували і про народ, що визнавав досі цю державним чинником касовану релігію. Це стосувалося наших земель в Росії, яку і так Західня Европа вважала варварською державою, тому й переслідування в ній нікого не дивували.

Проте вже в 1848 р. преса — власне чужа: німецька і чеська — ширше заговорила про галицьких українців. Тоді в Австрії оголошено конституцію і скасовано панщину. У Львові створено — як уже раніш згадано — першу крайову політичну організацію, Головну Руську Раду, для оборони інтересів українського народу. Рівночасно тоді появилася і своя преса — «Зоря Галицька». Під час виборів до австрійського парляменту вийшла з Галичини і Буковини числена українська посольська репрезентація під проводом єпископа д-ра Григорія Юхимовича, пізнішого галицького митрополита і голови Головної Руської Ради. Ця репрезентація поставила домагання створити в Австрії окремий український коронний край законодавчим соймом у Львові і окремим намісником. Заявилася вона в парляменті проти так зв. індемнізації себто виплати дідичам та скасування панщини. Проти одного і другого були польські посли, з яких д-р Ф. Смолька, адвокат зі Львова, був президентом парляменту. І тоді розпочалася завзята політична боротьба між українцями і поляками. Ця боротьба тривала аж до занепаду Австрії в 1918 р. В тому ж 1848 р. Гол. Руська Рада вислала свою делеґацію під проводом заст. голови Івана Борисикевича і о. Олексія Заклинського на Всеслов'янський конґрес у Празі в червні 1848 р. Конґрес скликали чехи під проводом історика Фр. Паляцького з метою створення в Австрії федерації автономних слов'янських народів.

І там, у Празі українська делеґація поставила домагання територіяльної автономії для українців. Тут пригадуємо, що Гол. Руська Рада вже в своєму першому маніфесті до галицьких українців (за тоді вживаною назвою русинів) з 15 травня 1848 р. в першому числі «Зорі Галицької» підкреслила єдність національну галицьких українців з наддніпрянськими і національну самостійність та окремішність української етнічної групи від росіян і поляків. Воно стало вихідною точкою для дальшої національно-організаційної праці галицьких українців аж до наших днів.

Піднесені першою українською парляментарною репрезентацією справи відбилися ширшим відгомоном в австрійському парляменті-конституанті з 1848-49 рр. На стороні українців став молодий тоді видатний чеський політик д-р Фр. Ріґер і дехто з німецьких послів. Українська справа і віковий утиск поляками українців знайшли місце на шпальтах німецької і чеської преси. Уперше заговорила чужинецька преса про наші національні і політичні змагання. Однак не надовго, бо вже в 1851 р. введено в Австрії абсолютизм і конституційний устрій вернувся щойно в 1861 р. Під час цієї десятилітньої реакції пропали всі сподівання галицьких українців і доволі значні здобутки з перших конституційних років. В 1867 р. Галичину віддали Габсбурґи під зверхність поляків, а Закарпаття на цілковиту поталу мадярам. Це головно й спричинило національну зневіру у власні сили і як єдиний вихід — надію на порятунок Москви. Так зародилося національне ренеґатство — москвофільство. Була це специфічна національна недуга австро-угорських українців, що десятками літ нищила наш національний організм. Галичина і Буковина побороли цю недугу майже зовсім на початку 80-ти рр. минулого стол. і нині там її нема. Натомість на Закарпатті деякі симптоми цієї недуги залишилися аж до хвилини, коли воно в 1944 р. опинилося в «раю». Теж саме і в українській частині між Попрадом і Ужом нинішньої Чехословаччини.

І европейська преса на довше про нас замовкла. Російський міністер внутрішніх справ Валуєв тайним обіжником від 20 липня 1863 р. заборонив друк українських книжок релігійного змісту, підручників і популярної літератури. Як мотив цієї заборони подав відоме — що «нікакаво малоросійскаво язика нє било, нєт і бить нє может». А 18 травня 1876 р. вийшов царський указ з повною забороною українського слова. На довший час збереглося воно в Австрійській Україні, де всеж існувала спромога його розвою. І серед галицьких поляків знайшовся такий, що поділяв думки Валуєва. В галицькому соймі польський маґнат ґраф Лєшек Дунін-Борковський десь мабуть в 1866 р. заявив перед світом, що «niema Rusi, jest tylko Polska i Moskwa». Тільки польські руки вже тоді були в Галичині закороткі. І саме життя заперечувало слова д-ра Дунін-Борковського. В Галичині розпочався незабаром наш всесторонній національний ренесанс, хоч ще довго не було відповідної політичної сили і ще не було голосного відгомону у віденському парляменті наших стремлінь. В загальному мовчала про нас і чужинецька преса.

Цю довшу глуху мовчанку про нас в чужинецькій закордонній пресі старався перервати час-від-часу Михайло Драгоманів (1841-1895), визначний український історик, етнолог, публіцист і політичний діяч, що мав теж великий вплив і на наше внутрішнє політичне життя на Наддніпрянщині, а ще більше в Галичині. В 70-ті рр. минулого століття Драгоманів переїхав з Києва, де був доцентом університету, як політичний еміґрант, до Женеви в Швайцарії і там від 1880 р. кілька років видавав український суспільно-політичний журнал «Громада», при ближчій співучасті Сергія Подолинського (1850-91) публіциста і політичного еміґранта з Наддніпрянщини, що друкував дещо і з закордонній чужинецькій пресі. М. Драгоманів як публіцист розвинув ширшу діяльність, маючи особисті зв'язки з науковими і журналістичними колами в Західній Европі. Ті зв'язки використовував він як публіцист, і свої статті і ширші розвідки містив у різних часописах і журналах, переважно французькою мовою. Він теж показав світові обидва загадані ганебні акти — обіжник Валуєва з 1863 р. і царський указ з 1876 р. та підніс голосний протест проти цього московського насильства над українським словом. Був приятель великого французького географа Елізе Реклю (Reclus), професора університету в Брюселі, що в своїй великій Новій Загальній Географії присвятив обширний трактат про Україну. На сторінках европейської преси був М. Драгоманів аж до своєї смерти, як професор університету в Софії (Болгарія), довший час єдиним українцем, що перед чужим світом ставав в обороні прав українського народу і його визволення з царсько-московської неволі.

Публіцистичну роботу М. Драгоманова на сторінках чужинецької преси продовжував Іван Франко (1856—1916), головно в німецькій і польській, частково і в російській пресі і в журналах, не забуваючи і про українську. Сам незвичайно практичний політичний громадський діяч учений, письменник, поет, журналіст і обдарований і всесторонньо освічений — мав таку широку тематику з українського життя, як ніхто інший. Повних десять років (1887-97) був сам у «наймах у сусідів», як співробітник редакції львівського польського щоденника „Kurjer Lwowski“. На сторінках цього часопису брався часом і за українську проблематику, але частіше у варшавській і в петерсбурськім журналі „Kraj“. Писав багато і по-німецьки на сторінках часописів і журналів в Австрії і Німеччині, переважно з літературною тематикою, але теж із суспільно-політичою і на поточні теми, де виявив себе першоклясним журналістом. І як журналіст прислужився Іван Франко українській справі на сторінках чужинецької преси і серед чужинецького світу. М. Драгоманів і І. Франко — обидва професійні журналісти в тісному розумінні слова — стали батьками української журналістики, зокрема тієї її частини, яка в українській справі працює для чужинців і чужими мовами.

Першими українськими журналістами професіоналами, що працювали в українській справі для закордону, була трійця галичан: Роман Сембратович, д-р Володимир Кушнір і Ярослав Весоловський.

Роман Сембратович народився в 1876 році в сім'ї греко-катол. священика. Закінчив шість клясів гімназії у польській державній гімназії в Самборі 1894 р., сьому і восьму кляси в українській державній гімназії в Перемишлі, де директором був Григорій Цеглинський, заслужений педагог, письменник і громадський та політичний діяч, в рр. 1907-12 — посол до австрійського парляменту. По матурі в згаданій перемиській гімназії в 1896 р. Сембратович записався на правничий факультет віденського університету і у Відні залишився до своєї смерти в 1906 р. Був він дуже близьким родичем галицького греко-католицького митрополита кардинала Сильвестра Сембратовича. Кардинал, що сам був заслуженим українським народньо-церковним діячем і патріотом, дуже любив свого талановитого небожа і намовляв його в університеті студіювати теологію і присвятитися пізніше церковній кар'єрі, яку міг зробити завдяки зв'язкам кардинала на цісарському дворі у Відні і у Ватикані. Молодий Роман не послухав поради свого впливового родича кардинала, записався на право, а незабаром присвятився виключно журналістиці. Писав майже виключно німецькою чи українською мовою на українську тематику як вельми талановитий журналіст. Помер у Відні.

Володимир Кушнір, народився в селянській сім'ї в Янчині, пов. Перемишляни 7 жовтня 1881 р. Закінчив польську державну гімназію в Бережанах і філософічний факультет віденського університету, де осягнув ступінь доктора філософії. Був основноположником українського пресового бюра у Відні, першого в історії нашої закордонної журналістики (1907 р.), співробітничаючи перед тим у видаваній Р. Сембратовичем у Відні „Ruthenische Revue“. Був основоположником і редактором „Ruthenische Korrespondenz“ у Відні (1907 р.), що появлялася на короткий час, бо на місце „Ruthenische Revue“ і „Ruthenische Korrespondenz“ почав виходити у Відні журнал „Ukrainische Rundschau“ під його редакцією. На сторінках цього журналу появилися статті наших найвидатніших діячів і письменників з Австрії і Росії та чимало з підписами чужинців з европейською і навіть світовою славою. «Ukrainische Rundschau» стало справді европейською трибуною для української справи. Потім д-р Вол. Кушнір виїхав до Львова, в рр. 1911-12 був головним редактором щоденника «Діло», опісля переїхав до Чернівець, де редаґував «Буковину» і «Народній Голос». Першу світову війну перебував у Відні, і був доцентом Українського Високого Педагогічного Інституту й головою Союзу українських письменників і журналістів. Написав цілий ряд брошур і більших публікацій пропаґандивного або інформаційного змісту, переважно німецькою мовою. Помер у Модржанах коло Праги 22 жовтня 1938 р.

Ярослав Весоловський, син греко-кат. священика, народився 1881 р., закінчив українську державну гімназію в Коломиї, а потім студіював право і філософію в університетах в Чернівцях і Львові та скоро присвятився журналістиці. В 1903 р. був редактором тижневика «Поступ» в Коломиї, в рр. 1904-6 був редактором щоденника «Буковина» в Чернівцях. В 1907 р. був редактором видавництв т-ва «Просвіта» у Львові, незабаром перейшов до редакції «Діла», де працював до весни 1914 р., а в рр. 1910-11 був головним редактором цього щоденника. В 1907 р. за демонстрацію на львівському університеті попав разом з сотнею українських студентів до львівської тюрми, де разом з ними пробув кількаденну голодівку. Про цю голодівку написав відомий польський письменник Генрик Сєнкевич в газетах пасквіль на студентів, мовляв, вони під час голодівки об'їдалися котлетами. За цей наклеп Я. Весоловський своїм і іменем решти студентів подав Сєнкевича до суду. Розправа відбулася у Відні перед лавою присяглих, які визнали вину Сєнкевича, а трибунал за наклеп на українських студентів засудив Сєнкевича на ув'язнення з заміною на грошову кару.

Перед світовою війною 1914 р. переїхав Ярослав Весоловський до Відня як референт української преси в міністерстві закордонних справ. Тут він зробив дуже багато для української справи, інформуючи закордонних і місцевих журналістів про українські справи. На основі його інформацій появилася тоді — в перших роках війни — в закордонній невтральній пресі не одна прихильна до нас стаття. Помер у Відні 1917 р.

(Продовження в слідуючому числі).

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

(Всі вістки за аґентством ДЕНА).

— Як заявив, приймаючи представників закордонної спілки журналістів, брітанський міністер закордонних справ Бевін, він беззастережно підтримує ідею створення безпосередньо обраного світового парляменту.

— Офіційне советське інформаційне аґентство ТАСС спростовує вістки про участь в боях в провінції Шінкіян літаків із советськими знаками.

— Один з найвідоміших в Америці адвокатів Робертс, а також президент американського робітничого товариства Ґрін виступили з вимогою допустити до Сполучених Штатів 400 000 европейських переміщених осіб на підставі відповідного закону.

— Міністерство закордонних справ Сполучених Штатів надало колишньому угорському прем'єр-міністрові Нодь з його родиною, що виїхали вже до Америки, як почесним гостям прав дипломатичних представників.

— В Буенос-Айресі функціонує «Соціяльна допомога німецькій матері та дитині», що надсилає до Німеччини через шведський Червоний Хрест пакунки з харчами й товарами. Досі їх вислано на суму понад 120 000 пезо.

— З 15 червня відкрито телефонне сполучення між американською та брітанською зонами Німеччини та Сполученими Штатами для німецьких приватних осіб. Телефонну розмову оплачує той, хто говорить з Америки. Такі трансокеанські телефонні станції містяться у Франкфурті, Бремені, Мюнхені, Нюрнберзі, Штутґарті, Вісбадені, Касселі, Гайдельберзі та Міндені.

— 24 червня скасовується обов'язковість віз для сполучення між Великобританією та Швайцарією.

— Харчове становище в Польщі знову погіршало. Як вважають харчовий приділ на осінь становитиме 1600—1700 кальорій на день.

— На засіданні Світової ради безпеки французький делеґат Пароді заявив, що невдача в справі створення міжнародніх збройних сил загрожуватиме авторитетові Об'єднаних Націй. Рада ухвалила докладно обговорити на загальних зборах звіт її військового комітету.

Нема виразних надій на масове переселення

Третій Пленум Головної Української Переселенчої Ради

(Від окремого кореспондента «Неділі»). У Мюнхені відбувся 13 червня Третій Пленум Головної Української Переселенчої Ради з участю представників обласних і таборових переселенчих управ, представників професійних об'єднань, кооперативів і церков. У роботах пленуму взяли участь єпископ УАПЦ Платон і представник Американської Української Євангельської церкви Суперінтендент д-р В. Кузів.

Пленум заслухав звіт голови президії Головної Української Переселенчої Ради інж. В. Потішка про діяльність Ради за час від другого до третього пленуму (з 1 лютого до 13 червня).

— Ми розраховували, — сказав доповідач, — на сільськогосподарське колонізаційне переселення, щоб уникнути пролетаризації нашої еміґрації та забезпечити нашу національну цілість, але дійсність виявилась іншою, бо на масове переселення за океан покищо нема виразних надій. Через це, реально дивлячись на дійсність, переселенчі організації звернули пильну увагу на західньоевропейські країни, де в наслідок звільнення німецьких полонених і браку коштів на переселення за океан виявились можливості заняти на переходовий час — до праці наших скитальців до Бельґії, Голяндії, Франції й Англії. Але це не значить, що справа переселення за океан є безнадійна. Вона покищо неясна і невиразна. Покищо нашим важливим завданням є вибратись з Німеччини, одержавши працю в країнах Західньої Европи, зберегти себе морально і фізично, зберегти свою національну культуру і нагромадити кошти для дальшого влаштування своєї долі. Тому основне завдання — добитися найкращих умов для наших робітників, впливати на вирішення питань переселення; основна турбота це — непрацездатні українські родини, що не мають виглядів на переселення і яким треба допомогти.

Про діяльність Центральної Переселенчої Управи за час між другим і третім пленумом доповів п. Мудрик. Він відзначив несприятливість умов праці управи, що містилася в одній невеличкій кімнаті. Все-ж нав'язано зовнішні зв'язки, прийнято 511 і вислано в світ 320 листів. Управа відбула в ділових справах за час свого існування 14 і за відчитний період 9 засідань, брала участь у засіданнях президії, відбула ряд нарад з різними делеґаціями, представниками, відпоручниками. Негаразд з фінансами: на переселенчий фонд та за виказки і заяви зібрано лише 16% ухваленого бюджету. Звітувач пояснює, що зроблено все, що дозволили дані Управі засоби і каже, що серед зовнішніх несприятливих обставин (нез'ясованість ситуації в питаннях переселення з боку ІРО, ІҐЦР, УНРРА, труднощі зв'язку, брак ліценції на журнал «Переселенець», труднощі в здобутті приміщення для праці) обставини праці управи були ускладнені внутрішніми розходженнями щодо проведення генеральної лінії в ділянці нашого переселення.

Організаційний референт інж. Залізняк у співдоповіді заявив, що налічується 32 табори, де ще не організовані переселенчі управи. **Одною з найслабших областей, де ще не почали переселенчої праці «за браком часу» є Ашафенбурзька, де люди займаються політиканством,** роз'ятрюванням групової ворожнечі, але не буденною працею, яка творить підвалини для організації нашого переселення. Є області, як Авґсбурзька, Байройтська, де роботу поставлено добре, люди зрозуміли завдання і цілі та вербування до переселенчого фонду проходить зовсім нормально. Дуже слабка праця в Реґенсбурзькій області, де нема ініціятиви, рухливости, де люди чекають, щоб за них хтось зробив. Без організації мас переселенців, без розуміння цілей, завдань і потреб організації в таборах, ми не створимо підстав для вирішення своєї долі в майбутньому.

Референт зв'язків д-р Фіґоль подав дані про зв'язок з заокеанськими допомоговими, зокрема українськими організаціями та накреслив напрямні щодо переселення і поселення. Основне питання полягає в тому, що наша еміґрація має хибну уяву про сьогоднішні реальні можливості переселення, вона живе сенсаціями, рожевими надіями, забуваючи умови, в яких вона живе, та реальний ґрунт під ногами і ті умови, серед яких переселенчим організаціям доводиться провадити переговори з міжнародними чинниками.

Після звітів виступили представники англійської і французької зон з вияснениям стану переселення. Як сказав представник англійської зони, до Англії виїздять найактивніші елементи з наших таборів, по деяких таборах виїжджає до 60% робочої сили. Люди скрізь охоче зголошуються на роботу, по деяких таборах записується до 100% людности і це є найкращим доказом, що українці хочуть працювати.

Представник французької зони заявив, що в тій зоні є багато охочих їхати до Бразілії. Вербування до Франції проходить мляво. Ті, що переїхали до Франції, повідомляють, що вони задоволені працею і що політична ситуація нікого не хвилює. Є й добровільці їхати до Тунісу на розбудову курортних помешкань. Умови праці досить вигідні. Незабаром виїздить 60 людей.

Інші делегати вимагали прискорення темпа праці переселенчих організацій, реального підходу до ситуації. Вони підкреслювали, що сучасні обставини вимагають переорієнтування наших скитальців на реальну дійсність. Треба звернути увагу на моральну підготовку наших людей, які переїздять до інших країв, щоб кожний переїжджаючий пам'ятав, що він є репрезентантом нашого народу і не плямував його імени.

Єпископ Платон заявив, що всупереч усім труднощам наша робота посувається вперед і з кожного пленуму ми виходимо більш переконані, що тільки наша внутрішня організація є підвалиною нашого майбутнього добробуту.

Всі делегати заявляли, що наші позиції в переговорах з міжнародними чинниками будуть тим сильніші, чим міцнішими будуть наші скитальці всередині, чим будуть дисциплінованішими, з'єднаними. Це повинні пам'ятати всі табори, бо що ми зробимо тут, то тим краще будуть наші можливості переселення. Отже — фінансово скріпити переселенську акцію, створити для неї міцну фінансову базу — це є найважливіше завдання.

Пленум зробив зміни в статуті, зокрема надалі в пленумі мають право брати участь усі табори, що об'єднують не менш 500 членів переселенчого фонду. Центральна Переселенча Управа, залишаючись автономною частиною з власним бюджетом та з ГУПРадою, як громадським органом, перетворюється у відділ ЦПУЕ. Це наближення переселенчої акції до загально-громадської дасть їй авторитет.

У резолюції, схваленій Пленумом, відзначено, що питання переселення є одною з складових частин загальної української проблеми та розв'язувати її успішно можна лише з погляду інтересів цілости української проблеми, враховуючи кожночасні внутрішні і зовнішні умови.

СЕЛЯНСЬКИЙ З'ЇЗД В АВҐСБУРЗІ

Організаційне Бюро, обране на нараді представників Професійних Спілок Українських Селян 19. V. 1947 р. в порозумінні з Відділом Організації Праці і Господарства ЦПУЕ скликає

ЗАГАЛЬНИЙ З'ЇЗД

представників професійних спілок українських селян в Німеччині на 27. VI. 1947 р. о год. 10-ій, Авґсбурґ — український табір Зоммекасерне з таким порядком нарад:

1. Відкриття З'їзду, 2. Вибір Президії З'їзду, 3. Задачі Селянських Спілок і звіти з місць, 4. Розгляд і схвалення проєкту статуту фахової професійної централі селянських спілок, 5. Обрання керівних органів Центральної Фахової Спілки українських селян, 6. Розгляд типових статутів низових спілок, 7. Різне (переселенчі справи), 8. Закриття З'їзду.

На З'їзд має прибути: а) по одному представникові від кожної обласної і загальної професійної спілки селян, б) представники від таборових (повітових) селянських спілок по одному на кожних 100 членів спілки. Бажано, щоб ці представники були обрані на Загальних Зборах низових спілок.

Делеґати мусять мати мандати підписані управою відповідної спілки і стверджені печаткою ОПУЕ.

Просимо делеґатів забезпечити себе власними харчами.

Організаційне Бюро.

Коротко

— Між Францією та Великобританією відбулися переговори про тимчасове надання Франції частини збіжжя, що його має одержати незабаром Великобританія з Америки. За чутками, Франція хоче забезпечити себе цим хлібом на п'ять тижнів.

— Лондон провадить тепер інтенсивну дипломатичну діяльність. Закінчено переговори з Бразілією про укладення британсько-бразілійського договору, провадяться аналогічні переговори з Уруґваєм, після чого мають початися переговори з Норвеґією, Швецією та Данією. Сподіваються відновлення незабаром і переговорів з СССР.

— Американський військовий суд в Бремені засудив до 5-ох і 8-ох років в'язниці дев'ять німців за спробу насильного влому до одного бременського табору УНРРА.

— Військовополоненим, що перебувають в американських руках дозволено висилати до Німеччини поштові посилки без обмеження форми, кількости й ваги.

— В наслідок гураґану незвичайної сили, що пронісся в штаті Арканас (США) загинуло 31 чоловіка, кілька сотень людей поранено й понад 500 осіб стали бездомними.

— У Вюрцбурзі із збірного пункту вкрадено автобус.

— Як заявив китайський прем'єр-міністер Чанґ-Чун, китайський уряд згодився почати мирові переговори з комуністами, якщо вони відмовляться від вимоги розміщення війська, що було в січні 1946 р.

— Підкомітет американсько-советської комісії припинив на невизначений час свою роботу, не спромігшися дійти жадної згоди в питанні про створення тимчасового уряду.

— Невідомі саботажисти підірвали на двох місцях біля Гайфи в повітря нафтопровід іракського нафтового товариства.

— Урядова юґославська інформаційна служба Танюґ здементувала вістку, поширену грецькими колами, про концентрацію військ на юґославському кордоні для наступу на Грецію. Аґентство називає цю вістку цілком неправдивою.

— Австралійський міністер оборони Дідман заявив в палаті репрезентантів, що протягом 5-ох років Австралія мусітиме видати 250 000 000 фунтів стерлінґів на справи своєї оборони під час миру.

— Президент Трумен, уперше в історії США в таких питаннях, наклав вето на ухвалену республіканською більшістю Конґресу постанову про зменшення на 4 мільярди долярів податкової частини бюджету. При новому голосуванні Конґресові для скасування сили цього вето треба мати 2/3 голосів.

— Французький Загальний Союз професійних спілок організував загальний страйк банківських службовців аж до повного задоволення їх вимог.

— Американський союзний суд мав обговорити петицію антикомуністичної ліґи про відмовлення колишньому американському міністрові торгівлі Уоллесу в приміщенні для промови, яку він мав виголосити цими днями.

— Французька окупаційна влада видала наказ про виселення з Саарської области як неблагонадійних 495 осіб, а з членами їх родин — близько 1 500. Згодом виселення 500 осіб скасовано. Пресі заборонено обговорювати цей захід.

— Між Великобританією та Чехословаччиною укладено договір про культурний зв'язок.

РАБСТВО В XX СТОЛІТТІ

Лондон (ДЕНА-Ройтер). За даними спеціяльної комісії міжнародньої конференції для усталення людських прав, круглo 9 мільйонів людей перебуває ще в світі на становищі невільників. Конференція, що відбувається тепер у брітанській столиці, звернулася до Об'єднаних Націй з проханням скасувати рабство в усіх частинах світу, забезпечивши з господарського погляду звільнених рабів. За даними спеціяльної комісії, круглo 2 мільйони рабів є в Абесінії, стільки ж невільників-дітей у Китаї, 700 000 рабів в Арабії, 300 000 в Лібериї та інших частинах Африки, а також в Індії і 4 мільйони в країнах латинської Америки. Конференція одноголосно запропонувала Об'єднаним Націям виключати з їх членів ті держави, що виданням відповідних законів і на практиці на скасують у себе рабства.

ВИЯСНЕННЯ МЮНХЕНСЬКОГО ІНЦИДЕНТУ

Франкфурт (ЮП). Дослідження американського короткохвильного висилача при мюнхенській радіостанції з'ясувало, що недавнє скерування призначеної для Москви радіопередачі до Південної Америки сталося в наслідок технічної несправности, а не з злого заміру, як це спочатку гадали. Про це офіційно повідомлено заступника американського міністра закордонних справ у культурних питаннях Вільяма Бентона.

Мадрід (ДЕНА). На підставі обміну нотами між представниками Трансйорданії та Еспанії між обома країнами поновлено дипльоматичні стосунки.

Культурна творчість еміґрації

НОВА КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ

В кінці жовтня м-ця 1946 р. в м. Ґослярі заклали основи капелі бандуристів ім. Леонтовича. Бандурист Назаренко, що має чималий досвід в організації кобзарської справи, підбирав співаків, а брати Гончаренки устатковували майстерню, де мали виробляти бандури, підбирали та навчали майстрів. За короткий час капеля нараховувала 14 осіб, а майстри почали виробляти бандури. Умови на початку праці були надзвичайно тяжкі, тому що все доводилось робити на власні кошти, а для навчання бандуристів було лише декілька застарілих бандур. Але, дякуючи завзятій праці всіх членів капелі, в середині січня 1947 року всі вже мали бандури і підготували програму на повний концерт. Всі концерти пройшли з повним успіхом, а слухачі були приємно вражені несподівано створеною новою капелею. В лютому місяці в міськім театрі міста Ґосляру капеля дала перші два концерти для німецької публіки. Обидва концерти пройшли з добрим успіхом. З того часу капеля дала понад 30 концертів не лише в українських таборах, а й по міських театрах великих міст, як Ґеттінґен, Ганновер і інші, про які досить добре відкликалась німецька преса. Проте, добре було б доповнити капелю, як молоду мистецьку одиницю, ще кількома добрими солістами, поки основна маса українського населення не виїхала до Англії. Капеля виступає без диригента. В програмі, крім українських пісень, є також англійські та німецькі. Створення досить сильної, з мистецького погляду, кобзарської капелі дійсно заслуговує на увагу, подив і добру оцінку з боку української громадськости. **П. С-ик.**

ОБРАЗОТВОРЧА СТУДІЯ

З ініціятиви керівника Образотворчої Студії художниці **Гарасовської-Дачишинової,** що зорганізувала нещодавно цю нову культурну установу в Ашафенбурзі, відбулося вже друге іформаційне зібрання, на якому були присутні культурно-освітні референти Области і окремих таборів, викладачі студії та представники преси.

Ашафенбурзька Образотворча Студія — це один з найвищих типів мистецької школи, можливих у наших таборових умовинах. Вона має дати студійцям всебічне гармонійне виховання, бо, крім знання утилітарного характеру, учень мусить придбати собі загальну освіту. Завданням студії є підготувати здібнішу молодь до вищих малярських курсів, плекати національне мистецтво та дати учням професію.

Покищо до студії прийнято на підставі вступних іспитів 19 учнів, але треба сподіватися, що число їх збільшиться. Навчання розраховане на 4 місяці. Викладачі, — місцеві мистецькі сили, дають запоруку високого рівня студії. Студія має добре приміщення та відповідне обладнання. Найбільшою журбою керівництва студії — роздобути матеріяльні та фінансові засоби для її успішного ведення, бо студія не може існувати на самоутриманні.

З уваги на значення студії для громадянства, її керівництво сподівається знайти всебічну підтримку і допомогу від наших громадських чинників. **(Ба).**

УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА ШКОЛА В МІТТЕНВАЛЬДІ

Думка наших громадян-одиниць, які є того переконання, що не політиканством і партійництвом принесемо теперішній нашій еміґрації користь, знаходить, час-од-часу, своє потвердження у життєвій дійсності цієї нашої еміґрації. Це ми, для прикладу, бачимо по «Українській Музичній Школі» в Міттенвальді. Зорґанізував цю школу й веде її наш відомий музикант і композитор д-р З. Лисько, дібравши собі до співпраці солідні фахові учительські сили — усіх їх вісім. Школа має — на 3 тисячі таборян — 80 учнів. Предмети навчання — фортепіяно, скрипка, сольоспів. Школа найшла з-поза табору п'ять фортепіяно і, для теорії музики, одну фісгармонію. Праця триває від ранку до пізнього вечора — від 7 до 22 години щоденно. Місячна оплата, яку складають учні до шкільної централі всіх шкіл у таборі (а з неї виплачується учителям тих шкіл платню), сягає 30 марок. УНРРА на дев'ять осіб — 8 учителів + 1 сторож — давала 5 робітничих приділів, а 4 приділи складали батьки учнів. Учителі працюють кожен понад 44 години тижнево. І, відрадне явище в нашу розполітиковану добу, всі учителі й учні працюють сумлінно, без ніякого «примусу». Вже при вході в сутерини, — на жаль! — де приміщена школа, відчуваєте оте темпо, запал праці: з усіх сімох кімнат несеться гомін музики, співу, викладів. І так щоденно до вечора. Має школа й своїх визначних передовиків, на які учительство глядить з оправданою гордістю. Такими є, К. Стеценко, яка пильно працює як піяністка і віолiністка, й уже дійшла до четвертого середнього року, і Терлецька, фортепіяно. З весни 1946 р. з Фюсену школа принесла великий культурний вклад в українське життя. Це ясно зауважуєте в пробних показах, де вислухали ми цікаву, в характері українського імпресіонізму, нову композицію «Ченчик», інструментальний квінтет, д-ра З. Лиська. **М. О.**

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ

Появилася нова праця Аркадія Животка п. н. «Історія української преси». Є це курс лекцій УТГІ, що на 210 стор. (ін фол.) обіймають собою часи від початку української преси, через її розвиток на всіх українських землях і закордоном до другої світової війни. До праці подано обширну літературу (190 назв). Хто хотів би придбати цю працю мусить звернутися на адресу: Ukrainische Technische Hochschule, Regensburg, Ganghofer-Siedlung P.-Heyse-Str. 2.

По громадах нашої области

ВИСЛІД ВИБОРІВ В ГЕРСФЕЛЬДІ

(Власна кореспонденція). В багатьох таборах американської зони вже відбулися, а в деяких зараз відбуваються перевибори таборових рад що пов'язано з переходом до самоврядування. Здавалось, що про це нема що писати та ще такому невеликому табору, як у Герсфельді, що нараховує коло 600 осіб. Так воно власне й мусіло б бути, коли б ми були більш організовані та дисципліновані. В нашому невеликому таборі попередні перевибори з-за безглуздої демагогічної боротьби, а вірніше — колотнечі з боку однієї групи в таборі, затяглися більш, ніж на два з половиною місяці. Час, говорять, — найліпший лікар. Він дійсно багато дечому навчив, особливо це ясно з останніх перевиборів в нашому таборі.

На загальних зборах 20 травня, де був присутній представник ОПУЕ проф. Тупній П. обрали виборчу комісію в складі 6-ти осіб, з них 4 — обрали загальні бори, а двох внесено від ОПУЕ. Комісія з себе виділила на голову проф. Дубровського і почала роботу, яку систематично провадила до кінця перевиборів — 30 травня. В зв'язку з тим, що місцеві організації у нас дуже малі, вирішено, що кандидатів виставляє православна і греко-католицька громади (листа № 1 і № 2). Листа ч. 1 виставила 13 кандидатів, що були занесені за більшістю голосів в таємному голосуванні, а листа ч. 2 — 14 осіб, виставлені загальними зборами громади. 30 травня з 2-ої год. дня до 10 год. вечора провадилися вибори при зразковому порядку. Загальні наслідки виборів з'ясовано на засіданні комісії того ж вечора, а саме: із 438 виборців взяли участь в голосуванні 392 особи, цебто 89,5%. Виявлено 14 уневажнених бюлетенів.

Проголосувало за список ч. 1 — 164 виборці = 43,38%.

Проголосувало за список ч. 2 — 214 виборці = 56,62%.

Отже, в Раду обрано зі списка ч. 1 — 7 осіб, та зі списка ч. 2 — 8 осіб.

Крім 15 осіб від українців до таборової ради увійшли один представник від групи латишів та один від — литовців, разом в раді 17 осіб.

2-го червня відбулося перше організаційне зібрання членів таборової ради, де заслухано підсумовну інформацію виборчої комісії, обрано президію ради з 3-ох осіб та 2-ох умандатованих від балтійських країн. Всіх обрано абсолютною більшістю голосів при таємному голосуванні. У всіх питаннях на перших зборах виявилась повна єдність і розуміння — служіння своєму народу, здавалось, — це парлямент високоповажних осіб, які зійшлися для однієї мети. Дай Боже, щоб ці добрі започаткування надалі перетворилися в добрі дії на користь суспільству всього табору. Правда, під час цих виборів поодинокі деструктивні люди намагались запутати роботу перевиборів за взірцем минулого року, але вони, побігавши від однієї листи до другої, своєю демагогією та поведінкою так себе здискредитували, що відштовхнули від себе абсолютну більшість і загубили остаточно вплив навіть тих, хто раніше до них прислухався. — **Т. Г.**

АШАФЕНБУРҐ ПІД ЗНАКОМ ВИЇЗДУ ДО БЕЛЬҐІЇ

Щодалі українські скитальці глибше усвідомлюють потребу шукати постійний осідок свого життя. На жаль, цей вибір здебільша не залежить від самих вигнанців і вони потрапляють туди, куди їх кине щаслива або нещаслива доля. Безліч листів з Бельґії, в яких оповідається про добрі економічні та правові умови завербованих переселенців, заохотили велику кількість бажаючих до виїзду в Бельґію серед українців. Але виявляється далі, що це не так легко здійснити. За другим набором в українському осередку в Ашафенбурзі до Бельґії на працю в гірництві записалося понад кілька сот осіб. Чимало записалося на звичайні роботи й інтеліґенції, цілком придатної до фізичної роботи. Але майже половині записаних людей здійснити своїх бажань не пощастило. Всіх, що переступили поріг за сорок років, одразу відкинуто. Відкидала комісія як утриманців і батька та матір і пропонувала записаному, якщо він бажає, їхати на працю самому і вже на місці праці добиватися в консулятії можливости й дозволу на переїзд батьків. Отже приймала комісія насамперед молодих, здорових, одинаків, потім малосімейних, а з рідних — тільки дружину й дітей. З усіх 560 осіб, що перейшли комісію 13.VI. ц. р. в українському осередку, комісія прийняла 330 громадян, 230 осіб відкинуто. Це викликає серед скитальців розчарування. Багато людей з українців за такої ситуації й відбору не мають надії виїхати, хоч і почувають себе цілком придатними до фізичної праці. Що ж тоді вже говорити про людей, старших віком? **М. С.**

18. VI. ц. р. о сьомій годині ранку усі табори Ашафенбурзького осередку ожили від гудіння автомашин. То виїжджають до Бельґії робітники другого набору. Ешелон формувався на невеликій станції в Ашафенбурзі. За годину-дві коло вагонів було повно машин і людей. Сюди приїхали завербовані робітники з Ашафенбурґу, Ганау, Вюрцбурґу й Майнцкастелю. За короткий час всі тягарові вагони оздоблено гіллям дерев, травою, квітами та національними прапорами українців, литовців, естонців та поляків. Весь час грала духова оркестра. До місця формування ешелону прибули панотці, директорка та співробітники УНРРА, бельгійський офіцер, лідер Обл. ПУЕ, новообраний голова національної ради проф. А. Животко та представники інших організацій і всього громадянства. О другій годині дня оркестра на до побачення заграла марш і тридцять ваґонів ешелону повезли майже 600 нових робітників-скитальців на працю до Бельґії. Панотці — о. декан Хрущ та о. прот. Олександер благословили хрестом виїжджаючих, доки останній ваґон не перебіг перед очима велелюдної маси... **М. С.**

СВЯТО УТГІ НА КУРСАХ УКРАЇНОЗНАВСТВА В АШАФЕНБУРЗІ

У вівторок 13 травня відбулися Святочні сходини з нагоди 25 річниці праці У. Г. Академії — Українського Технічно-Господарського Інститутут (УТГІ).

В сходинах взяли участь: Лекторська Рада Курсів, абсольвенти та слухачі курсів. — Директор курсів А. Животко по відкриттю сходин зробив доповідь на тему: «Виникнення і праця У. Г. Академії — УТГІ». — По заслуханні доповіді вшановано пам'ять основників, піонерів та професорів, що навіки відійшли. Зачитано привітання та ухвалено одноголосно надіслати його на ім'я Сенату і Професійної Ради УТГІ. Надіслано привітання такого змісту: «Лекторська Рада, абсольвенти та слухачі Курсів Українознавства УТГІ в Ашафенбурзі, в світлий день 25 річниці праці УТГІ, як наступника і спадкоємця завдань і [illegible] їх традицій Української Господарської Академії в Подебрадах, просять прийняти вислів щирого привіту і глибокої пошани та побажання сил і успіхів в дальшій праці. Слава і вдячність всім тим, хто міцно тримає прапор української науки і освіти в найтяжчі часи лихоліття народу. Вічна пам'ять основникам і піонерам нашого шкільництва на чужині, що навіки від нас відійшли».

НЕВИКОРИСТАНА НАГОДА. Нещодавно до Ашафенбурґу завітав один із найвидатніших шевченкознавців — учений Павло Зайцев. Він усю свою довголітню наукову працю присвятив вивченню життя нашого генія — Тараса Шевченка і написав монументальний твір п. н. «Життя Тараса Шевченка».

На жаль, наше громадянство як слід не скористалося з присутности цього вченого. Правда, заходами директора Курсів Українознавства проф. Животка вдалося організувати один його виклад. Після вступного привітального слова проф. А. Животка доповідач прочитав кілька виривків із вищезгаданої праці.

Зачитані фраґменти свідчать про те, що автор побудував свою працю на сумлінному доборі документів та історичних фактів, пов'язаних з життям і творчістю поета. Авторові пощастило кинути на життьовий і творчий шлях поета світло правди, яке розвінчує тенденційність різних ідеологічних формацій і літературознавчих концепцій в інтерпретації постаті Шевченка. Переконливою розповіддю автор легко перекидає нашу уяву в епоху Шевченка. Перед слухачем в усій своїй величі рельєфно окреслюється образ живого поета, так затьмареного фіміямом культурної однобокости й упереджености. Він не намагається нав'язати нашій уяві такий образ поета, яким би він хотів його бачити, а лише на підставі документів і матеріялів констатує і цим правдиво відтворює.

Автор слушно обурюється на видавців-фальсифікаторів тексту творів Шевченка, що спотворюють поетову спадщину, перекручуючи її.

Не можна не відзначити також сумлінного опрацювання твору щодо чистоти й добірности мови.

Ми не можемо приділити належної уваги цій праці, бо, на жаль, не маємо її до своїх послуг, а лише хочемо підкреслити, що виклад був досить популярний і дозволив би на значно ширшу авдиторію; тим більше тепер, коли наша історична наука наполегливо працює над переоцінкою ролі і значення наших великих людей і нашого минулого. — **Д. М.**

АВТО-МЕХАНІЧНА ШКОЛА ПРАЦЮЄ

З великою урочистістю відбувалось в ашафенбурзькому таборі «Боа-Брюле» відкриття авто-механічної школи. Школа почала існувати ще 15 березня ц.р. В напівзруйнованому таборі майже неможливо було відшукати відповідне приміщення. Майбутні шофери і механіки рішили використати непридатний для життя бльок. Курсанти самі носили цеглу, самі мурували стіни, самі робили вікна, самі вкрили будинок бляхою і облили цю бляху смолою. Учні, де тільки могли, діставали різні частини від авт. На зібрані гроші купили у німця зіпсуте авто, відремонтували його і через брак бензини переробили на газоґенератор. Всією справою керували досвідчені люди, добрі знавці своєї справи. Це були: інж. О. Туренко, інж. О. Дем'янчук, секретар сотник Козачинський, інструктор Купчак та інструктор Деревицький. — На відкриття школи прийшли її керівники і учні, провідники табору «Боа-Брюле», члени Української Національної Ради в Ашафенбурзі, представники польського осередку, директорка УНРРА п. Гюм і її заступниця п. Вінке. Вони оглядали добре устатковане приміщення школи і висловлювали свій захват і здивування.

КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

6 травня почалися виклади 4-го циклю систематичного курсу. Після відкриття, яке зробив директор в імені обласної Управи, привітав слухачів проф. Д. Шумей. Вступний виклад зробив А. Животко з історії української журналістики. Виклади відбуваються щодня о годинах 7—10 в приміщенні гімназії «Ляґард».

АКАДЕМІЯ В МАЙНЦКАСТЕЛІ

У Майнц-Кастелі відбулася панахида й академія з нагоди 21-шої річниці з дня смерти Голови Держави та Головного Отамана Військ УНР Симона Петлюри та полк. Євгена Коновальця. Панахиду відслужило духовенство обох наших Церков. Вступне слово про Симона Петлюру виголосив на академії голова таборової ради. Програма академії склалася з виступу хору, деклямації і доповіді про Головного Отамана. На закінчення проспівали національний гімн. **П. Тесьминський.**

ВИПУСК МАЙСТРІВ У МАНГАЙМІ

Черговий випуск майстрів, що скінчили фахову школу в Мангаймі, відбувся на початку травня. На торжественному акті були присутні представники американської влади. Фундатор школи Ларсен одержав призначення на посаду директора в Оффенбасі к. Штутґарту. Нова фахова школа матиме дев'ять відділів і 150 учнів. Термін навчання — три місяці. Новими відділами будуть: кінооператорський, електричний і мулярський. Школа обслуговує перший і другий дистрикт. **С. Степовий.**

5 хвилин без політики

ТАЄМНИЦЯ „ТЕЛЕМАКА“

Історія одного скарбу

1 січня 1790 р., розгорнувши вітрила, з руанського порту відпливла за водою двощоглова шхуна «Телемак». Куди, з якою метою вирушила вона, — цього не знав ніхто, навіть сам капітан. Він мав дізнатися про це, лише вийшовши у відкрите море, коли повинен був зламати королівські печатки на таємному конверті, що лежав у нього в кишені. Король Людовік XVI знав, на кого можна звіритися в цій відповідальній державній справі. Тільки такому досвідченому морякові й разом з тим відданому роялістові, як капітан Кемен, міг він доручити вивезти державні цінності, коли французька революція почала набирати загрозливих для монархії форм. $2^1/_2$ мільйона золотих монет, численні історичні реліквії, рідкісні витвори мистецтва, ювелірні скарби старовинних церков та абатств знайшли собі певний притулок на борту шхуни капітана Кемена — єдиного вірного охоронця королівської таємниці.

1 січня 1790 р. «Телемак» вийшов з руанського порту, а 3 січня проходячи повз маленьке нормандське містечко Кійбеф, він несподівано й швидко затонув у широкій та глибокій в цьому місці Сені. Схвильований Людовік XVI вжив надзвичайних заходів. Рятівний загін з понад 300 чоловіка аж три місяці вперто, але марно шукав шхуни: рухливі піски разом з «Телемаком» поховали й таємницю його загибелі.

Так розповідає... історія чи леґенда? Авторитетні французькі історики, серед них і один з найретельніших дослідників історії французької революції Теодор Леножр, одностайно визнають історичну правдивість цієї події. Бурхливі роки революції і наполеонівської доби, здавалося, розвіяли спогади про цей безталанний корабель. Проте в Нормандії, особливо в Кійбефі, вони не перестали жевріти в пам'яті людей. Таємничість загибелі й зникнення «Телемака» і спочатку чутки, а згодом і загальна віра в незлíченні скарби, що лежать десь так близько на сенському дні, чим раз більше полонили думки норманців. $2^1/_2$ мільйона золотих монет своїм блиском сліпили простодушну уяву цих нужденних рибалок та хліборобів. Ідучи берегом, пливучи човном, витягаючи сіті, вони з жадібною надією придивлялися до всього, що випліскувала хвиля на берег, що пливло за водою, що забивалося в сіті. Зрідка з-під води виринав шматок зацвілого дерева, викидало на берег якусь кікудишню дрібничку — і більше нічого: ані коштовного каменя, ані золотої монети. Довгими зимовими вечорами діди в сотий раз переказували молодшим про цей казковий скарб, — і ці перекази переходили з покоління до покоління, і

ІТАЛІЙСЬКИЙ УРЯД БЕЗ КОМУНІСТІВ

Італійський міністер-президент де-Ґаспері офіційно повідомив про створення нового кабінету, до складу якого ввійшло 8 християнських демократів і 4 незалежних. Міністром закордонних справ знову призначено графа Сфорца. Як зазначив де-Ґаспері в своїй радіопромові до італійського народу, головними завданнями нового уряду будуть стабілізація валюти, зменшення безробіття і харчове забезпечення незаможної людности. Комуністи й соціялісти, що не репрезентовані в новому уряді, мають напередодні першого його засідання виступити з промовами на масових зборах у великих містах. Італійська соціялістична партія видала маніфест, в якому закликає всі «демократичні сили» до опозиції урядовому бльокові християнських демократів та незалежних фахівців. (ДЕНА-Ройтер)

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В АВҐСБУРЗІ

Від спеціяльного кореспондента «Неділі»

В дружній діловій атмосфері проходила в авґсбурзькому таборі «Сомме касерне» перша пресова конференція, скликана ЦПУЕ. 18 червня ц. р. На ній були присутні кореспонденти газет: «На Чужині», «Час», «Наше Життя», «Українська Трибуна», «Неділя», а також чільні представники ЦПУЕ на чолі з своїм Головою.

Після відкриття конференції Головою ЦПУЕ, інший доповідач зробив аналізу обставин, в яких відбулась підготовка до З'їзду ЦПУЕ. Організаційна підготовка була проведена дуже старанно. Хоч Управа ЦПУЕ хотіла скликати З'їзд якнайскорше, однак для цього треба було спершу унормалізувати наші внутрішні взаємовідносини, які (як це видно на прикладі подій у Мюнхені), нерідко ставали на перешкоді до нормального життя. Політичні пристрасті могли розвалити і сам з'їзд, до чого не дійшло тільки дякуючи вмінню організаторів з'їзду, а також здоровому і в своїй основі тверезому ставленню широких еміґрантських мас.

З'їзд був першою від багатьох років зустріччю українців з різних земель і різних (щодо часу) еміґрацій, які нарешті таки дістали змогу зійтися докупи і спільно обговорити свої справи.

Прелеґент зупиняється на оцінці з'їзду окремими нашими газетами що кидали на адресу з'їзду такі закиди як «прогайкована нагода», або критикували занадто довгі, на їх думку, звіти (під час з'їзду) або критикували ЦПУЕ ніби то за розбазарювання громадських грошей чи нарешті висловлювали свій песимістичний погляд на вибори ще перед початком з'їзду. Доповідач пояснює довжину звітів тим, що це була **перша** нагода дати широким еміґрантським масам вичерпуючі звіти, яких вони так домагались. Що ж до закиду «Української Трибуни» відносно «розбазарювання» громадських грошей то роблячи цей «несмачний» закид «Українська Трибуна» ставала в протиріччя з власною заявою, бо сама ж закликала людей до сплати національного внеску. Закид щодо розбазарювання громадських грошей очевидно теж є безпідставним, бо контрольна комісія протягом каденції п'ять раз перевіряла фінансовий стан ЦПУЕ, але ніде не знайшла помилок і зловживань.

Слідуючий прелеґент говорив про необхідність активної допомоги ЦПУЕ з боку наших скитальців шляхом внесення національної вкладки і відрахувань від обороту. «ЦПУЕ — говорив доповідач, — не є жадне товариство, отже не має членів і їх не збирає, як рівно ж не стягає добровільних вкладок від своїх неіснуючих членів. ЦПУЕ — це нова форма допомогової організації. Кожен українець мусить брати активну участь: 1) через вплив на склад і працю ЦПУЕ; 2) через поміч установі в її праці на харитативному полі.

Після виступу цих двох прелеґентів були виступи з місць. Голові ЦПУЕ поставили ряд питань на які він давав вичерпні відповіді. Зокрема було з'ясовано питання майбутнього переходу таборів спід опіки УНРРА під опіку ІРО. ІРО як організація для скитальців основним своїм завданням має репатріяцію але таке твердження мабуть є не більш ніж деклярацією бо заплянувано цілу низку реальних міроприємств для майбутнього заняття ДіПі працею.

На поставлене запитання щодо майбутнього масового виїзду з Німеччини була дана відповідь, що еміґрація носитиме масовий характер хіба лиш до таких країн як Англія і Франція. Англія зокрема прийме 200 000 робітників. В той час на англійській зоні є всіх ДіПі кругло 240 тисяч чол., але коло 107 000 поляків не поїдуть на працю до Англії, як рівно ж і 12 000 югославів. Тому англійці будуть набирати робітників з Австрії та американської зони Німеччини **П. Д-в.**

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО З'ЇЗД ЦеСУС-а

Центральний Союз Українського Студентства повідомляє українське студентство, що XII Звичайний З'їзд ЦеСУС-а відбудеться в суботу 28 червня 1947 р. в Мюнхені, Розенгаймерштр. 46а. Початок о год. 9 ранку.

Президія ЦеСУС-а

(Закінчення з 5-ої сторінки).

правда в них щораз далі поступалася перед вигадкою.

Та разом з дослідженнями істориків ширилася і популярність королівського скарбу. Особливо прислужився їй англієць Тейлор, присвятивши історії «Телемака» низку повних поетичної фантастики нарисів, в яких він безпідставно твердив, між іншим, про наявність у скарбі славетного кольє Марії-Антуанетти, ще 1785 р. оціненого в 1 600 000 фунтів стерлінґів. Тейлорові вдалося не тільки зацікавити «Телемаком» широкі кола европейської громадськости, а й заснувати товариство з капіталом в 10 мільйонів для виявлення таємничого скарбу і скласти з французьким урядом вигідний договір на відповідні роботи. Вони почалися восени 1842 р., але в грудні того ж таки року спритний, але й оригінальний, шахрай, яким виявився цей «журналіст», ні з ким не розплатившся, зник разом з грішми товариства невідомо куди. Так зазнала фіяско друга спроба дістатися до казкового корабля

Минули роки... Друга світова війна, що тоді допіру лише почалася, не змогла вгамувати людської зажерливости. Наприкінці 1939 р., коли кривава хвиля війни ще не заплеснула Франції, один нормадський підприємець, що, не зважаючи на своє багатство, неситими очима дивився на кійбефський скарб, розцінюваний на той час вже не менш як у 6 мільярдів франків, вирішив і собі спробувати щастя. Придбавши три солідні шалянди, два буксири й чималий загін водолазів, озброївшися засобами модерної техніки, він у грудні 1939 р. почав шукати в підводних пісках Сени похованих там мільярдів. Чотири місяці тривала ця повільна, але вперта й ретельна праця, аж поки 5 квітня 1940 р. на тихій поверхні Сени, прокинувшись від свого 150-літнього сну, не з'явилася вже не вимріяна, а справжня таки, геть сточена червою, шхуна капітана Кемена. Пильно досліджено кожну часточку її, кожну з безвартісних непридатних реєй, весь річковий пісок, що набивав її трюми: жадного люїдора, жадного діяманта, жадної коштовности, що півтора віку дурманили людську уяву!

Та тяжко розлучатися людському серцю з мрією, що сильніша за правду життя. Надто зжилися нормандці із своєю півтораліковою надією. І в юрбі, що купчилася навколо непоказної, грубо збитої з простих колод шхуни, вже наростав поголос:

— Вони помилилися: це не «Телемак».

—ло—

(За «Нувель де Франс»).

СПОРТ

Майстерства Европи в Монте Карло

Ріст змагового пливацтва датується з 1926 р., коли завдяки піонеру цієї спортової ділянки, довгорічному секретареві Міжнародньої Федерації Аматорського Пливання (ФІНА), мадярові д-р Л. Донатові, — було зорганізовано перші европейські пливацькі майстерства в Будапешті. Слідуючі мистецтва Европи в Болоні (1927), Парижі (1931), Маґдебурґу (1934) та Лондоні (1938) творять розвоєву лінію змагового пливацтва, до якої европейський пливацький спорт нав'язує оце в Монте Карло першими повоєнними і шостими вже мистецтвами.

Воєнні роки нанесли тяжкий удар багатьом ділянкам спорту, а між ними і пливанню. Ця війна виключила з перших рядів світового пливацтва найбільшого конкурента США — Японію і вічного суперника Мадярщини в европейському пливацтві — Німеччину. Цього року найбільшими конкурентами будуть Мадярщина і Франція. Обі держави мають шанси вирівняні. Коли Франція має перевагу у штафетах (4×100 м — Жани, Валерей I, II, Накаш 9:05.4 хв. — евр. рекорд), коротких дорогах у вільному стилі (Жани) та в пливанні на грудях і на знак (Ж. Валерай, Накаш), то мадяри мають перевагу у водному м'ячі 1 500 м (Татош) та скоках (Немет, Валент). Одначе і інші народи будуть змагатись за «Европейську Чашу», між якими Швеція, ЧСР, Югославія та Голяндія мають неостанні шанси.

Перед початком легко-атлетичного сезону

Незабаром почнеться багатий сезон легкої атлетики. В цьому передолімпійському сезоні можна очікувати поліпшення багатьох рекордів, як результат напружених підготувань до олімпіяди, яка відбудеться в Лондоні наступного року.

Вважаємо, що для наших атлетів і спортових читачів цікаво і корисно буде пригадати деякі найкращі легкоатлетичні минулорічні осяги, щоб мати ліпший перегляд і мірило поступу для прийдешнього сезону.

Сьогодні подаємо табель п'ятьох найкращих минулорічних осягів у метаннях:

диск

(св. рекорд: Консоліні — 53,34 м)

1. Фіч — США	54,97 м
2. Консоліні — Італія	54,23
3. Тозі — Італія	52,33
4. Лісков — СССР	50,74
5. Банджерт — США	50,03

куля

(св. рекорд — Торранс — 17,40 м)

1. Деляней — США	17,26
2. Культер — США	16,64
3. Банджерт — США	16,48
4. Маєр — США	16,36
5. Міхаельс — США	16,24

ратище

(св. рекорд — Нікканен — 74,19)

1. Ґіітайнен — Фінляндія	74,27
2. Нікканен — Фінляндія	74,19
3. Еріксон — Швеція	72,15
4. Далефлод — Швеція	71,55
5. Стендзенієкс — Латвія	70,99

молот

1. Йогансон — Швеція	57,90
2. Еріксон — Швеція	56,44
4. Немет — Мадярщина	55,02
3. Гайн — Німеччина	55,15
5. Лютц — Німеччина	54,90

З УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ

Відбиванкарі з Ашафенбурґу в естонців

На другий день Зелених Свят дружини ашафенбурзьких таборів взяли участь в турнірі відбиванки у Кляйнгойбах. Переможцем цілого турніру вийшла естонська дружина місцевого табору, яка, як показували результати, перевищила на цілу клясу своїх суперників. На дальших місцях опинилися: «Ляґард», «Єґеркасерне», «Буа-Брюле» та «Артилері». Технічні результати: естонці перемогли «Ляґард» 2:0, «Єґер» 2:0, «Буа-Брюле» 2:0 та «Артилері» 2:0. «Єґеркасерне» перемогли «Буа-Брюле» 2:1 і «Артилері» 2:0. «Буа-Брюле» перемогло «Артилері» 2 : 0.

СФ «Ляйдер» — «Запоріжжя» Ашафенбурґ 3:1 (3:1).

«Запоріжжя» в ослабленому складі по вирівняній грі програло змагання з німецьким суперником завдяки стрілецькій недиспозиції нападу. Поміж змагунами вирізнялись Макар на обороні та «філіґрановий» Кахній, який, хоч не грав на свойому місці, успішно виходив із поєдинків з фізично сильнішими німцями. Напад комбінаційно заграв дуже слабо. Хочемо висловити побажання, щоб компетентні чинники проводу СТ «Запоріжжя» присвячували більше уваги при складанні дружини у зустрічах з німцями, бо в Ашафенбурзьких таборах є кращі змагуни, як деякі з тих, що змагались у неділю. Ворота здобув Мороз.

«Єґерказерне» — «Артилеріказерне» 2:0 (1:0).

В рямцях міжтаборового турніру таборових дружин Ашафенбурзького осередку ДП, невирівняна дружина «Артилері казерне» програла з ліпшою польською дружиною.

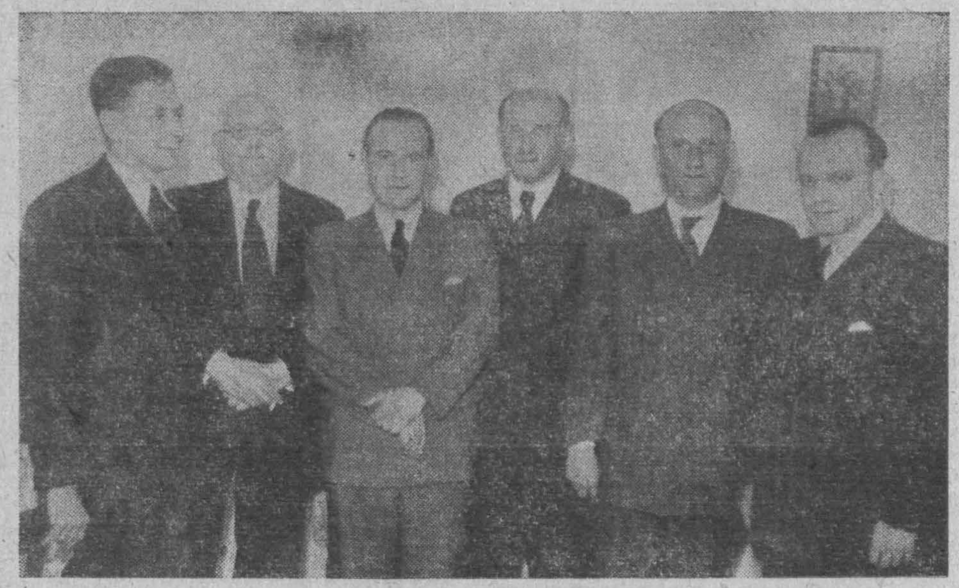

7 червня радили в Франкфурті представники жидівських громад і культурних спілок Німеччини. Жидівські керівники всіх 4-ох зон. (ДЕНА)

ВІДГУКИ НА ПРОМОВУ МАРШАЛЛА

Остання промова американського міністра закордонних справ Маршала, в якій він закликав европейські країни до взаємного погодження та ініціятиви в справі відбудови Европи й опрацювання пляну потрібної їй від Америки допомоги, знайшла живий відгук у світових політичних колах та пресі. Її відзначають, як одну з найвидатніших промов у повоєнній історії. «Я можу сказати іншим народам тільки те, — заявив британський міністер закордонних справ Бевін, — що коли Сполучені Штати хочуть перекинути міст між Сходом та Заходом, було б безвідповідальним нападати на них ззаду з якихсь ідеологічних чи інших міркувань». «У Великобрітанії, — сказав він далі, — тепер шукають найкращого шляху до здійснення пропозиції Маршала. Проте нам треба при цьому порозумітися з Францією. Франція, Великобританія та Сполучені Штати мають спільні поважні інтереси, при чому Франція стоїть перед тяжким завданням відбудувати власними силами своє господарство». Навіть лідер опозиційної групи лейбористів у Палаті Громад Ґросман заявив, що Великобританія повинна використати пропозицію Маршала, припускаючи, що в ній нема якоїсь «політичної домішки». На його думку, цей плян повинен врятувати Сполучені Штати від неминучої в противному разі депресії і дуже полегшить британську проблему. Проте, — додав Ґросман, — Англія мусить провадити торгівлю і з Росією. «Ми не можемо, — сказав він, — покладатися на росіян, бо вони нам принципово не довіряють, Ми не можемо також звірятися й на американців, хоч ми й могли співпрацювати з ними під час війни. За мирного часу вони органічно неспроможні додержувати послідовної політики, на яку ми могли б зважати». За словами Ґросмана, справа миру залежить від того, чи пройде брітанський комонвелт крізь сучасну кризу і чи поверне собі свою господарську силу. Якщо Великобританія зазнала б при цьому катастрофи, американсько-совєтська війна стала б неминучою. Згідно з пізнішим звідомленням, Великобританія має незабаром почати переговори з Совєтським Союзом про здійснення пляну Маршала щодо господарської допомоги Европі. Французький амбасадор в Сполучених Штатах Боне іменем свого уряду вітав Маршала з приводу його пляну відбудови европейського господарства й запропонував заснувати в Европі низку робочих комітетів для опрацювання конкретних плянів її відбудови й задоволення її потреб у згоді з пропозицією Маршала. Голяндія, Бельґія та Люксембурґ прийшли до порозуміння про спільне опрацювання плянів відбудови їх господарств, тісно пов'язаних одне з одним. Жваво обговорюється промова Маршала й у Сполучених Штатах Америки. Газета «Нью-Йорк Таймс» називає її яскравим виявом американської зовнішньої політики, значення якого зумовлюється рішучим підходом до фактів. «Якщо Сполучені Штати змушені були б боротися з комунізмом, успіх цієї боротьби залежав би від забезпечення свободи й піднесення життьового рівня в некомуністичних країнах. Американці, що мислять по-господарському й стоять коло державного керма, — пише газета, — а також Конґрес повинні були б усвідомити потребу дальших більших позик і надзвичайних заходів. Республіканський кандидат у президенти Сполучених Штатів Стессен у виголошеній в Пенсильванії промові вимагав почати здійснювати американський плян допомоги Европі ще до того, як европейські держави опрацюють свій власний загальний плян. Колишній американський міністер торгівлі Уоллес, виступаючи на пресовій конференції, по суті не висловився з приводу допомогового пляну Маршала, заявивши лише, що міністерство закордонних справ Сполучених Штатів, очевидно, усвідомило серйозність становища в Европі. — (ДЕНА, ЮП).

СПРОБА ПЕРЕВОРОТУ В ПОРТУГАЛІЇ

Лісбона, (ЮП). Португальський уряд видав після засідання комунікат, повідомляючи в ньому про розкриття спроби протидержавного перевороту. Уряд був приневолений відкликати багато визначних офіцерів з провідних військових посад, а також державних урядовців з приводу браку з їх боку вірности португальській конституції і урядові. Серед звільнених офіцерів є, між іншим, один адмірал, чотири генерали і два полковники. Також п'ять професорів медичного факультету в Лісбоні і кілька професорів інших наукових інститутів мусіли бути звільнені.

НАЦИСТИ ДІЮТЬ В ШВЕЦІЇ

Стокгольм (ЮП). В південно-шведській провінції Скане відкрили підпільну нацистську організацію з головною квартирою в Мальме. Поліційна влада заявляє, що завданням тієї організації було перекидати нацистських діячів через Швецію до Південної Америки.

РОЗШУКУЮТЬ

Anna Czepil szukaje syna Czepila Wili (Milij) narodzenoho 1925 r. Praciuwaw w Saarbrückeni. Pysaty na adresu: Friedberg H., Weedgasse 1. Frau Wierth.

Walentyna Rybalska (Stiwens) szukaje bratiw Iwana i Wolodymyra Rybalskoho, Pysaty na adresu Redakcii „Nedili".

Derkacz Mychajlo z druzynoju u A. Mahrenholz (16) Kassel-Oberzwehren, Mattenberstraße 27, szukaje syna Jurka ta znajomych. Dla Boreckoho Jurka je lyst v administracii „Nedila".

Finajew Tychon szukaje ridnych: Finajewa Andrija, Herasymowa Petra, Sudarkyna Dmytra ta znajomych: Wlasowa Hryhorija, Bilousowa Hryhorija, Iljuchyna Petra, Murawlowa Oleksija, Bilousowa Serhija, Dolhopjatowa Oleksija, Piskunowa Hryhorija, Styrikowa Stefana, Hursina Hurika, Piskunowa Oleksija, zemlakiw z Kalytwenskoi.

Wolodymyr Miklaszewskyj szukaje K. S. i M. W Szkurat. Widomosti slaty na adresu: (13b) München 22, Rosenbuschstraße 5/IV, bei Dr. M. Tschapok.

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Howera Anastasija, 26 rokiw, z Liebersee;
Hraw Bohdan, 18 rokiw, z Zobtenu;
Hrebinskyj Mychajlo, 25 rokiw, z Kolitzu;
Hrycenko Ewdokija, 32 roky, z Halberstadtu;
Hrycenko Ewhenija, 22 roky, z Saltau;
Hrycenko Larysa, z Saltau;
Hruszeckyj Iwan, 45 rokiw, z Prahy;
Hruszeckyj Mykola, 41 rik, z Pirny;
Hruszeckyj Wolodymyr, 47 rokiw, z Landshutu;
Hrycko Anna, 22 roky, z Hannoveru;
Husak Julija, 22 roky;
Iwanyckyj Mykyta, 35 rokiw, z Halle;
Iwanowa Marija, 42 roky, z Linzu;
Inosemzefina Oleksa, 24 roky;
Jakowenko Wasyl, 23 roky, z Parschu;
Janewycz Razalija, 44 roky, Ober-Donau;
Jankelunas Anna, 74 roky, z Karbitzu;

Janowskaja Walda, 23 roky, z Guestrow;
Jasyniwskyj Wykolaj, 59 rokiw, z Karlsbadu;
Jurkewycz Roman, 23 roky, z Münchenu;
Kamaszowa Tetjana, 14 rokiw, z Stumbergu;
Kanus Olha, 34 roky, z Danzigu;
Kanus Theodor, 40 rokiw, z Widnia;
Karpow Oleksa, 26 rokiw, z Chemnitzu;
Kadukow Borys, 45 rokiw, z Berlinu;
Kadukow Leonid, 19 rokiw, z Berlinu;
Kaluk Hryhorij, 36 rokiw, z Halle;
Kallaur Ewhenija, 14 rokiw, z Nimeczczyny;
Kallaur Heorhij, 11 rokiw, z Nimeczczyny;
Kallaur Olena, 36 rokiw, z Nimeczczyny;
Kallaur Mychajlo, 39 rokiw, z Nimeczczyny;
Kalning Wolodymyr, 47 rokiw, z Berlinu;
Kameniw Stepan, 21 rik, z Nimeczczyny;
Kaniuk Oleksandra, z Bad Blankenburgu (Thüringija;
Katarynczuk Nadija, 27 rokiw, z Schleswigu-Holstein;
Kazauriw Ihor, 24 roky, z Widnia;
Kazauriw Marija, 27 rokiw, z Widnia;
Kaczmarczuk Luczina, 22 roky, z Lübecku;

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор: Ґенадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB

Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz

Printing plant: „Main-Echo", Aschaffenburg, 3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Rik 3. 29 czerwnia 1947 Nr. 80

Чужа преса про боротьбу в Україні

Австрійська газета «Ехо дер Гаймат» в кореспонденції зі Львова приносить таке повідомлення:

Ще дальше нема спокою на так страшно знищених війною українських землях Росії, Польщі, Чехословаччини і Румунії. Після капітуляції німецької армії українські національні елементи створили ворожо наставлені до комуністів військові відділи, які скріплені правими російськими партіями і добре зорганізовані в підпіллю, завдають великих втрат своїми підпільними методами війни головно російському постачанню. Боротьба українських партизан полекшена ворожим наставленням населення до комунізму.

Одною з найбільш відомих в останньому часі акцій українських партизан було вбивство польського міністра війни генерала Сверчевского. Теж майже цілковите знищення одної бриґади польської прикордонної сторожі загально відоме. Автентичні відомості з теренів бою важко дістати, бо уряди зі зрозумілих причин завели гостру цензуру та заборонили закордонним кореспондентам відвідувати цю країну, що ще досі вирує. Хто знає чесноту і необмежену любов до свободи українського народу, той легко може уявити собі хвилю ненависти, викликану політично-трагічним наслідком війни.

З добре поінформованих джерел тепер подається до відома, що заінтересовані уряди з усією серйозністю беруться ліквідувати українське повстання. Наслідком довших переговорів між представниками російських, польських, чеських та румунських збройних сил підписано тепер так зв. «Договір для поборювання українського підпілля», зміст якого є приблизно такий: «Чотири договірні уряди зобов'язуються якнайшвидше зліквідувати на своїх прикордонних теренах український партизанський терор і з цею метою перевести найбільш безоглядну акцію очищення. З цієї метою Польща ставить до диспозиції окремий корпус, зложений з трьох повнозмоторизованих дивізій. Командування советської армії львівської військової округи призначає одну панцерну дивізію та кілька спеціяльних відділів НКВД. Якщо б наслідком військової акції українські партизани перейшли польський кордон, советським військам дозволяється входити на польську територію з метою продовжувати свої дії. Це саме стосується і до чеської території. Сама Чехословаччина віддає до диспозиції повну гірську бриґаду, призначену до ведення важких воєнних дій в бездорожних теренах Карпат.

Подібні постанови прийняла теж Румунія, північні райони якої — згідно з твердженням численних втікачів — мали зайняти українські повстанці, переходячи кордон великими відділами Крім цих зобов'язань, незабаром мають евакувати цивільне населення на відтинку 10 кілометрів вздовж південно-західнього кордону Советського Союзу.

Останні звідомлення

ПАРИЖ. Французький кабінет відкинув у четвер увечері договір що його склали представники страйкуючих північно-французьких шахтярів з міністерством промислової продукції. Цей договір визнавав за чверть мільйоном страйкуючих робітників денну надвишку 60 франків і скорочення годин праці. Французький кабінет радиться в цій справі далі. — **ПАРИЖ.** Французький міністер Бідо мав коротку розмову з Молотовим, але її змісту не оголосили. Кореспондент Ройтера повідомляє, що в дипломатичних колах Парижу нема оптимізму, щодо результатів конференції. Думають, що Советський Союз все таки погодиться співпрацювати з іншими европейськими країнами, якщо дістане більшу частину американської допомоги на відбудову країни. — **ВІДЕНЬ.** Представник австрійського міністерства повідомив, що на австрійсько-югославському кордоні сталися сутички між озброєними біло-словенськими повстанцями і відділами Тіто. Білі словенці мали перейти австрійський кордон біля місцевости Лойчах, втративши у перестрілці трьох людей убитими. — **МОСКВА.** Президія російського верховного совєту видала закон, що дозволяє закликати всіх російських юнаків і дівчат на вишкіл в промислових заводах. До кінця 1950 року мають вишколити 4,5 мільйонів промислових робітників. — **ВАШІНҐТОН.** Американська палата репрезентантів схвалила в четвер участь Сполучених Держав Америки у міжнародній організації для скитальців ІРО. Американський уряд уповноважений дати на поточний рік 73,5 мільйони долярів як вкладку **США** для цієї організації. — **ЛОНДОН.** Італійський міністер зовнішніх справ ґраф Сфорца прибуде на запрошення брітанського уряду до Лондону. Дотеперішній італійський амбасадор в Англії ґраф Карандіні вертається до Італії, де стане головою ліберальної партії. — **КАССЕЛЬ.** За останні два тижні зросло число нелеґальних перебіжчиків з советської зони на пункті в Бебрі. Від минулого вівтірка американська поліція затримала 200 таких утікачів без документів. Це переважно молоді люди, які пояснюють свою втечу ухилом від російської рекрутації. — **ФЮРТ.** Тут відкрили в четвер в присутності представниць брітанської й американської влади, з також делеґаток з Англії, Швеції і Австрії міжзональний жіночий конґрес соціял-демократичної партії. — **БЕРЛІН.** 990 румунів, що вирішили добровільно повернутися на батьківщину, від'їхали 23 червня з Мюнхену безпосереднім транспортом до Румунії. — **ФРАНКФУРТ.** Головна квартира американської армії повідомила в четвер, що особи з правами ДП, які добровільно залишають табори, щоб студіювати на високих школах, або йдуть на працю, яка вимагає мешкати поза табором матимуть змогу лишатися далі ДП. — **СТАЛІНГРАД.** «Бій за Сталінград», називається новий советський фільм, який почали накручувати на місці боїв. 40 000 війська і окрема комісія сов. генерального штабу допомагають відтворити правдивий хід боїв. — **ПАРИЖ.** У Франції від четверга знову настала спека. Найвищу температуру — 27 градусів Цельзія — записали в Бордо.

СТАЛІН ВИРІШИВ ПРО УЧАСТЬ РОСІЇ В НАРАДІ НАД ПЛЯНОМ МАРШАЛЛА

Молотов у Парижі

Париж, (ДЕНА). **Конференція міністрів зовнішніх справ Великобрітанії, Франції й Советського Союзу для розгляду пляну Маршалла почалася офіційно у п'ятницю 27-го червня о годині 18-ій подвійного німецького літнього часу під головуванням французького міністра закордонних справ Бідо. Наради відбуваються в міністерстві зовнішніх справ.**

Розмови міністрів не проходять за виготовленим заздалегідь денним порядком, але три справи мусять піти на розгляд: 1) треба встановити вагу потреб Европи, 2) покликати комісії для точного встановлення, що кожна країна може дати і чого їй треба, 3) вирішити, які країни запросити на розмови.

Світова преса надає паризькій конференції велетенського значення. Вона підкреслює особливо уважно факт, що про приїзд Молотова до Парижу вирішив — після довгих нарад кремлівського політбюра — сам Сталін. Молотов прибув до Парижу в четвер кілька годин раніше ніж його очікували, так що міністер Бідо ледве ще встиг виїхати йому назустріч. Таким робом Молотов випередив брітанського міністра Бевіна, що надлетів до Парижу в п'ятницю вполудне і негайно подався на конференцію з брітанським послом Даф Купером.

По дорозі до Парижу Молотов був $1^1/_2$ години в Берліні, де нараджувався з советськими фахівцями з військової адміністрації. До штабу Молотова належать урядовці Аркадієв, проф. Дурденевський і Іванов.

Кореспонденти закордонної преси зауважили, що Молотов мав поважне обличчя, коли входив з першою візитою до міністра Бідо, коли ж — після 7-хвилинної візити — залишав міністерство, посміхався.

Як передає аґентство ІНС, на думку дипломатичних спостерігачів, **вирішення німецької проблеми** буде ключем до відбудови Европи за пляном Маршалла. Сподіваються, що Росія вимагатиме інтернаціональної адміністрації в Рурському вугільному басейні, щоб забезпечити собі таким робом участь в розподілі Рурської продукції в користь Німеччині та іншим европейським країнам.

Як передає аґентство Юнайтед Пресс, кілька годин перед відкриттям конференції в Парижі советське радіо передало комунікат Тасса з Парижу, з якого виходить, що Москва прийняла англо-французьке запрошення під вражінням заяви американського секретаря скарбу Джона Снайдера.

Згідно з думкою Тасса, деякі французькі кола переконані, що заява Снайдерса на практиці дещо перемінила плян Маршалла. Кореспондент Тасса схиляється до погляду, що акція Маршалла була подиктована пануючими в Америці господарськими труднощами.

БРІТАНСЬКА ПРЕСА ПРО ПАРИЗЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ

Лондонський «Економіст» заступає таку думку: міністри в Парижі не можуть забувати, що більше значення від европейської має американська реакція. Головне слово належать американському конґресові і американській опінії як і тому чи вдасться забезпечити відповідні кредити. Участь СССР в господарській нараді для багатьох американських кіл аж ніяк не є плюсом, не зважаючи на те, що для багатьох европейських країн ця участь може видаватися дуже істотною. (ЮП).

ПЕРСІЯ ДОПУСКАЄ РОСІЮ ДО НАФТИ

Як повідомляє ЮП, головнокомандувач перських військ Махмед Оріфо заявив, що Персія погодилася допустити Росію як доброго сусіду до своїх нафтових джерел так як досі це було з США і Брітанією. — 70-літній французький письменник і філософ Андре Жід прибув до Мюнхену на міжнародню зустріч молоді. — Незалежна брітанська газета «Тайм енд Тайд» пише, що участь Росії в паризькій конференції вітають зокрема щиро східньо-европейські держави-сателіти. Їм дуже потрібна американська допомога, але вони досі не мали змоги того сказати.

БАРУХ НЕ ВІРИТЬ У ВІЙНУ

Вашінґтон, (Дена-ІНС). Бернард Барух — один з дорадників президента Трумена заявив, що не вірить в безпосередню небезпеку війни з Советським Союзом. Барух обвинувачує СССР за те, що він веде «холодну війну» проти США. Якщо майбутнє мало б навіть бути неспокійне, то все-таки воон аж ніяк не алярмуюче. Ця війна нервів має викликати в США неспокій. Хто сподівається господарської катастрофи в Америці, — сказав далі Барух, — той розчарується. Америка посувається поволі, але впевнено по свойому шляху.

ПРИВІТ ЖЕНЕВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРАЦІ

Міжнародня конференція в Женеві винесла в п'ятницю постанову про те, що паризькі переговори є подією вирішального значення для майбутнього світу. В такому дусі женевська конференція праці вітає конференцію в Парижі.

ЕВІТА ПЕРОН НА АВДІЄНЦІЇ У ПАПИ

Рим, (Ройтер). Дружина арґентінського президента Ева Перон прибула в п'ятницю 27-го червня літаком до Риму, як офіційний гість міністра зовнішніх справ, ґрафа Карла Сфорци. Італійська поліція розігнала групу демонстрантів біля будинку арґентінського посольства, де замешкала пані Перон. — Папа Пій XII прийняв дружину Перона на окремій авдієнції. Ева Перон була по дорозі до Риму гостем еспанського диктатора Франко, що відзначив її найвищим орденом. У Мадриді зустріли її 100 000 глядачів. Вона сказала промову, була в опері і на змаганнях биків.

З БРІТАНСЬКОЇ ЗОНИ ДО БЕЛЬҐІЇ

Берлін, (ДЕНА). **Бельґійський уряд і брітанська контрольна комісія договорилися, що Бельґія прийме біля 15 000 ДП з брітанської зони разом із родинами, якщо вони погодяться працювати на шахтах. Братимуть осіб від 21 до 40 років. Кандидатів вибиратимуть брітанські фахівці.**

СКРИНІНҐ У НОВОМУ УЛЬМІ

Як повідомляють з **Нового Ульму,** і там оголошено висліди скринінґу в українському таборі. За першим списком позбавлено прав ДП 40 осіб. За другим — 90 осіб з усього числа в таборі понад 2 000 мешканців.

До таких наслідків скринінґу великою мірою спричинилася бувша директорка табору п Леві, що неприхильно ставилася до українців демократичного напрямку, та почасти і «добра» рука своїх же людей.

Новий директор табору вжив відповідних турбот і домігся від Американської Військової Влади дозволу залишитись усім позбавленим прав ДП мешкати в таборі до остаточних наслідків по апеляції. На цей час всі вискринінґовані особи користуватимуться, як і раніш, таборовим харчуванням та іншими послугами.

Серед інших вискринінґованих осіб позбавлено прав ДП і відомого українського письменника Івана Багряного, автора книжки «Чому я не хочу повертатись до СССР». До цього часу письменник І. Багряний мешкає не в шатрі, а в таборі і гроші з громадянства на утримання не збирає.

Щоденник «Свобода» пише в числі від 7-го червня аґентством НЙТ. — В останньому часі словацький підпільний рух зріс до тої міри, що почав поважно загрожувати сьогоднішній Чехословацькій державі. В тій цили місцеві словацькі власті звернулися до центрального уряду в Празі з пропозицією створити один спільний фронт для поборювання цего підпілля. 11-го червня мали початися спільні наради чеських і словацьких міністрів, метою яких буде нормалізація відносин між двома народами та боротьби зі словацьким підпіллям. Стверджується, що найважнішою проблемою країни є сьогодні словацький визвольний рух, яким мав би керувати бувший словацький міністер закордонних справ в уряді повішеного недавно д-ра Тіса, Фердинанд Дурканський, що втік до Італії і звідтіль тепер кожного дня говорить до Словаччини по радіо.

Чого чекати від ІРО?

Український щоденник в США «Свобода» в ч. 25 пише:

З 30 червня кінчається опіка УНРРА над скитальцями в Европі. Дальшу опіку повинна б перебрати нова організація, Інтернешенел Рефюджі Орґанізейшен (ІРО), створена Організацією Об'єднаних Держав. Є всі дані на це, що так станеться. В конґресі перейде цілком певно законопроєкт про приналежність Сполучених Держав до ІРО, а це означатиме, що Америка даватиме відповідні фонди, без яких ця організація взагалі не могла б існувати. Сенат дав уже на це згоду, а в палаті репрезентантів є вже апробата Конґресового Комітету для справ закордонних, який цю справу розглядав.

Тому, що вже треба вважати на існування ІРО, Комітет Оборони Скитальців (Рефюджіс Діфенз Коміті) в Нью-Йорку, на чолі якого стоять такі ліберали як Чарлз Полетті, Роберт Ла Фалет та Дороті Томпсон, вислав до Конґресового Комітету для справ закордонних меморандум у справі майбутньої «політики» ІРО.. Метою цього меморандум є остерегти, щоб ІРО не було подібне до УНРРА і не викликало на себе проклять мільйонів людей, як їх викликала на себе адміністрація УНРРА. Оце «прокляття», пишеться у меморандумі, викликала на себе УНРРА через те, що в її адміністрації мали перевагу комуністи та комунізуючі, які допускались страшних надуживань у репатріяції до Совєтів, висилаючи силою невинних людей на смерть чи муки та переслідуючи тих, що відмовлялись вертатись.

Застереження це робиться тому, що, пишеться у меморандумі, поважна частина тих комуністів, які працювали в УНРРА хоче працювати в ІРО, щоб продовжувати давнє діло ще й в цій новій організації.

Меморандум звертає увагу, що статут ІРО дуже поблажливий, коли йде про схорону комуністів, але суворий до некомуністів. Статут говорить про скитальців, що є жертвами нацистів, фашистів, чи фаланґістів, яких на ділі є дуже мало, поминаючи цілковитою мовчанкою властиву масу скитальців, себто тих, що є жертвами советського режиму. Це, каже меморандум, зроблено з огляду на «дипломатичну етикету», та ця дипломатичність не повинна сягати аж так далеко, щоб діяти на шкоду принціпам, для яких створено ІРО.

Меморандум не вважає найважнішою справою репатріяцію, але переселення скитальців і радить організації його провадити. Меморандум бере в оборону «провідників ворожих рухів», себто тих, що є на скитальщині, а були і є ворожо наставлені до Совєтів, які загарбали їхні землі. Як відомо, Совєти домагаються, щоб тих провідників ІРО не брало в опіку, але їх видало.

Як бачимо, меморандум стоїть на стороні гуманности й справедливости та хоче, щоб ІРО стало організацією, яка боронить невинних людей, а не їх переслідує і видає советським колам. За це воно заслуговує на підтримку всієї американської суспільности.

Амбасадор республіки Сан Домінґо в США заявив у четвер, що його країна готова прийняти 90 000 утікачів з Европи без різниці раси, релігії й національности. До Сан Домінґо вже прибули 12 000 утікачів з Европи.

10 червня англійська королівська пара влаштувала в городі Букінгемського палацу в Лондоні друге свято-маївку. Король вітається з запрошеними гістьми. (ДЕНА)

Колишній мадярський прем'єр-міністер Нодь, прилетівши 15 червня до Нью-Йорку, сказав радіо-промову до американського народу. Ліворуч його дочка, праворуч — дружина (Дена)

Події минулого тижня

(За аґенствами Дена, Оанс, Ройтер)

— Більше 217 000 американських вуглекопів страйкували минулого четверга, демонструючи проти нового закону праці, що ввійшов у силу у вівторок і обмежує діяльність професійних спілок. В наслідок страйку негайно впала продукція сталі. Вже в середу ввечері втрата становила 10 високих печей. Республіканський сенатор Гартлей, один з творців нового закону, назвав Джона Левіса, голову американських шахтарських професійних союзів ребель'янтом і бунтівником.

— Шеф американського генерального штабу генерал Айзенгауер повідомив Конґрес, що США і Канада виготовляють спільний плян проти можливих повітряних нападів в районі великих озер і долини течії св. Лаврентія. Звичайний американець, — підкреслив генерал, — розуміє, що один з перших наступів ворога буде звертатися проти північно-американських промислових районів. Наступ з боку Південної Америки з огляду на силу американської фльоти неможливий. Потрібна стандартизація військового озброєння для всіх країн Америки.

— Совєтський делеґат у світовій раді безпеки Ґромико, виступив проти проєкту, згідно з яким участь п'ятьох Великодержав у творенні збройних сил Об'єднаних Націй повинна спертися на базі стосунків сил, а не на принципі рівности. Ґромико сказав, що в іншому випадку не можна буде цієї справи посунути вперед. Рада Безпеки схилилася одначе до пропозиції брітанського делеґата Александра Кедоґена, що запропонував запитати про це військовий штаб Об'єднаних Націй.

— Коли палестинська комісія Об'єднаних Націй прибула до Тель Авів, замаскований і озброєний член жидівської підпільної організації Ірґун Цвай Леумі вивісив на її очах написане гасло: «Це наша країна, геть брітанців!». Тисячі жидів були свідками того виступу і вчинили комітетові бурхливі овації. Голову комісії шведа Еміля Сандстрема викликали в готелі до телефону. Виявилося, що телефонують жидівські терористи і пропонують зустріч. Коли Сандстрем дав згоду, до готелю прибули негайно два чоловіки відрекомендувавшись як революціонери. Розмова тривала 40 хвилин і ввесь той час готель був під охороною жидівських терористів.

— Китайський уряд обвинувачує Совєтський Союз в тому, що він перешкоджає адміністрації китайського національного уряду в Дайрені і Порт Артурі. Через це сильним групам китайських комуністів вдалося вдертися в район тих міст. Вже з часу закінчення японської війни Росія не додержується своїх договорів.

— Чехословацький президент д-р Бенеш прийняв минулої середи віце-президента мадярського уряду Матіяса Ракоші, що, на запрошення чехословацької комуністичної партії, відвідав Прагу.

— Американський фабрикант вічних пер Мільтон Райнолдс заявив, що в серпні вилетить з Чікаґо на перебудованому бомбовозі типу Б 24 ще раз довкола світу. Він забере з собою 10 учених фахівців і буде пробувати перелетіти над Південним і Північним бігуном.

— Абісінський посол в Росії Льоренцо Теасас помер у Стокгольмі.

— Президент чілійської держави Гонзалес прибув літаком до Бразилії і склав у четвер офіційну візиту бразілійському президентові генералові Дутра.

— Американський міністер зовнішніх справ Маршалл відкинув брітансько-австралійський меморандум, що протестував проти уповноваження американському командувачеві в Японії вислати до Арктики експедицію для ловів китів.

— 250 000 французьких робітників залишили досі працю, а дальші групи робітників оголошують страйк. Французький Союз металевих робітників, що нараховує майже 300 000 членів, заповів на 1 липня одну добу демонстраційного страйку проти нової фінансової програми. В наслідок страйку 180 000 шахтарів стала вся продукція північно-французького вугільного басейну і Франція втрачає щоденно 92 000 тонн вугілля.

— У четвер стратили в Сінґапурі засуджених на смерть за воєнні злочини японського генерала Сабуро Навамура і двох вищих офіцерів. Генерал Навамура і підполковник Оіші мали бути відповідальні за кривавий погром в Сінґапурі в 1942 році. Капітан Косуке Ґоші був шефом Кемпеітаі, себто японського ґестапо.

— 276 громадянам США, воякам і цивільним, що перебувають в Европі видали в травні дозвіл на одруження з німкенями. Кандидатів було 517. Всі кандидати-чоловіки. В квітні на 474 прохання видано 199 дозволів. Від часу скасування заборони одружень в грудні минулого року головна квартира видала 611 таких дозволів.

20 000 РОБІТНИКІВ — НА ПРАЦЮ В АМЕРИКАНЦІВ

Франкфурт, (ДЕНА). Головна Квартира американської армії в Европі повідомила, що виготовлено плян великої будівельної акції в районі Франкфурту. Цей плян передбачає віднову пошкоджених домів, відбудову мостів, будову нових споруд і направу різних залізничних об'єктів, будинків та варстатів. Акція має бути закінчена до 1 січня 1948 р. 20 000 робочих сил знайдуть протягом 6 місяців повне затруднення. Більшість нових будівель поставлять в районі Франкфурт — Ґіссен — Ганау, де головна сила службових відгалужень верховної квартири. Частину потрібних будівельних матеріялів привезуть із США.

За правдиве висвітлення історії УПА

Події в Україні у своєму глибокому трагізмі не створюють відповідного тла для того, щоб тут, на еміґрації набувати собі капітал кров'ю народніх борців для однобокої партійної самореклями. На західній межі України — як кажуть останні драматичні звідомлення чужинецьких інформаційних бюр — йде боротьба за життя і смерть. На еміґрації — Координаційний Український Комітет, Спілка Українських Журналістів і преса закликають наш народ поважно сприйняти цей черговий удар в серце України. Вони апелюють до опінії незалежних народів світу зацікавитися тим, що діється над Бугом і Сяном, де відбуваються події, безумовно, не менш цікаві і трагічні, від подій в Угорщині чи на грецькому кордоні. Українські скитальці без різниці на ті чи інші партійні симпатії почувають у такий час свою солідарність з усім народом. Дрібницями стають вчорашні непорозуміння. Інстинкт самооборони консолідує народню масу. Українська преса живо реаґує на ці події і — логічно справу розглядаючи — повинна б виступати лише з тим, що об'єднує, повинна б на саме дно найглибшого коша викинути всі писання, що отруюють атмосферу і роз'єднують синів одного народу.

В такий час у фюртському «Часі», газеті якщо не дуже близькій то на всякий випадок не далекій так званому націонал-бандеризмові, появляється в формі мемуарно-історичного фейлетону стаття, що коли її читати уважно — діє відштовхуюче. Звичайна собі завуальовано-фальшована спекуляція на народніх почуттях з цілком окресленою метою: при нагоді актуалізації кривавих подій в Україні зробити порахунки з невигідними противниками, присвоїти чуже добро і приписати своїй непомильній партії те, що хтось інший в огні боротьби створив і виніс на своїх плечах.

Маємо на думці негідний, хоч хитро запланований, напад на особу українського народнього героя Тараса Боровця-Бульбу в статті Яр. З. Каменяренка «До історії УПА» («Час» ч. 24/89) від 15. VI. ц. р. Хто перечитав цю статтю до кінця, тому стане ясно, що написана вона тільки для того, щоб мимоходом — перепачкувати отих кілька речень: «Все таки посилені атаки німецьких збройних сил проти УПА (найбільшу акцію проти УПА проводив фон дем Бах, який, м. ін. командував в акції проти варшавських повстанців!) — вимагали ще більшого зціления УПА, створення верховного командування, одного оперативного пляну тощо. Тому то Штаб УПА-Північ, маючи на увазі, що розпорошення повстанських сил під командуванням різних «отаманів» у рр. 1920-1924 було головною причиною невдачі повстанського руху чи його більших успіхів, — взиває самозваного отамана Тараса Бульбу включити свій відділ — 150 людей (зрештою створений з самого початку з відомом,— згодою та інструкціями властей,) в імені Укр. Державного Правління в місті Олевську на Поліссі як відділ поліції п. н. «Поліська Січ»). — до УПА-Північ, а самому ввійти до штабу. Одначе тільки 63 особи з 3-ма полковниками, кількома старшинами і сотнею стрільців з того відділу радо ввійшли до УПА, але сам Бульба з відділом 30—40 чоловік утікає, щоб ширити диверсію, аж його самого заарештовує Ґестапо в листопаді 1943 р. в Варшаві».

Яка мета цього випаду? Зовсім ясна: в очах незорієнтованого читача компромітувати того, що в паризькій «Обороні України» із свіжою силою промовив до сумління світу і нашого народу. Коротко: стаття в «Часі» — маскований, затруєний виступ проти появи «Оборони України», зроблений наче на певне замовлення ззовні. Мета розвідки Каменяренка — примусити історію доказати, що в усій Соборній Україні поза «рухом Бандери» не було, нема і не буде нікого, хто б боровся за українську самостійну державу.

Проте історію можна різно, залежно від різних потреб, висвітлювати, але фальшувати годі. Коли Отаман Бульба став на шлях збройної боротьби проти окупантів — українській опінії відомо хочби з його власного «Кредо революції» Отаман Бульба кинув в народні маси гасло повстанчої боротьби проти німців вже 1941 року тобто тоді, коли відома партія ще про таку «єресь» зовсім не думала. Вона всеціло була тоді зайнята «державним будівництвом» по лінії свого 30 червня, інспірованого чужими чинниками різних відділів і інстанцій. Ще під осінь 1942 р. партія пускала в «ліс» летючки, які гостро атакували наших повстанців як аґентів... Сталіна та Сікорського і закликала населення до «мирного будівництва» себто до покірного схиляння голови під нагаї Гебітскомісарів.

При іншій нагоді і на іншому місці українська опінія познайомиться з тими летючками і відомими фактами.

Тут лише для здемаскування хитрих намірів фальсифікаторів найновішої історії України хочемо ще зауважити, що перші відділи УПА не творилися для боротьби з німецьким, а з большевицьким терором. В перші дні після вибуху німецько-совєтської війни німецька армія терору навіть до поляків не застосовувала. Почала це згодом робити німецька цивільна адміністрація. Крім того українська повстанська боротьба не є дитиною чужого терору для захисту нації, якого жодна партизанка не в силі дати. Це були б для неї завеликі вимоги та зменшення заслуг. В тих умовах, в яких тоді спинилася Україна, переходячи з рук-до-рук великих сил, наш повстанчий рух міг бути тільки продовженням невгасимого вогнища постійної ідеологічно-політичної боротьби та осередком підготови вояцьких кадрів для майбутнього. Тим, властне, й була початкова УПА. Свій початок вона мала не на Волині, а на Поліссі, де по переході німецької армії аж за Київ і Смоленськ в поліських лісах по бункерах «лінії Сталіна», яка тяглася смугою Житомир—Олевськ—Мозир, сиділи ще дивізії червоної армії та шугали по всьому Поліссі великі большевицькі терористичні банди. Вони випалювали до решти значні райони та сотнями вішали «українських зрадників». Якраз проти цієї репресійної акції скерувала свою зброю не «перша сотня УПА», що її зорганізував — як пише «Час» — сот. Коробка-Перегійник в кінці грудня 1942 р., а ціла «Українська Повстанча Армія, група Поліська Січ», що мала більше 10 000 вояків вже в липні 1941 р. Вона навмисне трималася великими зєднаннями, була розташована по всьому Поліссі як «поліція», але діяла, як військова частина, за централізованими наказами одного штабу, спочатку в Клесові, потім в Сарнах та Олевську.

Одна з перших груп УПА на Поліссі в 1941 році.
(Фото: архів „Неділі“

Організатором і комендантом цієї першої одиниці УПА був Отаман Тарас Бульба-Боровець, якому законний уряд Української Народньої Республіки, той самий, що безупинно — як довго можна було — керував повстанчими акціями в Україні по першій світовій війні, вислав фахового начальника штабу, пол. Петра Смородського та інших старшин. Група мала 2 підстаршинські школи в Сарнах та Олевську, свою власну пресу і інше.

Фактом незаперечним є, що УПА отамана Боровця пішла в «ліс» в листопаді 1941-го, тоді як партія Бандери видала наказ про організацію повстанчої армії щойно в лютому 1943 року, попікши пальці на поганих досвідах. УПА Бульби пішла в ліс, коли до Олевська приїхав висланий Розенберґом гебітскомісар, щоб узяти в кліщі останній пост на Поліссі, що ще був фактично в руках української місцевої адміністрації.

Звичайно, можна б широко відповідати на виступ «Часу» і пана Каменяренка в ньому. Але на це будуть інші пригожі моменти і цього не треба робити якраз тепер, коли в Карпатах і над Бугом буйно ллється кров, а партпатріоти білохлібної еміґрації, втративши аматорів на давання неконтрольованих грошей на різні романтичні квитки, хотіли би цю трагічну коньюнктуру в переломовий момент української історії використати на поновлення своїх підупалих шансів. Хто ж як не вони вміють так прекрасно демонструвати різні акторські жести

Ця обставина приневолює нас заявити, що обмежування кривавої боротьби всіх верств українського народу в часи другої світової війни до руху однієї партії означало б примітивізацію всенаціональної політики та знижування її власної ваги на терезах світової політики.

Це означало б зневагу до всіх мільйонних жертв України, та приниження гідности всієї нації, що не почала своєї боротьби акцією однієї монопартії і нею її не закінчить. Це сьогодні розуміють вже всі крім тих, що за своєю групою не бачать інтересів нації. Але партія — партією, сьогодні така, завтра інша, сьогодні монолітна, а завтра — як в відомій байці про лебедя і щуку розсварена й розбита, а нація йтиме далі в нових формах боротьби до своєї боротьби. І ще одно: в таборах ДП чужинецькі репатріяційні офіцери нещодавно широко кольпортували брошуру, видану в берлінському видавництві «Теґліхе Рундшау» з текстом промови совєтського віцеміністра Вишинського на засіданні 3 комітету Асамблеї Об'єднаних Націй 6 листопада 1946 р. Брошура ця відома і багато наших людей її читало. В ній на сторінці 15 Вишинський каже: «...табори для скитальців перебувають в руках фашистівських і білогвардійськхи організацій, очолюваних такими дійсними реакціонерами, як відомий аґент німецької розвідки Андрій Мельник, як отаман фашистівської шайки, що спеціялізувалася на жидівських погромах — Степан Бандера, як військові злочинці, аґенти ґестапо, як Левицький, Дорошенко, Боровець (кличка «Тараса Бульба»), як організатори СС дивізії «Галичина», як бандерівці (по-російськи краще було б сказати — бандити) Стецько і Омельченко...»

Не будемо входити тут у вартість інформації совєтського достойника. Всі знаємо, що кожен незалежний український патріот є для нього фашистом і бандитом. Всі знаємо теж, що народи Заходу, як наприклад, Англія (що перевезла до себе військ.-полонених дивізії Галичина, перевіривши їх суворо окремими комісіями), мають свій об'єктивний погляд на українців і наш визвольний рух. Але цитата Вишинського має одне вартісне: вона нагадує, що кожна українська група вимірюється у певній державі однією мірою. І в тому аспекті трагічно-смішними стають спроби різних Каменяренків в «Часі» (не від ульмівського каміння часом? — прим. коректора) вносити роз'єднання між українські сили. Треба це добре продумати: хвилина вимагає підпорядкувати амбіції окремих партій генеральним справам нації. В переконанні, що так станеться, відкладаємо ще інші зауваження, які б ми могли з нагоди публікації «Часу» сказати.

Тепер треба об'єднуватись, забувати мале, треба пам'ятати лише про найважніше і велике.

КТВ.

ЩО ПИШУТЬ УКРАЇНСЬКІ ГАЗЕТИ ЗА ОКЕАНОМ

Симпатії до Америки в Україні

Український часопис «Свобода» пише з Америки: Брукс Аткинсон, повідомляє з Москви до часопису «Нью-Йорк Таймс» про те, що йому розповіли репрезентанти УНРРА, які розподілюють допомогу в Україні. Отже, він каже: не зважаючи на те, що урядовці УНРРА тлумачать населенню, що це «міжнародня» допомога, а не лише американська, загал бере це за поміч з Америки, за яку їй **український народ дуже вдячний.** Всюди в Україні є надзвичайно багато симпатій до Америки. Таке переповідав кореспондентові Пол Ґвайт, голова допомогової місії, що прибув до Москви з України, вертаючи до Сполучених Держав. Він говорив, що до України вже дійшло 175 000 тон допомоги, з чого в 150 000 тоннах є м'ясо в пушках, дещо з товщів та військові спеціяльні пушки. В Україні **хліба не бракує,** говорив Ґвайт, зате зле з товщами. Навіть на колективних фармах багато бракує до того, що потрібно для відживлювання. Він теж підкреслив, що більшість американців не уявляють про те, як дуже Україна знищена під час війни з німцями. Розподіл харчів та інших речей є ліпше зорганізований в Україні, аніж в якімнебудь іншім краю. Він мав там свободу рухів і повну співпрацю. Україна всього потребує, говорив Ґвайт, що тільки можливо пересилати, а теж багато і такого, чого не можна вислати. Насіння, що вислано Україні, вже засіяне, але воно не було такої якости, до якої там звикли в нормальних часах.

ПОХОРОНИ Д-РА КОНДІ

24-го травня поховано д-ра Персивала В. Конді, пастора пресвитерської церкви в Вест Колінґсвуд, 67 років, відомого перекладача українських літературних творів на англійську мову. Похоронна відправа відбулась за участи родини і великого числа приятелів. Довшу промову про життя й діяльність д-ра Конді виголосив д-р Пенс. Спочатку підкреслив, що Покійний народився 20 грудня 1879 р. в Нотинґгем, в Англії, себто в такій місцевості, з якою тісно звязані найкращі культурні традиції цієї країни. Д-р Пенс зупинився ширше над тим, як Покійний стрівся уперше з невідомим йому досі народом, з українськими іміґрантами в Канаді. Пізнавши тих людей ближче, їх життя, світогляд і характер, Покійний, казав д-р Пенс так захопився їхніми благородними рисами, що зачав вивчати їхню мову та студіювати історію цього так мало тоді відомого народу. Ці студії довів до такого ступня, що коли недавно мав виклад про українську літературу перед Філадельфійським Товариством пасторів, то присутні не хотіли вірити, як це могло стати, що вони не знали досі про Шевченка, та щоб оригінали могли бути ще кращі від тих перекладів, що їм д-р Конді передавав з творів Франка і Лесі Українки. Неначе передчуваючи свій близький кінець, покійний вислав останню частину свого перекладу про Лесю Українку до «Юкрейніен Віклі», написавши в останніх словах «Кінець».

Він був для англо-саксонців піонером в зазнайомленню їх з творами велетнів духа України, казав д-р Пенс, і вже за це одне заслужив собі вічну пам'ять всюди, де цей народ живе. Д-р Міллер, обговорюючи ще інші ділянки праці покійного, сказав, що д-р Конді служив людям, вважаючи це службою Богові, і саме це розуміння зблизило його до українських іміґрантів у Канаді. З цього зближення зродилась згодом широка культурна діяльність, коли д-р Конді вивчив українського духа. Покійному, як великому приятелеві українського народу, віддали ще останню шану українські представники з редактором Мишугою на чолі.

ЗА МАСОВІ ВІЗИ ДО КАНАДИ

Посол Ф. С. Заплітний із Давфіну домагався під час дискусій над справою іміґрації, щоб певній кількості скитальців в Европі заздалегідь видати візи до Канади. Тоді вони матимуть надію, казав посол, бо тепер вони не знають, що їх чекає, а тому дуже підупадають духом і попадають у розпач. Посідання канадійських віз дуже багато допомогло б їм з морального боку.

Посол Заплітний сказав так: «Думаю, що міністер зможе сьогодні проголосити в парляменті те, що уряд думає в зв'язку з допущенням скитальців і втікачів, скажімо, у продовж найближчих 6-ти місяців. Нам постійно говорять, що бракує транспортових засобів. Можливо, що це правда. Але як ми глянемо на справу з точки погляду гуманности та з'ясуємо собі, що ми маємо справу не з ладунком твердих товарів, що можуть постояти на европейських берегах три й чотири чергові роки, то прийдемо до висновку, що наша іміґраційна політика є дуже пекучою справою. Транспортові засоби й кораблі напевно можна дістати, як би наш край хотів їх тепер дістати.

ПОЗИКА ДЛЯ ІРО

Нью-Йорк, (ДЕНА-ІНС). Дорадчий Комітет Об'єднаних Націй для справ адміністрації дав згоду на позику висотою 1 000 000 долярів міжнародній організації для скитальців ІРО, бажаючи уможливити їй негайну працю коли УНРРА закінчить 30 червня свою діяльність. Позику треба сплатити тоді, коли ІРО одержить внески тих держав, що стали її членами. Як відомо статут ІРО мають тепер ратифікувати.

— Мадярський прем'єр-міністер Дінієш заявив, що після того як він прийшов до влади, «офіцерів сумнівної вартости» усунули з мадярської армії.

— Італійські робітники влаштували в середу півторигодинний генеральний страйк, щоб запротестувати проти війни, яку сицилійські бандити, як повідомляє Ройтер, оголосили комуністам.

— Грецька ліво-радикальна партія ЕАМ нарікає в зверненні до Об'єднаних Націй на «зростаючий терор» грецького уряду проти опозиційних груп країни з часу, як виїхала слідча комісія Об'єднаних Націй для Балканів.

—Як повідомили офіційно з Франкфурту в американській зоні проживає 516 108 скитальців, з того 341 852 в таборах ДП. Найбільшу групу жильців таборів становлять жиди — 122 549 осіб. За ними йдуть поляки — 114 815. Як каже комунікат головної квартири европейського командного простору, 60 000 людей цієї цифри родом з України. У травні виїхали як репатріянти 7 770 ДП. З того 6 993 поляків. Від часу капітуляції до 1 червня ц. р. повернулися до країн походження 2 499 946 скитальців з правами ДП.

— Президент Трумен домагається створення окремої слідчої комісії, для перевірки страйку в копальнях вугілля, що завмерли без праці. Республіканські сенатори назвали цей крок першим засобом в межах нового закону праці.

— У 43 болгарських дипломатів, що відмовилися повернутися до Болгарії, відібрали державну приналежність. Всім мадярським дипломатам, що залишили свою батьківщину без важних паспортів забрали в п'ятницю право державної приналежности.

— Військовий трибунал в Дахау, засудив колишнього СС оберштарфюрера Вільгельма Ґрілля і трьох інших вартових кацету в Матгаузені, за вбивання полонених, до кари смерти через повішення. Засуджені товариші Ґрілля брали участь у страті тисячі совєтських військово-полонених.

— Брітанська окупаційна влада заборонила на місяць комуністичну газету «Вест-Дойчес Фольксехо» в Дюссельдорфі. Провід комуністичної партії видав заяву, критикуючи цей крок влади і називаючи його нападом на демократичні права вільного вислову думки.

— Чехословацьке сільське господарство вимагає негайно спровадження 192 000 робітників. До Чехії прибуде 30 000 словаків і вже прибули 6 000 болгарських селян. Сподіваються ще 2 000 робітників з Болгарії і 20 000 з Румунії. Ідуть переговори з Італією.

— Командувач французьких збройних сил на Мадаґаскарі ген. Полле звернувся з закликом до повстанців скласти зброю і повернутися до праці. Французький уряд надіслав генералові парашутні відділи і сенеґальську бриґаду, що має встановити лад в повстанській зоні Мадаґаскару.

Лист до приятеля

Появилася політична публікація п. н. «Розважаня Польске», в якій відомий польський публіцист під псевдонімом **Твардзіца** порушує низку актуальних питань, що стосуються минулого, сучасного й майбутнього польської політичної думки. У публікації багато місця присв'ячено українсько-польським взаєминам. Деякі думки про внутрішньо-польські стосунки викликають у читача аналогії з української дійсности. З того погляду цікавий «Лист до приятеля», який передруковуємо в українському перекладі.

Мій дорогий!

Твій лист не лише глибоко мене засмутив, але потряс мною не менше сильно. Ми люди, які багато пережили. Адже ж ми дивилися не тільки на жахливі страхіття війни, на десятки, сотні й тисячі мордованих і вбиваних жертв, на румовища наших міст і сіл, на палаючу Варшаву і на те, що в нас усіх таке свіже, як рана, що її щойно завдали. Але ми пережили теж найбільш жорстокий із тих болів, які заподіяли нам усім, потоптавши наше право до свободи, за яку ми боролися безупинно впродовж 6-ти років. І злегковаживши віру, зрештою, не лише нашу, в краще завтра тому, що система й методи, які ми визнали разом із усім світом за варварство і заперечення цивілізації, сьогодні зобов'язують і надалі.

А поміж цими методами — хіба згодишся з тим — найбільш цинічною була монопартійна система, яка, підшиваючися під демократію, а навіть називаючи себе демократією, — відсувала всіх інших від голосу і співучасти. Німці перемінили цю методу в звичайний злочин. Виявилося, якою небезпечною силою стає монополь лиш однієї партії і як невідхильно доводить він до звиродніння, а навіть знищення правильних форм життя. — І якщо є щонебудь найцінніше в ділянці засад, які мусимо відродити й які мусимо берегти, наче ока, то це шанування права повної співучасти і гармонійної співпраці всіх активних і свідомих сил нашого народу в формуванні його майбутнього, його думки й ідейних напрямків. Всяку іншу спробу — хочби в найбільш, здавалося б, невинній формі — треба нищити в зародку тому, що кожна тенденція, яка змагає до монополізації виключности політичних впливів на наше життя не тільки йде в розріз із тим, чого домагаємося для себе від інших, але є одночасно джерелом смертельної небезпеки для засад правдивої свободи в нашому внутрішньому устрою.

Якщо ми залишилися сьогодні поза Польщею через те, що там немає свободи, а єдина партія — на зразок клясичних тотальних звичаїв — не лише присвоїла собі право виключности впливів, але уникає теж виявити правдиве політичне обличчя Краю з допомогою виборів, то, щоб мати повне моральне право до боротьби з тим потоптанням засад свободи — мусимо самі бути без жадного дефекту.

Край не домагається заміни однієї монопартійної системи іншою, але бореться за свободу рівну для всіх і домагається права співучасти всіх організованих сил народу. Мусимо стати бездоганним зразком такої якраз програми і то не лише на словах і в деклараціях, але в практичному щоденному нашому житті.

Якщо я вирішив на Твій лист відповісти публічно, Любий Приятелю, то сталося це тому, що справа, про яку йдеться, не є питанням, що цікавить нас двох, десятьох, чи двадцятьох, бо це справа загальна й важна, що стосується інтересів усіх поляків на еміґрації, їх політичного здоров'я, їх політичної моралі й майбутнього наших спільних прав до боротьби з тим, що діється в нашому Краю.

Ніщо з тих справ не може відбуватися в затишку кулюарних намов, ані тимбільше в підозрілій тіні всякого роду мафій, законспірованих перед свідомістю загалу. Конспірація зобов'язувала перед ворогом, але вона є злочином, якщо стосувати її до власного суспільства.

Ми заслужили собі добре й чесно на те, щоб знати, хто й що задумує робити від нашого імени й куди ведуть задуми наших провідних людей. А передусім стражданням воєнних днів ми заслужили собі аж занадто на те, щоб у наших лавах без застережень зреалізувати засаду свободи для всіх, тобто, право співучасти кожної організованої суспільної й політичної сили, яка стоїть на ґрунті незалежности польської держави. Наше життя мусить проходити — як це влучно було сказане, але навпаки зреалізоване — під ясним світлом сонця.

Я вирішив опублікувати лист тому, що вільна й незалежна преса, це трибуна, з якої вільно й треба промовляти до всіх і з якої незалежні люди й працівники пера мають обов'язок алярмувати опінію, коли їй загрожує небезпека. Польська преса на скитальщині щодо того не є жадним виїмком.

Тому думаю, що треба одверто сказати те, що вважаємо конечним і слушним. А думаємо, що:

1) незаперечною, непорушною й головною засадою нашого життя мусить бути безумовне право повної й нічим не зв'язаної співучасти в формуванні польського життя на еміґрації всіх без виїмку сил, що стоять на ґрунті незалежности;

2) ця співучасть мусить спиратися на спільному порозумінні, що відбудеться явно в світлі дня, але під ніякою умовою й ніколи в тіні якоїнебудь конспірації, чи мафії, що діє скрито;

3) у зв'язку з непоборними труднощами, що унеможливлюють тепер докладно устійнити серед еміґрації справжній уклад політичних сил у суспільстві, а також у зв'язку з тим, що маємо головний обов'язок утримати єдиний польський фронт поза Краєм — всі напрямки мусять приймати зовсім однакову участь у рішеннях і спирати свою співпрацю на плятформі взаємного довір'я, що відповідає повазі й величі завдань, які стоять перед польською еміґрацією. Застосування в цій справі всякого роду аритметики, політичних ключів, чи адвокатської казуїстики треба визнати зневажливим порушенням добрих звичаїв і загально-національного інтересу, якому ми всі служимо.

Така без сумніву воля усього суспільства. Такий примус і наказ періоду, що в нього ми вступили. І лиш така система відповідає духові справжньої демократії, нефальшованої хитрими закарлючками красномовної софістики прихильників однієї, чи навіть чотирьох партій і скритої мафії.

Таким шляхом піде суспільство і маю — Дорогий Приятелю — позитивні докази, що здоровий і завжди певний інстинкт наших провідників, відповідальних за збереження цієї лінії, вже викликав потрібну реакцію, що протиставиться й покладе кінець успішно спробам всякого роду натиску й заскакування.

Погоджуюся з Твоєю слушною думкою, що мусимо шанувати всякі прояви організування різних політичних напрямків і угрупувань, бо це не лише конечність, але й натуральне явище життєздатности суспільства, але під ніяким претекстом — як і Ти про те слушно пишеш — не допустимо до партійництва, тобто до закукурічення й ґеґемонії одної, чи навіть кількох партій, бо це незгідне з внутрішнім почуттям слушности й суперечить переконанням і обов'язкам загалу еміґрації.

З Краю винесли ми дух єдности. Це наш найцінніший моральний скарб. Це найглибша ідея, яка залягла в нашу свідомість і без якої не дійдемо до незалежности. Кожна польська думка, кожний політичний напрямок і кожна вартісна одиниця, без уваги на її переконання, яка визнає програму незалежности своїм «вірую», отже всі ми — крім зрадників і капітулянтів — маємо рівне місце у фронті єдности й ніхто не може підкорюватися мертвим, бездушним правам аритметики та дати себе спихати більшістю голосів на дальше місце.

І тому мені здається, що мусимо відновити взаємну присягу, що засад, за які згинули мільйони наших братів, за які лягла в румовищах Варшава й за які ми тиняємось на чужині, будемо боронити й що передусім закріпимо їх у нашому сьогоднішньому житті. Маю надію, що цього голосу вистачить і що більше на цю тему не потребуватиму писати до Тебе.

ГОЛЯНДІЯ ПРИЙМЕ 8 000 ДП

Гааґа, (ДЕНА-Ройтер). **Голяндське міністерство соціяльних справ повідомило минулої середи, що Голяндія прийме 8 000 скитальців ДП. 3 500 чоловіків і 4 500 жінок матимуть змогу дістати працю в копальнях вугілля, в індустрії, шпиталях і домашніх господарствах. З огляду на брак мешкань дозвіл на в'їзд видадуть лише неодруженим скитальцям.**

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

— Італійська конституанта висловила силою 274 голосів проти 231 довір'я урядові де-Ґаспері. Християнські демократи, ліберали, монархісти і крайньо-праві квалюнґісти голосували за, натомість комуністи, крайньо-ліві соціялісти, республіканці і деякі поміркованi соціялісти проти уряду. Чотири посли стрималися від голосування. Між ними — бувший прем'єр-міністер Франческо Саверіо Нітті, що під час недавньоминулої урядової кризи даремне намагався створити уряд.

— Розпорядженням контрольної ради скасовано заборону фратернізації в брітанській зоні. Як підкреслено, товариські взаємини між німцями і англійцями гратимуть значну ролю у перевихованні німців на демократичний спосіб життя.

— Як повідомляють із Швайнфурту, зроблений перепис показав, що в швайнфуртському повіті не повернулися ще досі 1 503 військово-полонених, 1 405 пропавших без вісти приналежних до армії, між якими є три жінки. Немає досі вістки про 88 цивільних осіб, що загинули під час війни.

— Шеф брітанського генерального штабу фельдмаршал Монтґомері виїхав на два місяці інспектувати військові брітанські частини на Далекому Сході. Монтґомері відвідає американського командувача в Японії ген. Мек Артура.

— В Парижі відбувся триденний конґрес майже 220 соціялістичних делеґатів із 15 европейських держав, між якими є Німеччина. Конґрес вимагає створення «Об'єднаних Соціялістичних Держав Европи», що стали б ґарантією перед вибухом третьої світової війни.

— 300 німецьких родин, себто загалом 1 000 німців, мусіли залишити Сарський район згідно з наказом окупаційної французької влади. Йдеться тут про колишніх СС і приналежних до гітлерівської партії.

— Французьке господарче життя перебуває далі під знаком конфліктів за платню. Від минулого четверга страйкують французькі банки і всі паризькі товарові доми. На заводі «Сітроен» 5 000 робітників відмовилися працювати. Страйкують теж фільмові підприємства, наслідком чого паризькі кіна демонструють ті самі фільми.

— Сталінську премію, створену в 1939 році з нагоди 60-ліття Сталіна визнали тепер 30-м совєтським ученим і артистам. Між ними Серґей Прокофієв, Константін Сімонов, автор відомої антиамериканської п'єси «Російське питання». Нагорода не поминула теж заступника Молотова — Андрея Вишинського.

Друковане слово в пропаґанді нашої справи серед чужинців

(Доповідь д-ра Степана Барана на І З'їзді Українських Журналістів у Н. Ульмі 2 червня 1946 р.)

Всі три згадані журналісти були моїми знайомими і особистими приятелями ще з молодих літ. І всі три померли на сухоти, найчастішу професійну недугу журналістів, до останку працюючи для рідного народу.

Вже з кінцем мин. стол. видав Р. Сембратович невеличкий журнал «X Strahlen», де багато місця присвячено українській проблематиці. Незабаром переходить він на поважний журнал-місячник «Ruthenische Revue», на сторінках якого обговорюється виключно українські проблеми з різних ділянок національного життя.

На його сторінках появляються теж статті чужинців з відомими іменами. Тут заговорено широко і про гноблення українців у Росії та про польський і мадярський гніт. Із сторінок цього журналу довідалася Західня Европа багато дечого про нашу справу, про що досі зовсім нічого не знала. Сембратович написав і окремі публікації німецькою мовою — «Polonia irredenta» і «Das Zarentum im Kampfe mit der Zivilisation» (Царат у боротьбі з цивілізацією).

Співробітником Р. Сембратовича в редакції «Ruthenische Revue» був Володимир Кушнір, що по його смерті назвав журнал-місячник «Ukrainische Rundschau», бо тоді вже і в Галичині приймалась назва українець замість дотепершньої русин. На сторінках «Ukrainische Rundschau» появляються статті таких світової слави авторів, як данського критика д-ра Ґеорґа Брандеса з Копенгаґи, норвезьких письменників Б'єнстієрне Б'єрнсона (Björnson) і Кнута Гамсуна. Появляються теж статті і відомих німців і шведського славіста проф. Альфреда Енсена (Jensen), автора широких праць про Шевченка, Котляревського і Мазепинців (Пилипа Орлика і Андрія Войнаровського). Є теж статті видатних українських діячів, учених і письменників з обох сторін Збруча. «Ruthenische Revue» і «Ukrainische Rundschau» мостили нам перший шлях до західньо-европейської опінії, схиляючи її до нас.

Голосні події в Галичині, як криваві вибори до парляменту в 1897 р. за намісника ґрафа Каз. Баденія, велетенський хліборобський страйк 1902 р., убивство намісника ґрафа Андрія Потоцького 12 квітня 1908 р. українським Студентом Мирославом Січинським, сецесія всіх 600 українців з львівського університету в 1901 р. величезні демонстрації українських студентів у львівському університеті 1907 р. і масові арешти та голодівка студентів у тюрмі, убивство 1910 р. українського студента Адама Коцка польськими студентами, справа заснування українського університету у Львові — це все події, що відбивались дуже голосно у віденському парляменті і через пресу, внески і промови українських послів йшли у широкий світ. По 1907 р. Українська Парляментарна Репрезентація в силі трьох десятків (за вийнятком п'ятьох — всі з академічною освітою), почала ставати політичним чинником в Австрії. На сторінках столичних німецьких часописів появлялись теж статті видатних українських парляментарних послів. Ми в Австрії не були вже невідомі, як це було в 1848 році.

Інакше було в під'яремній царській Україні. Там до 1905 р. не було української, ані пресової трибуни російською мовою. Власна преса стала народжуватись — і то дуже поволі і серед великих перешкод — щойно з кінця 1905 р. На перешкоді стояла і національна несвідомість українських мас, що гальмувала зріст і поширення української преси. Не забули і про інформування російської публіки. В році 1906 виходив у Петербурзі короткий час часопис «Украинский Вестник» за першої Думи з видатною співучастю Ол. Лотоцького. По довгій павзі почав появлятися в Москві з 1912 поважний журнал «Украинская Жизнь» під редакцією Симона Петлюри і при співпраці проф. М. Грушевського. Виходив він до 1917 р. і в часи трьох перших років першої світової війни і був єдиною пресовою трибуною для українців, коли царський уряд у серпні 1914 р. закрив усю українську пресу.

Вячеслав Липинський (1882—1931 рр.) зробив спробу в 1909 році приєднати для нас частину поляків в Україні видаванням журналу в Києві «Przeglad Krajowy» під своєю редакцією. Поляків він не приєднав, як не приєднали їх і його ширші розвідки «Szlachta na Ukrainie» і «Z dziejow Ukrainy». «Przeglad Krajowy» незабаром перестав виходити.

На Закарпатті появлявся в Ужгороді в передвоєнні роки єдиний український невеличкий часопис «Наука» о. Августина Волошина, пізнішого президента Карпатської України в 1939 р. В Будапешті виходив теж невеличкий часопис «Недѣля». Обох їх закрила мадярська влада 1914 р. Українське друковане слово там зовсім завмерло. Тоді настало найбільше посилення мадяризації українського населення. Вже в часи першої світової війни мадярський уряд заборонив вживати кирилицю і за згодою мукачівського греко-католицького єпископа Папа з Ужгороду, завзятого мадярського патріота, дав наказ введення мадярської мови в Богослужбу в греко-католицькій церкві, подібно як це зроблено в 1912 р. в сусідній від мукачівської греко-католицької єпархії в Гайду Дороґ, вже наскрізь змадярщеній. Закарпаття переживало тоді найтяжче мадярське поневолення і йому самому загрожувала цілковита мадяризація, а з нею і повна національна загибіль. Від цього врятував його розвал Мадярщини в листопаді 1918 року і приєднання Закарпаття до Чехословацької республіки в 1919 році.

На передодні першої світової війни.

III.

Вже три роки перед першою світовою війною було деяке зацікавлення українською справою не тільки в Австрії і Німеччині, але і у Франції і, передовсім, в Англії. Проблемою, що була в нас на денному порядку, стала справа оснування у Львові державного університету з українською мовою навчання. Пекучість цієї справи пригадували віча, демонстрації українських студентів у Львові і формальні внески Української Парляментарної Репрезентації в австрійському парляменті. Дві балканські війни і напруження відносин між двома головними конкурентами Австро-Угорщиною та Росією за впливи в придунайських балканських державах, загальна гаряча політична ситуація в Европі і поза нею, віщували можливість воєнного конфлікту між двома бльоками держав — австрійсько-німецько-італійським і російсько-французько-англійським.

В комбінаціях Австро-Угорщини, чи радше деяких її кіл, передовсім військових, що гуртувалися біля особи престолонаслідника архикнязя Франца Фердинанда — називали їх бельведерськими колами, була теж, між іншими, і українська проблема в позитивному розумінні. Проєктована зміна виборчої ординації до галицького сойму і зміна крайового статуту (крайової конституції) вже кілька років стояли на чільному місці всіх справ, що мав їх вирішити галицький сойм.

Для українців важливою була теж справа українського університету, яку раз-по-раз висували українські посли у Відні. Обидві справи час-від-часу знаходили свої ширші замітки і на сторінках чужинецької преси, не лише віденської. Вагу цих справ знаю з власної автопсії, коли свого часу був я звітодавцем в галицькому соймі, а в роках 1912-13 кореспондентом «Діла» з австрійського парляменту, і зустрічався з професором віденського університету д-ром Гансом Іберсберґером (Übersberger), політичним дорадником престолонаслідника Франца Фердинанда в справах Сходу Европи. В червні 1912 р. проф. Іберсберґер звернувся через мене до посла д-ра Євгена Олесницького, одного з тодішніх провідників галицьких українців, щоб дав доповідь престолонаслідникові про українські справи і про становище в Україні, де недовго перед тим побував пос. Олесницький і мав розмови з тамошніми українськими діячами. Пос. Олесницький таємно відвідав у червні 1912 р. престолонаслідника, вручив йому докладну записку про положення на Україні і мав з ним тривалу розмову на порушені в записці справи. До них, як казав мені пос. Олесницький того ж дня безпосередньо по візиті, Франц-Фердинанд поставився прихильно.

Про значення української проблеми в ширшому її розумінні заговорили пізніше в австро-угорських делеґаціях українські парляментарні посли — д-р Кость Левицький, голова Української Парляментарної Репрезентації і Микола Василько, заст. голови, український посол з Буковини. Промови їх зробили сильне враження і їх подали на шпальти часописів кореспонденти впливової преси Лондону, Парижу і Берліну. Очевидно, зацікавилася ними і російська преса, зокрема, московське «Новое Время» Суворіна, яке у Відні мало свого постійного кореспондента.

Та передовсім виступом згаданих обох речників Укр. Парл. Репрезентації зацікавилися англійські журналісти у Відні, насамперед довголітній кореспондент лондонського «Таймсу» (Times) Генрі Вікгем Стід (Steed), автор книжки «Габсбурська Монархія». Він неприхильно ставився до Австрії і стояв у близьких політичних зв'язках з чеськими послами й діячами. Для державного усамостійнення Чехословаччини зробив Стід дуже багато своїми впливами в брітанському міністерстві закордонних справ і в лондонських політичних колах взагалі. Самі чехи, між ними обидва президенти Чехословацької Республіки, Масарик і Бенеш, вважають Стіда найголовнішим творцем чехословацької держави. Про тодішні передвоєнні настрої у Відні розказував уже по світовій війні д-ру Василеві Панейкові кол. головному редакторові «Діла» в рр. 1912-18, з яким познайомився випадково в поїзді на шляху Париж—Лондон.

Другим англійським журналістом, що напередодні першої світової війни зацікавився у Відні теж українською проблемою, був Светон Ватсон (Svaton Watson), що писав під псевдонімом Scotus Viator — тепер професор лондонського університету. Він цікавився проблемою національностей в Австро-Угорщині і спеціяльно на Мадярщині. Знав багато з особистих поїздок і окремих студій про відносини на Українському Закарпатті.

На які два місяці перед вибухом війни в 1914 р. Светон Ватсон приїхав був до Львова, щоб на місці ознайомитися з польсько-українською проблемою і познайомитися з місцевими політичними діячами. У Львові був він з тиждень. Відвідав митрополита Андрея Шептицького, був у президента Укр. Парл. Репрезентації і голови Народнього Комітету, д-ра Костя Левицького і мав товариську зустріч з гуртом українських політичних діячів. Я був тоді секретарем Народнього Комітету у Львові. Із Светоном Ватсоном мав нагоду розмовляти і при товариській зустрічі і ще більше при окремій зустрічі. Він радив мені відвідати Словаччину і познайомитися з тамошніми словацькими діячами, а навіть подав їх точні адреси, а також і адреси декого з наших закарпатців, з якими на місці познайомився особисто, подібно як і з словаками. Вибух війни унеможливив мій намір. Светон Ватсон відвідав теж і польських політичних діячів з різних таборів. Змісту його розмов з ними не знаю, але знаю те, що він радив нам не заогнювати польсько-українську боротьбу і шукати можливости якогось компромісу з огляду на більші події, які незабаром можуть прийти.

(Далі буде).

ДО УКРАЇНЦІВ У ЧУЖОНАЦІОНАЛЬНИХ ТАБОРАХ

Маємо інформації, що українці ДП, які тепер живуть в чужонаціональних або міжнаціональних таборах, можуть на бажання переселитися в українські табори ДП.

Для того треба зацікавленим групам українців звертатися до місцевих Повітових або Обласних Представництв Української Еміґрації, а коли їх немає, до ЦПУЕ, Авґсбурґ, Юденберґ 8/II.

Треба повідомити: скільки українців живе в чужому таборі, і скільки з них хоче переселитися в український табір. На основі тих даних можна буде старатися перенести українських людей до наших таборів.

Центральне Представництво Української Еміґрації в Німеччині

Президент Трумен відвідав нещодавно Канаду. Почесна сотня канадської армії й летунів вітає голову США в Отаві. (ДЕНА)

Коротко

(Всі вістки за аґентством ДЕНА).

— Президент Трумен прийняв запрошення бразілійського президента Енріко Дутра відвідати Бразілію.

— В таборі УНРРА в Дюсельдорфі вкрадено 500 000 сигарет, значну кількість шоколяду, жилеток і харчів.

— Баварська поліція, поборюючи пачкарство, конфіскувала в травні 40 волів, 4 200 кг смальцю, 12 000 кг м'яса і майже 24 000 яєць. Сконфіскований товар передали відповідним харчовим установам.

— Як повідомляє брітанська військова місія, 26 червня підірвали берлінський малий бункер на Цоо. 30 липня мають висадити в повітр'я великий Цоо-бункер

— Чеські джерела повідомляють, про арешт єгипетського делеґата професійних спілок Фуад Наума, який брав участь в конґресі професійних союзів у Празі. Наума мали арештувати за його доповідь про єгипетські профсоюзи.

— Генерал Дерев'янко, совєтський представник в альянтській контрольній раді для Японії, виступив проти земельної реформи генерала Мек Артура, закидаючи їй повільність виконання.

— В Нью-Йорку поставлять пам'ятник на честь 6 мільйонів европейських жидів, що загинули в повстанні варшавського ґетто, в концентраках і в газових камерах Німеччини.

— Найвищий американський військовий трибунал в Авґсбурзі засудив німецького поліциста Булінґера до 4-ох років ув'язнення за продаж револьвера чужинцеві.

— Невеликим групам американських туристів дозволено відвідувати американську зону від липня до вересня. Що другий день будуть видавати дозвіл 25 туристам. Сподіваються загалом прибуття 1 200 американців.

— Американська залога підірвала на берлінському передмісті Целендорф один малий бункер. 10-літній синок берлінського кореспондента аґентства Асошіейтэд Прес Гайнцерлінґа упав після вибуху до вирваної експльозією ями і згинув від отруйних газів. Хлопець помер за годину в американському шпиталі.

— Головою центральної ради совєтських профсоюзів вибрали Михаїла Карасова.

— Напочатку липня відбудеться перший розподіл японської воєнної фльоти, а саме 32 нищівників і менших ескортних кораблів між США, Росією, Великобрітанією і Китаєм.

— Американський військовий трибунал в Маннгаймі засудив трьох німецьких жінок на три роки ув'язнення, за те, що вони переховували кількох американських вояків-дезертирів.

— ТАСС повідомляє, що згідно з постановою всеслов'янського комітету другий панславістичний конґрес скличуть восени 1948 року до Праги.

— Цивільні німці і совєтські вояки врятували брітанського офіцера, що 50 км на схід від Берліну, отже в совєтській зоні, упав з палаючим літаком. Летуна врятували саме перед вибухом бензини.

— Радіо Кобленц передає, що орден єзуїтів має тепер 28 000 отців. 4 000 єзуїтів працюють між нехристиянським населенням. Німецький єзуїтський орден нараховує 1 400 ченців.

— 21-го червня закінчився в Берліні конґрес хірурґів. Д-р Інґе Гельвіґ, єдина жінка на конґресі, з Єни, виступила того дня з докладом про операційні методи слизових залоз шлунка. Професори Зауербрух і Горбандт розповідали про свої власні практичні спостереження над тими новими методами.

— До Німеччини прибув китайський генерал Веї Лі Хуанґ в товаристві дружини і дочки. Генерал командував китайськими військами в Бірмі, а тепер робить подорож довкола світу.

— Брітанська окупаційна влада опрацювала проєкт земельної реформи в своїй зоні, за яким надвишки землеволодінь понад 150 гектарів підлягають експропріяції і контролі військової окупаційної влади.

— Президент Трумен призначив спеціяльний комітет з п'ятьох фахівців, що має дослідити питання безпеки повітряного транспорту, особливо беручи на увагу почастішання останнім часом авіяційних нещасливих випадків.

— Американський учений відзначений нагородою Нобеля д-р Ернест Лоренс повідомив, що американським дослідникам удалося розбити атоми олова вісмуту і талію. Ці всі матеріяли були під дією 200 мільйонів вольт напруги і частин альфи. Покищо неможливо використати це досягнення практично. Згадані матеріяли не придатні теж для продукції атомових бомб.

— Всі уряди держав Арабської Ліґи виступили з нотою до Великобрітанії, домагаючись скасування брітанського мандату в Палестині і проклямування її незалежности. Це дозволило б завести мир на арабському сході. Інша нота, звернена до США, домагається затримки допомоги жидам.

Американка між комуністичними партизанами

В червоному Китаї

Американська журналістка Мері Найт переказує на сторінках американської преси враження й спостереження із своєї недавньої 6-місячної подорожі по Китаю. Вона відвідала як національний, так і комуністичний Китай, пильно придивляючися до кожної дрібниці його життя. розмовляючи з людьми найрізноматніших політичних переконань і соціяльних кляс, і тому її об'єктивні нариси можуть мати для нас не абиякий інтерес.

З цілком зрозумілих причин журналістку найбільше цікавили питання, зв'язані з китайською громадянською війною і ставленням до неї широких мас людности. На терені червоного Китаю з населенням в 130 мільйонів чоловіка є лише півтора мільйона членів комуністичної партії, але комуністи обіймають половину державних посад, заповнюють університети, чіпко тримають в руках апарати таємної поліції та пропаґанди. Як запевняли єнанські (червоні) лідери, китайська комуністична партія покинула Комінтерн ще перед 1943 р., коли його зліквідовано, однак націоналістам пощастило роздобутися на документи, що безперечно доводять активну діяльність далекосхідного бюра Комінтерну й на початку 1947 р.

Треба віддати китайським комуністам належне: серед них є чудові організатори й пропаґандисти, частково вишколені в Москві, часом з 20—25-літнім стажем пропаґандистської роботи по всіх кутках Азії, які немало прислужилися тому, що в країнах, де ще недавно майже не було комуністів, тепер вони мають помітний вже успіх. Такими є Індія, Бірма, Малайя. Взагалі справу пропаґанди поставлено в Китаї дуже широко. Засновано численні пропаґандистські школи, до яких посилено вербується переважно студентська молодь. Радіо, преса затуркують людям голови своєю одноманітною аґітацією. Заборонено всяке вільне друковане слово, а в приватних розмовах відчувається скупа обережність, страх перед всемогутньою таємною поліцією. Мільйонами поширюються величезні портрети Леніна й Сталіна, плякати з комуністичними гаслами, червоні прапорці з серпом і молотом. На шпальтах газет, з громадських трибун і шкільних катедр дітей та дорослих навчають тому, що лише комунізм врятує Китай і світ, що американський імперіялізм прагне перетворити їх на колоніяльних рабів, що він зовні цивілізованіший, але суттю аґресивніший за колишній японський. Не минає пропаґанда й села. Темним селянам втовкмачують, що поміщики їм вороги, що друзі їм комуністи, які прагнуть наділити їх землею. Проти залишилих дрібних поміщиків улаштовують штучні судові процеси, а, засудивши часто невинних власників, відбирають їм, поділяючи між селянами, землю. І вбогі малосвідомі хлібороби починають вірити комуністам, самі просять прийняти їх до партизанських частин. Багато йде в партизани навіть жінок і дітей.

Партизани становлять чималу частину двомільйонової китайської комуністичної армії, що, безперечно, дістає певну підтримку Совєтів і носить червону п'ятикутну зірку. Її провідники — жорстокі фанатики-комуністи, звичайно вишколені в Москві й переконані в завоюванні всієї Азії. Непотрібне часто нехтування інтересів населення, нелюдська жорстокість, з якими приходить в завойовані нею райони комуністична армія, викликає в масах недоброзичливе ставлення до неї. Окуповані червоними терени геть спустошені безглуздим нищенням і невгамованими грабунками. Коли мільйонове населення Мукдену лишилося без води й світла, комуністи мобілізували людей руйнувати залізничні шляхи, щоб відрізати головні південні райони від манджурських харчових баз. Часом вони примушували 10—12 літніх повстанців-дітей убивати своїх рідних. Комуніст-полковник, що перебіг до націоналістів, розповів кореспондентці про те, як йому наказували організовувати наскоки бандитів на села, щоб потім, «визволивши» від них селян, привернути їх симпатії до комуністів.

Гірко згадують манджурці й часи совєтської окупації, що, на їх думку, була гірша за японську. Японці, розвиваючи манчжурську індустрію, хоч давали людям роботу, тим часом як совєтські окупанти відсунули промисловість принаймні на чверть століття назад. Усі геть машини з заводів та фабрик вони повивозили до себе. В Ашані вони зруйнували дощенту 9 доменних печей, частково примусивши зробити це самих же китайців. Вони пройшли по країні нищівним вихром.

Цікаві портрети дає кореспондентка з «кращих», хай фанатичних, проте ідейних провідників китайського комунізму. Ось 53-літній Мао-Тзе-Тан — низенький, сутулий, товстий, з рясно поцятковaним бородавками підборіддям, з великим жоноподібним обличчям, з довгим чорним волоссям. Промовляючи, він жує кавун або червоний перець, але лице йому осяюється великими проникливими очима, а слухачі зачаровуються талантом великого промовця. Ще з дитинства його привернула до революції тяжка праця у тирана-батька. Він став комуністом, був організатором рікш, вожаком повстанців' комісаром червоної армії, з якою робив бойові походи 15 років. Тепер із своєю четвертою дружиною, блискучою кіноартисткою, він мешкає в печері, зрікшися благ цивілізації. Його ім'я сповите леґендою, у школах вчать пісень про Мао. Він є загальновизначним провідником комуністів Далекого Сходу.

А ось генерал Чу-Ті. Народжений у багатстві, він ще більш збагатів, посівши високий державний фінансовий пост. Він оточив себе жонами й наложницями, він пиячив і курив опіюм і разом з тим... багато читав про революції. Аж раптом 1922 р. він кинув свої звички, забезпечив жінок і подався до Росії та Німеччини вивчати марксизм. Повернувшися, він віддав комуністичній партії все своє майно й капітал і пішов до її армії. Він завербував до неї двох мільйонів партизан — мужчин і жінок. Одна з них, провідниця загону, величезна похмура Кан-Кечін, якось спитала в нього поради, як керувати кулеметом. Кінець-кінцем вона стала йому дружиною. 1928 р. він з'єднав свої збройні сили з армією Мао й разом з ним увійшов до складу першого в Китаї совєтського уряду.

МОСКВА ЗАПЕРЕЧУЄ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). **Совєтське аґентство ТАСС заперечило минулої суботи через московське радіо американські газетні звідомлення згідно з якими операції китайських комуністів в Манджурії мали б бути пляновані Совєтським Союзом. ТАСС заперечує наче б у воєнних діях в Манджурії брали участь з совєтського боку 40 000 японських військовополонених і 90 танків, під совєтським командуванням.**

Керівники китайського комуністичного руху офіційно заперечують підтримку Росією їх уряду й армії. Проте самі росіяни не раз переказували кореспондентці, що наприклад, відібрану від японців артилерію секретно передано китайській комуністичній армії. Як видно, шила в мішку не сховаєш.

—ло—

Світова мова

Написав проф. П. Ковалів

Питання про світову мову не раз турбувало вчених і тепер ще турбує. Турбує воно тому, що саме життя примушує ставити проблему цього питання: в своїх культурних, економічних і політичних зносинах людство потребує спільної, загально-зрозумілої мови.

Через те й виникають питання: чи можлива світова мова? Чи бажана така світова мова?

Відповіді на ці питання були різні—залежно від того, як розуміли світову мову. Одні під світовою або всезагальною мовою (Allgemeinsprache) розуміли загальну міжнародню мову, що може існувати поряд з національними мовами. Інші світову мову приймали як єдину, спільну для всього людства мову, викинувши гасло: єдине людство, єдина мова!

А що єдина світова мова інакше не мислилась, як штучна мова, то й звідси виникало ще одно питання: чи можлива штучна світова мова?

Таким чином, світова мова, за цими припущеннями, могла б бути двох родів: вона могла б виникнути в наслідок природного розвитку національних мов і могла б бути штучно створеною мовою. Але чи можливо це в дійсності? Якщо прийняти можливою поставу першого питання, то знову невідомо, чи мова ця має розвинутись з одної якоїсь національної мови, чи з усіх (кількох) національних мов? Коли прийняти перше припущення, то загадковим залишиться, як саме одна національна мова, що має свій національний дух, може стати мовою загальною, спільною для всіх національних духів? Та ще й, крім того, невідомо, якого народу мова матиме честь стати всезагальною? Чи буде це якийсь обраний Богом народ, чи може це буде той народ, що простягне свою експансію на інші народи?

Розуміється, такий засіб порозуміння в міжнароднім житті мав би велике значення, був би ідеальним. Але ще Бруґман, відомий німецький учений, цей засіб порозуміння взяв під сумнів: вважаючи, з одного боку, засіб цей найближчим до природного розвитку мови, проте, з другого боку, він вимушений був констатувати, що запровадження однієї мови, як загальної, ставить в загрозу денаціоналізації інших мов.

Коли прийняти друге припущення, то абсолютно неможливим є, щоб з багатьох національних мов, як своєрідних національних духів, утворилась єдина всезагальна мова. Це може бути тільки якась штучна мова, що складалась би з елементів окремих національних мов, штучно вирваних з кожної мови і склеєних в якийсь конґльомерат «єдиної світової мови». А такою мовою може бути есперанто, що має вже свою історію.

Отже, з усіх припущень єдино реальним може бути лише припущення про можливість штучної світової мови, та й то з певним обмеженням, що ця «всезагальна мова», як додаток (і тільки як додаток), може існувати поряд з національними мовами, як це розумів і відомий учений Шухард. Національні культури можуть творитися тільки національними мовами, і ніяка штучна мова не може заступити їх, бо вона не є творчою силою нації, а лише засобом передавання думки, засобом порозуміння. А національна мова виконує ту й другу функцію.

Звідси знову виникає питання: чи доцільне існування єдиної штучної мови, як мови загальної, поряд з національними мовами?

Так, доцільне. Як теоретично, так і практично цілком можливе й потрібне існування штучної світової мови, але ця мова, як справді штучна мова, мала б дуже обмежені функції: вона б виконувала функції вузько-державного чи торговельного характеру, чи якихось інших міжнародніх зносин. Такою мовою може володіти тільки обмежена група людей, фахівців-службовців, що їм доручено вести ці міжнародні зносини. Але ця мова нічого спільного не мала б з національними мовами, як живими організмами окремих націй. Така мова не мала б нічого спільного взагалі з психологією народу; вона виконувала б виключно функції порозуміння між людьми, штучні функції ширших міжнародніх зносин — переважно в писаній формі і рідше в усній формі.

Може б ця штучна світова мова мала велике значення в дипломатичних зносинах, тоді б не було ніяких труднощів, якій національній мові надати перевагу, щоб не знизити престижу держави. Може б тоді не було потреби мати в дипломатичних зносинах величезного штату перекладачів, а звідси не було б тієї величезної витрати часу, яка потрібна буває при обопільних перекладах. Не говоримо вже про те, що найкваліфікованіший дольметчер не завжди точно передає думку, що її висловлює дипломат.

Вигоди світової мови незаперечні. Така мова, як мова міжнародніх зносин, справді відограла б велику ролю в різних формальних, дипломатичних зносинах, зокрема в розв'язанні різних наукових проблем і теорій, що мають загальне наукове значення, бо тоді це полегшило б справу наукових зносин між ученими всіх націй. Як багато втрачає наука від того, що цінні наукові праці загального (не національного) значення друкуються національними мовами і через те стають неприступними для читання ученим інших націй (не можуть бо всі вчені бути поліглотами!). Штучна мова могла б набагато сприяти творчому розвиткові наукової думки, як засіб швидкого обміну науковим досвідом.

Творча сила, як така, сила національної культури залишилась би все ж таки за національною мовою, як внутрішньою мовою творчих зусиль ученого. Всезагальна світова мова, як мова штучна в своїй основі, була б тільки зовнішньою формою порозуміння між ученими, так само точнісінько, як засобом порозуміння служить яканебудь чужа мова на терені національної мови. Читаючи чужомовний текст або слухаючи чужою мовою лекцію, ми сприймаємо думки своєю внутрішньою мовою, а чужа мова служить нам лише засобом порозуміння.

Тільки в такому розрізі можна ставити питання про світову мову. Така мова ніколи не зможе цілком заступити національну мову, бо творча сила може заховуватися тільки в національній мові. Дуже слушні з приводу цього міркування подає український філолог В. Науменко, що ще понад сорок років писав таке: «Зате і в інший бік може повернутись питання: хто знає, чи не краще буде для всебічного розвитку всіх душевних сил нації, коли буде можливість кожній із них виробити самостійно свою самобутню культурну мову? Можливо, в цім випадку і сила народнього ґенія, і сила поетичного почуття, і навіть самі етичні початки в людстві здобудуть більшу інтенсивність в своєму удосконалюванні? Ми глибоко переконані, що коли б

Як розбагатіти?

Дальший розділ книжки Г. Папашвілі „Тут усе можливе"

Одного разу хлопець, що працював зі мною в ґаражі в Ембріджі, пішов у відпустку, а коли повернувся, він уже мав працю в Детройті, на фабриці в Студбекера.

— Я дістав роботу й для вас, — сказав він.

Я вдячний, — відповів я, — тільки чому я мушу їхати до Детройту?

— А чому вам залишатися тут? Ремонтувати цей старий хлам; латати його, коли ви можете поїхати до Детройту і робити гарні нові машини?

— Що уявляє собою цей Детройт?

— Багато заводів, що тягнуться милями. Єдине місто, де виробляють нову машину протягом п'ятдесяти хвилин.

— Неможливо, — сказав я.

— А можливо п'ятдесят нових машин щохвилини. Там є велике озеро по другий бік якого лежить Канада.

Я погодився, і ми виїхали до Детройту. Я працював спочатку в Студбекера, а потім на заводі Покарда. Мені дуже подобалося.

Але другої зими робота йшла дуже поволі. Я зберіг п'ятсот долярів і вирішив, що раніш ніж остаточно їх витратити, краще вкласти їх у якусь справу, щоб підтримати себе. Отже я купив на лисячій фармі два срібних лиса. Плян був такий. Фармер мав їх тримати у себе, і як він мені пояснив, коли лиси матимуть дітей та онуків, ми можемо продати їх на хутро і заробити гроші. Спочатку я заплатив за обох 225 долярів, а потім що тижня давав господареві пару долярів на харчування.

Щонеділі я відвідував моїх лисів і полюбив їх. Одну з золотими очима я назвав Мелюшкела, а її чоловіка містером Фоксом. Я приносив їм фрукти, і досить скоро, як тільки вони бачили мене, раділи своїми лисячими серцями і просували свої довгі носи крізь ґрати, щоб їсти виноград з моїх рук.

Але я побачив, що це був дуже повільний шлях до збагачення. П'ятої неділі фармер подзвонив до мене:

«Нема рації приходити більше, вчора ваші лиси обидва застудилися і подохли».

Це вразило мене, але подумавши трохи, я вирішив, що так краще. Бо я так любив Мелюшкелу та містера Фокса, що мені було б дуже шкода бачити їх або їх дітей забитими для прикраси шиї якоїсь людської істоти.

В мене лишилося 275 долярів. Що робити? Найкраще придбати землю думав я. Земля не хворіє, не вмирає. На свята запрошуєте своїх друзів, щоб подивитись на неї, і коли в вас поганий настрій ви подивитесь на свою власність і повеселішаєте.

Так, від торгівця, який прийшов до російського клюбу, я купив дві дільниці в Понтіяку. Він показав нам землю на кольоровій мапі з зазначеними іменами власників і з назвами вулиць, що були межами дільниць і місця де мали бути парки і де ринки. Все було нанесено на мапу.

— Від такої власности ви матимете трохи зиску.

Двісті п'ятдесят долярів була повна ціна. Нічого зайвого. Я сплатив готівкою.

Маючи вільний час, я поїхав до Понтіяку подивитися на свої дільниці і спочатку не міг знайти їх. Це було на великому полі, я йшов багнюкою, що геть вкрила мої черевики, і нарешті, прийшов до мого номера, написаного на білій палиці, поруч з великою ямою, повною густої багнюки. І це моя власність!

В цьому світі тільки нашому водяному буйволові Пріті могло б сподобатися таке місце, бо він міг би лежати в болоті пів дня поки хтось не прогнав би його звідти.

Але я побачив відразу, що везти сюди Пріті з Грузії було б не практично. В Кобіянкарі є сила болот таких же як це, що я купив тут — і вони не коштують жадного пені.

Отже я повернувся до Детройту до своєї кімнати. В нашому будинку жили на верхнім поверсі два єгиптянини, Гасан та Ахмет, росіянин Володя — мій друг, козак Єрмак та старий перс, що ніколи не говорив нам свого імени.

Коли я ввійшов, Ахмет варив риж.

— Дайте мені поїсти, хлопці. — Сказав я, — мені більше нічого в житті не лишилось. Мої лиси мертві й поховані. Моя земля під водою і мої гроші витрачені надаремно, я маю лише двадцять п'ять долярів.

Я розповів їм всю історію.

Єрмак сидів на стільці читаючи гумористичний часопис.

Так. — Підскочив він. Вас обдурили. Зрадили. Зневажили. Ошукали. Гаразд! Зруйнували Можливо цей аґент вважає вас за ніщо? За людину, що не має друзів? Що ви самі? Ми покажемо йому. Не так легко обдурити чоловіка, коли про це знає Єрмак. Ходімо, хлопці! Ми всі підемо до Понтіяку сьогодні ввечері й заберемо гроші назад, всі до одного пені. Або гроші, а як що ні то його життя.

— Краще не вбивати. — Сказав Ахмет, шалено мішаючи риж в горщику. — Цього американський уряд не любить.

— Гроші або його життя. — Повторив Єрмак.

— Мені байдуже що. Хай сам вибере. Я знаю тільки що дружба для мене є священна.

Власник землі був трохи здивований, побачивши всіх нас, але він був дуже ввічливим і всім запропонував сісти в його бюрі.

— Певно, хлопці, певно. — Сказав він. — Дільниця вашого друга може бути трохи вогка в цей час. Я не заперечую. Але зараз зима. Багато дощу. Влітку, коли все висохне, хто матиме зелену леваду? Хто матиме квіти завбільшки з чашку? Хто матиме ставок з рибою та ліліями? — Він указав на мене. — Ви матимете.

— Так, — відповів я — але...

— Крім того, — перебив він — наступного тижня будуть доріжки, а за доріжками будуть рівчаки. Чи це не вірно? Вода буде стікати рівчаками, Ваша дільниця висохне. За шість місяців ви напевно подвоїте свої гроші.

Він говорив і говорив, як оповідач з Імеретії, кінець історії, який є початком іншої. Він говорив так багато, що Єрмак дав йому також двадцять долярів, всі які мав з собою в депозит на дві дільниці, а Володя обіцяв прийти наступного дня зі своєю нареченою щоб купити дві поруч з Єрмаковими

З тим ми пішли, і я мав ще землю, і вона ще була під водою, а я мав лише двадцять п'ять долярів.

— Що робити?

— Будьмо практичними. — Сказав Володя наступного дня. — Обміркуємо, що роблять в Америці весь час? Їдять. Якщо не їдять то жують ґумку, удаючи цим, що їдять. Приготуємо якусь страву і продамо. Заробимо великі гроші.

Але що готувати? Ми думали і думали. Пиріжки з фісташками? Приготована по нашому нога оленя? Все не підходить. Нарешті ми зупинилися на «кінкалі».

Для «кінкалі» ви берете свіжий шматок яловичини, дрібно кришите, нарізаєте туди цибулі та зелені, трохи перцю, соли, води і все це добре розмішуєте. Після того ви розкачуєте тісто так тонко як дубовий листок, кладете м'ясо, зліплюєте краї навколо і кидаєте один за другим в кип'ячу воду. Коли горщик забулькотит «кінкалі» готові. Ви витягаєте їх, прокусуєте скраю дірку, п'єте сік

ЛІҐА ЕВРОПА-СПІЛКА

(Власна кореспонденція). Першого червня в Мюнхені закладено «духове, культурне й господарчо-робоче товариство Union-Europa Liga» — Ліґа Европа-Спілки, що має сприяти відбудові Европи шляхом встановлення довготривалого миру на засадах повної рівноправности народів і держав. Ліґа, крім того, ставить собі завданням служити посередником між Західною й Східною культурою і грати ролю мирного нейтрального ізолятора між потужними центрами на Сході й Заході. Разом з тим Ліґа Европи Спілка ставить собі завданням сприяти включенню зруйнованої Европи у світове господарство.

Як засіб для досягнення тих цілей Ліґа Европа Спілка вважає запровадження в життя основ права самоозначення народів, що має привести до утворення на федеративних засадах Об'єднаних Держав Европи, як члена Об'єднання Народів світу.

Ці засади діяльности товариства докладно розвинув в доповіді д-р Мас (Mass). Зібрані — понад 100 осіб, серед яких були представники баварської інтеліґенції, а також інших національностей, в тому числі й українці, — з великою увагою вислухали доповідь.

Після короткого обміну думками ухвалено розпочати діяльність товариства, на заснування якого видано належну ліценцію американською окупаційною владою.

Збори ухвалили організувати філії в краєвих центрах Баварії: Авґсбурґ, Реґенсбурґ, Вюрцбурґ, Байройт тощо з головним центром у Мюнхені. Для проведення організаційної роботи збори обрали тимчасове бюро, до якого увійшли панове: Г. Ґайнедер (Мюнхен), І. Цанкер (Авґсбурґ і д-р Бінапфл (Реґенсбурґ).

Тому що завдання Ліґи Е. С. надпартійні, надконфесійні й наднаціональні — членом її може бути кожний, хто поділяє думку про потребу будови Европи на суто демократичних засадах.

Організаційне Бюро в Мюнхені (Union-Europa Liga, München 23, Herzogstr. 5) охоче подає всім бажаючим інформації про завдання Ліґи Европа Спілка. **С. Г.**

утворився в людстві есперанто і навіть коли б утворилась спільнослов'янська мова, — ми не здобудемо високохудожніх творів ні нових Пушкіних, ні Лермонтових, Міцкевичів та інш.». (В. Науменко «Книжная речь у малороссов и русинов». Киевская старина 1899, январь, т. 2 XIV, 136—137).

Ці слова Науменко писав тоді, коли українська мова була під забороною російського самодержавія, і тому не дивно, чому основна увага його була скерована саме в бік національної мови, як найбільшого знаряддя творення національної культури і літератури. Тому він і не міг тоді ставити питання про всезагальну світову мову. Не міг він говорити про світову мову, коли його національна мова була під гнітом російського імперіялізму!

Коли ми говоримо тепер про світову мову, як чинник великого міжнароднього значення, то мислимо розвиток цієї мови тільки в нормальних умовах міжнародніх взаємовідносин, поза будь-якими імперіялістичними тенденціями. Існування світової мови виправдується не імперіялістичними зазіханнями на добробут національних культур, а мирним співжиттям націй цілого світу, що незалежно одна від одної творять багатства світової культури.

ТЕАТР і ФІЛЬМ

НА КОНЦЕРТІ ГАННИ ШЕРЕЙ

Концерт українського духовного співу відбувався в одній з уцілілих заль пошкодженого бомбами університету в великому напівзруйнованому німецькому місті. Безглуздо виглядали величезні півкруглі вікна заліплені папками, прикраси ліпних карнизів наполовину обсипалися, по високій стелі пробігли чорні розколини.

Але над часом і простором, над руїнами і забитими вікнами, над буднями і злиднями звучали знайомі здалека принесені молитви наче відгомін чи спогад, а для чужинців, можливо, як відбиток незнаного і багатого світу. І раптом одна пісня, одна божественна мельодія прозвучала могутніше і виразніше як інші молитви, наче відтворивши ті настрої та прагнення, що відбудовують всі руїни, заспокоюють змучених і поранених, виводять поза межі розбомбленої дійсности до вічного.

«Вірую»... співала Ганна Шерей.

Глибока віра, містична релігійність, безпосереднє почуття були в її голосі, в чистому глибокому альті. І урочистий молитовний спів її, і м'яке слов'янське обличчя, і міцна постать степовички, і золотавий вінок кіс на голові зливались у символ вічно-живого, вічно-існуючого все переймаючого.

«Вірую»... співала Ганна Шерей.

В концертових залях українських міст співала Ганна Шерей народніх українських пісень. Тепер вона принесла їх на чужину і звучать вони ще миліше, ще ніжніше. Це відгомін тих пісень, що співають наші дівчата на буряках, на «вулиці», на досвітках. Це спогад про веселі п'яні весілля, про широкі степи, про Полтавщину, про Сулу. А часом це ті українські романси, що як «Айстри» приходять як старі друзі з дитячих літ, здіймаючи хмару спогадів; або нові пісні сучасних композиторів, що як «Нагадай Бандуро» одразу стають знайомими і улюбленими.

Ганна Шерей співає і живе в пісні. Нічого зверхньо-артистичного нема в ній. Співає наша українська дівчина, наша полтавська молодиця, наша українська артистка. Треба народитися і вирости в серці України, треба з дитинства любити пісню, треба співати разом з дівчатами на полі і на весіллях, треба зжитися з церковним хором українського містечка, щоб так почувати і відтворювати нашу пісню.

В старому козацькому місті Ромни на Полтавщині шістнадцятою дитиною в сім'ї народилася Ганна. Незаможня сім'я, злидні, важка робота з дитинства. Але й пісня з дитинства. Мати співала гарним сопраном і часом, під час роботи, виводила разом з бабусею. Бігали дівчата на Сулу купатися за 7 кілометрів від міста, а поля зустрічали їх піснями пелтавок. Виділялася Ганна серед товаришок своїм чистим сильним альтом і з 9 років пішла до церковного хору співати. А в 10 років дзвінкий альт привів Ганну до театру. То був Роменський «Народній Дім» і грали там артисти за споконвічними традиціями української сцени.

Кілька років грала Ганна всіх хлопців і за коронну ролю мала Матюшу з «Суєти» («Катай на пам'ять гуси!»). В багатьох п'єсах виходила Ганна з хором у фінальних сценах, а для «Майської Ночі» ще й бігала на річку лататтяа для русалочок збирати. Удень — важка праця дома й на городі. Увечорі в театрі хтось ґримував дівча під хлопця і забиралося воно в куток спати, поки не будили. «Ганю, тобі виступати!»

З 16 років Ганна почала грати дівчат. Старанно ґримували її під няньку у «Вії», під циганку в «Сорочинському ярмарку».

Театр любила, театром жила.

На 17 році поїхала до консерваторії серйозно вчитися співати. Вчилася і співала в хорі. Була горда з своєї багаторічної роботи в гарному хорі.

І дириґент Нестор багато поміг. Він розкривав, пояснював душу пісень. Він ніжно і захоплено любив пісню і передавав свою любов тим, хто хотів любити.

Ганна Шерей стала камерною співачкою. Вона співає українські пісні і романси, духовні співи, любить їх, живе ними. Її сила в чистому приємному голосі, в мистецькій трактовці, в близькості до народнього співу.

„РІКА“ — М. ГАЛЬБЕ

(Другий гостинний виступ в Бамберзі Мистецького гуртка табору «Лягард» з Ашафенбурґу).

Є такі п'єси, що самі за себе грають (взяти хоч би «Поїзд-мариво» — Рідлея) і зовсім іншою є Гальбівська «Ріка». Вона потрібує ретельної праці і від режисера і від акторів. «Ріка» вимагає міцного ансамблю, настрою, викриття складного «підтексту» образів. Написана в XIX ст. — в добу формування модерного театру — п'єса має в собі елементи символіки і витонченого психологізму. В тему розбрату в родині Дорнів Гальбе вплітає філософські твердження про ріку-життя і її закони. Радісно відмітити, що не зважаючи на художні труднощі втілення, Я. Рудакевич — поставник вистави — з своєю групою домігся значних успіхів. У акторів є почуття «партнера» — звідси ансамбль. Ніхто не випадає з загального пляну навіть в дрібницях, епізодичних моментах ніщо не ріже своїм дисонансом. Є мистецька рівновага. Режисер попрацював над мізансценами і вони вийшли вдалими. Мізансцени різноманітні, мальовничі, цілком природні, бо випливають з руху п'єси. Це не безпорадне, випадкове розшукування людей по сцені «як вийде», а закінчена композиція. Нам тільки здається, поставник трохи зловживає занадто вже обігруючи крісло біля стовпа в центрі сцени. Актори передають настрій пригнічености, неспокою в домі Дорнів, атмосферу задушливого повітря «тут щось повинно трапитися, незвичайне, страшне». Кружляє чорна птиця відчаю і пророкує наближення кари, вирок Мойри. Але хочеться в цій небуденній виставі побачити, ще більш тонке карбування образів, ще більш глибоке розкриття внутрішнього життя персонажів.

В Ренаті схрещуються лінії боротьби, конфліктів, вона є центром їх. Безнадійно намагаються відновити зруйноване родинне щастя Петро, знов захоплений, тимчасом принишклим, коханням Генріх і тратить свідомість — тверезий розум від недосяжної мрії про щастя — Яків. І сама Рената в страшних обіймах думки про згиблих дітей, що стали карою Дорнам за їх шахрайство з заповітом батька. І. Лаврівська, що грає Ренату, безсумнівно виявила більше хисту в цій ролі, ніж в Юлії («Поїзд-мариво»). Маючи добру дикцію, гарний голос, виразне обличчя і темперамент, І. Лаврівська може дати закінчений образ Ренати. Є моменти, коли вона хвилює своїм ліризмом, вибухами гніву та пристрасти Є розуміння символіки тексту і прагнення передати його в чіткій формі. Внутрішня драма Ренати в окремих епізодах яскраво доходила до нас, але поруч з тим акторці ще бракує сценічної правди і щирости.

Вона часто буває штучною і позірною (наприклад в другій дії момент молитви, де є просто таки балетний поворот) З цим культом чисто-зовнішньої, показаної форми треба рішуче боротися, бо театр не є виставкою гарних поз. М. Петренко дає вольову, грубу, загарбницьку вдачу Петра Дорна. Це примітивно-міцна, стихійна людина, що не визнає ніяких сентиментів, для якої життя — жорстока боротьба, а людина людині — вовк. Але для показу примітивних людей майстер використовує не примітивні засоби втілення, а Петренко щодо цього грішить, бо майже всю свою ролю веде на «високих тонах» суперечки з дружиною і тим знебарвлює образ. Якийсь кволий, анемічний Генріх у виконанні О. Горняткевича. Актор не створив постаті мужнього борця з стихійними силами природи, який хоче тримати їх в покорі. Петро вірить в могутність законів життя, Генріх хоче творити нові — це творча, конструктивна людина. Він теж бореться, пробиває собі шлях, але не як індивідуаліст-загарбник, а як гуманіст. Генріх у О. Горняткевича сірий, одноманітний без піднесення, навіть сцени кохання приходять чомусь сухо, стримано, бракує темпераменту. Нецікавий урядовець і тільки. Тут відограла певну ролю бідна модуляція голосу, не різнобарвність інтонацій.

Подобався нам Ю. Лаврівський — Яків Дорн. Він всебічно розкритий актором. Затурканий, принижений Петром, хатніми обставинами, мрійник з гарною та ніжною душею, незугарний, якого життя зробило неврастеником, тяжко поранений коханням, хворобливо-вражливий на людську підлоту, він гине в полум'ї помсти і неподоланої пристрасти. Яків людина імпульсу, нестриманої емоції, хвилевих настроїв і вражінь. Він зламаний, доля, умови позбавили його весняного саду молодости. Таким дав його автор і таким в сяйві сценічних барв передав його виконавець. Ліричні моменти вийшли більш яскравими ніж драматичні; причина лежить в тому, що Ю. Лаврівський вже в першій дії дає «кресцендо» і йому в наступних діях без мистецького зриву не можна подолати бар'єри драматичних напливів.

Закінчений образ дядька Райнгольда дав Я. Рудакевич. Одне речення настирливо напрошується, коли ви бачите його гру: «Яке зріле мистецтво!» Дозволю собі нагадати лише один епізод з фінальної дії. Місячне світло. В кімнаті застигла від жаху Рената. Напіввідчинені надвір двері біля них Райнгольд, він розповідає про останню боротьбу братів на греблі. Віє холодом від цієї розповіді, а яка простота, заощадливість, ніяких ефектів. Вщерть насичене емоціями слово робить чудеса і ви самі, як Райнгольд, починаєте бачити братів, яких зненависть кинула в смертельні обійми один одному.

Філіпіна Дорн — О. Рудакевич не створила образу «злого генія» родини Дорнів. Правда, акторка дає деспотичні риси свого персонажу, але всеж таки ми не бачили повністю Гальбівської Філіпіни, яка надхненник злочину, яка розпусне життя приховала позірним благочестям і біблією і, яка стоячи однією ногою в могилі, прагне панувати і ненавидить усіх, хто їй заперечує або стоїть на дорозі. Егоїстичне щастя, жадоба придбання — для неї все, і цей символ віри вона передала в спадщину Петрові — своєму «достойному» синові. О. Рудакевич не випадала з вистави, але і не прикрашала її. Були натяки на образ, але не було типа. Можливо, що межі характерно-комедійного амплюа акторки не дали їй можливости цілком опанувати матеріял ролі. Приємною була Н. Горняткевич в ролі Ганни-наймички.

Ми зупинилися на недоліках вистави тому, що хочеться бачити дальший творчий зріст обдарованих мистців, бо вимагають тільки від сильного і багатонадійного, а з нездарами — не говорять.

В. Глушко, Бамберґ.

З'американізовані Гриць і Маруся в Голлівуді. Сцена з п'єси Алексевіча „Подорож Мамая довкола світу“ в постановці театру-студії Й. Гірняка. (Фото „Неділі“)

*

— У Празі померла, маючи 49 років, відома зірка німецького екрану Оссі Освальда, родом з Берліну. Артистка грала ролі привабливих берлінок, що уміють орієнтуватися в кожній життєвій ситуації. Одначе кінець її життя не був такий бадьорий. Оссі Освальда померла у великій нужді. Найбільш відомі її фільми: «Коло керми» і «Лялька».

— Кіно є найулюбленішою розвагою більшости французів. Це підтвердила проведена у Франції анкета. 77% її учасників назвали кіно найдешевшим і найпростішим відпочинком від турбот щоденщини. Проте у Франції немає стільки аматорів фільму як у Сполучених Державах. 45% взагалі не могли назвати яка акторка або який фільмовий артист їм найкраще подобається. 55% анкетників назвали італійку Вівіяну Романче, після неї йде Мічеле Морґан — найславніша французька артистка. Найпопулярнішими американськими акторами між французами є Бетті Дейвіс і Ґари Купер. Найкращим фільмом річної продукції французи називають «Пасторальну симфонію». Фільм про французький революційний рух стоїть на другому місці. 51% запитань воліють дивитися на синхронізовані фільми, а лише 18% схиляються до закордонних фільмів в оригінальній постановці.

і їсте м'ясо з тістами. Десять, двадцять — з добрим апетитом можна з'їсти тридцять Це — «кінкалі».

Найтяжче з тістом. Володя сказав, що знає як роблять.

— Сто разів я бачив, як робила це моя мати. — Запевняв він. — Мій батько любив «кінкалі» особливо взимку. Глибокою зимою, коли сніг замерзає і можна було чути його скрип під кінськими копитами. Тоді мій батько любив «кінкалі». Мій батько любив «кінкалі», коли було так холодно, що в нашому селі ясно було чутно церковний дзвін із Армавіру, і чутні були голоси людей, що співали проїжджаючи саньми. Мені потрібне борошно, вода і яйце. — Сказав він. — Це я знаю.

З першої спроби вийшов якийсь клейстер. Вдруге щось подібне до кіту, втретє крейда.

— Нічого не зробиш. Спитаймо нашу господиню. — Сказав він нарешті.

Ганна Федорівна показала нам як місити, ми стежили за нею і вийшло дуже добре. Загорнули м'ясо, кілька штук зварили. Прекрасно. Ми з'їли майже все. Я запакував кілька тузенів в коробку і пішов до ресторану продавати. Але всюди переді мною закривали двері і навіть не були зацікавлені позичити мені звичайнісінький горщик кип'ячої води, щоб приготувати кілька «кінкалів» на пробу.

Нарешті я натрапив на одного грека, що варив у Ялті і розумів вартість «кінкалі». Він спробував і сказав «Окей!»

— Я візьму п'ятдесят тузенів для проби, бо сьогодні ввечері маю гостей з Росії. Неодмінно будьте рівно о шостій тут з «кінкалі». Ні на хвилинку пізніше, і я виплачу вам готівкою. Я не обдурю вас, а ви не обдурите мене.

Отже, я побіг додому швидко як заєць, а моє серце здавалось підносилося до гори і сяло, як ранкові хмарки на верхівку Казбека.

— Ми не можемо більше просити Ганну Федорівну. — Сказав Володя, коли я розповів йому добрі новини.

Ми зробимо так. Ідіть на другий край міста до російської пекарні. Поясніть там в чім справа. Купіть тіста, а тим часом я приготую м'ясо. Коли ви повернетесь, ми розкачаємо тісто і завернемо м'ясо.

Пекар зрозумів, що я хотів від нього. Він узяв шматок величиною з голову і загорнув у папір.

— Тримайте в холодному і все буде «окей» — сказав він.

Тролейбус був переповнений і гарячий як диявольська піч. Задовго до того як ми доїхали до вулиці Дікерсона, я відчув, що тісто почало рости в моїх руках. Пан, що сидів поруч вийшов, а замість нього сіла пані. Тепер тісто виросло до розмірів курдюка з вином. Я здавив його в кількох місцях і воно деякий час було спокійним. Зайшло багато людей. Моє тісто вилазило з паперу. Що я не робив воно все росло й росло. О, Боже! — Думав я. — Скоро воно заповнить весь тролейбус.

Моя сусідка стала нервуватися. Чоловік, що стояв в проході не спускав очей з мого пакета. Воно ще виросло до розмірів кавуна. Я старався накрити його своїм плащем.

Пані з кутка схилилася наді мною. Перо на її капелюсі ткнулося в моє око.

— Ви росіянин? — спитала вона.

— Ні, пані, — почав я пояснювати. — Я грузин. Це не те саме. Різні мови, різні...

— Він росіянин — заверещала жінка.

— Він має бомбу. — Вона потягнула за шнур аварійного дзвоника.

Тролейбус захвилювався. Кондуктор протиснувся до мене.

— Що сталося?

Всі показували на мене.

— Що в вас таке?

В той час я не говорив по-англійськи так як тепер, але я пояснив, що я везу тісто, звичайнісіньке тісто для хліба.

Можливо що все було б «окей», але якраз в цю хвилину жінка відкрила рот і закричала.

— На поміч! На поміч! Воно повзе на мене.

Моє тісто прорвало папір і повзло по її сукні.

— Прошу! — сказав я. — Прошу пані! — Я взяв тісто під руку. — Візьміть. Купіть нову сукню. Тільки не репетуйте так. Прошу.

Я дав їй перший ліпший папірець що знайшов у кишені. Це було десять долярів. Я пройшов до дверей.

— Залишіть тролейбус — сказав кондуктор.

— Я можу притягти вас до відповідальности за порушення порядку.

Дякуючи Богові, моє тісто на холодному повітрі схаменулося і перестало рости. Я міг його нести. Але додому було приблизно ще шість миль і не зважаючи на те, що частину путі я біг, вдарило п'яту годину, коли я повернув на нашу вулицю.

Батько нашої господині, Ганни Федорівни, був капітан чи адмірал російсько-японської війни і він мав великий мідний дзвін, що висів на кожному поверсі, нагадуючи йому про його човен В цей дзвін мали дзвонити в нещасних випадках у будинку.

Я почав дзвонити поки майже розірвав мотузину. Тоді я перехилився через поручні.

— На гору! Гукав я. — Ідіть всі на гору і поможіть мені робити «кінкалі» або ми пропали.

Маленька пані, мадам Гречкін, вчителька музики, висунула голову з дверей. Люба, дочка Ганни Федорівни прибігла знизу. Адмірал відкрив двері своєї кімнати.

Всі прийшли на гору і ми почали. Ганна Федорівна розкачувала, Володя і я розподіляли м'ясо. Люба ліпила. Ахмет і Гасан готували свіжу воду. Мадам Гречкін підраховувала тузени. «Один, і два, і три, і чотири». Як під час лекції музики Адмірал пакував. За десять хвилин до шостої ми закінчили. Я пішов до ресторану. Мені виплатили сорок долярів і я вернувся додому.

— Тепер підрахуємо прибуток — сказав Володя. — За м'ясо десять долярів і за тісто три доляри.

— Десять долярів у тролейбусі. Зауважив я.

— І я купив по пляшці вина для хлопців по два доляри за кожну. Тобто на чотири доляри. Але я не міг дати пляшку вина адміралові імперської російської фльоти. Отже я купив йому пляшку коньяку. Шість долярів.

— Я також не можу дати донці адмірала вина. Продовжував я. — Отже для Ганни Федорівни і мадам Гречкін я купив троянди зі щирими побажаннями. Ще шість долярів.

— Коробки, газ, Любі і Арташеві по квитку до кіна.

Володя хвильку подумав.

— Вибачте мені. Нарешті сказав він. — Я хочу поговорити з вами від щирого серця, як друг. Ось що я вам скажу. Ви зовсім не ділова людина Георгій Івановичу. Вам треба шукати щастя десь інде.

Я підрахував що лишилося від моїх п'ятисот долярів. Один доляр шістдесят сім центів готівкою.

— Володя, — сказав я, — в цьому випадку ви маєте рацію на всі сто процентів.

З англійського переклали:
О. Гаєвська та О. Несіна.

СТРАЙК НА БЕЛЬҐІЙСЬКИХ ШАХТАХ

Брюссель, (ДЕНА-ОАНС). **В середу 25-го травня робітники дальших бельґійських заводів, протестуючи проти схвалення бельґійською конференцією праці проектів платень і умов праці, проголосили страйк. На шахтах в басейні Люттіх (Леодіюм), в провінції Гайнавт і в районі Куртре завмерла праця. Залоги барж в Антверпії страйкують вже 3 дні. В Копенгаґені триває вже 5-ий місяць страйк друкарських робітників.**

КОЖНОМУ СЛОВО

СХС ЧУЄ!

Вельмишановний Пане Редакторе!

В ч. 77 Вашої газети за підписом Ю. Тарковича вміщена кореспонденція із Фройденталю п. н. «Чи СХС чує?» В ній, від імени хворих українців санаторії Ватиканської місії в Фр-лі, висловлюються жалі на адресу всього українського громадянства, а зокрема Станиці СХС в Еслінґені. Свої жалі кінчає автор допису словами: «Чому в нас не так, як у інших? Чи може ми, українці, гірші від інших? Мабуть, ні. Тут, певно, щось не гаразд!»

За дивним правилом, ми чомусь не любимо бути об'єктивними. Отже, закиди Станиці СХС в Еслінґені, мовляв, вона зажадала, щоб «хворі заплатили членське, а потім побачимо»—зовсім неслушні.

Станиця хворих не визискувала і не шантажувала, а, стоячи на засадах, що СХС є установою всеукраїнською і всенародньою, запропонувала м. ін. всім тим хворим, що хочуть належати до СХС, вписатися в її члени. Захотіли бути членами всі 27 хворих і прислали 150 м., заявляючи, що двоє з них не можуть заплатити, бо не мають грошей. Станиця негайно вислала їм 80 м. Якщо б були заяви звідти про більше число незаможних, Станиця напевне вислала б їм до-

14 червня перед судом по справах денацифікації в Траунштайні відновили розправу проти генерала кінноти Ернеста Авґуста Кестррінґа. Народжений 1876 р. в Москві, Кестрінґ був в роках 1931—33 і 1935—41 військовим аташе в Москві. Повернувшись після вибуху війни до Берліну, Кестрінґ став 1942 р. дорадником у справах Кавказу, а згодом (після смерти генерала Гельміха) командиром добровольчих військ і інспектором тюрських з'єднань. Генерал заявляє, що мав близькі зв'язки з графом Штауффенберґом і знав про підготовку замаху на Гітлера 20 липня 1944. (ДЕНА)

помогу, що значно перевищала ту суму, яку від хворих дістала.

Тоді ж Станиця інтервеньювала в справі висилки газет до Фр-лю і відвідин священиків обох обрядів, а з доручення Станиці до всіх санаторій виїздив о. Возняк із дарами, серед яких був хліб, масло, чоколяда, оріхи, сир, молоко і т. п. По поверненні з дороги о. Возняк здавав звіт Станиці, з якого виявилося, що хворі відмовилися від хліба й інш. продуктів, претендуючи лише на делікатніші речі, як масло, чоколяду і сигарети, яких хворим на легені не можна курити. Харчі, які залишилися у о. В. Возняка, він роздав нашим полоненим, що були в сусідньому концентраку за дротами. Автор указує на поляків, балтійців і інші національності, яким присилають пачки їхні Червоні Хрести. Так, вони ці свої Червоні Хрести мають! Виходило б, що й ми мусіли б подбати про утворення свого Червоного Хреста.

Станиця СХС в Еслінґені, нарешті, вжила всіх заходів, щоб на Великодних Святах комітет пань у Людвіґсбурзі відвідав хворих з ячком і святковими подарунками. Але (стараннями одного типа) у людвіґсбурзькому таборі пішла поголоска, ніби то Станиця «роздає гроші москалям», і табір, легковажно йдучи на ганебні провокації, наклав незаконно руку на касу Станиці і на всі її аґенди. Виїзд до хворих через це не відбувся, а Станиця СХС зажадала від Головної Управи для своєї регабілітації контролі, на яку чекала аж два місяці. Упродовж цих 2-х місяців вона (Станиця) була нечинна.

Тепер Станиця під своєю опікою має лише коло 600 осіб, позбавлених прав ДП, серед яких кинулася така біда, що умови життя хворих у санаторіях виглядають у порівнянні з їхніми, як королівське життя. Станиця, маючи, взагалі, дуже обмежені засоби, не знає тепер до кого раніш іти з тою мізерною допомогою: до десятків хворих, що перебувають у добрих умовах і мало чого потребують, чи до сотень здорових (позбавлених прав ДП), які сидять без хліба (!!!) і буквально голодують?

А п. Таркович пише, що «тут щось не газад». Мовляв, панове з СХС одержують тільки платню, сидять у гонорах і нічого собі не роблять. Отже, хай п. Тарнович із товаришами знає, що Управа СХС в Еслінґені працює гоноровою, ніякої платні не дістає і дивиться тільки, звідки б узялися люди з доброю волею, щої допомогли б їй і грошем, і роботою? Тобто таких, що не розпускали б «татарських» вісток, а взяли б собі «за звичай» платити членські і щось робити для тих, що мовчки ґинуть без хліба.

З християнським привітом за Управу Станиці СХС в Еслінґені: Федір Дудко, голова, Валерія Будна, заступниця голови, Л. Григорів, член управи.

Тісна співпраця - запорука успіху

Одна з великих наших організацій подала інформацію про незвичайну подію: в санаторії для туберкульозно хворих ґрупа людей іншої національности, напавши на українця, що там був на лікуванні, побила його так, що той незабаром помер. Джерело інформації, здавалося, було досить достовірне. І так, як подія носила національно-політичний характер — чутко про неї дуже швидко поширилася, а ЦПУЕ на вимогу цієї організації довело цю справу до відома Головної Квартири. І там заговорили... Але незабаром, при наступній візиті у Головній Квартирі представникові ЦПУЕ доповіли, зробивши зауваження, що раніше подана інформація про подію в санаторії є, як встановлено провіркою, неправдивою, що такий-то... живий. Отже, інформація виявилась неправдивою. А яку шкоду принесла вона — кожний догадується сам. Таких прикладів можна б було навести безліч. Але вже наведеного досить, щоб ствердити про те, що відсутність правдивої інформації, отже відсутність тісної співпраці між нашими установами та всім громадянством спричиняє певні недоробленості та приносить, часто-густо, непоправні помилки, а то й шкоду в нашім організованім суспільно-громадськім житті. Практика роботи ЦПУЕ за минулий час показала, що успіх тих або інших заходів, або інтервенцій, залежить у великій мірі від своєчасних і правдивих інформацій, що є по суті основою в нашій організаційній допомоговій і правно-захисній роботі. Та, на жаль, до цього часу таких інформацій завжди бракувало. Ті, що доходили до нас, часто були неправдивими, як це свідчить вище наведений приклад, запізненими чи просто поверховими. Бувало і так, що інформації, на основі яких ЦПУЕ мало робити інтервенції, були переповнені абстракціями про гуманітарність, демократію, про різні вільності і т. д. Але не мали жодного конкретного факту, жодного прізвища людей, що причасні до тієї події; бракувало також і докладних описів обставин, в яких вони виникали, та відбувалися. В той же час без таких інформацій успіх тієї або іншої інтервенції не можливий. Отже, тут ідеться про подавання правдивих інформацій. Ця ділянка роботи в нашій організаційній системі є дуже важливою. Він неї залежить успіх захисту правного становища української еміґрації. Тому на інформаційних референтах, що покликані до здійснення цієї служби, лежить велика відповідальність. Вони є тими, що мали б забезпечувати наші установи інформаціями з усіх галузів суспільно,громадського життя нашої еміґрації. Та і не тільки інформаційні референти. Всі наші установи, організації і в цілому все громадянство повинні інформувати свої вищі інстанції, а зокрема ЦПУЕ, про всі події що мають місце в українських організованих осередках. Тому Відділ Інформації ще раз звертається до всіх інформаційних референтів, до всіх установ і до всього громадянства з закликом до тісної співпраці, найкращим виявом якої є реґулярне подавання правдивих інформацій. Інформації подавати до Відділу Інформації ЦПУЕ у Франкфурті. Тісна співпраця всіх еміґраційних установ та всього громадянства, точна і своєчасна подача інформацій забезпечить успіх нашої роботи.

Відділ Інформації ЦПУЕ.

ВІДПОВІДЬ п. ШЕРЕХОВІ

Шановний Пане Редакторе!

В «Неділі» за 4 серпня 1946 р. була моя стаття «В полоні ілюзій», як відголос на авґсбурзьку доповідь п. д-ра Ісаєва «Світоглядові напрямки в природничих науках». Пан Шерех в збірнику III журналу МУР за 1947 р. критичною статтею «В обороні великих» не зовсім справедливо й вірно оцінює мій погляд на речі. Прошу мені дати змогу відповісти п. Шерехові.

«Богові або Мамоні» — казав, колись великий Богоборець Лев Толстой, хоч і не наш, але визнаний світом. «І Богові і Мамоні» кажуть посміхаючись, сучасні компрачікоси душ. І зовсім не випадково.

Не чекав, але найшлися охочі титулувати мене «новоявленим толстовцем». Що ж, дуже приємно почути таке від тих, що бажаючи вилаяти, все ж мимо волі хвалять. На жаль, не почуваю в собі сили толстовця, бо, бути послідовним толстовцем це щось значно більше, значно конкретніше і відповідальніше, ніж наслідувати моду з тієї кострубатої безлічі «ізмів», в яких захлинається сучасна інтеліґенція. Я не толстовець, але присягаюсь, що краще бути щирим толстовцем, ніж замаскованим і перетвореним марксистом. І ще: виривати з тексту статті кілька речень і на підставі цього повчально-зарозумілим тоном ображати опонента по меншій мірі — не культурно. Невлучимі арґументи про електрику і пароплав, щоправда, прекрасний матеріял для дискусії, але тільки не на користь журналу МУР. Видно не за фахом Вам, пане Шерех, роля адвоката в обороні великих. Але справа не в тім. Не те спонукало Вас, через 8 місяців після надрукування «В полоні ілюзій», взятися за перо. Люди до яких належите і Ви, звикли весь час почувати себе зверху. Вони страшенно прагнуть до того, щоб їх слухали і слухались. Тому не дивно, що саме ці люди нав'язують свої ідеї не лише тільки пером, а й каменюками. Отже тому знов не дивно, що саме ці люди послідовно, час від часу в міру потреби перетворюються за гаслом: Життя і слава належать нам. Зневагою до «сліпої юрби», до тих, що не покликані розуміти блискучого божевілля непродуктивної ерудиції, просякнуті наскрізь рядки писань сучасних графоманів. Справді, демонічною погордою дихає кожна така отруйна писанина. Звідси оце патологічне стремління до неясних і непевних визначень. Пригадаймо, як поводилися свого часу не самозакохані пігмеї, а справжні велетні — аристократи духу: Шевченко, Франко, Толстой, Достоєвський; хіба вони не боліли стражданням тієї зневаженої юрби, хіба вони не знаходили в ній людину? Ні, не вам, панове, належить інтелектуальний аристократизм. Найлегше умити руки і на запитання: хто твій господар? відповісти: І Бог і сатана, «Молюся не самому Духу — та й не матерії» — каже Тичина, але саме це і свідчить про його безмежне моральне убозтво. Одже, не випадково він молиться сатані, а не Богові. Чи не здається Вам, що те в ім'я чого воюєте Ви, є тією ж «середньовічною єрессю», заради якої колись нищили людей, так само, як і нищать тепер. «Ми наближаємось до епохи, коли усе можна перетворити в усе» — проголошує далі Шерех. Справді, яке чародійство! Або: «Славнозвісна Айнштайнова формула світобудови E = m. C² є коли хочете і формулою зв'язку духу і матерії». Просто, як на замовлення. Суперечність ідеалізму і матеріялізму Шерех владною рукою «знімає». Все полагоджено. Що не крок, то компроміс, між Богом і чортом. Жартома дехто з ідеологів нового світогляду за зразком пана Шереха на практиці поєднав «ідеалізм» з «матеріялізмом», гучні промови про Соборну Україну з унрівськими екстра черевиками і плащами. Марксова діялектика і тут себе справдила. Усе можна. Зв'язок між духом і матерією вже визначено формулою. Ловко! А чи не нахабство, чи не профанація формулою визначити зв'язок духу з матерією? І кому це Бог дав таке щастя? Айнштайнові, а за ним Шерехові. Ні, краще геть від блуду в яке завели людство, а разом з ним і Шереха усі послідовні руїнники духу. П. Шерех не знає, або не хоче, або радше, не може знати, що збагнути суть світобудови таким способом, як це робили і роблять різні експериментатори, все одно, що пробивати головою небо. Життя згубите, а не збагнете. Христос вже дав нам розуміння світобудови. Пощо ломитися у відчинені двері? Чи може ідеал самозакохання в пізнанні вище за Христа? Штучно стверджувати і науково обґрунтовувати облуду (це саме робили і раніш), роля хоч і менш небезпечна, зате і менш шляхетна. Але цілком зрозуміло: Йти в ногу з часом хоч би й до прірви все ж веселіше, ніж залишатися на самоті. Краще брехати в унісон з усіма, ніж проголошувати одиноку правду під галасливий вереск заблуканого оточення. Прогрес! Ви кажете про прогрес? Що ж, погоджуємось, а чи погодили Ви ваш прогрес з інтересами всього людства? Спитаєте, чи схвалений він сотнями мільйонів. А без цього прогрес — не прогрес. В статті «В полоні ілюзій» нема безоглядного заперечення науки. Але зате там недвозначно натякається про утилітарне значення науки. Наука, як і мистецтво мусить покірно служити людству. До цього часу, навпаки, людство виконує функції гною, страждального матеріялу во славу науки, мистецтва і політики. За цей незаперечний злочин в недалекому майбутньому будуть відповідати не тільки тоталітарні політики, а й уся вчена еліта.

Оса.

ЗАЛЯ НА АКАДЕМІЮ

Реґенсбурґ — видатне місце в нашій еміґрації. Тут міститься великий табір-оселя, де живуть кілька тисяч українців. Тут понад рік тому загинула від рук ворогів українська демократична газета «Слово». Тут помер «Український Народний Університет», заложений управою оселі, як філія Мюнхенського Народного Університету під протекторатом Ліґи Українських Політичних В'язнів у Мюнхені; не зміг народитися Український Народний Університет, заложений відділом культури й освіти ЦПУЕ. Тут відбувся з'їзд ЦПУЕ, що не спромігся вибрати нову управу.

Нарешті в Реґенсбурзі нещодавно відбулися панахида й академія, присвячені пам'яті Головного Отамана й голови Директорії Української Народньої Республіки Симона Петлюри й полковника Коновальця.

В дивних умовах відбулися ці урочистості. Коли прихильники голови Директорії УНР вдалися до управи оселі з проханням дати залю для влаштування академії їм заявили, що таку управа може дати лише тоді, коли академія буде влаштована не тільки на честь С. Петлюри, але й на честь полковника Коновальця, бо й він також загинув від кулі ворога, хоч і не того самого дня й року, як Головний Отаман. Інакше, мовляв, залі не можна дати. Організатори академії на честь С. Петлюри мусіли піти на «компроміс», бо інакше не можна було відзначити заслуги голови Уряду Незалежної Української Народної Республіки.

Немає сумніву, що і полковник Коновалець має великі заслуги в українському визвольному русі, але годі ставити між заслугами тих обидвох Героїв знак рівности: кожний з нас про це дуже добре знає.

З якими намірами це робиться? Кому це потрібно? Для чого? Чим зневажена була б пам'ять полковника Коновальця, коли б їй була присвячена окрема академія і для неї так само управа оселі дала б залю, як для академії в пам'ять С. Петлюри? Чи пристойно з громадського погляду ставити вимогу громадянам обов'язково шанувати пам'ять обох діячів водночас? Бо, зрештою, коли обирали провід оселі, не питали виборців чи треба шанувати заслужених людей кожного окремо чи гуртом. Коли управі оселі так трудно із залею, то може слід влаштовувати тільки одну академію, так би мовити централізовану, тотальну...

С. Р-ко

НА НОВОПОСЕЛЕННІ В ЕТЛІНҐЕНІ

(Від нашого кореспондента). 12 червня українцям табору в Маннгаймі проголошено, що мусять переїхати до Етлінґену і Карльсрує. З великим сумом зустріли люди це розпорядження. Унрівські робітники заздалегідь були звільнені. Хто працював у американців, міг залишитися, але мусів перейти на німецькі картки, не втрачаючи права ДП.

Зранку 13 червня 20 військових авт почали відтранспортовувати мангаймських українців до нових місць осідку. У підніжжя високих гір, покритих лісом, серед садів стоять будинки «Райнлянд-касерне». В оцих кошарах розташувався український табір в Етлінґені. Тут раніше був польський табір, але його ліквідували і тепер живе тут українська група із двох тисяч людей. Дві церкви постійно задовольняють релігійні потреби мешканців. У таборі є прекрасна театральна заля, спортовий майдан, кооператива, з всілякими газетами й книжками. Для таборян провадиться реґулярна радіопередача. Аж п'ять кухонь обслуговують дітей, хворих, працюючих і «ледачих». Останніх значно більше і це не вина людей, яких зібрали в місті, де багато матеріялів для археологів і... жадної праці для інших.

Карльсрує — історичне місто Німеччини, стає історичним і в житті української еміґрації. Два кілометри від столиці баденських ґросгерцоґів, серед густого лісу побудовані «Форстнер-касерне», в яких міститься український табір. До нього переїхала 16 червня остання група українців з Маннгайму. По обидва боки асфальтової дороги розкинулись невеличкі будинки, що дали притулок скитальцям. Тут таке чудове повітря, що ніякою кількістю кальорій не можна задовольнити здорової людини. І при такому повітрі майже всім дають 2 000 кальорій, тобто й тут теж немає праці.

«Чорний ліс» — так звуть українці «Форстер-касерне», це справді рай. Тільки всякі чутки та деякі непорозуміння порушують радість життя.

Не хотіли українці залишати Маннгайм, осередок праці, не тому, що в Маннгаймі було велике щастя. У свій час там траплялись жахливі події і наслідком їх були самогубства, божевілля і нагла смерть. Але загальне нещастя об'єднало людей в одну дружню родину і вони полюбили свої приміщення, свою працю, дисципліну і порядок. Ми певні, що на нових місцях усі українці утворять спільну громаду, бо перед нами ще великі труднощі і їх можна усунути тільки єдністю.

С. Степовий.

ВИСТАВКА В БАМБЕРҐУ

Різьбярський курс, що тривав два місяці в 6-му і 4-му таборі в Бамберґу, закінчився. На закінчення влаштовано виставку робіт учасників курсу, на яку подано 115 закінчених та багато незакінчених експонатів, а саме: альбоми, рами, касетки, хрести, тризуби, прикраси на стіл і інші. Увагу відвідувачів притягав великий портрет Т. Шевченка, вирізьблений на дереві. На виставці показано графіку і шкіряні вироби, яких теж навчали на курсі. Відвідало її коло 500 осіб, між ними багато чужинців, що милувалися красою нашого народнього мистецтва.

Фраґмент виставки.
(Фото інж. Волошинського.)

Увечері відбулася офіційна частина. Відкрив її від Учительського Об'єднання п. Стецишин, організатор курсу. Він подякував п. Петрівському, який вів курс, за його безкорисну працю.

У відповідь інспектор Петрівський зазначив, що для добра загалу він ніколи не жалів труду і надалі вестиме курс. Після того роздано 33 свідоцтва. Слухачами курсу були люди різних професій. Від курсантів сказав слово інж. Танчак. Під час товариської зустрічі учитель Стельмах виголосив реферат про українську народню творчість, а мистець Ю. Кодак дав загальну характеристику нашого мистецтва та закликав курсантів пильно продовжувати його добру традицію. Обговорено справу заснування різьбарської робітні та кооперативи.

п-я-к.

✝

17-го червня ц. р. після довгої недуги відійшов на вічний спокій козак Української Армії

ГРИЦЬКО ДОВГОПОЛЕНКО

активний борець за незалежність України, учасник визвольних змагань 1917—1921 рр., у місті Льор, у туберкульозній санаторії віддав свою душу Богові. — Ґрицько Довгополенко народився на Слобожанщині 25 грудня 1893 р. у селі Іванівка. Як прийшли часи визвольних змагань, він віддав себе Батьківщині й із зброєю в руці став до боротьби за волю свого народу. — 18-го червня Його останки перевезено до табору в Майнц-Кастелі. Увечері біля труни відправлено в православній церкві заупокійне Богослуження. Ранком другого дня відслужено Літургію. Після обіду відбувся похорон при великій кількости таборян. На кладовищі відслужено панахиду, а після неї надгробне слово сказав о. благочинний Іван Д. та голова Таборової Ради. — На свіжу могилу покладено численні вінки з жовтоблакитними стрічками. — Нехай чужа, холодна земля прийме Його, як рідна й хай буде Йому пером!

В РОКОВИНИ ОЛЬЖИЧА

В роковини смерти славної пам'яти д-р Олега Кандиби-Ольжича 14-го ц. м. відправлено в українській православній церкві в таборі «Боа-Брюле» соборну панахиду за упокій душі замученого поета й революціонера. Перед покритою національним прапором символічною могилою стали до служби о. благочинний Лопухович, о. Юрій та о. Пестун. Короткими зворушливими словами згадав покійного о. благочинний. На могилу покладено вінок від друзів покійного Ольжича. Співав церковний хор з табору «Боа-Брюле». 22 ц. м. відбувся в таборі «Ляґард» вечір, присвячений поетові з доповіддю письменника Бажанського та мистецьким читанням творів Ольжича у виконанні артиста Рудакевича. В понеділок 23 ц. м. відбулися сходини української студентської громади у Франкфурті з доповіддю студента Боцюркова — «Ольжич — поет, учений та суспільно-політичний діяч».

(-ич).

З МОЛОДИХ ТА РАННІХ

Ще зовсім молода дівчина, майже дитина, Ірмґільд Енґелькe, ще в серпні минулого року була засуджена берлінським американським судом за те, що, приймаючи у себе ночами американських вояків, звільняла їх не тільки від сигарет, а й від фотоапаратів і навіть револьверів. Та незабаром, втікши з ув'язнення, вона влаштувалася була в помешканні одного американського офіцера, аж поки не була виявлена. Ставши перед новий суд, вона так розсердилася на нього, що шпурнула в суддю дерев'яну лавку і намагалася кинути прокуророві в голову люстерко й губну помадку. За все разом узяте вона дістала 10 років ув'язнення.

РОЗШУКУЮТЬ

Anna Czepil szukaje syna Czepila Wili (Milij) narodzenoho 1925 r. Praciuwaw w Saarbrückeni. Pysaty na adresu: Friedberg H. Weedgasse 1. Frau Wierth.

Walentyna Rybalska (Stiwens) szukaje bratiw Iwana i Wolodymyra Rybalskoho. Pysaty na adresu Redakcii „Nedili“.

Derkacz Mychajlo z druzynoju u A. Mahrenholz (16) Kassel-Oberzwehren, Mattenberstraße 27, szukaje syna Jurka ta znajomych. Dla Boreckoho Jurka je lyst v administracii „Nedila“.

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Kostin-Glaskow Olha, 28 rokiw, z Tichore;
Kowtunowycz Wasyl, 71 roky, z Villachu;
Kowtunowycz Mykola, 46 rokiw, z Ratiboru;
Kowalenko Mykola, 50 rokiw, z Klagenfurtu;
Kozieradza Stefanija, 24 roky, z Gilchingu;
Kruhlak Wolodymyr;
Kruszanowska Tetjana, 14 rokiw, z Küstrinu;
Kruszanowska Ksenia, 7 rokiw, z Küstrinu;
Ksensow Nadija, 23 roky, z Berlinu;
Kudriawcew Wasyl, 56 rokiw, z Melniku/Praha;
Kuldinow Godmann, 32 roky, z Debolaschu;
Kuldinow Ochir, 30 rokiw, z Kikindy;
Kuldinow Osyp, 47 rokiw, z Linzu;
Kulyk Marharita, 25 rokiw;
Kurnosenko Petro, 22 roky, z Grazu;
Kusub Lidija, 21 rik, z Linzu;
Kuz Wasyl, 27 rokiw, z Stuttgartu;

ОПОВІСТКА

Правління Православної парафії в таборі «Піоніркасерне» повідомляє всіх вірних, що з нагоди З'їзду Православних Богословів, в парафіяльній церкві в «Піоніркасерне» (бльок І-ий) відправлять урочисту Соборну всенічну дня 28 червня о год. 7-ій увечері, а дня 29-го о год. 9,30 Соборну Божественну Літургію.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ «НЕДІЛІ»

Замкнення піврічного балянсу В-ва «Неділя» з 15. VII. 1947 р. примушує нас звернутися до наших Передплатників і Кольпортерів з проханням негайно вирівняти всю свою заборгованість.

Неділя

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo“ Aschaffenburg,
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 6 lypnia 1947 | Nr. 81

4 ЛИПНЯ СВЯТО АМЕРИКИ

Майже кожна держава має своє національне свято, пов'язане з якоюсь славною історичною датою, здебільшого — свого заснування або національного чи політичного визволення. Таким річним святом у Сполучених Штатах Америки є день 4 липня. Цього дня, 171 рік тому, тобто 4 липня 1776 р. «Континентальний конґрес» 13 північно-американських англійських колоній оголосив об'єднання їх в самостійну, незалежну державу — «Сполучені Штати Америки».

До цього спричинилося незадоволення англійських колоній в Америці господарською політикою метрополії, що всіляко обмежувала їм вільну торгівлю й використання своїх економічних ресурсів. Така ситуація привела кінець-кінцем до англо-американської війни 1775—1783 років, що закінчилася повною перемогою американців, на чолі яких стояв видатний стратег і політик Вашінґтон. У вересні 1783 р. Англія визнала повну незалежність Сполучених Штатів Америки, на першого президента яких американський народ обрав свого національного героя Вашінґтона.

Останні повідомлення

(Всі вістки ДЕНА).

ВАШІНҐТОН. Президент Трумен виїхав до Шарлоттесвіль, де 4 липня, в день свята американської незалежности, мав виголосити з будинку колишнього американського президента Джефферсона промову. — РИМ. Італійський уряд, за заявою міністра внутрішніх справ Скельба, вирішив ужити найенерґійніших заходів до відновлення в країні спокою. — ПАРИЖ. У зв'язку з викритою змовою у Франції проведено низку нових арештів, у тому числі колишнього військового аташе в Стокгольмі й Беоґраді генерала Мерсона. Група аґентів безпеки виїхала для обслідування до головної квартири французької окупаційної зони. Як з'ясовано, Петен ніякого стосунку до змови не мав. — ВАШІНҐТОН. Конференція в справі укладення панамериканського оборонного договору має відкритися 15-го серпня в Ріо-де-Жанейро. На її відкритті міністер Маршал виголосить промову. — ВІДЕНЬ. Австрійська комісія денацифікації оголосила коляборантом і визнала нацистом колишнього австрійського міністра закордонних справ Шмідта, недавно виправданого в обвинуваченні в державній зраді. — ЙОГАКАРТА. В наслідок нарад індонезійських партій створено новий індонезійський національний уряд, якому доручено провадити далі переговори з голяндським урядом. — ВАШІНҐТОН. 9 липня в Парижі має відкритися міжнародня конференція в справі господарського використання врожаю цього року в европейських країнах. — БУДАПЕШТ. До альянтської контрольної ради подано прохання про дозвіл заснувати в Угорщині нову політичну партію під назвою «незалежна демократична». — ВІДЕНЬ. З Відня виїхала до Бразілії група з 1 232 переміщених осіб. — НЬЮ-ЙОРК. Сюди прибув грецький міністер закордонних справ Тсальдаріс, що очолюватиме грецьку делеґацію в ОН. — БАД НАВГАЙМ. У зв'язку з закінченням своєї діяльности місія УНРРА залишила Україну. — ВАШІНҐТОН. Колишні угорський прем'єр-міністер Нодь і лідер болгарської селянської партії Ґ. М. Дімітров оголосили спільну кампанію проти совєтського панування в їх країнах. Вони мають на увазі, між іншим, звернутися в цій справі до ОН, а в разі потреби створити в обох країнах підпільний рух. — ПРАГА. Сюди прибула польська урядова делеґація, що має укласти польсько-чехословацький торговельний договір. — МАДРІД. Бльок комуністів, соціялістів, анархістів та республіканців закликає утриматися від голосування при влаштовуваному 6 липня плебісциту з приводу конституційного проєкту Франко. — БАД НАВГАЙМ. Польський амбасадор Міхаловський вибув з Лондону до Варшави для переговорів з польським урядом. — ВАШІНҐТОН. Американський Сенат одноголосно ухвалив асиґнувати на фінансовий 1948 рік 13 470 000 долярів для інформаційно-пропаґандистської діяльности «Голосу Америки». Міністер закордонних справ Маршал вимагав на цю мету 31 мільйон долярів. — РИМ. Підписано італійсько-американський договір про надання Італії нової харчової допомоги Сполучених Штатів. — БЕРЛІН. Між Італією та об'єднаними західніми зонами Німеччини укладено торговельно-фінансовий договір. — БЕРЛІН. Совєтський міністер внутрішніх справ Берія після нарад з провідними урядовцями російської військової управи, покинув Берлін з невідомою метою. Припускають, що він має відвідати Австрію, а можливо й Балкани.

Айзенгауер перестерігає перед третьою світовою війною

Нова конференція в Парижі 12 липня

Гострі слова Трумена на адресу Совєтського Союзу

(ДЕНА, Ройтер, АП). **Розпочата 27-го червня в Парижі конференція міністрів зовнішніх справ Великобрітанії, Франції й СССР над пляном Маршалла для відбудови Европи закінчилася невдачею після відкинення Молотовим французького компромісного внеску. Молотов остеріг Великобрітанію й Францію, що їх проєкт спільної европейської програми може спричинити розлам Европи. Молотов залишив Париж в четвер, відлетівши до Москви.**

Бевін інформував в п'ятницю брітанський уряд про невдачу паризької конференції.

Великобрітанія й Франція вирішили разом з іншими країнами продовжувати заходи для здійснення пляну Маршалла також і без участи Совєтського Союзу. В четвер 3-го липня вони вислали запрошення 22-ом европейським націям (покищо поминули Еспанію) взяти участь у новій конференції в Парижі 12 липня. Про цей крок повідомлено США. Копію запрошення передали совєтському амбасадорові в Парижі Богомолову з висловленням надії, що СССР можливо погодиться ще на співпрацю.

Світова преса вміщує на перших сторінках тексти трьох важливих американських заяв.

Міністер Маршалл гостро виступив проти пропаґанди, яка закидає американському проєктові допомоги імперіялістичні основи, назвавши її «злочинним перекрученням правди».

Шеф штабу генерал Айзенгауер, промовляючи в п'ятницю з нагоди американського свята незалежности, остеріг народи світу перед «голгофою 3-ої світової війни», якщо США не допомогли б відбудувати мир. США мусять затримати належну мілітарну силу.

Президент Трумен критикував у своїй промові СССР за відмову взяти участь у відбудові Европи. Він гострими словами критикував диктатури, що замикають дорогу до миру і хоч не назвав СССР, можна не сумніватися — каже АП — про яку країну він говорив.

УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ БОРЮТЬСЯ ДАЛІ

Варшава (Асошіейтед Пресс). **Згідно з офіційним повідомленням, польські відділи безпеки, підтримувані реґулярними військовими частинами, провадять в районі Любліна й Кракова, а також коло чеського й російського кордонів боротьбу проти шести великих груп українських націоналістів. Українці, що мають притулок в розлогих лісах, озброєні кулеметами й важкою артилерією. Досі вони втратили, як гадають, 22 000 чоловіка вбитими, пораненими й полоненими. Як твердять польські вояки, українців підтримують рештки польських «фашистських» підпільників. Щоб швидше закінчити війну, потрібна допомога Чехословаччини та Росії.**

Паризька Конференція міністрів зовнішніх справ, закінчилася неуспіхом. Брітанський міністер Бевін на засіданні 27 червня з членами брітанської делеґації. (ДЕНА)

Колишній концентраційний табір Маттаузен совєти передали австрійцям. Генерал Желтов і австрійський канцлер д-р Фіґль, що був в'язнем Маттаузену, підписують відповідну грамоту. (ДЕНА)

Полювання на людей

Таємниче схоплення й вивезення людей, часом серед білого дня на вулиці, притягають до себе загальну увагу в австрійській столиці. Після зникнення у Відні шефа угорської репатріяційної комісії в Мюнхені Локі, що виринув тепер у Будапешті на процесі «змовників», сталася низка нових таємничих вивезень. Так, недавно троє людей в совєтській уніформі, схопивши на вулиці перед будинком школи одного 16-літнього школяра, затягли його в авто й кудись відвезли. З будинку югославської комісії для виявлення воєнних злочинців витягли якусь загорнуту в килим жінку й не зважаючи на її одчайдушний опір, теж відвезли кудись автом. Австрійського поліциста, що намагався перешкодити цьому, відігнано зброєю. Так само кілька людей схопили й вивезли кудись невідому цивільну особу. Статсекретар австрійського міністерства внутрішніх справ Ґраф, протестуючи проти цих випадків, заявив, що гіркою іронією здається факт, що в XX столітті у Відні провадиться полювання на людей, що їх, як собак, хапають на вулицях. («Ді Ноє Цайтунґ»).

ЗАХОДИ ПРОТИ ПОРУШНИКІВ КОРДОНУ

Відповідні органи влади в Німеччині опрацьовують заходи покарання у випадках нелеґального переходу з совєтської зони до Гессену, яких дедалі більшає. Всіх порушників кордону, що не мають потрібних документів, німецька прикордонна влада передаватиме американській військовій поліції, яка опитуватиме їх і в тяжчих випадках, особливо якщо затримані мали при собі контрабандні товари, передаватиме їх до американського військового суду. Після відбуття кари у вигляді штрафу в 100 марок або 10-денного арешту, засуджених порушників кордону відвозитимуть збірними транспортами назад і передаватимуть совєтській владі. Проте військова управа не має наміру повертати за кордон тих з затриманих, що порушили кордон з якихсь особисто для них поважних причин. Мають бути обслідувані й справи тих осіб, що перейшли кордон, бажаючи ухилитися від військової реєстрації в совєтській зоні. («Ді Ноє Цайтунґ»).

ҐРОМИКО ЗНОВ ПРОТЕСТУЄ

Совєтський делеґат в Раді безпеки Об'єднаних Націй Ґромико висловився проти пляну призначити до «світової поліції» військові частини п'яти великодержав у певному кількісному співвідношенні, замість їх рівної участи в цьому. Як пояснив при цьому Ґромико, совєтський проєкт допускає порушення принципу такої рівности в тих випадках, коли якась з великодержав виявиться неспроможною надати однакову з іншими кількість війська. Рада безпеки запропонувала комітетові генерального штабу якнайскорше подати їй пропозиції щодо потрібних сил світової поліції. (Ройтер).

ВИКРИТО ПЛЯН ПЕРЕВОРОТУ У ФРАНЦІЇ

Як повідомило 30 червня французьке інформаційне аґентство АФП, у Бретані викрито змову проти французького уряду. Обшукуючи один будинок біля Лямбаль поліція виявила ручну вогнепальну зброю і військову амуніцію, а також секретні документи, з яких видно, що в липні готувалася акція проти Парижу та його стратегічно важливих пунктів, насамперед пошти та телеграфу, і проти в'язниці у Фресн, де містяться політичні в'язні. У змові повинні були брати участь багато як цивільних, так і осіб, приналежних до французької армії. Повалення уряду мали здійснити загони повстанців, вербовані в бретанських містах Рен та Ван. Кінцевою метою змови було встановити урядову директорію, список членів яких також знайдено серед таємних паперів. Як заявив на пресовій конференції міністер внутрішніх справ Депре, на чолі викритої в Бретані змови проти республіки був колишній співробітник Петена майор Люстано-Ляко, що виступав у процесі Лєваля як свідок оборони. Змовники, що самі себе називали «Чорний макі», складалися з колишніх коляборантів, прихильників уряду Віші й членів правих партій. У липні, а найпізніше 6-го серпня, мало бути влаштоване повстання і насамперед заатакована в'язниця у Ван. У пізнішій стадії так званого «синього пляну» повстанців мав бути зроблений «похід на Париж» з застосуванням у ньому танків, що їх мали приставити до Франції особи, належні до окупаційної армії в Німеччині. Плянувалося запровадити диктатуру. «Чорний макі» мав виразну антикомуністичну тенденцію. Очевидно, його діяльності слід приписати й заворушення, що сталися недавно в провінції в зв'язку з урядовими господарськими й харчовими декретами. За заявою Депре, майора Люстано-Ляко заарештовано. Затримано й командувача жандармерії військового міністерства генерала Ґілльодо, що визнавши свою участь у змові, заявляє, що не знає ніяких подробиць. Урядові відомі прізвища змовників, що в разі успіху «синього пляну» мали створити «директорію». Щодо генерала де-Ґоля, то, як заявив Депре, нема ніяких даних припускати можливість його участи в змові, тим більш, що, як відомо, «Французьке народнє об'єднання» відхилило заклик приєднатися до заколоту. Згідно з повідомленням аґентства Ройтер, навпаки, змовники намірялися під час повстання забити генерала де-Ґоля. (АП, Дена-Інс).

ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД БОРОТИМЕТЬСЯ ІЗ СТРАЙКАМИ

Французький уряд відмовився визнати угоду, складену між міністром промисловости Лякостом і представниками 250 000 страйкарів-гірників про підвищення їх денної платні на 60 франків, збільшення хлібного й винного приділів та скорочення робочого часу. Як заявив після тривалого засідання кабінету заступник прем'єр-міністра Тейтжан, уряд переважно обговорював загальне питання про боротьбу з страйками. Страйк у гірничій промисловості коштує Франції майже половину її потреби у вугіллі. Незадоволення робітників фінансовою програмою уряду Рамадьє виявляється невпинним збільшенням хвилі страйків. Загрожують застрайкувати 300 000 робітників-металістів і 40 000 текстильників. Досі нема ніяких ознак можливого полагодження страйків банківських службовців та робітників підприємства «Сітроен». (Ройтер).

Багатий урожай в США

Дадж-Сіті, (ЮП). Почалися жнива, що мають зібрати найбільший урожай пшениці, що їх колись бачив Канзас. Куди око сягає, коливається під теплим вітерцем жовто-золоте колосся. 70 мільйонів тонн збіжжя стане на те, щоб прогодувати Канзас протягом 30 років. Однак переважна частина багатого урожаю піде звідси в залізничні вагони, а з них — на пароплав, туди, до тяжкими злиднями охопленої Европи. Це є тим більш дивним, що ще 10 років тому великі простори такої родючої тепер землі становили частину «Даст Боул» — курної пустелі, що її створював, геть відносячи необроблену землю, вітер. Край велетенських ланів повзають молотарки, схожі на передісторичні заври. Вони послідовно жнуть, в'яжуть і молотять. А тоді висипають зерна в довгі валки вантажних авт, що чекають на них. Не тільки мужчини й жінки на машинах, а й сама «добра земля» працюють над норму, щоб допомогти Европі.

БОРОТЬБА В США НАВКОЛО ЗАКОНУ ПРО ПРОФСПІЛКИ

28 червня в Сполучених Штатах почалася звичайна щорічна 10-денна відпустка робітників гірничої промисловости. Проте в цьому році вона збіглася з страйком цих робітників на знак протесту проти прийнятого в парляменті закону про профспілки і тому невідомо, чи відновиться після закінчення відпустки праця в гірничих підприємствах. Наслідки страйку гірників даються вже взнаки й в інших галузях промисловости: найбільші крицеливарні зменшили своє виробництво на 45%, в багатьох підприємствах скорочено робочий час. Як повідомляють, в разі продовження страйку змушена буде за місяць припинити виробництво геть уся американська автомобільна промисловість. Президент союзу професійних спілок АФЛ Ґрін відхилив домагання деяких їх членів оголосити генеральний страйк протесту проти закону про професійні спілки. Як пояснив на пресовій конференції президент Трумен, уряд не вживав досі заходів проти страйку, однак генеральний прокурор Клерк вивчає становище. Президент, лишаючись вірним конституції, вважає за свій обов'язок провести в життя схвалений в Конґресі закон про профспілки, хоч сам наклав був на нього вето. На думку міністра внутрішніх справ Краґа, дійових заходів до полагодження цього страйку спроможний вжити лише Конґрес. (АП).

РУМУНСЬКИЙ УРЯД НАСЛІДУЄ

Вашінґтон, (Ройтер). 25 червня Сполучені Штати й Великобрітанія заявили румунському урядові протест проти необґрунтованих арештів сотень членів опозиційних партій. Як сказано в ноті Сполучених Штатів, ці арешти є заздалегідь задуманими заходами з метою приборкати й залякати демократично настроєні елементи людности, що стоять в опозиції до теперішнього уряду. Румунський уряд робить себе ними відповідальним за «кричуще порушення найелементарніших людських прав», а також умов мирового договору. В брітанській ноті методи поводження румунського уряду з політичною опозицією порівняно з методами Ґестапа.

КІЛЬКІСТЬ МІЖНАРОДНЬОЇ ПОЛІЦІЇ

Лейк Саксис, (ЮП). На засіданні Ради безпеки великодержави запропонували такий кількісний склад інтернаціональної поліції: США — 300 000 вояків, 3 800 бомбовозів та понад 200 військових кораблів; Франція — 16 дивізій (приблизно 230 000 вояків), 1 275 літаків та понад 100 військових кораблів. Совєтський Союз, що висловився за якнайменшу кількість поліційних сил, заявив, що він ще не мав часу обміркувати це питання. Китай підтримав брітанські пропозиції. Усі три великодержави підкреслили, що їх пропозиції не могли бути як слід опрацьовані через те, що визначений їм термін для подання їх до Ради безпеки був надто короткий.

— Неповнолітній іранський король Файсал разом з своєю матір'ю виїде 15 липня до Англії, де відвідуватиме англійську школу.

ОБ'ЄДНАННЯ СТУДЕНТСТВА! ВІТАЄМО

29—30 червня ц. р. відбувся в Мюнхені Всестудентський З'їзд, що одноголосно прийняв резолюцію в справі об'єднання двох існуючих досі окремо студентських центрів в одну професійну студентську організацію (ЦЕСУС). У з'їзді взяло участь 63 умандатованих делеґати від американської, англійської і французької зон, а також представники студентства з Австрії, Швайцарії, Італії, Бельґії і Франції. До нової управи увійшли м. і. д-р Залуцький, як голова і п. Макаренко як заступник; далі д-р Янів, як голова контрольної комісії та п. Клавдій Білинський, як голова товариського суду. Ширший звіт нашого окремого кореспондента помістимо в наступному номері «Неділі».

ЛЯНДСГУТ МОЖЕ БУТИ ЗРАЗКОМ

Як нас повідомляють, громадські вибори до таборової ради в місті Ляндсгут призначені на 29 червня, не відбулися, бо напередодні виборів представники всіх українських політичних угруповань засіли за круглий стіл і добровільно поділили місця в таборовій раді. До неї увійшли два представники від Координаційного Українського Комітету, три від так зв. «блискучого відокремлення» і два безпартійні. Від литовців і росіян визначені до ради чотири представники. Ініціятива такого порозуміння вийшла від повітового представництва української еміґрації і громадянство Ляндсгуту прийняло її з задоволенням.

Із задоволенням прийме цю вістку і ширша українська громадськість. Ляндсгут перший показав, що тепер не час на виборчу боротьбу, що була модна й коштувала людям стільки енерґії ще кілька місяців тому назад. Практика бо показала, що деякі таборові й міжтаборові ради, вибрані з велетенським шумом і буцімто силою 69% виборчих голосів або повмирали з бездіяля або нидіють самі не знаючи, чого бажали.

Коротко

— У Венеції прихильники лівих партій киями розігнали натовп, що зібрався слухати промову прем'єр-міністра де-Ґаспері. В Римі під час промови де-Ґаспері до молодіжної організації християнсько-демократичної партії сталися заворушення, в наслідок яких поранено 33 поліцисти й 7 карабінерів.

— На острові Яві між голяндським та індонезійським військом сталася збройна сутичка, що тривала понад 5 годин.

— На одних зборах соціялістів у Буенос-Айресі стався вибух пекельної машини, в наслідок якого 4 особи вбито й 30 поранено.

— Совєтська комендатура сконфіскувала й вивезла кудись розташований в російській зоні Берліну німецький центральний архів, в якому було 30 000 книжок та газет, сила брошур, летючок, фотографій тощо. Бурґомістер Фріденбурґ звернувся до альянтської комендатури з протестом, заявляючи, що конфіскацію могла зробити лише альянтська комендатура, а не комендатура одного сектору.

— Італійського державного президента де-Ніколя, що, посилаючись на стан здоров'я, подався був до демісії, знову обрано на президента 405 голосами з 431.

— В Сеулі почалися наради американсько-совєтської комісії з представниками корейських демократичних партій та організацій про майбутній уряд Кореї.

—З Парижу повідомляють про закінчення у Франції страйків робітників гірничої промисловости й банківських службовців.

— В Мюнхені на річці Ізар знайдено труп, очевидно, задушеного фотокореспондента Меннера, що працював давніше у особистого фотографа Гітлера Гофмана. Труп було зашито в мішок, підвішений до греблі. Припускають політичний характер убивства, бо Меннер недавно подав у мюнхенському суді викривальний матеріял проти провідних нацистів.

— Італійська торговельна делеґація уклала з совєтською окупаційною владою в Німеччині договір про взаємний обмін різними товарами. Комісія має почати переговори з англійською та американською окупаційною владою про укладення з ними подібних угод.

— Шеф американської делеґації в Раді безпеки Остін вимагав негайно вжити потрібних заходів проти сусідніх з Грецією держав, щоб перешкодити їх підтримці грецьких банд, що загрожує світовому мирові.

— Американський головнокомандувач в Австрії генерал Кейс і австрійський канцлер Фіґль підписали договір про надання Австрії на 100 мільйонів долярів «подарунку» Сполучених Штатів у вигляді харчів, медикаментів, одягу, штучного добрива й посівного матеріялу.

— Конґрес французької комуністичної партії в Штрасбурзі видав маніфест до французького народу, в якому вимагає повернення комуністів до уряду, припинення воєнних дій в Індокитаї і повного розриву з режимом Франко. Національна рада республіканської народньої партії (МРП) рішучо заперечує проти прийняття до уряду комуністів.

— Арґентінська соціялістична партія опублікувала маніфест, в якому обвинувачує уряд Перона в політиці, що загрожує волі й життю арґентінських громадян.

— Друга силою в Чехословаччині народня соціялістична партія в офіційній заяві урядові протестує проти поводження комуністів, що, пануючи в міністерстві сільського господарства, політично переслідують некомуністичні елементи цього міністерства.

— Як заявив французький прем'єр-міністер Рамадьє, він наміряється найближчими днями поставити перед парляментом питання про довір'я.

— Як заявив угорський міністер-президент Діньєш, нові вибори в Угорщині відбудуться, імовірно, ще до кінця літа.

— Президент Трумен підписав закон про допущення до американської армії добровільців з обов'язанням 2—6-літньою службою і про прийняття до Національної ґвардії американців від 17 років.

— Румунська незалежна соціял-демократична партія телеграфно висловила соціял-демократичному конґресові в Нюрнберзі свій жаль з приводу того, що, зважаючи на «практику теперішньої румунської влади, яка не забезпечує партії повної свободи», вона позбавлена змоги послати на конґрес свого делеґата.

— Палестинський комітет Об'єднаних Націй видав декларацію, в якій трактує діяльність палестинських терористів як нестерпне зневажання заклику загальних зборів ОН з 15 травня.

— Згідно з повідомленням Ватикану, 14 священиків у північній Югославії офіційно зареєстровано як «зниклі без вісти», тим часом фактично відомо, що їх вбито.

— Американська палата депутатів більшістю 196 голосів проти 133 ухвалила оголосити Гаваї 49-м штатом. Питання ще обговорюватиме Сенат.

— Як заявив ґенерал Мек-Артур, мировий договір з Японією можна укласти, на його думку, не пізніше як за півтора роки, щож до договору з Німеччиною, то його тяжко сподіватися, бо він практично зазнав поразки ще в Потсдамі.

— За словами американського міністра закордонних справ Маршалла, Китай, очевидно, не одержить запляновані для нього американської позики в 500 мільйонів долярів, яку уряд США ставить у залежність від дійсних заходів китайського уряду для встановлення в країні миру й порядку. Останнім терміном для цього уряд США вважав 30 червня.

Порт Черчіл над холодною Гудзоновою затокою

База арктичної війни

На далекій канадській півночі, немов відтятий від решти світу, тулиться до холодної Гудзонової затоки невеликий порт Черчіл. Заснований ще 1619 р., він прозваний так за ім'ям не сучасного брітанського діяча, а призначеного туди 1685 р. директора компанії Гудзонової затоки. Тихо й мертво було в ньому досі. Та останнім часом він почав прокидатися від свого полярного сну. До певної міри віджила залізнична станція, а влітку й пристань, піднеслися нові будови, а головно раз-у-раз замиготіли військові уніформи. Совєтські «Ізвєстія» твердять, нібито Канада віддала цей порт в розпорядження Сполучених Штатів, які споруджують там базу для аґресивної арктичної війни й провадять випробовування для неї своєї новітньої зброї. Канадський уряд спростовує таку тенденційну інформацію, не заперечуючи разом з тим факта деяких науково-технічних досліджень, що провадяться в порту Черчіл з участю нечисленних вояків та фахівців із Сполучених Штатів. Хто з них має рацію? Найкращий спосіб розв'язати це питання — особисто побувати на місці. І кореспондент газети «Нувель де Франс», для якого це виявилося приступним, дав собі таку раду, відвідавши порт Черчіл.

Від канадської столиці Оттави до порту Черчіл понад 2 700 кілометрів прямого повітряного шляху, але французький кореспондент полетів туди не навпростець, а через Вінніпеґ, пролетівши близько 4 000 кілометрів. Багаті культурні міста з надзвичайно високим життєвим рівнем — це лише нечисленні оази в цій велетенській країні, густість населення якої ледве перевищує 1 чоловіка на 1 кв. кілометр. Весь шлях від Оттави на захід, до самого Вінніпеґу, всі ці понад 2 000 кілометрів — це суцільне рідколісся з убогими канадськими соснами, геть поплямоване незліченними озерами, площа яких не менша за площу лісу. Ні міст, ні осель, ні шляхів! Лише сама залізниця гадюкою звивається поміж соснами, обминаючи дрімливі озера. Крім неї, тільки човен улітку та лижі взимку правлять за основні транспортові засоби для поодиноких мешканців цих непривітних місцевостей. Біля Вінніпеґу кінчається ліс і тягнуться на захід прерії — велика рівнина з полями, що на них з такою надією споглядає тепер зголодніла Европа.

Вінніпеґ — це пшенична столиця Канади, місто з 300 000 мешканців, один з найбільших канадських центрів української еміґрації; місто з пишними крамницями, з упорядженими широченними, як великі бульвари, вулицями, з надзвичайно високою матеріяльною цивілізацією, що їй позаздрити могла б першаліпша европейська столиця.

Модерна цивілізація зупиняється в брамі Вінніпеґу. За нею, майже 2 000 кілометрів на північ, до самого порту Черчіл тягнеться одноманітна біла пустеля. Своїми мертвими барвами й загальним виглядом вона до того подібна згори до Сахари, що, коли злякані гуркотом літака олені метушливо кидаються врозтіч, здається, що то біжать тікаючи африканські ґазелі. А втім, не гарячі піски, а холодний сніг залягає більшу частину року на цій безкраїй пустелі.

Суцільним шаром до 4 метрів заввишки вкриває він довгими північними зимами й Гудзонову затоку з розташованим на її західньому березі портом Черчіл, аж не можна розпізнати, де кінчається земля і де починається море. Сувора субактична зима, що триває там 8 місяців, надовго захаращуючи кригою Гудзонову затоку й лише на два місяці відкриваючи порт для навіґації, дуже знижує те величезне значення, яке він міг би мати в економіці країни. Адже від Вінніпеґу, цього світового хлібного центру, до порту Черчіл втроє ближче, ніж до річкового порту Монреаль, з якого надходить у масі на світовий ринок канадська пшениця. Навіть і після збудування в 1929 р. залізниці до порту Черчіл, він відживає щороку лише на два місяці.

Проте, з другого боку, це географічне положення порту Черчіл як крайнього північного канадського порту й залізничного пункту роблять його природною субарктичною базою і надають йому великого стратеґічного значення. Америка не має аґресивних намірів, але вона добре здає собі справу з замірів Совєтського Союзу й з того, що відколи він став єдиним можливим противником Сполучених Штатів, їх спільний кордон, проходячи коло Аляски, фактично тягнеться через Канаду по всій північній частині Америки, що цей район, найближчий до совєтської Азії та арктичних володінь СССР, в разі війни неминуче стане полем аванґардних боїв. Америка знає і те, що військові готування в совєтській арктиці провадяться інтенсивніше, ніж в американській Звідси — низка дуже віддалених одне від одного, але тісно пов'язаних між собою арктичних летовищ та військових баз, що становлять ще слабкі, правда, ланки єдиного великого оборонного ланцюга замість застарілих уже фортифікаційних ліній типу «Мажіно» й «Атлантійського валу». Однією з таких ланок є і порт Черчіл. Залога його невелика. За даними «Ізвєстій», в ньому 1 500 вояків, за даними французького кореспондента — 473 канадці й 113 американців, в тому числі чимало різних наукових і технічних фахівців. То зариваючися в сніг, мов ті кроти в землю, то виповзаючи на поверхню, вони виконують там непомітну, але й велику роботу, експериментально вивчаючи способи життя, бойової діяльности й застосування різних видів зброї та транспорту в арктичних умовах.

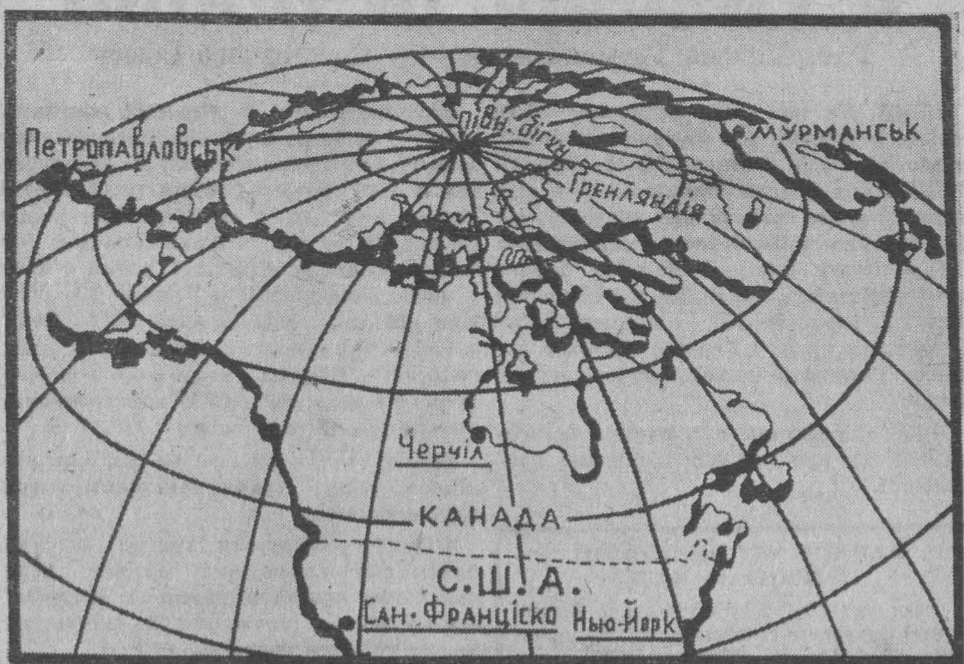

Порт Черчіл розташований на 58° північної широти, тобто південніше Ленінграду, Стокгольму й Осльо. Його суворі зими (пересічна температура — 20°, найнижча — 40°) зумовлюються не так його північним положенням, як географічно-метеорологічними особливостями північної частини західньої півкулі, а його нестерпні холоди — не так низькою температурою, як шаленими північно-західніми вітрами, що майже безупинно лютують на узбережжі Гудзонової затоки. Винайти найкращий тип одягу та жител за таких умов — завдання дуже серйозне й відповідальне. І урядовець канадського міністерства оборони д-р Вудлок виконав його з надзвичайною відданістю справі. Особисто випробовуючи різноманітні типи одягу й жител, він подався в крайню північну околицю Гудзонової затоки, де перебув з ескімосами цілу зиму, одягаючися та мешкаючи як вони, а то й сплячи під голим небом. І прийшов до непохитного висновку: одягатися й мешкати в цих широтах треба тільки так, як це роблять ескімоси, хіба що допустити де в чому «американізацію» їх звичаїв. Вологість в арктичних умовах гірша за холод, і, щоб уникнути випаровування, щоб полегшити вільну циркуляцію повітря між шкірою та одягом, Вудлок, як і ескімоси, відкинув білизну. На тіло вояка він безпосередньо одягає широкі полотняні штани й блюзу, а поверх них — ще такі ж, тільки ще ширші й підбиті шерстяною матерією. Штани ледве переходять коліна, і нижню частину ніг щільно облягають, як у ескімосів, панчохи, що, навпаки, повинні перешкоджати випаровуванню, створюючи для ніг щось як теплу ванну. Ґумові підбиті вовняною матерією черевики на ногах, капюшон на голові, що його можна на бажання більше чи менше закривати, вовняні рукавички без пальців, крім великого, — ось і все вбрання американського арктичного вояка за проєктом д-ра Вудлока. Як бачимо, з одягу виключено в будь-якому вигляді хутро — як через недостатню ефективність його, так і з міркувань неможливости забезпечити ним в разі війни велику армію.

На зразок ескімоських побудовано й житла черчільських вояків — так звані «іґлу», щось як землянки із щільно збитого знігу, «американізовані» електричним освітленням та опаленням. Проте температура всередині не може перевищувати 0°, щоб не розтанув «будинок». Та мешканці цих снігових нір не скаржаться: після 30-ступневого морозу з лютим вітром їм здається мало не гаряче під наметами, встановленими в їх іґлу, щоб захистити людей від зайвого холоду, а стіни — від зайвого тепла. Ще одно вдосконалення запроваджено в ескімоське іґлу: вони сполучаються між собою системою тунелів, що вражають своєю комфортабельністю. Сплять вояки подібно до ескімосів, залізши голими в спальні мішки, під які підстилають шкури.

Зате зовсім відхилено ескімоський спосіб пересування — собачі запряги: надто незначна його транспортова спроможність і надто багато клопоту з ним. Переходячи на нове місце, вояки розбиваються на групи з 5 чоловіка. Нормальне спорядження їх, завважки 220 кіло (намет, оленячі шкури, спальні мішки, лижі, мотузи, пили, сокира тощо), прив'язують до саней, які тягнуть три вояки, тим часом як четвертий іде ззаду, а п'ятий — обік саней. Однак дедалі більше поширюються, а в деяких еубарктичних частинах цілком запроваджено т. зв. «пінґвіни» — п'ятимісні автосани гусеничної конструкції, випробувані в спеціяльній експедиції «Маск-окс», що пройшла ними в арктиці 5 000 кілометрів, крім скель перемагаючи на своєму шляху всі перепони. Єдиною вадою цих пінґвінів, що обмежує їх застосування, є неможливість забезпечити їм більш як на два дні запас бензини, яку доводиться постачати їм літаками.

Звичайно, не тільки субарктичні умови життя й способи пересування вивчають в порту Черчіл канадсько-американські вояки. Вони випробовують і військову зброю. Яку саме, як, з якими від того наслідками? Чи справді вони експериментують при цьому бомби-ракети й іншу нову засекречену зброю? Відповіді на це не почує ніхто. Тим більш не вдалося дізнатися про це чужоземному журналістові, що відвідав цей далекий закуток субарктичного світу. — (За «Nouvelles de France»).

БЕРІЯ В БЕРЛІНІ

До Берліну прибув, щоб відвідати Німеччину, совєтський міністер внутрішніх справ маршал Берія, що має провадити тут переговори з провідними особами совєтської військової управи. Приїзд Берія одного з найвищих совєтських урядовців, від якого може часом залежати розв'язання дуже важливих питань, викликає в берлінських дипломатичних колах всілякі припущення. Виходячи з того, що Берія вперше відвідав Німеччину в грудні 1946 р., саме тоді, коли підписано англо-американський двозональний договір, гадають, що можливо чекати якихсь нових російських кроків у зв'язку з початком робіт господарської ради. Вважають, що передусім буде посилено централізацію управління у східній зоні. Крім того, можливе укладення з Польщею торговельного договору про зайняті нею німецькі провінції і створення господарської комісії на зразок англо-американської двозональної господарської ради. Кажуть, що цей договір надасть господарству східньої зони «двозонального» характеру, а це, відживлюючи в Німеччині надії на прилучення до неї втрачених на сході земель, викликатиме в Польщі певний спротив через побоювання за свої західні райони. («Ді Ноє Цайтунґ»).

Звітодавець „Неділі" (П. Д-в) пише з Франкфурту

Чи буде ще репатріяція?

Директор Шерк відповідає на питання представників ДП

25 червня ц. р. директор ІҐЦР на американську зону п. Шерк мав розмову з представниками ДП різних національностей та відповідав на поставлені йому запитання. Цікавіші з цих питань та відповіді на них п. Шерка маємо змогу подати нашим читачам.

Питання. Хто має право на допомогу від ОН. Чи тільки ДП, чи й політеміґранти?

Відповідь. Тепер робляться спроби до певного ступеня зревідувати діючі досі визначення і я надіюся, що будуть пом'якшення на Вашу користь, хоч може й не всі, з числа тих, які ми хочемо. Я сподіваюся, що в праці ІРО будуть запроваджені принципи, в які і Ви і я віримо.

Питання. Хто має право на допомогу ІРО?

Відповідь. З 1-го липня справу перейме ще не ІРО, а Підґотовча Комісія (Preparatory Commission). А тому багато питань ще не дістануть точної відповіді. Я думаю, що ІРО не буде збільшувати кількости таборів, тобто не прийматиме до таборів нових осіб, хоч той, хто дійсно потребує допомоги, зможе вступити до табору. Але, як я собі уявляю практично, люди і в таборах і поза ними дістануть ті самі юридичні права.

Питання. Чи є можливість нового скринінґу, коли ІРО перейме табори?

Відповідь. Звичайно — ні, навіть протягом перших 6—8 тижнів, бо Підготовча Комісія безумовно не провадитиме скринінґу.

Питання. Є окремі випадки, коли люди були виключені з ДП з різних технічних причин, наприклад, тому, що прибули до американської зони після 1. 7. 1945 р. Чи не можна полагодити цю справу?

Відповідь. Думаю, що ті люди не дістануть допомоги в таборах, але юридичні права і документи для переселення вони дістануть ті ж самі, що й люди в таборах. Адже й зараз всі ті, що виїжджають, згідно з міжнародньою програмою переселення уже дістають однакові документи.

Питання. Щоб дістати права ДП треба довести, що людина працювала в Німеччині на фізичній роботі. Були люди, привезені насильно, які виконували фізичну роботу в таких інституціях, як залізниці, пошта, телеґраф, але за теперішніми приписами колишні працівники цих інституцій не дістають прав ДП. Чи не можна допомогти цій справі?

Відповідь. Можливо, треба поширити специфікацію посад, які підпадають під категорію фізичної праці.

Питання. Є політеміґранти, що виїхали з Сов. Росії в 1920 р.; під час війни вони втекли з Польщі до Німеччини і працювали там, приміром, як дрібні службовці. Чи мають вони право вважатися ДП?

Відповідь. Всі люди, які приїхали **добровільно**, незалежно від того, яку роботу вони виконували, **не підлягають під категорію ДП.**

Питання. Часто люди, що дістають афідавіти від США, мають труднощі з візами, бо вони не є ДП. Чи може тут помогти ІРО?

Відповідь. Майбутнє рішення ІРО охопить і цю проблему, як взагалі справу про «Права на переселення». Я певний, що ІРО цю справу перегляне і врегулює її для всіх політеміґрантів.

Питання. Що буде з тими еміґрантами з Росії, які проживають у Німеччині з 1917 р.?

Відповідь. Всі вони вважатимуться політеміґрантами за винятком тих, хто брав участь у нацистському русі.

Питання. Згідно зі статутом ІРО ті люди, що були совєтськими громадянами до 1. 9. 1939 р., не мають права на допомогу ІРО. Як з ними буде?

Відповідь. Можливо, що цю справу буде переглянуто.

Питання. Які пляни переселення має ІРО?

Відповідь. Ці пляни не є великі і обмежуються договорами між ІҐЦР та окремими урядами. Зараз ми маємо три форми переселення:

1. Переселення групами на континенті і в Англію.
2. Переселення групами за океан.
3. Індивідуальне переселення на континенті і за океан.

Групове переселення вимагає дуже мало документів, в той час, як для індивідуального переселення потрібні афідавіти та посвідки про одружения.

Я тільки що повернувся з Бельґії, — каже директор Шерк, — куди виїхало 11 000 ДП. Бельґія забере 20 000 чол. з американської зони і 15 000 з брітанської. В американській зоні ще 9 000 людей чекають на виїзд. Серед тих, що приїхали до Бельґії, були такі, яким праця здалася надто важкою або такі, що через брак здоров'я не могли працювати. Тепер їх одсилають назад до Німеччини. До затруднених у Бельґії ДП тимчасом зможуть приїхати тільки жінки й діти, а далекі родичі мусять подавати окремі заяви. В основному це зобумовлено недостатньою кількістю мешкань. Проте, якщо шахтар знайде приватне мешкання для своїх далеких родичів та дасть про це відповідну довідку, — він дістане дозвіл на їх приїзд.

Позитивної відповіді на виїзд ДП з американської зони Англія ще не дала і очевидно не дасть аж до того часу, поки не вивезе всіх ДП з англійської зони.

Канада

Незабаром набиратиме неодружених чоловіків — лісових робітників. Для американської зони дана квота — 400 чол., яка виповнюватиметься протягом цього літа. Відбудеться суворий медичний контроль для тих робітників згаданої катеґорії, що зголосяться на виїзд до Канади. Є розмови про лібералізацію існуючих у Канаді іміґраційних приписів.

Питання. Люди бояться їхати до Франції, бо є небезпека насильного вивозу їх звідти до держав їхнього походження. Існує начебто навіть домовленість про видачу ДП Францією. Чи зможе ІРО вплинути на французький уряд?

Відповідь. Одночасно з підписанням договору на виїзд до Франції даватиметься ґарантія, що примусової репатріяції звідти не буде. Можливе також включення в договір писаної умови про невидачу.

Питання. Наші люди в Бельґії знаходяться під захистом ІҐЦР. Чи може ця організація опікуватися ними і у Франції?

Відповідь. Як у Брюселі, так і в Парижі є ця установа, яка безумовно подбає про людей.

Питання. Всі програми переселення побудовані на використанні фізичної праці. Отже беруть найдужчих людей. А хто ж турбуватиметься тими, які залишаться в Німеччині? Ми б хотіли їхати великими групами і самі опікуватися нашими старими і малими. Ми б не хотіли щоб ІРО забирала наші найкращі сили, ми б хотіли бути всі разом. Тепер Бельгія, Канада, Голяндія забирають від нас найсильніших. Що буде з іншими?

Відповідь. Я з вами згодний. Але коли запропонована якась можливість переселення, то її треба використовувати, а не чекати чогось непевного. Ми мусимо використовувати всі еміґраційні можливості, щоб не знеохочувати різні уряди до прийняття іміґрації з числа ДП.

Питання. Коли буде остаточно закінчена репатріяція? Адже й досі по таборах поширюється різна література, як, напр., доповідь Вишинського. Ще досі почувається натиск на скитальців. Адже пройшло вже два роки і хто хотів вертатися, — мав досить часу для того.

Відповідь. Практично репатріяцію уже закінчено: тому починаючи від 16 червня уже не видають від'їжджаючим додому двомісячних харчових приділів. Проте не виключено, що зв'язкові офіцери залишаться й надалі.

„Допустіть до голосу серце!"

Міжнародній Конґрес Молоді в Мюнхені

СПЕЦІЯЛЬНИЙ ЗВІТ ДЛЯ „НЕДІЛІ" НІМЕЦЬКОГО ПИСЬМЕННИКА ФРАНЦА ШАУБА

На головному двірці в Мюнхені, на великому транспаренті перед головною галею виднілись привітальні написи чотирма мовами: німецькою, англійською, французькою і російською. Вже це мало підкреслити міжнародній характер з'їзду. Одначе представники із совєтської зони не прибули. І так привітання російською мовою залишилось без відгомону.

Вже перед початком нарад, що відбулися в сонячний день 28-го червня ц. р., авля університету вщерть заповнилася, хоч доступ мали лиш закордонні гості, представники організацій молоді й запрошені представники преси. Багато сотень стояли в коридорах та на площі перед університетом, бо всі бажали почути слова тих, що як компетентні представники, прибули з-за кордону, щоб говорити до німецької молоді.

Цілий світ зібрався в одній залі. Присутня молодь була із різних країв — Англії, Франції, Голяндії, Бельґії, Данії, Норвеґії, Китаю, Індії й Єгипту. Поміж гістьми сидів Адн́ре Жід із Франції, провідник голяндського визвольницького руху Джеф Ляст, д-р Ернст фон Шенк із Швайцарії і багато інших. Були присутні Ернст Байхерт, Аксель Еґґебрехт, Горст Лянґе, Еріх Фестнер, а поруч них передові люди з сьогоднішньої молодої німецької ґенерації.

Фільмові прожектори освітлювали сліпучо залю, а кінооператори та пресові фотографи намагалися передати світові образ найбільшого зібрання молоді, на яке прибуло більше закордонних представників, ніж на який небудь політичний конґрес за останні два роки.

Зібрання відкрив головний редактор часопису «Ехо дер Вохе» Шульце-Вільде. Перший голос забрав д-р Тюрер, керівник «Швайцарської Допомоги для Прикордонних Країн». У своїй промові д-р Тюрер підкреслив конечність зберегти міру. Не зарозумілість, не діяння під впливом свідомости безмежного терпіння повинні опановувати сьогоднішню молодь; молодь повинна старатися так оформити Німеччину, щоб вона стала помостом поміж Сходом і Заходом та щоб не була другими Балканами.

Англійський письменник Брейсфорд поставив тезу людської гідности й свідомости внутрішньої пов'язаности. Д-р Норман Гаймс із Сполучених Штатів дав огляд виконаної американцями роботи серед німецьких організацій молоді. Вічні закони любови ближнього та справжньої людяности підкреслив д-р Іга з Індії, який називав молодь братами й й сестрами. З щирим піднесенням зустрівся голяндський письменник Джеф Ляст, якого промова була сповнена жагучого бажання співпрацювати. Він покликався на слова великих німецьких філософів та поетів і вказував на потребу відчувати радість навіть у тяжких хвилинах. Далі промовляв ще Рудольфо Ольджіяті, керівник швайцарської допомогової акції. Привіт із Китаю передав студент Шо-Сію-Сунґ, а французький редактор висвітлив безплідність ненависти та прочитав телеграму генерала Кеніґа про звільнення з нагоди з'їзду поза чергою 25-ти німецьких воєннополонених із Мюнхену, або найближчої околиці.

Після обіду на трибуні промовців став Андре Жід, якого появу присутні зустріли бурхливими оплесками. У своїх словах, що йшли з глибини серця, Андре Жід підкреслив свої побажання до молоді: шануйте людську гідність, не будьте гордовиті, допустіть до голосу серце та не живіть для сьогоднішньої хвилини, але для майбутнього. Після обіду говорили теж представники німецької молоді. Ці чотири промовці, що були на трибуні, щоб дати присутнім свою відповідь, не могли мірятися із знаменитими представниками закордону. Але вони сказали своє ясне й вільне слово, яке в німецькій публічній опінії ще так рідко зустрічається. Це не були представники організацій, ані теж редактори відомих журналів для молоді. Це не були теж представники сьогоднішньої молодої ґенерації Німеччини, це були чотири молоді німці, які сказали те, що їм лежало на серці. Говорив Клявс Гелер, який підкреслив міжнародню солідарність сердець, промовляла Аннемарі Крапп, якої слова, що йшли з глибини серця були предметом гострої дискусії, забірали слово Франц Ґайґер і Ґергардт Фаут. Вони висловили тяжку ситуацію молоді та підкреслили недвозначно готовість до співпраці при відбудові мирного світу.

Д-р Ернст фон Шенк, редактор швайцарських «Анналів», сердечно промовив на закінчення. «Ми хочемо відучитися ставити домагання — сказав він. Німеччина, це середина і тому вона мусить звертати увагу на те, щоб на обидва боки говорити «так». Німеччина мусить пов'язувати Европу. Запорукою того є постава і поведінка німецької молоді».

Крім доповідей у програмі з'їзду був теж виступ Баварської Державної Капелі та відомого Хору юнаків реґенсбурзької катедри. Пізно закінчилося це величезне зібрання молоді світу. Не було кінця пристрастним дискусіям, що були навіяні думками про конструктивну мирну працю. Ми сиділи з колеґами з усього світу. Наближалася ніч. У розмовах виринали наші минулі переживання й ми побачили, що теж у Греції, Франції, Англії, Голяндії та всюди інде люди терпіли й ще терплять. Наші розмови вичаровували тіні наших товаришів із фронтів. Шанувати зобов'язання, заповіді та людську гідність, через кордони сполучити серця — ось завдання сьогоднішньої молоді.

Молодь зрозуміла молодь. Перший крок зроблений. Андре Жід і інші визначні представники закордону показали що вони нас розуміють і не хочуть залишити нас самих. Молодь світу склала єдине «вірую» про загальний мир.

Франц Шауб.

УКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА ГРОМАДА В НЬЮ-ЙОРКУ

Лист до «Неділі» з Нью-Йорку

Заходами ініціятивного комітету, якого головою був д-р Володимир Баранецький, відбулися в Нью-Йорку 17 травня перші збори студентів для створення Української Студентської Громади в США з осідком в Нью-Йорку. На зборах було 16 нових українських студентів-іміґрантів і кілька місцевих слухачів високих шкіл. Голова ініціятивного комітету, підкреслюючи потребу створення такої організації, заявив: завданням громади є створити організацію українських студентських кадрів Америки, щоб інтенсивною працею надолужити втрачений час. Від студентів-американців промовляв М. Терпак, а від нових студентів панна Галина Зейкан. Організація буде аполітична, а дійсними членами її можуть бути студенти, які приїхали з Европи і студенти американці українського походження. Збори вибрали управу в такому складі: М. Терпак — голова, Н. Гризантович — секретар, Г. Зейкан — організаційний референт, В Коваль — референт суспільної опіки, Б. Прудиус — спортовий референт. До контрольної комісії ввійшли: В. Баранецький, В. Дмитришин і М. Суський. Збори вислали телеграфічні привітання іншим українським студентським організаціям в Европі.

Події минулого тижня

— Всупереч неофіційним повідомленням про залишення совєтським міністром закордонних справ Молотовим паризької конференції і закінчення її нарад, 3 липня відбулося п'яте засідання конференції з участю міністрів закордонних справ Великобрітанії, Франції та СССР.

— Китайська урядова армія завдала комуністичній армії великої поразки, звільнивши від облоги місто Шепінґкай (в мукденському напрямі). 30 000 комуністів убито, решта тікає.

— Угорський парлямент переважною більшістю голосів схвалив трирічний господарський плян уряду. Більшість партії дрібних землевласників висловилася за підтримку уряду. В опозиції лишилася тільки партія свободи. Її лідер Шуйок покинув засідання парляменту, заявивши, що він непевний більше свого життя, бо росіянам дано привід заарештувати його.

— Американська військова влада в Австрії запропонувала польській репатріяційній комісії протягом трьох тижнів покинути американську окупаційну зону. Польський уряд подав з цього приводу протест.

— До Лондону прибув на 4 дні президент французьких Національних Зборів лідер партії радикал-соціялістів Едуард Ерріо. Його має прийняти король.

— Великобрітанія подала Совєтському Союзові третю ноту протесту з приводу подій в Угорщині. Також передано ноти протесту Великобрітанії урядам Австрії та Угорщини в справі виведення з Лінцу до Угорщини 11 угорських пароплавів, що мали бути забезпеченням брітанських претенсій.

— Совєтська влада офіційно передала польській владі колишній німецький порт Штеттін.

— На президента тюрінґського ляндраґу Фреліха вчинено атентат. Президента тричі поранено ножем в руку. Виконавця затримано.

— В Салоніках викрито широку комуністичну змову, в зв'язку з якою заарештовано з 50 осіб.

— На австрійсько-югославському кордоні сталася нова сутичка, під час якої кулеметним вогнем з боку Югославії вбито 17-літнього юнака.

— Між Кубою та Італією укладено мировий договір, в якому Куба відмовляється від будь-яких домагань до Італії, вважаючи італійський народ жертвою фашизму, який затяг його у війну.

— 30 червня в колишньому концентраку Дахав американський генераллейтенант Мільборн, вітаючи із звільненням, видав відпускні документи останньому з захоплених американцями німецькому військовополоненому майорові Гартвіґу.

З'ЇЗД СУЖ

Управа Спілки Українських Журналістів повідомляє, що другий з'їзд членів СУЖ відбудеться в суботу 12 і в неділю 13 липня ц. р. в українському таборі в місті Етлінґені біля Карльсруе. Всім членам СУЖ-у вислано відповідне повідомлення.

ЕТЛІНҐЕН ЧЕКАЄ ЖУРНАЛІСТІВ

(Власна служба). З'їзди, вистави і реферати відбувалися звичайно по великих містах. Управа Спілки Українських Журналістів стала на інший шлях, запроєктувавши влаштувати другий з'їзд журналістів в містечку Етлінґені біля Карльсруе.

Українська громада в Етлінґені готується дбайливо до зустрічі тих, що в тяжких умовах чужини працюють у рідних газетах. Громада обрала вже окремий господарський комітет з 15 осіб на чолі з проф. Гриником. Окремі функції розподілено між членами комітету, що діє в повному контакті з місцевими чинниками і громадянством. Сподіваються, що на з'їзд прибудуть представники американської влади і діячі української еміґрації.

КОМУНІКАТ УПРАВИ СУЖ

Управа СУЖ розглянула, на своєму засіданні 30 червня 1947 р. справу публічної образи голови СУЖ, д-ра Степана Барана мґ-ром Ільницьким Романом і редактором «Часу» Миколою Колянківським. Тому, що мґр. Ільницький і ред. Колянківський не належать до СУЖ, Управа СУЖ вирішила передати цю справу Найвищому Судові при ЦПУЕ.

З церковно-громадських справ

25-РІЧЧЯ ЄПИСКОПСЬКОГО СЛУЖІННЯ МИТРОПОЛИТА ОЛЕКСАНДРА

(Власна кореспонденція). Цими днями в Мюнхені урочисто відсвяткували 25-річчя єпископського служіння Високопреосвященнішого Олександра, митрополита Пинського і Поліського. В ювілейних святах живу участь взяло українське громадянство, вшановуючи ювілята, який впродовж своєї пастирської діяльности показав себе другом і прихильником українського народу.

З 1922 р. в почаївській лаврі теперішній ювілят був рукоположений у сан єпископа Люблинського, а пізніше — на поліській катедрі, він зробив багато для розв'язання різних українських справ, і збудив до себе велику любов і пошану серед українських кіл. Коли митрополит Діонісій відійшов від Волинської катедри, українське громадянство, знаючи прихильність єпископа Олександра до української справи, просило його на українську катедру. До нього часто приїздили за порадами, вказівками, допомогою українські сенатори, посли та інші діячі нашого народу.

Коли в 1942 р. стало можливим для українців мати свою єпархію, митрополит Олександер погодився на висвячення архиєреїв для української церкви і висвятив Владик Ніканора, Ігоря та Юрія, а вони вже посвятили інших.

Не дивлячись на опір шовіністичних російських елементів ювілят не зміняв свого прихильного становища до українського народу. Уже в цьому році Собор Єпископів УАПЦ звернувся до митрополита Олександра з проханням порад щодо об'єднання з американською українською православною церквою і митрополит, прибувши на Собор, дав свої цінні поради.

У день 25-річчя в митрополичій церкві св. Миколая в Мюнхені відбулася урочиста Літургія, яку відправив ювілят в асисті кількох священиків. Після Літургії Преосвященний Вячеслав в сослужінні багатьох священнослужителів відправив молебен. Перед молебном з проповіддю виступив о. протопресвітер Калинович, який яскраво змалював життєвий шлях ювілята, підкреслюючи його заслуги перед українським народом.

Високопреосвященніший Архиєпископ УАПЦ Михаїл поздоровив ювілята і підніс йому велику фотознимку Собору Єпископів, на якій сфотографований як учасник Собору і ювілят.

Проф. Власовський від імені митрополита УАПЦ Високопреовященнішого Полікарпа оголошує лист від останнього на ім'я ювілята.

Передано привіт і від студентства Богословсько-педагогічної академії. **Ген. Шандрук** передав привіт від українського воя́цтва. Привітання склали також представники російських, білоруських, польських організацій та духівництво різних парохій і юрисдикцій.

Відповідаючи на привітання, митрополит Олександер у теплих сердешних словах дякував єпископам, духівництву і всім приявним за прояви любови і пошани до нього.

Ювілейне свято залишило у всіх присутніх незабутнє враження. В атмосфері братньої любови і згоди українці, білоруси, поляки підносили адреси і квіти, виголошували палаючі зворушливі промови, вітаючи ювілята. Це найяскравіше довело, який великий вплив на маси має церква, як міцно об'єднує вона їх навколо себе і яке велике духове піднесення викликає в їх серцях.

На культурній імпрезі сусідів

ЛОТИСЬКЕ ХОРОВЕ СВЯТО

(Власна кореспонденція). Чотири автомашини вирушили в неділю 25 травня з мангаймського табору і взяли напрям на Гайдельберґ, де мало відбутися свято хорового співу. Святкування почалося 23 травня театральною і концертовою імпрезами. 24. V. відкрили виставку і повторили імпрези, а зранку 25. V. була Служба Божа у православних, баптистів, лютеран і католиків. О 6-ій годині хорове свято. Уперше Свято Хорового Співу відбулося 1875 року. На ньому виконано тільки що складений лотиський національний гімн. За кожні п'ять років свята повторювались. В незалежній Латвії свято відбувалося що два роки. Воно не було пов'язане з жадною історичною або політичною подією, а мало виключно мистецьке значення. В призначений час з усієї Латвії прибували до умовленого міста співаки, кількість яких іноді досягала 10 000 осіб.

Свято в Гайдельберґу відбулося коло річки Некара. Прибуваємо туди. Стадіон з закритою трибуною для глядачів. Позаду ліс на крутих схилах гір. Цього разу трибуна змінює своє призначення — вона для артистів, а слухачі розміщуються на майданчику перед трибуною. По краях американський і лотиський прапори.

За 15 хвилин шоста лотиські скаути і гайди утворюють коридор-дорогу для співаків, а за кілька хвилин під звуки маршу, оплески і привітання цим коридором проходить величезна колона на чолі з членами організаційного комітету і п'ятьма головними дириґентами. 25 хорових груп, убраних в національні одяги, з квітами в руках, розміщуються на трибуні. Загальний хор складається з 335 сопран, 211 альтів, 255 тенорів, 299 басів — разом до 1 000 людей. Директор области м-р Тайлор відкрив свято хорового співу, а голова виконавчого комітету Лабсвірс звернувся до присутніх з промовою, після якої хор під керівництвом проф. Абеля проспівав державний гімн. Величне враження. Міцний звук тисячної маси співаків з усіх боків охоплював своєю силою і глибиною. Велика програма складалася з трьох відділів. В перших двох були концертові хорові твори лотиських композиторів, а останній складався здебільшого з національних народних пісень. У місцях піяніссімо таких творів, як «Латвія» Барісона, «Давнина» Мелнгайма, художніх нюансів зовсім не було чути. Все ж «Давнина» так захопила присутніх, що хорові довелося повторити. Половина програми другого відділу виконувалась виключно чоловіками. «Вічне блакитне» — Дарзіна, «Біля Балтійського моря» — Страумеса, «Коли Двина стогне» Віґнера — проспівано бадьоро, з добрим настроєм. Все ж, коли до чоловічих голосів приєднались жіночі і разом виконали «Коли місяць світить» — Дарзіна, то і хор і дириґент п. Ліндеманіс мали такий успіх, що мусіли проспівати цю пісню вдруге.

В третьому відділі величезний успіх мала пісня Вітоля «В Ризі купив я сиву конячину». Її довелося повторити, як і пісню «От добра господиня» — Дарзіна. З великим піднесенням проспівано народній гімн «Вічно жити тобі, Латвіє» — Медіни, а чудова кантата «Вітчизна» — Юріяна з участю солістки Мекша (сопрано) залишила незабутнє враження і викликала гучні оплески.

З нагоди фестівалю відбулася ще виставка. В чотириповерховій школі розташовані роботи майстерень і курсів. Багато цікавого є в рослинному відділі. В інших помешканнях можна побачити різьбу по дереву, ювелірні вироби, з бурштину, футряні, шкіряні, ганчарські, трикотажні вироби, вишивки, навіть виробництво скрипок.

На свято з різних міст наїхало понад 3 000 людей, а тому воно мало не тільки мистецьке значення, а стало ґрунтом для об'єднання лотишів на чужині і днем зустрічі друзів, тимчасово розкиданих по таборах. В промові, виголошеній на честь свята, голова виконавчого комітету п. Лабсвірс сказав: «Ми мусимо показати своєю працею, чим ми були раніше і не будемо втрачати надій на майбутнє. Хто втрачає надію — втрачає все».

Лотиші вміють і святкувати, і працювати.

С. Степовий.

Наукова конференція УВАН в Міттенвальді

Світлій пам'яті Василя Сімовича

(Власна кореспонденція «Неділі»). 22-го червня у приміщенні «Просвіти» табору Міттенвальд відкрилась наукова конференція груп історії та теорії літератури УВАН, присв'ячена світлій пам'яті Василя Сімовича.

Відкрив конференцію д-р Ярослав Рудницький. Після читання привітань, конференція заслухала спогади про В. Сімовича.

Д-р Я. Рудницький розповів про прекрасне сповнене кипучою творчою працею життя В. Сімовича. Син учителя, В. Сімович здобув освіту в Черновецькому університеті і в 1913 р. за працю про дієслова в творах Галятовського здобув докторат. Працював як українiст у Чернівцях, а пізніше розгорнув культурну працю по таборах полонених у Німеччині. В. Сімович писав граматики; за його редакцією вийшли відомі видання Шевченка, Лепкого та інші. У Празі був професором української мови в Українському Педагогічному Інституті ім. Драгоманова та в своїх працях і статтях з мовознавства виявив велике знання предмету. З переїздом до Львова розгорнув широку редакторську і наукову діяльність у Науковому Товаристві ім. Шевченка над усталенням правил української мови. Брав участь у Міжнародньому з'їзді студентів-філологів у Варшаві. Потім був професором українського університету ім. Франка у Львові та деканом факультету, пізніше — редактором львівського відділу Українського Видавництва. Помер у 1944 р. і похований на Личакові, недалеко від могили Франка.

«Дядько Василь» добродій полонених

Оповідаючи про Василя Сімовича, Володимир Дорошенко зупинився на праці покійного в таборах полонених, де він завів школи, кооперативи, товариства, викладав українську граматику і багато спричинився до навчання української мови. Оскільки серед полонених було багато людей з різних земель України і говорили різними діялектами, Сімович уважно вивчав ці діялекти. Він користався серед них великою любов'ю і вони звали його «дядько Василь». Захоплена праця в різних організаціях, прагнення працювати на рідних землях, для свого народу пройняла його, недарма дружина Сімовича скаржилась, що її чоловіка ніколи немає вдома, він завжди десь на засіданнях чи на праці.

Вірш про Сімовича прочитав Святослав Гординський.

Людина з золотим серцем, працездатна, дисциплінована на роботі, завжди з сонячною усмішкою таким був В. Сімович за словами д-ра М. Пшепюрської.

У своїх спогадах д-р Іван Німчук, колишній головний редактор «Діла» оповів про участь Сімовича в праці редакцій, як він видавав журнал «Сьогочасне і минуле», як продовження «України» Грушевського. Сімович керував мовною редакцією українського видавництва, багато праці віддав шкільним виданням, мріяв опрацювати велику синтетичну граматику, що була б підручником університету. Співпрацював також в «Наших Днях» і «Кракізських Вістях», переклав українською мовою лібрето опери «Паяци». Д-р Німчук розповів також про арешт Сімовича ґестапом, під час якого його трактували як небезпечного злочинця і водили на допит, знявши з нього краватку та шнурівки і примусивши тримати руки назад. Арешт тривав три дні.

Спогадами д-ра Німчука закінчилася частина конференції, присвячена пам'яті Василя Сімовича.

Барка й Осьмачка проти Державина

Після обіду конференція заслухала доповідь про **Юрія Липу** як поета. Як відзначив прелеґент, Липа в своєму циклі «Князь полонений», вміщеному в збірці «Сонцецвіт» в 1922 році виявив себе готовим поетом і майстром. Його цикл драматичних поем: «Поєдинок», «Парада вночі», «Мак і учень» своєю майстерністю нагадує Лесю Українку. Після «Козаків у Московії» вийшла збірка «Суворість» — підсумок і прощання Липи з поезією. У збірці цій усе незвичайне і тематикою і словами. Прелеґент підкреслив, що поезія Липи міцно насичена історизмом та відкриває героїчний дух нашої історії. Характеристичною рисою Липи є те, що в його творчості нема періодів юнацтва, шукання самого себе, дозрівання. Він одразу став дозрілим поетом з власним стилем та проявив надзвичайне знання середньовіччя, досконало володів старокозацькою і литовською мовами.

Далі конференція заслухала реферати **проф. Володимира Державина** «Національна література як мистецтво» та **проф. Леоніда Білецького** на тему «Проблема внутрішньої форми». Жваве обговорення реферату свідчить про цікавість реферату та актуальність порушених проблем, хоч зокрема В. Державин підніс кілька дискусійних питань, проти яких гостро виступили присутні на конференції поети **Тодось Осьмачка і Василь Барка.**

Білорусь чи Кривія?

На вечірньому засіданні з доповіддю про історичні назви білоруського народу виступив представник білоруського мовознавства, історик білоруської мови проф. **І. Станкевич.** Він відзначив, що найстаршою назвою білоруської землі була **Кривія** від назви племені, що тут жило. Термін Русь, русич, русин, прийшов з України в часи християнства. Руською звали мову не лише літературну, а й народню, що склалася з окремих діялектів білоруських племен. Білорусами ця людність ніколи себе не звала в старовину і першу згадку про це двічі зустрічається у поляків у XIV столітті, які назвали ці землі Білою Руссю від назви прикордонних міст: Біляни, Більськ, Білосток, так само, як Галичину від міста Червеня звали Червоною Руссю. З приєднанням до Росії утворилась білоруська губернія, а після II-го і III-го поділу Польщі решта білоруських теренів відійшли до Росії як литовські землі. Доповідач підкреслює, що назва Білорусь є шкідлива, бо доводить приналежність цих земель до Москви і чужинці вважають білоруський народ за відтінок російського.

Професор **В. Чапленко** у доповіді п. н. «До початків поважного мовостилю» змалював обставини українського відродження кінця XVIII-го — початку XIX століття, що дало передумови і для розвитку мови.

23 червня конференція почалася доповіддю д-ра **Остапа Грицая** про Франка, як творчу особистість. Застерігши від небезпеки зробити з Франка мумію, яку можна лише виспівувати як каменяра України, д-р Остап Грицай нагадує, з яким обуренням відкидав Франко закиди в декаденстві і як він змалював великі конфлікти в людській душі та роздвоєння в «Поєдинку» і «Похороні».

Далі були заслухані чотири доповіді групи мовознавства: Юрія Шереха п. н. «До ґенези називного речення», д-ра Ярослава Рудницького про «Етимологічний словник української мови», проф. П. Ковалева «Зв'язка та її значення в складено-присудковім реченні» та проф. В. Лева «Мова Руської трійці». Всі доповіді були докладно обговорені.

Наш господарський огляд

ХЛІБ ДОРОЖЧАЄ, ЗОЛОТО ДЕШЕВШАЄ

«Це є фактом, хай і сумним для деяких професіоналів, але, безперечно, втішним для загалу нашої людности: ціна на золото знижується. Навіть не знижується, а буквально котиться вниз раптовими спадами, за якими йдуть не такі стримкі, але безперервні схили. Витягаються, напружуються, зморщуються обличчя у завсідників тих кафе й барів на Біржовому майдані, що, мов гриби, повиростали в 1945 й на початку 1946 року, — саме тоді, коли курс люїдора, доляра й фунта стерлінґів підскочив до головокрутних висот... Що сталося? Звідки ця гостра зміна?» Так пише й питає паризький тижневик «Ле Монд Ілюстре» в статті, присвяченій цьому справді парадоксальному явищу в період одночасного збільшення дорожнечі життя і знецінення паперової валюти.

Проблема здешевлення золота дуже складна. Французькі економісти коріння «золотої кризи» у Франції шукають насамперед за її кордонами. Наявність непомірно великих золотих фондів не завжди є ознакою державного добробуту країни, як це звичайно гадають. В державах, позбавлених широких реальних економічних можливостей, надмірні запаси золота можуть стати лище тягарем, що гнітитиме фінансове господарство країни, навіть загрожуватиме йому дезорганізацією. З одного боку ,зайвина золота непотрібна для оплачування імпортних операцій цих багатих країн, що бувають звичайно лише кредиторами; з другого боку, вона може порушити їх внутрішню валютну рівновагу, примушуючи збільшувати випуск паперових грошей, тобто створювати інфляцію, в міру зростання своїх золотих фондів. Через те уряди звичайно й вживають певних заходів, щоб зменшити приплив до їх країн чужоземного золота, а то й ліквідувати надмір золотого запасу.

Виходячи з таких міркувань, уряд Мехіко, де золотий фонд з 39 мільйонів долярів у 1932 р. збільшився до 300 мільйонів долярів у 1945 р., влітку минулого року продав за кордон чималу частину своїх золотих песо. З тої ж причини Швайцарія, золоті запаси якої в 1940 р. дорівнювали 2,1 мільярда швайцарських франків, а в жовтні 1946 р. перевищили 6 мільярдів франків, допустила з 1 листопада 1946 р. вільний обіг своєї 20-франкової золотої монети і продаж її в державному банку за 32 паперові франки. Швайцарська людність, не почуваючи валютної кризи, мляво відгукнулася на цей закон, зате закордонні «спеціялісти» завзято взялися викачувати з Швайцарії золото. Особливу діяльність щодо цього розвинули французькі ділки, які завдяки різниці курсів у Женеві й Парижі з кожної швайцарської монети стягали 1 400 франків зиску. Мехіканські песо й швайцарські люїдори залляли французький чорний грошовий ринок. Ціна золота почала швидко спадати. Тим часом як на початку 1946 р. французький люїдор (як і швайцарський, 5,8 гр. заввважки, 90% проби) коштував 7 000 паперових грошей, восени його продавали вже за 5 200 франків, наприкінці грудня — за 4 600, в березні 1947 р. — за 3 100, а в квітні — за 2 400 франків, — отже за 15 місяців знизився в ціні втроє.

Як бачимо, декрет 1 січня із знижкою цін на 5%, що його видав уряд Блюма, суттю не відбився на цьому процесі, прискоривши проте його темпи під впливом чинників уже й психологічного порядку. Непевність у результатах урядових заходів і побоювання продавців золота за долю своїх запасів, змушували їх поспішати з продажем, — і пропозиція золота на чорному ринку збільшилася. Разом з тим обережність покупця («Перш ніж купувати золото, почекаймо наслідків експерименту Блюма») зменшила попит на золото. Знецінення його тривало й далі. Триває воно й тепер.

А втім, не зважаючи на гостре подорожчання життя, на невпинну інфляцію, курс французького паперового франка на закордонних біржах поволі підноситься. І французи починають тішитися думкою: може, французький паперовий франк справді набирає валютної сили? Може, дорожнеча є виявом не його знецінення, а тимчасової превальвації над його піднесенням минущої нестачі харчів та товарів? Їх боязкі спочатку надії стають дедалі сміливішими. Вже чути упевнені голоси: це не знецінення золота, а подорожчання паперового франка! І люди чують ці голоси, і в них прокидається віра в своє господарське відродження, і обличчя їм виясннюються... Хіба що не над столиками в кафе на Біржовому майдані. — (За часописом «Le Monde Illustré»). **—ло—**

Для читачок „Неділі"

ЛІТО — СОНЦЕ — ВОДА І ВІТЕР

І, до того всього, самозрозуміло, нова сукня! Широка, простора, розвіяна і пристосована до всіх потреб сезону. Якщо навіть не вистачає приділових цигарок на те, щоб зробити собі цілком нову сукню, то і так можна її зробити з двох старих. Мій проєкт передбачає сукню з 4-ох частин: спіднички, прикрашеної спереду ґудзиками. До того жакетик, якого передні поли можна звичайно зв'язувати. А під тим — штанята і станик.

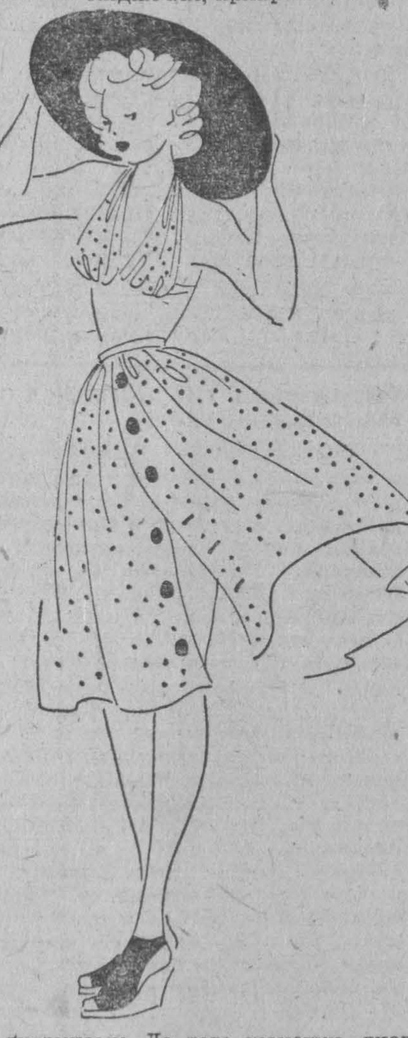

Все це не мусить бути зроблене неодмінно з однієї матерії. Хто зна, чи пошите з двох різних матерій не виглядатиме ще краще. Спробуйте це зробити, послуговуючись лише мінімумом доброї волі і смаку. І при тому не забудьте, що тепер спідниці носять довші, коли до того навіть важко звикати. **Ре.**

Кожному слово

ПРО КУХНІ, БЕЦУҐШАЙНИ, ПОРОСЯТА

Помітно, що останніми часами таборові кухні Ашафенбурґу погіршили харчування. А в той же час у всіх чотирьох таборах, як гриби після дощу, виникли «дослідні станції» птахівництва і гвариництва. В числі їх власників бачимо велику кількість і різних урядовців. Ніхто не цікавиться, звідки набувається їжа тваринам. Чи не за рахунок наших кальорій? Тому треба посилити громадську контролю на кухні, бо не завжди цю почесну функцію поважно виконують особи, що приставлені щодня там пильнувати. Часто їх взагалі не бачиш, або коли приходять, то з запізненням, коли продукти вже засипано; допускають, що іноді до 15% продуктів не засипається, як це було в «Ляґарде» і в «Артилері». Жаль, що тільки адміністративною карою директорів підноситься дисципліна чергових з контролі.

При іншому ставленні таборян можливо було б організувати таборові свинарники, від чого поліпшили б обіди. Але досвід в «Піонір» таборі показав, що керівники табору бецуґшайн на одержання 10 поросят не використали для табору і їх довелося передати головній УНРРА в Ашафенбурзі, — куди їх поділи, невідомо. Поросят в табір не привезли, може, від спеки «загинули» в дорозі. Так само недобре вийшло і в «Ляґарде»: адміністрація дістала свиней від німця, згодом не могла прохарчувати (і не було кому) і тому їх передали кооперативі. Остання пізніше повернула свиней власникові.

В «Артилері» багато залишилось вільної землі, не використаної під городи. Власники засадили городи рано, а адміністрація це зробила дуже пізно. Не використовували в Ашафенбурзі досвід інших таборів, наприклад переходового табору у Франкфурті, який досі щоденно різні відходи і гори картопляного лушпиння віддавав з табору, але тільки на заміну.

Щоб поліпшити страву з харчуванням, було б доцільно організувати при Обласній Управі наради помічників директорів таборів і на цих нарадах поділитися досвідом про поліпшення харчової справи таборян. **(С-ич).**

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТ

Дальші змагання міжтаборового турніру в Ашафенбурзі.

Боа Брюле — Єґер 5:1 (1:0).

Перша півгра цікава швидким темпом і безперервними атаками поляків, які грали технічно ліпше. Оборона «Боа-Брюле» віртуозно боронить (Горський, Юзьків). Поляки не використовують двох карних копів. В другій півгрі «Боа-Брюле» перебирає ініціятиву та, граючи переважно випадами, з далеких подач Горського здобуває 4 воріт. У «Боа-Брюле» відзначились особливо Горський на обороні та середня трійка нападу. Суддював не бездоганно п. Бубела.

Ляґарде — Піонір 1:0 (1:0).

Змагання двох вирівняних суперників після досить нервової гри закінчились незначною перемогою «Ляґарде» (ворота здобув інж. Гарасимів). Гра «Ляґарде» визначалась надмірною комбінацією і відсутністю стрілів.

Піонір — Боа Брюле 2:6 (1:3).

Бурхлива гра завдяки нездисциплінованости змагунів «Піонір». «Боа-Брюле» хоч в слабшому складі перемагає ворітами Губарева (3), та Горського (3). Ці змагання суддювало двох суддів, бо змагуни «Піонір» і місцева публика не хотіла бути задоволеною рішенням першого судді. На марґінесі цього змагання можна пригадати заввагу, що для виграної треба мати кваліфікацію, а правдивий спортовець мусить уміти теж зі спокійним серцем програти. **Інж. М. Г-ий.**

Сотник СЕРГІЙ ПАВЛІВ

народжений 13 жовтня 1890 р. в Рівному, брав активну участь у визвольній боротьбі в складі 5-ої стрілецької Херсонської дивізії. На першій еміґрації проживав в Білґораї на Холмщині. Помер 26 червня 1947 р. після важкої недуги в санаторії міста Льору і похований там на міському цвинтарі.

Хай чужа земля буде Йому пером!

Друзі по зброї.

РЕПАТРІЯЦІЯ З КИТАЮ

Шанхай, (ДЕНА-Ройтер). Згідно з оголошенням місцевого російського генерального консула, советський уряд видав розпорядження, згідно з яким 3 000 російських родин, що проживають в Китаї, повинні повернутися до Советського Союзу.

ОГОЛОШЕННЯ

Управа Української Студентської Студентської Грмади подає до відома заінтересованим, що секретаріят університету Гайдельберґ приймає прохання про прийом на зимовий семестр 1947/48, початок якого 1 жовтня ц. р.

До прохання слід подати:

1. **іспит зрілости,**
2. **життєпис,**
3. **квестіонар військового правління,**
4. **квестіонар для студентів високих шкіл,**
5. **посвідки про попередні студії.**

Прохання присилати на адресу Української Студентської Громади, Гайдельберґ, Шіллерштр. 19. (Мґр. Комарчевського).

Управа Укр. Студ. Громади.

По громадах нашої області

ЛІТЕРАТУРНІ ВЕЧОРИ

Цими днями в Реґенсбурзі, Фраймані, Шлезгаймі, Ляймі, Міттенвальді, Ашафенбурзі і інших таборах поети Михайло Ситник і Леонід Полтава зробили літературні вечори, присвячені героїчній УПА.

Поет Ситник читав віршовану повість «Залізничний сторож», в якій подано кадри з боротьби українського народу з німецьким окупантом на рідних землях (на Поділлі).

Ось одна з картин: Суворий 1943 рік. Україна в огнях. Топчуть її лихі окупанти. Гнівається наша земля:

«Шумів Дніпро, образою по вінця
Наповнений, аж випинався лід...
Ой, не хотів Дніпро пускать чужинців,
Одних на захід, а других на схід!»

Але непокірний наш народ, стоючи між двома вогнями, не складає своєї зброї:

«.. З ім'ям Петлюри і з ім'ям Тараса
Ідуть ті непоборники на бій,
І їхньої хоробрости окраса —
Тризуб і прапор жовтоголубий».

Поет Л. Полтава виступав з читанням цікавої поеми «Дівчина з харчівні» — фраґменти з боротьби частин УПА на Закарпатті з німецьким наїзником. Поема закінчується словами глибокої віри в кінцеву перемогу:

«Що ж вони не здолають, такі уперті,
Ті, що зміст України несуть, як любов,
Що вміють за рідну землю умерти
І уміють для неї воскреснути знов?!»

Вечори всюди проходили з піднесенням і успіхом та мали масовий характер — залі були переповнені. Таборяни нагороджували молодих поетів оплесками та запрошували їх частіше приїздити в табір.

НАРАДА ПАСІЧНИКІВ

В ділянці сільського господарства велике значення має пасічництво. В США, напр., річний прибуток з бджільництва творить досить поважну частину — четверте місце після прибутку від збіжжя, городини, курей та від загального сільсько-господарського прибутку держави.

Спілка українських пасічників на еміґрації, заснована 2-го березня 1947 року в Реґенсбурзі, за почином передового українського пасічницького активу з Краю, поклинала своїм завданням піднести і поглибити фаховий та культурний рівень українських пасічників, як теж нести правну охорону і опіку своїм членам, 14 червня відбулася нарада пасічників всіх чотирьох таборів Ашафенбурґу, на якій утворено філію спілки. До тимчасової управи обрано інж. Сімоновича (голова), пп. Деркача, Цапа, Гаврильчака, і на кандидата п. Стрілковського. За укладеним пляном праці на червень і липень місяці передбачається виконати працю, потрібну в справі фахового перевишколу для нових умов поселення. Намічено екскурсію до пасічничого німецького господарства в Ерлянґені (біля Нюрнберґу), місячні курси, доповіді, речеву льотерію, танкову забаву, буфет, а також організацію домівки пасічника і випуск щомісячно «Листка пасічника». Наприкінці наради учасники заслухали дружнє привітання від ОПУЕ.

Конче потрібно, щоб без винятку всі пасічники та прихильники зареєструвалися і активно всі працювали в своїй організації. Досі вже зареєстровано 22 особи, як з великим, так і з малим стажем.

ПО КОНЦЕРТІ БАНДУРИСТІВ

До Ашафенбурґу приїздила на гостинні імпрези славна **Капеля Бандуристів** під мистецьким керівництвом Г. Китастого і дириґуванням В. Божика. Капеля дала в Ашафенбурзі три концерти. Перший з них відбувся 11 червня ц. р. Як і треба було сподіватися заля була переповнена Знаючи капелю з її попередніх виступів ашафенбурці побачили склад капелі дещо зміненим. Так напр. М. Мінський, що досі виступав лише як співак тепер сидить з бандурою в першому ряді, а п. Ольховий взагалі уже не є членом капелі. Висвятившись на протодіякона, він відтепер присвятив себе церковній діяльности. Його відсутність позбавила ашафенбурзців змоги почути чудову українську пісню (написану для басової партії) «Взяв би я бандуру...».

Капеля бандуристів виконувала майже виключно народні українські пісні, хоч деякі з них написані і сучасними українськими поетами. Це «Карпатські січовики» Яр. Славутича та вперше співаний в Ашафенбурзі гімн «Вставай, народе» І. Багряного. Музику до обох пісень написав Г. Китастий. Четвертий концерт капеля дала в міському парку для німців. Присутні були захоплені чудовим співом і музикою, а місцева газета «Майн Ехо» вмістила з приводу концерту хвальну рецензію. **Д.**

ГОСТИННІ ВИСТУПИ ЯРОСЛАВА ДАВИДОВИЧА В АШАФЕНБУРЗІ

Табір «Ляґарде»

9. VII. 1947. — «ДП в кривому дзеркалі».
10. VII. 1947. — «Адам і Ева як ДП».

Табір «Піоніркасерне».

12.VII. 1947. — «ДП в кривому дзеркалі».
13.VII. 1947. — «Адам і Ева як ДП».

Перепродаж квитків в культурно-освітніх відділах.

НОВИНИ З МАННГАЙМУ

За організацію «приватників». Український комітет у Маннгаймі вирішив перевести в місті й околиці організацію українців, що мешкають поза табором і на неділю 8 червня скликав їх на перше зібрання. Реєстрація, яка попередила це зібрання виявила, що поза табором живе у Маннгаймі ще яких 300-400 осіб. На зібранні обрано тимчасовий Комітет для справ цих занедбаних досі наших братів.

Весілля кошового Пласту. Загально люблений в українському таборі в Маннгаймі лікар, д-р Юлій Павлишин, кошовий пластового куріня у Маннгаймі, відбув у понеділок 2 червня своє «свято»: одружився з Мирославою Воркун. Д-р Павлишин зорганізував не тільки свій пласт, але й пластові коші в Ельванґені, Карлсруе і одному таборі в Ашафенбурзі. **(ак).**

22 червня вірні табору Майнц-Кастель вітали в себе дорогого гостя, Апостольського Візитатора о. Вояковського. О. парох Гумовський вітає Архипастиря біля церкви.

Розшуки й оголошення

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM, 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

UNRRA Central Tracing Bureau, Arolsen bila Kässel, rozszukuje taki osoby:

Kaczmarczuk Meczyslaw, 25 rokiw, z Lübecku;
Kalery Oleh, 26 rokiw, z Friese-Dorfu;
Kalery Ludmila, 25 rokiw, u Friese-Dorfu;
Kaliniczenko Wasyl, 25 rokiw, z Altwarnu;
Kalyta Dmytro, 35 rokiw, z Kanady;
Kalyta Iwan, 60 rokiw, z Kanady;
Kalyta Petro, 51 rik, z Kanady;
Kalyta Petro, 51 rik z Kanady;
Klotschan Halyna, 25 rokiw, z Banaty;
Kodynzef Mykola, 38 rokiw, z Magdeburgu;
Kojewnikow Frica, 22 roky, z Naise;
Kolesnikow Iwan, 42 roky, z Tepplu;
Kolumbet Tychon, 50 rokiw, z Prahy;
Konowalenko Oleksander, 60 rokiw, z Magdeburgu;
Konstantynow Leonid, 27 rokiw, z Zahrebu;
Konstantynow Mykola, 25 rokiw, z Frose Anhaltu;
Korwel Charles, 20 rokiw, z Egeru;
Kozlowa Marfa, z Tornowky;
Kozlowskyj Innokentij, 40 rokiw, z Löwenbergu;
Kusub Paraskowija, 57 rokiw, z Linzu;
Kusub Zacharij, 50 rokiw, z Klagenfurtu;
Kuzmenko Hawrylo, 56 rokiw ,z Widnia;
Mudryj Mykola, 27 rokiw, z Nimeczcyny;
Murskyj Bohdan, 22 roky, z Kremsu;
Murskyj Wasyl, 18 rokiw, z Braunsshweigu;
Murska Olena, 24 roky, z Charlottenburgu b. Berlinu;
Myszyn Sanjon, 34 roky;
Myronowycz Serhij, 19 rokiw;
Myronowycz Jarosl., 43 roky, z Mundenheimu;
Myronowycz Ananij, 50 rokiw;
Mykulak Wasyl, 50 rokiw, z Sebersdorfu;
Mychajlo Filomena, 40 rokiw, z Felisu;
Naroznyj Serhij, 53 roky, z Madiarszczyny;
Nasarenko Anatolij, 29 rokiw, z Rowno;
Nasarenko Anastasija, 22 roky, z Bruksu;
Nasarenko Wasyl, 26 rokiw, z Bruksu;
Nasarenko Wolodymyr, 37 rokiw, z Kematenu;
Nadola Anastasija, 25 rokiw, z Berlinu;

УВАГА, ПОЗБАВЛЕНІ ДП!

Українку, позбавлену прав ДП, молодшу або старшу, охайну, прийме негайно для піклування дітьми на дуже добрих умовах німецька родина. Зголошення до Адміністрації «Неділі».

РОЗШУКУЮТЬ

Partykewycz Wjaczeslaw (Kalisz-Peremyszl) — szukaje ridnych ta znajomych, Wistky slaty na adresu: Partykewysz Wjaczeslaw P. O. W. Camp 80 Grado Horbling. Arma Sleaford No. Lines, Great Britain (Anhlija).

Terlecka Myroslawa szukaje Terleckoho Iwana i Jurija Maslijczuka zi Stanyslawowa. Chtob znaw pro ich dolu, proszu zholosyty na adresu: Aschaffenburg, DP 255 „Artylerie" Bl. III/43.

Sucharyna Petro, szukaje bratiw Dmytra i Oleksu ta ridnych i znajomych z s. Basznia hirna, pow. Lubacziw. Wistky slaty na adresu: Ukr. Lager Godenau, Kreis Alfeld (Leine).

Aschaffenburzkym chworym, szczo likujutsia na „Chortyci" w Berchtesgadeni, szlut prywit „zdorowi z Aschaffenburgu".

Medyczna laboratorija DP szpytalu w Aschaffenburzi zwertajetsia z prochanniam do wsich meszkanciw taboriw. Chto maje morski swynky i moze ich prodaty, prosymo prynesty do laboratorii szpytala.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор: Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo" Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 13 lypnia 1947 | Nr. 82

ОСТАННІ ЗВІДОМЛЕННЯ

(За ДЕНА, ЮП, ББЦ).

СТАМБУЛ. Як повідомив шеф американської військової місії в Туреччині генерал Олівер Лендсфорд, між ним і турецьким президентом Ісметом Іненю досягнута повна згода в питанні ґрунтовної реорганізації військової оборони річкових і морських прикордонних шляхів Туреччини. — ВІДЕНЬ. Совєтський Союз подав до альянтської контрольної ради в Австрії протест проти рішення Сполучених Штатів сплатити Австрії долярами окупаційні витрати. — ЛОНДОН. Румунський уряд продовжує масові звільнення з посад службовців румунських нафтових підприємств, більшість яких перебуває в американському або брітанському володінні. Звільненим часто-густо пропонується покинути свої помешкання протягом 5 днів. — СОФІЯ. Між Совєтським Союзом і Болгарією укладено третій з 1944 р. торговельний договір на суму 87 мільйонів долярів. — ЛОНДОН. В парляменті оголошено про скасування у Великобрітанії заборони братання з німецькими військовополоненими й про дозвіл їм одружуватися з англійками. — МАДРІД. Згідно з урядовим звідомленням в народньому голосуванні 6 липня з 16 мільйонів виборців взяли участь 14,5 мільйонів, з яких 12 628 983 голосували за законопроєкт Франко, а 643 501 — проти. 25 669 бюлетенів виявилися недійсними, а 295 208 — порожніми. — ФРАНКФУРТ. Як виявилося, колишній угорський реґент Горті, всупереч повідомленню московського радіо, живе не в Бразилії, де «орґанізує угорських нацистів», а разом з дружиною мешкає у Вайльгаймі коло Мюнхену. — НЬЮ-ДЕЛФІ. Як повідомляють з Лондону, на першого російського амбасадора в Індії має бути призначений колишній совєтський амбасадор в Лондоні Майський. — ПАРИЖ. Генералісимус Сталін разом з міністром Молотовим прийняли чехословацького прем'єр-міністра Ґотвальда, міністра закордонних справ Масаріка й міністра юстиції Дртіну. При цьому були присутні чехословацький амбасадор в Москві й генеральний секретар чехословацького міністерства закордонних справ. — МЮНХЕН. Закінчилася інтернаціональна конференція рабінів, що обрала найвищий рабінський суд у складі 7 видатних теологів. На президента суду обрано оберрабіна Сніґа, на його заступника — оберрабіна Ґрюнвельда. — ОСЛЬО. В 1948 р. має відбутися однорічна брітансько-норвезько-шведська антарктична експедиція під проводом норвезького генерал-майора Різер-Лярсена. — ФРАНКФУРТ. Американська головна квартира в Европі приписала всім підлеглим їй установам якнайбільше заощаджувати папір, витрачання якого реґулюється і обмежується. — ТЕГРАН. Іранський прем'єр-міністер оголосив надзвичайний стан, мотивуючи його посиленими останнім часом «гострими й безпідставними» нападами на уряд іранської преси. — НЬЮ-ЙОРК. Повідь, що триває вже 6 тижнів в американських штатах Середнього Заходу, спричинила в затоплених районах шкод на суму понад 5 мільйонів долярів. — БЕРЛІН. З початку червня спілка вендів Лавзіца видає вендською мовою щоденну газету «Нова Доба».

Москва примусила Чехословаччину відмовитись

Розлам між Сходом і Заходом

(ДЕНА-Ройтер). **14 держав прийняли, а 8 — відкинули брітансько-французьке запрошення прибути до Парижу на конференцію в справі Маршаллового пляну, яка починається 12-го липня й триватиме 2—3 дні. В конференції беруть участь: Бельґія, Данія, Ірляндія, Греція, Ісляндія, Італія, Люксембурґ, Голляндія, Норвеґія, Австрія, Портуґалія, Швеція, Швайцарія й Туреччина.**

Відкинули запрошення: Болґарія, Юґославія, Румунія, Мадярщина, Альбанія, Польща, Фінляндія і в останній годині, не зважаючи на свою попередню згоду, — Чехословаччина.

Згідно з вісткою аґентства ЮП з Вашінґтону, американські дипломати мали заявити: відмова Чехословаччини робить неухильним розрив між Сходом і Заходом. Останній міст зірвано.

Як повідомляють з Праги, високі чехословацькі кола заявили, що відмову Чехословаччини вже після її попередньої згоди спричинив **совєтський ультиматум.** Москва мала загрозити чехословацькому урядові зірванням союзницького договору, якщо б чеська делеґація виїхала до Парижу. Совєтська погроза наспіла до Праги ледве в четвер ранком, при чому Москва виставила домагання з'ясувати справу до 14-ої години дня.

В полудне було скликане надзвичайне засідання чехословацького кабінету, після якого — о год. 19,30 — амбасадорів Великобрітанії і Франції повідомили про відмову участи Чехословаччини в паризькій нараді. Здогадуються, що совєтська нота була вислана після наради між Сталіном, Молотовим і чеським прем'єр-міністром Ґотвальдом та міністром зовнішних справ Масаріком, що відбулася в середу на Кремлі. Масарік мав бути прихильником участи ЧСР в Парижі.

Уряди Франції й Великобрітанії розчаровані тим кроком Чехословаччни. Небезпека розламу Европи, що про неї говорив минулого тижня Молотов, зарисувалася виразно.

В дипломатичних колах Вашінґтону панує переконання, що Совєтський Союз приставив східньо-европейським країнам револьвер до грудей, примусивши їх, збойкотувати конференцію над пляном Маршалла. Білий Дім і американське міністерство зовнішніх справ не схотіли дати ніякої опінії щодо кроку Чехословаччини.

Паризька конференція потриває найбільше один тиждень. — Сполучені Держави не братимуть участи в її засіданнях, але посол США в Парижі Кефері буде уважно слідкувати за ходом наради.

ДЕ-ҐОЛЬ ВІТАЄ ПЛЯН МАРШАЛЛА

Генерал де-Ґоль виголосив промову, в якій вітає плян Маршалла, що може врятувати світ. Застерігши проти загрози індивідуальним правам та свободі, яких вже позбавив більшу частину Европи Совєтський Союз, де-Ґоль заявив, що цій небезпеці треба дивитися просто в вічі і її усунути. В противному разі Европу поглине СССР і під його гегемонією зникне европейський геній. Світ буде знову кинуто у величезну війну. Щоб запобігти їй, треба насамперед відбудувати стару Европу спільною працею всіх готових до цього країн, що боронять ідею прав людини, на яких ґрунтується европейська цивілізація. Нова Европа має стати мостом між Сходом і Заходом. Важливою передумовою її створення є допомога Сполучених Штатів, а її базою — англо-французька згода, з умовою відродження самої Франції. (ДЕНА-ІНС).

ПИТАННЯ І «ВІДПОВІДЬ»

Як повідомляють з Ґубену (совєтська окупаційна зона Німеччини), низку німців, що після доповіді совєтського майора Сахарова ставили йому «незручні» питання, заарештовано органами НКВД. Хоч після доповіді відповіді мали бути дані на всі питання, їх не дано, між іншим, на такі питання: 1) Де перебувають наші заслані в минулому році сини й дочки і чому ми не маємо від них жадних вісток? 2) Чому ми не одержуємо ніякого вугілля і куди воно йде? 3) Чому, не зважаючи на два роки, що минули після закінчення війни, стан нашого харчування не тільки не покращав, а навіть погіршав? 4) Куди йдуть транспорти худоби, які щодня минають Ґрубен у східньому напрямі? 5) Коли нарешті припиниться демонтаж? 6) Чому заборонено у східній зоні соціял-демократичну партію? («Ді Ноє Цайтунґ»).

ЗАМІСТЬ НЕЗАЛЕЖНОЇ ІНДІЇ — ДВА НЕЗАЛЕЖНІ ДОМІНІОНИ

4 липня в брітанському парляменті оголошено законопроєкт про незалежність Індії, що його схвалив напередодні уряд. Згідно з цим законопроєктом, Індія з 15 серпня поділяється на два незалежні домініони, один з яких (мусульманська держава) зватиметься «Пакістан», а другий (індуська держава) — «Індією». Англійський король призначатиме в кожний домініон окремого генерал-губернатора. Законодавчі збори домініонів зможуть надавати чинности своїм законам навіть в тому разі, коли вони суперечитимуть англійським. Ніякі закони, що їх видасть брітанський парлямент після 15 серпня, не матимуть сили в обох домініонах. Цього дня брітанський уряд передасть загальну відповідальність урядам цих домініонів. Зверхність брітанського короля над князівськими володіннями з усіма договорами щодо цього також втрачає свою силу. Король зрікається свого титулу в Індії, як скоро з цим згодяться всі брітанські домініони. Брітанська преса одностайно вітає цей закон як велике досягнення уряду й лейбористської партії, що не має чогось рівного собі в історії брітанського комонвелту, особливо відзначаючи безкровний характер створення двох нових брітанських домініонів на засадах вільного виявлення бажання їх народів. (ДЕНА-Ройтер).

В боротьбі за основне право людини

Написав Д-р Степан Баран

Не віками, а тисячоліттями йшли змагання і боротьба, щоб людину зробити вільною. Змінялися форми суспільного і державного устрою, зникали старі і родились нові світогляди, що формували людську духовість, переживались і змінялись форми господарського ладу; розсипувалися тисячолітні держави, з історичної арени сходили назавжди, так звані, історичні народи, заникала, нераз майже безслідно, їхня культура і цивілізація і на їх місце появлялися нові, досі невідомі народи. Були безнастанні стремління поневолити людину і поодинокі народи чи племена, але і вічно живою була і боротьба проти цього поневолення. Була вона раз більша, раз менша, нераз довгий час майже непомітна, а часом нагальна, що наче буря нищила довкола все. Пряма лінія людського поступу-культури й цивілізації часто ламалася, падала глибоко і поверталася знову в гору і в загальному до нині піднеслася. Піднеслося з тим і значення людини, якої всеж основним бажанням, підсвідомим і свідомим, була її свобода й стремління до її охорони.

Остаточно людина цю свободу осягнула, — та далеко ще не всюди. Немає її зовсім і до нині на українських землях, де ще поневолені найжорстокішим способом і кожна наша людина і весь наш народ. Всі там ждуть, як ждав колись Тарас Шевченко, приходу нового Вашинґтона із його праведним законом. Бо якраз на батьківщині Вашінґтона 17 вересня 1787 р. проголошено перший в історії людства державний устрій — конституцію, під ориґіналом якої, положив свій підпис і він сам, незабаром перший президент США, нині наймогутнішої держави світу. І вже перший конґрес (парлямент) новоствореної республіки на своєму першому засіданні 25 вересня 1789 р. в Нью-Йорку схвалив 12 т. зв. поліпшень до конституції — Bill of Rights — (закон про права), що увійшли в життя 15 грудня 1791 р. Стосуються вони основних прав людини, що їх не можна обмежувати. В першій статті цього білю (закону) сказано так: Конґрес не може визнати ніякого закону, що стосується введення якоїсь релігії, або забороняє вільне виконування якоїсь релігії, ніякого закону, що обмежує свободу слова, свободу преси і право народу мирно збіратися та вносити подання до уряду з метою уникнути лихого стану речей. В дальших статтях цього конституційного закону говориться про інші основні права людини. Цей Bill of Righss став відтоді зразком для інших демократичних конституцій і зробився самою суттю поняття сучасної демократії. Вона сьогодні у відміну від „найдемократичнішої демократії" в Совєтах зветься в Европі західно-европейською демократією. Совєтська „демократія" з дійсною демократією — як це всім відомо — немає нічого спільного. Одною з перших свобід людини є свобода слова і преси.

Пригадав це світові і президент США Франклін Рузвелт у своєму зверненні до конґресу від 6 січня 1941 р. під час недавньої світової війни. Проголосив він у цій відозві чотири основні свободи, за які США ведуть боротьбу: Перша свобода — це свобода слова і вислову своєї думки — у всьому світі. Друга свобода — це свобода кожної людини по-свойому славити Бога — в усьому світі. Третя свобода — це свобода перед нуждою. Перекладена на сучасні поняття, ця свобода означає взаємне господарське порозуміння, що в кожній нації для її членів забезпечує здорове мирне життя — в усьому світі. Четверта свобода — це свобода від страху.

У першій з проголошених Рузвелтом свобід міститься і свобода преси, яка може існувати тільки з наявністю свободи слова і вільного вияву думки. І статтю першу закону про права з 1791 р. конституції США і чотири свободи Рузвелта, які проголошено 150 літ пізніше, а зокрема першу з них, не завадить пригадувати якнайчастіше і нашому громадянству, щоб вони залишились як його власне непорушне добро і як його духова власність. Тим більше після жахливого панування в Европі аж трьох талізмів — червоного, черного і брунатного, що нещадно потоптали всі основні права людини. Чорний і брунатний талізми ганебно провалились з кінцем недавньої світової війни. Існує ще найстарший і найвсестороннійший з них, що з усьою безоглядністю діє і досі на українських землях. Довголітнє панування тоталітарних систем на наших землях лишило по собі дещо в ментальності і в практиці однієї частини молодого покоління. Тому й слід пригадувати йому завжди і на кожному кроці праведний — як казав Шевченко — закон Вашінґтона.

Для ширення, утримування і оборони основних демократичних засад, а в цьому і прав людини виник був Союз Української Демократичної Преси на еміґрації в Німеччині. Він дав почин до скликання першого З'їзду Українських Журналістів на еміґрації, що відбувся 2 і 3 червня 1946 р. в Новому Ульмі. На цьому з'їзді в присутності 97 працівників пера створено постійну організацію наших журналістів під назвою Спілка Українських Журналістів на Еміґрації. Спілка поставила собі за ціль не тільки оборону професійних інтересів своїх членів, піднесення їх фахового знання, журналістичної дисципліни, етики і національної моралі, відповідного вишколу кандидатів на журналістів і політичних фахів — себто, не лише чисто професійні справи. Метою Спілки є теж організація видавничої справи, координація інформаційної служби та популяризація загально-етичних і національно виховних основ серед українського громадянства. Спілка Українських Журналістів — в скороченні СУЖ — є організацією професійною, аполітичною, отже не політичною, а тим менше не вузько партійною. Члени її належать до різних українських політичних угруповань. Та в світі існують нині дві системи професійних організацій: демократична і тоталітарна. В Совєтському Союзі і в державах його сателітів є теж професійні організації. Є вони однак не самостійні, не можуть користуватися правом страйку і правом боротися і з самою державою за поліпшення долі своїх членів. Профспілки совєтського типу є тільки одним з органі-

в

Трумен вирішує долю ДП

Вашінґтон, (ДЕНА-ІНС). **Як заявив на пресовій конференції президент Трумен, в разі потреби надати плянові Маршалла форми закону, він скличе восени спеціяльне засідання американського Конґресу. Щоб остаточно розв'язати це питання, — пояснив Трумен, — він мусить чекати наслідків Паризької конференції. 14 липня, — заявив далі Трумен, — він має зустрітися з демократичними й республіканськими лідерами Конґресу, щоб докладно обговорити становище в Европі. Головним пунктом цієї наради буде питання про переселення до Сполучених Штатів «значної кількости» мільйонової маси переміщених осіб, що живуть тепер в окупаційних зонах Західньої Европи. Трумен спростував відомості, ніби головною метою його наради з провідними членами Конґресу буде обговорення пляну Маршалла, питання про який може бути порушене лише в перебігу дискусії в зв'язку з проблемою переміщених осіб.**

АМЕРИКАНСЬКІ ПРОФСПІЛКИ ВІДТРИМУЮТЬ ПРИЙНЯТТЯ ДП

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). **Президент Конґресу промислових організацій Маррей запевнив, що 6 мільйонів членів американських професійних спілок підтримають пропозицію прийняти протягом найближчих 4 років з европейських таборів до Сполучених Штатів 400 000 переміщених осіб. Моральний обов'язок американського уряду, — заявив Маррей, — дати добрий приклад надання переміщеним особам нової батьківщини.**

— Колишній директор УНРРА Леман вимагає прийняти до США 400 000 европейських ДП. Про це ж пишуть газети «Белтімор Сан» і «Нью-Йорк Таймс», заявляючи, що ДП не можна тримати далі в такому непевному стані.

УНРРА ДОПОМАГАТИМЕ ЕВРОПЕЙСЬКИМ КРАЇНАМ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Офіційне припинення діяльности УНРРА 30 червня не означає повної ліквідації всієї організації. Країни, що ними досі опікувалася УНРРА — Албанія, Австрія, Білорусь, Чехословаччина, Етіопія, Польща, Україна та Юґославія — і далі діставатимуть обіцяну їм допомогу, аж поки не буде виконано всі зобов'язання щодо цього. Крім того, триватиме далі до завершення всіх допомогових акцій і піклування переміщеними особами в Европі й на Середньому Сході.

ПОМЕР ГЕНЕРАЛ ЖЕЛІҐОВСЬКИЙ

У віці 82 років помер у Лондоні польський генерал Люціян Желіґовський, що після першої світової війни зайняв своїм військом литовське місто Вільно. Польський уряд вирішив влаштувати державний похорон генерала. (Ройтер).

ІРО В БРІТАНСЬКІЙ ЗОНІ

28 червня в головній квартирі головнокомандувача брітанської окупаційної зони підписано договір, згідно з яким після припинення діяльности УНРРА 30 червня опікування переміщеними особами в брітанській зоні перебирає на себе брітанська контрольна комісія в Німеччині, що діє як уповноважена організації ІРО. Штаб ІРО в брітанській зоні заступатиме інтереси ДП і буде відповідальним за їх репатріяцію. (ДЕНА).

АВСТРАЛІЯ ВЕРБУЄ ІМІҐРАНТІВ

Бад Навгайм, (ДЕНА). Як пояснив австралійський міністер іміґрації Колвелл, що перебуває тепер в Англії, він приїхав туди з наміром вивезти по змозі більше людей в рахунок тих 400 000 осіб, яких Австралія допустила до іміґрації. Австралії, — пояснив Колвелл, — потрібно приблизно 20 років, щоб збільшити своє населення так, щоб воно змогло боронитися проти нової японської аґресії.

АРҐЕНТІНА ЗАКЛИКАЄ ДО МИРУ

Арґентінський президент генерал Перон у зверненій до всього світу радіопромові закликає всі країни до миру й співпраці. Він зводить світову проблему до трьох основних пунктів: 1) Духове роззброєння людства від «воєнної психози» з активною участю в цій справі жінок; 2) проведення дійсного пляну знищення воєн і звільнення світу від крайньої тоталітаристської, так і крайньої капіталістської ідеології; 3) рішуча настанова працювати для миру в переконанні, що війни не можуть розв'язати світової проблеми. «Ми хочемо збудувати такий світ, з якого назавжди вигнано було б знищення, — сказано в заклику Перона. — Ми, арґентінці, віримо, що народи, які так тяжко потерпіли через війну, мають право на гідне життя». Згідно з заявою Перона, Арґентіна ґотова надати світові для здійснення допомогових плянів свої природні ресурси, щоб уможливити духове й моральне відродження Европи й полегшити господарську відбудову всіх країн. Арґентінський уряд послав усім країнам американського континенту й Ватиканові ноти, в яких передбачає опрацювати «доктрину миру», що її мають боронити на всіх інтернаціональних конференціях, і закликає, між іншим, до господарської співпраці всіх країн світу. В урядових колах Сполучених Штатів Америки вітають цей виступ генерала Перона. (ДЕНА-Ройтер, ІНС).

МОБІЛІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО КИТАЮ

Як повідомляють з Нанкіну, державна рада китайського уряду ухвалила розпочати генеральний наступ проти китайських комуністів, провівши для цього повну мобілізацію всіх ресурсів і робочої сили країни. Генералісимус Чанкайшек оголосив радіом заклик до китайського народу підтримати урядове розпорядження про загальну мобілізацію всіх національних сил. Перед тим китайська урядова армія захопила пункт постачання комуністичного гірського війська місто Лінь-Чу в провінції Шантунь і деякі інші пункти. (ДЕНА-Ройтер, ІНС).

— Французькі національні збори 331 голосом проти 247 висловили довір'я урядові Рамадьє.

Президент Трумен підписав 3 липня заяву США про вступ до ІРО. Американський делеґат Остін ще раз зачитує документ, перш ніж передати його генеральному секретареві ОН Тріґве Лі (праворуч). Ліворуч пані Рузвелт.

Переможцем міжнароднього тенісового турніру став американець Джек Кремер, який отримав з рук брітійського короля чашу переможця. Праворуч від Кремера Том Браун, що програв Кремеру в останній зустрічі.

(Обі світлини ДЕНА)

совєтської влади і мусять виконувати намічений нею плян. Інакше в Західній Европі і Америці, де профспілки діють самостійно, без контролі державних чинників, а тим більше без їх наказу. Очевидно, і внутрішня організація самих профспілок спирається тут на демократичні підстави.

Професійність і аполітичність СУЖ-у не виключає того, що вона не може співпрацювати з одною чи другою українською політичною організацією, яка спираючись на демократичні принципи, обороняє основні права людини проти всяких тоталітарних затій, а при цьому обороняє і права профспілок. Так є у всіх демократичних державах Західної Европи і Америки, де — як відомо — професійний рух відограє і велику політичну ролю і на нього спираються теж і політичні партії, як, приміром, в Англії керівна там нині Лейбур Парті (Партія Праці) спирається на тамошні профспілки (Тред Юніон) і їм завдячує свою політичну силу і значення.

Минулорічна праця СУЖ-у не була легка. Треба було поборювати труднощі, які ставили переважно свої люди. Присвячена вона була насамперед організаційним справам, зокрема організації української преси на американській зоні. На підставі розпоряджень американської окупаційної влади ліквідовано таборову пресу, що виходила за дозволом управи УНРРА табору. Такої періодики, звичайно, циклостилевої, рідко фотодруків, а ще рідше друкованої появлялося в половині 1946 р. понад 50 видань. Нераз була це звичайна безвартісна макулятура, видавана не-фахівцями. Розходилась і така, бо був тоді великий голод на українське друковане слово. В серпні 1946 р. американська влада запровадила ліценціювання преси ДП і українці мали одержати ліцензію на чотири часописи загально-інформативного характеру. Так і устійнено на пресовій конференції в Пазінґу 5 серпня 1946 р., де присутні українські редактори подали назви чотирьох часописів — „Українські Вісті", „Неділя", „Наше Життя" і „Час". Управа СУЖ подала відповідну просьбу про надання для них ліцензій і вони ті ліцензії згодом одержали. Пізніше при інтервенції управи СУЖ одержали ліцензії ще такі періодики: „Їжак", „Орлик", „На Чужині" і „Гарт" — разом 8. Окремо одержали ліцензії „Українська Трибуна" і „Пу-гу" — отже число всіх українських ліцензійованих часописів на американській зоні в Німеччині становить нині 10.

Завзяту боротьбу проти найстаршого українського часопису на сучасній еміґрації — „Наше Життя" в Авґсбурзі повели ті, які щойно вчора вивісили свою демократичну вивіску, залишившись в дійсності тим, чим досі були. Та група виступила з судовим позвом на власність видавництва „Наше Життя" і процес програла. Не зважаючи на це, напала на приміщення цього видавництва, вломилась до нього і остаточно загарбала все його майно. Тим унеможливила на довгий час появу „Нашого Життя". В нормальних відносинах в таку справу втрутилась би державна прокуратура і винуватці понесли б заслужену кару. Тут минуло безкарно, бо пошкодовані не хотіли звертатись до чужих чинників, а вироки своїх судів залишились без успіху. Напади на кольпортерів нелюбої їм преси, її нищення, організування бойкоту не належали до рідких явищ. Були й напади та побої невинних старших і заслужених громадян, топтано основні права людини, свободу слова, думки та вільного їх вияву в пресі.

Управа СУЖ боролась проти цієї загрозливої течії на сторінках нашої преси, що з нею співпрацювала. І остаточно анархію трохи приборкано. Були заходи людей цієї самої групи розсадити СУЖ ударами зсередини і ззовні — створенням нової організації журналістів. Членів управи СУЖ, які розсаджували Спілку зсередини, управа СУЖ була змушена виключити з членів організації. Були два такі випадки. Не вдались і атаки і саботаж.

Спілка Українських Журналістів те все пережила і з боротьби вийшла міцнішою. Нині нараховує вона 204 дійсних члени, в тому 57 членів-основників і три десятки кандидатів. Між членами СУЖ є чимало відомих журналістів — провідників національного руху, колишніх членів українського уряду і людей, що і тут на еміґрації стоять у національному проводі. Центральне Представництво Української Еміґрації визнало СУЖ за єдине представництво українських професійних журналістів.

Не подаю тут докладного звідомлення з минулорічної діяльности СУЖ. Це буде зроблено на загальних зборах членів СУЖ 12 ц. м. і воно буде тоді теж і до вжитку преси. Для уступаючої управи СУЖ рік її праці не був легкий. Не зважаючи на це, вона і серед дуже несприятливих умов вела свою працю, стоячи непохитно у боротьбі за свободу слова, думки і преси, що є основними правами людини. Керувалась вона тим переконанням, що тільки людина, яка цінить і шанує права другої людини, зможе здобути волю і для рідного народу.

ХРИСТИЯНСЬКІ ДЕМОКРАТИ ЄДНАЮТЬСЯ З СОЦІЯЛІСТАМИ

Париж, (ДЕНА-Ройтер). Орган французької республіканської народньої партії (МРП) «Льоб» надає видатного значення порозумінню між соціялістом Бевіном і християнським демократом Бідо. Відзначивши, що джерело порятунку полягає в єднанні соціялізму й християнського демократизму, газета пише. «Єдина Европа буде або створена об'єднанням обох цих сил, або її не буде ніколи. Ні соціялістам, ні нам не лишається іншого вибору: ми або разом вийдемо переможцями з цього миру, що є піввійною, або разом загинемо, знищені новим тоталітаризмом».

Франція й чужинецькі робітники

У часописі «Nouvelles de France» (чч. 528-531 з другої половини липня ц. р.) вміщено низку інформацій про умови життя й праці чужинецьких робітників у Франції.

Франція — пише газета — відома своєю гостинністю і часто давала азиль для вигнанців та для тих, що їх утискала власна влада й вони мусіли втікати з батьківщини. Перед революцією 1848 р. Франція створила окреме законодавство для чужинців.

Війни, революції, політична боротьба, соціяльні перевороти та катастрофи голоду, переселення людей зумовили дальшу розбудову «Статуту для чужинців». Текст 1848 р. відповідно змінено. У воєнні часи поміж 1914-1918 рр. еміґрація до Франції вже не була спонтанна, але реґульована. Чужинецьких робітників радо вітали, бо відчувалася велика потреба робочих рук в різних галузях господарського життя, зокрема в сільському господарстві та індустрії.

Загальні постанови для всіх чужинців.

Постанови є подвійного роду:

Перше, це розпорядок (15 лютого 1947) до всіх префектів, щоб залишити на постійне в країні тих чужинців, які вели себе льояльно й які виявляють бажання включитися в місцеве життя. Друга постанова має на меті дати такі сприятливі умовини іміґрації до Франції, щоб сюди стягнути нових чужинецьких робітників і цим знову посилити людський потенціял і піднести продукцію, дуже потерпілу від воєнних дій.

Іміґраційна політика мусіла піти такими шляхами, щоб задовольнити потреби Франції та побажання робітників. Над цим думає міністерство праці. Запотребування на робочу силу в кожному секторі централізується тут. Сюди посилають промисловці і працедавці своє запотребування на робітників. Міністерство контролює загально справи тих, що бажають працювати у Франції. При цьому міністерстві створено іміґраційний уряд, який набирає людей, беручи на увагу їхній фах.

Згідно з законами кожний чужинець, що прибуває до Франції, мусить мати документи і візи за постановами міжнародніх конвенцій. Хто хоче виконувати працю за своїм фахом, мусить мати такі папери:

1. Свідоцтво, видане лікарем, признаним адміністраційною владою;

2. Умову праці, затверджену міністерством праці, якщо чужинець бажає зайняти місце платного робітника, або авторизацію відповідного міністерства, якщо він хоче виконувати якусь іншу контрольовану професію.

Після одержання цих в'їздових паперів, видають за різними категоріями дозвіл на коротко, або довгореченцеве перебування.

Коли чужинецький робітник відповість тим умовам, може користуватися французьким соціяльним законодавством, яке постановляє про каси хворих, забезпечення від нещасливих випадків, платні відпустки і т. п. Якщо робітники собі цього бажають, працедавець дає їм по змозі мешкання. Багато з них мають змогу взяти дружину з дітьми і жити на рівних правах і умовах з французами.

Наплив чужинецьких робітників.

Розміри напливу чужинецьких робітників і використання їх у різних галузях французького господарства дає статистика з кінця 1945 року:

Ліс і сільське господарство .	305 000
Копальні і каменоломні . .	76 80)
Обробна промисловість . . .	317 100
Ремесло і транспорт	64 000
Торгівля	70 000
Вільні професії	43 000
Бюрові післанці	56 000

У цілому це дає 934 7000 чужинців різного походження, в тому найбільше італійців, поляків, еспанців і бельґійців. Але поляки виїхали здебільшого додому, бо їх відкликав варшавський уряд до праці в шлезьких копальнях. Це спричинило порожнечу, яку треба заповнити свіжим допливом нових чужинецьких робітників.

Після закінчення першої світової війни значення французького сільського господарства сильно зросло завдяки італійській і польській іміґрації. З другого боку сьогодні французький промисел затруднює 41% італійців. Вони працюють здебільша на ріллі, у будівництві та металобробці. 21 березня 1947 року ратифіковано поміж Францією і Італією коротко-реченцевий договір, у якому постановлено завербувати з Італії 200 000 робітників, щоб заспокоїти найконечніші потреби французького ринку праці. Цей договір уже дійсний і ефективно дав 50 000 робітників, які прибули до Франції. У найближчому часі сподіваються прибуття ще 100 000.

Щоб цих робітників завербувати, прибувають до Італії делеґати Іміґраційного Уряду й у порозумінні з італійськими офіційними чинниками на місці роблять перший набір робітників, беручи на увагу їх здоров'я, моральний стан і професійне знання.

Прибулих до Франції беруть до центрів прийому, які спеціяльно для них створені. Ними опікується Іміґраційний Уряд. Звідси розсилають їх до працедавців, які по змозі дають їм приміщення. Але буває й так, що вже в Італії підписують контракти з висококваліфікованими робітниками й приділюють їх відразу працедавцям.

Італійським робітникам забезпечують великі полегші. Вони, очевидно, користуються всіма правами французьких робітників, включно з платною відпусткою. Одержують також додаток на родину, який можуть посилати додому, якщо воліють.

Ці догідні умови мають на меті скріпити французьку іміґраційну політику, яка йшла б назустріч потребам країни та її популяційній політиці.

ДП

Після закінчення двох світових воєн стало пекучим питання переміщених осіб. Це люди, які або втекли перед воєнними страхіттями, які не мають дому й родини, або такі, що з політичних, чи деяких інших мотивів шукають притулку в інших націй.

Щоб знайти розв'язку цього питання та полегшити поворот цим людям на їх батьківщину, чи поселення їх у новому місці, Об'єднані Нації створили Інтернаціональну Організацію для Втікачів (ІРО).

Продовжуючи працю УНРРА та інших допомогових організацій ІРО нестиме поміч виключно жертвам нацизму й фашистських урядів, що були ворогами Об'єднаних Націй. Ця поміч поширюється на осіб, яких перед війною визнано втікачами. Виключені від неї зрадники, «квіслінґи» й воєнні злочинці.

Першим завданням ІРО є допомогти втікачам і переміщеним людям повернутися на батьківщину, якщо вони собі цього бажають, або влаштувати їх у новій країні. Маючи на оці включити ці жертви війни в члени інших націй, ІРО інформує публічні й приватні інституції та складає договори з тими краями, які мають охоту прийняти втікачів.

Щоб Франція змогла з одного боку швидко поповнити свій людський капітал та свою продукційну силу, дуже потерпілу від війни, а з другого боку, щоб вона могла подати цим нещасним помічну руку, вона намагається довідатись про можливості, які дозволили б їй сягнути по цю робочу силу, скупчену в таборах для втікачів.

Тепер у французькій зоні живе в таборах 40 130 переміщених осіб, з яких одні працюють, інші перевишколюються. Кожний із цих людей має повне право висловити свої побажання, чи він хоче повернутися до своєї батьківщини, чи вибрати собі націю, до якої бажав би пристати. Це все добровольці й ніхто не вживатиме ніякого натиску, щоб впливати на їх рішення.

Договори про набір скитальців на працю підписано 10 червня 1947 р. для англійської й американської зон поміж англійською й французькою владою з одного боку та Міжнаціональним Комітетом для Втікачів з другого боку. Завданням цих договорів є опіка над втікачами слов'янського походження. Незабаром у ці зони прибудуть французькі місії й там організовуватимуть такі центри, як це вже сталося у Фрайбурзі.

Цей центр приймає кандидатів, що бажають поїхати до Франції. Там відбувається перший вибір, що його можна окреслити цими трьома пунктами: лікарський огляд, перевірка професії та провірка, чи не становить кандидат загрози для національної безпеки. У Баден-Бадені є делеґація міністерства праці та станиця французького Іміґраційного Уряду. Кандидати, які відповідатимуть вимогам, одержать відповідну умову праці. Їх пошлють до Франції, де вони користуватимуться всіма тими правами, що їх мають французькі робітники.

Цим напливом чужинців зацікавлені два життєво важні сектори французької індустрії, а саме: переробний промисел та сільське господарство. Тут помітна нестача робочих сил в наслідок виїзду більшої кількости поляків додому. Отже з одного боку Франція здобуде вартісну робочу силу для деяких секторів свого господарства, з другого боку дасть змогу втікачам стати членами нової нації.

Якщо йдеться про соціяльне законодавство для чужинців, то, як уже було сказано, вони матимуть ті самі права, що й французи, якщо тільки одержать умову про працю.

Майже в усіх фабриках є кантини, в яких видають обіди та працюють крамниці, де робітники й їх родини можуть одержувати харчі. Поруч з тим на службі підприємств є соціяльні опікунки, які кожночасно служать порадою й допомогою робітникам та їх родинам. Ці соціяльні опікунки в підприємствах стоять у тісному контакті з такими ж опікунками при департаментальних урядах, щоб допомогти втікачам, еміґрантам та бездержавним чужинцям подолати труднощі, що насуваються в звязку з ускладненнями воєнного й післявоєнного часу. Вони опікуються новоприбулими та допомагають їм увійти в щоденне французьке життя.

Цю соціяльну службу для чужинців уведено вже в 1921 р. У 1932 р. визнано їй права інституції публічної потреби. У 1945 р. доручено їй організувати й контролювати соціяльну опіку над чужинецькими робітниками. Централя її в Парижі. Вона має свої станиці в 31 департаментах Франції й колоній. Вона веде всебічну опіку над чужинцями. Щоб мати уяву про діяльність цієї організації, вистачить поглянути на такі цифри. У 1946 р. в Парижі опрацьовано 18 000, а на провінції 50 000 справ, тобто, обслужено коло 54 000 осіб у Парижі й коло 150 тисяч на провінції. Ці люди походили із 53 різних націй. Ця організація, що 25 років веде свою працю, постійно допомагає людям, не зважаючи на їх походження й віру, без уваги на те, чи це втікачі, еміґранти, чи добровольці, що шукають праці у Франції. Вона допомагає людям теж без уваги на те, чи вони бажають повернутися до рідного краю, чи мандрувати далі, шукаючи нової батьківщини, чи прагнуть включитися у французьку націю.

ГЕНЕРАЛ МОРҐАН ПРО США І ДП

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). **Колишній брітанський шеф відділу УНРРА для переміщених осіб в Европі генерал Морґан критикує ставлення до них Сполучених Штатів, що нічого для них не зробили В листі, опублікованому у «Вашінґтон Пост», Морґан, описуючи роботу Великобрітанії для переміщених осіб, заявляє, що Сполучені Штати, як рівняти з тими ресурсами для допомоги, що були в їх розпорядженні, виконали мало. В зв'язку з цим Морґан вважає за «анормальне», що в сучасних американських іміґраційних квотах надано так багато місця німцям.**

ФРАНЦІЯ ПРИЙМЕ ДП З АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗОНИ

Як повідомила головна квартира американських збройних сил в Европі, Франція заявила про свою готовість прийняти до себе з американської зони Німеччини й Австрії на роботи переміщених осіб разом з їх родинами. Як видно з повідомлення головної квартири, французький уряд 10 червня підписав, а 1-го липня ратифікував договір з міждержавним комітетом у справах втікачів (ІҐЦР) про прийняття до Франції переміщених осіб на роботу в гірничу промисловість, сільське й домашнє господарство. Родини гірників зможуть переїхати за 2 місяці, а інших робітників — за 3 місяці після них. Хоч в договорі не зазначено кількість потрібних Франції робітників з ДП, вважають, що вона прийме 30—50 тисяч переміщених осіб. Ці робітники, що перебуватимуть під опікою міжнародньої організації для втікачів, матимуть, згідно з договором, всі права й свободи, які надаються у Франції чужоземцям, діставатимуть однакову з французькими робітниками заробітню плату й взагалі будуть забезпечені з своїми родинами всім належним за французьким законом. В разі порушень договорів, непридатности до роботи у Франції або небезпечної для її спокою поведінки французький уряд має намір повертати таких робітників до американської зони, беручи замість них інших переміщених осіб. Французьке міністерство закордонних справ забезпечує, що, крім воєнних злочинців, зрадників та квіслінґів, нікого з переміщених осіб, що переселяться до Франції, не пошлють до якоїсь іншої країни, опріч тої, що він її сам собі обере. (ДЕНА).

ВІДГУКИ НА ПРОМОВУ БЕВІНА

Промова брітанського міністра закордонних справ Бевіна, виголошена з приводу дня американської незалежности, в якій він відповів, між іншим, на твердження Молотова в Парижі, ніби Великобрітанія з Францією хочуть розколоти Европу, знайшла жвавий відгук на сторінках світової преси. Американські й французькі газети повідомляють про неї під великими заголовками: «Бевін застерігає Совєтський Союз», «Бевін червоним: не заходьте надто далеко» і т. п. Майже вся преса в Америці й Франції вітає промову Бевіна. В певних політичних колах в ній бачать застереження Совєтів проти дальших провокацій, яке змінить віру окремих країн у можливість співпраці над господарською відбудовою Европи без участи СССР. Разом з тим паризька комуністична газета «Ле Суар» гостро критикує промову Бевіна, яку називає найбільш антисовєтською за весь час його політичної діяльности. Як заявляє газета, Бевін, скинувши нарешті маскару, ясно показав, що політичною метою пляну Маршалла є створення антисовєтського західнього бльоку. (ДЕНА-Ройтер).

БЕЛЬҐІЯ ПОТРЕБУЄ ЩЕ РОБІТНИКІВ

Як повідомляють з Брюсселю, бельґійський уряд наміряється завербувати на роботи в гірничій промисловості 35 000 переміщених осіб і 85 000 закордонних робітників. Поки що в бельґійських гірничих підприємствах працює 33 000 чужинців. (ДЕНА-ІНС).

РЕПАТРІЯЦІЯ І ЕМІҐРАЦІЯ

Берлін, (ДЕНА). За час з 10 до 23 червня, згідно з даними американської військової управи, репатрійовано 6 502 переміщені особи, з них 4 300 поляків. До Бельґії досі переселено 4 547 переміщених осіб різних національностей: 385 жидівських ДП виїхало з французькими транзитними візами до Франції. У зв'язку з запрошенням на роботи до Голяндії 8 500 переміщених осіб туди 18 червня поїхала з американської зони делеґація в складі 21 представника ДП семи національностей, щоб ознайомитися з тамтешніми умовами життя та праці.

ПЕРСПЕКТИВИ СВІТОВОГО ВРОЖАЮ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Цього року врожай пшениці в Европі, виключаючи Совєтський Союз, згідно з даними американського міністерства сільського господарства, передбачається нижчий за пересічний передвоєнний, що становив 1 670 мільйонів бушелів (1 бушель дорівнює приблизно 36,3 літра — прим. ред.). Як можна припустити, урожай 1947 р. буде приблизно на 10% менший за торішній, що дав 1 350 мільйонів бушелів. Сполучені Штати чекають рекордного врожаю кругло в 1 400 мільйонів бушелів. В Совєтському Союзі, за попередніми наявними даними, урожай в цьому році має бути вищий, ніж в минулому році, але нижчий, ніж пересічний передвоєнний урожай в кращі роки, коли він перевищував 1 000 мільйонів бушелів. 1

ТРУМЕН НЕ БАЖАЄ ЛИШАТИ ДАЛІ ДП В ЕВРОПІ

Вашінґтон (ДЕНА-ІНС). **Президент Трумен звернувся до американського Конґресу з письмовим домаганням видати закон, який уможливив би переселення до Сполучених Штатів з Німеччини, Австрії та Італії «значної кількости» переміщених осіб, що там живуть. Як відзначає Трумен, ці особи через свою політичну діяльність і боячися переслідувань не схотіли повернутися до своєї батьківщини. Обстеження переміщених осіб в таборах американської зони Німеччини виявило, що поміж них є представники численних фахів. Було б неприпустимим залишати далі цих людей на невизначений час в европейських таборах.**

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

(Всі вістки за агентством ДЕНА, ІНС, Ройтер, ДПД).

— До Вашінґтону виїхав грецький міністер внутрішніх справ і лідер соціялдемократичної партії Греції Папандреу для переговорів з американським урядом у справі допомоги Греції. Як заявив Папандреу, він певний, що ще до кінця року вдасться завдати повстанцям повної поразки. За повідомленням з Атен, останнім часом почастішали випадки складення зброї повстанцями.

— Під час виборів до парляменту, що почалися в Сирії вперше після скасування французького мандату, сталися заворушення і сутички, в наслідок яких поранено 15 осіб. Сирійський уряд змушений був відстрочити продовження виборів.

— Палестинський комітет Об'єднаних Націй ухвалив на закритому засіданні не вживати ніяких заходів до допущення до Палестини жидівських еміґрантів і звільнення заарештованих в Палестині жидів.

— В Лондоні опубліковано англо-данський договір, згідно з яким данська бриґада нестиме в Німеччині окупаційну службу протягом двох років.

— Австрійський уряд ухвалив просити прийняти Австрію в члени організації Об'єднаних Націй.

— Щоб зберегти славний образ «Тайна вечеря» великого Леонардо да Вінчі перед пошкодженнями, що постають під впливом змін температури, зроблено окрему споруду. Кілька метрів перед картиною поставили склянну стіну із світлометами.

— Між двома розташованими коло швайцарського кордону італійськими гірськими селами Тельйо й Апріка вибухла «війна в мініятюрі», що точиться проте без кривавих жертв. Причиною «війни» є домагання обох сіл на ті самі пасовиська. Мешканці Тельйо зайняли й бльокували всі шляхи, що ведуть до Апріка. Поліції наказано звільнити обложених.

— Після 6-літньої перерви, в наслідок відбудування зруйнованої Совєтами під час війни дніпрівської греблі, по всьому Дніпру відновлено пароплавне сполучення.

— 28 червня у Швабії в трикутнику Ебінґен-Балінґен-Меттінґен відзначено землетрус. У Штутґарті відчувалися сильні коливання, в районі Ебінґену пошкоджено деякі будинки.

— У зв'язку із скороченням з метою заощадження коштів довозу газетного паперу англійські газети виходитимуть лише на 4 сторінках. Буде обмежено також імпорт тютюну й деяких інших товарів.

— Кілька день в районі Кельн-Аахен триває величезна лісна пожежа. Ліс горить в 11 різних місцях. Вибухи мін та набоїв заважають його гасити. Проте в 6 місцях німецьким та бельґійським пожежникам удалося льокалізувати пожежу.

— Американський військовий губернатор в Німеччині генерал Клей відвідав розташовані в Реґенсбурзі американські військові частини та установи. Одночасно його політичний радник амбасадор Марфі, що робить тепер тримісячну інформаційну подорож по американській та англійській зонах, прийняв представників реґенсбурзької влади, щоб ознайомитися з господарським та соціяльним становищем в краї.

— Рада безпеки ОН схвалила американський робочий плян обмеження озброєнь. Совєтський Союз і Польща утрималися від голосування.

— Згідно з повідомленням французької поліції, в Парижі в зв'язку з виявленням в Нантер складу зброї заарештовано коло 30 осіб, переважно поляків та угорців.

— Празького кореспондента лондонської газети «Дейлі Мейл», що недавно повідомив у кореспонденції про можливість «чистки» в Чехословаччині, вислано за кордони цієї країни.

— Австралійський міністер іміґрації та інформації Колвел виїхав з Лондону до вихідного пункту своєї двотижневої европейської подорожі — Бремергавену (Німеччина), де разом з представниками урядів різних країн обговорюватиме питання про переселення до Австралії.

— Польський міністер-президент Циранкевіч, повернувшися з Праги, де він провадив з чехословацьким урядом переговори в господарських справах, заявив, що його подорож дала значні результати.

— Президент грецько-американської спілки в США Кіріліс вимагає повернення Греції від Албанії району північного Епіру, перш ніж тамтешня людність не вимре повільною смертю під сучасним комуністичним урядом Албанії.

— Генерального секретаря комуністичної партії США Денніса, що відмовився з'явитися на виклик парляментського комітету «неамериканської діяльности», засуджено на один рік ув'язнення і до штрафу в 1 000 долярів.

Привіт Другому З'їздові Спілки Українських Журналістів!

ДІЛОВИЙ З'ЇЗД

У вівторок 1 липня ц. р. на Розенгаймерштрассе 46 у Мюнхені відбувся другий річний з'їзд Українських Політичних В'язнів (ТУПВ). З'їзд, на який прибуло 47 делеґатів від 10 філій Т-ва та члени управи, належав до кращих в цьому році, ввесь час панувала на ньому ділова і поважна атмосфера, дискусія стояла на високому рівні, а звіти справді доводили, що ідейна праця, добра воля і позитивна настанова можуть багато вдіяти.

Т-во Українських Політичних В'язнів, засноване півтора року тому гуртом політв'язнів та каторжан, — це вже сьогодні установа, яка поважно вирішує вартість нашої еміґрації. Коли взяти до уваги, що на день з'їзду т-во мало вже 727 членів, за діловий рік 34 000 марок і виплатило потребуючим політичним в'язням, їх вдовам і сиротам коло 14 000 марок допомоги, коли зважити, що т-во мало перешкоди від своїх «добрих людей» і навіть від братньої організації і врешті коли ствердити, що т-во перебуває у стадії повного творчого розмаху, — то ясно, що воно може сміло дивитись у майбутнє, його дальший розвиток запевнений. Єдина занедбана ділянка — це реферат видавництва і тому більшість дискутантів розглядала це питання.

Душею т-ва були за ввесь час роботи його — голова т-ва д-р Герасименко, організаційний референт д-р Глинка, секретар п. Дзюбинський і керівник інформації д-р Вельмович, а також голова контрольної комісії, ген. М. Капустянський. Тимто й не диво, що з'їзд доручив їм вести т-во і в наступному році, додавши їм нових та надійних співробітників. З'їзд закінчився обговоренням пляну праці та цікавих проєктів, що їх подавали учасники, а також відповідними резолюціями у формі домагань наших політичних в'язнів перед світом, перед українською еміґрацією і перед всіма політичними в'язнями українцями. **(ак).**

З відчитової залі

ВАРТІСНА ДОПОВІДЬ

З великим зацікавленням прослухала нечисленна — на жаль — авдиторія цікаву доповідь, що її виголосив голова Українського Наукового Товариства в Ашафенбурзі д-р Володимир Безушко. Прелеґент обговорив чотири числа журналу „The Ukrainian Quarterly" під аспектом «оборони нашої справи в Америці». Так теж звучала тема доповіді.

„The Ukrainian Quarterly", це журнал науки, літератури, мистецтва, суспільного і економічного життя та політики. Видає його Конґресове Об'єднання Українців США. Журнал виходить під редакцією проф. д-ра Миколи Чубатого. Співпрацюють у ньому визначні українські наукові сили в Америці (проф. Андрущишин, д-р Лев Добрянський, д-р Шумейко) та чужинецькі співробітники, поміж якими подибуємо такі визначні імена, як Чемберлен, проф. Менінґ, Кейдінґ і інші. Як українські, так і чужинецькі співробітники журналу, це викладачі американських університетів, здебільша славісти, добрі знавці української та східньоевропейської проблеми. Чемберлен напр., пробував 8 років на Україні, знає її з автопсії та володіє українською мовою.

У першій частині своєї доповіді д-р Безушко вичерпно познайомив слухачів із змістом, характером та ходом думок окремих статтей пера українських та чужих учених на теми з української літератури, історії, філософії науки (про Івана Франка, Сковороду, Кирило-Методіївське Братство, Українську Академію Наук). У цій частині доповіді присутні чули про речі здебільша відомі українському слухачеві й вона була б цікавіша для чужинецької авдиторії.

Зате багато більше інтересу викликала друга її частина, присвячена політичним питанням українського народу в недавноминулому й сучасному та справам скитальців. Авдиторія почула, як саме свої й чужі учені та публіцисти інформують світ про долю, становище і значення української нації, яких арґументів уживають, щоб попасти до ментальности американців та порушити сумління світу, переконати його про небезпеку стану, який триває на сході Европи та про необхідність зміни, яка принесла б волю Україні та іншим народам. Приємно довідатись, що маємо між визначними чужинцями стільки глибоких знавців української справи, українського визвольного руху, які одверто й сміло домагаються від світу позитивної і справедливої розв'язки українського питання в ім'я світового миру. Багато місця присвячено в журналі обороні скитальців. Свої й чужі автори домагаються опіки та створення сприятливих життєвих умов цим жертвам війни і окупаційних режимів до часу, поки змінені обставини не дозволять їм повернутися на вільну батьківщину. Завдяки високій науковій вартости журналу, завдяки висококваліфікованим та авторитетним співробітникам та завдяки тому, що журнал виходить англійською мовою, „The Ukrainian Quarterly" не лиш виконує велику й важливу ролю для обґрунтованої інформації чужинців та пропаґанди серед них української справи, але й вносить тривкі вартости в українську й світову культуру.

Доповідь тим вартісна, що прелеґент познайомив читачів із важко доступним матеріялом так з уваги на те, що цей журнал, це «білий крук» в Европі, як і з уваги на англійську мову, якою він виданий. Добре було б цю доповідь у якнайбільш сконденсованій формі надрукувати на сторінках української преси для ознайомлення ширших кіл нашого громадянства з цією цінною публікацією. **(ба).**

Свято української науки

(Від нашого окремого кореспондента). Другого і третього червня в Новому Ульмі відбувся перший з'їзд українських наукових працівників на еміґрації, скликаний організаційним комітетом, утвореним з ініціятиви ЦПУЕ. На з'їзд приїхало майже 150 учених працівників найрізнородніших галузей знання. Найчисленнішою групою (53 осіб) були представники гуманітарних й соціяльних наук, за ними йшли представники природничих наук (аґрономи, лікарі, біо- й фізіологи, географи) в кількості 45 осіб. Решту складали наукові працівники з різних галузей точних наук і техніки (хеміки, фізики, механіки, математики, будівники тощо). Таким чином можна твердити, що на з'їзді були представники найосновніших галузей наукової праці й тому цей з'їзд треба вважати виразником думок українських учених, що перебувають поза будь-яким тиском тоталітаристських сил.

Метою з'їзду було створити професійну спілку українських наукових працівників на еміґрації, яка об'єднувала б учених так на ґрунті фаховому, як і на ґрунті вільного наукового дослідження та ширенні знання серед українських еміґрантів. Робота з'їзду, хоч і мала деякі технічні хиби щодо її організації, загалом пройшла добре, в спокійній атмосфері, дарма, що помічалися у виступах учасників з'їзду різні погляди на суть завдань сучасного ученого. Проте ті виступи мали цілком витриманий характер. З'їзд заслухав змістовну доповідь одного з визначних учених про стан і завдання української науки на еміґрації. Доповідь викликала досить жваву дискусію, на жаль, обмежену щодо часу, який дано кожному учасникові в дебатах. Шкода, що організатори з'їзду не спромоглися перед з'їздом розмножити й розіслати текст доповіді. Зрештою з'їзд обрав комісію для опрацювання резолюції, яка об'єднала б думки доповідача та дискутантів.

Доповідь була вступом до основного питання порядку денного й мети з'їзду — утворення Спілки учених і затвердження її статуту. Після короткого вступного слова проф. д-ра П. Герасименка зачитано проєкт статуту Спілки, вироблений спеціяльною комісією, очолюваною проф П. Гіммельрайхом. Проєкт цей докладно обговорений і після внесення змін затверджений переважаючою більшістю учасників з'їзду.

З напруженою зацікавленістю вислухав з'їзд доповіді д-ра М. Шлемкевича — «Інтеліґенція» (українська соціологічна і психологічна проблема) й проф. М. Ветухова — «Проблеми сучасної біології». Вони обидві пройняті оптимізмом, який підтримали бурхливі оплески присутніх. З'їзд ухвалив ці доповіді якнайшвидше видати, щоб громадянство мало можливість з ними ознайомитись.

Останню частину роботи з'їзду складали вибори керівних органів — управи спілки, ревізійної комісії й товариського суду.

Лишається побажати, щоб управа якнайшвидше розпочала роботу й взялася за виконання резолюцій з'їзду, які звучать так: Всебічна розбудова української науки, як невід'ємної складової частини світової науки, є одним з найважливіших історичних завдань української еміґрації. — Головним завданням, що стоїть нині перед вільною українською науковою думкою, є захист української нації від наступу на неї ворожих тоталітарних ідеологій. — Українська наука на еміґрації має завданням передусім тримати на високому рівні, в умовах демократії, українську духовість для збереження її для нашої нації і для репрезентації її перед зовнішнім світом. — Українська наука на еміґрації повинна насамперед працювати над питаннями й темами, що є актуальними для нашого духового національного розвитку. — Констатуючи, що на еміґрації вже існують декілька різноманітних наукових організацій чи об'єднань, і враховуючи потребу консолідації всіх українських наукових сил і їх праці для виконання завдань, що стоять нині перед українською наукою — визнати за конечно потрібне об'єднання діяльности всіх цих організацій в порядку плянового узгодження або організаційного об'єднання.

Далі з'їзд підкреслив потребу всебічно забезпечити можливість праці наших високих шкіл на еміґрації. Він визнав за потрібне в ближчий час створити український науковий осередок за океаном. З цією метою з'їзд звертається до заокеанських українців із закликом допомогти морально і матеріяльно в цій важливій справі, першим етапом чого має бути заснування українських наукових інститутів в Канаді і в Сполучених Штатах. З'їзд звернувся до Українського Академічного Комітету з пропозицією влаштувати восени цього року третій український науковий з'їзд на еміґрації. Потрібно утворити єдине українське наукове видавництво на еміґрації для видання наукових і шкільних підручників. З'їзд вважає за потрібне налагодити зв'язок і співробітництво з відповідними організаціями інших країн.

Бажаємо Управі новоствореної Спілки якнайширших і якнайглибших успіхів у реалізації тих далекосяглих постанов.

С. Г-ко.

ВІДЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСОРА Д-РА СТЕПАНА ТИМОШЕНКА

Подають з Чікаґо, що проф. д-р Степан Тимошенко, професор-емерит механіки Стемфордського університету в Сполучених Державах Америки одержав за свою наукову працю міжнародню медалю Джеймс Вата від ради Інституту Механічних Інженерів Брітанії.

Крім професора д-ра Тимошенка таке відзначення одержав тільки один американець, покійний Генрі Форд.

Повідомляючи про це журнал, орган Американського Товариства Розвитку Науки, під назвою «Саєнс Джорнал», помістив на першій сторінці велику світлину професора д-ра Тимошенка.

ДОПОВІДІ Й ДИСКУСІЯ

Про цікаві моменти ульмівського з'їзду людей української науки так пише наш другий спеціяльний кореспондент (Л):

В ці дні якось урочисто й піднесено виглядав український табір в Новому Ульмі, зустрічаючи дорогих гостей, учасників першого з'їзду українських наукових працівників. Прибув на з'їзд і Високопреосвященніший єпископ Сильвестер та багато визначних діячів нашої культури.

Від організаційного комітету відкрив з'їзд проф. М. Ветухів. Організація з'їзду, — сказав він, — намічалася давно, але лише тепер скликано цю конференцію, щоб виконати завдання, покладені на нас. Створена при ЦПУЕ для організації з'їзду комісія працювала $1^1/_2$ місяці і провела підготовчу роботу.

З'їзд заслухав привітання проф. Д. Дорошенка від ЦПУЕ, проф. Л. Білецького від авґсбурзької области та Центральної Вчительської Громади, Ів. Багряного від «Українських Вістей», полк. Раєвського від Союзу Українських Ветеранів, проф. Дацька від СУЖ-у, ректора проф. Доманицького від УТГІ, проф. Курінного від УВАН, Уласа Самчука від МУР-у і проф. Храпливого від УВУ.

Своє слово **проф. Зайцев** присвячує пам'яті померлих діячів української науки на еміґрації. Він наводить незабутні імена Степана Смаль-Стоцького, Ол. Лотоцького, П. Антоновича, Шовгенева, В. Біднова, Славінського, проф. Щербини, Филарета Колесси, пам'ять яких з'їзд вшановує вставанням та хвилинною мовчанкою.

Можливість нашої дальшої праці залежить від постави американських і канадійських українців, — каже один із перших прелеґентів.

Жвава дискусія, що розгорнулася по головній доповіді, порушила багато актуальних питань. Проф. Мартос відзначив недостатність даної прелеґентом характеристики наукової праці українців на чужині та оповів, що з наведених у доповіді тем, 11 рефератів уже розроблено. Промовець наголосив, що ЦПУЕ повинно енерґійніше дбати про наукових робітників та умови праці для них.

Факти формально-бюрократичного ставлення до наукових робітників українських допомогових установ наводить проф. С. Драгоманів. Про потребу плекати, не лише саме українознавство говорить проф. Зайцев.

— Наукові товариства, — каже проф. Курінний, — мусять розгорнути видавничу діяльність різними мовами, щоб гідно репрезентувати нашу науку. Матеріяльне забезпечення наукових робітників примушує бажати багато кращого.

Проф. В. Приходько відзначає, що нашим завданням є не лише теоретична розробка науки, а й практичне застосування її до життя, тоді як наші учені розбилися по вищих і середніх школах і не в'язалися з міжнародніми чинниками.

Наступного дня з'їзд заслухав доповідь д-ра М. Шлемкевича на тему «Інтеліґенція» (українська соціологічна і психологічна проблема). Як сказав прелеґент, проблема інтеліґенції є психологічна, але стає більшою — центральною світоглядовою проблемою. Мало заглянути в енциклопедії, треба ще докласти багато праці, щоб зробити з поняття інтеліґенції цілісне поняття.

Інтеліґенція наша в часи революції мала дерзання збудувати державу, не зважаючи на народ, але не змогла, бо була заслаба для цього. В 1918 р. нова кляса оспорила в інтеліґенції право на монопольне панування державою. Ця опозиція виявилася в пролетарській ідеології.

Прелеґент спиняється на ряді історичних прикладів. У балтійських державах владу очолювала інтеліґенція, але вона не відзначалася особистим патріотизмом, і серед неї були й російські й німецькі патріоти.

Польщу створив Пілсудський. Його ідеологія — інтеліґентсько-повстанча. Він шукав і знайшов підтримку в робітничих колах. Хотів використати їх революційний патос в своїх цілях. Зробив з них інтеліґенцію, але вона не знайшла порозуміння з старою польською інтеліґенцією.

Як каже прелеґент, совєтську державу теж створили інтеліґенти (Ленін, Троцький, Зінов'єв та інші) і вона є диктатурою не пролетаріяту, а диктатурою над пролетаріятом. У Німеччині Бебель і Еберт були інтеліґентами, що вийшли з робітничих сфер.

Липинський прав, коли бореться проти інтеліґенції, як «замкнутої кляси». Треба вивчати логічні помилки і свідомі брехні інтеліґенції, щоб знати її душу. Інтеліґенція, як верства, народилась у нас у 19 стол. і хотіла бути лише паном-володарем, коли Франко казав, що вона «пан і слуга» одночасно. Отже свідомість інтеліґенції, що вона є лише провідною верствою, треба спростувати.

Після доповіді заслухано звіт мандатної комісії, яка сповістила що на з'їзд з 290 запрошених прибуло 142 особи, з них 65% професорів і 10% доцентів, решта без наукового звання.

Наприкінці з'їзду п. Слобожанка оповіла про міжнародні зв'язки жінок наукових працівниць. Проф. Єфремов познайомив з'їзд з своєю працею в галузі хемії та відзначив, що на його діяльність впливає не завжди об'єктивна критика.

З'їзд закінчився великим концертом капелі «Україна» під мистецьким керівництвом проф. Нестора. Прекрасні народні пісні у високоталановитому виконанні хору були сприйняті науковцями, що переповнили залю, захоплено.

Дружина арґентінського президента Ева Перон прибула з Риму до Рів'єри, де відпочиватиме кілька днів. Фото Дена-Нит показує сеньйору Перон в товаристві князя Чілі при вході до церкви св. Петра після авдієнції у папи.

НАСЛІДКИ ЕСПАНСЬКОГО ПЛЕБІСЦИТУ

Згідно з опублікованим в Мадріді повідомленням еспанського міністра внутрішніх справ, при народньому голосуванні, що відбулося в Еспанії 6 липня, 78% усіх зареєстрованих виборців і 89,86% тих, що голосували, висловилися за конституційний законопроєкт генералісимуса Франко. За даними АФП, в Мадріді з 828 592 виборців 622 440 відповіли «так», 87 944 — «ні», понад 22 000 виборчих бюлетенів виявилися недійсними або порожніми. В Більбао з 140 000 виборців 106 000 голосували ствердно, 10 000 — заперечливо, 5 000 бюлетенів було недійсних та порожніх. (ДЕНА).

Спокійна Англія

(Спостереження французького журналіста)

Спостерігача, що з европейського континенту з його бурхливою політичною атмосферою потрапляє до Англії, вражає та глибока тиша, та нібито повна злагода, що панують в політичному житті навіть її столиці — Лондону. Країна і її парлямент поділені на дві великі, відмінні своєю програмою партії, і між ними, природно, відбувається бій, але він скорше нагадує «бій квітів». Ніхто не порушує питання про зміну уряду, про нові вибори. Пропозиція індійського віцекороля лорда Монтбеттена щодо поділу Індії, яку схвалили і індуси і мусульмани, піднесла його авторитет, а з ним і авторитет Уряду й самої Великобрітанії, і в політичних колах можна почути що кар'єра брітанського віцекороля в Індії не кінчається, а лише починається. Англійський читач уже не знаходить тих часом гострих виступів проти уряду, якими ще недавно рясніли шпальти консервативної і лівої преси, а в газетних рубриках «Страйки» читає повідомлення майже виключно з Франції. Притихли професійні й інші робітничі організації, принишкли навіть комуністи, перенісши свою увагу за кордони батьківщини. Трохи хвилюються іноді домашні господарки, вимагаючи поліпшити харчові умови, але їх стримані жіночі голоси не можуть порушити загального миру в країні. Тихо тепер в Англії. Проте вона не спить. Вона живе інтенсивним політичним життям, але спокійна й певна себе.

Де ж шукати причин цього внутрішнього миру Англії, крім відомого вміння англійців панувати над самим собою? Головно — у Марґейті, де недавно відбувався річний конґрес урядової тепер лейбористської партії. Його чекали напружено: одні — з тривогою, інші — смакуючи наперед поразку уряду. Навіть американська й французька преса не раз віщували можливість розбиття на його підводних каменях брітанського урядового корабля. Адже на ньому мав відбутися генеральний бій — рішучий наступ на уряд просовєтського опозиційного крила лейбористської партії, підтримуваного покищо англійськими комуністами й Совєтським Союзом. Бій цей відбувся. Проте наслідком його була нищівна поразка лівих, яким не вдалося навіть провести до партійного виконавчого комітету жадного з своїх кандидатів. Конґрес величезною більшістю голосів цілком схвалив унутрішню і зовнішню політику уряду, не згодившися лише з його небажанням зрівняти платню жінок з чоловічою. Бевін дістав від партії не лише повний вотум довір'я, а й «карт бляни» на майбутнє. Політичні спостерігачі, незалежно від їх симпатій, одностайно визнають, що ніхто не сподівався такої блискучої і легкої перемоги уряду. Відзначають вони й ту дружню підтримку, що її дали цього разу урядові англійські професійні спілки.

Тут знов таки постає питання: чому ж чи кому ж повинен завдячувати в цьому брітанський уряд, зокрема його міністер закордонних справ Бевін? І політична Англія не вагаючися відповідає: Молотову. Навіть просовєтська газета «Ньюз Кронікл» визнає очевидний факт: що більше Совєти атакують Великобрітанію, то більше симпатій втрачають вони в ній, то більше зміцнюються позиції Бевіна. Ці атаки Совєтського Союзу на Великобрітанію значно посилилися якраз останнім часом у зв'язку з пляном Маршалла щодо господарської відбудови Европи. Совєти розуміють, що здійснення цього пляну, в якому англійці бачать єдиний порятунок Европи, могло б висунути Англію на чільне місце в справі економічного відродження, а мабуть і об'єднання, отже й зміцнення, Европи. Саме цього й побоюється Совєтський Союз. Звідси — неґативне ставлення СССР до пляну Маршалла, обвинувачення Великобрітанії в підкоренні «американському імперіялізмові», в намаганні накинути Европі англо-американську геґемонію.

Не менш примушують насторожуватися англійський політичний світ останні події в Угорщині, Болгарії, Румунії та інших підсовєтських країнах. Виступаючи в Палаті громад, Бевін виголосив справжній обвинувальний акт проти Кремля, що не терпить і духу свободи в підкорених йому країнах — чи то в Польщі, чи Угорщині, Болгарії, Румунії, чи Фінляндії. «Народи всіх цих країн, — сказав Бевін, — хочуть жити вільно. Вони хочуть мати свій власний суд і поліцію і не бажають бути жертвами таємної поліції. Росія відмовляє їм цих елементарних прав, і доки триватиме такий стан, Европа не повернеться до нормального життя». Як додав Бевін, Европа має досить диктатур і диктаторів і якщо вони й далі розпалюватимуть ідеологічні війни, західній світ прийме виклик і вийде переможцем з боротьби, що досі приносила поразку геть усім диктаторам. Кажучи зокрема про плян Маршалла, Бевін сказав, що він є єдиною нагодою відродити континент і що за нього треба обіруч хапатися — чи то з Росією, якщо вона прийме його, чи без неї, якщо вона остаточно зречеться його. Палата гаряче вітала промову Бевіна. Представники англійського народу разом з урядом твердо сказали: так тривати далі не може.

Та є і такі голоси, що закликають до ідеологічного перемир'я. Газета «Обсервер» намагалася переконати СССР припинити ідеологічну війну й дати свою мовчазну, хай позірну лише, згоду на здійснення загальноевропейського господарського пляну. Проте такі слабкі голоси губляться в хорі рішучіших. «Ні, будьмо вже обережними, — застерігає один посол, — що значила б така «мовчазна згода» Совєтів? Якщо б вони й дали її, вони саботуватимуть все, вони зруйнують одну з ініціятив, сміливішу за яку світ ще ніколи не бачив».

Англія спокійна, — спокійна певністю в собі й своїх ідеологічних спільниках..

—ло— За «Ле Монд Ілюстре»).

ІНДОНЕЗІЯ ЗНОВУ ЗАВОРУШИЛАСЯ

Батавія, (Асошіайтед Пресс). Урядову кризу в Індонезії, що постала через суперечності між Індонезією та Голляндією, зліквідовано призначенням на голову індонезійського уряду його дотепершнього військового міністра д-ра Шаріфудіна. Як і його попередник д-р Шаґрір, він належить до соціялістичної партії. Він входив до складу всіх урядів від часу заснування індонезійської республіки і мав великий вплив на армію. Як заявив Шаріфудін, саме його ім'я повинно переконати голляндський народ в тому, що індонезійці прагнуть миру. Проте індонезійське міністерство інформації вже повідомляє про нові бої між голляндським та індонезійським військом на сході Яви. Крім того, сповіщають і про появу в різних пунктах навколо яванського узбережжя голляндських військових кораблів для посилення господарської блькоади острова

З української преси в Америці

НАДЗВИЧАЙНІ ЗБОРИ ЗУАДК

В суботу, 24 травня, відбулися у Філядельфії надзвичайні збори директорів Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, на яких заслухано звіти Уряду головного директора і вирішено цілий ряд справ, як зв'язаних з самим Комітетом, так і його акцією. Збори провадив голова Комітету, адвокат Іван Панчук з Дітройту. Широкий звіт екзекутивного директора д-ра В. Галана, звіти касира Є. Рогача та Голови Жіночої Секції Комітету в Нью-Йорку п. І. Бенцель були наявним доказом незвичайно широкої і успішної роботи Комітету досі, як також його плянів на майбутнє. В допомоговій акції доручено Екзекутиві пробороти всі потрібні заходи і остаточно здійснити справу висилки уповноважених представників Комітету до Европи. Головну увагу вирішено звернути на справу переселення скитальців. У зв'язку з цим вирішено теж зробити відповідні заходи для підтримки законопроєкту Стратона в Конґресі та його можливої модифікації, відповідно до справедливих вимог і українських скитальців. Вирішено вжити відповідні заходи для зміцнення співпраці з Допомоговим Фондом українців Канади та шукати засобів успішної співпраці з українськими Допомоговими Комітетами в Европі. Прийнято до відома створення т. зв. «Добродійної Комісії Комітету», що окремо розглядатиме потреби і побажання українських скитальців в цілому і в поодиноких випадках та робитиме відповідні рекомендації Екзекутиві.

У зв'язку з резиґнацією М. Дубаса зі секретаря Комітету та члена ради директорів, членом ради і секретарем Комітету обрано одноголосно попереднього секретаря д-ра Павла Дубаса. Одночасно обрано до Екзекутиви Комітету д-ра Л. Цегельського, що брав активну участь в праці Комітету від самого його початку. Під час жвавої дискусії з'ясовано та розв'язано цілий ряд дальших актуальних справ Комітету. Окрему увагу при-

ділено справі нової української іміґрації в Америці, представники якої були присутні на зборах та забирали слово. Збори заслухали окремий звіт представника української громади в Чікаґо адвоката Романа Смука про відбуту недавно незвичайно успішну допомогову імпрезу з виступом фільмового артиста Івана Годяка. Із звіту адвоката Р. Смука виходить, що імпреза збільшить допомоговий фонд сумою понад 10 000 долярів чистого прибутку.

КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ В БРАЗІЛІЇ

Бразілійський «Український Допомоговий Комітет» скликав до міста Куритиби в провінції Парана, Конґрес бразілійських українців. Цей конґрес мав відбутися в травні ц. р. одначе звіт про нього ще не дійшов до нас.

З'їзд організували: о. Іринарх І. Маланяк ЧСВВ, д-р Софрон Волошин, Ігнатій Ящинський, Прокіп Моркотун, Петро Курач, Михайло Решетник і Лука Парубочий. У заклику Комітету читаємо:

«Серед провідної верстви української еміґрації Европи, Канади і Північної Америки, запало рішення змобілізувати українську еміґрацію цілого світу, створити один могутній національний фронт для боротьби за право українського народу на вільне самостійне життя. Одержавши почесне запрошення, Український Допомоговий Комітет Бразілії, з осідком в Куритибі, відповів вітаючи ідею створення Всесвітнього Українського Центру та обіцяючи свою якнайтіснішу співпрацю. Щоб поставити справу на леґальному ґрунті, Український Допомоговий Комітет прийшов до висновку про потребу скликання до Куритиби Конґресу бразілійських українців. Скликання такого Конґресу є конче потрібним та ще в ньому мусять взяти участь представники всіх наших колоній і міст, де живуть українці. Є це справа чисто національна, без будь-якого партійного чи релігійного забарвлення, і тому належить сподіватися участи в цьому нашому Конґресі всіх шарів нашого громадянства».

ПОМЕР СТЕПАН ВАСКАН

Телеграфічно повідомлено нас, що в понеділок 28 квітня, у лічниці Руан у Вал Д'ОР у Квебеку, помер Степан Васкан, відомий громадський та народній діяч у Канаді. Покійний прожив 60 років. Був самітний і жадної ближчої рідні в Канаді, мабуть не мав. У Канаду прибув молодим хлопцем з Буковини. Довгі роки перебував в Алберті, особливо в місті Едмонтоні. Самотужки пробивався в житті, не вдовольнявся працею для свого власного матеріяльного забезпечення, а завжди тягнуло його до громадської діяльности. Був самоуком, багато читав і кожний, хто пізнав його, захоплювався його високою інтеліґентністю. Хоч належав до так зв. старших канадійців, глибоко захопився національними ідеями та енерґійною народною діяльністю українських іміґрантів, що прибули в Канаду по першій світовій війні. Він зактивізувався в українському національному рухові та був одним із основоположників Українського Національного Об'єднання в Канаді та одним з перших будівничих і директорів часопису «Нового Шляху». Часто писав до газети. Пробував пера й на літературному полі. Між іншим написав і видав дві драми — одну про героїв Біласа й Данилишина, другу про умовини українського шкільництва під Польщею. Між друзями його був теперішній федеральний посол Антін Глинка.

Ріст позитивних настроїв

Спроба післявиборчої аналізи в Реґенсбурзі

(Власна кореспонденція). Помітний зріст громадської свідомости української еміґраційної маси приносить нам поточний рік. В цьому рості, звичайна річ, майже немає якихось неприродніх стрибків; всюди помічається повільна, спокійна, але певна і глибока еволюція характерів і настроїв — від нерозумного і спотвореного «активізму» до опанування розуму і рівноваги.

Такий помітний ріст позитивних настроїв показали вибори до Таборової Ради в Реґенсбурзі в таборі Ґанґгоферзідлюнґ, що є одним з найбільших українських таборів в американській зоні — табором з більше ніж 6 тисячами населення.

Як уже повідомлялося в «Неділі» в окремій кореспонденції, вибори проходили за канадійським способом, на якому (з метою засвоєння цього цікавого і зручного методу), варто було б трохи зупинитися. Канадійський спосіб виборів був застосований в нашій еміґраційній виборчій практиці оце, здається, вперше. Полягає він основним чином не в поділі табору на кілька виборчих округ (американські стейти), а в способі віддачі і підрахування голосів за кожного зокрема кандидата. Яскравою ознакою демократичности виборів при цьому є те, що кандидат, який має за собою більшу кількість перших голосів (так зв. «одинок»), може бути вибраний, хоч загальна кількість поданих за нього голосів може бути менша, ніж у якогось іншого кандидата. Річ у тім, що на виборчій картці, де в літерному порядку стоять прізвища кандидатів, виборець повинен поставити проти бажаних йому кандидатів цифри — 1, 2, 3 і т. д., залежно від того, скільки мандатів має дана виборча округа. При підрахунку голосів беруться в першу чергу до уваги цифри «1»; потім, коли їх невистачає, щоб кандидат був вибраний, враховують двійки, трійки і т. д. Але вирішальну ролю відограють все таки одинки, і більша або менша кількість їх вирішує «долю» кандидата.

Такий підхід до справи дає можливість якійсь навіть не надто численній групі (національній чи ідеологічній) провести до виборного органу свого кандидата, сконцентрувавши на нього свої голоси (передовсім одинки).

Вільна передвиборча агітація всюди, крім виборчих приміщень, дає можливість роздивитися на кандидатів не лише з кращих, а й з гірших боків.

Всі ці моменти були враховані та взяті до уваги при виборах до Таборової Ради в Реґенсбурзі. Вибори проходили по округах, яких було в таборі 7. На 21 мандат до Ради було більше 40 претендентів-кандидатів, які теоретично повинні були виставити самі себе, зголосивши своє бажання кандидувати, а фактично були, кажучи відверто, в більшости рекомендовані позакулісовими «чинниками» — куківською та бандерівською групами. Щоправда, серед виставлених кандидатів майже не було «партійних» типів, були лише прихильники двох існуючих на еміґрації течій.

Напередодні виборів, ввечері 3 червня, в кількох округах відбулися передвиборчі віча, на яких виборці ближче познайомилися з кандидатами до Ради, та на яких не обійшлося без виявів бурхливих еміґраційних темпераментів. Було немало справедливих нарікань на існуючі в таборі порядки і, ясна річ, що їх повинні будуть взяти до уваги члени нововибраної Таборової Ради.

Почавши о год. 8 ранку, вибори закінчились о 8 год. вечора. Окружні виборчі комісії, підрахувавши голоси, винесли постанови про вислід виборів і, передали їх центральній виборчій комісії. Найвищою інституцією, до якої треба було звертатися з протестами, зв'язаними з виборами, була дирекція УНРРА. Після розгляду двох протестів, що ввійшли від 1 та 7 виборчих округ, УНРРА визнала їх повнопідставними і внесла деякі зміни до постанови Центрального Виборчого Комітету: ввела в І виборчій окрузі замість п. Феника — п. Попенка, а в 7 окрузі замість пп. Гриценка і Мельника — п. Онуфрієнка та п. Васильця. Через те, що в таборі крім українців є й інші національні групи, до Ради ввішло 3 представники від росіян та литовців.

Таким чином, до Ради обрано 21 представника. Та в зв'язку з виїздом до Бельґії одного вибраного радного, в 6 виборчій окрузі мали відбутися додаткові вибори одного кандидата.

На відміну від виборів в інших таборах, у Реґенсбурзі після виборів важко провести якесь відсоткове порівняння між голосами за організоване громадянство та за «блискуче» відокремлення. Справа в тім, що виїзд до Бельґії значної кращої свідомої частини таборового населення помітно зменшив кількість голосів за кандидатів від незалежного громадянства. Байдужими залишилися до виборів і члени їхніх родин, що керуючись «подорожніми» настроями, в поважній кількості не брали участи в голосуванні. Але не зважаючи на це, майже у всіх округах представники «відокремлення» пройшли до Ради незначною перевагою голосів.

Частина радних є з явно неозначеними настроями, — немолоді, поважні люди, від яких у всякім разі було б дивним піддаватися молодечого пустого вітру, а ще дивніше — старечого, безпорадного і покірного тупцювання на поводі.

Вибори відбулися, супроти сподівання деяких людей, цілком спокійно. Появилося багато різних листівок, але прихильники «відокремлення» не забарилися з своїм «активізмом» — і вже до обідньої пори в день виборів стіни та стовпи з рештками пошматованих листівок свідчили про те, що вибори були демократичні в найширшому розумінні слова. Прикро, але факт лишається фактом, що в «акції» зривання листівок були заанґажовані навіть окремі поліцаї в силу своїх «службових» обов'язків та провідні «мужі». Але, як на Реґенсбурґ, то вибори можна вважати цілком спокійними, що може посвідчити про радісне підвищення моралі навіть у занадто «активізованих» людей.

Після закінчення виборів минуло вже три тижні. І тут варто висловити жаль, що «компетентні чинники» ще й до цього часу не спромоглися (чи може, навмисне не хочуть) скликати засідання нової Таборової Ради.

Після внесених від групи «блискучого відокремлення» протестів у І та VII виборчих округах щодо правильности підрахунку голосів та правильности вирішення вибрання депутатів до Ради, директор УНРРА дав розпорядження 30. 6. провести в двох округах нові вибори. 7-го липня в І і VII виборчих округах відбулися вибори. В І виборчій окрузі вибрано: п. Попенка, Феника та Іваненка; стже, в наслідок нових виборів відпав литовець і замість нього вибрано п. Феника. В VII виборчій окрузі обрано: п. Мельника, Онуфрієнка, Гриценка і Маїка: порівну з демократичного і «блискучого» напрямків. В VII виборчій окрузі загальне відношення відданих голосів за прихильників демократичного і протилежного напрямків становило: 258:233.

В. О.

МАТУРА В ЕТЛІНҐЕНІ

У п'ятницю 4 ц. м. в таборі Етлінґен відбулася небувала подія: новозаснована гімназія закінчила матуральні іспити і видала молодим (11) українкам та українцям, які скінчили 8 кл. гімназії, свідоцтва для вступу у високі школи.

Етлінґенська гімназія, що досі працювала в Маннгаймі під проводом дир. Луцева, має за собою вже 2 роки праці і вже вдруге випускає матуристів у світ. Минулого року було їх 18, тепер 11, а разом 29 українських юнаків дістало змогу студіювати у високих школах.

Це число невелике, але значне, коли взяти під увагу умови еміґрації і ті втрати в освічених людях, що їх понесла під час останньої війни наша батьківщина. Про умови навчання найкраще скаже хоч би те, що гімназія разом з табором зміняла за останній рік чотири рази своє місце, а її учні вчилися на піддашші, то знову в тісних приміщеннях з повибиваними вікнами, в холодних кімнатах, без підручників і зошитів. Але охота до науки в учнів була, а викладачі гімназії мали сильну волю навіть у такі тяжкі часи дати українській дітворі все, щоб вона стала краща і мудріша. Так працювали викладачі — Завітневич, п-ні Подубинська, Лось, п-ні Рудь, Шевченко, д-р Головатий, д-р Рудницький, Дубровська, ред. Курдидик, дир. Павлишин, о. Федуник, Форостенко й інші цілий рік, не зважаючи на труднощі, без винагороди і забезпечення. Але наслідки були: більш 40 учнів гімназії перейшло до вищих кляс, а учнів 8 кляси Шевченка, Лося, Климука, Сушка, Барабаша, Скибіцьку, Коп'яка, Луцишина, Трушкевича, Дробітуна і Луцева визнано при матуральних іспитах здібними до студій в університетах. Дуже важне при цьому що й інспектор ЦПУЕ, п. Бакало і представники адміністрації, які були при іспитах, ствердили високий рівень навчання, значить, гімназія не працювала дарма, щоб тільки дати учням папір у руки, а справді, підвищила їх знання і не дозволила їм промарнувати у таборовій дійсності два роки.

Всі ми раді успіхові нашої гімназії. А що вона наша, таборова, то й використаємо нагоду, щоб коли незабаром почнеться третій рік її навчання, пішло до неї якнайбільше наших дітей. Діти — наш найбільший і єдиний скарб. Вони повинні рости і ставати щораз кращі тілом і духом, щоб у майбутньому могли не тільки бути вдячні батькам за освіту і не тільки стати їм у допомогу, але й могли високо нести наш рідний, гордий прапор.

СВЯТО УТҐІ В МЮНХЕНІ

(Власна кореспонденція). Делеґатура УТҐІ на Фраймані біля Мюнхену влаштувала 7 червня урочисту академію з нагоди 25-літнього ювілею УГА-УТҐІ, що збігся з випуском Середньої Ветеринарно-зоотехнічної школи УТҐІ — першим випуском середнього шкільництва УТҐІ на еміґрації.

В залі Міжнародного Студентського Клюбу зібралися представники таборової управи, гімназії, студентство і професура. Академію відкрив голова Делеґатури УТҐІ доц. інж. Каплистий, який привітав ректора УТҐІ проф. Доманицького, продекана агрономічно-лісового факультету, найстаршого на Фраймані лектора Подєбрадської академії, д-ра Терлецького і запросив їх до складу почесної президії.

З доповіддю про ювілей УГА-УТҐІ виступив ректор В. Доманицький, який підкреслив, що це перший випадок в історії, коли бездержавний нарід в чужій державі має свою високу школу.

Інж. Филипович відзначив, що поруч з 25-річчям УГА-УТҐІ нині святкується закінчення перших двох повних семестрів Середньої Ветеринарно-Зоотехнічної школи на Фраймані, що дають закінчившим право інструкторів плекання дрібних тварин.

Академія закінчилася концертом з участю співаків Н. Роговської, А. Піддубної, Я. Рудавського та піяністки К. Скрипченко.

Події минулого тижня

— Засудженим брітанським військовим судом німецьким генерал-фельдмаршалові Кессельрінґу, генерал-полковникові фон-Маккензену й генерал-ляйтенантові Мельцеру смертну кару замінено довічним ув'язненням.

— В Штутґарті, Реґенсбурзі, Касселі й Відні засновано спеціяльні американські бюра, де виставлено фотографічні знімки запідозрених у приналежності до адміністрації і варти концетраків для опізнання їх колишніми в'язнями таборів.

— В Бамберзі викрито й заарештовано як колишнього урядовця Ґестапо, члена СД і есесівського фюрера Юліуса Еріха, що під прізвищем Гольма удавав з себе переслідуваного за Гітлера напівжида і був членом управи об'єднання жертв нацизму.

— Американське міністерство закордонних справ опублікувало текст підписаного в Римі з Італією договору про надання їй допомоги Сполучених Штатів у рямцях їх допомогової програми для Европи.

— В Женеві почалася конференція европейської господарської комісії. В конференції беруть участь представники Великобрітанії, Франції, Сполучених Штатів, Совєтського Союзу й 13 інших держав.

— Член зовнішньополітичного комітету американської нижньої Палати республіканський посол Мандт запропонував Конґресові позбавити господарської підтримки ті европейські країни, що не хочуть брати участи в опрацюванні пляну Маршалла.

— Як повідомив голова американської делеґації в Кореї генерал Браун, наради совєтсько-американської комісії в справі створення тимчасового корейського уряду після п'ятитижневих безплідних дискусій про засади й методи участи в переговорах корейських політичних партій зайшли в глухий кут.

— Австрійський міністер внутрішніх справ Гельмер подав парляментові подробиці 10 випадків схоплення і вивезення людей, проти чого неозброєна австрійська поліція виявилася безсилою, тим більш що цих людей схопили особи в совєтській військовій уніформі.

Їдемо до Каліфорнії

(Дальший розділ з книжки Г. Папашвілі „Тут усе можливе“)

Дуже прикро дивитися на людину, яка хворіє і сохне, а ще прикріше бачити місто, що вмирає на ваших очах. Одначе таке трапилося з Детройтом взимку 1932 року. Місто, таке квітуче і повне життя раніше — вмерло. Спершу зупинилися фабрики, одна по одній закрилися маленькі крамниці, де люди заробляли свої пені, і залишилися тільки пусті вікна, що, наче мертві очі, дивилися на безлюдні вулиці. Початі будови стояли незакінченими, бо гроші скрізь витекли, як витікає кров.

Кожної виплати все більша і більша кількість робітників діставала приколоті до чеків рожеві папірці, які означали, що їм не треба більше повертатися на роботу. Я спостерігав багатьох, що при цьому блідли, немов люди, яких морозить перед захворінням на тиф. Бо ця депресія була подібна до тифу, тільки процес вмирання тут ішов повільніше.

І чому це трапилося? Ніхто не знав. Біржовий ринок в Нью-Йорку? Так гадали деякі. Але інші говорили: Як може біржовий ринок за тисячу міль звідси, що ніколи не бачив мене, дістати мене і забрати мій шматок хліба тут, в Детройті?

Щодо мене, то я не мав відповіді на це, якщо навіть якась і була. Мені лише здавалося ганебним працювати далі в той час, коли сімейні люди потребували праці, і я кинув її. З двома сотнями долярів, що зберіг за цей час, я почав скуповувати старі авта, розбирати їх і продавати частини та метал.

В будинку, де я жив справи йшли не краще. Щовечора коли я приходив з роботи Ганна Федорівна сиділа в їдальні і пила чай а лице її, з кожним разом все більше витягувалося. В п'ятницю я прийшов платити за квартиру.

— Прошу сідайте, Георгію Івановичу. — Вона налила мені шклянку чаю.

— Жахливий час! Страшний час! Ваш приятель Володя втратив роботу. А мадам Гречкіна не має зовсім учнів.

— Треба було цього сподіватись, — сказав я. — Ніхто не хоче вчитися музики... тра-ля-ля, коли люди голодні.

— Навіть Єрмак та старий перс виїжджають у понеділок. Лишають мені весь цей будинок, в якому тільки ви платите за квартиру. Що робити?

— Може стане крзще, — зауважив я.

— Ні, я не сподіваюся, — відповіла вона. — Відверто кажучи, щодалі стає все гірше. А я вважала Америку багатою країною. Місцем, де всього досить.

— Тяжко повірити цьому, — сказав я, — але тут люди також можуть бути бідні, як і скрізь.

Увійшов її батько і сів. Ганна Федорівна відрізала кекси.

— Прошу візьміть шматочок, Георгіє Івановичу. Сьогодні іменини мого батька. Хто зна, чи доживе до наступних іменин мій татусь. Чи хто з нас знає. Чи є сенс боротися далі? Я часто питаю себе. Можливо, що вмерти зараз найкраще, що можна зробити.

— Ну, як кому. Можливо це вам також не дасть насолоди. Колись спробуйте.

— Ми мусимо щось робити.

Батько Ганни Федорівни сильно колотив ложкою.

— Справи йдуть негаразд. Говорили, що в Америці є робота для всіх. Чи не так?

Але чому він так турбується про це? Я не знаю. Адже він не працював жодного дня в своєму житті. Не будемо аналізувати цього.

— Але що? — Спитала Ганна Федорівна. — Що можемо робити?

Їхати кудинебудь, — сказав батько, а щодо цього, то Америка добра. Байдуже де ви були досі, вам завжди лишиться місце, куди їхати. «Нехай це буде місце, де багато роботи, татку. Таке, якою Америка була колись. І якщо ми поїдемо дуже скоро, можливо, ми уникнемо цього прокляття, — вона перехрестилася, — яке впало на Детройт.

— Щоб вирішити це — потрібний час, зауважив батько. — Добре все обміркувати. — Він поклав руку на очі і почав думати.

Прийшла Люба, донька Ганни Федорівни. Це була п'ятнадцяти-шістнадцятирічна дівчина з янгольськими блакитними очима, рожевими щічками і кучерями, жовтими як пір'я в маленьких каченят. І поруч з цим вона мала вдачу, що підійшла б більше вантажному верблюдові — вперта, неподатлива, дуже гостро показувала невдоволення і якщо своїм вереском не досягала того, що хотіла, вона не посоромилася б навіть вкусити. Мені було шкода її брата Арташа — милого дванадцятирічного хлопця. Я часто дивувався, як зможе він це все витримати, поки стане дорослим.

— Галло, Любо! — гукнув я. — Що ви вчили сьогодні в школі?

— Не називайте мене Любою, — тупнула вона ніжкою, — я вже казала вам сто разів. Ви робите це навмисно. Люба, Люба... тепер я називаюся Люцетою.

— Добрий день, Люцето Петрівно, — сказав я. — Як ся маєте, міс Люцето? Радий познайомитися з вами. Так краще?

— Крім цього, я не ходжу більше до школи... Покинула. Працюю.

— Що ж ви робите?

— Капельдинершею в кіно.

— Ви залишили школу? — здивувався я, — для такої речі як це? Скільки ви одержуєте?

— Я дивлюсь тепер кожний фільм три, чотири, п'ять, скільки захочу разів. Безплатно. Це моя винагорода.

— Театр, — зауважила Ганна Федорівна, — ах, театр... я не можу лаяти її. Справді, вона має це від мене. Театр! Як я любила. В Петрограді ми мали льожу.

Її батько голосно кашлянув, показуючи цим, що він думає.

— Так ми погоджуємося... — сказав він.

Арташ відкрив двері, в'їхав на своїх роликах і сів, відсунувши стільця, щоб його не дістала і не вщипнула Люба.

— З чим ми погоджуємося? — запитав він.

— Перед тим, як мене перебили, — відповів батько, — я збирався сказати, що ми погоджуємося кудинебудь їхати. Помилка, яку ми зробили, приїхавши в Америку та, що ми обрали місце, де ніхто не говорить по-нашому Ми більше цього не зробимо. На цей раз ми поїдемо туди, де всі говорять нашою мовою. Ми поїдемо до Аляски.

— Аляска. Це добре, — промовив Арташ. Він прокотився до буфету взяти собі тарілку. — Але хто вчив ескімосів?

— Мій хлопче, — сказав дід, — я маю честь поінформувати тебе, що Аляска була власністю царя Миколи Олександровича. Звичайно, що всі там говорять по-російськи. Скинь ці ролики.

— Цар продав Аляску Америці? — зауважив я.

— Плітки, ніщо, як плітки. — Затратив борги за гру в карти. Так я чув.

— Брехня! — стукнув він по столі. — Його Імператорська Величність ніколи не зробив би цього, не сказавши народові. Все брехня. Ми їдемо до Аляски.

— Так, так. — Ганна Федорівна закрила очі. — До Аляски. А густий, тихий сніг буде падати й падати, намерзаючи на будинках і церквах, наче маленькі кекси. Дзвонитимуть дзвони. І ми побачимо знову сяючі обличчя наших селян. Так. Ми всі їдемо.

— А куди ж подіти мій склеп з частинами машин, — сказав я. — Чому я мушу кидати його. Це приносить мені заробіток.

Ганна Федорівна відкрила очі і спустилася знову на землю.

— Чекайте, Георгію Івановичу, для себе я не вимагаю нічого. Для мене вистачить скоринки хліба і склянки води. Але мої діти. Ви забуваєте про моїх дітей. Їм же потрібне майбутнє.

— Я не заперечую цього. Але я ще не хочу їхати до Аляски.

— Вибачте, — перебив її батько. — Одне питання. Чи були ви колинебудь на Алясці?

— Певно, що ні.

— Тоді звідки ви знаєте, що вона вам не сподобається?

— Крім того, — сказала Ганна Федорівна, — їхати одній не можливо. Жінка слаба, безпомічна в дорозі, одна з дітьми. Двома маленькими дітьми.

Люба відрізала скибку кексу і почала їсти.

— Полярні ведмеді, — сказав Арташ,

Президент американського Червоного Хреста О'Коннор прибув нещодавно до Франкфурту. Генерал Гюбнер (ліворуч) вітає його в замку Кронберґ. (ДЕНА)

Друковане слово в пропаґанді нашої справи серед чужинців

Доповідь д-ра Степана Барана на I З'їзді Українських Журналістів у Н. Ульмі 2 червня 1946 р.)

(Продовження з 80 ч. «Неділі»).

Рік перед тим, наприкінці весни 1913 р. відвідали Львів група англійських журналістів з Лондону. Я зайнявся зорґанізуванням ширшої товариської зустрічі цієї групи з нашими видатнішими громадянами, яка і відбулася в ресторані «Народньої Гостинниці». З цієї групи один Джордж Рафалович (Raffalovich), з походження жид, син натуралізованого в Англії російського еміґранта, вже довго цікавився українською справою і зробив для неї багато; написав він під псевдонімом Bedwin Sands книжку англійською мовою про Україну і українську справу і в рр. 1913-14 пропаґував українську справу в англійській пресі. Познайомився він і з митрополитом А. Шептицьким і мав нагоду довго з ним поговорити на одному приватному обіді, куди запрошено його й мене. Дехто зі згаданої групи журналістів відвідав Гуцульщину, а я з Рафаловичем поїхав в найближчу неділю до Перемишля, коли там відбувався великий окружний здвиг Соколів і Січей, щоб його показати Рафаловичеві. На обіді були ми у провідника перемиських українців соймового посла д-ра Теофіля Кормоша, з яким відвідали достотеметності Перемишля і всієї Галичини — Дівочий Інститут з гімназією і зразковим інтернатом, звідки вийшла молодша ґенерація нашого свідомішого жіноцтва. Рафалович говорив по-німецьки і я мав змогу з'ясувати йому ближче українську справу і в Австрії і в Росії та підкреслити самостійницькі державницькі стремління українського молодшого покоління в Галичині і Буковині.

З французькими журналістами до вибуху першої світової війни не мали ми ближчих зв'язків. Цей терен знав ближче тоді галицько-український журналіст **Ярослав Федорчук** (1878—1916), що молодим виїхав до Женеви, опісля до Парижу, звідки часом присилав статті інформаційного характеру і до львівського «Діла». Писав він статтю про українські справи до деяких французьких часописів, між іншими до «Le Courrier Européen» і написав по-французьки книжку «Українське національне відродження». Смерть в молодому віці припинила дальшу його журналістичну працю на французькому терені.

Українською справою інтересувалася тоді і російська преса, зокрема вороже нам «Новое Время» у Москві, якого віденським кореспондентом був д-р Дмитро Марков, галицький москвофіл. Очевидно, у Києві цікавився австрійськими українцями чорносотенний «Кіевлянинъ», орган Піхна і Шульґіна. Вся та преса ставилася крайньо вороже до національних змагань австрійських українців, вважаючи їх мазепинцями — сепаратистами і ворогами Росії. Ті кола спричинили опісля розгром українського національного життя царською окупаційною владою в Галичині і Буковині в рр. 1914-15, між іншим, і цілковитої заборони українського друкованого слова та масові арешти і вивезення до тюрем і на Сибір українських діячів з митрополитом Андреєм Шептицьким у проводі. Як звісно, митрополита арештували у Львові ще у вересні 1914 р. незабаром по приході російських військ. До Львова приїхав був православний єпископ Євлогій з Холма і за допомогою російської окупаційної влади і спроваджeного російського православного духовенства — здебільша теж малоросів — розпочав широку акцію за введення православ'я в Галичині, на загал зовсім безуспішну. Розпочату єпископом Євлогієм — помер нещодавно на еміґрації у Франції як митрополит закордонної російської православної церкви, — закінчили в роках 1945-46 сучасні наслідники царату і його політики арештуванням цілого українського греко-католицького єпископату з митрополитом д-ром Йосифом Сліпим на чолі і сотень священиків та вивезенням їх у тюрми (в глибину Совєтського Союзу) або до концентраційних таборів у підполярних околицях. Тоді проголошено скасування церковної унії з Римом у Галичині і введення на її місце московського православ'я. Проти згаданої національної масакри австрійських українців в рр. 1914-15 і намірів єпископа Євлогія піднеслися протести в російській поступовій пресі і в Державній Думі. Сьогодні там ніхто не протестував, бо нема там зовсім свободи слова і преси.

Вже згадано, що російська чорносотенна і урядова преса поцікавилися незвичайно українською справою, зокрема в Галичині, напередодні першої світової війни. Якраз тоді, в березні 1914 р., на основі польсько-українського компромісу галицький сойм ухвалив соймову виборчу реформу і зміну крайового статуту. За згоду українських послів на деяке поширення компетенцій галицького сойму коштом австрійського парляменту — проти чого українці ставилися завжди дуже рішучо, — одержали українці доволі значні уступки. А саме: допущення до співуправління краю, автономію в національно-культурних і шкільних справах і значне поширення українських народніх і середніх шкіл. Але найважніше. Під натиском центрального уряду поляки дали згоду на заснування державного університету з усіма факультетами з українською урядовою мовою навчання. Осідку цього університету покищо не означено, бо поляки не згодилися на Львів і мав він бути на терені Замарстинова, сусідньої окремої адміністраційної громади, що вже за Польщі увійшла в склад Львова. В соймовій виборчій ординації призначено для ректора цього університету вірильне місце в соймі.

Введення в життя українського державного університету мав незабаром устійнити окремий закон або найвищий цісарський розпорядок, де був уже означений і осідок університету. Відкриття університету пляновано на початок шкільного року 1915/16 з дальшою його розбудовою. Ще перед тим у віденському парляменті проголосив президент міністрів цісарське послання (Kaiserliche Botschaft) цісаря Франца Йосифа I про заснування Українського Університету. Українська Парляментарна Репрезентація під проводом д-ра Костя Левицького з трьох своїх членів, професорів університету, д-ра Степана Смаль-Стоцького, д-ра Олександра Колесси і д-ра Станислава Дністрянського делеґувала комісію з дорученням скласти список кандидатів на професорів і доцентів цього університету. Центральний уряд дав свою згоду на запрошення цілої низки українських учених з Росії. Габілітацію доцентів перед тим малось провести в чеському університеті в Празі.

Очевидно в цьому університеті студіювало б багато українських студентів з-за Збруча, де мали б вільний і повний український вишкіл крім здобування фахового знання. Царський уряд боявся масового припливу студентської молоді з Наддніпрянщини в український університет у Галичині. Боявся він тому, що такий факт причинився б без сумніву до скорого і широкого зросту української національної свідомости і активности на українських землях у Росії. А воно для політики царського уряду на Україні було б дуже небезпечне, бо Росія прагнула здавна до цілковитого винародовлення українців. Отже коли справа відкриття українського державного університету в Галичині була вже на передодні свого здійснення, царський амбасадор у Відні з доручення свого уряду зголосив за кілька тижнів перед вибухом австрійсько-російської війни в серпні 1914 р. іменем свого уряду офіційний протест-демарш проти заснування українського державного університету в Галичині. Вручивши цей демарш міністрові закордонних справ у Відні, царський амбасадор заявив, що заснування українського державного університету в Австрії вважатиме за casus belli і тому вважає своїм обов'язком заздалегідь остерегти австро-угорського міністра закордонних справ.

Згаданий демарш віднайшов д-р Кость Левицький при ліквідації міністерства закордонних справ у Відні по розвалі Австро-Угорщини, зняв з нього копію і оголосив його вже за Польщі на сторінках львівського «Діла».

1914 р. преса про це мовчала, бо і самого демаршу не подано до публічного відома. Такою була українська справа в політичній грі двох европейських потуг. Не стала вона casus belli, бо незабаром прийшла війна з приводу сербської проблеми і вбивства сербськими заговірниками 28 червня 1914 р. в Сараєві престолонаслідника Франца Фердинанда та його дружини Софії. В тіні заговірників стояли аґенти царської Росії. До боротьби з цією Росією виступив незабаром галицький леґіон Українських Січових Стрільців. Преса знову заговорила про українську справу.

(Далі буде).

II. КОНКУРС

на твори дитячої й юнацької літератури

В-во «Нашим дітям» ОПДЛ проголошує цим другий конкурс на твори дитячої й юнацької літератури, а саме:

I. на а) повість з сучасного чи минулого українського життя або української природи, б) фантастичну повість з українською тематикою, в) літературну біографію визначної української постаті (науковець, дослідник, мандрівник, маляр, музика, полководець і под.) з підкресленням часу її дитинства й молодости. Призначення для дітей від 9—10 р. життя, або для юнацтва.

II. на а) збірку оповідань з сучасного чи минулого українського життя, або української природи, б) збірку казок або байок з українською тематикою чи кольоритом, в) збірку літературних біографічних нарисів про визначні українські постаті, при чому об'єм нарису про одну постать не може виносити менше, як один авторський аркуш. Призначення для будь-якого віку дітей чи юнацтва.

Об'єм конкурсових творів найменше чотири авторські аркуші (1 авт. аркуш — 40 000 знаків — 20 стор. машинопису).

Нагороди: I — 3 000, II — 2 000, III — 1 000 нм., при чому I-ша нагорода може бути признана тільки за повість, або літературну біографію як під I.

Твори, позначені гаслом, з долученою заклеєною копертою, з адресою автора в середині, з назвою твору і гаслом зверху, подавати на адресу: Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, Мюнхен, Дахауерштр. 9/II.

Реченець подачі творів: 1 вересня 1947.

При розгляді творів братиметься до уваги крім літературно-мистецької вартости також національно-виховну вартість передусім для дітей і юнацтва, що виросло, чи виростає на чужині.

В-во застерігає за собою право першодруку нагороджених творів за сплатою звичайного гонорару.

Склад оціночного жюрі буде поданий пізніше.

Проголошено в Берхтесґадені, під час II. з'їзду ОПДЛ, 7 червня 1947 р.

В-во «Нашим Дітям» ОПДЛ.

Коротко

— Віцепрезидент індійського тимчасового уряду Негру й його кабінет подали віцекоролеві Індії лордові Монтбеттенові заяву про демісію.

— У французькому Марокко як перший крок до запланованих реформ складено новий уряд з 10 марокканських і 10 французьких представників.

— Центральний комітет італійської комуністичної партії опублікував формальне «оголошення війни» християнсько-демократичному урядові де-Ґаспері. В Римі засновано нову політичну партію «національного пробудження», метою якої є боротьба проти комуністичних методів та ідеології.

— До Токіо прибув літаком з Мелбурну (Австралія) шеф брітанського генерального штабу лорд Монтґомері. По дорозі він відвідав острів Таманію, де провів свої юнацькі роки.

— Французька поліція безпеки сповіщає про арешт у зв'язку з викритою змовою проти республіки Анрі Сутіфа, що за співпрацю з німцями був засуджений до 20 років примусових робіт, але минулого року втік і жив ховаючися.

— Згідно з урядовим повідомленням з Беоґраду, група «білоґвардійців» з вишколених німцями словенців, що перебували в австрійському таборі для інтернованих, перейшовши в районі Морібора кордон, забили провідного члена юґославського «Народнього комітету».

— На грецько-юґославському кордоні відбуваються запеклі бої між урядовим військом і повстанцями. Комісія балканського комітету, обговоривши відмовлення Совєтського Союзу брати участь в обслідуваннях комісії, ухвалила передати совєтську заяву балканському комітетові й Раді безпеки і провести обслідування без участи СССР.

— 6 липня, на заклик короля Ґерґа VI, в Англії відбувся «день молитви» за процвітання Англії та комовелту. По всіх містах та селах церкви були переповнені.

— До арґентінського президента Перона прибув з офіційною візитою президент республіки Чіле Виделя, що подорожує по південно-американських республіках і тиждень пробув уже в Бразілії

— До Варшави прибув новопризначений амбасадор Сполучених Штатів Стентон Ґріффіт.

— Чехословацький прем'єр Ґотвальд та міністер закордонних справ Масарік виїхали з Праґи до Москви на переговори з совєтським урядом, зокрема з приводу другої Паризької конференції.

— В Мюнхені в присутності американського військового губернатора в Німеччині генерала Клея та його політичного радника Марфі відкрилася конференція рабінів американської зони Німеччини.

— В Румунії у військовому суді розпочався процес 43 осіб, обвинувачених у «змові» проти румунського уряду.

— Після того як шість озброєних людей в перефарбованій брітанській уніформі з відзнаками «короля Петра» обстріляли на австрійсько-юґославському кордоні брітанську польову поліцію, брітанське військо з панцерниками пильно доглядає цей кордон.

— Частка Великобрітанії у витратах міжнародньої організації для втікачів (IPO) становитиме 1 425 000 фунтів стерлінґів.

кити, тюлені, Георгію Івановичу. Тюлені, що плескають своїми руками. Я хочу вкрасти в школі підручник географії і принести додому, щоб показати вам.

— Але я можу побачити все це за десять центів в Бель Айл парку — в зоо.

— Рука Господня карає вдову, — заплакала Ганна Федорівна. Її сльози лилися, як літній дощ. — Якщо ви відмовляєтеся — до кого ж мені звернутися?

— Не проливай своїх сліз у склянку з чаєм, мамо! Арташ погладив її по руці. — Вони розбавляють чай. Я візьму тебе на свою собачу запряжку, коли ми будемо там. Я і Георгій Іванович матимем собачі запряжки, що літатимуть як вітер. — Він почав совати стіл ногами.

Люба знову взяла кексу.

— Золото... — промовив батько. — Воно цілком заволоділо моїм розумом. Ми дещо знайдемо, якщо будемо шукати його.

— Морські леви також, — сказав Арташ, — схожі на тюленів, тільки з вусами, Георгію Івановичу. Я знаю вам сподобається.

— Окей, окей, — відповів я. — Не плачте більше, Ганно Федорівно, я поїду.

Люба закінчила останній шматок кексу й облизала пальці. — Але ми не поїдемо до Аляски. Я маю намір бути кінозіркою. Я вирішила, що ми поїдемо до Голівуду.

Це викликало нові суперечки. Аляска чи Каліфорнія? Але відразу ж я став на стороні Люби. Якщо я маю кудись їхати, я хотів би їхати до Каліфорнії. Дядько Джон виїхав туди шість місяців тому і завжди запрошує мене до себе. Крім того після розмов з американцями я прийшов до висновку, що Каліфорнію дуже цінують. Принаймні там нема ніякого снігу.

Тепер почалася підготовка до нашої подорожі. Я пішов до моїх уламків і зібрав авто з кращих частин, які я мав під рукою. Воно було подібне до залізничного ваґону і в той же час нагадувало катафальк.

— Але крім цього нам потрібно ще вантажне авто, — зразу ж зауважила Ганна Федорівна, коли я привіз мій винахід до дому, щоб показати його.

— Чому? Їдете ви, ваш батько, діти та я. Для п'ятьох — це добре. Навіть ще залишається місце.

— Але я підмовила пані Гречкіну їхати також, — сказала Ганна Федорівна. — І Єрмак також поїде.

— Але для чого вантажне авто?

— Для моїх меблів, звичайно.

— Ганно Федорівно! Ви, напевне, не хочете цим сказати, що ви повезете меблі до Каліфорнії? Ви не думаєте цього?

Але вона таки думала.

Отже, нарешті, я знайшов вантажне авто, за 150 долярів, досить добрий півторатонний Форд. Ми почали навантажувати.

Ліжка, столи, стільці, килими. Я нічого не говорив. Після того ми мали зробити кошик для ґумового дерева, яке мало їхати до Каліфорнії разом з п'ятдесятьма мішками пір'я.

— Це пір'я з посагу моєї власної прабабці, — сказала Ганна Федорівна. — Я маю священний обов'язок зберегти його для Любиного посагу.

— Хай краще Люба спочатку найде нареченого, — зауважив я.

У відповідь вона дала мені пташину клітку, щоб я її десь приладнав. Велика пташина клітка, птиця з якої здохла ще подорозі з Росії.

— Чи не могли б ви залишити клітку тут?

— Прошу, — сказала Ганна Федорівна. — Чому ви заперечуєте мені, мої бажання такі прості і їх так мало. Чому ви примушуєте мене залишити клітку тут. Ви хочете вбити надію в моєму серці мати ще колись любу канарку, яка співатиме мені пісень.

Я поставив її. Канарчина хата також їде до Каліфорнії. І нарешті збруя з дзвіночками, для трьохкінної санної запряжки, та вулик з бджолами, який Арташ тримав на задньому дворі. Я бачив, що говорити було безнадійно. Хай роблять, що хотять.

— Я закінчив все, що було намічено для нашої експедиції, — сказав батько одного ранку за сніданком. Він розкрив свою велику течку і витяг аркуш паперу.

— В авті поїде моя донька, діти, мадам Гречкіна та Єрмак, як їх захисник. У вантажному авті поїдемо я та ви, Георгію Івановичу. Ми показуватимем дорогу.

— Ми мусимо стежити один за одним і триматися разом. Це головне, — сказала Ганна Федорівна. Якщо ми розгубимося, я знаю, що ми зустрінемося лише на небі.

— Але як ми це виконаємо? — зауважив я. — Я не можу читати мапу. Коли дивишся на папір — все здається пласким. Насправді ж дорога іде то вгору, то вниз, робить закрути перерізає ріки.

— Це буде моєю справою, — пообіцяв батько. — Я даватиму вказівки. Я маю життєвий досвід в мандрівках. Я проїхав з Трансбайкалу до Туреччини, з Петрограду до Владивостока. Не турбуйтеся.

— Ми вже всі готові вирушити? Ні, Ганна Федорівна потребувала часу, щоб приготувати їжу. Протягом тижня я нюхав печене й варене, а столи вгиналися від начинених курчат, вареної шинки, глеків з салатою, буряками, маринадами. І куди б ви не сідали, ви мусіли бути обережними, щоб не сісти на якийсь кекс.

— Ганно Федорівно, ви збуджуєте мою цікавість, — сказав я, — що ви робите? Може ви збираєтеся десь в дорозі зустрічати Великдень?

— Прошу, прошу. — Ганна Федорівна не мала часу. — Не заважайте мені, це не жарти запакувати сніданок на сім осіб, що їдуть до Каліфорнії.

— Але я сподівався, що ми зупинятимемося і їстимемо в ресторанах, — сказав я.

Батько висунув свою голову, з комори, де він ліпив пиріжки — хрумкі маленькі шматочки тіста, начинені рубленим м'ясом та круто вареними яйцями. Дуже зручні для їжі.

— Мій бідний хлопче, — сказав він. — Ви, певно чекаєте знайти готову страву скрізь, де ми зупинятимемось? Це говорить про те, що ви маєте мало досвіду у подорожуванні. Можливо на залізничній станції ми можемо купити кип'ятку для чаю. Але ми бідні люди. Кого ми можемо вислати наперед, щоб замовляти собі страву перед нашим приїздом?

Сперечатися з батьком — це все одно, що сперечатися з вітром.

Нарешті, одного ясного жовтневого ранку, коли повітря шумувало, як шампанське, все було готово і ми почали подорож.

Двадцять чи тридцять товаришок Ганни Федорівни, багато чоловіків з клюбу де був членом її батько, декілька хлопців, яких я знав і багато малих дітей зі школи, де вчилися Люба і Арташ, прийшли попрощатися. Вони всі зібралися і дивилися на нас круглими очима. Вантажне авто запаковане, газ та масло в авті. Чи ми готові вирушити?

— Ні, — сказала Ганна Федорівна. Ні, — вона вийшла з машини. — Так від'їхати? Неможливо. Залишити нашим друзям лише спогад про холодний дім. Ні. Це надто жорстоко. Хай вони пам'ятають про Ганну Федорівну, що вона давала обома руками. Хай вони скажуть, що на останку вона частувала з тією ж гостинністю, як і в перший день. Розпакуйте самовар.

Отже ми добули його з-під машини до шиття, витягли ложки з тирси, куди їх поклали, щоб не попсувати. Арташ побіг до крамниці за вугіллям, а Ганна Федорівна мусіла виложити більшість сніданку, щоб дістати кекси. Моїм обов'язком було передавати чай і вислухувати всіх пань, які з усіма подробицями розповідали про їх подорожі, здебільшого це були мандрівки з дуже нещасливими пригодами.

В полудень всі скінчили їсти і плакати. Ми помили склянки, запакували машину знову і на цей раз ми справді виїхали.

— Прощавайте!.. Прощавайте!..

Тепер командував батько Ганни Федорівни.

— Праворуч, ліворуч, прямо і вивів на покручену брудну дорогу шириною для одного авта.

Дванадцяте шосе іде від Детройту, — сказав я. — Чому б нам не використати його?

— Мій хлопче, мій хлопче, — батько похитав головою. — Ви ніколи не навчитесь. Досвідчені мандрівники завжди користуються бічними дорогами. Таким чином ви уникаєте бандитів та ґрабіжників. А також не платитимете мита.

Ми їхали. Іноді багнюкою, іноді засіяним полем ми проїжджали повз корів, обминали дільниці з чорною смородиною. Коли настала ніч ми зупинилися і отаборилися на цвинтарі. Наступного ранку знову вирушили. Я вважав, що ми ще не скоро будемо в Каліфорнії.

Другого дня за вечерею ми з'їли всі наготовлені запаси. Дякувати Богові. Тепер ми можемо, як всі люди ходити до ресторану. Дарма, що батько Ганни Федорівни думав про це, я бачив скрізь, де ми проїжджали, багато ресторанів.

Отже, ми вибрали чисту затишну їдальню, зайшли, сіли за стіл і замовили їжу. Мене розбирала цікавість. Як далеко ми заїхали? Я підійшов до переднього прилавка.

— Будьте ласкаві, — промовив я до чоловіка, що смажив ковбасу на вікні, — скажіть яке це місто?

— Янгстаун.

— Янгстаун? До якого штату зараховують Янгстаун?

— Огайо.

Це було Огайо! Страшний удар для мене. Я певен, що я проїздив Огайо, коли їхав з Пітсбурґу до Детройту. Це означало, що ми були в точно протилежному напрямку.

— Дозвольте мені потурбувати вас ще одним питанням. Як ви думаєте, в якому напрямі лежить дорога до Каліфорнії?

Він показав на чоловічу вбиральню.

— На захід, — відповів.

Я вийшов через кухню на заднє подвір'я і сів на смітярку. Протягом години я вивчав небо, доки не вияснив по зірках потрібного напрямку, тоді я повернувся і з'їв все, що мені дали, повернувши, звичайно, тарілку назад.

Наступного ранку я взяв на себе ініціятиву.

— Ми прогаяли два дні, — сказав я. — Два дні, що ніколи не повернуться. Розстеліть мапи. Арташе, поклади паличку в напрямі до Каліфорнії.

— Окей!

— Перепиши назви штатів, що лежать по дорозі.

Арташ старанно виписав їх на аркушику паперу. Огайо, Індіяна, Ілінойс, Місурі, Канзас, Колорадо.

— Тепер, — сказав я заводячи авто, — рушайте всі за мною. Прямо. Я на правильнім шляху і там, де заходить сонце, нас чекає Каліфорнія.

З англійського переклали:
О. Гаєвська та О. Несіна.

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

СВЯТО НЕЗАЛЕЖНОСТИ США

У п'ятницю 4 липня ц. р. громадяни українських таборів в Ашафенбурзі зібралися в театральній залі Боа-Брюле, щоб відзначити 171-у річницю незалежности США. Крім українців, на урочистий вечір прибули чужинці — керівники та співробітники ІРО. Лідер ОПУЕ проф. Орелецький прочитав українською й англійською мовами доповідь про боротьбу американського народу за Незалежність США. Ця боротьба відогравала в минулому і відограватиме величезну ролю в майбутньому в боротьбі всіх народів світу за свою національну свободу й незалежність.

По офіційній частині відбувся концерт, на жаль, дуже бідний своїм змістом і мистецьким виконанням. Повівало від нього офіційним трафаретом. Всією окрасою художньої частини був виступ скрипаля Петрівського, що відіграв п'ять речей з українського й клясичного західньо-европейського репертуару та духової оркестри з Ляґарде, що виконала американський та український національний гімни. Мішаний хор під керівництвом Лаврівського, наче поспіх випадково зібраний гурт розгублених співаків, виконанням дуже простих з музичного погляду пісень, викликав ніяковість присутніх перед чужинцями. Чейже український осередок в Ашафенбурзі має добрий кваліфікований міжтаборовий хор, з багатим українським та західньоевропейським репертуаром, а також і солістів, що з повним успіхом могли б належно вшанувати піснею це велике свято Незалежности США.

М. С-ий.

АРХИЄПИСКОП ГЕННАДІЙ В АШАФЕНБУРЗІ

В четвер 10 липня прибув до Ашафенбурґу Високопреосвященніший Архиєпископ Геннадій і відправив в церкві 4-го табору врочисту панахиду за вічний спокій героїв, що згинули за волю України під Полтавою 1709 року. На зустріч Владиці вийшла велика громада народу.

У суботу 12 липня, в день Свята св. Апостолів Петра і Павла, Архиєрейську Службу Божу відправить Високопреосвященніший Геннадій в православній церкві табору «Артилері». Початок о 9,30 ранком.

У неділю 13 липня Архиєпископ відправить Божественну Літургію в православній церкві табору «Ляґарде», а напередодні — всенічну. Початок всенічної — о 7-ій год. веч., а Літургії — о 9,30 ранком.

У неділю ж о 8 год. веч. Владика у співслужбі всього духівництва правитиме акафіст Божій Матері за добру долю скитальців і вигнанців — в церкві табору «Боа-Брюле».

З'ЇЗД ПРАВОСЛАВНИХ БОГОСЛОВІВ

29—30 червня та 1 липня ц. р. відбувся в Ашафенбурзі в таборі «Піонір» з'їзд православних богословів — випускників Варшавського університету. З 34 запрошених богословів та гостей на з'їзд прибуло 14 осіб, між ними архиєпископ Палладій, один єпископ, 9 осіб духовного стану та три особи цивільні. Від 12-ти осіб запрошених, що не могли прибути на з'їзд з незалежних причин, отримано привітання. З'їзд попередили урочисті Богослужби, на яких проповідували учасники з'їзду. Після Служби Божої, в неділю о год. 13-тій відбулося урочисте прийняття та товариська зустріч учасників з'їзду з місцевими громадськими чинниками.

Наради відбулися в атмосфері повної солідарности, любови й почуття обов'язку. Це відрадне явище і факт великої моральної ваги, тому що учасники з'їзду, в минулому вихованці одної школи, належать тепер до різних церковних юрисдикцій. Тому, як наявний доказ цієї солідарности, було схвалено вислати привітання з нагоди скликання з'їзду всім головам Православних Церков на еміґрації та професорам був. богословського факультету Варшавського університету. В обміні думок брали жваву участь всі учасники. Велику увагу приділено також засадничим питанням скитальщини взагалі: репатріяції, переселенню, позбавленим прав ДП. Всі учасники, зокрема духівництво, що найбільш чисельно заступлене на з'їзді, зобов'язались нести морально-релігійну допомогу скитальцям і стати спільним фронтом, не дивлячись на різну церковну юрисдикцію, в обороні прав скитальців перед міродайними чинниками. З'їзд ухвалив конечну потребу організації Братства Православних Богословів Варшавського університету і виніс таку резолюцію:

«З огляду на виразний розподіл світу, сьогодні на два табори: християнський та матеріялістичний і на боротьбу, що від давніх часів ведеться між ними, а в сучасний мент, коли особливо матеріялізм стає аґресивним і його впливи знецінюють високу гідність людини і нівечать духову культуру — з'їзд православних богословів:

деклярує виразно своє становище по стороні Правди Христової і готовність свою співпрацювати з усіма тими, хто стоїть на сторожі християнських ідеалів.

Стоячи на сторожі основ Св. Православія і беручи під увагу сучасне становище Православної Церкви на Батьківщині та брак єдности Церков Православних на еміґрації і внутрішній стан церковного життя, причини його занепаду, викликані іноді і впливом ворожих сил — з'їзд просить ієрархію Православних Церков на еміґрації якнайскорше, не поглиблюючи антаґонізмів, увійти в молитовне єднання між собою, а церквам нашим об'єднатись в боротьбі за оздоровлення внутрішньо-церковного життя.

ВДАРТЕ ОБ СТІЛ, НОЖИЦІ ОБІЗВУТЬСЯ

У середу, 9 липня ц. р., відбулося чергове засідання ашафенбурзької Міжтаборової Національної Ради під проводом голови Ради проф. Животка. На засіданні розглянуто чимало пекучих питань, що стосуються щоденного життя українського громадянства на еміґрації, а саме: про організацію приватного виробництва й торгівлі, про заходи Національної Ради, зокрема лідера ОПУЕ проф. Орелецького, щодо оборони українських ДП, «штатенльосів», вивезених від нас та їх тяжкого нелюдського становища на новому місці перебування, про тяжкий харчовий стан в місцевих таборах, що виплило із звітної доповіді Контрольної Комісії Ради. На всі питання розгорнулася жвава дискусія, особливо отець декан Хрущ у своєму виступі підкреслив, що потрібно всім українським чинникам і пресі цілком реально і сміло сказати слово і перед органами УНРРА (тепер ПКІРО) і перед військовою владою і в американській пресі, про той ненормальний стан, непомірне недоживлення скитальців, зокрема дітей від 6 до 18 років, що створилися по таборах в останні місяці ц. р. і веде до повного виснаження і захорувань як серед дітей, так і дорослих.

Чимало часу в дискусіях забрали **гострі виступи проти редактора редакції «Неділі»**, за те, що вона в відкритій формі говорить на різні теми нашого побутового життя. Член Національної Ради, інженер Бубела, зазначив, що **«редакція «Неділі» взагалі тенденційно вишукує сенсаційні теми, щоб дискредитувати осіб або провід таборів і пашквілями-карикатурами з назвами «Западняк та Східненко», про розподіл дарованих речей, вносить нездоровий вплив у відносини між скитальцями. До цього ОПУЕ мусить зайняти відповідне становище, бо такому редакторові не місце «на редакторському столі».**

З дорадчим словом виступила пані Бартко. Вона гостро підкреслила свій сумнів, чи справді «Неділя» передруковує матеріяли з американської «Свободи» про посилки з Америки для ДП, і містерії з траном для дітей, чи це «провокаційне прикриття авторитетом заокеанських газет. — Дуже обурливо виступив проти «Неділі» заступник директора табору «Артилері» інж. В. Д., кажучи, що газета «Неділя», не перевіривши фактів, містить матеріял про стримування 15% харчів з кухонного приділу, що це є наклеп автора на чесних керівників табору.

Від Редакції: Щодо домагання пана депутата Бубели зняти теперішнього редактора «Неділі» із стола, то дозволимо собі зауважити, що це діло не вигідне: на тому столі крім паперів, газет і клею нічого (ані масла, ні трану, ні цигарок, ані людських одягів і черевиків) немає. Правда, є лише великі ножиці, про які одна народня приповідка каже, що коли вдарити об стіл, то вони обізвуться. Ми кажемо до цих усіх виступів ще й так: aquila non captat muscas, цебто: орли за комарями не ганяються...

ВИЇЗД СТАРИХ ЕМІҐРАНТІВ

На підставі розпорядження військової влади із таборів Ашафенбурзької області (Ашафенбурґ і Ельзенфельд) виїхала велика група так зв. «бездержавних» до нового місця осідку в околиці Байройту. Як причину переселення компетентні чинники подали економічні мотиви. На старому місці дозволено залишитися тільки тим бездержавним, які обіймають важливі посади в таборовій адміністрації, працюють у шпиталі та родинам робітників, що поїхали на працю до Бельґії.

Їх відвезли вантажні авта ІРО на південний двірець в Ашафенбурзі, де завантажилися до товарових ваґонів. Тут теж ждали вже бездержавні з Ельзенфельду. У точно призначений час ешелон вирушив в дорогу. З від'їжджаючими сердечно прощались скитальці місцеві люди, що громадою прибули на двірець. Виїзд цієї групи відчула українська ашафенбурзька кольонія дуже боляче, бо в транспорті було багато вартісних людей, зокрема розумових працівників яких, не зважаючи на наполегливі заходи, та численні інтервенції, не вдалося затримати в Ашафенбурзі.

(ба).

АКАДЕМІЯ В МАЙНЦ-КАСТЕЛІ

У Майнц-Кастелю відбулася урочиста академія в 30-ту річницю відродження Українського Війська. Розпочалася вона внесенням на оздоблену сцену двох військових знамен. Під час того таборовий мішаний хор проспівав пісню «Ой, у лузі червона калина». Присутні прослухали змістовий і цікавий реферат про Українське Військо. На програму склалися теж деклямації та хорові виступи. Місцевий пластовий кіш дав інсценізацію, що яскраво відображала прагнення української нації.

(П. Т.)

Із Свята Молоді в Ашафенбурзі (Фото „Неділі")

— Грецька королева Фредріка звернулася до грецького народу з закликом зібрати 2 000 мільярдів драхм на допомогу жертвам громадянської війни в Греції.

— Арабська ліґа національного визволення (комуністична організація в Палестині) вимагає негайного відведення з Палестини брітанського війська і заснувати в ній «вільної демократії». Жидівська терористична група «Штерн», оголошуючи війну «брітанському імперлялізмові й американському монополізмові», заявляє, що підтримуватиме совєтський Союз і східній бльок.

— Як заявив арґентінський військовий міністер Моліна, Арґентіна згідна на стандартизацію озброєння своєї армії, але з умовою, що зброю виготовлятимуть арґентінські заводи.

— У брітанських урядових колах спростовують поширювані в Парижі й Лондоні чутки, ніби в зв'язку з невдачею паризьких нарад можливе виведення з Берліну альянтського війська.

— Крайова рада американської зони плянує заснувати «Інститут дослідження історії третього Райху», що збиратиме й частково публікуватиме різні матеріяли з часів нацистського панування.

— Між шефом американської професійної спілки гірників Льюісом і власниками вугільних підприємств укладено договір, згідно з яким робочий день гірників замість 9 годин знижується до 8 годин, а денна заробітня платня з 11,85 долярів підвищується до 13,05 долярів. Крім того збільшується фонд суспільної опіки.

— Згідно з повідомленням брітанського адміралтейства, Великобританія під час останньої війни втратила 1 503 військові кораблі загальним тоннажем 959 757 тонн і 2 426 торговельних суден тоннажем 11 331 933 тонни. Японські втрати військових і торговельних суден визначаються так: США потопили кораблів на 9 736 000 тонн, Великобританія — на 1 380 тисяч тонн, СССР — на 9 900 тонн.

— В наслідок найбільшого за 103 роки піднесення рівня води ріка Міссісіпі, прорвавши велику греблю й вийшовши з берегів, затопила коло 1 000 гектарів у районі Сан-Люї. Становище людности, що частково відійшла на «другу оборонну лінію», погіршує буря. Одночасно в районі поводі коло Сан-Люї протягом 11 хвилин відчувався землетрус.

Таємничі летючі диски

Громадську увагу в Сполучених Штатах Америки дедалі більше привертають до себе таємничі «летючі блюдця» або диски, які обертаються, що їх уперше побачили 25 червня в Тихому океані, а після того спостеріґали в понад 30 штатах Америки, а 7 липня і в Данії. Спостерігачі визначають їх швидкість в 500-2 000 кілометрів, а висоту полету — в 90-3 000 метрів. Погляди на це феноменальне явище покищо розбіжні. Тим часом як одні вважають їх за крилаті бомби завважки в 1 тонну, в американських військових колах Німеччини їх схильні пояснити «оптичною ілюзією», а один психіятр приписує їх «жвавій фантазії» людей. До чікаґського університету надіслано докладний опис п'яти округлих сріблястих тіл, що оберталися навколо шостого, спостережених коло канальського кордону на тихоокеанському узбережжі на висоті до 500 метрів. До опису додано шматок металу нібито з одного з цих тіл. За останніми повідомленнями, таємничі диски мають цілком реальний характер і спостережені в різних пунктах світу. Одного з них нібито знайдено в Новому Мехіко (США) і він перебуває тепер в руках американської армії. —

Знайдений диск буде обслідувано в дослідньому інституту американських повітряних збройних сил. Як переказують з цих джерел, він має вигляд зробленого з «цинового паперу» і конструкція його надто легка, щоб він міг переносити людину. Совєтський представник в Раді безпеки Ґромико іронічно заявив в інтерв'ю, що він ще не бачив жадного летючого диска, появу яких приписують в Америці або англійцям, мабуть через те, що вони надіслали до Америки забагато віскі, або Совєтському Союзові, який, готуючися до олімпійських ігор і вправляючися в киданні дисків, не розрахував, ще може, своєї сили. Одна торговельна фірма призначила премію в 5 000 долярів за приставлення їй летючого диска. — (ДЕНА).

КОРОТКО

— З Англії, Франції та інших країн Західньої Европи повідомляють про надзвичайну спеку в другій половині червня. В Голяндії температура вперше з 1849 року досягла 36,1°. У західній Німеччині найвищі температури зареєстровано у Франкфурті (37,8°), Ґайзенгаймі (37,4°) та Ашафенбурзі (36,2°). Такої спеки в Німеччині не було кілька десятків років, у деяких місцевостях — з 1880 р.

— Президент брітанського сіоністичного об'єднання д-р Вейцман заявив палестинському комітетові ОН, що поділ Палестини на жидівську і арабську держави є єдиним практичним розв'язанням цього питання.

— Як повідомляють з Відня, угорська комуністична партія вживає особливих заходів, щоб дістати більше голосів на наступних виборах. Щоб завербувати собі прибічників серед сільської людности, партія видає спеціяльні картки, що дають їх власникам безкоштовний доступ до кінотеатрів, пільги при купівлі текстильних та харчових товарів, а також при сплаті податків тощо.

— Колишній американський статссекретар, а теперішній лідер ліберальної партії Берл заявив, що американські ліберали підтримуватимуть переобрання Трумена на президента. Берл засудив також намагання Уоллеса й інших крайніх лівих заснувати в США третю партію.

— Понад 600 000 осіб заявили про своє бажання переселитися з Англії до інших країн. Загальна кількість можливих еміґрантів з Англії сягає одного мільйона осіб.

— Французькі комуністична й соціялістична партії департаменту Сени видали спільний комунікат, в якому закликають паризьку людність взяти якнайширшу участь в маніфестаціях 14 липня (національне свято у Франції в день взяття Бастілії), демонструючи свою пильність проти спроб змовників повалити республіку.

— Берлінська газета «Дер Таґесшпіґель», що має американську ліценцію, висловлюється за «негайне й серйозне» обговорення організації західньо-німецької союзної республіки, до якої могли б прилучитися й інші німецькі країни включно до східніх.

— Республіка Чіле подала Совєтському Союзові ноту, в якій протестує проти ставлення совєтського уряду до дипломатичних представників Чіле. В разі незадовільної відповіді республіка Чіле відкличе з Москви своїх представників і заявить про «небажаність» перебування в Чіле совєтського амбасадора.

— В таборі Фарфа біля Риму в таборі бездержавників польської та інших слов'янських національностей сталася бійка, що тривала 13 годин, під час якої двох осіб убито й 10 поранено.

— В Лондоні офіційно оголошено про заручини брітанської кронпринцеси Елізбет з колишнім грецьким принцем ляйтенантом Філіпом Монтбеттеном.

КОЖНОМУ СЛОВО

ПОБАЖАННЯ ДРУГОМУ З'ЇЗДОВІ СУЖ!

Бажаю другому з'їздові СУЖ домогтися того, щоб для українців **на чужині** прийшов нарешті такий **час**, коли, почувши у **неділю** старе козацьке гасло **«пу-гу!»** вони стрепенуться як **орлики**, підуть **християнським шляхом** до **української трибуни** і, слухаючи звідти **українські вісті** про **наше життя**, не битимуть один одного **люшнею** не підкладатимуть один під одного **їжака**, а проявлятимуть таку взаємну толерантність, що й **комар** носа не підточить.

П. Дубів, Ашафенбурґ.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM, 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

PCIRO Central Tracing Bureau Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Nahirnyj Iwan, 32 roky, z Hildesheimu;
Nasaczow Mychajlo, 50 rokiw;
Nechajiw Mykola, 3 roky, z Wolfenu;
Nechajiwa Lidija, 22 roky, z Wolfenu;
Mykolaiw Illa, 48 rokiw, z Neukirchenu;
Mykolaiw Mychajlo, 23 roky, z Dittmansdorfu;
Mykolaiw Maria, 21 rik, z Dittmansdorfu;
Mykolaiw Wira, 18 rokiw, z Dittmansdorfu;
Mykolaiw Zinaida, 21 rik, z Feldmaschingu;
Mykolaiw Marija, z Dittmansdorfu;
Mykolajewa Tetiana, 55 rokiw, z Berlinu;
Nosolenko Oleksij, 40 rokiw, z Nimeczczyny;
Nykforuk Iwan, 25 rokiw, z Bad Freiwalde;
Ochowskyj Dmytro, 38 rokiw, z Leipzigu;
Odezynskyj Johan, 25 rokiw, z Aschaffenburgu;
Okonszewycz Raissin, 39 rokiw, z Pilsne;
Olaczek Anna, 24 roky, z Kölnu;
Olchowyj Oleksander, 44 roky, z Sachsenu;
Olchowyj Danian, 8 rokiw;
Olchowyj Semen, 15 rokiw;
Olchowyj Sofija, 45 rokiw, z Sachsenu;
Olczak Adam, z Lossa;
Olczak Anna, 24 roky z Kölnu;
Olszewska Dina, 14 rokiw, z Tscherkass;
Olszewska Ludmila, 55 rokiw, z Tssherkass;
Olszewska-Mychajlenko Walentyna, 38 rokiw, z Tscherkass;
Olszewskyj Iwan, 54 roky, z Tscherkass;
Olynuk Anna, 24 roky, z Kasselu;
Olynuk Mychajlo, 23 roky, z Kasselu;
Osochenko Oleksij, 47 rokiw;
Osochenko Mychajlo, 29 rokiw, z Nimeczczyny;
Ostankiw Andrij, 46 rokiw, z Nimeczczyny;
Ostankiw Mychajlo, 28 rokiw, z Nimeczszyny;
Ott Oleksander, 26 rokiw.

PODIAKA

Cym wyslowlıuju swoju najszczyriszu podiaku Welmy szanownym panam likarjam Okruznoj Likarni Taboriw PCIRO w Aschaffenburzi: d-rowi Krupci, szefowj widdilu, d-ram Szemczukowi i Chudolijewi za ich umile i dbajlywe likuwannia, serdeczne pikluwannia i bezkorysni trudy pidczas mojei neduhy.

Duze diakuju wsim Medsestram za ich dbajlywe i szczyroserdeczne stawlennia ta ich praciu kolo mene.

Odnoczasno diakuju o. Kulynyczewi, p. Hulme, dyrektorci PCIRO w Aschaffenburzi, pp. dyrektoram Aschaffenburskych taboriw DP, moim spiwpraciwnykam, druziam i znajomym za widwiduwannia i wsestoronniu dopomohu ta pikluwannia pidczas mojei neduhy.

Zhadka pro ce nazawzdy lyszytsia w moij wdiacznij pamjati.

M. Rudko.

Складаємо нашу щиру подяку всім тим, що висловили співчуття і поміч в час хвороби і після смерти нашого сина, що помер після довгої недуги в шпиталі в Ашафенбурзі 20. VI. 1947 р.

Особливо прагнемо подякувати п. сотникові Стрілковському і його Родині за поміч і сердечне ставлення в цей тяжкий для нас час, а також панам Олександрові Хоружому і С. Трохимовичу за безінтересовне зладнання труни в святочний день.

З правдивою пошаною
Марія і Павло Кукловські.

РОЗШУКУЮТЬ

Zemlaky z sela Krechaiwa, Osterskoho rajonu na Czernihiwszczyni, proszu widhuknitsia na adresu hazety „Nedila" (dla Wolodymyra S).

Hajdunyk Wasyl (adresu joho podast Nina Krat, Augsburg, Judenberg 8/II) szukaje swoju druzynu Teodosiju. Bula u Szweinfurti. Wsiaka widomist — na powyszczu adresu.

Derkacz Mychajlo z druzynoju u A. Mahrenholz (16) Kassel-Oberzwehren, Mattenberstraße 27, szukaje syna Jurka ta znajomych. Dla Boreckoho Jurka je lyst w administracii „Nedila".

Wasyl Szwed szukaje syna Stefana i donku Mariju Szwed. Narodzeni w Strijskomu powiti. Ostannio perebuwaly w Nimeczczyni. Pysaty na adresu: Aschaffenburg, Pionierkaserne, Bl. III/144.

Matrymonijalne

Inzener, 45 rokiw, wdowec bazaje nawiazaty perepysku z pannoczkoju, abo wdowoju po 30 r. Cil-podruzza. Tilky powazni zholoszennia do „Nedili" pid „Samotnist".

2 *studentky*, szczo zakinczujut wysoku szkolu, meszkajut u welykomu misti, zdaleka wid ridnoho otoczennia, prahnut najpersze lystownoho znajomstwa z dwoma zemlakamy do 35 rokiw. Szukajut w teperisznich sumnych czasach wirnych towaryszіw z krychitkoju optymizmu i wiroju w zyttia. Pysaty do „Nedili" pid „Marusia i Ksenia".

Ukrainka, szczo 3 tyzni tomu pryichala z Ameryky i praciuje w amerykanskij zoni ta bazala b poznajomytysia z ukrainskymy zemlakamy, ochocze lystuwatymetsia z panom, szczo chotiw by dopomohty ij opanuwaty ridnu mowu ta wzahali buty towaryszem wilnych wid praci hodyn. Pysaty do „Nedili" na adresu: „Rita".

УВАГА, ПОЗБАВЛЕНІ ДП!

Українку, позбавлену прав ДП, молодшу або старшу, охайну, прийме негайно для піклування дітьми на дуже добрих умовах німецька родина. Зголошення до Адміністрації «Неділі».

БАЖАЄТЕ БЕЗПЕРЕБІЙНО ОДЕРЖУВАТИ «НЕДІЛЮ»?

ПЕРЕДПЛАТІТЬ НАШ ЧАСОПИС, ВИСИЛАЮЧИ ПОШТОВИМ ПЕРЕКАЗОМ 5·— МАРОК (ЗА 1 МІСЯЦЬ), АБО 15·— МАРОК (ЗА 3 МІСЯЦІ)

Адресуйте так:

VERLAG „NEDILA"
ASCHAFFENBURG
Schweinheimer Straße 50.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB
Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz
Printing plant: „Main-Echo" Aschaffenburg.
3100 copies

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 20 lypnia 1947 | Nr. 83

Англійська королівська родина офіційно оголосила про заручини престолонаслідниці Великобританії княжни Елізабет з поручником королівської фльоти Філіпом Моунтбатен. Наречений — правнук королеви Вікторії. Під час війни він служив у фльоті. Має 26 років. Княжні недавно скінчився 21 рік. Княжна Елізабет заручилася за власним вибором і при великому бажанні з обох сторін.

Вся брітанська преса висловлює велике задоволення з приводу щасливого одруження майбутньої королеви. Серед англійців існують традиційні погляди, що англійський нарід буває найбільш щасливим і досягає найвищого свого розквіту в періоди перебування на престолі жінок.

БЛИСКАВИЧНЕ ЗАКІНЧЕННЯ ПАРИЗЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 липня в Парижі після трьох засідань закінчилася конференція в справі господарської відбудови Европи в зв'язку з пляном Маршалла, що зібралася 12 липня. В конференції взяли участь представники 16 европейських держав. Німеччину та Еспанію запрошено на неї не було, а Совєтський Союз разом з 8 своїми сателітами відмовився брати в ній участь, заявивши до того протест проти «втручання до внутрішніх справ інших країн». На голову конференції одноголосно обрано брітанського міністра закордонних справ Бевіна. Основною практичною роботою конференції було створити організацію, що з'ясувала б господарські ресурси й потреби держав-учасниць конференції і на 1 вересня цього року подала б Сполученим Штатам відповідний звіт. Для цього створено 4 комітети: виконавчий, харчово-сільськогосподарський, «залізо-крицевий» і енерґетично-паливний, складені з представників різних країн. Сполучені Штати відмовилися взяти будь-яку участь у конференції, не бажаючи впливати на її постанови. Майже вся преса й політичні спостерігачі, як і учасники конференції, висловлюють повне задоволення з перебігу її засідань і самих наслідків її. «Нью-Йорк Геральд Трібюн» відзначаєназвичайну швидкість і погодженість її роботи, які бували так рідко на тяжких і безрезультатних конференціях двох минулих років. Особливо захоплено висловлюється про конференцію італійський міністер закордонних справ граф Сфорца, відзначаючи фактичне прийняття на ній Італії як рівноправного члена в сім'ю західньо-европейських народів. Гостро неґативно поставилися до конференції лише комуністичні кола. Совєтський тижневик «Новое Время», коментуючи наслідки конференції і програму Маршалла, бачить у них «світову реакцію», «прагнення нової війни», «машкару для темних авантурницьких намірів», замах «американського монополізму» на незалежність европейських народів, які, мовляв, скинувши з себе гітлерівське ярмо, не схильні коритися новим зазіханням на панування над ними. (ДЕНА, Ройтер, Юнайтед Пресс).

МАРШАЛЛ ЗАСТЕРІГАЄ

Солт Лейк Сіті, (ДЕНА). Американський міністер закордонних справ Маршалл, промовляючи на зборах губернаторів 48 штатів, заявив, що Сполучені Штати мусять або, розвинувши свою господарську допомогу, підтримати те, що поставлено в Европі на карту, або стати свідком того, як европейський континент відвернеться від демократії. «Не можна заперечувати того факту, — сказав Маршалл, — що наша країна стоїть тепер на поворотному пункті у відносинах до своїх традиційних друзів поміж народів старого світу».

Одверта війна в Греції

Червоні повстанці відступають під натиском урядових військ

Згідно із звідомленнями аґентств ЮП, Ройтер і ДЕНА, в північній Греції розгорілася одверта війна між грецьким урядовим військом і червоними повстанцями. Підвезені літаками реґулярні грецькі війська, підтримані летунськими ескадрами з Салонік, щораз сильніше натискають на повстанців, що малими відділами відступають до альбанського кордону.

Згідно з повідомленням грецького міністерства внутрішніх справ, повстанці, що були відкинуті назад біля Коніци в північно-західній Греції, знову дістали з Албанії підмогу силою щось з 3 000 вояків, частково одягнених в подібні до совєтських військові уніформи з червоною зіркою або серпом та молотом на нарукавних пов'язках. Урядове військо, підтримане озброєними цивілістами, вибило їх з позицій і поліпшило загальне становище. Член контрольної прикордонної комісії ОН, прибувши з Салонік, підтвердив наявність поміж повстанців «чужинців». Згідно з пізнішим повідомленням, в шести різних пунктах в Албанії та Юґославії коло грецького кордону знову зосередилися ворожі частини. У районі Емпіру дві урядові бриґади наступають з півночі й півдня на скупчених повстанців. В Атенах відбулося засідання Ради оборони, в якому вперше взяв участь шеф американської військової місії генерал Лайсей і як звичайно — шеф брітанської місії. Сполучені Штати звернулися до Ради безпеки з вимогою з'ясувати становище в північно-східній Греції і якнайшвидше вжити потрібних заходів. Американський представник в Раді безпеки Джонсон підкреслив надзвичайну невідкладність цієї справи, тим часом як совєтський делеґат Ґромико послався на «непідготованість» до розгляду грецького питання. Албанське інформаційне аґентство АТА та юґославське Танюґ спростовують вістку про перехід грецького кордону «інтернаціональною бриґадою» як «фантастичну», а паризький кореспондент московської «Правди» твердить, ніби дипломатичні представники США в Атенах разом з грецьким генеральним штабом опрацьовують плян американської військової інтервенції в Греції. За словами цього кореспондента, в грецько-американському договорі про допомогу є неопубліковані пункти про надання Сполученим Штатам в оренду грецьких теренів для морських та авіяційних баз. Він же заявляє, ніби американська військова місія в Атенах вже розробила плян перевезення до Греції американського війська. (ДЕНА, Ройтер, ІНС).

ОСТАННІ звідомлення

(За аґентствами ДЕНА, ІНС, Ройтер).

ПАРИЖ. Французькі селяни загрожують страйком, якщо уряд не підвищить цін на пшеницю. В разі страйку селяни припинять протягом 8—10 день поставляти пшеницю. — НЬЮ-ДЕЛФІ. 21 липня мають бути створені тимчасові уряди Індії і Пакістану. — БЕРЛІН. Згідно з постановою альянтської контрольної ради для Німеччини, незабаром має початися вільний обмін між чотирма окупаційними зонами книжками, часописами, фільмами та різним інформаційним матеріялом. — АТЕНИ. Провідник грецьких повстанців генерал Маркос повідомив у радіопромові про заснування «грецької демократичної армії» і заплановане створення в зайнятих повстанцями районах «грецького тимчасового демократичного уряду». — ТОКІО. Як заявили деякі високі японські урядовці, Японія готова в разі потреби укласти із Сполученими Штатами сепаратний мировий договір. — МОСКВА. Сюди прибули група румунських фахівців з торговельних питань і велика албанська торговельна делеґація для обговорення проєктів торговельних договорів з СССР. Молотов улаштував на честь албанської делеґації бенкет. Сталін прийняв албанського прем'єр-міністра Годжу. — ВАШІНҐТОН. Парляментський комітет дослідження «неамериканської діяльности» викликав для допиту в справі діяльности комуністів колишнього юґославського офіцера й дипломата Ґюньозоркіна й колишнього совєтського офіцера й співробітника совєтської імпортної комісії в США автора антикомуністичної книжки «Я обрав свободу» Віктора Кравченка. — ПАРИЖ. За незаконну медичну практику засуджено до штрафу в 10 000 франків Павла Чайковського, за його заявою, небожа славетного композитора. Він твердив, що винайшов лікувальний засіб проти туберкульози. — МАДРІД. Еспанський кабінет прийняв закон про часткову амнестію ув'язнених кримінальних та деяких інших злочинців. — ВАШІНҐТОН. Чотири політичні еміґранти — колишній угорський прем'єр-міністер Нодь, колишній лідер хорватської селянської партії Мачек, колишній юґославський міністер юстиції Ґавріловіч і колишній посол болгарського парляменту Ґеорґій Дімітров — в телеграмах до брітанського й французького міністерств закордонних справ протестували проти того, що «СССР не дав їх країнам змоги взяти участь у Паризькій конференції. — ЛОНДОН. Між СССР і Угорщиною укладено торговельний договір. — МОСКВА. «Правда» висловлює незадоволення здійсненням програми видобутку й транспортування вугілля, яку на 1 липня виконано лише на 69%. — МЮНХЕН. В Нойгофені заарештовано колишнього адьютанта Гітлера, а потім генерального консула в Сан-Франціско Відемана.

Маршалл за негайне прийняття ДП до США

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). **Виступаючи 16 липня в американській Палаті послів, міністер закордонних справ Маршалл висловився за щорічне прийняття до Сполучених Штатів 100 000 переміщених осіб протягом 4 років і вимагав від Конґресу негайно схвалити відповідний закон. Велика частина переміщених осіб, що досі лишаються в таборах, — сказав Маршалл, — не бажають повертатися до своїх країн, які перебувають тепер під совєтською контролею. Напружені відносини між Сполученими Штатами й Совєтським Союзом в питанні про долю сотень тисяч переміщених осіб, що є в американських зонах Німеччини й Австрії, триватимуть доти, доки ці люди лишатимуться там. Це напруження посилилося, відколи Сполучені Штати відхилили совєтську вимогу примусово репатріювати переміщених осіб. Як заявив Маршалл, він має велику надію, що Конґрес прийме цей іміґраційний закон і тим відхилить примусову репатріяцію як альтернативне розв'язання цієї проблеми. Деякі інші країни могли б теж прислужитися в цьому, проте Сполучені Штати не повинні були б лишатися на задньому плані, чекаючи на всі можливі заходи інших країн у справі, в якій так безпосередньо зацікавлені самі Сполучені Штати.**

70 000 ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ДО АВСТРАЛІЇ

Париж (ДЕНА-Ройтер). Як заявив австралійський міністер іміграції Артур Колвел, Австралія повинна прийняти цього року 70 000 переселенців, щоб «посилити оборону країни й відбудову її господарства».

Лондон (ДЕНА-Ройтер). Австралія першою з держав брітанського комонвелту уклала з міжнародньою організацією в справах утікачів договір, що передбачає прийняття з Европи переміщених осіб. Договір буде підписано 21 липня в Женеві. Число ДП, що їх прийме Австралія, залежатиме від кількости кораблів, які вона матиме для цього. Більшість цих переселенців буде набрано з балтійських ДП; вони одержать в Австралії спеціяльну роботу, оплачувану за тарифом професійних спілок. Переселенці поїдуть до Австралії самі; члени їх родин зможуть приїхати до них пізніше. Протягом перших двох років переміщені особи повинні працювати тільки на призначених їм робочих місцях. Після того вони зможуть перейти й на іншу роботу або поновити контракт із своїми працедавцями. Ще за 3 роки, тобто після 5-річної осілости в Австралії, вони зможуть клопотатися про визнання їм прав австралійського громадянства, якщо вони за ці 5 років виявили себе гідними громадянами.

ГОЛЛЯНДІЯ ПРИЙМАЄ ЩЕ 1 500 ДП

Берлін (ДЕНА), ІРО та брітанська контрольна комісія в Німеччині обговорюють тепер пропозицію голляндського уряду прийняти до Голляндії з таборів брітанської зони 1 500 переміщених осіб. Голляндське міністерство соціяльних справ подало проєкт договору про затруднення в Голляндії неодружених ДП. Після затвердження цього договору роботу дістануть приблизно 1 000 некваліфікованих гірників і 250 фахівців та кваліфікованих робітників текстильної та металюрґійної промисловости.

ЛІДЕРИ КОНҐРЕСУ ПРОТИ МАСОВОГО ПЕРЕСЕЛЕННЯ

На конференції 14 липня в Білому Домі з участю провідних членів республіканської та демократичної фракцій Конґресу президент Трумен вирішив не скликати восени спеціяльного засідання в справі пляну Маршалла. Як заявив сенатор Ванденберґ, що брав участь у цій конференції, другим головним питанням на ній було **видання закону про прийняття переміщених осіб, «невідкладність» якого підкреслював президент Трумен. Проте лідери Конґресу одностайно визнали, що розв'язання цієї проблеми натрапляє на величезні труднощі й що нема ніякої можливости розглянути відповідний законопроєкт на теперішній сесії Конґресу. Через те** дальші дискусії в цій справі відбувалися вже в напрямі обговорення можливих способів розв'язати проблему ДП. Як додав на закінчення сенатор Ванденберґ, Трумен заявив також, що в разі схвалення в Конґресі закону про зменшення прибуткового оподаткування він накладе на нього вето. (ДЕНА).

КОНФЕРЕНЦІЯ ПІДГОТОВЧОГО КОМІТЕТУ ІРО

З 15 липня в Льозанні (Швайцарія) почав працювати підготовчий комітет ІРО, що має обговорити нові завдання, які постали перед ним після того, як він перебрав на себе відповідальність за 1,3 мільйона втікачів у зв'язку з закінченням діяльности УНРРА. (ДЕНА).

Всюди, завжди, однаково!

Можливо, що, коли українські робітники покидають межі Німеччини, не всі здають собі справу з того, який рішаючий далекосяглий крок роблять. Вони не покидають свій табір, рідню чи друзів на якийсь обмежений час, виїжджаючи до Англії, Бельгії, Франції чи за океан. Вони роблять щось далеко більше. Коли з їх очей зникають контури табору і знайомі обличчя рідного середовища — це перший крок, який у дальшому різко змінить не лише форму їх доцьогочасного щоденного життя, але може зміст та суть його. Дотеперішне наше життя там, на колись розлогих степах, а тепер сколективізованих нивах Київщини, у неспокійній Волині, рвучкій Галичині, практичній Буковині, молодечому Закарпатті чи сіро-нудне перебування у таборах — мало свій стиль і ритм, визначений подихом рідної землі традицією споконвічного життя народу, його стремліннями, успіхами, болями. Ми були складовою частиною національної громади і стихія спільного національного процесу несла нас і ми в ній находили своє місце. Ми мали свій ґрунт, де запустили коріння, ми росли, падали і вставали разом з усіма, боролися за краще майбутнє, чи разом з іншими переносили тягарі чужої кормиги. Одначе ми мали основну передумову повноцінного життя: мали свою землю, з якою ми зжилися і в якій складали свої втомлені кості на вічний спочинок наші діди і батьки.

Ми мали природній ґрунт органічного росту!

Тепер наші робітники виїжджають на чужину. Розумійте добре — вони вперше виїжджають на чужину, бо життя у таборах чужиною ще не було. Там, де разом живе стотисячна маса земляків, де є свої газети, книжки, школи, орґанізації, церкви — там ще не чужина, а великий український острів у чужому морі. Чужина починається тоді, коли земляки наші все більше розпорошуються. Перший етап цього розпорошення власне й переживаємо, коли наш робітник сідає на авто чи поїзд, який має його завезти на бельгійські копальні, англійські фабрики чи французькі поля. В тому й лежить переломове значення нинішнього їхнього кроку для нашого дальшого життя.

Здебільшого виїжджають з таборів люди з певним наставленням, з відважним чолом, з великою вірою, а може, і з рожевими мріями. Вони не шкодують, що виїжджають. Правильно — не можна і не смієм шкодувати, бо коли ми всі покидали рідну землю перед наступом большевиків — ми спалили за собою мости і були свідомі того, що повернемось туди аж тоді, коли Україна буде іншою і дійсно самостійною. Тоді, коли у війні востаннє ми кидали свій погляд на кров'ю і потом рясно зрошену рідну скибу (в очах бреніла сльоза), а перед нами стелився невідомий шлях на захід — ми відчували на що ми йдемо. Перед нами було невідоме, а за нами надто відоме: пролетаризація українського села, економічні злидні і духова вбогість, нівеляція людяности, надщерблена народня душа.. З тяжким серцем, взявши грудку рідної землі, пішли ми у скитання з твердою вірою у швидкий поворот назад. Пішов селянин, пішов робітник, пішла інтеліґенція — бо кожний з нас відчував, що з перспективи довшого перебування українських земель в межах СССР **кожна національно здорова одиниця є для української будучности неоціненна і незаступна** у дальшій затяжній боротьбі з ворогом.

Отже, українське робітництво правильно робить, коли виїжджає з задушливої, господарсько-безперспективної для нас, атмосфери Німеччини і прямує дальше. Одначе кожний, хто виїжджає, мусить усвідомити собі дві речі: **куди** він прямує і **для чого** віддаляється все дальше від рідної землі.

Треба знати твердо одне: сьогодні їде частина, а за пів року чи більше поїдуть інші. Поїдуть усі, бо назад поки що нам вороття нема, а перед нами — широкі обрії, і багато, хоч і невиразних можливостей. Еміґрація — це циганський спосіб життя, поки кожний не знайде собі сталий осідок, еміґрація — це пливкий стан, в якому перш за все треба причалити в якомусь місці невідомого берега, щоб не бути вічно-блукаючим Аґасфером. Еміґрація — це доля не шукачів золота, але незавидна доля, ворогом гнаних шукачів нового місця осідку, кращих вільніших форм життя і господарського пристосування. Подвійно незавидна доля політичної еміґрації, бо перед нею лише дві можливості: або швидкий поворот на рідну землю, або у випадку довгого перебування за межами поневоленої батьківщини — повільна ліквідація шляхом первісного вростання її в чужий господарський і культурний процес, а згодом — втрата живого ритму національного життя, денаціоналізація, вимирання і все більше звуження кола активних борців в еміґраційних умовах за кращу долю батьківщини. Отже, перспектива довготривалої еміґрації не рожева. Все ж таки ми віримо, що нашу еміґрацію ця найтраґічніша доля не стріне.

Кожний з виїжджаючих мусить собі усвідомити, що починається процес розсіяння еміґрації з усіма лихими наслідками цього неминучого для кожної еміґрації явища. Доля буде гнати нас з мі-

ПЕРЕСЕЛЕННЯ ДО КАНАДИ

Канадський уряд згодився прийняти з Европи ще 5 000 переміщених осіб, збільшивши тим іміґраційну квоту до 10 000 чоловіка. 21 липня з Бремергавену виїдуть до Канади 860 переміщених осіб з американської та брітанської окупаційних зон. Понад 750 з цих осіб, переважно балтійців та українців, є фаховими лісовими робітниками, що їх завербували на цю роботу представники канадської влади. Завербовано виключно неодружених мужчин у віці 20—40 років, яким після передбаченого в законах терміну перебування в країні може бути надане право канадського громадянства. (ДЕНА).

Грецький міністер зовнішніх справ Тсальдаріс (ліворуч) конферував 9 липня в Вашінґтоні з американським міністром Маршаллом. Події в Греції примусили його чимскорше повертатись до Атен. (Дена-Нит)

8 липня в Вашінґтоні голова профспілки гірняків, Джон Левіс, підписав (на світлині) умову з власниками копалень про підвищення винагороди вуглекопів на 35 центів в годину. Тим знівечено загальний страйк, що погрожував Америці. (Дена Нит)

сця на місце, з одного варстату праці на другий, поки врешті люди не закоряться десь настало. І тоді, коли глянемо довкола себе, побачимо, що ми або самі, або нас небагато з одного кореня у чужому середовищі... Тоді відчуємо весь зміст небезпечного слова — чужина. Поки більший гурт земляків, доти все гаразд. Гурт спільно викреше силу, щоб паралізувати небезпеки і насторога, які чуже і не завжди приязне, а здебільшого вороже для нас середовище, готує. Коли ж чоловік сам — він мусить викресати з себе стільки твердости і гарячої любови до обездоленої, далекої від нього батьківщини, щоб проплисти повз усі небезпеки повної асиміляції. Мусить тямити, що ближче чи дальше є більше таких як він, що десь існують комітети і українські громадські організації, які готові кожному подати братерську руку і моральну поміч, бо в тому їх завдання і призначення. Кожен мусить зуміти контактуватися з ними, щоб у найтяжчі для себе хвилини самотности найти підтримку, яка не дасть потонути.

Коли по тяжкій фізичній роботі (про легке пробивання через життя на еміґрації шкода мріяти) у хвилини заслуженого відпочинку будуть роздумувати чи заганяти нудьгу своїм способом — кожний з наших робітників ствердить, що між сотнями і тисячами людей він — сам. Тоді відчувається конечна потреба заговорити до товариша рідною мовою і його у ту хвилину не знайдеться. Натомість буде оточення, що говорить чужою мало зрозумілою мовою. Оце і буде чужина і той тягар еміґраційного життя, про який багато помилково думало, що вони його вповні зазнали в таборах у Німеччині. Чуже середовище буде впливати і новоприбулі у ліпшому випадку з ним зживуться Воно їх прийме і вони почнуть жити його життям, його інтересами, усім його лихим і добрим. Чуже оточення буде намагатись кожного втягти все більше. Воно може давати новоприбулим нагоду розвинути їхні господарсько-професійні здібності, за яку, річ зрозуміла і оправдана, вони будуть хапатися, воно висовуватиме можливості женитися чи віддатися (новоприбулі звичайно мають успіх, бо вони для чужого середовища є свого роду екзотикою, а екзотика жінок манила завжди) і багато цю можливість використає, воно врешті, пропонуватиме десятки інших речей, щоб пришельця проковтнути, або — викинути. І коли ти, як кажуть, «хлоп з головою», ти менш небезпечні пропозиції приймеш, а зовсім небезпечні відкинеш, і створивши собі інтимний український світ, почнеш жити подвійним життям, до якого ніхто непокликаний не матиме доступу. Коли ж ти слабший, — ти швидко втрачатимеш нитку за ниткою, які в'яжуть тебе з усім рідним, і в ліпшому випадку даватимеш копійчину на українські культурні цілі (якщо тебе віднайдуть), або пропадеш зовсім у чужому морі. Коли ж ти сильний, ти ніколи не забудеш тепла матірного серця, пестливих поглядів глибини батьківських очей, золота наших пшеничних ланів, блакиті українського неба й історичного ритму українського національного життя. Тоді ти сповниш свою частину тієї великої відповідальности, яка впала на плечі усіх нас: **винести з найчорнішого етапу української історії несплямовані прапори боротьби за святі наші національні ідеали.**

Наші змагання з тріумфуючим ворогом вимагають надлюдських зусиль. Біологічна субстанція нашого народу загрожена, процес культурного, соціологічного та політичного росту насильно викривляється у бік глухої, національно стерилізованої, політично обездуховленої і господарсько колоніяльної маси. Львина частина боротьби за дальшу долю нашої землі і народу падає на еміґрацію. **І вона мусить покладений на неї** обов'язок виконати.

Багато наших людей виїжджають. Ми втратили все, що мали найдорожчого у світі, крім голого життя, фізичної сили, яку від нас жадає чужина, і горячого вщерть наповненого палкою любов'ю до батьківщини серця. Ми можемо або перемогти, або пропасти. Йдеться про те, щоб не загинути. А не загинемо тоді, коли якнайшвидше пізнаємо чужину, зорієнтуємося у можливостях і станемо повноцінними людьми. Не забуваймо, що чужина першу оцінку дає нам з нашої зовнішности і поведінки. Европа (робітнича, селянська, ремісничa чи інтеліґентська) любить і цінить людей активних, людей енерґії, людей ясної думки і цілі. Вона зрозуміє нас тоді, коли ми зрозуміємо її. Вона думає практично, і не любить ледарів та рабів. Поважає людей, що знають собі ціну. Тому першим нашим завданням не бути зразу послами української справи, а пізнавши середовище, особливо його соціяльні інтереси, стати матеріяльно на ноги, здобути собі загальні симпатії — а потім намагатися міняти погляди свого нового середовища, бо аж тоді наші слова будуть звучати повно і переконливо. Знаймо, що поки ми не зрозуміємо свого середовища, середовище не зрозуміє нас, і в цьому напрямі треба нам самим подати ініціятиву. Коли ж ми не в стані зрозуміти його, — тоді нам у ньому не місце, бо всі наші арґументи звучатимуть нежиттєво, штучно і непереконливо. Твердо слід тямити, що найкращий спосіб переконування — це не слова, а щоденне культурне, вміле і правильне поводження.

А коли ми користатимемо загальними симпатіями та повагою — ми зробили вже більше, для спільної справи, як ті, що деклямують про готовість вмерти за батьківщину, бо **далеко тяжче як вмерти є для неї жити і цілеспрямовано працювати** у тяжких матеріяльних обставинах чужого середовища.

В. М.

Очи світу звертаються знов у бік Баґдаду

В пісках Іраку

Якщо ви скажете в Парижі, що їдете до Іраку, — пише кореспондент французького тижневика «Ле Монд Ілюстре», — дуже мало з ваших співбесідників зможуть більш-менш точно дати собі справу з того, де розташована ця країна. Якщо ви при цьому покажете їм на мапу, дехто з старших віком людей лише незрозуміло зниже плечима: «Коли ми вчилися в школі, ніякого Іраку не було. Це місце було під кольором Оттоманської імперії». Згадайте їм іракські міста Кіркут чи Басру — і ці назви залишаться для більшости порожнім звуком. Проте, якщо ви скажете їм, що їдете на береги Тіґра й Єфрата, або до Месопотамії, або до Баґдаду, ви знайдете в своїх слухачах живий відгук. Ці знайомі їм ще зі шкільної лави назви викличуть в їх уяві соняшні образи оспіваної в казках та леґендах країни тонких мінаретів і пишних палаців у вічнозелених садах, країни повної східньої екзотичної романтики. І багато з них навіть позаздрять вам.

«Та не квaптеся з цим; краще лишайтеся з своїми ілюзіями, краще не їдьте до Баґдаду, — радить їм кореспондент. — Ніде, ні на мент ви не знайдете там чогось з того, що могло б задовольнити ваші нетерплячі сподіванки». Баґдад — це одна, власне, вулиця в 22 кілометри завдовжки, бічні завулочки якої вже впираються в мертву пустелю Месопотамії. Тіґр — це широка ріка з плоскими голими порожніми берегами, геть глибоко потрісканими під палючим сонцем. Західня цивілізація, правда, і тут накладає свою печатку на цю занедбану долею країну. В Баґдаді, край самої пустелі, де 10 років тому ще залягали дикі піски, тепер серед саду підноситься в тіні пальм модерний будинок французької місії. З'явилися й інші нові будови. За будинками простяглося безкрає летовище, а на обох протилежних кінцях міста височать два залізничі двірці. Проте, модерні «коробки» поруч із старими пошарпаними, часом напівзруйнованими й покинутими хатинами, не спиняючи на собі вашого зацікавленого погляду, лише вносять в загальну картину міста досить незграбну, немальовничу мішанину стилів, а з величезного й комфортабельного моссульського залізничого двірця з власним готелем із столичного Баґдаду — до Моссулу, Басра й Кіркуку — становлять всю залізничу мережу Іраку, та й ними котяться, до того ж досить рідко, лише вагони з вояками або порожні чи налляті нафтою цистерни.

Нафта є єдиним природним багатим ресурсом Іраку, що дає йому 400 000 золотих фунтів стерлінґів річно. Видобування її (понад 4 мільйони тонн в рік) провадить велике інтернаціональне, а фактично англійське, підприємство «Іракська гасова компанія». З Кіркуку проведено нафтопровід до палестинської гавані Хайфи. В околиці цього міста невгасимо палає, вибиваючися з-під землі, згаданий ще в Біблії «вічний вогонь», що після штучних вогнів новітньої цивілізації здався кореспондентові надто блідим та мізерним.

Крім нафти, та ще харчів, Ірак потребує буквально всього. Рідко де в іншому кутку світу можна знайти стільки мізерії і злиднів, рідко де можна побачити цілі родини в жебрацькому лахмітті, що лежать на голій землі в халупках, «збудованих» з бідонів з-під гасу. В Нініві два охоронники величезної фіґури священного крилатого бика з людською головою — одної з небагатьох збережених пам'яток національної старовини — разом з жінками й 10 частково сліпими дітьми тулилися в затінку під готовим завалитися цегляним муром впереміжку з собаками, птицею та дрібною худобою... Багато чого бракує Іракові. На $3^1/_2$ мільйони його людности в країні є лише 600 лікарів, розкиданих на терені в 450 000 кв кілометрів. Не дивно, що дитяча смертність часом сягає в Іраку 50%! Нема чого казати й про масову неписьменність іракської людности.

На тлі цих злиднів особливо впадає в око багатство великих землевласників та ватажків племен. Ця соціяльна нерівність, сполучена з визиском нужденних мас, ще збільшує економічно-культурну відсталість країни, загрожує її самостійному існуванню. Передові інтеліґенти й окремі високі урядовці, добре усвідомлюючи собі таке становище, шукають виходу з нього й мимоволі звертають погляди за кордон. Щодо зовнішньої політики уряду, то її характеризують дві напрямні. З одного боку, уряд для посилення міжнародньої ваги Іраку підтримує ідею «Східнього бльоку», уклавши з цією метою тісні союзні договори з Туреччиною та Трансйорданією. З другого боку, щоб піднести культурно-економічний рівень країни, він прагне підтримати найбільш дружні стосунки з західніми великодержавами, визнає їх провід у цьому. Брітанський мандат на Ірак, встановлений після першої світової війни, втратив свою силу 1932 р., але брітанські впливи, посилені англо-іракським договором, досі сильні ще в країні, хоч кількість брітанських аґентів у ній з 3 000 в 1922 р. знизилася до 300 в 1932 р. і до 80 в 1945р. Тепер число їх дещо зросло. Більшість іракських міністрів має при собі штатних брітанських радників найвищої кваліфікації, 50 брітанських урядовців входять до складу адміністрації найбільшого іракського порту Басра, 30 — до складу управи залізниць. Є в Іраку й брітанська військова місія. Зате дуже розчарований був французький кореспондент, знайшовши в Іраку, крім французької місії, лише трьох компатріотів, що працюють в гасовій компанії, хоч Франції належить мало не чверть її акцій. Головними рушіями англофільської політики Іраку є прем'єр-міністер Саід і реґент держави Іллах, що заступає на троні свого 12-літнього небога короля Файсала II, якого послав тепер вчитися до Лондону.

В масі іракське населення не виявляє якихсь антиурядових настроїв. Проте у уряду є вороги — комуністичні і фашистські елементи. Комуністи провадять в країні свою звичайну демагогічну пропаґанду, використовуючи для неї злиденний стан великої частини людности. Проте, успіхи їх покищо незначні, — почасти через рішучу антикомуністичну поставу уряду. Мабуть, значніші в Іраку невижиті ще впливи фашистської пропаґанди. Під час війни Гітлерові пощастило проторувати стежку до іракського народу. Через зраду Віші німці висадили десант на французькому летовищі в Іраку коло Арбелю, а популярний іракський ватажок Рашід Алі зчинив повстання, що його приборкало альянтське військо. Тепер він знайшов собі притулок в Арабії, де став фактичним радником Ібн-Сауда. Треба визнати, що популярність його в Іраку все ще не згасла.

Вбоге враження забутої в пісках Месопотамії країни справляє сучасний Ірак. Загубивши свою давню екзотичну культуру й не набувши нової цивілізації, він безпорадно тупцює на місці. Хто виведе його з цього глухого куту? І іракський уряд з надією дивиться на культурну Англію і багату цивілізовану Америку. Він чекає від них обіцяної йому допомоги.

—ло—

Ева Перон в Еспанії

В американському тижневику «Ньюзвік», 23. 6. ц. р. вміщено опис недавнього перебування в Мадріді дружини арґентінського президента Еви Перон. Подаємо переклад згаданої статті, де є деякі цікаві подробиці подорожі цієї відомої арґентінки.

Арґентінська преса називає пані Марію Еву Дуатре де-Перон «президенткою». Ця 32-літня колишня актриса є не тільки дружиною, а й політичною помічницею президента Перона. Недавно за допомогою еспанського уряду вона з своїми невмирущими чарами бльондинки підкорила собі Мадрід. На запрошення генераліссімуса Франціска Франко «Евіта» як перша арґентінська дама висіла 8 червня на бараяському летовищі Мадріду, щоб пробути в Еспанії 17 день. 200 000 мадрідців вишикувалися вдовж вулиць столиці, вітаючи Еву Перон, коли вона їхала до королівського палацу. Поміж численних дарунків їй піднесено коробку з еспанськими парфумами ціною в 4 000 долярів. Вважають, що відвідини Еви Перон коштували Еспанії понад 2 мільйони долярів.

Ева Перон роздала щось з 50 тисяч долярів на добродійні справи. Вона вразила еспанських жінок, з'явившися в норковій пелерині в один з найгарячіших днів. 9 червня, після того як генерал Франко нагородив її найвищим еспанським орденом засіяного діямантами Великого хреста Ізабелли Католицької, вона стояла поруч з ним на палацовому бальконі, дивлячися на переповнений юрбою майдан «Пляца де Орієнто». Прибрана в оздоблену чорним модну сукню суничкового кольору, вона говорила про еспанських та арґентінських «безсорочників». Вона порівнювала «справжню демократію» одних країн з «фальшивою, облудною демократією» інших. Потім вона вітала всіх офіційним фалангістським вітанням. 40-тисячна юрба піднсела руки, відповідаючи їй тим самим вітанням. На пропозицію генерала Франко юрба проспівала на честь гості еспансько-арґентінський гімн «Кара аль Соль» («Обличчям до сонця»), що кінчається словами «Тепер почався світанок Еспанії». Перед тим як відлетіли до Ґренади, Ева Перон відвідала також університет, оглянула виставку запроєктованого житлового будівництва й диспансери піклування про матерів та дітей. Пізніше вона зробила «несподівану візиту» в робітничі будинки, виявляючи інтерес до питань праці. Вона сказала при цьому, що «арґентінські робітники доручили їй переказати своє почуття любови до всіх еспанців». — («Ньюзвік», 23. 6. 1947).

Французький уряд офіційно запросив дружину арґентінського президента Еву Перон відвідати Францію; вона має прибути до Парижу з Лісбони 21 липня. Як повідомляють з Лондону, англійська королева офіційно не запрошувала Еви Перон, проте дала їй зрозуміти, що була б рада прийняти її, якщо вона прибула б до Англії. За останнім звідомленням з Буенос-Айресу, Ева Перон має повернутися з Парижу до Арґентіни, не відвідавши Англії. (АП, ДЕНА-Ройтер).

— В Угорщині за обвинуваченням в саботуванні трирічного пляну заарештовано 16 членів «партії свободи», 12 інших взято під поліційний догляд. «Коаліційний бльок» вирішив не допустити до майбутніх парляментських виборів кандидатури лідера партії свободи Шуйока. Політичні спостерігачі бачать в цих заходах бажання комуністів усунути від виборів цю опозиційну партію.

ЩО ВЕЗТИ ДО АМЕРИКИ?

Кілька порад тим, що нас залишають.

Таке питання часто ставлять і ставитимуть собі у нас власники дійсних або плеканих у мрії афідавітів до малознаної, а проте привабливої для багатьох країни «неможливих можливостей» — Сполучених Штатів Америки. Цілком природно, що кожен, лагодячися в далеку путь до невідомого життя, прагне бодай на перший час забезпечити собі можливість самостійного безбідного існування. «Реалісти» обмірковують вартість випадково збережених у них золотих перснів, радіоапаратів, годинників; «мрійники» ретельно скуповують поштові марки, за які в уяві своїй дістають в Америці сотні долярів; аматори «спеку» будують пляни відповідної діяльности на американській землі.

Та послухаймо краще практичних порад тих з наших товаришів у біді, яким уже всміхнулося американське сонце. Це тим більш своєчасно, що навіть в разі відхилення американського законопроєкту про допущення з Европи 400 000 ДП є всі дані сподіватися незабаром полегшення можливостей нашої еміґрації до США. Ось що пише один з таких колишніх «ДП», що, недавно переселившися до Нью-Йорку, встиг проте добре обізнатися з вимогами й умовами американського життя. «Неодмінно не забудьте взяти з собою три дуже потрібні тут речі, — радить він тим, що цікавляться цим питанням, — а саме: здоров'я, енерґію та достатнє знання англійської мови. Решту — без жалю залишіть в Европі».

Справді, те, що в нашому нужденному мандрівному житті нам здається таким потрібним і коштовним, в Америці звичайно не варте нічого, бо там всього досхочу. В американських спеціяльних і величезних універсальних крамницях ви зможете дістати буквально все, на що багатий наш світ, і до того ж далеко дешевше, нж ви напевно гадаєте. При мінімальному місячному заробітку в 100 долярів ви за 1 цент купите там помаранчу, за 17 центів — пачку сиґарет, за 40 центів придбаєте пару панчіх, які в Німеччині ви вважали «найкращими» і які в Америці носять лише менш вибагливі до туалетів негритянки, а за 5 долярів — гарну шовкову сукню або пару модерного взуття. Там (заспокіймо філателістів!) можна мати колекції поштових марок з усього світу й на вашу випадкову розрізнену збірку ніхто не захоче навіть дивитися. Так сталося й з нашим кореспондентом, що, сам бувши «філателістом», ледве збув на $3^1/_2$ доляри свою велику колекцію, яку правдиво чи неправдиво оцінював у Німеччині в 10 000 німецьких марок.

Не дуже турбуйтеся обов'язково везти до Америки й дипломи та звання. На цей товар там теж нема великого попиту. Там насамперед вимагають знання. Для американців важить не те, які документи ви їм подасте, а те, як ви обізнані з справою, який з вас працівник. І якщо ви не претендуєте обов'язково на посаду «інженера», «директора» тощо, ви легко знайдете там працю, що забезпечить вам пристойне життя. Російська газета «Посєв» наводить нормальний бюджет одного старого еміґранта — тесляра, що дістає 40 долярів на тиждень і мешкає разом з дружиною та дочкою у власному будиночку в квартирі з 4 кімнат. Тижневі витрати цієї родини становили: на їжу й усе найпотрібніше для життя — 14 долярів, на виплати за електричне освітлення, опалення, електричні кухню, холодильник та пральню — 6 долярів, за придбані на виплату меблі — 3 доляри, на страхування й податки — 5 долярів. Вони ще мають можливість щотижня заощаджувати 12 долярів. Такі умови життя там дістати не тяжко. Деякі еміґранти заробляють і живуть навіть ще краще. Проте недостатнє знання англійської мови, крім утруднення життя взагалі, дуже обмежує ваші можливості щодо відшукання праці. В цьому разі для вас лишається перспектива знайти, та й то не відразу, тільки чорну фізичну роботу з тижневою платнею в 20—25, щонайбільше 30—35 долярів. Тому, турбуючися про афідавіт, не зволікайте й з вивченням мови.

Та, щоб працювати, потрібне здоров'я. Старим, хворим, непрацездатним не слід розраховувати на щось, крім підтримки рідних, якщо вони є, та хіба що деяких благодійних установ. Здоров'я — найперша вимога для переселення до Америки. І це тим більш, що лікування там, як на загальний рівень цін, дуже дороге: візита у дентиста коштує 5 долярів, у лікаря-фахівця — 50 долярів. Отже, про зуби, про лікування по змозі подбайте ще тут, в Европі.

І не клопочіть собі голови над тим, що брати з собою до Америки; не шкодуйте своїх речей. Без жалю кидайте трохи потертий піджак, підтоптані черевики, подерту білизну, несправний радіоапарат. Беріть якнайменше, беріть лише те, що справді нове, вартісне й потрібне.

НОВА ПАРТІЯ УКРАЇНЦІВ ВИЇХАЛА ДО БЕЛЬҐІЇ

Цими днями з табору Шляйсгайм виїхала нова велика група українців кількістю 220 чол. на працю до Бельґії. Перед від'їздом був відправлений прощальний молебен з відповідним словом. Проважала велика маса таборян. Група співаків капелі «Україна» проспівала кілька пісень. Прощаючись від'їжджаючі обіцяли високо тримати свою національну гідність і належно репрезентувати український народ. — Цими днями до Бельґії має виїхати спеціяльним поїздом перша група з 350 жінок та дітей затруднених там у копальнях переміщених осіб. Досі в бельґійських копальнях працює 13 000 ДП; чекають ще на 20 000. Разом з членами родин кількість затруднених в Бельґії ДП сягатиме 60 000 осіб. («Ді Ноє Цайтунґ»).

Коротко

— 33 відомих советських громадських та культурних діячів закликають лотишів, що перебувають в Німеччині й Австрії, звертатися до репатріяційних установ, які допоможуть їм повернутися до батьківщини.

— 8 членів брітанської лейбористської партії звернулися до польського уряду з закликом про призначення відкритого законного суду над численними заарештованими членами польських селянської та соціялістичної партій.

— Згідно з заявою головнокомандувача американської атлантійської фльоти адмірала Бленді, Советський Союз будує підводні човни за зразком захоплених німецьких.

— Французька газета «Лентрансіжан» повідомляє про експеримент з новою атомовою бомбою, проведений в Новому Мехіко (США). Бомба нібито зробила вирву завглибшки 900 метрів і діяметром в 17 кілометрів. Щоб виготовити нову атомову бомбу, потрібно, як пише газета, 14 000 тонн самого срібла, тобто понад два рази більше його річного світового видобутку.

— Велика спека й брак опадів, що були останнім часом, мають, за повідомленням баварського міністерства сільського господарства, тяжко відбитися на врожаї в Баварії. Зате треба сподіватися рекордного збору винограду.

— Шеф брітанської торговельної місії статсекретар Уілсон, що перебуває тепер в Москві, має затриматися в ній на $1—1^1/_2$ тижня для переговорів про новий торговельний договір з Советським Союзом.

— Брітанський міністер закордонних справ Бевін наміряється наприкінці літа відвідати Німеччину.

— З Варшави повідомляють про підписання польсько-англійського торговельного договору на суму 60 мільйонів фунтів стерлінґів.

— Кількість шлюбів, укладених в Сполучених Штатах в минулому році, є найбільшою за весь час їх існування.

— До Франкфурту, подорожуючи по Европі, прибула з Парижу американська кіноартистка Ріта Гайворт. Вона відвідає американське військо в 6 пунктах американської зони, після чого поїде до Чехословаччини.

— В Берліні заарештовано бандитську організацію з 30 чоловіка, що «працювала» з часу закінчення війни, награбувавши різного майна на 4 мільйони мар.

— Одна з прокомуністичних румунських допомогових організацій повідомляє про голоднечу, що досі панує в румунській Молдавії. 50 000 дітей переселено звідти до інших районів або до сусідніх країн. Організація приписує голод катастрофічному неврожаєві минулого року й недородові в цьому році.

— Арґентінський уряд застерігає, що в разі приїзду до Арґентіни сліпих їх буде відіслано назад. Останніми місяцями до Арґентіни прибуло з Европи приблизно 100 сліпих.

— Втрати німецької авіяції за час «повітряного бою за Англію» (10 липня — 31 жовтня 1940 р.) становлять 1 733 знищені й 643 пошкоджені літаки. Німецьке командування свого часу повідомило про втрату лише 896 літаків.

— Як заявляють в норвезьких урядових колах, Данія відхилила домагання Сполучених Штатів на спорудження в Ґренляндії військових опірних пунктів щоб посилити тим позицію Норвеґії проти аналогічних советських вимог щодо Шпіцберґену.

— У Відні заарештовано двох юнаків, запідозрених в організації підпільного руху й намірі висадити в повітря споруджений на «майдані Сталіна» пам'ятник «перемоги Червоної армії».

— В Бірмі перебуває тепер в ув'язненні щось з 2 700 членів комуністичної групи «Червоного прапора», забороненої на початку року за спробу розгромити урядовий секретаріят. В Лондоні успішно закінчено англо-бірманські переговори. Обидві сторони призначають своїх високих комісарів.

— Туреччина принципово згодилася прийняти до себе втікачів-мусульман, що походять з Советського Союзу або балканських країн і не бажають повертатися туди з політичних мотивів.

— До Лондону прибув цейльонський губернатор Месон, що має обговорити питання про зміни в цейльонській конституції.

— Юґославія заявила про вихід її із складу міжнародньої біржі праці в Женеві.

— 30-літня англійка Даймент заснувала ліґу молодих англійок, які хочуть вийти заміж за німецьких військовополонених, що не є тепер дозволеним. Принцеса Елізабет одержала прохання одної молодої англійки, де та просить дозволити одружитися з нею німецькому військовополоненому, від якого вона має тримісячну дитину і якого ув'язнено за те за вироком суду.

— Протягом 1946 р. Сполучені Штати вивезли коло 18,5 мільйонів тонн збіжжя та інших харчових засобів, тобто більше, ніж будь-коли вивезла за один рік якась держава.

— Німцям, що працюють у військових установах американської зони Берліну, запропоновано «по-американському» коротко постригти волосся.

— Конференцію брітанського комонвелту для обговорення мирового договору з Японією призначено на 26 серпня в Канберрі (Австралія).

— Світова рада безпеки ухвалила створити підкомітет, що має розглянути справу призначення губернатора до Трієсту.

Журналіст і читач

Написав Аркадій Животко

Дві професії подібні одна до одної своєю долею і ролею в суспільному житті: артист сцени і журналіст.

Це ті, що в минулому пройшли тяжкий шлях погорди, зневаги, переслідування. І треба було, щоб на цьому шляху з'явилися такі постаті сцени, як Елеонора Дузе, Сара Бернар, Щепкін, М. Садовський і в останніх часах славетний Курбас, щоб зробити переворот в поглядах на сценічне мистецтво, що стало всіма визнаним суспільним чинником.

Історія початків та минулого журналістики це її мартирологія. Як сценічна, так і професія журналіста була з найневдячніших. Довгий час вважалася вона менше вартісною й принижуючою. Вона наражувала журналіста на переслідування-ув'язнення і навіть смерть. Вона часто провадила до тортур та прилюдної зневаги.

І треба було відбути запеклу боротьбу. Треба було витримати в ній, щоб зрештою вивести працю журналіста на широкий і почесний шлях суспільного життя. Треба було, щоб для того на її шляху з'явилися такі постаті, як В. Жірарден, Р. Лі, Стід, Чемберлін, Томпсон, Брунгубер, Чернишевський, Драгоманов, Франко, В. Барвінський, Чикаленко та ін.

Дарма, що ще довгий час поруч із згаданими іменами намагалися виявляти себе різного роду Гаркуни — Задунайські сцени і журналістики.

Журналістика таки зайняла одно з поважних і передових місць в суспільстві, як потрібний чинник його щоденного життя. А разом з тим взяла на себе велику громадську відповідальність, перенісши її на журналіста-співробітника свідомого своїх завдань.

Аджеж при тому розвитку і завданнях сучасної преси пересічний загал живе думками **свого** часопису. Він дивиться на світ **його** очима. Це зобов'язує. Кожним словом, кожною ідеєю, яку поширює, кожним поглядом, який пропагує той чи інший його співробітник-журналіст бере на себе глибоку відповідальність перед читачем, а тим самим і перед суспільством, перед своїм народом, перед нацією.

Щоб виконати зобов'язання, журналіст мусить бути свідомим тих завдань, що їх доля поклала на його плечі. Вони не легкі, але почесні і вдячні.

Одним з перших — це точність журналіста в своїх повідомленнях, писаннях, коментарях та освітленню тих чи інших явищ, — чи то сучасного чи історичного характеру.

Журналіст мусить бути точним, як лікар — каже славетний англійський журналіст В. Стід, бо допущення легковажности, неточности, часом свідомого перекручування фактів, а особливо тенденційне їх освітлення дезорієнтує читача і може мати з погляду суспільно-морального небезпечні наслідки, як отрута дана замість ліків.

Ідейна та громадська місія часопису мусить домінувати у свідомості відповідального перед читачем і суспільством журналіста. Зокрема, політичний та історичний момент мусить бути у журналіста опертий на правду, історичний документальний факт, на доказові данні і матеріяли. Оперування голосними твердженнями без опертя на факти чи препарування та неправдиве, часом свідомо вигадане, сенсаційне в коментарі чи статті журналіста при вказаних умовах ролі часопису, є неприпустиме. А особливо неприпустиме те, свідками чого доводиться нам бути в наші дні лихоліття.

Не думаю подавати багатьох фактів порушення завдань свідомого своєї ролі в суспільстві журналіста на сторінках нашої преси. Хочу вказати лише на деякі, що вражають своєю невідповідальністю та шкідливістю. Ось один з них.

Маю перед собою статтю п. з. «Потрійні роковини», опубліковану в газеті «Америка» за 1 лютого 1947 р. Займає вона переднє місце і подана без підпису автора — отже — редакційна.

Читаючи доводиться ствердити, що автор свідомо подає читачеві не існуючі факти, як історичну дійсність, причому посилається на текст документу українського державного значення, а саме, на текст IV Універсалу Центральної Ради, не спиняючись навіть перед наведенням цитат з нього, що їх (для більшого доказу) бере в лапки.

. . . «Споминаючи цей акт (оповіщення самостійности) — пише автор — та славословлячи за нього Центральну Раду, люди забувають ті всі тяжкі прогріхи її керманичів та забувають цю фразу з у-версалу її про самостійність, котра на жаль не може бути вимазана з нього, а котра (на пекучий сором!) «оправдує» проголошення самостійности тим, що Центральна Рада «з жалем приневолена» до цього акту обставинами».

Прочитавши це твердження, подане цитатою з Універсалу, як бачимо, в лапках, пересічний читач, що з довір'ям ставиться до журналіста-автора та його ролі в суспільстві, безперечно мусить прийняти його за історичну правду і зробити висновки. Які ті висновки це твердження викликає, говорити не доводиться. Ясно.

Але серед читачів трапляються оті Хоми невірні, що все намагаються «вложити персти свої в рани» при всяких обставинах. Довелося так зробити (та чи то вперше!) й авторові ось цих рядків. Це привело до конфронтації твердження автора статті в газеті «Америка» з текстом самого державного документу. Поклавши згадану статтю поруч з текстом IV Універсалу, урядово виданого для оповіщення населення в пам'ятний день січня 1918 р., перечитуємо його рядок за рядком, слово за словом, ще раз перечитуємо боячись недогляду, щоб часом, не скривдити автора, редакцію часопису. І щож? Наведених автором слів узятих в лапки, як слів Універсалу так таки в тексті IV Універсалу **не знаходимо.** Нема. Навіть чогось схожого **немає.**

Звідки ж узяв її автор і з якою метою подав читачеві, як історичний факт? Зрештою, чи відповідає така праця найелементарнішим засадам журналістичної етики?

Та й чи єдиний це випадок в нашій журналістиці? Да жаль, доводиться ствердити, що можемо їх зустріти чимало. Досить переглянути нашу пресу за час між двома війнами та сучасну — на чужині, на сторінках якої бачимо чимало легковажности, часто фальшування, часто точно неперевірені інформації, тенденційне освітлення історичних фактів в інтересах політично-групових чи компромітації нелюбих постатей і осіб. І все це люди роблять, забуваючи про основні засади журналістичної етики, про завдання журналіста-суспільника та тяжкі наслідки такого поступовання в суспільному і національно-визвольному житті народу. І особливо в останньому Це вже не звичайний суб'єктивізм у передачі того чи іншого дрібного повідомлення, інформації. Це вже справжня глибоко-небезпечна отрута, що непомітно просякає в кров читача, суспільства, в кров національних змагань і провадить глибоко руйнуючу роботу.

Гаркуни-Задунайські в журналістиці далеко небезпечніші і шкідливіші для суспільства ніж у мистецтві. І зрозуміло, що так гостро живо зареаґувало наше суспільство на журналістичне життя наших днів з нагоди другого з'їзду ЦПУЕ. Але чи шлях обраний ним доцільний і чи зможе осягнути мети?

А головно, що засоби ухвалені з'їздом, на жаль, скеровані лише на дрібніші неґативні вияви поточного дня. Вони не беруть на увагу **найнебезпечніші** факти з погляду суспільно-національного, що стосуються **нашого історичного минулого** чи політично-ідеологічного **життя** суспільства.

Натомість напрошується думка: чи не було б доцільнішим піти шляхом, що його свого часу вказав Союз Американських Журналістів.

З метою боротьби з хоробами великої преси США, так яскраво виявленими славним американським письменником Ептоном Сінклером, цей Союз 1923 року прийняв спеціяльний т. зв. «Моральний Кодекс», що визначає головні засади поводження журналіста щодо читача і суспільства.

В тяжких умовах йдемо світами. Але не хилимо голови. Єднаємося в творчій праці і змаганні. Одним з виявів того стало створення Спілки Українських Журналістів (СУЖ). Чи не варто було б в хвилині, коли СУЖ починає другий рік важливої праці, пошукати потрібних ліків і чи не доцільнішим було б взяти приклад в тому із згаданого Союзу Американських Журналістів, покликаючи для того найавторитетніших людей та підпорядкувавши тим засадам всіх, хто хоче нести почесне ім'я журналіста.

Зелені гори, щирий усміх, вільна праця

Враження з пресової зустрічі в Етлінґен

Сповнені піднесеного нестрою і невимовлених бажань їхали українські журналісти з усіх кінців Німеччини до невеликого міста Етлінґен на Другий З'їзд Спілки Українських Журналістів. Ось і місто. Вас зустрічають, як давніх знайомих, пластуни. Вітаються до Вас і проводжають до заповідженого місця. Наче гостинна оселя, обрамлена підковою високих зелених гір, давно чекала до свого затишку бійців, що збиралися в тихій долині для дальшої боротьби за долю незбагненної істоти світу — людини. В місті жадних слідів війни. Тільки височенні шпилі стрімкої ґотики від світового струсу не втримали де-де давнього покрову і золотими хрестами таємничо дивляться за гори високі, щоб побачити, якими шляхами далі піде земля.

Нарешті — брама до українського табору. З зеленої арки, оздобленої українським гербом, привітно на Вас дивиться напис: «Вітаємо гостей» Заходите. Поліція чемно вказує на місце, де уповноважені організаційного комітету провадять реєстрацію і доручають пластунам-провідникам відвести гостей до місця перебування. Широке-широке подвір'я табору, забудоване великими й меншими будинками, що потапають у зелені крилатих горіхів і каштанів, одразу викликають у вашій душі почуття полегші і спокою. Касарні і руїни десь поза вами. А тут, здається, з кожного вікна, з кожного обличчя, з кожного закутка чути відгук найдорожчого скарбу на землі — людяности.

— Тут Ви будете мешкати. Це ваше ліжко. Поруч — умивальня. Схочете пива, просимо до цього будинку в кооперативу. Навпроти — їдальня, де на вас чекатиме снідання, обід, вечеря. А в тому двоповерховому будиночку виставка преси.

Все до дрібниць враховано, організовано, як це могли зробити, мабуть, тільки в Етлінґені.

Вас цікавить виставка преси. Заходите в чималу кімнату, в яку дбайлива рука старанно зібрала зразки української преси на еміґрації. Ось всі часописи з американської зони. Різні журнали. Церковні, пластунські видання. Газети з англійської зони. «Українські Вісті» з Бельгії. Українська преса з Америки. Скільки потрібно часу, щоб ознайомитися з цими численними виданнями української скитальщини. А що б можна зробити на власній би вільній землі в нормальних умовах!

На табір впали сині тіні, але верхів'я зелених гір та вежі старовинного замку ще довго горіють під золотими пасмами вечерового сонця. Високим сопрано в синій тиші з бльоку озвався дзвінок. По хвилі відгукнулись передзвони на поважних тонах десь з іншого боку. То на першому поверсі бльоку починається Вечірня греко-католицької церкви, а за спортовою площею у великому окремому будинку вечірня служба Божа православної парафії.

В суботу, по службі Божій в обох церквах, о годині 10,30 таборова оркестра бадьорим маршем зустріла учасників з'їзду у великій залі театру. За столом президії 23 особи зайняли почесні місця. Голова СУЖ, д-р Баран, виголосив урочисте привітальне слово до журналістів та почесних гостей, в якому підкреслив велику ролю преси в боротьбі за свободу і права людини, започатковані ще французькою революцією. Преса — виразник вільної громадської думки. Завдання преси — виховати в громадянинові почуття тих ідеалів, за які боремось, з вірою в демократію ми здійснимо те, чого прагнемо. Демократія переможе. Людина стане вільною у всьому світі, і Україна здобуде власну державу.

Далі голова з'їзду, представник ЦПУЕ, міністер Ревай для привітання з'їзду надав голос директорові місцевої підготовчої комісії ІРО.

— Організація розпочала свою опіку над чужинцями, — говорив п. Еттінґер. — Я радий привітати представників преси, бо знаю, яку ролю вона відіграє. Сподіваюся, що ви, журналісти, будете пропаґувати демократичні ідеї і порозуміння між народами, толеранцію всіх людей, незалежно від раси і національности. Сприяти доброму розумінню між окремими націями. Потрібно, щоб ви прийшли з певною толеранцією до людини, куди переселитесь. Різниця між націями може стати цементом до дружби між людьми. В таборі будуть створені дружні умови для роботи з'їзду. Бажаю успішної роботи конференції, щоб добре враження в учасників залишилось надовго по від'їзді.

Представник льокальної німецької преси, дякуючи за запрошення, в привітальному слові підкреслив, що контакт між німецьким та українським населенням ще не дуже міцний. Але німецька демократична преса буде підтримувати боротьбу українського народу за свободу.

Почуття приязні і безпосередньої щирости висловив у своєму привітальному виступі представник від білорусів д-р Шорс.

— Білоруська інтеліґенція і народ, — говорив він, — тішиться всіма досягненнями українського народу, і культурни-

ДРУГИЙ З'ЇЗД СПІЛКИ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ

12 і 13 липня ц. р. в українському таборі в Еттлінґені біля Карльсруе відбувся Другий З'їзд Спілки Українських Журналістів на еміґрації. З'їзд заслухав звіт попередньої Управи і надилив її абсолюторією. В дискусії обговорено пекучі проблеми української еміґрації, а зокрема преси й журналізму. Переважною більшістю голосів обрано вдруге головою СУЖ-у д-ра Степана БАРАНА і нову Управу в такому складі: Дацько, д-р Росоха, Лівицький, Степовий, Кривуцький, Матвій Стахів, Которович, Підгайний. До Контрольної Комісії увійшли панове: Старів, Животко й д-р Лапічак. З'їзд СУЖ-у відзначався високою ідейною спрямованістю і доброю організацією.

Здаючи собі справу з ваги моменту, з'їзд виніс м. ін. такі постанови:

1. Другий З'їзд СУЖ-у заявляє свою солідарність з боротьбою українських революційних сил на рідних землях і закликає всіх українських робітників пера висвітлити перед усім світом, що це боротьба за збереження духових вартостей і біологічних субстанцій українського народу і за високі ідеали свободи і прав людини. Коли ці ідеали не будуть боронені на українській території, то наступний удар спаде на весь культурний світ.

Рівночасно З'їзд апелює до всього українського громадянства на чужині, щоб воно активно підтримало консолідацію українських політичних сил, що єдина веде до скріплення українського визвольного фронту.

2. З'їзд СУЖ-у вважає, що джерело сили українського народу лежить в його славному історичному минулому та найновіших визвольно-державницьких традиціях обох періодів українських визвольних змагань наших часів і тому в основні засади СУЖ-у З'їзд кладе оті всі національні здобутки та традиції в напрямку досягнення соборности та самостійности, як спільні для всіх світоглядів, наявних в СУЖ-і.

Виходячи з вище поданого, З'їзд вважає за конечне потрібне підтримати акцію консолідації українських сил.

3. З'їзд СУЖ-у, ідучи назустріч бажанню нашого суспільства та всім українським журналістам, що бажають об'єднання в одній професійній організації, з натиском підкреслює, що СУЖ — це організація позапартійна і не стоїть на жодній політично-ідеологічній плятформі, крім **плятформи боротьби за українську суверенну соборну державу.** Таким чином, шлях вступу до СУЖ-у для всіх українських журналістів, без різниці політичних переконань і партійної приналежности, завжди відкритий.

З'їзд доручає Управі СУЖ-у вжити відповідних заходів щодо влиття членів НДОУЖ-у в ряди однієї професійної організації.

Нова Управа повинна налагодити зв'язки з европейським та заокеанським світом і систематично інформувати його про українські визвольні змагання.

НАРАДА СТУДЕНТІВ-ЖУРНАЛІСТІВ

«Пресова референтура Центрального Союзу Українського Студентства подає до відома, що 24-го липня ц. р. о год. 15,00 в приміщенні «ЦЕСУС-у», Мюнхен, Версайлер-штр. 4/III відбудеться ширша нарада студентів-журналістів. Ціль наради: а) оформлення редакційної колеґії, що займеться виданням центрального студентського органу. Заінтересованих просимо взяти участь.

Разом буде краще

Звіт із Студентського З'їзду в Мюнхені

Коли в розгарі полеміки в студентському середовищі, викликаної існуванням двох студентських центрів, появився в пресі відомий жовтневий комунікат голов ЦеСУС-у й ЦЕСУС-у про переговори в справі об'єднання, багато людей дивувалося й передбачало невдачу цих заходів, вважаючи їх ініціяторів щонайменше мрійниками.

Дійсно, здавалося, що за розбиттям нашого політичного життя на два табори, таке ж розбиття наступить у громадському секторі, що й частково сталося (СУЖ — НДОУЖ, ЛУПВ — ТУПВ, ЦеСУС — ЦЕСУС і т. д.). На місце «опозиції в чімсь» прийшла «опозиція до чогось» і слідом за цим паралелізм, роздвоєння сил і полеміка, якої тон і рівень іноді був небажаний.

Тяжке й відповідальне завдання взяли на себе голови обох студентських центрів, п. Клавдій Білинський (ЦеСУС) та д-р Петро Мельник (ЦЕСУС). Зполемізовані низи, взаємні обвинувачення, старі упередження й амбіції — прірва, через яку треба було кинути міст - плятформу для порозуміння й об'єднання. Сьогодні, дивлячись уже з аспекту фрайманського з'їзду, слід визнати, що завдання, взяте на себе, обома головами, створена ними на паритетній основі Всестудентська Координаційна Комісія виповнила совісно і своєчасно. Бо хоч з'їзд скликано кілька місяців пізніше передбаченого реченця— він відбувся саме в пору, коли охололи пристрасті, поблідли амбіції й студентський загал своєю більшістю дозрів до **органічної** єдности. **У психологічній** і технічній підготовці об'єднання, величезну ролю відограла саме Всестудентська Координаційна Комісія, в склад якої увійшли з обох боків люди, що вміли справу цілости й доброго імени українського **студентства** поставити вище доктрин і особистих **амбіцій** та зуміли знайти компромісову базу для порозуміння й об'єднання, яка була остаточно випрацювана **на засіданні ВКК — 27 червня 1947 р.**

Добра організація з'їзду.

На 28 червня 1947 р. скликано з'їзди обох студентських централів. 29 й 30-го мав відбутися Всестудентський З'їзд. Напередодні з'їзду прибулих делеґатів розміщено у таборі Фрайман б. Мюнхену, влаштовано їдальню для делеґатів та гостей, в чому заслуга студентської секції табору, яка зреклась на користь делеґатів свого тижневого харчового приділу.

Святочно прибрана заля з'їзду з цитатами з творів Липинського й Липи та великим транспарентом: «Єдина професійна організація — справа чести українського студентства», — настроювала піднесено. На чоловій стіні яснів великий тризуб — символ єдности.

28 червня відбулися з'їзди обох студентських центрів, з програмою, яку заповнили звіти управ, дискусії над звітами, підсумки проробленої роботи й висновки на майбутнє. Фактично найповажнішим пунктом обох з'їздів було обговорення резолюції координаційної комісії, яка зформулювала плятформу для об'єднання в єдину професійну студентську організацію. Після дискусій, в яких не бракувало акцентів недовір'я й ображених амбіцій чи відосередніх тенденцій — волею великої **більшости** студентських делеґатів прийнято без змін резолюцію ВКК. Загалом прибуло на Всестудентський З'їзд 63 умандатованих делеґати від більше як 2 600 українських студентських осередків: Мюнхен, Ерлянґен, Реґенсбурґ, Франкфурт, Авґсбурґ, Гіршберґ, Гайдельберґ, Гіссен, Штутґарт, Ділінґен, Дармштадт, Вюрцбурґ, Карльсруе, Марбурґ; Ґеттінґен, Бонн, Ганновер Брауншвайґ, Кіль, Мюнстер; Ґрац, Інсбрук, Відень; Фрайбурґ, Тюбінґен; Берн (Швайцарія), Любен (Бельґія), Рим, Париж.

Хоч у залі нарад з'їзду відчувається піднесений «добрий» настрій, вже в перші хвилини, після відкриття нарад чути слова, які вносять фермент неспокою. Від середовища, яке вже вчора на з'їзді ЦЕСУС-у виявило свої відосередні тенденції надходять пропозиції виключити від активної участи у з'їзді членів управ обох студентських центрів, які фактично поклали основи під з'їзд і зможуть послужити своїм досвідом і практикою при формуванні єдиного студентського центру. На щастя, з'їзд дає належну оцінку такого роду тенденціям і відкидає згадану пропозицію, висловлюючи цим довір'я обом проводам.

З'їзд однохвилинною мовчанкою вшановує пам'ять студентів, поляглих у боротьбі за українську державу.

Після відчитання привітів йдуть звіти обох голів та координаційної комісії. Д-р П. Мельник дає підсумок роботи ВКК, відзначаючи трудноші у знайденні взаємно сприятливої бази для порозуміння. «Нам довелося йти іноді на болючі уступки, але ми були свідомі, що це були уступки для таких же українців — як ми». Підсумовуючи роботу ЦЕСУС-у, д-р Мельник наводить дані, які належно ілюструють досягнення осередку за півторарічне його існування.

Голові ЦеСУС-у п. Клавдієві Білинському доводиться давати звіт за час від останнього Студентського Конґресу 1939 р. Він згадує покійного інж. Равича, ізоляцію в яку попав ЦеСУС у вересневі дні 1939 р., репресії німців проти центру, завершені забороною продовжувати свою діяльність. Говорячи про НаСУСОН й НОУС, він рішуче спростовує закиди в партійництві й коляборантстві, спрямовувані безвідповідальними чинниками на адресу НОУС-у. Аналізуючи причини розколу студентського середовища в рр. 45/46 прелеґент схарактеризував теперішній стан, як «силу яка стала правом» і «право, яке без сили стало безсильним». Осяги ЦеСУС-у в останні роки не такі ефективні як Еміґраційного Союзу, частково й тому, що, напр., у секторі міжнародніх зв'язків провід ЦеСУС-у свідомо не проявляв діяльности, щоб паралельними акціями одноіменних українських студентських центрів не компромітувати українського імени.

Дискусія чи взаємне обвинувачення?

У дискусії над звітами одним із перших виступає д-р П. Мірчук. Говорячи про ґенезу «розколу» в студентському середовищі, в якому він обвинувачує ЦеСУС, приписує особисті амбіції й самозванство згаданому. «Аморальність противника, намагається д-р Мірчук ілюструвати нашвидко зібраними цитатами з анонімного видання «За правопорядок».

П. Володимир Білинський піддержує д-ра Мірчука і в ультимативній формі вимагає відкликання всіх закидів, спрямованих на ЦЕСУС у різних публікаціях.

У спокійній і витриманій відповіді п. Клавдій Білинський відкидає спрямовані на ЦеСУС закиди й відмежовується від анонімних безвідповідальних видань, які приписано йому. Він засуджує їх, як теж ряд компромітуючих усних виступів звернених проти НОСУ-у, що мали місце в другому таборі.

Врівноважені й тактовні виступи п. Клавдія Білинського, знаходить помітний відгомін в залі. Багато проблем дістає своє правдиве освітлення, «нам відкрилися очі», — заявляє делеґат Гайдельберґу опісля.

Виступає ще кілька дискутантів, в яких може забагато демагогії й тенденційности та з'їзд ухвалює резолюцію, яка засуджує всі усні й писані безвідповідальні й компромітуючі виступи у студентській полеміці минулих років.

В дальшій дискусії, яка набирає спокійнішого тону, студенти Дубняк і Кохно вказують на недостатню реалізацію принципу **соборности** у роботі ЦЕСУС-у й брак **атмосфери,** яка б сприяла дружній і творчій співпраці українців з усіх земель.

Об'єднання стає фактом.

О год. 13,15 другого дня з'їзду, збори одноголосно приймають резолюцію обох Цесусів в справі об'єднання. Збори визнають абсолюторію Координаційній Комісії, яка зголошує свою ліквідацію. Голова д-р В. Янів проголошує акт з'єднання обох студентських центрів у єдину професійну студентську організацію. Він апелює до з'їзду, щоб прийняти для центру традиційну назву Центральний Союз Українського Студентства, який був членом міжнародніх студентських організацій та репрезентував би надалі все українське студентство, якого основні маси на рідних землях не можуть безпосередньо говорити від свого імени.

Далі з'їзд приймає статут, в основу якого входять статути ЦеСУС-у з 1922 р. та ЦЕСУС-у з 1945 р. Центр затримує свою традиційну назву Центральний Союз Українського Студентства у структуру організації вводиться тристепенність та в межах її намічується ряд світоглядових, конфесійних, культурних, допомогових і спортових об'єднань і корпорацій.

Добрий приклад.

Кілька хвилин після прийняття з'їздом статуту, голова зачитує спільну заяву проводів обох студентських організацій у Мюнхені, УСТ «Січ» та УСГ (Фюріхшуле) про злиття й **ліквідацію розбиття серед студентства Мюнхену.**

Коли звуки національного гімну сколихують нічний спокій фрайманського табору — у декого з делеґатів сльози радости. Українське студентство зрозуміло вагу єдности в житті поневоленого народу й, випереджаючи старшу ґенерацію, рішило об'єднатись коло єдиної мети у єдиному зусиллі. **(кіз).**

„Неділя“ вже повідомляла, що парафії українських католиків за океаном візитував папський делеґат, кардинал Тіссеран. Як нам пишуть з Чікаґо, кардинал відвідав місцеву церкву оо. Василіян. Ця урочистість була, мабуть, кращою ніж у Філядельфії, де кардинал Тіссеран відвідав українську катедру. Там його час був обмежений і до того ж перевтомлений відвідинами ще інших чужинців, а в Чікаґо він цілий день присвятив українцям. З нагоди Марійського конґресу католиків Канади радіо трансмітувало українську архиєрейську Службу Божу. На світлинах, що їх нам надіслано з Америки, бачимо урочистий момент Служби Божої 4 травня в Чікаґо.

Це тим більше, що йдеться про перші транспорти, враження з яких є дуже міродайне для можливости виїзду чи невиїзду тих, які хочуть почати знову нормальне життя працьовитих людей і корисних членів людського суспільства. Завдяки, власне, чорним вівцям з поміж маси нашої еміґрації можливості дальшого виїзду і можуть бути у великій мірі скорочені, або і виключені, що найбільш фатально відбилося б на дальшій збірній долі всієї нашої еміґрації.

Тому вважаємо за конечне потрібну річ зразково покарати тих чорних овець, які плюгавлять добре українське ім'я. Центральні чинники нашого суспільно-громадського життя і все громадянство мусять найти спосіб кари й запровадити її та провчити раз на завжди асоціяльні елементи, бо національна приналежність і спільна відповідальність за нашу долю тяжить на нас усіх без винятку. З другого боку відповідальні таборові і позатаборові чинники мусять зробити все, щоб наші люди, які виїжджають з Німеччини, були на початок хоч в загальних зарисах поінформовані про те середовище, в яке вони їдуть, про спосіб його життя, включно до типових поліційних приписів. Не менш важливою справою є дбати про те, щоб ті люди, які виїжджають під українським іменем, були дійсно українцями, щоб під наше ім'я не підшивалися такі, які можуть зовсім свідомо і пляново вести розкладову роботу внутрі і назовні.

Відповідальність за обидві речі падає в основному на нас. І тому все, що можемо для цього зробити, мусить бути зроблено.

М.

ТРАГЕДІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

Кореспонденти світових інформаційних бюр подають низку нових повідомлень про бої Української Повстанчої Армії на західньо-українському кордоні. Ці вістки часто значно різняться між собою, а навіть суперечать:

«Юнайтед Прес» передає з Братіслави: арештовані чехословацькою поліцією «бандерівці» мали намір податися до Мюнхену, щоб там вступити до «Чужоземного Леґіону». Перебуваючи останні два роки в Польщі й Україні, оці бандерівці прибули на Словаччину, щоб звідти пробитися до Австрії й Німеччини. В чеській Празі видано офіційну заборону містити вістки про «бандерівців», а чеські урядові кола відмовилися відповідати на запити про українських повстанців. Не зважаючи на це, поінформовані переконують, що під час спільної акції чехословацьких військових відділів і поліції — групи «бандерівців» минулого тижня дуже знесилено. Вони нападали на одлюдні села, здобуваючи собі харч і речі першої потреби.

Французький щоденник «Нузель де Франс» за 15 липня подав з тієї ж Праги таке власне повідомлення: **«Більшість терористичних банд генерала Бандери добровільно здались чехословацькій службі безпеки».**

Катовицька польська газета «Трибуна Роботнічa» пише в числі 1529, що органи безпеки арештували в козеніцькому повіті на Келеччині 11 членів підпільної команди ВіН, яку в лютому організував комендант банди «Іґла«. Як виходить із заяви арештованого коменданта Юзефа Вольського, банда «Іґли» мала постійний зв'язок з відділами УПА.

Польський щоденник «Дзєннік Звйонзкови» з Америки писав нещодавно в кореспонденції з Берліну про розповіді німецьких вояків, що повернулися з совєтського полону. В Україні є багато таборів німецьких військово-полонених, в одному з них біля Харкова перебуває 17 000 німців. В Україні можна бачити по містах і селах тисячі совєтських танків типу Т-34 і «Сталін». Ці танки стоять частенько на сільських площах прикриті соломою. Росіяни, — розповідають німці, — називають українців «капіталістами». В наслідок переслідування українське населення почало добре ставитися до німецьких утікачів з таборів.

До Ашафенбурґу наспів лист одного українця з Польщі, де м. і. читаємо таке: «На південь від Чашина (Сянiччина) немає живої душі з приводу полювання на лісову звірину. Чи добре інформуєте свою владу, чому ви там (на еміґрації — прим. редакції) перебуваєте? Працюйте і дайте змогу світові пізнати хто ви і до чого змагаєте; розкривайте кожну брехню ворогів Бога, щоб Правда запанувала в світі»...

ми і політичними. Ваша радість — наша радість. Ваш смуток — наш смуток. Доля українського і білоруського народів з давніх часів однакова, переживають вони те саме. Особливості народів, що ішли демократичними шляхами до свободи, властиві здавна обом народам. Білоруси й тепер стоять на принципах демократії.

— Рік праці — то пробний камінь для тих, що борються за свободу, за душу вільної людини, — говорив мін. Ревай у своєму привітальному слові. — Ворсжнеча між журналістами довела до розколу між ними. Треба шукати дороги до розумного об'єднання всіх журналістів, що йдуть до одної мети. Піднести високо українську пресу — наше завдання, щоб вона стала взірцем і для інших національностей.

Від ОПУЕ з'їзд журналістів вітав п. Шпірук. Лідер табору п. Присташ побажав журналістам знайти шлях до об'єднання, як це започаткували студенти. Від англійської зони вітав учасників проф. Зайцев, закликаючи бійців пера до джерел, ідей, традицій і мети, що стали дороговказом від часів Кирило-Методіївського Братства, організації якого минає 100 років.

Вітали з'їзд від жінок-науковців, від Організаційного Комітету — голова Гриник, від МУР-у — проф. Подоляк, Пласту та багатьох інших українських організацій на еміґрації. Другого дня загостив на з'їзд архиєпископ Никанор і побажав журналістам успішної праці в майбутнім.

Урочиста частина з'їзду закінчилась виступом таборового хору, що з великим піднесенням проспівав три пісні: «Ой зійшла зоря», «Слава Вкраїні» та «Вкраїно-мати, кат сконав». Серед загального доброго виконання особливу увагу звернув на себе чудовий, чистий, молодий баритон п. Сушка, що виконував сольо.

У суботу, увечері, по ділових нарадах з'їзду, в театральній залі таборове громадянство влаштувало вечір розваги, на який запрошено журналістів. Глибока товариська приязнь і взаємопошана відчувалися між гостями і господарями.

Під час забави представник ЦПУЕ, мін. Ревай, виголосив до присутніх промову, в якій підкреслив дальші завдання української еміґрації на нових етапах, в нових місцях і умовах нашої скитальщини.

Другий день з'їзду закінчили екскурсією по місту в супроводі уповноваженого від бюрґермайстра Кауфмана.

Всі журналісти, учасники з'їзду, до глибини душі були зворушені сердечною гостинністю українського громадянства в Етлінґені. Щирі усмішки пластунок, застелені папером у їдальні столи, вазони з квітами, теплі запросини до тарілки з стравою — все виявляло повну симпатію господарів до гостей. Громадянство табору з харчовим референтом Павлишином і пані Слинько, доброхіть відриваючи з бідного приділу шматок хліба, створили в тяжких умовах чудове прийняття журналістів. Такої самопожертви — хліба-соли — не забути ніколи. На останньому сніданку журналісти сердечно подякували всім паням і паннам, організаційному комітетові, проводові табору та всьому громадянству за щиру гостинність.

— Візьміть, панове, на дорогу хліба! — звертався на останку п. Павлишин. Глибша символіка старої традиції втраченої Батьківщини промовила до нас у тих словах.

Це була добра ознака.

Не хотілося покидати цього гарного табору і милих людей, крислатих каштанів, зелених гір, серед яких залишалися наші дорогі земляки.

М. Сніжинський.

— З Атен повідомляють про широку антикомуністичну кампанію і арешт до 4 000 членів лівих партій, в тому числі низки провідних комуністів та генерального секретаря ЕАМ Партсалідеса, в зв'язку з викритою змовою грецьких комуністів, що намірялися захопити 10 липня владу в Греції.

— Сполучені Штати скликали на 19 серпня у Вашінґтоні конференцію 11 держав, що має розпочати роботу щодо укладення мирового договору з Японією.

КОЖНОМУ СЛОВО

ШКІДНИКІВ ТРЕБА КАРАТИ

На загрозливі явища слід реаґувати зразу і безоглядно. На такі явища ми реаґували постійно, і робимо це тепер. Наспіла вістка з Англії, що 50 людей, які порядком набору ДП до праці в Англії виїхали туди, мають бути примусово повернені назад до англійської окупаційної зони. Точні причини ще невідомі, одначе є натяки на те, що ці люди пішли в розріз з прийнятими у Англії звичаями і поводились так ганебно, що англійські чинники примушені повернути їх назад до тих таборів, з яких їх було вивезено.

Поминаючи те, що маємо тут справу з відірваним явищем, бо українці відомі як працьовитий народ і народ з вродженою інтеліґенцією, — українське громадянство мусить зареаґувати дуже сильно і обдумано на подібні явища. Можна розуміти те, що люди, які роками були позбавлені нормальних умов життя (і мусіли сильно підтягати поясок), прибувши до країни, де панують нормальні умовини життя, з дитячою хапливістю накидаються на ті можливості, яких вони не мали в таборах. Але це не може ніколи оправдувати випадків, які різко суперечать прийнятим у даній країні нормам щоденного життя та суспільної моралі.

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

ЗА ВИЇЗД ДО КАНАДИ

Таборова Переселенча Управа Майнц-Кастелю отримала від своєї централі таке повідомлення: «З Канади надіслали нам листа, що його отримав від одної з фірм наш посол д-р Антін Глинка. Зміст листу такий: Я постараюся про дозвіл на виїзд до Канади та покриття коштів подорожі, якщо ви зможете сконтактувати мене з добрими ремісниками, які досконало опанували свій фах. Належна платня і стала праця забезпечені. Краще було б, щоб чоловіки могли приїхати на початок без своїх родин, а потім, коли виявиться, що вони добрі робітники, ми постараємося про виїзд їхніх родин. Околиця, до якої мають їхати робітники, одна з найкращих для поселення в Канаді. Потрібно таких ремісників: каменярі, мулярі, столярі, рільники і домашня обслуга».

У зв'язку з тим переведено запис тих що бажають виїхати на роботу. На працю записалося 250 осіб. **(П. Т.).**

ВИСТУПИ Я. ДАВИДОВИЧА

До Бамберґу завітав Ярослав Давидович із своїм репертуаром — «Еміґрація в кривому дзеркалі» і «Адам і Ева, як ДП». Ярослав Давидович — це в нас на сцені явище нове. Не диво, що й по-новому сприймають глядачі його виступи. Одні вбачають проблиски чогось гарного, нового, другі гіршого, мовляв, багато тут на сцені порноґрафії, а може й образи (Адам і Ева, як ДП) ще інші твердять, що мистець грає на почуттях маси й в речі гумору й сатири непотрібно вплітає речі на патріотичну тему.

Навмисне пишемо завваги широких кіл громадянства, бо вони нераз цінніші, як гостре слово рецензента.

Справді в Ярослава Давидовича є речі нові, але є й оклепані. І нові речі на політичну тему виходять може найкраще і знаходять сердешний відрух залі. Головна провідна ідея — це заклик до єдности, покінчити із розсвареністю. Підстава нашого життя лежить не в партіях — а в спільному поборенні ворога, що запанував на наших землях.

(п-.л-к).

Цими днями завітав Ярослав Давидович із своїм репертуаром до Ашафенбурґу і дав кілька виступів для всіх його таборів.

Давидович, як виконавець, відповідає усім вимогам естрадного показу. Він обдарований потужним талантом художнього читання. Його гумор — український гумор, іноді забарвлений смутком. Його сатира дошкульна й об'єктизна. Проте поданий матеріял не завжди високий своїм ідейно-мистецьким рівнем. Поруч з блискучими дотепами іноді трапляється пласкі, звичайні штампи.

Давидович сатирою б'є по ненормальностях нашого життя і в цьому його заслуга. Тут він на висоті свого призначення. Ми хотіли б лише звернути увагу на еротичні моменти монтажу. Чи не слід би авторові переглянути свій текстовий матеріял і вилучити з нього надто еротичні елементи.

Бажано, щоб дошкульні стріли Давидовичевої сатири влучно потрапляли тільки в потворне, звироднілe і вороже.

Д. М.

БЕЗ ПОЛІТИКИ

— Купальні курорти у Вісбадені, Навгаймі, Вільбунґені, Шлянґенбаді та Швальбаху першими з німецьких курортів почали приймати до себе на лікування чужинців. Окупаційна влада надала для цієї мети готелі.

— У Сполучених Штатах загинула при летунській аварії 31-літня пілотка Герлберт, що минулої зими встановила в Каліфорнії швидкісний рекорд для жінок, досягши на 3-кілометровій дистанції швидкости понад 540 кілометрів у годину.

— Зважаючи на 16 нових випадків захворіння на тиф, що їх зареєстровано в Майнці 4 і 5 липня, закрито для сполучення, крім службовців та робітників,

НОВИНИ В КІОСКАХ «НЕДІЛІ»

Кіоски «Неділі» в Піонір і Артилерійських — касарнях мають книжкові новини: «Дівчина з Вінниці», «Тарас Бульба», «Мандрівка у безвість» і інші.

яким треба діставатися мостом до роботи, майнцький міст через Райн. Відділ здоров'я заперечує наявність пошести і вважає ці захворіння паратифом випадкового характеру.

— В палестинському місті Хайфі виявлено 14 випадків чуми. В місті встановлено карантин.

— В Дубліні (Ірляндія) відкрився інтернаціональний конґрес гінекологів та акушерів.

— Між Бельґією та Швайцарією складено угоду про сполучення між цими країнами без віз для всіх пасажирів.

— Представники Сполучених Штатів і Туреччини підписали договір про застосування американської допомоги в 100 мільйонів долярів на справу оборони волі й незалежности Туреччини.

— 21 липня до Стамбулу має прибути ескадра з 8 брітанських військових кораблів. Командувач брітанської середземноморської фльоти адмірал Вілліс 5 день гостюватиме у турецького державного президента.

— 14 липня в Парижі на «Елісейських Полях» відбулася традиційна парада з приводу французького національного свята, на якій між іншими були присутні брітанський міністер закордонних справ Бевін, бельґійський прем'єр-міністер Спаак та італійський Сфорца.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор. 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM, 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошення друкувати не будемо.

РОЗШУКУЮТЬ

Derkacz Mychajlo z druzynoju u A. Mahrenholz (16) Kassel-Oberzwehren, Mattenberstraße 27, szukaje syna Jurka ta znajomych. Dla Boreckoho Jurka je lyst w administracii „Nedila“.

Szukaju Oleksijewu Zinu, szczo perebuwala w Kasselu, ostannio praciuwala u Waldeku z ridneju. Chto b znaw pro misce ii perebuwannja laskawo zholosyt na adresu: Szarwan Wasyl, Augsburg, Somme-Kaserne, Ambulatorija, Dentistisches Kabinett.

Kowalenla Andrij szukaje: druzynu Oleksandru, doczku Ninu matir Anastaziju, bratiw Hryhorija Antona, sestru Oleksandru i wsich ridnych ta znajomych. Widomosty slaty na adresu: Kowalenia Andrij, Somborn, Kreis Gelnhausen, Bahnhofstraße 1.

Iwan Kuliszyr szukaje brata Wasyla i sestru Parasku Kuliszyrewych z s. Stari Kuty pow. Kosiw. Zholosyty na adresu: Aschaffenburg, „Artyleri“ Bl. 4, Iwan Kuliszyr.

Cekalo Iwan szukaje ridnych ta znajomych z s. Stari Kuty pow. Kosiw. Pysaty na adresu: Aschaffenburg, „Artyleri“ Bl. 4.

ОСТОРОГА

По українських таборах брітійської зони вештається осібняк Богдан Репало, що подає себе за лікаря СХС в Мюнхені і в Авґсбурзі, а також виказується документами «національного лідера» табору Фрауендорф. Названий звертається до українських установ за допомогою, вигадуючи різні клопітливі обставини, щоб просити грошеву позику. Таким способом, вигадавши що його брат придержаний в Ґеттінґені, попросив позики 800 мр. на рятування свого брата.

Для того остерігається всі табори перед обманцем, тим більше, що в часописі «Неділя» з дня 25 травня ц. р. ч. 75, появилося про нього вже застереження (Репало не розрахувався з В-вом «Неділя») за різні книжки на суму 1 165 мр., які продав у Фрауендорфі).

Український Комітет в Ґеттінґені.

Dodatkowo powidomlajemo, szczo Sekretarijat Uniwersytetu Heidelberg, ustalyw reczynec najpizniszoho skladannia prochan pro pryjniattia na den 1 serpnia 1947.

Uprawa USH Heidelberg.

Matrymonijalne

Szukaju wirnu druzynu, najkraszcze ukrainku z Zakarpattia zemlaczku. Maju prywatne pidpryjemnstwo za taborom i mozu żabezpeczyty zyttia diwczyni, jaka ne posidaje nijakoho majetku. Wazne lysze, szczob mala bazannia buty druhom i zachotila rozweselyty hirku samitnist skytalcia. Meni 33 roky, brunet, serednia oswita, maju awto. Zholoszennia pid „Kupec z Uzhorodu“ do „Nedili“.

Pani Azu, szczo pryichala do Aschaffenburgu witajut znajomi, prochajuczy, szczob pro wela tut szcze dekilka dniw.

Dorochyj Jurku! Twij lyst z Bremenu distala. Uspichu na amerykanskij wilnij zemli. Czekaju z tuhoju lystiw. — Ata.

Dwi szatynky j odną brunetka rado lystuwatymutsia z panamy, szczo szcze ne cilkom skysly w taborowomu wegetuwanni. Planujemo spilnyj wyizd w hory. Pysaty do „Nedili“ pid „3 taborianky“.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор: Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB

Responsible licensee Hennadij Kotorowycz

Printing plant: „Main Echo“ Aschaffenburg.

3100 copies

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 27 lypnia 1947 Nr. 84

ОСТАННІ ЗВІДОМЛЕННЯ

РАНҐУН. Бірманська поліція заарештувала учасників убивства 10 членів бірманського уряду. Одного з заарештованих застрілено при спробі втекти. — **ЛОНДОН.** Угорська партія свободи, після того як її лідер Шуйок склав з себе повноваження посла, ухвалила постанову про самоліквідацію. Натомість має бути зорганізована нова опозиційна група. — **САН ХОЗЕ.** Політичне становище в центрально-американській республіці Костаріко дуже загострилося. Поліція стріляла в антиурядову демонстрацію, вбивши кількох осіб. В країні оголошено загальний страйк. — **МАДРІД.** Еспанський уряд, на вимогу норвезького уряду, заборонив висідати в Еспанії 11 пасажирам норвезької моторної яхти «Сольбріс», які, бувши нібито «квіслінґами», втекли з Норвеґії до Еспанії. — **НЬЮ-ЙОРК.** Генеральний секретар ОН Тріґве Лі має поїхати до Ріо-де-Жанейро на відкриття майбутньої панамериканської конференції. — **НЬЮ-ДЕЛФІ.** Віцепрезидент індійського тимчасового уряду Негру оголосив нову азійську «доктрину Монро», згідно з якою, між іншим, европейські країни не можуть тримати в Азії свої армії. — **ПАРИЖ.** У присутності Еви Перон підписано французько-арґентінський торговельний договір. — **ВАШІНҐТОН.** Парляментський правний комітет надав советському громадянинові автору книжки «Я обрав свободу» Віктору Кравченкові права набути американське громадянство. — **ЛОНДОН.** Брітанський парлямент має розглянути восени законопроєкт про передачу в Бірмі урядової влади бірманському урядові. — **БЕРЛІН.** У будинку берлінської поліції стався сильний вибух. Є 9 жертв. Вважають, що він не мав терористичного характеру. — **ВАШІНҐТОН.** Американський Конґрес схвалив закон про об'єднання в одному міністерстві справ усіх збройних сил США. — **БУДАПЕШТ.** Директора палестинського комітету в Угорщині Натарда й керівника пресового відділу того ж комітету виселено з Угорщини за те, що вони назвали угорський уряд «небажаним». — **МЮНХЕН.** Перед брітанським консулятом відбулася демонстрація 10 000 жидів, що вимагали необмеженої жидівської еміґрації до Палестини. — **ВАШІНҐТОН.** Американські військове й морське міністерства опрацювали проєкт щодо спеціяльної зброї, який передбачає, між іншим, розвиток усіх видів атомової зброї. — **ЛОНДОН.** Згідно з переробленим проєктом азійська брітанська колонія Малайя має бути перетворена на союзну державу з 9 малайських держав і двох брітанських колоній. — **БЕРЛІН.** З мармурових плит гітлерівської державної канцелярії в Берліні-Трептов споруджено 80-метровий пам'ятник Сталінові. Плити розбирає та сама будівельна фірма, що свого часу брала участь у будуванні канцелярії. — **ФРАНКФУРТ.** З американської зони Німеччини виїхала на працю до Бельґії нова група з 1 100 ДП. — **ОТТАВА.** 1 серпня в Галіфаксі чекають з Німеччини першу велику групу переміщених осіб, які частково працюватимуть в канадській лісовій промисловості. — **ВЕСТ ФРАНКФОР.** У вугільних копальнях в штаті Іллінойс стався великий вибух, в наслідок якого загинуло кілька десятків гірників. — **РИМ.** Італійський уряд дістав телеграфне повідомлення советського уряду про його намір ратифікувати італійський мировий договір. — **ВІДЕНЬ.** Як сповістив у листі до членів комуністичної фракції австрійського парляменту маршал Сталін, советський уряд вирішив звільнити й репатріювати всіх австрійських військовополонених до кінця цього року.

ТРУМЕН ПРО ГОСПОДАРСЬКІ ЗАВДАННЯ США

Як заявив президент Трумен, подаючи Конґресові свій піврічний господарський звіт, Сполучені Штати повинні взяти якнайбільшу участь у здійсненні допомогового пляну Маршала, бо він має вирішальне значення для справи миру. Так треба зробити навіть в тому разі, якщо б це могло спричинити в США певну інфляцію і затримати ліквідацію браку деяких товарів. Трумен підкреслив, що небезпеку господарської депресії і поганої ринкової коньюнктури, як це було після першої світової війни, ще не усунено і що теперішню рекордну продуктивність Сполучених Штатів (на 225 мільярдів долярів) і затрудненість їх людности (60 мільйонів службовців та робітників) треба зробити сталими. У зв'язку з цим президент закликав до вирівнання та зниження цін, підвищення яких з минулого року може викликати тривогу. (ДЕНА-

Московські виступи

Обіцяють вугілля, щоб заманити Австрію до себе

Як повідомляє аґентство Юнайтед Прес, російський часопис «Новое Время» гостро заатакував европейських політиків, закидаючи їм, що вони «за смішно низьку ціну хочуть продати свої країни». Часопис поміщує статтю про Паризьку конференцію, кажучи, що панування англо-французько-італійської «директорії», яка виступає під головним проводом американців, передбачає обрізання національної суверенности в тих країнах, уряди яких хотіли б розбагатіти від «долярового дощу», нібито падаючого з американського неба.

Згідно зі звідомленням цього ж аґентства, американський командувач в Австрії Кейс повідомив американське військове міністерство наче б то «люди в російських уніформах затримували перехожих на вулицях Відня і вони пропадали без вістки».

Советську пропозицію дати Австрії 150 тисяч тон вугілля дипломатичні кола Вашінґтону (згідно з повідомленням аґентства ІНС) розцінюють як можливий початок залучення Австрії до боротьби між Сходом і Заходом за господарське опанування просторів. Советська пропозиція мала б переконати австрійців в тому, що їм так само добре або навіть краще стане якщо вони, замість пристати до пляну Маршала пристануть до пляну Молотова.

ПАРИЗЬКІ КОМІТЕТИ ПРАЦЮЮТЬ БЕЗПЕРЕБІЙНО

Наради чотирьох комітетів, що їх обрала для практичного здійснення в Европі пропозиції Маршала Паризька конференція, тривають в Парижі, крім субот та неділь, безперебійно. Центр роботи зосередився у виконавчо-координаційному комітеті, на першому засіданні якого 16 липня головував брітанський міністер закордонних справ Бевін. Комітет розглянув численні пропозиції щодо методів роботи і тих питань, що їх повинні з'ясувати країни. Дискусія відбувалася головно навколо французького, брітанського та голляндського проєктів відповідних «анкет» і спочатку не могла була привести до одностайного погляду. Кінець-кінцем комітет схвалив компромісовий брітанський проєкт, згідно з яким державам, що брали участь в конференції, буде запропоновано відповісти на «меморандум» з 12 пунктів, що стосуються господарських ресурсів та можливостей і потреб окремих країн. (ДЕНА-ІНС, АП).

Тривога в Палестині

Останні дні були найнеспокійнішими в Палестині. Особливо багато терористичних актів учинено 20—22 липня. Сруджуючи ґранатометами й автоматичною зброєю, терористи нападали майже по всій країні на різні брітанські заклади й військові установи. В Єрусалимі пекельною машиною висаджено в повітря іміґраційний уряд і зроблено напад на головну в'язницю. Протягом всієї ночі в місті чути було вибухи й стрілянину. Зроблено також напади на штаби піхотних дивізій в Хайфі й коло Тель-Авіву. Коло Хайфи знищено електричною міною військове авто, пошкоджено нафтопровод і вчинено напад на дві радарстанції, що контролюють наближення пароплавів з нелеґальними жидівськими еміґрантами. За два дні в наслідок терористичних дій убито 3 й поранено 23 брітійці. 4 500 жидівських еміґрантів, що нелеґально прибули до Палестини й мали бій з брітанськими матросами, депортовано до Франції, звідки й прибув пароплав з ними. Американська республіка Колюмбія згоджується прийняти їх до себе. Тим часом лібанський міністер закордонних справ Сранґіх іменем 6 арабських держав вимагає припинити будь-яке переселення жидів до Палестини. (ДЕНА-Ройтер).

ВІЙНА В ІНДОНЕЗІЇ

Після п'ятимісячного миру 21 липня в Індонезії знов почалася війна. Вважаючи, що індонезійська республіка порушила договір про перемир'я, Голляндія розпочала проти неї воєнні дії, що розвиваються цілком успішно для голляндців. Урядова армія швидко просувається вперед на островах Яві й Суматрі. На Яві захоплено два важливі міста і голляндське військо вже наблизилося до столиці індонезійської республіки. Індонезійський прем'єр-міністер д-р Шаріфуддін закликає індонезійців до збройного опору й разом з тим, як і колишній прем'єр Шаґрір, звертається радіом до всього світу з проханням припинити кровопролиття. Можливе його звернення й до ОН. Індія закликає Англію і США втрутитися в конфлікт і припинити війну. Голляндські комуністи й прокомуністичні професійні спілки звернулися з відозвою до транспортових робітників, закликаючи їх відмовлятися транспортувати військові матеріяли. Цей заклик має бути поширений і на інші країни. Ті ж кола наміряються оголосити і загальний страйк протесту. (ДЕНА-Ройтер, ДЕНА-ІНС).

ВБИВСТВО 10 МІНІСТРІВ У БІРМІ

21 липня під час засідання бірманської виконавчої ради в Ранґуні до приміщення ради під'їхали автом 5 озброєних автоматами й ґвінтівками людей, що смертельно поранили вартового, вдерлися в залю засідання і там вбили 10 міністрів, у тому числі й віцепрем'єра Сана, після чого зникли. Бірманська столиця дуже стривожена. Вжито запобіжних поліційних і військових заходів. Певні кола підозрюють у вбивстві комуністів, які обвинувачують в ньому «брітанський імперіялізм та його найманців» і орґанізують жалібну демонстрацію. 17 представників бірманських профспілок в написаному кров'ю листі обіцяють прокомуністичній «антифашистській лізі свободи» вжити всіх заходів, щоб виявити й знищити вбивць. Обрано нову виконавчу раду в складі 7 членів «ліґи свободи». (ДЕНА-Ройтер, ДЕНА-ІНС).

Французький амбасадор у Вашінґтоні Бонне передав в присутності президента Трумена вдові президента Рузвелта військову медалю, якою Франція вшанувала її чоловіка. (Дена)

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА!

Третій рік еміґрації проходить в далеко важчих матеріяльних і побутових умовинах, як було зразу по закінченні війни. Голод і нужда панують майже в усій Европі і держави, що зберегли ще свою господарську рівновагу, не в силі допомогти знеможеним народам. Українське громадянство на скитальщині в Німеччині відчуває це болюче на собі. У нас чимраз більше потребуючих, яким мусить помагати сама українська громада. Українське громадянство дало вже неораз доказ, що розуміє потреби другого: все наше українське життя ми збудували, допомагаючи одні другим, сильніші слабшим, кождий помагаючи братові в біді хоч би найдрібнішою лептою.

Наші потреби збільшуються з кожним днем, а громада наша меншає. Число вискринінґуваних збільшується, багато родин залишається без найконечнішого забезпечення, — в тому числі жінки з дітьми, без допомоги і опіки, розкинені по всій Німеччині. Десятки потребуючих звертаються до нас кожного дня за допомогою. Число їх ще збільшиться. Тому, доки ми ще всі разом, спішім з допомогою для тих, що найбільше знедолені і найдовше будуть зносити важкий гніт безробіття і непевного завтра.

Творім основу для збереження української людини на чужині і жертвуймо на Допомоговий Фонд.

Збірку на Допомоговий Фонд проводитимуть Відділи Суспільної Опіки і Жіночі Орґанізації, починаючи від дня княгині Ольги, 24 липня до 15-го серпня 1947 р.

Складіть кожний хочби найдрібнішу пожертву!

За Центральне Представництво Української Еміґрації: В. Мудрий — голова; мгр. Р. Ільницький — головний секретар; — За Об'єднання Українських Жінок на Еміґрації: Павликівська — голова; Шпаківська — секретар.

Перспективи скитальців

Німецьке аґентство ДЕНА розповсюдило таку статтю.

Одною з найважливіших та незвичайно трудних для розв'язання проблем, що їх залишила по собі в спадщину світові остання війна — це проблема переміщених осіб. І хоч від закінчення воєнних дій проминуло вже два роки, генерального розв'язання цього важливого питання не знайдено, не зважаючи на те, що в його розв'язці зацікавлено багато чинників — самі ДП, окупаційна влада, країни, в яких живе більшість переміщених (Німеччина й Австрія), країни можливого поселення скитальців, врешті, уряди і країни, з яких вони походять і до яких із різних причин не хочуть повертатися.

Трудність лежить якраз у тому, що в розв'язці цього питання зацікавлено аж стільки чинників, при чому інтереси їх часто розбіжні. Більшість скитальців заявили проти репатріяції в чому підтримали їх відповідні постанови Об'єднаних Націй, які вирішили не вивозити нікого силою до місця його походження. Цю постанову респектує американська, англійська і французька окупаційна влада, яка з другого боку всіма силами підтримує репатріяційну акцію і допомагає всім, хто хоче добровільно повернутися на батьківщину.

Країни, в яких живуть у таборах чи приватно переміщені особи (Німеччина й Австрія) раді б позбутися якнайшвидче небажаних чужинців, мотивуючи це передусім економічними труднощами, а далі й, злим їх впливом на моральний рівень власного громадянства.

З економічного боку великі труднощі робить проблема ДП і окупаційній владі та міжнароднім організаціям опіки над скитальцями (УНРРА, ІРО), які мусять дбати про їх матеріяльне забезпечення.

Проблема переміщених осіб створює труднощі політичного характеру, бо уряди держав, з яких походить переважна частина скитальців (СССР та його сателіти, зокрема Польща) ставлять домагання протилежне бажанню скитальців — поворот на батьківщину. Це великою мірою утруднює правно оформити скитальців, а цим самим і розв'язати цю пекучу і складну проблему для тих держав, які раді б допомогти переміщеним особам. Неприхильна пропаґанда з боку урядів країн їхнього походження відштовхує деякі країни від прийняття до себе скитальців.

Нарешті, інтереси скитальців не завжди збігаються з інтересами тих країн, які готові їх прийняти. Зацікавлені в іміґрації країни бажають лише молодих, здорових, малосімейних, або самотніх людей до певних окреслених галузей господарського життя. Йдеться їм теж про асиміляцію тих людей у якнайкоротший час. Це очевидно тяжкі умовини, перед якими боронятьсся скитальці, бо в їх інтересах лежить масове переселення більшими скупченнями, збереження національної субстанції та забезпечення людей старших віком, хворих і жінок з дітьми. Але хоч проблема скитальців жде щойно свого генерального розв'язання, все ж таки треба ствердити, що спроба, бодай фраґментарно її розв'язати, вже відбувається. Табори скитальців поступо розвантажуються.

Найбільші зусилля розв'язати проблему переміщених осіб через репатріяцію робить СССР та польський уряд. З цією метою по таборах скитальців американської та англійської зони розліплені заклики до громадян тих двох держав, щоб поверталися додому, де ждуть їх нібито добрі умовини життя й праці. Спеціяльні советські місії відвідують табори скитальців та заохочують їх їхати додому. Як подають советські джерела, досі з англійської зони повернулося «на родіну» 900000 советських громадян. Практично закінчено теж репатріяцію білорусів, яких 300 000 повернулося додому. Добровільна репатріяція продовжується і у американській зоні. Згідно з даними американської військової влади від 10 до 23 червня ц. р. повернулися додому 6 502 переміщені особи, в тому 4 300 поляків.

Якщо йдеться про поселення скитальців у різних країах, то на першому місці треба поставити Бельґію. Досі виїхало на працю до цієї країни 4 547 переміщених осіб різних національностей з числа 20 000 людей, яких запотребувала Бельґія. Велика кількість переміщених осіб, здебільшого позбавлених прав ДП, виїхала до Бельґії через контрольний пункт Маттенберґ, коло Касселю. Цей пункт — за даними «Area Repatriation and Resstlement Officer» Кассельської округи Arne Søllesness'а — проводить реєстрацію добровольців на працю до Бельґії з усієї американської зони, хоч транспорти виходитимуть із різних околиць. Поруч Бельґії, яка дала досі переміщеним особам з американської зони найкращу змогу знайти працю, готовість прийняти 8 500 одиноких скитальців заявила Голляндія.

В американському парляменті ведуться тепер дебати над проєктом закону (т. зв. «Stratton-Bill») про допущення продовж найближчих 4-ох років річно 100 000 скитальців до США. Цей проєкт знайшов підтримку багатьох визначних осіб Америки, але натрапив теж на гострий спротив тих кіл, які взагалі проти всякої іміґрації до США. Часопис «Baltimore Sun» звертається проти тверджень, мовляв, «переміщені особи повинні самі дбати про себе». »Переміщені особи, — пише згаданий часопис, — фактично повинні дбати самі про себе і вони нічого не бажають собі гарячіше, як саме того. Американське міністерство закордонних справ підтримало згаданий проєкт, щоб відповідній скількості ДП уможливити знайти в США місце осідку та заробити на прожиток. Треба сподіватися, що й інші країни підуть за цим прикладом та відкриють свої двері відповідній кількості ДП. Тому, що поміж утікачами багато висококваліфікованих фахівців, кваліфікації яких перевірить іміґраційний уряд, треба сподіватися, що з них будуть добрі громадяни та добрі платники податків. На всякий випадок краще дати цим людям змогу дбати самим про себе, як утримувати їх у непродуктивних таборах в Европі».

Американська окупаційна влада дає змогу переміщеним особам з американської зони працювати в поліції для охорони фабрик, яка прийде на зміну охоронним відділам ДП. Ця поліція буде під наглядом американської влади та могтиме носити зброю. Вона матиме право затримати теж американських і альянтських осіб, запідозрених у грабежі. Члени бувших охоронних відділів можуть, або індивідуально вступити в лави поліції для охорони фабрик, або повернутися до таборів, або включитися до німецького господарства.

Важною проблемою для американської окупаційної влади стає доля старих людей та одиноких жінок. Досі Бельґія та інші країни беруть лиш людей віком від 17 до 40 року життя.

Виїзд ДП з американської зони до Анґлії та Франції покищо неактуальний, бо ці країни цікавляться переміщеними особами, що живуть на терені їх діяння.

Починається поволі теж переселенчий рух в Австрії. На початку липня з Відня виїхало 1 232 особи до Бразілії.

Окремий розділ проблеми переміщених осіб, це жиди, які, згідно з американськими даними, становлять найбільший процент ДП в американській зоні. Невеличка їх частина матиме змогу виїхати до рідних в США, 325 жидівських ДП виїхали до Франції на підставі візи, решта жде можливости виїхати в Палестину. У зв'язку з тим Елізер Каплян, скарбник «Jewish Agency» заявив перед Комітетом для Досліду Палестинського Питання ОН, що ця країна може прийняти ще «додатково мільйони людей». Завдяки тому кількість населення подвоїться, або й потроїться. Згідно з пляном «Jewish Agency» продовж найближчих 10-ти років можна буде поселити в Палестині мільйон людей. Наплив жидів до Палестини піднесе її господарський розвиток. «Палестина, це наша батьківщина, наша єдина батьківщина, — сказав Каплян. Жиди потребують Палестини — Палестина жидів».

600 жидів матиме змогу осісти в Норвеґії, бо уряд цієї країни готов прийняти таку кількість жидівських скитальців на місце тих 600 норвезьких жидів, яких вимордували нацисти. З того контингенту вже 400 жидів прибули до Норвеґії.

ДО ПИТАННЯ ПРО ЕМІҐРАЦІЮ ДО США

Як заявив президент Трумен на пресовій конференції, він не буде розв'язувати питання про переселення до США «значної кількости» переміщених осіб, не питаючися згоди Конґресу. Це питання буде обговорено на наступній сесії Конґресу, що відкриється в січні 1948 р. — (ДЕНА-ІНС, ДЕНА-Ройтер)).

Князь Саіф-аль-Іслам Абдула з царства Ємен, відбуваючи подорож по США, був прийнятий 16 липня президентом Труменом. (Дена)

Події минулого тижня

— В Новому Мехіко (США) виявлено зникнення з дослідної атомової лябораторії Лос-Алеймос деяких секретних документів та знімків, що стосуються виробництва атомової бомби. Заарештовано двох запідозрених у крадіжці колишніх унтерофіцерів американської армії.

— У Женеві засновано «Европейське об'єднання федералістів» на чолі з швайцарцем Жене. Об'єднання, лишаючися самостійною організацією, підтримуватиме зв'язки з черчілівським «Комітетом об'єднаної Европи» і «Світовою спілкою федералістів».

— Баварський ляндтаґ дав згоду на арешт колишнього баварського міністра без портфеля Льоріца, обвинуваченого в незаконних валютних операціях і спекуляції на чорному ринку. Прокуратура порушила проти нього кримінальну справу, проте розпорядження про арешт його не дано. «Льоріц виїхав до Берліну, бажаючи дати пояснення в своїй справі генералові Клею, але почувши в дорозі, що Клей його не прийме, повернувся до Мюнхену.

— В 17 кілометрах від палестинського кордону сталася в морі сутичка між жидівськими переселенцями, що їхали пароплавом до Хайфи, і матросами, що взяли пароплав на абордаж. Під час сутички пошкоджено пароплав і 2 з 5 винищувачів і вбито одного та поранено понад 125 жидів. Пароплав скеровано до Хайфи у супроводі брітанського крейсера та винищувачів. З приводу цієї сутички 200 000 жидів у Тель-Авіві оголосили страйк.

— Франція та Польща підписали торговельний договір терміном на 4 роки, згідно з яким 15 французьких фірм працюватимуть над електрифікацією Польщі, яка приставлятиме Франції вугілля.

— Американська палата послів прийняла законопроєкт, що його запропонував президент Трумен і вже схвалив Сенат, про те, що в разі неможливости для президента й віцепрезидента виконувати свої обов'язки, їх перебирає на себе представник палати послів. Досі в подібних випадках на це уповноважений був міністер закордонних справ.

— Президент Трумен прийняв демісію заступника американського військового міністра Петерсона, який подався до неї з міркувань особистого характеру.

— Після оголошення в Ірані виняткового стану іранський уряд закрив 6 теґранських газет, щоб покласти край газетній протиурядовій кампанії.

— Лідер німецьких соціял-демократів д-р Шумахер і відомий німецький соціял-демократ колишній головний редактор газети «Форвертс» Штампфер не змогли бути присутніми на конференції районових рад соціял-демократичної партії, що відбувалася в совєтському секторі Берліну, бо обом їм заборонено відвідувати совєтську зону.

— Член брітанської консервативної партії Ганнон поставив у Палаті громад запитання щодо прийняття до ОН Еспанії, яка «10 років боролася проти большевизму». Як відповів статсміністер Мек-Нейл, ініціятиву щодо цього мала б виявити сама Еспанія, проте Великобрітанія заперечуватиме проти прийняття до ОН Еспанії при її теперішньому уряді.

— Французькі Національні Збори ствердили державний бюджет в сумі 170 мільярдів франків.

—У зв'язку з національним святом Франції французький уряд нагородив вищою відзнакою — військовою медалею покійного американського президента Рузвелта. Французький амбасадор у Вашінґтоні Бонне передав медалю в присутності президента Трумена й друзів покійного його вдові Елеонорі Рузвелт.

— Албанський міністер-президент генерал Годжа заявив, ніби він має документальні докази того, що американський та брітанський представники в Албанії були шпигунами й готували революцію, щоб повалити албанський уряд. Він твердить далі, що міни в протоці Корфу могла закласти сама Великобрітанія. В Албанії нема жадних брітанських представників з квітня цього року.

— Італійський міністер закордонних справ граф Сфорца й віцепрезидент філіппінської республіки Квіріно підписали договір про дружбу між обома країнами.

— Маршал Сталін запропонував Великобрітанії приставити їй на наступний рік 6,5 мільйонів тонн збіжжя.

— Як повідомив польський уряд, в Польщі викрито таємну організацію «Воля, рівність і незалежність». У зв'язку з цим заарештовано низку осіб, переважно з колишніх соціялістів.

— Римсько-католицький вестмінстерський архиєпископ кардинал Ґріффін закликає Об'єднані Нації провести обслідування «тяжких переслідувань Церкви в Юґославії».

— Брітанський лейбористський уряд мало не в 20-й раз протягом останнього місяця зазнав поразки в Палаті лордів, що 52 голосами проти 7 відхилила урядовий законопроєкт про сільське господарство і з додатковою пропозицією повернула його до Палати громад.

— Комітет американського Сенату схвалив асиґнувати комісії атомової енергії на проведення її робіт у наступному році 250 мільйонів долярів.

— Совєтський уряд відхилив пропозицію шведського уряду про відвідання восени Ленінграду шведською морською фльотилією, посилаючися на неспроможність ще совєтських балтійських портів приймати кораблі.

— Чехословацькі Національні збори опрацювали законопроєкт про заміну в більшості випадків смертної кари довічним ув'язненням.

Три роки тому вибухла бомба в ставці Гітлера

Чому не вдався замах

Атентат на Гітлера, вчинений 20 липня 1944 р., збудив свого часу величезний інтерес у широких колах світової громадськости. Але нацистська преса й радіо з цілком зрозумілих причин сповістили про нього надто скупо й тенденційно. Фактичні подробиці й дійові політичні передумови цього атентату лишились для нас таємницею. Тим цікаві тому ті відомості як про цей атентат, так і про атентат 13. III. 1943 р., що їх подав був французький тижневик «Cigognes».

Невдалий атентат на Гітлера 20 липня 1944 р., що скінчився лютим катуванням і стратою головних змовників, притяг тоді світову увагу до невеликої групи німецьких офіцерів, які брали провідну участь у готуванні та виконанні цього замаху. Тоді насамперед можна було прочитати імена старих пруських та південно-німецьких дворян, трактованих Ґебельсом з його досить відомою глузливо-зневажливою манерою. То були генерал-полковник фон Бек, здавна відомий як затятий ворог Гітлера та його метод, фельдмаршал фон Віцлебен, генерали Остер та Ольбріх і полковник генерального штабу граф Клявс фон Штавфенберґ, що приніс у головну квартиру бомбу. Тим часом тепер з'явилися деякі відомості, що висвітлюють цю таємничу подію, а свідчення на нюрнберзькому процесі свідка зі сторони прокуратури д-ра Ґізевіюса, який разом з д-ром Ґерделером також брав участь в готуванні атентату 20 липня, кидають уже ясне світло на історію цього замаху.

Після Ґізевіюса наважився говорити на цю тему й інший антигітлерівський співзмовник — адвокат Фабіан фон Шлябрендорф, що його книжку «Офіцери проти Гітлера» видало цюріхське видавництво «Европа». Автор зазначає в цій книжці, що він працював проти Гітлера від часу захоплення влади націонал-соціялістами. Спочатку він знав лише цивільних провідників руху спротиву: Ґерделера, Попіца, Ґізевіюса; пізніше, зблизився з групою генералів, вороже настроєних до режиму; вони увійшли в тісний контакт з нею. Становище офіцера-ординарця, яке він обіймав під час війни, уможливлювало йому підтримувати зв'язки з обома групами. Про свою участь у змові він розповідає цілком тверезо, часто-густо навіть ніби трохи нерішуче і в усякому разі без допомоги патосу чи реторики. Саме оця тверезість викладу надає книжці печатку правдивости, щирости й тої чесноти, з якою автор підкреслює і численні хиби в організації змови, і брак далекосяжної рішучости у вирішальні моменти, і цілковиту ізольованість головних учасників змови. Адже ж при всіх спробах скинути Гітлера завжди йшлося лише про змову невеликої непомітної купки, але ні в якому разі не про широкий таємно підтримуваний народом рух. Через те саме всі ці змови зазнавали краху в останню мить, через те їм тяжко бувало братись до діла. Сам Шлябрендорф після невдалого атентату був заарештований і відданий до суду за співучасть. Він уник долі своїх співзмовників лише завдяки американському налетові на Берлін у лютому 1945 р., коли сволоком, що звалився, був убитий голова суду Роляндфрайслер.

З учасників атентату Шлябрендорф дуже добре знав генерала Остера, адмірала Канаріса, генерала фон Трескова й фельдмаршала Віцлебена. Цілком спокійно виявляє він їх позитивні і неґативні якості. Він розповідає не тільки про історію готування атентату 20 липня та про різні зв'язані з ним обставини (вдала інвазія альянтів була головним поштовхом до нього), а й про попередні замахи на життя Гітлера. При цьому він часто уїдливо висловлюється на адресу своїх же селян і тих незліченних прихильників нацизму, які, плекаючи приємні ілюзії, ніби «партія знормалізується», підтримували її та схвалювали її дії, від самого початку уможлививши тим її успіх. З глибокою зневагою каже він про фон Ґуґенберґа й Папена, який «значення стайні» оцінив вище, ніж значення німецьких університетів», коли йому вказали якось на загрозу, що несе з собою німецькій культурі націонал-соціялізм. З великою пошаною ставиться він до Бека, Віцлебена й Ґерделера, але з ущіпливою іронією глузує з більшости генералів, один з яких зґоджувався виступити проти Гітлера лише в тому разі, якщо успіх цього задуму буде ґарантований йому на письмі. А втім Шлябрендорф знав, що більшість офіцерів від майора й нижче були прихильні до нацизму й зв'язані з ним, що інші намагалися «грати на двох роялях», а тих, що справді готові були діяти, можна було перелічити на пальцях. Картина безрадісна! Бо з книжки видно також, що і з «цивільних» лише Ґерделер, колишній ляйпціґський бурґомістер і колишні голови професійних спілок Лойшнер та Лебер були власно дійовою силою змови.

При тому загальному культурному рівні, на якому стояли гітлерівські генерали, справді не можна було створити жадної держави. То були лише військові фахівці, без особистої освіти, по суті напівосвічені, що випадково носили еполети. Виняток становили генерал фон Тресков і полковник граф фон Штауфенберґ. Штауфенберґ походив із старовинної південно-німецької дворянської родини, кохався в мистецтві й, належав до кіл, що гуртувалися коло Стефана Ґеорґе, пристрасно деклямував у гуртку близьких людей уривки з його великої поеми «Антихрист». Разом з Беком, людиною з необмеженими знаннями, Тресков, Остер та Штауфенберґ були тими вищими офіцерами, що бачили в Гітлері не лише авантюрника, а й здичавілого варвара і боролися в його особі з загрозою не тільки для своєї рідної країни, але й для всієї европейської культури.

Шлябрендорф познайомився з генералом фон Тресковом улітку 1939 р., і незабаром вони стали нерозлучними приятелями. Після польської кампанії Шлябрендорф бурв призначений на ординарця при Трескові, і обоє після низки невдалих незначних замахів виріщили усунути Гітлера за допомогою безпосереднього атентату. Зустрівши прихильність деяких генералів, вони нав'язували, а коли треба було й уривали численні зв'язки, і тільки на початку 1943 року їм припала нагода спробувати здійснити свої заміри. Обидва офіцери перебували тоді на службі при генералі фон Клюґе, який командував центральною групою військ на східньому фронті, і за допомогою різних махінацій їм пощастило добитися приїзду Гітлера до Смоленська. Прибувши з «неймовірно великим почетом», власним кухарем, власним лікарем та охороною з дужих есесівців, він улаштував довгу нараду з генералами, поміж яких був і Тресков. Від початкового наміру застрілити Гітлера відмовилися. Обоє хотіли перед відбуттям «фюрера» непомітно підкинути в його літак пекельну машину і таким способом симулювати повітряну катастрофу. Причина? «У Гітлера досі ще є багато прихильників, отже в разі атентату ми мусимо зважати на посилений опір гітлерівських невільників здійсненню державного перевороту». Вони спромоглися своєчасно роздобутися на вибухову речовину; бомба мала вигляд двох пляшок коньяку, і один із гітлерівських супровідників полковник Брандт висловив готовість узяти з собою й віддати генералові Штіфу обидві «пляшки з коньяком». Штіф був у курсі справи, Брандт не знав нічого. Незадовго до того, як Гітлер увійшов у літак, Шлябрендорф урегулював часовий прилад бомби й передав її полковникові Брандту.

Повні гарячкового напруження чекали обидва змовники із своїми спільниками наслідків свого вчинку. Проте нічого не сталося. За дві години надійшла звістка, що Гітлер благополучно спустився у Східній Прусії. Їдка рідина в пляшці добре роз'їла дріт, ударний болт теж ударив, але пістон не загорівся. А втім Трескову й Шлябрендорфу вдалося отримати назад вибухову речовину, з невиразними вибаченнями (помилково, мовляв, передано не той пакет) передавши генералові Штіфу дві справжні пляшки з коньяком, і тим принаймні усунути небезпеку викриття змови. Ґестапо ні про що не здогадувалось, ніхто із змовників не був запідозрений, але попри все це то була велика невдача, гірке розчарування і минув іще цілий рік, аж поки гурток офіцерів не наважився на новий замах.

Уважно прочитавши детальний опис готування до атентату 20 липня, що його подає автор, легко зрозуміти, чому й цей старанно інсценований замах зазнав невдачі. Шлябрендорф трохи наївно пояснює: «Не зважаючи на невдачу 20-го липня, можна сказати, що фундамент для цього державного перевороту був закладений старанно». Він справді був зроблений старанно, а проте ціла будова стояла на хиткій основі. Тільки невелика частина генералів співпрацювала із змовниками, офіцери, насамперед майор Ремер з берлінської охоронної команди, протидіяли після невдалого атентату здійсненню державного перевороту. Провідники цієї спроби, на чолі з Беком, хотіли зробити «путч». Хоч вони й знали, що Гітлера тільки поранено, страх перед відповідальністю був такий великий, що багато змовників, мов покаянні грішники, давали схоплювати себе й розстрілювати за присудом військових судів. Надзвичайно характеристичним є той факт, що з-поміж усіх офіцерів знайшовся лише один, хто мав рішучість пожертвувати собою, і що цей єдиний офіцер — граф Штауфенберґ — був інвалідом: він втратив в Африці одне око, правицю й два пальці на лівій руці. Не зважаючи на це, він був готовий поставити останню ставку. Сховавши бомбу в портфель, він поклав його коло свого місця з боку Гітлера, а сам відлетів літаком з головної квартири. Він бачив ще, як вибухнула бомба, як усі присутні там полягли навкруги мертвими чи пораненими, і був цілком певний того, що Гітлера також убито. З цим переконанням він прибув до Берліну, де відповідно й поінформував змовників. Однак Гітлер не був убитий, він був лише зовсім легко поранений. Через те, що нарада відбувалася не в бетонному бункері, а в будинку з частково дерев'яними стінами, присутні були викинуті вибухом з будинку назовні. Крім того, Гітлер не лишився сидіти за столом, але, скінчивши доповідь, відійшов у кінець кімнати. Так зникла остання можливість поквітатися з Гітлером ще після початку інвазії. Проте відтоді Гітлер вирішив ще твердіше йти шляхом крови й жаху, коштом свого народу, «до сумного кінця».

На Москву чи на Київ?

Як „фюрер" гальмував роботу німецького генерального штабу

Хоч невдалий атентат на Гітлера 20 липня 1944 р. виходив з вузьких кіл невеличкої групи змовників-офіцерів, проте психологічні передумови його залягали в тому хай і позбавленому політичного забарвлення, а проте безперечному незадоволенні Гітлером, що спостерігалося в далеко ширших верствах німецького офіцерства, особливо в сферах генерального штабу армії. Цікаві подробиці щодо цього знаходимо в опублікованому в «Північно-західніх німецьких записках» звідомленні колишнього есесівського «оберштурмфюрера» д-ра Кізеля, що як голова спеціяльної комісії для розслідування атентату 20 липня близько ознайомився з усіма обставинами справи.

Перші ознаки цього незадоволення Гітлером виявилися в армії ще після несправедливої, на думку багатьох, немилости, що її зазнали знижений на пост полкового командира генерал-полковник Фріч і звільнений з поста шефа генерального штабу Бек, що наважився застерегти Гітлера про небезпеку зірвання Версальського договору й анексії Чехословаччини. Під час війни, після перших, ще незначних, невдач німецької армії, це незадоволення переросло в майже невпинне тертя, у постійну незлагоду між німецьким генеральним штабом і Гітлером. Головна квартира Гітлера складалася лише з 50—60 наближених до нього офіцерів і, оцінюючи стратеґічне становище, виходила із строкатої «мозаїки» розрізнених як слід неперевірених відомостей. Тим часом генеральний штаб являв собою велику широко розгалужену організацію з досконалою інформаційною мережою як на Сході, так і на Заході, і тому його погляди на воєнні події та перспективи відзначалися тверезою об'єктивністю, а його пляни — пунктуальною передбачливістю. Впертість, з якою самозарозумілий «фюрер» іґнорував розсудливі вказівки генерального штабу, ще більш загострювала цей антагонізм між ним і головною квартирою.

Часто фальшива поінформованість головної квартири приводила Гітлера й до фальшивих заходів. Так, під час боїв навколо оточеного Дюнкірхену Гітлер вилучив з фронту 5 з 6 панцерних дивізій і кілька піхотних дивізій, щоб забезпечити ними лівий фланг, якому нібито могли загрожувати від Сомми французи. Генеральний штаб заперечував проти цього, вважаючи, що французька армія нездатна вже до такої загрози і що насамперед треба якнайшвидше захопити Дюнкірхен, щоб не дати англійській армії змоги евакуюватися морем. Проте Гітлер настояв на своєму, сповільнивши тим хід операцій і уможлививши 310 з кожних 360 англійських вояків переправитися через Канал. Коли після того німецька армія рушила на Сомму, то виявилося, що французькі частини були неспроможні не тільки до якогось наступу, а й до хоч трохи серйозного опору.

Ще гостріше виявився цей антагонізм між Гітлером і генеральним штабом з початком німецько-совєтської війни. Після захоплення Смоленська в 1941 р. головнокомандувач центрального німецького фронту генерал-фельдмаршал фон Бєк разом з генеральним штабом вимагав негайного наступу на Москву. Вони твердили, що між німецькою армією і Москвою є лише окремі частини розбитої російської армії і що підмога з Далекого Сходу не може так швидко наспіти. Гітлер наказав наступати на Київ. Генеральний штаб доводив, що в разі падіння Москви зосереджена коло Києва армія маршала Будьонного сама, мов достигле яблуко, потрапить до німецьких рук, а тим часом південна німецька армія з панцерною групою Кляйста забезпечувала б центральну групу від загрози флангової атаки. Гітлер наказав зліквідувати сконцентровану коло Києва совєтську армію. Після вдалого закінчення цієї операції генеральний штаб вимагав зупинитися до весни на лінії зимових позицій. Гітлер наказав наступати на Москву. Перед Москвою німецький наступ заломився. Сталася перша зимова катастрофа. Роздосадований незлагодою з генеральним штабом Гітлер перебрав найвище командування всіма збройними силами на себе самого. Особливо гірко далося генеральному штабові те, що органи пропаґанди почали винуватити його в непідготованости армії до зимової кампанії.

Навесні 1942 р., після невдалого бою під Харковом, Гітлер наказав одночасно наступати на Сталінград і Кавказ. Генеральний штаб благав його обмежитися чимсь одним, не розбиваючи армії на два напрями й два вирішальні бої, прикладів чого не дали у воєнній історії ні Александер Македонський, ні Цезар, ні Наполеон, ні Мольтке. Генерал-квартирмейстер заявив, що він може забезпечити постачанням лише один з цих напрямів. Головнокомандувач кавказької армії генерал-фельдмаршал Ліст склав з себе повноваження, не бажаючи нести за таких умов відповідальности за людей і матеріял. Тоді Гітлер, що перебував на той час із своєю головною квартирою у Вінниці, додатково перебрав на себе командування кавказькою групою. Бувши за 1 000 кілометрів від фронту, не покидаючи головної квартири, він порушив один з елементарних військових законів, згідно з яким кожен командувач мусить бути коло свого війська.

Розбіжність поглядів позначалася і в питанні про можливість у 1942 р. альянтської інвазії на Заході. На думку шефа генерального штабу, можливі були хіба що лише дрібні спроби висісти з розвідковою метою, з якими легко могли б впоратися наявні у Франції німецькі частини. Генеральний штаб одчайдушно обстоював цей погляд перед Гітлером, що був цілком іншої думки. Отже, коли під Сталінградом почали назрівати вирішальні бої, найкращі есесівські дивізії покотилися звідти на Захід, щоб, уже після сталінградської катастрофи, спочити у Франції, як іронічно казали, «зашахованими». Така настанова Гітлера спричинила помилковий плян розміщення оперативних резервів.

Прагнучи якнайбільшої фактичної влади над армією, Гітлер значно обмежив повноваження генерального штабу на Східньому фронті, а все керівництво операціями в Африці, Італії, на Заході й Півночі поклав безпосередньо на свою Головну квартиру. Коли майбутній виконавець атентату граф Штауфенберґ, що був шефом штабу панцерної дивізії в Африці, вважав потрібним з тактичних міркувань відійти з одного маленького простору, для цього виявилося потрібним чекати дозволу головної квартири. Адже Гітлер дав гасло: «Де став німецький вояк, він з того місця не сходить». Коли, нарешті, цей дозвіл прийшов, дивізія давно вже була змушена залишити ту місцевість, але з непотрібними людськими жертвами. Цей епізод дуже вплинув тоді на розвиток антигітлерівських настроїв Штауфенберґа.

Відомості про графа Штауфенберґа й про участь його в атентаті почасти відомі, почасти читач знайде їх у вміщеному в цьому числі нашої газети нарису про цей замах. Виконати атентат спочатку взявся генерал-майор фон Тресков, проте обставини перешкодили йому в цьому. Дізнавшися про невдачу атентату, генерал Тресков подався на передові позиції, де вкоротив собі віку, симулювавши смерть від ворожої ручної гранати. Спочатку його оголошено «героєм», за кілька днів — «зрадником». У звіті Кізеля знайомимось також з мало кому відомими відгуками атентату в Парижі. Військовий губернатор генерал фон Штюльпнаґель, діставши неправдиву вістку про успіх атентату, заарештував був у Парижі всіх есесівських «фюрерів», яких звільнено згодом з наказу генерала Клюґа. Викликаний до Берліну, Штюльпнаґель зупинив дорогою своє авто коло Маасу, вийшов з машини ніби оглянути позиції, а тоді, занурившися по груди в річку, стрілив собі в скроню. Його витягли з води пораненого й приставили до шпиталю. З шпиталю його відвезено до суду.

—ло—

НЕЗДАТНИХ ДО РОБОТИ В КОПАЛЬНЯХ ПОВЕРТАТИМУТЬ ДО НІМЕЧЧИНИ

Згідно з повідомленням бельґійського міністра паливно-енерґетичного господарства Вінка, переміщені особи з Німеччини, що відмовляються працювати в бельґійських копальнях, відсилатимуться назад до Німеччини. Як виявилося, певна частина переміщених осіб нездатна до роботи в копальнях і багато ДП підписували договір про роботу в гірничій промисловості, сподіваючися перейти в Бельґії на іншу працю. Особи, що не хочуть працювати в копальнях, — заявив Вінк, — повинні зважати на те, що їх буде депортовано до Німеччини. 400 переміщених осіб вже відіслано назад. — (ДЕНА).

СОВЄТСЬКА ВЛАДА В АВСТРІЇ... СПЕКУЛЮЄ

Відень, (ДЕНА-Ройтер). Совєтська армія в Австрії, — сказано в офіційному звідомленні австрійського уряду, — підтримує чорну торгівлю юґославською садовиною в такому маштабі, що розладнує австрійську господарську систему і завдає державному фінансовому господарству значних втрат. За даними австрійського міністерства харчування, юґославські громадяни, що обслуговують російську армію, приставляють совєтськими військовими вантажними автами з Юґославії до Австрії вишні, на які у Відні встановлено ціну в 7 шилінґів за кіло. Продаючи вишні за вищу ціну, совєтські ділки купують в Австрії машини, що їх відсилають до Юґославії. Усі ці операції провадяться без дозволу австрійської влади. Так само приставляють до Австрії, нібито для совєтської армії, абрикоси, сливи й помідори. Велику частину з них, проте, продають за значно вищу від встановленої урядом ціну гуртовим торгівцям або за потрійну ціну безпосередньо споживачам. Таким незаконним способом до Австрії довозять і інші харчові продукти, а тоді за виторговані за них гроші купують і безконтрольно експортують з Австрії різні промислові товари. Припускають, що австрійський уряд подасть цю справу на розсуд альянтської контрольної комісії в Австрії.

УСПІХИ КИТАЙСЬКОЇ УРЯДОВОЇ АРМІЇ

Китайська урядова армія звільнила місто Тянцзінь в провінції Чайтун з комуністичної облоги. Комуністичні частини, що 6 разів вдиралися в це місто, відходять на схід. На півдні цієї ж провінції, згідно з урядовим повідомленням, національна армія оточила 13 комуністичних полків. Звільнено також від комуністів район залізниці між Тянцзінем і Пуковом і столицю провінції Чантун Цзінань. У п'ятиденному бою коло Тянцзіню комуністи втратили 8 000 вбитими, пораненими та полоненими. Китайська державна рада схвалила плян мобілізації національних сил Китаю і скасувала броню на місцях для комуністичних послів, що лишалися вільними в парляменті. (ДЕНА-Ройтер).

Про завдання ІРО

«Кроніка» від 20 липня ц. р. приносить розмову, що відбулася між ліцензентом цієї газети ред. Єжи Понікевським і заступником шефа Переселенчого Відділу в Головній Квартирі Американської Армії в Німеччині Алексом Е. Сквадріллі про майбутнє політичних емігрантів та переміщених осіб. Передамо цікавіші місця тієї розмови.

Сквадріллі заявив, що ІРО опікуватиметься надалі цими людьми, перебираючи 1-го липня ц. р. агенди УНРРА і ІҐЦР. ІРО звертатиме головну увагу на дальше поселення. ІРО має бути організацією, якої завданням буде унормувати життя тих людей, які з тих, чи інших причин опинилися за кордонами своєї батьківщини й до неї не повертаються. Найістотнішим завданням ІРО буде створити переселенчі можливості, а далі й перекинути переміщених осіб до нових місць поселення. У зв'язку з тим послабне мабуть опіка таборового характеру, зокрема це може стосуватися до культурної опіки, яку мусітимуть взяти на себе самоурядові організації скитальців.

Тому що ІРО — це організація, створена для опіки над утікачами, а це поняття ширше від поняття статусу ДП, треба сподіватися, що ІРО устійнить засади окреслення статусу втікачів і почне відповідну діяльність по лінії цієї проблеми.

Здобуття статусу втікача буде однозначне із здобуттям права до правної опіки, зокрема щодо поселення, хоч не дасть змоги осісти в таборах.

Якщо йдеться про поселення, то вже приклад із Бельґією показав, що на працю туди могли виїхати теж ті, які жили поза таборами. Правдоподібно особи, що старатимуться попасти у список на поселення, мусітимуть перейти певного роду скрининґ і то або, як досі в Admission Control Centers, або в спеціяльних бюрах, якщо ІРО постановить їх зорганізувати.

Справу видачі переміщеним особам і втікачам особистих документів уже нераз обговорювали. Усі розуміють, що вони потрібні, бо картка ДП не виконує ролі паспорту. Треба сподіватися, що ІРО видаватиме такі документи. Можливо, що вони будуть подібні до нансенівських пашпортів, але можливе й те, що вони не даватимуть такої свободи рухів поміж державами, як давали це пашпорти Ліґи Націй. У всякому разі вони будуть достатнім документом, що стверджуватиме індентичність особи.

Справа затруднення ДП в Німеччині — це питання дуже трудне. Якщо йдеться про можливості дати переміщеним особам працю в Охоронних Компаніях та Компаніях Праці, то з уваги на ощадності, набір до них треба буде припинити, й нема надії, щоб його відновили. Але окупаційна влада вважає, що ДП належить право першенства при допоміжному затрудненні в праці, яку веде Армія, або інші зв'язані з нею інституції. Щодо маєткового права, то переміщені особи, які мають гроші, здобуті легальним шляхом, можуть купувати всякі предмети особистого вжитку, або знаряддя, яке вільно продається. Справа новелізації правних приписів у тій ділянці не є правдоподібною. Є засада, що всі ті, які працюють у німецькій господарці, підлягають постановам тієї господарки. Якщо знайдеться якась кількість переміщених осіб, що з якихнебудь причин залишиться в Німеччині довший час, то вони ввійдуть у німецьку господарку повністю й підлягатимуть приписам, які її реґулюють.

Справа поселення ще далі неокреслена, хоч в останньому часі світ почав тією справою живіше цікавитися. Одначе до часу підписання умов, трудно подати якінебудь цифри, чи конкретні проєкти. Дотепер пощастило примістити поза кордонами Німеччини коло 60 000 осіб разом із родинами. Окупаційна влада слідкує за ходом набору на працю й належно оцінює запал скитальців до праці й бажання стабілізувати своє життя. Це бажання й готовість працювати заохотить різні країни встановити відповідні іміґраційні квоти. У США обговорюється проєкт допустити 400 000 скитальців. Ця справа ще якийсь час потриває, бо вона вимагає затвердження всіма парляментарними інстанціями. Тому скитальці повинні використовувати всі інші можливості поселення. Особи, що їдуть на поселення, можуть забрати з собою гроші й майно, яке здобули легальним способом. Перешкодою може бути лиш вага забраних із собою речей, зокрема, якщо йдеться про повітряний, чи морський транспорт. Можливо, що будуть зорганізовані склади, де можна буде зберегти речі й їх пришлють тоді, коли транспорт наладнається.

Щодо переказування ощадностей закордон, то є труднощі, бо німецька марка немає жодного обігу, ані вартости, як девіза закордоном. Одначе, в міру стабілізації господарських стосунків, вона може набрати девізової вартости. Тоді нічого не стане на перешкоді, щоб ощадності скитальців переказувати закордон. Тому гроші, які мають скитальці, можна б складати на конто в німецьких банках до часу, коли німецька марка матиме вартість девізи.

Справа кумуляції грошевих засобів і закупу більших об'єктів — напр., машин, чи устаткування — трудна і нереальна з уваги на суворі німецькі експортові приписи, які виключають багато товарів від експорту. Друга трудність, це те, що експорт відбувається лише за покриттям товарами, або долярами.

Леґалізація постійного консультаційного контакту поміж окупаційними та опікунчими чинниками і репрезентацією ДП — це справа складна. Американська окупаційна влада не веде самостійної політики у міжнародньому розумінні. Вона залежна від рішень Державного Департаменту. Леґалізація організації скитальців могла б колідувати з міжнародніми умовами, що їх склали США із різними державами. Одначе дворічна практика показала, що контакт поміж окупаційною владою і скитальцями був і що ДП мали доступ до окупаційної влади за посередництвом УНРРА, ІҐЦР, різних опікунчих організацій, або безпосередньо Треба сподіватися, що ІРО могтиме співпрацювати з зацікавленими чинниками безпосередньо. Можливе, що обговорювана колись інституція консультантів, які походитимуть споміж окремих національних груп, буде якраз шляхом реалізації тієї засади.

У всякому разі проблема переміщених осіб і втікачів буде далі предметом зацікавлення окупаційної влади, яка на терені своєї діяльности інтересується всім, координуючи діяльність різних організацій із засадничою лінією окупаційної політики.

ЩОРОКУ 12 000 ДП ДО АВСТРАЛІЇ

Як заявив австралійський міністер іміґрації Колвел, що перебуває тепер в Европі, Австралія підписала в Женеві договір з міжнародньою організацією для втікачів про щорічне прийняття до Австралії 12 000 переміщених осіб з Европи. З числа їх передбачається набирати щороку по 5 000 ДП з британської зони Німеччини. Австралія, — пояснив Колвел, — радше приймала б переселенців з Англії, але британські пароплавні товариства неспроможні надати для їх перевезення потрібного числа кораблів. — (ДЕНА).

Буенос-Айрес (ДЕНА-ІНС). Згідно з повідомленням інформаційного аґентства АССА, параґвайська урядова армія захопила столицю повстанців Консепсьйон і взяла в полон їх головнокомандувача полковника Рафаеля Франко.

Міністерство закордонних справ, військове та морське Сполучених Штатів надіслали військовому губернаторові американської зони в Німеччині генералові Клею нову спільну директиву про цілі американської політики в Німеччині. Основні напрямні цієї директиви є сприяння демократизації та господарській стабілізації Німеччини, таким потрібним і для впорядкування всієї Европи і для створення справедливого й тривалого миру. Разом з тим в директиві підкреслено й потребу певних обмежень в Німеччині, що ґарантували б неможливість відродження в ній поваленого мілітаризму. Однією з таких ґарантій є залишення в Німеччині американського окупаційного війська. В директиві схвалено вирішення генерала Клея не допустити на американській зоні діяльности опанованої комуністами «соціялістичної партії єдности», зважаючи на її недемократичні методи і поширення недемократичних ідей. На пресовій конференції 17 липня у Франкфурті генерал Клей, відповідаючи на численні запитання німецьких журналістів, пояснив, що нові директиви становлять для Німеччини певне полегшення, включаючи її до европейського господарства. На нашій світлині бачимо один з моментів цієї конференції. Справа наліво: полковник Ейслер, генерал Клей, генерал Гюбнер.

У СПРАВІ ПЕРЕСЕЛЕННЯ НА ПРАЦЮ ДО ГОЛЛЯНДІЇ

У зв'язку з запотребуванням робітників для промисловости в Голляндії Міждержавний Комітет опіки над біженцями (ІҐЦР) в порозумінні з голляндськими заінтересованими чинниками від 17 до 27 червня ц. р. організував поїздку окремих національних груп ДП з американської зони для ознайомлення з умовами праці й життя робітників. Делеґація, серед якої були три представники української еміґрації, оглядала переважно великі підприємства, як нпр., заводи радіоапаратів, жарівок, електричного приладдя Філіпса, доки, машинобудівельні і металообробні заводи, деревообробні, текстильні, одягові фабрики, копальні вугілля, робітничі помешкання, лікарні, розвагові установи і т. д. Вичерпні інформації делеґації давали представники уряду праці та промисловці. Делеґація мала повну змогу розмовляти і розпитувати всіх про все потрібне.

Після закінчення поїздки делеґація склала й передала на руки представника ІҐЦР свій рапорт, а крім того українські делеґати від свого імени передали йому окремі побажання і домагання. Головна Українська Переселенча Рада, заслухавши інформацію своєї делеґації, визнала умови життя і праці голляндських робітників задовільними. Але запропоновані голляндським урядом умови вербування на працю для наших людей вважає менше корисними, зокрема з тої причини, що до виїзду допускається лише самітних людей без родин з обмеженням віку до 35-38 років життя.

Рада звертає також увагу на те, що умови праці і життя для наших самітних жінок і молодих дівчат некорисні. З огляду на те, Президія ГУПР-а вважає, що свою позицію щодо вербування наших людей до Голляндії може зайняти лише після ознайомлення з остаточним договором на працю, що його має скласти голляндський уряд з американськими чинниками. Президія сподівається, що в дальших переговорах Американського Військового Управління з голляндським урядом наша делеґація буде брати участь і обороняти інтереси нашої еміґрації.

Головна Українська Переселенча Рада.

ПІВНІЧНА ГРЕЦІЯ ПІД КОНТРОЛЕЮ УРЯДОВОГО ВІЙСЬКА

Згідно з повідомленням македонського генерал-губернатора, вся північна Греція перебуває тепер під контролею грецької урядової армії. Проте поодинокі групи повстанців усе ще вдираються до Греції з Албанії та Юґославії (ДЕНА-Ройтер).

ПЕРШІ СВІТЛИНИ З БЕЛЬҐІЇ

Між робітниками, що виїхали до Бельґії, був і один з фотографів „Неділі" Михайло Сов'як, який надіслав нам перші світлини. Одна з них показує групу ашафенбурзьких гірняків перед спусканням у шахту, друга — обід у їдальні.

ГАЛИНА ЛАЩЕНКО

Останні дні Олеся

«Світ такий прекрасний
і так радісно жити на цій бідній землі».
О. Олесь.

8-го червня 1944 р. я приїхала з Судетів з Варждорського шпиталю, куди був мобілізований німцями на працю, як лікар, мій чоловік, до Праги відвідати моїх родичів. У Празі я не була більше року. Після радісних привітань дома, перше моє питання було про Олександра Івановича Олеся. З листів моїх рідних і знайомих, як і з листів самого поета, я знала, що він недужий. Ще 17. 6. 43 р. Олесь писав мені: «Був 6 разів на рентґені і нагороджений за турботи язвою в дуодені (це не діядема). З цим скарбом їду завтра в Ледеч, куди й прошу писати».

В кінці того ж року 10. 12. 1943 р. він писав: «А я знов «здорово» нездужаю. Навіть часто лежу в ліжку. Боюсь, що, ловлячи рибу, піймав рака, або маленького доки що рачка. Тяжко було б розлучатись з світом: світ такий прекрасний і так радісно жити на цій бідній землі».

Я знала, що за останній час недуга Олеся дуже погіршала. Моя мама це підтвердила, але, мабуть, і вона не уявляла собі в той час, до якої міри стан здоров'я Ол. Ів. загрожений.

— Він був кілька днів у шпиталі, але тепер вже дома і часто про тебе згадує, — казала вона. — Все питає, коли ти приїдеш?

З мішаним почуттям радости, хвилювання і страху, як він виглядає, як привітає мене, наближалася я до знайомої вулички де жив той, з ким від першого дня знайомства зв'язувала мене щира й велика приязнь. Схвильовано подзвонила і почула знайомі дрібні й ніби поспішаючі кроки дружини поета, Віри Антоновни. Вона вже чула про мій приїзд, видно, була рада і теж схвильована. Нічого мені не пояснювала, а просто повела до кімнати, де лежав недужий.

У скромно вмебльованій темнуватій кімнаті, яка мене знов вразила, як і колись давно своєю вбогістю та непривітністю, лежав Олесь, схудлий, з потемнілою шкірою, з неприродньо-великими очима. Мені до сліз стало жаль і його і бідну Віру Антонівну. Хоч я вже знала, йдучи сюди, що Ол. Ів. недужий, але в перший момент, як тільки побачила поета, була все таки вражена його виглядом, — так страшенно він змарнів і схуд. Я не уявляла собі, що йому аж так зле; старалась не показати вигляду, що це помітила. І тому відчувала себе незручно. Швидко за мною прийшла моя мама, а трохи згодом молода лікарка В. Л., чи як ми називали її, Валя. Говорили про різне: про мій приїзд, про мої враження з Судетів, а найбільше — про недугу Олеся. Валя дала йому ін'єкцію. Безмежно боляче було дивитись на змарніле обличчя Ол. Ів. і тепер ще більші, ще виразніші, ніж завжди, очі. Я пригадала, як кілька місяців тому, він кінчав одного листа до мене в Карлсбад, де я тоді перебувала, словами:

«Енерґії ще повно в мені! Літа!? Що — літа, коли я їх не відчуваю, коли я люблю життя і хочу жити?» А він був тоді вже поважно хорий. І тепер я думала: невже життя не переможе? Я вже бачила, що на довго не переможе. Але навіть тоді я ще не думала, що смерть так близько, що вона вже стоїть над ним.

Валя пішла. Ми ще трохи поговорили. Олесь витяг з кишені записничок, що я прислала йому на Різдво 1943 р. із Судетів, разом з кількома пачками українського тютюну з напівжартівливим написом на першій сторінці: «для нових віршів». І почав читати вірші, так недавно написані. Це була для мене несподівана радість, бо я не думала, що в цім малім записничку, він справді буде вірші писати. Тимчасом за $2^{1}/_{2}$ місяці Олесь заповнив віршами весь записничок, всі малі 185 сторінок, гарячково пишучи, часом по два-три вірші на день. Перший вірш був під датою 29. 12. 1943 р., останній під датою 14. 3. 1944 р.

Тепер почав читати мені поему, яку присвятив мені:

«Наказ! Виконую наказ!
Зриваю давній попіл з ліри
І знову рже мій друг Пегас
І б'є ногою в камінь сірий.
Мерщій з туману, в небо, в ирій,
Туди, де може стріну Вас.
Але не ждіть нових пісень,
Ні слів, ні ритму й рим модерних.
Я не шукаю в Божий день
В ночі їх привидів химерних,
Хай звуки б'ють з глибин озерних,
Як квіти сиплються з вишень.
І ось лечу я на коні
Як буйний вітер над степами,
Горю, як я горів в огні,
І розминаюся з літами.
Із струн зриваються пісні
І в'ються білими чайками.
Хто слуха їх? Ніхто? Дарма!
Для себе я пісні співаю.
Хай вкрила голову зима,
Я з неї срібний сніг зриваю,
Для мене довгих літ нема
Але пісень... пісень без краю...».

Так починалась поема.

— Якби я знала, що так буде, — сказала я, — то прислала б вам записничок у десять разів більший!

Дійсно, коли Олесь заповнив віршами «Жовту книжку», як я з дружиною поета назвали потім записничок через його жовту обгортку, і коли Олесь рівночасно з записничком кінчив ще одну дитячу п'єску «Водяничок», він перестав писати. Якось обірвалось джерело надхнення. Приблизно тоді ж він стратив своє вічне перо, до якого дуже звик, а іншим йому писати було незручно. Купити ж нове вічне перо в цей час війни було не так легко. Швидко після того, як Олесь закінчив дві останні свої книжки «Водяничок» і «Жовту книжку», недуга його так погіршала, що писати йому було вже тяжко. Лише у шпиталю написав ще кілька віршів, але, видко, рука тремтіла і вірші ці тяжко розібрати. Всі вони про квіти, може тому, що ціле море квіток приносили йому знайомі і близькі до шпиталю. А може тому, що Олесь все життя так безмежно любив квіти?

Коли другого дня я відвідала поета, то застала дома його й дружину; з гостей не було нікого. Олесь поважно говорив зі мною про мою літературну працю, про літо, про Дедеч на Сазаві в 4-х годинах їзди від Праги, куди ми всі мусимо на літо поїхати. Він, бідний, так мріяв про це літо. Говорили теж про його недугу. Я вже трохи звикла до його обличчя і не була така пригнічена, як учора. Я раптом сказала дружині Олеся:

— Віро Антонівно, можна мені поцілувати Олекс. Івановича?

Олесь, вдачею дуже сором'язливий, від несподіванки збентежився:

— Ну, це значить, що зі здоров'ям моїм зовсім погано, коли молоді дами мене цілують! — спробував пожартувати.

— Але ні, Сашенька, — відповіла Віра Антонівна, — Галя хоче цим показати, що твоя недуга не заразна.

— Ні, не те! Просто я дуже скучила за вами, я так довго не була в Празі. А тепер так зраділа, що вас побачила. Я вже вчора хотіла це зробити, але не відважилась, — додала я тихо.

І я міцно поцілувала Олеся. Він швидко нахилився і двічі поцілував мою руку.

В домі Олеся я зустрілася майже з усіма тими людьми, яких я бачила в нього рік тому. Це було дуже мішане товариство. Були це люди різного віку, різних фахів і різних національностей. Люди, що навряд чи мали б між собою багато спільного, якби їх усіх не об'єднав — Олесь. Він як сонце, сяяв між усіма і в сяйві його променів біля нього усім було добре й тепло.

(Продовження буде).

Повідомляємо наших Передплатників і Читачів, що, з огляду на літні ферії в друкарні, чергове (85) число «Неділі» вийде по тижневій перерві з датою 9-го серпня

ПАМ'ЯТІ ПОЕТА-ВИГНАНЦЯ

У концертовій залі табору Ляґарде в Ашафенбурзі відбулась академія присвячена життю й літературній творчості визначного українського поета й великого патріота рідної землі — Олексадра Олеся, що три роки тому помер на чужині. По вступному слові ред. Бажанського проф. о. Попівський прочитав глибокозмістовну доповідь про життя й творчість поета. Чудово ілюструючи уривками з поезій Олеся, доповідач змалював перед слухачами живий образ українського патріота, що в складних і тяжких умовах зросійщення Слобожанщини й України взагалі вже 1903 р., під час відкриття пам'ятника Ів. Котляревському в Полтаві, свідомо став на тернистий шлях українського поета, що з словом-мечем пішов до бою за відродження української нації й незалежної держави.

Після доповіді відбувся невеликий концерт, в якому взяли участь акт. Рудакевич (художнє читання поезій Олеся), хор табору Ляґарде під керівництвом проф. Лаврівського та кілька сольоспівів у його ж виконанні.

Мак.

Коротко

— Республіканський посол Дерксен має запропонувати американській палаті послів законопроєкт, згідно з яким Совєтському Союзові й сусіднім з ним державам, що відмовилися від участи в Паризькій конференції, не буде надано жадних американських кредитів.

— З 22 до 31 липня в Осльо відбуватиметься світова конференція християнської молоді, в якій візьмуть участь 120 делеґатів з 50 держав, у тому числі 6 з Совєтського Союзу.

— В Монтре (Швайцарія) між 27 і 31 серпня має відбутися конґрес европейської федерації, на якому, між іншим, буде репрезентована й Італія.

— 5-тисячний загін брітанського війська мав зайняти палестинське місто Натанію, щоб звільнити двох брітанських унтерофіцерів, що їх захопили члени організації Ірґун Цвей Леумі.

— ДП американської зони видають тепер 27 газет і 35 журналів. Газети виходять 10 мовами з тижневим тиражем в 102 000 примірників.

— «Правда» надрукувала допис одного совєтського журналіста, що бувши недавно на американській зоні, відвідав табір для інтернованих біля Дармштадту, де перебуває 12 000 нацистів. Як пише кореспондент, цей табір складається більше на санаторій або курорт, ніж на місце ув'язнення. Інтерновані працюють тільки на власне бажання і мають вигляд «добре вгодованих боксерів середньої ваги», харчуючися краще за німецьке населення.

— Чехословацькі Національні збори схвалили законопроєкт земельної реформи, згідно з яким приватне землеволодіння не може перевищувати 50 гектарів. Під дію цього закону підпадає приблизно 450 000 гектарів. Ліси мають бути також націоналізовані.

— З Вашінґтону повідомляють про проєкт заміни протягом 1—1½ року американського окупаційного війська в Німеччині, Австрії, Японії та Кореї окупаційною поліцією, що перебуватиме під вищою контролею міністерства зовнішніх справ.

— Збіглий з французького полону колишній провідник марокканських повстанців Абд-ель-крім має у вересні відвідати Об'єднані Нації, де домагатиметься незалежности французького й еспанського Марокко. Новоутворений комітет марокканських політичних партій уже подав до ОН офіційну вимогу «якнайскорше» зліквідувати в північно-західній Африці колоніяльне панування.

— Брітанська Палата громад одноголосно прийняла закон про створення двох нових домініонів — Індії та Пакістану.

— Французький кабінет уповноважив прем'єр-міністра Рамадье поставити перед Національними зборами питання про довір'я урядові в зв'язку з питанням про підвищення службовцям заробітньої платні. Проте парляментський фінансовий комітет 22 голосами проти 20 відхилив вимогу соціялістів збільшити відповідні державні кредити з 24,2 до 27,4 мільярдів франків.

— Албанський прем'єр-міністер генерал-полковник Енвер Годжа разом із своїми найближчими співробітниками прибув до Москви, де його зустрів і вітав міністер закордонних справ Молотов.

— Згідно з розпорядженням з Вашінґтону та Лондону, договір про об'єднання американської та брітанської зон Німеччини, остаточно оформлений і підготований до опублікування, не буде опубліковано в зв'язку з запереченням Франції проти загрози її безпеці запланованого в ньому річного виробництва 10—12 мільйонів тонн криці в західній Німеччині. Як припускають, договір буде переглянуто.

У СВІТІ ФІЛЬМУ

— Німецьке фільмове виробництво ДЕФА придбало право сфільмувати твори данського письменника Мартина Андерсена — Нексе. Першим твором, що його сфільмують, буде «Пелле, Здобувник». Андерсен-Нексе відвідав під час своєї подорожі по Німеччині родинне місто своєї дружини Карльсруе і читав там свій недавно закінчений твір п. н. «Спогади». Тепер письменник працює над романом «Мартин, Червоний», який вийде накладом Дітца в Берліні, де вже вийшли «Борнгольмські новелі» цього письменника.

— За браком власної фільмової продукції Польський Фільм закупив низку французьких кінокартин, що поміж европейською продукцією відзначаються глибиною тематики та тонкою грою акторів.

— Польська фільмова продукція обмежується до виробництва короткометражних фільмів. Незабаром будуть висвітлювати репортажі з життя рибалок над Балтійським морем, з відбудови Варшави, зі світу театру й музики, подорожів та спорту.

— Обмін газетами, книжками і журналами поміж чотирма окупаційними зонами Німеччини вже відбувається, зате про обмін фільмами ще ведуться розмови. У Берліні заключено умову про обмін фільмами у всіх чотирьох секторах міста.

— У московських кінах висвітлюють тепер фільм виробництва ДЕФА п. н. «Убивник є поміж нами». Від року немає дозволу в СССР висвітлювати жодних нових американських фільмів.

— У порівнянні із «Мелодією Бродвею» 30-тих років новий американський ревійовий фільм повертається чим раз більше до інтимности і камерности. У цій площині виведена нова американська кінокартина «Святковий готель».

Друковане слово в пропаґанді нашої справи серед чужинців

(Доповідь д-ра Степана Барана на I З'їзді Українських Журналістів у Н. Ульмі 2 червня 1946 р.)

(Продовження з 82 ч. «Неділі»).

Період першої світової війни і мирової конференції.

Вибух першої світової війни в серпні 1914 р. причинився дуже значно до пожвавлення української пропаґанди в пресі. Цю пропаґанду зорганізували і вели передовсім українці і за кордоном, насамперед в Австрії (Відень) і в Німеччині (Берлін) німецькою мовою, а далі у Швайцарії французькою мовою, частково і в Угорщині мадярською мовою, та принагідно і в інших державах як Болгарії і Туреччині, в болгарській і турецькій пресі. Ні у Франції, ні в Англії та Італії такої пропаґанди не можна було повести, бо ті держави були в союзі з Росією, проти якої головно зверталася українська політична пропаґанда як проти держави, що поневолила український народ і всіма засобами не допускала до його відродження і розвитку. З невтральних держав єдина Швайцарія могла бути тереном, на якому можна було розвинути деяку пропаґандивну діяльність і цей терен по можливості використано. Зовсім незначно використано Швецію. Там їздили з Відня і Берліна тільки деякі обсерватори з українських політичних організацій. — Між іншими їздив до Швеції редактор «Діла» д-р Василь Панейко та ще дехто і вони привозили відомості про події в Росії від осіб, яким удалося переїхати через Фінляндію до Швеції та часом і передавати вістки і в Україну про те, що діється за кордоном, а зокрема в українській справі. Очевидно, старалася теж наладнати зв'язки і з деякими шведськими журналістами та використати органи шведської преси для інформацій про українську справу. Та це було не так легко і вдавалось не так часто, бо більшість шведської преси і публічної опінії стояла і тоді — подібно як і у другій світовій війні — на стороні західних держав.

Політичну акцію і пропаґанду зорганізували і вели головно три політичні чинники: Головна Українська Рада — від травня Загальна Українська Рада, — Союз Визволення України і Українська Парляментарна Репрезентація українських послів з Галичини і Буковини до австрійського парляменту, що мали свій осідок у Відні. Вже 1 серпня 1914 року заснувалась у Львові Головна Українська Рада з представників трьох політичних партій Галичини: національно-демократичної, радикальної і соціяльно-демократичної під проводом д-ра Костя Левицького, що поставила собі за мету оборону українського народу і його інтересів під час війни, насамперед перед австрійською владою та зорганізуванням українського леґіону для збройної боротьби по стороні Австрії проти царської Росії, як найлютішого ворога українського народу. Вона покликала до життя Бойову Управу, що зорганізувала леґіон Українських Січових Стрільців (Усусусів) в ім'я боротьби за створення самостійної суверенної української держави. За кілька днів наддніпрянські українці, що проживали тоді у Львові, утворили Союз Визволення України, головну діловну діяльність якого вказувала вже сама назва — отже визволення України з царського ярма і створення з неї самостійної суверенної держави. Обидві ці новостворені установи видали маніфести — кожна окремо — а галицька українська преса розпочала широку пропаґанду в справі українського леґіону для боротьби за українську самостійну і незалежну державу. І ця ідея була тоді в Галичині справді всенародньою, а зміцнювала її відповідна пропаґанда друком — в пресі і спеціяльних відозвах.

З початком вересня 1914 р. українські землі в Австрії опинилися в царсько-російській окупації, перед якою українські політичні і громадські діячі були змушені виїхати у західні австрійські провінції, головно до Відня, де негайно відновили свою діяльність всі три згадані вище українські політичні установи. Відновлено там видавництво львівського «Діла» — у Відні як тижневика — під редакцією д-ра Василя Панейка, а в кінці 1914 р. і орган Української Національної Демократичної Партії львівський тижневик «Свобода» під редакцією д-ра Степана Барана. Українська Парляментарна Репрезентація вже в жовтні 1914 р. почала видавати у Відні тижневик німецькою мовою «Ukrainisches Correspondenzblatt» під редакцією посла Вячеслава Будзиновського. Союз Визволення України зорганізував у Відні восени 1914 р. видавання власного тижневика «Вістник Союзу Визволення України», призначеного головно для полонених українців російської армії, для ширення між ними української самостійницько-державницької ідеї. Ті полонені українці були в Австрії і Німеччині приміщені в окремих таборах, де над їх організацією і освідомленням працювали з Союзу Визволення України видатні діячі з Галичини і Буковини. Для ознайомлення чужинецького світу почав Союз видавати у Відні — теж восени 1914 р. — тижневик «Nachrichten des Bundes zur Befreiung der Ukraine». Ці обидва органи німецькою мовою появлялися у Відні кілька років впродовж першої світової війни. Тоді ж (осінь 1914 р.) вийшла у Відні більшим накладом німецькою мовою обширніша книжка доцента львівського університету д-ра Степана Рудницького «Ukraine», з картою України та короткими інформаціями про історію, географію і населення України, перекладена незабаром на болгарську і турецьку мови. Вже давніше, далеко ще до війни, деякі українські парляментарні посли з Галичини, як Юліян Романчук і Олександер Барвінський, містили у віденській німецькій пресі принагідні статті на українські актуальні теми, особливо Ол. Барвінський у віденському катол. щоденнику «Reichspost». Тепер таких статтей появилось більше, головно, послів: д-ра Євгена Левицького і проф. цивільного права у львівському університеті д-ра Станислава Дністрянського; зокрема парляментарний посол д-р Євген Левицький, колишній головний редактор львівського щоденника «Діло» і визначний журналіст, розвинув у Берліні і на терені Німеччини ширшу пропаґанду в німецькій пресі і окремими публікаціями в українській державницькій справі.

Чималу публіцистичну діяльність в статтях і окремих брошурах розвинули тоді редактори «Діла» д-р Михайло Лозинський і д-р Володимир Кушнір, колишній редактор «Ukrainische Rundschau» і «Діла» у Відні, і д-р Дмитро Донцов у Берліні, — всі визначні журналісти, що свої статті і публікації оголосили німецькою мовою. На самому віденському ґрунті у тій самій нашій державницькій справі прислужилися три відомі в Австрії і за кордоном парляментаристи: д-р Кость Левицький, д-р Євген Олесницький і Микола Василько (буковинець), які завжди у своїй парляментарній і політичній діяльності стояли близько до преси і розуміли та належно оцінювали її вагу.

На терені Відня в перших роках війни діяв теж колишній редактор «Діла» Ярослав Весоловський, про якого згадано вже вище. За кілька місяців перед вибухом першої світової війни заходами Української Парляментарної Репрезентації він одержав місце референта української і російської преси в міністерстві закордонних справ у Відні та мав змогу нав'язати особисті знайомства і зносини з пресовими закордонними кореспондентами, що були тоді у Відні і часто сходились в пресовому бюрі міністерства закордонних справ, щоб одержати потрібні їм для преси відомості. Сам Весоловський тоді статтей не писав, а тільки реферував російську і українську пресу для свого міністерства. Зате використовував нагоду зустрічей із закордонними журналістами в міністерстві і інформував їх і про наші справи, подаючи їм відповідний матеріял. Саме так інспірував він неодну статтю з числа тих, які під час війни з'являлися в пресі невтральних держав; де була згадка і про українські національні стремління, а головно про переслідування українців у Росії і на окупованих нею українських теренах. Коли пригадати, що українська проблема була тоді в Европі дуже мало відома, то заслуга Весоловського в пропаґанді української справи, зокрема державницької, була справді значна.

На окрему згадку заслуговує наша пропаґанда під час першої світової війни в балканських державах — в Болгарії і Туреччині. Головна Українська Рада — від вересня 1914 р. у Відні — вислала двох своїх членів — посла до австрійського парляменту і галицького сойму та кол. головного редактора «Діла», д-ра Лонгіна Цегельського і генерального секретаря цієї ж Ради і редактора «Свободи», д-ра Степана Барана — як своїх делеґатів з дорученням нав'язати особисті зносини з тамошніми урядовими і політичними колами і з місцевою пресою, щоб схилити їх до справ української державности. Питання створення української самостійної суверенної держави порушила Головна Українська Рада вже з самого початку свого існування, а так само порушив його і Союз Визволення України. В кінці жовтня 1914 р. обидва делеґати виїхали до болгарської столиці Софії. Там перебував уже представник Союзу Визволення України, д-р Лев Ганкевич, що з перервами, прожив у Софії до 1917 р., нав'язав зносини з болгарською пресою і був для неї постійним інформатором про наші справи. Обох делеґатів Г. У. Ради прийняв на окремій авдієнції прем'єр міністрів д-р Василь Радославов і президент болгарського парляменту, про що появився урядовий комунікат. Обидва делеґати відвідали теж і колишніх прем'єрів, д-ра Данева і д-ра Ґешова, побули на засіданні парляменту і познайомилися з визначнішими послами. Відвідали редакції усіх визначніших болгарських столичних часописів, а болгарські журналісти влаштували для них окрему товариську зустріч. Деякі з них мали з ними довші розмови-інтерв'ю, на основі яких, появились у болгарській пресі великі статті про українські державницькі змагання, а один із щоденників помістив навіть карту України з написом «Майбутня українська держава». При зустрічі з журналістами і політиками поширювали делеґати обширну брошуру німецькою мовою д-ра Ст. Рудницького «Україна», що потім вийшла і болгарською мовою.

З Софії виїхали делеґати Г. У. Ради до Царгороду. Тут були прийняті на окремих авдієнціях у міністра внутрішніх справ і вже незабаром великого візира (президента ради міністрів) Талат Паші і у военного міністра Енвер Паші, зятя султана і фактичного керманича отоманського уряду та — як говорили — майбутнього султана отоманської імперії. Енвер Паша виявив особливе зацікавлення українською державницькою проблемою, визнаючи слушність наших змагань до власної суверенної держави. І в Царгороді відвідали делеґати редакції впливових турецьких часописів та мали товариську зустріч з турецькими журналістами і окремі інтерв'ю з ними.

(Далі буде).

ТЕАТР і ФІЛЬМ

НЕ ТАК ТРЕБА ЗБЕРІГАТИ ТРАДИЦІЇ ПОБУТОВОГО ТЕАТРУ

(Гостинні виступи українського театру з Мюнхену під орудою О. Урбанського).

Репертуар театру О. Урбанського — репертуар старого побутового етнографічного театру. Це — «Ой, не ходи Грицю» М. Старицького, «Невольник» М. Кропивницького та «Хмара» М. Суходольського. Четвертою виставою йде ревія «Таборові плітки». Нам здається, що різноманітність театрального життя виявляється в багатстві різних напрямків. Поруч з проґресивним експериментальним драматичним мистецтвом може існувати і, звичайно, існує — це майже закон — «вчорашній день» театру. Такою, вже перечитаною сторінкою є побутовий театр. Дискусійна боротьба повинна йти не річищем насильного знищення будь-якого театрального напрямку, а шляхом визначення провідної течії і розгрому антимистецької «халтури». Виходячи з такої думки, критику даних театром вистав потрібно скерувати не в бік — чому взято п'єси Старицького, Кропивницького, Суходольського — а, як їх сценічно втілено. Для пересічного глядача, молоді, добра вистава п'єси побутового характеру може стати джерелом пізнання — може і примітивного — нашого минулого. Але для цього мусить мати місце свіже трактування п'єси, або зразкове дотримання «клясичних» театральних канонів побутового театру. На жаль, для здійснення цього дечого бракує трупі під керівництвом О. Урбанського.

В «золоту добу» побутово-етнографічного театру у виставах «Ой не ходи Грицю» зберегалася художня рівновага, пропорційне співвідношення поміж дивертисментною частиною — танки та пісні — і драматичною лінією заплутаного кохання Марусі — Потапа — Грицька — Галини. Корифеї старого театру захоплювали глядача не тільки яскравим видовищем, але, нехай мало драматичними, зате емоційно хвилюючими почуттями кохання, образи, гніву, помсти. В тому «Гриці», що ми його бачили, танок та спів убили драму серця. Ми чули, особливо в 4 дії, добрий спів («Калинонька»), але драматичний стрижень був безнадійно загублений. У цьому вина режисера (О. Левитський), який до краю зантажив п'єсу танцювально-вокальним елементом і не випнув, на перше місце, драматичних колізій. Правда, бракувало міцних виконавців. Штучний Гриць (Касіян), сірий кволий Хома (О. Левитський) блазнівський Дмитро (Аліпін). Лише виділявся своєю запальністю Потап (Ільків); приємною була Устя (Аліпіна) і зворушувала Маруся (Федчишинова) в 5 дії. Акторка оволоділа ліричною частиною своєї ролі, але «вибухові» місця, ще потребують шліфування.

Вистава «Хмара» частково програє від невдалого скорочення тексту.

Рівно і чистенько іде «Невольник». Зрозуміла річ, що для такого типу п'єси мандрівному театрові на еміґрації не вистачає технічних засобів. Але досить вдале сценічне втілення компенсує вбогість та бідність оформлення. Яскраву постать запорожця Неплюя вирізьбив О. Левитський. Вірно намічений образ старого Василя Коваля у Головка. Але він ще не зжився з ним, а тому «грає». Варто подолати солодкаво-сентиментальний штамп закоханої пари — козака і дівчини — та зробити наголос на правду та силу почуттів. Бідною є та ґама акторських переживань, яка визнає патос для героїчних місць і «щебетання», або сльозу для ліричних.

Ревія «Таборові сплетні» (русизм — чому не плітки?) нас розчарувала. Старі, як світ, кабаретові польські скетчі («Відвідини», «Мій єдиний», «На баль»), які трохи перероблено і за волосся притягнено до теми ДП. Не допомагають тут і штучно пришиті пролог і фінал. Вони не органічні, як це є у виставах театру-студії Й. Гірняка і ще потребують зіграности та дикційної чіткости. Ясно, що від такої протиприродньої операції не можна чекати добрих художніх наслідків. Самі по собі куплети «Жалі ДП» (автор і виконавець їх О. Опар) влучно відбивають таборовий побут, але цього замало, щоб стати основою всієї ревії. Вона вимагає єдиної, організованої, пов'язаної у всіх своїх точках теми і тому спектакль, можна з повним правом назвати концертом, де найменш вдалими якраз і були скетчі.

В. Глушко.

Майстер естрадної сатири

ЗУСТРІЧ З ДАВИДОВИЧЕМ

Давидович живе за стіною і спокуса надто велика, щоб не піти до нього. Так піти, як до старого знайомого, якого ви бачили 10, 15 і 20 літ тому, завжди повного верви, гумору й концепту.

Перше враження — Давидович трохи схуд. Але про це сьогодні не важко, а його обличчя залишилося те саме, без сліду років, що летять, як степові коні...

— Як бачите, я і в вашому королівстві, — каже він, — якраз відправив адміністратора до каси і збираюся до виступу. Гадаєте, подобалося людям?

Вчорашній вечір був чимсь особливим. Після новітніх концертів, сольових виступів і театрів з відомими виставами, трохи сміху з самих себе, з свого становища, з своїх мрій зрубаної голови...

— Котрий то вже Ваш вечір?

— Понад 50-ий. Почав — актор не перебиває собі, розкладаючи на столі коробки з ґримом — в травні цього року, об'їхав уже більше ста таборів.

— Завжди сам?

— А так, якось звик. У «Співомовках» 1922 р. були ще приятелі: Ромко Купчинський, Льоньо Лепкий, Степан Чарнецький. Але десь поховались. Ще були і в «Розраді» 1924 р. А потім я пішов убік, створив театр ім. Тобілевича...

— У Станиславові?

— Еге, то був театр. Польський театр Монюшки в тому місяці банкротував, жиди й поляки йшли до Тобілевича. А потім передав театр Блавацькому і як пішов у світ, так і досі сам ходжу. І на роботу в Німеччину самого вивезли і з роботи сам утік...

Давидович уже 30 літ на українській сцені, завжди той самий. Хто писатиме історію легкої сцени, не зможе його поминути. Це ціла сторінка в розвитку українського куплету, афоризму, сатири. Він не старіється і ті, що 25 літ тому були на вечорах у «Співомовках», співають до сьогодні його пісні так, як співатимуть тепер і з вечора «Адам і Ева як ДП». Десять літ тому пив я з ним чарку в «Ріца» у Львові, а проте маю враження, що він помолодшав.

— Як це ви робите, маестро? — питаю, коли ми наспогадувались.

— А так, як співаю. «Тільки сміятись!» Хоч нераз не до сміху бувало. Тай тепер нераз дістану від «критиків», особливо таких, що підходять надто поважно до легкого жанру або не знають його з широкого світу. Ну що ж? Теща була і є, любов була і є — нема ради. А що висмію політиканство — то воно того й варте. Партії мусять бути, але відносини між ними мають бути джентельменські — так чи ні?

— Го-го, маестро, ви вже таки зовсім таборовим духом просякли...

— Як улізеш у міх з цибулею, то й цибулею будеш тхнути. А я так таки й хочу жити з таборами. Хочу так от влазити в кожний найменший табір, де ні сцени, ні змоги для виступу театру і хочу, щоб люди сміялися. Одного дня всі табори зникнуть, розіб'ємось — і тоді треба заглянути буде і до фабрики і туди, де 50—100 людей...

— Прегарна ціль. Але не гадаю, щоб на цьому спинилися ваші мрії і пляни.

— Мрії, пляни? — Давидович задивився в таборове вікно. — Якщо вже є у мене мрії — то театр для комедії і музичної комедії. І видати спогади з 30 літ перебування на сцені, якраз їх пишу.

— Куди тепер вибираєтеся?

— По Реґенсбурзі, Байройті, Інґольштадті, Бамберґу і Ашафенбурґу мабуть на англійську зону...

— ...і до Америки — докінчую.

— А якраз ні. Маю там приятелів, пишуть, що пришлють папери, але я не хочу кидати еміґрації. Просто: не хочу, тай кінець.

— Ну, за це можна вам тільки подякувати. Від вчорашнього вечора зовсім інакше бачу цю еміґрацію. Ані й не думав, що в ній стільки смішного й недоречного і що стільки там добудете з неї...

— Ну, ходімте, — глянув на годинник, — на другий вечір. Побачите нові її сторінки. А третій вечір, — в тайні кажу, — вже півготовий.

Він одягає плащ і замикає течку. За 20 хвилин іде «Адам і Ева як ДП». Маю ще час попросити фото для газети — і йдемо сходами вниз, в напрямі залі, де напевно будемо сміятись півтори години. Не з Давидовича, що сам заповнює співом, жартами і сатирою їх.

З нашої понурої дійсности, що, перетворена йомо мистецькою інвенцією, котиться перлинами щирого українського реготу.

А. Курдидик.

ПЛАСТОВИМ ШЛЯХОМ

Українська пластунка

ВИШКІЛ ПЛАСТУНОК

З участю Жіночої Булави з Мюнхену відбувся в Ашафенбурзі триденний вишкільний курс для зв'язкових і гніздових жіночих пластових частин, у якому взяли участь виховниці з усієї ашафенбурзької области.

СВЯТО ПАТРОНА ПЛАСТУНІВ

Цьогорічне «Свято Весни» і Свято патрона пластової молоді Юрія Побідоносця, ашафенбурзький Кіш вшанував дводенним табором. У лісі в околицях Ашафенбурґу стало 19 великих шатер українських пластунів із Ашафенбурґу, Маннгайму та Майнц-Кастелю, чотири шатра місцевих німецьких, та одне шатро бездержавних скавтів, що брали участь, як гості. На програму свята крім таборування склалася Свято-Юріївська ватра з богатою і різноманітною та добре підібраною програмою, спортові й легко атлетичні змагання, теренові гри, гутірки. На ватрі, в якій виступали німецькі й бездержавні скавти, були присутні гості — українські громадяни і чужинці.

*

Українські, лотишські та російські пластуни Реґенсбурґу відсвяткували спільно день патрона світового скавтінґу св. Юрія. Після Служби Божої молодь зібралася на площі б. оселі. Тут юнаки змагалися в будуванні домиків для птахів та в виробленні предметів домашнього вжитку. Юначки намагалися якнайшвидше побудувати та розібрати шатро. Відбулися спортові змагання. Старші пластуни провели день під знаком пластового доброго діла. Завершенням цього традиційного пластового свята була вечірня ватра.

ТАБІР ВИШКОЛУ ЮНАЦТВА

У Плятзее коло Майнц-Кастелю відбувся пластовий вишкільний табір для юнацтва. Організатором табору був майнц-кастельський пластовий осередок. Таборувало в лісі 17 хлопців і 12 дівчат. Цей табір охоплював теоретичну частину. Має відбутися ще практичний вишкільний табір.

ПРИСЯГА ПЛАСТОВИХ ЧАСТИН

У Майнц-Кастелі відбулася урочиста присяга новацьких і юнацьких пластових частин. У святі взяли участь три представники ашафенбурзького осередку. Свято почалося піднесенням національного і пластового прапорів та співом гімну. Після піднесення прапорів пластуни пішли на Службу Божу. Складання присяги відбулося вечером при ватрі, яка палала до пізнього часу.

РОСІЯНИ ПРО НАШ ПЛАСТ

У журналі російських скавтів «Вестник» ч. 5, що виходить в Менхегофі коло Касселя, появилася стаття Р. Полчанінова, присвячена 35-літтю Українського Пласту. Стаття має приязний тон.

ПЕРША ПЛАСТОВА ПРОБА

Свято Весни влаштувала пластова молодь Реґенсбурґу в лісі к. Петлінґу. Після польової Служби Божої відбулися змагання пластунок у варенні обіду. Дванадцять пластунок склали першу пластову пробу. Після обіду пластунки робили вправи з сиґналізацією, пластуни зробили півторагодинний марш з перешкодами. Свято закінчилося ватрою.

ВАТРА В ЕТЛІНҐЕНІ

У зв'язку з виїздом старшої групи пластунів до літнього табору, на спортовому майдані Етлінґенського українського осередку запалено пластову ватру. Це була перша ватра в Етлінґені і вона викликала велике зацікавлення жильців табору. Присутні з цікавістю проглянули різноманітну програму ватри у виконанні пластунів з Карльсруе і Етлінґену. Було багато сміху і дружніх оплесків. Ця ватра допоможе поширити виховну роботу серед молоді, яка ще не втягнена до пласту.

С. С.

„ПЛАСТОВА ЗУСТРІЧ МИРУ“

Згідно з повідомленням «Нью-Йорк Геральд Трібюн» Союз Американських Скавтів задумує влітку ц. р. вислати велику делегацію до Парижу й інших частин Франції. У «Пластовій Зустрічі Миру», що 9—21 серпня ц. р. відбудеться в Моассон над Сеною візьмуть участь понад 50 000 скавтів із 45 країн, в тому 1 500 американських «бой-скавтів».

МІЖНАРОДНЯ ЗУСТРІЧ ПЛАСТУНІВ У МІТТЕНВАЛЬДІ

Три дні баварські гори в околицях Міттенвальду наповнювалися гомоном юнацьких голосів, три вечори над берегом шумливого Ізару горіла пластова ватра. Це на великому острові, що його творить Ізар та один з її доплививів, на тлі могутнього гірського масиву Карвенделя і Веттерштайну розтаборилися пластуни, що з усіх закутин Німеччини й Австрії прибули сюди на Ювілейне Свято Весни. Понад 1 500 українських та чужинецьких пластунів стали тут табором. Взяли в ньому участь юначки, юнаки, старші пластуни і пластуни-сеньйори. З чужинців більші групи прислали білоруси, мадяри, поляки й балтійці. Росіяни й німці прислали делеґатів. Пластуни прибули, щоб гідно відбути Свято Весни у ювілейний рік 35-ліття існування Українського Пласту, щоб зробити перегляд своїх сил, своєї організованости, щоб показати свої вмілості, затіснити дружбу поміж молоддю, нав'язати контакт із чужинцями та відбути пробу перед можливою участю в світовому джемборі в Парижі.

Перший день проминув на підготовній роботі. Падали слова наказів, стукотіли в лісі сокири, лунали вигуки. Пластуни ставили шатра, щоб бути готовими до загальної збірки. Раз-у-раз прибували нові відділи. Команда табору визначувала кожній частині місце на постій. Праця кипіла, хоч падав дощ. Вже попереднього дня стояли готові шатра Краєвої Старшини, Команди табору, Служби Безпеки, Господарського Відділу, Шпиталю, Кооперативи «Пласт», Пресової Кватири та Світливців. Теж і частина пластунів, що прибула раніше, встигла вже розтаборитись. Тепер рух, наче в муравлищі. Одні ставлять шатра, прикрашують їх та очищують місце свого постою, будують похідні кухні, варять страву. Хто вільний, використовує час, щоб відшукати знайомих, оглянути табір, зробити закупи в кооперативі.

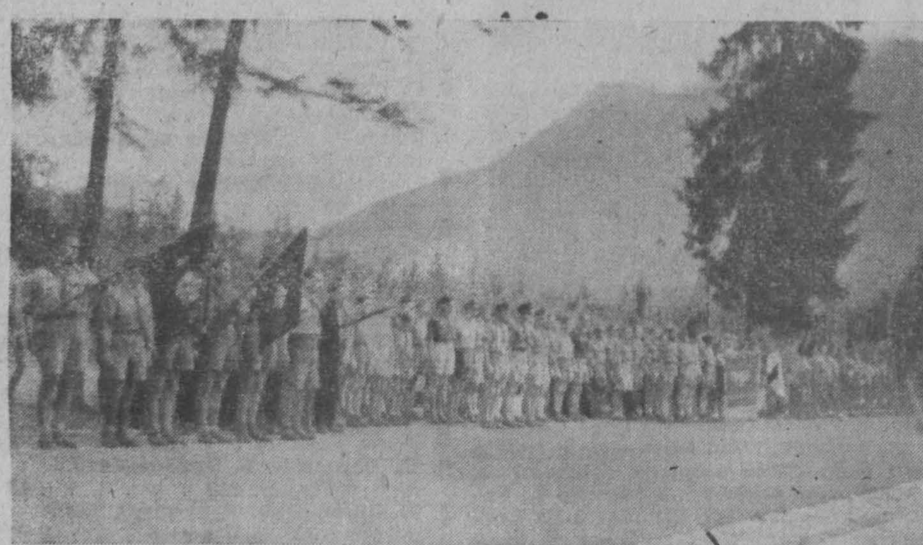

Пластуни підчас Служби Божої на святі у Міттенвальді

Година 12-та — загальна збірка, відчитання денного наказу, розподіл обов'язків і функцій. Відмарш на обід і далі зайняття аж до вечора. Працьовитий день закінчився веселою ватрою на площі над берегом Ізару. Молодь і гості засіли на пагорбах довкруги велетенського багаття. Вибухали ракети, що різними кольорами освітлювали площу. А при ватрі лунав веселий спів і сміх. Недарма вона називалася веселою. У пізню ніч після молитви і таборового «надобраніч» запанувала над табором тиша, яку перервало лиш палахкотіння таборових вогнів та перегуки вартових. У шумі бистрого Ізару твердим, спокійним сном спала пластова молодь.

Другий день стрічі присвячений був офіційному відкриттю табору, чужонаціональним скавтам, та гостям — непластунам. У той день на репрезентативній площі потойбіч Ізару відбулися полеві Богослуження двома нашими обрядами. Участь у них взяла пластова молодь і гості. Після Богослуження і принагідної проповіді священика-пластуна під спів національних гімнів завішено на щоглах прапори поодиноких націй, яких пластуни прибули на табор. На вітрі залопотів на середущій щоглі український національний і пластовий прапор, а обабіч білоруський, польський, мадярський та литовський. Почесну варту виконували пластуни-юнаки. До зібраних промовив Верховний Пластун, голова Краєвої Пластової Ради та представники національних скавтінґів. Всі промови були навіяні думками про зближення молоді всіх націй світу для спільної праці на добро власних народів та всього людства. На закінчення офіційної частини відбулася дефіляда пластунів перед Верховним Пластуном, «Сірим Левом», Краєвою Пластовою Старшиною, представниками обох українських Церков, ЦПУЕ, різних наших інституцій та товариств і іншими чільними громадянами, що були запрошені на свято. Стрункими рядами промаршували пластові частини з прапорами перед почесною трибуною. Грімкими оплесками вітали їх присутні. По обіді цього дня відбулися спортові змагання, конкурс співу і танців, теренові гри та попис перед гістьми, на програму якого склалися вправи вільноруч, національні танки гуртом і сольо, деклямації і співи. Цього дня мали вільний вступ до табору гості непластуни, які радо скористали з запрошення, щоб познайомитися ближче із пластовим життям на лоні природи. Велике зацікавлення викликала рухома філятелістична виставка та виставка ручних робіт пластунів і пластунок, що розташувалася в трьох великих шатрах. Частина експонатів призначена на світове джемборі. А ввечері знову грайливими іскрами затріскотіло багаття пластової ватри, що горіла на передодні св. Івана. У її світлі, потойбіч Ізару пластунки виводили купальські ігри. При ватрі виступили тим разом із показами теж чужонаціональні пластуни. Вони пописувалися своїми національними піснями, танками і веселими сценками.

І знову молитва, таборове «надобраніч», та голос сурми закликав усіх на нічну тишу.

Центральним пунктом третього дня стрічі була Ватра Великої Пластової Ради. При цій ватрі панував поважний настрій, не лунали сміхи, не розлягалися оплески, не падали вигуки. Це ватра задуми над істотою пластового руху, над його ідеологічними підосновами і виховними ідеалами. При ватрі Великої Пластової Ради вітають теж думками ті пластуни, що не могли прибути на з'їзд. Це ватра, присвячена і тим пластунам, що «в бурі і негоди» відійшли від нас назавжди і яких духи візвав до участи в ній протяжний звук сурми. На їх честь спалено теж у полум'ї ватри вінок, який вкинули представники пластунок і пластунів. Програма ватри коротка й добірна. Ядром її промова Краєвої Командантки Пластунок і Краєвого Коменданта Пластунів. Вони закликали сьогоднішню пластову молодь йти тими самими шляхами, які передала їм пластова традиція та старша ґенерація та вказували на необхідність класти головний натиск на внутрішню пластову вартість, а не на зовнішню форму. Полум'я ватри — символ внутрішнього горіння пластової молоді передав Голова Пластової Старшини провідникам поодиноких пластових куренів, які від його смолоскипу, запаленого в ватрі, запалювали свої і передавали вогонь частинам. Цей вогонь пластова молодь має понести в своїх серцях на далеку чужину і донести живим на батьківщину. Баварський ліс на пагорбах довкруги табору зажеврів сотнями рухомих світел. Чарівна, казкова картина!

Була пізня ніч, ватра догоряла, гамір стихав. На щоглі перестали лопотіти прапори, їх зняли на закінчення ватри. Триденний табір скінчився.

Він показав, що, не зважаючи на тяжкі удари, яких зазнав Український Пласт продовж останнього часу від моменту його розв'язання, пластова ідея жива й видала за два роки праці серед найтяжчих умовин еміґраційного життя дуже гарні наслідки. Стріча дає запоруку, що ця ідея збережеться й надалі й житиме в серцях і душах пластової молоді, яка донесе її несплямленою до рідного краю!

В. Б.

ВІДЗНАЧЕННЯ 35-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ

Заходом команди українського пластового коша Форальберґу влаштовано за допомогою українського відділу Суспільної Служби для переселенців Форальберґу, в столиці цієї гірської країни в Австрії, Бреґенсі, урочисте свято-ювілей 35-літніх роковин існування українського пласту.

Церковна частина свята відбулася перед полуднем того дня. В одній із кращих місцевих церков відправив парох Бреґенсу урочисту Службу Божу й панахиду по поляглих героях-пластунах і виголосив урочисту проповідь. Пополудні у великій залі «Ґессер» один з провідників бреґенського пластового гуртка відкрив офіційну частину свята-ювілею коротким вступним словом, вітаючи зібраних з усіх закутків Форальберґу, українське громадянство й гостей із дальших сторін, зокрема представників австрійської та швайцарської, скавтових організацій. Від австрійців були присутні краєвий комендант пластової організації Форальберґу Еехль та його заступник Бізель, від швайцарців Бурґауер і Ціґрел, як офіційні представники крайового коменданта швайцарської пластової організації Талмана. Представники цих організацій, а також представники російського й польського скавтінґу, привітали теплими словами українських пластунів у день 35-літніх роковин існування їхньої організації висловлюючи також найкращі побажання на майбутнє. Один з членів проводу української пластової організації, що встигла вже значно поширитися на терен Австрії, виголосив спершу по-українськи, а потім по-німецьки змістовну доповідь про розвиток і працю українського Пласту в краю і закордоном з часу його заснування, в 1911 році у Львові, аж по сьогоднішній день, підкреслюючи його велике значення у вихованні молоді. З глибокою пошаною згадав доповідач тих дійсних чи колишніх пластунів-героїв, що, до кінця життя несли гасло пластової традиції — служба Богові і Батьківщині, склали без вагання своє буйне життя на жертовник нації. Музична програма свята складалася із вдалих виступів молодих і наймолодших наших пластунів і пластунок, що виконали кілька нумерів на скрипці і фортепіяно. Хор «Ватра» проспівав під керівництвом проф. Туркевича, крім кількох українських пісень, також по одній німецькій та французькій пісні. Багату й різноманітну програму свята доповнили відповідними деклямаціями і рецитаціями і національними танками. Із чужинців виступив хор молодих австрійських скавтів, що проспівав одну з пластових пісень, а швайцарець Бурґауер виконав одну композицію на фортепіяно. Свято закінчилося живим образом з таборового життя пластунів з піснями та танками. Відбувся вечір товариської розваги для молоді.

І. Черняхівський.

ЗУСТРІЧ НА ЧЕСТЬ СВ. ЮРІЯ

26, 27 квітня ц. р. у лісі біля Ашафенбурґу зібралося коло 280 німецьких скавтів Ашафенбурґу і околиці та 11 українських і 6 російських скавтів гостей. Ця зустріч була присвячена патронові пластунів св. Юрієві. Від 16 години в суботу почали на місце зустрічі прибувати частини і на вказаних місцях розбивати шатра. Це тривало до години 18,30. На площі табору перед високим березовим хрестом і трьома щоглами розпочато свято. Юнаки зійшлися під звуки міжнароднього скавтового сиґналу. Під спів пісень піднесено прапори — один християнський і два пластових, новацький і юнацький. Прочитано програму свята, проспівано декілька пісень і пластуни розійшлися на вечерю. О годині 21-ій знову збірка. Присутній німецький священик благословляє хрест і виголошує промову. Після цього благословить пластовий прапор. На запити, які під час присяги провідник ставить пластунам, вони відповідають «ми хочемо». На закінчення присяги священик нагадує пластунам обов'язки, які їх чекають. Після присяги молитва і нічна тиша. Другого дня о год. 6,30 вставання, вмивання і прибирання. О год. 8-ій польова Служба Божа. Час від сніданку до обіду призначний на легко-атлетичні змагання. Після обіду пластові ігри. О год. 16-ій закриття табору, яке починається збіркою під прапором. Пісня, прапори стягають вниз і скромне, але приємне свято закінчене.

КУРІНЬ СТАРШИХ ПЛАСТУНІВ

У Гайдельберґу оформився курінь старших пластунів, який нараховує 16 членів студентів університету.

ПЕРША ВАТРА У БАМБЕРҐУ

Бамберґ, це чи не єдина місцевість, в якій пластова організація не могла заснуватися через перешкоди сторонніх чинників. Тільки коли прибув сюди директор Шабанне, сам скавт, він запропонував закласти пласт. З того часу пішла праця, яка дала вже добрі наслідки. День 10 травня залишиться надовго в памяті бамберзької пластової молоді і українського громадянства. Цього дня місцевий кіш, після перших важких кроків, урочисто святкував день присяги та першу ватру. Свято почалося молебнем, в якому взяло участь громадянство всіх таборів. Після молебня до св. Юрія відбулася ватра. Відкрив її кошовий привітанням гостей. Після того піднесено національний прапор. Представник обласної команди з Реґенсбурґу звернувся з словом до молоді. Наступило складення присяги і запалення ватри на тлі якої відбулася різноманітна програма. Свято залишило незабутній спомин в серцях молоді.

П-я-к.

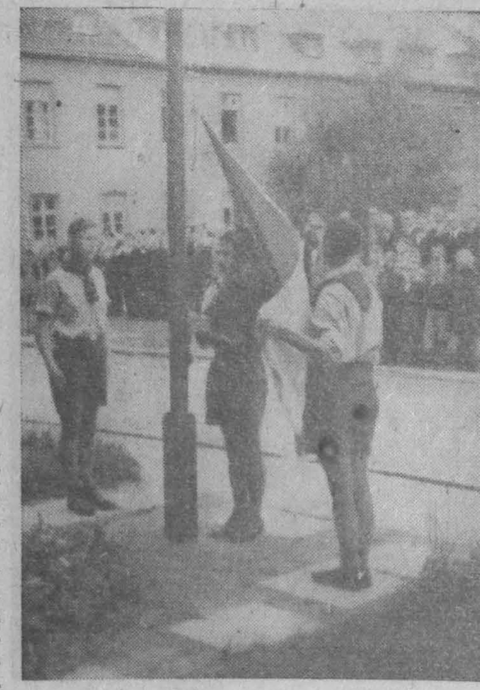

Піднесення прапора в Ашафенбурзі

ПЛАСТОВА ПРОГУЛЯНКА

Заходами та під проводом коменданта Українського Пласту на французьку зону виїхали 31 травня спеціяльним вагоном на пластову прогулянку 32 особи із Фрайбурґу до Констанци, Ліндау, Фрідріхсгавену і Фішбаху. В Констанці оглянули старовинний будинок Собору, чудове місто, швайцарсько-німецький кордон. О. декан Галушка і Боднар відправили в каплиці Службу Божу. Тут пластуни з Фрідріхсгавену, Фішбаху, Ліндау вітали кошового й пластунів Фрайбурґу та після спільного обіду виїхали разом в дальшу дорогу кораблем. На кораблі «Австрія» лунали українські пісні, що викликали живе зацікавлення серед чужинців. Оглянувши старовинний Ліндау, виїхали на свято могил до Фішбаху. Цього ж дня відправив кошовий капелян о. Панасюк у таборовій каплиці Службу Божу. Коло влаштованої пластунами могили відслужено панахиду за поляглих героїв. Під час панахиди почесну сторожу мали старші пластуни з другого куреня ім. Володимира Великого. Співав пластовий хор. Після полудня пластуни влаштували ватру з багатою програмою. Це пластове свято треба вважати дуже вдалим. Друга прогулянка плянується в перших днях липня.

Пластун.

О. ОЛЬЖИЧ

ПЛАСТОВИЙ КАПЕЛЮХ

Він висить в мене в хаті на стіні,
Широкополий, трошечки прим'ятий,
І ось, здається, нині вже в десяте
Киває і всміхається мені.

Він оптиміст, яких є мало в світі,
І стоїка такого не знайти.
От і тепер — попробував би ти
Шість місяців так на цвяху чипіти!

Але! Близька вже — довгождання путь
По пралісах, по долах і по горах.
Знов дощ і спека і роса і порох
Від кого, а від нього не втечуть!

На голові незручно неспокійний
Він буде озиратись навкруги:
„Ну й небеса, і де їх береги?
А хмари! А простори вітровійні!

Наплечник, він обвис немов мертв'як!
А підтягнися, посоромся, брате!
Ґедзь пролетів... (мале, але завзяте!)
І що це ноги шкандибають так?“

Увечорі ж — о, де узяти мови! —
Ліс — чорна прірва. Небо — оксамит.
А ватра, ватра — дивовижний світ,
Золотоцвітний сад казковий!

Брати, в нас дужий і зухвалий сміх,
Усе пригадане тут — не єдине;
Стежки далекі, сонце й верховини
Ми відшукали у собі самих.

ГУРТОК „ПЛАСТПРИЯТУ“

Заходом команди пластового коша в Бамберґу скликано зібрання громадян, на якому ознайомлено їх із пластовою організацією і засновано гурток «Пластприяту», до якого записалося 35 членів.

П-я-к.

НІМЕЦЬКИЙ СКАВТІНҐ

Після довгої перерви, зумовленої національ-соціялістичним режимом, за згодою Американської Армії відновив свою діяльність німецький скавтінґ в американській окупаційній зоні. Нещодавно й англійська влада видала дозвіл на заснування й ведення виховної роботи першій скавтовій частині в Бремені. У зв'язку з тим три представники баварських скавтів прибули до Бремену й промовляли до перших новопосталих частин скавтів в англійській зоні. Ціль поїздки баварських скавтів — обмін досвідом у праці організацій молоді.

ПЛАСТОВА ПОШТА

Пластуни Ашафенбурґу зорганізували Великодну пластову пошту, яка розносила листівки зі святочними побажаннями, що їх передавали мешканці місцевих українських таборів.

ПОКАЗ ҐАҐІЛОК

З нагоди перебування в Ашафенбурзі представників Українського Центрального Бюра в Лондоні сотника Панчука, директора Яримовича і пані Храпливої, юначки третього куреня Лесі Українки дали на площі табору Ляґарде показ ґаґілок, який сфільмовано. На показі були присутні представники УНРРА. Ґаґілки вивели теж новачки на площі табору Піонір.

Посмертна згадка

† ЯРОСЛАВ ПОГОРІЛЕЦЬ

Дня 15 липня ц. р. у хвилях Некару потонув бл. пам'яти **Ярослав Погорілець.** Він народився 23. 11. 1924 р. в селі Унів Перемишлянського повіту. Його батько приклав усі зусилля, щоб дати Йому освіту. Ворожі навали 1939 та 1941 років змусили покійного шукати притулку на Заході. Тут постигла Його смерть. Він найшов собі могилу в Гайдельберґу, де був студентом природничого відділу університету. Покійний совісно виконував свої громадські і національні обов'язки. Він був секретарем місцевої Студентської Громади, членом Українського Культурного Комітету, членом Пластового Куріня ім. Сковороди. Він був дорадником багатьох обездолених, що зовсім розгубилися під час скринінґів і пробної репатріяції маннгаймського табору.

На похорон Покійного прибули делеґації Ашафенбурґу, Інґольштадту, Маннгайму, Карльсруе та інших міст. Співав етлінґенський хор під орудою проф. Завітневича. Похорон відправили всечесніші оо. Василь Чопэй, декан Карльсруе, Ярослав Федуник, парох Гайдельберґу та Василь Середович з Етлінґену. На свіжу могилу складено багато вінків і квітів від друзів з Університету, від українських осередків та таборових громад. Склали їх теж представники польської, мадярської, лотишської, естонської та литовської національних груп. Був теж вінок від господині, у якої два роки жив на квартирі Покійник. Над могилою було багато промов, які виголосили о. Федуник, голова Студентського Комітету Пап та представники різних осередків і організацій. У похороні взяла участь численна українська громада та місцеві німці.

С. Чепахівський.

ЛІСОВО-ДЕРЕВНИЙ КУРС У МІТТЕНВАЛЬДІ

Тижневий бюлетень «Таборові будні» з Міттенвальду подають таку вістку з українського життя на еміґрації:

Заходом філії Об'єднаних Українських Лісників і Деревників (ОБУЛІД) в Міттенвальді зорганізовано лісово-деревний курс, що тривав безперервно від 17. IX. 1946 р. до 10. VI. 1947 р. На курс вступило 23 кандидати різного віку з нижчою, середньою та вищою освітою. На курсі викладали фахівці — інженери і висококваліфіковані лісники. Треба підкреслити, що всі викладачі працювали безплатно. Виклади відбувалися увечері 3—4 години денно. Із слухачами проведено також практичні заняття на терені з мірництва, поміру дерев і деревостану, ботаніки, тартачництва, машинознавства та лісової інженерії. Викладів слухали до кінця 8 кандидатів, яких допущено до кінцевого іспиту. Інші курсанти в різних відступах часу відійшли. Кінцевий іспит відбувся 11. VI. (письмова частина) і 13 та 14. VI. (усна частина). Усний іспит зложив один кандидат з відзначенням, чотири — з дуже добрим поступом, два — з добрим і один — з достатнім. Крім цього, до іспиту зголосилися два екстерни, що також зложили іспит задовільно.

Іспит відбувався перед іспитовою комісією під проводом делеґата УТГІ, доцента інж. Л. Лисенка. Треба підкреслити, що запрошені члени комісії з великим задоволенням ствердили високий рівень фахового знання у відповідях іспитованих курсантів. Абсольвенти цього курсу одержали свідоцтва в трьох мовах з печаткою УТГІ. Набуте знання на цьому курсі дасть змогу абсольвентам після відбуття приписаної в лісовій адміністрації практики виконувати фахові обов'язки в різних ділянках лісової адміністрації в тих країнах, де провадиться лісове господарство. Добрих лісових фахівців потребує Рідний Край, де наші ліси спустошені різними визволителями, чекають нетерпливо правдивої фахової опіки.

ЗАКІНЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ В ГАННОВЕРСЬКІЙ ГІМНАЗІЇ

Минулого тижня відбулося свято з приводу закінчення навчального року і дворічного ювілею гімназії ім. Олеся в Ганновері. В першій офіційній частині свята з короткою доповіддю виступив директор гімназії п. Рябокінь.

Цього року в гімназії було 146 учнів, на сьогодні лишилося 136. Із них 125 успішно закінчили своє річне навчання, а 11 осіб мають складати восени додаткові іспити.

15 учнів 8 кляси закінчили гімназію й дістали атестати зрілости; з них четверо — з нагородою першої кляси та четверо з нагородами другої кляси. 19 учнів інших кляс закінчили навчальний рік з похвальними листами. Під дружні оплески присутніх були роздані гімназистам атестати зрілости, нагороди та похвальні листи. Друга частина свята складалася з виступів художньої самодіяльности гімназистів. Гімназисти знають, як прочитати вірш, вміють співати в хорі, квартеті, тріо, чи виконувати сольо. Деякі грають на скрипці або на фортепіяно. Найбільшого успіху мали виступи гімназиста Корсуна (спів), Горбенкової (танок), Артімова (скрипка).

Слід відзначити, що гімназія ім. Олеся є однією з кращих серед існуючих українських гімназій. Одинадцять осіб, які закінчили гімназію минулого року, вже навчаються в німецьких університетах.

«Неділя» вітає ганноверських випускників, бажає їм дальших успіхів у навчанні й праці!

ЧИ ВИПРАВДАНА АКЦІЯ?

Як уже «Неділя» повідомляла (ч. 82, від 13 липня ц. р.) на підставі розпорядження військової влади з таборів ашафенбурзької области (Ашафенбурґ і Ельзенфельд) виїхала велика група українців-бездержавних на місце нового осідку в околиці Байройту. Не зважаючи на численні інтервенції і наполегливі заходи українських громадських чинників, не вдалося змінити рішення влади і 154 українців-бездержавних, здебільша розумових працівників, мусіли залишити Ашафенбурґ. Їх перевезено до табору «Майнльоіс» коло Кульбаху.

Як свідчать листи переселених та звідомлення очевидців, що відвідали їх, умови, в яких довелося жити групі бездержавних українців, були жахливі. Їх призначено до перенаселеного росіянами та білорусами табору так, що прибулі не мали навіть де приміститися, й їм довелося жити в антисанітарних, прямо нелюдських умовах — в таборовому клюбі та школі. На новому місці перебування вони не мали можливости задовольнити свої культурно-релігійні потреби, працювати за фахом, посилати дітей до школи та взагалі жити по людському.

І хоч у наслідок інтенсивних заходів ОПУЕ в Ашафенбурзі, зокрема його лідера проф. Орелецького, голови Міжтаборової Національної Ради проф. А. Животка, наших центральних чинників та самих переселених, що звернулися до Головної Квартири Американської Армії з окремим меморіялом, в якому з'ясували безпідставність їхнього переселення, жахливі умовини перебування на новому місці, та просили повернути їх до Ашафенбурґу, або примістити в одному з українських таборів в районі Мюнхен—Авґсбурґ, цю групу влаштовано в Байройті, де умови для неї трохи приятливіші — то все ж таки виникає питання: чим виправдати цю постанову компетентних чинників і якими мотивами керувалися вони, проводячи згадану акцію?

Її тяжко виправдати економічними мотивами, які подано в розпорядженні про переселення групи бездержавних. Яка різниця з економічних міркувань, чи вони жили в Ашафенбурзі, в Майнльоіс, чи Байройті?

Зате ця акція принесла багато шкоди і з особистого погляду переселених і з погляду загальних інтересів української національної громади не лише в Ашафенбурзі, але й взагалі на еміґрації. Ці люди були вирвані з свого національного довкілля, втратили приміщення, працю та були кинуті в нове, чужонаціональне оточення, серед якого мусіли кілька тижнів тяжко страждати. І тепер, хоч опинилися серед рідного оточення в Байройті, всеж таки мусять стратити багато зайвого часу й енерґії, доки влаштуються відповідно як з погляду особистої вигоди, добробуту, так і з уваги на загальне добро.

Українська національна група в Ашафенбурзі відчула теж дошкульно вибуття 154 своїх членів; куль.-національне життя українців ашафенбурзького осередка зазнало потрясення, хоч у зверненні компетентних чинників було сказане, що на випадок, коли переселення якоїсь групи буде конче потрібне, братиметься на увагу, щоб релігійні, культурні та національні інтереси так цієї групи, як і цілости не зазнали шкоди. А все ж таки сталося інакше. Cui bono?

Так бідували наші земляки. (Фото Л Янушевич)

Загал українських скитальців сподівається виянення причин тієї акції та вірить, що на майбутнє покликані чинники матимуть на увазі істотні життєві інтереси як окремих скитальців, так і їх загалу та не порушуватимуть їх без справді крайньої потреби та без виправданої причини.

В. Б.

*

22-го липня ц. р. о год. 11-тій перед полуднем група з шістнадцяти українців-бездержавних Ашафенбурзьких таборів одержала за підписом директора місцевої станиці ПЦІРО доручення про переселення до табору «Майнльоіс» к. Кульбаху. Реченець виїзду призначено на 23 липня о 8 год., тобто впродовж неповних 24 годин. Ранком зазначеного дня з'явилися авта, але призначені на виїзд відмовилися виконати доручення. В наслідок того вони одержали наказ до 5-тої години по обіді звільнити приміщення та здати харчові картки. ОПУЕ вживає всіх заходів, щоб цих людей залишити в спокою, тим більше, що в даному випадку йдеться про людей хворих, які недавно покинули шпиталь, про людей старших віком та про дітей.

ЗГИНУВ ПОЛЬСЬКИЙ ЛІТУН

Варшава. «Народовець» з 8. 7. ц. р. повідомляє з Варшави, що в боях проти УПА згинув польський підпоручник літунства, Ян Дзєньковскі. Його літак був обстріляний успішно українськими повстанцями. Пілот зумів ще вернутися сильно пошкодженим літаком на летовище.

ТЕРОР У РУМУНІЇ

Протягом однієї доби в Букарешті й провінції заарештовано, частково разом з дружинами, 100 членів опозиційної селянської партії разом з її лідером 70-літнім колишнім румунським прем'єр-міністром Маніу. Авторитет Маніу в Румунії був такий великий, що навіть німці не наважувалися арештувати його під час останньої війни; хоч і знали про його зв'язки з західніми альянтами. Як повідомляють з Лондону, ці арешти справили там сильне враження. Протягом чотирьох місяців у Румунії заарештовано кілька сотень членів селянської партії, проте політичні спостерігачі відзначають останні арешти як найбільші й найтяжчі репресії прокомуністичного уряду Ґрози. Арешт Маніу після недавніх арештів лідерів опозиційних селянських партій Болгарії та Юґославії свідчить про єдиний широкий план знищення на Балканах опозиції. На подану 25 червня брітанську ноту протесту проти масових арештів членів опозиційних партій в Румунії і поганих умов їх утримання, румунський уряд відповів гострою нотою, в якій заявляє, що не може дозволити, щоб його заходи йому диктувала чужа влада. Як сказано в ноті, мировий договір не дає іншим державам права втручатися до внутрішніх справ Румунії; таке втручання може тільки пошкодити заарештованим. (ДЕНА-Ройтер).

— 5 голосами проти 4 підготовчий комітет ІРО ухвалив не позбавляти «фольксдойчів» опікування ІРО і можливостей переселення.

— Над Ґрінвудом (штат Міссісіпі) із швидкістю до 190 кілометрів у годину пронісся страшний ураґан, що зірвав електричні й телеграфні проводи, повалив низку дерев, пошкодив літаки й ін. Злива протягом 12 хвилин залила землю на 5 сантиметрів.

— Румунське міністерство внутрішніх справ опублікувало комунікат з приводу останніх політичних арештів у Румунії, твердячи, ніби лідер селянської партії Маніу разом з іншими провідними діячами її готували антидержавну «змову» і були заарештовані при спробі втекти літаком за кордон.

— Як повідомляють з Москви, урожай озимини й ярини в Совєтському Союзі передбачається добрий.

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

— Совєтський Союз відмовився взяти участь в призначеній на 19 серпня у Вашінґтоні підготовчій конференції для укладення японського мирового договору, мотивуючи відмову тим, що США скликали її, не погодивши наперед цього питання з СССР, Великобрітанією та Китаєм.

— Президент Трумен несподівано відвідав 23 липня Сенат, зайнявши в ньому те саме крісло, в якому він сидів 10 років, бувши послом штату Міссурі. За кілька хвилин після його прибуття в приміщенні Сенату заарештовано одного чоловіка, що мав при собі заряджену вогнепальну зброю.

— Як повідомило американське міністерство закордонних справ, Польща, що відмовилася взяти участь в обговоренні пляну Маршала, не одержить нічого з передбаченого в ньому допомогового фонду в 350 мільйонів долярів.

— Двоє невідомих схопили на вулиці у Відні й кудись відвезли автом румунського журналіста Ненсора, що недавно приїхав до Відня з Монте Карльо.

— Чотирьох польських ДП з табору у Вільдфлекені засуджено одного до 5, а трьох до 3 років ув'язнення за бешкет і спротив німецькій поліції під час перевірки нею пасажирів та їх багажу на станції Йосса.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM, 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

ВИДАВНИЦТВО-СПІЛКА «УКРАЇНСКЕ МИСТЕЦТВО» кооп. з обм. пор. в Реґенсбурзі (Regensburg, Ganghofer-Siedlung, Siegfriedstraße 4) видало і має на складі:

I.

	н. м.
1. **Л. Українка:** Поезії. Вибрані твори, стор. 112	5 —
2. **Т. Шевченко:** Кобзар, стор. 128 (випродано)	5 —
3. **М. Вовчок:** Маруся, пов., ст. 140	5 —
4. **Л. Глібів:** Байки, ст. 80 (випр.)	4 —
5. **І. Франко:** Лис Микита, ст. 192	6 —
6. **С. Руданський:** Співомовки, ст. 64 (випродано)	3 —
7. Флірт — українська товариська гра на 34 картки	5 —
8. Спортовий довідник на 1947 р., стор. 80	3 —
9. Листівки різних письменників і діячів по	0 60

II.

На кольпортажі є усі видання книжкового Товариства **«Універсальна Бібліотека»**, а то:

1. **Т. Шевченко:** Кобзар, т. І, ст. 136	8 —
2. Календарець на 1947 р., ст. 64	1 —
3. Мапа України	2 —
4. **О. Марден — В. Приходько:** Воля і успіх, ст. 112	15 —
5. **М. Хвильовий:** Я (новеля). Тільки що вийшла з друку	3 —
6. **С. Черкасенко:** Україна (поезії)	2 50
7. **А. Кащенко:** Під Корсунем, ст. 176. Тільки що вийшла з друку	8 —
8. **О. Вишня:** Вишневі усмішки, випуск І і ІІ по	3 —
9. **Володимир Гай:** Шукачі блакитних перлів	8 —

III.

З чужих видань є на складі:

1. **І. Мазепа:** Підстави нашого відродження	10 —
2. **І. Багряний:** Тигролови, т. І і ІІ по	8 50
3. **Є. Ю. Пеленський:** Українська читанка для II, III кл. по	12 —
4. Божа наука	15 —
5. Рахунки для I, II, III і IV кл.	6 —
6. **В. Радзикевич:** Історія української літератури 1+2 част.	14 80
7. Українські народні казки зб. I, II, III по	1 —
8. **С. Митрусь:** Звірячий зимовник.	2 —
9. **С. Никорович:** Чародійне намисто	2 —
10. **І. Крипякевич:** Історія України	4 —
11. Молитовник УАПЦ	8 —
12. **В. Стефаник:** Вибрані новелі	3 —
13. «Похід», журнал	6 —
14. **Дм. Чуб.:** Шевченко в житті, ст. 48. Тільки що вийшла	4 —
15. **Б. Федчук:** Казка про Івася	2 50
16. **Арх. І. Теодорович:** Благодатність єрархії УАПЦ	6 —

Крім цього на складі та в кіосках «Українського Мистецтва» можна дістати усі українські видання, що досі появились з друку в американській та англійській зонах, зошити, канцелярійне приладдя і інший допоміжний крам. — Книгарням звичайна знижка. — Виконуємо замовлення за готівку або післяплатою. Замовцям більше 15 прим. одної назви видань I і II даємо 20% знижки, з інших видань від 5—15%.

В СПРАВІ СТИПЕНДІЙ ДО БЕЛЬҐІЇ ТА ГОЛЛЯНДІЇ

«Комісія Допомоги Українському Студентству» (КоДУС) повідомляє українське студентство, що засідання в справі устійнення списка стипендіянтів на студії до Бельґії й Голляндії вже відбулося й дальших прохань не розглядатиметься. Про признання стипендії кожний стипендіянт буде окремо повідомлений.

Читайте тижневий журнал української демократичної думки «НА ЧУЖИНІ»! Передплату приймає без жадних формальностей Ваш листоноша або кожний німецький поштовий уряд усіх трьох зон Німеччини за вплатою 4 марок на місяць.

РОЗШУКУЮТЬ

Derkacz Mychajlo z druzynoju u A. Mahrenholz (16) Kassel-Oberzwehren, Mattenberstraße 27, szukaje syna Jurka ta. znajomych. Dla Boreckoho Jurka je lyst w administracii „Nedila".

Ridnych i znajomych z Iwankowa pow. Borszcziw, szukaje Mrs. Mary Pawliw 1936 Edgar Str. Regina Sask., Canada.

Brata Iwana i sestru Rozaliju (Czechoslowaczczyna Konczyce) szukaje Osyp Karabyn. Tabir IRO „Kongres" Bl. 16 Nürnberg (13a).

Szukaje Leniu batko Witalij mama z sestroju Olesju (Brytijska zona) Munster-Lager, Kreis Soltan, Bezirk Hannover. — Iwasztschenko W.

Wozniak Josyf z sela Pidriasna szukaje swoju matir Francysku Wozniak i brata Dmytra Wozniaka. Pysaty na adresu: Cornberg bei Bebra, DP-Lager.

Kulynycz Iwan szukaje ridnych i znajomych. Pysaty na adresu Redakcii „Nedila".

Bakaja Mykolu, szczo ostannio perebuwaw w Bendzini szukaje brat, Bakaj Josyp, Salzburg, DP-Camp, Lehenerkaserne II/62, Oesterreich.

Matrymonijalne

Moloda prystijna, inteligentna ukrainka zywe w czuzomu oseredku j prahne lystownoho znajomstwa z inteligentnym panom wid 35—40 rokiw. Pysaty do „Nedili" pid „Ukrainka".

Dwi szatynky j odna brunetka rado lystuwatymutsia z panamy, szczo szcze ne cilkom skysly w taborowomu wegetuwanni. Planujemo spilnyj wyizd w hory. Pysaty do „Nedili" pid „3 taborianky".

O. Karaschkewytsch Buchhändler, (13b) Berchtesgaden, Schließfach 5, купує й надсилає старі й нові книжки. Просить зголошувати те, що продається (з цінами) і те, чого потребуєте.

Оферує: Грінченка „Словарь укр. язика" (ДВУ, 1925, Київ-Берлін); Кузелі й Рудницького: „Укр.-нім. Словник"; Кузелі: „Словар чужих слів"; Польсько-нім. Лянґеншайдт; Борщака: „Мазепа" 2 томи.

Великий вибір польських книжок.

Приймає замовлення на повість Ст. Вінценза „Na Wysokiej Połoninie" (Рим-Париж, 1947) славний епос нашої Гуцульщини.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор: Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Authorized by Military Government for Bavaria — ICD, Press Branch OMGB

Responsible licensee: Hennadij Kotorowycz

Printing plant: „Main-Echo" Aschaffenburg.

3100 copies

„The Sunday"- Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 10 serpnia 1947 Nr. 85

ОСТАННІ ЗВІДОМЛЕННЯ

НЬЮ-ЙОРК. Сполучені Штати, Великобрітанія і Франція згодилися прийняти Італію до організації Об'єднаних Націй, але Совєтський Союз заперечив проти цього. — ВІДЕНЬ. Американський високий комісар в Австрії генерал Клейс подав совєтському комісарові генералу Курасову офіційний протест проти захоплення нафтоперегінного заводу в Льобав. — ТОКІО. Американський головнокомандувач в Японії генерал Мек-Артур відхилив совєтську вимогу дати докладні відомості про майбутню зовнішню торгівлю Японії. — БЕРЛІН. Сюди прибув колишній віцекороль Індії фельдмаршал Вавел, що буде гостем брітанського військового губернатора генерала Робертсона. — ПЕЙПІН. Китайська урядова армія перейшла трьома групами в наступ з метою звільнити від комуністів великий трикутник Пейпін-Тяньцзінь-Паотін. — ФРАНКФУРТ. Військові маневри в американській зоні відбудуться наприкінці серпня. Як пояснив на пресовій конференції головнокомандувач американської армії в Европі генерал Гюбнер, вони матимуть лише учбове, а не політичне значення. Подібні маневри були й на совєтській зоні. — ЖЕНЕВА. Юґославський делеґат в палестинському комітеті, як раніше совєтський, висловився за створення однієї палестинської держави з жидівською і арабською провінціями. Більшість делеґатів схиляється до поділу Палестини на дві держави. — ВІДЕНЬ. Два австрійські поліційні урядовці, що їх у квітні заарештувала совєтська влада, досі перебувають в ув'язненні, навіть не повідомлені про якесь обвинувачення. — БУДАПЕШТ. Прикордонна влада не пропустила до Румунії нікого з залізничих пасажирів, у тому числі й чужоземців, покликаючися на те, що їм не можна залишати країну, хоч офіційного закриття румунського кордону не було. — КАЇР. Спеціяльна місія передала церкві Святої Діви абесінську корону, яку абесінська королева, покидаючи батьківщину під час італійсько-абесінської війни, врочисто обіцяла принести в дар церкві в разі повернення на абесінський трон. — ФРАНКФУРТ. Сюди прибув, повертаючися до США, американський купець Туранський, що був заарештований 5 серпня в Будапешті угорською поліцією безпеки й пробув два дні під арештом за «антикомуністичні висловлення». Він скаржився на брутальне поводження з ним угорської поліції, яка ще «гірша за совєтську», і обіцяв розповісти світові про те, що діється в підсовєтській Угорщині», 98% людности якої ставляться вороже до комуністичного «організованого терору».

ЕСПАНСЬКИЙ ЕМІҐРАЦІЙНИЙ УРЯД БЕЗ КОМУНІСТІВ

Комуністичні міністри, що входили до складу еспанського еміґраційного уряду, подалися до демісії. Після того прем'єр цього уряду Льйоніс подав президентові Барріо демісію всього кабінету. Конференція еспанської соціялістичної партії в еміґрації ухвалила реорганізувати уряд, притягши до нього представників усіх антифранківських партій, крім комуністів. Провідні еспанські політики, що живуть у Франції, пропонують вважати такий орган не урядом, а «комітетом опозиції». (ДЕНА-Ройтер-ІНС).

СОВЄТИ ЗАХОПИЛИ НАФТУ

Совєтське окупаційне військо зайняло найбільший в Австрії нафтоперегінний завод в Льобав на совєтській зоні недалеко Відня, що є австрійською власністю і перебував під контролею англо-американських товариств. Крім того, совєтська влада сконфіскувала низку інших великих підприємств, замінивши австрійську адміністрацію своєю. Частину робітників звільнено, — на загальну думку, з політичних мотивів. Підставою цих конфіскацій совєтська влада наводить те, ніби ці підприємства є «німецьким майном», хоч це поняття ще не визначене належною угодою. Австрійський уряд трактує ці дії як нову спробу Совєтів поставити альянтську комісію у Відні перед доконаним фактом. Шеф брітанської делеґації в альянтській комісії Рендл подав комісії з цього приводу гострий протест, що його підтримали американський і французький представники. Совєтський делеґат Новіков заявив, що комісія не може втручатися в такі «технічні» справи. (ДЕНА-Ройтер).

Українська конференція в Лондоні

Наприкінці червня в Лондоні відбулася широка конференція представників Українських Робітничих Таборів в Англії з представниками Управ. Українського Допомогового Бюра і Союзу Українців у Великій Брітанії.

На конференції були присутні делеґати українських робітничих таборів: пп. Фундак Осип, Дзикий Іван, Збудовська Ірена, Сергієнко Катерина, Войтович Михайло, Климовський Богдан, Головей Іван, Неклеса Василь, Німчицький Михайло, Воробйова Олександра;

представники Українського Центрального Допомогового Бюра: пп. Панчук Богдан, Храплива Анна, Библів Василь, Яворський Степан;

представники Союзу Українців у Великій Брітані: пп. Бура Микита, Данилів Теодор, Єнкала Юрій;

запрошені гості: пп. Скоропадський Данило, Нагнибіда Сергій, Семчишин Мирослав, Лиско Михайло, Драбат Григорій, Булка Іван, Олеськів Василь.

Конференція розглянула дуже багато важливих для цілого українського загалу в Англії питань. Особливу увагу звернуто на розгортання культурно-освітньої праці серед українців в Англії. Обміркували й схвалили відповідні рішення щодо організації шкіл по вивченню англійської мови, видання словників та підручників, закладення драматичних гуртків, хорів, музичних, танцювальних шкіл, підготовки дириґентів, і ін. Окремо стояло питання про вишкіл дітей та молоді, зокрема обмірковували можливості навчання в Англії українських студентів.

Спеціяльним пунктом порядку денного конференції стояли справи, порушені Українським Центральним Допомоговим Бюром, а саме: проведення масового українського фестивалю-карнавалу, збірка експонатів для постійної української виставки в Лондоні, піднесення й демонстрування українського мистецтва в Англії та організації українського музею в Лондоні.

Розглядалися також справи преси й українського видавництва. Зокрема, йшла мова про єдиний в Англії бюлетень, що виходить нашою мовою «Українська Думка». Накреслили заходи для достави до Англії українських часописів з Канади, США та з европейського континенту. Загострено також увагу на організацію українського пласту в Англії.

Докладно обмірковувалися можливості створення постійної релігійної опіки над українцями в Англії, як православними так і греко-католиками і т. ін.

На конференції домовилися також щодо прискорення переїзду родин до робітників у Велику Брітанію тощо.

З усіх питань ухвалені відповідні постанови.

З кінцевим словом на конференції виступив Голова Українського Центрального Допомогового Бюра в Лондоні пан сотник Б. Панчук.

Слово генерального штабу США

Вашінґтон, (ЮП). Високий американський старшина генерального штабу заявив мин. четверга, що після того, як (згідно з евентуальними сподіванками) відбудеться стягнення англійських військ, майже неправдоподібно, щоб американські окупаційні війська в Европі були зміцнені. При цьому підкреслюється, що Англія держить під сучасну добу в Німеччині значно більше війська, ніж цього вимагає необхідність. Крім цього, і це ще важніше, в Европі не потрібно підтримувати рівноваги сил, бо остання і так не існує. Совєти мають в Европі напоготові доволі військових з'єднань, щоб залити цілий континент, якби вони цього захотіли. Відносно малі брітійські і американські військові контиенти в Европі не в силі були б здержати совєтів від такої дії. Амер. старшини генерального штабу заявляють, що їхня армія вбачає у своїх окупаційних військах в Німеччині й Австрії збройну силу, мета якої — в першу чергу утримати лад у цих обох країнах, а не боронити їх від будь-якої закордонної потуги в Европі. З того погляду відкликання англійських військ не вимагає зміцнення американських частин.

Високий урядовець міністерства військових справ назвав безглуздям розмови, ніби то на випадок відходу англійських військ з Европи буде захитана европейська рівновага сил, просто тому, що сьогодні існують ще тільки дві військові потуги світу: США і Совєти.

ТЕРОР В ПРИДУНАЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ

Угорські соціял-демократи протестують проти всіляких обмежень і утисків, що їх вони зазнають від комуністів у зв'язку з наближенням призначених на 31 серпня виборів. Віцепрезидент ліберальної партії Вінцент Нодь, що недавно заявив про бойкот його партією виборів, утік до американської зони Німеччини, рятуючися від арешту. В Будапешті почався новий процес проти 42 «змовників». Колишній прем'єр-міністер Нодь у виголошеній ним в США радіопромові вимагав негайних заходів проти комунізму в Східній Европі, «поки він не підкрався до американських берегів». Як він заявив, він сам намагався йти на компроміси з комунізмом, доки не переконався, що єдиною метою його є диктатура. В Румунії уряд офіційно зліквідував за «антиурядову змову» найбільшу опозиційну «селянську партію»; 33 делеґати її виключено з парляменту. Два літаки з цивільними й військовими румунськими втікачами спустилися останнім часом в Туреччині. (Дена-Ройтер).

«НЕОГОЛОШЕНА ВІЙНА» В ГРЕЦІЇ

Вето совєтського делеґата Ґромико на постанову Ради безпеки про створення постійної балканської комісії і далі викликає сильну реакцію в закордонних політичних сферах, особливо в Греції. Як заявив грецький військовий міністер Венізелос, це вето викриває справжні наміри СССР провадити в Греції «неоголошену війну». Грецький прем'єр-міністер Максімос звернувся до Англії і США з закликом допомогти Греції вийти з її тяжкого становища. Уряд влаштовує наради з представниками армії, а часом і брітанської та американської влади. Вирішено збільшити грецьку армію з 155 тисяч приблизно до 210 000 чоловіка. До Пірею прибули цими днями два американські пароплави з спорядженням для грецької армії; чекають прибуття незабаром ще трьох таких пароплавів. Крім того, американська фльота має передати Греції 6 канонерок. Тим часом в північній та центральній Греції, зокрема коло юґославського й турецького кордонів та Салонік, тривають уперті бої. Загін в 3 тис. вояків перейшов кордон з Юґославії В Албанії біля кордону зосереджується албанське військо. Телеграфно-телефонне сполучення між Атенами й Салоніками перервано. Провідник повстанців Маркос закликає радіом до вбивства трьох грецьких міністрів. Тривають репресії проти комуністів. В Атенах поліція зайняла приміщення редакцій двох лівих газет, заарештувавши частину їх співробітників. (За ДЕНА-Ройтер).

— Совєтський представник в Атенах запротестував 8 серпня в грецькому міністерстві зовнішніх справ проти деяких заходів грецького уряду. (ДЕНА).

— На першого індійського амбасадора в Москві призначено сестру індійського віцепрезидента Неґру.

Україна і европейськість

Написав проф. П. Ковалів

В історії культури і цивілізації Европа відограла першорядну ролю. Вона дала нам імена видатних філософів (Платон, Кант, Декарт, Ніцше та ін.), істориків (Геродот, Таціт, Тіт Лівій, Ціцерон та ін.), видатних мистців (Моцарт, Бетховен, Паґаніні, Шуберт та інші) та багато інших творців европейської культури. Европа здавна була центром світової культури та цивілізації.

Звідси розвинувся спеціяльний епітет «европейський», що прикладається до всіх галузей культури: европейська філософія, европейська література, европейське мистецтво, европейська культура. Цей епітет набув значення вищої ознаки людської культури, людського життя взагалі. Далі епітет «европейський» з форми прикметника переростає в форму абстрактного іменника «европейськість», що означає комплекс всіх ознак европейської культури, европейської цивілізації. Всі ці ознаки, прибравши субстантивізованої форми (европейськість), цілком споріднені з основним поняттям, з якого вони й розвинулись, з поняттям Европи. Отже, Европа, европейський, европейськість — це одного семантичного (значеньового) ряду слова. Поняття европейськости — це те, що зв'язане з Европою, що належить Европі.

Проте, поняття европейськости за своєю функцією може втрачати локальне значення і набирати загального значення, означаючи те, що є найкращим для нас з погляду культури й цивілізації незалежно від географічних умов виникнення.

Часто поняття европейськости розцінюють однобічно, зв'язуючи його з знанням Европи, з европейською освіченістю тощо. Тоді річ може йти лише про окремих людей, що мають можливість здобувати европейську освіту, а не про цілий народ. Отже, не в цьому суть, а в чомусь іншому. Ми можемо більше знати Европу, ніж Европа нас, але це не доказує про нашу европейськість. Цього не досить: мало знати Европу з її культурою, треба бути самому европейцем, бути европейцем не лише своїм розумом, але й усім своїм єством. Можна бути европейськи освіченим, але не бути европейцем; не мати рис европейськости. Ця моя теза важлива особливо у відношенні до широких мас народу, а не лише до його освічених верств. Ми ставимо питання про европейськість нації, а не окремих індивідів. Ясна річ, що якихось вимог европейської освічености ми не можемо ставити до ширших мас українського народу, але питання про европейськість нашого народу ми ставити можемо і навіть повинні ставити, щоб розвіяти те упереджене ставлення до українського народу, як до народу нижчої культури, з боку деяких інших народів Европи.

Коли український селянин не знає Ґете, Шіллера, Штравса, Моцарта, Ваґнера та ін., то це ще не означає, що в нього відсутні риси европейськости. Не свідчить про це також і те, що наш селянин не знає інших европейських мов, бо й селянам інших европейських націй не випадає конче знати европейські мови. Нарід є нарід, що знає тільки свою національну мову, що найбільше дає йому право зватися народом, нацією. Але ж обізнаність з іншими національними мовами не є доконечною метою його існування як европейськи культурного народу.

Звідси розкривається суть поняття европейськости. Европейськість — не зовнішня форма лише, що проявляється в знанні европейських мов, европейської культури, в европейському одязі тощо. Европейськість — це внутрішня ознака, що обіймає собою духове єство людини і підносить її на вищий щабель людськости, людської духовости. Европейськість — це ідеал людськости, той спільний ідеал, що до нього всі ми прагнемо — не тільки ми, українці, а й усі інші народи культурного світу. Отож цілком зрозуміло, що не можна визначити европейськість лише географічно, бо не кожний навіть корінний европеєць може мати риси европейськости, якщо він не виховав у собі цих рис. Ні одяг, ні манери поводження, ні вищість інтелекту, — ніщо не може свідчити про европейськість людини, якщо вона (людина) позбавлена основних рис людськости (працьовитість, чесність, лагідність, побожність та інш.).

Дуже часто, судячи по одягу, або зважаючи на манери поводження, називають людину «справжнім европейцем». І, навпаки, досить бути не по моді одягненим, щоб потрапити в категорію людей неевропейського ґатунку, хоч би й ця людина мала в собі найвищі риси европейськости. Такий фальшивий підхід до розуміння поняття европейськости викликає часто непорозуміння й несправедливий погляд на речі, як це ми бачимо на фактах ставлення зокрема до українців, як до людей нижчої культури, з боку деяких інших народів.

Тимчасом факти показують якраз протилежне, коли деякими окремими своїми рисами українці перевищують навіть деякі інші народи Европи. Український нарід має такі індивідуальні риси, які безперечно підносять його на ступінь европейськости. Найбільша з них — це його любов до праці. Всім відомо, що праця не знижує людину, а, навпаки, підносить її на вищий ступінь людськости. Праця, свідома праця на користь свого добробуту, на користь свого народу, відтак на користь інших народів, що обміном своєї праці зв'язані з нашим народом, — така праця створює людині честь і пошану від інших. Високої поваги заслуговує людина за її працьовитість і ганьбу — за її зневажливе ставлення до праці. Життя людини — в праці, тому праця є найбільшою її прикрасою, найбільшою ознакою благородства, найбільшою ознакою европейськости.

Український народ здавна засвідчив свою благородну рису, що підносить його на ступінь европейськости, великою любов'ю до праці. В своїх змаганнях на полі праці нарід наш проявляє високі зразки своєї працьовитости, перевищуючи навіть деякі інші европейські народи. Цю високу рису европейськости українці самі засвідчили перед народами Европи, працюючи на підприємствах і в сільському господарстві. Висока продуктивність праці українських робітників чи не є показовою для робітників інших націй і чи не підносять українці престиж своєї нації на вищий ступінь европейськости?

Український робітник і селянин відзначається благородною рисою непосидючости. Без праці він не може жодного дня провести; коли немає що робити, він шукає праці; без праці він не може жити. бо праця — ціль його життя. Так говорить йому його людська гідність. Хіба ж це не є одна з найцінніших рис европейськости українського народу? Те ж саме треба сказати й про українського інтеліґента, що завжди проявляв і особливо за останні роки на широкому форумі европейської скитальщини проявив себе непосидючим організатором культурної праці на чужині. Хто більше може пишатися такою численною продукцією з різних сфер культурної діяльности — літератури, мистецтва, науки та інш., як не український інтеліґент, що давно вже склав іспит перед світом на право репрезентувати собою діяча великої культури великого народу? Цього ніхто не може заперечити! Самий факт змагання за велику українську літературу, як самобутню літературу українського народу в родині літератур інших народів Европи, цей факт є одним із доказів невломної праці та високого ідейного прагнення нашої інтеліґенції.

Але любов до праці, що проявляється в шуканні праці, має силу лише тоді, коли є воля для праці, коли руки не сковані ланцюгом неволі, коли нарід усвідомлює, що його людська гідність не стиснута в лещатах поневіряння й рабського виснаження. Не просто любов до праці, а любов до вільної праці, незалежної від зовнішньої сили; любов до праці не з примусу, а з доброї волі — ось та основна риса, що її мають українці, риса, засвідчена довголітньою історією українського народу. Український нарід — з природи вільнолюбний; він не посягає на чужу волю, але й не любить, щоб хтось посягав на його волю. Він любить волю і засуджує неволю, бо добре усвідомлює, що тільки вільна праця може дати високу продукцію. Чи не свідчить це про европейськість українського народу?

А українське мистецтво! Я хочу вказати тут на високе мистецтво, як на од-

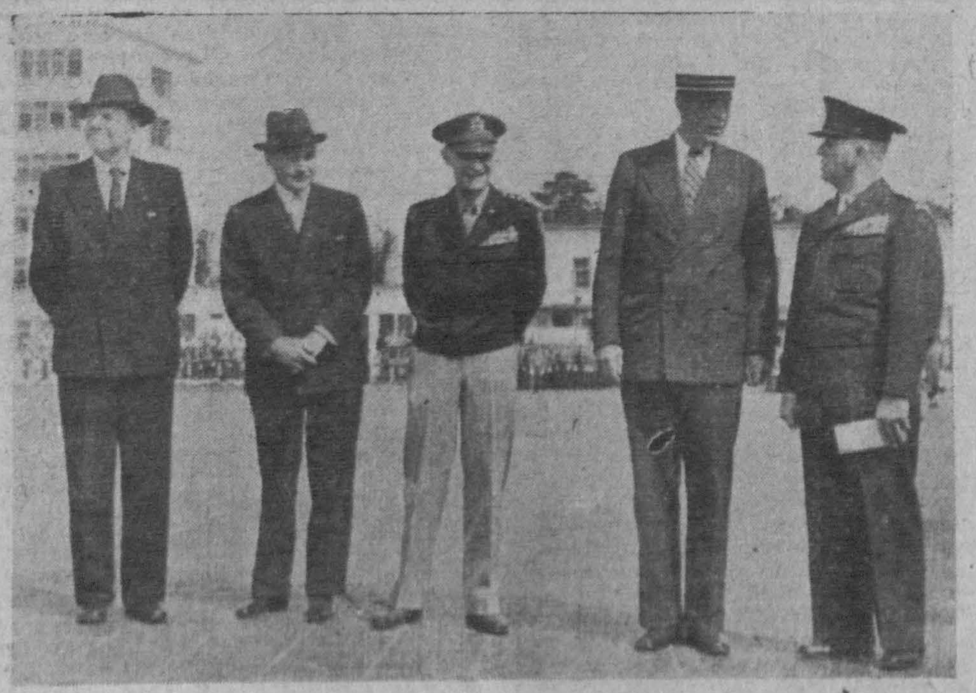

Новий міністер військових справ США, Кеннес Роєлл, прибув у рямцях своєї подорожі по Німеччині в дні 2 н. м. до Франкфурту. На світлині з летунського майдану Райн-Майн бачимо з ліва до права: пол. дорадника ген. Клея Роберта Марфі, ам. амбасадора в Лондоні Левиса Дуґляса, ген. Люція Клея, міністра Кеннеса Роєлла та ген. Кліренса Гюбнера. (Фото ДЕНА)

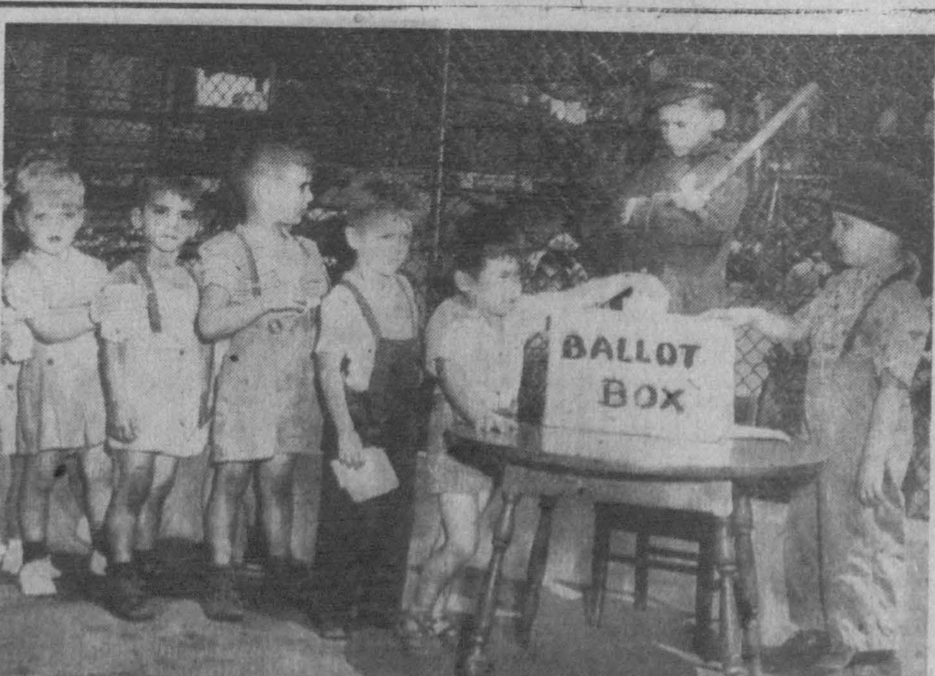

Американські діти вчаться демократії вже від найменших літ. Коли в Нью-Йорку відбувалися вибори до самоуправи, малі американці голосували посвоєму, при чому — як це бачимо на світлині — вони проходили під оком „ділового й суворого" їхнього однолітка — „поліциста". (Фото ДЕНА)

ну з найбільших рис европейськости нашого народу. Найкращим свідченням мистецької обдарованости українського народу є ті численні таборові мистецькі виставки, що так яскраво й наочно довели чужинцям високий потенціял української культури. Знамениті писанки на виставці в Діллінґені (Баварія), представлені проф. Д. Горняткевичем, зібрані ним по селах Галичини, з неповторюваними вдруге мотивами, чи не свідчать ці писанки про високу мистецьку обдарованість наших селянських жінок, що в писанні керуються не звичкою шабльонового повторювання того самого мотиву, а високою мистецькою інтуїцією?

А наша пісня, наше вокальне і музикальне мистецтво? Вже незабутній наш національний мистець О. Кошиць перший, можна сказати, широко відкриває двері в світ для української пісні з високим мистецьким виконанням. Тепер цю пісню несе в світ кращий знавець духа народньої пісні проф. Нестор, зачаровуючи серця народів Европи і з-поза Европи, нагадуючи світові про високообдаровану націю. А чи знав світ досі щось про українську бандуру? Тепер він знає, напевне знає! Пісня хору-бандури лунає по театрах Німеччини і під мистецьким керівництвом майстрів Г. Китастого і В. Божика викликає серед чужинців небувале в історії нашого мистецтва захоплення й сенсацію. Слово «бандура» стало тепер загально-відомим европейським словом. А з цим словом асоціює й слово «Україна», батьківщина чарівної пісні й музики!

Я не буду спинятися на багатьох інших рисах европейськости українського народу (високоморальність, багата культура, мова, тощо), бо й цього досить, щоб визначити місце нашому народові серед інших народів Европи. Мільйони українців різних станів і фахів, різного віку й статі зіткнулися силою історичних обставини віч-на-віч з іншими народами Европи та їх культурою. Зіткнулись вони насамперед на ґрунті співпраці, а праця — перший покажчик европейськости. Чи слід доводити більше від сказаного тут про більшу чи меншу вартість породи українців в порівнянні з породами інших народів Европи? Своєю працею і поводженням, своєю щирістю й відвертістю, своєю товариськістю й людяністю, своєю культурою й високим мистецтвом, — всім тим, що дає цілковиту підставу бути гідними европейської людини, українці довели незаперечність своєї европейськости. Україна і европейськість для них є такими ж близькими й спорідненими поняттями, як Франція і европейськість — для французів, Анлія і европейськість — для англійців, Німеччина і европейськість — для німців і т. д.

Може українці ще не опанували цілком всіх зовнішніх етикетів европейськости (манера поводження, одяг, тощо), але це не має суттєвого значення. Пройде ще деякий час, і ми спинимось перед фактом опанування й зовнішнього етикету. Українці — нарід з високим естетичним смаком, вони швидко засвоюють те, що задовольняє їх естетичне почуття, і відкидають те, що цього почуття не задовольняє. Риса зовнішньої охайности — дуже помітна риса українського народу; нарід наш любить чистоту й охайність, а це і є одна із рис европейськости народу.

Ми довели тут, не перебільшуючи, що европейськість, як ознака людської гідности, властива порядз іншими народами й українському народові. На українцях тепер лежить великий обов'язок цю високу рису людської гідности оберігати й розвивати. Нам треба дбати про збереження чистоти душі, високої моралі, найкращих національних традицій нашого народу. Національна свідомість є першою запорукою пошани до свого народу, до його культури, мови. Вона є запорукою того, що веде до вищого ідеалу людської гідности — до европейськости.

ВІДДІЛИ УПА ВІДСТУПАЮТЬ ДО АВСТРІЇ?

Польська газета «Вядомосці польскі» № 29 в замітці «Бої з УПА» пише:

«Завдяки енерґійній акції війська розгромлено зорганізовані банди УПА у східніх повітах Ряшівського воєвідства. В північному районі воєвідства очищувальна акція доходить свого кінця. Недобиті ще рештки ворога дошкульно відчувають осяги дружин ОРМО.

В останніх днях начальник оперативної групи нагородив кільканадцять вояків високими військовими відзнаками за хоробрість і відвагу, проявлені ними в боях з бандами УПА.

Американське аґентство «Юнайтед Прес» подає:

«Центр уваги здецидованої акції польського війська на польсько-словацькому прикордонному терені був скерований на систематичне витискання банд з території Польщі. Повстанці, відступаючи, перетинають в багатьох місцях чехо-словацький кордон і просякають у глиб Словаччини, де силкуються критися по лісах, щоб пізніше знову спробувати щастя і пробитися в напрямку Австрії. Скоординована польсько-чехо-словацька акція стремить до цілковитого виснаження бандитів і позбавлення їх можливости рухатися. Відділи поліції провели на території Словаччини низку боїв з бандами, убивши при цьому кількох бандитів і взявши одночасно деяку кількість полонених. Цих останніх чекає заслужена кара».

— За зв'язки з підпільною організацією засуджено на 10 років ув'язнення провідника варшавської групи польських соціялістів Болеслава Ґалая; 6 жінок за приналежність до цієї організації засуджено на різні терміни. У зв'язку з амнестією термін ув'язнення зменшено всім на 5 років

Арґентіна прагне грати світову ролю

Місія сеньйори Перон

Увага світової опінії відвернулася хвилево від загального післявоєнного хаосу, від подій на Далекому Сході, на Балканах і в Карпатах, від круглих столів, за якими відбуваються конференції міністрів закордонних справ, від атомової бомби, від можливости вибуху нової війни, а зосередилася на... гарній жінці — дружині шефа Арґентінської держави Жуана Домінґо де Перон — сеньйорі Еві Марії Дуарт де Перон, що подорожує саме по Европі. Ця незвичайна жінка, у прекрасній зачісці, вдягнена із смаком у сукні найкращого сальону мод у Буенос Айрес (їх возить за нею спеціяльний літак), із шостирядовим намистом самоцвітів, що їх, як кажуть, подарував їй Сталін, не лише здобуває собі симпатії багатотисячних мас столиць країн, у яких гостює, але й підкоряє собі серця державних людей та професійних диплоаматів, з якими обговорює, великої ваги, державні справи та складає договори.

Перон

Пані Ева Перон відома теж під ім'ям «чільної дами Арґентіни», «сеньйорити радіо», «улюбленця світу», «рожевої еміненції», відвідала вже Мадрід, промовляла там та одержала високе відзначення. Звідси поїхала у Рим, була на авдієнції в Папи Пія XII, що прийняв її з усім церемоніялом, мала розмови з політиками та з панею де Ґаспері, дружиною італійського прем'єр-міністра, оглянула пам'ятки Риму. Від президента Папської Академії Наук одержала в подарунок повну збірку наукових видань цієї інституції. З «Вічного Міста» літаком полетіла до Ліссабону (столиця Портуалії), де снідала з президентом д-ром Олівієра Салязаром. З нагоди перебування сеньйори де Перон у Парижі Франція й Арґентіна підписали торговельний договір, дуже корисний для обох країн. Під час бенкету в соціялістичного президента Оріола одержала з рук міністра закордонних справ Бідо лицарський хрест Почесного Жіночого Леґіону. Сталося це, хоч комуністи сильно опонували, мовляв, Париж — це осідок еспанського еміґраційного уряду. Тепер сеньйору де Перон оваційно зустрічає Швайцарія.

«Не хочу, щоб мене в Англії офіційно зіґнорували».

До Англії пані Перон не поїде, хоч королева Єлисавета висловилась, що радо вітала б її у себе, хоч міністерство закордонних справ заявило, що тішилося б її відвідинами, а лорд Страбольґі, визначний лейборпер робив заходи, щоб «теплим серцем прийняти пані Перон»; — професійні спілки, ліва преса і деякі ліберальні часописи стримано писали про «модну даму», що, стоячи в авто, поруч ген. Франко, вітала мадрідську юрбу фашистським поздоровленням. Один англійський часопис віщував, що Еву Перон приймуть в Англії, «як у холодільні» та що «відвідини фашистського посла жіночого роду, це образа для робітничого уряду Англії». Одночасно інші англійські часописи писали, що донна Ева везе в своїй торбинці доручення замовити в англійських доках коштом 50 мільйонів фунтів стерлінґів воєнні кораблі для Арґеніни. І тому, хоч представник англійського міністерства закордонних справ відмежувався від писань преси і говорив про пані Перон, як про «дружину президента дружньої держави, з якою Велику Брітанію віддавна єднають приятельські взаємини» — «рожева еміненція» заявила, що після сердечного привітання в Еспанії і в Італії вона не бажає собі, щоб її в Лондоні «офіційно зіґнорували» і замість... Англії поїхала до... Біярріц, світової слави курортної місцевости!

Здавалося б, що світова преса й опінія цікавляться цією незвичайною жінкою більше з уваги на її елеґантну привабливу постать, гарне обличчя, фантазійно зачесане буйне волосся, заглиблені очі, милий тембр голосу, приємний усміх, що полонить найхолоднішого дипломата, багате вбрання та самоцвіти. Прихильна їй преса зустріла її похвально, зате противники, особливо комуністи, зв'язали з її особою багато всяких анекдот (про її постійні запізнення, її замилування дзеркалом, губною помадою і інше)

Одначе, коли глибше простудіювати голоси преси різних напрямків, то виявиться, що її подорож по Европі — це не звичайні собі відвідини різних країн гарною жінкою, що бажає показати свій зовнішній блиск та здобути собі дешеве визнання. Зокрема, гостре ставлення комуністичної преси в Італії, що назвала її «фашисткою», нецензурні, образливі вигуки італійських комуністів під час того, як пані Перон виступила публічно, показують, що світова опінія надає европейським відвідинам арґентінської красуні не абияке політичне значення.

Хто ж така Ева Перон і яка її місія в Европі?

Ева Марія Дуарт — донька небагатого хлібороба. Вона присвятила себе сцені й фільмові, хоч не здобула великої слави як артистка. Краще пощастило їй у радіо, завдяки рівному, чистому, дзвінкому голосові. Звідси й прозвали її «сеньйоритою радіо». Її краса й елеґантність здобули їй симпатії населення, що часто бачили її фото у фільмі, в журналах і часописах. Але ще більшу симпатію здобула собі Ева Дуарт завдяки тому, що патетично виступала за поліпшення долі «дескамізадос — безсорочників», найбіднішого прошарку арґентінського суспільства. Красуня випадково познайомилася з ген. Жуаном Пероном і, коли він у 1945 році попав у в'язницю, вона енерґійно турбувалась, щоб його звільнити, організуючи загальний страйк. По звільненні Перон одружився з Евою Дуарт. І хоч вона передягнулася в коштовні сукні та дорогоцінні прикраси, далі з непослабленим завзяттям дбала про поліпшення долі «безсорочників».

На широку арену світової політики...

Ева Перон не схотіла жити в тіні свого чоловіка, але виступила на широку арену світової політики. Її життєва кар'єра здійснювалася, наче в казці, наче в сні! Дехто з романтичних письменників говорив уже про занепад «чоловічої політики» та про «розквіт і тріюмф фемінізму», який так пророчисто підкреслила пані Перон під час своєї промови в Мадріді: «Наше століття буде не лише століття світових воєн, не лише віком атомової енерґії; воно перейде в історію, як століття тріюмфуючого фемінізму!»

Чому приписати, що дружина президента Перона відбуває таку тріюмфальну подорож по латинських країнах Европи, зустрічається з такою прихильною опінією преси та складає вигідні для Арґентіни договори з іншими країнами? Адже Арґентіну недавно називали (а комуністична преса і далі називає) «фашистською», «тоталітарною», «диктаторською», «терористичною», їй закидали, що під час війни явно допомагала державам осі, зокрема націонал-соціялістичній Німеччині, що дала змогу зорганізувати в себе центр нацистського шпіонажу. Чи ж не Арґентіні закидали, що вона дала притулок Гітлерові і Еві Браун, чільним еміґрантам хорватської держави й італійським фашистським діячам? Чи ж не вона поруч з СССР відкинула кілька місяців тому пропозицію складання світового договору про пшеницю? Чи ж не вона відмовилася відкликати з Еспанії своїх дипломатичних представників? Чи ж не вона визнала Еспанії 90 мільйонів долярів кредиту і зобов'язалася крім того за тисячу мільйонів долярів закупити еспанські скарбові зобов'язання?

А проте, дружина арґентінського президента може похвалитися такими успіхами, що їм позаздрив би не один професійний дипломат. Невтральні обсерватори твердять, що коли б пані Перон відбула свою подорож раніше, вона загально зустрілася б з окресленням «дружина арґентінського диктатора» і не мала б жодних успіхів.

Але тимчасом Жуан Перон вжив таких заходів, що ситуація зовсім змінилася, а взаємовідносини поміж Арґентіною й іншими державами, зокрема з США наладналися. 5 червня ц. р. арґентінський президент проголосив світові доктрину внутрішнього й зовнішнього миру. Вклад Арґентіни у світовий мир, — каже Перон, — полягає в тому, що вона відкрила свої джерела для допомоги потребуючим країнам, респектуючи їх національну суверенність. Домагаюся провести успішний плян, що довів би до усунення воєн, звільнив би світ від екстремної капіталістичної і екстрменої тоталістичної ідеологій та поставив би людину понад ідеологіями».

Жуан Домінґо Перон, 40-літня, добре збудована, чорноволоса людина є нащадком французького (італійці твердять, що італійського) іміґранта. Студіював медицину, знає добре три латинські мови, спортсмен, має вироблений літературний смак, віруючий католик. «Капіталісти» його країни називають його «диктатором», «безсорочники» величають його покровителем бідних. У 1936 році стає військовим атташе в Чіле, потім очолює такий самий пост в Італії і Берліні. Стає професійним дипломатом. Від 1937 року є рушійною силою арґентінських президентів, що часто міняються (1931 року Ортітц, 1942 Кастілло). Після військового путчу у 1943 році стає міністром праці в уряді диктатора-президента Раміреца. У 1944 році має теку військового міністра, згодом міністра праці. За Фарелла стає вже справжнім володарем. На весні 1946 року кандидує на пост президента держави і здобуває проти Томбаріні (кандидат демократичної унії) 57% голосів. Свій успіх завдячує голосам робітництва, яке здобув собі радикальними соціяльними реформами, зокрема удержавленням національного банку та великої землевласности. Крім пролетарських мас його опорою є армія і духівництво. Отже, він має за собою три потужні політичні фактори й йому нічого боятися опозиції. Напочатку 1947 року Перон запровадив свій п'ятилітній плян, що має на меті індустріялізацію Арґентіни.

У червні ц. р. звільнив Перон найвидатнішу людину свого кабінету, експонента арґентінського націоналізму, шефа поліції Жуана Фільомено Веляско і цим поліпшив взаємовідносини з США, так, що 15 серпня ц. р. Арґентіна братиме участь у конференції в справі загальноамериканської оборони в Ріо де Жанейро. Взаємини з США покращали ще й тому, що після заяви Тумена, Перон виконав своє зобов'язання видати нацистів, що шукали азилю в Арґентіні. Розвій комуністичних впливів у Південній Америці викликав занепокоєння Вашінґтону і тому заборона комуністичної діяльности в Арґентіні ще скріпила позиції Перона. Зміна ставлення США до Арґентіни наступила ще й тому, що Перон підписав акт, на підставі якого всі держави американського континенту зобов'язуються до спільної оборони на випадок аґресії. Перон плянує Сполучені Штати Південної Америки, в яких провідна роля припала б Арґетіні. Поруч того він змагає до співпраці всіх латинських та католицьких держав світу. Цей «латинський бльок» він називає «третьою позицією». Йдеться тут про самостійний бльок поміж Сходом і Заходом, який не був би ані комуністичним, ані ліберально-капіталістичним.

Жінка, що «абсолютно не обізнана на політиці».

Ці пляни й успіхи Перона у внутрішньому і зовнішньому секторі арґентінської політики здобули йому визнання не лише у народів Південної Америки, але й зробили враження у латинських країнах Европи.

Підготовивши ґрунт всередині країни та створивши сприятливі умови і прихильну атмосферу назовні, вислав Перон свою елеґантну дружину, як речника й посла, що реалізував би на европейському ґрунті серед латинських держав його домагання, заступати спільно на всіх міжнародніх конференціях доктрину й політику світового миру.

Не дивно, що подорож сеньйори Перон після таких дбайливих приготувань та із такою атракційною концепцією викликає стільки ентузіязму та приносить стільки успіху. Поміж Еспанією й Арґентіною нав'язалися тісні господарські взаємини. Те саме сталося з Портуґалією, Італією і Францією, де навіть комуністи не виступали так опозиційно, як їх італійські товариші, бо не хотіли ризиґнувати з переконливих арґументів... арґентінського м'яса і пшениці. В усіх тих країнах складено договори широких розмірів. Попри те поведено відповідну політичну, а саме протикомуністичну акцію. Ця акція спирається не на абстракти, а на дані, які в романських країнах завжди діють успішно на найширші маси — це їх латинськість і католіцизм. Пані Перон у своїх промовах не говорить багато про ідеологію, а покликається на традиції старого континенту, на правду й справедливість, на мораль, зосереджену в Абсолюті. Вона промовляє до серця й розуму, закликає до простої й швидкої розв'язки проблем. При тому вона твердить, що «абсолютно не обізнана на політиці» та відбиває закиди начебто була фашисткою. Вона лише «пероністка», вірна подруга свого чоловіка, який прагне до правдивої демократії. Подорож пані Перон та її успіхи показують, що концепція її чоловіка має не лиш спекулятивний характер. Ця концепція знайшла теж практичний відгук. Арґентіна пропонує латинським країнам не лише збіжжя, м'ясо та еміґраційні можливості. Публіцисти латинських країн вказують на те, що англо-саксонська, чи російська гегемонія в світі, це небезпека для латинського духа, який стоїть на сторожі західніх ідей — поступу й гідности людини, байдуже якої вона нації, чи культурного прошарку.

Не дивно, що проти такої концепції і проти такої місії пані Перон виступила гостро комуністична преса, яка в унісон називає її фашисткою. Ось польська газета «Трибуна Роботніча» б'є на сполох, мовляв, «небезпека відродження фашизму існує». «Подорож пані Еви Перон по Европі, — пише згадана газета, — обсервують пильно фашистські групи багатьох країн. Ева Перон, дружина фашистського диктатора Арґентіни, відвідала Еспанію, де офіційно повідомила ген. Франко, що арґентінський уряд визнав йому позику висотою 100 мільйонів долярів. Гарну і елеґантно одягнену пані Перон уважають найкращою рекламою фашистського режиму від часу розвалу Німеччини».

А все ж таки щойно майбутнє покаже чи Перонова концепція, яка має таку віддану реалізаторку в особі його дружини, видержить пробу життя, чи вона зможе співпрацювати в аспекті загального миру з усіма [illegible] миролюбними силами в світі.

В. Б.

23 липня ц. р. в Парижі міністер Бідо підписує торговельний договір з Арґентіною. Ліворуч — сеньйора Перон. (Фото ДЕНА)

АМЕРИКАНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ МІНІСТЕР В НІМЕЧЧИНІ

До Берліну прибув із Сполучених Штатів американський військовий міністер Ройол. Як він пояснив представникам преси після тривалої наради з американським військовим губернатором генералом Клеєм, головною метою його відвідин Німеччини є перевірити роботу американських військових урядів. За заявою Ройола, між військовим міністерством і міністерством закордонних справ Сполучених Штатів, як і між ним особисто і американським військовим губернатором в Німеччині генералом Клеєм нема ніяких розбіжностей в поглядах на американську окупаційну політику в Німеччині. Як пояснив при цьому Ройол, американський уряд ще не визначав терміну, коли окупаційну владу в Німеччині перебере на себе американське міністерство закордонних справ. З Берліну міністер Ройол вилетів до Франкфурту, а звідти — до Зальцбурґу, де відвідав святкову виставу. На короткий час зупинився після того в Мюнхені, він вилетів до Женеви. (ДЕНА).

МАРШАЛ ПОСИЛЮЄ СВОЄ МІНІСТЕРСТВО

Вашінґтон, (АП). Американський міністер закордонних справ Маршал всіма способами змагає до того, щоб висунути на «бойові» пости, тобто ті, де безпосередньо стикаються американські й російські інтереси, своїх найобдарованіших дипломатів. Згідно з принциповою настановою Маршала, перевагу при цьому повинні мати професійні дипломати, винятки з чого можливі лише в поодиноких випадках. Маршал уже усунув з дипломатичних постів низку непрофесійних дипломатів, призначених на свої посади з якихсь політичних міркувань. Так само змагає він і до певної реорганізації свого міністерства, застосовуючи випробувані в американській армії методи добору найздібніших осіб. Метою реформ в міністерстві закордонних справ є об'єднання досі розпорошених і надто численних органів його, централізація інформаційної справи й створення довгочасного «штабу». Ще до кінця цього літа Сполучені Штати матимуть на Балканах в Центральній Европі та Швеції найталановитіших дипломатів з усіх, що будьколи репрезентували там американську політику. Подібні зміни в американській дипломатії мають статися і на Середньому Сході, в Китаї та Франції. Приблизно половина теперішніх амбасадорів та послів мають 20—30-літній дипломатичний стаж, а другу половину становлять відносно молоді дипломати. Молодших за 60 років є 49 дипломатів, а молодших за 55 років — 38. До Швеції, що править тепер за передовий «секрет» проти Росії, Маршал послав колишнього керівника европейського відділу міністерства закордонних справ Матьюза з двома найближчими співробітниками — довголітнім шефом північно-европейського відділу Камінґом і фахівцем з шведських питань Ранговдом, — отже дипломатів першої кляси. Посилено буде дипломатичне представництво Сполучених Штатів і в Берліні, куди ще до осени цього року прибудуть один з найкращих спеціялістів у німецьких справах Рідельсберґер і знавець Західньої Европи Ачілз.

КАРДИНАЛ ТІССЕРАН В КАНАДІ

Як про це вже повідомлялося в «Неділі», кардинал Тіссеран відвідав канадійських українців. До Едмонтону кардинал прибув 3-го червня ц. р. о год. 7 ранку в товаристві Преосв. Ниля Саварина в час дощової зливи, чому не було плянового походу вулицями міста. При вході до церкви св. Йосафата привітав Достойного Гостя Впр. о. ігумен Каменецький, після чого відбулася величава Служба Божа, в час якої о. ігумен привітав по-українськи і по-англійськи. При кінці Служби Божої Його Еміненція відспівав (по-церковно-слов'янськи) заамвонну молитву та виголосив проповідь по-англійськи, згадуючи зокрема переслідування нашої Церкви і народу в Старім Краю та тяжку долю українських скитальців.

По богослуженню в найкращому готелі міста відбувся на честь кардинала бенкет, на якому було 500 осіб, частково духовенство, а переважно миряни. Тостмастером був проф. Орест Демків, визначний український громадянин, що й виголосив привітальну промову по-українськи і по-англійськи. Далі промовляли ґовернер стейту Бовен, міністер Мейнард, мейор міста Ґарісті, протоігумен ЧСВВ Впр. о. В. Бараник та представники латинської дієцезії, ген. вікарій о. Карлтон і монс. о. Пілон. Кардинал відповів на ті привітання довшою промовою, згадавши в ній тепло своє знайомство з Митрополитом Шептицьким і Митроп. Й. Сліпим.

Пополудні цього ж дня кардинал відвідав школу СС. Служебниць, а увечері з'явився в Народнім Домі на концерті в його честь. Привітав Достойного Гостя голова Народнього Дому І. Боцюрків по-українськи, а д-р І. Смульський по-англійськи. Головну промову сказав голова привітального комітету, І. Ісаїв. У відповідь на привітання Кардинал поклав особливий натиск на береження українських ознак та народньої культури (пісень, звичаїв, вишивок тощо).

Другого дня кардинал Тіссеран відвідав монастир і новіціят ЧСВВ у Мондері коло Едмонтону, де оглянув також друкарню оо. Василіян, дім СС Служебниць, їх школу і шпиталь. Того ж ще вечора Кардинал відлетів до Монтреалю.

Дня 12 червня ц. р. Його Еміненція кардинал Тіссеран відвідав Українську Католицьку Семінарію у Стемфорді, де з цієї нагоди зібралось коло 80 священиків з обох епархій, філадельфійської і пітсбурґської, прибули представники дутинського духовенства з єпископом О'Брайном з Гартфорду й представники Чинів оо. Василіян, Редемптористів і Францісканів. Наші Владики, К. Богачевський і А. Сенишин, присутні були весь час і супроводжали Еміненцію Кардинала по важливіших місцях наших Інституцій.

Кардинал прибув з Нью-Йорку о год. 12,30, прийняв всіх священиків, ознайомився з ними, а відтак взяв участь в спільнім обіді. Під час обіду промовляли Владики, Кир Богачевський і Кир Сенишин, висловлюючи вдячність за відвідини, подяку за старання про нас, а особливо про наших скитальців. Промовляв і латинський єпископ О'Брайн.

У відповіді на привітання Кардинал, як секретар Східньої Конґреґації, торкнувся дбайливого видання богослужбових книг нашого обряду. Це видання було потрібне з причин різнородности в поодиноких виданнях і в практиці. За основу поправного видання взято видання Петра Могили з 17 століття.

По обіді відбувся концерт студентів Семінарії, під час якого привітальну промову виголосив о. П. Івахів (по-італійськи), студент Йосиф Федорів по-українськи, а о. М. Бабак по-англійськи.

Відповідаючи на ці промови, Кардинал особливо тепло, по-батьківськи, звернувся до студентів, звертаючи їх увагу, що їм треба студіювати не лише богослов'я, але й інші знання, щоб бути широко освіченими людьми та що належить тут, в Америці, зберегти і розвивати українську культуру, доки вона не зможе повернути вільно до рідного краю. Семінаристи повинні до цього готуватись, — говорив Кардинал, — щоб мати силу колись сплатити борг країні своїх батьків як проповідники Христа.

— Через брак бензини видано наказ про зменшення на 32% польотів в американській повітряній фльоті.

Прощання з Ганною Храпливою

Представниця Центрального Допомогового Лондонського Бюра п. Ганна Храплива працювала 5 місяців серед української еміґрації в американській зоні Німеччини.

Українка, народжена на чужій землі, в далекій Канаді, вона дістала освіту в англійській школі, виховувалась у демократичних традиціях, працювала в канадійських установах, під час війни була при Канадській Армії.

Та незримі нитки зв'язують п. Ганну з тією країною, звідки малими дітьми вийшли її батьки, про яку вона чула в сім'ї, в церкві, в українській вечірній школі і з великим інтересом та щирим серцем прийшла вона допомагати людям з леґендарного краю її предків.

Вона виступала на захист наших людей перед владами, затримувала розселення таборів, розподіляла надіслані з Америки дарунки, діставала матеріял для наших майстерень, вона говорила з десятками людей — з ученими, письменниками, з громадськими діячами, з селянами і робітниками, вона відвідувала наші майстерні і школи, наші виставки і курси.

Так українка, народжена на чужій землі, пізнала своїх земляків, щойно винесених з батьківщини.

Людина, вихована в демократії і свободі, пізнала своїх побратимів, що їх принесли два тоталітарні режими. Тепер п. Храплива виїздить до Лондону, а далі до Канади. Вона складе тамтешнім допомоговим комітетам доповідь про стан нашої еміґрації, про свої враження від нас.

Прощаючися з п. Ганною і дякуючи їй за її віддану допомогу, співробітники ЦПУЕ задали про її враження від нашої еміґрації кілька питань, на які вона радо дала відповідь.

Питання: Яке було ваше перше враження від наших людей?

Відповідь: Змучений вигляд людей! Жінки в 30—40 років виглядають значно старіші ніж наші, в очах лежить сум.

Але яка свіжість традицій, яка чиста мова!

Те, що дома (в Канаді) уже трохи змішалося і розчинилося в навколишньому житті, тут є свіже й незаймане. Тут я вперше почула музичну мову полтавців і вперше в житті зіткнулася з масою української інтеліґенції.

Питання: Що вам найбільше сподобалося в таборах?

Відповідь: Церкви, що чудом виросли в колишніх гаражах і склепах. Далі школи і курси. Зокрема прекрасне враження справляють курси фахового перевишколу людей. Дуже добре, що люди вчать англійську мову, яка при переселенні дорожче грошей.

Питання: Чи ви читали наші ґазети й журнали?

Відповідь: Звичайно читала з інтересом! Окремі статті є прекрасні, але надто багато нудного полемічного матеріялу, якого правда останнього часу поменшало. Я воліла б бачити більше цікавих повідомлень про життя ДП, про життя таборів, більше конструктивної інформації. Не забудьте, що Ваші українські газети ми читаємо в Канаді і з них пізнаємо Вас і Ваше життя. Тепер, виїжджаючи до дому, я буду чекати нових газет і сподіваюся, прочитати в них більше і цікавіше про творче життя ДП, про життя переселенців на нових місцях.

Питання: Чи ви читали книжки, видані тепер на еміґрації?

Відповідь: Так! «Тигролови» Багряного прочитала з захопленням. Гарне враження справили журнали «Арка» і «МУР».

Питання: Як ви дивитесь на наукову роботу на еміґрації?

Відповідь: Я познайомилася з багатьма вченими і моє враження, що вони уже повні плянами на майбутнє. Я дуже вітаю створення Спілки Наукових Працівників і думаю, що українські вчені матимуть нагоду себе виявити.

Я хочу порадити тим науковим робітникам, що збираються їхати до Канади й Америки, щоб вони старанно вчили англійську мову, бо тільки так вони дістануть можливість стати до праці в тих країнах.

Питання: Яке враження справило на Вас наше мистецтво в умовах діпівського життя?

Відповідь: Дуже добре! А найкраще — вишивки, бо я таких ще в житті не бачила. І різьба прекрасна. Беру з собою до Канади різні мистецькі вироби, що завжди мені нагадуватимуть мистецький хист моїх земляків.

Я, на жаль, була так занята, що відвідувала дуже мало вистав і не чула навіть репрезентативних хорів... Недавно була на концерті співачки Ганни Шерей і повинна сказати, що такого мистецького виконання українських пісень ще ніколи не чула. Прекрасна співачка, прекрасні пісні! Також була я захоплена виставою балету В. Переяславець в Інґольштадті. Тільки дійсний мистець, що має волю до життя, може в таборових умовах створити таке прекрасне, радісне видовище.

Питання: Як ви дивитесь на переселення?

Відповідь: Треба використовувати кожну нагоду їхати. Кожний день у Німеччині є втратою вільного життя. Якби я мала право, я б усіх ДП до Канади забрала...

Я сподіваюся, що протягом наступного року справа переселення остаточно розв'яжеться і я надіюся багатьох своїх знайомих згодом зустріти в Канаді, або Америці.

На прощання п. Ганна Храплива каже:

«Я виросла і жила в демократичній країні і вперше в житті зіткнулася з людьми, що пережили страшні страждання і все життя промучилися. Я познайомилася з письменниками, що не могли багато років писати, з ученими, що протягом довгих років були одірвані від своїх лябораторій, із селянами, у яких були одібрані ґрунт та хата, з молоддю, що кращі роки провела на примусовій праці в Німеччині та з дітьми, що виросли в таборах та іншого життя не знали».

«»І мені шкода, — каже п. Ганна, — нашого талановитого народу, моїх дорогих земляків, що їх здібності багато років не використовувалися, а вони самі так мучилися.

Від'їжджаючи, я бажаю всього кращого тій частині українського народу, що є на еміґрації і бажаю їй використати можливості вільного слова та вільної творчости.

А ще я хочу подякувати тим українцям з допомогових комітетів у Німеччині, які будь-то видатні вчені, чи громадські діячі, чи скромні технічні працівники, залишать у мені найкращий спогад про спільну працю з людьми, з землі моїх батьків».

Л. Слобожанка.

Преса в авдиторії

Пресова конференція в Українському Вільному Університеті

Український Вільний Університет у Мюнхені закінчив 4-й семестр навчання і з цієї нагоди скликав пресову конференцію з метою ознайомити ширші кола українського громадянства з діяльністю цього високого учбового закладу, що зберігає і розвиває славні традиції празького періоду своєї праці та є живим втіленням і вислідом довголітніх змагань українців за власне вогнище культури.

Всі прагнення мати свою високу школу завершилися в 1921 р. створенням у Відні Українського Вільного Університету, що з наступного семестру перенісся до Праги і став храмом вільної української науки впродовж 24 років. Змушений силою змінених обставин змінити місце осідку, Університет тимчасово опинився в Мюнхені, де працює з осени 1945 р. і оце закінчив 4-й семестр.

Висвітленню обставин мюнхенського періоду діяльности університету й було присвячено конференцію преси, що відбулася 1 серпня. У вступному слові проф. Вадим Щербаківський відзначив, що університет досі не хотів звертати на себе увагу і прагнув спочатку розгорнути свою працю, а потім і відчитуватися за неї. Промовець підкреслив складність умов, в яких починалася і поширювалася праця (брак приміщень, опалення, коштів, літератури, учбових приладь). Все ж закінчено 4 семестри. Склад студентства високий і чисельно і сумлінним ставленням до роботи. Добре підібрано й професуру. Хоч у роботі були недотягнення, але в теперішніх умовах це природньо.

Секретар ректорату інж. О. Тарнавський доповів у загальних рисах про Український Вільний Університет, що поділяється на факультети: права та суспільно-економічних наук і філософічний. У склад навчального персоналу входять 27 звичайних і 20 надзвичайних професорів, 15 доцентів 13 викладачів і 8 асистентів. Студентів на факультеті права і суспільно-економічних наук 223 і на філософічному — 166.

Доповідач познайомив учасників конференції з даними бюджету, прибутки якого складаються з студентських оплат за навчання, дотації ЦПУЕ в сумі 3 750 марок місячно і добровільних датків від окремих установ та громадян. За зимовий семестр бюджетова сума склала 80 тисяч марок і за літній — 85 тисяч.

Як посібники для студентів видано циклостилем 4 наукові праці і готується ще 6. Від часу відновлення діяльности університету в Мюнхені 20 осіб на факультеті права та суспільно-економічних наук і 16 на філософському склали докторські іспити та одержали науковий ступінь доктора права чи доктора філософії.

Уже три місяці триває курс англійської мови для перекладачів. Бібліотека університету налічує 4 000 томів і є найбільшою книгозбірнею з українознавства всіх 3 західних зон. Наприкінці інж. О. Тарнавський повідомив, що 25 липня на загальних професорських зборах обох факультетів переобрано керівні органи. Ректором обрано проф. Ів. Мірчука, проректором—дотеперішнього ректора проф. В. Щербаківського, деканом філософічного факультету проф. д-ра В. К—ча і продеканом проф. В. Петрова, деканом факультету права і суспільно-економічних наук проф. Л. Окіншевича та продеканом проф. М. Васильєва, двома членами сенату, делеґатами від професорських колегій — доц. д-ра Падоха і д-ра Студинського.

Ректор університету проф. Ів. Мірчук відзначив, що університет в основному має дати студентам знання з українознавства. Підкресливши, що як основні дисципліни (філологія, історія української мови, загальне мовознавство, історія) так і інші ділянки (археологія, етнографія тощо) заступлені кращими силами викладачів, промовець зазначив, що й професори Мюнхенського німецького університету запрошені до нас, так один з них питав з германістики на іспиті при докторáті. Коли один наш учений побажав скласти докторат з математики, за браком у нас відповідних сил, провести докторські іспити був запрошений німецький професор, який дуже високо оцінив подану докторську працю. Відтоді утворився живий контакт з Мюнхенським німецьким університетом і можливо, що в майбутньому студенти Українського Вільного Університету слухатимуть там певні семінари при катедрах, яких у нас нема.

Університет УНРРА з погордою дивився весь час на Український Вільний Університет, але, коли перестав існувати, десятки, навіть сотні його студентів, серед них поляки, литовці та інші вдалися до нас з проханням про допомогу вступити до високих українських чи німецьких шкіл.

Курси англійської мови мали б влаштувати наші комітети та громадські організації, але оскільки за $1^1/_2$ роки вони нічого в цій справі не зробили, університет створив 3-місячний курс, що тішиться увагою українського громадянства і має добірних викладачів, кращих, ніж є по аналогічних курсах у німців. Висловлено побажання влаштувати й еспанський курс, але справа гальмується труднощами в підборі лекторів.

Нарешті в зв'язку з тим, що по середніх школах у таборах є багато учителів, що не мають закінчених студій, учительська громада просила університет скласти для кваліфікації учителів іспитову комісію, на що він і погодився.

Про факультет права і суспільних наук інформує декан останнього проф. Лев Окіншевич. Він оповідає, що факультет має два відділи відповідно до своєї назви. Останній готує економістів широкого напрямку. Промовець спростовує зауваження проф. Мартоса про ніби скорочені пляни і зазначив, що тепер плян навчання чітко поділено на 4 роки з точним зазначенням коли які дисципліни читатимуться..

На проблемах загальних завваг до університету і деяких проведених у ньому реформах спиняється декан філософічного факультету проф д-р В. К—ч.

— Ми входимо в 27-й рік діяльности, — каже він. — Треба дивитися, що було й що буде. Статут Вільного Університету в Празі кінчався словами: «в усіх інших розділах тримаємося статуту державного університету імені Карла». Отже він цілком відповідав вимогам середньоевропейських університетів.

Далі промовець відзначив, що університет не практична школа, а теоретична. Ми живемо на еміґрації в країнах, де є свої університети, тому мусимо зайнятись ділянками науки, якої не можемо навчитися десь інде. Наш університет мусить саме вивчати українську минувшину, культуру, господарство. Чужинці, що цікавляться різними проблемами, цікавитимуться в тому числі і українською проблемою.

— Ми не маємо наміру, — говорить проф. д-р В. К., — розвивати в університеті математичні і природничі науки, бо не маємо відповідних лябораторій. Українські студенти краще навчаться цьому в чужих університетах.

Як далі зазначає промовець, ділянками науки на еміґрації мають бути університет як висока школа українїстики в широкому розумінні цього слова і академія, тобто наукове товариство ім. Шевченка, що має 75-річні традиції. Університет має бути не лише святинею науки, а й зважати на практичні інтереси нації. Тому-то і статути університету змінюються відповідно до нових умов життя.

— Наші пляни йдуть у тому напрямі, — каже промовець, — щоб на філософічному факультеті побудувати студію для підготовки культурно-освітніх працівників. Досі факультет давав підготовку до наукової праці та практично підготовляв кадри шкільних учителів, але не звернув уваги на потребу дати працівників на відтинки позашкільної освіти. Працівники «Просвіти» теж мусять мати добру підготовку, як і ті, що вчать у середній школі. Вони мусять познайомитися з проблемами українїстики, з методикою позашкільної праці, з тематикою народних університетів, з українським театром і бібліотекою.

Наприкінці промовець відзначив, що наше нелегке завдання йде в тому напрямі, що університет має бути святинею української науки і служити українському народові та бути в зв'язку з суспільністю, з представниками громадської думки, з пресою, метою якого є нинішня конференція, яка можливо й запізно, бо такий контакт треба було нав'язати раніше.

Продекан факультету права і суспільних наук проф. Васильєв зазначив, що напочатку, коли був лише факультет права, там було багато економістів, які бажали спеціялізуватися в галузі економіки, а не права. Відділ суспільних наук побудований з практичною думкою дати випускникам глибоку підготовку і широку галузь для праці в кооперації, банку, господарстві. Хоч досвід інших країн показав, що вузька спеціяльність давала можливість швидко орієнтуватися випускникам, але в ширших масштабах вони пасували. Тому-то при створенні цього відділу й вважали, що він мав би бути побудований на широкій і глибокій економічній освіті.

Після доповідей та інформацій розгорнулась жвава дискусія, в якій взяли участь представники всіх 4-х репрезентованих газет. Докладно обговорено запроєктований відділ позашкільної освіти, фінансову базу університету, можливість відшукання коштів, допомоги від кооперативи тощо. Висловлено побажання про злиття рівнобіжних високих шкіл. Як зазначив проф. Окіншевич — про це з'єднання говорили і в ЦеСУС'і і в ЦПУЕ і у відділі культури та освіти, де всі зійшлися до думки про потребу існування единого університету і політехніки на базі УТГІ, але далі побажань не пішло, бо інші високі школи вперто хочуть продовжувати своє самостійне існування.

Конференція пройшла на високому діловому рівні і дала яскраве висвітлення становище університету, умов праці та перспектив, в яких він проводить свою корисну і важливу, але тяжку і відповідальну працю, в якій йому пов[illegible] допомогти все наше громадянство.

Г.

ЗАКЛИК

Українські Установи та всіх Громадян доброї волі просимо не забувати про потреби Українського Вільного Університету в Мюнхені, Версайлерштр. 4/III, в поповненні університетської бібліотеки книжками.

Кожне друковане слово, кожну публікацію, що зберігається у приватних руках, або зайво забирає місце на полицях наших установ, приймемо з подякою для бібліотеки.

Проф. В. Щербаківський в. р.
Ректор У. В. У.

ОГОЛОШЕННЯ

У відповідь на численні запити подаємо до відома зацікавленим, що:

1) Листом з дня 3. 5. 1947 р., ч.: 879/47 Пр/Ч/Кр Центральне Представництво Української Еміґрації (ЦПУЕ) повідомило Управу Товариства Українських Політичних В'язнів про записання цього ж Товариства в членські організації ЦПУЕ.

2) Прийняття в члени Товариства проходить дальше. Бажаючі вступити в члени Товариства УПВ заповнять анкету, яку мусять підписати три ручителі — з членів Товариства УПВ — з наведенням основ, на підставі яких вони свідчать. Про прийняття вирішує (звичайно по усним переслуханні) Управа Філії, або нею призначена комісія. Кандидатів з теренів, де не має Філій, приймає в члени Головна Управа Товариства УПВ на підставі вищезгаданої перевірки.

Організаційний Референт
Товариства Українських
Політичних В'язнів.

ДРУГИЙ КОНҐРЕС ЛУПВ

В оселі Українських Політичних В'язнів і Українського Студентства в Мюнхені відбувся другий конґрес Ліґи Українських Політичних В'язнів, в якому взяло участь понад 90 представників з усіх окупаційних зон Німеччини й Австрії. Перед початком конґресу відправлено молебень і панахиду по поляглих політичних в'язнях духовенством обох наших Церков. Конґрес відкрив голова ЛУПВ ред. В. Стахів, який коротко відзначив завдання Ліґи та діяльність її за останній рік. Після заслухання привітань, між іншим, від політичних в'язнів Швеції та Франції, конґрес ухвалив надіслати привітання нашим чільним інституціям та організаціям і визначним громадянам. Далі заслухано і схвалено протокол першого конґресу ЛУПВ, після чого з звітною доповідюю про діяльність управи виступив ред. В. Стахів. Доповідач говорив про завдання і діяльність Ліґи, зокрема про заходи в справі відшкодувань і допомоги політичним в'язням. Прелеґент відзначив, що добро справи і кров, що ллється на українських землях вимагають об'єднання всіх політичних в'язнів. Референт Суспільної Опіки доповів про акцію допомоги хворим політичним в'язням. Звітував теж секретар, фінансовий та культурно-освітній референти. У дискусії промовці відзначили потребу покращити справу матеріяльного забезпечення б. політичних в'язнів. Особливо підкреслювали потребу об'єднання всіх політичних в'язнів. Після дискусії конґрес ухвалив абсолюторію попередній управі. Далі прийнято деякі поправки до статуту ЛУПВ, після чого конґрес заслухав і обговорив доповідь д-ра М. Марунчака на тему: «До завдань ЛУПВ». Прелеґент відзначив сучасне становище в Краю і завдання в зв'язку з тим еміґрації, зокрема ЛУПВ. Конґрес ухвалив резолюцію в справі матеріяльної допомоги, видавництва та зокрема щодо об'єднання політичних в'язнів і обрав координаційну комісію в складі ред. В. Стахова, д-ра В. Янова, мґр. Лозинського, мґр. Малащука і д-ра Марунчака. Комісії доручено якнайшвидше реалізувати справу об'єднання. Обрано також нову управу (голова д-р Марунчак), контрольну комісію, (голова п. Микита) і суд (голова мґр. Лозинський) та затверджено прелімінар бюджету на черговий діловий рік.

Г.

— У своєму зверненні з 1 серпня з приводу 40-ліття американської повітряної фльоти військовий генерал-губернатор американської окупаційної зони генерал Клей заявив, що море не є вже для Америки захистом і що, поки в світі не панують ще чотири свободи й взаємне розуміння, Сполучені Штати можуть перешкодити атомовому нападові на них лише з допомогою новітньої повітряної зброї. Сполучені Штати, — заявив генерал Клей, — повинні бути військовою потугою, щоб дати відсіч будь-якій агресії.

— Юґославська військова місія в Німеччині провадить далі з усіх чотирьох зон репатріяцію юґославських громадян, що бажають повернутися на батьківщину. В кожній зоні для цього влаштовано спеціяльний збірний табір (в американській зоні — в Авґсбурзі). Репатріяційні потяги виходять з Німеччини раз на місяць.

Коротко

— «Світове об'єднання демократичної молоді» надіслало іранському урядові телеграфний протест проти заборони представникам іранської молоді взяти участь в призначеній на 20 липня в Празі міжнародній конференції об'єднання.

— Бельгійський прем'єр-міністер Спаак має найближчими днями обговорити з лідерами політичних партій питання про повернення короля Леопольда.

— Австрійський уряд подав командувачеві совєтської армії в Австрії генералові Курасову відповідь на совєтську ноту протесту проти американсько-австрійського договору про американський «подарунок» Австрії на 100 мільйонів долярів. Як переказують, австрійська відповідь відкидає совєтські обвинувачення.

— 16 шведських організацій, до яких входить 1/6 всього населення Швеції, звернулися до совєтського посла в Стокгольмі з проханням звільнити шведського дипломата Валленберґа, заарештованого 1945 р. при зайнятті совєтською армією Будапешту.

— Французький міністер закордонних справ Бідо прийняв грецького міністра закордонних справ Тсальдаріса.

— В Падуї на бухгальтерію головної квартири брітанської армії напала ґрупа озброєних італійських бандитів, застріливши одного вояка, а другого поранивши.

— Звідомлення бельґійського особливого комітету, в якому нічим не засуджено поводження короля Леопольда III під час війни, члени християнської народньої партії в обох палатах вітали овацією. Партія вимагає повернути короля до Бельґії.

— Між Францією та Філіппінами укладено пакт про дружбу між обома країнами.

— Австрійський уряд вирішив послати на сесію міжнародньої організації втікачів свого представника для доповіді про становище переміщених осіб в Австрії.

— Як заявив представник бразілійського уряду, на майбутню панамериканську конференцію міністрів закордонних справ для опрацювання пляну спільної оборони Америки передбачається допустити й европейських спостерігачів.

— Найбільша в світі професійна спілка брітанських транспортових робітників одноголосно схвалила резолюцію, в якій вимагає від брітанського уряду погодження своєї зовнішньої політики з зобов'язаннями перед Об'єднаними Націями.

— Обвинувачуваний в спекулятивній діяльності колишній баварський міністер Льоріц, що несподівано зник з Мюнхену, так само несподівано повернувся до нього. Його заарештовано, а згодом, через серцевий припадок, вміщено в шпиталі.

— На річній конференції 48 губернаторів американських штатів у Солт Лейк Сіті схвалено резолюцію, в якій зовсім не згадано пляну Маршала й разом з тим відзначено потребу «непартійної» зовнішньої політики США. Проте в іншій резолюції висловлено подяку Маршалові за його змагання до світового миру й свободи.

— Делеґати палестинської комісії ОН виїхали до Сирії та Лібії, щоб ознайомитися з поглядами в палестинському питанні арабських урядів.

— Угорська партія свободи вирішила повідомити Національним зборам про своє відмовлення брати участь в призначених на 31 серпня парляментських виборах. Лідер партії Шуйок склав свої повноваження парляментського посла.

Друковане слово в пропаґанді нашої справи серед чужинців

(Доповідь д-ра Степана Барана на I З'їзді Українських Журналістів у Н. Ульмі 2 червня 1946 р.)

(Продовження з 84 ч. «Неділі»).

Подібно, як у Софії, появились і в Царгороді на сторінках деяких турецьких газет та ілюстрованих журналів статті і замітки про українські державницькі змагання, мабуть чи не перший раз в історії турецької преси. Турецькі ілюстровані журнали помістили також світлини обидвох делеґатів. В Царгороді відвідали вони російського журналіста і революційного діяча Парвуса (А. Гельфанда), члена соц.-демократичної партії, відомого і в Німеччині, за національністю жида, знаного теж і в українських політичних колах. Парвус був беззастережним ворогом царської Росії та прихильником державної незалежности України. Він прихильно поставився до державницько-самостійницької акції обох делеґатів і дав їм цінні інформації. Брошура Парвуса (псевдонім) «На оборону демократії проти царизму» вийшла окремо українською мовою. Перед приїздом делеґатів Г. У. Ради до Царгороду відвідав Парвуса Маріян Меленевський (Басок), член Союзу Визволення України, щоб нав'язати особисті зносини як з одним із діячів соціялістичного інтернаціоналу. Брошуру д-ра Ст. Рудницького поширювали делеґати і на терені Царгороду, пізніше видано її турецькою мовою.

Повертаючись до Відня, делеґати Г. У. Ради зупинились у Букарешті. Коли в Софії і Царгороді преса і публічна опінія були переважно на стороні центральних держав — Німеччини і Австро-Угорщини, — преса і публічна опінія Букарешту були за антантою, отже і за Росією, а тому ґрунт для ширшої української державницької акції був тут несприятливий. Делеґати Г. У. Ради відвідали редакцію невеликого соц.-демократичного часопису «Lupta» («Світло») і познайомились особисто з Християном Раковським, румунсько-російським жидом, соціял-демократом, пізніше комуністом, і мали з ним розмови на тему російсько-українських взаємин. Це той самий Раковський, що згодом, 1918 р., був головою російсько-совєтської делеґації на українсько-російській мировій конференції в Києві, а з 1919 р. до 1923 р. був головою українського совєтського уряду в Харкові. В 1914 р. ніхто не сподівався, ні він сам, що через п'ять літ стане диктатором України окупованої совєтськими військами. В Букарешті відвідали делеґати австро-угорського посла графа Оттокара Черніна, з 1916 р. австро-угорського міністра закордонних справ. Подібно робили вони раніше в Софії, відвідуючи австро-угорського посла графа Тарновського, що в розмові з делеґатами (по-польськи) радо бажав довідатись точніше про їхню місію. Так було і в Царгороді з відвідинами у австро-угорського амбасадора марграфа Палявічіні і його заступника гр. Травмансдорфа; останній, приятель посла М. Василька, поставився до делеґатів та їхньої місії дуже прихильно. Делеґати відвідали у Софії німецького посла і в Царгороді німецького амбасадора; і ці диплЬомати поставились теж до них відповідно прихильно. Граф Чернін заявив у розмові делеґатам, що для них нема відповідного ґрунту в Румунії. Таке застереження було зовсім зайве, бо делеґати про це й самі знали. Не припускали вони однак, що вже в лютому 1918 р. якраз міністер граф Чернін, великий візир Талат Паша і прем'єр мінiстрів д-р Радославов, з якими вели розмови в листопаді 1914 р., як делеґати Г. У. Ради, про потребу створення української суверенної держави, будуть якраз сиґнатаріями Берестейського мирового договору з Українською Народньою Республікою, якої незалежність і суверенність визнали іменем репрезентованих ними держав.

У вересні 1914 р. Українська Парляментарна Репрезентація у Відні, чи радше її президія — д-р Кость Левицький — вислали з Відня д-ра Семена Демидчука, адвокатського кандидата і журналіста до США, щоб там, за океаном вів українську пропаґанду усно і на сторінках української преси. Це він тоді добре виконав. Тепер він співробітничає в редакції українського щоденника «Свобода» в Нью-Джерсі; там працює нині і згаданий вище д-р Лонгін Цегельський. Обидва як журналісти і американські громадяни присвячують дальше свою працю для пропаґанди української державницької справи.

Вкінці серпня 1914 р. виїхав зі Львова до Відня разом з іншими українськими втікачами Володимир Степанківський, колишній член Революційної Української Парті і УСДРП, що кілька літ проживав у Львові і був кореспондентом київської газети «Рада». У Відні приятелював з д-ром Володимиром Кушніром і через нього познайомився з послом М. Васильком, який в 1915 р. вислав його до Швайцарії, щоб там вів українську пропаґанду в пресі. За одержані від М. Василька гроші заснував Степанківський українське пресове бюро в Льозанні і тижневик французькою мовою «L'Ukraine», що виходив довший час і був єдиною українською трибуною за кордоном в невтральній державі, що французькою мовою пропаґувала нашу державну справу в часи першої світової війни. Крім цього [видав] там Степанківський деякі пропа[ган]дистські публікації французькою мовою. Вже багато літ він проживає у США, але як український національний журналіст і діяч не працює.

Великий голос у закордонній політиці Австро-Угорщини мали мадяри, що, взагалі, ставилися до українців неприхильно, а в себе на Закарпатті вели нещадну екстермінаційну політику. Щоб зясувати українську проблему і в мадярських колах, посли: д-р Кость Левицький і Микола Василько, що в 1914 р. були членами австро-угорської делеґації в Будапешті і знали особисто мадярський політичний світ, вжили заходів для заснування українського журналу мадярською мовою. В 1916 році такий журнал п. н. «Ukrania» (Україна) постав у Будапешті під редакцією закарпатського українця д-ра Гіядора Стрипського, кустора мадярського Національного Музею в Будапешті. Д-р Гіядор Стрипський студіював в університетах Будапешту і Львова (українську історію, мову і літературу), вивчав етнографію і літературу та був дійсним членом Наукового Товариства Шевченка у Львові. Перекладав з української мови на мадярську, між іншими, переклав «Слово о полку Ігоревім». Через рік журнал «Ukrania» перестав виходити, але і за цей короткий час причинився дечим до роз'яснення нашої справи і в такому ексклюзивному світі як мадярський.

У Москві виходив з 1912 до 1917 р журнал «Украинская Жизнь» під редакцією Симона Петлюри і з найближчою співучастю проф. Михайла Грушевського. Була це тоді єдина українська пресова трибуна в царській імперії російською мовою, що містила також статті визначних російських учених і діячів. Українську пресу в Росії від початку війни заборонено. Про українську справу писала нераз і російська преса перед і під час першої світової війни, головно ворожий нам [м]осковський щоденник «Новое Время» у фейлетонах Михайла Меншікова, в довоєнних (до 1914 р.) статтях свого віденського кореспондента д-ра Дмитра Вергуна (галицького москвофіла) та київський чорносотенний щоденник «Кіевлянинъ», що його видавав Василь Шульгін, член другої і четвертої Державної Думи та його співробітник Піхно, обидва «тоже малороси» і обидва завзяті вороги українства, що співпрацювали з царською охранкою. Симон Петлюра, пізніше один з найвидатніших діячів наших визвольних змагань і голова Директорії, був талановитим журналістом, що вже в рр. 1903—1905 під час свого перебування у Львові редаґував там українську підпільну пресу і літературу, призначену для Наддніпрянщини, поставив добре редаґований ним журнал «Украинская Жизнь», яка містила статті видатного нашого петербурзького діяча Олександра Лотоцького. Під час війни цей журнал не брався за українську суто політичну тематику з цензурних оглядів. Зате порушувала тоді нераз українську справу деяка частина російської ліберальної преси, головно з приводу переслідування під час окупації українців у Галичині і Буковині, їх масового арештування у Львові у вересні 1914 р. і вивезення митрополита Андрея Шептицького та насильного нав'язування російською адміністрацією православ'я в Галичині. Проф. М. Грушевський був тоді на засланні і тому не брав безпосередньої участи в редаґуванні згаданого журналу; зрештою він один з найбільше заслужених у пропаґанді української справи і серед чужинців.

Українську проблему, взагалі, обговорювано час-від-часу на сторінках празького журналу «Slovansky Prehled», якого редактор Адольф Черні (Cerny) до українців та їхніх змагань ставився позитивно. Інакше ставилася тоді до нас більшість чеської преси, настроєна прихильно до Москви, а тим самим і неприхильно до нас. Так само і польський журнал у Кракові «Krytyka» під редакцією Вільгельма Фельдмана, з походження жида, але польського патріота і діяча, реферував теж нераз і про українські справи, здебільша зовсім об'єктивно. Польська преса або промовчувала наші справи, або ставилася вороже, як нпр., польська народова преса, особливо під час загострення польсько-українських взаємин, що зрештою було хронічним явищем. Прихильно до наших змагань ставилася хорватська преса, здебільша теж і словінська, діячі і посли якої знали українську проблему хочби з дебатів в австрійському парляменті і в австро-угорських делеґаціях. Натомість сербська преса, вся москвофільська, була нам ворожою, а болгарська, вже дальше від Австро-Угорщини, не багато нами цікавилася, але не була нам ворожа. Дрібний словацький нарід, поневолений мадярами, не відгравав тоді ніякої замітнішої політичної ролі, а ще менше білоруський нарід, який щойно зачав відроджуватися. Вони обидва самі потребували допомоги, яку словаки знаходили у своїх еміґрантів в США.

(Далі буде).

В СПРАВІ АПЕЛЯЦІЙ ТИХ, ЩО ВТРАТИЛИ ПРАВА ДП

Головна Квартира ніяких апеляцій [в]ід тих, що втратили права ДП, не [п]риймає. Всі ті, що подавали апеляції одержали відмовну відповідь, мають [с]класти нові апеляції і подати їх до [C]ontrol Center Area Team PCIRO там, [д]е їх вперше вискринінґувано. Особи, [щ]о живуть приватно і не мають ста[т]усу ДП, але бажають його дістати, [м]усять найти відповідний [Центр] в районі свого проживання і там [п]ройти скринінґ. Якщо їм не вдасться [з]найти такого Контрольного Центру, [т]оді треба повідомити ЦПУЕ у Франкфурті з тим, щоб полагодити цю справу через Головну Квартиру.

ЦПУЕ, Відділ Інформації.

КОНКУРС НА ПИСАННЯ СПОМИНІВ

За минулих вісім літ над Европою пролетіло багато важливих подій. Чимало з тих подій зачепило й життя українців та України. Все те має велику вагу для нас і для прийдешніх поколінь. Тому потрібно писати спомини пережитого, бо особисті спомини нераз якнайкраще освітлюють історичні події.

Знаючи, якої великої ваги будуть записані спогади для нас і для майбутніх поколінь, особливо для істориків, учених, письменників та культурних діячів, — Осередок Української Культури й Освіти ,з осідком у Вінншеґу, в Канаді, цим оголошує конкурс на писання споминів. Потрібно всебічне освітлювання недавніх подій. Отже хай пишуть спомини громадські діячі, учителі, учені, різного рода фахівці, та взагалі люди з кожної ділянки життя. Кожний хай пише спомини так, як уміє і як може. Для безпеки деяких осіб, згаданих у споминах, можна подавати прибрані назви. Ключ до таких імен треба вислати до Осередку окремо.

Всі спомини будуть прочитані Конкурсовою Комісією. Склад цієї комісії буде оповіщений пізніше. Авторам найкращих споминів будуть призначені грошеві нагороди. Всі спомини будуть зберігатися в Музеї й Бібліотеці Осередку. Найкращі спомини можуть бути видрукувані.

Нагороди за спомини такі: перша нагорода 75 долярів, друга нагорода — 50 долярів, третя нагорода — 25 долярів, і буде 3 нагороди по 10 долярів кожна.

Спомини висилайте просто до:

Museum and Library,
Ukrainian Cultural and Educational
Centre P. O. Box 3093,
Winnipeg, Man., Canada.

— Допитаний як свідок в американському парляментському комітеті в справах антиамериканської діяльности колишній співробітник совєтської торговельної місії в Нью-Йорку автор книжки «Я обрав свободу» Віктор Кравченко заявив, що всім совєтським господарникам, що призначаються за кордон, обов'язково дають і доручення здобувати таємні документи.

ГАЛИНА ЛАЩЕНКО

Останні дні Олеся

(Продовження)

Я часто думала над тим, як Олесь вибирав собі приятелів? Ще раніш я чула від багатьох людей, що деякі з його «приятелів» були люди випадкові. Особисто можу говорити лише про тих людей, які відвідували поета в той час, як я бувала в його домі — з листопада 1941 до липня 1944 р.з перервою на рік, коли я була в Судетах. Можу говорити лише про останні роки життя поета, про той час, коли я пізнала його. І мушу сказати одно: поет не вибирав собі людей з впливами, з капіталом, — всі ці якості були для нього другорядні, а наближав до себе тих, до кого справді лежала його душа. Сам був яскрава індивідуальність, стояв надто високо в українськім суспільстві, щоб впливовими знайомствами ще вище себе підносити. Не потребував цього. Цінив людину як людину і наближав до себе тих, хто йому більше подобався, хто його цікавив і з ким він простіше й ліпше почував себе. Людина лагідної делікатної вдачі, в разі потреби, не боявся порвати будь-яке знайомство і міг бути рішучим і твердим. Чи може такими безкомпромісовими і твердими при певних ситуаціях бувають всі чесні люди? Я колись сказала моїй матері:

— Я знаю, коли Олесь хоч раз помітить, що я йому збрехала, наша приязнь буде скінчена. Він мені цього не простить.

Брехні він не зносив.

А разом з тим не був дрібничковим. Знав, що «людина є людиною і ніщо людське їй не чуже». Вмів бути великодушним, не осуджував суворо ближнього і не вважав себе кращою людиною, як інші.

— Що я зробив? Скільки промарнував часу? Кому я поміг? Скільки разів помилявся? — так часом говорив мені. Але мені і декільком близьким людям — не всім. Мав відчуття своєї виїмковости серед натовпу. Знав, що він визначний український поет, бард України, співець її краси, її змагань. Мучився часом тим, що замало дав.

Які різні не були люди, що оточували поета в ті останні роки його життя, їх об'єднувало одно спільне для всіх почуття — прив'язаність до Олеся. Не лише уклін перед ним, як перед визначним поетом, але шана до нього, як до людини в свому роді єдиної і неповторної. Це відчували і перед цим схилялися всі, хоч і знали його «слабості». Але це були «малі» слабості великої людини. І вони, ці маленькі слабості, робили його навіть більше людським, близьким і милим нам. Поет мав ще один дар, властивий не багатьом людям, дар притягати до себе людей, хоч сам може і не знав про це, в більшім товаристві бував соромливий і дуже скромний. Навіть на концертах ніколи не сідав на перші ряди, щоб не звертати на себе увагу, хоч часом його витягали вперед.

Олесь встав з ліжка, ходив по кімнаті, грав у цей вечір в карти. Весь час приходили знайомі. Він знов багато говорив про літо, про Ледеч, багато жартував, але був неспокійний. Вода в печінці, зловісна ознака недуги, швидко набиралась. Треба було робити пункцію. Всі радили, щоб Олесь ліг на кілька днів до шпиталю. Що для такої, хочби й легкої операції потрібний спокій і сталий догляд лікарів і що це дома, в скромних обставинах, неможливо. Але поет до шпиталю їхати не хотів.

— Хай мені тут, дома, роблять пункцію, — казав уперто. Всі просили його трохи потерпіти, багато не пити, бо від цього ще скорше набирається вода. Але Олександер Іванович не слухався. До того ж, як усі люди з його недугою, мав весь час спрагу. Хворіти не звик, був нетерплячий, багато ходив, і забагато пив кави й чаю. Мало дотримувався порад лікарів.

«Недугом скутий в перший раз,
Ти задививсь на небо, зорі,
Збагнув, що втратив марно час,
Що бився ти, як човен в морі»...

згадує він у «Жовтій книжці».

Від 29-го квітня до 9 травня 1944 р. Олесь був вже один раз у шпиталі. Оповідали мені, що відвідувало там його дуже багато народу, приносили силу силенну квітів. Така кількість відвідувачів дивувала інших хворих і сестер-жалібниць, останніх навіть нервувала. Всі вони відчували, що це пацієнт не звичайний. Олесь старався нічим зайвим не турбувати сестер, але сам спокійно лежати не хотів. Все вставав з ліжка й виходив до передпокою, де приймав гостей в той час, коли в палаті візити були заборонені. Багато курив (теж в передпокою, щоб не турбувати інших хворих). Коли побачив свою дружину в старім, дуже потертім капелюсі — Віра Антонівна мало цікавилась одягами — розгнівався і сказав, щоб вона негайно купила новий капелюх, а в цім старім одоробли хай не приходить зовсім. І дружина примушена була купити новий, чорний капелюх.

Олександер Іванович мав апетит, хотів пити, жартував.

— Ось, — каже, прийшов лікар. Я думав буде мене оглядати, а він подивився на моє ім'я на табличці над ліжком, і сказав:

— Кандиба... яке ориґінальне прізвище. — І пішов далі. Ось і вся візита. — Але Олесь перебільшував, мабуть з нехіті до шпиталів взагалі. Доцент ставився до нього дуже уважно і добре.

Після мого повороту з Судетів, я бувала в Олеся майже щодня. Особливо яскраво пригадую один вечір. Ми були втрьох: Олесь, його дружина і я. Олесь був особливо лагідний, милий. Похвалив мою яскраву літню сукню, прохав мене оповідати про мої мандри за останній рік і розглядав світлини близьких мені людей, які, на його прохання я принесла з собою. Коли я оповідала йому про пригоду, що трапилась зі мною під час подорожі Львів-Бресляв у листопаді 1943 р. і той небезпечний крок, який я зробила, щоб переїхати кордон, Олесь примусив мене розповісти це двічі, посміхався під час мого оповідання, похитував головою... Потім сказав:

— Перед вами ще багато. Перед вами ще головне. Зате дружина поета жахалась моєї пригоди і просила мене обіцяти їй, що я ніколи більше так не зроблю.

В той вечір поет подарував мені кілька своїх світлин. Все вибирав такі, де він молодший. А мені хотілось мати якраз останні його світлини, де він такий, яким я його знала.

Це був, мабуть, останній щасливий вечір, трохи овіяний смутком, але повний якихось надій. Після цього недуга поета почала швидко зростати і в серці була стала тривога і гнітюче почуття неминучої катастрофи. Але й тепер, такий слабий і хворий. Олесь лишався вірним собі, вірним своїй вдачі: часто жартував і казав такі кумедні й дотепні речі, що ми всі сміялися. Обличчя його мало тоді вираз трішки лукавий і задоволений. Уважно поглядав на всіх, а на устах у нього грала тонка, ледве вловима усмішка. Взагалі ж мушу сказати, що я мало зустрічала в житті дотепніших людей, як Олесь, про що, зрештою, кажуть його гострі і влучні памфлети. Але свої дотепи він кидав недбало, наче сам їх ледви помічав, і часто в несподіваний час. Його дотепи ніколи не докучували. Одна з таємниць його була в тім, що він знав міру, не перебільшував, може тому, що був дуже чутливий.

— Олесь чутливий, як музичний інструмент, казав мій брат Олег. Я й сама спостерігала це. Рідко зустрічала в житті чутливіших людей, як він. Я навіть на собі це помічала. Олесь раніш від усіх помічав мій настрій, кожну задуму, кожну тінь на обличчі. Від його уваги трудно було щось сховати. Він бачив те, чого не бачили інші. Навіть його дружина, Віра Антоновна, не зважаючи на дуже делікатне, доброзичливе ставлення до людей, не була така спостережлива

В перших числах червня ми з лікаркою Валею таки відвезли Олександра Івановича до лікарні, щоб там зробили йому пункцію. Поет дуже соромився, бо від води мав великий живіт і тому, хоч був теплий весняний день, одягнув пальто, ватне, зимове і вдягнув його, хоч було гаряче. В трамваї Олесь весь час говорив, згадував свого сина, Олега, але я бачила, що він був нервовий. Хоч у шпиталі місце було замовлене наперед, але нам прийшлось довгенько чекати, поки пацієнта прийняли. Коли сестра-жалібниця ввела Олеся до палати, ми з Валею до дому не пішли, а ще з годину походили по Карловій площі. Потім ще раз зайшли до лікарні. Говорили з лікарем, з сестрами, і ще раз з Олесем. Все йому тут не подобалось.

— Це капризний пацієнт, — попередила шпиталеву сестру Валя. Будете з ним мати багато мороки! Але сестра-жалібниця, що пам'ятала Олеся ще з його минулого перебування в шпиталі з лагідною усмішкою відповіла:

— Але ж він спокійний. Він нікого не турбує.

Дійсно поет старався все, що міг, зробити сам і даремно не турбувати сестер. Дуже журився, що не міг у шпиталі писати.

— Хочби мені дали куточок, де я міг би писати. А тут неможна: не хочу звертати увагу хворих, сестер.

І в цім був скромний, як і завжди.

(Далі буде).

ОГОЛОШЕННЯ

Звертаюся до всіх учителів і викладачів української мови з щирим проханням подати якнайдокладніше свої ділові завваження до моєї Граматики відповідно до практичних вимог шкільного навчання, а також зазначити всі похибки й недогляди, що могли б бути через важкі умови видання граматики на чужині.

Листи слати на адресу: Мюнхен, Розенгаймерштр. 46 а/114.

Наперед складаю сердечну подяку.

Проф. П. Ковалів.

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

— Згідно з брітанською конституцією, відбулося спеціяльне засідання королівської ради, на якому розглянуто питання про шлюб кронпринцеси Елізабет з ляйтенантом Маунбеттеном. В засіданні брали участь архиєпископ кентерберійський, прем'єр-міністер Етлі, Вінстон Черчіл, а також представники домініяльних урядів. Король Ґеорґ VI заявив раді про свою згоду на цей шлюб. Королівська рада дала дозвіл на шлюб, який призначено на 20 листопада.

— В районі Франкфурту заарештовано трьох озброєних німецькою автоматичною зброєю та баґнетами членів чужинецької грабіжницької зграї — Station Станіслава Ропу, Мечіслава Боровця та Чеслава Шайбу.

— В американській головній квартирі в Токіо австралійський міністер закордонних справ Івет прийняв японського прем'єр-міністра Катаяму й міністра зовнішніх справ Сашіду.

— До Лондону на запрошення міністерства колоній прибули 17 ватажків тубільних племен з Уґанди (Східня Африка). Вони зроблять по Англії 5-тижневу подорож, вивчаючи сільсько-господарські й промислові методи, систему управління, освіти й життя в Англії.

— За час з січня до червня цього року з Італії виїхали 42 000 переселенців, з них 9 000 до Франції і 7 000 до Бельґії.

— З Марселю до Південної Америки та Австралії виїхали 250 жидівських переміщених осіб з Німеччини й Австрії.

— Грецький уряд офіційно оголосив про видачу нагороди в 20 мільйонів драхм тому, хто затримає Маркоса Вафіаде, що очолює повстанців під прибраним ім'ям «генерала Маркоса», якого урядовий декрет називає бандитом і обвинувачує в злочинній діяльності на користь чужих держав.

— 3 серпня в Советському Союзі відсвятковано «день авіяції». Преса й радіо підкреслюють мету СССР посісти перше місце в світовій авіяції. Як заявив у радіопромові командувач советських повітряних сил генерал Студец, маршал Сталін поставив советському летунству завдання літати швидше й вище ніж в будьякій іншій країні.

— Нобелівську літературну премію за 1947 рік одноголосно призначено 28-літній норвезькій письменниці Марії Бреккер за її книгу «Мати Марія». Неккер є також авторкою відомої книги «Я є норвезькою жінкою», яку вона видала в Швеції під час війни під прибраним ім'ям, побоюючися репресій Ґестапо проти її родичів у Норвеґії.

— Шеф брітанського генерального штабу фельдмаршал Монтґомері, що перебував в інспекційній подорожі в Азії та Австралії і мав відвідати Японію, викликаний до Англії спішно вилетів з Австралії через Сінґапур до Лондону.

— Норвезькому королеві Гаакону VII, що під час війни разом із своїм урядом еміґрував до Шотляндії, цими днями минуло 75 років.

— На панамериканській конференції, що має відкритися 15 серпня в Ріо-де-Жанейро, делеґацію США очолюватиме міністер закордонних справ Маршал, а членами делеґації призначено сенаторів Ванденберґа й Конеллі, делеґата ОН Воррена Остіна й статсекретаря міністерства закордонних справ Армера.

— Подався до демісії американський військовий міністер Роберт Петерсон. Свою демісію він мотивує виконанням свого головного завдання — об'єднання керівництва збройними силами. Президент Трумен призначив замість нього дотеперішнього помічника статсекретаря Ройола.

— Відповідаючи на румунську ноту, брітанський уряд подав Румунії другу ноту протесту, в якій зазначає, що не може припустити, щоб всі заарештовані в Румунії були членами фашистських організацій, і трактує дії румунського уряду як кричуще порушення статті 3 мирового договору, що передбачає надання громадянам політичних прав і свободи. Великобританія, — сказано в ноті, — лише тоді підтримає стосунки з Румунією і її прохання про прийняття до ОН, коли Румунія додержуватиме договору.

— Законопроєкт про зниження прибуткового податку в США, на який президент Трумен наклав своє вето, знову був схвалений в Палаті послів більшістю 299 голосів проти 108, але не дістав потрібної більшости 2/3 голосів у Сенаті. Отже вето президента набрало сили.

— Недалеко від еспанського порту Кадіс советський пароплав «Генерал Черняховський» зіткнувся з еспанським пароплавом «Франціска Мартінес», який потонув. Советський пароплав понад 10 годин шукав у морі людей, врятувавши 5 еспанських матросів. Решта 6 матросів загинули.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ, ЩО ВИЇЖДЖАЮТЬ ДО БЕЛЬҐІЇ!

Дістаємо багато замовлень від наших читачів, що виїхали на працю до Бельґії. Проте, газети їм висилати не можемо, бо читачі з Бельґії не мають змоги висилати нам грошей за передплату, а наше Видавництво не таке багате, щоб розсилати газету безкоштовно.

Тому й звертаємось до тих, що думають їхати до Бельґії: виїжджаючи, вносьте передплату наперед, враховуючи, що пересилка одного примірника газети до Бельґії коштує 1·50 RM. Лише тим, що внесуть таку передплату (2·50 RM за число), зможемо висилати газету до Бельґії.

АДМІНІСТРАЦІЯ „НЕДІЛІ"

Архипастирські наради

Владика Платон дав інтерв'ю кореспондентові „Неділі"

(Власна кореспонденція). У вівторок 5 серпня ц. р. почала свою працю шоста сесія Священого Синоду УАПЦ на еміґрації. Засідання Синоду відбувалися в бібліотечній залі табору Майнц-Кастель. В цих засіданнях взяли участь Високопреосвященніший Митрополит Полікарп, архієпископи Ніканор, Ігор, Геннадій, єпископ Платон (секретар Св. Синоду) та проф. Власовський — директор канцелярії Св. Синоду.

У середу, був день Ангела митрополита Полікарпа. О год. 7 ранку в таборовій церкві відправили урочисту літурґію, а після неї — молебень за здоров'я митрополита. О 2-й год. відбувся братський обід, на якому були присутні представники таборової управи та громадських організацій. Під час обіду вітали митрополита єпископ Платон. Голова таборової ради ген. Садовський та о. прот. І. Данилюк. М. і. зачитано привітання митрополитові від Президента Уряду УНР Андрія Лівицького та від українського вояцтва, підписане ген. Омельяновичем-Павленком. Від українського жіноцтва вітали Владику Полікарпа пані Биковець та пані Лінeвич. Пані піднесли Митрополитові художньо вишитий образ Божої Матері і букет живих квітів. Глибоко зворушений старенький митрополит висловив після обіду подяку всім присутнім за ті урочистості, якими вони вшанували цей, такий дорогий для нього день.

Увечері того ж дня архиєрейський хор під дириґуванням о. проф. І. Зайця в присутності авхипастирів Св. Синоду та численних таборян дав концерт, першу половину якого складали духовні, а другу — світські пісні. По закінченню концерту ген. Садовський висловив своє захоплення співаками, а митрополит Полікарп в теплих зворушливих словах подякував дириґенту за мистецьке керування хором.

На слідуючий день секретар Св. Синоду Преосвящ. Єпископ Платон дав інтерв'ю представникові «Неділі» та коротко поінформував його про зміст обговорюваних на засіданнях Св. Синоду питань. «З тих намічених питань, що вже обговорювались, — сказав Його Преосвященство, — важливішими являються такі: 1) Справа переселення українських скитальців; 2) Справа поєднання церков УАПЦ в Европі, Америці й Канаді; 3) видав[illegible]а справа при Св. Синоді.

В питанні про переселення українців з Німеччини до інших країн ухвалено (в зв'язку з сепаратною акцією представників греко-католицької Церкви з справі переселення) і надалі співпрацювати з Центральними переселенчими організаціями при ЦПУЕ. Зокрема вирішено нав'язати контакт з ІРО і з Українськими Допомоговими Комітетами в Европі і заокеанських країнах.

В справі дальнішої опіки духівництва УАПЦ над тими православними еміґрантами, що вже виїхали до інших країн, ухвалено домовлятися з урядами відповідних країн про делеґування до цих країн священиків УАПЦ.

Так само ухвалено перевести за допомогою православного духівництва реєстрацію по таборах всіх православних, запитуючи: «хто куди бажає виїхати?» і (знову ж за допомогою духівництва) сприяти організації переселенчих кооператив громад без різниці віроісповідань.

Одним з важливіших рішень С. Синоду є постанова-звернутися листовно до Понтифікальної еміґраційної комісії в Римі (під протекторатом якої веде переселенчу акцію греко-католицька Церква), з пропозицією не робити під час переселенчої акції різниць у віровизнанні, бо це може спричинитись до ворожнечі між різними (в релігійному відношенні) групами однієї нації, що є явищем небажаним, особливо при сучасному наступі на християнську церкву з боку безбожників і комуністів.

Сесія Свящ. Синоду продовжує свою працю до суботи 9 серпня. Комунікат сесії видадуть окремим друком.

П. Д—в.

ПОНТИФІКАЛЬНА КОМІСІЯ

Канцелярія Апостольської Візитатури в Німеччині повідомляє:

Для духовно-релігійної й моральної та, по змозі, матеріяльної опіки над вірними Католицької Церкви під час переселювання та поселювання, покликав Святіший Отець Папа Пій XII осібну Понтифікальну Еміґраційну Комісію. З доручення цієї Комісії постав у Мюнхені під проводом Впр. о. Апостольського Візитатора Николая Вояковського Ватиканський Український Еміґраційний Комітет з представників духовенства та світського громадянства, який узгіднивши плян праці з українськими центральними допомоговими та переселенчими установами розпочав діяльність. В терені діятимуть під проводом оо. Деканів і місцевих Душпастирів Деканальні Відділи Комітету та Душпастирські Станиці Комітету, які проведуть для підготовлення найбільш раціональної допомоги реєстрацію вірних.

о. Михайло Левенець, канцлер.

„ПУТЬОВКА" НА КУРОРТ

За повідомленням шведської преси, советського амбасадора в Швеції Черничева, відкликаного в червні до Москви, заарештовано за дружні стосунки з дипломатичними представниками західніх держав. За такий же «злочин» і за недостатню оборону советських інтересів у питанні про Шпіцберґен відкликано до Москви й советського амбасадора в Норвеґії Кузнецова. Советське аґентство ТАСС спростовує повідомлення про арешт Черничева як «злісну вигадку», заявляючи, що Черничев поїхав на один з чорноморських курортів. (ДЕНА-Ройтер-ІНС).

ЕВА ПЕРОН ПОВЕРТАЄ ДО АРҐЕНТІНИ

Як повідомило аґентство ДЕНА-Ройтер, коли Ева Перон їхала відкритим автом у Берні, хтось кинув у неї спілий помідор, який потрапив, у швайцарського міністра закордонних справ Птіл'єра, що сидів обік неї. Бешкетник виявився членом комуністичної партії. За іншим звідомленням того ж аґентства, Ева Перон із Швайцарії безпосередньо повернеться до Арґентіни, не відвідавши Англії. Як вона пояснила, цього не можна тлумачити як ознаку якихсь політичних розбіжностей між Арґентіною і Великобританією. Вона завжди відчувала велику симпатію до Англії і шкодує, що не може тепер відвідати її. А втім, — додала Ева Перон, — вона й не отримала відповідного запрошення.

СМЕРТЬ ОСТАННЬОЇ ЦІСАРЕВОЇ НІМЕЧЧИНИ

Франкфурт-Одер. У п'ятницю 8 ц. м. тут померла друга жінка останнього цісаря Німеччини Вільгельма II, Герміна, на 59 р. життя. До смерти свого чоловіка в 1941 р. жила вона з ним в Дорн (Голяндія), а під час війни на своєму хуторі в Прусії. Перед кінцем війни втікла цісарева Герміна від наступаючих советських військ у невідомому напрямі, щойно під кінець минулого року пробігла в часописах вістка, що вона жила у Франкфурті над Одрою разом з одною родиною українських переселенців. Колишня цісарева мала при собі свойого двохлітнього внука і жила під суворим советським наглядом.

ФІНЛЯНДІЯ МУСИТЬ СЛУХАТИСЯ МОСКВИ

Затяжна урядова криза у Фінляндії, що скінчилася відновленням старого коаліційного уряду на чолі з прем'єр-міністром Пеккала, не тільки підірвала в самій країні ідею парляментаризму, а й викликала за кордоном сумнів у політичній стабілізації Фінляндії. Єдиним дійсним виходом з цієї кризи мав би бути розпуск парляменту й призначення нових виборів, які напевно дали б значно інший розподіл парляментських місць, ніж теперішній, що вже не відповідає фактичному співвідношенню сил у країні. В разі нових виборів насамперед міг би дуже посилитися в парляменті вплив соціял-демократів, які на останніх профспілкових виборах спромоглися здобути велику перемогу над лівим бльоком. Проте президент республіки Паасіківі мусів утриматися від такого розв'язання питання з міркувань зовнішньо-політичного характеру, передусім з огляду на ставлення Совєтського Союзу. До цього напруження в уряді й до кабінетної кризи спричинилася низка невреґульованих господарських проблем — переважно питання заробітньої плати. Останнім часом у фінляндських поінформованих колах кажуть про те, що Кремль бажає укласти з Фінляндією договір про військовий альянс, у зв'язку з чим прем'єр-міністер Пеккала незабаром поїде до Москви. («Ді Ноє Цайтунґ»).

— До Арґентіни прибула група з 2 000 італійських переселенців.

— Між Францією та Італією відбуваються переговори в господарських питаннях, в яких зацікавлені обидві сторони, зокрема про притягнення італійської робочої сили й спорудження в Альпах силових станцій.

— Голова конституційного комітету в Кюрасо (голляндська колонія на Антільських островах в центральній Америці) д-р Ґомес, що минулого року просив голляндську королеву Вільгельміну про надання Кюрасо незалежности, знову вибув з тією ж метою до Голляндії.

— У виголошеній в Парпіньяні промові французький прем'єр-міністер Рамадьє запевняв, що Франція «зробить все, що в її силах, щоб перешкодити конфліктові між США і СССР».

— Як заявив статсекретар баварського міністерства харчування та сільського господарства Ґентнер, перспективи врожаю в Баварії в цьому році дуже погані. Передбачається зібрати проти нормального врожаю 30% картоплі й 25% пшениці.

— На одному із зібрань демократичної партії в Каліфорнії колишній генеральний прокурор Кенні заявив, що «мільйони американців» бажали б мати своїм майбутнім президентом Генрі Воллеса, що є «надією Америки й демократичної партії».

— Американська Палата послів схвалила законопроєкт про скасування оподаткування державних і крайових виборів, в наслідок якого тисячі виборців, особливо негрів у південних штатах, не могли використовувати своїх виборчих прав.

— Брітанським висок. комісаром в Індії залишиться Теренс Шон, на комісара в Пакістані призначається Лоренс Сміт. Індійські Установчі збори мають намір створити з Індії федералістичну республіку з виборним президентом на зразок конституції США.

— В Міляні з приводу успішного, зокрема для Італії, закінчення Паризької конференції 5 день поспіль в церквах відправлялися подячні молебні.

КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЄВАНГЕЛЬСЬКО-БАПТИСТСЬКОЇ ЦЕРКВИ В МЮНХЕНІ

Представники Громад Української Євангельсько-Баптистської Церкви в Німеччині з'їхались на свою конференцію, що відбулась в Мюнхені, 12—14 липня.

Крім ділової частини з'їзд мав шану відсвяткувати 95-ту річницю заснування Укр. Еванг.-Бапт. Церкви в Україні.

Конференція затвердила дотеперішній Комітет Церкви на чолі з пастором С. Нищиком, який має за обов'язок вести місійну та духовно-освітну працю, на добро свого народу.

Дальше на порядку дня були порушені актуальні справи щодо співпраці з християнською організацією ІМКА та питання про еміґрацію.

Ювілей відбувся дуже урочисто. Це свято вшанували своєю присутністю багато гостей з амер., англ. та франц. зон, зокрема наші Високодостойні Приятелі, а саме: Суперінтендант В. Кузів та капелян амер. армії Даніельс зі своїм чудовим хором.

Особливе враження радости викликала депеша від Українського Братства в Америці, в якій воно вітало Конференцію і бажало, щоб 100-річницю змогли відсвяткувати на вільній Україні.

КОЖНОМУ СЛОВО

ЧИ СХС ВРЕШТІ ПОЧУЄ?

Хвальна Редакціє!

У Вашій газеті з 29 червня появилася стаття станиці СХС в Еслінґені, яка була відповіддю на статтю Ю. Тарковича «Чи СХС чує...» з 8 червня ц. р. Відповідь-спростовання СХС в Еслінґені повна необ'єктивних та неслушних закидів на адресу хорих українців. Ми, хорі українці із санаторії Фройденталь біля Людвіґсбурґу, просимо Редакцію «Неділі» помістити цього нашого листа, що врешті вияснить справу допомоги СХС хорим українцям.

СХС в Еслінґені визнає, що дійсно вибирала членське від хорих українців, але що іншим хорим знову давала допомогу (двом по 36 марок). Це, очевидно, ніяк невиправдує вибирання грошей від хорих, тим більше, що СХС в Еслінґені заявила минулої зими, що хорі зможуть діставати поміч тільки тоді, коли стануть членами СХС! Виринає питання: кому, властиво, помагає СХС, — чи потребуючим, чи тільки своїм членам? Звідки має мати хорий гроші для вплати членського, коли не один з них прикований до ліжка вже 2—3 роки? Хай СХС про це трохи подумає!

Далі: станиця СХС в Еслінґені в цьому ж листі пише, що СХС присилала хорим українцям харчі, як хліб, сир, молоко тощо, але хорі від цього всього відмовилися і домагалися (!!!) тільки делікатніших річей, як масла, шоколяди і т. д. Таке твердження — явне обдурювання читачів і всього українського громадянства. Десь під Різдво, отже 6 місяців тому, прийшли подарунки від СХС для хорих в цій санаторії: кожний хорий дістав 2—3 сухарі, по 1—2 сиґаретки і лиш деякі хорі дістали по малесенькому шматочку поганої шоколяди. Масла, сиру чи молока тоді ніхто з хорих не бачив; мабуть СХС хотіла післати і випадково — забула! Привезено й хліб, але кожен хто колись хорував знає, що хорий, який місяцями, день і ніч, прикований до ліжка сухого хліба їсти не може. Це ж ясне.

На Великодні Свята прислано сюди з українського табору в Людвіґсбурґу 2 плитки (500 ґрам) масла на 25 хорих, цебто по 20 ґрам на особу. Ми за цю поміч вдячні, але це приватна ініціятива таборян, а не старання чи праця СХС. Так само з приватної ініціятиви деяких громадян ми дістали по писанці і пасочці. Хорі за таку поміч вдячні, але при чому тут СХС?

СХС пише, що вона помагає вискринінґуваним, інвалідам, тощо, а хорим в Фройдентали помочі не треба бо «вони перебувають у добрих умовах і мало чого потребують». Таке твердження — просто посміх над хорими. Видно, що ніхто з управи СХС в Еслінґені в цій санаторії ніколи не був і не цікавився долею хорих, бо інакше не можна собі уявити, як можна писати щось подібне. Правдою є, що харчі, для хорих більше, як погані. Деякі хорі напів босі та обдерті. Про це видно СХС нічого не хоче знати.

Щодо допомоги вискринінґованим: Деякі пацієнти з цієї санаторії добували місяцями в німецькій хірурґічній лікарні в Гайдельберґу, отже були практично на правах вискринінґованих, але про СХС нічого ні чули. А такі хорі в німецьких лікарнях нераз голодували. Чому СХС не показувалося в лікарнях?

Дальшою виразною неправдою є, що «СХС в Еслінґені турбувалося про висилання газет хорим». Хорі ґазети дістають, але завдяки власним старанням і власною — передплатою. «Неділя» висилає безплатно по 3 примірники, «Наше Життя» по 4—5 примірників безплатно, а «Час» по 2 прим. безплатно, а за інші два хорі вже платять. Інші газети, як «Укр. Трибуна» чи «Укр. Вісті» доходять, але тільки тоді, як хорий заздалегідь вишле передплату. І тут СХС зовсім нічого для нас не зробила, отже самопохвала не на місці.

Лист СХС в Еслінґені показує, що в усій організації СХС не тільки «щось не гаразд», як про це писав Т. Таркович, але що тут ще гірше як «не гаразд». Як могла бути станиця СХС закрита аж два місяці? Хто ж в той час опікувався хорими, вискринінґованими, інвалідами і ті ді? Що ж на це все скаже центральна СХС в Мюнхені?

І остання справа. Вже понад місяць ми чуємо, що для українців є десь тран (риб'ячий товщ). Ми справою зацікавилися, бо тран для хорих на легені дуже корисний, особливо, коли бракує товщу. Легше хорі поїхали спеціяльно до Штутґарту, але на вказаному місці нікого і нічого не знайшли. Деякі хорі витрачають решту здоров'я і грошей в погоні за траном, але і досі не знаємо, де і в кого є тран. Справа пильна, бо тран влітку швидко псується.

Українські хорі чомусь особисто повинні їздити, хоча б за отим траном і скрізь інтервеніювати, щоб бодай щось дістати. А інші народи самі дбають про потрібне і привозять своїм хорим. Ми це бачимо найкраще в цій санаторії. Недавно представники литовських організацій, старі жінки під час найбільшої спеки, самі приїхали сюди, привезли своїм хорим харчі, убрання, взуття тощо. Вони сказали нам, що в Німеччині є до 3 000 хорих литовців і вони всіх відвідують і особисто роздають поміч різного характеру. Так і в інших, хоча б у вічно бездержавних вірменів. А чому в нас не так? Ми не кидали і не думали кидати закиди на адресу всього українського громадянства. Ми знаємо і кожен це знає, що наше громадянство не гірше, навпаки, в основному краще від інших. Ми, хорі українці, маємо закиди щодо праці СХС і думаємо, що діяльністю СХС повинно зацікавитися все наше громадянство, а передовсім ЦПУЕ.

Хорі українці
в санаторії Фройденталь б. Людвіґсбурґу.

ПОМОЖІМ НАШИМ ЛЮДЯМ!

Переїзд наших українських людей до країн Західньої Европи (Бельґії, Англії, Франції) є подією, на яку повинна звернути увагу кожна освічена українська людина, очевидно, коли вона думає не тільки про себе, а й про «меншого брата» який бажаючи жити з власної праці, залишає табори УНРРА, щоб стати до лав европейських робітників. Це значить, що залишаючись українцями, наші люди мають жити і інтересами, якими живуть ті, що з ними прийдеться працювати спільно нашим людям доведеться виховатись на поземі фаховому й соціяльному, не кажучи вже про те, що й побутові умови щоденного життя значно відрізнятимуться від таборових й тих, до яких вони звикли, звідки б вони не походили.

Мусимо встановити, що, на превеликий жаль, наші керівні органи нічого не зробили для духової підготови переселенців до нових умов життя. Їм не прочитали жодних рефератів чи лекцій про політичні, громадські та інші характерні риси тих країн, куди вони поїхали. Чи тому, що комусь це було не бажано, чи тому, що нікому було це робити, про це не будемо тут говорити.

Скажемо тільки, що частина нашої преси почала раптом метушитись й зняла тривогу, мовляв, нашим людям загрожує «денаціоналізація», чи «асиміляція» так наче досить людині переїхати в іншу країну, щоб вона перестала бути сама собі господарем й відразу стала чи бельгійською, чи англійською в тому розмірі, якою вона вчора була українською під пильним оком патріотичної таборової служби безпеки. Чому про небезпеку «денаціоналізації» й інших страхіть заговорила частина нашої преси? Чи не тому, що з під її гальмуючого впливу на духовий розвиток наших людей ті люди виходять?

Думаємо, що саме тут, як кажуть, зарита собака. Адже наші люди на нових місцях побачать, що таке фахова робітнича спілка, як та спілка дбає про своїх членів, як в тій спілці немає «відокремленців», яка в тій спілці фахова дисципліна й багато побачать іншого, що піднесе вище рівень **громадської свідомости** наших людей. А у всіх тих справах наші «відокремленівці», по правді сказати — неуки: вони не знають, як робітники Бельґії чи Англії досягли такого життєвого рівня і, що вони втратили через війну. Вони не знають, як професійні спілки підносили культурний рівень своїх членів, хоч добре вміють гальмувати серед своїх же культурно освітню роботу, коли хтось захоче повести її так, як її провадять в Бельґії чи Англії.

А тому природно повстає питання: чи ті, хто тимчасом залишаються на баварській землі, можуть спокійно поставитись до факту, що нічого не зроблено в справі освіти серед наших людей. Гадаємо, що — ні. Треба негайно скупчити кадри фахівців, які б змогли написати речі, потрібні нашим людям у нових країнах, брошури про історію тих країн, їх устрій, культуру, господарство тощо, щоб мали наші люди, що читати. Це не така вже тяжка робота й не вимагає вона багато часу, коли вміло поділити працю між учасниками. Але зробити це — конче потрібно.

С. Г-ко, Мюнхен.

— Господарсько-соціяльна рада ОН 9 голосами проти одного ухвалила прийняти Угорщину до Об'єднаних Націй. Проти цього протестував делеґат Куби д-р Белт, заявляючи, що через недемократичний характер угорського уряду ставлення до нього повинне бути таким, як і до уряду Франко.

— Американську делеґацію на сесії Об'єднаних Націй, що почнеться у вересні, очолюватиме міністер закордонних справ Маршал. Крім нього, до складу делеґації входитимуть Остін, Джонсон, Елеонора Рузвелт і Даллес.

— До Москви прибула делеґація з 35 послів болгарських Національних зборів. Албанська урядова делеґація виїхала з Москви до Ленінграду.

Поблизу Парижа почалася відома зустріч пластунів усього світу на так зв. **джемборі.** На світлині: вгорі — шатра команди джемборі; внизу — залізничка, що безупинно курсуватиме по велетенській площі джемборі зі швидк. 9 км/год. Рейки, вагони й льокомотиви її забрано з лінії Мажіно, а охочі їздити всідатимуть і висідатимуть під час повного руху залізниці, як і належить справжнім пластунам.

СПРАВА ДЖЕМБОРІ

Головна Квартира Пластової Старшини одержала з Лондону повідомлення, що згідно з заявою французького уряду участь скавтових організацій Д. П. в цьогорічному джемборі мусить обмежитися тільки до участи балтійців.

Справа висилки української пластової делеґації в характері обсерваторів-гостей, дальше актуальна й підготовка в цьому напрямі ведеться.

У зв'язку з цим повідомляємо українське громадянство, що згідно з пропозицією Головної Пластової Старшини підписаний нижче Громадський Комітет уважає потрібним:

1. Ствердити, що — згідно одержаних інформацій вище згадане рішення щодо нашої участи в джемборі в Парижі цього року є наслідком об'єктивних даних, на які ми не могли мати впливу і які є зумовлені специфічними умовами нинішнього дня.

2. Розглядати наші старання відносно участи в цьогорічному джемборі тільки як один з початкових кроків для пов'язання нашого пластового руху зі скавтовими організаціями інших націй: цих старань не вільно нам не тільки занехаяти, але навіть послабити: в черговому році відбувається світове джемборі пластунок, де ми старатимемось взяти участь, а, крім того, багато інших нагод, де наша відсутність тільки великою шкодою для нас.

3. Продовжувати інтенсивно започатковану збірку зарівно для покриття коштів української делеґації до Парижа, як і створення основи фонду для фінансування дальших старань і заходів на міжнародньому полі, щоб впровадити нашу пластову молодь на світову арену. Для опіки над фондом буде створена окрема громадянська кураторія.

За Почесний Громадянський Комітет для участи Української Делеґації у Світовому Скавтовому З'їзді 1947. — **Василь Мудрий, голова ЦПУЕ. Атанас Фіґоль, голова ГПР.**

ОГОЛОШЕННЯ

Ініціятивний Комітет під головуванням д-ра Дмоховського скликає на день 31 серпня 1947 р. в Мюнхені, Дахауерштр. 9/II, Конституційний З'їзд Зуболікарів, які знаходяться у Німеччині, окупованій західними альянтами.

Завданням з'їзду є створити Секцію Зуболікарів при Укр. Медично-Санітарному Об'єднанню, що охоплювала б зуболікарів у всіх 3-х зонах Німеччини.

Програму з'їзду складатимуть:

1. Організаційний реферат.
2. Вибір Управи.
3. Відчитання і прийняття правильника Секції Зуболікарів.
4. Фахові реферати.
5. Різне.

Початок з'їзду о год. 10-й рано. З'їзд триватиме один день.

Ініціятивний Комітет.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Українська Студентська Громада при Високій Технічній Школі в Дармштадті подає до відома, що реченець надсилання заяв про вступ на зимовий семестер 47/48 кінчиться 30 серпня 47 р. Студіювати можна: архітектуру, будівельну інженерію, машино-будівництво, електротехніку, хемію, математику і фізику, і державні науки.

До прохання треба додати свідоцтво зрілости (в оригіналі або відписі) і заповнений «антраг», що його висилає на бажання секретаріят школи або Укр. Студентська Громада, а можна ще й посвідку про відбуту практику. Для студіюючих на машинобудівельному і електротехнічному відділах потрібна є 6-місячна, а для студіюючих архітектуру 3-місячна практика.

Про ближчі інформації просимо звертатися до Української Студентської Громади, пишучи на адресу: Укр. Студ. Громада, Дармштадт, Арґайліґерштр. 69.

Укр. Студентська Громада в Дармштадті.

ДО ФІЛІЙ СУВ

Головна Управа СУВ (ТУВо) цим повідомляє, що з'їзд, який відбувся в Берхтесґаден 19—20-го липня 1947 року, нічого спільного з нашою організацією не має.

Головна Управа докладніших інформацій про перебіг цього з'їзду не має. Вважаємо, що цей з'їзд був скликаний без погодження ЦПУЕ, якимись безвідповідальними людьми.

29. 7. 1947 р. Головна Управа СУВ.

БЕЗ ПОЛІТИКИ

132-літній жених

В США живе Едвард Монро, син колишнього американського президента, відомого проголошеною ним в 1823 р. «доктриною Монро». Едвард Монро народився 1815 р., тобто має тепер 132 роки. Він був тричі одружений і мав 11 дітей, що всі вже померли. Стан здоров'я і самопочуття його цілком задовільні. Він їсть мало м'яса і багато городини, курить дві сиґарети в день, п'є віскі з водою, а до 100 років пив багато вина. Недавно він мав намір одружитися з 20-літньою дівчиною, але батьки її не зголилися на шлюб через «чималу» різницю в роках «жениха» і нареченої. («Майн-Ехо»).

Гарячіше ніж в Сахарі

В усій Західній Европі триває незвичайна спека. В Німеччині такої високої температури не зареєстровано за весь час провадження систематичних метеорологічних записів (з 1880 р.). Найвищу температуру, як і в найгарячіші 1911 і 1921 роки, зареєстровано 28 липня (Карльсруе 38.6°, Нюрнберґ 40° в' затінку). В Парижі було 39°, тобто на 2° вище звичайної літньої температури в Сахарі. В Швайцарії подібної до теперішньої спеки не було вже 100 років. (ДЕНА).

Вибухи й пожежі

КАНАДІ БРАКУЄ РОБІТНИКІВ

Оттава, (ДЕНА). Згідно з повідомленням канадського радіо, канадський уряд праці в своєму звіті відзначає брак робочої сили для основних галузей канадської промисловости, особливо лісової та гірничої. Як сказано в звіті, треба збільшити кількість дозволів на переселення до Канади для тих осіб, що могли б бути затруднені в цих ділянках канадського господарства.

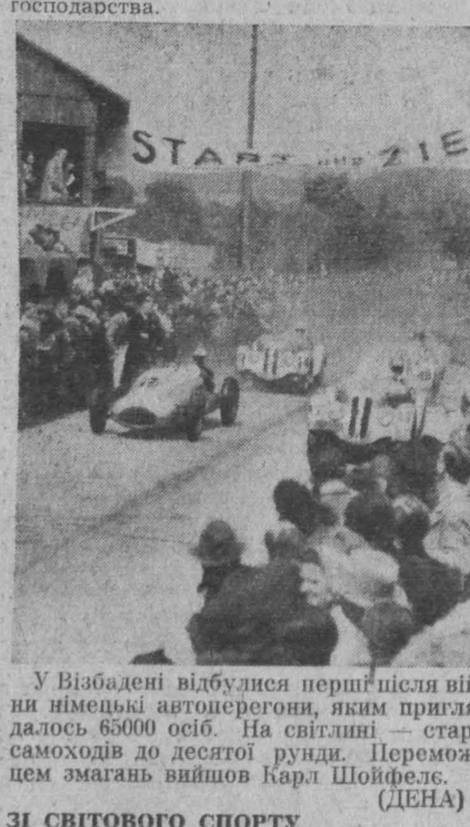

У Візбадені відбулися перші після війни німецькі автоперегони, яким приглядалось 65000 осіб. На світлині — старт самоходів до десятої рунди. Переможцем змагань вийшов Карл Шойфеле. (ДЕНА)

ЗІ СВІТОВОГО СПОРТУ

— Висліди другої рунди тенісових змагань за Чашу Дейвіса: Франція—Монако 5:0, Півд. Африка—Англія 4:1, ЧСР—Нова Зеландія 4:1, Югославія—Бельґія 4:1. В третій рунді змагатимуться: ЧСР—Франція та Югославія—Півд. Африка.

— Футболевим мистцем Італії на 1947 рік стало Торіно.

— В Лісабоні (Портуґалія) закінчуються світові мистецтва у фехтувані. Досі найбільших успіхів досягнула Франція, яка здобула титул світового мистця у фльореті.

— Фінландець Геіно зліпшив у Гельсінках свій світовий рекорд в бігу на 4 милі (6 436 м) з 18:57,6 на 18:47,6 хв.

В ПАРАҐВАЙ (Майже з натури).

На вигоні, що розіслався за табором, мов на ярмарку. Сидять, стоять, лежать, немов побиті, у найрізноматніших позах і виглядах... Чоловіки, жінки, ґімназистки, підлітки та всілякого віку діти. Сонце пече всю цю масу, не звертаючи уваги на титули, стать, вік, здоров'я та інші ознаки, що за допомогою їх відрізняються один від одного. Всіх однаково гріє сонечко, всім вдосталь тепла свого цілющого вділяє: і панові директорові, що зайняв місця майже на трьох, і його дружині, що трошки тільки може менше захопила території, і тоненькій, худенькій, немов стебельце, студенточці. Гарно гріє сонечко, всім старається догодити. Не так, як суспільна опіка та харитативна служба... Словом, не сонце, а УНРРА із ПКІРО докупи...

Гарне сонечко, демократичне...

— Ху, скоро заллюся, — не втерпів пан директор.

— Я, Микольцю, мабуть, на котлету зжарюся, — підтакує дружина.

— І нащо б я ото так припікав? — знову нарікає директор. — Хоч би вже такий тлустий, то б не дивно...

— А ти цуфнися трохи під яблуньку, чей же не хочеш геть цілий спектися.

Покректуючи, пан директор обережно перевіз своє важке суспільно-опічне тіло під ріденьку, общипану яблуньку.

— Отут буде трохи безпечніше, — промовив, блаженно заплющивши очі, і насолоджуючись так, немов би до підвладного йому відділу прислали щонайменше тисячу заморських убрань без вимоги точного відчиту...

— Отак ото трудишся ввесь вік, здоров'я втрачаєш... А подумаєш: за що? Інші кожного дня на свіжому воздусі, під сонцем, на вітрі, а ти кожного дня сидиш, кінці з кінцями зводиш, дивишся, як би хоч кому треба догодити. Вже б давно відмовився, як би знав, що попаде комусь у надійні руки... Ах, яка краса!.. Ху-у-у-у... І припікає ж... А отак мине літечко, повіють холода... І УНРРА мине, і ІРО мине...

— Ну, що ж, будемо працювати!.. — рішуче мовила дружина. — Праця єдина з неволі нас вирве, як писав якийсь наш поет. Поїдемо за море, будемо цілину орати, пшениці насіємо, хліба напечемо... Сама ось оцими руками буду вчиняти та місити та в піч на лопаті сунути. Кажуть, що спека в Арґентині та Параґваї — не біда! Чи ми зльоду зроблені? Не розтанемо!.. Так же, Микольцю?.. — захоплено тягла своєї дружина пана директора.

— Так, Стефцю... Будемо орати, а там може, дасть Бог, якийсь комітет заснуємо... Бо земля землею, а без комітету як же вона може родити?.. Комітет обов'язково потрібний: чи в установі з компетентними чинниками треба поговорити, чи якісь товари доставати... А моя практика тут буде — мов дощ на спраглу землю.

— Добре, але ж як почнуть кричати... Люди до комітетів не дуже...

— Ат, чого турбуватися?!.. Поїдемо — побачимо!.. Що нам такого: шахта — шахта, Ураґвай — Уруґвай, Рапаґвай — давай Параґвай!.. Де ми — там і праця, а де працюючі — там і ми...

— Запряжемо воли, плуга почистимо — і гайда в поле. Ти будеш коло чепіг, а я коло волів: соб! Цабе!..

— А що ж — запряжемо — то й запряжемо!.. Чого це тобі ті воли так сподобалися? Немов би в Параґваї крім волів ніякого діла немає. Воли та воли. Сонце та сонце. Ну й хай собі пече.

Параґвай — то вже вирішена проблема. Нащо про нього багато говорити? Сонце, воли... Так, немов би не бачили ні сонця, ні волів... Скільки разів пан директор банки з воловиною відчиняв та споживав її на здоров'ячко!.. А вона волами лякає... Гарна тварина, корисна... А сонце...

— А може б піти нам додому? — нерішуче тихеньким голосом запропонувала пані директорова. — Компоту холодного горнятко, вікна позавішувала, прохолода — мов у раю... Тобі ж відпочити треба... Працюєш кожного дня, ніколи й відпочити по-людському...

— Та ходім, хай воно сказиться! Скоро на сухар засохну!.. — зі злістю вимовив директор. І не чекаючи, поки пані директорова приведе себе до належного вигляду, вхопив коц і чимдуж почимчукував в напрямі свого будинку..

І спека його гнала, але гнала й праця... Сьогодні він мав невідкладне завдання — заповнити анкету на виїзд —

до Параґваю!... **Гнат Дядюренко.**

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM, 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

РОЗШУКУЮТЬ

Makarija Iwanowycza, z sela Krywoho — poszukuje pani CIUMPA z matirju Oleksandroju. Zholoszennia — Aschaffenburg, Tabir Lagarde, Bl. 3/22.

Libowycz Wasyl, Aschaffenburg, Bois-Brule Camp, kimnata 221, blok 4-yj rozszukuje brata Wolodymyra z Hlupna.

Stroj Mykola szukaje syna Wolodymyra, nar. 1925 r. Chto znaje szczo pro nioho, proszu powidomyty na adresu: Stroj M., Karlsruhe, Ukrainisches Lager.

Palijenka Petra, nar. 17. VII. 1925, szukajut batko-maty. Karlsruhe, Ukrainian Camp.

Oleksander Rojik szukaje dwojuridnych bratiw, w Nimeczczyni: Semczuka Iwana i Mychajia. Holosytysia na adresu: Aschaffenburg, Pionierkaserne, Bl. II/302.

Kulynycz Iwan szukaje ridnych i znajomych. Pysaty na adresu Redakcii „Nedila".

Ridnych i znajomych z Iwankowa powit Borszcziw szukaje Mrs. Mary Pawliw, 1936 Edgar Str., Regina Sask., Canada.

Zelobeckyj Semen szukaje ridnych ta znajomych. — Northeim (Han), DP Lager „A".

Stroj Mykola szukaje syna Wolodymyra, nar. 1925 r. Chto znaje szczo pro nioho, proszu powidomyty na adresu: Stroj M. Karlsruhe, Ukr. Lager.

Polijenka Petra, nar. 17. 7. 1925 r., Szukaje batko-maty. Karlsruhe, Ukr. Lager.

Szukaje Leniu batko Witalij mama z sestroju Olesju (Brytijska zona) Munster-Lager, Kreis Soltan Bezirk Hannover. — Iwasztschenko W.

PCIRO Central Tracing Bureau Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Smirnow Wasyl, 22 a., z Nimeczczyny;
Smyrnycka Wally (Golanska), 56 a., z Carlowitz, Korse Alle 79, Powit Breslau;
Smulka Jaroslawa, 32 a., z Strasshof kolo Widnia;
Snachenko Mychail, 19 a., z Nimeczczyny;
Snameskyj Iwan, 46 a., z Berlinu;
Sneshko Gurij, 20 a., z Nimeczczyny;
Sobkins Semen, 27 a., z Nimeczczyny;
Solochin Roman, 25 a., z Nimeczczyny;
Solohub Aleksander, 59 a., z Buchenwaldu;
Solomka Mykolaj, 38 a., z Nimeczczyny;
Solotaw Nastenko Oleksij, 50 a., z Braunswick, Broitzemstr.;
Solower Olha, 22 a., zi Schidnoi Prusii;
Solotys Anielka, 50 a., z Jersowo-Krakiwskie;
Soltys Maria, 20 a., z Urban;
Solutsew Leonid, 39 a;
Sokil Maria z Ameryky, B West 83 Street, New York, City N.Y.;
Sokolowa Halyna, 10 a., z Nimeczczyny;
Sopin Mykolaj, 19 a., z Nimeczczyny;
Sopun Iwan, 26 a., z KZ Bart/Stralsund;
Soroka Olha, z Jarmen Powit Demmin, Klinkerberger Straße 4;
Soroka Nadija, 49 a., z Jarmen, Powit Demmin, Klinkerberger Straße 4;
Soroka Warwara, z Jarem Demmin, Klinkerberger Straße 4;
Sookhotine (Suchotin), Wolodymyr, 25 a., z Frankfurtu a. M.;
Sowicz Lukasz, 42 a 41 a., z Widnia, Oelweingasse;
Szuszkewycz Zygmunt, 25 a., z Rudnyk n/Sianom.

Олександра КОВТУНЕНКА, літ 36, якого бачили в 1945-46 коло Вюрцбурґа, розшукує батько Микола Ковтуненко, Етлінґен, ДП Кемп 690, і просить всіх подати про нього вістку.

Matrymonijalne

Moloda prystijna, inteligentna ukrainka zywe w czuzomu oseredku j prahne lystownoho znajomstwa z inteligentnym panom wid 35—40 rokiw. Pysaty do „Nedili" pid „Ukrainka".

Kotra „solomjanna" wdowyczka lit 28—38 podilyt dolu i nedolu „solomjanoho" wdiwcia na skytalszczyni. Zholoszennia proszu slaty do Administracii „Nedili" pid „Solomjannyj wdiwec".

Українська друкарня закупить різного роду друкарські машини. За посередництво призначено більший гонорар. Зголошення до Адміністрації «Неділі».

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор Ґенадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Divison, EUCOM, APO 575, AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer: Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg
Circulation 3100

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 17 serpnia 1947 | Nr. 86

ОСТАННІ ЗВІДОМЛЕННЯ

(За ДЕНА, Ройтер, ІНС, ЮП).

ЛОНДОН. Найближчих співробітників головнокомандувача совєтської окупаційної армії в Німеччині маршала Соколовського — його політичного радника Семьонова, першого заступника генерала Курочкіна й шефа штабу генерал-полковника Дратвіна звільнено з посад і відкликано до Москви. Така сама доля має спіткати й деяких військових губернаторів. Цивільним інформаційним відділам ставиться в провину, що вони не популяризували комунізм. — ДАХАВ. Закінчився бухенвальдський процес. 22 з 31 обвинувачених засуджено до повішення. Колишній есесівський генерал принц Йозіас цу Вальдек, Ільзе Кох, колишній таборовий лікар Кацпеленбоґен та двоє вахманів дістали довічне ув'язнення. — ВАШІНҐТОН. Як тут сподіваються, американсько-англо-французькі переговори про обсяг німецької промисловости й рурське вугілля розпочнуться найближчими днями. США подадуть, очевидно, компромісовий щодо брітанського плян, а Франція зробить перший крок до об'єднання своєї зони з англо-американською. ЛОНДОН. Чеський національний комітет в Лондоні опублікував відкритого листа до Бевіна, в якому з приводу вимушеного відмовлення Чехословаччини від участи в Паризькій конференції заявляє, що вона опанована комуністами й служить цілям СССР. Комітет обвинувачує в цьому не тільки СССР і празьких комуністів, а й д-ра Бенеша, що тисячолітню орієнтацію Чехії на християнську цивілізацію змінив на фальшиве панславистсько-комуністичне кредо Сходу. — ПАРИЖ. Бідо прийняв спеціяльного посла великого єрусалимського муфті Гакіша, що передав листа, в якому великий муфті нібито обіцяє не втручатися у французькі північно-африканські справи, якщо Франція підтримає домагання арабських країн.— ПРАГА. В Карлових Варах (Карльсбад) відкрився европейський сіоністський конґрес. Член «Євіш Аґенці» Добкін, відкриваючи конґрес, заявив, що єдиним розв'язанням питання жидівської еміґрації є створення в Палестині самостійної жидівської держави. — ВАШІНҐТОН. Міністер закордонних справ Маршал разом з сенатором Ванденберґом та американським делеґатом в ОН Остіном вибули літаками на панамериканську конференцію в Ріо-де-Жанейро. Проводжаючи їх, президент Трумен висловив свою віру в успіх конференції.—МЮНХЕН. З 15 жовтня баварський уряд має перебрати від американської армії контролю колишнього концентраційного табору в Дахав, що має устаткування на 10 000 осіб. — МОСКВА. «Ізвестія» підкреслюють потребу позбутися «плазування» перед усім закордонним, що є пережитком фатальної минувшини. Газета цитує трактат «Про совєтський патріотизм і національну гордість», де сказано, що цього плазування не був позбавлений навіть такий передовий діяч, як Петро Великий. — ЛЬОЗАННА. У віці 73 років помер видатний правник професор Льозанського університету д-р Андре Мерсьє, що був свого часу членом постійного міжнародного суду в Гаазі. — НЬЮ-ЙОРК. Професор рослинної фізіології в Гарвардському університеті д-р Тсімен, пишучи про нищівний характер можливої бактеріологічної війни, наводить як приклад, що 10 фунтів дифтеритного токсину досить для того, щоб знищити все населення Сполучених Штатів. — БЕРЛІН. На брітанському летовищі в Берлін-Ґатові впали чотири артилерійські набої невідомого походження. Один з них вибухнув, вибивши шибки в будівлі на летовищі. Брітанська влада провадить дослідження.

Сльози делеґата Морозова

Як повідомляє аґентство ДЕНА - ІНС, совєтський делеґат в господарській і соціяльній раді ОН Александр Морозов обвинувачував, на засіданні в середу 13 серпня, Сполучені Штати Північної Америки у вербуванні «робочих невільників» з числа переміщених осіб у Німеччині і Австрії. Він твердив, що ДП використовуються як дешева робоча сила в копальнях Англії й Німеччини, в джунґлях Бразілії та в пущах Канади...

Американський представник Лерой Стайбауер (він м. ін. добре поінформований про українських скитальців, бо розмовляв нещодавно із делеґацією ЗУДК в США — примітка «Неділі») висловив жаль з приводу «необоснованих слів» свого совєтського колеґи, заявляючи, що з огляду на «фантастичний характер» обвинувачення, не бажає давати довшого коментаря до виступу Морозова.

20 000 ДП АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗОНИ ПОЇДУТЬ ДО АНГЛІЇ

На підставі укладеного між Великобританією та ІРО договору 20 000 жінок з переміщених осіб американської зони будуть прийняті до Англії на працю в текстильній промисловості, домашньому й сільському господарстві і т. ін. Набиратимуться жінки у віці 18—50 років. Вони матимуть ті самі умови праці, що й англійські робітниці, і перебуватимуть під правним захистом ІРО. — (ДЕНА).

АНТИБРІТАНСЬКІ АТЕНТАТИ В АВСТРІЇ

У Велдені (Карінтія) перед приміщенням брітанської головної квартири вибухла бомба. Жертв і втрат не було. Коло Мальніцу в наслідок вибуху бомби зійшов з рейок поїзд з транспортом брітанських вояків, що їхали у відпустку до Англії. Кілька з них поранено. (ДЕНА Ройтер).

— До Лондону повернувся з своєї інспекційної подорожі до Близького Сходу, Індії, Австралії та Нової Зеляндії шеф брітанського генерального штабу фельдмаршал Монтґомері. Наприкінці серпня він має відвідати Францію для інспекції стану вишколу її армії.

Англія бореться з кризою

Після довгих дискусій брітанська Палата громад 178 голосами проти 63 прийняла закон про уповноваженн яуряду на вжиття особливих заходів для поборення господарської кризи, що їх передбачав урядовий плян. Ця ухвала фактично є вотумом довір'я Етлі. Між іншим, згідно з урядовим пляном, уже з 17 серпня харчові приділи мають бути зменшені пересічно на 1/8. Разом з тим в питанні про відстрочення націоналізації залізо- й крицебробної промисловости, яке обстоював уряд, перемога його на засіданні лейбористської фракції виявилася досить сумнівною: урядову пропозицію схвалено більшістю лише 81 голосу проти 77 при 100 тих, що утрималися. Ця галузь індустрії має лише перейти під урядову контролю з тим, що акції і облігації залишаться покищо в приватних руках. В політичних колах не сподіваються на швидке подолання кризи і зважають на можливість реорганізації уряду. (ДЕНА-Ройтер, ББЦ).

В ПАЛЕСТИНІ ЩЕ ГІРШАЄ

Як виявилося, повішення в лісі коло Натанії двох взятих в полон брітанських вояків сталося в наслідок «судового процесу», в якому їх обвинувачувано в «незаконному» прибутті до Палестини, належності до «терористичної організації, якою є брітанська армія в Палестині», і шпигунстві. При зніманні трупів з дерева вибухла закладена там міна. Як оголосила жидівська терористична організація «Ірґун Цвей Леумі», надалі за кожного повішеного жида буде повішено одного брітійця і низку брітанських урядовців та офіцерів уже «заочно» засуджено до повішення. В околиці Тель-Авіву захоплено одного брітійця. «Євіш Аґенці» і деякі інші жидівські організації рішуче протестують проти вчинків терористів. Брітанська влада в Палестині, що цими днями повісила ще трьох терористів, видала наказ про руйнування всіх будинків, з яких робитимуть терористичні акти або де переховуватимуть зброю. В єрусалимському передмісті вже висаджено в повітря будинок, де виявлено склад зброї. Разом з тим заарештовано бюрґомістра Натанії і низку інших провідних членів «ревізіоністської» партії, яку оголошено нелеґальною за підтримку терористів. В Англії вістка про повішення полонених брітійців викликала велике збудження, що виявилося навіть відкритими виступами антисемітських елементів. В Лондоні, Ліверпулі, Манчестері, Ґлазґо, Гуллі та інших містах в деяких жидівських крамницях та синагогах повибивано шибки, а в Ліверпулі юрба намагалася вчинити погром жидівських крамниць і підпалила одне жидівське підприємство. Поліція вживає рішучих заходів проти прогромників і багатьох з них заарештувала. Преса обурена антисемітськими вчинками, порівнюючи їх з гітлерівськими методами. — (За ДЕНА-Ройтер).

На порозі третього року

Написав Анатоль Курдидик

У цих місяцях наша еміґрація почала третій рік свого організаційного існування. Червень, липень і серпень драматичного 1945 року — це і були ті місяці, коли почали устійнюватись українські табори і коли американська влада стала позитивно приймати до відома, що українці існують, отже й мають право оформити своє життя так, як це їм буде найкраще.

Третій рік! Хто з нас, що в ті часи прибував до українських таборів, розбурханих, розбитих, примітивних, з невідомими мешканцями, міг передбачати майбутній розвій таборової, а згодом теж еміґраційної дійсности? Невизнавані й цьковані, оплюгавлювані й безпосередньо атаковані українці на еміґрації за цих два роки пережили цілу гаму незвичайних подій; хтось може добачувати в них покращення, хтось — погіршення їх стану. Цілий діяпазон внутрішньої боротьби, — заждімо, аж історики скажуть, хто ворушив нею і хто був запізнений у ній, — теж невід'ємна частина тих двох років, що жде об'єктивної і щирої оцінки

Та будьмо краще оптимістами. На порозі третього року нашої скитальщини ми перебуваємо водночас і на порозі нового її етапу. Поїзд за поїздом вивозить наших братів на нові місця поселення, але і в новий період нашої еміґрації, щораз частіше доводиться і ствердживати і відчувати брак багатьох таких людей, які конче потрібні. Табори біднiють на людей ініціятиви, піонери вибираються далі, до «далеких обріїв», що тягнуть їх українську снагу, їх завзяття і запал, їх творчі руки до себе. Україна знову посилює своїми найкращими синами промисли Бельґії й Анґлії, розбудує безліч ферм Бразілії й Канади, збільшить потенціяльність США, Арґентіни, Параґваю. У той же час батьки, родини, діти тих же еміґрантів на знедоленій батьківщині, на своїй дідизні будуть жити жебраками й невільниками...

Трагедія? Так, трагедія і свідомість її втишує пристрасті сьогодні та змушує до суворої переоцінки ще до недавна найважливішого і «першорядного», «єдиного» і «принципового». Набираємо враження, обсервуючи стан настроєвої бойовости і «закукурiчености» в нашій еміґрації, що поволі доходимо до устійнення нових, загальних аксіом, іноді інших від тих, які були «аксіомами» в таборах, що треба було аж два роки, щоб дійти до того, до чого кликали нас ввесь час кращі з поміж нас, щоб, — кажучи коротко, — ми дали перше слово здоровому глуздові.

Краще пізно, як ніколи — каже одна з світових приказок і що б там не було за нами у пройдені два роки, тішмося, що на порозі третього починаємо визнавати логіку, закономірність, розрахунок. Здоровий глузд, — він теж щось вартий, тимбільше, коли дорого за нього заплачено і коли учні, — ми всі, — не забагато навчилися з минулого та вимагають довгої і прикрої школи.

Є цілий ряд аксіом, з якими входимо у третій рік еміґрації. Найважніщі з них (тепер уже хіба на довгий час заучені), такі прості, що вже хочби ради простоти їх, — ради свідоцтва для майбутніх, які судитимуть нас, — їх варто записати

Отже насамперед — **аксіома демократії.** Кінець-кінцем всі ми прийшли до переконання, що основа демократії — це думання. Не сліпе слухання «вождів», що в нашу добу один за одним виявляють себе злочинцями, а обмірковування кожної проблеми й шукання ключа до неї. Різниця розв'язок веде до дискусії, визначення собі різних шляхів розв'язки і різних політичних цілей — до партій. «Демократія — це дискусія» — каже Блюм. Голосування і децизія більшости — найменш несправедлива в людських умовинах форма рішення. Свобода думки, вислову, особовости, — в персональному чи збірному маштабі, — найбільша святість. Насильство над тією святістю, — не перемога. І після 300 років турецької кормиги збудилися балканські народи. Забувши навіть свою мову, ірляндці не потонули в чужому морі, а після сотень-сотень літ неволі пробуджуються індійці, індонезійці, бурманці. А хіба ми — не доказ цього? На годиннику історії є напевно і наша година, «наша позиція є в бухгальтерії Господа», — казав наш філософ.

Зі свідомости аксіоми демократії ми прийшли до висновку, що вся «дряпанина за вождів», як сказав хтось, — чисто таборове явище. Вона привела нас до висновку, що Україна майбутнього не буде доменою неподільних впливів однієї партії. Майбутня Україна буде Україною однаково мельниківців і бандерівців, соціялістів, гетьманців водночас і тих, що ще сьогодні не мають якоїсь назви, державний уряд буде дбати, щоб усі мали право вільного віросповідання своїх засад. Україна будь-якої однієї партії була б не тільки катастрофою для її мешканців, але й поставила б її у становище гітлерівської Німеччини чи ізольованого краю. Світ буде проти неї, визнає кожний її «еміґраційний» уряд і замкне її в розпучливе коло політичного та господарського відокремлення, що в сучасних умовинах континентальних та світових політик однозначне з повільною смертю. До такого висновку дійшли у широких масах навіть фанатичні поклонники монопартійности. Ми свідки, як вони завертають з бездоріж на добрий, старий битий шлях демократії не оглядаючись на свій «провід». Пізно, але краще, як ніколи.

Аксіома демократії привела нас до ще одного: ми визнали в згоді зі світом, що всі мають право своєї власної думки, вислову і особовости, та що тільки справа тактики і логіки, як підводити різні, нераз з першого погляду суперечні собі погляди під спільний знаменник інтересів батьківщини. Ми мусіли далі визнати, що консолідація, тобто збереження індивідуальности при підкоренні її Найвищій Ідеї, — ніяка фікція. Навпаки, це конечність. Про консолідацію, її потребу ми вже сьогодні не дискутуємо. Дискутуємо скоріше про тактичне завершення її і про ґарантії для цього чи того недовірка. Доходимо поволі й до того, що й об'єднання, — таке модне тепер у нас слово, набрало в таборах специфічно таборового змісту. Бо й об'єднання: одна церква, одна школа, одна преса, одна професійна спілка — симптоми тоталітаризмів, що так сильно по нас вдарили. А в світі нікому не перебиває організаційна різногранність, що є стимулом до конкуренційного змагання у творчості, до контролі і до вирівнювання однієї ділянки життя другою. Йде тільки про те, щоб над інтересами індивідуальних гуртів панував інтерес найвищий, в нас — інтерес нашої батьківщини, що напевне від двох існуючих об'єднань журналістів чи навіть двох наявних націоналістичних організацій не згине, очевидно при умові чесної їх праці і співпраці. І знову: пізно дійшли ми до того висновку, але таки дійшли.

Та крім здорового глузду щодо демократії, нашої в ній ролі і наших з неї користей, ми за два роки дійшли логічно і консеквентно до цікавої ще переоцінки **вартости нашої еміґрації.** Коли два роки тому кожний з нас вважав себе героєм, що вийшов на часок з хати і швидко до неї з ореолом «мучеництва закордоном» вернеться, то сьогодні дурнів, що вірили б у такі фантоми, вже немає. Немає вже теж тих наївних, які вірили та переконували інших, що мовляв «ми» заженемо «їх» в сліпу вулицю і ми прийдемо та збудуємо Україну. Навпаки: вже ніхто не вірить, що грошева збірка в таборі «визволить Україну», а на весь ріст стає перед нами марево того, що ждало, жде і буде ждати всі еміґрації історії: розпорошення по світу і загублення себе. Історіософія (не плутати з історією!) вчить нас, що кожна еміґрація пропадала, що більше — часом, як у випадку української еміґрації у Московщину з 13—16 віків, еспан-

КАНАДСЬКИЙ МІНІСТЕР ПРИБУВ ДО НІМЕЧЧИНИ В СПРАВАХ ДП

Гайдельберг, (ДЕНА). **До Франкфурту прибув канадський міністер відбудови й іміґрації Гав, щоб з'ясувати питання про можливість надати канадське громадянство переселеним до Канади переміщеним особам. Канада має намір прийняти 10 000 ДП разом з їх родинами. Покищо вона приймає 1 000 лісорубів, 400 з яких уже виїхали до Канади в липні. Після цього передбачається перевезти 2 500 найближчих родичів цих лісорубів.**

Заступник генерального секретаря Об'єднаних Націй Прайс вириває перше каміння з мурів Нью-Йоркської дільниці, на місці якої повстане згодом палац ОН. Місце під цю будівлю подарував мільйонер Рокфелер. (ДЕНА)

«Чистка» в совєтській зоні

«Велика зміна» або «велика чистка» — так звуть росіяни низку заходів, що хвилюють тепер кадри совєтської окупаційної армії в Німеччині. Уже протягом кількох місяців в наслідок цієї «чистки» усунуто з посад багатьох представників дотеперішньої совєтської політики, замість яких призначено нових, переважно цивільних. Мало є заходів у Совєтів, що їх вони вживають з якихсь дрібних випадкових причин. Все робиться в них у широкому маштабі, все підкорено цілям Кремля. Так є воно й цього разу. Не вперше відбувається в російській зоні подібна зміна. Давніше подався вже геть маршал Жуков, з яким відійшли і його військові співпрацівники. За російськими ж даними, таких було щось з 1 800 осіб. На їх місце потрапили саме ті «політичні офіцери», з якими Жуков боровся під час війни і яких замінив добре вишколеними, досвідченими в тактиці бійцями. Під час війни, коли йшлося гро «порятунок батьківщини», йому довірено високе командування. Під час миру, коли йдеться про порятунок комунізму, його скинуто. Проте й нові люди виконали свої завдання не цілком задовільно. Їх становище дуже утруднилося. Напрямна російської політики скерувалася до Парижу, щоб відхилити плян, що мав допомогти нужденній Европі. В Парижі, навіть в комуністичному таборі, Совєти втратили так багато симпатій, як не втрачали після війни ніколи. Отже в Німеччині вони тим більш мусять змінити комуністичні позиції, популяризувати свою політику, поглибити взаєморозуміння між Сходом і Заходом. Як серйозно ставиться до цього Кремль, видно з неодноразових відвідин совєтської зони творцем «популяризаційного пляну» маршалом Берія.

Молотов ще лишається, але багато інших вже пішли геть. Політичний радник маршала Соколовського Семьонов утратив свій давніший вплив; натомість висунувся на перший плян Іванов. Для «підтримки» уповноваженого в справах безпеки генерала Ґеорґієва з Москви наділено нових, уже невійськових, людей. Уповноважений в справах демократизації генерал Макаров намагається реабілітувати себе. Першого заступника Соколовського генерал-полковника Курочкіна відкликано в Росію, а замість шефа штабу генерал-полковника Дратвіна, пересунутого на іншу посаду, призначено генерал-полковника Малініна. В Кремлі передбачено призначити нових людей і на пости Ґеорґієва та Макарова. Як бачимо, «велика чистка» охопила майже весь совєтський провід в Німеччині. Проте вона дається взнаки й на нижчих постах. Багато офіцерів, що контролювали німецькі політичні партії, пресові офіцери та службовці інформаційних відділів мусять зважати на зміни в їх установах. Перевірка поширюється і на військові управи зони. Наприклад, впав у немилість Берія військовий губернатор Бранденбурґу відомий генерал Філатов.

Разом з чисткою збіглися й інші заходи, що їх звичайно тлумачать як зміну совєтської політики. До них належить наказ про зосередження росіян в окремих районах, який трактують як захід проти братання. Такі пояснення є неправдивими. Ненависть до німців, потрібна під час війни, тепер вже не актуальна. Тепер у Німеччині треба створити західню периферію, що симпатизувала б Москві. Через те совєтським офіцерам не тільки не забороняють брататися з німцями, а й вимагають цього від них. Щождо солдатів, то, навпаки, — стикання їх з вибагливим зовнішнім світом визнається небажаним, бо воно може скерувати думки їх в іншому, непотрібному напрямі, можливо напрямі капіталістичної ідеології. Запровадження окремих совєтських районів є, певніше, запобіжним заходом, викликаним іншими чинниками. Господарське становище східньої зони явно погіршується і годі сподіватися на покращання його найближчим часом після того як Росія відмовилася від пляну Маршала, а зобов'язання високими репараціями стоїть на перешкоді заплянованому торговельному договорові між совєтською зоною та СССР. Харчові приділи для совєтської армії мають бути знижені і за таких умов, зрозуміло, постачання із «спільного котла» стає вигіднішим, ніж поодинці. Крім того, неминуче зменшення харчових раціонів і для німецької людности може привести до тяжких пошестей, забезпечити від яких легше у відокремлених житлових районах. (За «Ді Ноє Цайтунґ»).

ПОМЕР ГЕНЕРАЛ ДЕНІКІН

У Сполучених Штатах помер відомий російський генерал Денікін, що стояв 1919 р. на чолі антисовєтської білої армії. Після її поразки він утік до Франції, звідки в минулому році переселився до Америки. Він мав 73 роки. (ДЕНА).

НІМЕЦЬКІ ОФІЦЕРИ ДЛЯ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ?

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Відповідаючи на запит в Палаті громад, помічник статссекретаря брітанського міністерства закордонних справ Мейю заявив, що за чутками, які дійшли до міністерства, Совєтський Союз запропонував колишнім німецьким офіцерам, що живуть у брітанській зоні, вступити до служби в совєтській армії. Як пояснив Мейю, відповідаючи на інші запити, брітанське міністерство закордонних справ досліджує всі одержувані інформації, але не має ще «конкретних» доказів правдивости цих відомостей.

ської еміграції в Південну Америку і англійської в Північну., — такі еміграції бували навіть катастрофами для своєї батьківщини-материка; ці еміграції емансипувались, бунтувались і навіть мордували своїх батьків. Здається, єдина чеська еміграція рр. 1914-18 відіграла в історії позитивну ролю. Відірваність від батьківщини однозначна з пересадженням рослини в інший клімат: вона або гине, або вибуює небезпечно, як петрушкові гаї, що є прокльоном Австралії.

Це правило, цю аксіому еміграції, ми теж за два роки повільно вивчили. І тому поважно та турботливо підходимо до питань розселення по світу, а острах бере в нас верх над приманами можливо кращого життя. Запевняємо, що коли навіть за 2-3 роки можливо буде вертатись в батьківщину, добрий відсоток нас не вернеться: люди почнуть на нових місцях будувати хати, ферми, женитись, виховувати дітей, посилати їх до школи. Одним з мотивів неповертання буде брак гроша, другим надія розбагатіти. Ми це знаємо і починаємо з усією суворістю собі усвідомлювати. І тому така сильна снага оборонитись від неминучої заглади, така жадоба нагострення та загартування духа, така тяга до того, щоб «їхати разом, гуртом, цілими таборами, бо то ж куди лекше». Так, щойно у тій «діяспорі» в світі буде видно вартість еміґрантів, щойно під тиском правдивої чужини з усіми її отрутами і чарами. Ми напевно не будемо в майбутньому здивовані з того, як попропадають маси крикливих таборових «патріотів» і як сірими, але й великими, героями поробляться смиренні трудовики, непомітні мешканці, різні «опортуністи» з таборів.

Так приходимо до останньої лекції з довгої та прикрої дволітньої школи таборового життя, до лекції про ще одну аксіому: **аксіому вартости людини.** В таборах доводилося нам усім за два роки бачити цілу гаму людських типів, що всі мали ярлик політичного еміґранта: таких «політичних», що їх ще й сьогодні не було б шкода репатріювати та передати в дарунок «батькові», як завдаток на опричників з НКВД, таких «патріотів», що якби їх слова були стріли, то ніодин наш ворог не ходив би по Божому світі, таких фарисеїв, що євангельські проти них — невинні ягнята і таких егоїстів, що їх варт описати, як клясичний зразок того типу людини. Але попри тих горлачів, що в час небезпеки перші тікали з табору і перші падали в ноги чужинцеві, попри всяких спекулянтів, що програвали за ніч по 5 000 марок, а на листи добродійних товариств вписували по 5 марок, попри «апостолів єдности», що українця з іншими поглядами на життя били до безтями, попри всяку гниль, шушваль і потрать, ми всі бачили її — нашу Україну у втіленні безлічі чесних хліборобів, робітників, інтеліґентів. Вони — 90% таборових мешканців, хоч вони не кричали, не протискались ліктями наперед, не приймали поз — і тому не впадали в очі. Але зате в очі впадала їх творчість: безліч шкіл, дитячих садків, фахових курсів, аматорських гуртків, хорів, орхестр, варстатів. Це їх заслуга — наша добра марка і те, що ми порівнюючи вигідно та культурно жили в таборових умовинах.

Ми навчились на еміґрації за два роки добачати **справжню українську людину** і навчилися відрізняти її від тих, що на ній спекулювали. Ми теж на неї вважаємо у тому страшному чорному світі, що відкрив перед нами свої ворота. За воротами — невідоме, знак запиту. Але справжню українську людину не треба навчати того, що вона — неофіційний амбасадор свого народу і своєї землі. У її крові лицарськість, чесність, відвага, стійкість і характерність, цілих поколінь найкращих з нашого роду. І вона буде діяти без дипломатичної школи так, що Україна ніколи за неї не посоромиться, а коли її місія скінчиться і коли вільна батьківщина покличе її, «на ясні зорі, на тихі води», світ не матиме таких ласощів, якими міг би надгризти золоту її вірність до свого порога, до своєї оселі, до своєї землі. Слідами запорожців з Синопу чи Трапезунду і задунайських мазепинців ця людина полине на заклик Матері, як вірний журавель, що його кличе далеке гніздо...

Ось на цю українську людину ми вважаємо, як на єдину вартість нашої еміґрації.

*

Двохлітні перебування в українських таборах, в самій гущі української еміґрації, не настроюють нас на порозі третього песимістично. Навпаки: крім матеріяльних здобутків, крім перших кроків у пропаґанді нашої справи, крім підвищення нашої якости самим уже перебуванням на Заході, за один з найбільших позитивів нашого життя в «діяспорі» вважаємо той, до якого найтяжче і найприкріше ми доходили, але до якого, нарешті, таки дійшли: До перемоги здорового глузду.

СССР ЗРИВАЄ АТОМОВУ УГОДУ

Нью-Йорк, (ДЕНА-Ройтер). **Надія ще в цьому році прийти до згоди в питанні міжнародньої контролі атомової енерґії зникла після того, як совєтський делеґат Громико заявив в робочому комітеті комісії атомової енерґії, що принципи американського пляну є для Совєтського Союзу неприйнятними.**

РАМАДЬЄ ДІСТАВ ВОТУМ ДОВІР'Я

Париж, (ДЕНА-Ройтер). Французькі Національні збори більшістю 404 голосів проти 184 висловили довір'я прем'єр-міністрові Рамадьє. За Рамадьє голосували соціялісти, МРП, радикал-соціялісти й члени поміркованих та правих партій. Комуністи й близькі до них групи підтримували вотум недовір'я урядові.

Знущаються з Атлантійської Хартії

«Оголошені під час війни гасла Атлантійської Хартії, — пише газета «Нью-Йорк Таймс», — стали в Східній Европі об'єктом глуму й знущань. Інші країни живуть у страху, що й у них може статися те саме. Новий політичний підпільний світ захопив там кермо влади. Нові диктатори хваляться там, проклямуючи свою «революцію». Совєтський Союз вказує мету, а методи личаються гітлерівськими. Про їх успіх свідчить та легкість, з якою чужа незначна меншість, що підтримується чужими ж баґнетами, спромоглася здобути ключові позиції в східньо-европейських країнах і нещадно розгромити демократичну селянську партію, яка репрезентує переважну більшість народу. Гострий протест міністра закордонних справ Маршала проти безсоромного порушення Румунією мирового договору (переслідуванням національної селянської партії) повинен був розвіяти раболіпний спокій народів і показати їм, куди ведуть їх ці нові «фюрери». (НЦ).

СОВЄТСЬКА УРАНОВА ГАРЯЧКА

Берлін, (НЦ). Згідно з таємним наказом совєтської окупаційної влади, біржі праці всіх провінцій зони повинні до кінця серпня надати для уранових копалень в Рудних горах 20 000 нових робітників з мужчин 16—45 років. Датований кінцем липня наказ походить від центрального уряду праці й соціяльного забезпечення в совєтській зоні; його вже розіслано крайовим біржам праці. Згідно з ним, особи всіх фахів мають бути перевірені щодо придатности їх до праці в гірничій промисловості, що є передумовою їх затруднення. Передбачено послати їх до Рудних гір. В поінформованих колах вважають, що цей наказ спричинить нову хвилю втеч з совєтської зони. Як відомо, дотеперішня примусова праця в уранових копальнях змусила тисячі мешканців східньої зони нелеґально переходити в західні зони.

ДЛЯ «ОДНІЄЇ ЧУЖОЗЕМНОЇ ДЕРЖАВИ

Берлін, (ЮП). Як повідомляє американська військова управа, в американській зоні під час контролі підприємств «Асканія» виявлено виробництво військових матеріялів, що провадилося без дозволу військової управи «для однієї чужоземної великодержави». Заарештовано 5 осіб. Перевіряючи склади, інспектори американської армії виявили різне військове устаткування, — між іншим, перископи для підводних човнів, вимірні прилади для далекобійних гармат, авіяційні компаси. Досі точно не з'ясовано ще, про яку «чужоземну великодержаву» йде тут мова. Підприємства «Асканія» у Фріденав і Маріендорфі замкнено і над ними встановлено контролю. Ця справа викликала в берлінській пресі велику сенсацію. Єдиною газетою, що намагалася послабити це враження, була ліцензійована совєтською владою «Теґліхер Рундшав». Надрукувавши вістку про виявлення згаданих матеріялів, газета не вмістила, проте, американського повідомлення про те, що матеріяли ці були призначені для закордонної держави.

«ЛІКВІДАЦІЯ ФАШИСТСЬКИХ БАНД У ПОЛЬЩІ»

Під таким наголовком вміщує «Радянська Україна» ч. 132 (7823) замітку про події в краю. Газета пише: «Опубліковано офіційне повідомлення про успішні операції по ліквідації фашистських українських банд УПА. У повідомленні зазначається, що банди, які тероризували населення в південних районах Жешувського і в кількох повітах Люблінського і краківського воєводств, складися з есесівців дивізії «Галичина», а також колишніх гітлерівських офіцерів і були зв'язані з закордонним центром «Організації українських націоналістів». У повідомленні відзначаються неодноразові факти співробітництва цих банд з бандами «Народове сіли збройне» і «Вольносць і Неподлеґлосць».

У результаті вжитих широких заходів щодо ліквідації цих банд було вбито 406 бандитів, в їх числі ряд ватажків. Кілька сотень бандитів захоплені і передані до рук судових органів. Проведено ряд арештів осіб, які співробітничали з бандитами. Захоплено багато зброї. У повідомленні зазначається, що населення подало велику допомогу в справі ліквідації бандитських зграй.

ГОЛОС «ПАТРІОТІВ»

«Англійські й американські імперіялісти, — пише центральний орган російської комуністичної партії «Большевик», — злочинно намагаються підкласти міну під російський патріотизм. Новітні імперіялісти прагнуть з допомогою старих буржуазних методів прокрастися в таємниці російської науки, щоб збагатіти на її досягненнях. Через те вони й хочуть заснувати в Росії свої вихідні бази антисовєтської пропаґанди. Ясна річ, що кожний росіянин, який будь-чим виявляє поступливість перед впливами ворога, шкодить інтересам своєї совєтської батьківщини, нівечить свою націю». (НЦ)

РЕПАТРІЯЦІЯ З КИТАЮ ДО СССР

Шанхай, (ДЕНА-Ройтер). Понад 1 000 совєтських громадян покинули Шанхай, повертаючися до Совєтського союзу, що має намір репатріювати з китайських міст 10 000 своїх громадян.

25-РІЧЧЯ ЯКУТСЬКОЇ АРСР

«Наприкінці червня трудящі Якутії відзначають 25-річчя своєї автономної республіки («Радянська Україна», 25. 6. ц. р.). За роки радянської влади якутський народ під керівництвом більшовицької партії із допомогою російського народу перетворив свою республіку, в минулому відсталу, у квітучий, багатий край».

Не згадали тільки допомоги українського народу, починаючи від Павла Грабовського і кінчаючи мільйонами українських засланців за часів найдемократичнішої конституції.

ТАЄМНИЧІ ПОДІЇ В КАРАЇБСЬКОМУ МОРІ

Згідно з аґентством Ройтера, американське міністерство закордонних справ повідомило про таємниче зникнення семи американських літаків, що без дозволу, очевидно, вилетіли за кордон. Прикордонній владі у Фльориді наказано вжити заходів до затримання літаків. Один навантажений бомбами літак спустився на летовищі кубанської столиці Гаванни; обслугу його заарештовано. Разом з тим, як заявив амбасадор Домініканської республіки у Вашінґтоні, на острові Куба нібито зібралися комуністична армія з 3 000 громадян деяких держав, що, трьома кораблями вирушивши з Куби, наближається до домініканських берегів. За повідомленням з Гаванни, ця армія, покинувши вночі Кубу, з'єдналася десь з іншими військовими групами з Венезуелі й середньо-американських країн, щоб зробити інвазію в Домініканській республіці. В зв'язку із цими подіями шириться багато різноманітних чуток. Комуністичні елементи нібито вважають «інвазію» вигадкою прихильників домініканського президента Трухільйо з метою посилити свою «диктатуру». Домініканський посол в Парижі теж спростовує вістки про інвазію. — (ДЕНА-Ройтер-ІНС).

ОН ПРИПИНИЛИ ВІЙНУ В ІНДОНЕЗІЇ

З півночі 5 серпня, згідно з вимогою світової Ради безпеки, після 15 день тяжких боїв в Індонезії, набрало чинности перемир'я між голляндською та індонезійською арміями. За наказом головнокомандувача голляндських збройних сил у східній Індонезії генерала ван Споора, голляндська армія припинила наступ на всіх фронтах. Проте, за пізнішими повідомленнями, між голляндським та індонезійським військом сталося кілька сутичок, в яких кожна сторона обвинувачує іншу. США запропонували своє посередництво для полагодження голляндсько-індонезійського конфлікту. Голляндський і індонезійський уряди прийняли американську пропозицію, але індонезійці вимагають відтягти голляндську армію на лінії, на яких вона була 14 жовтня 1946 р. (ДЕНА-Ройтер).

МАРОККАНСЬКИЙ ВАТАЖОК ЗАГРОЖУЄ ФРАНЦІЇ ВІЙНОЮ

Париж, (ДЕНА-ІНС). Колишній провідир марокканських повстанців Абд-ель-Крім заявив в інтерв'ю, що він має намір оголосити Франції війну, якщо організація Об'єднаних Націй не зможе задовольнити вимог марокканських націоналістів. Цієї війни, що закінчилася б перемогою над Францією, — сказав Абд-ель-Крім, можна було б уникнути, коли б Об'єднані Нації видалили з північної Африки французів.

ПІДОЗРІЛИЙ ЛЮКСУС

Як повідомляють з Любеку, вночі проти 7 серпня місцева кримінальна поліція з участю англійської провела широку ревізію люксусових готелів та місць розваги в Тіммендорфі, Ніндорфі та Шарбойці, особливо перевіривши «Імменгоф», «Ді Інзель», «Берберіну» та «Ді Коралле». Покищо знайдено 500 пляшок секту, 2 100 пляшок білого й 412 пляшок червоного вина, багато закордонних сиґарет та різних харчових продуктів. «Імменгоф» перебував у стані капітальної перебудови, що мала коштувати $1^1/_2$ мільйона марок. Він наміряся придбати нові розкішні меблі й устаткування, яких не міг мати навіть за передвоєнних часів. В усіх цих місцях було повно відвідувачів, хоч входити до них дозволялося тільки за особливими картками. Майже ніхто з присутніх, в тому числі й кельнери, не мали робочих документів. Місцевих мешканців не виявлено, — гості приїжджали, здебільшого люксусовими автами, з Гамбурґу, Бремену, Штаде й Люнебергу. «Імменгоф» і «Ді Інзель» тимчасово зачинено. В першому з них тимчасово затримано власника Ґрота, керівника справами Шварца й кухаря, в другому — власника Клюппа, керівника справами Ніклянса й кількох кельнерів. («Франкфуртер Рундшав»).

Бояться правди

Як повідомляють з берлінських вірогідних джерел, совєтське найвище командування в Німеччині наказало всім підлеглим йому як військовим, так і цивільним совєтським громадянам до мінімуму обмежити «братання» з німецькою людністю. Досі їм дозволялося мешкати разом з німецькими родинами, відтепер вони мусять бути зосереджені з своїми родинами в певних кварталах, заброньованих виключно за російськими громадянами, або в спеціяльно призначених будинках, де раніше мешкали й німці. Про підстави такого кроку російської влади нічого не сказано. Його ставлять в зв'язок з новими приписами про підтримання безпеки, що їх видав у Москві на своїй сесії Верховний Совєт. Згідно з повідомленням аґентства Ройтер з Відня, совєтський генерал-полковник Курасов також видав наказ, що забороняє совєтським військовим зносини з австрійським населенням, зокрема шлюби між російськими вояками й австрійськими громадянками. Як переказують з одного високого альянтського джерела, совєтські вояки всіляко ухиляються покидати Австрію і повертатися до своєї батьківщини. Відпусток в совєтській армії не дають взагалі, щоб не дати можливости російським воякам розповісти вдома правду про життьові умовини на Заході. Вояків, що повертаються до Совєтського Союзу, обшукують на прикордонних станціях, відбираючи їм все, що вони придбали собі на Заході, — як от хутра, годинники й інші речі «західнього походження». Число дезертирів сягає пересічно 200 щомісячно. Совєтські вояки, заздалегідь придбавши собі цивільний одяг, тікають із своїх військових частин, а тоді шукають собі притулку у високих горах південної Австрії. Інші, змінивши своє прізвище, переходять до західніх альянтських зон як «переміщені особи».

СТАЛІН НА ЛЕТУНСЬКІЙ ПАРАДІ

3 серпня, в день совєтської авіяції, біля Москви влаштовано було показові польоти, на яких був присутній маршал Сталін. Пролітаючи над летовищем, ескадри літаків утворювали в повітрі окремі літери, складаючи прізвище Сталіна. Святкування закінчилися масовими стрибками з літаків. Одна група парашутистів вистрибнула з висоти 12 кілометрів. Перший парашутист досяг землі за 18 хв. 40 сек.

МАНЕВРИ В СССР

Бельґійська брюсельська газета «Ля Лібр Бельжік» переповідає розповідь одного дипломата, який в червні прибув з Москви до Парижу, про таємні маневри російської армії. Вони мали бути вступом до великих осінніх маневрів, що в них візьмуть участь всі три головні роди зброї совєтської армії.

Вступні маневри проходили вздовж західного кордону СССР між Ригою і Одесою. Виступали в них 25 модерно вишколених дивізій, дії яких розвивались майже непомітно з огляду на велику швидкість їх рухів. Маневри тривали всього три дні. Завданням їх було — провірити м. ін. підготування змоторизованої артилерії, бази якої знаходяться в містах — Риґа, Вільно, Двинськ, Берестя, Вінниця і Кишинів. В маневрах авіяції взяли участь переважно літаки швидкої дії, легкі бомбовози і так зв. «детекторові літаки», що мають завданням стверджувати наявність атомових бомб на ворожих літаках. Ці літаки мають окреме приладдя «атомний радар». Далі в маневрах брали участь 6 дивізій десантних військ з модерною зброєю; кожна дивізія мала 12 000 **вояків.**

Одночасно відбувалися морські вправи на Балтійському морі і маневри всіх совєтських річних флотилій на Дніпрі, Двині, Бузі, Прип'яті, Пруті та Дністрі.

Маневрами фльоти і летунства на Чорному морі з метою заслонити Босфор на випадок небезпеки від Середземного моря, командувала трійка: адмірал Кузнецов, маршал Жуков і генерал Воронов. В той самий час багато гірських військ і кавалерії мали відбувати свої маневри на Кавказі і на Далекому Сході, де командував ними маршал Маліновський. Загально думають, що в осінніх маневрах СССР візьмуть участь три чверти всього складу совєтських збройних сил.

ПРЕДСТАВНИКИ ІРО У ФРАНКФУРТІ

До Франкфурту прибули літаком з Женеви й зараз же поїхали до американської головної квартири секретар підготовчої комісії ІРО Вільям Тук та його заступник Ракер. (Дена).

— Бюджет Об'єднаних Націй, що має бути поданий їх загальним зборам у вересні цього року, передбачає витрати в сумі 39,4 мільйона долярів.

— Між Великобрітанією та Угорщиною укладено торговельний договір терміном на три роки.

— Брітанське морське міністерство опублікувало останнє писане звернення Гітлера, послане ним генералові Йодлю 29 квітня 1945 р., тобто напередодні самогубства з Евою Бравн. В ньому сказано: « Повідомте мені зараз. Де аванґарди Венка? Коли вони наступатимуть? Де дев'ята армія? В якому напрямі пробивається дев'ята армія? Де аванґарди Гольста?? Адольф Гітлер».

— Як заявив французький міністер закордонних справ Бідо, французький уряд обговорює тепер питання про відновлення торговельних зв'язків між Францією та Еспанією. Еспанські республіканські кола в Парижі занепокоєні цією вісткою.

— Відкликані з своїх постів і повертаються з Европи до Вашінґтону командувач американськими повітряними збройними силами в Европі генерал-майор Едвардс, керівник повітряної транспортової служби генерал Б'ю і бриґадний генерал Мек-Кі.

— Новий мусульманський домініон Пакістан домагається за посередництвом брітанського уряду бути прийнятим до організації Об'єднаних Націй.

Брітанський фельдмаршал лорд Вавел (ліворуч) прибув 6 серпня до Німеччини. На летовищі в Дюсельдорфі вітає його командир полку „Білої Варти" полковник Айнес. (ДЕНА)

Події минулого тижня

— Після того, як від пропозиції еспанського республіканського президента Барріо створити еміґраційний уряд послідовно відмовилися член ліворепублікaнської групи Хіраль і провідний каталонський республіканець Сунер, президент Уарріо звернувся з такою ж пропозицією до Альбаро Деальборйона, що живе в Мехіко. Його відповіді ще нема.

— Як повідомляють з Лондону, брітанський та совєтський уряди вживають заходів до поновлення припинених торговельних переговорів.

— У зв'язку з епідемією дитячого паралічу із смертністю до 10%, що поширюється в Німеччині й Австрії, закрито всі австрійські школи, а багато населених пунктів в Австрії оголошено на карантинному стані.

— З Чехословаччини виселено вже 3 038 000 німців; 170 000 німців лишаються ще в країні.

— 40 000 людей мешкають в Дюссельдорфі в бункрах та пивницях.

— Згідно з даними китайської комуністичної армії, втрати її в 1946 р. визначаються в 358 000 чоловіка, з них — 69 тисяч вбитих, 267 000 поранених і 22 000 зниклих. За тими ж даними, комуністична армія займає майже всю Манджурію та Північний Китай, крім Мукдену та інших великих міст і «сполучених коридорів», що ведуть до них.

— Військовий губернатор американської окупаційної зони в південній Кореї генерал Лерч наказав заарештувати всіх активних членів крайніх лівих політичних груп. В самому Сеулі вже арештовано 2 000 осіб.

— У своїй промові, яку передавало чехословацьке радіо, болгарський прем'єр Дімітров гостро закликав до «слов'янської солідарности» й застерігав проти «західніх ворогів слов'янських народів». Як заявили з цього приводу в брітанському міністерстві закордонних справ, промова Дімітрова звучить як расова пропаґанда, скерована на розкол світу на бльоки.

— Французькі Національні збори ухвалили зменшити штати урядовців приблизно на 15%, тобто на 300 000 чоловіка.

— 12 серпня у Вашінґтоні почалася нарада в питанні про підвищення видобутку вугілля в Рурщині. В нараді беруть участь 24 американські й 8 брітанських делеґатів.

— Президент Трумен мав 12 серпня нараду з американським міністром закордонних справ Маршалом, військовим міністром Ройолом та морським міністром Форрестелом. Нарада тривала 40 хвилин.

— У Кракові почався процес одного з провідників польської підпільної організації ВіН Непоколчицького та його співробітників, що їх обвинувачують у «шпигунстві» й передаванні секретних відомостей «закордонним державам».

— «Правда», коментуючи вашінґтонські переговори про укладення італійсько-американського договору про «приязнь, торгівлю і пароплавство», називає італійський уряд «знаряддям Сполучених Штатів», яким він, мовляв, надає право купівлі в Італії земель та підприємств і низку істотних привілеїв у господарському й культурному житті країни. Крім того, за твердженням газети, в договорі передбачаються і заходи військового характеру, що мають на увазі військову співпрацю обох країн в разі війни.

— Дві північно-африканські національні організації і ветнамсько-американська «спілка приязні» звернулася до генерального секретаря ОН Тріґве Лі з проханням подати на розгляд світової Ради безпеки питання про становище в північній Африці, тубільна людність якої терпить від експлуатації і національного гноблення Францією.

— На думку грецької урядової газети «Естіа», совєтський протест з обвинуваченням Греції в «неприязних ділах» може привести до припинення дипломатичних стосунків між обома країнами, а також з Юґославією і визнання СССР і балканськими державами «вільного» грецького уряду.

— Американський міністер закордонних справ Маршал висловився за скликання брітансько - американсько - французької конференції в питанні німецької індустрії і вугілля.

Тези Джемса Бернгема

НАПИСАВ АНДРЕ МОРУА

Майстерні книги, що мають однаково глибокий вплив і на сучасність і на майбутнє, не завжди знаходять численного читача. Небагато хто студіював і справді збагнув **«Капітал»** Карла Маркса. **«Міркування про силу»** Жоржа Сореля знані лише небагатьом вибранцям. Навіть **«Contrat Social»** Руссо ніколи не належав до легко зрозумілих чи популярних книг. Проте, при посередництві окремих ділових людей великі книги виконують часом велику функцію. Американського есеїста Джемса Бернгема маси не тільки не читають, а й не знають, але на динамічних читачів він зробив неподільний вплив. Хто ж такий Дж. Бернгем? Публіцист в такому ж сенсі як Макіявеллі, Монтеск'є, Маркс і Сорель. Хочемо тут об'єктивно подати вчення Дж. Бернгема.

У своїй першій книзі **«Революція верховодів»** (Тзе Менеджерієл Ревулейшен) висуває він, як це звичайно роблять марксисти, окремі тези:

1. Ця війна є революція, тобто зміна еліти, що відповідає переходові від февдальної системи до капіталізму. Нова еліта створиться (за Бернгемом) ані з соціялістичних теоретиків, ані з техніків чи вчених, але з **«верховодів»**, тобто з організаторів виробництва, бюрократів, директорів фабричних підприємств та адміністраторів. Він твердить, що ця кляса нині і в Росії і в Сполучених Державах вже тримає справжню владу в своїх руках.

2. Частинно капіталізм продерся у двадцяте сторіччя, подібно як рештки февдалізму вдержалися у п'ятнадцятому; але в численних країнах капіталізм з огляду на ним самим витворені технічні винаходи виявився нежиттєздатним. Йому на зміну (каже Бернгем) не прийде демократичний соціялізм, тому що маси неспроможні впоратись зі складною господарською системою. Нове суспільство не буде безклясове, лише буде це — і почасти вже є — аристобюрократія.

3. У цім новім суспільстві залишиться глибоке зрізничкування і вдержаться навіть певні форми спадщинного права, гроші однак відіграватимуть значно меншу ролю й безробіття не буде зовсім. Народні представництва в меншій мірі ніж урядові зверхники посідатимуть найвищу владу. Не зважаючи на це — демократичні форми зберігатимуть міжнародне значення, і самі верховоди і в промовах і при врочистостях будуть змушені надівати демократичний плащик.

4. Міжнародня політика цих нових громадських спільнот призведе до створення просторих союзів держав. Велика кількість самостійних держав зле пасує до плянового господарства. Світова держава, що являла б собою єдину логічну розв'язку, видається для найближчої майбутности ще мало можливою. Постануть скорше великі групи держав: Сполучені Держави, Росія, може також Західня Европа. Нові ідеології підвищать господарчу безпеку і припинять капіталістичну анархію.

Це був образ майбутнього суспільства, який Бернгем в 1941 р. у своїй книзі **«Революція верховодів»** вималював з невблаганною одвертістю.

У книзі **«Макіявеллісти»** він спромігся виявити засади в тій же мірі твердої як теж реалістичної політики й одночасно показати, що її треба поєднувати з повагою до свободи.

Макіявелліст — це публіцист, який, замість брати «на-віру» віровизнання партій, намагається пізнати сховану за гаслами й формулками дійсність. Більшість людей не наважується висловити свої бажання, побоювання й цілі. Приміром, справжньою метою Французької Революції було (за Бернгемом) розірвати февдальні й корпоративні пута, щоб створити ліберальну й капіталістичну систему господарства. Алеж революціонери не тільки не визнавали цієї ідеології, ба навіть не усвідомлювали її. Вони в добрій вірі огороджувалися мітами — як, напр., теза про природжену добрість людини чи про громадський договір. Зібрані на Нікейськім Соборі єпископи гадали, що вони говорять про єство Бога (і були в тім навіть переконані), — насправді ж ішлося про те, чи Середземне море і в майбутньому має лишитись під проводом Риму як політична одність, чи ні... 1919 р. великодержави намагалися показати, буцім то вони конферували про моральність засади свободи морів, тоді як в дійсності йшлося про те, хто буде тими морями володіти.

Декотрі сміливі теоретики — Макіявеллі, Моска, Сорель, Міхельс і Парето — робили спробу відокремити зерна фактів від словесної полови. Бернгем подає перебіг думок кожного з них і намагається встановити систему тієї макіявеллічної науки, що спільна їм усім. Подаємо її — так як він сам це робить — у формі окремих коротких тез:

1. Створення політичної науки є можливе.

2. Предмет цієї науки — боротьба за владу.

3. Боротьби цієї не можна зрозуміти, якщо прислухатися лише до зовнішньої уявности говореного й писаного слова.

4. Найактуальніше зрізничкування — це поділ на вождя і ведених, на еліту і нееліту.

5. Політична наука вивчає головно складення еліти.

6. Мета кожної еліти (або кожної провідної кляси) — насильством чи підступом вдержатися при владі.

7. Ця мета ховається за охоронною пеленою політичних мітів.

8. В кожному суспільстві стоять одна проти одної дві тенденції: прагнення еліти вдержатися при владі і прагнення нееліти посісти місце еліти. При тім перемагає завжди не-еліта. З цієї боротьби твориться історія, що ніколи не може бути в рівновазі. Нема й ніколи не буде країни Утопії чи Золотого віку.

Що ж зумовлює цю раптову зміну еліти, що ми звемо революцією? Революції відбуваються тоді, коли еліта, що при владі, стає нездатною до асимілювання нових елементів; коли вона втратила довір'я до себе самої; коли вона занедбує ті функції, що належаться їй як панівній клясі — для того, щоб присвятитися приємностям; і коли вона не важиться більш вживати насильства для своєї оборони. Це має місце нині (говорить Бернгем) в капіталістичної еліти. Внаслідок технічного поступу її господарства система перестаріла, велика частина її членів відступила від ведення справ; вона втратила зовсім довір'я до самої себе і вона врешті вдасться (як свого часу аристократія) до гуманітаризму, що торує дорогу самоволі нових еліт, що виявляють більшу здатність до твердости. Друга світова війна це лиш етап революції, що почалася 1914 р.

Чи зможе демократія пережити цю зміну еліти? Згадаймо, що професор Гаєк у прославленій книзі **(«Шлях послужливости»)** відповідає на це питання запереченням. На думку проф. Гаєка, капіталістичний і політичний лібералізм — неподільні. Джемс Бернгем не поділяє цього погляду. Бернгем розвиває щодо цієї теми цілком нові думки, що вповні заслуговують на увагу. Він не вірить, що виборчого права — навіть коли воно загальне — досить, щоб дійти до свободи. «Ми це пережили», каже він, «що диктатори, спираючись на загальне виборче право, добивалися більшости. Це ще не робило їхнього панування ліберальним. Фашизм може дуже легко зруйнувати демократію в ім'я демократії».

Те, що на думку Бернгема створює волю — це право громадян ставити відкритий протест проти панівної еліти. Не тільки тому, що макіявеллісти шанують міт свободи — вони гадають, що така свобода потрібна, — лише тому, що людське мислення без свободи не може в жадній царині, — також і в науках, — поступати вперед.

Жадна влада самохіть себе не обмежує. Тим то вона стало прагне вдержатися і по змозі поширитися. Кожна влада, коли її не контролюється і не побоюється, розвивається до деспотизму — і добрий деспот це лиш щасливий випадок. Головний зверхник, щоб зберегти собі добру репутацію, потребує опозиції. Без свободи не може бути жадного суспільного добробуту.

Свобода суспільства вимагає, щоб побіч себе стояли різні автономні суспільні сили. Жадна партія не може врятувати свободи для себе самої; партія, що не при владі, стоїть по боці свободи до тієї хвилі, поки сама досягає влади. Отож конче потрібно, щоб наступницею тої опозиції, яка щойно зійшла на трон, була нова опозиція.

Але чи не може свобода являти в тяжкі часи небезпеку для сили й стабільности держав? Відповідь на це питання проста: двічі — у 1918 і 1945 р. — вільні країни перемогли німецький деспотизм. Критика з боку опозиції примушувала панівну еліту цих країв постійно поліпшувати її методи. Навпаки диктаторська форма урядування її ж власною системою приречена до загибелі. Як часто в перебігові війни протести громадської думки й Конґресу спонукували уряд до зміни його намірів! Яку вирішальну ролю знову таки відіграла при поразці Німеччини мовчанка громадської думки цієї тоталітарної країни та влада однієї партії, що вбачала зрадника в кожному, хто мислив інакше ніж вона.

І тепер ще одне останнє питання: Чи не мусить концентрація господарчої влади конче зруйнувати свободу? Бернгем відповідає: У самій некапіталістичній господарській системі можна добачити, що влада є подільна. Держава може бути децентралізована. Замість капіталістичного «ринку», при якому ціни диктуються ініціятивою окремих осіб, можна б з допомогою трансакцій автономної влади, синдикалістичних груп, споживчих та урядовчих товариств створити новий рід ринку. Подібний розвиток не є цілком фантастичним уявленням духу; первопочатки цього розвитку можна вже впродовж кількох літ спостерігати в Америці. Якби дійшло тут до тотальної концентрації — свобода була б у небезпеці. Але такого тоталітаризму можна і треба уникнути. Політична свобода — це результат конфліктів, які відбуваються між правлячою і опозиційною елітою. Майбутність свободи залежить від безперервного становлення таких конфліктів, і це є теж причиною того, чому опозиції не треба боятися, а навпаки — треба підтримувати її.

Це в головних рисах зміст цієї інтеліґентної і сильної книги; хто цікавиться ближчими подробицями — відсилаю всіх прибічників макіявеллізму до самого нового Макіявеллі.

(З часопису «Ревю де Парі»).

ПО-ДЕМОКРАТИЧНОМУ

За мировим договором, колишні італійські міста Тенда й Бріґа, розташовані коло французького кордону, мають перейти до Франції, при тому без будь-якого плебісциту місцевого населення. Однак, зважаючи на те, що французька конституція вимагає для приєднання до Франції нових територій згоди їх людности, Франція вирішила влаштувати в обох цих містах народнє голосування. Разом з тим, щоб забезпечити голосуванню свободу й об'єктивне проведення, французький уряд просив міжнародній суд ОН призначити для цього своїх спостерігачів. Міжнародній суд призначив для контролі голосування трьох своїх представників. (ДЕНА-ІНС).

— В кінці липня стіни совєтської амбасади у Вашінґтоні пообклеювано плякатами з антисовєтськими гаслами. Перший секретар амбасади Вавілов власноручно поздирав частину з них. За день після того вночі у Вашінґтоні ж на будівлі брітанського консуляту намальовано знаки свастики й зроблено антибрітанські написи.

Від 28 липня до 1 серпня радили в Парижі театральні фахівці, підготовляючи заложення міжнародного театрального інституту. Нараду організувало ЮНЕСКО, а прибули на неї делеґати з цілого світу. Праворуч — французький актор Жан Люї Баро, ліворуч — директор італійського театру Браґалія. (ДЕНА)

Український квартальник в США

(The Ukrainian Quarterly, Vol. III, Number 2. Видання Українського Конґресового Комітету в Америці, Головний Редактор Микола Чубатий, Члени Редакційної Колегії: Лев Добрянський і Степан Шумейко, Нью-Йорк, 1947, ст. 101—192).

Перед нами поважний тримісячник англійською мовою, що виходить уже третій рік в Америці та інформує англосаксонський світ про наші справи. А цієї інформації нам дуже потрібно, бо як видно з огляду американської й чужої періодики, вміщеного на кінці цього числа «Квартальника» — то про наші справи на Заході не завжди вірно поінформовані. Ми чомусь то завжди занедбували інформувати світ про себе, це вже раз помстилося на нас вкінці першої світової війни, а тепер може наше занедбання в цій справі ще раз спричинити неприємні несподіванки в найближчому майбутньому. Тому треба щиро вітати працю Редакції та зусилля того невеликого гурту людей, що взялися вірно вияснювати українську справу перед Західним Світом.

Ми ще пам'ятаємо, якто наша справа «добре стояла» в дипломатичних колах після закінчення першої світової війни, аж нагло прийшло рішення Ради Амбасадорів 1923 року, що мов обухом ударило по головах наших дешевих оптимістів, що й тоді, так як і тепер, за «найважніше» уважали сварку між собою за те, чого ще зовсім не було. Про це повинна пам'ятати і наша европейська еміґрація та знати, що наша проблема зовсім «не стоїть так дуже добре», якби ми цього хотіли і як дехто собі уявляє по наших таборах. Европейська еміґрація ще зовсім нічого не зробила в справі інформації чужинців про наші справи, бо самого нашого існування на еміґрації — ще замало. Правда, читали ми обіцянки наших журналістів і письменників про працю в цьому напрямку, але, здається, що крім «великих слів велику силу» — ще нічого не зроблено, бо вся енерґія досі йшла на те, хто має репрезентувати та панувати... над таборовими супами.

Тому відрадно стало на душі, коли ми читали американський «Квартальник». Є там поважні статті про поточні політичні справи, такі як редакційна стаття «Східня Европа і Труменова доктрина», або Чемберленова стаття про ситуацію в Україні в зв'язку з номінацією Л. Каґановича, чи праця К. Маннінґа про «Демократичну дипломатію і Україну». Окремо треба згадати розвідку проф. Чубатого під заг. «Україна і Західній Світ», в якій знаний наш історик дає короткий історичний огляд наших зв'язків з Европою. У 2 числі «Квартальника» маємо аж чотири статті на літературні теми (чи не забагато?). Сюди належать дві статті Percival-а Cundy про Марка Вовчка і Лесю Українку (цей сам автор дав і переклади чотирьох поезій нашої письменниці) та стаття Андрусишина під заг. «Думи — лірична історія України». В. Ю. Кисілевський передруковує статтю про Шевченка, що 70 років тому друкувалася в журналі, який виходив в Лондоні під редакцією К. Діккенса, славного англійського повістяра.

Є ще в журналі коротка згадка про професора хемії д-ра Юрія Кистяківського, славного винахідника та нащадка знаної нашої родини, з якої два члени, дід і батько, були визначними нашими науковцями, а також замітка під заг. «Митрополит Сліпий — український Степаніч—в карному батальйоні праці».

Журнал замикає відділ рецензій та огляд періодичних видань «Україніка в американських та чужих періодиках».

Бажаємо зі щирого серця, щоб видавці з повним успіхом продовжували своє таке дуже важливе, діло, щоб могли з'єднати коло себе більший гурт співробітників, бо знаємо, що їхня праця — це орання перелогу, який попередні наші покоління так дуже були занедбали.

А наша европейська еміґрація повинна вже раз кинути безплідні сварки, а в видавничій ділянці видавати ще щось інше, а не тільки плаксиві поезії. Поезією ще ніхто держави не здобув і ми тут не будемо виїмками, хоч би в ліриці була не знати яка гураганна тромтадрація... Та ж ми вже, здається, трохи далі від літературного відродження!

Л. Грушенко.

ГАЛИНА ЛАЩЕНКО

Останні дні Олеся

(Продовження)

(Закінчення з 84—85 чч. «Неділі»).

Другого дня перед обідом я заїхала відвідати хворого. Здивувалась, як побачила його в передпокої. Стояв і курив.

— Ще не робили пункцію, — сказав подражнено. — Все обіцяють і обіцяють а досі нічого не роблять.

Я розуміла, що цей стан очікування операції був для нього неприємний. Заспокоювала його, що моя товаришка Валя буде ще раз говорити з лікарями. Вона тут один час працювала і знає всіх лікарів і сестер. Обіцяла привезти з дому все, що поет потребує і заспокоїти Віру Антонівну.

— Лікар іде! — крикнула сестра. Всі на місця!

Я ледве встигла всунути до рук Олександра Івановича волошки, що йому принесла.

— Завтра прийдемо до вас з Вірою Антонівною — прошепотіла я на прощання.

Години відвідин були від 2—4. Я мала заїхати за дружиною поета другого дня о 1-й годині, щоб разом їхати до лікарні. Але я трохи спізнилась.

— Вибачте, я не могла раніше приїхати..., почала я просити вибачення, але Віра Антонівна чомусь всміхалася. Я не розуміла, чому.

— Заходьте, Галю, заходьте! — кликала вона мене. У неї був такий дивний вираз обличчя. Я ввійшла до кімнати і побачила, що там сидів Олесь.

Задоволений, веселий.

— Ви... тут! — крикнула я з докором. Ви втікли від пункції!

— Я вже після пункції.

— Як?

— Її зробили вчора ввечері, — сміючись відповів він.

Я схопилась за голову.

— Але як так? Це ж неможливо! Як ви приїхали до дому?

— Я приїхав уже о 9-ій год. ранку, — хвалився Олесь.

— Але як лікарі вас пустили?

— Коли я їм сказав, що можу ходити, то й пустили.

— І ви отак сам один їхали грамваєм після операції?

Він хитнув головою з хитрим виглядом школяра, що наробив збитків. Був дуже, дуже милий в цей день і весь час жартував. Я помітила, що він привіз із шпиталю мої волошки. Хоч був веселий, але говорив про смерть. Віра Антонівна його заспокоювала.

— Я знаю, — казав він, — ви всі хочете мене потішити.

Це було 15-го червня. Оповідав, як пройшла пункція Дуже боліла, але ніразу не застогнав. Навіть помагав лікарям під час операції і сам тримав таз. Взяли в нього 12 літрів води. Потім оповідав про хворих із своєї палати. Встиг за два дні, що був у лікарні, познайомитись з багатьма. Легко знайомився з людьми і з довір'ям до них ставився, але тоді, коли це бувало несподівано, просто, не напружувало і не нудило його. Не любив урочистих чаїв і прийомів. Оповідав мені тепер про хворих.

— Москаль один, маляр, лежав біля мене. Все дивився на ваші волошки і милувався, яка чудова їх барва і що тільки італійське небо може з ними зрівнятись. А ось я ніколи не бачив в Італії такого неба.

Дав мені до шпиталю доручення: заплатити за весь час його перебування там і в палаті, де він лежав, пороздавати цигарки тим хворим, які йому позичали свої. Всі доручення я виконала другого дня.

Тепер Олесь жив думкою про Ледеч на Сазаві. В село Белу, біля Ледеча, мала поїхати на літо й наша родина. Минуле літо моя мама з вітчимом там уже жили. Але це літо виникали труднощі з харчуванням. Був же час війни і питання прохарчування було одно з найскладніших. Йшло листування зі знайомими українцями в Ледечі і селі Белій. Олександер Іванович дуже переймався цим, весь час писав туди. Взагалі говорив і мріяв тепер найбільше про Ледеч. Він дуже любив природу і завше, як наставали теплі дні, з вудками виїздив «на рибу». Але тепер він просто рвався з міста, з сірої закоптілої Праги, до зеленого гаю, трави, спокійних вод, чистого повітря. Мріяв:

«...поспішаючи з вудками
Піти на річку або став»...

. . . .

А навкруги нема нікого...
Зелений став та очерет.
Та хтось, що ліг і спочиває
Нап'явши голубий намет».

(З «Жовтої книжки»).

— Але ж як ви поїдете? — говорили всі. — Вода помалу набирається, знову через деякий час треба буде робити пункцію. Там нема добрих лікарів. Та поет подбав і про це. Вже списався з місцевим лікарем д-ром Косом і той обіцяв зробити пункцію. Вже у ветеринарного д-ра Васківського була для Олеся кімната. А у чеського лікаря, д-ра Марека, під доглядом якого тим часом був в Празі, Олесь дістав дозвіл поїхати до Ледеча. Олесь, що часто лінувався написати листа, виявив якраз у цій справі багато спритности. З цього видно, як йому хотілося їхати.

У неділю 11-го червня у Олеся зійшлося більше товариство: пані Марія Фабіанова, словачка родом, пані П. Будкова, чи як ми її називали «пані Поля», напів німкеня, напів полька, одружена з українцем і цілком українізована, Валя, проф. Леонід Білецький, родич поета, д-р Тинянко, моя мама, я. Деякі з них бували у Олеся багато років.

Олесь був у цю неділю жвавий, багато жартував, сміявся, але мав дуже втомлене обличчя, втомлені очі. Моя мати це помітила і як ми вертались додому, мені про це сказала.

— Тепер я бачу, що Олесь дуже, дуже хворий, — говорила вона. Олександер Іванович вставав, ішов до шафи, брав соду і прийняв її. Цим він дуже зловживав. Часом приймав її без води просто в трамваї. Видно було як з усіх сил боровся з недугою, не хотів її визнавати, хоч, власне, перший поставив своїй хворобі діягнозу.

— Я знаю, що в мене є, — якось сказав Олесь дружині, — водянка. І, справді, лікарі потім підтвердили це підозріння. Але тому, що так пізно пізнали це, вже тяжко було недугу лікувати.

Так і не було остаточно вирішено у Олеся в цей вечір щодо відїзду до Ледеча. Всі радили йому ні в якім разі не їхати, але він не погоджувався. Всі бачили в його бажанні їхати до Ледеча лише дитинство і впертість. Моя мати побачила тут і щось інше. Він відчував, що вже ліки не поможуть і силою волі, безмежною волею жити хотів перемогти смерть. Обновлення сили, здоров'я, він шукав серед природи: у лісі, в полі, біля води. Від сонця, вітру, шукав він останнього порятунку.

Не даремно ж:

«Дзвенів пташками степ широкий
І я не виніс щастя — муки
І розітнувсь мій перший спів».

Такий був «початок» і такий самий був «кінець». Боровся зі смертю по своєму стихійно і могутньо, як лев, і перед смертю тікав від людей на самоту, до природи.

У понеділок 12-го я знов провела вечір у Олесів. Поет зустрів мене словами:

— Знаєте, пані Галю, який дивний я

Коротко

(Всі вістки за аґентством ДЕНА, Ройтер та ІНС).

— До Англії на 5 день прибули 12 німецьких провідних політичних діячів з брітанської окупаційної зони, що мають ознайомитися з адміністративною та господарською системою й парляментським життям Англії.

— Американський експортно-імпортний банк анулював кредит в 7,5 мільйонів долярів, призначений Угорщині на купівлю американської бавовни.

— В Берні закінчився 32-й світовий конґрес есперантистів, в якому брали участь 1 369 делеґатів з 35 країн. Конґрес подав до УНЕСКО петицію з 280 000 підписів про загальне запровадження есперанто в рямцях Об'єднаних Націй.

— Конференція 11 держав у справі укладення з Японією мирового договору, що була призначена на 19 серпня, на прохання Великобрітанії та домініонів, відбудеться лише після пленуму Об'єднаних Націй.

— В американській окупаційній зоні Австрії викрито підпільну організацію «Вервольф» із складом амуніції. Заарештовано 9 провідних членів групи. На чолі цієї нацистської організації стояв колишній есесівський фюрер Шварц, що разом з тим був лідером комуністичної партії в Ноймаркті.

— Як видно із звіту американської військової управи, до американської зони щотижня прибуває з Совєтського Совєтського Союзу пересічно 1 500 німецьких непрацездатних військовополонених 10% яких доводиться вміщати в лікарні. Всі вони потребують відпочинку від 3 до 6 місяців.

— Як повідомляє агентство «Юнайтед Прес», урожай в Совєтському Союзі в цьому році дуже добрий, проте совєтська влада стурбована різним збільшенням крадіжок зерна.

— «Правда» й совєтське радіо скаржиться на низький видобуток вугілля і поганий стан устаткування в Донецькому й Кузнецькому баейнах. На одній великій копальні в Донбасі не можуть працювати через несправність принаймні половина машин.

— Всі збройні сили обох індійських домініонів будуть перебувати під командуванням брітанських офіцерів.

— Совєтський Союз знову протестував в організації Об'єднаних Націй проти прийняття до неї Ірляндії, Португалії та Трансйорданії.

— В Бостоні (США) засуджено до довічного ув'язнення і штрафу в 10 000 долярів американського журналіста Дуґласа Ченлда, що під час війни під всевдонімом Поля Ревера провадив берлінським радіом нацистську пропаґанду.

— Московське радіо твердить, ніби комісія з представників чотирьох великодержав, що перевіряла стан демонтажу німецької військової промисловости, визнала його «цілком незадовільним» у західніх, особливо американській, зонах і «задовільним» у совєтській.

— Французька комуністична ґазета «Се Суар» гостро виступає проти антикомуністичної промови генерала де-Ґоля в Рен, називаючи її «безпосереднім поширенням доктрини Трумена» і обурюючися проти заяви де-Ґоля, що французька комуністична партія є наймитом Москви.

— Програма закордонних радіопересилань «Голосу Америки», в зв'язку із зменшенням в Конґресі асиґнувань на цю мету з 8,4 до 6,9 мільйонів долярів, скорочується на 40%. Проте щоденні пересилання для Совєтського Союзу збільшуються до 30 хвилин.

Розвиток сучасної медичної науки

Написав проф. І. Базилевич

Усім добре відомо, яку велику ролю відіграє медицина в житті кожної людини від самого появлення її на світ до останніх хвилин перебування на землі. Так часто доводиться кожному з нас хоч-не-хоч удаватися по лікарську допомогу в тяжкі менти життя, під час тих або тих захворювань, в наслідок цього позбавлятися своїх страждань і видужувати. Цілком зрозуміло, що переважна більшість людей ставиться до медицини з повагою, терпляче з довір'ям піддається лікарському дослідженню і відповідним лікувальним заходам, бачачи в них єдиний порятунок від хвороби.

Алеж можна спостерігати також хворих, які за їхніми словами не визнають медицини, не уважають її за правдиву науку. Дехто з цих «ніґілістів» розглядає лікування як своєрідний кунстштюк, як якісь магічні хитрощі і тому більш шанує чудернацькі бабські забобони чи обдурювання різноманітних знахарів, ніж раціональні приписи лікарів. Дехто каже навіть, що знає ліпше всіх лікарів власну натуру і тому ліпше за всіх може лікувати самого себе.

Інші хворі не заперечують значення медицини, але ж як люди надзвичайно терплячі не звертаються до лікарів сподіваючися, що хвороба сама собою перейде і «якось обійдеться» і без медичного втручання. Не кажу вже про людей до всього байдужих, які й самі знають, що слід було б давно піти до лікаря, але не можуть перемогти своїх лінощів. Бувають нарешті хворі, які, панічно боячися лікарських маніпуляцій, весь час відкладають відвідування лікаря. Зайве говорити, що кінець-кінцем усім цим хворим звичайно все ж доводиться звернутися по допомогу медицини. Відволіканням усі вони звичайно значно шкодять собі, бо їх хвороба, як правило, невпинно проґресує і лікувати її в більш-менш далеко зайшлих стадіях значно трудніше, ніж напочатку.

Не дістає користи й остання, цілком протилежна, категорія хворих, яких можна було б назвати надмірними аматорами медицини. Уважаючи себе за дуже тяжких хворих, переоцінюючи власні хворобливі почування, ці пацієнти звертаються до лікарів при найменшій підставі, а часто-густо й без будь-яких підстав, вимагають найенерґійнішого лікування і безконтрольно самі заживають різних ліків або, не закінчивши курсу лікування у одного лікаря, переходять до інших. Не треба забувати, що лікування буває корисним лише тоді, якщо його провадять систематично і на підставі певних показань і що ліки, зажиті несвоєчасно й безпідставно, можуть тільки пошкодити людині.

І от особливо до цих категорій пацієнтів звертаюся я тут, бажаючи зазначити необґрунтованість їх думок і поведінки і довести, що раціональна медицина є справді наукою, яка стоїть на твердому фундаменті, яка має певні закони, спроможна розпізнати суть даної недуги, передбачити дальший перебіг її і привести до вилікування чи поліпшення стану хворої людини. На жаль, медицина не всемогутня і не може забезпечити цілковитого видужання всіх без винятку хворих. Пояснити це треба насамперед тим фактом, що медицина є наукою цілком молода. Перші зародки сучасної медицини треба шукати десь наприкінці 18-го та на початку 19-го століття. На перший погляд це може здатися дуже дивним, бо медицина існує з давніх-давен, так давно, як культура й цивілізація людства взагалі, — починаючи з часів кам'яного віку, а може й ще раніше — з часів якоїсь неандертальської людини. Проте протягом багатьох століть медицина перебувала в початковому періоді свого розвитку. Правда, в давньому Єгипті й особливо в античній Елладі, Римі вона досягла певного розквіту. Імена батька медицини Гіпократа, Галена, Цельза та інших античних медиків і їх безпосередніх послідовників — арабо-жидівських та візантійських лікарів раннього середньовіччя (особливо Авіценни) посіли почесне місце в історії медицини. Нова доба европейської культури, відродження наук і мистецтв принесла блискучу плеяду дослідників натури і вчених медиків, як наприм., Везалій, Амб. Паре, Парацельз, Гарвей, Сайденгем та багато інших, праця яких створила нарешті належні підвалини для розвитку правдивої медичної науки.

Протягом століть дослідницька діяльніст медичних поколінь зібрала величезний емпіричний матеріял. Алеж пов'язати в єдине ціле й пояснити його довго не було жадної можливости. З другого боку, медичні догматики висували час від часу різні теорії, які не були обґрунтовані об'єктивними доказами спостереження і експерименту і тому не могли витримати іспит часу; вони, одначе, містили багато геніяльних ініціятивних думок, вартість яких виявилася далеко пізніше. Це були підвалини сучасної медичної науки. Вона змогла стати на тверді ноги лише завдяки бурхливому розвиткові наук природознавчих взагалі, чим позначилися нові часи. Можна було творити медичну науку лише тоді, коли лікарі добре ознайомилися з побудовою тіла людини, з мікроскопією його клітин і тканин (анатомія і гістологія), з життєдіяльністю організму людського (фізіологія) і хемією життєвих процесів, в умовах нормальних і патологічних, себто при різноманітних захворюваннях. Разом з цим вивчено було й причини, які викликають останні; велике значення щодо цього мало народження нової науки — бактеріології, яка познайомила лікарів з мікроскопічно малими шкідниками людського здоров'я — хвороботворчими мікробами, або бактеріями.

Далі медицина виробила низку об'єктивних засобів дослідження хворої людини, як вистукування і вислуховування грудної клітки, промацування органів черева, вимір температури тіла, різноманітні хемічні, мікроскопічні й бактеріологічні аналізи сечі, крови, шлункового соку, жовчі, екскрементів, пересвітлювання тіла промінням Рентґена, визначення порушень обміну речовин, запис електричних струмів тіла і багато інших. У наслідок цих досягнень лікарі навчилися далеко швидше й незрівнянно досконаліше розпізнавати ті або інші хвороби або, як кажуть, ставити діяґнозу їх, при чому познайомилися з низкою таких захворювань, про які раніше медицина взагалі нічого не знала.

З другого боку встановивши правильну діяґнозу даної недуги, знаючи причини її, суть змін, що утворилися в побудові й життєдіяльності організму хворої людини, маючи змогу пояснити суб'єктивні скарги й страждання останньої, лікарі стали спроможні передбачити дальший перебіг хвороби і призначити відповідне раціональне лікування у кожному окремому випадку. Тяжко уявити собі, який велетенський проґрес зробила наука медицини протягом 19-го — початку нашого століття. Майже кожний рік позначався яким-небудь важливим відкриттям або винаходом, інколи прямо-таки епохального значення. — Не можна порівняти медицини середини 18 століття, (саме тоді, коли точилася завзята дискусія між адептами так званої алопатії, з одного боку, і гомеопатами — з другого), просякнутої низкою апріорних безпідставних постулятів, не озброєної засобами фізичної, хемічної, бактеріологічної і рентґенологічної діяґностики, з обмеженими лікувальними можливостями — з раціональною медициною наших часів. Цьому нечуваному розквітові медичної науки сприяла настирлива праця великих учених останнього століття — Біша, Лаеннека, Корвізара, Шкоди, Рокітанського, Вірхова, Кл. Бернара, Пастера, Коха, Лістера, Мєчнікова, Труссо, Герґардта, Траубе і багатьох інших, якщо згадувати тільки найславетніші імена з багатьох тисяч учених усіх цивілізованих країн, які невтомно й самовіддано працювали на користь людства. Усе це дало можливість поставити на незрівняно високий щабель справу лікування або терапії різних недуг, що являє натурально особливий інтерес для хворого, бо кожну хвору людину цікавить не так діяґноза його хвороби чи посталі в його організмі зміни, як саме видужання, визволення від лиха недуги.

Сучасна терапія побудована на наукових законах і певних показах, далеких від шабльону ремісництва, від рутини недоведених традицій старовини чи сліпої віри у всемогутність лише найновіших панацей комерційної реклями чи від випадкових шукань «наосліп» чи фантастичних примх медичного авґура, — як це деколи вважає неосвічений пацієнт. Ні, навпаки, лікування є тепер висновком уважного наукового дослідження хвороби в кожному окремому випадку і його можна було б порівняти з будівництвом літаків, мостів тощо за заздалегідь виробленими плянами, хоч яке це поверхове було б порівняння, бо людський організм є «конструкцією» далеко складнішою ніж звичайна машина, і ховає в собі ще багато невідомого, а може й метафізичного.

Основне завдання сучасної терапії полягає передусім у тому, щоб вплинути на саму причину хвороби за стародавнім постулятом Парацельза: «Як лісоруб рубає дерево під корінь, так і лікар повинен винищити шкідливості, які приводять до хвороби», — напр., винищити мікробів, збудників певного захворювання. В деяких рідких випадках цього можемо досягнути літерально: найвпертіша сверблячка шкіри зникає, напр., коли за допомогою відповідних змацувань знищити збудника її. Медицина спроможна так само подолати недокрів'я, виснаження й інші часом тяжкі розлади, що їх викликають різні глисти, за допомогою спеціяльних ліків, які виводять паразитів з кишок хворої людини. В інших випадках цього не можна досягти безпосередньо, бо чинники, що легко знищують мікробів, є одночасно небезпечними для людського організму. Однак запроваджено низку дуже ефективних ліків, що допомагають організмові самому швидко знищити збудників різних навіть найтяжчих хвороб, виправдуючи постулят славетного вченого античної старовини — Галена: «Природа лікує, лікар допомагає». Так, є низка випробуваних ліків, які дозволяють вилікувати люес, подолавши спірохети, що спричиняють цю страшну недугу. Крім йоду й ртуті (живого срібла), якими лікарі користуються вже досить давно, перед першою світовою війною запроваджено лікування люесу сальварсаном, а після неї — бісмутом. Усім відомо також, що напади малярії зникають після уживання хініну (видобутого в чистому вигляді 120 р. тому) і різних інших препаратів, синтезованих у двадцятих роках нашого століття; тоді також винайшли засоби боротьби проти жахливих пошестей тропічних країн — жовтої гарячки й сонної хвороби. Так само й тяжка амебна дизентерія теплих країн швидко закінчується після заживання емелиту або стоварсолу й інших ліків, запроваджених років 30 тому. Саліциловий натрій, якого введено в медицину десь у 80-их роках минулого століття, (приблизно разом з аналогічними препаратами — аспірином, пірамідоном, фенацетином тощо), дає змогу швидко подолати тяжку хворобу — гострий суглобовий ревматизм і різні ускладнення його. До 20-их років 19-го століття дифтерія знаходила багато жертв, особливо серед малих дітей. Запровадження спеціяльної сироватки, яка не дає діяти отруті (токсинові), що її виділюють дифтерійні бацили, зменшило відразу смертність від цієї хвороби до мінімуму. З успіхом заживають також відповідних сироваток при мікробній дизентерії або при стовбняку, особливо з метою запобігти розвиткові останнього, перед тим майже завжди смертельного, захворювання. Крім сироваток з успіхом заживають при різних хворобах також вакцин, себто суміші бактерій, зменшивши тим їх отруйні якості. Послаблені бактерії вже більш не шкідливі для організму і навіть навпаки, корисні, бо викликають його нечутливість і до справжніх отруйних бактерій даного типу. Таким чином користуються з успіхом вакцинами, щоб запобігти тим або іншим пошестям або інфекціям, напр., черевного тифу, паратифу тощо).

На цьому ж принципі побудовано славетне лікування сказу, запропоноване Пастером, що звело смертність від нього замість колишніх 100% майже до нуля. Аналогічний характер має і щеплення коров'ячої віспи, яке запровадив інший благодійник людства Дженнер ще наприкінці 18-го століття. Воно звело нанівець жахливі епідемії натуральної віспи, від яких раніше помирало багато сотень тисяч людей.

Треба зазначити, одначе, що принцип лікування причини хвороби можна додержати лише при деяких захворюваннях, в більшості ж випадків він неможливий. І тут вступає в дію другий ос-

ВЕЛИКИЙ КОНКУРС

Головна Управа Товариства Українських Політичних В'язнів у Мюнхені рішила на своєму засіданні 16 липня 1947 проголосити **масовий конкурс на спогади, романи, розвідки, наукові праці, монографії і т. д. на все те, що в'яжеться з життям українських політичних в'язнів** — на таких засадах:

1. В конкурсі можуть узяти участь всі українці, без розділу походження, релігійного й політичного переконання і без огляду на те, чи вони є вже десь організовані чи ні.
2. Твори можуть бути написані в усякій формі — включно віршованої.
3. Нагороджені можуть бути і ті праці, які не мають літературного чи мистецького оформлення, головне те, щоб події були правдиво описані і підтверджені фактами, які можуть прислужитися для студій української мартирології.
4. Найкращі твори-писання, одокументовані фактами, будуть нагороджені такими преміями:

Перша нагорода	3 000 н. марок,
дві нагороди по	2 000 н. м.
п'ять нагород по	1 000 н. м.
12 нагород по	500 н. м.
20 нагород по	300 н. м.
60 нагород по	100 н. м.
100 нагород по	50 н. м.

Разом 200 нагород на суму 35 000 н. мар.

5. Обсяг конкурсових праць-писань найменше 5 авторських аркушів (1 авторський аркуш 40 000 знаків — 20 сторін машинопису), щоб осягнути першу нагороду; 4 автор. аркуші, щоб осягнути другі дві; 3 автор. аркуші, щоб осягнути дальших п'ять нагород; 2 автор. арк. на дальших 12 нагород; 1 авт. арк. на даль. 20 нагород; пів авт. арк. на д. 60 нагород і 5 сторін густого машинопису на даль. 100 нагород.

Всі конкурсові праці мусять охоплювати цілість!

6. Нагороди призначить оціночне жюрі, в склад якого увійдуть, окрім представників Т-ва УПВ, запрошені по одному з представників: ЛУПВ, СУЖ, МУР, ЦПУЕ і Учительської Спілки. Поіменний склад жюрі буде поданий пізніше.
7. Термін подачі творів: 1 грудня 1947.
8. Вислід конкурсу буде оголошений: 1 січня 1948 у Різдвяних числах українських часописів.
9. Написані твори, позначені гаслом, з долученою заклеєною конвертою, з адресою автора всередині, з назвою творів і гаслом зверху, подавати на адресу: Ферайніґінґ Україніше Політішер Гефтлінґе, Реґенсбурґ 2, Постшлісфах III.
10. Управа Т-ва застерігає за собою право першодруку нагороджених творів за сплатою нормального авторського гонорару.

На подану адресу, під точкою 9, можна звертатися писемно в справі докладніших інформацій щодо цього великого конкурсу.

За головну Управу Т-ва УПВ: д-р Полікарп Герасименко (вр), голова. — Д-р Степан Росоха (вр), пресовий референт.

мав сон. Я бачив у сні жінку. Вона була неприродньо високого, надлюдського зросту, і вбрана була в чорному. Обличчя її я не бачив. Воно було вкрите темним серпанком. Вона сказала мені: Будь в парку. І сказала коли. Але я ніяк не можу точно згадати дати. Здається, 17-го і 22-го... 22-го, напевно. Може й не 17-го. Але було дві дати і остання з них 22-го.

— А, всякі речі сняться! — навмисне недбало сказала я, щоб розвіяти неприємне враження. А сама подумала, що сон недобрий. Але Олесь все згадував про сон, все вертався до нього в розмові. Видно цей сон зробив на нього враження. — Ніяк не можу точно пригадати дату, ту першу, коли вона мене кликала до парку.

— Олександре Івановичу, ви вірите в сни? — спитала я.

— Снам не вірю, але боюсь їх, — відповів він.

Значить вірить, — подумала я.

Якось перед від'їздом Олеся до Ледеча, був у нього пан Гаєвський і сказав, що для Олександра Івановича є в німецькій клініці на відділі кімната. Але Олесь до німецької клініки нізащо не хотів іти. Нізащо! Я його розуміла. Німці в цей саме час нищили десятки тисяч кращих українських людей, кращий цвіт її молоді. Олесь не знав — і так не довідався до смерти — що якраз у ці останні тижні син його, Олег, був катований німецьким ґестапом в найгіршому з усіх концентраційних таборів, в Саксенгаузені. Весь тягар смерти єдиного сина понесла в недалекому майбутньому дружина поета — Віра Антонівна. Не знали про це з певністю тоді й ми. Хоч уже почали по Празі ширяти про Олега Кандибу різні чутки... І все таки навіть не знаючи цього про сина, Олесь нізащо не хотів іти до німецької клініки. Не хотів приймати поміч від тих, які в цей час спустошували і гнобили його батьківщину.

(Кінець).

Прив'ялі чари Парижу

Літні сензації над Сеною

Надхнений великими сальонами мод, паризький «вищий світ» (чи те, що від нього лишилося) докладає влітку цього року всіх сил, щоб відродити колишні розкоші й блиск паризьких сезонів передвоєнного часу. Величним завершенням цих змагань став улаштований на користь дитячих лікарень у феєрично освітленій Опері «баль білих ліжечок». 7 000 гостей, сплативши по 2 500 франків за вхідний квиток, відвідали це добродійне свято. Поміж присутніх на ньому були Аґа Хан, гайдерададський магараджі, кіноартистка Полет Годдар, барон Ротшільд і рій французьких фільмових зірок. Коли президент Оріоль під звуки марсельєзи вступив до залі, де відбувався баль, йому зараз же запропонували програму ціною в 1 000 франків. Та, понишпоривши по кишенях, президент змушений був визнати, що не має з собою грошей.

Тим часом ціни зростають дедалі вищі. Вартість життя збільшилася за останній рік більше як на 100%, а запровадження нового бюджету підвищило її ще на 20%. Ціна носової хустки — поминувши вже добрий обід — становить половину тижневої платні робітника. Мимоволі напрошується питання: як же можуть вижити робітники й дрібні службовці в цьому хаосі інфляції? Відповідь може бути одна: ледве-ледве перебуваючися. Кожний дорослий або напівдорослий член родини, щоб підтримати її існування, шукає якоїсь роботи.

А втім, як і давніше, Париж зачаровує чужинців, особливо англійців, своїми багато поставленими ревю, своїми чудовими стравами, своєю невгасимою веселістю. Та деякі традиційні паризькі місця розваги в усякому разі змінилися. В Монпарнасі не стало вже артистів-малярів, — вони переселилися в околиці Сен Жермен де-Пре. В таких відомих кафе, як «Дом» і «Купель», де перед війною збиралася паризька богема, тепер напівпорожньо; лише «почесні» особи з середньої кляси разом з своїми дітьми й собаками відвідують їх тепер. А на бульварі Сен Жермен прославлений ельзаський ресторан «Ліпс», де під час війни сходилися німецькі офіцери і тому його довго обминали парижани, тепер святкує своє відродження. Жан Поль Сартр, засновник нової французької філософії — екзистенціялізму, повернувся спиною до кафе «Фльор» на тому ж сен-жерменському бульварі, перенісши свій штаб до бару готелю «Пон Руайяль», що став завдяки йому місцем зустрічі «модних» інтеліґентів з лівого берега Сени. Монмартр з його традиційними виставами «Фолі бержер» і «Баль Таборен», що досі ставлять найкращі паризькі ревю, якось змиршавів, став якимсь сумнівним, настирливим.

Генерал де-Ґоль з дружиною, шукаючи в Парижі мешкання, опинився перед незвичайно складною проблемою: французький уряд, дбаючи про безпеку генерала, не дозволяє подружжю найняти помешкання без приміщення для постійної поліційної варти. Остання книжкова новинка — «Чума» Альберта Камуна — критикує французьку політику цін, проте в комітеті цін її прочитав лише один з його членів. Сценічна новинка «Непорочна» в мало вдалій драматичній формі трактує тему штучного запліднення. Однак, п'єса спромоглася справити враження на паризькі маси й притягає до театрів силу глядачів. (За «Телеграф»).

14 000 ДП ДО ФРАНЦІЇ

Берлін, (ДЕНА). Згідно з договором, укладеним між французьким урядом та брітанською військовою управою в Німеччині, приблизно 14 000 переміщених осіб з брітанської окупаційної зони можуть добровільно зголоситися працювати у Франції. Першу групу таких добровільців доставлять до Франції на початку вересня цього року. Переміщені особи зможуть взяти з собою і свої родини. Тим, хто схотів би працювати у французьких копальнях, будуть забезпечені такі самі умови, що їх надано ДП, недавно завербованим до бельґійських копалень. Вони передбачають, між іншим, повне соціяльне забезпечення і вільне мешкання для робітників та їх родини. Робочі договори укладатимуться між окремими переміщеними особами та їх працедавцями. Добір робітників з тих, що зголосяться, провадитимуть урядовці французького міністерства праці.

ЗА ВЗАЄМНЕ ПОРОЗУМІННЯ

Польська газета «Кроніка» (ч. 32) повідомляє: «В останніх днях червня ц. р. відбулася поміж представниками переміщених осіб і втікачів у французькій зоні конференція в справі взаємного порозуміння. У конференції взяли участь представники естонців, лотишів, литовців, поляків і українців.

На конференції обговорили справи дальшої культурної співпраці, взаємного обміну пресою та книжками, оборони інтересів ДП та багато інших. Крім того вирішили вислати спільну телеграму до посла Страттона з подякою за його заходи дати змогу виїхати до США 400 000 переміщених осіб і втікачів.

Безпосередня зустріч представників поляків і українців дала змогу обговорити низку справ, що цікавлять обі сторони з уваги на спільне перебування в таборах. Стверджено необхідність полагоджувати й усувати всякі спори та непорозуміння шляхом взаємного договорення та конечність мирно співжити, бо це лежить у інтересі обох народів. У найближчому часі проектують відбути спеціяльну конференцію польських і українських делегатів, щоб ширше й докладніше розглянути всі спірні справи й способи дальшої згідливої співпраці.

новний принцип лікування — лікування самої хвороби. Призначаючи певні ліки, можна зміцнити сили організму, зокрема сили хворих органів, викликати до діяння резервну активність їх, компенсувати або невтралізувати прояви хвороби і тим вплинути на неї так, що хворий починає почувати себе цілком як здоровий. Він знов може повернутися до звичайного життя і праці, хоч хворобливі зміни в організмі залишаються і надалі (як, напр., вада серця). Наведу кілька прикладів. Хворий на катар шлунку позбавляється страждань, коли йому призначено відповідну терапію (соляну кислоту, пепсин, гіркі краплі тощо), хоч зміни його шлунку лишаються надалі, бувши незворотного характеру. Є така тяжка хвороба — мікседема, що походить від послаблення діяльности щитовидної залози на шиї: заживання препаратів останньої (тиреоїдин) приводить до справжнього відродження організму — людину практично не можна більш розглядати як хвору. При лікуванні багатьох хвороб шлунку й кишок велику послугу робить беладона й різні препарати з неї, які регулюють рушійні функції цих органів. Ще важливішу просто таки чудесну, ролю відіграє при хворобах серця славнозвісний діґіталіс і інші ліки його групи. Я не маю тут ніякої змоги зупинитися на всіх можливостях, що відкриває планомірне запровадження вищезазначеного принципу в лікуванні кількости захворювань. Це завело б нас дуже далеко, тим більш, що деякі деталі можуть зрозуміти лише читачі з медичною освітою. Я хотів би тільки зазначити, що медицина весь час перебуває в невпинному русі вперед і що багато захворювань, які так недавно були цілком поза впливом лікарського втручання, тепер уже не являють собою небезпеки.

Якщо говорити тільки про проґрес наймодернішої медицини, що відбувся протягом останніх 25 років, то можна лише здивуватися її досягненням. Так, 1922 р. канадієць Гантінґ видобув інсулін, що врятував життя багатьом тисячам хворих на цукровий діабет, від якого раніше не було жодного порятунку (особливо у дітей і юнаків). 1926 р. американські вчені винайшли засіб радикального лікування злоякісного недокрів'я заживанням печінки або препаратів з неї. Сама назва цієї хвороби тепер стала, хвалити Бога, анахронізмом. 1927—1929 рр. американські й німецькі дослідники здобули в чистому вигляді вітамін Д і виявили, що брак його спричиняє появу у немовлят рахіту. Тим самим лікування і попередження цієї такої поширеної хвороби стало науково обґрунтованим фактом. В цій галузі — вітамінології, як і в галузі вивчення гормонів (себто продуктів виділення залоз внутрішньої секреції) провадиться весь час велика робота; неможливо перелічити всіх важливих досягнень, що ними з успіхом користується вже практична медицина. І між тим наука напевно не сказала тут ще останнього слова. У 20-х роках стверджено успішність лікування захворювань жовчевого міхура за допомогою промивань його через тонкий зонд, — ще одна заслуга американських дослідників наших часів. Цього ж часу переливання крови ввійшло в клінічну практику, коли остаточно доведено було, що при додержуванні певних правил процедура ця цілком безпечна для пацієнта і має могутній вплив, підсилюючи захисні сили організму, не кажучи вже, що вона врятувала силу людей, які померли б від наслідків великих кровотеч.

Велике лікувальне значення має також запровадження зовсім незначної операції — вирізання пошкоджених міґдалок, бо це дає можливість — як тепер остаточно доведено — запобігти розвиткові багатьох тяжких захворювань, нпр., гострого перриту (запалення питол) або вад серця. На початку 30-х років німецькі дослідники зробили важливий винахід, запропонувавши пронтозил, — лік сульфамідової групи, що добре впливає при різних нетяжких хворобах (наприм., анґіна). Бездоганно добре діє він у випадках бешихи, яка у старому віці нерідко була смертельним захворюванням. Протягом кількох років учені різних країн (особливо англійці) удосконалювали сульфаміди і нарешті запропонували нові препарати — сульфапіридін і сульфатіазол — незрівнянно енерґійнішого діяння. Ці ліки створили, так би мовити, справжню революцію в лікуванні багатьох хвороб, особливо гонореї, пневмонії і менінґіті. Щодо першої хвороби, на жаль так поширеної, то прояви її дуже швидко зникають після цього лікування майже у всіх хворих і вона не переходить у хронічний стан. Щодо пневмонії (запалення легенів), то це тяжке захворювання раніше давало досить велику смертність — від 10 до 50% під час різних епідемій. Особливо небезпечним, здебільшого смертельним, бувало воно в старому віці. Картина різко змінилася після запровадження сульфамідової терапії — смертність зменшилася до 1—3% усіх випадків! Ще більш разючі наслідки дає ця терапія при епідемічному менінґіті (запаленні оболонок мозку), при якому раніше переважна більшість хворих помирала, звичайно після тривалих страждань, а тепер смертний кінець спостерігаємо як виняток. Під час другої війни англійський лікар Флеммінґ запропонував (після десятирічних студій переважно в Америці) лікування пеніциліном. Цей «чудесний лік», не раз уже згаданий на сторінках преси, діє надзвичайно швидко й радикально при багатьох захворюваннях, як от тяжкі нагноєння ран, місцеві гнійні процеси, пневмонії, менінґіти, гонорея тощо. Доведено, що пеніцилін врятував життя навіть при таких тяжких захворюваннях, як зараження крови (при деяких формах його), хронічні абсцеси (гнійники) легенів, хронічні гнійні плеврити тощо. Останніми роками американські лікарі видобули спеціяльну сироватку, що дуже влучно діє при грипі і дає також можливість забезпечити людину від захворювання на нього. На жаль, я не мав змоги користуватися нею, як і перевірити справедливість іншого дуже важливого повідомлення про винахід радикального ліку проти висипного тифу, який так часто бував страхіттям на нашій батьківщині. Оповідають, що цей лік, скорочено названий «Aaoa» (як і спеціяльно виготовлені сироватки), надзвичайно зменшує тривалість захворювання і смертність від нього.

[illegible] місяць тому англійські лікарі сповістили, що стрептоміцин (препарат, аналогічний пеніцилінові) дає добрі наслідки при туберкульозному менінґіті, який досі був абсолютно смертельним. Лік цей вивчають уже кілька років і є надія, що він може бути корисним при туберкульозі легенів і черевному тифі.

Нарешті, хочу ще зазначити, що велику сенсацію на американському медичному конґресі в липні ц. р. викликало повідомлення німецького проф. Деґвіца про те, що йому пощастило розробити засоби діяти різноманітними ліками саме тільки на якийсь один орган. Якщо це виправдається, наші терапевтичні можливості значно поширяться.

Закінчуючи дозволю собі висловити надію, що бурхливий розквіт медицини, який ми спостерігаємо протягом останніх 150 років і який не припиняється і за наших днів, приведе до дальших ще блискучіших перемог над хворобою і смертю. Дедалі менше лишатиметься хвороб, які вперто не стягають з себе машкари таємниці і не можуть ще бути легко розпізнані, які не підлаються ще лікуванню, даючи тріюмф смерті над медициною, як це часто буває, напр., при ракових пухлинах. Правда, сучасна медицина озброєна великим арсеналом так званої симптомної терапії, що має на меті не вилікувати хворобу, а тільки полегшити страждання хворого, — насамперед болі (за допомогою, напр., морфію і багатьох інших ліків). А це дуже важливо. Адже справедливо казав батько медицини Гіппократ: «Заспокоїти болі — це чудесне досягнення». Крім того, медицина має до своїх послуг ліки, що дозволяють подолати безсоння, неспокій, кашель, проноси, закрепи тощо. Правда, все це — паліятиви, проте не треба недооцінювати факт, що медицина з а в ж д и може допомогти хворому навіть і тоді, коли неспроможна вилікувати хворобу.

ДО ПЕРЕСЕЛЕННЯ В АВСТРАЛІЮ

Як пояснив австралійський міністер іміґрації Колвел, переміщені особи, що їх в кількості 12 000 наміряється щороку приймати з Німеччини Австралія, будуть затруднені в ній на спеціяльних роботах і набиратимуться переважно з балтійців. За словами Колвела, принаймні 400 000 осіб з Англії і багато тисяч з інших країн Европи хочуть переселитися до Австралії. (ДЕНА-Ройтер).

ІДУТЬ ДО АНГЛІЇ

Лондон, (ДЕНА-ІНС). До Великобрітанії прибули вже з европейських таборів понад 17 000 переміщених осіб, щоб працювати в сільському господарстві й на бавовняних фабриках. Брітанський уряд сподівається до кінця цього року навербувати для англійської промисловости щонайменше 100 000 робітників з-поміж европейських ДП. Протягом наступних 12 місяців можна чекати прибуття до Англії з Европи до 300 000 добровільних робітників разом з їх родинами.

АМЕРИКАНСЬКЕ МАЙНО ДЛЯ ДП

Франкфурт, (ДЕНА). Згідно з повідомленням американської головної квартири в Европі, в серпні та вересні між переміщеними особами американської зони Німеччини, мають бути розподілені запаси американського Червоного Хреста вартістю в три мільйони долярів. Це майно складається з одягу й речей широкого вжитку та медичного обслуговування.

Наш господарський огляд

КРАХ АНГЛО-СОВЄТСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ

Літак, яким поверталася з Москви після невдалих переговорів про брітансько-совєтський торговельний договір брітанська делеґація на чолі з статссекретарем Вілсоном, спускаючися на лондонське летовище, зазнав аварії, при якій легко поранені 5 осіб, в тому числі й Вілсон. Проте він там же, на летовищі, дав представникам преси коротке інтерв'ю, в якому, визнавши невдачу переговорів, пояснив, що, добившися згоди з СССР з торговельних питаннях, делеґація не змогла порозумітися з ним в суто фінансових пунктах договору. Як видно з дальших повідомлень інформаційних аґентств ДЕНА й Ройтер і закордонної преси, московські переговори не раз здавалися остаточно приреченими на невдачу, проте щоразу налагоджувалися завдяки компромісовій політиці брітанської делеґації, аж поки ця поступливість не наразилася на незламну впертість совєтських представників, що завела конференцію у глухий кут. Головною темою торговельних переговорів було надання Англії Совєтським Союзом 6 мільйонів тонн пшениці протягом 4 років в обмін на англійські машини й інше промислове устатковання. Сподіваючися на кращий урожай в цьому році, СССР хоч і згодився на цю велику приставку, проте, уклавши з своїми західніми й південними сателітами торговельні договори, в яких обіцяв приставити цим країнам велику кількість збіжжя, не міг з легким серцем постачити ще й Брітанії мільйони тонн пшениці. Кінець-кінцем, на слушну думку англійської газети «Манчестер Ґардієн», СССР вище за матеріяльну користь від англійських машин оцінив політичну користь від підтримки ним східньо-европейських держав. Особливого значення набула ця підтримка для СССР після відокремлення його від Паризької конференції. Саме цим і слід пояснити ту гарячкову поспішність, з якою СССР укладав останнім часом торговельні «договори» з своїми сателітами, створюючи як противагу плянові Маршала власний східньо-европейський господарський (а фактично й політичний) бльок. Поспішати з цим було для Совєтського Союзу тим потрібніщим, що, як він добре знав, ці держави в своєму господарському житті ще здавна були тісно зв'язані з англо-американським світом, на який потай з надією скеровували свої погляди й тепер.

Проте каменем спотикання в перебігу переговорів стали питання фінансового характеру. Принципово згоджуючися дати Англії потрібну її кількість пшениці, Совєти, зважаючи на життьову важливість цього питання для Великобрітанії і тому сподіваючися на її дальші поступки, передумовою для укладення відповідного торговельного договору поставили питання про полегшення платіжних умов наданого їм в 1941 р. англійського кредиту, вимагаючи зменшити процентну ставку й скасувати зобов'язання СССР виплатити частину позики готівкою. Тим часом Великобрітанія, що сама переживає фінансові труднощі, потребує заощадження своїх коштів, особливо в зв'язку з доляровими розрахунками з США і непевністю свого валютного стану. Як пояснив у Палаті громад міністер торгівлі Кріпс, англійська делеґація, згоджуючися на певні поступки і в цьому питанні, ні в якому разі не могла, проте, цілком пристати на совєтські пропозиції, що дуже обтяжили б брітанський бюджет на 3—4 роки. Разом з тим саме у фінансовому питанні Совєтський Союз виявив безкомпромісову впертість, що привела до безрезультатного кінця конференції. Знову (в який уже раз?) і ця конференція зазнала краху через непоступливість в переговорах СССР, якої звичайно не буває тільки там, де він може диктувати умови.

НІМЕЦЬКЕ СЕЛО — СЬОГОДНІ

Харчова криза, що тепер чимраз більше загострюється не лише в Німеччині, але майже в усій Европі та в багатьох частинах світу, висуває на перше місце проблему села. На села спрямовують свою увагу не лише державні господарські чинники, але загал населення міст та промислових осередків. Майже кожний міщанин вишукує давно забутих кревних і знайомих та відвідує їх пильно, щоб збільшити калорійність свого харчування. Щодня везуть поїзди з міст на село сотні тисяч людей з різними товарами, які треба заміняти за харчі. Так постає «чорна торгівля», яку влада намагається приборкати, одначе успіхи тієї акції мабуть невеликі.

Німецька преса часто пише про наслідки такого стану речей: Скрині «баврських» дочок наповняються одягом, білизною і текстильними товарами, що їх дешево замінюють за товщ, м'ясо, муку. Тут «бавер» купив собі перегонові коні за продані «на чорно» воли, там знайдено у стодолі справжній магазин різних ще передвоєнних товарів, що про них «бавер»-бідолаха навіть «нічого й не знав», ще десь на селянському весіллі поліція сконфіскувала аж 30 тортів!

Це одначе тільки один «бік медалі»; сама проблема села багато ширша.

Найпекучішою справою німецького села було і є забезпечення його робочою силою. Коли за гітлерівського режиму німецький «бавер» діставав на жнива допомогу від різних організацій, як служба праці, гітлерюґенд, а під час війни мільйони чужинецьких робітників та воєнно-полонених, то він міг ще давати собі раду. Тепер це все відпало, а надії на залучення до хліборобства виселенців з Мадярщини, Румунії, Юґославії, Чехії та східних областей Німеччини не здійснилися. Тільки невеликий відсоток з них став до праці на ріллі, решта боронится від того всякими можливими засобами, шукаючи праці в віддалених промислових осередках. Вони терплять розлуку з родиною, наражують себе на кошти і труди подорожі до місця праці, щоб тільки не йти до «бавера».

Причина цього лежить уже в самій структурі німецького села, головно на півдні, де не знають місцевого сезонового робітника. Тут сільськогосподарський робітник вповні підпорядкований не лише у праці своєму господареві, але і поза працею. Він стає невільником, який мусить підкоритися не лише загальному домашньому порядкові господаря, але навіть зносити особливі примхи його родини. Робітник живе ввесь час з родиною господаря і розлучається з нею тільки тоді, коли йде на спочинок до бідної, часто занедбаної і дуже біленої «камери». Хоч загально говориться, що родина господаря працює разом із наймитом та має однаковий харч, то одначе не бракує випадків, головно в більших господарствах, що робітник чи робітниця ніколи не бачать тієї рівности ні при праці ні при столі. Що більше, працюючи разом з членами родини господаря, робітник перебуває під постійним доглядом, що теж збільшує почуття позбавлення волі. Надмірно довгий час праці, нерідко без недільного відпочинку, теж нікого не заохочує до праці на ріллі. Коли до того додати ще повну недостачу зацікавлення господаря іншими життьєвими справами робітника, як одяг, взуття, піклування під час хвороби чи нездібности до праці та незвичайно низьку заробітну платню від 30—60 марок місячно, то матимемо в головних зарисах картину невідрадного становища робочої сили в німецькому сільському господарстві. Для таких умов найкраще підходив примусово вивезений на працю чужинецький робітник, тому тільки під час війни німецьке хліборобство було забезпечене понад міру робочою силою.

Про важке становище робітника в німецькому хліборобстві свідчить той факт, що навіть діти господаря звичайно покидають село і шукають праці в місті. Це зв'язане не лише з неподільністю господарств, але також з бажанням селянина, щоб його діти теж «щось мали з життя». Хоч тепер окупаційна влада скасувала закон про спадщинні господарства та він мабуть не матиме великого значення. Прим., у Баварії неподільність господарств основується на звичаєвому праві і важко уявити собі, щоб баварці добровільно руйнували через поділ свої зразкові господарства.

Крім забезпечення робочою силою має німецьке село ще інші турботи. Це передусім справа здачі сільсько-господарських продуктів. Коли під час війни прохарчування Німеччини відбувалося коштом грабунку окупованих країн, то тепер становище помітно погіршало. Хоч підвишка континґентів не переступила межі можливого, але при облекшенні державного натиску здача сільсько-господарських продуктів натрапляє на труднощі морального характеру. Деякі повітові управління намагаються заохотити селян до ліпшої здачі континґентів видаванням премій. Про таку спробу повідомляє газета «Ноє Цайтунґ»: Ляндрат округи Ґрафенав призначив на премії за здачу континґентів 500 кіс, 185 пар черевиків та 250 «бецуґшайнів». В порівнянні із сусідними округами подібної сільсько-господарської структури виявилося таке: В окрузі Ґрафенав здано 305 подвійних сотнарів збіжжя, в окрузі Реґен тільки 182 та в окрузі Фіхтах 213. Вівса здано 58 подвійних сотнарів в Ґрафенав, 15 у Реґен і тільки 5 у Фіхтах. Відповідні числа щодо здачі сіна такі: 6 подв. сотн. до 4 і 3.

Як бачимо, система премій має успіхи. Без премій цілі округи здають менше, як у нас — за німців — здавало не село, але один середній господар.

Урядові німецькі кола ведуть супроти села умірковану політику, тому з вдоволенням підкреслюють, що, прим., у Баварії до червня здано 95% континґенту збіжжя.

У зв'язку з розпорядком влади засіяти більше збіжжя приходить як природний наслідок зменшення поголів'я худоби, що знову відіб'ється від'ємно на врожайності поля через зменшення гною. Роздобування гною і штучних добрив для німецького сільського господарства справа життя і смерти.

Крім клопотів, зв'язаних з веденням господарства, має хлібороб ще інші, що впливають із загальної ситуації. Це передусім труднощі в набуванні промислових товарів, в чому він мусить часто сам собі допомагати на «чорному» ринку, збільшення податків та справа безпеки. Ця остання справа, як наслідок війни, була до недавна дуже загострена, при чому німці дуже радо приписували всі напади і грабунки чужинцям, а деякі німецькі часописи навіть вели окремі реєстри таких випадків. Одначе судове слідство дуже часто виявляло, що напасниками були теж німці або напади були сфінґовані на те, щоб господар звільнився від здачі континґенту а власник крамниці від розрахунку.

Накінець слід згадати про розміщення по селах великої кількости всяких втікачів та вигнанців. Німецький селянин звик вигідно жити. Він не терпить на своєму «гофі» навіть жонатого робітника, з якого зрештою, має користь, а тут довелося прийняти під свій дах чужих людей, які не мусять у нього працювати. До того йому важко звикати. Коли за гітлерівської влади поселювання втікачів відбувалося без найменшого спротиву, то після капітуляції осмілені лагідною поведінкою американців почали німці щораз більше противитися прийманню втікачів. Не бракувало навіть дуже різких порушень наказів влади в цій справі і то не лише селян. Бували випадки, що священики теж не котіли впускати до своїх приміщень бездомних людей.

Велика нехіть німецького села до чужих людей і то не лише не-німців, але також німців, пояснюється тим, що німецькі селяни привикли жити замкненим у собі життям. В німецькому селі нема ніякої культурно-освітної праці, нема читальні, кооперативи, як це було хочби в нас. Все товариське життя села скупчується в ресторані, де сходяться старші на гутірку при пиві і карти, а молодь час-до-часу на танці. Німецькі обійстя (гофи), це переважно справжні твердині, оточені мурами та високими брамами. До їх нутра важко дістатися. Так само важко зворушити людською нуждою серце «бавера», що в тій твердині живе.

Одначе війна зробила своє. Вона відкрила силоміць брами німецького села та влила в нього мільйони чужих людей, які згодом, можливо, нададуть йому нового вигляду.

М. К.

«МОСКВА ХОЧЕ ГІТЛЕРА...»

Нюрнберґ, (ДЕНА). Як заявив на зборах соціял-демократів Фрідріх Штампфер, що був до 1933 р. головним редактором центрального органу німецької соціял-демократичної партії «Форвертс», в 1932 р. він провадив переговори з совєтським амбасадором в Берліні в справі об'єднання дій соціял-демократичної та комуністичної партій для боротьби проти Гітлера. З цією метою Штампфер наприкінці 1932 р. відвідав совєтського амбасадора в Берліні, що дав згоду на переговори, які Штампфер і почав провадити з уповноваженим на те представником совєтської амбасади на прізвище Віноградовим. Однак ці переговори безрезультатно урвалися на початку 1933 р., коли Віноградов заявив: «Москва хоче Гітлера, бо вона переконана, що Німеччина тільки тоді стане комуністичною, коли до влади прийде Гітлер». Через те провадити дальші переговори не було вже ніякого сенсу. Те, що сказав Віноградов, Штампфер, за його заявою, пам'ятає дослівно й може підтвердити під присягою й довести свідками.

ПАРАҐВАЙСЬКІ ПОВСТАНЦІ ПЕРЕМАГАЮТЬ

Після повідомлення, ніби повстання в Параґваї приборкано, і пізнішої вістки про наступ 8 500 повстанців на параґвайську столицю Асунсьйон, останні звідомлення з Параґваю твердять про великі успіхи повстанської армії, що обложила Асунсьйон. Повстанці подали урядові ультиматум, вимагаючи повної капітуляції. В самому місті теж вибухнуло повстання. Президент республіки Моріниґо разом із своїм урядом відлетіли невідомо куди. (ДЕНА-Ройтер).

З совєтської преси

БОРОТЬБА З «НАЦІОНАЛІСТИЧНИМИ ПЕРЕЖИТКАМИ»

Перед нами ворох совєтських газет: «Радянська Україна», «Комсомольская Правда», «Молодь України» та інші. Переглянеш їх та, дивись, на якійсь шпальті і знайдеш те, що глицею вилазить з мішка. Ось величезна стаття на чотири шпальти В. Платковського «Про подолання пережитків капіталізму в свідомості людини» («Радянська Україна», 25. 6. 1947 р.). В статті читаємо таке:

«До числа пережитків старого належить релігійні передсуди і забобони. Боротьбу за подолання цих пережитків треба проводити терпляче, наполегливо, послідовно, шляхом піднесення загальної культури всіх верств населення, шляхом широкої пропаґанди єдино наукового матеріялістичного світогляду».

Отже, молімось про людське око, а на практиці «терпляче і послідовно» здійснюймо «еластичність» тактики комунізму в опануванні світом. Старий лис — в новій шкурі.

Далі:

«Пережитки капіталізму в свідомості людей далеко більш живучі в області національного питання, ніж в будь-якій іншій області. Вони більш живучі, тому що мають можливість добре маскуватися в національному костюмі». (Питання ленінізму, вид II, стр. 429).

«У нашій країні вперше в історії людства успішно розв'язане національне питання. Ленінсько-сталінська національна політика большевицької партії привела до створення могутньої багатонаціональної держави, заснованої на непохитній дружбі рівноправних народів СССР. Передова ідеологія дружби і братерства народів, що перемогла у нас, стала однією з найважливіших умов успіхів соціялістичного будівництва і великої перемоги у вітчизняній війні»...

«Але все ж у окремих наших громадян ще лишилися націоналістичні пережитки. Особливо сильні такі пережитки в районах, які недавно стали радянськими, — в Прибалтиці, в Західній Україні та інших».

«Боротьба за повне подолання націоналістичних пережитків є найважливішою складовою частиною комуністичного виховання трудящих».

В цих незаперечних фактах народи світу, нарешті, переконаються, що з великої дружби: «одна Сибір неісходима, а люду в тюрмах, що й лічить»... а Татарська Республіка, Калмикія, Винниці та «подолання» пережитків любови до своєї батьківщини в Західній Україні про дружбу цю переконують остаточно.

ЗА ВРОЖАЙНІСТЬ ПРОСА

«За високі врожаї проса на великих масивах!» («Радянська Україна», 7.6. ц.р.).

«Партія й уряд завжди приділяли багато уваги всемірному розвиткові й підвищенню врожайности кукурудзи й проса. В цих двох культурах закладено стільки можливостей, що коли колгоспи й радгоспи по-справжньому оволодіють ними, то засиплять нашу країну хлібом і буде достаток м'яса».

Словом, берися «Родіно» за просо, їжте колгоспники кашу, бо пшеничкою треба підгодувати Чехословаччину та інших червоніючих немовлят.

САМОПОМІЧ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ В США

В кінці червня ц. р. відбулись в Нью-Йорку чергові місячні збори організації «Самопоміч нової української іміґрації», що за короткий час свого існування стає поважною інституцією в нашому громадському житті. Організація виправдує своє існування щоденною працею. Як виходить зі звітів голови, маляра П. **Андрусева** та ведучого канцелярію організації п. інж. **Красноноса,** (що будучи організаційним референтом при ОПУЕ в Ашафенбурзі, віддав чимало корисної праці для українського громадянства) — «Самопоміч» вже полагоджує пересічно по дві найважливіші справи денно, а це дає мешкання й заняття для потребуючих членів. В цьому допомагає організації щиро та частина нью-йоркського громадянства, що не тратить часу на критику та обмовлювання скитальців, але ділом доводять своє братолюбіє, як ось п-і Ікалович, що сама вже зголосила сім помешкань для організації. А це найбільша допомога тим, що не знають, де ночуватимуть наступної ночі.

— До Чікаґо повернувся американський літун капітан Одем, що пролетівши за 73 год. 5 хв. 40 сек. навколо земної кулі по трасі Париж — Карачі — Токіо — Аляска — Канада, поставив новий світовий рекорд. Напередодні з Тетеворо (США) теж вилетіли в навколосвітній переліт двома літаками американські літуни Евенс і Джердж Трумен.

— На острові Яві в деяких пунктах тривають бої між голляндським і індонезійським військом. Обидві сторони як і перш обвинувачують одна одну в порушенні перемир'я.

— Навколо параґвайської столиці Асунсьйон і на її вулицях точаться запеклі бої між урядовим військом і повстанцями. За непідтвердженими ще відомостями, урядове військо залишає Асунсьйон, тікаючи в напрямі до Бразілії.

— Група членів польського підпільного руху вбила коло Ломжі двох місцевих високих урядовців, після чого втекла.

— Одна мюнхенська німецька газета дістала анонімного листа від групи осіб, що, заявляючи про свою непартійність, загрожують смертю спекулянтам, обіцяючи щоранку «подавати на сніданок» Мюнхену одного вбитого. Це не так жорстоко, — заявляють вони, — як повільне виголодження тисяч з вини пачкарів.

— Ватикан опрацьовує плян підтримки католицькою Церквою країн, що найбільше потребують допомоги.

— Палестинська комісія Об'єднаних Націй вибула з Женеви до Німеччини й Австрії, щоб ознайомитися із становищем жидівських переміщених осіб і з'ясувати їх наміри щодо переселення до Палестини. Відвідавши Мюнхен, Бад Райхенгал, Зальцбург та Відень, комісія прибула до Берліну.

— На 15 липня в американській окупаційній зоні перебувало 513 898 переміщених осіб, з них 330 668 — в таборах.

— Радіоконференція Юнеско, що відбувалася в Парижі, відхилила пропозицію заснувати світову радіомережу Юнеско.

— Італійське міністерство закордонних справ спростовує як «взяте з повітря» повідомлення «Правди» про те, нібито Італія має передати США свій порт Ліворно як опірну базу для американської фльоти.

— Угорський уряд повідомив про згоду на прибуття до Угорщини на час вересневих виборів 31 закордонного журналіста, переважно з Англії та Америки.

— Протягом 1946 р. британське громадянство надано 3 636 чужинцям, здебільшого німецьким та австрійським втікачам.

ДИТЯЧА ОСЕЛЯ В ФАРІ

Так, як в спокійні часи по закінченні школи покидали наші діти місто і йшли на лоно природи, щоб там набрати нових сил до нового шкільного року. Були це часи, що згадуються вічно, як прекрасний спомин. Здавалося, що в цей повоєнний час не можна буде для молоді уможливити таке життя як це бувало колись. Та як ми приємно були вражені, одвідавши таку літню оселю, організовану ІМКА над річкою Майн, в здоровій околиці, недалеко від урожайних сливкових садів, у місцевині Фар. Організацією та устаткуванням вповні дорівнують літнім оселям передвоєнним.

Півколом розташовані військові шатра, в кожному розкладані ліжка, для кожної дитини по чотири вовняні накривала, бо в ночі від річки віє трохи холодом. Їдунки, ложки і багато іншого — все це загальний маєток.

Діти зміняються що два тижні. На зміну дівчатам приходять хлопці. Ця оселя призначена тільки для дітей українців, литовців, естонців і лотишів. Діти цих національностей, викинені поза межі своїх батьківщин находять спільну мову і треба визнати, що в більшій мірі йде цей поступ краще, як між старшою генерацією. Воно може й добре, що є така інституція, яка дбає про те, щоб діти цих народів не тільки поправили своє здоров'я, але теж взаємно пізнали себе і започаткували приязнь, яка для цих народів, в таких обставинах конечне потрібна.

Команда табору теж з різних національностей. Українці там займають санітарну опіку, функцію господаря та ще два кухарські помічники. Улюбленою господинею табору, з прекрасним кухарським смаком є пані Ванда, лотишка, що любить дітей взагалі. Діти з великим апетитом з'їдають все, що їм подається і вповні задоволені із кухні та проводу табору.

Сонце, вода, природа, прорух і добре ведення табору уможливлюють дітям ідеальне життя на вільному просторі на свіжому повітрі.

Чужинці про нас

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО II З'ЇЗД СУЖ

Другий річний З'їзд СУЖ-у, що відбувся 12—13 липня 1947 р. в українському таборі в Етлінґені, найшов свій відгомін не тільки в нашій пресі. Частина німецької преси помістила про нього свої власні завваги.

Один з найбільших часописів Баденії, **«Карльсруер Ноєсте Нахріхтен»,** помістив у своєму 86 числі 19 липня ц. р. замітку про з'їзд, що має заголовок «Український З'їзд в Етлінґені — декларація приналежности до християнсько-европейської культурної спільноти». У статтейці пише автор:

«Як під час української виставки народнього мистецтва та під час концерту славетного хору Бандуристів, так і тепер заля в етлінґенському українському таборі була прибрана національними кольорами і портретом співця волі Шевченка. «Спілка Українських Журналістів на Еміґрації» відбувала 12 і 13 липня свій II З'їзд, у якому взяло участь коло 150 членів з західніх зон та Австрії. На виставці преси показано понад 40 часописів і журналів, що в накладі понад 100 000 читається в українських громадах Німеччини. Вибраний знову головою колишній український посол до польського сойму, д-р Баран, який 50 років змагається як адвокат, парляментарист і журналіст за свободу своєї нації, склав пориваючу декларацію признання до 4-ох свобід демократії, що їх мусить боронити і преса. З другого боку українська преса має завдання з'ясувати світові українську проблему. Теж директор ІРО підкреслив обов'язок преси посилювати порозуміння між народами. Численні представники українських організацій, зокрема ж міністер Ревай з ЦПУЕ висловились за національну консолідацію всіх українських груп, яку теж підтримали одноголосно прийняті резолюції, попереджені широкою дискусією. Таборовий хор у прегарних національних строях виконав пісні свободи.

Крім професійно-організаційної наради відбулося під час етлінґенського з'їзду Богослуження, яке відправив український архиєпископ, та товариський вечір з мешканцями табору. Зв'язок з німецькою пресою має бути наладнаний через спільну конференцію з українськими журналістами, що відбудеться в найближчий час.

На закінчення З'їзду відбулися відвідини старого Етлінґену, під час яких показано чужинецьким гостям пам'ятки 2-тисячлітньої історії Европи, в християнсько-західній спільноті якої Етлінґен брав живу і сильну участь».

Інший часопис, а саме християнська **«Зюддойче Цайтунґ»** з Фрайбурґу, приніс у числі від 16 липня невеличку замітку п. з. «З'їзд Українських Журналістів». Зміст її такий: «В Етлінґені під кінець минулого тижня відбулася нарада коло 150 із 250 українських журналістів з трьох західніх зон, що об'єднані у спілці українських журналістів на еміґрації. З'їзд, на який запрошено і інші провідні постаті еміґрації, мав завдання обмінятися вістками, досвідом та інструкціями. Дотеперішнього голову Спілки, д-р Степана Барана, обрано знову. Зі з'їздом була зв'язана виставка українських часописів і журналів, що появляється у трьох зонах в загальному накладі понад 100 000 примірників».

І нарешті третя вістка про з'їзд СУЖ появилася у 59 числі поважної **«Бадіше Цайтунґ»** від 25 липня (виходить теж у Фрайбурзі). Вона така: «В таборі для втікачів в Етлінґені, в якому живе коло 2-х тисяч українців, зустрілися на з'їзді коло 150 членів Спілки Українських Журналістів на Еміґрації. Учасники з'їзду прибули з трьох західніх зон Німеччини. Метою нарад були інструкції в професійних справах та розгляд політичних подій, між іншим теж можливостей переселення в західньо-европейські держави та до США. Зі з'їздом була пов'язана виставка всіх часописів, що появляються у трьох західніх зонах і які — при загальній кількості 300 тисяч українців на їх території — мають спільно понад 100 тисяч накладу».

Цікаво занотувати для історії ці чужі голоси на сторінках нашої преси. **(А. К.)**

ПЕРШІ ДП ДО МАРОККО

Франкфурт. (ЮП). **182 ДП покинули американську окупаційну зону, їдучи працювати у Французькому Марокко. Це є перший транспорт з тих 10 000 ДП, що мають переселитися до Марокко найближчими місяцями, скоро для них там будуть готові приміщення.**

— Як вже повідомлено, 7 серпня померла у Франкфурті над Одрою у віці 59 років друга дружина колишнього німецького імператора Вільгельма II принцеса Гермін. У зв'язку з підозрою вбивства її з метою пограбування коштовностей, частину яких не знайдено, заарештовано близьку приятельку сина небіжчиці принца Фердінанда Веру Гербст, яку незабаром звільнено, а смерть принцеси виявилася природною. Проте американська окупаційна влада просить совєтську зробити судовий розтин тіла небіжки.

— Кілька літаків невідомої держави скинули вночі на французько-бельґійському кордоні парашутами якісь великі пакунки. За одними відомостями, в них були золото й банкноти, за іншими — зброя.

— З приміщення бременгафенської філії Об'єднання жертв нацистського режиму вночі вкрадено всі документи, в тому числі обвинувальний матеріял проти низки нацистів, ґестапівців та есесівців. За три дні, теж уночі, хтось поклав ці акти назад на їх місце.

З українськоге життя

СВЯТО ХРИЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ В РЕҐЕНСБУРЗІ

(Власна кореспонденція). Величнo відбуло свято хрищення Київської Руси громадянство українського табору в Реґенсбурзі. Три дні в таборі панував святковий настрій та відбувалися урядження, присвячені цьому найвизначнішому дневі нашої найдавнішої історії.

По суті свято пам'яти Володимира Великого почалося в день святої Ольги — 24 липня. Другого дня ввечері в театральній залі відбулася урочиста академія, влаштована місцевим жіночим об'єднанням, присвячена пам'яті найвизначнішої жінки в українській історії — княгині Ольги. Реферат про св. Ольгу, виступ жіночого хору, численні декламації засвідчили про те, як наша громадськість шанує пам'ять своїх людей.

Ввечері 26 липня учитель П. Макаренко зробив доповідь на тему: «Україна й Візантія». Тема, з'ясована доповідачем, дала дуже багато цінного матеріялу про зв'язки нашої землі з чужими культурними центрами, про засвоєння тих культурних надбань та в зв'язку з тим розвиток своїх великих можливостей.

На 27 липня був заповіджений реферат проф. Д. Дорошенка. Але прелегент не прибув — глибоко змістовну доповідь зробив проф. Ващенко. Другого дня ввечері в таборовій театральній залі відбулися сходини представників місцевого духівництва, установ, організацій та навчальних закладів. З промовами виступили: архиєпископ Палладій, голова Таборової Ради п. Артимович, посадник оселі та інші мешканці табору. В усіх промовах було підкреслено потребу єдности, організованости та піднято було немало цінних кличів, яких, на жаль, протягом двох років майже ніхто не бере до уваги, через що й промови мають виключно деклямаційний характер, нікого ні до чого не зобов'язуючи. Причина цього, звичайно, глибока, і, може, на нашу думку, лежить виключно в тому, що частина промовців, деклямуючи гарні зовні фрази, сама нічогісінько не робить для того, щоб ті фрази стали реальною дійсністю...

І в день св. Ольги, і в день св. Володимира в церквах відбулися урочисті богослуження, а ввечері 28 липня на площі коло таборового шпиталю владика Володимир відправив урочистий молебень.

Гарні, справді по-мистецькому декорації для сцени та портрет княгині Ольги зробив Петро Капшученко — молодий талановитий скульптор і маляр.

Багато різних думок навівали величнo влаштовані свята. І те, що «през незгоди всі оспали, сами себе звоєвали», і те, що й далі, забивши клина в наше українське життя, ворожі сили творять серед нас «блискучі відокремлення». Було сумно і жаль, що велика і важка історія багато кого не вчить, саме тих, хто на неї вказує та нею виправдує свої необдумані вчинки. Сумно було, що гірку проблему єдности багато чолових людей вирішує тільки деклямаціями, а не практикою та своїм особистим прикладом у щоденному житті...

В. Онуфрієнко.

ЧАСОВЕ ЗАМКНЕННЯ ТАБОРУ БЕРХТЕСҐАДЕН

Як нас телеґрафом повідомив комендант українського табору в Берхтесґаден, згідно з розпорядженням місцевої станиці ПКІРО, Берхтесґаденський табір закритий для відвідин сторонніх осіб.

З БАМБЕРҐУ ДО БАЙРОЙТУ?

Майже три місяці нервують українських мешканців таборів у Бамберґу чутками про перенесення до Байройту, хоч українська група нараховує понад 1 300 осіб, а інші національності 800. Таборові чинники роблять заходи, щоб українців залишили в Бамберґу. У цій справі повинно допомогти їм Центральне Представництво, щоб не допустити до зруйнування надбань двохрічної праці в Бамберґу.

Із Бамберґу виїхала перша група жінок до своїх чоловіків у Бельгії. Жінок провожали заходом місцевої Жіночої Секції. У пращанні взяли участь теж представники громадянства. **п-я-к**

З приводу закінчення діяльности УНРРА в Бамберґу відправлено у місцевій греко-католицькій церкві Службу Божу, після якої о. Дорош виголосив коротке слово про цю опікунчу організацію над скитальцями. На закінчення внесено многоліття ініціяторам цієї інституції та її чужинецьким і українським працівникам. У вечері в четвертому таборі відбулася імпреза, в якій взяли участь українці, литовці, естонці та лотиші. Представники кожної з тих національних груп коротко висловили подяку УНРРА за її матеріяльну поміч та одночасно висказали жаль з приводу репатріяційної та скринінґової акцій. Відтак відбулася ходожня частина. Подобався український хор під дир. проф. Дніпровського. Представникам УНРРА вручено квіти.

ВІДЗНАКА ФІЗИЧНОЇ ВПРАВНОСТИ

У ненормальних умовах еміґраційного життя помітний фізичний занепад широких мас нашого суспільства. Такий стан може довести до повного фізичного знидіння наших скитальців. Поруч з фізичною кволістю йде теж занепад моральних, духових, та розумових вартостей людини, а це довело б до загального обниження тієї частини українського народу, що опинилася за межами батьківщини.

Щоб запобігти такому загрозливому станові наших еміґрантських мас, Рада Фізичної Культури, турбуючись їх фізичним здоров'ям, вирішила знайти такий спосіб, що без великої напруги, зайвих коштів та спеціяльного устаткування дав би змогу якнайширшим колам нашого громадянства не лише втримати на належнім рівні свої фізичні сили, але й постійно підвищувати їх.

Цим засобом є Відзнака Фізичної Вправности (ВФВ). Здобути ВФВ не надто важко. Це радше проба сили волі людини. Залежно від віку залучають людину до відповідної групи, для якої за науковими даними обчислено певні осяги в різних ділянках спорту, напр., в марші, в бігу, плаванні, стрибку. Кожний може сам вибрати собі таку ділянку спорту, яка йому найбільш відповідає, при чому мусить осягнути найменший призначений для його віку осяг. Напр., коли людині 34 роки, тоді вона зобов'язана перепливти лиш 100 м без уваги на час, перебігти 100 м за 15,8 сек., стрибнути вдовжінь 3,85 м, виконати руханку та інші вправи. З цих галузей спорту можна вибрати собі такі, які людині найбільш до вподоби і в яких вона найкраще почуває себе. Осягнувши мінімальний осяг, призначений для даної категорії віку, людина здобуває ВФВ. По році чи по двох роках людина знов стає до провірки, щоб переконатися про свою постійну фізичну вправність. Це примушує її систематично мати спортові вправи. І в цьому саме суть ВФВ — мінімальними осягами добути максимальну вправність. Постійними вправами впродовж цілого року примусити волю і м'язи бути готовими кожний час до чину тим більше, що наше майбутнє не рожеве, і, чи тут, чи на дальшій чужині, чи в краю вимагатиме від кожного члена нашої національної спільноти відповідної фізичної вправности.

Швеція, Норвегія, Фінляндія, Англія, Німеччина, Франція, та інші держави континенту можуть похвалитися мільйонами мешканців, що здобули ВФВ. І для нас, українців не може бути маловажною справою наша незадовільна фізична кондиція. Безрух і безділля не підготують нас як слід до теперішніх і майбутніх важких завдань. Лише здобуваючи ВФВ, ступаємо на єдиний шлях, що дасть нам змогу виконати покладені на нас обов'язки. Тому кожний, кому дорога власна справа і майбутнє народу, повинен добути ВФВ.

— Ева Перон, закінчивши свою европейську подорож, вирушила літаком до Дакару, звідки пароплавом повертає до Арґентіни.

†МАСЛЯНА ВОЛОДИМИР

народжений 2. 2. 1922 р. в с. Поледові Грубешівського повіту на Холмщині, помер трагічно, виконуючи свою службу, як український поліцист, 11. 8. 1947 р. — Величавий похорон відбувся в Ашафенбурзі 14-го серпня 1947 р. — Хай чужа земля буде йому легкою.

Лист з Англії

„ЖИВЕМО НАЧЕ НА КУРОРТІ“

Добрий день Віра!

Передаю тобі й твоїм батькам найпалкіший привіт!

Не ображайся, що так довго не писав. Це тому, що в Англії я протягом півтора місяця нічого не робив, а тільки відпочивав. Тепер я вже влаштувався на постійну роботу й буду часто писати до тебе.

Віра! Я працюю у великого поміщика. В нього влаштувалася і вся наша родина.

Я й Гриша працюємо за фахом — шоферами. Я вожу на легковому авті самого поміщика, а Гриша — його дружину. Як бачиш, ми стали особистими шоферами. Робота в нас така, що цілими днями тільки катаємося. Батько й дядько працюють на господарському дворі поміщика. Мама ніде не робить, перебуває на нашому утриманні.

Живемо ми дуже добре. Їсти маємо що завгодно — масло, сало, молоко, м'ясо, сир; взагалі, описувати наші харчі не буду, бо на це треба витратити цілу сторінку паперу.

Мешкаємо всі разом, але не в одній квартирі. Батько й мати мають свою спільну кімнату, дядько й Гриша живуть в іншій, а мені господар виділив самому окреме помешкання. Всі кімнати добре обставлені, в них нічого не бракує. Найкраща кімната — моя. В ній, крім усього іншого, є ще й радіо. Отже, я слухаю цілий світ.

Господар подарував мені мисливську рушницю та нового ровера і сказав, щоб у вільні години я ходив полювати на звірів. Він вважає, що кожний чоловік мусить бути, насамперед, мисливцем. Привчає до цього й мене. Я — радий старатися, займаюся полюванням скільки влізе. Звірів же довкола — хоч відбавляй. Не сумую.

Як бачиш, живемо наче на курорті, так, принаймні, ми ще ніколи не жили. Встигли вже й дещо придбати собі. Кожний з нас уже має по два нових костюми, по парі черевиків та роверу.

Вчора ж приїхав наш господар з міста й привіз спеціяльно для всієї нашої родини окреме авто. Він сказав, щоб у неділю та в інші свята тим автом ми їздили до кіно і відвідували своїх знайомих, які влаштувалися на працю в довколишніх місцевостях.

Передай, Віра, привіт усім знайомим і розкажи їм про моє життя в Англії.

Вітаю і міцно тисну твою руку

Володимир

(За «Новинами», Ганновер).

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM, 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

РОЗШУКУЮТЬ

Pawluk Olha z Oryseju i Haluseju, szukaje swoho tatka, dyr. Hryhora Pawluka. Chto znawby szczo pro joho dolu proszu laskawo zholosyty na adresu Administracji „Nedila“.

Strumelak Orysiu zi Stryja, szukaje Jurkiw Jurko, Salzburg, Lehenerkaserne, Österreich.

Procenka Serhija szukaje maty Prytulak Olena, (13b) Biessenhofen (Allgäu) Bahnhofsrestauration

Oleksander Rojik szukaje dwojuridnych bratiw, w Nimeczczyni: Semczuka Iwana i Mychajla. Holosytysia na adresu: Aschaffenburg, Pionierkaserne, Bl. II/302.

Kulynycz Iwan szukaje ridnych i znajomych. Pysa na adresu Redakcii „Nedila“.

Szuka: Leniu batko Witalij mama z sestroju Olesju (Brytijska zona) Munster-Lager, Kreis Soltan Bezirk Hannover. — Iwasztschenko W.

MATRYMINIJALNE.

Student VII semestru medycyny, 23 roky, bazaw by poznajomyttysia z inteligentnoju diwczynoju rokiw 18—22, jaka szcze ne „zmodernizuwalas“ na bilych chlibach i prahne krasy, porywiw i wilykych perezywan. Lysty pid „Idealist“ do „Nedili“

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор: Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila“

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Authorized by Civil Affairs Divison, EUCOM, APO 575, AG 383, 7 GEC-AGO

Responsible editor and printer: Gennady Kotorowycz

Printed by: „MAIN-ECHO“, Aschaffenburg

Circulation 3100

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 24 serpnia 1947 Nr. 87

ОСТАННІ ЗВІДОМЛЕННЯ

(За ДЕНА, Ройтер, ІНС, ЮП).

НЬЮ-ЙОРК. Світова рада безпеки відхилила прийняття до Об'єднаних націй Болгарії, Румунії та Угорщини. На прийняття Італії та Австрії наклав вето советський делеґат Ґромико. Це вже 17-й та 18-й випадки застосування СССР права вето в Раді безпеки. — РИМ. В італійських урядових колах заявляють, що советське вето на прийняття Італії до ОН завдає тяжкого вдару її надіям і загрожує розколом між правими і лівими елементами. — ВАШІНҐТОН. Президент Трумен призначив на пости керівників збройних сил, що мають бути об'єднані в єдиному міністерстві оборони, таких осіб: для керівництва справами армії — теперішнього військового міністра генерала Ройола, для фльоти — теперішнього статссекретаря в справах фльоти Саллівена й для повітряних сил — заступника статссекретаря в справах летунства Сімінґтона. — ГААҐА. Пропозиція голляндського прем'єр-міністра Беела «очистити» наступом головну квартиру індонезійських республіканців створило загрозу урядової кризи. Міністри з робітничої партії заявляють, що подадуться до демісії в разі здійснення цієї пропозиції. Прем'єр-міністер провадить неофіційні переговори з опозицією. — ПЕТРОПОЛІС. Згідно з опрацьованим робочим пляном, панамериканська конференція має закінчитися 3 вересня. — РИМ. Італійський уряд вирішив просити Експортно-імпортний банк про надання Італії другої позики в 100 мільйонів долярів.— ВАШІНҐТОН. Уряд Сполучених Штатів звернувся до СССР з нотою про відкриття для міжнародньої торгівлі манджурського порту Дайрен, як це передбачено в договорі, укладеному між Китаєм і СССР в серпні 1945 р. — ПАРИЖ. Французький уряд, що обговорює тепер становище в Індокитаї, розробив умови погодження з вєтнамською республікою, що, як він сподівається, припинять воєнні дії. — БАД НАВГАЙМ. Канадське радіо повідомляє, що, згідно з заявою канадського міністра відбудови Гава, починаючи з осени, переселенців до Канади перевозитимуть літаками. — НЬЮ-ЙОРК. Як повідомляють з Лондону тижневикові «Ньюзвік», брітанський міністер закордонних справ Бевін нібито запропонував брітанському урядові нав'язати безпосередні дипломатичні стосунки з Советською Україною, відкривши для цього в Києві дипломатичне посольство. — БУКАРЕШТ. Згідно з офіційним урядовим оголошенням, в Румунії має бути запроваджена в обмеженому обсязі нова валюта з обмінним курсом 1:20 000 проти старої валюти. — ЛОНДОН. У військовому суді в Кракові почався процес лідера польської селянської партії Міколайчика і 16 її членів, обвинувачуваних у «шпигунстві». — ВАШІНҐТОН. Президент Трумен вирядив до Ватикану колишнього американського уповноваженого при ньому Тейлора, що має обговорити з папою проблему світового миру й допомоги збіднілим країнам. — ЛОНДОН. Сюди прибули для участи в конференції трьох держав військовий губернатор американської окупаційної зони в Німеччині генерал Клей із своїм політичним радником Марфі.

ПОЛЬСЬКА ПЕТИЦІЯ ДО СЕНЬЙОРИ ПЕРОН

Як повідомляє польське аґентство ПАТ, перед своїм від'їздом до Франції з Італії дружина арґентінського президента Перона дістала була телеграму управи Союзу Польських Комбатантів в Італії, в якій поляки просили приспішити еміґрацію здемобілізованих польських вояків з Італії до Арґентіни. Арґентінські кола в Римі твердять, що пані Перон дуже була зацікавлена долею демобілізованих польських вояків, але її швидкий виїзд з Італії не був залежний виключно від арґентінської влади.

ЯК БУВАЄ В ПОЛЬЩІ

«Дзєннік Польскі» в нумері 180 пише: Щоденно відбуваються у Польщі фабриковані «Безпекою» судові процеси, під час яких обвинувачені, як правило, признаються у всіх злочинах, деколи фантастичних, а нераз і ґротескних. Таку компромітацію мала польська «Безпека» з подією, що її центральний орган польської комуністичної партії «Ґлос Люду» помістив 10-го червня під заголовком: «Член ПСЛ на чолі комірки ВіН мав контакти з УПА». Замітка повідомляла: «В козеніцкому повіті на Келеччині, органи публічної безпеки арештували 11 членів гуртка ВіН. В арештованих знайдено 7 штук зброї, гранати і амуніцію. Комендантом групи був Йозеф Вольскі, активний член ПСЛ, син голови ПСЛ в волості Бжозувка. Як виходить із заяви Вольского, банда мала постійний контакт з бандами УПА».

Тепер інший часопис вияснив, що вся ця вістка мусить бути фантазією самої Безпеки. Поперше, Вольский ніколи не був членом ПСЛ. Подруге, батько його теж до ПСЛ не належить і ніколи не був головою волости. Потретє, ніякої волости Бжозувка на терені козеніцкого повіту немає.

ЗАГАДКОВІ БОЇ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Ґазета «Ді Нос Цайтунґ» подає з Праги повідомлення аґентства «Асошіейтед Прес» такого змісту:

«На північно - східньому кордоні Словаччини одна чеська дивізія марно намагається затримати людей в німецькій, польській, російській та чеській уніформах, що перебігають через кордон, бажаючи, очевидно, продертися до Австрії та Баварії. Щоб посилити поліцію в боротьбі з грабунками, на допомогу їй прислано дивізію поліції безпеки. Обидві сторони мають убитих, поранених і зниклих під час боїв».

Новий протест Москви

Як повідомило 21-го серпня аґентство ДЕНА-Ройтер, Советський Союз запротестував проти розмов між США, Великобрітанією та Францією в справах висоти німецького промислу. Ці розмови мали початися в п'ятницю 22-го серпня в Лондоні. Совєти уважають відбуття таких розмов без їхньої участи порушенням Потсдамського договору.

Советський протест зазначає, що справа висоти німецької індустрії та майбутнього Рурського басейну може бути уреґульована виключно конференцією чотирьох. Практично це мало б означати, що заплановані на п'ятницю англо-американсько-французькі розмови довелося б перенести аж на засідання ради міністрів закордонних справ, що має відбутися в листопаді ц. р. в Лондоні.

Аґентство ЮП передає: представник брітанського міністерства закордонних справ заявив, що Великобрітанія відкине протест СССР та що можливість пізніших розмов 4-ох великодержав в справі рівня німецької індустрії лишається одвертою.

ЩО СТАЛОСЯ З СОВЄТСЬКИМИ МАРШАЛАМИ?

Як відзначає газ. «Вісбаденер Кур'єр», московські «Ізвестія» вмістили з приводу смерти шефа советських танкових збройних сил Федоренка некролог, під яким є підписи 66 генералів, у тому числі маршалів Тимошенка, про смерть якого вже не раз переказувано, завойовника Берліну Жукова й оборонця Сталінграда Рокосовського. Певна річ, — пише німецька газета, — що опублікування некрологу мало на меті не лише віддати шану помершому, а й спростувати всі ті чутки, що кружляють навколо багатьох советських маршалів. Якщо їх імена фігурують в підписах під статтею, це повинне свідчити й про те, що вони ще живі й на них зважають. Проте лишається нез'ясованим, що сталося з такими особами, як Малиновський, Мережков, Толбухін та інші. Якщо вони й живі, — твердить кореспондент, — не можна вже заперечувати, що їх теперішня роля дуже відмінна від тої, яку вони відігравали в громадському житті Советського Союзу не тільки як полководці під час війни, а й ще перед якимсь роком.

ЧУТКИ ПРО ДЕМІСІЮ ЕТЛІ

«Реорганізація брітанського кабінету станеться у вересні», — повідомляє лондонська консервативна «Дейлі Мейл», що напередодні сповіщала про наступну демісію прем'єр-міністра Етлі, обґрунтовану станом здоров'я, і заміну його Бевіном. Важливі зміни в брітанському уряді передбачаються нібито на першому тижні вересня і серед провідних членів кабінету вже відбуваються відповідні переговори. Проте в офіційних лондонських колах вістки про демісію Етлі називають безпідставними. (ДЕНА-Ройтер-ІНС).

АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ ЗАЛИШИТЬСЯ В ІТАЛІЇ

Нью-Йорк (ДЕНА-Ройтер). Плян виведення з Італії американської армії відстрочено на невизначений час в зв'язку з тим, що Советський Союз ще не ратифікував мирового договору з Італією. Тим часом Великобрітанія обговорює тепер питання про відтягнення з Італії великої частини свого війська, крім того, що перебуває в районі Венеція-Джулія.

8 000 ДП ДО ГОЛЛЯНДІЇ

Франкфурт, (ДЕНА). Згідно з договором між голляндським урядом і міждержавним комітетом у справах втікачів, 8 000 переміщених осіб з таборів американської зони зможуть переселитися як робітники до Голляндії. З цього числа буде прийнято 3 500 мужчин у віці 18—40 років і 4 500 жінок від 18 до 33 років. Вони матимуть ті самі умови праці, що й голляндські робітники, а за 5 років зможуть набути прав голляндського громадянства.

Панамериканська нарада

15 серпня в дачній місцевості Петрополіс — передмісті бразілійської столиці Ріо-де-Жанейро — бразілійський президент Дутра відкрив міжамериканську оборонну конференцію, в якій беруть участь делеґати 20 американських країн. На конференції не репрезентовані лише республіка Нікараґуа, узурпаторський уряд якої досі не визнано, і Канада, що як брітанський домініон перебуває на особливому становищі. У своїй вступній промові бразілійський президент Дутра закликав делеґатів дати світові приклад єдности. З допомогою міжамериканських реґіональних угод, — сказав він, — мабуть можна буде колись досягти ідеалу союзу, що охопить весь світ. Пакт солідарности, що його має схвалити конференція, повинен надати практичного значення тим принципам добросусідських відносин, яких протягом десятиліть додержували американські держави. Конче потрібно створити спільний фронт проти країн, які порушують міжнародні права. На голову конференції обрано бразілійського міністра закордонних справ Фернандеса. Ще на першому засіданні делеґати схвалили запропоновану Уруґваєм пропозицію, що вимагає від обох ворожих параґвайських таборів припинити громадянську війну. Міністер закордонних справ США Маршал підкреслив, що конференція повинна поставити собі на меті в рямцях Об'єднаних націй підтримати справу світового миру й укласти між державами західньої півкулі договір взаємного сприяння в дусі договору з 3 березня 1945 р. Маршал запропонував далі вважати незаконним невтралітет якоїсь американської країни в разі майбутньої війни. Цю пропозицію Маршала схвалено більшістю в дві третини голосів. Згідно з пропозицією Маршала, всі країни, що підписують оборонний договір, зобов'язуються брати спільну участь у діях проти ворога — від господарських та дипломатичних заходів аж до оголошення війни. Проте активна участь у війні без згоди на те державної влади не може бути обов'язком якоїсь країни. На наступних засіданнях розглянуто низку господарських питань, в яких дійдено повної згоди. Підкреслено потребу вжити заходів до піднесення життьового рівня американських народів. Ухвалено доручити міжамериканській господарсько - соціяльній раді опрацювати проєкти договорів про дружбу й співпрацю й подати їх до панамериканської господарської конференції, що має зібратися наступного року в Боґоті. Як припускають, якщо не буде ускладнень, конференція триватиме днів з 10. (ЮП, ДЕНА-Ройтер, ДЕНА-ІНС).

ПАРЛЯМЕНТ ПРО УКРАЇНСЬКУ ДИВІЗІЮ

«Неділя» повідомляла вже про дискусію в брітанському парляменті з приводу переїзду української Дивізії «Галичина» до Англії; маємо тепер змогу за часописом «Америка» ч. 53 передати повний зміст тієї парляментарної інтервенції. «Америка» повідомляє:

«Деякі посли з лівого крила Лейбористів у Палаті Громад (парляменті) у Лондоні, очевидно, підштовхані совєтофілами, зняли допити за Українську Дивізію, що її нещодавно перенесено з табору в Ріміні (в Італії) до Англії. Відбулася про це коротка, але цікава дискусія, що після протоколу з засідання велася так:

Посол Брамол запитує держ. секретаря закордонних справ, скільки українців з бувшої дивізії «Галичина» перевезено до Англії; чи переведено відповідний «скринінґ», щоб запевнитись, що між ними немає воєнних злочинців; чи уряди союзників робили які домагання про видачу цих людей; та яке правне становище цих людей буде у Великій Брітанії?

Державний секретар Мек-Нійл відповідає: До Англії перевезено з Італії 8 000 українців. Вони належали до Першої Української Дивізії в німецькій армії. Перевірку цієї Дивізії провадила советська місія в серпні 1945 р. Того ж року, в лютому провела «скринінґ» цієї Дивізії окрема слідча комісія. Під час цих скринінґів не викрито ніяких воєнних злочинців. Советський уряд домагався видачі членів цієї Дивізії, на тій підставі, що велика більшість цих людей походить з територій, прилучених до Советського Союзу після 1 вересня 1939 р. Уряд Його Королівської Величности не знайшов можливим задоволити це советське жадання. Правне становище цих людей у Великій Брітанії є таке, як військовополонених.

Посол Липсон: Чи поважаний джентелмен може сказати, що ці люди будуть затруднені в цій країні?

Секретар Мек-Нійл: Наскільки я поінформований, вони будуть затруднені.

Посол Дженнер (лівий): Чи мій вельмиповажаний приятель поінформований, що члени цієї дивізії були винятково брутальні, що вони холоднокровно замордували сотні людей? Чи буде вжито всіх потрібних заходів, щоб перевірити, що ніхто з них, які прибули до нашого краю не брав участи в цих садистичних і злочинних актах?

Посол Стокес: Чи не так воно, що українці не терплять москалів і ненавидять німців та чи справді вони хотіли б бути незалежні від одних і других?

Секретар Мек-Нейл: Я можу запевнити моїх достойних приятелів, що ми вжили найточніших заходів, щоб тут не було жодного з тих, хто поповнив воєнні злочини і я певний, що справу цих людей ще розглядатимуть.

Що ми вміємо?

Перед нашими еміґраційними масами стала на всю широчінь проблема дальшого переселення, а вслід за тим включення в господарську систему, чи то Німеччини, чи інших европейських, або заокеанських країн. Коли це наступить, кожний скиталець муситиме взятися за серйозну працю не лише, щоб «забити час», але щоб заробити собі на шматок хліба. Треба з усією поважністю усвідомити собі, що жодна країна не візьме нас на ласкавий хліб, бо коли перестануть діяти табори, всяка матеріяльна допомога з-зовні припиниться.

Проте в нас люди якось легко до цієї справи ставляться, не надаючи цим питанням належної уваги. Почуєте питання — «куди поїдемо?», «коли поїдемо?», але мало хто питає — «що там будемо робити?», «що ми вміємо?».

Бо треба пам'ятати, що іншими очима дивимося на справу наших скитальців ми, а іншими — уряди тих країн, які виявляють охоту нас прийняти. Для них іміґрація чужинців — це передусім питання економічного характеру. Приймають не лише тому, щоб урятувати нас від загибелі, щоб дати нам можливість добре влаштуватися, а керуються передусім власними потребами. Вони розглядають допущення іміґрації з погляду економічної доцільности, потреб ринку праці, соціяльної структури. Словом, дивляться, чи матимуть з нас користь.

Країни, які готові допустити скитальців, потребують передусім рук до найтяжчої фізичної праці — у сільському господарстві, копальнях, промисловості, портах. Коли, наприклад, в американському, чи канадському парляменті відбуваються дебати про допущення скитальців до цих країн, внескодавці іміґраційних проєктів арґументують часто конечність допустити скитальців пекучою потребою домашньої прислуги. Чому ж не зліквідувати цю потребу, прийнявши чужинців? Уряди країн, що бажають прийняти скитальців, в умовах праці ставлять такі застереження. Бельґія, приміром, виразно зазначила, що їй потрібні лише фізичні робітники. Розумових працівників вона не потребує. Так само фізичних робітників потребує Франція й Англія. Подібно стоїть справа в Арґентіні, Америці й Канаді. На підставі листів від людей, які туди виїхали, можна переконатися, що іміґранти мусять задовольнитися фізичною працею. Навіть кваліфіковані фахівці не знаходять зразу праці за своєю спеціяльністю й мусять виконувати будь-яку роботу. Це не значить, що одиниці — висококваліфіковані спеціялісти, учені, дослідники, улюбленці долі й щасливці не влаштуються за своїм фахом, або не створять собі добрих життєвих умов. Це не значить, що за деякий час, познайомившись із місцевими відносинами, більша кількість скитальців не влаштується відповідно, як лікарі, адвокати, вчителі, купці, самостійні ремісники, промисловці. Але на перші два-три роки треба бути приготованим на всяку можливість.

Це річ зрозуміла. Економіка країни, соціяльна структура, законодавство праці, заставляють кожну державу забезпечити кращі умови праці й заробітку своїм громадянам. Спеціяльне законодавство й приписи застерігають деякі ділянки праці (торгівля, вільні професії) лише для громадян даної країни, закриваючи, або утруднюючи доступ до них чужинцям, яких допускається до тяжкої й менш прибуткової праці, здебільшого такої, якої місцеве населення уникає.

Безперечно, що після тяжкого початку, можливості кращого влаштування існують для людей кваліфікованих, що мають якийсь практичний фах. Ті, що не мають жодного фаху, повинні набути його, інші поруч того фаху, який мають, а який може на чужині не придатний, повинні засвоїти собі новий, найбільш поплатний у тій країні, де скиталець думає осісти. Це потрібне для скитальців усіх соціяльних прошарків — селян, робітників, інтеліґентів, які мусять теж вважати на тверду конечність взятися за фізичну працю. Треба забути про соціяльне походження, титули та довоєнне становище. Засвоєння нового, практичного фаху, хочби й з ділянки фізичної праці, не значить, що дана людина раз назавжди порвала із своєю властивою професією, на вивчення якої поклала багато років праці та матеріяльних витрат, бо при найближчій сприятливій нагоді вона може до неї повернутися. Це лише конечність вважати на реальну дійсність, розумне пристосування до існуючих умов. Тому вільний час і цей період, який ділить нас від моменту дальшої мандрівки, треба використати на вишкіл і перевишкіл та поповнення кваліфікацій, беручи до уваги ті професії, яких найбільше потребуватиме країна нашого майбутнього поселення.

Вивчення практичного фаху, чи засвоєння нового, підвищення кваліфікацій, а разом з тим ліквідація анальфабетизму, який, на жаль, серед наших скитальців дуже поширений і не виявляє тенденції зменшуватися, а головне вивчення чужих мов — ось конкретні життєві вимоги, що стоять сьогодні перед нашими скитальцями. Завдання наших громадських чинників, адміністраційних органів таборів, клітин Переселенчої Ради, професійних організацій—якнайширше усвідомити ці питання та допомогти реалізувати їх скитальським масам восени й зимою. Бо, як свідчать інформації із різних країн можливого нашого поселення, всюди зобов'язує праця, праця, праця...

В. Б.

«ПОНАД 1/3 ДП ЕМІҐРУЮТЬ ЦЬОГО РОКУ»

Гайдельберг (АП). **Згідно з повідомленням ІРО, до кінця цього року більш як одна третина переміщених осіб в американській зоні Німеччини дістануть змогу переселитися до інших країн. Франція потребує 50 000 ДП, включаючи членів родин, для праці в гірничій промисловості. Австралія прийме 12 000 робітників, з них 4 000 в цьому році. Голляндія має намір взяти 3 500 неодружених чоловіків та 2 500 (за іншим повідомленням — 4 500 — прим. ред.) незаміжніх жінок. Французькому Марокко потрібно 10 000 робітників, Бельґія вже прийняла разом з членами родин 15 000 гірників і має прийняти ще 5 000. Крім того, надходять запотребування з Канади, Бразілії, Арґентіни та інших країн.**

Рено про США і СССР

Колишній французький прем'єр - міністер Поль Рено в уміщеній в «Інтернейшнл Ньюз Сервіс» статті обговорює причини того розколу, що утворився після закінчення війни між США і СССР. Тепер, — пише Рено, — обидва велетні стоять немов на протилежних бігунах людського мислення. Кожний з них має свою власну доктрину щастя, які надають їх ідеологічному конфліктові характеру якоїсь релігійної війни. Вони вживають тих самих слів, вкладаючи проте в них різний зміст. Коли йдеться про демократизацію Німеччини Сполучені Штати розуміють в цьому відновлення свободи слова, виборів тощо, тим часом як Совєти, що прагнуть диктатури пролетаріяту, під демократизацією Німеччини розуміють повалення однієї соціяльної кляси в наслідок поділу її земельних володінь, щоб тим створити сприятливі для дальшої пропаґанди умови. Розбіжність в поглядах між Советським Союзом і Сполученими Штатами постала від часів Атлантійської Хартії, несумісної з воєнними цілями СССР. Та війну треба було виграти, і тому ці розбіжності відсунуто на задній плян. Тепер вони вийшли на перший плян і обидва велетні змагаються перешкодити один одному опанувати світ. Сполучені Штати вийшли з війни надзвичайно сильними. Їх науковці, техніки, їх лябораторії та фабрики створюють їм величезну перевагу як під час миру, так і під час війни. Однак і Советський Союз хоч як тяжко потерпів він через війну, має для майбутности добрі карти в руках. Якщо вірити статистиці, в Росії за 22 роки буде 251 мільйон мешканців проти 156 мільйонів у Сполучених Штатах. Ці 251 мільйони людей матимуть до своїх послуг всі багатства, що є між Владивостоком на Тихому океані й Тріестом на Заході або, може, Ваймаром Ґете. Фактично в кожній країні світу є партія, що підтримує советську політику. Розкол між Сходом і Заходом, формально виявлений 2 липня (відмовлення СССР взяти участь у Паризькій конференції — прим. ред.), спричинив таке велике напруження, аж поставало питання, — чи не почнеться бій між обома колосами. Ми є свідками бігу навперегінки в озброєнні, який завжди в минулому приводив до війни. Є проте один новий могутній чинник. «Ми вступили в атомовий вік. Для людства це така сама величезна подія, як був у минулому залізний вік. Ми мусимо жити ритмом 1947 року. Я вражений браком зацікавлення у Франції атомовою бомбою. Науковці досягли дивовижного поступу. Державні діячі повинні до них прилучитися. Проблема наших днів не в тому, щоб не дати помститися переможеному народові, проблема в тому, щоб примирити між собою два народи, що вийшли з війни переможцями. Якщо нам не вдасться тепер заспокоїти Схід, перед нами постане смертельна небезпека. Невже між Сполученими Штатами й Советським Союзом, попри всі їх розходження, нема жадної спільної риски людської природи? Розв'язання европейських питань, хоч яке корисне воно було б, ще не розв'язало б основної проблеми. Вживати заходів треба у світовому маштабі. Настав час усувати крайній націоналізм, де він міг би виявлятися, щоб бути лише людськими». (ДЕНА).

Французького генерала Пєшкова, сина російського письменника Максима Горького відзначили великим орденом почесного леґіону. (ДЕНА)

Коротко

(За ДЕНА, Ройтер, ЮП, АП).

— Югославський повірений у справах в Греції, не беручи належної візи, вибув з Атен до Београду.

— Світовий банк має намір видати Франції кредит в 250 мільйонів долярів, щоб допомогти їй на переходовий час, доки набере чинности плян Маршала.

— Сполучені Штати скасували окупаційну заборгованість Італії в сумі понад мільярд долярів і повернули Італії на 60 мільйонів долярів майно і 23 пароплави.

— Американська окупаційна влада заборонила в своєму секторі Берліну запляновані комуністично-соціялістичним об'єднанням СЕД демонстрацію і збори.

— Югославія подала Сполученим Штатам ноту, в якій протестує проти «наклепів і неправдивих тверджень», скерованих проти балканської «демократії», зокрема Югославії.

— В усій Німеччині з 7 до 14 вересня відбудеться «тиждень пам'яті жертв фашизму». На ганноверському кладовищі буде освячено новий пам'ятник.

— Заступник американського військового губернатора в Німеччині генерал Кітінг у зв'язку з новим призначенням в США залишає свій пост.

— Фельдмаршал Монтгомері плянує перегрупування і разом з тим зменшення брітанського окупаційного війська в Німеччині. Протягом найближчих восьми місяців Великобрітанія має відтяти з позаокеанських країн 200 000 своїх вояків.

— Австралійський уряд заплянував на 1947-48 рік антарктичну експедицію.

— 18 серпня в Дахав почався новий процес Отто Скорзені та 9 інших есесівських та морських офіцерів. Вони обвинувачуються в убивствах військовополонених, привласненні призначених для полонених посилок Червоного Хреста й у переодяганні в американську військову уніформу під час німецького наступу в грудні 1944 р.

— Допитаний на одному з судових процесів у Франкфурті німецький священик Пробст впевнено твердив, що приятелька його брата мала від Гітлера дитину, на утримання якої Гітлер їй нічого не виплачував.

— Лідери австралійських опозиційних партій протестують проти ухвали австралійського уряду націоналізувати дев'ять приватних банків, заявляючи, що він не діставав від народу уповноважень на здійснення такого революційного заходу.

— 1 жовтня має виїхати з Нью-Йорку до Европи група з 15 американських сенаторів, яка відвідає низку европейських країн, щоб дослідити їх господарське становище в зв'язку з американськими плянами допомоги.

— Як заявляють делегати «рурської» англо-американської господарської конференції у Вашінгтоні, конференція успішно обговорює питання піднесення продукції рурського вугілля.

— З Нью-Йорку до Канн (південне узбережжя Франції) прибув славетний бельгійський письменник Моріс Метерлінк. Як він заявив, — маючи 85 років, він вирішив більш уже не писати і хоче провести рештки свого життя у власній віллі біля Ніцци.

— Король Георг VI призначив Артура Гендерсона статс-міністром у справах брітанського комонвелту.

— До Лондону повернувся, відвідавши брітанську райнську армію, фельдмаршал Монтгомері.

— Вірманська поліція заарештувала понад 200 членів «бірманської патріотичної армії», що під час війни організувала антияпонський рух спротиву. Серед заарештованих є президент і генеральний секретар спілки колишніх бірманських учасників війни.

— Брітанський амбасадор у Вашінгтоні лорд Інверчейпл вдруге оженився з своєю колишньою дружиною, з якою розлучився два роки тому.

— Дружина аргентінського президента Ева Перон відвідала 20 серпня засідання панамериканської конференції в Петрополісі.

— Советська влада сконфіскувала в Австрії ще два підприємства як «німецьку власність», хоч вони були захоплені німцями після приєднання Австрії до Німеччини.

ШІСТНАДЦЯТЕ ВЕТО ҐРОМИКО

На засіданні 18 серпня світова Рада безпеки ОН ухвалила прийняти до організації Об'єднаних націй Португалію, Ірляндію, Трансйорданію, Ємен та Пакістан і відхилити такі ж домагання Албанії та Зовнішньої Монголії. Проти прийняття Португалії, посилаючися на підтримку нею франківської Еспанії, голосували СССР і Польща. Так само заперечував Советський Союз і проти прийняття Ірляндії як країни, що під час війни підтримувала держави осі. Польща утрималася від голосування в цьому питанні. Після того як Рада безпеки рештою 9 голосів ухвалила прийняти Португалію та Ірляндію до ОН, советський делеґат Ґромико наклав на ці ухвали вето. Обговорення питання про залучення до членів ОН Італії, Болгарії, Румунії, Угорщини й Австрії відстрочено. На наступному засіданні при обговоренні грецького питання Ґромико знову наклав два вето на американську й австралійські резолюції, в яких між іншим вимагалося від Греції, Албанії, Югославії та Болгарії припинити порушення грецьких кордонів і провокації. Разом з цими Ґромико наклав уже в Раді безпеки 16 вето. Голова засідання Фаріс-ель-Хурі запропонував був під час дискусії зовсім зняти з порядку денного грецьке питання через неможливість дійти в цьому згоди. (ДЕНА-Ройтер).

Меморіял Священного Синоду

5—8 серпня 1947 р. відбулась в Майнц-Кастелі VI сесія Свящ. Синоду УАПЦ на еміґрації. В засіданнях, під головуванням Митрополита Полікарпа, взяли участь Члени Свящ. Синоду — Архиєпископи Нікaнор, Ігор і Геннадій та Єпископ Платон, Секретар Свящ. Синоду.

З важливіших справ, які були предметом засідань і рішень Свящ. Синоду, належить відмітити найперше переселенчу справу, по обміркуванні якої, після доповідей представників Свящ. Синоду в Головній Українській Переселенчій Раді, постановлено тримати й надалі тісний контакт з органами ГУПР та допомагати в переселенчій акції українських скитальців всіма засобами, які тільки можуть бути в розпорядженні ієрархічного проводу УАПЦ, а також дбати про збереження релігійної опіки над переселюваними православними українцями; тому й Свящ. Синод має звертатися до урядів відповідних країн; до Ватиканської Понтифікальної Еміґраційної Комісії, яка має взятися за справу переселення скитальців виключно католиків, в тім і українських греко-католиків, Свящ. Синод ухвалив звернутися з відповідним меморіялом, щоб у великій християнській гуманітарній акції допомоги вигнанцям не роблено було різниць з поглядів приналежности їх до того чи іншого християнського віровизнання.

Ближче ведення справ, зв'язаних з питанням переселення, доручено Священ. Синодом Центральному при Свящ. Синоді «Братству Милосердя». Православному духовенству на місцях дано буде від Св. Синоду в справі переселенчій відповідні інструкції.

Питання про скликання Передсоборного Зібрання представників духовенства і мирян УАПЦ на території Німеччини Св. Синод відклав рішенням до наступної сесії Свящ. Синоду, визнавши це скликання ще несвоєчасним, з огляду на обставини зовнішнього, переважно, характеру. У зв'язку ж з тим, що певна група прихильників так зв. «канонів 1921 р.» продовжує вносити, не зважаючи на попередження в постановах Собору Єпископів 12-15 травня 1947 р., зібраннями та писаннями, заколот у життя Церкви, доручено правлячим Єпископам усовістити певних осіб, щоб заперестали шкодити Церкві і припинити свої діяння; інакше Свящ. Синод змушений буде застосувати до них кари на підставі канонів Вселенської Православної Церкви.

Утворено Св. Синодом Комісії: 1) для уодностайнення в богослужбовій практиці УАПЦ ряду чинностей при богослужбах і 2) іспитову для кандидатів у священики і диякони. Доручено Єпископові Сильвестрові звізитувати, згідно з постановою Собору Єпископів в травні 1947 р., Богословсько-Педагогічну Академію УАПЦ.

Прийнято ряд постанов у справі пожвавлення видавничої діяльности при Свящ. Синоді; насамперед мають бути видані Календар на 1948 р., «Короткий Християнсько-Православний Катехизис», «Коротка Історія Православної Церкви» (в другій частині — Української Православної Церкви), «Часослов», «Служебник»; поновлено буде старання про одержання дозволу на видання «Богословського Вістника» при Синоді.

Ухвалено Священним Синодом звернутися до українських ієрархів Митрополита Іларіона і Архиєпископа Паладія, що перебувають на еміґрації поза УАПЦ, з закликом поєднатися, в ім'я добра Української Православної Церкви та цілого Українського Народу, з єпископатом УАПЦ.

Розглянено ряд скарг до Свящ. Синоду, внесених Парафіяльними Радами чи окремими особами з приводу тих чи інших нездорових проявів у церковному житті на місцях.

Канцелярія Свящ. Синоду УАПЦ на еміґрації.

КРАЙОВА ДОПОМОГОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В БРЮССЕЛІ

Заходом Головної Управи УДК в Бельгії відбулася нещодавно ділова конференція провідників допомогової праці в Бельгії. Активну участь у конференції взяли: бувші й теперішні члени керівних органів УДК, делеґати Проводів Філії в Льєжі, Брюсселі, Ейздені, Вінтерсляґу, Звартберґу, Курселі, Мустієр, Наніні, Буа де Лю, Пероні, Шарґеруа і Померолю, члени Управи Жіночої Секції та представники-зв'язкові нової еміґрації майже з усіх вуглевих басейнів Бельгії.

Конференцію відкрив і провадив голова УДК Карло Мулькевич. Він перший склав звіт про одномісячну працю та намітив загальну програму діяльности УДК на найближчий час. Баланс успіхів був приємною несподіванкою для всіх присутніх. Впродовж одного місяця нова Управа заснувала 6 нових Філій, приєднала 196 нових членів, створила та пожвавила працю таких важливих нових референтур як молоді, спорту, робітництва, посередництва праці та Наукового Товариства. На зовнішньому відтинкові нав'язано контакт з Міністерствами: Праці, Внутрішніх — та Закордонних Справ, шефом кабінету Міністерства Вугілля, Центральною Конфедерацією Копалень і поодинокими Дирекціями, з Міжурядовим Комітетом для Справ Втікачів та новими службовцям ІРО тощо. Здобуто дозвіл на створення осібної національної групи при Християнському Синдикаті, що оборонить професійні інтереси українських робітників. Вжито заходів до систематичних українських радіопередач через бельгійські радіовисильні. Приготовляється меморіял до бельгійського уряду в справі побажань наших вуглекопів та їх прав на українську школу і українську культуру.

Далі секретар УДК розповів про працю канцелярії. З приїздом нових еміґрантів канцелярія перевантажена навалою сторін, кореспонденції, ділових паперів і інтервенцій. За місяць обслужено понад 400 осіб. Листів одержано 271, а відписано 209.

Реферували пляни праці референти: організаційний — інж. В. Наконечний, культурно-освітній — інж. С. Симко, спортовий — С. Ткачук та голова Наукового Товариства — проф. Іван Витязь. Референти зовнішніх зв'язків і робітництва, що з оправданих причин не прибули на конференцію, прислали свої писані звіти.

Над звітами відбулася ділова й цікава дискусія. Була здорова критика та ще кращі пропозиції. Голос в дискусії взяли пп.: Бидловський, Івахів, Хоролець, Андрієвський, Граб, Михайлевський, Головач, Косий, Ткачук, Назар, Складанівський, Симко, Мусійчук, Задорожний, Горняткевич, Моклович і інші. Найбільше думок кинув добре приготованими дезидератами умандатований делеґат Філій Нанін і Шарлеруа та голова Філії в Мустієр. — (За часописом «Вісті», Брюссель).

ЯК СОВЄТИ ЗАХОПИЛИ НАФТОПЕРЕГОННИЙ ЗАВОД

Під час розмов між альянтами про советські претенсії на «німецьке майно» в Австрії советські війська зненацька захопили найбільший нафтоперегонний завод біля Відня.

Цей завод належав у рівній мірі концернам: брітанському «Шел» та американському «Соконі вакуум» і трубопроводом пов'язаний з місцями добування нафти (Цістердорф).

У ніч з п'ятниці на суботу чотири важкі військові авта з червоноармійцями під'їхали до заводу. Австрійська цивільна охорона була негайно замінена червоноармійцями, озброєнними рушницями, автоматами та багнетами.

Ранком, у неділю, урядування перебрала советська цивільна адміністрація. Чотири протикомуністично настроєні робітники були негайно звільнені з праці.

Цей завод є дуже важливим альянтським майном, бо він переробляє 25 відсотків видобутої нафти в Австрії.

Брітанські та американські представники в альянтській контрольній комісії склали рішучий протест з приводу захоплення вищезгаданого заводу советами. Цей факт розглядають, як «удар в обличчя» комісії по складенню мирного договору з Австрією. («Дейлі Геральд»).

СМЕРТНИЙ ВИРОК ПЕТКОВУ

Закінчився процес провідника болгарської селянської партії Петкова й чотирьох інших членів партії. Петкова засуджено до страти, решту обвинувачених — до 5—15 років ув'язнення. Американський та брітанський амбасадори в Софії подали советському представникові в альянтській контрольній раді ноти, в яких на підставі Ялтинського договору домагаються відстрочити виконання вироку й передати справу на ревізію альянтської контрольної комісії. — (ДЕНА-Ройтер).

ЮҐОСЛАВСЬКО-БОЛГАРСЬКИЙ БЛЬОК

«Смертельний удар для намагань чужоземних імперіялістів знову перетворити Балкани на порохову бочку», — так назвав маршал Тіто укладений в колишній королівській літній резиденції Блед в Югославії юґославсько-болгарський союзний договір. «Гірка пілюля для реакції», — схарактеризував його болгарський прем'єр Дімітров, що приїздив для укладення його й особистих переговорів з Тіто до Юґославії. «Ми не можемо лишатися байдужими до повсякчасних провокацій грецьких монархістів та фашистів на наших кордонах і ми не боїмося ні атомової бомби, ні загрози нової війни», — войовниче додав він, своїми словами викриваючи справжню суть договору — створення юґославсько-болгарського бльоку як частини загальної балкансько - дунайської федерації з ясною політично-військовою настановою. Адже договір каже не тільки про господарську й культурну, але й військову співпрацю обох країн; він передбачає створення митної унії, координації не лише господарських плянів, а й міжнародньої політики, тісну співпрацю в разі «грецьких провокацій». Заради більшої життєвости цього бльоку Юґославія відмовилася від болгарських репарацій в сумі 25 млн. долярів і згодилася на кордони 1939 р. На думку закордонної преси й політичних кіл, небезпечною розколиною в цьому бльоці могла б бути «конкуренція особистих амбіцій» Тіто й Дімітрова, але про «примирення» їх, безперечно подбає справжній творець цього бльоку — Кремль, що, не покладаючи рук, хапливо створює останнім часом загальний балкансько дунайський бльок. Для закордонних дипломатичних кіл не є секретом і те, що переговори Тіто й Дімітрова торкалися й створення «незалежної македонської республіки, збитої з частин Греції, Юґославії та Албанії, що дала б цьому бльокові, а певніше СССР, вихід до Еґейського моря з його найкращим портом — Салоніками. Не є для військово-політичних кіл таємницею і те, що в усіх численних «торговельних» договорах, укладених останнім часом між східньо-европейськими підсоветськими державами, є затаєні пункти воєнної угоди. Та Советському Союзові цього вже замало: він і від Італії добивається надіслання до Москви делеґації для укладення «торговельного» договору й зміцнення «господарської» співпраці обох країн. Отже не дивно, що юґославсько - болгарський договір справив за кордоном, особливо в лондонських політичних колах, дуже неґативне враження, а турецький амбасадор в Парижі Менеменціоґлу підтримує навіть ідею створення середземноморської федерації як противагу тій дунайсько-балканській коаліції, яку вже створив СССР, насичуючи її комуністичною ідеологією і разом з тим здійснюючи стару російську ідею панславізму.

Тіто.

Дімітров

ЗАПРОШУЮТЬ ТУРЕЦЬКЕ ВІЙСЬКО?

Радіо Москва сповістило з Атен, що одна ліва грецька газета подала сенсаційний матеріял, який вона дістала «з дуже певних і авторитетних джерел».

Газета сповістила, що днями відбулося таємне засідання грецького уряду, на якому обмірковано питання запрошення турецьких військ для подолання повстанчого руху в Греції. З'ясовується, ніби грецький уряд у цій справі вже провадить переговори з відповідними турецькими чинниками. Турки, начебто, принципово погодилися прийняти запрошення, але зі свого боку виставили дуже несприятливі для Греції умови. Вони вимагають від грецького уряду надто високе утримання для своїх військ, що воюватимуть з партизанами, передачі Туреччині деяких теренів Греції, не визначають терміну перебування окупаційної армії тощо.

Грецький уряд, подає далі газета, вдався з телеграмою до міністра закордонних справ Греції Тсалдаріса, який зараз перебуває в Америці, щоб він звернувся до США бути посередником у цій справі. Від США чекають, що вони запропонують Туреччині дещо пом'якшити умови військової допомоги Греції.

ТІСНА СПІВПРАЦЯ ТІТО З ДІМІТРОВИМ

У Відні уважно вивчають обставини, викликані укладенням політичної, економічної та культурної угоди між Юґославією і Болгарією.

Підкреслюється, що юґославсько-болгарські кордони практично перестали існувати. Візи для переїзду з однієї країни до другої скасовані. Угода передбачає далі спільну власність на прикордонні підприємства та спільні митні установи.

Підписання цієї угоди є успішним сковуванням з боку Москви однієї з важливіших ланок у ланцюзі східнього бльоку країн, контрольованих комуністами.

З цього часу два найбільш довірені послідовники Сталіна — Дімітров, теперішній болгарський прем'єр, та Тіто, юґославський прем'єр, будуть ще щільніше співпрацювати політично, економічно та військово в рямцях советської стратегії. («Дейлі Телеграф»).

Наш господарський огляд

КОМУНІСТИ І РОБІТНИЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ В АНГЛІЇ

Англійський часопис «Сандей Діспеч» в ч. 7598 приніс цікаву статтю, про те, як англійські комуністи помалу опановують робітничі організації Англії з середини. В статті читаємо:

Секретаріят Робітничої Партії провадить тепер слідство в справі комуністичної загрози. Він приготовив навіть окремий звіт для Національної Ради Праці, об'єднаного органу, що складається з представників Робітничої Партії Конґресу Трейд Юніонів (профспілок) і Кооперативного Руху. Цей крок викликаний **новою тактикою** англійських комуністів. Бачучи остаточну невдачу комуністів поєднатися з Робітничою Партією, політбюро компартії в Англії постановило, що комуністи мусять просякнути до профспілок і опанувати робітничі організації з середини.

Це проникання набрало вже таких страшних розмірів, що Конґрес Трейд Юніонів і Робітнича Партія мусіли щось зробити. Домагалися чистки. Міністри Робітничої Партії, за винятком трьох, що співчувають комуністам, дуже здивовані, яким шляхом комуністи захопили контролю ключевих позицій. Зокрема міністер Бевін невдоволений, що в професійнім союзі, в якім він був провідником, тепер зайняв його місце Берт Певтерт, член екзекутиви компартії в Англії. Також у проводі великої Унії Інженерів є два видатні комуністичні діячі: Джоє Шкот і Вель Генніґтен. У проводі Робітничої Партії настала тривога, що комуністи зайняли ключеві позиції в профспілках робітників великих націоналізованих промислів. Положення стає подібне до положення у Франції, де на кивок компартії вибухають щораз то нові страйки і паралізують господарське життя тієї країни.

Артур Горнер, генеральний секретар могутньої Унії копальняних робітників — це впливовий комуністичний лідер і Аббе Мофет — президент шкотської Унії гірників теж видний комуністичний діяч. Він недавно висунув навіть домагання, щоб урядовці профспілок, комуністи, мали право брати участь в партійних конференціях Робітничої Партії. Таким чином комуністи нині контролюють 100 професійних спілок в усій Англії, між ними могутній Союз профспілок у Лондоні. Тепер англійські комуністи стали домагатися зміни статуту Трейд Юніон Конґресу в тім напрямку, щоб він став контрольною владою для всіх профспілок. Коли б їм це вдалося осягнути, то комуністи дістали б під свій вплив увесь робітничий професійний рух в Англії. Одночасно комуністи просякають також до англійської кооперації, дотеперішньої цитаделі Партії Праці. Мають англійські комуністи своїх симпатиків і між послами Робітничої Партії в парляменті. Обчисляють, що бодай 30 послів Партії Праці підтримують англійську компартію або їй симпатизують в справах закордонної політики і інших.

(Коли додамо, що комуністи опанували робітничі профспілки в Італії і Франції, то можемо собі уявити небезпеку для Англії, що випливає з комуністичних дій на терені робітничого руху в тій країні). — З англійського переклав **С. Г.**

НАПОВНИТИ «ПОРОЖНЮ ТАРІЛКУ»

В американській тижневій радіопередачі під назвою «Третій апокаліпсичний вершник» (голод) з промовою-відозвою до американського народу виступив міністер закордонних справ США Маршал, що закликав американців подвоїти свої змагання, щоб забезпечити голодним народам Европи та Азії потрібну їм допомогу. Хоч після закінчення війни, — сказав Маршал, — минуло вже два роки, нищівні наслідки її тяжіють над мільйонами европейців. Найгіршим з них є «порожня тарілка». «Сотні мільйонів мужчин, жінок та дітей лягають спати голодними. Сполучені Штати, — заявив Маршал, — хочуть бачити відроджене після війни світове господарство, що могло б і далі успішно розвиватися з допомогою науки. «Ми знаємо, — сказав він, — що потреба в особливих допомогових заходах відпаде тим скорше, чим швидше европейські та азійські країни знову стануть на свої власні ноги». Відбудова господарства потребує інтенсивної, розрахованої на довгий час праці. Її не можна зводити до самого обмеження споживання. І вона конче потрібна тим більше, що тривалий мир можливий лише у хоч би відносно вільному й заможному світі. На закінчення Маршал закликав американських фармерів збільшити свою продукцію. «Ми не повинні забувати, — сказав він, — що в усьому світі мільйони наших співгромадян розпачливо моляться: Хліба щоденного дай нам сьогодні». (ДЕНА-Онаф).

КОРОТКІ ГОСПОДАРСЬКІ ЗВІДОМЛЕННЯ

(Всі вістки за аґентством ДЕНА).

— Координаційний Комітет Альянтської Контрольної Ради передав справу реформи валюти Контрольній Раді. Комітет не міг договоритися про питання друку нових грошей. Брітанське представництво в Координаційному Комітеті гостро запротестувало проти зволікання з реформою валюти. Проєкт американського представника передбачити спільний нагляд над друкуванням відкинув представник одного з альянтських урядів. У попередніх переговорах не можна було домовитися про місце друкування, тепер різниці думок виринули лиш що до контролі друку нових грошей.

— Як заявили знавці сільсько-господарських справ американської й англійської військової влади, цьогорічний урожай в обох зонах Німеччини багато кращий, як сподівалися. Цього року збір картоплі виноситиме в обох зонах 15 мільйонів тонн тоді, коли минулого року він становив лиш 11,5 мільйонів тонн. Як повідомляють американські офіційні чинники, оптимістичне передбачування брітанських і американських спеціялістів суперечить оцінці німецьких урядових кіл, які чорними кольорами малюють майбутній збір і вказують на поважність становища. Знавці ствердили лиш у Гессені наслідки посухи, зголошення про яку надійшли з цілої Німеччини.

— Як повідомляє Відділ Праці Американської Військової Влади в Гессені, призначено 2 000 робітників для виконання двозонального проєкту будівництва у Франкфурті. Запотребування на робітників, які зголошено в реґіональному Уряді Праці провінції Гессен, передано теж іншим урядам праці американської й англійської зони.

— Нормальні потреби на газетний папір в американській окупаційній зоні Німеччини можна буде покрити місячною доставою 2 100 тонн лиш у 75%. Через те зменшення приділу паперу для нормальних споживачів у найближчий час із 50% впаде на 25%.

— Великі рої сарани знищили поля південної Франції, а шкоди зробили на багато мільйонів франків. Мешканці цих околиць безсильні перед цим лихом, хоч намагалися прогнати сарану сковородами, глиняними горшками й свистками. Рої сарани счинили такий шум, немов б пролітало з'єднання літаків.

— Згідно з оцінкою американського міністерства сільсько - господарських справ з 1 серпня цьогорічний збір кукурудзи в США становить рівно 2,7 мільярдів бушелів. Збір пшениці осягне рекордову цифру 1,428 мільярдів бушелів.

СТОРІНКА МОЛОДИХ

СЛОВО ДО СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Нстали критичні часи для всього українського народу. Перед нами повстало питання: бути чи не бути. Там, на рідних землях, точиться запекла визвольна боротьба проти тоталітарного насильства, бо ворог за всяку ціну намагається знищити наш нарід фізично й духово. Тут, на еміґрації, також чекають нас різні несподіванки й небезпеки, а особливо загроза асиміляції, чи денаціоналізації.

Перед лицем цих смертельних небезпек ми, українці, повинні координувати всі свої сили, мобілізувати всю свою енерґію, щоб належно підготуватися до вирішальних змагань за своє буття, за здійснення своїх високих національних ідеалів.

У цій боротьбі почесне й відповідальне місце належить нашій молоді. Повна невичерпної енерґії та юнацького завзяття, пройнята високими національними й загально-людськими ідеалами — лише така молодь успішно виконає свою історичну місію.

Звідси виникає конечна потреба прищепити нашій молоді найвищі моральні чесноти, зокрема виховати в ній безмежну любов до своєї многострадальної батьківщини та її народу, виховати почуття національної чести та відповідальности, озброїти її теоретичними та практичними знаннями.

Все це не приходить само. Його треба здобути, вибороти, виховати. Наші народні, середні й високі школи на еміґрації наполегливо працюють на цій ділянці. Завдяки праці цілих поколінь педагогів шкільна молодь у тому щасливому становищі, що шкільне виховання схоплено в систему із ясно обґрунтованими виховними методами й засобами. У школі виховниками є люди, що мають не лише замилування й здібності до цієї праці, але й відповідну науково-теоретичну та практичну підготову.

Але гостро стоїть питання про ту молодь, що лишилася поза навчальними закладами, чи суспільними організаціями. А такої молоді більшість. Вона обмежилася або лиш до 4-ох чи 7-ох кляс та пішла працювати професійно, або переступила вимаганий шкільним законом вік, або врешті така, що через різні життєві обставини взагалі не ходила до школи. На превеликий жаль серед цієї молоді подибуємо чимало неписьменних і навіть морально маловартісних, а то й розкладених елементів.

Чи така, так би мовити, неорганізована й непідготовлена молодь може успішно й свідомо боротися за здійснення національних ідеалів свого народу? Безумовно ні. Тому перед нашим суспільством на еміґрації постає нове завдання: охопити цю молодь організованим виховним впливом, перешколити її і таким способом поставити в лави свідомих і відданих борців за добро і щастя всього народу.

Справа позашкільного виховання молоді багато складніша й трудніша, ніж шкільного із двох причин. Перше — проблема позашкільного виховання молоді ще нерозроблена як слід і не схоплена в систему. Друге — відчувається недостача кваліфікованих виховників. У нас виховують позашкільну молодь здебільшого з громадського обов'язку люди, які мають якусь іншу професію. Але до успішного ведення виховної роботи над позашкільною молоддю не вистане лише доброї волі, інтуїції та вродженої здібности. Треба мати ще наукову підготову і практику. Коли за кордоном у тій ділянці зроблено вже багато, у нас ця справа поставлена незадовільно.

Про актуальність цього завдання свідчить уже той факт, що Другий З'їзд Української Еміґрації організував спеціяльну комісію в справах молоді, звернувши особливу увагу на позашкільне вихоавння молодого покоління.

До цього часу в окремих таборах були спроби організації позашкільної виховної роботи серед молоді, але всі вони не вдовольняють. Чому це сталося? А тому, що до цієї важливої справи здебільшого поставилися формально. Позашкільне виховання провадять випадкові люди, що не мають ні відповідної підготови, ні навіть уяви про це. Праця серед молоді відзначається безпляновістю та сірою одноманітністю щодо тематики, форм і методів роботи і, звичайно не може зацікавити нашу молодь. З другого боку виховники не зважають на інтереси молоді та й не знають і не вивчають їх.

Проблему позашкільного виховання молодого покоління можна позитивно розв'язати лише тоді, коли будуть відповідні, добре підготовлені кадри виховників, тоеретиків і практиків. З приводу цього Комісія Молоді при ЦПУЕ ухвалила таку резолюцію: «Комісія звертається до української студіюючої молоді, як також до вчених педагогів і психологів з публічним закликом студіювати проблематику позашкільного виховання молоді, зокрема самодіяльних організацій молоді». Другий З'їзд ЦПУЕ, підтримуючи цю постанову, в свою чергу закликає студіюючу молодь «зацікавитися педагогічними питаннями та взагалі студіювати психологію, суспільну педагогіку та соціологію, як основні дисципліни у виховному процесі та організаціях молоді». Крім цього треба ще студіювати чужоземні виховні проблеми та ґрунтовно ознайомитися з відповідною чужинецькою літературою.

Ми глибоко переконані, що українські студенти та абсольвенти середніх шкіл із належною увагою поставляться до заклику ЦПУЕ і, без вагання вписавшись на педагогічні студії, складуть свій перший іспит на морально та ідейно-політичну зрілість — присвятять свою працю позашкільному вихованню нашої молоді.

Бо ця проблема має загально-національне значення.

Ш-ко.

ВРАЖЕННЯ З ЛІТНЬОГО ТАБОРУ

Перед численно зібраними громадянами, головою етлінґенського табору та культурно-освітньою референткою стояли лави пластунів, готові до від'їзду до літнього табору. Після прощальної промови о. мітрата Вишневського, який закликав молодь гідно репрезентувати в міжнаціональному таборі українську націю перед чужинцями та побажав їй доброго відпочинку, молодь від'їхала вантажними автами. Дві з половиною години їзди і перед нами прекрасна гірська околиця з малою відпочинковою місцевістю Зеегайм, недалеко Дармштадту.

Ліс. Високо має прапор США. Внизу розсілися військові шатра, заповнені **українською, литовською, естонською й латишською дітворою.** Наш провідник провадить нас до директора літнього табору. При вході в сосновий ліс видніє напис: «УМКА — УВКА Літній Табір» а ліворуч перед шатром директора вилокені на землі мозаїкою герби: литовський, естонський і латишський, а поруч них, на фоні національних кольорів, пишається український герб Володимира Великого.

— Пане директоре — запитую — котра це вже зміна дітей у таборі?

— Третя — відповідає директор-латиш.

— З яких українських таборів були діти на відпочинку і скільки?

— З українських таборів були діти з Майнц-Кастеля, на першій зміні 27, на другій 16, на третій, значить тепер, 36. З Ганав на першій зміні 4 і на другій 5. Тепер, на третій зміні, від вас з Етлінґену 58, з Карльсруе 29. Разом українських дітей 185, але думаю, що до кінця існування цих таборів всі діти будуть мати змогу побувати в них, бо маємо перед собою ще три зміни.

— Скільки платного персоналу українців маєте в обслузі табору?

— Двоє.

— В які дні можуть батьки відвідувати своїх дітей в таборі і як сюди дістатися? — запитав я нашого провідника, що стояв біля нас.

— Щосереди й суботи найкраще, але можна й у інші дні. Поїздом їхати до Дармштадту, опісля трамваєм до останньої зупинки Зеегайму, а тут вже скерують.

— Чи українські діти забезпечені релігійно-духовною обслугою?

— Так — дотепер приїжджали священики з Майнц Кастеля.

— А як справа з дитячою таборовою бібліотекою?

— Бібліотека є, але з прикрістю мушу ствердити, бо знаю про що Вам йдеться, український літературний відділ слабо репрезентований при УМКА.

— Тоді прошу звернутися до українських організацій, а вони подбають, щоб забезпечити цей відділ потрібною літературою.

— Чи далеко звідси річка, де діти купаються?

— Річки немає — була відповідь — але діти купаються в місцевому басейні, який вповні заступає річку.

Ми пішли до кухні подивитися на їжу. Карта меню. Їсти дають чотири рази денно, страви смачні.

Під час нашої розмови діти з Етлінґену одержали вже з маґазину шатра, ліжка, коци й ковдри та самостійно розташовувалися, виконуючи перший пункт програми літніх таборів УМКА.

Рух, гамір, і втіха. Цих молодих, енерґійних, загартованих і творчих рук дожидає світ. Перед ними майбутність.

Поза кухнею, між деревами розставлені столи й крісла, при яких дітвора споживає свою їжу. Ходимо поміж шатрами. Праворуч шатро директора й дівочі шатра, ліворуч хлоп'ячі. Стежечки між шатрами висипані гарно піском, а перед кожним майже шатром виложені мозаїкою-камінцями всякі прикраси, відзнаки, гасла. В шатрах по десять ліжок, гарно застелених. Всюди видно чистоту й дбайливість так таборового проводу, як і самих таборовиків. Як жалко покидати це людське муравлисько! **Богдан Федчук.**

Молодь працює

ДОБРИЙ ПРИКЛАД

З нагоди об'єднання двох Студентських організацій Управа Центр. Союзу Українського Студентства в Мюнхені одержала таке письмо від Координаційного Українського Комітету:

Факт злиття обох дотеперішніх центральних об'єднань українського студентства в одну центральну організацію є передусім наявним доказом, що в українському житті приходять до належного голосу творчі елементи і починає в нас перемагати закон ладу і відповідальности. Тим більше цей факт радісний, що довершився він на студентському форумі, цебто на тому відтинку життя нашої молоді, що до якого можна дослівно застосувати твердження: «яка молодь, така й будучність народу».

Факт координації студентських сил на високошкільному відтинку стане добрим приміром для інших ділянок, що живуть ще дальше у розбитті і неспроможні на ніяку серйозну працю. Бо розбиття обезсилює, на місце важних проблем ставить дрібні і ненависницькі, паралізує найкращі наміри, робить з приятелів ворогів, а з цілого народу посміховище. Українські студенти сказали собі, що так дальше жити годі і цю постанову перевели в життя. За тим добрим прикладом треба піти іншим. І то не гаючись, скоро й рішуче.

Координаційний Український Комітет вітає з тієї нагоди все Українське Студентство і його станову організацію — Центральний Союз Українського Студентства і бажає добрих успіхів в праці. Рівночасно складає ґратуляції новообраній Управі ЦЕСУС-а і Всестудентській Координаційній Комісії, що добилася такого великого успіху.

Координаційний Український Комітет
Генеральний Секретаріят

УСПІХ МОЛОДОГО АВТОРА

Молодий 22-річний студент Микола Понеділок написав драму на 3 дії «Знедолені», в якій відобразив на прикладі однієї селянської родини трагедію українського народу, поневоленого окупаційним режимом. Поява драматичного твору на таку цікаву гостро-актуальну тему, велика щирість і безпосередність, з якою висвітлює автор усі зображувані в п'єсі події, як і той факт, що все те, що описано там не вигадане, а за словами автора взято безпосередньо з життя, і є тим, що йому самому довелося спостерігати та особисто пережити, викликала, цілком зрозуміло, загальне зацікавлення, звернуло на драму увагу місцевих театральних кіл і в наслідок цього її поставив на своїй сцені місцевий таборовий драматичний театр ім. М. Садовського в Шляйсгаймі.

У своїй п'єсі змалював М. Понеділок тяжкі поневіряння знедоленої селянської сім'ї під ворожим пануванням. До страждань виведеної в п'єсі родини, що є втіленням мук усього українського народу, додається ще внутрішньо-сімейна драма. Шукаючи розваг в умовах сірого нужденного поневіряння, донька (Тетяна) стає на шлях розпутництва і починає роман з героєм п'єси — сільським верховодою, що здійснює поневолення їх села окупаційним режимом. У надії на легке безтурботне життя вона кидає рідну хату і цілком віддається йому, тим ще збільшуючи горе змордованої родини.

Але сльози матері, звістка про арешт батька, про відібрання худоби кінець-кінцем призводять її до усвідомлення негідности свого вчинку. Після відмовлення її коханця допомогти родині, вона кидає його, але він переслідує її і в її хаті, де вона під час драматичної розмови з ним гине від його руки, а її брат, що намагався боронити її честь, має поділити долю батька. Та в останній хвилині сам кат, її колишній коханець і вбивник падає жертвою помсти матері, що творить суд за страшні вчинки, заподіяні їх родині та всьому селу.

Деяка слабкість фабули та певні недоробленості твору перекрилися майстерністю виконавців. Досвідчена артистка Олена Самойлович в ролі матері створила багатобарвний хвилююче-драматичний образ старої селянки. Особливої сили досягає артистка в монолозі на початку 3-ої дії.

Василь в інтерпретації автора п'єси спочатку надто задиркуватий, гострий, розв'язний, але пізніше входить у свою ролю і проводить її зрівноважено і без переґравань.

Добре грає Тетяну Катерина Шелудько. Після попередніх виступів у п'єсах «По ревізії» та «Степовий гість» помітне творче зростання виконавиці.

Багато майстерности і талановитости виявила Софія Рознатовська в ролі Липи. Можна лише пошкодувати, що вийшов у неї образ скорше міської, а не сільської (як має бути за п'єсою) розпутньої, пустопорожньї гульвіси.

Правдивий образ Валерія створив Вадим Поровчук. Флегматичний і малорухомий Юра у Івана Бринзи. Не позбавлений живого гумору Микола, якого грає Тимофій Білінський, актор та мистець, що виготовив для вистави непогане оформлення. Блідо і малозадовільно виконала ролю Катерини Галина Лен.

Загальному темпові вистави чимало допоміг поставник, д-р Микола Самойлович, який переборюючи несценічність та композиційну непоєднаність деяких сцен та дій спромігся створити живий захоплюючий спектакль.

Постави драми «Знедолених» у Шляйсгаймі та на Фраймані мали загальне визнання авдиторії, що свідчить про те, що молодий автор не позбавлений обдарованости. **Г.**

УСПІХ УКРАЇНСЬКИХ МУЗИК

В німецькій газеті „Südwestdeutsche Volkszeitung“ від 2. 8. ц. р., що виходить у Фрайбурзі (французька зона), вміщена дуже прихильна рецензія на концерт двох наших музик — контрабасіста Якова Погребинського та піяніста Анатоля Мірошника.

«Віртуозний концерт — пише рецензент — на найбільшому представникові смичкових інструментів — контрабасі, має завжди рису курйозности, бо зовнішним виглядом контрабас не дуже-то нагадує сольовий інструмент. Хоч до контрабасу в оркестрі ставлять інколи дуже високі технічні вимоги, як напр. у скерцо п'ятої симфонії Бетговена, або в великому басовому речитативі його дев'ятої симфонії, то все таки при виконанні музики віртуозного, чи концертного характеру, коли вона ще до того писана для інших інструменів, виконання її на контрабасі ускладнене через незручність самого інструменту.

Не зважаючи на те, Погребинський і Мірошник це два симпатичні, молоді мистці, джерельно-стихійної музикальности, що дали лиш трохи перевантажену програму. Яків Погребинський із подивугідною віртуозністю показав, у якій мірі потворний інструмент може підкоритися технічній рафінованості, а Анатоль Мірошник, як піяніст, довів захоплюючим і переконливим способом, що без зайвого перебільшення можна по мистецьки віддати такі перлини, як Мендельсона, «Рондо капрічіозо», або віртуозні речі, як Ліста «Фантазія Ріґоллетто», чи його десяту рапсодію. Акомпаніямент Мірошника зразковий, хоч він перебуває під тиском прагнення і схильности до віртуозної солістики.

ГАЛИНА ЛАЩЕНКО

Іспит

Я дуже великий забудько. І через цю хибу чимало лиха натерпівся. Кілька разів дав украсти в себе гаманець, двічі сів у потяг, що їхав у протилежний бік від того, куди я прямував, в каварнях одягав чуже пальто і ледве не влетів через це до кримінапу, поцілував руку в клюбі вісімнадцятилітньому хлопцеві, синові однієї знайомої пані і не помітив, що це вже не пані а панич. І яких тільки прикростей я не пережив за цю мою кляту хибу! А я не можу знести коли з мене глузують! Я блідну тоді, тремчу й маю бажання на них кинутись!

Але тепер я твердо вирішив цієї хиби позбутись. Досить і того, що студенти називають мене диваком а нищечком, мабуть, божевільним, хоч я вчусь дуже добре. Хай тепер піймають мене хоч раз на якій-небудь нісенітниці! Руку даю, що вони скорше позабувають свої прізвища, ніж я мій гаманець. І вже ніколи не матимуть нагоди з мене посміятися.

І це зовсім не так тяжко зробити себе уважним, лише спокій, витримка, і людина, я переконаний, досягне всього. І тепер я не відійду з хати, не перевіривши двічі-тричі, чи замкнув двері, чи маю при собі документи, чи нічого не забув!? Я записую про що люди мене просять, щоб потім нічого не сплутати. І мій записничок став подібний на щоденник.

Сиджу усі дні в бібліотеці. Число мого столу 126 і хто хоче мене бачити, може тут завше знайти між дев'ятою годиною ранку й шостою годиною вечора. Це третя біля вікон лінія столів.

Дві хвилини тому я закінчив мою працю і йду звідси просто на іспит. Я трохи хвилююсь, але це нічого. Хвилювання часом не шкодить і напружує людський організм.

Біля кабінету професора вже скупчився гурток студентів. Є між ними й дівчата. Оченятка їм світять переляком і мені жаль їх. Але я завше їх плутаю, такі вони подібні одна на одну.

Професор приходить на двадцять хвилин пізніше. Професори це завше роблять. Вони не знають, що таке час, проблема часу, економія часу! А тому й наука їх така неточна, недосконала.

Професор приходить, помалу сідає, привітно оглядає нас усіх і читає список, де першим стоїть моє прізвище. Доброзичливо хитає мені головою, замислюється на хвилину й починає питати.

Я відчуваю велике напруження всіх мозкових центрів але володію ними добре й підряд відповідаю точно й ясно на всі питання. Відповідаю голосно й нервово.

— «Добре!» — каже він. «З вас досить! Напишу вам «дуже добре». І бере мій індекс.

Потім щось довго приглядається до мого індексу, піднісши здивовано брови до гори. Дивиться на мене, знов на індекс і знов на мене. І розводить руками:

— Але ж, колеґо, два місяці тому ви цей іспит у мене вже витримали!»

— Як?!

— Витримали на «дуже добре». Ось тут зазначено...

Я остовпів і лупаю очима... Студенти вибухають голосним сміхом. Бодай їм!

ЗАПИС ДО ФАХОВИХ ШКІЛ

Дирекція Українських Фахових Шкіл в м. Ашафенбурзі оголошує запис у такі середні та однорічні школи:

Середня Торговельна Школа.
Середня Сільсько-господарська Школа.
Однорічна Електро-Технічна Школа.
Однорічна Торговельна Школа.
Однорічна Сіль.-господарська школа.

Умови вступу до середньої школи такі: освіта не нижча 5 кл. гімназії або іншої відповідної школи. Особи, що не мають такої освіти, можуть тримати іспит.

Умови вступу до однорічної школи: освіта не нижча 4 кл. народн. школи або іншої відповідної школи.

Вписують і подають інформації в канлярії школи. (Ашафенбурґ, Ляґарде, Бл. 2, підвал) щодня від 10 до 12 год., крім неділь та свят. **Дирекція.**

Молодий український різьбар П. Капшученко закінчує свою останню скульптуру „Непокора“.

Хор української молоді в таборі „Штадт Штайнах“. (Фото П. Ольховий)

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

(Всі вістки з сервісів ДЕНА, ІНС, Ройтер, ЮП).

— До Севастополя на три дні прибула з візитою частина брітанської середземноморської ескадри під командуванням адмірала Вілліса, що разом з брітанським фльотським аташе в Москві Гілем відвідав місто й сусідню Балаклаву. Як заявили, повернувшися до Греції, брітанські офіцери й матроси, совєтська влада приймала їх дуже «сердешно».

— В наслідок операції помер президент республіки Уруґвай Томас Берета, обраний на цей пост в листопаді 1946 р.

— Родичі й друзі колишнього болівійського президента Вілларoеля, повішеного торік на ліхтарні під час повстання, ледве врятувалися від самосуду юрби, зібравшися на панахиду по вбитому.

— Колишній совєтський амбасадор в Швеції Александра Коллонтай «спростовує» в «Ізвєстіях» повідомлення американського журналу «Ліберті», зроблене на підставі тверджень колишнього урядовця німецького міністерства закордонних справ д-ра Шварца, про те, що на початку 1943 р. до Стокгольму прибув совєтський дипломат Александров з метою з'ясувати можливість сепаратного миру з Німеччиною.

— В таборі для переміщених осіб у Бляйдерсі коло Ансбаху сталася бійка між 11 американськими вояками й 50 жидівськими ДП. Американська влада притягла до відповідальности і американців і жидів.

— Вимагаючи підвищення заробітньої плати, в Тунісі застрайкували залізничники. Французька влада перебрала в свої руки управління залізницями, що привело до заворушень і сутичок, під час яких 15 осіб убито й 46 поранено. За останніми повідомленнями, страйк припинився.

— Шведське міністерство закордонних справ подало совєтському урядові ноту протесту проти дій совєтського майора Коньова й співробітника совєтської амбасади Міхайлова, що перейшовши на закриту військову зону в північній Швеції коло фінляндського кордону, робили нотатки й фотографічні знімки біля шведських укріплень. Совєтський уряд відхилившведський протест, заявляючи, що ця зона не є закритою.

— Їдучи залізницею з Франкфурту до Парижу, таємниче зник співробітник американської головної квартири в Европі майор Джоллі. Американська кримінальна поліція провадить розшуки зниклого.

— Президент Трумен підписав договір з Об'єднаними Націями про перебрання японські підмандатні острови в Тихому Океані.

— Одна жінка в Лондоні народила пару сіямських близнят, що померли за три дні.

— В Геррісонбурзі (США) в одному сальоні краси від іскри спалахнув газ, що просочувався. Вибухом зруйновано одноповерховий будинок, де містився сальон. 10 жінок убито й 25 поранено.

— Як заявив у парляментському комітеті в справах антиамериканської діяльности представник американської «коаліції патріотичних професійних спілок» Волтер Стіл, хоч в США є лише приблизно 100 000 членів комуністичної партії, проте крім ще 100 000 кандидатів, разом з активними прокомуністичними елементами й членами організацій «комуністичного фронту» кількість комуністів у США сягає 5 мільйонів. На думку Стіла, ці організації являють більшу небезпеку, ніж сама партія.

— На норвезькому пароплаві, що стояв у брестському порті (Франція), стався величезний вибух, що спричинив низку пожеж в місті. Пароплав згорів. У місті більшою чи меншою мірою пошкоджені всі будинки, 20 осіб убито й 250 поранено. Людність тимчасово покинула місто. Пароплавна обслуга з 35 чоловіка щасливо врятувалася. За висновком французької урядової комісії з участю норвезького амбасадора, катастрофа сталася в наслідок вибуху нітрату, яким був навантажений пароплав. У зв'язку з цим уряд заборонив довозити до французьких портів нітрат.

— В паризькій жіночій в'язниці сталася пожежа, під час якої загинуло 22 ув'язнені там жінки. За даними слідства, пожежа почалася в тюремній майстерні, де загорівся целюльоїд, від газів якого й загинули жінки.

— У Франції спостережено величезний метеор, на вигляд завбільшки з місяць. Він летів у західньому напрямі, залишаючи по собі білий слід.

— Московське радіо повідомляє про широкі пляни совєтського уряду щодо відбудови балтійських, озівських та чорноморських портів і про заплановане на кінець 1950 р. спорудження найбільшої в СССР гідростанції на Уралі. На Україні в цьому році нібито вже прийнято 115 нових гідростанцій.

— Американська Палата послів схвалила майже без змін урядовий законопроєкт про допомогу закордонним країнам в сумі 1,5 мільярда долярів. Проєкт передано до Сенату. Пропозицію депутата Деркcена позбавити допомоги країни, що відмовилися взяти участь у Паризькій конференції, відхилено.

— Німці, що мають бути видалені з Угорщини, будуть переселені на совєтську зону Німеччини.

— Наприкінці липня в Сполучених Штатах було 60 079 000 затруднених в установах і підприємствах осіб. Ця цифра є для США рекордною.

— Президент арґентінської республіки ґенерал Перон хоче відвідати Ріо-де-Жанейро на початку вересня, коли туди має прибути президент Трумен.

Таборові пригоди

«Посланець» від сина

(Власна кореспонденція). Нещастя і радість роблять людей надзвичайно довірливим, і в цьому не можна інколи їх обвинувачувати. Вістка про втрачену дорогу людину, чутка про порятунок чи щасливий кінець якоїсь неприємної історії з близьким знайомим або кимось рідним поневолі робить інколи довірливим та змушує зробити необдуманий поступок, який пізніше приводить до каяття.

На почуттях такої довірливости, породженої несподіваною щасливою вісткою, намагалися й намагаються грати різні шахраї, пройдисвіти, дурисвіти та інші «чесні» типи, біографії яких могли б служити матеріялом для судових процесів та кримінальних романів.

Наявність таких типів є великою болячкою суспільного життя, і єдиним добре діючим ліком проти цієї хвороби є чітка й сумлінна праця органів правосуддя та наявність будинків із заґратованими вікнами.

В наших часописах в кожному числі зустрічаємо десятки оголошень — розшуків знайомих, рідних, товаришів. Часто за посередництвом їх люди віднаходять втрачених людей. Частіше не знаходять, а інколи при цьому трапляються й такі випадки, як трапився нещодавно в реґенсбурзькому таборі Ґанґоферзідлюнґ.

Родина Г. вже шість років не чула ніякої вістки про сина, якого десь проковтнула друга світова війна. Може, в полоні якомусь, може загинув під час бомбардування десь у Німеччині, може, навіть по той бік завіси...

І ось у четвер, 24 липня раптом приходить поважний пан, що називає себе Богданом Ч. і повідомляє, що син п. Г. знаходиться на англійській зоні, в одному з таборів ДП. При цьому п. Ч. створив незвичайно цікаву і, як на наші часи, досить вірогідну історію. Син п. Г. два чи три тижні тому прийшов із совєтської зони. Через те, що він правдиво розповів про себе представникам військової влади, його прийняли до табору. Але на другий день він тяжко захворів і його поклали до шпиталю. В шпиталі йому непогано, але особливо дається взнаки відсутність навіть сякого-такого вбрання. Немає білизни, і тільки якась добра жінка пере йому білизну та приносить раз на тиждень до шпиталю. Погано також із харчами. Сам п. Ч., «професор» і «студент медицини» (має 37 літ!), мати його в Америці і вже вислала на допомогу театрові Блавацького 8 000 долярів (!), брат — капітан в американській армії, а сам «професор» через місяць їде до Америки. Врешті, він оце й приїздив до Мюнхену полагодити в консуляті останні справи перед переїздом.

На радощах, почувши слово про сина, родина Г. не звернула уваги на неймовірні вигадки, що їх створила буйна фантазія пройдисвіта.

І як при таких випадках буває, п. Г. показав «професорові» фото сина, та не самого, а в гурті, запитавши, чи дуже той змінився. «Професор» і тут знайшов викрут, сказавши, що син так страшенно змінився, заріс, що його нелегко буде впізнати. І трохи зорієнтувавшись, невпевнено показав пальцем таки справді на сина... В щасливих батьків це остаточно розвіяло всяке недовір'я.

У всякім разі, історія закінчилася тим, що п. Г. склав усе, що мав кращого, в пакунок і погодився передати через титулованого добродія: штани, піджак, дві пари білизни, смальцю, чоколяди, скарпетки, носовички...

— А чи курить син? — запитав ще щасливий, схвильований батько.

— О, курить! Дуже багато курить! — спохватився «добродій». — Тільки лікар заборонив йому курити. Але все таки в день одну цигарку можна викурити...

Батько не звернув уваги й на те, що раніше син ніколи тютюну і в руки не брав, але за шість років могло багато чого статися... Словом, до пакунка поклали ще й кілька пачок цигарок.

«Професор» забрав те все, пообіцявши зайти та дати свою адресу. А зараз він, мовляв, знаходиться в пані Ч. в 1 бльоці в такій то кімнаті.

Справді там він і мешкав, зупинившись на день. Пані Ч., що має близьких в англійській зоні, «професор», зайшовши вперше в житті, розповів, що знає тих людей, що вони працюють у шпиталі і дуже добре живуть. Що він також працює в шпиталі і звідти їх знає... Прізвище його таке то (цілком інше, ніж казав панові Г.). Але в пані Ч. «гонорар» за вигадку був не такий багатий: можливість безкоштовно пообідати та повечеряти.

Пообіцявши зайти до п. Г., «професор» так і забув. Дочекавшись ночі, п. Г. захопив із собою пані Ч. і зачувши, що тут щось не теє, кинувся шукати «посланця» від сина. В таборовій поліції про нього знали небагато. Був зареєстрований Богдан, але не Ч., а Богдан Р. І то вже виписався. Та ж сама історія повторилася в транзитному таборі.

Тоді захопивши із собою поліциста з таборової поліції, двоє обдурених кинулися на станцію, єдине місце, де ще можна було зловити «професора».

Було вже до 4 год. ранку, коли розшуки дали нарешті плоди: «професора» знайшли в потязі. Він за вечір встиг уже провести «ревізію» в пакунку, що його дбайливий п. Г. приготував для сина, та навіть встиг випорожнити банку з мармелядою. Споживши на здоров'я заготовлену добрими материнськими руками мармеляду, «професор» ніколи, очевидно, не гадав, що доведеться ще зустрітися з обдуреними ним людьми.

Настигла німецька поліція, і так гарно почату ніч «професорові» довелося доночувати в приміщенні кримінальної поліції. В кишенях «науковця» виявилися цікаві речі: «кенкарта» без фотографії на чиєсь невідоме ім'я, багато вирізок із часописів — розшуки рідних та знайомих — все чергові жертви, що до них із своєю «допомогою» мав намір пізніше завітати «добродій»...

Зараз цю справу розбирає кримінальна поліція в Реґенсбурзі. Очевидно, що в «професорській діяльності» пана Р. чи Ч. настане чимала перерва після того, коли німецький суд винесе в цій справі своє рішення.

Але на тому не кінець.

Хто гарантований, що таких «науковців» у нас тільки один? Тому нехай ця коротенька історійка буде перестогою для тих, до кого ще може з'явитися «посланець» від сина або від втраченої доньки...

Ві. О-ко.

ПОДЯКА КОДУС-у

Наш відомий оперовий співак, пан **Василь МАТІЯШ**, передав на стипендійний фонд для українського студентства суму 1 000 (тисячу) нім. марок, як часткове повернення стипендії «КоДУС»-у попередніх років. »Комісія Допомоги Українському Студентству» складає щиру подяку своєму колишньому стипендіянтові, що оправдав покладані на нього надії нашого громадянства й сподіваємося, що й інші колишні стипендіянти підуть його слідом.

КІНЕЦЬ „КАРІЄРИ" Б. РЕПАЛА

Прочитавши статтейку нашого реґенсбурзького співробітника, ми тільки в долоні сплеснули, пізнаючи в особі описаного в ній добродія нашого старого знайомого, «національного лідера» Богдана Репала, перед яким остерігав все українське громадянство на сторінках преси Український Комітет в Ґеттінґені.

Про подвиги фантазійного діяча, (одна відома газета містила йому минулого року окрему подяку за його пожертви на пресовий фонд...) наплинуло до нас багато цікавого інформаційного матеріялу, а м. ін. лист від нашої читачки, пані Софії Л. з Кобурґа. Пані Л. пише:

«Я вичитала вже вдруге осторогу про те, що по таборах брітанської зони вештається Богдан Репало, називаючи себе лікарем СХС і т. д. Це ще не все. Цей панок вичитує розшуки по газетах і з'являється в українських родинах з докладними вістками та досконалими обіцянками. Таке було зі мною. Загубивши в війні мужа і сина, я подала в «Нашім Житті» розшук. 17 березня зголосився Репало з газетою в руці і заявив, що його присилають із Мюнхену, з Дахауерштрассе з вісткою від мого сина, який має жити в Ворохті. Репало перестерігав мене перед фальшивими післанцями і сказав, що я можу сподіватися листа з Галичини з фотографією сина, а, можливо, навіть і його самого в квітні... Прошу уявити собі, яка була моя радість, що мій син живе. Репало придивлявся до вибуху моєї радости, а я плакала, бо хворію на серце і вістка зробила на мене величезне враження. Я погостила післанця і запросила у нас ночувати. Він радо погодився, а коли увечері вернулася з праці моя дочка теж розплакалась зі зворушення. Цей тип оповідав нам неймовірні речі, яких я тут не можу із зрозумілих причин описати. Репало обіцяв передати вістки від нас до краю, а коли я схвильована сказала, що йому не вірю, він відповів: «Це добре що ви не вірите, бо до вас може зголошуватись ще більше людей, яким ви не повинні вірити. Я передам вам завтра меду і сріхів священиком Панасюком, а жалію що не маю більше грошей, бо видаю їх на народні цілі». Він сказав мені далі, що «Наше Життя» то комуністична газета і не треба її пренумерувати. Минали тижні, а сина не було і нарешті я довідалась правди про Репала з «Неділі» і «Української Трибуни»:

Завданням газети не є виловлювати кримінальних злочинців і пройдисвітів, бо роблять це покликані до того органи безпеки. Але завданням часопису є розпеченим залізом випікати таких типів з громади, що компромітують наше добре ім'я і кривдять наївних, доброзичливих людей. Репало вже під ключем і дальше його майбутнє може нас не турбувати, але з його особою в'яжеться одно цікаве явище, в нас не рідке, явище свідомого толерування злочинців. Бо як би не толерування злочинів Репала — пише наш бамберзький співробітник П-я-к, то цей тип давно вже сидів би за ґратами і багато людей не стали б жертвами його обману

Репало (фальшиве прізвище) з'явився на бамберзькому ґрунті як «доктор медицини». Деякі люди зверталися до «доктора», який одягав білий плащ і біг до хворого, лише всі дивувалися, що ніяк не міг поставити діяґнозу, але все крутив. Діставшись на лідера у Фрауендорфі, Репало — пише п-як — наборгував у мене часописів «Неділя», «Час», «Наше Життя» і «Українські Вісті» на 221 марку і коли не хотів розрахуватися, справа пішла до суду. Але знайшлися «оборонці», що вважали негідним таке обвинувачення на «пана лідера, який вибився своєю чесною працею». У Фрауендорфі Репало виманив від багатьох людей гроші й цивварки»...

А тепер повинулася пану Репалові нога і в Реґенсбурзі доведеться йому закінчити свою карієру.

ТРУМЕН ФОРСУЄ СПРАВУ ДП

Вашінґтон, (ДЕНА-ІНС). През. Трумен зажадав докладно дослідити в деяких районах Европи становище переміщених осіб. Щоб прискорити цю справу, зроблено деякі переміщення на урядових постах. На уповноваженого для вивчення загального становища переміщених осіб і питання про переселення їх призначено Каріуса, а на його попередню посаду керівника відділу іміґрації та натуралізації — Ватсона Міллера.

ІРО ЖИТТЄЗДАТНА ЛИШЕ ДО КІНЦЯ ЖОВТНЯ

Франкфурт, (ДЕНА). Як заявив секретар ПКІРО (підготовчої комісії ІРО) Вільям Тук американському військовому губернаторові генералу Клею, ІРО з тими коштами й засобами, що їх вона тепер має, спроможна забезпечити постачання 900 000 втікачів, що є під її опікою, лише до кінця жовтня. Новим непосильним тягарем для ІРО являє собою навала жидівських збігців з Румунії. Як пояснив Тук, Сполучені Штати своїм річним внеском в 160 000 000 долярів покривають 46% адміністраційних і майже 40% експлуатаційних витрат ІРО. Він прихильно висловився також про широку програму бельгійського та французького урядів щодо прийняття переміщених осіб з американської зони Німеччини.

ХОЧУТЬ ПРАЦЮВАТИ В АНГЛІЇ

Тисячі переміщених осіб заявили своє бажання працювати в Англії представникам брітанського міністерства праці, що вербують робітників в австрійських таборах ДП. 1 045 з них вже виїхали з Австрії до Англії, найближчими днями виїжджають ще 500 осіб. (ДЕНА).

КОЖНОМУ СЛОВО

ПОДВІЙНА ГРА

У двох статтях «Росіянство і малоросіянство на службі московського імперіялізму» («Українська Трибуна», чч. 52 і 54 з 17, 24. 7. 1947) п. Лев Шан-ський, не знаючи як слід ні історії України ні історії Польщі, цілком хибно подає ґенезу назв «Мала Русь—Росія», «Велика Русь—Росія», «Великопольща», «Малопольща», а саме він пробує вияснити це через аналогію «Великої Греції» в старовину, себто — на його думку — як старовинні греки називали «Великою Грецією» свої колонії в Південній Італії, так «Великопольща» є колонією «Малопольщі», «Велика Русь» колонією «Малої Руси».

Тим часом за допомогою факту з старовинної грецької історії не можна вияснювати фактів чи то в українській, чи польській історії, тільки слід вивчити історію згаданих народів. А саме не «Малопольща» тільки «Великопольща» була початком польської держави Пястів; за першого історичного польського Мечислава I область над верхньою Вислою, себто пізніше Малопольща з столицею Краковом, навіть не належала до Польщі, тільки до Чехії, спадкоємниці Великоморавської держави. Щойно Болеслав Хоробрий прилучив до Польщі Краків з приналежною до нього областю наприкінці X ст.

Тимто визначний польський дослідник первопочинів державного ладу серед слов'ян у середньовіччі професор львівського університету д-р Освальд Бальцер виясновав значення назви «Великопольщі», простором меншої від «Малопольщі» як «Старопольщі», отже не відповідає тому, що пише п. Шан-ський.

Що ж до назви «Малої» й «Великої Руси» на нашому терені, то вперше ці назви появилися на початках XII ст. у зв'язку з оснуванням окремої від київської галицької митрополії, в грамоті царгородського патріярха оця територія галицької митрополії, що охоплювала

Пригода з індійцями

(Дальший розділ з кн. Папашвілі «Тут усе можливе». — Читайте «Неділю», ч. 82)

Тепер розпочався для мене найкращий час мого життя. Їдучи я що-дня розглядав цю простору прекрасну країну, що відкривалася переді мною. День за днем я знаходив нову монету і додавав її до моєї торби з золотом, якою була Америка.

Вона була така велика, ця країна. На кожному кроці я переконувався в цьому. Велика. Велика. Всі колеса в Америці співали про це. Авта, що проїздили зі свистом; горді мотоцикли; сліди тракторів. Навіть локомотиви — бо довго-довго після того як вони вже зникали з поля зору, я міг чути, як рейки все ще гули. Така велика. Така велика. Т-а-к-а в-е-л-и-к-а.

Де б ми не зупинялись люди охоче приятелювали і розмовляли зі мною. Я зустрічав менонітів з Росії, чехів з Праги та ірляндців, від яких тхнуло добрим віскі та міцним тютюном і які праґнули витратити гроші; зустрічав вельських шахтарв, голоси яких підносились і падали як у співучих пташок. А в маленьких вибілених хатинках були так звані, «перші поселенці», родини піонерів з Оґайо, а перед тим з Вермонту, а ще раніше звідки? З Англії? Тепер я більше не соромився своєї ломаної мови і того що я чужинець. Я бачив, що тут всі були чужинцями. Нас розрізняло тільки те, що одні прийшли раніше, а другі пізніше.

Я хотів би бути самотнім. Я міг би залишатися в багатьох місцях на тиждень, на місяць, на рік. Але Люба поспішала. Вона не хотіла прогаяти жодної хвилини, щоб скоріше стати кінозіркою. Батька теж ніщо не задовольняло: то велика спека, то дуже холодно, то багато людей, то навпаки безлюдно. Ганна Федорівна все плакала за Детройтом, за покинутими речами, або за тим, що кудись заткнула гроші призначені на мандрівку. І скрізь де ми не зупинялися, вона знову щось забувала; зуби, срібну підставку до шклянки, якусь спеціяльну подушку.

Одного разу коли ми мусіли повернутися з Кантону до Пеорії, де вона залишила в кутку туристської кабіни образ, я сказав їй:

— Я не знаю, Ганно Федорівно, як могли ви доїхати з Петрограду до Детройту не маючи нікого хто б ніс вас у мішку.

Лише Арташ мав досить розуму щоб весь час дивитися у вікно та розглядати Америку, яка розстелялася перед нами ніби килим витканий небесними ткалями.

Ми проминули Ілінойс, проїзджаючи мілі і мілі серед лісів достиглих, готових під серп хлібів. Проминули Місурі, в місті біля річки їли просто руками без тарелів та виделок, що перебивають смак їжі, якусь американську страву, смажене курча та гарячі золоті бісквіти з медом та маслом, які в інших частинах світу називали б тортом.

Найбільше мені сподобалася Небраска, де ми якось, коли вже сідало сонце, зупинилися, щоб дістати трохи молока. Старенький фармер з довгою сивою, як у Бога, бородою, повів мене до стайні, назвав мені кожну корову і показав свій комбайн, пестячи його фарбовані боки, ніби це був добрий кінь. А які історії він розповів мені! Як він їхав до Небраски, як спершу жив в землянці, а буйволи стадами паслися б. його дверей.

— Я був такий гордий, — сказав він, — коли дістав першу упряж, і побачив першу борозну на полі. Так. Бо знав, — тут його голос знизився до шепоту, — що переді мною жоден плуг спочатку утворення світу не торкався цієї землі.

Звичайно я бачив і такі речі, які мені не подобалися. Та й чи є в світі цілком досконале місце? Дешева та любов, що не прощає хиб. Я бачив бідноту в похилених хатках зі стінами заклеєними чудернацьким папером. Мало було радощів в їхньому житті!

Бачив людей, які з сумною терпеливістю чекали перед фабричною брамою, що більше не потребувала їхньої праці. Я бачив це все.

Раніше, моє серце розірвалося б від цього, але з того часу ,як мандрую по Америці, я втішився, бо переконався, що тут вистачить для кожного. Головне тільки це рівномірно розподілити.

Так ми подорожували без турбот і нам лишилося один день щоб дістатися до Колорадо, коли батько Ганни Федорівни запропонував мені трохи відпочити і взяв управління машини на себе. Я заплющив очі, а коли відкрив їх знову, ми були далеко від головного шляху і стояли на березі річки. Правда, води в ній було не багато, але вона мала стрімкі береги і жодного мосту для переправи.

— Це трапилося, — почав батько, — тому...

— Не мав сумніву в цьому, — сказав я, — щоб там не було. О. К. Єрмаче ви маєте легкове авто. Я відтягну це, а ви їдьте першим. Як ви переїдете я рушу за вами.

— А коли я застряну? — запитав Єрмак.

— Все ж буде легше витягти вас ніж мене.

— Ні. Ні. Ви поїдете цим шляхом. А я тим. — Єрмак був людиною, яка завжди на чорне казала біле. — Як що я поїду сюди. —

— Немає часу філософувати як перетяти річку, — сказав я, — скоро буде темно. Якщо ви не хочете спробувати, то мушу я. — Отже я рушив. Звичайно на середині річки я застряв і мої колеса негайно почали зникати в піску. Я поринав.

— Мої меблі. На поміч! — Ганна Федорівна стояла на березі і підносила руки до неба.

— На поміч! Вони гинуть!

Вантажне авто поринало ще.

— Не турбуйтеся, Ганно Федорівно. Я виліз і поглянув на вісь. Я був такий лютий, що міг з'їсти ножа. — Не турбуйтеся. Справа тільки в часі потрібному щоб доїхати до Китаю, звідки я відішлю ваші меблі до Владивостоку.

Всі почали кричати, вийшли з машини і стали одну за другою зносити речі на другий берег. Авто більше не вгрузало, але й не міг його зрушити. Я вийшов з машини і пішов за течією, щоб знайти трохи дерева. Згодом побачив групу людей з кіньми і фурами, що наближалися до нас. Вони мабуть гнали овець, бо зняли велику куряву. Я пішов їм назустріч.

— Допоможіть мені хлопці, — сказав я, — ми загрузли в річці.

Але вони здається не зрозуміли мене. Щось вигукували, поки нарешті один з гурту не під'їхав до мене і не спитав по-англійськи чого я хочу.

— Хто ви такі? — поцікавився я. — Ми загрузли в болоті. Може ви допоможете нам?

— Ми Навахос. Почекайте. Я запитаю чи зможемо ми вам допомогти.

— Хто? Навахос?

— Так. Індійці.

— Радий зустрітися з вами, — сказав я, — багато чув про вас, але ніколи не сподівався зустрітися з вами.

Індієць поїхав до своїх і став розмовляти з старим чоловіком. Тим часом я

галицько-волинське князівство, названа «Малою Руссю», «Мікра Росія», — «Великою Руссю» — «Меґале Росія», незнана територія Київської митрополії, при якій залишилася область Дніпра на Україні й Білорусі та Суздальщина, куди саме до Володимира над Клязмою перенеслися київські митрополити наприкінці XIII ст. Тримаючись цієї патріяршої термінології називав себе князем «Малої Руси» галицько-волинський князь Болеслав Юрій II Тройденович (1324—40). Після цього назва «Мала Русь» пішла в забуття, аж в XVII ст. козацькі грамотії, написуючись своєю «вченістю», почали називати Україну «Малоросією» і цим самі таки українці дали москалям матеріял до національного «об'єднання», а втім дорадниками Петра I були також українці Степан Яворський та Теофан Прокопович, що без сумніву впливали на Росію, і цим зробили ведмежу послугу своїй батьківщині, Україні.

Таку саму ведмежу послугу своїй батьківщині робить і п. Лев Шан-ський іншою своєю статтею «Геополітична брила чи геополітичний абсурд» («Укр. Трибуна», ч. 38, з 29. 5.) пропаґуючи тепер, коли ліві поляки винищують українське населення на захід від т. зв. лінії Керзона, свої «Засади здорового компромісу», згідно з якими поляки повинні ще й «одержати якусь компенсацію з українського боку», себто ще дальше посунутися на схід від так зв. лінії Керзона.

Поступливість українців супроти поляків на галицькому ґрунті пропаґує також двійняк п. Шан-ського Лев Шанковський, що пише («Укр. Трибуна», ч. 49, з 6. 7.) про «недоцільність чортківської офензиви в світлі всеукраїнської стратеґічної концепції», очевидно ним самим видуманої. Робити ілюзії серед українського громадянства про польську союзну поміч після обдурення українців варшавським договором 1920 (дивись про це критичний розгляд цього договору проф. С. Шелухином у 1926 р.) може з поміж українців якийсь Герострат, що хоче здобути собі славу «оригінального публіциста» й хапається за такі історичні, геополітичні й стратеґічні проблеми, про які він не має зеленого поняття. Очевидно, цим ширить він баламуцтво, якого редакція «Укр. Трибуни» не хоче спростувати. Чи ж обстоювання своїх західних областей є «українським імперіялізмом» і чому «Українська Трибуна» веде подвійну гру: пропаґуючи боротьбу УПА на захід від так зв. лінії Керзона, містить статті Шан-ського — Шанковського про потребу уступки західнім сусідам?

Никон Немирон.

МАТРИМОНІЯЛЬНИЙ СКРИНІНҐ

Шановний Пане Редакторе!

Ваша газета добре робить, даючи місце у відділі оголошень розшукам молодих українок і українців, що перебуваючи в чужому оточенні, бажали би одружитися зі своїми. Маю на гадці матримоніяльні оголошення. Одно з них помістив нещодавно я сам під гаслом «Самотність». Минуло кілька днів і Ваша Адміністрація почала мені надсилати листи від шановних читачок, що зацікавилися мною нещасним. Між тими останніми був один, який мене найбільше схвилював, але в цьому й лихо! Його симпатична авторка надіслала мені правдиву анкету, страшнішу від усіх скринінґових анкет, які мені досі довелося заповняти. Оце лист шановної добродійки:

«Високоповажаний Пане!

Прочитавши Ваше оголошення в «Неділі» (з дня 13. 7. 1947 р.) і трактуючи його серйозно, прошу відповісти на наступні питання:

1. Чи Ви вдовець чи розведений?
2. Коли розведений — то з якої причини?
3. Коли вдовець — то яка причина смерти Вашої дружини?
4. Чи є у Вас діти? Коли є, то скільки, який їх вік, хлопці-дівчатка?
5. Чим є, або були Ваші батьки (професія)?
6. Коли немає вже їх у живих — то в якому віці і на яку недугу померли?
7. Чи Ви здорові, чи любите грати в карти, пити гострі напитки та чи курите багато?
8. Якої спеціяльности Ви-інженер?
9. Де студіювали і де одержали диплом?
10. Чи зараз працюєте, а коли так, то чи по своїй професії?
11. Як довго Ви на еміґрації?
12. Чи любите займатися політичними питаннями, а коли так, то якій партії симпатизуєте?
13. Чи любите літературу і яку саме?
14. Чи любите спів-музику, коли так, то чи співаєте, або граєте?

Наколи чесну, значить правдиву, відповідь пришлете не дальше 1. 8. 1947 на всі тут подані питання, то Вас познайомлять з панною років 30, дуже чесною, працьовитою, дипломованим інженером машинобудівництва, здоровою — працездатною.

Відповідь слати тільки по 1. 8. 1947 р.».

На мій превеликий жаль, лист шановної пані попав до цензури і через те дійшов до моїх рук аж через тиждень по визначеному реченці. Таким чином мої шанси на дипломовану жінку пропали. Але дозволю собі просити Вас надрукувати цей лист у «Неділі», можливо, хтось інший з читачів матиме відвагу виконати його умови. Мені, щиро кажучи, це не під силу.

Інж. Р.

ТЕАТР і ФІЛЬМ

ПРЕМ'ЄРА В СТУДІЇ И. ГІРНЯКА

Одкрилася завіса і, наче вітаючи глядачів, весело закрутився охряно-жовтий з червонястим боком, грайливо вигнутий вітряк, зразу нагадавши блискучу, багатобарвну умовність «Березоля».

На кін вийшов Йосип Гірняк — старий березолівський актор, тепер на еміґрації. До традиційного українського строю він одягнув тирольського капелюшка з пером, а природній гумор клясичної п'єси Марка Кропивницького він разом з режисером Добровольською пристосував до сьогоднішнього еміґраційного дня, зробивши сучасний бурлеск. Жодного слова невикреслено з п'єси, але збагачено і омоложено її. Тут і шаржування заялозених немистецьких штампів наших провінційних театрів (Ірена Варцаба неперевершена у своєму «клясично-оперовому» ламанні рук!), і еміґраційні дотепи («піду на родіну зголошуся» — заміняє традиційну фразу «піду утоплюся» в устах зневіреної в коханні дівчини), і веселі еміґраційні деталі в строях акторів.

«Кропивницький у гробі перевернувся б якби побачив свою п'єсу в нашій поставі» — каже Кукса-Гірняк. А ми думаємо, що ні. Марко Лукич був би радий, що через якісь 70 років онуки його перших глядачів з інтересом сприймають п'єсу, весело регочуть і живуть разом з акторами зразу і в далекому українському селі і в горах Міттенвальду. Хіба що він би порадив зикинути деякі пласкуваті дотепи та скоротив би задовгу і нуднувату увертюру.

Неослабний інтерес не падає в залі.

«Я люблю цирк Гірняка» — сказав один нехитрий полтавський земляк. І дійсно є щось од цирку у веселому бурлеску, в майстерно шаржованій грі, у вироблених підкреслено різких рухах, в яскравих фарбах.

Це є оптимістичне радісне видовище високого мистецького рівня. «Молодий молодняк» театру помітно підростає до свого майстра і м'якшою стає межа між учителем і учнями, грає зіграний талановитий ансамбль.

Звичайно, Гірняк неперевершений у своєму блискучому єднанні клясичної ролі Кукси і веселої кльовнади. Він одночасно і старий лисий бородатий мірошник, в скупість якого віриш і бідканню якого з 5-ма дочками співчуваєш, і клясичний майстер ґротеску в тирольському капелюсі. Він і старий український дядько з глухого села, і новітній діпі з його мріями про афідавіти.

Актор Чолган виступив у новому жанрі — характерній ролі коваля. Перука і ґрим надали акторові зовсім нового вигляду, а багатогранчатість його великого таланту виявилась ще раз, бо його характерно-ґротескна роля вдалася йому так само прекрасно, як удавалися різні ролі іншого жанру в попередніх виставах.

В ролі Оришки дебютувала Ірена Варцаба. Можна радіти, що до студії приєднуються нові таланти, бо роля Оришки була прекрасно проведена в ґротесковому пляні в веселій і незлобній пародії на оперових артисток.

Тамара Позняківна грала Горпину і, як завжди, принесла щирість та безпосередність навіть у ґротесковий плян. Коли в зеленкуватому світлі сцени на леваді вона заспівала як сільська дівка і почала вигукувати свого хлопця, то почулися відповіді парубків з залі.

Залевський Змій, Кривецький, Бельський — всі були повновартісними учасниками бадьорого ансамблю, всі були творцями того видовища, що є показником того, що може зробити майстер-режисер, традиції гарного театру, добра воля колективу і талановитість за важких умов еміґрації.

Л. Слобожанка.

ТЕАТР ІМ. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Театр ім. Котляревського почав свою діяльність потужним піднесенням, але останніми часами був занепав. Тому то афіша, яка повідомляла про виставу п'єси Суходольського «Хмара», викликала у декого здивування, у декого скептичну посмішку. Автор цих рядків, признатись, ішов на виставу з тривогою непевности. Проте, вже перша дія розвіяла цю непевність. Акторка п. Крижанівська зразу ж прикувала до себе увагу глядача і тримала її до кінця дії. Завжди сумлінне ставлення до ролі допомогло їй покласти свіжі фарби із своєї, багатої на кольори, палітри, і відійти від наївно-сентиментального показу, так знаного в етнографічному театрі. Акторка уміє використати ресурси своєї обдаровaности.

Проте її партнер п. Шерчук в ролі Андрія надмірною сентиментальністю скотився до гістерії. Цей молодий виконавець непозбавлений обдарованости і може обіцяти багато.

Актор стихійної наснаги п. Крижанівський (він же мистецький керівник) з усіх досі виконуваних ролей на цей раз, в ролі Семена, був на найвищому щаблі вияву свого таланту. Психологічно невиправдані автором п'єси моменти (психічний стан після заподіяного злочину, намір признатися в злочині) не дозволили йому завершити рельєфний малюнок і розв'язати цей психологічний вузол.

Акторові п. Михайлову у показі гендляра пощастило підкресленою позою, відійти від трафарету і влучно подати удавану покору, гнучкість і спритність— основні риси цього персонажу.

Батькові (актор п. Мак) нема що закинути. Гра п. Мака завжди рівна, без зривів. Про нього не можна сказати, як про декого іншого, що він сьогодні грав краще або гірше. У виконавця завжди відчувається вдумливе ставлення до свого обов'язку, до свого місця на сцені.

З усього комплексу поданих образів невигідно вирізняється мати у виконанні акторки п. К. Вона вдалася до карикатурних засобів, до капітуляції перед прихильниками лімонади на сахарині. Вона натисла на педалі переборщування. Так старанно виплеканий колись покійною Затиркевич-Карпінською образ був немилосердно знецінений. (Хай мені акторка вибачить за щирість, але мої слова випливають з доброго бажання бачити її на тій висоті виконання, яку вона спроможна дати).

Перша спроба п. Любанського в ролі слідчого була на його користь.

Відрадним явищем у роботі театру є участь молодих сил його: панів Прокопія М., Прокопій Л., Лукомського, Шевчука, Хорунжої. Мистецький керівник доклав багато праці і не марно. Ці молоді люди виправдали витрачену на них енерґію.

Взагалі вистава являє собою значний поступ в роботі режисера п. Крижанівського, а саме у відході його від натуралістичних елементів і механічного копіювання застарілих форм. Це помітне і в оформленні сцени художника п. Салабая. На цей раз він уникнув декоративно-бутафорної зайвини, переобтяжености.

Театрові слід подбати про музичну сторону його роботи. Наявність такого знавця музики як п. Г. слід використати утворенням кваліфікованої оркестри.

Д. М.

ВЧОРА — НАЦИСТИ, СЬОГОДНІ — КОМУНІСТИ

Як повідомляє з Берліну аґентство «Юнайтед Прес», совєтський військовий губернатор в Німеччині маршал Соколовський видав наказ про кардинальну реорганізацію системи денацифікації в совєтській зоні. Разом з тим повідомляється, що всім членам нацистської партії, яким не ставиться в провину якийсь воєнний злочин, повертаються всі їх громадянські права, включно до активного й пасивного виборчого права. Касуються всі обмеження, що їх запровадила для таких нацистів німецька влада. У зв'язку з цим повідомляють про прийняття до комуністично-соціялістичного об'єднання СЕД тисяч колишніх членів нацистської партії.

Соколовський

ЗВЕРТАЮТЬ ОЧІ НА СХІД

Лондон, (ЮП). Згідно з повідомленням московського радіо, російським науковцям та технікам дано завдання обернути східній Сибір на новий індустріяльний район, що мав би стати серйозним конкурентом Донецькому басейнові. Як сказано в повідомленні, в Іркутську відбулася семиденна конференція плянової господарської комісії, що накреслила попередні пляни господарського будівництва в Східньому Сибіру.

НЮРНБЕРЗЬКІ «ДЕРЖИМОРДИ»

15 серпня совєтський полковник Бурашніков скликав у Нюрнберзі збори балтійських ДП, на яких вимагав повертатися до СССР. За його словами, кожен, хто вернеться, зможе оселитися на своєму давнішому місці й проти нього не буде вжито якихсь утисків. З листів тих балтійців, які вже репатріювалися, видно, мовляв, що їх на батьківщині «відзначено». 30 балтійців, що були присутні на зібранні, відповіли на промову Бурашнікова реготом. Як вони пояснили, ніхто з них навіть не прийшов би на ці збори, якщо б нюрнберзька поліція не загрожувала їм приставити їх силою. Як заявив після того нюрнберзький поліцайпрезидент Сталь, він зараз же розслідує цю справу. (ДЕНА).

— 15 серпня з американської зони Німеччини мали виїхати через Париж та Марсель до Палестини 200 жидівських ДП, що як найближчі родичі поселених уже в Палестині жидів входять до місячної палестинської квоти в 1 500 осіб.

Друковане слово в пропаґанді нашої справи серед чужинців

(Доповідь д-ра Степана Барана на I З'їзді Українських Журналістів у Н. Ульмі 2 червня 1946 р.)

(Продовження з 85 ч. «Неділі»).

Французька, англійська і італійська преса в часі першої світової війни не присвячувала більшої уваги українській проблематиці, яку зрештою мало знали і не багато тоді цікавилися, за винятком частини італійської преси. Ці держави були в союзі з Росією і це було перешкодою вести там українську пропаґанду, зокрема політично-державницьку. До 1914 р. інформував пресу у Франції про українські справи здавна там осілий українсько-галицький журналіст, Ярослав Федорчук, кореспондент «Діла». Він писав інформаційні статті в «Le Courier Européen» на українські теми і видав французькою мовою книжку про українське національне відродження. На початку війни був він вже хворий і помер у Франції в 1916 р. Поруч Р. Сембратовича, В. Кушніра, В. Степанківського і Я. Весоловського займає і Я. Федорчук почесне місце між українськими журналістами старшої ґенерації, що заслужились добре українській справі в її пропаґанді серед чужинців.

Українська еміґрація в США і Канаді та її преса робили все в часі першої світової війни і в часі мирових переговорів у Парижі в 1919/20, щоб допомогти українській справі. Писали тоді меморіяли до мирової конференції, висилали до Парижа окремих делеґатів і старались порушити українську державну проблему і в доступній їм чужинецькій пресі.

Історія нашого державного відродження не є темою моєї доповіді. Зазначу тільки, що при державному будівництві знайшлось тоді і чимало українських журналістів і у Києві і у Львові. Згадати хочби ученого історика і видатного публіциста проф. М. Грушевського, голову Центральної Ради і президента Української Народньої Республіки, талановитого журналіста Симона Петлюри, генерального секретаря військових справ, опісля члена і голову Директорії та інших, що зайняли тоді високі державні становища в уряді і в дипломатичній службі, як відомий історик, соціолог і публіцист Вячеслав Липинський. Журналіст д-р Дмитро Донцов був за гетьмана Павла Скоропадського в 1918 році керманичем Української Телеґрафної Аґенції (УТА) в Києві, журналіст д-р Осип Назарук з початком 1919 р. міністром преси і пропаґанди УНР, першим міністром цього ресорту в Европі, де до того часу таких міністрів не було. До уряду Західно-Української Народньої Республіки у Львові 9 листопада 1918 р. увійшли журналісти д-р Степан Баран, д-р Василь Панейко, д-р Лонгин Цегельський і Антін Чернецький, пізніше д-р Михайло Лозинський. На Україні повстала численна українська преса та численні видавництва, а в закордонних місіях потворилися пресові бюра для обслуги інформаціями чужинецької преси. Відчувався брак фахових журналістів, бо більшість наших тодішніх журналістів за кордоном творили початківці, а чимало з наддніпрянців у додатку не володіло тоді ні одною з европейських мов і не знало зовсім Західньої Европи та її прийомів, як не знала цього і більшість членів українських дипломатичних місій. Тому їх праця була мало видатна, а нераз навіть і недоцільна, а українські пресові бюра не могли — очевидно — як слід виконувати свої завдання. Ми у світі ставили тоді щойно перші кроки немовляти то й не диво, що не зуміли піти жваво і сміло вперед.

В періоді першої світової війни і слідуючої по ній мирової конференції появилася ціла низка публікацій з українською політичною тематикою, написаних здебільш українцями — а то німецькою і французькою мовами. Вичислити точно ті публікації є не в силі, не маючи під рукою точної бібліографії тих видавництв, а видавництв в англійській мові я не мав спромоги навіть бачити, не то читати, хоч такі тоді появилися. Тому мій список вийде не повний. Подаю те, що мені відоме. Тоді вийшли проф. М. Грушевського: „Die ukrainische Frage in ihrer historischen Entwicklung" Wien 1915, його ж „Geschichte der Ukraine", Lemberg 1916, проф. д-ра Степана Рудницького: „Ukraine", Wien 1914, „Ukraine und die Ukrainer", Berlin 1915, „Ukraine, Land und Volk, Wien 1916, велика книжка з географічним етнологічним і статистичним матеріялом, переложена і на англійську мову, д-ра Володимира Кушніра: „Die Ukraine und ihre Bedeutung im gegenwärtigen Kriege mit Russland", Wien 1914, проф. німецької політехніки в Празі д-ра Івана Пулюя: „Ukraina und ihre internationale politische Bedeutung", Wien 1915; д-ра Дмитра Донцова: „Die ukrainische Staatsideex und der Krieg gegen Russland", Berlin 1915; R. F. Kaindl: Polen mit einem geschichtlichen Überblick über die polnisch-ruthenische Frage Leipzig-Berlin, 1917; д-ра Евгена Левицького: „La guerre Polono- et l'Arenir de la Republique Ukrainienne de l'Ouest", l'Europe Orientale et la Conférence de la Paix", Paris 1919.

Зокрема у згаданому часі вийшло ще і кілька більших публікацій в німецькій мові д-ра М. Лозинського і ще декого, яких заголовки мені сьогодні вже незнані. В порівнянні до багаточисленних українських дипломатичних місій в рр. 1918/20 і немалих ще тоді грошевих засобів тих пропаґандивних публікацій вийшло дуже мало і місії хочби з того огляду не сповнили зовсім свого завдання. А й це, що їх заходами появилось і зовнішньо і змістом, звичайно стояло на низькому рівні. Не зорганізовано тоді ні одного порядного пресового інформаційного бюра за кордоном для солідної обслуги чужої преси, ані не створено хочби одного періодика у французькій чи англійській мові для всебічного висвітлення української проблеми. Не диво, що і висліди місій були ніякі. Черга на систематична освідомлювання про нас чужинців прийшло щойно пізніше.

(Далі буде).

повідомив моїх супутників, що це індійці.

Ганна Федорівна впала на коліна, перехрестилася і почала голосно молитися. Її батько схопився з розпакованої вже канапи, де він відпочивав, і почав розкидати речі вигукуючи.

— Де моя шабля? Моя шабля? Давайте шаблю!

Єрмак перекинув кухонний стіл, склав на купу стільці і підліз під них.

— Не бійтесь, — звернувся він до мадам Гречкін, — перед тим як я загину я заб'ю вас і Любу, але як що Бог захоче інакше, — він відкрив шуфляду своєї барикади і витяг кухонного ножа, — скористуйтеся цим, але не давайтеся їм

— Замовкніть — сказала Люба. Вона схилилась над люстром, пригладила свої кучері і наклала новий шар шмінки.

— Ходімо, Арташе, — сказала вона беручи його за руку, — сестра хоче показати тобі індійців.

— Я піду сам, — відповів Арташ, — пусти мою руку.

Тим часом індієць повернувся.

— Гаразд, — промовив він, — махнув рукою і гурт з кіньми і фурами рушив за ним просто в річку.

— Гі-а. Гі.

— Гі, — відповів другий голос. Один, два, три, і вантажне авто було на березі, а заним витягли і легкове.

— Мені здається, що ви є ціла громада, — звернувся я до молодого індійця, коли вже все закінчилося. — Я хотів би поговорити з вашим ватажком.

Він повів мене до старого індійця, який вигукнув до мене: — Ов-ов-ов. Я не знав що це значить, але з ввічливости відповів йому тим самим. Ми посиділи кілька хвилин мовчки, розглядаючи один одного. Нарешті я запитав молодого, що вони хочуть за свою працю.

Індійці поговорили між собою і молодий відповів мені: — Нічого.

Я чекав цього і приготував п'ятидолярову асиґнацію, а щоб це не виглядало платнею загорнув її в гарну червону шовкову хустку.

Я запропонував її старому. Він оглянув гроші і хустку з усіх боків, потім щось сказав і незабаром другий індієць приніс і вручив мені гарний пояс. За кілька хвилин молодий індієць повернувся назад і дав мені п'ятидоларову золоту монету.

Здавалось що ми тепер добрі приятелі. Я запитав молодого індійця, чи не продали б мені вівцю. Порадившись між собою, вони принесли одну.

— Тепер, — звернувся я до них, — я хочу запросити вас на обід. Я зварю цю вівцю так, як це роблять в моїй країні. Згода?

Я забив, оббілував і порізав її на шматки. Арташ і двоє маленьких індійських дітей розклали багаття, а я зробив шашлик.

Чудні ці індійці. Як тільки я почав по своєму готувати вівцю, вони забили другу і також приготували її. Тільки інакше.

За дві години все було готове. Я покликав своїх супутників, але вони не прийшли.

— Нізащо, — сказала Ганна Федорівна, — мої діти можуть чогось від них набратися. Подивіться на їх одіж.

— Ні, ні, — сказав батько, який вже знайшов свою шаблю і почепив її на себе. — Ні. Єрмак і я залишаємося для вашого ж власного захисту, Георгію Івановичу, вартувати тут. Вони ще можуть напасти на вас.

Люба навіть не відповіла мені. Вона сиділа в кутку насупившись як кішка, якій наступили на хвіст.

Лише Арташ пішов зі мною. Я став роздавати гарячі ще паруючі шматки м'яса кожному починаючи з ватажка. Всього 20 чи 25 шматків, дотримуючи черги, згідно з їхнім віком.

Коли все було закінчено, молодий індієць, який весь час вів переговори, підійшов до мене і сказав: — Моєму дідові сподобалося як ви вбиваєте, білуєте і готуєте овець. Він хоче знати, з якого племени ви походите. Скільки ви маєте овець? Чи добре у вас полювання?

— Я грузин, — відповів я, — з другої сторони світу. В нашім селі останній час, коли я там перебував, було біля двох сотень овець. Якщо ми вбиватимемо обережно, полювання вистачить для всіх.

Молодий індієць дав мені якусь маленьку кам'яну річ. У мене ж нічого не було крім ножа з коркотягом якого я подарував йому. Ми потиснули руки один одному і вони поїхали далі.

— Я вважаю що це найбрудніші і найогидніші люди в світі, — сказала Ганна Федорівна. — Від них смердить.

Ми наладували меблі знову і були готові вирушити.

— До того ж не гарні, — сказала Люба, — гидкі.

— Це дикуни, — сказав батько, засовуючи свою шаблю в підставку до парасольки. — Я більшого не сподівався. Первісні дикуни.

— Було б краще коли б вони залишили вас усіх в річці, —сказав я. — Щодо мене, я вважаю, що вони знають як поводитися по-людськи. І так вони діяли.

З англійського переклали:
Гаєвська і Несіна.

По громадах нашої области

СВЯТО УТГІ В МАЙНЦ-КАСТЕЛІ

10-го серпня в таборі Майнц-Кастель відсвятковано 25-річний ювілей існування Української Господарчої Академії — Українського Технічно - Господарського Інституту. Святкування відбулося у великій таборовій залі з участю представників УТГІ, місцевої його делеґатури, таборового керівництва й численних мешканців табору.

Святкування почалося Службою Божою, відправленою архиєпископом Платоном, який підкреслив значення українського шкільництва на еміґрації, зокрема УГА-УТГІ.

Перед урочистою академією з цінним рефератом про завдання сучасної української еміґрації виступив доц. Г. Б. Денисенко.

Академію відкрив голова місцевої делеґатури УТГІ проф. Кабачків, який запросив до почесної президії голову Таборової Ради ген. М. Садовського, коменданта табору інж. Соколовського, культурно-освітнього референта Нечая, ректора УТГІ проф. Доманицького, голову Т-ва прихильників УТГІ доц. Г. Денисенка й голову Т-ва абсольвентів УГА-УТГІ інж. Шабельського.

Представники таборового проводу гаряче вітали УГА-УТГІ й побажали йому якнайбільших успіхів.

Ректор УТГІ проф. В Доманицький ознайомив присутніх з історією УГА-УТГІ й тими труднощами, які йому прийшлося поборювати, щоб не дати загинути огнищу високої української політехнічної освіти на еміґрації. УТГІ вдалося відновити повним темпом свою роботу в Реґенсбурзі й продовжувати традиції, дякуючи підтримці американських окупаційних властей. Нині УТГІ має понад 160 осіб педагогічного персоналу й майже 700 студентів сектору авдиторного навчання.

Крім цього сектора УТГІ має ще сектори: науково-дослідчий, позаочного навчання з курсами журналістики й високою школою державних наук.

В Баварії створено ще сектор фахових шкіл і курсів, який обслуговує своїми інспекторами, обраними відповідними факультетами, таборові фахові школи й курси, організовані, дякуючи самодіяльності місцевих педагогічних сил.

Доц. Г. Денисенко ознайомив присутніх з діяльністю Товариства прихильників УГА-УТГІ, що ставить собі завданням створити належну моральну й матеріяльну базу існування Української Політехніки й закликає присутніх вступати в члени Товариства.

Інж. І. Шабельський подав нарис діяльности Т-ва абсольвентів УГА-УТГІ, яке недавно й поставило своїм завданням підтримувати постійний зв'язок між колишніми студентами, що нині працюють в різних країнах.

Академію закінчив таборовий хор, який гарно проспівав кілька пісень й разом з присутніми — національний гімн.

Присутні мали нагоду докладно ознайомитися з діяльністю УГА-УТГІ на виставці фотографій, звітів, видань і інших документів, яку розташовано в окремій залі із великим смаком й доцільністю. Виставка була цінним додатком до того, що говорили представники УТГІ.

С. Мих.

НОВИНИ В ТЕАТРІ

При переповненій залі пройшла в таборі Вісбаден-Кастель вистава п'єси І. Тогобочного «Мати-Наймичка». Головну ролю виконувала Марія Лісовикова. Трагічний образ матері-покритки був переданий нею з винятковою душевною теплотою. Так само рівно, без мистецьких зривів провели свої ролі М. Лісовик (він же режисер і постановщик), граючи старого Трохима, Т. Колісніченкова (Настя), Зінченко (Федір) та Биковець (Домаха). Завдяки тому, що головні ролі були обсажені цими досвідченими акторами (з яких, безперечно найкращий Лісовик) вистава пройшла з цілковитим успіхом. Окремі закиди можна зробити хіба виконавцям молодих ролей, з яких одна лиш Галина Дмитревич провела ролю моторної Гапки цілком бездоганно. Випадав своєю грою з загального ансамблю Проценко (у п'єсі Потап), що говорив не стільки до своєї партнерші (Гапки), скільки до глядачів. Ця манера звертання актора до глядачів являється в сучасному театрі вже пройденим етапом. Інший виконавець епізодичної ролі О. Биковець, граючи Петра, зайвий раз переконав нас у тому, що й мала роля може стати великою, якщо тільки виконувати її вміло.

Оформлення сцени слід признати добрим, особливо в 3 і 4 актах. В заслугу режисерові треба поставити не тільки зіграність ансамблю, але також і чистоту мови акторів. Саме такою мовою і мусіли говорити герої Шевченкової поеми. — Зараз ансамбль готує «Суету» Тобілевича та «Землю обітовану» Олеся. Побажаймо ж йому чергових творчих успіхів.

П. Д.

НОВИЙ ВИПУСК В АШАФЕНБУРЗІ

Дня 14 серпня ц. р. в таборі Ляґарде в Ашафенбурзі відбувся урочистий випуск слухачів Курсів Українознавства. Організатор і керівник курсів, проф. Животко, зробив доповідь і звіт про труднощі під час роботи протягом двох років. З привітальними словами виступив лідер ОПУЕ проф. Орелецький, від Українського Інституту в Реґенсбурзі — проф. Драгоманов та інші.

Представники курсантів-абсольвентів подякували всім професорам за невтомну працю і піднесли їм китицю квітів на знак щирої вдячности й пошани.

На закінчення проф. Драгоманов роздав абсольвентам випускні свідоцтва.

М. С.

Франція вербує ДП

Під таким заголовком фрайбурзька християнсько-демократична газета «Зюдвестдойче Цайтунґ» принесла статтейку, що з огляду на вістки про переселення до Франції українців ДП, незвичайно цікава. Газета (ч. 59 з 26 липня 1947) пише:

«Переселенців з французької зони Німеччини, які належать до професій, що їх конечно потребує французьке господарство, вирішив французький уряд завербувати на добровільні роботи у Франції. На основі недавно заключених умов між урядами Об'єднаного Королівства (Англії) і США з одного та французьким урядом з другого боку, це вербування буде переведене серед переселенців американської та англійської зон Німеччини.

Французький уряд дає врочисту гарантію, що кожний переселенець, який приймає добровільно працю у Франції, може у ній свободно та без перешкод виконувати свою професію та що **трактування його з кожного погляду буде таке ж, як і французького робітника.** Це дотичить в першу чергу харчу, одежі, відпустки й відпочинку, а теж винагороди. Згідно з постановами ІРО, які підписала і Франція, на переселенців, що їх завербовано як робітників, не робитимуть ніякого натиску і то так щодо евентуального примусу репатріюватись, як і щодо засобів, що репатріяції перебивали б. Перший договір про працю, що його предложать цим робітникам до підпису, передбачує умову на один рік. Цей речинець устійнено, щоб покрити кошти, які несуть працедавці у зв'язку з переселенням згаданих робітників до Франції. Коли цей перший рік мине, переселенці завербовані на робітників до Франції, матимуть не тільки право змінити працедавця, але й виїхати, якщо забажають цього, з Франції, все одно, чи щоб репатріюватись чи щоб податись, наскільки для цього буде змога до любої їм країни. Передбачено тільки такі винятки:

1. В ту зону Німеччини, в якій жили (переселенці) завербовані як робітники, можуть бути повернені: а) непрацездатні, або нездатні до праці, до якої їх завербовано, б) ті, що зірвали умову, в) особи, які на основі їх діяльности чи їх пропаґандивної акції мусіли б вважатися за небезпеку для публічного ладу чи для безпеки Франції.

2. Переселенці, що на основі резолюції ОН з лютого 1946 р. підходили б під категорію воєнних злочинців, могли б бути звільнені від повернення щойно після закінченого слідства, якого метою було б устійнити, чи предложені докази задовільні та чи дотичні переселенці мають громадянство країни, уряд якої вимагав би їх видачі.

Всі переселенці, що добровільно зобов'язуються до праці у Франції, залишаються і надалі під охороною Міжнародньої Організації для Втікачів. Вони можуть кожночасно звертатись до цієї організації, бо їй доручено і у Франції і в Німеччині заступати моральні та правні інтереси переселенців».

Сестри бельґійського Червоного Хреста частують ашафенбурзьких робітників кавою. (Фото „Неділі" М. Сов'як)

ДП У ФРАНЦІЇ МАТИМУТЬ ПОМЕШКАННЯ

Франкфурт, (ДЕНА). В часі між 18 і 25 серпня табори переміщених осіб в американській зоні мають відвідати французькі уповноважені, що вербуватимуть ДП на працю у французьких копальнях. Завербовані переміщені особи працюватимуть на тих самих умовах, що й французькі гірники. Кожен з новоприбулих робітників дістане для себе й своєї родини помешкання і приділ в 4—6 тонн вугілля. Крім того, він матиме пільги при розподілі певних харчових засобів. Відповідно до чинних законів він зможе на бажання отримати французьке державне громадянство.

«БУРЕВІЙ» В АШАФЕНБУРЗІ

До Ашафенбурґу завітав випадково, їдучи на метч із німцями «Буревій» ізНоймарку та взяв участь у товариському змаганні з місцевим «Запоріжям». Змагання після досить цікавої, рівної гри закінчилося незначною перемогою гостей із наслідком 2:1 (1:0). Напад гостей, на чолі з відомим футболістом Благутою, не міг розвинути акцій у зустрічах із твердою обороною та жертвенною поміччю «Запоріжжя». Фактично в другій півгрі господарі мали шанале через незрозумілу тактику судді, що не хотів бачити «руки» у гостей на карному полі, господарі стратили охоту до гри, та дехто навіть навмисне не стріляв до порожніх воріт із 5-ти метрів. Публіка висвистала суддю.

М. Г.

— Останнім часом в Західній Німеччині проведено низку міністерських та поліційних ревізій, що виявили величезні втрати нормованих харчів та товарів. У Дюсельдорфі виявлено фальшування харчових карток і «бецуґшайнів», в тому числі на 24 центнери масла. В Баварії за першу половину року розкрадено або зіпсулось на складі 1 мільйон яєць і сотні тонн м'яса, жирів, цукру та ін.

— Згідно із спростованням норвезької військової місії в Берліні недавнього повідомлення, норвезька письменниця Марія Бреккер дістала не нобелівську премію, а премію фільмового товариства в 25 000 крон.

— Авто, яким їхав президент італійської республіки де-Ніколя, зіткнулося з поліційним авто. Президента легко поранено в голову.

— За повідомленням совєтського аґентства ТАСС, в СССР уже зжато 54% всіх посівів, а на Україні навіть 80%. В більшості районів урожай відзначено як добрий.

— 18 серпня на складі хемічних виробів при корабельні в Кадісі (Еспанія) стався величезний вибух, що поширився й на склади зброї та мін. В прилеглому районі багато людей засипано під руїнами будинків, а в родильному будинку вбиті всі породіллі й медичний персонал. Число вбитих визначають більш як 500, число поранених — в кілька тисяч. Як гадають, вибух спричинила незвичайна спека, що є тепер в Еспанії.

— В Македонії тривають тяжкі бої. Повстанці вдерлися були в її столицю Наоссу, але були відти вибиті. Місто частково згоріло. Командування повстанців оголосило грецького короля Павла «незаконним», називаючи наслідки торішнього плебісциту «зфальшованими».

З УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ В АШАФЕНБУРЗІ

В українській гімназії в Ашафенбурзі відбулися письмові іспити зрілости для абітурієнтів Матурального Курсу. Після них з 30 липня до 1 серпня під керівництвом інспектора ОПУЕ п. Дмитра Шумея відбулися усні іспити, що їх склали: Джурко Володимир, Добровольський Мирон, Левицький Олег, Лижник Богдан, Меуш Юлія, Подільчук Іван, Попович Теофіль, Ройовська Емілія, Романюк Олекса, Стефаський Зенон, Халява Іван, Чижів Євген і Щербак Софія.

7 абітурієнтів репробовано на 3—6 місяців, а двох недопущено до іспитів зрілости.

Шкільний рік в Українській Гімназії і в ародніх школах Ашафенбурґу починається — як нас повідомляє директор гімназії п. Іван Баран, — 1 вересня 1947. Вписи та додаткові і вступні іспити відбудуться 29 і 30 серпня ц. р. Вступні іспити до І-ої кляси гімназії відбудуться 29 серпя ц. р. Зголошення приймає дирекція гімназії 27 серпя ц. р.

КОНКУРС НА ТВОРИ ДИТЯЧОЇ Й ЮНАЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Йдучи на зустріч побажанням заінтересованих авторів, в-во «Нашим Дітям» Об'єднання Працівників Дитячої Літератури продовжує цим II. конкурс на твори дитячої й юнацької літератури (проголошений 7 червня на II. з'їзді ОПДЛ і в пресі) до кінця вересня 1947 р.

Останній речинець подачі творів: 30,го вересня, год. 12, на адресу ОПДЛ, Мюнхен, Дахауерштр. 9/II (пластова канцелярія).

Умови конкурсу залишаються без змін.

ЗАКЛИК ДО УСС

Всіх колишніх Українських Січових Стрільців, що мешкають у таборах і поза ними, та без огляду на те, чи є членами існуючих Тов. комбатантів, чи ні, просимо зголоситися письмово до Секції УСС в таборі Берхтесґаден, що взяла на себе завдання провести статистику та залежно від її наслідків намітити дальшу організацію кол. УСС.

Листи слати на адресу Секція УСС — ДП табір «Орлик», Берхтесґаден--Штруб.

Розшуки й оголошення

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM, 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

РОЗШУКУЮТЬ

Pawluk Olha z Oryseju i Haluseju, szukaje swoho tatka, dyr. Hryhora Pawluka. Chto znawby szczo pro joho dolu proszu laskawo zholosyty na adresu Administracji „Nedila".

Procenka Serhija szukaje maty Prytulak Olena, (13b) Biessenhofen (Allgäu) Bahnhofsrestauration

Muszka Dudkewycz zi Stanyslawowa zholosytsia sprawi rodyny w Ameryci na adresu, Smiszko, München 13 Postfach 76.

Dla p. Kulynycza Iwana je lyst w Administracii „Nedili".

Текля Паславська (Львів-Левандівка, тепер Міттенвальд, Піонір Касерне, кух. бльок 17) шукає дочку Ольгу народж. 25. 2. 1924 у Львові, яка в лютому 1945 була в Саксонії, опісля в Сепенрад (англійська зона).

MATRYMINIJALNE.

Student VII semestru medycyny, 23 roky, bazaw by poznajomyttysia z inteligentnoju diwczynoju rokiw 18—22, jaka szcze ne „zmodernizuwalas" na bilych chlibach i prahne krasy, porywiw i wilykych perezywan. Lysty pid „Idealist" do „Nedili".

PCIRO Central Tracing Bureau, Arolsen bei Kassel, rozszuje taki osoby:

Alehna Maria, 18 a. z Prenzlau;
Alehna Maksym, 72 a. z v. Vezhny;
Alehna Pardskowia, 63 a. z v. Vezhny;
Ananijew Wasyl, 24 a. z Berlina;
Babkin Nykolaj, 47 a. z. Königshuten (Harz);
Bashan Warwara, 36 a. z Vezhny;
Belinowa Nina, 15 a. z Grauperl Teplitz (Sudetenland);
Bidoczka Osyp, 24 a. z Hamburga, Wilelmsburg
Bilik Mykola, 27 a. z Münchenu;
Blanar Ewa, 25 a. z Sigmaringen;

Blaszczuk Wolodymyr, 31 a. z Lager Myslewice (Szlesk);
Borysow Dmytro, 17 a. z Sudetiw;
Burda Petro, 41 a. z Kanady;
Burnasenko Taras, 32 a. z Küstrin;
Buzhan Mychajlo, 19 a. z Dessau;
Ceglarek Osyp, 38 a. z Monikow, post. Grocholice, powit Piotrkiw;
Chlopicka-Efremowa Maria, 49 a. z Egger, CSR
Dalenko Taras, 18 a. z Weinbergu;
Hluchowjasowa Tamara, 22 a. z Freistadtu;
Gnedin Stepan, 56 a. z Engerau, Awstrija;
Gogin Arsenij;
Gogin Ewhenija;
Gogin Jurij;
Gogenko Nadija, 52 a. z Warthegau, Polszcza;
Gogenko Dmytryj, 61 a. z Warthegau, Polszcza
Honczarow Iwan, 26 a. z Widnia;
Horbenko Petro, 24 a. z Knittelfeld;
Koszina Nadija, 25 a. z Widnia;
Kudakow Borys, 39 a. z Berlina;
Kudakow Leonid, 21 a. z Berlina.

ДЯКІВСЬКІ КУРСИ

Канцелярія Свящ. Синоду Української Автокефальної Православної Церкви оголошує, що на підставі постанови Свящ. Синоду від 7 серпня 1947 р. організовуються трьохмісячні Дяківські Курси.

На курси приймаються чоловіки від 18 років до 50, що вміють вправно читати, писати і мають співочі здібності.

Зголошення про прийняття на Курси надсилати до 1 вересня 1947 р. на адресу Канцелярії Свящ. Синоду: Kanzlei der Heiligen Synode (UAOK), Stuttgart-Zuffenhausen, Grenadier-Kaserne, Block A, Zimmer 20.

В зголошенні треба виразно вказати:
1. Ім'я та прізвище й по батькові;
2. Дата і місце народження;
3. Віросповідання;
4. Освіта;
5. Стан родинний (самотній, жонатий).

Про місце і час розпочаття Курсів та умови навчання буде повідомлено додатково в залежності від кількости зголошених кандидатів.

Канцелярія Свящ. Синоду УАПЦ Церкви.

ПРО СТУДІЇ В ШТУТТҐАРТІ

«Українська Студентська Громада» в Штуттґарті провадить запис на студії на літній семестр 1948 та зимовий семестр 1948/49. При школі є такі факультети:

І. Природничий з відділами: математика, фізика, хемія, геологія і мінералогія, ботаніка і зоологія, господарчі науки;

II. будівельний з відділами: архітектурним, будівельної інженерії та мірничим;

III. машиновий з відділами: машиновим та електротехнічним.

1. Заяви про вступ на студії слід подавати в Секретаріяті Високої Технічної Школи в Штуттґарті Technische Hochschule, Stuttgart, Keplerst r. 10;

а) на літній семестр 1948 від 15. 8. — 15. 9. 47. На цей семестр приймає природничий факультет з виїмком відділу господарчих наук обмежену кількість студентів. Факультети будівельний і машиновий не приймають на цей семестр кандидатів.

б) На зимовий семестр 1948/49 від 1. 9. —30. 10. 47. На цей семестр приймають усі факультети обмежене число студентів.

2. Прохання слід складати письмово на формулярі, що його можна одержати в Секретаріяті Високої Технічної Школи. Долучити треба: життєпис з перебігом навчання, свідоцтво зрілости та політичний анкетний листок; кандидати на факультети будівельний та машиновий додають крім цього свідоцтво про відбуття практики. Про прийняття або відхилення прохань повідомить секретаріят всіх кандидатів.

За ближчими інформаціями звертатись до Української Студентської Громади в Штуттґарті, Stuttgart - Zuffenhausen, Mönchsbergstraße 79, Grenadierkaserne в 5/III — 14b.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор: Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Divison, EUCOM, APO 575, AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer: Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg
Circulation 3100

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 31 serpnia 1947 | Nr. 88

Трумен за силу

«Лише загальна військова повинність може дати ґарантію, що на початку нової небезпеки для миру булоб досить збройних сил», — заявив президент Трумен минулого четверга в зверненні, що його зачитали на 29-ому річному З'їзді Американського Леґіону.

Американські збройні сили, заявив далі президент, що борються тепер із труднощами майже повної демобілізації і складаються лише з добровольців, відзначаються знаменитою мораллю та все зростаючою військовою справністю.

Президент ствердив брак висококваліфікованих та дисциплінованих сил для потреб цивільної оборони, а, тимчасом, в наявній можливості тотальної війни, треба забезпечити таку тотальну оборону усіх допоміжних засобів. (ДЕНА-ІНС).

В ГРЕЦІЇ УРЯДОВА КРИЗА

Після того як з грецького уряду через розбіжності в поглядах з міністром закордонних справ Тсальдарісом вийшли лідер лібералів Венізелос та лідер партії об'єднання Канелопулос, грецький міністер-президент Максімос подався до демісії з усім своїм кабінетом. Урядова криза, про яку давно вже говорили в Греції, мала бути зліквідована реорганізацією уряду після повернення з США міністра закордонних справ Тсалдаріса. Теперішня криза постала в наслідок суперечностей між міністрами, що вимагали такої реорганізації, і Тсалдарісом, що її заперечував. На думку Тсалдаріса, країна нічого не виграє тепер від реорганізації кабінету, яка була б прийнятна лише під умовою заступлення в уряді всіх парляментських партій. Король доручив створення нового уряду Тсалдарісові, що є і лідером народньої партії. Під час тривалих переговорів з представниками інших партій, в яких активну посередницьку ролю взяли на себе американські дипломатичні представники, виявилося опозиційне ставлення майже всіх партій, особливо ліберальної, до очолювання уряду Тсалдарісом. Переговори лишилися безрезультатними. Тсалдаріс схиляється тепер до утворення уряду з представників самої лише народньої партії. В американських колах, що підтримували ідею широкої урядової коаліції, ставляться до такого рішення неґативно. Урядова криза триває. Тим часом в 70 кілометрах від Атен точаться бої з повстанцями. (ДЕНА, Ройтер, ІНС, АП).

СССР ПРАГНЕ «СЕПАРАТНОГО МИРУ» З США

Нью-Йорк (ДЕНА-ІНС). Як пише журнал «Амерікен Меркурі», Совєтський Союз протягом двох останніх років намагався затягти Сполучені Штати в «сепаратний мир», покинувши Великобританію і решту світу на поталу їх власній долі. Автор статті Ніл Стенфорд, навівши подробиці конференції між Совєтами й нацистами, про яку вже було повідомлено в пресі, твердить, що загравання Сталіна являє собою ту саму тактику, яку він застосовував у переговорах з нацистами. Сталін каже знову: обидві наші системи, попри всю їх відмінність між собою, могли б співпрацювати аж поки в нас однакові матеріяльні цілі. Такі пропозиції, взяті з 1939 р., на думку Стенфорда, неприйнятні в 1947 р. тому, що тоді розмова точилася між двома диктатурами. Він називає їх тоталітарним шляхом до розв'язання питання і пише, що американський спосіб дій здається Кремлеві слабким, непотрібним та нерозсудливим.

Виїхали до Канади

Перший транспорт лісорубів з Бутцбаху

(Від окремого кореспондента «Неділі»). Ранком 28 серпня німецьке сонце востаннє освітлювало групу людей, що, схиливши голови над чужою для них землею, слухали Службу Божу, яку правив у переходовому таборі Буцбах український священик о. Лор. Це завербовані до праці в Канаді лісоруби просили Всевишнього не покидати їх в майбутньому.

Після молебня звернувся до присутніх з коротким прощальним словом п. міністер Ревай, а після нього — представник ОПУЕ — Гессен інж. Туркаловський. «До вас — казав він, — будуть приглядатися в Канаді і, оцінюючи вас будуть думати про нас, тих скитальців, які ще лишились в Европі. Від вас, отже, залежить підтримання доброго імени української еміґрації.

Представник ЦПУЕ Сем. С-в читає «Пам'ятку українського еміґранта», написану спеціяльно для від'їжджаючих Інформаційним Відділом ЦПУЕ та видрукувану видавництвом «Неділя»: «Не забувайте Батьківщини. Носіть гордо ім'я українця. Будьте національно й політично свідомими. Любіть один одного, як брат брата»... Коли ж після закінчення читання ред. Сем. С-в почав роздавати ці «Пам'ятки» присутнім, сотні рук, простяглися до нього і брали друкований листок паперу обережно і любовно, як неоцінимий дороговказ для влаштування майбутнього життя. Характерно, що пам'ятку просили не тільки українці, але також і представники інших націй — поляки, балтійці, а навіть жиди.

Отже — їдуть. Від'їжджають від нас, від тих, хто разом з ними переходив через всі етапи непевного скитальчого життя. Чи побачимо їх знов? І разом з тим відчуваємо що це необхідно, бо сокири наших піонерів рубатимуть не тільки канадійський ліс, але також і те недовір'я, яке існує за океаном у багатьох людей, твердо переконаних, що ДіПі — це люди, нездібні до творчої праці. Що ж! — А хлопці мовчазні і поважні. Виносять з будинків спаковані речі і складають їх на подвір'ї. Не чути ні сварок ні політиканських дискусій. Дехто може лише тепер починає усвідомлювати що дійсну послугу справі української еміґрації він може зробити в першу чергу своєю чесною і наполегливою працею Чи не тому стільки напруження помітно в їхніх очах стільки бажання якнайшвидше вирватися звідси...

А між тим умови праці цікаві. Про них довідуємось від [illegible] котра прийняла наших людей на працю. Фірма ця є власне фабрикою паперу; сировину для цієї фабрики (тобто ліс) і мають постачати законтрактовані робітники. Мінімальна денна праця робітника становитиме 6 долярів 20 центів а при акордовій праці навіть ще більше. Стягнення ж із цієї платні за повне утримання робітника (їжа, мешкання, прання та прасування одежі і т. д.) не перевищуватиме суми 1 доляр 20 центів на день.

Число від'їжджаючих становить 302 чол. Всіх прийнятих анкет (після перевірки лікарськими та скринінґовими комісіями і консулятом) було 607, але декого з числа прийнятих лишили до наступного транспорту. Найбільший відсоток серед прийнятих становлять українці, за ними ідуть балтійці, потім поляки і нарешті жиди. Українці приїхали з таборів — Корнберґ, Ашафенбурґ, Майнц-Кастель, Ганау, Касель. Взагалі з Ашафенбурґу приїхало до переходового табору у Бутцбаху 59 чол. (56 українців і 3 естонці). З 56 українців 10 були забраковані комісією, а 2 залишені до слідуючого транспорту.

...Під'їжджають авта. Склавши на них речі, люди пішки ідуть на станцію і на команду урядовця ІРО (що викликає всіх за абеткою), починають заповнювати вагони, які відвезуть їх до Діпгольцу, де знаходиться канадійський переходовий табір.

Хто прийшов провожати своїх найближчих, в останнє обіймає їх. Щасливої подорожі і щасливого нового життя наші дорогі друзі!

П. Дубів.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО ВЕНЕЦУЕЛІ

В американській зоні Німеччини перебуває тепер окремий делеґат Венецуелі з ранґом генерального консула, що має реалізувати переселення 20 000 скитальців з їх родинами до цієї країни. Він прибув з Австрії і мав тепер переїхати до Мюнхену, щоб там в Головній Квартирі в ПКІРО на Пазінґу приймати зголошення кандидатів. Представники преси сподіваються, що венецуельський консул дасть їм розмову в справі умов виїзду.

Згідно з бажанням багатьох читачів, «Неділя» помістить в черговому числі більшу статтю про Венецуелю, її клімат, господарство, населення і життєві умови.

... а українська жінка?

Минулі тижні жила західньо-европейська політика під знаком сеньйори Перон. Інформаційні бюра радіостанції, фотоаґенції, всі часописи були зачаровані цією жінкою, що з далекої і подекуди забутої Арґентіни прибула несподівано в той шматок, який ще залишився з Европи, в його буденні, отже й важкі клопоти і просто на деякий час веліла забути про англійську кризу уряду, енерґійні заходи Рамад'є і суперечку про рурське вугілля. Навіть повідомлення з грецького фронту зблідли і набрали вигляду звичайних подій. Надзвичайна гостя давала інтерв'ю, дозволяла себе фотографувати і на світлинах поруч міністра Бідо виглядала куди привабніше, як статечний Бевін чи вусатий Леон Блюм. Врешті і ДЕНА і Ассошіетед Пресс і Ройтер принесли цікавіші вістки: чого не змогли добитись вправні, старі дипломати, того досягала пані Перон, — Франція підписала договори з далекою Арґентіною, за нею пішла Швайцарія і — теж подія! — хтось там пробував зробити на паню Перон «замах» помідором (дай Боже, щоб заговірники вживали завжди таких «бомб»!). Ми не дали б голови, що й еспансько-французька заява про близьке відкриття піринейського кордону, а вслід за тим слова французького прем'єра про недалекі торговельні взаємини з Еспанією, мовляв, нічого триматись Парижові санкцій, коли їх ніхто не дотримується, — ми кажемо, не дали б голови, що й у цьому нема сліду дії маленької, виплеканої руки дружини арґентінського президента...

Словом, стоїмо перед черговим підтвердженням старої девізи, досадно висловленої українською поговіркою, що де... янгол не може, там жінку пішле. А на дипломатичну мову ми свідки ще одного історичного факту, коли жінка досягає політичних успіхів і коли її батьківщина може справді пишатися своєю дочкою, — чарівною жінкою, гідною дружиною і непересічним політиком в одній особі, політиком настільки зручним, що ламає створену довкола своєї країни неприхильну марку і просто вводить цю країну туди, куди інші політики заставляли їй дорогу. А разом з тим аж напрошується сама собою паралеля до нашої дійсности, і не диво, що і в нашій редакції, як на певно і в інших, виринула дискусія на тему:

Чи можемо рахувати на українську паню Перон, чи в силі наша жінка піти шляхом своєї арґентінської сестри і добиватися в політиці може й не таких, як дружина президента Арґентіни, а все таки політичних успіхів? Звідси й початок ось цієї статті, не аподектичної і не перерішеної, а статті, що повинна дати матеріял для дискусії і відповідних висновків.

*

Ми далекі від того, щоб знецінювати, ні, хочби тільки підважувати вартість української жінки. Наші матері, дружини, сестри і дівчата напевно з тієї самої глини, що й жінки цілого світу, з тими самими прикметами й хибами. Коли нас покличуть в історію, то ми докажемо що й там було це і те: поруч Ольги, поруч дружини Володимира Анни і дружини Ярослава Мудрого Інґіґерди-Ірени, матимемо фатальну дружину Ярослава Осьмомисла. Ольгу, що розклала цього велета і дала історії недоумного непотріба Володимира, відомого зі своїх скандалів і притоки до першої інтервенції мадяр в нашу історію; у козацькій добі ми теж матимемо дружину Богдана Хмельницького, Ганну з Виговських, яка чарувала закордонних послів, матимемо сотникову з Буші, Настю Скоропадську, що була рішучіша за свого чоловіка і Мотрю Кочубеївну, але матимемо теж дружину Сагайдачного, що в'язала цього «самбірського орла», тещу Дорошенка, яка затроювала гетьманові всі дні життя і врешті стару Кочубеїху, втілення інтриг та фатального впливу на свого чоловіка. Ніхто з нас не янгол і українки теж ні, а коли відкриті будуть архіви визвольної боротьби, напевно поруч Степанівної, Бесарабової і Теліги найдуться їх контрасти, ще раз підкреслюючи правильно поставлене нами твердження, що наші жінки не інші, як жінки цілого світу. Застеріґаємось: в анналах історії.

Бо в даний момент цікавить нас не історичний тип жінки-українки. Цікавить нас той тип, як індивід, як особовість, як пересічна жінка сучасности. А коли ствердимо згори, що людина — це продукт підсоння, геополітичного положення і врешті виховання, то ясна справа, що дійдемо до вельми цікавих заключень, неосуджуючих і неоправдуючих, а таких як вони є, радше генеральних стверджень, на які в нас мало хто звернув увагу і які насувають чимало директив та напрямних для всіх.

Річ у тому: філософи впевняють, що в кожній жінці поєднюються любка, подруга-товариш і мати. Найідеальніщий тип був би, ясно, з рівної кількости цих усіх трьох типів: з жінки, яка мала б у собі 33% любки, стільки ж подруги і стільки ж матері. Такі стандартні типи бувають рідко, може й були б нецікаві, якби їх було безліч. Але коли під любкою розуміємо жінку, що повна того жіночого, яке приваблює, чарує і примушує перед красою тіла й духа вгнутися кожний, хочби й найбільш гордий і найбільш достойний мужеський карк, коли під подругою розуміємо справжнього товариша мужчині в усіх його починах, творчості і перепетіях долі, а під матір'ю здатність жінки до формування нового покоління і дбайливість про хатнє вогнище, то наперед дозволяємо собі твердити, що український тип жінки виказує повну перевагу другого типу жінки, саме жінки-подруги, з некористю для типу любки і типу матері. Ми, — твердимо, — маємо найкращих подруг, але слабших господинь і матерей і вже найслабших, — на цьому полі б'ють і дистансують нас усі, — любок, жінок з чаром, жінок-приваб, жінок, що вміли б зброєю жінки, красою і привабливістю як слід орудувати.

Просимо заздалегідь не обурюватись, а наші чудові, найдорожчі, повні посвяти матері, наші русалково-хороші наречені й кохані — тільки шляхетний виняток з загального правила. Бо коли кажемо про найкращих подруг, то ясно, що інакше і не могло бути: доля України складалася так, що кожна хата в її історії була постійно бастіоном і в тім бастіоні однаково боронили його інтереси та його воріт чоловік і жінка. В тій боротьбі було мало часу і мало місця на плекання вроди, теж мало часу на культ хатнього вогнища, на створювання прегарного господарства, на вигоду й культуру хати. Нашу жінку, — все одно селянку, робітницю, інтеліґентку, — втягала і впрягала в себе боротьба за голе існування, це вона вимотувала її красу, суворила її обличчя, сріблила передчасно косу, але й виробляла її високовартісні прикмети: безпретенсійність і скромність, діловість і рішучість, витривалість і вірність. Навіть на еміґрації мусимо ствердити, що українка-подруга досягла тут того, чого могли б їй позаздрити посестри з інших народів; таку життєздатність, невгнутість перед умовинами, підприємчивість й суворість до своїх вимог, що їх можна ставити, як апотеоз подружнього вкладу жінки в життя взагалі, важко знайти у чужинців. А коли підкреслюємо це — стають перед нами тисячі й тисячі наших добрих подруг, з бараків і касарень, з заслань і концтаборів, спід тюремних воріт і спід колючих дротів, подруг з боєвої лінії і з лобного місця, подруг, яким ніхто ніколи не поставить пам'ятника і про яких ніхто досі не написав геніяльного твору, але подруг, що нас держать у наших страшних умовинах на поверхні життя і яким за це довічна слава.

Ця «подружність» нашої жінки, — і не тільки тепер, на еміґрації, але в ході цілого нашого минулого, — стала згодом притаманною для неї. Наша жінка вже від дівчини наставлена на товаришування майбутньому, навіть ще не баченому і невимріяному, чоловікові, і вона, — тепер вже з некористю, — забиває в наших дівчат те, що є прикметою іншого типу жінки, жінки любки та каже їй нехтувати підготовю ще іншого типу, типу жінки-матері, якої зразок находимо у практичній, вирахованій, задивленій у свої «кіндер», в своїй «ґешір» і в свій «гайм» німкені. Але втрата, — загальна й генеральна, — того останнього типу дасть себе надолужити відповідним вихованням, і ми певні, що в умовах своєї державности, коли українка дістане власну хату та допомогу техніки у ній, ми будемо мати теж чудових жінок-господинь у повному того слова значенні, з домами, які будуть славетні своєю привабністю, гостинністю й культурою. Малесенькі зразки здібностей українки в тому напрямі ми вже мали в тих моментах, коли нам ставало трохи лекше, ми могли б назвати ряд українок, у яких хата була справжнім зразком втілення цього поняття.

Зате не маємо такого переконання про здатності нашої жінки в останньому випадку, щодо її виступів у ролі жінки-любки. Орудування чаром, привабливістю і красою, що зветься загально прийнятим словом «кокетерія», нашій жінці в загальному чуже. Це не значить що ми не маємо красунь. Ні! Від історичної Лисавети Ярославни, якій Гаральд Сміливий склав свою любовну поезію (символ якій: чужинець українці!), через Олену Глинську, що чарувала до смерти деспота, свого чоловіка царя Василя Івановича і через Роксоляну Сулеймана Пишного до сучасних нам українок, зірок екрану та театру, ми маємо докази, як глибоко і як сильно чарувала і чарує всіх українка своєю виїмковою красою. Але водночас малий мінус: чи на еміґрації немає з нами теж чарівниць-спокусниць — і чи зробили вони хоч щось, що ми могли б віднотувати, як загальний здобуток еміґрації, крім того, що повиходили заміж за американців і англійців? Ні, ще раз приходимо до того самого, до «подружнього комплексу» нашої жінки: теж в історії вона, як красуня, виходила заміж і — крапка. Ні Лисавета, ні Глинська, ні Роксоляна не зробили нічого для України, — «подружній комплекс» з його вірністю не тільки чоловікові, але його діяльності, творчості і долі змітав їх швидко з овиду України, як неповторну втрату вже хочби біологічної її скарбниці. І так є до сьогодні. Сотки наших найкращих дівчат повиходили заміж до Америки й Канади, до Англії й Франції — і крапка. Не сподіваємося від цього факту нічого.

Та закінчуємо: як у прирівнянні до цього виглядають інакше жінки народів, що опинилися в однаковій з нами ситуації! Нікому ж не тайна: лотишки й польки обсіли всі важніші, навіть ключеві позиції адміністрації наших таборів та контрольних над нами станиць і вирішують у тисячних випадках справи у користь своїх і в некористь наших людей, причому обсіли згадані місця переважно як приятельки всяких менших і більших достойників, просто як чарівні дівчата, які усміхом, кивком брови, химерою вуст, рухом руки і легким словом вміють скорювати левів та заставляють їх діяти в бажаному собі напрямі. Правда, можна казати «Богу дякувати, що в нас таких дівчат немає», але над цим «Богу дякувати» можна б дискутувати, бо лотишці й поляки напевно дякують Богу, що таких дівчат мають і певні, що руками тих дівчат Вища Сила до деякої міри нормує долю їх еміґрації, що найменш заощаджуючи їй тисячів дрібних та дошкульних ударів. Сказати «Богу дякувати» зможемо аж згодом: покищо чужонаціональні жінки переслідують нас і там, куди поїхали наші перші поселенці, а якби там були відповідні наші дівчата, напевно ми мали б легшу ситуацію, як маємо. Та що й говорити: нам відомі тільки два-три випадки, коли наші красуні «чарували» достойників з УНРРА і наслідки цього були дуже реальні і дуже помітні!

Дехто скаже: Авторе, все добре, але переробити нашу жінку, та ще в сучасних умовинах, у таку, як оце підкреслюєш, годі! І це правда. Зрештою ці рядки написані не на те, щоб наставляти когось на переформовування. Їх завдання ствердити тільки, та й то в межах дискусії, окремі факти. Може вони дадуть належний відгомін і наслідки.

Одно тільки є певне. До того щоб ми мали впливових, з дипломатичним хистом, з красою і кокетерією жінок породи мадам Помпадур, пані Валевської чи президентової Перон, нам покищо дуже далеко. Воно й неможливо, щоб такі жінки, які «роблять» вправді не історію, але напевне один день, може й один момент в історії, — зродилися самі з себе, автоматично, силою інерції. Великі та чудові квіти вимагають вазонової атмосфери, відповідного тепла і світла, інакше вони дичіють. Ось у створюванні такої атмосфери, може покищо тільки у сфері дискусій, саме й річ. Сама свідомість, що життя творять і формують однаково мужчина й жінка, а коли жінка, то не тільки жінка-подруга й жінка-мати, але й жінка-«чарівниченька» — перший крок до створення такої атмосфери, дарма, що брак її будемо ще довго та дошкульно відчувати.

Анатоль Курдидик.

ПРИВІТ ЛИТОВСЬКІЙ ПРЕСІ

30 і 31 серпня в литовському таборі в Швайнфурті відбудеться другий річний з'їзд Союзу Литовських Журналістів (Lietuvos Zurnalistu Sajunga), на який прибудуть всі зорганізовані литовські робітники преси в Німеччині. Господарем з'їзду є редакція литовського тижневика «Тевіскес Ґерсас». Управа Союзу Литовських Журналістів запросила на цей з'їзд представників Спілки Українських Журналістів, що передадуть своїм колеґам привітання від української преси.

Союз Литовських Журналістів в Німеччині об'єднує біля 150 редакторів і журналістів, він відновив свою діяльність на першому з'їзді, що відбувся 11 і 12 травня мин. року в місті Ганау.

Редакція тижневика «Неділя», що в грудні 1945 року вийшов в світ разом з литовською «Тевіскес Ґерсас», вважає своїм милим обов'язком передати З'їздові литовської преси бажання найкращих успіхів в роботі.

*

Як повідомляє в останньому числі газета «Тевіскес Ґерсас», канадський міністер Гау, відомий ліберальний політик, відвідав табір балтійських ДП в місті Ганау біля Франкфурту. Він оглянув табір, бажаючи познайомитися з життям скитальців. Його вітав голова литовської групи д-р Ґиліс. Міністер відвідав школи, робітні і заходив до скитальчих кімнат. Стало відомо, що незабаром прибуде окрема канадська комісія, яка завербує 1 000 жінок на працю в канадських шпиталях.

В процесі проти кол. фельдмаршала Ліста і 10 інших німецьких генералів, що командували на Балканах, наступила перерва до 12 вересня. Того дня до слова прийде оборона. (ДЕНА)

КРИВАВИЙ ШЛЯХ УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

Газета «Нувель де Франс» в числі з 23 серпня під заголовком «Вдертя українських банд до Чехословаччини» подає повідомлення про те, ніби українські повстанці, перейшовши кордон, заглибилися на чехословацьку територію більш як на 450 кілометрів. Основні групи їх віби розташувалися півколом по лінії Гондопін—Кремніц, приблизно в 40 кілометрах на схід від моравської столиці Брно, а аванґарди перебувають в 20 кілометрах від австрійського кордону. Разом з тим окремі дрібні групи повстанців просякають на північний захід від Брно, а чимала група їх зосередилася в районі Віскова за 250 кілометрів від Праги.

Варшава, (ДЕНА). Польський військовий суд в Кракові ухвалив вирок, за яким за вбивство кількох совєтських та польських вояків 7 членів української терористичної організації УПА засуджено до страти, 3 члени — до довічного ув'язнення і 5 — до ув'язнення на 10—15 років.

Пригоди американця в совєтській сатрапії

В одному з останніх чисел нашої газети вміщено вістку про арешт в Будапешті за «антикомуністичні вислови» американського комерсанта Стефана Туранського, що, видершися за два дні з совєтської катівні, поспішив разом з родиною покинути «демократичну» Угорщину. Тепер аґентство ДЕНА-ІНС наводить цікавий звіт Туранського про свої незвичайні для американця пригоди, який він дав «Інтернейшнл Ньюз Сервіс».

Перше неприємне знайомство Туранського з угорською таємною поліцією сталося ще в листопаді минулого року, коли один будапештський поліцист виявив неповагу до американського прапорця, що був на авті Туранського. Туранський в присутності великої юрби відповів поліцистові, що він віддає перевагу американському прапорові перед червоним, який так «припав до серця» поліцистові. Наприкінці листопада Туранський одержав оповістку про сплату 100 фльоринів (9 долярів) штрафу за те, що на його авті не були тоді засвічені фари, хоч словесна сутичка його з поліцистом сталась о другій годині дня, тобто коли було зовсім видно. До того ж в оповістці було зазначено, ніби Туранський «образив» поліциста.

Після утворення нового угорського уряду Туранський вдруге притяг до себе увагу таємної поліції. Якось, бувши в Болошодьормоті (місто в 120 км на північ від Будапешту), він розмовляв з громадянином, виселеним з Чехословаччини до Угорщини, що розповів йому про «незаконне й нелюдське» поводження з ним та його родиною чехословацької поліції. Туранський висловив йому співчуття. Під час цієї розмови коло них зупинилася якась жінка, що виявилася згодом аґентом політичної поліції. Вона покликала поліциста, а тоді зажадала від Туранського йти до політичної поліції. Та через те, що жінка не мала належної леґітимації, Туранський відмовився іти з нею і повернувся до свого помешкання. Вночі 12 поліцистів заарештували Туранського й привезли його до шефа політичної поліції Льомбоша, що, наказавши накласти йому на руки кайдани, заявив: «Я тут всемогутній Бог і можу вас тут затримати. Американці не вдіють нічого. Адже ми в Угорщині. Тут панує переможна совєтська армія. А проте ми обвинувачуємо вас в усіх злочинах, передбачених в карному законі».

Поки Туранський був під арештом, дві його дочки вживали всіх заходів, щоб допомогти йому. Вони з'ясували справу американському торговельному аташе в Будапешті Геррісонові Льюїзу, що зажадав від політичної поліції звільнити Туранського. Однак совєтський контрольний офіцер заперечив проти цього. Льюїз добився лише переведення Туранського до однієї з будапештських в'язниць, де йому не дозволили проте побачитися з ув'язненим. Тим часом як Льюїз розмовляв з тюремним інспектором, загрожуючи йому негайними заходами американського уряду, Туранського передано двом аґентам совєтської таємної поліції, які відвели його до в'язничного підвалу. Там вони звалили його на долівку й почали бити ґумовою палицею і ногами в груди й спину, завдавши йому внутрішніх пошкоджень. Після того, знову наклавши йому ручні кайдани, вони вивели його на подвір'я в'язниці, перед яким стояв джіп, а якраз за ним великий лімузин з американськими знаками. Туранському стало ясно, що його мають відвезти на «вулицю Андрацці 60», де міститься «камера жаху» совєтської та угорської таємної поліції. Зрозумів Туранський і те, що врятувати його може тільки швидкий спосіб дій, а тому, вдаривши кайданами в обличчя одного з аґентів, а другого — по ногах, він кинувся до американського лімузина, біля якого впав непритомний. Його жінка, що була в цьому авті, яке належало аташе Льюїзові, втягла свого чоловіка до лімузина, кличучи Льюїза. Обоє поліцисти намагалися витягти Туранського з авта, але подалися геть, побачивши, що до них наближається Льюїз. Туранського приставили до америкнського посольства, де йому подано медичну допомогу.

Совєтська контрольна комісія відмовила видати Туранському візу на виїзд, і американське посольство саме розв'язало цю справу. Туранського у супроводі трьох машин привезено на будапештське військове летовище. Там, безпосередньо за совєтською вартою, уже стояв напоготові літак американської місії. Туранський без пригод дістався до Відня, а звідти через Франкфурт та Париж — до Нью-Йорку.

СОВЄТИ ДАВАЛИ ГІТЛЕРОВІ МОРСЬКУ БАЗУ

Вашінґтон, (ДЕНА-ІНС). Наприкінці 1939 р. Гітлер прийшов до переконання, що Совєтський Союз неспроможний провадити велику війну і додержуватиме німецько-совєтського пакту про ненапад, доки панує Сталін. Це видно з німецьких секретних документів, що їх допіру опублікувало американське морське міністерство. Свій оптимістичний погляд Гітлер висловив щось за місяць після того, як СССР сповістив німецьке найвище командування про своє рішення передати Німеччині морський опірний пункт в Мурманську. З документальних тверджень колишнього головнокомандувача німецької фльоти Редера видно, що Гітлер ставився дуже недовірливо до Совєтського Союзу та Італії. Його недовір'я до Італії розвіялася лише тоді, коли Муссоліні вступив у війну на стороні Німеччини. Забобонність Гітлера та його віру в прикмети ще раз доводить той факт, що він обстоював переведення панцерника «Німеччина» з Атлантійського океану до німецьких вод. Він боявся, що в разі потоплення «Німеччини» англійцями, мільйони німців, які мали взяти участь в походах на Францію та Норвеґію, могли б сприйняти це як зловісну ознаку. Опубліковані документи виявляють бажання Німеччини закінчити війну до вступу до неї США, який Гітлер із своїми радниками вважав неминучим, якщо воєнні дії затягнуться. «Допоміжні крейсери, — писав 10 жовтня 1939 р. Редер, — озброєно, один з них в Мурманську; більшість послано в Індійський океан. Росіяни запропонували нам опірний пункт в бухті на схід від Мурманська». Як твердив далі Редер, Гітлер відхилив пропозицію Кайтеля придбати у Совєтського Союзу підводні човни. «Гітлер знову відмовився, — писав тоді Редер, — бо він переконаний, що ці човни були б в поганому стані, і вважає, що росіяни не повинні знати ніяких наших слабких місць. До того ж він не вірить, що вони могли б дати нам підводні човни». Гітлер був і проти того ,щоб повідомляти Італії військові таємниці, поки вона не бере участи у війні, бо він боявся, що в разі смерти «дуче» Італія займе антинімецьку позицію.

КАНАДА ХОЧЕ ПРИЙНЯТИ ДП В НЕОБМЕЖЕНІЙ КІЛЬКОСТІ

Оттава, (ДЕНА-ІНС). **Як повідомив канадський міністер відбудови Гав, Канада має дати дозвіл на переселення до неї «необмеженої кількости втікачів». Канадський уряд, — пояснив Гав, — не буде обмежувати іміґрації до домініону. Треба буде використати кожний можливий транспортовий засіб, щоб перевезти цих втікачів до Канади. Досі до Канади перевезено понад 10 000 еміґрантів. Поміж переселенців, що мають прибути незабаром, є коло 10 000 переміщених осіб з таборів у Німеччині.**

РЕПАТРІЯЦІЯ З БРІТАНСЬКОЇ ЗОНИ

Як видно із звіту військової управи, з брітанської зони вибуло в липні на батьківщину 8 459 поляків і 223 юґослави, а за весь 1947 р. 922 юґослави. 5 колишніх юґославських ДП прибули на брітанську зону, де вони співпрацюють по репатріяції з представниками міжнародньої орґанізації для втікачів, інформуючи юґославських переміщених осіб про життєві умови на їх батьківщині. До брітанської зони приїхала також румунська репатріяційна комісія, що перевіривши румунських ДП, коло 1 000 з них запропонувала повернутися до Румунії. До Англії з брітанської зони вибуло 13 864 мужчини й 2 678 жінок з ДП різних національностей. 191 жид виїхали до Палестини, а з Голляндії прибули 443 німці, виселені звідти як небажані. (ДЕНА).

НІМЕЦЬКІ СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИ В СОВЄТСЬКИХ КОНЦЕНТРАКАХ

Берлін, (ДЕНА). Лідер берлінської соціял-демократичної партії Нойман пояснив у надрукованій в газеті «Абенд» заяві, що соціял-демократична партія готова навести генераловi Клею сотні випадків арешту й зникнення в Берліні і совєтській зоні соціял-демократів. Заява виходить з бажання генерала Клея протестувати, якщо йому буде доведено, що члени демократичних партій перебувають в концентраційних таборах совєтської зони.

З совєтської преси

РОСІЯНИ — КЕРІВНА СИЛА СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ БАТЬКІВЩИНИ

«Радянська Україна» в нумері 125-ому не знаходить слів захоплення «Великою Російською Федерацією» з нагоди першої сесії верховної ради РРФСР, що в кінці червня відбувалася в Москві. Газета м. ін. пише:

«У Москві зараз відбуваються засідання першої сесії Верховної Ради РРФСР — найвищого органу державної влади великої Російської Федерації. За її роботою із зрозумілим інтересом стежать усі радянські люди. Адже Російська Федерація — найбільша, наймогутніша, перша серед рівних братерських радянських республік. Від Балтики до Тихого океану на тисячі кілометрів простягнулись її кордони. Але найвищу цінність, найбільшу прикрасу Федерації становлять її чудові люди, сини й дочки славного російського народу насамперед.

Славний російський народ, безприкладний подвиг якого у Великій Вітчизняній війні залишиться безсмертним у віках, заслужив загальне визнання, як керівна сила Радянського Союзу серед усіх народів нашої Батьківщини. Російський народ по праву називають старшим братом в рівноправній сім'ї народів радянської країни.

Широко розгорнулося всенародне змагання за гідну зустріч тридцятих роковин Великої Жовтневої соціалістичної революції у промисловості, в колгоспах, МТС і радгоспах України. І знову, як і завжди, у своїй творчій, будівничій праці український народ щодня, щогодини відчуває підтримку дужої руки старшого російського брата.

В інститутах, науково-дослідних закладах, у лабораторіях Москви розробляються проекти відбудови і реконструкції численних заводів, шахт і фабрик України. З Сталінграда і Челябінська, з Москви і Горького та інших російських міст ідуть на Україну трактори й автомашини. На заводах Ленінграда народжуються могутні турбіни для Дніпровської гідроелектростанції ім. Леніна, чудові механізми і устаткування для вугільних шахт Донбасу. Вся радянська країна бере участь у відродженні «Запоріжсталі». 27 міст Російської Федерації виконують замовлення, надсилають устаткування і матеріали для величної будови на Дніпрі.

Серця трудящих України сповнені почуттям братерської вдячності й любові до великого російського народу, що під прапором партії Леніна—Сталіна незмінно йде в авангарді боротьби за побудову комунізму в нашій країні».

Як бачимо російська промисловість поважно експортує в Україну. Що за всі ці «братерські дарунки» Москва вивозить з нашого краю, «Радянська Україна», на жаль, не згадує.

НА МОГИЛІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

«У неділю 22 червня — читаємо в «Радянській Україні» — з Києва до Тарасової гори в Каневі прибули на пароплаві «Михайло Громов» понад 300 письменників, учених, художників, артистів, педагогів, стахановців київських підприємств. Тут до них приєдналися представники місцевої інтелігенції і тисячі колгоспників навколишніх сіл.

Починається урочистий мітинг. Його відкриває секретар Канівського райкому КП(б)У тов. А. К. Ткач. Потім виступають заступник голови республіканського Комітету в справах культурно-освітніх закладів І. І. Колісник, представник виконкому Київської міськради А. Я. Кожема, науковий працівник Шевченківського музею у Каневі тов. Сорокопуд, комсомолець тов. Пащенко, голова передового на Канівщині колгоспу «Червона Україна» тов. Суниця

— Коли на цій горі, — сказав у своєму виступі лауреат Сталінської премії поет Максим Рильський, — тимчасово хазяйнували гітлерівці, чиїсь невідомі руки в темні ночі приносили на могилу Шевченка квіти. Український народ палко любить і шанує свого поета. Але Шевченко належить не тільки українському народові. Він рівною мірою дорогий усім радянським народам.

— Тепер під керівництвом великої партії Леніна—Сталіна здійснено все те, про що мріяв поет. Будемо ж і ми так само, як і він, безмежно віддані своїй нині вільній, чудовій Батьківщині.

Мітинг закінчився. Хорова капеля Палацу культури київського заводу «Більшовик» виконує «Заповіт». Прибулі делегації кладуть на могилу поета вінки.

Потім гості відвідали відбудований і поповнений новими експонатами музей Т. Г. Шевченка, де з інтересом оглянули документи, листи, скульптури, картини. В центральному залі відбувся концерт, присвячений пам'яті поета».

Гадаємо, що українські учасники мітингу, слухаючи «Заповіту», мимохіть думали про те, що всього, про що мріяв поет, ще не здійснено. «І вражою злою кров'ю волю окропіте»...

СПРОСТОВАННЯ ТАРС

В тому ж нумері «Радянської України» є таке урядове звідомлення:

«Цими днями газета «Попюлер», центральний орган французької соціалістичної партії, повідомила, що в Мадріді нібито почались переговори про укладення радянсько-еспанського торговельного договору. Щоб надати більшої правдоподібності цьому безглуздому повідомленню, газета називає прізвище еспанського представника, який провадить переговори, і зазначає, що «радянський уповноважений» уже мав кілька зустрічей з міністром закордонних справ Еспанії.

Вигадка «Попюлер» незабаром була передрукована в празькій газеті «Лідова демокраціє».

ТАРС уповноважений заявити, що це повідомлення газети «Попюлер» є злісною провокаційною вигадкою, розрахованою на довірливість простаків, в числі яких опинилась і редакція чеської газети «Лідова демокраціє».

— Як заявив ґенеральний секретар ОН Тріґве Лі, грецьке питання, імовірно, буде розглянуто на загальних зборах ОН у вересні цього року.

— Французька «Народня унія» генерала де-Ґоля вирішила взяти активну участь в районових виборах, що мають відбутися у Франції в жовтні цього року.

— Понад 3 000 членів варшавської групи польської комуністичної партії тимчасово або зовсім виключено з партії в наслідок її «чистки».

— Брітанський експорт в липні цього року досяг рекордної суми в 110,3 мільйона фунтів стерлінґів, тим часом як імпорт оцінюється в 179,2 мільйона фунтів.

— В Нюрнберзі закінчився процес 23 нацистських лікарів. 7 з них засуджено до повішення, 5 — до довічного ув'язнення, 4 — до 10—20 років ув'язнення і 7 виправдано.

— Англійська газета «Ньюз Кронікл» вимагає відновлення англо-совєтських торговельних переговорів, заявляючи, що справжня надія на порятунок і господарську свободу Великобрітанії лежить в Европі — перед чи за залізною завісою.

— Згідно з повідомленням аґентства ДЕНА-Ройтер, держави, що брали участь в Паризькій конференції, продовжують провадити неофіційні переговори про укладення між ними митної унії.

Друга партія в СССР?

Газета «Базлер Національцайтунґ» повідомляє, ніби комуністична партія в Совєтському Союзі має поступитися своїм монопольним становищем і допустити існування поруч другої партії. Спеціяльні комісії у всіх совєтських республіках і центральна комісія в Москві під головуванням Берія і з участю Вишинського обговорюють тепер плян поділу сфери партійно-політичного впливу між «партією індустріяльних робітників» — комуністичною — і «партією сільсько-господарських робітників» — селянською. Партія ставить собі на меті здійснити цей плян на 30-річчя большевицької революції, тобто на 7-го листопада цього року. Хоч він і наражається на чималий опір деяких партійних кіл, проте одної переваги його не можуть заперечувати і ті, що досі бачать «щастя» країни в монопольному становищі комуністичної партії. Адже, зрікшися цієї монополії, Совєтський Союз вибив би з рук своїх ворогів за кордоном їх головну зброю. (Смієме заспокоїти п. Берія, що, фактично поділивши комуністичну партію на дві професійні групи, совєтські комуністи могли б «обеззброїти» хібащо купку деяких закордонних простачків — прим. перекл.).

НОВА ПОЛІТИЧНА ГРУПА У ФРАНЦІЇ

Париж, (ДЕНА-Ройтер). 55 французьких депутатів правих партій та центру об'єдналися в «позапартійну групу чину», що ставить собі на меті здійснення справжньої демократії і забезпечення швидкої відбудови Франції. Члени нової групи не характеризують себе як «ґолісти». Проте їх програма й склад проводу не залишають жадних сумнівів щодо справжнього характеру й значення цього руху. До провідних членів групи належать, між іншими, колишній деґолівський міністер і член радикальної партії Жіакоббі, радикал Ґоден, колишній військовий міністер член МРП Моксле. В групі репрезентовані всі партії, крім комуністичної та соціялістичної. Група має намір спільно голосувати в усіх питаннях, що являють собою «національний інтерес». Важливою метою групи є зревізувати конституцію, що, як показала практика, являє собою одну з головних причин сучасних труднощів. Ревізія конституції є також основним пунктом політичної програми генерала де-Ґоля. МРП, 20 депутатів якої належать до цієї групи, особливо занепокоєна загрозою розколу партії.

ПЛЯН СТВОРЕННЯ ПІВДЕННОЇ АНТАНТИ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Як повідомляє з Атен кореспондент англійської ліберальної газети «Ньюз Кронікл», плян створення оборонного італійсько-грецько-турецького бльоку, тісно зв'язаного з американською допомоговою програмою, в Атенах розглядають як найважливіше досягнення недавньої подорожі грецького міністра закордонних справ Тсалдаріса до США. В широких колах зважають на можливість у згоді з американським міністерством закордонних справ поширення цієї «Антанти» на Іран та країни арабської Ліґи. За чутками, відповідні переговори з цими державами вже начебто почалися.

ЕВРОПА МУСИТЬ ЧЕКАТИ

Як сказав президент Трумен представникам преси, він не бачить ніякої потреби скликати найближчим часом надзвичайну сесію Конґресу. В політичних колах Вашінґтону роблять з цієї заяви той висновок, що Конґрес не обговорюватиме вже в цьому році пляну допомоги Европі і що европейські країни не можуть сподіватися здійснення його раніше як за півроку. (АП).

ТРУМЕН І МАРШАЛ ОБСТОЮВАТИМУТЬ ПЕРЕСЕЛЕННЯ ДП

Президент Трумен та американський міністер закордонних справ Маршал мають намір рішуче домагатися на наступній сесії американського Конґресу в січні 1948 р. переселення до США европейських ДП. (ДЕНА).

ПОВЕРТАЮТЬ ДО СОВЄТСЬКОЇ ЗОНИ ЗБІГЦІВ

Згідно з повідомленням ДПД, на підставі наказу генерала Клея почалося повернення до російської зони нелеґально прибулих звідти до Баварії осіб. Щоб запобігти дальшим нелеґальним переходам кордону, передбачається посилити крайову прикордонну поліцію і притягти на допомогу їй моторизовані загони. Берлінський комітет соціял-демократичної партії, діставши відомості, ніби до совєтської зони повертатимуть і політичних збігців, вирішив перевірити ці відомості й у разі підтвердження їх протестувати перед американською військовою управою проти цих незгідних з міжнароднім правом заходів.

ПРОТЕСТ ПРОТИ ЕМІҐРАЦІЇ ЮҐОСЛАВСЬКИХ ДП

Беоґрад, (ДЕНА-Ройтер). Юґославське міністерство закордонних справ заявило протест турецькому й сирійському урядам з приводу їх рішення прийняти до своїх країн велику кількість магометанських втікачів та переміщених осіб з Юґославії. Як пояснив представник юґославського міністерства закордонних справ, ці особи повтікали з Юґославії до таборів ДП в Італії, Австрії та Німеччині. З огляду на те, що між ними є воєнні злочинці, ухвала урядів Туреччини й Сирії є порушенням постанови загальних зборів Об'єднаних Націй з 12 та 13 лютого 1946 р. і принципу співпраці між членами ОН.

Народження нової Індії

Всі делеґати індійських Установчих Зборів, що 14 серпня не розходилися до пізньої ночі, як один підвелися з своїх місць, ледве годинник почав вибивати північ, провіщаючи кінець 163-літньому брітанському пануванню в Індії. А вставши присягнули «докладати всіх сил до звеличення й ощасливлення» нової вільної Індії». Святом національного відродження став в обох новонароджених домініонах — власно Індії і Пакістану — день 15-го серпня. Незліченні юрби посвятковому прибраних людей переповнили вулиці Нью-Делі, Бомбею, Калькути, Карачі, радісно вітаючи підняття нових національних прапорів. Провідні державні діячі виступали з промовами, відзначаючи «нову еру в історії Індії» і ті величезні й відповідальні завдання, що їх вона ставить перед молодими республіками Індостану. «Сходить нова зоря, — виголошував прем'єр домініону Індії Негру, — зоря волі для Сходу. Зобов'язуймося ж співпрацювати з іншими народами світу задля миру, свободи та демократії!» Колишній віцекороль, а тепер генерал-губернатор Індії лорд Мантбетен, що дістав якраз титул графа, підписав акт зречення Великобрітанії від королівської влади в Індії. «Я прошу вас розглядати мене тепер як одного з своїх», — закінчив він свою промову. В столиці мусульманського Пакістану Карачі його генерал-губернатор Могамед Алі Їнаг, вітаючи країну з першим днем її незалежности, підкреслив потребу Пакістану ввійти в сім'ю Об'єднаних націй і стати другом усім народам. З різних кінців світу — від короля Ґеорґа VI, президента Трумена й Оріоля, генераліссимуса Чан-Кай-Шека, з низки інших країн — надійшла до Індії сила вітальних телеграм, а від Франції — і вістка про «подарунок» у вигляді зречення на її користь прав на 12 французько-індійських осель. З багатьма країнами укладено угоди про встановлення з ними дипломатичних стосунків, а в Лондоні й Вашінґтоні над новими індійськими амбасадами вже мають нові прапори Індії.

Та, либонь, не так легко заспокоїтися розбурханому індійському морю. Поряд з повідомленнями тегеграфних аґентств «Ройтер», «Асошіейтед Прес» та ін. про радісні дні національного відродження Індії, звідти ж надходять і сумні вістки про криваві спалахи мусульмансько-індуських чвар у провінції Пенджаб з кількома сотнями вбитих і поранених. Тим часом 17-го серпня вже відплив з Бомбею, повертаючися до Великобрітанії, перший транспорт брітанського війська і індійський та пакістанський уряди спішно порозумілися про вжиття спільних військових заходів для втихомирення непокірного Пенджабу. Та яблуком незгоди між обома урядами як і перш лишається «священне місто» Амрітсар в Пенджабі, яке при попередньому накресленні кордонів було віддано Індії і на яке рішуче претендує Пакістан.

Історична довідка.

Розташована на площі близько 5 мільйонів квадратових кілометрів Індія з її теперішнім населенням приблизно в 350 мільйонів чоловіка зазнала на протязі своєї кількатисячолітньої історії не одного чужоземного панування. Ще перський цар Дарій (V—VI вік до н. е.) зробив її своєю сатрапією, а в IV віці до н.е. її завоював Александер Македонський. Ще за три століття нові завойовники — орди азійських племен — розчленували її на численні дрібні держави. В VII віці по Р. Хр. її підкорили собі араби, яких в XII віці заступили афґанці. Нарешті, в XIV столітті вона знову стає жертвою навали — цього разу монголів Тамерлана. З XV століття до Індії чимраз глибше починають проникати европейці, — спочатку португальці, потім голляндці, французи й нарешті англійці. Особливо велику історичну ролю в колонізації Індії відіграла заснована в 1600 р. з капіталом в 30 000 фунтів стерлінґів англійська компанія «Іст Індіе Кемпені», якій вдалося усунути інших европейських конкурентів і значною мірою опанувати господарське, а почасти й політичне життя Індії. Перебравши на себе 1784 р. державну контролю над цим товариством, брітанський парлямент фактично обернув з того часу Індію на брітанську колонію. Після приборкання першого великого й жорстокого повстання «сіпаїв» у 1857 р. Індія остаточно й формально стає колонією англійської метрополії, найкоштовнішою, особливо після спорудження в 1869 р. Суецького каналу, «перлиною брітанської корони». Проте, справжній широкий національний рух в Індії народився лише з початком XX століття. Приглушений під час першої світової війни, в якій Індія брала участь разом з Великобрітанією, він зміцнів після її закінчення, щоб вибухнути ще з більшою силою після другої світової війни.

—ло—

РОЗПРАВИ З ЧЛЕНАМИ УПА

Варшава, (АП). **Військовий суд в Ряшеві ухвалив смертний вирок 32 особам, обвинуваченим в приналежності до армії українських повстанців, у нападах на польські військові частини й в намірі відокремити південні райони Польщі. Двох членів підпільного руху засуджено до страти також і в Любліні.**

Українці і варшавське повстання

Широка українсько-польська дискусія в пресі, а властиво досить монотонна (щодо змісту) ризько-ялтинська поленіка між польською **«Кронікою»** й українським **«Часом»** наробила багато галасу і закінчилася ґлибоким дисонансом. Керівний публіцист «Кронікі», перший інспіратор цієї дискусії, редактор Грабик, поставив досить драматичну крапку над і, бо схвилювавшись методами свого полеміста, видавця «Часу» пана Ільницького, заявив: «Якщо серед українців є справді ще того роду сумніви (редактор Ґрабик вражений твердженням п. Ільницького про те, що для нього польський «імперіялізм» є ідентичний з російським імперіялізмом), то радше відложім нашу дискусію і заждім з нею до хвилини, коли це питання **серед українців** не буде вже предметом вагання». Ця ефектна пуента робить сильне враження, але вона надто несправедлива і зашироке. Полемічна метода, форма і тези видавця «Часу», зрештою майже початківця в українській леґальній політичній публіцистиці, ніяк не повинні були надхнути досвідченого редактора польського центрального органу на еміґрації помислом ідентифікувати їх з поглядами **всіх українців**, бо це свідчило б про значну вузькість української політичної думки. Сенс прикрого фіналу цього міжгазетного дуету полягає, між іншим, і в тому, що розмовляли між собою люди двох колишніх скрайніх середовищ без традиції українсько-польського порозуміння, (під яким аж ніяк не розуміємо «угодовства» чи панського «поклепиваня почцівеґо хлопка»). Колишньому відомому польському антиукраїнському публіцистові школи Ґрабського відповідав молодий діяч націоналістичного руху, того самого, що за передвоєнних часів готовий був кидати каміння в кожну спробу польсько-української розмови. Він тепер, по вісьмох роках важких і кривавих досвідів, додумався до потреби співпраці між двома нашими народами, цебто до тієї істини, яку дехто з поляків і дехто з українців словом і ділом мав відваґу визнавати ще тоді, коли за це ґенерали Ґолуховскі й воєводи Бернацкі висилали до Берези, а краєві провідники ОУН наказували в таких «хрунів» стріляти з револьверів типу «Орґеш»...

З тих причин «Неділя», ствердивши лише факт, що українській стороні треба виробити програму в польській справі (за це лають нас соковито, за найчистішими совєтськими зразками, в одному бандерівському підпільному органі), не встрявала до тієї безнадійної дискусії між панами Грабиком і Ільницьким, передбачаючи вже по перших тонах розмови її закінчення. Підставою нашої настанови була, м. ін., прийнята конференцією делеґацій Синдикату Польських Журналістів і СУЖ-у 15.6. ц.р. постанова, що, м. ін., зобов'язала обидві сторони виконувати такий пункт: «В пресі стосувати взаємну толеранцію й уникати дразливих тем із минулого: поглибити взаємну ознайомленість із доробком та станом культури обидвох націй, з їх господарським та суспільним життям». Не викликає нашого захоплення також виразний **розлам**, що зарисувався між польськими журналістами в поглядах на українське питання, а саме гостра оцінка сміливого, хоч в польській публіцистиці не зовсім нового виступу польського журналіста Бельського п. Грабиком в «Кроніці» і ще гостріша відповідь пана Бельського в мюнхенському **«ДП Експресс-і»** з 27 серпня, розлам, що на тлі давніших непорозумінь між тими двома польськими часописами може довести до виразного поділу в досить одностайному досі польському пресовому світі.

Проте ми не маємо ще наміру виступати до генерального бою за нашу позицію в українсько-польській дуелі і відкладаємо це на пізніше, якщо взагалі такий виступ буде тактично і фактично потрібний. Нас цікавить сьогодні одна епізодична тема, зачеплена недавно «Часом» і з виразним вдоволенням поспішно акцентована, роздмухана й скапіталізована «Кронікою». Нас цікавить тема, якої ще сьогодні в усій її ширині вияснити не можна, але якої і так, як її поставили — фальшиво і з кривдою для українців — без належного і згідного з історичною правдою насвітлення, лишити в такому стані аж ніяк не треба. Тема відома і болюча: **варшавське повстання 1944 року.**

Варшавське повстання і українці! Цікава тема, багато про неї сказано, хоч не багато правдивого. В житті та історії трапляються такі трагічні леґенди і абсурдальні евенементи. А проте чому ніхто з поляків і ніхто з українців не порушив досі однієї з подібних тем, наприклад: **українці й оборона Варшави перед облогою німців у вересні 1939 р.?** Чому промовчаний досі факт, що значну частину військ польського ґенерала Чуми, який обороняв тоді залишену добірними військами і блискучими маршалами, столицю, творили українці і що на вулицях Саскої Кемпи і Мокотова, на Повіслі, на Волі й на Краківському Передмісті можна було в жовтні сотнями рахувати залишені на поталу могили українських галицько-волинських Іванів і Степанів, героїчно поляглих артилеристів і піхотинців найкращих полків «Войск Польскіх», що свої буйні козацькі голови в польських рогативках поклали від німецьких бомб і шрапнелів під бруками веселої колись столиці, тої самої, де перед віками спалили відважного Наливайка і, по музеях якої ще до недавна блукали тіні молодого пажа Мазепи й маляра Шевченка, що в «друга-Ляха» просив «руку і щире серце»...

Але польська романтична уява і нехіть до «Хмельниччини» (пригадайте статті Бончковського: «Ідзєми ку новей Хмєльніччизнє»), зроджена в кривавій і понурій дійсності над Бугом і Горинню, де найперше валилися українські церкви і шаліла ревіндикація, а потім лилася братня слов'янська кров, вигадала ніким конкретно непідтверджені, перебільшені в тисячу разів, використані й циркульовані тими ж, що спровокували сам трагічний зрив польського підпілля, факти участи українців у варшавському повстанні. Вони й досі повисли важкою хмарою над головами наших народів і затроюють їх взаємини та шкодять нам морально в опінії незорієнтованого світу, що фактів не знає, а вірить просто на романтичне слово екзальтованих союзників. Та й як зрештою дивуватися вірі того світу, коли й свої вже не дуже певні, як то було з участю українців в ліквідації «варшавського мятежа» полум'яної і кривавої осени апокаліптичноміцкевичівського 1944 року. Маємо на думці 2 аж ніяк не продумані виступи фюртського «Часу», що в окремій передовій «Правда про Варшаву» (ч. 30, з 27 липня ц. р.) випалив м. ін., таке:

«Справжніми українцями, коли йдеться про національне походження, можна уважати тільки ту групу авантюрників та асуспільних елементів, що шукаючи пригод, чи наживи, запряглася на німецьку службу та в німецькому однострої брала участь у боротьбі проти варшавських повстанців. Свою роботу вони тільки прикривали українським іменем та «патріотичними сусідськими порахунками». Тільки вони, якщо йдеться про справжніх українців по національності, брали участь у здавлюванні варшавського повстання. Інших окремих військових українських частин поза дивізією «Галичина» взагалі не було. А дивізії «Галичина», як це зрештою потвердив і п. д-р Грабик у «Кроніці», у Варшаві не було».

Такої нагоди самобичування, відомо, пропустити не можна.

КТВ.

(Далі буде).

Невже розлам?

25—26 серпня ц. р. в Ашафенбурзі відбувся з'їзд громадян, що назвав себе «Першим Церковним З'їздом». На з'їзд прибуло 67 делеґатів з Ашафенбурґа, Корнберґа, Авґсбурґа, Реґенсбурґа, Інґольштадта, Ганау, Етлінґена, Майнц-Кастеля, Бамберґа, Карльсрує, Корнталя, Штутґарта, Гайдельберґа. До складу делеґатів входили: 6 священиків, один диякон, професори, учителі, інженери, аґрономи, селяни, робітники, журналісти, домогосподарки, студенти. П'ять священиків та п'ять вірних з англійської зони, що дали згоду приїхати на з'їзд, з-за перепустково-зональних труднощів не могли прибути. З вищою освітою на з'їзд прибуло 37 делеґатів, з середньою — 22, з нижчою — 8.

Два дні з'їзд опрацьовував питання про становище Української Автокефальної Православної Церкви та про організацію церковного життя на еміґрації.

Учасники з'їзду однодушно відзначили свою пошану до авторитетів УАПЦ, та незламну відданість і любов до — найвищих з авторитетів — Святої Правди й Істини Христа. Підкреслили велику об'єднуючу ролю Церкви в державному будівництві, що завжди зазнавало осуду з боку ворогів: Коли ми боремось за державу, нам кажуть — сепаратисти, коли ми творимо мову, нам кажуть — діялект, коли ми будуємо Церкву, нам говорять — секта. Як галузь Христової Церкви Апостольських часів УАПЦ на Україні зародилась в X віці за Володимира Великого і не припиняє свого життя до наших днів. Року 1686 УАПЦ попала в неволю московської церкви, де вона витратила своїх єпископів, але зберегла мільйони вірних та свою ієрархію священиків, як оо. Шараївський, Липківський та багато інших, що відродили УАПЦ в часи визвольної боротьби України 1917—1921 рр. Під час окупації України німецьким наїзником неможливо було здійснити церковної єдности, бо єпископи залежали від генерал-губернаторів. Два роки на еміґрації Ініціятивна Група єднання УАПЦ стукала в двері Єпископату, щоб дійти щасливого порозуміння, але громадських представників Собор Єпископів до себе не допустив і духовенство й вірні змушені по цьому стати твердо на новий шлях, скликаючи перший церковний з'їзд.

З'їзд ухвалив резолюцію, в якій констатує тяжке становище Української Автокефальної Православної Церкви, спричинене нещасливими для українського народу історичними обставинами:

1. На еміґрації в Европі це становище виявляється в занепаді релігійного почуття серед вірних, передусім серед молоді, в занепаді, спричиненому, головним чином, відсутністю правильно організованого церковного керівництва, конче потрібного для піднесення нашого релігійного життя на чужині.

2. Життя показало, що в Европі, крім споконвічної УАПЦ, яка опинилася в чисельній кількості вірних і священиків на еміґрації, УАПЦ, духовно й ідейно поєднаної з арх. Іоаном Теодоровичем, існують ще дві церковні формації, а саме: а) АПУ — 1924 р., що перебувала в Польщі та б) УАПУ формації 1942 р.

3. Без поєднання цих трьох православ... арх. Іоан Теодорович, зрозумівши важливість поєднання церков, звернулися до Єпископату в Европі з закликом до поєднання, Собор Єпископів УАПЦ в Мюнхені 12—15 травня ц. р. своєю ухвалою зайняв становище, не сприйнятне для такого поєднання. Собор Єпископів ухвалив «приєднати» арх. Іоана Теодоровича лише як пресвітера, провівши над ним чин архієрейської хиротонії. Цією ухвалою 12 єпископів відступили від УАПЦ.

6. Церковний з'їзд з великим жалем відзначає факт непошани Єпископату до засад УАПЦ, насамперед до соборноправности, що має за свою основу практику Апостольської Церкви і освячена кров'ю мучеників, як церква перших віків християнства.

8. Зважаючи на те, що УАПЦ в тому складі вірних і священиків, які ідейно належать до Неї, залишилась без єпископів, З'їзд **просить Всечесного архієпископа о. Іоана Теодоровича поширити свою опіку на українські православні парафії в Европі,** що виявлять свою волю підпорядкуватись під Його юрисдикцію.

9. Перший Церковний З'їзд закликає всіх Єпископів в Ім'я Бога, в ім'я любови до рідного краю об'єднатися в Єдиній Українській Автокефальній Православній Церкві, як у релігійно-національному маєстаті українського народу, і стати до праці для добра і слави Її перед єдиним Її престолом спільно з арх. Іоаном Теодоровичем.

Для керівництва релігійно-церковним життям з'їзд обрав Українську Православну Церковну Раду в кількості 21 особи, контрольну та статутову комісії. На почесного Голову Церковної Ради обрано Всеч. арх. о. Іоана Теодоровича.

Від Редакції: Містимо цей звіт з інформаційного обов'язку, не виповідаючи покищо ніяких власних зауважень.

Что было в Варшаве
Боевые подвиги Н-го казачьего полка
Донские и кубанские казаки в бою против польских бандитов
Умение побеждать
Баррикады!
Казачий подарок

Журнал „На Казачьем Посту" подав восени 1944 р. широкий опис „бойових подвигів" у Варшаві, а польська преса зробила з козацьких папах... українців.

ОСТАННІ ПОВІДОМЛЕННЯ

(За ДЕНА, Ройтер, ІНС).

АТЕНИ. Колишній грецький прем'єр-міністер Максімос створив новий грецький коаліційний уряд, до складу якого входять 12 членів народньої партії, два члени «демократичної визвольної партії», 2 соціял-демократи, 2 члени «партії національного визволення», 2 ліберали, 1 член національного об'єднання і 1 член «грецької визвольної партії». Новий кабінет має ще бути затверджений парляментом. — БРАТІСЛАВА. За повідомленням ДЕНА, в боях між УПА і чехословацькими військовими частинами вбито 77 і захоплено в полон 47 українських повстанців. — МОНТРЕ. Відкрився конґрес об'єднання европейських федералістів, в якому беруть участь представники 10 европейських країн, в тому числі Німеччини й Австрії. — ТЕГРАН. В зв'язку з закінченням виборів до нового парляменту іранський міністер-президент Султанеґ разом з своїм кабінетом у згоді з конституцією подався до демісії. Новий іранський кабінет буде створено після скликання нового парляменту. — ЛАГОР. В наслідок мусульмансько-індуських заворушень у східньому Пакістані за 10 день убито коло 100 000 мусульман. За останніми повідомленнями, заворушення в цьому районі припинилися. — ЛОНДОН. Згідно з повідомленням грецької повстанської армії, вона перейшла в «ґенеральний наступ» проти грецької урядової армії в Тессалії, Македонії та Епірі (північна Греція) і нібито вже зайняла коло 100 населених пунктів. — БАТАВІЯ. Згідно з комунікатом голляндської армії, на Яві тривають бої між голляндським і індонезійським військом. На захід від Батавії і на півночі острова відбито наступ республіканців, на південно-західньому узбережжі голляндські частини провадять наступ проти індонезійців.

— До Швайцарії прибули кілька провідних угорських політичних діячів, що покинули свою батьківщину. Серед втікачів — відомий своїм сміливим виступом в парляменті проти просовєтської політики уряду секретар партії свободи Шуйок.

ЗМІНИ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ГОЛОВНІЙ КВАРТИРІ

Як повідомляє преса, директор Відділу Загальних Справ (Civil Affairs Division) в Головній Американській Квартирі полковник С. Р. Мікельсен залишив свою посаду, виїхавши до США. Відділові Загальних Справ підлягали також справи переміщених осіб, скитальців і бувших військовополонених. Полковник Мікельсон, що під час війни мав ступінь бриґадного генерала, керував тими справами від часу організації штабу генерала Айзенгауера. Уважали його за головного американського експерта скитальчих питань. Можливо, його досвід використають в акції переселення ДП до США.

Пост шефа відділу загальних справ перейняв бриґадний генерал Томас Л. Герольд (Thomas L. Harrold), дотеперішній командир третьої бриґади констабулери Вюртенмберґії.

Вже раніше відбулася зміна на посаді шефа преси для скитальчих народів. Американську Головну Квартиру покинув капітан Мек Кун, що виїхав несподівано у зв'язку з занедужанням його дружини та вже не вернеться на службу в Европу. З його від'їздом вся скитальська преса втратила одного з найкращих своїх приятелів. Зокрема, українська преса збереже приятельське ставлення капітана Мек Куна у своїй вдячній пам'яті. Справами преси ДП керує тепер майор Ґ. Б. Гемілтон. Капітан Робінсон, що співпрацював з капітаном Мек Куном, залишився в Головній Квартирі, але перейшов на іншу посаду.

Події минулого тижня

(За ДЕНА, Ройтер, ІНС, ЮП).

— За повідомленням китайської незалежної газети «Шін-Мін-Пао», совєтське військо зайняло розташований на крайньому північному заході Манджурії острів, утворюваний злиттям двох річок, і почало будувати на ньому оборонні укріплення.

— До китайської провінції Шінкіян з-за кордону Зовнішньої Монголії щодня прибуває вантажними автами монгольське військо.

— Сутички на індо-пакістанському кордоні перетворилися в справжню мусульмансько-індуську війну. З обох сторін налічується 15 000 убитих і поранених. В прикордонному районі — хаос, горять села, людність тікає до безпечніших місць.

— Совєтські аґенти вдерлися до редакції угорської еміґраційної газети у Відні «Бечі Нопло», винесли з неї матеріяли, листування та друкарські машинки й замкнули редакційне приміщення. Газета недавно надрукувала статтю «Таємниці за залізною завісою».

— Ввечері 22 серпня в районі Берліну Кройцберг пройшла вулицями, співаючи нацистських пісень, велика група невідомих у військових уніформах. Вранці другого дня в приміщенні кройцберзького СЕД (комуністично-соціялістичного об'єднання) цеглиною побито шибки у вікні, де був портрет Карла Маркса. З деяких місць повідомляють про вивішування нацистських плякатів і нищення на жидівських кладовищах.

— Англієць Мек-Гіл та два американські студенти, що при спокійному морі виїхали вітрильною яхтою з Стокгольму до Гельсінки, зникли без сліду. Англійська та американська влада вживають заходів до виявлення їх.

— 9 держав, що крім США братимуть участь в конференції для обговорення проєкту японського мирового договору, висловилися за роз'язання на ній питань більшістю в 2/3 голосів. Конференція відбудеться в кінці цього або на початку наступного року.

— Згідно з останнім повідомленням параґвайського уряду, підтверджується, що п'ятимісячна громадянська війна в Параґваї закінчилася повною перемогою урядового війська. В країні відновилося нормальне життя.

— Як заявив провідник американського леґіону колишніх учасників війни, в якому є три мільйони членів, Америка мусить зробити все, щоб перешкодити поширенню в ній комунізму.

— На засіданні світової Ради безпеки Франція вперше наклала вето на совєтську пропозицію про створення комісії для контролі сутичок в Індонезії. Цю пропозицію було прийнято 7 голосами проти двох, при двох, що утрималися.

— Болгарські й румунські Національні збори одноголосно ратифікували мирові договори з альянтами, а юґославські — з Італією, Угорщиною та Болгарією.

— Спеціяльний уповноважений президента Трумена генерал Ведемейер після 6-тижневої подорожі по Китаю відвідав у Токіо генерала Мек Артура і вибув до американської зони Кореї. В своєму зверненні генерал Ведемейер закликає Китай до замирення і відновлення країни, для чого комуністи повинні зректися примусового накидання їй комуністичної ідеології, а уряд — здійснити широкі політичні й господарські реформи.

ХМАРИ НАД УКРАЇНЦЯМИ БАМБЕРҐУ

Побоювання, висловлене у 86 ч. «Неділі» про переселення українців з Бамберґу до Байройту, стало на жаль, дійсністю. Тиждень тому директор бамберзького ІРО де Ган запропонував українцям Бамберґу, яких є 1 300, переїхати до Байройту, де б їм мали віддати один бльок в напівзруйнованих касарнях. Таке перенесення загрожувало повною руїною добре зорганізованого культурно-громадського життя бамберзьких українців. Тому то наші земляки в Бамберґу вирішили боротися за свої права, тимбільше, що українці творять в тому місці перевагу, бо балтійська група складена з трьох народів і нараховує ледве 850 осіб. Делеґація наших громадян відвідала з наміром інтервенції директора де Гана, але він її не прийняв. Тоді українська делеґація інтервеньювала два рази в американського полковника Вебера, при чому до неї пристали навіть представники балтійських народів із табору Маркттредвіц, які мали бути перевезені на місце виселюваних українців, але зжившись на селі, не бажали переїздити до міста. Інші делеґації інтервеньювали в ЦПУЕ в Авґсбурзі і в о. Апостольського Візитатора Вояковського. Окрема санітарна комісія ствердила, що приміщення призначені бамберзьким українцям в Байройті перебувають у фатальному стані. Коли не зважаючи на це директор де Ган видав наказ негайного переїзду до Байройту, знедолені українці Бамберґу вислали делеґацію до Головної Квартири у Франкфурті. Там, завдяки інтервенції відділу ЦПУЕ, американські чинники справу взяли під розгляд. Треба сподіватися, що вища влада зрозуміє гарячі благання української групи, відомої своєю працьовитістю і організованістю, і піде їй назустріч, тим більше, що в Бамберґу є 300 українських дітей, яким на випадок переїзду в жалюгідні умови життя, довелось би сильно потерпіти.

Бамберзька делеґація, повертаючись додому, відвідала нашу редакцію, прохаючи висловити її іменем щиру подяку проф. Ветухову і його співробітникам з ЦПУЕ у Франкфурті за щире ставлення до її турбот і інтервенцію перед військовою владою.

ДЕ ХОТІЛИ Б ЖИТИ БЕРЛІНЦІ?

Герфорд, (ДЕНА-Ройтер). Як видно з наслідків анкети, що її провела в Берліні брітанська контрольна комісія в порядку виявлення громадської думки людности, 44% всіх берлінців воліли б жити в брітанській зоні Німеччини, 30% — в американській і по 1% в совєтській і французькій. 2% берлінців відповіли, що їм байдуже, в якій зоні жити, аби не в совєтській, а 22% воліли б лишитися в Берліні. Ті, що віддали перевагу брітанській зоні, пояснюють це тим, що брітанці є найбільш коректними, демократичними й гуманними прти інших альянтів, що поводження брітанського війська краще ніж інших окупаційних армій і що життя в брітанській зоні є цілком вільним і безпечним. Крім того, англійці подібні до німців і краще розуміють їх становище. Прихильники американської зони мотивували свій вибір тим, що в американців ширший розмах і більше можливостей допомогти, до того ж харчове становище в американській зоні краще ніж в решті зон. Ті, що висловилися на користь совєтської або французької зони, не навели для цього підстав.

«ЯКЩО ВІДЧИНИТИ БРАМУ ЕВРОПИ»

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Як заявив тут австралійський міністер іміґрації Колвел, що відвідав недавно Европу, ніде в ній, включаючи й Англію, не вірять у міцний тривалий мир. На думку Колвела, в наслідок розколу Европи на два господарські бльоки більшість европейців хотіли б покинути свою батьківщину й переселитися до якоїсь іншої країни, де вони змогли б жити в мирі. Кажучи про зроблені ним в семи европейських країнах спостереження, Колвел заявив: «Якщо б широко відчинити браму Европи й мати потрібну кількість кораблів, число тих европейців, що схотіли б переселитися до Америки або брітанських доміонів, визначалося б мільйонами».

ФРАНЦУЗЬКА СОЦІЯЛІСТИЧНА ГАЗЕТА ПРО РОСІЮ Й ФРАНЦІЮ

«Попюлер» приніс статтю Шарля Дюма, під заголовком «Націоналізм і гегемонія», присвячену ставленню Росії до Паризької Конференції. Автор вважає позицію Росії «блискучою абсурдністю» й зазначає, що «СССР протестує не проти долярів, а проти організації Европи, над якою він не панував би. Цей впертий націоналізм ховає в дійсності дуже ясне бажання гегемонії. Коли Росія змінила ім'я й назвала себе Союзом Соціялістичних Совєтських Республік, то вона це зробила, як сама казала, щоб могти інтеґрувати (включати) всі інші держави, які прилучилися б до совєтизму. Вона, отже, не хоче такої організації Европи, яка б, покращуючи долю народів, зміцнювала б їх в їх незалежності.

Ясно, що це заперечує інтересам Франції. Можна навіть думати, що це заперечує добре відчутим інтересам СССР. І це не був би перший випадок, коли його керівники зробили проти СССР трагічні помилки. Коли в 1939 році вони підписували германо-совєтський пакт, коли в 1940 році вони постачили Вермахтові (німецькій армії) 900 000 тонн нафти, вони гадали, що принесли в жертву тільки Францію. Гітлер показав їм протилежне і російський народ знає, які жертви він мусів принести. Ми, соціялісти, ми не гадаємо рятувати французькі інтереси. Ми хочемо знати лише інтерес Франції, який є інтересом Европи й через неї інтересом міжнародної організації світу».

Із ашафенбурзьких українських таборів виїхав через збірний пункт у Вільдфлекені перший транспорт родин робітників-вуглекопів, що працюють у Бельгії. Як опікуни й провідники поїхали з транспортом місцеві пластуни.

Темна справа

Що сталося з коштовностями принцеси Герміни?

Як повідомлено вже в пресі, 7 серпня у Франкфурті над Одрою померла вдова в другому шлюбі колишнього німецького імператора Вільгельма II принцеса Герміна. Її нагла смерть і нібито зникнення найцінніших її коштовностей викликали були підозру про можливість в даному випадку вбивства з метою привласнення цих коштовностей. Тепер німецька преса подає деякі дальші позалаштункові подробиці цієї темної справи. Як видно з них, поштовхом до таких підозр стала заява сина принцеси від першого шлюбу принца Фердінанда про зникнення її 29 коштовностей. За словами принца, його мати ще в червні таємно переслала йому до Берліну 95 своїх коштовних прикрас вартістю приблизно в 80 мільйонів марок, щоб дати йому можливість придбати собі вілли й маєтности в західніх зонах Німеччини. Принц заховав коштовності в американському секторі Берліну, проте за кілька день, виявив, що в одержаній ним посилці, яку привезла йому його приятелька Вера Гербст, бракувало 29 найцінніших коштовностей з тих, що йому послала його мати. Американська кримінальна поліція, допитавши принца й Веру Гербст, заарештувала її, до з'ясування обставин смерти принцеси і звернулася до совєтської окупаційної влади з проханням зробити розтин тіла померлої, хоч принц Фердінанд і протестував проти цього, заявляючи, що, незалежно від наслідків, розтин не поверне до життя його матері. Вера Гербст визнала лише те, що нібито на доручення покійної продала якомусь «росіянинові іранського походження» одну прикрасу за 1 200 000 марок, що їх мала передати принцові Фердінанду. Тим часом американській поліції вдалося виявити 6 коштовностей принцеси Герміни у Вери Гербст і ще 25 — у сестри принца Фердінанда принцеси Ґерміни Кароліни. Отже несподівано знайдено на дві прикраси більше, ніж їх зникло за заявою принца. Як пояснила Вера Гербст, знайдені у неї 6 прикрас вона одержала від небіжчиці, щоб передати вдові її старшого сина принцесі Сібіллі, яка живе в західній Німеччині, і що вона нічого не сказала про це принцові Фердінанду. Разом з тим Гербст рішуче заперечувала тотожність знайвлених у принцеси Герміни Кароліни 25 коштовностей з тими, що їх вона приставила у валізці до Берліну. Кримінальний відділ американської армії, переконавшися в результаті дослідження в природному характері смерти принцеси Герміни, звільнив за два дні з-під арешту Веру Гербст і дальше слідство в цій справі передав німецькій кримінальній поліції. Американська влада схиляється до думки, що ця темна справа являє собою лише плутаний лабірінт родинних інтриґ навколо родинних коштовностей. Виявлено, що обидва претенденти на них — принц Фердінанд і принцеса Герміна Кароліна — відвідуючи матір, намагалися дістати кожен для себе якщо не всі, то принаймні більшість її коштовностей. 15 серпня принцесу Герміну поховано в родинному склепі — античному храмі в потсдамському парку «Сан Сусі», поряд з першою дружиною Вільгельма II імператрицею Авґустою Вікторією На похорон прийшло лише щось з 200 осіб, серед яких не було нікого з дому Гогенцоллернів. Того ж дня за подання фальшивих відомостей про себе заарештовано принца Фердінанда. Принцеса Герміна мирно спочиває в «Сан Сусі» до перевезення до Дорну, де на її передсмертне бажання вона має знайти собі свій останній земний притулок, але людська зажерливість, напевно, ще довго ворушитиме її ім'я над скарбом її мільйонових коштовностей.

Третя конференція українських археологів

В житті ашафенбурзької области сталася небуденна подія: 17—18 серпня ц. р. відбулася тут третя конференція Групи Передісторії і Ранньої Історії ВУАН, присвячена переважно так зв. Трипільській Культурі на Україні. На конференцію прибули такі члени Групи: знаний дослідник Приозів'я і Придніпров'я проф. Мих. Міллер, кол. директор музею НТШ у Львові Я. Пастернак, заслужений дослідник трипільської культури проф. П. Курінний, знана дослідниця передісторичної та початків князівської доби, учениця славного проф. Хвойки — д-р Валерія Козловська, д-р Неоніла Кордиш та проф. Д. Горняткевич. Несприятливі комунікаційні умови, не дали змоги прибути проф. В. Петрову, проф. В. Щербаківському, д-р Є. Чикаленкові, дир. К. Мощенкові та іншим. З нечленів групи науковий світ репрезентували проф. Л. Білецький, як заступник Президента ВУАН, проф. В. Порський, генеральний секретар академії, проф. Павло Зайців, д-р Я. Рудницький, редактори Л. Биковський і Є. Архипенко й інші численні гості. З письменників ми завважили в залі п. Докію Гуменну й п. Оксану Лятуринську. Всі культ. освітні діячі й педагоги области виявили велике зацікавлення конференцією і виповнили залю в день відкриття. Конференцію відкрив Л. Білецький, вітаючи гостей і господарів. Вітали конференцію голова Обласної Управи проф. А. Животко, лідер д-р Орелецький та голова місцевого Наук. Т-ва д-р Безушко. Шановних гостей запрошено до президії. Своїм головою конференція вибрала проф. М. Міллера. Розпочав конференцію проф. Курінний глибокозмістовною промовою про трипільську культуру Лівобережжя і Придоння, після чого всі присутні з напруженою увагою вислухали доповідь проф. Міллера про Приозівську Русь за археологічними матеріялами. Доповідь ця була справжнім святом для всіх присутніх. Автор незаперечними даними довів, що ще в X віці завойоване кн. Святославом Подоння. (В 965—967 рр. він зруйнував столицю хазарів Саркел на Донці і що потім Русь-Україна протягом трьох віків міцно сиділа в південному районі Дону й Дінця та на Кубані (столиця — Тмутаракань-Тамань, торговельний центр — Біла Вежа, кол. Саркел).

Синтеза всіх, переважно нами ще не знаних дослідів, дала яскравий образ нашої національної експансії на ці східні землі ще в X—XII віках. Цікаво тут навести текст незнаної ще ширшим колам громадянства зворушливої пам'ятки - напису на знайденому недавно в Тамані перстені візантійської княжни, що була жінкою Тмутараканського князя Гліба: «Помози Господи рабі твоїй Муссалонії Архонтессі Руси». Сам автор доповіді був одним з найенерґійніших археологів-дослідників цього краю і то протягом довгих років. З неменшим зацікавленням вислухали всі також глибокозмістовну доповідь д-ра Пастернака про культуру так зв. пасковоі або стрічкової кераміки, що з далекого заходу, з західньо-німецьких земель, іде на схід і сягає аж до Луцька й річки Случі. Автор датує кінцеве її розповсюдження 2 100 роком перед Христовою ерою. Д-р Н. Кордиш подала потім прекрасно ілюстрований численними таблицями та рисунками опис трипільської оселі (Коломийщина м. ч. 1 і 2) коло села Халеп'є. Реферат цей відзначався надзвичайною докладністю і авторка притягла до нього масу порівняльного матеріялу. Типова Трипільська оселя — це так зв. «круглиця» (термін Я. Пастернака): житла змикаються перстенем і розташовані завжди на пригорку над водою. Друга доповідь проф. Міллера про трипільську культуру на Запоріжжі дала завершений образ міцного усадовлення носіїв цієї культури в цьому історичному районі Дніпра. Тут досліди проваджено (ще перед затопленням району Дніпрельстану) комплексним методом — з участю геологів, що помогло точному датуванню знахідок. Доповідь п-ні Кордиш про трипільську культуру Донеччини добре доповнила всі попередні. Кульмінаційним пунктом конференції була праця проф. П. Курінного про періодизацію трипільської культури. Проф. Курінний відрізняє 32 варіянти цієї культури і ясно визначає 4 її етапитипи. Його хронологія — 4 500 років перед Різдвом, як початок цієї культури на всіх українських землях. Інші археологи пересувають цю дату геть у глибину віків аж у VII-мий вік перед Христом. У цих своїх обережних висновках автор виявив глибоку поорієнтованість в морі багатющого матеріялу. Все це він ілюстрував докладними хронологічними таблицями, мапами й артистично виконаними малюнками. Останній етап трипільської культури — це так зв. Культура Білогрудська. Присутнім заімпонувала писемна пропозиція В. Січинського дати тепер нову назву цій культурі, а саме — передегейська.

У змістовній дискусії взяли участь не тільки члени групи, а й науковці гості. Д-р Я. Пастернак доповнив доповідь проф. Курінного надзвичайно цікавими даними про трипільську культуру на наших західніх землях. Цінний вклад у вивчення західніх варіянтів цієї культури вніс у науку небіжчик проф. Кандиба-Ольжич. Проф. П. Зайців порушив питання про методологію археологічних дослідів, зробивши кілька уваг з приводу них і довівши, що широкі кола вчених і громадян, яких живо цікавлять ці досліди, хотять і мусять знати, якими методами сучасна археологія приходить до своїх кінцевих висновків, особливо у справі усталення абсолютних хронологічних дат. І голова з'їзду, і доповідач прийняли цю думку як цілком слушну, і найближча конференція передісторії буде частинно присвячена висвітленню цих методів. Цінні зауваження подав інж. Л. Биковський. На цьому після вичерпної відповіді проф. Курінного наукову частину конференції закінчено.

Пообіддя і ввесь вечір 14. 8. (аж до пізньої ночі) члени Академії присвятили обговоренню видавничої справи та організаційним питанням.

Учені, гості були зворушені прийняттям, яке їх спіткало в Ашафенбурзі під час вечері, гаряче дякували господарям за гостину.

З радістю можемо констатувати, що ентузіястичною працею своїх членів ВУАН здобула собі широку й заслужену популярність серед українського громадянства. Праця ця є світлим явищем нашого життя, а значення її для національної справи таке велике, що громадянство наше повинно маніфестаційно підтримати нашу Академію в її змаганнях та праці. Акцію цю вже розпочато. Засновано вже в Авґсбурзі Товариство Прихильників ВУАН. Один Авґсбурґ зібрав уже 45 000 н. м. Безсумнівно всі табори розпочнуть збирати грошові фонди, потрібні на те, щоб колосальну, в наших умовах просто нечувану, працю наших учених, виявити перед усім світом. Уже в найближчих днях піде до друку Бюлетень Археологічної Групи і серія збірок з монографіями, об'єднаних певною тематикою. Всі інші групи ВУАН теж мають готові до друку цінні матеріяли.

На закінчення подаємо громадянству короткий підсумок останньої конференції Групи Передісторії.

Сьогодні український нарід має вже в дослідах археологів незаперечні докази того, що він є автохтонним (тубільним) населеником сьогочасної України — найкоротше від 4 500 літ перед Христом! Ніякі пізніші мандрівки народів та ворожі навали в основному ні в чому не змінили цього важливого факту. Нарід хліборобської культури, яку називали колись передмікенською, а яку ми можемо називати тепер передегейською, яка вже в сивій давнині мала високий рівень, поширена була від Карпатів аж по Кавказ, а променіювала аж за Кавказ, цей нарід буде й далі жити і його життєвої сили не зломлять ніякі найтяжчі обставини. Ми народ незрівняної життєздатности, і тому перед нами — світле майбутнє.

П. З.

НА СТОРІНКАХ РОСІЙСЬКОЇ ЕМІҐРАНТСЬКОЇ ПРЕСИ

Реальні думки

Читаємо російський часопис «Посєв». В передовій статті В. Васільєва піднесено чимало питань, що практично не чужі й еміґрації інших національностей. А саме:

«У свій час — пише «Посєв» — виникли два звироджені, але зв'язані явища попереднього еміґрантського життя: байдужість широких мас до питання боротьби за національні ідеали і, одночасно, існування незчисленної кількости найрізноманітніших організацій (в одному російському Парижі понад 700), що складалися часто тільки з голови, секретаря та... касира...».

«Завдання відродження нашої країни не може бути розв'язане силами однієї організації, поставленої в умови розкладницької критики не тільки політичних авантюристів і комбінаторів (на них можна б і не звертати уваги — в сім'ї не без виродка), але й того бездіяльного обивателя, що всюди є, який глибокодумно верховодить долею батьківщини, вважаючи на своє невід'ємне право завжди залишатися при «своєму особистому погляді» і ганити всіх, що інакше мислять».

«Посєв» — не партійний орган. Не в приступності партійної полеміки вбачає він основну перевагу свободи і демократії, а в тій свідомості відповідальности кожного за долю своєї країни, на якій ґрунтується сама можливість демократії, без якої партійні протиріччя привели б до розвалу будь-яку державу.

Тоталітаризм і солідаризм

В статті «Демократії в боротьбі проти тоталітаризму» Н. Прокоф'єфа («Посєв», 10. 7. ц. р.) зачеплено питання, які раніше чи пізніше, а змусять думку всього світу зосередити на них свою увагу:

«Тоталітаризм володіє універсальною ідеєю, що по-своєму відповідає на всі питання життя і зверненою до всього людства в цілому. Він гостро накидається на всю хибність демократії, обіцяючи всім, що чимсь незадоволені, дати нове, щасливе й справедливе життя, збудоване на основі його ідей. Багато з тих, хто бажає кращого життя, добре не уявляючи і не розбираючись, до чого веде ця ідея, ідуть за нею, не бачачи привабливішої. Ця ідея є головною політичною силою тоталітаризму, з допомогою якої він поширює свій вплив у всьому світі. Жадне озброєння і репресії не можуть спинити поширюваної цієї ідеї. З нею може боротися тільки нова ідея, теж універсального характеру, що відповідала б на всі питання життя змученого людства, ідея, що відповідала б основним потребам людей, величніша і життєздатніша».

«Ось чому на тих, хто усвідомив цю ідею, хто зрозумів її рятувальне значення для людства, лежить шляхетне завдання широко розповсюднити цю ідею, що зветься тепер солідаризмом. Належить її поширювати серед усіх народів, всіма мовами світу, видаючи книжки, брошури, журнали й газети, влаштовуючи доповіді, співбесіди і просто проповідуючи за всіх можливостей і всім людям. І всі, хто співчуває цій ідеї, незалежно від соціяльного походження і стану, не залежно від релігійної приналежности, зуміють пристосувати свої сили в справі зміцнення солідаризму, що закликає до солідарности між народами і солідарности різних суспільних і трудових груп, що складають кожний народ зокрема. Це найважливіша умова перемоги правди над злом. Перемогти ідею зможе тільки ідея».

Далі автор говорить про «дружелюбність до російського народу, з якою демократії зможуть одержати перемогу в боротьбі за порятунок людства:

«Потрібно визнати, що всі ці злобні почуття в стосунках до російського народу великою мірою виплекані націонал-соціялізмом. Його діяльність не минула дарма...».

До всього потрібно додати, що дружелюбність великою мірою залежатиме від самого російського громадянства. Що рішучіше російське громадянство відмовиться від практики, що при всяких режимах ішла і йде за гаслами, «нє било, нет і бить не может», то глибше буде забезпечена дружба інших народів. Боротьба народів проти чужонаціонального гніту — це не шовінізм.

Детефони діють далі

Інформаційний російський бюлетень «Путь» в ч. за 28. 6. ц. р. подає такі відомості:

«Кореспондент «Нью-Йорк Таймс» Сульцберґер, що недавно повернувся з Москви, пише: «Зруйноване господарство СССР відновлюється повільно. Їдеш впродовж верхів'я Дніпра і бачиш кістяки зруйнованих мостів, вагонів, паровозів. На стаціях Берестя над Бугом, Мінська, Борисова або Смоленська натовпи нещасних зжебрачених людей. Тіла їх покриті лахміттям. Лиця знеможені. Вони правдивий доказ труднощів, що їх переживає країна. Життя в СССР все ще незносно тяжке. Будівництво посувається повільно навіть у районах, багатих на ліс. Характерні особливості побуту журналіста, що повернувся в Москву, лишаються незмінні. Таємна поліція по-сатрому «всюдисуща». Детефони таємно встановлено у всіх будинках, де жили іноземні делеґації».

Одна церква в Брюсселі

«В Брюсселі, окрім церкви юрисдикції Закордонного Архиєрейського Синоду і парафії, підлеглій архиєпископові Володимиру, є також церква, що підлягає Московському Патріярхові. У цій церкві служить архиєпископ Олександер (що раніше був у Берліні), який приїхав сюди з Москви з призначенням на катедру архиєпископа Брюссельського і західноевропейського».

Словом, «комінтерн» не гребує жодними засобами в прямуванні до світової революції.

ДП не дають їм спати

«Путь» подає таку вістку:

«Видаваний у Берліні совєтською владою в німецькій мові журнал «Берлінер Іллюстрірте» містить статтю про ДіПі.

Журнал стверджує, що ДП — це зовсім розкладені люди, що вони всіляко пригнічують німців. ДП не бажають повертатися на «родіну», хоч усім, що повертаються, ніщо не загрожує. Вони стануть рівноправними совєтськими громадянами, і їх доля буде та ж, що і всіх інших громадян СССР.

Хто ж боїться повертатися? — запитує журнал. — Це наці вчорашнього дня, добровольці-солдати, балтійці, що втікли, поляки з армії генерала Андерса, бувші власовці, югослов'яни Михайловича — взагалі фашистські покидьки з усієї Европи. В своїх країнах всіх цих ДП вважають за воєнних злочинців і тільки тому вони надають переваги життю в таборі перед нормальним життям на «родіне». Всюди — у Фюрті, Реґенсбурзі, Мюнхені, Ганновері існують російські, балтійські, латвійські організації, що приховують паразитів усіх ґатунків».

Цікаво тільки, коли це конституція найдемократичнішої країни зазнала змін, що гарантують всім «фашистським покидькам» і «воєнним злочинцям» рівні права з усіма іншими громадянами в СССР?

Чи не нагадує це казочку про лисичку, що кликала з хати півника до спокусливого пшінця?

Коротко

— Альянтська Далекосхідня Комісія передала альянтському ген. Дуґлясові МекАртурові інструкції з 16 пунктів, які дають йому уповноваження контролювати японський імпорт і експорт аж до початку приватного торговельного руху. У цей переходовий час закордонна торгівля підлягає виключно контролі головнокомандуючого. Японський уряд під його наглядом відповідає за справи закордонної торгівлі в нутрі краю.

— В Угорщині на приміщення, в якому відбувалися передвиборчі збори опозиційної незалежної партії, напала юрба з 350 чоловіка, що, намагаючись зірвати збори, тяжко побила лідера партії Керестеша, якого покладено до лікарні. Подібні випадки сталися і в інших місцях. За заявою американського амбасадора в Будапешті, уряд США дуже занепокоєний цим небажанням або неспроможністю угорського уряду забезпечити свободу виборів.

— Американське міністерство сільського господарства опублікувало плян розподілу 8 500 тонн смальцю, з чого Голляндія й Фінляндія одержать 1 000, Швайцарія 500 і Південноафриканська Унія 1 000 тонн. Недавно повідомлено про розподіл 6 800 тонн смальцю, який вже раз призначено для позаевропейських країн.

— Керівником американської делеґації на конференцію Ради для Справ Прохарчування й Сільського Господарства ОН, що почнеться 25 серпня ц. р. в Женеві, призначено державного секретаря американського міністерства сільсько-господарських справ Норіса Е. Додда. На цю конференцію виїхав теж брітанський міністер для заморської торгівлі Гарольд Вільсон.

— Як повідомляють із Куксенгафену, ловля оселедців у повному ході. У липні осягнули післявоєнний рекорд, що виніс понад 5 мільйонів кілограмів свіжої риби. У цьому самому місяці минулого року зловили лиш 3,6 мільйонів кілограмів оселедців. Усі рибальські пароплави прибувають із Північного моря.

— В Тихому океані, в 120 кілометрах від Гавайських островів, упав у море американський літак, на якому були політичний радник генерала Мек-Артура Ґеорґ Ачісон та кілька американських генералів. Досі врятовано трьох, серед них і Ачісона.

— Згідно з повідомленням параґвайського уряду, параґвайська урядова армія перейшла на всіх фронтах в наступ і знову захопила летовище коло Асунсьйону. Військо повстанців нібито безладно відходить на південь. За іншим повідомленням, проводир повстанців Рафаель Франко втік до Арґентіни, де його інтерновано.

— З багатьох місць Німеччини повідомляють про лісові пожежі. Найбільшу з них, що триває вже з тиждень коло Нюрнберґу, не зважаючи на енерґійну роботу американських та німецьких пожежних команд, удалося лише льокалізувати.

— В англійській копальні «Вільям» коло Вайтенгейвну стався величезний вибух, в наслідок якого 40 робітників виявилися вбитими, а 111 — засипаними. Досі розкопано 98 трупів.

— Американська військова влада у Відні дізналася про заплановані жидівською терористичною організацією «Ірґун Цвей Леумі» бомбові атентати на американську амбасаду й дві електричні станції, що мали статися вночі проти 19 серпня. Вжито запобіжних заходів. Ніч минула спокійно.

— Совєтське військо захопило «в полон» трьох американських вояків, що перевіряли телефонну лінію на американській зоні Кореї приблизно за 15 кілометрів від демаркаційної лінії і 8 день протримали їх на совєтській зоні під арештом, не зважаючи на два протести американського командувача ген. Годжа.

— Від 1 жовтня уряд США заведе знову сувору контролю вивозу сталі, як це було під час війни. Від цього реченця весь вивіз сталі вимагатиме дозволу уряду. При видачі ліцензії на експорт сталі братимуть під увагу передусім ці достави, які служитимуть відбудові найважливішої промисловости.

На порозі
НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

В наслідок панування тоталітарних режимів десятки тисяч українців опинилися на еміґрації. Страшна, непосильна праця на німецьких фабриках, безнастанна й напружена боротьба за своє життя тяжко позначилися так на фізичному, як і на моральному стані переміщених людей. Та й після війни наше становище незавидне. В таких нестерпних умовах наше життя на еміґрації почало набувати конкретних організаційних форм бодай тимчасового характеру. Поруч з цим 2 роки тому виникли і наші школи на чужині. Спочатку вони мали надто примітивний вигляд і по багатьох таборах містилися або на горищі, або в підвалі, але й тут часто бракувало місця для них. Та завдяки творчій ініціятиві і майже надлюдським зусиллям піонерів шкільництва на чужині, цих маленьких і скромних героїв, наші школи не лише не зникли, а, навпаки, пишаються буйним цвітом і починають вже давати свої перші плоди.

Перед очима постають окремі фраґменти із шкільного життя на еміґрації. Осінь 1945 року. Починають функціонувати перші українські школи. Нема програм, підручників, наочного приладдя, бібліотеки тощо. Діти, що прийшли до школи, багато вже зазнали лиха, фізичних і духових утисків. Кілька років вони не могли навіть мріяти про науку. У них недостатні знання, їм іноді трудно звикнути до шкільної атмосфери й дисципліни. Але запалу й охоти до науки їм не бракує. Нема нічого дивного, що за короткий час школи були укомплетовані учнями. Дні і ночі працювали учителі, щоб усунути різні прогалини, щоб якнайскорше реалізувати свої шляхетні пляни в справі шкільництва. Не забували вони і про національне та етичне виховання молодого покоління.

Тепер уже на чужині функціонують українські школи різних типів: дошкільне навчання, початкові, гімназії, фахові школи, додаткові та курси позашкільної освіти. Українська молодь, що завжди відзначалася шляхетним прагненням до науки, радо заповнила шкільні лави. Невпинно зростала і якість навчання. З'явилися окремі підручники, лектури, деяке наочне приладдя тощо. Поступово шкільна праця спрямовувалася в нормальне річище.

Треба відмітити доброзичливе ставлення до шкільних справ чужинецьких допомогових організацій для скитальців, директорів та таборових управ. Завдяки їм забезпечено більшість шкіл приміщенням та устаткуванням. Але у деяких випадках школа натрапляла на брак зрозуміння, а то й перешкоди. На жаль, український загал на еміґрації покищо не приділив належної уваги шкільним справам.

Новий навчальний рік ставить перед нами почесні але й складні завдання: зміцнити й зберегти наявну шкільну мережу, охопити нею всіх дітей шкільного віку й молодь, піднести якість навчання, посилити національно-етичне виховання. Щоб досягти цього, треба усунути цілу низку перешкод. Поперше, домагатися перед відповідними чинниками того, щоб школи дістали відповідне відремонтоване приміщення та були забезпечені паливом. Що ж до самої навчальної роботи, то в цій ділянці теж не все гаразд. Відсутність сталих програм дуже зле позначується на шкільній роботі. У минулому році кожна школа мала «свої програми», які дуже між собою різнилися і не відповідали певним клясам шкільних закладів. Ця справа вимагає уніфікації. Сподіваємося, що кураторія, нарешті, здійснить свою обіцянку і до початку нового року забезпечить школи сталими уніфікованими програмами з усіх предметів. Кураторія мусить подбати і про підручники, особливо аритметики для молодших кляс гімназії, географії, загальної історії, чужих мов та інших. Правда, появилися вже друком деякі підручники з окремих предметів і, хоч не всі вони відповідають вимогам шкільної методики й дидактики, то все таки вони є великою допомогою учням і учителям у навчальній роботі. На нашу думку, українські видавництва на еміґрації теж повинні подбати про підручники й допоміжну літературу, зокрема, шкільну бібліотеку, без якої навчання української літератури немислиме. Треба сподіватися, що відділ освіти й навчання ЦПУЕ почне реалізувати ці важливі, для успішного ведення шкільної праці, постанови, які схвалив учительський з'їзд, що відбувся минулого шкільного року в Авґсбурзі (читайте «Неділю», ч. 66, від 23 березня 1947 р.).

Наочне приладдя нема де купити. Проте його можна виготувати власними силами й засобами: стінні таблиці з мов, математики, географічні та історичні мапи, геометричні тіла й фігури, прилади з фізики і т. д. Щоб виготувати, напр., наочне приладдя з фізики чи геометрії, потрібні невеличкі шматки дерева, паперу, дроту — все те, що наші таборові майстерні геть викидають. Жодна майстерня, здається нам, не відмовить у допомозі школам інструментом, а, можливо, і працею.

Не менше значення має і шкільна бібліотека. Наші школи здебільшого придбали бібліотеки, одначе вони невеликі, неповні й не систематичні. Відчувається брак творів клясики. Такі твори мають деякі таборяни. Можливо, що, беручи до уваги інтереси нашої молоді, громадяни подарують, чи продадуть шкільній бібліотеці ці книжки або, принаймні, дозволять тимчасово користуватися ними.

В новому навчальному році школи не повинні забувати і про виховну роботу. Адже на чужині нашій молоді загрожує небезпека денаціоналізації чи асиміляції. Глибокою виховною роботою, особливо в галузі національного виховання, можна запобігти цьому. Передусім треба прищепити учням національну свідомість, зміцнити у них почуття національної чести і гідности, навчити їх поводити себе так, щоб чужинці шанували нашу молодь, а українське суспільство тішилося б і пишалося б нею. Треба також звертати увагу на інші ділянки виховання: релігійну, моральну, утилітарну, суспільну, естетичну.

Віримо, що наше громадянство на чужині виявить більше уваги освітній справі, а наше шкільництво успішно здійснить складні й трудні завдання, що стоять перед ним в новому навчальному році.

Ш-ко.

Виховання й навчання

Виховна система в Англії

Нещодавно опублікована Біла Книга «Господарське Звідомлення за 1947 р.», яку видав англійський робітничий уряд, заторкує також проблему виховання й навчання.

Війна виграна, але передвоєнний життєвий стан треба тільки виборювати. Це буде важлива й затяжна боротьба, яка вимагатиме напруження всіх сил. У цій книзі, яка має 32 сторінки, червоною ниткою тягнеться проблема, як усунути брак робочої сили. Замало робітників у шахтах, недостача робітників у чавунній індустрії, у корабельному будівництві, брак людей в усіх ділянках — навіть у ділянці духового життя. У порівнянні з 1946 р. Англія хоче мати на 300 тисяч робітників більше, але ледве чи вона їх здобуде. Жінки мали б знову повернутися до індустрії й працювати цілий день, або лише частину дня. Давні емерити мають знову стати до праці, поступово відпускатимуть вояків із армії. Чи цих резервів вистачить? Насувається один засіб, що за одним махом дав би змогу здобути 160 000 молодої робочої сили, якщо б зрезиґнувати з підвищення обов'язку із 14-го на 15-тий рік життя. Цього одначе уряд не хоче робити. «Уряд вирішив, що з уваги на добро нації, не можна надовше знехтувати виховання дітей», — сказано дослівно у Білій Книзі. Ніщо краще не підкреслює уваги, яку присвячується в Англії вихованню. На чому базується це зацікавлення школою? Як оформилася англійська система виховання під час війни і в післявоєнний час?

З усіх англійських типів шкіл найбільше притягають увагу світу великі традиційні школи «public school». Юнаки з Етону і Гарров, сини лордів і джентелменів, які на 10-му році життя після закінчення шкільної освіти вступають до передових коледжів старих університетів Оксфорд і Камбрідж були теж часто предметом подиву наслідування і заздрости. Про не менш гідні уваги «grammar-schooles» (гімназії), оцей тип, який дав Шекспірові лиш «трішки латини і ще менше греки», знають у нас уже менше, а про звичайні вищі початкові школи в Англії світ теж мало поінформований. Англійські виховні напрямки являли собою таку велику різноманітність та багатство типів і родів, якими адміністрували всякі місцеві і реґіональні установи, що про якусь одноцілу систему ледве чи можна говорити. На те, щоб зробити огляд і здобути ясність у цьому питанні, треба б окремої студії.

Сьогодні Англія має вже одну виховну систему, хоч вона й не така строга та суцільна. Сьогодні перший раз у своїй історії Англія має міністерство виховання, яке складається з одного міністра, одного державного секретаря по одній прибічній раді для Англії і Валії. Повний закон про виховання «Edukation Akt» обговорювано у парляменті під час війни в грудні 1943 року, а 3-го серпня 1944 р. затвердив його король.

Варто познайомитися і нам з цею новою англійською виховною системою, щоб відкрити в ній ці виховні сили й ідеали, які в стару демократію вливають нове життя. Сьогоднішні учні — це завтрішні громадяни і ми хочемо, щоб і наша молодь була демократичними і свободолюбними громадянами.

В наслідок вибуху війни 1939 року англійське шкільне життя пережило важку пробу, до якої, крім найкращої волі, не доросли всякі місцеві виховні чинники. В Англії відбувалися численні евакуації, перенесення, обмеження й закриття шкіл. При кінці 1939 р., приміром, 27,6% дітей у шкільному віці не ходили до школи, а як наслідок воєнних дій було зростання злочинности серед молоді. Але цей грізний стан викликав бажання подолати його. Не лише чимраз голосніше лунало гасло створити центр, з якого можна б суцільно й енерґійно керувати вихованням, але проломлювала собі шлях також ідея, що виховання мусить бути ще демократичнішим, поступовішим і спрямованим на дійсність. У дискусійних вечорах, на вечірніх курсах радіом обговорюється виховні питання. Книжки про виховання, які досі читали лише фахівці, тепер осягнули високого накладу. Це зацікавлення виховними питаннями не зменшилося навіть під час «найчорніших хвилин», які доводилося переживати Англії. Підвищення віку шкільного обов'язку, нове спрямування початкової школи, безплатне навчання у вищих школах, вільні студії в університетах, вишкіл і винагорода вчителів — це щоденні теми, які жваво дискутувались публікою і в парляменті, хоч ще німецьке летунство скидало бомби на англійські міста. Своє завершення знайшло це зацікавлення у «White Paper on Edukational Rekonstruction» (Біла Книга Реформи Шкільництва), що появилася в липні 1941 р., і яку видав тодішній президент Боард оф Едукейшен Р. А. Бутлер. Він будував на публікаціях великих шкільних реформаторів Фішера, Гадова і Спенса. Згідно з випробуваним англійським звичаєм передали вивчення двох важливих проблем комітетам для дослідів. Безконечну дискусію про привілеї, тобто public schools, Комітет Флемінґа мав довести до кінця та знайти засоби за допомогою яких можна було б довести до злиття цих шкіл із загальною системою виховання. Комітет МкНаїр з другого боку мав заходитися коло проблеми учительського доросту й вишколу вихователів та провідників молоді.

На Білій Книзі Бутлера й частково на наслідках праці обох комітетів спирається виховний закон 1944 р. Придивімся коротко до цього закону, який з одного боку далі дотримується поділу англійської виховної системи на початкову школу, вищу й на додаткове навчання та розчленовує їх далі, з другого боку бере на увагу побажання, які висловило громадянство.

Як же стоїть справа з вищими школами? Безплатне навчання в вищій школі стало дійсністю, виборoло собі право громадянства. Відкрило вільний шлях для здібної молоді з нижчих прошарків суспільства. У 1930 р. лише один на вісім учнів початкової школи переходив до вищої школи й один на 240 вступав до університету. У 1935 р. лише 3% учнів вищих шкіл походили із родин некваліфікованих робітників. Коли цей закон увійде в стадію реалізації, образ повинен швидко змінитися.

Вік обов'язкового шкільного навчання підвищено до 15. року життя, а згодом він має бути підвищений до 16 року життя. На перешкоді практичного здійснення цього закону стоїть недостача в деяких околицях учителів і шкільних будинків. Згідно з законом учень народної школи має вчитися 10 років.

Під час шкільного навчання, яке відбувається в Англії від 9 год. ранку до 4 год. пополудні, діти в усіх школах одержують молоко й теплий обід. Оплата за обід становить — 50 феніґів, убогі одержують обід безплатно.

У доповняльних школах, які обов'язково відвідує молодь до 18 року життя, один повний день, або половину двох днів впродовж 44 тижнів на рік абсольвенти проходять державно-громадське виховання, яке має підготувати їх до майбутнього громадського життя. Всі теперішні приватні школи існують здебільшого завдяки клясовій гордовитості вищих шарів середнього стану й готують дітей із «кращих кіл» до іспитів у великих інтернатських школах. У 1932 р. нараховували коло 10 000 таких навчальних закладів, із яких одначе 75% не відповідало вимогам. Новий закон передбачає для тих шкіл суворіші, ніж досі, приписи щодо нагляду над ними та їх закриття.

Декому здається новий виховний закон недостатнім, дехто думає, що він надто прикований до англійської традиції й не відповідає вимогам часу. Але загал пересвідчився, що виховання — це важливий фактор формування нового суспільства та що всяке плянування в ділянці виховання мусить іти разом із плянуванням у інших ділянках, передусім у ділянці соціяльної безпеки. Соціяльна й економічна безпека й стабільність — це найважливіші передумови творчого життя, що базується на розвитку особовости й пошані для співгромадян.

До цього життя мають підготувати англійську молодь школи. Дальші соціялізаційні заходи, які будуть проведені в найближчому майбутньому, мають якраз причинитися до створення такої соціяльної безпеки широких кіл англійського громадянства. Ці заходи допоможуть реалізувати пляни, які накреслив собі новий виховний закон. В Англії росте нове суспільство й воно не буде менше англійське як досі. (За «Ді Епохе»).

У Франкфурті відбулась нещодавно Міжнародня Конференція Молоді. З цієї нагоди відбулось посвячення каменя під дім Ґете, що його тепер реставрують. Індійський професор д-р Іга вдаряє молотком у посвячувальний камінь. (Дена).

Отець Едвард Флянаган, відомий американський педагог, промовляв у Токіо на одній імпрезі Японського Червоного Хреста. Токійські школярі просять його автографи. (ДЕНА).

Учительство працює

В українському таборі Норттайм (англійська зона) відбулася учительська конференція кущa Ґоденав, Ґеттінґен, Ґосляр, Герцберґ, Крайензен і Норттайм. Після Служби Божої і привітання управою табору наступили вибори президії і звіти із життя шкіл за два роки. У другій частині конференції присутні заслухали доповіді **проф. Бориса Лисянського** п. н. «Завдання українського педагога в світлі завдань сучасної життєвої дійсности» та доповіді проф. Михайла Мариняка «Навчання в сполучених клясах народньої школи». З'їзд закінчено дискусією та ухваленням резолюцій. Заслухавши звітів директорів шкіл та учасників з'їзду, конференція ствердила, що школи й учителі в наших таборах, не зважаючи на дуже тяжкі еміґраційні умови виконали совісно свої завдання. Конференція винесла такі побажання: з боку кураторії присвятити більше уваги роботі шкіл та уніфікації шкільної справи, організувати учительські з'їзди бодай два рази на рік та влаштовувати зразкові лекції для вчителів, відвести в одному із наших часописів куток для висвітлення роботи шкіл, видрукувати та поширити конспекти лекцій тих предметів, до яких немає підручників та конспекти лекцій досвідчених педагогів, у вихованні тісніше пов'язувати роботу школи з пластовою роботою, продовжувати справу ліквідації неписьменности та позашкільного виховання молоді. Конференція висловила надію, що ставлення керівних таборових органів до шкільної справи буде завжди доброзичливе та що вони шануватимуть автономію школи. У конференції взяло участь 21 учителів та 3-ох священиків. Після конференції господарі зробили учителям милу несподіванку — концерт, в якому взяли участь діти із садка, шкільна дітвора та хор табору Норттайм під дир. п. Мариняка.

ПІДСУМКИ ПРАЦІ ШКІЛ У ГЕССЕНІ

У цих підсумках звернено увагу лише на навчальну та виховну працю народніх шкіл і гімназій в області Гессен. В області є три гімназії та п'ять народніх шкіл. Коли проаналізувати їх роботу, можна побачити багато недоліків у деяких школах і в інших великі досягнення. Якщо є досягнення, то в тому заслуга передусім учителів шкіл, таборового керівництва та батьківських комітетів. Школи працювали у більш-менш нормальних умовах. Були труднощі, були перешкоди, але учителі разом із батьками їх переборювали. Область Гессен нараховує всіх учнів 447. Вік учнів від 7—30 років. Успішність 97%, відвідування добре, спізнень мало. Релігійно-моральне виховання позитивне, краще провадилося в народніх школах. Є, на жаль, гімназії, де не організовано спільного відвідування церкви. Із станом виховання не все гаразд. Багато уваги звертається на поведінку дітей у школі, а поза школою дуже мало. Національне виховання треба в деяких школах покращити. Для цього треба, щоб у кожній школі був наш герб, світлини наших національних героїв, діячів і письменників. Треба теж покращити викладання рідної мови, літератури, історії, географії під національним оглядом. Важна річ, звернути увагу на оточення, в якому живуть діти. З програмами не все гаразд. Багато розбіжностей і тому вирішено до 15 серпня усталити програми. Зошитами учні були забезпечені цілком. Підручники помалу виходять у світ. Є ділянка, на яку мало звертається уваги й яка на конференціях і з'їздах учителів майже не обговорюється. Це унаочнення викладами. Відсутність унаочнення навчання — це одна із слабих сторінок нашого шкільництва. По деяких школах панує схоластика в викладанні. Другою й то великою хибою наших шкіл є відсутність фахових педагогічних знань у деякої частини педагогів. Ці дві хиби гальмують і будуть гальмувати роботу наших шкіл. На них слід звернути увагу нашого шкільного керівництва. Учительство гессенської області буде вживати всіх заходів, щоб покращити роботу шкіл у новому шкільному році. — **П. Т.**

Наше фахове шкільництво

ШКОЛА МОДЕРНОЇ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ

У Фірнсберґу коло Ансбаху працює Дистриктова Українська Сільсько-Господарська Школа, визнана американською владою для всієї американської зони. Школа приміщена в замку. Вона під опікою Українського Технічно-Господарського Інституту в Реґенсбурзі та ЦПУЕ. Ціль цієї школи — вишколити та перевишколити фахівців модерної сільсько-господарської техніки. Навчання в школі поділене на окремі тримісячні курси: 1) для початківців із загальних сільсько-господарських знань і загально освітніх предметів, 2) спеціяльний курс з підвідділами — агрономічним, годівельно-молочарським та садівничо-городничо-пасічничим. Навчання провадиться теоретичне і практичне. По закінченні курсу абсольвенти одержують відповідні свідоцтва кожного курсу, а по закінченні всіх курсів окремі свідоцтва про закінчення всієї школи. Учні складають вписове при вступі — 20 н. м. та щомісяця на шкільні потреби — 25 н. м. До школи приймають еміґрантів української національности обох статей від 18 року життя, які закінчили народню школу та перейшли скринінґову комісію.

ДОПОВНЕННЯ УЧИТЕЛЬСЬКИХ КВАЛІФІКАЦІЙ

Йдучи назустріч бажанням і потребам українських учителів, Український Вільний Університет у Мюнхені дає змогу вчителям середніх шкіл доповнити свої кваліфікації, а саме:

I. Здати педагогічний іспит на вчителя середніх шкіл;

II. Здати науковий чи кінцевий маґістерський іспит.

I. Педагогічний іспит на вчителя середніх шкіл можуть здати кандидати, що

а) мають науковий чи кінцевий маґістерський іспит і докажуть це вірогідними посвідченнями;

б) подадуть посвідки відбуття шкільної практики в розмірі щонайменше 80 шк. годин з головного предмету і 50 шк. годин з побічного предмету, якщо такий мають, з позитивним вислідом.

Педагогічний іспит здають кандидати з:

1) педагогічної психології;
2) історії педагогіки;
3) загальної педагогіки, дидактики, школознавства і шкільної гігієни;
4) методики головного й побічного предмету;
5) основних проблем філософічних наук.

Від останнього предмету (5) звільнені кандидати, що здали його, як частковий маґістерський іспит або при малому докторському риґорозі і мають щодо того посвідку.

Іспит є усний (з усіх предметів) і письмовий (з педагогіки і методики).

В склад іспитової комісії входять: декан проф. д-р І. Мірчук, як голова, проф. Ващенко, проф. д-р О. Кульчицький та покликаний відповідно до зголошень кандидатів досвідчений практик методист — інший до кожного предмету. В них можуть кандидати одержати інформації та поради, з якої літератури найкраще підготовлятися.

II. До наукового чи кінцевого маґістерського іспиту можуть зголошуватися кандидати, що:

а) дістали абсолюторію університетських студій;

б) виготовили семінарійну кандидатську чи маґістерську працю.

Крім цього той, хто зголошується до кінцевого маґістерського іспиту, мусить подати посвідчення, що здав часткові маґістерські іспити, вимагані в даній ділянці. Кандидат, що не має ще якогось з вимаганих часткових маґістерських іспитів, має змогу також здати його в Українському Вільному Університеті.

Іспитові вимоги такі самі, як для нормальних студентів.

Ближчі інформації дає секретаріят Українського Вільного Університету, Мюнхен, Версайлерштр. 4/III (доїзд трамваєм ч. 19 з головного залізн. двірця — без пересідки) від дня 25 серпня 1947 р. в часі від год. 10—12-ої передполуднем.

Деканат Філософічного Факультету Українського Вільного Університету в Мюнхені.

З українського життя

МУНСТЕР ПРАЦЮЄ

Серед лісів Ганноверщини розташувався один із чисельних таборів українських скитальців у Мунстері. Табір невеличкий і в своїй масі переважно робітничій. Все ж таки знайшлася і тут певна кількість інтеліґенції, яка зорганізувала культурно-освітню роботу. Табір має дитячий садок, народню школу та гімназію. Поза тим звернено особливу увагу на підвищення кваліфікації нашої робітничої молоді. З тією метою організовано різні майстерні, а при них фахово-ремісничі школи. Вже неодна сотня таборян скористалася з науки в школі та практики в майстерні. Є теж церква. В таборі не занедбано й громадсько-виховної праці. Діє станиця СХС, Пласт, Жіноче Об'єднання, Громадський Клюб та Філія Союзу Українських Ветеранів. Табір завжди відзивається на всі важливіші дати нашого національного і державного життя, улаштовуючи відповідні доповіді, концерти та академії. Зокрема урочисто обходиться проголошення IV. Універсалу, Шевченківські й Петлюрівські дні. Дякуючи тактові проводу табору, панує тут дисципліна праці і немає між таборянами непорозумінь.

Л. Попович.

ЛЯЛЬКИ ЧЕКАЮТЬ ДОБРИХ ТЕКСТІВ

В таборах ДП Ашафенбурґу відбувся гостинний виступ недавно створеного українського театру ляльок під мистецьким керівництвом п. Верещинського. Мало хто й уявляв собі, що ляльки будуть ходити, говорити, передавати бажання людей і звірів. Гучними оплесками і щирим сміхом вітали юні глядачі кожне появлення улюблених звірів, дивлячись казку «Червона Шапочка», алеґорію «Пригоди Івасика Скитальця» і «Фарбований Лис».

Для дорослих театр робив «велику параду ляльок» — гумор, сатира, танки, інсценізовані дотепи. Ляльки в руках добрих майстрів своєї справи грали чудово.

Привабливі були декорації п. Яцини. Добре і в великій кількости виготовлені ляльки скульптором п. Семененком. Ще більша може бути насолода, коли українські письменники напишуть хороші і, головне, короткі тексти, які поліпшать репертуар театру, а артисти опанують чітку дикцію. Без цього ляльковий театр не зможе розвиватися і виконувати ту величезну виховну ролю, для якої він створений.

Але, ставлячи високі вимоги до цього наймолодшого театру, ніхто з глядачів не знав про недолю артистів, які є **вискринінговані** з табору і тому не можуть нормально працювати і поліпшувати свої досягнення.

Випадало б докласти зусиль, щоб не лише зберегти ансамбль і не пустити його на німецьку сцену, а й всіляко допомогти йому зрости до вищого рівня, до чого ансамбль (6 осіб) має всі підстави.

Сімонович.

НОВИНИ З УТГІ

Український Технічно - Господарський Інститут (УТГІ) видав друком давно очікуваний довідник під назвою: «Правила, програми та плани навчання». Книжка містить всі необхідні відомості про Школу та про порядок проходження науки в ній як по сектору Авдиторного Висошкільного Навчання, так і по сектору Позаочного Навчання. Книжка є необхідним довідником як для професури і студійників УТГІ так і для тих, що хотіли б студіювати в УТГІ авдиторною чи позаочною методою навчання. Книжка має 140 стор. Ціна 15 н. м. Набувати в Канцелярії УТГІ: Реґенсбурґ, Ґанґофер-Зідлюнґ, Пауль-Геусе штр. 2.

СВЯТО В КОРНБЕРЗІ

До українського табору в Корнберзі нещодавно завітав Його Преосвященство УАПЦ єпископ Платон. На брамі єпископа тепло зустріли керівники табору й громадянства. Після привітальних промов громадянство обох парафій греко-католицької і УАПЦ — вселюдно проводили Владику до церкви, де відслужено вечірнє Богослуження. Другого дня, 13.7. відслужено Архиєрейську Службу Божу, на якій о. Михайлу присвоєно звання — протоієрея.

Після Богослужби відбувся спільний обід з участю членів таборової ради, парафіяльної управи, братства й сестринства. На обіді єпископ Платон сердечно подякував за теплу зустріч та закликав до віри в Христову Церкву.

І. Новодворський.

МЕНОНІТИ ПОКИДАЮТЬ КАНАДУ

Від 3 500 до 5 000 Менонітів або Гуттеритів сектантів покинуть Манітобу і виеміґрують цього літа до Параґваю в Південній Америці. До них прилучаться 1 000 Менонітів з Алберти. Великі ґрупи тієї релігійної секти вже спродали свої землі в полудневій Манітобі і в Нью-Йорку і роблять приготування до перевезення їх до Параґваю.

Причина іміґрації Менонітів є двояка: 1. незадоволення з поведення домініяльного уряду в часі війни, яке меноніти називають порушенням угоди з ними, зробленої на початках їх поселення в Канаді, і 2. сприятливі пропозиції для них зі сторони параґвайського уряду. Та мабуть найголовнішою причиною є те, що так в Манітобі як і в Алберті обмежено законом право набування землі. Меноніти ведуть спільне господарство на комунальний лад. Вони добрі, ощадні і тверезі господарі.

*

— Представник швайцарського уряду заявив, що хоч Швайцарія готова до найвищих меж співпрацювати у відбудові Европи, то питанням першої ваги для неї є зберегти повну самостійність, зокрема в фінансовій ділянці. Це рішення підкреслено в меморандумі, поданому до европейського Кооперацийного Комітету в Парижі. Швайцарська промисловість може працювати для Европи, якщо їй доставлять потрібну сировину — залізо, сталь, вугілля й пальне.

— Вночі проти 20 серпня віденська астрономічна обсерваторія спостерегла 4 летючі диски, що світилися.

На наших грищах

ВІДПЛАТНІ ЗМАГАННЯ «ПРОЛОМ — ҐРОМ» (2:0)

Як відомо, спортова дружина етлінґенського табору «Пролом» мала в неділю 6 липня, зустріч з доброю польською дружиною «Ґром» з Гайльброну. Тоді «Пролом» виграв був змагання у відношенні 5:2 на користь «Пролому».

Вже на цих змаганнях гості запросили «Пролом» на відплатні змагання на площі «Ґрому» і в неділю 13 липня наші футболісти поїхали до Гайльброну. Змагання почались пів п'ятої, а що наші приїхали о 3-тій, їх запрошено на змагання у відбиванці, на цій самій площі. До відбиванки став «Пролом» дружиною з кращих змаґунів нашого табору, і виграв змагання у відношенні 15 до 6 в першій рунді. В другій рунді, коли наші були проти сонця, наша дружина програла у відношенні 15:12, але в третій знову виграла 15:6. Найкраще грали інж. Дроздовський Степан, що сильно бомбардував ворожу площу та п. Кампен Валентин. Інші грали також вправно. Польська публіка, кількістю до 1 500 осіб, була, треба сказати, культурна і оплескувала однаково і своїх і наших переможців.

10 хвилин пізніше, на ту саму площу «Ґрому» вийшла футбольна дружина Проломівців. Суддею був запрошений німець п. Гайд. Площа «Ґрому» спеціяльна і для гри дуже прикра: вона вузька, ворота на половину вузчі, кожна сильніша подача вилітає на авт, на площі весь час натовп з грачів. В таких умовах наша дружина ще не грала і поляки, звиклі до своєї площі, могли розраховувати на перевагу. Вони теж викресали з себе всю амбіцію відплатити «Проломові» за попередню неділю і вся перша половина змагань відбувалася під шаленим натиском противника, під його безупинною і форсовною атакою. Проте, ця атака зустріла від проломівців також шалену волю не датись. Поміч і оборона «Пролому», особливо ж середній помічник Акімов, співпрацювали з собою просто жертвенно. Їх підтримував своєю спритністю воротар «Пролому». З яких 15 сильних стрілів у ворота жодний не попав у сітку, а всі в руки Согуйка, що на цей раз мав кращий день, як в Етлінґені. Але і польський воротар справлявся добре і тому результат з першої половини був 0:0.

Друга половина змагань почалася атакою «Пролому». Його змаґуни швидко перенеслись під грище «Ґрому», де зустрілися з доброю і впертою обороною, але на 15-тій хвилині наші всадили першого голя з карного удару (Банаш). Після цього почали роботу наші крилові і використовуючи всю свою вмілість подавали собі м'яча так зручно то під брамку, то висовуючи його вперед, що грачі «Ґрому» літали поміж них, зовсім здезорієнтовані. Це швидко дало свої наслідки і на 10 хвилин після першого голя поляки дістали вже другий, на цей раз з подачі правого крилового Полуяна Мікльошові, що впевнено всадив м'яч у ворожу брамку. Роздратовані противники зосередились і почали сильно атакувати, причому в брамку «Пролому» падали гострі і добрі стріли, які спритно ліквідував воротар Согуйко. Були спроби звести гру до брутальної і прикрої, але проломівці трималися здержано і тактовно, зустрічали провокації усміхом і до інциденту не дійшло. Польська публіка швидко перенесла свої симпатії на українців і на адресу своїх власних грачів сипала безупину гострі докори та дошкульні завваги, нагороджуючи наших проломівців бурхливими оплесками за кожну кращу комбінацію на грищі. Так протягнулася гра аж до кінця і поляки зійшли, не добувши ніодної брамки. Вислід був 2:0 на користь «Пролому». Героєм дня був воротар «Пролому», що не пропустив ні одного гола і грав жертвенно. Але жертвенно грали всі: найкращий був Акімов, потім Банаш, Полуян і Швець. «Пролом» показав ще раз, що має амбіцію і що вміє тактовно і культурно грати, а техніку опановує щораз краще.

Було б добре, щоб до «Пролому» вступали і інші наші юнаки, щоб вони разом виробляли свої сили і разом добували перемоги.

На могилах братів

ПЕРШИЙ ПАМ'ЯТНИК УКРАЇНЦЯМ, ПОМЕРЛИМ ТА ПОЛЯГЛИМ В НІМЕЧЧИНІ

(Власна кореспонденція). Нечисельна колонія українців-приватників в Швабмюнхені пережила в своєму нужденному житті дня 20. 7. б. р. урочисті хвилини. Цього дня відбулося посвячення пам'ятника українцям, померлим та поляглим у Швабмюнхені в час другої світової війни. Пам'ятник побудовано з ініціятиви і стараннями місцевих українців. В урочистій програмі відкриття пам'ятника відбулася католицька Служба Божа, відслужена двома священиками, під час якої співав прегарний хор з табору в Бад-Верісгофен. Після Служби Божої багатолюдним походом громадяни, очолені духовенством, з вінками прибули на цвинтар, де православний священик відслужив урочисту панахиду та освятив пам'ятник. Тихе «Вічна пам'ять» і зложення вінків від Ліги Українських Політ-В'язнів — Авґсбурґ, українців табору в Бад-Верісгофен, пласту та приватників з Лефельд і Швабмюнхену було завершенням цієї скромної, але багатомовної урочистости. Приємно ствердити що українці-приватники Швабмюнхену живуть не тільки своїм особистим життям і мріями про іншу батьківщину, але пам'ятають і про своїх поляглих братів-мучеників та дбають про честь і добру славу українського імени. Але до сорому немило вражала око прибулих громадян відсутність українського громадянства, зокрема з табору в Авґсбурзі і авґсбурзького українського пласту, провід якого делеґував тільки малу групку. Німецьку громадськість репрезентували ляндрат, бурмістр міста та група принагідних громадян. Мимоволі насувається питання, де ж багатотисячне українське громадянство близьких околиць? Доводиться жалкувати, що проповідники обох обрядів не спромоглись сказати проповіді, відповідної урочистості. Заходи українців-приватників Швабмюнхену щодо належної опіки над могилами поляглих братів — гідні не лише згадки, але й наслідування. Потрібно, щоб і відповідні організації та товариства проявили справжнє зацікавлення цією справою і від нарад та оголошень про «продовження» збірки на цю мету перейшли до практичної роботи.

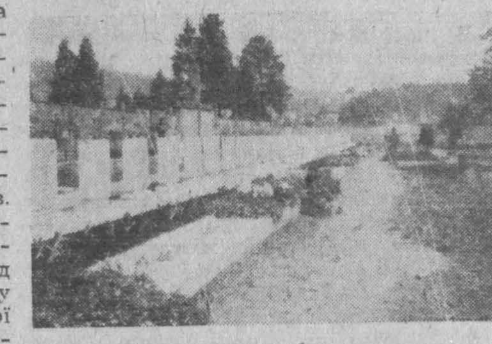

Так виглядає доведений до ладу цвинтар українських скитальців у Льорі над Майном. Напишемо про нього ще окремо.

Під спільним пам'ятником спочивають брати-українці, що померли та полягли в рр. 1939—1945 в Швабмюнхені:

Козаченко Тарас — кацет; Запорожець Василь — полонений, був. соловецький в'язень; Палій Микола — робітник; Уменко Овсій — кацет; Ткаченко Олексій — полонений; Шандиба Іван — полонений; Помазан Володимир — кацет; Нагорний Григорій — полонений; Лучко Володимир — забитий при праці в тартаку; Гладун Федір — полонений; Гричаний Микола — полонений; Шанановський Семен — полонений; Осініїв Віктор — полонений; Бодлесний Григорій — полонений; Андросів Володимир — полонений; Остромико Марія — робітниця; Семерин Іван — полонений; Романів Григорій — полонений; Бондаренко Ольга — дитина; Голдан Петро — задавлений при праці трактором; Харитонів Іван — полонений; Ісаїв Іван — умер при праці в тартаку. — Місцевість і роки невідомі, бо при похороні в книги маґістрату дані ці не вписано.

Т. М-ко.

ЛИСТ З РЕҐЕНСБУРҐУ

Братсво кобзарів

(Власна кореспонденція). Тепло і щиро зустріла реґенсбурзька публіка четвірку кобзарів — кобзарське братство імені Вересая. Докраю наповнена заля була вже безмовним свідком того, що широко відомою громадкою бандуристів тут зацікавилися та бажали почути їхню просту, безпретенсійну гру.

Вечір почався вступним словом інж. Г. Келеберди — «Бандура в сучасному й минулому». Вартим уваги при цьому було те, що вступне слово було виголошене настільки гарною літературною мовою, з чистою українською вимовою, що такого знання своєї мови можна б тільки побажати багатьом тим, хто пнеться в «корифеї» без жодного уявлення про багатства української мови.

Програма була різноманітна: ішли впеpемішку поважні і жартівливі пісні, і в цьому була певного роду оригінальність вечора. Адже братство поставило перед собою завдання — показати кобзарське мистецтво таким, яким воно було в часи давнини. Грати, вбиратися, співати так, як співали колись десятки й сотні сліпців — творців і носіїв козацької думи, пісні, жарту. І це їм, на щастя, в великій мірі вдається. На перший погляд може кидаються в вічі занадто нові одяги, але могли ж кобзарі мати нові вбрання? Кожне ж поношене вбрання мусило бути колись новим...

Програма дає собою знати про того давнього кобзаря, що його змалював Шевченко в образі Перебенді: заспіває поважну, а потім раптом зверне на жартівливу, і вже висихають сльози в слухачів і починають сміятися очі... І ця четвірка і справді немов би є тим еміґраційним Перебендою, що «він усюди вештається та на кобзі грає».

Вдалий монтаж з Шевченкових «Гайдамаків», виконаний кобзарем Варченком, блискуче виконана пісня «Гомін, гомін по діброві» (кобзар Кравченко), народній танок «Запоріжський козачок» (Варченко і Келеберда) та ряд жартівливих пісень глядачі сприйняли з великим захопленням, і як би не хотів хтось із рецензентів на ті точки програми «накинутися», то зробить лихо лише самому собі — покаже прикрий суб'єктивізм і більше нічого, тому що в даному випадку гучні оплески слухачів є голосом народу, а — «голос народу — голос Бога».

3 серпня цього року Братство святкує свій скромний ювілей. Минає рівно один рік з часу першого виступу в Авґсбурзі. За цей рік Братство відвідало майже всі визначні осередки української еміґрації, давши 119 концертів. Майже в кожному таборі численні глядачі захоплено вітали дорогих гостей та відвідували по три й чотири рази їхні концерти.

Як і всі українські еміґранти, бандуристи пережили чимало прикрих днів, але ніколи не вимагали до себе надзвичайної уваги. Більшість із них позбавлено прав ДП. і вони чесною працею заробляли собі на прожиток, не проводячи ні збірок на допомогу (хоч серед них більшість — уже старі, знесилені люди!), ні не влаштовуючись для показу в циганських шатрах десь на полі за містом, лише для того, щоб бути сфотографованими та показати своє «страждання» на сторінках безоглядної газети.

В репертуарі Братства — виключно старі пісні, за винятком кількох жартівливих, і в цьому також збережена певна своєрідність. Адже ганяючись за дешевим успіхом, можна було в програму ввести кілька пісень на ту тематику, на якій деякі люди на еміґрації збили собі чималий грошовий капітал; але Братство цього не робить.

Але знаходяться люди, які за всяку ціну намагаються всунути дрючка в колеса, люди, які в силу глибоких історичних причин не мають відчуття рідної пісні, рідної мови, рідної давнини. Інколи їхні виступи набирають форми газетних «рецензій», як це було з виступом Р. Савицького. Особливо не викликають здивування «рецензії», писані тими людьми, що сами відбувають свої концерти при порожніх залях, і не знаходячи, як вгамувати злість, накидаються з нею на інших.

Тепер Братство кобзарів О. Вересая зайняте розширенням програми та доповненням і поширенням товариства кращими кобзарськими силами, які знаходяться тут на еміґрації.

Гадаємо, що це добре намагання здійсниться. Ми ж побажаємо від себе всього найкращого в корисній для українського народнього мистецтва праці. Хай щастить вам, енерґійна, рідна четвірко!..

В. Онуфрієнко.

ЗАМІСТЬ РЕЦЕНЗІЇ

Мистецький Альманах

Альманах Українське Мистецтво № 1. Видання Української Спілки Образотворчих Мистців. Мюнхен 1947.

Про нього вже багато писали. Вперше на нашому еміґраційному книжковому ринку з'явився грунтовний щодо змісту, гарно оформлений, мистецький альманах. Цей альманах побачив світ після останньої міжнародньої мистецької виставки, що відбулася 10—26 січня 1947 р в Мюнхені і, безумовно, відзеркалює український відділ цієї виставки. Але, крім того, альманах знайомить читача з українськими мистцями, що вже померли, чи через територіяльну віддаленість не змогли репрезентувати себе своїми працями на виставці. Цей огляд, даний в обсязі групи українських мистців, що перебуває на еміґрації, покищо не торкнувся всього загалу українських мистців, що буде, безумовно, матеріялом для дальших видань.

Альманах звертає на себе увагу своїм серйозним, критичним трактуванням нашого українського народнього мистецтва, використанням його джерел та застереженнями до тих мистців і видавців, що «задовольняючи голод на книжку і мистецькі видання, замісць мистецьких видань, викидають на ринок багато макулятури».

Читач, студіюючи альманах, залишається при твердому і правдивому переконанні, що український мистець повинен ретельно вивчати і здобувати досягнення европейського мистецтва, але при цьому зберігати національні риси, національну суть свого мистецтва. Тобто, українське мистецтво «повинно промовляти тією ж самою образотворчою мовою, що й мистецтво світове, европейське, але повинно зберігати свої національні особливості».

В передовій статті «Фрески і мозаїка св. Софії в Києві» Олекса Повстенко підкреслює, що поруч з візантійськими традиціями малювання софійських фресок всюди видно українські національні риси, що їх «свідомо чи не свідомо» вносив місцевий український майстер, як напр. українські типи в обличчях святих, строї, побут, українські музичні інструменти і інше.

Це той яскравий зразок українського мистецтва, що, пройшовши через призму високої візантійської школи, дав свій національний образотворчий відбиток.

Багато ілюстрований, виданий на гарному папері, написаний доступною мовою і викладом, змістовний альманах повинен бути не тільки цінним надбанням для мистця. Вміщені статті репрезентують авторів, що давно працюють на терені українського мистецтва і до їх голосу слід би прислухатися не тільки знавцям, але й всьому українському суспільству. Першим — щоб творити правдиве українське мистецтво, другим — щоб вчитися розуміти мистецтво, взагалі, і українське зокрема.

Віримо, що за першим і другим вийдуть наступні нумери альманаху «Українське Мистецтво», що є, безумовно, одним з кращих видань на українській еміґрації.

(Сло).

На німецькій стерні.

Кожному слово

БІЛЬШЕ ТАКИХ КНИГ!

Книга, вірніше дві книги роз'ятрили тіль-тіль затерхлі рани.

Глибокі, задавлені рани, правдивіше болячки. Вони осіли нам на нерви, під серце, а найгустіш у мозок.

І вже но почали зашерхати.

І дві книги сипнули пригірщ соли, гостро різнуло у мозок... і пригадалося все.

Дві книги, одна назва — життя в кривавій сатрапії, або «Тигролови». І пригадалось:

Розіпнута на п'ятикутті червонім рідна земля... Україна. Сорок ґігантських людських одиниць — сорок мільйонів сердець, почеплених на п'ятикуття, стікають кров'ю. І та червоно-бура, невинна кров, змішана в море сліз, в безсиль проклять, стогонів, конвульсій л'ється по цілій «демократичній» сатрапократії. Л'ється в Луб'янку, а потім — в Казахію, Узбекію, Киргизію, Колимію. Невмирущість. Лицарські прикмети наші — сміливість, хоробрість, чеснота і добрість.

Більше таких книг — світ скорше збагне, чому ми відцуралися хати, чому так тужно оплакуємо своїх рідних.

Був я нещодавно в Мюнхенській опері. Перший акт з «Кармен» кінчився. У вестибюлі, в куточку на лаві сидить дідок. Голова вщент засніжена. Читає... «Тигролови». Дивно?!

Подібний успіх мали твори, кількість яких можна перелічити на пальцях. Роман «Тигролови» найкраще і найяскравіше каже про Івана Багряного, як про талановитого письменника і великого українця. Ми повинні гордитись, що наш нарід має письменника такого розмаху.

Микола П-ок, Мюнхен.

Неділя

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор: Ґенадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila“

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO

Responsible editor and printer: Gennady Kotorowycz

Printed by: „MAIN-ECHO“, Aschaffenburg

Circulation 3100

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 7 weresnia 1947 | Nr. 89

ОСТАННІ ПОВІДОМЛЕННЯ

(За ДЕНА, Ройтер, ІНС).

БУДАПЕШТ. Голова мадярської соціял-демократичної партії Арпад Шакасітс і генеральний секретар партії Маросам на знак протесту проти зловживань під час виборів минулої неділі уступили зі своїх постів. — БУКАРЕШТ. Тут арештували кількох визначних румунських промисловців під закидом переховування ними золота і закордонної валюти, яку треба було здати до державного банку. — КОЛЮМБУС. Тома Бауер, колишній шеф відділу УНРРА в Китаї, а тепер голова американської фінансової місії в Персії, випав у четвер з вікна 8-го поверху готелю і забився. — НЬЮ-ДЕЛЬФІ. Стан здоров'я Магатми Ганді, який на знак протесту з приводу кривавих бійок між індусами і мослемами, голодує вже 60 годин, в четвер ще більш погіршився. Проте неспокої в Калькуті тривають; в середу забито 5, а поранено 19 осіб. — ВАШІНҐТОН. Американська делеґація в мішаній совєтсько-американській комісії в Кореї відкинула совєтські пляни політичного розвитку Кореї. — НЬЮ-ЙОРК. Делеґація з 88 членів «Американського Леґіону», впливової організації американських комбатантів вирушила в середу кораблем «Кін Елізабет» до Европи, щоб простудіювати її загальне становище, зокрема проблему ДП. Голова делеґації Ґріффіт відвідає генерала Клея. — МОСКВА. «Ізвєстія» написали в середу, начеб то США мали намір «в підготовці виконання пляну опанування світу» придбати зручні стратегічні пункти в Арктиці. — БЕРЛІН. Американський суд розглядає справу німецького поліцая Блешке, який 3-го вересня двома пострілами важко поранив совєтського поручника Ковальова. Американський лікар, що виступає в цьому процесі як свідок, твердить, ніби совєтський офіцер був п'яний. — ПАРИЖ. Американські пільоти Евенс і Трумен, що задумують облетіти світ в малих літаках, спустилися в середу на паризьке летовище.—ФРАНКФУРТ. Представник католицької добродійної організації США, монсіньор Градь прибув до американської зони і веде переговори з представниками влади про переїзд ДП до Південної Америки.

ДП РОЗСЕЛЯТЬ ПРОТЯГОМ 2—3 РОКІВ

Женева, (ДЕНА-Ройтер). Згідно з заявою секретаря ПКІРО Рука проблему втікачів, імовірно, буде розв'язано на протязі наступних 2—3 років. Протягом найближчих трьох місяців 80 000 осіб буде переселено до західньо-европейських країн, 11 000 — до Південної Америки, 4 000 — до Канади, 2 500 до Північної Америки. Приблизно 36 000 осіб, що здебільшого перебувають в Німеччині, буде репатрійовано до Польщі. Щодо жидів, що пливуть тепер брітанськими пароплавами до Гамбурґу, то на підставі статуту ІРО їх буде взято після прибуття під опіку.

ПОЛКОВНИК СЕЙДЖ ПОВЕРНУВСЯ З СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ

26 серпня 1947 р. представники українців мали розмову з офіцером Головної Квартири — полковником Джеррі Сейджем, який щойно повернувся з Сполучених Штатів, де він виступав перед конґресом за допущення ДП до США.

Українці подякували полковникові за його турботи про ДП.

Далі полковник Сейдж розповів про свою діяльність в Конґресі, про те, як він намагався переконати конґресменів запровадити закон про допущення 400 000 европейських ДП. Полковник, який протягом двох останніх років мав нагоду добре вивчити ДП, вважає, що з них будуть добрі американські громадяни. Щоб довести конґресменам працьовитість ДП, він показав їм деякі речі, вироблювані в таборах: дерев'яні касетки, оздоблені художньою різьбою, вишивки, книжки. Також він показав їм листи, писані бельґійськими шахтарями до своїх друзів і рідних в таборах Майнц-Кастель та Герсфельд. Листи ці, що виявляють охоту до праці та вільного життя, справили гарне враження на конґресменів.

Відомо, що рішення про допущення 400 000 ДП до США було відкладено до наступної сесії Конґресу в січні 1948 р., а тільки коли таке рішення буде прийнято, може розпочатися масове переселення до США, тим часом іміґрація відбуватиметься за старими квотами.

Полковник Сейдж повідомив, що незабаром представники конґресових комітетів прибудуть до Европи і відвідають табори ДП, щоб познайомитися з людьми. Останнього тижня табори відвідав представник Сенату.

Далі полковник Сейдж розповів, що недавно він був у Бельґії, де знайомився з умовами, в яких живуть і працюють переселені туди ДП. Він говорив з відповідальними бельґійськими урядовцями, які пообіцяли йому покращити умови побуту ДП. Взагалі бельґійці задоволені з праці і поведінки ДП.

Щодо дальшого пляну переселення полковник Сейдж сказав, що на початку вересня приїдуть представник з Франції для вербування людей.

Наприкінці полковник Сейдж порадив тим ДП, що ще є в Німеччині, вивчати практичні спеціяльності. Він гадає, що Сполучені Штати потребуватимуть найбільше сільсько-господарських робітників і будівельників: каменярів, слюсарів, тощо. Також він порадив звернути увагу на вивчення англійської мови.

РОСІЙСЬКИЙ БІЛИЙ «УРЯД»?

Як повідомляють з Гавани, колишнього офіцера російської царської фльоти капітана Головченка обрано на тимчасового президента створеного на американський зразок російського національ-демократичного «еміґраційного уряду». (ДЕНА-ІНС).

УПА перейшла кордон

Аґентсто ДЕНА-ІНС повідомило 3-го вересня з Відня:

«Перші з т. зв. бандерівців, банди, що складається з колишніх німецьких вояків, російських дезертирів і антикомуністичних поляків, перейшли минулої середи австрійсько-чехословацький кордон, поранивши кількох австрійських прикордонних поліцаїв, які почали були на них стріляти.

Як заявляють австрійські кола, чехословацький уряд не доклав, мабуть, належних старань, щоб перешкодити бандитам перейти кордон. Бандити називаються від колишнього українського генерала Карла Бендери, який під час війни співпрацював з Німеччиною з метою створення незалежної великої української держави».

*

Повідомлення американського аґентства «Інтернейшенл Нюз Сервіс» з Відня підтверджує попередні здогади українських і чужинецьких обсерваторів про те, що відділи Української Повстанської Армії, використовуючи стару партизанську тактику, (пригадаймо перехід польського кордону восени 1922 року групою полк. Гальчевського — Войнаровського) вирішили рятувати свій особовий склад відступом на територію, яка перебуває під охороною збройних сил демократичних держав.

Образливий термін «бандити», змішування українських повстанців з усіма можливими родами антисовєтських елементів з території Польщі та перекручення імени шефа бандерівської партії — найкраще ілюструють іґноранцію або злу волю чужинецьких інформаторів про український збройний рух самооборони. Проте треба сподіватися, що драматичний і кривавий марш УПА зверне на себе увагу всього цивілізованого світу і дасть йому змогу без епітетів ворожих нам аґентур побачити в одчайдушному відступі українських повстанців велику трагедію України.

Господарські труднощі

Як повідомляє ДЕНА-Ройтер, брітанський міністер закордонних справ Ернст Бевін заявив минулої середи на річній конференції брітанських професійних спілок, що на його думку важко буде при сьогоднішній продукції, через посуху і інші труднощі утримати в двох наступних роках життєвий стандарт 1938 року. Французька Рада Міністрів радила під керуванням президента Оріоля над господарським становищем Франції.

Англійська газета «Таймс» пише, ще ніколи плян допомоги Европі не був потрібнішим, як тепер, на порозі осени і зими що, мабуть, буде важка. Господарське одужання в Европі залежить від її самодопомоги, але також і від запасу долярів якими Европа могла б заплатити за харчі і інші важливі товари в країнах доляра. Европейський пацієнт, пише далі «Таймс», мусить перебути період одужання під охороною і аж тоді зможе стати нарівні з рештою світу.

СОВЄТСЬКА МОБІЛІЗАЦІЯ В АЗЕРБЕЙДЖАНІ

Як повідомило аґентство АП, на совєтсько-перському кордоні совєти утворили окрему армію в повному бойовому виряді в 300 000 вояків. Армія погрожує маршем до Персії, у випадку, коли б тегеранський уряд мав відкинути совєтські домагання підписати договір в справі мішаного нафтового совєтсько-перського товариства, що в практиці віддав би в руки росіян багаті поклади нафти у північній Персії. В Табрисі й Мешеді — за американськими джерелами — майже панічний настрій. Населення сподівається совєтського наступу. Малі відділи червоних мали вже проникати в Персію, подаючи себе за дезертирів. Але існують всі підстави уважати їх швидше членами підготовленої п'ятої колони. Совєти розраховують, м. ін., на розрухи з боку перських комуністів, що їх провідник Пішеварі подався нещодавно на совєтську територію і звідти керує конспіративною «роботою» в Персії.

УКРАЇНСЬКИХ ДП ОСЕЛЯТЬ В СХІДНІЙ КАНАДІ

Аґеннтство ДЕНА повідомило 3-го вересня: Згідно з вісткою канадійського радіо іміґраційні установи Канади виготовляють плян, що передбачує поселення українських ДП з Німеччини на східньому узбрежжю Канади.

ШВАЙЦАРЦІ ПРО ІРО

Із хвилиною, коли в Женеві почала працювати Підготовна Комісія Міжнародньої Орґанізації для Втікачів, швайцарська преса чимраз більше почала цікавитися її діяльністю, а доля около 1 300 000 утікачів у цілій Европі дала привід до численних коментарів та передбачувань можливостей успіху праці нової комісії.

У центрі обміркувань стоїть питання, чи ці втікачі мають на непередбачений час залишитися в европейських країнах, чи теж нова організація в розв'язці цього питання матиме кращий успіх, як її попередниця УНРРА.

Більшість швайцарських часописів сумніваються, чи ІРО зможе спонукати скитальців до повороту на батьківщину. Швидка розвязка нового поселення, на думку цих часописів, можлива під умовою, що американський конґрес погодиться прийняти пів мільйона скитальців, а інші країни підуть за цим прикладом. В іншому випадку залишиться лиш можливість продовж довгих років поволі наближуватися до розвязки цієї проблеми, якщо уряди дозволять на іміґрацію менших груп найкращих робітників та їх родин.

Наслідником Артура Альмаєра, дотеперішнього тимчасового виконного секретаря ПКІРО вибрано одноголосно Вільяма Тука з Бальтімори, який співпрацював ще в 1915 р. у допомоговій організації для Бельґії Герберта Гувера. Його заступником є сер Артур Рукер, досвідчений член брітанського міністерства здоров'я.

Цим обом людям підлягає найвище керівництво опіки над около 850 000 втікачів, з яких більшість живе в таборах американської, англійської й французької зон Німеччини й Австрії.

Найтяжча проблема, яку мусять розвязати Тук і Рукер, це брак гроша. Лиш небагато країн вплатили свої внески для ІРО і треба ствердити, що висота грошевих впливів у найближчих місяцях матиме рішальне значення для діяльности комісії.

— Мадярський уряд подався в четвер ранком до демісії. Політична поліція арештувала діяча дрібних землевласників Шальмокі за критику недільних виборів.

— Папа прийняв вдруге окремого посла від президента Трумена, Мирона Тейлора.

— 6 міністрів турецького кабінету залишили — як подає АФП — свій пост.

Генерал [illegible], [illegible]иканський амбасадор в Лондоні Дуглес і радник Марфі заступали США на лондонській конфер[illegible]ії в справі підвищення рівня німецької індустрії. (ДЕНА)

Вибори в Угорщині

Як видно з повідомлення аґентства ДЕНА-Ройтер, на виборах до угорського парляменту, що відбулися 31 серпня при 93-відсотковій участі виборців, урядовий бльок, що складався з комуністів, соціял-демократів, партії дрібних землевласників і національної селянської партії, дістав 60% усіх поданих голосів, тим часом як 6 опозиційних партій — 40%. Дані про кількість голосів, одержаних окремими партіями, покищо де в чому розбіжні, щождо розподілу місць в новому парляменті, то він визначається так: комуністи — 93 місця, партія дрібних землевласників — 65, соціял-демократи — 62, національна селянська партія — 58, а весь урядовий бльок — 258 місць. Опозиційні партії дістали: демократична народня партія — 65 місць, незалежна партія — 57, незалежні демократи — 19, радикали — 6, партія християнських жінок — 4, партія демократичних громадян — 3, а разом 154 місця.

Як бачимо, «переможцями» на виборах, в розумінні найбільшої кількости одержаних голосів, вийшли, як і слід було того чекати, комуністи, проте умовність їх успіху стає цілком ясною, якщо зважити на обставини цих виборів і на становище комуністичної партії в урядовому бльоці й новому парляменті. Комуністи не тільки не дістали на виборах абсолютної більшости, але відсоток поданих за них голосів сягає лише 22, а за деякими даними ще нижчий. Та навіть і ці 22% є, природно, цілком штучно роздмуханою цифрою, якщо врахувати те, що під час як кількамісячної передвиборчої кампанії, так і самих виборів, як це видно з численних протестів опозиційних партій, комуністи й їх прислужники зробили все, щоб обмежити свободу слова для опозиційних партій і усунути від виборів якнайбільше їх членів. Уже самий новий закон, за яким проводилися вибори, не допускав до них 22% (понад 1 мільйон) громадян, проте чимало виборців, управнених цим законом до голосування, були не допущені до виборчих урн уже під час виборів як нібито позбавлені виборчих прав цим законом. Так, у місті Форог з 4 070 виборців 1 200, в тому числі 400 соціял-демократів, було викреслено з виборчих списків. Разом з тим з багатьох місць Угорщини надходили повідомлення і протести проти голосування якихсь «невідомих» (часом відверто називаних комуністами), що прибували з інших районів іноді вантажними автами голосувати в організованому порядку.

Об'єктивно-безсторонній звіт англо-американських спостерігачів, констатуючи невиявлення фальшування і порушення таємниці виборчих бюлетенів, визнають факти повторного голосування виборцями з інших районів, переважна більшість яких виявилася комуністами.

Опозиційні партії ще заздалегідь були пильно «прочищені» від особливо небажаних елементів, частину їх провідних членів було заарештовано, частина втекла за кордон. Залякування і репресії, що виходили головно з очолюваного комуністом міністерства внутрішніх справ, не пощадили навіть членів партій урядового бльоку: соціял-демократи не раз протестували проти утисків, яких вони зазнавали від опанованих комуністами органів влади, а від розгромленої після втечі колишнього прем'єр-міністра Нодя партії дрібних землевласників лишилася тільки група тероризованних або опортуністичних членів. Не дивно, що соціял-демократи дещо втратили на цих виборах, діставши 14,5% голосів замість попередніх 17%, а дрібні землевласники замість колишньої абсолютної більшости (57%) змогли дістати лише 15% голосів. Лідери всіх опозиційних партій вирішили протестувати проти порушення виборчих прав, а соціял-демократи — не визнавати законности виборів. 5 соціял-демократичних і один міністр з партії дрібних землевласників подалися до демісії.

Комуністи сурмлять перемогу, проте їх тріюмфування є не більш як «усміхнений вираз при поганій грі», якщо зважати, що їх абсолютну меншість не може компенсувати абсолютна більшість урядового бльоку, складеного з сумнівних для них попутників, проти яких їм доводиться вживати репресій, і якщо пригадати, що в дотеперішньому парляменті урядовий бльок мав 84%. А проте, для комуністів добре все те, що приводить їх до влади. А це, вони сподіваються, сталося. За угорською конституцією уряд має складатися з членів «партій більшости» і хоч комуністична партія не має абсолютної більшости, проте, одержавши найбільше голосів, вона сподівається в усякому разі захопити пост прем'єра і портфелі провідних міністерств у новому уряді. А остаточно прийшовши до влади — підготувати нові вибори вже так, щоб якщо не «випередити», то принаймні «наздогнати» свого протектора, у якого, як відомо, комуністи не одержують менш 99,0%.

Б. К.

ТРУМЕН В РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО

Як повідомляють з Ріо-де-Жанейро, 2 вересня конференція в Петрополісі підписала міжамериканський оборонний пакт. Того самого дня на борту американського військового корабля «Міссурі» президент Трумен, що прибув до Ріо-деЖанейро, виступив з промовою перед учасниками конференції в присутності бразілійського президента Дутра. За словами президента Трумена, укладення міжамериканського оборонного пакту показує світові, що західня півкуля знає, як треба «робити й здобувати» мир. Переговори в Петрополісі Трумен назвав «дуже успішними». (ДЕНА-ІНС).

Справа Белзця

Кореспондент гебрайського палестинського часопису «Гаазетз» помістив у нумері з 23 липня 1947 р. кореспонденцію про колишні концентраційні табори Треблінку й Бельзец. Кореспонденція цікава незвичайними фактами, а для українського читача і тим, що в ній кинено важке обвинувачення на адресу українців за ліквідування жидів. Оце цікавіші місця того жидівського репортажу в дослівному перекладі: «Нещодавно прибув до Польщі англійський кардинал Ґріффін. Високий брітанський духовник — гість польського кардинала Гльонда. Обидва духовники в товаристві багатьох священиків й голови міста Люблина відвідали табір в Майданку. Майданок (в цьому таборі загинуло, між ін., багато українців з Холмщини, заарештованих німцями — пр. «Неділі») є тепер великим історичним музеєм. Збудовано там 21 павільйон в пам'ять жертв 21 народу, що їх синів закатували там на смерть. Жидівський — найбільший — павільйон залишиться місцем плачу для поколінь і вічною чорною плямою для німецького народу.

Кардинали відвідали всі павільйони, але довше побули в жидівському. Майже годину оглядали взуття, зроблене зі смуг людської шкіри тофілім, мило, виготовлене з людського товщу і інше. Кардинал Ґріффін записав собі цифри, що показують величину замордованих жидів у Польщі. Оглядаючи символічну домовину «Рахиль плаче над синами», кардинали зняли свої капелюхи...

Кореспондент розповідає далі про те, що через занедбання влади увесь район відомого концентраку в Треблінці перекопаний місцевими польськими селянами, що жадібно шукали там скарбів у закатованих жидів, розкрадаючи все і зневажаючи залишки трагічно померлих. А далі пише: «У Польщі був ще один табір смерти — Бельзець, мале містечко між Люблином і Равою Руською. Згинули там всі жиди Львова, Станіславова, Стрия і з Волині. Ніхто з нас ще досі не був в Бельзеці. Причина в тому, що в тих сторонах діяли численні відділи фашистської української організації УПА. Тепер ліквідували там майже зовсім згадані відділи і на останньому засіданні Центрального Жидівського Комітету постановили вислати до Бельзца делеґацію, що зробить досліди в тому жахливому таборі смерти.

Якщо вже згадуємо відділи українських хуліґанів, то треба підкреслити, що українці становлять окремий, кривавий розділ в історії ліквідації жидів. Українці мордували жидів у варшавському ґетто, а також у Ризі убивцями жидів були українці. Група катів в Треблінці була з 40 членів СС і 200 українців, а в жахливі дні серпня 1942 українці кулями й прикладами своїх рушниць убивали тисячі невинних жидів».

Обвинувачення жидівського журналіста на адресу українського народу сильні, але не стверджені ніякими фактичними і документальними даними. Якраз УПА і українське духовенство обороняли жидів перед загибіллю. Можемо на це дати сотні й тисячі прикладів. Жидівський народ й опінія світу мусять про це довідатись, щоб і на цей раз нашим коштом не повторювалась історія славних «погромів», що їх причепили нам вороги наші, які водночас були ворогами жидівства.

АМЕРИКАНСЬКІ АТОМОВІ БОМБИ І СОВЄТИ

Як повідомляє Ройтер, американський демократичний сенатор Мек Магон заявив, що США збільшують продукцію атомових бомб тому, що постава Совєтського Союзу зробила це конечним. Сенатор належить до атомової комісії Конґресу. Він запевнив, що США мають перевагу в продукції атомової енерґії з продукуванням атомових бомб включно. Мек Магон сказав, що американцям було б приємніше не йти тим шляхом і вони б на нього не зважились, коли б Совєтський Союз погодився був на американські пропозиції міжнародньої контролі. Як відомо, Мек Магон заявив, що Совєти будують атомову фабрику за Уралом.

ЄГИПЕТ ПРОСИТЬ ДОПОМОГИ В США

Як повідомляє ДЕНА-Ройтер, уряд Єгипту має намір просити США вислати до Єгипту військову місію, що мала б модернізувати єгипетські наземні і повітряні збройні сили. Єгипетський прем'єр-міністер Нокраші Паша відвідає Вашінґтон і зробить американським дипломатам різні пропозиції. Він попросить найперше вислати американських техніків, що мали б зреорганізувати єгипетську армію і допомогти збудувати фабрики продукції легкої зброї і амуніції. За його проєктом єгипетські офіцери мали б вишколюватися в американських військових і морських школах.

ЛІКВІДАЦІЯ ПОЛЬСЬКИХ ВАРТОВИХ СОТЕНЬ

Як повідомляє аґентство ПАТ, ліквідація польських вартових сотень в американській зоні розгортається. До 1 вересня звільнено вже половину чисельного стану. Решту звільнять до дня 31 грудня. Відповідні накази американської военної влади вже передано. Офіційним арґументом розв'язання польських вартових сотень є причини ощадности.

Події минулого тижня

(За ДЕНА, Ройтер, ІНС).

— Папа Пій XII і президент Трумен листовно звернулися до всіх Церков, закликаючи їх до співпраці в справі морального й матеріяльного відродження світу.

— Перед бразілійським посольством в Каїрі вибухли чотири ручні ґранати, легко поранивши одного службовця, але не завдавши інших шкод. Це сталося якраз після повідомлення про віхилення в Раді безпеки бразілійської пропозиції відновити безпосередні переговори між Англією та Єгиптом.

— Президент південно-американської республіки Перу оголосив у радіопромові тимчасове скасування в країні ґарантованих конституцією громадянських свобод у зв'язку із страйком в Перу, що є, за його твердженням, «суто політичним».

— Згідно з постановою французького уряду, з 1 вересня денний хлібний раціон у Франції знижено з 250 до 200 гр.

— Французька Рада республіки більшістю 150 голосів проти 147 схвалила перший пункт альжірського статуту в прийнятому в Національних зборах вигляді, згідно з яким Альжір прирівнюється до становища автономного з фінансового погляду департаменту.

— Замість запляно́ваного в Греції кабінету Максімоса, формуванням грецького уряду остаточно доручено колишньому міністрові закордонних справ провідникові народньої партії Тсалдарісу, що мав 4 серпня оголосити в парляменті склад свого уряду та свою урядову програму і поставити питання про довір'я.

— Совєтський Союз «остаточно й безапеляційно» вирішив не дозволити 15 совєтським громадянкам, одруженим з брітанськими вояками, виїхати з СССР до Великобрітанії, чого домагався брітанський уряд.

— За повідомленням аґентств ДЕНА й ЮП, в околиці Смірни турецька зенітна батарея і повітряні винищувачі змусили спуститися совєтський літак. Чотирьох осіб, що були в літаку — генерала, двох полковників і пілота — інтерновано. Офіційні кола в Анкарі спростовують цю вістку.

— До Туреччини прибули, втікши з Болгарії, п'ять членів недавно зліквідованої болгарської селянської партії.

— В Карінтії (Австрія) через брак бензини почали возити пошту кіньми, запряженими в старовинні поштові карети,

— В Лондоні останніми трьома суботами сталися збори, вуличні демонстрації і антикомуністичні виступи фашистської ліґи Мослі, що складається з колишніх учасників війни. Демонстранти співали фашистських пісень, виголошували фашистські гасла й намагалися зірвати комуністичне зібрання. Сталися сутички з поліцією. Кілька осіб легко поранено, кілька заарештовано.

— Прем'єр-міністри Індії Пандіт Неру та Пакістану Алі Хан вибули в інспекційну подорож по провінції Пенджаб, де недавно сталися тяжкі заворушення.

— Більшістю 78 голосів з 116 іраннські національні збори знову обрали на пост міністра-президента колишнього прем'єра Султанега.

— До Лондону повернувся з Франції шеф брітанського генерального штабу фельдмаршал Монтґомері.

— Видатний генерал національного Китаю Ченґ-Чен перебрав командування урядовою армією в Манджурії і переїхав до своєї нової головної квартири. Одночасно до манджурської урядової армії прибули великі з'єднання повітряних збройних сил.

— Румунський міністер-президент Ґроза, міністер закордонних справ Тітареску й інформації Лівезеану прибули до Праги в справі укладення з Чехословаччиною договору про дружбу й сприяння.

— Совєтський військовий комендант Берліну генерал Котіков улаштував першу пресову конференцію для совєтських журналістів, на якій були присутні й численні представники німецької та чужоземної преси. Темою конференції був законопроєкт про соціялізацію.

— В одному з паризьких кінотеатрів під час сеансу, як припускають — через коротке замикання, сталася пожежа, що спричинила величезну паніку. Загинуло 92 особи, 33 поранено.

Працюємо для Бельґії

Брюссель, кінець серпня.

Туга за нормальним життям захопила багатьох з нас акцією виїзду до Бельґії. Таборове життя змусило використовувати кожну нагоду влаштуватись на постійну працю, щоб не бути на допомоговій ласці. Українці, як відомо, з великою охотою відгукнулися на заклик записуватись на виїзд до Бельґії. Деякі не зовсім прихильні для нас інформації ми уважали за перебільшені. Особливо нам було неприємним те, що родини мусять залишатися в Німеччині ще найменше три місяці, або те, що батьків зовсім не зараховують до родини. Декілька осіб повернулося з Амберґу до своїх таборів, коли бельґійська комісія сказала, що викреслює батька чи стару матір.

Дехто з нас давав себе «заступати» перед лікарськими оглядами, щоби через таку дурницю, мовляв, як стан здоровля, не повернули з Амберґу до табору. Ось і я, маючи не зовсім великий зріст, а також знаки по операції на сліпу кишку, побоювався, що комісія мене не пропустить. А так хотілось виїхати за кордон, вивезти з Німеччини свою родину та родичів...

Словом, всякими правдами й неправдами ми опинились в Брюселі, звідки нас повідсилали до поодиноких копалень вугілля. Перші транспорти прибули до східної частини Бельґії, де є модерні копальні, достатнє забезпечення на випадок нещастя, та упорядковані житлові умови. Дальші транспорти прибули до західніх копалень на французькій границі до Шарлеруа, Горну і Моосу в провінції Гайнавт. Тут копальні існують зже понад триста років. Добування вугілля відбувається за старими звичаями, а головно в примітивних умовах, у вузьких напівзавалених штольнях, погано вентильованих, де на голову капає вода.

Наші робітники відчули це зразу по своєму приїзді на місце. Зрештою сам процес праці не становить головної проблеми для наших людей. Зате характер виробничих умов вцілому надзвичайно різниться від тих відносин, в яких вони переважно були, а це витворює головну психічну підставу до великих застережень. Треба ствердити, що Европа в розумінні охорони робітництва кінчається на західніх кордонах Німеччини. З соціяльною опікою справи стоять погано, не зважаючи на те, що тут жив та працював Вандервельде, провідник II. Інтернаціоналу. Професійні спілки стараються досягнути певних полегшень, але, не маючи в проводі певних людей, які зайнялися б не лише підвищенням платні чи зниженням цін на харчі, майже не цікавляться охороною робітництва. Три професійні спілки: християнська, соціялістична та комуністична не можуть знайти спільної мови та витрачають масу енерґії на взаємне поборювання. Процес праці в шахті уявляє собою клясичний приклад експлуатації. Єдина ціль — як найбільше і як найдешевше здобути вугілля. Я переконаний, що за таких умов чехословацький робітник за жадні гроші не пішов би працювати.

У нас в шахтах бельґійці працюють лише на керівних місцях. На одного бельґійця припадає найменше 20—30 чужинців. Культура ж місцевого населення не дорівнює навіть загальному рівневі закарпатських людей. Тут можна стрінути вози з допотопних часів, а все пахне темним середньовіччям. Колись ще в гімназії казав нам учитель географії, що Бельґія уявляє собою країну найбільших крайнощів і це правдиве.

На тлі тутешнього українського життя відбивається образ нашої еміґрації в Німеччині. В Брюселі досі існував єдиний Український Допомоговий Комітет на чолі з групою старих еміґрантів. З приїздом робітництва середовище блискучого відокремлення повело наступ на дотепешній провід і то, на жаль, успішно. Старих провідників скинули, а вибрали своїх. Повторилась відома історія. Ті нові люди з місцевими обставинами не обзнайомлені і нічого вартісного для помочі українським робітникам ще не зробили. Тому маю враження, що старі еміґранти стараються власними силами, використовуючи особисті зв'язки робити, що дасться. Образ аналогічний до відносин в Німеччині в 1939—44 рр.

Ярослав Максимович, юн.

США пошлють військо до Греції

Намір брітанського уряду вивести з Греції військо спричинив, за повідомленням вашінґтонського кореспондента «Дейлі Телеграф» найбільшу після закінчення війни незгоду між Сполученими Штатами й Великобрітанією Брітанський уряд твердо стоїть на своєму оголошеному в Палаті громад рішенні відтягти з Греції найближчими місяцями розташоване там брітанське військо. Якесь послаблення цього рішення знову піддало б уряд гострій критиці лівого парляментського крила. Згідно з кореспонденцією, американський уряд, енерґійно підкреслюючи тяжке становище теперішнього грецького уряду, просить Великобрітанію залишити в Греції своє військо. Як зазначено далі в кореспонденції, брітанський уряд досі відхиляв американські вимоги відстрочити виведення з Греції брітанського війська. «Якщо це рішення залишиться незмінним і брітанське військо буде виведено в наступному місяці, американський уряд опиниться перед вибором: або послати до Греції американське військо, або допустити таке погіршення становища Греції, при якому американська програма допомоги грецькому урядові виявиться нездійсненною». Згідно з повідомленням кореспондента, американський уряд в разі виведення брітанського війська з Греції буде змушений перебрати на себе брітанські зобов'язання в Греції або зважати на посилення в ній совєтського впливу, яке вже виявилося в Греції та Туреччині щодо американської господарської та фінансової допомоги. Як був поінформований кореспондент, в разі виведення з Греції брітанського війська США наміряються своєчасно послати до неї своє військо з Італії. (ДЕНА-Ройтер).

У СВІТОВІЙ РАДІ БЕЗПЕКИ

Після кількаденних дискусій з приводу пропозицій окремих делеґацій світова Рада безпеки ОН послідовно відхилила бельґійську пропозицію передати на розгляд міжнародього суду англо-єгипетський конфлікт, австралійську пропозицію притягти Судан до участи в англо-єгипетських переговорах і бразілійську резолюцію про нав'язання безпосередніх переговорів між Англією та Єгиптом.

В індонезійському питанні Рада безпеки прийняла до відома заяву колишнього індонезійського міністра-президента д-ра Шаріра про те, що Індонезія приймає пропозицію Ради безпеки про мирне полагодження індонезійсько-голляндського конфлікту. Як додав д-р Шарір, Індонезія згодна визнати консулів, що перебувають в Батавії, за посередників у справі припинення воєнних дій в Індонезії. Це означає, що в разі відповідної згоди Голляндії обидві сторони мають обрати як посередників по одній державі — члену ОН, які від себе оберуть третю державу. Утворений таким способом комітет трьох держав узяв би на себе завдання розв'язати індонезійський конфлікт.

На засіданні, на якому обговорювалося право вето великодержав, сирійський делеґат запропонував скасувати його зовсім. Представник США Джонсон висловився проти скасування права вето, проте запропонував резолюцію з 15 пунктів, що мала вреґулювати це право й обмежити його лише певними питаннями. Надуживання Совєтським Союзом права вето, — заявив Джонсон, — гальмує роботу Ради. Совєтський делеґат Громико гостро виступив проти не тільки сирійської, а й американської пропозиції. Спроби скасувати або дуже обмежити право вето, — за словами Ґромико, — являє загрозу дальшому існуванню Об'єднаних націй. Він пропонував Раді нічого не змінювати в статуті щодо права вето.

В підкомітеті ОН в справах атомової енерґії, що опрацював питання про компетенцію міжнародньої організації для контролі атомової енерґії, представник Сполучених Штатів Осборн заявив, що США цілком приймають проєкт, що його опрацювали фахівці одинадцяти націй без будь-якої співпраці Совєтського Союзу. (ДЕНА-Ройтер).

2 листи з Канади

Канада!..

Хто з нас не мріє про неї? Ніби обіцяна земля, тимбільше, що в землі цій є свої люди, тягне нас ця країна і з жалем прощаємося з кожним транспортом тих, що мали щастя пройти всі комісії та направитись до неї.

Проте — це наші мрії і наше уявлення. Дійсність не завжди відповідає сподіванням і ось перші листи з Канади стають справжніми ревеляціями. Лист оптиміста — робітника, що тричі скінчив курс української технічної школи, як механік-шофер і лист песиміста — студента, що відважився поїхати з дроворубами, щоб тільки вирватись з таборового середовища.

Зрештою, і оптиміст і песиміст з того самого табору, саме з Маннгайму.

ЛИСТ ОПТИМІСТА

8 серпня 1947... Пишу до вас вже зі свого місця лісової компанії з Канади... як мені працюється в лісі та під якими умовами. Робота не дуже тяжка, як звичайно в лісі. Робимо на днівку, за день нам платять 6 долярів 25 центів. З того нам обтягають 1 доляр 25 центів за харч, але зате їжа! На день дають 6 разів їсти, вже немає де дівати її і все приїлося мені. Один обід такий, що я перелічив, так було 27 страв, їж на що є апетит та чого душа забажає, так що я не можу вам цього передати... Тут в Канаді все дешево, все можна купити: шоколяда 8 ц., помаранчі 4 ц., літр молока 10 ц., хліб 8 ц., папіроси 8 ц., табак 25 ц., добрі черевики 5 долярів, добре вбрання від 30 до 50 долярів. Купити можна де хочете і скільки вам треба, аби гроші. Де ми — не можу вам передати, це далеко від міста, коло 400 км, але ми маємо свою кантину, в якій все можемо купити. Ми всі робимо разом і 12 є нас в одній кімнаті, в лісі, але нам дуже весело... Ту мали поїхати тільки українці, але на наше конто поїхали поляки, яких затримали в порті. Що з ними зробили — не знаю. На цім кінчу і другим разом напишу більше, як ознакомлюсь добре з Канадою...»

ЛИСТ ПЕСИМІСТА

«4 серпня 1947. Дорогі мої друзі! Два дні тому прибув я на місце.

Пишу до Вас з маленьким запізненням, але лише тому, щоб краще пізнати місцеві обставини, а відтак і Вам розповісти. Отож слухайте:

В Галіфаксі заладували нас у поїзд, тобто всіх українців і литовців, бо поляків, правдоподібно, із корабля не пустили і хто зна, чи не повезли назад. От і везуть нас. Везуть день, везуть другий, аж на третій, під вечір, привезли. Під час подорожі, крім Монтреалю, не зустрічали ніякого міста, лише десь-не-десь, серед лісу, над озером село, а виглядає воно не так, як в Европі, ні, модерно. Ціла така оселя складається з кількох дерев'яних хат, які не краще виглядають, як у нас у доброго господаря куча. Коло кожного такого «палацу» обов'язково стоїть авто і протягнута від комина антена. Біля двох тисяч км проїхали ми від пристані і весь час тайга густо всіяна озерами, які аж кишать від риби.

А тепер коротко про місце праці. Оце привезли нас в саму середину тайги, став поїзд серед лісу і перед нами, немов оаза в пустині, показалася оселя з кількох невеличких бараків, подібних до наших шоп, де дядьки сушать цеглу. Попід бараками крутяться якісь люди. Вони, побачивши нас, підійшли, привіталися і все українською мовою. Зраділи ми, що і тут є наш брат, розпитуємо, як живеться, скільки заробляєте, а вони тільки похитують головою і на все говорять «окей», або «но» — дивогляди якісь, тай годі. Нашу групу в 120 чоловік поділили на 3 частини, одна зайняла оселю, про яку я щойно згадував, туди попав і я, бо довідався, що це центр усіх довколишніх осель, а решта розташувалася десь за озерами, кілька миль від нас. Приходжу я до бараку, дверей, звичайно, немає, лише сітка; обережно, щоб ніг не поламати, обійшов усе і нарешті на другому поверсі знайшов собі логовище. На голову не тече і гаразд.

Перший день відпочивали після довгої їзди, а вже на другий повели нас до лісу вчити нашого ремесла. Виявилося, що наші інструктори є оці дивогляди, що вже свою мову майже забули, а англійської ще не навчилися. Почалася наука. Ліс, в якому ще не ступала людська нога, являє собою одне страхіття, щось подібне, як описує Багряний у «Тигроловах», лише з тією різницею, що дерева не більші, як на залізничі шпали. Густі корчі й сотні погнилих і повалених дерев не дають проходу. Наше мистецтво в тому, щоб дерево добре зрізати, опісля порізати на шматки довжиною в 3 м і зложити на купу, гілля і верхи так і залишаються на землі.

Почав я роботу. Зрізав одно дерево, а... інструктор каже, що не так. Дав я йому пилку, щоб показав. Сиджу тай дивлюся, а він ріже. Я його похвалив, що дуже добре, посидів ще з годину, закурив і він собі пішов. Потім прийшов другий «інструктор», поскладав те, що перший нарізав і на тім кінчилася моя перша лекція. Покусаний до кости комарями і змучений «тяжкою» працею, прийшов я до бараку і сказав, що більше не піду, бо я цього не можу навчитись. Другого дня я знайшов собі роботу в кухні, це куди краще, як у лісі. І так при найкращій волі лісорубом не став, тому про це більше не пишу. Мушу лише згадати, що в лісі не бракує ведмедів, вовків, лисів, диких кабанів. З усією тією менажерією живемо в згоді, ні вони нас, ні ми їх не чіпаємо.

Про харчування можна б багато писати, але вистане, коли скажу коротко: немає такого у світі, чого тут кожний з нас не наївся б до схочу. Щодо цього, тут справжня Америка. На один обід подають страв, що якби кожної тільки трошки покушати, то вже ситий до схочу. Щось таке ледви чи й присниться може. Звичайно це для нас, колишніх ДП, має покищо дуже велику вартість.

Мій клич тепер: «чим скоріше з місця!» І як так і зроблю: 2—3 місяці побуду тут, зароблю трохи грошей, щоб мати на дорогу і гайда в місто, навіть в Америку, аби між людей. Заробітки наші покищо дуже дешеві — 3 доляри денно, але це лише доти, поки не навчишся самостійно працювати; опісля можна буде заробити 6—10 долярів денно.

Звичайно, друзі мої дорогі, я пишу може трохи драстично, але пишу лише про те, що бачу. Про життя Канади взагалі ще нічого не згадую, бо за цих кілька днів не встиг його пізнати. Ви не страхайтеся. Я на початок нічого кращого і не сподівався, але маю надію, що такий стан не довго триватиме. Було б дуже добре, щоб Ви вже нарешті прибули сюди і ми разом завели б свою власну хату...».

Айзенгавер застерігає

Нью-Йорк, (ДЕНА-Ройтер). **Як заявив шеф американського генерального штабу генерал Айзенгавер, світ уже поділився на «два величезні табори». Айзенгавер промовляв перед американським леґіоном, від якого вимагав якнайширшого військового вишколу, що є єдиним способом забезпечити з допомогою сильної Америки світовий мир. «Ми повинні дивитися фактам просто в очі, — сказав Айзенгавер, — і визнаючи, що за два роки після закінчення воєнних дій дух співпраці загублено. Світ врупується тепер, з одного боку навколо диктатури, що підпорядковує абсолютній контролі людську одиницю, і з другого — навколо демократії, що пильнує необмеженої свободи духу. Доки в світі можлива ще свідомо проваджувана аґресія проти прав вільної людини й існування вільних урядів, ми повинні бути напоготові до всього». Як додав Айзенгавер, він не хотів би, щоб його зрозуміли так, ніби він бачить безпосередню загрозу світової війни.**

«БАЖАННЯ ПОРОДЖУЄ ДУМКУ»

Берлін, (ЮП). Американський військовий губернатор в Німеччині ген. Клей висловився з приводу чуток, що походять з російських джерел, ніби незабаром слід чекати його відкликання з Німеччини. Берлінське радіо, що перебуває під російською контролею, поширило вістку, ніби генерала Клея мають відкликати з Німеччини через те, що американські дипломати вважають співпрацю з ним «надто тяжкою». Подібне повідомлення було надруковано також на видному місці в берлінському органі російської окупаційної армії «Теґліхе Рундшав». Військовий ґубернатор відповів на цю чутку лише одним реченням: «Тут, очевидно, бажання породжує думку» — і відмовився взагалі ближче трактувати цю чутку.

КАНАДА ПРИЙМЕ 12 МІЛЬЙОНІВ ПОСЕЛЕНЦІВ

Женева, (ДЕНА.Ройтер). **Як заявив канадський міністер сільського господарства Джемс Ґердінер, Канада зможе прийняти протягом наступних 10 років 12 мільйонів нових поселенців. Міністер Ґердінер незабаром приїде до Німеччини, щоб визначити райони, з яких Канада прийме своїх майбутніх поселенців.**

РАТИФІКАЦІЯ СССР ДОГОВОРІВ З НІМЕЦЬКИМИ САТЕЛІТАМИ

30 серпня совєтський уряд несподівано ратифікував мирові договори з колишніми німецькими сателітами — Італією, Румунією, Угорщиною та Фінляндією. У вашінґтонських дипломатичних колах цей факт трактують як несприятливий для Сполучених Штатів та Великобрітанії і як сприятливий для Совєтського Союзу. В зв'язку з цим відзначають, що в наслідок ратифікації американське військо повинне буде залишити Італію протягом 90 день, тим часом як совєтська окупаційна армія залишається в Угорщині й Румунії для забезпечення сполучення з Австрією аж до 90-денного терміну після ратифікації мирового договору з Австрією, що його почнуть обговорювати лише на листопадовій конференції міністрів закордонних справ у Лондоні. Як повідомляють з Парижу, формальна ратифікація італійського мирового договору має відбутися найближчим часом. (ДЕНА-ІНС-Ройтер)

З совєтської преси

БУДІВНИЦТВО НА КИЇВЩИНІ

В селах Київської області — як пише «Радянська Україна» — розгорнулося будівництво нових хат для колгоспників, а також артільних виробничих і господарських будівель. В області за першу половину 1947 р. уже збудовано й заселено сім'ями колгоспників 2 678 нових жилих будинків.

Артільні господарства збагачуються новими виробничими і господарськими будівлями. В колгоспах уже збудовано 50 зерносховищ, 25 цегельних заводів, 32 столярні майстерні, 19 млинів, а також 274 господарських будинки тваринницьких ферм.

Колгоспники Київщини докладають усіх сил, щоб швидко відбудувати свої колгоспи, зруйновані німецько-фашистськими загарбниками, зробити їх всебічно розвинутими господарствами...

Новини української совєтської літератури.

Київський часопис «Радянська Україна», орган ЦК КП(б)У, Верховної Ради та Ради міністрів УРСР повідомляє, що в Москві відбувся пленум спілки радянських письменників, на якому з доповідями про працю письменників окремих совєтських республік виступили представники України, Грузії, Латвії, Литви та інших республік Союзу РСР.

У своїй доповіді голова спілки радянських письменників України Олександер Корнійчук підкреслив, що на Україні розгорнуто велику боротьбу за ідейну чистоту радянської літератури, за підвищення її ідейного та художнього рівня.

Понад 90 великих творів з прози надійшло на конкурс, оголошений спілкою письменників і видавництвом на кращий роман і повість, присвячений совєтській дійсності.

Як зазначив доповідач, велике пожвавлення помітно серед молодих письменників. О. Гончар написав роман «Прапороносці» про боротьбу з німцями; В. Козаченко — повісті: «Атестат зрілости» і «Серце матері» та Л. Серпілін — повісті: «Після війни» і «Світанок», в яких зображується післявоєнне життя.

З старшого покоління, Ю. Яновський написав роман «Жива вода» про працю, Ю. Смолич — роман «Ми разом були в бою» про людей, що повернулися з війни до мирної праці. Про війну та післявоєнні роки вийшли твори О. Копиленка, С. Скляренка, Н. Рибака, В. Собка, Анатоля Шияна та Івана Ле.

До 30-х роковин жовтня, що минають у листопаді ц. р., Павло Тичина закінчує свою поему «Шабля Котовського», Максим Рильський — нову поему «Весняні води», Л. Первомайський — віршований роман з комсомольського життя «Молодість брата». Володимир Сосюра — ліричну поему «Вогняні дороги», Сава Голованівський та Микола Бажан — поеми про Леніна.

Сталінські премії.

Нещодавно нагороджено сталінськими преміями велику групу совєтських письменників, композиторів, мистців, науковців, винахідників, конструкторів, а також окремі театри за «видатні заслуги в галузі розвитку різних ділянок літератури, мистецтва, науки і винахідництва».

З українських мистців дістали сталінські премії молоді письменники, які щойно дебютували на літературній арені: Віра Панкова за повість «Супутники», Петро Вершигора — «Люди з чистою совістю», Віктор Некрасов — за повість «В окопах Сталінграда»; одержав сталінську нагороду також поет Андрій Малишко за поему «Прометей», де висвітлено братерство українського і російського народу.

Сталінську премію дістала також вистава п'єси Івана Кочерги «Ярослав Мудрий» у харківському драматичному театрі ім. Т. Шевченка (колишній «Березіль»).

— 5 жовтня о 3-й годині вночі в усій Німеччині відновлять нормальний час. Стрілку годинника переведуть на одну годину назад.

ПОДОРОЖ ФРАНЦУЗЬКОГО КОРЕСПОНДЕНТА

Під сонцем Венецуелі

У зв'язку з вербуванням на роботи до Венецуелі, що провадиться тепер по наших таборах, певний інтерес має вміщений у французькому тижневику «Ле Монд Ілюстре» нарис про подорож по Венецуелі його спеціяльного кореспондента. Подаємо тут в трохи скороченому вільному викладі зміст згаданої кореспонденції, яка дає загальне уявлення про характер цієї мало відомої в Европі країни.

Порт Маракаїбо, де вперше ступає на венецуельську землю прибулий европеєць, має всі риси типового тропічного й разом з тим комерційного порту. З перших кроків ви вбираєте в себе суперечливі враження цієї одночасно модерної і архаїчної країни, де розвинена нафтова промисловість мирно уживається з за-

шкарублою рутиною латинської Америки... Ось на набережній юрба чоловіків без сорочок, в штанцях до коліна, виблискуючи своїми бронзовими спітнілими тілами, вантажать мішки з кавою і какао. «Ля пуля ель кафе!» (1 пуля — 5 сантимів), — ліниво вигукують, блукаючи між них, продавці венецуельської кави. Наймодернізованіші з них мають маленький візок на трьох колесах, що нещадно рипить і хитається, немов ось-ось перекинеться на першому ж повороті. Інвентар його нескладний: великий горщик з кавою на розжареному вугіллі та півторалітровий резервуар з краном, щоб вимити посуд гарячою водою (певніш — кількома краплями цієї коштовної під тропіками рідини) та ще з шість чашечок завбільшки майже з наперсток. З такої чашечки венецуелець потроху відливає на блюдце, а тоді вже мало не краплями смакує свою прославлену в світі каву.

Міцні швидкі нафтовики біжать морем до Кабімас чи Ляґуініляс наповнити цистерни і зараз же приставити нафту до перегінних заводів у Руба чи Кюрасо. Ще далі в морі бовваніють білі вітрила рибацьких човнів, що незабаром причалять сюди повні якихсь дивних акулоподібних або величезних золотих риб. І по всій затоці темними плямками лягає на її блакиті води незлічений рій «каюкос» — чорних видовблених дубів, урухомлюваних одним веслом чи жердиною. Вони пливуть на два-три дні до недалеких осель або повертаються з них, навантажені ананасами, бананами, кокосовими горіхами, помаранчами. Усе це звалюють на набережній купами, і індіянки, з обличчями, залежно від племени, розмальованими під винний осад або червону цеглу, тут же поїдають ці фрукти, навкарачки примостившися десь у кутку порту. Там же побачите ви і продавців «арепас» — сушених ґалет з вареної і розтертої кукурудзи або «емпанадас» — щось як оладок, начинений сиром або м'ясом з якоюсь дуже пряною городовиною, що їх продають у великих фаянсових мисках, прикритих білою ганчіркою від червоного маракаїбського піску. А ось на розі вулиці якийсь «цепілядеро» продає спеціяльні ласощі Маракаїбо — «цепілядос», тобто дрібно наструганий лід у склянці з доданою до нього краплею м'ятного, ґренадінового або іншого сиропу. А коли ви зупиняєтесь, щоб покуштувати цієї страви, що хоч і позбавлена смаку, зате так чудово забарвлена й так приємно охолоджує ваше розпечене тіло, вам уже накидає свої послуги, пропонуючи почистити черевики, вуличний «лімпія бота».

Проте, якщо ви хочете ближче ознайомитися з буденним життям цього екзотичного міста, ідіть до маракаїбського «старого торгу». За 5 су ви зможете дістатися до нього хоч би з околиці і місцевим «таксі» — неподібною хурою, що рипить і хитається на вибоях дороги, як той візок продавця кави. На базарі вам передусім впадуть в очі гори найрізноманітнішої городини та садовини: перцю всіх форм і кольорів, чорної квасолі, маїсу, кокосових горіхів, круглих та довгастих ананасів, помаранч, безлічі інших незнаних европейцеві дарів тропіків. І насамперед — величезних трикутніх бананів, що їх їдять у Венецуелі і за сніданком, і за обідом, і за вечерею в усякому вигляді: сирими, вареними, смаженими, печеними, сушеними, з червоним соусом, в пирогах, присипаних сиром. Тут же кошики з яйцями, майстерно підвішені на одному цвяху, різноманітні сири, в тому числі й великі плити сухого й соленого «кесо пальміта», що хрустить під зубами сіллю і піском. Псують враження м'ясні ятки, в яких купчаться рої мух і з яких неприємно тхне. А проте чужоземці не йдуть до них: до їх послуг є крамниця, де вони зможуть за трохи дорожчу ціну придбати м'яса без цих підозрілих мух і запаху. Ось одна по одній проходять такі білошкірі господарки. Поруч них — їх товстенні чорношкірі служниці в неодмінних солом'яних кричуще пофарбованих брилях. Випнувши наперед величезні груди, вони повільно ступають, свідомі своєї вищости, і на блискучих цілком круглих обличчях у них можна прочитати зневагу до всіх, хто не є таким чорним, як вони, або таким рожево-білим, як їх американські господині. А цих засмаглих, жовтувато брунатних тубільців тут більшість. Немало трапляється і індіян. Індіянки в своїх дивовижних строкатих ризах дріботять ногами на тонких підошвах, підв'язаних стрічками з яскравими помпонами, і на їх татуйованих цегляних обличчях де-не-де прозирає природній оливковий колір. Безліч брельоків, тигрячих іклів, пташиних дзьобів, золотих намист, перснів, браслетів відлискує і брязкотить за кожним їх кроком. За спинами в них звисають почеплені до голів сітки на харчі.

Сонце в зеніті, сонце пече. Небо безхмарне. Та враз краплі дощу повернули до нього увагу захопленого венецуельською екзотикою французького кореспондента. Величезна хмара залягла на темносірому небі. І в той же мент вдарила тропічна злива. Добігти до найближчої каварні було вже запізно: вулиця перетворилася в суцільний бурхливий потік. Засукавши по коліна штани, мокрий з голови до п'ят, ховався він під якоюсь яткою- а вода струмками збігала йому по обличчі. Та за годину все знов було по-старому. Сяяло сонце в безхмарному небі, зовсім висох вже одяг і навіть так само курилася суха потріскана земля. Тільки де-не-де в ямах бавилися діти, пускаючи по калюжах бананові кожушки та все, що було їм на похваті. Ще за годину не стало і тих калюж.

Та Венецуеля не скрізь однакова. Не скрізь у ній однакові підсоння, характер місцевости, умови й спосіб життя. Високі гори, що перетинають країну, накладають на неї печатку різноманітности, роблять підсоння її місцями помірним, подекуди навіть холодним. Щоб ширше ознайомитися з Венецуелею, кореспондент зробив подорож по ній, відвідавши і її гірські райони. Спочатку літаком, а потім поганим незграбним і переповненим автобусом він через Сан Крістобаль дістався до Меріди, розташованої на підгір'ї венецуельських Анд. Звідти таким самим брудним недоладним автобусом він вирушив у Балеру. Всі пасажири мали при собі своєрідні венецуельські «коци», бо треба було проїхати 200 кілометрів горами заввишки понад 4 000 метрів. Хоч автобус робив щонайбільше 10 км у годину, дорога швидко зносилася над глибокими прірвами вгору, аж поки не привела до «собачого царства» Мукучіес на висоті 3 000 м. Великі, подібні до санбернарів, білі з чорними або жовтими плямами, собаки сотнями лежали посеред єдиної вулиці, гріючися на сонці. Вишкіл їх дає істотні заробітки місцевим мешканцям. А далі — ще вище. Всі кутаються в свої «коци», а гострий холод продирається, заповзає в кожну щілину. Нестримно цокотять зуби, надимаються вени, декому кровоточить з носа, декому болить голова. Усіх більш-менш непокоїть «гірська хвороба». Та ось обік вирстає прегарна «Акіля» — бронзова статуя орла з розгорнутими крилами: то найвищий пункт венецуельських Анд на висоті 4 218 м над рівнем моря. Навколо — мертва пустеля. Тільки «фрайлехон» — рослина з вузенькими зубчастими листками, немов прибрана в сріблястий оксамит, обсипаний яскравими жовтявозолотистими квітами, виблискує в холодному повітрі, вкриває синяві верхи гір. А далі вже — чимраз нижче і нижче. А проте ще повільніше, із швидкістю пішоходця. Адже інакше так легко звалитися в безодню з покрученого шляху на цьому головкрутному спуску. Поступово тепліє. На висоті 1 650 м уперше з'являється «чосас» — глиняні непевні хатинки, де туляться венецуельські гірняки. Це — село Беґа. Ще далі, ще нижче — і автобус в'їжджає в Балеру. Термометр показує вже 25° тепла.

Балера, головне місто департаменту Трухільйо, заснована 1780 р. на території, де давніш мешкали індіяни «ескукес». Воно довго лишалось маленьким невідомим сільцем, аж поки п'ять років тому оштрафовані в кілька мільйонів боліварів маракаїбські нафтові компанії замість платити такий величезний штраф вирішили спорудити цей шлях, що, сполучивши Балеру з Маракаїбо, набув собі слави «шляху нафтових веж». Балера, розташована між Маракаїбо і венецуельською столицею Каракасом, стала транзитним пунктом з населенням в 15 000 душ. Та французький кореспондент поспішає далі. Він хоче відвідати Трухільйо, до якого лишається 50 км. Обабіч шляху відносно низькі пагорбки, геть укриті ананасами або високою цукровою тростиною. Крізь туман куряви миготять почеплені до пальмових дахів або стін «чосас» довгасті фіялкові ананаси. Вдалині з'являються обтяжені помаранчами гаї. Та за кілька кілометрів від міста поліційний пост («алькабаля») зупиняє автобус. Він попереджає, що того дня в місті доставлено до лікарні чотирьох хворих на жовту гарячку і що троє з них вже померло. Отже неможливо в'їхати в місто, не зробивши запобіжного щеплення. Пасажири покірно йдуть на пункт щеплення, де вже з 200 людей терпеливо чекають своєї черги. Тим часом вже вечоріє і французький кореспондент вирішає їхати далі. Та автобуси вже не йдуть, йому треба чекати оказії. За годину лише пощастило йому умовитися з шофером випадкового авта і швидко податися геть від цього зараженого нещадною хворобою міста. Минувши першу нафтову оселю Мене Ґранде, вони в'їхали в напівдикий край, ледве заселений нечисленними нужденними тубільцями, що живуть головно з випалювання деревного вугілля. Навколо них — лише тигри, змії, химерно забарвлені птахи та рої москітів. Багаття, що палають перед їх солом'яними куренями, мають відганяти змій та хижаків; дим, принаймні теоретично, має відганяти також хмари москітів. У Кабімасі шофер з невідомих причин не схотів їхати далі, а було вже о другій годині ночі. Примостившися на валізках на бензинонаблагивному пункті, безталанний кореспондент почав дожидатися ранку в товаристві кількох собак, що приєднались до нього. Було чути, як поблизу шумить в трубах, вибиваючись з надр землі, «чорне золото», було видно, як тяглися до неба, відбиваючися в озері між кокосових пальм височенні силуети нафтових веж. І в уяві вставали образи нової Венецуелі. Згадувалося, як швидко зросла її нафтова промисловість після того, як в 1943 р. контролю над нею перебрав венецуельський уряд, як її денна продукція досягла в 1946 р. майже мільйона бочок... А десь з темряви ночі налітали завиваючи вихри, віщуючи початок періоду «алізе» (тропічних вітрів). —ло—

З'ЇЗД ЛИТОВСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ

30 і 31 серпня ц. р. в Швайнфурті відбувся другий річний З'їзд Союзу Литовських Журналістів, на який прибуло 75 активних редакторів і журналістів литовської преси з усіх трьох західніх зон Німеччини, а також багато литовських громадських і культурних діячів та запрошених гостей.

З'їзд почався вшануванням пам'яти померлих робітників литовської преси. Далі пішли привітання: радісними оплесками вітали присутні К. В. Балтрамайтіса, литовського іміґраційного офіцера з Франкфурту і п. А. Е. Девеніене, делеґатку Союзу Литовців Америки — Амерікас Лєтувію Тариба, що в словах повних запалу і водночас реалізму передали своїм журналістам привіт братів з-за океану. Іменем Синдикату Польських Журналістів в Німеччині вітав З'їзд довгою промовою його голова, ред. Бяласевіч, а ред. Которович іменем Спілки Українських Журналістів бажав З'їздові успіху, висловивши надію, що дотеперішня співпраця між поодинокими органами литовської і української преси в новому році поглибиться ще тіснішим контактом між союзами журналістів двох заприязних націй. Обидві ці промови З'їзд прийняв оваціями.

Наради Союзу Литовських Журналістів, до якого належать всі литовські журналісти без огляду на політичні переконання і партійну приналежність, відбувалися в атмосфері повного розуміння потреб часу і були присвячені головно професійним справам, що й відбилося в головних рефератах З'їзду.

У своїх резолюціях З'їзд підкреслив м. ін. потребу поглиблення контакту з пресою інших народів. Головою Союзу Литовської Преси вибрали ред. Меркеліса з Ганау.

На закінчення З'їзду відбулася товариська вечірка, на яку запрошено й українську делеґацію. В дружній, щирій розмові литовські і українські робітники преси мали нагоду обмінятися думками і обговорити актуальні питання з українсько-литовських взаємин, а зокрема позитивної співпраці між пресою й журналістами обох народів.

Варшавське повстання

(Продовження з 88 числа «Неділі»)

То ж нічого дивного, що в польській «Кроніці» (3 серпня), вже за кілька днів по появі згаданого числа «Часу» в нумері, всеціло присвяченому спогадам про варшавську епопею, появився повний передрук статті українського часопису під соковитим заголовком **«Українці про звірства варшавського повстання».** Знову отже перебільшене ідентифікування непродуманої статті в «Часі», з думкою усіх українців і такий коментар: «Навівши названу статтю, мусимо ствердити, що є вона безумовно суворим і рішучим засудженням тих усіх злочинів, які зробили, м. ін., відділи, складені з українців, що їх «Час» таврує і виключає поза відповідальне українське суспільство, підкреслюючи, що вони не перебували в диспозиції зорганізованих українських чинників. «Здається, — пише редактор «Кронікі», — добре сталося, що з українського боку впало це засудження і не може підлягати сумнівам, що знайде воно вислів в становищі всіх міродайних українських чинників, які водночас виключать раз назавжди з українського суспільства тих усіх, що в будь-якій формі приклали руку до злочинів, а бажали б скористати в цій справі з моральної амнестії».

Інвокація «Кронікі» знайшла відголос в колах так званого українського активістичного середовища. Вже в тиждень по її появі в «Часі» появився «Лист до редакції» пана Льва Шанковського, доцента Української Економічної Високої Школи. Пан доцент серйозно зареаґував на домагання польського часопису, а зокрема поважно повірив в інформацію автора спогаду про варшавське повстання п. Сцібора (поміщеного в «Кроніці»), згідно з якою, під час капітуляції Варшави становища при вулиці Креховецкій (на північному передмісті Варшави Жолібож) мали займати відділи «українських СС і власовців». Пан Шанковський, видно, уповноважений до того покликаними чинниками, вияснив при тій нагоді, що пресова квартира УПА-Захід заперечила вже «наплепам, які поширює польська преса варшавського напрямку про діяння УПА» а, м. ін., участь українців у ліквідації варшавського повстання, але й закінчив свою інформацію таким закликом:

«На цьому місці звертаюсь до обох авторів (автора статті в «Часі» і Сцібора — КТВ) з проханням, щоб вони подали ближче назву частини, чи частин, що брали участь у здавлюванні варшавського повстання й їх командира, чи командирів. Може й при ближчому розгляненні покажеться, що немає жадних основ ці частини вважати українськими частинами. Але коли б такі частини дійсно були, то я вповні прихилююсь до зауваження «Кроніки», що проти таких елементів треба виступити не тільки символічно, але й консеквентно, безоглядно. Такі елементи треба дійсно випалити з власного організму. А вже щодо цього не було й немає сумніву в рядах українського визвольносамостійницького табору».

Заакцентування паном доцентом Шанковським невинности визвольносамостійницького — як він каже — табору, як виходить, завжди позитивно наставленого до поляків, у критичного читача, зокрема чужинецького, викликає цікавість і бажання нзати, яке ж становище не активістичних, себто не бандерівських українських кіл? В українських журналістів, які вважають своїм обов'язком бути в пресовій роботі на такому дражливому міжнародньому відтинку оборонцями імени цілого українського народу, повстає потреба зробити в рамах тепер можливого — спробу знайти правду в варшавській українофобській леґенді й знівечити її шкідливе діяння, народжене з прокляття минулого, злої волі, іґноранції та врешті із інспірації ворожого полякам і українцям чинника.

Зачнемо а пріорі від таких констатацій: 1) у ліквідації варшавського повстання не було жодної української військової групи, що виступала, як організована військова одиниця; 2) ліквідацію варшавського повстання провадили німці руками чужинців — партизанських загонів російського авантурника **Камінського** і відділів козацького штабу генерала **Краснова** та, в меншій мірі, РОА **Власова;** 3) леґенду про участь українців творила імаґінація польської вулиці, підсичена старим польським незнанням українців і подекуди пропаґандою штабу Камінського, що видав був навіть своїм відділам наказа, називати себе в пацифікаційній акції польського населення «українцями»; 4) в варшавському повстанні сильно потерпіла варшавська українська колонія, що стала жертвою польської психози «української зради»; 5) з українського боку було вже багато спроб вияснити понуру леґенду з авторитетними польськими чинниками.

В дальшому ході того розгляду розвинемо ширше ці наші тези, присвячуючи трохи місця й загальній атмосфері, в якій дійшло до варшавської трагедії. Покищо зачнемо від презентації офіційних документів, яких багато не збереглося і якими, мабуть, диспонують відповідні державні інституції, пересічному журналістові покищо недоступні.

(Далі буде). **КТВ.**

КРАЇНА НАФТОВИХ ВЕЖ

Венецуеля розташована на крайній півночі Південної Америки приблизно між 2° і 12° північної широти, тобто в тропічній зоні. З півночі вона межує з Караїбським (інакше — Антільським) морем, з заходу — з Колюмбією, з півдня — з Бразілією, зі сходу — з Ґвіяною. Країна посідає площу кругло в 1 мільйон квадратових кілометрів, тобто трохи більша за всю Україну. Ця велика площа заселена лише 3½ мільйонами мешканців, отже густість населення у Венецуелі в 13—14 разів менша, ніж на Україні. Морське узбережжя і особливо широка долина найбільшої венецуельської річки Оріноко являють собою найгустіше заселену низину з родючим ґрунтом, решта країни — гористу місцевість з високими пасмами на північному заході (Кордільєри, або Анди, Де Меріда) і на південному сході (Сієрра Паріма). В басейні Оріноко й в передгір'ях — плянтації кави, какао, цукрової тростини, ананасів, бананів, помаранчові й кокосові гаї, овочеві сади, городи. Польових, особливо хлібних культур мало, і через те деякі сільсько-господарські продукти дорогі, бо їх довозять з-за кордону. Дуже розвинена нафтова промисловість, значно менше — металодобувна в гірських районах. Частина населення затруднена виготовленням столярних виробів з чорного дерева й фарб з рослин з фарбувальними властивостями. Підсоння країни тропічне, гаряче, у вищих районах — помірне. Пори року майже не відрізняються температурою, лише кількістю опадів. Пересічна температура і влітку і взимку в нижчих районах перевищує 25° Ц, у вищих становить 20—25°, а в ще вищих 15—20°. В низинах є небезпечні щодо тропічної малярії місця.

Венецуеля являє собою демократичну республіку — федерацію 13 провінцій, на чолі якої стоїть президент республіки. Населення етнічно дуже строкате: білі фактично посідають в країні панівне становище, але переважну масу населення становлять метиси (суміш білих з індійцями). Крім них, є ще індійці, негри, мулати (суміш білих з неграми). Більшість населення — католицького віровизнання. Державна мова — еспанська, хоч у зв'язку з наявністю торговельних зв'язків з США і американських нафтових та інших фірм в торговельно-промисловій ділянці поширена й мова англійська. З культурного, а почасти й господарського погляду країна дуже відстала: відсоток неписьменних сягає 90 (найбільший в Америці). Українських колоній та організацій у Венецуелі немає.

Один швайцарський журналіст пише про Венецуелю таке:

Венецуеля — країна вдвоє більша від Франції, але дуже рідко заселена. Велика ріка — Оріноко своєю болотнистою водою намулює одну з найкращих родючих земель Південної Америки. Країна перерізана широкими прегарними дорогами навіть на висоті 4 000 м в Андах, панує в ній незвичайна спека, але в самій столиці Каракас клімат добрий.

У Венецуелі росте дерево, що його називають «матапало» — воно вбиває інші дерева. На початку воно в'ється довкола іншого дерева, напр., пальми, згодом його гілля міцнішає, стискає пальму і знищує зовсім; всмоктуючи соки своєї жертви, воно починає творити свій власний пень, з якого виростають гілля і листя і який росте навіть до 20 метрів. Нафтові поля в околиці міста Маракайбо бувають тереном частих катастроф, коли нафта вибухає фонтаном, розриваючи на шматки нафтові вежі. Венецуеля займає друге місце в продукції нафти на світі. У деяких місцях країни її добували стільки, що земля за рік западалась на 30 см. Земля в Венецуелі майже всюди насичена нафтою. Швайцарський журналіст пише: Я бачив ослів, що гинули від спраги, бо вгрузли в землю, насичену нафтою, і не можна було їх витягнути. Я б охоче був вкоротив їх терпіння пострілом з револьвера, але закони Венецуелі забороняють вбивати хворих і здихаючих тварин, а крім того заборонено там носити з собою зброю.

ПРО ПРАВО ДП ЗБИРАТИСЯ

Франкфурт, (ДЕНА). **Як повідомила американська Головна квартира в Европі, в американській зоні Німеччини забороняється ДП влаштовувати поза таборами будь-які збори, демонстрації, паради й ін. прилюдні виступи без попереднього дозволу на них військової управи відповідної німецької провінції. В поясненні до цього розпорядження зазначено, що такі масові виступи не дозволятимуться в тих випадках, коли вони можуть загрожувати громадському порядкові або влаштовуються для протесту проти розпоряджень американської військової управи чи іншої альянтської влади. Осіб, відповідальних за такі заборонені демонстрації притягатимуть до військового суду. В середині таборів, а в разі релігійних процесій і поза ними, переміщені особи можуть вільно сходитися на збори дозволених організацій.**

ВИМАГАЮТЬ АНУЛЮВАТИ ДОГОВІР З БОЛГАРІЄЮ

Лондон (ДЕНА-Ройтер). Газета «Таймс» публікує листа трьох видатних англійських діячів, в якому вони рішуче вимагають відмовитися від визнання мирового договору з Болгарією в разі страти колишнього лідера болгарської селянської партії Петкова. Автори листа — колишній головний дипломатичний радник при брітанському міністерстві закордонних справ лрд Венсітарт, президент брітанської ліберальної партії пані Кертер і член лейбористської партії Блекберн — заявляють, що «комуністична диктатура» досі відхиляла всі протести з приводу цього помилкового вироку. Не можна зважати на ратифікацію мирового договору з урядом, що не тільки не виконує взятих на себе зобов'язань, але й виявив себе негідним офіційного визнання. Бувши ратифікованим, такий договір мусить бути оголошеним недійсним, якщо Петкова буде страчено.

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

— Головними настановами нової чехословацької конституції, опрацювання якої має бути закінчене за кілька місяців, є дальший розвиток «чехословацького соціялізму», збільшення в землеволодінні питомої ваги держави і надання певних автономних прав Словаччині.

— Наближаються до кінця переговори між Канадою та Ньюфаундлендом про приєднання його до Канади як її 10-ої провінції.

— Із 20 000 судетських німців, що їм як антифашистам надано право залишитися в Чехословаччині, майже всі заявили бажання переселитися до Німеччини.

— Бразілійський делеґат в сільсько-господарській організації ОН д-р Кастро, що прибув до Лісбони, їдучи на женевську конференцію цієї організації, пропонує культивацію в південній Европі деяких невідомих там тропічних сільсько-господарських рослин, що могли б поліпшити харчове становище Европи.

— 12 американських пароплавів з більш як 50 000 тонн військових матеріялів для грецької армії пливуть тепер з Америки до Греції.

— Як повідомляють з Лондону на підставі вісток з Москви, советський уряд має намір поновити торговельні переговори з Великобрітанією, якій він згоджується постачити у великій кількості збіжжя, рибні консерви й будівельний ліс.

— Як знову твердить домініканський уряд, на острові Куба організована, очолена комуністами інтернаціональна бриґада, що готується напасти на домініканську республіку. Домініканський уряд просить уряд Куби інтернувати членів бриґади й передати домініканській республіці їх зброю.

— Конференція брітанського комонвелту в Канберрі висловилася за надання Японії повного самоврядування, як тільки в ній буде вреґульовано мирне становище. Конференція мала закінчитися 2 вересня.

Відповідь С. Драгоманову

(Ще про взаємини нашого письменника з літературами західніх народів)

НАПИСАВ Л. ГРУШЕНКО

В 56 числі «Неділі» видрукували ми статтю під заголовком «В Европі — не в Европу!» із підзаголовком «Думки про взаємини нашого письменства з чужими літературами». В тій статті висловили ми такі головні думки:

1) Ми не потребуємо «відкривати» Европу, бо ми були і є европейцями від самого початку нашої історії. Правда, завойовники України старалися нищити европейські ідеали на Україні, але український нарід боровся із чужинними гнобителями (М. Хвильовий) і ніколи не дозволяв відривати себе від культури Західнього Світу.

2) Коли наші письменники хочуть зацікавити Західний Світ своєю творчістю, то мусять дати щось оригінальне, нове ідейно та формально, а пізніше ще треба знайти шлях до чужого перекладача та видавця, іншим словом, треба особистих зв'язків із чужим культурним світом, бо чужинці не знають нашої мови і самі не звернуть уваги на наші, навіть високоякісні, літературні появи.

Наша стаття викликала завваги пана С. Драгоманова в 68 ч. «Неділі». Пан С. Драгоманов не спростовує ані словом моїх головних думок, тільки звертає увагу на те, що я в підзаголовку ужив слова «чужинні» літератури. І вся критика моїх думок, на погляд автора, міститься в тому, що не треба уживати слова «чужі» літератури, тільки треба писати «англійська», «французька», «німецька» — література, бо слово «чужий» значить те саме, що «ворожий», а ми перекладаємо не з «ворожих» письменств, тільки із таких, що є нам «рідними» духом, хоч і писані не нашою мовою.

Гадаємо, що легко буде вияснити оте непорозуміння із за слова «чужий», на якому побудована вся критика шановного автора. Та ж ніхто ніколи в Україні не вживав слова «чужий» у значенні «ворожий», як твердить автор. Згадаймо хочби Шевченкові слова із поеми «Посланіє», де поет кличе до земляків:

«Учітеся, брати мої!
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь!»

Невже хтось міг би подумати, що Т. Шевченко закликав своїх земляків навчатися «чужих» це зн. «ворожих» ідей. Та не тільки колись слово «чужий» не мусіло тепер означати «ворожий». Вистачить розгорнути щойно видане перше число «Нашої Мови» (Мюнхен, 1947), щоб побачити що «чужий» — це не те саме, що «ворожий». Там пишеться, що «**повага до чужої мови** — значить **повага до культурних здобутків іншого народу**», що ми «повинні **шанувати чужі мови**», але й любити й поважати рідну мову (стор. 5, 6, 7).

І тому то ми вжили слова «чужий», «чужі літератури», бо **ми шануємо і поважаємо ті чужі письменства**, і завжди кликали наших письменників, щоб були у найтіснішому контакті із літературами інших народів, а про якусь «ворожість» у нашій статті немає навіть найменшої згадки, вона зродилася чомусь то в уяві нашого критика, щоб було із чим полемізувати.

Та й ще одна дрібничка у статті С. Драгоманова.

Автор не радить вживати слова «чужий», «чужі літератури», але сам чомусь то пише про підхід до «іноземних літератур». Невже московське слово «іноземний» краще за наше «чужинний»?

На цьому можна б закінчити нашу відповідь, але в статті С. Драгоманова згадано ще й інші справи і на них треба також відповісти.

Автор згадує про Лесю Українку і М. Драгоманова і ними, як авторитетами, хоче підтримати свої міркування. Воно правда, що Л. Українка була «соціялісткою», але ж, запитаймося шановного автора, чи її творчість — це вияв «соціялістичної» ідеології? Чи найкращі твори цієї письменниці, такі як «Лісова пісня», «У пущі», «Камінний господар», або хочби поема «Роберт Брюс» (про неї автор згадує) побудовані на ідеології «історичного матеріялізму»? На нашу скромну гадку із Лесею Українкою повторяють у нас ту саму історію, яку колись, ба ще й тепер деколи! — роблять із Шевченком. Кожна партія заявляє, що ті великі письменники — це їхні ідеологи... А як воно в дійсності є? Вони творці всього українського народу, вони чисте гірське джерело із живущою і цілющою водою, яку п'є і питиме до віку ввесь український народ. І тому не слід закаламучувати оту чудесну купіль партійними, вузькими ідеологіями. Не треба звужувати їхнього значення, не вільно обмежувати їхню творчість будьяким Прокрустовим ліжком партії.

Згадуючи Михайла Драгоманова — пише С. Драгоманов таке:

«Він еміґрант-українець уважав батьківщиною всяке місце, де є культура і цивілізація».

Не знаємо, чи великий учений Михайло Драгоманов підписався б під повищими словами С. Драгоманова, — але знаємо, що сьогоднішні англійські і французькі соціялісти інакше дивляться на цю справу. Та й знаємо ще також, що висловлювати такі думки саме тепер, коли сотні тисяч наших еміґрантів примусово живуть на чужині, де є «культура і цивілізація» — це щонайменше не на часі... Та навіть як і правдивий погляд М. Драгоманова про батьківщину, то його тепер заперечують своєю діяльністю англійські, французькі, німецькі, польські, чеські і, думаємо, також українські, соціялісти. Їм усім рідна батьківщина завжди ближча, як чужа країна, хочби вона була навіть із найвищою «культурою і цивілізацією», і ніхто із тих чужих соціялістів не хоче заміняти своєї бідної і, може деколи, менше культурної і менше цивілізованої батьківщини, на чужу кращу, багатшу та культурнішу країну. А найголовніше у цій справі те, що ніхто із правдивих соціялістів-демократів Заходу не вимагає такого насильства від інших народів і держав, навіть від найнекультурніших, ба, ще більше, навіть самі англійські соціялісти дають волю дотеперішній індійській колонії.

Та при згадці про Мих. Драгоманова треба звернути увагу ще на одну справу.

В нас є люди, що уважають діяльність того великого нашого вченого за шкідливу, ба навіть за зрадницьку. Та є й такі, що вірять немовби то М. Драгоманов був непомильною людиною і все те, що він колись зробив, чи написав — це й сьогодні святе та непомильне, хоч від смерти його минуло пів сотні літ. Вважаємо обидва погляди за невірні, за перебільшені Признавати непомильність Мих. Драгоманові — це заперечувати думки самого цього нашого великого вченого, що все своє життя боровся за право шукати правди. М. Драгоманов написав був працю про Шевченка на основі тодішнього стану Шевченкознавства. Сьогодні, мабуть, ні один шевченкознавець не підпишеться без застережень під працею М. Драгоманова про Шевченка («Шевченко, українофіли і соціялізм»), бо нововіднайдені джерела інакше насвітлюють творчість Тараса.

Мих. Драгоманов — це великий наш учений; він також прапаґатор західньоевропейських думок між українцями, головно західніми, він учитель великого свого учня — Івана Франка; це великий амбасадор українства в Західній Европі. Це його незаперечні і вічні заслуги перед українським народом. Але ж не вся його діяльність була без помилок. Це пізнав пізніше і найбільший його учень — Іван Франко і виступав у дечому проти свого вчителя. До його помилок можна б зарахувати хочби й ту думку про «батьківщину», яку навів у своїй критиці С. Драгоманов. Тут правду має таки «неосвічений» (як думав М. Драгоманов) Т. Шевченко з своїм вічно правдивим «Нема на світі України, немає другого Дніпра».

Кінчаємо. С. Драгоманов писав у своїй критиці нашої статті, що ми «виходили з помилкових позицій, а тому і наші висновки помилкові» та що, підхід до тієї проблеми (наші взаємини з европейськими літературами) мусить бути інший». Але сам критик не зачепив навіть наших головних думок, тільки спинився на несуттєвій справі значення слова «чужий», яке він розумів як «ворожий», а воно ж не відповідає дійсному значенню цього слова в устах українців, колись і тепер. Тому ніяк не можемо зрозуміти, чому треба б «інакше підходити до справи», про яку ми писали у своїй першій статті.

МАЙБУТНЄ ТАБОРОВИХ ШОФЕРСЬКИХ ШКІЛ

Майже у кожному таборі є шоферська школа. Є школи добре устатковані, що мають досить приладдя і різних моделів, а навіть по декілька власних автомашин. У їх користуванні є власний ґараж, окрема заля для викладу і гарно обладнана ляборaторія для практичного вивчення окремих деталів автомашини. Вже сотні людей закінчили ці школи і працюють шоферами, або в автомайстернях.

Є по наших таборах шоферські школи з терміном навчання шести тижнів. Таке скорочене навчання не відповідає нашим вимогам. Є школи, у яких навчання провадиться три до чотирьох, або й більше місяців. У таких школах учні мають кращу можливість вивчити деталі самоходу, і крім того викладалися ще конче потрібні на еміґрації дисципліни, як рідня мова, історія і географія України тощо. У більшості таборів вже багато мешканців набули фаху шофера і здавалося б, що з цією справою треба покінчити. Але ні.

Враховуючи достатню кількість устаткування і обладнання є можливість продовжувати навчання в цих школах. А саме: перетворити їх на школи автомехаників. На базі шоферської школи можна організувати курси трактористів. Цей фах потрібний і на нього є попит у всіх країнах нашого майбутнього поселення.

П. Т.

Друковане слово в пропаґанді нашої справи серед чужинців

(Доповідь д-ра Степана Барана на I З'їзді Українських Журналістів у Н. Ульмі 2 червня 1946 р.)

По першій світовій війні до наших днів.

Створення української незалежної суверенної держави в рр. 1917—1919 і збройна боротьба за її втримання проти воєнного наступу советської Московщини і Польщі зробила на якийсь час актуальною українську проблему і в міжнародній політиці. Зовсім природньо, що заговорила про це і европейська преса — в Німеччині, Англії, Франції і Італії, а дещо і за океаном у США та Канаді, не кажучи про пресу дрібних держав, як Польща, Чехословаччина і Румунія, які в рр. 1918/19 захопили частини українських земель, або повоєнну Мадярщину, що не зрікалась своїх претенсій до українського Закарпаття. Довгий ще час йшла збройна боротьба з советським окупантом, а підпільна боротьба проти двох головних окупантів — Советського Союзу і Польщі не переривалась ніколи аж до наших днів. Від 1942 р. розпочалася теж збройна боротьба і проти німецького окупанта, що послідовно винищував українське населення, руйнуючи нещадно його культурні надбання та вивозячи сотні тисяч українського населення, новочасних невільників, на примусові роботи до Німеччини. Вже з 1941 р. віджила наново збройна боротьба і проти советського московського окупанта, що захопив західньо-українські землі і виконав уповні відносно України політичний заповіт царя Петра I. Те все давало матеріял і для преси і поза кордонами українських земель і нагадувало світові про українські визвольні змагання та пригадувало потребу розв'язки української державної проблеми.

Короткий період власної національної державности дав можливість поширення української пропаґанди за допомогою пресових бюр при українських посольствах і дипломатичних місіях у різних европейських державах, статтей в чужинецькій пресі і окремих публікаціях з українською тематикою, головно державницького змісту. Наша державна катастрофа в рр. 1919/20 спричинила незабаром велику українську військово-політичну еміґрацію, насамперед до Австрії, а у ще більшій мірі до Чехословаччини, звідки частина перейшла до Німеччини, а дальше і до Франції. Малі гуртки наддніпрянських еміґрантів залишились в Болгарії, Румунії, Югославії, Італії і Бельґії, а доволі поважна скількість і в Польщі, де перебував еміґраційний уряд У. Н. Р.

Безпосередньо після нашої державної катастрофи найбільше скупчення української політичної інтеліґентської еміґрації, а перед тим і всі майже наші дипломатичні місії, що виїжджали за кордон, опинились у Відні, що в рр. 1919/21 був головним осередком нашої еміґрації, а від 1921 р. — Прага. Наші посольства і дипломатичні місії проіснували недовго. Їх зліквідовано в рр. 1921/23 по устійненні кордонів між Польщею і Советським Союзом рижським договором і оішенні антантських амбасадорів у Парижі 15 березня 1923 р. На жаль, в ті часи — 1919/23 — ми дуже мало зуміли використати друковане слово в пропаґанді нашої справи серед чужинців. Основні пресові бюра лиш у зовсім дрібній мірі виконали своє завдання. Серед численної наддніпрянської еміґрації не було тоді фахових журналістів із знанням европейських мов і політичних обставин західньої Европи, яку побачили перший раз у житті. Ще мабуть найліпше працювало пресове бюро у Відні, де вже в 1907 р. існувало перше взагалі в нашій історії українське пресове бюро д-ра Володимира Кушніра. Тих бюр було два — одно при посольстві УНР, що його вели буковинці: ред. Юрій Сербенюк і д-р Валеріян Бриндзан і при посольстві ЗОУНР, що його вміло провадив молодий галицький журналіст, Володимир Біберович (тепер в Оттаві, Канада) і всі вони знали добре німецьку мову і віденський політичний ґрунт. Подавані ними вістки з перших років по розвалі Австрії з нашого життя із наших змагань, були тоді на сторінках німецької, а далі й іншої европейської преси. Пресову обслугу в Югославії, головно в хорватській і словінській пресі, зумів зорганізувати проф. Гриць Микитей, що стояв у проводі місії ЗОУНР в Београді.

Пресову пропаґанду, але не в формі бюра, вели в Німеччині д-р Євген Левицький і д-р Дмитро Донцов. Там існувало в Берліні від 1918 р. Deutsch-Ukrainische Gesellschaft (Нім.-укр. Т-во), що видавало добре до популяризування серед німецького світу значення української проблеми в її найширшому розумінні, до самостійницько-державного включно. Основоположником і головою того товариства був д-р Павль Рорбах (Rohrbach), видатний знавець східньо-европейської проблеми, а зокрема і російських відносин. Був він прихильником розбиття Росії на національні держави, а передовсім створення самостійної української держави і сам на цю тему написав чимало. Теж одним з основоположників і генеральним секретарем та властивим керівником згаданого товариства і журналу «Die Ukraine» був відомий німецький журналіст, д-р Аксель Шмідт (Schmidt), редактор журналу «Die Deutsche Politik» в рр. 1917/21 і журналу «Der Deutsche Gedanke» — 1925/28, автор брошур і статтей про східню Европу і зокрема про українське питання.

Обидва вони ставились прихильно до українців і їхніх державницьких змагань, що видко з змісту їхніх статтей і публікацій, хоч приходять там і критичні завваги під нашою адресою. Згадати тут треба і д-ра Ганса Іберсберґера (Ubersberger), професора історії східньої Европи у віденському університеті та директора Інституту для ближчого і дальшого Сходу, що в 30-ти рр. перейшов до Берліну. Перед першою світовою війною був він політичним дорадником австрійського престолонаслідника архикнязя Франца Фердинанда, що загинув у Сараєві 28 червня 1914 р. з рук сербських заговірників. У червні 1912 р. влаштував він зустріч цього престолонаслідника з відомим видатним українським послом до австрійського парляменту, д-ром Євгеном Олесницьким. Франц Фердинанд хотів безпосередньо обізнатись з українською проблемою від провідного українського політичного діяча, що недавно перед тим побував у Петербурзі, Москві і Києві. Посол Євген Олесницький мав тоді з престолонаслідником довгу розмову віч-на-віч на тему українського питання про яке реферував йому д-р Євген Олесницький, вручивши йому окрему записку. І, як говорив мені проф. Іберсберґер кілька днів пізніше, — якому я тоді доміг познайомитись з д-ром Олесницьким, посол Олесницький зробив на архикнязя Франца Фердинанда незвичайно корисне враження, що архикнязь підкреслював кількакратно у своїй розмові з Іберсберґером. Проф. Іберсберґер стояв близько австрійсько-німецьких католицьких кіл князя Ліхтенштайна і містив статті в їх пресі. Був це тип не кабінетного вченого, але тип живого журналіста, в додаток і карієрист, що цікавився проблемами поточної політики, зокрема і українським питанням, яке знав доволі добре. Свого часу і я був його учнем в часи моїх студій у віденському університеті; з його школи вийшов і д-р Іван Німчук, редактор «Діла», тепер на еміґрації редактор «Християнського Шляху». Учнем Іберсберґера був також д-р Ганс Кох (Koch), німецький історик і публіцист, родом зі східньої Галичини, в рр. 1918/21 сотник генеральної булави УГА, від 1929 р. доцент церковної історії у віденському університеті, пізніше професор університету в Кеніґсберґу. Володів він вже змалку добре українською мовою, мав особисті знайомства в галицько-українських колах, знав наші відносини, читав українську пресу і видавництва та ставився прихильно до українців. У своїх університетських викладах порушував і українську проблематику і писав статті німецькою мовою про українські справи.

(Далі буде).

ВИСТАВКА В МІТТЕНВАЛЬДІ

Як довідуємось, в міттенвальдському таборі «Єґерказерне» відбудеться 7 вересня ц. р. святочне відкриття виставки досягнень табору за один рік його існування.

В день відкриття виставки театральна Студія Йосипа Гірняка поставить в таборовому театрі драму Лесі Українки «Оргія».

До Організаційного Комітету виставки увійшли крім представників місцевого IPO також вищі американські офіцери з Бад Гельц.

Виставка звертає на себе увагу всього українського загалу.

Про нас за океаном

ПРЕДСТАВНИК УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНСТВА В КАНАДІ

Як повідомляє українська преса з США, інж. А. Кішка, генеральний секретар Бельґійського Комітету Допомоги Східньо-слов'янським Студентам, відвідав університет Ляваль в Квебек. Наш земляк був особистим гостем міністра фінансів, п. проф. О. Ґаньон, який влаштував з нагоди його візити окреме прийняття, на якому були присутні запрошені представники університету. У цьому вужчому крузі міг інж. Кішка викласти проблему допомоги українській — як і іншій східньо-слов'янській — університетській молоді на вигнанні. Зокрема треба відзначити розмови інж. Кішки з ректором університету Монсіньором Вандрі й ґен. секр. Монс. Паран та керівником університетської католицької молоді, проф. унів. Ікоґеном. Плян інж. Кішки його крок на канадійському академічному терені дає повну надію на конкретні висліди в дельших — вже початих — переґоворах.

Треба додати, що в дорозі до Америки, інж. А. Кішка затримався в Швайцарії, де мав розмови на тему допомоги українським студентам з керівниками «Пакс Романа» у Фрибурзі, й «Волрд Студент Реліф» у Женеві.

В Мадриді інж. А. Кішка був гостем української студентської колонії, з 29 звернув глибоку увагу й цей перший стипендиятів «Обра Католіка де Асістенсія Універсітарія», для приїзду яких він поклав рік тому перші основні заходи.

В Лісбоні інж. А. Кішка був принятий Кардиналом-патріярхом Серехейрою, й представниками «Портуґальської Молоді».

Приїхавши до Америки, інж. Кішка уважав своїм першим обов'язком зложити візиту українським греко-католицьким Владикам, К. Богачевському й Сенишинові.

В Оттаві, при нагоді міжнар. Марійського Конґресу, інж. А. Кішку прийняв Кардинал Тіссеран.

НАРАДИ ЕКЗЕКУТИВИ ЗУАД КОМІТЕТУ

12-го і 13-го липня у Філядельфії засідала Екзекутива Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету. В нарадах за голосуванням адв. Івана Панчука з Детройту взяли участь: Микола Мурашко, д-р Лонгин Цегельський, д-р Павло Дубас, Євген Рогач, д-р Володимир Ґалан, а з ширшої управи п-і Олена Лотоцька і Жанетта Бенцаль, адв. Роман Смук із Чікаґо і ред. Богдан Катамай. Реферував справи головний директор д-р Ґалан.

З'явились також на нараду допомогові діячі з Европи, інж. А. Кішка, що веде акцію допомоги українським студентам у вищих школах і д-р Володимир Пушкар з Франкфурту, відпоручник ЦПУЕ з Німеччини. Вони подали про стан потреби і праці в обох ділянках.

Обговорено головно пляни допомогової праці в Европі, спосіб кооперації з українським допомоговим фондом Канади та справу якнайскорішої висилки представників ЗУАД Комітету до Европи для допомоги, поради і оборони скитальців. Вирішено подати негайну допомогу скитальцям, яких по «чистках» виключено з таборів IPO, а, крім того, ухвалено 12 тисяч долярів на допомогу українським вченим, відновленому Науковому Товариству ім. Шевченка і українській молоді-пластунам на скитальщині. Вирішено пожвавити акцію збірки і пересилки одягу за допомогою жіночого комітету під проводом п-ні Бенцаль (у Нью-Йорку) та харчових пачок через комісію під проводом п-ні Лотоцької у Філядельфії.

П. Роман Смук передав до каси Комітету чек на 10 000 долярів, як першу частину прибутку з концерту дня 10 травня ц. р., на якому промовляв відомий фільмовий артист з Голлівуду, Іван Годяк. Іван Панчук передав знову Комітетові чек на 1 500 долярів від Допомогового Комітету в Детройті.

ВАҐУ ПАЧОК ДЛЯ СКИТАЛЬЦІВ ЗБІЛЬШЕНО ДО 22 ФУНТІВ

Українська преса за океаном подає до відома зацікавленим, а зокрема нашому жіноцтву та всім відділам «Союзу Українок Америки», що від понеділка 16 червня ц. р. до скитальців у Німеччині й Австрії можна посилати пачки вагою до 22-ох фунтів, отже: вдвоє стільки ваги, як дотепер.

Учениці Дівочої Академії СС. Василіянок випросили це у президента Трумена. Українські учениці нашої Дівочої Академії на Факс Чейзі коло Філядельфії недавно звернулися листовно до президента Трумена з просьбою збільшити ваґу посилок до скитальців. Президент Трумен відповів їм ласкавим листом, що він зарядив, щоб пошта виконала це бажання добродійних студенток. І справді, наші студентки за кілька днів одержали з бюра Генерального Постмастера у Вашінґтоні відповідного листа.

Кожному слово

ДОТЕПИ ПАНА ГОЛОВИ УПРАВИ

В Таборовій Раді Української Оселі в Реґенсбурзі відбулися вибори нового голови Управи. На цю посаду більшістю 15 голосів проти 4 при 2, що втрималися від голосування, обрано п. Я. Сербина.

П. Я. Сербин з цього приводу виголосив промову, в якій, подякувавши за обрання, за «Вісником Оселі» сказав таке:

— Між частиною мешканців Оселі є тенденція, яка доказує, що не всім залежить на тому, щоб наша Оселя могла влаштувати своє життя як найкраще. Ці панове копають дальше Збруч і немає в них доброї волі. Рівночасно хотів би я тут з'ясувати, як я уявляю собі дальшу мою працю в нашій Оселі. Всі мешканці Оселі мають право домагатися від мене зложення відповідної заяви. Саме життя докаже правильність мойого плану праці.

Хочу заявити Таборовій Раді, що прийнявши на себе цей важкий і дуже відповідальний обов'язок, буду старатися віддати все своє знання на службу загалу. Так як досі, і в майбутньому не буду стояти на службі партії чи групи, але проводитиму всі справи під кутом загального добра, без уваги на релігійну чи партійну приналежність. Хочу вас запевнити про мою щирість, тим більше, що в моїй природі лежить праця для добра загалу. Найближчі дні принесуть нам нові несподіванки. Треба буде докласти віх зусиль, щоб усе вийшло нам на користь. Я ніколи не зумію виконати своїх завдань, якщо не матиму вашої моральної й фактичної піддержки. Теперішній склад нової Таборової Ради дає мені повну надію вірити в те, що спільно будемо тягнути віз, бо нова Т. Рада відзеркалює настрої цілого громадянства. Якщо серед опозиції є добрі інтенції, то вона скоріше чи пізніше прийде до переконання, що вона помилялася. Не бачу в нас причини для опозиції, бо тут немає за що боротися, тут треба всіма силами спільно боронити наших справ. Ніяких важніших проблем не буду вирішувати без узгіднення з Таборовою Радою. Якщо Таборова Рада і громадянство буде спільно працювати, зі зрозумінням нашого положення, тоді зможемо дійти до тих ідеалів, до яких змагаємо. Хочу, щоб і наші національні меншини почували себе, як у своїй хаті. З нашої сторони ніхто не буде їх кривдити.

Ця програмова промова п. Я. Сербина яскраво характеризує його ментальність, яка зрештою цілком відповідає ментальності більшости новообраної Ради. Характерною рисою тієї ментальности є безоглядна віра в свою безпомильність й необмежена самозакоханість, вихована минулим цього обранця. Чому, наприклад, говорити про мешканців, яким ніби не залежить на тому, щоб «наша Оселя могла влаштувати своє життя якнайкраще» й закидати тим мешканцям, що «вони копають дальше Збруч і немає в них доброї волі?» Чому та наївна умовність: «Якщо серед опозиції є добрі інтенції, то вона скоріш чи пізніше прийде до переконання, що вона помиляється»? Нащо творити серед мешканців оселі психічну напруженість такими словами: «Найближчі дні принесуть нам нові несподіванки. Треба буде докласти всіх зусиль, щоб усе вийшло нам на користь»?

Чому п. Я. Сербин не бачить в Реґенсбурзькій Оселі українців причин для опозиції? Чи знає він, що то є опозиція в представницькому виборному органі? Яка її роля? Немає за що боротися, бо треба всіма силами спільно боронити наших справ? А що робити, коли є такі, які **не хочуть** спільно боронити те, що у всіх демократичних країнах спільно боронять: свободу слова, свободу ширення друкованих творів. Хто тоді, як не опозиція, ті речі боронить, має добрі інтенції щодо загалу в той час, як інші хочуть рота затикати й прикрити лиходійство людей з лихими інтенціями?

Побажаємо п. Я. Сербину не захоплюватись перемогою й не думати, що все гаразд у Реґенсбурзі, що він наперед безпомилковий й що опозиція така вже непомилкова, мовляв, їй прийдеться в майбутньому переконатися, що вона всюди й завжди помилялася. Треба реальніше дивитися на речі й уміти реально їх оцінювати. А головне: трохи виявити бажання знати що таке правдива демократія: що вона не плащик, а поважання думки інших й вперта праця навіть з участю опозиціонерів. Бо як би їх не було, то реґенсбурзькі українці побачили б не те, що нині ще бачать. — **Оселенець.**

Театр і фільм

ВСЕ НА СВОЄМУ МІСЦІ

З приводу вистави «Народній Малахій» в Ашафенбурзі

Маленьку людину, Малахія Стаканчика, заскочила революція. Вона і не помітила його, однак вжахнула так, що Малахій замурувався від неї. Але вихор залітав у комірку і в ній було чути смертні зойки і на неї бризкала кров жертв.

Трудно думає Малахій, бачить, що пересидіти в затишку не можна і не повинно. Коли світ шаліє і людина потопає в бруді і злобі, не має він права ховатися, бо він знає, як напутити людину, як очистити світ. Він один знає. Треба тільки сказати іншим — «власть имущим». В затьмареній душі мрійника, ідея стає манією — шукати голубу мрію — реформувати людину. Шукати голубу мрію для людини здорового розуму — безглуздя.

Кум не задумався над революцією. Він зразу пізнав, що це таке. Це — чуже, непотрібне і вороже.

Трагізм Малахія, який з нелюдською мукою топче і відкидає в ім'я своєї ідеї-манії все дороге і святе, виявляється в повній мірі вже в першій дії.

Малахій, в інтерпретації **В. Блавацького,** так досконало задивлений в свою мрію, з такою мукою рве всі пута. Моторошним співом «Інтернаціоналу» намагається заглушити своє святе-святих: «Милость мира», відштовхує плоть своєї плоті — улюблену дочку з нетутешньою душею — Любу, велику неземну любов.

Д. Дичківна в ролі Люби кожним рухом виявляє повну свою недоторканість революцією. Пряма спадкоємниця Малахія фанатично прямує до своєї мети — врятувати батька за всяку ціну. Йдучи за тією метою втрачає все і гине на смітнику міста.

Представник здорової народньої думки — кум, прекрасний психолог, розумний, навіть мудрий.

Б. Паздрій — в ролі кума, здається, трошечки марнотратить гумором, трошечки закомічний. Тим зменшує значність постаті, її поважність і подекуди зриває драматизм подій. Так, в уряді, де доходить до виявy питомої ваги твору в діялозі:

— Мене післав народ — твердить Малахій і ясно глядачеві, що це є його хоробливa уява.

— Ні, народ післав мене, щоб тебе повернути — каже кум і ясно, що правда тут.

Сцена в Р. Н. К. чудово передає належне, а саме відірваність уряду від країни, в якій вони діють. Два механічні «товариші, яким так чуже, далеке, незрозуміле і байдуже все українське. Тут зустрічаються всі персонажі, а потім в домі божевільних. Макабричне явище божевільні посилюється виконанням артистів. Всі несуть свої тягарі накинуті дикою добою. А на тлі мук загального знечення зосереджена на собі, закохана в себе постать еротомана в прекрасній інтерпретації **Крижанівського.** І тут же — друга теза: — «Вернись, бо загинеш» уперто і переконано вмовляє кум свою хрищеницю. Але здоровий розум безсилий...

Розгортається похід до загибелі — Малахій, Люба, Оля, а за ними бачаться — тисячі. А на тлі того походу опромінена візією Єрусалиму — Агапія. **С. Горленкова** в тій ролі зворушує до сліз.

Остання сцена довершує образ шаленої брудної доби. Господиня, дівчата, гості... Розпучливий спів вульґарного «колечка» загиблої Олиної душі — акомпаньямент до смерти Любови.

Все на своєму місці. Кожний деталь продуманий. Прекрасні німі сцени. Дбайливе виконання другорядних ролей. Все тримає глядача в сталому напруженні. Викликає сильні емоції.

Ще й ще згадується автор. Ті, що його знищили у розцвіті творчої праці, знали що вони роблять. Знали чому він **ворог,** бо його сатира шмагає, як вогненний бич.

О. Чернова.

КОНЦЕРТ ЕСТОНСЬКИХ СОЛІСТІВ В АШАФЕНБУРЗІ

На цей раз нечисленну публіку залі в «Боа Брюле» захоплював виступ солістів естонської державної опери. Передовсім треба відзначити співачку **Лідію Аадре.** Сильне та приємне ліричне сопрано, з доброю технікою, що, відповідаючи вимогам оперової сцени, цілком заслужено ставить її в ряди добрих оперових сил. Кілька естонських пісень в її виконанні своїм настроєм та кольоритом дали змогу нашій публіці відразу відчути характерні мелодійні риси народу півночі. Та Лідія Аадре не обмежується лише майстерністю в цьому жанрі. «Сцена з листом» з опери «Євгеній Онєгін» Чайковського завершеністю виконання ще зайвий раз довела, що перед нами співачка, репертуар якої сягає в досконалій формі інтерпретації творів світової оперової літератури.

Тепер Пауль Людіґ — фортепіян — виявився бездоганним акомпаньятором та імпрематором, тоді як в сольових речах: в Ґ-дур баляді Шопена та Рапсодії Ліста, технічно добре ним опанованих, в правій руці, в пасатах, бракувало, часом, чіткости та «блискучого бісеру» — так потрібного особливо при виконанні творів Шопена. Треба додати, що недоброякісний інструмент не дозволив виконавцеві повністю виявити своє мистецьке обличчя. Чельове сольо Кіріла Татара в переконливому та технічно-зрілому вигляді справило на публіку приємне враження, хоч іноді була б бажана присутність більшої темпераментности.

А. Мірошник.

Концерт хору «Сурма»

У своєму мистецькому турне по Баденії і Вюртемберґу зупинився відомий чоловічий хор »Сурма» під орудою проф. Плешкевича на два концерти в місті Етлінґені біля Карльсруе. Перший концерт, призначений для мешканців українського табору, відбувся 30 липня в театральній залі табору, наступного дня хор виступав у так зв. Штадтгалє для німців, громадян міста, що були повідомлені про концерт окремими великими афішами німецькою мовою та спеціяльно розісланими запрошеннями.

В обох концертах мав хор поважний успіх, хоч саме виконання програми другого дня концерту було краще, як першого. «Сурма» — хор, що має вже свою марку, а її дириґент, проф. О. Плешкевич, старий практик, відомий ще з собору св. Юрія у Львові. Сам хор «Сурма», — на нашу скромну думку, — один з перших, щодо голосового матеріялу, хорів нашої еміґрації. Тенори, баси і баритони в ньому вирівняні, здібні до найвищих піяно і фортіссімо; хористи технічно добре вишколені, солісти високої якости (баритон, повинен підтягнутись!).

Один з найбільших фільмових потентатів США відвідав (з дружиною) нещодавно Німеччину. (ДЕНА)

Програма концерту «Сурми» з 4 частин: клясичних, народніх, партизанських та веселих пісень. Вибір творів — величезний, попри відомі заскакує вас хор новинками, як от «Ой, на горі та женці жнуть» в композиції О. Кошиця чи партизанськими піснями, що виконувані уперше в концерті, роблять справді велике враження і зворушують до сліз. За пропаґанду цієї саме пісні хорові належить спеціяльне визнання і подяка.

Концерт «Сурми» в таборі пройшов при набитій залі, що щиро й міцно вітала оплесками виконавців програми. Другий концерт, призначений для німецької публіки, що виконувався в акустично прегарній залі, не зібрав численної публіки, половина місць була вільна. Спека, ферії чи типове німецьке наставлення до чужинця і його мистецтва винні у цьому — невідомо, бо рекляму було зроблено добре, використовуючи для неї всі можливості. А шкода, бо концерт був справді надзвичайний і тих, коло дві сотні німців (до речі поважніших громадян міста, з бурмістром на чолі, що їх запрошено листовно), які його прослухали, не могли нахвалитись хором, його дисципліною та голосовими даними, а три німецькі пісні, виконані на закінчення цього концерту, хор мусів на вимогу публіки повторити. Видатнішим німцям було дуже прикро, що їх земляки поставились так байдуже до цього концерту і вони вибачались і перед дириґентом і перед ініціяторами імпрези.

Та коли неповагу німців до цього концерту можна ще сяк-так оправдати, то ніяк не можна зробити цього щодо своїх, зокрема так зв. «вельферату» і так зв. культурно-освітньої референтки при ньому, які до концерту поставились щонайменше невідповідно і про підготову залі та про хор подбали так, якби це концертувала група якоїсь гіршої марки або нудний та байдужий хор. Так зв., культурно-освітня референтка, що, звичайно, і в дрібницях виявляє надто енерґії і має до своєї диспозиції цілий апарат, не поцікавилася ні підготовою залі, ні харчем для хору, — окремим людям довелося в останню хвилину випадково захопленим автом звозити самим крісла з блоків до залі, а наступного дня, — після того, як хористи концертували на одній вечірній юшці без хліба, — забезпечити гостей від «голої» кави на сніданок своїм власним хлібом, додавши до нього кілька буханців, випрошених у начальника табору. Таке ставлення до носіїв рідної пісні, кваліфікує таборових референтів аж надто добре. Прикро писати про ці речі, але в ім'я правди написати треба, щоб знову не доводилося нашим мистцям перевіряти на собі «культуру» культурно-освітніх референтів нашого табору.

Анатоль Курдидик.

УКРАЇНСЬКІ СКИТАЛЬЦІ

О, краю наш! О, Мати-Україно!
Закрили сльози вільний світ Тобі:
Своїх дітей з далекої чужини
Чекаєш Ти в тривозі і журбі.

А діти ті, розкидані по світу,
З Твоїм Ім'ям ідуть поміж людьми,
Які не можуть навіть зрозуміти,
Чом не вертаємось до Тебе ми.

Ми несемо Твої страждання й болі
В широкий світ, друзям і ворогам,
Щоб знали всі, як страждає в неволі
Вітчизна наша — Мати дорога.

О, Матір наша, плакати не треба:
Ми стоїмо за тебе в боротьбі.
В Ім'я Твоє не вернемось до Тебе,
Аж поки волю виборем тобі.

Павло Дубів.

НА ЕКРАНАХ ФРАНЦІЇ

Французька фільмова продукція здобула під час брюссельського фільмового тижня блискучий успіх. З великим визнанням міжнародньої критики зустрівся французький фільм «Втілений чорт». Два інші наукові французькі фільми «Народження фільму» і «Убивці в солодких водах» принесли похвалу режисерам Рожерові Ленгардтові й Жанові Пенлеве. Але «Велику нагороду» брюссельського фільмового тижня признано французькому режисерові Рене Клерові за його широковідомий, за межами Франції, фільм п. н. «Мовчанка — це золото». Рене Клер, який у своєму, накрученому за океаном фільмі «Я одружився з відьмою», трохи «замериканізувався», повернувся у «Мовчанці — це золото» до своїх давніх творчих традицій. Акція цього фільму відбувається на зламі двох століть. Це часи німого фільму із заповідачем і акомпаньяментом піяністки, часи довгих шовкових одягів, що шелестіли в вирі танцю, «французького канкана», часи гучних розваг мистців на Монтматр, часи, коли люди не були ще в полоні всяких «-ізмів». Тоді бюрґерське життя пливло привітно й легко, а одночасно широко й грайливо. Здається, що від тих часів відмежовують нас цілі століття. Фільм виведений у легкій, життерадісній атмосфері, як і всі фільми Рене Клера. І тому цей фільм здобуває симпатію глядача. Цей фільм підкреслює душевні конфлікти лише легкими штрихами. Режисер користується завжди відповідними засобами, що відтворюють найкраще «паризький клімат». Акція дуже віддалена від того, що нас тепер хвилює й болить. І тому мабуть жюрі признало цьому фільмові першу нагороду.

БІЛІ РОЖІ НА МОГИЛІ РУДОЛЬФА ВАЛЕНТІНО

22 серпня 1926 року помер у Голлівуді Рудольф Валентіно. Мав 31 рік. Був гарний. Мільйони жінок оплакували його смерть. Називали його улюбленцем світу, а пам'ять про нього ще й досі жива. Могила, в якій лежить, завжди прикрашена квітами. Це поклін якоїсь невідомої і вірної поклонниці. Його фільми висвітлюють ще й сьогодні. Клерк Ґейбл, Тайрон Повелл і Ґері Купер, хоч мали великі успіхи, не зуміли перевищити Рудольфа Валентіно й затерти в світі пам'ять про нього, зокрема у жінок, які захоплювалися ним.

У Кальвер Сіті, серед зелені стоїть біла вілла. Її купив славний режисер Любіч. Туристи відвідують її тому, що в ній залишилося все незайманим так, як у часи, коли на веранді вілли засмалювалися на сонці Рудольф Валентіно і Поля Неґрі. Це свого роду музей.

Валентіно, як це знали на пам'ять 21 рік тому всі дівчата, народився в Кастелянетта в околицях Барі. Його правдиве прізвище Джуліельмі. Забуте село стало відомим щойно завдяки фільмовим успіхам свого великого земляка. До Америки виїхав Валентіно в 1913 році як інженер-агроном. Тут пробував всяких професій — був помічником кухаря і танцюристом. Про фільмову кар'єру та про те, щоб стати зіркою срібного екрану — навіть не мріяв. Коли прибув до Голливуду, почав свою славетну кар'єру. Фільми «Шейк», «Син Шейка», «Кров на арені», «Чотири бестії Апокаліпси», це незабутні етапи його успіху.

Щороку в річницю смерти якась таємна жінка, щільно закрита серпанком, йде на могилу Валентіно й складає на ньому білі рожі. Це не його велика любов — Поля Неґрі. Якась жінка, одна з багатьох, що не забула свого божища, своєї великої пристрасти й досі.

ШІСТЬ КНИЖЕЧОК

«Бібліотеки таборової сценки».

Маленькі табори української еміґрації, що невсилі або за браком приміщення не мають поважно поставлених своїх «театрів», напевно втішаться, читаючи ці рядки. Пишемо їх з табору, де теж немає великої сцени і де всі імпрези мусять хоч-не-хоч відбуватись в тісному дерев'яному бараці, очевидно завмираючи на зиму. В такому таборі можна завести тільки сценку: просто виступ кількох осіб на підвищенні при нашвидко зробленій завісі, а коли до того аматори добрі, а в людей є бажання грати — все відбувається як слід.

На жаль перешкодою у праці таких сценок був брак репертуару. Великі театри вибираючись з рідної землі, забрали відписи п'єс, комедій, драм. Але з цього репертуару, з жанру сценки і грати не було кому, бо справжньої сценки за малими виїмками у нас не було. Зрештою не було чого грати, бо те, що на сцені виставляли, вважали за «неповажну» літературу, — відіграли та й забули. Так і авторів їх не тямлять: Степана Чернецького, Романа Купчинського, Ярослава Масляка, Романа Сливку, В. Софронів-Левицького та інших.

Тимто треба з втіхою вітати ініціятиву, що проявилася вже в шістьох скромних книжечках і має на увазі якраз оцю занедбану і дома і тут, на еміґрації, ділянку. Маємо на увазі «Бібліотеку таборової сценки» (Інґольштадт, Ґетепляц 30), її блідожовті, на циклостилі биті (як жаль!) випуски, в яких крім двох окремих великих дитячих сценок (на Миколи й однієї андерсенівської казки), найшлася ціла «купа» потрібних для таборових сценок скетчів, жартів та веселих образків відомих наших авторів того жанру. Тут і «Парка в парку», і «Я хочу, я мушу», і «Тітка з провінції», і «Добрий винахід», і «Наші наречені», і «Гриць на еміґрації» і інші. Вже саме читання цих жартів заставляє щиро сміятися; як виглядатимуть вони в доброму виконанні на сцені, — можна тільки здогадуватись і жаліти, що, крім оцього, стільки подібних сценок погубилося і попропадало. Бо сміх має не тільки свою життєдайну вартість; це теж зброя в боротьбі з людськими хибами і цією зброєю є під цим оглядом кожна ревія та сатирична вистава. Цього ж скарбу — сміху — в наших умовинах мало, хоч хиб і смутку багато: завважте, як багато хоч би в нашій пресі преповажних, а то й їдких статтей і як мало погідних фейлетонів!

Як ми почули «Бібліотека таборової сценки» мала б припинити випуск дальших збірок. Вважаємо, що від цього буде тільки шкода, і тому, рекомендуючи кожному театральному гуртку придбати обов'язково всі шість книжечок бібліотеки (хто його зна, які і де будуть ще наші сценки!), бажали б ми видавцям, щоб перейшли на друк чергових випусків і визбирали в них усе, що було досі з тієї ділянки створене. Цим зроблять не тільки послугу для таборових сценок; видавництво, що внесе врешті солідність і послідовність у видавничу ділянку цього відтинку театрального мистецтва, матиме заслугу й перед цілістю культурного добірку української еміґрації. **(ак).**

Таборові будні

КОТЯЧА СПРАВА

(Майже факт).

Дуже любила пані Тамара свою кицьку. Приблудня була кицька. Вешталось собі таке малесеньке котенятко, голодне, прибите, глянеш — прямо серце розривається. Не котенятко, а особа з усіма правами на звання ДП.

І взяла пані ту кицьку, не належачи навіть до санітарно-харитативної служби, до себе додому. Обігрілося катенятко, почало лапками вимахувати, пір'їну довити та пісеньку тобі муркотіти. Якось ніби аж повеселішало в хаті. Синок радий, не натішиться ніяк кицькою, грається з нею, по хаті бігає...

Але щастя не завжди буває довговічним.

Приходить одного дня лист від Управи табору.

«Дійшло до нашого відома, що ви держите 1 кота та що тварини ці занечищують місця їхнього приміщення та затроюють повітря, а через те обриджують життя інших мешканців.

Цими діями Ви порушили та порушуєте постанови § 9 мешканевих приписів, оголошених у ч. 1 «Вісника Оселі» з 9. 2. 47 та приписи розпорядку Управи Оселі з дня 12. 4. 47 про заборону держати псів і котів, оголошеного в ч. 11 «Вісника Оселі» з 22. 4. 47.

Управа Оселі взиває Вас протягом 3-х днів зліквідувати вгорі вичислені тварини, бо в противному разі відступимо справу до Таборового Суду для примірного покарання Вас за провину невиконання розпорядків Управи Оселі».

Що тут робити? Викинути кицьку, чи, як стоїть у вимозі від Управи Оселі, прямо «зліквідувати» — шкода. Як це так — зліквідувати? Добре, як хтось на тому спеціялізувався — ліквідувати — накинув петлю на шию, смикнув — і все. Або ввечері поніс до річки — кинув у воду та ще й постояв, подивився, як «вгорі вичислені тварини» будуть на той світ переселятися.

Але ж пані Тамара взяти улюблену кицьку, чи, як пише Управа, «вгорі вичислену тварину», понести до річки і там почати її ліквідувати...

Зустріла другого дня пані коменданта табору.

— Пане коменданте, — і ледве не плакати почала. — Одержала я листа... Ну, і так далі. Що, мовляв, робити мені, щоб кицька моя залишилась при мені та не довелося її ліквідувати?..

— Напишіть, пані, заяву з проханням до Управи Оселі, ми розберемо на засіданні, і тоді, може, якось полагодимо справу. Такого питання не можу я сам вирішити...

Та пані не захотіла писати заяви... А що як Управа також вирішить — «Зліквідувати»?.. То не довго чекаючи, знайшла добрих людей у місті, що живуть на приватній квартирі та й віддала їм кицьку. Там вона не буде, може, нікому «затроювати повітря та обриджувати життя інших мешканців». Ну, а головне, що там ніхто не вимагатиме її «зліквідувати»...

Жалко кицьки!..

Але шкода, що пані все таки не звернулася з заявою до Управи Оселі.

Сіли б ото поважні мужі таборові за столами і почали:

— На порядку денному сьогодні стоїть одно питання: зліквідувати кицьку пані

5 хвилин без політики

«ЗА СЕСТРОЮ»

Є історичне оповідання Андрія Чайковського з часів «коли турки воювали, білу челядь забирали»... як то хлопчина у полоні шукає свою сестру-бранку. Чимало із давніх страхіть, що здавалися нам неймовірними й неможливими, в новітніх часах — на жаль і на сором людству — повторилися в новітніх, ґіґантських розмірах. «Білу челядь» забирано на таку міру, що, мабуть, за всіх 500 літ татарського лихоліття разом не забрано її стільки, що за 5 років від 1940 року почавши. Забрали і Павла Дацюка, тоді 13-літнього хлопця та його старшу сестру з-під Білостока на Підляшшю і вони опинилися рабами «в баверів» коло Зальцбурґа. Сестру доля кинула в Арґентіну, а його недуга затримала в шпиталі.

Шукаючи сестру, Павло опинився в Сполучених Державах. Прокрався до них обдертий, босий, нечесаний, брудний та голодний. Як відомо вже, поліційна патроля досвіту, сірим ранком, перейняла його на філядельфійських доках. Маґічне слово — «я українець» — привело на поліцію голову Товариства Українсько-Американських Горожан з Норд-Френклін вулиці п. Михайла Дармограя. А від цієї хвилини наче яка казка розвивається перед заклопотаним, здивованим Павлом. Ось відвідують його в поліційнім арешті голова Злученого Українського Американського Допомогового Комітету д-р Галан, секретар Т-ва У. А. Горожан п. Олександер Яремко, п. Михайло Елько, запевнюють його, що він не буде повернутий до Німеччини чи до Совєтів.

Нещодавно панове Дармограй і Яремко явились з ним до еміґраційного урядника на пересдухання. П. Яремко був за перекладача, майор Дармограй як поручник з. кіл української громади в Філядельфії, що просив тим часом звільнити Павла за «боном» на свою відповідальність, бо зложив від себе кавцію 500 долярів. Еміґраційний урядник звільнив Павла на час, доки Вашінґтон не вирішить справи.

Вийшов Павло на вулицю вільний в товаристві своїх опікунів. В українському ресторані його нагодували, далі обстригли, замериканізували. Обступили його люди, слухають його пригод, похитують головами: оце доля людська... оце 20 століття... оце культура... оце «рай».:: і кожен мимохіть подумав: добре, що я в Америці під зоряним прапором.

Господар салону п. Хромчак купив Павлові людяні штани, кілька пар білизни, шкарпеток, черевики: ще далі замериканізували Павла.

«А тепер ходім до Союзу Українок, нехай жінки найдуть йому хату». — Пані Лотоцька, голова Союзу Українок, поглянула на змізерованого хлопця і каже: «Лишіть його мені. В мене є вільна кімната. Нехай перебуде кілька днів. Трохи відгодую його, а редактор Лотоцький спише його пригоди». — І пішов Павло жити до п. Лотоцької.

«Чому ви такі добрі для мене? — питав Павло своїх добродіїв з виразом недовірливости в очах. — Чи в Америці всі люди такі добрі?» — «Ще й ліпших найдеш, — відповідає йому жартом майор Дармограй, поплескуючи Павла по плечах. — Побачиш ще!» (За американською українською пресою).

Одружився з своєю екс-дружиною.

Брітанський амбасадор у Вашінґтоні, лорд Анчерчепель, відомий більше як сер Арчібальд Клерк-Керр одружився в единбурському уряді цивільного стану з своєю колишньою дружиною, що з нею розійшовся 1945 року. Лордові 65 років. Його дружина — відома чілійська красуня, що її дівоче прізвище звучить Марія Тереса Дяз Салаз, вона на 29 років молодша. Перший раз вони одружились 1929 року.

Кабіна літака — парашут.

Брітанське міністерство авіяції досліджує проєкт італійського винахідника Ітакко, який полягає в тому, що кабіну літака можна вживати як парашут. На випадок небезпеки для літака, пілот може відчепити кабіну на 6 людей, що при допомозі окремого пропелера, поміщеного вгорі спадає повільно на землю.

Маси неживої риби пливуть на північ.

В Клірватері на Фльориді зауважили, що вздовж узбережжя пливуть з водами Ґольфстрему велетенські лави неживої риби на північ. Риба згинула в наслідок так зв. «червоного припливу» моря. Коло 400 тонн неживої риби море викинуло на берег і вона сильно зіпсувала повітря.

Тамари, чи дати їй дозвіл на мешкання в Оселі?

Почалися б жваві дискусії, що тяглися б до півночі, Взяла б слово опозиція, висунула б свої арґументи. І тоді щось би вирішили — жити, чи не жити, бути чи не бути.

Може, навіть дозволено було б кицьці жити в таборі. Написали б відповідне посвідчення. Таке посвідчення гарантувало б, що від дня його одержання «тварині ці» цілком би перетворилися і вже не «занечищували б місця їхнього приміщення та не затроювали б повітря» і...

Отака то сила написаного на друкарській машинці паперу! І хочете, щоб люди від паперів не мінялися, коли навіть кицька з дозволом, на думку коменданта, мала змінити свою натуру на всі 360°?!

Бідна кицька, бідна пані Тамара і бідний все таки й комендант табору! Всіх шкода, а особливо останнього!..

Гнат Дядюренко.

Маєток японського цісаря.

Найбільшим у світі платником податку є, мабуть, японський імператор Гірогіто. В 1947 році його оподаткували на 3 більйони 300 мільйонів японських єн, або коло 66 мільйонів долярів.

Зміни в таборах.

Протестаційні заходи українського громадянства в Бамберґу, про які «Неділя» писала в попередньому числі, закінчилися неуспіхом. Значну частину українців Бамберґу вивезено вже до Байройту, залишаючи на місці на кілька днів родин з дітьми. Як нам пишуть, в Амберґу має бути створений новий великий табір на 4—6 тисяч населення ДП. До нього мають привезти українців з Міттертайху і інших місцевостей околиці. Українська група займе «Леопольд-касарні», польська група — «Вільгельм-касарні»

ЗВІДУСІЛЬ

— За повідомленням головної квартири ПКІРО, 9 серпня в американській окупаційній зоні було 327 213 переміщених осіб.

— Згідно з повідомленням кореспондента аґентства Ройтер, совєтський лікар Суріков відкрив і ізолював «піґмент старости», якого нібито зовсім нема у дітей і який, кількісно збільшуючися з роками, руйнує організм, спричиняючи явища старости. Разом з професором Ільїним та іншими фахівцями д-р Суріков провадить дальші дослідження цієї субстанції і опрацьовує методи зменшення або й повного видалення її з організму. Вони сподіваються, що їм пощастить в наслідок цього продовжити людське життя до 120—175 років.

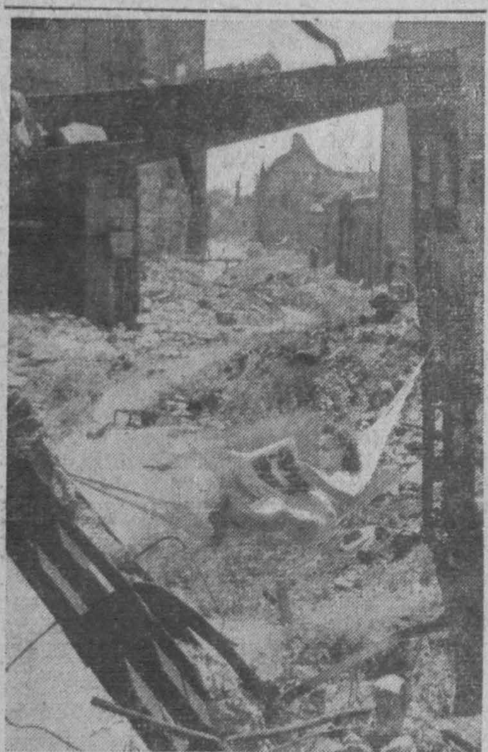

В останніх променях літнього сонця.

— В США вчені фахівці демонстрували в конференцзалі перед американськими генералами й адміралами штучну сніжну бурю. З допомогою сухого льоду вони винайшли також способи звільняти повітря від туману й віддаляти грози з градом.

— Подібної до теперішньої посухи на території американської зони не було понад 100 років. Так, в районі Франкфурту замість нормальної для серпня кількости опадів у 47 міліметрів було лише 5 мм. Температура повітря була в серпні в деяких місцях найвищою з 1881 р. Разом з тим в районі Гофу вночі проти 31 серпня температура земної поверхні знизилася до 4° нижче нуля.

— Спроба висадити в повітря берлінський зоо-бункер не вдалася. 50 000 фунтів вибухової речовини виявилося недостатнім, щоб зруйнувати цей колос з його 80 000 куб. метрів залізо-бетону, 32 000 тонн цементу й 4 000 тонн заліза.

— Мілянські професійні робітничі організації закликають до генерального страйку на знак протесту проти амнестії колишнього міністра Муссоліні Базіле.

— До Лондону прибули 19 американських сенаторів та членів Конґресу, що мають вивчити становище й потреби европейських країн у зв'язку з пляном Маршала.

Американський генерал Омар Бредлей з організації Союзу Ветеранів відвідав американську зону. Берлінські журналісти беруть в нього інтерв'ю. (ДЕНА)

За крадіжку колосків

В «Радянській Україні» (№ 147) в замітці «У прокуратурі УРСР» надруковано:

«На виконання Указів Президії Верховної Ради Союзу РСР від 4 червня 1947 р. «Про кримінальну відповідальність за розкрадання державного і громадського майна» і «Про посилення охорони особистої власності громадян» органами прокуратури за останній час притягнуто до кримінальної відповідальності і віддано до суду ряд осіб.

1. Народний суд Шевченківського району, Харківської області, засудив до 8 років ув'язнення в поправно-трудових таборах Перепечая М. Ф., який викрав у колгоспі ім. Ворошилова 35 кг зерна в колосках.

2. 6 червня 1947 р. Шевцов Іван Григорович викрав з Попаснянської МТС Перещепинського району, Дніпропетровської області, 62 запасні частини до тракторів.

Прокуратурою Перещепинського району Шевцов притягнутий до кримінальної відповідальності і засуджений до 10 років ув'язнення в поправно-трудових таборах.

3. Виключені з колгоспу «Іскра», Переяслав-Хмельницького району, Київської області, за невироблення обов'язкового мінімуму трудоднів, Олишевська Є. М. і Щока Г. викрали на колгоспному полі 2 центнери колосків.

Олишевська засуджена за Указом Президії Верховної Ради СРСР від 4 червня 1947 р. до 20 років ув'язнення в поправно-трудових таборах і Щока Ганна — до 10 років.

4. За викрадення речей з комори трубного заводу ім. Куйбишева прокуратура м. Макіївки, Сталінської області, притягнутий до кримінальної відповідальності робітник цього заводу Клеменов І. Б. Нарсудом Клеменов засуджений до 10 років ув'язнення в поправно-трудових таборах.

5. 13 червня ц. р. на полі колгоспу ім. Сталіна Ленінської сільради, В.-Білозерського району, Запорізької області, була затримана в момент зрізання колосків пшениці Цикуль Олександра.

Цикуль Олександра притягнута прокуратурою В.-Білозерського району до кримінальної відповідальності і засуджена народним судом до 8 років ув'язнення в поправно-трудових таборах.

6. За крадіжку колосків у колгоспі «Соцшлях», Вільшанського району, Київської області, засуджений колгоспник Полтавець до 8 років ув'язнення в поправно-трудових таборах.

7. 4 червня ц. р. жителька Шалигінського району, Сумської області, Кущенко А. Г. викрала на городі Мартиненка 70 кущів картоплі, а 6 червня у нього ж на городі викрала ще 50 кущів. 27 червня народний суд Шалигінського району засудив Кущенко А. Г. до 7 років ув'язнення в поправно-трудових таборах».

Замітка говорить більше ніж могла б сказати велика студія про «рай трудящих на землі». Одного, правда, не каже: чому покарані рискували для кількох марних колосків?! Але й це пояснюється одним словом: голод!

ЛІКВІДАЦІЯ МАЛИХ ТАБОРІВ ДП

Франкфурт, (ДЕНА). **Американська Головна Квартира повідомила, що ще до зими будуть ліквідовані всі малі табори ДП. Ця обставина спричинена бажанням зменшити видатки на адміністрацію і службу безпеки. Від 1-го червня ц. р. ліквідовано вже 67 малих таборів, даючи місце 20-ти тисячам німців.**

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА БРІТАНСЬКОЇ ЗОНИ

УЦДП, у порозумінні з Представництвом Головної Квартири, доводить до відома українського громадянства Брітанської Зони про таке:

1. Таборовим Управам і Комендантам таборів, за проводом УОДК, протягом наступного місяця провести реєстрацію всіх українців, які перебувають поза таборами і не є ДП. Списки зареєстрованих у двох примірниках подати до УЦДК до 1-го жовтня.

2. УЦДК, через свої низові та адміністративні клітини розпочне видачу персональних виказок українцям. Треба підготовити до цього наше громадянство. Відповідні інструкції надійдуть у свій час.

3. Для задоволення релігійних потреб українців, що знайшлися в Англії, туди відряджаються декілька панотців Української Автокефальної Православної Церкви на чолі з єпископом.

4. У першій декаді вересня у Нойштадті (біля Ганноверу) відбудуться: а) Конференція вчителів народньої школи — на 50 осіб, б) Конференція вчителів середньої школи — на 60 осіб. Докладні інформації про конференції учительство таборів дістане в свій час.

5. У переходовому таборі в Мюнстері призначено опікуном українців п. Іларіона Мазепу, який є представником УЦДК у справах українців, що їдуть до Англії.

6. Представники Англійського Уряду Праці відвідають всі українські осередки в мішаних таборах з метою набору українців на працю до Англії.

7. Просимо українців, які листуються з нашими земляками в Англії, надсилати листи, або їх відповіді до УЦДК.

8. У вересні УЦДК передасть через УОДК громадським клітинам в українських таборах до розподілу поміж потребуючими українськими скитальцями ті **дари, що надійшли до нас з Канади.** Вказівки до розподілу будуть подані.

УЦДК: проф. Яловий, д-р Біляк, інж. Шевченко.

З УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ

Ашафенбурзький осередок має другий клюб!

Тяжка атмосфера довкола СТ «Запоріжжя» стала причиною того, що в Ашафенбурзі зродився другий український спортовий клюб — СТ «Пролом». Організаційні збори нового т-ва, діловий їх характер і вибрані чільні функціонарі в особах поважних представників громадського життя і добрих працівників спорту (інж. Яремович, мґр Яремчук, інж. Гадяцький, д-р В. Левицький, інж. Дачишин) є запорукою того, що спортова мораль, перша передумова успішного існування і діяльности кожного спортового т-ва, буде поставлена на відповідну височінь. Т-во «Пролом» покищо нараховує 62 членів і буде активне в п'ятьох спортових галузях. По полагодженні всіх формальностей з РФК та ОДРФК дійде до першого прилюдного виступу. Як довідуємось, провід нового т-ва намітив собі обдуманий плян діяльности і зверне особливу увагу не лише на чисто спортову ділянку в окремих ланках, але левину долю уваги присвятить теж спортовій всебічності (Відзнака Спортової Вправности) та наладнанню товариського життя спортової громади своїх прихильників (відчити). Бажаємо новому т-ву багато успіхів у його спортовій і громадській діяльності, а його проводові — втримання високої спортової моралі і остаточного згармонізування відносин у ділянці тіловиховання і спорту в ашафенбурзькому українському осередку.

*

— Джое Луїс, світовий мистець боксу всіх ваг, після 10-річного панування, хоче відійти з рядів активних спортовців після того, як він у 24 раз оборонить свій титул. За гордий і фінансово вигідний титул світового мистця битимуться швед Тендберґ та американці Еззард і Лесневич.

Дефіляда дівчат на „Святі Молоді" в Аугсбургі. (Фото Олексієнка)

Ділимося з громадянством сумною вісткою, що 1 вересня 1947 року помер на 60 році життя бл. п.

СТЕПАН ВАНЬЧИЦЬКИЙ

культурно-освітній референт табору «Піонір» в Ашафенбурзі. Покійний, як бувший сотник УГА, повітовий шкільний інспектор і культурно-освітній референт в таборі на еміґрації, присвятив життя своєму народові і здобув собі загальну пошану і вічную пам'ять. — Хай чужа земля, що Його покрила, буде Йому пером.

Управа табору «Піонір».

Українське Учительське Об'єднання і Студентська Громада в Ашафенбурзі (табір «Піоніркасерне») з глибоким жалем сповіщає про передчасну смерть члена своєї Управи

СТЕПАНА ВАНЬЧИЦЬКОГО

(уродженого в с. Підгородище, повіт Бібрка). — Покійний був народним учителем, а пізніше шкільним інспектором, сотником УГА, оборонцем Львова, членом Українських Центральних Установ «Просвіта», «Рідна Школа», «Сільський Господар», а останньо — культурно-освітнім референтом табору «Піонір». — В. Й. П.

КОРОТКО

— До Варшави як гості польської соціялістичної партії прибули члени лівого крила італійської соціялістичної партії її лідер Ненні та Леліо Бассо.

— Перше засідання конференції чотирьох заступників міністрів закордонних справ для укладення мирового договору з Німеччиною має відбутися в Лондоні 6-го жовтня.

— Єгипетський прем'єр-міністер Паша має намір виїхати до Вашінґтону для переговорів про озброєння єгипетської армії американськими засобами.

— 12 вересня до Смірни з тижневою неофіційною візитою мають прибути 6 кораблів американської середземноморської фльоти.

— 2 вересня італійський уряд опублікував ратифікований альянтами й Італією мировий договір з нею, що набрав з цього дня чинности.

— На думку більшости членів Об'єднаних Націй, плян поділу Палестини на жидівську і арабську держави має на наступному пленумі ОН більше шансів на схвалення, ніж проєкт створення федеративної арабсько-жидівської держави, що його підтримують шість держав совєтського бльоку.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ «НЕДІЛІ»

У відповідь на численні листовні запитання наших Читачів подаємо до відома умови передплати нашого часопису в европейських і заморських країнах:

Франція і Бельґія:

мілячно	10 НМ.
квартально	30 НМ.
піврічно	60 НМ.

Англія і США

місячно	10 НМ.
квартально	30 НМ.
піврічно	60 НМ.

Всі інші країни

місячно	15 НМ.
квартально	45 НМ.
піврічно	90 НМ.

Передплату німецькою валютою слід сплачувати ще перед виїздом за кордон, або потім за посередництвом своїх родичів чи земляків. У виняткових випадках висилатимемо часопис за кордон в кредит до часу можливости грошових розрахунків закордонною валютою.

«НЕДІЛЯ» ДЛЯ НАШИХ ПОЛОНЕНИХ

З таборових осередків наших військово-полонених в Англії дістаємо багато листів з проханням висилати «Неділю».

З уваги, одначе, на безпартійність нашого часопису і зв'язані з тим фінансові труднощі, не можемо задовольнити великої кількости згаданих прохань.

Відкриваючи пресовий фонд «Неділя для наших полонених», просимо наших Читачів — людей доброї волі — складати свої добровільні грошові датки, на висилку часопису до таборів Великобрітанії, щоб як пишуть нам полонені: «голод рідного друкованого слова і туга за Батьківщиною і рідними були не так болючими».

Грошові перекази просимо надсилати на адресу Адміністрації «Неділі», з допискою «для наших полонених».

Адміністрація.

Неділя

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division. EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer: Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg
Circulation 3100

Надзвичайне видання

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАІНСЬКИИ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 14 wereśnia 1947 Nr. 90

37 вояків УПА перейшли кордон біля Пассав

Аґентство ДЕНА повідомило 11 вересня увечері:

Американська військова влада затримала в четвер ранком групу 37 українців біля Пассав.

Здається, що ця група складається з „бандерівців“, що називаються так від українського генерала Карла Бендери. Вони заявили, що прорвалися в боях із України через Польщу і Австрію до Баварії.

Вояки були в російських уніформах, озброєні 3 кулеметами, автоматичною короткою зброєю і російськими гранатами; мали також мапи.

Власник млина, в якого група вимагала в середу увечері харчів, повідомив німецьку поліцію, що вислідила відділ, згуртований біля лісової ватри, коли українці співали російських народніх пісень.

Німці повідомили американську поліцію, що допомогла в четвер ранком захопити групу.

Неділя

Український тижневик в Ашафенбурзі

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й шочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz

Дальші звідомлення — в наступному номері „Неділі".

Надзвичайне видання

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 15 wereśnia 1947 | Nr. 90

1000 вояків УПА відступають до американської зони

Американське аґентство Юнайтед Пресс передало 14-го вересня таке повідомлення:

„Американська військова жандармерія (Constabulary) арештувала 35 важкоозброєних чоловіків, що перейшли кордон між совєтською зоною Австрії і американською зоною Баварії, Здається, є це прихильники українського генерала (Bandengeneral) Бендери, якого група від закінчення війни непокоїла ЧСР і Карпати.

Погоня чехословацької поліції

Затримані заявили, відповідаючи на питання, що вони — лише перша стежа групи 1000 вояків, решти прихильників Бендери. що втікають від погоні чехословацької поліції. Вони озброєні рушницями, кулеметами і ручними гранатами, зодягнені в частини уніформів різних армій.

Хто такий Бандера?

Група Бендери існувала в Україні ще до вибуху війни і вона настроєна крайнє протикомуністично, а сам Бендера після вмаршу німців на Україну мав займати високий пост. Одначе пізніше він із своєю групою повів партизанську війну проти німецької окупаційної влади.

УПА і ДП

Велика кількість кол. СС та інших воєнних злочинців, а також дезертирів різних европейських армій і цивільних злочинців, що мусіли заховатися від поліції, постійно приймалися до групи. Останнього часу раз-у-раз кружляли чутки про те, наче б то Бендера намагався вербувати до своєї групи українських ДП в американській окупаційній зоні.

ЩО КАЖУТЬ АМЕРИКАНЦІ?

Американські офіцери безпеки заявили, що їм ще ніколи не вдалося віднайти когось, хто бачив би Бендеру чи мав з ним зв'язок. Здається досить сумнівним, щоб йому могло вдатися організувати укр. ДП амер. зони, так щоб про це не змогла довідатися окупаційна влада“.

НЕДІЛЯ

Український тижневик в Ашафенбурзі

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години

Ukrainian Weekly „Nedila“
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division. EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO“, Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 14 wereśnia 1947 Nr. 90

ОСТАННІ ПОВІДОМЛЕННЯ

МОСКВА. Місцеве радіо повідомляє, що окрема комісія ствердила знищення німцями 67 000 колишніх советських полонених в таборах Острув Мазовецкій і Комарів під час окупації Польщі. — КАЇР. В четвер сталися в Александрії криваві сутички між 4 000 текстильних робітників і поліції, що стріляла на них. Демонстранти кричали: «Геть з Великою Брітанією». — ЛОНДОН. Брітанське летунство влаштовує наступної середи велику повітряну параду над Лондоном і південною Англією. — БЕРЛІН. Місцеве населення перебуває під враженням таємничого зникнення прем'єр-міністра Тюрінґії д-ра Пауля, що, мабуть, утік до брітанської зони. З Єни зник також обербюрґермайстер Мертенс. Брітансько-советський кордон стоїть тепер під гострим російським наглядом. — КОРЕЯ. Американський військовий губернатор Кореї генерал-майор Лерч помер в четвер. — ШТУТТҐАРТ. 5 членів американського Конґресу виїхали в четвер з американської до французької зони Німеччини. — ВАШІНҐТОН. Американське міністерство хліборобства повідомило, що жнива в цьому році надзвичайно добрі; зокрема добре стоїть справа з пшеницею і рижом. — АНКАРА. Турецький прем'єр-міністер Ґассан Сака створив новий кабінет; міністром оборони став Мунір Бірсель. — ФРАНКФУРТ/М. Перші 300 ДП з американської зони виїдуть (згідно з вісткою ІРО) наступного тижня до Голляндії. — ЛОНДОН. Вишинський вислав брітанському амбасадорові в Москві листа, в якому відкинув англо-американську пропозицію спільно розглянути засудження на смерть провідника болгарської опозиції Петкова. — ВАШІНҐТОН. Міністер Маршал висловив на пресовій конференції свою радість з приводу того, що переговори між двома ґрецькими партіями довели до створення коаліційного уряду. — ДОНДОН. США і Велика Брітанія підписали порозуміння, згідно з яким переймають на себе контролю над вугільними копальнями в Німеччині.

МОСКВА СВЯТКУЄ 800 РІЧНИЦЮ ІСНУВАННЯ

При світлі сотень мільйонів лямп, при звуках 200 оркестрів святкувало понад чотиримільйонове населення советської столиці в неділю 7 вересня 800 річницю закладення Москви. Вже в суботу ввечері почалися танці в парках і на площах російської столиці. Вони тривали цілу ніч, а саме святкування продовжувалося аж до понеділка. Делеґації з найвіддаленіших советських республік прибували окремими поїздами, кораблями й літаками. Приїхали численні закордонні столичні делеґації, між ними з Парижу, Риму, Праги, Будапешту, Осльо, Копенгаґену і Оттави. На Великому московському театрі, в центрі міста, ясніли — як звичайно, — велетенські портрети Леніна і Сталіна, а між ними перша строфа советського гімну. Кошти свята становили щонайменше 100 мільйонів рублів.

Генераліссімус Сталін звернувся до населення Москви з привітом, що в ньому між іншим сказав: «Миролюбні народи світу дивляться з надією на Москву, як на столицю великої миролюбивої потуги і сильну колону миру. Заслуга Москви в тому, що вона бореться за постійний мир і за приязнь між народами та проти воєнних підпалювачів. Для імперіялістів війна — це ґешефт і тому не диво, що аґенти імперіялізму — казав Сталін, — намагаються так чи інакше викликати нову війну». Верховний совет СССР відзначив Москву орденом Леніна. Брітанський міністер закордонних справ Евін надіслав Москві привітання такого змісту: «Москва грала преславну ролю в обороні Европи перед аґресією і тиранією». Представники Лондону й Нью-Йорку не поїхали на московські святкування. — (ДЕНА-Ройтер).

ПОВЕРТАЮТЬ ЗА ОКЕАН

Тисячі трун заготовила американська армія. В жовтні почнеться перевіз тлінних останків американських поляглих на европейських полях бою і далекого сходу. П'ять кораблів на Атлянтиці і три на Тихому океані будуть курсувати туди й назад, перевозячи труни. Найперше перевезуть 3 000 поляглих з Пірл Гербург і 6 000 вояків, що згинули в Бельґії. Цікаво, що менше американських родин, ніж сподівалися, скористали з можливостей повернення останків своїх рідних. Третя частина родин поляглих не бажала порушувати їх вічного спокою.

НАСТАВ ЧАС ДІЯТИ

РИМ, (ДЕНА-Ройтер). Папа Пій XII заявив у радіопромові минулої неділі, що не слід гаяти часу. Настав час діяти. Вибила година іспиту і інтенсивного зусилля. Кілька хвилин можуть вирішити справу перемоги. Треба поборювати темноту. Це перше завдання духовенства. Про соціяльну справедливість папа сказав, що треба справедливіше розподіляти багатства. Віра і совість мусять знов запанувати в людському суспільстві.

Як повідомляє аґентство ЦНД, нав'язання дипломатичних стосунків між Ватиканом і арабським світом привело папу на думку вивчити ще й арабську мову. Досі папа вільно говорить французькою, англійською, німецькою, еспанською і португальською мовами, також незле знає мадярську мову.

На світлині — папа пише свою промову на машинці.

УПА — власність народу

Український публіцист за океаном, Микола Чубатий, розглядаючи на сторінках щоденника «Свобода» проблему української політики, пише, між іншим, про політиканство навколо УПА зазначаючи:

«Ставлення інтересів нації понад інтереси партії чи особи та національна солідарність вимагає, щоб загально-національні вартості були визнавані всіма українцями. Берім за приклад справу УПА. Нині немає ніякого сумніву, що УПА — це збройна сила української нації. Можна мати свої приватні погляди, чи національна економіка дозволяє нам вести коштовну боротьбу, чи ні. Крім вартостей людини, існують ще вартості моральні, капітал, що пізніше платить дивіденду усій нації. Такою є безнадійна боротьба ідеалістів за волю свого народу. Приписування жертв крови УПА одній партії — це, очевидно, абсурд, бо жертва чистої крови тих українських героїв стали вже власністю всього народу.

ЧЛЕНИ УПА В БАВАРІЇ

Повідомлення про перехід відділів УПА через чехо-словацько-австрійський кордон появилася в усій німецькій пресі західніх зон. Минулої п'ятниці аґентство ДЕНА подало за інформаційним бюром Ройтера окрему вістку про те, що чехословацьким військам вдалося після розшуків, що тривали кілька тижнів, арештувати провідника «бандерівської банди» з його «штабом». Чехо-словацький комунікат називає українську повстанчу організацію «дуже небезпечною організацією терористів», що складається з 20 000 озброєних членів, «поляків, українців і колишніх СС, що втікли. Ця організація «чинила заколот в прикордонних районах Польщі і Чехо-словаччини».

Польський часопис з Франкфурту «Кроніка» помістив передану йому телефоном з Мюнхену вістку такого змісту: **До Мюнхену і околиці добралися з Польщі перші члени відділів УПА,** що під напором дій советських, польських і чехо-словацьких військ були витиснені з польської території, пробиваючись окремими ґрупами через Чехо-словаччину і іншими шляхами до американської зони Німеччини. Досі прибуло коло 200 членів УПА. Це переважно українські селяни з південно-східніх земель Польщі. Між ними немає визначніших провідників УПА. Новоприбулі майже цілковито виснажені.

На баварському кордоні

Кореспондент німецької газети «Дер Ноє Таґ», що виходить в містечку Вайдені коло чеського кордону повідомляє з Праги: «Банди повстанців, що виступають у значній кількості на Словаччині, про які ми вже повідомляли в передостанньому числі, пробилися на Мораву. Менша група досягла своєї мети, Австрії, і там роззброєна. Окремі члени УПА пробралися в західню Чехію й напали поблизу Аш на чеського громадянина, у якого пограбували особисті папери. Чехословацький уряд видав спеціяльні розпорядження про боротьбу і перекинув на Словаччину війська безпеки із західньої частини ЧСР. Більшість повстанців (часопис пише бандитів) рекрутується з фашистів з Польщі та України, здебільшого з вояків колишньої СС Дивізії «Галичина», які є противниками сучасної політичної системи і намагаються пробратися до інших країн. Банди мають особливу підтримку колишніх ґлінківських ґвардійців на Словаччині.

Баварська прикордонна поліція спостерегла цими днями посилений **нелеґальний рух через кордон.** Їй вдалося також затримати велику кількість осіб, що переходили чехо-словацько-баварський кордон. Їх передано військовій владі. Між затриманими досі не встановлено жодної особи, приналежної до згаданого повстанського руху».

«В Сяноці панує спокій»...

Польське аґентство ПАП подало 15-го серпня ц. р. під наведеним заголовком (цитуємо за щоденником «Ехо Кракова», ч. 223) таке повідомлення: У зв'язку з цілковитою ліквідацією банд УПА на терені сяніцького повіту, повітова національна рада переслала до рук **коменданта дивізії Моссора' вислови подяки і** признання місцевого громадянства, а також слова із запевненням, що населення, звільнене від нещастя банд УПА, з повним запалом береться до господарської відбудови повіту.

КОМЕНДАНТ УПА ҐУРЛАК У ЧЕСЬКИХ РУКАХ

Інформація, подана аґентством Дена за офіційними джерелами з Праги про арештування одного з провідників УПА, підтверджується. Берлінський часопис «Соціялдемократ» подає 5 вересня вістку аґентства ДПД такого змісту: «Провідник найнебезпечнішої групи бандерівської банди, що є залишком українських і польських добровольців у лісових районах східньої Чехо-словаччини, — Ґурлак, разом із своїм штабом захоплений у неволю чехо-словацьким військом».

За вільну пресу

Роля преси і журналіста в житті народів велика і відповідальна. Підкреслив це на останній конференції німецької преси в Кобурґу, про яку пишемо сьогодні точніше на іншому місці, шеф европейського видання великого американського щоденника «Ньюз Йорк Геральд Трібюн», Жофрей Персонс в промові, зверненій зокрема до німецьких редакторів. Він вимагав від журналістів осягати в їх газетах **високого рівня об'єктивізму, джентельменства, безоглядности, відповідальности і служби правді».** Але ще цікавіші були інші домагання відповідального представника американської преси. Персонс радив стосувати здоровий скептизм щодо кожного авторитету. «Мусите, — заявив він редакторам, — вживати своєї свободи для того, щоб **критикувати урядовців і відносини,** завжди, коли після дбайливої перевірки фактів дійдете до переконання, що справа вимагає критики. Постійна чуйність, також до уряду, є єдиною ціною свободи. Німецькі бюрократи не звикли, піддаватися критиці прилюдної опінії, а німецький народ не звик критикувати. Журналіст мусить допомагати своєму читачеві, розвинути в собі почуття особистої відповідальности за **свій уряд.** Гідність людини як індивіда стала б поганим жартом, якщо людина не навчиться як одиниця, не як частина маси, давати критичні осуди».

Таку промову, зрозуміло, міг сказати лише представник вільного народу перед вільними людьми- що привикли або — як німці — привикають до правдивої, демократичними законами ґарантованої, свободи преси. Події останніх років і днів доказують, що гасел свободи преси уживають залюбки також такі політично-ідейні осередки і державні організми, які з грубим цинізмом порушують основні права людини і націй. Гасло вільної преси стає там звичайною пропаґандивною фразою, стає насмішкою диктатури над закованою і затурканою людиною. За прикладом ходити нам далеко не треба. Надто часто потрапляють до наших рук «Радянські України» і інші подібні видання, читаючи які, можна плакати і сміятися. Все в них «найщасливіше», все кланяється на один лад одному, все служить одній партії, а коли і є критика, то вона неодмінно означає гіркий кінець критикованих...

Тому й нічого дивного, що ми, українці, сини поневоленої нації, що мріє про державну самостійність і платить за це щедро кров'ю своїх ідеалістів, з найбільшим зацікавленням стежимо за міжнародніми зусиллями унормувати проблему свободи інформацій в світовому маштабі. Заходи ці важливі не лише для самої преси, але передовсім важливі вони для тих країн східньої Европи, що опинившись за «залізною заслоною», не мають змоги довідуватись правди з широкого світу і не мають змоги дати світові знати про своє дійсне трагічне становище.

Годі тут наводити всі конференції й акти, зроблені вже на шляху до вибореня міжнародньої свободи преси. 19-го травня ц. р. окрема комісія Об'єднаних Націй розпочала свої наради в справі опрацювання світової програми свободи інформацій на основі пропозицій вільних держав — США, Великобрітанії й Франції. Проблеми самої легко розв'язати не можна, бо в нарадах вийшло на верх, що різні народи розуміють свободу преси порізному. На щастя, представникам «найдемократичніших» країн не вдалося цілком сторпедувати роботу конференції.

Як довідуємося з останніх повідомлень, американський державний секретар в американському міністерстві закордонних справ Віліям Бентон опублікував минулої неділі проєкт запропонованої міжнародньої конвенції про свободу преси. В проєкті дається всім кореспондентам право в'їзду до всіх країн, що визнають конвенцію та вільно рухатися по їх території. Вони матимуть право свободи від цензури поза випадками військової таємниці. Проєкт опрацював видавець щоденника «Чікаґо Таймс» Фінаґан. Виходить, справа заґарантування правдивої свободи преси посунулася значно вперед.

Проблему свободи преси розглядав кілька місяців тому, між ін., також другий після війни міжнародній конґрес журналістів в Празі, де дійшло до рішучого словесного двобою між советською та американською делеґацією, член якої — Мільтон Марей гостро виступив проти советських тенденцій знівечувати проблеми свободи преси. Після того як американський виступ підтримали інші західні делеґації, Конґрес прийняв резолюцію, яка говорить, що «основним правом кожної людини є змога вільної, точної і чесної інформації, бо свобода преси народжується з того права».

Одначе журналісти Заходу набрали переконання, що празький конґрес проявив небезпечну тенденцію підпорядкуватися одній, добре нам відомій, ідеології. Брітанська делеґація ясно заявила, що коли б міжнародня організація журналістів мала й далі йти такою дорогою, то краще, щоб вона взагалі перестала існувати. Празький конґрес прийняв, між іншим, в члени організації журналістів — союз еспанських еміґраційних журналістів, тоді як минулого року кідкинув прийняття такого ж союзу польських журналістів на еміґрації. Це ще один доказ зросту комуністичних сил в ФІЖ.

Союз польських журналістів в Лондоні склав, як довідуємося, нещодавно до рук п. Симонідеса, керівника пресового бюра Юнеско, меморандум з домаганням прийняти організацію польських еміґраційних журналістів до міжнародньої організації та утворити під опікою ІРО журналістичну секцію, що афілювала б професійні організації еміґраційних журналістів. Цей крок підтримав також посередньо другий З'їзд Спілки Українських Журналістів на еміґрації, доручивши нововибраній управі поглибити свої зв'язки з міжнародніми пресовими колами. Станеться це можливе лише через активну підтримку слушних постулятів польського пресового світу на вигнанні.

Український зорганізований світ преси повинен чимскорше піти слідами Польського Синдикату Журналістів, додаючи до його меморандуму свій власний. Так як наші вояки і народи єднаються в боротьбі за волю і незалежність, так журналісти тих народів, як борці свободи слова й вояки пера, передовсім мають єднатися в обороні свого найвищого закону — вільної преси. Спільними зусиллями здобудемо право вільному слову на міжнародньому форумі.

КТВ.

СПРОБА ЗАМАХУ НА ЧЕСЬКИХ МІНІСТРІВ

Прага, (ДЕНА). **Минулої середи чеській поліції вдалося попередити бомбовий замах на чехо-словацьких міністрів. Жертвами замаху мали стати: заступник прем'єра д-р Зенкль, міністер юстиції Дртіна і міністер закордонних справ Ян Масарик.**

Трьом названим міністрам пошта приставила однакові пакети з вибуховою речовиною. Тому що Зенклеві пакет видавався підозрілим, він повідомив про нього поліцію, яка запобігла вибухові. Завдяки втручанню поліції життя міністрів врятовано.

З'їзд преси в Кобурґу

У Кобурзі відкрито увечері 3 вересня ц. р. прилюдним апелем міжнародню пресову нараду в приявності закордонних гостей та представників американської Контролі Інформаційної Служби. Підставову доповідь цього вечора мав голова Спілки Праці Союзу Видавців американської зони Йоган Вільгельм Навман. Зпоміж закордонних гостей прибули: Марцель Дедекер і де Ляшер з Парижу, як представники французької преси, д-р Е. Екле, головний редактор швайцарського часопису «Ді Тат» і В. Дері, видавець з Цюріху та впливові американські гості.

Речники чотирьох політичних партій заявили, що призначені для них інформаційні газети не задовольняють їх і вони бажають собі негайно одержати власні газети для своїх партій. Представники професійних спілок, і Мирового Товариства просили незалежну пресу піддержувати працю їх організацій.

У своїй доповіді Навман підкреслив, що істотним завданням нової німецької преси є усвідомити німецькому народові його вину та збірну відповідальність за минуле. Далі він підкреслив, що всі ліцензенти радісно привітають день, у якому виданий буде дозвіл на партійну пресу. Навман зайняв вкінці становище проти пліток, начеб то ліцензенти понадпартійних часописів мають мільйонові доходи.

Першого дня нарад видавці американської зони та представники з Берліну й Бремену заснували Господарську Кооперативу, яка матиме за завдання заступати господарські інтереси ліцензованої преси. До дирекції, що складається з трьох осіб, увійшли: д-р Ґуґо Штенцель (Франкфурт над Майном), Пауль Тілеман (Ульм) і д-р Г. Капфінґер (Пассав).

Бувший директор Відділу Контролі Інформаційної Служби Американської Військової Влади на Німеччину ген. Роберт А. Мек Клюр передав З'їздові таке привітання: «Вашим нарадам складаю найкращі побажання повного успіху. Ще багато питань треба розв'язати. І їх не вільно відкладати. У Ваших газетах мусить віддзеркалюватися оправданий оптимізм та надія на краще майбутнє Німеччини. Продовжуйте свою працю над осідомленням публічної опінії про конечність свободи думки та почесної об'єктивної преси. Обсервуйте й нап'ятновуйте всі заходи, які намагаються знищити здорові підстави, що на них почала працювати Ваша преса. Мій особистий привіт усім ліцензентам!». Брітанський радіокоментатор Ліндлей Фразер телеграфічно висловив свій жаль, що не може взяти участи в конференції.

Другого дня нарад уконституувалася вибрана попереднього дня управа і контрольна комісія Пресової Господарської Кооперативи. Першим діловим керманичем став д-р Ґуґо Штенцель, головою Надзірної Ради Йоган Вільгельм Навман. Створення Пресової Господарської Кооперативи, це визначна подія нарад, бо у цій кооперативі згуртувалися на господарських принципах видавці незалежної німецької преси для взаємного захисту своїх господарських інтересів.

В МАРІЙСЬКОМУ КОНҐРЕСІ

Марійський Конґрес в Оттаві, в днях 18—22 червня ц. р. був міжнародньою манiфестацією вшанування Пречистої Діви Марії та сили католиків на американському континенті. У цій столиці брітанської домінії, де стрічаються англіканськo-протестантські і французько-католицькі впливи в Марійському Конґресі взяло участь до 200 тисяч вірних, а між ними дев'ять кардиналів та 150 архиєпископів і єпископів католицької Церкви з різних країн. Визначну участь у тій міжнародній католицькій маніфестації взяли й українці-католики.

Між релігійними виставами виділа також вистава наших Сестер Служебниць та вистава мистецтва, приготована відділом ЛУКЖ з Оттави, та парохом Оттави, о. В. Дрібненьким, ЧСВВ. Серед іншого була на цій виставі показана мапа Канади **з усіма мініятюрами українських церков,** що знаходяться від океану до океану.

Серед Марійських торжеств у стариній базиліці Непорочного Зачаття Матері Божої в присутності 5-ти кардиналів, 150-ти єпископів та співучасти тисяч вірних, Кир Василій, Єпископ-Ординарій для українців католиків у Канаді, відправляв архиєрейську Службу Божу.

Подією тижня стала виставка в Міттенвальді. Світлини (М. Калинича)-показують момент відкриття. До репортажу спеціяльного кореспондента „Неділі" на 4-ій сторінці нашого часопису.

ЧЕРЧІЛ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ВАЖКОЮ ЗИМОЮ

Вінстон Черчіл — голова брітанських консерватистів — заявив у листі до кандидатів у провінційних виборах, що Велика Брітанія стоїть перед зимою, яка буде важча від усіх зим під час війни. Черчіл обвинувачує соціялістичний уряд за те, що він погіршує становище Великобрітанії намагаючись перевести свої «не брітанські доктрини» за допомогою воєнних постанов. Через те Велика Брітанія в своєму намаганні осягнути колишній добробут лишається далеко поза іншими країнами.

Події минулого тижня

(Всі вістки за агентством ДЕНА, ДЕНА-ІНС, Ройтер).

— Колишній австрійський канцлер д-р Шушніґ прибув з Італії до Нью-Йорку. З ним приїхали донька і син. Шушніґ назвав себе скитальцем, який шукає спокійного життя в Сполучених Штатах.

— Минулої неділі в усій Франції відбувалися демонстрації з приводу зменшення хлібного приділу до 200 гр денно. Протягом 5-ох днів після зменшення приділу хліба в різних частинах Франції подвоїлася ціна на картоплю. Поліція конфіскувала 300 тонн бараболі на чорному ринку.

— Німецька преса повідомляє з Берліну, що повітова нарада партії СЕД у місті Зондерсгаузен розглядала внесення негайно включити советську зону Німеччини до СССР. Цей внесок прийнято більшістю голосів.

— Софокл Венезелос, голова грецьких лібералів, відвідав короля Павла, закликаючи його виступити з ініціятивою створення нового уряду на широкій основі, що мав би замінити дотеперішній кабінет популістів Тсальдаріса.

— Італійський президент Енріко де Ніколя підписав ратифікаційну грамоту мирового договору між Італією і Альянтами. Документ вислано окремими кур'єром до Парижу, де його зберігатимуть. Італійський мировий договір зачне діяти 15 вересня.

— Як повідомляє американська військова влада в Баварії, російські пости на баварсько-російському кордоні завернули транспорти німців, що нелеґально перейшли до Баварії і були завернені американцями. Німецькі утікачі чекають дальшої своєї долі в місті Гоф.

— Колишній німецький ґенерал-фельдмаршал фон Паулюс, що перебуває в советському полоні, написав до своєї дружини дві листівки. Паулюс заперечив вістки, згідно з якими він мав створити в СССР 36 німецьких дивізій.

— В Еквадорі спалахнуло військове повстання проти уряду й президента республіки Манчено, що перед тижнем захопив владу, скинувши попереднього президента Ібарра. Тепер скинуто з поста президента Манчено.

— Заступник чехо-словацького міністра закордонних справ д-р Клементіс заявив у промові в Марієнбаді, що не вірить в можливість нової війни. Співпраця слов'ян є насамперед засобом охорони перед можливістю нового наступу і повстання нової аґресивної великодержави. Чехо-словаччина застерігає перед відбудовою німецької промисловости без звертання уваги на господарство і безпеку сусідів Німеччини.

— Польський прем'єр-міністер Циранкевіч заявив перед польськими промисловцями з західніх провінцій, що Польща не може жити без промислових просторів, які забрала тепер від Німеччини. Віце-прем'єр Владислав Ґомулка домагався повороту всіх поляків, що ще перебувають в Німеччині, обіцяючи, що кожен репатріянт дістане у власність дім або помешкання на західніх землях Польщі.

— Арґентінський парлямент визнав минулого вівтірка арґентінським жінкам право участи у виборах на президента і до конґресу. Ініціяторкою того закону була Єва Дуарт Перон.

— Московське радіо заявило, що американська контроля в Японії спричинила безробіття, голод, інфляцію в грошах, господарський занепад і викликала режим японських реакціонерів.

— Китайський президент, генераліссімус Чан-Кай-Шек, в промові з нагоди відкриття четвертих зборів центрального комітету Куомінтанґу, закликав китайців єднатися в акції нищення найбільших ворогів — китайських комуністів. Комунізм не відповідає бажанням китайського народу і для нього в Китаї нема місця. Чан-Кай-Шек критикував членів Куомінтанґу за низьку мораль і домагався передачі політичної влади народові.

— Советський Союз запропонував, як повідомив секретаріят Об'єднаних Націй, щоб міжнародня поліція складалася з 12 наземних дивізій, 1 200 літаків і значного числа морських з'єднань, але без лінійних кораблів і авійоносців. США запропонували були свого часу 20 дивізій війська і 3 800 літаків.

ДЕМІСІЯ ТУРЕЦЬКОГО ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА

Лондон, (ДЕНА-ІНС). **Турецький прем'єр-міністер Рецеп Пекер залишив, згідно з повідомленням анкарського радіо, у вівторок свій пост з причин здоров'я. Президент держави Ісмет Іненю призначив на його місце дотеперішнього міністра закордонних справ Гасан Сака. Демісія Пекера сталася після того, як повідомили про його плян зробити зміни в кількох міністерствах. Як відомо, минулого вівтірка уступили шість турецьких міністрів. Нові міністри, що посіли їх місце, почали урядувати минулої неділі. Майбутній конґрес народньої партії збереться наступного місяця і вирішить майбутню політику та справу проводу партії.**

США постачає грецьку армію

Атени, (ДЕНА-Ройтер). Голова американської допомогової місії в Греції Двайт Ґрісволд подав до відома, що США, почавши з 1 вересня постачають грецькі збройні сили харчами, виручивши цим Великобрітанію від відповідальности за прохарчування майже 200 000 вояків. В американських складах Греції змаґазиновано вже харчів на три місяці для всієї армії. Кошти, в сумі майже 28 мільйонів долярів, будуть вирівняні з фонду допомогової місії.

700 ДИПЛОМАТІВ НА КОНФЕРЕНЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

У великому засіданні організації Об'єднаних Націй, що починається 16 вересня мають взяти участь 700 дипломатів з 54-ох країн. 250, з них, вже прибули до Нью-Йорку. Велика частина прибуде на пароплаві «Кін Мері» 16 вересня. На борту цього корабля пливе, між іншим, 60 членів советської делеґації. В пленарних засіданнях братимуть участь 16 міністрів закордонних справ. Головою американської делеґації буде сам міністер Маршал. Участь міністра Бевіна і Молотова ще досі офіційно не підтверджена. (Дена).

ВИШИНСЬКИЙ ВВАЖАЄ СЕБЕ ВОЯКОМ

Лондон, (ДЕНА-ІНС). Заступник советського міністра закордонних справ, Андрей Вишинський, по дорозі до Нью-Йорку причалив у Лондоні і на запит журналістів, чи сподівається чогось особливого від генеральної асамблеї Об'єднаних Націй, відповів: кожен вояк, що виконує марш, сподівається успіху. На запит, чи це советське прислів'я, Вишинський відповів: ні, не прислів'я, а факт.

Вишинський сказав далі, що СССР не задумує змінити свого ставлення до пляну Маршала. На запит, що він думає про закінчену минулого тижня панамериканську конференцію в Ріо-де-Жанейро, де, як відомо, підписали пакт оборони американських держав, Вишинський сказав: коли хтось говорить про оборону, варто було б знати перед ким він обороняється. Про те ясно там сказано і тому можна про цю справу різно думати. Справою советських наречених, що бажали б виїхати до Великобрітанії, Вишинський мало зацікавлений. **Далеко більше цікавлять мене,** — сказав советський віцеміністер, **— 150 000 советських громадян в брітанській зоні Німеччини, яких ще досі не звільнили».**

РАБСЬКА ПРАЦЯ В СОВЄТСЬКИХ УРАНОВИХ КОПАЛЬНЯХ

Вже кілька місяців у районах Шварценберг і Аннаберг в Рудних горах під керівництвом советських ґірничих інженерів провадиться видобування урану. За розпорядженням советської окупаційної влади район приблизно в 20 кілометрів завдовжки зовсім відокремлено від зовнішнього світу, а всіх мешканців, що не мали в ньому постійної осілости, виселено з нього ще 15 листопада минулого року. Дорогу в цій закритій зоні перегороджено шляґбавмами, перед якими російські вартові пости перевіряють всіх подорожніх. Проїхати тут може лише той, хто має спеціяльну перепустку берлінської, дрезденської або хемніцької советської військової влади. Керують всіма роботами російські геологи, інженери та фахівці з питань ґірничої промисловости, частина яких приїхала туди разом з своїми родинами. До робіт примусово притягнено «на підставі декрету альянтської контрольної ради про важливіші відбудовні роботи» німецьку робочу силу. Здебільшого це люди інших професій, призначені на роботу в копальнях із зобов'язаних працею осіб у віці від 18 до 45 років. Робота провадиться в старих занедбаних шахтах найпримітивнішим, переважно ручним, способом, і через те під час неї часто-густо трапляються нещасливі випадки. Всі, і мужчини і жінки, працюють в три зміни по 8 годин, — навіть неділями та святами. Замість визначеної законом платні для мобілізованих на працю в 1,34 марки за годину, робітники дістають від 50 пфеніґів до 1 марки. Наземним робітникам належить додатковий денний приділ з 100 грамів сиру й 200 грамів збираного молока, а підземним — з борошна, масла й м'яса, проте дуже часто «лише на папері». Тим, хто ухиляється від роботи, відбирають харчові картки, а в разі втечі когось з робітників репресій зазнають члени їх родин. Відомо випадок, коли замість втікачів притягнено до праці в копальні їх працездатних жінок. Відпустки видаються лише у виняткових випадках. До цього треба додати, що, як пише в «Штутґартер Цайтунґ» геофізик д-р Люц, праця в уранових копальнях без захисних приладів дуже шкідлива для здоров'я через урановий порох, продукти розпаду й радійову еманацію. Отруєння цими речовинами часом може бути навіть смертельним. Недивно, що, як видно з заяви представника прокомуністичного СЕД кореспондентові згаданої газети, багато робітників мріють про втечу в західні зони. Тим часом видобуті ураноносні продукти через Ауе й Ляйпціґ прямують літаками на Схід. («Ді Ноє Цайтунґ»).

ЩОДЕННИК ГАЛЬДЕРА

Спростовуючи дотеперішні повідомлення, американський пресовий офіцер при трибуналі військових злочинців в Нюрнберзі заявив, що колишній німецький генерал Франц Гальдер, шеф ґенерального штабу сухопутньої армії вже звільнений з полону і працює в історичному відділі европейського командування американської армії в Нойштадті біля Касселю. Гальдера звільнили з вермахту 1942 р. Пізніше його заслали до концентраційного табору. В кінці війни Гальдера арештували американці, конфіскувавши 7 томів його щоденника, що в майбутніх процесах в Нюрнберзі буде нераз цитований, як доказовий матеріял.

8 липня 1941 року ген. Гальдер написав у своєму щоденнику: «Фюрер рішився зрівняти Москву і Ленінград з землею. В той спосіб не матимуть змоги залишатися там люди, яких ми мусіли б взимку прохарчувати». Щоденник Гальдера має стеноґрафований текст. Два томи щоденника присвячені війні з Росією. Гальдер був на початку війни великим оптимістом, але згодом ставав щоразу більше невдоволеним і зміняв свої погляди. Вже 51 дня походу на сході він написав, що німці недоцінили російського колоса. На початку війни, пише Гальдер, розраховували ми на 200 ворожих дивізій, а тепер вже їх бачимо 360. Коли ми розіб'ємо десяток з них, тоді росіяни виставляють спокійно новий десяток. З записок Гальдера виходить, що німецькі генерали були озлоблені на Гітлера, що цей єфрейтер відкидав їхні стратеґічні пляни, які за 36 або 48 годин пізніше подавалися в наказах головної квятири як власні ідеї «фюрера». (ДЕНА).

БРАЗІЛІЯ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

Бразілійський президент Енріко Дутра заявив минулої суботи на конференції з журналістами, що Бразілія перебуває в процесі винищування комунізму. На питання скільки комуністів є в Бразілії, Дутра відповів, що годі подати точні дані, бо багато комуністів не виступають прилюдно. Президент додав, що він не сподівається якихось прикростей від комуністів. На його думку господарство Бразілії буде узалежнене найближчими роками від Сполучених Держав. (ДЕНА-ІНС).

АМНЕСТІЯ БОЛГАРСЬКОГО УРЯДУ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Болгарський уряд проголосив минулої середи з нагоди третьої річниці болгарської революції, замирення з альянтами і оголошення війни Німеччині декрет про широку амнестію за різні злочини включно до справ дезертирства. Народний комітет вітчизняного фронту звернувся до маршала Сталіна, прем'єр-міністра Дімітрова і маршала Тіто з домаганням затримати болгарський суверенітет проти втручання чужинців у внутрішні справи.

ХОТІЛИ ВИСАДИТИ ПОЇЗД

Згідно з вісткою ДЕНА, в Ганновері арештували чотирьох прибулих з Польщі жидів, що намагалися зробити замах на брітанський військовий поїзд. Терористів передали вужчому військовому судові. Вони признався, що приїхали нелеґально з Польщі до Німеччини, де увійшла з ними у зв'язок таємна жидівська організація.

СТАТТЯ ОТАМАНА БУЛЬБИ В «АМЕРИЦІ»

Український часопис «Америка» з Філядельфії вміщає велику статтю отамана Тараса Бульби-Боровця, написану ним в Паризькому журналі «Оборона України». «Америка» зазначає, що «отаман Бульба був першим, який в лісах Полісся зорганізував українських повстанців проти німців. По ньому акцію боротьби проти німців перейняла УПА й веде її досі проти займанців України».

Впадає в око факт, що вся українська американська преса, яка досі передруковувала майже виключно статті з «Української Трибуни», почала містити передруки з «Українських Вістей», пресового бюлетеню УБІ і матеріяли власних кореспондентів з Німеччини.

Історія української літератури еспанською мовою

Цінна праця

На літературному ринку Еспанії появилася «Історія світової літератури», видана під керівництвом Ціряко Перез Бустаманте в Мадріді. Накладом «Атляс», 1946. В ній, між іншим, уперше в історії еспанської літератури появився короткий перегляд української літератури. Цей факт треба вважати за надзвичайний з різних причин: поняття про українську культуру, духовість, історичну минувшину, політичні напрямки української нації обвіяні в Еспанії серпанком невідомого; найчастіше, одначе, поняття про український нарід утотожнюється з поняттям про росіян. Не тільки пересічний, але теж із певним політичним стажем еспанець не має правдивого й ясного образу про українську проблему, хоч тепер вона набирає чимраз більшої актуальности. Тому в цій площині й треба розглядати появу короткого перегляду української літератури.

Автор «Історії світової літератури» (як і теж усіх слов'янських), Юзеф Лободовскі, знаний польський публіцист і поет, надзвичайно вдало підійшов до розгляду української літератури, підкреслюючи в неодному місці її питомий характер: вона є відзеркаленням історії народу, його ідей, змагань, його вдачі, його великого прив'язання до традицій.

Юзеф Лободовскі пише:

«Треба зауважити, що більшість европейських істориків мішають українську історію й культуру з російською, уважаючи, що все, що сталося в південній Росії в століттях IX—XIII, належить до російської історії. Існування української нації і мови, окремих від Москви, не може викликати дискусій серед поважних дослідників; в дійсності йдеться про право на історичну й культурну спадщину середновічної Руси, отже, вже в другій половині попереднього тисячоліття існувала руська держава й нація зі своїм осідком у Києві із рікою Дніпром, як центральною віссю; щойно 300 років пізніше твориться на фінській півночі Московія, поволі слов'янізована.

«Один з перших і рідких европейців, що цікавились українською культурою, Боденстадт, в своєму документальному творі «Ді поетіше Украіне», підкреслює, що «в жадній краю дерево народньої поезії не дало такого знаменитого плоду й народний рух не відбився в ній так живо й ярко, як в Україні».

Юзеф Лободовскі, цитуючи за А. Брікнером, що «кожна нація може завидувати Русі її середньовічних хронік», додає від себе: «Славна Хроніка Нестора і її продовження, назване «Літописом», має велику літературну вартість, незрівняно більшу, як твори візантійських істориків, що служили взірцем київським літописцям».

Про Шевченка пише Ю. Лободовскі так:

«В його величезного значення для своєї нації, включно аж до сьогоднішнього дня, творчості, єднаються всі традиції українського народу, висловлюючи з небувалою силою його (народу) золотий сон про волю й незалежнсіть. Його «Кобзар»... лишився назавжди святою книгою українців, святощами й символом національного життя, геніяльною синтезою історії і пророчою візією майбутніх часів...»

Ю. Лободовскі особливо живо характеризує українську літературу сьогоднішніх часів. Вміло аналізує творчість письменників і поетів, зупиняючись на обставинах, в яких опинився український нарід після першої світової війни, в наслідок чого постали нерівні можливості розвитку української літератури на Східніх і Західніх землях України й еміґрації.

Про Максима Рильського Ю. Лободовскі пише: «Як математик слова, архітект вислову, творець пластичних образів, обдарований, подиву гідною життєвою силою, Максим Рильський є без перебільшення один з найкращих европейських поетів нашої епохи», одначе, під впливом большевицького терору, пішов шляхом, який йому вказала комуністична партія. Знову ж Хвильовий «підкреслював принципові психологічні й культурні відмінності, які ділять Україну від Росії, обороняючи думку, що українська література, бажаючи зберегти свою питоменність, мусить стерегтися впливу великих російських письменників, шукаючи зразків на Заході».

«Незвичайно сильно відчувається подих історії в ліриці Євгена Маланюка, якого «Перстень Полікрата» є без сумніву одним з найкращих осягів сучасної европейської поезії. Щодо мистецького рівня зі строгою мужескістю і героїчною концепцією життя й світу подібним йому є Олег Ольжич ... Особами ... ґрьох поетів (Юрій Клен, Євген Маланюк, О. Ольжич — прим. М.) українська поезія висловила знаменито свою засадничу характеристику: тенденція до ясности форми, клясична простота й стриманість, особиста проблематика, зв'язана, безумовно, з трагедією наших часів, шляхетний патетизм й інтуїтивна етика, що оцінює свою епоху з апокаліптичної перспективи страшного Суду.

Короткий перегляд української літератури закінчує Ю. Лободовскі так:

«Друга світова війна пройшла через український нарід, як гураґан страшного знищення, за яким лишилися лише цвинтарища й попіл. Саме фізичне існування раси загрожене. Ті, що зостались живими, носії культури, створеної з такими труднощами, розпорошилися по всьому світі, а поети змінили перо на кріс.

Література народу, якого інші не знають, підноситься безперервно до боротьби за право бути европейцями, прямує ідентично як завжди була: трагічною імпровізацією між одним і другим змаганням, між одним і другим знищенням».

Оці короткі витяги з української літератури характеризують цілість праці Ю. Лободовского, яка під сучасну пору чи не найкраще єднає в собі потребу і коло зацікавлення еспанця з українською культурою та українськими політично-національними проблемами. Ю. Лободовскі підійшов до розгляду української літератури з погляду західнього европейця й саме тому вона відзначається своєю ориґінальністю.

Д. Маслій.

(«Українське Слово», Буенос Айрес).

ВИСТАВКИ О. АРХИПЕНКА

Наш, світової слави різьбар, Олександер Архипенко, що проживає тепер у Нью-Йорку, на запрошення мистецьких кіл улаштує в 1948 році виставки своїх нових творів в Швайцарії та в Палестині. О. Архипенко працює тепер над новою скульптурою з прозорої маси. Нещодавно він закінчив нову книжку під назвою «Філософія мистецтва» з 300 малюнками. А тепер пише другу — «Теорії творчости».

Просимо всі українські осередки американської та англійської зони, які переводили грошові збірки на вислані нами збіркові листи, і які досі не повернули нам листів, найдальше до 15 вересня 1947 р. ці листи разом із зібраними грошевими датками надіслати на адресу нашого фінансового референта п. д-ра Шпильчака, Франкфурт над Майном — Гехст Марктпляц 5. — **Президія Комісії Охорони Могил при ЦПУЕ в Франкфурті над Майном.**

ПЕРЕВИШКІЛ ДП

Часопис «Старс енд Страйпс» пише: Ньюйоркський і філядельфійський фінансист Коген опрацював програму вишколу европейських скитальців у американському містечку Кодди, щоб підготовити їх до фабричної праці в Південній Америці. Коген сказав представникам преси, що для реалізації цього пляну потрібне лише рішення Адміністрації Воєнним Майном, яке унормувало б способи достави потрібного устаткування. Згідно з пляном містечко Кодди буде місцем професійної підготови для 25 000 родин уже до червня 1948 року. Залежно від здібностей переміщені особи будуть могти познайомитися з різного роду ремеслом від бляхаря до інженера-механіка включно. — Час навчання триватиме від шести до дев'яти місяців. Після того скитальців відішлють до Південної Америки, де ждатиме їх праця. Вони мають виробляти предмети, які Південна Америка купує тепер від США.

На початок приймуть першу групу із 500 родин, щоб підготовила приміщення для інших. У цій групі будуть лікарі, інженери, ремісники, хлібороби та інші фахівці. Адміністрація оселі складатиметься з міської ради та керівника. Поруч того має бути дорадчий комітет, що складатиметься з таких визначних людей, як Герберт Гувер, Бернард Барух, Джемс Бирнс, Нельзон Рокфеллер та інші.

Крім того має бути підписана умова щодо висилки з країн Південної Америки учителів мов до містечка Кодди, щоб дати змогу переміщеним людям навчитися мови тієї країни, в якій вони поселяться.

— Відділ Праці ПКІРО опрацював проєкт реєстрації і перевірки фахів переміщених людей в американській зоні, щоб дати точні інформації тим країнам, які виявлять згоду поселити в себе скитальців. У кожній області ІРО будуть створені комітети, що реєструватимуть професії. Кожний комітет матиме десять професійних комісій, що репрезентуватимуть такі професії: адміністрація, ґірництво і хемія, будівництво, рільництво, лісівництво, продукція харчів, народне здоров'я і гігієна, комунікація, достави, всякі спеціяльні послуги, вільні професії та різне.

— Брітанський високий комісар в Австрії, сер Джемс Стіл, мав минулого вівтірка таємну зустріч з маршалом Тіто в юґославській літній резиденції в місті Блед. У Відні говорять, що під враженням політики генерала Стіла, Тіто попросив особистої розмови в справі англо-юґославських взаємин. Участь в конференції брітанського генерала Мек Ліна, голови брітанської місії для розслідження справ юґославських ДП, дозволяє припускати, що на конференції обговорювалося також питання скитальців.

— Ґенераліссімус Сталін відвідав несподівано в Ялті крейсер чорноморської фльоти «Молотов». Сталін, що перебував в товаристві заступника голови ради міністрів Єлисея Косиґіна, від'їхав на палубі крейсера в товаристві адміралів Юмашова і Октябрського до Сочі.

— Американський губернатор Німеччини, генерал Клей прийняв минулого вівтірка в своєму окремому поїзді трьох керівників комуністичної партії країв американської зони.

— До генерального секретаря ОН Тріґве Лі надійшло через американський уряд прохання 28 100 жидів про переселення їх з таборів ДП на американській зоні Німеччини до Палестини.

ВИПРАВЛЕННЯ ДРУКАРСЬКИХ ПОМИЛОК

У числі 88 «Неділі» в комунікаті про церковний з'їзд з технічних причин сталися друкарські помилки, а саме: з третього пункту подано тільки перший рядок, а з четвертого випущено початок. Отже треба читати так:

3. Без поєднання цих трьох православних церковних організмів неможливо було досі утворити єдиний керівний центр, конче потрібний для налагодження релігійного життя.

4. Не зважаючи на те, що Церковні Собори УАПЦ в Америці й Канаді та арх. Іоан Теодорович, зрозумівши важливість поєднання церков звернулися до Єпископату в Европі з закликом до поєднання, Собор Єпископів УАПЦ в Мюнхені 12—15 травня 1947 р. своєю ухвалою зайняв становище, не сприйнятне до такого поєднання...

В другому пункті, замість АПУ та УАПУ, треба читати: а) АПЦ — 1924 р., що перебувала в Польщі та б) УАПЦ формації 1942 р.

Американці цінять гумор. Молодь США вибрала на жарти свого „президента", а президент Трумен охоче познайомився зі своїм молодшим колегою. (ДЕНА)

Коротко

Король Фейсал II, дванадцятилітній реґент Іраку, прибув до Лондону; він буде вчитися в англійській школі. Зустріч короля на лондонському двірці. (Дена-нит)

— Брітанське адміралтійство опублікувало подробиці про експерименти з газовими турбінами. Згідно з ними, розвиток газотурбіни означає переворот в будові малих бойових кораблів.

— Перед військовим судом у Варшаві почався процес проти членів терористичної організації, що належала селянській партії колишнього польського прем'єрміністра Міколайчика.

— Як повідомляє німецька преса, у французькій зоні працює окрема комісія, що приймає німців і фольксдойчів на однорічну роботу до Франції на умовах рівних французького робітника. В Кайзерсляутерні, Остгофені і Донауешінґен повстали окремі табори, де кандидатів перевіряють лікарі і комісії.

— Китайська влада в Шанхаї, відмовила висісти в шанхайському порту 16 неросійським пасажирам совєтського люксусового пароплава, між якими були 3 сестри американської місії.

— Американська поліція у Вісбадені відтискатиме, очевидно, на папері, пальці всіх осіб, що без належної причини перебувають, або вештаються біля місць постою американських автомашин, або будинків. Це розпорядження викликане збільшенням крадіжок і вломів.

— У боях між грецькими урядовими військами і повстанцями на острові Крит, загинули 30 партизан, а три попали в полон. Урядові війська втратили: трьох убитими і двох пораненими. В Сальоніках почався процес проти 64-ох повстанців, яким закидають комуністичну змову і саботаж.

— В столиці Албанії, Тірані розпочався процес проти групи колишніх послів обвинувачених в державній зраді. Населення Тірани має змогу слухати перебіг процесу через виставлені на вулицях меґафони.

— Згідно з повідомленням французького радіо, 9 вересня з Марселю виїхали 350 жидівських еміґрантів до Австралії. Цей транспорт започатковує реґулярну іміґрацію з Франції до Австралії.

— Дотеперішнього совєтського амбасадора в Греції, адмірала Константіна Родіонова відкликали з його посту.

— Австралійський уряд продав Великій Брітанії 150 000 унцій (4 500 кг) золота. Так повідомив австралійський прем'єрміністр Чіфлей. Австралійський уряд зважаючи на долярові труднощі, вирішив відступити поточну продукцію золота на допомогу Великій Брітанії.

— В самому центрі міста Тель Аві замасковані і озброєні терористи пограбували серед білого дня великий ювелірний склад. Втрати сягають добрих тисяч фунтів. Припускають, що напад вчинила таємна політична організація.

— Італійське аґентство «Інформаціоне» повідомило, що США після відтягнення своєї залоги з Італії, збудують сильну морську базу на Середземному морі.

— 10 000 модерних літаків і 400 000 вояків, що були би завжди напоготові, мусять мати США для безпеки миру, заявив командувач-генерал американської повітряної оборони — Джордж Стретсмеєр перед конґресом Американських Комбатантів. Цей Конґрес схвалив, між іншим, резолюцію, яка домагається негайного розв'язання всіх організацій, що виступали б проти теперішньої американської закордонної політики. Конгрес виступив проти европейських відчитів колишнього міністра Волеса.

ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ ПРОТИ ТІТА?

Аґентство ДЕНА повідомляє з Міляно: У згоді з вістками Ройтера за італійською газетою «Корере Льомбардо», почалася в Юґославії партизанська боротьба проти Тіта. До Трієсту наспіли з Београду інформації, що в Юґославії повстала партизанська організація «хрестоносців» під командуванням полковника Палосевача, що вважає себе наступником страченого генерала Дража Міхайловіча. Повстанці проти режиму Тіта мають ніби 20 000 прихильників у південній Юґославії і 5 000 в Хорватії. Вони, озброєні важкою зброєю і артилерією, ведуть боротьбу проти урядових юґославських військ.

Дмитро Донцов — до голови МУР-у

Д-р Дмитро Донцов, колишній редактор львівського «Вістника», надіслав нам з Америки листа, що його публікуємо, керуючись засадою вільного вислову думки, хоч і не поділяємо деяких думок автора. — Редакція.

В ч. 1 «МУР»-у з'явилася стаття «Вільна українська література». Не особа автора (Ю. Косача) статті цікавить мене. Свого часу «Вістник» не скористав з пропонованого ним співробітництва і він чи в «Назустрічі», чи в большевицьких «Нових Шляхах», все був у ворожім таборі. Мене зацікавив інший факт: що цей напад поміщений, без жадної редакційної примітки, в журналі Т-ва, якого головою є бувший співробітник «Вістника», Ви, пане Самчук. Не маючи, на разі, власної трибуни, мушу вибрати форму листа, щоб задати Вам кілька питань, на які, коли потрафите, дайте собі на самоті з своєю совістю, відповідь.

1) «МУР», в згаданім нападі, закидає «В-кові», що він чи його редактор зосередив у себе всі маґістралі літературного життя доби (20-ті й 30-ті роки б. в.), що стало згубним для того життя. «МУР» твердить, що мені вдалося посісти командні висоти і узурпувати провідництво літературного життя. Ви теж цієї думки? Що значить узурпувати? Узурпувати якусь команду можна лише там, де вона перебуває в інших руках з якогось леґального титулу. Отже хто тоді у нас мав право леґально посідати ті командні висоти? Одне з двох. Або «Вістник» справді захопив (не узурпував) оті «висоти», то тоді мав право і тримати їх. Бо ж не большевицьким способом захопив їх, а шляхом вільної конкуренції. Сам напасник пище, що були в «Вістнику» — «блискучі таланти». Може в них і було його право на «узурпацію», оскільки така була? В такім разі, проти чого протестує «МУР»? Абож «Вістник» тих «висот» не займав, але тоді якже ж можна робити його відповідальним за ту чи іншу долю літератури? Ви ж мусите пригадувати собі, що «Вістник» не був єдиним літературним журналом в Галичині. Крім нього були «Назустріч», «Поступ», «Дажбожич», «Ми», «Дзвони», «Вікна», «Нові Шляхи». Чому ж їх не згадує напад, чому не пробує довести, що може якраз не «Вістник», а вони мали згубний вплив на літературу? Аджеж якраз ті журнали займали командні висоти, бо були органами офіційних літературних чи політичних груп, католиків, гетьманців, демократів, большевиків? Це ж ті кола, а не «Вістник» творили літературне «жюрі», роздавали літературні нагороди, це ж вони промовляли «екс катедра» і рішали від імени організованої суспільности які автори варті щось, а які нічого. Вони ж і повинні бути відповідальні за долю літератури, за її занепад, а не «Вістник», що завше був ізгоєм, ненависним між «порядним товариством» і ним поборюваний. І власне не про «Вістник», а якраз про те «порядне товариство» (з Михайлом Рудницьким на чолі) треба говорити, коли згадувати, як робить напад, про літературні кліки, про кар'єристів і кон'юнктуристів.

З ледве прихованою ноткою особистого жалю автор нападу дорікає «Вістнику», що той ізолював немилого собі письменника від читача. Якого письменника? Чи «Вістник» ізолював, наприклад, від читача Вас? Чи може, навпаки, був тим, що звів Вас з читачем? Хіба, повторяю, мав «Вістник» монополь на літературу? Таж той «ізольований» «Вістником» геній чи талант міг дати себе почути читачам «Дзвонів», чи «Нових Шляхів», чи «Назустрічі»? Зрештою, так робив і автор нападу. Чи він уважає, що ті журнали не мали відповідних читачів, а мав їх тільки «Вістник»? Що не всіх охочих приймав до себе «Вістник», це нормальна річ. В кожній суспільності з різними літературно-громадськими смаками і настановами завше є кілька окремих органів. Одні мають одних, співробітників, другі інших, в чім жеж річ? Чи інтерпретуючи «Вістник» якимсь диктатором думки, від якого залежала опінія про письменника, недосягають якраз протилежного від бажаного результату автори нападу, які не одержавши від нього літературної «нобілітації» й досі, по 20-х літах не можуть переболіти отриманого «рефю»?

2) «МУР» уважає, що «Вістник» мав згубний вплив на літературу доби. Чи Ви дійсно думаєте, що коли «Вістник» впродовж 17 літ майже сам протиставлявся отруйним впливам большевицьких «Вікон», чи «Нових Шляхів», чи органові львівських «наплювістів», з Мих. Рудницьким на чолі, з його «Нагодами й Пригодами» замість літератури, — то це було згубне для нашого письменства? Чи ви справді думаєте, що протиставляти весь той час тим органам преси таких авторів як Стефаник, Черемшина, О. Теліга, Ольжич Маланюк, Стефанович, Мосендз, ну і Вас, пане Самчук, або другого члена «МУР»-у Юрія Клена,—це значило згубливо впливати на нашу літературу? Дехто каже, що ці автори випадково опинилися у «Вістнику». Невже? Чом жеж вони не опинилися випадково деінде? І чом не опинилися випадково у «Вістнику» автор нападу в «МУР»-і, а натомість випадково опинився з А. Крушельницьким і М. Рудницьким?

Чи це було згубне для нашої літератури, коли «Вістник» — перший в Галичині ознайомлював читача з тими творами Хвильового, Косинки чи Фальківського (за які їх потім розстріляли), в яких, не зважаючи на російську цензуру, бреніла протибольшевицька нотка? Чи Ви думаєте, що іронізувати над «переможним чвалом квадриги траґічних оптимістів», з яких двоє заплатили власним життям вірність своїм ідеалам Правди і Краси, — що іронізувати над ними є доказом сумлінности критика чи бездонним цинізмом типового «наплювіста»? І чи подібну «критику» Ви зачисляєте до літературної полеміки, чи до вчинку, подібного до жесту бездумного пса, що підносить лапу над свіжою могилою людей, яких недано йому розуміти? Чи Ви справді думаєте, що уперта й послідовна боротьба «Вістника» з вітром зі Сходу, вела до згуби нашу літературу? Що так може думати новошляхівець, — зрозуміло. Але як можете так думати Ви?

«МУР» твердить, за Брандесом, що доказом життя літератури є те, що вона постачає проблеми для дебатування, а що диктатура «Вістника» до тих дебатів не допускала, навіть про кризу літератури української згадувати не дозволяла! І в це Ви теж вірите, пане Самчук? Таж одна з перших моїх статтей у «ЛНВістнику» була якраз під заголовком «Криза нашої літератури» в 1922 чи 23 році. Щож до «дебатів» то мусите знати, що якраз «Вістник» постарчав проблеми до дебатів, і в галузі літературної критики і політики. Накреслювані «Вістником» проблеми дискутувалися у Львові, в Чернівцях, у Празі, Берліні, де тільки були українські органи преси. Про «Вістник» була мова на судовій розправі «Спілки Визволення України» в Харкові в 1930 р. На порушені «Вістником» проблеми живо реаґувала українська преса в Києві і Харкові. Чи ви цього не знаєте? Що — особливо у Львові — знижалися полемісти до рівня останнього нападу в «МУР»-і, це вже була не моя вина. В Харкові чи в Києві іноді ці дебати кінчалися загрозою й відкликом до Чека. І це власне характеристичне: Чи «Вістник» діяв згубно на свою суспільність чи ні, найкраще видно з того, як дивилися на акцію «Вістника» чи його редактора споконвічні противники української національно-культурної і політичної окремішности, — росіяни. Насамперед, большевики, отже ці останні, які мали за ціль деморалізацію нашого суспільства, — якраз «Вістник» найзавзятіше поборювали! Чи тому, що він розкладав і деморалізував наш загал, чи може тому, що якраз скріпляв його мораль і його відпорні сили?

3) Говориться в нападі «МУР»-у, що «Вістник» порвав з українськими традиціями та відірвав нашу літературу від Европи... З якими традиціями? Від якої Европи? «Вістник» не рвав з традиціями старої християнської Европи та її авторів весь час пропаґував своїм читачам, як Меріме, Кіплінґа, Сервантеса, Шекспіра, Він рвав лише з традиціями занепадницької Европи, якій марку — і в літературі, і в політиці — надавав соціялізм. «Вістник» відрікався традицій еротоманів Цвайґа або Марґерита, або деґенерата Пруста чи большевика Барбюса. І це було його право, як правом деґенератів було захоплюватися деґенератами.

Порвав «Вістник» з українськими традиціями? З якими? Мої противники воліли традиції 19-го віку, Куліша й Драгоманова, що гостро відмежовувалися від традицій старої козацької й князівської України і від Шевченка, що проклав нам до них міст. Я, навпаки, підносив ці останні, відмежовуючись від традицій Драгоманова й Куліша. Оце і все. На якій підставі має хтось право уважати, що інших традицій, крім 19-го віку ми не маємо? Що лише від нього починається наша історія? З того духа нашої давнини виростав і дух її письменства, в якій і був задивлений «Вістник». І цей останній дух служив і служитиме не «політичній злободенности», не «шовіністичній тенденційності», лише вічним ідеалам вільної, не схамілої, людини; як служить їм досі в «Слові», в »Милості Божій», в Патерику, і в поезії Шевченка, Лесі Українки і вістниківської квадриги. І цього духа не мав ніякої охоти заміняти «Вістник» на дух драгоманівщини, ні новошляхівщини, ні на дух ображених амбітників та «шукачів правди» на смітниках творчости Сінклера чи Винниченка.

«Вістник» відривав нас від наших традицій в письменстві? Чи ж не пошані цих традицій були присвячені літературно-критичні статті в «Вістнику» про Лесю Українку, Стефаника, Черемшину, О. Пчілку, Шевченка? «МУР»-ові ці статті не подобаються? Це річ погляду. Річ погляду на те, що таке літературна критика. Для мене — це значить відкривати дух, яким надхнена творчість письменника, відкривати те, що він хотів сказати в пориві творчости нам. Для моїх противників — літературним критиком був той, хто знав, скільки разів ужив поет того чи іншого епітета або виразу і які рими в нього найчастіше стрічаються. А хто знав, як був убраний Шевченко під час арешту, або чи в 1841 чи 42-м році написав якийсь вірш, — той був геніяльним шевченкознавцем. Критика, яка цим менше цікавилася, лише заглиблювалася в трудніші і складніші проблеми духу поетові творчости, називалася, мовою цих примітивних і невибагливих людей, «публіцистикою». (Кінець буде).

Переселенчий рух

Нью-йоркське радіо 3 вересня сповістило, що в Женеві закінчилося довготривале засідання комітету міжнародньої організації в справах біженців — ІРО. Комітет ухвалив ще цього року переселити з Европи 96 500 скитальців. Головним чином їх оселять в Австралії та країнах Південної Америки. Там же їх розмістять і влаштують на працю.

Основна, вирішальна кількість ДП буде переселена з Австрії й Німеччини наступного року. Комітет вважає, що в цілому проблема ДП остаточно розв'яжеться протягом трьох років. За цей час уже всі ДП будуть переведені на постійні місця оселення та відповідно влаштовані під оглядом праці й побуту. Під увагу комітету ІРО беруться не лише молоді й працездатні переміщені особи, а також старі інваліди та хворі.

Як заявила Головна Квартира ПКІРО в Гайдельберґу, до кінця цього року майже одна третина переміщених осіб, що живуть в американській окупаційній зоні, матиме змогу осісти постійно в якійсь іншій країні. Поруч того репатріяційна акція, яку почала УНРРА, проходить далі. Місячно повертається на батьківщину пересічно 2 500 силою вивезених. Досі ПКІРО склало договір про поселення переміщених осіб із 13-ти країнами, які заявили готовість прийняти до себе понад 100 000 скитальців. Чотири із цих плянів поселення вже виконуються. Бельґія бажає до 1 жовтня прийняти майже 17 000 вуглекопів з родинами. Вона прийме ще 23 000 переміщених осіб. Французьке Марокко прийняло досі майже 350 робітників з родинами запланованих 10 000 осіб, які, згідно з пляном, має поселити в себе. Канадський плян поселення переміщених осіб з американської зони Німеччини передбачає 1 000 лісорубів і коло 2 000 близьких родичів канадійців. Бразілія покищо заявила готовість прийняти на пробу 1 500 робітників з родинами. Якщо ця спроба поселення пройде успішно, треба сподіватися, що Бразілія схоче прийняти ще значно більше переміщених людей. Французький уряд вирішив прийняти 50 000 робітників з родинами. Їх братимуть спеціяльні комісії. Минулого місяця Голляндія також почала акцію поселення вибраних 3 500 вільних чоловіків та 4 500 вільних жінок. Незабаром прибуде австралійська комісія для набору 12 000 робітників та родин, з яких 4 000 вирушать ще до кінця цього року. Велика Брітанія набере, мабуть, 20 000 жінок. Швеція, Венецуеля й Болівія запотребували по 5 000 родин, а Еквадор і Чіле по 200 родин. Арґентіна заявила, що вона зацікавлена в поселенні більшої кількости переміщених осіб, але досі не склала ще жодної умови. Інший канадський плян поселення передбачає прийняти додатково приблизно 10 000 робітників.

800 СКИТАЛЬЦІВ ПРИБУЛИ ДО КАНАДИ

Як повідомляє українська заокеанська преса, до Ґаліфаксу причалив американський військовий корабель «Дженерал Стюарт», що привіз 800 скитальців з Европи, переважно українців і литовців. В цій групі було 105 жінок і дітей, що приїхали до своїх родичів у Канаді.

Як Чанчо продав мій ніс

(Дальший розділ з книжки Ґ· Папашвілі „Тут усе можливе").

(Продовження з 87 ч. «Неділі»).

В той час в Голливуді не було іншої роботи, крім праці в кіно. Я звернувся до розподільного бюра і ось — я кіноактор. Але завжди я мусів грати лише козаків. Нічого іншого. Одного разу, я вже забув чи то я виступав проти орд Чінгіз Хана, чи то мав настрашувати вольських рибалок, але мені все це дуже остогидло. Я сказав собі: якщо ти хотів їздити цілими днями верхи, носити черкеску і хутряну шапку, ти міг би залишитися в Кобіянкарі. Ні, ти приїхав, до Америки для чогось іншого. Треба тільки знайти щось. Отже я поїхав до Сан-Франціско і почав шукати там працю. На третій, чи на четвертий день мого перебування там рано вранці хтось постукав до мене і дядько Джон влетів в мою кімнату з великою поспішністю; сопів наче поїзд, що піднімався вгору.

— Прокинься, прокинься, я мушу бути об 11-ій в Калістозі. Бориса оперуватимуть. — Хто? — Якісь лікарі. Але поки я повернуся я хочу доручити тобі свою торгівлю сніданками.

— Торгівлю сніданками? — спитав я. — Я хочу мати цю торгівлю так само, як дірку в голові. Дайте комусь іншому. Я хочу працювати над встановленням норм пального для автомашин.

— Ні, ні. — Він зняв ключ з кільця. — Я тобі довіряю. Ти не матимеш жодних турбот. Чанчо допоможе тобі в усьому. До побачення.

Чи будь-коли народжувалася людина, нещасніша за мене? Якщо і так, то вона подбала про те, щоб вмерти не ставши дорослою.

Мушу пояснити, яка це була торгівля. Дядько Джон запаковував сніданки в коробки і продавав їх людям, які працювали дуже далеко від ресторану, або не мали часу пообідати і мусіли їсти на роботі. А поскільки дядько Джон був розумним купцем, він знав, як прикрашати яблука, щоб вони виглядали, як гарні дівчата і вмів завжди виторговувати в продавців зайву пікулю на тузин, через що заробляв 4—5 центів на кожнім сніданку.

Два продавці — наші хлопці — забирали готові сніданки та відвозили їх до фабрик, гаражів, будівництв — туди, де вони могли їх продати. За кожну коробку вони діставали 6—7 центів комісійних. Люди, що купували сніданки, діставали 2 бутерброди, яблуко, шматок пироґа, пікулю, іноді крутозварене яйце, тістечка, часом цукерки, кілька горішків — і все це за 25 центів. Всі були задоволені, крім мене,бо я мусів тепер робити сендвічі, які ненавидів. На мою думку це зовсім не їжа.

Коли я прийшов до крамниці дядька Джона, я знайшов Чанчо, що спав на пустих тацях для пирогів; за подушку йому була коробка від майонезу. Він був простодушним парубійком, цей Чанчо. Дядько Джон знайшов його на ембаркадеро, вмираючого з голоду. Я не думаю, щоб він знав, хто він і звідки прийшов. Я був певний, що ніхто інший, як дядько Джон, дав йому роботу.

— Чанчо! — я штовхнув його. — До роботи. З чого завжди починає дядько Джон?

Чанчо пробудився, поглянув навкруги і нарешті, ніби зі стелі, добув мені відповідь:

— Сендвічі з семги та тунця.

— Принесіть мені потрібну кількість коробок кожного сорту.

— Тільки один сорт. — Його лице розплилося в посмішці.

— Всі ґатунки виходять з однієї коробки.

— З однієї коробки! — Бідний Чанчо. Справді проста душа.

— О. К., ти зробиш сам. — Це було легше, ніж сперечатися з ним. — А далі що?

— Великодні яйця.

Був липень і тому я догадався, що це мусять бути крутоварені яйця. Я спостерігав його роботу. Він розподілив семгу. На однім тарелі склав кістки, шкіру темні шматки і, розмішуючи все це, сказав: «Салат з семги». На другу тарелю він поклав ясні частини риби, що лишилися і змішав з майонезом: «А це тунець». Він радісно заіржав наче кінь на весняній паші. — Ви напевно ніколи не сподівалися цього? Правда? — Спитав. Зайшов різник, обвішений ліверною, салямі та іншими ковбасами. — Сьогодні день, коли ми беремо свіжу шинку — сказав мені Чанчо.

— Що ми з цього зробимо? — запитав я його. — Начиненого гиндика? — Я не дуже помилився. Спершу ми використали шинку для сендвічів зі смаженою свининою, те, що не можна було покраяти скибками, змішали зі спеціяльною приправою до смаженого м'яса, а всі рештки посікли разом з селерою і приготували курячий салат.

На мою думку, люди, які їдять сендвічі заслуговують, щоб їх обдурювали і, звичайно, це так і трапляється. Дні проходили і ми з Чанчо сумлінно працювали, готуючи сніданки. Я тасував скибками хліба, наче картами, накладав шматки м'яса, майстерно намазував скибки маслом, складав до купи і сендвічі були готові. Тільки єдине турбувало нас — ми не мали жодного прибутку. Мені було соромно. Дядько Джон доручив нам свою справу, повірив мені, а я не можу виправдати його довір'я, давши йому прибуток. Нарешті я витяг двадцять долярів з моїх збережень і послав йому. Найбільше був винний Чанчо, Не те, що він був шахраєм — чесніша від нього людина навряд чи існувала, — але він вірив всьому, що йому говорили люди і це відбивалося на грошах.

Один продавець приніс якийсь продукт ціною 20 центів за фунт, що заміняв за його словами сіль і був дуже корисний для здоров'я. Чанчо звичайно дуже хотів, щоб всі наші покупці були здорові і купив 50 фунтів. Коли я прийшов додому, я мало не збожеволів. — Чанчо, — сказав я, — звичайна сіль задовольняла твого батька і твого діда і коштувала вчетверо дешевше. — Чанчо почував себе так погано, що пішов до кухні і зробив для мене торт з рожевим кремом і видавленими літерами на ньому: «Вітаю і бажаю довгого життя, Георгію Івановичу». Як міг я далі гніватися на нього. Але наступного разу він купив два ящики червоних, жовтих, рожевих та зелених зубочисток, щоб вкладати їх до коробок зі сніданками. — Це потішить наших споживачів більше, як звичайні білі зубочистки — пояснив він.

Я почав ховати від нього гроші, але після того, як все було оплачено їх всеж лишалося дуже мало. Чого нам справді бракувало — це споживачів, отже я сам пішов шукати нових. І знайшов декого: вісім хлопців, що працювали на прокладці каналізаційних труб, десять дівчат з пральні, п'ятнадцять чоловіків на будівельних роботах та кількох на стрільниці національної сторожі — всім їм сподобалися наші сніданки і вони замовляли мені щотижнево триста сендвічів і 150 порцій молока.

Але і цього теж було замало. Нарешті я мусів написати правду дядькові Джону. Він відповів нам так: «Я не можу приїхати додому, Борис ще хворий і потребує моєї допомоги тут. Краще продай справу, бо я завжди зможу знайти інше діло, але не знайду більше такого друга, як Борис».

Я спробував виконати його пораду, надрукувавши про це в російських ґазетах, але кому потрібен бізнес, що веде до збитків. Кілька людей приходило і оглядаючи наше підприємство, хмурилося, бо апарат до нарізування скибок не був автоматичним, а холодильник протікав. Нарешті якесь подружжя Маринових за-

5 хвилин без політики

НА ВИСТАВЦІ В МІТТЕНВАЛЬДІ

Від окремого кореспондента «Неділі». Мальовничі гори Міттенвальду ще були вкриті ніжним ранковим серпанком, а в таборі «Єґеркасерне» біля одного бльоку вже метушились заклопотані люди. Це організатори виставки робили останні поправки перед її відкриттям.

Готувалися до цієї виставки дуже солідно. Крім спеціяльного виставкового комітету (до складу якого ввійшли представники всіх організацій) були ще створені два бюра: одне для мистецького оформлення виставки, а друге для виконання діяграм і графік. Обом бюрам допомагала шкільна молодь.

На урочисте відкриття, в неділю 7-го вересня прибули, крім таборян, також численні запрошені гості: всі урядовці місцевого ІРО на чолі з директором Вашінґтоном, представники американської влади з Ґарміш, бюрґермайстер Міттенвальду і два кореспонденти німецької преси — один з Ґарміш і один з Мюнхену. В числі гостей були також скитальці інших національностей — балтійці, росіяни, поляки.

...Наступає урочиста хвилина. Голова виставкового комітету д-р Дольницький, відкриваючи виставку, вітає від імени комітету всіх присутніх.

«Хочемо, — каже д-р Дольницький — показати, що ми не сиділи цілий рік, склавши руки. Виставка являє собою показ наших досягнень за один рік існування табору».

Після виступу — відповіді директора Вашінґтона, він перерізає стьожку і почесні гості першими входять до середини виставки.

В першій кімнаті подано україніку. Мета цієї кімнати — дати чужинцям інформації про Україну, показати їм, хто ми є. Адже не таємниця, що багато чужинців не мають правдивої уяви про те, що являє собою українська нація і яке місце вона посідає між іншими народами. Тим цікавіше для них буде ознайомитися з діяграмами які показують, що український народ значно більший і численніший, аніж багато інших народів з числа тих, які мають свою державу. Тут же показано мапу тих корисних копалень, які є на українських землях, а також місце України в світовій продукції збіжжя, цукрового буряку і технічних культур. Тут же, як документи нашого державного життя — Декларація Директорії УНР, тексти всіх чотирьох Універсалів Центральної Ради, печатки Української Держави, корогви, штандарти.

З першої кімнати гості переходять до інших і тут їх подиву немає кінця. Славні на ввесь світ українські вишивки вбирають очі своїми ніжними кольорами та майстерністю художнього виконання. Всі українські землі репрезентовані тут і багатство орнаментів та візерунків свідчить не тільки про високий естетичний смак нашого народу, але й про його мистецьку багатогранність...

Користаючи з нагоди, я попросив у начальника ґармішської військової влади, капітана Гоґена, висловити своє враження.

— Чудесно! — сказав він. — Я бачив в Америці, а згодом в Німеччині багато виставок, але чогось подібного не оглядав ще ніколи; навіть не припускав, що люди, які перебувають в таких умовах життя, можуть творити настільки високовартісні речі.

Інший американський офіцер, вражений діяграмами, що показують культурні досягнення таборян. Він просить скопіювати для нього схеми і діяграми, щоб він міг докладно простудіювати їх. Численні експонати красномовно свідчать про культурно-продуктивні заняття таборян; це — показ праці багатьох майстерень: слюсарської, шевської, трикотажної, валізкової та багатьох інших. Продукція одного лиш кооперативу «Жіноча праця» займає майже цілу кімнату і напис — «Ми хочемо будувати наше життя власною працею», — звучить не тільки деклярятивно.

Показане на виставці і шкільне життя міттенвальдців, а також їх мистецьке життя: невелика кімната завішана картинами місцевих українських художників. Виставлені так само і праці (малюнки і ліпка з кольорової глини) найменших віком, а також зображення діяльности місцевого пласту і спортового Т-ва «Лев», з його численними ланками.

Після закриття виставки (21 вересня) буде видрукуваний великий альманах про неї, який розішлють до українців усього світу.

Американські офіцери та урядовці ІРО записали у книгу вражень в цей день ось що: «Це був найчудесніший і найвидатніший день під час мого перебування в зоні окупації». Або: «Ця виставка може послужити сходами до світлого й успішного майбутнього». Або зовсім коротко: «Чудова виставка!»

Так, вдала виставка, — скажемо й ми від себе. На велику похвалу й честь заслуговують її організатори, що при активній допомозі директора табору м-ра Дужого зуміли так виразно й переконливо предемонструвати творчі здібности української еміґрації.

П. Дубів.

Коли відкрито Америку?

На загальну думку, Америку відкрив 1492 р. славетний мореплавець Колюмб. Проте, на думку американського археолога д-ра Стронґа, її ще за 1800 років до Колюмба відкрили фінікійці. Цим досвідченим і відважним мореплавцям уперше вдалося пропливти навколо Африки. Під час своїх численних морських подорожів вони досягли Скандинавії і колонізували Еспанію, де заснували місто Кадіс. В 371 р. до нашої ери щось з 3 000 фінікійців, діставшися до Америки, пропливли проти води річкою Сюскеанна, в гирлі якої розташоване тепер місто Балтімор, і заснували на її берегах залізодобувне підприємство. Д-р Стронґ обґрунтовує свої твердження знахідкою в цьому місці 400 каменів, вкритих фінікійськими літерами. Як зазначає американський археолог, зміст цих написів свідчить про постійний зв'язок цього підприємства з Малою Азією та Африкою.

Хвороби звичайні і незвичайні

Згідно з даними медичної статистики, кількість захворювань на туберкульозу в американській зоні Німеччини зросла за останній рік більш як на 50%. У квітні цього року зареєстровано 121 842 випадки лікування активної туберкульози, з них 35 539 — у відкритій формі. В травні цього року зареєстровано 1 259 випадків проти 578 в травні 1946 р. — Наукові дослідники в Любеку виявили збудника таємничої досі хвороби «кишкової гангрени», яку вперше спостерегли любекські лікарі на початку 1946 р. Вона виявляється колікоподібними болями в животі й часто кінчається смертю. Сподіваються, що тепер з нею можна буде успішно боротися засобами сірчано-амідного лікування. — 80—90% людности в Дармштадті та його околицях страждають на глистові захворіння, що нерідко приводять до смерти. Припускають, що джерелом цієї пошести є поганий стан підприємства, яке постачає дармштадтським городам добриво. — За останні два тижні в Гамбурзі (брітанська зона) зареєстровала 19 паратифозних і 13 підозрілих щодо цього захворінь.

Диво природи

Як повідомляє інформаційне аґентство ДЕНА-ІНС, на одній фармі у Франції народилося качення, що має чотири лапи. На передній парі лап качення ходить, на задній — сидить.

ПРАВДИВА СЕНЬЙОРА

З Риму повідомляють: Рік тому засудили до довгореченцевої в'язниці 28-річну італійку Марію Піцітоля за вбивство її чоловіка. Вона призналася в убивстві негайно після її арештування. Але кілька днів тому, вона вийшла на волю. Стало відомим, що її чоловік, який будучи касиром вчинив великі зловживання, з страху перед їх викриттям заподіяв собі смерть. Його дружина, щоб «рятувати честь свого чоловіка», сама себе назвала убивницею.

УКРАЇНСЬКИЙ РАДІОКОНЦЕРТ

На запрошення Радіо-Франкфурт виступатимуть у п'ятницю 26 вересня о год. 17,00 наші солісти Яків Погребінський (контрабас) та Анатоль Мірошник (фортепіяно). В програмі твори: Кусевицького, Шопена, Дріго, Сарасате та Падеревського.

СВЯТКУВАННЯ У ФЛЬОСЕНБУРҐУ

Управа Ліґи Українських Політичних В'язнів звертається з таким закликом:

Повідомляємо всіх українських політв'язнів, а також заінтересованих, що 15 вересня з ініціятиви Виконавчого Комітету для будови каплиці й пам'ятників в концтаборі у Фльосенбурґу відбудуться урочисті святкування в цьому таборі (20 км від Вайден, Оберпфальц).

Цього дня відбудеться офіційна передача мавзолею, національних пам'ятників та поконцентраційних об'єктів разом з каменоломною площею (де знайшли смерть десятки тисяч в'язнів) під опіку Баварського Уряду та Міжнародньої Фундації.

У згаданих урочистостях беруть участь державні місії народів та представники національних груп на вигнанні.

До участи в святі запрошено також Ліґу Українських Політичних В'язнів. Тому то закликаємо всіх українців, а насамперед членство Ліґи УПВ взяти в цих святкуваннях якнайчисленнішу участь.

Концентраційний табір Фльосенбюрґ забрав 73 296 жертв. Це за офіційними даними і поданими після державної приналежности. Понад 10% цих жертв припадає після дотогочасних обчислень на українців. Для вшанування пам'яти загиблих старанням Ліґи УПВ поставлено пропам'ятну нагробну національну таблицю. Хай в день 15 вересня станеться вона прибіжищем всіх тих, що лишилися в живих перейшовши концтабори різних окупантів в Україні та й тих, що смерть тисячних і мільйонових жертв українського народу осталась дорогою в їх пам'яті і незабутньою.

Управа Ліґи УПВ.

— Президент Трумен мало не загинув минулої суботи, коли авто, яким він виїхав на прогулянку в околицю бразілійської столиці, замалим не скотилося на гострому закруті в глибокий байрак.

МАТУРАЛЬНІ КУРСИ В МЮНХЕНІ

За згодою Міністерства Освіти вже почалось навчання на матуральних курсах при Богосл. Педагог. Академії УАПЦ в Мюнхені, Дахауерштр. 9/І. — Термін вступу продовжений.

ПОДЯКА

Складаємо найщирішу подяку всім тим, що допомогли нам в час нашого горя та провели нашого невіджалуваного Мужа й Батька — бл. п. Ванчицького Степана — на вічний спочинок.

Зокрема дякуємо: о. деканові Хрущеві, о. парохові Коцюмаці, о. Барановському, о. Кулиничеві, о. Теліжинові, о. Литвинові, о. Бачинському, о. Шустові та о. прот. Булавці.

Також щиро дякуємо Директорові й Комендантові табору «Піонір», адміністрації, установам, організаціям, духовій оркестрі табору «Ляґард», хорові з «Піонір» та всім громадянам, що взяли участь у похороні.

Хай Всевишній заплатить їм за їхнє співчуття й допомогу.

Дружина і діти.

Управа Учительського Об'єднання табору «Піонір» складає подяку Членам Об'єднання за участь в похоронах шкільного інспектора та члена Управи **бл. п. Степана Ванчицького** і за пожертви на вінок.

При цьому повідомляємо, що надвижку пожертв в сумі 114 н. м. передано на допомогу Українському Студентству (КОДУС). **Управа Учительського Об'єднання**

РОЗШУКУЮТЬ

Wolodymyr Szpanbok szukaje Kotlarenko i Olenu, Oesterreich, Tirol, Szwarz, Ludwig-Penz-Straße 13.

Danewa Oleksu i Mychajla z sela Zawij pow. Kalusz, szukaje sestra Anastazija Daniw, Aschaffenburg, „Bois-Brule" Bl. 3/213.

Szukaju swoho czolowika Petrenka Iwana, nar. 11. 3. 1899 r., jakyj ostannio perebuwaw na Cholmszczyni a potim (na Slowaczczyni). Proszu laskawo daty wistku na adresu: Petrenko Sofija, Aschaffenburg, „Lagarde" Bl. 3/53.

Melnyk Anna szukaje stryjka, jakyj perebuwaw u Francii (buwsza adresa). Hesmonsier Julies Avennes Parvu, 1 Doups, France. Zholosyty na adresu Anna Melnyk, Aschaffenburg, „Pionierkaserne" Bl. 3/314 a.

Szukaju ritocznu sestru z domu Rozalija Kasiurak, jaka ostannio perebuwala u Francii (adresa Hesmonsieur Julies Avennes Parvu 1 Doups France). Chto znawby szczos pro ii dolu proszu powidomyty na adresu Anna Melnyk, Aschaffenburg, „Pionierkaserne" Bl. 3/314a.

Szukaju Wolodymyra Fedorowycza Onimczenka, jakyj ostannio perebuwaw na Sambirszczyni. Chto znawby szczos pro joho dolu proszu powidomyty na adresu: Szczerbyna Pawlo, Aschaffenburg, „Lagarde" Bl. 3/22.

Syna Oleksandra Buraka, rik nar. 1923, szczo pered kapitulacijeju Nimeczczyny perebuwaw u Frankfurt-Oder rozszukuje batko. Wistku do Administracii „Nedili".

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg
Circulation 3100

Кожному слово

СПРОСТУВАННЯ

Хвальній Редакції часопису «Неділя».

В одному з чисел Вашого часопису був поміщений допис про створення в Нью-Йорку Української Студентської Громади 17. 5. 1947.

При зовсім вірному поданні перебігу зборів шановний дописувач подав, що збори були скликані Ініціятивним Комітетом, якого головою був д-р Володимир Баранецький.

Щоб уникнути непорозуміння та неприємностей спішу спростувати, що я не доктор і ніколи не видавав себе доктором, а цей титул попав помилково через дописувача.

Прошу ласкаво помістити спростування у Вашому цінному часописі.

З глибоким поважанням Вол. Баранецький, Нью-Йорк, 25. 8. 47.

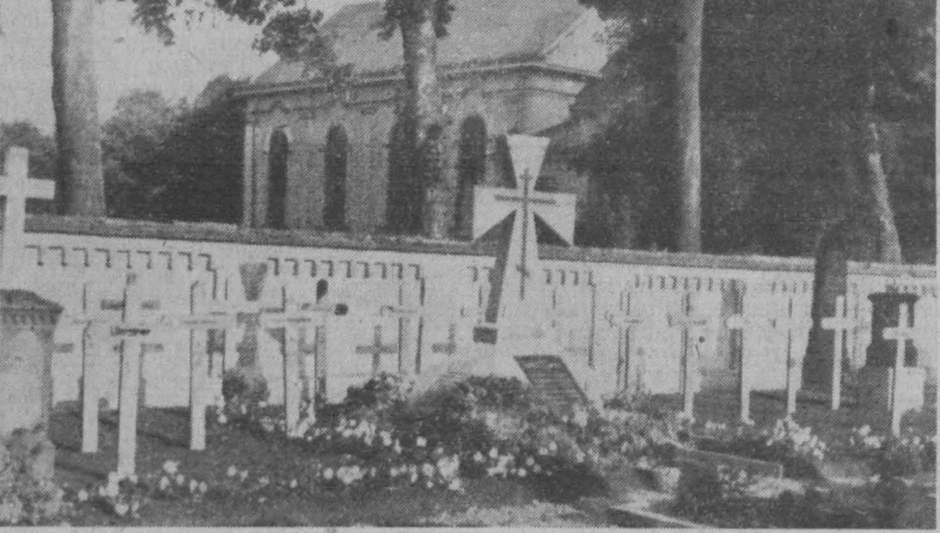

Пам'ятник на могилах українців у Швабмюнхені.

пропонувало нам 500 долярів. Я був відсутній, а коли повернувся з половиною непроданих сніданків, Чанчо розповів мені про це. Повна невдача.

— Чоловік і жінка були тут. Давали 500 долярів, — сказав він. — Але дядько Джон потребує більше грошей на життя, доки він розпочне нову торгівлю. Отже я не погодився на таку суму.

— Ти не погодився! — накинувся я на нього. — Та ми були б щасливі отримати навіть 300 долярів. Де вони мешкають?

Він не знав. Я був настільки обурений, що міг би замкнути двері і викинути ключ в річку. Але наступного дня я вже радів, що не зробив цього, бо несподівано мої сніданки стали продаватися краще. Здавалося, що всі їх купували. Тепер інші продавці навіть заздріли мені, поглядаючи на мене злими очима. На другий день я став ще популярнішим.

— Дайте мені три коробки — звернувся до мене один хлопець.

— Маєте добрий апетит, — сказав я. Він таємничо засміявся. Другий сказав: — Виберіть мені добру коробку. — Всі добрі, — відповів я, — в кожнім сендвічі подвійна порція сиру. — Він підморгнув: — Чи ви певні цього.

Я мусів повернутися і взяти ще 50 коробок. Я застав Чанчо за розмовою з тим подружжям, що хотіло купити мій бізнес за 500 долярів. Але тепер справи йшли так добре, що можливо Чанчо мав рацію. Він коштував дорожче. Вони знову пропонували 500 долярів. Я не дав певної відповіді і вийшов до кімнати, де лежали наші запаси, щоб напакувати ще сніданків.

— Хто це? — почув я, як питали у Чанчо, через перегородку.

— Господар.

— Боже, він гидкий, як сам гріх! — засміялася пані. — А ніс, як у папуги.

— Йдіть геть! — промовив Чанчо. — Я маю ще пакувати вечері, йдіть собі. — Бідний Чанчо. Я чув в його голосі обурення за те, що мене образили.

— Я даю вам 550 долярів — запропонував пан, — і ви можете 50 лишити собі.

— Йдіть геть!

Я ввійшов. — Я прошу вас, — сказав мені Мр. Маринів, — дозвольте мені поїхати разом з вами і подивитися, як ви продаєте. Може завтра вранці? — Я не заперечував. Тимчасом наш бізнес настільки поліпшав, що нам стали потрібні додаткові гроші для купівлі більшої кількости товару. Я мав у схованці 50 долярів моїх власних грошей, ще з банку, які я зберігав на крайню потребу. Мені здавалося, що вона настала. — Чанчо — сказав я, — у нас все йде настільки добре, що я думаю завтра взяти ще тисячу сніданків. Я міг би легко продати їх сьогодні.

Але, коли я кинувся до схованки за грішми, вона була порожня.

— Чанчо, — спитав я, — чи ти не знаходив 50-ти долярів у скрині з борошном.

— Так, — посміхнувся той щасливо, — 51 доляр 51 цент разом.

— Що ти зробив з ними?

— Я вклав їх у бізнес.

— На що?

— То се, то те, все пішло на торгівлю — відповів. Оздоровлююча сіль, зубочистки, що ж ще?

— Що ти купував? Покажи мені. Може я ще зможу продати і дістати за це щось.

Але я не міг добитися від нього жодного слова. Вклав у бізнес. Скільки? Для чого? Він не міг пояснити. Перелічував на пальцях. Безуспішно. Дивився на мене такими сумними собачими очима, що я нарешті скарав: «Забудь про це Чанчо».

Таким вже його зробив Бог. Нічого не вдієш і, щоб не вибухнути гнівом, я пішов трохи прогулятися. Коли я повернувся, Чанчо вже все приготував. Він випросив м'яса в різника і ще 30 долярів готівкою. Наступного ранку в 5.30 я вже був готовий вирушити з усіма моїми додатковими коробками, коли з'явився Мр. Маринів, той, хто хотів купити бізнес, щоб їхати зі мною.

О. К. Я не заперечував. Біля першої брами хлопці просто таки стовпилися навколо мене, щоб дістати сніданок. В іншому місці на мене чекала ціла черга людей.

— Як ви стали таким популярним? — спитав Маринів.

— Я сам не знаю — відповів я. — Ніколи не скупився для сніданків і хоча ми вигадуємо для деяких страв привабливі назви, які нам подобаються, все ж ми продаємо чесно добру їжу. Я думаю, що кожен це помітив.

— Чотири коробки, пане.

— Шість коробок.

— Не забудьте мене, господарю.

— Залишіть три для мене — кричав з-заду майстер.

Коли мр. Маринів побачив, як іде торгівля, його очі заблищали і він вискалив зуби, наче вовк.

— Ну, ну, сказав він, — я не знав, що ваші справи йдуть так добре.

Я і сам не знав, але не став цього пояснювати. Коли ми повернулися до крамниці, його дружина вже чекала на нього. Вони поговорили в кутку.

— Добре, — нарешті сказав він. — Забудьте про все, що було раніше. Ми пропонуємо вам 800 долярів готівкою.

Він відкрив свого гаманця і навмисно почав шелестіти грішми. Але я не був тією рибкою, яку можна піймати на цей гачок.

— Ні ми не зацікавлені, — промовив я. Бідний Чанчо всіми силами старався тепер загладити свою провину за те, що витратив мої гроші. Він замотав головою, як сигнальним прапорцем на залізниці: — Ні, ми не зацікавлені.

— Що ж ви хочете?

— Більше, ніж ви пропонуєте, — сказав я.

— Більше, ніж ви пропонуєте, — луною відгукнувся Чанчо.

— Дев'ясот долярів?

— Тисячу долярів готівкою зараз же.

— Зараз же — повторив Чанчо, — зараз.

Але на це вони не погодилися і коли побачили, що не можуть нас зламати, пішли геть. Я мусів йти на овочевий ринок. Ці сніданки вимагали силу часу на закупки.

— Тільки, Чанчо, — сказав я виходячи, — Бога ради, сиди на стільці і якої б думки ти не був, прошу не роби нічого поки я не повернуся.

Я дістав два ящики яблук, кошик помаранч, трохи слив і менше, як за пів години був знову в крамниці. Чанчо все ще сидів на стільці, тільки тепер перед ним лежала пачка грошей.

— Вони повернулися знову — сказав він, — і я продав бізнес. Я продав його, сидячи на стільці, Георгію Івановичу. Я зовсім не рухався. Дядько Джон буде радий, радий. — Він поплескав в долоні. Бідний хлопець.

— Я сподіваюся — сказав я, — але дозволь мені порахувати гроші. 1 200 долярів. Він дуже радітиме. За що це 200 долярів?

— Вони повернулися і запропонували 1 000 долярів, але я відмовив. Тисячу ми хотіли мати о 12-ій, — сказав я їм. Тисячу долярів зараз же, говорив вам Георгій Іванович. Зараз же, т. т. о 12-ій. З того часу ціна виросла до 1 200.

— Ну?

— Пані накинулася на мене, а пан зробив кисле лице; я ж продовжував сидіти на стільці і вони нарешті дали мені 1 200 долярів.

— За що ж вони заплатили двісті долярів?

— За ваш ніс, Георгію Івановичу, бо пані образила ваш ніс.

— Дякую Чанчо, — сказав я, — я був би гордий продати все моє лице за таку ціну.

За кілька годин, як тільки мр. Маринів перейняв справу, Чанчо і я сіли на поїзд до Калистоги. Звичайно дядько Джон був дуже радий бачити нас. Ми віддали йому гроші і протягом трьох днів їли, пили, співали і насолоджувалися життям разом з Борисом, який вже вийшов з шпиталю. Цілий день хата була переповнена друзями дядька Джона, які слухали історію і розглядали мій ніс, що дав мені двісті долярів готівкою.

— Тепер — сказав дядько Джон коли свято закінчилося, — я вирішив купити курортну місцевість з гарячими мінеральними джерелами. Ти можеш бути моїм партнером, а Чанчо нашим помічником. Чи це тобі подобається?

— Ні, дядьку, — відповів я. — Я ще трохи побуду, а потім поїду.

— Гаразд — сказав дядько. — Я хочу, щоб ти і Чанчо купили собі невеличкі подарунки. Він дав кожному з нас по 200 долярів. Я вибрав матеріял і замовив собі перше вбрання від кравця. Темно-сіре, з такими плечима і штаньми, що коли я одягав його, ніхто не міг сказати, що я не справжній американець. Я не дурно витратив гроші на це вбрання, бо ще й досі ношу його. Але за Чанчом треба було доглянути. Він взяв свої гроші і витратив на найнепотрібнішу, найнепрактичнішу, найнекориснішу річ, яку він тільки знайшов в Америці: могильну плиту для себе. Але, мені здається, він був задоволений. Принаймні, він завжди запрошував людей подивитися, як добре він буде виглядати після смерти.

Так закінчилася ця історія.

Одного гарячого дня, дядько Джон і я сиділи під деревом його новокупленого будинку і з великого збанку пили заморожене вино з свіжо-нарізаними персиками. Чанчо спав на траві.

— Цей бізнес буде кращий для вас, ніж торгівля сніданками, менше біганини і ніяких сендвічів — сказав я.

— Так — відповів дядько. — Я мушу признатися, що мені завжди було соромно цих сендвічів. Сендвічі принижують повагу до їжі. Але я й досі дивуюся, як це трапилося, що ваш бізнес так скоро пішов вгору. Я ніколи не чув про щось подібне, хоча маю немалий досвід. — Чанчо прокинувся.

— Тепер, я вип'ю вина, — сказав. Дядько Джон налляв йому шклянку.

— Я теж дивуюся — відповів я. — Одного дня я продав 300 сніданків, через ніч вже тисячу, а ще через день 3000. Але чому?

— Тому, що я вклав гроші в бізнес, — сказав Чанчо.

— Поясни мені, як це ти зробив? — попросив дядько Джон.

— Дуже просто: я взяв гроші, які знайшов в скрині для борошна, — сказав Чанчо, — і поміняв на долярові асиґнації. Так. Я поклав по одному доляру на дно кожної десятої коробки з сендвічами, тому люди і хотіли купувати у нас. Я гадаю, вони були раді, коли знаходили гроші. А що ви про це думаєте?

Зубні щітки! Оздоровлююча сіль! Могильна плита! Роздача долярів! — він справді мав небагато розуму. Бідний Чанчо.

З англійського переклали:
О. Несіна та О. Гаєвська.

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 21 weresnia 1947 | Nr. 91

Брітанський міністер для Німеччини, лорд Пекенгем, прибув 11 вересня на господарську нараду до Франкфурту. В товаристві генерала Гюбнера проходить він перед фронтом почесного леґіону. (ДЕНА)

Вояки УПА хотіли пройти до Швайцарії

Аґентство ДЕНА повідомило 11 вересня увечері:

Американська військова влада затримала в четвер ранком групу 37 українців біля Пассав.

Здається, що ця група складається з „бандерівців“, що називаються так від українського генерала Карла Бендери. Вони заявили, що прорвалися в боях із України через Польщу і Австрію до Баварії.

Вояки були в російських уніформах, озброєні 3 кулеметами, автоматичною короткою зброєю і російськими гранатами; мали також мапи.

Власник млина, в якого група вимагала в середу увечері харчів, повідомив німецьку поліцію, що вислідила відділ, згуртований біля лісової ватри, коли українці співали російських народніх пісень.

Німці повідомили американську поліцію, що допомогла в четвер ранком захопити групу.

Американське аґентство Юнайтед Пресс передало 14-го вересня таке повідомлення:

«Американська військова жандармерія (Констабулери) арештувала 35 важкоозброєних чоловіків, що перейшли кордон між совєтською зоною Австрії і американською зоною Баварії. Здається, є це прихильники українського генерала (Банденґенераль) Бендери, якого група від закінчення війни непокоїла ЧСР і Карпати.

Затримані заявили, відповідаючи на питання, що вони — лише перша стежа групи 1 000 вояків, решти прихильників Бендери, що втікають від погоні чехословацької поліції. Вони озброєні рушницями, кулеметами і ручними гранатами, зодягнені в частини уніформів різних армій.

Група Бендери існувала в Україні ще до вибуху війни і вона настроєна крайнє протикомуністично, а сам Бендера після вмаршу німців на Україну мав займати високий поліційний пост. Одначе пізніше він із своєю групою повів партизанську війну проти німецької окупаційної влади.

Велика кількість колишніх СС та інших воєнних злочинців, а також дезертирів різних европейських армій і цивільних злочинців, що мусіли заховатися від поліції, постійно приймалися до групи. Останнього часу раз-у-раз кружляли чутки про те, наче б то Бендера намагався вербувати до своєї групи українських ДП в американській окупаційній зоні.

Американські офіцери безпеки заявили, що їм ще ніколи не вдалося віднайти когось, хто бачив би Бендеру чи мав з ним зв'язок. Здається досить сумнівним, щоб йому могло вдатися організувати українських ДП американської зони, так щоб про це не змогла довідатися окупаційна влада».

Обидва наведені комунікати ДЕНА і ЮП «Неділя» видала надзвичайним виданням для Ашафенбурґу і більших центрів свого розповсюдження.

ПЕРЕВАЖНО МОЛОДІ ХЛОПЦІ

(Телефоном від нашого окремого кореспондента з Пассав). **Про перехід 36 членів УПА баварсько - австрійського кордону біля Пассав німецька газета «Дер Ноє Таґ» містить власну кореспонденцію під заголовком «Озброєних українців затримано»:**

«10 вересня коло 11 години ночі мешканців млина у Вільденранна, округа Веґшайд збудили 5 уніформованих людей. Вони домагалися від власника млина харчів, які він їм дав. Коли ж хлопці, що повернулися додому, сказали йому, що бачили недалеко млина ще більше озброєних людей, мельник повідомив сільську поліцію. За той час група відійшла до лісу та при ватрі співала російських пісень. Сільська поліція вважала себе слабою, щоб затримати групу озброєних людей, про яких думала, що це грабіжницька банда. Тому німецька поліція повідомила про це американську жандармерію (Констабулери) у Пассав, яка прибула кількістю 30 людей коло 3 години ранку до Вільдранни. За той час озброєна група відійшла у напрямі Унтерґрісбах — Гавценберґ.

Жандармерії та посиленим відділам поліції вдалося затримати вранці 11 вересня групу із 36 чоловіка. Згідно з зізнаннями офіцера, який провадив групу, є це члени українського визвольницького руху (УПА); вони пробилися з України через Польщу й Австрію до Баварії. Люди були одягнені в російські мундури та озброєні автоматичними пістолями, трьома кулеметами й ручними гранатами. Зброя була теж російського походження. Мапи, що їх мали при собі, сягали лише до околиць Лінцу. У дальшому поході група тільки з допомогою компасу керувалася на захід. Офіцер групи, що складалася з самих молодих українців, володіє німецькою мовою. Він заявив, що відділ вже 4 місяці в дорозі. Згідно з його заявою, проривються ще менші та більші групи «бендерівців», які називаються так від імени українського генерала Степана Бендери.

1 500 БІЙЦІВ В ДОРОЗІ

Американсько-німецька «Ді Ноє Цайтунґ» подала власне повідомлення з Пассав під заголовком: «Українці втікають». Згідно з інформацією газети, «один американський армійський офіцер заявив, що українців інтерновано «як таких, що нелеґально перейшли кордон». Остаточного рішення щодо них ще не винесено».

17 вересня аґентство Юнайтед-Пресс подало новий комунікат: «Від 1 000 до 1 500 озброєних вояків української групи спротиву рухаються по території **ЧСР і прибудуть мабуть 21 вересня до** американської зони». Так заявили урядовці американської влади. Група, що складається переважно з прихильників «руху Бендери» і колишніх **членів ґвардії Глінки** є залишком далекосильнішого загону, розбитого на початку червня в південній Польщі російськими і польськими військами. Перші вояки, що без спротиву здалися американцям заявили, що їх наміром було пройти до Швайцарії, бо ця країна не заключила з СССР договору про видачу політичних утікачів.

Дотеперішній командувач Американського Леґіону, Ґріффіт, прибув з дружиною і 150-ма американськими комбатантами до Европи, де студіюватиме м. ін. справу переселення ДП до США. Новообраний командир Леґіону Джемс Ніл бажає своєму попередникові щасливої дороги. (ДЕНА)

ПАКТ МІЖ СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТАМИ І КОМУНІСТАМИ ЧСР

Прага, (ДЕНА-Ройтер). Змагаючи до створення «фронту єдности» в Чехо-словаччині, партія соціял-демократів і комуністів підписали пакт, який передбачає дійти до такого ж порозуміння в майбутньому з народною соціялістичною партією. Чехо-словацький міністер промисловости Богуміл Ляусман і міністер прохарчування Вацлав Маєр подали вкінці минулого тижня свою демісію. Перший мав не погоджуватися з певними заходами в промисловості, натомість Маєр мав виступати проти творення «фронту єдности»». Багато людей розцінюють міжпартійне порозуміння, як повне злиття названих партій. Центральний комітет соціял-демократичної партії в Пільзні мав, як кажуть, заявити, що пакт є вироком смерти соціял-демократичній партії.

ҐРОЗА ЗАХОПЛЕНИЙ СХІДНЬОЮ ДЕМОКРАТІЄЮ

Букарешт, (ДЕНА). Румунський прем'єр-міністер Ґроза дав інтерв'ю представникові совєтського аґентства ТАСС. Близькі і приязні взаємини між Румунією та її сусідами можна пояснити, на його думку, перш за все тим, що в усіх країнах тієї частини Европи створено дійсно демократичний лад. Вони поклали край утискові, що вже сторіччя панував як витвір реакційних кіл. Народи східньої Европи, закінчив Ґроза, маршуватимуть рука-об-руку вперед, допомагаючи відсталим для здійснення спільної мети.

ТАЄМНЕ ВБИВСТВО

Дюссельдорф, (ДЕНА). **Минулої суботи знайшли тут труп 49-річного містера Реда, голови рекрутаційного відділу брітанського міністерства праці в окрузі північної Ренії і Вестфалії. Тіло лежало на сходах льоху. Містер Ред керував так зв. «операцією на захід», що вербувала ДП на працю до Англії.**

Колишній генеральний директор УНРРА Ля Гвардія зомлів уночі проти середи в своєму помешканні. Лікарі вважають стан його здоров'я критичним.

Генерал Клей до жидівського населення

Головнокомандувач американських збройних сил в Европі генерал Клей звернувся, як повідомляє «Ді Ноє Цайтунґ», з нагоди жидівського нового року з окремим привітанням до жидів американської армії, жидівських урядовців військових урядів і до всіх осіб мойсеєвого віровизнання в Німеччині. Генерал висловив надію, що багато проблем, які стоять ще перед жидівським народом в Німеччині, вдасться розв'язати протягом поточного року.

Відпоручник Трумена конферував з німецькими єпископами

Газета «Ді Ноє Цайтунґ» повідомила, що окремий амбасадор президента Трумена до Ватикану Мирон Тейлор, який повертає через Лондон до Вашінґтону, відвідав 11-го вересня під час короткого перебування в Берліні обох німецьких берлінських єпископів, кардинала ґрафа фон Прайсінґа і д-ра Отто Дібеліюса. В розмовах не брали участи ніякі дорадники. Тейлор передав обом церковним достойникам копії листів, якими обмінялися американський президент і Папа.

Договір про репатріяцію юґославських ДП

Згідно з вісткою лондонського ВВС, Велика Брітанія і Юґославія договорилися в справі репатріяції юґославських громадян, що як ДП перебувають в брітанських окупаційних зонах Німеччини й Австрії. Згідно з тим договором, окрема брітансько-юґославська комісія ще раз перевірятиме політичне минуле юґославських ДП. Юґославських громадян у Німеччині вже перевірили.

Ратифікували брітансько-французький трактат

Як повідомило ВВС, 8-го вересня брітанський міністер закордонних справ Бевін і французький амбасадор в Лондоні Масілі ратифікували трактат про приязнь між Англією і Францією, складений 4 березня ц. р. в Дюнкірхені. Мета договору, підписаного на 50 років — взаємна допомога на випадок німецької аґресії і сприяння господарським стосункам обох країн.

ВЕЛИКЕ ВРАЖІННЯ ВІД ВИСТУПУ МАРШАЛА

Центральною подією генерального засідання Об'єднаних Націй, яке почалось минулого понеділка, стала промова міністра Маршала. Американська преса пише, оцінюючи асамблею, що треба знайти засоби здорового розуму, навіть коли б СССР погрожував виходом з ОН. Маршал у своїй промові запропонував створити новий виконавчий комітет ОН, щоб цим шляхом вивести Раду Безпеки із сліпої вулиці, до якої вона потрапила. Маршал представив на розгляд новий американський мировий плян, пропонуючи значно обмежити право вето. Промова Маршала викликала напасницькі коментарі з совєтського боку, зокрема в формі гострої промови польського міністра Модзелевського. Говорять, що Вишинський перебуває у постійному телефонному зв'язку з Москвою і сам Молотов особисто прибуде до Нью-Йорку з метою відбивання дипломатичної офензиви, яку США повели на СССР. Республіканський кандидат на президента Стессен звернувся до Трумена з пропозицією скликати надзвичайне засідання конґресу, щоб приспішити реалізацію пляну Маршала і рятувати Европу від комуністів.

ОСТАННІ ПОВІДОМЛЕННЯ

СОФІЯ. Болгарський апеляційний суд затвердив вирок смерти для колишнього голови болгарської селянської опозиційної партії М. Петкова. — Два колишні прем'єр-міністри Франції, Ерріо і Блюм вислали телеграму болгарському урядові прохаючи помилувати Петкова. — ВАШІНҐТОН. Президент Трумен заявив, що, з огляду на міжнародне становище, він видав розпорядження, згідно з яким міністер Форесталь негайно рахуватиметься міністром оборони. Форесталь уже склав присягу; йому відтепер підлягатимуть армія, фльота і авіяція. — САВАННА. 24 естонських утікачів, в числі їх 9 жінок і 1 дитина, перепливши з Швеції через Атлянтику пристали до американського берега недалеко від Нью-Йорку; вони чекають дозволу перейти на суходіл. — 12 вересня з табору Амберґ (Оберпфальц) виїхала до північного Онтаріо (Канада) нова група українських лісових робітників в кількости біля 70 осіб. 14 вересня мав виїхати з Амберґу перший транспорт робітників до Голляндії. — ФРАНКФУРТ. Як повідомляє ДЕНА, майже 8 000 осіб арештовано за намагання перейти кордон американської окупаційної зони в місяці липні, а 46 000 особам перешкоджено нелеґальний перехід кордону. — НЬЮ-ЙОРК. Рада безпеки Об'єднаних Націй на засіданні минулого понеділка вирішила скреслити справу Греції з її денного порядку. Тим самим згасла діяльність балканської слідчої комісії Об'єднаних Націй, що сім місяців працювала в Сальоніках, і ця комісія підлягла ліквідації. — НЬЮ-ЙОРК. Совєтський делеґат Вишинський, який мав промовляти на засіданні Об'єднаних Націй в середу, діставши до рук текст промови Маршала, просив скреслити його прізвище зі списка промовців, бо він вирішив відкласти свою промову на пізніше. — ЛОНДОН. Брітанський міністер для колоніяльної торгівлі Гарольд Вілсон заявив, що брітанський уряд готовий відновити торговельні переговори з Совєтським Союзом. — ВІДЕНЬ. Преса повідомляє, що совєтський генерал Курасов зміцнив свою залогу в місті Баден, на південь від австрійської столиці. — БРАТІСЛАВА. Словацький міністер Ферєнчик заявив, у зв'язку з викриттям підпільної організації, яка готувала замах на Бенеша і членів якої заарештовано минулого понеділка, — що словацька влада вже давно слідкувала за змовниками. Вони мали зв'язок з українськими повстанцями (бандерівцями) і влада хотіла зібрати докази. Між арештованими мають бути члени армії Власова, а в справу замішані словацькі видавці газет. — ЛОНДОН. Ірляндський прем'єр-міністер Де Валера прибуває в п'ятницю (вперше від 1938 р.) до Лондону на господарські переговори. — БУДАПЕШТ. 60 випадків дитячого параліча сталися минулого тижня в Мадярщині; про постійне зростання цієї хвороби повідомляють також вістки з Берліну і Англії.

ПРЕЧИСТА — СВЯТО ХОЛМСЬКОЇ ЗЕМЛІ

З ініцятиви Владики Платона й групи громадян, відбудеться в неділю 21-го вересня, в свято Пречистої, в таборі Ельванґен б. Штуттґарту, товариський З'їзд Холмщаків і Підляшан.

Редакція «Неділі» вітає цей з'їзд громадян українського Забужжя, що переживає чергові важкі удари долі.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ

З технічних причин «Неділя» виходитиме протягом цього місяця у вужчому ,ніж дотепер, форматі. З приводу навали актуального матеріялу ми змушені відкласти друкування праці д-ра Барана, листа д-ра Донцова та закінчення статтей про Варшавське повстання до чергових чисел «Неділі».

УПА і еміґрація

Трагічна боротьба Української Повстанчої Армії досягла свого кульмінаційного пункту. Згідно з останніми повідомленнями чеських, польських, французьких, американських і німецьких інформаційних бюр, невеликі відділи УПА, прорвавшись боєм через ворожі застави в Карпатах, на Словаччині та в совєтській зоні Австрії, осягнули австрійсько-баварський кордон в околиці Пассав і зі зброєю в руках піддалися американській військовій владі, що, — як віримо — згідно з міжнародніми законами, інтернує їх на своїй території. Вже 2 серпня словацьке телеграфне аґентство принесло було повідомлення про те, що над рікою Горішній Ґран, в середній Словаччині ведуться запеклі бої між відділами УПА і чеською армією, яка намагається не дозволити українським повстанцям прорватися до американської зони Австрії. Слідкуючи далі за проривом УПА (на основі скупих звідомлень чужинецьких бюр і кореспондентів), можна було на карті обсервувати накреслену повстанчими штабами лінію відступу і тактику: меншими групами, уникаючи зайвих боїв і сутичок, використовуючи терен і ворожі російській владі настрої словацько-австрійського населення, дійти до американської зони. Дійти в надії, що американці не видадуть українських повстанців чехам, полякам чи Москві. Прецеденс з брітанським рішенням щодо першої української дивізії, інтернованої найперше в Італії, а згодом перевезеної до Великобрітанії, мусів дуже поважно вплинути на таке, а не інше рішення повстанчого штабу.

Не дивно, що українські скитальчі маси на еміґрації переживають дуже глибоко цей трагічний анабазіс УПА. Прихід бо її відділів означає з одного боку ліквідацію фронту збройної боротьби на рідних землях, над Дніпром, Бутом і в Карпатах, а тим самим присмерк віри в «чудо», з другого — кожна українська людина, спрагнена новин про події на батьківщині і зажурена долею героїв, з радістю сприймає вістки про «щасливий фінал дуже ризиковного прориву наших вояків сюди, прориву, в якому багато поклали свої буйні голови, але — надіймося — головна сила все ж таки зберегла себе фізично і зміцнить згодом ряди української еміґрації. Для чужинецького ж світу — незвичайний рейд УПА являється справжньою сенсацією, більшою від звідомлень про епізоди війни в Греції чи бої антитітовських «хрестоносців» в Юґославії. І не дивно, про події в тих двох країнах світ дізнається щоденно із багатьох звідомлень найбільших світових інформаційних бюр, тоді як про українську акцію — з огляду на дотеперішню міжнародню деконьюнктуру української проблеми та фальшиві кроки деяких наших кіл — лише де-не-де і деколи протискалися скупі вістки, не кажучи про насичені злобою, пересипані грубими анти-«фашистськими» епітетами виступи совєтсько-польсько-чеської преси і радіо...

Проте, кривава драма українського збройного ресистансу в такому великому маштабі повторюється вже вдруге. Якраз в такі самі осінні дні 1922 року останні з багатьох повстанчих загонів, що з наказу Головного Отамана Симона Петлюри оперували в Київщині, Браславщині і Поділлі, відходили під натиском совєтських кінних дивізій на захід, даючи себе інтернувати полякам. Офіцери тих відділів, тодішньої УПА, мали надію швидко повертатися з посиленими загонами на Україну. Але їх сподівання не здійснилися. Зацікавлення ними головно французького генерального штабу і польського зменшилося в міру дальшого розвитку політичної ситуації і змусило їх, в найкращому випадку, йти на службу до польської армії і французького чужоземного леґіону або шукати хліба по цілому світі. Мимоволі хочеться спитати: а як буде тепер? Теперішнє становище мало в чому нагадує відносини, що були чвертьстоліття тому. Тодішні наші герої повстанської боротьби відходили на захід, знаючи, що десь там, у Варшаві чи в Тарнові стежить за їхніми діями невтомний Головний Отаман, осяяний леґендою всенаціонального героя і вождя, діє уряд Української Народної Республіки, а на широких просторах Волині, Холмщині й Галичини живе суцільною масою свідоме українське населення, що симпатизує їх жертві, і може бути завжди пляцдармом — як тоді залюбки говорили — нових дій, походів і наступів за Збруч. Сьогодні немає ні одного, ні третього, а сили другого вже не ті. Теперішнє покоління борців приходить до цілком чужої країни, де, щоправда, по таборах є ще сотні тисяч земляків, радих прихилити їм серця, але не має центрального авторитетного українського осередку, немає вождя і головнокомандувача, діють лише менші і більші групи і «кватири» з перебільшеними амбіціями, з нез'ясованою метою діяння, з неналадненими контактами в світі, що вирішує долю сьогоднішнього і майбутнього дня.

Проте не починаймо від песимістичних думок. Повернімо на хвилину ще раз до причин хороброго рейду УПА і спробуймо накреслити головні його етапи.

28 березня ц. р. коло 10 години ранку загинув від рук українських повстанців під час службової візитації на шляху Балигород — Сянік польський генерал Кароль Сверчевскі, колишній командувач другої армії, що здобувала Прагу і Дрезден, відомий учасник боїв за червону Еспанію. Похорон генерала дав нагоду до велетенських демонстрацій проти «українських фашистів». Польський маршал Жимерський і віцеміністер оборони Спихальський видали окрему відозву до польського народу, а над Бугом і Сяном почався фінал драми, що її причин треба ще шукати властиво в 1937-38 роках, роках кривавих селянських заворушень в околицях Жукова на Холмщині та валення церков режимом Складковского, Глуховского і Сморавінского. За кілька днів по вбивстві ген. Сверчевского на тому самому місці загинули від зброї УПА 30 польських вояків. У варшавському соймі почалися дебати, з яких можна було довідатись, що УПА перебуває в контакті з польськими підпільними організаціями, що отримує зброю з Баварії та має медперсонал з німецьких лікарів.

7 травня 1947 року польський міністер закордонних справ Модзелевський зложив у комісії закордонних справ польського парляменту офіційну декларацію свого правління про те, що Польща, СССР та Чехо-словаччина склали договір для спільного поборювання українських повстанців.

В результаті цього договору почався великий наступ на організовані українські збройні сили УПА на широких просторах Західньої України, зокрема вздовж усіх Карпат аж до східніх етнографічних польських кордонів. В концентричному наступі на УПА беруть участь також румунські і мадярські сили. В боях проти УПА вжито всіх родів модерної зброї.

Акція ліквідації УПА стала поважною міжнародньою проблемою. Як повідомив швайцарський щоденнник «Дер Бунд», за аґентством «Ексчейндж»: три заінтересовані потуги зобов'язалися якнайскоріше зробити кінець «українському партизанському теророві» та перевести якнайстрогішу «прочищувальну акцію» на своїх прикордонних смугах. Для цієї мети Польща ставить до розпорядимости один спеціяльний корпус, що складається з трьох моторизованих дивізій. Совєтська команда львівської воєнної округи постановила ввести в дію одну панцерну дивізію та деякі спеціяльні групи відділів безпеки. В межах боротьби з українськими бунтівниками совєтські військові відділи мають право переступати польський кордон, щоб дальше продовжувати акцію переслідування на польському терені. Цей розпорядок стосується і чехо-словацьких прикордонних теренів, бо це лежатиме в інтересах «стратегічних операцій». Чехо-словаччина включає в цю акцію цілу гірську бриґаду, щоб співдіяти при винищуванні партизан в непрохідних гірських околицях Карпат. З уваги на «генеральну офензиву» все цивільне населення з широкої на 10 кілометрів української прикордонної території має бути евакуйоване на схід».

> Вже появився накладом Кооп. «Праця» в Байройті великий англійсько-український словник в опрацюванні проф. Василя Лева і проф. Івана Вербяного (понад 10 000 слів з граматикою і поясненнями. Цей словник-книжка, без якої не зможе обійтися сьогодні ніодин українець! Замовляти: Кооператива «Пласт», Байройт, Леопольдкаserне, Бльок IX.

Згодом, коли під напором переважних сил ворога відділам УПА або бодай тим з них, що оперували на півдні (північна група могла шукати захисту на Поліссі, звідки лекше в'язатися з повстанчими елементами північної Польщі й Балтики) довелося відступати в Карпати і далі, польська влада використала нагоду й переселила тисячі непевного українського елементу на захід у райони східньої Прусії, змішуючи його з польською масою в надії поступового полонізаційного процесу.

Міжнародня акція проти УПА викликала негайну реакцію усієї української громадськости на еміґрації. Найголосніше зареагували наші націонал-бандерівські кола, що й зрозуміле, коли пам'ятати, що якраз ті кола намагалися ввесь час партиципувати в живій леґенді УПА, рятуючи її капіталом свій надщерблений практикою останніх років престіж між масою. 18 травня ц. р. автор передової «Української Трибуни», розглядаючи становище в Україні, писав про «потребу інтервенції «цивілізованого світу», заявляючи, між іншим, таке:

Вістки про складення формального міжнародного договору з метою боротьби і «остаточної ліквідації» українських націоналістичних партизанів — очевидно справа йде про акції УПА — самі в собі дуже знаменні. Вони унаявляють, що засяг акцій УПА настільки впливовий і широкий, що вимагає аж міжнародної кооперації зацікавлених держав. Стає ясно, що існування і дії УПА аж ніяк не є для цих держав якоюсь мало важливою справою, справою так зв. «внутрішнього порядку». Очевидно, йдеться про боротьбу з могутнім рухом, який мусить мати на цьому терені й серед його населення дуже широке підложжя, що йому симпатизує, коли він міг осягнути аж такий розмір поширення і впливу.

Наявність цих фактів доказує, що «полагода» політичних, соціяльних і територіяльних справ Сходу Европи, яка тепер існує, не є того роду, що задовольняє потреби, бажання й ідеали мас місцевого населення, бо тоді таке посилення революційно-партизанського руху не могло б мати місця. Живемо в добі Об'єднаних Націй й обов'язуючих міжнародних статутів, які передбачають, що такі вогнища міжнародного неспокою повинні бути піддавані під розгляд і оцінку покликаних до цього міжнародних чинників. Таким покликаним чинником є Рада Безпеки ОН. Подібними вогнищами міжнародного неспокою є сьогодні, наприклад, стосунки на північному кордоні Греції і в Палестині. До цих обидвох загрожених теренів призначено і вислано для дослідження фактичного стану окремі комісії Ради Безпеки. Стосунки в Україні, а, зокрема, на кордонах Польщі, Західньої України, Чехії та Словаччини вже протягом двох років аж надто дозріли до того, щоб, нарешті, і до них заглянула Рада Безпеки. Адже, згідно із статутом ОН, Рада Безпеки покликана встрявати скрізь там, де з тих чи тих причин виникає загроза міжнародного миру, ладу і безпеки».

Виступ провідного органу українського радикального націоналізму зробив помітне враження на маси. Громадянство звернуло всю свою увагу на події в краю, часто перебільшуючи значення збройного виступу УПА. Настала психоза. Лише з трудом вдалося відповідальним чинникам стримати палкіші темпераменти від шумних демонстрацій та виступів, що своїм змістом і формою могли були піти в розріз з постановами міжнародньої організації, опіці якої підлягає еміґраційна маса та через те принести нам більше шкоди, ніж користи. Були тижні, де часописам, як наш, важко було затримати спокій і суттєву лінію, бо нас засипали щирими, спонтанними, але і штучно твореними «листами з протестами», чому, мовляв, не пишете про УПА так, як «Українська Трибуна». «В зв'язку із статтею «Української Трибуни» в справі УПА, — писав нам тоді п. С., — вважаю, що всі українські часописи повинні сказати своє слово. Належало б звернутися до інших національностей, щоб і вони стали в нашій обороні. Маючи пресу і комітети, нехай пишуть і домагаються разом з нами»... Очевидно ніхто з чужинців «не домагався разом з нами», бо політики не роблять в запалі хвилевих поривів, лише кожна нація має перед очима перш за все власні інтереси. Зрештою, незабаром загальна опінія довідалась про виступ «Генерального Секретаря Лебедя», якогось анонімного представника майже анонімної інституції на міжнародньому політичному терені. Цей виступ нічого не дав, а в порівнянні з виступом голови Об'єднаного Українського Комітету в Америці Степана Шумейка, про який широко написала світова преса, став зайвим кроком, що аж ніяк не підкреслив поваги української всенаціональної боротьби, стягаючи велику жертву героїзму УПА до партійної демонстрації.

І від того виступу був уже лише один крок до песимізму, що запанував в ударній пресі. Читайте останні статті в тій пресі про УПА: зневіра, розчарування, докори... Як це пояснити? Найперше так, що в таких кардинальних справах виступи анонімів ніяк не заступлять виступу загально відомих всенаціональних представництв і інституцій, а далі ще і тим, що справа з УПА несподівано взяла інший напрям ніж можна було думати. Знаючи трагедію повного оточення наших повстанців силами 3-ох сфедерованих в спільній акції держав, можна було думати, що ані одна нога з групи наших борців не вийде поза межі батьківщини. А тимчасом молодь України, бачачи безнадійність становища, зважилася на прорив, і в марші, що тривав 4 місяці і, як Зимовий Похід, увійде до славної історії наших визвольних змагань, прорвалася до нас. Тут вони матимуть нагоду сказати **своє власне слово.** Скажуть нам, як вони боролися, чи вони дійсно фанатики одної партії, скільки їм дали грошей, зібраних на еміґрації... Скажуть нам, чи виступаючи збройно проти ненависної диктатури, вони боролися за здійснення власного державного ідеалу в формі однопартійного концентраку, чи може бажали України великої і по своєму демократичної, правдивої країни вільних людей... Все це тепер вони, борці УПА, мають змогу сказати, побачивши нашу дійсність. Але це вже тема для великої окремої статті. А покищо треба собі усвідомити одно: романтичний розділ української віри в чудо закінчений. Надія на визволення виключно власними силами належить до минулого. Схиляючи голови перед жертвою крови борців УПА, треба зривати останні небезпечні серпанки ілюзій і приступати до реальної оцінки справ і реального діла. До голосу мають прийти позитивісти з холодним чолом, олівцем, контактами і почуттям відповідальности. Надто багато крови української протекло і ще потече в заплаті за наші героїчні, але не завжди доцільні пориви.

Генадій Которович.

На пресовій нараді в Кобурґу. (ДЕНА)

Події минулого тижня

Представники американського конґресу в Німеччині

Як повідомляє «Н. Ц.», різні групи студійної комісії американського конґресу відбувають тепер під керуванням республіканського посла Христіяна Гертера подорож по Німеччині, вивчаючи господарсько-соціяльні злидні для того, щоб переконатись про конечність американської допомоги. Одна з тих груп, а саме комісія для справ господарства і відбудови, прибула 13 вересня до Мюнхену, де мала розмови з директором військового уряду в Баварії, генералом Вальтером Мюлєром і міністрами баварського кабінету, а також послами до німецького краєвого сойму і представниками самого міста.

Причини чеської кризи

Аґентство Юнайтед-Пресс, розглядаючи причини замаху на 3-ох чехо-словацьких міністрів і актуальної партійно-політичної кризи в ЧСР, повідомляє, що криза була наслідком суперечок в парляменті, де всі політичні партії виступили проти комуністів. Йшлося про справу здобуття 6 мільярдів чеських корон (майже 8 мільйонів долярів) для потреб сільського господарства, що через посуху зазнала дошкульних втрат. Комуністи запропонували зібрати таку суму, накладаючи 5% капіталового податку на маєток «посідаючої кляси». Цей проєкт провалився під час голосування кабінету силою 11 проти 8 голосів. Також політичні партії відкинули комуністичний внесок.

Скорцені оправданий

9-го вересня закінчився в Дахау процес колишнього СС-оберштурмфюрера Отто Скорцені і 7-ох його товаришів, обвинувачених за вживання — під час останньої німецької офензиви в грудні 1944 року — американських уніформ і тим самим зламання законів міжнароднього права. Оборона підсудних твердила, що в тому випадку не було злочину проти звичаїв і законів війни. Американський суд визнав арґументи оборони слушними і доручив у своєму вироку випустити всіх підсудних на волю. Скорцені, як австрійця, вивезуть до Австрії. Це той самий старшина, що організував з доручення Гітлера визволення Муссоліні з полону після перевороту в Італії. Вирок американського суду зробив велике враження. Але Голляндія і інші держави домагаються видати їм Скорцені за інші злочини.

Юґославці зайняли порт Поля

Згідно з повідомленням аґентства Ройтер, юґославські військові відділи, у згоді з умовами італійського мирового договору, перейняли владу в колишньому італійському порті над Адріятикою Поля в Істрії. Останні американські відділи і з'єднання поліції залишили місто в момент прибуття перших юґославських відділів. Президія юґославських національних зборів уневажнила окремим розпорядженням всі накази і закони англо-американської окупаційної влади на новоприлученій території, проклямуючи юґославську конституцію і юґославські закони.

Знову пропали визначні особи

«Н. Ц.» повідомляє з Берліну: Ще не вияснено справи утечі колишнього прем'єр-міністра Тюрінґії, д-ра Рудольфа Пауля, а вже пропали в східній зоні інші визначні особи. Крім обербюрґермайстра міста Єни Мертенса, «загинув безслідно» відомий німецький письменник і автор роману «Сталінґрад» Теодор Плівіє, який нещодавно повернувся з СССР до Німеччини. Кажуть, що письменник перебуває в Мюнхені і не хоче їхати до свого помешкання в Ваймарі, з якого тим часом забрали вже меблі, що були йому подаровані урядом. Пропав теж бюрґермайстер Мюльгаузену Гайнріх Штікер, один з визначніших провідників партії СЕД. Кримінальна поліція розіслала за ним гінчі листи, але Штікер, забравши меблі з своєї вілли, нібито подався з родиною на захід. Подібні випадки діються теж в Мекленбурґії, де пропали міністеріяльний радник Мантей і надрадник Сімон, колишній офіцер німецької авіяції і член московського комітету «Фраєс Дойчлянд».

Німецька преса про українські справи

«Загибель Греко-католицької Церкви»

Під таким заголовком приніс великий німецький часопис «Райніше Пост» (Дюсельдорф, 30 серпня 1947, ч. 31) статтю про трагедію Греко-католицької Церкви під совєтською займанщиною. Стаття, підписана тільки трьома буквами «-гоф» займає майже половину 4-ої сторінки цього солідного «часопису для християнської культури й політики» і зраджує добру поінформованість автора, — доказ, що католицький світ спостерігає явища за залізною заслоною далі і має про них так відповідні інформації, як і до них своє ставлення.

«Наслідки другої війни, — читаємо у статті, — принесли Росії вперше в її історії давно бажаний і вимріяний гостинець: російська західня Україна з осередком у Києві, польська Україна з центром у Львові і Карпато-Україна (назви залишаємо згідно з оригіналом — Редакція «Неділі») перейшли під суцільну російську управу. Разом з тим, — з церковно-політичного погляду, — всі підлеглі Ватиканові єпископати в Україні підпали під совєтську владу. Діяння цих єпископів від часу Берестейської Унії з 1596 р., що зв'язала українців з Римом, надавало всій українській території своєрідного характеру. І хоч поодинокі частини країни кидала доля з того часу, протягом 350 років, між Росію, Польщу, Австрію, Чехо-словаччину, Мадярщину і Німеччину, а царі навіть переслідували цю Церкву, — вона все ж таки не втрачала зв'язку з Римом. Але відколи Кремль наклав свою лапу на всю Україну, цей зв'язок став йому, — бож Кремль в духових, культурних, політичних і господарських справах змагає до автаркії, — справжньою сіллю в оці. Визнання за Ватиканом будь-яких, хочби й обмежених, прав на совєтській території суперечило б його політиці, точніше — церковній політиці.

Останні події

Москва мала свою логіку, коли її радіо повідомило 17-го березня 1946 р., що українська Греко-католицька (в оригіналі унійна — Ред.) Церква вирішила на Великому Соборі у Львові порвати свій 350-літній союз з Римом. В листі до Сталіна ця Церква проголосила свій «поворот на лоно святої російсько-православної Церкви своїх прадідів». Але і для Ватикану цей меморіял не був несподіванкою: Папа Пій XII писав незадовго перед цим в одній з найдовших своїх енциклік: «Кому невідомо, що патріярх Олексій, вибраний безпосередньо російськими єпископами, звернувся до української Церкви листом, у якому вимагав від неї порвати з католицькою Церквою...». Після львівського Синоду Ватикан оповістив у заяві Конґреґацій для Східньої Церкви, що «так званий святіший синод у Львові був скликаний кількома священиками, до яких застосовано насилля», а тому не репрезентує ніяк волі вірних і його мусять вважати вимушеним.

І справді, з приводу львівського рішення у всій Греко-католицькій Церкві України почалися палкі протестаційні демонстрації вірних, ледве чи відоме досі в Совєтах явище. Українське духовенство з'ясувало своє становище письмовим протестом, що дійшов до Европи околичними шляхами. Протест заявляє незламну вірність Римові, відкидає будь-які переговори з російсько-православною Церквою та підкреслює, що «Великий Синод» був скликаний владою, але ніяк не римо-католицькою чи унійною Церквою. Отже, цей «собор» ніколи не може вирішувати в ім'я Церкви чи вірних.

Арешти, процеси, присуди

Відповіддю на цей протест був процес за державну зраду, що почався в Києві безпосередньо після закінчення собору, проти арештованих ще до собору владик Сліпого (український митрополит Львова), Чарнецького (апостольського візитатора для слов'ян візантійського обряду поза українськими дієцезіями) Будки (титулярний єпископ Патари і єпископ-помічник львівський) і Лятишевського (тит. єпископ-помічник станиславівський), яких обвинувачено у спротиві совєтам та співпраці з ворогом і з СС. Розправа відбувалася в атмосфері, подібній до процесу проти архиєпископа Степінача з Загребу. Заслання й вимордування цих єпископів, яких діяльність охоплювала українців-католиків, позбавили греко-католицьку Церкву проводу. На просторі між Дніпром і західнім кордоном Росії міг діяти досі — згідно з останніми звідомленнями Ватикану — як найвища влада католицької Церкви всього один апостольський візитатор. Але і тому, як усім католикам у Совєтах, перервано зв'язки з Римом, бо шеф державного бюра для не-православних релігійних порад, Полянський, заборонив просто католикам «мати безпосередні взаємини з папою», мовляв, «воно нечесно, щоб совєтські громадяни мали зв'язки з державою, яка не має ніякого дипломатичного контакту з Совєтами». Це було під кінець 1946 року.

З 1947 роком почалася друга доба боротьби за Церкву. Посипалися допити, арешти і тортури священиків. Правна основа для цього була, бо кожному з них можна було доказати зв'язок з Римом в будь-якій формі та будь-коли. Хто з вірних підтримував цих «зрадників батьківщини», того ждала така сама доля. Під покришкою «національних інтересів» почалася невідома навіть за часів царату, хвиля переслідувань католиків, що проявилася в несамовитих трагедіях. Так у Карпатській Україні як і в львівській області закрито силоміць, — нерідко під час Богослужби та вживаючи зброї, — останні, досі ще не зліквідовані церкви, при чому велику кількість вірних, захоплених у цих церквах негайно вивезено. Це все відбувалося під скажену атаку преси, в якій годі не добачити керівництва влади: розкол робітничої кляси, підривання професійних спілок, позбавлення самостійности робітника, боротьба проти націоналізації підприємств і проти аґрарної реформи, організація хресного походу проти СССР — оце постійні обвинувачення проти католицизму, що базувалися на окремих випадках та обговорювалися в широких політичних коментарях.

Вершок «бою за культуру»

Цей хрестоносний похід проти католицизму досяг своєї вершини в літніх місяцях цього року, коли український визвольний рух став щораз оживати і різко заперечував офіційно проголошений спокій на заході Совєтського Союзу. В глибоких лісах, в багнах і горах ідуть бої за визволення народу; цей рух не має нічого спільного з Церквою. Але якраз цей рух, що йде під гаслом «геть з Москвою», пов'язав Кремль з Ватиканом, щоб отак мати основу для останніх, найсуворіших виступів проти католицизму в себе. Насамперед Кремль зробив католицьке духовенство відповідальним за повстанський рух. Впродовж однієї ночі по всій країні виросли концентраційні табори, в яких ув'язнено виключно священиків. Одних тільки 500 священиків з львівської области передано до такого табору в Городку; в ньому всім їм ставлять до вибору — або заплатити життям за «державну зраду», або в межах російсько-православного «місійного пляну» перейти на православ'я та цим підтримати політику Москви. Духовної опіки над католицькими вірними немає, для них закриті всі церкви. Католицизм засланий в катакомби. Це, що сьогодні проходить на Сході, — кінчає німецький автор свої цікаві висновки, — щось більше від боротьби Церкви. Це великого стилю бій за культуру шістьох мільйонів вірних, бо в протиставленні католицизм — православ'я виявляється в Совєтах, як колись і за царату, вся різниця між східнім і західнім світом».

Переклав **А. Курдидик.**

В бельґійській копальні

Брюсель, початок вересня 1947.

Оце відвідав я копальні в Провінції Гайнавт. Був між нашими робітниками в Горну, на копальні Ґранд Буассон. Працює там наших земляків коло 200 осіб, переважно з Реґенсбурґу та околиць.

Найцікавішою буде для Вас довідатись про працю в копальнях. Один з робітників мені розповів:

Працюю у нічній зміні. Вирушаю з дому о 9.15 вечора. Через плече вішаю пляшку на каву. Йду з товаришами до кантини, до якої ходу яких 5 хвилин, та набираю там кави. За дальших 10—15 хвилин ходу віддалена сама копальня. В копальні є роздягальня, в якій кожний робітник має маленьку шафку на одяг. Тут ми переодягаємось. Через те, що від робочого вбрання шафки бруднться, то ми з товаришем умовились одну шафку призначити на вихідне, а другу на робоче вбрання. Передягання є, власне, найнеприємнішим моментом усієї праці. Уявіть собі, що треба на себе одягти дуже брудне та від олійної води вогке вбрання. Одягання триває приблизно 20 хвилин. Одягнувшись я йду до канцелярії та відбираю там своє число на лямпу. З тим числом йду до складу та дістаю лямпу. Наближається за чверть 10 год. Це час, коли майстер починає розподіляти працю. Тут майстра звуть по-французькому «пуллін», а по-німецькому «штайгер». У нашій шахті не так, як у інших. Тут кожний робітник має свою постійну працю. Бельґійці зразу йдуть на свої місця праці, а чужинці чекають наказу штайґера. Він до кожного кивне головою, а коли до нього підійдеш, то він каже: «ля мене пляц» — по-українськи — те саме місце. Тоді я йду до вінди та чекаю, поки вінда не поїде на призначену мені глибину. Я працюю на глибині 860 мтр. Вінда — це будова кліток для возиків на вугілля, приблизно 1,10 м висоти, $3^1/_2$ мтр ширини та 0.8 мтр довжини. Таких кліток вінда має 4 або й 8. До кожної клітки сідає 8 шахтарів. Треба сильно тиснутися один до одного та сидіти скорченим притиснувши коліна до бороди. У вінді падає дощ, бо повітря, що виходить штольнею з шахти, на холоднішому повітрі скраплюється. Дощ змішаний з усякими оливами та вазелінами, якими смарується вінда. Їзда на місце праці триває приблизно 3—5 хвилин. З'їхавши вниз, йду до призначеного мені місця праці, приблизно коло 500 метрів від вінди. Прийшовши до головної штольні, сідаємо відпочивати та переодягаємось. Скидаємо з себе блюзки та сорочки, бо тут дуже жарко. Мій співробітник (ми працюємо вдвох) сідає їсти, а я йду оглядати, яка на сьогодні припадає нам праця. Десь коло 11 год. починаємо працювати. Ми маємо транспортувати дерево з верхнього поверху шахти до нижнього. Всередньому треба перетранспортувати 10 великих соснових балок в 3 або $3\frac{1}{2}$ метри довжини з 30—40 літнього дерева. Далі 25 штук тонших деревин такої ж довжини з 15 літнього дерева і нарешті коло 40—60 штук балок в 1.20 метра з 20 літніх дерев. Коли дерево соснове, тоді ми працю уважаємо легкою, але, якщо воно букове або, борони Боже, дубове, то робота наша тяжка. Одного дня я перший спускаю 10 великих балок, а за той час товариш готує для мене 15 довгих, але тонких патиків, а сам спускає 40 коротких. Другий раз він першим спускає великі балки, а я приготовляю. Оце все дерево треба спустити штольнею вниз до другої штольні. Ця штольня похилена на 35—45° і буває різної висоти. Є місця, де ставши на рівні ноги та піднявши руки, не можна дістати стелі, а є такі місця, що в них нема й 60 сантиметрів. Штольня повзе гадюкою приблизно 600—800 метрів, точної довжини не можна подати, бо під землею все здається інакшим. Технічно виконуємо свою працю так, що спускаємо грубі колоди попарно, п'ятьма рядами-чергами. Перетягнувши руками одну пару на кілька метрів, робітник вертається за другою парою і підтягає її до першої, потім йде за третьою парою. Зробивши п'ять, переходить знову до першої пари і процедура повторяється, аж поки не будуть перетранспортовані всі колоди. Один тур триває приблизно півтори-дві години. Це я роблю зразу поспішаючись. Коли ж робимо другий то вже поволі, щоб можна було відпочивати. Трудність роботи полягає в тому, що в вузьких місцях треба згинатись та, як в'юни, пролазити з деревом через дірки. Шкіра на спині та руки дуже терплять. Дерево так само може впасти і потовкти вас. Не раз треба лягати на спину і через себе пересовувати дерево. Коли дерево легке, то все обходиться добре, а коли дуб, тоді приходиться мучитись. Небезпеки тут як у копальнях взагалі, трапляються, але менше, як в норах, де довбаються вугілля. Мій товариш працював коло возиків. Одного разу обірвалась стеля, засипала всю дорогу, а йому поранила руку.

Приблизно до $4^1/_2$ год. ми намагаємось закінчити нашу працю, щоби до пів шостої йти до вінди та виїздити нагору.

Одні робітники працюють коло возиків, які накладають вугіллям, другі відкочують ті возики до вінди, треті допомагають при електричнім потягові та при інших машинах, які працюють в шахті. Для тих, що працювали вже в шахтах, це не так тяжка робота. Але для тих, хто прийшов до шахт уперше або взагалі не працював (студенти, інтеліґенти та урядовці) то для них ця праця дуже тяжка. Нема ніякого інструктора, але кожний має сам собі помогти. Переважно робітниками ніхто не цікавиться — уважають, що ми вже все знаємо. Крім того нема ніякої можливости працювати нагорі. Хто зголосився до праці в шахтах, той мусить там бути. А колиб кому виїмково дозволили якусь працю наверху, то самі бельґійські робітники протестують та вимагають повернення такого чужинця під землю. Інтеліґентні робітники уже по двох-трьох днях пересвідчились, що там лишитись не можуть. Спроби змінити характер праці не мали ніякого успіху. В деяких місцях штайґери і робітники-бельґійці, приналежні до комуністів, намагались утискувати наших людей, даючи найтяжчу роботу або накладаючи грошові кари. Наприклад за те, що робітник не міг піднести тяжку бляху, дістав від штайґера кару 50 фр, або він просто не зарахував йому дня.

Проти цієї сваволі не можна ніяк боротись. Наші люди переважно не знають мови, а бельґійці не цікавляться тим, щоби для них були перекладачі. Професійні спілки турбуються за своїх членів, а наші до них ще не вступили. Крім того такими справами вони не цікавляться. Зрештою такі скарги уважають за неохоту працювати і лінивство.

Несподіванкою для наших людей було те, що за переїзд із станції до копальні та за лікарський огляд з них вирахували з заробітку, хоч огляд відбувся за вимогою не робітника, а підприємця. Словом, робітник мусить за все заплатити: за харч, одяг, помешкання, лікаря, переїзд. Деякі робітники мусіли відмовитись навіть від кантини і самі варять для себе їжу. Штайґери тут попадають як найгірші жебраки: латка на латці. Коли ви дивуєтесь тому, то дістанете відповідь, що він інакше мусів би працювати на один одяг. Те саме з черевиками і білизною. Словом, робітниче вбрання непомірно дорожче від звичайного денного одягу інтеліґента. Наші люди спочатку були захоплені тим, що все можуть купити, багато заробити і жити по-людськи...

Старші робітники вже звикли до всього і вміють обороняти свої права.

Ярослав Максимович, юн.

1. Президент Трумен перед відлітом до Ріо-де-Жанейро, Біля нього: його дружина, дочка та бразілійський посол в США, Мартінс зі своєю жінкою.
2. Генерал Айзенговер відповідає на овації, влаштовані на його честь учасниками з'їзду американського леґіону (ДЕНА)

ТАСС ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Москва, (ДЕНА-Ройтер). **Політика США спрямовується чимраз більше на ліквідацію Організації Об'єднаних Націй, якщо ця організація не захоче стати покірним слугою США, — говорить офіційне звідомлення аґентства ТАСС з Нью-Йорку. Стверджуючи, що підписаний в Ріо-де-Жанейро міжамериканський договір узалежнює країни Південної Америки від США, ТАСС закидає Вашінґтонові намагання розтягнути таку саму систему на цілий світ. Тимчасом звичайні люди в Америці сподіваються миру, що його дала б співпраця з Об'єднаними Націями. Вірна принципам закордонної політики Сталіна, совєтська делеґація буде виступати за безпеку світового миру і за співпрацю між народами. ТАСС твердить, що загальний ґін до зброї в США суперечить постановам про розброєння, ухваленим на останній асамблеї Об'єднаних Націй.**

Шукаючи можливостей майбутнього оселення

Не забуваймо Південної Африки

Якщо йдеться про поселення і влаштування на працю наших скитальчих мас, то їх увага звернена покищо виключно на деякі европейські та американські країни — Бельґію, Голляндію, Францію, Англію, Швецію, США, Канаду, Бразілію, Арґентіну, Венецуелю, Чіле, Параґвай. В меншій мірі цікавляться наші люди можливостями еміґрації до інших частин світу — Австралії та Африки. А тимчасом поміж 13-ма країнами, які виявили готовість прийняти до себе переміщених людей є й Південно-африканська Унія, хоч вона ще досі не подала конкретного пляну поселення та не склала з ІРО формального договору.

Все ж таки деякі групи европейських скитальців — зокрема поляків, що живуть в Італії та жидів — і окремих людей потрапили вже до Південно-Африканської Унії. Треба сподіватися, що незабаром ця країна відкриє свої двері для більшої кількости скитальців, у тому числі й наших, і через те варто познайомитися із нею.

Найперше трохи географії:

Південно-Африканська Унія — це найбільша із семи країн (Південна Родезія, Бехуаналанд, Басутоланд, Свасіланд, Південно-Західня Африка, Портуґальська Східня Африка), що становлять спільно територію Південної Африки, яка займає простір коло 1,350,000 квадратних миль.

Унія лежить на самому півдні Африки. Майже дві третини кордонів цієї країни становить побережжя двох океанів: Атлантійського від заходу та Індійського від сходу. Територія Унії виносить 470 000 кв. миль, тобто 4 рази стільки, як простір Брітанського острова. Адміністраційно поділяється вона на чотири провінції: Ріг Доброї Надії, Наталь, Вільний Стейт Оранж і Трансвал.

Унія, це високорівня, яка підноситься терасами і досягає середньої висоти 3 000 стіп над дзеркалом моря. Деколи терен підноситься на 6 000 стіп. Характеристична властивість країни — недостача солодких вод; — нема тут ні великих озер, ні річок. Лісів небагато. Часте явище — це мандрівні піски.

Клімат

Клімат Унії не всюди однаковий і залежить не лише від географічного положення, але теж від висоти терену й віддалення від моря. Хоч Унія лежить поміж 22° і 35° географічної довжини, то клімат тут багато холодніший, ніж на тій самій довжині північної півкулі. Температура тут дуже лагідна завдяки тому, що країна є високорівнею. Середня температура виносить коло 16° C річно. Спеки бувають рідко. Дощі йдуть здебільша влітку, при чому бувають короткі бурі і громовиці. Пори року тут навпаки, як у нас: літо триває від грудня до березня, зима від червня до вересня. Різниця температури поміж літом і зимою така незначна, що під час «найгострішої» зими можна пляжувати на морському березі. Зате спека влітку не докучає.

Домініяльний статут ґарантує Унії самостійність і незалежність у високому ступні. Хоч Унія належить до Брітанської Спільноти Народів, вона завжди підкреслює факт, що є суверенною державою й має право до своєї власної самостійної закордонної політики. Це можна до деякої міри пояснити тим, що більшість білого населення країни не вважає себе брітанцями, але «африкандерами». Вони з гордістю покликуються на своє походження від давніх голляндських посадників, що прибували сюди з 1652 року. У цьому році Голляндське Торговельне Товариство заснувало на Північно-Західньому побережжі Рога Доброї Надії постачальну станцію для своїх кораблів, що пливли до Індії. Навкруги цієї станції повстало місто й порт Кептовн або Капштадт. Суезький канал позбавив Кептовн і воєнну базу Сімонстовн їх попередньої стратеґічної вартости, але колонія розвивалася добре. Обидва порти відновили своє стратеґічне значення під час першої і другої світових воєн, коли користування Суезьким каналом було утруднене.

Історія Унії, як держави почалася від 1909 року, коли після бурської війни складено так зв. Акт про Унію. Першим прем'єром став Люіз Бота, а його найближчим дорадником генерал Аматс, що згодом зайняв його місце. Згідно з тим актом Унія є незалежною домінією, зв'язаною з Брітанською спільнотою Народів лише особою короля, якого репрезентує тут губернатор. Законодавчою владою є двопалатний парлямент, виконною уряд із 12-ти ресортових міністрів. Столицею Унії й осідком уряду та центральної адміністрації є місто Преторія в Трансвалі. Парлямент працює в Кептовн, що віддалений від столиці майже на 1 000 кілометрів.

Національно-культурні, суспільні та релігійні стосунки

Згідно із статистичними даними з 1936 року всіх мешканців Унії було 9,589.898, в тому білих 2,003.857, чорних 5,596.689, азіятів 219.691, мішанців 769.661.

Велика більшість білих — це голляндські й брітанські еміґранти. Співжиття цих двох національних груп мирне, хоч кожна з них послуговується своєю мовою й зберігає власний звичай. Брітанці становлять 35% білого населення й живуть здебільша в містах та портах, або в ґірничих центрах. Населення голляндського походження переважно хлібороби. Їх називають «африкандерами». Говорять мовою подібною до голляндської. Вони люблять громадське життя і цікавляться політикою. Брітанці, що більше зацікавлені «бізнесом», жартівливо твердять, що політика — це «головний промисел» африкандерів. Назагал обидві національні групи пройняті місцевим патріотизмом. Досить велику групу становлять жиди. У їх руках капітал, вони торгують, тримають готелі, рідше працюють на ріллі. Тепер панують у Південній Африці протижидівські настрої, які викликала нацистська пропаґанда, що працювала тут жваво.

З поміж кольорового населення найбільшу групу становлять неґри з племени Банту. Лиш небагато з них здобуває европейську освіту і культуру. Вище від неґрів стоять мішанці з подруж Вони з'европеїзовані і багато їх має освіту, але поміж ними і білими виразне розмежування.

Щодо релігійних стосунків, то тут панує велика різноманітність віровизнань. Усі африкандери належать до Реформованої Голляндської Церкви, що є відміною кальвінізму. Поруч того існують такі церкви: англіканська, пресвітерянська, конґреґаційна, методистична, лютеранська, римо-католицька, баптистська та інші. Кольорові належать частинно до европейських віровизнань, але найбільш популярні це: магометанізм, браманізм, буддизм та всякі африканські секти.

Економіка країни

За останні 20 років промисловість Унії зросла так, що країна в великій мірі звільнилася від імпорту. З країни хліборобсько-скотарської вона перетворилася в промислову, яка багато експортує. Сталося це завдяки великим природним багатствам, дешевій робочій силі, та пляновій господарці. Уряд попирає приватну ініціятиву й усім новоприбулим, що бажають зорганізувати нові галузі промисловости, дає всякі можливі полегші.

Коло 68% поверхні Унії (200 мільйонів акрів) припадає на хліборобство і скотарство. У 1939 році було зареєстровано 100 тисяч ферм. Кожна має пересічно 2 тисячі акрів, при чому на управну площу припадає 150 акрів (60 г). Хліборобською політикою керує державний хліборобський департамент, що має досвідні станції й лябораторії та дає фахові поради через інструкторів, що об'їжджають терен. Обробляють найбільше кукурудзи, збіжжя, овочі, тютюн, бавовну, цукрову тростину, земні горішки. Унія є теж поважним доставником курячих яєць до Европи. Дуже високо поставлене городництво і садівництво. Цілий Божий рік є свіжі овочі, а деякі ґатунки дерев дають збір двічі на рік. Процвітає виріб вина і виноградного алькоголю, лікувальних зел, ліків, косметики, тютюну. Лісів небагато і уряд веде плянову акцію вирубу та годівлю лісу.

Можна сміло сказати, що немає в світі таких корисних копалин, яких не було б у надрах Унії. Багаті залежі урану, золота, діямантів. вугілля, олова, тальку, ґрафіту, берилю, плятини, азбесту, міді, залізної руди, срібла, цини. Зате мало нафтової ропи й вона низькоякісна. Терен Унії сильно електрифікований, а електрична енерґія дешева. Вона обслуговує, як погінна сила промислу комунікацію, а навіть дрібні варстати. Монетарна система Унії така сама, як Великої Брітанії. Громадяни платять державні, самоуправні і міські податки. Одружені й багатодітні мають полегші в сплаті податків. У 1937 році на терені Унії було 155 професійних спілок. Закон про працю дає більші привілеї білим. Більшість прибутків Унії походять з її закордонної торґівлі. Вартість вивозу перевищує вартість імпорту. Баланс закордонної торгівлі завжди додатній.

Можливості поселення

Як бачимо, Унія дає дуже корисні умови для поселення. Кошти прожитку різні, залежно від життьового рівня. Одначе мінімум, потрібний до життя, дуже низький. Основний харч дешевий і його доволі. Приміщення, опалення, а навіть власний дім можна мати за ціну багато нижчу, як в Европі.

Як ми вже згадували, Унія не підписала ще формальної умови про допущення більшої кількости европейських скитальців до себе і ця справа є ще предметом переговорів. Покищо про дозвіл на в'їзд до Унії можуть старатися через високого комісара Унії в Лондоні, лиш окремі люди індивідуально, при чому першість мають народжені в Брітанії, а потім інші.

Якщо йдеться про інші національні групи европейських скитальців, то, як ми вже згадували, живуть тут поляки й жиди з Польщі. Під час останньої війни прибули сюди групи поляків, здебільша втікачі з СССР. Молодші пішли до армії, старші одержали право поселитися. Їх прийняло місцеве населення радо.

ДП і статут ІРО

Чимало в нашому часопису подавалося матеріялу про те, хто буде вважатися втікачем і ДП, згідно постанов і резолюцій загальних зборів УНО. Нещодавно «Громада Російських Юристів Закордоном» видала російською та англійською мовами **спробу коментаря до Статуту ІРО**, складену присяжним радником п. Ніколаєвим. Передаємо кілька уривків з цього коментаря.

«Розглядаючи проєкт Статуту на загальних зборах Організації Об'єднаних Націй від 15 грудня 1946 р., представник СССР А. Ґромико подав ряд поправок, що дуже виразно визначають ставлення совєтського уряду до питання про втікачів. Совєтська делеґація пропонувала вказати в Статуті, що:

«Організація повинна сприяти репатріяції всіма можливими засобами, не припускаючи одночасно в таборах та збірних пунктах втікачів та переміщених осіб будь-якої ворожої пропаґанди та під'юджування не повертатися на родіну».

Далі, розгортаючи свій загальний погляд, совєтська делеґація пропонувала провадити переселення лише у виняткових випадках і тільки з відома уряду країни походження переміщених осіб. Взагалі, за словами Ґромико, «Совєтська делеґація дотримувалась і продовжує дотримуватись того погляду, що було б вірно, щоб Організація не подавала допомоги тим, хто з ворожих спонукань не бажає повертатися на родіну, не бажає користати з допомоги уряду країни свого походження і не бажає брати участи разом зі своїм народом у відбудові країни, що пережила ворожий напад».

Всі ці три поправки відхилено. Проєкт Міжнародньої Організації в справах утікачів мав на увазі забезпечити права втікачів та переміщених осіб, яким визнається право притулку, що випливає з основних політичних розбіжностей з своїм урядом. Всяка еміґрація ворожа до уряду свого часу, бо інакше вона не була б еміґрацією. Не можна вимагати од уряду країни перебування еміґрації, щоб уряди обмежували еміґрацію в правах критики свого уряду в межах, що дозволяють звичаї та практика демократичних держав у ділянці свободи слова й преси.

Союз Об'єднаних Націй розв'язав питання в площині, протилежній вимогам совєтської влади і визнав, що завданням Міжнародньої Організації одночасово з заходами переконання втікачів добровільно репатріюватися повинно бути розв'язане головне питання, а саме: питання правового становища та господарського влаштування еміґрації.

При розгляді проєкту Статуту і навіть у момент доручення вироблення цього Статуту Окремою Комісією, що було зроблено Радою в Господарських і Соціяльних справах на основі резолюції від 16. 2. 1947 р., що випливала з резолюції Загальних Зборів Організації Об'єднаних Націй від 12. 2. 1946 р., було вказано, що «міжнародня допомога не надаватиметься зрадникам, «квіслінґам» та військовим злочинцям і не може бути нічого вжито, що могло б перешкодити захопити їх (виявити), видачі і покаранню». Санкція цієї статті досить рішуча і тягне за собою дію тієї держави, куди особа, винна в цих злочинах, повинна бути видана. Що це визначає, видно з промови совєтського представника Вишинського на засіданні 3-го Комітету загальних зборів Організації Об'єднаних Націй 6 листопада 1946 р., який гадає, що більшість представників з організацій утікачів та їх вожаків потрібно «посадити в тюрму на перший раз для того, щоб повісити їх — другого разу».

Потрібно пригадати, — каже коментар, — що під час англійської революції XVII-го віку і після страти короля Карла I-го, прибічники дому Стюартів у відомій кількості, разом із претендентом на королівський престол, еміґрували до Франції, звідки вели не тільки політичну, але й збройну боротьбу з революційним урядом диктатора Англії Кромвеля, уряд якого в цей момент був фактичним урядом, що опирався на парлямент і тому формально законним. З погляду уряду Кромвеля вся англійська еміґрація була «зрадниками і воєнними злочинцями». Однак, при поновленню династії Стюартів ці «зрадники і воєнні злочинці» були в колі слави патріотів Англії».

Далі коментар висвітлює поняття «квіслінґи», якого совєтські представники намагаються прив'язати еміґрантам, а також одне з складних питань взаємовідносин Міжнародньої Організації та втікачів у справі їх державного громадянства.

К.

КНИЖКИ, ЩО ХВИЛЮЮТЬ ЧИТАЦЬКИЙ ЗАГАЛ

Відоме і невідоме

На нашому, доволі засміченому, книжковому ринку появилась другим виданням річ небуденної вартости: М. Капустянський — Ген. Штабу Генерал-Хорунжий: Похід Українських Армій на Київ-Одесу в 1919 році. Короткий воєнно-історичний огляд. Мюнхен, 1946. Книга перша, ст. 110. Книга друга, ст. 200.

Пересічний читач бере цю книжку в руки з більшим, або меншим, але всеж переконанням, що знайде там відомі речі. Бож чи мало кожен з нас читав про роки визвольної боротьби, а надто про переможний похід З'єднаних Армій на Київ, що закінчився блискучим тріюмфом української зброї 31. 8. 1919 р.? Та й саму працю ген. М. Капустянського не один з нас колись читав. Але лектура книжки, сторінка за сторінкою все більше й більше захоплює читача. Вона його так би мовити «заскакує». Не лише повінню воєнно-історичного матеріялу, який тут поданий хронологічно, день за днем. Не лише образами відомих постатей у влучній, ядерній характеристиці. Не лише блискучими висновками на підставі раніш поданого матеріялу, але передовсім багатьма майже невідомими, або забутими фактами й своєю надзвичайною сучасністю.

«Уже чверть століття минуло від героїчно-трагічної доби Українсько Національно-Державного Ренесансу. Ці історичні події поволі відходять в забуття. Часами здається, що це відбувалося вчора...» — пише автор в передмові до другого видання. І дійсно, коли вчитатись в цю монографію, то здається, що це відбувалось учора. Цього враження не зменшує факт, що автор у другому виданні не вніс ніяких змін ні щодо форми, ні щодо змісту. Таким чином 25-ти річна політично-суспільна діяльність ген. М. Капустянського зовсім не вплинула на погляди й оцінки, які зробив М. Капустянський — Начальник Оперативного Відділу Штабу Дієвої Армії, далі — помічник першого Генкварту, а в часи походу Перший Генкварт Наддніпрянської Армії, тобто той, що знав всі тайни, всі ґвинтики механізму нашої Армії і її дій. І щойно взявши це на увагу ми вповні доцінимо сучасність книги.

Наче вчора писані характеристики осіб, хоч може з деякими й не всі вповні погодяться. Наче вчора писана доповідь про потребу паралельности політичної акції до військових дій, про потребу ліквідації фронтів менш важливих для перемоги на фронті основному.

Але деякі розділи в праці ген. М. Капустянського наче писані про сьогоднішні події. Цеж сьогодні те саме питання стоїть перед світом: чи большевизм має розлитись по світі, чи Захід зрозуміє, що боротьба українського народу, це боротьба на передових бастіонах оборонної лінії культурного світу. Чи зрозуміють сусіди, що треба вгамувати свої апетити, коли не хочуть втратити життя.

І так, як учора, так і сьогодні перед нами й нашими сусідами стоять трагічні роздоріжжя: або ліквідувати побічні фронти, або програти на головному. Але наші противники з тих побічних фронтів завжди хочуть використати наше критичне становище і програють разом з нами — основну ціль.

Оця, власне, сучасність книги, сучасність подій що відбувалися майже 30 років тому — це те, що ми називаємо невідомим, якого так багато в книзі, написаній про речі, здається, відомі. І так у книзі, що не крок — то несподіванка.

Ось учитайтесь у факти про незвичайну хоробрість і витревалість Залізної Запорізької Дивізії і побачите, що більшість з нас не знали цього так повно, як подано тут. Пересічний читач мусить ствердити, що не доцінював постаті командира Запорожців ген. В. Сальського.

А чи не бренить, як ґрізне мементо на сьогодні авторова аналіза шкоди, яку принесло для визвольної боротьби надмірне розполітиковування армії, намагання партій притягнути її до себе, а в зв'язку з тим що приносило занепад дисципліни й зайві поразки?

А скільки страчено дорогого часу й неоціненної енерґії на полагодження взаємовідносин між галичанами й наддніпрянцями... Хіба це не сучасна проблема? А той факт, що коли армія останнім зусиллям осягає успіх на фронті, або останнім набоєм держить позицію — в тойже час запілля політикує про примати й відсотки — хіба це не нагадує нашої сучасности?

Та не лише трагічні моменти усвідомлює собі читач при лектурі. Він бачить виразно й недоцінені ще нами й чужими тодішні наші осяги, якими можемо гордитися.

«Разом з тим треба й зазначити короткозору політику Антанти, що не зуміла оцінити ролі України в боротьбі з большевизмом», — каже автор в одному місці. Але, з дальшого бачимо, за нею і Польща не доцінювала большевизму, як політичної сили, вважаючи його авантурою, яка лише ослабить Росію внутрішньою боротьбою. З тих же причин німці підтримували Леніна, наміряючись з його допомогою ослабити Антанту.

Правильну оцінку большевизму, як нового засобу московського імперіялізму, та правильну концепцію боротьби з ним мав тоді Штаб Дієвої Армії, що й було сформульоване в звіті полк. М. Капустянського на нараді ШДА 10. 7. 1919. «Так теж дивився на справу маршал Фош. Але антантські політики та короткозорість Денікіна й захланність поляків не дали тому плянові здійснитися» — каже автор. Плян і концепція боротьби поставлені автором були твором не лише полк. Капустянського особисто, а й Генерал-Квартермейстра ШДА. І той саме факт, а крім того обставина, що ця концепція була схвалена Головним Отаманом і ніким не саботована та провалена не українцями — наповняє нас і сьогодні гордістю. Ворог побачив, що Україна може провадити й виграти боротьбу власними силами на одному фронті, коли вона з'єднана всередині, як це було в серпні 1919 — і ворог створив для нас другий зовнішній фронт та розбив нашу з'єднаність.

Історія — це вчителька життя. Книга ген. М. Капустянського одна з найкращих лекцій нашої вчительки. Коли хтось з чимсь у книзі не згоден, то книга якось так написана, що ці дискусійні місця викликають творчу дискусію, яка лише прикрашує книгу.

На жаль, недбайлива коректа ніяк не прикрашає дбайливого зовнішнього вигляду книги.

О. Жданович.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Головна Управа Спілки Українських Журналістів подає до відома всім українським журналістам, що Установчі Загальні Збори Філії Спілки Українських Журналістів на Горішню Баварію, з осідком в Мюнхені, відбудуться в п'ятницю 3 жовтня ц. р. о 10-ій годині в приміщенні ОПУЕ в Мюнхені на Розенгаймерштрассе 46а/І.

Участь всіх членів СУЖ, що проживають в Горішній Баварії обов'язкова. Інші українські журналісти, що ще не є членами СУЖ, можуть прибути як гості і там одержати потрібні анкети, щоб оформити своє членство в СУЖ.

За Головну Управу СУЖ:

Д-р С. Росоха (заст. голови) Проф. Ю. Степовий (ген. секретар)

ВЕЛИКИЙ КОНКУРС

Головна Управа Товариства Українських Політичних В'язнів у Мюнхені рішила на своєму засіданні 16 липня 1947 проголосити **масовий конкурс на спогади, романи, розвідки, наукові праці, монографії і т. д. на все те, що в'яжеться з життям українських політичних в'язнів** — на таких засадах:

1. В конкурсі можуть узяти участь всі українці, без розділу походження, релігійного й політичного переконання і без огляду на те, чи вони є вже десь організовані чи ні.

2. Твори можуть бути написані в усякій формі — включно віршованої.

3. Нагороджені можуть бути і ті праці, які не мають літературного чи мистецького оформлення, головне те, щоб події були правдиво описані і підтверджені фактами, які можуть прислужитися для студій української мартирології.

4. Найкращі твори-писання, одокументовані фактами, будуть нагороджені такими преміями:

Перша нагорода —	3 000 н. марок,
дві нагороди по	2 000 н. м.
п'ять нагород по	1 000 н. м.
12 нагород по	500 н. м.
20 нагород по	300 н. м.
60 нагород по	100 н. м.
100 нагород по	50 н. м.

Разом 200 нагород на суму 35 000 н. мар.

5. Обсяг конкурсових праць-писань найменше 5 авторських аркушів (1 авторський аркуш 40 000 знаків — 20 сторін машинопису), щоб осягнути першу нагороду; 4 автор. аркуші, щоб осягнути другі дві; 3 автор. аркуші, щоб осягнути дальших п'ять нагород; 2 автор. арк. на дальших 12 нагород; 1 авт. арк. на даль. 20 нагород; пів авт. арк. на д. 60 нагород і 5 сторін густого машинопису на даль. 100 нагород.

Всі конкурсові праці мусять охоплювати цілість!

6. Нагороди призначить оціночне жюрі, в склад якого увійдуть, окрім представників Т-ва УПВ, запрошені по одному з представників: ЛУПВ, СУЖ, МУР, ЦПУЕ і Учительської Спілки. Поіменний склад жюрі буде поданий пізніше.

7. Термін подачі творів: 1 грудня 1947.

8. Вислід конкурсу буде оголошений: 1 січня 1948 у Різдвяних числах українських часописів.

9. Написані твори, позначені гаслом, з долученою заклеєною конвертою, з адресою автора всередині, з назвою творів і гаслом зверху, подавати на адресу: Ферайніґінґ Украінішер Політішер Гефтлінґе, Реґенсбурґ 2, Постшліссфах III.

10. Управа Т-ва застерігає за собою право першодруку нагороджених творів за сплатою нормального авторського гонорару.

На подану адресу, під точкою 9, можна звертатися писемно в справі докладніших інформацій щодо цього великого конкурсу.

За головну Управу Т-ва УПВ: д-р Полікарп Герасименко (вр), голова. — Д-р Степан Росоха (вр), пресовий референт.

Знаменита сатира

Джордж Оруел: Колгосп тварин», Казка. З англійської мови переклав Іван Чернятинський. Видавництво «Прометей», 1947, (без місця друку), ст. 92. Обкладинка — М. Григоріїв.

В цій книжці читаємо такі слова про головного героя:

«Про Наполеона (ц. зн. диктатора над тваринами, кнура) тепер ніколи не говорили прямо, як про Наполеона. Про нього завжди згадували в урядовому стилі, як про «Нашого Вождя», Товариша Наполеона»; свині кохалися у вишукуванні для нього також титулів, як Батько Всіх Тварин, Пострах Людства, Опікун Кошари, Друг Качат і таке інше. Квікунові сльози котилися по щоках, коли у своїх промовах згадував про Наполеонову мудрість, добрість його серця, та про його глибоку любов до тварин усього світу, а особливо до нещасних тварин, що живуть ще у темноті й неволі по інших хуторах, Стало звичкою приписувати Наполеонові заслугу при кожному досягненні і кожному щасливому збігові обставин. Часто можна було чути, як якась курка згадувала в розмові з другою: «Я знесла п'ять яєць за шість днів під керуванням нашого Вождя, Товариша Наполеона»; нераз дві корови, п'ючи воду з ставка з насолодою, вигукували: «Як ця вода знаменито смакує завдяки мудрому проводові Товариша Наполеона».

Український читач зрозу знає, про кого це мова і ще раз дивиться на титульну сторінку, щоб побачити, що оцю сатиру про «Колгосп тварин», над якими по-диктаторськи панували свині, — написав таки англійський письменник, а не наш український, що на своїй власній спині зазнав отого «раю» в царстві «Великого та Наймудрішого і Найріднішого з усіх Рідних Вождя» — кнура Наполеона. Наш читач добре зрозуміє, хто це оті собаки, що пильнували на кожному кроці «Розумного Вождя»; він також знатиме, що означають і всі інші подробиці в книжці, бо сам автор заявляє в «Передмові до українського читача», що його «Казка» повинна бути зрозуміла «без коментарів», бо інакше вона була б «літературним неуспіхом».

Автор цієї знаменитої сатири на диктатуру в одній країні, Джордж Оруел, іде слідами свого великого попередника із 18 віку, Джонатана Свіфта, який написав усім дітям знану сатиру про «Ґуліверові подорожі». Його життя досить має пригод. Він родився в Індії, вчився в найкоштовнішій англійській школі, служив у Бірмі в поліції, брав участь у громадянській війні в Еспанії, де й був ранений. Хоч він разом з дружиною стояв по боці червоних, та еспанські комуністи переслідували його, як «троцкіста» і він тільки з трудом «міг покинути Еспанію живим».

Таким чином автор сатири-казки «Колгосп тварин» пізнав зблизька, як він сам пише, «неґативний вплив Совєтського міту на західній соціялістичний рух» і йому «незвичайно залежить на тому, щоб люди на Заході Европи побачили совєтський режим таким, яким він є».

І тут ми мусимо повторити те, про що ми вже писали на сторінках «Неділі» (19. І. ц. р.), що наші письменники, хотячи бути европейцями, — сягають по дивоглядні сюжети, а занедбують показувати світові ті всі страхіття, що діялися і ще тепер діються на наших рідних землях. Якщо такі твори наших авторів мали б справжню літературну вартість — то вони, не перестаючи бути великими творами — були б одночасно і нашою обороною перед диктатурою всяких свинських Наполеонів та їхніх слуг — Квікунів і баранів, що на наказ вміють тільки бекати: «Чотири ноги — добре, дві ноги — погано», або «чотири ноги добре — дві ноги — ліпше!»

Наші письменники повинні покинути «ніби експерименти», («ніби експерименти» — бо наслідування Джойса, що справді експериментував — не можна звати шуканням чогось нового — це вже тільки епігонство!) — та показати світові рідну Україну, що терпіла й боролася, що ще й тепер страждає, але не перестає змагатися з тиранією свинячих Наполеонів, бо ж це наше призначення ось тут на чужині. Це виправдання нашого перебування ось тут.

Куди дівся славний український гумор?

Степан Підкова: СМІХ НА ДОЗВІЛЛІ. Гуморески. Кооперативне Видавництво «Заграва», Гайденав, 1947, стор. 64, малюнки худ. Ол. Лісничого.

Всі ми радо говоримо про гумор, як про одну із характеристичних прикмет нашої духовости. Цей гумор бачимо в нашій словесній творчості, але вже менше в літературі, хоч і там були жартуни-скоморохи, сміхуни-студеї, був Іван Котляревський і Степан Руданський та О. Стороженко. В новіші часи справді сміявся Остап Вишня, доки в країні «сонняшнього щастя» не мусів загинути всякий сміх, бо ж там люди перестали сміятися. І тепер, на еміґрації мало між нами сміху, хоч тут дуже часто такі ситуації, що важко «не писати сатири».

Та Степан Підкова належить до тих

Антін Чернецький

«Історія Преси» Животка

Аркадій Животко: Історія преси. УТГІ, Реґенсбурґ, 1946, ст. 196+XVI.

Це підручник для студентів журналістики при УТГІ виданий на правах рукопису, має 15 лекцій, разом з контрольними питаннями. Наприкінці подані джерела — література предмету, щоправда, неповна.

З приємністю й дивним почуттям бере до рук цей підручник український журналіст, інтеліґентний громадський діяч.

Преса відзеркалює життя, це ми всі знаємо й визнаємо. А коли так, то вона важливий допоміжний, нераз фактичний, документальний свідок, пізнання суспільности, народу, його зривів, його невдач.

Преса — допоміжний свідок історичної науки. А коли так, то чому ж ми, українці, щойно тепер спромоглись на підручник історії української преси? Народ без історії, сказали б наші вороги, повторюючи стару фразу К. Маркса.

Не вміємо ми шанувати своєї минувшини, не вміємо її належно цінити. Те саме й з нашою пресою.

І тому приємно й відрадно, що знайшлася нарешті людина, яка з пієтизму, з любови й пошани до української преси та її ролі в суспільному, національному житті українського народу, спромоглася дати нинішньому поколінню підручник: Історію Української Преси.

Цей почин проф. Арк. Животка, заслуговує пошани всіх українців, а головно українських журналістів.

Писаний і виданий він у важкі часи еміґрації та її скрути. Це й відбилося на змісті, вигляді та оформленні підручника. Це не друкована книжка, а машиноциклостилеве видання. Очевидно, у такому виданні важко та неможливо, точно, старанно та бездоганно прокоректувати та справити помилки. І тому вони у підручнику є. От, наприклад, на стор. 68: Володимир Барвінський почав видавати «Діло», маючи 29 а не 19 літ, а помер на 33, а не 23 році життя. На стор. 182 (другий рядок знизу) має бути містечко Вама на Буковині, а не Лама.

Зазначено також на деяких сторінках, як от, на ст. 168: В. Барвінський. Тільки обізнаним відомо, що це говориться не про покійного Володимира, ні до живого музики Василя Барвінського, а до Богдана Барвінського.

На стор. 132 помилково зазначено, що видавцем жіночого органу «Мета» був гурток українок. Справді був це гурток українських дівчат, де головою була Дарія Шухевич-Старосольська. Щойно пізніше з'єднався цей гурток з Союзом Русинок, де головою була мати Дарії, Герміна Шухевич, та прибрав назву «Союз Українок».

На ст. 104 говорячи про появу «Самостійної України», органу УНП, (Укр. Народня Партія — Міхновського) слід додати, що орган цей друкувався у Львові, а видання проґрами цієї партії, друковані теж у Львові, мали український національний прапор.

Згадуючи про те, що в р. 1897 українські соціялісти видавали „Robitnyk" (не Robotnyk), треба додати що видавали його тому латинською азбукою, бо сполонізовані міські українські робітники, головно у Львові, вийшовши здебільшого із польської школи, не знали української азбуки. Тому й газету видавали латинкою, але українською мовою (ст. 92).

Тут треба згадати що д-р Володимир Охримович навіть в 1911 видав латинкою з тих самих причин Шевченкового «Кобзаря«.

Подаючи (ст. 76), що Ю. Тищенко (Ю. Сірий) повернувся з еміґрації до праці під прибраним іменем П. Лаврова, слід додати, що мав він пашпорт львівсько-українського есдека Павла Лаврова, друкаря, бо був ще й російський революціонер, соціяліст Павло Лавров, який жив теж на еміґрації, та тоді вже не було його в живих.

Слід би теж було розкрити тепер і деякі псевдоніми. На стор. 145, згадуючи заяву буковинських українських есдеків проти «Боротьби» Л. Рибалки, треба б зазначити, що підпис В. Мороза — це псевдонім проф. Василя Сімовича, знаного мовознавця та прихильника соціялістів, а так само на ст. 168 Б. Карпович — це Богдан Януш, українець польського роду, урядовець львівського маґістрату, що самогубством покінчив життя 1929 р.

Автор Історії, виписуючи редакторів, подає нераз тільки «відповідальних редакторів», які за газету відповідали тільки перед владою, значить підписували газету, але не завжди були редакторами чи журналістами. Приклад — «Службовик (ст. 179), де Адольф Подлявський, книговод львівської каси хорих, ніколи журналістом не був, претенсій на редактора не мав, а був «редактором», щоб відповідати перед поліцією за часопис.

Мабуть через недогляд коректи подано на ст. 84, Подолінський, а не Подолинський, а так само на стор. 159 з тієї ж причини не вірно подано Ґрінько, замість Гринько, так як він себе все називав й підписував, а так само має бути В. Нагірний, а не Нагорний (ст. 67). Невірно теж подано на ст. 153, що голова Ревкому Михайло Баран, який ліквідував орган «Життя Поділля» у Кам'янці в р. 1919, був українським есдеком. Згаданий Мих. Баран за переконаннями був москвофілом, до укр. сд. партії ніколи не належав. До українських Січових Стрільців прийнято його за рекомендацією д-ра Кирила Трильовського. З Січових Стрільців дезертирував сам добровільно до російської царської армії (див. Спомин д-ра Ст. Шухевича).

(Кінець буде).

Ще один погляд в люстро — і вона знов буде чарувати глядачів, відома кіноакторка Шірлей Темплі, що виступає в новому фільмі в ролі Жюльєти. Вона почала грати в кіно ще будучи малою дівчинкою. (ДЕНА)

наших письменників, що вважають, що й ми можемо собі дозволити на ту сильну зброю, якою є сміх і подарував нам 14 гуморесок. В них автор підглянув цікаві риси нашого еміґраційного життя. Є між тими гуморесками слабші й сильніші речі, аленазагал книжечка засвідчує, що Підкова має талант в цьому саме напрямку, і він повинен працювати над собою, щоб отой талант збільшувати, а не закопувати в землю.

Тільки праця над собою може зробити з нього поета. Мих. Ситник: ЗАЛІЗНИЧИЙ СТОРОЖ. Віршована повість. Мюнхен, 1947, ст. 80, Художнє оформлення В. Залуцького.

Ми вже писали про Ситника, коли він минулого року видав свою збірку поезій «Відлітають птиці» («Неділя», 1946, 20. X.). Ми радили авторові, щоб «працював над своїм словом», та «різьбив його і шліфував», бо ж дбайлива постава до творчого слова — це «головне завдання поета». Там таки зазначали ми, що «довші композиції», як поема «Визнавець» — не вдаються покищо авторові, який найсильніший у своїх мініятурах.

Тепер Ситник виступає з довшою поемою, якої фабули можна б розповісти на кільканадцятьох сторінках — автор розтягає її на 70 сторінок, — але сила поетичного слова зовсім не збільшилася в автора. Автор не міг композиційно запанувати над матеріялом, він мусить в одному місці пояснювати під ноткою, що «це ще не були свідомі українські партизани і тому вигуком «ура!» (а не «слава!») за старою звичкою висловлювали свій настрій».

Дехто дивується, чому Ситникові твори мають успіх у читачів і слухачів. Автор бере тему із нашої боротьби з окупантами і це вже дає запоруку ширшого успіху. **Літературного успіху покищо автор «Залізничого сторожа» не має.** Він його міг би мати аж після наполегливої праці над своєю «арс поетіка».

5 хвилин без політики

ЖІНКА, ПРО ЯКУ ГОВОРИТЬ БУКАРЕШТ

«Життя в румунській столиці вирує: ніби забуто вже про роки війни або їх давно пережито. По Calae Victoriei прогулюються елеґантні, по-паризькому убрані жінки, змією одне по одному повільно повзуть роскішні авта. У крамницях повно чудових товарів, а вітрини з харчовими продуктами спокушають самим своїм виглядом... Театри перевершують себе. «Studio» й «National» закликають на французькі й англійські п'єси, численні прем'єри. Кінотеатри пишними світловими реклямами оповіщають про французькі здебільшого фільми. Премійовані фільми з Венеції й Канн не сходять з екранів тижнями»...

Так описує життя в Букарешті кореспондентка німецької газети «Мюнхенер Монтаґ» «Пити, — пише вона далі, — маєте все, аби душа ваша приймала». Від італійського «Chianti» до російської горілки, від німецького «шнапсу» до англійського «whisky» ба навіть французького шампанського — все можна дістати на «вільному ринку», до того ж за цінами, значно нижчими, ніж «в інших державах». Проте, як обережно зауважує кореспондентка, в Румунії, «безперечно, є і голодні, безробітні й убогі», які лише, особливо в столиці, не так впадають, мовляв, в людське око, як «в інших капіталістичних країнах».

«Люди живуть», — робить висновок кореспондентка. «Країні залишено її своєрідність, її життьові темпи, її вади й насамперед пристрасті». Росія не втручається в ці ділянки життя. Такої тактики додержує і присланий з Москви Люкретію Татрескану; він має секретарку, про яку багато говорять в країні. Народ зве її «червоним вампіром», тим часом як справді вона, мовляв, не «вампір», а дуже приваблива й якнайкраще одягнена молода жінка, що як секретар працює 15 годин на добу, сполучаючи в собі розум із зовнішньою чарівністю. Її ім'я — Іон Морер.

«Офіційної» окупації після підписання угоди про замирення в Румунії нема. Проте російський вплив у політичному житті країни дуже помітний і має вирішальне значення геть у всьому — від утворення кабінету міністрів до індустріялізації країни і зовнішньої господарської політики.

Тим часом молодий король Михайло не тільки й досі на троні, а й почуває себе покищо, очевидно, непогано. Порівняно недавно він дістав від маршала Сталіна відзнаку, а тепер готується до заручин з дуже гарною дочкою одного великого промисловця, Іреною Маляксa. Він радо, як колись, їздить великим «Мерседесом», що йому подарував свого часу Гітлер... Факт, про який грубими літерами подають газети, але якого ніхто королеві не закидає. Адже румуни люблять свого дотепного короля Міхаеля. Один з його останніх висловів здобув собі широкого розголосу й часто повторюється. Не згоджуючися з одним із своїх політичних діячів в якомусь питанні, він сперечаючися щиро сказав: «Я зовсім не є автоматом, з якого кожен може витягати що кому до вподоби».

ЛОНДОН ОПЛЕСКУЄ... ФОКСТЕР'ЄРА

Маленький білий фокстер'єр із звисливими вухами й задертим хвостом пробіг у Лондоні 9 км перед поїздом метро. Звідки він взявсь — лишилося невідомим. Вагоновод метро несподівано помітив його в світлі поїздних лихтарів у тунелі перед вагоном і пригальмував був хід, але фокстер'єр прискорив біг і так мчав наперед. Не зважаючи на сповільнений через нього рух метро, ділові лондонці, зацікавившися, не сердилися на песика, а пасажири на станціях зустрічали його бурхливими оваціями, аж поки, пробігши отак 9 км, фокстер'єр на одній з них без видимої причини не зіскочив на перон і не зник у натовпі. „Ясна річ, він дістався туди, куди йому було треба" — зауважує паризький тижневик „Амбіянс", що подає цей курйозний випадок.

ПРИГОДА В МІЛЬТЕНБЕРҐУ

Німецькі газети повідомляють про одну кумедну пригоду, що сталася в Мільтенберґу. Там, у однієї жінки, вже довгий час безтурботно мешкали без дозволу на те два незамельдовані в поліції веселі гультяї. Під час однієї нічної поліційної перевірки один з них, шукаючи собі порятунку, заліз під ліжко своєї приятельки. Тяжко сказати, — можливо, йому й пощастило б сховатися там від поліційного ока, коли б не збудоражений ним пил, що, влетівши йому до носа, примусив його чхнути. „На здоров'я!" — промовив чемний поліцист, а тоді запропонував утікачеві вилізти із свого сховища. Яке ж велике було здивовання присутніх, коли просто на них рачки позадкувала з-під ліжка геть гола постать. Так само спокійно й ввічливо, зважаючи на відсутність одягу, якого на похваті не було, поліцист подав невдасі пропозицію протягом 12 годин залишити Мільтенберґ. Обидва приятелі з полегшенням виконали цю пропозицію, задоволені тим, що це їм так легко минулося.

УСМІХ ЄЛИСАВЕТИ ГАРВЕЙ

Не зважаючи на закінчення війни, її учасники досі ще не тільки не роззброїлися, а й потребують навіть поповнень для своїх частково демобілізованих збройних сил. Так, англійська військова влада почала вербувати жінок-добровільців для допоміжної служби в авіяції. Для сприяння цьому вербуванню вирішено провести певну реклямову кампанію з допомогою плякатів, фільмів та ілюстрацій в часописах. Разом з тим для кращого проведення цієї кампанії вирішено також обрати з-поміж жінок якусь зірку („Pin-up WAAF"), що своєю зовнішністю. привабливістю, всією своєю особою могла б популяризувати ідею, стати зразком для наслідування. Тисячі жінок відгукнулися на цей заклик, надіславши свої фотокартки. Звання „Pin-up WAAF" дістала 22-літня Єлисавета Гарвей, телефоністка брітанської Контрольної Комісії в Любеку. Чотири дні поспіль її фотографували фотографи й кінооператори, малювали з неї портрети малярі, допитували репортери. Тепер, одягнена в авіяційну уніформу, вона всміхається з кіноекранів, зі сторінок часописів, зі стін будинків у цілій Англії.

— 2 000 людей згинули від важкого тайфуну, що шалів над японським островом Гоншу минулого понеділка. Збуджена тайфуном вода залила півмільйона домів, затримавшись тільки в 45 км від Токіо.

ДОПОВІДЬ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО

(Власна кореспонденція). Цікаву й корисну доповідь про збройні сили України в час визвольних змагань зробив нещодавно ген. Всеволод Петрів в оселі Ґанґгоферзідлюнґ в Реґенсбурзі. Зазначивши, що ворожі нам чинники намагаються змальовувати українські збройні визвольні сили як неорганізовану банду, доповідач підкреслив, що він робить свою доповідь в першу чергу для того, щоб показати, що Україна в 1917-20 роках мала свою армію, і то була армія під усіма поглядами.

Щоб зрозумілішими були умови створення українського війська, доповідач привів приклади з французької революції, коли, не зважаючи на всі зміни, військо залишалося все таки французьким військом. Українське ж військо довелося творити буквально з нічого. З російської армії в час світової війни лише в дуже маленькій мірі почали відсепаровуватися українські частини. Але в час фронтових подій ніхто не хотів залишати свого насидженого місця на лінії вогню й переходити кудись на невідоме місце, де мала формуватися українська частина. В час революції, коли продовження війни вважалося злочином не можна було й думати про якусь загальну мобілізацію. Складна ситуація революції, коли велетенське тіло російської держави поkололося в усі частини лініями соціяльного, національного, політично-партійного та інших поділів, творила справжній хаос, в якому звичайному робітникові чи селянинові важко було розібратися. Тому не дивно, що величезна маса пішла на облудний поклик комуністів, прямуючи таким чином до вирішення головного на той час для більшости — соціяльного питання. Та навіть в час повстання проти гетьмана, що мало соціяльний характер, в одній дивізії, як говорить доповідач, було до 20 000 чоловік. Коли ж далі боротьба набрала національного характеру, то в тій самій дивізії лишилося не більше 4 000 чоловік. Або історія з Таращанською дивізією, що перейшла до більшовиків. Відсутність свого власного вищого командування спонукала брати на послуги чужий національно елемент — росіян, ґрузинів тощо.

Інша справа з національного погляду була з українськими частинами австрійської армії. В силу своєї політики Австрія була зацікавлена творенням спеціяльних українських частин, які мали б бути тим маґнетом, що притягав би до себе в час світової війни українців з російської армії та спонукував би їх переходити на австрійський бік. Пізніше ж Австрія зрозуміла, що перебування українських частин на Україні в час окупації — то поважна небезпека, і тому частину українських вояків відтягають назад.

Яскравими прикладами та фактами генерал змальовує створення війська за часів Центральної Ради, за гетьмана та Директорії, характер, силу, командний склад, настрій бойових частин аж до часу вимушеного відступу з українських земель.

Доповідь принесла немало користи як своїм цікавим викладом, так і цінним фактичним матеріялом, що з ним шановний доповідач мав безпосередній стосунок у час бойових дій. Тому не дивно, що останні слова доповідача присутні (понад 300 чоловік) покрили бурхливими оплесками. А слова ті були:

— Цю доповідь я зробив для того, щоб ми побачили, що ми мали своє військо і щоб ми могли сказати: ми будемо його мати!

На кінець варто ще зазначити, що

МІЖЗОНАЛЬНА НАРАДА НІМЕЦЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ

Як повідомляє аґентство ДЕНА, в місті Ротенбурґ почалася минулого понеділка ділова нарада міжзонального комітету спілок журналістів Німеччини. Її завдання полягає в тому, щоб виробити правила поступовання в соціяльних питаннях журналістичної професії, які б мали діючу силу для всіх чотирьох зон. Провід конференції спочиває в руках голови баварського союзу журналістів Вальтера де Буш. Програма конференції має такі пункти: справи гонорарів, договори прийому до праці, допомоговий фонд, податкові стягнення з платні журналістів, міжзональна пошта, залізниця і телефони, пресовий закон, полеміка, газети окупаційної влади. Крім того нарада розглядає справи денацифікаційної практики в усіх 4-ох зонах, проблему журналістичного доросту, адміністрування майном колишнього союзу німецької преси і виставки в Дюссельдорфі.

30 РОКІВ В'ЯЗНИЦІ ЗА ЗНУЩАННЯ НАД ПОЛІТВ'ЯЗНЯМИ

ДАХАУ, (ДЕНА). Американський військовий трибунал засудив до 30 років ув'язнення колишнього наглядача одного з відділів концентраційного табору Матгаузен, Йогана Шілера, за знущання над політв'язнями. Із саркастичною усмішкою катував він нещасних в'язнів, а смерть одного з них, що даремно намагався утікти з табору і був підстрілений, спричинив тим, що замкнув біднлаху до клітки.

ІТАЛІЙСЬКИЙ КОМУНІСТ НАПАДАЄ НА США.

РИМ, (ДЕНА-ІНС). Голова італійської комуністичної партії, Пальміро Толіятті напав у двох промовах, виголошених в містах Флоренції і Монса, на політику США, називаючи її „імперіялістичною" і „спрямованою на опанування світу". Згадуючи недавній виступ папи Пія XII, Толіяті заявив, що Совєтський Союз далеко ближчий християнським поняттям, як американські доляри. Америка, вийшовши незруйнованою з останньої війни, намагається тепер накинути світові свою систему життя і свої закони...

ТЕАТР і ФІЛЬМ

ЧАРЛІ ЧАПЛІН — МАЛА ЛЮДИНА З ВЕЛИКИМ СЕРЦЕМ

Написав В. Глушко

I.

В історію входять не тільки королі, але й блазні. «Від великого до смішного — один крок», сказав Наполеон. Це розумів мудрий Шекспір, який переплітає долю величного короля Ліра з життям глузливого блазня. Бальзак назвав свою епопею «Людською комедією». Рівночасно в життя входить і поважне і жартівливе, творячи своєрідний тон, тому в історію США увійде і Франклін Рузвелт і слуга його Величности Сміху, незрівняний Чарлі Чаплін. Хто в світі не знає його задертих до гори черевик, обвислих штанів та мельонику? Хто не був другом, не співчував малій людині з патичком та коротенькими вусиками, не захоплювався поважно-жалюгідною постаттю, яка начеб-то чарівник, викликає бурхливий сміх і ліричний жаль?

Вже пройшло 33 роки з часу першого виступу Чапліна. В 1914 р. відомий американський комік Мек Сеннет вирішив організувати власне кіновиробництво. Виробничі й адміністративні обов'язки директора не давали можливости Сеннетові часто виступати в кінокартинах і він починає настирливо шукати талановитого заступника. У цей час Чаплін працює, як комедійний актор в одному з багаточисленних нью-йоркських театрів легкого жанру. Його ім'я вже стало відоме глядачеві. Цьому причиною був успіх Чарлі в водевілі «Ніч в англійському мюзик-голлі». Сеннет запрошує Чарлі Чапліна на працю до своєї фірми. Не хочеться залишати театр, який його так гостинно зустрів для непевного, невідомого і тому трохи страшного, поля діяльности в кіні, але Сеннет запропонував неймовірно велику, на той час для молодого початківця актора, суму в 150 долярів на тиждень і Ч. Чаплін стає кіноактором. Тоді ще ніхто не розумів як слід значення приходу Чапліна в кіно для майбутньої історії цього мистецтва, не розумів, що прийшов майстер Божої милости. Єдиний, хто підозрівав — це був Мек Сеннет. Перші фільми Сеннета, в яких грає Чаплін: «Пиймано в кабаре», «Між зливами» та «Невдалий роман Тіллі» (картини випуску 1917 р.). В останній картині виступила тодішня зірка Бродвейського театру Марія Дресслер. Фільм готували 14 тижнів, коли звичайним терміном для нового оформлення картини був один тиждень. Сеннет, конкуруючи з знаменитим Девідом Ґріфтом (видатним кінорежисером, який дав основи кіно-мистецтва) штовхав ще молоду кінематоґрафію уперед, надаючи їй справжніх художніх розмірів.

Після Сеннета Чарлі Чаплін підписав контракт з Кейстоном на один рік. Кейстон не зробив його зіркою. Творчим суперником Чапліна у Кейстона був Бен Терпін, який завоював серця глядачів

„Невинна демонстрація" каліфорнійок з одної жіночої організації проти нової моди, яка вводить довгі сукні... Цікаво, що сказали б з цього приводу жінки наших скитальців? (Фото ДЕНА)

Лист з Байройту

Українська група в Бамберґу перестала існувати. Одну її частину переселено 28 серпня, другу — 3 вересня ц. р., отже 4-ий і 6-ий табори зліквідовані. Залишився ще перший, мабуть на те, щоб звезти ще дрова на зиму, бо українців у Бамберґу вживали лише, як робочу силу.

Життя в Байройті аж ніяк не можна назвати веселим. Ні одного казана, ні одної печі, брак клямок і шиб, зле з санітарним станом, вода доходить лиш до першого поверха. Щоб будинок упорядвати, треба при наявності всіх матеріялів, найменше один місяць часу. Одначе всі ці арґументи не переконали компетентних чинників. Треба підкреслити, що бамберзькі українці в основному не протиставилися розпорядкові про переселення. Всі просьби зводились тільки до того, щоб переселення відкласти на місяць і за цей час вжити відповідних заходів щодо ремонту.

Остання надія була на ЦПУЕ у Франкфурті. Але й там злегковажили собі долю 1300 земляків, що й досі не одержали ніякої відповіді на свій меморандум.

І коли прийшов чорний день 28 серпня, людей змусили переселитися, заповідаючи такі санкції: 1. позбавлення прав ДП і харчів, 2. втягненням на чорний реєстр, який відбере кожному змоґу на дальшу еміґрацію, 3. поставленням під військовий суд за опір, 4. загрозою, що коли українці не вийдуть з Бамберґу, це відіб'ється на всій українській еміґрації. На такі тверді арґументи заломилися навіть ті, які не повинні були заломитися. Українська група в Бамберґу здала свої позиції, хоч правда була за нею.

Переселені до Байройту люди кочували два дні під голим небом і шість днів під сходами, або на коридорах. Треба було бачити матерів і батьків, коли їм прийшлося входити в непривітні приміщення! Були випадки, що з малими дітьми треба було залишитись у залях, в яких жило понад 30 осіб. Навіть їжу три дні довозили з Бамберґу. Директор де Ган і інші прикривалися тим, мовляв Байройт для українців, а Бамберґ для балтійців. На запит, чому в Байройті залишається 500 балтійців, була відповідь, що вони потрібні як урядовці ІРО. Невже ж байройтське ІРО потребує аж 500 урядовців? І чому ними не можуть бути українці?

Але й у нещасті є теж світлі моменти. Не байройтському ґрунті українці з Бамберґу зустрілися із земляками з Ашафенбурґу, між ними з полковником Чорним, проф. Підгайним та іншими добрими друзями. — „Переживемо і це горе-лихо" — з усміхом каже полковник Чорний. На душі стає ясніше. Нас більше — ми не одинокі.

Богдан Осетр

Д-Р КУЗІВ ВІДВІДАВ БАМБЕРҐ

До українців у Бамберзі завітав суперінтендент д-р Кузів, який мав доповідь про можливості еміґрації до европейських та заморських країн. Присутні почули докладні відомості про американську демократію та довідалися про те, що незабаром з Америки й Канади прибудуть до нас понад 20 визначних людей, які розмістяться по більших наших таборах і допомагатимуть скитальцям.

п-я-к.

КОЖНОМУ СЛОВО

ЛИСТ ВЛАДИКИ СИЛЬВЕСТРА

Очікувана більше року праця: «Церковний устрій в Україні», — нарешті вийшла з друку оце тільки влітку поточного року в видавництві Нового Ульму. З технічних причин сталися помилки в книжці, які треба виправити перед читанням. Дещо з останньої авторської коректури винесено на лист «Помічені помилки», а до того треба додати ще такі:

ст.	рядок	надруковано	треба читати
52	6 зверху	1626	1926
52	11 зверху	метрополія	митрополія
53	9 знизу	497.000	497.430
55	9 зверху	велечезне	величезне
63	2 знизу	Zyzkin	Zyzykin

Не відзначено також, що це вже третє видання цієї книжки: 1-е видання надруковано в Варшаві 1944 р., але через раптове повстання залишилося в Варшаві; 2-е видання вийшло в ч. 5 Українського Суходолового Інституту 1945 р. (на правах рукопису); 3-е видання в Новому Ульмі позначено 1946 р.

У Всеукраїнському релігійному Збірнику ч. 1 за 1947 р. (Укр. Сухід. І-т 14) вміщено рецензію д-ра Т. Олесевича з мапою. Вітаючи добрий початок, запрошуємо авторів, зацікавлених національним будівництвом, висловити через пресу чи безпосередньо надіслати мені свої зауваження й думки. Найменше зауваження чи спостереження буде використано при організації релігійно-морального життя в Україні.

† Єпископ Сильвестер.

ЧОМУ ОБГРИЗЕНО ПАЛЕЦЬ п. ТУРИКА...

В суботу 30-го серпня ц. р. «редактор з Авґсбурґу В. Коваль», — як значилося в оголошенні, — прочитав у таборі Новий Ульм реферат на тему: «Еміґрація і УПА».

Тема цікава, і обговорення її потрібне, бо багато громадянства нашого хоче знати правду про УПА, що її так порізному висвітлюють різні угрупування на еміґрації, намагаючись зробити її жертвенність і заслуги своїм партійним надбанням.

Присутніх було багато. Звичайно, цей реферат не був позбавлений теж тенденційности і «партійности», але про це нема чого говорити — така вже природа того середовища.

Ми хочемо зупинитись на прикрому випадкові, що трапився на рефераті і був виконаний таборянами, що допильновували партійної лінії і «порядку» на рефераті.

Коли один з присутніх запитав прелеґента: «Чому ж ви не скажете — хто організував УПА і коли її організовано?» — то його негайно усунули з залі, бо він — цей запитувач — виходить порушив «спокій і порядок у залі».

Порушника порядку таборова **служба безпеки жорстоко побила** зразу ж під дверима театру, в залі якого авґсбурґський редактор ще договорював свою правду про УПА. Реферат, звичайно, закінчився беззаперечно. Прелеґентові чемно подякували за цінний відчит. А побитого, скривавленого відправили люди, що тут находилися випадково, до лікарні. Тих, що били, як завжди це буває в Новому Ульмі, не виявлено, і сліди безумовно пропали б, якби побитий не обгриз пальця п. Турикові, відомому з участи в бешкеті, що кінчився биттям вікон редакторам «УВ». А в цілому виконано операцію чисто. Поліція в цей час заховувала рівновагу духа, закривши зсередини театр, щоб ніхто не виходив на двір і не бачив як убивали людину. Таборовий лікар напевне теж боявся дати допомогу потерпілому — його «не було» дома, за хвилину кудись зник.

Отак ганебно кінчився цей реферат тільки для цього необачного неборак, що забажав знати **правду про УПА.**

Хто саме бив його, таборяни добре знають, але покищо мовчать. Знає про це і влада таборова. Взагалі в таборі за останній час — дозвольте вжити сильного слова — мордобій став популярним і звичайним явищем, б'ють, як це водиться, «свої» «чужих», в тому числі б'є й поліція. Комендант табору не вживає ніяких заходів, Управа табору, Рада таборова, голова ради — цього «не бачать».

Не можна і сподіватися, щоб комендант табору вжив якихось заходів, бо він є правним опікуном цих «хлопців» — покриває їх і обороняє, а комендант поліції є одночасно й «комендантом» цієї компанії.

Група ново-ульмівців.

Виставка в Міттенвальді вабить до себе чужинців. Бюрґермайстер Міттенвальду, вдягнений у народній баварський стрій, прийшов оглянути народні строї українців. (Фото М. Калинич)

Таборові будні

ДАЛЕКО ЛЮДИНІ ДО МАВПИ!..

Кажуть, що один американський учений доказує, що не людина походить від мавпи, як твердив та доказував Дарвін, а навпаки — мавпа походить від людини. Доказом цього є те, що мавпа має складніший організм, ніж людина. А, як відомо — складніші організми походять від простіших.

Значить, пішов Дарвін із своєю теорією догори ногами! І не тільки Дарвін, а весь дарвінізм зазнав страшної поразки. Те, в що вірили й що звикли вважати за Істину, стало раптом річчю не тільки сумнівною, а прямо таки науково обґрунтованою вигадкою.

Бо так таки по суті як узяти, то хіба людина — складніша істота від мавпи? Та прямо ж усякому зрячому видно, що організм мавпи далеко досконаліший від організму якогонебудь директора чи радника чи першого-ліпшого таборового референта.

Приклади? Будь ласка.

У мавпи високо розвинений хвіст. У людини того хвоста немає. В кого, таким чином, складніший організм — у мавпи, чи в людини? Безперечно — в мавпи. Вчепиться вона ото хвостякою за гілку десь у тропічному лісі, обкрутить ним разів із чотири об гілляку, і висить собі, погойдується та кокосові горіхи зриває. І головне — обома руками зриває. А нехай людина попробує таке зробити! Однією рукою триматиметься за гілку, а другою плоди зриватиме. А вже відомо, що однією менше зробиш, ніж двома.

А от уявім собі, що людина мала б хвоста. Кожен мав би його, чистив, витирав та любувався. Сів би ото якийсь референт за столом, папери якісь виписував би, а з-під столу такий симпатичний хвостисько виглядав би та ще й ворушився. І казали б: то добрий референт: у нього хвіст на три вершки довщий, ніж у його помічника. А в коменданта — аж на пів метра довший. Або в тієї пані гарненький хвостик, а в панни такої то — не хвіст, а цілий ломака. Та, крім того, вона його не миє і не чеше, і таке з того хвоста зробилося, що просто страшно й погано дивитися.

Але й це ще не все. Це так би мовити справи естетичного характеру. А скільки б було практичної користи від хвоста! От, приміром, суспільний референт краде однією рукою, а другою сліди за собою замітає. А з хвостом він міг би тягти не однією рукою, а прямо обома, а справу замітання слідів залишив би хвостові, що для цього, як відомо хочби з поведінки лисиці, більше пристосований. Таким чином, продуктивність громадської праці в референта підвищилася б щонайменше в два рази.

Або інша річ — мавп'ячий нюх. У мавпи, як відомо, носа майже немає. В людини ж, навпаки, буває такий носище, що сохрани тебе Господи. Але що з того, яка з того практична користь? Буквально, ніякої! Ніс — та й усе. А як треба де злодія вислідити, то кличуть собаку, і краще здаються на її здатність, ніж на свою, людську. А в мавпи — звичайні тобі дві дірочки, а нюхне раз-два — і вже тобі все знає.

Приміром, дайте мавпі пакунок з Америки чи Арґентини. Вона тільки потягне повітря раз-два — вже вам знатиме, що в тому пакунку всередині. Вже знає, що там тютюн чи цигарки, а там чоколяда, а там якесь борошно. А людина хай скільки не нюхає, а так таки ні до чого й не донюхається, поки не запилить руки всередину та не помацає. І ото не дурно кажуть: «Не повірить, поки не помацає», або як тепер посучасному: «Референт не повірить, поки не потребує».

А з мавп'ячим носом не треба було б розривати пакунка, а так ото — нахилився — потяг у себе повітря — і вже картина ясна: в тому пакунку цигарки, і треба власника повідомити, що пакунок по дорозі загинув або пошкодився від вогкости. Таким чином, відсилач раніше б на день чи й тиждень знав би про долю своєї посилки, і не витрачав би своєї дорогоцінної нервової енерґії на міркування про свій пакунок.

Або, візьмім, таку річ, як хочби «блискуче відокремлення».

Мавпи щодо цього далеко вищі від людської істоти. Що роблять мавпи, коли хотять блискуче відокремитися десь у лісах Бразилії? Та роблять просто — збираються в гурт — і втікають собі в глибокі праліси, куди тільки очі бачать. Відокремлюватись, мовляв, так відокремлюватись. А в нас що? Не відокремлення, а глум якийсь.

Оголосили відокремлення, а вже ось цілий рік сидять між тими, що проти того відокремлення. Сидять між ними, їдять ті самі пайки, або ще й більші, курять ті самі цигарки, читають ті самі газети і б'ють ті самі голови. Яке ж то, дозвольте, вас запитати, відокремлення?! Чи мавпи, як вищі істоти, так роблять? Та повчіться у них, люди добрі!

Такі докази можна було б наводити й наводити.

Але навіщо вони потрібні, коли й так, як кажуть, діло ясне? Ми з американським ученим цілковито погоджуємося. Одно тільки маленьке «але»...

Як він міг дійти до таких своїх висконаукових висновків, ніразу не побувши в наших таборах на еміґрації?

Оце нас тільки цікавить! Тут же невичерпні матеріяли для його наукових дослідів!..

Гнат Дядюренко.

своєю доповіддю ген. Петрів звертався в основному до нашого молодшого покоління, яке знає про події 1917-20 років тільки з книжок та дуже часто з ворожих інформацій або з суб'єктивних оповідань теперішніх «блискучовідокремленських діячів», скерованих далеко не на користь загально-визвольної справи. Тому дивно, що якраз тих, кого не було майже на доповіді — це молоді. А це непоправна шкода, коли молодь не знає свого навіть найближчого минулого і через те історію України починає днем закінчення своєї матури.

— Ви це мусите знати! — такими словами закінчив генерал доповідь, зробивши особливий наголос на слові «мусите», звертаючись передовсім до тієї незначної кількости молоді, що була в залі.

І в тому лежить велика рація. Жаль тільки, що багато того не розуміє або навмисне не хоче розуміти. В інших народів такого майже не буває. Якщо хто хотів би послухати та побачити свого заслуженого старого генерала — то це молодь.

В. О-ко.

своїми великими косими очима та майже надприродньою майстерністю здійснювати ризиковані падіння, не забиваючи себе. Такі були смаки, принади та «стиль» перших комедійних фільмів. Від Кейстона Чарлі Чаплін переходить до Есенея в Чікаґо.

Під керівництвом останнього він швидко стає відомим. На ці роки припадає випуск фільму «Іміґрант». Після роботи у Енесея Ч. Чаплін вже, як видатний, світової слави, кіно-актор починає працю на кіно-фабриці М'ючуел. За 12 двохмоткових фільмів дирекція визначила йому величезну суму 670 000 долярів. З цієї серії картин найбільшим успіхом користувалося «Багатство».

Великі гонорари роблять Чапліна матеріяльно спроможною людиною і він швидко стає незалежним від кіно-підприємців мистцем, який творить за власними бажаннями та на свій риск.

В 1919 р. він входить четвертим членом в славнозвісну чвірку з Дуґласа Фербенкса, Мері Пікфорд та Девіда Ґріфіта. Організована чвірка мала назву «Об'єднані Артисти». Кожний з учасників об'єднання, входячи до нього, зберігав повну самостійність: художню, виробничу, організаційну та фінансову. Але, перебуваючи тут, Чаплін не створив жодної картини.

Творча свобода, можливість реалізації задумів окрилює Ч. Чапліна і в 1920 р. з'являється один з кращих його фільмів «Дитина». Зворушлива, трохи сантиментальна історія про безпритульного бурлаку, який випадково стає вихователем маленького хлопця проходила перед глядачем; ще більш наголошувався, визрівав мотив людяности, гуманізму, теплих, простих, щирих відносин. Ясна дитяча посмішка іскрилася в картині. Чудесна безпосередність була в грі Чарлі Чапліна і його малого партнера Джекі Кугана. Відгук творів кращих представників англо-американської дитячої літератури, зокрема гумор Марка Твена — автора «Тома Сойєра» почувався в кадрах цього кіно-фільму. Невдаха, безталанний Чарлі і його юний, знайдений в дорозі учень, мали багато спільного. Їх чисті, незіпсовані серця, в конфлікті з жорстоким життям, створювали комізм ситуацій та строкату стрічку пригод. Можна говорити про художню гармонію, рівновагу в цій картині. Чаплін тут стримує свої можливості та сили, так би мовити педалює себе, грає в унісон дебютантові. Ця тактовність — не висувати себе на перше місце, не заглушувати партнера, яка на жаль не завжди буває й у великих майстрів, вміння шліфувати акторську сировину виявила нову грань обдаровaности мистця — хист режисера-педагога. Чарлі Чаплін дав у «Дитині» кіно-мистецтву новий молодий талант. Завдяки йому Д. Куган стає одним з перший кіно-зірок «вундеркіндів».

В 1923 році Ч. Чаплін ставить свою славетну «Парижанку». Це була перша ланка в ланцюгу тих картин, де він, «справжня служниця за все»: директор, режисер, сценарист, актор, навіть композитор («Вогні великого міста»). Правда в «Парижанці» не було акторської роботи, діяв режисер та сценарист. Задуми Чапліна втілювали інші. Адольф Менжу викарбував образ цинічного світського пустуна, а Єдна Первієнс — вишукану пані півсвітку, яка в жодній цяточці не нагадувала штамповану маску «вампи». Цим сміливим, на той час, трактуванням ролі Первієнс внесла до фільму атмосферу життя. Глядачів, які вже звикли до певного «почерку» Чаплінових картин здивувала «Парижанка». Але це було приємне здивування. Веселий, безтурботний Чарлі ставав дотепним сатириком. У сміх входила гіркота, він роз'їдав своєю уїдливістю. Але все ще було в майже ембріональному вигляді. Чаплін сатирик — тема майбутнього. «Парижанка» — перша мистецьки завершена партянська стріла в світ «ляльок» пустоти брехні, лицемірства та загибільної гонитви за примарами золота. Цікаво, що останніми роками, але в іншому ракурсі актор знов повертається до цієї теми в своєму «Мисьє Верду».

На французькій Рів'єрі красуні вигадали новий рід човна-совг, яким любуються, не забуваючи, однак, мило усміхнутися до фотографа. (ДЕНА)

СПРАВА ПЕРЕКВАЛІФІКАЦІЇ ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Багато говориться в таборах і пишеться по наших часописах про переселення переміщених осіб до різних, може й позаокеанських, країн на працю. Дехто вже й виїхав, але загал ще чекає на можливості переселення.

Багато з переміщених осіб не з'ясовують собі як слід найважливішої справи, а саме: до якої праці вони здатні.

Ми не сміємо забувати, що европейські країни бажають мати насамперед чорноробів, а лише в крайньому випадку кваліфікованих робітників. Так звані „інтеліґентні" фахи не знайдуть тут собі пристосування. Навіть за океаном багато не зможе через незнання мови дістати працю за своїм фахом зараз по приїзді на місце. Тому виникає конечність, передусім для інтеліґенції, використати найближчий час для перекваліфікації.

З метою дати можливість скитальцям набуття вузьких технічних професій, що мають великий попит у всьому світі, де б вони не опинилися, організує Шкільний Інспекторат при ОПУЕ в Ашафенбурзі за підтримкою ПКІРО

ТЕХНІЧНО-НАВЧАЛЬНИЙ КОМБІНАТ.

До складу цього Комбінату ввійдуть приблизно такі відділи-курси:

1) Конструкторсько - креслярський з підвідділом чисто креслярським;
2) Будівельний;
3) Геодезичний;
4) Радіо-технічний:
5) Авто-механічний з шоферським підвідділом;
6) Аеро-механічний;
7) Сільсько - господарський з ухилом механізації сільського господарства.

Технічно-Навчальним Комбінатом керуватиме Інженерно-Педагогічна Рада в складі досвідчених інженерів з директором Технічно-Навчального Комбінату на чолі.

Хто бажає вписатись на курси ТНК, повинен:

1) подати прохання (заяву) на письмі до Шкільного Інспекторату ОПУЕ, табір „Ляґарде" I/10. Заяви приймаються до 30 вересня 1947.

2) Після чого відбудуться вступні іспити за 6 кляс середньої школи, насамперед з математики. Хто документально доведе освіту не менше 6 кляс середньої школи, буде звільнений від вступного іспиту.

До вступу на:
а) радіо-технічний курс,
б) креслярський підвідділ,
в) авто-механічний з шоферським та
г) сільсько-господарський

вимагається закінчення 4 кляс середньої школи, або вступний іспит за ті кляси.

Термін навчання на курсах від 4—6 місяців, залежно від відділу, до якого вступає дана особа. Весь час навчання розбитий на три циклі по два або півтора місяця у кожному циклі, залежно від відділу. Перший цикл майже для всіх відділів загально однаковий та має повторювальний характер з елементарних дисциплін (математ., фізика, хемія).

Вступати до ТНК можуть чоловіки і жінки. За бажанням на курсах можна буде вивчати одну або ж дві чужих мови, як от англійську, французьку, еспанську або німецьку. Після закінчення навчання та відповідних іспитів дістане кожен курсант диплом-свідоцтво з відповідного фаху, з зазначенням оцінки дисциплін та практичних робіт, що їх виконав на іспитах.

Навчання на курсах платне. Про початок навчання буде оголошено окремо.

Закликається всю інтеліґенцію, що має лише загальну освіту, щоб використала нагоду підготуватись до набуття спеціяльного фаху, який може придатись кожному при переселенні до чужих країн. Запрошується п.п. Інженерів, Професорів, наукових працівників згаданих фахів, зголоситись до Шкільного Інспекторату при ОПУЕ як кандидатів на вільні катедри викладачів.

Ашафенбурґ, дня 9 вересня 1947.

Д-р В. Орелецький, голова ОПУЕ
Д. Шумей, шк. інсп. при ОПУЕ

ВИЩА ШКОЛА ПРАЦІВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ І ОСВІТИ

Ректорат УВУ повідомляє, що при філософічному факультеті відкривається «Студіюм Українікум — Вища Школа Працівників Української Культури й Освіти», яка розпічне свої нормальні навчання в половині жовтня 1947 р.

Метою цієї школи є підготова повноцінних фахових працівників із вищою освітою, що могли б працювати в культурно-освітніх установах (народніх університетах, Просвітах, згуртованнях молоді, музеях, бібліотеках, пресі).

Передумовою прийняття є закінчена середня освіта. У виїмкових випадках можуть бути прийняті кандидати, які не закінчили середньої освіти, але готові іспитуватися. Умови і висоту устійнить дирекція Студіюму.

Навчання триває чотири семестри і закінчується дипломовим іспитом на «Працівника української культури і освіти». Виклади ведуть професори факультетів або в особливих випадках університетські викладачі із «дорученням викладання». — Організація студій бере на увагу практичні потреби і можливості еміґрантського життя.

Вписи на Студіюм розпочинаються 20 вересня 1947 р. За інформаціями треба звертатися до Деканату філософічного факультету УВУ, Мюнхен, Версайлерштрассе 4/III, від год. 10 до 12-30 кожного дня, крім суботи.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM, 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

У. Т. Г. І.

СЕКТОР АВДИТОРНОГО ВИСОКОШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ
Українського Технічно-Господарського Інституту в Реґенсбурзі-Мюнхені оголошує від 10 серпня 1947 року

ВПИС СТУДЕНТІВ НА ДІЮЧІ ЗИМОВІ СЕМЕСТРИ

академічного року 1947/48, а саме:

на 1, 2, 3, 4 сем. Агрономічно-Лісового відділу (Реґенсбурґ)
на 5, 7, 8 сем. Агрономічного підвідділу (Реґенсбурґ)
на 5 та 7 сем. Лісового підвідділу (Реґенсбурґ)
на 1, 3, 5 сем. Ветеринарного відділу (Мюнхен)
на 1, 3, 5 сем. Будівельного відділу (Реґенсбурґ)
на 1, 2, 3, 4 сем. Хемічно-Технолог. відділу (Реґенсбурґ)
на 1, 2, 3, 5 сем. Фармацевтичного відділу (Мюнхен)
на 1 семестр Електротехнічного відділу
на 1, 2, 4 сем. Економічного Факультету (Реґенсбурґ)
на 5 семестр Комерційно-Банкового відділу (Реґенсбурґ)

Якщо на якийсь семестр, що тут не зазначений, зголоситься більша кількість бажаючих, то буде розпочатий ще й той семестр.

Дійсними студентами можуть бути особи з закінченою середньою освітою. За впис на другий і дальші семестри до прохання треба долучити, крім матурального свідоцтва, ще й документи про закінчення відповідних попередніх семестрів на інших подібних рівнозначних високих школах.

Вписове становить 20.— RM, а студійне 250·— RM за семестр.

Детальні інформації інтересанти можуть знайти в книжці-довіднику УТГІ: „Правила, програми та пляни навчання" (140 стор), що саме вийшла з друку і висилається інтересантам за 15·— RM. Виписувати від Секретаріятів УТГІ в Реґенсбурзі й Мюнхені.

Термін впису закінчується дня 30. вересня 1947. р., а з 1. жовтня 1947 р. розпочинаються регулярні заняття.

Прохання подавати на ім'я Ректора Українського Технічно-Господарського Інституту через Секретаріяти УТГІ:

1. Ukrainisches Institut, Regensburg, Ganghofer Siedlung, Paul Heyerstraße 2.
2. Ukrainisches Technisch-Wirtsch. Institut, München 8 (Ramersdorf) Führichstraße 53/11 (Dipl. Ing. Tustaniwskyj).

ШУКАЄМО ДИРИҐЕНТА

який міг би керувати

ЦЕРКОВНИМ ХОРОМ

при Українській Православній Автокефальній Церкві. Умови добрі. Зголошуватись листовно з поданням кваліфікацій: Ukrainiscne Orthodoxe Kirchenverwaltung ANSBACH, Schloßstraße 17/19.

ОГОЛОШЕННЯ

В Адміністрації «Літопису Українського Політв'язня» München 8. Führichstr. 53/II, USA-Zone, Deutschland (Bayern) можна придбати:

	Н. М.
1. «Літопис Політв'язня» чч. 2, 3-4, 5-6, 7 за 1946 р. і 1-4 за 1947 р.. Ціна одного примірника	4—
2. «Равенсбрюк» — найбільший жіночий концентраційний табір у Німеччині, опрацювання О. Вітик. Прибуток призначений для хворих політв'язнів. Ціна . . .	5—
3. Перший Конґрес Українських Політв'язнів Ліґи УПВ	2—
4. «Авшвіц» — альбом політв'язня в опрацюванні Палладія Осинки. Прибуток призначений для хворих політв'язнів	3—
5. «Хочу жити» — О. Данського. Книга переживань к. політичного в'язня німецьких концтаборів	10—
6. Календарець Українського Політв'язня на 1947 р.	1—
7. «Політв'язень» — бюлетень Ліґи УПВ	2—
8. «Завдання Української Мартирології»	2—
9. В'язничні поезії Т. Шевченка (в казематі 1847 р.)	2—

Книгарням, кіоскам і кольпортерам даємо 20% знижки. Замовлення приймаємо тільки за попереднім надісланням готівки. Висилаючи поза межі Німеччини, обчисляємо за поточним курсом рівновартости американського доляра, враховуючи порто пересилки.

УКРАЇНЦІ НА «ДЖЕМБОРІ МИРУ»

Головна Пластова Старшина доводить до відома українського Громадянства, що в VI-му скавтовому «Джемборі Миру» у Франції ц. р. взяли участь також українські пластуни кількістю 51 осіб.

Не зважаючи на перешкоди, трудноші та несприятливі для нас обставини, участь наших пластунів принесла нам як з організаційно-пластового, так і загально-національного погляду значний успіх і користь.

Завдяки прихильному ставленню Міжнародного Скавтового Бюра та великій гостинності й доброзичливості французьких скавтів наші пластуни мали можливість включитися активно в життя сорокатисячної спільноти скавтів п'ятидесяти народів та провести між ними дійсно приємні та незабутні хвилини в дусі правдивої пластової дружби.

Наш перший, більшою мірою виступ на міжнародній арені є не тільки доказом великої активности та правильного розвою Українського Пластового Руху, не тільки доброю пропаґандою українського імени, але також дає підставу до дальшого розгортання та поглиблення постійних зв'язків нашої молоді в дусі пластового братерства з усіма скавтовими організаціями світу.

Повідомляючи про це українське громадянство, Головна Пластова Старшина складає від усієї української пластової молоді всім Громадянам і Інституціям, що в будь-якій формі причинилися до реалізації цього діла, щиру подяку, що її подали наші заокеанські брати через Український Допомоговий Комітет Америки і Канади та Український Допомоговий Комітет Франції.

За Головну Пластову Старшину:
Д-р А. Фіґоль, голова
Мґр Г. Коренець, секретар

РОЗШУКУЮТЬ

Dmytrijczuk Mykola s. Wyszkiw p Dolyna, — PCIRO 1022, Mainz-Kastel, — szukaje syna Dmytrijczuka Bohdana nar. 1924 r. u Wyszkiw-Dolyna, ostannio perebuwaw na Oberschlesien.

Tarnawskyj Bohdan iz Sambora — PCIRO 1022, Mainz-Kastel. — szukaje znajomych, rodynu Jurczakewycz Pawla iz N. Sambora.

Hanus Iwan, szukaje syna, Hanusa Mykolu, narodzenoho 1927 r. S. Berezowa-Luka. Ostannio perebuwaw u Dresden. Wistky slaty na adresu Redakcii „Nedili".

Ilnycka Paulina szukaje ridniu: batka, matir, brata i sestru z s. Pyszkiwci pow. Buczacz. Wistky slaty na adresu: Ilnycka Paulina, Wiesbaden-Kastel, PCIRO, Area 1022, DP. Camp.

Dworidnoho brata *Stecyka Jaroslawa*, Sosniw pow. Pidhajci, ostannio perebuwaw w Aschaffenburzi — szukaje Magdij Staska, Alfeld über Moosbach (Baden).

Sosnycka Anna szukaje sester Sofiju, nar. 9. 3. 1914 r s. Ulucz pow. Sianik i Juliju nar. 9. 3. 1919 r. s. Ulucz pow. Sianik. Ostannio perebuwaly w Sudetach. Chto znawby szczos pro ich dolu, proszu pysaty na adresu: Sosnycka Anna, Aschaffenburg, DP. Camp 257, Bois-Brûle-Kaserne, Bl. III/125.

УВАГА, ЗАКАРПАТЦІ!

Ті, що жили на Закарпатті і можуть своїми спогадами, науковими розвідками, тощо, збагатити Ювілейний Альманах, що готується до друку, хай зголосяться (С. Росоха, Реґенсбурґ 2, Шлісфах 111), щоб їм вислати інформації.

Редакційна Колеґія

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Молодий українець 27 років, середнього росту (162), з вищою спеціяльною освітою, з великим досвідом життя, занятий на добрій праці, хоч і не за фахом, збирається мандрувати в чужий світ і не бажає бути самітнім. Хоче нав'язати листування, знайомство з щирою українкою до 28 років, яка вміла б розділити горе й щастя з своїм другом життя. Матеріяльна сторона не грає ніякої ролі. Листи з фотом (яке буде повернуте) слати на адресу: Regensburg, Übersetzbüro, V Rom seh. R. 1823 Maxstr. 18.

42-літній фахівець радо познайомиться з бездітною (евент. 1 дитина) вдовою до 35 літ, галичанкою. Писати (фото зверну) до „Неділі" під „число 225301".

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer: Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg

Генерал де Ґоль промовляв нещодавно до населення міста Байонни. Світлина показує прибуття генерала, що проходить крізь шпалеру басків-танцюристів. (ДЕНА)

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 28 wereśnia 1947 Nr. 92

17 вересня новий американський міністер оборони Джемс Форесталь зложив присягу. Йому підлягають всі збройні сили США. (ДЕНА)

Закінчення конференції в Парижі

Париж (ДЕНА-ІНС). Паризька конференція закінчилася тут минулого понеділка ввечері, після того як всі делеґати на чолі з брітанським міністром закордонних справ Бевіном підписали кінцеве звідомлення. Бевін подякував делеґатам за працю, висловивши надію, що наступний крок буде не менш успішним від щойно зробленого.

Сер Олівер Френкс, представник Великої Брітанії, відповів іменем делеґатів «Ми всі надіємося, що це намагання принесе успіх». Европейська господарська конференція прийняла одноголосно рапорт про потреби европейських держав, виготовлений в межах Маршалового пляну для США. Звіт вказує на **потребу постійного довозу американських товарів** для реалізації тих плянів. Завданням звіту є устійнити програму відбудови для тих націй, що беруть участь у пляні Маршала. Тільки тоді Европа вкінці 1951 року зможе знов стати на власні ноги. Програма базується на таких чотирьох пунктах: 1) широкі продукційні намагання кожної держави-учасника, 2) створення міжнароднього фінансового стабілітету, 3) найвища форма співпраці між націями-учасниками, 4) розв'язка проблем зацікавленими пляном народами щодо торговельного дефіциту з американським континентом, зокрема, через експорт товарів.

Як повідомляє аґентство АП з Вашінґтону, день закінчення европейської господарської конференції, в який світ довідався, що **Европа вимагає для своєї відбудови більше ніж 19 мільярдів долярів,** стояв також для американського уряду під знаком европейської кризи. Міністер закордонних справ Маршал, міністер військових справ Кеннет Росл і міністер сільського господарства Андерсон виробили на окремій конференції спільний проєкт вивозу харчів з Америки, якого ще того дня ввечері передали президентові. Говорять, що Трумен, Маршал і державний віцесекретар Ловет мали нараду, розглянувши можливість скликання надзвичайного засідання конґресу у зв'язку з становищем в Західній Европі і з потребою поставити греблю проти поширення комунізму. Як повідомляє Ройтер, кур'єр брітанського короля Вальтер Тірквуд прибув минулого вівтірка літаком з Парижа до Нью-Йорку, де передав брітанській делеґації в ОН копію оріґінального тексту кінцевого звіту паризької конференції в справі пляну Маршала. Негайно після того виїхав він до Вашінґтону, щоб через брітанського амбасадора передати звіт самому міністрові Маршалові.

50 ВИРОКІВ СМЕРТИ

Лондонський «Дзєннік Польскі» повідомляє: «Високий суд у Кракові засудив 8 українців до кари смерти за напади на польських і советських вояків. Аналогічний суд у Ярославі виніс 32 вироки смерти для українців. Загалом останнім часом винесено більше 50 вироків смерти для учасників УПА».

АМЕРИКАНСЬКА ЗАЛОҐА В БРІТАНСЬКІЙ ЗОНІ

Згідно з вісткою аґентства Юнайтед Пресс, в колах вашінґтонського Конґресу розважають можливість звернення Великобрітанії до США з проханням заступити частини брітанських окупаційних сил в Німеччині американською залогою. Міністер військових справ Роєл заповів вже навіть окрему таємну конференцію в цій справі.

Як повідомляє ДЕНА-Ройтер, брітанський головнокомандувач в Німеччини, сер Шольто Дуґлес залишив свій пост на власне бажання. Його наступником призначили генерала сер Бріяна Робертсона.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ПОМЕР

Фіорелльо Ля Ґвардія, колишній президент міста Нью-Йорку і генеральний директор УНРРА помер в Нью-Йорку минулої суботи. Труну Ля Ґвардії виставили минулого понеділка в катедрі Нью-Йорку, що буде 30 днів носити жалобу. Безконечні натовпи людей проходили перед труною. Обрахували, що більше 50.000 людей всіх рас прийшло до катедри, щоб віддати останню послугу померлому.

Ля Ґвардії минуло 64 роки. Його кар'єра — типово американська. Народився 1882 року в Нью-Йорку, дитиною разом з батьками повернувся до Европи, а саме до Італії — батьківщини його родини. Після смерти батька молодий Ля Ґвардія служив в американській консулярній службі в Будапешті, а повернувшись 1906 року до США, студіював право і став адвокатом, здобуваючи довір'я «малої людини». Свою політичну кар'єру почав Ля Ґвардія 1916 року, тоді його вибрали до конґресу. У першій світовій війні був добровольцем в американській летунській частині в Італії. Під час другої світової війни постійно виступав радіом з антифашистськими закликами до італійського народу. Дванадцять років був президентом Нью-Йорку, в якому, м. ін., збудував велетенський летунський майдан, названий його іменем. У березні 1946 року став генеральним директором УНРРА на місце Герберта Лемана.

АМЕРИКАНЕЦЬ У ВАТИКАНІ

Згідно з повідомленням італійського пресового бюра «Аґенція Ґольбе», американський архиєпископ у Нью-Йорку, кардинал Франціс Спелмен має зайняти пост кардинала - державного секретаря. Його сподіваються незабаром у Ватикані. Покликання американця на другий щодо важности пост католицької ієрархії вважають виразним показником зближення поміж Ватиканом і США.

НІЧОГО НЕ ЗМІНИЛОСЯ

Німецька газета «Майн Пост» повідомляє: «Д-р Артур Буркгардт, що після катастрофи Польщі 1939 року дістав доручення відбудувати реміснічу організацію в Генеральній Губернії і, будучи державним секретарем, писав такі полум'яні статті, що сам головний «райхсверксмайстер» Шрам мусів визнати заслуги д-ра Буркгардта в експлуатації Польщі знаменитими — звільнений німецьким судом від закиду нацизму. Сьогодні він знов керує краєвим союзом для одягового ремесла і розділом текстильних матеріялів в Мюнхені».

ОСТАННІ ПОВІДОМЛЕННЯ

(Всі вістки за аґентством ДЕНА, Ройтер та ІНС).

МОСКВА. «Правда» скритикувала в четвер поганий стан советського залізничного транспорту, зокрема невиконання пляну перевозки вугілля, заліза і нафти. — НЬЮ-ЙОРК. 1300 протестантських духовників домагаються від Трумена відкликати окремого амбасадора при Ватикані, Тейлора, бо Ватикан стремить до панування над світом, а значний вплив Папи нібито перешкоджає світовому мирові. — США енерґійно запротестували перед юґославським урядом спроводу намагання Юґославії силою домогтися зміни кордонів у районі Трієсту. Різні юґославські військові відділи пробували ставити ультиматум американським комендантам. — БЕРЛІН. Відомий американський журналіст Вальтер Ліпман мав у Берліні розмову з генералом Клеєм, а тепер через Дюссельдорф повертається до США. — Контрольна рада постановила випустити нову серію 5-ти і 10-ти пфенінґових монет. — АТЕНИ. За повідомленням військового міністра Стратоса, грецькі повстанці зазнали протягом останніх 48-ми годин важких втрат: 137 забитих та 81 ранених. — ЛОНДОН. Прем'єр Етлі скликав у четвер надзвичайне засідання брітанского кабінету для господарської наради з ірляндським прем'єром Еамоном де Валєра, який повертається з Парижу. — Після надзвичайного засідання американського кабінету в середу, було подано до відома, що Трумен матиме в четвер радіопромову про загальне становище в світі. — ТРІЄСТ. Альянтська військова влада заарештувала тут голову і секретаря прокомуністичної профспілки, які закликали до ґенерального страйку. — ОСЛО. Перед найвищим норвезьким трибуналом проходить апеляційний процес проти Марії Гамсун, дружини 88-ми річного письменника Кнута Гамсуна, яку за співпрацю з німцями засудили до 3-х років в'язниці. — ФРАНКФУРТ. Державний віце-секретар Бельґії Франц Вінк провадив тут розмови з американськими старшинами про поселення ДіПі в Бельґії. — Американська армія повідомила, що генерал Стефан Чемерлін, шеф американської контр-розвідки, прибуде до Европи назустріч з американськими військовими аташе і відвідає Париж, Рим, Атени, Каїро та Анкару.

НОВИЙ ЛЕҐІОН «КОНДОР»

Часопис «Берлінер Цайтунґ» опублікував в останніх днях серпня заяву з кіл Головної Американської Квартири про дані на те, що вербують німців до чужинецького леґіону в Еспанії. Не дано жодної інформації на запити, чи цей набір відбувається з ініціятиви еспанського уряду.

Американське Військове Командування спиралося на зізнаннях одного колишнього німецького ловецького літуна, який заявив, що колишніх німецьких пілотів дуже шукають на інструкторів в Еспанії й Арґентіні. Десятки його давніх колеґ уже закордоном. Вони очевидно не могли офіційно виїхати з Німеччини. Але вони використали запрошення відвідати Швайцарію й через Францію дісталися до Еспанії.

У доповнення цього «Юнайтед Пресс» повідомляє з Лондону: Лондонське представництво баскійського еміґраційного уряду повторило й підтвердило чутки про те, що колишніх членів летунства вербує на службу Еспанії ген. Франко. Агенти еспанської Фаланґи вербували в американській зоні багато пілотів і колишніх членів СС.

УПА ПЕРЕЙШЛА КОРДОН МАДЯРЩИНИ

Будапешт (ДЕНА-Ройтер). Мадярський уряд поробив заходи проти кількох учасників бандерівських загонів, які відступаючи перед переслідуванням чехо-словацьких військ перейшли мадярський кордон і непокоять мадярське населення.

— Як повідомляє Ройтер, генерал Маркос, командувач грецьких повстанських військ, мав звернутися до ґенеральних зборів ОН за дозволом вислати до Нью-Йорку делеґацію «визволений районів Греції».

— Президент Трумен вирішив, як повідомляє ІНС, скликати не далі, як за 8 тижнів Конґрес, який має розглянути допомогу, потрібну Европі перед здійсненням пляну Маршала.

МИТРОПОЛИТ ІЛАРІОН І ВЛАДИКА МСТИСЛАВ В КАНАДІ

(Власна кореспонденція). — На запрошення Консисторії Української Автокефальної Православної Церкви в Канаді та на підставі постанови Собору Єпископів Української Автокефальної Православної Церкви на чужині з травня місяця ц. р. в Мюнхені, єпископ Переяславський Мстислав, що тимчасово виконував функції єпископа УАПЦеркви на чужині для Франції, Англії, Бельґії, Голляндії та Швайцарії, 4 вересня виїхав з Европи й 9-го вересня прибув до Нью-Йорку. в Америці.

Архиєпископ Канадійський й Американський **Іоанн Теодорович** з 18 священиками своєї дієцезії та 3 священики з дієцезії єпископа Української Православної Церкви Богдана Шпильки урочисто зустріли єпископа Мстислава, коли вийшов він із корабля. Тут відбулося надзвичайно миле й сердечне вітання достойників двох, дотепер ще не поєднаних УАПЦерков матірної й заокеанської.

З пристані всі поїхали до церкви в Нью-Йорку. Духівництво з процесією й хоругвами зустріло єпископа Мстислава. Відслужено урочисто молебень. Архиєпископ Іоанн Теодорович з великою радістю ще раз прилюдно вітав висланника матірної УАПЦеркви. Під кінець цієї піднесеної урочистости єпископ Мстислав дякував за молитви та зустріч і в своєму зворушливому слові коротко **розповів про скитальців**, про їхнє життя в таборах, про працю, про мрії й сподівання, про віру глибоку в повернення не з примусу «на родіну», а з вільної волі на дорогу Батьківщину. Також розповів про останні наради на сесії Священного Синоду 5—8 серпня в таборі Майнц-Кастель в справі об'єднання двох УАПЦерков.

Того ж дня на честь прибулого єпископа відбувся урочистий обід. На ньому владика Іоанн Теодорович і все духівництво в гарячих словах складали привіти владиці Мстиславові та бажали успіхів у праці в нових, для нього ще не знаних, обставинах.

Увечері того ж дня обидва достойники були **з візитою у голови УАПЦеркви єпископа Богдана Шпильки,** а вночі виїхали до Філядельфії. Наступних днів єпископ Мстислав відвідав поблизькі православні парафії й поїхав до Канади для обняття приділеної йому канадійської епархії.

Д-р Тиміш Олесіюк, що недавно прибув до Нью-Йорку з скитальщини і який був присутнім на бенкеті, особливо підкреслює факт, що єпископ Мстислав привіз за океан радісну вістку, а саме, що Свящ. Синод УАПЦеркви знову розглядав справу об'єднання обох наших УАПЦерков та прийняв постанову про остаточне об'єднання їх, з наданням титулу митрополита архиєпископові Іоаннові Теодоровичеві. Ця вістка викликала серед духівництва і вірних за океаном велику радість.

Другим достойником Церкви, що ступив на вільну землю Вашінґтона, є митрополит Іларіон, який перебував на чужині в Швайцарії. Українська православна громада Вінніпеґу в Канаді запросила його своїм настоятелем. Запрошення це владика Іларіон прийняв і 16 вересня відлетів літаком до Нью-Йорку, куди того ж таки дня й прилетів. Його також мав зустрічати єпископ Богдан Шпилька зі своїми священиками. З Нью Йорку владика Іларіон зараз же мав відлетіти до Вінніпеґу.

Михайло С.

(Редакція «Неділі» отримала від митрополита Іларіона (Огієнка) лист з повідомленням про виїзд та примірник виданої в Парижі поеми «Туми»).

Світ не злякався погроз Вишинського

Советський віце-міністер Вишинський у своїй гострій промові 18 вересня на ґенеральних зборах ОН закинув американським дипломатам створювання військової атмосфери. Відповідаючи Вишинському, голова закордонного комітету американської палати репрезентантів Чарльз Айтон сказав, що методи СССР такі ж аморальні, як і голодного тигра. Проба сил між США і СССР неминуча.

Американська преса привітала критику міністром Маршалом советського «деструкціонізму», кажучи, що енерґійна постава американців заскочила росіян.

Французька преса під враженням промови Вишинського пише, що СССР розрізав Европу на дві частини. Ще лишилося трохи часу, щоб завернути, але незабаром буде вже запізно.

Австралійський міністер закордонних справ Івет назвав закиди Вишинського «маскуванням слабощів совєтської позиції».

На світлині: Вишинський радиться з советським делеґатом А. Ґромико. (Дена).

Економічна криза Англії

Англія країна, що нараховує 41,614.248 мешканців з поверхнею 315,885 кв км, має економічну користь від 558 мілн. населення домініонів, колоній, підмандатних країн, метрополій з простором 29 мільйонів кв кілометрів. Господарство Англії базується на власній індустрії й на закордонній торгівлі.

Англія мусить продукувати, щоб мати можливість продавати, а продавати змушена, щоб купити потрібні їй продукти. Вона жила переважно з імпорту товарів і харчів. Щоб досягти господарської рівноваги, вона мусіла експортувати масу своєї індустріяльної продукції — вутілля, машини, текстильні вироби, хемікати до колоній, домініонів, чужоземних держав. Сторіччями їй жилося добре. Десятиліттями Англія була банкиром світу і диктувала ціни на міжнародніх ринках. Експорт та дивіденди із закордонних вкладів були джерелом її світового багатства. Торговельний платничий балянс був прибутковий, чим створював матеріяльну базу для високого життевого стандарту власного населення й господарського розвитку імперії. Таке економічне становище Англії було перед другою світовою війною.

По війні Англія зазнала сильного удару, маючи великі матеріяльні, фінансові й людські витрати. Так знищено 24 000 промислових будинків, затоплено 18 мільйонів тонн военної фльоти (з загального числа 22,1 мілн. тонн), втрачено майже всі закордонні активи у сумі 1118 мільйонів фунтів стерлінґів і таким чином Англія залишилася раптом без засобів так потрібних для втримання економічної рівноваги.

Через військові події копальні й промислові підприемства залишилися без значної кількости своїх робітників. Далі, робітники копалень, портові, текстильні та сільсько-господарські почали переходити з тяжкої, брудної, нездорової праці до легших, краще винагороджуваних занять. Це утворило велику недостачу робітників у головних галузях господарства. Так, літом 1946 р. в англійських вугільних копальнях працювало — 635.000 робітників проти — 781.000 у 1938 році.

Спочатку, у наслідок зменшення робітників, утворилася недостача вугілля, яка неґативно відбилася на промисловості. Вже у 1946 році Англія видобувала всього 170 мільйонів тонн вугілля проти 181 мільонів тонн в році 1945 і проти 227 мільйонів тонн у році 1938 та — 287 мільйонів тонн в році 1913. Відразу впадає в очі великий розрив між видобутком у 1913 році у кількості 287 міль. тонн і видобутком у році 1946 у кількості 170 мільйонів тонн. Таке зменшення видобутку вугілля на 117 міл. тонн безумовно мало сильний неґативний вплив на господарку Англії. Вже тридцять років тому назрівала вугільна криза в Англії, а морози та сніговії в лютому 1947 року тільки приспішили такий гострий її вияв.

Ще до цього часу Англія була спроможна дати 200.000 тонн свого вугілля до розпорядження Европейської Організації для Справ Вугілля. Тоді як в роках 1927-29 Англія вивозила пересічно 70 мільйонів тонн вугілля річно, то в 1946 році вивезла всього 4,5 мільйона тонн. А тепер, у 1947 році Англія мусіла звернутися до цієї організації з проханням приділити їй самій певну кількість вугілля на місяці: липень, серпень і вересень. На цей термін Англія одержала 600.000 тонн американського вугілля.

Зимова вугільна криза 1946/47 р. потягла за собою: невиконання пляну витопу сталі, перебої в роботі транспорту, зрив програми машинобудування, недостачу електро-енергії, невиконання пляну текстильних виробів.

До того ще такі фактори були причиною економічної кризи в Англії й сильно захитали її господарство: великі витрати на армію, на окупаційну зону Німеччини, витрати від обміну стерлінґа, низька продуктивність праці, брак долярових девіз, збільшення платні робітникам, численні робітничі страйки, велика заборгованість Англії. Вона заборгована Канаді на 1 мільярд долярів, Індії 1,2 мільярдів долярів, Єгиптові 400 мільйонів долярів, Америці 3.750.000.000 долярів. При чому цю мериканську позику Англія витрачає не за 4 роки, а за один і не за призначенням.

Далі Англія втратила майже всі свої інвестиції, які давали їй значні прибутки, а решту їх губить ще й сьогодні в різних країнах, що опинилися не під її впливом, як деякі країни Африки, Азії та Південної Америки.

Не має Англія прибутків від продажу золота з Південної Африки, цини й кавчуку з Маляйських островів, з надвишки долярів, з торговельного руху з Бірмою, Китаєм та Бразілією. Коштом з цих прибутків Англія покривала дефіцити закордонної торгівлі.

В післявоєнний час Англія має собі конкурента — фінансового й матеріяльного колоса США, що заступає її в багатьох ділянках економічних стосунків з іншими країнами.

Так зв'язки між США і Канадою весь час поширюються й американські інвестиції збільшилися сьогодні в Канаді з 800 мільйонів долярів до 4,2 мільярдів долярів, а в той же час англійські інвестиції знизилися з 2,5 мільярдів на 1,6 мільярда. Австралійська вовна у щораз більшій кількості йде вже до США, замість до Англії. Єгипет і Індія бажають індустріялізуватися, тобто економічно унезалежнюватися від Англії, цілком зрозуміло на ґрунті американських кредитів. Політика приязні США до жидів у Палестині має свої господарські перспективи й не сприятиме Англії. Ринки Південної Америки й Далекого Сходу опановують США. А ринок Японії цілком залишається за США. У Китаї теж велику перевагу має США у порівнянні з Англією. Також позиції у Европі не дуже тривкі. Значні простори відійшли вже від неї цілком опановані Східнім бльоком, коли ж раніше вони тяжіли до В. Брітанії. До того ще не вдалося Англії укласти торговельного договору з Советами. Неґативні наслідки породжують також й ті обставини, що по війні Англія опинилася між двома полюсами — США та СССР. Таке становище В. Британії тягне за собою певні грошові видатки для підтримання свого авторитету світової імперії.

Посилюється ще криза в Англії загальним економічним напруженням в усьому світі. Є підстави думати, — так бодай каже Черчіль, — що націоналізаційний експеримент сучасного лейбористського уряду Англії теж сприяв сучасній кризі.

З вищепереліченого виявляється, що ряд неґативних чинників у наслідок своїх дій утворюють кризу. Для протидії ім уряд Англії склав програму «Крайніх заходів» що має за мету усунути економічні труднощі. Ця, так звана «Програма крайніх заходів» складається з таких короткотермінових і довготермінових заходів: 1) допущення чужинецьких фахових робітників до праці в основних галузях англійської промисловости й насамперед у копальнях, 2) збільшення числа робочих годин в основних галузях промисловости й заборону без дозволу міняти місце праці, 3) сувору контролю сировини, що нею розпоряджаються промислові підприємства, 4) послаблення, а може навіть цілковите припинення націоналізації сталевої промисловости, 5) підвищення експорту, 6) обмеження імпорту, 7) сувора контроля нормування харчових продуктів, бензини й усіх люксусових предметів, 8) зменшення збройних сил всюди, де тільки існує така можливість.

Складанням «Програми крайніх заходів» уряд Англії офіційно ствердив кризу й цим викликав тривогу у фінансових колах і знижку на біржі. Тут дуже цікаве те, що зараз же занотовано знижку курсу акцій не тільки тієї індустрії, що була узалежнена від приділів вугілля, але обнизився курс акцій теж і тієї індустрії, що свої прибутки черпає повністю з продукції доміній, як наприклад акції золота, або акції міді, олова, чи цинку, що їх продукується в Австралії. Фахівці виясняють це явище на лондонській біржі тим, що захиталося довір'я не до того, що ситуацію взагалі не вдасться опанувати, але радше до того, що англійський уряд матиме труднощі її опанувати.

І дійсно ситуація є не настільки тяжка, щоб її не можна було опанувати. Є впевненість, що з сучасного тяжкого економічного стану Англія виб'ється, бо англійці впродовж своєї історії були не в одній біді, з якої виходили переможно. Запорукою цього є вже такий відрадний факт, що англійський уряд заявляє про свою готовість поступитися деякими жертвами й обмеженнями.

У напрямку ліквідації кризи вже багато зроблено і ще буде робитися. Також світ не безучасний свідок ситуації, а допомагає й буде допомагати Англії. Південно-Африканська Унія пропонує їй позику у сумі 80 мільйонів фунтів стерлінґів. США теж не залишають без уваги Англію й дадуть їй позику.

Сучасна економічна криза явище неприємне у своїх наслідках не тільки для самих англійців. Це світ добре враховує. А тому власними зусиллями й з допомогою інших країн економічні труднощі в Англії будуть переборені. **П. Вул-ай.**

Партизани в Еспанії

Нове пожвавлення партизанської діяльности і зростання саботажів стають найновішими симптомами постійно непевного становища в Еспанії, повідомляє кореспондент Ройтера з Мадріду. За останній час помітно зросла діяльність партизан у важко доступних гірських околицях між містами Валенсія і Сараґосса. Колишні генерали еспанської республіканської армії, Лістер і Модесто, керують повстанчим рухом з їх головної квартири в Тулюзі. Здебільшого молоді еспанці, озброєні автоматами, малими групами проникають з Франції через Пірінеї в названу околицю, звідки проводять свої повстанські дії. Окрема радіостанція в Піринеях подає їм відповідні інструкції. Говорять: експльозія порохового маґазину б. Мадріду, яка сталася в два тижні після страшного вибуху в Кадізі, була теж справою ліво-радикальних елементів.

За азиль для УПА

ЗАХОДИ УКК З ПРИВОДУ НАДАННЯ АЗИЛЮ УКРАЇНСЬКИМ ПОВСТАНЦЯ

Як повідомляє «Свобода», у зв'язку з останніми повідомленнями про намагання поодиноких загонів Української Повстанської Армії пробитися до американської зони Австрії та Німеччини, зокрема у зв'язку з повідомленням «Нью-Йорк Таймс» з Мюнхену про інтернування американцями 36 чоловіка, вояків УПА, які пробралися з України до Баварії, — Український Конґресовий Комітет вживає відповідних заходів, щоб завчасно забезпечити цим українцям право американського азилю. УКК, між іншим, звернувся 12-го вересня окремою телеграмою до Військового Департаменту у Вашінґтоні та до американського військового губернатора в Німеччині ген. Л. Д. Клея, прохаючи надати традиційне американське право азилю цим та іншим оборонцям української національної свободи і демократії. Звернення підписав голова Українського Конґресового Комітету Степан Шумейко.

АМЕРИКАНСЬКА ПРЕСА ПРО УПА

Европейське видання американського щоденника «Нью-Йорк Геральд Трібюн» принесло в нумері 20,105 (з дня 20 вересня) повідомлення п. з. «Великі українські сили б'ються з червоними в Польщі». Його зміст:

«Українська Повстанча Армія, яка бореться за українську незалежність, є така велика, що з'єднання військ від 15—20 000 людей мусіли виступати у завзятих боях з нею, як повідомив один офіційний рапорт американської армії.

Антикомуністичні партизани озброєні мортирами, легкою артилерією, рушницями, ґранатами і машиновими пістолями. Так каже звіт, покликаючись частково на заяву 40 українських повстанців, що недавно утікли з Польщі в американську зону Німеччини.

Звіт каже: На початку червня приблизно 15 до 20 000 партизан зв'язали велику силу польських і советських сил, під советським командуванням, в боях біля місцевостей Новий Санч, Закопане, Баб'я Ґура і Бяла в Південній Польщі.

Група партизан в 10000 людей була оточена й відрізана. Інша група силою 4 000 людей прорвалася на південь через Чехо-словаччину до американської зони Німеччини. Провідник 40 повстанців, інтернованих тепер в Деґендорфі сказав, що вони прийшли сюди, сподіваючись допомогти США, бо розраховують на «майбутню» війну США з Росією. Армійський звіт каже, що ще 1000 до 2500 антикомуністичних борців мали б прибути до американської зони. Прикордонні патрулі збільшено. Згідно з повідомленням, чеська армія і з'єднання поліції були попереджені, щоб перейняти повстанців під час їх маршу через ЧСР. Чехи говорять про коменданта Булака, якого взяли до полону, що він права рука і військовий фахівець українського провідника повстанців генерала Бандери. Командувач Клей заявив, що досі не запало ніяке рішення в справі повстанців. Вони інтерновані і причину їх утечі з Польщі дбайливо перевірять.

Розслідження тієї справи, сказав Клей, займе, мабуть, деякий час і ми не можемо покищо окреслити нашого майбутнього курсу, щодо тих людей аж поки не стануть відомі факти. На питання, чи повстанців видадуть советам, якщо вони виявляться російськими громадянами, генерал Клей відповів: Коли вони російські громадяни, то це не мусить обов'язково значити, що їх мають повернути Росії. Це залежить від законів военного права». Генерал сказав також, що самі партизани не бажали б бути діпістами.

ГЕН. КЛЕЙ ПРО ДОЛЮ ВОЯКІВ УПА

Аґентство ДЕНА передало 18 вересня повідомлення такого змісту: Так зв. приналежні до «армії Бандери» будуть уважатися, як повідомив американський військовий губернатор для Німеччини генерал Клей в четвер на пресовій конференції, не політичними утікачами лише як люди, що зі зброєю в руках перейшли кордон. Тих, хто вже прийшов до Німеччини, примістили в таборі для інтернованих і вони переходять точне слідство. Генерал додав одначе, що він досі не має звіту про результати слідства. Тих людей не треба трактувати як ДП. До поголосок про те, що ще багато таких людей прямує сюди, генерал не може відповідно поставитись не маючи про це ніяких даних.

Щоденник американської армії «Старс енд Страйпс» помістив вістку про перехід відділом УПА кордону американської зони в нумері з 13 вересня ц. р. Часопис називає їх «антикомуністичними українцями». Армійські слідчі мали сказати, що ці люди можуть бути шпигунами. Інше припущення — що вони можуть бути дезертирами з російської армії. Відділи американської військової поліції дістали попередження, щоб стежити за новими утікачами-повстанцями, що їх ще мало б бути до 1000. «Старс енд Страйпс» покликуючись зрештою на Асошіейтед Пресс, називає Бандеру «білим російським генералом».

НА ЮҐОСЛАВСЬКОМУ КОРДОНІ НЕСПОКІЙНО

Тріест, (ДЕНА-ІНС). Кількасот жінок намагалися минулого понеділка залишити юґославську територію недалеко від Ґерц, щоб перейти до Італії. Юґославські прикордонники силою їх затримали. З усіх місцевостей району, що минулого тижня згідно з італійським мировим договором опинився в руках Юґославії, повідомляють про акти терору. В Поля словенці напали на різні будівлі, намагаючись їх пограбувати. У відповідь на протест італійських мешканців напасники кинули бомби, поранивши багато людей. Як повідомляють з Неаполя, до 1.000 осіб, мабуть жидів, повтікали з таборів ДП в Німеччині, залишили береги Італії і при допомозі кількамоторових суден подалися в невідомому напрямку.

— Сеньйор Вашінґтон Люї, єдиний з дотеперішніх президентів Бразілії, що мусів був залишити свій пост, повернувся з свого добровільного вигнання, що тривало 17 років, до Ріо де Жанейро, де його захоплено зустрічали.

Події минулого тижня

ПОВІСИЛИ ПЕТКОВА

Як повідомляє аґентство ДЕНА, вночі проти вівтірка виконано вирок через повішення на засудженого болгарським народнім трибуналом до кари смерти голову болгарської опозиції Миколу Петкова. Всі намагання чужинецьких урядів і міжнародніх організацій, а між ними Ліґи для оборони прав людини, врятувати життя Петкова не вдалися. Виконавці вироку не звернули уваги навіть на заяву представника брітанського міністерства закордонних справ, що вирок смерти для Петкова є ударом у мировий договір з Болгарією, що якраз набрав виконавчої сили.

Д-Р ШУМАХЕР ВІДЛЕТІВ ДО США

Берлін, (ДЕНА). Перший голова німецької соціял-демократичної партії, д-р Курт Шумахер відлетів минулої неділі по обіді з берлінського аеропорту Темпельгоф через Франкфурт до США, де буде гостем на річному Конґресі професійного союзу АФЛ.

Американський амбасадор Роберт Марфі, політичний дорадник ген. Клея, відступив д-рові Шумахерові власний літак, щоб німецький діяч міг ще пересісти на транс-атлантійський літак, бо дозвіл на подорож спізнився на один день. Шумахер заявив, що його наміром є відвідати крім Нью-Йорку і Сан-Франціско також інші американські міста і аж вкінці жовтня повернутися до Німеччини.

Д-р Шумахер

НА СЛОВАЧЧИНІ

Братіслава, (ДЕНА). Як повідомляє чехо-словацьке аґентство Четека, минулого понеділка викрили на Словаччині нову підпільну організацію, до якої мали належати люди з найвищих політичних кіл, між ними посли до парляменту. Заступник голови словацької національної ради Кароль Смідке повідомив про це у понеділок по обіді на масовій демонстрації в Братіславі, запевняючи, що чистка в урядах і в самому уряді буде проведена з усією гостротою. Офіційна заява в справі викриття тієї змови обвинувачує арештованих в тісному контакті з еміґраційними колами. Досі арештували 20 осіб.

АВСТРАЛІЙСЬКИЙ ВИСТУП ПРОТИ СОВЄТІВ

Канбера, (ДЕНА-Ройтер). Голова австралійської опозиції Роберт Мензіс заявив минулої середи під час дебатів над закордонною політикою в австралійському парляменті, що советська політика ставить світ перед великою небезпекою. Мензіс обвинувачував частину держав — членів ОН — в поступках на користь советам. Він закликав ці держави звернути увагу на контролю зловживання права вета Росією.

ЗМІЦНЕННЯ ГРЕЦЬКОЇ АРМІЇ

Атени, (ЮП). Міністер публічної безпеки Константін Рендіс повідомив, що всіх грецьких чоловіків 34—35 років покличуть до новоствореної «національної ґвардії». Завданням тієї ґвардії, що складатиметься з 50.000 вояків, буде втримування спокою і ладу в цілій країні. Реґулярна армія силою 50.000 людей виступатиме головно в прикордонних районах.

КНЯЗЬ УТІКАЄ ВІД РЕПАТРІЯЦІЇ

Кандидат на колишній царський престол, великий князь Владімір Кіріловіч прибув до Еспанії шукаючи, — як заявив, — схову перед можливою депортацією. Як повідомляє «Франкфуртер Ное Прессе», князеві 29 років. Він кузин царя Олександра III, до якого зрештою подібний. В 1944 році німці наказали йому залишити дім у Франції і виїхати до Австрії, де пізніше багатьох людей з його оточення видано большевикам, між ними відомого отамана Краснова, якого згодом повісили в Москві, а також князя султана-Ґірея, що у першій світовій війні командував відомою царською «дикою дивізією».

— Буревій могутньої сили шалів минулого тижня над американським містом Нью Орлеан. Буревій, що тривав кільканадцять днів, посувався зі швидкістю майже 110 км на годину. Вулиці міста Нью Орлеану, в якому буря шаліла протягом 5-ти годин, засипані навіяною землею. Втрати в людях незначні, один вбитий і 20 поранених. Найбільший буревій від 20-ти років шалів також над Фльоридою і південним узбережжям США над Мексиканською затокою.

— Німецька преса розкрила тепер, що відомий летунський генерал і шеф продукції колишньої «люфтваффе» Удет застрілився в 1941 році сам, а не загинув, як тоді подавали, під час досвідів з новим типом літака. Його приятелька знайшла біля трупа карточку з написом: «Залізний, чому ти мене ошукав?!»... Удет мав на думці Ґерінґа, якого так називали.

Ліквідують поштову цензуру

Франкфурт, (ДЕНА). Згідно з повідомленням американської Головної Квартири для европейського командного простору, почавши від 26 вересня, поступово ліквідуватимуть бюро американської цензури для приватної кореспонденції. Офіцери Головної Квартири заявили в зв'язку з тим: розв'язання цього відділу відповідає поглядові генерала Клея, який недавно заявив, що цензура не відповідає принципам демократії і тому її треба ліквідувати.

МИКОЛА ЛІВИЦЬКИЙ

Проблеми української зовнішньої політики

І. Основні засади української зовнішньої політики й пропоновані концепції перебудови того простору, до якого належить і Україна.

Розглядаючи питання української зовнішньої політики, треба насамперед встановити, чи точніше ствердити уже існуючі, основні засади, якими вона має керуватися. До цих основних засад належать такі:

1) **Вільнолюбність** українського народу, його прагнення бути суверенним господарем на своїй землі, самому порядкувати своїм життям.

2) **Миролюбність** українського народу, його бажання жити в мирі і згоді з усіма іншими дальшими і ближчими народами — під умовою, що ці народи не будуть зазіхати на українські землі. Отже: чужого не хочемо, свого не дамо!

3) Міжнародня співпраця, потребу якої вповні визнає український народ, не може обмежувати його державної суверенности на користь якогось наддержавного світового організму в більшій мірі, ніж у інших народів, що до такого організму належатимуть. Отже: **засада повної рівноправности у міжнародніх відносинах.**

4) Міжнародня співпраця у світових маштабах не виключає й обмежених просторів бльоків, за доцільність яких промовляє спільність місцевих інтересів окремих національних груп у тій чи іншій частині світу. Однак тут ще строгіше має перестерігатися засада рівноправности і повного затримання державної суверенности окремих націй. Отже: **співпраця окремих самостійних держав, а не злиття їх у спільний державний організм.** Зокрема належить згори виключити, як чужі і ворожі нашим національним потребам, всякі тенденції до федерації України з тим чи іншим сусіднім народом, або до входження української держави до такого реґіонального бльоку, в якому гегемонія могла б опинитися в руках одного з тих народів, під пануванням яких перебувала Україна, зокрема народу російського.

Виходячи з цих основних положень української зовнішньої політики, можна робити пляни про місце України в укладі міжнародніх світових відносин, які сьогодні позначені існуванням і діянням Організації Об'єднаних Націй. Проте повстання і функціонування цього міждержавного організму не розв'язує ще багатьох болючих питань, зв'язаних з остаточним упорядкуванням европейського й азійського континентів Щодо цього існує чимало плянів, але всі вони цікавити нас можуть тільки тоді, коли вони передбачають відновлення державної незалежности тих народів, які її втратили.

Розглянемо кілька пропонованих концепцій, що стосуються безпосереднього простору, на якому живе український народ, і в кожній з яких мала б фіґурувати Україна, як більш або менш незалежна держава:

1) Сполучені Держави Европи, до яких на рівних правах мали б увійти такі держави як Україна, Польща, Білорусь й **етнографічна** Росія.

Ідея Паневропи не нова, її початків можна шукати в 19-му столітті, коли ще окремі держави так заздрісно оберігали цілковиту непорушність засади нічим необмеженої суверенности. Між першою і другою Світовими війнами з проєктом утворення Европейської Унії виступив відомий французький політик, Аристид Бріян. Треба припускати, що за деякий час панеэропейська ідея, в тій чи іншій формі, буде здійснена. Однак справи виглядають так, що це питання не стоїть ще на порядку сьогоднішніх актуальних проблем, але належить радше до більш або менш віддаленого майбутнього. І навіть, якщо припустити можливість швидкого формального створення Европейської Федерації, то в її лоні напевно матимуть місце тісніші реґіональні бльоки, бо европейський континент сьогодні ще аж надто роз'єднаний і окремі його частини перебувають в зовсім відмінних між собою умовинах, отже місцеві інтереси тих чи інших груп держав будуть ще довго превалювати над інтересами цілости. Але, найголовніше, для утворення Европейської Унії треба здійснити деякі передумови, без яких сама ідея видається безвартісною. Треба насамперед усунути той стан, при якому Европа поділена на два цілком відмінні і суперечні собі світи. Треба створити атмосферу взаємного довір'я і розуміння спільних інтересів европейських країн, що можливе тільки при дотриманні засади рівноправности і відновлення незалежности тих, що її втратили. Зокрема, для входження до Европейської Федерації **етнографічної** Росії, треба насамперед зробити так, щоб така Росія постала на місце сьогоднішнього СССР, а це можливе тільки після попереднього розв'язання складних питань не тільки европейського сходу, але й азійських просторів, що знаходяться під владою Росії.

Всіх цих проблем не буде розв'язано ані голим киненням гасла про потребу створення Европейської Федерації, ані навіть його формальним проведенням в життя. Таким чином, для української політики (яка, звичайно, вже тепер мусить пильно стежити за розвитком панеўропейських ідей і дбати про майбутню участь України в родині вільних европейських народів) питання Паневропи не є актуально-пекучим питанням сьогоднішнього дня, бо воно по собі, не розв'язує проблеми того простору Европи й Азії, що над ним панує сьогодні Росія і до якого входить і Україна, як не розв'язує і питання відновлення незалежної української державности.

2. Бльок держав поміж Балтійським морем і басейном Середземного моря, отже, створення так зв. «Межиморя», до якого мали б увійти такі держави: Греція, Болгарія, Юґославія, Румунія, Угорщина, Чехо-словаччина, Польща, Прибалтика (Естонія, Латвія, Литва) і, врешті, Білорусь та Україна.

Поминаючи тут трохи відмінний проєкт створення так зв. «Малого Межиморя» з Литви, Польщі, Білоруси й України (справа якого стосується, на нашу думку, до стислішого питання українсько-польських відносин), уважаємо, що проєкт створення «Межиморя» не вичерпує вимог української зовнішньої політики, бо він ніяк не передбачає розв'язання проблеми дальшого розвитку СССР, або вірніше висловлюючись, Російської імперії, від чого, безумовно, в першій мірі залежить доля України. Оскільки Російська імперія має і надалі існувати, маючи в своєму складі цілий ряд неросійських народів (окрім українського і білоруського), то на якій підставі можна припускати, що до України і Білоруси Росія зробить виняток, відмовившись від панування тільки і власне над цими країнами? Зрештою, в світі є актуальною проблема загрози миру від аґресивного російського імперіялізму. Але ця загроза не розв'язується відірванням від Російської імперії України і Білоруси, коли при ній залишаються і надалі Козачі Землі, Кавказ, Туркестан, Карелія, Далеко-Східній Край тощо.

Зведенням проблеми російської загрози лише в площину українсько-білоруського визволення і приєднання цих країн до «Межиморя», ми звужуємо її світові маштаби і тим самим, як про це буде мова далі, звужуємо шанси її позитивного полагодження.

З державами, що мали б входити до «Межиморя», Україна має і матиме багато спільних інтересів. Про це будемо ще говорити. Тепер нас єднають більш-менш однакові умови, в яких сьогодні перебувають і Україна і ці країни. Тому мусимо шукати можливостей зближення і співпраці з ними для досягнення, здавалось би, спільної мети. Однак, чи при кожній стадії світових міждержавних відносин ці країни уважатимуть свої інтереси за тотожні з нашими? Чи не задовольняться вони приверненням статус кво з 1939 року і не зупиняться на цьому в своїх постулятах щодо европейського сходу? Яка ґарантія в тому, що держави проєктованого «Межиморя» погодяться взяти на себе тягар українсько-російських взаємовідносин і дотримають до кінця свої зобов'язання? Чи не з'явиться у них спокуса використати українсько-білоруську проблему для натиску в дипломатичній грі, щоб пізніше окупити нею свою власну незалежність від східнього імперіялізму? Бо ж вони будь-що-будь належали до Західньої, Поверсальської Европи і можуть, слушно чи неслушно, уважати, що їх інтереси відмінні від інтересів країн, що до 1939 року були по інший бік бар'єру. І навіть, як що припустити, що народи «Межиморя» розумітимуть користь для себе визволення України і Білоруси, яке значно послабить загрозу східнього імперіялізму і для них, то чи об'єднаних сил «Межиморя» вистачить для осягнення мати? Чи не треба шукати союзників, або властиво залишатися і надалі їм вірними, також і серед тих, яких єднають з нами століття спільної недолі і визволення яких відразу автоматично розв'язало б проблему східнього імперіялізму? Бо ж, зрештою, і в майбутньому життєві інтереси українського народу будуть скеровані не тільки на Захід, але також, а може й насамперед, на Схід від його етнографічних кордонів.

3) «Союз Вільних Народів Росії. Ідея властиво не нова, бо її ще перед 1939 роком пускали в світ деякі кола російської еміґрації від того часу, коли зрозуміли, що давніми «єдінонеделімчеськими» арґументами на зразок «нє било, нєт і бить нє может» далі вже оперувати не сила. Недавно цю ідею пропагував під німецькою еґідою ген. Власов, тепер вона з'являється в новому виданні серед частини російської еміґрації в Америці, очолюваної Керенським.

Питання нашого ставлення до цієї концепції властиво не належало б до української зовнішньої, лише до внутрішньої політики, бо були б у нас люди, які думали б, що до Росії можна мати інше ставлення, аніж те, що його так влучно сформулював Хвильовий: «Геть від Москви». На цьому місці можна лише ще раз ствердити, що входити до будь якого бльоку разом з Московщиною було б рівнозначне з прийняттям російської гегемонії; а це раніше чи пізніше привело б до повного уярмлення України, як це завжди бувало в минулому: вистачить порівняти стан України в момент підписання Хмельницьким Переяславського договору і за Кирила Розумовського, або рік 1921 з роком, напр., 1933. З цих міркувань, для нас, концепцію Керенського належить відкинути, не вдаючись навіть у якусь глибшу її аналізу. Натомість перед чужинцями, навпаки, мусимо з усією енерґією і ужиттям найрізнороднішиx арґументів і доводів безоглядно її поборювати, про що ще мова буде далі.

4) Існування непов'язаних між собою суверенних европейських держав, які лише входили б до світового наддержавного організму. Цю концепцію належить відкинути без особливої арґументації, бо хоч сама по собі вона ніби задовольняє вимоги вільнолюбної нації, але сучасні обставини накладають обов'язок шукання серед чужинців приятелів і спільників, що, зрештою, і є завданням зовнішньої політики кожного народу.

Синдикати, інтервенції, парадокси

Брюсель, у вересні 1947.

Бельґійські залізниці бездоганні. До певної міри перевищують середньо-европейські, скажімо, чеські. Хоч тарифи досить високі, зате вигоди подорожі це компенсують. Брюсель сам по собі не робить надзвичайного враження. До Праги йому далеко. Правда, треба визнати, що місто модерне, вулиці широкі, в центрі досить чисто.

В Брюселі найвизначнішим українцем вважають інж. Андрієвського, який був дотепер головою українського допомогового комітету і має особисті значні зв'язки і впливи серед урядових кіл. Тепер, одначе, він вийшов з комітету і, коли допомагає кому, то цілком приватно. А шкода...

Справами наших робітників відає в Брюселі міністерство праці, що підписало контракт з американською владою. Кількакратні інтервенції в міністерстві з приводу порушення договору бельґійською стороною — не мали успіху. Відповідний референт, що особисто підписав контракт пояснює ситуацію безсилістю уряду. У Бельґії тепер ведеться акція удержавлення копалень. Проти того дуже енерґійно бороniться так звана Федерація копалень. Це об'єднання всіх приватних власників копалень. Вона за даних умов всевладна і абсолютно іґнорує всі розпорядження влади. Федерація не допускає також втручання до цих справ національних комітетів.

Далі треба згадати синдикати, або професпілки. З визначніших можна назвати три: соціялістичний, що має найбільший вплив, християнський та комуністичний. Синдикати поруч Федерації є властивими господарями в копальнях і відають робітниками. Вони тут всевладні.

Для нас, українців найвідповіднішим є християнський синдикат, з огляду на походження більшости наших робітників з Галичини, або соціялістичний, який йде на великі уступки в переговорах з нами та обіцяє охорону. Український комітет довів переговори з християнським синдикатом до кінця, але через немічність нашого комітету пропаґанда за вступ до цього синдикату між робітниками йде кволо.

З соціялістичним синдикатом переговори ще провадяться. Зате комуністичного синдикату наші взагалі не беруть на увагу.

Дирекції копалень беззастережно слухають Федерацію та прислухуються до голосу Синдикатів.

Безпосередню опіку над робітниками ДП мають дві установи: Міжурядовий Комітет та ІМКА. Перший є в бельґійських руках і мало працездатний. Урядовцям бракує як охоти, так і розуміння справи. ІМКА вже розгорнула та заплянувала широку працю, хоч і розпочала її недавно. Останніми днями в її роботі також помічається якась охлялість, але треба сподіватись, що це тимчасове явище. Ще один чинник приходить на допомогу. Це національні комітети, а між ними також Українській Допомоговий Комітет у Брюселі. Він одначе, сьогодні є полем боротьби за впливи голодних на владу бандерівців і тому взагалі недієздатний.

Всі національні комітети об'єднані в т. зв. КОРЕС-і, спілці національних комітетів. Сюди входять: українці, поляки, росіяни, литовці, латиші, естонці. Найдіяльніші, як завжди буває, латиші. КОРЕС старається розвинути широку працю, але бельґійські урядові кола його досить гальмують.

Транспорти, які привозять сюди родин робітників, забирають звідси тих, що повертаються назад до Німеччини. Тих поворотців скупчують у переходовому таборі в Брюселі, в приміщенні тюрми, яка має назву «Petit Chateau». Мене дуже цікавило заглянути до цього осередку наших робітників і я знайшов собі привід для відвідин одного свого знайомого, що через хворобу повертається до Німеччини; бельґійці в очікуванні транспорту відіслали його до Пті Шато. Коли я зглосився в управі в'язниці, мене досить скоро впустили до середини, чого, як мені сказали, не буває. Я мав щастя, бо в той час тюрму оглядала комісія ІМКА. Мабуть сторожа не зорієнтувалась і порахувала мене за одного з членів, або думала, що... ІМКА навмисне привела з собою «прохача», щоб пересвідчитись, як його адміністрація буде обслуговувати.

Мене ввели в так зв. прийомну залю, що дуже нагадувала залю готелю (фойє) першої кляси. Вона дуже чиста та затишна. По кутках стоять пальми, по боках столики. Можна замовити пиво. Мій знайомий, викликаний з табору, дуже зрадів. Я приніс йому трохи харчів від товаришів: хліба, сала, овочів і цигарок. Найбільшою радістю для нього були листи від родини, які дійшли до копальні Шарлеруа, а звідки їх мені переслали. Говорив я з ним приблизно одну годину. Тут я довідався про те, що досі для нас, робітників є зовсім незрозумілим, та, мабуть, усій націй суспільності буде незрозумілим. Пті Шато поділена на дві частини: одна — це властива нормальна бельґійська тюрма для всяких злочинців, а друга — збірний центр для транспортів до Німеччини. Кожний робітник мусить перейти обидва етапи. У справжній в'язниці сидять два-три тижні. Мій знайомий був три тижні. Оповідає, що це було щось страшне. Тюрма дотримується всіх в'язничих приписів. Він був у залі, де перебувало 30 осіб, переважно злочинців. Заля дуже мала, вікна герметично закриті. Ліжка на два поверхи. Товариш мусів лежати над венерично хворим в повному розцвіті хвороби. Взагалі, тут знайдете всі заразливі хвороби, до туберкульози включно. На день тільки одна година прогулянки на дворі. Харчування для всіх замкнених однакове — бельґійська в'язнича страва, хоч вона й недостатня, але всеж таки краща, як в збірному центрі. У в'язниці маси блощиць, так що неможливо взагалі спати.

Після розмови з товаришем, я звернувся до управи тюрми, щоб мені викликали одного робітника з Німеччини, що саме сидів у справжній тюрмі. Це був музикант за фахом; він приїхав до Бельґії в надії, що буде працювати в копальнях, а крім того гратиме в якомусь ресторані. Добитись до нього мені коштувало три години заходів. Я мусів з усіма сваритися, добре, що знаю французьку мову. Мені всі рішуче відмовляли в побаченні на тій підставі, що з арештантами нікому не дозволено бачитись. Я все ж уперто твердив, що тут не йдеться про арештанта, що робітники безправно сюди попадають, вони не заподіяли злочину. Я навіть нахвалявся поїхати до міністерства. Зрештою мене привели до директора тюрми, а справа обернулась так, що й мене самого хотіли замкнути. Директор довго відмовлявся тим, що правила не дозволяють ніякого побачення, але нарешті виімково дозволив побачення на півгодини. Саме побачення зробило на мене жахливе враження. За ґратами переді мною стояла напівбожевільна людина, що шалено зраділа, побачивши чоловіка з того світу. Для мене п. М. зовсім чужа людина. Я його перед тим не бачив зовсім. Я боявся, що не буду мати про що з ним говорити цілих півгодини. Тимчасом справа набрала несподіваного вигляду. Я став читати йому листи (через ґрати), бо передати їх йому не дозволено. Тут сталось щось страшне. Жінка писала, що терпить біду та нетерпляче чекає виїзду до Бельґії. Діти також дописали кілька слів. На нього лист зробив прикре враження. Я думав, що він збожеволіє. Мене самого огорнув жах і розпука. Потім ми говорили про різні справи, щоб лише якось відвести увагу від прикрого переживання. Найприкріше мені було, що не дозволили мені віддати йому харчі, які передали через мене його товариші. Коли розмова кінчилась, він ніяк не хотів відірватись від сітки.

Ще довго в мені нуртували рефлекси від того побачення. Я знаю, що таке поступовання, наприклад, у американців, було б неможливе. Нам хочеться вірити, що всі ці епізоди нашої скитальщини згодом вийдуть із практики.

Яр. Максимович, юн.

Представник Трумена при Ватикані Тейлор прибув до Берліну. (ДЕНА)

Жиди в державному будівництві України

Свідчення відомого жидівсько-українського діяча Арнольда Марґоліна

Арнольд Марґолін «Украина и политика Антанты». (Записки еврея и гражданина), издательство С. Ефронт, Берлин. (Рік видання не зазначений).

Відомий політичний та громадський діяч, Арнольд Марґолін, що з осени 1917 року близько стояв до українського визвольного руху, а пізніше був членом дипломатичної місії у Франції, а потім в Англії, у своїй книжці: Україна і політика Антанти», докладно схарактеризував взаємовідносини України з державами Антанти — Англії, Франції та Сполучених Штатів Америки. Крім того, тут є багато матеріялу і з тогочасної внутрішньої політики України, а зокрема жидівсько-українські взаємовідносини під час визвольних змагань в 1917-21 років. За словами самого автора, він ще задовго до революції 1917 року був у близьких і дружніх відносинах з цілим рядом українських громадських та політичних діячів, з яких багато відограло потім значну ролю у будуванні молодої держави. Широка ерудиція, обізнаність і не аби який розум автора, робить цю книжку не тільки цікавим, а й надзвичайно важливим документом гуманности і справжнього демократизму уряду УНР та Головного Отамана Симона Петлюри.

Коли після смертоносного урагану другої світової війни, ще не зникли залишки антисемітизму і людоненависництва, коли ще й досі поодинокі люди проявляють найнижчі інстинкти малокультурности — ненависть до людей іншої раси, ми вважаємо за потрібне навести тут кілька окремих цитат з вищезгаданої книги, як свідчення про те, що український народ, коли він, бодай короткий час розпоряджався своєю долею, стояв на справжніх засадах демократизму і рівноправности усіх народів. Навіть у державно-політичному житті молодої України жиди, як громадяни цієї держави, брали активну участь. Вони одержали від українського уряду персонально-національну автономію, ще у той час, коли ні в одній країні західньої Европи національні меншинства таких прав не мали. А тому й не диво, що окремі люди жидівської національности, ще й тепер є щирими прихильниками українських визвольних змагань, як справедливої вимоги кожного поневоленого народу.

1. Про початки українського руху, автор вищезгаданої праці пише:

«... Мені здавалось, що до державного будівництва України, повинні бути покликані всі живі сили, які були у її розпорядженні, — усі народи, що жили на її території. (Стор. 51).

«На жаль, партії всеросійські, як і частина жидівських національних партій, не вважаючи вже на наявний факт існування у той час України, як окремої держави, продовжували уперто дотримуватися своїх колишніх теоретичних — «построєній в області государственного устройства Россії». (Стор. 52).

«Незалежно від усіх цих загальних міркувань про те, як створити взаємний зв'язок і співпрацю поміж народами України, я знаходив такого роду політичне спілкування питанням життєвої конечности для жидівського населення. України». (Стор. 55).

«Правда ж полягала в тому, що з часом проголошення України самостійною державою, жидівство поділилось на два табори. Жиди-асимілятори зайняли позицію явного неспівчуття і неґативного ставлення до самої ідеї утворення окремої української держави. Навпаки, національно настроєне жидівство, а особливо сіоністи і територіялісти, що прагнули створення жидівської держави, не могли не співчувати таким же прагненням українського народу». (Ст. 56).

2. Про свою державно-політичну діяльність автор цитованої книги пише, що він був вибраний членом Державного Суду і — «кількість одержаних мною голосів свідчило про повну відсутність антисемітизму серед членів Центральної Ради». (Стор. 61).

Після повстання у липні 1918 року, Директорія та її перший уряд вирішили послати делеґацію у Ясси, де вже з'явився французький консул Єнно. У склад тієї делеґації, поруч з іншими делеґатами-українцями був вибраний і Арнольд Марґолін та Мацієвич. (Стор. 75).

«У зв'язку з потребою послати закордон дипломатичну місію, виникло питання про призначення мене товаришем міністра закордонних справ та про мою поїздку за кордон». (Стор. 103).

«В складі міністерства був, ще також проф. О. О. Ейхельман, згодом товариш міністра,... фахівець міжнародного права». (Стор. 105).

«Але рішучим для мене були ті обставини, що йшлося про мою працю в самому міністерстві лише протягом 2—3 тижнів для знайомства з складом закордонних місій і завершення їх організації, після чого я повинен був виїхати до Одеси, для переговорів з французьким військовим командуванням, а потім — у Париж, як член Української делеґації при конференції миру»... «Така робота здавалася мені найбільш для мене приємною тому, що я вірив у неминучість допомоги Західньої Европи. І я взяв на себе в перших числах січня запропоноване мені становище з доброю вірою у можливість швидкого одержання цієї допомоги». (Стор. 105).

«Уже при мені відбулося призначення відомого жидівського історика і публіциста, д-ра М. Л. Вишніцера, секретарем дипломатичної місії в Англії, як людину, що знає кілька чужих мов...». «Я рекомендував молодого лікаря, д-ра Захри, відомого мені з його роботи в жидівській теоторіяльній організації. Його зарахували у політичну секцію паризької делеґації. Нарешті, із жидівської молоді були призначені в склад закордонної місії студенти Кулішер, Рабінович і Ґлузман». (Стор. 107).

«Міністром жидівських справ, тоді призначили пийлей-сіоніста Ревуцького». (Пізніше — П. Красний).

3. Про взаємовідносини українського уряду з жидівським населенням Арнольд Марґолін пише, що під час повстання Директорії — «на багатьох будівлях і стовбах в Обухові (і взагалі по шляху яким ми їхали), були розклеєні відозви Директорії. Я сам читав кілька таких відозв і можу засвідчити, що у них закликали населення дотримуватися порядку і поваги до чужого життя і власности. «Жиди наші брати!» — гласили ці відозви. Далі зверталось увагу на всю ганебність погромів царських часів і на те призирство до Росії, яке вони викликали у других народів, що населюють Україну. Тон відозви був переконливий, а головне — вони були написані простою, зрозумілою для народу, мовою і віяло від них теплом й щирістю. Безумовно, у Директорії були найщиріші наміри не тільки усунути убивчі для повстання і його цілей анархію та погроми, але як тільки можна забезпечити мирове та дружне співжиття усіх народів на засадах повної рівности». (Стор. 87).

14 грудня гетьман підписав зречення і зник із Києва. Швидко після цього у Київ увійшли переможні війська Директорії, а вслід за тим відбувся урочистий в'їзд і радісна зустріч населення самої Директорії. Горячу задушевну промову від імени жидівської общини виголосв при цій зустрічі Н. С. Сиркин. Ентузіяст відродження українського народу, він розумів тотожні прагнення України до вільного національно-державного існування».

«... П. Красний брав у цей час участь в обговоренні і рішенні урядом усіх питань на правах члена кабінету з рішаючим голосом. У цьому виявлявся і справжній демократизм уряду... і його щире бажання завжди слухати голос жидівства, хоч би із уст скромного, тихого, але стійкого і мужнього Пинхуса Красного». (Стор. 194).

4. Про Голоовного Отамана Симона Петлюру Марґолін пише:

«... Я,... не тільки не знав у той час С. В. Петлюру, але навіть ніколи його не бачив, бо він жив останніми часами в Москві. Перша моя розмова з ним відбулася значно пізніше, у листопаді 1919 року, а ще ближче я пізнав його лише в грудні 1920 року, під час мого триденного перебування у Тарнові». (Ст. 69).

«Знову, і на цей раз у Вінниці, мені не судилося познайомитися ближче з С. В. Петлюрою, бо він поспішав на фронт. По зовнішньому ж вигляду він зробив на мене враження дуже здібного, сміливого і в той же час милого і доброго чоловіка». (Стор. 127).

«За ті три дні, що ми провели у Тарнові я тричі бачився з Петлюрою. Його тверезі державницькі погляди, безмежна любов до України, уміння орієнтуватися і чітке знання всього, що відбувалося закордоном, на цей раз виявилися ще рельєфніше, ніж під час зустрічі у Кам'янець-Подільському. Він ніби виріс. Усі муки, що випали на долю цієї людини, різні обвинувачення, свідомість великої відповідальности, загартували його. Він продовжував стояти на своєму посту». (Стор. 263).

5. Погроми жидівського населення. Боротьба з погромами Українського уряду.

«З розвитком успіху большевиків на українському фронті ріс розвал української армії, який досяг свого апогею при її безпосередньому відступі з Вінниці до Кам'янця-Подільського. Почалися страшні, жорстокі, лютневі та березневі погроми... До Мацієвича і до мене, почали звертатися різні жидівські делеґації із погромлених місць. Наше становище було кошмарне... Ми кидалися від телеграфного проводу до французького командування, відбували наради з Ґрековим. Вважаю своїм обов'язком засвідчити, що Ґреків був щиро пригніченим і не менше нас клопотався і вживав залежних від нього заходів. Він поспішив на фронт, видав наказ про притягнення до військового суду і розстрілу погромників...». (Стор. 125).

«Наше чисте діло вимагає чистих рук!» — Виголошують Петлюра і Юнаків та вимагають передавати під суд усіх погромних аґітаторів, як державних зрадників». (Стор. 276).

Подавши цілий ряд доказів боротьби українського уряду з погромниками, Арнольд Марґолін пише, що — «закордоном куди більше знають про погроми «Петлюрівців», ніж погроми Денікінської армії, не зважаючи на те, що другі і кількісно і якісно значно перевищують перших». (Стор. 315).

«Також дуже мало відомо закордоном про погроми червоної армії, що почалися після занепаду дисципліни в її рядах на Україні, про жахливі звірства червоної кінноти Будьонного». (Стор. 316).

«Подібно до того як ми, жиди, справедливо скидаємо з себе відповідальність за всі діяння комісарів-жидів і за підлі вчинки тих жидів, які брали участь в роботі большевицьких «чрезвичайок», так і український народ має повне право зректися своїх покидьків, що заплямували себе погромними злочинами. Нехай серед українського народу є 200, 300, 500 тисяч злочинців-погромників, але цього не можна поширювати на всіх 30 з лишнім мільйонів корінного українського населення. І коли ми кажемо: «усі українці — погромники», ми уподобляємося тим, хто запевняє, що «всі жиди — большевики». (Стор. 321).

6. Жидівсько-українські взаємини закордоном. Арнольд Марґолін пише:

«Я прочитав доповідь у проф. Забернґайма в Берліні про Україну і українсько-жидівські взаємини. На цій доповіді були присутні представники різних напрямків жидівської громадської думки в Німеччині, від д-ра Натана до д-ра Струка, відомого сіоніста, включно. Потім я мав розмову на ту ж тему з д-ром Гантке». (Стор. 202).

«Вістка про те, що в Англії утворилася так звана «федерація українських жидів» на чолі з д-ром Іохельманом, викликала велике задоволенння українського уряду. Такі ж спеціяльні організації для жидів-вихідців з України, є тепер у Сполучених Штатах Америки і, наскільки я чув, в Палестині».

«Спокійне і об'єктивне ставлення Занґвіля і Люсьєна Вульфа до українського визвольного руху, їхнє уміння відділяти все зле, нечесне і злочинне від усього того, що є чистим і не заплямованим джерелом цього руху, даючи належну оцінку одному і другому, створило велику популярність цих імен серед кращих представників української інтеліґенції та уряду». (Стор. 224).

7. Зробивши докладний аналіз українсько-жидівських відносин під час визвольних змагань українського народу, підходячи до висновків, Марґолін пише, що «секретар дипломатичної місії УНР в Лондоні д-р Вишніцер 29 листопада 1920 року у своїй заяві про звільнення писав, що він залишає службу, зберігаючи глибоку симпатію до українського народу в його боротьбі за свободу і віру, в те, що ідея мирного співжиття українського і жидівського народів на вільній українській землі здійсниться у найближчому майбутньому. Заява кінчалася виявом певности, що ідеали демократії і ґуманности переможуть і послужать справі розвитку української держави». (Стор. 268).

«Оглядаючись назад, я не тільки не жалію великої затраченої праці протягом трьох років свого життя, що я віддав їх на службу Україні, а вважаю, що виконав свій обов'язок **громадянина України і сина жидівського народу.** І якщо у майбутньому знову з'являться відповідні умови, при яких буде потреба у моїх силах на справу будівництва України, де я провів кращі роки свого життя і де живуть $3^1/_2$ мільйони жидів, то я знову не відмовлюсь від роботи і не буду посилатися на те, що я вже відбув свій громадський обов'язок». (Стор. 269).

«Коропчевський у своїй останній книжці каже, що він радив у свій час Керенському передати до суду Миколу II, при чому висловив свою готовність і бажання взяти на себе його захист.

Я особисто відмовився б і від цього захисту, як не міг би захищати і Денікіна, хоч і не вважаю його ні організатором, ні надхненником погромів. І Микола Романів і Денікін — яскраві носії антисемітизму, явні реакціонери. Але я ніколи не відмовлюся від захисту тих, хто стояв на чолі українського руху». (Стор. 338).

8. Цікаві думки Арнольда Марґоліна про українську мову. Він пише, що — «українська мова була в уяві багатьох таких обивателів сільським діялектом, якими говорять мужики. Таку ж уяву про французьку мову, мали, між іншим, мешканці міст Франції, виховані на культі і мові Риму, в дні приналежности території сучасної Франції до Великої Римської Імперії. І хто б міг у той час повірити або передбачити, що на руїнах римської держави і римської культури виникнуть нові держави з новою культурою? Хто міг чекати від «варварів», що населювали тоді брітанські острови, що вони дадуть світові Шекспіра? З того часу Лютеція стала Парижем і взаґалі багато що під місяцем змінилось. **І як непереконливо, пообивательськи звучать усі ці розмови про те, що Україна не може існувати без Великоросії, що Великоросія не може існувати без Чорного моря».** (Ст. 57).

«Питання про українську мову служить улюбленим предметом для всяких обивательських дотепів. Мені мимоволі згадувалися глузування над жидівською розмовною мовою... І я ясно уявляв собі, який біль і образу повинні були викликати знущання над українською мовою серед свідомих українців». (Ст. 58).

Протягом квітня і травня я брав лекції української мови і скоро запевнився у тому, наскільки ця мова багата і гнучка». (Стор. 63).

9. Про свою зустріч з хором Кошиця, Марґолін згадує так: «По дорозі до Англії я зупинився в Таазі..., якраз в день мого приїзду відбувся в цьому місті концерт українського хору під орудою Кошиця. Успіх концерту був великий. Тяжко описати захоплення публіки... ніяка дипломатія, ніякі арґументи хочби і найхитріше сплетені, не могли б мати такої переконливої сили, як ця розповідь у звуках...». (Стор. 207).

Усе це короткі фраґменти, що ні в якій мірі не вичерпують змісту цієї, справді доброї, книги про взаємини України з іншими народами в період визвольних змагань.

О. Ст.

Нещодавно урочисто посвятили нову жидівську божницю в Дібурґу. Директор американської влади для Гессії, Ньюман, виголошує з цієї нагоди промову. (ДЕНА)

ПОВІДОМЛЕННЯ

Головна Управа Спілки Українських Журналістів подає до відома всім українським журналістам, що Установчі Загальні Збори Філії Спілки Українських Журналістів на Горішню Баварію, з осідком в Мюнхені, відбудуться в п'ятницю 3 жовтня ц. р. о 10-ій годині в приміщенні ОПУЕ в Мюнхені на Розенгаймерштрассе 46а/I.

Участь всіх членів СУЖ, що проживають в Горішній Баварії обов'язкова. Інші українські журналісти, що ще не є членами СУЖ, можуть прибути як гості і там одержати потрібні анкети, щоб оформити своє членство в СУЖ.

За Головну Управу СУЖ:

Д-р С. Росоха (заст. голови) Проф. Ю. Степовий (ген. секретар)

СПОСІБ НА «СОБОРНІСТЬ»

Наші політики, суспільники, «тихі» й ревні діячі на народній ниві» та всі інші люди доброї й злої ламають собі голову над поважною проблемою наших днів — соборництвом. Як знайти успішну рецепту, щоб усіх «східняків» і «західняків», «наддніпрянців» і «наддністрянців», «польських українців» і «совєтських українців», «старих еміґрантів» і «нових еміґрантів», «ґреко-католиків» і «латинників», «православних польських» і «православних липківців» та «часів Генерал-Губернаторства» злити в один моноліт української нації? Бо соборництво ніби є, а його немає. Про соборництво почуєте при кожній нагоді — у приватних розмовах, при чарці самогону, чи кухлі пива в кооперативі, на академіях, зібраннях, з'їздах, нарадах, конференціях, на проповідях у церкві, в молитвах, піснях, про нього прочитаєте в книжках, журналах, газетах демократичних і «демократичних», ліцензійованих і підпольних. Виходить, на словах воно є, на ділі його немає.

Але, здається, мені вдалось знайти рецепту, як із цих різних складників зробити шляхетний амальґам української нації. Свій винахід хочу опатентувати. А цей винахід підказало мені життя. Під час своїх поїздок по таборах українських ДП я завважив одне цікаве явище: всякі різниці територіяльного походження, поглядів, ментальности, мови, релігії затрачуються, коли українці різної шерсти й масти знайдуться на керівних постах у таборовій кухні, чи магазині. Тут втихають спори, тут цвіте ідеальне співжиття й співпраця, соборництво в найчистіших, найшляхетніших формах, про яке не снилося навіть філософам. Консерва, шніцель, тоборова зупа й сос об'єднують, цементують усіх українців в один моноліт.

Ото ж коли в вашому таборі виникнуть якісь непорозуміння між різними породами українців, не гайте часу: найзапекліших провідників окремих груп зловіть та — в кухню, або магазин! Можна спробувати й у кооперативу, хоч із меншим успіхом. Зараз царитиме в вашому таборі «згода в сімействі, мир і тишина», а ваш табір буде зразком соборництва, хоч вам за свій патріотизм прийдеться заплатити певною кількістю кальорій. Але, чого людина не принесе на жертовник батьківщини й нації?

Ве-Бе.

ПФОРЦГАЙМ — НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТАБІР

Який місяць тому прибув нашій еміґрації ще один табір, на цей раз у Букенберґ-Касерне, в Пфорцгаймі, на шляху Франкфурт — Карльсруе — Штутґарт. — Сам Пфорцгайм, світової слави місто прикрас, золотарів і годинників. Сьогодні на 90% у руїнах. Місто справді вимерло, цілі квартали й дільниці — одне знищення, людей майже не видно. З останнього налету в лютому 1945 р., коли Пфорцгайм «викінчили», ще й досі лежать під горами звалищ небіжчики і повтикані у ці звалища дерев'яні хрести, нераз з прізвищами цілих родин; вони накидають кожному, хто йде до українського табору вимерлими «вулицями», своєрідний настрій. Ці хрести, наче перестрога куди може довести народ сфанатизований, однопартійний провід...

Але ось за містом вулиця пнеться вгору між дерева й кущі і перші цілі будинки кажуть відітхнути легше. До Букенберґ-Касерне доволі далеко, треба перейти все місто руїн і згори ще нераз є нагода кинути оком на те, що було колись Пфорцгаймом, а сьогодні нагадує Помпеї, Ніниву чи інші розкопки.

Сам табір в Букенберґ-Касарнях приміщений на горі і доходите до нього чистою доріжкою. Табір має число 693а, оточений добрими залізними штахетами і майже незаторкнений війною, що так шаліла поблизу. Доки прибули сюди українці, мешкали тут поляки, а потім побували в касарнях американські вояки і може тому приміщення табору чисті, в доброму стані — шість великих бльоків стоїть довкола осередньої площі.

Тепер у таборі 1200 українців. Це частина українського табору з Карльсруе, який зліквідовано під перехідний табір для еміґрації до Франції. У Карльсруе залишилося всього коло 150 українців для керування цим перехідним табором, решта, з головою мґр Романом Сеньковим, переїхала (котрий то вже раз?!) сюди і — як звичайно — почала на новому місці організовувати життя. Так 20 серпня ц. р. народився ще один український табір, а хоч масу таборовиків творить дуже різноманітний, зібраний з різних польських таборів елемент, серед якого справді малий відсоток інтеліґенції, життя таки створилося, і скриплячи та підскакуючи по колодах і перешкодах, «таборовий віз» іде. Дуже добре повітря, спокій, можливість дістати овочі чи городину, врешті, широкі можливості приміститись — це плюси табору. Мінуси — брак змоги заробітку, віддаленість від центрів і врешті, — ще б то їх не було! — свої таки незгоди...

Але табір працює. Молотки стукають, авта звозять дрова, з кухонь тягне пахощами юшки. Народня школа, дитячий садок, греко-католицька (парох о. Чопей) і православна (парох о. Бурко) церкви розпочали працю. Кілька днів тому відкрито в ґаражі, вклавши чимало праці, власний театр; на дошці з написом «У. С. К. Зоря» біля площі можете прочитати про найближчі змагання в футбол. Пласт табору має 60 членів і теж працює, а в кооперативі продають яблука, пиво, книжки й газети.

Новий український табір впорядковується й починає жити. Правда, нам жалілись трохи на поліцію і якийсь з поліцистів зазначав нашому кольпортерові, щоб «не рипатися сюди з «Неділею», — але це прийняли ми на рахунок перевтоми поліцистів, що на новім господарстві мають завжди багато роботи. Зрештою в того ж таки кольпортера самі поліцисти розкупили 20 штук «Неділі», а 100 дальших штук мешканці табору просто розхапали. Засумували за «Неділею» — казали щиро, дарма, що комендант поліції з-під ока дивився за ними. Та це вже така його вдача і в Пфорцгаймі вона не змінилася.

А. Курдидик.

НА ПЕРШОМУ ЕТАПІ ДО — КАНАДИ

Три години їзди автом і ми висіли в переходовому таборі в Штутґарт-Фаербах, Фляндерн Касерне. Це, мабуть, «перехідняк» на цілу Вюртемберґію-Баден.

Давніше був це польський табір, тому й обслуга вся польська. Ми зголосилися до керівника еміґраційних справ п. Віктора Стома. Керівник прийняв нас ввічливо. Зрештою вся обслуга тут дуже ввічлива. В кімнатах зараз пізнати, що це еміґраційний переходовий табір, звідкіль запроторені особи ідуть в незнане, шукаючи притулку, де б можна хоч при тяжкій праці спочити, та заспокоїти нерви і спокійно споживати чесно запрацьований шматок хліба.

По стінах різні написи та малюнки. В одній кімнаті написано: **Бельґія, 10. 6. 19477 р.**, а далі **видніють намальовані** фабрики та шахти. В іншій кімнаті — краєвид Бразілії. Далі: **корабель везе ДП до Бразілії. Ще в іншій кімнаті ба**чимо на стіні напис: Канада. Намальовані також пилки і сокири та лісоруби. Один одного заохочують: «Пане докторе! сягайте сокирою трошки нижче, більше з розмахом, сміливіше, не скрадайтеся, це перо — то виріб індустрії 20 століття із канадійської сталі, воно так скоро не поломиться». Не бракує тут і літаків з тризубами, що також везуть запроторених осіб за океан...

Нас покликав представник фірми, що набирає робітників до Канади. Переглянув анкети, змірив кожного з ніг до голови, провірив анкету і написав, що погоджується прийняти на роботу. Маємо ще переходити скрининґ та одну лікарську комісію, що дасть остаточне рішення, хто поїде до Канади, а хто ні.

Вже місяць минув, як ми чекаємо на комісію. Кожного дня чуєте в коридорах:

— Кому хліба, кому оселедців, кому масла, ковбаси, овочів!

Оце так другий транспорт робітників до лісних робіт у Канаді «чекає комісії». Хлопці сидять, грають у карти, читають часописи, вигріваються на сонці. Щодня бігають до пана Стома і питають, коли буде комісія.

Мене цікавить скільки туди виїхало людей, та якої національности. Містер Стом ввічливо подав статистичні дані за час існування цього переходового еміґраційного табору. Тут читаємо таке:

Першим транспортом до Бельґії 10. 6. 47 р.: виїхало поляків 517, естонців 71, **українців 70**, росіян 7, юґослов'ян 5, литовців 2, мадярів 1, штатенльосів 1. Разом 674 особи.

Першим транспортом до Канади виеміґрувало 16. 7. 1947 р.: **українців 109**, поляків 97, литовців 36, латишів 36, естонців 18, білорусинів 8, штатенльосів 3, жидів 1. Разом 308.

Другим транспортом до Бельґії виїхали 24. 7. 1947 р.: поляків 88, **українців 57**, литовців 22, росіян 13, латишів 13, юґослав'ян 9, білорусинів 3, естонців 2, вірменів 2, болгарів 1, греків 1, мадярів 1, штатенльосів 1. Разом 213 осіб.

Другим транспортом до Бразілії поїхали 12. 8. ц. р.: **українців 83**, латишів 4. Разом 87.

Виїжджаючим родинам до Бельґії повідомляється, що мебля в Бельґії досить дорога. Її можна брати звідсіль, хто має. Жінок до Бельґії має виїхати 323.

Другий транспорт до Канади, що чекає на комісію, нараховує 320 мужчин, з чого буде коло 160 українців або й більше. З вище поданого бачимо, що наші українці є на першому або на другому місці. Українці не бажають їсти дарма лежачого хліба і не перебирають, але де тільки є можливість, зараз голосяться, щоб виїхати на чесну працю, і тим самим здобувати добре ім'я свому народові на чужині. Вони свідомі того, що тільки чесна праця принесе честь і пошану, як також краще майбутнє.

При цьому варто подати, що ІҐЦР з Еслінґену, Фабрікштр. 55, що полагоджує всі справи з афідавітами, від 8. 9. 19447 перенісся з Еслінґену також до цього табору і буде тут стало працювати,

Федчук Богдан

Група українських старих еміґрантів, вивезених з Ашафенбурґу.

Зміна в харчуванні ДП

Як довідуємося з вірогідних джерел, незабаром у харчуванні ДП мають бути деякі зміни. Проводи деяких українських таборів уже дістали розпорядження американської військової влади з 16 вересня ц. р. про те, що починаючи з жовтня, ДП переходять у харчуванні на новий стан, а саме: продукти для таборів ДП постачатимуть не маґазини війська чи ІРО, а безпосередньо німецькі господарські станиці, обмежуючи їх до звичайних у німецькому господарстві харчів та змінюючи деяку їх кількість.

Як виходить з розпорядку й доданих до нього таблиць, норма приділу для дорослих матиме 2.000 кальорій для звичайного споживача і доходитиме різними спеціяльними приділами аж до 3.600 кальорій для найтяжче працюючих.

Зрештою новий розпорядок визнає аж три катеґорії працюючих, а якщо досі всі катеґорії працюючих ДП діставали по 3.000 кальорій, то згідно з новим станом їх диференціюють точніше і, напр., урядовців та студентів зарахують до найнижчої катеґорії працюючих (щось коло 2600—2700 кальорій). Розпорядок уводить теж новий розподіл у харчуванні дітей, який розрізнює аж 5 катеґорій: від 0—1 року, від 1 до 3, від 3—6, від 6—10 і від 10—20. В останній катеґорії (юнаків) матимемо, отже, пересунення горішньої межі віку на два роки вище (досі 18 літ), з чого скористає ще поважна кількість нашої доростаючої молоді. **Норми приділу для дітей матимуть від 1.100 кальорій для найменших до 2.600 для доросту.**

У самому складі харчів будуть теж ґрунтовні зміни. Перш за все відпадуть, мабуть, з прохарчування всі типово-американські продукти, от: шоколяда, оріхове масло, кекси й овочеві соки (джуси). Переміни будуть теж у якості харчів, а кальорії будуть вирізнювані іншими, ніж досі, та типово німецькими продуктами (картопля, мука, мучні вироби). Хліб буде, мабуть, дорівняний до німецької норми 2100 гр на тиждень для нормального споживача.

Зрештою розпорядок не ставить ніяких суворих меж і дозволяє поодиноким таборам довести своє прохарчування до місцевих можливостей, зокрема ж не виключає допомоги війська чи ІРО на випадок наглої потреби.

А. К.

Ювілей д-ра Л. Цегельського

У Філядельфії в готелі Бенджемін Френклін зійшлись 50 осіб, близьких приятелів і знайомих д-ра **Лонгина Цегельського**, щоб вшанувати 50-річчя його громадської й політичної діяльности на рідних землях і поза нею.

Пам'ятковий обід на честь ювілянта відкрив тостмайстер д-р Павло Дубас. Він провів аналогію між типовим українським господарем, що ціле життя складає надбання своєї важкої праці для синів і внуків та соленізантом, що півстоліччя щиро працював для свого народу, все жертвуючи собою і своїми особистими користями для загального добра майбутніх поколінь. По вступному слові тостмайстер проголосив, що на пам'ятку цього ювілейного прийняття ініціятивний комітет передає ювілянтові портрет пензля відомого українського артиста-маляра, що недавно прибув до Америки, проф. Петра Андрусева. Відслонення портрета виконала панна Славця Рогач. Зібрані прийняли портрет гучними оплесками.

На всі ті промови відповів ювілянт дійсно зворушливою промовою, висловивши своє національне «вірую», свою любов, як до цілого народу так і до всіх його одиниць і свою віру перемогу в правду, у визволення України та в поворот до наших батьків, братів і сестер, до Києва і Львова, до наших стріх і наших церков, в яких ми хрестилися.

Канадійський часопис «Новий Шлях» повідомляє що стараннями вінніпезького відділу КУК відбулося в нещодавно в театрі Плейгавз святкове віче з нагоди 30-річчя відродження Української Державности. Учитель Іван Кирилюк, голова місцевого відділу КУК, провадив програму. В другій частині програми, голова КУК всч. о. д-р В. Кушнір представив присутнім достойного гостя, посла А. Глинку. Під бурхливі оплески півторатисячних зборів виступив посол Глинка на сцену і в тригодинній промові дав повний образ стану й умов перебування українців на скитальщині в Европі. Промову його переривано частими оплесками та чути було на залі й ридання, коли посол змалював жахливий стан матерів з дітьми в деяких таборах і нелюдське ставлення деяких командантів таборів до українських скитальців.

На закінчення дав посол Глинка заклик до збірки на Переселенчий Фонд скитальців і сам допомагав її провадити. Вплинуло на ту мету коло 3 000 долярів.

Музична школа в Ашафенбурзі

З почину культурно-освітнього реферату табору «Ляґарде», почне діяти з 1-им жовтня ц. р. Музична Школа під керівництвом дипльомованого абсольвента музичної консерваторії в Празі д-ра Евгена Цегельського. Школа матиме клясу скрипки (вестиме д-р Цегельський) і фортеп'яну (п. Ірина Масюк, абсольвентка консерваторії у Львові). Крім того будуть такі предмети навчання: теорія музики, сольфеж, гармонія, музичні форми, історія музики. Лекції скрипки й фортеп'яну відбуватимуться індивідуально два рази в тижні по півгодини. Кожний учень обов'язаний відвідувати раз на тиждень годину теорії музики.

До школи приймаються учнів від сьомого року життя без уваги на загальну освіту кандидата. Для вправ на фортеп'яні є в школі окрема кімната. Курс триває один рік. Збірні лекції відбуватимуться по дві години в тижні. За рік курсанти вивчатимуть основи теорії музики. Учні обов'язані складати такі оплати за навчання: вписове 5 марок; лекції скрипки, або фортеп'яну й теорія місячно 40 марок. Курс теорії для дорослих двадцятьп'ять марок місячно. Вписи в адміністраційному бльоці табору «Ляґарде» в домівці Мистецького Гуртка в днях 29-го вересня до 4-го жовтня, в годинах від 10—12 і від 3—5.

РЕЗИҐНАЦІЯ О. ПОПІВСЬКОГО

Як довідуємося, на останньому засіданні Української Національної Ради в Ашафенбурзі 11. 9. 47. обрано нову президію Ради на чолі з головою о. деканом Хрущем. Після довготривалих дебатів про справи кооперативи «Взаємодопомога» в таборі Артилерії Національна Рада ухвалила більшістю голосів ліквідувати кооператив і конфіскувати майно. В протест на цю постанову, член Національної Ради о. Попівський оголосив про свій вихід зі складу Національної Ради.

ПОЧАТОК АКАДЕМІЧНОГО РОКУ В ЕРЛЯНҐЕНІ

Українські студенти Ерлянґену розпочали новий академічний рік Богослужбою в церкві св. Боніфатія. Співав студентський хор. Після того відбулися святочні сходини Української Студентської Громади, на яких промовляв д-р Володимир Янів. Пополудні на спортовій площі влаштовано спортові змагання з участю студентів і таборової молоді.

На репрезентаційній вечірці зустрілися українські студенти з представниками чужинецького студентства, професорами університету й запрошеними громадянами. Хор «Трембіта» з Берхтесґадену дав концерт українських народніх пісень та творів українських і чужинецьких композиторів. У дружній атмосфері, при звуках доброї джазової оркестри, студенти й гості розважалися до ранку.

(-ків).

ДИВНЕ УБИВСТВО

Аґентство ДЕНА повідомляє з Касселю: Німець Еріх Кадуба задушив в кінці минулого тижня в лісі коло Фольксмарсгаузен свою кохану урядничку. Він дбайливо поховав трупа, поклавши його на килим і прибравши квітами. Далі він накрив тіло задушеної хусткою, а під голову поклав білу подушку. Замість хреста «сердешний» вбивник помістив табличку, на якій виписав своє незвичайне співчуття з приводу заподіяного і додав замітку, що його власний труп лежить 10 кроків далі. І дійсно тіло вбивника знайшли поблизу місця злочину — на гілляці.

В неділю 28. 9. 47. в залі табору «Ляґарде» відбудуться **загальні збори парафіян** Св.-Покровської церкви — **для** заслухання річних звітів та обрання нової Параф. Ради. Початок о 4 год. **дня.**

— В Каїрі вибухла холера, якої там не було від 1902 р.

— Головна управа французької соціялістичної партії винесла гострий протест проти страчення голови болгарської опозиції Петкова. — Брітанський уряд вислав до Софії гостру ноту в цій справі.

Америка говорить про вибори „Королеви краси". На світлині: дві найповажніші кандидатки на цей титул: міс Нью-Йорк і міс Алабама (праворуч). Остання здобула титул найгарнішої американки. (ДЕНА)

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

— Ірляндський прем'єр-міністр Рамон де Валера відлетів минулої суботи з Лондону до Парижу, щоб узяти участь в закінченні европейської господарської конференції. У результаті його розмов з членами брітанського уряду обидві сторони забажали влаштувати офіційні торговельні розмови між своїми країнами.

— Відомий американський журналіст і автор передових статтей в американських газетах Вальтер Ліпман прибув з Варшави на короткі відвідини до Праги.

— Магатма Ґанді, чехо-словацький президент Бенеш і сер Джон Бойдор, брітанський генеральний директор світової харчової організації, мають найбільші шанси як кандидати для цьогорічної нагороди Нобля.

— За співпрацю з ворогом засудили на смерть колишнього міністра військових справ китайського уряду за японської окупації генерала Є Пенґ. Засудженого вже стратили.

— З авґсбурґського табору інтернованих звільнили Бріґіту Франк, дружину колишнього генерал-губернатора. Бріґіта Франк живе в Нойгауз над Шлірзее. Вона не має права залишати свого місця перебування і відповідатиме ще перед німецькою «шпрухкамер».

— За останні два тижні ґессенська прикордонна поліція арештувала 6 000 осіб за намагання нелеґально перейти кордон до американської зони.

— Спільне командування американської армії і фльоти повідомило, що шеф турецького генерального штабу генерал Саліґ Омуртак з вищими старшинами фльоти прибудуть в жовтні з візитою до США.

— Головнокомандувач брітанських збройних сил віскунт фельдмаршал Бернард Монґомері, що перебуває на інспекції брітанської армії в Німеччині, мав минулої п'ятниці в будинку опери в Дюссельдорфі нараду з комендантами армій і сказав промову до вояків

— Експорт Великобрітанії осягнув в серпні 93,6 мільйонів фунтів стерлінґів, це значить 16,7 мільйонів фунтів менше як у липні. Наявні втрати брітанського торговельного балянсу піднеслися з 64,7 мільйонів фунтів в липні до 76,8 мільйонів фунтів в серпні. Уряд пояснює цей спад впливом робітничих відпусток.

— Едвард Еріо, президент французьких національних зборів і один з провідників радикал-соціялістичної партії, мав дати свою згоду, щоб (на випадок зречення Рамад'є) зайняти пост французького прем'єр-міністра. Ліві кола французьких соціялістів сподіваються в листопаді кризи уряду. Як відомо, Еріо — завзятий ворог комуністів, але також і ген. де Ґоля, що втішається підтримкою Далад'є між радикалами.

— В Буенос Айрес заарештували 11 осіб запідозрених з готуванні замаху на дружину арґентінського голови держави Еву Перон.

— В Женеві вибрали минулої п'ятниці президентом міжнародного летунського товариства лорда Брабацона оф Тара, секретарем організації став Жан Блеріо, син першого летуна, якому вдалося перелетіти канал Ля Манш.

— Токіо переживає катастрофу повені. Вода залила минулої суботи північні передмістя Токіо після того як річка Накаф виступила з берегів. Від часу американських налетів — це найбільша катастрофа для населення японської столиці. Тисячі людей лишилися без даху над головою. 10 0000 утікачів з околиць міста загородили в'їздові вулиці. Обраховують, що згинуло 2 000 людей.

МИСТЕЦЬКИЙ АЛЬМАНАХ

Вже вийшов з друку і пішов у продаж альманах № 2 «Українське Мистецтво» видання Української Спілки Образотворчих Мистців. Зміст 1. Олекса Повстенко: Фрески і мозаіки Михайлівського (Дмитрівського) манастиря в Києві. 2. Михайло Дмитренко: На новому ґрунті. 3. Мистці про мистецтво. 4. Огляд виставок: 60 ілюстрацій і 4 кольорових репродукцій присвячених виставці Українських Мистців в Мюнхені. — Ціна альманаху 15 — н. м. Кольпортерам 20% знижки. Замовляти в Адміністрації «Українська Трибуна», Мюнхен 8. Фюріхштр. 53/II. УСА Зоне. Ґермани.

ТЕАТР і ФІЛЬМ

„Оргія" Лесі Українки в Театральній Студії Гірняка

Режисер студії **Олімпія Добровольська** вибрала до постави драматичну поему «Оргія» як клясичний твір, на якому студійці можуть навчитися слову, навчитися розкривати образи.

Перший раз в історії українського театру і літератури була виставлена ця прекрасна поема з «позитивним героєм», за яким журиться наша дійсність і з постатями в античних туніках, що втілюють сучасні поетці і нам болі і переживання.

Обточене, обдумане, багате українське слово звучить в цій поемі, розкриваючи глибокі, невмирущі образи. Відшліфовано, виразно, правильно звучить слово Лесі Українки в устах студійців. Відзначаються молоді майстри слова студійці Познякова, Чолган і Поченюк, виступ якого в «Оргії» був його дебютом в театрі Гірняка.

Незабутньо-мила була постать білявої Евфрозінії (акторка-студійка Ніля Безкоровайна), блакитна проста туніка якої підкреслила образ молодости, скромности, жертвенности. Прекрасно відповідала постать Антея (дебютант Поченюк), образові героя, а лукавий Меценас був наче опукло намальований актором Чолганом.

Витримані й художньо-скупі декорації Є. Блакитного та з смаком зроблені костюми давали настрій виставі, підкреслювали образи поеми. А проте почувається, що вистава «Оргія» ще не є прем'єрою театру, а є лише етапом праці студії. Опановано слово, але ще не опанований рух, — чи то жест, чи танок. Цікавий режисерський задум Добровольської ще не знайшов свого вивершення, студійці не досягли досконалости.

Міттенвальдівський табір на прекрасній виставці показав свою роботу за рік, а студія показала шляхи своєї творчої культурної праці, свої задуми і тенденції. — Чекаємо вивершення їх.

Л. Слобожанка.

ГАСТРОЛІ ТЕАТРУ «ОРЛИК» У МЮНХЕНІ

Берхтесґаденський драматичний театр «Орлик» уже знаний своїми попередніми виставами: «Суєта», «Мартин Боруля», «Мірандоліна», «Одруження» — загостив до Мюнхену з своєю останньою прем'єрою «Гість з Бразілії» та поставив її на таборових сценах Фрайману, Функкасерне і Ляйму.

П'єса «Гість з Бразілії» є покищо першою спробою до написання твору про життя нашої еміґрації в таборах. Автор п'єси Л. Самобут, інженер, що тепер мешкав у Міттенвальді і нещодавно виїхав до Бельґії, не написав фактично самостійний твір, а використав сюжет відомої комедії Т. Брадлена «Тітка Чарлея», перелицював її, переніс місце і обставини дії в умови нашого таборового життя, і створив, таким чином, злободенний, актуальний твір, сатиричне жало якого спрямоване проти різних недоліків, що мають місце по таборах: спекуляція, надмірне політикування, розпалювання ворожнечі, зловживання своїми посадами, крадіжки з склепів і магазинів тощо.

Поставник цієї п'єси в театрі «Орлик» режисер Т. Тодор дбайливо опрацював цю річ, загострив деякі сатиричні моменти, надав виставі жвавого, бадьорого темпу, завдяки чому виникає зацікавлення і вимагає непослабленої уваги. Були в режисерській роботі і певні хиби. Поставник не уник надмірного шаржування при створенні окремих образів і через це виконавці провідних ролей у деяких місцях скочуються до переграваня.

Поставник виступив у ролі селянина-таборовика Прохора Галушки, створивши яскравий образ діпіста, але все ж місцями переграваав та вдавався до непотрібного штукарства, що межувало з вульґаризацією.

Правдиву постать Максима Пемпеля, таборовика, що під виглядом маґістра чи доктора розгортає різні спекулятивні операції, майстерно створив В. Сторожук, подавши шукача легкої наживи і мисливця за афідавітами з сатирично-комедійному пляні.

З легким гумором грає редактора таборової газети О. Тимченко, досягаючи в окремих місцях справжньої майстерности. В ролі шофера УНРРА С. Мілянський здобуває великий успіх, показуючи героя — старого учасника визвольних змагань спокійним, розсудливим, зрівноваженим, досвідченим, що наочно бачить усі хиби сучасного еміґраційного життя та прагне до об'єднання всіх сил та залишення непотрібного політиканства.

З складною ролею Костя Олечива, що одночасно грає жіночу ролю тітки, успішно справився молодий артист П. Солоха, що виконав своє завдання з бадьорим піднесенням і завзяттям.

Також добре переводить ролю Євгена І. Миронович. Трохи слабший Микола — В. Голубинський.

Артистка Мілянська, граючи ролю справжньої тітки з Бразілії, не підкреслила основних рис, що характеризували б українське походження героїні. Натомість надто видвигнена шляхетність і легка погорда до своїх земляків-таборян роблять образ тітки подекуди штучним і неправдивим.

Катрусю, дівчину-таборянку Л. Забороніківна подає надто ніжною, тендітною, надмірно наголошуючи, що вихователі тримають її під суворим наглядом, цілком відокремленого від хлопців — випадок майже неможливий в умовах співжиття в таборових гуртожитках. Мокрина, вдова-таборянка виглядає в інтерпретації П. Тимченко надто комедійно. Артистка чимало перегpaє і вдається до непотрібного шаржування.

Цілком невірний образ Вероніки, українки-перекладачки УНРРА, створила Т. Глинська. В її виконанні вийшла постать якоїсь іноземки- а не українки, а штучні жести, поводження, інтонація, презирство, з яким вона дивиться на українських ДП ще підсилює невідповідність цього образу до молодої українки.

В основному задовільно справилися з своїми ролями М. Рейнаровичева (Настуся) і М. Матвієнко (ґросмайстер).

Загальне враження від вистави, не зважаючи на деякі недоробленості і поодинокі хиби у виконанні окремих акторів, все ж лишається позитивним. Основна ідея п'єси, добре підкреслена режисером — показати в карикатурному вигляді і засудити хиби, притаманні нашим таборовикам — непотрібне політиканство, паскарство, гонитву за легким заробітком, за афідавітами — добре розкрита і це надає виставі виховного характеру і дає підстави вважати, що їй, можливо, судилося стати початком нашої драматурґічної літератури з таборового життя.

Г. Л.

КОНЦЕРТ ІВАНА ПЕТРІВСЬКОГО

Вже перші порухи смичка свідчили про те, що перед нами — справжній мистець і віртуоз.

Іван Петрівський здобув музичну освіту у відомого професора музики Ауера, з рук якого вийшли світової слави сприпалі Хейфец, Полякін та інші. Ауер мав тільки високообдарованих учнів, до них належав і Петрівський, який крім високої техніки має ще те, що зачаровує слухача, полонить його душу, те чого не маючи од природи, важко, а то й не можливо виробити. Воно, звичайно, зветься приємним тоном, грою з почуттям і т. п.

Програма концерту дозволила солістові виявити всі якості свого таланту. З особливою довершеністю прозвучала Інтродукція і Рондо Капріччіозо Сенсанса. Скрипаль спромігся перенести слухача в сферу вищих естетичних почувань, які може викликати музика і саме скрипка в умілих руках.

Концерт Венявського, поданий з відповідною монументальністю і експресією, хоч іноді в першому Аллеґро Модерато відчувалась кволість звука, яка знижувала кольори і рельєф твору. Цьому, певно, спричинилася недостатня чутливість інструмента на нижньому реґістралі.

Ритмічне, соковите і чітке було Піццікато в «Гопаку» Мусорґського. Акомпаньямент п. І. Земан відзначався упевненістю, а головне почуттям міри.

Співачка п. Віра Петрівська (драматичне сопрано) уміє використати всю силу свого вишколеного голосу. Вона розуміє виконувані твори і відповідно та переконливо доносить їх до слухача. Особливо це помітно в «Айстрах» Лисенка. — Шкода, що наша громадськість не доцінює подібних концертів, вважаючи, що, коли в концерті немає хору, то й концерт — не концерт.

П. М.

Герой німих ґротескових фільмів Бустер Кейтон виступає тепер в паризькому цирку „Медраме". Коли він розповідає всі сміються — лише він один зберігає на обличчі поважну міну. (ДЕНА)

Хто ця дама в темних „шортах„ і ширококрисому капелюсі? Невже?... Так, це дійсно Ґрета Ґарбо під час своїх вакацій на Рів'єрі. (ДЕНА)

КОЖНОМУ СЛОВО

Лист Священного Синоду

Високоповажаний Пане Редакторе!

В «Українській Трибуні» ч. 69 з 14. 9. 47 р. вміщено статтю п. Вас. Пасічняка під назвою «Понтифікальна Еміґраційна Комісія і українська еміґрація», в якій сказано, що «Священний Синод Укр. Автокеф. Православної Церкви звернувся до Понтифікальної Еміґраційної Комісії в Римі з пропозицією встановлення співпраці обох Українських Церков на еміґрації в акції допомоги й переселення».

Через те, що це твердження розходиться з правдою, бо ані в постановах Свящ. Синоду, ані в його меморандумі до Понтифікальної Еміґраційної Комісії нічого не говориться про пропозицію співпраці обох Церков в акції допомоги і переселення, Канцелярія Свящ. Синоду просить про вміщення для спростовання разом з цим листом меморандуму Свящ. Синода УАПЦеркви на еміґрації, висланого до Понтифікальної Еміґраційної Комісії в Римі 22. 8. 47 р.

Штуттгарт-Цуффенгавзен, 18. 9. 1947.

Канцелярія Свящ. Синоду УАПЦ на Еміґрації.

*

Понтифікальна Еміґраційна Комісія в Римі.

МЕМОРАНДУМ

В наслідок другої світової війни в Зах. Европі, переважно на території Німеччини, опинились на еміґрації, між другими народами зі сходу Европи, й тисячні маси українського народу. Вивезені насильно, як і втікачі з власної волі, — ці люди не можуть повернутися на свою Батьківщину з відомих причин політичного характеру, між якими одною з важливіших є й те релігійне переслідування, яке має місце в рідному краю щодо Церков українського народу, однаково, як Української Православної Церкви, так і Української Греко-католицької Церкви.

Об'єднані, як один народ, спільною національною ідеологією і в теперішньому стані на чужині спільною недолею, українські скитальці, не зважаючи на різниці у віроісповіданні, творять одно ціле на еміґрації, мають спільні організації наукового, культурного, добродійного і т. п. характеру, між ними й Головну Українську Переселенчу Раду при Центральному Представництві Української Еміґрації, в якій співпрацюють і представники обох Церков Українського Народу на еміґрації: Греко-католицької і Православної.

В липні 1947 року організовано, з благословення Апостольського Престолу, Понтифікальну Еміґраційну Комісію, якої завданням є опікуватися переселенням скитальців в Европі, приналежних до католицької Церкви, в тім і католиків-українців. Це велике християнське діло допомоги вигнанцям в їхній тяжкій долі в ім'я засад християнської гуманности і релігійної свободи має, одначе, й поважну тіневу сторону, чого, можливо, не передбачали ініціятори християнського гуманного діла. А саме: Ватиканська акція організації переселення з Німеччини еміґрантів виключно католиків, а в тім і українських католиків, витворює посеред українських вигнанців, що складаються з православних і католиків, нездорові взаємовідносини, викликає ворожнечу, вносить розбиття, оскільки католики стали б у привілейованіше

положення, порівнюючи з православними, в питанні унормування дальшого їх життя на чужині.

З почуття свого християнського і національного обов'язку перед своїм народом, Свящ. Синод УАПЦ вважає за конечне довести про це до відома Понтифікальної Еміґраційної Комісії. Стоячи й надалі на ґрунті повної співпраці з українськими переселенчими організаціями, в яких нема різниць конфесійних, готовий, в міру своїх можливостей, всім українцям допомагати в їх тяжкій долі, Свящ. Синод УАПЦ просить також Понтифікальну Еміґраційну Комісію в захисті нею тих, хто страждає від наступу в світі антихристиянського фронту, не робити різниць поміж визнаннями християнськими в українському народі і в своїй помочі ставити нарівні всіх українців, жертв тоталітарного злочину.

(—) **Митрополит Полікарп**
Голова Свящ. Синоду УАПЦ
на еміґрації.

(—) **Єпископ Платон,**
Секретар Свящ. Синоду УАПЦ
на еміґрації.

„Де кум, а де коровай"...

Отак і з тим листом членів Видавничої Спілки «Наше Життя» в Авґсбурзі до голови Надзірної Ради В-ва проф. Н. Кибалюка, що його опубліковано в ч. 70 «Української Трибуни» (?!)

На сторінках нашої преси не рідко доводиться бачити і читати різного роду листи, в яких їх автори подають свої жалі і болі. Часто це відбувається в супроводі бажання кинути камінцем в того чи іншого адресата та похвалитися перед суспільством непогрішимістю і геройством в боротьбі за правду. —

Читаючи згаданий лист, доводиться з сумом констатувати: чи не піпали, часом, під цю спокусу й його автори?

Вирішили вони довести до відома суспільства про ту небезпеку, що загрожує його визвольно-творчим змаганням від речників та предтеч вже не чужого, а таки свого, українського деспотизму, тиранії й національного розкладу — проф. П. Феденка, проф. Л. Чикаленка та ред. П. Котовича. Випливає ця тривога та занепокоєння з факту виявлення в названих особах ознак соціялістичної ганґрени на бездоганно здоровому тілі українського суспільства... Точніше: марксівського світогляду, що примусив раптом вдарити на сполох і то в найбільший дзвін. А для того, щоб суспільство таки почуло — вжито найголосніших арґументів, які, на думку авторів, мусять викликати в суспільстві відповідну реакцію. Яку саме — догадатися не тяжко. Чи не зустрівся з нею свого часу, і то так само на пресовому ґрунті І. Франко, і чи не подібні ж мотиви її викликали?

Не був я ніколи, не є й тепер прихильником марксизму, як суспільно-політичної течії і не погоджуюся з її політично-філософічним наставленням у розв'язці суспільно-економічних та політичних проблем. Належу до іншого суспільно-політичного світогляду, що в практичному житті свого часу оформився в політичну течію народництва, а на українському ґрунті — української партії соціялістів-рев. (УПСР, чи українські с.-р.). До речі — течія, до якої свого часу належав, як один з активніших її членів і той на ім'я якого адресовано листа — проф. Н. Кибалюк.

Все це дає мені, можливо більше, не кажу — права, але змоги, вільніше й об'єктивніше забрати голос у справі того демонстраційного листа.

Автори листа, подаючи до відома суспільства про свій вихід із Видавничої Спілки, мотивують його і то досить докладно тим, що на сторінках «Нашого Життя» трапляються (до речі — треба таки правду сказати дуже рідко) статті соціялістичного чи то пак марксистського наставлення.

Хто ж вони — ті сівачі «деспотичних втручань» у видавництві часопису «Наше Життя»?

Гляньмо правді в очі. Гляньмо в минуле нашого суспільно-політичного руху, того саме, що підготовило ґрунт визвольним змаганням, на якому зросла українська національна-державна думка. Зазирнувши до нього — чи не побачимо в ньому постатей споріднених своїм політичним світоглядом з тими на кого автори листа хочуть сьогодні кинути камінцем ганьби. Та чи ж то ганьба йти тим же шляхом, яким свого часу пішли ті, перед пам'яттю кого клонять свої голови (а це без сумніву) автори листа. Адже ж ніхто інший як Леся Українка в товаристві з І. Стешенком були тими, що клали підвалини до організації марксистського руху в формі української соціял-демократії, теоретиком якого на українському ґрунті став видатніший економіст М. Зібер. Адже ж ніхто інший як Вол. Чехівський був тим хто зміг сполучити в собі марксизм, як доктрину розв'язки економічних питань з найінтимнішою сторінкою людського життя — віри і релігії. Чи не в тих же рядах української соціял-демократичної партії (чи марксизму) бачимо такі постаті, як Дм. Антонович (Муха), Вас. Сімович, Вол. Старосольський, Ольґерд Бочковський, зрештою самого С. Петлюру. Не кажу вже про І. Франка, що свого часу був близьким до того руху.

Минуле. А чи в тому минулому український соціял-демократичний рух чи отой марксизм на українському ґрунті був відмінним від теперішнього? А коли і був то чи не на користь **сьогодні** з його критичнішою ознакою?

Вишукувавши в ряд винуватців автори листа застерігають суспільство перед тим, хто ще напередодні великого зриву в Україні був одним з найактивніших його організаторів на шляху національно-державних змагань українського народу. Згадаймо його хоча би в часи, коли не в Авґсбурзі, а в Петербурзі провадив він «Наше Життя», як нелеґальний український орган визволення. Це ж той «пригвожденний» авторами листа — марксист-соціяліст проф. П. Феденко. А поруч — така небезпечна для суспільства та ідеї української державности людина — (теж марксист), що в часи національного відродження був міцною підтримкою в незабутній праці видавця «Ради», свого батька в тяжкі хвилини.

«Крутися батьку, мотай головою, а «Ради» не покидай». — Так гукав до батька Л. Чикаленко. І зрештою — третій «розбійник», що добре знає ціну сучасної практики — та вже не марксизму, а марксо-ленінсько-сталінського новотвору, якому низку років у скромній політичній праці протиставить світогляд українського соціял-демократа-державника. Отже світогляд, що сьогодні в тяжкій і завзятій боротьбі в світі зі згаданим новотвором. Світогляд, що викликав у авторів листа таке гостре застереження. Автори листа кидаючи камінці марксизму з відповідними коментарями певно забули, що практика політичного життя на українських землях провадиться не лише під згаданим гаслом «соціялізму» та «марксизму» в його новітній редакції, але й «демократії», навіть більше — «найдемократичнішого» ладу.

Отже... Чи не ризиковано сьогодні для тих, хто голоситься до рядів української демократії орудувати арґументами та методою, що їх вони — то в листі?

Щось інше — справа організаційних непорозумінь у видавництві чи редакції. Вони безперечно можуть бути і можуть бути, часом, досить дошкульними. Та й чи вільні від них бували навіть такі найповажніші органи видавництва, як згадана «Рада», чи «Нова Громада» чи які інші. **А чи звертався, скажімо, Е. Чикаленко, чи В. Семеренко, чи В. Леонтович, чи ще хто з листами до суспільства подібного змісту?**

А тимбільш, коли сьогодні маємо такий авторитетний орган журналістичного життя, як Спілку Українських Журналістів! Чи не доцільніше і чи не більш властивим був би, в даному випадку, шлях саме до цього органу? Але — в жадному разі не на шпальти преси — зі справою, в суті речі, глибоко-внутрішнього, організаційного видавничо-редакторського характеру.

Зрештою, знову щось інше, коли внутрішньо-організаційну справу використовувати в цілях дискредитації. В такому випадку, до всього вже сказаного, можна було б додати, хіба що, ще одно, а саме: чи все так ідеально і так вже все впорядку серед самих авторів листа, і чи не знайдеться, бува, у декого на їх білосніжній тозі якоїсь плямки, до якої хтось, часом, не схотів би поцілити камінцем?..

Аркадій Животко.

ГОЛОС САМОТНОСТИ

Не щастить мені у світі Божому. Був на рідній землі, працював тяжко в колгоспі, бо не любив підлабузництва та комуністичного ладу, не терпів неправди, а тому й не міг здобути фаху. Війна загнала на чужину. Працював до кінця війни у Фройденштадт — тепер це французька зона. А вкінці 1945 року перебіг сюди до американської зони і влаштувався на приватці. Тоді тут був лише польський табір, а поляки не приймали мене, кажучи, «пан походить з руської України». Та довелось жити тут на приватці в Етлінґені і далі. Наші люди живуть у таборах, як одна сім'я і мають змогу чому-небудь учитись та працювати. А я наче обездолений. Живу сам серед німецького населення, що призводить до ще тяжчого смутку по рідному і дорогому нашому краю та за всім, що є рідне для нас. Я, нарешті, з приємністю прочитав у газеті «Неділя», що існує школа модерної сільськогосподарської техніки, яка дасть людині фах, потрібний у житті. Тільки не тішить мене те, що, мовляв, той лише має змогу вчитися, хто пройшов скринінґову комісію. Я ніколи не мав ДП і не проходив жодних скринінґових комісій, а тому, мабуть, і не матиму змоги вчитися в такій школі.

Не раз я запитував себе: чому я нещасливий, чому я терплю таку кару? Можливо тільки тому, що ніколи та нікому не говорив неправди. Що можна ще сказати? В мене невистарчає сил. Я ж такий українець, як і всі наші українці. Я вірю в Господа нашого, як це належить християнинові і на останку, я вірю в правду. Я не кладу скарги на Бога, бо за його силою я вирвався з комуністичного «раю» — це було найбільше для мене щастя. Але тут, на скитальщині українці уміють організувати життя. Також хотілося б і собі прилучитися до цього нашого середовища. А тому прошу вас дати мені пояснення: чи можу я хоч би на будь-яких умовах вчитися в цій школі та чи можна отримати ДП, якого я не мав, а живу з кінця 1945 року і по цей час на однім місці. Маю 29 років, самотній. Закінчуючи прошу: розгляньте моє прохання і, будьте ласкаві, дайте мені листовну пораду.

З пошаною Іван С.

Від Редакції: Цей лист, як і всі подібні, ми вислали Відділові Інформації ЦПУЕ з проханням — по змозі — задовольнити бажання Автора.

Пам'яти Друга

† ЗЕНОН БИЧИНСЬКИЙ

19 червня ц. р. в м. Ан-Арбор у штаті Мічіґен США по тяжкій операції помер заслужений український діяч, автор чималої кількости друкованих праць, основник пресвітеріянських українських громад у Европі, пастор **Зенон Бичинський.**

Народився Покійний 8. XII. 1880 р. в Галичині. Студіював у Львові, Берліні і в Канаді. Належав у краю до партії с.-д. і був співтоваришем у праці таких стовпів цього угрупування, як Микола Ганкевич, Лев Ганкевич, Симон Петлюра та інші. Еміґрував до Канади, де написав славну історію колонізації цього краю та відому новелю з життя канадійських українців «Журавлі на крилах». Від 1926 р. перенісся до США, де в м. Ан-Арбор заснував і редаґував українською мовою євангелицький журнал «Ранок». В 1928 р. виїхав звідти до Европи з своєю дружиною, відомою американською письменницею Анною Бичинською (з дому Курило) та двома дітьми, де пробув два роки, організувавши низку євангелицьких українських громад, головно в Галичині. В цей час редаґував у Львові український євангелицький журнал.

Діяльність Покійного позначається невтомною працею і гарячою любов'ю до свого краю; вони здобули йому велику популярність не тільки серед наших людей в Америці, а й громадянства чужонаціонального. З інших друкованих праць Покійного нашою мовою були переклади кількох англійських книг та розвідка про Івана Гуса. Американські й українські газети в США та Канаді присвятили пам'яті Покійного низку некрологів.

Із смертю Зенона Бичинського зійшов у могилу той шляхетний і чесний представник старої української еміґрації в Америці, що ні на хвилину не поривав зв'язків із рідним Краєм і все своє багатоцінне життя віддав на служення Йому. — **Вічна Йому Пам'ять!**

*

Безмежний жаль огорнув душу на вістку з Америки про несподівану смерть бл. п. **Зенона Бичинського.**

Всі мусимо вмерти, але жаль саме походить від думки про те, що люди таких високих, таких рідких громадських і особистих прикмет, як Зенон Бичинський, повинні були б в інтересах людства жити вічно. Ні зміни політичних ситуацій, ні географічні широти, під якими живуть ці люди, ні економічні чи інші обставини не переroджують їх духової істоти, і вони лишаються все ті самі, з тою глибокою вірою у вічну правду і з тим полум'яним запалом служити цій правді, який винесли з-під рідної стріхи.

Гарячий патріот, невтомний працівник на рідному перелозі, людина глибокої християнської моралі, Зенон Бичинський усе своє життя горів бажанням чимось прислужитися Батьківщині і своїм людям, виходячи з засади, що не тільки не роби іншим того, чого собі не хочеш, а саме роби їм те, чого собі бажаєш. І тому був для людей, що живуть далеко поза Батьківщиною, тою оазою, що так привабливо полонить зір у пустелі, тим божеським трунком, від якого, раз тільки його скуштувавши, не можна відірватися. Лагідність, простота, шляхетність, кришталева чистість думки і чину, якась сонячність, що промінювала з усієї істоти Покійного — все це мимоволі притягало увагу людей до нього, як до цілющого джерела.

І не дивно, що за час бурхливих пережить останніх десятків років багато дечого стерлося з пам'яти, — ніяк тільки не могло улягтися поривання до зустрічі з далеким Другом, про якого впродовж довгих років я не міг нічого довідатися. Іронії долі хотілося, щоб з моментом, коли нарешті я віднайшов його, прийшла вістка про його смерть.

Людина таких високих прикмет, як З. Бичинський, безперечно знайде за свої земні діла життя вічне по той бік таємної грані, а жити далі серед нас допоможуть йому ті деякі з його писаних творів, що ввійдуть, як джерело, в скарбницю наших знань.

Sit tibi terra levis, дорогий Друже.

Федір Дудко.

СУМНА ВІСТКА З ГОНҐ-КОНҐУ

Часопис «Новий Шлях» сповіщає, що у Гонґ-Конґу, в Китаї, 20 травня ц. р. спочив на віки від хвороби серця Олександер Якимович **Гриневич,** що народився 19 січня 1887 року, у Скваряві, в Галичині. Як військово-полонений, ще в першій війні, прибув на Зелений Клин, опісля до Манджурії, а далі до Китаю. Виїхавши з Харбіна, тримав постійно зв'язок з «Просвітою» в Харбіні та висилав їй свою допомогу грішми з Ганков, де разом з двома іншими громадянами творив український осередок. — Переїхавши до Шангхаю, де вже була зорганізована українська громада, вступає до неї та стає одним з активних її членів.

Перед останньою війною переїхав в Гонґ-Конґ, де його і застала війна. За час війни не мав жадного контакту з іншими місцевостями в Китаї, бо Гонґ-Конґ, як брітанська фортеця був відрізаний від Китаю, та згодом забрали його японці. Тоді його син-одинак загинув при захисті Гонґ-Конґу. В останньому з своїх листів він мріяв скоро дістати брітанське горожанство та вибратись в Канаду чи в Бразілію.

По покійному залишилася вдова п-ні Галина Гриневичева, що живе в Гонґ-Конґу, де загубила і сина і чоловіка.

28 травня ц. р. Українська Національна Колонія міста Шангхаю відправила в катедральному православному соборі панахиду по покійному, на якій були присутні члени колонії. Панахиду відправив о. Ілля Вень в асисті протодиякона о. Єлисея.

— Генерал Альберт Ведемеєр, особистий представник президента Трумена, повернувся з своєї інспекційної подорожі по Китаї, Кореї і Японії до Вашінґтону і склав звіт у Білому Домі.

Від Адміністрації „Неділі"

У відповідь на численні листовні запитання наших Читачів подаємо до відома умови передплати нашого часопису в европейських і заморських країнах:

Франція, Бельґія, Англія і США:

місячно	10 НМ.
квартально	30 НМ.
піврічно	60 НМ.

Всі інші країни:

місячно	15 НМ.
квартально	45 НМ.
піврічно	90 НМ.

Передплату німецькою валютою слід сплачувати ще перед виїздом за кордон, або потім за посередництвом своїх родичів чи земляків. У виняткових випадках висилатимемо часопис за кордон в кредит до часу можливости грошових розрахунків закордонною валютою.

«НЕДІЛЯ» ДЛЯ НАШИХ ПОЛОНЕНИХ

З таборових осередків наших військово-полонених в Англії дістаємо багато листів з проханням висилати «Неділю».

З уваги, одначе, на незалежність нашого часопису і зв'язані з тим фінансові труднощі, не можемо задовольнити великої кількости згаданих прохань.

Відкриваючи пресовий фонд «Неділя для наших полонених», просимо наших Читачів — людей доброї волі — складати свої добровільні грошові датки, на висилку часопису до таборів Великобрітанії, щоб як пишуть нам полонені: «голод рідного друкованого слова і туга за Батьківщиною і рідними були не так болючими».

Грошові перекази просимо надсилати на адресу Адміністрації «Неділі», з дапискою «для наших полонених».

Адміністрація.

РЕДАКТОР МИШУГА ПРО НАШУ ПРЕСУ

Редактор американської газети «Свобода» д-р Л. Мишуга на Загальному Зібранні З. У. А. Комітету в Нью-Йорку зачитав свій реферат у якому про «Зразки культурних досягнень нової еміґрації» сказав так:

Як би нова українська еміґрація не була вартісною, то звідки взялись би оті добре редаґовані часописи, що як гриби по дощі виростають серед нужди і розпуки? Та ж уже тут, в Америці, можемо оглядати різні еміґрантські часописи як: «Наше Життя», «Неділя», «Українські Вісті», «Час», «Українське Слово», «Українська Трибуна», «Український Шлях», «Нові Дні» і т. п. А є їх більше, включно з релігійними, театральними, пластовими, чи такими як «Політв'язень». Знов із книжкових видань проголошено вже давніше аж 55 різних назв клясичних і нових українських авторів. Усе це друкується і видається в таких обставинах, які характеризує звіт Центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині такими словами: «Належить ствердити, що технічні труднощі видання є такі великі, як може ніколи досі в усій історії українського видавничого руху. Ціла українська еміґрація має до послуг досі, тільки один дуже скромний лінотип і дві друкарні з ручним набором».

Румунський екс-король Керло прибув до Портуґалії після свого офіційного одруження з Маґдою Люпеску, яка перебула дуже важку недугу. На світлині — Люпеску в своїй кімнаті в одному з готелів Ріо-де-Жанейро. (ДЕНА)

Свіжістю, бадьорістю, красою віє від сумівок з Ландсгуту.

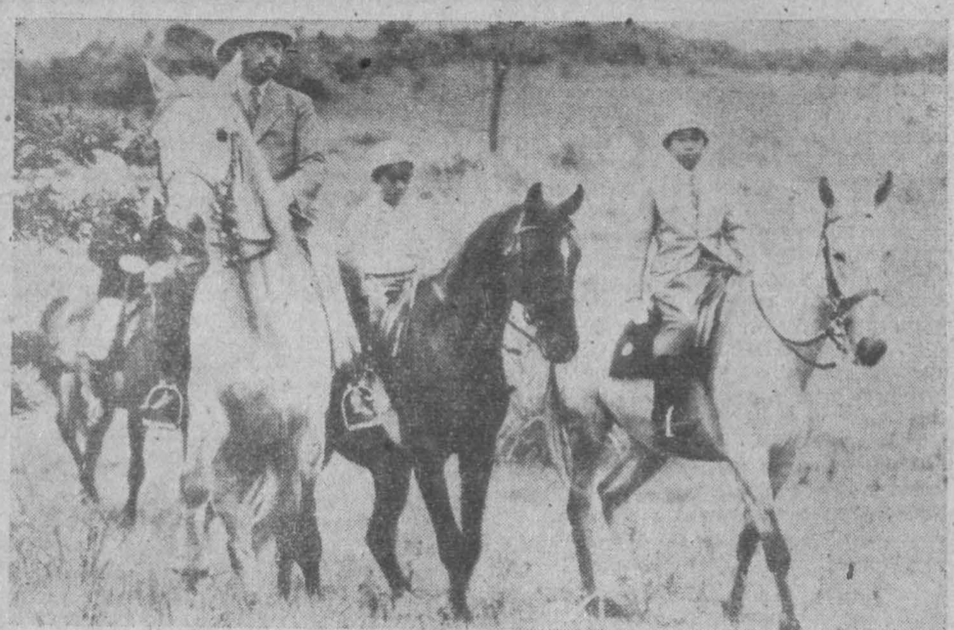

Великий аматор коней японський цісар зі своїми синами на прогульці. (ДЕНА)

Малий фейлетон

Казка про таборову відьму

Чого тільки про жінок не балакають! Скільки про них мудрого народ за всю свою історію сотворив та висловив те все в формі так званої народньої творчости!. А вже як згадати про казки, то майже ні однієї не знайдеться, де б не згадували лихим або добрим словом відьму, тобто істоту жіночого роду. Само ж слово «відьма» дуже симпатичне і мабуть не розуміють нащі жінки його справжнього значення, коли порівняння з тією істотою сприймають як глибоку образу. Відьма — та то ж колишній академік: лікар, психолог, аналітик, теоретик, практик і ще що хочете!.. Скаже вона слово — і все діється так, як вона захоче. Чоловік тільки стоїть ,рота розз'явить та дивується.

А в неї молоко від одного тільки погляду кисне; поки чоловік виспиться, а вона вже за сім земель злітає, корови в пелену подоїть і ляже собі тихенько та й ночі досипляє, немов би ніде й не бувала. Прокинеться чоловік — уже тобі й сметана, й молоко, й ще що хочеш.

Отаку б жінку тепер мати! І знарядь особливих не треба — добру мітлу їй та шкіряний попередник на молоко. І все. І не треба тоді до бауера на село ходити та за цигарку літр молока вимінювати. Спав би собі вранці, а молоко б само під столом стояло, кисло б собі чи в печі парилося.

Але уявіть собі, яка біда б настала якби наші жінки та всі відьмами поставали. Поперше, всі б чарувати почали. Перевели б увесь чоловічий рід ні нащо — на собак, на котів, на тхорів та на іншу всячину, що гавкає, нявкає, пищить, свистить і скімлить, за якими ознаками кого до кого треба відносити. А вже дискусію можна було б уявити! Або якби такі перевертні з'їхалися на з'їзд... ЦПУЕ та почали там провід вибирати. Собаки своєї, коти своєї а тхори своєї... Але й те ще не біда. А що з самими відьмами сталося б! Як би вони між собою коло німецьких корів помирилися: адже ж на кожну бідну корову припадало б щонайменше по десять відьом!..

Добре, що не всі жінки можуть відьмами стати!

Але деякі відьмами таки стали! Не вірите?

Будь ласка, факт.

В одному таборі, значить, був комендант. Хитрий, десь адвокатом служив, доктором його титулують. Злодіїв усяких захищав на судах, та так коло тих злодіїв навчився, що не дай Боже. Цей, кажуть люди, і самого дідька обдурить. Та й як воно було не повірити, коли дивись, злодіїв на судах захищав та від вини звільнив, а сам би себе не захистив? Хто ж тепер сам собі ворог?

І дав йому Бог жінку. Кочубеїхою її люди називають. А через що і не знаю гаразд — чи то за багатство, чи за вдачу, чи за язик, бо, правду кажучи, язиком її Господь таки не скривдив, нівроку.

Отож він комендантом, а вона своє робить. Вона ніби нічого й не робить, а коли-не-коли і встромить свої п'ять, щоб було десять. Коли-не-коли та й війне хвостом, вітру нажене.

І ото прийшло на нього нещастя. Почали його люди підозрівати в нечесностях усяких, а тоді УНРРА взяла йому та й запропонувала звільнити місце. Мовляв, посидів — і досить. Хай ще хтось погріється трохи. Він же немов аж зрадів.

— Та я, — каже, — вже давно резиґную з посади, а тільки люди не хотять мене відпускати — так мене полюбили, що й нікуди вже далі.

Та так він тільки на людях говорив, а дома сів собі та й зажурився.

Чого журився — не знаю, але, мабуть, так уже водиться в світі, що коли якого коменданта з посади звільняють, то починає він журитися та голову собі турботами сушити. Про минуле думає, майбутнє йому спокою не дає, та ще багато де чого... Аби голова, кажуть, а турбота знайдеться.

— Що ж його робити? — питається він жінки.

— Як, що? — жінка йому. — Комендантом будеш та й усе. Що ж ти, допустиш, щоб хтось твоє місце зайняв, щоб хтось у маґазинах лазив... Не бути тому ніколи, поки я жива!

— А може б я таки справді зрезиґнував? Побув півтора роки — й досить! Бо почнуть ще тягати в МП та всюди, ревізії робитимуть, сорочки рахуватимуть та питатимуться, де їх стільки набрав, звідки це в звичайного бідного ДП стільки різного багатства набралося...

— От через те я й не попущу! — каже жінка. — Щоб хтось доказував, що ми нечесно собі речі набули?!

— А що ж його робити? — питається комендант. — Як же його з ситуації вийти? В газетах про мене писали, диктатором називали...

— Ех, ви адвокати нещасні! — мовила зневажливо жінка. — Ніколи вам жінки не перехитрити.

І не сказала вона більше нічого. Замовкла — мов води в рот набрала. А на другий день скликала вона із своєю матір'ю збори жіночої організації і почала перед жінками плакати та причитувати:

— Жіночки,голубочки! Багато ми турбот перенесли, всякі репатріяції та вивози обминули, всі нещастя хмарою над нами пронеслися — і ні краплина на наші голови не впала. А тепер не знаю, що буде...

Жінки аж вперед похилися, так уважно слухають. А бісова жінка бачить те та й далі заводить:

— Всякий елемент по табору вештається. Енкаведисти тут у таборі мабуть десь є, неспокої чинять, бунт підіймають. А нам же єдности треба, соборности та любови. І саме тепер, коли отакі нещастя насуваються, такі неприємні вісті надходять. Проти мого чоловіка починають яму підкопувати...

— Кому? Панові докторові хотять прикрість чинити? — схопилася якась із приятельок комендантші.

— Та не кому ж — йому, — мовила засмучено комендантша. — А йому що — піде собі та й усе. Хай тоді як хотять — хто на родіну, а хто до бауера, а хто під тином... А тут собі хоч і енкаведиста нехай на воротах ставлять... Але людей шкода... Вони ж нічого не винні.

— Шановні пані! — схопилася тоді знову котрась із жінок. — Та що ж це? Та як же ми тоді будемо жити? Та нізащо не піде від нас пан доктор! Не повинні ми ні за що того допустити!..

— Як хочете, пані, мені однаково, — каже тоді спокійненько та ще ніби трохи відчуваючи й себе скривдженою пані комендантова. — Але табору шкода. Два роки жили, так звиклися, скільки діла зробили, вишивки, виставки, подарунки для американців... — і хусточку витягла та почала нею попід носом терти.

— Не допустимо до несправедливости! — вигукнула, не витерпівши нервового потрясення ще котрась із жінок. — Мусимо просити пана доктора не кидати нашого табору!

— То, може б, резолюцію якунебудь,— схлипуючи, мовила тихенько пані комендантова та й до очей хустинку притулила — плакати ніби почала.

І винесли жінки тоді резолюцію: просити пана коменданта не кидати свого урядування, бо без нього табір загине.

За жіночою організацією пішла мистецька секція. За мистецькою секцією — учительська. І так далі...

І став пан доктор і далі комендантсвувати та Бога хвалити.

Бога хвалити та й того, що не при хаті згадуючи, не забувати.

А що вже жінку свою — то аж на руках носити. Бо там, де нічого не зробить дідько — може тільки жінка щось удіяти! Та й то не всяка, а тільки така, як пані комендантова. Відьма ж вона, чи ні — не знаємо. Але зробила так, що їй не одна б відьма з Лисої гори позаздрила. А жінка, що по-відьомському робить... І коров, і кого хочете, здоїть. Навіть громаду. Щира правда.

Гнат Дядюренко.

ПОВІДОМЛЕННЯ

19. 9. 47 р. жюрі, в складі Ю. Косача, Б. Нижанківського, Г. Китастого, Д. Чайківського та голови ЦК СУМ-м інж. Сердюка, розглянуло марші, надіслані на конкурс, що був оголошений Центральним Комітетом Спілки Української Молоді. Жюрі одноголосно ствердило, що жоден з надісланих маршів (всього було 14 творів) не відповідає вимогам і тому не може бути нагородженим. У зв'язку з цим ЦК СУМ-у продовжує конкурс на сумівський марш ще на один місяць (до 16. 10. 47 р.). Премії лишаються ті ж самі: перша 1 000 нм, друга — 800 нм, третя — 500 нм.

ЦК СУМ-у закликає всіх українських поетів на еміґрації взяти активну участь в конкурсі. Марші, призначені на конкурс, просимо надсилати на таку адресу: СУМ, Мюнхен, Дахауерштрассе 9/II.

ПОДЯКА

Українське Студентське Об'єднання в Штуттґарт-Цуфенгавзен складає щиру подяку **Управі табору в Цуфенгавзен** за щирий дар у формі одноразової допомоги для студентів сумою 2.000 РМ., як частини прибутку з таборового фестину. Окрему подяку висловлюємо Вп. п. А. Хомовій, культ.-осв. реф. п. Й. Наконечному та реф. сусп. опіки п. Б. Куцанові, як організаторам імпрези та ініціяторам цього дару. — **Управа Українського Студентського Об'єднання в Штуттґарт-Цуфенгавзен.**

Дириґент шукає праці

Досвідчений дириґент пропонує свої послуги по організації і керуванню церковним хором. Адреса: Вісбаден, Арндтштр. 1/1, В. Васілевський для І. М.

ПОДЯКА

Найсердечнішу подяку складаю Вп. Панові Докторові Р. Дзядеву за щиру та батьківську опіку та лікування в часі моєї хвороби після важкої катастрофи.

Ваньчицька Ірена.

РОЗШУКУЮТЬ

Szukaju brata Marwina Mykolu. Wistky slaty na adresu: Marwin Hryhorij, Mittenwald am Luttensee 4/9.

Petro Baranowskyj szukaje swoich zemlakiw: Safrona Peczka, Iwana Miroszkina, Iwana Dabiszu, Mychajla Puca i Oleksandra Rediczkina. Pysaty na adresu: Petro Baranowskyj, Godenau Kr. Alfeld (Leine), Ukrainisches Lager.

Szukaje brata Naumenka Mykolu narod. 5. XI. 1925 r. Pysaty na adresu: Kateryna Gotmann, Tremmersdorf N. 13 Kr. Eschenbach (Bayern).

Szukaju znajomoho Kotenka Oleksandra Hawrylowycza, nar. w okolyciach Kyjewa. Wyichaw z francuzkoi okupacijnoi zony w amerykansku w kinci weresnia, abo w zowtni 1946 roku. Widomosti proszu slaty na adresu: Dunia Bajak, Homburg (Saar), L. K. H. Block 22a (18) Franz. Zone.

Szukaju brata (dwojeridnoho) Kocura Mykolu z s. Topilnyci. Proszu pysaty na adresu: Senkiwskyj Antin, Mannheim D. P. Ukr. Lager, Kaiser-Wilhelm-Kaserne. UNRRA Team 23.

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

42-літній фахівець радо познайомиться з бездітною (евент. 1 дитина) вдовою до 35 літ, галичанкою. Писати (фото зверну) до „Неділі" під „число 225301".

Інженер, літ 43, із Західньої України, тепер серед чужого оточення, без налогів, бажає перед виїздом за океан пізнати чесну, господарну, спокійної вдачі українку. Листи (зі знимками, які будуть звернені) проситься слати до Адміністрації „Неділі" під „Самітний".

Неділя

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 5 zowtnia 1947 Nr. 93

Нещодавно відбувався в Римі 6-ий конгрес міжнародніх жіночих молодечих організацій. Було на ньому понад 1000 делеґаток, що приїхали з 40 різних країн та репрезентували 60 організацій. Кульмінаційним моментом конгресу було прийняття Папою членкинь індійської делеґації, що інформували Його про харчове становище в Індії. (Дена)

6000 вояків УПА

НА ЧЕСЬКО-БАВАРСЬКОМУ КОРДОНІ

Німецьке аґентство ДЕНА передало 1 жовтня повідомлення з Нюрнберґу, яке публікуємо без змін.

„У вівторок пообіді загони місцевої та прикордонної поліції отримали наказ бути напоготові, щоб мати змогу негайно виступити назустріч шістьом тисячам „бандерівців", які знаходяться на чехословацькій території недалеко баварського кордону і мають намір перейти через нього.

Більшість „бандерівців", що називаються так від „генерала" Бандери, цоходять з колишньої польської України, Вони в 1939 р. перейшли з польських відділів до німецьких армій. Коли прийшов кінець гітлерівській державі, ці українські з'єднання, що були переважно в лавах СС, пішли під проводом Бандери (зі страху перед совєтською відплатою) в ліс. В багатомісячних боях проти військ СССР, Польщі і ЧСР „бандерівці", до яких почали приєднуватись також вояки армії Власова і прибічники колишнього словацького фашистівського уряду, — були розпорошені, в наслідок чого лишилась тільки незначна частина їх. Ці заціліли рештки постановили втікати і зараз гуртуються вздовж чехо-словацького кордону, щоб звідти прорватися через американську зону до Швайцарії, яка не має з Совєтами договору про видачу політичних збігців".

На засіданні ОН 22. 9. брітанський делеґат міністер Мек Ніл, відповідаючи Вишинському, заявив, що Росія повинна відкрити двері, аби всі побачили її внутрішній стан. Зауваження Вишинського про брак співпраці США з іншими народами Мек Ніл назвав „комедією". Твердження Вишинського, що англійці прагнуть війни, є очевидно нісенітницею. Порівняння Черчіла з Гітлером є образою, бо цілий світ знає, що Черчіл ходив під час німецького бомбардування Лондону по вулицях міста, тоді, як німецькі літаки користувалися в той час совєтською бензиною. На світлині — Мек Ніл в розмові з Вишинським. (Дена)

ОСТАННІ ПОВІДОМЛЕННЯ

(Всі вістки за аґентством ДЕНА, Ройтер та ІНС).

ПРАГА. В ході слідства проти антидержавних дій на Словаччині знову проведено арешти; в числі затриманих — двоє урядовців комісаріяту внутрішніх справ. — ЛОНДОН. Болгарська влада безпеки виявила великий арсенал зброї з радіоприладдям, амуніцією, уніформами. Влада пов'язує наявність арсеналу з недавнім актом повішення провідника болгарської опозиції Петкова. — Арабські політичні кола заявляють, у зв'язку з недалекою конференцією заступників міністрів зовнішніх справ, що арабська ліґа домагатиметься визнання Лібії незалежною державою в об'єднанні арабських народів, яке має охопити всіх арабів між Перською затокою і Атлянтійським океаном. — НЬЮ-ЙОРК. Американський військовий міністер Петерсон назвав військову силу США «безнадійно невистачальною». Уряд США — на думку Петерсона, — мусить випрацювати плян оборони, який передбачував би навіть такі подробиці як устійнення кандидата на керівника американського уряду, в разі на Вашінґтон упала б атомова бомба. — ВАШІНҐТОН. Колишній американський міністер закордонних справ Джемс Бернс відкинув передане йому юґославським послом у США Коановічем запрошення відвідати приватно Юґославію. — ЄРУСАЛИМ. 1000 вірменців, що проживали в Палестині, повертають совєтським пароплавом «Фрідріх Енгельс» до Совєтської Арменії. — ВАШІНҐТОН. На першому засіданні комітету прохарчування домагався Трумен обмеження хліба. — Американська делеґатка до Конґресу Едіт Нурс вимагає в зверненні до міністра Маршала негайно вигнати з Америки «російських аґентів» та припинити достави Совєтам. — ЛОНДОН. Офіційно повідомлено про відновлення англо-совєтських торговельних розмов. В заміну за машини англійці хочуть одержати від Совєтів пшеницю. — РИМ. Провідник італійських лівих соціялістів Петро Ненні не вірить, щоб в Італії могли вибухнути революційні заворушення. Його партія не думає застосовувати метод насилля і, як він може ствердити, цього не думають робити й комуністи. — СТАМБУЛ. У Стамбулі почався процес проти трьох молодих румунських офіцерів. Їх звинувачують у розстрілі пілота літака, яким вони три місяці тому втекли з Румунії. Сподіваються, що румунські старшини для своєї оборони «виявлять сенсаційні дані» про румунський режим. — ВАШІНҐТОН. Сюди прибув французький міністер Бідо, щоб отримати авдієнцію у президента Трумена з метою переконати США в потребі надання негайної допомоги Франції. — Американський губернатор Німеччини генерал Клей відлетить у перших днях листопада до Вашінґтону на фінансові переговори.

КОМУНІКАТ

Українська Повстанська Армія (УПА), що згідно з світлими традиціями високо несла та несе прапор українського національно-державного визволення є спільним добром всього українського народу. На її боротьбі, терпіннях і крові не сміє ніхто творити ні ґрупового ні партійного капіталу.

Ті нечисленні члени УПА, що опинилися по цей бік залізної заслони заслуговують на повну підтримку та опіку всієї української еміґрації, як теж на повагу за їх героїчні подвиги.

*

Для всебічної допомоги тим членам УПА покликано окрему допомогову організацію «Опікунчий осередок», складену з представників наших громадських установ, що єдина на випадок потреби, управнена звертатися до широкого громадського загалу в справі допомоги.

Координаційний Український Комітет

Вересень 1947.

Американська преса

ПРО СТЕПАНА БАНДЕРУ І ТАРАСА БОРОВЦЯ-БУЛЬБУ

Великий американський щоденник «Нью Йорк Геральд Трібюн», що виходить окремим европейським виданням в Парижі, приніс 22 вересня на першій сторінці статтю віденського кореспондента Сеймура Фредіна п. з. «Банда терористів Бандери здивувала альянтів». Передаємо важливіші місця цієї статті в дослівному перекладі:

«Активність однієї групи пройдисвітів, терористів і дезертирів із кількох армій, що оперують під назвою «Бандерівської банди», розсліджується якнайточніше військовою альянтською квартирою.

В наслідок післявоєнного розкладу, що захопив рештки армії Власова в середній Европі бандерівська група появилася в совєтській Україні, у Польщі і на Словаччині. Деякі частини тих відділів скерувались до американської зони Німеччини, розповідаючи, що партизанкою вони пробилися через половину Европи. Нещодавно з Чехо-Словаччини наспіло повідомлення, що банда Бандери заподіяла там великі шкоди. Тепер офіційні совєтські чинники заявляють, що членами банди є колишні вояки відділів СС і фашистські ґвардійці з усієї середньої Европи. Заяву банди, буцімто вона пробила собі дорогу з України на захід до Німеччини, стрінули з глибоким скептицизмом. Хоч не переведено ніякої оцінки про кількість людей самої банди, мимоволі виринає питання на яке можна дати лише одну відповідь: як могла одна така банда пробити собі дорогу через совєтські військові відділи і відділи, що перебувають під совєтським впливом таким легким способом. Скептицизм збільшився коли загін заявив, що він прибув на Словаччину приблизно тоді, як там вибухла змова проти Чехо-Словацької Республіки. Як відомо, словацькі урядові кола заперечили зв'язок між бандою і викритою підпільною організацією. Не зважаючи на це, звіт хитрого провідника українського з'єднання викликав цікаві думки між колами західніх альянтів. Переважає думка, що банді дозволено прорватися до західньої Німеччини для того, щоб викликати тут заколот. Згідно з інформаціями, отаманом банди має бути Степан Бандера про якого кажуть, що йому приблизно 45 років. Бандера, це старий український терорист, що бореться за незалежну Україну. Маючи 20 років, був він членом антисовєтської і антипольської української підпільної організації. 1934 року його арештували за участь у вбивстві польського міністра і він перебував у варшавській в'язниці аж до часу здобуття її німцями. Згідно з інформаціями альянтів німці визволили Бандеру щоб дати в його руки провід над організацією українських націоналістів, що намагалася зосередити в своїх руках всю українську національну боротьбу за незалежність. Пан Бандера прибув до окупованої совєтами польської Украни, щоб підготовити співпрацю українських національних сил з німцями в гітлерівському наступі на Росію. Пан Бандера швидко після вибуху війни на сході заявив, що його організація бажає боротись проти німців, бо вони не схотіли виконати обіцянок про незалежність. Німці арештували Бандеру, а більшість його людей приєдналися до так зв. Української Повстанчої Армії, що боролася під проводом одного націоналіста Боровця, який виступав під псевдонімом Тараса Бульби.

З інформацій, які доступні альянтам, видно, що німці в 1943 році звільнили Бандеру з ув'язнення. Сталося це під умовою, що він буде боротися проти совєтських партизан в Україні. Але він все таки далі відкрито виступав проти польських повстанців що слухали лондонської влади і співпрацював з совєтськими силами. Вже майже вкінці війни Бандера зломив свою угоду з Совєтами і почав партизанську війну на північ і на захід від Львова. Повідомлялося тоді, що він перешкоджував рухам совєтських військ, а його відділи досягали своїми рейдами Карпат. Пан Боровець продовжував вести окрему боротьбу на схід від Львова. Військова квартира здивована тим, як вдалося Бандері розчистити собі дорогу через Карпати на Словаччину і провести кілька відділів до Баварії, пробиваючись через насторожені, російські, польські і чеські загони. Американці намагаються з'ясувати точніше ту справу. Бандерівській банді закидають грабунки. Бандеру обвинувачували, що він зайшов на Мадярщину і недалеко від словацького кордону зробив кілька грабунків, мабуть для того, щоб показати свою силу. Його відділ дійсно мав би бути десь між Україною, північною Юґославією і східньою Австрією. Колись Власов мав ім'я що було синонімом терору в центральній Европі. Тепер Бандера став примарою жахливого страху».

Подібні звідомлення появилися також у інших американських газетах. Наводимо їх з інформаційного обов'язку, щоб українському читачеві дати змогу довідатись про те, в якому насвітленні подаються світовій опінії вістки про боротьбу Української Повстанчої Армії. Як виходить, акція тих українських кол, що — зрештою незгідно з правдою — хотіли би УПА привласнити одній партії, робить вовчу послугу українській визвольній справі. УПА є кривавим надбанням цілої Української Нації.

СКЛИКАННЯ ТУРЕЦЬКИХ ЗБОРІВ

Анкара (ДЕНА-Ройтер). **Президент Туреччини Ісмет Іненю скликав минулої середи засідання турецьких Національних Зборів на 8 жовтня ц. р. Як заявив новий турецький прем'єр-міністер Гасан Сака, уряд потребує вотум довір'я парляменту для виконання своєї програми.**

Згідно з вісткою Ройтера з Атен, незабаром постане координаційний комітет, що складатиметься з представників грецького і турецького генеральних штабів. — В Атенах нав'язують цей плян до подорожі шефа розвідки американської армії, генерала Стефена Чемберліна і американського амбасадора в Греції до Анкари. Генерал Чемберлін відбув минулої неділі конференції із старшинами турецького генерального штабу. Політичні кола надають тим розмовам окреме значення.

УКРАЇНА В РАДІ БЕЗПЕКИ

Нью-Йорк, (АФП). Минулої середи вибрали Україну (хоч і без постійного членства)- як третю державу до Ради Безпеки. За прийняття України голосували 32 голоси, проти — 24.

Совєтська делеґація опублікувала пресову заяву, в якій протестує проти домагань США і Великобрітанії перешкодити виборам України. Коли після перших невдалих виборів пані Пандіт Неру, як делеґатка Індії, запропонувала кандидатуру своєї країни і президент Зборів Аранія припинив дискусію, зірвався раптом з місця Вишинський і з червоним лицем вибіг на трибуну і став промовляти. Президент зборів вдарив молотком об стіл і звернув увагу совєтського делеґата на те, що дискусію вже закінчено. Одначе Вишинський протестував і далі проти заяви індійської делеґації, домагаючись вибору слов'янської держави. Закінчивши з обуренням свій російський протест, Вишинський так хутко залишив трибуну, що перекладач навіть не зрозумів його останніх слів.

25 ЛИСТОПАДА МАЄ ПОЧАТИСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ В ЛОНДОНІ

Лондон, (ДЕНА-Ройтер). Як повідомив представник брітанського міністерства закордонних справ, Велика Брітанія запропонувала скликати конференцію ради міністрів закордонних справ до Лондону на день 25 листопада. Заступники міністрів закордонних справ, що радитимуть над мировим договором з Німеччиною, мали б з'їхатися 6 листопада. США і Франція дали вже свою згоду на цей реченець, тоді як Совєтський Союз досі ще не дав відповіді.

Американський нищівний корабель «Фокс» минулого понеділка на захід від Трієсту наразився на міну. Один моряк загинув, кілька інших важко ранені. Корабель зазнав пошкоджень.

Делеґація Об'єднаних Націй прибула на Службу Божу в катедрі Св. Патрика в Нью-Йорку. Сенатор Остін, міністер Бідо, Освальдо Арана, президент асамблеї, д-р Ямалі з Іраку розмовляють з кардиналами Спеллманом, Гуевара (Перу) і де Васконцельос Мотта (Бразілія). (Дена)

Зустріч польських і українських журналістів

27 і 28 вересня делеґація Синдикату Польських Журналістів колишньої Німеччини склала візиту українським журналістам, об'єднаним в Спілці Українських Журналістів. Зустріч відбулася в Редакції тижневика «Неділя» в Ашафенбурзі і мала на меті продовження розмов між українськими і польськими журналістами на тему пресової співпраці. Під час двох засідань делеґації обох журналістичних організацій обговорили ряд справ спільних обом народам та мали дискусію про теперішні наслідки пресової співпраці. Водночас вони устійнили напрямки тієї співпраці на майбутнє. Між іншим, конференція прийняла постанову, яка ствердила потребу створити міжнародній союз вільної преси.

Зустріч польських і українських журналістів відбулася в атмосфері товариської щирости і взаємного зрозуміння інтересів обох народів, ставши новим доказом потреби такої співпраці в майбутньому. В зустрічі взяв участь представник Відділу Інформації ЦПУЕ.

*

Конференція делеґатів Союзу Польських Журналістів в колишній Німеччині і Спілки Українських Журналістів на еміґрації, що відбулася 28 вересня 1947 року в Ашафенбурзі стверджує ставлення українських і польських журналістичних кіл в Німеччині до справи створення міжнародньої організації вільної преси, висловлене в постановах обох професійних союзів. Конференція підкреслено апелює до організаційних чинників вільної преси про якнайшвидше створення міжнародньої організації вільної преси.

КАРДИНАЛ ГЛЬОНД ПРОТИ РЕЖИМУ

Варшава, (ДЕНА). В пастирському листі, що його читають по всіх костелах Польщі, кардинал Гльонд домагається «знесення обмежень свободи» наложених на польську католицьку церкву. В своєму пастирському листі, що докладно оповідає про теперішнє становище католицької церкви в Польщі, кардинал Гльонд домагається далі покласти край спробам змушувати насильством католицьке населення вступати до партій, що їх політичні гасла суперечать канонам католицької віри. Кардинал, зокрема, гостро виступає проти цензури в пресі і діяльности представників деяких партій.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ФРАНЦУЗЬКИХ КОМУНІСТІВ У ВАРШАВІ

Варшава, (ДЕНА). Генеральний секретар французької комуністичної партії Жак Дуклос повернувся до Варшави з десятиденної подорожі по Польщі і відлетів минулої середи приватним літаком польського міністра оборони маршала Ролі-Жимерського до Парижу.

АВСТРАЛІЯ РОЗБУДОВУЄ СВОЇ ЗБРОЙНІ СИЛИ

Як повідомляє ДЕНА, австралійський уряд має намір наступного тижня широко розпочати вербування рекрутів для австралійських збройних сил. Уряд використає для цієї справи пресу й радіо. Австралійська армія має бути доведена до числа 19000 вояків і разом з 50000 народної резерви творитиме оборонну силу австралійського континенту.

ЩО ОЗНАЧАЮТЬ АЛЯРМОВІ СИРЕНИ

ДЕНА передає з Мюнхену: «Алярми, що відбуваються в більших містах американської зони, спричинені пляновими військовими маневрами в межах програми вишколу військ. Почувши сирени, німецьке цивільне населення має залишити вулиці й податися до своїх домів, щоб не перешкоджати пересуванню по вулицях американського війська». Так заявив полковник Айстер з Головної Квартири.

Славні англійські журналісти, між ними редактор «Дейлі Мейл» Ворд Прайс, відвідали університет Ґутенберґа в Майнці. Прайс висловив своє захоплення з приводу відбудови цієї високої школи.

В таборах ДП американської зони 1-го вересня 1974 жило на 79.591 особу менше, як 1 вересня минулого року.

В Льос Анжельос з'явився новий „святий", що іціляє людей. Називається він Авак. На світлині: привезена до Авака хвора жінка після розмови з ним почула себе краще.

Процес кривавих

Нюрнберґ, (ДЕНА). «Ми докажемо, що дії тих людей в уніформах служили методичному виконанню добре обдуманого пляну на знищення расових, національних, політичних і релігійних груп, що їх дух гітлеризму засудив на смерть. Ґеноцідіум, знищення цілих народів було важливим інструментом нацистської доктрини». — Так заявив минулого понеділка американський прокурор Веньямін Ференч, відкриваючи процес проти Отто Олендорфа і 22-ох інших колишніх офіцерів так зв. німецьких «айнзацґруппен» та «айнзацкомандо ім Остен» обвинувачених за знищення більше мільйона людей.

Людський матеріял для тих окремих нищівних груп зібрано в травні або червні 1941 року в згоді між верховним командуванням армії та «райхсзіхергайтсгауптамтом» Гімлера в місцевостях Претш, Дюбен і Шмідеберґ в Саксонії. Після короткого вишколу всі ці групи, що складалися виключно з приналежних до СС і до СД, з вибухом війни на Сході вислано за Буг. Нищівні групи мали з 500 до 800 людей. Протягом двох років чотири такі групи: А, Б, Ц і Д, складаючись з 3.000 вишколених катів, замордували принаймні мільйон людей, отже знищували пересічно 1.350 людських істот щоденно.

15 вересня 1947 в Нюрнберзькому трибуналі: головний обвинувачений Олендорф заявляє себе невинним... (Дена)

Центральною фіґурою того несамовитого процесу є Отто Олендорф, який визнав, що «айнзацґруппен» постали в наслідок порозуміння між шефом поліції безпеки і шефом ОКВ. Їх завданням було відповідати за політичну безпеку прифронтових районів, що досі було завданням самих військових частин. Олендорф признався, що, будучи фюрером четвертої групи Д на південному відтинку східнього фронту, він знищив майже 90.000 чоловіків, жінок і дітей. Більшість з них були жиди, але не бракувало між ними також деяких комуністичних діячів.

ЗЛОЧИНИ ДИВІЗІЇ ДІРЛЕВАНҐЕРА

Нещодавно відбувся суд над командним складом т. зв. Дивізії Дірлевангера, однієї з тих жахливих військових формацій Німеччини Гітлера, що відповідають за всі несамовиті злочини Третього Райху та які ввійдуть в історію, як зразок людського здичіння. Суд є кінцевим актом усієї несамовитої історії згаданої дивізії, що у подробицях процесу та на основі німецьких звітодавців виглядає так:

В 1940 р. з особистого наказу Гітлера всіх т. зв. равбшіцерів (люди, що провинились проти закону нелеґальним володінням зброї і головно полювали протизаконно на заборонених тварин), що сиділи на той час у тюрмах Райху, покликано до військової служби і створено з них окрему частину, на чолі якої станув СС-гауптштурмфюрер Дірлевангер, теж караний тюрмою, родом з Еслінґену б. Штутґарту, що «спокутував» свою провину у громадській війні в Еспанії. Дірлеванген був зрештою особистим приятелем Гітлера, а той дав йому до послуг за підстаршин одних тільки СС-ів. Сотні Дірлевангера доручено під час советсько-німецької війни спершу виключно боротьбу з партизанами, а згодом розбудовано її в дивізію. Втрати дивізії були постійно величезні, а що доповнювати їх одними «равбшіцерами» було неможливо, притягнено в її лави інші, виключно кримінальні, елементи з тюрем і концентраків. Дивізію гнали в найгірші вогні, так що згодом і злочинців не стало; тоді почали поповнювати її політичними в'язнями, а тих було в гітлерівській Німеччині доволі. Людину засуджували звичайно на смерть і ставили їй до вибору: шибениця або «виправдати» себе в частині Дірлевангера.

Дірлеванґер не був комендантом. Це був просто кат, який довільно, безвідповідально сам рішав про життя і смерть своїх підвладних. Головна його діяльність обмежувалась підписом виданих ним присудів смерти та контролі над їх виконанням. За один-єдиний день, доки дивізія виїхала з Привіц на Словаччині, з його наказу страчено 24 вояків, причому вони, як завжди, самі викопали собі ями. За будь-яку дрібницю, за яку ніхто не карав би вояка, в його частині давали 25 буків «на голо».

Крім цієї кари в частині Дірлевангера вживали ще т. зв. стоячих бункерів. Це були справжні живі, масивні домовини, в яких покараний міг тільки стояти, і які на висоті рота мали отвір, щоб жертва могла дихати. Після двох-трьох тижнів такої кари, під час якої покараного звільняли тільки на 5—10 хвилин на день для конечної потреби та «їжі» люди були «викінчені». Тепер на процесі зізнавали свідки, яким у свій час від такого бункера пухли ноги до того, що штани на них тріскались. Цих «бункерів» було в дивізії стільки, що для перевозу їх мала частина окремі два вантажні поїзди. Але садист Дірлевангер не обмежувався тим, що знущався з людей. Це був водночас злодій і грабіжник великої міри і награблене для себе добро, зокрема килими та інші вартісні речі, що їх «здобув» при ліквідації варшавського повстання, возив він аж до кінця війни окремим вагоном при дивізії.

І брак здібностей і виконування присудів смерти та грабежі, що забирали Дірлевангерові чимало часу, не дозволяли йому працювати якслід з дивізією. Справжнім комендантом її був штурмфюрер Вайсс, ще більш безоглядний та жорстокий, як Дірлевангер; він був тираном і пострахом усієї формації, завжди п'яний і несамовитий простак. Всі технічно-стратегічні проблеми залишав він одному бувшому полковникові ген. штабу, що «виправдував» себе в дивізії, як звичайний вояк. Але такі були й інші підстаршини цієї військової частини: вони випивали всю призначену для вояків горілку, а свої обов'язки здавали на справжніх старшин, що відбували кару, як стрільці в лавах дивізії.

Перевага злочинного елементу зробила з частини Дірлевангера дику й жахливу частину, про яку свої й ворожі оповідали несамовиті історії. Справжні військові відділи дотримувалися ще сяк-так законности і права; ця частина мала вільну руку для всіх злочинів і так було аж до осени 1944 р., коли її вислали в бій і підкорили військовому командуванню. Під час ліквідації партизан дивізія Дірлевангера була пострахом усієї України, вона пляново вимордовувала цілі оселі від дитини до старих, причому накази давав Вайсс або сам Дірлевангер.

Та найчорнішу сторінку записала собі дивізія Дірлевангера при поборюванні варшавського повстання 1944 р. У Варшаві ця «дивізія» не тільки безжалісно вимордовувала цивільне населення, але й грабувала: «вояки» її носили десятками годинники та перстені, інші ж «рятували» банки і забирали тисячі польськими грішми, які опісля міняли на німецькі. Дірлевангер знав про цю акцію своїх «хлопців», але не протидіяв їй: він сам грабував з ними, кого попало.

Десь восени 1944 р. почали дивізію Дірлевангера поповнювати політичними, здебільша учасниками невдалого замаху на Гітлера 20 липня того ж року та мешканцями кацетів. Цих політичних кілька разів вирубували на фронті майже до ноги і дивізію поповнювали знову, поки вона не попала біля Люкенвальде в большевицьке оточення та не пішла в полон. Але до того моменту весь старшинський її склад устиг втекти і щойно тепер був приневолений відповідати за свої злочини перед судом, де й одержав заслужену кару.

Дивізія Дірлевангера буде кривавою плямою на сторінці історії Німеччини, зокрема сторінці України. Але хіба тільки одна така дивізія «гуляла» по нашій батьківщині?

Подав **А. Курдидик.**

ФАНТАЗІЯ ПАНА ФРІВАЛЬДА

Берлін (ДЕНА). Американська військова влада окреслила, як несправедливе твердження президента окружної філії Баварського Союзу Селян у Середній Франконії, начебто переміщені особи в американській зоні мали від 1 жовтня одержувати удвічі більше харчів, як нормальні споживачі. Фрівальд висловив своє твердження в Ансбасі й подав, що 50% потрібних на те харчів будуть повернені німецькому харчовому господарству.

— Майже 3.000 брітанських консерватистів, заслухавши промову Ідена, виступили до уряду Етлі з домаганням «повної зміни методів». Соціялістичний уряд не потрапив запобігти кризі.

Міжнародня конференція в справі ДП?

Як повідомляє ДЕНА, уряд Канади висловив бажання прийняти 2.114 ДП брітанської й американської зони в Німеччині і Австрії на роботу в одяговому промислі. Прийом відбувається згідно з договором, що його Канада підписала з ІРО. З брітанської зони Канада візьме 500 ДП, в тому 400 жидів. Канадійські комісії почали вже вибір людей. Кандидати мусять мати 18—55 років, можуть бути одружені або ні і різної національности.

Американський конґресовий комітет з 3-х сенаторів відвідавши табори ДП в Німеччині й Австрії, висловився, що скитальців трактують більше як таких, які користають з добродійних установ, аніж продукуючих членів людського суспільства. Комітет запропонував Об'єднаним Націям скликати міжнародню конференцію, щоб 1,250,000 скитальців в Европі до кінця 1950 р. перемістити до нової батьківщини. Кожна країна повинна узяти певну кількість скитальців.

Як повідомляє аґентство Ройтер з Відня, на окремому засіданні чотирьох для австрійського державного договору советський делеґат домагався, щоб скитальцям, які не хочуть повертатися на «родіну», не давати ніякої допомоги. Американський делеґат протестував проти такого домагання, заявивши, що воно було б спрямоване проти підстав гуманности. Делеґати Великобрітанії і Франції підтримали погляд свого американського колеґи.

НАДІЯ НА АМЕРИКАНСЬКУ ДОПОМОГУ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Після того, як президент Трумен і міністер закордонних справ Маршал на закритому засіданні конферували в Білому Домі з провідниками обох партій американського конґресу, надія на швидку першу допомогу США для переборення европейської господарської кризи помітно зросла. Ціллю президента було примусити обидві партії вжити негайних заходів щодо плянування допоміжної програми пляну Маршала та пляну негайної допомоги Европі. Загальний оптимізм зміцнів ще, коли стало відомо, що республіканський сенатор Роберт Тафт заявив про свою готовість розглянути широкозакроєний договір про переходову допомогову акцію, як це запропонували демократи. Сенатор Тафт заявив представникам преси, що проєкт, який подали йому демократичні сенатори Ріхард Русель і інші, заслуговує, без сумніву, на увагу. Сенс такого договору полягав би в тому, щоб уповноважити президента вжити частину існуючого фонду на негайну допомогу Европі. Таким чином, залежно від умов, можна буде уникнути скликання надзвичайного засідання американського конґресу, як це запропонував Маршал.

КОВАЧА ВИВЕЗЛИ В СОВЄТИ?

Лондон, (ДЕНА-ІНС). Згідно з повідомленням «Таймсу» в приватних вістках із Будапешту відчувається занепокоєння долею бувшого секретаря партії мадярських дрібних селян Белі Ковача. Ковач був у будапештській в'язниці, яка стояла під советською контролею. Його дружину, що приносила йому систематично харчі, повідомили кілька днів тому, що її відвідини зайві. Після передачі в'язниці мадярській владі, Ковача вже там не було. Таємні інформації подають, що його вивезли до СССР.

ХОЛЕРА В ЄГИПТІ

Єгипетський уряд повідомив Об'єднані Нації офіційно про вибух холери. Брітанська армія, інститут Рокефеллера та уряд Південно-Африканської Унії пообіцяли єгипетському міністерству здоров'я негайну допомогу. Для поборення епідемії привезуть з Англії найшвидшими літаками протихолерну сироватку. Її щіпитимуть 500.000 людей. Советський представник обіцяв єгипетському урядові надіслати 400 кг сироватки. Допомогу дадуть теж США, Франція, Швайцарія. Висланої досі сироватки вистачить, щоб зробити щеплення понад 2 мільйонам людей. Завантажено також 45 устаткувань для трансфузії крови. Епідемія холери панує також в Індії й Пакістані. Вона поширюється через масову втечу населення з приводу місцевих кривавих сутичок.

За останніми вістками, Інститут Пастеура в Тунісі вислав літаками 140.000 ампул антихолерини. В портах Кипру заборонено пасажирам з єгипетських кораблів висідати на суходіл. Бразілія припинила повітряну комунікацію з Каїром.

Перський уряд заборонив цього року іракським мосленам відбувати паломництво до святого міста Мокки в Савді-Арабії через те, що в Єгипті панує холера.

У Нью-Йорку постало дивне товариство а саме «Клюб заік», що організує для своїх членів театральні вистави, в яких грають самі заіки.

Проблеми української зовнішньої політики

Бльок поневолених народів

Написав Микола Лівицький

II. Українська концепція, побудована на засадах міжнародньої справедливости і доцільности.

Чи є взагалі потреба висувати власну, українську концепцію в міжнародній політиці? Чи не видається це комусь в порівнянні з тим станом, в якому опинилася сьогодні Україна, свого роду мегальоманією? Чи не повинна українська зовнішня політика долучити українську справу до існуючих чужих концепцій, які може мають більше шансів у «сильних цього світу»? Отже, висування власної концепці було б недоцільне, як би існуючі чужі концепції задовольняли українські інтереси, або як що б ми мусіли наспіх, силоміць творити якусь нову, нереальну, безпідставну і безтрадиційну концепцію — тільки на те, щоб бути оригінальними. Але чужі концепції не відповідають нашим вимогам, а з другого боку наша, українська концепція існує віддавна. І коли хтось може твердити, що її нездійснення аж до цього часу доводить її нереальність, а тому треба створити щось нове, пристосоване до сучасних обставин, то це велика помилка. Бо ж такі справи вимагають часом десятків літ для свого завершення і власне вперта послідовна і непохитна праця і боротьба в ім'я намічених ідей, а не хитання і зміни основних ліній, доводять до успішного кінця. Якраз сьогодні настає, на нашу думку, той час, коли українська концепція при сучасному укладі міжнародніх сил має шанси знайти, нарешті, зрозуміння і реальне зацікавлення в світі.

Українська коонцепція, що виступає в двох аспектах: неґативному: розподіл Росії і позитивному: бльок поневолених Москвою народів — постала в своїй новітній формі ще в 19,му столітті. Її початків належить шукати в творах Шевченка і в ідеях Кирило-Методіївського братства, а своє оформлення вона знайшла в 1917 році, в Києві, коли там відбувся Конґрес Національностей, скликаний з ініціятиви українців. Ця концепція керувала діями українських урядів в роках 1919-20, а пізніше її застосували керівники зовнішньої політики еміґраційного державного центру УНР. Сьогодні, поза врахуванням нових обставин і можливостей, не має підстав вносити основні зміни в цю концепцію. Пригляньмося до неї ближче:

1) Неґативний аспект української концепції: **розподіл Росії.** Цей вислів: «розподіл Росії» лякає ще й досі декого з наших сентиментальних інтеліґентів, вихованих на російській культурі. Проте він, як жодний інший, правильно віддає вкладену в нього думку і, власне в цьому вислові, ця думка сприймається щораз то більш уважно світовою політичною опінією. Додати тільки до нього треба (для заспокоєння перечулености декого з «антиімперіялістів»): **Розподіл Росії на її окремі, під поглядом національним, складові частини.**

Цей постулят української зовнішньої політики цілком відповідає засадам міжнародньої справедливости і доцільности.

Немає сумніву, що відновлення незалежних держав, переможених і окупованих збройною силою (Україна, Ґрузія, Азербейджан, тощо), а також уможливлення цілій низці інших неросійських народів або неросійським переселенцям на азійські простори скористатися з права на самоозначенння, — цілком відповідає не тільки загально визнаним засадам міжнародньої справедливости, але й нормам зобов'язуючого сьогодні права у міжнародніх відносинах. Тим більше, коли всі ці народи, що опинилися під владою Росії в наслідок воєнного підбою, перебувають сьогодні під режимом страшного гніту і визиску національно-культурного, господарського і соціяльного, що суперечить найелементарнішим засадам гуманности, проголошеним хоч би у відомих «чотирьох свободах» президента Рузвелта.

Розподіл імперії, яка має на своїм сумлінні стільки кривавих злочинів, яка, застосовуючи засаду господарської автаркії, тобто виключаючи з світового господарства шосту частину земної кулі, спричиняється до постійних економічних недомагань, в якій процвітає найгіршого роду тотально-терористичний режим, яка, врешті, прямує вперто і послідовно до захоплення влади над світом шляхом світової революції — розподіл такої імперії буде безперечно актом міжнародньої справедливости.

Одночасно розподіл цей буде і актом міжнародньої доцільности, бо це усуне раз на завжди джерело аґресії, отої загрози нової світової війни, а також джерело вічних економічних криз, убозтва і людських страждань. Однак така кардинальна зміна в цій частині світу буде справді доцільною тільки при тій умові, коли на місце теперішнього стану постане інша конструкція, що забезпечить там лад і порядок та введе відновлені чи новопосталі державні організми в систему нормальних взаємовідносин міжнароднього політичного, господарського і культурного життя. Ця нова конструкція, що має замінити собою аґресивну російську імперію, і є позитивним аспектом української концепції.

2) Позитивний аспект української концепції: **бльок поневолених Москвою народів.** До цього бльоку мали б увійти не тільки европейські, але й азійські народи, які вже давно перебувають під ярмом російського імперіялізму. Засадничо до нього могли б належати всі її частини сьогоднішньої Російської імперії, що при розподілі цієї останньої захотіли б скористати з права на самовизначення і виявили б свою волю відірватися від Московщини. Отже, на тому просторі, що перебуває сьогодні під пануванням Росії, мало б бути застосоване в усій повноті право на самовизначення націй. Прилучення до бльоку поневолених Москвою народів полягало б на цілковитій добровільности, а перебування в ньому на абсолютній рівноправності всіх його членів. Це був би **добровільний бльок окремих, незалежних, суверенних народів (держав)**, яких тепер лучить спільна боротьба за визволення, а в майбутньому лучитимуть спільні господарські інтереси та, передовсім, спільна оборона проти можливих реставраційних зусиль російського імперіялізму.

Конкретно до бльоку мали б увійти насамперед такі країни з явно виявленими незалежницькими прагненнями: Прибалтика (Естонія, Латвія, Литва), Білорусь, Україна (з Кримом), Козачі Землі (що складаються більш-менш з територій колишніх шости Козачих Військ: Кубанського, Донського, Терського, Астраханського, Уральського й Оренбурського), Кавказ (Грузія, Азербейджан, Арменія, Горські племена), Казахстан (відомий сьогодні в українській літературі ще під назвою «Сіра Україна»), Туркестан (Узбеки, Таджики, Киргизи, Туркмени), Далеко-Східній Край (т. зв. Зелена Україна). Щодо Фінляндії і Карелії то вони своїм географічним розташуванням належать до скандинавського комплексу. Польща могла б вибирати поміж бльоком поневолених Москвою народів і проповідуваним нею Межиморрям, про що буде мова пізніше. Щодо Прибалтики, то належить припускати, що її життєві інтереси продиктують їй приєднатися до антимосковського бльоку. Щож до Козачих Земель, то належить підкреслити великий відсоток на них українського населення, особливо на Кубані (не тільки серед «городовиків», але й серед козаків), Терщині і Донщині. Проте вважаємо, що згідно з правом усіх народів на самовизначення, з погляду українського треба стати на тій засаді, що цьому українському населенню вільно самому рішати про свою долю. Не треба також забувати, що на території Кубані існувала в 1918-20 рр. самостійна держава, Кубанська Народня Республіка, яка і має всі права на своє відновлення і вільне вирішення майбутньої долі. Отже, згори цілком не виключається добровільне прилучення до Української Держави українських частин Козаччини. Однак, як би так не сталося, не вбачаємо в цьому трагедії, як що територія Козаччини була б відірвана від Росії і перебувала б у приязних з Україною відносинах. Ці приязні відносини могли б власне укладатися під впливом українського населення Козаччини, яке, очевидно, мало б користати з усіх національних прав. Така розв'язка напевно більш відповідає інтересам української державности, аніж прилучення українських територій Козаччини до України з одночасним залишенням решти Козацьких Земель під пануванням Росії. Хто цього не хоче чи не може зрозуміти і демагогічно спекулює на «антисоборності» інакше думаючих, тому взагалі краще не братися за політику, щоб не шкодити українській справі.

Однак на вичислених країнах не вичерпується справа територій, які так само могли б прилучитися до антимосковського бльоку. Отже, територія на північ від Козачих Земель, що її все частіше окреслюється назвою Ідель-Урал; далі, територія Комі (Зирян) Бурято-Монгольська і Якутська Області, врешті Східній і Західній Сибір. Належить прийняти засаду, що людності всіх цих територій повинні також мати право на самовизначення. Вважаємо також, що й ті території Азії, які сьогодні зовсім або майже незаселені, не конче повинні залишитися під владою Москви після розподілу російської імперії. Взагалі Московщина, яка ніколи не несла світла культури й цивілізації на завойовані нею землі, а лише використовувала і визискувала їх в своїх імперіялістичних цілях, повинна в засаді стратити всяке право на будь-які землі, що лежать поза її етнографічною територією. Отже, незаселені, «нічиї» землі Азії (оскільки про такі ще можна говорити), мали б припасти не Москві, а тим чи іншим державам, що постануть після розподілу азійських теренів російської імперії.

Так побудований «бльок поневолених Москвою народів» являтиме собою міцну конструкцію, що матиме всі ознаки життєздатности, бо він:

а) Буде самовистарчальним щодо господарської моці і матиме в своєму складі народи з старою і високо-розвиненою культурою.

б) Буде мати досить сил, щоб економічно, культурно, політично, а як треба то і мілітарно протиставитися російському імперіялізмові, усуненому з усього величезного територіяльного комплексу.

в) Увійде в нормальні господарсько-культурні взаємовідносини з усім світом, спричиняючись таким чином до встановлення міжнароднього миру і порядку.

Отже, з цих причин ідея такого бльоку має всі шанси знайти прихильний відгомін в усьому світі, тим більше, що його постання розвіє раз на зазжди світову загрозу російського імперіялізму, що не в стані вчинити ані постання «Межиморря», ані навіть Европейської Федерації.

Микола Жеваго

ЗАМІСТЬ ГРУДКИ ЗЕМЛІ НА ТРУНУ

Про Миколу Жеваго хочу говорити, як про людину і про мистця. Багато не скажу, бо й небагато часу знав я його, не довго й приятелював із ним.

Познайомився я з ним ближче і стали ми приятелями щойно весною 1944 року. Частенько заходив до мене в редакцію. І поки ще сказав «Доброго дня» — його синяві очі перші, своїм радісним усміхом, несли свій привіт. І ці очі в його шляхетному виразі обличчя були висловом людини і мистця. Інколи просив я у нього карикатур на тему політичного дня, для часопису, підсовував йому ці теми, він приносив ці карикатури, завсіди скромно кажучи: «Якщо треба — можу переробити». Ми й не зчулися, як перейшли на «ти». А перейти з ним на «ти» не стане знегіднене, непошановане, використане. Був він душі ясної, шляхетної, глибокої і доброї. Інколи, життя як хижак кусало його серце, душу, то він і одкушувався, але це була мить — і він ставав собою.

Інші мистці, його й мої приятелі та знайомі: «Заходь до мене! Маю деякі цікаві розпочаті праці. Бо те, що бачиш на виставці, це не все — багато не все! У мене в робітні побачиш інтересні полотна. Заходь!» М. Жеваго — щоб був колись хоч єдиним словечком натякнув, аби прийти, оглянути його праці в робітні, накреслені шкіци нових праць; аби був хоч здрадив один, другий задум якоїсь нової праці — мовчав. А правду сказати — хотілось було бачити щось із його творчости. Але думалось, поживемо, зустрінемось, то й огляну його праці у робітні, де бачиш мистця у всій його беззахисній правдивості. Та... не довелось.

Творів М. Жеваго бачив я таки справді замало, щоб давати основну і глибшу характеристику його творчости в усіх фазах її розвою. Бачив я їх — три картини — на мистецькій виставці 1943 р. у Львові, дещо бачив у 1944; бачив декілька шкіців у його підручній теці, декілька карикатур, нашвидку накреслених на замовлення. Можна б твердити, що був він у другій фазі свого мистецького розвитку й сили.

Вже його шкіци мають характеристичну в нього, тонко накреслену, легко кинену лінію, яка вносить у його твір тендітність почувань мистця до світу, що оточував його. Вже в його шкіцах відчувалось, що мистець, що глибше переживає сюжет, то — в творчім вогні — м'якше, але неповторно кладе риску, мазок.

Перше враження, коли оглядаєте його картини: повна гармонія — рисунок, композиція, колір, стиль, — дають ясне обличчя мистця і його душі і її мистецьких тремтінь у хвилині творчости. М. Жеваго — це стиль. Він індивідуально, по-своєму, ориґінально промовляє до нас своїми творами. Сіруватим кольоритом, звичайно, захоплюються мистці великого розмаху. Згадаймо лише з наших останніх десятиліть: Василь Крижанівський, Петро Холодний-старший, Іван Труш, Олекса Новаківський («Повінь»), Григорій Кіянченко. В цьому кольориті М. Жеваго почувався певно й сильно, з нього видобував він найкращі тони, цінности великої ваги й естетики. Його сіруватість пробивається прозорістю сріблястости, що надає творові глибини і шляхетности. І тільки тому в його творі жінка, коні, земля-природа зливаються в одну таємну гармонію життя: жінка-земля. Таку єдність матеріялу з душею мистця, з задумом, із сюжетом мистця відчуваємо в «Невільниках» Мікельанджельо: людина хотіла б вирватись із мармуру, бачимо напругу в людини ґігантної сили, але все надаремне — людина в кайданах мармуру — чи пак життя — лишається.

Ви гляньте й на мазки, вони в Жевага покладені рішуно, але так тендітно і чисто, так докладно, з відчуттям.

Микола Жеваго це імпресіоніст української школи з притаманними нашій мистецькій культурі прикметами. В творчості таких мистців як Микола Жеваго ми бачимо традицію, яка починається Аліпієм, через мозаїки Києва і Чернигова, через мистців XIV ст., твори яких оглядаємо в Кракові, Люблині, Сандомирі, через Ф. Сенковича, М. Мораховського Петрахновича, Д. Левицького, В. Боровиковського, аж до XIX і XX століття, до наших днів: Микола Жеваго є одним кільцем у ланцюзі нашої духової, мистецької культури.

Дуже передчасно згас Він.

За останні десять років не щадить нам доля втрат: О. Новаківський, П. Ковжун, І. Труш, М. Голубець, Микола Жеваго — усі вони, мистці й критик, таких далекосяжних розмірів!...

Михайло Островерха.

О. Жданович

Прикидька

(З циклю „Живиця і кров")

На передмісті Рівного завів мене хорунжий Солод в хату зв'язкового, що лежала вже в безкраїх хвилях волинських піль. Свіжий травневий вечір упав на соковиту землю і наче б витискав з неї пахощі весни. Пахло простором, обріями та роздуті ніздрі здавалося хапали й запах пожарищ і крови...

Світла в хаті не світили, щоб не звертати уваги. Господар з привітною посмішкою поставив на стіл молоко та поклав свіжий хліб: «Підкріпіться хлопці. Дорога вам далека» — і підморгнув мені, орієнтуючися з мого вигляду, що в цю дорогу іду я перший раз.

А дійсно йшов я вперше. Оце, виконуючи наказ, ступав я на шлях, що вів мене в романтичний, невідомий, таємничий, приманливий ліс. Ліс — це слово з весною 1943 року може дещо стратило на таємничості, бо вживалося частіше, але приманливість його зросла. До нього тягнулись сотні молодих і старих, чи то захищати себе перед німецьким терором, чи то з рішенням захищати інших.

Шляхів до лісу було більше, як до Риму. Всі вели в ліс, або, як кажуть поліщуки, «на лиес». Тими шляхами пробирались сірі постаті майбутніх бійців проти окупанта. Тихо, з блискучими очима скрадались крізь німецькі застави, щоб дістатись «в лиес» — де билась Українська Повстанча Армія під командою отамана Бульби, де бились відділи ОУН, «Оборони України», ОУНСД і т. д. По тих шляхах зустрічали вони чуйних зв'язкових, що з гранатою в кишені й пістолем за поясом та дуже невинним виразом обличчя проходили повз ті ж застави, готові кожної секунди змінити вираз свого обличчя і замість документа витягали німцям «дев'ятки», або в остаточному випадку «репанки».

На такому шляху, допиваючи молоко в хаті зв'язкового, зустрів я свого майбутнього товариша, який відрекомендувався мало романтичним ім'ям Прикидька і при тому зрезиґновано посміхнувся: «Ну й назвали!» — і махнув рукою.

Був це хлопчина років ледве п'ятнадцяти. Невеличкий, худий, блідий, з трохи вилупленими очима — він робив зовсім не бойове і не геройське враження, хоч він, щохвилини, щоб надати собі поваги, підтягав паска на штанях, за яким виблискував великий пістоль типу «НТ».

Пройшовши крізь німецькі застави і, обминувши ворога, ми все ще тримаючись польових доріг, сіли на підводу, щоб швидше пробратись за Горинь. Ледве ми почали їхати — Прикидька заснув як немовля. «Щож то мені за охорона — жартував я до Солода. «Та він ледве сяде — то й спить». «Це ж ще майже дитина», — відповів хорунжий і оповів мені дещо про Прикидьку, а решту я бачив уже сам.

В партизанку прийшов Петренко із сином. Отого сина- що не захотів остатись дома, хоч мати плакала рясними сльозами — безпощадний партизанський «Батюшка» наш не мав нічого спільного з духовним станом, але з місця христив кожного партизанським псевдом. Один такий «вимочений» і запропонував йому не дуже героїчне псевдо «Оселедець». Малий, що бачив себе принаймні орлом — мало не плакав. Але «Батюшка» був невблаганний. Ну, куди ж воно годиться? Коли не назвати його причіпкою до батька то хіба тільки Прикидькою. Це так сподобалось усім, а протести малого так бавили усіх, що псевдо пристало — й власник його погодився, постановивши доказати, що сміятися з нього не буде причин.

Прикидька став славним партизаном. Не було завдання, якого він побоявся б. Не було нічого, що його покорило б — лише дитячий сон. Ледве починався нічний марш, Прикидьку покидала вся його гордість і він, закутавшись у свою обтріпану шинелю, кулився на першому ліпшому возі і спав майже непритомно.

Але коли рано виявлялося, що треба швидкого кур'єра до Рівного, то Прикидька йшов і за 48 годин повертався. Коли треба було зв'язатися з пунктами в Дубні, або Крем'янці, то Прикидька на сфальшовані документи, не розлучаючись ні на хвилину із своїм «НТ», не йшов, а їхав поїздом — всі були певні що вернеться вчасно.

Коли повертався і, склавши звіт, гордо виходив до партизан, ці дивились на нього, як на рівного — негайно починав чистити свого пістоля, хоч всю довгу дорогу він у нього був захований, і на нього не капнула ні разу роса.

В цій дитині крився справжній і повний муж. Відвага ,почуття обов'язку, ідейність і характер — були в нього так розвинені, що старші партизани тримали подвійно варту, аби не будити малого, хоч він виспавшись і лаявся за цю протекцію.

Прикидька вмів здивувати всіх. Ідучи в одну із своїх безчисленних «прогулянок» з лісу до Рівного — натрапив Прикидька на сільську боївку, що не зважаючи на кличку відібрала в нього пістоль. Не тільки тому, що він визнавав іншу «програму», а й тому, що він малий.

Без пістоля Прикидька полагодив у

ЕПІДЕМІЯ ДИТЯЧОГО ПАРАЛІЧУ

Останнього часу преса приділяє багато уваги епідемії дитячого паралічу, який лютує тепер в багатьох країнах західньої Европи. Це страшна пошесть дітей; але ж медицина ознайомилася з нею досить недавно, — років п'ять—десять тому; німецький лікар Гайне і шведський дослідник Медін вперше дали докладне описання зазначеної недуги; тому її часто-густо називають хворобою Гайне-Медін. Вони ж показали, що в основі її лежать своєрідні зміни клітин спинного мозку, які керують рухами м'язнів тулубу і кінцівок тіла людини, чому хоробу цю називають також поліоміеліт. Досить часто поразка рухальних (моторних) клітин спинного мозку дуже значна і має незворотний характер. У наслідок цього м'ясні тіла, особливо долішніх кінцівок, життєдіяльність і працездатність яких залежить від спинного мозку, починають перероджуватися, зменшуватися (процеси так званої деґенерації й атрофії) і не можуть вже більше скорочуватися; рухи тіла (особливо кінцівок) припиняються: хвороба закінчується розвитком паралічу, тому вона має ще третю назву, що її найчастіше уживають: пошесний спинномозковий дитячий параліч (Epidemische Spinale Kinderlähmung німецькою мовою або Epidemic Spinal Children paralysis англійською мовою).

Як показує ця назва, хвороба уражає переважно дітей особливо зовсім маленьких та немовляток. У юнацькому віці вона трапляється значно рідше. Деякі вчені додержуються думки, що після 30 років людина вже ніколи не може захворіти на поліоміет, інші кажуть, що випадки хвороби спостерігаються все ж у дорослих і навіть старих людей, але ж як цілком винятковий рарітет. Фактично ж в 25% всіх випадків хорують діти до 10 років.

Епідемії зазначеної хвороби вибухають час від часу в окремих країнах без будь-якої видимої причини. У тридцятих роках нашого століття великі епідемії були зареєстровані у Німеччині, Сполучених Штатах Америки і Угорщині. Епідемія цього року почалася в Англії у травні ц. р., далі перекинулася на Францію, Бельґію, Голляндію, Австрію й англійську та совєтську зону Німеччини. Щодо Баварії то до останнього часу випадків цього захворіння тут не спостерігалося.

Цікаво зазначити, що на нашій батьківщині дитячий параліч був увесь час досить рідким захворінням і великі епідемії до останнього часу там, власне кажучи, не мали місця, те ж саме стосується до деякої міри дифтерії, яка уражає (особливо дорослих людей) значно частіше в країнах Західньої Европи. Навпаки, остання майже не знає таких хвороб як черевний тиф, висипний тиф, малярія, які час від часу являли велику небезпеку для людности України. Загально відомий також факт, що шкарлятина перебігає на Україні значно тяжче, а кір незрівняно легше ніж, скажімо, у Франції. Інакше кажучи, кожна країна має своєрідний епідеміологічний профіль.

Повертаючись до дитячого паралічу слід зазначити, що збудника його досі не встановлено з абсолютною певністю. Гадають, що спричиняють його особливі круглясті мікроскопічно дуже малі тільця, яких до останнього часу не пощастило штучно розвести в бактеріологічній ляборатотрії, або як кажуть, здобути культури них. Але ж встановлено, що джерело інфекції є сама хвора дитина, яка має побудників її в великій кількості в носовій дуплині, в пельці і горлянці. Чхаючи, або кашляючи і виділюючи слиз у повітря, вона може передати хворобу іншим дітям або дорослим людям. Гадають, що хлопчики чуліші до інфекції ніж дівчата. Хвороба починається за 7—9 днів, після зараження. У медицині панує тепер думка, що в переважній більшості випадків хвороба обмежується лише появою звичайного катару носа, горла і бронхів із незначним підвищенням температури і загальною кволістю. За кілька днів вона закінчується цілковитим видужанням, будучи не розпізнана лікарем і трактована як звичайна грипа. Інакше кажучи, у великій більшості випадків організм може легко подолати інфекцію і навіть виробити нечулість до неї на все життя. Але ж в частині випадків дитячий організм не спроможний до боротьби з побудником дитячого паралічу, останній переходить із тканин дихального шляху до спинного мозку і хвороба набуває серйозного характеру, перебігає з великою горячкою, міцними головними болями, блювотами, проносами, пітливістю і інколи низкою тяжких нервових розладів. Дуже характерна так звана гіперестезія шкіри себто болючість її при наймінімальніших подразненнях; часто дитина кричить, коли тільки приторкнутись до неї. За 2—5 день хвороби помічається явища паралічу звичайно однієї ноги, рідше обох ніг або рук, які поступово протягом 1—2 тижнів прогресують. Сама гарячка і гострий перехід хвороби тривають 7—10 днів, але ж параліч так званого в'ялого характеру лишається на довший час. В доброякісних випадках вона поступово зникає за кілька тижнів або місяців. Але, звичайно, деякі рештки її лишаються на все життя. Поодинокі м'язи ноги усихають, припиняється ріст кісток її. Уражена нога зменшується у розмірах і хворий мусить усе життя трохи кульгати та користуватися спеціяльним ортопедичним взуттям. На щастя, зміни ці рідко досягають дуже значного ступня тому і інвалідизація людини зовсім невелика. У деяких випадках зазначені рештки хвороби досить виразні, деколи навіть полягають у цілковитому паралічі однієї або двох ніг, що залишаються на все життя. Найбільш небезпечні ті форми хвороби, які супроводяться в гострому періоді паралічем не тільки м'язів, кінцівок але рівночасно й дихальних м'язів. Раніше ці хворі неминуче гинули від удушення.

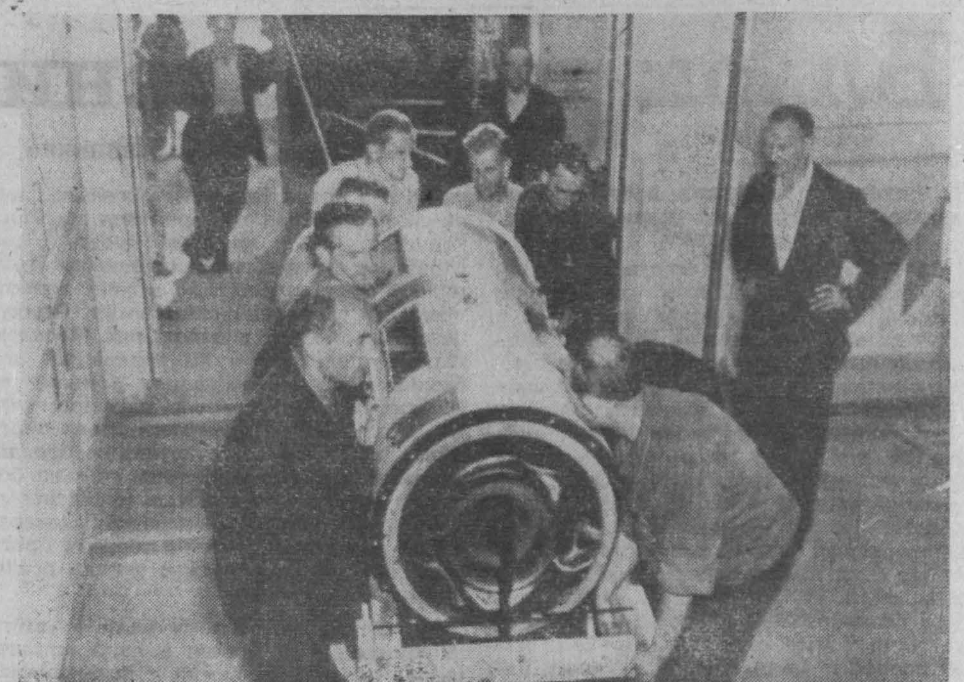

Американські лікарі Сабін і Ґукер привезли до Берліну „залізні легені". (Дена)

Тепер американські лікарі застосували спеціяльні апарати — «залізні легені» (iron lungs), які дозволяють підтримувати штучне дихання протягом необмеженого часу і тим рятують життя.

Нарешті, у найбільш лихих випадках хвороба переходить із спинного мозку на головний з поразкою основних життьових центрів. Тут хвороба, майже як правило, закінчується смертю. Правда, такого загрозливого характеру хвороба набуває дуже рідко. Тому смертність звичайно незначна, хитаючись під час різних епідемій від 1—10%, але ж дана хвороба дуже часто закінчується більш-менш значними розладами руху переважно однієї ноги із відповідним пошкодженням розвитку і анатомічної форми її. У цьому і полягає в основному головна небезпека її.

На жаль, лікування її обмежується лише симптоматичними заходами, які мають на меті — полегшити страждання хворої дитини. Не знаючи докладно побудника хвороби, медицина не спроможна рішуче боротися з нею.

Останніми часами почали вживати сироватку крови тих хворих, які видужують від даної недуги. Як що її впорскувати під шкіру протягом перших днів хвороби, перебіг паралічу начебто полегшується, і головне, параліч спостерігається рідше. Щодо лікування самого паралічу, то користуються різноманітними фізичними засобами, які в багатьох випадках добре впливають. Останнього часу одна американська сестра-жалібниця запропонувала оригінальну методу запобігання і лікування паралічу, яка викликала велике зацікавлення медичних кіл Америки й Европи, але ж поруч із прихильниками знайшла багатьох критиків. Майбутнє покаже наскільки вона має перевагу у порівнянні із клясичними засобами.

Ось чому сучасна медицина приділяє головної уваги не так засобам лікування дитячого паралічу, як запобіганню його. Передумовою цього є ізоляція хворого в шпиталі по можливості з перших днів хвороби. Рівночасно під час епідемії радять зачиняти школи, дитячі садки, дитячі театри тощо, з метою припинити дальший розвиток її.

Д-р Іван Базилевич.

Друковане слово в пропаґанді нашої справи серед чужинців

(Доповідь д-ра Степана Барана на I З'їзді Українських Журналістів у Н. Ульмі 2 червня 1946 р.)

(Продовження)

Треба ще згадати і проф. політичної економії в берлінському університеті з европейським іменем д-ра Макса Зерінґа (Sering), спеціяліста аґрарної політики і аґрарних відносин, директора Інституту для розслідів колонізації, пізніше, вже в дуже старому віці, члена кураторії Українського Наукового Інституту в Берліні. Ще як студент берлінського університету був я його учнем, працював у його семинарі для справ аґрарної політики і тоді познайомився з ним ближче. Зерінґ цікавився нашими справами, зокрема справою некорисною для наших селян — земельного розподілу величезним відсотком земельної управної площі в руках дідичів і у зв'язку з тим застрашаючим числом карловатих нежиттєздатних селянських господарств на значних полосах українських земель, зокрема в Галичині. При перелюдненні українського села і браку індустрії при чужій неприхильній українцям державній адміністрації, в Галичині фактично польській, на сході російській, передбачав, що така нездорова аґрарна структура матиме для нас катастрофічні наслідки. По довгих роках стрінувся я з ним у Львові в 1918 р., коли він влітку того ж року побував на Україні для аґрарних студій. Там бачив вже початки аґрарної революції і для нього було ясне, що незаспокоєння гетманським урядом селянського земельного голоду буде мати дуже від'ємні політичні наслідки для молодої української держави. І старий німецький учений не помилився. Проф. Зерінґ сам як публіцист і журналіст не працював, але мав зв'язки з тими колами, піддавав їм деколи теми і настроював їх прихильно до нас.

З европейських світових мов найбільше публікацій про Україну вийшло досі німецькою мовою. Писали цією мовою і самі українці ширші розвідки, головно у зв'язку з совєтською окупацією України і українським спротивом проти неї. Між іншими, вийшли: Василя Кучабського: „Die Westukraine im Kampfe mit Polen und dem Bolschewismus in den Jahren 1918—1923, Berlin, 1943, Eugen von Slepowron (псевдонім кол. посла до австрійського парляменту і мітрата львівської капітули о. Тита Войнаровського): „Polen in Ost und West"; І. Мазепи: Der Bolschewismus und die russische Okkupation der Ukraine; М. Данька: (Троцького) — кореспондента «Діла» з Швайцарії, — Die Nation in Sowjetketten, Wien 1932; д-ра Володимира Залозецького: Das geistige Leben der Ukraine in Vergangenheit und Gegenwart, Münster 1930, д-ра Миколи Залізняка: Der Kampf zwischen Ukraine und Moskau, в журналі „Nation und Staat", липень і листопад 1937; Романа Димінськово: Die Wirtschaft der Ukraine, в журналі: Deutsche Berufserziehung, зошити 15 і 16, Berlin-Leipzig 1938; д-ра Володимира Кубійовича: Die Verteilung der Bevölkerung in der Ukraine, Berlin 1934, і того ж автора — вже в часи війни — велика книга: Ukraine-Land und Volk; д-ра Бориса Крупницького: Geschichte der Ukraine, теж в часи війни. Особливо ті дві останні книги мають велике значення для поширення українознавства серед німецького суспільства, а зокрема, як важливе інформаційне джерело для німецьких публіцистів і журналістів. Таким джерелом є також Abhandlungen des Ukrainischen Wissenschaftlichen Instituts in Berlin. — Записки Українського Наукового Інституту в Берліні, в якому співробітничала ціла низка українських учених, між ними історик проф. Дмитро Дорошенко, в рр. 1926—1931 директор цього Інституту, проф. історії філософії д-р Іван Мірчук, етнограф д-р Зенон Кузеля. Наукові розвідки в тих записках німецькою мовою знайомили ширший чужинецький світ з нашим минулим і сучасним і з цього погляду мали теж і чимале пропаґандивне значіння для нас. Про наші актуальні справи постійно реферував довгі роки український журналіст Максим Гехтер, колишній співробітник київської «Ради», на сторінках щоденника „Prager Presse", органу чесько-словацького міністерства закордонних справ, зокрема про події на Совєтській Україні. З тих вісток користала нераз і українська преса в Польщі і за кордоном. Деяку пропаґандивну службу робив для нас закордоном і невеликий філятелістичний періодик «Der deutsch-ukrainische Philatelist», оснований у Відні в 1924 р. д-ром Іваном Німчуком і д-ром Іваном Турином, що з 1925 до 1939 рр. появлявся під редакцією д-ра І. Турина у Відні німецькою і українською мовами.

1927 року виходив у Варшаві місячник «Natio» під редакцією **д-ра Павла Лисяка,** пізнішого посла з УНДО до польського сойму і німця Карла Бріо, колишнього старшини УГА. Текст журналу друковано чотирма мовами: польською, німецькою, англійською і французькою. Був це орган національних меншин у Польщі. Як видавці журналу фіґурували: сенатор Отто Гасбах — німець, сенатор Михайло Черкавський — українець, посол Ісаак Ґрінбавм — жид, посол Фабіян Єреміч — білорус і д-р Степан Ольсейко — литовець (голова Литовської Національної Ради в Польщі). Властивим редактором журналу був українець д-р Павло Лисяк і тому там появилося чимало статтей про українські справи, головно з під пера д-ра Лисяка. Зміст і вигляд журналу був дуже добрий. Наклад — 3.000 примірників — розсилали для пропаґанди по всьому світу. Між іншим, одержував цей журнал відомий англійський політик Вінстон Черчіл, а його особистий секретар, по одержанні кожного числа, дякував окремим листом д-рові Лисякові. Журналом цікавилися закордонні посольства у Варшаві, зокрема, англійський посол, який по одержанні нумера просив д-ра Лисяка на чай і говорив з ним про українську проблематику. Польський уряд не бажав появи журналу, а шеф національних справ в Міністерстві Внутрішніх Справ Сухенек-Сухецький, наказав перше число конфіскувати. Конфіскату зняли в наслідок особистої інтервенції д-ра Лисяка у директора департаменту в Міністерстві Закордонних Справ, посла Голувка. До кінця 1927 року вийшло 12 чисел журналу, в тому два числа подвійні. Видавництво «Natio» викликало великий шум в польській пресі, яка різко виступала проти нього, а закордонна преса частенько реферувала статті журналу зокрема ті, що стосувалися української проблематики.

(Далі буде).

Рівному справи. Але без пістоля повертатися в ліс не хотів. У його дитячій голові повстав плян, який виконати міг лише Прикидька.

На шматку паперу написав він Ганс Камермаєр і пішов на Грабник (дільниця, яку зареквірували собі німці). Заходить до першого з краю мешкання — зачинено. Заходить до другого, німець верещить до нього: мовляв, чого лізеш? Прикидька лупає очима і тиче німцеві картку під ніс, кидаючи відірвані німецькі слова: яйця купувати я хочу, гроші і т. д. В результаті його викинено на вулицю. Але Прикидька це не спиняє, він іде далі.

Як личить темному «айнгайміше», він не стукає до дверей, а відчиняє їх сам наче б боязко. Коли так відчинив одні з чергових дверей, побачив, що на ліжку спить німчисько після доброго обіду, на кріслі лежить пістоль, а на нічному столику німецька граната.

Прикидька мов кіт вслизнув до кімнати, причинив за собою двері і кинувся до пістоля. В цю мить німчисько розкрив очі і побачив Прикидьку. Та Прикидька був справжній партизанн. Клацнувши безпечником пістолі, він навів її на німака — пальцем наказуючи йому мовчати. Німець, виваливши очі, мовчав. Але, як довго могла тривати така мовчанка? Треба було йти, а стріляти значило б заалярмувати весь Грабник.

Прикидька сягнув рукою по гранату. Німчисько здивувався — таж цього в кишеню не сховаєш! Але Прикидька і не думав її ховати. Взяв її під праву руку, в якій тримав пістоль і лівою почав розкручувати. Німчисько зовсім збаранів. Прикидька вийняв запальник і знову закрутив. Поки німець встиг ще раз здивуватися — дістав гранатою кілька разів по черепу й спокійно заснув, а Прикидька кліпаючи своїми трохи вилупленими очима, з невинно-дурною міною та шматком паперу в руках, вийшов і між хатами взяв напрям на поле і ліс.

В одному вдалому відплатному нападі Прикидька здобув малий голляндський карабін. Набоїв до нього було малувато, але зате подібного ніхто не мав. Прикидька був гордий оригінальністю.

В останнє бачив я його в великому бої над Случем на згарищах Віллі. Коли розгорталась рострільна, Прикидька йшов байдуже, часом спотикаючись на розкидані цеглини, карабін під рукою, а друга в кишені. Здалека здавалося наче б він з паличкою шукає грушок в садку або взагалі щось загубив.

Та ледве застрочили перші кулеметні черги, Прикидькові очі звузились і блиснули напруженням. Уста затиснулись, а обличчя бліде, ще більше зблідло — наче б поясніло. Крадучись від комина до комина, від дерева до дерева, він наче б глузував з тих, що в стрибках падали на землю.

Раптом Прикидька, міцно ставши на ногах, підніс свого карабіна до щоки. Сухий тріск і ворожа «фінка», що так нахабно сторчала на крилі першої чоти — замовкла. Крило підірвалось і скочило вперед загинаючи лук до річки. Ворог, щоб не бути відрізаним від лісу почав відступати в напрямі шляху. Тут попав під вогонь третьої чоти, що пішла була в обхід.

Бій осягав вершка напруження. Ворог ламався. А Прикидька не жалів своїх патронів. При цьому ж він хитро посміхався, бо чув по ворожому боці тріск голляндських рушниць: помічна німецька поліція з місцевих фольксдойчів була частинно озброєна голляндськими рушницями.

Після бою Прикидька довго бродив по бойовищі вибираючи від забитих потрібні йому набої. Рушниць він не збирав, хай збирають старші і міцніші.

Відійшов Прикидька із сотнею Мухи на Сапожин і ми більше не бачились. Чи побачимось ще? Чи заграємо в «дурня» (вибачте, в «професора»?) Чи живе ще Прикидька, як символ зразкового партизана, як приклад не лише молодим? Як зразок характерного юнака, що своїми вчинками стає понад свої дитячі роки.

Чому СХС не любить критики

Нарада поширеного пленуму Головної Ради СХС в Мюнхені

(Від нашого окремого кореспондента). Все зростаюче незадоволення хворих діяльністю СХС, що як добродійна харитативна організація мала б оточити їх своєю увагою та піклуванням, численні листи до газет від українців, що перебувають на лікуванні в різних лікарнях і санаторіях Гайльбронну, Гайдельберґу, Фройденталю, Амберґу та інших лікарських закладах з скаргами на СХС і відповідні сиґнали преси — все це схвилювало наше громадянство і зосередило його увагу навколо праці Санітарно-Харитативної Служби з метою винайти коріння зла тих недоліків, ту причину безперервних нарікань, закидів та обвинувачень.

Нарада поширеного пленуму Головної Ради СХС, що відбулося в Мюнхені, пройшла при підвищеному зацікавленні українського громадянства працею цієї установи та привела до жвавого обговорення її діяльности в світлі останніх застережень ряду газет.

Відкриваючи нараду, голова Головної Ради **д-р Борис Андрієвський** відзначив, що вона відбувається в той час, коли мужні борці за волю рідного краю перейшли кордон і наш обов'язок допомогти їм. З другого боку цей час характеристичний критикою діяльности СХС пресою та рівнож поширенням СХС на Західну Европу. Найбільше спинився промовець саме на критиці преси.

— Ця критика, — сказав він. — набрала форми походу проти СХС. Автори різних тенденційних заміток беруть окремі факти, узагальнюють їх і роблять висновки про потребу передати функції СХС відділові Суспільної Опіки ЦПУЕ. Фінансовий звіт наш показано так, ніби СХС це паразитарна організація. До всього цього ми мусимо мати своє ставлення.

Нарада схвалила протокол попереднього пленуму і перейшла до порядку денного, першим пунктом якого було справоздання Головної Управи СХС про конференцію в Парижі.

Доповідач, голова Головної Управи, **д-р Тома Воробець,** оповів, — що ця, четверта конференція українських допомогових організацій була скликана для устійнення допомоги скитальцям та покликання до життя харитативних організацій. Конференцію підготовляли цілий рік, але ж ініціятори її, що скликали і розсилали запрошення та були найбільш зв'язані з ІРО, самі на неї не приїхали. Призначено конференцію на 1-го серпня, проте ще 3 серпня не було представників з Америки, Лондону і Німеччини. Нарешті, прибув один представник ЦПУЕ та один з СХС і тоді конференція (з запізненням на чотири дні) розпочала свою працю. Відкриваючи її, голова Українського Допомогового Комітету у Франції, інж. Созонтів, відзначив неприбуття американських і лондонських делеґатів.

Через відсутність представників Злученого Американського Допомогового Комітету, був зачитаний одержаний поштою звіт цього Комітету. Як видно зі звіту, праця комітету — поширена. Збираються харчі, одяг, робляться старання щодо правної допомоги, надсилаються меморіяли до різних урядів.

Представник Допомогового Комітету в Бельґії п. Пришляк доповів, що там є 5 тисяч передвоєнної і 5 тисяч нової української еміґрації. Допомогу надають лише новим еміґрантам, бо майже всі старі еміґранти вертаються додому.

За оповіданням представника Допомогового Комітету в Італії, п. Поліщука, становище українців в Італії було краще, ніж у нас. Вони уникли багатьох трудноців, які переживали тут. У цьому велика заслуга Преосвященного Івана Бучка в Римі, що був головою комітету і чимало полегшив правне становище наших людей. Майже всі вони мешкають по таборах, мають пашпорти Міжнародного Червоного Хреста і чекають на виїзд до інших країн.

Як видно з справоздання д-ра Воробця, всі держави, де є українці, визнають їх самостійною національною групою. Складніше з переселенням, бо в Західній Европі зацікавлені лише в робітничій силі. Конференція стала на становищі, що для справ переселення потрібний один координуючий центр

На конференції обрано нову президію під головуванням проф. Шульгина. Конференція відзначила велику жертвенність еміґрації за океаном та потребу світового допомогового осередку української еміґрації та нав'язання зв'язків з теперішніми місцевими осередками.

Наприкінці д-р Воробець коротко зупинився на поширенні організації СХС на захід та різко відзначивши недоброзичливе, на його думку, ставлення до СХС частини української преси, просив Головну Раду допомогти йому проти її виступів. (?)

Слово для загального звіту та огляду фінансово-господарського стану установи СХС надається п. Мудрикові. Колишній голова переселенчої управи, що пішов на демісію і оце став фінансовим референтом СХС, п. Мудрик стає в позу прокурора і гостро-нервовим тоном починає свою доповідь, яку від першого до останнього слова присвячує полеміці з пресою та одчайдушно намагається розбити всі докази наших газет проти СХС.

— Є закиди, що установа наша з'їдає громадський гріш, — так одразу без вступу починає докладати п. Мудрик і, як на доказ невпинного зростання авторитету СХС, вказує на збільшення добровільних пожертв від людности, не зважаючи на загальне зубожіння і наголошує, що це саме добровільні пожертви, а не оподаткування, як пише преса.

Доповідач каже, що свою працю вони повинні провадити власним самооплачуваним апаратом і намагається довести, що апарат цей не великий.

— Сакраментальна висота платень підкреслює, — жестикулюючи вигукує промовець, — що ми працюємо не для заробітку і не для заощадження, хоч так турбується цим наше громадянство. Платня наших працівників виносить від 320 до 100 марок на місяць.

Як каже пан Мудрик, заокеанська еміґрація ніби не виправдала сподівань СХС і вона сама провадить збірки. Найбільші датки складають і індивідуальні жертводавці. Промовець згадує про одержання сиґарет, роздача яких супроводжувалася великими неприємностями і перекреслила на майбутнє такий розподіл.

— Коли нам хтось хоче доводити, що наша адміністрація зависока і з'їдає великий гріш, той робить це тенденційно, — заявляє п. Мудрик. — Задурно вона не поїдає 262 тис. марок. Такі заяви — це атака не на людей, а на установу.

Наприкінці, трохи знизивши тон, пан Мудрик звертається до преси з проханням краще допомогти СХС в реалізації її листопадових завдань та добре підготувати до них наше громадянство.

Після звіту п. Мудрика виступив д-р Борис Андрієвський, який перепросив присутніх за деякі випади на́то гарячого доповідача і підкреслив, що «за громадську роботу лають, а не хвалять» і тому тут не потрібна нервовість.

Жвава дискусія, що розгорнулася по обох рефератах, довела, що наше громадянство дуже цікавиться працею СХС, цілком об'єктивно ставиться до сиґналів преси і прагне усунути хиби, наявні в роботі.

Ред. Стахів каже, що за останній час вийшло в пресі 12 згадок про СХС. З них 6 — неґативних, 3 — позитивних і 3, як в «Українській Трибуні» — інформативного характеру або закликів самої СХС. Промовець відзначає, що загалом наші газети мало цікавляться суспільним сектором життя. Про попередній пленум СХС писали лише «Неділя» й «Час», а «Українська Трибуна», що міститься в тому ж будинку, на тому ж поверсі і навіть у тому ж коритарі — напроти СХС, не спромоглася надіслати свого кореспондента на пленум.

4. і 5. жовтня ц. р.
в театральній залі табору Боа-Брюле
в Ашафенбурзі відбудеться

КОНЦЕРТ
УКРАЇНСЬКОГО ЧОЛОВІЧОГО ХОРУ
„СУРМА“
(40 осіб)
під мист. проводом і дириґуванням
О. ПЛЕШКЕВИЧА

У програмі
українські народні пісні.

Початок о 20-ій годині.

ПОЗИТИВНА РОЛЯ ВИСТУПІВ ПРЕСИ

Видавець тижневика «На Чужині» п. Кузик підкреслює невдачу конференції в Парижі, в наслідок якої всі українські допомогові комітети не злилися в одне тіло. Від цього слушно створюється недовіря до СХС. Далі промовець відзначає, що хоч з Америки й надсилають допомогу, але на місцях складається враження, що цієї допомоги тут не дістають. Багато дарів пропадає по різних допомогових комітетах і це висуває потребу, щоб СХС перевірило ці факти, зокрема той факт, що в Швайцарському Червоному Хресті пропало багато дарів. Пан Кузик каже також, що серед громадянства йдуть розмови, що в СХС засіли люди одного угруповання, а коли є там і прибічники інших політичних напрямків, то вони нічим себе не виявили. Про доцільність існування СХС висловилося вже 4 часописи. Все це хвилює наше громадянство.

Під час обговорення праці СХС поставлено цілий ряд одвертих питань: чому подорожі урядовців СХС не йдуть в рахунок адміністративних видатків, а вважаються, як якась допомога, штучно зменшуючи тим кошти витрат на адміністрацію. Далі п. Кузик питає, чи був відомий учасникам Паризької конференції лист делеґатів з'їзду ЦПУЕ. спрямований проти СХС? Чи підтримують СХС дві церкви, чи ще й третя — євангелицька? Чому о. Вояковський наказав зняти з печаток СХС напис, СХС належить Апостольській візитатурі? Чому Великодню збірку не роздано потрібуючим? Чому в звіті про нічліж прибутки і видатки подані непропорційно різні? Це свідчить про мильність бухгальтерії і дає матеріял лдя критики часописів. Нарешті загальне питання: чому СХС не вияснила в пресі щодо закидів проти неї, чому так гостро поставилися працівники СХС до критики часописів? Чим пояснити таке упередження?

Аналізуючи газетну критику праці СХС, представник Штутгарту каже, що хоч такі сатті, як Мовчана в «Українських Вістях» є типовим зразяом «критикоманії», проте в СХС далеко не все ідеально. Слабий зв'язок центру з станицями, ненормальні явища при розподілі дарів, наявність двох рівнобіжних організацій — Суспільної Опіки ЦПУЕ і СХС — все це викликає на місцях великі нарікання.

Представник від Гессену підкреслює **позитивну ролю критики, що мусить нас підтягати та констатує, що хворі цілком справедливо лають СХС, бо вона мало робить.**

Інші промовці в своїх виступах висловлювали велике розчарування звітом д-ра Воробця про Паризьку конференцію, що зруйнувала надію на поліпшення долі вигнанців і не дала доцільних і корисних наслідків. Висловлено бажання скликати з'їзди делеґатів станиць на місцях. Вимагали перевірки зауважень щодо недоліків при розподілі дарів на місцях.

Велике здивування викликала серед делеґатів надмірна нервовість пана звітодавця Мудрика. Присутні питали, чи це є думка всього проводу. Вони підкреслювали, що в критиці газет нема злої волі, вказували якими шляхами можна поширити і поглибити працю СХС, пояснювали неґативні голоси преси занедбанням організаційного відділу, який всіма силами боронячи СХС від «нападів» преси, все ж мусив визнати, що робота організаційного відділу слабка.

Прибулий на нараду голова ЦПУЕ В. Мудрий у своєму виступі розповів, що Паризька конференція, за чергою четверта, була вирішена, коли д-р Галан був у Німеччині, для координації всіх допомогових органзіацій. Пізніше д-р Галан написав, що створення єдиної організації виявилося недоцільним і що його пропозиція щодо цього відпала, так що буде краще, коли в Парижі об'єднаються лише европейські організації. У резолюції конференція доручила ЦПУЕ тимчасово виконувати функції цього об'єднання.

Щодо питання про тотожність діяльности СХС і ЦПУЕ посол Мудрий каже, що СХС доглядає хворих, інвалідів, а ЦПУЕ має опіку над здоровими. Функції обох організацій відомі і конфліктів на цьому ґрунті не мусить бути.

Про допомогу проф. Мудрий каже, що з Канади одержано помочі на 20 тис. долярів виключно для американської зони, а для англійської зони обіцяли вислати ще на 1 тис. Пізніше для англійської зони не вислали нічого, і одержану допомогу в сумі 20 тис. ЦПУЕ поділило між усіма трьома зонами. На цю допомогу претендували й росіяни та лотиші, вважаючи її різнонаціональною з Канади.

Далі голова ЦПУЕ інформує, що два тижні тому відбулася нарада з участю представників ЦПУЕ і Переселенчої Ради для вирішення питання компетенції Понтифікальної Комісії. Виявилось, що остання мусить не організовувати переселення, а лише опікуватися тими, що переїжджатимуть.

Далі, щоб виправдатись у закидах на хиби і недоладності при розподілі дарів, забирає слово від Жіночого Об'єднання **п. Павликовська.** Вона каже, що з одержаних 46 бочок трану СХС дістала лише одну; що дари поділяла відпоручниця Канади п. Храплива; при розподілі дарів давали всім, хто не мав опіки ІРО. Репліками з місць присутні стверджують, що дари одержали також багато росіян. П. Павликовська намагається виправдатися арґументом, мовляв, одержали лише ті, що сплатили національну вкладку, але присутні наводять слова росіян, що казали: «дам 20 марок вкладки і одержу дарунок». Не маючи чим заперечити точні арґументи, п. Павликовська, каже, що шум, який з'явився навколо роздачі речей — це дріб'язковість — і... ображено сідає.

Закриваючи нараду, д-р Борис Андрієвський дякує присутнім за участь, підкреслює позитивність дискусії і каже, що критики не треба боятися, але, буває, часто вона йде за водою, що пускає ворог. Він повідомляє, що створена в час дебатів комісія з членів контрольної комісії управи та поповнена кількома учасниками наради, має визначити ставлення СХС до полеміки, що ведеться в пресі і відповідний комунікат розішле до всіх часописів.

Велика увага і зацікавлення, з якою поставилося наше громадянство до праці наради, діловитість і об'єктивність, з якими розглядалися і обговорювалися всі питання, зокрема щодо газетних сиґналів яскраво довели, що СХС і на далі буде забезпечена допомога її діяльности від ширших верств нашої суспільности. Разом з тим велика нервозність, гострота й реакція, з якими поставилися працівники СХС до критики їх праці, наочно розкрила навіть необізнаним у цих справах людям, що **в апараті СХС і в усій його діяльності є чимало хиб, які треба спокійно виправити і викорінити.** Завданням преси якраз і є допомогти добрим намірам перейти в діло. **В.**

Від Адміністрації „Неділі“

У відповідь на численні листовні запитання наших Читачів подаємо до відома умови передплати нашого часопису в европейських і заморських країнах:

Франція, Бельґія, Англія і США:

місячно	10 НМ.
квартально	30 НМ.
піврічно	60 НМ.

Всі інші країни:

місячно	15 НМ.
квартально	45 НМ.
піврічно	90 НМ.

Передплату німецькою валютою слід сплачувати ще перед виїздом за кордон, або потім за посередництвом своїх родичів чи земляків. У виняткових випадках висилатимемо часопис за кордон в кредит до часу можливости грошових розрахунків закордонною валютою.

«НЕДІЛЯ» ДЛЯ НАШИХ ПОЛОНЕНИХ

З таборових осередків наших військово-полонених в Англії дістаємо багато листів з проханням висилати «Неділю».

З уваги, одначе, на незалежність нашого часопису і зв'язані з тим фінансові трудноші, не можемо задовольнити великої кількости згаданих прохань.

Відкриваючи пресовий фонд «Неділя для наших полонених», просимо наших Читачів — людей доброї волі — складати свої добровільні грошові датки, на висилку часопису до таборів Великобританії, щоб як пишуть нам полонені: «голод рідного друкованого слова і туга за Батьківщиною і рідними були не так болючими».

Грошові перекази просимо надсилати на адресу Адміністрації «Неділі», з допискою «для наших полонених».

Адміністрація.

ЄПИСКОП КУЗІВ У РЕҐЕНСБУРЗІ

(Власна кореспонденція). Цими днями до реґенсбурзької оселі завітав видатний діяч євангельської церкви В. Кузів. У неділю 21 вересня в таборі відбулося євангельське Богослуження, на якому було немало присутніх таборян. Чудово співав хор місцевої православної церкви під дириґуванням п. Гавриленка — здібного дириґента. Особливо глибокою була проповідь єпископа євангельської церкви. Тема її спочатку була для багатьох навіть несподівана — про пов'язання засад християнської моралі із свободою людини. Багатьма прикладами дорогий гість показав, як в Америці розуміють свободу людини та якою вона повинна бути для всіх людей. Таке розуміння свободи людини для багатьох тих, хто виховався в тоталітарних та напівтоталітарних режимах, було нове й до певної міри несприйнятливе. Бо взагалі серед нас, політичних еміґрантів, що втекти й відмовились повертатися тільки через відсутність свободи на наших землях, так дуже важко прививається розуміння необхідности людської свободи, що нею нагородило нас життя, але яку в нас увесь час відбирають як не одні, то другі вороги, або й свої власні «чинники».

Увечері пів 7 години В. Кузів зробив доповідь про світову організацію молоді ІМКА. Завданням своїм шановний гість поставив ознайомити мешканців оселі з програмою, історією та організаційною побудовою цієї організації. Для українців, що опинилися на еміґрації, ІМКА може принести велику користь, Живий контакт з ІМКА-ою має можливість налагодити добрі стосунки з зовнішнім світом, а особливо з англо-сакськими народами. Кожен: маляр, письменник, артист, учитель може знайти за допомогою цієї організації своїх колеґ в усьому світі. — Відвідини шановного гостя були для великої частини таборового населення добрим святом. **В. О-ко.**

Відомий приятель ДП, австралійський віце-прем'єр д-р Герберт Івет (другий з права), прибувши з дружиною до Нью-Йорку на засідання ОН, вітається з амбасадором Австралії. Як відомо, Івет гостро виступає проти Молотова. (Дена)

КОРОТКІ
ГОСПОДАРСЬКІ ПОВІДОМЛЕННЯ

— Шведський міністер внутрішніх справ прибуде до Німеччини, щоб дати почин переселенню до Швеції 6.000, вивезених із Чехо-Словаччини, німецьких робітників.

— США доставляють тепер місячно коло 3³/₄ мільйона кґ кінського м'яса до 12 европейських країн. На першому місці стоїть Бельґія, яка в липні імпортувала більш, як чверть мільйона кґ. Решту доставили до Швеції, Німеччини, Франції та інших країн.

— Голляндський уряд рішив за 3—4 тижні домішувати до хліба картопляну муку, бо до цього часу вичерпаються засоби кукурудзи. Треба також брати на увагу зменшення збіжжевих достав із США та Канади. Вивіз картопляної муки з Голляндії буде припинений.

— Канадський міністер фінансів Аббо, який перебував у Лондоні з нагоди річної конференції світового банку і міжнародного валютного фонду, заявив, що чутки, начебто Канада вирішила знецінити канадський доляр та виплатити премії від продукції золота, позбавлені всяких підстав. Канадські запаси пшениці винесли 11 вересня 86,695.000 бушелів, тобто на 7 мільйонів бушелів більше, як у той самий час минулого року.

— За американською фінансовою допомогою буде створена в Ассуані (Єгипет) перша єгипетська фабрика сталі. Споруда має бути побудована за 18 місяців і коштуватиме 80 мільйонів долярів, при чому 60 мільйонів будуть американського походження. На початку завод продукуватиме денно 600 тонн сталі.

— Генеральний директор УНРРА Люель Рукс повідомив, що в ході розв'язання УНРРА, якої майно передано чотирьом міжнародним організаціям, світова організація здоров'я, що присвятилася поборюванню малярії й туберкульози, одержить 1,5 мільйона долярів, міжнародній фонд допомоги дітям 5 мільйонів, міжнародня організація для зтікачів (IPO) 1 мільйон та організація прохарчування й сільсько-господарська ОН (ФАО) пів мільйона долярів.

— У найближчому часі Бразілія приступить знову до міжнародньої ради прохарчування на час скрути. Кілька місяців тому Бразілія виступила з тієї організації після того, як вона не змогла досягти порозуміння щодо продажу свого збору рижу.

— Берлінський часопис «Телеграф» повідомив, що не всі 1.200 кілометрів здемонтованих у совєтській зоні залізничних рейок будуть передані СССР, але частину з них одержить Юґославія для відбудови своєї залізничної мережі.

— Транспортові трудноші знутрі Канади, зокрема ж в збіжевому порті Монтреаль, збільшать голодування Европи взимку — заявили фахівці.

СТАТТЯ — ПРИЧИНОЮ СУДОВОЇ РОЗПРАВИ

Нью-Йоркська українська щоденна газета «Свобода» помістила в одному травневому числі статтю Гната Дядюренка «Ті, що матір розпинають». В статті тій згадувалось прізвище о. В. Клодницького, одного з прихильників існуючого в сучасній Україні ладу, автора брошури, в якій він дуже прихильно ставиться до радянських порядків в Україні.

Як повідомляють з редакції «Свободи», о. Клодницький передав справу до суду, перед яким вимагає від редакції щоденника грошової компенсації за «образу» (ам. лайбол) в розмірі 100 000 долярів.

«Справа покищо ведеться, — пише редакція авторові статті п. Дядюренкові, — і без огляду на судовий вирок вона коштуватиме нас щонайменше 2 000 долярів, що їх доведеться заплатити оборонцеві (адвокатові) за заступництво перед судом. Скарга, по всяких правдоподібностях, тільки із тою метою була внесена, щоби «натягнути» нашу редакцію бодай на судові кошти. Інше діло, що у зв'язку з політичним «курсом» Америки назва «комуніст» починає прибирати того самого значення, що поняття «бандит» і злочинець взагалі, отже, нічого дивного, що «отець-доктор» протестує...».

ШИБЕНИЦЯ ДЛЯ ҐРАФА ЕСТЕРГАЗІ

Суд у Пресбурґу засудив позаочно до кари смерти на шибениці 46-літнього колишнього ґрафа Яноса Естергазі. Естергазі, якого теперішнє місце перебування невідоме, обвинувачують у тому, що він підпирав мадярський сепаративний рух, який мав у пляні розвал чехо-словацької держави. Йому закидають також, що він, як голова Об'єднаної Мадярської Партії, співпрацював із акцією колишньої Німецької Судетської Партії Конрада Генляйма та фашистської Народньої Партії Глінки. У своїй промові в словацькому парляменті Естергазі мав окреслити чехо-словацьку державу, як «штучно зліплену державу без права на інування». Оборона для його виправдання заявила, що він був противником нацизму і під час німецької окупації допомагав жидам.

ЖЕРТВУЙТЕ НА «КоДУС» І «УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОНД»

10-го жовтня кінчається призначений ЦПУЕ реченець посиленої збіркової акції на стипендійний фонд «Комісії Допомоги Українському Студентству» (КоДУС) і на «Український Науковий Фонд» при ЦПУЕ. Звертаємо на це увагу нашого громадянства й дуже просимо використати останній час на покінчення збірок по таборах і інших скупченнях нашої еміґрації та на влаштування окремих імпрез на згадані цілі.

ХВИЛИНА БЕЗ ПОЛІТИКИ

ВИНАХІД УКРАЇНСЬКОГО ІНЖЕНЕРА

Український інженер Ф. Гудима винайшов нову «повітряно-водну помпу». Цей винахід признаний не лише українськими специялістами, але й одним відомим німецьким професором Високої Технічної Школи, який через перекладача специяліста — техніка-інженера О. Богачевського висловив про новий винахід таку думку:

1. Повітряно-водна помпа, це новий винахід. 2. Цією помпою можна гонити воду так високо, як дозволить на це битривалість матеріялу, з якого зроблена помпа. 3. Нова помпа належить до типу центрифуґальних помп, одначе більш складна від них. І хоч вона ще неперевірена, то треба думати, що вона повинна уступати центрифуґальним помпам, зокрема, якщо йдеться про її практичне застосування.

Як бачимо, думка німецького фахівця дуже обережна. Наш винахідник не легковажить поглядів чужого професора, але й не збентежився ними, бо й українські вчені поставилися обережно до нового винаходу. Для нашого винахідника важливе те, що повітряно-водяна помпа, це новий винахід, який може помпувати воду на значну висоту. Можливо, що після експериментальної проби, цей винахід може дати кращі наслідки, як передбачають фахівці.

Теперішні помпи центрифуґальної системи, уважаються найкращими, але вони в практиці не вживаються до піднесення води на значну висоту. Коли треба піднести воду на сотні метрів угору, їх заступають толокові помпи, коефіцієнт корисної дії яких значно нижчий від центрифуґальних помп. Тому, що нововинайдена помпа належить до типу центрифуґальних помп, треба думати, що толокові помпи щодо корисної дії теж і їй повинні уступити, а через те, що нова повітряно-водна помпа зможе підносити безпосередньо воду на сотні метрів угору, вона з успіхом заступить толокові помпи. Її з користю можна буде ужити в копальнях і в містах із хмарочосами.

Інженер Гудима зазначив, що з винаходом повітряно-водної помпи стисло зв'язане ще одне фізичне явище, про яке він покищо не може висловитися. Коли ж це фізичне явище, незалежно від будови повітряно-водної помпи, буде перевірене і підтвердиться на двох недорогих і нескомплікованих експериментах, то з певністю можна буде говорити, що український дослідник має поважний винахід.

Українська громадськість в Европі й за океаном повинна допомогти матеріяльно нашому винахідникові перевірити експериментально свій винахід, а також дати йому змогу забезпечити патентом його право на цей винахід.

Кость Варварів.

З поміж 54-ох кандидаток на звання „Найгарнішої американки 1947 р." вибрали 21-річну Варвару Велькер, яка посилає нам зі світлини свою чарівну усмішку. (Дена)

З обидвох півкуль

Добрий кондуктор. З Майнцу повідомляє «Бадіше Цайтунґ»: Кримінальна поліція зробила обшук в мешканні одного трамвайного кондуктора. Крім багатьох речей, яких кондуктор аж ніяк не міг придбати нормальним шляхом — між ними були першоклясні радіо-апарати — поліція знайшла важку валізу повну рулонів з металевими дрібними грішми, складених найдбаливішим порядком. Добрий кондуктор затримав не менше як 1.344 марки дрібними пфеніґами, відтягнувши їх з нормального грошевого обігу.

Танки на розбитому кораблі. Танки навколо панцерної вежі німецького лінійного корабля «Тірпіц» уважає молодь північно-норвезького міста Тромсо найбільшою розвагою. При в'їзді до пристані здіймається над її водами ще досі тулуб німецького бойового корабля місткістю 45.000 тонн. Його збомбардували 1944 року англійці. Дотепер купець заклав на палубі корабля ресторан з вечірніми танками. Інший підприємець хоче там навіть влаштувати кіно.

Американка хоче вийти заміж за німця. Місс Барбара Дрейк, перша американка в службі окупаційної влади, яка хоче вийти заміж за німця, заявила, що влада дозволила її нареченому на виїзд до США. Одначе справа потриває ще до жовтня.

Проблема. Відомий своєю розгубленістю фізик Ампер мав малого і великого кота. Він доручив реміснйкові прорізати в дверях до кімнати дві дірки для котів. — Чи не вистачить однієї дірки? — запитав майстер. Але ж ні, знервувався Ампер, як же тоді ввійде до мене маленький котик.

Збудник дитячого паралічу. Берлінський інститут Роберта Коха інтенсивно працює над дослідженням дитячого паралічу, що збирає такі страшні жнива по всіх країнах світу. Часті випадки тієї недуги дають багатий матеріял для дослідів. Збудником дитячого паралічу вважають вже кілька років ниткоподібний твір, що через своє положення в клітині — важкодоступний, а крім того дається бачити лише через великі мікроскопи. Берлінські вчені досліджують зокрема умови, що в них розмножується збудник. Сподіваються, що вже незабаром знайдуть розв'язку, яка значно допоможе поборювати хворобу, що не дає спати багатьом батькам по всьому світі.

Американська акторка Паулетта Годдард, перебуваючи тепер в Парижі, як видно, захоплюється новою модою, що визнає довгі сукні. (Дена)

Філятелізм і політика. Французький військовий трибунал покарав 44-літнього продавця поштових марок за виміну і торгівлю марками з часу Гітлера. Продавець накупив за 6.000 марок значків з Гітлером. Суд засудив його на два місяці ув'язнення, 6.000 марок штрафу і конфіскату всіх гітлерівських марок.

Куріюм. Професор Перлман з каліфорнійського університету повідомив, що йому вперше вдалося видобути кількість величиною з головку від шпильки так зв. куріюму (елемент 96). Це найтяжчий і найрадіоактивніший елемент в чистому стані. Ця дрібненька кількість елементу випромінює на хвилину 70 мільярдів партикул альфа. Досі куріюм, один з чотирьох останніх елементів, створених людською рукою, було найважче ізолювати з огляду на надзвичайну радіоактивність.

Чоловіки тяжче переносять голод ніж жінки. Один відомий лікар виступив на конференції в університеті Тібінґен з доповіддю про різниці в захворюванні на туберкульозу між жінками і чоловіками, висловивши факт, що чоловіки далеко сильніше страждають від недоїдання ніж жінки, хоч останні, звичайно, частину свого харчу віддають дітям. На 100 жіночих пацієнток стверджено 52 випадки недоїдання, тоді як на 100 чоловічих аж 96. Досліди показали, що організм чоловіка вимагає для свого існування 50% білка більше від організму жінки. Зокрема чоловіки понад 40 років вимагають значної поживи. Це особливо спостерігається в процесі праці.

Хлібні картки, це не винахід нашої епохи й вони не є німецького походження. Вони — вигадка французів і їх увів 1847 року, отже рівно сто років тому король Люїс Филип з причини злого врожаю та великих шкод, що повстали через непогоду. Щоб запобігти плюндруванню та зберегти французький нарід від голодової катастрофи, винайдено хлібні картки, подібні формою до сьогоднішніх. Властиво вони ще 50 років старші, бо після невдалих жнив і тяжкої зими під час революції в 1795 році президент французької Конвенції казав видати спеціяльні картки, які треба було показувати купуючи хліб. Під час першої світової війни появилися хлібні картки вперше в Німеччині.

СССР НЕ ВПУСКАЄ АМЕРИКАНСЬКИХ СЕНАТОРІВ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). Голова господарського комітету в американському сенаті, сенатор Бріджс повідомив про відмову СССР дати з'їздові візи до Москви американським сенаторам, що, подорожуючи по Европі, мали намір відвідати свого амбасадора в Росії. Молотов уважав цю візиту недоцільною, бо, мовляв, не передбачується інформаційної подорожі сенаторів по Совєтському Союзу. Друге звернення американського амбасадора Сміса до московського міністерства залишилось без наслідків. «Таке поступування, — сказав Бріджс, — ще раз ставить СССР в його правдивому вигляді перед світом».

ОГОЛОШЕННЯ

Богословсько - Педагогічна Академія УАПЦ в Мюнхені оголошує новий прийом студентів на 1947-48 навчальний рік на Богословський і Педагогічний факультети. Приймаються особи обох статей з закінченою середньою освітою. Початок навчання 6-го жовтня.

Прохання з документами (свідоцтво про освіту, про народження, про стан здоров'я і рекомендацію від місцевого пароха) подавати до Канцелярії Академії: Мюнхен, Дахауерштрассе 9/I.

Ректорат.

КОЖНОМУ СЛОВО

ІСТОРІЯ Й ЕТНОГРАФІЯ

Високоповажаний Пане Редакторе!

Мені дуже прикро, що моя замітка: «Конференція УВАН на пошану Т. Шевченка», яка була вміщена в часописі «Наше Життя» ч. 15, дала привід до листа п. д-ра Андрусяка в тій формі, як його надруковано в часопису «Неділя» ч. 73.

Я особисто високо ціню праці наших учених проф. д-ра З. Кузелі та д-ра Андрусяка. В своїй інформації навів ім'я д-ра Андрусяка лише тому, що праця його датована найновішою датою і тому, що навіть в його наймодернішій історії питання періодізації української історії недостатньо пов'язане зі здобутками археології, хоч би в тому вигляді, в якому вони існують в сучасній літературі (праці проф. д-ра В. Щербаківського).

Мені відомо, що п. д-р Андрусяк не нехтує джерелами археологічними і тому жадних підстав робити йому будь-яку прикрість я не мав на меті.

Писати будь-які наклепи або робити напади на наших діячів, навіть коли б вони мали думки розбіжні з моїми, я не можу з етичних переконань. Непорозуміння відношу за рахунок можливо невдалого формулювання мого, а головне розбіжности світоглядової. Цей об'єктивний факт прикрого непорозуміння мушу взяти до відома.

Щодо зауважень п. д-ра фахового змісту, на жаль, прийняти їх не можу.

1) Історична школа В. Б. Антоновича завжди вважала етнографію допоміжною наукою історії. Цитована мною розвідка проф. д-ра З. Кузелі є розвідкою про походження і формування українського народу, є працею суто історичною. Тому я мав право назвати його істориком.

2) Московський та польський періоди нашої історії є відбитком концепцій урядової історіографії, що мають вже контртези від часу Миколи Костомарова як в українській, так і в московській історіографії. Проте, пам'ятки матеріяльної нашої культури спростовують доцільність введення цих періодів як періодів органічного розвитку українського народу. Народня історія проходила інші, важливіші показники розвитку, ніж доля непевних елементів нації.

Отже це питання я і висуваю на обміркування наших істориків. Справа іде не про династичну історію українського народу, а про періодізацію органічного розвитку його культури і державности. В короткій інформаційній замітці годі було наводити арґументацію за потребу такого перегляду. Їх знайде автор листа в спеціяльній брошурі моїй, присвяченій цьому питанню.

3) Пояснення невдачі нашого державного будівництва 1917—1921 року історичною ситуацією XVI—XIX стор. не поділяю.

З приміткою Редакції я цілком погоджуюсь.

Надрукування цього листа не наполягаю; передаю то на розсуд поважної Редакції, бо завжди вважав питання національної гідности найвищими, а сторінки преси задорогими для з'ясування персональних непорозумінь.

Свідчу Вам, Пане Редакторе, мою найглибшу пошану **К.**

Від Редакції: З приємністю містимо оці завваги визначного українського вченого. На жаль, лист проф. К. доручено нам з дуже великим запізненням.

ВІДГОМІН ПЕРЕБУВАННЯ «СУРМИ» В ЕТЛІНҐЕНІ

Президія Таборової Ради Українського Табору — Етлінґен. — 23 вересня 1947 р.

До ВШ п. Редактора газети «Неділя» Г. Которовича.

На сторінках Вашої газети від 7 вересня 1947 року ч. 89 надруковано статтю «Концерт хору Сурма».

Згоджуючись в основному з оцінкою автора щодо виконання концертової програми хору, Президія Таборової Ради примушена все таки з жалем зауважити, що автор статті дозволив незаслужено і некоректно висловитись на адресу вельфарату і культурно-освітнього референта н/табору, склавши на них вину за

Малий фейлетон

Як посперечалися дід Гарасько з дідом Михасем...

І дід Гарасько, і дід Михась — однолітки. Обом дев'ять років тому через сімдесяте перевалило. Вік ув обох один, а вдача — не одна. Дід Гарасько відпустив собі довгу бороду. А дід Михась голиться. Дід Гарасько до всього ставиться критично, а дід Михась усе приймає за чисті гроші, як кажуть, а особливо у все вірить тоді, коли хочеться вірити. Дід Гарасько всюди бував, встиг навіть риби в Білому морі в час колективізації половити, а дід Михась далі свого села ніколи ніде не бував, і тільки оце якось доля закинула його в Баварію та примусила на світ своїми очима подивитися.

Дружно жили собі діди. Всім чисто ділилися. Бувало навіть, дід Гарасько знайде де недопалка, то вже:

— А йди но, Михасю, затабачимо!..

— Маєш щось доброго? — запитає недовірливо дід Михась та й жменю простягає.

— Маю «бичка». Коло управи знайшов — якийсь бльоковий покинув...

І курять удвох, досипавши трохи свого — самосаду.

Дружно жили собі діди. Про політику говорили, про кальорії, про війну, про атомову бомбу, Арґентіну та інші глибоко зворушливі речі. Траплялися інколи й протиріччя між ними, та швидко діди знову до згоди доходили, і ні разу між ними не салося ще поважного розбиття єдности. Якщо ж коли до суперечки доходило — то все через дрібниці, такі, як:

— Атомовою бомбою за один раз увесь би Кремль на цурки рознесло, — каже дід Михась.

— Е, ні! Де там! Там чорти таке укріплення намостили, що його й три бомби не вгризе, — не погоджувався дід Гарасько.

Так ото й до суперечки доходило: дід Михась доказував, що однією бомбою всю Москву в пух і прах рознести можна, а дід Гарасько запевняв усіма святими, що однією бомбою можна тільки Сталінові вуса обсмалити. Що краще було б уже тепер звернутися з проханням до американців приготувати для Москви якщо не чотири, то вже найменше — три атомові бомби...

Але то все звичайні собі були суперечки.

А позавчора не на жарт засперечалися. Дійшло навіть до бійки, і тільки таборова служба безпеки встигла якось нагодитися та вмішатися в конфлікт, не допустивши його до очевидних прикрих наслідків.

А почалося все ось із чого.

— Читав? — каже дід Михась до діда Гараська, простягаючи газету. — Читав, що «Українська Трибуна» ось за 25 вересня пише?

— А що там «Трибуна» може писати? Бреше щось...

— Як бреше? Та ти подивися, що пише! Про упівців написано, про тих, що коло Пассау перейшли на американську сторону. А в краю що сі діє!.. Ненечко моя! Слухай, що пишуть: **«До сьогодні ще працюють справжні фабрики і заводи, що продукують для УПА шкіру, одяг, консерви та літаки...».**

Почав читати дід Михась, та дід Гарасько не дав йому й докінчити.

— Що, що? Літаки виробляють? — вигукнув він на ввесь голос, так, що аж прохожі почали оглядатися.

— А що ж — літаки. А що ж таке літаки? Хіба їх не можна виробляти?

— Хіба ж їх важко виробляти... — перекривив дід Гарасько діда Михася. — Язиком усе легко виробляти! Брехуни там сидять, он що! І в вічі їм скажу, що безсовісні брехуни! Де ж ті літаки виробляють? Хотів би я знати...

— Ну, де... На Україні...

— Де? В горах, може? У Карпатах?..

— А чому ні? Там, у Карпатах, все можна виробляти, ніхто не побачить...

— Хто ж їх там виробляє? Ведмеді, може?.. Та чи ти знаєш, яких заводів треба, щоб можна було на них літаки виробляти?

— А певно, фабрики треба. Під землею такі фабрики є, вони й виробляють... бляють...

— Під землею... В Чорткові, чи в Ряшеві якомусь, може? Ех, ви, голови! Та на всій Україні за совєтів ні одного заводу не було, де б готові літаки випускали! Чуєш, ні одного заводу не було! Сталін не вірив нам, і всі заводи десь у Росії стояли. А на Україні тільки частини до літаків виробляли. В Харкові завод номер 9 мотори до літаків виробляв, а завод номер 23 старі літаки ремонтував. В Полтаві завод номер 67 також виробляв частини до літаків... А готових літаків по всій Україні ніде не виробляли і не виробляють.

— То колись було, а тепер виробляють... — не вступався дід Михась.

— А де ж той завод узявся?

— Побудували.

— Хто?

— Люди.

— Які люди? Та чи ти знаєш, що ти говориш? Та завод же треба цілими роками будувати! Чи ти бачив коли який завод? Такий хоч, як ХТЗ в Харкові, завод у Запоріжжі або в Дніпропетровську? Був на такому заводі колинебудь?

— Ну, не був, але що літаки для УПА виробляють, то я в те вірю. Марно не будуть писати. Тобі, може, не хочеться, щоб УПА перемогла большевиків, то ти й не віриш. А я хочу перемоги. І так мусить бути, як пишуть!

— Ей, ти здурів, мабуть, діду Михасю! Чи горілки напився? Не хотів би я, щоб Сталіна розбили — то якого б дідька лисого тут сидів? Думаєш, на еміґрацію я приїхав, щоб твої дурні теревені слухати та брехні читати? — далі дід Гарасько не витримав та вхопив за голову та ще й по лобі діда Михася постукав. — Іди виспишся, старий дурню! — сказав він та й відійшов.

Ех, як кинеться тут дід Михась на діда Гараська! Було б, мабуть, до кровопролиття дійшло, якби саме служба безпеки не наскочила та не розтягла двох дідів, що зчепилися, мов півні.

Тепер вони обминають один одного десятою дорогою.

Таборові меценаси порадили дідові Михасеві передати справу образи чести до таборового суду. Дід, Михась, кажуть вони, в кращому становищі, ніж дід Гарасько. В процесі він напевне виграє, бо може покликати свідків — таборових поліцаїв і... і редактора «Української Трибуни».

Дід же Гарасько може покликати, але тільки одного-єдиного свідка — здоровий людський розум. Але таборові меценаси знають наперед, що той свідок нічого не допоможе. Бо, поперше, він для суду не авторитетний, а подруге, хто знає, чи він захоче свідчити. Знаючи, що його на еміґрації не поважають, здоровий людський розум дуже рідко показується на люди. А на суди взагалі не являється, знаючи, що і з ним, і без нього присуди виходять ті самі...

Отак то почалася та закінчилася дружба двох таборових дідів!

Почалося приятелюванням, а закінчилося — судом!

А винен у тому...

Хто, по-вашому?.. **Гнат Дядюренко.**

деякий неуспіх концерту і ввівши вставні слова до них: «так званий вельфарат і референт».

Просимо пробачити нам, що ми змушені нагадати Вам про невластивий Вашій газеті стиль цієї статті і некоректність Вашого заступника у висловах на адресу провідних осіб н/табору.

Голова Президії Табороі Ради. — Секретар Президії Таборової Ради.

Від Редакції: Бажаючи авторам цього листа дати змогу забрати слово в справі зроблених референтам їхнього табору нашим звітодавцем закидів, друкуємо їх заяву повністю. Не сумніваємося, що в справі ставлення таборових чинників Етлінґену до хору «Сурма» забере слово ще й сам хор.

В СПРАВІ ІМІҐРАЦІЙНИХ ІНФОРМАЦІЙ

Для обслуги індивідуального переселення на ашафенбурзьку область утворено у Франкфурті окрему секцію Переселенчого Відділу, якої адреса така: „Individual Migration and International Case Service Section“, Frankfurt, Mainzer Landstraße 4.

Ця секція має за завданння давати поради в зв'язку з індивідуальним переселенням до всіх країн, за виїмком США, особам: 1) яким обіцяно візу, 2) які мають дозвіл на виїзд, 3) які мають робочий контракт, 4) які мають афідевіт на підтримку, 5) які потребують спеціяльної поради, чи оформлення в зв'язку з їхнім виїздом.

Кандидати, зацікавлені в груповому переселенні (на піставі проголошеного набору на якісь роботи), мають дістати всі поради й вказівки у переселенчого службовця свого табору, або в ПКІРО. Приклад: родина, що цікавиться переїздом до Бельґії на проголошені шахтарські роботи, має дістати потрібні інформації в переселенчого старшини, або в ПКІРО. Коли ж така родина цікавиться переїздом до Бельґії в індивідуальному порядку, тоб то, коли її викликають родичі, чи друзі — нешахтарі, або якась організація, то така родина має дістати інформації в згаданій секції в Франкфурті.

Особи, що їдуть на роботи при цукрових буряках у Канаді, робітники, що їдуть до Марокко та особи, яких викликають близькі родичі в Канаді, належать до індивідуальних випадків еміґрації.

Антін Чернецький

Ґльосси до «Історії Преси»

(Продовження з № 91 «Неділі»).

Помилково зазначено на стор. 132, що «Письмо з Просвіти» видавано за ред. Ю. Бачинського, має бути — Балицького. На стор. 101 треба б додати що «Робочий Народ» у Вінніпеґу по першій світовій війні змінився на «Українські Робітничі Вісті» з комуністичним напрямом. Редактором органів був Іван Навізівський.

Про москвофільську пресу на Буковині (ст. 94) слід додати, що видавцем і редактором органу «Родимий Листок» був галицький католицький священик о. Микола Огоновський, брат проф. Омеляна, голови «Просвіти». Був це єдиний москвофіл з-поміж братів Огоновських поважних і заслужених українських діячів. Виступав він також як звинувачений у великому процесі проти москвофілів Ольги Грабар і тов. в р. 1882 у Львові, де були також редактор «Слова» В. Площанський, Іван Наумович, Адольф Добрянський і інші за ширення русофільських державних ідей. Звинувачені застоювали тоді єдність із російським народом. На тому процесі як доказовий матеріял зачитано «Слово» із славною заявою «единства» з р. 1866.

Хоч голова суду, радник Бугацький був українець, деякі звинувачені, між іншими Грабар і її батько Добрянський, говорили по-німецьки, а Плащанський навіть по-польськи. Боронив їх тоді адвокат поляк д-р Бронислав Дулемба, пізніший посол і міністер, завзятий ворог українців.

Процес цей спричинив українцям чимало клопотів. Через нього усунено митрополита Йосифа Сембратовича та віддано Чин оо. Василіян в реформу Єзуїтам. Сам Іван Наумович перейшов на православіє та виїхав у Росію Варто згадати, що той Наумович, як студент, схилявся до поляків та носив конфедератку.

В «Історії» є теж багато пропущень. Говорячи про органи української молоді (на ст. 131), автор не згадав органу молоді «Іскра» що його видавав Артур Зеліб в рр. 1903-4, та відновлення «Молодої України» в р. 1905 під редакцією Василя Панейка. Перша «Молода Україна» під редакцією В. [illegible]осольського, В. Темницького, Ст. Барана і товаришів перестала виходити в р. 1903.

На ст. 95 пропущено орган учителів Буковини — «Каменярі», який видавав Ілярій Карбулицький, та «Громадянин» — орган українських радикалів на Буковині, який видавав І. Гордий в Чернівцях перед першою світовою війною.

На ст. 165, у переліченні органів провінційної преси, пропущено часописи Укр. Сд. в Перемишлі «Наш Голос» і «Український Робітник», які видавав Іван Квасниця.

Зовсім немає згадки про такі часописи:

1) «Посланник», видавав і редагував о. Лев Джулинський, парох Гапшина коло Бережан; виходив місячними зшитками в Перемишлі до 1900 року, як противага органові польських місіонарів. Був дешевий, популярний.

2) «Місіонар», місячник оо. Василіян у Жовкві. Перші нумері нападають на Франка.

3) «Русское Слово», тижневик москвофілів у Львові сперед першої світової війни, який конкурував зі «Свободою» та популярними виданнями і ніс між маси москвофільську дурійку.

4) «Новая Жизнь», місячник москвофільського молодого революційного руху, що його перед 1-шою світовою війною видавав у Львові д-р І. Святитський (І. Свєнціцький, дир. Національного Музею). З того гуртка вийшов посол варшавського сойму, комуніст Кирило Вальницький та теперішній большевицький голова Львова — Козьма Пелехатий.

5) «Прикарпатская Русь» — орган молодих москвофілів у Львові під редакцією д-ра Ів. Гриневецького, конкурент «Галичанина». Обидва органи перед світовою війною зривали із давнім сервілізмом старих москвофілів, ставали на революційний, нераз соціялістичний шлях, але в основу клали єдність з Росією, проголошуючи себе росіянами.

6) «Поступ» — популярний, незвичайно добре редаґований тижневик в Коломиї за ред. Ярослава Весоловського в рр. 1903—1905. В «Поступі» Іван Франко помістив інтересну розвідку «Що таке поступ».

7) «Робучий Народ» — «Lud Roboczy», орган УСПД під час виборів 1907 р. в Бережанах за ред. Витовта Гошовського.

8) «Праця» — орган УСДП, видаваний у Відні в р. 1918 — ред. А. Чернецький.

9) «На Переломі» під ред. Антона Крушельницького і його ж сатиричний «Сміх», видавані у Відні по першій світовій війні. В органі «На Переломі» працював Артем Хомин.

10) «Нова Громада» під ред. С. Вітика у Відні 1923-25 р., де працювали Андрій Жук та Басок-Гилька Меленевський, орган цей започаткував поворот на радянську Україну. С. Вітик і Меленевський та Марко Луцкевич — посол із Волині — так і пропали у большевиків.

Редактором комуністичної «Нової Доби» у Відні був Володимир Левинський при співучасти Гриця Паламаря.

Пропущено орган «Будучність», який в р. 1898/9 видавали Володимир Охримович та Вячеслав Будзиновський) цей часопис приготував ґрунт для заснування української націонал-демократичної партії в р. 1899.

Немає в «Історії» згадки про популярний тижневик: «Гайдамаки», якого редактор був посол Михайло Петрицький, що його замордували большевики; він ширив демагогічний шовінізм та проголосив клич: «За Сян з Ляхами». Далі зовсім не згадує «Історія» про органи професійних робітничих організацій як:

1) «Двірська Служба — Sluzba dworska», польсько-український орган для двірських робітників, який з р. 1902/3 видавали в Бучачі соціялісти д-р Анзельм Мозлер і Осип Назарук.

2) «Робітник у фабриках тютюну» — український додаток до польського органу: «Robotnik w fabrykach tytoniu», видаваний центральною професійною організацією робітнків у фабриках тютюну у Відні в р. 1910-14. Українську частину редаґували технік Козловський й Омелян Бачинський. Орган цей виборoли українські робітники з фабрики тютюну у Винниках біля Львова.

3) «Професійний Вістник» — орган української професійної Комісії при УСДП у Львові в р. 1922 за редакцією А. Чернецького.

Немає згадки про органи робітничих професійних спілок з часів Центральної Ради, Гетьманату та УНР. Я сам 1918 р. мав у руках «Залізничий Дзвін», привезений мені до Львова залізничниками придніпрянцями. Я певний, що таких органів мусило бути більше.

(Кінець буде).

✝

В суботу 27. 9. 47 несподівано померла

ВАЛЕРІЯ КАРВОВСЬКА

з дому Речицьких нар. 27. 8. 1894 р. вдова по Мітр. Протоієреєві бл. памяти Івану Карвовському з Холма. — Похована на ашафенбурзькому цвинтарі, про що сповіщають прибиті горем

дочка МАРҐАРІТА І РІДНЯ

Ріті Карвовській, з приводу смерти найдорожчої для неї Мами, висловлюють своє співчуття **Друзі**

ПОДЯКА

Всім, хто приймав участь у віддані останньої пошани моїй померлій Мамусі, зокрема заст. Директора IPO п. Вінке та працівникам IPO, які прислали траурний вінок з написом та допомогли мені в тяжку для мене хвилину, як рівнож і всім тим, хто приймав участь у проводах Небіжчиці на вічний спочинок, а найбільше о. Івану Пестуну, — висловлюю мою щиру подяку.

Маргаріта Карвовська.

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

У Варшаві арештували групу терористів. Так повідомило берлінське радіо. Групою мав керувати голова варшавського відділу польської селянської партії.

Останній американський табір для військовополонених в Дахау ліквідовано 1 жовтня. Останній німецький військовополонений залишив США ще 30 червня.

У Мюнхені завалився пошкоджений чотироповерховий будинок, в якому мешкали люди на першому поверсі, а на партері було кафе. Звалища засипали багато людей. Одна жінка загинула, а інших відкопали пораненими.

Совєтському Союзові видали колишнього «поліцайфюрера» Гамбурґу, ґрафа фон Бассевіц-Бера, що спричинився до знищення 45.000 людей в околицях Дніпропетровська. Довідавшись про постанову видати його совєтам, Бассевіц Бер проковтнув отруту, але його врятували.

Совєтський посол в Англії Зарубін повернувся минулого понеділка до Лондону, побувавши в Москві на розмовах з своїм урядом.

Група еспанських партизан напала на два автобуси і п'ять приватних авт біля Теруелю в східній Еспанії, забивши одну особу і одну важко поранивши.

Відома еспанська антифашистка Дольорес Ібарурі, знана під кличкою Ля Пассіонарія прибула на короткі відвідини до норвезької столиці Ослью, де на засіданні комуністичної партії вимагала негайного розриву дипломатичних стосунків з Франківською Еспанією.

Згідно з повідомленням московського радіо минулого понеділка, осінні засіви з СССР наближаються до кінця. До 24-го вересня було виконано осінній плян на 86%. В Україні до 25-го вересня виконано майже 93% зимових засівів.

Десять осіб, між ними сім поліційних урядовців загинули минулого понеділка від бомби, підкиненої жидівською підпільною організацією Ірґун Цвай Леумі на поліційну станицю в Гаїфі. Для спорудження бомби жиди вжили тонну підривного матеріялу. Бомбу підвезено вантажним автом. У повідомленні, розісланому організацією до преси, говориться про те, що жиди перестануть виконувати атентати, аж тоді, як англійці залишать Палестину.

Комуністичні французькі демонстранти забарикадували вулиці Вердену, щоб затримати транспорт американського цукру на американських військових машинах до Німеччини. На окремій демонстрації заявив комуністичний посол Савар ,що тільки по тілах французів американські авта зможуть виїхати в Німеччину.

Під час дебатів у Світовій Раді Безпеки про можливість складати нові заяви членства в Раді, брітанський делеґат Кедоґен виступив проти прийняття Мадярщини до Об'єднаних Націй, бо на його думку теперішній будапештський уряд не шанує головних політичних прав і немає змоги виконати зобов'язань.

Як повідомила німецька дирекція пошти, в поштовому зв'язку з Австралією можна вже висилати приватні листи вагою до 500 грам, а також листівки без образків і посилки з письмом для сліпих вагою до 5 кілограмів. До всіх інших країн крім Японії і Еспанії та еспанських колоній вільно висилати друки вагою до 2 кіло. Оплата і кошти — 10 пфн за кожних 50 грамів.

Іранський парлямент гостро виступив на своєму засіданні минулого понеділка проти прем'єр міністра Ахмеда Ґавама за те, що він, не вважаючи на бажання парляменту, взяв участь в розмовах про надання нафтових концесій Совєтському Союзові. Ґавам, що зразу після тієї заяви з кількома міністрами залишив парлямент, заявив пізніше совєтському амбасадорові, що договора про нафту не можна ратифікувати, аж поки парлямент не визнає урядові довір'я.

Президентом міста Лондону вибрали сера Фредеріка Велса — фабриканта хемічних продуктів.

Американське міністерство закордонних справ з нагоди опублікування кореспонденції між Молотовим і американським амбасадором в Москві Смісом, подало до відома, що Совєтський Союз відкинув протест США з приводу неґідних виступів одного совєтського літературного часопису проти президента Трумена. Совєтська цензура ще досі не дозволила опублікувати листа американського амбасадора до Молотова.

Ілюстрований огляд світових подій

1. Генерал Джон Лі, дотеперішній головнокомандувач у просторі Середземного моря, прибув по дорозі до США до Франкфурту, де його зустрічав генерал Гюбнер. 2. Міністер фінансів США і губернатор світового банку Снайдер відвідав Лондон. Брітанський прем'єр Етлі під час бенкету, влаштованого на честь гостя, прикрашає йому груди квіткою. — 3. На весіллі англійської кронпринцеси Елізабети 20 листопада ц. р. виступатимуть 8 дружок під проводом її сестри Маргарети-Рози.

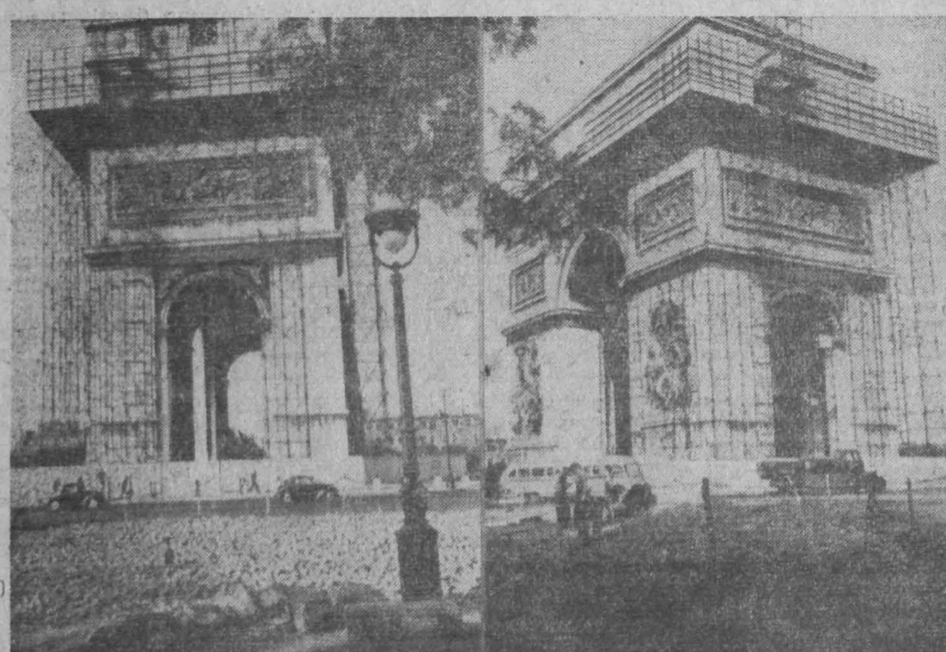

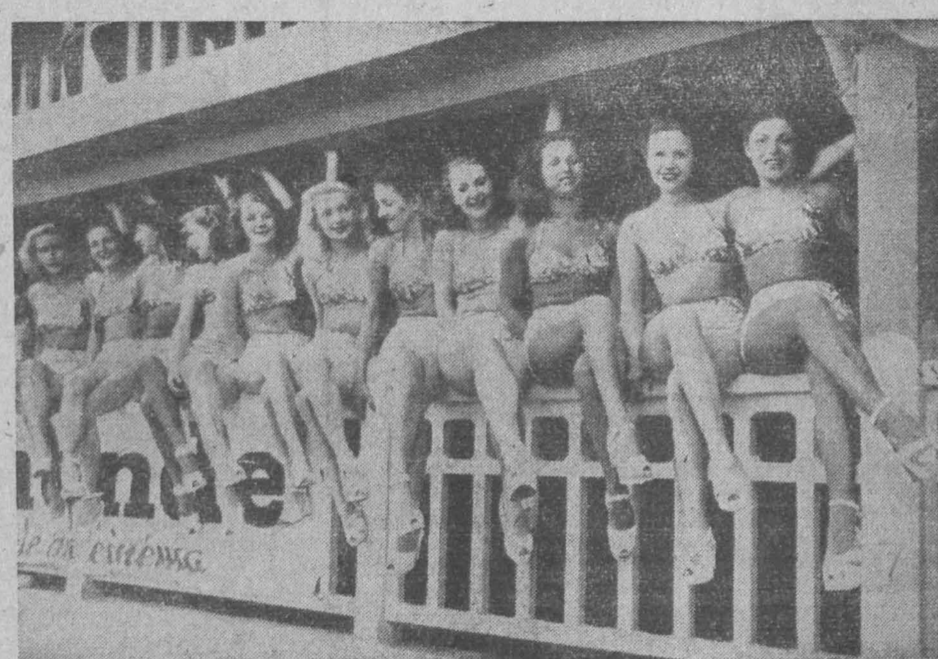

1. Столиця Франції дбає за свій вигляд: в Парижі почалися роботи над відновленням Тріумфальної Арки. — 2. Комітет мистців і письменників у Парижі мав вибрати одну з цих чарівних дівчат для привласнення їй титулу „Королеви купального сезону 1947 р.". (Дена)

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM, 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфенігів за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

ПЕРЕД КОНҐРЕСОМ УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ

Комунікат Ради Об'єднаних Мистецтв.

Президія і мистецька рада Об'єднаних Мистецтв, з участю Об'єднання Письменників (МУР), Об'єднання Мистців Української Сцени (ОМУС), Об'єднання Українських Музик (ОУМ) і Української Спілки Образотворчих Мистців (УСОМ), на своїх нарадах 6 і 7 вересня 1947 в Авґсбурзі, після обговорення ряду справ зв'язаних з нашим культурно-мистецьким життям, доводить до відома української громадськости ось такі постанови:

1) Організація Об'єднаних Мистецтв (ОМ), об'єднуючи всі галузі мистецької творчости і діяльности, вважає цілість своєї праці добром і потребою всього українського суспільства, особливо в сучасний момент і дотримуватиметься засад повної понадпартійности.

2) Рада Об'єднаних Мистецтв (ОМ), стверджуючи велику відповідальність мистця за його творчість, рішуче засуджує недозволені форми виступів проти мистецьких колективів і окремих мистців.

3) В черзі важливих справ, що входять у плян діяльности Об'єднаних Мистецтв (ОМ), включено оборону авторських прав українських мистців на еміґрації.

4) Згідно з постановою II-го З'їзду ЦПУЕ, Рада Об'єднаних Мистецтв пропонує покликання до життя підвідділу в справах мистецтва, як окремої референтури ЦПУЕ, що була б зв'язковою ланкою між керівними чинниками нашої громади та українськими мистецькими колами.

5) Рада Об'єднаних Мистецтв (ОМ) вживає заходів, щоб у загальній переселенчій акції охоплено мистців і уможливлено їм дальшу мистецьку діяльність.

6) Рада Об'єднаних Мистецтв (ОМ) постановляє під кінець 1947 року скликати Конґрес-Фестиваль Українських Мистців, присвячений сьогочасній українській мистецькій творчості, охоплюючи крім відповідних доповідей, — концерт, театральну виставу, літературний вечір та виставу образотворчих мистців.

За Раду Об'єднаних Мистецтв: **Улас Самчук**, президент ОМ; **Євген Курило**, гол. секретар ОМ.

PCIRO, biuro rozszukiw, Arolsen b. Kassel rozszukuje taki osoby:

Balandiuk Prokop, 1907 r. z Nimeczczyny;
Balazkij Serhij, 1896 r., z Tavria, Silesien;
Baranow Konstantin, 1926 r., Rostow/Don;
Bastuszewicz Lukarija, 1896 r., Pow. Polozkoje, s. Miniki;
Basutin Heorhij, 1901 r., z taboru Igren, wywezenyj do Nimeczczyny;
Bawrin Iwan, 1924 r., z Wjazmy;
Dubowska Walentyna, 1922 r., Luxheim-Dueren, Rheinland;
Dulin Wolodymyr, 1907/08 r., wyslanyj z Charkowa do Nimeczczyny;
Galasz Mykola, 1929 r., z Schwäbisch-Gmund;
Ganczar Petro, 1917, r., z Mainz;
Germasz Oleksa 1925 r., z Landstuhl;
Hapon Serhij, 1894 r., z Klagenfurtu;
Genet Lili, 1930 r., z Innsbruck/Austria;
Hlywa Ewhen 1925 r., wyslanyj do Nimeczczyny;
Honczaryk Kateryna, 1898 r., z Magdeburg, Gattersleben 1;
Honczaryk Lida, 1917 r., z Magdeburg, Gattersleben 1;
Honczaryk Matwij, 1888 r., z Magdeburg, Gattersleben 1;
Honczaryk Nadia, 1914 r., z Magdeburg, Gattersleben 1;
Iwczenko Hryhorij, 1896 r., z Hannover-Lochow;
Iwczenko Lubow, 1928 r., z Hannover-Lochow;
Iwczenko Marija, 1905 r., z Hannover-Lochow;
Jaruniak Stepan, 1929 r., z Spetendorf, über Großbern, Krs. Teltow;
Jaworska Stefania, 1902 r. z Wagen a. Argen, Schmidtstraße 6/1, (Bayern);
Jewtuszenko Alexandra, 1927 r., z Kirchhein.

ХТО МАЄ КНИЖКИ:

1. Ф. Дудко: „КВІТИ І КРОВ",
2. Ф. Дудко: „ДІВЧАТА ОЧАЙДУШНИХ ДНІВ",
3. Ф. Дудко: „НА ЗГАРИЩАХ",
4. Ф. Дудко: „ПРІРВА",

буде ласкавий написати на адресу:

PAPIERGROSSHANDLUNG
AUGSBURG, Spitalgaße 5/16.

Книжки ці купимо, позичимо за винагороду, або придбаємо в заміну за папір чи щось інше.

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

52-літній українець, бувший старшина, тепер різьбар, вдовець, з великим досвідом життя, хоче нав'язати листування з незалежною культурною панею, або панною, щирою українкою, з якою міг би ділити дальшу долю. Листи з фотографією, прошу слати на адресу Редакції «Неділя» під «Канада». Дискреція запевнена.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор
Ґенадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 12 zowtnia 1947 Nr. 94

Англійські офіцери й УПА

«Українець у Франції» подає за чеською газетою «Млада Фронта», що два англійські офіцери з розвідчого відділу англійської армії на Словаччині дуже активно цікавилися «українцями генерала Бандери», були заарештовані чеською владою 3 вересня ц. р. Їх заарештували в районі бойових дій групи українських повстанців Бурлаки, що його тоді теж заарештували.

«Млада Фронта» додає, що англійські офіцери перебувають також в районі Татр, де саме діють українські повстанці.

Допит коменданта Бурлака

Газета «Вінер Монтаґ» пише:

В Братиславі відбувається допит полоненого командира одного відділу УПА, Осипа Бурлака. В своїх зізнаннях подав він подробиці про політичний напрям і про цілі повстанців.

Бурлак має 27 років, походить зі Львова, а справжнє його прізвище — Володимир Шікельський. Його взято в полон з трьома членами його штабу та зв'язковою Офелією, якої прізвище Ольга Хамасова — вона має 23 роки.

Бурлак був у польській армії і брав участь у протинімецькій війні, а потім перейшов до німців і як поліцист боровся на Україні проти росіян. В часи наступу Совєтської Армії втік знову до Польщі, де у лавах Армії Крайової відогравав провідну ролю і боровся за вільну Україну проти Совєтського Союзу.

Коли Совєтська Армія розпочала в Польщі акцію проти повстанців, Бурлак зі своїми людьми перейшов до Словаччини, щоб там виждати на «переворот» у Польщі. У зв'язку з несприятливим розвитком ситуації він задумав з деякими групами дістатись до американської зони в Австрії, але його взято в полон в районі Врутки...

Офелія заявила, що вона мала функції зв'язкової між поодинокими відділами, а до «бандитів» зголосилась тому, щоб мати змогу дістатись до Австрії.

У звідомленні підкреслено, що Бурлак та інші полонені під час допитів поводяться дуже стримано і не подали досі жадних інформацій про інші повстанські групи, що діють на терені Чехо-Словаччини.

Віденська преса про алярм у Гофі

У зв'язку з переходом частини УПА баварського кордону, віденська американська газета для австрійців «Вінер Кур'єр» пише за аґентством АП: «На підставі звідомленння про те, що 6.000 озброєних утікачів із Східної Европи наближаються до американської зони Німеччини, проголошено в Гофі алярм. Німецька поліція силою кількасот людей одержала наказ обсадити чехо-словацький кордон. Німецькі кола в Гофі повідомили, що мали інструкцію вислати відділи поліції на чехо-словацький кордон через те, що йдеться про членів «банди Бендери», чи пак «Українського Повстанчого Руху», які наближаються до кордонів американської окупаційної зони.

Як відомо, недавно 40 членів цього руху перейшли німецький кордон в околиці Пассав. Вони заявили, що за ними йдуть тисячі інших. Офіційне повідомлення підтвердило тоді, що на прикінці вересня можна сподіватися приходу дальших частин українського підпільного руху силою 1 000 до 2 500 людей».

«Зальцбурґер Фольксцайтунґ» пише: З Києва повідомляють, що знайдено замордованого міністра державної контролі УРСР, Анатолія Сідоріна, який мав службову подорож. Атентатники не залишили по собі ніякого сліду. Атентат цей зв'язують з діяльністю українських партизанських груп. Совєтський уряд заборонив подавати вістку про вбивство міністра до відома українського загалу

Поїзд Мельника вилітає в повітря

Чеська і польська преса про українську повстанчу акцію

Польський бюлетень «Інформація Прасова», що виходить в Квакенбруку передруковує з празької газети «Днешек» статтю п. з. «Бандера і його люди». Стаття відзначається типовим для чужинецької преси незнанням українських стосунків, перемішаннвм і перекрученням осіб, подій і справ. Проте передаємо її головні виривки з інформаційного обов'язку: «Степан Бандера — пише «Днешек» — убив міністра Перацкого в 1933 році і після злочину перебував у Німеччині. Коли почалася польсько-німецька війна, радіо Вроцлав закликало українців у Польщі до саботажів. Після катастрофи Польщі на Поділлі, Волині і на Поліссі на південь від річки Прип'ять починає діяти ОУН. З Німеччини надходить зброя і пропаґандний матеріял. З вибухом війни між Німеччиною і Совєтами ОУН виходить на арену. В окупованих місцевостях українські прапори повівають біля німецьких. Готують проклямування незалежної вільної України. Всією акцією керує з Берліну Бандера, про якого говорять як про першого президента України. Але минає час і все залишається по-старому. Не зважаючи на те, Бандера далі вірить німецьким обіцянкам. ОУН має осяги в колишній польській Україні, натомість на Наддніпрянщині співпраця з німцями не має успіху. Щоб зламати цей опір, Бандера висилає на Схід підполковника Мельника, але в Житомирі поїзд вилітає в повітря і Мельник гине. Бандера обвинувачує німців у замаху, утікає з Берліну і закликає всіх українців до боротьби з Німеччиною. Прихильники Мельника говорять, одначе, що справжнім убивцею був сам Бандера, а його втеча з Берліну була політичним і психологічним моментом, щоб залучити прихильників між мельниківцями. Восени 1941 року німці починають ліквідувати жидів на Україні. Українська міліція, яку називають бандерівцями, дає їм значну допомогу. Вона грабує жидівське майно, залишене німцями. Бандерівці полюють на жидів, що повтікали з ґетто у ліси і поля. У Рівному одного дня вбито 17.000 жидів. Після знищення жидівського населення знову чути заклик про незалежну Україну. Відкидає його німецький командувач генерал Кіцінґер, який катеґорично твердить, що Україна має надто низький культурний рівень, щоб керувати своєю долею. У відповідь ОУН рве всі стосунки з Німеччиною і бандерівці разом із своєю зброєю зникають у лісах. Замість ОУН постає Українська Повстанча Армія, але залишається теж популярна назва «бандерівців». Від мадярських і італійських відділів, що борються в складі німецької армії, за золото і харчі, купують зброю. Одначе помилкою було б думати, що бандерівці виступлять проти німців. Їх перший удар звертається проти поляків на Волині, Поліссі і Поділлі. Вимордовують їх нещадно. Це помста за століття татарського, російського і польського утиску. Вона обертає бандерівців у варварів, не щадять жінок і дітей... хто може—утікає до міста. Переслідувані поляки в боротьбі з «бандерівцями» звертаються до німців. Доходить до страшних кривавих подій. Німці відповідають систематичним бомбардуванням цілих українських округ. Сотні сіл палають. З російською офензивою 43-44 рр. починаються нові сутички — між «бандерівцями» і совєтською армією. Після 9 травня 1945 р. розійшлася чутка, що Бандера загинув, його мали вбити німці. Українська інтеліґенція цурається Бандери і збірається в містах для оборони перед «бандерівцями», але частину її вистріляли, а частину повкидали до колодязів. Надходить вістка, що Бандера живе і бореться на боці Армії Крайової і «ВіН» проти польського і російського урядів. Загально думають, що його рух підтримують чужі великодержави. Польський і російський уряди переходять, нарешті, до енерґійної акції проти бандерівців. Зазнавши великих втрат, «бандерівці» відходять далі на захід де сподіваються знайти азиль і — на випадок війни — військову службу».

Час було б покликаним чинникам Української Повстанської Армії спростувати леґенду про її участь в різні поляків на Волині. УПА отамана Тараса Боровця-Бульби ніколи проти поляків не виступала.

БАРУХ МАЄ ОЧОЛИТИ ДОПОМОГУ ЕВРОПІ?

Б. Барух

Вашінґтон, (ЮП). В ході американських намагань якнайшвидше поставити на ноги допомогу Европі, президент Трумен як довідуємося з останніх повідомлень, шукає визначного фахівця, який очолив би урядову установу, що має керувати акцією допомоги Европі. Між найвизначнішими кандидатами на першому місці стоїть Бернард Барух.

ЗАКЛИК

Центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині

Перед ЦПУЕ і його підбудовою стоять важливі і невідкладні завдання, як здобуття і оформлення правного стану української еміґрації, правна охорона, допомога культурним і освітнім закладам, освідомлення та поширення в світі правди про український нарід та про українську еміґрацію, збереження її, організація переселення та поселення її і ряд інших завдань.

Виконання перелічених завдань вимагає великих людських зусиль і матеріяльних витрат.

Матеріяльною справою фінансування всіх витрат на виконання зазначених завдань є НАЦІОНАЛЬНА ВКЛАДКА.

Рішенням I-го З'їзду Представників Української Еміґрації в жовтні 1945 р. і II-го З'їзду в травні 1947 р., національну вкладку, як основне джерело фінансування витрат ЦПУЕ і його підбудови, сплачують всі українці (українки) віком понад 20 років у висоті 20 марок на рік порядком виконання національного обвязку.

ЦПУЕ розпочав збірку національної вкладки за 1947 рік і призначив жовтень місяць 1947 р. для організованого проведення цієї збірки.

ЦПУЕ звертається із закликом до всіх українців на чужині виконати свій національний обов'язок та сплатити національну вкладку.

За минулий час українська еміґрація сумлінно виконала свій обов'язок і вплатила національну вкладку за 1945—46 роки, але залишилась поважна кількість осіб, що ще не спромоглись виконати свій обов'язок. ЦПУЕ звертається до цих осіб, щоб вони одночасно із сплатою національної вкладки за 1947 рік сплатили і свою заборгованість за минулий час.

Збірка національної вкладки провадиться згідно з квитарями ЦПУЕ, що є бланками суворої звітности. Квитарі про сплату національної вкладки свідчать, що дана особа вважає себе належною до української громади, є доказом виконання національного обов'язку і в той же час правом на захист. Тому зберігайте квитарі про сплату національної вкладки.

ЦПУЕ сподівається, що вся українська еміґрація в Німеччині щиро відгукнеться на цей заклик, свідомо і організовано проведе збірку і „допоможе сама собі на чужині“.

Центральне Представництво
Української Еміґрації

АМЕРИКАНСЬКО-ТУРЕЦЬКІ ВІЙСЬКОВІ ПЕРЕГОВОРИ

Вашінґтон, (ДЕНА-Ройтер). **Шеф турецького генерального штабу генерал Саліґ Омуртак прибув минулого вівтірка до Нью-Йорку і негайно вирушив далі до Вашінґтону на переговори в справі мілітарної готовности його країни та її ролі в стратеґії середнього сходу.**

В дискусіях говоритимуть, мабуть, про пляни будови летунських і морських баз за допомогою дозволених Конґресом грошових засобів, а також про дальше зміцнення турецьких оборонних споруд.

Турецький генерал після розмов із своїм штабом огляне військові і промислові споруди в Сполучених Штатах.

Згідно з повідомленням Ройтера, генерал Омуртак заявив на пресконференції в Вашінґтоні, що допомога Туреччині від США весною цього року розміром 100 мільйонів долярів, мабуть, недостатня, коли «взяти на увагу силу ворогів, яких ми можемо мати проти себе». Генерал додав: «Стоїмо перед фактом, що друга світова війна не відігнала з наших чорних обріїв хмар».

Як повідомляють з Атен, Ніколя Захаріядес повідомив у грецькій комуністичній пресі про створення «грецького уряду в горах». Він має бути «першим кроком до правдиво-демократичної Греції».

— Офіційний комунікат словацького уряду закидає колишньому словацькому міністрові Дурчанському, який ніби перебуває в Америці, що він видав словацьким «змовникам» інструкцію зв'язатися з поляками й українцями.

НЕ ХОЧУТЬ КОМУНІСТІВ І ФАШИСТІВ

„Ройтер повідомляє з Вашінґтону: американське міністерство закордонних справ оголосило, що члени комуністичної, нацистської або фашистської партії, з причини безпеки, позбавляються можливости знайти працю в американському міністерстві закордонних справ. Це саме стосується осіб, що піддержують ближчі контакти з колами, які можуть заступати інтереси одного закордонного уряду. Міністерством закордонних справ цікавляться — як воно заявляє — особи, які хочуть стежити за діями американського уряду і прагнуть його повалити.

ПОЛЬСЬКІ ГЕНЕРАЛИ В ЛОНДОНІ

Лондон, (ПАТ). В ході евакуації приналежних до польських збройних сил та їхніх родин з Палестини до Великої Брітанії, прибули у вересні до Лондону такі польські генерали, що за час зійни перебували в Палестині: генерал Славой-Складковскі, останній прем'єр передвоєнного польського уряду, генерал Казімєж Фабрици, командувач армії «Карпати» 1939 року, генерал Юзеф Кордіян-Заморскі, колишній шеф польської поліції і генерали Кшемінскі, Рамскі, Міллер, Ярнушкевіч та Волковіцкі.

В Лондоні перебуває тепер міністер праці варшавського режиму Русінек, що намагається переконати брітанських соціялістів про протребу співпраці польських соціялістів з комуністами.

МОСКВА ВІДНОВИЛА КОМУНІСТИЧНИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ

Москва, (ДЕНА). **Американсько-російські стосунки зазнали нового важкого удару. З великим шумом публікує московська «Правда» повідомлення про таємну комуністичну конференцію, що відбулася вкінці вересня в Варшаві. Брали в ній участь представники СССР, Польщі, Юґославії, Болгарії, Румунії, ЧСР, Франції та Італії. Конференція розглядала справу відновлення Комуністичного Інтернаціоналу для «боротьби проти антидемократичних імперіялістичних сил, якими керують Сполучені Штати Америки». Учасники вирішили заснувати в Беоґраді постійне комуністичне інформаційне бюро, завданням якого буде стежити за конкретною співпрацею всіх комуністичних партій і організацій в Европі, цю співпрацю ґарантувати і форсувати.**

Резолюція варшавської конференції Комінтерну заявляє, що світ поділений на два табори. Боротьба між ними — між імперіялістами і антиімперіялістами — відбувається в атмосфері дальшого загострення загальної кризи і послаблення капіталістичних сил та зростання сил сталінського соціялізму й демократії. Плян Маршала варшавська резолюція називає «лише европейською частиною американського пляну панувати над світом». США готують капіталістичних маґнатів Німеччини і Японії до їх нової ролі. Леон Блюм і Рамад'є у Франції, Етлі і Бевін в Брітанії, Шумахер в Німеччині і Реннер в Австрії — це політики, що зрадницькими діями служать справі американського імперіялізму.

ВРАЖІННЯ В ЛОНДОНІ І ВАШІНҐТОНІ

Як повідомляє Ю. П. з Лондону, брітанське міністерство закордонних справ добачає в варшавському відновленні комуністичного інтернаціоналу суть формального зірвання співпраці між великодержавами. Брітанський уряд пильно стежитиме за розвитком цієї справи. Помітно, що комуністів Великобрітанії не покликано на конференцію до Варшави. Комуністичний штаб у Лондоні відбуває вкінці тижня нараду, чи вислати своїх представників до червоної квартири в Беоґрад. Звертають теж увагу на факт незапрошення до Варшави **скандинавських комуністів.** Очевидно Москва вирішила покликатися в теперішній стадії світоглядового конфлікту на невтралітет Скандинавії.

У Вашінґтоні повідомлення з Варшави викликали велику несподіванку. Сподіваються, що варшавська резолюція проти «американського імперіялізму» викличе найгострішу реакцію США». Американські дипломатичні кола в Вашінґтоні називають творення міжнародього комуністичного центру в Беоґраді оголошенням війни американській політиці в Европі. Перший раз за 4 роки, себто від часу розв'язання Комінтерну, російські комуністи явно об'єдналися для спільних дій з комуністами інших країн.

Баварська комуністична партія вітає постання міжнародньої бюра, як «вираз міжнародньої співпраці».

ІНТЕРВЕНЦІЯ ПРЕДСТАВНИКА СУЖ В АҐЕНТСТВІ ДЕНА

В німецькій пресі появляється останнього часу багато вісток, переважно поданих німецьким аґентством ДЕНА, про вояків УПА, що пробилися до Баварії. В тих вістках найчастіше вояки УПА представлені як фашисти і злочинці.

Цими днями референт зв'язку з чужонаціональною пресою в Спілці Українських Журналістів відвідав центральну редакцію аґентства ДЕНА в Бад-Наугаймі і передав на руки шефа-редактора офіційний лист такого змісту:

До Пана шеф-редактора німецького інформаційного аґентства ДЕНА.

З доручення Головної Управи Спілки Українських Журналістів на еміґрації, дозволяю собі просити Вашої уваги в такій справі:

Щоразу ДЕНА приносить повідомлення про групи Української Повстанської Армії, що зі зброєю в руках перейшли кордон Баварії і були інтерновані. Часто вживається в тих вістках такі терміни, як «бандити», «генерал банди», «банди». Водночас висувається твердження, що між українцями є різні злочинні елементи, приміром, «колишні СС», «воєнні злочинці» і «приналежні до армії Власова».

Тому, що різні газети нашого Союзу є абонентами ДЕН-и і тому, що названі терміни викликають незадоволення і обурення в колах наших читачів, просимо — коли, це можливо, подавати в ориґінальних вістках ДЕНА замість термінів польських і чехо-словацьких урядових бюр назву «Українська Повстанська Армія» або «українські повстанці».

Громадянство української еміґрації в західніх зонах трактує боротьбу УПА, як національну боротьбу за незалежність українського народу. Так ставляться до цієї справи і вся наша преса американської зони.

З висловами правдивої пошани

(—) Г. Которович.

Референт зв'язку з чужонаціональною пресою в СУЖ-і.

Редактори аґентства ДЕНА запевнили представника СУЖ-у, що вони позитивно поставляться до прохання українського професійного пресового Союзу.

Голова німецької соціял-демократичної партії, д-р Курт Шумахер (праворуч) мав в США зустріч з віце-президентом американських профсоюзів, Воллом. (Дена)

НОВИЙ ЛЕТУНСЬКИЙ КОМАНДУВАЧ В ЕВРОПІ

Вісбаден, (ДЕНА). Генерал Куртіз Е. Лемей, 41-річний колишній шеф відомого американського 20 летунського штабу «Ґльобаль», якого літаки-надфортеці оперували в боях проти Японії, прибуде незабаром, як повідомила Головна Квартира, сюди і обійме командування американськими летунськими збройними силами в Европі.

Обласний з'їзд українських журналістів у Мюнхені

3-го жовтня в Мюнхені відбулися установчі збори філії Спілки Українських Журналістів на Горішню Баварію. Від імени Головної Управи СУЖ-у збори відкрив заступник голови д-р С. Росоха, який привітав присутніх і зупинився на найближчих проблемах, що стоять перед нашою пресою.

З великою увагою та зацікавленням прослухав з'їзд слово голови СУЖ-у д-ра Степана Барана про значіння СУЖ-у і завдання української журналістики. Промовець докладно схарактеризував дотеперішню працю спілки українських працівників пера та потреби і вимоги, що висувають перед ними теперішні змінені обставини нашого еміґраційного життя.

Докладно зреферував статут д-р С. Росоха і по короткій перерві, під час якої комісія-матка могла скласти лист кандидатів, обрано управу новоствореної філії в складі проф. Ю. Степового (голова) і членів: проф. Шаблі, С. Підкови, Є. Череваня та деяких інших осіб. Заступником обрано мґр. Логина, головою контрольної комісії проф. Барвінського.

Після дискусії збори закінчилися винесенням пропозицій про працю новоствореної філії СУЖ.

Присутніх на зборах було 34 члени СУЖ, 5 кандидатів і кілька гостей. Праця пройшла в діловому піднесеному тоні.

Труднощі з папером

Часи міняються. Колись видавці і редактори журилися, як би мати найбільше число читачів. Тепер, коли на брак читача не можна нарікати, гнобить кожне видавництво інша журба — постійний брак друкарського паперу.

Українська й інша чужонаціональна преса ДП в Німеччині стала перед новими труднощами. Шеф відповідної інстанції американської влади, якій підлягає наша преса, майор Гемілтон перестеріг представників професійних журналістичних організацій перед надто легковажним зуживанням тих запасів паперу, які в них ще лишилися, бо справа офіційного приділу паперу газетам ДП на четвертий квартал ц. р. ще й досі не з'ясована. ІРО в своєму бюджеті на 1947 рік не має ніякої позиції на пресу ДП і можуть минути ще цілі тижні доки видавцям і редакторам скитальчих газет, а в тому числі і нашої, вдасться позбутися на кілька місяців журби, мовляв, чи вистачить паперу на друк наступного нумера.

Звичайно, різні видавництва, залежно від їхньої фінансової спроможности, старалися розв'язувати власним способом ці труднощі. Одначе влада тепер підкреслено застерегла, що позичати папір у німецьких видавців не дозволено. Лишається отже один шлях — дотримуючись наказу влади, заощадити якнайбільше власного паперу, створюючи собі резерву на випадок, коли б справа приділу на четвертий квартал ускладнилася.

Керуючись тими моментами, видавництво «Неділя» до часу покращення відносин в доставі паперу змушене обмежити розмір газети до 4 сторінок. Робимо це з причин господарської доцільности і раціонального плянування. Редакційних сил і матеріялу у нас стільки, що ми могли б тепер легко видавати велику щоденну газету, а — відомо — містити події тижня і матеріял, що напливає різними шляхами до редакції на 4 сторінках далеко трудніше, як на 20.

Проте, — як кажуть — той іде дальше, хто оглядається й на задні колеса. В тому переконанні і з вірою, що за кілька тижнів знов зможемо видавати наш тижневик в подвійно чи потрійно більшому розмірі, просимо наших Читачів зрозуміти труднощі часу і відповідно поставитись до цього обмеження.

ЦПУЕ і наша преса

Написав д-р Степан Баран, голова СУЖ

В другій половині жовтня ц. р. відбудеться з'їзд представників Центрального Представництва Української Еміґрації — в скороченні ЦПУЕ — в Німеччині. Має він вирішити головно дві справи, яких не полагодив другий з'їзд ЦПУЕ в Реґенсбурзі 8—11 травня ц. р., а саме **схвалити новий статут ЦПУЕ і перевести вже на його основі новий вибір керуючих органів ЦПУЕ.** На травневому з'їзді вибрано окрему статутову комісію і вона виготовила проєкт нового статуту Представництва Української Еміґрації — Українського Допомогового Комітету в Німеччині, що складається з 10 окремих розділів і 68 параграфів. Цей проєкт прийде тепер під дебату представників і по його схваленні створить нову структуальну підставу та організаційні форми для внутрішнього національного життя нашої сучасної еміґрації в Німеччині.

Без сумніву, для нашої еміґрації це справа дуже важлива. Здавалось би, що ЦПУЕ, де головує колишній редактор львівського «Діла», а секретарює теперішній ліцензіят і фактичний редактор фюртського «Часу», зуміє оцінити вагу та значення преси і заздалегідь поінформує її про зміст і головні структуальні та організаційні постанови проєкту статуту. Це ж майже лежить в інтересах самого ЦПУЕ, щоб громадянство було вчасно і як слід поінформоване про таку життєво важливу для нього справу, як справа його майбутньої організації на еміґрації в західній Німеччині. І так зробив би, напевно, кожний відповідальний провід. Та зовсім іншої думки є теперішній провід ЦПУЕ, вибраний ще два роки тому на першому з'їзді представників ЦПУЕ в Ашафенбурзі 29—31 жовтня 1945 р., де й схвалено зобов'язуючий і досі статут ЦПУЕ. Але так не сталося і провід ЦПУЕ не вважав за доцільне поінформувати пресу, а через пресу і загал громадянства про зміст проєкту статуту.

В сучасному культурному демократичному світі західньої Европи й Америки здавна добре доцінюють величезну ролю й справжнє значення преси для життя і правильного розвитку народу й держави, як наймогутнішого чинника в організації сучасної людської спільноти. На пресу там завжди вважають і уряди і керманичі урядових та неурядових суспільних установ. Самі вони шукають зв'язків з нею, інформують її про всі важливіші події і справи, для яких скликають часто окремі конференції представників преси. Прислухаються також пильно й уважно до відгуків преси, яка там має забезпечену конституційно повну свободу. Вони знають, що тільки вільна, незв'язана згори урядом преса є висловом громадської думки і віддзеркалює потреби й бажання громадянства та його ставлення до поточних подій і справ. Тому там справжня свобода преси і вільна критика, навіть найвищих чинників та установ, є річ самозрозуміла і природна з рідким і винятковим обмеженням щодо подавання таємниць оборонного характеру з огляду на безпеку держави.

Інакше в диктаторських і тоталітарних державах. В них не було, нема і не може бути свободи преси, як нема там і свободи слова й думки та інших особистих і громадських свобід людини. Наявна в тих державах преса є тільки режимова і лише для всебічної підтримки чинного там режиму. В практиці є там преса одним з найважливіших інструментів диктаторської тоталітарної системи, спертої на монопартійність з виключенням всіх інших політичних партій. Має вона там перед собою одну мету — духового й фізичного поневолення людини і всієї людської спільноти. Преса там наскрізь аморальна, брехлива й сама допомагає придушувати кожний, навіть найменший вияв критичного ставлення до режиму, не кажучи вже про спротив. Це бачили ми недавно в гітлерівській Німеччині, спостерігаємо це й нині в царстві Сталіна і в державах його сателітів.

Не можна ніяк закривати того, що на ментальності і на способі поведінки частини українського громадянства в нашій теперішній еміґрації, зокрема молодшого, недавня тоталітарна система залишила деякі сліди. Цього факту не сміємо промовчувати, бо й самі нераз відчуваємо його діяння — і то дуже шкідливе — в нашому внутрішньому національному житті. Гомінкі патріотичні фрази і жести вождівської групи не повинні нас милити щодо правдивих її цілей, хочби і як голосно вождівці кричали про «свободу і демократизм». Бо це все тільки для замилення очей легковірних громадян, що, як мухи до меду, липнуть до їх патріотичних фраз, не приглядаючись ближче до їх діл. А діла цієї антидемократичної вождівської групи бачимо наглядно передовсім у її ставленні до нережимної, себто справді демократичної української преси. Вона нищила її усіма засобами, навіть звичайного кримінального роду, і при кожній нагоді.

Яскравих доказів цього брутального, а нерідко і кримінального, ставлення до української демократичної преси, не приналежної до вождівського режиму, і зорганізованого бойкоту проти неї мали ми чимало впродовж двох останніх років на терені таборів і поза ними в західній Німеччині. Режимна вождівська група, яка вже своєю суттю не мала ніколи і не має й сьогодні нічого спільного з демократією та завжди її поборювала й поборює досі, розвинула неперебірчиву у засобах акцію, проти всіх наших часописів, що не визнавали вождівсько-диктаторських засад і націоналістичного декалогу та її поборювали як дуже для нас загрозливі і шкідливі прояви. Члени згаданої групи нищили й палили українські демократичні часописи, викрадали їх з поштових посилок, тероризували й били їх кольпортерів та продавців. Всі ще пам'ятаємо, як під самим боком президії ЦПУЕ і, так сказати б на її очах, з наказу голови таборової ради табору Соммекасерне в Авґсбурзі, таборова поліція, очевидно з-під вождівського стягу, у вересні 1946 р. дала чинну допомогу деяким людцям, що силою вломилися до льокалю часопису «Наше Життя» і безправно загарбали все майно тієї газети, що було тоді в редакційному льокалі. Були це звичайні кримінальні вчинки і злочини проступку — зламання домашнього спокою, кваліфікованого злочину крадіжки з вламом і проступку звичайної крадіжки, — каральних, за німецьким карним кодексом, карою тяжкої в'язниці (цухтгавзу) до 10 років і втратою громадянських і почесних прав. Винні потоптали правосильний вирок суду, що визнав на користь видавництву «Наше Життя» пограбоване його майно, яке від самого початку було його виключною неспірною власністю. Таким чином злочинці-вломники привласнили каригідним способом майно видавництва «Нашого Життя» і викраденого майна власникові досі не повернули, хоч від дня крадіжу минув уже рік. Через цей крадіж припинилася поява часопису «Наше Життя» на чотири місяці, що прихильники вождівського режиму підступно використали на придбання ліценції для одного з своїх часописів.

Про ці насильства над українською демократичною пресою, яких допускалися вождівці в поодиноких таборах і поза ними, а зокрема про описане насильство над видавництвом і часописом в Авґсбурзі, ЦПУЕ в Авґсбурзі було поінформоване аж до найменших подробиць з преси і самими пошкодованими. Але мовчало та мовчить і не притягло навіть до внутрішньої дисциплінарної відповідальности голову згаданої таборової ради в Авґсбурзі. Централя ЦПУЕ не взяла тоді в оборону покривджену пресу і з спокоєм придивлялася до розвитку подій. Зрештою не була вона ніколи у постійних зв'язках з представниками усієї нашої преси. Крім одної інформаційної конференції по другому з'їзді ЦПУЕ цього року не скликала вона заповідженних пресових конференцій для поінформування її про наше внутрішнє життя і про свою працю. Виняток творила тільки Переселенча Управа в Мюнхені, напів усамостійнена установа, що доцінюючи вагу преси для своєї ділянки, скликала цього року дві пресові конференції.

При ЦПУЕ існує її окремий Інформаційний Відділ у Франкфурті над М., отже дуже далеко від самого центру. Це, так сказати б, казенна установа, щось подібне до міністерства преси і пропаґанди. Вона з появою нашої преси має мало спільного і нераз пливе з тою самою течією, як і все ЦПУЕ. Це своєрідна установа, що бажала б бути зверхнім органом над пресою, а щонайменше координуючим між двома таборами української еміґраційної преси — демократичним і вождівсько-диктаторським. А це може вдатися хіба чудотворцеві, яким Інформаційний Відділ не є, хоч його теперішній симпатичний і культурний шеф і поодинокі урядовці самі безсумнівні демократи, є членами Спілки Українських Журналістів, а деякі навіть члени керівних органів СУЖ. Інформаційний Відділ при ЦПУЕ чуда не створить, бо ж тут треба б погодити з собою два світи — демократичний і вождівсько-тоталітарний, які взаємно себе виключають. І ніяка сила того не змінить.

Отже наша демократична преса на еміґрації в Німеччині віддана сама собі і нашим демократичним колам. Правда, останніми часами трохи припинилося палення і побиття кольпортерів української демократичної преси. Але зорганізований бойкот, що його інспірували монопартійці, ще таки не перевівся. А цей бойкот охопив, як відомо «Наше Життя», «Неділю», «Українські Вісті», «На чужині». Навіть богоугодний «Християнський Шлях» за час його півторарічної появи був теж охоплений бойкотом, зорганізованим вождівцями, не зважаючи на те, що цей демократичний орган містив щонедільні Евангелія і Апостоли. Деякою ласкою вождівців тішилися, очевидно до часу, лише нечисленні, зрештою, гетьманські видання. Бо настала у нас така чудасія, що деякі гетьманці покумалися з вождівцями і виступали спільно проти нашого демократичного табору і його преси.

З'їзд представників ЦПУЕ в Реґенсбурзі в травні ц. р. в своїй довгій дискусії дуже мало присвятив уваги діяльности ЦПУЕ. Дводенну і цілонічну дискусію присвячено переважно пресі, хоч вона стоїть практично поза центром ЦПУЕ. І якраз хочби в цьому виявляється величезна вага преси, якої сам центр послідовно не доцінював, а навіть, можна сміло сказати, **так часто свідомо іґнорував її голоси.** Ця пресова дискусія на з'їзді рятувала ЦПУЕ від потрібної й конечної та слушної критики її діяльности — хочби в ділянці преси, якої демократичний відтинок був завжди лише пасербом у ЦПУЕ. Преса стала тоді жертовним козлом, що остаточно врятував центр, який мав у залі маленьку більшість. Тоді й прийнято одну резолюцію, поставлену вождівською групою, що старається надягти собачий намордник на пресу, забороняючи їй писати про всі несчисленні зловживання на терені таборів і поза ними до часу устійнення їх судом. А на нашій практиці означає це вийняти виновників з-під публичного осуду, що й було інтенцією внескодавців тієї резолюції. Минуло б багато часу, доки суд усталив би факт і видав свою постанову, а тим часом зловживання поширювались би дальше. І так воно вже є.

Центр ЦПУЕ не любить, очевидно, критики та й не долюблює певно і вільної преси, яка має обов'язок ставитися до всього критично, бо ж як раз суттєва критика може оздоровити нездорові відносини. Ми не заперечували і не заперечуємо деяких, нераз і значних, заслуг ЦПУЕ для нашої еміґрації. Але рівночасно не можемо і не сміємо закривати очей на її недоліки, буває і великі, які слід усунути. З них найбільший — це **прірва між ЦПУЕ і громадянством,** бо нема між ними помосту, що його всюди творить вільна й незалежна преса. І то з вини самого ЦПУЕ, якого поодинокі референтури — за винятком Інформаційного Відділу — цієї преси, її ролі і ваги не хочуть знати, послідовно не дають їй інформацій про свою діяльність та свої наміри, уважаючи редакторів за людей, яких треба уникати.

Ось клясичний приклад. Незабаром відбудеться з'їзд представників ЦПУЕ для затвердження проєкту нового статуту Представництва Української Еміґрації і вибору його керівних органів. Маємо перед собою проєкт цього статуту, що його одержали ми не від ЦПУЕ, як це нормально повинно бути, але приватно далекою навколишньою дорогою. Ми цей проєкт статуту уважно перечитали і можемо ствердити, що в кількох дуже основних пунктах він **значно гірший від дотеперішнього,** складеного й ухваленого наспіх. Проєкт у структуальній і в компетенційних ділянках складений, без сумніву, під **кутом інтересів вождівської групи.** Вона — ця група — хоче зміцнити за собою вирішальне слово серед нашої еміґрації з допомогою таборової вулиці, тих ославлених 75 відсотків та з допомогою безхребетних шабесґоїв і поплентачів. У нас є тепер на еміґрації одні і другі. Шабесґоями звали в Галичині тих християн, що були прислужниками в суботу (шабес) жидам. Хусити-жиди, що дотримувалися сліпо Талмуду, в шабас не робили ніякої домашньої роботи. Навіть не засвічували і не ґасили свічок, не затоплювали в печі і не приносили води і не замітали хати. До цієї роботи наймали, навіть найбідніші, християн, що їх звали шабесґоями і такі шабесґої були в загальній погорді у своїх одновірців. Поплентачі знову нагадують інституцію гітлерівських «мітльойферів». А тепер у нас на еміґрації вождівська група має своїх шабесґоїв і поплентачів і то на видних посадах. Вони й є заслоною і підпорою, і то головною, вождівської групи.

Не наше завдання розглядати тут проєкт нового статуту; зробимо це на іншому місці. Тут згадаємо тільки коротко, що проєкт спирається на повну централізацію, усуває від права участи дотеперішніх делегатів поодиноких організацій загального характеру від усякої участи в ЦПУЕ і зносить зовсім дотеперішню компетенцію найвищого громадянського суду щодо касації постанов ЦПУЕ, незгідних з постановами статуту, або таких, що ламають наші основні національні інтереси. Одним словом, великий скок, але назад!

А ЦПУЕ мовчить і жодним словом через пресу не інформує громадянство про пляновані далекосяжні зміни. Держиться, певно, тактики ненадійного заскочення громадянства на самому з'їзді.

Тому питаємо, чи така тактика ЦПУЕ, не тільки в тому одному випадку, доцільна й корисна для загальної справи і для безпосередньо зацікавленого громадянства? Чи не нагадує вона недавньої тактики заскакування німців і світу доконаними фактами з допомогою гітлерівських шабесґоїв — Папенів і партійних мітльойферів — поплентачів? Треба декому з наших каціків з вождівського подвір'я та їхнім шабесґоям і поплентачам пригадати собі, як те все скінчилося: трагічно і для них самих і для Німеччини!

До повітових і таборових переселенчих управ

У зв'язку з приїздом до Німеччини постійного представника Об'єднаного Українського Американського Допомогового Комітету в Філядельфії просимо всіх українців, що живуть у таборах і приватно і мають на руках афідавіти або перміти до США або Канади, негайно подати до Повітових і Таборових Переселенчих Управ такі дані: ім'я і прізвище, коли, де і від кого одержано афідавіт чи перміт, кому виданий, місце проживання в американській зоні, в якій установі зареєстрований афідавіт чи перміт, де і коли внесені аплікації.

Відомості ці потрібні для прискорення виїзду до США і Канади.

Просимо Повітові і Таборові Управи якнайширше про це повідомити всіх українців, а згадані вище дані негайно переслати до Центральної Переселенчої Управи в Мюнхені. Справа важлива і просимо не відкладати, бо це шкодитиме власникам афідавітів і пермітів.

Центральна Переселенча Управа.

В обороні чести УПА

Український заклик до французьких журналістів

«Українець у Франції» помістив комунікат комітету оборони людських прав українського народу в Парижі. Передаємо його повний зміст:

«Комітет Оборони Людських Прав Українського Народу в Парижі, що охоплює вихідців з усіх українських земель, без різниці їх віровизнання, заявляє:

Українські повстанці, що їх часто називають у світовій пресі «баннדерівцями», які переходять тепер територію Чехо-Словаччини, є частиною Української Повстанчої Армії (УПА). Ця армія була зорганізована під німецькою окупацією і поборювала всіма засобами німецьких окупантів. Як у французькому резистансі, різні національності, що перебували на французькій території, взяли участь у велетенській боротьбі проти загарбників, так само в українському резистансі різні національності Східньої Европи включилися тепер у змагання проти спільного пригноблювача.

Після 1944 року УПА звернулася проти нових гнобителів, що їх являє собою СССР і новий польський уряд. Українська Повстанча Армія продовжує боротьбу за свободу, що її український народ започаткував у 1920 році, тоді як українсько-російська війна була втрачена і Українська Народня Республіка попала під совєтське панування.

Головною метою УПА є звільнення України і відновлення демократичного устрою.

УПА ніколи не одержувала ні підтримки, ні допомоги від жодної чужої влади.

Під час протинімецького повстання вона дала схоронище численним жидам і всім тим, які не хотіли обороняти німецьку справу. Тепер вона співпрацює з неорезистантами словацькими, мадярськими, білоруськими, польськими, балтійськими, а особливо з повстанцями з Кавказу й Центральної Азії.

Теперішній перехід Чехо-Словаччини з'єднаннями УПА не має ані трохи наступального характеру. УПА є змушена до цього переходу концентричним наступом численних польських і совєтських дивізій (згідно з умовою між цими урядами в травні цього року). І тому українських партизан добре приймає чеське і словацьке населення.

Українці сподіваються, що ці дві держави, вірні принципам гуманности і моралі, не змінять їх поведінки, не зважаючи на пропаґанду і натиск ззовні.

Комітет звертається з проханням до французьких журналістів, для яких справа свободи і правди була завжди дорогою, приймати з розсудливістю новини про УПА, щоб уникнути всі інспірації ззовні і щоб не робити несправедливости тим, які борються впродовж п'яти років для свободи і демократизації їх Батьківщини, і які, до 1944 року, поборювали по стороні ФФІ того самого спільного ворога.

За Комітет Оборони Людських Прав Українського Народу в Парижі:

Ген. **Олександер Удовиченко,**
о. Канцлер **Іван Леськович,**
від Української Греко-Католицької Місії у Франції.

Єпископ **Мстислав,**
від Української Автокефальної Православної Церкви у Франції.

МОСКВІ ЖАЛЬ НІМЕЦЬКИХ ПАТЕНТІВ...

(ДЕНА). Московське радіо, а за ним радіо Берлін, подаючи розгляд німецьких репараційних сплат США і Великій Брітанії заявило, буцімто обидві держави перебрали 200 000 німецьких промислових патентів, що їх вартість взагалі не дасть себе визначити. Крім того західні великодержави взяли собі майже цілий запас німецького золота вагою в 210 тонн. До англо-американських рук перейшли крім того — заявляє московське радіо — усі конто в німецьких банках і закордонних підприємствах загальною вартістю 3,3 мільярди долярів. Московське радіо не забуло теж, що альянти мають у своїх руках німецьку торговельну фльоту і скритикувало експортову політику брітансько-американської влади.

Події минулого тижня

ГЕНЕРАЛ КЛЕЙ ВІДЛЕТІВ ДО НЬЮ-ЙОРКУ

Берлін, (ДЕНА). Американський військовий губернатор Німеччини генерал Луціус Д. Клей відлетів минулого понеділка в товаристві свого політичного радника амбасадора Роберта Марфі і заступника директора господарського відділу американського військового уряду Дон Гумпрея до Вашінґтону, де матиме розмови з членами американського уряду в фінансових справах.

У тих розмовах обговорюватимуть насамперед можливість достав для бізони Великою Брітанією і висоту брітанських коштів окупації в аспекті умов що постають у межах Маршалового пляну.

Аґентство Ю. П. додає, що предметом вашінґтонських розмов буде розподіл коштів окупації між англійцями і американцями, адміністрація Рурського району і можливо перехід адміністрації зони до ресорту міністерства закордонних справ з рук міністерства військових. Можливо, що розмови крім фінансового матимуть також дипломатичний характер, бо амбасадор Сміс який також відлетів з Клеєм, поінформує, мабуть, вашінґтонські кола про передбачену поставу російського уряду на лондонській зустрічі міністрів закордонних справ. У Берліні не сподіваються нічого позитивного від тієї конференції в справі об'єднання Німеччини. В російській зоні курсують вже чутки, що на випадок невдачі лондонської конференції, Росія проголосить всенародній плебісцит у східній зоні, щоб створити з неї незалежну німецьку державу.

ДЕМІСІЯ ДАНСЬКОГО УРЯДУ

Копенгаґен, (Ю. П.). Данський уряд прем'єр-міністра Кнуд Крістенсена одержав 4 жовтня вотум недовір'я силою 89 голосів проти 66. Крістенсен, що два роки керував своїм ліберальним кабінетом назвав демісію передбаченою і поінформував про свій намір запропонувати королеві Фредерікові оголосити нові вибори. Того самого домагаються данські соціял-демократи, які мають 48 місць в парляменті. Король відклав засідання парляменту аж до [illegible]. Кризу спричинили 11 радикально-ліберальних послів, що не погоджувалися на прилучення південного Шлезвіку до Данії. Комуністи зайняли таке ж становище, тоді як консерватисти виступають за загальний плебісцит в тій справі.

«ПОЛІТИЧНА НЕВТРАЛІЗАЦІЯ» ТУРЕЧЧИНИ

Вашінґтон, (ДЕНА-ІНС). Американський дорадник у балканському комітеті Ради Безпеки д-р Кирил Блек запропонував «політичну невтралізацію» Туреччини з метою розвіяти напруження в Середземному морі. Блек запропонував створити міжнародній орган, який мав би нагляд над турецькими військовими спорудами і пильнував би демілітаризації Дарданел. Цей проєкт, на думку автора, можна б здійснити коли б США і СССР ґарантували незалежність Туреччини та недоторканість теперішньої форми її влади.

ЗАКІНЧЕНО РЕПАТРІЯЦІЮ ВІРМЕНІВ

Каїр, (ДЕНА-Ройтер). Виїзд 1 850 вірменів з Єгипту до Совєтського Союзу закінчує осінню репатріяційну програму вірменів і з середнього Сходу. За останніх 18 місяців 38 000 вірменів повернулися до СССР. Совєтсько-вірменський уряд бажає репатріювати ще 180 000 вірменів з Сирії, Лібанону і Греції.

ВИКЛИК ПАНІ РУЗВЕЛТ ВИШИНСЬКОМУ

Нью-Йорк, (Юнайтед Пресс). Елеонора Рузвельт, що належить до американської делеґації на генеральних зборах Об'єднаних Націй, викликала заступника совєтського міністра зовнішніх справ Андрея Вишинського виступити в радіодебатах з приводу його обвинувачень, мовляв, Сполучені Штати підбурювали до війни. Таке ж звернення подала пані Рузвельт юґославському міністрові закордонних справ Сімічеві, що повторював обвинувачення Вишинського. Дебати мали б започаткувати цілий цикль радіопромов, якими пані Рузвельт хотіла б поінформувати американське населення про Об'єднані Нації. Вишинський зіґнорував запрошення.

Дружина покійного президента Рузвелта бере активну участь в роботах організації ОН. Якраз під час засідання відвідав президентову її син Джеймс зі своєю дружиною. Пані Рузвелт познайомила їх з делеґатами. (Дена)

Проти національного розбрату

(Від Головної Української Переселенчої Ради).

На спільній Конференції Президії ГУПРади з участю представників Української Католицької і Української Автокефальної Православної Церкви та центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині, обговорювалася справа координування переселенчої акції в зв'язку з так зв. католицькою акцією. На цій конференції, після жвавого обміну думок прийнято такі ухвали:

1) Розпочата Українським Ватиканським Еміґраційним Комітетом акція на чолі з Апостольським Візитатором Всч. о. Н. Вояковським не стоїть на перешкоді діяльности ГУПРади, що провадить організацію переселення і поселення усіх українців, незалежно від їх територіяльного походження і віровизнання.

2) Акція Українського Ватиканського Еміґраційного Комітету, як видно з офіційних розпоряджень Апостольського Візитатора Всч. о. Н. Вояковського та офіційних заяв представників Католицької Церкви, має метою лише морально-релігійну й можливу матеріяльну опіку над вірними переселенцями-католиками.

3) Конференція вітає звернення Св. Синоду УАПЦ до Понтифікальної Еміґраційної Комісії в справі опіки над українцями-християнами без різниці віровизнання.

4) З огляду на те, що тоталітарний режим переслідує Українську Католицьку і Українську Автокефальну Православну Церкву, звернутися з проханням до Понтифікальної Еміґраційної Комісії не робити різниці між українцями-скитальцями при переселенні й поселенні, бо це може неґативно відбитися на всій акції і внести розбрат серед єдиного українського народу, що опинився на еміґрації і має спільні гуманітарні й культурні установи й спільне національне представництво. Просити Апостольського Візитатора Всч. о. Н. Вояковського підтримати ці заходи перед Святим Престолом.

5) Визнати за доцільне якнайшвидше перевести реєстрацію православних українців через УАПЦ, аналогічну до реєстрації, переведеної Українським Ватиканським Еміґраційним Комітетом.

6) Для координування переселенчої акції визнати за доцільне, щоб представники обох українських Церков увійшли до складу Таборових і Повітових Переселенчих Управ.

Головна Центральна Переселенча Рада.

Козацьке свято — Свята Покрова

Як нам пишуть, в Мюнхені 27. 8. 47 відбувся з'їзд Надзвичайної Великої Козацької Ради Українського Вільного Козацтва, що за статутом ствердженим Військовим Секретаріятом Центральної Ради брало участь у визвольних змаганнях за Суверенну Українську Державу. В Україні й по еміґраційних осередках окремі групи козацтва діяли — як Повстанча Козацька Рада, УНАКОТО УНАКОР, УЗК та ін. — продовжуючи боротьбу за державну суверенність відновлену в 1917 р.

Відкрито ВКРаду вшануванням поляглих в боротьбі за волю України почесного Отамана Вільного Козацтва проф. М. Грушевського, першого Отамана УВК ген.-пор. а пізніше Гетьмана Павла Скоропадського, Головного Отамана Військ УНР Симона Петлюру, Отамана УВК-УНАКОР п. Івана Бірчака-Волошина, Полковника Січових Стрільців Є. Коновальця й тих без числа українських патріотів, що за весь час аж до нині віддали своє життя на вівтарь батьківщини. Як невмиручий приклад для українського козацтва першим згадано пам'ять лицарської смерти козака Щербака, що перед неминучою стратою під Базаром кинув в обличчя катам-наїздникам горде, козацьке: «Україна ще не вмерла й нарід український буде боротися і по нашій смерті».

ВКРада УВК обрала нового Отамана УВК, полковника Демида Гулая, що був перше Отаманом у 1926 р. та 1934 р., а на заступника й Голову Ген. Управи ген.-хор., проф. інж. Івана Цапка та весь склад Головних Органів Українського Вільного Козацтва. З'їзд прийнявши постанови організаційного характеру, констатуючи бездоганну поведінку УВКозацтва в ці бурхливі часи щодо уікранської спільноти, вітає всі конструктивні національні сили, урядовий центр та українські національно-політичні й суспільно-громадські групи й організації, в яких також є чинними побратими УВК й кличе до творчої співпраці що має на меті завершення за Українську Суверенну Державу.

В цьому 1947 р. минає 30-річчя повстання нової української державности та відновлення українських збройних сил й в жовтні 30-річчя першого загального З'їзду Вільного Козацтва України й Кубані в Чигирині. Всі ці сили діють активно і по цей час і будуть боротися аж до часу коли переможно залопотять у вільному повітрі, звільненої многострадальної матері нашої України, несучи волю і соціяльну справедливість, несхильні ні перед ким, національні, окроплені кров'ю героїв, прапори.

ВКРада від імени УВК, з нагоди прийдешнього традиційного, українського запорозького, козацького свята Святої Покрови, вшановуваної на стародавній Січі сться до побратимства УВК, високодостойного духовенства та до всього українського громадянства в цілому світі сущому, закликом достойно відзначити цей день молитвою за поляглих борців та з просьбами до Всевишнього й Покровительниці нашого лицарства в змаганнях за краще майбутнє.

Проблеми української зовнішньої політики

Перспективи України на Сході

Написав Микола Лівицький

Ми свідомі того, що так сформульована «українська концепція» зустріне цілий шерег закидів також і з українських кіл. Хочемо згори відповісти на два з таких можливих закиди.

Перший закид: пов'язання українського питання з бльоком поневолених Москвою народів надзвичайно комплікує його й утрудняє справу українського визволення. Мовляв, легче визволити і відірвати від Росії одну Україну (ну, ще Білорусь і Кавказ), аніж величезну територію, заселену різнородними народами і племенами. А тому, чи варто встрявати у цю складну проблему і звязувати долю України з непевним майбутнім тих, справа яких ще не цілком ясна?

Поминаючи арґументи, так би мовити, романтично-альтруїстичного характеру, себто, що українці завжди були на боці тих, які боролися за свободу і що їм не личить покидати на призволяще своїх братів по недолі, — українське питання само по собі дуже складне. Складне тим, що його не можна відлучити від усього комплексу питань, звязаних з існуванням російської імперії. Помиляються ті, які думають, що Україну можна відірвати від Росії при одночасному затриманні непорушности решти російської імперії. Поперше, тому, що українцям не вистачить на це сили, і їм далеко вигідніше з'єднати свої зусилля з усіма іншими поневоленими народами. Подруге, тому, що тільки пов'язанням українського питання з проблемою існування і загрози для світу російського імперіялізму, — можна зацікавити ним чужоземні чинники. Справою визволення лише одної України ніхто не буде цікавитися, бо вона є тільки нашою національною справою. **Натомість зведенням Росії, якомога до етнографічних меж Московщини, що усуне російський імперіялізм, який черпає сили для своїх аґресивних плянів, власне, з територій поневолених ним народів, отже усуне і загрозу цього імперіялізму для світу,** — цим можна зацікавити ввесь міжнародній світ, бо така розв'язка лежить, власне, в інтересах усього світу, а передовсім тих демократичних потуг, які в ньому грають сьогодні провідну ролю. Зрештою, як що навіть відірвання од Росії самої лише України і могло б бути реалізоване, то яке було би її існування поруч з таким «приємним» сусідом, як потужна російська імперія? Одночасне відірвання від Росії ще й Прибалтики, Білорусі і Кавказу так само не розв'яже питання, бо й без них Росія мала б ще досить сил, щоб загрожувати, як своїм колишнім «колоніям» так і цілому світові. **Отже, поставлення справи українського визволення в усій широчині проблеми розподілу як европейських, так і азійських володінь Росії, не утруднює, а навпаки полегшує її позитивне завершення.**

Другий закид: Антимосковський бльок пов'яже Україну з Азією і віддалить її від Европи.

Щодо питання «Европа і Азія», українська політична думка перебуває в стані якоїсь збірної психози. Всі вважають за свій обов'язок доводити, що Україна є европейською країною і нічого спільного немає з Азією. Одним словом: «дайош Европу!» Це, мовляв, серед москвинів постала «евразійська» теорія, з якою українці не мають нічого спільного і т. д.

Однак таке презирливо-негативне ставлення українців до Азії цілком безпідставне з таких міркувань:

а) В історичному минулому, Україна не лише воювала зі сходом. Вона підтримувала з ним також широкі і жваві торговельні і культурні взаємовідносини і була посередником поміж Европою й Азією. Тільки цей Схід не треба утотожнювати з Московщиною. Не Московщина, а Україна лежить на історичному шляху поміж Европою й Азією. Але, власне, після втрати Україною незалежности і підвищення Московщини до «ранги» Росії, ця остання замкнула браму з Европи до Азії і створила свій власний «евразійський» світ, замкнутий для доступу повітря з Европи.

б) **Щодо культури і цивілізації Україна безумовно належала, належить і буде належати до Европи.** Однак, як у минулому, так ще більше в сучасному і майбутньому, розвиток України залежить від взаємовідносин зі Сходом (не московським!). На Заході ми не маємо жодних перспектив. Натомість господарсько-культурна співпраця зі Сходом розгортає перед Україною величезні можливості. Як що правдивим є погляд, що Україна протягом тисячеліть була також і охоронним муром Европи від навал войовничих східніх кочовиків, то в наступній добі, яка мала б бути добою довготривалого світового миру, **історичною місією України буде безумовно посередництво поміж Европою й Азією у мирному взаємообміні господарських і культурних цінностей.**

в) На Сході, а зокрема на просторах Азії перебуває тепер багатомільйонова українська людність. Цього факту не можна не брати під увагу — тим більше, що в майбутньому можна передбачати дальше переселювання українців на ці простори. Це може бути і запорукою тісного зв'язку та приязні України з народами тих держав, які постануть на нинішніх колоніяльних просторах російської імперії.

Яке має бути наше ставлення до української людности в Азії? Перш за все доля її не може бути для нас байдужою. Ми мусимо зробити все, що є в наших силах, щоб допомогти цій людності скинути з себе російські впливи, відокремитися від Росії і здобути право на повне самовизначення. На тих територіях, де українська людність творить абсолютну більшість (це безспірне для середньої і північної частини Казахстану — Сірої України, та для Далеко-Східнього Краю — Зеленої України), мали б постати незалежні українські держави в Азії, звичайно в повному порозумінні з автохтонними мешканцями цих територій і в згоді з сусідніми, неукраїнськими державами, при чому ці українські держави, оскільки вони цього забажають, мали б право більш тісного зв'язку з державою Матірної України, аніж зв'язок, обумовлений входженням цих держав до загального бльоку поневолених Москвою народів.

На тих територіях, натомість, де українці не становлять абсолютної більшости, вони мали б увійти до чужих державних організмів, як більш чи менш численні меншості, які, так само, як і чужонаціональні людності українських держав в Азії, мали б всебічні національні права.

*

Ми назвали наведений плян розвязання проблеми Европейського Сходу й російських володінь в Азії «українською концепцією». Однак належить зазначити, що її в однаковій мірі визнають і інші народи, що мали б входити до антимосковського бльоку. Тому її слід уважати за **спільну концепцію всіх цих народів** і, як таку, її можна було б назвати (за вже досить популярною назвою спільного руху, об'єднуючого ці народи) **«Прометеївською концепцією»**, а окреслення: бльок поневолених Москвою народів замінити коротшим: **Прометеївський бльок.** Однак вважаємо, що окреслення «українська концепція», особливо в наших внутрішніх українських відносинах, маємо право вживати, бо це від українців, як про це згадувалося вище (конґрес національностей у Києві 1917), вийшла ініціятива в цій справі. Україні, як найбільшій щодо кількости населення і найбільш «европейській» духом і географічним положенням країни, припадає важлива роля в антимосковському бльоці. Вона має промінювати серед нього силою свого духа, культури і господарсько-технічних можливостей та бути в ньому об'єднуючо-цементуючим чинником. Очевидно — належить це якнайвиразніше підкреслити — без всяких тенденцій до гегемонії з нашого боку, бо такі тенденції згори обезцінили б і зробили б нежиттєздатною всю конструкцію.

Як про це вже згадувалося, українська зовнішня політика властиво вже керувалася у своїх діях прометеївськими ідеями. Український уряд, ще за свого перебування на власній території, шукав приязні і союзів серед поневолених Москвою народів. Цікаво, що в українському війську було багато представників цих народів, а навіть ціла окрема військова частина Донських Козаків на чолі з полковником Фроловим. На чужині, поза традиційною дружбою з представниками рідної нам Кубані і приязними відносинами з Донськими самостійниками, ексільний уряд УНР склав договір приязні з Кавказькою Конфедерацією (Грузія, Азербейджан, Горці). Широку пропаґандивну діяльність на міжнародній арені провадив «Комітет Дружби Народів Кавказу, Туркестану та України», до якого входили представники ексільного українського Уряду. Ті ж самі українські кола приймали участь в праці Ліґи поневолених Москвою народів «Прометей», до якої опріч приналежних до згаданого Комітету Дружби, входили ще й представники Карелії, Кубані, Дону, Ідель-Уралу тощо. Традиційна приязнь єднала українців з братнім білоруським народом, дбалося також і про утримання старих зв'язків з народами Прибалтики та з Фінляндією.

Надходить час, коли поневолені Москвою народи зможуть вимагати від світу, щоб доля була вирішена згідно з духом Атлянтійської Хартії Об'єднаних Націй, себто справжньої міжнародньої справедливости і рівноправности.

Французький міністер фінансів Роберт Шуман пояснює журналістам свій плян переборення Францією фінансових труднощів. (Дена)

З'їзд холмщаків

(Власна кореспонденція). 21-го вересня ц. р., в день Пречистої Божої Матері Холмської, відбулась в Ельванґені товариська зустріч Холмщан і Підляшан на еміґрації. На зустрічі патронував Високопреосвященніший Єпископ Платон, підляшанин з роду.

Після Служби Божої на товариських зборах присутні поділилися взаємно вістками, що приходять з батьківщини, з якої, як відомо, українське населення тепер поголовно виселене.

Товариську зустріч привітав теплим словом Єпископ Платон і господар на зустрічі, капітан-ляйтенант Шраменко, а від УНДС п. генерал В. Крім того зачитано привітання від Митрополита Холмського і Підляського Іларіона, що тепер уже в Канаді.

В доповіді п. Е. П. подав присутнім свої думки про долю Холмщини і Підляшшя та спростував деякі неправдиві, розповсюджені тепер на еміґрації, твердження, а саме, начебто все населення Холмщини і Підляшшя, яке не хотіло «репатріюватися» в 1945 році на схід, відреклося своєї віри і нації. Доповідач ствердив, що причиною траґічної долі Холмщини і Підляшшя в часи II Світової Війни був **брак міцного і одностайного політичного проводу.**

Присутні на Товариській Зустрічі Холмщани і Підляшани, серед яких були також колишні мандатовані представники цих наших прикордонних земель, схвалили резолюції, в яких підкреслюється конечність скликання ширшого з'їзду Холмщан і Підляшан на еміґрації, а також потребу зміцнення авторитету українського політичного центру. Для за- Тимчасовий Організаційний Комітет Холмщан і Підляшан на еміґрації під патронатом Єпископа Платона. Тимчасовий Комітет просить усіх Холмшан і Підляшан, яким не байдужа доля наших земель, відгукнутися на адресу Єпископа Платона, Штутґарт, Цуфенгавзен, Д. П. Табір.

Е. Ів.

Як я служив в армії

Розділ XI з книги Папашвілі «Тут все можливе».

Одного разу, коли я ще жив у Каліс-тозі, заскочив за чимсь до кухні, де Чанчо, тримаючи в руках французьку булку, як уявну рушницю, переглядав підручник про вживання зброї. Дядько Джон сидів тут же і спостерігав це з похмурим лицем.

— Біджо! — звернувся він до мене. — Чанчо каже, що ти вступив до армії, отже тепер можеш продавати більше сніданків. Це дуже важливо.

— Це не справжня армія, — відповів я, — лише щось подібне до неї. Це національна ґвардія. Але я вступив туди не для того, щоб продавати сніданки. Сталося якраз навпаки: я продавав ґвардійцям щонеділі коло трьохсот сендвічів та трьохсот порцій молока. Ці гроші були дуже корисні для нашої торгівлі. Але сталося так, що мене вислали до армії. Звичайно, якщо я вояк армії Сполучених Штатів, ношу її уніформу і рушницю, — як можу я продавати сендвічі моїй країні задля прибутку.

— Коли ти вступив за власним бажанням — сказав дядько Джон, — тоді, звичайно, не можна вести торгівлю: це буде те ж саме, що заробляти гроші на власних батьках. Але чому ти вступив до війська? Чи не досить тобі шости років пекла в царській російській армії. Стусани лайка, плiснявий хліб з хробаками і кисле м'ясо.

— Мені здається, що я наче старий кавелерійський кінь, який чує оркестру, — відповів я. — Щонеділі й виносив їм до стрільбища сніданки, а, надійшовши туди на четвертий тиждень, — Боже мій, що я побачив. Вони використовували мої молочні пляшки для своїх стрілецьких вправ.

— Слухайте, хлопці — зауважив я. — це мені коштує грошей: кожна пляшка 3 центи. Ви зробите мене банкротом.

— Мені дуже прикро, пане продавцю, — відповів ляйтенант — симпатичний юнак 23-х чи 24-х років. — Ми не подумали про це. Увага, хлопці! — звернувся він до решти. — Ось кашкет — наповнимо його ґрішми. Стріляйте далі. Той, хто виграє, дістане банк, розрахується з продавцем сніданків, а решту залишить собі. Згода, пане продавцю?

— Щодо мене — то згода, — сказав я.

Вони зібрали 27 долярів і продовжували розстрілювати пляшки.

— Пане ляйтенанте, — попросив я, — коли всі вже скінчили стріляти, — це все ж таки мої пляшки, отже чи не дозволили б ви вистрілити й мені?

— Так, так — загаласували всі, — продавець збирається стріляти. Дайте продавцеві револьвер. Він також хоче спробувати.

Вони поставили пляшки і я збив шийки з чотирнадцяти перших. П'ятнадцяту розторощив на шматки.

— Нічого надзвичайного, — зауважив дядько Джон, — ураховуючи те, що ти був снайпером за останньої війни. Я вважаю, що найгірший стрілець вашого полку міг би зробити те саме, якщо не хотів знову йти рити шанці.

— Правда, — сказав я, — але вони не хотіли вірити в це і примусили мене повторити знову. Я взяв більшу віддаль, показав кілька снайперських вправ і виграв банк.

— Нема нічого дивного, — продовжував дядько Джон, — дуже легко стріляти в молочні пляшки, які не можуть відповісти тобі тим же.

— Але наприкінці вони вписали мене до Національної Ґвардії

— Так, так, — сказав Чанчо, — Георгій Іванович дозволив мені піти з ним до стрільбища і подивитися як їх вчать тренуватися. Я плескав кожного разу, коли Георгій Іванович проходив повз мене.

— Що ви робите там ще, крім військових вправ та вислухування офіцерської лайки? — спитав дядько Джон.

— Нас не лають, — сказав я. — Можливо, що за лайку їх віддають під суд, та я й не думаю, що їм спало таке на думку. Це симпатичні юнаки, більшість з них вчилася у коледжах. Вам ще не доводилося бачити таких офіцерів. Ми разом ходимо на спортові вправи, спільно вечеряємо в ресторані. Вони сидять в автобусах поруч з нами. Після того, як мене вже «посвячено», я пішов якось до стрільбища. Сержант оскаженів на мене за те, що я перевищив його рекорд і коли зайшов ляйтенант — став скаржитися на мене, що я ставлю ноги не так, як слід. От коли почнеться пекло — промайнула думка. Але ляйтенант зажадав мою картку, де записувалися наші вправи у стрільбі. — Має найвлучніше попадання, — сказав про мене.

Звичайно, існують правила, як треба тримати ноги і багато інших, але в їх війську не забуті також і правила, щоб підтягнути людину, коли вона вийшла за межі.

— Що ви ще там робите? — спитав дядько.

— Ми відвідуємо курси.

— Курси,

— Так, вивчаємо різні речі: ковальську справу, радіоапаратуру, сиґналізацію, автомашини та інше. Все безкоштовно. Оплачує уряд.

— Я ніколи не чув ще нічого такого в моєму житті, — здивувався дядько Джон, — вчать вояків, дозволяють їм думати. Я завжди чув, що салдат мусить бути неписьменним. Для чого їм така армія?

— Америка має свою національну ґвардію, бо якось ворог напав на країну, захопив усе майно, як данину і став жити в будинках, які належали американцям і споживав їх харчі. Населенню не подобалося.

— Звичайно, — сказав дядько, — я також би не стерпів цього.

— Тоді американці вирішили почати боротьбу з ворогами, щоб вигнати їх додому.

— Правильно, — підтакнув дядько Джон. — Вони добре зробили.

— Цей ворог мав велику, добре вишколену, армію. Насувалися численні загони з тисяч і тисяч вояків. Американці нічого не мали, крім рушниць та людей. Але вони все ж таки вийшли зустріти своїх ворогів, і стріляли з поза стін та дерев, заряжали свої рушниці і знову стріляли.

— Десять вояків, п'ятьдесят, сотня, п'ять сотень. Незабаром була вже ціла армія і вона вигнала ворогів з своєї землі.

— Паф, паф, — гукнув Чанчо націлюючись французькою булкою, — паф!

— Добре, — сказав дядько, — я б з приємністю потиснув їм руку. Це давно було?

— Сто років тому, або й більше. Після цього американці сказали — ми хочемо мати народню міліцію, як вони її називають. В кожному штаті справи будуть іти добре, коли їх мешканці будуть захищати самих себе.

— Це дуже цікаво, — перебив дядько Джон, — як ти гадаєш — я вже дуже старий, щоб вступити до Національної Ґвардії?

— Я можу спитати лейтенанта, коли повернуся.

— Спробуй, — попросив дядько. — Скажи, що я маю великий досвід. Я брав участь в кримській війні, війні проти турків і в боротьбі за Кавказ. Мені здається, я міг би ще послужити в лавах армії, де можна бути одноразово і вояком і людиною!

З англійського перклала **О. Гаєвська.**

Ламають пресове порозуміння, якого самі бажали

Хребтоносці з «Української Трибуни»

В практиці газетної полеміки стосують дві головні методи: можна оперувати арґументами (коли вони існують), а можна також кидати болотом. Перечитавши в числі 75 (з 5 жовтня ц. р.) «Української Трибуни» присвячену моїй скромній особі та моїй статті п. з. «УПА і еміґрація» («Неділя», ч. 91) статтейку п. з. «Героїка еміґрантської валізки», я змушений визнати слушність цій загальній опінії, яку щораз частіше висловлюють прихильники і байдужі читачі Мюнхенського часопису бандерівської партії: від часу, як цю газету перестав підписувати ред. Пеленський «Трибуна» знижує постійно свій тон.

Протягом минулорічної практики незалежні українські публіцисти і журналісти звикли вже до відомих методів т. зв. блискучої преси, що з чорного вміє робити біле, а з білого чорне. Але обминаючи це — немає більшої сатисфакції для політичного публіциста, як полемізувати з арґументами, тезами, з дотепною і пристойною формою вислову свого політично-публіцистичного противника чи навіть запеклого ворога. Тим часом валізковий виступ угаверівської «Трибуни» — це звичайний собі еляборатик з невдалим намаганням зробити з моєї особи капіталістичну акулу і вічного боягуза; при чому автори того еляборату не добачили наявного факту, що я вже більше року разом із групою своїх співробітників стою під важким обстрілом їх леґальної та підпільної преси, отримую щоразу відомі вироки смерти і якось не багато виказую боягузтва перед зорганізованим і постійним терором однопартійних екстремістів.

Мушу тут пригадати, що «Неділя» і «Українська Трибуна» мали досі певне зобов'язання, яке вимагало від них бодай мінімальної резерви в виступах проти себе. Маю на думці так зване «пресове порозуміння» (як тепер видно, непорозуміння), що його на настирливе домагання видавця «Української Трибуни» п. Пасічняка під протекторатом Відділу Інформації ЦПУЕ підписали, між ін., редактор Курдидик і я з панами Пасічняком і Пеленським. Підписали ми, подавши собі за спільним столом руки, між ін., і таке зобов'язання:

«Не зрікаючись своєї політичної плятформи та права обороняти її перед читачами, **ліцензіянти і головні редактори зобов'язуються в політичній публіцистиці керуватися широко сприйнятими громадськими інтересами, зокрема не нападати у своїх пресових органах на фізичні особи, зберігати толеранцію щодо своїх політичних противників**»...

Остання статтейка «Трибуни» показує такий саме клясичний зразок практичного «зберігання толеранції» та інтерпретації того договору її редакторами. Добра наука на майбутнє для всіх, хто тужить за політичними пактами з тими панами. Мимохіть пригадується відома аксіома: хто з большевизмом пактує, від большевизму гине...

Менше мене обходять брудні вислови і наклепи на мою особу. На них можна було б взагалі не відповідати. Натомість мушу запротестувати проти **спрощення і спримітизування** основних думок моєї статті про УПА, яку «Трибуна» на основі кількох вирваних з різних місць речень поперекручувала і пофальшувала. Починається цей трибунальний виступ так:

«В «Неділі» ч. 91 з 21 вересня ц. р. її власник і редактор Генадій Которович вмістив свою статтю п. н. «УПА і еміґрація». Стаття нічого собі, цікава, навіть дуже цікава — як ще одна характеристика не тільки її автора, але й усіх тих, які з рукою на своєму серці, з мінами страждальних стиґматиків переконують всіх і вся, що єдине наше спасіння — положити вуха по собі і чекати що з цього буде.

Можемо запевнити п. Которовича (він, мабуть, перевантажений своїми обов'язками не мав змоги вивчити історії українського народу за останні десятиліття), — що збройний чин УПА — це послідовне продовження боротьби за волю, і цієї боротьби український народ ніколи не припиняв і ніколи не припинить».

В цілій моїй статті про УПА немає місця, де я проголошував би програму байдужого чекання з закладеними руками на розвиток подій. Ця тактика мені і «усім тим» чужа, бо це власна тактика трибунівців. Вони, розпалюючи пером і язиком воєнні пристрасті в наших спантеличених діпістських масах, замість їхати на фронт в Україну і робити блискучі воєнні дії засиділися на вигідних мюнхенських і таборових постах так довго, що хоробрі хлопці з УПА прийшли самі сюди і добре зробили. Обов'язків у мене багато, це правда. Але вони аж ніяк не перешкодили мені перечитати більшість бандерівських публікацій за останніх кілька років. Напившись вдосталь цієї циклостильної і друкованої пів-інтеліґентської води, я лише міг змінити своє дотеперішнє переконання, що історія української нації — на щастя — не почалася ані від Степана Бандери ані від угаверівської «Трибуни» і що український народ, повіривши вже кілька разів на слово різним трибунальним пророкам, щоразу критичніше сприймає їх виступи. Не було в моїй статті місця про те, що український народ припинить боротьбу. Це фальшування. Я сказав лише, що прихід відділів УПА сюди означає «ліквідацію фронту збройної боротьби в краю» і так воно є. Як це розуміти? Цілком просто: росіяни, поляки і чехи поведуть, розгромивши УПА, широку пацифікаційну акцію. Поведуть її

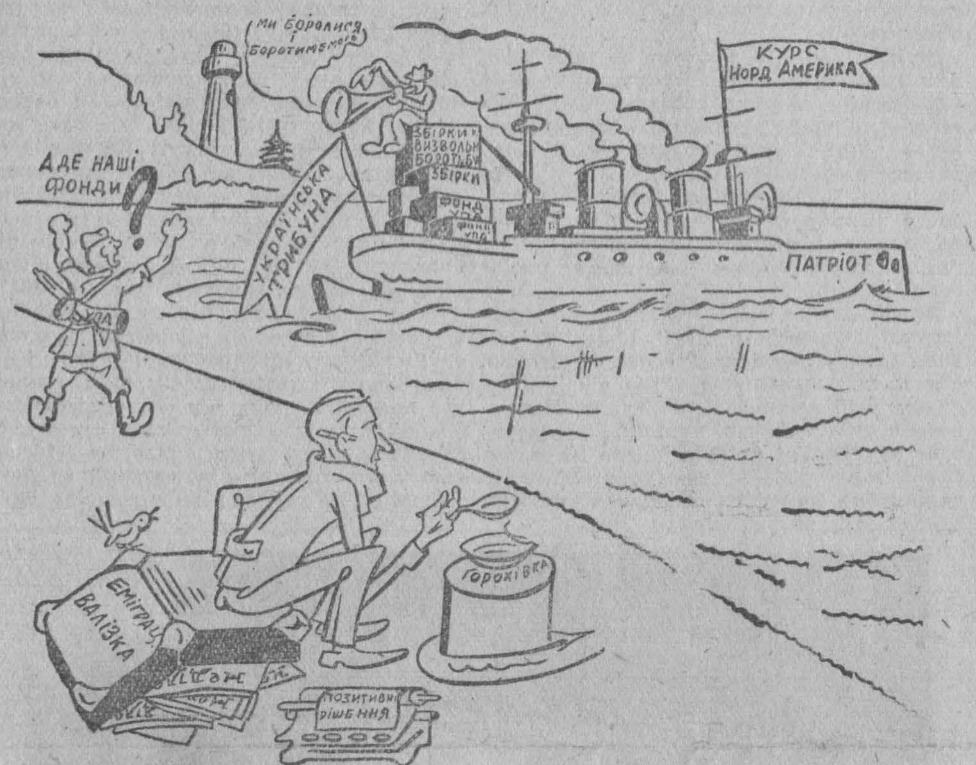

Ще одно „блискуче відокремлення".

основніше як СБ, це ясно кожній критичній людині. Переарештують усіх свояків УПА до десятого покоління, повиселюють запідозрених в контактах з повстанцями, пересіють всі національні елементи, які там ще лишилися. В таких умовах народ наш в краю не буде в силі без допомоги ззовні (звичайно не з редакції «Трибуни») боротися далі збройно. Лише сприятлива міжнародня кон'юнктура, при вмілій поставі поважного всенаціонального проводу без самозванних вихваток різних «вождів» може створити умови, де зовнішні сили — звичайно не для нашої приємности — поставлять, між ін., і нас та допоможуть нам здійснити міт нашої державности в такій формі, яка буде обов'язувати.

Посадивши мене на «еміґраційну валізу», «Трибуна» заявила:

«Українці знають, що головна сила УПА, її бійці і командири, які діють на окупованих теренах, мають інший маршрут і іншу мету, як та, що її ще довго до закінчення війни вибрав п. Которович ет Ко. Ми співчуваємо п. Которовичові за його турботи про долю нас усіх... але мабуть, за східній кордон його голос не полине, ой не полине, — заслабонький, неспокій і журба його знесилили, а колись гримів, — так тільки про цілком інші справи».

За таку заяву мушу бути «Трибуні» вдячний. Як виходить із її авторитетного твердження, мій голос на схід не доходить. Значить всі дотеперішні твердження шептаної монопартійної пропаґанди, мовляв, «Неділю» і Которовича субсидіює одна східня великодержава, — неправдиві... Що ж до маршруту УПА то, здається, в «Трибуні» знають про нього стільки, як і ми, себто стільки, що подає ДЕНА. У своїй статті я зрештою згадав про можливість відходу північної групи УПА, яка називає себе «бульбівською» на Поліссі. Фантазійні сербсько-юґославські маршрути трибунальних «стратеґів» нікого не переконують. Щождо валізи то це непорозуміння. Ані «Неділя», ані я особисто не збіраємося покищо їхати ні до Бельґії, ні за океан. Роблять це далеко краще панове з орбіти «Трибуни», які — як зрештою самі про це пишуть — в Брукселі, над Темзою і за океаном — встигли вже розпакувати валізи і наварити сильного, запашного партійного чайку, розсварюючи вже й там нашу масу за всіма правилами опублікованої нещодавно в «Трибуні» відомої всім інструкції. А про те, чи мій голос долине на схід можу сказати одно: за східнім кордоном мою статтю про УПА в якомусь політбюрі напевно читали з далеко меншим вдоволенням, як читають блискучі статті «Трибуни». Бо моя стаття була реалістична, а ворожій аґентурі якраз і треба типових трибунальних виступів, що найперше розпікають пристрасті мас, а потім викликають нехіть, депресію і розчарування та створюють ґрунт для розкладу.

Те саме можу сказати про закид «розшифрування» мною «Трибуни» та натяк на мою передвоєнну співпрацю в вимаґінованому «Польському Здуні». Коти могли б з того на Дахауерштрассе сміятися. Хто ж як не сама «Трибуна» кричала на ввесь світ про свою 75% непомильність, а тепер мій вислів про «орган українського радикального націоналізму» називає демаскуванням!

Навіть англійською мовою в самій «Трибуні» можна вичитати, що вона бандерівська, а тут тобі — розшифровують! А щодо польських газет; то дозвольте запитати по-польськи: цо ма пернік до вятрака? Не є це ніяка тайна і всім, хто цікавиться нашими пресовими справами, відомо, що будучи в роках 1935—39 кореспондентом «Діла» у Варшаві я містив багато українського матеріялу у великих польських часописах, як «Політика», «Слово», «Бюлетин» Бончковського, «Орка на уґоже» (працювали ми там разом з покійним д-р Юрієм Липою). Від цієї моєї непопулярної праці українській справі шкоди не було, не зважаючи на те, що деякі теперішні панове з «Трибуни» називали мене тоді «хрунем». Минуло 7 років і тепер вони теж проповідують політичне порозуміння з поляками, себто намагаються копіювати те, що ми робили 7 років тому. Наша акція у Варшаві, роблена без грошей і поборювана польськими шовіністами та своїми непомильними, була страшенно непопулярна, але ми виконували наш журналістичний обов'язок чесно. І пізніші події, що Польщу і нас разом з нею завалили, підтвердили слушність наших поглядів і нашої «підозрілої» праці.

Найбільше схвилювала «Трибуну» справа, яку вона висвітлює так:

«Ред. Которович слушно сподівається, що бійці й командири УПА «Скажуть нам, як вони боролися, чи вони дійсно фанатики одної партії, скільки їм дали грошей, зібраних на еміґрації...» І думаємо, що вони будуть в праві, не тільки тоді, коли запитають, хто їх підтримував, хто був з ними 1946-47 р., але також тоді, коли запитають, хто що робив в рр. 1943-45... А про не свої гроші краще п. Которовичові не журитися, це — не приватне підприємство і не збирали їх у редакції «Неділі».

Залишаючи шпильки «Трибуни» про «Неділю» як «приватне підприємство» на кінець, мушу з повним розчаруванням заявити: панове, це має бути Ваша відповідь на мої запитання!? Панове з «Української Трибуни», ця псевдо-відповідь компромітує Вас навіть в очах всіх Ваших фанатиків. Я питань бійців УПА не боюся. В роках 1946-47 їв я діпістську юшку і писав про УПА стриману правду без перцю і буяння під небесами. Але стверджую, що і редактори «Трибуни» не пішли до УПА на фронт, лише висилаючи наївніших, самі пускали пісок в народні очі. Звичайно, я не маю уповноваження цікавитися грішми, зібраними буцімто на УПА, хоч і від мене за кожним разом до певного часу брали по 100 марок за картки зі змієм. Що ж — дав, пиши пропало, більше вже не даю. Але чи цієї відповіді вистачає? Опінія українська має право довідатися від героїв, які пробилися сюди, чи їм давали грубі сотні тисяч, зібраних добровільно і терором по таборах. Зужито їх на ліки для УПА чи на золото і на хутра для коханок різних партійних панків підземного автораменту? Не думайте, що наші маси аж такі наївні. Знають вони і про це, скільки і де ви зібрали і які і в якій реґенсбурзькій друкарні друкуються нові квитки по 25, 50 і 100 марок на «акцію». Народні гроші без огляду на те, чи вони для ЦПУЕ чи на УПА мусять бути контрольовані.

В конклюзії своєї статті я написав про те, що не можна неоглядно висилати людей на смерть і що «романтичний розділ української віри в чудо закінчений» та «що надія на визволення виключно власними силами належить до минулого». «Трибуна» фальшує й цю мою констатацію та пише:

«Отже, для п. Которовича героїчна боротьба УПА — це віра в чудо і більш нічого. І цей розділ української історії закінчений, закінчив його автор, одним махом пера. Щось спішиться п. Которович, і то дуже спішиться. Чи бува не перевтомився він цією боротьбою?»

Де Рим, де Крим? Що має спільного боротьба УПА з виступами «Української Трибуни»! Боротьба УПА, яку — як підтверджує навіть американська преса — створив Отаман Боровець, а продовжують всі національні сили до чесних бандерівців включно, допомогла винести українську проблему з її декон'юнктури на міжнароднє поле, але коштувала велетенських жертв крови. Виступи «Української Трибуни» намагаються доводити, що крім бандерівців в УПА нікого немає. А тим часом, як довго УГВР і одна партія будуть робити з УПА свою виключну домену, так довго світ до справи УПА поважно не поставиться, бо світ має свій власний погляд і не «Неділя», а ньюйоркська «Геральд Трибюн» написала, що пан Бандера співпрацював з совєтами. Творити Україну, в якій місце Берези, Дахау і Соловок мали б зайняти українські кацети (пригадайте минулорічне: «насамперед корпус поліції»...) а прилюдну опінію мали б заступати непомильні редактори «Трибуни», Захід не зацікавлений. Мовляв, ліпше вас, куме, жиди знають — ніж вам здається. (Народня приповідка).

Врешті, на закінчення належить відповісти на малоповажні натяки про «приватність» «Неділі», отже мої капіталістичні тенденції і мою характеристику, підкреслену таким реченням; «А щодо чуда, то чудо могло б хіба тільки тоді статися, коли б пан Которович здобув свій хребет...».

Написане лишається. Сильно написане. Коли б це так хтось із чесних приятелів, випадало б собі хіба пустити кулю в лоб. Але тут того трагічно брати не можу. Бо справа стоїть так;

Я перечитав це речення кількакратно, потім перечитав ще раз свою статтю про УПА, комунікат про пресове порозуміння і, ще раз оцю ляпідарну характеристику в кількох словах. Якщо ми вже аж до такого Рубікону дійшли, то дозвольте, панове, для ясности сказати трохи й про Вас.

Минулого тижня незнайомий таємничий пан доручив для мене запрошення на пресову конференцію Закордонного Представництва УГВР в справі УПА. На Дахауерштрассе 9. Довго я вагався чи туди поїхати. Вже весною «Українська Трибуна» запросила була раз «Неділю» на таку конференцію. Ми вислали нашого співробітника, якого там відправили з глумом. Бачу, що й тепер я не помилився. Хіба ж можна розмовляти — вибачте за слово — з типами, що посилають людині, яка має відвагу на прилюдне висловлення свого індивідуального погляду, запрошення, уважаючи її водночас за каналію? Або навпаки: хіба можна когось визнавати безхребетним і посилати йому запрошення? Говорять, що найбільший вплив в Редакції «Трибуни» мають тепер панове Глобенко і Косач. Якщо так, то дозвольте спитати тих панів: де Ви були в роках 43-45? В УПА, на протинімецькому фронті чи... перестаньмо краще про цю справу говорити. Кожна палка має два кінці. Не імпонує мені хребет ані пана Глобенка, ані пана Косача, ані навіть пана Пасічняка. Останній мав нагоду нещодавно в своїй пригоді з жидівськими кацетниками переконатися про те, що життя б'є по хребті навіть найбільш непомильних Катонів і мучеників за народню справу.

І вкінці про «приватність» «Неділі». Підписую її явно і славно як видавець і редактор. Власником себе уважати не можу, хоч ми не живемо в Совєтах і, нікому тут не можна боронити заробляти на життя посіданням приватного підприємства. Один заробляє спекуляцією, інший видуреними в людей грішми на «акцію», а журналістові вільно заробляти на прожиток пером. «Неділя» не є фікційною «видавничою спілкою», за якою стоїть партійна каса, але є власністю співробітників, які вкладають в неї свій капітал праці, і читачів, які купуючи добровільно газету, тим самим допомагають її видавати. «Неділя» якраз через свою «приватність» є бідна, бо від жодної партії грошей на великі видавничі кошти взяти не хоче. Тягнемо самі свою біду і маємо одну сатисфакцію: пишемо те, що думаємо і що нам диктує наше сумління і почуття відповідальности. Кожна звичайнісінька українська людина може знайти в нас підтримку і захист. А Ви, панове з «Трибуни», пишете те, що Вам диктують. А моїм минулим не журіться. В роках 39-45, виконуючи важкий обов'язок українського журналіста, я міг робити ті чи інші помилки, але в Україну рідних братів продавати і стріляти я не ходив. Колябрантом себе теж не вважаю, бо ніколи не був редактором, скажім, «Жовківських Вістей» і під відомим актом «незалежности» 30 червня 1941 р. у Львові мого підпису нема. Про УПА писав я вже тоді, як [illegible]вали, тоді, як Ваші журналісти підписували пакти з Власовим, дурманивши народ порозумінням з російськими неоімперіялістами. Може хочете прізвищ і фактів?...

Не знаю, як ще довго вдасться видавати нам в такій атмосфері, яка починає у нас панувати і яка безумовно є інспірована чужою аґентурою, нашу «Неділю», бо по таких виступах як цей в «Трибуні не можу мати певности, чи одного дня якийсь малограмотний і підбурений «патріот», виконуючи наказа «проводу», не потягне мене по безхребетних, на Вашу думку, костях.

Одно знаю певно: як довго матиму змогу працювати публіцистом, так довго не стану меґафоном одніеї безкритичної партії, але писатиму те, що мені диктує розум та почуття громадської відповідальности. Писати на замовлення пасквілів, хоч би на редакторів «Трибуни», не буду. Про одного з них написав цими днями трохи старший редактор, як я, д-р Дмитро Донцов, що краще знає блискуче середовище від мене. Про інших, і про їхні хребти, маю надію, ще почуємо.

Покищо вважаю за відповідне прилюдно сказати, що познайомившись глибше з тоном і змістом цитованого виступу «Української Трибуни», я змушений заявити, що цей виступ звільняє нас від обов'язку вважати далі дійсним підписане нами пресове порозуміння щодо органу пана Пасічняка. Так буде краще і чесніше. Пощо Бога гнівити і людей дурити. Clara pacta — claros faciunt amicos.

Генадій Которович.

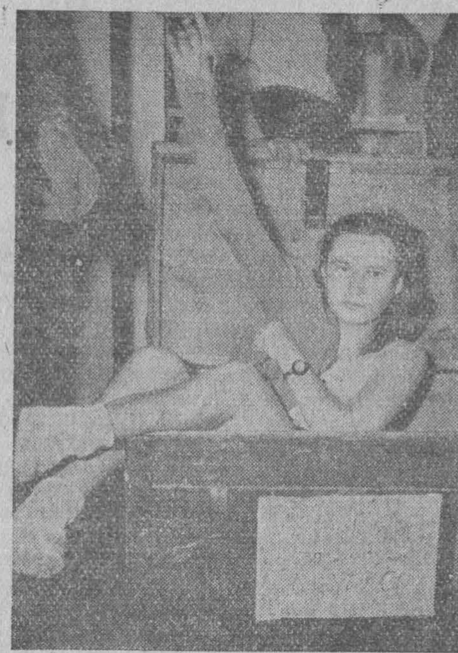

Робітники на американському летовищі біля Франкфурту знайшли в скрині, що її здав — як летунський баґаж — один американський вояк, 21-річну німкеню Доріс К. з Дармштадту. Вона була легко вдягнена, мала на дорогу 4 шматки хліба і пів пляшки чаю. Доріс, що хотіла попасти таким шляхом у Нью-Йорк, не повинна плакати з приводу невдачі. На висоті 5 000 м над Атлянтиком вона була б замерзла... (Дена)

ОКРЕМИЙ ВІДПОРУЧНИК ТРУМЕНА В СПРАВАХ ДП

Як повідомляє ДЕНА, до Франкфурту прибув Уґо Карусі, колишній урядовець американського уряду для еміґрації і натуралізації. Карусі приїхав сюди з окремим дорученням президента Трумена. Він буде три місяці досліджувати становище ДП в американській зоні Німеччини, перевіряючи можливості виїзду ДП до США.

ЧЕРЧІЛ ДОМАГАЄТЬСЯ УСТУПЛЕННЯ ЕТЛІ

Як повідомляє аґенція Ю. П., Вінстон Черчіл виступив з промовою на конґресі брітанської консервативної партії, в якій він головує. Він домагався бути готовим до загальних виборів вже в найближчому майбутньому і, схвалюючи політику міністра закордонних справ Бевіна, сильно скритикував внутрішню політику соціялістичного уряду. На його думку лейбористський уряд вже сьогодні править країною проти волі більшости її населення. Час — сказав Черчіл — працює для нас. Голова брітанської опозиції скритикував зокрема брітанську адміністрацію в Німеччині. Вона змарнувала великі суми грошей і це покриває ганьбою відповідальних міністрів. На його думку, метою брітанської політики в Німеччині повинно бути якнайшвидше доведення брітанської зони до самовистачального автономного розвитку.

Брітанська преса, обговорюючи конґрес консервативної партії в Брайтоні, називає Черчіля провідним політиком, що не боїться говорити правду. Комуністична газета «Дейлі Воркер» закидає консерватистам намагання ошукати народ демагогічними трюками. — Конференція консервативної партії прийняла резолюцію **з домаганням акції проти фашизму і комунізму у Великій Брітанії.** Окремий виконавчий комітет партії має виробити конкретний плян, як усунути антидемократичні дії фашистів і комуністів, що стали загрозою брітанського життя. На думку послів Гормана і Штрауса, брітанські професійні союзи цілком загрожені комунізмом, що сталося в наслідок господарської кризи. Комунізм є найзапеклішим ворогом Великобрітанії, брітанської імперії і західньої цивілізації.

НОВИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ГУБЕРНАТОР У БАВАРІЇ

Берлін, (ДЕНА). Американський військовий губернатор Німеччини генерал Клей повідомив перед своєю подорожжю до Вашінґтону, що новим директором американсько-військового уряду для Баварії призначили колишнього губернатора стейту Мічіґен, Мурея Д. ван Ваґонера. Містер ван Ваґонер стане наступником дотеперішнього генерала Вальтера Мюллера, що повертається до США на інший пост. Новий губернатор, який перебуває тепер в США, почне виконувати свої обов'язки в середині листопада.

Нова група наших повстанців

— ДЕНА повідомила 8 жовтня з Гайдельберґу: Минулої суботи американська поліція затримала біля Пассав 13 озброєних українців, приналежних до антикомуністичної української націоналістичної організації військового характеру. Загалом досі інтернували в американській зоні 67 українських партизан.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 19 zowtnia 1947 Nr. 93

Подвійна профанація

Визвольний український рух, що проявляється в збройній боротьбі на батьківщині, зазнає подвійної профанації — з боку чужих і своїх. У численних звідомленнях чужинецьких пресових аґентств і світової преси про нерівну боротьбу українських повстанців на рідних землях і трагічний її фінал, звертає увагу українського читача факт: українських повстанців називають здебільша бандитами, а повстанські загони бандами. Коли ще боротьба в краю була в повному ході, звідомлення говорили про повстанчий український рух, як про злочинну акцію. Промовчували його повстанчий характер, його ідейні мотиви, як акт оборони поневоленого народу перед насиллям окупанта, як прояв визвольницьких змагань української нації, як акт розпуки народу, що опинився в смертельній небезпеці, чи врешті, як вияв протесту проти знущань ворога й як крик на поміч. Зате звідомлення подавали інформації про напади партизан на села, чи на окремих людей, про грабіж і підпал, про знущання над спокійним населенням у прикордонній смузі, про непокоєння околиць Карпат і ЧСР. Щойно в найновіших комунікатах пресових аґентств всуміш із окреслюванням партизан, як злочинного елементу, можна вичитати між рядками, чи безпосередньо й про ідейне підґрунтя українського повстанчого руху. Тут і там говориться про «протикомуністичну поставу» повстанців.

Далі: від українського повстанчого руху відбирають його український характер та ідейне підґрунтя послідовним твердженням та підкреслюванням, що в рядах борців УПА є «велика кількість колишніх СС-ів та інших воєнних злочинців, а також дезертирів різних европейських армій і цивільних злочинців, які мусіли ховатися від поліції».

Врешті, менше важний, а все ж таки характеристичний, факт, що комунікати постійно перекручують ім'я, прізвище та функцію людини, яку ці джерела називають провідником повстанців, а саме пишуть завжди про «українського генерала банд Карла Бендеру» тоді, коли насправді він називається Степан Бандера й не є генералом, а провідником певної політичної партії, яку популярно називають «бандерівцями». Самі ж партійці називають його «вождем».

Чим пояснити таке становище чужинецьких інформаторів?

Причини можуть бути різні. Це може бути незорієнтованість та непоінформованість, недбальство й байдужість до справи. Але це може бути й зла воля та свідоме обезцінювання й дискредитація українського збройного повстанчого руху в очах опінії світу. Це може бути свідома, плянова акція ворожих українській справі чинників. Інформації про події на землях, що опинилися за «залізною заслоною», чужинецькі пресові аґентства одержують, мабуть, не від власних кореспондентів, а з офіційних джерел тих режимів, під якими перебувають українські землі.

Таке становище пресових інформаційних бюр можна пояснити ще й тим, що державницькі народи кожен збройний рух спротиву проти уряду якоїсь держави вважають рухом нелеґальним.

На всякий випадок, такі інформації про український повстанчий рух не лише ображають національні почування українців, не лише безчестять геройськи пролиту кров ідейних борців за найвищі ідеали, але наносять нам теж моральну й фактичну шкоду, бо перед опінією світу фальшиво висвітлюють боротьбу українського народу за своє право на життя й через те ускладнюють і так трудне становище української нації.

Але які не були б причини цього й як не інтерпретувати б таку поведінку чужих інформаційних бюр, українське громадянство на скитальщині не може пройти повз неї мовчки. Перший крок зробив референт для зв'язків із закордонною пресою СУЖ, що в письмовій формі й особисто інтервеньював у шефредактора німецького пресового аґентства «ДЕНА», яким користується вся українська преса в американській зоні, з домаганням: 1) не вживати образливих епітетів, щодо борців українського визвольного збройного руху; 2) правдиво висвітлювати збройну боротьбу української нації за свої права й не дискредитувати її в очах світу. За цим прикладом повинно піти ЦПУЕ, проводи наших політичних партій та все організоване українство на еміґрації.

Але ще рішучіше й безоглядніше треба виступати проти безчещення УПА своїми. Його допускається група наших активістів, що так галасливо веде себе на еміґрації. Це передусім спростачування ідеї українського збройного руху, спрощування її до одної політичної партії. Таке ставлення справи не відповідає ані фактичному станові, ані не вказане з пропаґандивно-престижевих моментів. Збройний спротив проти окупанта — це акція всієї української нації. У рядах борців нашого підпілля є українці різних політичних переконань, усіх теренів України, усіх суспільних прошарків. Боротьба за існування української нації не є справою однієї партії, ані не впала на плечі однієї партії та не стала її монополем. Такий фактичний стан речей.

Однопартійний підхід до УПА шкодить українській справі і з престижевих моментів. Бо якже ж в очах світу виглядає українська визвольна боротьба, коли її веде одна лише група. Значить увесь український народ покірно погоджується з окупантським режимом, а лише групка людей підносить збройний бунт проти влади, з якої всі українці задоволені. Чи це не профанація визвольницького руху й ідейних борців, що на своїх прапорах написали соборність України?

Другий прояв профанації: збивання морального й матеріяльного капіталу і записування на свій рахунок певними групами людей, що живуть вигідно й спокійно в таборах, заслуг, подвигів і крови тих, що виконували в найгірших умовах свій найвищий вояцький обов'язок. Для того, щоб «захопити» в свої руки «провід» таборів, чи еміґрантської маси та щоб дістатися на люкративні посади у таборах, ці групи людей знаходячись у безпечному місці та щедро жертвуючи чужою кров'ю, передають незорієнтованій масі справу так, наче б то в о н и вели збройну боротьбу й проливали кров. Закликають інших до боротьби, хоч самі не вірять у її успіх й стоять осторонь її.

А вже найбільш огидний прояв — це прикривання себе заслугами УПА для безпосередньої матеріяльної наживи.

Тепер, коли прийшло заломання, коли треба буде стати віч-на-віч із правдивими борцями, що не словами, а кров'ю засвідчили свою любов до краю й народу та скласти звіт про свою «діяльність» — вони зі страху перед відповідальністю один за одним із повними валізками ідуть за океан, щоб здобувати кращу долю... собі, а приписуючи у своїй пресі такі валізкові наміри іншим.

Бо фактично еміґраційні гурра-патріоти не мали ніяких зв'язків із борцями в краю, ані жодної змоги пересилати їм зібрані від наївних громадян гроші. Про брак зв'язків свідчить найкраще відсутність якоїнебудь достовірної й джерельної інформації про ситуацію, життя й події в краю. Навіть УПС — офіційний пресовий бюлетень групи «блискучого відокремлення», який мав претенсії й амбіції давати інформації чужинецьким державним людям і політикам та обслуговувати закордонні часописи та пресові аґенстства, не мав ніяких джерельних і фактичних інформацій з краю, а безкритично передруковував матеріяли якраз із чужинецької преси.

Про брак зв'язків з краєм і борцями підпілля свідчить ще й те, що преса «блискучого відокремлення» не подає ніяких власних матеріялів про таку першої ваги подію загально-національного й міжнародного значення, як останні події в Україні, а обмежується виключно до передруків із чужинецьких часописів.

Дальший доказ того, що наші активісти лише голословно горлали про свою участь у боротьбі — це комунікат «Юнайтед Пресс»: «Американські офіцери безпеки заявили, що їм ніколи не вдалося віднайти когось, хто бачив би Бандеру, чи мав із ним зв'язок. Здається досить сумнівним, щоб йому могло вдатися організувати українських ДП американської зони так, щоб про це не змогла довідатися окупаційна влада».

«Неділя» консеквентно виступала проти такої поведінки еміґраційних активістів. Скільки разів ми вдаряли по них, стільки разів вони вели скажену пропаґанду, мовляв, «Неділя» виступає проти ідейних борців українського підпілля. А «Неділя» проти УПА не виступала. УПА це скарб цілої нації; її вояки заслуговують найвищої похвали. Незалежна українська преса виступала і виступатиме проти тих, що на заслугах УПА і на кривді меншого брата хотіли би будувати власну карієру.

В. Б.

Росіяни інтернували князя Вільгельма Габсбурґа

Аґентство ЮП-Ройтер, повідомляє з Відня, що австрійський архикнязь Вільгельм фон Габсбурґ, про якого від 26. 8 ц.р. не було ніяких вісток, інтернований совєтською владою в таборі біля Вінер Нойштадт. Останній раз бачили архикнязя в одному віденському ресторані. Від 27. 8 він не повернувся до свого мешкання і всі заходи віденської поліції, яка намагалася його віднайти, не дали наслідків. У Відні говорять, що архикнязь мав сильний зв'язок з проводом українського націоналістичного руху. Під час першої світової війни архикнязь Вільгельм Габсбурзький служив офіцером в одному українському полку кінноти.

Аґентство ЮП повідомляє далі з Відня про надзвичайне засідання австрійського кабінету, скликане канцлером Фіґльом в наслідок повідомлення про те, що совєтська окупаційна влада усунула 4-ох старших начальників австрійської поліції в найбільших містах совєтської окупаційної зони Австрії, замінивши їх комуністами. Австрійський уряд вирішив зробити все, щоб запобігти цьому звичайному совєтському втручанню, яке суперечить постановам про союзну контролю над Австрією.

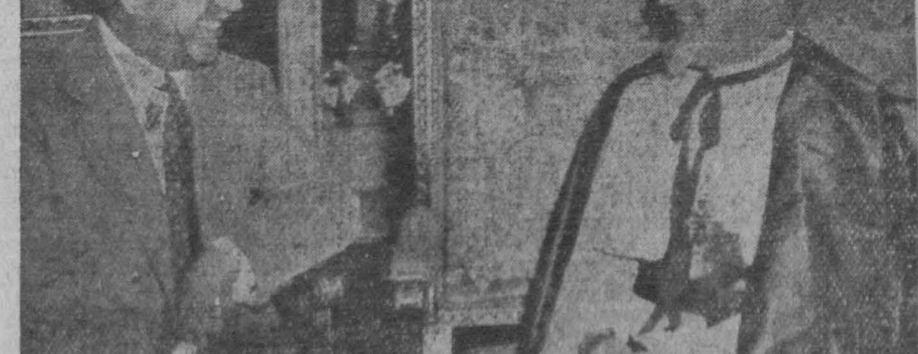

Перший папський нунцій прибув до Єгипту. Бачимо його в розмові з єгипетським прем'єр-міністром Нокраші Пашею. (Дена)

Делеґати брітанської зони не прийдуть на З'їзд ЦПУЕ

Як довідуємося, представники Українського Центрального Допомогового Комітету (УЦДК) і всіх Обласних Українських Допомогових Комітетів (ОУДК) брітанської зони мали спільне засідання в Бльомберґу 1 жовтня ц. р. На тій нараді одноголосно ухвалили: 1) пленум бере до відома доповідь голови УЦДК п. Григорія Ялового про продовження відбутого в Реґенсбурзі 10 травня 1947 другого З'їзду Української Еміґрації в жовтні 1947 у ще покищо не названій місцевості американської зони, як і про заклик ЦПУЕ, щоб брітанська зона взяла учсть у цьому продовженні з'їзду, вислявши на нього тих самих делеґатів, що брали участь в реґенсбурзькому з'їзді; 2) Після широкої дискусії в тій справі пленум одноголосно вирішує доручити 14 попередньо вибраним делеґатам брітанської зони стриматися від участи в продовженні з'їзду 16 і 17 жовтня ц. р. та на цей з'їзд взагалі жодних делеґатів з тутешньої зони зовсім не висилати; 3) Пленум вирішує натомість вислати на плянований з'їзд, як гостей і обсерваторів, панів Григорія Ялового, Мирона Луцького, д-ра Павла Лисяка та Марка Бачинського.

КАМІННЯМ У СОВЄТСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ

Як повідомляють з Берліну, мешканці одного табору ДП біля Ганноверу обкидали камінням 5-ох совєтських журналістів, що відвідали цей табір.

НІМЕЦЬКІ ГЕНЕРАЛИ

ГАМБУРҐ, (ДЕНА-ДПД). До Гамбурґу прибули з Англії 16 колишніх німецьких генералів і два адмірали, між ними генерали фон-Бравхіч, Ліст, Лер, Рамке й Мантойфель. Їх перевезено спершу до шпиталя Берґедорф біля Ґамбурґу, звідки всі вони згодом відідуть до табору Езельсгайде. На тому самому кораблі приїхало ще багато інших високих німецьких офіцерів.

— В місцевості Тржіч (Югославія) помер проф. Іван Боберський, письменник і спортовий діяч, організатор Українських Січових Стрільців. В його особі втратив український спорт свого щирого опікуна.

— Американський коментатор Вальтер Ліпман сказав, прибувши до Данії, що найкращою розв'язкою теперішнього міжнародного напруження була б евакуація з Европи всіх альянтських збройних сил.

СТИЛЬ МОСКОВСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Черчіл не вірить у вибух війни

Кореспондент газети „Майн Пост“ передає зміст доповіді совєтського майора Рудніка, що говорив у Берліні про совєтську закордонну політику. Першим словом СССР в 1917 році був „мир“. Але західні альянти продовжували світову війну для їхніх імперіялістичних цілей. Під час воєн в Абісинії і в Еспанії, Англія і Франція вели „злочинну політику невтручання“. Також фінсько-російську війну мали спровокувати західні великодержави. Щодо другої світової війни, то її — на думку Рудніка — можна було уникнути, а саме протестом західніх Великодержав. Одначе Англія хотіла війни і підтримувала аґресивну політику Гітлера на сході. Негайно після німецької капітуляції „Черчіл і його однодумці виступили як підпалювачі третьої світової війни“. Не треба, — сказав совєтський майор, — змішувати совєтського замилування до миру з пацифізмом. Навпаки, воно є готовністю відбити імперіялістів, „щоб їм відпало бажання тикати їх свинячі морди в совєтський город“.

Як повідомляє ДЕНА-ІНС, Вінстон Черчіл сказав увечері минулого вівтірка в радіопромові до Америки, що „аґресивна тактика з СССР щодо Заходу його непокоїть, проте він вбачає в ній ознаку лише внутрішньої слабости Росії і намагання деспотичних панів з Кремля ще сильніше приборкати російські маси“. Черчіль не вірить, щоб це був вступ до нової війни і постава СССР не повинна означати безпосередньої загрози. Черчіл застеріг Росію, що брітанська імперія піде в кожному питанні, яке стосується людської свободи, разом зі Сполученими Штатами, коли б між Сходом і Заходом мало дійти до конфлікту. Хай Захід даремне не непокоїться можливим відходом СССР з організації Об'єднаних Націй, бо вона є лише форумом в якому великодержави взаємно себе ображають.

ТРАНСПОРТНИЙ СТРАЙК В ПАРИЖІ

ПАРИЖ, (ДЕНА). Французький уряд минулого вівтірка увечері на надзвичайному засіданні мав нараду з приводу становища, що постало через загальний страйк транспортних підприємств в столиці Франції. Крім 30 000 робітників паризького метро і автобусних ліній також урядовці фабрики Рено і 30 000 робітників торговельної фльоти оголосили загальний страйк. Уряд стягнув майже 1400 вантажних авт з усієї Франції і французької зони в Німеччині до Парижу, щоб забезпечити працюючому населенню переїзд до місць праці. В четвер розпочався 24 годинний страйк шоферів паризьких таксі проти невміння уряду постачати для їх потреб бензину.

На вулицях Парижу можна бачити лише піших і тисячі вельосипедистів. Поліція зайняла без інцидентів споруди підземної залізниці й омнібусні двірці. На двірцях маси народу з провінції, що мусять іти пішки з однеї станції на другу. Приватні вантажні авта стараються рятувати становище. В загальному, одначе, в Парижі панує лад.

Голляндія прийме 8 000 ДП з американської зони

БЕРЛІН, (Дена). Голляндія заявила готовість прийняти 8 000 скитальців з американської зони, наділити їх працею, а можливо навіть, голляндським громадянством. Така постанова виникла в наслідок подорожі окремої голляндської комісії по американській зоні. Вкінці жовтня прибуде друга голляндська комісія, що вибере 8 000 ДП і зорганізує їх переїзд до своєї країни.

Аґентство ЮП повідомляє про згоду канадійського уряду прийняти до Канади нових 10 000 ДП з Европи.

Вивозять німецькі корабельні

ВАШІНҐТОН, (ЮП). Після капітуляції Німеччини всі три Великодержави погодилися, що кожна з них затримає 10 із 119-ти здобутих німецьких підводних човнів найновішої конструкції (модель 21) для дослідних цілей, а решта буде знищена. Тепер наспіли вістки, що Росія провадить демонтаж німецьких корабелень підводних суден у своїй зоні і перевозить їх з усіма спорудами, фахівцями, конструкторами і машинами в глибину Росії. Тутешні спостерігачі думають, що СССР плянує колосальне будівництво фльоти швидких підводних суден, що в останній фазі минулої війни розвинулося в Німеччині. В першій мірі йдеться тут про одну верф біля Пенемюнде, яка має щомісячно виготовляти 10 підводних човнів. Покищо невідомо в якій місцевості СССР відновлять цю корабельню.

Ще 11 вояків УПА

ПАССАВ, (Дена). Німецька „Ляндполіцай“ арештувала вночі проти минулого понеділка в місцевості Векшайд трьох озброєних українців, які перейшли кордон біля Оберкаппель і заявили, що вони прибувають з Сянока у Польщі.

У понеділок в Ренбаху піддалися німцям ще 5 партизан, між ними 1 лікар в старшинському рангу і офіцер, що назвав себе командантом батальйону. Загалом в руках американців перебуває вже 78 партизан.

Чехо-словацьке міністерство оборони видало комунікат, який стверджує, що армія і поліція ЧСР ліквідували всі загони Бандери за винятком 200 чоловік.

За останні дні померло в Єгипті 97 людей, минулого тижня 112, — від холєри. На світлинах: Вояки закрили доступ до загрожених пошестю провінцій. — Вислані урядом лікарі щеплять сільське населення.

Голляндська королева Вільгельміна I (вгорі), якій оце минає 68 років, передала реґентство Нідерляндського королівства кронпринцесі Юліяні, що минулого вівтірка склала присягу на голяндську конституцію. Бачимо її з трьома доньками: Беатрікс, Іреною і Марґарітою. (Дена)

Події минулого тижня

Антисовєтський виступ ген. Клерка

САН-ФРАНЦІСКО, (Дена-Інс). Генерал Марк Клерк, колишній головнокомандувач в Австрії, виступаючи тут минулого четверга на конґресі професійного союзу АФЛ, ствердив, що за 160 років від часу підписання конституції Сполучені Держави Північної Америки стали найвизначнішою країною світу. Клерк гостро заатакував Совєтський Союз за те, що СССР „заблькував всі зусилля для створення світового миру". Генерал ствердив, що комуністи застосували таку саму тактику в Австрії, щоб не дати їй змоги стати демократичною країною.

Згідно з повідомленням Ройтера з Оттави, канадський суд другої інстанції засудив Гарольда Ґерсона, визначну постать канадської воєнної індустрії, до 4-ох років ув'язнення за те, що він видав совєтам важливі таємні інформації.

Сказав Европі правду

„Я не розстався з комунізмом, лише з Совєтським Союзом, в якому немає навіть іскорки комунізму". Таке визнання зробив одній голляндській газеті німецький письменник і автор роману „Сталінґрад", Теодор Плівіє, що недавно утік з східньої зони. „Я довше не міг витримати. Вже 1936 р. я хотів утікати з Росії, але того не можна було сказати. Прийшлося мовчати і 11 років грати комедію. Республіку німців над Волгою більшовики ліквідували ще під час війни". Плівіє підкреслив, що він не бажає робити враження, наче б хотів забезпечитись від американців „розповідями відокремленця". Письменник утік, як заявляє, тому, щоб тут як вільна людина змогти писати свої книжки.

Трибунал над „іберменшами"

НЮРНБЕРҐ, (Дена). 10 жовтня перед новоствореним американським трибуналом ч. 1 почався процес проти 14-ох обвинувачених співробітників Гімлера, що грали головну ролю в трьох організаціях, які мали на меті т. зв. „підсилення німецької національности". Обвинувачені — головні постаті відомих німецьких інституцій „Рассе унд Зідлюнґсгауптамт" та „Лєбенсборн". Головною метою їхньої діяльности було знищення в здобутих країнах „расово і етнічно меншевартних елементів" як рівнож прилучення до німецької національної спільноти більшевартісних елементів. Після зачитання акту звинувачення всі підсудні, між якими є теж одна жінка, заявили, що вони невинні, не признаючись до вини в намаганні поневолити й знищити чужинців ріжних національностей. Американським прокуратором на цьому процесі є містер Джемс Мк Геней, що обвинувачував вже на процесі нацистських лікарів. Після перших формальностей процес відложено до 20 жовтня.

Комуністична змова в Чіле

САНТІЯҐО, (Дена-Ройтер). Йорґес Осінде, довірений арґентінського президента генерала Перона, виїхав до Сантіяго у зв'зку з викриттям широко розгалуженої мережі комуністичного саботажу в Чіле. Йорґес мав розмови з чілійським президентом і забрав з собою документи комуністичної підпільної роботи до Арґентіни. До Буенос-Айрес привезено двох юґославських дипломатів, що їх уряд Чіле усунув з території держави. Арґентінський уряд не думає проти них виступати. Арґентінські комуністи називають чілійські обвинувачення „безпідставними".

Французькі газети повідомляють, що чілійська влада усунула з території держави самого югославського дипломатичного представника Андрея Цунья і такого ж представника в Арґентіні, який, одначе, перебував в Чіле — Якаса. Як виходить з заяви чілійського президента Віделя, Юґославія намагалася поширити революційну мережу в усій Південній Америці. Центри нового Комінтерну є в містах Буенос Айрес і Розарія та стоять під безпосередньою контролею „комуністичної групи в латинській Америці". Урядовий звіт підкреслює, що розкладова комуністична робота почалася в Чіле з кінцем 1946 року після візити юґославського генерала Іліча, що відвідав країну як особистий посланник маршала Тіто з нагоди урочистого введення теперішнього чілійського президента на його пост. Генерал Іліч хитро використав своє офіційне перебування для контактів з провідниками місцевих комуністів. З того часу почався масовий наплив комінтернівських аґентів, здебільшого юґославців, що користувалися фальшивими паперами від південно-американських комуністів. Генерал Франуйо Пірц, юґославський посол в Арґентіні, довідавшись про антикомуністичний виступ чілійського уряду, відхилив свою обіцяну візиту в Сантіяґо де Чіле. Сподіваються, що й Арґентіна рішуче виступить проти комуністичних змовників.

Хрест і портрет Сталіна

ЦІКАВІ ПОДРОБИЦІ БОРОТЬБИ З ЦЕРКВОЮ НА МАДЯРЩИНІ

(ак) Як і слід було сподіватись, мадярські вибори до парляменту не здивували ні світ, ні самих мадярів. Під опікою «найдемократичнішого» союзника вони й не могли інакше закінчитися: Мадярщина стала ще раз «притчею во язицех», справжнім експериментальним полем свого покровителя, за явищами на якому стежить західній світ з напруженою увагою.

А діються у Мадярщині справді прецікаві речі, дарма що не всі вони попадають на сторінки світової преси. Так, напр., мало кому відомо, що в цій країні комуністи намагаються запрягти до свого воза Церкву та що аж до самих виборів з 2 вересня на чолі мадярської «Незалежної демократичної партії» стояв єдиний ще в цій сателітній та прокомуністично зорієнтованій частині Европи священик, о. Степан Бальодж, — справжній політик і партійний діяч, якого ще Совєти толерували. Толерували зрештою недовго: напередодні виборів його обвинуватили в розтраті 240 тисяч флоренів і потім замкнули в тюрму, дарма, що отець Бальодж робив, — з переконання чи просто тактично, — все, щоб не роздратувати совєтського протектора своєї батьківщини.

Свою «Незалежну демократичну партію» о. Бальодж заснував просто тому, що «Партія дрібних землевласників», середньо права та найсильніша партія Мадярщини, яка зуміла настроїти проти комуністів і. їх союзників широкі маси народу і потім стягнула на себе ввесь гнів влади, не мала, на його думку, ніяких виглядів на дальше існування. Від лютого ц. р., коли Беля Ковач, провідник цієї партії, був арештований совєтами як «ворог батьківщини», о. Бальодж став її генеральним секретарем і — скажімо ясно — на цьому посту мав нагоду у своїх поглядах переконатись.

Атакований з права і з ліва, о. Бальодж встиг своєю вимовністю під час розпаду партії дрібних землевласників забезпечити існування своєї нової християнської лівиці. Він щиро бажав довести, що християнство й комунізм можуть у Мадярщині, якщо не в рямцях однієї партії, то все таки в межах парляменту, співпрацювати, і неодноразово та недвозначно підкреслював солідарність з Совєтами. Лояльність щодо Москви і Риму водночас була основою програми о. Бальоджа, що й справді стояв поза всякою підозрою в тих частих змовах, які в Мадярщині «викривали»: які мали на меті нібито вирвати цю країну зі східно-европейського бльоку. А проте, не зважаючи на все, совєтські коменданти Мадярщини не вірили йому. Вже те, що він, священик, стояв на чолі партії, було для них нестерпне, а обвинувачення о. Бальоджа в розтраті якраз напередодні виборів було своєрідним совєтським вето проти політичної діяльности духовенства в межах їх влади взагалі.

А втім, у Мадярщині, як у Польщі та інших окупованих країнах, комуністи і досі вилазять із себе, щоб довести, які вони вірні сини Церкви. Напередодні виборів у всій Мадярщині поширювали фотокартку, на якій комуністичний віцепрем'єр Ракоші сердечно стискає руку якомусь церковному достойникові. Зрештою сам Ракоші здивував був недавно прилюдну думку своїм енерґійним виступом проти проєкту закону, що мав знести примус науки релігії у школах. Але не тільки так демонструють комуністи свою «прихильність» до католицької Церкви в Мадярщині. Під час передвиборчої компанії спеціяльні «ударні бриґади» комуністів з червоними прапорами відвозили в далекі села дзвони, що їх забрано під час війни для воєнної індустрії, а кореспонденти англійських часописів описували не раз, як групи посвятковому зодягнених робітників, із значками компартії на грудях, тягнулися на села, щоб брати участь у богослужбі. Деж не було церкви, чи де вона лежала в руїнах, там ці групи робили навіть збірки на будову такої, — словом ужито всіх засобів для переконання виборців, що комуністи є тільки і виключно проти бойового католицизму, але ніяк не проти релігії. В нечисленних «червоних кутках» у Мадярщині висіли під час виборів хрести між портретами Маркса і Сталіна, а самі вибори мали завдати остаточний і рішучий удар опозиції, орієнтованій на церкву. Вислід — «побожний комуніст» протиставився «розполітикованому попові».

Правда, уявляти собі, що священикові доведеться у скомунізованій східній Европі справді обмежитись до церковно-душпастирської праці, було б наївно. Навпаки із Мадярщини і з усіх балканських країн повідомляють- що скрізь, де громади не в силі були утримати священиків, останніх приневолено взятися за будь-яку працю і заробляти на свій прожиток щоденщиною.

Як з цього бачимо, поза залізною занавісою йде боротьба з Церквою «во всю». Сьогодні важко сказати, які форми вона прибере та які нові вартості витворить. Певне тільки, що большевизм цієї боротьби не припинить, дарма, що ще нераз прибиратиме позу «оборонця релігії», а не припинить саме тому, що тоді він перестане бути самим собою.

Грецька делеґація в ОН. Зліва: міністри Тсальдаріс і Мелас та грецький амбасадор у Вашінґтоні Дендраміс. (Дена)

ПРОТИ ДИКТАТУ І БЮРОКРАТІЇ

Конференція делеґатів „Громадської Єдности" перед З'їздом ЦПУЕ

Заходами пресової комісії делегатів „Громадської єдности" на II з'їзд ЦПУЕ 3 жовтня в Мюнхені скликано пресову конференцію, щоб обговорити справи статутів, бюджету та продовження II з'їзду. В конференції взяли участь делеґати „Громадської єдности" II з'їзду ЦПУЕ в Реґенсбурзі та представники української преси.

Конференцію відкрив з уповноваження делеґатів „Громадської єдности" голова пресової комісії д-р С. Росоха. Він сказав, що об'єднання „Громадської єдности", яке заіснувало 4 серпня, створило пресову комісію, яка й скликала цю конференцію, запросивши на неї всі органи преси, що стоять на демократичній плятформі. Промовець відзначив, що в пресі майже не писали про недоліки реґенсбурзького з'їзду та про завдання ЦПУЕ. Лише поодинокі газети мали стільки відваги, що витягали на поверхню різні недотягнення з'їзду та окремих референтів.

— Завдання преси сьогодні, — каже д-р С. Росоха, — є висвітлити всі хиби минулого, щоб не дійшло знову до такої сумятиці, яка була на першій частині II з'їзду в Реґенсбурзі.

З широким словом виступив голова Спілки Українських журналістів д-р С. Баран, який дав змістовну й вичерпну відповідь на питання, яке становище має зайняти преса до наступного з'їзду ЦПУЕ. Поінформувавши, що з'їзд мав відбутися не пізніше, як за 3 місяці після попереднього, хоч минуло майже півроку з того часу, д-р С. Баран відзначає, що з цього приводу преса майже нічого не писала, щоб не загострювати становища. Промовець нагадує різні події, як напад на обласний з'їзд у Мюнхені, побиття старого громадського діяча д-ра Заваликута, з приводу яких преса здебільшого мовчала. Не писали часописи і про недотягнення ЦПУЕ лише з метою не ускладнювати справи. Під час дискусії на з'їзді багато промовців відійшло від головної теми — критики півторарічної діяльности ЦПУЕ і порушували лише справи преси, на що пішло 3/4 призначеного на дискусію часу, так, що „на лаві підсудніх" опинилася не ЦПУЕ, а преса і це великою мірою врятувало становище ЦПУЕ.

Торкаючись питання про статут ЦПУЕ, д-р Баран констатує, що ні ті особи, що творили статут в Ашафенбурзі наприкінці 1945 р., ні автори нового статуту не зважили на те, що в Німеччині є три зони, які мають різні апарати і видають різні постанови навіть щодо таборів, Можливо, що тепер проведуть уніфікацію законодавства щодо ДП, але до нашого національного життя дії ІРО не стосуються. А проєкт статуту йде так далеко, що висловлено пропозицію створити три цілком окремі організації в трьох зонах.

— Перед двома роками, коли творився діючий досі статут ЦПУЕ, — каже д-р Баран, — ще не було відомо, які форми прибере діяльність ЦПУЕ. Бо церкви і церковні станиці творили лише свої власні форми життя. Інше організоване українське життя створили ініціятивні люди на місцях. Далі почалася організація шкільного, економічного, професійного, наукового і культурного життя. Всі ці успіхи здобула наша еміґраіця і творили це не ЦПУЕ, а місцеві люди і організації.

Д-р Баран вважає, що під оглядом організаційним та всього нашого життя еміґрації проєкт статуту ЦПУЕ є кроком назад. Проєктовані ним провідні органи Головна Рада і з'їзд з представників таборів в умовах вічної зміни таборового життя та ліквідації останнього року 67 таборів матимуть випадковий склад людей. Таборові органи займаються забезпеченням ДП мешканням, харчами та одягом, отже організацією матеріяльного життя. Піднесенням-же духового життя займаються не вони і не централя, а місцеві громадяни з власною ініціятивою.

— У централі, — каже д-р Баран, — скупчилися звичайні урядовці-бюрократи, а такі ніколи не тішилися доброю славою. Розумна людина, яка орієнтується в ситуації і має почуття відповідальности та яка розбудувала і очолила те духове життя, не має нічого спільного з центром та його клітинами. З'їзди, де б такі люди могли мати голос не передбачені. Таких людей центр усуває зовсім. Натомість членами Головної Ради мають бути представники „від корита", випадково дібрані, звичайні урядовці. Вони мають очолити наше національне життя! Організацій, що мають право мати рішаючий голос, зголосилось 15, але визнано лише 7. Щоправда Найвищий Громадський Суд визнав ще право рішаючого голосу спілкам інженерів і лісовиків.

Далі д-р Баран нагадує, що централя вважає, ніби всяка ухвала, хоч-би й ішла вона врозріз з усіма параграфами статуту, є важна, коли її видало ЦПУЕ. Таж у § 52 сказано, що ухвали, винесені головною управою, не підлягають оскарженню. Як назвати пункт, де сказано, що всі рішення цантралі є правосильні і не підлягають критиці, а до головного проводу належать люди „від корита", а діячі, що очолювали культурне життя, церкву й науку, не будуть там заступлені?

Щодо виховання молоді д-р Баран каже, що виховання це в руках людей, яким надано, виглядає так, як виховання стада овець вовками. Це теж є плямою в роботі ЦПУЕ.

Д-р Баран наводить знаменний факт пожертви о. Вояковським 100 марок „Українській Трибуні". Знаменна, як каже він, не ця сума, бо Апостольський Візитатор диспонує десятками тисяч, а самий факт, що даток виходить від нього.

Д-р Баран нагадує існування СУЖ та його 5 філій. що мають усі статутові права мати рішаючий голос. Коли централя допустить голоси опозиції, тих, яким неслушно відмовили і які внесли апеляції, цікаво, як-би тоді закінчився З'їзд. Наприкінці промовець каже, що він на сьогодні ніяких прогнозів і передбачень щодо наступного З'їзду не робить, бо певно централя не визнає тих голосів, але важніше те, щоб громадянство було в цілости.

У дискусії виступило ще кілька промовців, які, між іншим говорили, що за словами голови Мудрого справу спірних мандатів вирішить З'їзд. Підкреслювали помітну байдужність громадянства до актуальних справ. Оповідали, що на конференції голів обласних представництв української еміґрації, яка відбулася напередодні в Авґсбурзі, багато учасників не було. Цю байдужність пояснювали промовці тим, що серед нас є багато поплентачів та тих, що орієнтуються на більшість.

Окреме місце зайняло обговорення бюджету ЦПУЕ. Промовці підкреслювали, що згідно з статутом ЦПУЕ є загально-громадською, аполітичною допомоговою організацією, яка, як каже § 4, має репрезентувати українську еміґрацію назовні і давати їй всебічну допомогу та опіку. Проте, як говорили учасники конференції, з бюджету видно що на головне завдання ЦПУЕ — давати всебічну допомогу та опіку, тобто на суспільну опіку і культурно-освітні цілі передбачено лише 8% усіх витрат. На фонд суспільної опіки в бюджеті витрачено 40 000 марок і на культурно-освітні цілі — 30 000, або разом 70 000, які по відношенню до загального бюджету, що складає 1 247 500 марок, становлять 8% всіх видатків.

Промовці вказували, що львина доля всіх прибутків ЦПУЕ йде на платню персоналу центру і на адміністративні видатки під різними витратами і рубриками. Заробітна платня фіґурує лише в одному пункті в сумі 433 000, бюрові і господарські витрати виносять 63 000, але як заробітну платню, так і бюрові. тобто адміністративні видатки знаходимо в інших розділах бюджету. Коли-ж група „Громадської Єдности" оголосила в листах свої зауваження щодо розподілу витрат у бюджеті і розіслала листи по місцях, централя почала виправдовуватись, що це лише звичайний нормальний бюджет. що спирається на національних вкладках, а є ще надзвичайний бюджет, що його творять різні інституції на всякі цілі, не передбачені ні в приходах, ні в витратах. Всі, що виступали, вимагали конечної ревізії бюджету ЦПУЕ і перенесення видатків з катеґорії персонально-адмінінтративних витрат до витрат суто-громадського характеру, насамперед для справ суспільної опіки і культурно-освітніх цілей, як того вимагають допомогово-харитативні завдання ЦПУЕ.

Конференція ухвалила звернутися до української преси з проханням належно висвітлити в найкоротшій добі всі ці порушені питання.

Г.

В Букарешті ведуть зараз боротьбу проти чорного ринку. „Я доливав воду до молока" — каже напис на таблицях, якими карають спекулянтів. (Дена)

КОМУНІСТИЧНИЙ СКАНДАЛ В ШВАЙЦАРІЇ

Як повідомляє «Майн Пост», швайцарська поліція викрила великий скандал навколо провідників швайцарської комуністичної партії. Вони зужили гроші, зібрані з пожертв для голодуючого населення за кордоном, фінансуючи ними партійну комуністичну пресу в Базелі, Поліція арештувала багато партійних урядовців, між ними віце-голову швайцарської КП Вооґа.

Напрямні нашої зовнішньої політики

Починаючи осінній сезон рефератів, реґенсбурська обласна філія СУЖ влаштувала 10 жовтня в таборовій залі доповідь Миколи Лівицького на тему „Напрямні української зовнішньої політики".

Велике зацікавлення таборового громадянства цією темою свідчило про те, що настав крайній час впорядкувати та чітко окреслити напрямні української закордонної політики. Якщо півтора чи два роки тому подібні доповіді натикалися в наших таборах на багато різних неприємностей, то тепер — навпаки — кілька сотень слухачів з великою увагою вислухали півторагодинний відчит, довідавшись немало про велику працю нашого еміґраційного уряду УНР. Інша річ, що праця та була мало реклямована, а тиха й наполеглива, від чого в декого може складатися думка, що тієї праці взагалі не було.

Виголошена М. Лівицьким доповідь показала перед багаточисленними слухачами, що наш еміґраційний уряд діє, що він тримає зв'язки із світом і підносить нашу справу при кожній нагоді на порядок денний. Випущені книжки чужими мовами про Україну, живі зв'язки відомих українських діячів — представників уряду УНР та видатних еміґрантів з чужинецькими дипломатами, немало наслідків від тієї проробленої праці — це все доконаний факт, що не підлягає ніякому сумніву.

Доповідь принесла велику користь для зацікавленого таборового громадянства. Вона дала знати багатьом, що для зовнішньої праці з чужими державами потрібні люди відомі, люди з іменами та чистим минулим, люди, які ще задовго до 1945 року ясно окреслили свій шлях — за чи проти демократичних сил, які тепер вирішуватимуть справи впорядкування світу.

Доповідач відповів на кілька питань, що їх подали слухачі, влучно відбивши намагання декого протиставити дії легальних організацій на закордонному відтинку дію невідомих нікому організацій, а що більше — невідомих нікому людей, анонімів.

В. О-ко.

Проблеми української зовнішньої політики (4)

Українська справа і англо-сакський світ

Написав Микола Лівицький

Англо-Сакський світ (під яким розуміємо Брітанську Імперію і Сполучені Штати Америки) розглядаємо з погляду нашої сьогоднішньої зовнішньої політики як одне ціле. Уважаємо бо, що всякі спекуляції на англо-американських розбіжностях нереальні і що ще довгий час буде існувати солідарний, непорушний бльок англо-сакського світу. В кожному разі можна з певністю твердити, що становище Англії й США щодо проблем того простору, до якого належить тепер і Україна, буде солідарний. Будуть, звичайно, деякі різниці в поглядах щодо трактування того чи іншого питання, зокрема питання українського. Однак, на нашу думку, ці різниці належатимуть до деталів і виявляться лише в майбутньому. Українська зовнішня політика, особливо в майбутньому, мусить, безумовно, вважати в своїх діях на певні особливості і специфічні риси, як Англії, так і США. Але це не належить до нашої теми. Сьогодні бо, беручи на увагу деякі нюанси в підході до справ Европейського Сходу й азійських просторів Росії з боку Англії й США, можемо накреслювати одну лінію ставлення до англо-сакського світу, як цілости.

Сьогодні, поза Росією, є дві світові потуги, від яких залежить доля світу: Брітанська Спільнота і Сполучені Штати Америки. Це є той фактичний стан, який існує сьогодні, а тому всі народи мусять вважати на виключну, домінантну ролю цих двох велик держав.

Уже тільки з цієї причини українська зовнішня політика мусить докладати всіх зусиль, щоб здобути власне в англо-сакському світі зрозуміння і симпатії для української або, як ми її ще назвали, прометеївської концепції. Дехто може інтерпретувати це так, що, мовляв, США й Англія є тепер панами більшої частини світу, а тому хоч-не-хоч — треба просити в пана ласки. Але цими утилітарними мотивами не можна пояснювати того факту, що українська зовнішня політика повинна з надією дивитися на англо-сакський світ. За цим промовляють також і інші моменти.

Поперше, англо-сакські держави визнають засади демократії і міжнародньої справедливости, згідно з Атлантійською Хартією і партією Об'єднаних Націй, та прямують до того (треба цього принаймні сподіватися), щоб ці засади з площини чисто теоретичної перевести в практичну дію у міжнародніх відносинах. Ці держави очолюють світ демократії, права і миру в противагу до світу тоталістично-ворохобницького. Отже, вимоги української або прометеївської концепції цілковито збігаються з засадами, що ними керується (принаймні мав би керуватися) демократичний світ. Український визвольний рух, як і визвольний рух усіх поневолених Москвою народів, мав завжди в своїй основі ідеї народоправства і написав на своїх знаменах високі гасла вільнолюбств, миролюбства та національно-політичної, релігійної і расової толерантности. Тому ці рухи мають право сподіватися зрозуміння і підтримки від тих, що висувають ті ж самі шляхетні гасла.

Подруге, розв'язка, пропонована українською концепцією, відповідає не лише духові міжнароднього права і демократії, вона відповідає також життєвим інтересам всього демократичного світу, а насамперед тих, які несуть відповідальність за його долю. Весь демократичний світ живе під постійною загрозою аґресивного імперіялізму тоталістичного світу. Щодо сфери впливів Англії — це ясно. Індія заслонена лише Афганістаном, Персія і Турція не в стані заслонити собою Перської затоки і нафти Близького Сходу, питанння Дарданелів — це передовсім питання Суецького Каналу; найкоротшого повітряного шляху до Індії **через Україну** Англія, при сучасному стані, використати не може. Щодо США, то сьогодні їх кордони на заході лежать в Японії і Кореї, а в Китаї вони заінтересовані в якнайшвидшому здушенні анархії й громадянських війн, що підсичуються з зовнішньої Монголії, а тепер і з Манджурії. Отже, сьогодні — особливо при наявності потужного летунства й атомової енерґії — США вже не можуть почувати себе безпечно навіть на своєму континенті, а сфера впливів безпосередньо межує з аґресивним тоталістичним світом. Ця ситуація кардинально зміниться, коли постане Прометеївський бльок, бо він значно зменшить силу російського імперіялізму і зможе в разі потреби навіть сам, а тимбільше при підтримці англо-саксського світу, дати відсіч аґресивним замірам послабленої, себто зведеної до етнографічних меж Московщини, російської імперії.

Ясно, що ввесь демократичний світ усвідомив уже собі страшну загрозу тоталістичного імперіялізму. Але, чи є певність, що демократичний світ погодиться з пляном, що його висуває українська концепція? Отже, певности такої безумовно немає, не вважаючи на те, що доцільність цього пляну для всіх, на нашу думку, очевидна. Не має певности, поперше, тому, що пропонований плян здається тяжким для реалізації, принаймні, мирним шляхом. Подруге тому, що, на жаль, у «сильних цього світу» немає ще належного зрозуміння проблем, що їх висуває прометеївська концепція, і що ми мусимо ще докласти не мало зусиль, щоб такого зрозуміння добитися. Потретє, тому, що появляються інші чинники, які підсувають свої пляни для усунення тоталістичної загрози для світу. Пригляньмося до цих плянів ближче.

1. Згадуваний уже нами проєкт «Союзу Вільних Народів Росії», що має заступити собою сьогоднішній тоталістичний світ. В основу цього проєкту покладено думку, що загроза для світу походить не від традиційного російського імперіялізму, а від того режиму, який сьогодні панує на шостій частині земної кулі. Отже, треба тільки змінити тоталістичний режим на демократичний — і все буде добре. Не треба «расчлєнять» цього простору, а лише створити там демократичний союз ніби вільних народів.

Характерно, що цей плян виходить з кіл російської еміґрації (Керенський), яка ще недавно приплескувала «режимові», що «врятував» Росію. Але тепер ці російські кола бачать, що «режим» таки добре дався в знаки всьому світові, а тому вони наспіх укладають плян, щоб спасти «єдінство родіни». «Союз», пропаґований Керенським, є нічим іншим, як завуальованою формою тієї ж самої російської імперії. З таким «Союзом» не має, звичайно, нічого спільного ідея Бльоку поневолених Москвою народів, до якого для Московщини двері будуть замкнені. Бо якщо на теперішніх просторах російської імперії постане якийсь союз держав з ініціятиви і з участю Московщини, то ця остання, безумовно, прагнутиме до гегемонії, що їй, при сучасному стані московської (сьогодні панівної, отже сильної) і немосковських (сьогодні підневільних, отже під кожним оглядом ослаблених) н а ц і й, напевно вдасться. А це, звичайно, означатиме цілковите уярмлення «вільних» немосковських народів і **існування тієї ж самої зцентралізованої Росії**, як було за минулих царських часів і як є тепер. Вся ка ж Росія, під якою назвою вона не виступатиме і яким демократичним не буде її режим, не відмовиться від аґресивно-імперіялістичної політики щодо всього зовнішнього світу. Царська Росія прикривала свої заборчі пляни гаслами про «оборону» православних і слов'ян, (хоч, напр., в Азії не було ані православних ані слов'ян). Її спадкоємці під гаслом «світової революції» хочуть «визволити» народи всього світу... від них самих. Не має сумніву, що «Союз вільниж народів Росії» винайде гасла, під якими буде продовжувати «визволяти» світ. Для цього треба знати істоту московського народу, яка сформульована ним же самим устами свого, залюбки цитованого росіянами, поета:

> «Умом Рассії не об'ять,
> Аршіном общім не ізмєріть,
> У нєй асобєнная стать,
> В Рассію можна только вєріть».

Народ, що вірить у свою спеціяльну всесвітню місію (російський месіянізм), «народ Богоносец», народ, який вірить, що «Москва — третій Рім, а четвьортому не бивать» (сьогодні це звучить так: Москва — столиця світового пролетаріяту, російський народ — передовий нарід світової революції, російська мова — передова мова прийдешньої світової радянської держави і т. д.), — такий народ ніколи не відмовиться від шляху, що його раз вибрав: нічим необмежена, аґресивна експансія назовні. А як він матиме непотрібну силу (а ця сила в нього буде, якщо під його пануванням залишаться і надалі широкі території поневолених ним народів), — світ ще відчує на собі наслідки його «визвольних» замірів.

Отже, самою «зміною режиму», при одночасному затриманні єдности російської імперії у формі союзу «вільних» народів, загроза для світу існувати не перестане.

2. Деякі англо-сакські кола вважають, що в усіх можливих випадках належить покладатися лише на силу власної воєнної техніки. Отже, лише ця техніка, а не союз з антимосковськими народами, може рішати справу на випадок можливого конфлікту. Так само в майбутньому, після конфлікту, не має чого сприяти розподілові Росії, а тільки подбати про, хоч би зовсішньо-декляративну, зміну режиму і тримати весь простір під контролею, так як це є з Німеччиною або Японією.

Такі погляди мали, між іншим, і німці, **що їм дуже дорого коштувало.** Самою технікою, якою б вона не була революційною, трудно щось вдіяти при таких колосальних просторах, що входитимуть у гру. Виграти під час конфлікту можна, маючи союзників всередині противної сторони. Цими союзниками можуть бути тільки немосковські народи, а не панівний російський народ, який боротиметься за свою державу і за своє панівне становище в світі. Так само і після конфлікту неможливо буде тримати під контролею такі величезні простори, оскільки вони залишаться вкупі. На таких просторах напевно знайдеться можливість уникнути контролі і підготуватися до реваншу. Щождо «перевиховання» в демократичному дусі, то чи не досить вже клопоту з такими «вихованцями», як німці і японці? Дай Боже, щоб хоч цих «перевиховали» за яких 50 літ. А щодо решти, то для «перевиховання» треба створити відповідну атмосферу, яка й передбачена прометеївською концепцією. Можливо, що в Англії, яка має більше «вразливих місць» і яка більше вже «попеклася», можна знайти більше, ніж в США, зрозуміння того, що навіть «спацифікована», але неподілена Росія, особливо в справах місцево-кордонного характеру, буде постійно справляти чимало клопоту. Чи краще б, замість паліятивів, обійтися кардинальною операцією?

*

Світ мусить усвідомити собі одну річ: часу на те, щоб більш-менш з невеликим накладом сил і жертв розв'язати проблему тоталістичної загрози, є небагато. Тоталістичний режим намагаються тепер «стахановськими» темпами уніфікувати своє населення під національним поглядом, ідучи до цього шляхом фізичного винищення або безоглядної асиміляції немосковських народів. За якихось 20—30 літ може вже буде запізно говорити про здійснення прометеївської концепції, бо... прометеївських народів уже майже не буде на світі. Для нас це означатиме страшну національну трагедію, і сьогодні трудно сказати, якими шляхами ми будемо пробувати рятуватися, оскільки прометеївська програма не матиме виглядів на успіх. Але ввесь демократичний світ мусить уже тепер подумати над тим, в якому становищі він опиниться, коли загроза для нього буде походити не від «в'язниці народів», в якій щонайменше половина населення прагне скинути пута неволі, але від спаяної і здисциплінованої двохсотмільонової маси, за якою може йти така ж численно маса жовтошкірих?

Як ми бачимо, поза українською концепцією, існують інші концепції, зовсім нам ворожі або невідповідні нашим вимогам. Сьогодні, українська зовнішня політика (як і зовнішня політика прометеївських народів взагалі) мусить використати зручні обставини і дати бій за свої постуляти на міжнародньому форумі. Якщо цей бій скінчиться перемогою, — це буде не тільки в наших інтересах, але і в інтересах всього демократичного світу.

В СПРАВІ ПЕРЕСЕЛЕННЯ «ПРИВАТНИКІВ»

ІРО дає допомогу при переселенні тільки таким скитальцям, що живуть у таборах. Кожний скиталець, який живе приватно і бажає дістати допомогу при переселенні від ІРО, мусить передусім звернутися до Переселенчого Центру в Реґенсбурзі за «довідкою спрямування» (Referral Slip). Коли він дістане таку довідку з написом: «DP status established — eligible for IRO assistance», то з цією посвідкою має зголоситися в Переселенчій Референтурі ІРО, де одержить дальші вказівки. З собою треба принести 3 фотознятки.

Переселенча референтура ІРО на округу Ашафенбурґ міститься в Головній Квартирі ІРО (біля табору Боа-Брюле), кімната № 22.

КОЖНОМУ СЛОВО

Спростоване спростування

До Вп. Редакції «Неділі»
в Ашафенбурзі.

У зв'язку з спростуванням Таборової Ради в Етлінґені, поміщеним у 93 числі Вашого часопису на рецензію і замітки про концерт хору «Сурма» в тому ж місті, дозволяємо собі подати до Вашого ласкавого відома ось що:

Під час нашого концерту в місті Етлінґені, а їх було два — один в таборі і другий в міській галі спеціяльно для німців, — культурно-освітня референтка табору, заввагами на адресу якої Таборова Рада Етлінґену так обурилася, не виказала поза звичайними формальностями ні найменшого зусилля, щоб полекшити працю нашого хору та заопікуватися нашими хористами, як це буває в усіх солідних таборах. Ні нічлігу, ні залі для виступу хору, ні прохарчування для хористів не підготовано і **рецензент наших етлінґенських концертів написав правду**, що нам доводилося співати ввечері для німців на одній тарілці юшки та виїздити з табору на чорній каві без хліба. Таборова Рада Етлінґен зробила б краще, якби була тоді поцікавилася трохи побутом хору і працею своєї культ.-освітньої референтки, замість тепер спростовувати, а то справді тільки завдяки кільком людям, м. ін. ред. Курдиденкові, які самі кинулись по людях, нам сяк-так прилагоджено залю для виступу та дісталося по скибці хліба на дорогу.

До того ж згадана пані референтка з невідомої мені причини сама заявила мені, що вона про наш концерт дбати не хоче, що зрештою й виконала на практиці. Чому тоді Таборова Рада шукає «виновника» в тому, що написав правду про всю справу, а не в цій, справді, незвичайній культурно-освітній референтці свого табору, мені невідомо.

Оці завваги вважаю своїм обов'язком подати до Вашого відома в ім'я правди і гадаю, що на цьому справа буде закінчена. Нам прикро рухати цю справу, але була б кривда, якби виглядало, що винен хор і рецензент як можна б думати на основі спростування Таборової Ради, тоді як вина була на боці згаданої пані референтки.

Прошу прийняти вислови нашого високого поважання

Адміністратор хору «Сурма»
Мусій Роман

Лист з Англії

Культ.-осв. Відділ 19 Т. П. У. В. Брітанія. Ч. 54/47.

До Хвальної Редакції «Неділя»
в Ашафенбурзі.

Культурно-освітній Відділ 19 табору українських полонених складає Вам щиру подяку від імени 800 членів нашого табору, за присилання тижневика «Неділя» Ми щиро вдячні Вам ще і за те, що Ви зрозуміли нас, наше становище і вслід за цим відповідно поставились. Особливо прийміть подяку за поміщення у Вашому цінному тижневику хоч коротких, але багатомовних, згадок про нас. Ваш часопис є одним з отих зв'язкових, які єднають нас з цілістю нашої еміґрації. Очікуємо нетерпливо дальших чисел.

Шка-ко.
культ.-осв. референт.

Від Редакції: Запевняємо Вас, Панове, що українська еміґрація має для Вас одверте серце і розуміє Вас у Вашому теперішньому становищі. Життя нації складається з різних етапів. За дротами інтернованих не перестаєте бути передовим з'єднанням нашої молоді й вояцтва. Вірте і чекайте! Привіт Вам!

ЧЕХО-СЛОВАЦЬКІ ЛІТАКИ В ШВАЙНФУРТІ

Як повідомляє ДЕНА, 30 вересня осіли на швайнфуртському летовищі 7 чехо-словацьких літаків. Пілоти заявили, що вони збилися з курсу лету під час вправ. Вони були протягом ночі гостями американських летунських сил і наступного дня вистартували до Чехо-Словаччини.

Румунська королева-мати Олена заявила американським офіцерам-летунам під час короткого перебування на летовищі в Мюнхені, що російські ловецькі літаки змусили минулого понеділка її приватний літак, тримоторовий юнкер, приземлитись недалеко чехословацько-мадярського кордону. Румунська королева повертається з Букарешту до Цюріху.

Антін Чернецький

Ґльосси до «Історії Преси»

(Третя і остання частина)

З-поміж української соціялістичної преси пропущено в «Історії»:

1) «Червоний Стяг» — орган молоді за ред. Івана Квасниці у Львові в р. 1922.

2) «Нова Культура» і 3) «Культура» за ред. Степана Рудика в р. 1923—1927, органи ці, сприяючи комунізмові, ставали на позиції Шумського й Волобуєва.

Також пропущено орган видаваний вже на передодні другої світової війни у Львові Миколою Голубцем для **історії української шляхти.** Вийшов перший зшиток з початком поазбучних імен і прізвищ української шляхти та їх гербів.

Не зазначено, що «Сурма», видавана в Празі, була органом українських націоналістів, призначеним головно для підпілля в Польщі на західних українських землях.

Згадуючи про українську соціялістичну пресу в р. 1918 і наступних у Львові за польської влади (ст. 161), автор не зазначив, що з наказу польської військової влади «Вперед» в р. 1918 і 1919 до березня друкувався також і латинкою, цебто одна сторінка українською, а друга, те саме, латинкою, хоч українською мовою.

Пропущено зовсім в «Історії» пресу польською мовою з українським національним напрямком, видавану українцями, що з польського роду повернулися до українства, а саме «Sioło» Павлика Свєнціцького і «Przegląd Krajowy» Вячеслава Липинського.

В пресі, видаваній поляками українською мовою для баламучення українців пропущено «Руський Селянин», який видавав у Львові за польські гроші та з інспірації директора львівської поліції Райнлендера, Витовт Демянчук, перед 1-шою світовою війною.

Слід би теж було згадати більше, ніж це зроблено в Історії, й участь журналістів українців у чужій пресі, а також сказати дещо про тих українських журналістів, які раз на завжди покинули українську націю, як Іван Вагилевич, Платон Костецький, Конст. Сроковський, Богдан Стебельський та інші.

Варто б дати і біографії деяких давніх українських журналістів, як Остапа Левицького (Драга), Ксеноф. Климковича, Федора Заревича, Володимира Шашкевича, Романа Сембратовича, Миколи Курцеби, І. Кунцевича і інших. Ще одна заввага: На стор. 133 автор тільки мимоходом згадав сатирично-гумористичні часописи, не подаючи ні їх редакторів ні бодай декого із ілюстраторів-мистців; «Комар» видавав І. Кунцевич, а ілюстрували Є. Турбацький, Яків Струхменчук, який пізніше перейшов до большевиків та забороняв на концерті Шевченка співати «Ще не вмерла Україна», І. Косинин і інші.

Є ще в Історії і деякі менші неточності. «Правду» в р. 1872 редаґував не проф. Ом. Огоновський, а його брат проф. права львівського університету д-р Олександер Огоновський, який був видатним народовецьким політичним діячем, далі двотижневик «Торгівля і Промисл», виходив у Львові під ред. В. Несторовича, а не в Коломиї, як подано на стор. 177.

Бажано, щоб журналісти старшої ґенерації доповнили своїми замітками Історію проф. Животка. Я сам мав у себе в краю видавані в р. 1920-25 Гр. Ганулякoм зшитки, присвячені театрові. Назву забув. Може хтось з наших акторів та мистців сцени пригадає ще дещо.

Д-р І. Німчук повинен теж розказати дещо про українські видання військової газети — (вісник Штляфлера) за минулої 1-шої світової війни в р. 1914-19 у Відні, бо він близько стояв до цього видавництва.

Автор подавав інколи характеристику деяких органів та їх напрямків. Це зовсім правильно, бо інакше Історія була б звичайним списком, каталогом преси. Треба було б подати й характеристику, а то й оцінку української преси, яка виходила за української державности в Станиславові, Кам'янці Подільському і т. д., бо ж там були органи і редактори, які в той час сіяли анархію, яких не можна підтягнути під жодну політичну доктрину чи ідеологію.

Приміром, орган есдеків у Станиславові — «Воля», за редакцією Мих. Струтинського, вжив терміну ляхо-татари.

Інші органи теж не цуралися демагогії

Варто було б схарактеризувати наші віденські органи по 1-шій світовій війні. Там теж мало було науки і політики, а більше демагогії та сварки.

А вже появу такого органу як «Заграва» — провісника українського націоналізму — треба було б схарактеризувати, подавши хоч би підписи людей, які цю програму спочатку підписали, а які опісля розбрелись по різних партіях і все таки старались грати провідну ролю в нашому національному політичному життю.

Взагалі «Історії української преси» А. Животка, яка є першою спробою систематичного начерку такої історії, слід було б устійнити певну методу підходу до обговорення та насвітлення поодиноких органів, їх появи, напрямку, характеристики людей, оточення і т. д.

Яка ж загальна оцінка книги? Це цінний вклад в загальну культурну скарбницю українства. Автор перший на цьому полі промостив шлях. Серед важких умов зібрав великий матеріял. І тут нагадує він нам проф. Омел. Огоновського та його «Історію української літератури».

За це авторові належить подяка й від українських журналістів і від нашого громадянства.

Хай інші, щасливіші та в кращих умовах, дадуть кращий твір, ширшу та критичніше оброблену історію української преси.

За це автор, що виконав свій громадський національний обов'язок, певно, не погнівається.

Дати українцям і світові «Історію української преси» ми повинні були вже давно. Зробити це — був обов'язок української науки та істориків. Були на це й догідніші колись умови ніж тепер. Ми ще були на своїх землях і мали до цього під руками більше матеріялів.

Тепер на рідних землях руїна. Там знищено й пропало багато культурних наших цінностей. Пропали і знищені бібліотеки, музеї, збірки книги і преси.

Хто знає, чи багато з молодшого покоління про не одну газету чи видання може вперше довідається із «Історії» проф. Животка, та бачити їх не буде.

Тому щира вдяка Йому за врятування від забуття бодай цього.

Черчіл приходить до зоологічного садку, щоб дати їсти своїм улюбленим тиграм. (Дена)

5 хвилин без політики

Війна між жінками двох континентів

Фройляйн Гільда Ерет з Гайдельберґу була 1 500 німецькою дівчиною, що — як наречена колишнього вояка, а тепер фармера — відлетіла з Франкфурту за океан. (Дена)

Американські чоловіки вийшли переможцями з другої світової війни. Не те можна сказати про американських жінок. Для них війна ще не закінчилася. Бій іде поміж американським жіноцтвом, та його европеськими суперницями за серце 5,000.000 американських чоловіків — вояків армії США. Ця війна не відбувається на побойовищах, не ревуть у ній гармати, не гудуть літаки, не ллється кров.

Тут зброєю є жіноча краса, чар і принада ,тут жінки обох світів, відмежованих від себе океаном свідомо й інстинктивно, з усією безоглядністю ввели в бій те, що великий німецький поет назвав: «вічно жіночим».

І хоч ця війна безкровна все ж вона коштує обом сторонам багато жертв, її пожнив'ям не одна тиха трагедія, вона витисла не одну сльозу з жіночих очей, вона скривавила не одне дівоче серце й зламала долю багатьох подруж.

Остання баталія ще не відбулася, але дотеперішній хід змагання вийшов на некористь американок.

Докази? Американські вояки, що прибули з Европи, привезли звідти 52.500 англійських, французьких, італійських, німецьких, українських та інших европейських жінок.

«Хоч місце в літаку з Европи до Америки — пише одне інформаційне джерело — коштує 373 доляри, товариства повітряної комунікації не можуть нарікати на брак пасажирів. Місця в літаках замовлені вже на шість місяців наперед. Таким способом самих лише німкень переїхало до Америки 2.000 осіб. Майже щодва тижні летунська лінія «Панамерікен Аїрвей» віддає до послуг один спеціяльний літак, щоб перевезти в Новий Світ 40 нових громадян жіночої статі. 10% з них везуть із собою ще маленьких дітей.

«Вони, ані більш хороші, ні принадніші, ані краще вдягнені... але, кохана, вони тут, а ви так далеко, так страшенно далеко...» — Така більш-менш відповідь американських вояків до їхніх дівчат в Америці на одверто поставлене ними питання: «Що мають у собі европейські дівчата таке, чого не маємо ми?»

Відомий письменник Ганс Габе в своїй статті в «Вельтвохе» п. н. «Тиха революція, яку викликали взаємини американських вояків із европейськими жінками», пише: нехіть американських вояків до американських жінок досягла таких розмірів, що пересічно двоє із трьох одружених вояків після повороту до батьківщини розходяться з своїми жінками.

Чи можна припускати,що американські жінки, які найкраще виглядають, найкраще вдягаються, найбільш емансиповані, найкраще зачесані й напарфумовані, мають боятися конкуренції збідраних, зголоднілих жінок із зруйнованої Европи?

Фактично вони цієї конкуренції бояться. Европейське жіноцтво не лише робить успішну інвазію Нового Світу з допомогою американських літаків та кораблів, але воно переможно відбило десант, що його зробили американські жінки на Европу.

Бо ось американські вояки подбали про те, щоб до них у Европу прибули їхні дружини й діти. Який наслідок? Кореспондентка однієї американської газети подає, що за один лише день прибуло до неї аж 26 «окупаційних жінок» із сльозами на очах та з просьбою допомогти їм повернутися до Америки.

Перший зняток ген. Айзенгауера, який появився в американській пресі, зображував переможця в II. світовій війні, як він витирає своїй дружині посуд.

Але приклад головнокомандувача не переконує американських вояків. В Европі вони набралися інших поглядів на ролю, яку повинні відограти в хаті чоловік і жінка. Варення, миття посуду, колихання немовлят, це не чоловіча робота.

Американське жіноцтво навпаки. Воно прагне рівноправности з мужчинами в політичному, економічному, науковому житті. Воно виборолo собі право з кожних трьох зароблених долярів, два зужити на свої видатки, не беручи відповідальности за ці видатки.

Один американський старшина, який заручився з европейською дівчиною, так схарактеризував американських жінок: «Це зле виховані діти. Коли американська жінка прокидається рано, вона питає: «що могла б я таке зробити, щоб сьогодні забавитися й провести приємно час?»

Зате европейська жінка питає: «що я сьогодні зробила б, щоб мій чоловік почував себе щасливим?»

Американські жінки з погордою твердять: «нам нічого боятися жінок, яких можна мати за сигаретки й чоколяду».

Але містер Габе іншої думки. Конкурентками американських жінок є не ті европейки, що їх можна мати за сигаретки і чоколяду, а ті, які мають у собі «природну жіночість». Вони зуміли полонити почування американських чоловіків.

Проте не треба думати, щоб бій за серце американських вояків генерально програли жінки Нового Світу. Не треба думати, що колишні американські вояки одружуватимуться виключно з чужинецькими дівчатами. Американське жіноцтво може легко змінити хід кампанії на свою користь, якщо воно зуміє внутрішньо перебудуватися і до своїх прикмет придбає собі ще чар і принаду правдивої жіночости европейських суперниць. Американські вояки привітають мабуть з більшим задоволенням цю внутрішню революцію власного жіноцтва, ніж інвазію чужого.

Книжка про Україну вийшла в Єрусалимі

В Єрусалимі вийшла в польській мові (на циклъостилі) книжка д-ра Миколи Ковалевського п. з. „Національна політика в совєтській Україні, нарис еволюції і стосунків в рр. 1917—1937". Видав її відділ опіки над вояками командування військових з'єднань Середнього Сходу, а сама книжка є передруком з видавництва колишнього варшавського Інституту Націологічних Дослідів з 1938 р.

В Лондоні відкрили нещодавно осінню виставку моди. Живі-манекіни оглядають криноліні великої ляльки. Можливо, теперішня мода повернеться до зразків ч часу Наполеона. (Дена)

Над новими книжками

Вдалий деб'ют молодого прозаїка

Іван Смолій, „ДІВЧИНА З ВІННИЦІ". Вид. спілка „Українське слово", Реґенсбурґ, 1947.

*

Важко говорити про те, якої тематики повинна триматися наша сучасна література для того, щоб піднестися та стати великою. Багатогранність останніх десятиріч нашої історії, вічні проблеми загально-людського характеру, зв'язок суто-українського із загально-людським на тлі історії близької й далекої... Та хіба можна перелічити всі ті проблеми, розв'язання яких та хоча б насвітлення у високомистецькій формі роблять літературу великою, а творців — незабутніми та також великими?!.

Розмовами й дискусійними статтями питання великої літератури не розв'язуються. Присудження звання великої літератури літературним експериментам та творам здібних, але не зрілих авторів, незвичайно спрощує, та навіть компромітує справу творення не тільки великої літератури, а навіть творення чогось великого в літературі.

Поминаючи у всякім разі справу великої літератури — питання не менше збите, як і скомпромітоване — не можна не відзначити, що в нас на еміґрації

появився ряд безперечно талановитих людей, особливо серед молоді, які в майбутньому, очевидно, дадуть доказ того, що в оцінці їхніх літературних можливостей не було зайвого перебільшення. Л. Полтава, Л. Лиман та рано погаслий А. Гарасевич у поезії та Іван Смолій у прозі — це, на нашу думку, імена з молодих, коло яких можна сміливо поставити велику надію. Про перших трьох говорилося вже немало (про А. Гарасевича особливо після трагічної його смерти), про молодого ж прозаїка Івана Смолія говорилося, здається, дуже небагато.

Книжечка оповідань Смолія „Дівчина з Вінниці", що вийшла в цьому році в видавництві „Українське слово" в Реґенсбурзі, спонукає звернути увагу на неї та на особу молодого деб'ютанта. На еміґрації помітно чомусь деякі застереження перед творами, що появляються в тому чи іншому видавництві. Дехто підходить із заздалегідь наготовленою неґативною оцінкою виданого, поглянувши тільки на видавничу фірму, що мала можливість випустити ту чи іншу річ у світ. Така оцінка може в декого виникнути від погляду, що оповідання „Дівчина з Вінниці" видало неавторитетне видавництво „Українське слово", що не блиснуло свого часу газетою та „творами" Ю. Бескида, а, значить, і речі Ів. Смолія мусили б мати не більшу вартість.

У книжечку входить троє оповідань. Через свою різнородність як внутрішньою конструкцією, так і стилем оповіді, кожне з них можна назвати оповіданнями „у своєму роді". Серед них, на нашу думку, найкраще й найцікавіше під усіма оглядами — останнє оповідання „Зелена кладка". Це — спогад вирваного з рідної землі простого. звичайного селянина Лимаря і привезеного силою в Німеччину на невільничу працю. Історія його „прибуття" до Німеччини та останні роки дома — не є нічим ні дивним, ні незвичайним. То звичайно історія тисяч подібних, а він — тільки тип, синтеза терпіння й нещастя під німецьким „визволенням". Але в оповіданні Смолія не знаходимо претензійної пропаґанди чи аґітації. Ні його герой, ні його сини, ні їх товариші не кричать і не репетують з великого патріотизму. Короткі, може, навіть характеру більш-менш довгої ремарки пояснення автора — вступ і закінчення оповідання — та коротка вставка в середині. Дві третини оповідання займає спогад про дім та нещасливий кінець партизанського загону й розстріл дружини. Третина віддана описові перебування в Німеччині, картина всім знайома і така правдива...

Гарні, дійсно мистецькі, короткі, але влучні описи. Смолій вміє одним-двома реченнями подати картину, настрій. В нього не знайдеться ніде довгого опису чи довгої розмови. В нього всі оповідання (особливо перше й останнє) — це дія.

В першому оповіданні „Дівчина з Вінниці" порушено проблему помсти. Дівчина з Вінниці Катря (чому тільки дівчина? Вона — жінка, що мститься за свого чоловіка), присвячує своє життя помсті за вбитого на її очах чоловіка. Постать її чоловіка, який після праці „писав щось", трохи невиразна. Але й без того важко відібрати в обездоленої жінки право мститися. І помста її не прибирає якихось звироднілих форм. Вона мститься так, як мстилася б кожна смілива жінка. Загальний фон, на якому відбувається дія, любовна інтрига, також не банальна і не перебільшена, — надають оповіданню свіжости, навіть бадьорости й головне — переконливости.

Оповідання „Чорний кіт", на нашу думку, — найменш удале. Тут автор натрапляє на малознайомі обставини, побут, типів. Тому типи трохи карикатурні, а в дії та окремих деталях помітна така нехарактерна для автора штучність. Штучна й вигадана віра в „нечисту силу", особливо віра секретаря сільради, Гані, що „з широко розплющеними очима„ слухала оповідання про здібність „нечистих" — на часи колективізації трохи перестарілі й нехарактерні для підсовєтського села. Крім того, оповідання здається трохи розтягненим.

Тому, на нашу думку, авторові краще братися за такі теми, які він добре знає. Щоб писати про підсовєтский побут, треба добре його знати, а заочних студій для того зовсім мало. Навіть мовою говорять герої цього оповідання такою, якої вони ніколи в житті не могли вживати, та навіть не могли знати.

Єдине, що знижує вартість усіх оповідань, — нелітературна мова. Погане взагалі заведення в нас видавати твори без мовної редакції, так би мовити в мовно - літературному значенні — „на правах рукопису". Це й довело до того, що оповідання переповнені такими виразами та словами, як:

„Лимар добрив до нього, присів, зняв капелюх і розтер одубіле чоло". Стор. 61.

„Лимар обертався повільно позад себе", стор. 62, „з незнаним від місяців почуванням", стор. 63, а Захарченко вживає слова „Бігме", „хлопець-збиточник" і інш. Морквун люлькою не пихкає, а „люльку пакає", Ганя слухає „Захарченкового оповідання". Або: „Та слухай, голова наказує!" (замість — розказує, бо розказує по-галицьки — наказує, отож хтось правильне виправив на неправильне). Немало слів чужих — „мент", „шпихлір", „шихта", „кірха", та невживаних в літературній мові. Мова автора приблизно така, як ось у наведеному уривку:

„Два дні отулювали мене жита й пшениці вінницких городів, де скрився я по втечі з місцевого поліційного комісаріяту ввечір перед розстрілом. Я знав, що мене шукатимуть основно, тому не наважився показуватись комусь на очі. Але цього полудня мені стало уже байдуже, однаково, яка смерть, Я побрив борознами до підміських домиків".

Все ж при достатній літературній редакції такі мовно-стилістичні „особливості" можна було б виправити, що значно б піднесло вартість цих безперечно талановитих оповідань молодого прозаїка. Деяке редакційне скорочення оповідання „Чорний кіт" (із трохи простим і „неефективним" кінцем) також піднесло б його вартість, бо як сказано було вище — розтягування дії описами та мало потрібними для сюжету вставками — не характерне для І. Смолія.

Нові речі молодого прозаїка (тепер готує до друку повість „Кордони" про події 1939 року — „визволення" західньо-українських земель Совєтами), сподіваємося, будуть доказом того, що наша оцінка не була перебільшеною, що випробувавши себе, автор дасть читачеві вартісну річ під усіма оглядами.

В. Онуфрієнко.

Відділ Інформації ЦПУЕ просить зголоситися на його адресу українців, що добре знають в живому слові і на письмі чужі мови (головно англійську і французьку). Такі особи, з відповідною освітою і канцелярійною практикою, можуть обійняти добре оплачувану посаду.

Від Адміністрації „Неділі"

У відповідь на численні листовні запитання наших Читачів подаємо до відома умови передплати нашого часопису в европейських і заморських країнах:

Франція, Бельґія, Англія і США:

місячно	10 НМ.
квартально	30 НМ.
піврічно	60 НМ.

Всі інші країни:

місячно	15 НМ.
квартально	45 НМ.
піврічно	90 НМ.

Передплату німецькою валютою слід сплачувати ще перед виїздом за кордон, або потім за посередництвом своїх родичів чи земляків. У виняткових випадках висилатимемо часопис за кордон в кредит до часу можливости грошових розрахунків закордонною валютою.

«НЕДІЛЯ» ДЛЯ НАШИХ ПОЛОНЕНИХ

З таборових осередків наших військово-полонених в Англії дістаємо багато листів з проханням висилати «Неділю».

З уваги, одначе, на незалежність нашого часопису і зв'язані з тим фінансові трудноші, не можемо задовольнити великої кількости згаданих прохань.

Відкриваючи пресовий фонд «Неділя для наших полонених», просимо наших Читачів — людей доброї волі — складати свої добровільні грошові датки, на висилку часопису до таборів Великобрітанії, щоб як пишуть нам полонені: «голод рідного друкованого слова і туга за Батьківщиною і рідними були не так болючими».

Грошові перекази просимо надсилати на адресу Адміністрації «Неділі», з допискою «для наших полонених».

Адміністрація.

Українське громадянство — своїм полоненим

Заклик Видавництва „Неділя" до українського громадянства з проханням уможливити добровільними пожертвами висилку „Неділі" українцям, шо перебувають на статусі військовополонених в Англії, не пролунав без добрих наслідків. Вже сьогодні маємо змогу опублікувати першу листу жертводавців, що поспішили з більшими і меншими грошовими вплатами. На фонд „Неділя" — військовополоненим" зложили пані і панове:

1) Олексюк, Ашафенбурґ	25.—	RM
2) Кезко Антін, Реґенсбурґ	30.—	„
3) Управа Табору, Байройт	100.—	„
4) Пелешенко Галина, Ашаф.	20.—	„
5) Савчан, Франкфурт	10.—	„
6) Гумник Павло, Варбурґ	170.—	„
7) Трайт Осипа, Ашаф.	20.—	„
8) Спільниченко Л., Ашаф.	20.—	„
9) Хор „Думка", Дорстен	120.—	„
10) Укр. робітництво, Гомбурґ (збірка п. Ольшанецького)	120.—	„

Всім тим Шановним Жертводавцям Видавництво „Неділя" складає щиру подяку, повідомляючи їх, що відповідну кількість примірників нашого часопису посилає постійно на адреси, які напливають з Англії.

28. 9. 1947 chor „Bojan" w Ellwangeni pid prowodom pana prof. Duba Wolodymyra daw „Weczir" pisni j tanku", z jakoho czastynu dochodiw w sumi 500 RM. pryznaczyw Sanitarno-Charytatywnij Sluzbi w Ellwangeni. Stanycia CXC Ellwangen skladaje cijeju dorohoju serdecznu podiaku i bazaje chorowi „Bojan" ta joho Dyryhentowi dalszych uspichiw w praci. Daj Boze, szczob ichni holosy lunaly szcze kraszcze w propahuwani ukrainskoi muzycznoi kultury pered czuzyncіamy i pidtrymuwaly duch tych naszych bratiw-skytalciw, jaki wtraczujut nadiju w majbutnie naszoho narodu.

Czekajemo, chto dali pide slidamy zertwodawciw?

Sanitarno-Charytatywna Sluzba
Stanycia w Ellwangeni

РОЗШУКУЮТЬ

Dr. Sucheckyj I. rozszukuje ridnych ta znajomych, pysaty na adresu: Ziegelhausen am Neckar, Hauptstraße 24.

Szukaju Bohdanowskoho Mykolaja z sela Czerniwci pow. Brody; narodzenyj 12. 6. 1907 r. Wyichaw do Francii w 1946 r. z amerkanskoi zony Nimeczczyny. Pysaty na adresu: Anna Terlecka/z Bereznewa Serednioho, pow. Kolomyja, Aschaffenburg, "Bois Brule", Bl. III/125.

Kateryna Ohniana szukaje rodyczіw i znajomych z Poltawszczyny. Zholoszennia pid Kateryna Ohniana do Administracii.

Szukaju syna Semena i doczku Walentynu Dubowskych. Proszu widhuknutys na adresu: Dubowskyj Wolodymyr, Post Immendorf, über Braunschweig, DP. Camp. A. B. C.

Zurnalist — redaktor, dla spiwpraci zakordonom poszukuje pannu, szczo nezalezno wid nacionalnosty, dobre znaje rosijsku abo anhlijsku mowu. — Pysaty: Aschaffenburg-Schweinheim, Althohlstraße 36 (Rickert).

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор: Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer: Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 26 zowtnia 1947 | Nr. 96

НОВА ЗОРЯ НА ОБРІЇ

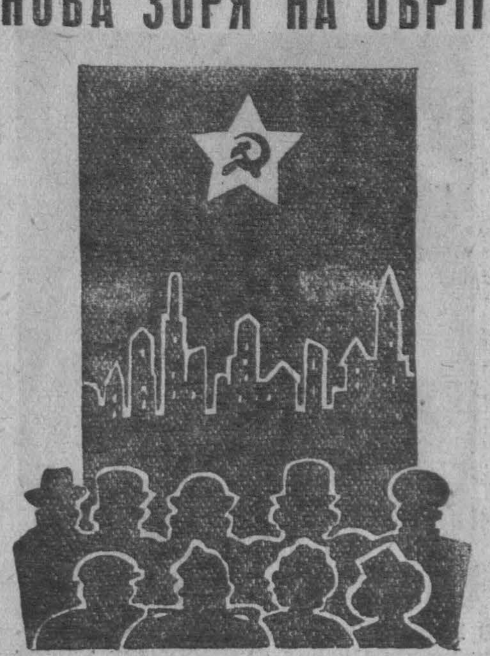

Світова преса повна вісток про відновлення Комінтерну.

Бразілія пориває з СССР

Ріо де Жанейро, (Дена). Бразілійське міністерство зовнішніх справ повідомило минулого вівтірка про розрив дипломатичних стосунків між Бразілією і СССР. Американська Амбасада подала бразілійському міністерству до відома, що амбасадор Бразілії в Москві вручив у Кремлі ноту свого уряду з повідомленням про розрив взаємин між обома державами.

Російське золото для США

ВАШІНҐТОН, (ЮП). Як повідомили минулого вівтірка, Совєтський Союз перевіз за останні два місяці кораблями золото вартости 11 мільйонів долярів до США. Представники американських урядових установ вияснили, що цей транспорт золота є частиною позички висотою 28 мільйонів долярів, що їх Росія визнала Польщі. Польща закупить за них товари, яких неодмінно потребує.

США передають Франції німецькі воєнні кораблі

Як повідомляє Дена. американська військова влада передала минулої середи в пристані Бремергафен 9 кораблів колишньої німецької воєнної фльоти Франції. Сталося це згідно з Потсдамським договором. Французька залога переведе ці кораблі до порту в Шербурзі.

Проти комуністичних розрухів в Чіле

Як повідомляє Ройтер, чілійський уряд проголосив минулого четверга воєнний стан в 4-ох провінціях, після того як, у зв'язку з розривом дипломатичних стосунків з СССР, було заарештовано більше 200 комуністів. Останні намагалися робити заколот і проголосити страйк у промислі і транспорті.

Зухвалий напад на американського генерала

ФРАНКФУРТ, (Дена). Генерал Кертер Б. Мекрудер, керівник постачання американських військ в Німеччині, підстрелив уночі колишнього польського вартівника Юзефа Бака, що вломився до приміщення генерала в американському районі Франкфурту. Злодій заліз до дому генерала з допомогою драбини, а коли увійшов до спальні, несподівано став перед генералом і його дружиною. Після рукопашної бійки, коли напасник знов намагався атакувати, генерал Меґрудер захищаючись вистрілив і сильно поранив зухвалого.

Надзвичайна Сесія

СВЯЩЕННОГО СИНОДУ У. А. П. Ц. В АШАФЕНБУРЗІ

Українське населення Ашафенбурґу вітає в себе весь Єпископат Української Автокефальної Православної Церкви, що під головуванням Високопреосвященнішого Митрополита Полікарпа зібрався тут на Сесію Священного Синоду і Собору Єпископів УАПЦ. Владика Полікарп прибув до Ашафенбурґу в понеділок 20 жовтня о год. 4-тій по обіді. Урочиста зустріч відбулася біля брами четвертого табору, де голову УАПЦ чекали Архиєпископи Ніканор і Геннадій, Єпископ Платон з місцевим православним духівництвом і представники громадських інституцій на чолі з лідером ОПУЕ проф. Орелецьким та головою Союзу Ветеранів. Під звуки духової оркестри та хорових співів Митрополита провели до польового престолу, де Владика Полікарп відправив короткий молебень і сказав до вірних проповідь про потребу миру.

В перерві нарад надзвичайної Сесії Священного Синоду Преосвященний Єпископ Платон, секретар Св. Синоду УАПЦ прийняв представника Редакції «Неділі» і пояснив, що в Ашафенбурзі 21 — 22 жовтня відбувається 7-ма Сесія Св. Синоду УАПЦ, а 23 і 24 жовтня наради надзвичайної Сесії Священного Собору Єпископів УАПЦ. Наради відбуваються під головуванням Митрополита Полікарпа і розглядають головно справу т. зв. Ашафенбурзького Церковного З'їзду, що викликав, як відомо, дискусію в пресі і відбився широким відгомоном по всіх українських православних осередках. Собор розглядає далі новий розподіл праці Єпископату УАПЦ. Вкінці цього тижня появиться окремий комунікат про підсумки нарад. На запитання нашого представника, Владика Платон відповів: «Справа поєднання церков є вже на добрій дорозі. Архиєпископ Іоанн Теодорович повідомив нас про свої заходи для одержання дозволу на виїзд до Канади Митрополита Полікарпа і Архиєпископа Ніканора в справі оформлення акту поєднання».

Ашафенбурзький громадський комітет під проводом отця декана Саватія Лопуховича, зустрівшись з прихильністю місцевих чинників влади, таб... проводів та вірних обох ... провизнань, зробив усе можливе, щоб полегшити працю Князів Церкви і уприємнити їх перебування в Ашафенбурзі. На честь достойних гостей відбудеться окрема громадська академія. я

ПАПА ПІДГОТОВЛЯЄ ЕНЦИКЛІКУ МИРУ

ВАТІКАН, (ЮП). Римський вечірній щоденник «Джорнале д'Італія» приніс вістку, що папа Пій II працює над енциклікою, яка обійматиме і збере разом усі попередні навчання. Йдеться тут про енцикліку, що охоплює справу миру і буде, мабуть, оголошена папою в наступні місяці. Енцикліка окреслить поняття правдивого міжнародного і соціяльного миру. Це саме джерело повідомляє, що не зважаючи на не надто мирне міжнародне становище, папа Пій XII піде, мабуть, слідами папи Бенедикта XV, що після ратифікування мирових договорів в 1920році оголосив свою енцикліку «пацем Деї Мунус» (мир — дар Божий).

ВИСТУП ЖДАНОВА ПРОТИ ПЛЯНУ МАРШАЛА

МОСКВА, (ІНС). «Совєтський Союз поставить всі свої сили на те, щоб плян Маршала для Европи не мав успіху, — заявив секретар ЦК комуністичної партії СССР і довірений Сталіна, генерал-полковник Андрей Жданов. Ці слова були сказані на нещодавній конференції Комінтерну (про яку тепер пише преса всього світу),від імени уряду СССР. Заяву Жданова опублікувала минулої середи московська «Правда».Жданов сказав м. ін., що голови соціялістичних партій, зокрема у Великобрітанії і Франції, працюють аґентами імперіялістичних кіл США. Тому «історична роля» організаторів спротиву проти запровадження в життя американського пляну, скерованого на «поневолення Европи припадає комуністичним партіям.

ТАНКИ «ВЯЧЕСЛАВ МОЛОТОВ»

в останніх осінніх маневрах совєтських військ на північ від Відня російни вживали багато танків нового типу, які називають «ОВМ» на честь Вячеслава Молотова. Ці танки привезено просто з совєтських заводів. Кожен із них має одну польову гармату і 8 кулеметів на рухомій вежі, що можуть стріляти в кожному напрямі. Нові танки оперують далеко краще, ніж тяжкий соєтський танк типу «Т 34», відомий з останнього совєтського наступу на Німеччину.

†

17. вересня 1947 в Ляндеку (Австрія) помер відомий громадський діяч

Д-р ІВАН БРИК

(народж. 8, 7. 1879 р.)

голова львівської „Просвіти", член „Наукового Т-ва ім. Шевченка" та багатьох інших громадських усранов. В його смерті український народ зазнав дошкульної втрати.

Хай чужа земля буде йому легкою.

Редакція „Неділі"

Доповідь професора Д. Дорошенка в Парижі

Українське Академічне Допомогове Товариство в Парижі організувало 5. жовтня цього року доповідь голови УВАН проф. Д. Дорошенка на тему: „Українська еміґрація в сучасній Німеччині". Українська колонія в Парижі з великим зацікавленням вислухала доповідь заслуженого українського історика і політика, а проф. Олександер Шульгин, голова УАДТ, повідомив авдиторію про надання управою цього Товариства титулу почесного члена професорові Д. Дорошенкові Професор Дмитро Дорошенко, як подає „Українець у Франції", виїжджає до Канади.

21-річна дочка еспанського князя Альби, Каєтана, вийшла заміж за князя Мертінеца де Іруйо. Сто тисяч приглядалось весіллю, яке коштувало 60 000 фунтів стерлінґів. (Дена)

Воєнні пляни Кремля

Що про них розповів новий Кравченко — генерал Джапаридзе

Часопис „Новое русское слово" (з 15-го жовтня ц. р.), що виходить в Нью-Йорку публікує цікаві інформації про воєнні пляни Сталіна, що їх зрадив генерал-ляйтенант червоної армії Гулішвілі, голова совєтської військової розвідки в Австрії. Генерал Гулішвілі перейшов в ряди тих, що залишили Совєтів. Як повідомляють американські часописи, його дійсне прізвище — Джапаридзе. Він дійсно обіймав високий пост в червоній армії і мав передати важливі повідомлення про воєнну підготовку совєтського Верховного Командування.

Американський журнал „Тайм" помістив широкий опис сенсаційних повідомлень генерала Джапаридзе. Згідно з плянами совєтського генерального штабу, на день 1 січня 1948 під зброєю стануть 120 совєтських дивізій, до яких треба ще додати 30 дивізій окремого призначення в окупованих областях. Через те численність Червоної Армії в мирний час зросте до 1 мільйона 800 тисяч вояків. Совєтські дивізії згруповані в 6-ох арміях, що вже сьогодні мають бути сконцентровані на передбачених фронтах майбутньої війни. Командувачами армій призначені: північно-ленінградською — маршал Ворошилов; західньою — маршал Рокосовський; південною — маршал Жуков; кавказькою — маршал Баграмян; туркестанською — Тимошенко; далеко-східньою — Маліновський.

Совєтські воєнні пляни базуються у великій мірі на летунстві, що з його допомогою можна буде скинути значні десанти в глибокому запіллі ворога. СССР вже знає таємницю атомової бомби, але ще не встиг зорганізувати її фабрикацію промисловим шляхом. Якраз тепер будують там три окремі заводи для продукції атомових бомб. Ще більше від атомової бомби цікавить совєтів інформація, згідно з якою американці мали б винайти спосіб денатурації газоліни і перетворення її в безкорисну рідину з допомогою бомбардування атомами нафтових теренів, розташованих недалеко моря. Так саме американці могли б невтралізувати нафтові поля Баку. Совєтський уряд має спорудити тепер на березі Каспійського моря ґіґантську металеву заслону, яка мала б затримати поширення радіоактивности на нафтову промисловість. Совєтські спеціялісти — як пише далі американська преса — виробили надзвичайні типи стрілен і летючих бомб німецького типу. Совєтське командування хоче як найбільше виграти в часі і воно переконане, що головним полем воєнних дій буде Далекий Схід. На думку совєтського генерального штабу, майбутня війна розіграється в трьох фазах.

Першим актом буде швидка окупація всієї Західньої Европи, що може статися протягом трьох тижнів. Другим актом буде наступ на Пірinейський півострів, який перекинеться далі до Північної Африки. Одночасно через Персію, Ірак і Сірію совєтські війська мали б наступати на Суезький канал. Другу фазу війни Москва бажала б закінчити за три місяці. Але головна боротьба має відбутися в Китаї і вона триватиме два роки.

Американські газети, подаючи ці реveляції нового совєтського Кравченка, додають до них різні коментарі.

Відхід окупаційних військ?

ВАШІНҐТОН. (ЮП). В Вашінґтоні припускають, що Совєтський Союз на лондонській конферноції міністрів закордонних справ запропонує відтягнути з Німеччини всі окупаційні війська. З тієї причини міністер Маршал вже тепер працює над цією проблемою. Тут припускають, що він відкине цю пропозицію, хіба що Росія мала б дати дуже певні ґарантії про те, що Німеччина не попала б під російське панування.

ЯПОНСЬКІ ОФІЦЕРИ В РОСІЙСЬКІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

ТОКІО, (ЮП). Приблизно 2 000 колишніх технічних офіцерів японської армії працюють — згідно з повідомленням японської газети «Асхаї» — в ленінградських заводах. Багато із них вже поженилися з росіянками. Японська газета пише, що йдеться тут переважно про колишніх офіцерів, що попали до полону на острові Сахаліні. Їм дозволено затримати свої військові відзначення і навіть мечі. В 154 таборах, розташованих вздовж транссибірської залізниці мають ще досі перебувати 665 000 японських військовополонених.

Швидше з Сталіном як з Молотовим

СПАРТАНБУРҐ, (ДЕНА-Ройтер). Колишній американський міністер зовнішніх справ Джемс Бернс, промовляючи на бенкеті, з нагоди появи його нової книжки п. з. Одвертою мовою, заявив, що існує можливість швидше порозумітися зі Сталіном ніж з Молотовим. Бернс сказав: Я знаю Сталіна як солідну людину. Мені вдалося в різних питаннях дійти з ним до порозуміння тоді, як я того не міг досягти з Молотовим. У світі є досить місця, щоб ідеології Совєтського Союзу і Сполучених Штатів могли жити побіч себе так, як є досить місця для народів обох країн. Бернс звернувся до американського народу і преси виказати терпеливість щодо СССР. Опублікована Бернсом книжка розповідає про конференцію в Ялті і Потсдамі та про пізніші конференції міністрів зовнішніх справ великодержав.

Совєтська преса містить статтю свого **нью - йоркського кореспондента Юрія** Жукова з приводу книги колишнього міністра закордонних справ США, Бернса, під заголовком «Відверто кажучи».

Жуков пише, що Бернс тепер є одним із найбільш розперезаних і зухвалих підпалювачів третьої світової війни.

Виступаючи на засіданні політичного комітету ОН, міністер закордонних **справ Совєтської України, Мануїльський**, теж торкнувся книги Бернса «Відверто кажучи». Мануїльський сказав: «Бернс одверто закликає до війни з СССР».

— Американський губернатор в Німеччині ген. Клей повернувся в четвер літаком з Вашінґтону до Берліну. Разом з ним повернувся американський амбасадор в Москві, Бедел Сміс.

— Китайські комуністи повели на центральному фронті важкий наступ проти урядових військ відрізавши їх на півночі від манчжурської столиці Хунг-Хан.

— Югославський маршал Тіто захворів і зараз не виконує державних функцій.

— Совєтська влада вивезла з німецьких музеїв Берліну й Дрездену багато мистецьких творів, між ними славну сикстинську Мадонну Рафаеля.

— Комуністичний посол Ґаляхер проти розстратних коштів на майбутнє весілля прінцеси Єлисавети. Він виступив під час розглядання парляментом проєкту окремого привітання молодій парі.

Те, що не трапляється в Ашафенбурзі...

Події минулого тижня

Перемога генерала де Ґоля

ПАРИЖ, (Дена). 40 відсотків усіх відданих голосів здобула в недільних виборах до французької самоуправи заложена нещодавно Народня Унія генерала де Ґоля, створивши сильну і рішучу противагу до комуністів, що з своїми 30 процентами знайшлися на другому місці.

Великих втрат зазнала партія лівих католиків Бідо, найсильніша партія в моменті визволення Франції, здобувши лише 8 відсотків голосів. Соціялісти затримали своїх звичайних 20 відсотків.

Навіть самі прихильники де Ґоля заскочені несподівано високою перемогою.

Причин її треба шукати безперечно у страху французького обивателя перед лівим тоталітаризмом московського зразку. В Парижі де Ґоль здобув більшість, через що президентом міста стане мабуть де-ґолівець. На 90 місць в паризькій міській раді Народня Унія здобула 47 місць, тоді як комуністам припали 27 місць. Кажуть, що до такої перемоги де Ґоля спричинився страйк транспортових робітників, що набрид парижанам. Також у „червоній" Марсилії, Бордо, Ліоні, Ліль і Альжирі перемогла партія де Ґоля.

Принаймні 50—60 відсотків француженок голосували за Народню Унію.

Минулої неділі голосували мешканці міст, що мають більше 9 000 населення. В неділю 26 жовтня голосуватиме населення містечок і сіл. Політичні спостерігачі думають, що французьке селянство теж виступить проти комуністичної загрози.

Генерал де Ґоль — як заявив його шеф преси Катру — не кандидує на ніякий уряд. Він рішений на одно, а саме затримати цілком вільну руку.

Мароканці звертаються до ОН

НЬЮ-ЙОРК, (Дена). Представники мароканського незалежного руху передали генеральному секретареві Об'єднаних Націй Тріґве Лі меморандум, що в ньому обвинувачують Францію в зневаженні договору підписаного в Альжесірас, як і хартії Об'єднаних Націй. Настанова Франції набрала такого виклику, що мароканці, які разом з альянтами визволяли Францію з гітлерівської неволі, готові знов обороняти своє життя, на цей раз проти французької сваволі й поневолення.

Арештували високого румунського урядовця

МОСКВА. (Дена-Ройтер). Згідно з офіційним повідомленням аґенства ТАСС, в Букарешті арештували Каміля Думітреску, шефа відділу шифрів і розшифрувань в румунському міністерстві зовнішніх справ. Арештованому Думітреску і іншим його співробітникам закидають, що вони допомагали колишньому румунському прем'єр-міністрові д-рові Юлієві Манію встановити зв'язок з „аґентурами" за кордоном.

Екс-кельнер Гітлера перед судом

БРЕМЕРГАФЕН, (Дена). На два роки табору праці, 40% конфіскації маєтку і всі дрібніші кари засудили тут минулої середи Еріха Вібіцика, одного з колишніх слуг Гітлера. Засуджений належав з 1935 р. до партії, а ставши підофіцером СС, був відісланий як слуга до державної канцелярії. Разом з п'ятьма іншими кельнерами він обслуговував Гітлера і міністрів на бенкетах. В 1940 р. Вібіцик проговорився між колеґами про „голих дівчат", що мали брати участь в тих бенкетах". За це попав до концтабору. Побувавши до 1945 р. в п'ятьох різних концтаборах недискретний слуга був звільнений і його прийняли знов до однієї СС дивізії.

Де повстав новий Комінтерн?

Паризький часопис „Ле Монд" пише, що конференція 18-ох провідників комунізму, які подали до відома існування Комінтерну, не відбулася — як офіційно повідомляли в Варшаві, — але в місцевості Мішляковіце біля Єленей Ґури в Шлеську, недалеко чехо-словацького кордону. Делеґати з'їхалися 22 вересня в колишньому мисливському павільйоні Ґерінґа, що тепер належить польському міністрові Ґомулці. Наради тривали два дні.

Антін Чернецький

До заяви посла В. Целевича

Франкфуртська польська „Кроніка" в числі 39 за 28 вересня ц. р. передрукувала із польського тижневика „Львув і Вільно", що виходить в Лондоні, статтю п. з. „Українець на Лубянці" („Ukrainiec na Lubiance"). Українець цей посол УНДА до варшавського сойму п. Володимир Целевич, якого большевики, зайнявши у вересні 1939 р. Західню Україну, вивезли зі Львова як арештанта та який сидів там разом із автором статті п. Станиславом Скшипкою (Stanislaw Skrzypka), старшиною польської армії та націоналістичним польським діячем серед львівської польської молоді.

П. Ст. Скшипка широко описує свої розмови-дискусії із послом Целевичем про польсько-українські взаємини, ведені в московській тюрмі, в яких посол Целевич мав заявити, що війна польсько-українська в 1918—20 рр. була політичною помилкою українців, що тут завинили галицькі Українці, які воювали із Польщею, а не з'єдналися із УНР і не пішли разом із Польщею проти большевиків, що у них (Галичан) на першому місці був реґіональний галицький патріотизм і що вони винні за стосунки і програну в Галичині. „Посол Целевич — як запевняє п. Скшипка — висловився за порозуміння із Польщею на основі „резиґнації зі Східньої Галичини й Волині та переселення всіх українців із тих земель на Наддніпрянську Україну, виступаючи проти українського галицького максималізму й реґіоналізму".

Нарікав при тому посол Целевич крім підпілля УОН, теж на опозицію в „Ділі" й УНДО-ні — проти нормалізації, згадуючи між іншими посла д-ра Ст. Барана як того, що стояв на чолі опозиції в УНДО-ні проти Польщі.

Не знаю, чи п. Скшипка вірно передає свої політичні розмови з послом Целевичем на польсько-українські теми, не маємо причини, знаючи посла Целевича, не вірити йому, тим більше, що п. Скшипка стверджує і чесність і твердість характеру п. Целевича, та його критику польської адміністрації.

Як той, що брав участь і то активну в подіях 1918—20 рр., та як учасник анкети „Діла" в 1933 р. в справі польсько-українських взаємин та який знав добре участь п. Целевича в подіях 1918—20 р., як також і ролю д-ра Барана в наладнанню нормалізації польсько-українських взаємин, бо ж у мене в хаті, на селі, під Тернополем посол д-р Баран опрацьовував і обговорював зі мною й моїми приятелями проєкт закону конституції про зміну відносин Польщі до українців, вважаю потрібним дати деякі пояснення так Полякам, як і Українцям,

Ідеться про те, щоб не ширились непотрібні версії, ілюзії та обвинувачення. Стверджую карегорично, як учасник подій 1918 р., що українці-галичани тут без вини.

Я був учасником польсько-українських переговорів разом із д-ром Сидором Голубовичем, д-ром Лонгіном Цегельським, д-ром Михайлом Лозинським і д-ром Романом Перфецьким в листопалі 1918 р. в Торговельній Палаті у Львові, в яких з польської сторони брали участь віцепрезидент міста Львова д-р Штáль (ендек), проф. д-р Єд. Дубанович (син москофіла, хадек), Зигмунт Клінґер — мій професор із бережанської гімназії (колишній П. П. С-як) і редактор Ян Щирек із П. П. С.

В тих переговорах польська сторона не хотіла йти на ніякі політичні поступки українцям.

Найбільше непримиримо супроти нас ставилися проф. Дубанович і д-р Щталь; вони не мали ніякого розуміння для загрози Росії чи большевизму щодо Польщі.

Посол Целевич, який зголосився тоді до праці у д-ра Цегельського в міністерстві внутрішніх справ, перейшов до міністерства військових справ, до полковника Дмитра Вітовського, не говорячи нічого про свій перехід д-ру Цегельському. По виході українських військ зі Львова, п. Целевич працював в Горожанському комітеті у Львові, що стояв тоді під проводом покійного д-ра Ст. Федака.

Коли С. Петлюра склав з Польщею договір, зрікаючись Галичини. п. Целевич належав до тих, що проти того договору протестували.

Коли в 1922 р. Польща проводила вибори до варшавського сойму, п. В. Целевич зголосився до мене, як до секретаря УСДП, і запрошував мене взяти участь у виборах, заявляючи, що по виборах посли-українці виїдуть до „Ґданська і там видадуть маніфест з протестом проти окупації Галичини Польщею".

Я не вірив у таку солідарність і (тому, що доля Галичини не була ще вирішена міжнародньою широкою конференцією, а сталося це щойно в березні 1933 р.) заявив п. Целевичеві, що нам добровільно визнавати Галичину Польщі не має політичного сенсу. Від імени УСДП оголосив у „Вперед" абстиненцію від виборів. Моє становище апробувала управа УСДП.

До цього становища пристали всі українські партії.

Це загально-відома справа і мої приятелі, пок. д-р Володимир Бачинський та д-р Степан Баран, нераз дорікали мені за це, бо надіялись, що наша участь у соймі могла спричинитися до опрацювання польської конституції в корисному для українців напрямі,

Я, одначе, й нині того переконання, що я тут був правий, що у поляків не було тоді прихильного до українців ставлення, а поведінка прем'єра ген. Сікорського із послом Антоном Васильчуком і знехтування Сікорським обіцянок зроблених послові Васильчукові і українцям причинилась до трагедії Антона Васильчука та його передчасної смерти. Подібне сталось із д-ром Володимиром Бачинським, якого вбила нехіть поляків до українців. Не ліпше було і з нормалізацією започаткованою послом Василем Мудрим.

Поляки не пішли на поступки. Це не заперечує і п. В. Целевич. Закид п. В. Целевича на адресу „Діла" та анкети в 1933 р. в справі польсько-українських взаємин не арґументований.

Я і покійний д-р Володимир Старосольський брали участь в тій анкеті „Діла". Наші статті оголосило „Діло". Варшавський „Biuletyn Polsko-Ukrainski" подав навіть виривки із моєї статті.

Не тільки я і покійний д-р В. Старосольський були за польсько-українське замирення, але й більшість учасників анкети. Правда, всі учасники анкет зазначили й підкреслили, що польська сторона не дотримується постанов своєї власної конституції та міжнародніх договорів і супроти українців веде непримиренну політику.

Цього ж ми замовчати не могли, бо так було в дійсності. Головну ролю грали поляки, вони мали державну владу, в їхніх руках лежала ініціятива. Нашої доброї волі тут не вистарчало, коли поляки не думали з нами чесно замиритись та унормалізувати польсько-українські відносини.

Д-р Ст. Баран, як я вже зазначив, був за замирення і опрацював проєкт закону, де б конституційним шляхом визнано українцям національно-політичні права і унормовано співжиття обох народів в польській державі.

Що з того нічого не вийшло, не винен тут ні д-р Баран, ні Редакція „Діла", ніхто з українців; поляки не йшли на поступки.

Заява посла В. Целевича про помилку галицьких українців в 1918 р. щодо Польщі в світлі подій та історичних документів непереконлива та неправдива.

Бож й договір із С. Петлюрою був так спрепарований, щоб з нього українці нічого не скористали, поведінка польського війська на Україні в часи походу Ридза-Сміґлого на Київ, була така, що тільки настроювала українців проти Польщі, та дальші польські дії на внутрішньому відтинку їхньої національної політики йшли проти українців.

Щирости, доброї волі й охоти замиритись у поляків не було.

Це я підносив нераз в переписці із своїми товаришами поляками з бережанської гімназії, які починаючи від маршала Ридза-Сміґлого, старались уникати одвертої дискусії з нами, своїми товаришами й приятелями, це я нераз говорив воєводі А. Біликові, своєму товаришеві із одної шкільної лавки, й це я підніс в анкеті „Діла" в 1933 р.

А вже заява посла В. Целевича про віддання Польщі Галичини й Волині та згода його на переселення всіх українців із тих земель на Велику Україну, якою п. Скшипка так захоплений, не свідчила б про те, що п. В. Целевич далекозорий реальний політик. Таким самим є, здається, й п. Скшипка.

Таким не були ні Пілсудський, ні Петлюра, чогось подібного вони навіть не думали. Як відомо, раз вирвався із тим львівський посол із ППС Артур Гавзнер, але як мені заявив посол д-р Г. Діяманд, того не слід брати поважно, бо Гавзнер на політиці не знається. Такої концепції переселення всіх українців із Галичини й Волині не визнає навіть і п. К. Грабик. знаючи, що це не замирило б українців із поляками, не створило б барієра Польща-Україна проти Німеччини і Росії, а ще більше загострило б польсько-українські взаємини та було б водою на російський імперіялістичний млин.

Цьому дав свойого часу вислів редактор „Діла" п. Іван Кедрин-Рудницький.

Ми знаємо і бачимо як Німеччина неохоче приймає у себе виселених німців із Судетів і Польщі.

Чи ж з більшою охотою прийняла б Наддніпрянська Україна виселених галицьких та волинських українців у себе? Думаю, що ні.

Отже тут п. Целевич не відзначається добрим далекозорим політиком і даремно його концепцією, як нереальною, захоплюєтьсв п. Скшипка. Очевидно, коли порівняємо ставлення поляків до українців і поведінку щодо нас большевиків, то визнаємо чесно й одверто, що большевики брутальніші.

Але ж поляки належать до Заходу, вони бодай на словах демократи, а до того навіть п. Грабик і інші здають собі справу, що без українців Польща не встоїть проти Німеччини й Росії.

Большевики ж визнають диктатуру, насилля, а до того ж вони і великоруські імперіялісти. Щоб проковтнути Польщу і створити собі дорогу на Захід, вони хочуть знищити й стерти з лиця землі українців, як самостійну націю, здавити її окремішну духовість.

Володимир Целевич жаліється, що польське військо, коли він просив, не взяло його з собою і не вивезло зі Львова. Це вважає за помилку й п. Скшипка з польської сторони.

Ми на тому прикладі ще раз стверджуємо, що поляки у відносинах з українцями не послуговувались політичним розумом і далекозорістю.

Заява посла Целевича про резиґнацію й переселення українців із Галичини й Волині, у Лондоні, певно, не принесла б полякам користи, а серед українців не викликала б охоти йти з поляками.

Тут найкраще триматись засади висуненої обома сторонами clara pacta, ясно ставити справу польсько-українських взаємин — це визнання етнографічного принципу, та обопільного шанування, а не заскакування і вимушування,

Лище такий шлях може довести обидві сторони до взаємного замирення й однозгідної акції проти спільного ворога, так Польщі як й України.

Мають досить совєтів

САНТІЯҐО де ЧІЛЕ, (Дена-Ройтер). Чілійський уряд оголосив минулого вівтірка увечері розрив дипломатичних стосунків з СССР та Чехо-словаччиною.

Чілійське міністерство закордонних справ доручило совєтському амбасадорові Дімітрію Жукову й чехословацькому послові ноти, в яких заявляє, що події, які протягом останніх місяців непокоїли Чіле, мали свою причину в діяльности комінтерну, що керував чілійською підпільною організацією.

Чілійські гірники — як каже комунікат — намагалися зробити державний переворот, отримавши потрібні інструкції на основі пляну, виготовленого совєтською амбасадою й чехо-словацьким посольством.

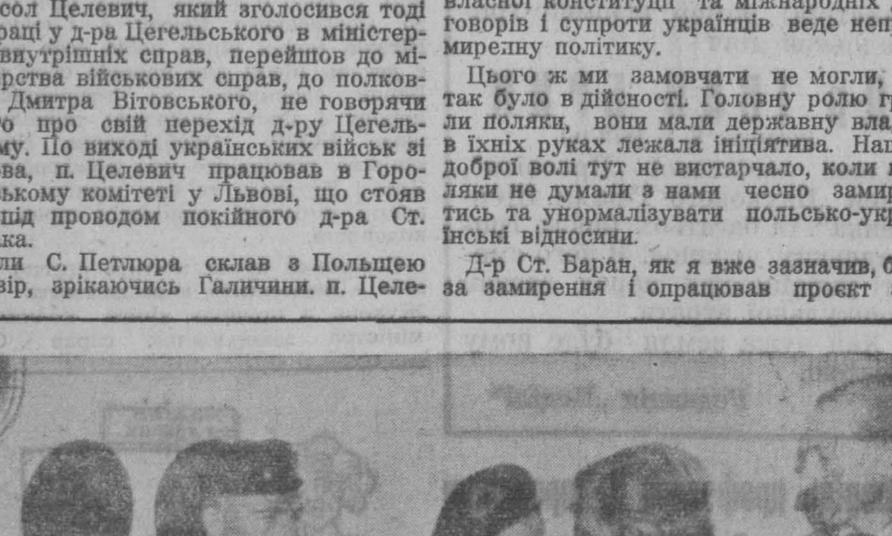

Капітан Осборн (в бареті) намагався переплисти Атлянтійський океан маленьким човном з Ля Коруна (в Еспанії) до Америки. На 45-ий день подорожі човен почав тонути і тоді з його трюму виліз еспанець Педро Гонзалес, що намагався зайцем потрапити до Америки. Капітан американського корабля Нілсен (ліворуч) врятував обох потерпілих і привіз їх до Бремену. (Дена)

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС У БЕЛЬҐІЇ

До нашої редакції прибився милий гість, перше число українського часопису «Тризуб», що появився у Брюсселі під редакцією відомого нашого діяча Дм. Андрієвського. Як «орган національно-державної думки», має «Тризуб» у своєму першому числі справді добрий зміст, що містить у собі статті: «За впорядкування українського світу», «Що таке націоналізм», і має добрі та всебічні інформації з політичних подій, світової преси й головне з українського життя на чужині (Англія, Бельґія, Німеччина) та на батьківщині. «Тризуб» задуманий, як місячник, а його книжковий формат і чіткий друк робить добре враження. Новий часопис, що збільшує лави української незалежної преси в Европі, щиро вітаємо, бажаючи, щоб він швидко перейшов, згідно своїм повідомленням, на частіше видавання.

В Парижі (як показує світлина), відбувся конкурс нових фантастичних зачісок

Багато жінок і дівчат стейту Аріцона (США) запротестували проти моди носити довгі спіднички. Довгі спіднички, — заявили зацікавлені, — здіймають пилюку на вулиці й закривають перед мужчинами жіночі ноги. Багато чоловіків звертають спершу увагу на ноги, а потім на обличчя. Розлючені жінки заснували «Товариство для збереження коротких спідничок».

ЛЮДИ ГОВОРЯТЬ

ВЕСЕЛЕ ЗАСІДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

Минулої середи ввечері відбулося засідання Національної Ради в Ашафенбурзі; що розглядало бюджетний прелімінар ОПУЕ і таборових управ за час від 1 вересня до кінця ц. р. Засідання, що закінчилося пізно вночі, відзначалося (вперше!) багатьма веселими моментами.

Національна Рада, бажаючи як найшвидше упорядкувати господарське та культурно-громадське життя в таборах, затвердила поданий господарчою комісією бюджет до кінця 1947 року, приймаючи, між іншим, плату за навчання в школах (дитячі садки й народні школи — 10 марок на місяць, гімназії — 30 марок на місяць), і встановивши оподаткування від чистих зисків громадських і кооперативних організацій в розмірі 25%. Податок повинні платити всі прибуткові підприємства, приватники, особи що живуть з платні, врешті, особи що провадять прибуткове тваринництво, транспорт і користуються радіоапаратами. В дискусії порушено багато проєктів, що викликали загальну веселість усіх панів радників. Важко було їм з'ясувати, чи оподатковувати лише свиней, чи також псів, котів і коней. Дехто з радників висловлював думку, що годівлю свиней треба вважати розваговим тваринництвом. Делеґат Романовський з «Пionіркасерне» поставив внесок оподаткувати крім тварин і власників ручних возиків теж нежонатих чоловіків, що закінчили 25 років життя. По веселій дискусії внесок про «старих кавалерів» усіма голосами проти одного відхилено.

ЗАКЛИК
Центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині

Перед ЦПУЕ і його підбудовою стоять важливі і невідкладні завдання, як здобуття і оформлення правного стану української еміґрації, правна охорона, допомога культурним і освітнім закладам, освідомлення та поширення в світі правди про український нарід та про українську еміґрацію, збереження її, організація переселення та поселення її і ряд інших завдань.

Виконання перелічених завдань вимагає великих людських зусиль і матеріяльних витрат.

Матеріяльною справою фінансування всіх витрат на виконання зазначених завдань є НАЦІОНАЛЬНА ВКЛАДКА.

Рішенням І-го З'їзду Представників Української Еміґрації в жовтні 1945 р. і ІІ-го З'їзду в травні 1947 р., національну вкладку, як основне джерело фінансування витрат ЦПУЕ і його підбудови, сплачують всі українці (українки) віком понад 20 років у висоті 20 марок на рік порядком виконання національного обвязку.

ЦПУЕ розпочав збірку національної вкладки за 1947 рік і призначив жовтень місяць 1947 р. для організованого проведення цієї збірки..

ЦПУЕ звертається із закликом до всіх українців на чужині виконати свій національний обов'язок та сплатити національну вкладку.

Збірка національної вкладки провадиться згідно з квитарями ЦПУЕ, що є бланками суворої звітности. Квитарі про сплату національної вкладки свідчать, що дана особа вважає себе належною до української громади, є доказом виконання національного обов'язку і в той же час правом на захист. Тому зберігайте квитарі про сплату національної вкладки.

ЦПУЕ сподівається, що вся українська еміґрація в Німеччині щиро відгукнеться на цей заклик, свідомо і організовано проведе збірку і „допоможе сама собі на чужині".

Проблеми української зовнішньої політики (5)

Україна й Німеччина

Написав Микола Лівицький

Насамперед треба ствердити, що «орієнтація на Азію», викладена в українській концепції. зовсім не означає розриву України з Европою.

Навпаки, визначаючи Україні ролю посередника між Европою й Азією, тим самим визнається потребу як найтіснішого зв'язку України з Европою. Таким чином, Україна мала б з одного боку входити до Прометеївського Бльоку европейських і азійських держав, а з другого — брати активну участь у розвитку західньої частини европейського континенту, входючи, очевидно, і до Европейської Унії, оскільки така постане. Проте, уважаючи, що Европа ще довго буде складатися з бльоків окремих груп держав, існуючих формально чи тільки фактично, українська зовнішня політика мусить виробити окремі лінії дій для кожного з таких бльоків. Окремо належить трактувати ставлення України до Польщі, Німеччини, етнографічної Росії і, подеколи, Туреччини. Розгляньмо побіжно кожний з цих комплексів окремо.

1. Німеччина.

Визнаємо, що в політиці треба керуватися розумом, а не почуттям. Але цієї засади трудно дотриматися українцям, говорячи про Німеччину, бо в пам'яті ще занадто свіжі всі ті страхіття, які переживала Україна під гітлерівською окупацією. Коли перебування в Україні німецьких військ у 1918 році далося добре в знаки українському народові, то німецька окупація під знаком «поламаного хреста» перевищила просто людську уяву щодо жорстокости і брутальности. Ми не маємо тепер належного голосу в світі, але прийде час, коли ми доведемо, що найбільш людських втрат і найбільшого спустошення від гітлерівців зазнала саме Україна. Щодо України існував просто диявольський плян нацистів: винищити фізично половину її населення, а решту обернути в рабів німецьких колоністів. Тому загинули від голоду сотні тисяч українських воєнно-полонених (тих, що не розстріляли при здачі в полон), тому виморювано голодом українське населення в Україні й українських робітників й робітниць на роботах у Німеччині, тому шалів дикий терор, коли цілі села з жінками і немовлятами вистрілювали гестапівські садисти. В Україні німці залишили по своєму відступі цілі зруйновані і спалені області.

Звичайно, Україна не дивилася пасивно на це ганебне поводження німців. Настане час, коли ми зможемо висвітлити розміри українського національного руху спротиву німецької окупації, себто український вклад у діло перемоги над Гітлером. Зрештою, і червоноармійці українського походження проливали кров не з любови до свого «режиму» й російської імперії, а з ненависти до гітлеризму. Український же ексильний уряд, який за весь час перебування на еміґрації не тримав зв'язків з Німеччиною, маючи на увазі досвід ще 1918 року, коли українці піднесли повстання проти окупаційних німецьких військ в Україні, — цей уряд відразу після вибуху війни в 1939 році, передбачаючи німецьку політику до України, в ім'я всього українського народу, заявив солідарність з західніми Альянтами проти гітлерівської Німеччини.

Ми знаємо, що німецька демократія, яка тепер силкується «перевиховати» німецький народ, не несе відповідальности за всі звірства нацистського режиму щодо українців. Але цієї демократії є тільки жменя, і хто може заґарантувати, що, власне, правдива, несфальшована німецька демократія була б при владі, як би Німеччині вдалося знову стати на ноги? Во щодо маси німецького народу, то не треба робити якихось ілюзій: вона ще не позбавилася і, певно, ще довго не позбавиться нацистського дурману. Тому, жахливих фактів недавно минулого не вільно нам забувати, бо вони змушують нас до міркувань не тільки почуттєвого, але й розумового характеру, коли подумати про те, якою ж могла б бути політика якоїсь майбутньої Німеччини щодо України.

Всякі погляди про ніби прихильне ставлення німців до справи українського визволення нічим необґрунтовані. Витворенню таких поглядів спричинило досить ліберальне ставлення до українців Галичини колишньої Австро-Угорщини та писання деяких, нечисленних зрештою, німецьких авторів, які висвітлювали українське питання як народу, відмінного від московського чи польського. Однак колишній Відень — це не Берлін, не Німеччина і навіть не справжні німці, а писання німецьких авторів чи навіть деякі заходи німецьких політичних чинників (не міродайно-відповідальних, зрештою) пояснюються бажанням німців використати в своїх інтересах українське питання у грі Німеччини з Росією або Польщею. Справжнє ж ставлення німців до України визначалося їх ставленням до комплексу проблем російської імперії, яке завжди коливалоося між двома крайнощами: мир чи боротьба з Росією. Перша розвязка означала приязнь і співпрацю з цілим простором російської імперії і мирне проникання німецького елементу у внутрішнє державне життя цього простору (політика Бісмарка), а значить цілковита підтримка «единої, неподільної» Росії і яскраво неґативне ставлення до українського сепаратизму. В другому випадкові йшлося, очевидно, про розподіл Росії, але не для підтримування на її колишніх просторах незалежних держав немосковських народів, лише для створення «життєвого простору» для Німеччини, себто німецьких колоній для переселення туди надміру німців і для господарського визиску. Ця доля призначалася насамперед Україні. Цими ваганнями німецької політики пояснюється, між іншим, їх ставлення до України в 1918 році. Тоді вони ще не знали, яку лінію застосувати щодо Росії, а тому, з одного боку, вони ніби не касують до решти української держави, а з другого — підтримують в ній російський або русофільський елемент і переслідують українство, залишаючи собі дорогу до відновлення приязні з єдиною Росією. В 1941 році ніби відверто прийнято другу розвязку: розподіл Росії, при чому гітлерівська Німеччина навіть не вважає за потрібне завуалювати свої колоніяльні заміри створенням якоїсь васальної української держави. Але навіть в «Райхскомісаріяті», нищучи і переслідуючи все українське, німці вважали за потрібне, на всякий випадок, залицятися до російського елементу і поставити його у трохи краще становище в порівнянні з українцями.

Не має жодних підстав думати, щоб у майбутньому, а принаймні близькому майбутньому, ставлення Німеччини щодо українського питання змінилося. Воно визначатиметься так: **Україна — неподільна частина заприязненої з Німеччиною Росії, або Україна — німецька колонія.** Коли зважити діяльність у Москві маршала Паулюса, то треба думати, що в найближчому майбутньому Німеччина, у своїх зусиллях відбудувати свою могутність, застосує першу частину цієї формули.

Все це визначає і наше ставлення до Німеччини. Ми нічого не маємо проти господарського і культурного відродження Німеччини, керованої демократичним проводом. Навпаки, ми можемо цьому тільки сприяти і підтримувати жваві зносини з **такою** Німеччиною. Але які б то не було сподівання від співпраці з відродженою, під оглядом політично - мілітарним, Німеччиною треба, як би вони в українців існували, раз на завжди відкинути. Поперше тому, що політично - мілітарно Німеччина напевно ще довгі десятиліття не відограватиме ніякої ролі. Про це безумовно подбають західні демократії, залицяння яких до німців напевно не підуть так далеко, як дехто собі може думає. Політично - мілітарне відродження Німеччини можливе хіба в тому випадку, як би Німеччина (як це входить, певне, в пляни Паулюса) прийняла участь в можливому конфлікті по боці Росії і коли б ця остання вийшла з нього переможно. В цьому однак випадку українське питання взагалі на довго перестало б існувати в нашому аспекті. Коли б навіть припустити, що й при іншій кон'юнктурі відродження політично - мілітарної потуги Німеччини могло б здійснитися, то в такому разі ми, передбачаючи неґативне до нас ставлення такої Німеччини, мусіли би зробити все від нас залежне, щоб такому відродженню перешкодити.

І з цього погляду ми маємо підтримувати всі заходи, які спрямовані до унеможливлення повороту німецького імперіялізму, зокрема французькі жадання забезпечення Рурщини і Надренії та територіяльні вимоги Польщі. Вважаємо бо, що голоси про господарську катастрофу для Німеччини на випадок відірвання від неї деяких східніх теренів — значно перебільшені. Щождо перенаселення Німеччини, то — особливо як що воно і надалі збільшуватиметься «гітлерівськими» темпами — це питання і так не буде розвязане відкиненням польських вимог і на нього треба шукати виходу у відкритті для німців якихось заокеанських просторів. Коли ж зважити **весь безмір страждань, яких зазнало людство від Німеччини** (і не **важно**, що з прикметником «гітлерівська», бо ж німці здавали собі справу, що роблять, коли йшли за Гітлером), **то відлучення від неї деяких територій видається безумовно актом міжнародньої справедливости.**

Ашафенбурзькі пластуни в горах Міттенвальду.

Грецький король Павло в супроводі своєї дружини Фредеріки відбуває інспекційну подорож по північній частині Греції. На світлині: Населення міста Салоніки вітає королівську пару. (Дена)

ЗА ОПІКУ НАД СТАРШИМИ

Як відомо, в усіх угодах на переселення наших скитальців до Англії, Бельгії, особливо до Ґолляндії, до Канади, Бразілії та інших країн, уряди цих держав вимагають робітників з обмеженням віку до 40 років.

При вербуванні ці уряди дивляться лише на фізичні сили і м'язи, отже виникає питання, що робити з старшими людьми понад 40 років, більшість яких почувається фізично здоровими і з бажанням працювати та серед яких багато дуже цінних наших культурних сил.

Ця проблема хвилює не тільки всіх скитальців, але, як дійшли до переселенчих організацій певні відомости, нею цікавляться папа Пій XII та IPO.

За статистикою, в загальній кількості української еміґрації людей віком понад 40 років обох статей є коло 75 тисяч. Якщо відкинути з цього числа зовсім непрацездатних, фізичних калік, то лишаться люди, які ще можуть бути використані на праці та серед них 15% інтеліґенції.

Отже виникає питання: що робити з нашим старим поколінням? Є різні думки і проєкти щодо цього. Насамперед переселенчі організації надіються добитися, щоб в усіх договорах, при всіх масових переселеннях на працю до держав в угоді обов'язково було передбачено, що держава зобов'язується прийняти не менш 5—10% людей віком понад 40 років.

З другого боку переселенчі організації вважають, що вербування з обмеженням віку (як напр. до Бельґії і Голляндії до 35—38 років) людей без усяких фізичних вад, цілком здорових не є цілком вірне, адже є випадки, що люди з великим виробничим стажем, цілком здорові, лише тому, що мали понад 40 років, не могли потрапити на працю за фахом.

Тому конче потрібно, щоб люди вербувалися на працю не тільки за віком, межу якого треба збільшити, але також і за фахом та практичним досвідом. Це зразу допоможе збільшити переселення людей старшого віку.

З третього боку, абсолютно не вірне посилання самітніх чоловіків і жінок зокрема в тих випадках, коли їх, як наприклад, до Голляндії, мають вербувати без родин, для яких вони є основною матеріяльною підпорою. Тому треба домагатися, щоб IPO звертало увагу на те, щоб нарівні з молодим поколінням обов'язково вербувались на працю особи старшого віку, фізично здорові і працездатні, маючи на увазі, щоб вони не були тягарем не тільки для IPO і для Німеччини, а й для свого громадянства.

Дуже важливо, щоб українські організації, насамперед ЦПУЕ подумали про створення на терені Німеччини або іншої держави **будинків для старців. Ці** будинки треба пристосувати для певної праці і обладнати необхідними варстатами та виробничим устаткуванням, потрібним для виготовлення продукції, яку мешканці цих будинків у силі будуть виробляти.

Гостро стоїть питання про забезпечення життя всіх **калік, немічних, бездітних.** Це питання має велике значення не лише для українців, а й для всіх скитальців і його треба обміркувати на національних групах та якнайшвидше розв'язати.

В Центральній Українській Переселенчій Управі є тої думки, що переселенча ситуація порівняно з попередніми двома роками знаходиться в дуже сприятливому моменті. З цього треба зробити висновок, що всім переселенцям і переселенчим організаціям треба надзвичайно обережно і вдумливо та об'єктивно розцінювати всі пропозиції з боку західньо-европейських і заокеанських держав щодо переселення на працю. Справа йде не про те, щоб їхати без огляду на умови, як це багато думають, а їхати тільки на такі умови, які забезпечать нам постійні добрі умови життя і праці на майбутнє. Цього можна досягнути лише за умовою, коли всі наші переселенці триматимуться своїх переселенських організацій і про всякі пропозиції ззовні завжди радитимуться з ними.

ТУРЕЦЬКИЙ УРЯД ЗА ДЕМОКРАТІЮ

АНКАРА, (Ройтер). Турецькі національні збори визнали минулого понеділка силою 362 голосів проти 49 довір'я створеному 10 вересня урядові прем'єра Гассан Сака. Новий турецький уряд познайомив парлямент із своєю програмою, яка, між іншим, плянує ліквідацію антидемократичних законів і однакове ставлення для всіх політичних партій. Новий кабінет запевняє, що він ніколи не занедбає потрібних заходів для охорони існування і незалежности вільної турецької держави.

Д-р Донцов про МУР

.Лист редактора колишнього „Вістника"

(Закінчення з 90 нумеру «Неділі»).

4) Невибагливість їх смаку стане ще очевиднішою, коли подивимося на те «позитивне», на ту Европу, на тих письменників та ідеологів, яких вони протиставляли «Вістнику». Це були — або росіяни, або большевики, або аматори «єдиной і неделімой». Був це, передусім, Драгоманов, якого нам рекомендує автор нападу; той самий Драгоманов, якого Франко називав «наївним мужиком, що, поза своєю громадою, не бачив світу». Був це Грушевський, той, що за словами Вашого колеґи з «МУР»-у, Ю. Клена, «поплентався на схилі літ сліпим під Кремль, у третій Рим»... Ось були ті великі европейці, в яких «МУР» учить нас вчитися західницького духу! Дальше «МУР» рекомендує незабутнього Винниченка, автора лубочного (але «поступово-соціялістичного»' роману «Соняшна Машина», драм з життя людських павіянів, філософа «палавова вопроса», малоросійського Баркова «на поважно». Він теж має бути герольдом европеїзму, нашим стовпом вогняним в мандрівці по пустині! А дальше іде ґалерія славних прихильників «третього Риму», Барбюса, французького большевика, А Сінклера, американського большевика, ну і два стовпи московського месіянства, Лев Толстой, що своєю анархічною проповіддю торував шлях комунізму, і Достоєвський ,пророк «народа-богоносца», ненависник західньої цивілізації, проповідник «нової людини», отих усіх убійників, епілептиків, повій, ідіотів і «бесів», які мали оздоровити «згнилий світ Окциденту. От в обороні яких авторів проти остракізму «Вістника» виступив «МУР». Повторяю, все це логічно для бувшого колеґи А. Крушельницького, який тепер в «Радянській Україні» так само як напасник в «МУР»-і бореться з вістниківським «шовінізмом» і захвалює як взірців для нас «світочів» літератури «братнього великого російського народу». Але чи під цією проповіддю підписуєтеся й Ви, пане Самчук і Ваші інші колеґи?

Забув ще згадати останнього представника «нової Европи», якого рекомендує напасник (в «Арці»): це Сартр і екзистенціялізм. Чим він так приподобався напасникові з «МУР»-у? Мабуть, тим, що відповідає його вдачі. Екзистенціялізм — «виняткова цікава доктрина». Чим? Тим, що «не ставить собі ніякої мети»... Уважає, що «нічого абсолютного на цій землі нема»... Тим, що людина знаходить мету в самій собі, бо людина — цеж тільки пристрасть. Тим що героями Сартра є люди «розщеплені в собі». Тим, що наука сартритизму, його «вічне Так і Ні» — просто роззброює напасника з «МУР»-у «своїм цинізмом». І тому його театр це... театр «авангарду нашої доби»! Тепер Ви мабуть, вже ясно бачите, яку Европу протиставляє автор нападу в «МУР»-і вістниківській Европі?

5) Дальші згубні впливи, в яких обвинувачується «Вістник» (очевидно, голословно;) — це нетерпимість, фанатизм, догматизм, ксенофобія, шовінізм, чорне реакціонерство і т. п. Хто читав промови громовержців Громики чи Молотова, той завважить відразу, з чийого арсеналу, з арсеналу чиєї доктрини запозичені обвинувачення в тих страшних гріхах. Це просто наліпки, що мають на меті знеохотити хиткі й слабі розуми, зогидити їм гарні і шляхетні в своїй суті ідеї. І так: «шовінізмом» — вони рішили прозвати невигідний їм патріотизм, «ксенофобією — оправданий гнів до насильства; «нетерпимістю» — моральний опір розкладовим доктринам; «фанатизмом» — глибоку віру в свою правду; «догматизмом» — аксіоматичність підставових Правд, в які людина чи загал вірить і без якої він розпався б; «реакціонерством» — заперечення віри того «грядучого Хама», що вже розсівся по багатьох столицях Европи, чекаючи аж йому уторує шлях до інших пропаганда колишніх або прийдешніх новошляхівців. Ці страшні «кимвали бряцаючі» вже тратять свій кредит в Европі. Всі вже знають, чого варте обвинувачення Бевіна в «фашизмі», а де Голя в «реакціонерстві». Всі вже починають добачати, що за тими страшними «доґматизмами» «Вістника» криється попросту певна, ясна, безкомпромісова ідея, яку він ніс в нашу суспільність. Що ця ідея нічого не втратила в своїй атракційності, свідчить факт, що на неї, на «Вістник», якого вже нема ось вісім років — не перестають нападати її комуністичні і півкомуністичні противники і на континенті і в Америці. Чи хто згадує коли про журнали, які нападали на «Вістник»? Сам напасник з «МУР-у», обговорюючи літературне життя останніх 20-ти років, просто забув їх, забув що вони існували.

6) Виступаючи в похід, напасник з «МУР-у» мусить мати і свої позитивні ідеї. Є це також до несхочу знані прекрасні гасла «гуманности», протесту проти «визиску людини людиною», співпраця націй, раціоналізм, вільнодумство, поступ і т. п., і очевидно Ренесанс і Революція французька. Великих слів велика сила, що її знайдете в кожному червоному чи рожевому часописі. Не, давно ще й «Радянська Україна» знов писала про поступ і про боротьбу «проти всяких проявів реакції» і за співпрацю націй, особливо за «споконвічне братерство» нашого народу з московським. Знаємо ціну цим фразам в «Радянській Україні», знаємо її і в сторонника Барбюса або Вольтера й Руссо, на яких напад «МУР-у» не забуває покликатися. Цей гуманізм простісінько привів нас від Жана Вальжана Гюґо до Вотрена Бальзака, від Тургенівських мужиків до Горьковських босяків, від Сонічки Мармеладової до Гарсонки Марґерита, від Некрасовських бурлаків до «12-ти» Блока до ідеалізації того шумовіння, тої голоти, яку Бакунін звав «ґранд канай попюлер», а Маркс — «люмпенпролетаріятом». Це той гуманізм Вольтера й Руссо, що привів до Робесп'єра і ґільотини 1793, або гуманізм Толстого й Достоєвського, що привів до практики Чека. Інтернаціоналізм (співпраця націй) Бонапарта і Сталіна, себто те гасло, яке довело до їх практики або — з другого боку — до нових «рабів з кокардою на лобі», до Тичин і Любченків: активний і пасивний бігун того «інтернаціоналізму». І прийшло до того **якраз тому, що фальшиві пророки поставили в осередку своєї доктрини людину, детронізуючи її Творця,** який повинен стояти в центрі всього. Без Нього, як осередка, наступає та анархія думки, волі і почуття, яку спостерігаємо в сучасній Европі. Проти цієї, власне, анархії змагався «Вістник», ця ж анархія сплодила захвалюваний «МУР»-ом **ідеал людини,** яка «сумнівається й шукає» замість **вірити й діяти.** І в наші часи знайдуться такі, що сумніваючись і шукаючи, знайдуть замісць Христа Кайяфу. Але коли ці шукачі правди, що нишпорять за нею по большевицьких смітниках Росії й Европи, згадують при цім і Бога, то є це таке саме блюзнірство, як Блока, що на чолі своїх 12 розбійників ставляв Христа.

Зрештою, що криється за тими дзвінкими фразами «МУР»-у, читачі могли б довідатися **з писань його ж таки співробітників,** які пояснюють, що за Рене-

---

МИКОЛА МАТІЇВ-МЕЛЬНИК

З Америки, з Нью Гейвен, Конн наспіла сумна вістка, що там від удару серця помер 28. вересня 1947 р. на 58 році життя український письменник, учитель „Рідної Школи", учасник Визвольних Змагань — МИКОЛА МАТІЇВ-МЕЛЬНИК.

До Америки приїхав 21. червня п.р. разом з родиною. Вчив української мови в Академії св. Василія в Стенфорді, Конн, та був дириґентом хору в церкві в Нью Гейвен, Конн.

Похорон відбувся 1. жовтня коштом тамошньої української громади. Похорон вів учень Покійного ще із старого краю о. А. Борса, парох церкви св. Михаїла в Нью Гейвен.

Лишив по собі багато творів: „На чорній дорозі", „По той бік греблі", „На ріках вавилонських" і інші.

Сумну вістку про Його ненадійну смерть з жалем приймуть Його друзі у старому світі, та всі, що Його знали. В Америці осиротив дружину та двох дочок. В. Й. П.

Українське життя в Пффаркірхені

У Пффаркірхені, невеличкому містечку ,розташованому на північний схід від Мюнхену та Мільдорфу, з травня минулого року існує український табір «Ауфбау» і на віддалі 3-х кілометрів інший табір Шальдорф. В них мешкають кількасот українців, які не забувають своїх національних традицій і живуть своїм національним життям.

При таборі працює дитячий садок, який виховує наймолодших українських еміґрантів. Успішно закінчили навчальний рік народня і 5-клясова середня школа. В першій 50 і в другій 38 учнів перейшли у старші кляси. У добрій поставі навчання та піднесенні якости викладання — заслуга директора народньої школи п. Кисіля і директора середньої школи п. Туркевича.

Жваво працює в таборі пласт, яким керує інж. Ромах, і СУМ. Пластуни нещодавно склали пластову присягу. Вони беруть активну участь в усіх національних святах.

Нещодавно заснувалось спортове товариство «Сян» і за короткий час свого існування показало високий рівень змагань з копаного м'яча та з усіх зустрічей з дружинами інших таборів незмінно виходило переможцем, програвши лише один раз реґенсбурзьким спортовцям. Т-во «Сян» відбуло перший метч зі спортовою дружиною Ноймаркту «Буревій», що є мистцем осінньої рунди. У цій зустрічі «Сян» переміг з розрахунком 3:2. — Любов'ю таборян користується місцевий драматичний гурток, силами якого поставлено комедії: «Старі гріховодники» і «Весела Братія»; з цими поставами гурток об'їжджав сусідні ближчі табори та мав скрізь заслужений успіх. З

цікавістю проглянула авдиторія і поставлене гуртком ревю «ДП сміється», яке написала керівниця гуртка Емілія Кулик. Готується до постави нове ревю, текст до якого пише теж Емілія Кулик.

При таборі існують шевська, кравецька, столярська і слюсарська майстерні, які працюють чітко і безперебійно, вчасно виконують усі замовлення та задовольняють побутові потреби мешканців табору. Тепер організується також автомеханічний варстат.

Інтенсивно працюють курси англійської та французької мови. Йде навчання групи неписьменних. Триває курс крою і шиття. Закінчується шоферський курс. 14 осіб уже одержали німецькі посвідчення на право їзди на автомашинах.

Табір відвідав нещодавно Апостольський Візитатор о. Николай Вояковський, на честь якого злаштовано урочисте прийняття, де високого гостя вітали священики обох обрядів.

Під час минулого скринінґу понад 70% таборян позбавлено прав ДП і вони мусіли перейти на приватне мешкання. Тепер при розгортанні культурно-освітньої праці, нею обслуговуються також і українці, що опинилися поза табором. До певної міри налагоджено також допомогу вискринінґованим.

ІЗ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА

2 жовтня 1947 р. відбулося звичайне засідання Комісії Права і Суспільних Наук в Науковому Товаристві ім. Шевченка. Засідання було присвячене дискусії над рефератом д-ра М. Стахова про вплив Хмельниччини на формацію української нації. Чергове звичайне засідання Комісії відбудеться в четвер, 6 листопада, о год. 16-тій в приміщенні Українського Вільного Університету в

Малий фейлєтон

ЯК ПОМИРИЛИСЯ РОЗСВАРЕНІ ДІДИ

Три дні не давала дідові Михасеві образа спокійно заснути. Три дні немов би хто свердлом крутив у нього коло серця, а тут ще меценаси кожного дня розпеченою голкою підштрикували:

— Передайте справу до суду! Передайте, чого ви з ним панькаєтеся! Та то ж образа ваших патріотичних почувань! Та він вашу національну честь образив...

І така вже злість на діда Гараська розпалилася, що дід Михась остаточно й безповоротно вирішив: сто років судитися, а не попустити свого! Вийшов ото він на четвертий день надвір та й попрямував до суду. Іде собі та думає, як ото діда Гараська буде на суді розправляти, і як той буде викручуватись. А він, Михась, так і накриє його питаннями:

— А проти УПА чого виступав? По-патріотичному ото, чи ні? А Чортків і Ряшев для чого згадував? По-соборницькому ото, чи ні? А по лобі мене навіщо вказівним пальцем стукав? Оце твоя єдність така? А дурнем навіщо мене назвав? Хіба то не образа?..

Іде собі Михась та по дорозі й завертає до того місця, де газети продаються. «Ось ще куплю собі «Українську Трибуну» та щось новенького прочитаю. — думає собі Михась. — Подивимося, хто дурень, а хто мудрий. Я тобі докажу, старий телепню!..»

Купив собі дід Михась свіжу «Трибуну», почав переглядати уважно, аж тут як не кинеться, немов би хто його гарячим шилом штрикнув:

— То ото вони такі? Ото такі, питаю?.. Ото так надо мною жарти справляти? На старості літ отак у дурні пхати?..

І немов його вітром кидонуло — кинувся до свого дому на всіх парах. Випив склянку холодної води, а тоді не довго думаючи — до самогонщика рвонув.

— Що хочете беріть, а мені негайно пів пляшки найміцнішого самогону дайте, такого, щоб голова тріскала. Щоб голова репалася моя дурна!..

Таборовий «інжінер» налив дідові Михасеві без дискусії та зайвих допитів пів літри, а той, витягши готівку та навіть не подякувавши, кинувся далі. В другого «директора» купив чотири оселедці, в третього — три цибулини — і через хвилину стояв уже коло дідового Гараськового помешкання та надумував, чим почати свою несподівану візиту.

Обережно постукав, і скинувши шапку, ввійшов до кімнати.

Дід Гарасько лежав саме та свіже число «Трибуни» перечитував. Глянув перед собою — і аж схопився від несподіванки:

— Ну, що, діду Михасю, не моя правда?.. Ех, ти, старий та безкритичний! Вчили тебе та мало дрюкували, як кажуть по-нашому!..

— Ти мені пробач, діду Михасю, — мовив втираючи сльози дід Гарасько, — що я з тобою так некультурно обійшовся Все той чортів редактор винен, що з «ліків» «літаки» зробив. А ти взяв та відразу й повірив. Йому що — написав та й виправив, а нам — ледве до битви не дійшло. Він напише, що й атомову бомбу виробляють, а ти, дурний Михасю та Гараську, вір та сперечайся. Цур йому пек, тому редакторові! Добре, що їх у нас більше немає...

— Правда твоя, друже-товаришу! Вип'ємо ж за наш мир та за те, щоб таких панків у нас більше не родило, таких що не розбираються. де миші, а де вовки, де ліки, а де літаки, — промовив дід Михась і за одним махом ковтнув пів склянки місцевого виробу — спотикачу.

«Хто не знає війни, той не знає й миру», — кажуть мудрі люди.

Мир і тишина настала між таборовими дідами. Незадоволені згодою були тільки меценаси — втратили бо таку чудову нагоду показати свої університетські знання правознавчі, а що найголовніше — показати свій патріотизм.

Гнат Дядюренко.

РФК звітує

(Від нашого окремого представника). В діловій обстановці проходили загальні збори Ради Фізичної Культури 9 жовтня ц. р. в авґсбурзькому таборі «Сомме касерне». Відкрив їх дотепе рішній голова РФК п. Блавацький.

Обравши президію та мандатну комісію, збори розпочали свою працю. Звіти діяльности окремих спортових товариств були подані президії в письмовій формі. Натомість, в усній формі відбувся звіт контрольної комісії, що його зробив ген. Петрів.

«Контрольна комісія, — заявив доповідач,—не лише контролювала фінансовий стан, а й включалася до безпосередньо - спортових подій, проводячи свою діяльність не лише в бюрах, але й на спортовій площі».

Життя і форми існування наших спортових організацій — на думку п. генерала — не завжди тримаються в межах спортового порядку. Зайве політикування нерідко порушує спортове життя окремих товариств. Як засіб проти цього доповідач пропонує широке умасовлення фізкультури, яка б виробляла серед нашої молоді здорову психіку та здорове світосприймання. Окремі галузі спорту, зокрема туристика, недосить спопуляризовані, а це тим більш дивно, що туристика, як один з видів спорту, поширена в цілому світі. Так само дивує відсутність при Українському Вільному Університеті катедри фізкультури, яка існує при всіх університетах світу. Так само важливою є справа устійнення спортового термінологічного словника.

В дискусії над звітами п. Рак звернув увагу присутніх зокрема на недосить дбайливе плекання українських спортових суддів. Погано стоїть справа з викладанням фізкультури по наших гімназіях, зокрема в терені, де не помітно бажання запровадити руханкові вправи, в наслідок чого створюється враження, ніби РФК хоче накинути школам руханку, а школи собі цього не бажають.

Про фінансову діяльність говорив інж. Шепарович. Він заявив, що РФК кінчає свій поточний рік з від'ємним бюджетом. Між тим для розвитку спорту потрібні кошти, які б його фінансували. Треба б запровадити відчислення з імпрез певного відсотка на користь спортових організацій.. Треба завести преміяльні фонди для нагородження особливо заслужених спортовців.

Про готування інструкторів фізичної культури говорив п. Куліш. Як на труднощі в проведенні цієї праці вказав він зокрема на брак відповідних викладачів.

«У нас, — каже проф. Куліш, — відбуваються реферати з літератури, медицини тощо і зовсім немає рефератів про фізичну культуру, яка має неоціненну вартість для справи нашого національного відродження.»

Після висловів ще деяких промовців ген. Петрів читає висновки резолюційної комісії, де м. ін. є внесок про визнання уступаючій Раді ФК абсолюторії; за цей внесок голосують всі присутні.

На голову нової РФК вибрали проф. Красника, а на трьох заступників — проф. Куліша, мґр. Рака та дир. Андруховича; крім президії в склад нової Ради ФК увійшли ще 18 чол. До контрольної комісії увійшли ген. Петрів, мґр. Дужий та мґр. Лисинецький.

Закриваючи збори, голова мґр. Дужий висловив своє задоволення з приводу того, що виступи присутніх проходили в діловій атмосфері. Це свідчить за те, що справа плекання українського спорту на чужині буде в наступному виконуватись ще краще, ніж дотепер.

П. Д—в.

Українські спортсмени у чужих клюбах

Приклад відомих футболістів бр. Скоценів, Стецькова, Горського та інших, які успішно обороняли барви німецьких футбольних клюбів — не одинокий. З приємністю треба ствердити, що й така, мало. відома між нашими спортсменами ділянка спорту, як «гандбаль» (киданий м'яч), що з великим успіхом плекається в Німеччині, Австрії, Швайцарії, Франції, Бельгії — має своїх дуже успішних репрезентантів і між українцями. Таким є молодий, симпатичний і скромний буковинський студент медицини франкфуртського університету, Іван Ковальчук. Він колись грав у киданого м'яча за клюб Шпандау, а тепер з великим успіхом боронить на відповідальному місці середнього помічника барви мистця Гессенії і віцемистця Південної Німеччини — ТУС Швангайм. Його немала популярність між німецькою публікою збільшується ще й тим, що Ковальчук є також успішним легким атлетом. В недавніх краєвих змаганнях в Швангаймі у тризмагу чоловіків він узяв перше місце, перемагаючи в усіх трьох дисциплінах (100 м — 11,9; куля — 11.10 м та скок у даль — 6,42 м). І. Ковальчук для нашої спортової публіки відомий, як один з визначніших атлетів нашого мистецького клубу КЛК Мюнхен.

сансом крилося підпорядкування Божого — людському, взглядність правди і — всупереч «темному» Середньовіччю — повний нігілізм, повне заперечення (В. Петров). В тих же авторів «МУР»-у можете дізнатися, що Аристотель і Тома Аквінський ближчі сучасності, ніж Феєрбах, що наші часи багато мають спільного з Середньовіччям, та що багато з того, що дискредитував і зневажав новий гуманізм, реабілітує наш час. Чому б напасникові «МУР»-у не напуститися за єресь на своїх колеґ по журналу? Чому накидаючись з гарячістю неофіта-гімназиста на давнє автодафе, нічого не розкаже про сучасне, дошкульніше нашому народові?

І чому Ви, пане Самчук, не постараєтеся узгіднити якось погляди співробітників «МУР»-у на основі проблеми життя? Бодай так, щоб вони бігуново собі не суперечили?

Чи Ви думаєте, що це зовсім не важне, чи годяться чи розходяться між собою Ваші співробітники в засадничих ідеях?

Зрештою, тяжко брати поважно напасника з «МУР»-у, який стало собі суперечить. І, мабуть, півсвідомо. Раз обурюється на вістниківське «хижацтво», раз деінде вихвалює його у Франка, що нібито сам перейнявся філософією беркута, «героїчного насильства, фанатизму й непримиримости». Донцову закидає чому не лучить Драгоманова з Лесею Українкою, і зараз же в іншому часописі хвалить Франка за те, що від «драгоманівського всесвітянства» перейшов нібито до мужнього світогляду Лесі. То знову заговорить фразеологією «Вістника» («волюнтаризм», літературний імперіялізм», боротьба з «просвітянством» і т. п.), але без ладу і складу. «Вістник» обґрунтовував свої погляди й гасла в ряді розвідок. Косач обмежується пустою фразеологією, вульґаризуючи ті гасла, як у віршах колись вульґаризував Маланюк. І зараз же — без дальших пояснень, в дужках, додає, що ті гасла мають інше значення, не таке як у «Вістника», звідки їх взяв, але яке саме забуває додати. Виходить як у Хлєстакова, який теж написав «Юрія Милославського», але зовсім іншого... Ці «запозичення» не моя фантазія, їх добачають і інші. Так п. Шерех недавно писав, що може не було б такого «Рубікону Хмельницького», якби не було на світі Донцова. Не можу судити про слушність уваги, бо не читав «Рубікона». Але гадаю, що авторові найвищий час «самоозначитися». Зрозуміти, що навіть Да Вінчі не робив синтези Бога з «мелкім бєсом», що Сартра з Хмельницьким не зсинтезувати. Але це його річ. Вас же пане Самчук, я хочу запитатися, чи Ви думаєте, що така широка «свобода» для авторів, що самі собі суперечать, спричиниться до постання «великої літератури»? До того, щоб вона відіграла належну їй ролю у вихованні, а не в хаотизації загалу? Чи може Ви думаєте, це не її діло?

На мою думку письменник повинен бути і «фанатиком» і людиною «непохитних, кріпких переконань», людиною «нетолерантною», себто такою що «не легко мирилася з тими, хто думав інакше», а ще до того перейнятою «християнською філософією» — прикмети, якими сучасники, що його знали, **наділяли Шевченка.** Подібно дивився і на завдання письменства автор «Кобзаря». Література, за ним, завше мусіла мати щось **«нравственно назідательное».** Так само дивився на ці речі **Гоголь** «Строго взищется с него, — писав він, — если от сочіненій его не распространится какая нибудь **польза душе»** і «не останется от него ничего в **поученіе людям».** Література повинна «начертать закони дєйствія человеку», повинна мати «нравственное і благотворное вліяніе». Письменник — це вільна людина, не «визволена людина» визволена від обов'язків супроти Бога і загалу. Письменник — це «будитель», духовий провідник. Наша доба — доба вибору, між Добром і Злом, Христом і Варравою небесним Кесарем і Пілатом.

В нашу добу свідомий свого покликання автор **повинен зректися ідолятрії «людини» і матерії, а повернути до адорації Того, хто — як нераз казав Шевченко — є єдиним джерелом Правди і Краси.** Розуміючи того Бога, як знов же розумів його автор «Гайдая» — як «Бога сили, Бога слави». Анархія ідей в сучасности вимагає аксіом, анархія почувань—віри, анархія волі—нового ентузіязму. «Скептикам» і «шкурникам» нема що тут робити. **Ціну їх «свободолюбству» прекрасно знають земні кесарі, які так зручно вміють запрягти їх в почот своїх панегіристів.**

РОЛЯ Д-ра ДОНЦОВА

Як довідуємося з листа довіреного громадянина з Англії, ред. Дм. Донцов виявив несподівано симпатії до наших «відкремленців» і підтримує навіть їхній «Український Клич», що появився в Англії з метою конкуренції «Українській Думці», отже органові Союзу Українців Великобританії і ЦУДБ в Лондоні. Між «Українським Кличем» і д-ром Дм. Донцовим має існувати навіть своєрідний «пакт неаґресії», хоч невідомо, як надовго...

Вістка ця, беручи на увагу особу д-ра Дд. Донцова і його статтю, яку оце докінчуємо, справді ревеляційна.

ОГОЛОШЕННЯ

26. жовтня 1947 р. в церкві Св. Володимира (табір „Буа-Брюле") буде відслужена Архиєрейська Соборна Божественна Літургія о год. 9.30, напередодні Всенічна о год. 18.

ЕПАРХІЯЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ

ПОДЯКА

Цим висловлюємо найсердечнішу подяку Високоповажаному д-рові Макаревичу, що своїм сумлінним ставленням і високою компетентністю лікаря-хірурга врятував життя і повернув безнадійно втрачене здоров'я моїй дружині. Не маємо слів, щоб передати радість і почуття вдячности, які стали результатом цієї неоціненої праці.

Інж. Вовк, Ашафенбурґ

РОЗШУКУЮТЬ

Chto znaje pro dolu Holuba Dmytra — proszu laskawo powidomyty na adresu: Baryschpolez Wolodymyr, Ellwangen (Jagst), DP. Camp 709.
Konko Fedir szukaje syna Mykolu- pysaty na adresu: Augsburg, Somme-Kaserne, Bl. IV/89.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 2 lystopada 1947 | Nr. 97

Завчасні побоювання

Написав ЮЗЕФ БЯЛАСЄВІЧ,
Голова Синдикату Польських Журналістів в Німеччині

Є дві причини, чому я, як поляк, бажаю скористати з запрошення редактора «Неділі», щоб у межах польсько - української пресової дискусії промовити до українського громадянства. Поперше, думаю, що надзвичайно потрібним є ясно окреслити польською стороною кілька з'ясувань основних питань, які виринули під час дискусії, а це тим більше, що деякі польські вислови могли б затемнити, чи викривити оцінки українців. По друге, хочу ширше обговорити спеціяльну проблему, яку хоч і порушили в дискусії, але вона викликала з українського боку застереження. А саме — це перспективи і конечність польсько - української співпраці в майбутньому.

Отже, перша справа. Думаю, що українські політичні кола як слід відрізняють вагу різних польських виступів і здають собі справу, що є висловом тенденції відповідальних польських політичних кіл, а що лише публіцистичним гарцюванням. Одначе добре буде, якщо поляк на шпальтах української газети скаже українцям таке:

1. Український нарід, це дійсність. Українському народові належить, як і іншим народам, святе право до правдивої політичної свободи і повної незалежности в межах власної держави. Поляки розуміють це добре і ці ствердження уважають за вихідний пункт усяких міркувань на тему польсько - українських взаємин.

2. Україна не є вільна й український народ веде боротьбу за її визволення. Ця боротьба за свободу й незалежність українського народу має поміж поляками не лише повне зрозуміння, а й підтримку, бо в інтересах незалежної Польщі лежить існування незалежної української держави. Звідси автоматично випливає постулят робити спільні зусилля, щоб досягти спільних нам цілей. Мусимо йти не одинцем і не окремо, але спільно, побіч себе.

3. Справа України має міжнародній характер. Не можна її вважати внутрішньою справою Росії й Польщі. Консеквенцією такого становища є отже для польської політики підходити до проблеми вільної української держави в площині питань і явищ міжнародньої політики, а зокрема її аспекту в стосунку до того простору Европи, складовими частинами якого є й Україна і Польща.

4. Польські політичні кола не грають на можливості розв'язати польсько - українську проблему на підставі договорів поміж Варшавою і Москвою, бо така розв'язка, яка заперечує прийняту поляками засаду про повне право українського народу до правдивої державної незалежности, була б утримуванням польсько - українських непорозумінь і боротьби в тривалому стані.

Мені здається, що ці твердження треба було тут сказати, щоб остаточно усунути непотрібну полеміку на теми, які входять у склад тих констатацій. Це причиниться першорядно до обмеження польсько - української дискусії виключно до тих проблем, які виринули в її ході, як суперечні. І лише вони вимагатимуть дальших обдумувань і спільних обмірковувань.

Одна із справ — і тут переходжу до другої причини, чому я забрав слово на шпальтах «Неділі» — яка в дотеперішньому ході польсько - української пресової дискусії і під час безпосередніх розмов українців із поляками, дала українській стороні деякі застереження, це майбутній уклад взаємовідносин поміж нашими народами й державами. Концепції тісного поєднання України й Польщі для співпраці в усіх ділянках державного життя викликають побоювання в українців. Я розумію добре ці побоювання, бо вони є проявом щирої журби українських патріотів утримати власну політичну незалежність, якої українці прагнуть так стихійно й бажали б після її здобуття втішатися нею повністю в межах власної державности. Одначе мені здається, що всякі побоювання, які тут виринають, передчасні. Буде доцільно, якщо ці побоювання сформулюємо в запитання, чи форма пов'язання української й польської державностей, яка випливає з польських концепцій, не принесе в своїх наслідках обмеження, чи навіть знищення тих усіх атрибутів, які входять в поняття державної незалежности.

Не заперечую, що на випадок реалізації концепції Україно - Польщі, як одного інструменту політики, можуть виринути застереження з боку талмудистів міжнародного права. І не заперечую, що можуть виринути труднощі для закорузлих бюрократів, коли прийдеться їм практично розв'язувати якісь життєві проблеми. Одначе я думаю, що доки почнемо ламати собі голови практичними наслідками концепції тісної польсько - української співдії варто буде обміркувати явища, що їх несе нам еволюція стосунків у ділянці співжиття народів на земній кулі. Бо не можна обмежуватися формулами, що може й були б добрі колись, але які перекреслило і постійно перекреслює саме життя, що несе нові форми.

У політиці були вже різні форми організовання европейського континенту. Розташована осторонь і забезпечена морськими хвилями, Англія грала успішно засадою рівноваги сил на континенті й не вагалась для її збереження вести війни з еспанським Філіпом, французьким Людвиком і Наполеоном, чи врешті з німецьким Вільгельмом і Гітлером. Англія складала на континенті плутанину договорів і порозумінь, але не зберігала тим Европи від воєнних катаклізмів — навпаки, засада рівноваги сил, яку визнавала Англія, крила в собі потенціяльну небезпеку збройного конфлікту, коли тільки ця рівновага втрачалася.

Після першої світової війни хотіли побудувати Европу як мозаїку держав і державок, дбаючи пильно про реалізацію ідеї самовизначення народів, яку проголосив великий ідеаліст з-за океану. 19-тий вік вдерся і в 20-тий вік своєю ідеєю національних держав, з яких кожна мала повноту всяких управнень, що їх уважали за наріжний камінь поняття про незалежність. Наслідком чого ми мали в дарунок уклад стосунків, які загально окреслюють як поверсальську Европу.

Одначе ніхто не твердитиме, що поверсальська політична система склала свій життєвий іспит. Вона не забезпечила нашого континенту, не створила умов розвитку культурних і цивілізованих вартостей окремих народів на довший, як неповних двадцять років, період часу. Европа попала в нову воєнну хуртовину, яка зруйнувала дотеперішні підстави багатьох держав і довела в результаті до трагізму ситуацій багатьох народів. Бачимо власними очима, як майже нічого не залишилося з гарної, зрештою, ідеї, що проповідувала право кожного народу до нічим необмеженої державної самостійности й засмучені жалюгідними наслідками, які принесла друга світова війна передусім нашим народам.

Треба сказати, що ця війна не велася лише з метою завалити держави «осі» чи фашистсько - гітлерівської ідеології. Глузд війни лежав також у намаганні знищити ті концепції побудови світу, які проповідав табір руїнників миру. Гітлерівський «новий лад в Европі» —це було бажання зловити за горлянку кожен народ по черзі й окремо і встановити панування «герренфольку».

Народи хотіли одначе жити в межах такого міжнародного порядку, який гарантував би якнайповніший і найщасливіший їх розвиток. Гра йшла про великі вартості. Тому не жаліли жертв і не щадили зусиль, щоб повалити ворогів і осягти перемогу власного життєвого стилю. Перше завдання виконано повністю, друге треба ще виборoти. Але що прийде нам із формальної перемоги, коли остання війна остаточно підірвала сенс існування Европи, як зборища малих державних організмів. Треба лише із такого стану справ зробити відповідні політичні висновки, зревізувати наше ставлення до справ, які досі ми вважали недискусійними і, врешті, відкинути поставу, яка наказує нам судорожно триматися дотеперішніх формул в ділянці співжиття народів.

Ми тішилися Европою, яка була поміж двома війнами, хоч вона була сумішшю власних партикулярних інтересів окремих народів і держав, хоч не всі народи, нпр., український, мали власну державу. Ми й не завважили, що ця Европа не зуміє витворити сили, яка стала б за приказкою кісткою в горлі німецькому напасникові, що безупинно зростав. А вислід? З карти Европи щезли по черзі окремі держави, які давив в обіймах німецький «новий лад». А коли завалився гітлерівський Райх багато держав теж не дістали свободи, бо на них упала тінь нового колоса тоталізму.

Здається мені, що чимраз більше починають розуміти правду про конечність творити великі державні організми, байдуже, як їх назвати. І тим слід вияснювати концепції, які висувають постулат єднати окремі держави того самого простору в більші організми, ще більше, навіть цілу Европу і навіть увесь світ розглядати як одність. Якщо крім того візьмемо під увагу, що на новий уклад політичних стосунків і обриси кордонних ліній чимраз більший вплив мають також питання господарські, які інколи виступають на перший плян перед іншими, проблема ліквідації державних окремішностей і творення великих територіяльних організмів набирає спеціяльної актуальности. На перешкоді стоять лише застарілі поняття про істоту незалежности і звичка замикати себе в шкарлупі власних національних інтересів.

Ясно, що Україна й Польща мусять діяти згідно з духом змін, які вдбуваються в світі і не можуть ізолювати себе від нових течій: було б дуже зле, коли б хтось чужий накидав нам форми співжиття в збірноті різних народів. Буде краще й куди здоровіше, якщо українці й поляки самі переконаються, що не можуть жити поруч себе, зайняті лише власними справами, але мусять усталити засади й форми тісного співдіяння. А воно так дуже потрібне, бо коло нас виросла потуга, що смертельно загрожує Україні й Польщ.і

Вже сотні років Росія систематично наростає, а в міру зростання її державности ростуть теж її імперіялістичні апетити. Дійшло до того, що сьогодні східня великодержава сягає від Балтійського по Чорне і Каспійське море та далеко в глибину Азії, залишаючи вже на боці т. зв. сфери впливів. Зростання Росії, це наслідок не лише збільшення її сили. Можна сказати, що це теж наслідок послаблення перешкод, які давніше гальмували поступ російської експансії, а саме Швеції, Польщі, Оттоманської Імперії. За останні десятки років наступили дальші переміни на гірше, бо розчленувалася на дрібні державні організми австро - угорська монархія, бо на перешкоді дальшого розростання російсько - советського велетня не стоять уже Німеччина й Японія, побиті в останній світовій війні.

Якщо наївними були б сподізання припинити експансію Росії в усіх напрямках без розвалу її на частини, то на всякий випадок бльок держав, що межують із нею від заходу, підтриманий англосакськими великодержавами, може бути перешкодою для напору Росії на захід. Віссю цього бльоку є лише Україна й Польща, які одначе становили б не окремішні державні твори, що йдуть самопас і що можуть по черзі падати, але які діяли б спільними силами. Не дасться витворити й утримати українсько - польської сили без устійнення співдіяння й співзалежности обох держав. Всякі концепції польсько - української єдности рятують існування українського й польського народів.

Сенс справи майбутнього союзу України й Польщі лежить отже не в формі чи назві, але в досягненні цілі, яка вирисовується, як спільна вартість обох народів. Вага цієї цілі й конечність осягнути її напевно продиктує й властиві форми її реалізації. Інакше треба дивитися на справу вузького, загумінкового характеру, зате інакше на таку, яка має засадниче значення. Йдеться про те, щоб поміж нашими народами не було розходжень в питаннях, що стосуються суті національного існування і що мають вплив на майбутнє обох країн. У дрібницях можемо різнитися і навіть сперечатися. Усталення ієрархії проблем, які будуть зумовляти розумно й широко збагнену свободу й незалежність України й Польщі, напевно збереже нас від казуїстичних розходжень, даючи одночасно можливості розвитку власних культурних окремішностей і використування господарських вартостей. Щоб лише обидва наші народи зуміли встановити, що творить їх політичну силу, яка має служити їм обом проти небезпеки ззовні і що треба зробити, щоб обидва народи мали запевнене існування й дальший розвиток.

17 ЛИСТОПАДА НАДЗВИЧАЙНЕ ЗАСІДАННЯ Конґресу США

Програмова промова президента Трумена

На закінчення розмов із провідними членами конґресу обох партій (демократичної й республіканської) президент Трумен заявив на пресовій конференції, що він скличе надзвичайне засідання конґресу на 17 листопада, щоб обговорити питання допомоги для закордону. Як заявив представник палати послів Джозеф Мартін, конґрес розглядатиме передусім питання негайної допомоги для Франції, Італії, й Австрії; крім того, обмірковуватиме справу підтримки американських окупаційних зон Німеччини, Японії й Кореї. Конґрес матиме нагоду приспішити свої наради над ролею, яку повинні відограти США в реалізації програми відбудови Европи на довшу мету. Поруч комітетів для закордонних справ палати послів і сенаторів відбуватимуть наради комісії банкових і валютних справ, щоб вирішити питання цін у США.

У радіопромові подав Трумен американському громадянству причини скликання конґресу на надзвичайну сесію.

З моменту капітуляції Японії, — сказав Трумен, — ми мали дві цілі: ми прагнули миру й добробуту для нашого народу і всього світу. Добробут нашої країни загрожений інфляцією а світовий мир — голодом і холодом за кордоном. Ці перешкоди мусять бути переборені швидким і відважним діянням. Основним при тому є ухвалення закону конґресом. І тому не можна чекати реґулярної сесії конґресу в січні нового року.

Ознаки просперування нашого господарства дають неповний образ. Не зважаючи на високу продукцію ціни швидко ростуть. Здоровою політикою можемо зберегти наш життєвий рівень й одночасно виконати успішну допомогову акцію для закордону. Якщо збереться конґрес, я запропоную йому програму для поборення інфляції, високих життєвих коштів.

Другою причиною скликання конґресу на надзвичайну сесію є проблема голоду й нужди закордоном. Наша закордонна політика домагалась і домагатиметься того, щоб допомагати вільним людям і вільним націям піднестися з руїн, заподіяних війною, стати на власні ноги й внести свій вклад у повний і тривалий мир. Безглуздо твердити, що ми прагнемо панувати над іншими націями. Ми віримо в свободу й ми робимо все можливе, щоб допомагати вільним людям і вільним урядам у всьому світі.

У нашій закордонній політиці розглядаємо ролю, яку США повинні відограти при реалізації програми відбудови Европи на довшу мету. Цей плян уявляє собою увелику надію на господарську стабілізацію й мир у цій життєво - важливій частині світу. Якщо европейські нації мають продовжувати діло своєї відбудови, вони мусять перетривати цю зиму так, щоб не зазнати господарського застою й хаосу. Доки рішимося на господарську відбудову на дальшу мету, мусимо допомогти деяким націям перетривати безпосередню кризу. Найбільша небезпека загрожує Франції й Італії. Якщо господарські системи цих країн не подолають кризи й їх населення попаде під тоталітарний утиск, ні вони, ні ми не зможемо надіятися на їх відбудову, важливу для світового миру. Поруч з цим перед нами виринають поважні труднощі в окупованих теренах — Німеччині, Японії й Кореї. У цьому році треба призначити спеціяльні кредити, щоб утримати там наші позиції.

Ясно отже, що не можна відкладати аж до січня компетенції конґресу для заспокоєння цих потреб. Одначе признані конґресом грошові кредити не наситять голодних людей, якщо не буде харчів, які можна за ці гроші купити Мене незвичайно радує позитивна відповідь американського народу на нашу національну програму ощадности. Наша допомога буде остаточною запорукою постійної допомогової акції США на користь вільних народів Европи.

Ми можемо вибрати тактику очікування й ждати поки нас заскочить депресія, поки наш життєвий стандарт знизиться і маси безробітних заллють вулиці. Інші демократичні країни втратять надію й стануть легкою здобиччю тоталітарних зазіхань. Це був би шлях слабости й боягузтва. Другий шлях — це своєчасно вжити доцільних заходів. В нашій силі є повести світ до миру й добробуту. Рішучістю й спільними зусиллями осягнемо свою ціль».

Згідно з оцінкою відповідних кіл треба понад мільярд долярів, щоб забезпечити до квітня Францію, Італію, Австрію й окуповані терени.

Ще 10 вояків УПА

Дена подає з Гайдельберґу звідомлення головної квартири американської поліції, згідно з яким німецькій поліції піддалися минулого тижня ще 10 вояків УПА. Вісім з них, в тому числі одна жінка, були озброєні карабінами і російськими автоматами. В американській зоні перебувають тепер 94 інтерновані чоловіки і одна жінка — вояки УПА.

Комуністичні демонстрації

ПАРИЖ, (Дена). Моторизовані відділи паризької поліції мусіли втрутитися, щоб очистити Ваґрамську вулицю від кількох тисяч комуністичних демонстрантів, які намагалися розбити зібрання, що було зорганізоване „для допомоги народам, поневоленим СССР". Юрба, яку, поліція не допускала до місця зібрання співала „Інтернаціонал" і французький національний гімн. Перед 9 годиною демонстранти прорвали поліційні застави, й заатакували льокаль зібрання, вигукуючи „у тюрму де Ґоля і Рамадіє". Юрба розігнала поліцію, яка застосувала ґумові палиці. Комуніст. бурґомістр із С.-Дені, виліз на ліхтарню і мав промову.

З приводу 57-го дня народження ген. Айзенговера (14. 10. 47), голляндська королева Вільгельміна I подарувала йому коштовний меч, оздоблений золотими прикрасами. На мечі написано: „У вдячну пам'ять за героїчне звільнення моєї країни і мого народу". На світлині: ген. Айзенговер (з подарунком) і голляндський амбасадор Елько Н. ван Клофен. (Дена)

Ген. Клей заповідає свій відхід

Як повідомляє „Ноє Цайтунґ", становище амириканського військового губернатора в Німеччині ген. Люціюса Д. Клея, після розмов, які він мав у Вашінґтоні, буде в великій мірі скріплене. Коли досі міністерство закордонних справ і міністерство війни вважало генерала Клея передусім за адміністратора американської політики в Німеччині, тепер дали йому право самому співдіяти у формуванні тієї політики.

Гарна співпраця поміж міністерствами закордонних і військових справ довела до того, що відкладено плян про передачу військової влади міністерству закордонних справ і встановлено компетенції генерала Клея. Розв'язка цієї справи була улегшена завдяки тому, що американська окупаційна політика вже віддавна керується „цивільними", а не військовими міркуваннями. Як повідомляють далі, вашінґтонські розмови дали задовільні наслідки в розробці спільної міжзональної політики Англії й Америки. Засадничо порішено, що США візьмуть на себе більшу частину коштів у західніх зонах, хоч розподіл нових компетенцій ще повністю не вияснений.

Американський військовий губернатор, ген Клей, заявив на пресовій конференції в Берліні, що продовж нового року він виступить з американської армії і залишить свій пост військового губернатора Німеччини.

— Принципи, у які ми віримо — заявив ген. Клей, — я буду завжди обороняти, за те поборюватиму такі, в які ми не віримо. Напевно не віримо в жодну форму комунізму.

Далі заявив ген. Клей, що він досі не робив жодних некорисних порівнянь поміж принципами форми правління різних окупаційних великодержав. Відтепер одначе він робитиме інакше.

ЄПИСКОП МСТИСЛАВ У ВІННІПЕҐУ

В неділю 21 вересня єпископ УАПЦ Мстислав Скрипник, що недавно прибув з Европи, відслужив архиєрейську Службу Божу в українській православній церкві в Вініпеґу при участі о. протоєрея Савчука і о. Дмитрова. Кількасот вірних вислухали проповіді преосвященного Владики. Того самого дня ввечері в домі панства Арсеничів відбулося прийняття на честь єпископа, на якому найвизначніші представники української громади в Вінніпеґу мали нагоду ближче познайомитися з представником Митрополита Полікарпа. Голова консисторії о. протоєрей Савчук привітав достойного гостя і розповів про його церковну, громадську і політичну діяльність в Україні і на скитальщині. З короткою промовою виступив посол Н. Бачинський, який спеціяльно приїхав зі своєї округи Фішер Бренч. Владика Мстислав, відповідаючи на привітання, між іншим, закликав україньке громадянство Америки рятувати скитальців в Европі, що є культурною і духовною силою нашого народу.

Як повідомляє вінніпезький «Український Голос», до Вінніпеґу прибув вже Митрополіт Іларіон Огієнко і тієї самої неділі правив службу Божу «в соборній парафії», в якій донедавна був священиком о. Маєвський. На прийнятті на його честь Митрополит Іларіон розповів свої переживання під час війни і на еміґрації

ЗАТОПЛЯЮТЬ ЧОВНИ З ВТІКАЧАМИ

АНКАРА, (Дена). Турецька газета «Танін» повідомляє, що на летовищі коло Стамбулу приземлився ще один літак, в якому було 10 високих румунських офіцерів, які залишили Румунію з політичних причин. Це вже четвертий румунський літак, якому вдалося втекти до Туреччини. Як повідомляє лондонська преса, окремі советські морські патрулі безперервно стережуть береги Румунії та Болгарії, топлючи човни з утікачами, котрі рятуються від советського терору.

Міколайчика ліквідували?

ЛОНДОН, (ЮП). Польські приятелі зниклого голови польської опозиції занепокоєні браком вісток про його долю. Вони сподіваються ще, що Міколайчик може переховуватись в Чехо-Словаччині. ЦК польської селянської партії в Парижі — як повідомляє ІНС — заявив, що Міколайчика могли ліквідувати за наказом Москви. Дружина Міколайчика, яка перебуває в Лондоні, вже шість місяців не має від нього жодної вістки.

Події минулого тижня

Станіслав Міколайчик не спізнився

ВАРШАВА, (Ройтер). Визначні представники польської селянської партії „Стронніцтво людове" підтвердили минулої неділі факт втечі їх голови і колишнього прем'єр-міністра польського уряду на чужині Станіслава Міколайчика за кордон. Разом з Міколайчиком втекли Казімєж Баґіньскі, що обіймав провідний пост у партії, а також колишні посли Бриляк і Корбоньскі. Як повідомляють закордонні кореспонденти, Міколайчик переконався, що йому готують таку долю, як головам болгарської і румунської селянських партій: Миколі Петкову і д-ру Юлієві Маню. Як уже відомо, Маню мають поставити перед судом.

Труднощі Міколайчика в самій його партії зростали безперервно від часу польських виборів у січні цього року. 200 делеґатів домагалися на початку жовтня, щоб він вийшов з проводу партії. Варшавська преса повідомляє, що керівники партії зберуться цими днями, щоб вибрати нового голову. Польська червона влада видала наказ розшукати Міколайчика, що на її думку утік, мабуть, за кордон. Орган польської селянської партії „Ґазета людова" приніс минулої неділі повідомлення про втечу Міколайчика під заголовком „Він розчарував своїх співробітників". Першу сторінку написали вже опозиціонери Міколайчика з лівого крила партії, які в неділю ранком зайняли редакцію „Ґазети людової". Представники селянської партії офіційно повідомили прем'єр-міністра Циранкевіча, що їх голова разом з трьома співробітниками подався таємно за кордон.

Згідно з новою вісткою Ройтера, Міколайчик в товаристві 7 осіб мав прибути до Стокгольму. Дипломатичний редактор щоденника „Дейлі Телеграф" пише, що Міколайчик невдовзі прибуде до Лондону й подасться далі до США, щоб зв'язатися з мадярським діячем Нодь та Міжнародньою Селянською Унією.

Варшавський уряд переконаний, що Міколайчикові допомогли в його втечі закордонні кола. Товариші втечі Міколайчика забрали з собою своїх жінок.

За останній час арештували більше 800 членів селянської партії та багато поляків, що мали стосунки з англо-американськими дипломатами.

Брітанський уряд заявив, шо Міколайчик (в разі він опинився б в Анґлії, де його син студіює в Кембріджі), дістане як політичний утікач право азилю. Це ж заявив і уряд США.

Дебати над промовою короля

ЛОНДОН, (ББЦ). 21 жовтня король Ґеорґ VI традиційною тронною промовою відкрив нову сесію брітанського парляменту. Король говорив спершу про господарську відбудову країни, зазначивши, що Велика Брітанія має перед собою поважні господарські труднощі, властиві, зрештою, цілому світові. Король висловив надію, що майбутня конференція міністрів зовнішніх справ знайде спільну мову щодо відбудови демократичної і під господарчим оглядом здібної до життя Німеччини, яка не була б небезпечною для справи миру. Того самого дня в брітанській палаті громад почалися дебати над тронною промовою. Колишній міністер Іден присвятив першу частину свого виступу закордонним справам, що на його думку, всюди затемнилися. Великій Брітанії лишається тільки одна путь — сильно вірити в правдиву демократію і вільні форми життя та виконати всі зобов'язання. Нагадуючи заяву маршала Сталіна членам брітанського парляменту, Іден сказав, що ніяк не можна сприймати тих приязних слів, бо радіо з Москви з кожним днем сильніше продовжує свої виступи з нападами і образами. Також прем'єр міністер Етлі підкреслив, що СССР поважно знецінює велику працю організації Об'єднаних Націй.

Сальонова пригода ген. Монґомері

Шеф генерального штабу брітанської імперії Віскомт Монґомері на пропам'ятному зібранні учасників боротьби під Ель-Алямайн, що відбулося в Лондоні, одержав поцілунок, який помітно його схвилював. Ясноволоса брітанська фільмова артистка Грета Джинт у білій вечірній сукні, обняла польового маршала й — коли навколо тріскотіли фільмові апарати — палко поцілувала його в уста. На велике здивування присутніх ветеранів польовий маршал почервонів і щез у замішанні на хвилину за піаніном. Вигуки захоплення й радости його колишніх вояків витягли його знову в залю. Місс Джинт заявила присутнім представникам преси, що вона прагнула цього вже кілька років. „Але оце вперше я побачила його схвильованим" — додала вона.

Проблеми української зовнішньої політики (6)

Україна і Франція

Написав Микола Лівицький

Розгляньмо відношення України до бльоку романських націй.

До цього бльоку зачислюємо, опріч Франції, Еспанію, Італію, Бельґію, Голляндію. Ці держави єднає між собою не тільки расова і культурно - мовна спорідненість, але й спільність економічно-стратеґічних інтересів. Тому, не вважаючи на різного роду розбіжності, що існували або існують між Еспанією або Італією з одного і Францією з другого боку, в майбутньому ми будемо, правдоподібно, свідками все більшого зближення поміж цими державами. З Італією Україну єднає уже хоч би те, що й одна і друга має життєві інтереси в Середземному морі. Однак нефортунна політика фашизму надовго звела Італію до ступня малозначних держав. Перед Еспанією, коли вона переборе внутрішні кризи, стелеться велике майбутнє, обумовлене зв'язками з Латинською Америкою. Але якогось більшого значення зв'язки України з Еспанією можуть набути значно пізніше. В найближчому майбутньому голос Еспанії значитиме не багато. Найбільша роля серед держав Романського Бльоку припадає, безумовно Франції, яка до 1939 р. належала до числа світових потуг і яка намагається тепер здобути втрачене місце, що їй подекуди і вдається. Як найбільша і найпотужніша демократична держава на заході Европи, Франція безумовно покликана до виконання першорядної ролі по впорядкуванні европейських відносин. Можна думати, що їй удасться перебороти внутрішні труднощі, скинути з себе залишки певного морального занепаду, який вона переживала між першою і другою світовими війнами, і стати знову тією великою, блискучою країною, з якої по всьому світі промінювало світло культури і науки та разходилися шляхетні льозунґи про свободу й справедливість. Франція свідома цієї ролі, яку вона може відогравати. Тому вже тепер, стаючи виразно на боці англо-саксонського світу, вона не хоче йти лише в хвості інших, але виявляє бажання провадити самостійну політику і проявляти ініціятиву в европейських справах. Сьогодні це найповажніша европейська держава, яка може єднати навколо себе сили, щоб чинити опір новим, після Гітлера, спробам до встановлення гегемонії одної держави в Европі. І треба підкреслити, що Франції, яка сама покликана відогравати провідну ролю, принаймні на европейському заході, зовсім не до смаку такі претенсії на гегемонію, від кого б не походили.

Серед українців досить поширений погляд, що французи ставляться до України наскрізь вороже. Це має випливати передовсім з того, що Франція ніколи не підтримувала українського визвольного руху. Це — правда. Але ж чи була досі якась держава в світі, яка щиро і поважно підтримувала б змагання України на незалежність? На жаль — ні. Проте підставою поглядів про ворожість Франції до України уважається ще два незаперечні факти: відрядження сформованого у Франції польського корпусу Галера проти українців у Галичині й активна підтримка Францією білих генералів (Денікіна й інших), що боролися за «єдіную, неделімую». Але це робила не тільки Франція: як що Англія менш активно, ніж Франція, підтримувала Польщу, то щодо білих російських генералів англійська політика була ідентичною з французською. Взагалі, це можна пояснити повним нерозумінням у ті часи української проблеми чужинецьким світом. Спеціяльно ж щодо Франці, то справа мала інший вигляд. Коли історію з корпусом Галєра можна ще пояснювати історичним сентиментом Франції до Польщі й особистими зв'язками декого з поляків у французьких політичних колах, то підтримка єдиної Росії випливала з послідовної і свідомої лінії французької офіційної політики. Франція вбачала в сильній Росії свою союзницю проти імперіялістичної Німеччини. І хоч французи і не зовсім довіряли росіянам за їх залицяння з Німеччиною (часи Бісмарка), чим і пояснюється підтримка Францією незалежної Польщі, то все таки більше ослаблення Росії Франція уважала для себе за некорисне і небезпечне, бо це, на її погляд, віддавало б долю Европи до рук Німеччини. Цим і пояснюється той факт, що уряд Франції ставився завжди неґативно до ідеї створення незалежної України — тим більше, що російська пропаґанда облудно виставляла українців за прихильників Німеччини.

Але коли такою була офіційна французька політика, то суспільна опінія Франції, цієї клясичної країни свободи, залишилася вірною своїм шляхетним ідеалам і щодо України.

Син гетьмана - емігранта, Григорій Орлик, знайшов не тільки притулок у Франції, як генерал французької армії, але й мав змогу провадити там широку політичну діяльність на користь України.

Ще французький філософ 18-го століття Вольтер, на творах якого виховувалася вся інтелектуальна еліта Франції, у своїй «Історії Карла XII», де він присвятив чимало прихильних рядків Україні і гетьманові Мазепі, написав це відсме речення: «Україна завжди прагнула бути вільною». З того часу у Франції чулося багато інших прихильних голосів про Україну. Не маючи змоги наводити багато прикладів, треба згадати тут про французьку переробку оповідання Марка Вовчка «Маруся» ,з кінця 19-го століття. В цій переробці говориться з такою гарячою симпатією про Україну і її боротьбу за **незалежність проти Москви й Польщі,** як ні в одній чужинецькій книзі про Україну. Ця книга була рекомендована французьким міністерством освіти для шкільної молоді, і на ній виховувалася вся молодь Франції кінця 19-го і 20-го століття. Уже після 1920 року у Франції було видано кілька книг і публікацій про Україну, авторами яких були видатні французькі політики й учені. Українське питання було і є знане серед французького суспільства і користується там щирою симпатією. В 1920 році французькі політики з парляментської трибуни дорікають урядові, що він підтримував Денікіна і залишався байдужим до боротьби національної України. Але таке було ставлення громадянства, яке не мало вирішального голосу. Офіційна французька політика залишалася непохитною, бо вона вбачала користь для Франції у союзі з міцною Росією.

Однак сьогодні ситуація кардинально зміняється. Коли зважити, що Німеччина на довгі десятиліття перестала бути політично - мілітарною силою, тоді відпадає єдина причина, яка пхала Францію в обійми «єдиної, неподільної» Росії. Навпаки, коли Німечина перестала загрожувати Европі, то її місце зайняла Росія. Ця остання вже заволоділа державами, які раніше були під впливами Франції: Румунія, Югославія, Чехо-Словаччина, Польща. Тепер вона хоче йти далі на захід, отже і проти Франції. І коли цей похід на захід має відбуватися ще й з допомогою німців (згадувана вище діяльність маршала Паулюса), які цим способом знову мали б станути на ноги, то це тим більше мусить насторожити французів проти Росії. Безумовно, **для Франції, після зникнення німецької загрози, єдина сильна Росія являє собою ще більшу небезпеку, ніж колишня Німеччина, а тому це повинно б змусити Францію поставитися прихильно до української проблеми, як і до проблеми всіх поневолених Москвою народів.** Коли на такий шлях, у своїх власних інтересах, стане офіційна французька політика, то вона зустріне зрозуміння і прихильність французького суспільства, симпатії якого, як ми бачили, є на боці поневолених, а не поневолювачів.

Це не значить, звичайно, що Франція є цілком готова, щоб піти назустріч усім українським вимогам. Це значить тільки, що українська зовнішня політика може, на нашу думку, вважати на сприятливий ґрунт для своєї ще тяжкої і впертої праці, яку треба провести у Франції.

ТУРЕЧЧИНА ГОТОВА ВІДБИТИ КОЖЕН НАСТУП

ІСТАМБУЛ, (ДЕНА - ІНС). Представник турецького міністерства зовнішніх справ минулого понеділка неґативно поставився до виступів заступника советського міністра закордонних справ Андрея Вишинського в організації Об'єднаних Націй, мовляв, в Туреччині діють реакційні кола. Представник Туреччини заявив, що думки Вишинського туркам байдужі. Щождо знов піднесених советських домагань і зазіхань на північнотурецькі прикордонні провінції Карс і Адрахан турецький дипломат сказав, що Туреччина вже давно рішилася відбити силою кожен наступ на її територію.

ЛИТОВЦІ ПРО УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКУ ДИСКУСІЮ

Українсько - польську дискусію на сторінках української і польської преси пильно спостерігають зацікавлені нею журналісти сусідніх Україні і Польщі народів. Найбільший литовський тижневик **«Тевіскес Ґарсас»** приносить у 89 ч. під заголовком «Від моря до моря» такі зауваження: «Польський демократичний часопис «Кроніка» помістив на своїх сторінках серію полемічних статтей на тему майбутніх, можливих і бажаних стосунків між вільною Польщею і незалежною Україною.

Виходячи з того погляду, що аналогічне географічне становище обох народів створює для них подібні аспекти, польські й українські публіцисти шукають таких форм співпраці між Польщею й Україною, які дозволили б протиставитися імперіялізмові Росії й Німеччини і дозволили створити стислий союз обох держав, запевняючи їм на майбутнє тривалу незалежність. Здається, що українці були б схильні підписати з Польщею угоду, яка запевнила співпрацю під час миру і значну мілітарну допомогу на випадок війни; натомість поляки, не довіряючи пактам і умовам, що часто в критичних моментах бувають лише безвартісним шматком паперу, мали б охоту зв'язатися з Україною союзом, що на випадок небезпеки ззовні змусив би другу сторону до дії, не дозволяючи довго роздумувати над тим, чи в існуючій кон'юнктурі краще зберегти невтралітет, а можливо навіть діяти на шкоду союзника. Свою позицію поляки підтримують відомими фактами з 1939 року, коли Росія зламала свою [illegible], а Румунія — пакт про допомогу, бо в критичну хвилину їм було так вигідніше.

Пропонуючи українцям тісний союз, поляки не вирішують заздалегідь його остаточної форми, лишаючи це питання відкритим до часу, коли обидва вільні народи виберуть собі найкращий спосіб співжиття і співпраці. Звичайно, полеміка ще дуже далека від закінчення,тим більше, що і об'єкти полеміки перебувають сьогодні в чужому ярмі. Одначе, для нас, литовців, вона цікава. Приймаючи можливість реалізації польсько - українського союзу, Литва раніше чи пізніше буде змушена сказати слово в цій справі і заняти якусь позицію.

Ідея створення більшої мілітарної сили в районах між Росією й Німеччиною народилася і була реалізована вкінці 14 віку тоді, коли польські і литовські політики усвідомили собі, що ані Литва, ні Польща самопас не потраплять протиставитися імперіялізмові своїх східних і західніх сусідів. Політичні досягненя союзу Польщі й Литви принесли надзвичайні наслідки. «Республіка двох народів» існувала чотири століття, як велика, можливо найсильніша потуга в Европі, вона записала до своєї історії низку щасливо закінчених воєн, ведених в обороні своїх кордонів або в обороні заходу перед сходом. Вона загинула лише тому, що не потрапила загальмувати сваволі панівної кляси. Як виходить, історичний приклад доказує, що такий союз «Межиморя» в [illegible] них умовах міг би існувати і процвітати.

Можна було б думати, що самої географічної аналогії не вистачить, щоб відновити твір XIV століття. Тоді сторони, що підписували союз, були вільні від зобов'язань супроти третіх держав — зобов'язань так правних, як і моральних. Щоправда, християнська Польща склавши союз з поганською Литвою, зробила щось наче «мезальянс», який передовсім старалися знеславити пруські хрестоносці, але приспішене хрещення Литви і заведення християнства ще більше піднесли Польщу в очах Европи, а зокрема Риму. Литва, приступаючи до союзу, була цілком вільна від зобов'язань щодо інших держав.

Сьогодні справа виглядає трохи інакше. Коли Польща, приступаючи до союзу з Україною, буде майже цілком вільна в своїй закордонній політиці, Україна може мати на тому шляху деякі труднощі, тому що її релігійна, культурна й господарська зв'язаність з Росією є дуже тісна і Україні не легко було б звільнитися від неї. Ця сполука України з Росією може стати ще тіснiша, коли диктаторська Росія переміниться в державу з демократичним ладом.»

Публікуючи цей цікавий голос литовського публіциста, стримуємося покищо від власних коментарів. Буде добре, коли і українські і польські публіцисти звернуть, одначе, на нього увагу, бо і на нашу думку широка розв'язка польсько - української справи пов'язана в силу історичних і фактичних обставин з північними сусідами, між якими центральне місце займають литовці.

Американець Велч протягом одного року і 51 тижня дочекався від своєї 28-річної дружини трьох пологів, під час яких щоразу були близнята. (Дена-ІНП)

ПОВІДОМЛЕННЯ

В останні часи багато людей користаються назвою УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА. З'явилось не мало отаманів, гетьманів та рад, котрі намагаються цей рух несумлінно використовувати або його спровокувати.

В часописах „Українські Вісті", „Неділя" і „Час" була поміщена замітка за якусь Велику Козацьку Раду в Мюнхені.

Повідомляємо, що ми нічого спільного з цією Радою не маємо, бо вона складається з людей виключених з лав УВК за нечесні або неетичні вчинки, зрадників нашої Нації, бувших на послугах Комітету Власова та інших ворогів України.

Такі люди можливо і будуть де який час вноситн непорозуміння між українським громадянством та козацтвом, але тільки тут на скитальщині, бо на Рідних Землях народ їм вирік вже свій присуд.

ГЕНЕРАЛЬНА РАДА УВК
ПОЛІТИЧНІ В'ЯЗНІ УВК

Заява Василя Колярова

СОФІЯ, (Дена-Ройтер). Василь Коляров, тимчасовий болгарський президент, заявив в окремому зверненні, що нові форми гітлеризму і фашизму помітні в усьому світі. „Рештки фашистських організаторів групуються під новими популярними кличами, що можуть спантеличувати. На їх прапорах написано сьогодні слова: демократія, особиста свобода, свобода преси. В дійсності — це закривання дикої кампанії проти миролюбивих народів, що має служити заслоною для підготовки ще жахливішої війни".

Виходять на верх воєнні тайни

Як повідомляють з Београду, колишній німецький генеральний комісар господарських справ у Сербії Франц Нойгаузен, відповідаючи перед югославським трибуналом за воєнні злочини, обтяжує давніших югославських політиків у співпраці з Німеччиною. Будучи перед війною німецьким консулом в Београді, Нойгаузен одержав від Ґерінґа доручення зорганізувати в Югославії шпигунську мережу та забезпечити інвестиції німецького капіталу в югославському господарстві. Виконуючи це доручення, німецький консул користувався — як заявляє — підтримкою колишнього югославського прем'єр-міністра Міляна Стоядіновіча і колишнього губернатора югославського національного банку Кошича.

Чи буде нова світова війна?

Швайцарська незалежна газета „Die Tat" («Діло») опублікувала наслідки опитування різних «Галуп - Інститутів» (Інститутів для масових суспільствознавчих дослідів), чи можна чекати на протязі найближчих 10 років нової світової війни. З них видно, як показує гарячковий термометр страх перед війною в різних країнах, а саме:

	так	ні	без думки
Італія	59%	28%	13%
Сп. Держ. Ам.	53	36	11
Великобріт.	48	31	21
Данія	45	27	28
Ам. з. Німеч.	44	43	13
Канада	42	33	25
Нідерлянди	39	43	18
Франція	35	35	30
Швеція	28	45	27
Ч.-Слов.	24	41	35

Лейбористи відвідали Сталіна

ВАРШАВА, (АП). Групу з 8-ох послів брітанської партії праці прийняв під час її подорожі по різних европейських країнах генераліссімус Сталін. Посли мали двогодинну розмову з Сталіном в його резиденції у Сочі, над Чорним морем, прибувши туди окремим літаком. За словами провідника делеґації Конні Цілякуса, Сталин мав сказати: «Ми бажаємо як найтісніших торговельних стосунків з Великобрітанією і ми переконані, що для наших народів буде краще, коли якнайшвидше підпишемо такий договір. Ми будемо чекати аж до часу, коли ви порозумнішаєте». Бувший голова брітанської партії праці Гарольд Ляскі заявив, що Сталін сказав йому наче б Совєтський Союз не бажав війни і протягом 10-ох найближчих років не мав змоги вести війну. СССР збентежений наступами з боку капіталістів.

ЧАН-КАЙ-ШЕК ОСОБИСТО КЕРУЄ КОНТРНАСТУПОМ ПРОТИ ЧЕРВОНИХ

НАНКІН, (Дена-Ройтер). Генераліссімус Чан-Кай-Шек взяв особисто на себе командування урядових відділів, які почали протинаступ проти комуністичних військ, що перервали корабельний рух на Янґ-Тсе-Кіянґ.

Чан-Кай-Шек подався до Кію-Кянґ у провінції Кіянґ-сі коло 160 км на південь від Ган-кав і там заклав свою головну квартиру.

Спогад про Листопад 1918 р.

Написав д-р Степан Баран

Капітуляція Болгарії в половині вересня 1918 прискоріла кінець першої світової війни на некористь центральних держав. Було ясно, що прийде теж скоро і до воєнної катастрофи, а за нею і політичної, Австро-Угорщини й Німеччини. Болгарська капітуляцік відкрила шлях в наддунайську низину і в тому напрямку зачали вже посуватися аліянтські війська. Апровізаційне положення обох центральних держав було безвихідним. Марево масового голоду стало вже наявним фактом в Німеччині, а передовсім в Австрії. Не вінчалися успіхом попередні довготривалі заходи австрійсько цісаря Карла I за посередництвом брата його жінки Зити, князя Сикста, скласти з державами Антанти відрубний мир. На фронтах ширилася зневіра не тільки серед вояцтва, але й серед командного складу. Опозиція проти дальшого ведення безцільної вже війни і проти цісаря Вільгельма II підносила щораз сміліше свою голову. Дні Австрії, а з нею і найстаршої в Европі династії, були пораховані. Проти ворожої постави численних австрійських народів, особливо словянських, не було сили протиставитись. До ряду невдоволених Австрією та її політикою підчас світової війни належали і австрійські українці, що з вибухом цієї війни поставились до неї прихильно. Австрія двічі їх обдурила за останні два роки. Раз актом з 5 листопада 1916 р. двох цісарів — німецького Вільгельма II і австрійського Франца Йосифа II про створення з Конґресівки Польського Королівства (до якого мала увійти і Холмська губернія і (у зв'язку з тим) актом-заявою Франца Йосифа II про відокремлення Галичини. Воно мало бути помостом до майбутнього приєднання усієї, отже і східної української Галичини в найближчому майбутньому, коли на польському престолі засяде, як польський король Степан II, австрійський архикнязь Степан Габсбурґ з Живця, батько архикнязя Вільгельма, знаного пізніше під іменем полковника Василя Вишиваного. Другий раз українців обдурила Австрія тим, що на домаганя поляків не ратифікувала Берестейського мирового договору з 9 лютого 1918 р. і таємного договору з тієї самої дати про поділ Галичини і Буковини і створення з укранських етнографічних частин тих обох країв окремого українського коронного краю з окремим намісником у Львові, з окремим українським законодавчим соймом у Львові і окремою українською адміністрацією.

Треба було спішно готуватися до державного перевороту і обняття влади в українські руки, щоб у Галичині не випередили нас поляки, а на Буковині румуни. Зокрема загрозливі для нас були поляки, що у Львові і в більших містах Східньої Галичини мали свою підпільну організацію ПОВ (Польську Організацію Військову), яка вижидала догідного моменту до захоплення влади в польські руки і прилучення Східної української Галичини до Польщі.

На віденському ґрунті в 1918 р. вже давно не діяла Загальна Українська Рада для австрійських українців, створена у Відні 5 жовтня 1915 р. з представників і делеґатів Української Парляментарної Репрезентації та трьох делеґатів Союзу Визволення України. Не чинним був уже також і Союз Визволення України у Відні, складений з гуртка наддніпрянських еміґрантів. Австрійський парлямент від вибуху війни в серпні 1914 р. до весни 1917 р. був цілком не чинний. Щойно новий цісар Карло I реактивував його діяльність наново, скликавши навесні 1917 р. сесію парляменту, що тривала аж до розвалу Австрії в кінці жовтня 1918 р. Українська Парляментарна Репрезентація у Відні, до якої входило тоді (1917/18) — 23 послів з Галичини і 5 послів з Буковини, провадила загальну політику і оборону наших інтересів перед австрійським центральним урядом. Політичну організацію краю в Галичині провадив підчас війни Народній Комітет, головна екзекутива Української Національно-Демократичної Партії, від 1907 р. провідної і рішальної української партії в краю. Дві інші, багато менші, партії — радикальна і соціял-демократична — підчас війни не проявляли ніякої організаційної діяльности. Народній Комітет у Львові був свого роду українським національним урядом, що у своїй праці керувався не партійними, але загально-національними українськими інтересами. З 1913 р. був я секретарем Народнього Комітету і головним редактором поширеного в краю партійного органу Укр. Нац. Дем. Партії — тижневика «Свобода», який видавав я і у Відні з 1 січня 1915 р. У вересні 1915 р. вернувся я до Львова, куди вернулася тоді і редакція щоденника «Діло», яке редаґував д-р Василь Панейко. Я продовжував редаґувати «Свободу» і взявся за політичну організацію і оборону наших національних інтересів у краю.

Десь у половині вересня 1918 р. обговорили ми з д-ром В. Панейком загально воєнний і політичний стан. Прийшли ми тоді до висновку, що треба негайно діяти і приготувати переворот у найближчий, догідний до цього час. Я взяв на себе, як секретар Народнього Комітету, провести відповідну політичну організацію краю та зорганізувати у поодиноких повітах апарат до перебрання влади. Це для мене була легка річ, бо знав я особисто усіх наших діячів з усіх партій і з усіх ділянок у цілому краю і громадську та фахову вартість кожного з них. Рішили ми теж скликати вже другого дня гурток знайомих резервових старшин австрійської армії, українських діячів до вибуху війни, що відбували тоді етапну службу у Львові. Вони зійшлися і ми їх поінформували про відомий нам воєнний стан на фронті і політичний в державі та міжнародній, зокрема і в Україні. Вказуючи на недалекий неминучий розвал Австро-Угорщини вимагали ми від них негайного створення військового комітету для організації стаціонованих в краю українських частин, які дали б при перевороті військову допомогу на випадок польського спротиву. Увесь державний адміністраційний апарат у східній Галичині був у польських руках, тільки у проводі стояв намісник німець генерал граф Гуйн.

Нарада була коротка, бо присутні старшини, в цивільному, наші довоєнні діячі і люди з академічною освітою, зрозуміли нас добре. Найактивнішим серед них був тоді поручник львівського 30 полку піхоти **Петро Бубела,** юрист, селянський син з Лисинич коло Львова, один з передвоєнних провідників українського студенства у Львові. Вони створили на цьому ж засіданні військовий комітет, що взяв на себе організацію військових частин у Львові і в краю. В жовтні 1918 р. прийшов до міста Вижниці над Черемошем на Буковині леґіон Українських Січових Стрільців (усусів) знад Дніпрових Порогів.

До мене у Львові негайно приїхав сотник усусів **Дмитро Вітовський,** до війни кандидат адвокатури в Станиславові, пізніше полковник і державний секретар військових справ, а незабаром ще два інші старшини усусів, чотар **д-р Михайло Новаковський,** адвокат і соймовий посол та сотник усусів **д-р Никифор Гірняк,** гімназійний учитель. Я розповів їм про дотеперішню нашу працю в справі плянованого нами державного перевороту. Згаданий військовий комітет доповнено і деякими старшинами від усусів. Він вів роботу самостійно, а до часу створення Національної Ради у Львові 19 жовтня 1918 р. Зв'язковим між комітетом і мною був поручник Бубела. Великою допомогою була станиця усусів у Львовоі, яку збільшено довіреними людьми з коша у Вижниці і яка розіслала зв'язкових до поодиноких повітів.

Я вже сам скликав до Львова на початок жовтня 1918 р. кілька таємних нарад групами суміжних округ, на яких можна було бачити помітніщих місцевих політичних діячів. Так групами перевів я наради провідних діячів — без різниці партій — з усіх повітів. На тих нарадах з'ясовував я наше положення і вказував на потребу виставлення кандидатів, які при перевороті обняли б відповідальні державні становища на місцях, головно в державній політичній адміністрації. Про мої наради з діячами з краю та про військовий комітет поінформував я голову Народнього Комітету д-ра Костя Левицького при нагоді його перебування у Львові, бо була парляментарна сесія і він, як посол, постійно перебував у Відні. Через нього, в загальному, була поінформована і Українська Парляментарна Репрезентація, у проводі якої стояв тоді д-р Євген Петрушевич.

(Далі буде)

АБО ДОПОМОГА АБО ЗАГИБІЛЬ

Як повідомляє аґенство Дена-ІНС, міністер закордонних справ Маршал заявив на замкненій конференції американських господарників у вашинґтонському Білому Домі, що або Америка мусить допомогти Европі, або погодитися з риском, що демократії старого світу, які ще там лишилися, зникнуть одна по одній.

В конференції взяли участь більше сотні представників громадських кіл. Маршал, міністер торговлі Гарімен, міністер сільського господарства Андерсон і інші впливові діячі заявили, що допомога Европі не обвантажить конта господарства США.

Макс Плянк

Написав для „Неділі
Франц Шауб

Макс Плянк не живе. Найбільший німецький фізик помер 4 жовтня в Ґеттінґенському шпиталі на 89 році життя. Той, якого винаходи й досліди потрясли цілий світ, той, що дав зовсім нові підвалини фізикальній картині світу і своїми дослідами в ділянці атомової енергії збільшив у тисячу разів можливість смерти, помер наглою смертю упавши на сходах. Макс Плянк був старий, хоч у пресі писалося постійно про його незламну волю працювати, він навіть намагався знову обійняти професорську катедру. Його роки були почислені, його відкликано й це все йшло так швидко та для багатьох так несподівано, що про його останні слова до студентів і про його смерть сповіщено майже одночасно.

Із Максом Плянком зійшов у могилу не лише найбільший німецький фізик, але й один із найвідоміших учених усього світу. Його шлях, це шлях не раптової напруги, але шлях постійно наростаючої праці й успіху.

Уже на 22 році життя він став приват-доцентом теоретичної фізики в Мюнхені. Коли Плянк покивув школу й викладові залі, він закинув всяку думку про якесь прибуткове становище. Він робив лише те, що йому здавалося важливим для його праці дослідника. Він став приват-доцентом і тим самим паном свого часу. Слава Плянка переросла його діяльність.

Ледве пройшло п'ять років, як університет його родинного міста Кіль запросив його на надзвичайного професора. Плянк прийняв запрошення.

Зробив це, мабуть, не так ради почести — у своїому житті він майже мовчки приймав усі почесті — як через те, що манила його улюблена рідна сторона, краєвид Шлесвіґ-Гольштайну, море, що чрез кільську затоку доходило майже до мурів міста. Його лекції в Кілі носили вже революційний характер незвичайного дослідчого пориву. І звідси його шлях провадив до дальших висот.

Ще не мав тридцяти років, коли його йменували наслідником визначного фізика Ґустава Кірхгофа, а вже в 1894 р. прибув Плянк до Берліну й обійняв у Академії Наук місце знаного фізика Гельмгольца.

У той час написав він свою капітальну працю «Про другу головну основу механічної теплової теорії».

Цим твором він показав фізичним досвідам нові, досі незнані шляхи. Тези цієї праці означають зірвання із дотеперішньою теорією світлових хвиль.

Тоді вперше опублікували квантативну теорію — непорушний камінь теоретичної фізики.

Настала нова ера в світі науки. Взяли свій початок досліди атому й атомова енерґія, що діє нищівно, або творчо кидає своє перше проміння й свої перші тіні на життя людини в усьому світі.

Науковий світ скоро довідався про першорядне значення Плянка. Його славили так, як ледве чи славили якогонебудь іншого вченого.

У 1918 р. він одержав нагороду Нобеля для фізики, у 1928 р. (Плянк мав 70 років) він одержав сріблий щит із орлом німецького Райху. З нагоди його золотого докторського ювілею Берлінське Фізичне Т-во видало медалі з його портретом. Цього самого року Королівське Товариство в Лондоні відзначило його медалею Коплея.

Від 1913 р. Макс Плянк став головою Академії Наук, у 1930 р. президентом Т-ва Кайзера-Вільгельма, а з цим членом найславніших Академій Наук світу. Сім европейських університетів дали йому титул доктора. Останнім відзначенням Плянка була медаля Ґете, яку вручило йому в 1945 р. місто Франкфурт над Майном.

Численні відзначення, які одержав учений Макс Плянк, це найкраще свідоцтво зацікавлення світу діяльністю й дослідами Плянка, який усе своє життя віддав на службу однієї ідеї.

До останньої хвилини життя Плянк інтересувався не лише науковим, але й культурним та господарським життям.

В історію науки він увійде, як один із найбільших корифеїв, що своїми дослідами мали рішальний вплив на людське життя. Йому поставлять пам'ятник, який матиме колони не лише у своїй батьківщині, але й у всьому широкому світі.

ТИМ, ЩО ЗГИНУЛИ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ І ФРАНЦІЇ

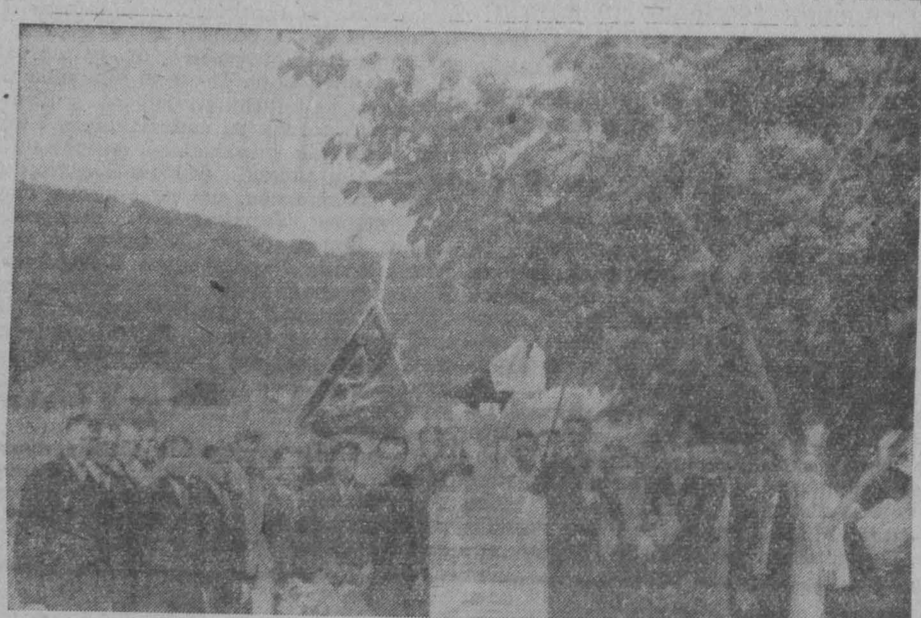

Від групи наших чатачів у Франції одержали ми оцей зняток, що показує поминки, які відбулися 14 вересня п. р. в місцевості Сошо на могилах українських героїв, що полягли в боротьбі з німецькимн окупантами, обороняючи Францію і честь української нації. Поминки відбулися заходами філії Об'єднання Українських Робітників у Франції з Монбем'ярд. На могилах героїв відслужено панахиду, після якої о. Ґабрусевич сказав проповідь. — Пан Дмитренко виступив з відповідним рефератом, а голова філії п. Щербан підкреслив значення тих сходин. Хор під проводом п. Нижанківського проспівав кілька вояцьких пісень, а п. Капко і пані Копилова деклямували французькі поезії, зворушуючи присутніх французів. Було це свято українсько-французького єднання в обороні волі і братерства вільних націй, що не жаліли крови у спільній боротьбі проти німецьких окупантів.

КОЖНОМУ СЛОВО

Працюємо в болотистій Канаді

Щирий та палкий привіт шлю Вам з Канади!

Я доїхав щасливо і почуваю себе дуже добре. Кораблем до пристані Галіфакс ми прибули в суботу 13.9. Тут зустріли нас кореспонденти одної з канадських газет. Потім прийшли на пароплав власники кампаній, де ми маємо працювати і розшукували своїх людей. Наша група з Ашафенбурґу, на щастя, попала разом. Транспортували нас до потягу, який був недалеко від порту. Вагони були дуже добрі, з рестораном, який харчував нас у дорозі. Ми проїхали 2700 км і на третій день висіли на

ІНАВГУРАЦІЯ АКАДЕМІЧНИХ ВЕЧОРІВ

Від нашого окремого кореспондента з Мюнхену

Наукове Товариство ім. Шевченка із співучастю Українського Католицького Академічного Сеньйорату ім. митрополита Шептицького та Центрального Союзу Українського Студентства за зразком минулого року влаштувало й тепер цикл українських академічних вечорів на 1947/48 рік.

Урочисте відкриття Академічних Вечорів відбулося 10 жовтня в гарно прикрашеному приміщенні ресторану кооперативу „КОС" у Мюнхені з широкою участю науковців, професури високих шкіл, представників громадянства, преси і студентської молоді.

Перший в новому 1947/48 академічному році вечір відкрив короткою інавгураційною промовою проф. Іван Мірчук, який відзначив, що організація цих вечорів завдячує ініціятиві нашого старшого громадянства.

Від українського католицького академічного сеньйорату імени митрополита Шептицького п. Роман Данилевич підкреслив, що сучасна затяжна боротьба, охоплюючи різні фронти, точиться також і на світоглядовому відтинку. Всі наші люди мусять розуміти завдання, що стоять перед кожною людиною зокрема, як і перед цілими народами. Щоб усвідомити ці завдання, треба обмінюватися думками. З цією метою й зорганізовані академічні вечори, на яких треба розглядати, обговорювати і давати відповіді на різні пекучі питання.

У своємі слові від ЦЕСУС-у д-р Залуцький зупиняється на великій позитивній ролі, яку відіграло об'єднання студентства і підкреслює, що це об'єднання, яке було спочатку лише формальним, тепер усе більше набирає вигляду органічности. Промовець відзначає, що студентство становить поважну частину учасників вечорів, і висловлює впевненість, що кинене прелеґентами на академічних викладах слово знайде у студентів вдячний ґрунт.

З короткою інформацією про програму дальшої праці виступив проф. д-р Ол. Кульчицький, який повідомив, що наступними доповідями на академічних вечорах запляновано доповідь проф. Васильєва про структурні економічно-господарські зміни у світі, Ю. Шереха про напрями нової української літератури та академія на честь 1. Листопада з доповіддю д-ра М. Шлемкевича.

Далі заслухано доповідь проф. Петрова на тему „Проблема культурної доби" („Новий час та його духові течії").

— Якщо Европу доби нового часу, — почав свою доповідь прелеґент, — можна назвати „країною святих чудес", то дві ідеї, які лежать в основі духової культури нових часів, ідея людини та ідея природи — найбільші з її святинь.

Прелеґент нагадує, що в основі ідеології середньовіччя лежали теологізм і метафізика. Натомість новий час висунув натуралізм і гуманізм та, відмовившись визнати метафізичний субстрат за основу, обстоював самостійність ніким і нічим незумовленої природи.

Спиняючись на Ренесансі, доповідач каже, що натуралізм Ренесансу, як і всієї доби нового часу має виразний антитеологічний характер, але в типовій для Ренесансу надзвичайно своєрідній суміші метафізичного і фізичного. Магічний натуралізм становить собою особливість натуралізму Ренесансу. Ідея магічної природи за цієї доби співіснує з ідеєю естетичної природи. Відомо, що розквіт мистецтв був типовою ознакою доби Ренесансу, а естетична реабілітація природи й людини — одним з його найважливіших здобутків.

Переходячи до протестантизму (реформації), прелеґент згадує, що одні з дослідників ототожнювали Ренесанс і Реформацію. а інші їх розчленовували. Доповідач не згоден ні з о[illegible]ною з тих думок, бо Ренесанс в Італії і Реформація в Німеччині вели однаковий наступ проти середньовіччя, але висадили дещо відмінний зміст. Прелеґент твердить, що ні магічний та естетичний натуралізм, ні гуманізм та філологічний гуманізм не були шляхом обраним для себе в Німеччині Реформацією. Властивою рисою релігійної концепції останньої є суб'єктивістичний раціоналізм.

Далі доповідач висвітлює раціоналізм XVII ст., що на його думку, прагне витворити чисті форми розумових ідей. Людський розум виступає тепер, як скерований на пізнання самого себе і природи. Декарт ототожнює поняття „мислення" і „буття", з яким друге має мисленну природу. В мисленні ж „я" він бачить джерело буття і пізнання.

Прелеґент висвітлює, як на зміну „естетичного" і „магічного" натуралізму часів Ренесансу приходить концепція „механічного натуралізму". В основі клясичної фізики XVII ст. лежать три засади: безперервність, причиновість і субстанція — зрештою це аналіза клясичної фізики вже відома з статті прелеґента, вміщеної в першому числі „Арки".

Наш час за словами доповідача, це час великої кризи фізики. Остання відкинула всі твердження клясичної фізики. Доба механістичного натуралізму закінчена. Ми вступили в нову добу. Остання війна була війною двох протилежних ідеологій. Ми живемо в час глибоких потрясінь і великих катастроф.

Доповідь та порушені в ній питання викликали жваве обговорення, при чому більшість присутніх піддали твердження прелеґента чималій критиці.

Відзначаючи в доповіді „широкий діяпазон різноманітних питань", проф. Мірчук зауважує, що розмежування діб середньовіччя і нового часу не повинно визначатися лише тим або іншим ставленням до метафізики, а потрібує іншого методу, іншого підходу до розв'язання цих питань, бо не можна обмежуватися лише критерієм прийняття чи неприйняття метафізики, проти якої не були й філософи нового часу і німецький ідеалізм.

Проф. д-р Ол. Кульчицький каже, що йому не зрозуміло, яке завдання поставив собі доповідач: чи довести, що в наші часи живуть ті старі ідеї, про які він говорив. чи просто хотів дати огляд певного чергування різних напрямів, Промовець підкреслює, що прелеґент не згадав теорій Дарвіна, Лямарка, обминув також зовсім Шопенгауера, Нішше, Бернсона, Шемінґа, чого ніяк не можна було робити.

За влучним образним висловом проф. Студинського доповідь ввела собою джунґлі хоч і з прегарною фавною і фльорою, але в яких важко знайти стежечку. Промовець підкреслює, що середньовіччя показано в доповіді. як суцільний скреґіт.

— Професор Петрів сказав щось і нічого, — каже проф. Леонід Білецький. — Я не почув ні про проблеми культурної доби, ні про новий час та його духові течії. В доповіді не можна уловити провідної думки. Методологія протиставлення середньовіччя Ренесансові, до якої вдається прелеґент — це методологія Бердяєва і Шопенгауера в його „Занепаді Европи" з деякими різницями. Боюся, що й прелеґент почавши розробляти окремі проблеми, знайде силу суперечок.

Далі проф. Білецький констатує, що виклад не дав того, що було намічено. Враження хаотичне. Коли б прелеґент зупинився на проблемах людини і природи, все було б ясно, але вийшло, що ми згубили людину і не бачили природи, У викладі дано багато думок з розбіжним зіставленням. Прелеґент не все до кінця продумав.

Проф. Світозар Драгоманів радить вдаватися до іноземних джерел і оповідає, що нещодавно в Авґсбурзі відбулася виставка швайцарської книги, де було багато літератури з філософії і політики. Там експонована дуже цікава книга одного голяндця, що мала назву

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 9 lystopada 1947 Nr. 98

Не зважаючи на теперішні урядові труднощі, французький прем'єр Рамадіє візитував Дюнкіркен, де м. ін. оглянув сирітський дім. (ІНП)

Вислід американських виборів

ВАШІНҐТОН, (Дена). В багатьох штатах США відбулися минулого вівтірка часткові вибори представників до льокальних парляментів, а також повітових і волосних радників і крім того (у трьох штатах) послів до палати репрезентантів. Штат Міссісіпі вибирав одного сенатора, а штат Кентуки — одного ґубернатора. Останній вибрав після чотирьох років виконування влади республіканською адміністрацією демократа Клементса. Новий губернатор мав перевагу 80 000 голосів. Також в штаті Міссісіпі сенатором вибрали демократа Стеніса на місце померлого демократичного сенатора Більбо.

Слово генерала Курасова

ВІДЕНЬ, (Дена-Ройтер). СССР не дозволить обернути Австрію в базу для наступу проти Совєтського Союзу, заявив генерал Владімір Курасов, головнокомандувач совєтських збройних сил в Австрії. Доля Німеччини й Японії очікує всі держави, які б намагалися атакувати Совєтський Союз.

— Брітанський король Ґеорґ VI прийняв минулого вівтірка австрійського посла д-ра Шміда, що передав цому свою вірчу грамоту.

Самогубство амбасадора Вінанта

Як повідомляє Ройтер, американський амбасадор у Великій Брітанії під час війни Джон Ґільберт Вінант заподіяв собі смерть у місті Конкорд, прострелившн праву скроню. Амбасадор Вінант, якому було 47 років, був раніш головою міжнародного уряду праці. В січні цього року залишив він свій пост делеґата в господарсько-соціяльній раді Об'єднаних Націй. Тепер він не мав ніякої офізійної носади.

ВИКЛЮЧИЛИ КОМУНІСТІВ ІЗ САМОУПРАВИ

РІО-ДЕ ЖАНЕЙРО, (Дена-ІНС). Бразілійський сенат постановив 35 голосами проти 19 виключити всіх комуністів із парляменту й публічних урядів усієї Бразілії та уневажнити їхні мандати. Це рішення мусить ще раз пройти голосування в сенаті й палаті послів та одержати підпис президента Енріко Гаспара Дутри. Щойно тоді воно буде правосильне. Ця постанова є наслідком акції генерального державного прокурора Люїса Ґальотті, який почав кампанію з метою усунути комуністів із самоуправи.

Бразілійське міністерство заявило, що воно очікує вістки про виїзд з Москви до Стокгольму бразілійського посла Маріо де Піменталь Брандіо. Брандіо й його співробітники покищо є заложниками під поліційною охороною й не можуть так довго залишити готель у Москві, поки члени совєтського посольства в Бразілії перебувають в дорозі до Москви.

Повідомляють про арешт трьох комуністичних послів, яким закидають злочин проти держави.

ШВАЙЦАРСЬКІ КОМУНІСТИ — 7 МАНДАТІВ

ЛОНДОН, (Дена - Ройтер). Згідно з повідомленням швайцарського радіо найсильнішою групою при загальних виборах до швайцарської Національної Ради вийшли радикали (поступові - демократи), що є партією центру. Вони відсунули на друге місце соціял - демократів, які впродовж чотирьох років були найсильнішою партією в Швайцарії. Заборонена в 1940 — 45 р.р. прокомуністична Партія Праці здобула сім місць у новому парляменті. Поступові демократи дістали 51 мандат проти 47 — в попередньому парляменті. Зміни складу уряду, мабуть, не буде.

МАДЯРИ ПОЗБУВАЮТЬСЯ «ФОЛКСДОЙЧІВ»

БУДАПЕШТ, (ДЕНА-ІНС). Всіх мадярських громадян німецького походження, які на підставі перепису в 1941 р. окреслили себе «фольксдойчами», згідно з постановою мадярського уряду, репатріюють до Німеччини.

Так само будуть відіслані до Німмеччини всі особи німецької національної меншини, які служили в німецькій армії або в німецьких організаціях, чи змінили свої мадярські прізвища на німецькі.

Вийняток становитимуть гірники та інші робітники важливих ділянок господарського життя.

ПРОТИ БЕЗПІДСТАВНОГО ВИСТУПУ КОМІСАРА АУЕРБАХА

Кампанія проти скитальців з боку німецької преси й високих представників німецької адміністрації, яку розпочав був баварський прем'єр-міністер др. Геґнер і яка, після гострої постави скитальської, передусім української преси та інтервенцій наших центральних громадських чинників на деякий час ущухла, тепер знову прибирає на силі:

В останньому часі німецька преса принесла вістку про лист баварського державного секретаря для расово-, релігійно-, та політично переслідуваних **д-ра Авербаха** до міністра прохарчування д-ра Бавмґартнера. У цьому листі д-р Авербах заявив, що на його думку серед переміщених осіб, що харчуються з німецьких ресурсів, є чимало таких, які безпідставно подають себе за насильно вивезених.

Далі д-р Авербах твердить у своєму листі що багато членів мадярської фашистської партії знайшли опіку в Баварії. Він не розуміє, чому німецька харчова господарка має бути обтяжена спеціяльними раціонами для цих фашистів. Д-р Авербах домагається точних списків кількісного стану мешканців у всіх таборах переміщених осіб і додає, що тяжко припускати, щоб німецькі міністри прохарчування безоглядно брали кількісний стан, який подають їм з таборів переміщених осіб. Таксамо й дані старшин ІРО, згідно з дотеперішнім досвідом, не можна вважати задовільними. Німецьке господарство прохарчування може нести відповідальність перед своїм громадянством лише в тому випадку, якщо німецькі контрольні органи урядово стверлять фактичний стан мешканців скитальських таборів.

У зв'язку з листом д-ра Авербаха в німецькій пресі теж появилися коментарі до виступу державного комісара. Ці коментарі схвалюють становище автора листа. Вони стверджують, що виступ д-ра Авербаха треба привітати. Він заторкнув питання, яке вже давно хвилює німецький загал: чи всі ДП фактично є насильно вивезеними й чи слід уважати їх жертвами нацистського режиму. Він указує, як приклад мадярських членів партії «зломаних стріл», що були духовно споріднені з нашими (тобто німецькими) жидоловами й у той спосіб нагадує про мадярські фашистські банди, які в останніх тижнях націонал - соціялістичної війни втекли до Баварії перед наступаючими совєтськими відділами. Куди поділися ці гульвіси? Де є ті румуни, які знущалися над німецькими кацетниками під час їх рабської праці, де ці українці — каже далі звіт — яким Ґестапо віддало під опіку свою в'язницю в віттельсбахській палаті в Мюнхені? Вони напевно не поїхали на батьківщину до Києва, Житомира й Полтави!»

Виступ пана комісара д-ра Авербаха характерний тенденцією спихати все зло на чужинців, а мета його прозора: одвернути увагу від німецьких «наців», що їх не бракує навіть на передових місцях теперішнього німецького націонал-державного й політично - громадського життя. Їх наявність свідчить про те, що ресорт пана Авербаха працює [illegible] дивно, що в дні процесу [illegible]катів України і інших народів на чолі з Олендорфом пан Авербах додумався виступити із своїми закидами проті ДП. Комукому, а державному секретареві для переслідуваних ніяк з таким нападом не випадало б виступати!

Міколайчик в Англії

Як повідомляє аґентство ЮП, голова польської опозиції Станіслав Міколайчик прибув до Англії. Він сказав: «Я утік з Польщі, бо військовий трибунал мав мене засудити на смерть». Міколайчик заявив, що він виїде до США відвідати своїх приятелів, але він ще сам не знає, чи стане членом міжнародньоґо селянського об'єднання, що має свій центр у Вашінґтоні. Розповідаючи про Польщу, Міколайчик сказав, що там увесь час панує терор, а настрої в країні дуже напружені. І політика, і господарство розвиваються лінією повної комунізації Польщі. Якщо б вибори в Польщі були проведені дійсно демократично, то урядовий бльок не здобув би більше 5% голосів. Після створення Комінформу становище стало ще важче і навіть багато поляків думають, що США підготовляються до війни, як їм про це говорить комуністична пропаґанда. Не вважаючи на комуністичний терор проти католицького духовенства, населення як ніколи досі фанатично тримається церкви.

Міколайчик утікав до Англії через Німеччину. Мале знання німецької і російської мови, допомогло йому під час утечі. Зрештою росіян так само можна підкупити цигарками і іншими хабарями, як і німців. Міколайчик пише книжку під заголовком «Моїх два з половиною роки під контролею т. зв. народної держави». Брітанська комуністична газета «Дейлі Воркер» пише, що втеча Міколайчика була дбайливо підготовлена брітанським міністерством закордон. справ і польською реакційною опозицією. Газета твердить, що Міколайчик утік з Польщі брітанським військовим літаком, що два рази на тиждень відлітає до Лондону.

Колишній польський посол в Канаді д-р Альфред Фідеркевіч утік з Польщі і перебуває в дорозі до США. Він вже переїхав кордон Італії і має сісти на пароплав.

Юзеф Циранкевіч, відкриваючи 29 жовтня сесію польського парляменту, у своїй промові, між іншим, повідомив, що польській поліції вдалося протягом того року затримати 35 000 осіб, які намагалися нелеґально утікти з Польщі. Шведська поліція поінформувала, що між утікачами, які прибули з Польщі до Швеції є кількох вищих офіцерів і визначних провідників польського підпільного руху. Заступник Циранкевіча Ґомулка повідомив на комуністичній демонстрації в Лодзі про низку нових процесів проти аґентів «англосаксонського імперіялізму«. Циранкевіч суворо застеріг католицьке духовенство проти підтримки реакції, зверненої проти варшавського режиму.

Еміґраційні польські кола в Лондоні наближені до генерала Бор - Коморовського, не радо, як запевняє аґентство ЮП, вітатимуть Міколайчика. Генерал Бор-Коморовський уважав виїзд Міколайчика до Польщі, зрадою. Польський часопис „Кроніка" пише: „Міколайчик апробував відірвання від Польщі східньої частини нашої держави,Міколайчик сильно допоміг Великій Брітанії й США реалізувати ялтинський план. Міколайчик створив враження, начебто польські політичні кола і більшість народу погоджувалися на витворене в Польщі становище.

АВСТРІЯ ЗНАЄ СВОЮ МЕТУ

ВІДЕНЬ, (ДЕНА). Австрійський державний канцлер д-р Фіґль заявив, що Австрія має тепер бажання до своїх визвольників, щоб вони залишили Австрію та дали змогу австрійському населенню дбати самому про упорядкування своєї держави. Фіґль підкреслив, що не зважаючи на погрози вжити насильства, Австрія впевнено йтиме шляхом свободи й незалежности. Далі заявив канцлер, що взимку будуть труднощі з прохарчуванням, паливом і електричним струмом. У цих ділянках застосовують обмеження.

До Вісбадену прибув новий головнокомандувач американського летунства в Европі, ґенерал Куртіс ЛеМей, (праворуч). Його зустрічає дотеперішній командувач ген. МеБлейн. (Дена)

Совєти вже програли «холодну війну»

— заявив американський публіцист Ліпмен

«Совєтський Союз програв «холодну війну» в Европі і цілком свідомий тієї справи» — заявив відомий американський коментатор Вальтер Ліпмен у вівторковому нумері щоденника «Вошінґтон Пост". **Остання комуністична тактика в Европі є тактикою поразки і розпачу.** Вона обмежується лише тим, щоб примусити мовчати опозицію в совєтській сфері впливів і страчувати людей таких, як Петков.

Хід подій в Західній Европі доводить, що високорозвинені народи не можуть заразитися комуністичною пропаґандою та інфільтрацією. Реакція тих народів на голод, інфляцію і розклад державного апарату аж ніяк не є нахилом тих народів в бік комуністичної партії. Навпаки ці народи мали б схилятися праворуч. до консерватизму та симпатизувати реакціонерам і крайній агонії фашизму.

«Комуністи, на думку Ліпмена, становлять меншість. Комуністична партія, що немає за собою більше, ніж 30% населення західніх націй, не може опанувати влади шляхом насильства і саботажів. Вона може лише розкладати державний апарат і суспільний лад. Комуністична партія мусіла б мати потужну мілітарну силу за своїми плечима, щоб розбити і ліквідувати таку опозицію. В Західній Европі таке не може статися так довго, як довго совєтська армія прив'язана до лінії Трієст — Щецін. Червона армія прив'язана до цієї лінії, звичайно, не американськими збройними силами розташованими в Европі, лише **загальною силою американської потуги і вже зробленим доказом того, що Америка знає де і як вжити сво збройні сили на випадок, коли б червона армія або відділи Тіто перейшли військовий кордон.**

Посування комунізму в напрямі Західньої Европи, — пише далі Ліпмен — було затримане, коли США вислали лінійний корабель «Міссурі» у східню частину Середземного моря. Совєтська пропаганда вже виманеврували червону армію в Европі вже виманеврували, Кремль зрозумів це становище мабуть вже минулої весни. Тоді, як Ліпмен довідався з поважного джерела, голови італійської і французької комуністичних партій мали стати перед таємним судом, де один з найвищих начальників совєтської комуністичної партії назвав їх «сліпцями". Їм закинули співпрацю з соціялістами, хрисиянськими демократами й лібералами, а далі звинуватили їх в тому, що вони не потрапили увімкнути Францію і Італію у сферу впливів совєтської дипломатії. Їм видано наказ поборювати соціялістів і поступові течії та розбудувати свою організацію до стану революційних партій.

Здається, що новий комуністичний інтернаціонал, званий Комінформом, з осідком в Београді, постав з такої ситуації. Він є наслідком переконання Кремля про програну «холодну війну" в Західній Европі. Тоді постановили замкнути уста всій опозиції в совєтській сфері впливів. Це й було причиною страти Петкова, переслідування Маню, Міколайчика й інших опозиційних елементів. Це ніщо інше, як лише тактика поразки й розпачу. Ці факти промовляють голосно. Пропаґанда з того часу почала робити шалені антиамериканські виступи. Ця ненавість народилася із свідомости, що ніщо від незвичайно голосних елів Вишинського. Америка не стоїть перед проблемою, як затримати совєтів, бо їх вже затримано. Завданням США працювати для такої справи, яка дозволила відбудувати Европу і світ, ліквідувала б напруження, перемогла б страх і розвіла атмосферу паніки. (Дена - Ройтер)

Кінець міністра Татареску

БУКАРЕШТ, (Ройтер). Румунський парлямент висловив на своєму засіданні минулого четверга 187 проти 5 недовіря міністрові закордонних справ Ґеорґу Татареску

Комуністи звинуватили Татареску в його участі у зраді та викраденні документів, що їх розкрили під час процесу проти голови румунської селянської партії, д-ра Юліу Маню.

Разом з Татареску відійшли з уряду ліберальні міністри Александрін (фінанси), Вайту (публічні роботи), Роскулет (освіта) і три віце-міністри. Між прем'єром Ґроза й Татареску давно були засадничі політичні розходження.

Виступ Булґаніна й Молотова

Москва, (Дена-ІНС). Маршал Булґанін, міністер совєтських збройних сил, порівнює в виданому минулого четверга денному наказі „західних воєнних підпалювачів" з колишніми німецько-японськими імперіялістами і закликає совєтських бійців постійно бути готовими.

На святкових зборах в Москві з нагоди 30 річниці жовтневої революції промовляв Молотов. Він бундючно заявив, що 30 років совєтського соціялізму дали країнам, які „стогнуть під капіталістичним пануванням" приклад „власного визволення з неволі та ярма". На думку Молотова, тепер почалася третя „нова епоха СССР". Поступ у СССР поставив він у противагу „капіталістичним країнам", що переживають тепер важку кризу.

Владика Теодорович за поєднання з УАПЦ

Канцелярія Митрополита УАПЦ Владики Полікарпа надіслала нам таке повідомлення: „29 жовтня Голова УАПЦ Митрополит Полікарп отримав з Канади листа від Архиєпископа Іоанна Теодоровича з відписом його відповіді організаторам т. зв. „Церковного З'їзду в Ашафенбурзі". З цієї відповіді виходить, що Архиєпископ Теодорович відмовився прийняти організаторів того з'їзду під свою юрисдикцію, називаючи їх с е к т а н т а м и".

Так званий Ашафенбурзький Церковний З'їзд (як писала „Неділя" ч. 88) відбувся 25 і 26 серпня ц. р. і виніс низку постанов, які в тому ж числі нашого тижневика, згідно з засадою безсторонньої інформації, були опубліковані. Організатори з'їзду повели широку акцію, видали свій циклььостилевий часопис під заголовком „Православний Українець" і назвали свою групу „Соборноправною УАПЦ в Німеччині та в усій Европі". Як виходить з ганноверських „Новин", 15 жовтня відбулися в Ашафенбурзі т. зв. Покрівські збори, що „вибрали Єпископа Григорія правлячим єпископом" тієї нової віроісповідної групи.

Священний Собор Єпископату УАПЦ під головуванням Митрополита Полікарпа, відбувши свої наради в Ашафенбурзі, видав 24 жовтня а р х и п а с т и р с ь к е п о с л а н н я, в якому широко насвітлив правдиві причини конфлікту в УАПЦ і позбавив єпископського сану та в і д л у ч и в в і д Ц е р к в и Є п и с к о п а Г р и г о р і я і 7 с в я щ е н и к і в, а т а к о ж 7 м и р я н.

Звертає увагу факт, що виступами духовенства і вірних, на яких Священий Синод кинув анатему, цікавляться представники євангелицької Церкви, що брали участь в їхніх різних зборах.

*

Як повідомляють з Канади, 12 і 13 листопада ц. р. у Вінніпеґу відбудеться надзвичайний Собор Української Греко-Православної Церкви в Канаді, на якому будуть обговорені між іншим такі справи: формальне обрання Єпископа Скрипника єпископом УГПЦ в Канаді, — справа взаємовідносин між УГПЦ і Американсько-Українською Православною Церквою в США. Врешті Надзвичайний Собор розгляне справу стосунків між УГПЦ Архиєпископа Теодоровича з УАПЦ Митрополита Полікарпа.

Орган Владики Теодоровича „Вісник" приносить в останньому числі широкий життєпис Єпископа Мстислава і Митрополита Полікарпа з фотографіями.

Мадярський прем'єр Ляйош Дінієш відвідав нещодавно Београд, де його приймав задоволений, як бачимо своїм парадним уніформом маршал Тіто. (Дена-ІНП)

Події минулого тижня

Консерватисти перемогли

ЛОНДОН, (ЮП). В 392 волостях Англії і Шотляндії відбувалися минулої суботи вибори 3 199 волосних радних. Ці вибори були першим іспитом для англійської соціялістичної партії від початку теперішньої господарчої кризи. Згідно з останніми звідомленнями, консерваистиси здобули 621 місце, тоді як парія праці втратила 652 місця.

Лейбористи втратили свою дотеперішню більшість в 31 великому місті. Комуністи стратили 9 місць, не здобувши ні одного. Незалежні, що в загальному стоять у зв'язках з консерватистами, могли записати на своє конто 56 мандатів, тоді як ліберали (здобули 46 і втратили таке ж число мандатів) витримали рівновагу. У виборах взяло участь 80% населення. Морґен Філіпс, генеральний секретар лейбористської партії, коментуючи наслідки виборів, сказав, що вони щоправда для лейбористів принесли розчарування, але ніяк не означають якогось перевороту.

Найважчих втрат зазнала брітанська партія соціялістів у великих містах, в яких досі мала вирішальний голос в льокальній міській адміністрації. Наприклад, в Манчестері, що з своїми 700 000 мешканців є торговельною метрополею північно - західнього англійського промислового району, соціялісти втратили вісім мандатів і мають тепер на два мандати менше, ніж консерватисти й ліберали разом.

Вінстон Черчіл, голова консервативної партії, назвав вислід виборів «блискучою перемогою» і привітав усіх виборців кажучи, що вони цим саме запротестували проти злого ведення справ соціялістами. Не вважаючи на ці наслідки, соціялістичний уряд Етлі далі рішуче буде провадити свою соціялістичну програму і лише в 1950 році, коли скінчиться каденція парляменту, уряд погодиться зробити нові вибори.

Котіков відмовляється

БЕРЛІН, (НЦ). Комендант брітанських збройних сил в Берліні, бриґадний генерал Гайнде запротестував на засіданні альянтської комендантури 30 жовтня проти статті в ліцензійованій совєтською владою німецькій газеті „Берлінер Цайтунґ", що в образливій формі описала весільні готування на брітанському дворі в зв'язку з близьким вінчанням престолонаслідниці принцеси Єлисавети. Совєтський військовий комендант, генерал Александер Котіков, відповів, що він доручив остерегти „Берлінер Цайтунґ" і покарати її високим грошовим штрафом. Коли ж генерал Гайнде домагався письмового вибачення газети, Котіков відкинув це домагання, покликаючись на „вороже росіянам ставлення" ліцензійованої брітанською владою преси. Російський генерал не схотів теж окреслити висоту грошового штрафу.

Управа міста Берліну виступила з видавництва „Берлінер Цайтунґ" як пайовик, запропонувавши свою пайку в сумі 500 000 марок іншим учасникам спілки.

Мова совєтської дипломатії

БУКАРЕШТ, (Дена-Ройтер). Совєтський амбасадор в Букарешті Сергей Кавтарадзе, заявив минулої неділі в своїй промові з нагоди 30-их роковин жовтневої революції в Росії, яку виголосив у спілці румунських робітників для співпраці з СССР, що англо-американський імперіялізм прямує до обмеження могутности Совєтського Союзу та його приятелів. Цей імперіялізм хоче оточити нові демократичні держави, створити бази до наступу і погрожує атомовими бомбами. Якщо — сказав Кавтарадзе — французька революція принесла з собою занепад февдалізму, то російська жовтнева революція знищила найперше ворога свободи — капіталістичну реакцію і оголосила війну світовому імперіялізмові.

Конкурс на спогади кінчиться в березні 1948 року

Минулої весни Осередок Української Культури й Освіти оповістив конкурс на писання спогадів із недавньо-минулого. Досі прийшло до Осередку кільканадесять рукописів із спогадами від українців на скитальщині. А ще дехто пише спогади. Маючи саме таких авторів на увазі, управа осередку постановила тати доволі часу на конкурс. Рукописи спогадів можна надсилати в Осередок до кінця березня 1948 р. Конкурсна комісія Осередку візьме під увагу всі рукописи, що отримає до того часу.

Для цікавих пригадуємо, що Осередок Української Культури й Освіти — це чисто культурно-освітня установа, яка дбає про культурно-освітні справи українського народу і яку підтримують всі національно-свідомі українці. Дякуємо за щедру підтримку її українцями на скитальщині в Европі, які постійно надсилають до Музею й Бібліотеки Осередку цінні пам'ятки, книги тощо. Просимо й надалі так щедро допомагати Осередкові Української Культури й Освіти у Канаді.

ГОЛОВНА ДИРЕКЦІЯ
О. У. К. й О.

Наша адреса:

Library and Museum
Ukrainian Cultural and Educational Centre,
P. O. Box 3093.
Winnipeg. Man. Canada

Американські кореспонденти про події за залізною заслоною

Фази і техніка совєтської окупації

«Нью-Йорк Геральд Трібюн» вислав за «залізну завісу» чотирьох кореспондентів, які привезли інтересні повідомлення.

У країнах за «залізною завісою», — інформують кореспонденти, — помітні великі різниці; в одних вплив совєтської армії сильний, у інших слабий. Є країни, що мають деяку свободу, є й такі, де панує поліційний терор. Фінляндія й Чехо-Словаччина видали негайно візи на в'їзд. Польща ждала тиждень дозволу Варшави, до Мадярщини й Болгарії кореспонденти одержали совєтські пропуски, до Румунії один із них мусів їхати нелеґально, до Юґославії одних пустили, інших ні. Англо - американські видання продаються явно в Фінляндії, Польщі, Чехо - Словаччині, Австрії і на Мадярщині. У Румунії, Болгарії й Юґославії їх цензурують і конфіскують. Щодо господарства всюди видно намагання створити самовистачальний бльок шляхом взаємних договорів без західнього капіталу. Фінляндія, Чехо - Словаччина й Мадярщина мають ще 50% оборотів із Заходом. Польща, Румунія, Болгарія й Юґославія торгують здебільша з СССР і поміж собою. Політичний вплив СССР порівняльно потужний, найменший у Фінляндії. Комуністи ставляться прихильно до Росії і вороже до Америки. Вони працюють інтенсивно. Більшість населення всюди настроєна проти Росії.

Здобути інформації про силу совєтської армії не легко. Нараховують, що в 5 із 8 країн Східньої Европи є коло 400 000 совєтських вояків і в Німеччині коло 250 000. Сім країн мають 775 000 власних військ. З кінця війни було тут 5 мільйонів совєтських вояків. Найбільше совєтських військ у Польщі й Німеччині. У половині грудня мають евакуювати совєтські війська з Болгарії. (70 000). У Румунії (100 000) і на Угорщині (40 000) війська лишаються для охорони комунікації. У Польщі совєтських військ куди більше, ніж потрібне для охорони комунікації. Вони сконцентровані, головно, в стратегічному промисловому терені Шлезька. За виїмком Мадярщини ці війська намагаються не встрявати у внутрішні справи країн.

Усюди комуністичні партії пильнують, щоб крайова армія була лояльною. Болгарська чистка із 4.500 старшин усунула 2 500 і з того 1 000 офіцерів пішли до таборів праці, 1 200 повернулися до цивільного життя без політичних прав, 300 пропали безслідно. У Румунії є дві дивізії, створені в СССР із румунських воєннополонених. Поза Польщею й Юґославією воєнна промисловість усюди слаба. Румунія має совєтські військові правильники, у Болгарії невеличкими вишкільними кадрами керують росіяни. Лише польська армія одержала з Росії велику допомогу. Росія дала їй всю артилерію, панцерну зброю, яка, правда, слаба й більшість легкої зброї. У Польщі є 2 — 3 тисячі совєтських старшин у польській уніформі. Ці старшини не приховують своєї національности. Шеф польського генерального штабу — росіянин, він увів **совєтську штабну систему.** Але кількість совєтських старшин меншає. Польських старшин коло 15 000. Не зважаючи на допомогу, яку СССР дав Польщі, совєтське головне командування не вважає польської армії за надійного союзника під час війни. Воно знає, що більшість поляків ставляться до Росії з недовір'ям, яке має свої історичні мотиви.

Єдина армія, на яку може розраховувати Росія, це, здається, **юґославська.** Інші можуть виконувати окупаційні й поліційні завдання. Юґославська армія найкраще вишколена й найбільша — поза совєтською — в Европі (400 000). Її озброєння різне — німецьке, італійське, американське, брітанське й совєтське. Одначе у Юґославії розвивається власна воєнна промисловість. Країна видає на армію 23% бюджету.

Юґославія, це майже комуністична держава, а стала такою без допомоги совєтської армії У Румунії й Болгарії присутність тієї армії паралізувала протикомуністичні сили. В обох тих країнах застосовано ідентичну техніку з двох фаз: леґальна співпраця й боротьба нелеґальними засобами. Розвій подій був однаковий: комуніст займав пост міністра внутрішніх справ і контролював поліцію. Комуніст, або людина віддана комуністам, ставав міністром юстиції й мав контролю судівництва. Комуніст, або якийсь слухняний військовик, очолював пост міністра військових справ, або ставав шефом генерального штабу. У коаліційному уряді могли бути лише податливі люди, готові до співпраці. Комуністи контролювали пресову цензуру. Парлямент мусів мати більшість, контрольовану комуністами. Якщо треба було, фальшовано вибори. У другій фазі оскаржувано опозицію, що вона робить змову й готує повстання з чужою інтервенцією, або допускається господарського саботажу. Повторяли це так часто, аж поки люди почали в те вірити. Змусивши опозиційну пресу мовчати, арештовано провідників опозиції. Розв'язували сильніші опозиційні партії, слабші залишали про око. Нарешті повісили шефів опозиції. Можливо, що залишиться одна партія (комуністична) й совєтська господарська система.

У Празі один чеський соціяліст заявив, що хоч соціялістична й комуністична господарські програми подібні, він не міг би бути комуністом, бо відчував би, що працює для чужої країни. Те саме твердять соціялісти інших народів. Вони не визнають керівництва комуністів і, не вважаючи на господарську співпрацю з ними, є їхніми суперниками. Церква являє собою силу в Польщі, Словаччині, Австрії й Мадярщині, але її політичний вплив обмежений. Комуністи знають, що католицька опозиція принципова й уникають покищо змагань, але вони переконані, що при допомозі шкіл впродовж одного покоління проблему розв'яжуть. Православні Церкви не здатні до опозиції. Їх намагаються підпорядкувати московському патріярхові.

При виборах комуністи здобули 25% голосів у Фінляндії, 35% — у Чехо - Словаччині, 20% на Мадярщині, 5% в Австрії, у Польщі при вільних виборах були б здобули може 15%. У сумі, це лише сотні тисяч людей. Чому вони так голосували? Комуністичні провідники — це фанатики, яких у Москві добре підготували до їх завдань. Перед війною — за виїмком Фінляндії й Чехо - Словаччини — всюди були реакційні режими й багато безземельних селян. Таємна поліція теж не новина. У багатьох країнах свобода була обмежена й панувало загальне незадоволення. Через те багато людей ставилося до комуністів, як до реформаторів. Їх бойові й прості гасла знайшли шлях до молоді. У Фінляндії й Чехо-Словаччині багато людей голосувало, щоб прислужитися могутньому сусідові. Тому комуністи мали добрий старт, зате опозиція була розбита, а інколи й скомпромітована. Не вважаючи на те, опозиція ще сьогодні загрожує комуністичній перевазі, а об'єднана могла б кинути виклик.

> **АРҐЕНТІНА ПАЛИТЬ ХАРЧІ**
>
> БУЕНОС АЙРЕС, (АП). Арґентінський уряд повідомив офіційно, що довелося спалити сільсько - господарські продукти вартістю в 125 мільйонів фунтів стерлінґів (500 мільйонів долярів). В заяві, поданій через всі арґентінські радіостанції, пояснено, що Арґентіна була змушена до того господарською бльокадою США, що унеможливила купівлю машин і засобів транспорту. В наслідок американської господарської політики ціни на закупи закордоном десятикратно збільшилися. Через те виникла конче потреба утримувати на відповідній висоті власні експортні ціни обмеженням кількости випродукуваного товару.

60-літній голова японського союзу інвалідів Куюшу, що має ампутовану ногу, проїхав 2700 км ровером! (Дена)

Конференція СХС Гессену

Вперше за п'ятнадцять місяців існування Краєвої Ради СХС на Гессію та область Ашафенбурґ відбулося 29 жовтня ц. р. її засідання з участю голів місцевих станиць. Збори відбувались в приміщенні Краєвої Ради. Присутніх було 30 осіб, рахуючи й кореспондента „Неділі", єдиного представника від наших пресових органів.

Основними доповідями були звіти голови Краєвого Представництва д-ра Тимкевича та голови контрольної комісії інж. М. Яременка. Перед цим було зачитано написані головою Центр. Управи СХС д-ром Томою Воробцем інформації в справі поширення діяльности Української Червонохресної Організації на Західну Европу.

Звіт голови Кр. Представництва аналізував пророблену працю. Членством СХС охоплено досі 3 752 особи, зареєстровані в 14 станицях; крім останніх є ще 10 уповноважених в окремих місцях та 3 зв'язаних зі станицями. Крім допомоги хворим, СХС помагала також тим студентам, які, бувши позбавлені статусу ДП, зверталось до неї за поміччю.

Зі звіту контрольної комісії видно, що Краєве Представництво вело свою працю добре; встановити це було тим легше, що і канцелярія і бухгальтерія Кр. Представництва знаходяться в цілковитому порядку.

В дискусії над звітами говорилось про мале число рефератів на медичні теми та недостатню популяризацію їх. Голова студентської громади в Ашафенбурзі п. Козак дякував за допомогу студентам з боку СХС, однак зазначив, що при цьому не завжди діставали поміч ті, хто її найбільше потрібував. Бажано, щоб в майбутньому СХС допомагала поодиноким студентам виключно за опінією студентської громади. П. Калкатінов вказав на потребу обліку тих, кому дається поміч, щоб одні і ті самі особи не користали з допомоги кількох станиць одночасно.

Дальшим питанням було уконстатування Ради (яка, згідно зі своїм статутом не могла зібратись, аж поки не будуть заступлені голови місцевих станиць), — і контрольної комісії Ради СХС. Членами Ради були одноголосно обрані д-р Паньківський, д-р Кукловський, п. Ставнича і п. Тарнавський.

Зачитано проєкт пляну праці Кр. Представництва на найближчі три місяці та напрямні загальної праці СХС, які читав керманич організаційного відділу Головного Представництва СХС мґр Горбач. В цих проєктах підкреслено важливість таких підприємств, як, напр., проведення листопадової збірки, встановлення точних меж терену діяльности кожної станиці, збільшення опіки над хворими і т. ін. Також вказувалось на необхідність посиленої опіки над тими вояками УПА, котрі знаходяться тепер на терені Німеччини і найбільше з усіх нас цієї опіки потрібують. П. Дубів

Звернення бельґійського уряду

Цікавий відгомін на критичні виступи преси ДП

Шеф Інформаційного Відділу Головної Квартири ПКІРО в Гайдельберґу, містер Сатберленд Денлінґер просить опублікувати таке звернення бельґійського уряду:

«Завдяки допомозі американської влади ІҐЦР і ІРО, бельґійський план поселити втікачів і переміщених осіб у Бельґії дав досі добрі наслідки. Від початку реалізації цієї програми, тобто від 10 квітня 1947 р., переїхали бельґійський кордон 54 транспорти з 22 000 ДП й утікачів. Це число становить приблизно половину всіх тих переміщених осіб, які мали бути переселені з американської окупаційної зони. З уваги на те, що бельґійський уряд передбачає дальший, ще більший наплив робітників із Німеччини, бельґійська влада із свого боку зробить усе, щоб переміщеним особам не дати довше ждати в їхніх таборах.

Як уже сказано, наслідки масового переселення до Бельґії були зовсім задовільні.

Більшість переселених скитальців звикли до нового життя й подолали початкові труднощі. Робітники здобули собі повну прихильність від своїх бельґійських колеґ. Сталося це завдяки працьовитості робітників та взаємному зрозумінню.

На зібранні делеґатів ДП, що відбулося в Ганав, всі вони підтвердили факт, що більша частина поселених у Бельґії нових робітників задоволені своїм новим життям у шахтах. Усі інституції, що беруть учась у цій переселенчій акції, тієї думки, що перший тяжкий пробний період треба кожному усяким можливим способом полегшити, поки переселенець не стане фактично частиною бельґійського громадянства. В основі визнається принцип, що кожний утікач одержує ті самі права, що кожний інший чужинець, за яким стоїть консул. ІРО вживає заходів, щоб і для втікачів установити таку ж леґалістичну й правну забезпеку. У Бельґії створено новий адміністративний апарат ІРО, який має за завдання перевести в життя цей принцип.

У кожній з п'яти головних округ вуґільного басейну ІРО матиме льокальне бюро, в якому нові робітники зможуть одержати всякі інформації **своєю рідною мовою** у важливих справах, евентуально реалізувати їх. Ці бюра будуть мати пряму підтримку бельґійського уряду і, якщо це буде лиш можливе, розв'язуватимуть безпосередньо всякі питання. Якщо буде конечним, ці справи спрямовуватимуть до центрального бюра ІРО в Брюселі. Це бюро уповноважене подавати всі ці справи бельґійському урядові.

Ми переконані, що такий плян усуне більшу частину непорозумінь, навіть щодо тих, які домагаються повороту до Німеччини.

Бельґійський уряд прагне тут ще раз ствердити, що зробить все можливе, щоб поліпшити житлові умови переміщених осіб і їх родин. Нові робітники набуватимуть щораз більше практичного знання і через те заробляти́муть краще. Заробіток зріс вже далеко понад нормальний. Бельґійський уряд так, як ІРО бере до уваги всі обґрунтовані побажання, які подадуть представники нових робітників. Так само УМСА зацікавлена в тому, щоб провести свою допомогову акцію на користь ДП та підтримати спортове виховання й культурні розваги.

Не зважаючи на те, поширюються окремими особами та сторонніми країнами всякі версії про житлові умови та умови праці в Бельґії. Поганої слави пропаґандисти вештаються поміж переміщеними особами й намагаються захитати добрій настрій і нормальну працю. Щоб переміщені особи в американській зоні Німеччини мали змогу одержати точні й нефальшиві інформації про життя в Бельґії, прибуде до американської зони **делеґація, що складатиметься з представників усіх національних груп,** які відвідають табори й поінформують вас з власного досвіду про життя новопоселених людей у Бельґії.

Бельґія пропонує нові сподівання. Праця в копальнях вугілля тяжка, але плата добра. Бельґійський уряд робить усе, що в його силі, щоб умови праці ще поліпшити. Так само й житлові умови підносяться на чимраз вищий рівень. У ваших власних інтересах переселитися до Бельґії ще перед приходом зими. Тут матимете доволі харчів та будете забезпечені паливом тому, що шахтарі одержують безкоштовно придід вугілля.

Перед вами стелиться шлях до новогс й нормальне життя, а навіть щасливе майбутнє в вільній, приязній країні.»

Від імени уряду
Бельґійська Переселенча Комісія
Брюсель 23 жовтня 1947.

На летовищі в Райн-Майн приземлився літак з групою американських сенаторів, які прибули до Европи, щоб краще ознайомитися з ситуацією в західних окупаційних зонах. (Дена)

Увага, „приватники"!

За новим статутом Управи до компентенції ІРО входять не тільки турботи про ДП, але й правна опіка і навіть матеріяльна допомога біженцям, що працюють і мешкають приватно на терені Німеччини. Крім того, міжнародні харитативні організації (Католицька Місія та Світовий Союз Церков) також виявляють бажання опікуватися біженцями.

З огляду на це, Центральна Переселенча Управа оголошує реєстрацію всіх біженців-українців (включаючи також вискринінґованих ДП) і просить подавати тільки листовно на адресу Umsiedlungsbüro, München 2, Dachauerstr. 9/II такі відомості: 1) ім'я і прізвище, 2) склад родини, 3) місце праці, 4) фах, 5) чи був під опікою статусу ДП, а якщо так, то коли звільнений, 6) чи подавав заяву про повернення стану ДП і чи має відповідь, 7) Ваша докладна адреса.

Відомості просимо надіслати не пізніше 15 листопада 1947 р.

Центральна
Переселенча Управа

Чужинці вітали їх як рідних

Українські пластуни в Парижі

Одним із засобів міжнародного пізнання і пластового братання в великому масштабі є світові пластові з'їзди з англійського звані «Джемборі». Вони відбуваються що чотири роки. З'їзджаються тоді пластуни з усього світу, щоб разом прожити деякий час під шатрами у великій пластовій сім'ї, познайомитись та показати свої досягнення на пластовому полі.

«Шосте Світове Джемборі Миру» відбулося у Франції біля містечка Моасон.

У віддалі 70 км від Парижу, у великому закуті Сени, серед рідкого лісу розташувався величезний джемборівський табір. Тут заздалегідь все було підготовлене французькими скавтами та військом для прийняття гостей з п'яти континентів.

У лісі прокладено вигідні дороги, проведено електричне світло та водогони, збудовано умивальні та душі. Поставлено трибуни. На головній площі — арені та підготовлено майдан для великих таборових вогнищ — «Клєрбоа».

В самому таборі їздила мала залізничка; за рікою — табір водних пластунів, а ще дальше, за високим берегом ріки, на віддалі 4 — 5 км — летовище для повітряних скавтів та повітряної сполуки. Крім цього поштовий уряд, банк, шпиталь, театр, цирк, базар та всякого роду робітні. Все це вимагало довгомісячної праці сотень людей і великих коштів.

Дні з 6 до 8 серпня були призначені на приїзд та улаштування табору. Приїхали пластуни 42 націй, разом коло 40 000. Вони розташувались у 21 підтаборах, охрещених назвою однієї з французьких провінцій. Французів було 20 тисяч. Вони також обслуговували табір. Виконували обов'язки поліції, пожежної сторожі, обслуговували шпиталь, пошту, автобуси, кухні, маґазини, залізничку і виконували десятки інших робіт у підготовці офіційних виступів, ватр і т.д. Працювали при тому віддано члени всіх чотирьох французьких пластових загонів: католицького, протестанського, жидівського та безконфесійного.

У таборі панували рух і свобода. Щоранку деякі шатра зникали, на їх місці виростали нові.

Дев'ятого серпня на «Арені» голова Лондонського Скавтового Бюро Вільсон офіційно відкрив Джемборі в присутності всіх учасників. По короткій промові відбулася дефіляда всіх пластунів з прапорами. У ній брала також участь **українська делеґація з своїм прапором.** Участь була скромна, бо теперішні умовини не дозволили на більшу делеґацію, але важливе те, що зроблено перший крок і наш пласт вімкнувся в міжнародній пластовий рух.

Джемборі тривало від 9 до 18 серпня. Три дальші дні були призначені на відвідини Парижу та ліквідацію табору.

Наступного дня відвідали табір шкільні діти та «вовченята», а ввечері відбулася ватра на площі «Клєрбоа».

Це було перше джемборівське велике вогнище, яке ми побачили і воно зробило на нас величезне враження.

Виступи відбувалися на великій сцені, що мала форму призми. В одному її кінці горіла ватра, забарвлювана все відповідно до характеру виступів. На ватрі були присутні гості, які за платою могли його відвідувати та побувати на всіх таборових імпрезах. В юнацьких таборах кожна національна група мусила варити собі сама з одержаних з маґазинів харчів. В нашому підтаборі «Зод'як» була спільна для всіх кухня і в ній діставали учасники підтабору готовий харч. Це давало нам більше вільного часу для ознайомлення з таборовим життям і встановлення зв'язків з пластунами окремих національностей, бо наші нашивки «Ukrainian scout» викликали зацікавлення. Більшість уважала нас за прибулих з України. Ми мусили інформувати чужинців про наше фактичне становище. **Багато одначе орієнтувалися добре в наших політичних справах і визвольних змаганнях.** Це були здебільшого **англійці, голяндці, менше французи, швайцарці, бельґійці.** Одначе всі ставилися до нас дуже сердечно та приязно.

20 серпня відбувалися цілий день гурткові змагання юнаків, а другого дня найкращі гуртки виступали на «Арені».

В числі 6 000 британських пластунів на Джемборі був теж пластун з Цейлону. (Дена)

Цього дня відбувався також конґрес альпійських скавтів.

Табір відвідав президент Франції Оріоль в товаристві дипломатичного корпусу.

Водні скавти змагались та робили покази на Сені. Водний пласт — це ділянка у нас майже цілком незнана. Її сильно розвинули англійці. Водні скавти провадять свої заняття на морі, на озерах, ріках. Мають вони різного роду човни, а в літку відбувають довгі рейси на вишкільних, або торґовельних кораблях морської фльоти. З них виростають майбутні переможці й моряки імперії..

Цікаві також були покази повітряних скавтів. З тим родом пласту стрінулись ми тут уперше. Виконувано лети та акробаційні вправи на ширяках та моторових літаках і скоки з парашутами.

Участь у джемборі брали тільки пластуни. Пластунки були як гості, або допомагали у проведенні джемборі. Для них був створений окремий підтабір.

У неділю відбулася урочиста Служба Божа, яку відправив паризький кардинал. Він поблагословив усіх присутніх.

18 серпня по обіді Джемборі закінчилось. На трибунах розмістились гості, а решту простору навколо площі зайняли пластуни з прапорами. Посеред площі була мала трибуна, на якій стояли представники всіх національностей з провідником скавтінґу Вільсоном. Він коротко попрощався з усіма до наступного джемборі та роздав представникам пам'яткові відзнаки. Одночасно величезний бальон у формі земної кулі помандрував з рук-до-рук у навколо площі. На закінчення марш усіх пластунів на площі і VI Світове Джемборі в Моасон закінчилося.

Тепер ще дещо про участь української делеґації:

Не зважаючи на великі труднощі, удалося нашій Головній Пластовій Старшині дістати дозвіл на виїзд до Франції. Ми прибули до Парижу двома групами: з англійської зони 30 осіб через Бельґію та Голляндію з скандинавською групою пластунів та пластуни американської зони, які були на пластовому святі французької зони в Фішбах над Боденським озером. Завдяки допомозі Українського Комітету в Парижі удалось нам скоро приміститись в джемборівському таборі. Всюди, де появлялись наші пластуни, збіралися чужинці, розпитували про наше життя, бажали дістати наші адреси, міняли з нами свої пластові відзнаки. Наші значки мали великий попит. Крім цих зв'язків та знайомств, що їх робив кожний із нас особисто при кожній нагоді, були ми з офіційними відвідинами в усіх національних груп, а наші провідники нав'язали знайомства з визначними представниками світового скавтінґу.

Наші публічні виступи викликали прихильність чужинців. 14 серпня наш капелян відправив Службу Божу греко-католицького обряду, під час якої приступило кількасот чужинців до Св. Причастя. Брали ми участь у двох ватрах в нашому підтаборі, а наші народні пісні та танці дуже подобалися глядачам.

На закінчення джемборі улаштували ми **свою ватру,** на яку запросили радіом увесь наш підтабір. У товариському настрої наші гості провели весело вечір. Програма складалася з народніх та пластових пісень, танків та веселих сценок з пластового життя.

По закінченні джемборі перебували ми ще деякий час у Парижі, де нас гостинно приймав Український Комітет. Ми оглядали Париж та поклали вінок на могилі Головного Отамана Симона Петлюри.

БУРЛАКА.

Проблеми української зовнішньої політики (7)

Балкани - Польща - Московщина

Написав Микола Лівицький

Бльок Балкано-Середньоевропейський

До цього бльоку залічуємо ті ж самі держави, що мали увійти до проєктованого Межимор'я — за виключенням України, Білорусі, Прибалтики і, можливо, Польщі. З деякими з цих держав Україна мала більші чи менші спірні питання. Ставлення Угорщини до Карпатської України не легко витерти з пам'яти; з Румунією маємо не тільки справи Буковини і частини Басарабії, але й її справді таки божевільну думку захопити собі ще чималий шматок України, т.зв. «Трансдністрію», як подарунок за службу гітлерівській Німеччині; з Чехо-Словаччиною маємо справу її дивного ставлення до тієї Карпатської України, а крім того україно-чеські відносини затемнювало непоправне чеське русофільство; щодо Юґославії (і, в далеко меншій мірі, Болгарії), то там мало місце таке ж русофільство. Однак маємо надію, що сьогоднішня тяжка дійсність одних вилікує назавжди від русофільства, а інших примусить стати на шлях справжньої демократії і пошанування прав інших народів, що спричинеться до забуття різних незлагод і до полагодження територияльних справ. Таким чином, витвориться повна співпраця і приязнь з державами цього бльоку. Це потрібне нам не тільки в сучасному (спільна недоля і однакові прагнення до скинення чужинецького ярма, яке сьогодня більше в Україні, але завтра стане таким самим і для цих ніби ще «незалежних» держав), але і в майбутньому. Україна буде сусідувати з більшістю цих держав і через них матиме перший стик з Европою. І навпаки: ці держави через Україну могтимуть перші користати з добродійств зв'язків з Азією. Не треба також забувати факту величезної для нас (і їх) ваги, що більшість цих держав є державами слов'янських, себто близько нам споріднених народів. Ідея ж всеслов'янського культурного, а може й політично - господарського, наближення, позбавлена московського лжеслов'янства, має перед собою безперечно велике і славне майбутнє. Тому можна передбачати ще більш тісні зв'язки України з більшістю цих держав.

Також спільними будуть інтереси України з багатьма державами Балкано-Середньоевропейського Бльоку щодо Туреччини, або, точніше висловлюючись, до питання Дарданелів. Можна думати, що, після зникнення російського імперіялізму, Туреччина не буде противитися відкриттю протоків для держав Прометеївського та Балкано - Середньоевропейського Бльоків. Отже, стосунки між Україною і Туреччиною складуться, на нашу думку, в дусі приязні, бо, поза питанням Дарданелів, лише поміж Кавказом і Туреччиною можуть виникнути деяки спірні справи. Але щодо Дарданелів, то в сучасних обставинах ця справа залежить більше від Англії (Середземне море — Суец), а навіть від СДА, ніж від Туреччини. Якщо ж треба вважати, що Прометеївський Бльок буде утримувати якнайбільш приязні стосунки з англо - саксонським світом, то справа проток не повинна завдавати клопоту українській зовнішній політиці.

Скандинавский Бльок, до якого, очевидно, належатимуть: Данія, Норвегія, Швеція і Фінляндія з Карелією.

Окрім завдання держав цього бльоку служити на півночі і на північному сході заслоною проти можливих спроб відродження німецького й московського імперіялізмів, Україну єднатимуть з ним історичні зв'язки з Швецією і традиційна приязнь з Фінляндією, яка, по духу, мала б властиво належати до Прометеївського Бльоку. Щодо можливостей господарських зв'язків, то цього питання, як і в інших розділах, порушувати не будемо, бо воно не належить до теми цієї розвідки.

Польсько - українські відносини.

Що Україна й Польща, які першими приймають на себе удари з боку і російського, і германського імперіялізмів і яким найбільше треба боронитися від цих останніх, мають спільні інтереси і в сучасному, і в майбутньому — це річ ясна. Ідеться про те, як же знайти спільну мову, себ-то, як усунути польсько - українські розбіжності й залікувати ті рани, яких аж надто багато у взаємовідносинах цих двох народів? Щоб говорити на цю тему, треба перш за все відкинути постулят, який тепер так часто повторюється з польського боку, а саме: забути про минуле, думати тільки про майбутнє. Забути про минуле, щоб накреслити шляхи на майбутнє — це нонсенс! Як би українці забули про минуле, вони пішли б до «Союзу вільних народів Росії» двері якого так гостинно розчиняє перед нами наш давній знайомий, п. Керенський. Конкретно, щодо польсько - українських взаємовідносин, забути про минуле — це означало б повну нездібність договоритися до чогось такого, щоб розбіжності, що існували поміж нами, були подолані. Це не значить, натурально, що треба братися за взаємне обвинувачення і розпалювання жалів. Це означає, що треба холодно і спокійно зважити те, що було раніше і чого не повинно бути в майбутньому.

Ванденберґ каже Совєтам правду

Ванденберґ (Дена)

(Дена-Ройтер). Сенатор Артур Ванденберґ, експерт зовнішніх справ республіканської фракції сенату і голова державного комітету закордонних справ, виступив минулого понеділка з промовою на університеті в Мічіґен, домагаючись підписання окремого миру з Німеччиною, якщоб конференція міністрів зовнішніх справ у Лондоні не дала ніяких наслідків. Відбудова Німеччини матиме вирішний вплив на відбудову Европи, сказав Ванденберґ.

Згідно з вісткою аґентства ЮП, займаючи становище до совєтсько-російських нападів, Ванденберґ сказав: „Нас назвали гітлерівцями критики, які, мабуть, забули, що вони саме, а не ми вилежувалися колись з Гітлером в одному ліжку“.

Коротко хочемо порушити деякі питання, яких вичерпати не маємо претенсій, бо тема польсько - українських стосунків настільки широка, що їй треба б було присвятити окрему увагу, а не порушувати її в загальній, та ще й побіжній, розвідці. Говоримо всетаки про це тут, щоб закруглити комплекс порушених питань.

Ми вже вияснили, чому, на нашу думку, пропаґована польськими чинниками розв'язка в виді «Межимор'я» не відповідає, або принаймні не цілком відповідає українським інтересам. Отже, нашим проханням до польських приятелів було б брати під увагу і українські життєві інтереси при складанні спільних плянів на майбутнє. Дальшим нашим проханням до польських приятелів було б відмовитися від погляду (який панував у польських політичних колах у минулому), що українська справа мусить іти в хвості польської справи. Що так ще й досі є, свідчать натяки з польського боку про потребу польсько - української федерації. Якщо наші польські приятелі не розуміють, що українська проблема є дуже складна і має надзвичайно багато пунктів стику з іншими, світового значення, проблемами, і хотять українське питаня звести до польсько-українських хатніх справ, що цим вони обезцінюють вартість польсько - української співпраці і для нас і для себе самих. І ще одне прохання: це, власне, забути про деякі моменти минулого. Бо проєкт «Малого Межимор'я» (Литва, Білорусь, Польща, Україна) дивно нагадує собою т. зв. «Яґельонську ідею» (що її так ретельно пропаґував редактор видаваного роками у Варшаві перед 1939 роком «Бюлетеню Польсько - Українського»), себто мрію про простір «від моржа до моржа», над яким би Польща була гегемоном.

З нашого погляду польсько - українські відносини мали бути такі:

а) Визнання з обох боків потреби існування суверенних держав без всяких тенденцій до «федерування» одного з другим.

б) Прийняття принципу етнографічних кордонів, у якому з польського боку треба б було брати на увагу не тільки «лінію Керзона», але й ревізію справ Холмщини, Підляшшя, Лемківщини тощо. Бо наші польські приятелі мусять визнати той факт, що зменшення кількости українського елементу на цих землях за останні, понад четверть століття було не наслідком нормального популяційного розвитку, але наслідком специфічної польської політики щодо цих теренів, які до року 1920 мали в своїй народній масі яскраво український характер.

в) Україна натоммість дасть Польщі всяку можливу допомогу в її вимогах щодо західніх кордонів. Вважаємо бо, що Польща своїми величезними (другими після України)) жертвами в боротьбі проти німецького і московського імперіялізмів заслужила, як що не на рекомпенсату за «втрати» (бо ці втрати є слушними з погляду міжнародньої справедливости) на сході, то на певне винагородження за справді мужню поставу проти напасника. З другого боку, в інтересах України є, щоб Польща, як заборола проти евентуально відродженного німецького імперіялізму, була сильною державою, що можливе тільки при відповідному побільшенні польської території за рахунок Німеччини. Це дозволить Польщі легше переболіти свої «втрати» на сході й спричиниться до розв'язання, нарешті, в дусі взаємного порозуміння питання польсько - українських територіяльних суперечок.

Яке ж місце, на нашу думку, має зайняти Польща в укладі міжнародніх сил, що діють у світі. Вважаємо, що Польща має два шляхи до вибору:

а) Пристати до Прометеївського Бльоку, в якому вона творила б тіснішу спільність інтересів з Прибалтикою та Білорусєю, служила б бар'єром від Німечини і мала б завдання першого посередника поміж державами Бльоку і західньою Европою.

б) Пристати до Бльоку Балкано - Середньоевропейського, де б вона відогравала ролю посередника поміж цим бльоком (а через нього і поміж усією Европою) та Бльоком поневолених Москвою Народів.

Так чи інакше, але **встановлення нормальних і приязних відносин поміж полякамми й українцями є одним з найголовніших завдань української зовнішньої політики.**

Московщина.

Відношення України до Московщини випливає з усіх попередніх розділів цієї розвідки. Тому повторювати сказане — немає чого. Звичайно, Україні не дуже цікаво мати своїм сусідом постійного і традиційного противника. Але такий стан буде ще, очевидно, довго тривати. Якщо Московщина, зведена до своїх етнографічних меж, зможе дійсно переродитися й усвідомить собі, що далеко доцільніше у власних інтересах присвячувати енерґію й силу власному культурно - цивілізаційному розвиткові, аніж триманню в ярмі поневолених народів, — тоді настане може доба, коли Україна й Московщина зможуть зажити добросусідським життям. Але — коли це буде? До того часу, Україна муситиме триматися постійно готова проти півночі.

З викладених у цій розвідці теоретичних міркувань, випливають і практичні завдання української зовнішньої політики: праця в усіх намічених напрямках для підготовки уже тепер реалізування майбутніх плянів української концепції і для підшукування прихильників і союзників для її здійснення. Маємо надію, що українська зовнішня політика виконає колосальні завдання, які перед нею стоять Від цього у великій мірі залежить усе майбутнє української нації.

Кінець.

✝

У лікарні Адельгох в Авґсбурзі помер дня 30. жовтня 1947 р. о годині 6-тій вечора поет

ЮРІЙ КЛЕН

Похорон відбувся в понеділок 3. 11. 1947 о год. 3-ій попол. на цвинтарі Пферзее в Авґсбурзі.

Вічна Йому Пам'ять!

Пам'яти проф. Івана Боберського

Як повідомляє „Новий Шлях“, у Тржіч, в Юґославії помер проф. Іван Боберський, відомий український громадський працівник, публіцист, письменник і спортовий діяч.

Покійний проф. Боберський прожив 76 років. Він родився в Галичині, 1870 р. За фахом був гімназійним учителем.

Під час свого перебування у Львові на посаді учителя Української Академічної Гімназії, 1910 р. дав почин до закупу майдану „Сокола Батька“, що потім став осередком українського спортового руху. Також був одним із головних творців спортової організації „Сокіл“.

З вибухом війни в 1914 р. проф. Боберський організував у Галичині Український Леґіон — Українських Січових Стрільців. У тому Леґіоні був до закінчення війни і працював в організуванні українських збройних сил. 1922 р. виїхав на американський континент і поселився в Канаді (в Вінніпеґу). Тут він організував матеріяльну допомогу для ведення дальшої української визвольної акції. 1932 р. він виїхав із Канади до Юґославії. Жив у місцевості Тржіч.

Покійний залишив літературну і публіцистичну спадщину. Писав в українській пресі здебільша про спорт. Покійний був також кореспондентом „Америки“. Тут опублікував розвідку про історію українського стрілецького однострою п. н. „Шапка-Мазепинка“.

Найкращим пам'ятником Покійному буде ширення українського спорту, для якого він працював усе своє життя, розуміючи велике значіння руханки й спорту в житті народу.

В чому полягає різниця?

(Дена). Англійський представник в ОН, Мек Нейл, звернувся до совєтської делеґації з пропозицією відкликати російську резолюцію про боротьбу з військовою пропаґандою й негайно припинити безпідставні напади на дружні держави. Мек Нейл обвинуватив совєтську пресу в замовчуванні дуже важливої промови делеґата США Остена, в якій той сказав, що ОН є мостом порозуміння між усіма державами. Також дивно, чому совєтська преса не подала виступу делеґата Індії, пані Неру?

Далі Мек Нейл підкреслив, що коли, припустимо, англійська газета «Дейлі Мейл» подасть щось неточно, то її негайно виправлять інші незалежні газети Англії. А хто в СССР наважиться виправити загальновизнаний офіціоз — газету «Правда»?

Делеґат США, Елеонора Рузвельт, заперечила югославську резолюцію про боротьбу з воєнною пропаґандою. Елеонора Рузвельт над усе ставить основні права людської волі. Потрібно значно поширити доступ вільної інформації до народів усіх країн. У США видається понад 1 700 газет і серед їхніх редакторів екстремістів є дуже мале число.

Як показує досвід, монополія уряду щодо інформації призводить лише до небажаного перекручення останньої. США прагнуть лише до збереження миру та незалежности різних країн. За це вони весь час зазнають нападів. Характерно, що промову Вишинського повністю надрукували всі американськи газети, а відповідь Маршала совєтські газети або зовсім не вмістили, або подали її в дуже скороченому вигляді.

ІРО апелює до ОН

Як повідомляє Дена, міжнародня організація для скитальців в Женеві — про це сповістило канадійське радіо — знову звернулася до ОН з домаганням забезпечити долю півтора мільона бездомних скитальців. Якщо розв'язка цієї проблеми не буде приспішена, то промине добрих десять років, перш ніж люди знайдуть собі нову батьківщину.

ДОЧКА

У Харкові лишилися батьки.
Їх буде сум не кидати до смерти:
Вже сьомий рік, як ждуть вони дочки,
Бережучи її листи й конверти.

Росте уява ревна і терпка,
І б'ється серце в матері як птиця —
Не син поїхав з дому, а дочка;
Там різні моди і шумні столиці.

Чи прийде холодом у їхній рід
Страшне повторення чужої долі?
Та без пророцтв тепер птахи і глід
І синь з косинки, що на видноколі.

Шляхи дочки невидимі батькам.
У Харків не повернеться багато.
І падає до поржавілих брам
Упертим реготом октябрське свято

Леонід Лиман.

Правда про театральне життя в Україні

Бракує творчої думки

Не зважаючи на знищені в багатьох містах війною театральні приміщення — зруйновано було до 60 театрів — тепер на Україні, за офіційними даними, лише одних театрів (не рахуючи колективів та ансамблів) 112 (з них на західньо - українських землях 16). Це велика цифра, яка повинна свідчити про розквіт мистецького життя особливо, коли до цього додати, що за сезон 1946—47 р. було поствлено 269 нових п'єс. Що й говорити, картина ефективна, але більш-менш поглиблена аналіза змісту художньої роботи театрів вщент руйнує цю бучну статистику. Як звичайно і тут за декоративною формою, яка засліплює «слабі очі», криється невідрадна дійсність. Не допомагають цьому лихові ні мільйонові витрати — досить згадати, що в складі столичної київської опери є 800 осіб, а Львів має аж 5 театрів, — ні значні кадри добірних майстрів сцени, бо бракує головного, без чого не може існувати справжнє мистецтво,—волі для мистця, волі для його творчого вислову.

Театральних працівників України приголомшила остання ухвала ЦКВКП(б)про усунення «ідейних ухилів» і пов'язана з нею «чистка», яка відібрала і ту крихітку творчої ініціятиви, що була в них у роки війни, роки напіввідкритої залізної завіси. Тепер з започаткованим курсом боротьби проти «розкладницької буржуазної культури», «низькопоклонства перед нею", театральний мистець має справу виключно з директивно - витриманою на всі 100% «отечественною» драматургією. Його знов консервують в світі стандарту, аґітки та примітиву, занурюють в галасливу патріотично - військову тематику.

Показовим фактом є, що в драматичних театрах столиці України — Києві протягом усього сезону 1946—47 р.р. було поставлено з західньо - европейської драматургії тільки дві п'єси «Пігмаліон» Б. Шов та відновлено шекспірівське „Багато галасу даремно" (стара вистава ще з сезону 1940—1941 р.р.). Але зате театр ім. Франка (Київ) відкрив минулий сезон п'єсою ленінградського драматурга Малюгіна «Старі друзі», а закінчив виставою «Молода ґвардія» — інсценізація за новим романом російського письменника Фадєєва. (На сюжет роману написана вже й опера). Або це рівняння на останню ухвалу партії, або бракує «витриманих» п'єс українських драматургів. Але який би ми не зробили висновок, незаперечним лишається застій та сірість репертуару цього провідного театру України, хоч тепер він виразно здає свої позиції харківському театрові ім. Шевченка (кол. Березоля). Досить лише придивитися до репертуару франківського театру: ідуть або старі ще довоєнні вистави: «В степах України», «Платон Кречет» — Корнійчука, «Остання жертва» — Островського, «Суєта» — Карпенка - Карого, або патріотично - військова аґітка «Переможці» — Чирського, «Далеко від Сталінграду» тощо. З нових вистав варті заздалегідь поставлені до ювілею Карпенка-Карого (40 річчя з дня смерти) «Сто тисяч». На жаль, про прем'єру «Котигорошко» ми не маємо відомостей. Це майже все. Трохи малувато. Навіть у наших важких умовах еміґраційної дійсности театр - студія Й. Гірняка, основну масу якого творить театральна молодь, спромігся за останній час дати ряд нових вистав.

Европа обідрана і голодна, але в ній пульсує творча думка. Можна по різному оцінювати драматургію Сартра та його однодуммців, але вони шукають, вони хочуть знайти обличчя нашої заплутаної в протиріччях доби. На шляхах деструкції традиційної театральної форми намацує нові ходи Торнтон Вайлдер. Німецькі драматурги теж намагаються дати свою художню відповідь на страшні роки III Райху. А в театрі «за залізною заслоною» трагічна тиша, бо все ясно в країні, де «ЦК іграє людиною».

Політика «дружніх зв'язків з братнім російським народом» в галузі театрального мистецтва особливо наочно виступає в організації нового драматичного українського театру в Києві. Твориться нове вогнище українського театральної культури. Учасники — молодь. Чудовий намір. Але як виглядає він в совєтській практиці. Майбутні будівники української культури грають п'єси «Останні» — М. Ґорького, «Чайку» — А. Чехова, «Старі друзі» — Малюгіна і лише надалі соромливо запроєктовано поставити нову п'єсу Первомайського «Поруч з вами». Мимоволі виникає питання: чому цей театр має назву українського?

А ось ще не менш яскрава ілюстрація: населення Львова — більшість якого майже не знає російської мови — устами академіка М. Возняка, депутата Верховної Ради УССР, звернулося до уряду з слізним проханням утворити у Львові постійний драматичний театр. Уряд охоче погодився, хоч у Львові вже існує театр української драми, який пропаґує російську драматургію — вистава «Три сестри», п'єси М. Ґорького, А. Чехова частіше зустрічаються в афішах, ніж клясики української драми. Для сільських драмгуртків посилено рекомендується ставити К. Сімонова «Руські люди».

З помітних театральних подій минулого сезону треба виділити святкування 25 річного ювілею «Березоля», теперішнього театру ім. Шевченка. Колишній пасерб театральних органів НКО став орденоносцем. Нам пощастило побачити те число «Радянської України», де відмічено цю значну дату — 45-річчя театру, а не видачу орденів — в історії нового українського театру. Передова напевно виготовлена в відділі пропаґанди ЦККП(б)у, статті М. Крушельницького, А. Бучми — ось і весь перелік матеріялу, що коментував славний шлях театру. Можливо, що бідність автури пов'язана з важкістю балянсування, бо доводиться говорити про театр, обминаючи світле ім'я його надхненника і проводиря Леся Курбаса, а не кожний здатний на таку акробатику. Але незалежно від цього, перечитуючи пресу, зауважуєте недостатність фахової театральної критики. Брак її настільки значний, що окремого театрального журналу і досі ще на Україні не створено — це при наявності величезних коштів на випуск преси. Взято тільки кілька фактів, кілька хронікальних заміток і в зовсім іншому світлі вимальовується театральне життя України, коли знайти їх справжній сенс. **В. ГЛУШКО.**

*

АНСАМБЛЬ УКРАЇНСЬКИХ АКТОРІВ ПІД КЕРІВНИЦТВОМ В. БЛАВАЦЬКОГО цими днями закінчує своє ґастрольне турне по Баварії.

Останнім містом, де грає ансамбль, Байройт. Тут театр дав ряд вистав „Ворога" Ю. Косача, „Украдене щастя" Франка, драматичні етюди Л. Українки „Одержима", „На полі крови", „Мину Мазайло" М. Куліша та інші. Умови таборової сцени не дозволили йому дати свою найкращу виставу Кулішевого „Народного Малахія". Передбачається, що постійним осередком ансамблю буде Реґенсбурґ, де і почнеться сезон 1947/48 р. Вже ідуть проби „Подув вітру" Д. Форцано (переклад В. Софронова-Левицького) та „Паркова вулиця ч. 13" (кримінальна п'єса) Іверса.

ТЕАТРАЛЬНА СТУДІЯ Й. ГІРНЯКА готується в найближчому часі відправитися в чергову мистецьку подорож по Баварії. Студійці добре відпочили в умовах мальовничого Міттенвальду і наснажені для наступної подорожі. Тут творча праця — проби розумно чергувалися з прогулянками в гори, а сценічне слово заприятелювало з сонцем та бадьорим повітрям холодних вершин. Тепер є можливість показати осяги літньої праці українському глядачеві Баварії.

Театр-студія має в репертуарі нові вистави. М. Кропивницького „Пошились у дурні" (постава Й. Гірняка та О. Добровольської, оформлення Е. Блакитного) та Л. Українки „Оргія" (постава О. Добровольської, оформлення Е. Блакитного, музика Є. Оленського, танки В. Переяславець). Цей період пройшов для театру-студії під ознакою клясики та зміцнення своїх позицій в галузі драматичного жанру.

Зараз театр приступив до праці над п'єсою „Зайві люди" — інсценізація новелі М. Хвильового і „Санаторійна зона" — І. Кошелівця. В. Г.

Нова мода! Елегантні парижанки в новомодних довгих сукнях. (Дена)

5 хвилин без політики

Симфонічний концерт

(Власна кореспонденція). Реґенсбурзька оселя може славитися не тільки своїми рідкісними дивами, а й багатьма справді вартими високої оцінки заслугами в галузі мистецтва, науки та літератури. Наявність у Реґенсбурзі дійсно здібних та вмілих людей робить ці досягнення готовим фактом, перед яким з пошаною можна тільки схилити голову.

Днями на таборовій сцені виступив несподівано для всіх таборян з концертом симфонічний ансамбль, організований при місцевій театральній групі. Десь тихо непомітно, в театральному приміщенні готувався ансамбль до показу свого неабиякого вміння. Ніхто з таборян навіть не здогадувався, якого прекрасного диригента має табір в особі скромної і непомітної людини — п. В. Гавриленка. Та не тільки дириґента, а майстра, який „із нічого", як кажуть таборяни, створив свій ансамбль, перетворивши його в повноцінну мистецку одиницю.

Двічі в таборі відбувся концерт ансамблю — і двічі його з великим захопленням відвідали любителі музики та прихильники місцевої мистецької театральної групи.

Концерт складався з двох частин: з чужої і української музики. Першу частину програми складали: I частина симфонії Г-моль Шуберта, Молитва Тоски з однойменної опери Пуччіні (вик. оперова артистка п. Е. Гавриленко), арії Тоски (п. Гавриленко), арії Парасі з опери Мусоргського „Сорочинський ярмарок", увертюри „Раймонд" Томи.

Друга частина програми складалася з творів українських композиторів: М. Аркас — увертюра до опери „Катерина", пісні та арії в виконанні п. Е. Гавриленко: Стеценко „Плавай, плавий лебедоньку", Гулак-Артемовський — арія Оксани з „Запорожця за Дунаєм", М. Лисенко — арія Марильці з „Тараса Бульби" та фраґменти з цієї ж опери.

Симфонічний ансамбль невеликий — нараховує всього 16 інструментів, але звучить сильно, зіграно, не має „пробілів", які інколи трапляються навіть в численніших оркестрах при недостатньо вмілім дириґуванні. Коли не дивишся на сцену, складається враження, що перед тобою ансамбль далеко більший, ніж він є насправді. Єдиним недоліком є погані деякі інструменти (флейта, одна скрипка), але відсутність кращих залежить не від дириґента, так само як і не від учасників ансамблю — то все наслідки та причини нашого скитальчого, циганського життя.

Пані Е. Гавриленко відома в таборі вже з своїх ролей, виконуваних на театральній сцені (хочби Катерина в однойменній опері М. Аркаса), Вона — талановита оперова співачка, має за собою поважний стаж, і букет квітів та гарячі оплески були ознакою високої оцінки мистецтва і її, і всього ансамблю, спільно з яким вона творила справжнє музичне мистецтво.

Виступ симфонічного ансамблю був незвичайно приємною несподіванкою для таборових прихильників та цінителів музичного мистецтва. В. О-ко

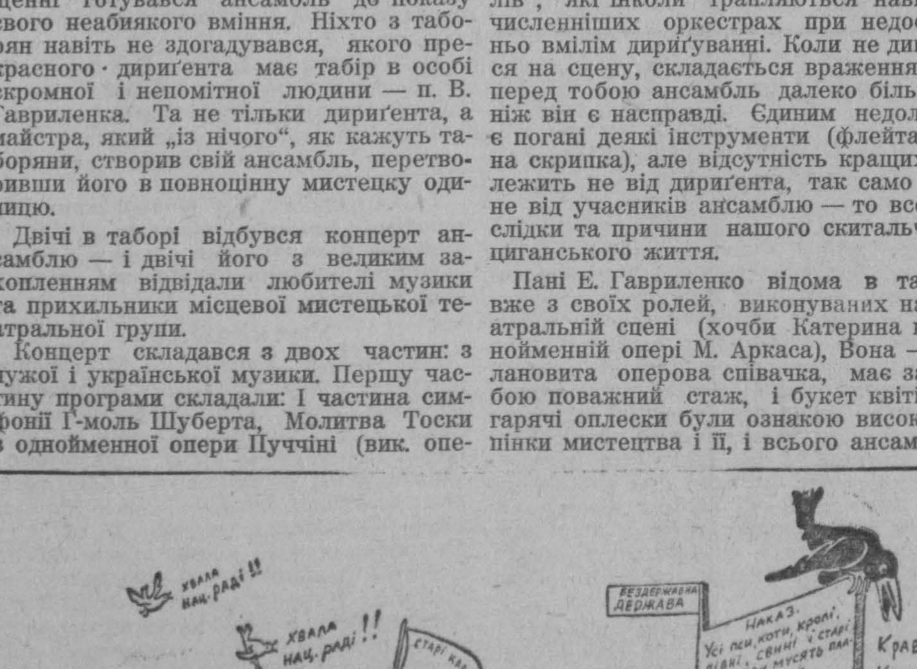

Ашафенбурзька Національна Рада оподаткувала голівлю звірят і дебатувала над податком від старих кавалерів. (З преси)

Перший конкурс чистоти!

Тяжко наладити в таборі нормальне життя! Є багато перешкод на цьому шляху: пересування, скупченість по кімнатах, випадковість людей примушених жити разом, тимчасовість перебування на „полустанку", болюча роздратованість і головне — недостатня культурність окремих людей. Коли б загал зрозумів, що культурне життя є не примхою „антиліґенції", а духовною частиною цивілізованої людини, то й боротьба з темними сторінками побуту стала б легкою і короткою. Ніхто не скаже про невміння користатись тим або іншим санітарним приладдям — це було б соромно, а ось, декому, не соромно жити по нелюдськи! В коридорах і на сходах немає ламп; шибки розбиті; дверима грюкають; каналізацію заповнюють пматками, цеглою, яблуками; кранів за собою не закручують; у кльозетах бруднять долівку і малюють ганебні „еротики" на стінах?! Хто це, — люди? Ні, це пляма табору!

В етлінґенському таборі вже робились санітарні перевірки. Вони приносили задовільні наслідки, але щоб більше заохотити людей і ще більше піднести загально-санітарний стан, п. Пристай, директор табору, оголосив конкурс на найчистішу кімнату. Умовами конкурсу було: чистота долівки, вікон, дверей і домашньої обстановки; чистота постелі, чистота посуду для їжі, чистота осіб, що мешкають в даній кімнаті, та їхній зовнішній вигляд; порядок по шафах й столах; загальна естетика. Причому, в інструкції для комісії було пояснення: „навіть найбіднішу кімнату чи підвал слід вирізнити преміями, якщо комісія знайде взірцевий порядок і чистоту".

11 жовтня ц. р. комісія в складі представників IPO, таборової ради, адміністрації та шпиталя, від 9 години ранку до 9 вечора оглянула до 500 кімнат, а 12 жовтня оголосила результати: по 4 пачки сиґарет (перша нагорода) визнали кімнатам п.п. Букаша, Житник, Черкеса, Кагана, Поліщука. Друга нагорода, по 3 пачки визнана 7 кімнатам. Третю нагороду — по 1 пачці здобули власники 22 кімнат.

Поза приділенням нагород залишилось ще 37 взірцевих кімнат — для них вже не вистарчило фондів.

Взагалі звикли думати, що чистота і порядок є монопольна привілея родини, але це повір'я розбив наш перший конкурс чистоти. Кімнати хлопців одержали: 1 другу, 3 третіх нагороди і 2 похвали. Кімнати дівчат — 1 третю нагороду. Який сором! Вже й на цьому відтинку хлопці випереджають дівчат!

Дуже цікаві і навіть несподівані досягнення конкурсу ще раз підтверджують, що головною засадою є „хто мешкає"? Коли мешканці культурні люди чи то хлопці, чи дівчата то й вони і жити будуть по культурному (увага — для цього вища освіта не потрібна!) і навпаки.

В склад комісії входили — одна англійка, дві лотишки, одна полька. Чужинки бачили нашу культуру, пильність праці — вимовляли своє „окей„ і виходили з кімнат з задоволеними обличчями. Добра опінія чужинців є нашою славою і допомогою на нашому шляху. Для утримання ж назви культурного народу треба бути дійсно культурним народом і не тільки добиватись, а й заслуговувати.

С. Чепахінський

ПОДЯКА

До каси Українського Вільного Університету надійшли такі пожертви:

Василь Петрук, Меркенфрід 100·— RM
Кооп. „Єдність" Реґенсбурґ (міс) 500·— „
Православні українці з таборів Шляйсгайм та Обершляйсгайм 500·— „
Д-р Омелян Дерій, Реґенсбурґ 100·— „

Вельмишановним жертводавцям складаємо нашу найсе[ред]ішу подяку.

Мюнхен 15. 10. 1947 Ректорат УВУ

ПОДЯКА

Цим складаю якнайсердечнішу подяку Високоповажаному Пану Д-рові Іванові Макаревичеві за вилікування мене від хронічної недуги шлунка.

Д-р Цегельський Евген

ПОДЯКА

За прецизне виконання операції та дбайливу лікарську опіку під час мого перебування в ашафенбурзькій Лікарні для скитальців складаю найщирішу подяку примареві Хірурґічного Відділу д-ру Іванові Макаревичу.

Олександер Клос

Ашафенбурґ, 5. 11. 1947 р.

ПОДЯКА

Від імени тих мешканців табору „Артилері" в Ашафенбурзі, що одержали матеріяльну допомогу з пакунків, висланих п. ред. Шемердяком через Український Православний Парохіяльний Уряд в Чікаґо, складаємо п. ред. Володимирові Шемердякові щире українське спасибі за те, що він нас не забув і намагається улегшити наше невеселе скитальське життя в Німеччині. З вдячністю і приємністю згадуємо п. ред. В. Шемердяка та його немалу громадську роботу в таборах Мангайм, Вільдфлекен і Ашафенбурґ у ділянці культурно-освітній, інформаційній та спортовій. З великою сатисфакцією стверджуємо, що п. ред. Шемердяк належить до перших між тими, що, виїхавши на нове місце побуту, не забули про своїх колишніх співмешканців.

Ашафенбурґ, 5. 11 1947.

За Таборовий Комітет:
о. декан Дмитро Шуль

РОЗШУКУЮТЬ

Zemlaczenko Mychajlo (z Hluchoi) szukaje bratiw Iwana i Hrycka a takoz ridnych i znajomych. Slaty na adresu Mainz-Kastel, Holzkaserne DP-Lager, Blok III/52.

Kornylak Stepanija zi Lwowa-Fylypiwky szukaje ridnych i znajomych. Pysaty na adresu: Ettlingen b. Karlsruhe (Baden) DP-Lager.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 16 lystopada 1947 Nr. 99

Станіслав Міколайчик з дружиною радіють з приводу щасливого закінчення небезпечної втечі. Польська еміґраційна преса називає Міколайчика капітулянтом і остерігає англійців перед використовуванням його особи для політичних справ. Секретар Міколайчика, Стефан Корбоньскі, прибув до Швеції і виїде звідти незабаром до Англії; троє інших товаришів Міколайчика були зловлені. Карбоньскі утік шведським судном з Ґдині; за це поляки арештували 7 шведських моряків. Ще один учасник групи Міколайчика, який мав пашпорт на ім'я Едварда Новака, відлетів минулого понеділка з Франкфурту до Лондону. Журналісти вислідили, що під цим прізвищем ховається Казімєж Баґіньскі, відомий співробітник Міколайчика. — Як повідомляють з Нью-Йорку, туди щасливо прилетів голова мадярських самостійників Золтан Пфайфер, що втік з Угорщини.

Скасований договір

ТЕГЕРАН, (Дена-Ройтер). Шах Персії Магомет Реза Паглеві підписав минулої середи ухвалений 22 жовтня перським парляментом закон, що визнав перський нафтовий договір з СССР недійсним і незобов'язуючим. Перський прем'єр-міністер Квавам ель Султанег передав, як повідомляє газета „Кеган", совєтському амбасадорові відповідну ноту.

Осторога канадського уряду російській амбасаді

ОТТАВА, (ЮП). Канадський уряд вислав російській амбасаді ноту, в якій остерігає перед вживанням російськими дипломатами і урядовцями образливих слів. Нота подає, як приклад, вислови І. О. Щербатюка, урядовця амбасади, яких він мав ужити в Манітобі. В цій справі ведеться ще слідство. Щербатюк на думку канадського уряду, намагався у своїй промові, зверненій до українців, що живуть в Канаді, викликати ворожість і непорозуміння між різними групами канадського народу.

Слизька підлога в Сталіна

Три посли з групи просовєтського брітанського посла Зіліякуса, що відвідали Сталіна, вернулися до Англії — як повідомляє „Дейлі Геральд" — поранені. Найдивнішу пригоду мав посол Перкін. Коли брітанці входили до вілли Сталіна на Кавказі, підлога була така слизька, що посол Перкін перевернувся і зламав два пальці руки. Перев'язку зробила лікарка — незвичайно гарна жінка — на жаль, вона не мала ні рентґену, щоб пересвітлити руку, ані відповідного приладдя і Перкін мусів терпіти аж до прибуття у Варшаву, де йому допомогли польські лікарі. Він розповів, що Сталін не звернув найменшої уваги на його забінтовану руку. „Багато його гостей мусить мати нещасні випадки на цій клятій підлозі" — сказав посол Перкін, проходжуючись по лондонській палаті з перев'язаною рукою. Інший посол тієї групи Артур Евлен з бажав пограти з росіянами в футбол. Його знесли з грища з розбитою ногою. Третього посла — Геррі Вайте переїхав трамвай на червоній площі в Москві і він мусить тепер ходити на милицях.

Школи для політруків в Европі

Керівник Комінформу Жданов, виголошуючи свою славну програмову промову на нещодавній конференції діячів комінформу, розповів про стан вишколу політруків у країнах контрольованих Росією. В усіх тих країнах існують школи „активістів", що мають завдання опановувати нескомунізоване населення середньої і Західньої Европи. Школи політруків діляться на „народні" для мас і „центральні" для „еліти". Жданов навів число таких шкіл. У Франції є 59 народніх і 8 центральних, в Італії 65, 14, у Польщі 43, 5, в Чехословаччині 32, 4, в Юґославії 42, 7, в Болгарії 40, 3, в Фінляндії 11, 1, в Румунії 27, 3, в Альбанії 18, 3.

Найкращі осяги дали, на думку Жданова, школи політруків у Польщі, де ними керує член політбюра Остап Длуський. Центральні школи поставлені найкраще в Чехословаччині, під проводом якогось Оливи. Румунська комуністка Анна Паукер дякувала російській партії большевиків за видатну матеріяльну допомогу у вишколі політруків. („Тейблет").

СЕНАТОР ПАВЛИКОВСЬКИЙ ОЧОЛИТЬ ЦПУЕ?

У п'ятницю й суботу 14 і 15 листопада ц. р. відбувається в одному з глухіших таборів Баварії продовження другого Загального З'їзду Української Еміґрації, незакінченого в травні ц. р. в Реґенсбурзі. Два моменти З'їзду, що проходить при дуже незначному зацікавленні еміґрантської маси, стурбованої далеко більше справою свого переселення, ніж організаційним життям, притягують увагу: звіт вибраної в Реґенсбурзі Кодифікаційної Комісії й зв'язане з ним затвердження нового статуту та вибори нових статутарних органів ЦПУЕ.

Минулого понеділка, 10 листопада, в бюрі ЦПУЕ, в Авґсбурзі, відбулася остання нарада пленуму дотеперішньої управи на чолі з головою Мудрим, що дозволила зорієнтуватися в курсі, який пануватиме на З'їзді і матиме вплив на нову політику при складанні персонажу нової управи. Наш спеціяльний кореспондент з Авґсбургу (Б), мавши наґоду розмовляти з багатьма учасниками наради, передає такий образ здогадів і спостережень:

Авґсбурзьке засідання можна уважати перемогою делеґатів брітанської зони і тим самим здорової опозиції, про яку висловився д-р Степан Баран у своїх об'єктивних критичних статтях в українській демократичній і незалежній пресі. Делеґати брітанської зони на З'їзд прибудуть, бо їм вдалося провести зміни проєкту нового статуту ЦПУЕ в сенсі пристосування його до відмінних потреб кожної зони. Таким чином, зберігаючи засади організаційної єдности ЦПУЕ в західніх зонах Німеччини, допускається побудову деяких організаційних форм в окремих зонах до часу існування в тих зонах об'єктивних перешкод для будови всіх ланок ЦПУЕ, передбачених статутом.

Делеґатам французької і брітанської зони вдалося здобути також і дальші поступки від авґсбурзького центру, який під натиском вільної і протипартійної української прилюдної думки мусив іти на дальші компроміси. Для справ загально - національних встановляється окрема Міжзональна Президія, в склад якої входять 3 предствники американської, 2 брітанської і 1 французької зони, на підстві окремого порозуміння між представництвами зон щодо деґеґатів. Міжзональна Президія винесе постанову про спосіб і час розділу функцій в апараті управи ЦПУЕ і управи американської зони.

Дуже цікаво оцінюється в провідних українських громадських колах майбутній персональний склад нового ЦПУЕ. На цю тему дістаємо такі інформації від нашого мюнхенського кореспондента (Р), який повідомляє:

«В провідних громадських колах панує беззастережне переконання, що головна управа ЦПУЕ в своєму дотеперішньому складі не виконала великих завдань, яких вимагає розуміння ваги перебування української еміґрації закордоном. Стара управа діяла, щоправда, в важкий переходовий час, але вона (в порівнянні з проводами інших аналогічних еміґрацій) відзначалася провінційністю діяння і браком екзекутивної волі. Поновлення її складу стало наказом дня. Найповажнішим кандидатом на голову Міжзональної Президії є відомий політично - громадський західньо - український яіяч **сенатор Павликівський.** Дотеперішній голова ЦПУЕ **Василь Мудрий** обійме вужче становище голови ЦПУЕ на американську зону, тоді як аналогічне становище в зоні брітанський займе мабуть д-р **Павло Лисяк,** колишній посол та відомий публіцист з міжнародним стажем, а в зоні французькій — **Мґр. Кальба.** Місце заступників розділять між собою наддніпрянці, здається, проф. **Ветухів** і **проф. Подільський** з Ганноверу. Буде також зміна на відповідальній посаді генерального секретаря ЦПУЕ. Дотеперішній неодмінний виконавець тієї функції пан Роман Ільницький, викликавши загальний несмак своїм у рівній мірі патетичним, як і неповажним, «одвертим листом до д-ра Барана» (цей лист був, здається, останнім цвяхом у труну дотеперішньої управи), мусітиме, мабуть, віддати свій пост людині з більшим адміністраційно - політичним досвідом, а саме **д-рові Масюкевичу.** Попрощається з своїм становищем також відомий своєю запеклою обороною перед критикою преси, дотеперішній керівник організаційного відділу інж. Леонід Романюк, що безнадійну і зайву війну з газетами вирішив, як кажуть, проміняти на афідавіт до Америки. Кандидатів на його місце є багато, м. і., д-р Карпевич який має такі ж поважні шанси як і Лев Чикаленко, а крім них і д-р Ценко, якого мають дуже підтримувати пан Мудрий і пані Павликівська, а з ними разом відомі активістичні кола. Сам пан д-р Ценко, який ще більше від інж. Романюка не терпить незалежної преси, їздив якраз перед виборами по багатьох таборах з відчитом під багатомовною темою: «Завдання української еміграції під сучасну пору».

Місце керівника преси й пропаґанди обійме буцімто **маґістр Микола Лівицький,** статті якого в «Неділі» про проблеми української закордонної політики викликали загальне зацікавлення своїх і чужих. Кандидатом на референта правної охорони називають д-ра Орелецького з Ашафенбурґу. Місце референта культури і освіти після проф. Д. Дорошенка, що виїхав, як відомо, до Канади, мав би взяти в молоді руки **проф. Ярослав Рудницький;** справи господарства й праці — проф. Борис Мартос, на фінанси є різні кандидатури, як інж. Палія та інших молодших кооператорів. Звертають увагу на те, що відповідальний реферат молоді має очолити п. Литвиненко, дотеперішній голова української ІМСА, а суспільну опіку відомий своїми, сумної слави, рефератами з проповідуванням терору п. Федір Вовчук з УГВР; поінформовані кажуть, що кола близькі УГВР, змінивши тактику щодо ‚східняків', відсилають дотепрішнього свого ідеолога до ... ЦПУЕ. Залишить також, мабуть, ЦПУЕ пані Ірина Павликівська, жіночі справи перейме пані Донцова, а головою Жіночого Проводу Українок в Европі має стати відома довоєнна діячка в Галичині і Женеві пані **Мілена Рудницька,** що перебуває в Швайцарії. Поворот пані Рудницької до ширшої громадської праці безумовно вніс би **новий творчий подув в жіночі організації.** Врешті, має бути зміна в Переселенчому Центрі, на голову якого лянсують д-ра Степана Барана, що — як мало хто знає — належить до найкращих еміґраційних спеців.

Кандидатура ред. З. Пеленського, що-як багато говорилося кілька місяців тому — мав бути висунений контркандидатом ред. Мудрому, не згадується. Говорять лише, що публіцист «Української Трибуни» стане незабаром головою табору «Орлик» в Берхтесґадені.

П'ятниця й субота покажуть, скільки правди в тих мюнхенсько - авґсбурзьких комбінаціях. В загальному цей проєкт, який відзначається засадою міжпартійного порозуміння і має дати щось на зразок «коаліційного уряду», здоровий. Найслабшою його стороною, на нашу думку, є недостатнє представництво в ньому наддніпрянського елементу, що, позбувшись давніших зрозумілих застережень, щоразу активніше сягає, буде сягати і повинен сягати по впливи в організованому житті еміґрації. Треба ділом доводити соборність!

Еспанська політична еміґрація

Створення еспанського еміґраційного уряду у Франції на самому кордоні Еспанії, як показала практика, не розв'язало жодного питання. Передусім цього уряду не визнала ні одна европейська держава, навіть Франція, в якій цей уряд має свій осідок. Поруч того комуністи розкладали цей уряд із середини і через те паралізували всяку можливість почати розмови з Англією й Америкою.

Становище змінилося після приїзду провідника еспанських соціялістів Прієто з Мексики. Він викликав кризу уряду й усунув комуністів. Потім він узявся монтувати таку групу, яка могла б бути альтернативою для устрою ген. Франко. Ця група мусіла б об'єднати всі некомуністичні політичні елементи, навіть монархістів. Здається, що розмови зайшли вже далеко. Головна перешкода, це справа плебісциту. Американсько - англійська нота з 4 березня 1946 р. виступила з суґестією створити коаліцію всіх еспанських партій і, після евентуального відходу Франко, перевести плебісцит щодо устрою (республіка чи монархія). Провідник католиків і монархістів Хіль Роблес твердить, що практично плебісцит трудно перевести. Зате Роблес погоджується разом із соціялістами і іншими партіями (з виїмком комуністів) створити коаліцію, яка могла б перебрати владу після усунення ген. Франко.

Неофіційне порозуміння соціялістів із монархістами дало змогу виконати другий етап пляну Прієто: здобути підтримку Великодержав. З тією метою після

паризьких і американських розмов Прієто прибув до Лондону, щоб вести переговори з брітанським урядом. Розмова з міністром Бевіном була дуже довга і, кажуть, дуже сердечна. Прієто заявив, що він нею дуже вдоволений, але відмовився подати до відома ближчі подробиці.

Через три тижні після розмови з Прієто на пропозицію провідника еспанських соціялістів Бевін мав розмову з Хіль Роблесом. Неофіційно відомо, що провідник монархістів і головний дорадник претендента на еспанський престол мав подати Бевінові конкретний плян, який може викликати упадок генерала Франка без пролиття крови, якщо США й Велика Брітанія цей плян підтримають.

Плян Роблеса не оголошений, але в колах лейбористської партії твердять, що розмови на тему цього пляну з Прієто «хоч не дали ще повного порозуміння, то більше було спільних пунктів, ніж розходжень».

Безпосередні втручання Бевіна у внутрішні еспанські справи звернули увагу Мадриду і еспанський амбасадор двічі протестував у брітанському міністерстві закордонних справ — після розмови з Прієто і після зустрічі з Роблесом. В англійських урядових колах на обидва протести не звернули уваги і залишили їх без відповіді. Через те еспанський уряд 25 проголосив у Мадріді протестаційну ноту, в якій ствердив, що розмови Бевіна з Прієто й Роблесом були «неприязним актом і недопустимою спробою втручання у внутрішні справи Еспанії».

На цю ноту брітанський уряд не відповів, але дипломатичний кореспондент «Таймсу» авторитативно вияснив, що брітанський уряд зовсім не втручається у внутрішні справи Еспанії, хоч він ставиться до режиму генерала Франка з виразною антипатією. Бевін не бере участи в жодних махінаціях проти ген. Франка, як твердить еспанська нота. Брітанський міністер прийняв лише провідника соціялістів Прієто, який познайомив його з своїми плянами і сподіваннями. Бевін відповів, що радо довідається і про дальший перебіг соціялістичного руху в Еспанії. Виглядає так, — пише далі «Таймс» — що Прієто виступив пізніше з пропозицією візити Роблеса в Лондоні. Якщо існує фактично плян об'єднати всі некомуністичні партії на еміґрації, — додає «Таймс», — то цей плян в Англії безперечно визнають, але рішення мусить вийти від самих еспанців.

Совєтський Союз винен

ВАШІНҐТОН, (АП). Американське міністерство закордонних справ опублікувало 3 листопада великий, на 52 сторінки, меморіял про ставлення США щодо кількох головних справ світової політики. Він висловлює думку, що США могли б наразитися на культурну, політичну і господарську відокремленість, якщо б вони не проявили готовости застосувати плян Маршала для врятування Европи від катастрофи. Меморіял робить Совєтський Союз відповідальним за те, що він лише частково виконав свої зобов'язання зроблені під час війни. У своїй окупаційній зоні СССР вжив однобічних заходів, що змінили засадничу структуру німецького господарськогоий політичного життя. Перший раз в меморіялі згадується про це явно, що поділ Німеччини спричинений браком єдности між альянтами і що на випадок потреби США готові створити західньо-німецьку державу.

Генерал Клей в Римі

РИМ, (Дена). Італійський міністер зовнішних справ граф Карло Сфорца прийняв генерала Люцюса Д. Клея, що перебуває в Римі у зв'язку з відкриттям однієї мистецької виставки. В розмові взяв участь також американський амбасадор в Римі Джемс Дани. Ще перед тим генерал Клей був на приватній авдієнції в Папи. Граф Сфорца прийняв також групу американських сенаторів, що роблять студійну подорож по Італії.

— На місце поваленого комуністами міністра Татареску новим румунським зовнішніх справ призначили відому румунську комуністку Анну Паукер.

Нова політика військової влади

Після пресової конференції в Берліні, про яку ми інформували наших читачів у 97 числі «Неділі», військовий губернатор Німеччини ген. Люціус Клей зустрівся з представниками преси у Франкфурті. Він заявив, що після демонтажів не буде вже більше жодних репарацій в американській зоні.

Зрозуміло, що німецький народ протиставиться наказові про демонтаж. Одначе йдеться тут про міжнародні договори, яких мусять дотриматись. Індустріяльні об'єкти, які підлягають демонтажам, не є конечні для заспокоєння потреби німців протягом найближчих п'яти чи шости роках. За виїмком синтетичної ґуми не буде жодних обмежень, щоб відбудувати здемонтовані промислові об'єкти. Одначе було б помилково думати про відбудову так довго, поки решта промисловости не працює повною парою. Брак сировини, вугілля, електричної енерґії й транспорту не дає змоги використати навіть цієї промисловости, яка залишиться.

Різна постава американських сенаторів до демонтажу, це приклад на американське розуміння свободи думки.

Далі заявив ген. Клей, що репарації із поточної продукції не відповідають американській концепції. Цю думку вже давно почали розглядати. При складанні продукційного пляну не передбачено репарацій із поточної продукції. Чи так буде й пізніше, годі сказати. Цю справу можуть обмірковувати чотири великодержави.

Питання одного кореспондента, чи американська військова влада обговорює всі проблеми з президентом міністрів, ген. Клей підтвердив, але заявив, що неприємні розпорядження видають без участи німецьких урядів, бо годі, щоб вони брали за це відповідальність.

На питання, чи на випадок невдачі лондонської конференції міністрів закордонних справ, Німеччина матиме якісь інші вигляди, військовий губернатор відповів, що можуть трапитися різні непередбачені можливості і тому трудно сказати щонебудь наперед.

Військове управління є того погляду, що політичне й господарське об'єднання як найбільшої частини Німеччини незабаром буде можливе. Годі, щоб мільйони людей на довгий час були без власного уряду. Німецькі двозональні уряди дають підставу для тимчасового уряду.

Недостача харчів є в усьому світі. Не вважаючи на те, США купують усюди за дорогу ціну харчі, щоб втримати раціон 1 500 кальорій.

Це означає підвищення коштів окупації. Генерал не може обіцяти підвищити раціон. Ніхто так наполегливо не дбає про харчі для Німеччини, як США, хоч вони два з половиною роки воювали з Німеччиною. Тепер привезено тисячі тон цукру. Поруч того привезут збіжжя, стручкові рослини та сушені овочі.

Складено торговельні умови, з різними країнами Европи, а за німецькі експортові товари платять долярами. Завдяки тому можна спровадити харчі. Прикладом є імпорт картоплі з Польщі.

Відхід ген. Клея в 1948 р. з армії, в якій він служить уже 33 роки, не означає жодної зміни американської окупаційної політики в Німеччині й не матиме жодного впливу на управління від міністерства військових справ до міністерства закордонних справ. Міністерство закордонних справ заявило, що не буде ніякої зміни дотеперішньої відповідальности.

Зміни американської політики інформаційної служби, — заявив ген. Клей, — не означають початку ідеологічної боротьби, але введення реалістичної політики. Американці вірять у демократію і будуть її обороняти, коли її принципи будуть заатаковані. Ніхто не буде закликати пресу й радіо американської зони встрявати в цю боротьбу. Їм залишають вільну руку. Заборона нападати на уряди окупаційних держав вміщена в приписах для газетних ліцензентів не стосується одначе критики якоїнебудь системи правління. США горді своїми переконаннями й будуть за них заступатися. Ліцензійні приписи преси й радіо не будуть порушені новою політикою інформаційної служби. Окупаційна влада бажає собі передусім створити незалежну пресу. Ця справа важливіша від партійної преси. Одначе військова влада не має нічого проти партійної преси. Генерал не може дати жодної відповіді на питання, чи ліцензійована преса одержить більше паперу.

Дві демонстрації

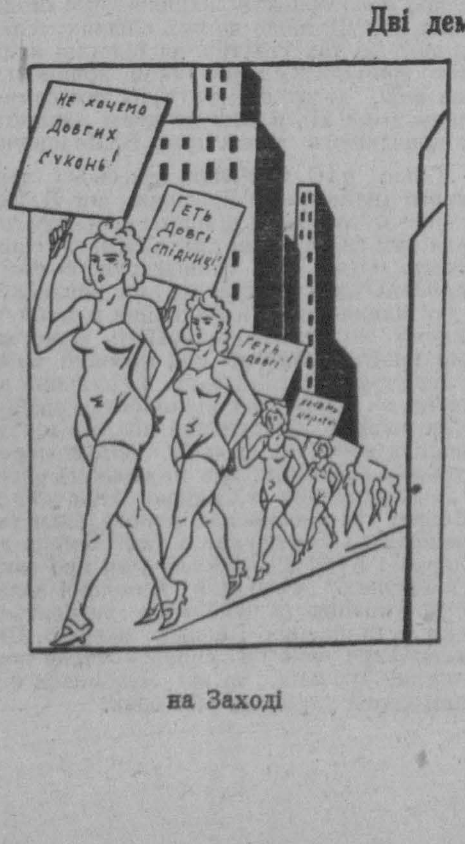

на Заході

на Сході

Події минулого тижня

Атомова фраза Молотова

В усьому Совєтському Союзі урочисто святкували 30-ті роковини большевицької жовтневої революції. Увечері 6 листопада, напередодні самого свята, совєтський міністер закордонних справ Молотов сказав у Москві промову, в якій головну увагу звернула на себе бундючна заява про те, що атомова бомба перестала бути монополем США і тайною. Ця заява звернула увагу усього світу. Підтвердив її Вишинський, заявляючи про ймовірність, що Совєтська Росія може мати атомові бомби, Свою промову Молотов закінчив реченням: „Живемо в епоху, коли всі дороги ведуть до комунізму“.

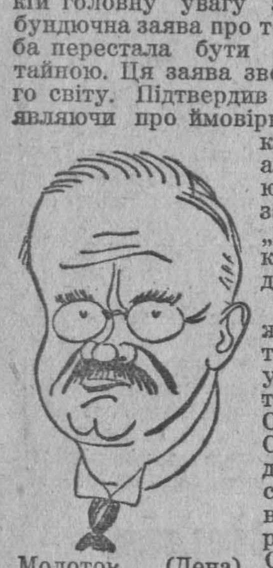

Молотов (Дена)

Не всі голови держав і провідні політичні мужі вислали урядові СССР привітальні телеграми. Сам генераліссімус Сталін, якраз в дні демонстративних святкувань перебував, як і минулого року на курорті в Сочі, над Чорним морем.

Совєтська амбасада в Вашінґтоні, як повідомила ІНС, влаштувала минулої неділі бенкет з нагоди роковин революції. Американський міністер закордонних справ Маршал не міг прибути на цей бенкет, з причини перевантаження роботою. Совєтський амбасадор в Тегерані влаштував також великий бенкет, на який не запросив перського прем'єр-міністра Квавама Сультанега, ані членів його кабінету, що, як відомо, уневажнили договір з СССР про нафтові поля в Персії.

Центральний бенкет комуністичної верхівки відбувся минулої п'ятниці в Москві. Взяли в ньому участь 800 осіб. В Спірідоновському двірці Молотов гостинно приймав дипломатичний корпус, совєтських генералів, визначних представників науки, письменників, музик і кіноакторок.

Червона парада під дощем

7 листопада на „Красной площадє“ в Москві відбулася традиційна парада СССР, хоч її ефект притемнила дощова погода. На параді військ і цивільних частин були присутні високі совєтські достойники і закордонні дипломати. Американський амбасадор Сміс відмовився прибути тому, що не запрошено амераканської військової делеґації. Маршал Булґанін, недавно призначений міністром збройних сил, сказав свою промову під час паради. Звертало увагу, що народні групи, які виступали в цій параді, несли транспаранти з карикатурами на Велику Брітанію і США.

Булґанін (Дена)

*

Як повідомляє аґентство Асошіейтед Пресс, в Вашінґтоні звернули увагу на спокійний тон промови Молотова, що, мабуть, була призначена для внутрішнього вжитку. Американці вважають заяву про те, мовляв, атомова тайна перестала існувати, звичайним заспокоєнням совєтської прилюдної опінії. В Лондоні вважають виступ Молотова невдалим нападом на англо-американську політику, зробленим якраз напередодні важливої конференції ради міністрів закордонних справ. Відомий брітанський професор фізики Оліфант і шведський спеціяліст атомових справ професор Сведберґ заявили, що сама метода видобування атомової енерґії дійсно не може бути тайною, але продукційний процес атомових бомб напевно і далі лишився доменою США, бо треба сумніватися чи СССР може мати велетенські капітали і споруди для масової фабрикації атомових бомб. Отож заява Молотова не стала сподіваною сенсацією і в США уважають її ефектом, що мав вплинути на лондонську конференцію міністрів закордонних справ. Думку англо-американців поділяють французи.

ВИРОК В ПРОЦЕСІ МАНЮ

БУКАРЕШТ, (Дена). Минулого вівтірка закінчився тут в будинку військової академії судовий процес проти голови румунської селянської партії д-ра Юлію Маню та 18-ох його товаришів. Д-ра Маню засудили до довічних примусових робіт, але з огляду на поважний вік засудженого замінили вирок довічним ув'язненням. Інші підсудні дістали від 25-ох до 1-го року в'язниці. Колишніх румунських міністрів закордонних справ Бузеску, Ґафенку, Візояну й колишнього амбасадора в Туреччині Крецеану засуджено заочно до довічних тяжких примусових праць. Всі засуджені включно з Маню подали апеляцію. Маню має 75 років.

Розмова з д-ром Романом Смуком

Прохання заокеанського делеґата до наших еміґрантів

У велетенському голі міжнародного готелю повно небуденних постатей: високих військовиків, достойних, добре зодягнених джентлменів, чарівних заокеанських дам. Одна з них сидить при вході, переглядає знудьговано англійський журнал і за кожним скрипом дверей кидає туди зором. Кольонелі, кептани, меджори курять сигарки, купують у кіоску газети, присідають біля столиків. Чотири поважні, бездоганно зачесані пани швидко щось обговорюють у сусідстві. Вінда безшелесно присідає і підноситься вгору. Дама проти нас добула з чудової чорної торбинки сріблий портсиґар, стукнула сиґаретою й закурила...

Нас троє — д-р В., мій товариш, старий громадянин - еміґрант і я — вже пів години кепсько почуваємо себе в цьому високому оточенні, сіро вирізняємося від усіх нашими унрівськими плащами. Бути ДП — не надто приємно. Знаємо: о другій годині д-р Смук мав розмову в Гол. Квартирі і просив заздалегідь не дивуватись, якщо спізниться. Ми скурили по циґарці (турецькій), обговорили недоліки нашої дійсности, а ввесь час дивимося ліворуч, бо доктор повинен прийти звідти,

Але д-р Смук робить нам несподіванку: виходить з ліфту. Як, коли і де він у ньому опинився — невідомо. Ось він іде жвавим, елястичним кроком, низького росту, з щирим українським обличчям і привітними, діловими очима. Стиснув усім нам руки, вибачився за спізнення.

Насамперед з вами, докторе, — запрошує рухом нашого товарища до сусіднього столика. Д-р В. — голова одної з наших центральних установ. Напевне справа важлива. Д-р Смук сидить до мене профілем і я бачу по його вустах, як він поволі й поважно з'ясовує щось, доказуючи рукою. Американська практичність, елеґантність і спокійність показують відразу, що д-р Смук з країни цих кольонелів і кептенів, що він громадянин країни, де демократія — закон, дійсність і щоденність. На останній нашій зустрічі д-р Смук казав: У нас найдовше засідання триває дві години. Коли ми в Комітеті з'їздимося один за 700, другий за 900 чи більше кілометрів, ми не маємо часу говорити цілий день. Приїздимо з готовими й передуманими плянами, розглядаємо, погоджуємо і роз'їздимось.» І ось тепер те саме. Десять, може 12, хвилин і д-р В. відходить. Д-р Смук уже присів до нас, на те саме крісло, звідки зажурена дама, не діждавшись нікого, нервово піднялася і пішла в ліфт.

— Ви, пане докторе, здорові і виглядаєте добре, мабуть, робота служить вам — стверджую. Чую, що маєте її доволі, правда?

Д-р Смук ледве помітно всміхнувся.

— О роботи повні руки. І ділово. Ви, пане редакторе, мали якусь спеціяльну справу?

Я вже заздалегідь приготував собі три листи наших передплатників, що жалілися на повільну залагоду в консуляті і тепер розгортаю їх.

— Нас цікавить, пане докторе, справа афідавітів. Люди пишуть до редакції...

— О, знаю. До мене теж пишуть.

— Я собі уявляю, пане докторе. Ви подали адресу нам, газетярам, а тепер ціла зона знає її. Пишуть, пане докторе?

— Дістаю маси листів. І найгірше, що всі пишуть «айншрайбен» і я мушу ходити на пошту відбирати листи. Попросіть у газеті, щоби писали до мене **звичайні листи,** вони доходять, пошта працює справно.

— Добре, пане докторе. Річ у тому — повертаюсь до справи, — що люди мають уже по рокові і більше афідавіти і виїзд їх відтягається. Ось мій приятель теж уже жде.

Мій знайомий оповідає д-рові Смукові, як йому в консуляті кажуть приїздити і щораз відсувають справу на місяць — два. Наш гість слухає уважно. Потім каже:

— Я це знаю. Але я ще цих справ не порушував. Збираюся полагодити їх разом, бо в тих неправильностях буває багато однакових і коли я зберу їх і поділю на різні категорії, то полагодивши одну з них, я автоматично полагоджу ряд інших, таких самих. Але покищо ще не можу за них узятись. Ще маю ряд справ загального значення.

— Такі, що стосуються всієї еміґрації — докидаю, зацікавлений цими справами. — Напевно, пане докторе, і сьогодні пообіді ви мали такі справи?

— А так. Є, наприклад, справа праці при американських установах, що потребують маси людей. Умови дуже добрі, перше місце при виїзді. Є справа забезпечення харчами наших людей на зиму. Для цього мушу мати гроші від американського комітету і уповноваження. Є справа наших хлопців, що прийшли тепер. І нарешті, маю на увазі арештованих, бож я адвокат, що має право виступати в сфері діяння американської влади в цілому світі.

Д-р Смук говорить спокійно, урівноважено, поважно. Між його реченнями немає жодного зайвого.

— Що ж, пане докторе, — кажу. —Можемо тільки тішитись, що беретесь за ці всі справи. Давайте тільки раду всьому. І кажіть, чим вам допомогти?

— О, я раду дам, пане редакторе. Робив я вже в Америці такі речі і не одні.

— Гадаю, що ваші попередники, о. д-р Кушнір, о. Трач, д-р Ґалан підготували вам ґрунт, — кажу.

— Може бути. Але вони приїздили з іншою місією. Вони були в таборах, приглядалися. Я ще не був, хоч як хочу. Не маю часу. Ось бачите сьогодні: рано був в одній справі, на обід запросив відповідного референта і полагодив другу, о 2-ій був у Головній Квартирі, о 7-ій маю знову важливу зустріч.

— А скажіть, пане докторе: про нашу еміґрацію в американських колах знають багато.

— Різно — каже доктор Смук. — Але здебільша ні. Мені доводиться виясньовати іноді від основних річей. Оце були тут американські сенатори — п'ять годин просидів з ними, цілі виклади були. Годину провів на розмові з представником президента Трумана.

— Мені просто прикро, — кажу щиро, — що я хотів вам забирати час справами поодиноких людей, коли ви маєте такі діла...

— Ні, пане редакторе, — всміхається д-р Смук. — І на ці речі прийде час, я їх маю на увазі. Ще два-три тижні найдовше. Їду ще на конференцію ІРО в Парижі і як повернуся, негайно візьмуся за ті справи. Так і напишіть людям. Невсилі просто ходити чи їздити за кожною дрібницею. Але ось скоро я перенесуся до Мюнхену, матиму свою канцелярію при гол. Квартирі ІРО.Будуть у нас секретарі і машиністки, може й у кожному консуляті свій чоловік і тоді діло піде швидко...

Мене просто захоплює спокійна діловість і доцільність плянів д-ра Смука. З кожного слова відчуваю, що це справжній наш опікун і тому кажу щиро, з прикрістю ствердивши на годинникові, що забрав у нього вже доволі часу.

— Ну що ж, пане докторе? Нам залишається, чуючи про ці пляни, просити в Бога для вас здоровля і бажати вам успіху. Радий, що ви в повному розмаху. Напевно на Різдво поїдете до дому з цілою текою поладнаних справ.

— Ні, пане редакторе. Я не поїду додому, бо не буде коли. Я тут буду ще довго, може півроку, а може й більше. Я радий, що маю силу зробити щось для наших скитальців.

Каже це, як брат, як українець, як рідний. Спокійно, без пози, з твердістю і певністю ділової людини Західньої Півкулі. Це ще більш додає йому вартости і поваги.

— Так тоді ховаємо ці наші малі справи, — пропоную приятелеві. — Правда? — і ніяково збираю папери зі столу.

— Прийде час і на ті речі — каже д-р Смук. — Я видрукую відповідні анкети в тій справі і розішлю до таборів, зберу і буду полагоджувати разом. Теж буду мати пресмена і буду інформувати бюлетенем точно про все наші газети, щоб були в співпраці зі мною. Тільки ще часу трохи. А тепер я перепрошую — підводиться, глянувши на годинник. — На шосту мушу подати телеграму Комітетові до Філядельфії...

Стискаємо щиро спокійно руки.

— До побачення, пане докторе!

І доки защіпаємо наші течки, його вже немає у вестибюлі. За розмовою зникло було все навколишнє і тепер знову ніби вертається до нас. Та тільки тепер уже не почуваю себе ДП в унрівському незугарному плащі. Наші заокеанські брати пліч-о-пліч з нами і в цьому світі ми не самотні, не чужі й не сірі.

Бадьорищім кроком виходимо з великого міжнародного готелю.

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

ДОЛЯ НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛІТЕТУ

НЮРНБЕРҐ. (Б.Ц.). Інтерновані в Дахау німецькі генерали виготовили реєстр німецького генералітету у минулій війні. Згідно з ним, ранґовий список німецької армії 1 вересня 1939 р. нараховував 400 генералів. Під час війни їх число зросло на 1242. У війні померло 535 генералів, з того 231 в боротьбі (у першій світовій війні 63), 97 у наслідок захворіння на фронті (у першій світовій війні 104), 47 з причини нещасливого випадку, 22 з руки ката, 58 заподіяли собі смерть, 80 загинули безвісти. З 19-ох генерал-фельдмаршалів в 1945 році лише 4 (Кайтль, Буш, Модель і Шернер) були ще на службі.

У відповідь на скорочення хлібної пайки, старі паризькі жінки влаштували демонстрацію. (Дена)

Ще про заяву колишнього посла Володимира Целевича

Написав д-р Іван Німчук

Цікаві спогади діяча польського народового табору у Львові і старшини польської армії Станислава Скшипки про його політичні розмови з кол. послом УНДО до варшавського сойму Володимиром Целевичем під час їх спільного перебування на Лубянці в Москві, що їх передрукувала з лондонського часопису „Львув і Вільно“ франкфуртська „Кроніка“, дали нагоду ред. Антонові Чернецькому написати свої короткі спогади і кинути кілька уваг на тему польсько-українських відносин у недавньому минулому („Неділя“, ч. 96). Дозволю собі тут докинути кілька слів від себе.

А. Чернецький безоглядно вірить, що В. Целевич, сидячи в рр. 1939—41 у Москві на Луб'янці, вів у тюремній камері не тільки широкі дискусії про польсько-українські й українсько-російські справи, але при тому й висловлював погляд, що польсько-українська війна в роках 1918—20 була політичною помилкою галицьких українців. Ще більше: Целевич нібито додумався до того, що в інтересах тривалого польсько-українського замирення була б резиґнація українців зі Східньої Галичини й Волині та переселення всіх українців з тих земель на Наддніпрянську Україну. На закінчення свого спогаду наводить С. Скшипка довгу цитату, просто цілу промову-заяву В. Целевича, в якій він, звернувшись до співв'язнів, порівнював життя українців у Польщі з життям українського народу в СССР і дійшов до висновку, що „українці в СССР були б щасливі, якби мали хоч частину тих свобод, що їх мали в Польщі („Кроніка“, ч. 39).

Я теж знав, мабуть, не менш добре, як А. Чернецький, політичні погляди В. Целевича та його орієнтацію на Польщу в 30-их роках (раніш було трохи інакше), чому вислів він дав зрештою не тільки в численних статтях, що їх містив в органах УНДО „Свобода“ і „Національна Політика“ та в окремій брошурі з гострою критикою українського підпілля, але й у своїх промовах на вічах та на дискусійних вечорах. А проте мені важко повірити, щоб в'язень Луб'янки міг взагалі так вільно, так одверто говорити на політичні теми та ще й складати перед співв'язнями такі заяви, які наводить С. Скшипка і з якими береться полемізувати А. Чернецький. Знаючи тюремний режим Луб'янки того часу, що п. Скшипка, з автопсії, не можу повірити, щоб В. Целевич міг так вільно викладати там свої погляди на польсько-українсько-російські взаємини та ще й робити висновки перед іншими в'язнями — неукраїнцями і неполяками.

Поминаючи гостру заборону всяких розмов і дискусій на політичні теми, чого в'язням не треба було двічі повторяти, бо вони самі уникали їх, як тільки могли, не думаю щоб Целевич був настільки наївний і не знав, що кожне слово його критики національної політики в СССР дійде до вух слідчих. А тоді що? До тих статтей, на підставі яких його тримали у слідчій тюрмі, прийшли б ще нові, додаткові статті, і тим самим вища кара! Ні, я таки не всилі повірити у правдивість таких заяв В. Целевича.

Щодо п. С. Скшипки, як свого давнього знайомого з Бережан, міг В. Целевич бути зовсім щирим і розкрити перед ним на Луб'янці, як то кажуть, свою душу. Отже міг сповідатися зі своїх пропольських почувань, міг викладати свої пляни щодо наладнання в майбутньому польсько-українських відносин, міг навіть говорити про масовий виїзд української інтеліґенції з Галичини до праці на вільну Наддніпрянську Україну. Але який відповідальний політик міг говорити поважно, хоч би тільки перед добрим знайомим, про можливість резиґнації українців зі Східньої Галичини й Волині та про масове переселення українського населення з тих земель за Збруч і Буг?! В кожному разі про таку „концепцію“ розв'язки наболілої польсько-української суперечки доводиться нам чути вперше і навіть якщо В. Целевич висловив би справді такий погляд на Луб'янці, то він висловився б з ним серед українців сам один.

І в спогадах С. Скшипки. і в статті А Чернецького згадано про відому анкету „Діла“ проведену 1938 року (не 1933, як подають оба автори) про тодішнє положення українського народу в Польщі та про наслідки започаткованого пп. Мудрим і Целевичем т. зв. нормалізаційного курсу в нашій політиці. В тій анкеті брали участь визначні громадяни, члени УНДО й інших політичних угрупувань; д-р Кость Левицький, колишній посол Володимир Кузьмович, колишній посол-селянин Гринь Тершаковець, відомі львівські громадяни з міщан (обидва члени Ц. К. УНДО) Михайло Стефанівський і Михайло Галібей, соц.-демократичні діячі проф. д-р Володимир Старосольський, Антін Чернецький та інші. Підсумки анкети подав у великій статті ред. Іван Кедрин-Рудницький. І виявилося, що просто всі учасники анкети, аналізуючи різні сторони нашого життя в Польщі, мусіли ствердити крайнє загрозливе становище нашого народу в усіх ділянках, не виключаючи навіть церковної і господарсько-кооперативної в Галичині, на які пішов тоді вже теж гострий наступ адміністраційної влади. Учасники анкети доводили переконливими фактами й цифрами, як розгортається й росте польський плян „na zniszczenie Rusi“ та як значна частина українського населення демобілізована психічно, дає тому польському напорові чимраз слабшу відсіч. Було ясно, що. т. зв., нормалізація, замість полегшити важке становище українського народу в Польщі, його ще більше погіршила, та що з моменту започаткування нормалізаційного курсу серед українців польська сторона повела головний наступ, мобілізуючи всі свої сили, на всі українські здобутки й цінності, осягнені важкою працею і жертвами кількох поколінь. Що ця анкета, яка відбилась таким живим відгомоном не тільки в краю, але й серед української еміґрації в Европі та за океаном, не могла подобатися послові Целевичеві і він на неї нарікав перед паном С. Скшипкою, це для мене зовсім зрозуміле. Вона ж стверджувала повний крах „нормалізації“.

Наприкінці мушу зазначити в інтересах правди, що д-р Степан Баран, який завжди стояв близько до „Діла“ і був майже 40 років зовсім безплатним його співробітником-кореспондентом, ніякої участи в цій анкеті не брав. Він тримав тоді як посол невтральну позицію в цій справі і до опозиції „Діла“ не належав, (як про це згадав — якось неясно — А. Чернецький, д-р Степан Баран виробив спільно з сенатором Володимиром Децикевичем восени 1938 року проєкт автономії для українських земель у Польщі, внесений Українською Парляментарною Репрезентацією у варшавському соймі в грудні 1938 року і не прийнятий). За анкету стояли і, можна сказати, їй патронували: голова Надзірної Ради Видавничої Спілки „Діло“ д-р Дмитро Левицький і заступник голови д-р Кость Левицький, сьогодні обидва покійні. Ця анкета допомогла сильно до зростання престижу „Діла“, що, не зважаючи на численні конфіскати і зв'язані з ними дошкульні матеріяльні втрати, здобуло собі в ті часи багато нових читачів і тим самим солідну матеріяльну базу. Воно поширило свій розмір до 10 великих сторінок щоденно і 16 сторінок під неділю, утворило сітку власних закордонних кореспондентів у столицях майже всіх европейських держав, пустило в рух бібліотеку найвидатніших повістей, при чому кожний передплатник діставав щомісяця одну безплатну книжку і т. д. Також щодо редакційно-технічної сторони „Діло“ стояло так високо, як мабуть ніколи перед тим. Та про це докладніше вже при іншій нагоді.

Бернс вимагає твердої руки щодо Совєтів

ВІНСТОН САЛЕМ. (Північна Кароліна), ДЕНА-ІНС. Колишній американський міністер закордонних справ Джемс Бернс заявив перед представниками протестантського духівництва, що США мусять протиставитися загонистості й безоглядній тактиці СССР і показати, що вони не мають жодного бажання змагатися за пануванням над світом.

Далі заявив Бернс, що Китай, Корея й Европа мусять приспішеним темпом одержати господарську допомогу. Щоб цього досягнути, треба запровадити певні контрольні заходи, якщо американська економіка не має бути загрожена. Щодо мирового договору з Німеччиною, США повинні наполягати, щоб мирову конференцію скликати на початок 1948.

Бернс висловив знову свій погляд, що всі постанови на конференції повинні бути прийняті двома третинами голосів. Якщо не вдасться переконати совєтського уряду, щоб він задовольнився двома третинами голосів, інші альянтські нації муситимуть рішати без участи совєтів. Це не значить, що складено сепаратний мир, але буде ствердженням, що жодна інша нація не може накласти вето проти миру на світі.

СССР, — сказав далі Бернс, — не бажає бути ізольованим від інших націй. Хоч він збойкотує мирову конференцію в справі Німеччини, це не мусить означати відступу окупаційних військ західніх великодержав, якщо совєтські збройні сили залишаться в своїй зоні. У тому випадку США, Велика Брітанія та Франція повинні скласти сорокалітній договір про окупацію, як це він два роки тому пропонував. Сталін обіцяв тоді йому підтримати цей проєкт, але пізніше змінив свій погляд. Світова опінія переконана, що на лондонській конференції, яка має саме відбутися, СССР не зможе виправдати своєї тактики зволікання, як це було в квітні ц. р. в Москві.

Якщоб це одначе сталося, вони намагатимуться щодо Австрії досягти якнайкращої розв'язки, а навіть у справі німецького мирового договору зробити поступки. Якби вдалося скласти договір із Австрією, багато людей зазнали б щастя й переконалися б, що й договір з Німеччиною можливий. Але ця можливість не здійсниться так довго, поки США не згодяться на совєтські домагання брати участь в управлінні промисловістю в рурському басейні й адмініструванні німецькими репараціями висотою 10 мільярдів долярів. Одначе участь СССР в адмініструванні німецькою промисловістю викликала б тривалі, загрозливі миру непорозуміння.

Д-р СТЕПАН БАРАН

СПОГАД ПРО ЛИСТОПАД 1918

II.

Українська Парламентарна Репрезентація у Відні вирішила скликати до Львова на 18 жовтня 1918 р. з'їзд усіх українських послів австрійської палати послів, українців членів австрійської палати панів, українських послів і вірилістів галицького сойму, українських послів буковинського сойму та по три відпоручники кожної чинної в Галичині і Буковині української політичної партії. Метою з'їзду було створення Української Національної Ради для австрійської України, як верховної законодатної влади, що мала покликати до життя виконавчі органи влади. Тим самим мав цей з'їзд характер Конституанти.

Засідання цієї конституанти розпочалося о 4 год. по полудні в залі Української Бесіди в Народньому Домі при вул. Рутовського у Львові і тривало до 4 год. ранку 19 жовтня 1918 р. З'їзд відкрив д-р Евген Петрушевич і він виголосив доповідь про тодішню міжнародню ситуацію у зв'язку з помітним вже розвалом фронту і про ситуацію в Австрії. Другу доповідь про склад Національної Ради та її компетенції виголосив парл. посол д-р Евген Левицький. Обидві доповіді були короткі і більшої дискусії не викликали.

Як вище згадано, присутніх було коло 80 осіб. Між ними всі три греко - католицькі владики — галицький митрополит Андрей Шептицький, та єпископи: Григорій Хомишин зі Станиславова і Йосафат Коциловський з Перемишля, всі три як члени вірилісти галицького сойму, а митрополит Шептицький і як член австрійської палати панів (вищої законодавчої установи в Австрії на зразок палати лордів у Великій Брітанії). Дальше член палати панів Олександер Барвінський, віцепрезидент австрійського парляменту Юліян Романчук, довголітній політичний провідник галицьких українців і голова Народнього Комітету парляментарний і соймовий посол д-р Кость Левицький, парляментарний і соймовий посол Микола Василько, політичний провідник буковинських українців і прочі українські парляментарні і соймові посли з Галичини й Буковини. Із Закарпатської України, що належала до Угорщини як окремої держави, не було нікого. Наспів тільки привітальний лист на мої руки, як секретаря Народнього Комітету у Львові, від адвоката з Пряшева, д-ра Антона Бескида, пізніше, за чеської влади довголітнього губернатора Підкарпатської Руси, з підписами гуртка пряшівських інтеліґентів - русинів. В ньому палко вітали наш намір стати на шлях власного державного будівництва та висловлювали жаль, що з відомих причин (пануючий ще тоді мадярський терор)) самі не можуть взяти участи в цьому нашому державному будівництві. Цього листа прочитав я наступного дня — 19 жовтня 1918 р. — підчас святковного проголошення рішень Конституанти про створення власної держави у великій залі Народнього Дому перед трьома сотнями делеґатів з усього краю і зі Львова.

Не було в програмі передбачено доповіді про ситуацію в краю і в гетьманській Україні. У проводі Конституанти був д-р Петрушевич. Протоколу не писано. Я попросив слово, виголосив довшу доповідь на згадану тему. Впродовж першої половини жовтня 1918 р. мав я живі зв'язки через українських старшин австрійської армії і усусів, очевидно людей мені особисто знаних, і певних з Національним Союзом у Києві під проводом Вол. Винниченка і Союзом галицьких і буковинських українців, полонених з австрійської армії під проводом д-ра Дмитра Левицького у Києві, що співпрацював з Національним Союзом. Я інформував через тих принагідних кур'єрів старшин про події в Галичині і Австрії, а від них одержував тою самою дорогою інформації — очевидно завжди усні — про те, що діється в Києві і в Україні.

У Києві знали про наші приготування до нашої державної самостійности. Прохали мене, щоб, борони Боже, не проголошувати відразу державного з'єднання Австрійської України з гетьманською Україною і це з'єднання — себто державну соборність — проголосити трохи пізніше, коли прийде до цього відповідний мент. Мотивували тим, що гетьман Павло Скоропадський бере виразно курс на білу Московщину і збирається проголосити з'єднання України з нею. Проти політики гетьмана були і селянські маси і вся свідома частина української інтеліґенції. Його панування недовге, тим більше після мілітарного, а з ним і політичного, послаблення Німеччини і Австро - Угорщини. З'єднання треба проголосити тоді, коли в Києві буде український національний уряд, бо проти гетьмана готується повстання, яке має шанси на повний успіх. У своїй доповіді поставив я тезу, щоб покищо проголосити окрему українську державу з українських земель Австро - Угорщини, а щойно опісля перевести формальне і фактичне з'єднання — себто державну соборність, що може статися вже незабаром. Про те, що готується протигетьманське повстання я, очевидно, не говорив ні словом.

Над моїм внеском розвинулася довга і гаряча дискусія. Доповідь посла д-ра Е. Петрушкевича прийнято перед тим до відома, як теж схвалено майже без дискусій поданий пос. д-ром Евгеном Левицьким короткий проєкт про Нац. Раду. Дискусія оберталася коло питання: проголосити окрему самостійну державу з Українських земель Австро - Угорщини, а щойно пізніше, після відповідних приготувань, українську державну соборність, себто з'єднання з Наддніпрянською Українською Державою — таку тезу поставив я. Друге — чи проголосити відразу, без застережень і підготувань, з'єднання з гетьманською Україною, де уряд, за малими винятками, був увесь у руках московської реакції. По довгих дебатах перейшла моя теза величезною більшістю голосів. За негайне з'єднання було менше як десять голосів. Вирішено ще кілька засадничих річей — в шести статтях — між ними обіцянку національно - культурної автономії для національних меншин і відмову австроугорському міністрові закордонних справ заступати і українські землі Австро-Угорщини.

Як сказано, протоколу з засідання не писано ніякого. Я по 4 год. ранку, вернувшись до дому, не лягав уже спати і на свіжу пам'ять записав імена і прізвища всіх учасників Конституанти, яких усіх знав особисто та перебіг нарад. Постала з цього велика стаття, яку о 9 год. ранку передав я редакції «Діла» і вона, як передовиця, появилася друком ще тогож дня по полудні — зі списком усіх учасників. Вона нині єдиний документ з цієї історичної хвилини.

В суботу 19 жовтня і в неділю 20 жовтня відбулися засідання Національної Ради, якої президентом став голова Української Парляментарної Репрезентації, д-р Евген Петрушевич.

Тому, що парляментські посли в понеділок виїжджали до Відня, хоч австрійський парлямент був уже в аґонії, створено тоді Делеґацію Національної Ради у Львові і надано їй — в разі потреби — права повної Національної Ради. Головою делеґації став посол д-р Кость Левицький, першим заступником член Крайового Відділу Іван Кивелюк, другим заступником — адвокат д-р Лев Ганкевич.

Делеґація Національної Ради зачала урядування і вже з її доручення я дальше вів організацію, як член Нац. Ради, в краю до здобуття влади. Президія Української Парляментарної Репрезентації в товаристві кількох послів — між ними д-ра Лонгина Цегельського — відвідала 30 жовтня 1918 президента австрійської Ради міністрів, проф. д-ра Лямаша, якого перед тим повідомила про створення 19 жовтня 1918 р. Української Національної Ради у Львові. Від нього зажадали видати негайно доручення намісникові генералові графові Гуйнові у Львові передачі державної, як теж і військової влади у Львові і у східній Галичині в руки Української Національної Ради. Проф. Лямаш погодився і вислав негайно урядову депешу намісникові Гуйнові з наказом негайно передати владу Українській Національній Раді у Львові. Текст депеші прочитав перед тим присутній українській депутації під проводом д-ра Е. Петрушевича.

Посол д-р Л. Цегельский увечері виїхав до Львова, щоб повідомити Делеґацію Української Національної Ради у Львові про розпорядження прем'єра Лямаша. До Львова приїхав у четвер 31 жовтня 1918 р. десь по першій годині вполудень і зайшов зразу до льокалю Народнього Комітету в приміщенні «Просвіти», Ринок 10, де були члени Делеґації Національної Ради. Розказав про події у Відні та про рішення і депешу Лямаша, яку намісник Гуйн повинен був уже одержати. По короткій нараді вирішено вислати до намісника депутацію від Національної Ради і зажадати, щоб передав владу Українській Національній Раді. До депутації входили посли: д-р Кость Левицький, Іван Кивелюк, д-р Сидір Голубович, д-р Лонгин Цегельський і я.

Ми негайно пішли до намісника Гуйна. Якраз була тоді у нього депутація польських послів: Вітос, граф Скарбек, д-р Ліберман і ще одного чи двох. **Незабаром вони вийшли, привіталися з нами, а ми увійшли в кабінет намісника.** Наш представник д-р Кость Левицький повідомив про ціль нашої візити, а д-р Цегельський, як учасник вчорашньої конференції з прем'єром Лямашем у Відні сказав, що читав текст депеші, яку Лямаш вислав намісникові, про що згадано вище. Гуйн відповів, що такої депеші не одержав і без наказу згори добровільно влади нам не передасть. Сказав також, що хвилину тому були у нього польські посли і вимагали передачі влади у Львові і у східній Галичині полякам і він їм теж відмовив. І справді, намісник Гуйн такої телеграми від д-ра Лямаша не одержав. Перехопили її поляки у Кракові і дальше не вислали. Заявив Гуйн накінець, що може уступити тільки перед силою, але має до диспозиції військо.

Ми вийшли і вернулися знову до льокалю, де мала нараду Делеґація, тоді вже з правами Національної Ради. Д-р К. Левицький склав звідомлення з нашої розмови з намісником. Був там присутній і сотник Дмитро Вітовський, що недавно став головою Військового Комітету у Львові. Він заявив, що наші батальйони 15 (тернопільського) і 41 (черновецького) полків у Львові піхоти приготовані та що німецькі і мадярські батальйони у Львові дадуться розброїтись. Вирішено о 12 год. ночі з 31 жовтня на 1 листопада 1918 р. роззброїти чужонаціональні частини австро - угорської армії у Львові і обсадити військом залізничні двірці, пошту, телеграф, намісництво, військові команди і касарні, дирекцію поліції і інші державні будинки і установи. Від 12 год. ночі не пускати ніяких поїздів на захід, себто на польську територію

Військове доручення взяв сотник Вітовський на себе і виконав їх. Десь коло 7 год. увечері поїхав я на Городецьке до дому «Дністра», недалеко головного двірця, де зібралося до 300 українських залізничників. Я їм сказав, що українці обіймуть владу, що кожний з них цілу ніч мусить нести свою службу і що в напрямі на Перемишль і Сянік від 12 години ночі поїздів не можна пускати. Про плян мають мовчати. І ніхто не зрадив. А велика більшість з них була нижчою залізничною службою, не один жонатий з полькою.

Коло 3-ої год. ранку на високій ратушевій вежі залопотів український прапор, теж на намісництві, будинках воєнних команд і на інших державних будинках. Чужонаціональні війська — німецькі і мадярські — дались розброїти. Польських частин у Львові не було. Намісника Гуйна інтерновано. Забули за дирекцію поліції і я сам ранком о 8 годині з двома старшинами і чотою вояків обсадив дирекцію поліції при вул. Міцкевича, інтернував директора поліції д-ра Йозефа Райнляндера і сам обійняв кермо дирекції поліції у Львові.

Поляки готувалися захопити владу у Львові в суботу 2 листопада, бо 1 листопада було урочисте свято Всіх Святих.

Ми їх на 24 години випередили.

Увечері 31 жовтня 1918 р. вислали ми кур'єрів до поодиноких міст у краю з наказом негайно перебрати владу. Так і сталося. Тільки у Львові поляки вже 2 листопада розпочали збройну боротьбу проти українців за Львів.

Національна Рада у Львові створила 9 листопада 1918 р. коаліційний уряд під проводом д-ра Костя Левицького. До цього уряду увійшов я, як державний секретар земельних справ.

П'ять вояків УПА віддалися брітанцям

ВІДЕНЬ, (Дена). Віденська газета „Монтаґ" повідомляє, що брітанська військова поліція арештувала в місцевості Капеллен 5 членів „бандерівської" організації в уніформах і озброєних револьверами. Арештовані заявили, що вони й самі мали намір зголоситися перед брітанською владою, бо вже їм набридло утікати від переслідувань з одного місця на друге.

Італійський міністер зовнішніх справ граф Карло Сфорца (праворуч) відвідав Англію і мав розмову з Бевіном. (Дена)

Українське воїцтво всіх армій проти взаємнопоїдаючої міжусобиці

Українська Національна Ґвардія

Українські вояки з повстанчих та всіх інших армій, що активно боролися за ідеали Самостійної України під час другої світової війни та внаслідок воєнних подій мимо своєї волі опинилися поза межами Батьківщини, як політичні еміґранти, з'їхались (на скитальщині) на свою конференцію 29 жовтня 1947 року, щоб обмірковувати загальну ситуацію та скласти плян своєї дальшої діяльности.

Заслухавши доповідь про сучасне світове політичне становище та завдання українського воїцтва, без всякого огляду на те, де б воно не опинилося, Конференція констатує:

В листопаді 1941 року на очищене від російської диверсії відділами „Поліської Січі" Отамана Тараса Боровця-Бульби Полісся прийшла „жовта армія" нового ката України — Коха. Ґестапо почало ліквідувати нашу українську адміністрацію, навівши своїх „генерал- та ґебітскомісарів", „ландвіртів" та інших. Команди „СД" та „СС" почали поголовну „ліквідацію" жидів, „комуністів" та ... „націоналістів", тобто всіх активних українців.

16 листопада 1941 року „Поліська Січ" „розв'язала" офіційно свій штаб в Олевську і перейшла в „ліс". Почалася підготовка нових плянів боротьби з новим ворогом.

В роковини тієї історичної події, що стала народженням Української Повстанчої Армії, українська громадськість довідується про постання організації українського воїцтва обох світових воєн — Української Національної Ґвардії, на чоло якої Президент Української Народньої Республіки призначив прославленого в боях Отамана Тараса Боровця-Бульбу. Українське воїцтво кладе край руїнницькій міжпартійній боротьбі, об'єднуючись у важливу хвилину знаменних світових подій в одну сильну, свою станову, надпартійну організацію, щоб таким чином мати практично більшу силу та змогу для своєї визвольної акції. Перед воїцтвом України, згуртованим під державним прапором Української Народньої Республіки, стоїть тільки одна провідна мета — Українська Суверенна Соборна Держава.

В наслідок сприятливих міжнародніх обставин на користь Великоросійської імперії всякого кольору в часи двох останніх світових війн, де широкий світ трактував Росію, як свого союзника, Україна, не зважаючи на її героїчну боротьбу за свою національно-державну суверенність, була переможена ворожою перевагою та лишилася далі російською колонією, де панує політика фізичного винищування української нації.

Головну частину вини за те, що свої криваві визвольні змагання, а особливо в часи першої світової війни, де було багато конкретних можливостей для організації своєї армії, Україна все ж програла, треба записувати на рахунок не одних зовнішніх обставин, а головним чином на факт слабої організованости та неоднодушности самого українського визвольного руху.

Слаба організованість та ідеологічно-програмова неоднодушність і партійна міжусобиця серед людей одної крови, аж до братовбивства включно, тягнеться кривавим ланцюгом через революцію 1917 року, зажертою боротьбою поміж жовтоблакитними та червоними, комуністами та націоналістами 1918-1940 років, і поміж «демократами» і «тоталістами» наших днів.

Ця самопоїдаюча міжусобиця, підсичувана кожний день новими «ідеями», що їх фабрикують зовнішні вороги України і на наших очах не згасає, а навпаки з кожним днем розгорається.

Проголошення другої української держави 30 VI 1941 р. групою Степана Бандери та започаткування, таким чином, державного і військового дуалізму поруч законної державности Української Народньої Республики та її збройних сил у формі Української Повстанчої Армії, а потім намагання привласнити своїй одній партії всенародню УПА, це акція наскрізь антинаціональна та антидержавна.

Всяке паразитування будь-якої однієї партії чи групи на крові всенародньої армії та намагання творити окремі партійні армії — це анархічна отаманія та явний злочин. Українські повстанчо - партизанські армії — це криваве надбання та капітальна жертва на вівтар батьківщини — усієї нації. Україна боролася, бореться та безперервно буде боротися за свою повну суверенність не одним повстанчим засобом, а всіма потенціяльними силами 40 мільйонів людей та всієї соборної української етнографічної території. Цей ґіґантний рух в наших обставинах невсилі опанувати та монопольно керувати жодній політичній партії. Він багатогранний та різноманітний.

Керівним центром визвольних змагань України в усіх проявах не може бути одна політична партія, бо вона автоматично переродиться на тоталітарну деспотію. В умовах демократичного правопорядку керівним центром всенаціональної політики може бути тільки **всенародня державна репрезентація та її органи.** Таким центром законої всенаціонально - державної політики України, як антиподом незаконної та насильно насадженої комуністичною Москвою маріонетки т. зв. «УССР» — є проголошена всенародніми парляментами 22 I 1918 та 22 I 1919 років суверенна та соборна держава трудової України — Українська Народня Республіка та її теперішній еґзильний уряд.

Самопоїдаюча міжусобиця починає також переноситися в лави українського воїцтва. Кожна партія намагається перетягти вояків на свою сторону та отруювати їх партійною ворожнечею.

Сам же воїцький стан тільки частинно зорганізований в Союзі Українських Ветеранів, який гідно несе традиційний прапор українського вояка. Решта ж воїцтва з причин від нього незалежних не охоплена конструктивною організацією.

По діловій дискусії та констатації наведених фактів про дійсну ситуацію в Україні та серед політичної еміґрації на скитальщині, Конференція **постановила:**

Теперішній стан в Україні під російсько - комуністичною окупацією визнати політичним бандитизмом Великоросійської імперії, проти якого вся українська нація мусить боротися всіма методами та засобами.

У цій боротьбі проти окупаційної московсько - комуністичної деспотії одно з перших місць мусить посісти український воїцький стан, жертвуючи на вівтар Батьківщини своє життя.

Щоб воїцький стан міг виконати свої обов'язки супроти поневоленої Батьківщини та фізично винищуваної нації як найбільше ефективно і з честю він мусить бути добре зорганізований у своїх станових ідейних організаціях.

Покликати до життя, на час визвольних змагань, нову революційно - військову організацію спеціяльного призначення п. н. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ҐВАРДІЯ, яка має об'єднати в своїх лавах активних представників воїцтва, щоб таким чином організовано скоординувати робсту з українськими комбатантами, зорганізованими в Союзі Українських Ветеранів. Поставити Українську Національну Ґвардію під національно - державний прапор С. Петлюри та підпорядкувати її діяльність Урядові Української Народньої Республіки, як єдино законній національно-державній репрезентації та леґітимній владі суверенної України.

Домагатися, щоб українські вояки другої світової війни були належно репрезентовані в усіх військових інституціях Української Народньої Республіки.

Доручити вибраній статутовій комісії перередаґувати проєкт статуту УНҐ, взявши на увагу прийняті Конференцією внески та згіднити його текст з Урядом УНР і з тими українськими демократичними організаціями, які готові співпрацювати з УНҐ.

Просити пана Президента й Головного Отамана Військ УНР призначити Команданта Української Національної Ґвардії.

Якнайскорше підготувати I-ий Конґрес УНҐ, який має затвердити статут та всі основні засади УНҐ.

Закордонне видання часопису Української Народньої Революційної Армії «Оборона України», визнати центральним органом Української Національної Ґвардії.

Вислати привітальні телеграми від Конференції:

Пану Президентові і Головному Отаманові Військ УНР, Їх Ексцеленції А. М. Лівицькому;

Пану Прем'єр - міністрові Уряду УНР д-ру Паньківському;

Уряду УНР ген.-полк. М. Омелянович-Павленкові;

(закінчення на 4 стор.)

Пану Голові Союзу Українських Ветеранів ген. - хор. А. Раєвському.

Конференція закликає всіх чесних українських вояків, як патріотів і безкомпромісових борців за свободу поневоленої Батьківщини, без огляду на їх територіяльне походження та релігійні й політичні переконання, масово вступати в лави Союзу Українських Ветеранів і Української Національної Ґвардії, як позапартійних військових організацій, щоб таким чином мати змогу організованим порядком та з абсолютно вояцько - лицарською дисципліною, пляново підготовлятися до тих великих завдань, які на нас накладає наша поневолена Батьківщина.

Спорт

Панна Ґретхен Мерріль, мистець фіґурної їзди на ковзанах, буде захищати спортову честь США на світовій Олімпіяді. (Дена)

Загальні Збори У.С.Т. „Запоріжжя"

Загальні збори членів УСТ «Запоріжжя» в Ашафенбурзі, що відбулися 23 жовтня, пройшли без належного зацікавлення навіть тих громадян, що хочби з обов'язку життям і працею таборової мододі поцікавилися б.

Товариство нараховує 109 зареєстрованих активних змагунів і 158 членів прихильників. За звітовий час було діяльних 6 спортових ланок. Ланка футболу здобула в 1947 році віцемистецтво области. Мала три активні команди і розіграла 48 змагань; з того 25 виграних, 17 програних і 6 не вирішених. Ланка пінґ - понґу принесла товариству найбільше спортових осягів і була окремо відзначена у річному звіті спортового центру Ради Фізичної Культури. Ця ланка мала 20 дружинних змагань — виграних 11, програних 6, невирішених — 3. Добрим осягом було здобуття першого місця на міжнародньому турнірі у Фрайбурзі з участю французької, польської, балтійських і двох українських команд. Шахова ланка влаштувала внутрішньо - клюбний турнір і розіграла три дружинові змагання. Член ланки проф. Селезнів дав два симультани і показ гри насліпо та зайняв на міжнародньому турнірі ДП в Шляйсгамі одне з трьох перших місць. Ланку легкої атлетики урухомлено щойно у вересні цього року. Провід ланки повів пропаґандивну акцію за здобуття Відзнаки Фізичної Справности. Досі здобули 61 відзнаку. В стадії організації є боксерська дружина.

Мірилом загальної роботи товариства є його участь в так званих змаганнях за клюбну справність, що їх переводить РФК, пунктуючи осяги клюбів. Покищо товариство зайняло сьоме місце з 31 клюбів.

Новому проводові «Запоріжжя», який очолює п. С. Рицар, слід побажати успіхів головно в охопленні якнайширших мас таборової молоді, що ще не втягнена повністю в спортово - виховну роботу.

М.

*

Обласні змагання в копаного м'яча між командами „Дністер" (Цуффенгаузен) й Пролом" (Етлінґен) відбулись 12 жовтня на спортовій площі етлінґенського табору. Пп. Височанський С., Калочинський І. і Аолуан Л. вперто „відстоювали честь „Пролому", але наслідки (2 : 1) були на користь „Дністра".

С. Ч-ий

+

В суботу 8 листопада несподівано померла після операції блаженної пам'яти

ТАМАРА ДЕМЕНЧУК

нар. 22 X 1930 р.

Похована на ашафенбурзькому кладовищі, про що сповіщають прибиті горем

Мати, брат і рідня

Інженеру О. Деменчуку з приводу смерти його сестри висловлюють своє співчуття

Друзі

Хвилинки без політики

КОРОЛЬ ЗОЛОТА НЕ ВІДПОВІДАЄ НА ТЕЛЕФОНИ

Містер Норберт Ірляйґ, 44-річний король золота у Південній Африці замкнувся у своїй фармі і нікому не відповідає на телефони. Катастрофічне знецінення акцій Нью Юньйон Голдфілдс стосується перш за все містера Ірляйґа, що був директором тих підприємств. «Король золота» розпочав свою кар'єру гірником у Канаді, пізніше студіював в Кембріджі. В Південній Африці цікавився він не лише копальнями золота, але також фабриками взуття, готелями, летунськими лініями, виноробнями і кінськими перегонами. Він мав завжди багато несподіваних задумів. Колись, наприклад, запросив американських тенісистів і влаштував їм турне по Південній Африці, заробивши на цьому кількадесят тисяч фунтів. В цьому році містер Ірляйґ разом з дружиною відвідав славні кінські перегони в Англії. Ми цілком не граємо, — сказав він репортерам, — просто для цікавости робимо маленьку ставку... Після перегонів виявилося, що подружжя Ірляйґ виграло 7 500 фунтів стерлінґів. Мешкаючи в готелі, «король золота» роздавав службі навіть за дурницю хабарі по 5 фунтів стерлінґів. Завжди мав з собою цілі батерії шампану. Вечори в нього були славні. Приходили на них сотні людей — князі, славні джокеї, визначні письменники і професійні боксери. Шампан плив там рікою, хоч сам «король золота» пив лише віски. Вже давно було відомо, що містер Ірляйґ шукає грошей. Він намагався створити нові акційні спілки і зробити більші позички. Розвал почався тим, що Нью Юньйон Голдфілдс, підприємство з капіталом у 100 мільйонів фунтів, взяло позику висотою в 5 мільйонів фунтів і не змогло її вчасно повернути. «Король золота» був славний тим, що всюди мав з собою телефон і безнастанно розмовляв з усім світом. Тепер заховався у своїй фармі, не приймає телефонів і не хоче давати ніяких пояснень.

ДИВНА БОЖЕВІЛЬНА

Польський журналіст Ришард Керсновскі помістив у лондонському щоденнику «Дзєннік польскі» цікавий репортаж про великий шпиталь для нервово - хворих поляків в Англії. В репортажі п. з. «За дверима без клямок» звертає на себе увагу таке місце:

— Маємо тут навіть пацієнтку з Польщі, — говорить доктор. — Вона лікарка.

— Як це так з Польщі?

— Вона просто утікла в цьому році з Польщі. Якимсь пароплавом нелеґально прибула до Швеції, а звідти сюди. Недуга розвинулася за кілька місяців, її історія досить довга і незвичайно цікава:

— Отже, чоловік пацієнтки, — розповідає лікар, — згинув у вересні 1939 року. Діставши вістку про це, пацієнтка почала ходити по полях боїв, щоб знайти його тіло. Ходила так довго, доки знайшла трупа свого чоловіка в спаленому танку. Було це в жовтні. З того часу хвора щорічно в жовтні блукала полями, збираючи кістки, залишки мундирів і зброї. Коли минав жовтень, вона ставала нормальна і навіть працювала лікаркою. Після того, як Польщу окупували росіяни і арештували кількох знайомих, вона відчувала постійний страх. Тому й утікла. В Стокгольмі купила собі червону торбинку і червоний капелюх, а купивши ці предмети переконалася, що їх підкинули їй комуністичні аґенти, які за нею женуться. Перелякана утікла до Англії і знайшла місце в таборі Фоксляй. Там пішла раз на Службу Божу, коли таборовиќ священик виступав випадково в червоних ризах. Це викликало кризу. Хвора утікла з костелу, розповідаючи людям, що там відправляють комуністичне богослуження і що це робота аґентів, які за нею женуться. Намагалася заподіяти собі смерть. Оце вона. Коли б ми її тепер випустили з шпиталю, вона пішла б блукати по полях, шукаючи кісток. Бо це якраз жовтень...

— Дивлюся на пристойну жінку, віком до 40 років. Вона нерухомо лежить на ліжку і тупо дивиться в стелю.

— Навіть не пробуйте говорити до неї, — каже доктор, — вона вам нічого не відповість.

Листопадові свята

В Ґеттінґені

Філія Союзу Українських Ветеранів в Ґеттінґені улаштувала з приводу роковин Листопадового Зриву на західньо-українських землях Листопадове Свято. З тієї нагоди відбулася Служба Божа, на якій явилися всі члени філії Союзу Українських Ветеранів, таборові організації та громадянство. Після Служби Божої була відправлена панахида за Митрополита Андрея Шептицького та за спокій душ героїв, що зложили свої голови за долю України. По відправі о. парох поблагословив 47 комбатантських відзнак, які вручено колишнім воякам. Після акту роздачі відзнак відбулася Листопадова академія. В програму увійшли стрілецькі пісні, доповідь про Листопадовий Зрив і деклямації. Головну управу Союзу Українських Ветеранів репрезентував на святі підполковник Татарський.

В Ашафенбурзі

Українська громада в Ашафенбурзі гідно вісвяткувала 29 річницю Листопадового Зриву. На передодні в церквах обох наших віровизнань у всіх таборах відправили урочисті Панахиди за душі поляглих героїв.

Перший Листопад почався дефілядою і звітом комбатантів, шкіл, Пласту, СУМ-у, та організованого громадянства перед учасниками Визвольних Змагань, представниками Области й місцевих організацій. Після дефіляди громадянство взяло участь у Службі Божій.

Цього ж дня відбулася по обіді Листопадова Академія гімназійної молоді, а ввечері Академія для громадянства з доповіддю проф. А. Животка, виступами хору під дир. Панчук - Кондратенка, скрипковим сольо д-р Е. Цегельського та рецитаціями арт. Я. Рудакевича. Виконана хором пісня «Засумуй, трембіто» (в обробці диригента) зробила на слухачів сильне враження.

Пластова молодь вшанувала цей історичний день традиційним гуртковим маршем та святковими сходинами.

У другу річницю смерти Митрополита Андрея Шептицького відслужено панахиду та заупокійну Службу Божу.

Українські комбатанти на листопадовому святі в Ашафенбурзі. (Фото М. Сов'як)

Хворі українці потребують допомоги

В Амберґу, в приміщенні «Штанд Орт Лазарет» з 12 травня існує санаторія ІРО для туберкульозних. З перенесенням сюди кількох лазаретів для туберкульозних — двох місцевих амберзьких, а також з Бішофсґріну і з Льору біля Ашафенбурґу, вона стала єдиною на Баварію санаторією для туберкульозних.

Серед хворих численних інших національностей, що лікуються тут, українці займають своєю кількістю чимале місце. Поділені на дві групи, в залежности від стану здоров'я, вони складають своє об'єднання, головою якого є п. Зиновій Весоловський та його заступником п. Микола Мерван.

На жаль, як матеріяльне так і культурне обслуговування наших людей, що лікуються тут від тяжкої хвороби, здобутої здебільшого в наслідок великих переживань останніх років, примушує бажати багато кращого. Як оповідають хворі, харчування аж ніяк не задовільне. Бракує жирів і городини, немає й папірос. Тільки двічі за ввесь час дістали пакунки з Канади, в яких був риб'ячий жир, риба, вітаміни і сардинки.

Не краще і щодо культурного обслуговування. Маленька бібліотечка, точніше шафка, на полицях якої зібрано 192 книжки, одержані частково ще в січні від СЖ, частково від громадянства або куплені на кошти самих хворих та індивідуальна і колективна передплата газет і журналів — це все, що мають хворі українці. Коли в місті виступала капеля бандуристів ім. Шевченка, частина легко хворих українців відвідала цей концерт. Один раз на подвір'ї санаторії виступив реґенсбурзький хор «Сурма» під керівництвом п. Плешкевича та якось завітав сюди проф. Л. Георгіїв, який прочитав хворим реферат про Івана Франка.

Цього безперечно мало і хворі, особливо ті, що одужують, потрібують більшої культурної опіки. У розмовах з хворими українцями можна почути багато нарікань на СХС, яка не приділяє їм ніякої уваги і не цікавиться ними. Представників її ніколи тут не можна побачити. Хворі українці висловлюють побажання, щоб українська суспільність зацікавилась ними і допомогла їм як у поліпшенні харчування, та і щодо культурного обслуговування, тим підбадьорила їх і зміцнила їх надії на скоре одужання та на повернення до української громади.

На паризькому летовищі приземлився літак з трьома сестрами Петерс, американськими танцюристками, що втрьох важать 450 кґ. Вони були зустрінуті представниками „Клюбу 100-кілограмових". (Дена-ІНТ)

Американці приймають на працю

Нещодавно провід Українських скитальців підписав з Головною Квартирою договір на 1 000 робітників, які оселяться поблизу Гіссена і виконуватимуть допоміжні роботи при американській армії, В це число увійдуть 655 звичайних робітників; 100 — механіків, електриків, шоферів; 20 — перекладачів; 20 — машиністів, що їздимуть на паротягах; певне число становитимуть друкарки, службовці і інші. Частина робітників буде набрана з жінок. Мешкатимуть робітники в окремому таборі, де буде своя управа з поліцією. Працюючі діставатимуть американську харчову пайку та платню за американськими цінниками. Чоловікам видадуть пофарбоване в чорний колір убрання, в тому числі два плащі, літній і зимовий. Ціну одягу відчислятимуть згодом з їхньої платні. Першими прибудуть 50 робітників — будівельників, які збудують бараки так, щоб вони найбільше відповідали їхньому смакові.

Українське громадянство — своїм полоненим

З таборових осередків наших військово-полонених в Англії дістаємо багато листів з проханням висилати «Неділю».

З уваги, одначе, на незалежність нашого часопису і зв'язані з тим фінансові труднощі, не можемо задовольнити великої кількости згаданих прохань.

Відкриваючи пресовий фонд «Неділя для наших полонених», просимо наших Читачів — людей доброї волі — складати свої добровільні грошові датки, на висилку часопису до таборів Великобрітанії, щоб як пишуть нам полонені: «голод рідного друкованого слова і туга за Батьківщиною і рідними були не так болючими».

Грошові перекази просимо надсилати на адресу Адміністрації «Неділі», з дopискою «для наших полонених».

Адміністрація.

Заклик Видавництва „Неділя" до українського громадянства з проханням уможливити добровільними пожертвами висилку „Неділі" українцям, що перебувають на статусі військовополонених в Англії, не пролунав без добрих наслідків. Вже сьогодні маємо змогу опублікувати другу листу жертводавців, що поспішили з більшими і меншими грошовими вплатами. На фонд „Неділя" — військовополоненим" зложили пані і панове:

Кульчицький Я., Ашафенбурґ	150.— RM
Муха М., Ельванґен	50.— „
Білошинський, Люітпольд	50.— „
П. Ф., Ашафенбурґ	20.— „
Д-р Брикович С., Ґросвенкгайм	5.— „

Всім тим Шановним Жертводавцям Видавництво „Неділя" складає щиру подяку, повідомляючи їх, що відповідну кількість примірників нашого часопису посилає постійно на адреси, які наплинають з Англії.

ПОДЯКА

Цим висловлюю найщирішу подяку Вп. Д-рові Макаревичу І., шефові хірургічного відділу Окружного Шпиталю Таборів ІРО в Ашафенбурзі за так уміле і фахове проведення тяжкої операції, за дбайливе лікування, сердечну опіку і безкорисно понесені труди під час моєї недуги.

Рівночасно дякую Всім Вп. лікарям і медсестрам за їх дбайливий і щиросердечний догляд, а всім приятелям і знайомим за відвідування і допомогу.

Ірина Ломаґа

РОЗШУКУЮТЬ

Ridnych bratiw Stepana ta Iwana z Wjazowy pow. Zowkwa — Petro Palij Ukr. Tabir, Bayreuth, „Leopoldkaserne" Bl. 14/140.

Komenda Jakiw z Kanady szukaje Wiru abo Nadiju Komenda, doczku Kyryla z Dorohyczenskoho pow. Pinskoi oblasty. Pysaty — Denys Nestorowycz, Hannover, Möckernstr. 21.

Starowojtowu Olenu ta ditej Ninu, Tamaru Leonyda Woluzyna Makara — szukaje Starowojtow Semen. Adresa: DP Camp „ABC", Post Imendorf, Kr. Wolgenbütel, über Braunschweig.

Konko Fedir szukaje syne Mykolu. Pysaty na adresu: Augsburg, „Sommekaserne", Bl. IV/89.

Chto znaje pro dolu Holuna Dmytra, proszu laskawo powidomyty na adresu: Baryszpolec Wolodymyr, Ellwangen, Jagst, DP. Camp 709.

Szukaju swoju sestru Antoninu Pernal z domu Bobak z sela Boska pow. Sianik, Wistky proszu slaty na adres: Jozef Bobak Backnang., Ledergasse 9, Würtbg. (14a).

Неділя

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Ґенадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg

Архиєпископ Кентерберійський повінчав, як повідомляє Ройтер, в четвер 20 листопада о 12 год. 44 хв. англійську кронпринцесу Єлисавету з Філіпом Монтебеттеном. Королева-мати Мері першою прибула до церкви, а принцеса Єлисавета приїхала туди з батьком, королем Ґеорґом VI державною каретою з Букінґемського палацу. Їх захоплено зустрічав натовп. У Вестмінстерському Соборі чекала на прибуття молодих королева з гістьми: королями Норвеґії, Данії, Румунії та королевою Греції. Військова оркестра заграла англійський національний гімн і Філіп Монтбеттен повів свою суджену до вівтаря... — Король Ґеорґ призначив ляйтнанта фльоти Монтбеттена князем Едінбурґу, графом Мерйонету, бароном Ґрінічу і кавалером Ордену Підв'язки, вдаривши його, згідно з традицією, голим мечем по раменах. (Дена)

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 23 lystopada 1947 | Nr. 100

Ще одна перевірка скитальців!

Урядово надсилають з Гайдельберґу до негайної публікації в усіх газетах ДП таке повідомлення:

ГАЙДЕЛЬБЕРҐ, 6. 11. 1947. У всіх таборах ДП американської окупаційної зони має негайно початися перереєстрація всіх ДП, що користуються з допомоги тимчасової Комісії ІРО.

Таке повідомлення зробив сьогодні шеф департаменту суспільної опіки ПК ІРО містер А. Ц. Дунн з Гайдельберґу. Ця нова перереєстрація визначить такі особи ДП, що далі будуть одержувати допомогу організацій для скитальців. Вона (перереєстрація) збере точні статистичні інформації для розумної розв'язки проблеми утікачів і переміщених осіб. Нові реєстраційні формулярі мають рубрику з інформацією, яка потрібна чужинецьким урядам для новопоселення переміщених осіб і скитальців в інших країнах, заявив містер Дунн, у випадках, коли особи ДП надаються для того, щоб користуватись дальшою допомогою ІРО, перевірочні комісії обговорять з головами родин питання репатріяції або нового поселення. У випадках, де вийде на верх, що переміщені особи не відповідають вимогам для дальшої допомоги, їх включать в німецьке господарство. Нова перевірочна програма і її виконання в кожному таборі перебуватиме в руках відповідного АРЕА Тім Вельфер Офіцера. В закінченні своєї заяви містер Дунн сказав, що передбачається створення апеляційних установ для вияснення сумнівних випадків.

Редактор „Неділі“ повідомляє з Діллінґену: Справа т. зв. нового скринінґу мала серйозне місце на другому З'їзді Української Еміґрації в Діллінґені, де її реферували досвідчений керівник відділу правної охорони д-р Степан Витвицький і (в дискусії) директор Луцький. Це була єдина справа, що не викликала ніяких заперечень, протестів, веселих зауважень, а навпаки — поважну мовчанку і серйозний підхід. Д-р Витвицький розповідав про наслідки своєї інтервенції в головній квартири ІРО в Гайдельберґу, кажучи, що влада, згідно з її заявою, не вважає нової акції скринінґом, лише зібранням додаткових інформацій. З дотеперішньої практики виходить, що процент осіб, яких позбавляють права на дальшу допомогу ІРО, порівняно невисокий. В загальному, інформації д-ра Витвицького, яких не можемо точніше опублікувати, відзначалися радше оптимізмом. Проти такої інтерпретації виступив, як перший промовець в дискусії директор Луцький, що розповідав на основі фактів про нову перевірку в брітанській зоні, зробивши песимістичні висновки. За його даними, цей реєстр відбувається під доглядом апарату ІРО по таборах. Між іншим, в реєстрі є рубрика, яка вимагає точних даних від кожної особи, що вона робила і де жила за останніх 12 років. Результатом інтервенції українських чинників ІРО брітанської зони, змінено цю рубрику, заміняючи 12 років на ... 10 років. (Цю інформацію З'їзд прийняв [illegible]).

Перевірка відбувається таким чином, що спершу кличуть тільки голів родин. Друга частина перевірки називається інтерв'ю (роз'яснення) і на це інтерв'ю кличуть всіх осіб ДП, за винятком малих дітей. На думку директора Луцького, нова перевірка для нас дуже небезпечна, бо вона звертається якраз проти політичної еміґрації, супроти якої легко виринає набезпека визнати її „коляборантом“. Цій небезпеці піддана кожна особа чи група, яка звичайно ніколи не коляборувала, але добровільно втекла перед червоним терором окупантів України.

Голова ЦУДБ в Лондоні сотник Панчук виступив на З'їзді з точними інформаціями на тему перереєстрації, та дальшого існування ІРО. Невдовзі має відбутись п'ята конференція цієї організації; у зв'язку з тим, найважнішою для нас справа допущення представників ДП до Головної Квартирі ІРО. Делеґат США Воррен хоче створити при ІРО дорадчий комітет з поміж ДП. За два тижні відбудеться в Женеві конференція ІРО, в якій вперше візьмуть участь ДП, переважно інтелектуалісти, між ними 20—50 українців. (КТВ, ак)

Роковини Третього Універсалу

Написав д-р Панас Феденко

20 листопада (за старим стилем — 7) 1917 року Українська Центральна Рада в Києві видала свій Третій Універсал.

Цим універсалом революційний парлямент України проголосив Українську Народню Республіку.

В перші дні революції 1917 року (березень) прокинувся український національний рух. У Києві створено Українську Центральну Раду з представників українських політичних партій та культурних, господарських і громадських установ. У квітні відбувся в Києві Український Національний Конґрес, що доповнив Центральну Раду своїми делеґатами.

Пізніше селянські робітничі та вояцькі з'їзди вибрали свої всеукраїнські ради, які в повному складі вступили до Центральної Ради. Як представників національних меншин Центральна Рада прийняла в число своїх членів: росіян, жидів, поляків. Таким чином Українська Центральна Рада стала представницею всього населення України.

Центральна Рада вступила в переговори з російським тимчасовим урядом у Петербурзі. Вона домагається від російського уряду згоди на те, щоб український народ утворив автономію (самоуправу) свого краю.

З Петербурґу прийшла відповідь:

— Ні! Чекайте, поки збереться Всеросійська Установча Рада. Вона вирішить усі справи.

Центральна Рада, після довгих розмов з російським тимчасовим урядом, видала 23 червня 1917 року свій Перший Універсал.

В цьому універсалі вона заявила: **«Віднині самі будемо творити наше життя».** Після Першого Унівесалу російський тимчасовий уряд мусів уважніше поставитися до домагань Української Центральної Ради. З Петербурґу до Києва приїхали російські міністри на переговори. На знак примирення Центральна Рада видала свій Другий Універсал, а російський тимчасовий уряд — «Постанову» (16 липня 1917 р.).

Після Другого Універсалу російський уряд свідомо відтягає справу здійснення автономії України. 17 серпня 1917 р. уряд Керенського видав «Інструкцію» для Генерального Секретаріяту. На основі цієї інструкції влада Генерального Секретаріяту поширювалася тільки на північні області України: Київщину, Волинь, Поділля, Полтавщину і південну частину Чернигівщини. Інструкція не визнавала Центральної Ради як законодавчого органу України. Але практичного здійснення приписів «інструкції» не переведено в життя, бо російський уряд правив, як і раніше, на Україні через своїх губерніяльних комісарів і на Центральну Раду та на Генеральний Серетаріят не звертав уваги. Одже, довелося Українській Центральній Раді знову заявити, що українська революційна демократія буде сама будувати свій автономний лад, не оглядаючись на Петербурґ. Так, під кінець вересня 1917 року Центральна Рада схвалила закон про вибори Установчої Ради для України. Російський тимчасовий уряд уважав цей закон Центральної Ради за спробу відокремити Україну від Росії. Проти Генерального Секретаріяту уряд Керенського звелів почати судове слідство. На початку листопада представники Генерального Секретаріяту поїхали в російську столицю для вияснення справи. Але до цього не дійшло бо уряд Керенського був скинутий большевицькою революцією (7 листопада 1917 року).

Деякі історики нашої революції ставлять питання: — Чому Українська Центральна Рада не проголосила державної незлежности України одразу ж після повалення царської влади в Росії? Адже ж з поваленням царату, з котрим 1654 року договорювався гетьман Богдан Хмельницький, зник правний зв'язок України з Московщиною. Хто так пише або думає, той забуває, що в політиці рішають не тільки право та параґрафи законів, а реальне співвідношення сил. Росія мала тоді свій уряд і велику бюрократію, військо, штаби, середні й вищі школи, свою пресу, численну інтеліґенцію, великі політичні партії. Нічого цього Україна тоді ще не мала. Починаючи з березня 1917 року довелося все будувати від самого початку: від азбуки до університету. Недарма голова Центральної Ради М. Грушевський мусів писати книжечку для народу під назвою: «Хто такі українці і чого вони хочуть?». Назва знаменна, бо показує, що в той час треба було вияснити, українцям, хто вони є і чого мають хотіти...

Найгіршою перешкодою для України було те, що міське населення її було здебільшого чуже українському рухові через наявність росіян, жидів або «малоросів».

Не мавши за собою культуної і звичної до організованости людности міст, і спираючись головно на розпорошену і мало свідому селянську масу, Центральна Рада мусила готувати, організовувати, виробляти свої сили і ждати слушного часу. Цей час настав після большевицького перевороту в листопаді 1917 року. 20 листопада Центральна Рада проголосила Третім Універсалом свою владу на всій Україні. Провідники Центральної Ради устами М. Грушевського заявили, що Україна **вже стала фактично незалежною державою.** Але діячі Центральної Ради бачили, що на заході стояли австрійські та німецькі армії, готові рушити на Україну по хліб. Тому уряд Центральної Ради хотів порозумітися з іншими народами Росії на основі федерації, бо сподівався, що тоді Україна доб'ється вигідніших умов у мирових переговорах з Центральними державами. Центральна Рада не визнавала большевицького уряду в Росії і хотіла створити повний центральний уряд для Росії на демократичній основі.

В грудні уряд Леніна оголосив Україні війну, бо Центральна Рада відмовилась безплатно постачати український хліб на Московщину. Москва почала похід на Україну проти «буржуазної Ради».

Блюм творить новий уряд?

Згідно з вісткою Ройтера, французький прем'єр - міністер Рамад'є, з усіма міністрами свого кабінету, після трьохгодинного надзвичайного засідання минулої середи, подався до димісії. Французький уряд дав доручення часткової мобілізації армії. Протягом цілого четверга президент Оріоль вів наради з представниками партій і закликав 600.000 страйкуючих робітників повернутися до праці.

Як повідомляє аґентство АФП, Леон Блюм прийняв доручення створити новий французький уряд. Леон Блюм, голова французьких соціялістів, погодився буцім-то створити такий уряд, під умовою, що він матиме компромісовий характер. Генеральний секретар французької соціялістичної партії Моллє, заповідаючи створення нового уряду сказав, що французький народ розбився на дві групи і тому соціялісти закидають так комуністам, як і де-ґолістам, віру у готування нової війни. Якщо б мала статися у Франції громадянська війна, сказав Моллє, тоді Франція перетвориться в Еспанію.

Блюм має опертись на т. зв. „третю силу“, що є коаліцією соціялістів Блюма і Рамад'є, радикал-соціялістів Еріо і поміркованих правих Рейно.

Де Ґоль заперечує існування такої „третьої сили“, яка мала б стояти поміж його унією і комуністами.

СПЛАЧУЙТЕ НАЦІОНАЛЬНУ ВКЛАДКУ сумою 20.— RM за 1947 рік!

100

Поява сотого числа «Неділі» дає нам нагоду звернутися до всіх наших Читачів з подякою за зрозуміння і підтримку у важких видавничо - технічних умовах. Цей малий ювілей справляємо, не відриваючись від щоденних турбот і не відзначаючи його ніякими урочистими прикрасами, тим більше, що за місяць «Неділя» закінчить два повних роки свого існування і вступить у «четвертий» видавничий рік. Однак появу сьогоднішнього числа годиться підкреслити, як певний осяг на нелегкому шляху українського друкованого слова на чужині. Переборюючи труднощі з папером і друком в умовах провінційного міста, де для випуску буквально кожного числа доводиться робити справді надзвичайні зусилля, намагаємось дати своїм читачам, розпорошеним по всьому світові, бодай раз на тиждень стислий огляд найважливіших подій у нас і закордоном. Одночасно пильнуємо за тим, щоб вказувати їм у темряві еміґрантського [illegible]ґетування правдиві стежки на ясний шлях, спрямований до здійснення найбільшого Міту Української Нації.

Вкупі з нашими Співробітниками, Читачами й Прихильниками віримо в те, що наша щоденна праця і змагання постійно наближають нас до цієї довгожданної хвилини. І ця впевненість додає нам сил і охоти до дальшої праці.

Редакція «Неділі»

Вашінґтонська пригода генерала Танєєва

ВАШІНҐТОН, (УПІС). В зв'язку з від'їздом представників організації Еф-Бі-Ай, відбувся бенкет, на якому почесними гостями були генерал - прокуратор Кларк, директор федерального слідчого уряду Едґар Гувер та совєтський генерал Танєєв, начальник совєтської тайної поліції при МВД.

Танєєв з'явився на бенкеті в товаристві молодої, гарної жінки, одягненої в мундур аґента МВД. Совєтського генерала зустріли з почестями і посадили між Кларком і Гувером. Після концертової частини бенкету почалися промови і заступник директра організації Еф-Бі-Ай запропонував генералу Танєєву сказати кілька слів. Цей охоче згодився й промовив по-англійськи. Танєєв багато говорив про совєтську справедливість і боротьбу зі злочинністю, з погордою висловився про стан поліційної організації в США і заявив, що ця справа набагато краще поставлена в СССР.

Генерал так довго оповідав про вищість совєтського устрою в порівнянні з американським, що в залі почувся свист невдоволених американців. Танеєв не звертав на це уваги і продовжував вихваляти методи праці МВД. Але тут трапилася несподіванка.

До генерала підійшов артист Оле Олсен і сказав, що хоче відповісти генералові по - американськи. Після цього він схопив зі стола сифон з содовою водою і пустив в обличчя генерала струмінь холодної води. Далі схопив інший предмет, як потім виявилось — пиріг, та кинув ним у голову генерала.

Литовський визвольний Комітет в Америці

НЬЮ - ЙОРК, (Дена - ІНС). Литовський Визвольний Комітет у США обжаловує СССР у гнобленні, вбивствах й грабунках литовських громадян. У посланні до генерального секретаря ОН Тріґве Лі Комітет домагається, щоб ОН поклали край такій совєтській поведінці. У листі закидається совєтам, що вони засилають литовців на Сибір, що плюндрують і кривдять литовських селян та брутально обходяться з литовським духівництвом. Комітет закликає зокрема Господарську і Соціяльну Ради ОН застосувати своє право втручання. Це єдиний шлях забезпечити право й основні вольності литовського народу.

В. Мудрий знов головою ЦПУЕ

В неділю 16. 11. в таборі Діллінґен о год. 23.45 співом „Ще не вмерла Україна“ закінчилася друга частина З'їзду ЦПУЕ в Німеччині. Головою Управи ЦПУЕ вибрано знову Василя Мудрого. (Ред. Стахів, Л. Шанковський і інж. Сердюк голосували проти). Заступниками голови вибрано проф. М. Вєтухова і о. І. Гриньоха.

Окремий звіт про З'їзд в Ділінґені 3-ох кореспондентів „Неділі“ і репортаж Романа Гучвановича під заголовком „Збруч пливе в Діллінґені“ помістимо в наступному числі нашого тижневика.

Міжнародня католицька конференція

БАД НАВГАЙМ, (Дена). Як повідомляє радіо Беромінстер у Фрайбурзі (Швайцарія) розпочала наради міжнародня конференція католицьких інтелектуалістів. На конференцію прибули визначні особи з університетських кіл, парляментаристи та політики з Великої Брітанії, Німеччини, Бельґії, Еспанії, Франції, Голляндії, Італії, США і Швайцарії. На першому засіданні конференції обговорювано господарські й соціяльні проблеми европейської відбудови.

Україна в Світовій Раді Безпеки

Даремні погрози делеґата Дімітрія Мануїльського

Як повідомляє аґентство АП, генеральні збори Об'єднаних Націй винесли останніми днями кілька важливих постанов. На пленарних засіданнях Асамблея прийняла 13 листопада проєкт американського міністра зовнішних справ Джорджа Маршала про створення Тимчасового Комітету; 14 листопада вона ухвалила запропоноване Політичним Комітетом вислання окремої комісії, яка має наглядати за загальними виборами, що повинні відбутися до 31 березня 1948 року в Кореї. Далі — 14 листопада генеральні збори прийняли три резолюції щодо Міжнародньго Трибуналу. Врешті, 13 листопада, вони **вибрали до Ради Безпеки Україну**, що ввійшла туди на місце Польщі, після стягнення Індією своєї кандидатури. Перед голосуванням у справі Тимчасового Комітету на переходовий час відбулися жваві дебати. Совєтський делеґат Андрей Вишинський назвав проєкт Маршала «скандалом», зазначивши, що **СССР бойкотуватиме цей комітет.** Зрозуміло, делеґати Польщі, Білоруси й України негайно приєдналися до нього, заявляючи, що їхні уряди не вишлють представників до цього комітету. Тут виступив український делеґат Дімітрій Мануїльський і почав викрикувати, згідно з повідомленням ЮП, навіть слова погроз: «Мої панове, ви маєте сьогодні більшість, яка вам дозволяє робити все, що вам до вподоби. Думайте одначе про завтра, а не живіть лише для сьогодні. Вже нераз виявилося, що більшість не завжди має рацію». Того ж 13 листопада ввечері збори пережили сенсацію, коли український делеґат заявив, що його країна, не вважаючи на непримириме ставлення інших, братиме участь в Інтеримному (переходовому) Комітеті. Цей комітет практично матиме великі уповноваження і виконуватиме дії генеральних зборів.

СССР та совєтські сателітні держави відмовилися голосувати в справі Кореї. Генеральні збори, не вважаючи на це, винесли резолюцію, щоб до 31 березня 1948 року провести там вибори і таким чином дійти до створення національного уряду. Голова американської Комісії для Кореї, полковник Лімб, заявив 14 листопада, що ухвалені Об'єднаними Націями вибори в Кореї знайдуть у 50 мільйонів корейців щирий відгук, як важливий крок на шляху до їх незалежности. Одначе через совєтсьий бойкот цю проблему буде важко розв'язати.

14 листопада Асамблея обговорювала питання, чи не перенести б генеральних зборів Об'єднаних Націй наступного року до Европи. Сподіваються, що ухвалу винесуть на користь Европи, хоч, приміром, брітанський делеґат Шаукроз висловився проти цього, кажучи, що відбуття такої конференції в Женеві, в Брюсселі або Парижі збільшило б кошти щонайменше на 900 000 долярів.

Французький делеґат Пароді виступав проти брітанського погляду кажучи, що було б добре коли б делеґати з-поза Европи власними очима побачили европейські стосунки.

Не зважаючи на теперішні труднощі, французький президент Оріоль влаштував в товаристві закордонних амбасадорів полювання на фазанів. (Дена)

Події минулого тижня

„Генеральна проба" французької комуни

МАРСЕЛЬ, (ДЕНА - Ройтер - ІНС). У Марселі вибухли минулого тижня поважні заворушення, які довели до кривавих сутичок поміж деґолістами й комуністами. Офіційний орган МРП (республіканська партія) «Л'Аубе» пише, що марсельські комуністичні демонстрації, це «генеральна проба» комуністів перед заворушенням більшого стилю. Їх треба оціновати, як спробу застосувати в боротьбі проти республіки комуністичні методи. «Комуністи, — пише орган, — поставили себе поза законом і випробовують тепер усю свою зброю».

Підчас заворушень юрби комуністи напали на ратуш у Марселі. Посадник міста, якого важко побили, ледве втік з їхніх рук. На його місце комуністи посадили свого бурґомістра. Він мав промову до демонстрантів і комуністичних радних міста. У демонстраціях брало участь 7 000 комуністів. Сорок осіб поранено, одного комуніста застрілив власник нічного льокалю, коли юрба заатакувала його. Ратушу здобували 3 000 поліцистів, які розігнали демонстрантів.

У Парижі вибух страйк 3 000 робітників автозаводів «Фіят». Так само представники професійної спілки млинарських робітників загрозили страйком. Центральний Комітет Профспілок у Марселі запропонував свім членам розпочати генеральний страйк. Робітників металюрґійних заводів, портові робітники, моряки та інші професійні групи кинули працю.

Підчас похорону застріленого комуніста юрба намагалася спинити вуличний рух. Її розганяла поліція, летюча ґвардія й військові відділи. Марсель мав вигляд військового обозу. 7 000 вояків, з танками прибули до міста, щоб допомогти поліції. Сильні військові відділи охороняють державні будівлі.

Неспокої в Марселі стали предметом дебатів у французькому парляменті. Вони дали привід до гострих виступів послів лівих і правих.

Один посол правих закинув комуністам, що вони підбурюють робітництво до неспокоїв. Колишній комуністичний міністер Франсуа Більо приписує вину деголістам, мовляв, вони хочуть віддати країну на поталу одній чужій великодержаві. Він сказав, що це «ґанґстери де Ґоля» підбурювали до заворушень. За випадки в Марселі він зробив відповідальним міністерство внутрішніх справ. На це вигукнув прем'єр Рамадіє: «Я не знаю ще подробиць і фактів, але мені відомо, що демонстрації викликала одна організація й вона несе за це відповідальність». Заворушення скеровані проти республіки. Уряд вживе відповідних заходів, щоб покарати винних.

Як повідомляє Дена - Ройтер, у Франції страйкують тепер 85 відсотків усього працюючого населення: в Марселі — портові робітники, в Парижі й Ніцці, 150 000 млинарів і 350 000 робітників металевих заводів в районі Парижу та 150 000 гірників на півночі країни. Французький уряд має видати постанову, що підвищить заробіток кожного французького працюючого на 1500 франків місячно.

Панцерники на вулицях Італії

Таку саму «генеральну пробу сил» роблять і комуністи в Італії. Політична ситуація в Горішній Італії, зокрема в Міляно дуже напружена. Панцерні авта патрулюють на головних вулицях міста, в касарнях стоять напоготові військові відділи.

Неспокої панують теж у Вероні, Флоренції, Венеції, Феррарі, Модені. Є вбиті й поранені. Поліція розганяє юрбу сльозоточивими газами. Демонстранти нападають на льокалі правих партій, зокрема на «Партію для всіх» (Uomo Qualunque). Виконавчий комітет всеіталійського Союзу Профспілок звернувся до уряду з домаганням вжити заходів, щоб не допустити до провокації і нападів на вольності народу.

Досі італійський уряд не вжив жодних заходів військового характеру. Комуністи заявили в парляменті, що «в питаннях, які можна розв'язати парляментарним способом, вони йтимуть цим шляхом так довго, як це можливо. Революцію можна перевести демократичним ладом.».

Як повідомляє аґентство Юнайтед Пресс з Риму, комуністичні дії досягли 13 листопада кульмінаційного пункту. Після важких сутичок в Міляно сталися масові комуністичні демонстрації в Неаполі. Їх вдалося розпорошити лише інтервенцією поліційних і військових частин на панцерних возах. Заклик італійського комуністичного провідника Толіятті «змобілізувати народні сили до зимового наступу» підхопили ліві соціялісти, які домагалися повалення уряду, погрожуючи застосуванням сили, якщо їх домагання не будуть виконані.

Комуністичні робітники в Неаполі, залишивши працю, влаштували демонстрації, розбивали газетні кіоски і палили газети правого напрямку. (Як по деяких наших таборах! — прим. редак.). Було багато кривавих сутичок з мешканцями сильно монархістичного міста Неаполь. Сильний відділ італійської поліції оберігає від 13 листопада урядові будинки, а зокрема палату національних зборів. Це саме діється тепер в Північній Італії, де стосунки так загострилися, що просто пахне громадянською війною. Італійський міністер внутрішніх справ Сцельба заявив, що комуністи готовлять державний переворот і тому намагаються підмінувати італійське господарство.

США підтримують плян Маршала

Велика позитивна зміна в масах американського населення

Наслідком кількамісячних приготувань до прослідження й спорядження списка запотребування Европи, американський міністер закордонних справ Джордж Маршал подав до відома об'єднаним комісіям закордонних справ сенату й палати послів остаточну програму американського уряду в справі допомоги Европі.

Стрижнем його пропозицій було домагання кредиту в сумі 16 — 20 мільярдів долярів на чотири роки, починаючи з 1 квітня 1948 р. Тимчасову допомогу, яку до цього часу треба дати Франції, Італії й Австрії, окреслив він цифрою 597 мільйонів долярів. Одночасно він повідомив, що міністерство військових справ проситиме конґрес визнати 500 мільйонів долярів для американських окупаційних теренів Німеччини, Австрії, Японії й Кореї. З тієї суми 300 мільйонів долярів треба приділити на покриття потреб Західньої Німеччини. Як повідомляє Ассошієйтед Пресс, заяву Маршала прийняли прихильно. Республіканський сенатор Роберт Тафт заявив, що американська політика щодо Німеччини має для оздоровлення Европи ще більше значення, як плян Маршала.

У цій промові Маршал оптимістично висловився про можливість осягнути накреслену ціль.

Він указав на те, що рішення про допомогу Европі для майбутнього Америки так важливе, як рішення, що їх прийнято під час війни. Три колишні головні алянти намагаються відбудувати Европу. Лиш СССР не працює для цієї мети. США не можуть допустити, щоб була знищена вільна єдність Европи.

Маршал не думає просити конґрес про повну програму відбудови Европі на всі 4 роки. Але він проситиме про визнання 1,5 мільярда долярів на час від 1 квітня до 30 червня 1948 р. і 6 мільярдів на рік, що почнеться 1 липня 1948 р.

Взагалі допомога повинна мати форму беззворотної підмоги або позички, відповідно до спроможности окремих країн. Управління допомоговим фондом повинно бути зцентралізоване й мати енерґійне керівництво. Переговори з европейськими націями вестимуть американські місії в Европі.

Маршал підкреслив конечність тимчасової допомоги до 1 квітня, бо немає сенсу обговорювати мету відбудови, якщо політичні й господарські умови за той час будуть так надщерблені, що всяка допомога не матиме успіху. Тимчасова допомога така важлива, що її треба дати без створення спеціяльного апарату.

Маршал підкреслив, що своєю допомогою США не хочуть забезпечити собі в Европі спеціяльних привілеїв.

На пресовій конференції, що відбулася зразу після заяви Маршала, його заступник Роберт Ловетт заявив, що нема ще постанови про створення трьохмільярдового долярового фонду для стабілізації европейських валют. Голова американського сенату Артур Ванденберґ сказав, що сенат розглядатиме якнайшвидшим темпом програму допомоги. Чарль Ітон, голова комісії закордонних справ, заявив, що закон про негайну допомогу буде поданий палаті послів 17 листопада.

11 листопада відбулося засідання комісії Закордонних справ сенату, щоб вислухати міродайних членів уряду про допомогу Европі. Маршал заявив, що серцем европейської проблеми є Німеччина. Життєво конечною справою є піднести німецьке господарство на такий рівень, щоб вона сама могла себе утримати й дати свій вклад у світовий добробут. Очевидно не можна допустити, щоб віджив німецький мілітаризм. США не можуть терпіти, щоб відкласти на пізніше справу реорганізації Німеччини, хоч у Лондоні міністри закордонних справ не порозуміються щодо мирового договору з Німеччиною. Демонтажі відбуваються у згоді з потсдамським договором. Коли одначе в Лондоні не буде порозуміння, треба буде визначити для Німеччини новий рівень індустрії й перевести ревізію програми демонтажів.

Американський посол у Лондоні Левіс Дуґляс сказав, що Англія зробить усе щоб досягнути найближчого року видобутку вугілля висотою в 214 мільйонів тонн та допомогти його експортом Европі.

Президент Трумен у своєму першому повідомленні конґресові про допомогову акцію Греції й Туреччині сказав, що можливо потрібно буде більших кредитів, ніж досі призначена сума 300 мільйонів долярів.

Постава компетентних американських урядових і конґресових кіл до пляну Маршала останніми тижнями ґрунтовно змінилася. Коли влітку були деякі ізоляціоністичні тенденції, тепер більшість членів уряду й представників народу висловлюються за допомогу Европі. Дебати парляменту в цій справі, що відбулися 17 листопада, не велися над питанням — «чи дати», але «як» зорганізувати допомогу. Ця зміна поглядів наступила під впливом повідомлень, які подали представники обох палат Білому Домові (осідок уряду) й Капітолеві (парлямент), після подорожі по Европі.

Американська преса у багатьох виступах вказує на значення пляну Маршала для Европи, для США й для світового миру.

В публічній опінії широких мас населення трудно ствердити одностайний погляд на плян Маршала. Здебільшого, хто чув про цей плян, схвалюють його, добачаючи в допомозі Европі розумний засіб подолання комунізму. Населення хліборобських теренів басейну Міссісіпі-Міссурі зацікавлені здебільшого власними післявоєнними проблемами й байдуже ставляться до допомоги Европі. Вони не хочуть інвестувати в Старому Світі й питають, чому Европа сама собі не допомагає. Але це пасивне ставлення вирівнює в великій мірі особа Маршала, до якого загал ставиться з довір'ям. Про плян Маршала краще поінформовані штати над побережжям Атлантики, як штати Заходу. Одначе всі одногідно підкреслюють конечність европейської самодопомоги.

У штатах Середнього Заходу помітна прихована опозиція. Багато політиків публічно виступають за пляном Маршала, а в приватних розмовах висловлюються проти нього. Причина — сумнів, чи західньоевропейські країни, зокрема Франція, зуміють якслід використати допомогу.

Є ще інші перешкоди. Американське суспільство боїться, що через допомогу Европі частина товарів відпливе до Старого Світу й через те ціни, що зросли після війни, підвищаться ще більше. Побоюються також, що уряд буде втручатися до крайового господарства.

Але всі ці погляди навіяні двома баженнями: допомогти якось Европі й протиставитися комунізмові. Ці два бажання ясно сформульовані в повідомленні громадського комітету, який очолює міністер торгівлі Аверел Геррімен: «США з людяних, господарських, стратегічних і політичних мотивів зацікавлені в тому, щоб допомогти відбудувати господарство країнам, які беруть участь у пляні Маршала». Охота протиставитися комунізмові зумовлена завзятим нападами на плян Маршала з боку СССР і його сателітів. Ці атаки висловив Андрей Жданов, член совєтського політбюра й можливо наступник Сталіна, публічно: «СССР буде вживати всіх заходів, щоб не допустити до реалізації пляну Маршала». «Ізвєстія» пишуть, що американський плян допомоги має на меті рабство европейських націй.

Ці безглузді атаки Сходу насторожили громадянство Америки, яке зорієнтувалося добре в значенні пляну Маршала. (Дена, ІНС, Ройтер).

Магатма Ґанді звернувся через радіо до своїх земляків з закликом припинити громадянську війну. (Дена)

Український дідько

Написав Михайло Островерха

Ретроспективно й фраґментарно хочу кинути поглядом на нашого рідного дідька і пригадкою підсунути нашим тим ще розумним і зрівноваженим людям рефлексії: порівняти нашого дідька — минулих століть із сучасними роками і днями.

Скажете: що за дідьківська тема? Нехай вас тема не вражає. Надто, я говоритиму про рідного дідька, якого мали — й мають! — усі наші ланки життя. Не думайте, що не цікавий він, оцей дідько. Усякої природи й породи буває він. Є звичайний наш дідько, смирний як сірко; влітку ходить він межами й суголовками, в старім і ширококрисім брилі, небритий; на ньому сорочка і штани, — що, позадиравшись іззаду, підкасалися, — із ряднини; підперезаний перевеслом, із києм у руці. Приблизно таким увіковічнив його у своїх ґротесках наш мистець Микола Бутович. Цей дідько по своїй натурі ідеаліст і належить до Малахіїв. Є й дідько лисуватий. Одежа в нього — до кожної обставини він зміняє її, але хвіст у нього пухнастий і вгору завжди тримає його; в очах постійно хитрий і хизуватий — інколи м'який, то дідько. Є й ослуватий дідько. Цей добре знається на сіні й на соломі, упертий, щоб рушив уперед, то треба його потянути сильно за хвоста взад; дуже любить вареники в сметані та щоб плигали. Є й вовкуватий дідько. Він уміє бути й сміливий супроти рідного брата, і як цей на його думку — стане йому на перешкоді, то й згладити його може. Проте, де правдива небезпека, і де «конспірації» нема, а противник — не рідний брат, то його, вовкуватого дідька, там нема. Але як небезпека проминула, то він живе днями слави минулої небезпеки, а при цій нагоді може й грошики збивати. Є ще порода — ґієнуватий дідько. Найприкріша вона, ця порода, і найбридкіша. Ходить скісно, нікому не гляне у вічі, хіба з-під лоба, і то лише проковзнеться по ваших очах. Має незвичайно тонкий нюх — усюди зачує повний жолоб. Із цією породою споріднений дідько — холуй, він же й яничар. Цей дідько кожному панові служить вірно, до лизання ніг включно. Служить — удень і вночі, в щасті і розкоші, сам побусурмениться і дітей своїх туди запроторить. А як його пан піде «п'ять хвилин поза дванадцяту», то дідько, холуй - яничар, мов покаянник із сльозами на очах, а з слиною на губах падає до ніг дідькові ґієнуватому й далі лиже ноги, щоб лише при жолобі бути.

Вже з цієї короткої характеристики виходить, що маю на думці наших дідьків, не тих велетнів, могутніх володарів зла — дияволів, чортів, демонів: як київський князь Святополк, який наказав осліпити такого державника й організатора боротьби проти половців, поляків та угрів, як Василько Ростиславич, 1084 — 1124; як найбільший перевертень і ворог козацтва, лютий князь Ярема Вишневецький; як організатор і реформатор московського православія, невідступний дорадник Петра Вел. і творець «святейшево сінода», митрополит Теофан Прокопович; як, у наші часи, ті, хто з Махном і Свердловим чинили хаос і руїну в Україні; як у наші вже найближчі часи, ті, які... Ні, до дияволів - велетнів таки важко їх зарахувати, не вважаючи на те, що в наслідок їх наказів чи й їхніми руками вимордувано тисячі рідних братів, — вони є лише дідьки...

То й далі про дідьків станемо говорити. Їх важливіші подвиги наша історія ствердила і нам, нащадкам, для прикладу лишила, щоб ми, історію читаючи, одні жахалися, а інші, дідьківську традицію далі продовжували. Що ж бо вартий народ без традиції?!

Вже в княжій добі чимало клопоту заподіяли ці наші дідьки отчизні нашій. Трохи не все панування короля Данила пройшло на шуканні рівноваги в співжитті з боярами, чи пак, — із дідьками. Поки Данило цю кліку олігархів розбив під Ярославом, то Судислав — чи Григорій із Перемишля —, словом, як каже літопис, «один от тіх безбожних бояр лице зали єму (тобто — Данилу!) чашею». Ясно сказати «при сімпозіоні пустив келихом Данилові в лице й залив його вином. Як бачимо, то Данило мав халепу не тільки від татар, поляків та угрів, але й свої його авторитет вином під...ривали.

Або — найкраща хвилина доби Хмельницького. Усе наставлено так, щоб Москва впала в ті сильця, що їх сплів великий Гетьман, — союз: Швеція, Польща, Семигород, Україна. І що ж? Рідний дідько так перелякався цієї концепції, наслідком якої Україна мала б стати справді вільною і незалежною, що почав паралізувати зготовлені пляни Хмельницького. І — єдиний вихід: старий гетьман каже цього дідька, свого генерального секретаря полковника Івана Виговського, прикувати важкими ланцюгами до ноги постелі, на якій, нездужаючи, лежить старий гетьман. І хто його зна, як були б пішли ще події, коли б другий дідько, полковник Жданович, що замість із корпусом козаків Варшаву здобувати і на трон польських королів гетьманового союзника саджати — з'являється у Чигирині. Хмельницький із появою цього дідька й помер, до притомности вже не прийшовши.

Чи, кажімо, в 1670 році їде Йоанникій Ґалятовський у Москву й там, даруючи цареві Олексієві свого «Мессію Правдивого», шкварить у церкві таку проповідь, що на самого царя робить вона велике враження, а своєю формою, сти-

(Продовження на 4-й стор.)

Канадський рай

(Лист колишнього майнц-кастельського діпіста)

Подаємо уривки з листа, що прийшов з Канади, від одного з бувших таборян табору Майнц-Кастель до його приятеля.

... „Я від'їхав з Бупбаху 28. 8. та приїхав до другого переходового табору на ст. Дінгольц, де пробув до 5. 9. За цей час пройшли ми ще скринінґ, побували у консула, відбули лікарську комісію. Прийшлося нам чекати наступного транспорту до 1. 10. та за цей час добре набідуватися, бо в цім таборі було нам дуже зле. Кімнати і взагалі табір дуже брудний та непривітний. В кімнатах вікон немає, світла також, ліжка погані. постіль — лише 1 коц, їжа далеко гірша, чим в Кастелю. Довелося продавати з валізки речі, що було кращого та новішого, і проїдати. До Канади, з цієї причини, дехто виїхав в тому, в чому стояв. За день до від'їзду одержали ми по 5 пачок цигарок, пів кіло чоколяди і по 20 штук цукерок.

В дорогу ми вирушили з Бременського порту. Наш пароплав „Генерал Штеварт" залишив беріг Европи і ми поплили до Атлантійського океану.

В перших днях багато людей хворіло морською хворобою. На пароплаві прекрасні каюти, кожного дня кіно — для жінок окремо, а для чоловіків окремо, в неділю була Служба Божа. Їсти було багато і дуже добре. Їхалось добре, ввесь час, погода була дуже гарна. По цілих днях стояли ми на палубі та дивилися як вискакувала риба з води за пароплавом. Риба велика, мабуть цетнарів по 2 або й по 3 і багато її.

До порту Галіфакс ми прибули 9. 10. Ще на пароплаві, одержали по 8 пачок америк. цигарок. Увечері від'їхали з Галіфаксу до місця праці потягом і 12. 10. ранком приїхали на місце в ліс. З нашого транспорту зо мною приїхало разом 40 чоловік, самі українці; на місці ми знайшли ще 30 чоловік українців з попереднього транспорту. Що торкається їжі, то нам тут бракує тільки пташиного молока. Годують 6 разів на день, як прийдеш їсти, то не знаєш що брати — одне краще другого.

Умови праці такі: нарізати двохметрові колоди і поскладати їх до штабелю, за це платять 4 і пів доляра. Хлопці роблять таких штабелів по півтора і по 2 за день. Нам, що відвикли від праці, з перших днів показується досить тяжко. Старі еміґранти дивляться на нас з недовір'ям.

Що торкається баґажу — можна брати з собою що хочеш і скільки хочеш. Частину здаєш в баґаж, а частину береш з собою. Контролю немає ніде ніякого.

... Треба йти отримувати речі до праці. Я вже набрав різного інструменту долярів на 20: пилку, сокиру, ґумові чоботи, 2 пари вовняних шкарпеток, рукавиці шкіряні, шапку, папір, пошт. значки, коперти, тощо.

За харчі відраховують денно 1 доляр 25 центів. За прання 1 доляр на місяць.

За їжою немає часу щось порядно зробити, через кожні 2 години дзвонять, — їсти. За два дні вже не хочеться й дивитися ні на масне, ні на солодке, приміром: за кожним разом подають самих тіст більш як 10 ґатунків. Взагалі листа цього не хватило б, щоб описати все те, що подають за один раз на обід. Тепер не дивуюсь канадійцям комуністам, бо коли людина все має, — з жиру починає з ума сходити.

Бажаю вам усім добратися за всяку ціну до Канади, де є великі незаселені простори. Рядом з нами є шахта, де добували золото, зараз вона не працює за браком робітників. Від порту ми проїхали примірно 1000 км, від станції до станції по 50—60 км, а коло станції 2—3 хати, одна з них готель. Фарм дуже мало, весь час ліс, озера, ріки. В озерах дуже багато всякої риби, тільки її ніхто не ловить тому, що нікому вона не потрібна. По дорозі ми зустрічали майже на кожній станції українців, які тут живуть вже десятки років.

Через 10 місяців праці я маю право виїхати до якого-завгодно канадійського міста. Шеремет

Українка в Англії

А ось, що пише молода українка, що виїхала до Англії.

Причиною моєї довгої мовчанки є моя мандрівка. Забавилась в Робінзона і опинилась на островах Англії. Я вже тут 3-ій місяць. Щойно другий тиждень працюю, а до того відпочивала, оглядала околиці. Дуже мені подобалась Англія. Природою нагадує нашу рідну Україну, а особливо коли надибуєш хату, вкриту соломою.

Тут дуже добре. Я задоволена, що приїхала. Умови праці маю дуже гарні. Працюю в шпиталі. Ставлення до нас дуже гарне, сердечне і я почуваю себе так, як ніколи не думала і не снилось мені. Взагалі тут жити можна і то добре. Дуже спокійне життя, нерви відпочивають по тих усіх переживаннях, що ми всі мали. Щораз нові приходять транспорти робітників.

Довідалась, що і з вашої — американської зони — мають приїхати.

Окрім праці я ще вчуся англійської мови. Бо я ще так добре не говорю. Добрим мом учителем є — конверзація при праці. У вільні хвилини ходжу до кіна і театру. Я мешкаю окремо ще з однією українкою.

З чужинців більше тут нікого немає. Нас двоє на ціле місто. Це добре. Бо як ми тут поводитимемось, так нас і цінити будуть. Нас вже англійці тут полюбили, шанують. В інших місцевостях гірше. Хлопці й дівчата завели сварки й пльотки. Це тільки підриває авторитет нас, українців, як народ.

Англійці дуже чемні, дуже виховані і дуже до нас приглядаються, особливо на нашу поведінку. По всім тім вони судять про нас всіх. Наших людей тут люблять.

Тепер подам Вам кілька слів про умови праці. Працюю я в шпиталі, як помічниця сестри від год. 7-ої до 4-ої, потім від 6-ої до 9-ої. А часами — від 7-ої до 6-ої вечера — як коли. Тижнево заробляю чистих, по потрученнях, — 3 фунти. Пізніше мають вислати мене на вишкіл сестер і тоді я буду працювати, як самостійна сестра.

Конференція МУР-у в справах драматургії

«Тепер слово за театром»

(Від спеціяльного кореспондента „Неділі„ В. Глушка)

Іду в Манц-Кастель. У вагоні глибока темрява — освітлення немає. Одне з облич властивого для сучасної, зруйнованої Німеччини «шпарен». Народу багато, тісно, доводиться приймати різні балетні пози, шоб не стояти на ногах сусідів.

Іде розмова. Тематика звичайна — німецька: лебенсміттелькартен, критика американського режиму та клясична тема з багатьма варіяціями — авслендер. В думках критикую необачних німців: мріють про від'їзд авслендерів, не розуміючи того, шо гине така «блискуча» для них тема.

Поїзд стримує рух, повільніше працюють колеса і нарешті стомлені засипляють. Ми в Майнц-Кастелі. Вечір опанував хаотичним містом. Проміння ліхтарів вихоплює з темряви окремі деталі. Вбогі — повоєнні — будівлі двірця. Місто засипає — на вулицях лиш поодинокі перехожі. Коло брами українського табору, який гостинно запросив до себе письменників, зустрічаю Уласа Самчука, В. Державина, Йосипа Гірняка, Ю. Дивнича, В. Барку та Яр. Славутича. Вони сумні, пригнічені — тільки-но після похорону Юрія Клена — автора епопейного «Попелу імперії». Згадуємо поета теплим і терпким від горя словом, розмова точиться навколо долі родини, літературної спадщини письменника, похорону та кривої посмішки еміграційного побуту, яка вбиває наших мистців. З почуттям болю розходимось по своїх кімнатах

Такі перші враження.

Ранок 5 листопада. До концертової залі табору сходяться письменники, театральні працівники, критики та історики літератури. Бачу чарівну своєю лагідністю Оксану Лятуринську, сивого, заклопотаного професора Леоніда Білецького, Володимира Блавацького, Юрія Шереха, з трохи прихованою, іронічною усмішкою в очах, низького, але кремезного У. Самчука і бунтівничого запорожця нового театру «жартівливого Мамая» — Й. Гірняка. Є представник і від польської преси — співробітник тижневика «Кроніка» В. Подоські. Прибули і вірні друзі драматургії — актори Є. Курило та Шашарівський. Таборова інтелігенція заповнює залю .Конференція започинає свою роботу: Л. Коваленко читає п'єсу «Домаха».

Драматург іде від традицій побутового театру з його селянською тематикою. Але це не старе село Кропивницького або Карпенка-Карого. — В полі зору письменника селянська дійсність совєтських днів. Роки так званого «розкуркулення». «Соціялістичним наступом» руйнується господарча міць села. Розтягають налагоджене потом, кров'ю і тяжкою працею господарство. Зникає добробут. Нові люди на зразок Потапа орудують на селі. Розваленою стає хата Домахи, але міцно зберігає вона звичаї та традиції.

Письменниця в противагу большевицькому трактуванню доброго господаря, як куркуля, дає своє розуміння господарчих сил українського села. Ці ідеї та формальні прийоми Коваленкової п'єси виявляють у своїх виступах: М. Бажанський, У. Самчук, В. Блавацький, Ю. Шерех, В. Подоські, Ю. Дивнич та В. Домонтович. Всі промовці відмічають опуклість образу Домахи та художню недоробленність, плякатність інших персонажів. (Потапа, Свирида.) П'єса потрібує поглиблення. Ще не знайдено синтези трагічної теми та побутової форми, твердить Ю. Шерех.

Ю. Дивнич зазначає, що в «Домасі» є елементи естетичного назадництва. Режисура мусить перебороти побутову стилістику п'єси. В. Блавацький відмічає добрий діялог та ефектовні кінцівки дії.

Улас Самчук виступає з п'єсою «Шумлять жорна». Німецька окупація українських земель. В глибоких надрах народних мас розгортається рух спротиву. Перша та друга дії відбуваються в місті: Учасники — представники нашої інтелектуальної еліти. Третя дія — Волинь, село розворушеним партизанським рухом. Самчук, як це й притаманне йому, прагне широких ідейних узагальнень, епопейного розвороту та звучанння теми. Він переплітає камерно - психологічне мереживо, інтелектуальну напруженість діялогів перших двох дій з епічністю народних селянських сцен третьої дії. Тема зламаних совєтською системою людей, павутиння доносів, недовір'я, зради та провокації розв'язуються мудрістю героїчних повсталих народніх мас, з їх ясністю, одвертістю і незіпсованістю. Заплутаній, гамлетівській інтеліґентській правді протистоїть велика, нутряна народня правда. Є щось від Толстого в цій нов'й п'єсі Самчука.

«Шумлять жорна» викликають жваву і плідну дискусію. Виступали Й. Гірняк, В. Глушко, Ю. Шерех, Ш. Дивнич, М.Бажанський, В. Барка, Л. Коваленко, П. Петренко, Л. Білецький. За крилатим виразом Ю. Шереха «Шумлять жорна» — це Україна між жорнами протиріч нашої доби. Виникає двобій думок — частина опонентів, не відкидаючи літературних осягів п'єси, акцентує її несценічність, невиправданність двохплянової будови. Так, наприклад, Барка заявляє, що п'єса — «драматична повість». Решта відстоює театральність твору та її своєрідну стилістику. Загальною думкою є, що варто ущільнити діялоги у першій та другій діях, а в третій «зняти» газетну публіцистику в промові головного героя.

Перший день закінчується концертом, який влаштували мистці табору для письменників. Співачка Шерей своїм хвилюючим, майстерним співом дала чудовий естетичний відпочинок учасникам конференції.

6. XI. письменники слухали «Морітурі» Івана Багряного. Драматург обрав гостру та актуальну тему — совєтська тюрма. Працює страшна машина совєтського «правосуддя». Слідчі творять химерні історії політичних злочинців «ворогів народу». Гнуться і ламаються слабі духом, в підлоті шукають виходу, спасіння. Але є й інші — таким з'являється невгнутий штурман корабля «Україна». Сумнів у правді ідеї «м'ясорубки» закрадається в душу окремих тюремників. Творча вдача поета-трибуна, художній темперамент Багряного тягне його до згущених та піднесених узагальнень. Так виростає стиль патетичного плякату. Тюрма стає символом. Письменник прагне розкрити систему в цілому, вступити у полеміку з тими ідеями, що виплекали її, але зривається в газетчину, в голу публіцистику. П'єса взагалі нерівна — поруч з плястичністю окремих сцен — пролог, перша картина, заключна, — є й зовсім сирі. Оригінальна і цікава ситуація з Марксом, який проходить «дантове пекло совєтської тюрми», і, яка може стати блискучим прийомом художнього викриття «правди про соціялізм» на роздоріжжі; вона не набула категоричности певної розв'язки, певного шляху. Автор ще в шуканнях за твердими каптурами драматичної будови свойого «Морітурі». Але не дивлячись на всі ці «тіні» п'єса хвилює своєю темою, своїм матеріялом — людським стражданням, болем та пролитою кров'ю. Вона примушує стискати п'ястуки.

Головні твердження опонентів: В. Блавацького, Л. Коваленкової, Л. Білецького, У. Самчука, Ю. Дивнича, В. Глушка, І. Костецького, Ю. Шереха, В. Подоського зводяться до вимог створення театрального варіянту п'єси, до більш старанного шліфування тексту, боротьби з прбліцистичним газетним елементом. Дискутується і питання, як треба розуміти образ Маркса. Ю. Дивнич дає критику п'єси Багряного на тлі творчого розвитку письменника. Ю. Шерех констатує, що «Морітурі» і перемога і поразка Багряного: в ній є багатство тем, творчі досягнення і поруч — сировина, художні зриви. Є зайві маґістралі, тиск й ідеологічного й життєвого матеріялу, але основна тема цікава та широко поставлена. Щодо стилістичних прийомів критик відмічає: алегорію, систему монтажу та повторів. Поки є заготовки руда з крупицями золота. «Морітурі» стане п'єсою лише тоді, коли в основі її одна проблема та єдина мистецька метода, закінчує свій виступ Шерех.

Остання п'єса, яка була зачитана на конференції, «Близнята ще зустрінуться» — вистава в масках Ігоря Костецького. Автор по акторськи прочитав свою оригінальну п'єсу. Тло — масковий баль під новий рік підчас окупації. Борячись проти засилля літератури в театрі. Костецький для ідейного зерна своїх «Близнят» — право на вбивство людини в інтересах батьківщини — використовує все багатство театральної спадщини: тут й інтермедії й піранделівська гра в театр і ще Плавтом та Шекспіром використана ситуація близнят з їх неймовірною подібністю, яка викликає плутанину. Але захопившись інтригою, театральним загостренням п'єси, автор блідо розгорнув ідейне ядро свойого твору.Воно затушкувалося й відійшло на задній плян. Процес кристалізації шукань та експериментаторства Костецького дав тут свої позитивні наслідки. П'єса ясна в своїх лініях і задумі.—вона струнка будовою, напружена інтригою, має легкі, шліфовані діялоги, викликає увагу та зацікавлення.

Йосиф Гірняк, висловлюючи думку про «Близнят», одночасно підводить підсумок роботі всієї конференції. Він радіє з того, що праця мала діловий, серйозний, виключно творчий характер. Конференція випала цікавою і змістовною. Драматурги виконали свій обов'язок — вони дали п'єси значного художнього рівня, різних жанрів, стилістики та ідейного спрямування. «Мушу признатися, — каже він, що тепер драматурги випередили театр і театральним діячам треба багато попрацювати, щоб з успіхом сценічно втілити написані твори. В. Блавацький дякує проводові за організацію корисної конференції драматургів. Улас Самчук, закриваючи конференцію, закликає бути, якомога далі від мізерії таборового побуту та позалітературних рахунків, шукати задоволення в творчій праці, в обов'язках письменника перед громадою.

Робота закінчилась, але не можемо заснути. Збуджений мозок продовжує свою працю і жене сон. Невтомний Й. Гірняк, ілюструючи рухами, розповідає про березолівську виставу «нові йдуть», де було застосовано принципи циркового мистецтва. Актори над головами глядачів стрибали з трапеції на трапецію, лазили по линвах, бігали бар'єрами ґалерії. Один з нечисленних глядачів не витримав і з криком: «Це не театр, а будинок божевільних!» — вибіг із залі. Ігор Костецький читає вголос пародії Теока на сучасних поетів. Втома всеж починає діяти; вона цупкими пальцями висмикує з кола співбесідників. Повільнішими стають теми розмови, тихішими голоси, темпераментний рух замінює лірична інтонація. За вікнами сірий листопадовий світанок — і нарешті сон ставить крапку.

Вдова світової слави італійського співака п. Карузо подарувала відомій Нью-Йоркській опері „Метрополітен" срібне погруддя її покійного чоловіка. Зліва: співак д'Анджело, що свого часу співав разом з Карузо, Люкреція Барі, пані Карузо, співачка Якобі, яка в 1907 р. співала з Карузо і директор „Метрополітену" Джонсон. (Дена-НИТ)

СПРОСТОВАННЯ

В газеті „Неділя" від 16. 11. 1947 р. ч. 99, у зв'язку з повідомленням про покликання до життя організації п. н. „Українська Національна Гвардія", зазначено, що на чоло цієї організації Президент Української Народньої Республіки призначив Отамана Тараса Боровця-Бульбу. УПІС є уповажнена ствердити, що подана інформація не відповідає дійсності і що справу призначення коменданта Укр. Нац. Гвардії урядові чинники взагалі не розглядали. Новопостала організація, маючи громадсько-військовий характер, повинна б, очевидно, мати керівні органи з вибору, а тому їх покликання з призначення чинниками з-поза організації не передбачається.

УПІС

Журба за виховання наймолодших

(Третій З'їзд Об'єднання Працівників Дитячої Літератури)

(Від власного кореспондента.) Питання виховання молодого, а зокрема наймолодшого покоління, у всі часи в усіх народів набирало першочергового значення. Відомо бо, що діти, що весело й безтурботно граються піском на вулиці й тягають «коня» попід столом, чи з дбайливо складеними книжечками простують до школи, — то колишні будівники державного ладу, порядку, законів, а якщо держави немає — майбутні борці за неї. Тому в кожній країні на виховання й навчання молодого покоління звертають стільки уваги, тому для їх виховання готують кадри висококваліфікованих учителів, будують школи та місця розваги й відпочинку. Поза вихованням у школі ставиться ще велика увага на позашкільне виховання, в якому, як відомо, велику ролю відіграє книжка — дитяча книжка.

Продовжуючи виконувати взяті на себе обов'язки — творити і в найбільш несприятливих умовах духовний корм для дітвори, працівники дитячої літератури на еміґрації заснували минулого року Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, чи, як відомо із скороченої назви, — ОПДЛ.

Нещодавно ц.р. в Авґсбурзі відбувся Третій з'їзд Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. На з'їзд прибули крім членів багато прихильників Об'єднання, педагогів та громадян, що цікавляться справою творення книжки для української дітвори на еміґрації.

На денному порядку З'їзду стояло три доповіді: «Наші національно - педагогічні завдання на еміґрації і роля дитячої літератури» проф. Г. Ващенка, «Українська дитяча енциклопедія» ред. Ю. Тищенка, і «Мова в дитячій літературі» проф. В. Чапленка. Другу частину З'їзду складало вирішення організаційних питань - звіт дотеперішньої Управи ОПДЛ та вибори нової.

В доповіді проф. Ващенко висвітлив немало поважних завдань, зв'язаних з вихованням нашого молодого покоління в умовах еміґрації. Ці завдання ставлять перед українською еміґрацією важливі завдання загально - національного характеру: берегти себе як націю, усвідомити свою ролю в світі, визначити своє місце в боротьбі за ідеали християнства. Шоб виховати добрих будівників майбутньої держави, треба насамперед виховати ідейну людину. Виховати таких людей, які ставлять перед собою якусь високу мету. Виховання такої людини тим більш важливе в час боротьби двох існуючих світоглядових напрямків — ідеалізму й матеріялізму. На ґрунті матеріялізму не можна дійти до добра. На системі боротьби побудувати етику не можна. Принциповий матеріяліст не може бути ідейною людиною. Тільки християнська мораль може бути основою життя. Тому в молоді треба розвивати кращі властивості й риси: патріотизм, творчість, високу моральність, міцну волю, характер, життєрадісність, естетичні смаки. Наша молодь мусить бути озброєна солідними знаннями, мусить мати добре розвинені крила фантазії. Народ наш мав веселу вдачу, і теперішнє життя послабило його життєрадісність. Вихований художньо - естетичний смак дозволить молоді розумітися і на музиці Баха, і на оповіданнях Гамсуна, і на драмах Ібсена.

Такі великі завдання, зв'язані з поважними трудноцами, створеними сучасним життям. Наші діти фізично слабі. Через недоживлювання д'ти здорових батьків у 15 років мають вигляд одинадцятирічних підлітків. Діти мають пригнічений настрій — через важкі умови. Це впливає не тільки на фізичний, а й на моральний стан дітвори. Діти в великій частині не знали дитинства. В наслідок ненормальних умов помічаються в дітей недитячі навички. Трапляються випадки, що малі діти вже торгують, спекулюють спрямовують свої розумові здібности на творення різних ґешефтярських комбінацій. Це вже по суті не діти а дорослі старички, — каже доповідач.

І тут на допомогу приходить дитяча література. Вона має великий вплив. Але не треба морально розкладати дітей літературою.

Говорячи про тематику, доповідач звертає увагу на історичну повість. Діти з великим задоволенням читають Кащенка й Чайківського. Кажуть, що ці твори відстали. Але де краща, сучасна повість? Якщо в дітей відняти те, що вони мають, то що вони тоді матимуть? Потрібні повісті про роки революції. Є багато про роки революції шкідливого. Немає повістей про мандрівників у чужі землі, по Україні, немає повістей - біографій великих людей, немає доброї фантастичної повісти, немає творів на релігійну тематику.

Крім того, дитячі письменники повинні знати, для кого вони пишуть. Треба ясно уявляти ту дітвору, для якої твориться дитяча книжка.

Ред. Ю. Тищенко — відомий видавець — зробив цікаву доповідь про дитячу енциклопедію, що її треба видати для нашої дітвори. В енциклопедії в жвавій зрозумілій формі слід подати дітям відомості про навколишній світ, про досягнення в науці й техніці. Така енциклопедія буде не словником, що подаватиме значення того чи іншого слова, а збіркою оповідань про все, що цікавитиме дитину. Таку енциклопедію вже мають англійські діти своєю мовою, і наші діти повинні її мати. Тим більше вона буде потрібна дітворі в майбутньому, коли доведеться, може, виїхати в інші країни, де доведеться зустрітися з іншими умовами життя та може й стати перед небезпекою асиміляції з чужим оточенням. Доповідач дуже детально викладає свої плани цієї цінної праці, має по суті вже майже цілком закінчений плян дитячої енциклопедії, до

Починаючи з кінця жовтня відбувається в Дюссельдорфі виставка німецької преси, яку оглянуло вже 100 000 відвідувачів. Загальну увагу звертає на себе великий (діаметром на 4 м) глобус з написом: „Преса — голос світу". (Дена)

Лист до «того» світу

(Пам'яті Юрія Клена)

Я пишу для Тебе, мені хочеться вірити, що ця сторінка попаде до Твоїх рук, хочеться вірити, що Твої очі пробіжать по цих рядках.

Я хочу, моя дорога і далека, оповісти Тобі тяжку вістку: помер наш професор. Так, той професор, що навчив нас любити поезію. Той, що читав нам сонети Зерова і свої.

Ми були тоді з Тобою юними студентками, ми часом пустували на його годинах, але він був до нас завжди лагідний

Але він був нашим старшим товаришем. Любив блукати з нами, оповідаючи про Маллярме, про Рембо, про Рільке. Любив наше дитяче захоплення прекрасним.

Пригадуєш, як приносив нам антологію західньо-европейських поетів-парнасців, яку укладали тоді він, Савченко і Микола Костевич.

Пригадуєш, як подобався нам його досі ще не надрукований „Вишневий цвіт"?

Перед його від'їздом за кордон ми розглядали види Райну, скелі, рожеві від заходячого сонця, і питали в нього, чи тут сиділа Льорелея з золотим гребінцем і казали привітати її від нас.

Ми нічого не знали, що було з ним, як він поїхав. Ми тільки згадували його — найчастіше весною — з ніжністю і сумом.

Роки минали. І ось я опинилася по той бік. Я знайшла його. За ці роки він дужче, на всю широчінь, розгорнув крила. Написав пристрастну поему „Прокляті роки". А ту молитву, що нею закінчується поема, переклали англійці, німці — її читають у церквах. Молитву про полонених, про страдальників, що пливуть у буряному морі

... Над ними, Господи, в небесній тверді
простри свої долоні милосердні...

Яким святим для Тебе, естетки, була б його друга книжка — збірка поезій „Каравели".

І нарешті останній його твір, епохальний, ґрандіозний — літопис доби. Він писав до мене у 44 році: „Я тепер пишу велику поему, свого роду „Божественну Комедію", яка має охопити всю сучасність, починаючи від років перед першою світовою війною і кінчаючи теперішніми днями... Дав би Бог закінчити, бо живемо сьогоднішнім днем... і прогнози на майбутнє ставити дуже важко... Та ще й кара, яка збувається над людством, до дна не вичерпана".

Не знаю, чи викінчив він свій твір.

Я вперше побачила його по 15 роках. Це було в Мюнхені, на його авторському вечорі. Він пізнав мене. Але як же він змінився. Як схуд, змарнів!

Скінчив розділ поеми і сказав привітно: „Тут є багато киян. Для них це буде знайоме, близьке"...

У перерві швидко підійшов до мене, так щиро радіючи нашій зустрічі. Він глухо кашляв,

Він занадто віддавався праці. Видавав журнал. Викладав в університеті. Запас духової енергії штовхав його переходити нелеґально Альпи, робити пішки по 20 кілометрів, їздити по таборах зі своїми викладами, писати спомини про неоклясиків, перекладати з німецької та англійської літератури, довершувати свій „Попіл імперій". А був такий змарнілий, такі сухі були в нього руки і запалі скроні. Лише не змінилася його дитячо-ніжна посмішка і такі ж самі добрі були очі і молодий був голос. Легко одягнений, з рюкзаком за плечима, мандрував новітнім Сковородою. Часом приїжджав до нас, у Реґенсбурґ. Публіка сходилася поволі. Це ж не матч, не театр...

Осінні дні. Ходимо з ним середньовічним містом, дивимося на ґотичні вежі знаменитого Реґенсбурзького Дому.

Нас цікавили більше спомини. З уст не сходили — Київ, Зеров, Ти...

Останній раз він приїхав у неділю ввечері. У нас зіпсулася електрика, ми сиділи в темряві невеликим товариством. Розмови в темряві завжди щиріші. Він був говіркий, веселий. Я ще чую його голос.

Була це наша остання розмова з ним. Я сприймала тоді без передчуття трагічного.

Через тиждень він мав приїхати до нас, на свій авторський вечір. Я одержала телеграму: „Не можу приїхати через хворобу". Ще потурбувався, щоб люди даремно не чекали... А ще через два дні...

Хто це сказав: „І рими немає коротшої — глухої, кривої: — смерть".

Як хочеться мені, щоб Ти, саме Ти прочитала ці рядки.

Подруга

здійснення якого повинні приступити наші викладачі та письменники.

Проф. Василь Чапленко порушує ряд важливих заввағ з приводу мови наших дитячих творів. Вказує на неопрацьованість деяких речей, на густо засіяну провінціялізмами мову наших багатьох дитячих видань. Вказує на то, що загальновідомою істиною є — навчати дітей чистої літературної мови, зразком якої є твори наших клясиків українського письменства. Відсутність джерел та літератури не дає можливости авторові повністю висвітлити це важливе питання, але чистота мови в дитячих творах — безперечно повинна стояти найпершою вимогою перед кожним письменником.

Проф. Драгоманов звертає увагу на погодження між собою двох напрямків — ідеалізму й матеріялізму. В Сорбонні, каже він, сходяться філософи обох напрямків і можуть між собою знаходити порозуміння. Не світогляду для дитини треба. В дитини немає ніякого світогляду. Виховувати треба українців - громадян. Те, що ми українці, те нам Богом уже дано, а виховати з нашої дітвори добрих громадян — то наше завдання. Треба грамотних творів. І грамотних дітей. Кожну дитину можна навчити грамотно писати. При певному підході з кожної дитини можна зробити майстра. Отаке завдання стоїть і перед нами.

Ще немало важливих питань порушено було на З'їзді.

Після заслухання звіту дотеперішньої Управи ОПДЛ З'їзд одноголосно вибрав на голову п. Л. Коваленко, членами Управи: ред. Б. Гошовського, о. Угорчака, Л. Гаєвську і В. Онуфрієнка. До контрольної комісії обрано: Ю. Тищенка, О. Цегельську і Р. Завадовича.

... бодай 400 000

Північна Дакота, Ідоґо і Аляска активізують кампанію пожвавлення еміґраційної акції. Північно-західні стейти висловлюють побажання, щоб спровадити еміґрантів з Европи. Цим саме вони думають урухомити знову сільське господарство, бо місцеві фармери здебільшого виїхали до міст. Губернатор Північної Дакоти запроєктував, щоб допустити сюди 200 000 бездомних утікачів. Демократичний сенатор Ґлен заявив, що Ідоґо також потребує хліборобів з поміж скитальців. Голова Північно-західнього комітету домагається допустити бодай 400 000 ДП з Европи.

З українського життя

ПАМ'ЯТІ ВЕЛИКОГО МИТРОПОЛИТА

Трагічна смерть митрополита Андрея Шептицького, що сталася через 26 років після Листопадового Зриву 1918 року, символічно пов'язала Його життя і мрії з ідеалами відважних лицарів Зриву. І спогади про смерть великого Андрея завжди будуть зливатися зі спогадами про Листопадові події.

31 жовтня ц. р. в греко-католицькій церкві етлінґенського табору відбулася Служба Божа і урочиста панахида по незабутньому Князю Церкви.

1 листопада, при світлі смолоскипів, загони комбатантів, СУМ, пластунів і поліції поклали свої вінки на могилу „Борців за Волю України" і розійшлися по церквах, щоб помолитися за вічний спокій поляглих героїв. Серед відомих й невідомих борців православні пом'янули „Великого Мужа Землі Нашої Митрополита Андрея".

Другого дня, після Служби Божої, відбулося на спортовому майдані вручення комбатантам нової відзнаки українських ветеранів. Голова Центральної Управи Ветеранів генерал Раєвський, вітаючи таборян, звернув увагу комбатантів на символіку й значення відзнаки: хрест, тризуб і мечі.

В суботу і неділю відбулися шкільна, пластова, гімназійна і таборова академії з зачитанням відповідних рефератів та виконанням різноманітної програми.

С. Чепахівський

Генерал Капустянський в Етлінґені

Несподівано до нашого табору приїхав генерал Микола Капустянський і прочитав реферат про визвольний рух з гетьманських часів й до останньої доби. В художньому і яскравому рефераті, чисельна авдиторія почула історію боротьби Наливайка, Сагайдачного, Хмельницького.

Жвава передача військових подій ілюструвалася добре зібраним літературним і документальним матеріялом. Досконалий аналіз та порівнювання концепцій Сагайдачного і Хмельницького дійшли до сердець слухачів. З повним задоволенням присутні прислухалися до мудрих слів: „Сперечатися на релігійному тлі нам, українцям, не випадає, тому що і греко-католицька і православна Церкви відогравали величезну ролю в оборонних справах українського народу".

Запорізька Січ — це був своєрідний релігійно-військовий лицарський орден, який мораллю і відвагою піднявся над західньо-европейським лицарством. Українські лицарі боролись не за свої привілеї, а за вільні права народу. Втіленням цих ідеалів були гетьмани Сагайдачний і Хмельницький.

Минуло багато років і знову на Україні з 1919 року почалася жорстока боротьба, яка це не закінчилася.

Але ми мусимо запитати себе: чи готові ми до остаточної розв'язки української проблеми, чи є в нас гасла, щоб об'єднати людей, чи можемо нашу силу використати в останніх, рішучих боях. Тому геть ворожнечу і боротьбу серед нас, нема чого ділити нема чого сваритися в таборах. Боротися за владу, сидючи на чужій землі, це безглуздя і розпорошування своєї сили!

І сивий вояк, заслужений генерал закінчив зверненням до молоді про необхідність створити єдиний мілітарно-революційний фронт, що дасть нам змогу переможно закінчити нашу боротьбу.

Присутні, стоячи, щиро вітали пана генерала, коли він входив до залі.

С. Чепахівський

ВІДВІДАВ БАНДЕРА БАВАРІЮ?

Німецька газета «Баденер Таґблятт» приносить у 89 ч. від 7 листопада ц. р. замітку п. н. «Відвідав Бандера Баварію?». Ця замітка свідчить про те, як мало й невірно чужинці поінформовані про наші справи.

Цей сам таємний туман, що окутував невеличкі групи прихильників Бандери, які пробилися з Карпат аж до Баварії, вкриває теж особу українця Степана Бандери.

Цей найстарший і — принаймні в леґенді та чутках — найбільш довговічний із усіх европейських партизан, мав нібито недавно потайки відвідати табори українських скитальців в американській зоні Німеччини та запропонувати американцям послуги цих 120 000 безвітчизняних людей та свої власні послуги — одначе без успіху.

З появою у Баварії перших бандерівців, які сидять тепер у таборі Деґґендорф, вигаслий майже до забуття німб довкола особи Бандери набрав і для Середньої Европи нової сили.

Ім'я цієї людини названо вперше після першої світової війни, коли під його проводом українські групи боролися за незалежну Україну одночасно проти поляків і совєтів, 1934 р. пропав Бандера за мурами варшавських в'язниць.

Звільнений німцями, на службі воєнного проводу Гітлера, розгорнув він синьо - жовтий прапор автономної України й розгорнув у Берліні та в окупованих і неокупованих теренах України живу діяльність. Але його співпраця з німцями швидко скінчилася. Тому що німці не дотримали даної йому обіцянки створити незалежну Україну і тому що, як каже інша версія, його земляки в совєтській Україні ставилися вороже до німців, до кінця війни Бандера боровся проти німців на боці совєтів, які іменували його «генералом».

Здається певним, що від початку 1945 р. його бандерівці пліч-об-пліч з польськими повстанцями пішли проти совєтів та проти польського варшавського уряду. Про те, що існує ціла українська партизанська армія силою 20 — 50 000 людей, про те, що керують нею штаби, та про те, що, як твердять словацькі партизани, вона отримує постачання парашутами з таємних літаків, світ довідався влітку 1947 р., коли говорилось про успішну протиофензиву польських і совєтських відділів і коли відтиснені бандерівці стали проблемою для празького уряду та становили конкуренцію словацьким партизанам.

КОЖНОМУ СЛОВО

Лист з Вінніпеґу

Вельмишановний
Пане Редакторе!

Прошу не відмовити й видрукувати у Вашому часопису таку мою заяву:

Часопис «Українець у Франції», в числі від 21 вересня 1947 року, на чоловім місці першої сторінки, видрукував «Комунікат Комітету Оборони Людських Прав Українського Народу в Парижі». Під цим комунікатом підписи трьох осіб — дослівно: «За Комітет Оборони Людських Прав Українського Народу в Парижі: ген. Олександер Удовиченко, о. Канцлер Іван Леськович, від Української Греко-Католицької Місії у Франції, Єпископ Мстислав, від Української Автокефальної Православної Церкви у Франції». Цей комунікат передрукувала Ваша «Неділя».

У звязку з цим заявляю:

1. До жодного «Комітету Оборони Людських Прав Українського Народу в Парижі» ніколи не належав, а про існування його (коли він дійсно існує) довідався в Вінніпегу в Канаді, коли прочитав «Неділю».

2. Жодного комунікату «за комітет» оборони тільки людських прав українського народу — ніколи не підписував.

3. Не підписував я і комунікату видрукуваного в «Українцю у Франції», в числі від 21 вересня 1947 р., а тому згаданий комунікат є фальсифікатом, спрепарованим, правдоподібно, тією групою людей, яка в тім же комунікаті каже про себе — «що їх часто називають у світовій пресі «бандерівцями».

4. Не підписав би я того комунікату зокрема тому, що він наївний змістом, неповажний формою, незрозумілий інтенціями й понижуючий українську національну гідність.

5. Не підписав той комунікат щеб і тому, що зміст його суґерує ніби Українська Повстанча Армія (УПА) є твором і хотінням лише однієї політичної групи, що її колись очолював Степан Бандера.

6. Не підписав би той комунікат ще й тому, що він подає деякі особисто мені не знані факти.

7. Не підписав би комунікат і тому, що героїчна кількалітня боротьба Української Повстанчої Армії з чімецьким і московським окупантами України заслуговує на поважне, глибше й більш гідне ставлення до заслуг УПА в минулому та її значення для українських визвольних змагань у сучасному, ніж те, на яке спромоглися автори комунікату.

8. Нарешті, як єпископ ні від кого чужого незалежної Української Автокефальної Православної Церкви, — віковічної Церкви всього українського народу, Церкви всіх українських князів, гетьманів й Братства Запоріжського, Церкви борців і мучеників за волю і державність українського народу, Церкви й тих, що сьогодні не лукавим, пишним словом, а повним подивугідної посвяти чином, в рядах УПА з зброєю у руках, повчають нас як треба любити Матір - Україну, — ніколи не дав би свого підпису після представника навіть «Української католицької місії», яку до Франції, на чолі з чужинцем Всечесним о. мітратом Я. Перрідоном, вислав Ватикан т. т. центр чужої диспозиції, що перебуває поза контролею українського народу.

9. Окрім всього, підпису свого під комунікатом не міг би дати і з причин фізичних, бо 1 вересня 1947 р. вже був у дорозі до Канади.

Вінніпеґ (Канада), в жовтні 1947 р.

З належною до Вас, Пане Редакторе, пошаною

Мстислав
Єпископ Переяславський

СЛОВО ДО ВІД'ЇЖДЖАЮЧИХ

Нас все менше стає в цій країні чужій,
Що була нам як мачуха люта;
З кожним днем хтось із нас „Прощавай,
Вже до тебе мені не вернутись". [каже їй,

І поїхав. Немає... Одначе не всім
Пощастить кращу долю пізнати.
Є між нами й такі, що нічого вже їм
Не прийдеться у світі шукати.

Разом з нами колись простилався їх шлях
З наших сел дорогих, серцю милих.
А сьогодні вони по чужих цвинтарях
У сирих непривітних могилах.

Чи ж не варта їх пам'ять бодай хоч того,
Щоб останню їй шану віддати:
Щоб тому, хто шукає ще щастя свого,
З тим, хто вмер вже, прийти попрощатись.

Гей, скитальці! Усі, хто вже їде звідсіль!
Хай дорога вам буде, як килим.
Та заки від'їздить, ви востаннє прийдіть
Поклонитися рідним могилам.

Павло Дубів

ПОДЯКА

Висловлюю серлечну подяку керівникові хірургічного відділу в Ашафенбурзькому шпиталі д-ру Івану Макаревичу за сумлінне й високоякісне лікування та щире піклування мною і всіма хворими, що знаходяться під його наглядом.

Вважаю, що це велике щастя для всієї нашої громади — мати в своєму складі такого лікаря і адміністратора, як д-р І. Макаревич.

Інж. В. Дубів

ПОДЯКА

Складаю щиру подяку Вп. Д-рові Макаревичу Івану за вдалу операцію і за дбайливе лікування під час моєї хвороби в Ашафенбурзькій лікарні. Також складаю щиру подяку Вп. Лікарям і медичному персоналу за їх щиросердечний догляд, а також Друзям і Знайомим за моральну і матеріяльну допомогу.

Ясеньовський Євстахій

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

МОЛОДИЙ ІНЖЕНЕР з власним великим підприємством бажає перед своїм виїздом до Італії і далі на Балкани познайомитися з українкою милої вдачі, з виробленим естетичним смаком, стійким характером і товариською вдачею, Знання щонайменше двох чужих мов. Повинна бути струнка, мати високі колінка, грецький носик. Бажане знання міжнародньої кореспонденції. Лише поважні зголошення з доданою фотографією, при чому дискреція запевнена, прошу надсилати до „Неділі" під „Анкара".

СТРУНКА, темноока самостійна, кандидатка на лікарку, що любить клясичну музику, товариство і дотеп, а добрий тон передусім, бажає нав'язати кореспонденцію з паном, що мав би час і охоту без зобов'язань точно і цікаво відповідати на довгі листи. Зголошення до „Неділі" під „Violetta".

ПАЛКИЙ темперамент, велика товариськість, — просить такого пана, як в попередньому оголошенні, нав'язати кореспонденцію. Писати до „Неділі" для „Оксанки".

РОЗШУКУЮТЬ

Szukaju brata Barana Petra i sestru Annu Wawryszko z sela Wylewy i znajomoho Oheru Iwana z sela Dybkowa powitu Jaroslaw.
Chto pro takych deszczo znaje, proszu powidomyty na adresu: Baran Olexa, Aschaffenburg, DP-Lager 257, Bois-Brule, Bl. III/21.

Doktor S. Komlik szukaje syna Oleha z Tahanroha. Chto znaje pro joho misce perebuwannia, proszu powidomyty: Aschaffenburg, „Pionierkaserne", Regional-Hospital.

K. Zorz szukaje batka K. Awrama, sestru — Walu, brata — Mykolu, znajomych: M. Saszku, Petra ta Wasyla. Pysaty na adresu: Augsburg, „Somme-Kaserne", Bl. 16/22.

Brata Jurija Petryszyna ta Slawka Fylypowa, oboch zi Lwowa, szukaje Roman Petryszyn, DP-Lager, Bl. 31/81, Gersthofen bei Augsburg, Germany.

Stefanija Hysiak (zam Petruczuk) zi Stryja szukaje szwagra z dytynoju d-ra Wolodymyra Pelenskoho z Chodorowa, szczo zywe w okolyci Aschaffenburgu. Widomist slaty: Petruszczuk Stefanija, Augsburg-Göggingen, Hochfeldstraße 137.

Ridnych bratiw Stepana ta Iwana z Wjazowy pow. Zowkwa — Petro Palij Ukr. Tabir, Bayreuth, „Leopoldkaserne" Bl. 14/140.

Komenda Jakiw z Kanady szukaje Wiru abo Nadiju Komenda, doczku Kyryla z Dorohyczenskoho, pow. Pinskoi oblasty. Pysaty — Denys Nestorowycz, Hannover, Möckernstr. 21.

Starowojtowu Olenu ta ditej Ninu, Tamaru Leonyda Woluzyna Makara — szukaje Starowojtow Semen. Adresa: DP Camp „ABC", Post Imendorf, Kr. Wolgenbütel, über Braunschweig.

Konko Fedir szukaje syne Mykolu. Pysaty na adresu: Augsburg, „Sommekaserne", Bl. IV/89.

Chto znaje pro dolu Holuba Dmytra, proszu laskawo powidomyty na adresu: Baryszpolec Wolodymyr, Ellwangen, Jagst, DP. Camp 709.

Szukaju swoju sestru Antoninu Pernal z domu Bobak z sela Boska pow. Sianik, Wistky proszu slaty na adres: Jozef Bobak Backnang., Ledergasse 9, Würtbg. (14a).

Український дідько

(Продовження з 2-ої стор.)

лем, будовою творить серед москвинів охоту «не щеґольнуть лі і нам?». — Та цей дідько не належить до тих вовкуватих дідьків ,а до лисувато - холуйоватих. Бо — коли Петро Дорошенко чинить скрайні зусилля, щоб цю нещасну отчизну нашу з'єднати, то тоді до царя Олексія може й не зручно їхати, затверджень на архимандрію просити, грошики на будову Єлецького монастиря жебрати. Але, можливо, що інтереси мають свій закон і логіку.

Або скажіть самі: чому цей рідний дідько так по Галичині товкся у 1830 роках — хто по-польськи говорив, до польської визвольної конспірації належав, той був патріот; а хто говорив по-українськи, читав українську пресу, той був зрадник. Врешті — до 500 дідьків із Галичини пішли у 1850 — 60 роках на Холмщину й Підляшшя «очищувати унію», recte: насаджувати московське чи яке там православіє. Чому ріднісінький дідько Михайло Юзефович зладив — 19 X 1865 — так докладно «Докладную записку», — в якій доказує небезпеку української єдности галичан із наддніпрянцями, в якій говорить, що самостійности української літератури треба стерегтись як вогню, бо під нею лежить сепаратизм і... польська інтриґа, — що й москвина Валуєва примусив видати славний указ, через що ми, замість рідного дідька, Валуєва лаємо?..

А ось, у 1908 році, Мирослав Січинський робить на ті часи великий подвиг: убиває Андрія Потоцького. Молодий патріот, ідеаліст, бажаючи своїй отчизні й народові добра, убиває тирана, який гнобить український нарід. Але несподівано, гієно - холуйство з побренькачами пролазить у його, Січинського душу й сьогодні він радий усіх нас — крім себе! — в «раю» бачити! — рідного героя перекидається в рідного дідька.

А 1917 — 1920 роки! Дідьків не перелічити! Ті Зелені, П'ятенки, Ляховські, Зірки, Середи, Григор'єви і їм числа ність! Сьогодні — помагає Директорії, завтра — її б'є. Прокидається такий отаман ранком, почухав потилицю, тягне на ногу чобота й безжурно сам себе питає: «Кого ж це мені сьогодні бити? Галичан чи Петлюру? Справу рішає чобіт, що справно до ноги припасований, а чоботи робив швець галичанин. «Ну, так Петлюру б'єм!». Третій же отоман — цей усіх б'є: і Скоропадського, і Петлюру, і галичан, і Денікіна, і большевиків! Чисте гуляй поле!.

Сьогодні ж... А може, нехай уже в рядках історії влежаться оті українські дідьки, як рідні груші гнилички. Їх діла, — які чинять нам стільки сорому й ганьби, на які ми дивимось, судимо їх, лаємо, — нехай осуджують наші нащадки.

Проте, одно вже можна ствердити: проведіть аналогію між минулим і сучасним, то побачите прикре явище — і наші дияволи, і наші дідьки скарлуватіли. І з дня на день усе більше карлуватіють. А дідько - гієна, холуй і яничар втрачає свій стиль. Як психологічне явище — це зрозуміле! Досі, століттями, лизав він лапоть московський, сап'янець польський, постіл румунський, мештик чеський, чобіт пруський, ремінь мадярський. Аж, зненацька — новина в історії: в Европу приходять англо - акси! То ж треба бодай один — два — три роки, щоб гієна — холуй — яничар уміміκрились. А покищо ці дідьки пристали до тих, хто гідний галас зчинає та й жолоб із цигарками вміло обороняє.

Прикро й сумно з дідьками! На потіху одно можем мати: якби так і Англія побула 700 років без держави своєї, то дідьки, як нужа, обсіли б і її. Бо вже такий закон життя: Vae victis!...

Нещодавно в Нью Йоркському порту сталася пожежа. (Дена)

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 3[illegible] lystopada 1947 | Nr. 101

Генерал де Голь мав у Парижі конференцію з представниками преси. Його представник сказав минулої середи, що де Голь не вірить в успіх нового кабінету Шумана як довго комуністи протиставляться плянам відбудови Франції. На випадок громадянської війни у Франції генерал виступатиме проти втручання США за винятком господарської допомоги.

На думку американських кореспондентів, через те, що національні збори не визнали права Блюма на створення ним нового уряду, де Ґоль наблизився ще один крок до влади. Прихильники Блюма передбачають кінець республіки, диктатуру де Ґоля і громадянську війну.

На світлині: де Ґоль промовляє по радіо. (Дена - ІНС)

Німецьким інспекторам

НЕМА ЧОГО ШУКАТИ В ТАБОРАХ ДП!

Відповідь директора Едвардса на виступ д-ра Ауербаха

ГАЙДЕЛЬБЕРҐ. Ґоловний директор ПК ІРО в американській зоні Німеччини, Пауль Едвардс дав інтерв'ю, в якому назвав „образливими“ твердження, зроблені баварським державним комісаром для расово, релігійно і політично переслідуваних, щодо ДП.

(Як „Неділя“ повідомляла в ч. 98, баварський комісар для політично переслідуваних д-р Ауербах, в листі до баварського міністра прохарчування д-ра Баумґартнера, заявив, що між переміщеними особами є чимало таких, які безпідставно подають себе за насильно вивезених, а навіть фашистів)

Директор Едвардс звертає увагу, що д-р Ауербах домагався від міністра прохарчування вислати до таборів ДП німецьких інспекторів, які мали б ствердити, кому належить право ДП. На думку пана Ауербаха, в таборах перебуває багато людей, що неправно подають себе, як діпісти і одержують окремі раціони з німецького запасу харчів. Пан Ауербах заквестіонував підписи урядовців ПК ІРО під реєстрами осіб ДП, називаючи їх „невистачальними“.

Якщо-б виступи д-ра Ауербаха дійсно були правдиві, заявив містер Едвардс, то це треба уважати образливою заявою, а проєкт висилати німецьких інспекторів до таборів, нечуваним афронтом. ПК ІРО платить тепер готівкою за певну кількість харчів і це вже може бути ґарантією, що тих харчів не вимагається забагато. Урядовці ПК ІРО, які підписують харчові реєстри особисто відповідають за кожне домагання більшого приділу харчів.

Не можемо також прийняти, сказав містер Едвардс, заяви про те, що в таборах ДП перебуває багато осіб „замаскованих“ як ДП. Ми незвичайно цікаві довідатися, які докази може подати пан Ауербах для підтвердження свого обвинувачення. Організація ПК ІРО робить усе, що може, щоб забезпечити опіку лиш для управнених і вона якраз тепер працює над новим уреґулюванням умов, що дозволяють бути на статусі ДП і зобов'язували б в усій американській зоні.

Стягають війська до Франції

ПАРИЖ, (ДЕНА-ІНС). Комуністична партія Франції закликала французький народ об'єднатися навколо акції прискорення повороту до влади комуністичної партії. Французький генеральний штаб виконав уже першу фазу пляну не допустити, щоб комуністи взяли владу. Сильні з'єднання французьких ударних відділів з французьких зон Австрії й Німеччини йдуть маршом до Франції. Невеличка група провідників французького союзу професійних спілок започаткувала рух, який має на меті об'єднати всіх некомуністичних робітників у Франції в новому союзі професійних спілок. У деяких копальнях частина робітників під охороною поліції повернулася до праці.

Погрози італійських комуністів

РИМ, (ЮП). Керовані комуністами італійські професійні спілки подали урядові далекосяглі домагання щодо співучасти робітників у контролі промисловости. Італійський делеґат до Комуністичного Інформаційного Бюра (Комінформу) Люїджі Льонґо заявив, що коли уряд не виконає домагання професійних спілок, то справу вирішить народ.

Плякати про УПА в Мюнхені

МЮНХЕН, (Дена). У вівторок з'явились у різних місцях Мюнхену плякати, що закликають американську військову владу визнати відділи УПА регулярним військом. „Українська Повстанча Армія є національною армією“, — написано на плякатах. „Вона бореться за чітко-визначену мету, а саме за визволення України від чужого панування; з 1942 р. до 1944 р. — проти Німеччини, а відтоді — проти СССР.

Тіто на мітинґу в Софії

ЛОНДОН, (Дена - Ройтер). Юґославський маршал Тіто прибув у вівторок до Болгарії на чолі делеґації юґославських міністрів і генералів. Він виступив з промовою на масових зборах в Софії, в якій сказав, що його відвідини мають далеко ширше значення, ніж відповідь на візиту болгарського прем'єр - міністра Дімітрова в Юґославії в липні минулого року. Тіто заявив, що Болгарія і Юґославія будуть тісно співпрацювати, так що питання федерації залишиться ще тільки звичайною формальністю. Наша рішучість, — говорив далі Тіто, — обороняти до останньої краплі крови те, що осягнуто, може знівечити всі пляни імперіялістів і воєнних підпалювачів. Червоний маршал підкреслив, що Юґославія й Болгарія мають великого приятеля — Совєтський Союз з його геніяльним Сталіном і ніяка сила того світу не зможе розірвати великих братніх народів СССР і Балканів.

В складі юґославської делеґації є міністер внутрішніх справ Ранковіч, юґославський представник в «комінформі» Мілован Джілас, міністер торгівлі Поповіч і 2 генерали.

ФРАНЦУЗИ ПРОТИ В'ЇЗДУ ДП

ПАРИЖ, (Дена - Ройтер). Загальний французький союз профспілок (ЦҐТ) запротестував минулої середи проти вербування ДП з Німеччини з метою ліквідації браку робочої сили у Франції. Союз заявляє, що буде боротися проти в'їзду ДП Німеччини під претекстом вербування на роботу.

ЛЕТУНСЬКІ БАЗИ В ПЕРСІЇ

ТЕГЕРАН, (ДЕНА). Перське міністерство військових справ заперечило вісткам французького агенства АФП, розповсюдженим московським радіом, про те, буцімто американські інженери мали б споруджувати летунські бази на перській території. Дементі каже, що Персія не уповноважувала ніяку закордонну великодержаву закладати свої летунські або інші бази в Персії.

ЧИ ВИРІШАТЬ ДОЛЮ НІМЕЧЧИНИ?

Довга нарада Молотова в Берліні

ЛОНДОН, (АП). Американський міністер зовнішніх справ Джордж Ц. Маршал прибув 21 листопада в товаристві свого дорадника Чарлза Болена і кількох інших співробітників до Лондону. Висівши на летовищі брітанської столиці, Маршал сказав журналістам: «Господарське оздоровлення Европи є конче потрібне і здається, що воно розвивається досить корисно». На питання, чи він розчарований дебатами Об'єднаних Націй, Маршал відповів: «Йдеться там головне про інциденти, що звичайно трапляються в демократичній дискусії». Маршал відмовився розповісти про власні пляни, кажучи, що він найперше мусить порадитися зі своїми співробітниками.

Вже 20 листопада приземлились у Лондоні три літаки з учасниками совєтської делеґації. Сам Молотов, з огляду на несприятливу для лету погоду, виїхав з Москви потягом через Берлін. До складу брітанської делеґації належить під проводом міністра Бевіна, між іншим, державний секретар для закордонних справ Хрістофер Маю, сер Віллям Стронґ, генерал Робертсон, головнокомандувач брітанської зони. Згідно з повідомленням ББС, австрійський міністер закордонних справ д-р Карло Ґрубер виїхав також на конференцію до Лондону, а голляндський міністер барон ван Бецелаар заявив перед парляментом, що уряди Голляндії, Бельґії і Люксембурґу бажали познайомити чотирьох міністрів з їхніми поглядами щодо проблеми рурського басейну.

Як повідомляє ДЕНА, Молотов, їдучи до Лондону, прибув минулої суботи по обіді окремою сальонкою з Москви до Берліну і мав там конференцію з представниками совєтської окупаційної влади. Розмови відбувалися в берлінській головній квартирі совєтської армії. Якраз напередодні шеф совєтської адміністрації в Німеччині маршал Васілій Соколовський обвинуватив на засіданні Альянтської Контрольної Ради західні великодержави в тому, що вони намагаються спричинити розбиття Німеччини під господарським і політичним оглядом. Молотов мав у довгих дебатах розглядати в Берліні можливі наслідки неґативного закінчення лондонської конференції міністрів закордонних справ. Кореспонденти здогадуються, що там була також мова про можливість **виходу совєтського представника з союзної контрольної ради.** Одначе перед своїм виїздом з Берліну Молотов мав ніби-то висловити надію, що вдасться компромісовою розв'язкою злагіднити розбіжність думок у справі Німеччини і Австрії. До Лондону Молотов прибув літаком і привітавшись з представниками брітанського уряду подався до совєтської амбасади. Головнокомандувач совєтських збройних сил в Німеччині маршал Соколовський прибув минулої неділі також до брітанської столиці. Того самого дня по обіді прилетів туди американський головнокомандувач в Німеччині генерал Люціус Клей. Невдовзі перед тим приземлились в Лондоні американський амбасадор в Москві, генерал Бедел - Сміс і французький амбасадор в СССР, генерал Жорж Катру. Французький міністер Бідо прилетів у понеділок увечері.

Вже в понеділок почалася в Лондоні пожвавлена діяльність дипломатів. Міністер Бевін прийняв у своєму міністерстві Молотова і мав з ним розмову, яка тривала 20 хвилин; після того Бевін бачився з Маршалом.

Колишній бразілійський амбасадор в Москві (праворуч) Брандау, прибувши після розриву стосунків з СССР, до Гельсінок, висловлює свою радість, з приводу розірвання з Москвою, бразілійському амбасадорові в Фінляндії. (Дена)

Без кип'ятку і без льоду

Написав Анатоль Курдидик

Одна з найприкріших рис нашої національної вдачі — це, безсумніву, чуттєва невитриманість української людини, її схильність до крайніх ефектів, різкий спад від вибухового солом'яного вогню до отупілої байдужости. Відкіля ця риса, вроджена вона чи набута в ході віків з їх химерною історичною долею, над цим слід подумати психологам, які повинні взяти під увагу і підсоння і події минулого і спосіб життя і домішку чужої в нашому національному організмові крови. Журналістові доводиться тільки ствердити, що за наших таки днів, на просторі одного тільки покоління, вдома і на еміґрації, ця чуттєва невитриманість, перехід від захоплення до півмертвеччини духа, приносила нам необчисленні шкоди, виводила на сцену нашої доби фанатиків і заморожувала найкращі пориви; вносила загострення в моменти, що вимагали холодної калькуляції і обнижувала настрої до зера тоді, коли якраз треба було горіти полум'ям напруги й завзяття. А найгірше, що ніколи в ході цього одного покоління не можна було розраховувати на спокій і рівновагу так мас, як і провідних кіл і завжди, як придушений вогонь, вибухали в нас у найбільш невідповідну хвилину сварки, амбіції і палкі дискусії, щоб потім так же швидко прилягти і згаснути, як швидко з'явилися і заготали вогнем. Скандинавський холод, чи англійська терпеливість такі ж нам чужі, як постійна полум'яність балканців чи пристрасність іберійців та італійців і якщо в цьому саме наша «відрубність», «своєрідність» і «собі вірність», якщо справді це не порох століть і не намул чужих впливів, — дуже й дуже невесело мусіли б ми дивитись у наше прийдешнє.

Ось, на наших таки очах, в ці таки дні, ми знову свідки, як прикро виявляє себе ця риса нашої вдачі. В кожному осередку, в кожному гурті наших ДП, в хатах, в чергах по приділ, в поїздах і лікарнях, в канцеляріях таборових достойників і масових приміщеннях таборової гущі — ви почуєте сьогодні тільки два питання: «Куди ідете?» і «Чи у вас пишуть уже до...» і тут приходять назви досі нечуваних та незгадуваних країн. Всі знайомі, колись цікаві і творчі люди, стають з цим запитом банальні й нудні, це питання заливає в листах і відвідинах гостей навіть нашу редакцію, втискається в проповіді священиків і заклики політиків. Та коли б тільки те! Проти зацікавлення своєю долею і наглим зростанням снаги до географічного знання ми не мали б нічого. Але вся ця питанина набирає поволі форми масової психози, щоб не казати гістерії, розгортається в черговий солом'яний вогонь і в тому вогні — здебільша — згоряє все, що мало досі вартість і чим ми жили: організованість таборів, моральна висота їх мешканців, культурно - освітнє життя. Все зацікавлене загіпнотизоване тими запитами, поза ними майже нічого не існує, а розпалена уява розмальовує міражі тих країн, куди українських ДП будуть запрошувати. «Пане, що це вам в голову прийшло? Ідемо ж, хто б цим журився!» — кажуть вам, коли питаєте про збір потрібних фондів, організацію спортових свят, кількість запланованих курсів на цю зиму.

Та не були б ми собою, якби таке зацікавлення тривало довго. Минає два три тижні — приходять листи від найбільших фанатиків, що поїхали шукати долі в широкий світ. З листів ллється холодний струм на голови їх друзів, рідних, однодумців. Приходить газета — і на першій сторінці відомий наш громадський діяч пише просто й ясно: «Не сподійтесь нічого від заокеанських братів, закочуйте рукава — вигляди ніякі» — і ви бачите нашу вдачу у клясичному її вияві: лиця здовжуються, руки тягнуться до потилиці, а потім б'ють об поли: «А я не казав? Пропали ми!» Дехто з жінок уже й ридати почав. Ідіть і спробуйте спитати людей, чи не час би скликати нараду у справі допомоги високим школам. Камінням побити можуть! «Найшовся з високою школою! Всіх дідько візьме, видушать нас німці, вхопить Сталін і кришка! Школа тепер, коли людина гине!»

Наслідок в обох випадках однаковий. Тобто фатальний і ніякий.

І таке явище спостерігаємо всі не тільки у великому мірилі загально - еміґраційних справ. Таке бачите в кожному таборі, в тисячах малих, але підставових і життєвих дрібниць, у житті громади й трохи не кожної одиниці. Все кидається з верхів захвату в пропасти зневіри, — з точки замерзання до точки кипіння. Холоднокровних і спокійних уважають у цій психозі за недоумків, а тверезий голос губиться або у вигуках захоплення, або в зойку розпуки. А тут же поруч лежать мертв'яком проблеми й завдання, які — їдемо ми, чи не їдемо, — мусять бути виконані і розв'язані, до яких ми покликані і які, навіть коли візьмемся за них вже і завтра, все таки спізнені і нашою до них досі байдужістю поважно підірвані.

Люди бо забувають найосновніше, може якраз тому, що воно таке просте й очевидне, як повітря, як сонце, як день і ніч: **що ми політична еміґрація.** Що разом з тим наша особиста доля зв'язана, — досадно скажімо, — з валізою, біля якої одні будуть одружуватись, другі родитись, а треті вмирати — і на це нема ради. Забувають люди, що еміґрація, вийшовши поза кордони батьківщини, несе в собі біль вирваної з корнем деревини і що того болю не втишать ні 27 страв канадійської кухні, ні вельосипеди та радіо Бельгії, ні добрі кімнати та 5 днів праці Англії. Ніхто, навіть той пан міністер, що обіцяє розселити нас на заході Канади, не братиме нас ради нашої страдницької долі, а тільки і виключно тому, що в цьому інтерес його країни, ніхто й ніде не пом'якшає від нашого зойку і не збільшить своєї до нас симпатії від нашого ним захоплення.

І, нарешті, люди забувають найважливіше: що еміґрація ніяк не має завдання розбрестись по казкових краях, у яких буде що їсти, в чому ходити і взагалі хороше жити. Якби так сталося, вона перестане бути еміґрацією і загине дуже скоро. Але не біймося: нашій еміґрації це не загрожує, а тому маємо право сподіватись, що власне те найважливіше станеться: **еміґрація бо має бути криком скованої і знасилуваної нації**, має бути носієм ідеалів тієї нації по всіх шляхах і розпуттях світу, має певні завдання, які виконати мусить. І тут не важливе збереження її чи ні: **важливе виконання її місії**, бо якщо у збереженні себе заховає вона ще сяк - так це і наступне своє покоління, якщо врятує цим 150 чи 200 тисяч українських існувань, то **від виконання завдань еміґрації залежить доля всього українського народу, отже не** 150 чи 200 тисяч, а мільйонів українців, в тому числі також українських еміґрантів. Це таке просте, ясне і логічне, що аж дивно, чому людям так важкувато доходити до цієї істини. Це можна пояснити тільки одним: щодо цієї істини доходити доводиться тільки розумом, а не притаманним в усіх наших думаннях і діях «українським» серцем.

Хто з нас вже дійшов до такого висновку і хто поставив собі його поруч 10 заповідей і прадідівських заповітів в основні закони життя, тому далека буде всяка чуттєвість, а його серце не коливатиметься між точкою кипіння і точкою замерзання на термометрі пристрастей і почувань. Рівномірна розрахованість шляху до мети, свідомість свого завдання на цьому шляху і спокійне виконування свого на ньому обов'язку буде для нього панцирем від гірких колючок та ударів еміґрантських буднів.

Очевидно, це не значить, що маємо бути байдужі до особистої долі та до долі наших найближчих. Ні, стократ ні. Вся суть тільки в тому, що в велику долю всього українського народу і всієї нашої еміґрації вкладена також наша особиста доля, так як у долі вулика вирішується доля окремих щільників і потім з долею щільників доля кожної у них комірки — і залізна логіка цього факту не дозволить нам добачати трагедії, напр., у виїзді до Венецуелі чи Марокко, як і не найде її у відмові такого виїзду.

Бачити дійсність такою, як вона є, без рожевих, але й без чорних окулярів, витривати на раз обраній позиції без огляду на те, що діється довкола, спокійно виконувати призначену історією місію — це не тільки завдання одиниці - лицаря. Це в таких переломових, та епохальних добах, як сьогоднішня також завдання великих людських громад, в нашому випадку української політичної еміґрації, а в ній кожного з нас.

І тому спокій і рівновага, а не коливання між кип'ятком і льодом, — основний наказ на сьогодні.

Гірша від царської деспотія загрожує Европі!

ВАШІНҐТОН, (Дена-Ройтер). Сенатор Тома Конеллі, експонент демократичної партії в справах зовнішньої політики, заявив минулого вівтірка, що Совєтський Союз загрожує західній Европі „тоталітарною тиранією“, якої навіть не було в Сибіру за часів царської деспотії. В сенатських дебатах над пляном негайної допомоги Італії, Австрії і Франції, Конеллі домагався в ім'я волі західної Европи швидкого схвалення того пляну. Конеллі висловився за сепаратний мир з Німеччиною і Австрією на випадок незлагоди на лондонській конференції. Воєнну індустрію Німеччини, щоправда, треба знищити, але Німеччину саму треба відбудувати як „могутній варстат“.

І турок вже тепер козак!

Коли б Совєти взяли нафту...

Директор бюр Близького Сходу й Африки при американському міністерстві закордонних справ Гендерсон заявив в Академії Політичних Наук, що доля трьох континентів залежить від того, щоб нафтові терени Близького Сходу не попали в руки «неприязної великодержави». Гендерсон не залишив жодного сумніву, що він має на думці СССР і заявив: в інтересі безпеки американської країни та в інтересах миру лежить, щоб на цьому терені не наступила «аґресія». Нафта Близького Сходу, це кровоносна жила інндустрії й транспорту не лише Південної Азії й Африки, але також і Европи в майбутньому.

Злобна чужа потуга, яка посіла б резерви нафти, була б у силі гальмувати відбудову Европи і навіть перешкодити їй та спинити розвиток Африки й Південної Азії. З уваги на свою господарську й стратегічну важливість Близький Схід і Південь Европи — це дуже приманливі цілі аґресивної і захланної великодержави. Якщо така великодержава матиме господарські ресурси цього терену, вона зможе рішати про долю бодай трьох континентів і на багато років кинути свою темну тінь на цілий світ. (Дена)

Розподіл Росії

(УПІС) Щораз частіше в Західній Европі і Америці повторюються голоси про конечність впорядкування відносин в Східній Европі. Це впорядкування можливе лиш при умові зміни політичного устрою в СССР, або, говорячи конкретно — при розподілі Росії.

Самий заклик до розподілу Росії викликає гарячі протести серед російської еміґрації, що не уявляє собі інакше Росії, як лиш у формі «єдиной і неподільной...» Однак, думка про конечність розподілу Росії охоплює щораз то ширші кола політиків, а останньо знаходить собі відгук і серед російськпх журналістів. І так, кореспондент американських часописів пише в статті «Судьба імперій» на цю тему: — Великоросія, що буде спроваджена до своїх національних меж, правдоподібно разом з Білоруссю і Сибіром, все ж таки уявлятиме з себе величезну країну з великою кількістю населення, що буде найбільшою з усіх европейських народів. Росія стратить імперію, однак дістане взаміну за це звільнення від поліційних і военних обов'язків і турбот, а також моральне очищення від важкого тягару, що нівечить її духове обличчя».

«ЕНЦИКЛОПЕДІЯ БРІТАНІКА» ПРО УКРАЇНСЬКІ ВИЗВОЛЬНІ ЗМАГАННЯ

(УПІС). Боротьба українського народу за державну незалежність знайшла відгомін в останньому річнику «Енцикльопедії Брітаніка» (Брітаніка Бук оф ди їр, 1947). Крім ствердження нових статистичних даних та інформацій про велику активність Совєтської України на терені ОД, в книзі подається факт ліквідації греко - католицької церкви в Західній Україні а наприкінці пишеться:

«Українці і навіть численні з їх комуністичних керівників протягом довгих років борються проти московської централізації за більшу державну незалежність. Після другої світової війни український націоналізм та змагання за незалежність знову могутньо охопили країну. З доручення московського політбюра комуністичної партії Нікита Хрущов з кінцем серпня 1946 року відвідав Київ і під його проводом переведено чистку української комуністичної партії. Більше половини комуністичних провідників в Україні усунено з їхніх постів. Виявлено, що центральний комітет українських комуністів не зміг протиставитися «ворожій буржуазно - націоналістичній ідеології»,

Зміна настроїв в США

Сенатор Снайдер розповідає про свої пригоди в Европі

«Газет де Льозан» (за 10 листопада) стверджує, що навернення американської опінії на плян Маршала є раптове і подивугідне. Державний секретаріят по-мистецьки розіграв свою гру, м. ін. висланням парляментаристів до Европи. Атмосфера для прийняття пляну Маршала є ліпша, ніж насмілювались думати ще місяць тому назад. «Нью Йорк Таймс» нагадує, як весною ц. р. прийнято зі злою міною справу помочі для Греції і Турції і як Маршал мусив тоді запевнювати, що на протязі найближчого року не зажадає від конґресу ані цента більше. Американські парляментаристи, повернувшись з Европи, спричинились в значній мірі до зміни опінії оперуючи фактами в стосунках з тими людьми, яких не переконує жодна газета. Державний секретар Снайдер оповідав кореспондентам, що хоч і взяв з собою в подорож багато шинки, 6 тузинів яєць, багато бляшанок консервованого молока, але, повернувшись з Европи, побачив, що схуд настільки, що аж мусів вдягти убрання, пошите ще 10 років тому. Такі анекдоти про европейську нужденність виявились більш переконливими, аніж теорії Труменової доктрини.

Сполучені Штати звернуться до европейських держав, які користатимуться з пляну Маршала, з пропозицією відступити їм свої уранові сирівці. Америка наміряється скупчувати в себе ті сировці разом з іншими «стратегічно - важливими сирівцями».

Проф. Арей заявив: Стільки осіб зникло з поверхні землі в минулому, що нема причини для того, щоб не зникла вся людськість. Можливо, що вже наближається та хвилина. 20 атомових бомб вистачить, щоб знищити життя на західньому побережжю США, 2 бомби зроблять те саме на терені Лондону.

Бувший підсекретар війни Джонсон заявив сенатській військовій комісії: Якби нам накинуто війну, почнемо її в розмірах п'ятидесяти Гірошім.

Закінчено маневри, присвячені «Обороні Бермудів». На закінчення 60 суперфортець бомбардувало фльоту з височини 10.000 м., поціливши всі найважливіші об'єкти. Командувач ескадри полк. Зельсер заявив: Якби ми при цьому мали атомові бомби, то вистачило б і 2 літаків.

В Німеччині американські окупаційні відділи дістали першу книжку з серії інформаційних брошур. Книжка має назву «Пізнай свого сусіда — СССР» і описує в загальних рисах географію та історію Росії. Слідуюча брошура «Комунізм в дії», спираючись на незаперечні факти, доводить, що уряд Росії керував не маючи висловів довір'я з боку народу бо в Росії не було й немає демократії. Довший розділ присвячено війні між Сталіном і Троцьким за спадщину по смерті Леніна.

МІКОЛАЙЧИК ВЖЕ У ВАШІНГТОНІ

Як повідомляє з Нью-Йорку аґентство Ройтер, сюди прилетів з Лондону колишній голова польської опозиційної селянської партії Станіслав Міколайчик. Висівши з літака, він назвав себе щасливим і висловив подяку польського народу Америці. На запитання, чи не задумує він побачитися з президентом Труменом, Міколайчик заявив про своє бажання особисто подякувати президентові.

На світлині бачимо Міколайчика (крайній справа) в товаристві його приятелів: Баґінського (крайній зліва з дружиною) і Залєського, яким теж пощастило втекти з Польщі.

Королівське весілля

Лондон. Після призабливої пані Перон, що відбула по Европі тріюмфальну подорож, світову опінію схвилювала знову одна жіноча постать — англійська принцеса Єлисавета, яка 20 листопада говінчалася з поручником королівської фльоти Филипом Мавтбетеном. Подія цікава ще й тим, що престолонаслідниця залишила на боці всякі політичні міркування й комбінації, зламала традицію панівних домів і вийшла заміж з ... любови. Англійська опінія одобрила крок своєї престолонаслідниці й громадянство брітанського острова щиро раділо цій події.

Наречений — пристойний, елеґантний, із ясним волоссям, поручник фльоти Филип Мавтбеттен наче в казці обернувся за одну ніч із принца Данії й Греції у лицаря ордену підв'язки, члена палати лордів, герцоґа Единбурґу, барона Ґрініч оф Ґрініч та одержав право вживати титул «Їх королівської Величности». Його ж молода дружина одного дня стане королевою Великої Брітанії.

Вже кілька тижнів перед весільною церемонією одружіння принцеси Єлисавети з поручником Мавтбаттеном стало улюбленою темою англійської преси, радіо й приватних розмов. Лондонські газети в ранішніх, полудневих і вечерніх виданнях на всі лади подавали своїм читачам подробиці цієї незвичайної події. «Велике зацікавлення, зокрема серед англійського жіноцтва, викликала справа ґардероби молодої. Всі цікавилися, в якій сукні піде принцеса до шлюбу. Але на цю тему найспритніші репортери не могли нічого подати, бо принцесса і її оточення зберігали найбільшу тайну, а Єлисавета заявила навіть, що вона змінить негайно всю туалету, якщо бодай одна подробиця дійде до прилюдного відома. Не меншу цікавість викликали подарунки молодої пари. Про симпатію, яку серед широких мас мала престолонаслідниця, свідчить найкраще факт, що молоді англійки посилали принцесі свої заощажені одягові пункти, щоб доповнити цей континґент, який призначила на її ґардеробу держава... 100 додаткових одиниць. Не забували й про Филипа — він одержав 6 пар скарпеток і білизну. Але молоді одержали перед шлюбом і кращі подарунки від пануючих домів, домінійонів і урядів держав.

Тут були й хутра, дорогоцінний годинник, діяманти, ґобелени, самоцвіти. Один латиський ДП подарував молодим шкіряні, вибиті золотом, чорні рукавиці. З Америки прийшло... 50.000 кер - пакетів. Їх молода пара орзділила поміж вдів і сиріт.

Шлюбна й весільна церемонії були скромні. Весільний похід вирізнявся від звичайних прилюдних поїздок королівського двору лише тим, що почесна ґвардія, яка ескортувала королівську карету, виступила не в уніформах кгакі, а в парадних традиційних уніформах з шоло-

мами, прикрашеними китицями пер. За королевою-матір'ю, сестрою, бабусею й родичами, прибув до костелу наречений, а за ним молода з королем-батьком.

Шлюб відбувся в Вестмінстерському абатстві за традиційним англійським звичаєм. Церемонія разом з їздою до собору і назад до королівської палати тривала дві з половиною години. В костелі герцоґ рівним голосом сказав: «Беру собі за дружину тебе — Єлисавету, Олександру, Марію». А принцеса притишеним та трохи схвильованим голосом склала присягу на любов, вірність і послух своєму молодому другові: «Обіцяю тебе любити, голубити і тобі коритися». Майбутня королева слухатиметься одного із своїх підданих...

Коли молоде подружжя поверталося додому, на вулицях, якими посувався весільний похід, зібралися величезні маси лондонців. Тисячна юрба вже напередодні шлюбу і цілу ніч під голим небом ждала появи молодої пари. Кожний хотів зайняти як найкраще місце. 50 000 лондонців уночі підійшли під королівську палату та домагалися появи молодих на балконі. Коли вони вийшли, юрба заспівала пісню: «Всі гарні дівчата кохають матросів». Мова йшлася про ляйтенанта фльоти Мавтбеттена. Коли весільний похід їхав вулицями Лондону, юрба мовчки пропустила чужинецьких гостей та англійських достойників.

Католики США до народів СССР

Як повідомляє аґенція ЇП, більше 100 000 людей взяли участь в урочистій процесії, яка відбувалася в місті Бостоні під час щорічного з'їзду товариства святого імени Ісуса. 16 літаків, що їх пілотували члени товариства, супроводило процесію. Делеґати всієї Америки постановили на академії вислати радіом звернення християнського співчуття «нещасливому населенню Росії». Це звернення передала урядова короткохвильна радіостанція США російською мовою. Це саме аґенство повідомляє, що в єдиному католицькому костелі в Москві, а саме в костелі св. Людовика, почали відправляти вічну новенну до Пресвятої Богородиці.

Совєтський критик закидає полякам коляборантство

Офіційна совєтська критика дошукується — «буржуазно-націоналістичних ухилів» у писаннях польських журналістів, письменників і науковців. Що це значить знає найкраще український народ. Поляки щойно починають про те довідуватися. Один випадок такої атаки совєтського критика Ростова на редактора Батовского подає лондонський «Дзеннік Польскі і Дзеннік Жолнєжа» 269 ч. 12 листопада цього року:

Офіційний орган Всеслов'янського Союзу, місячник «Слов'янин», який виходить у Москві російською мовою у 7 номері ц. р. помістив гостру атаку С. Ростова проти Генрика Батовского, які він опублікував у своїй брошурі п. н. «Слов'янська співпраця», виданій у Варшаві 1946 року.

Генрик Батовскі, редактор польського часопису «Слов'янське життя» і заступник голови Польського Слов'янського Комітету, попав у неласку своїх панів. С. Ростов згадує з іронією, що брошура Батовского, це властиво перероблена і поширена стаття, яку цей самий автор опублікував в місячнику «Беллона» в 1930 р. Батовскі підлягає впливам деяких польських буржуазно-націоналістичних учених. Він тенденційно висвітлює факти. Він не бачить правдивих сил суспільного розвитку. Не розуміє, що історія слов'янських народів, це історія працюючих мас і що не вільно ідентифікувати з народом монархістичних кіл, ані буржуазних лібералів. Автор не підкреслює геройських вчинків найкращих синів Слов'янщини, які боролися на барикадах, працювали в американському інтернаціоналі, а останнім часом з самовідреченням билися проти фашизму — каже С. Ростов.

С. Ростова болить опис Ґрунвальду, який був перемогою росіян, українців, білорусів, литовців, чехів і моравців — так само, як і поляків. Ростов покликається навіть на Длуґоша, який писав про три смоленські корогви «єдині, що не втекли з поля бою і тим заслужили собі вічну славу». Батовскі, — незгідно з правдою, називає Ґрунвальд «польською перемогою і твердить начебто «участь слов'янських переможців не відограла надто великої ролі» в цім бою.

Ростов закидає далі Батовскому, що він лагідно, двозначно й неточно заяляє, що в період поміж двома світовими війнами не дійшло до порозуміння поміж Польщею й Совєтами.

«Адже відомо, що польські капіталісти і великі землевласники не бажали мати приязних взаємин з СССР. Співпрацюючи з імперіялістичними державами, вони вели антисовєтську політику, яка довела Польщу до катастрофи в 1939 році.»

Ростов підносить проти польського автора також закид спеціяльно важкого калібру. Батовскі пише: «Польща віддала свої східні землі, заселені переважно українцями й білорусами.» Цю думку повторяє Батовскі вперто в редаґованому ним журналі «Слов'янське життя». Об'єднання українського й білоруського народів у їх власних національних державах, цей натуральний акт самовизначення народів, автор намагається подати як якусь жертву з боку поляків.» Ростов остерігає, що мова про здогадні «жертви» може викликати лиш недовір'я поміж сусідами! В описі ягайлівської епохи втратив Батовскі — на думку совєтського критика — всяке відчування міри й часу. Він відважився назвати ягайлівську епоху наслідком і кульмінаційним пунктом реалізації слов'янської співпраці. Адже загально відомо, що це прийшло щойно тепер, коли, як пише Ростов, «вільні слов'янські народи співпрацюють з собою сьогодні, як рівні з рівними».

«Правдивим злочином Батовского — кінчає Ростов — є одначе твердження, що лише Польща не видала зрадників типу Гахи, Тісо і Павеліча. Автор промовчує таких зрадників польського народу, як Бор. Коморовскі й Андерс, якого таємні банди браталися з німцями.» В конклюзії Ростов відмовляє Батовскому права писати про рух і співпрацю слов'ян, бо він не має ні наукової методи, ні правдивої об'єктивної оцінки подій минулого й зокрема ... сьогоднішньої хвилини.

Проґнози лондонської конференції

Брітанська газета «Таймс» написала минулого понеділка у статті з нагоди конференції, що завданням лондонської зустрічі міністрів є не лише укласти мировий договір з Німеччиною, але й підготувати мир між самими великодержавами. Цей мир є конечною передумовою відновлення торговельних стосунків через усі кордони світу. Дипломатичний кореспондент ліберального щоденника «Нюз Кронікл», Барлет, вважає невдачу конференції можливою, хоч ні один уряд не хоче війни. Відповідальні кола в Парижі, згідно з повідомленням кореспондента Ройтера, Кінґа, не мають більших ілюзій щодо згоди на конференції в питаннях Німеччини. Вони сподіваються, що, на випадок, коли за перших 14 днів лондонських розмов не вдасться перемогти труднощів, доведеться повести неофіційні розмови в справі порозуміння між Великобританією, США і Францією.

Окрема кореспондентка аґентства ДЕНА повідомляє, що в Лондоні панує майже весняна тепла погода. Міністер Маршал з повною повагою підготовився до конференції. Він, так само, як і генерал Клей, одягнений в цивільне. Довга розмова, що її Маршал перед відїздом у США мав з колишнім міністром Джемсом Бернсом, свідчить про консеквентну тяглість американської зовнішньої політики.

Ставлення німців до конференції в Лондоні, яка чейже вирішує долю майбутньої Німеччини, накреслив влучно заступник баварського прем'єр - міністра і голова партії «Християнсько - соціяльна унія», д-р Йозеф Мюллер, що відвідавши в Берліні генерала Клея, передав йому таку заяву: «Лондонська конференція вирішить долю Німеччини. Ми думаємо так, як усі німці, коли закликаємо конференцію: не допустіть до розшматування Німеччини, звільніть наших військово - полонених.»

Мистецька Виставка в Реґенсбурзі

30. 11. 1947 р. о 11 годині, в оселі Ганґгоферзідлюнґ відкривається Мистецька Виставка.

На виставці буде 260 експонатів.

Малярство, графіку, скульптуру та відділ народнього мистецтва репрезентуватимуть 15 мистців з м. Реґенсбурґу і Реґенсбурзької Округи.

Чинність виставки розраховано на 2—3 тижні. Виставку забезпечено багатоілюстрованим каталогом з українським, англійським і німецьким текстами. Тими ж трьома мовами звучать афіші і запрошення з дбайливим художнім оформленням.

Для популяризації виставки серед інших народів передбачено також пересилку до більших бібліотек по примірнику каталога.

До виставки, по кілька екземплярів ручних відбитків з кращих ґравюр і дереворитів підготовили графіки М. Білинський і А. Малюца. Наші кольористи Михайло Мороз і Степан Луцик на цій виставці виставлять чимало свіжих праць.

По огляді ряду малярських творів, що характеризують індивідуальність кожного автора і його мистецькі засоби, глядач виставки ознайомиться зі скромними працями двох наших молодих скульпторів М. Дзиндри і П. Капшученка

У працях Михайлини Стефанович глядач переноситься у давнє минуле українського народу і його державне, мов у казці, життя.

До цієї виставки українська група дбайливо готувалася. І цією працею цікавилось багато гостей, не рідко заокеанських, що охоче відвідували наші творчі майстерні.

ГОСПОДАРСЬКИЙ ЗАНЕПАД ЕВРОПИ

Нема нічого дивного, що Европа тепер економічно хвора. Це стає цілком зрозумілим, коли нагадаємо собі, що терени її були тим простором, де відбувалися воєнні дії з застосуванням сучасної військової техніки, де проходили мільйонні армії країн світу. Як наслідок у зруйнованій Німеччині лежать в руїнах наймодерніші заводи і фабрики. По інших країнах Европи часткова руйнація цих же об'єктів, повний розлад і хаос у господарському ладі і житті. Господарський механізм не діє, окремі сектори — хліборобство й індустрія не співдіють, а це утворює великий дефіцит у продукції і відсутність харчових засобів.

Втрати й збитки після другої світової війни перевищили у 7 разів втрати й збитки першої світової війни. Цілком зрозуміло, що така велика руйнація, є наслідком високої техніки засобів нищення другої світової війни.

В наслідок дій вищезазначених факторів — «Голод і нужда в світі, — як каже сер Бойд Орр, генеральний директор міжнародньої організації харчування й сільського господарства при ОН, — це ганебна пляма нашої культури і приречена слабість. Вони коріння нещастя війни і тому мусять щезнути».

І дійсно, в даний мент Німеччина переживає нужду. До війни, ще за мирних часів їй свого хліба вистачало лише на кілька місяців, а тому хліб вона мусила здобувати за свою промислову продукцію. Зараз промисловість Німеччини зруйнована. За нормальних часів вона мусіла продукувати для того, щоб було за що довозити харчі. Це ж саме буде також характерним і для Англії, Бельгії і інших країн Европи.

Тепер продукування харчів в Европі значно упало. Коли для порівняння з теперішнім часом взяти 1938 рік, то матимемо таку картину: з 11,1 мільйонів тон продукція м'яса впала на 6,6 мільйонів тон, — з 94 міль. тон молока й молочних продуктів — на 64 міль. тон, — з 6,6 міль. тон цукру на 5 міль. тон, — з 4 м.т. жиру на 2,9 м. т.

Урожайність збіжжя також сильно впала в Европі. В 1945 році Европа зібрала 31 м. т. збіжжя, а перед війною 59 м. т. Перед війною Европа імпортувала всього 3,7 м. т. збіжжя і цього їй вистачало. В 1945 р. Европа мусила імпортувати 15,5 міль. т.

З продукцією вугілля і сталі в Европі не краще. Перед війною Европа видобувала місячно 46,2 м. т. вугілля, тепер 37,5. Сталі перед війною продукувала Европа річно 51,6 м. т., сьогодні 28,6 м. т., в тому сама Німеччина продукувала перед війною — 22,5 м. т., а нині 3 рази менше.

Відсоток теперішньої фабричної продукції окремих країн Европи, в порівнянні з продукцією 1939 року, характеризують економічний занепад її. Данія 92%, Норвегія 87%, Бельгія 88%, Франція 80%, Італія 70%, Західня Німеччина 28%.

За часів другої світової війни золоті запаси Европи значно зменшилися. Так, наприклад, Англія мала золота у 1938 р. 326,4 міль. фунтів, а в 1944 р. 92 м. фун. Франція у 1938 р. 103,635, а в 1944 р. — 72,193 м. франків.

Як ми бачимо вище перелічені неґативні явища, а особливо брак харчових продуктів, палива і сталі, утворюють поважну економічну кризу на теренах Европи.

А тому Европа зараз напружує всі свої зусилля для відбудови свого господарства і в цьому їй йде на зустріч США з своїм пляном Маршала.

П. ВУЛГАЙ

Кожному слово

Повстанець про книжку Лебедя

Шановний Пане Редакторе!

Перечитавши в «Неділі» статтю п. з. «УПА і еміґрація» і статті на таку ж тему по інших газетах, а зокрема в «Українській Трибуні», як старий упівець, вважаю своїм обов'язком написати дещо й від себе. Я родом з Волині, із самої колиски нашого повстання, старий член організації ОУН. В УПА був я до 22 лютого 1944 року. Перечитав тепер книжку «УПА», написану Миколою Лебедем, Видання Пресового Бюра УГВР 1946 р. Хоч не належу до великих діячів, проте будував «збройні варстати», про які Лебедь пише на 29 сторінці, і вважаю, що маю право дещо сказати і спростувати.

Вся праця Лебедя повна перекручених фактів. В цій книжці є світлини гармат, монтованих моїми руками. В книжці є між іншим ілюстрація «Відділ кіннотчиків УПА — Північ». Цей відділ організував мій покійний брат (псевдо «Боруля»), що належав до ОУН Мельника. Далі є світлина, що показує кінну стежу села Волковия з грудня 1943 року. Організував її мій товариш Андрій Трачук (псевдо «Крук»), що був теж прихильником Мельника. Тепер це все називається роботою «бандерівців». На сторінках 42—43 виписано багато неправди про отамана Боровця, а зокрема про його рідню, що жила в Тучинському районі. Через два тижні після того, як вбили дружину отамана Боровця, розповідав мені мій сусід Іван Мерега (псевдо «Неплюй»), що він мав нагоду бачити «як викінчили жінку Бульби. Подібно «викінчили» Василя Штуля, якого плащ (чорний і переплетений сірими нитками) носив пізніше один з учасників злочину. На стор. 43 Лебедь пише: «Були спроби диверсії. Повстає партійний відділ з ініціятиви людей приналежних до групи Мельника. Коли його акція почала зводитися до переловлювання зв'язків УПА і ширення анархії, він був також розброєний.»

Все це неправда. Волинь симпатизувала відділам ОУН Мельника і Боровця-Бульби. Останні були краще озброєні і мали кращі склади, бо, між іншим, здобули в містечку Вишнівці на Крем'янеччині друкарські ротаційні машини, великий запас шкіри на взуття, 60 мішків цукру, а мали вже дві гармати, 5 важких кулеметів і на кожних 10 вояків один легкий кулемет. Бандерівські відділи були тоді бідні і разом з узбеками та татарами, не мали ще чим роззброїти наших відділів. Тоді підступом «позичили» в нашого штабу 30 000 набоїв і другого ж дня прийшли ... нас роззброювати. Командант нашого загону (псевдо «Хрін») дав наказ скласти збою, щоб уникнути братовбивчої війни, а потім спільними силами виступати проти ворога. За це він був убитий підступно в лісі; його правдиве прізвище Медвецький з Крем'янця. Так загинув наш повітовий провід ОУН: чотири брати Бондаруки з Верби, Смоляр з Дитиння, а згодом десятки і сотки інших. Плинла рікою братня українська кров, а Волинь прокляла тих, що піднесли руку на побратимів.

Я, звичайний повстанець, міг би сам написати удвоє більшу історію, аніж та, яку написав пан Лебедь, але в тій написаній мною «історії» були б трохи інші факти і вже цілком інакше їхнє висвітлення. Шкодую, що не маю відповідної освіти, а, крім того, ще й зайнятий щоденною працею.

З правдивою пошаною **Павло К.**

Від Редакції. Прізвище автора і адреса його відомі. Не публікуємо їх з огляду на безпеку колишнього повстанця.

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН В АШАФЕНБУРЗІ

Після III-ої Наукової Конференції Групи Перед- і Ранньої Історії УВАН, яка відбулась 17 і 18 серпня ц. р. в таборі Ляґард в Ашаффенбурзі, і яка доповідями і дискусіями носила всі ознаки солідної праці наших науковців, — відбулася 7, 8 і 9 листопада ц. р., в таборі Ляґард в Ашаффенбурзі, друга Наукова Конференція УВАН (з Авґсбурґа) Груп Літературо- та Мовознавчої. І знову по закінченні цієї конференції прийшлось приємно ствердити, що всі доповіді і дискусії по них вносили багато цікавих і нових моментів у нашу духову культуру. Вже самі доповідачі й їх доповіді за себе говорять: А. Білецький (1901 рік в житті й творчості Л. Українки), В. Державін (Микола Зеров), П. Зайцев (Спогади про М. Зерова), А. Животко (До топоніміки українських земель Вороніжчини), П. Ковалів (Про теорію праруської мовної єдности — до питання про самобутність української нації), Петренко («Хвильовий — його юність» і «Криза Марка Вовчка всередині 1860 років»), В. Петрів («Чорна Рада» П. Куліша), Я. Рудницький (Проблеми трансформації в українській топономастиці), В. Січинський (Про Роксолянію), Д. Чижевський (Спогади про Ю. Клена і «Культурно історичні епохи»), Ю. Шерех («Ю. Клен — поет») і М. Петренко — поет»). Безперечно, деякі погляди і міркування доповідачів ішли дуже в розріз зі слухачами - дискутантами (як матеріялістично - шуфлядкове розуміння творчости мистця, що підносив В. Державін; як думка проф. Петренка, що М. Вовчок — це гість у нашій літературі — і це викликало гострі закиди і поправки). Але всі інші доповіді, прослухані з великим і живим зацікавленням стояли на рівні глибини й поваги до них. **Спогади про Ю. Клена, — якому з приводу його завчасної смерти й була присвячена ця конференція,** — про М. Зерова, про М. Хвильового дали дуже цікаві й характеристичні матеріяли до історії цих поетів як мистців і громадян; а вже зовсім нове вніс своєю доповіддю Л. Білецький про Л. Українку, про її найцікавіший етап творчости, що починається «Одержимою», чим збив теорію «шуфлядкової творчости» В. Державіна. Не менше цікаві — сьогодні — для нас новини подав Ю. Шерех про поета Мих. Петренка, про його перші твори в «Снопі» 1841 р., і про його творчість.

З цієї коннференції наших науковців, які згуртовані при УВАН в Авґсбурзі, ми бачимо яку велику працю вносять вони в ділянку української духової культури, скільки в них захоплення й охоти до цієї праці. Бо тільки це захоплення й запал допомагають їм поборювати ті сірі, непривітні умовини сучасної нашої скитальщини: сірі не лише з матеріяльного боку, але непривітні й з морального.

(-о- а.)

З Філії ТУПВ в Ашафенбурзі

4. X. 47 відбулися Загальні Збори Філії Товариства Українських Політичних В'язнів, на яких вибрано нову Управу Філії. Товариство дотепер нараховує до 50 членів.

Колишні укр. політ. в'язні, що живуть на терені области Ашаффенбурґ, які бажали б стати членами Товариства УПВ можуть зголошуватись у канцелярії Товариства, яка міститься в таборі Ляґард II Блок, кімната 7 (підвал напроти сходів). Канцелярія відкрита кожної середи і суботи від год. 19.

Рівночасно подається до відома, що Центр Т-ва УПВ нав'язав контакт з Міжнародним Товариством Опіки над в'язнями, сиротами і вдовами та вжив заходів, щоб дістати якусь допомогу для наших вдів і сиріт

Просимо зацікавлених зголошуватись у Філії Т-ва УПВ в зазначені дні і години

Управа ТУПВ Ашаффенбурґ

На працю в американців

Свого часу (див. „Неділю" ч. 99) повідомлялось, що американці приймуть на працю 1000 українських робітників, які оселяться поблизу Гіссена. Згідно з одержаними нами додатковими інформаціями це число буде збільшене до 1600 чол., що мешкатимуть не в бараках (як це передбачалося спершу), а в касарнях.

ДЕКЛЯРАЦІЯ СГД

Українське еміґраційне громадянство давно вимагає від українських політичних уґруповань і партій, узгіднення політичної праці й виділення одного авторитетного політичного центру.

Останніми часами про потребу такого центру заговорили й політичні партії. Вбачаючи в цьому вимогу часу, СГД вважає за вказане довести до відома Українського Громадянства на еміґрації свій погляд на цю справу:

1) Ідеологія СГД зумовлює постійні традиційні намагання СГД до консолідації й співпраці з усіма політичними угрупованнями для осягнення спільної для всіх Українців цілі Незалежної Соборної Самостійної Держави на всіх українських землях.

2) При сучасній ситуації консолідація й узгіднення політичної акції з іншими політичними угрупуваннями можливі лише на паритетних засадах.

3) Життя і преса свідчать, що головною причиною росходжень є різниця в поглядах на форму верховної влади.

4) Виходячи з цього, українське еміґраційне громадянство можна поділити лише на 4 політичні упруповання: СГД, УНР, ОУН(б), ОУН(м).

5) Тому, що ніодне з політичних угруповань на еміґрації не має даних твердити, що воно репрезентує кваліфіковану більшість громадянства на рідних землях (од 40 мільйонів), всеукраїнський державний центр твориться за рівним представництвом.

6) Головування в ньому належить представникам всіх 4-ох груп за чергою, а всі рішення приймається одноголосно.

7) Найвищого репрезентанта всієї України до часу не визначається.

8) Підготовча політична нарада може відбутися при додержанні пп. 4, 5, 6, 7 цієї деклярації.

За Союз Гетьманців-Державників
плк. В. Євтимович

Театр і фільм

Гостинні виступи театру „Орлик"

Преса досі мало приділила уваги роботі цього театрального ансамблю, хоч він заслуговує на це

Найдосконалішим, на наш погляд, доробком театру слід уважати невмирущу струнку комедію «Мірандоліна». Театр спромігся наблизити її до можливих меж мистецького наснаження. Ця річ, чи не єдина в репертуарі театру, що йде у відповідному темпі і ритмі. Може тільки в останній дії слід було б уникнути маломітного спаду дієвої напруги. Епадає в око вдале плетиво мізансцен. Актори досягли виразного окреслення всіх персонажів.

Відрадним явищем можна уважати наявність у репертуарі театру п'єс найвидатнішого драматурга Івана Тобілевича, великого майстра реалістичної школи. Його комедії-сатири — «Суєта» і «Мартин Боруля» — не втратили своєї гостроти ще й досі. Теж саме можна сказати й про п'єсу Гоголя «Одруження».

Але треба нагадати, що реалістична школа ставить великі вимоги до актора, бо ймовірним відображенням дійсности зобов'язана переносити глядача із сфери театрально-умовного в сферу реальних типових явищ з чітко окресленими образами. Персонажі реалістичного показу претендують на переконливе зосередження найхарактерніших особливостей кожного з них. Сам бо Гоголь рекомендував доводити її «до межі» ймовірности.

У цих виставах актори, на наш погляд, досягли вищезгаданої мистецької правди у багатьох місцях.

Пан Тодор Ф. у ролях генерала («Суєта»), адвоката («Мартин Боруля») і Кочкарьова (перша дія «Одруження») виявив багатогранність свого таланту; п. Старощук В. у виконанні Омелька («Мартин Боруля») і Терешка («Суєта») знайшов вдалі об'єкти для свого мистецького покликання; п. Тимченко А. рівною і вдумливою грою майстерно відтворив Мартина Борулю і жениха в «Одруженні»; пані Тимченко П. з властивим їй темпераментом знайшла потрібні межі йому в ролі матері («Суєта» і «Мартин Боруля«); п. Мілянському пощастило перевтілитися в образ Яєшні («Одруження»), а пан Романчак з особливою легкістю показав селянина Карпа («Суєта»). З молодших виконавців слід покладати надії на п. Солоху П. і пані Райнарович, що вже й тепер вигідно вирізняються своєю обдарованістю.

Оплесками захоплення глядачі привітали початок комедії «Гість із Бразілії». Не вважаючи на блідий текстовий матеріял травестованої «тітки Чарлеї», ця річ викликала певне захоплення.

Проте, театр ще стоїть на шляху свого удосконалення. У його грі ще мають місце старання у тоні, темпі і дієвій напрузі. Не всі ролі доведені до бажаної виразности. Для подолання обраних об'єктів іноді бракує акторських сил. Але тетр має добрий кістяк і може рости, а тому заслуговує на те, щоб йому допомогли бодай добрим словом об'єктивної фахової критики.

Щодо дбайливого ставлення акторів до чистоти мови, то багатьом театрам слід повчитись.

Д. М.

В театрі-студії Й. Гірняка

Хвороба окремих виконавців нової вистави театру-студії „Орґія" Л. Українки примусила керівництво на деякий час відкласти свої ґастролі по Баварії. Найближчим виступом буде виїзд до Мюнхену-Фрайману, який передбачається на кінець листопада.

У Мюнхені-Фраймані театр-студія буде грати „Орґію", „Пошились у дурні" М. Кропивницького та „Слуга двох панів" Гольдоні. Остання п'єса піде з виправленим повним текстом, літературний переклад якого зробив І. Олексевич. З режисерського боку вистава не зазнає ґрунтовних змін, непорушним залишається завдання розв'язати рух та слово актора, дати мажорну виставу, де б превалювала життєрадісна посмішка великого італійця.

Театр уже розпочав працю над „Лисом-Микитою" І. Франка. Студійці під проводом Й. Гірняка продовжують добру традицію сценічної інсценізації видатних творів письменника. До інсценізованих у свій час „Похорону", „Абу-Касимових капців" тепер ще додається улюблена книжка дітей та і дорослих — хитромудрий „Лис-Микита". Е. Козак, який чудово відчуває дух та стиль нашої народности, зробив цікаві шкіци одягу та масок. Лише один Лис-Микита буде в національному гуцульському одязі, решта дієвих осіб зберігають свій тваринний вигляд. Вистава не буде позбавлена певних політичних натяків, сучасного злободенного кольору — так мудрий, справедливий цар звірів — лев — де в чому нагадає президента США. Поставники домагаються від виконавців тієї щирости, правди, віри, винахідливости і перш за все безпосередности, з якою діти грають у театр. Дитяча гра в театрі зі всією принадливістю невимушености проєктується, як стиль вистави.

Лавреат нобелівської премії Андре Жід з акторкою Міхаелє Морґан. (Дена-ІНП)

За весільним столом

Дальший розділ з книги Папашвіллі

Звичайно, як тільки я заручився з Оленою Гербертівною, то відразу ж з повним щастя серцем пішов до моїх друзів поділитися своєю радістю. Проте вони щось не були так задоволені. Лице Вахтангі витянулося, як у коня. Похмуро сидів у кутку Чаліко. Навіть Іларіон, цей справжній американець, — нічим не підтримав мене. Лише дядько Джон потиснув мені руку, та й то з сумом.

— Це дуже важливе, Біджо, одружитися з американкою — все, що він сказав мені.

— Поперше, — зауважив Вахтангі, — американські леді не терплять чужинецьких прізвищ. Вам доведеться змінити своє. Я знав одного парубка, якого зараз же після одруження молода дружина - американка примусила взяти ім'я Герберта Гувера, на честь президента. На наступних виборах Гувера забалютували і як же мусив почувати себе цей парубок? Те саме буде і з вами.

— Головне, — зауважив Іларіон — всі американські дівчата, яких я дотепер зустрічав, можуть варити тільки за книгою.

— Дивляться, щоб вибрати таке, чого ви ніколи не їли, — сказав Вахтангі, а згубили книжки і що? Нема обіду. Ви вмираєте з голоду.

— Можна купити другу книжку, — відповів я.

— А ще гірше те, — додав Чаліко, що американці варять щодня точну порцію. Два чоловіки — два битки. Три чоловіки — три битки. Ніколи жодного зайвого шматочка, хоч би на щастя. Несподівано приходять гості і сидять голодні. Ви вмрете від сорому, не проживши одруженим і півроку.

— Так, — підтримав Вахтангі, — і після вашого похорону ніхто не влаштує поминок, хиба тільки чашку чаю для тих, хто нестиме вашу труну. Я не прийду на похорони!

— Ніколи не любив запрошувати до столу невідомих перехожих з вулиці і ділити з ними страву, — захитав Чаліко головою.—Нема навіть рації бути багатим. Ви матимете блискучі, білі доляри, різні механізми, рефрижиратори, але не матимете нічого до вкладання туди.

— Одначе ви не знаєте найгіршого, що може статися у вашій хаті, — застеріг Вахтангі. — Всі молоді американські пані тримають «бодгати».

— Олена Гербертівна має пса, — сказав я, — ірляндського сетера, на ім'я «Князь», тобто по - англійськи «Дюк», Більш нікого.

— Бодгат: це означає попередній запис витрат, — пояснив Ваітангі. — Уявімо, наприклад, що ви хочете випити в клюбі чарку горілки і з'їсти шматок оселедця для апетиту. Але спершу ви мусите внести до бодгату:

я п'ю віскі . . . . . 35 центів
я їм кусник оселедця . . 10 центів

— І де ви тільки вивчали американських пань, щоб дістати такі інформації? — спитав я його.

— Досить хлопці, — сказав дядько Джон, — якщо вони пообіцяли вже один одному — нічого не вдієш. Лихо вже скоїлося. — Він знову потиснув мою руку. — Не журися, Біджо, я був твоїм другом 20 років, і залишуся ним і надалі.

Я не звернув на хлопців жадної уваги і все йшло гаразд. Вперше в моєму житті я мав родину — найкращу матір, яку тільки можна було собі побажати, сестру з милим усміхненим обличчям і навіть бабцю. Кожний, хто хоче мати гідну прикрасу для свого будинку, повинен мати бабцю. Отже я жив під ясним блакитним небом мого нового чарівного світу, поки не настав день плянування нашого весілля.

— Якщо ваших друзів буде десять чи одинадцять, — сказала мені мати, — а п'ятнадцятеро запрошуємо ми, то краще розраховувати на тридцять осіб. Пиріжки, три, ні чотири курчати, гриби.

Чотири курчати? Жахлива ситуація! Краще мені зараз же сказати, які в мене земляки, ніж це виявиться за столом.

— Коли дядько Джон має добрий апетит — він сам може з'їсти два курчати, — признався я.

Мати дуже здивувалася. — Боже мій, і це не викликає у нього високого тиску крови?

— Він виглядає дуже здоровим, принаймні для людини восьмидесяти п'яти років.

— Гаразд, тоді треба більше курчат, французького горошку, такого дрібненького, і гарячі бісквіти. Потім мус.

— Мус буде... Окей, — сказав я, — із стегон можна зробити шашлик, а лопатки відварити. Олена Гербертівна розсміялася.

— Мус нагадує морозиво, — шепнула мені сестра. Я б ніколи не додумався, бо гадав, що це щось подібне на лося. Але промовчав.

— Знаєте, любий, — запропонувала мені мати, — може ми зробимо так: ви нам розкажете, як улаштовують весільний сніданок в Грузії, а ми поміркуємо, як краще зробити.

— Вони ніколи не обмежуються сніданком, — відповів я, — а їдять цілий день.

— Добре, що ж вони готують?

— Перше риба, — почав я, — може бути вуджена біла осетрина, гірська фореля добре підсмажена на свіжому маслі, «жуткі» — це щось схоже на морського окуня — з соусом з моркви, укропу та лаврового листа, потім «сатулі», шпроти «орагуелі», «калмакі» — останнє велика риба печена з цитроною в зубах. Затім трохи ікри, бо кожний любить її посипаною дрібно посіченою цибулею, далі...

— Це виглядає, як справжній, добрий обід в штаті Мен, — сказала бабця. — Чи їдять ваші земляки омари?

— Звичайно ні, — відповів я, — але не буде великої шкоди поставити три чи чотири омари на стіл. Може хтось захоче спробувати. Мені здається риби вже досить.

— Що ж іде після риби? — спитала сестра, яка все тут же записувала.

— «Сатскалі - Катзіс - Кзілала», тобто ікра для бідних, — сказав я. — Ми завжди робимо її. Готується зовсім легко. Зняти шкірку з запечених цілими синіх баклажан і розмішати з дрібно посіченою зеленою молодою цибулькою, цитриновим соком, олією, естрагоном та петрушкою.

— Олія, естрагон, сині баклажани, — повторювала механічно мати, — осетрина, ікра.

— Супи можна поминути, — продовжував я, — отже далі йде м'ясо. Спершу смажені індики з соусом т'сат т'сіві. — Цей соус — фах дядька Джона. Стривайте, я маю прекрасну ідею. Якщо ви дозволите, я запрошу дядька Джона приїхати на два дні раніше, він нам влаштує все.

— Може він кухар? — спитала мати.

— Протягом кількох років він мав ресторан, — відповів я, — вам не доведеться ні про що турбуватися.

— Добре. — Мати з полегшенням зітхнула. — Він скаже нам, що треба замовити, а Helen може показати йому кілька страв для вас. Скільки буде коштувати — не має значіння. Чудова ідея, і чому не придумати цього раніш.

Зробивши все потрібне, я за кілька днів до весілля вирушив на станцію зустрічати дядька Джона. Він був обставлений різними пакунками, картонками та валізками і я сказав йому, що він наче квочка оточена курчатами.

— Бачиш, хлопче, я не міг вибрати, яку саме черкеску взяти — чи чорну з соболевою шапкою, чи білу з смушковою, а тому вирішив взяти обидві. Крім того я привіз свій казан і деякі приправи, можливо, що тут не дістати таких. — і він перелічив понад десять різних назв, без яких не міг взагалі обходитися.

Я поклав всі пакунки до машини. Все, виключаючи оксамитну течку, де дядько тримав великі страшні різницькі ножі, ножі з прегострими лезами до краяння тоненьких шматочків, ножі з хвилястими краями та маленькі, гострі як бритва, ножики. До них ніхто не смів доторкатися, крім самого власника. Знаряддя мистця!

Ми поїхали додому і я ввів його до передпокою.

— Це і є той кухар? — спитала моя мати.

Дядько став розсортовувати свій баґаж і розпаковувати різні дрібнички, але почувши жіночий голос, поглянув у люстро, підтянув своє вбрання та увійшов. Спершу вклонився, перецілував всім паням руки, потім підніс букет червоних рож бабці, обтягнену шовком коробку заморожених овочів матері, а сестрі флякон парфумів перев'язаний стрічкою. Після цього він виголосив по - грузинськи промову. Закінчивши її витяг з кишені невеличку коробочку з біжутерією для Олени Гербертівни, поцілував мене в обидві щоки і сів. Бабця отямилася перша:

— Дуже вдячна за квіти, але що він говорив?

— Дядько Джон дякує за честь бути запрошеним, — переклав я. — і бажає довго і щасливо жити всім укупі. Він шкодує, що я не маю матері і що мій батько так далеко, але йому буде приємно брати участь в усіх потрібних церемоніях в ролі найближчого родича.

— Прошу подякуйте йому від нас усіх, — сказала мати. — Висловите нашу вдячність.

Дядько знову став говорити.

— Він каже, пояснив я, — щоб звільнити пань від складання довгих списків на покупки, він не відмовить собі в насолоді супроводити вас завтра на ринок і допоможе зробити всі закупки.

— Чи не можна з ним поговорити? — спитала сестра.

Дядько Джон в цей час вже дещо знав і зрозумів питання. Він підвівся. — Я люблю вас усіх, — і знову сів.

Протягом наступних днів у хаті було повно людей і з раннього ранку можна було чути тільки як щось сікли, розтирали, збивали, товкли. Як дверці печі то розкрвалися, то закривалися, а кришки на горшках танцювали під тиском пари. Для дядька Джона це були урочисті дні — він зазирав у скрині, перераховував срібло, метушився, заглядав до комори, щоб перевірити нову страву, яку знімали з полиці і, крутячи пусті келешки між пальців, обмірковував нові закуски, якими міг би здивувати всіх.

В перший же день дядько Джон і бабуся трохи посварилися, як краще готувати розсіл для маринованого перцю, але, як часто буває після сварки, вони стали ще більшими приятелями, особли-

ЗОЯ НЕРИДАЙ

ВСЕ СКІНЧЕНО

Все скінчено... Була це тільки казка,
Шукання почуття у поглядах, словах...
А так хотілося лишити квітів в'язку,
Тих квітів, що любов їх зроджує жива.

Їх зірвано... Їх вітер вже розвіяв,
Стоптала їх судьба невблагана й важка...
І їх не збудить вже в житті весела пісня,
Ні спогадів потік, що серцем протіка...

Все скінчено... Чи ж було щось між нами?
О, ні, це був лиш сон і сонце з-поза хмар...
І хвилями думок — холодними вінками,
Лиш згадки поливуть про цей невдалий
[жарт...

СПОДІВАННЯ

Я Вас зустріла — мабуть, чи не вчора,
Кудись Ви йшли понурі. наче тінь...
Вела Вас туга дивна й неозора
Без дум і мет в країни золоті...

Я не спинилась, хоч бажалось дуже,
Пройшла без слів розгублена й німа...
Бо знала я, що серце Вам затужить
За тим, що було, і чого нема.

ПОБАЖАННЯ

З нагоди одруження Співробітника нашої Адміністрації, п. Василя Марущака з панною Анною Жолондек найкращі побажання на новий шлях складають —

Редактор, Колеґія, Співробітники Адміністраці та Експедиції „Неділі"

22 листопада 1947 гості, що були на весіллі у паньства Марущаків, склали на пресові видання для українських військово-полонених в Англії 250.00 RM З цього приводу Редакція „Неділі" висловлює всім щедрим жертводавцям свою сердечну подяку.

ХВИЛИНИ БЕЗ ПОЛІТИКИ

ЧУЖИНЦІ В АНГЛІЇ

(І П). Між 33 мільйонами брітанців живе 259.000 чужинців, не враховуючи військовополонених німців і демобілізованих польських вояків. На першому місці між чужинцями стоять росіяни — майже 40.000 і німці — 35.000. Є це переважно еміґранти, що проживають в Анґлії віддавна. Далі є там 26.500 поляків, 17.900 італійців, 15.850 австрійців, 13.600 американців, 13.100 французів, 12.700 китайців, 11.500 голяндців, 10.400 бельґійців, 10.100 чехів, 8.800 швайцарців, 8.600 норвежців, 4.400 еспанців, 4.050 данців, 3.800 греків, 3.000 шведів, 2.400 румунів. Найменшу групу творять болгари — 81. Окрему групу творять бездержавники, що завдають брітанцям найбільше клопоту, бо нема їх куди вивозити. Від 1 січня 1946 року до 30 червня 1947 року 13.415 чужинцям надано брітанське громадянство. Якщо б так було й далі, за 10 років на кожних 64 брітанців буде в Англії 1 чужинець. Досі чужинці дали Англіїі багато визначних постатей і більше користи ніж клопоту. Як відомо, останніми місяцями прибуло до Англії кілька тисяч українських еміґрантів, про яких, одначе, наведена статистика (одного англійського журналу) покищо не згадує.

ОТЕЦЬ ПІНТО — БРАЗІЛІЙСЬКІЙ ЧУДОТВОРЕЦЬ

Уся Бразілія перебуває під враженням отця Антона Пінто з села Урукаяія. Цей 68 річний священик, відомий своїм покірливим і святим життям, притягає до себе тисячі богомольців, яких він благословляє два рази на день. Після однієї промови отця Пінто стверджено 13 незвичайних випадків раптового одужання хворих. Народ причащається, а безбожники починають вірити; жиди, атеїсти і комуністи відвідують Урусанію і стають християнами. — Мала дівчина поклала в травні цього року вінок з 22-ох живих рож перед статуєю Матері Божої в Гейтон Норіс в Англії. Цей вінок досі не зав'яв, ані один пелюсток не опав. До настоятеля церкви напливають листи з усього світу.

ОСІННІЙ ЛОВ ХАМСИ

Риболовецькі колгоспи українського Причорномор'я в цьому році вперше після війни виряджають свої судна до Керченської протоки на промисел хамси. Через цю протоку восени проходять численні табуни хамси, які після літнього вигулу в Азовському морі перебираються на зимівлю в чорноморські води. Перед війною сюди у вересні збиралися рибалки з півдня України. Криму, Приазов'я, Грузії і поверталися в грудні з багатою здобиччю. Війна перервала масовий осінній промисел хамси. Зараз він відновлюється.

З Одещини і Херсонщини риболовецькі колгоспи цими днями направляють до району Керченської протоки цілу флотилію — 14 сейнерів — моторних риболовецьких ботів, оснащених всіма потрібними знаряддями лову. На флаґманському судні «Форель» встановлено радіостанцію, яка триматиме постійний зв'язок з побережжям. Рибальська кооперація організує безперебійне постачання флотилі продуктів харчування. (За «Радянською Україною»)

— В Англії виринув проєкт збудувати на крейдяній скелі Довру пам'ятник Черчілові. Постать Черчіла, зодягнена в однострій офіцера фльоти, мала мати 70 м. висоти. Черчіла хотіли подати з сиґарою, вогонь якої можна б було бачити з Франції. На прохання Черчіла цей проєкт не виконано.

— Як повідомляє німецька газета «Швебішес Таґблятт», в Гамбурзі незвичайно розвинена торгівля на чорній біржі. Майже на кожному кроці можна там купити мило по 20 марок, спорошковане молоко 40, чоколяда 25, товщ 340, жіночі черевики 500—700, чоловічі до 900, матеріял на одяг 3.000, кава до 500, чай 600 за фунт. У деяких ресторанах можна пообідати без карток з м'ясом за 25 марок, з м'ясом і з склянкою вина за 60 марок. Можна купувати необмежену кількість харчових карток. В совєтській смузі Берліну 1 кг смальцю продається цілком явно по 550 марок.

Мадярський урядовець заперечує

БУДАПЕШТ, (Дена - Ройтер). Державний секретар мадярського міністерства закордонних справ Іштван Больдішер окреслив, як «необґрунтовані» повідомлення з Відня про те, що один відділ мадярської армії в силі 85 вояків та одного старшини при повній зброї втік з Мадярщини до совєтської окупаційної зони Австрії. Державний секретар сказав, що такі чутки поширюють для того, щоб попсувати опінію Мадярщини.

Арґентіна не палить кави

ЛОНДОН, (ДЕНА-ДПД). Арґентінська амбасада в Лондоні спростувала розповсюджені давніше вістки про намір Арґентіни спалити запаси пшениці на суму 125 мільйонів футів стерлінґів. Щоправда, президент арґентінської господарської ради Міґуель Міранда говорив недавно про спалення арґентінського збіжжя, але це стосувалося засобів, зроблених під час війни, коли Арґентіна була відрізана від своїх нормальних джерел пального матеріялу. Вістка про палення арґентінської пшениці тепер позбавлена всяких підстав.

Виясни ти цю справу!

НЮРНБЕРҐ, (Дена). На наказ американської влади арештовано й посаджено у в'язницю державного суду 26 літнього студента медицини Олександра Кашубу. Його підозрівають, що під час приходу німецької армії до СССР він брав участь у вбивстві 27 жидів. Кашуба намагався поповнити самогубство при помочі шматка скла, який він придбав, вибиваючи шибку в вікні своєї в'язничної келії. Під час допиту кримінальною поліцією він заявив, що у часі коли наступило вбивство жидів він був перекладачем української поліції безпеки.

Від Адміністрації „Неділі"

У відповідь на численні листовні запитання наших Читачів подаємо до відома умови передплати нашого часопису в европейських і заморських країнах:

Франція, Бельґія, Англія і США:
місячно . . . . . 6.00 RM
квартально . . . 18.00 „
піврічно . . . . . 36.00 „

Всі інші країни:
місячно . . . . . 10.00 RM
квартально . . . 30.00 „
піврічно . . . . . 60.00 „

Передплату німецькою валютою слід сплачувати ще перед виїздом за кордон, або потім за посередництвом своїх родичів чи земляків. У виняткових випадках висилатимемо часопис за кордон в кредит до часу можливости грошових розрахунків закордонною валютою.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·— RM, 1/2 стор. 400·— RM, 1/4 стор, 200·— RM, 1/8 стор. 100.— RM, 1/16 стор. 50·— RM, 1/32 стор. 25·— RM. Розшуки 50 пфеніґів за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

Збори КоДУС-у

Повідомляємо, що Звичайні Загальні Збори „Комісії Допомоги Українському Студентству" (КоДУС) відбудуться у п'ятницю, 5. 12. 1947 в Ерлянґені в таборі при Оберст Дравсніґштрассе 1., о 9 год.

На порядку нарад, м. і. зміна статуту в напрямі поширення завдань і членства, прийняття нових членів, звідомлення про діяльність за адміністраційний 1946/47 рік, вибори нового Виділу на 1947/48 рік, плян дальшої праці й звідомлення крайового „КоДУС"-у за рр. 1942—1945.

Секретар: Т. Волошин
Голова: д-р З. Кузеля

ПОДЯКА

Цим висловлюємо щиру подяку о. Деканові Пирогові й о. Ликинові за сповнення чинностей при похоронах нашого невіджалуваного мужа, брата й шваґра Ярослава Ониськова, що відбулися 23. 10. 1947 та за їх цінну моральну підтримку в хвилини нашого невимовновеликого смутку.

Дякуємо також представникам ОПУЕ Пассав і всім тим, що своєю участю віддали останню честь в дорозі на вічний спочинок нашому незабутньому Славкові.

Горем прибита дружина й глибоко засмучена родина

ПОДЯКА

У день свого народження, який я могла відзначити цього року завдяки д-р Макаревичеві, складаю йому щиру подяку за врятування мого життя після нещасливого випадку та за піклування мною під час перебування в шпиталі.

Терлецька Мирослава

ПОВІДОМЛЕННЯ СХС

Години праці в Санітарно-Харитативній Службі в Мюнхені зимовою порою:

Щодня від 8·30—13·30 год.

В суботу від 8·30—12·00 год.

Кожного дня праці, крім субот, чергування від 14·00—16·00 год.

В неділі, українські свяса обох церковних обрядів та державні свята бюра СХС зачинені.

УПРАВА СХС

ОГОЛОШЕННЯ

14 грудня 1947 р. відбудуться Другі Загальні Збори Секції Середньо-Медичного Персоналу в Мюнхені, в приміщенні СХС при Дахауерштрассе 9 II, о год. 11 ранку. — Участь всіх Голів Обласних Секцій і членів Секцій обов'язкова.

З Консисторії

До Єпархіяльного Управління УАПЦ в Ашафенбурзі, надійшло прохання Ковальчука Михайла Івановича про розвід з його дружиною Вірою Йосипівною з народження Міщанчук, з причини безвісної відсутности її. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Ковальчук Віри просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Kirchliche Verwaltung UAOK.

ОГОЛОШЕННЯ

З благословення Священного Синоду УАПЦ в м. Ашафенбурзі, таборі Піонір касерне, 1. грудна ц. р. починаюсься

3-ох МІСЯЧНІ ДЯКІВСЬКІ КУРСИ

Заінтересовані можуть звертатися на адресу: Aschaffenburg, Pionier Kaserne, Gr.- Orthodoxe Pfarramt, Bl. I. Zim. 128.

ЗГУБЛЕНО

Пропали по дорозі з Мюнхену до Ашафенбурґу документи на прізвище Марії і Івана Чаус та довідка про працю в Німеччині. Документи згублено в кінці серпня (з 28 на 29).

Знайдені документи, просимо повернути за винагороду до Редакції „Неділі".

ПОВІДОМЛЕННЯ

Отсим подаємо до відома всім нашим Шановним Відборцям та Хвальним Видавництвам, що дня 28. 10.1947 в наслідок експльозії вибухових матеріялів фабрики в Годенав, книгарня „Відродження" зовсім згоріла. Рівночасно просимо всі видавництва, котрі вислали нам книжки до комісового продажу, щоб вони якнайскорше вислали нам витяг з нашого конто по день 18. 10. 1947 р.

Українська Розсилкова Книгарня „ВІДРОДЖЕННЯ"

РОЗШУКУЮТЬ

Szukaju moich sester Annu Mychajliwnu, Annu Szyrynajlo, Zenku Fornazijo ta znajomych Szangena Petra, Mikoluka Dmytra, Starynskoho Iwana, Humowatoho Osypa, Katerynu Tymko, i Pacholczuk Emiliju, Porcina Stacha, Mazura Osypa, Worobcia Osypa, Mazuraka Wasylja, Miszka, Prusa Pawla, Kulyka Osypa, Olhu Kramar, Chmylowsku Mariju, Aleksandra Ola i Aleksandra Oleska. Szukajut: Magas Stefan, Chmylowskyj Jaroslaw, Kraczkowskyj Iwan.

Szukaju sester Wychor Anastaziju i Wychor Martu z s. Silec pow Sokal. Ostannio perebuwaly w Nimeczczyni w Espenheim bila Leipzigu. Chto znaw by szczo pro ich proszu pysaty na adresu: Wychor Mychajlo, Aschaffenburg, „Bois-Brüle" Bl. V/220.

Buczak Maria/Tymcio/, Franklin Ave. East Meadow Hempstead, NY., USA — znajomych, krewnych z Woli Baraneckoi, powit Sambir.

K. Zorz szukaje batka K. Awrama, sestru — Walu, brata — Mykolu, znajomych: M. Saszku, Petra ta Wasyla. Pysaty na adresu Augsburg, „Somme-Kaserne", Bl. 16/22.

во, коли з'ясували, що обидва є прихильниками кращих друзів людства — бобів чи то смажених, чи печених, чи варених, чи в салаті.

Коли заходили які-небудь пані, дядько Джон мав з ними довгі тет-а-тет про ліпший спосіб робити цукерки з айви, або вислухував різні деталі рецепту приготування спеціяльного янгольського кексу. В його вільні хвилини будинок наповнювався різними господарськими дрібничками, яких він раніше ніколи не вживав. З'явилася машинка для нарізування яблук до сушення, фігурна форма для масла і навіть, можете собі уявити, дядько Джон запропонував мені зовсім окремо змолоти каву через якийсь спеціяльний спадковий млинок, що ніби об'їхав разом з прадідом Олени Гербертівни мис Горн, — щоб він міг побачити, як дрібно мелеться на ньому кава.

Звичайно я не мав часу для подібних дурничок. Всі дні проходили в згадуванні весільних церемоній моєї батьківщини, щоб не зганбити її і моїх друзів у відповідальний момент.

Нарешті, настав великий день. Церемонія скінчилася і я вже одружений. Після того, як було висловлено всі поздравлення і побажання, яких би вистачило на ціле сторіччя, настав час сідати до розкішного осяяного свічками та уквітчаного рожами столу. Щодо їжі, то можливо деякі американські гості були трохи здивовані і вражені, побачивши різні ґатунки такої весільної закуски. Але коли б не це здивування, тоді може вони не мали б такого доброго апетиту і не підкладали б собі вдруге і, сказати правду, втретє і вчетверте, коли б не були так вражені.

Щодо моїх друзів, то, побачивши стіл, Чаліко був настільки порядним, що попросив у мене вибачання і навіть Вахтангі визнав, що не бачив кращого столу з часів весілля доньки його дядька. Всі були задоволені.

Тим часом дядько Джон сидів серед американських пань і бренів як бджола в букеті квітів, крутячи свою голову в різні боки. — Треба стовкти горіхи в пасту, — почув я, — а потім змішати з посіченою цибулею.

— Сирою цибулею? — Пані, повні уваги, схилилися наперед.

— Так, мадам, але не хвилюйтеся, ми підріжемо її пазурі додавши цитринового соку та перцю.

— Солодкого перцю?

— Солодкого, як посмішка пані. — Дядько Джон вклонився. — Солодкого зеленого перцю, потім петрушки, нашої спеціяльної приправи і все це посікти зі свіжими молодими зеленими бобами.

— Чудово, — проспівала пані з викладеною на голові горою льоків.

— Надзвичайно.

— І це є по - нашому м'теване лобео.

Час минав. Проголосили кілька тостів, пролили трохи сліз, багато посміялися і, нарешті, настав час залишити гостей, бо ми їхали у подорож. Звичайно, в останню хвилину кожний згадав те, що забув сказати раніше. Крім того Олена Гербертівна мусіла одягти інший костюм, а після цього ще відрізати кілька скибок весільного торту і викинути свій букет.— А квитки? Де ж наші квитки на поїзд?

— Де ви поклали квитки, Іларіоне? Швидко!

— До вашого гаманця, — відповів він.

— І що за місце ховати квитки? Але дякувати Богові я знайшов їх.

І ось, коли ми вже були готові вирушити, дядько Джон, попросивши вибачення, затримав Олену Гербертівну, щоб сповістити їй якусь довгу таємницю. Це було настільки важливе, що він повторив її двічі, бо я бачив, як дружина моя кивнула йому «так» і ще раз «так».

Нарешті ми вирушили. Можливо, що перше весілля дає людині насолоду, але не думаю, щоб я зміг витримати коли-небудь ще й друге.

— Тепер, — сказав я Олені Гербертівні, коли ми опинилися в поїзді, — не будемо починати наше життя затаюючи щось один від одного. Що сказав тобі дядько Джон?

Вона засміялася. — Ще один рецепт.

— О, Боже! — Вигукнув я, — який же саме?

— Якщо хочете бути щасливою в подружжі, прошепотів він мені в ухо, то принаймні раз на день говоріть своєму чоловікові: я люблю тебе. А коли ще доведеться готувати вам стіл для грузин, пам'ятайте: — тільки дуже багато — є завжди саме досить.

В протилежну до „моди довгих суконь" творці мод пропонують такі моделі одягу: пообідня сукня (ліворуч) і шлюбна сукня. (Дена)

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдилик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division. EUCOM, APO 757 AG 383 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer: Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАІНСЬКИИ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 7 hrudnia 1947 Nr. 102

Правдива ціль Москви

ЛОНДОН, (ЕП). Дипломатичний кореспондент пресового органу лейбористської партії «Дейлі Геральд», відомий брітанський журналіст В. Н. Івер заявляє в окремій статті, що з кожним днем стає ясніше як Совєтський Союз використовує теперішню конференцію міністрів закордонних справ для того, щоб переконати німецьких націоналістів у приязні СССР до Німеччини і ворожости щодо неї західніх великодержав.

Івер пояснює цією тенденцією уперте ставлення Молотова, який відмовляється дискутувати в справі проблеми німецького східнього кордону. Політичне спрямовання совєтської делеґації в Лондоні нікого не дивує, бо воно є лише продовженням старої совєтської концепції російсько - німецького бльоку, зверненого проти заходу. «Воно є лише відміною такої ж теми, що свого часу інспірувала договір з Рапалло 1922 року», — пише Івер. Брітанський публіцист порівнює теперішню совєтську тактику із спробою 1933 року створити приязнь з Гітлером, а також з договором між СССР і гітлерівською Німеччиною 1939 року.

Нові акти саботажу

ПАРИЖ, (Дена). В цілій Франції сталися у четвер 4. 12. нові акти саботажу після того, як Національні Збори значною перевагою голосів прийняли ранком урядовий закон проти страйку.

Під час сутичок з комуністичними страйкарями в різних місцевостях Франції поранено у четвер майже 20 поліцистів, в тому одного офіцера республіканської ґвардії безпеки. Страйкуючі елементи намагалися зайняти залізничі споруди і копальні. Під час бійки між страйкуючими робітниками і поліцією перед центральною поштою в місті Ніцца поранено 20 осіб. Також в Марселі були сутички з поліцією. Страйкарі збудували там барикади, щоб затримати вантажні авта з харчем. В бюрах комуністичної партії в Парижі повибивано шиби. Хоч потяги курсують нормальніше, мало хто ними їздить, бо населення перебуває під враженням останніх катастроф, спричинених саботажем.

За саботажі звинувачують комуністів, які одначе приписують ці дії прихильникам де Голя.

Плян комуністичного перевороту

Французький уряд енерґійно ліквідує страйк, який комуністи хочуть використати для перевороту. Військо зайняло 6 паризьких електростанцій і охороняє радіостанцію 700 000 вояків несуть службу. Як повідомляє аґентство ЮП, комуністичний плян має на меті: ізолювати Париж залізничим страйком, створити на півдні країни „комуністичну зону“ з Італією, викликати заворушення в північній Франції, звідки війська могли б увійти до Бельґії. За останні години — повідомляє Ройтер — арештовано 324 саботажників, при чому деякі з них належали до „армій чужих держав“.

Телеграми з п'ятниці повідомляють, що саботажі продовжуються. Перед домом голови комуністичної партії Тореза вибухла бомба. Біля м. Тур спущено з насипу вантажний потяг.

Військові пости у французькому порті Марсель охороняють склади і транспорт. Протягом цілого четверга комуністи провокували там сутички з поліцією. Арештовано 100 осіб. На допомогу поліції прибула колоніяльна піхота. (Дена-ІНП)

Що діється у Франції?

ПАРИЖ, (ЮП). Становище у Франції далі невияснене. Як відомо, провідник французьких соціялістів Леон Блюм одержав у голосуванні в справі вотум довір'я в національних зборах лише 300 голосів — проти 277. Не здобувши абсолютної переваги — 309 голосів, він, згідно з конституцією, не міг стати прем'єрміністром. 24 посли, що стрималися від голосування, вирішили таким чином долю кабінету, який він мав створити, не зважаючи на промову 75-ти літнього голови французьких соціялістів, що закликав об'єднатися довкола його особи на оборону четвертої республіки перед комуністами і антикомуністами де Ґоля.

Несподівано прем'єром став Роберт Шуман (МРП), що отримав вотум довір'я силою 405 голосів проти 184, тоді як 18 послів не голосували. Шуман не популярний, хоч його худорлява, похилена постать, лиса голова й гострий ніс служили нераз темою французьким карикатуристам. Шуман має 61 рік і він досі не одружений. Багато років живе в одній кімнаті, де сам латає собі шкарпетки і білизну, а коли не йде до парляменту, сам варить обід. Він з фаху адвокат і вже 29 років належить до парляменту. Будучи міністром фінансів в усіх майже повоєнних урядах, Шуман провадив дуже ощадну політику, виступаючи проти домагань збільшення платні.

Мобілізовано 80 000 резервістів

ПАРИЖ, (ЮП). Прем'єр-міністер Шуман, отримавши 28 листопада від національних зборів заяву про довір'я силою 322 голосів проти 186, домагався 29 листопада від них схвалення трьох надзвичайних законів, що поклали б край загальній хвилі страйків у Франції:

1. На обмежений час надзвичайні уповноваження для поліції.
2. Повна ревізія французького страйкового законодавства.
3. Гострі засуди проти саботажників і тих, що чинять заколот серед робітників. Комуністи почали негайно шалену демонстрацію і намагалися окликами заглушити промову прем'єра. Закон проти страйків має окрему статтю, що дозволяє урядові скликати 80 000 резервістів.

Національні збори мали нараду після промови Шумана без перерви 27 - годин, бо комуністи навмисно затягали дебати, намагаючись відсунути голосування. Вони запропонували 230 різних поправок, що з них кожну треба було обговорювати. Голова зборів два рази перервав засідання, не маючи змоги втримати лад. В неділю, 30 листопада о 5-тій годині по обіді, коли збори зайшли в глухий кут, соціялістичний посол Мош запропонував відкинути всі комуністичні внески взагалі. Ця пропозиція пройшла силою 217 голосів проти 184. Увечері 30 листопада національні збори 404 голосами проти 184 визнали за урядом право покликати до зброї 80 000 резервових вояків. 1-грудня національні збори зійшлися знову і схвалили закон проти саботажу. Під час дебатів дійшло до рукопашного бою між комуністами й соціялістами і аж парляментарна поліція ліквідувала інцідент.

Страйкове становище у Франції далі уважається критичним. Військо зайняло будинки комуністичних газет «Юманіте» і «Се Суар». В самому французькому Союзі професійних спілок стався розлам, коли соціялістична меншість видала свій окремий комунікат від комуністів.

Демонстрації в парляменті

ПАРИЖ, (АФП). Французький міністер закордонних справ Жорж Бідо повернувся минулого вівтірка ранком через Ле Гавр до Парижу. Того самого дня о 4-ій год. по обіді французький кабінет під головуванням Шумана розглядав домагання урядовців збільшення платні. Страйкове становище в Парижі у вівторок і середу покращало. Очищення електричних станцій від страйкуючих робітників дало змогу пустити в рух підземне метро, а в кінах і театрах почалися нові вистави. Також май-

(Далі на 4-ій сторінці)

Перша Панамериканська Українська Конференція

Створити демократичну Самостійну Соборну Українську Державу

(Кореспонденція аґентства УПІС з Нью-Йорку)

Дня 18 листопада 1947 р. о год. 10 хв. 30 в Нью - Йорку почала наради перша Панамериканська Українська Конференція представників зорганізованого українського громадянства з'єднаних Штатів Північної Америки, Канади, Бразілії, Арґентіни, Параґваю й Уруґваю.

На конференцію прибули: від Українського Конґресового Комітету Америки — С. Шумейко, Д. Галичин, О. Граніський, Л. Добрянський, Б. Катамай, О. Лотоцька, Л. Мищуга, Е. Піддубчишин, Є. Рогач, Л. Цегельський, М. Чубатий; від Комітету Українців Канади: о. д-р Кушнір, о. С. Савчук, Т. Дацьків, В. Коссар; від Т - ва Прихильників Української Культури в Бразілії — о. М. Іванів, І. Горачук; від Репрезентаційного Комітету Українців Арґентіни, Параґваю й Уруґваю: І. Грегоращук і А. Білопольський. Очікують на приїзд інших делеґатів.

Конференцію відкрив о год. 10 хв. 30 голова Українського Конґресового Комітету Америки Степан Шумейко. Свою працю учасники конференції **почали молитвою, проведеною о. д-ром Кушніром,** після якої С. Шумейко привітав делеґатів інших американських країн від імени УКК та всіх американських українців, зазначуючи, що це **вперше в історії з'їхалися українці на спільні наради з багатьох країн, ведені спільною ідеєю праці й боротьби за волю, демократію й мир,** а передовсім ідеєю та незломним бажанням усіми своїми силами спільно й об'єднано допомогти своєму многострадальному українському народові визволитися спід чужого панування, **створити свою вільну, ні від кого незалежну, демократичну, Самостійну, Соборну Українську Державу та зажити своїм вільним життям на своїй вільній землі.**

До президії Конференції одноглосно обрано: о. д-ра Кушніра головою, заступниками голови: О. Лотоцьку, І. Горачука, і І. Грегоращука та секретарями: Е. Піддубчишина та В. Гультая.

По закінченні процедуральних чинностей конференція приступила до органічної праці, яку почала від звітування делеґатів про загальний стан, положення й працю та організованість українців - громадян поодиноких американських країн. Першим забрав голос голова конференції о. д-р В. Кушнір, який накреслив образ життя українців Канади перед 50 роками й тепер. Основою зорганізованого життя канадійських українців він уважає духову, культурну й політичну єдність українського народу з його основним пнем, бо тільки в цій єдности міститься запорука здобуття належного йому місця «в народів вольних колі» та можливості вкладу неоцінених скарбів своєї творчої душі й праці в загальну людську скарбницю.

Від імени бразілійських українців доповідали о. м. Іванів та І. Горачук, від українців Параґваю й Уруґваю промовляли І. Грегоращук і А. Білопольський. Усі промовці підкреслювали, що Конференція відбувається в найбільш вирішальний момент історії українського народу: світ опановує криза, після якої прийде розв'язка, що на неї в значній мірі вплине українська справа. Доповідями делеґатів поодиноких країн закінчено першу частину нарад конференції.

Другу частину нарад першого дня конференції розпочали прийняттям зовнішньо - політичної декларації, виробленої УКК, після якої розпочався цикль рефератів.

Перший реферат виголосив проф. М. Чубатий на тему: «Українська справа сьогодні». Далі слідували: о. С. Савчук «Основи суспільної економії», д-р Т. Дацьків: «Наші політичні засади», д-р Л. Мишуга: «Панамериканська українська допомога визвольним змаганням українського народу», інж. В. Коссар: «Проблема одного спільного українського представництва поза межами України», д-р Л. Цегельський: «Допомога й оборона української еміґрації в Европі».

Цього ж дня відчитано цілий ряд привітів для конференції від українців всіх частин світу. Серед цих привітів спеціяльну увагу звернув привіт від президента Андрія Лівицького та уряду УНР, що перебуває на еміґрації в Европі. Цей привіт наспів в день відкриття Конференції за посередництвом представника уряду УНР в Америці. В цьому привітанні підноситься значення об'єднаної акції українців, громадян вільних американських країн в збірному зусиллі всього українського народу на Батьківщині і на еміґрації в Европі та боротьбі його за здобуття державної незалежности.

Постановлено відбути спільну конференцію виключно в допомогових цілях для української еміґрації в Европі.

Другий день нарад призначений на обговорення звітів, дискусію над рефератами та прийняття резолюцій. В останній хвилині телеграмою повідомлено про приїзд на конференцію спостерігача з Европи.

В зв'язку з конференцією «Нью-Йорк Таймс» з 19. 11. 1947 р. написав: «Представники організацій, що охоплюють людей українського походження в країнах Північної і Південної Америки, звернулися до Генеральної Асамблеї Об'єднаних Держав з проханням припинити те, що означається нарочитою політикою народовбивства, яку проводить Совєтська Росія та її сателіти», що, згідно з твердженням, є загрозою для тривкого миру. Резолюцію, що піддержує таке становище, прийнято вчора після довшої дискусії на першій сесії Панамериканської Української Конференції в готелю Тефт, в якій беруть участь делеґати зі Сполучених Штатів Північної Америки, Канади, Бразілії, Арґентіни, Параґваю й Уруґваю. Петиція, що взиває Генеральну Асамблею створити міжнародню комісію, яка прослідила б створене в Україні положення і приготовила б справедливий та безсторонній звіт», буде запропонована вибрати з поміж делеґатів комітету Америки. В резолюції теж згадується, що Совєти відмовляють 40 мил. українцям право на їх національну свободу та ведуть політику, скеровану на знищення українців, як національної, культурної та релігійної спільноти». Резолюція підкреслює, що «завзята військова протиакція проти всіх спроб встановити національну свободу українців перетворила сьогодні Україну в справжню бочку пороху в східній Европі, що створює велику загрозу для тривкого миру».

Заслуговує на увагу факт, що в дні закінчення конференції 20. 11. б. р. американське радіо для Европи «Голос Америки» надало спеціяльний комунікат про висліди конференції та її політичну декларацію про стан в поневоленій Україні.

На лондонській конференції. Американський міністер Маршал вітається з французьким міністром Бідо. (Дена-ІНП)

Відповідаємо д-ру Ауербахові

Перший важкий вистріл, яким почалася нещадна кампанія проти скитальців, у тому й українців, з боку німецьких високопоставлених у державному і громадському житті осіб, з боку німецької преси та публічної опінії — це стаття в «Ное Цайтунґ», американській газеті для німецького населення від 10. 12. 1947 р. п. н. «Ді іберґріфе фон фершлептен» (Напади переміщених людей»). У цій статті, написаній з приводу двох присудів смерти на двох польських робітників, що в околиці Кобурґу допустилися грабункового нападу, автор кинув нечуване обвинувачення на все чужоземне робітництво, що перебуває в Німеччині. Автор поділив його на дві групи — людей порядних і злочинців та фашистів. Він накинувся на польських, юґославських, російських та інших чужоземних робітників, при чому українці входили в цю групу «інших». На цю статтю голова Української Соціялдемократичної Партії в Галичині д-р Л. Ганкевич написав відповідь, у якій на підставі фактів і суттєвих доказів спростував твердження автора та доказав їх безпідставність. Цю статтю заніс він до редакції «Ное Цайтунґ», а коли вона довго не появлялася, пішов інтервеньювати. Замість відповіді давали йому ... гонорар за ненадруковану статтю, а коли відомий наш політичний і громадський діяч заявив, що справа не в гонорарі, йому заявили, що стаття загубилася. І або газета не мала громадської відваги дати місце слову правди, або доки стаття дійшла до рук головного редактора — американця пропала по дорозі у німецьких редакторів, які лише формою демократи. На тому справа втихла. Але не втихла кампанія проти скитальців. З цього часу гострі та безпідставні виступи проти чужинців, які живуть в Німеччині, повторяються систематично — раз ущухають, то знову вибухають повною силою, от хоч би згадати голосне інтерв'ю баварського міністра д-р Геґнера, яке він дав кореспондентові «Дейлі Майл» та найновіший виступ державного секретаря для політично-, релігійно- й расово-переслідуваних — д-р Филипа Ауербаха в опублікованому німецькою пресою листі до мін. прохарчування д-ра Баумґартнера (див. «Неділя» ч. 98 від 9. XI. 1947 р.). Залишаємо на боці всякі інші виступи німецьких газет та дрібних німецьких урядовців, які раз-у-раз беруть слово в справі скитальців.

В усіх цих нападах повторяються на різні лади ці самі закиди на чужинців та вживаються ці самі арґументи, що їх вжито в статті «Напади чужинців» у «Ное Цайтунґ». Це: 1) злочинність, як грабежі, вбивства, чорна торгівля, крадіж, побиття, напади, аморальне життя; 2) неробство, 3) харчування коштом німецького населення, 4) «фашизм» та інші політичні злочини.

Найновіша атака д-ра Ауербаха зосереджується на двох закидах: 1) що переміщені особи живуть коштом харчових пайків німецького населення, 2) що багато мешканців таборів фальшиво подають себе за ДП, а фактично вони «фашисти». При тому характеристичне, що арґумент, мовляв, чужинці живуть коштом пайків німецького населення, спільний усім, хто нападає на скитальців. Німці знають добре психіку своїх земляків і коли хочуть проти когось насторожити свою суспільність, починають від справи шлунка й харчу, доводячи своїм співгромадянам, що чужинці їх об'їдають. Пан комісар Ауербах, доки перейшов до закиду «фашизму», вжив цього самого арґументу, щоб легче змобілізувати проти скитальців німецьку публічну опінію. Він підтримує і офіційно підтверджує цю леґенду, яка кружляє в німецьких масах, начеб-то переміщені люди жили багато вигідніше від німецького населення, мали більші і кращі харчі, начеб-то німці мусіли віднімати собі від рота, щоб годувати неробів, злочинців і «фашистів». А хіба д-р Ауербах добре знає, що Німеччина ніколи, навіть до війни, не харчувала себе з власних ресурсів і що тепер німецьке населення зберігає себе від голодної смерти лише завдяки американським харчам. І пайки скитальців походять із тих самих джерел, як це, зрештою, ствердив офіційно головний директор ПКІРО в американській зоні Пауль Едвардс, назвавши виступ Ауербаха образливою заявою та нечуваним афронтом і заявив, що допомогова організація для скитальців закуповує харчі. Зрештою цю леґенду пробував розбити у «Ное Цайтунґ» редактор Леопольд Ґольдшмідт (див. «Неділя» ч. 52 від 15. XII. 46 р.). Зрештою, коли б навіть німецьке населення взяло на себе частину коштів утримання скитальців, то це було б лише невеличким відшкодуванням за цю руїну, яку наніс нам націонал-соціялізм. Бо з наших земель гітлерівський режим тягнув найбільше соків і вів свою руїнницьку господарську політику. Четвертину воєнних коштів Німеччини мусіли покрити окуповані країни, а з тієї четвертини левина частина безперечно українського походження.

Одначе нас цікавить більше другий закид д-ра Ауербаха, а саме те, що в таборах ДП — за його словами — перебуває багато «замаскованих фашистів». І цей закид з усією рішучістю спростовує директор Едвардс, який хотів би довідатися про докази, що їх може подати пан комісар Ауербах. І ми й тим більше, бо в зв'язку з заявою д-ра Ауербаха німецькі газети помістили коментар, в якому ставлять патетичний запит: «Де ті українці, що їм ґестапо віддало для знущання над німцями свою в'язницю в Мюнхені?» Можна сумніватися, чи в гітлерівському режимі було можливе, щоб «унтерменші» могли знущатися над «іберменшами». Адже в гітлерівській дійсності «не німець» не міг бути навіть шефом німця в найменшому бюрі, чи найпідлішій інституції. Швидше був ним неук, профан, дилетант, щоб лише німець-партієць. Панові Ауербахові, мабуть, відомо, що у Києві комісаром був звичайний собі пекар, який пішов на цей відповідальний адміністративно-політичний пост лише тому, що з перших днів був вірним членом націонал-соціялістичної партії. І це не єдиний випадок.

Але якщо німецька газета ставить такий запит, то ми собі запитаємо — де ці німці, що масово винищували мільйони українців та інших поневолених народів? Чи всі вони сидять на лаві підсудних, чи може за більший або менший грошевий хабар очистили свою націонал-соціялістичну совість і зайняли керівні посади демократичної Німеччини? Панові Ауербахові відомо — про те міг він переконатися з історії минулих кількох років, з нюрнберзького процесу головних воєнних злочинців та з численних менших і більших процесів колишніх націонал - соціялістичних катів України, от хочби Олендорфа — з якою політичною, господарською, соціяльною та культурною програмою йшли німці на Україну. Здобути колонію, завести рабство, знищити культурно й фізично українську націю. Світові відомі нещадні масові вбивства невинних людей та визначних наших політичних, громадських і культурних діячів, як поетка Олена Теліга, ред. Рогач, д-р Ольжич, ред. Оршан, письменник Аркадій Любченко. А розстріли серед білого дня закладників на очах людей, а повішення у Львові на публічне видовище на бальконах рабіна і 16 жидівських поліцистів, а масакра українських сіл у Станиславівщині, за те лише, що через них перейшли большевицькі партизани Ковпака, з якими німецькі військові й поліційні відділи не вміли й не мали відваги стати в бій; а запрягання людей німецькими «ґутсфервальтерами» у плуги, а дикі полювання на людей па вулицях міст і масове насильне вивезення на работу в Німеччину та знущання над ними «баверів» і підприємців. Чи пан Ауербах думає, що все сприяло «фашизмові» серед українського населення? Чи трагічна доля Карпатської України з ласки Гітлера, чи відступлення Західних українських земель більшовикам у 1939 році, чи колоніяльна політика в Україні 1941 — 1944 роках не вилікувала б навіть найзапамороченішого «фашистською» доктриною українця? І хіба д-р Ауербах серйозно думає, що ці насильно вивезені німецькими арбайтсамтами люди, ці жертви жахливого Заукеля, це фашисти? А ті, що страждали в німецьких концтаборах і тепер живуть у Німеччині, — є на думку державного секретаря, покликаного ними опікуватись, — це також фашисти? Чому тоді мовчав д-р Ауербах і не виступав проти своїх «наці» та їх старших братів фашистів?! І чому мовчали німецькі інтеліґенти? Чому мовчали противники націонал - соціялістичного режиму? Не стало відваги, чи одобрювали політику Гітлера, бо мали з того українське масло й сало, бо грабували майно не-німецького населення, як славнозвісний перший губернатор Галичини д-р Ляш, чи сам генерал - губернатор Франк, бо стягали з місцевого населення футра й чоботи та слали скринями майно своїм зголоднілим родинам і в той час львівський Митрополит Андрей Шептицький знайшов у собі відвагу запротестувати проти звірств гітлеризму, а тисячі українських селян, робітників, інтеліґентів збройно протиставилися жахливому теророві. Чи це теж прояв фашизму?

Кому - кому, але комісарові для політично, релігійно і расово переслідуваних не випадає закидати фашизм тим, хто боровся й бореться проти цієї світоглядової й політичної форми тоді, коли серед земляків пана комісара ще безліч «наці», які обіймають визначні пости в державному й громадському житті сьогоднішньої Німеччини. Чи пан Ауербах хоче відвернути увагу від власних наці, вказуючи пальцем на фашистів там, де їх немає. Пан Ауербах сумнівається, чи всіх ДП, що живуть у таборах, слід уважати жертвами нацистського режиму. Таке ставлення справи — це ніщо інше, як спроба обороняти та вибілювати націонал - соціялістичний режим.

Краще, якби пан Ауербах та йому подібні поцікавилися ближче життям скитальців, зокрема українців. Безперечно серед такої великої маси є й злочинні елементи, як це має місце у кожній іншій суспільності. Злочинність серед скитальців д-р Ґольдшмідт у «Ное Цайтунґ» намагався виправдати тяжкими життєвими умовинами й тяжкими переживаннями за довгі роки війни й скитання, але чи не думає д-р Ауербах, що в значно більшій мірі це посів націонал - соціялізму і гітлеризму. Адже ці люди кілька років дивилися, як увесь німецький нарід солідаризувався з тоталітарною системою і жорстоким режимом Гітлера. Вони бачили, як члени однієї західньо - европейської нації, про яку завжди мали поняття, як про висококультурний народ, грабували, катували, знущалися, вбивали. А в ролі катів виступали інтеліґенти, представники влади, армії, генерал-губернатори, райхскомісари, високі адміністраційні урядовці. Багато сьогоднішніх скитальців були ще тоді юнаками, або і дітьми та виховувалися на прикладі, який їм давали репрезентанти націонал - соціялістичного режиму. І чи дивниця, що нераз малі діти, в яких інстинкт наслідування так сильно розвинений, гралися в «ґестапо й жида», або в «арбайтсамт і робітника». Чи це не залишило карбів у психіці дитини, які діють і в пізнішому віці. Закидають переміщеним особам чорну торгівлю. Але чи могли б скитальці вести її, коли б за ними не стояло німецьке населення. Бо харчі й фабричні продукти можуть бути тільки німецького походження. Зрештою, чорну торгівлю провадять і зложивань допускається також місцеве німецьке населення від сірої людини до міністра. На це доволі доказів у німецькій пресі.

Закидають також, що скитальці ледарі. Але ніхто із тих, що такі закиди ставлять, не поцікавляться таборовими майстернями, варстатами, установами й бюрами. Хай би вранці встали на майдані першого ліпшого табору і переконалися, як виїжджають звідси десятки авт із сотнями робітників на працю в німецьке господарство, чи в американські установи. Хай поцікавилися б списками у переселенчій комісії і побачили б скільки людей записуються на тяжку працю до різних країн. Але німецький загал думає далі категоріями давніх арбайтсамтів і Завклів та хотів би бачити чужинців лише в ролі «кнехтів», на найгіршій роботі.

Не полинув досі з німецького суспільства голос, щоб дати змогу скитальцям працювати за фахом.

Українські скитальці в своїй масі зберегли високий моральний рівень, не вважаючи на тяжкі життєві умови. Але високопоставлені німецькі люди не цікавляться нашими культурними, мистецькими та науковими здобутками. Пан Ауербах а з ним і загітовані його земляки не мають до тих справ зацікавлення. Даємо приклади: на концерт відомого українського мистця - віртуоза на контрабасі, про якого виступи з найбільшими похвалами висловлюється чужинецька фахова музична критика, з німецької публіки ніхто не приходить. Так само світить пусткою заля на концерті бандуристів, а на виступ репрезентативного українського хору, який дає концерт в німецькому костелі, на заклик дзвонів для того ж костела приходить ледви кілька осіб. Коли б німці поцікавилися б цією стороною життя українських скитальців, може б змінили свою думку про них.

Яка ціль і мета таких виступів. Вона ясна. Йдеться про те, щоб за всяку ціну звільнити Баварію від тягару скитальців. Байдуже, чи вони помандрують на схід чи на захід. Тому німецькі політики і перед власним населенням і перед американською окупаційною владою і перед світом заявляють: глядіть який деструктивний елемент Німеччина мусить у себе тримати, елемент, що своєю злочинністю деморалізує німецьку суспільність та неробством підважує і так слабе німецьке господарство. Але, пришиваючи скитальцям латку фашизму, псують їм опінію перед країнами, які могли б дати їм притулок і працю та гальмують їм виїзд за межі Німеччини. Таке ставлення справи підсилює лише обопільну ненависть поміж німцями й чужинцями, яку посіяв гітлеризм. Чи завданням сьогоднішної демократичної Німеччини є продовжувати цю жалюгідну традицію націонал - соціялізму?

Але зміна ставлення німецького загалу до життя, в тому й до питання скитальців наступить аж тоді, коли провадитиметься процес не лише механічного віднацифікування, але коли почнеться та успішно реалізується і психологічний процес віднацифікування, що ґрунтовно змінить всю німецьку ментальність. Тоді може і пан комісар Ауербах почне інакше думати і як державний секретар для політично, расово й релігійно переслідуваних замість цькувати на них, візьме їх в оборону. А покищо його голос бренить в ідеальній симфонії із закидами про «фашизм скитальців» що раз-у-раз лунають і з того боку «залізної завіси». Випадок — чи свідома синхронізація?..

В. Б.

Американська армія цікавиться подіями в Італії

ВАШІНҐТОН, (ЮП). Звичайно добре поінформований представник американського уряду заявив минулого вівтірка, що американська армія працює тепер над пляном, щоб на випадок загрозливих політичних подій в Італії підтримати італійський уряд військовими порадами. Цей плян — як повідомляють — може бути поданий до виконання, коли італійський уряд попросив би допомоги. В урядових американських колах у зв'язку з тим заявляють, що з правничого боку є цілком можливим, щоб італійський уряд звернувся з проханням вислати до Італії американську військову місію. Вона була б подібна до тих місій, які працюють тепер у Греції і Туреччині. Уважають за можливе, що де Ґаспарі прийме таку постанову, бо італійська армія ще слаба і перебуває в стадії післявоєнної відбудови.

Тривожні дні у Франції. Вояки вантажать муку, бо пекарі застрайкували. (Дена)

Другий річний конґрес польських жидів

В неділю і понеділок 23 і 24 листопада в залі курґаузу в Бад Райхенгаль відбулася друга річна конференція Федерації жидів з Польщі в американській зоні Німеччини. В конференції взяло участь 130 делеґатів жидівських таборів ДП, запрошені гості і представники преси.

Заля засідання прибрана портретами д-ра Герцля, Бяліка і інших сіоністичних діячів та гаслами на честь жидів, що померли від гітлерівського терору в Польщі. Конференцію відкрив **адвокат Фрідхайм**, запрошуючи почесну президію, до якої, між іншим, увійшли заступник голови всесвітньої федерації польських жидів **Самуель Кап**, державний комісар д-р **Ауербах**, рабін **Лейзеровський**, голова мюнхенського комітету рабін **Швімер** і інші. В своїй вступній промові адвокат Фрідхайм накреслив головні завдання федерації та її минуле, закликаючи жидів виконувати заповіт тих, що згинули від терору. Зворушливу промову, присвячену пам'яті знищених у Польщі жидів, сказав рабін Лейзеровський.

Привітання конференції надіслали: іменем генерала Клея суддя Левінталь, дорадник в жидівських справах при американській головній квартирі в Европі, губернатор Баварії Веґенер і різні жидівські союзи та організації. Обер - рабін д-р Оренштайн, що мав автомобільний випадок, надіслав також привітання.

Головним пунктом конференції був виступ баварського державного комісара для расово, релігійно і політично переслідуваних д-ра Ауербаха, який домагався у довгій промові міжнародньої позички у висоті 200 мільйонів долярів на фінансування жидівської еміґрації. Вироблений доктором Ауербахом плян розглядає тепер в Нью - Йорку міжнародній комітет під голуванням **банкіра Фелікса Варбурґа**. Д-р Ауербах заявив, що буде намагатися довести до такого стану, щоб кожному жидові, який прибуває на оселення в новій батьківщині, виплачувати 1 000 долярів.

Між рефератами конференції звернули на себе увагу доповідь визначного жидівського історика **д-ра Фрідмана** про трагедію польських жидів і **редактора Марка Лібхабера** з Мюнхену про ролю польських жидів. Другого дня конференція проходила під головуванням д-ра Блюмовіча. Генеральний секретар федерації Прадельський і генеральнийс секретар ради д-р Плїскін склали точні звіти з діяльности, довкола яких виникла жвава дискусія. Після схвалення резолюцій відбулися вибори нової управи. Пізно ввечері конференція, що відзначилася зразковою організацією, закінчилася співом національного гімну «Гатіква». (КТВ).

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, (Дена-Ройтер). Провідник Союзу Сіоністів у Бріганії д-р Хаїм Вайцман заявив, що жиди в Палестині мають змогу боронити себе перед кожною атакою і зможуть взяти в руки державний апарат. Вайцман остерігає перед необмеженою еміґрацією до Палестини переміщених осіб з Европи, щоб не порушити рівноваги краю під час перших двох-трьох років його вільного життя.

КОЖНОМУ СЛОВО

Одвертий лист до правління МУР

Ідеалістична літературна група «Світання» констатує, що в Об'єднанні українських письменників МУР фактично створилось таке становище:

Об'єднання МУР ґрунтовно скомпромітувало себе і свою видавничу марку «Золота Брама» низкою публікацій, мистецьки маловартісних, а зокрема — ідейно фальшивих і глибоко некорисних для української національної літератури, як от: «Еней і життя інших» Ю. Косача, «Вільна українська література» Ю. Косача (збірник МУР 2), «Ukrainische Literatur der Gegenwart» Ю. Косача, «Колір нестримних палахгінь» Ю. Шереха (альманах МУР 1), «Поезія Миколи Зерова» Ю. Шереха (Хорс 1), «Року Божого 1946» Ю. Шереха (Арка 2—3, що ніби «виходить у співпраці з видавничою комісією МУР). Літератори, що найбільше спричинилися своїми друкованими виступами до компромітації Об'єднання МУР в очах національно свідомого читача, а саме — Ю. Косач і Ю. Шерех — і надалі лишаються для широких читацьких шарів немов головними репрезентаторами ідейної лінії МУРу, через індиферентне або й поблажливе ставлення Правління МУРу до цієї ситуації і через припинення літературних органів самого МУРу, яке, в зв'язку з загальною видавничою кризою, значно утруднює для інших членів МУРу оголошення їх засадничої незгоди з ідейно фальшивою лінією Ю. Косача і Ю. Шереха; навіть матеріяли дискусії, що відбулася на Другому З'їзді МУРу в березні ц. р. і виразно свідчила про неґативне ставлення значної частини МУРу до позиції Ю. Косача і Ю. Шереха, досі не опубліковані і відомі читачам лише через тенденційні і невідповідні до дійсности відгуки поточної преси. Через це Об'єднання МУР фактично втрачає свій понадгруповий характер і радше править за базу і трамплін для літературної діяльности Ю. Косача і Ю. Шереха, а тим самим дедалі радикальніше позбавляє себе довір'я й поваги національно свідомих читацьких кіл.

Не вважаючи за можливе нести ідейну й моральну відповідальність за таке становище, члени ідеалістичної літературної ґрупи «Світання», хоч і визнають, що абияке існування формально понадгрупового об'єднання українських письменників є кращим за неіснування подібного об'єднання, проте не братимуть активної участи в літературній діяльності МУРу, аж доки не припиниться фактичне зловживання авторитету й репутації МУРу, практиковане Ю. Косачем і Ю. Шерехом на свою особисту користь і на некористь для української національної літератури.

Володимир Державин
Мих. Орест
Чорний Юрій
В. Шаян

Ще про книжку „УПА"

Шановна Редакціє!

Ласково прошу помістити у Вашому відділі «Кожному слово» декілька моїх рядків: в українській пресі і книжкових виданнях дуже часто говориться про назви різних українських міст. Факт, що наша батьківщина перебувала довгі роки під чужою займанщиною, є, між іншим, також причиною того, що ці назви міст міняються залежно від зміни політичного становища. Це стосується передовсім нових індустріяльних центрів, але в деяких випадках також і давніших поселень. Тут панує в нас велика неясність. Брак належних картографічних видань збільшує цю плутанину.

Блискучим прикладом такого недбалого ставлення деяких авторів та видавництв до цієї важливої справи є карта України, надрукована в **книжці Лебедя «УПА»**.

Не згадуючи монотирадного, чи пак самореклямного тону цієї книги, хочу лише зауважити, що автор книги, яка претендує на назву «історії», повинен був трохи уважніше виготовити карту, тим більше, що в такій праці замало схем і карт, які дозволили б ширшому колові читачів ознайомитися з діями УПА. Розгляньмо карту Лебедя. На ній стоїть, напр. Тернопіль. Назва ж цього міста походить від прізвища ґрафів Тарновських, отже повинно бути Тарнопіль. Далі повинно бути Чернігів та Вінниця, а не Чернигів і Винниця, як подано за російським способом на карті. Одеса пишеться в нас тільки одним «с», чого дотримуються навіть українські совєтські ґазети, два «с» вживають росіяни. Дедалі на схід на карті Лебедя плутанина більшає. Замість назви Кіровоград, центру області такої самої назви, написано чомусь Кірове. Правильно українізовано назву Воронеж на Вороніж, але чому залишено назви Курск без «ь»? До правдивої проблеми доходимо, врешті, при назві Луганське. Виринає питання, чи маємо зараз вживати принципово старих, чи нових назв українських місцевостей. Луганське чи вірніше Луганськ — це давня назва теперішнього Ворошиловґраду. Зрозуміло, що ця назва не мила авторові книги, але чому ж він вживає назву Сталіно, а не Юзівка? Автор книги вибрав собі самовільно такі назви українських міст, які йому довподоби, а цього робити не можна.

Застереження викликають також кордони України з Білоруссю і Кубанню.

З того всього стає тут очевидним, що карту в книжці Лебедя виконано надто недбало, чого тепер робити ніяк не можна. Бо хоч карта України Кубійовича та Кулицького теж має огріхи, то вона намагалася бодай ввести деякий лад. Час видати нову, виправлену та чітку карту України, яка відповідала б теперішнім потребам та могла б послужити зразком для всіх інших карт, схем та тартографічних і географічних нарисів, які друкуватимуться чи в нашій пресі, чи в періодичних та книжкових виданнях.

З пошаною

Юрій Ходоровський, Австрія.

Від Адміністрації „Неділі"

У відповідь на численні листовні запитання наших Читачів [illegible]аємо до відома умови передплати нашо[illegible]о часопису в европейських і заморських країнах:

Франція, Бельгія, Англія і США:

місячно	6.00 RM
квартально	18.00 „
піврічно	36.00 „

Всі інші країни:

місячно	10.00 RM
квартально	30.00 „
піврічно	60.00 „

Передплату німецькою валютою слід сплачувати ще перед виїздом за кордон, або потім за посередництвом своїх родичів чи земляків. У виняткових випадках висилатимемо часопис за кордон в кредит до часу можливости грошових розрахунків закордонною валютою.

Не ховатися під стіл

Оце вже вдруге в Ашаффенбурзі розподіляють канадійські подарунки для найбідніших і вдруге ця акція, що повинна мати громадсько-допомоговий, а тому й відкритий для загалу характер, проходить у найбільшій таємниці не лише по відношенню до маси українського громадянства, але навіть і по відношенню до тих, хто власне й повинен скористати з тих подарунків.

Про одержання подарунків, про їх існування і призначення довідується громадянство не від офіційних наших чинників, тобто ОКУЕ, точніше — його референтури Суспільної Опіки, яка цю акцію проводить, а шляхом нашіптування на вухо, правдивих і вигаданих вісток. Це створює нездорову атмосферу, цілком обправдане нарікання, недовір'я до

— Я в таборі не зареєстрований, а знов приділ одягу одержав.
— Я одного місяця одержую на одну картку, другого — на іншу.
— А я вже третій рік у таборі й навіть картки не одержав.

провідних громадських установ і окремих людей, що їх очолюють, а разом з тим доводить до підірвання їх авторитету серед мас.

Не має ніякого сумніву, що коли йдеться про таку справу, як роздача подарунків, то тут не слід нічого крити перед громадою, не слід провадити акцію «під столом», чи в темряві підвальних закамарків, а треба це робити при світлі дня, щоб не викликати жодного сумніву.

Розподіл подарунків, як каса чи маґазин, мусить бути ведений ясно, за книгами з усіма додатками, квитанціями, посвідками, а люди, що над тим працюють, мусять відчитуватися до найменшої нитки. Адже тут ідеться про загальногромадську справу. Наше громадянство в США й Канаді робить збірки для потребуючих співгромадян в Европі й зібрані подарунки передає в руки громадського чинника для розподілу. Цілком слушно й громадяни - жертводавці в США й Канаді й громадяни на скитальщині мають право знати правду про хід цієї акції.

Правильний шлях, яким повинна відбуватися ця харитативно - громадська акція повинен бути такий: громадянство повинно бути негайно повідомлене на зібранні й через оголошення про час приходу подарунків. Ці подарунки мусять бути перебрані комісією, складеною із людей гідних довір'я громади. Речі мусять бути при комісії заінвентаровані й описані, за їх станом. Таким чином можна уникнути можливости, щоб деяка частина речей пішла «невідомими шляхами», або щоб добрі нові речі омінювалися на старі.

Приміщення, в якому речі складені, мусить бути забезпечене. Ключ від приміщення не може бути у тієї самої особи, що веде акцію розподілу (у цьому випадку в руках референта Суспільної Опіки ОПУЕ), так само, як книговодом і касиром фінансової інституції не може бути одна особа. Людина, яка розподіляє, не може входити сама до приміщення, ані в товаристві довільно дібраних самих собою людей, лише разом з членами комісії, яких вибере громадянство. До приміщень входити лише у визначених годинах; нічого шукати там пізньою вечірньою порою, нічого послуговуватися умовленими сиґналами, нічого виносити під полою. Списки людей, яких призначено до обдарування, мусять бути виготовлені громадськими чинниками й подані до прилюдного відома. Не можна їх складати самовільно, таємно перед громадянством так само, як не допустиме видавати дари собі, своякам, а чи просто й знайомим, таким, які цього не потребують.

Тим часом ані попереднього разу, ані тепер цих принципів громадської поведінки не збережено. Перша акція розподілу канадських подарунків залишила по собі сумну славу. Досі ще громадянство не довідалося офіційно, скільки їх було, скільки роздано, хто їх одержав. Згідно з постановою повинні їх були одержати вдови й сироти та люди, що живуть на **приватках**. Не відомо, чи так сталося. Зате відомо, що не всі вдови й сироти були обдаровані. Зате кружляють чутки, що подарунки одержали особи, які з удовством і сирітством не мали нічого, а були обдаровані чи то з огляду на їх становище в таборі й області, чи завдяки родинним зв'язкам чи знайомствам.

Такі чутки кружляють довкола літнього розподілу канадських дарів. Їх не було б, коли б розподіл ішов правильним, прийнятим у всіх організованих суспільствах, шляхом.

Така сама атмосфера створилася довкола теперішнього розподілу подарунків Бо погана традиція першого розподілу продовжується без змін.

А хіба громадянство не має права знати правду, хіба не має права заглянути в справи, які стосуються його самог, хіба не має, нарешті, права домагатися вести допомогову акцію при денному світлі, а не за закритими дверима, в темряві підвалів і таємничого туману?

Таборяни.

Від Редакції: Сподіваємося, що відповідні громадські чинники захочуть дати виянення. В редакції є багато гострих листів у цій справі. Радо помістимо таке річеве виянення.

В СПРАВІ ВИЇЗДУ ДО АРҐЕНТІНИ

Ми одержали від Арґентінського Українського Допомогового Комітету листа від 5 листопада ц. р., з якого подаємо до загального відома що:

«Справа масової еміґрації досі дефінітивно не полагоджена тутешніми компетентними чинниками. Арґентінський уряд підходить до справи еміґрації, головно слов'янської, дуже обережно. Та ми сподіємося, що ця справа буде полагоджена позитивно.

Щодо нової еміґрації, яка сюди напливає групами, то найкраще почувають себе звичайні робітники. Вони улаштовуються на працю по різних підприємствах, заробляють стільки, що можуть добре жити і дещо заощадити. Фахові сили, як електро - техніки, слюсарі, столярі, ковалі і т.п. заробляють добре і для них тут праці вистачить. Інженери, після опанування мови, можуть працювати за своїм фахом, хоч спочатку мусять попрацювати як звичайні робітники. Аґрономи можуть знайти працю за своїм фахом. Тепер Арґентінський Уряд провадить перевишкіл чужинних аґрономів (орієнтаційний курс) і розміщує їх на відповідні місця. Юристи, професори і т. п. не мають тут можливостей, хіба як чорнороби. Старших віком не приймають на працю (понад 50 літ). Деякі підприємства беруть на працю людей до 35 років. Та крім цих обмежень люди поволі влаштовуються на працю. Тут великий брак приміщень, жонаті з дітьми мають чимало клопоту з підшуканням відповідного житла. Хто має готівку, може відкрити власне підприємство. Просимо охочим переселитися до Арґентіни передати ці короткі інформації, щоб знали, що їх стріне тут по причаленні пароплава.

По одержанні Вашого списка передано на затвердження малу групу, потім другу і далі. Просимо виготовити другий список, щоб Ви могли нам переслати, на наше бажання.

Арґентінська Місія Вербування до Европи ще не виїхала. Якщо виїде, Вас негайно повідомимо, щоб Ви могли з нею нав'язати ближчий контакт.»

Подаємо до відома, що перший список на 500 осіб скитальців табору в Міттенвальді вже давно вислано до Комітету і він оформляється лише після затвердження першого.

У СПРАВІ ВИЇЗДУ ДО ФРАНЦІЇ:

До нас дійшли вістки, що деяким, охочим виїхати на працю до Франції скитальцям, французька комісія з різних причин відмовила, хоч стан здоров'я їх був задовільний. Просимо тих осіб подати нам негайно докладні, завірені Таборовою Переселенчою Управою, відомості де, коли, хто й чому їм відмовили виїхати на працю до Франції. З огляду на спішність справи просимо ці відомості вислати нам не пізніше 7 грудня.

Центральна Переселенча Управа
в Мюнхені

Новий генеральський процес

Німецьким генералам, яких процес почнеться в Нюрнберґу в січні 1948 р., видали 28 листопада акт обвинувачення. Йдеться про цих колишніх високих військових старшин, які перебувають в руках американської військової влади і видачі яких досі не домагається жодна чужа держава. Це такі генерали: колишні фельдмаршали Вільгельм фон Лееб, Карл-Фрідріх Вільгельм фон Кюхлер і Гуґо Шперле; колишні генерали Йоган фон Блясковітц, Герман Бот, Ганс Райнгардт, Ганс фон Сальмут і Карль Голідт, колишній генерал-адмірал Отто Шнівінд і колишні генерал-ляйтнанти Герман Райнеке, Рудольф Леман, Вальтер Варлімонт, Карль фон Рок і Отто Велер. Акт обвинувачення закидає генералам злочини проти миру, воєнні злочини, злочини про людяности та змову у готуванні загарбницької війни. (НЦ)

Спростовання

До Редакції „Неділі"

У Вашій газеті за 9 XI 47 ч. 98 подано повідомлення канцелярії Митрополира УАПЦ Владики Полікарпа під заголовком: „Владика Теодорович за поєднання з УАПЦ".

В цій справі Українська Православна Церковна Рада (УПЦР) посідає листа архиєпископа Іоанна Теодоровича й спираючись на нього заявляє рішуче спростовання.

1. Архиєп. Іоанн Теодорович свого листа, датованого 16 19 47 й одержаного тут, в Европі, 29 10 47, надіслав через п. Івана Гаращенка для УПЦР на еміґрації, обраної І-м Церковним З'їздом Автокефалістів Соборноправників 25—26 серпня 1947 р. в м. Ашафенбурзі, а не до організаторів т. зв. „Церковного З'їзду в Ашафенбурзі".

2. Архиєп. Іоанн Теодорович своїм листом повідомляє УПЦР про те, що він не може очолити акцію УПЦР, спираючись на те, що інтереси його Церкви в Спол. Держ. Америки й Канади виключають таку можливість і нічого не згадує про відмовлення взяти, як пишуть з канцелярії Митрополита Полікарпа, організаторів того З'їзду під свою юрисдикцію.

3. Архиєп. Іоанн Теодорович у листі до УПЦР з 16 10 47 звертається до духівництва і вірних Української Автокефальної Православної Церкви (Соборноправників), як до дітей Рідної Йому Церкви й через увесь лист не вживає жодного слова „сектанти", як то зазначено у повідомленні канцелярії Митрополита Полікарпа.

4. УПЦР заявляє, що представників Євангельської Церкви ні на І-му Церковному З'їзді УАПЦ (Соборноправників) 25 — 26 серпня 1947 р., ні на Великих Покрівських Зборах, що відбулися 16 10 47 в Ашафенбурзі, ні на будь-яких інших зборах не було, а тому УПЦР нічого не відомо ким і чим цікавляться представники Євангельської Церкви.

5. УПЦР заперечує тлумачення Редакції „Неділя", що Священний Синод на окремих членів УПЦР і вірних УАПЦ (соборноправної) кинув анатему. — Надзвичайна сесія Собору Єпископів УАПЦ формації 1942 р. лише відлучила від Церкви, а не анатемствувала.

Прот. Д. Бурко.
Проф. П. Яцевич.

Від Редакції: Наведеного листа доручила нам 19. 11. 1947 окрема делеґація під проводом п. Гаращенка. Стверджуємо, що й самі автори листа не мають аргументів заперечити подану в „Неділі" інформацію про відмову архиєпископа Теодоровича очолити рух розламу, що його так суворо таврував Священний Синод. „Спростовання" мовчить про одні збори учасників розламницької течії в Ашафенбурзі, на яких виступав суперінтендент Кузів. Редакція „Неділі", даючи місце на „спростовання", заявляє, що единоправильним уважає становище Єпископату і Священного Собору УАПЦ. Всяке сіяння релігійних непорозумінь у теперішній час є водою на млин ворога і служить його справі.

[illegible] виставка хутер у Парижі. (Дена)

Усім Шановним Паням і Панам, що були ласкаві привітати нас з нагоди появи 100 числа „Неділі“ а зокрема Хвальній Редакції „На Чужині“ і нашим Приятелям з Реґенсбурґу, Етлінґену і Бамберґу висловлюємо нашу найсердечнішу подяку.

Редакція і Видавництво „Неділя“

Чи Совєти мають атомову бомбу?

ПАРИЖ, (Дена- Ройтер). Московський кореспондент паризької вечірньої газети «Ль'Ентрансіжан» повідомив, що СССР 15 червня 1947 р. о год. 10 випробував у безлюдній околиці Сибіру свою першу атомову бомбу. Спроба мала відбутися в присутності 280 совєтських військових специялістів та кількох представників уряду. Найближчим містом околиці, в якій скинено бомбу був Іркутск, коло 80 км на південь від Байкальського озера й коло 185 км на північ від монгольського кордону.

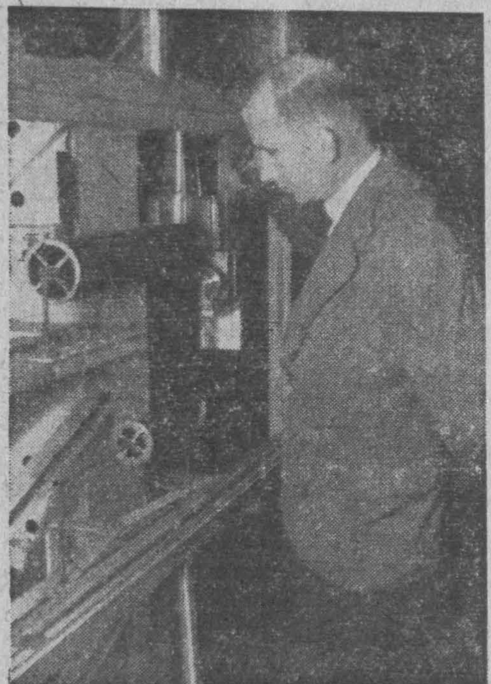

Д-р Гіллер при сейсмографі

Кореспондент Джон Ґріґс повідомляє далі, що експльозію, викликану розривом атомів урану 235, чути було на віддалі коло 32 км. Бомба була невеличка, вагою коло 6 кг. Її дія надзвичайна.

Знавці, що були присутні при експльозії, повернулися вкінці червня до Москви й таємно працювали над звітом для маршала Сталіна результати про випробування.

Згідно з повідомленням паризької газети, присутніми були: Андрей Жданов, представник СССР недавно відновленого комінтерну, як особистий заступник маршала Сталіна, маршал Клим Ворошилов, заступнив голови совєтської ради міністрів, Іван Баґраніян — член Верховного Совєту, Серґей Васільов, керівник совєтських атомових дослідів.

Вказуючи на те, що в побудові атомової бомби совєти на п'ять років залишились позаду американців, «Ль'-Ентрансіжан» пише: «Хоч совєти відкрили тайну, як довести до вибуху атомову бомбу, то покищо вони не мають жодної можливости продукувати її масово». У повідомленні стверджується, що в новій совєтській п'ятірічці продукція атомової бомби матиме перше місце.

Зцією метою створено за Уралом у Середній Азії багато нових індустріяльних центрів. Зроблено важливі відкриття радіоактивних первнів в Узбекістані, Карелії, Уралі й в околицях Байкальського озера.

Як провідних совєтських дослідників атомової енерґії паризька газета називає професорів: Авраама Йоффе, Ксешіжанського, Флорова й Печака. Поруч них над побудуванням атомової бомби працювали німецькі учені — д-р Ґустав Герц, будівник німецького циклотрону, д-р Роберт Депель, фізик із Ляйпціґу, д-р Людвіґ Бевільоква, колишній асистент фізика проф. Гайзенберґа і проф. Тіссен, який колись працював у Інституті Кайзера Вільгельма.

Повідомлення паризької газети американські фахівці прийняли дуже скептично. Учені, які працювали над конструкцією першої атомової бомби, сміялися з тієї вістки. Вони заявили, що в повідомленні були ґрунтовні наукові помилки й протиріччя. Один учений сказав, що згідно з паризькими повідомленнями, вибух бомби в Сибірі чути було лише на 30 км, тоді, яоли вибух першої атомової бомби виразно можна було почути на віддалі 100 км. Що це за атомова бомба, з якої детонація розлягається лише на кільканадцять кілометрів? У метрополії США висловлено погляд, що експльозія в Сибірі, мабуть, немає нічого спільного з атомовою бомбою.

Керівник штутґартської сейсмографічної станції д-р Гіллер заявив, що його станція 15 червня 1947 р. зареєструвала вибух совєтської атомової бомби, про який згадує «Ль'Ентрансіжан». Штутґартські сейсмографи записали два слабі струси землі о год. 1.20 за часом Ґриніч, тобто о год. 8-мій ранку за місцевим Іркутським часом. Дуже чутливі апарати занотували дві неправильні хвилі струсу, які різняться від хвиль нормального струсу землі. Д-р Гіллер думає, що йдеться про вибух атомової бомби. Тоді він поставив коло цього запису сейсмографів знак запитання, бо справа не була йому ясною. Тепер, коли є вістка про вибух атомової бомби цього самого дня, він переконався в своєму тодішньому сумніві.

Хоч Молотов у своїй промові з нагоди 30-річчя жовтневої революції заявив, що атомова бомба перестала бути монополем США і тайною, то ані в совєтській пресі, ані в радіо не згадано нічого про повідомлення «Ль'Ентрансіжан». Лише один урядовець пресового відділу міністерства закордонних справ заявив: «Це вперше чую щонебудь про цю справу».

Урядові совєтські кола про це повідомлення промовчали.

Пропозицію Бандери відкинули?

Лондонський „Дзєннік польскі“ (ч. 269) повідомляє за Ройтером таке: „Баденер Таґблят“ приносить вістку, ніби американська окупаційна влада в Німеччині відкинула пропозицію Степана Бандери, який запропонував створення армії, розміром біля 120000 вояків, з числа українських скитальців.

З донесення „Баденер Таґблят“ стає очевидним, що Бандера мусить бути в американській окупаційній зоні“.

Дипломатичні ноти на мюнхенських мурах

Берлінський «Телеграф» за 30 листопада публікує повідомлення свого мюнхенського кореспондента такого змісту: «В Мюнхені розклеєно багато друкованих плякатів з нотою генерального секретаря закордонних справ Української Визвольної Ради до державного секретаря Маршала». Нота просить Сполучені Штати визнати Українську Повстнську Армію (бандерівців) повстанцями. Тексти цієї ноти переслано Папі і урядам Франції та Великобрітанії.

Цей факт — пише «Телеграф» цікавий тому, що в американській зоні перебуває коло 30 000 українців (переважно в таборах). Останніми часами кілька разів появлялися в газетах повідомлення, що українські партизани піддавалися на американському окупаційному терені. Американська військова влада інтернувала їх. Дорога тих бандерівців була далека. Утікаючи через Польщу або через Чехо-Словаччину, вони діставали допомогу від тамошніх партизан, що дали їм охорону і провели їх до німецького кордону.

Далес конферує з Шуманом

ПАРИЖ, (Дена). Джон Далес, довірений дорадник міністра Маршала на лондонській конференції, прибув до Парижу і мав у п'ятницю півгодинну розмову з прем'єром Шуманом, бажаючи поінформуватись про становище у Франції. Говорять, що Далес матиме окрему зустріч з генералом де Ґолем.

Міністер Маршал в гостях у Молотова

Як повідомляє ББС, міністер Маршал обідав у п'ятницю як гість Молотова у совєтській амбасаді. Після того міністри поїхали на засідання конференції, яке мало бути найбільш запальним, бо на ньому передбачувалось обговорювати майбутню господарську структуру Німеччини. Звертають увагу, що Молотов не скористав з запрошення на обід, яке зробив йому Маршал кілька днів тому, а совєтська влада в Німеччині сконфіскувала газети з текстом останньої промови американського міністра.

КОНТРЗАХОДИ ЕСПАНСЬКОГО УРЯДУ

МАДРИД, (Дена - ІНС). З уваги на можливість вибуху неспокоїв еспанські збройні сили переведено минулої суботи у стан алярмової готовости. Щоб не допустити до поширення французьких заколотів на територію Еспанії, еспанський уряд ужив дальших заходів проти діячів і членів еспанської опозиції. Еспанська преса й радіо не подали щодо цього ніяких коментарів.

ГЕНЕРАЛ ЛЕКЛЕРК ЗГОРІВ У ЛІТАКУ

ПАРИЖ, (Дена - Ройтер). Французький генерал Жак Філіп Леклерк загинув, як повідомляє французьке міністерство авіяції, летунською смертю, згорівши в розбитому літаку недалеко Орану у Північній Африці. Разом з ним згоріли 11 осіб залоги так, що навіть не можна розпізнати їх тіл. Генерал Леклерк відзначився у багатьох боях минулої світової війни на боці аліянтів.

Румунський король Карло вітається із своїм міністром зовнішніх справ, комуністкою Анною Паукер (Дена)

МОСКВА ОБІЦЯЄ «ВИБИТИ ЗУБИ»...

МОСКВА, (НҐТ - УПІС). Московська преса розпочала атаку на професорів колюмбійського університету, визначних авторів наукових праць на східньо - европейські теми, проф. Кларенса, проф. Маннінґа та проф. І. Сіммонса, як також проти інших американських вчених та авторів праць. На проф. Маннінґа накидаються за його недавно видану «Історію України». В «Літературній Газеті» Сава Голованівський називає цю непересічну наукову працю американського вченого «звірячим криком про конечність інтервенції в СССР», а самого проф. Маннінґа - «оборонцем зрадників і вбивців». «Літературна Газета» далі пише, що проф. Маннінґ, боронячи український націоналізм, йде по тій же лінії, що й німецькі нацисти. Большевицька газета нагадує проф. Маннінґові, що совєтська армія готова знову «повибивати зуби» тим, хто в останньому часі наслідував націстів, а тому радить йому «не показувати своїх зубів», бо й з ним таке станеться теж саме.

Професор Манінґ, довідавшись про совєтські напади на нього за його книжку «Історія України», не тільки не виявив заклопотання чи обурення, а, навпаки, сміявся і заявив: «Як особа, що займається студіями російської літератури ще від часів перед першою революцією, я слідкував за поступовою деґенерацією російської чесности та ідеалізму... Мені приносить високу честь подібне звернення на мене уваги большевицькою пресою, бо це означає, що мене виріжнено, як порядну особу».

Заява Дімітрова

МОСКВА, (ДЕНА - Ройтер). Болгарський прем'єр-міністер Георгій Дімітров заявив з нагоди підписання юґославсько-болгарського пакту про приязнь і взаємну допомогу, як повідомляють з Софії „Ізвестія“, що так сама таємниця, як і процес продукції атомової бомби перестали бути „монополем американських імперіялістів“. Це перша позитивна урядова заява після відомого виступу Молотова з нагоди жовтневих роковин в Москві, який сказав, що таємниця атомової бомби перестала бути таємницею. Одначе Молотов нічого не згадував про саму продукцію атомових бомб.

Як повідомляє аґенство ЮП-ІНС, юґославсько-болгарський пакт підписали в місті Варна. В Букарешті стало відомо, що маршал Тіто після закінчення візити в Болгарії прибуде також до столиці Румунії і виїде далі до Варшави.

Мільйони не доїдають

ЛОНДОН, (Дена - Ройтер). Архиєпископ Йорку д-р Кирило Джербет, який минулого місяця відвідав Европу, заявив, що харчова ситуація Великої Брітанії дуже поважна, то ще поважніша вона в Німеччині та інших сердньо - европейських країнах. Мільйони людей недоїдають, а відстань поміж голодом і фактичним виголодженням лише дуже незначна. Чехо - Словаччина у великій мірі вилікувалася із наслідків окупації. Політичний союз із СССР є для Чехо-Словаччини рятунковим колом і вона мусить його тримати, щоб охоронити свою країну на випадок відродження сили Німеччини. Одначе Чехо - Словаччина бажає мати щільні господарські стосунки із західніми країнами

МОСКВА, (Дена-Ройтер). Чотири чільних совєтських учених у відкритому листі, що появився в совєтському журналі „Нью Таймс“, звернулися до професора Альберта Айнштайна, називаючи його ідею світового уряду незвичайно шкідливою для справи миру. Прихильники світового уряду — пишуть совєтські учені в листі — уживають арґумент, мовляв, у часи атомової енерґії державна суверенність належить до минулого. Не можна уявити собі твердження, що було б більш віддалене від правди, як саме це.

ЛОНДОН, (Дена-Ройтер). Брітанський прем'єр під час війни і теперішній провідник опозиції Вінстон Черчіль святкував в неділю 73-ті роковини свого народження. До його мешкання в Лондоні наспіли сотні привітальних телеграм з усіх частин світу. Брітанські консервативсти склали з нагоди народження свого провідника грошові пожертви на фонд виборів своєї партії.

Культурне життя в Реґенсбурзі

З культурного життя в Реґенсбурзі

(Власна кореспонденція). Останній час в Реґенсбурзі відзначився кількома культурними подіями. Протягом тижня відбувалася виставка українських книжок, в якій взяли участь таборові організації та установи. Крім книжок виставлено світлини, листівки, портрети. Заля місцевої ІМКА — бібліотека — першого вечора була переповнена глядачами.

Виставивши книжки за окремими столиками стояли представники установ-організацій - видавців, даючи пояснення цікавим про свої видання. УТҐІ виставив свою книжкову продукцію 1945-47 років. Видано вже 27 підручників, серед них товсті, солідні книжки на кільки сот сторінок. Розмножується — друкується 13, редаґується 28 і пишеться 17 підручників.

Окреме місце займають видавництва «Прометея», «Українське Мистецтво», «Українське Слово», пластові видання. Ось на виставці лежить найперша друкована газета на еміґрації «Слово», що появилася в Реґенсбурзі та там же й закінчило своє існування.

В окремому місці лежать видані за океаном українські газети. Погано тільки, що «референт» дає про них такі пояснення, як:

— «Українська громадська пора» — це комуністична газета...

Хоч, як відомо, та газета з комунізмом має тільки спільного, скільки слова «референта» з правдою, бо редаґує та видає газету бувший заступник мін. освіти при уряді УНР Н. Григоріїв, що, здається, комуністом ніколи навіть не думав бути.

Виставлено багато цінних книжок; аж дивуєшся, як могли їх люди привезти на еміґрацію, в той час, коли йшлося про порятунок самого життя. Серед цікавих видань — «Гайдамаки» Т. Шевченка з багатими ілюстраціями, видані в 1919 році, журнали з кінця минулого століття, художня література, видана при Совєтах на Україні, переклади тощо.

Було немало хиб у видавців, але вони цілком зрозумілі, коли вяти під увагу наше становище втікачів та насильно вивеених, яким в час страітної війни було не до книжок... І те, на що спромоглися ініціятори її — є корисною й цінною працею.

Нещодавно в табір завітала відома молода піяністка Кляра Скрипченко і дала концерт, складенний з творів клясичної музики. Немає потреби говорити про гру молодої піяністки — про неї було вже чимало захоплених рецензій. Кожна виконана нею річ покривалася гарячими оплесками, які були щирою нагородою за її надзвичайну гру.

Твори Баха, Бетговена, Ліста, Шопена та інших, відомих світові композиторів складали її програму.

Погано тільки, що реґенсбурзька публіка не дуже охоче відвідує концерти. Тому й не диво, що на вечорі було не більше шести десятків присутніх.

Молода, талановита піяністка — нехай не падає в відчаї: краще невеликий гурток щирих прихильників, аніж маса людей, які відвідують концерти «для форми»!..

В. О-ко.

Відкриття Мистецької Виставки

(Власна кореспонденція). В неділю 30. листопада 1947 в реґенсбурзькій оселі Ганґгоферзідлюнґ відкрито заповіджену українську мистецьку виставку. У виставці беруть участь образотворчі мистці, що живуть в оселі та в реґенсбурзьких околицях.

По 11 год. ранку виставку відкрив один з ініціяторів її маляр М. Бабій, привітавши широ багатьох гостей, що зійшлися оглянути досягнення українських творців образотворчого мистецтва в еміґраційних умовах. Посадник оселі Я. Сербин розірвав стрічку що берегла вхід до виставки.

В. О-ко

Театральний фестіваль у Ганав

Заходом ІРО франкфуртської округи відбувся нещодавно в ДП театрі Ганав фестиваль ДП-таборів, округи Франкфурт.

У фестивалі брали участь естонці, лотиші, литовці і українська група з табору Майнц-Кастель.

Естонці й лотиші виступили з сильними вокально - балетними групами народньої пісні і танцю. Естонці поставили монтаж народнього фестивалю, литовці подібний монтаж з дуже сильним і справді першорядно вишколеним балетом. Лотиші дали від себе скрипкове сольо і хор народньої пісні.

Українська група (таборовий хор і гурток молоді) поставила вступ до опери «Утоплена», з хором хлопців і дівчат «Туман хвилями лягає» та народними танками.

Жюрі театрального конкурсу, з представників Головної Квартири Американських Збройних Сил і представників світової УМСА визнали **першу нагороду українській групі.**

За мистецьку частину групи відповідав проф. Іван Заяць, танки підготовила п-ні Е. Пастернак, фортепяновий провід — п. І. Лесика.

Відзначення української групи було заслуженою перемогою української культури музики, співу і народнього танку, що на фоні музики інших національних груп помітно і позитивно відрізнялися мелодійністю і пластичністю.

На конкурсі були присутні численні представники американських військових установ, ІРО і світової УМСА, а також кореспонденти і фото - репортери американських газет.

Е. Ів.

Перший тиждень лондонської конференції

Молотов уперто говорить «ні»...

Лондонський кореспондент мюнхенської «Ді Ноє Цайтунґ», Ойґен Брем, так пише про перший тиждень лондонських нарад:

Після чотирьох засідань атмосфера трохи змінилася, а сцена, що була цілком темна, тепер має кілька ясніших пунктів.

Перший пункт — це те, що представники чотирьох великодержав прийняли порядок нарад та вибрали спільний шлях, яким пробиватимуться крізь джунґлі проблем. Дехто вірить в успіх, мовляв, де один шлях, там і одне бажання. Вдумливіші спостерігачі думають, що погодження на один порядок нарад хоч ще не дає підстав до оптимізму, то все таки свідчить, що не треба пакувати валізок. А все таки чотири міністри закордонних справ втратили два дні на самозрозумілу і чисто технічну роботу, яку повинні були виконати їх заступники.

Другий пункт — це те, що советський міністер закордонних справ Вячеслав Молотов погодився, хоч під умовою, дискутувати **американський проект договору чотирьох великодержав**, згідно з яким Німеччина не має права озброюватись продовж 40 років. Советська нехіть до цього проєкту була завжди загадковою. Невже Молотов бажає зревідувати советське ставлення до тієї справи?

Існування цього яснішого пункту треба записати на конто СССР. Одначе загально в Лондоні відмовляються говорити про советську податливість. Зате, в деяких колах позитивніше оцінюють влучну пропозицію французького міністра закордонних справ Жоржа Бідо, який відограє ролю посередника. Західні альянти хотіли, щоб на перше місце програми нарад поставити далеко менш складне питання договору з Австрією. СССР бажав почати від договору з Німеччиною. Бідо подав соломонівський проєкт, який вкінці прийнято, а саме: щоб справу договору з Австрією поставити на перше місце порядку нарад, але передати її негайно до опрацювання комісії заступників міністрів, отже, поставлене формально на другому місці питання договору з Німеччиною практично міністри закордонних справ дискутуватимуть першим.

Бідо подав далі компромісовий проєкт і щодо спірного питання німецького майна в Австрії. При добрій волі цей проєкт дасть заступникам міністрів змогу договориться. Але хмари, які можуть знову затемнити ці ясніші пункти, вже збіраються на обрії. Компроміс у справі комісії, що опрацювала б договір з Австрією, виправдає себе тоді, коли всі заступники міністрів працюватимуть лояльно. Якщо їх діяльність припиниться через тактику одного з учасників, як це сталося під час засідань комісії в справі договору з Австрією, що працювала у Відні, тоді увесь компроміс буде невдачею західніх великодержав. Дискусія над американським проєктом договору чотирьох великодержав, який мав би для Европи бажані наслідки, може мати також і протилежний вплив, якщо СССР сконцентрується на теперішньому стані відмілітаризування й одночасно повторятиме старі, безплідні й фальшиві обвинувачення.

Те саме стосується справи німецьких кордонів та майбутнього німецького центрального уряду. Обидва питання будуть предметом дебатів. Молотов уже заявив, що він хоче обговорити справу Райну й Рури, але одночасно вважає за «табу» провізоричний кордон Одра—Нісса. І хоч він принципово визнав з Маршалом і Бевіном конечність демократичного уряду, то вже одне засідання було передсмаком труднощів, які виринуть не лише у зв'язку з дефініцією «демократії», але й із поняттям «центральний уряд».

Усі в Лондоні хотіли б зіґнорувати ці загрозливі хмари, що зібралися на обрії, в надії, що вони можуть, хоч і не мусять, знову затемнити сцену. На жаль це сподівання стало майже неактуальним через те, що зі сходу вже надійшла хмара з громовицею. Другого дня нарад Молотов, який був головою засідання, замучив своїх колеґ довжелезною промовою про темні задуми «певних» великодержав скласти «імперіялістичний мир». Хоч він залишив своїм слухачам відгадати, про кого він думав, хоч не говорив про «воєнних підбурювачів», як це зробив його заступник Андрей Вишинський в ОН, одначе ця промова булаб доречнішою на засіданні комінформу, ніж на конференції, що дбає про мир.

Амариканський міністер закордонних справ Маршал вказав на те просто пальцем, коли після промови Молотова сухо заявив: «що не говорив би Молотов, я завжди переконаний, — що представник СССР сам не вірить у свої обвинувачення». Першою передумовою успішности цієї конференції є закинути абсолютно всякі пропаґандивні промови та заступити їх суттєвою дискусією проблем згідно з загально обов'язуючим принципом правди, здорового глузду й політичної етики, які виробило собі людство впродовж довгої боротьби. Надуживання пропаґандивних промов, це найважніша причина незадовільних наслідків раніших зустрічей. Але передумова суттєвости не була дотримана вже першого тижня конференції, а дебати ще завжди ведуться на периферіях проблем. Як тільки хтось зробив зусилля, щоб зачепити суть проблеми, зараз Молотов не допускав до того коротким словом — «ні», або «зарано». Дотеперішні переговори не дали нічого нового, що вийшло б поза межі досягнень московської конференції

Перше привітання Бевіна з Молотовим. (Дена-НИТ)

Генерал П'єр Якобсен генеральним секретарем ІРО

Колишнього губернатора провінції Райнгессен у французькій зоні Німеччини, генерала Якобсена покликали на посаду генерального секретаря ІРО до Женеви.

Часопис «Нувель де Франс» присвятив йому статтю, в якій, між іншим, пише: коли генералові Якобсенові було 18 років він сказав жартуючи: «За кілька років буду губернатором над Райном». Маючи 28 років, як генерал, він став французьким губернатором Майнцу. А тепер, скінчивши 30 років, він обіймає генеральний секретаріят ІРО у Женеві. Оце в трьох реченнях схоплена кар'єра П'єра Якобсена де Розена.»

Як виходить з дальшого опису, батько генерала був інженером на копальнях в Баку. Під час російської революції засудили його на смертну кару, але інженерові пощастило утекти на захід Европи, хоч довелося тимчасово змінити прізвище де Розен на звичайне міщанське Якобсен. Родина де Розенів належить до найдавніших скандинавських родів.

Найстарший син П'єр студіював фінанси і далекосхідні мови. Вже як студент об'їхав усю Европу, велосипедом подорожував по Німеччині, Франції, Данії і Англії, ознайомлюючись з цими країнами. Незадовго перед вибухом війни, він відвідав Советський Союз і мав там неприємну пригоду, бо коли вдався до тодішнього редактора «Правди» Радека, якому мав передати листа, — довідався, що Радек сидить уже під ключом.

Як ляйтенант французької армії попав 1940 року до німецького полону і перебував рік в «Офляґу». Разом з товаришем, пошивши собі потайки цивільний одяг, утік з табору і жив, як італійський робітник, знаючи дещо по - італійськи. Врешті, обом вдалося вночі перейти кордон і повернутися до батьківщини. Якобсен став незабаром доцентом университету в Ліон. Але Гітлер зайняв своїми військами неокуповану досі частину Франції і Якобсенові довелося вдруге іти на фронт. Як капітан парашутної частини, подався він до західньої Африки і згодом з військами генерала де Ґоля бився в Італії, відзначаючись своєю хоробрістю. Поранений, попав знов до німецького полону, але втік, вискочивши з вікна лазарету. Після закінчення війни, вже як інспектор фінансів, був призначений до французької військової влади в Баден - Баден, маючи ранґу генерал - майора й завдання опікуватися особами ДП.

В березні 1946 р. генерал Keніґ передав йому пост губернатора провінції Райнгессен й генерал півтора року резидував в місті Майнц над Райном. Під час його минулорічних відвідин своїх родичів у Данії, данська преса величала його як наймолодшого генерала Франції, а, можливо, й Европи.

«Нувель де Франс» пише, що генерал Якобсен де Розен — людина чутливого серця й тому добре сталося, що якраз йому передано пост генерального секретаря ІРО, організації, що опікується людьми, яких доля позбавила батьківщини.

Треба сподіватися, що молодий генерал і визначний адміністратор, ознайомившись докладно з незавидним становищем залишених в Европі ДП, а зокрема багатьох тисяч українських скитальців, зрозуміє належно їх трагедію і докладе всіх сил для того, щоб нашу еміґрацію якнайшвидше переселити в країни західнього світу, де вона зможе знайти собі нову батьківщину і віддати всі свої сили для будування нового життя.

13 хвилин перед першою показував годинник в Білому Домі 20 листопада, коли президент Трумен давав міністрові Маршалові останні поради перед відлетом до Лондону. (Дена-НИТ)

Наступником адмірала Німіца, шефа американської воєнної фльоти, президент Трумен іменував адмірала Данфільда, (праворуч) який має 56 років. (Дена-НИТ)

Американський орел і Москва

В кореспонденціях англійського часопису «Дейлі Майл» (за 5 і 12 листопада) з Вашінґтону читаємо: «Досягнення консерватистів В. Брітанії викликали в Америці радість. Країна вирішила зліквідувати у себе комунізм. Якщо до цього додати ще й те, що соціялістична партія не трактується там, як щось гідне уваги, що ані в складі конґресу, ані в складі уряду нема жодного комуніста, що нема там також бодай в якійсь мірі поважного червоного або рожевого фронту, що про націоналізацію ніхто не говорить, — то саме собою повстає питання, проти кого скерована вся кампанія. По суті підставою для неї служать російські погрози і оббріхування, а також рвучкість американського темпераменту. Молотов не зміг своїми оббріхуваннями зрушити американського орла з яєць (атомових бомб), які, той висиджував, зате вискубання Вишинським пер з орлячого тіла розгнівало останнього. Чим більш занепокоюють москалі цього орла, тим більше зносить він яєць і нині вже має їх повне гніздо, при чому сила кожного в 100 раз більша, ніж та, яка проявляла себе в Нагасакі чи Гірошімі. Єдиним наслідком атак Молотова є поглиблення свідомості того, що точиться одверта війна ідеологічна, що є зміцненням приготувань на випадок війни справжньої, а також приспішення пляну Маршала. Сьогодні дійсно немає жодної опозиції проти надання помочі Европі. Навіть губернатор Девей, досі обережний в такій мірі, що ніколи не робив чого будь, не перевіривши перед тим настрою виборців, тепер бажає швидкої ухвали пляну Маршала. Точиться війна між американським хлібом та російською шкоринкою від хліба. Нарід переконаний, що москалі хворі манією, згідно з якою на кожну їхню провокацію належить відповідати в тому самому тоні. Серед цього гуркоту не звертається уваги на помилки брітанської політики, а також і на те, що до появи атомової бомби спричинилися по суті брітанці. Американці уважають її за свій власний винахід. Чи не належало б їм нагадати, що в дійсності є інакше і що коли вже з тих яєць дійсно готують якийсь омлет, — мусять поцікавитися також і нашою опінією».

ВАТІКАН (Дена-Ройтер). Після чотиримісячного перебування у літній резиденції Кастель-Гандольфо Папа Пій XII повернувся до Ватікану. Він звернувся з енциклікою до християнства, закликаючи його до побожности, бо лише так можна буде зрушити світ із того занепаду, до якого привела його війна.

Чи Етлі залишиться далі прем'єром?

Анкета Ґаллюпа дає картину англійських настроїв

Анкета Ґаллюпа принесла такі відповіді на найважніші запити брітанської опінії: на питання, за кого голосувалось би в разі загальних виборів, 44,5% відповіло, що за консерватистів, 40% — за партію праці, 11% — за лібералів, 4,5% — за інші партії. В порівнянні до настроїв підчас останніх виборів (в 1945 р.) найдужче змінилися погляди жінок. На питання, який уряд за даного історичного моменту був би найкращий, 37% відповіло, що уряд партії праці, 31% — що уряд консерватистів, 20% — що народній, 6% — що ліберальний. З тих відповідей стає очевидним, що хоч підтримка уряду партії праці сильно підупала, але більшість не хоче сьогодні нових виборів. Великий відсоток голосів подано за уряд коаліційний. Чи Етлі має лишатися прем'єром? 46% — так, 41% — ні. Чи сьогоднішня господарська криза обов'язково мусила вибухнути, а чи можна було її якнебудь уникнути? 60% - що не можна було запобігти кризі. 31% - що це можна було зробити. Чи треба відмінити обов'язкову військову службу? 54% — ні, 37% — так. Чи теперішні брітанські сили є завеликі, чи вони замалі, чи якраз такі, якими й мусять бути? 41% — такі, як треба, 28% — завеликі, 18% — замалі. Чи треба й далі окупувати Німеччину, а чи краще забрати звідти свою окупаційну армію? 60% за окупацію, 30% за відкликання окупаційних військ з Німеччини. Чи схвалюєте позицію брітанського уряду в його відношенні до США? 34% — ні, 33% — так, 33% — не знало, що відповісти. Критики переважно говорять про велику залежність. Чи схвалюєте позицію брітійського уряду по відношенню до Росії? 33% — так, 26% — ні, 41% не знало, що відповісти. Інколи ті самі причини викликають різні внески. Напр., позиція щодо Росії схиляє 2% учасників до апробації політики уряду, а 6% — до дезапробації. Чи націоналізація посувається занадто швидко, занадто поволі, саме так, як треба? 51% — заскоро, 9% — занадто повільно, 26% — саме так, як треба. Чи сьогоднішній уряд є занадто соціялістичний, чи настільки соціялістичний, наскільки це викликано необхідністю? 42 % — засоціялістичний, 15% занадто мало соціялістичний, 30% — соціялістичний в такій мірі, як це необхідно. Чи переваґу Палати Лордів належить зменшити, чи збільшити, чи лишити без зміни? 5% — збільшити, 32% — зменшити, 45% — лишити без змін.

Властива боротьба ведеться поза Лондоном

ЛОНДОН, (Дена-ІНС). Один із керівних членів делеґації США на конференції міністрів закордонних справ у Лондоні закинув СССР, що він намагається при допомозі комуністичної партії підпорядкувати Італію й Францію своїй контролі, доки плян Маршала зможе завести в Европі господарську стабільність. Якщо СССР, — заявив американський делегат, контролюватиме Італію й Францію, тоді й Німеччина, ключ до Европи, опиниться в його руках.

Конференція міністрів закордонних справ має лише другорядне значення в боротьбі поміж СССР і західніми державами за керівне політичне становище в Европі.

Властива політична боротьба відбувається саме в Італії й Франції та переростає своїм значенням усе інше, що відбувається на політичній арені. Якщо СССР виконуватиме контролю над Францією й Італією, тоді психологічне значення бар'єра, яким є окупація західньої Німеччини Великою Брітанією й США проти советської експансії у Західній Европі рівнятиметься нулю.

Болгарсько-юґославський пакт

БЕОҐРАД, (Дена - Ройтер). Юґославський маршал Тіто і болгарський прем'єр - міністер Дімітров підписали у четвер 27 листопада юґославсько - болгарський пакт про приязнь і взаємну допомогу. Пакт має обов'язувати 20 років, а окрема примітка застерігає, що він підлягає автоматичному продовженню, якщо до того часу не зречеться його одна із сторон. Офіційний комунікат називає цей пакт складеним згідно з Хартією Об'єднаних Націй і каже, що він має служити щирій приязні і співпраці між усіма балканскими народами. Юґославія й Болгарія прийняли спільне зобов'язання взаємно радитися в питаннях міжнародньої політики. Як передав кореспондент аґентства ЮП з Праги, дипломати, що перебувають в Східній Европі, з зацікавленням спостерігають розбудову системи пактів між різними східньоевропейськими державами й вважають на те, що ця система має підготувати створення східньо - европейської антанти.

Чехо - Словаччина, Юґославія й Польща мають між собою і кожна з них окремо з Совєтським Союзом договори про оборону проти можливої німецької аґресії в майбутньому. В Софії розглядають тепер можливість втягнути в цю союзну мережу також Болгарію, себто колишню ворожу державу. Мадярський прем'єр - міністер Ляйош Дінієш заявив, що він мав переговори з Румунами в справі підписання пакту про взаємну допомогу. Думають також, що Чехо - Словаччина почне переговори з Болгарією і Румунією в справі пактів приязні, а підготовка до підписання юґослов'янсько - мадярського пакту триває вже кілька місяців.

БЕОҐРАД, (Дена-Ройтер). Юґославський прем'єр маршал Йосиф Тіто після свого повороту з Болгарії, де він підписав пакт приязні і оборони з цим краєм, на надзвичайному засіданні парляменту заявив, що Юґославія і Болгарія здійснили принцип федерації; хоч обидві країни не склали ще формальної федерації, всеж таки вони практично реалізували її. На засіданні маршала Тіто відзначили новоствореною „медалею свободи".

Інтернаціональні бриґади на Балканах

Інтернаціональні бриґади на Балканах почасти вже зорганізовані, а почасти ще знаходяться в стані організації; жодна з них не вступила ще до Греції. У Франції та Італії відбувається набір рекрутів, з тим, щоб в разі потреби використати їх на місці. У Франції є 5 бригад (по 3 000 чол. у кожній) — переважно французів, естонців, поляків (відновлено бригаду ім. Домбровського), юґославів, болгарів та москалів. Командирами являються Андре Марті та ген. Джонвіль, але фактично всим заправляють юґослави. Центр цих бригад перенесено з району Монтпел'є в район Лілля, де серед численних чужоземців легше провадити вербування й приймання совєтських парашутистів. Зброя переважно ще з часів війни, є її багато, маються навіть невеликі панцерові вози. Після перевишколу, політичного та принципово - військового, «охотники» переходять через Італію до Албанії та Юґославії. Такі осередки, як у Франції, є також в Італії, а в них багато бувших німецьких полонених, італійських комуністів, та людей, виселених з Австрії. Командуючим є ген. Прімірец, юґославський комуніст, учасник еспанської війни. Бригад в Італії є 7 по 3 000 чол. в кожній. В Албанії, Юґославії та численних інших таборах закінчується перевишкіл. В одному з двох авіаційних таборів командуючим є бувший майор німецької авіації, а в курсі учасників 11 чехів, 5 поляків, 4 італійці, 4 французи, 3 еспанці, 2 румуни та 1 азербейджанець. («Качефур» за 5 XI 47 р.)

На хорватських штиках

В Юґославії говорять про хорватську окупацію. На 25 міністрів федерального уряду є 18 хорватів. Хорвати становлять 80% таємної поліції, 70% адміністрації. Народні трибунали засуджують до найвищих кар сербів, а до найнижчих — хорватів. Серб Міхайлович та його офіцери були зліквідовані, але хорват Філіпович, бувший міністер в уряді Павелича та одночасно командир усташів, той самий, що вирізав міліони сербів і хорватів, — нині міністром у Тіта. Свого часу Гітлер нагородив його Залізним Хрестом, так само, як і Пірца, бувшого командира хорватської ескадри на східньому фронті, нині юґославського амбасадора в Арґентіні. Мессіч, колишній полковник Павеліча, є командантом залоги в Беоґраді та особистої ґвардії Тіта. Коли Юґославія аж 8 раз виступала з вимогою видати їй «військових злочинців», тобто в першу чергу офіцерів Міхайловіча, то натомість лише 1 раз (та й то легко) згадувала про видання їй Павеліча. Колись німці вживали хорватів для того, щоб винищити сербів; нині те саме робить Москва. Коли влітку 1944 р. німецькі парашутисти здобули мундур Тіта, знайшли там серед інших документів також листування Тіта з Павелічем. Виявилось, що вони обидва співпрацювали в 1934 р. підчас замордовання короля Олександра. Не відомо, яким чином вдалося Павелічу викрутитись перед Гітлером («Битва» за 29 X 1947.)

МОСКВА, (Дена-Ройтер). Президія Верховного Совєту СССР іменувала новим міністром промисловости целюльози і паперу Леоніда Павловича Грачова. Його попередника Комарова звільнено з посади.

Уряд Шумана енергійно ліквідує страйк

Становище у Франції не кращає

(Закінчення з 1-ої сторінки)

же всі урядовці поштових і телеграфних аґентств повернулися до праці. Подібне діється на залізниці.

Французький уряд гостро поборює кольпортерів комуністичних летючок. Вночі на вівторок арештували 16 таких кольпортерів, а 114 страйкарів засудили за перешкоджування працюючим до місячного ув'язнення. Комуністичні посли до парляменту зреклися однієї місячної платні на допомогу страйкуючим, що в сумі винесло 8 мільйонів франків. Покращали теж стосунки поза Парижем, хоч в місті Ніцца страйкують 80% працюючих. В північному вугільному басейні робітники повернулися до праці. В Марселі ситуація нормалізується.

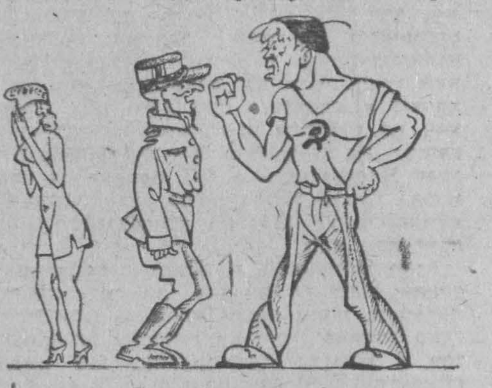

Франція сьогодні...

Як повідомляє ДЕНА, вночі на середу французькі національні збори схвалили першу частину урядового законопроєкту про охорону праці. Внески комуністів відкинено. О 6-тій годині в середу, перед зборами, що засідали цілу ніч, міністер фінансів Рене Маєр подав до відома, що в наслідок саботажу на залізниці між містами Аррас і Парижем сталася катастрофа поїзду, в якій загинуло 7 осіб. Комуністи зареаґували на ту заяву галасуванням і окликами: «ви самі — убивці!». Колишній міністер летунства Шарль Тійон, також комуніст, кричав: «ви сами мусите проливати кров, щоб зробити ваші протизаконності, бо французькі залізничники ніколи б не підірвали французького поїзду».

Французька преса розглядає далі страйкове положення. Ліві й комуністичні газети вимагають від уряду підвищити платню, перестати вживати сили супроти робітничих мас і підкреслюють, що невільно ні в якому випадку висилати французької армії проти французького народу; натомість центральний орган соціялістів «Ле Попюлер» підкреслює, що робітництво дедалі все більше звільняється від комуністичних впливів і охоче повертається до праці.

Проба сил між урядом і комуністами

29 листопада новий французький прем'єр Роберт Шуман домагався від парляменту нових «авторитарних» уповноважень на три місяці, щоб поборювати усяку аґітацію за страйк та саботажі, яку хтонебудь провадив би пресою, або публічними промовами. Схвалення цих уповноважень дало б урядові в руки зброю проти всіх часописів, які підпирають теперішню страйкарську акцію. Всіх державних урядовців, обвинувачених за ведення аґітаційної роботи, можна на основі цього закону звільнити з праці. Через те, що електрозаводи, залізниці та телефонна й телеграфна сітка у Франції удержавлена, всі урядовці цих установ є в службі держави. Закон передбачає кару ув'язнення від шости місяців до п'яти років.

Газета «Ль'Юманіте», урядовий орган комуністичної партії Франції, закликав 25 листопада комуністичних «бійців» оберігати партійні будинки від зайняття та комуністичних провідників від арешту тому, що плянується «реакційний державний переворот». Домагання Шумана дістати від парляменту уповноваження вона окреслює, як проєкт закону, що має ще більш назадницький характер, ніж розпоряження Карла X, який таксамо переслідував свободу думки в слові й письмі та особисту свободу громадян. Подібно поставилась незалежна газета «ле Соар», яка теперішні події порівняла до подій, що розвивалися перед приходом на престол Наполеона III в 1851 р.

Звільнено вже 66 комісарів поліції. Шуман побоювався, що контроля над поліцією може перейти в руки комуністів, як це сталося в різних балканських країнах. Уряд наказав звільнити 2 200 членів компаній безпеки, які є частиною поліції на провінції. Звільнені запідозрені в підтримці комуністів.

Страйкарська ситуація така: коли провідники професійних спілок відкинули пропозиції уряду, напруження, яке довело до страйку 14 днів тому, осягнуло свого вершка. Спостерігачі тієї думки, що саме тепер прийшло до проби сил поміж урядом і комуністами. 21 найважніша професійна спілка з поміж 39 усіх створила центральний страйкарський комітет, що координував би страйкарський рух у усій країні. Створено головну квартиру для організації загального генерального страйку.

Страйк залізничників поширився тепер на всю країну. Акти саботажу більшають. Поміж Лійоном і Сіворсом страйкарі висадили паровози з рейок та поранили залізничників.

Майже всі копальні припинили працю. Поміж страйкарями та робітниками, що припинили страйк, прийшло до боротьби киями. Через брак вугілля паризькі газівні припинили постачання газу.

Частинний страйк поштових урядовців триває. Деякі поштові уряди обслуговує армія. Тому, що страйкують і транспортні робітники, армія довозить харчі до Парижу. Страйк проголосили каналярі, смітярі, працівники похоронних закладів та шпиталів. Навіть кат відмовився повісити вісьмох засуджених на смерть. Він домагається платні директора бюра в міністерстві та окремого гонорару за кожне повішення.

Комуністи твердять, що страйкують 4 мільйони людей тоді, коли уряд оцінює кількість страйкарів на два мільйони.

Некомуністична меншість проголосила комунікат, у якому закидає комуністам, що вони організували генеральний страйк. Комунікат закликає робітників повернутися до праці. Пропозиції уряду щодо покінчення страйку називає комунікат «незадовільними», все ж таки вони становлять перший крок до виконання домагань, що їх поставили робітники.

28 листопада Шуман домагався від парляменту довір'я для свого кабінету. Голосування дало 322 голоси проти 186, при 86, які не голосували. Уряд дістав отже лише 13 голосів понад абсолютну більшість, яка потрібна на те, щоб уряд залишився.

Королівське весілля в Лондоні було всенаціональною подією і люди, щоб привітати молоду пару, займали місця на вулицях ще за два дні наперед. Під час очікування вони грілись і розважались. (Дена-Ніт)

Екс-комісар Еріх Кох чекає процесу

Незавидний кінець гітлерових ґауляйтерів

«Злочин проти словенського населення» — звучить акт оскарження, «смерть на шибениці» вирішили судді у сіро - брунатних уніформах хакі юґослав'янської армії.

На п'ятикутних зірках їхніх шапок, які вони тримали в руках, блищить світло, наче погасаюче життя. Ескорта відпроваджує до в'язничної камери людину, що ступає важкою ходою. Рідке волосся спадає на її вкрите зморшками чоло. Це д-р Фрідріх Райнер, бувший ґавляйтер Карінтії й бувший шеф цивільної адміністрації в окупованих теренах Карінтії й Країни, у мурах військової в'язниці в Люблянах коротає останні хвилини свого життя.

Більшість людей, що колись у блискучій ґалерії Третього Райху домагалися «боротьби до останньої краплі крови», в хвилину смерти зі страху капітулювали, якщо не проковтнули ціянкалій. Приклад Еґґелінса, який у боротьбі за Галле загинув на вулицях столиці своєї области, не знайшов наслідувачів.

Д-р Ґеббельс, якого Гітлер у своєму політичному заповіті 29 IV 1945 р. призначив своїм наступником на пост райхсканцлера і якому дав наказ покинути Берлін, щоб продовжувати війну, залишився в державній канцелярії й відібрав собі життя незабаром після смерти Гітлера, отруївши перед тим дружину й четверо маленьких дітей. Тербовен у Осло, Мур, Юри, Сімон, Ґіслер, Шпренґер, Гольц, Генляйн і Меєр пішли його слідами. Фріца Вехтлера, що був провідником байройтських націонал-соціялістів, розстріляв відділ СС в лісі коло Герцоґенав з наказу його заступника за те, що залишив місто. Теж Ганке залишив свою «головну квартиру» в Бреслав після того, як Гітлер по телеграфу відзначив його Золотим Хрестом німецького ордену за оборону міста, що закінчилася безглуздим знищенням та іменував його наступником Гімлера на посту Райхсфюрера СС і шефа німецької поліції. Незадовго перед приходом совєтської армії до Бреслав Ганке утік літаком на захід. Він нібито мав зголоситися до армії Шернера в Чехо - Словаччині, але слід по ньому зник. Ще коротше витримав на своєму посту Еріх Кох, грізний колись «райхскомісар України», у Східній Прусії. Оточення Кеніґсберґу застало його поза межами міста й він лише радіом зміг заявити про свою «вірність фюрерові». Але він не зміг уникнути відповідальности. **Попав у руки аліянтів і очікує в Нюрнберґу своїх суддів.**

«Так — я Ґроє» — промимрив рік тому колишній ґавляйтер области Кельн—Аахен, що переховувався, як селянин і лежав у ліжку із перев'язаною головою, коли його застукав брітанський сержант. Тільки після довгих розшуків його спіймали в селянській загороді на кордоні американської і англійської зон. Сьогодні його обвинувачують в тому, що видав наказ висадити в повітря п'ять великих мостів на Райні коло Кельну в момент, коли на них було багато чужинецьких робітників. Інші бувші ґавляйтери НСДАП вже спокутовали смертю за свої злочини. Завкель помер у Нюренберґу. Ґрайзера повісили після вироку польського суду в Познані. Роберт Ваґнер загинув у фортеці Форт Ней з окликом: «Хай живе Гітлер, хай живе німецька Альзація, геть із французькою юстицією пімсти». Він пішов слідами 30 000 своїх жертв, що загинули, як противники націонал - соціялізму в «таборі смерти» Штрут. Ексґавляйтер Айґрубер мусів стати на ешафоті, вважаючи «почестю» цю кару за свої злочини, яких допустився в концтаборі Маттавзену. Перед Американським Військовим Судом у Дахав відповідав також Гільдебрант за те, що видав наказ розстріляти альянтських летунів, змушених приземитись. Його повісили. Ширах, сьомий із досі засуджених, відсиджує в Шпандав свою кару 20 - ти років ув'язнення. Багато ще очікують процесу: Боле, бувший «ерівник «Закордонної Організації НСДАП», який перебував в Нюрнберґу під закидом воєнних злочинів. Флоріян, Гофер, Гофман, Форстер, якого судитиме польський суд у Торуні, Йордан, Кавфман, Лявтербахер, Льозе, Шведе, Валь, Тельшов і Гельмут.

Жодна з тих відґлорифікованих постатей не створила леґенди. Довкола них панує така непроглядна пітьма, як навколо долі Брахта, Мучмана (якого, здається, викрили у Дрездені й передали совєтам), Шеля, Штірца, Веґенера й Вайнліха. Вони потонули в анонімність тієї маси, з якої вийшли.

Може зуміє сказати про них більше д-р Іберрайтер, колишній ґавляйтер Стирії, який утік недавно з Дахав. Гори Австрії мають багато таємних сховищ, скриток і притулків. Але перед своїм сумлінням вони ніде не заховаються.

З німецької хроніки

БАД НАВГАЙМ, (Дена). Результатом контролі, яку баварська поліція запровадила на шляхах, залізничих станціях та приватних помешканнях, затримано більшу кількість всяких харчових та люксусових товарів, призначених на чорну торгівлю. Сконфісковано 813 кг м'яса, 36 кг товщу, 645 кг муки, 3527 кг збіжжя та багато інших харчових продуктів.

В одного різника кримінальна поліція знайшла 9600 американських цигарок і 13 пачок американського тютюну. Різник набув ці товари на чорному ринку. На шляху Ерлянґен—Баєрдорф затримано вантажне авто та сконфісковано 38 цетнарів картоплі, 5 і пів цетнарів капусти, 2 цетнари свинячого м'яса, буряки, хліб, макарони й рослинну олію. В одного селянина в Гунделягаймі (округа Вайссенбурґ), знайдено одяг, який походив з колишнього одягового магазину.

Під час контролі в селах надрайнської Гессії сконфісковано стільки муки й хліба, що можна б ними прохарчувати один місяць місто Майнц, яке нараховує 80 000 мешканців. Забрано: 9250 цетнарів картоплі, 6114 цетнарів збіжжя, 694 цетнарів муки, 1078 цетнарів капусти, 111 цетнарів олійних рослин, 29 волів, 172 свині, 78 гусей, 29 кіз, 17 качок і 551 курей.

Кожному слово

Одвертий лист до правління МУР

Ідеалістична літературна група «Світання» констатує, що в Об'єднанні українських письменників МУР фактично створилось таке становище:

Об'єднання МУР ґрунтовно скомпромітувало себе і свою видавничу марку «Золота Брама» низкою публікацій, мистецьки маловартісних, а зокрема — ідейно фальшивих і глибоко некорисних для української національної літератури, як от: «Еней і життя інших» Ю. Косача, «Вільна українська література» Ю. Косача (збірник МУР 2), «Ukrainische Literatur der Gegenwart» Ю. Косача, «Колір нестримних палахтінь» Ю. Шереха (альманах МУР 1), «Поезія Миколи Зерова» Ю. Шереха (Хорс 1), «Року Божого 1946» Ю. Шереха (Арка 2—3, що ніби «виходить у співпраці з видавничою комісією МУР). Літератори, що найбільше спричинилися своїми друкованими виступами до компромітації Об'єднання МУР в очах національно свідомого читача, а саме — Ю. Косач і Ю. Шерех — і надалі лишаються для широких читацьких шарів немов головними репрезентаторами ідейної лінії МУРу, через індиферентне або й поблажливе ставлення Правління МУРу до цієї ситуації і через припинення літературних органів самого МУРу, яке, в зв'язку з загальною видавничою кризою, значно утруднює для інших членів МУРу оголошення їх засадничої незгоди з ідейно фальшивою лінією Ю. Косача і Ю. Шереха; навіть матеріяли дискусії, що відбулася на Другому З'їзді МУРу в березні ц. р. і виразно свідчила про неґативне ставлення значної частини МУРу до позиції Ю. Косача і Ю. Шереха, досі не опубліковані і відомі читачам лише через тенденційні і невідповідні до дійсности відгуки поточної преси. Через це Об'єднання МУР фактично втрачає свій понадґруповий характер і радше править за базу і трамплін для літературної діяльности Ю. Косача і Ю. Шереха, а тим самим дедалі радикальніше позбавляє себе довір'я й поваги національно свідомих читацьких кіл.

Не вважаючи за можливе нести ідейну й моральну відповідальність за таке становище, члени ідеалістичної літературної ґрупи «Світання», хоч і визнають, що абияке існування формально понадґрупового об'єднання українських письменників є кращим за неіснування подібного об'єднання, проте не братимуть активної участи в літературній діяльності МУРу, аж доки не припиниться фактичне зловживання авторитету й репутації МУРу, практиковане Ю. Косачем і Ю. Шерехом на свою особисту користь і на некористь для української національної літератури.

Володимир Державин
Мих. Орест
Чорний Юрій
В. Шаян

Ще про книжку „УПА“

Шановна Редакціє!

Ласково прошу помістити у Вашому відділі «Кожному слово» декілька моїх рядків: в українській пресі і книжкових виданнях дуже часто говориться про назви різних українських міст. Факт, що наша батьківщина перебувала довгі роки під чужою займанщиною, є, між іншим, також причиною того, що ці назви міст міняються залежно від зміни політичного становища. Це стосується передовсім нових індустріяльних центрів, але в деяких випадках також і давніших поселень. Тут панує в нас велика неясність. Брак належних картографічних видань збільшує цю плутанину.

Блискучим прикладом такого недбалого ставлення деяких авторів та видавництв до цієї важливої справи є карта України, надрукована в **книжці Лебедя «УПА».**

Не згадуючи монотирадного, чи пак самореклямного тону цієї книги, хочу лише зауважити, що автор книги, яка претендує на назву «історії», повинен був трохи уважніше виготовити карту, тим більше, що в такій праці замало схем і карт, які дозволили б ширшому колові читачів ознайомитися з діями УПА. Розгляньмо карту Лебедя. На ній стоїть, напр. Тернопіль. Назва ж цього міста походить від прізвища ґрафів Тарновських, отже повинно бути Тарнопіль. Далі повинно бути Чернігів та Вінниця, а не Чернигів і Винниця, як подано за російським способом на карті. Одеса пишеться в нас тільки одним «с», чого дотримуються навіть українські советські газети, два «с» вживають росіяни. Дедалі на схід на карті Лебедя плутанина більшає. Замість назви Кіровоград, центру області такої самої назви, написано чомусь Кірове. Правильно українізовано назву Воронеж на Вороніж, але чому залишено назви Курск без «ь»? До правдивої проблеми доходимо, врешті, при назві Луганське. Виринає питання, чи маємо зараз вживати принципово старих, чи нових назв українських місцевостей. Луганське чи вірніше Луганськ — це давня назва теперішнього Ворошиловґраду. Зрозуміло, що ця назва не мила авторові книги, але чому ж він вживає назву Сталіно, а не Юзівка? Автор книги вибрав собі самовільно такі назви українських міст, які йому довподоби, а цього робити не можна.

Застереження викликають також кордони України з Білоруссю і Кубанню.

З того всього стає тут очевидним, що карту в книжці Лебедя виконано надто недбало, чого тепер робити ніяк не можна. Бо хоч карта України Кубійовича та Кулицького теж має огріхи, то вона намагалася бодай ввести деякий лад. Час видати нову, виправлену та чітку карту України, яка відповідала б теперішнім потребам та могла б послужити зразком для всіх інших карт, схем та тартографічних і географічних нарисів, які друкуватимуться чи в нашій пресі, чи в періодичних та книжкових виданнях.

З пошаною

Юрій Ходоровський, Австрія.

Не ховатися під стіл

Оце вже вдруге в Ашаффенбурзі розподіляють канадійські подарунки для найбідніших і вдруге ця акція, що повинна мати громадсько-допомоговий, а тому й відкритий для загалу характер, проходить у найбільшій таємниці не лише по відношенню до маси українського громадянства, але навіть і по відношенню до тих, хто власне й повинен скористати з тих подарунків.

Про одержання подарунків, про їх існування і призначення довідується громадянство не від офіційних наших чинників, тобто ОКУЕ, точніше — його референтури Суспільної Опіки, яка цю акцію проводить, а шляхом нашіптування на вухо, правдивих і вигаданих вісток. Це створює нездорову атмосферу, цілком оправдане нарікання, недовір'я до

— Я в таборі не зареєстрований, а знов приділ одягу одержав.
— Я одного місяця одержую на одну картку, другого — на іншу.
— А я вже третій рік у таборі й навіть картки не одержав.

провідних громадських установ і окремих людей, що їх очолюють, а разом з тим доводить до підірвання їх авторитету серед мас.

Не має ніякого сумніву, що коли йдеться про таку справу, як роздача подарунків, то тут не слід нічого крити перед громадою, не слід провадити акцію «під столом», чи в темряві підвальних закамарків, а треба це робити при світлі дня, щоб не викликати жодного сумніву.

Розподіл подарунків, як каса чи маґазин, мусить бути ведений ясно, за книгами з усіма додатками, квитанціями, посвідками, а люди, що над тим працюють, мусять відчитуватися до найменшої нитки. Адже тут ідеться про загальногромадську справу. Наше громадянство в США й Канаді робить збірки для потребуючих співгромадян в Европі й зібрані подарунки передає в руки громадського чинника для розподілу. Цілком слушно й громадяни - жертводавці в США й Канаді й громадяни на скитальщині мають право знати правду про хід цієї акції.

Правильний шлях, яким повинна відбуватися ця харитативно - громадська акція повинен бути такий: громадянство повинно бути негайно повідомлене на зібранні й через оголошення про час приходу подарунків. Ці подарунки мусять бути перебрані комісією, складеною із людей гідних довір'я громади. Речі мусять бути при комісії заінвентаровані й описані, за їх станом. Таким чином можна уникнути можливости, щоб деяка частина речей пішла «невідомими шляхами», або щоб добрі нові речі омінювалися на старі.

Приміщення, в якому речі складені, мусить бути забезпечене. Ключ від приміщення не може бути у тієї самої особи, що веде акцію розподілу (у цьому випадку в руках референта Суспільної Опіки ОПУЕ), так само, як книговодом і касиром фінансової інституції не може бути одна особа. Людина, яка розподіляє, не може входити сама до приміщення, ані в товаристві довільно дібраних самих собою людей, лише разом з членами комісії, яких вибере громадянство. До приміщень входити лише у визначених годинах; нічого шукати там пізньою вечірньою порою, нічого послуговуватися умовленими сиґналами, нічого виносити під полою. Списки людей, яких призначено до обдарування, мусять бути виготовлені громадськими чинниками й подані до прилюдного відома. Не можна їх складати самовільно, таємно перед громадянством так само, як не допустиме видавати дари собі, своякам, а чи просто й знайомим, таким, які цього не потребують.

Тим часом ані попереднього разу, ані тепер цих принципів громадської поведінки не збережено. Перша акція розподілу канадських подарунків залишила по собі сумну славу. Досі ще громадянство не довідалося офіційно, скільки їх було, скільки роздано, хто їх одержав. Згідно з постановою повинні їх були одержати вдови й сироти та люди, що живуть на **приватках.** Не відомо, чи так сталося. Зате відомо, що не всі вдови й сироти були обдаровані. Зате кружляють чутки, що подарунки одержали особи, які з удовством і сирітством не мали нічого, а були обдаровані чи то з огляду на їх становище в таборі й області, чи завдяки родинним зв'язкам чи знайомствам.

Такі чутки кружляють довкола літнього розподілу канадських дарів. Їх не було б, коли б розподіл ішов правильним, прийнятим у всіх організованих суспільствах, шляхом.

Така сама атмосфера створилася довкола теперішнього розподілу подарунків Бо погана традиція першого розподілу продовжується без змін.

А хіба громадянство не має права знати правду, хіба не має права заглянути в справи, які стосуються його самог, хіба не має, нарешті, права домагатися вести допомогову акцію при денному світлі, а не за закритими дверима, в темряві підвалів і таємничого туману? **Таборяни.**

Від Редакції: Сподіваємося, що відповідні громадські чинники захочуть дати вияснення. В редакції є багато гострих листів у цій справі. Радо помістимо таке річеве вияснення.

В справі виїзду до Арґентіни

Ми одержали від Арґентінського Українського Допомогового Комітету листа від 5 листопада ц. р., з якого подаємо до загального відома що:

«Справа масової еміґрації досі дефінітивно не полагоджена тутешніми компетентними чинниками. Арґентінський уряд підходить до справи еміґрації, головно слов'янської, дуже обережно. Та ми сподіємося, що ця справа буде полагоджена позитивно.

Щодо нової еміґрації, яка сюди напливає групами, то найкраще почувають себе звичайні робітники. Вони улаштовуються на працю по різних підприємствах, заробляють стільки, що можуть добре жити і дещо заощадити. Фахові сили, як електро - техніки, слюсарі, столярі, ковалі і т.п. заробляють добре і для них тут праці вистачить. Інженери, після опанування мови, можуть працювати за своїм фахом, хоч спочатку мусять попрацювати як звичайні робітники. Аґрономи можуть знайти працю за своїм фахом. Тепер Арґентінський Уряд провадить перевишкіл чужинних аґрономів (орієнтаційний курс) і розміщує їх на відповідні місця. Юристи, професори і т. п. не мають тут можливостей, хіба як чорнороби. Старших віком не приймають на працю (понад 50 літ). Деякі підприємства беруть на працю людей до 35 років. Та крім цих обмежень люди поволі влаштовуються на працю. Тут великий брак приміщень, жонаті з дітьми мають чимало клопоту з підшуканням відповідного житла. Хто має готівку, може відкрити власне підприємство. Просимо охочим переселитися до Арґентіни передати ці короткі інформації, щоб знали, що їх стріне тут по причаленні пароплава.

По одержанні Вашого списка передано на затвердження малу групу, потім другу і далі. Просимо виготовити другий список, щоб Ви могли нам переслати, на наше бажання.

Арґентінська Місія Вербування до Европи ще не виїхала. Якщо виїде, Вас негайно повідомимо, щоб Ви могли з нею нав'язати ближчий контакт.»

Подаємо до відома, що перший список на 500 осіб скитальців табору в Міттенвальді вже давно вислано до Комітету і він оформляється лише після затвердження першого.

У СПРАВІ ВИЇЗДУ ДО ФРАНЦІЇ:

До нас дійшли вістки, що деяким, охочим виїхати на працю до Франції скитальцям, французька комісія з різних причин відмовила, хоч стан здоров'я їх був задовільний. Просимо тих осіб подати нам негайно докладні, завірені Таборовою Переселенчою Управою, відомості де, коли, хто й чому їм відмовили виїхати на працю до Франції. З огляду на спішність справи просимо ці відомості вислати нам не пізніше 7 грудня.

Центральна Переселенча Управа
в Мюнхені

Новий генеральський процес

Німецьким генералам, яких процес почнеться в Нюрнберґу в січні 1948 р., видали 28 листопада акт обвинувачення. Йдеться про цих колишніх високих військових старшин, які перебувають в руках американської військової влади і видачі яких досі не домагається жодна чужа держава. Це такі генерали: колишні фельдмаршали Вільгельм фон Лееб, Карл-Фрідріх Вільгельм фон Кюхлер і Гуґо Шперле; колишні генерали Йоган фон Бляськовітц, Герман Бот, Ганс Райнгардт, Ганс фон Сальмут і Карль Голідт, колишній генерал-адмірал Отто Шнівінд і колишні генерал-ляйтнанти Герман Райнеке, Рудольф Леман, Вальтер Варлімонт, Карль фон Рок і Отто Велер. Акт обвинувачення закидає генералам злочини проти миру, воєнні злочини, злочини про людяности та змову у готуванні загарбницької війни. (НЦ)

Спростовання

До Редакції „Неділі“

У Вашій газеті за 9 XI 47 ч. 98 подано повідомлення канцелярії Митрополира УАПЦ Владики Полікарпа під заголовком: „Владика Теодорович за поєднання з УАПЦ“.

В цій справі Українська Православна Церковна Рада (УПЦР) посідає листа архиєпископа Іоанна Теодоровича й спираючись на нього заявляє рішуче спростовання.

1. Архиєп. Іоанн Теодорович свого листа, датованого 16 19 47 й одержаного тут, в Европі, 29 10 47, надіслав через п. Івана Гаращенка для УПЦР на еміґрації, обраної І-м Церковним З'їздом Автокефалістів Соборноправників 25—26 серпня 1947 р. в м. Ашафенбурзі, а не до організаторів т. зв. „Церковного З'їзду в Ашафенбурзі“.

2. Архиєп. Іоанн Теодорович своїм листом повідомляє УПЦР про те, що він не може очолити акцію УПЦР, спираючись на те, що інтереси його Церкви в Спол. Держ. Америки й Канади виключають таку можливість і нічого не згадує про відмовлення взяти, як пишуть з канцелярії Митрополита Полікарпа, організаторів того З'їзду під свою юрисдикцію.

3. Архиєп. Іоанн Теодорович у листі до УПЦР з 16 10 47 звертається до духівництва і вірних Української Автокефальної Православної Церкви (Соборноправників), як до дітей Рідної Йому Церкви й через увесь лист не вживає жодного слова „сектанти“, як то зазначено у повідомленні канцелярії Митрополита Полікарпа.

4. УПЦР заявляє, що представників Євангельської Церкви ні на І-му Церковному З'їзді УАПЦ (Соборноправників) 25 — 26 серпня 1947 р., ні на Великих Покрівських Зборах, що відбулися 16 10 47 в Ашафенбурзі, ні на будь-яких інших зборах не було, а тому УПЦР нічого не відомо ким і чим цікавляться представники Євангельської Церкви.

5. УПЦР заперечує тлумачення Редакції „Неділя“, що Священний Синод на окремих членів УПЦР і вірних УАПЦ (соборноправної) кинув анатему. — Надзвичайна сесія Собору Єпископів УАПЦ формації 1942 р. лише відлучила від Церкви, а не анатемствувала.

Прот. Д. Бурко.
Проф. П. Яцевич.

Від Редакції: Наведеного листа доручила нам 19. 11. 1947 окрема делеґація під проводом п. Гаращенка. Стверджуємо, що й самі автори листа не мають арґументів заперечити подану в „Неділі“ інформацію про відмову архиєпископа Теодоровича очолити рух розламу, що його так суворо натаврував Священний Синод. „Спростовання“ мовчить про одні збори учасників розламницької течії в Ашафенбурзі, на яких виступав суперінтендент Кузів. Редакція „Неділі“, даючи місце на „спростовання“, заявляє, що єдиноправильним уважає становище Єпископату і Священного Собору УАПЦ. Всяке сіяння релігійних непорозумінь у теперішній час є водою на млин ворога і служить його справі.

[illegible] нещодавня виставка хутер у Парижі. (Дена)

Від Адміністрації „Неділі“

У відповідь на численні листовні запитання наших Читачів подаємо до відома умови передплати нашого часопису в европейських і заморських країнах:

Франція, Бельгія, Анґлія і США:

місячно	6.00 RM
квартально	18.00 „
піврічно	36.00 „

Всі інші країни:

місячно	10.00 RM
квартально	30.00 „
піврічно	60.00 „

Передплату німецькою валютою слід сплачувати ще перед виїздом за кордон, або потім за посередництвом своїх родичів чи земляків. У виняткових випадках висилатимемо часопис за кордон в кредит до часу можливости грошових розрахунків закордонною валютою.

Усім Шановним Паням і Панам, що були ласкаві привітати нас з нагоди появи 100 числа „Неділі" а зокрема Хвальній Редакції „На Чужині" і нашим Приятелям з Реґенсбургу, Етлінґену і Бамберґу висловлюємо нашу найсердечнішу подяку.

Редакція і Видавництво „Неділя"

Пропозицію Бандери відкинули?

Лондонський „Дзєннік польскі" (ч. 269) повідомляє за Ройтером таке: „Баденер Таґблят" приносить вістку, ніби американська окупаційна влада в Німеччині відкинула пропозицію Степана Бандери, який запропонував створення армії, розміром біля 120000 вояків, з числа українських скитальців.

З донесення „Баденер Таґблят" стає очевидним, що Бандера мусить бути в американській окупаційній зоні".

Дипломатичні ноти на мюнхенських мурах

Берлінський «Телеграф» за 30 листопада публікує повідомлення свого мюнхенського кореспондента такого змісту: «В Мюнхені розклеєно багато друкованих плякатів з нотою генерального секретаря закордонних справ Української Визвольної Ради до державного секретаря Маршала». Нота просить Сполучені Штати визнати Українську Повстанську Армію (бандерівців) повстанцями. Тексти цієї ноти переслано Папі і урядам Франції та Великобрітанії.

Цей факт — пише «Телеграф» цікавий тому, що в американській зоні перебуває коло 30 000 українців (переважно в таборах). Останніми часами кілька разів появлялися в газетах повідомлення, що українські партизани піддавалися на американському окупаційному терені. Американська військова влада інтернувала їх. Дорога тих бандерівців була далека. Утікаючи через Польщу або через Чехо-Словаччину, вони діставали допомогу від тамошніх партизан, що дали їм охорону і провели їх до німецького кордону.

Далес конферує з Шуманом

ПАРИЖ, (Дена). Джон Далес, довірений дорадник міністра Маршала на лондонській конференції, прибув до Парижу і мав у п'ятницю півгодинну розмову з прем'єром Шуманом, бажаючи поінформуватись про становище у Франції. Говорять, що Далес матиме окрему зустріч з генералом де Ґолем.

Міністер Маршал в гостях у Молотова

Як повідомляє ББС, міністер Маршал обідав у п'ятницю як гість Молотова у совєтській амбасаді. Після того міністри поїхали на засідання конференції, яке мало бути найбільш запальним, бо на ньому передбачувалось обговорювати майбутню господарську структуру Німеччини. Звертають увагу, що Молотов не скористав з запрошення на обід, яке зробив йому Маршал кілька днів тому, а совєтська влада в Німеччині сконфіскувала газети з текстом останньої промови американського міністра.

КОНТРЗАХОДИ ЕСПАНСЬКОГО УРЯДУ

МАДРИД, (Дена - ІНС). З уваги на можливість вибуху неспокоїв еспанські збройні сили переведено минулої суботи у стан алярмової готовости. Щоб не допустити до поширення французьких заколотів на територію Еспанії, еспанський уряд ужив дальших заходів проти діячів і членів еспанської опозиції. Еспанська преса й радіо не подали щодо цього ніяких коментарів.

ГЕНЕРАЛ ЛЕКЛЕРК ЗГОРІВ У ЛІТАКУ

ПАРИЖ, (Дена - Ройтер). Французький генерал Жак Філіп Леклерк загинув, як повідомляє французьке міністерство авіації, летунською смертю, згорівши в розбитому літаку недалеко Орану у Північній Африці. Разом з ним згоріли 11 осіб залоги так, що навіть не можна розпізнати їх тіл. Генерал Леклерк відзначився у багатьох боях минулої світової війни на боці аліянтів.

Румунський король Карло вітається із своїм міністром зовнішніх справ, комуністкою Анною Паукер (Дена)

Чи Совєти мають атомову бомбу?

ПАРИЖ, (Дена- Ройтер). Московський кореспондент паризької вечірньої газети «Ль'Ентрансіжан» повідомив, що СССР 15 червня 1947 р. о год. 10 випробував у безлюдній околиці Сибіру свою першу атомову бомбу. Спроба мала відбутися в присутності 280 совєтських військових спеціялістів та кількох представників уряду. Найближчим містом околиці, в якій скинено бомбу був Іркутск, коло 80 км на південь від Байкальського озера й коло 185 км на північ від монгольського кордону.

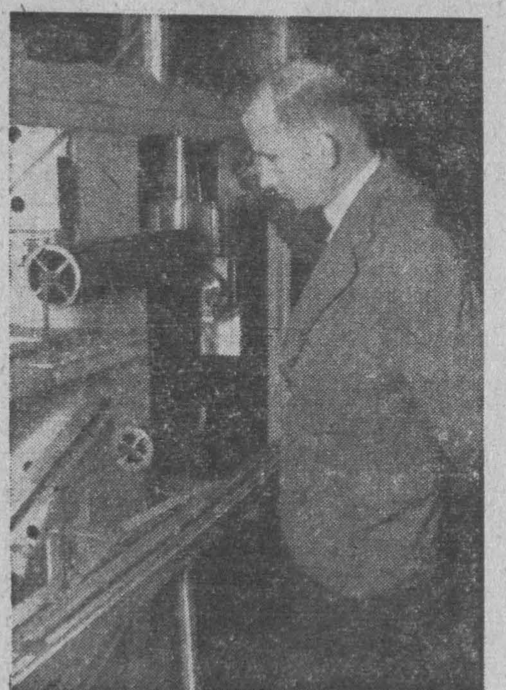

Д-р Ґіллер при сейсмографі

Кореспондент Джон Ґріґс повідомляє далі, що експльозію, викликану розривом атомів урану 235 чути було на віддалі коло 32 км. Бомба була невеличка, вагою коло 6 кг. Її дія надзвичайна.

Знавці, що були присутні при експльозії, повернулися вкінці червня до Москви й таємно працювали над звітом для маршала Сталіна результати про випробування.

Згідно з повідомленням паризької газети, присутніми були: Андрей Жданов, представник СССР недавно відновленого комінтерну, як особистий заступник маршала Сталіна, маршал Клим Ворошилов, заступнив голови совєтської ради міністрів. Іван Баґраніян — член Верховного Совєту, Серґєй Васільов, керівник совєтських атомових дослідів.

Вказуючи на те, що в побудові атомової бомби совєти на п'ять років залишились позаду американців, «Ль'Ентрансіжан» пише: «Хоч совєти відкрили тайну, як довести до вибуху атомову бомбу, то покищо вони не мають жодної можливости продукувати її масово». У повідомленні стверджується, що в новій совєтській п'ятірічці продукція атомової бомби матиме перше місце.

Зцією метою створено за Уралом у Середній Азії багато нових індустріяльних центрів. Зроблено важливі відкриття радіоактивних первнів в Узбекістані, Карелії, Уралі й в околицях Байкальського озера.

Як провідних совєтських дослідників атомової енерґії паризька газета називає професорів: Авраама Йоффе, Ксешіжанського, Флорова й Печака. Поруч них над побудуванням атомової бомби працювали німецькі учені — д-р Ґустав Герц, будівник німецького циклотрону, д-р Роберт Депель, фізик із Ляйпціґу, д-р Людвіґ Бевільокова, колишній асистент фізика проф. Гайзенберґа і проф. Тіссен, який колись працював у Інституті Кайзера Вільгельма.

Повідомлення паризької газети американські фахівці прийняли дуже скептично. Учені, які працювали над конструкцією першої атомової бомби, сміялися з тієї вістки. Вони заявили, що в повідомленні були ґрунтовні наукові помилки й протиріччя. Один учений сказав, що згідно з паризькими повідомленнями, вибух бомби в Сибірі чути було лише на 30 км, тоді, яоли вибух першої атомової бомби виразно можна було почути на віддалі 100 км. Що це за атомова бомба, з якої детонація розлягається лише на кільканадцять кілометрів? У метрополії США висловлено погляд, що експльозія в Сибірі, мабуть, немає нічого спільного з атомовою бомбою.

Керівник штутґартської сейсмографічної станції д-р Ґіллер заявив, що його станція 15 червня 1947 р. зареєструвала вибух совєтської атомової бомби, про який згадує «Ль'Ентрансіжан». Штутґартські сейсмографи записали два слабі струси землі о год. 1.20 за часом Ґриніч, тобто о год. 8-мий ранку за місцевим Іркутським часом. Дуже чутливі апарати занотували дві неправильні хвилі струсу, які різняться від хвиль нормального струсу землі. Д-р Ґіллер думає, що йдеться про вибух атомової бомби. Тоді він поставив коло цього запису сейсмографів знак запитання, бо справа не була йому ясною. Тепер, коли є вістка про вибух атомової бомби цього самого дня, він переконався в своєму тодішньому сумніві.

Хоч Молотов у своїй промові з нагоди 30-річчя жовтневої революції заявив, що атомова бомба перестала бути монополем США і тайною, то ані в совєтській пресі, ані в радіо не згадано нічого про повідомлення «Ль'Ентрансіжан». Лише один урядовець пресового відділу міністерства закордонних справ заявив: «Це вперше чую щонебудь про цю справу».

Урядові совєтські кола про це повідомлення промовчали.

МОСКВА ОБІЦЯЄ «ВИБИТИ ЗУБИ»...

МОСКВА, (НГТ - УПІС). Московська преса розпочала атаку на професорів колюмбійського університету, визначних авторів наукових праць на східньо - европейські теми, проф. Клaverenса, проф. Маннінґа та проф. І. Сіммонса, як також проти інших американських вчених та авторів праць. На проф. Маннінґа накидаються за його недавно видану «Історію України». В «Літературній Газеті» Сава Голованівський називає цю непересічну наукову працю американського вченого «звірячим криком про конечність інтервенції в СССР», а самого проф. Маннінґа - «оборонцем зрадників і вбивців». «Літературна Газета» далі пише, що проф. Маннінґ, боронячи український націоналізм, йде по тій же лінії, що й німецькі націсти. Большевицька газета нагадує проф. Маннінґові, що совєтська армія готова знову «повибивати зуби» тим, хто в останньому часі наслідував націстів, а тому радить йому «не показувати своїх зубів», бо й з ним таке станеться теж саме.

Професор Манінґ, довідавшись про совєтські напади на нього за його книжку «Історія України», не тільки не виявив заклопотання чи обурення, а, навпаки, сміявся і заявив: «Як особа, що займається студіями російської літератури ще від часів перед першою революцією, я слідкував за поступовою деґенерацією російської чесности та ідеалізму... Мені приносить високу честь подібне звернення на мене уваги большевицькою пресою, бо це означає, що мене виріжнено, як порядну особу».

Заява Дімітрова

МОСКВА, (ДЕНА - Ройтер). Болгарський прем'єр-міністер Георгій Дімітров заявив з нагоди підписання юґославсько-болгарського пакту про приязнь і взаємну допомогу, як повідомляють з Софії „Ізвестія", що так сама таємниця, як і процес продукції атомової бомби перестали бути „монополем американських імперіялістів". Це перша позитивна урядова заява після відомого виступу Молотова з нагоди жовтневих роковин в Москві, який сказав, що таємниця атомової бомби перестала бути таємницею. Одначе Молотов нічого не згадував про саму продукцію атомових бомб.

Як повідомляє аґенство ЮП-ІНС, юґославсько-болгарський пакт підписали в місті Варна. В Букарешті стало відомо, що маршал Тіто після закінчення візити в Болгарії прибуде також до столиці Румунії і виїде далі до Варшави.

Мільйони не доїдають

ЛОНДОН, (Дена - Ройтер). Архиєпископ Йорку д-р Кирило Джербет, який минулого місяця відвідав Европу, заявив, що харчова ситуація Великої Брітанії дуже поважна, то ще поважніша вона в Німеччині та інших середньо - европейських країнах. Мільйони людей недоїдають, а відстань поміж голодом і фактичним виголодженням лише дуже незначна. Чехо - Словаччина у великій мірі вилікувалася із наслідків окупації. Політичний союз із СССР є для Чехо-Словаччини рятунковим колом і вона мусить його тримати, щоб охоронити свою країну на випадок відродження сили Німеччини. Одначе Чехо - Словаччина бажає мати щільні господарські стосунки із західніми країнами.

МОСКВА, (Дена-Ройтер). Чотири чільних совєтських учених у відкритому листі, що появився в совєтському журналі „Нью Таймс", звернулися до професора Альберта Айнштайна, називаючи його ідею світового уряду незвичайно шкідливою для справи миру. Прихильники світового уряду — пишуть совєтські учені в листі — уживають арґумент, мовляв, у часи атомової енерґії державна суверенність належить до минулого. Не можна уявити собі твердження, що було б більш віддалене від правди, як саме це.

ЛОНДОН, (Дена-Ройтер). Брітанський прем'єр під час війни і теперішній провідник опозиції Вінстон Черчіль святкував в неділю 73-ті роковини свого народження. До його мешкання в Лондоні наспіли сотні привітальних телеграм з усіх частин світу. Брітанські консерватисти склали з нагоди народження свого провідника грошові пожертви на фонд виборів своєї партії.

Культурне життя в Реґенсбурзі

З культурного життя в Реґенсбурзі

(Власна кореспонденція). Останній час в Реґенсбурзі відзначився кількома культурними подіями. Протягом тижня відбувалася виставка українських книжок, в якій взяли участь таборові організації та установи. Крім книжок виставлено світлини, листівки, портрети. Заля місцевої ІМКА — бібліотека — першого вечора була переповнена глядачами.

Виставивши книжки за окремими столиками стояли представники установ-організацій - видавців, даючи пояснення цікавим про свої видання. УТҐІ виставив свою книжкову продукцію 1945-47 років. Видано вже 27 підручників, серед них товсті, солідні книжки на кілька сот сторінок. Розмножується — друкується 13, редаґується 28 і пишеться 17 підручників.

Окреме місце займають видавництва «Прометея», «Українське Мистецтво», «Українське Слово», пластові видання. Ось на виставці лежить найперша друкована газета на еміґрації «Слово», що появилася в Реґенсбурзі та там же й закінчило своє існування.

В окремому місці лежать видані за океаном українські газети. Погано тільки, що «референт» дає про них такі пояснення, як:

— «Українська ґромадська пора» — це комуністична газета...

Хоч, як відомо, та газета з комунізмом має тільки спільного, скільки слова «референта» з правдою, бо редаґує та видає газету бувший заступник мін. освіти при уряді УНР Н. Григоріїв, що, здається, комуністом ніколи навіть не думав бути.

Виставлено багато цінних книжок; аж дивуєшся, як могли їх люди привезти на еміґрацію, в той час, коли йшлося про порятунок самого життя. Серед цікавих видань — «Гайдамаки» Т. Шевченка з багатими ілюстраціями, видані в 1919 році, журнали з кінця минулого століття, художня література, видана при Совєтах на Україні, переклади тощо.

Було немало хиб у видавців, але вони цілком зрозумілі, коли вяти під увагу наше становище втікачів та насильно вивезених, яким в час страітної війни було не до книжок... І те, на що спромоглися ініціятори її — є корисною й цінною працею.

Нещодавно в табір завітала відома молода піяністка Кляра Скрипченко і дала концерт, складений з творів клясичної музики. Немає потреби говорити про гру молодої піяністки — про неї було вже чимало захоплених рецензій. Кожна виконана нею річ покривалася гарячими оплесками, які були щирою нагородою за її надзвичайну гру.

Твори Баха, Бетховена, Ліста, Шопена та інших, відомих світові композиторів складали її програму.

Погано тільки, що реґенсбурзка публіка не дуже охоче відвідує концерти. Тому й не диво, що на вечорі було не більше шести десятків присутніх.

Молода, талановита піяністка — нехай не падає в відчаї: краще невеликий гурток щирих прихильників, аніж маса людей, які відвідують концерти «для форми»!..

В. О-ко.

Відкриття Мистецької Виставки

(Власна кореспонденція). В неділю 30. листопада 1947 в реґенсбурзькій оселі Ганґгоферзідлюнґ відкрито заповіджену українську мистецьку виставку. У виставці беруть участь образотворчі мистці, що живуть в оселі та в реґенсбурзьких околицях.

По 11 год. ранку виставку відкрив один з ініціяторів її маляр М. Бабій, привітавши щиро багатьох гостей, що зійшлися оглянути досягнення українських творців образотворчого мистецтва в еміґраційних умовах. Посадник оселі Я. Сербин розірвав стрічку що берегла вхід до виставки.

В. О-ко

Театральний фестіваль у Ганав

Заходом ІРО франкфуртської округи відбувся нещодавно в ДП театрі Ганав фестиваль ДП-таборів, округи Франкфурт.

У фестивалі брали участь естонці, лотиші, литовці і **українська** група з табору Майнц-Кастель.

Естонці й лотиші виступили з сильними вокально - балетними групами народньої пісні і танцю. Естонці поставили монтаж народнього фестивалю, литовці подібний монтаж з дуже сильним і справді першорядно вишколеним балетом. Лотиші дали від себе скрипкове сольо і хор народньої пісні.

Українська група (таборовий хор і ґурток молоді) поставила вступ до опери «Утоплена», з хором хлопців і дівчат «Туман хвилями лягає» та народними танками.

Жюрі театрального конкурсу, з представників Головної Квартири Американських Збройних Сил і представників світової УМСА визнали **першу нагороду українській ґрупі.**

За мистецьку частину групи відповідав проф. Іван Заяць, танки підготовила п-ні Е. Пастернак, фортепяновий провід — п. І. Лесика.

Відзначення української групи було заслуженою перемогою української культури музики, співу і народнього танку, що на фоні музики інших національних груп помітно і позитивно відрізнялися мелодійністю і пластичністю.

На конкурсі були присутні численні представники американських військових установ, ІРО і світової УМСА, а також кореспонденти і фото - репортери американських газет.

Е. Ів.

Остання пошта з Нью-Йорку

Панамериканська Українська Конференція передає привіт українській Нації

Наради Першої Панамериканської Української Конференції другого дня продовжувалися до півночі. Після закритої для публіки основної дискусії над звітами і рефератами, ввечорі перейдено знову до відкритих дебатів над запропонованими окремою комісією резолюціями, що їх в більшості і з деякими поправками прийнято. Вступ до резолюції та деякі поправки повернено назад до резолюційної комісії для додаткового опрацювання. В першій резолюції присутні на Першій Панамериканській Українській Конференції представники зорганізованого українського громадянства Сполучених Штатів Америки, Канади, Бразілії та Арґентіни, Уруґваю й Параґваю від імені українців країн обох американських континентів передають привіт цілому українському народові та висловлюють свій подив і повагу до його визвольного руху, героїчній Українській Повстанській Армії та її бойовому Проводові. Одна з прийнятих резолюцій встановляє Панамериканську Україську Конференцію як постійне тіло українців Сполучених Штатів Америки, Канади, Бразілії, Арґентіни, Параґваю та Уруґваю, завданням якого буде «координувати і репрезентувати назовні акцію українців американських країн в справі визвольних змагань українського народу» та якому доручається «започаткувати, чи піддержувати всі намагання, звернені на об'єднання всіх українських сил для однієї мети: визволити Україну та створити вільну і демократичну Самостійну Соборну Українську Державу». Буде створений секретаріят Конференції, голову якого делеґуватиме Комітет Українців Канади, заступника — Український Конґресовий Комітет Америки та по одному членові визначатимуть Т-во Прихильників Української Культури в Бразилії і Репрезентаційний Комітет Українців Арґентіни, Параґваю й Уруґваю.

Генеральний секретар, що буде рівночасно платним робітником Конференції та скарбник будуть вибрані на пленумі Конференції. Осідком секретаріяту будуть США. Резолюція передбачає бюджет секретаріяту у висоті 10 000 долярів, з відповідним пропорцiйним вкладом усіх об'єднаних Конференцією крайових Комітетів. Справа бюджету, між іншим, належала до найбільш дискутованих пунктів. Під час дискусії над іншими резолюціями виявилося, що поодинокі проблеми не були досить чітко з'ясовані (напр., справа теперішнього леґального положення України), а також різні підходи поодиноких делеґатів до окремих спав. Проте, всіх без сумніву єднала одна ідея визволення України та одне переконання, що найшвидших і найкращих результатів в цьому можна добитися об'єднаними силами і зусиллями, що теж постійно підкреслювано.

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

Майнц-Кастель — Героям Базару

Українська грмадськість Майнц-Кастелю урочисто вшанувала світлу память 359 лицарів — вояків УНР, розстріляних московськими окупантами 22. 11. 1921 р. під Базаром на Волині.

Базар, як і Крути, — це етапи нашої героїчної боротьби за волю і незалежність України.

Хочеться з радістю ствердити, що всупереч таборовим злидням на вигнанні, Дух Базару живе в нас і серед нас, що він буде жити так довго, доки ми не здобудемо собі довгожданної волі.

У день, після Служби Божої в католицькій і православній церквах відбулися панахиди по поляглих Героях при великій участі місцевого українського громадянства. Після закінчення їх усі зібрані — ветерани, шкільна молодь, Пласт, члени СУМ, старші громадяни стрункими лавами рушили походом на влаштовану могилу „Невідомого Козака“, де стояла почесна варта ветеранів. Після хвилини мовчання один з найближчих співпрацівників нашого Незабутнього Отамана С. Петлюри поклав вінок на могилу, як відзначення нашої поляки борцям і палкої любови до них.

Увечері в таборовому театрі відбулась урочиста академія, на яку чисельно прибули мешканці табору. Після апелю поляглих, прочитаного пластунами, мґр Лівицький прочитав дуже змістовний реферат, в якому довів не помилковість, а конечність Другого Зимового Походу, як дальшого етапу наших визвольних змагань після Крут, та ствердив, що народня воля в історії завжди була окроплена кров'ю того народу, який рішився на велике діло „волю добути, або дома не бути“.

Приємно і бадьоро звучали пісні („Коли ви вмірали“ — М. Гайворонського, „Тим, що впали“ — Ф. Колесси, „Не здавить ворог нас“ — Л. Ярославенка), проспівані таборовим хором під орудою проф. Зайця. Сильно, майстерно, справді по мистецькому прозвучали на академії деклямації артистки Катерини Браика, яка з властивим їй темпераментом, вродженою простотою, внутрішньою теплотою і переконливістю, донесла до слухачів слова поезій Л. Українки „Епілог“, В. Коцюбинського „Червоні Маки“ та О. Олеся „Наш Прапор“. Академія закінчилась співанням національного гімну „Ще не вмерла Україна“.

В. Вас.

Виклади в Гайдельберґу

Щоб дати змогу українським науковцям, студентам та інтеліґенції Гайдельберґу слідкувати за здобутками української науки та мистецтва на еміґрації, а з другого боку, щоб безпосередньо познайомити гайдельберзьку громаду з чоловими представниками українського культурного життя на еміґрації «Група Українських Науковців» при «Українському Культурному Комітеті» у Гайдельберзі зорганізувала цикл викладів, у яких взяли участь такі українські науковці, як проф. Чижевський, проф. Рудницький, д-р Мацяк, проф. Чапленко й ін.

На зимовий семестр 1947 — 48 запроєктовано знову цикл «академічних виських та деяких чужинецьких учених.

Інавгурація «Академічних викладів» відбулася 13 жовтня в домівці УКК короткою промовою проф. д-ра Ярослава Рудницького, що з'ясував ціль і завдання цілого циклу й після цього запрошений прелеґент із Українського Вільного Університету в Мюнхені д-р В. Сенютович - Бережний виголосив доповідь на тему «Західньоевропейська й українська геральдика». Доповідач розглянув генезу геральдики (гербознавства) та її ровиток як науки на Заході та в Україні, ілюструючи доповідь окремими рисунками та таблицями гербів. Після доповіді відбулася дискусія.

Другий академічний виклад відбувся 4 листопада ц. р. Доповідач був відомий наш учений літературознавець, професор УВУ д-р Леонід Білецький. Він доповів про «Українську літературу й літературну критику на еміґрації. Згадав теплими словами померлого недавно поета Юрія Клена, та з'ясував в синтетичному огляді всі ті прямування, що їх бачимо сьогодні в літературній критиці на еміґрації. Над доповіддю розвинулася широка дискусія, в якій брали участь учасники вечера, м. ін., і присутній тоді в залі письменник І. Багряний. (-ин))

Пластовий з'їзд в Ашафенбурзі

В Ашаффенбурзі відбувся перший обласний з'їзд уповноважених представників Пластових клітин Північної Баварії, з місцевостей: Ашаффенбурґ, Корнберґ, Майнц-Кастель, Етлінґен, Ґайделберґ, Процґайм. Клітини Корбах, Цуфенгавзен і Ганав оправдали свою неприсутність. Разом учасників з'їзду з правом голосу було 28. На нарадах були присутні гості. Цілю з'їзду було перевибрати Обласну Команду, охопити організаційно найдальші закутини ашаффенбурзької пластової области, в яких діють пластові частини, що досі не мали контакту з собою й обласним центром, наладнати в них виховну роботу та обдумати плян дальшої праці під аспектом дальшої еміґрації.

З'їзд відкрив обласний командант скт. Михайло Бажанський привітанням присутніх та оголошенням порядку нарад. Наради мали діловий характер. Звіти дотеперішньої Обласної Команди та звіти з місць показали, що не зважаючи на тяжкі умови життя, праця в пластових клітинах ашаффенбурзької области поруч недоліків дали дуже позитивні наслідки. Після дискусій, в якій присутні обговорили неуспіхи й досягнення в пластовій роботі, поділилися досвідом та обміркували плян дальшої праці, відбулися вибори нової Обласної Команди.

Обласним комаидантом вибрано через аклямацію скт. Михайла Бажанського, що очолював її досі.

Другого дня на з'їзд прибув Верховний Пластун «Сірий Лев», якого учасники з'їзду й пластова молодь прийняли з ентузіязмом. Після вивішення пластового прапору з нагоди нарад і приїзду Верховного Пластуна, учасники з'їзду взяли участь у Богослуженні, при чому Верховний Пластун був присутній з делеґацією на Службі Божій у церквах обох наших віроісповідань. Після Богослуження наради тривали далі, О 12-тій годині вся пласттова молодь зібралася в концертовій залі табору «ля Ґарде», де привітала Верховного Пластуна трикратним окликом «СКОБ» «Сірий Лев» звернувся до молоді з словом, в якому нагадав їй основні обов'язки пластуна в цей тяжкий для українського народу момент та закликав її бути готовою до прийдешніх подій. Молодь дякувала Верховному Пластунові за його довголітню працю на користь молодого покоління, за його батьківське ставлення до неї та обіцяла виконати покладений на неї обов'язок щодо батьківщини й народу та сповнити надії, які зв'язує з молоддю старше громадянство. Цього дня відбувся пластовий вечір, на якому молодь також дала доказ своєї любови й приязні до Верховного Пластуна. Гутіркою пластунів, сеньйорів та пластових виховників закінчився III. Обласний З'їзд в Ашаффенбурзі.

(ба)

Альбом СХС

Гарним додатком до популяризації серед наших скитальців Української Санітарно - Харитативної Служби є альбом, виданий в Ґанновері накладом місцевої СХС. Текст до малюнків оформив проф. Дмитро Соловей, який, крім того, ще й особисто керував друком.

Вміло сформульовані підписи, лаконічні, але водночас такі пророчисті. Як добре гармонують вони зі змістом малюнків! Ось — удова, що з немовлям на руках іде по чужих землях. Скупий, але виразний підпис: «Завдання української еміґрації — створити міцну світову організацію взаємодопомоги». Тут же вислів досвідченого українського еміґранта Мих. Драгоманова «Нам ніхто не допоможе, крім нас самих.» Інший малюнок зображує інваліда — українського вояка. Знову пророчистий напис: «Українська еміґрація мусить дбати, щоб жоден старий, покалічений, немічний не почував себе покинутим на людському бездоріжжі. Що ти зробив, щоб прийти їм на допомогу?»

Деякі написи просто вражають своєю актуальністю. Так, наприклад, речення: «Поможімо нашим полоненим, інтернованим та політв'язням» само собою примушує нас думати про вояків УПА, чи про українських військовополонених, які знаходяться тепер в Анґлії. Чи ж не нагадує нам цей альбом ще раз про те, що ми не маємо ні морального ні національного права забути борців за кращу долю нашого народу?

Альбом нагадує і про хворих, що лежать по шпиталях, і про сиріт, які, опинившись на еміґрації, потрібують від нас батьківської опіки і про наших студентів і ще про багато дечого. Добре продуманий і зі смаком виданий, цей альбом буде гарною ілюстрацією ролі СХС підчас теперішньої збірки і напевно сприятиме їй.

П. Д—в.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, (Дена-Ройтер). Під час великої пожежі, що трапилася в одному філядельфійському готелі згоріло 14 осіб. Доля 30 осіб ще досі не вияснена. У готелі жило 70 гостей.

---

†

Дня 20. 10. 1947, в с. Оберпрац біля Гуттуму — Пассав — помер по тяжкій недузі, на 40-вому році життя,

поручник ЯРОСЛАВ ОНИСЬКІВ.

Бл. п. пор. Яр. Онисько народився 23. 10. 1907 р. в Стахівцях на Буковині, в родині учителів.

Працював народнім учителем і управителем, а потім нотарем. Був поручником у школі для українських поліцистів у Львові. У своїй праці завжди мав на увазі добро свого народу.

Завдяки його староанням вийшов на волю с. п. письменник Аркадій Любченко, ув'язнений у Львові в 1943 р., а також багато інших людей, які попали невинно до ґестапівських казематів.

Його дім гостинно приймав тих, що, вийшовши з тюрем і кацетів, потребували опіки й допомоги. Нераз у нього крилися переслідувані ґестапом і з того приводу Покійний мав багато неприємностей.

Хай чужа земля пером Йому буде.

Друзі

---

†

В українському Таборі в Байройті помер 19 вересня 1947 р., б. п.

ОСИП ІВАНЕЦЬ

Покійний народився 17. 7. 1902 в Сокалі. По скінченні учительської семинарії працював на пелагогічній ниві та був управителем народньої школи в Боратині, Сокальського повіту. Був активним членом товариства „Взаємна Поміч Українського Вчительства“ і брав участь у суспільно- громадській роботі. Боровся активно проти окупанта України в 1943—1944 рр., будучи комадантом однієї частини УПА. У підпіллі дістав важку недугу, яка загнала його в могилу. У похороні взяли участь три священики, шкільна молодь, пласт та численне громадянство. Співав хор під дириґуванням проф. Недільського. Над могилою покійного було три промови.

В. Й. П.

Дві доповіді СУЖ в Реґенсбурзі

(Власна кореспонденція). Виконуючи свій місячний план праці, Реґензбурзька обласна філія СУЖ влаштувала в листопаді дві доповіді членів спілки журналістів.

Доповіді притягають щораз більшу увагу мешканців оселі. На першій доповіді, що її виголосив на тему „куди прямує большевизм“ п. Майстренко, було більше шестидесяти присутніх. Доповідь цікава з того погляду, що в останній час американська пропаґанда почала наступ проти комуністичної брехливої аґітації в пресі, радіо та іншими можливими засобами.

Доповідач накреслив кілька можливих шляхів розвитку большевицької сили, а разом з тим — і большевицької експансії. Серед них доповідач припустив навіть, що большевики займуть всю Европу, що, однак, в кінцевому результаті не принесе большевикам ні ідейної, ні будьякої іншої перемоги. Само існування большевиків своїм фактом уже діє проти них.

28. 11. 1947 р. в приміщенні таборової бібліотеки виголосив доповідь про боротьбу з окупантами на Великій Україні генеральний секретар СУЖ п. Ю. Степовий. Тема доповіді незвичайно цікава, а крім того незвичайно широка, тому не дивно, що доповідач трохи спростив її, не зачепивши та належно не висвітливши окремих способів боротьби проти большевицької системи на Україні. Доповідач переконливо довів, що збройна боротьба з большевиками — один із способів боротьби — не припинялась аж до 1925 року, поки не були остаточно знищені останні фортеці спротиву большевикам. Але тоді почииалася інша боротьба — ідейна, літературна, господарська, релігійна. Большевики винищують усі кращі сили народу, але ці сили знову відроджуються і незчисленні процеси проти „буржуазних націоналістів“, що їх влаштовують ще й тепер большевики, свідчать про те, що сили спротиву — в різних формах — не вгасають.

В дискусії, присутні підкреслили, що про окремі етапи боротьби треба було б влаштовувати окремі доповіді. Особливо етап боротьби з німецькими наїзниками на Великій Україні потребував би свого насвітлення. А цього доповідач якось не підкреслив.

Але доповідь сама вже по собі була позитивним фактом, бо дала можливість висловитись людській думці. Вільний обмін бо думками — найкращий спосіб дошукування істини.

Як понадпартійна організація, обласна СУЖ дає можливість вступити представникам усіх політичних напрямків, вітаючи всяку вільну, незалежну думку, спрямовану на шукання правди.

В грудні обласна СУЖ має намір влаштувати авторський вечір відомого поета та журналіста Івана Багряного.

На запрошення референта чужонаціональної преси в Спілці Українських Журналістів керівник Литовського Бюра Бібліографії в Меммінґені, пан Броніус Квікліс, написав для вжитку української преси інформаційну замітку про те бюро, яку з приємністю друкуємо:

«Відповідаючи на прохання українських і польських журналістів, з якими я стрінувся на другому річному з'їзді Союзу Литовських Журналістів — пише пан Квікліс — подаю короткий огляд діяльности Литовської Бібліографічної Служби. З великою охотою пишу цей огляд по - білоруськи, цебто тією мовою, якою охоче литовці порозумівалися в старі часи зі східніми землями великого литовського князівства і сусідами. Мені приємно писати тією мовою для журналістів старих слов'янських народів - сусідів.

Литовська Бібліографічна Служба в Меммінґені існує від 11 листопада 1945 року. Вона реєструє всі литовські видання на вигнанні в Західній Европі, а всі надіслані їй публікації пересилає на перехування в литовському Бібліографічному Архіві в швайцарському Берні. До цього часу в картотеках нашої служби зареєстровано такі литовські видання.

Рік і місяць	книжки	часописи	різні
1945. IV — XII	91	135	226
1946. I — XII	245	232	477
1947. I — VIII	138	88	226

Увесь час картотеки зростають. Щоправда нових видань в 1947 році стало менше, але вони поважніші й солідніші. Менше брошур, більше книжок.

Сама служба видає циклостилем брошурки, яких вийшло досі десять. Між ними: «Бібліографія Литовських Друків» в рр. 1945 — 47, «Бібліографія статтей в часописах за 1945 рік».

Якщо українським і польським бібліографам і часописам цікаво було б знати які книжки і часописи друкують литовці, просимо звертатися до нас на таку адресу:

Litauiscner Bibliographischer Dienst
Sammelstelle des Litauischen Bibliographischen Archivs in Bern, Schweiz
(13b) MEMMINGEN, Allgäu,
Fliegerhorst, Baltisches Lager
Germany, U. S. A. Zone (Bayern)

„Закон“ Володимира Винниченка на російській сцені

Недавно російський театр в українській оселі в Реґенсбурзі поставив п'єсу відомого українського письменника й драматурга В. Винниченка «Закон». П'єсу, як і треба було сподіватися, відвідало багато українців реґенсбурзького табору.

Вирішення важливої проблеми — бездітна родина — притягало й притягає увагу не тільки письменників, а й науковців, мистців та звичайних людей. Ця проблема вічна, як вічна любов, ненависть, почуття батька й материнства, тому не дивно, що п'єса притягла увагу й театру, й численних глядачів.

Дивно тільки, що українські театри чомусь бойкотують твори цього визначного українського письменника й драматурга в той час, як російський театр цікавиться його речами. Невже «Щотливі Сюзанни» більш вартісні речі, ніж глибокі твори Володимира Винниченка?

Можна Винниченка не любити як політика, але недопустимо, щоб його речі бойкотувалися на своїх і ставилися на чужих сценах.

В. О—ко.

Ілюстрований огляд світових подій

1. Міс Доріс Даке, власниця мільйонової спадщини по американському королеві тютюну, одружилася в Парижі з домініканським дипломатом Порфіріо Рубіроза. — 2. Велетенські натовпи людей вітали брітанську королівну Елізабет, коли вона в день весілля їхала державною каретою до Вестмінстерського Собору. — 3. Славна американська кіноартистка Ріта Гейворт розвелася, давши репортерам матеріял до сенсаційних заміток. (Дена)

1. Комуністичні відділи натискають в околицях Пекіну. Католицькі черниці літаком вивозять китайських сиріток з загроженої ворогом захоронки. — 2. Париж має крім перегонів між кельнерами також окремий „день газетярів", що в барвистих одягах намагаються доказати свою швидкість в доставі газет. (Дена-ІНТ-НИТ)

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—РМ, 1/2 стор. 400·—РМ, 1/4 стор, 200·—РМ, 1/8 стор. 100.—РМ, 1/16 стор. 50·—РМ, 1/32 стор. 25·—РМ. Розшуки 50 пфенігів за кожне окреме слово. Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

РОЗШУКУЮТЬ

Wojtowycza Romana, ur. 1912 w Peremyszli szukaje brat. W 1944 r. buw w'n w Beohradi. Chto znaw by szczonebud pro joho dolu proszu pysaty na adresu: Helena Procewiat, Aschaffenburg, „Pionierkaserne" Bl. III/114.

Sawku Bohdana zi Lwowa nar. 1929 r. szukaje sestra. Chto znawby pro joho dolu, powidomte laskawo Olhu Pankiw, Regensburg, Ganghofer-Siedlung DP-Lager.

Jarosz Andrij z s. Myhowa, pow. Dobromyl, szukaje odnoselczan i diwczat, jaki bazaly b perepysuwatysia. Pysaty proszu na taku adresu: Jarosz Andrij, Horbling, Camp Nr. 80, Sleaford-Lines — England.

Nadezdu Siwkewycz szukaje ridnia. Powidomyty: Caritas-Verband Heilbronn (Neckar), Wilhelmstraße 56, I.

Szukaju Wolodymyra Rempel narod. 28. I. 1927 r. Proszu, chto b pro joho-dolu szczos znaw, powidomyty na adresu: Olha Rempel, Bamberg, Untere König-Straße 152.

Buczak Maria/Tymcio/, Franklin Ave. East Meadow, Hempstead, NY., USA — znajomych, krewnych z Woli Baraneckoi, powit Sambir.

ПОВІДОМЛЕННЯ СХС

Години праці в Санітарно-Харитативній Службі в Мюнхені зимовою порою:

Щодня від 8·30—13·30 год.

В суботу від 8·30—12·00 год.

Кожного дня праці, крім субот, чергування від 14·00—16·00 год.

В неділі, українські свята обох церковних обрядів та державні свята бюра СХС зачинені.

УПРАВА СХС

Osnownykowi Plastu na francuzkij zoni Nimeczczyny i perszomu Komendantowi

p. Romanowi Marynowyczu

w den Joho Imenyn najszczyriszi pobazannia skladajut i trykratnym SKOB witajut – Plastuny, Plastunky i Starszyny francuzkoji zony.

З Консисторії

До Єпархіяльного Управління УАПЦ в Ашафенбурзі, надійшло прохання Ковальчука Михайла Івановича про розвід з його дружиною Вірою Йосипівною з народження Міщанчук, з причини безвісної відсутности її. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Ковальчук Віри просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Kirchliche Verwaltung UAOK.

До Єпарх. Правління УАПЦ в Ашафенбурзі надійшло прохання Бронислави Музики, з с. Бабич, Перемишлянського повіту про розлуку з її чоловіком Миколою Музикою з с. Скотів, з причини безвісної відсутности його. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Музики Миколи, просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Kirchliche Verwaltung U. A. O. K. 1-3

ЗАГУБЛЕНО

Загублено біля театру „Буа-Брюле" в суботу 29. 11. 1947, документи: робітничу карту з м. Лінцу, довідки з Білостоку на прізвище Шонк Константин та портмоне з грішми. — Знайдені документи та гроші просимо повернути за винагородою до Редакції „Неділі". 1-1

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

МОЛОДИЙ ІНЖЕНЕР з власним великим підприємством бажає перед своїм виїздом до Італії і далі на Балкани познайомитися з українкою милої вдачі, з виробленим естетичним смаком, стійким характером і товариською вдачею. Знання щонайменше двох чужих мов. Повинна бути струнка, мати високі колінка, грецький носик. Бажане знання міжнародньої кореспонденції. Лише поважні зголошення з доданою фотографією, при чому дискреція запевнена, прошу надсилати до „Неділі" під „Анкара".

СТРУНКА, темноока самостійна, кандидатка на лікарку, що любить клясичну музику, товариство і дотеп, а добрий тон передусім, бажає нав'язати кореспонденцію з паном, що мав би час і охоту без зобов'язань точно і цікаво відповідати на довгі листи. Зголошення до „Неділі" під „Violetta".

ПАЛКИЙ темперамент, велика товариськість, — просить такого пана, як в попередньому оголошенні, нав'язати кореспонденцію. Писати до „Неділі" для „Оксанки"

МОЛОДИЙ пан 26 років, з доброю професією і багатьма здібностями, хоче познайомитися з панночкою 20—22 років. Бажано, щоб нова знайома була брунетка, з гарним станом і середнього росту, або ж — бльондинка з чорними очима. — Писати до „Неділі" на ім'я „Весняний".

Неділя

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор. Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO

Responsible editor and printer: Gennady Kotorowycz

Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday"-Ukrainian Weekly

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 14 hrudnia 1947 Nr. 103

Колишній прем'єр-міністр Англії Вінстон Черчіл святкував 30. 11. ц. р. свій 73-й рік народження; незадовго перед цим він, як відомо, переніс тяжку операцію. На світлині: дружина Черчіла зустрічає свого чоловіка, що приїхав святкувати цей день з провінції до Лондону. Різдвяну відпустку проведе Черчіл в Марокко, куди виїхав минулого понеділка через Париж. (Дена-Ройтер-Нит)

Песимізм у Ватікані

Кореспондент агентства Юнайтед Пресс Вірджіль Пінклей повідомляє з ватіканського міста: Відповідальні кола Ватікану звертали минулої неділі увагу на факт погіршення стосунків між США і Совєтським Союзом заявляючи, що «різниці між тими двома світовими великодержавами могли б спричинити новий конфлікт», якщо існуюче тепер напруження не підляже злагоді. Песимізм Ватікану не менший як в інших столицях Европи. На моє запитання високопоставлений прелат, що має повне довір'я Папи Пія XII, заявив: «Так, загальні перспективи миру далеко гірші, як рік тому». На підтвердження свого погляду він подав такі факти: «1. Велика небезпека неминучого розриву Европи на дві частини в німецькому питанні. 2. Небезпека громадянської війни, спричиненої теперішньою широкою агітацією у Франції та Італії. 3. Великий брак християнського і братерського духа» у всіх майже великодержав у трактуванні ними дискутованих питань. В найвищих колах Ватікану постійно підкреслюють, що тільки поворот до духа християнства міг би принести народам і урядам зменшення міжнародньої злоби і непорозумінь.

Проф. Роман Смаль-Стоцький боронить скитальців

В найповажнішому американському політично-літературному журналі „Америка" появилася стаття відомого українського вченого і політичного діяча проф. Романа Смаль-Стоцького п.з. „Чому українські скитальці не бажають вертатися додому".

Проф. Роман Смаль-Стоцький, колишній член уряду Української Народньої Республіки на вигнанні та визначний член Українського Наукового Інституту у Варшаві і проф. варшавського університету, прибув нещодавно до Америки і працює там як лектор в католицькому університеті в Маркет, у Висконсин, на відділі новітніх мов. Проф. Роман Смаль-Стоцький, що володіє добре англійською мовою, виступив нещодавно на пресовій конференції в Вашінґтоні в обороні скитальців. Цю конференцію організував „Рефюджіс Діфенс Коммітті" — Коміт Оборони Скитальців, в якому головою є славна журналістка Дороті Томпсон.

Український вчений вияснює тепер у своїй статті, чому українські еміґранти не хочуть повертатися під совєтське ярмо. Стаття добре арґументована і ясно викладає американцям головні основи української проблеми. Українська преса в Америці вітає цей виступ нашого ученого, а ми тут в Німеччині, приєднуємося до її теплих слів і бажаємо проф. Романові Смаль-Стоцькому мати успіх в його поважній корисній роботі на вільній американській землі, на яку з надією споглядають народи світу.

— Генеральний страйк в Римі проходить спокійно. Сильні поліційні патрулі пильнують вулиці. Редакції місцевих газет знаходяться під поліційною охороною.

Єпископ Бучко відвідав Англію

Українці - католики у Великій Британії радісно зустрічають Преосвященного Івана Бучка, Екзарха для українців - католиків на Західню Европу. Свого часу Владика Бучко заклав при Колеґії Святого Йосафата в Римі Український Допомоговий Комітет і взяв під свою опіку табори українських полонених першої української дивізії, що, як відомо, перебуває тепер в Англії. Єпископ Бучко прибув до Лондону 21 листопада. Достойного гостя та членів громадської делеґації приймав чаєм директор ЦУДБ п. Панчук. Від імени українського робітництва в Англії мистець - маляр В. Перебійніс передав Владиці касетку з мистецьки виконаною трибічною іконою, що крім відповідального напису символічно зображає мартирологію України останніх років. Владика Бучко відвідав табори українських полонених і робітників.

Розрив торговельних переговорів Москва—Париж

„Сталін програв бій за Францію"

Як повідомило 9. 12. 1947 аґентство Дена, совєтський уряд вирішив розірвати торговельні переговори з Францією і оголосив про це комунікат по радіо, мотивуючи свій крок ворожим ставленням французького уряду до СССР. Франція мала надію отримати від Росії 300.000 тон пшениці в обмін за продукти французького промислу. Розрив переговорів Москва подала до відома нотою, дорученою французькому дипломатичному представникові в Москві. Ця сама нота закликає французьку репатріяційну місію негайно залишити СССР. Совєтська амбасада в Парижі заявила, що французький уряд замкнувши совєтський репатріяційний табір в Борежар і вигнавши 19 совєтських громадян з Франції, зломив репатріяційний договір 1945 року.

Відповідаючи на крок Москви, французький уряд видалив минулого вівтірка совєтську репатріяційну місію з Франції, обвинувативши її у втручанні в страйк та в намаганнях робити переворот. Один совєтський генерал і три полковники вже знаходяться в дорозі до СССР.

ПАРИЖ, (ЮП). Рада республіки після засідання, що тривало 21 годину і було перериване галасливими виступами комуністів, прийняла антистрайковий закон, схвалений уже Національними Зборами. Цей закон отримав 217 голосів проти 82. закон вступив у силу і на його основі арештували вже 230 комуністичних бешкетників. Французький міністер праці заявив, що на випадок тривання теперішнього становища, важко буде устабілізувати народне господарство.

Соціялістичний міністер внутрішніх справ Мош заявив: **боротьба виграна, я опанував становище.** Він пояснив, що боротьба між урядом і двома мільйонами страйкуючих добігає кінця. Всюди, де можна було провести таємне голосування, переважаюча кількість робітників голосувала за закінчення страйку, тоді як на фабриках, окупованих комуністами, виборів не вдалося перевести. На думку агентства Юнайтед Прес, урядові Шумана вдалося затримати хвилю страйків і бодай **переходово перешкодити генералові де Ґоль опанувати владу.** Спостерігачі кажуть, що є сумнівне чи комуністи дійсно мали намір захопити владу, або викликати громадянську війну. Здається, їх метою було: страйками так погіршити господарське становище країни, щоб змусити уряд відійти і дати змогу де Ґолеві доступити до влади без належного підготування. Тоді комуністи закликали б край боротися проти «диктатора» і таким чином взяли б владу в руки.

Іти чи не йти до «рескринінґу»?

(Директор ІРО відповідає на питання ДП — редакторів)

(Від нашого спеціяльного кореспондента). **3 грудня Головна Квартира ІРО скликала до Гайдельберґу першу пресову конференцію для представників преси ДП. Журналісти всіх народів, що мають в Німеччині свої скитальчі групи і газети наповнили невелику кімнату, щоб послухати і поговорити з головними шефами ІРО, відповідальними за долю скитальців в американській зоні.**

Перед нами всі найближчі представники Головної Квартири: сам **директор П. Едвардс,** шеф пресового відділу ІРО **Денлінґер,** панна **Трімбл,** яка керує переселенням, пан **Ґріґ,** відповідальний за справи опіки та пан **Меклер,** офіцер репатріяції.

В своїй промові директор Едвардс пригадав, що люди не завжди добачають різницю між УНРРА і ІРО. Опіка над скитальцями творила лише незначну частину діяльности УННРА, яка головну свою увагу присвячувала реалізації великої програми допомогати країнам, пошкодженим війною. Натомість ІРО створене виключно для розв'язки питання скитальців і втікачів. Тому й правні підстави обидвох організацій різняться між собою. ІРО не турбується інтересами різних країн, але діє виключно в інтересах скитальців. На жаль, цей обмежений характер діяльности ІРО довів до фінансових труднощів, **ІРО не має грошей.** На доказ директор Едвардс наводить факт, що в плянах американської армії признано на поточний господарський рік (до липня 1948) на утримання таборів і переселення 105 мільйонів долярів, а в дійсности ІРО отримало лише 35 мільйонів долярів. Цим пояснюється конечність ощадностей і обмежень. ІРО, виконуючи свою раціоналізовану програму, має дві дороги: реалізувати мету своєї діяльности репатріяцією або переселенням. Директор ЕДвардс рішуче підкреслив, що вибір однієї з тих двох доріг до нормального життя залежить виключно від добровільної заяви заінтересованих осіб ДП.

ІРО приділяє особливої ваги, щоб утримати людей в доброму фізичному й здоровому стані. Непередбачені ніякі зміни на гірше в харчуванні, але конечність однакового трактування людей вимагає скасувати багато, так званих, додаткових приділів. ІРО сподівється, що від 1 січня 1948 року починається значний відплив переселенців, і тоді можна буде осягнути значних заощаджень.

Сподіваються, що від січня вдастся переселювати по 10 — 15 000 людей.

Найбільше місця присвячено на конференції в Гайдельберґу справі т. зв. **«рескринінґу»** або нової перевірки. Як відомо, між ДП всіх національностей поширилися вістки про новий скринінґ і про те, що його роблять з метою зменшення коштів ІРО. Згідно з тими версіями, ІРО, маючи невеликі матеріяльні засоби стоїть, мовляв, перед дилемою — звільняти або своїх службовців, або усувати ДП з табору. Викидаючи цих останніх, ІРО зможе, мовляв, врятувати частину свого апарату. Такі версії та інші, чисто політичного характеру, викликали, зрозуміло, занепокоєння і навіть гострий спротив ДП, а до Головної Квартири і до різних інстанцій американської армії почали напливати протести і меморандуми. Тому директор Едвардс і його співробітники увесь час переконували присутніх журналістів, а директор Едвардс підкреслено заявив, **що нова перевірка це не скринінґ, а чище звичайна реєстрація для того, щоб зібрати точні і одностайні статистичні дані для пляну переселення про всіх ДП** ІРО немає досі таких статистик і це дуже ускладнює переселення. А тим часом реєстрація потрібна для тих урядів, які бажають дати відповідні іміґраційні квоти, а також потрібна вона **майбутній міжнародній конференції,** яку ІРО підготовляє для остаточної розв'язки проблеми ДП і втікачів. Наприклад, нещодавно одна держава запитала ІРО яка кількість людей ДП має в цій державі родичів і ІРО не мала змоги відповісти, а цій державі була потрібна така інформація для встановлення іміґраційного закону. Реєстрація звертає сильну увагу на родинні питання, бо ІРО уважає, що переселення повинно відбуватися родинами. (Продовження на 3-й стор.)

В помешканні американської амбасади в Лондоні відбулась зустріч Георга Маршала і Ернеста Бевіна. На світлині: господар — амбасадор Дуглес вітає своїх гостей. (Дена Нит)

ПАНАМЕРИКАНСЬКА УКРАЇНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

З'їзд ЦПУЕ в Німеччині і Перша Панамериканська Українська Конференція в США. Зустріч і наради делеґатів найновішої української скитальщини. З'їзд делеґатів давньої української еміґрації, що вже багато років залишила рідний край та знайшла собі нову батьківщину, — дві важливі події в житті українців по цей і по той бік океану. Коли зробити підсумки й підвести баланс обох цих з'їздів українства — Старого й Нового Світу, то безсумнівна перевага на боці наших американських земляків.

З'їзд ЦПУЕ відбувся в глухій баварській закутині Діллінґен, конференція українців Америки в місті, що має право назвати себе столицею світу — Нью-Йорку. Здавалося б маловажна обставина, а все таки незвичайно характеристична й наче символізує обидві події. Тупцювання довкола дрібних, загумінкових справ і мізерні результати нарад у Діллінґені та широкий розмах в обміркуванні засадничих проблем і ґрандіозні результати Конференції в Нью-Йорку.

Українська скитальщина останніх років, наче пишна пава, радо титулує себе «політичною еміґрацією», «еманацією української нації», її «мізком», радо бачить себе в ролі «неофіційного амбасадора» української справи закордоном. Вона рада б монополізувати за собою право репрезентувати український народ та керувати українським визвольним рухом у всіх його видах. Здавалося б, що така роля повинна їй припасти й що вона виконала її. Адже ця нова еміґрація недавно вийшла з Краю, має ще перед очима ясний його образ, їй легше з ним контактуватися, а тим самим краще відчувати його настрій, слідкувати за його долею й розуміти його.

Одначе останній з'їзд ЦПУЕ, що був, так би мовити, синтезою й мініятурою всього українського життя на скитальщині, показав, що це життя не зуміло навіть перейти першої, вступної організаційної стадії. За три роки свого існування українська европейська еміґрація не зорганізувала себе належно, не сконсолідувала, не оформилася не викресталізувалася. І вже їй, мабуть, не буде дано вийти із кута дрібних, загумінкових справ на широкі, відкриті шляхи загальноукраїнської проблематики. Ця еміґрація тане. Вона роз'їжджається в світ розсварена й озлоблена й ці непозитивні елементи вносить у життя українських збірнот у заокеанських країнах. І треба було на з'їзді ЦПУЕ аж патетичних промов і сліз, щоб осягнути сяке-таке, бодай формальне порозуміння. Праця з'їзду пройшла на взаємних обвинуваченнях, критиці, боротьбі за впливи й посади.

Перша Панамериканська Українська Конференція в Нью - Йорку 18, 19, 20 і 21 листопада ц.р., — це черговий етап у зростанні українства Нового Світу. Але не лише його. Вона стане без сумніву **ядром світового об'єднання українців.** Українці Америки, не зважаючи на багато років розлуки з рідним краєм, на тисячі миль, які ділять їх від батьківщини, на нові життєві, для зростання національної свідомости несприятливі умови, на свою малу численність, завжди мали живий контакт з усією українською нацією, завжди відчували її потреби, відгукувалися на її заклик. Подібні маніфестації єдности з українською нацією й українською справою вже відбувалися в Америці. Перша, це Український Сойм у 1915 р., друга, це похід 20 000 українців вулицями Нью-Йорку в 1930 році на знак протесту проти пацифікації Західньої України, ґретя, це маніфестація 25 000 українців, як протест проти голодових знущань Москви над українським народом, врешті з'їзд 1000 делеґатів у Вашінґтоні, де з'ясовано ставлення українців в Амариці до своєї нової батьківщини та до України.

Українська преса Америки повела відповідну підготовно - інформативну акцію перед Першою Панамериканською Українською Конференцією, ознайомлюючи громадянство з її ціллю, завданнями та порядком нарад. Преса присвятила також багато місця звідомленням з ходу нарад та повністю передала резолюції Конференції.

І не дивниця, Нью - Йорська Конференція — це переломовий момент в організованому житті українства Нового Світу. Значення її історичне, вона стане базою такого потрібного нам світового Об'єднання Українців.

Наради Конференції велися в діловій атмосфері, були наскрізь позитивні та конструктивні, виявили добру зорієнтованість наших американських земляків у світовій ситуації та українській проблематиці, виказали їх велику національну свідомість, громадську й політичну зрілість та державницький спосіб думання й підходу до проблем. Не було тут **зайвих промов** і дискусій, не було дрібних справ особистого чи групово - політичного характеру. Коли й були різні погляди на різні справи (напр., щодо сьогоднішнього леґального становища України), то й вони стосувалися засадничих питань. Українці Америки виявили здібність погодити свої обов'язки громадян держав, які стали їх новою батьківщиною із своїми обов'язками до української нації й української батьківщини. Конференція була одночасно доказом, що американське українство не лише дебатує, але й **робить конкретну роботу** на користь української справи.

Проблематику, яка стояла на порядку дня можна в основному поділити на: внутрішньо- і зовнішньо - українські справи. У першій групі справ обговорювалися питання організаційні, політичні, допомогові, переселенчі, у другій групі стояли питання ңередусім політичної натури — становище України в світі, її стосунок до інших держав, зокрема до США й політичної концепції Трумена та Маршала.

Конференція заслухала звіти про загальний стан, працю й організованість українців в окремих американських державах та **вибрала Екзекутиву ППУК,** як постійного представництва українців усіх країн Нового Світу. Її мета — якнайтісніше об'єднати, розбудувати, поглибити й скріпити громадсько - політичне життя американського українства. Вона має стати постійним тілом українців із завданням координувати й репрезентувати назовні акцію американських українців в справі визвольних змагань та започаткувати й піддержати всі намагання, звернені на об'єднання всіх українських сил для однієї мети: визволити Україну та створити Вільну Соборну Демократичну Українську Державу. Дальше завдання Екзекутиви — вжити заходів для скликання **світового Українського Конґресу.**

Справа політичного визволення українського народу та створення української держави — це центральна проблема нарад ППУК, для розв'язки якої її й скликано. Всі інші проблеми, це лиш засоби до здійснення цього основного питання, овіяного ідеєю боротьби і праці за волю, демократію та мир. ППУК має бути одним із центрів визвольницького руху. Станеться це через духову, культурну і політичну єдність українського народу.

Конференція заманіфестувала свою єдність із українським визвольницьким рухом на батьківщині та з його збройною боротьбою, при чому визнала її всеукраїнським збройним визвольницьким рухом. Конференція вважає його «першою ґвардією демократичних ідеалів на Сході Европи». Контакт із загально - українською справою задокументував привіт від президента УНР Андрія Лівицького та участь у нарадах представника нової еміґрації з Бельгії, який доповів про ситуацію скитальщини в Европі. Представник з Німеччини, голова ЦПУЕ маршал Василь Мудрий, не прибув на конференцію. Були також репрезентовані найновіші українські іміґранти в Америці в особі д-ра Шандора. Отже конференція не обмежилася лише американською еміґрацією, а зробила вже перший крок до згуртування й позаамериканських українців.

Не пройшла ППУК мовчки поруч питання допомоги українській скитальщині в Европі та поселення її в країнах Америки. Цьому питанню присвячено низку резолюцій, в яких закликано представників українських громад в окремих краях Америки вжити інтенсивних та конкретних заходів, щоб допустити українських еміґрантів до всіх країн. Цю справу розглядала окрема нарада Сполученого Українсько - Американського Допомогового Комітету, скликана з нагоди Конференції. Ця нарада пройшла під гаслом рятунку української культури та її діячів.

Конференція зачепила болюче внутрішньоамериканське українське питання. Вона з жалем ствердила, що частина американських українців стала **жертвою комуністичної пропаґанди та за-**

кликала їх зійти з манівців і стати до праці на користь народові.

Зовнішньо - українські справи розроблено в низці доповідей та з'ясовано в резолюціях. Конференція стала на позиції лояльного погодження інтересів країн, які стали новою батьківщиною української еміграції з загально - українськими інтересами. Визнавши, що українська справа має світове значення і заважить на розв'язці проблеми світового миру. ППУК ствердила, що американське українство повинно змагати до скріплення очолюваних США зусиль американського континенту встановити тривкий і справедливий мир та дати допомогу українському народові в його визвольницьких змаганнях. Українці Америки повинні створити спільний фронт та включити його в боротьбу демократичного світу за мир, свободу, справедливість і визволення України. **В цій справі подано меморіял Асамблеї Об'єднаних Націй.**

Низка фактів доводить, що таких заходів уже вжито. Чужинецький політичний світ зацікавився активно українською справою. «Нью - Йорк Таймс» присвятив ППУК окрему статтю, американське радіопередавання для Европи «Голос Америки» надало спеціяльний комунікат про результати нарад. На маніфестації тисячної маси українців з нагоди ППУК великий приятель українців **проф. Маннінґ,** за книжку якого під заголовком «Історія України» большевики нахвалялися «вибити йому зуби», порівняв Конференцію з недавньою Панамериканською Конференцією в Ріо де Жанейро. Як Конференція в Ріо де Жанейро. об'єднала американські країни в змаганні побудувати і закріпити справедливий мир, так і ця конференція об'єднає всі українські групи для великої мети визволення України. Україна не має сьогодні своїх справжніх представників в ОН, де її імени вживають відпоручники Кремля. Спільні зусилля українців та всіх демократичних народів зламають похід Москви на підбій світу і тоді на місці советської репрезентації в ОН засядуть справжні представники Вільної України. Промовець вірить, що цей час уже недалекий. Не менше враження робить **лист сенатора Смитса,** який відвідав скитальців в Европі і ствердив, що «вони за жодну ціну не повернуться до СССР, зате пішки підуть до визвольної України.»

ППУК не замкнулася герметично перед громадськістю. До її нарад прислухалися громадяни - неделеґати і представники преси (З'їзд ЦПУЕ в Діллінґені навіть пресі робив труднощі). ППУК вийшла і поза мури залі нарад, влаштувавши маніфестацію українців, на який промовляли делеґати і чужинці.

Такі підсумки ППУК. Українці в Европі з подивом слідкують за працею своїх американських братів щодо визволення України і підтримують їх змагання до спільної мети. В. Б.

Наш господарський огляд

ГОСПОДАРСЬКА КРИЗА в СССР

Місячник «Cahiers du Moude nouveau» («Зшитки Нового Світу») містить цікаву статтю про господарську кризу в «найдемократичній з демократичних держав» на підставі матеріялів різних спостерігачів.

Автор уважає, що за кремлівськими керівниками Сполучені Штати Півн. Америки та інші так звані капіталістичні держави не забаряться відчути нову близьку кризу, яка на цей раз знесе їх, як у вихорі. За керівниками цими СССР не знає господарськчх криз. І проте господарська криза нині жорстоко охопила «батьківщину соціялізму».

Щоб здати собі справу про характер кризи, що охопила СССР треба пам'ятати, що його господарська система дійсно протилежна решті світу.

Крім того політичні сили Кремля, яким підпорядковані господарські сили також властиві тільки СССР. Як за часів Леніна вищою метою залишається поширення комунізму на цілий світ. Найближчою метою є збільшити якнайшвидше воєнні і господарські потенціяли СССР через виконання останнього п'ятирічного пляну. Новий советський бюджет являє собою збільшення в два рази найбільшого довоєнного бюджету.

Господарські труднощі СССР мають кілька причин. Брак 7 мільйонів робітників, визнаний ще в листопаді минулого року, без сумніву є головною перешкодою для виконання п'ятирічного пляну 1946—1950 року. Навіть перед війною СССР не знав безробіття.

Навпаки, він жив під режимом «перевантаги», коли постійно збільшувано число годин праці, а також втягнено в роботу жінок і навіть дітей. Населення не здатне на більші зусилля й модернізація способів праці застосована ще дальше. Але не вжито жодного дійсного закону, щоб розв'язати проблему робочої сили.

Чистки в промисловості, в партії, в адміністрації й серед письменників, перекидання сільсько - господарських робітників й цілих національних груп на протязі останніх років — це лише небезпечні паліятиви, нездатні розв'язати справу.

До 1945 року воєнна промисловість советів працювала повним ходом. Лише в листопаді 1946 року почали переводити реконструкцію деяких заводів, щоб пристосувати їх до виробництва транспортових знарядь й сільсько - господарських машин. Чи треба пояснювати це «запамороченням від успіхів», кажучи словами Сталіна, чи страхом перед капіталістичним оточенням? Продукція в мирний час уже непридатного воєнного матеріялу є велетенським марнотратством сировини й робочої сили. Загалом від часу закінчення воєнних дій советська промисловість втратила цілий рік. Нині СССР примушений збільшити базу свого господарського потенціялу й виробляти поспішно знаряддя війни нового зразку. Таке становище може лише поширює дезорганізацію на ціле господарське життя.

Серед інших причин кризи треба назвати руйнування сільсько - господарських районів, зокрема України під час німецької навали, а також зростаючі труднощі, з якими зустрілися совєти на селі, що примусило їх оголосити нову війну селянам, застосовуючи декрет 19 вересня 1946 р. «про заходи, щоб покласти край порушенням статуту колгоспів». Теким чинном, СССР був поставлений перед проблемою постачання харчів, важливість якої не було передбачено. Через збіг обставин поділ земель в районах великої продукції европейського сходу, окупованого червоною армією, потяг фатальні наслідки у вигляді масивного зменшення врожаю. Крім того в самому СССР колгоспи переживають кризу й це робить постачання харчів труднішим завданням. Чекали надвишки в травні—червні минулого року, але статистичні відомості, подані в лондонському «Континенталь Нью Сервіс» за січень 1947, показують, що постачання харчів у країнах під советським контролем, як 25 років тому, буде дуже обмежене: примара голоду висить над ши рокими просторами й загрожує сотням мільйонів людей.

Автор статті гадає, що для того, щоб запобігти цьому лихові, треба буде вдатися з закликом до світової солідарности й до поділу запасів пшениці капіталістичних країн. Він бажає, щоб ця солідарність поборола ідеологічні протилежності й привела до щирого зближення, з яким пов'язана мирна доля народів. Проте, фактична поведінка СССР і криза, яку він переживає, показує, наскільки можна говорити, що Кремль «помудрішав» на міжнародньому полі.

С. М.

Франція заспокоюється

Париж повернув советську ноту

Французьке міністерство закордонних справ, згідно з вісткою аґентства ІНС, дало минулого вівтірка вираз «великому заскоченню» з приводу безпідставного розриву торговельних переговорів російським урядом. Цей крок є далеко поважніший, ніж затримка репатріяційної акції, бо лише 100 французів перебувають тепер в СССР. Як повідомляє аґентство Ройтер, французька Рада Міністрів повідомила вранці минулої середи, що дала доручення свойому дипльоматичному заступникові в Москві, Поль Шарпант'є, повернути советському урядові доручену йому ноту в справі розриву торговельних стосунків. Така інструкція має бути виразом протесту проти тексту самої ноти і проти факту, що росіяни передали її спершу пресі, а вже потім — французькому урядові.

Бої на вулицях Марсилії

(ЮП). Президент Франції Венсан Оріол відкинув 5 грудня домагання Загального Союзу Професійних Спілок, щоб ще раз піддати дебатам в парляменті антистрайковий закон, прийнятий Національними Зборами 4 грудня, хоч представники французьких профсоюзів заявили, що такий крок створив би приязнішу атмосферу для припинення страйку. 5 грудня в Парижі було проголошено ґенеральний страйк працівників публічних служб. Стали всі фабрики, підземна залізниця і електростанції.

В різних південно - французьких містах неспокої набрали загрозливих форм. Це проявилося найяскравіше в місті Сан Ет'є, великому центрі військової продукції біля Ліону, де **50 000 страйкарів «перебрали владу».** Вони перекидали автомашини і трамваї, завели «цензуру» преси і контролювали документи на вулицях. Згодом поліція опанувала становище. В містах Ґренобль, Ніцца і Марсилії, відбулися бої між військом і «комуністичними командами», за постачальні заклади. Поранено багато осіб. В Марсилії охоронну службу виконували 10 000 вояків колоніяльних і парашутних військ. Стало ясно, що комуністи намагалися, відрізавши Париж від решти Франції, захопити порти на Рів'єрі і зв'язатися з італійськими комуністами. Коли міністер внутрішніх справ відповідав в парляменті на закиди комуністів, пояснюючи, що військо дістало наказ стріляти на демонстрантів, які мають вибухові речовини, але лише після виразного остереження, комуністичні посли перервали промову, вигукуючи протягом 5-ох хвилин безнастанно: «убивця — убивця». У відповідь міністер внутрішніх справ Жуль Мош звинуватив комуністів, що вони викликали страйк, згідно з наказом зза кордону. «Торес сміється з моєї заяви», — сказав він. — Але він знає, що кожне моє слово є правдиве, бо він повернувся з Москви».

Під час внутрішніх заворушень у Франції паризька поліція особисто наглядала за довозом м'яса до м'ясарень. (Дена-Інп)

Французи стають до праці

Як повідомляє Ройтер, Франція за час страйку втратила два мільйони тон вугілля, яке можна було видобути і вивезти. У Вашінґтоні голова закордонного комітету американської палати репрезентантів Чарльс Ітон привітав вістку про закінчення страйку і заявив, що французький народ заслуговує на допомогу.

Консервативна англійська преса пише: «Факт, що у Франції виступали советські громадяни і советські арсенали зброї, щоб підтримати повстання, спричинився до знищення фікції, мовляв, комуністична партія не є закордонною революційною аґентурою». Французька незалежна преса називає кінець страйку «шахом Москві».

Як повідомляє Ройтер, життя у Франції повертається до нормальних форм. Закон проти саботажу зобов'язує до 29 лютого 1948. Поїзди курсують нормально, страйкарям не заплатять за дні страйку.

Збори КоДУС-у в Ерлянґені

5-го грудня ц. р. в Ерлянґені відбулися звичайні загальні збори «Комісії допомоги Укр. Студентству». Участь взяли 23 особи.

Були представники ЦПУЕ, обох наших Церков, ЦЕСУС-у, Пласту, Політичних В'язнів, Студентської Громади в Ерлянґені, Обласної Управи з Ротенбурґу та редакції «Неділі». Керував зборами голова КоДУС-у проф. д-р Зенон **Кузеля.**

В академічному році 1946-47 було 569 стипендіянтів, яким каса КоДУС-у виплатила 214 000 н.м., за час існування від 20. 8. 1945 по кінець вересня ц. р. майже пімільйона НМ. Головою Управи на академічний рік 1947-48 вибрано знову проф. Зенона Кузелю.

Опінія Вальтера Ліпмена

Воєнна психоза опанувала людство

Вальтер Ліпмен пише в часописі «Газет де Льозан» (за 17 XI 47 р.): «Всі в Европі говорять про війну, але всі европейці не готуються до війни, шукають натомісць засобів, які б дозволили їм не взяти в цій війні участи. Випадок Німеччини, особливо скомплікований, заслуговує на спеціяльне обговорення. Певні підозри викликує Тіто. Навіть слов'яни ставляться до нього з недовір'ям, як до людини, здатної втягнути інших у власні авантури. Таким самим був колись Мусоліні в оцінці німецького ґенерального штабу. Всюди однак люди говорять: не можемо вдіяти нічого, що запобігло б війні. Якщо війна дійсно вибухне — будемо зруйновані. На те, щоб відповідно себе озброїти, — не маємо засобів, отже підчас конфлікту між російською піхотою й американською авіацією наше військо не буде мати значення. Єдиною нашою метою — в разі конфлікт дійсно вибухне, — являється: вийти з нього, без огляду на наші симпатії, цілими, беручи собі за зразок Швецію, Швайцарію та Ірляндію з останньої війни.

Лише Америка може заспокоїти европейців та ліквідувати паніку, що є засадничою перешкодою на шляху до миру й відбудови. В Парижі я говорив з кількома впливовими французами. Один з них запевнив мене, що на випадок війни Франція опиниться на боці американців, але одразу після цього зазначив, що нового конфлікту Франція не витримає, бо вона прагне лише уникнути знищення своїх міст і населення. Інший француз питав мене, чи США будуть боронити кордони Франції. Я на це відповів, що США не мають військ, необхідних для перебрання лінії Мажіно. Єдиний засіб оборонити Францію полягає в тому, що ми диспонуватимемо силою, здатною розбити населені пункти Росії, в разі червона армія розпочала б наступ на Західню Европу. Француз: чи значить це, що Амекика не збирається попереджувати своїх військових противників аж до того часу, поки атомова бомба не перестане бути виключно її власним монополем? Я: Скільки на вашу думку потрібно часу для того, щоб наблизитись до Росії настільки, що наші атомові бомби поціляти́муть її простори? Француз: Кілька місяців. Я: А що проотягом того часу зробили б росіяни? Француз: Зайняли б Париж. Другими словами: Росія може обернути на попіл Европу, а Америка — Росію.

Так в европейській перспективі виглядає теперішній військовий застій. Воєнна психоза опанувала людськість й тому вся Европа, розташована поза російською орбітою, знаходиться в полоні подвійних побоювань: 1) що Америка не зможе своєчасно затримати червоної армії, Москва знає про це і може наказати своїй армії виступати в похід. 2) Америка почне битись з Росією на ґрунті справ Далекого чи Близького Сходу і забуде, що почата війна буде відбуватися в Европі і на її руїнах. Европейці бояться, що ми втягнувши їх у новий конфлікт, не зможемо їх оборонити.

Мусимо отже ясно і недвозначно сказати, що порушення советською армією проведеної в момент заключення миру лінії буде з нашого боку оцінено, як військовий акт, і що в цьому випадку ми не визнаємо вета в Раді Безпеки. Вже одне це повинно в значній мірі заспокоїти паніку. Мусимо на загальних зборах ОН зазначити, що не застосуємо атомової зброї ані будь-якої іншої, рівновартної їй інакше, як у відповідь на відкриту й незаперечну військову аґресію з боку якоїсь великої держави. Зараз більше ніж будь-коли потрібно, щоб США вийшли з холодної війни й прочистили атмосферу, щоб роззброїли недовір'я та повернули світ і себе на шлях миру і розумного поступування.»

Шведський король Ґустав відвідав недавно один зі своїх військових кораблів, на панцерній вежі якого лишив власноручний підпис. (Дена-Інп)

Зв'язок перерг...о

Шах Персії скасував нафтовий договір з СССР. (З газет)

Українці і процес проти Еріха Коха

(Від нашого мюнхенського кореспондента). Стаття про те, що колишній райхскомісар України Еріх Кох чекає на розправу в Нюрнберзі, поміщена в останньому (102) числі „Неділі" викликала дискусії в українських правничих колах. Група українських адвокатів звернулась до керівних чинників ЦПУЕ з пропозицією негайно зголоситися в американському суді, як пошкодована сторона та зібравши як найбільше доказових матеріялів, вислати їх американській прокуратурі і подати при цьому необхідну кількість свідків на всі злочини Коха з докладними адресами.

Ініціятори закликають ЦПУЕ і пресу збирати матеріяли про злочини Коха в Україні і пропонують ЦПУЕ, коли б американський суд допустив нас як пошкодованих, визначити негайно адвокатів на розправу. Кривавий кат України повинен почути на своїй розправі обвинувачення з українських уст. Треба очікувати, що ЦПУЕ підтримає і використає цю справедливу акцію, не зважаючи на свою аполітичність, яка у даному випадку була б не на місці.

Люди говорять

Справа „скринінґу" в Ашафенбурзі

Українська громадськість в Ашафенбурзі перебуває під враженням нової перевірки, яка згідно з повідомленням Головної Квартири ІРО в Гайдельберґу, (про що „Неділя" писала в ч. 100) — мала тут розпочатися 4 грудня. 2 грудня керівники місцевої ІРО влаштували інформаційні сходини, на яких вияснювали систему запитів тієї нової перевірки, відповідаючи одночасно на різні питання стурбованих громадян. Минулої середи відбулося окреме засідання Міжтаборові Ради, на якому частина делеґатів на чолі з д-ром Суховерським критикувала провід ашафенбузького осередку за брак відповідної лінії щодо перевірочної акції. Опісля одноголосно ухвалено доручити відповідній владі меморандум, підписаний від імени усього українського населення в Ашафенбурзі Управою групи і Президією Ради та лідерами. Цей меморандум того ж дня увечері лідер групи проф. Орелецький передав до рук директорки місцевої ІРО, пані Ґ'юм, і через неї зональній квартирі ІРО в Гайдельберґу. Копії меморандуму вислано Головній Квартирі Армії та до ЦПУЕ.

Українське населення Ашафенбурґу з повагою й журбою очікує відповіді влади, сподіваючись, що вона зрозуміє становище скитальців і визнає слушність наведених арґументів.

Навколо канадських пакетів

Ашафенбурзька Національна Рада розглядала на довгому засіданні (в нетопленій залі) минулого понеділка справу т. зв. рескринінґу і аж за північ дискутувала над звітом Контрольної Комісії (пп. Ващук та інж. Поліщук), а зокрема справу поміщеного в 102 ч. «Неділі» листа громадян, які гостро критикували місцеву Суспільну Опіку за містерії в розподілі канадських дарів для вдів і найбідніших.

Тому що дотеперішній голова Ради о. Хрущ, згідно з розпорядженням Апос-

тольської Адміністратури, залишив свій пост, на внесок комісії-матки (Животко, д-р Макаревич, Ганущак, Бубела і Которович). Рада вибрала нову управу в складі: д-р Суховерський — голова, Василь Ковалів — заступник, Роман Ковалів — секретар.

Велику частину засідання забрала справа «рескринінґу». Нічого ясного не вирішили. Референтка Суспільної Опіки п. Стефанія Бартко, відповідаючи на зауваження Контрольної Комісії, назвала закиди в «Неділі» «неправдивими, необґрунтованими і злобними». Розподіл канадських дарів відбувся під її проводом ідеально. Такої думки був також о. декан Хрущ, який закинув редакції «Неділі» непродуману публікацію інкримінованого листа. Можливо, що ця справа стане перед судом і тоді громадянство матиме змогу точніше довідатися, хто має рацію: благодійні референти чи громадяни, що користають з права критики в незалежній пресі.

Кожному слово

Вияснення

Не маючи змоги безпосередньо відповісти на численні листи Братів - Вояків та Громадян, що я їх отримав останніми днями, дозволяю собі дати їм відповідь в Шановному нашому часописі «Неділя»:

1. Дякую дуже за зміст листів.

2. Виключаю стороннє імпутування мені приналежности, тимбільше через «заганяння» до будь-якої організації чи корпорації. Стверджую, що поза УНДС я не є членом іншої організації чи корпорації (лист Т. Бульби - Боровця з 19 XI 1947 р.).

3. Кожну українську організацію або корпорацію, незалежно від її соціяльної та соціяльно - ідеологічної плятформи, поважаю.

4. Мій відхід від активної праці має глибокі та узасаднені підстави.

5. Щодо УНГ, то я особисто вважаю, що існування в сучасний момент парамілітарних організацій, та ще й «громадсько - військового» характеру є анахронізмом. Натомість революційно - військова акція у відповідну хвилину може бути оперативно - доцільною, а люди до такої акції з їхніх індивідуальних властивостей предистиновані, є вартісним елементом.

3. XII. 1947 р. П. Шандрук.

Від Комітету Українців в Канаді

Ukrainian Canadian Committee
Winnipeg, Man. 701 McIntyre Building

Тому, що окремі особи звертаються до наших організацій безпосередньо з проханнями про допомогу чи про спровадження їх до Канади мусимо дати такі пояснення:

1. Прохання про особисті допомоги треба подавати до місцевих комітетів. Ті прохання, які будуть надходити безпосередньо до наших організацій ми будемо пересилати назад до комітетів у місце перебування скитальця. Це все мусимо робити для лодержання пляновости в справі допомог, на які маємо дуже малі засоби в порівнянні з потребами.

2. Після угоди наших канадійських централь з представниками Злученого Українського Американського Допомогового Комітету наші організації опікуються щодо матеріяльної допомоги лише скитальцями в брітанській зоні Німеччини, в Бельґії і у Великій Брітанії. В американській зоні Німеччини, в Австрії, в Італії і інших краях поза вищезазначеними, опіку здійснюють Злученим Українським Американським Допомоговим Комітетом. Тому наші організації не будуть розглядати прохань з території опіки ЗУАДК.

3. Щодо прохань про спровадження до Канади, то мають рацію подавати безпосередні прохання до наших організацій лише ті, що мають рідних або особистих приятелів у Канаді. Всі інші мають направляти свої прохання до Головної Переселенчої Ради в Мюнхені або до представників наших чи американських комітетів на місцях. Щодо справ еміґраційних, розподілу на території між нашими канадійськими та американськими комітетами нема і наші організації раді робити все можливе в справі переселення скитальців, незалежно від зон їх перебуванні. Насамперед будемо старатися про тих, що перебувають в найбільш небезпечному положенні, зокрема в Австрії, Італії і поза таборами в Німеччині.

Нарада в справі переселення

Центральна Переселенча Управа скликає 23. 12. 1947 р. нараду представників організованих українських переселенчих громад та груп Американської Зони для обговорення організаційних справ.

На нараду запрошуються по одному представникові від кожної організованої переселенчої кооперативи або групи, що підготовляються до спільного переселення.

Нарада відбудеться в Мюнхені на Розенгаймерштр. 46а о год. 10. рано.

Порядок наради:

1. Доклад ГУПРади про стан переселенчої акції,
2. Доклади переселенчих кооперативів та груп,
3. Організаційні справи,
4. Різні біжучі справи,

Делеґати мусять мати посвідку-мандат від управи своєї кооперативи або групи, завірену таборовм чи Повітовим Представництвом Української Еміґрації, а також мати на руках інформаційні матеріяли про стан, роботу та потреби своєї кооперативи чи групи.

Просимо делеґатів забезпечити себе харчами на 1 день. Нічліг для тих, що прийдуть напередодні, або залишаться після закінчення наради, забезпечено.

Окремі запрошення не висилаються.

Центральна Переселенча Управа

Життя і право

Написав д-р Степан Баран

Статтею Голови СУЖ-у починаємо заповіджений нами цикль звітів зі З'їзду ЦПУЕ, запізнений з огляду на перевантаження актуальнішим матеріялом.

Редакція.

„Життя і Право“ — назва правничого журналу, органу Союзу Українських Адвокатів і Товариства Українських Правників у Львові, що кілька років до вересня 1939 р. появлявся під редакцією заслуженого громадського і політичного діяча та довголітнього провідника галицьких українців, д-ра Костя Левицького.

Редактор цього журналу, сам видатний юрист-адвокат, надав йому згадану назву для підкреслення тісного зв'язку між життям і правом. Бо справді. життя впливає на право. І навпаки, право впливає на життя. Тому на сторінках журналу „Життя і Право“ появлялися не тільки фахові розвідки і статті з ділянки діючого, позитивного права, але і з історії права, зокрема українського, монографії поодиноких правних інститутів, як теж замітки з приводу рішень найвищих установ, у яких постанови законів обговорювано в безпосередньому зв'язку з самим життям і його потребами.

Питання, хто старший віком — життя, чи право — вирішувало і вирішує саме життя на свою користь. Людство було вже на доволі високому ступні свого розвитку, коли витворились норми звичаєвого права, а вже ген пізніше перші його кодифікації. З'явилося і писане право у формі поодиноких законів. Ті чинники, що в даній спільноті являли собою владу або мали незаперечний авторитет, як здебільшого церковні ієрархи, видавали і закони.

На ґрунті релігійних вірувань витворювалася мораль і етика. І вони також впливали безпосередньо на формування правних понять, а посередньо на зміст позитивних правних норм. Життя людської спільноти в загальному ішло вперед, звичайно еволюційним шляхом, як у живої людини. Це докладно з'ясовує німецький учений юрист Шеффле, у свому творі „Bau des sozialen Körpers“ — Будова суспільного організму. Та були і потрясення цього суспільного організму.

Зокрема тоді, коли правні норми не відповідали більше потребам життя, а навіть сильно його гальмували. Тоді йшла боротьба, нераз запекла, між потребами життя й правом, чи радше тими, яким не право давало привілеї. Інший німецький учений юрист Ерінґ змалював нам цю боротьбу у своєму творі — „Kampf ums Recht“ — Боротьба за право, що починається словами: Im Kampfe sollst du dein Recht finden — ти в боротьбі повинен знайти своє право. Не мали вони на думці насильства, бо в них була засада — das Recht vor Gewalt — право перед насильством. Інакше, мораль і етика були б захитані і неминуче прийшло б до морального розвалу людської спільноти. Це бачимо нині у державах з тоталітарним устроєм і в тих, що недавно провалилися (Німеччина і Італія) і в тих, що ще існують (Совєтський Союз і його сателіти). Там терор йде перед правом. У тих відносинах людина перетворюється в тварину.

Ці засади з ділянки права, моралі й етики пригадалися нам з нагоди недавнього з'їзду представників Центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині, що відбувся в Діллінґені 14—16. 11. 1947 р. Історія цього З'їзду та його наради нагадують живо і наше еміґраційне життя, нашу скитальщину, нашу боротьбу за існування, боротьбу за право — боротьбу між двома зовсім протилежними світоглядами — світоглядом права перед насильством і світоглядом насильства перед правом. Врешті, нагадує він і засаду, що життя йде перед правом, але рівночасно й потребу створити рівновагу між ними.

І вкінці таку рівновагу — гармонію між життям і правом на з'їзді вдалося створити у формі нового статуту ЦПУЕ, нового нашого внутрішнього права, що відповідає, більше як попередній статут, потребам нашого сучасного життя на скитальщині.

Не легко осягнено цю рівновагу і в додаток, покищо тільки формально. Бо не слід приховувати існування у нас на скитальщині двох протилежних світоглядів, які взаємно себе виключають. Не кажемо вже про різноманітність партійно-політичних угрупувань. Вони щодо своєї суті є річчю другорядною. А одні і другі грали визначну ролю в осягненні і цієї формальної рівноваги і при редакції та схваленні статуту ЦПУЕ, а ще більше при обсаді його керівних органів.

Боротьба між тими різнородними чинниками перед з'їздом і на самому ще з'їзді йшла за основну структуру ЦПУЕ під гаслом — централізація чи децентралізація нашого еміґраційного представництва в Німеччині при збереженні засади його єдности. Ніхто ні перед з'їздом, ні на з'їзді не заперечував потреби і конечности цієї єдности. Йшлося тільки про її організаційну форму. Дотеперішній статут ЦПУЕ, схвалений на першому з'їзді в Ашафенбурзі 31. 10. 1945 р. був побудований на засаді повної організаційної централізації. Він не вважав зовсім на діючі вже тоді потреби життя, що в кожній окупаційній смузі — американській, брітанській і французькій — нормувалися окремими, нераз відмінними, зобов'язуючими законними постановами. І одноцільний для всіх смуг статут був з цього погляду, цілком нереальний. Наше організаційне життя творилося у кожній зоні відповідно до місцевих потреб і обов'язуючих там законних норм. Постанови статуту були дуже часто зовсім неадійснені.

Фактична децентралізація виникла сама собою. Життя йшло тут перед нашим писаним законом — статутом ЦПУЕ і часто проти нього. Після пресової кампанії, що є в таких випадках нормальним явищем, перемогла остаточно засада децентралізації на зональні представництва. Це знайшло свій вислів у постановах статуту.

Новий статут ЦПУЕ, схвалений у Діллінґені 15. 11. ц. р., зберігає вповні єдність нашої еміґраційної громади в Німеччині в формі міжзональної президії, створеної з делеґатів президій всіх трьох зональних представництв у співвідношенні 3 з американської смуги, 2 з брітанської і 1 з французької — разом 6 осіб.

Міжзональна президія узгіднює основні напрями наших потреб і інтересів та їх оборону в усіх трьох смугах. Зональні представництва на своїй території є цілковито самостійні і здійснюють свої завдання згідно з обов'язуючими у них правними нормами. Тут, отже, узгіднено вповні життя і право. Новий статут є з цього погляду зовсім реальний. Якщо-б цього не ухвалили на з'їзді в Діллінґені 15. 11. ц. р., то організаційна єдність нашої скитальщини в Німеччині була б розбита. І очевидно, це пошкодило б нашій еміґрації. Представники брітанської смуги поставили як умову своєї участи у з'їзді вимогу такої децентралізації і, як бачимо, досягли на з'їзді повної перемоги. Їхнє домагання децентралізації в організації ЦПУЕ покривалося з таким самим домаганням, що його українська демократична преса піднесла на своїх сторінках ще перед з'їздом.

Новий статут ЦПУЕ прийняв і одну засадничо-від'ємну постанову. Він усунув іменно від участи у З'їзді — в теперішній номенклятурі—раді—делеґатів центральних установ, очевидно неполітичних, що діють на терені усієї смуги. Така постанова була б слушна й самозрозуміла, але тільки тоді, коли б ЦПУЕ дбало виключно тільки про збереження фізичного життя наших скитальців у таборах і поза таборами. Завдання його ширше. За постановами статуту воно працює над всебічним нашим життям, отже і його духовою стороною — наукою, культурою, мистецтвом, шкільництвом, вихованням молоді і т. д., словом, усім крім політичної діяльности. Про фізичне збереження життя скитальців — як помешкання, харч, одяг тощо, дбають досі чужі міжнародні установи, донедавна УНРРА, тепер IPO. Про збереження й розвиток нашої духової сторони мусимо дбати самі. А тільки вона творить національно- культурні цінності, дає нам власну леґітимацію перед чужинцями і лише вона зберігає нашу національну спільноту перед винародовленням. Наша духовість мало цікавить таборових делеґатів. І вибір їх часто неагідний з постановами виборчого правильника ЦПУЕ. Вплив на вибори мають нераз і зовсім сторонні чинники. А вони не завжди діють в наших інтересах.

Представники, вибрані саме так при посередньому голосуванні впливають і на добір членів з'їзду — теперішньої ради ЦПУЕ, а тим самим і на всю його діяльність. Таборове життя пливке, змінне і його представники найчастіше зовсім випадкові, буває, що і звичайні безсовісні демагоги. Делеґати центральних установ, яких тепер усунено з ради, творять інший тип — тип людей досвідчених, поважних, з фаховим знанням і життєвою практикою, людей з громадською совістю і почуттям відповідальности. Це неначе сенатори законодатних палат, яких вороги демократії всюди стараються усувати, як людей, що не так легко даються брати на слово аґітки і демагогів.

Усунення делеґатів згаданих установ з ради ЦПУЕ — це справді від'ємна риса нового статуту.

Сам статут не про все рішає, рішає головно його виконання і люди, що це роблять. Тому при виборі управи ЦПУЕ рішальними повинні бути суттєві мотиви, як фаховість, знання, життєвий досвід, особистий такт, чистий характер, громадська стійкість і цивільна відвага. На жаль, у деяких випадках не взято під увагу цих вимог при виборі поодиноких членів управи ЦПУЕ. В неділю 16. 11. ц. р. зроблено в Діллінґені здебільша механічну парцеляцію керівних становищ між різними партійними угрупуваннями. При обсаді тих становищ не завжди звертало́сь увагу на особисті кваліфікації кандидатів. Тому деякі посади доручені не зовсім відповідно. Керівні становища в управі ЦПУЕ — як реферат організаційний, інформацій і молоді — одержала відома група відокремленців. Зовсім на зразок, як це було на початку у типових сателітів — міністерство внутрішніх справ, пропаґанди і преси та виключна монополія на молодь. Не пересуджуємо дальшого розвитку фактів у зв'язку з виборами до управи ЦПУЕ. Але наш досвід з недалекого минулого і з практики деінде зобов'язують до великої обережности. Наше громадянство на скитальщині ставиться до нової управи ЦПУЕ льояльно і щойно після результатів цієї праці видасть свій остаточний осуд.

В двох минулих роках нашої скитальщини саме життя творило нові форми нашої організації, а то й саму організацію. Управа ЦПУЕ зі своїм законом — статутом координувала здебільшого тільки розбіжності, що виникали на низах. Сама вона не вносила майже ніяких нових цінностей. Творили їх поодинокі установи, а навіть поодинокі скитальці. Власною заслугою попередньої управи ЦПУЕ є тільки правна оборона скитальців, а це була часто найбільш для них життєва справа.

Тут чимало доклали праці і голова п. В. Мудрий і, передовсім, правний референт д-р Ст. Витвицький, який за це стрінувся з визнанням усього з'їзду.

Брак постійних зв'язків попереднього управи ЦПУЕ з широкими колами громадянства був її великою хибою. Ще більшою її хибою був брак безпосередніх зв'язків з нашою інформаційною пресою, бо за два роки відбулися тільки дві інформаційні пресові конференції, на тему діяльности ЦПУЕ. Коли сама преса так мало знала про діяльність ЦПУЕ, не диво, що і громадянство так мало нею цікавилося. А з цього виходила шкода — особливо матеріяльна — і для самого ЦПУЕ і то з його власної вини.

На недавньому з'їзді в Діллінґені не порушено зовсім цілої низки важливих справ — як справи переселення — хоч переселенчий реферат не виконав своїх завдань — плянової ліквідації деяких наших установ і перенесення їх на нові місця осідків поза Німеччиною та перевезення абережених решток наших цінностей матеріяльного і культурного характеру — можливо до Америки.

Не порушено теж так важливої проблеми, політично-громадське перевиховання нашої молоді на еміґрації в Німеччині, головно і зокрема галичан, у яких помітні ще залишки в їхній ментальності і практиці з недавньої тоталітарної системи. А вони так суперечні з поняттями західньо-европейської демократії і з ними не можна показуватися у західній світ. І це якраз велика трагедія нашої скитальщини, що наше громадянство, назагал, ставиться до тих тоталітарних залишків зовсім пасивно.

А чейже цю велику суспільно-політичну націоналістичну недугу — рід масової психози — треба вилікувати швидко і радикально. Інакше станемо перед катастрофою.

Нововибрана управа ЦПУЕ покликана насамперед до цього оздоровлення через викорінення з ментальности і практики частини громадянства залишків тоталітарного світогляду. Тоді тільки настане повна гармонія між потребами нашого сучасного життя та самим життям і правом діючим нині на заході поза заліаною совєтською заслоною.

Пресова конференція в IPO

(Продовження з 1-ої сторінки)

Реєстрація не має в собі дискримінаційних тенденцій **і не буде служити підставою селекції людей.** Але при тій новій перевірці можуть, звичайно, когось визнати не придатним до користання з опіки IPO, і в інтересах самих ДП, — сказав д-р Едвардс — є, щоб таких осіб усунути з табору. Правила на те, хто має право на допомогу IPO дуже ліберальні. Не мають прова всякі коляборанти, квіслінґи та німецькі аґенти. Люди, що були примушені служити в німецькому війську можуть нібито мати право на допомогу, в першу чергу, морально - правну. Допомогою користатимуться навіть такі, що ще утікатимуть від переслідування з інших країн, але приймати до таборів їх заборонено.. Директор Едвардс апелював до ДП виказати довір'я для реєстрації. **Вона має принести користь самим переміщеним особам.**

Заяву директора Едвардса доповнював містер Ґріґ, відділ якого провадить реєстрацію, він підкреслив, що в кожній групі, яка заповнюватиме реєстраційні формуляри, може і повинен бути представник реєстрованої національної групи, а реєстраційні аркуші можна заповнювати **англійською або німецькою мовами.** Після зареєстрування згодом видаватимуть **документи**, форму яких якраз тепер опрацьовують. Для IPO важні інформації про родинні зв'язки кожного ДП поза Німеччиною, напр., в Канаді, але подавання адрес родини яка перебуває в країнах походження ДП, лишається особистій волі кожного, хто переходить реєстрацію.

Під час конференції було багато запитів: чи **інтеліґенція потрібна тим державам, які приймають переселенців.** Відповідь було важко сформулювати, бо кожна держава бере таких людей, які їй потрібні і IPO не має на це впливу, хоч деякі держави, як, примірем, Венецуеля, вимагають від інженерів оригінальних дипломів, а Швайцарія приймає тепер з американської зони 100 медсестер, але тільки з дипломами.

Керівник переселенчого відділу міссіс Трімбл поінформувала, що в IPO є запотребування на імміґрантів від 10-ти держав, 4 з них (Англія, Франція, Бельгія і Голляндія) не обмежують своїх квот і туди зможе виїхати більша кількість людей. Бразілія веде розмови, щоб прийняти знов 5.000 людей. IPO хоче зробити все, щоб прискорити виїзд ДП з Німеччини і дуже радо погодиться з різними національними комітетами на співпрацю в цій роботі. **Всі ДП користатимуть далі з права першенства у прийманні на роботу в інституціях американської армії.**

Під кінець конференції керівник пресово - інформаційного відділу пан Денлінґер заспокоїв журналістів, що саме приїхав кур'єр з Женеви, який привіз відповідь на меморіял і протест балтійців проти нового скринінґу. Женева повідомила ще раз, що нова перевірка є тільки збиранням статистичних даних і що не треба її боятися.

Конференція закінчилася після чотирьохгодинних жвавих розмов між пресою і адміністрацією Головної Квартири IPO. Такі конференції відбуватимуться кожної першої середи кожного місяця.

(Б. Ф.)

З залі академічних вечорів

Доповідь д-ра Миколи Шлемкевича

(Власна кореспонденція.) Серед сірої буденної тематики цьогорічного циклю академічних вечорів у Мюнхені, малооригінальної висловленими в ній думками і посередньої формою викладу, щасливим винятком був вечір, присвячений роковинам Листопадового зриву 1918 року, який силою поставлених у рефераті проблем та оригінальністю їх трактування, як і прекрасною інтерпретацією поданого багатого матеріялу захопив авдиторію та залишив глибоке враження, як дійсно визначна подія в усьому духовому житті мюнхенських українців.

Реферат на тему «Перше Листопада як символ галицького призначення» виголосив д-р **Микола Шлемкевич**, який у блискучій формі, підносячись часто до широких філософських узагальнень, образно й барвисто змалював незабутні події 1918 року, як один з етапних зламів у недавньому минулому нашої історії. Як сказав прелеґент, він намагається в своєму викладі про Листопадові дні висвітлити не стільки «історію правди», тобто не дати огляд подій і окремих епізодів, а саме «правду історії» — віднайти й показати в тих подіях щось вічне, невмируще, таке, що живе і житиме та служитиме нам дороговказом, що є актуальним і сьогодні та буде таким і в майбутньому, що не старіється і завжди може стати нам за взірець, за приклад.

Щоб ствердити, що Листопадовий чин був логічним виявом всього попереднього етапу розвитку галицького життя, починаючи від «весни народів», коли українському народові на західніх землях нашого етнографічного терену збудилась національна свідомість і прагнення самому бути господарем своєї долі, доповідач змальовує специфічні риси притаманні лише галицькому характеру (раціональний підхід до всякого діла, традиціоналізм, не завжди ефективна працьовитість, нарешті здібність до синтези таких здавалося б суперечних моментів як традиція і революція, реалізм і матеріялізм) і в зв'язку з цим також і ті особливості, що відрізняли західньо-український характер від східньо - українського, та висвітлив історичні причини, завдяки яким сталися ті зміни в характерах.

Спинившись на характеристиці галицьких українців і підкресливши їх здібність до тієї синтези традиції і революції, реалізму й матеріялізму, що, за твердженням доповідача, є передумовою конструктивного державного чину, д-р Шлемкевич каже, що цю галицьку синтезу здійснено було десь на грані минулого і сучасного століття стараннями великого Франка і це обумовило як розвиток галицької суспільної еліти, так і всієї західньо - української вітки нашого народу. Розвиток цей, як зазначив доповідач, логічно завершився подіями 1 Листопада, які стали остаточним виявом тієї ж синтези. В бурі Листопадових подій яскраво виявилося все те краще, позитивніще, що нагромадила Галичина за попередню добу свого розвитку.

Галицьким призначенням на майбутнє, на думку автора, є вирощувати і підносити ті кращі, позитивніші риси свого окремішнього характеру з тим, щоб вони розвинувшись і зміцнівши, збагатили в цілому всю українську націю.

Цікаву своїми думками, співставленнями і порівняннями, переказану в образній словесній формі доповіді, доповідь д-ра Шлемкевича авдиторія прослухала з неослабленою увагою.

На закінчення вечора відбулася якби для мистецької ілюстрації того, про що говорив прелеґент, деклямація кількох віршів Святослава Гординського і Богдана Кравцева на Листопадові теми у виконанні студентки Надії Хмари. Невиправданим обтяженням програми було читання віршів малознаного, як поета, В. Янова, в рецитації автора. Ці вірші нічого нового не внесли і тільки забрали зайвий час.

Проте в цілому вечір мав великий успіх. Цього не могли заперечити й політичні супротивники д-ра Шлемкевича, а їх орган — «Українська Трибуна» змушена була, не зважаючи на всі застереження щодо реферату, визнати, що «доповідь була, як завжди в цього прелеґента, блискуча своєю формою »і що вечір «був наскрізь вдалою імпрезою, яка спонукала слухачів до роздумування над однією з переломових дат нашої нової історії і залишила їм піднесене враження й гарний спомин» («Українська Трибуна», ч. 85).

В.

СПЛАЧУЙТЕ НАЦІОНАЛЬНУ ВКЛАДКУ сумою 20·— RM за 1947 рік!

З приводу найбільшого американського свята „Дня подяки", вулицями Нью-Йорку марширували натовпи радісних людей з величезною лялькою на чолі. (Дена—Нит).

ВЕЛИКИЙ З'ЇЗД СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

8 - 9 листопада 1947 р. в таборі Мюнхен - Фрайман відбувся величний з'їзд сумівської молоді, в якому взяли участь 800 членів СУМ-у, хлопців і вівчат з 24 осередків. В програму першого дня ввійшли: Богослуження, піднесення прапору, відкриття, привіти, дефіляда та вечір сумівської самодіяльности. Другого дня відбулися вільноручні вправи о-

середків СУМ-у американської зони. Увечері в театральнім приміщені відбулися виступи хорів, художні читання, пописи солістів та танцюристів. Обидва вечори були на високому мистецькому рівні. Дефіляда, вільноручні вправи та інші імпрези мали імпозантний вигляд, крім цього влаштовано виставку робіт сумівців, що мала добрий успіх у сумівської молоді й громадянства.

Микола Кравчук.

Українське громадянство — своїм полоненим

З таборових осередків наших військово-полонених в Англії дістаємо багато листів з проханням висилати «Неділю».

З уваги, одначе, на незалежність нашого часопису і зв'язані з тим фінансові труднощі, не можемо задовольнити великої кількости згаданих прохань.

Відкриваючи пресовий фонд «Неділя для наших полонених», просимо наших Читачів — людей доброї волі — складати свої добровільні грошові датки, на висилку часопису до таборів Великобританії, щоб як пишуть нам полонені: «голод рідного друкованого слова і туга за Батьківщиною і рідними були не так болючими».

Грошові перекази просимо надсилати на адресу Адміністрації «Неділі», з допискою «для наших полонених».

Адміністрація.

Заклик Видавництва „Неділя" до українського громадянства з проханням уможливити добровільними пожертвами висилку „Неділі" українцям, що перебувають на статусі військовополонених в Англії, не пролунав без добрих наслідків. Вже сьогодні маємо змогу опублікувати третю листу жертводавців, що поспішили з більшими і меншими грошовими вплатами. На фонд „Неділя" — військовополоненим" зложили пані і панове:

Маковей І., Бад-Гомбурґ	20.00	ℛℳ
Батюк Іван, Байройт	20.00	„
Стефанів Ґит,	7.00	„
Войтович Євген, Ашафенбург	10.00	„
Микульович Й. Геттінґен	10.00	„

Всім тим Шановним Жертводавцям Видавництво „Неділя" складає щиру подяку, повідомляючи їх, що відповідну кількість примірників нашого часопису посилає постійно на адреси, які напливають з Англії.

ТЕАТР і ФІЛЬМ

Драматургія за залізною заслоною

Написав В. Глушко

Лави українських драматургів за совєтських часів ніколи не були численні. Політичні репресії час-від-часу виривали то одного то другого письменника, який замісць пера одержував заступ для наскрізь перемерзлого ґрунту далеких північних просторів. Так зникають: останній літературний представник роду Старицьких — Л. М. Старицька - Черняхівська, творець образу Марини, закоханої в боротьбу та музику Бетговена, Микола Куліш, прибулий з Канади Ірчан, що написав свого часу дуже репертуарну «Родину щіткарів» та тимчасовий фаворит партійного Олімпу — Микитенко. Небуття поглинуло гострих і дотепних піонерів українського ревю Костя Буревія і Майка Йогансена.

Вмерли І. Дніпровська, Я. Мамонтів, С. Васильченко. Замовчав Є. Кротевич та А. Гак — автор «Студентів», де вперше була відбита совєтська дійсність. В еміґрації опинилися В. Винниченко, О. Олесь, С. Черкасенко.

На зміну в українську драматургію прийшли, але творчо не замінили вихованці партії та комсомолу, що пройшли добру школу інтернаціонального нігілізму: О. Корнійчук, Л. Первомайський, С. Голованівський, К. Герасименко, Я. Городской та інші. Коли до цього реєстру додати ще І. Кочергу, який взагалі повільно працює і дав, порівнюючи, не багато п'єс та автора «Устима Кармелюка» В. Суходольського, в основному, можна рахувати список дійових, помітних сучасних українських драматургів вичерпаним.

Такою була диспозиція драматургічних сил напередодні 1941 року. Які ж зміни вніс смертоносний гураган другої світової війни в коло драматургів за «залізною заслоною»?

В більшості всі вони вціліли, посідаючи місця в штабах та політичних відділах армій. Загинув лише К. Герасименко, який дебютував у драматургії ще до війни в 1939 році п'єсою «Катерина». Це була віршована драма, образи якої своїм джерелом мали поему Т. Шевченка.

Як і до війни, щосезону, дає нові п'єси багатоплідний О. Корнійчук. Тепер вони вийшли окремою збіркою. Драматург, ясна річ, як і відповідає керманичеві офіційного курсу в художній літературі, дав ряд драматичних творів, так би мовити, «генеральні теми» совєтського мистецтва: «отечественную» війну, партизанський рух, «бойовий перепочинок в буднях будівництва», америко - російське питання — «Фронт», «Партизани в степах України», «Приїздить у Дзвонкове», «Мрія» та «Місія містера Перкінса в країні большевиків». Характерним є те, що його п'єси одночасово пишуться і російською і українською мовами і часто буває так, що Москва раніш бачить останній твір Корнійчука, ніж Україна. І. Кочерга написав «Ярослава Мудрого». «Своєрідно» препаруючи історичний матеріял, письменник «у належному дусі» розв'язав «варязське питання» і «дружбу народів», за що цілком послідовно лаври сталінської премії увінчали групу харківського театру ім. Шевченка.

В цьому сезоні київські театри виставляють останній твір Л. Первомайського «Поруч з Вами».

З'явилися і нові імена. Став писати п'єси відомий прозаїк Копиленко. Але бідоласі не щастить, «пильна» критика весь час ловить його на «гарячому» — на ухилах, хоч останній старанно метушиться поміж сучасною, повоєнною (комедія «Ви давно повернулись?») та історичною тематикою (стрижнем «Чому не гаснуть зорі?» є героїчне минуле Запорізької Січі). Автор повісті про М. Коцюбинського Л. Смілянський теж став працювати на полі драматургії. Він вже встиг написати ряд п'єс: «Мужицький посол», «Виноградні ґрона» та «Ластівка» — останню грали театри в сезоні 1946 — 1947 рр. Н. Рибак — автор малописьменної з історико - літературного боку повісті про Бальзака — і І. Савченко — режисер фільму «Богдан Хмельницький» — дали «Літак запізнюється на сутки». І. Чабаненко—один з чільних діячів комітету в справах мистецтв — написав «На Вкраїні милій». Козланюк, шеф журналу «Радянський Львів», «чесно» відробляє свій редакторський хліб драмою «Запроданці», темою якої є «українські націоналісти — наймити німецького фашизму». Молодий драматург Сімович закінчив п'єсу «Нащадок Довбуша».

П'єс, як бачимо, не бракує, але відсутня пристрасна, правдива, себто незалежна, шукаюча драматургія, яка думає і живе почуттями та проблемами всього культурного світу.

Українська драматургія за «залізною заслоною» — ідейно, тематично навіть у своїх суто формальних шуканнях замкнена в чотирьох стінах. Кордони УРСР — є кордонами і для драматичної літератури, але широко відкритий шлях на Москву. Партійні фанфари програли відбій від европейської і світової культури і письменники мусять варитися у партійному соку. Всі теми розписано, суворе коло для мислення встановлено. Ось воно: «Тематика нових п'єс повинна відображати сучасне життя радянських робітників, колгоспників та інтеліґенції. Вітчизняну війну, героїку радянського народу, який здійснює нову сталінську п'ятирічку, керівну роль партії Леніна-Сталіна в розвитку радянського суспільства, а також боротьбу прогресивних сил людства проти фашизму і реакції». Цю цитату ми взяли з газети «Радянська Україна» від 4-го лютого 1947 року з замітки «Конкурс на кращі радянські п'єси». Здається, що тут всякий коментар буде зайвий. Совєтські критики мають всі підстави твердити, що в УРСР драматургія партійна, бо вона дійсно зведена до ролі примітивно-лубочних ілюстрацій до чергових тез політбюра та ухвал уряду. Вона без думки, але слухняна і чутливо — вірніш покірно — відгукується на кожний, навіть мало помітний, помах руки з Кремля. Лише манекени, лише злободенно - аґітаційний балаган і тільки дві фарби: біла для янголо - подібних героїв і чорна для ворогів

Страшний ляльковий театр, де грають фантоми, де відбувається нудна, трафаретна нарада мертвих, воскових лялськ, бо ніколи в історії урядові гасла — ідеї фальшу не стимулювали піднесення, не оплідньовали художню літературу.

Театральні новинки

Ю. Шерех переклав для театру відому комедію Скріба „Склянка води". Ігор Костецький починає як режисер роботу над „Патетичною Сонатою" М. Куліша. Для ролі Марини передбачається запросити нову акторку.

Виходить важлива для історика українського театру та приємна для аматора театрального мистецтва книга, присвячена художній діяльності керівника студії Йосипа Гірняка.

Сцена з І-ої дії комедії М. Кропивницького „Пошились у дурні" в поставі театру студії Й. Гірняка. Оришка — І. Варцаба, Антін — С. Залеський. Вгорі — Кукса (Й. Гірняк) і Дранко (М. Чолган)

У збірник входить передрук знаної монографії Хмурого про нашого майстра, стаття Ю. Дивнича про ті ролі актора, що не увійшли в зазначену монографію, та історія театру-студії написана Є. Блакитним.

Книга багато ілюстрована, має до 45 фото, що показують Й. Гірняка в різних ролях багатого репертуару.

Постійним осідком театру-студії поки і надалі залишається гостинний до акторів Міттенвальд. В. Г.

Ліхтенштайн не побоявся Кремля

(ІП). Тисяча власівців перейшла в момент капітуляції Німеччини на територію князівства Ліхтенштайн, де їх інтернували й взяли до сільсько - господарських робіт. Тепер останній їх транспорт виїхав до Арґентіни. Уряд Ліхтенштайну відкинув совєтське домагання видати власівців (між якими є, мабуть, і українці. Ред.)

Гітлер живе в Арґентіні?

Італійська преса повідомляє, що Гітлер живе в Арґентіні. Твердить так чарівник Ахіллес Данджело. Гітлер має перебувати на заході Арґентіни в товаристві чотирьох чоловіків і однієї жінки. Він живе серед розкошів, займаючись головно рибальством і полюванням. Дім Гітлера помальований набіло. (ЮП)

Від імени українців В. Британії вислали М. Бура і Б. Панчук телеграму до англійської престолонаслідниці Єлисавети (на світлині), де дякують за піклування й охорону, що їх знайшли в Англії українські скитальці.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Полаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—ℛℳ, 1/2 стор. 400·—ℛℳ, 1/4 стор, 200·—ℛℳ, 1/8 стор. 100.—ℛℳ, 1/16 стор. 50·—ℛℳ, 1/32 стор. 25·—ℛℳ. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне 1·—ℛℳ за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

З Консисторії

До Єпарх. Правління УАПЦ в Ашафенбурзі надійшло прохання Бронислави Музики, з с. Бабич, Перемишлянського повіту про розлуку з її чоловіком Миколою Музикою з с. Скотів, з причини безвісної відсутности його. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Музики Миколи, просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne, Kirchliche Verwaltung U. A. O. K. 2-3

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

МОЛОДИЙ пан 26 років, з доброю професією і багатьма здібностями, хоче познайомитися з панночкою 20—22 років. Бажано, щоб нова знайома була брунетка, з гарним станом і середнього росту, або ж — бльондинка з чорними очима. — Писати до „Неділі" на ім'я „Весняний". 2-2

МОЛОДИЙ шатен вище-середнього росту — старшина українського війська трохи суворої вдачі, але чесний і справедливий, бажає познайомитися з бльондинкою до 24 років віку, яка ще не порушила рямці доброго поводження. Зголошення із знимкою надсилати до „Неділі" під „Шатен". Дискреція запевнена, 1-1

УКРАЇНКА, вчителька вдова по директорові школи, літ 32, бажає нав'язати переписку з паном інтеліґентним, вільним, від 32—45 літ. Тільки поважні зголошення слати на адресу: Ewhenija Harasymiw (22b) Altendiez P. Diez-Lahn, Diezernstr. 52 bei Holzhäser. Franz. Zone. 1-1

РОЗШУКУЮТЬ

Wojtowycza Romana, ur. 1912 w Peremyszli szukaje brat. W 1944 r. buw w'n w Beohradi. Chto znaw by szczonebud pro joho dolu proszu pysaty na adresu: Helena Procewiat, Aschaffenburg „Pionierkaserne" Bl. III/114.

Buczak Maria/Tymcio/, Franklin Ave. East Meadow Hempstead, NY., USA — znajomych, krewnych z Woli Baranecko., powit Sambir

Lina ta Ryna szukajut diadu Wasiu Szut. Wistky slaty na adresu Redakcii „Nedili" pid „Lina".

Brata Borysenka Mykolu, 1927 r. narodzennia szukaje Usmincewa Oleksandra, DP Camp „Falkenberg", (24a) Hamburg-Neugraben.

P.C.I.R.O. Central Tracing Bureau Arolsen bila Kassel, rozszukuje taki osoby:

Bajkow Wiktor, 33 r., wywezenyj do N.mecz z Gdowa.
Balackyj Serhij, 50 r., z Tawrii, buw na Szlezku.
Bondarczuk Klara, 25 r., w trawni 1945 bula w Güstrow (Mecklenburg).
Baronkowa Halyna Borysiwna, 10 r., z Minska, wywezena z Smolenska.
Bejmuk Paraska, 17 r., z Zyrawy, bula DP tabori Heidenberg, brit. zona.
Bek Roman i Bek Mychajlo, wywezeni do Nimeczczyny.
Burma Mychajlo, 23 r., buw w Ukr. Armii w Berlini.
Dobrowolskyj Iwan, 29 r., z Pirjatyna, buw w Brandenburg (Havel).
Dubnyckyj Anton, 31 r., z Hamburga, Honaldswerke.
Dziunza Kosc (i Dziunza Tatiana) 46 r., z Kaluszczyny.
Golowan Jurij, 21 r., wyw. do Nimeczczyny i praciuwaw kolo Koln Stockhlade-Bahnsfetz.
Golowan Mykola, 23 r., wyw. do N meczczyny i praciuwaw kolo Koln Stockhlade-Bahnsfetz.
Hiadun Nastia, 29 r., z Dresden, Reichsbahn. Punkt 149.
Hrynczyschyn Kateryna, 23 r., z. Ramstein, Hitlerstr. 12.
Huk Iwan, z Dyniska, kolo Rawy-Russkoi.
Hulianycka Natalija, 24 r., z Lubliana (Yugoslavia).

НЕДІЛЯ
Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор.
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдилик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.
Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer: Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. 21 hrudnia 1947 Nr. 104

Становище у Франції вияснилось. Успішне ліквідування комуністичних страйків завдячують міністрові внутрішніх справ Жюлеві Мош, що його бачимо на світлині, в той час як він іде на засідання парляменту.

Перед підписанням військового Союзу Трьох

Важливі розмови в Лондоні після від'їзду Молотова до Москви

ЛОНДОН, (ДЕНА - ІНС). Кореспондент аґентства ІНС Сміс довідався в достовірних колах, що Франція бажає підписати військовий союз трьох, звернений проти Німеччини й СССР. Цей союз мав би бути підписаний за ціну об'єднання французької зони з англо - американською двозоною. Франція хоче на всякий випадок знати, чи США бажатимуть скласти такий військовий договір ще до того, поки Франція погодиться на об'єднання зон. Питання французької безпеки було одним з найважливіших, які розглядали минулого вівтірка ввечері американський міністер Маршал і французький міністер зовнішніх справ Бідо в товаристві головних дорадників під час приватної вечері.

Бідо не зробив одначе формального проєкту, але обидві сторони обмінялися поглядами про можливість об'єднання французької зони з двозоною. Бідо прагне не тільки створення сильного військового союзу на базі трьох великодержав, але бажає теж запевнення, що Франція матиме охорону проти Совєтського Союзу. Бідо тієї думки, що Франція через довершений поділ Европи стала в дійсності головною оборонною лінією проти небезпеки наступу зі Сходу на Західню Европу.

Як повідомляє з Парижу кореспондент Ройтера, в добре поінформованих французьких політичних колах панує думка, що розрив на лондонській конференції потягне за собою совєтський наступ на плян Маршала, при чому головною ціллю наступу стане Франція. Комуністи ведуть гострий наступ на головні пункти пляну відбудови французького міністерства фінансових справ, а саме на проєкт піднести податки селянам і обнизити ціни сільськогосподарчих продуктів. В Парижі говорять про нещодавний торговельний договір СССР з Чехо - Словаччиною, силою якого совєти користатимуть 5 років з чехо - словацької сталевої індустрії для розбудови свого озброєння.

Офіційно передають з Лондону, що міністер Маршал мав з французьким міністром Бідо $3^1/_2$ годинну розмову про можливе господарське об'єднання трьох окупованих зон в Німеччині.

Відновляють лінію Мажіно

ПАРИЖ (ЮП). Французька армія відновляє лінію Мажіно, що має бути згодом знову частиною національної системи оборони французької республіки. Як заявив генерал-майор П'єр Шварц, друга світова війна — всупереч багатьом тезам — аж ніяк не доказала, що така оборонна система не виконує свого завдання. Навпаки, сильно укріплені підземні споруди можуть бути єдиними відповідними укріпленнями майбутньої атомової війни

„НАСТАЮТЬ КРИТИЧНІ МІСЯЦІ"

Республіканський член Палати Послів Лодж заявив повернувшись з Европи: Росія може на протязі 2 тижнів зайняти всю Европу, включно з Еспанією і Португалією, якщо тільки зречеться уярмлення її конституційними методами. Я певен того, що в Італії комуністичний замах наступить в березні, після відходу решток американського війська, тобто перед виборами. Вже й сьогодні вся долина Паду є організована комуністами. Коли комуністи захоплять Італію, позиція Греції виявиться заслабою. Падіння Греції загрожуватиме Турції, що не могла б і мріяти про перемогу. З втратою Турції втратимо й увесь Близький Схід і відтак «залізна завіса» пересунеться до Атлантики. Сумніваюсь чи війна вибухне протягом кількох найближчих років, але вже на протязі 2-х або 3-х років розв'яжеться питання, чи ми ту війну виграємо. Декілька найближчих місяців будуть особливо критичними («Дейлі Телеграф»).

Найвищий суд США має приступити до перевірки статуту комуністичної партії. Комісія для перевірки антиамериканської діяльности розгляне дві пропозиції. Одна з них обстоює той погляд, що члени комуністичної партії (а також контрольовані ними організації), мусять підлягати тій самій реєстрації, що й взагалі всі аґенти, друга — що комуністи не повинні мати права обіймати державні й федеральні посади, що треба заборонити вихвалювання комунізму в школах і карати за розповсюдження комуністичних публікацій.

Авіація США дістане незабаром бомби вагою 42 тонни, найтяжчі з досівипродукуваних. 12 таких бомб буде використано для проб.

Ген. Айзенговер складає 31 XII свої функції. В зв'язку з тим на пресовій конференції запитали Трумена, чи правда, що наступником Айзенговера буде Спаатц, Трумен відповів: «Рішення в тій справі буде проголошено одразу ж після його прийняття. З приводу цього «Самді суар» пише:

«Якщо наступником лишиться Брадлей, послужить це доказом того, що американська політика числиться з міжнародним відпруженням. Якщо Спаатц — буде то знак відворотній. Спаатц, як відомо, є прихильником наступальної стратегії і вважає, що Америка мусить бути готова до міцного з'удару щохвилини.

Лондонський розрив ще не означає війни

Світова преса розглядає міжнароднє становище

Лондонська газета «Таймс» написала в четвер в коментарі про невдачу лондонської конференції, що у висліді цього факту аж ніяк не треба очікувати збройного конфлікту. Ніодна з двох сторін до цього не готова. СССР мусить відбудувати своє знищене господарство, а США не можуть віддалятись від своїх пацифістичних традицій. Американський уряд буде рішуче відкидати фальші совєтської пропаґанди, яка звинувачує західні держави в невдачі конференції.

В міжчасі Молотов повернувся в середу до Москви, а московське радіо почало звинувачувати західних дипломатів в складанні таємних договорів за спиною совєтської делеґації.

З Ганноверу повідомляють, що на кордоні американської і совєтської зон не помічаються втікачі з совєтської зони в американську.

Модерна зброя для Туреччини

ЛОНДОН, (Дена - Ройтер). Покликаючись на урядові джерела, анкарське радіо передало вістку, що до кінця березня буде скінчене озброєння турецької армії наймодернішими зразками американського військового устаткування. Радіо заявило, що до турецьких портів приплили три кораблі з будівельним матеріялом, а два інших знаходяться в дорозі до Туреччини.

Юґославський маршал Тіто прибув до Букарешту і підписав там з прем'єром Ґроза пакт про військову і господарську взаємодопомогу.

На його честь влаштовано демонстративне привітання, а Тіто не забув підкреслити при цьому, що «народи південно- східньої Европи під проводом мудрого Сталіна борються проти імперіялізму. Подібну промову виголосив у Софії Дімітров, який додав, що «балканські народи збройно оборонятимуть свою демократію...»

Іден виїде до Персії

Як повідомляє ДЕНА, колишній брітанський міністер зовнішніх справ і теперішній голова опозиції в палаті громад Ідн виїде незабаром по Різдвяних Святах на інспекцію англо - іранських нафтових районів до Персії.

Різдв'яна енцикліка Папи

ВАТІКАН (ЮП). В місцевих колах повідомили минулої середи, що папа Пій XII видасть ще перед Різдвяними святами коротку енцикліку, в якій закличе католиків до молитовних подвигів.

Дарунки для дітей скитальців

ДЕНА повідомляє з Ґайдельберґу, що ПКІРО поробило заходи для роздачі на Різдво подарунів між 78 668 дітьми скитальців. В цій акції бере участь американська армія, Червоний Хрест і благодійні американські організації.

Українська преса в Канаді повідомляє, що ЗУАДК доручив д-рові Смукові закупити в американських військових складах 3 000 пакунків з харчами для передачі їх скитальцям. Д-р Смук має зарезервувати дальших 7 000 пакунків.

Ласкавій увазі наших Читачів

З уваги на латинські Різдв'яні Свята наступне (105) число „Неділі" вийде раніше й появиться в продажі у вівторок 23. грудня.

Адміністрація „НЕДІЛІ"

Чи буде Палестина справді незалежною?

Цими днями Палестинський Комітет ОН 25-ма голосами проти 13-ти та 17 голосів членів Об'єднаних Націй остаточно прийняв плян розподілу Палестини на жидівську й арабську; святе місто Єрусалим на 10 років залишається під мандатом ОН, а потім стає інтернаціональним містом.

1 серпня 1948 р. Англія виводить свої війська, а з 1 жовтня 1948 р. обидві половини Палестини стають незалежними державами. Жиди з радістю привітали цей проєкт постанови, який має ще піти на Загальне Зібрання членів ОН, де — як треба сподіватися — великих змін в ньому не зроблять. Представники арабських держав рішуче висловились проти нього, заявляючи, що така постанова ОН викличе загальне обурення й протест усього арабського світу і насправді буде сиґналом до «священної війни» в обороні Палестини.

Ми, українці, можемо висловити тільки радість, що жидівський народ матиме нарешті свою власну батьківщину і зможе зажити своїм державним незалежним життям. Але чи насправді соломонове рішення такої складної проблеми принесе мир і добробут населенню? Адже ж розділити територію Палестини не така велика справа; куда важливіше знайти господарську й політичну базу для мирного співжиття жидівського й арабського народів. А саме в цьому й полягає вся складність, драматичність, загроза й небезпека цієї проблеми.

Впродовж 25-ти років політичне й господарське життя Палестини під впливом американського жидівського капіталу на очах арабського світу зазнало корінних змін. Наприкінці першої світової війни в Палестині жило 590 000 людей, з них лише 85 000 жидів, решта араби. Після заяви Бальфура (1917 рік) події далі розвивались на некористь арабів. Жиди масами еміґрували до Палестини, не ставлячи жадних претенсій на будь-які права, а використовуючи обіцянку Бальфура, «на запевнених законом підставах» здобували одну за однією нові позиції. Так вони викуповували в арабів великі маєтки ,фабрики та землі на околицях міст і там ставили будинки, обробляли городи, а запровадивши великі обводнювальні роботи, перетворили палестинські піски у виноградники, зернові поля, квітучі сади. Вони розвели племінну худобу, почали виробляти масло, сир, — одним словом, за короткий час своєю впертою працею довели арабам, що жиди краще вміють жити та знають шлях і способи, як перетворити палестинські піски і гори в урожайні поля. Сьогодні в Палестині вже нараховується понад 500 000 жидів; вони користуються в деяких межах своєю автономією і на очах арабів захопили в свої руки багато відповідальних позицій. Але араби скоро відгадали справжні задуми жидів. Почалась боротьба на життя і смерть за кожний крок палестинської землі, на чолі якої стоїть Арабська Ліґа. Проти політичної і господарської аґресії жидів араби мобілізували свою оборону і різними контрзаходами зашахували всі позиції жидів.

Залишаючи покищо на боці політичні домагання жидів, відзначимо, що господарство Палестини в процесі довгих десятків років розвивалось незалежно від політичних домагань обох народів. Економічна географія настільки там переплутана і змішана, що можна без перебільшень твердити: цей штучний політичний розподіл Палестини, створений комітетом ОН, не має під собою твердої господарської бази. Ні майбутня жидівська, ні майбутня арабська самостійні частини не становлять самі для себе господарської цілости і жити одна без одної не зможуть. Сировинні бази промисловости в жидівській частині розташовані на арабській половині і навпаки одна від другої частини залежні й взаємно себе доповнюють. Крім того, такі ділянки, як залізниці, пошта, телеграф, реґуляція рік мають бути у спільному розпорядженні. Постає питання: чи доцільно творити нежиттєздатні нові державні організми, коли ясно для всіх, що вони можуть політично співіснувати виключно на базі мирного співжиття, взаємного порозуміння і дружби? Саме цього зараз немає і при сьогоднішньому політичному напруженні, що є в Палестині, ледве чи протягом найближчих років може взагалі бути.

У важкому стані опинилася Англія. З одного боку жиди своїм терором та розгалуженим підпільним рухом примушують її, як державу, що відповідає за цю підмандатну їй територію, утримувати порядок і не допускати дій, які вносять неспокій серед арабського населення Палестини, з другого боку — араби обвинувачують Англію в «миролюбивій політиці щодо жидів». Англія до останнього моменту провадила **неясну політику,** хоч зрозуміло для всіх, що її політичні, господарські й стратегічні інтереси в Середньому Сході вимагають ясної й рішучішої позиції. Сьогодні вона прагне якнайшвидше передати це «розпечене залізо» — Палестину — кому б то не було, але цього не дозволяють моменти престижу. Тепер зовсім ясно, що Бевін розплачується за гріхи Бальфура втратою палестинського кільця в загальному ланцюзі політичних, господарських і стратегічних позицій на Середньому Сході. Це дуже ускладнює політику Англії на Сході і примусить її перебудувати свої стратеґічні лінії та бази.

Позиція Вишинського в справі Палестини заскочила ввесь світ. Позиція США щодо Палестини була ясна, виправдана й умотивована з самого початку. СССР довгій час «маневрував» між симпатіями жидів і намаганнями приєднати до себе арабів. Але обставини змусили Вишинського сказати недвозначне, ясне і рішуче слово в тому сенсі, що він погоджується в основному з поглядами Маршала. Важко допустити, щоб він це зробив з міркувань на далеку мету, бо саме в Палестинському питанні він виявив всю свою, так би мовити, «принципову» —засадничу безпринциповість. Бо виголошувати мітинґові промови на засіданнях ОН, це те, що ні до чого не зобов'язує, але там, де треба вирішити питання, совєтські делеґати замилюють очі, виголошуючи пустопорожні слова про «демократію», зазіхання «доляр - імперіялізму», лише для того, щоб справу ще більше заплутати або й просто паралізувати мудрі практичні заходи.

Останні відомості з Палестини та з держав Середнього Сходу цілком тривожні. Жиди мобілізують свої сили, щоб поставити арабів перед фактом. Араби ж (на останньому засіданні Арабської Ліґи) вирішили боронити свої позиції а тому й собі мобілізують військо, щоб звести нанівець «прожидівські» постанови ОН. Ясно, що в Палестині розгорається вогнище нової політичної і громадянської війни, що також може викликати революційну пожежу на Середньому й Далекому Сході.

«Розподіл Палестини означає війну», — кажуть араби. До цієї війни, яку вони вважають священною, підготовка вже почалась. Досі невідомо, хто з держав замінить Англію на позиціях боротьби за порядок, ми певні, що саме СССР розраховує на цей хаос на Середньому Сході і хоче захопити для себе деякі нафтові джерела, які є в посіданні Англії й Америки.

В. Василенко.

Маршал Иосиф Тіто — чи совєтський полковник Цумаров?

ЧІКАҐО, (ДЕНА - ІНС). Колишній сотник армії маршала Тіто заявив тут минулої середи, що правдивий маршал Тіто мав загинути в 1943 році і що Сталін панує сьогодні в Юґославії з допомогою російського генерала, який подається за Тіто. Сотник Любо Ґрабовач (37 років), що через Словенію і Австрію утік до США, сказав в інтерв'ю, перебуваючи в хорватсько - французькому монастирі в Чікаґо, що той совєтський генерал, який «грає Тіта» — це полковник Іван Федоровіч Цумаров. «Я знав Йосипа Броза, дійсного Тіта, багато років — сказав Ґрабовач. Я бачив власними очима, як він загинув у боснійських горах від німецької летунської бомби. Людина, що видає себе тепер за Тіта — це член совєтського політбюро, безумовно здібний стратег. Це він здобув лінію Маннергайма в Фінляндії, а тепер постачає зброю грецьким повстанцям.

ДЕЛЕГАТИ І ГОСТІ ПАНАМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ. Зліва на право сидять: Іван Григоращук (Арґентіна), інж. Володимир Коссар (Канада), о. С. В. Савчук (Канада), Олена Лотоцька (США), о. д-р Василь Кушнір (Канада), Ева Піддубчишин (США), Ілля Горачук (Бразілія), о. Микола Іванів (Бразілія), д-р Лука Мишуга (США). Стоять: Євген Рогач (США), ред. Богдан Катамай (США), ред. Михайло Гетьман (Канада), В. Гультай (Канада), Іванна Бенцаль (США), проф. Микола Чубатий (США), Дмитро Галичин (США), Андрій Білопольський (Арґентіна), ред. Степан Шумейко (США), д-р Теодор Дацьків (Канада), Марія Гетьман (Канада), д-р Лонгин Цегельський (США), проф. Олександер Грановський (США), Иосип Обельницький (Канада), Олександер Яремко (США).

Президент працює далі

Президент Трумен провів кілька днів відпочинку на берегах Фльориди, де, як показує світлина Дена - ІНП, залюбки проходжувався вечорами над морем. Повернувшись до Вашінґтону, президент застав ускладнене розривом у Лондоні становище. В середу 17-го грудня він підписав закон про 597 млн. долярів короткотермінового кредиту для негайної допомоги Европі.

Міністер Маршал в гостях у брітанського короля

ЛОНДОН, (ДЕНА - ІНС). Американський міністер зовнішніх справ Джордж Маршал вилетів у четвер з Лондону до Вашінґтону. Минулої середи Маршал був на обіді в короля і королеви в Бакінґгемському палаці, а після обіду мав розмову з брітанським міністром зовнішних справ Бевіном.

В дорозі до Вашінґтону супроводить Маршала американський амбасадор в Лондоні Левіс Дуґлес. У суботу Маршал говорить радіом до американського народу про невдачу лондонської конференції.

ТОЧНИЙ ЗВІТ МАРШАЛА ПРЕЗИДЕНТОВІ ТРУМЕНОВІ

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - Ройтер). Президент Трумен отримав минулого вівтірка від міністра Маршала точний звіт про зірвання лондонської конференції. Як заявив пресовий секретар президента, Трумен мав постійний телеграфний зв'язок з Маршалом. Одначе він відмовився розповісти про думку президента щодо невдалого закінчення конференції.

Як повідомили минулого вівтірка ввечері з Білого Дому, президент Трумен передасть Конґресові у четвер або в п'ятницю звернення в справі допомоги Европі в межах пляну Марашала.

ІТАЛІЯ ЗАТРИМУЄ ПІДВОДНІ ЧОВНИ

РИМ, (ДЕНА). Новий італійський уряд постановив пересунути заплановані на 7 березня загальні вибори на час між 4 і 18 квітня. Рада міністрів прийняла текст заяви, з якою прем'єр - міністер де Ґаспері виступить перед парляментом. Заява каже, що новий італійський уряд намагатиметься співпрацею демократичних партій забезпечити якнайбільшу свободу під час виборів.

Італійське міністерство зовнішних справ повідомило про інформацію, одержану ним від чотирьох урядів великодержав, згідно з якою знесено постанову мирового договору з Італією в справі затоплення італійських підводних човнів, що мало статися о півночі 16 грудня.

БОРОТЬБА ЗА ФРАНЦІЮ

У Франції існує понад 1 500 осередків «французько - совєтської дружби», що діють проти США. З боку США контакти з французами може вести лише жменька американських службовців у Парижу. В зв'язку з тим Суммер Веллес хоче залучити до помочі американські фахові організації, видатних журналістів, учених, промисловців. Цих людей слід вислати до Европи, бо треба постачати для Европи солідні інформації. Совєтську пропаганду треба поборювати реалістично. В той час, як совєтська пропаганда збудована на брехні, американська пропаганда мусить базуватися на правді, однак ця правда мусить бути так подана, щоб могла поборювати велику брехню.

Похорон генерала Леклерка

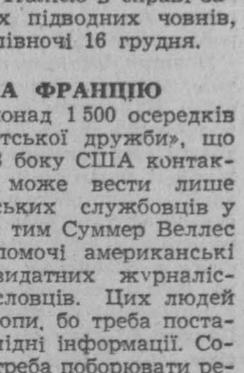

Тисячі парижан взяли минулого понеділка участь у похоронах трагічно померлого в летунській катастрофі генерала Жак Філіпа Леклерка, труну якого після жалібної Служби Божої в катедрі Нотр-Дам везли на ляфеті, запряженому білими кіньми до Собору Інвалідів, де він спочив біля Наполеона, Фоша і інших французьких генералів. У похоронах ген. Леклерка, панцерна дивізія якого визволила в останній війні Париж і Штрасбург, взяв участь також генерал Шарль де Голь.

В ПОНЕДІЛОК 15-ГО ГРУДНЯ ЛОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРИПИНИЛА СВОЮ РОБОТУ

Останній тост Молотова і Вишинського

Майстерно керований за всіма правилами дипломатичної навіґації, корабель лондонської конференції міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, який досі щасливо пропливав поміж Сциллою й Харибдою, в кінці третього тижня нарад наїхав на підводну скелю.

Цією скелею була **справа німецьких репарацій,** а скерував на неї конференцію з премедитацією міністер закордонних справ СССР — Вячеслав Молотов.

Кінець третього тижня лондонської конференції — повідомляє ДЕНА — пройшов під знаком тяжкої кризи, яка постала через суперечки представників Сходу й Заходу. Їх **бурхливий перебіг на шістнадцятому засіданні 12 грудня** показав виразно всьому світові розміри кризи й важливість ситуації. Це засідання характеризували гострі напади Молотова на політику західніх великодержав у західніх зонах Німеччини та не менш завзяті відповіді Маршала й Бевіна.

На засіданні 12 грудня Молотов, обговорюючи справи німецьких репарацій, зробив раптовий поворот від своєї дотеперішньої тактики злагоди і напавши на західні великодержави, заявив, що совєтські претенсії до репарацій є катеґоричним домаганням. Через те настрій на конференції загострився до тієї міри, що учасники вирішили перервати її та відкласти до 15 грудня, щоб «охолодити розгарячені голови».

СССР НЕ ПРОСИТЬ МИЛОСТИНІ, А ДОМАГАЄТЬСЯ...

ЛОНДОН, (Дена - Ройтер). Уже на початку засідання цього критичного дня в обговоренні совєтських проєктів щодо адміністрування Рурським басейном, прийшло до перших непорозумінь. Під час дискусії про брітансько - американське управління в західніх зонах Німеччини Молотов твердив, що за згодою Франції підготовляється плян господарського й політичного об'єднання трьох західніх зон. На те заявив Маршал: «Я дементую це категорично. Немає такого плану ні тимчасового ніякого іншого. Велика Брітанія й США знову дали вислів своєї готовости поширити об'єднання своїх двох зон і на інші зони». Маршал сказав, що об'єднання брітанської й американської зони, було конечним заходом проти намагань совєтів забрати із східної зони якнайшвидше все багатство. Після того Молотов виступив щодо репарацій із заявою, в якій зробив, між іншими, такі закиди: 1) Три західні делеґації, всупереч їх поставі в Ялті й Потсдамі відхилили совєтські репараційні домагання. Молотов заявив: «СССР не просить милостині щодо репарацій, він домагається їх». 2) Продукцію в західніх зонах свідомо тримають на низькому рівні, щоб можна більше експортувати. 3) Із експорту вугілля, дерева й іншої сировини посередники мають великі зиски. 4) Великий американський і брітанський капітал втискається у німецьку індустрію, щоб її опанувати. 5) Імпорт у західні зони Німеччини обтяжує її великими доляровими зобов'язаннями й ніхто не питається, чи німці дають свою згоду брати на себе ці зобов'язання. 6) Західні зони використовуються, як стратеґічну базу проти демократичних держав Европи.

На закиди Молотова міністер Маршал відповів: «Якщо поміркуємо над ціллю й умовами, для яких ми тут зібралися й якщо матимемо перед очима це становище, яке ми займаємо в наших урядах, то така поведінка не викликає респекту до авторитету совєтського уряду».

Брітанський міністер Бевін сказав: «Ми чекали проєктів репарацій і нам навіть не снилося, що нас обкидають такими образами й лайливими словами, проти яких ми вже раз протестували. Брітанська сім'я народів прийме дуже зле цю образу:

Французький міністер закордонних справ Бідо лише коротко сказав: «Іменем французької делеґації я хотів би тільки сказати, що слова Молотова про становище Франції в справі репарацій не відповідають правді».

Як повідомляє ЮП, один французький представник заявив, що міністри покинули засідання в кризовому настрої. Зате перекладач Молотова Владімір Павлов сказав, що він не бачить жадної підстави до невдачі конференції.

Згідно з «Ассошіетед Пресс», американська делеґація була тієї думки, що краще перервати конференцію, ніж вислухувати пропаґандивні промови Молотова.

Молотова не можна прийняти і закликав міністрів дискутувати справу репарацій.

«Ми не в силі, — сказав Маршал, — погодитися щодо розмірів німецької господарки. Нам ставлять пропозицію таких репарацій, яка виходить далеко поза межі потсдамських постанов і яка не лише зробить німців рабами, але поважно стане на перешкоді господарській відбудові всієї Европи»... Маршал з'ясував десять головних пунктів, на яких міністри не осягнули згоди. «у питанні репарацій, — сказав Маршал, — ми стоїмо на принципово протилежних позиціях. Совєти відмовилися подати конечні інформації про те, скільки вони взяли на рахунок репарацій, хоч така інформація конче потрібна. Теперішній стан такий, що більшість німецької продукції східньої зони забирають совєти під маркою репарацій з поточної продукції, створивши «гігантський трест», який назавжди залишиться поза німецьким законом. СССР домагається для себе і Польщі репарацій сумою 15 мільйонів долярів. Це неможливе з практично - господарського погляду. Це була б руїна Німеччини. На думку Маршала, СССР не дає Німеччині змоги внести свій вклад у відбудову Европи і хоче своєю політикою виголодити 40 мільйонів німців у західній зонах. Маршал закінчив: «Тому що тепер неможливо осягнути практичних успіхів, стверджую, що дискусія над дальшими пунктами безвиглядна і вношу відкласти конференцію».

Подібну позицію зайняв Бевін. Ствердивши неуспіх конференції в усіх принципових питаннях черз тактику совєтів, Бевін сказав: «Я переконався, що постійні напади на нас зумовлені чисто політичними, а не економічними мотивами. Їх ціль ускладнити наші взаємини з СССР. Брітанський уряд вислав свою делеґацію, щоб скласти мир, а не вести пропаґанду. Наші погляди правильні, наші задуми чисті і ми хочемо, щоб їх зрозуміли. Ми бажаємо справжньої, а не формальної єдности Німеччини. Ми хочемо справжньої демократичної Німеччини, а не вдаваної демократії. Ми хочемо центрального німецького уряду, а не централізованого уряду, з якого могла б вирости диктатура. Перед усім не хочемо маріонеткового уряду, який ішов би на мотузку, окупаційних держав. Ми хочемо дати Німеччині справжню свободу і суверенність.»

До голосів Маршала і Бевіна долучився французький делеґат міністер Бідо.

СОВЄТСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ — ЦЕ НЕ ГРЕЦЬКИЙ УРЯД

Після того, як Молотову не вдалося здійснити його трюк з делеґацією німецького Національного Конґресу, а Маршал подав пропозицію відкласти конференцію, совєтський міністер, заявив, що Бевін і Маршал діють за спільним пляном і жоден з них не тримається порядку нарад. Вони спільно відкидають совєтські пропозиції. Вони несуть відповідальність за те, що конференція пішла манівцями. Їх політику підтримує Бідо, отже три міністри становлять «спільний фронт» проти репараційних претенсій совєтів. Маршал і Бевін хочуть звалити вину невдачі на СССР. Щодо відкладення конференції, це однобічний крок. Але тому, що три делеґати бажають цього, Молотов також мусить дати на те свою згоду. «Із совєтською делеґацією, закінчив свою промову Молотов, — не можна говорити таким тоном, як із сьогоднішнім грецьким урядом.»

Пропозицію Бевіна відкласти конференцію на необмежений час прийнято без коментарів. «Сподіваюся, що зустрінемося в кращій атмосфері, — закінчив Бевін «найважнішу в історії світу конференцію» і понеділкове засідання, що було 158-им засіданням Ради Міністрів Закордонних Справ (від моменту її заснування в Потсдамі в липні 1945 року). Маршал, Бідо і Молотов подякували Бевінові і брітанському урядові за гостинність. Єдиним пунктом, в якому досягнено згоди, це підвищення німецької продукції сталі до 11,5 мільйонів тонн. Деякі члени західніх делеґацій висловили свій сумнів, чи ще колибудь чотири міністри закордонних справ зустрінуться, хоч оце вперше совєтські делеґати спільно з представниками інших урядів пішли до бару Дому Лянчестер. Тут Молотов і Вишинський обмінялися тостами з іншими делеґатами. Маршал лишив залю нарад після засідання. Справу договору з Австрією передано для опрацювання заступникам міністрів закордонних справ.

Як повідомляє АФП з Вашінґтону, Маршал вилетів додому в четвер літаком. Молотов виїхав в середу до Берліну. Тут він має зустріч із керівниками совєтського управління в справі реорганізації совєтської зони Німеччини.

ГОЛОСИ ПРЕСИ ПРО НЕВДАЧУ ЛОНДОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ЛОНДОН, (ДЕНА - Ройтер). Вже у вівторок вранці світ зареаґував на невдачу лондонської конференції. На думку компетентних американських кіл, її фінал означає посилення «холодної війни» між СССР і США. У Вашінґтоні почнеться з одного боу пожвавлена акція за підтримку пляну Маршала, з другого боку комуністи вживуть енерґійних заходів, щоб цей плян повалити. Так само совєти приписуватимуть вину невдачі Маршалові. Колишній міністер Бернс домагається скликати мирову конференцію з трьох міністрів, на якій і без СССР підпишуть вони мирові договори з Австрією і Німеччиною.

«Дейлі Гералд», орґан лейбористської партії окреслює невдачу конференції, як **світову трагедію.** Часопис підкреслює, що народи, які поєдналися, щоб подолати фашизм, не можуть договоритися, щоб усунути залишене ним безладдя. Гітлер, — пише газета, — постійно перемагає після війни.

«Нью - Йорк Гералд Трибюн» у передовій статті стверджує, що наслідком невдачі лондонської конференції буде ще щільніше затиснення «залізної завіси», яка відмежовує віддавна Схід від Заходу.

ПАРИЖ, (ДЕНА - Ройтер). У Франції прихильники де Ґоля твердять, що СССР намагається розділити світ на два табори, як це сталося під час страйку у Франції. «Попюлер» — орган французьких соціялістів — стверджує, що «за винятком пропаґандивних промов і непривітного тону, арґументи Молотова заслуговують на увагу».

На думку фрацузьких дипломатичних кіл, відкладення конференції — це переломовий пункт у взаєминах поміж західнім і східнім світом. Французька преса однозгідно твердить, що Европа ділиться на дві частини — США, Велика Брітанія і Франція становитимуть потрійну зону, зате СССР створить німецький уряд у своїй зоні.

Совєтське радіо говорить про провокаційні пляни західніх делеґацій, які довели до невдачі конференції. Англо - американці ведуть себе в Німеччині, наче в колонії. Коментар закидає Англії і Франції, що вони слухняно йдуть на поводку США.

РЕЄСТР ЛОНДОНСЬКИХ НЕУСПІХІВ

Для сторонньої людини виступ Молотова міг здаватися несподіванкою, але уважний спостерігач не був цим здивований. За інформаціями ДЕНА, вже вкінці минулого тижня панувала на конференції напружена атмосфера і неприємний настрій. Німецький кореспондент на лондонській конференції Ойґен Брем так описує в «Ноє Цайтунґ» хвилини перед бурею: «Після чотирьох днів зрадливого сонця, небо лондонської конференції затягнулося новими хмарами й учасники та спостерігачі побоювалися, що гроза почнеться. Барометр показує бурю й це, що сталося 12 грудня, було лиш увертюрою до неї. Вранці, коли ще соняшні промені пробивалися тут і там крізь гущу хмар, член однієї західньої делеґації оцінював хід конференції оптимістично. На його думку вона повинна потривати ще тиждень і закінчитися позитивно. Увечері критичного дня він змінив уже свою думку. Йому стало ясно, що до справжнього мирового договору ще дуже далеко».

ЛОНДОН, (хП). Попередні тижні майже безуспішних розмов чотирьох міністрів закордонних справ проходили під знаком взаємного недовір'я. Розмови наближалися вже деколи до мертвого пункту, зокрема, коли 26 листопада Молотов виступив гостро, закидаючи західнім великодержавам, що вони «прагнуть імперіялістичного миру». Але треба визнати, що учасники намагалися уникнути зірвання конференції. Інколи грали на відволіканні, **дожидаючи закінчення французької кризи.** Готовість до компромісу, яка позначалася в другорядних питаннях і довела навіть до деяких успіхів, не могла вплинути на загальний хід нарад. Ціла низка офіційних засідань і приватних розмов, «за кулісами» дали такі результати: 1) Всі важливіші питання застряли на мертвому пункті. 2) Наступила згода в кількох дрібних питаннях, головно процедурального значення. 3) Велися розмови в другорядних справах у зв'язку з німецьким договором. 4) Згода західніх великодержав на компромісове внесення Франції в справі німецького майна в Австрії. СССР відкинув цю пропозицію. 5) Західні великодержави готові дати згоду на господарське включення басейну Саари до Франції. 6) Франція погоджується на господарську єдність Німеччини під умовою дати господарські й політичні ґарантії безпеки, та приєднати Саару до Франції. 7) Вийшла на верх тактика СССР, що має пропаґандивні цілі. Багато членів американської делеґації висловили думку, що не можна вже приховати неуспіху конференції, хіба, що в останню хвилину Молотов піде на компроміс. Але й прийом у совєтській амбасаді, де Маршал розмовляв із Молотовим, не дав жодних результатів. Зате на початку минулого тижня відбулася таємна нарада трьох західніх міністрів. Це вперше Маршал, Бевін і Бідо радилися окремо.

Не помогло й те, що Молотов на одному засіданні заявив: «совєтська делеґація готова завжди до концесії». Бо, — як пише німецький кореспондент Ойґен Брем — «цього самого дня, коли Молотов склав згадану заяву, міністри погодили ряд господарських питань лише тому, що всі пекучі проблеми відклали негайно до пізнішого обговорення». Не помогло й те, що Молотов на початку минулого тижня подав конференції цілу низку проєктів щодо господарської структури Німеччини, які внесли деяку полекшу. Цей день назвали навіть «щасливим понеділком» конференції. Долі конференції не відхилив і факт, що напередодні «чорної п'ятниці» 12 грудня всі чотири міністри мали позитивні результати, а саме встановили височінь німецької продукції сталі з 5,8 на 11,5 мільйонів тонн. Так само в деяких інших справах досягнено порозуміння. А все таки «чорна п'ятниця» прийшла. В атмосфері, що витворилася, не можна було продовжувати наради. Конференцію відкладено на понеділок 15 грудня.

ЛОНДОНСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ ВІДКЛАЛИ НА НЕОБМЕЖЕНИЙ ЧАС

ЛОНДОН, (ДЕНА - ОАНС, Ройтер). Понеділкове засідання лондонської конференції назвав дипломатичний кореспондент Ройтера переломовим пунктом, який доведе або до доброго, або до злого. І хоч у суботу Молотов гостював у Маршала, понеділок 15 грудня став надгробним каменем конференції. Після трьох тижнів нарад у понеділок відкладено конференцію чотирьох міністрів закордонних справ на необмежений час. Розбіжності поміж Сходом і Заходом такі великі, що, не зважаючи на всі заходи осягнути єдність, не вдалося їх погодити. Невдача конференції не була ніякою несподіванкою для тих, хто обізнаний з політичними стосунками. Останнє засідання, що тривало годину довше як звичайно, пройшло діловито і спокійно. Воно одначе показало, яка велика прірва поміж трьома західніми великодержавами і СССР. Маршал, Бевін і Бідо з жалем заявили, що нема сенсу продовжувати наради, бо вони не доведуть до позитивних результатів. У своєму песимізмі Бевін пішов так далеко, що висловив сумнів, **чи взагалі після досвіду в Москві і Лондоні Рада Міністрів Закордонних Справ зможе колинебудь розв'язати европейську і німецьку проблему.** Так само і Бідо ствердив, що Франція ледве чи продовжуватиме свої зусилля до злагоди після того, як всі її заходи не принесли успіху. На пропозицію Бідо конференцію закрито о годині 20,18 середньо - европейського часу після того, як Маршал ствердив, що тільки СССР не показує готовости договоритися в суперечних справах.

ХИТРІ ЗАХОДИ МОЛОТОВА

ЛОНДОН, (ДЕНА - Ройтер). Понеділкове засідання почав Молотов. Він намагався відвернути увагу своїх колеґ від проблеми репарації, домагаючись прийняти делеґацію німецького Національного Конґресу з Берліну. (Велика Брітанія не дала візи на в'їзд 17-ти делеґатів цього Конґресу). Маршал заявив, що не можна погодитися на цю пропозицію тому, що приїзд делеґації не стоїть на порядку нарад. Бідо додав, що німецький Національний Конґрес не репрезентує німецького народу. Голова наради Бевін заявив, що цієї пропозиції

ВЕЛИЧ МАРШАЛА

«Ньюз Кронікл» (за 17. 11.) читаємо: «Маршал гадає, що капіталістична Америка може жити у згоді з кожним урядом, обраним вільною подачою голосів, в тому числі і з Совєтською Росією. Але він не думає, що Америка могла б зберегти свою незалежність, якби в наслідок політичного і господарського виснаження Европи й Китаю східною півкулею заволоділи комуністи. Якщо тільки Конґрес затвердить плян Маршала, останній увійде до історії, як той, хто разом з Бевіном змінив її біг. Без Маршала програма була б неможлива, бо ні один з державних мужів не зміг би ані охопити всієї програми, ані відважно виступити з нею перед народом. Мало є прикладів того, щоб одна людина зуміла так вплинути на думку і чин усього людства,

Є сумнівним, щоб у Вашінґтоні більше як 25 осіб уважно прочитало рапорт Гаррімана про допомогу для Европи. Однак більшість членів Конґресу, вхопивши головну ідею але не будучи підготованими до того в господарчому значенні, задовольнились твердженням: «Не розуміємо цього, але якщо Маршал є за... він би не провадив нас на манівці.»

Совєтська позика Чехо-словаччині

ПРАГА, (ДЕНА - Ройтер). Совєтський Союз погодився признати чехо - словацькому урядові позику в розмірі 1 150 мільйонів корон, бо Чехо - Словаччина не змогла б заплатити совєтських доставів збіжжя в наступному році. Так заявив минулого понеділка чехо - словацький міністер торгівлі з закордоном Губерт Ріпка. Чехо-Словаччина має віддати цю позику в 1949 — 1950 р.р. з процентом, що його Ріпка назвав догідним шляхом експорту.

Українське студенство в Парижі

(Власна кореспонденція.)

23. листопада відбулися загальні збори Студентської Громади в Парижі. Заснована в 1924 році, Громада під час війни мусіла припинити свою діяльність. По війні студентське життя почало знов пульсувати. Прийнято новий статут, який, на жаль, в наслідок переходових обставин виключає від активного студентського життя студентів високих шкіл з поза Парижу. Паризькі студенти намагаються об'єднати українське студентство усієї Франції. В дискусії на зборах взяв слово д-р Кігун і проф. Шульгин, який бажав студентам успіху в студіях. Представник шкільного фонду «Учітеся брати мої» В. Гузар підніс значення цього фонду і дав звіт з широкої допомогової акції, проведеної на користь студентам між громадянством. Після наділення старої управи абсолюторією вибрано управу на новий академічний рік.

В. Л.

З бюра д-ра Смука

Представництво З'єднаного Українського Американського Допомогового Комітету (ЗУДАК) в Німеччині подає:

Багато українців в Німеччині, таборовиків і позатаборовиків, звертається щодня до представництва ЗУДАК д-ра Романа Смука з прерізними проханнями, з яких тільки найпекучіші він може полагодити. Д-р Смук зайнятий тепер полагоджуванням справ, що мають значення для всієї української еміґрації.

З уваги на це, звертаємось з проханням до всіх П.Т. петентів, щоб не нетерпеливились і спокійно зачекали до того часу, коли згадані вгорі бюра ЗУАДК-у почнуть нормально працювати. Всі прохання будуть тоді розглянені і в міру можливости полагоджені.

Додаємо, що бюро в Пазінґу вже почало свою роботу, два інші бюра будуть урухомлені протягом грудня ц. р.

Кожному слово

В справі комбатантів

Буває, правда, рідко, що й здоровий організм занепаде на якусь недугу. Такий організм, якщо він лише хвилинно занепав, сам по своїй природі бореться проти недуги і намагається видужати. Таке буває з народами, з усякими організаціями чи й з окремою людиною.

Приступлю до самої справи, що спонукала мене забрати голос. Є у нас комбатанти, починаючи від найстарших — Українських Січових Стрільців із 1914 р., кінчаючи на Базарі 1921 р. старшини, підстаршини й вояки, які спершу, частина їх, УСС, змагались за ідею політичного визволення України у своїй військовій формації в австрійській армії, а пізніше, всі, в тому й УСС, служили в лавах Армії Держави України.

В цій армії клали вояки своє життя, здоров'я, силу й молоді роки, — все складали на жертівник Батьківщини, захищаючи її від вікових довкільних ворогів її. Ще три роки й промине 30 років од тієї хвилини, коли ми під натиском переваги ворожих сл і їх розкладових ідей, які затруювали організм нашого народу, — склали зброю.

По недовгому часі, як це водиться в усіх народів, які хотять жити й існувати, старшини й усе воprojectство Української Армії створили були свою організацію комбатантів. Клітини цієї нашої організації існували в усіх осередках Европи, а найсильніша була до 1939 р. в Галичині «Молода Громада». Всі ці наші організації комбатантів Української Армії, а зокрема «Молода Громада», мали свою моральну силу, свою притаманну вагу на хід нашого національно - суспільно - економічного й культурного життя.

Від весни 1945 комбатанти УСС і Української Армії, 1914 — 1921, у своїй перевазі опинились на новій еміґрації. І знову почалося організування. Але в основу нової організації комбатантів лягло дещо таке, що зробило цю організацію слабосилою, вона не має ніякого морального впливу на наше національне життя тут на еміґрації; вона втратила свій моральний капітал, а її притаманна вага не заважує на терезах нашого тутешнього життя; у розгардіяші та в нашому гуляйпільстві, в моменти «блискучого відокремлювання» ця організація не поставила свого «годі!», вона нічим не вплинула на об'єднання нашої **всієї** політично свідомої збірноти на теперішній еміґрації.

Чому воно так усе пішло й чому далі так іде?

Причина — зовсім не дивно! — дуже проста й ясна. Комбатанти 1914 — 1921 років втратили свій моральний капітал, свою властиву національному чинникові вагу тому, що розрідилася, розводнилася. Комбатанти — колишні вояки 1914 — 1921 років Армії Незалежної, Суверенної Держави України, Армія якої змагалася на всіх фронтах своєї Держави, проти всіх наших сусідів, котрі вдирались (і, врешті, вдершись, згнобили суверенну Державу Україну), — ці комбатанти, щоб мати здоровий і неткнений моральний вклад, яким вони могли б реґулювати наше національне життя тут на еміґрації, **мусять зберегти непорушеною і самостійною свою організацію.** Так робили колись вояки - комбатанти, які боролись під проводом генерала Бонапарте; так роблять, сьогодні вже останні моґікани, вояки - комбатанти, які стояли під наказами Ґарібальді: щоб мати свою моральну силу — вони зберігали і зберігають непорушність і натхненність своєї організації. Так мусимо робити й ми, комбатанти - вояки Української Армії, бо нас в'яже в одну родину Велика Ідея, нас в'яжуть упалі наші генерали, комбатанти, друзі, в'яжуть нас спільні пережиття кривавих років, а з цього —виростає наша найвища чеснота: беззастережна й безкорисна любов до Батьківщини, зокрема у важкі для неї хвилини.

Багато зарепетує і загаласує: «Що ж зробити з українцями - вояками неукраїнських, переважно ворожих нам армій? Вони ж мусіли служити в чужих арміях, бо своєї не мали!» — Хто висуне цей галас, той самого себе зіб'є: саме так і є — своєї армії уже не було, — сьогодні вже й нема! — бо її розбили ці ворожі армії, в яких — і це, на жаль, гірка правда! — служило багато українців і тоді, коли йшло криваве змагання 1917 по 1921 — за волю України.

Ці ворожі армії, — вояків яких сьогодні прийняли комбатанти Армії Української Держави до своєї комбатантської організації, — розбиваючи нашу, Українську Армію й поневолюючи Державу - Україну, розбили й поневолили й нашу політичну «віру». Сьогодні, приймаючи їх поруч себе цих українців, вояків цих ворожих армій, приймаємо до нашого організму й «невірних» чи там «вірних» чужої нам і ворожої «віри».

Що ж зробити? Як із цього кутка вийти? На нашу думку — вихід є. Ніхто не заперечить, що Українці, вояки чужих армій, зокрема ті молодші й молоді роками, мусять належати також до організації комбатантів, мусять творити спільноту, пізнаватись і зживатись, щоб бути далі вояками, які у відповідну хвилину мають стати на службу своєму народові і, по відданій службі, колись, беззакидно влитися в організацію комбатантів Української Армії. А покищо, тепер, паралельно до організації комбатантів Української Армії, створити організацію комбатантів Українців, вояків чужих армій, провід яких входив би в осередній провід комбатантів Української Армії. Це лише побіжне накреслення цієї схеми, яку в разі потреби можна докладно опрацювати.

Далі — друга справа зв'язана з першою. Комбатанти Української Армії мають свій **хрест**, т. зв. «соборницький», за проєктом арт.-маляра Василя Дядинюка. Тепер цей хрест, за згодою Управи СУВ, мають право носити й українці - вояки чужих, переважно ворожих, армій. Недоречність, і то кардинальна! І то з мотивів, уже згаданих! Коротко скажу: цей хрест, який для вояка Української Армії лишився єдиною гордістю ,винагородою, дорогоцінною пам'яткою за всі труди, рани, злидні у важких походах визвольних змагань, на який може ще мати сьогодні право кожен вояк УПА, — цей хрест носитиме також, хай навіть українець, вояк українець, вояк ворожих нам армій! Мало того — може трапитись — почне носити цей хрест і українець, що в 1917 — 21 роки боровся в лавах ворожої армії проти вояків Української Армії, сьогоднішніх комбатантів! Подумайте хвилину — і стане ясно, що це якийсь нонсенс. Невже не стало концепту запроєктувати іншого нового хреста — відзнаки для українців - вояків чужих армій?

Цих декілька зауваг висуваю до наших людей доброї волі та здорового осуду, яким лежить на серці пекуча справа: комбатанти — колишні вояки Української Армії мусять зберігати свою моральну силу, свій моральний капітал для добра і здоров'я нашого народу. А цей моральний вклад збережуть наші комбатанти лише тоді, коли, з'єднавшись, створять середовище, яке в крові і смерті наших друзів з 1914 до 21 років і в смерті і крові друзів по рідній зброї з останніх років і днів знайде душу й надхнення, знайде оте в житті, кожного живого народу конче потрібне: **імпондерабільну, незбагненну силу діяти і впливати оздоровно на життя нашої спільноти — тут і, колись, там!..**

Михайло ОСТРОВЕРХА.

Як вплатити національну вкладку?

Українці, які живуть поза табором, або не мають змоги безпосередньо вплатити національну вкладку (20.— RM річно) — вплачують її поштою на банкове конто ЦПУЕ: Augsburg: Bayerische Bank für Handel und Industrie, Konto Nr. 20.915 Wassyl Mudryj. — Одержання вкладки ЦПУЕ підтвердить окремим листом.

Оголошення і привітання до різдвяного числа „Неділі“

приймаємо до 25. грудня 1947.

Ціна побажання: одно слово — одна марка. — Оголошення за звичайним тарифом.

Адміністрація „Неділі“

ПЕРША РІЧНИЦЯ
Богословської Педагогічної Академії в Мюнхені

Перша річниця Богословсько - Педагогічної Академії, цієї єдиної високої школи богослов'я на чужині, що збіглася з святом Архистратига Михаїла — патрона Академії та днем Янгола Архиєпископа мюнхенського і баварського Михаїла — куратора Академії, була урочисто відзначена, як загальнонаціональне українське свято. Урочистості, зв'язані з річницею академії, тривали три дні і перетворилися на велику патріотичну маніфестацію.

У перший день святкування, 21 листопада Божественну Літургію в мюнхенській Святопокровській церкві відправив митрофорний протоієрей о. Леонід Долинський, який виголосив патріотичну промову, відзначивши велике значення високої богословської школи на чужині та її річну працю.

Після Богослужби у викладовій залі Академії відбулося урочисте наукове засідання, яке відкрив вступним словом ректор Богословсько - Педагогічної Академії проф. П. Ковалів, який привітав присутніх професорів, студентів і гостей з річницею Академії та відзначив її досягнення. Академія має багато видань. Не зважаючи на різні труднощі, є тверда впевненість у дальше піднесення праці.

З науковою доповіддю на тему: «Наука і релігія» виступив проф. богословія О. Полуляк.

Реферат на тему: «Питання науки релігії в практиці богословії» прочитав декан богословського факультету о. протопресвитер Павло Калинович.

Наприкінці доповідь під заголовком: «Основні філософсько-світоглядові концепції XIX і XX ст. і християнські засади» зробив студент - богослов В. Іващук.

Наукове засідання пройшло на високому академічному рівні

22 листопада відбулася урочиста академія з участю духівництва, професури і студентства та гостей, що прибули з Авґсбурґу, Реґенсбурґу, Міттенвальду, Діллінґену, Фрайману, Ляйму та інших місць. Велика Софієнзаля, в якій відбувалися урочистості, була парадно прикрашена образом Архістратига Михаїла, тризубом, килимами і живими квітами.

Свято розпочав вступним словом ректор Академії проф. Ковалів, який згадав, що 24 серпня минулого року Священний Синод затвердив статут Акадамії, а 17 листопада вона відкрилася. Проф. Ковалів запрошує до президії Високопреосвящ. Михаїла, Архиєпископа мюнхенського і баварського, ректора Українського Вільного Університету проф. Мірчука, ректора Високої Економічної Школи проф. Мартоса, канцлера ліґи «Уна Санкта» проф Лідке та інших.

Проф. Ковалів спиняється на труднощах у навчальному пляні, але відзначає, що Академія стала на твердий ґрунт і коли обставини чужинецького життя не дають змоги дати студентам максимум знання, то мінімум усеж буде дано. Свої завдання Академія виконає. А для цього потрібна підтримка цього паростка, що поволі зросте в могутнє дерево Христової науки.

Далі взяв слово Архиєпископ Михаїл який підкреслив, що за минулий рік зроблено багато. Наша людність напевно допоможе Академії, щоб вона зайняла місце серед високих богословських християнських шкіл. Архиєпископ тішився, що може допомогти зростанню Академії.

Далі відбувся концерт, в якому взяли участь: відомий оперовий співак Василь Матіяш і співачка Клавдія Таранова Концерт пройшов з успіхом.

Шведська колонія в Лондоні організувала Різдвяну виставку, яка притягує загальну увагу. На світлині шведський посол в товаристві організаторок.

В роковини Зимового Походу

26-ту річницю Славного Другого Зимового Походу в 1921 році, — заходами Управи Філії Союзу Українських Ветеранів, — школи, молодь і громадянство українського табору Сомме касерне в Авґсбурзі, — відзначило урочистими Службами Божими в Церквах обох обрядів.

В православній церкві служив митрофорний протоієрей о. Геннадій Тимківський з протодияконом о. Семеном Іващенком — бувшим сотником Армії УНР Співав архієрейський церковний хор під дириґуванням Антона Яковенка. Серед присутних на Богослуженні ветеранів був і учасник походу козак **Б. Петро.**

В українській греко-католицькій церкві Службу Божу відправив о. декан В. Пилипець — бувший сотник Армії УНР. Він сказав перед панахидою теплу, патріотичну проповідь, пояснив присутним, значення Другого Зимового Походу і згадав зворушливим словом свого джуру по 6-й Українській Стрілецькій Дивізії козака Миколу Щербака, що виступив був від імени 359-ти з останнім лицарським словом перед червоним ворогом в Базарі над викопаною Братською могилою.

Співав церковний хор під дириґуванням Гілярія Бабуняка.

Серед присутних, на чолі делеґації від Союзу Українських Ветеранів, був і учасник Зимового Походу — начальник канцелярії Штабу Повстанчої Армії і командант того штабу полк. Рибачук з родиною.

Після Служб Божих, в переповненому таборовому театрі, відбувся святочний Базаровий поранок.

Поранок відкрив в. о. голови філії СУВ — сотник Тригубенко, передавши слово учасникові походу — полковникові Рибачукові.

На вступі зворушливе враження на присутних зробило викликання полк. Рибачуком — присутнього на залі бойового товариша, козака Бабака Петра. Викликаний козак зголосився до найстаршого в залі, бувшого військового міністра уряду УНР— генерал-хорунжого В Петрова, — старого гордієнківця.

Перерваний пострілами з ворожих кулеметів на Базарівському полі в 1921 р. над братською могилою спів національного гімну **«Ще не вмерла Україна»** повинен бути докінченим у вільній українській державі на майдані Святої Софії, бо цього вимагає безсмертний дух Базарівців і честь українського народу. Цими словами і співом національного гімну — закінчено святочний поранок на честь лицарів загибших за волю, за честь України в Другому Зимовому Поході.

Технічна сотня в Ганав

Вже більше шести місяців існує у Ганау українська робітничо-технічна сотня. Ця сотня нараховує 125 осіб. Це переважно молодь. Надзвичайно відчувається брак інтеліґенції. Це чи не єдиний український осередок, що має добре матеріяльне забезпечення: одяг, харчі, помешкання.

Лише духово-культурне життя тут цілком занедбане.

В сотні чималий відсоток становлять неграмотні, або малограмотні. Курси для них не влаштовані, хоч можливості для цього найкращі. Бібліотеки немає. Жодного самодіяльного гуртка. Останніми часами лише створено курси англійської мови, які відвідують аж... 25 осіб. Деколи приїжджає з Ашаффенбурґу священник і відправляє Службу Божу. Жодного реферата до цього часу не прочитано. Недавно відбулася лише Листопадова Академія, але вона не була якслід підготована.

Читаємо часто в наших часописах заклики: «Сплачуйте національний податок». Але кому? Де? Кожний хотів би радо сплатити цей скромний податок, але ніхто не робить відповідних заходів, щоб зорганізувати на місці сплату податку. Аж тепер ЦПУЕ подало таку замітку в пресі.

Очевидно і ЦПУЕ нічого не знає про існування цього осередка українців. Не цікавляться й інші українські громадські чинники цим глухим закутком. Знають і цікавляться ним лише панове з «блискучого відокремлення» і ведуть свою «працю».

Дуже бажано було б, щоб хтось (от хочби ОПУЕ з Ашаффенбурґу) зацікавилося цим осередком і розбудило зі сну культурно-духове життя сотні. **К-ко.**

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ МІЖНАРОДНІХ ПРОБЛЕМ

Вже давно в колах української еміґрації постала думка про потребу створення інституції, що мала б працювати на міжнародньому форумі, шляхом видань, рефератів, газетних статтей — роз'яснювати чужим народам, хто ми є, наше минуле, чому ми не хочемо вертатись додому, які наші прагнення і домагання. Ініціятиву щодо створення такої інституції висунуло ТУПВ, у цій справі було кілька засідань, на яких обрано ініціятивний комітет для проведення підготовної роботи. Комітет склав проєкт статуту цієї інституції і скликав установчі збори.

Збори відбулася в Мюнхені з участю запрошених гостей з Мюнхену, Реґенсбурґу, Авґсбурґу, Берхтесґадену, Бад-Верісгофену та інших місць.

У вступному слові проф. Віктор Приходько від ініціятивного комітету привітав присутніх та поінформував про пророблену підготовну працю.

З доповідю про міжнародний стан і завдання створюваної інституції виступив мґр. Логин.

Терен діяльности нашої еміґрації, як і всякої іншої є міжнародній, каже він. Далі промовець характеризує сучасну міжнародню ситуацію, створення ОН, щоб покласти нові норми в міжнародні відносини. Він нагадує, що боротьбу з війною провадили ще давні греки та в Римі були спроби визначити справедливі і несправедливі війни. Америка складає пакти для мирного полагодження конфліктів. Але Німеччина не підписала такого пакту, а пізніше почала першу світову війну. В роки війни виникла ідея створення Ліґи народів, але остання покладених на неї надій не виправдала. Не здійснювалися пропозиції створення міжнародньої поліції, не був підписаний женевський протокол, хоч пізніше пакт Келлога проголошував війну нелеґальною.

Під час другої світової війни виникає ідея створити Ліґи, урахувавши хиби Ліґи народів. Спільність інтересів окремих народів покликала до життя ОН, але ОН навряд чи збереже світ від війни, бо він розколотий на два табори, а статут і право вета ОН не дають підстав для здійснення завдань ОН.

Далі доповідач нагадує, що Україна є членом ОН, як 46 держава. Цьому факту можна з одного боку радіти, бо Україна стала поняттям на міжнародньому полі, а з другого боку можна сумувати, бо Україна викликає до себе ненависть усього світу за ту політику, яку вона боронить.

Як каже прелеґент, українське питання не належно поставлене на міжнародньому форумі, це повинна зробити політична еміґрація. Він нагадує, що це Пилип Орлик розсилав меморіяли до всіх дворів Европи в справі України, і вважає, що теперішне становище нашого народу зобов'язує його вийти на міжнародній форум і використати зброю слова проти ворога, що застосував цю зброю проти нас.

Прелеґент висловлює сум з того приводу, що наша еміґрація витратила два роки на внутрішню боротьбу, тоді як політична еміґрація Балканів, Польщі й Чехо-Словаччини стала на правдивий шлях і працює на міжнародньому полі. Наприкінці доповідач каже, що питання про створення інституції для праці на міжнародньому форумі обговорювалось на вужчому гуртку ТУПВ, обрано ініціятивний комітет і дійшли до висновку, що такою інституцією має бути наукова організація, для якої й опрацьовано статут.

У своїй доповіді проф. В. Приходько наголошує потребу створення такої інституції. Він нагадує, що під час переходу сюди відділів УПА, у зв'язку з чутками, ніби це бандити — власівці, треба було конче надіслати ноту до всіх держав з роз'ясненням справи, але ні УНР, ні КУК, ні УГВР нічого не зробили і втратили нагоду виступити перед світом. Коли Україна ввійшла до Ради Безпеки, також була нагода написати всім 57 державам про справжню Україну, що бореться. Цього також ніхто не зробив. На думку прелеґента така інституція матиме широке поле для діяльности. Зокрема треба тримати контакт з авторами статтей про Україну в чужинецькій пресі.

Доповіді викликали жваве зацікавлення приявних і призвели до тривалої дискусії. Д-р Мкола Масюкевич відзначив, що порушена справа важлива, ініціятива шляхетна, бо досі в цій галузі нічого не зробилося. Але коли ця акція має діяти на міжнародньому полі, як чинник громадський, що заступив би чинник політичний, потрібна, на думку промовця, якась політична плятформа. Щоб розгорнути працю, видати солідну публікацію, потрібні засоби, потрібні фахові автори, академічні працівники, яких саме немає на зборах. Промовець питає, яка праця має переважати, зовнішня чи внутрішня, і зауважує, що можлива розсилка нот викличе дискусію в пресі, та остерігає від гучних назв та статтей, бо чужинці, одержавши меморандум, насамперед будуть дивитися, хто підписав і чи є відомі прізвища. Д-р Масюкевич вимагає, щоб ініціятивна група існувала поки не збереться достатньо потрібних членів або щоб не ставилися континентальні завдання, а обмежилися працею в Баварії тим більше, що при нез'ясованості нашого стану не можна плянувати роботи на два роки, як і не можна розбудувати апарат.

Вітаючи ініціятиву щодо створення такої інституції, д-р Витвицький зауважує, що параліч нашого еміґраційного життя не дає нам змоги говорити про міжнародню діяльність. Промовець висловлює своє бажання служити цій ініціятиві, але застерігає, що коли б ця ініціятива мала робити політику, це побільшило б хаос нашого життя, так що таку працю треба поставити на тісну академічну основу.

В. Павликовський каже, що покликання такої інституції до життя є явищем виправданим щодо змісту, але не часу і простору, які одразу спаралізують її працю. Осідком її має бути Лондон чи Женева, але не Німеччина. Тепер не час для збирання всіх українських політичних меморіялів, бо наша еміґрація і так переорганізована. Промовець радить намітити і розподілити роботу, але акції не починати і заждати.

На думку ред. Кривуцького робота має бути скромніша . Треба обмежити свої завдання до студіювання і підготування матеріялів. З іншим треба почекати до прояснення на українському обрії. Можна розгорнути роботу навколо журналу «Український квартальник» в Америці. Промовець вважає, що таку діяльність можна провадити лише єдності, коли є представники різних партій.

Інші промовці підкреслювали потребу створення такої інституції і заперечували попереднім ораторам. Ред. Мельник пропонував схвалити напрями статуту, обрати провід інституції, розпочати працю.

Після жвавих дебатів збори одноголосно ухвалили створити таку інституцію і дали їй назву: Український Інститут Вивчення Міжнародніх Проблем. Схалено статут інституту, метою якого є студіювати міжнародні, політичні, господарські, культурні й інші питання та знайомити з ними українське громадянство, знайомити світ з українською справою, дбати про встановлення, поширення і зміцнення зв'язків з подібними установами в зовнішнім світі та підготовляти кадри діячів на міжнародньому терені.

Реалізує пляни інститут з допомогою секції: політичної, релігійної, господарської, культурної і секції мартирології.

Збори обрали також керівні органи інституту. Всі ухвали винесено одноголосно при одному, що утримався (д-р Микола Масюкевич).

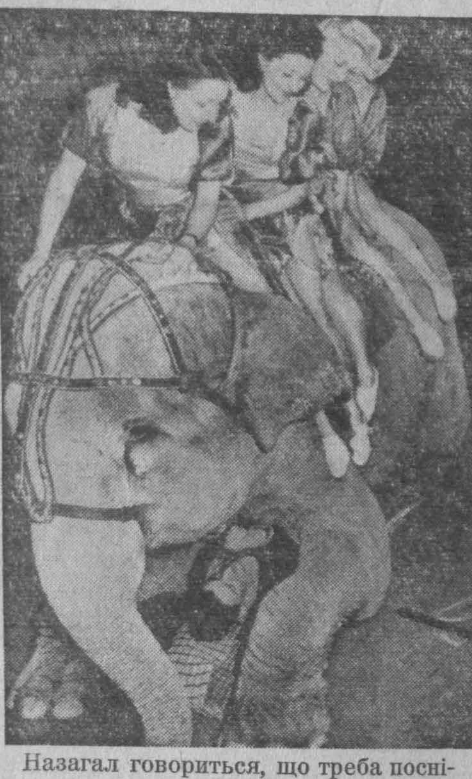

Назагал говориться, що треба поснідати волом, шоб мати потім бажання носити на собі осла. Що ж мусів з'їсти за сніданком цей акробат, перед тим, як взяти на себе слона, котрий важить 2 тонни, та ще й обтяжений таким симпатичним ґроном? — Так закінчується кінцева сцена в Лондонському цирку, що готує до Різдвяних Свят нову цікаву програму. (Дена-Нит)

Здвиг молоді в Мунстері

(Власна кореспонденція). 29 — 30 листопада Мунстерівський табір гостинно вітав у своєму осередку учасників 1-го здвигу Української Молоді англійської зони.

Бараки причепурились національними стрічками; скрізь чути радісні вигуки привітання, скрізь видно привітні усмішки...

Здвиг мав своєю метою показати прилюдно досягнення нашої молоді у всіх ділянках творчости: театральному мистецтві, поезії, літературі, музиці, співі, танку та різних ремісних умілостях.

29 листопада відбулось урочисте відкриття здвигу, яке вшанував своєю присутністю військовий командант табору; тоді показано зразки театральних виступів, співу, музики та танку.

30 листопада зранку були відправлені в обох церквах Служби Божі, а потім перед будинком школи відправили молебень і відбулося відкриття **виставки ручних робіт** праці наших молодих мистців та ремісників.

Невелика була ця виставка, вона займала лише дві кімнати школи, але всеж треба підкреслити, що деякі експонати надавали почуття закінчености, шляхетности та доброго виконання.

На окремі вирізнення заслуговують: портрети олівцем Симона Петлюри та Митрополита Андрія Шептицького праці Т. Колодії з Галлєндорфу; народній жіночий стрій — праця Клавдії Площак з Фалькенбурґу; дерев'яні вироби — скринька, футляри на радіо, цигарнички — праці М. Михальчука з Мунстера та Юхима Ступая з Зеедорфу; металеві вироби молодих слюсарів з Мунстеру вишивки з Гайденав та портрет С. Петлюри праця Крики Петра з Зеедорфу.

Увечері 30 XI відбулася друга частина здвигу.

Жюрі визнало нагороди: **Золоту грамоту** (грамоти виконані по мистецьки, мали зображення Симона Петлюри та Євгена Коновальця), признано осередкові в таборі Зеедорф за добру працю в галузі співу, танку та музики і о. Левицькому за мистецьке керування хором.

Такою грамотою нагороджено ще К. Плющака та Ільчинського за мистецькі вишивки. Грамоту другого ступеня визнано окремим мистецьким гурткам і особам. Далі видано, як нагороди, бібліотечки і грошеві премії.

З неґативних моментів здвигу треба відзначити непродуманість програми, недотримання оголошених реченців та брак організаційного центру.

Ми з радістю відмічаємо цю подію в житті нашої молоді і маємо оправдану надію, що при наполегливій праці та координації всіх творчих сил, наша молодь займе належне їй місце в бою за право, християнську мораль та вільне життя у відродженній майбутній Незалежній Республіці українського народу.

Л. Попович.

5 хвилин без політики

Три американки пізнають европейське життя

Дорадник у справах молоді при американській Головній Квартирі у Франкфурті д-р Шифстал вислав трьох своїх доньок на перебування до німецьких родин. Його доньки Мері 12 років, Олена 14 р. і Сара 16 р. дуже нарікали на американське харчування. Батько пішов з ними в заклад, що вони не зможуть витримати на німецькому харчі навіть два тижні. Наймолодша донька втекла вже по двох днях, Олена ледви витримала чотири дні при німецькій родині, хоч їй давали кавоподібний напій із сахариною, хліб із марґариною й німецьке печиво. Найстарша Сара хотіла за всяку ціну виграти заклад і витривала. Вона їла на обід дві печені картоплі без масла із помідоровою підливою, а на „десерт" слабенький чай із скибкою припеченого чорного хліба. Вмивалася холодною водою, лягала в холодне ліжко й жила в холодній кімнаті. Вона дивувалася, як люди без достатнього харчування, без багатства й пристойного одягу, можуть з вірою дивитись в майбутнє. Вона зразу думала, що це все жарт, але згодом переконалася, що така жорстока дійсність у Німеччині. Вона годинами стояла зі своєю опікункою у чергах перед німецькими кінами й перед крамницями, вона мусіла силоміць тиснутися до франкфуртських трамваїв і нераз спихали її із східців. Своєму батькові, який раз відвідав її, сказала на прощання: „Це жахливе, але я залишуся". Після двох тижнів, вона заявила, що не лише виграла заклад, але й зробила життєвий досвід. Зате доньки однієї німецької родини перебули п'ять день у Шофстала. Вони одноголосно заявили: „Ми радо побули б тут ще раз".

Бельгія приймає далі

ІРО. Переселенче Бюро у Франкфурті, Цепеліналлее 19. повідомляє, що знову є можливість для переміщених осіб чоловічої статі віком з 17 до 40 років зголошуватися до праці в бельгійських копальнях вугілля. Заінтересовані, які мають статус ДП або управнені до нього можуть після 3 місяців пробної праці спровадити до Бельґії своїх жінок і дітей (хлопців від 0—17 років і дівчат від 0—21 років). Від початку набірної акції на працю до Бельгії (квітень 1947 р.) еміґрувало 17 626 людей. До них прибуло 7 950 членів їх родин. Бельгійська Місія переконана, що певним групам переміщених осіб трапляється добра нагода почати нове життя в приязній державі, де матимуть змогу плекати свою культуру й знайдуть добрі життєві умови. Приміщення для робітників і їх родин у Бельгії різні в різних провінціях. Бельгія будує постійно нові доми так, що житлова справа щомісяця кращає. Частина неодружених чоловіків живуть у великих поверхових домах. За кімнату з центральним топленням і за харчування у спільній кухні платиться 50 фр. денно, а найнижчий заробіток 140 фр. у день. Оплата в модерних домах для родин становить 90—200 фр. на місяць разом із водою, світлом та топливом. Багато переміщених осіб, не зважаючи на деякі трудноші, пристосувалися до нових умов. Своєю працею вони здобули собі пошану бельгійських шахтарів.

Зацікавлені можуть зголошуватися щоденно між 9—17 год. в Переселенчому Бюрі ІРО, Франкфурт, Zeppelinallee 19. У суботу й неділю бюро закрите.

ЗАКЛИК

У зв'язку з перевіркою Суспільної Опіки ОПУЕ в Ашаффенбурзі, Контрольна Комісія УНРади, просить заінтересованих мешканців таборів подати їй відповідні інформації, щодо розподілу одягу через Обласну Суспільну Опіку.

Інформації приймають кожного дня в таборі „Артилерії" інж. В. Поліщук інж. Р. Щеснюк бльок І. кім. 4. — В таборі „Піонір" д-р І. Макаревич, п. І. Ващук канцелярія Адміністрації бльок IV. в годинах праці до 24. 12. 1947.

Таємниця королівського здоров'я

Шведський король Ґустав святкував цими днями 40-літній ювілей перебування на престолі. З цієї нагоди він розповів журналістам про таємницю свого надзвичайного здоров'я, якому дивується увесь світ. Він сказав: «Не перебільшую, коли вам скажу, що свій довгий вік і здоров'я завдячую у великій мірі тенісовому спортові.» Король сказав далі, що він щоденно читає багато шведських і закордонних газет і сам складає собі програму концерту з грамофонних плит. Король любить найбільше музику Ваґнера, але милується теж у легкій музиці, лише не визнає танцювальної. Він досі викурює щоденно 20-30 цигарок.

Китайські пірати

Китайські пірати, відомі своїми зухвалими нападами, пограбували минулої неділі голяндський пасажирський корабель «Ван Гойтш». Пароплав ішов з Гонконґу до Сватау. Пірати, 18-25 чоловік, сіли в Гонконґ на корабель, як звичайні пасажири. Пізніше вони [illegible] залогу і почали систематично грабувати 1 600 пасажирів. Грабунок тривав цілих 15 годин при погашеному світлі на кораблі. Під ранок пірати затримали рибальське судно, в яке склали все пограбоване майно і крім того забрали з собою 6-ох китайських багатіїв в надії дістати за них високий окуп.

Пригода іракського королевича

Після вінчання англійської престолонаслідниці сталася перед Вестмінстерським собором забавна сцена. Молоденький король Іраку, як кожен араб, зацікавився кіньми весільної карети. Підступив до одного і почав його гладити. До маленького короля підійшов високий поліцай і грізно сказав відступити. Король слухняно відступив, а всі достойники щиро сміялись.

Чорний Гітлер перед судом

— До суду в Дубрані надійшла скарга якоїсь «Еви Бравн» проти неґра з прізвищем Гітлер, за напад і знищення меблів в її мешканні. Гітлер прийшов до суду, який мусів його звільнити, бо «Ева Бравн» не прибула, щоб підтримати своє обвинувачення.

— Віроломна Іветта Кровл з Нью-Йорку, покинула нареченого, одружившися з іншим. Зраджений екснаречений продавець радіо Герт потайки встановив у її спальні ... підслуховий апарат. Але чоловік Іветти, який теж працює в радіо бранжі, знайшов підслухове вухо свого суперника під ліжком. Справа пішла до суду і нещасний підслухувач мусить відсидіти 3 місяці у в'язниці.

— Власник кравецької фірми в Кембрідж Елдіс залишив цікавий заповіт, в який, між іншим, записав 100 фунтів штерлінґів управі кладовища. З цієї суми управа має щорічно виплачувати один фунт військовому трубачеві, який в день народження покійного заграє о 12 годині дня жалібний сиґнал, а пізніше скаже слова: «Усе наше зусилля віддаймо Англії.» 15 шилінґів фонду має йти на упорядкування могили, а решта призначається грабарям, щоб вони випили чарку»...

— 100 долярів штрафу наказав суд в Балтіморі заплатити 18 річній Гелен Десценсіян за побиття старшого від неї на 30 років чоловіка. Чоловік, що подав справу до суду, мусів заплатити цей штраф за свою «милу» дружину.

— Графолоґ Еллен Блек з Бостону заклався в день свого 60-го року народження на 100 долярів з своїм домашнім лікарем, що той помре за 5 років. У день свого 65 року народження, уважаючи свій заклад програним, вислав належні лікареві гроші на пошту і коли виходив з неї, помер на сходах.

— З великим вдоволенням продала одна німецька селянка в Троєнбріці теля незнайомому німцеві за 50 срібних ложок. Щойно пізніше вона побачила, що це її власні ложки, які він вкрав у неї раніш.

— 900 вічних пер продав по 25 марок за штуку німець Герберт Братс з фабрики пер в Берліні. Заробивши за вкрадені пера 22 500 марок, німець пропив ці гроші за одну ніч в берлінських ресторанах, Тепер сидить у в'язниці.

Чоловічий медичний персонал, вправляючись з великою лялькою вчиться купати немовляток. (Дена)

Розшуки й оголошення

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор. 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM, 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне 1·—RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ БОГОСЛУЖЕННЯ

Українська Євангельська-Баптистська Церква в Ашаффенбурзі повідомляє, що Богослуження відбуваються в таборі Боіс-Брюле, бльок III 14a.

щонеділі вранці від год. 10—12.30
щонеділі ввечері „ „ 5— 6.30
щосереди „ „ „ 7— 8.30
щосуботи „ „ „ 7— 8.30

Бажаючі можуть придбати Євангелії і Біблії. 1-1-11

ПОДЯКА

Шефові хірургічного відділу Ашафенбурзької лікарні вельмишановному д-рові І. Макаревичу, що своєю сумлінною безкорисною працею, вмілим лікуванням і досконало виконаною операцією повернув мені здоров'я висловлюю сердечну подяку. Щиро дякую також і іншим лікарям та всьому медичному персоналові лікарні.

Б. Козловеький

Студентські спортові змагання

12. і 13. січня 1948 р. відбудуться в Берхтесґадені лещетарські, а 11. 12. і 13 січня стук-пукові

СТУДЕНТСЬКІ ЗМАГАННЯ

за мистецтво українського студентства.

Участь у змаганнях можуть брати всі студентки та студенти — українці. Просимо змагунів та гостей зголошуватися листовно (поодиноко або збірно), з зазначенням до яких змагань, найдалі до 1- січня 1948 р.

Змагуни матимуть прохарчування і нічліг, гостям забезпечимо нічліг. Пізніші зголошення робитимуть трудноші. Наша адреса: Ukrainische Studenten Sektion, (13b) Berchtesgaden-Strub, Ukr. Lager „Orlyk"-Jägerkaserne, USA Zone, Germany.

Управа Теренової Секції УСҐ в Берхтесґадені

Різдвяні картки проєкту проф. Е. Козака. Карнети зі святочними побажаннями. Відзнаки—тризуби, мосяжні, дуже гарно виконані, на щрубку і шпильку, образки Божої Матері в Гошеві, Зарваниці, в Бане і в Альтеттінґу з молитвами скитальців за дозволом духовної влади. — Набувати в Кооперативі „Пласт", Байройт, Леопольд Касерне. — Гуртівникам опуст. 1-1-15

На св. Миколая і під ялинку гарний дарунок: Медалики срібні і посрібнені з ланцюжками, з образом Матері Божої з Непорушимої Стіни Софійського Собору в Києві з одної сторони, а з другої сторони або руїни Золотих Воріт або памятник Володимира Вел. або напис: Божа Мати, спаси нас! — Виготовлено і в продажі: Кооператива „Пласт", Байройт, Леопольд Касерне. 1-1-14

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

МОЛОДИЙ пан 26 років, з доброю професією і багатьма здібностями, хоче познайомитися з панночкою 20—22 років. Бажано, щоб нова знайома була брунетка, з гарним станом і середнього росту, або ж — бльондинка з чорними очима. — Писати до „Неділі" на ім'я „Весняний". 2-2

ХТО з молодих пань захоче провести латинське Різдво з паном 32 років, що — маючи відпустку — бажав би зробити подорож в гори або глибоку провінцію? Напрямок подорожі — байдужий, усталимо спільно. Дискреція запевнена. Бажано, щоб кандидатка була бльондинка або шатинка і розуміла, що не у всьому треба запитувати поради у мами. Писати до 23. 12. до „Неділі" під „Пригода з незнайомим". 1-1-3

ШУКАЮ українку блондинку, що мала б 20—28 років, добре серце та не була прихильницею „подружнього пантофля". Віровизнання — байдуже. Маєтковим станом не цікавлюся, афідавіту не маю. Писати до „Неділі" для „С-13". 1-2-4

МОЛОДА українка, народжена в Марокко, акторка, тепер живе в Парижі, радо нав'яже переписку з земляком до 35 років, що готов витрачати трохи часу на листи. Прохання: писати дуже чітко. Листи до „Неділі„ під „Туснелля". (Прим. Адм. „Неділі": адресатці зможемо висилати лише кореспонденцію тих, що додаватимуть поштову марку за 50 пф. на дальшу її досилку. 1-3-5

ХТО з молодих та інтересних жінок зуміє, без жодних зобов'язань, привернути зацікавлення жінками молодого та зажуреного мужчину. Пишіть до „Неділі" під „Чернець". 1-2-7

РОЗШУКУЮТЬ

Towaryszіw i znajomych, ostannio buly w Lechfeld i Neuburg. — Wasylewskyj Mychajlo, Aschaffenburg, Pionierkaserne, Bl. IV/203.

Towaryszіw i znajomych z sela Kreczkowy Peremyszlskoho powitu — Hawrylczak Pawlo. Aschaffenburg. Pionierkaserne. Bl. VII/11.

Karpynskyj Iwan szukaje brata Karpynskoho Juzia, z sela Topilnycia pow. Staryj Sambir. Chto znawby pro joho dolu, proszu pysaty na adresu: Karpynskyj Iwan, Munsterlager, Kreis Soltau (20a).

Janusza Jewhena szukaje maty. Wistky slaty na adresu: Janusz Kateryna, Mainz-Kastel, Holzkaserne IRO 1022, Bl. IV/122.

Wojtowycza Romana, ur. 1912 w Peremyszli szukaje brat. W 1944 r. buw w.n w Beohradi. Chto znaw by szczonebud pro joho dolu proszu pysaty na adresu: Helena Procewiat, Aschaffenburg, „Pionierkaserne" Bl. III/114.

На св. Миколая і під ялинку іграшки для дітей і прикраси на ялинку. Замовляти в Кооперативі „Пласт" Байройт, Леопольд Касерне. 1-1-13

РОЗВОДОВІ СПРАВИ

До Єпарх. Правління УАПЦ в Ашафенбурзі надійшло прохання Бронислави Музики, з с. Бабич, Перемишлянського повіту про розлуку з її чоловіком Миколою Музикою з с. Скотів, з причини безвісної відсутности його. Всі установи і осіб, шо знають про місце перебування Музики Миколи, просимо повідомити на адресу: Aschafienburg, Artillerie-Kaserne, Kirchliche Verwaltung U. A. O. K. 3-3-6

До Єпархіяльного Правління УАПЦ в Ашафенбурзі надійшло прохання Василя Мизак Степановича, про розвід з його дружиною Веронікою Софронівною з родини Фотіїв, з причини безвісної відсутности її. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Мизак Вероніки просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artilleriekaserne. Kirchliche Verwaltung UAOK. 1-3-8

До Єпархіяльного Управління УАПЦ в Ашафенбурзі, надійшло прохання Ковальчука Михайла Івановича про розвід з його дружиною Вірою Йосипівною з народження Міщанчук, з причини безвісної відсутности її. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Ковальчук Віри просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artileriekaserne, Kirchliche Verwaltung UAOK. 1-1-9

ЗАГУБЛЕНО

Пропали по дорозі з Мюнхену до Ашафенбурґу документи на прізвище Марії і Івана Чаус та довідка про працю в Німеччині. Документи згублено в кінці серпня (з 28 на 29) — Знайдені документи, просимо повернути за винагородою до Редакції „Неділі". 1-1-10

Неділя

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Ґенадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдилик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer: Gennadij Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК В АШАФЕНБУРЗІ

Rik 3. | 28 hrudnia 1947 | Nr. 105

Промова міністра Маршала

ВАШІНГТОН, (Дена-Ройтер). В радіопромові до американськодо народу міністер Маршал назвав вислід лондонської конференції Ради Міністрів Зовнішніх Справ повним розчаруванням. Маршал обвинувачував Совєтський Союз в спричиненні невдачі конференції. Він сказав: „На конференції ми ані не втратили, ані не зискали землі, але тепер проблеми і перешкоди стали далеко яснішi. Не можемо в теперішній момент очікувати постання об'єднаної Німеччини.

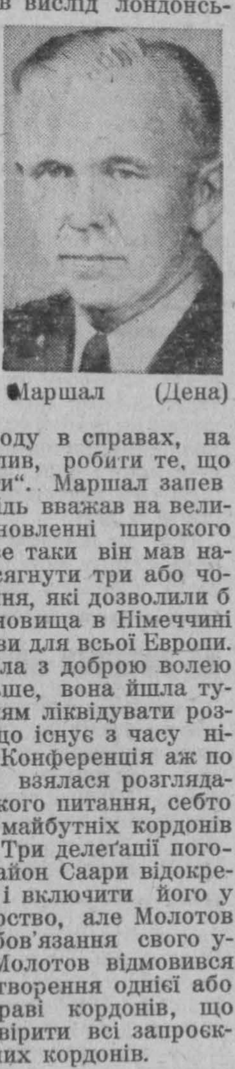

Маршал (Дена)

Мусимо з того приводу в справах, на які можемо мати вплив, робити те, що лише можна зробити". Маршал запевнив, шо він заздалегідь вважав на великі труднощі в установленні широкого порозуміння, але все таки він мав надію, що вдасться осягнути три або чотири засадничі рішення, які дозволили б на покращання становища в Німеччині цієї зими і перспективи для всьої Европи. Делеґація США пішла з доброю волею до Лондону, ще більше, вона йшла туди з твердим рішенням ліквідувати розподіл Німеччини, що існує з часу німецької капітуляції. Конференція аж по десятьох засіданнях взялася розглядати саму суть німецького питання, себто справи теперішніх і майбутніх кордонів німецької держави. Три делеґації погодились на те, шоб район Саари відокремити від Німеччини і включити його у французьке господарство, але Молотов відмовився дати зобов'язання свого уряду в цій справі. Молотов відмовився теж дати згоду на створення однієї або кількох комісій в справі кордонів, що мали б фахово перевірити всі запроєктовані зміни довоєнних кордонів.

Факт, що Молотов уперто обстоював створення центрального уряду ще доки постане німецька політична і господарська єдність, Маршал назвав доказом того, що Молотов намагався використовувати засідання для складання пропаґандних заяв, які мали сподобатися німцям. Щодо головного питання, а саме справи **репарацій**, міністер Маршал заявив: бажання совєтів діставати репарації з поточної продукції означає, що совєти хотіли б ховати в кишеню те, що Америка дає Німеччині. Він звинувачував СССР, який в совєтській зоні забрав для себе значну кількість підприємств, об'єднавши їх в ґіґантському тресті. Східня Німеччина мало чим різниться сьогодні від звичайної провінції Совєтського Союзу. Вже сама катеґорична відмова Молотова подати будь-які інформації про те, скільки совєти взяли репарацій із східньої зони є вистачальним доказом, що досягти порозуміння ніяк не можна. Совєти відмовилися подати такі інформації в той же час, коли вели запеклу критику господарської політики в західніх зонах. Вкінці вийшло на верх, що з їх боку не було ніякої волі досягти порозуміння, лише було бажання щоразу виголошувати промови, призначені для іншої публіки.

Свою промову Маршал закінчив словами: В наступні місяці повинно стати ясно, чи цивілізація західньої Европи матиме настільки сили, щоб піднестися над наслідки війни і створити здорову форму суспільного ладу. Тоді, як представники Совєтського Союзу і керівники комуністичних партій констатували крах европейських плянів відбудови, США вірить у відбудову західньо - европейської цивілізаці з її свободами.

ВЕНЕЦУЕЛЬСЬКІ КОМУНІСТИ ПРОГРАЛИ ВИБОРИ

КАРАКАС, (ЮП). 14 грудня відбулися у Венецуелі перші в її історії безпосередні вибори волосних рад, парляменту і президента. Проурядова партія, що тримає поміркований соціялістичний курс, вийшла переможцем над консервативною опозицією. Комуністи зазнали значних втрат. Президентом держави вибрали відомого 63-річного письменника Ромуло Ґаллеґоса. Його попередник Ромуло Бетанкур повертається до свого фаху — журналістики. Досі Конґрес у Венецуелі вибирали міські радні, а президента держави вибирав Конґрес.

АНТИСОВЄТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НА МАДЯРЩИНІ

БУДАПЕШТ, (ЮП). Поліція виcлідила озброєну фашистську терористичну групу, яка плянувала вбивати [illegible]авних урядовців та підривати в повітря публічні установи і совєтські пам'ятники. Арештували 9 осіб. Провідником групи є студент, що вже відсидів 5 місяців за намагання знищити один совєтський пам'ятник.

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ ХВОРИЙ НА ТИФ

АТЕНИ, (ДЕНА - Ройтер). Грецький король Павло, який нещодавно хворів на тиф, зазнав минулого понеділка відновлення цієї недуги. Паризький лікар Мерале і мюнхенський професор Штербер взяли догляд над монархом.

ХОЛЕРА В СИРІЇ

ДАМАСК, (ЮП). Урядово повідомили, що в околицях сирійської столиці сталися сім смертних випадків від холери. Відповідна влада поспішно ізолювала загрожені околиці і провадить масові щеплення. З Єгипту, де, як відомо, нещодавно вдалося затримати важку епідемію холери, спроваджено негайно мільйон протихолерних ампул. Сусідній Лібанон замкнув кордони і навіть припинив летунську комунікацію з Сирією. Це саме зробив Ірак. Усі подорожні з Сирії, Лібанону, Палестини і Трансйорданії до Іраку мусять переходити карантину.

Чи Сталін поїде до Вашінґтону?

ВАШІНГТОН, (ЮП). На пресовій конференції минулого четверга президент Трумен, відповідаючи на запитання про можливість нової зустрічі „великих трьох" заявив, що така конференція мусіла б відбутися у Вашінґтоні. Він, на всякий випадок, дуже радо привітав би ґенераліссімуса Сталіна у Вашінґтоні якщо-б цей забажав приїхати. Цей погляд Трумена не новий, але досі не було ніяких ознак для того, щоб Сталін мав приїхати до Вашінґтону. Трумен заявив, що він аж ніяк не втратив своєї надії на мир в наслідок невдачі конференції міністрів зовнішних справ.

Як повідомляє з Риму аґентство ДЕНА - ІНС, вашінґтонський кореспондент римського щоленника «Моменто Сейра» телеграфує про подробиці пресової конференції у Трумена, на якій він заявив свою готовість стрінутися з Сталіном, але тільки в Вашінтоні. Трумен сказав: «Ви знаєте, що Сталін висловив був раз бажання прибути до Вашінґтону і конферувати зі мною. Це було в Потсдамі. Дослівно Сталін сказав мені: «Маю надію, що мені вдасться раніше або пізніше прибути колись до Вашінґтону». Італійський кореспондент запитав президента Трумена, чи вислано Сталінові запрошення. Трумен відповів, що в цьому нема потреби, бо Сталін безумовно знає з попередніх заяв, з якою радістю його зустрічали б у Вашінґтоні.

ДЕ ПЕРЕБУВАЄ СТАЛІН?

Аґентство ЮП повідомило 21 грудня: Десь за «залізною заслоною» генераліссімус Йосиф Сталін святкує сьогодні свій 68 рік з дня народження. Москва мовчить про місце перебування цієї могутньої людини. Припускають, що він, уникаючи гострої московської зими, далі перебуває в Сочі на Кавказі.

Останній раз бачили Сталіна «західні очі» 14 жовтня. Тоді він прийняв неофіційно делеґацію послів брітанської партії праці у своїй віллі біля Сочі. Генераліссімус не брав участи в святкуванні 30-ої річниці жовтневої революції в Москві. З різних місць повідомляли, що Сталін хворіє на серце. У зв'язку з тим брітанські посли заявили, що вони бачили диктат[illegible] в найкращому здоров'ї. Якби не було, не можна сумніватись, що генераліссімус і далі сильно тримає в руках віжки совєтського уряду.

США ВІДПОВІДАТИМУТЬ МОСКВІ

ВАШІНҐТОН, (СДП). Заступник американського міністра зовнішніх справ Роберт А. Ловетт заявив на пресовій конференції, що інформаційна програма міністерства зовнішних справ буде в майбутньому спростовувати фальшиві повідомлення і перекручення совєтської пропаґанди. Свою заяву Ловетт дав у формі відповіді на запитання журналіста, який звернув увагу, що совєтська пропаґанда обвинувачує США за крах лондонської конференції. Ловетт пригадав, що США досі, звичайно, іґнорували совєтську пропаґанду. Тепер тому настане кінець. США не можуть далі тільки споглядати, як Совєтський Союз намагається впливати на світову опінію у наскрізь ворожому для них тоні. Американська інформаційна програма буде поширена так, що приноситиме не лише факти і правдиві повідомлення, але й плямувати фальшиві повідомлення. Міністер Маршал уже двічі звернув увагу на те, що совєтська пропаґандна машина провадить нікчемну, з перекрученими фактами атаку проти США.

ВАЖКІ ГОДИНИ ЧАК-КАЙ-ШЕКА

ШАНХАЙ, (ДЕНА - Ройтер - ІНС). У Манджурії зміцніла бойова діяльність. Комуністи атакують головні позиції китайських національних військ на всіх залізничних шляхах, що ведуть до Мукдену.

Генераліссімус Чан Кай - Шек дав наказ командантові важливого вузлового залізничного пункту Шіт - Чіяш - Ванґ у Західній Гопеї «тримати місто до останньої краплі крови». Під час комуністичних атак на місто, полягло дві третини залоги, яка нараховувала 10 000 людей. Комуністична офензивна армія, яка — згідно з заявою урядового представника в Нанкіні — нараховує 100 000 вояків — це комбінована сила всіх комуністичних частин північного Китаю. Для решти оборонців Шіт - Чіяш - Ванґу ситуація безнадійна.

Американський генерал Альберт **Ведемаєр**, який з доручення президента Трумена, відвідав Китай і Корею і звіт якого про становище в Китаї американське міністерство закордонних справ тримає покищо в тайні, закликає Конґрес дати китайському урядові негайно військову й господарську допомогу. Ведемаєр додав, що генераліссімус Чан Кай - Шек практично є доброзичливим деспотом, одначе він також розумний державний муж, непохитний ворог комунізму й людина, яка дотримала безумовно всі зобов'язання щодо США тоді, коли США не виконали усіх своїх обіцянок даних Китаєві.

«Яшцо-б я був Чан Кай-Шеком, я не був би вдоволений з Америки»,—сказав генерал.

Китай треба неодмінно, — сказав генерал далі, — включити в кожну допомогову програму світового масштабу, як важливу зброю проти комунізму. Китай, — це терен загрожений однією потугою, яка свою програму побудувала на експансії й аґресії.

Колишній американський амбасадор у Москві Вілiям Балліт, знавець далекосхідніх пооблем, заявив також, що потрібна негайна американська допомога Китаєві, якщо совєтська експансія має бути стримана.

АРҐЕНТІНСЬКИЙ «ПЛЯН МАРШАЛА»

БАД - НАВГАЙМ, (ДЕНА). Як повідомляє канадське радіо, Арґентіна опрацювала власний «плян Маршала», який від імени арґентінського президента державиноситиме назву «плян Перона». Згідно з заявою одного високого арґентінського урядовця, цей плян почне діяти одночасно з пляном Маршала, і визнає позику розміром п'яти мільярдів долярів потребуючим націям, передусім південно - американським країнам. Передбачається довготермінові кредити, які треба буде повернути найдалі до 50 років.

Арґентінський президент Жуан Перон пообіцяв у промові до кадетів армії допомогу Арґентіни народам, що болюче відчувають наслідки війни і виступав за солідаритет усіх народів в справі рятування миру. Теж як і в перших заявах.

Франція вислала зі своєї території 12 членів совєтської репатріяційної комісії, що виїхала в напрямі Штрасбурґ—Прага. Голова комісії полковник Філятов демонстративно сміється, покидаючи паризький дворець. (Дена-Інп)

Роля наддніпрянської еміґрації

В житті української еміґрації трагічним непорозумінням були випадки насильної репатріяції бувших совєтських громадян, що мали місце в 1945 та почасти ще і в 1946 році. Немає потреби говорити про загальновідомі факти, про самогубства десятків доведених до відчаю людей, що не знаходячи рятунку, кидалися під колеса військових авт, шматували тіло шматками тупого заліза, аби тільки не бути поверненими силою туди, де на них чекала ще страшніша смерть — до країни Сталінської конституції.

Тепер, оглядаючись назад, минувши хвилю страшного часу, — а 1945 рік ним дійсно був! — бачимо цілком ясно, що всі страхіття, що тоді відбулися — трапилися як наслідок **трагічного непорозуміння.**

Розглядаючи страшну територію, позначену на всіх мапах червоним, світ, а зокрема сильні світу цього, дивилися на неї так, як того хотілося совєтській пропаганді — як на країну справжнього демократизму з втіленням того демократизму в «золотій книзі» — «Сталінської Конституції», що, як каже багато американців, виглядає ще демократичнішою, ніж конституція Сполучених Штатів Америки.

Я[illegible]огічний наслідок цього — світ дивив[illegible]а всіх тих совєтських підданих, які [illegible]че відмовилися повертатися на бат[illegible]щину, або як на справжніх злочинців, що бояться стати перед судом «народу», або як на людей, що більше воліють їсти дарований хліб добродійної установи, аніж прикласти свою працю на відбудову знищеної війною своєї батьківщини.

Тепер, перепливши через пороги насильної репатріяції, бачимо, що загроза її — далеко позаду. Бачимо, що попереду її вже немає і не буде. І не може бути. Бо час трагічного непорозуміння минув.

Не потрібно заглядати в помисли видатних англо - саксонських політиків, щоб побачити, що світ зрозумів, що таке Совєтський Союз, а, значить, розуміє і вартість тієї частини української еміґрації, що походить із Совєтського Союзу, що, витримавши всі дотеперішні пропаґандивні та примусові проби повернути її додому — витримала і залишилася. Якщо ж ще, може, повністю не встановлена вартість безпосередньої підсовєтської еміґрації, то в дуже короткому майбутньому вартість її буде точно встановлена, і ця еміґрація займе належне їй місце в боротьбі з тим ладом, який вона силою долі так добре пізнала.

Це не таємниця ні для кого, що 1945 рік із його примусовою репатріяцією загнав у найглибше підпілля людей із Совєтського Союзу. Ми далекі від того, щоб дорікати американському світові за ті страхіття, що їх зазнали два роки тому бувші совєтські люди. Ми хочемо тільки мати доказ того що світ зрозумів ту велику помилку. І такі докази бачимо.

Якщо непорозуміння совєтських людей переможцями в цій війні було трагедією, то не меншою трагедією було непорозуміння їх своїми ж братами — галичанами і «західняками» — в таборах ДП. Застерігаємо відразу, що зовсім не маємо наміру вносити своїми словами роз'єднання між двома частинами нашого народу. Врешті, більшого роз'єднання, ніж було та є й тепер на еміґрації, вже, мабуть, не буде, бо більшого й не може бути. Тому гадаємо, що, як каже приказка, — не поставимо наші об'єднувальні намагання з дощу під ринву. Під ринвою наших взаємовідносин еміґрація стоїть уже яких більше двох років, і на те треба дивитися тверезими очима, як на факт, що існує, і який залишається всіма силами усунути, якщо ми справді думаємо про соборну Україну.

Обставини, в яких перебували підсовєтські українці на еміґрації, — це була постійна напружена атмосфера. Тінь насильної репатріяції вибивала з рук їм не тільки бажання працювати за здібностями, а просто не давала можливости братися за відповідальні справи. Тому не дивно, що в перші дні організації таборів на керівних посадах опинилися люди не з Наддніпрянщини. Наддніпрянці ж, маючи часто великий організаційний і суто фаховий хист, трималися в затінку, намагались як менше показуватися на світ Божий. З часом, коли еміґраційна атмосфера трохи м'якшала, дехто починав боротися за працю, і виявив при тому неабиякі здібності, особливо фахові вміння. Не таємниця ні для кого, що майже всі механічні майстерні, фахові школи, курси, викладання фізико - математичних предметів у вищих та середніх школах ведуть люди з Наддніпрянщини. Не таємниця ні для кого, що основна маса шахтарів, що виїхали до Бельгії, — це люди не з Галичини. Не секрет, що викладачі вищих навчальних закладів кращі журналістичні й письменницькі сили, кращі мистецькі, театральні й вокальні сили в переважній мірі прийшли з Наддніпрянщнни. Відомо, що робітники до фабрик і заводів — це люди з українських промислових центрів.

Багато людей ще не виявляє себе, чекаючи часу, коли можна буде відверто заявити: «Я бувший громадянин Совєтського Союзу, не хочу повертатися через те й через те» в надії, що світ поставиться до тих слів із належною увагою.

Невизначне становище, а вірніше — страшне безправне становище бувших підсовєтських українців позначилося й на наших еміґраційних внутрішньо - українських відносинах.

Осуджуючи поза спинами підсовєтських українців, наділяючи їх різними епітетами й словами зневаги, політичні угрупування на ділі кинулися затягати їх до своїх груп з метою мати «репрезентантів» від східньої України, щоб таким чином своїй групі надати характеру «соборної». Особливо активним проявило себе в цій ділянці «блискуче» відокремлення. Обіцянки, словесна допомога, гроші, підлещування, а інколи залякування і шантаж — привели до того, що немало людей зі східної України, маючи відразу до політичних партій, заліз.ло до різних політичних груп, а серед них — і до «блискучого відокремлення». Знйшлися навіть доповідачі, що їздили по таборах і виголошували повні вогню промови, — люди з Наддніпрянщини. 1945—46 роки, коли українська еміґрація жила переважно мріями та патріотичними промовами і надіями на «чуда», породили немало таких доповідачів та не менш захоплених слухачів. В бурі й диму промов збиралися й проїдалися та програвалися в карти зібрані гроші, возилися й перевозилися різні харчі та інші добровільні дари... Був час цікавий, що його зрозуміємо може тільки колись через десяток років, коли встояться почуття — наші відомі всім еміґраційні почуття.

І ось прийшов рік 1947.

Початок його проходив ще під знаком минулого диму надій та розрахунків на «чуда», підсилюваних тими, що шукали в цім диму грошей та прихильників. Але прийшов час і протверезіння. І слід сказати, що це протверезіння почалося якраз у лавах східньо - української еміґрації.

Обманювані протягом десятків років обіцянками, люди з України звикли всякі, навіть найкращі обіцянки, приймати наполовину. Від всяких обіцянок, як тверезі реалісти, люди вимагали хоч частинного здійснення. А що те здійснення не наступало, серед східнього елементу витворилося спочатку почуття недовір'я, потім — відходу від тих, до кого вони в час «визвольної» гарячки були пристали.

Слід відверто сказати, що до «блискучого відокремлення» східній елемент пристав у найменшій мірі. Якщо подивитися тепер тверезими очима на тих людей, можна побачити, хто там ще полишився. Злакомлені на гроші й інші дари, деякі залякані різними страхами люди, елемент із темним минулим, — ось ті, що «репрезентують» східню Україну в лавах «блискучого відокремлення». Про те, що більш свідомий елемент став якщо не масово, то поодинці відходити від середовища, свідчать листи тих, хто виїхавши за океан, аж тепер насмілився виступити перед своїми земляками із щиросердечними «сповідями». В Реґенсбурзі, приміром, ходить

Бійка в італійському парляменті

РИМ, (ЮП). Союз робітників і службовців італійської харчової індустрії проголосив страйк своїх членів. Не фабрики м'ясних консерв. Тому що страйкують лише пекарні, молочарні й крамниці мають великі запаси, страйк не матиме покищо прикрих наслідків. Деякі пекарні потерплять, якщо млинарські робітники довгий час не повернуться до праці. У Сіцілії триває генеральний страйк у Палермо й Катанії. Є небезпека, що він пошириться й на інші провінції.

РИМ, (ДЕНА - Ройтер). В італійському Конституційному Національному Зібранні під час дебатів над програмою уряду комуністичні й республіканські посли счинили бучу. До бійки дійшло, коли генеральний секретар італійської комуністичної партії **Пальміро Толіятті** в своїй критиці закордонної політики уряду звинувачував прем'єра де Ґаспері, що він робить Італію рабом Америки.

Як подає аґенство ЮП, Пальміро Толіятті в двогодинній промові закидав урядові, що він хоче визнати комуністичну партію нелеґальною й ствердив, що Італія може здобути свою світову позицію лише через тісну приязнь з СССР. Велику частину своєї промови присвятив Толіятті поборюванню пляну Маршала. «Комуністи, — сказав Толіятті, — не думають послугуватись насильством. Але треба побоюватися, що політика католицького прем'єра де Ґаспері створить таку саму ситуацію, як у Греції, де тепер точиться громадянська війна. Прем'єра де Ґаспері назвав він не прем'єром, а «паперовим канцлером». «Сором вам, — гукав Толіятті до республіканців, — приступивши до уряду де Ґаспері, ви кинули давні свої прапори в грязюку». Після того счинилася буча, в якій поранено кількох послів. Через те перервано засідання. Президент міністрів де Ґаспері відповідатиме на закиди його урядові.

по руках лист на 15 сторінок машинопису! — одного з чільніших членів «блискучого» середовища, що з-за моря вияснює суть того середовища, в якому він перебував протягом досить довгого часу. Там він згадує не досить відрадне становище тих своїх земляків, що не мають сміливости порвати стосунки з ненависним середовищем, хоч мають велике до того бажання.

Щось стримує тих людей.

Що? Не важко здогадатися — а може... Може, репатріяція!?

В багатьох таборах прийшло протверезіння. Воно почалося завдяки одній головній обставині — зрозумінні, що репатріяції **не буде.**

Тепер, вважаємо, прийшов інший етап протверезіння — **протверезіння остаточного.**

Річ у тім, що навіть не будучи великим фантастом, кожен бачить, які відносини витворюються між недавніми аліянтами. Розрив дипломатичних стосунків між деякими південно - американськими країнами та СССР якщо не породжує надій, то дає немало чого розуміти.

І тепер приходить питання: хто може звернутися до світу із словом правди про Совєтський Союз? Хто може розповісти світові про нього найбільше? Хто в його режимі найбільше перетерпів і хто найбільше розуміє його суть? Відповідь одна — люди, що жили в Совєтському Союзі, люди, що перейшли страшні чистилища Соловків, Колими, Балтлагів — оті тисячі Багряних, Підгайних, що їм ім'я — легіон!

І ще одно питання — хто може звернутися з словом до тих міліонів братів, до тих сірих шинель, до тих ватяних шоферських фуфайок, — до тих, хто в майбутньому піде на наказ штурмувати Париж і Лондон?.. Хто може сказати їм: брати, ми з вами були, ми тут, а ви?.. Ідіть до нас, переходьте до нас підемо разом бороти того, кого ви ненавидите так само, як ми!..

Відповідь напрошується сама по собі.

Тут не вдіють нічого титули. Тут не будуть магазини й консерви. Тут не будуть заморські лахи. Тут буде потрібна сила, а головне — знання людей, обставин і зброї. Тут треба буде говорити до підсовєтських людей. А до них говорити їхньою мовою зуміємо тільки ми — люди з Великої України.

Не хочемо ображати чийогось самолюбства. Але так, на жаль, є, й інакше не може бути. Хай кожен, випивши склянку холодної води, ляже й глибоко задумається. Чи не так воно є?..

Розуміння прийдешньої хвилини повинно остаточно протверезити людей зі східньої України. І це протверезіння бачимо. Воно ще не набрало чітких форм. Воно ще не організоване. Воно ще й далі подекуди набирає форми несміливих, нерішучих виступів т. зв. таборової опозиції. Але воно є. Воно сильнішає. Відхід від «блискучого» чи «блискуче-безперспективного» відокремлення, боротьба з бюрократією, несправедливістю й хамством, все сміливіші голоси людей зі східньої України, що як би не було, а перебували за винятком поплентачів, хамелеонів і шабесґоїв у становищі пасинків є відрадним фактом того, що надходить розуміння своєї ролі.

Тут не йде тепер: хто буде верхній.

Не йдеться про те, хто буде «юбер»-, а хто «унтерменшом». Йдеться про належне місце в боротьбі. Тільки про це. Про все інше буде розмова там, де перебувають у неволі мільйони таких, як ми.

Це повинні зрозуміти всі без винятку. Йдеться про ролю наддніпрянської еміґрації. Вона не вступила ще в свою ролю. Роля її чекає. Це повинен зрозуміти конструктивний елемент «блискучого відокремлення», щоб не було пізно.

Час трагічного непорозуміння минув. Світ, нарешті, починає поважно розуміти нас, підсовєтських людей

Світ розуміє добро і зло. Ми прийшли, щоб боротися із злом за добро. Наші люди знають того, з ким прийдеться боротися. Вони — як Куперові Чингачгуки — були між ворогом і торкалися його зброї. Вони навчилися нею володіти. Світ потребує цих людей бо йдеться до того, бо без цих людей — важко буде перемогти большевизм. Може навіть — неможливо.

Без образ, бе нарікань, без заздрощів і вироків смерти це треба зрозуміти. Від того, чи зрозуміємо це, чи ні — залежить наше майбутнє. І майбутнє тієї землі, за яку боремося, вмираємо і терпимо.

Звичайно, це не значить, що вся підсовєтська еміґрація повинна підвестися і громоголосно себе показати та вигукнути своїм моґутнім голосом правду. Ні. Це не значить, що треба складати списки східніх людей, організовувати їх у окремі громади. Зовсім ні. До цього елементу приєднається й конструктивний елемент наших західніх земель, той елемент, який чітко усвідомлює ролю свою та ролю свого східнього більшого брата. Таким людям треба було б влаштовувати доповіді, лекції про людей східньої України, зокрема про тих, з якими доведеться мати в першу міру зустрічі та стосунки в майбутньому, щоб ми не були для них чужинцями такими, якими були для них в час приходу німців загони націоналістів, що пішли «покоряти» східнього українця і яких той східній українець дуже швидко впізнав...

Тепер тільки потрібна свідомість того прийдешнього відповідального часу. Тепер тільки єдина вимога стоїть **до тих, хто не протверезів — протверезіти.** Остаточно протверезіти. Відкинути страх, той, що тримає ще декого в рядах чужого середедовища — «блискуче - безперспективного середовища», і діяти так, як підказує тверезий, здоровий розум. Розумом перемогти страх, забути на час про консерви й заморські ганчірки, що є випадковою знахідкою на шляху до визборення України. Ішли ж бо ми на еміґрацію й відмовилися повертатися не заради ганчірок і не для того, щоб привести своїм знедоленим братам монопартійну диктатуру. **Гнат Дядюренко.**

«Радянська Україна» проливає крокодилячі сльози за... ДП

Ми вже звикли до того, що делеґати Совєтської - України грають ролю оборонців покривджених. 1945 року вони «боронили» азербейджанців, 1946 — греків, 1947 — індонезійців. Зате ніколи не став Мануїльський, делеґат УССР в обороні... українців, що їх винищує Москва вже повних 30 років, не став, бо, як служака тієї ж Москви, не може цього зробити — і світ уже й перестав дивуватися цьому.

Аж ось — року Божого 1947 не стало вже кого боронити і УССР найшло нових покривджених, на цей раз «бідних ДП», що їх... вивозять на роботу в Канаду. Як довідуємось з «Радянської України» за 7 жовтня ц.р., делеґат тієї УССР таки на асамблеї ОН говорив про «рабські умови» праці дівчат з ДП в Канаді, що — Боже Ти наш! — терплять ось які страшні знущання на текстильній фабриці Дійона:

«...Живуть ці дівчата, — пише «Радянська Україна», — під суворим наглядом католицьких монахинь, які в разі запізнення до столу залишають їх без їжі. Монахині ні при яких обставинах не дозволяють дівчатам зустрічатися з місцевою молоддю. В разі порушення правил порядку дівчат лякають відправити назад до таборів переміщених осіб у Німеччину.»

Про те, що в «найдемократичнішому» СССР за «порушення порядку» висилають на Колиму, в Казахстан і Караганду, делеґат УССР не згадував. Який жах — відіслання до таборів ДП в Німеччині!

«Цими днями, — читаємо далі в «Радянській Україні», — виявився ще більш ганебний факт використання дешевої праці переміщених осіб. Серед тисячі дівчат, підібраних у німецьких таборах для роботи, як домашня прислуга, в Канаду прибули 10 радянських дівчат з прибалтійських республік. 5 з них були передані до госпіталю в Монтреалі, 5 інших дівчат зникли...»

Зникли! В совєтах цього, щоб людина зникала, не бувало, правда?! Там за людину «заботяться»: партія, НКВД, батько народів. Люди живуть, як у раю, а щоб зникали?

«Два дні кореспонденти розшукували цих дівчат (два дні! Читачі, хіба таке можливе в СССР?) і нарешті з'ясували, що вони були віддані, як домашня прислуга членам уряду: двох дівчат взяв собі міністер реконструкції Хау, одну — заступник міністра гірничої промисловости і ресурсів Кінлісайд, одну заступник міністра закордонних справ, делеґат на асамблеї ОН Пірсон і одну — лідер соціял - демократичної партії Кордвел. Вся Оттава і всі канадські газети говорили про цей безпрецедентний випадок цілий тиждень...»

Бо й хіба це не жах? Дівчата пропали і раптово вони в хатах міністрів! В совєтах як хто пропаде, так його не за два дні а й за десять літ ні мати, ні жінка не відшукає. Відомі прізвища людей, що стратили 15—20 літ тому батька і до сьогодні не дізналися, що з ним: було і як, — але хіба може щось погане трапитись під ласковим оком батенька ясного народу, любимого, осяйного, сонцевітного і т.д. Сталіна? Он у Канаді як жахливо дівчата пропадають!..

«Недавно оттавські газети цинічно писали, — закінчує «Радянська Україна», — що після того, як стало відомо про доставку дівчат з таборів у Канаду, міністерство гірничої промисловости і ресурсів з ранку до вечора дзвонили телефоном оттавські домашні господині, замовляючи: **«Мені, будь ласка, українську дівчину!.. Мені латишку...** підкреслення «Радянської України»).

І ось все. Жах тай годі. Замовляють, правда, і в совєтському раю всякі «сєвпроми» і «горпроми» сотні тисяч людей в НКВД, але це щось інше. Це на «родінє». А тут неволя в жахливого канадського капіталіста!..

Але тільки ми, панове з «Радянської України», дістаємо листи і з Канади і з «родіни» від своїх близьких і рідних. І на основі їх твердимо перед цілим світом: ані шеф-редактор «Радянської» не має того, що має наш робітник і робітниця в Канаді. Вже не кажемо про їжу, одежу, вигоду. Він має те, чого в СССР не має ніхто: волю, спокій у праці і дома і, якби відкритий був кордон совєтського раю, в ньому залишилися б тільки редактори совєтської преси, НКВД, і кремлівські вожаки — так усе летіло б у «неволю» західніх демократів. Зрештою, хто знає, чи й шеф «Радянської України» не чмихнув би і чи не мріє він і сьогодні потайки та зітхаючи про «ганебну» працю в Канаді для себе, своєї дружини і своїх дітей. **ДіПі**

За нові кадри журналістів

Одне з завдань, які ставить перед українською пресою й журналістичним світом сьогоднішня хвилина, це — поруч виконування щоденних обов'язків, які належать до преси — підготова нових кадрів журналістів, журналістичного доросту, вихованого згідно з найновішими здобутками модерного пресознавства.

Преса — «динамометр життя», це сьогодні окрема ділянка життя й знання. Преса існує вже понад 400 років і за той довгий час вона здобула собі велетенський вплив на всі ділянки життя й культури. Без преси важко уявити собі сьогодні нормальний розвиток культурного світу. Не дарма один пресознавець твердить, що «найбільшим культурним посередником, завдяки якому европейці стали европейцями є преса». За довгий час свого існування преса удосконалила не лише практичні й технічні методи своєї праці, не лише підготувала кадри фахівців - журналістів і інших працівників пресового діла, але вона стала теж предметом наукових дослідів, стаючи окремою ділянкою науки — пресознавство, що, як і кожна інша галузь науки, має свій точно окреслений обсяг дослідів і свою вироблену методологію й практичні методи досліджування. Це наукове досліджування преси почалося від світової війни й за розмірно не довгий час свого існування дало вже багато позитивного. Сьогодні від журналістів і інших працівників преси, чи людей, які стоять близько пресової справи, вимагають уже не тільки таланту, вроджених журналістичних здібностй та практичного вміння, але також теоретичної підготовки, наукового ознайомлення з проблематикою пресознавства. Сьогодні пресознавство стало предметом університетських викладів і студій, а журналістичні школи стоять на рівні інших високих шкіл. І хоч закінчення інституту Пресознавства чи Високої Журналістичної Школи не роблять ще з людини журналіста чи наукового дослідника пресових питань, якщо вона не має на те відповідних особистих даних, то всеж таки від журналіста-практика вимагають сьогодні науково - теоретичної підготовки.

Досі в нас журналісти здебільшого без спеціяльної журналістичної підготови. Звичайно робить їх журналістами життя: хто мав талант і покликання та зацікавлення, цей брався за журналістику поруч іншої професії, або присвячував себе виключно редакторсько-журналістичній праці, набуваючи конечного знання й умілости при конкретній роботі за редакторським столиком і в друкарні.

Сьогодні це вже не задовольняє. Коли хочемо поставити нашу справу на справжній европейський рівень, коли хочемо, щоб і наша преса була «вказівкою на годиннику історії» — мусимо придбати нові кадри журналістів і працівників преси згідно з найновішими вимогами модерного пресознавства. Мусимо мати журналістів, що мали б всебічну загальну освіту, були добрими фахівцями і спеціялізувалися у певних ділянках пресової роботи: редактори і співробітники часописів, спеціялісти від політичних справ, господарських, громадських і соціяльних проблем, репортери, коментатори, технічні редактори, світлинні і мовні редактори, керівники літератури й мистецтва, спорту, технічних проблем, редактори й співробітники пресових аґентур та інше.

Потрібні також знавці техніки видавництва: видавці газет, адміністратори, працівники бюр розпродажу й кольпорри. Всі ці люди мусять бути ознайомлені з пресовою проблематикою.

До цього змушує нас той факт, що через воєнні події лави наших журналістів поріділи і їх треба поповнити. Далі — ситуація в краю не дасть змоги виховати журналістичних фахівців згідно з вимогами модерного журналізму й нашими потребами.

Поруч журналістів-практиків і інших активних працівників преси, мусимо придбати кадри пресознавців-науковців, які науково досліджували б питання, зв'язані безпосередньо або посередньо з пресою, з загальним і українським пресознавством. Сюди належать такі питання, як історія преси й газет (загальна історія преси, газети в поодиноких провінціях, історія публіцистики і поодиноких газет щодо подій рідної й усесвітньої історії), органічна побудова газетного підприємства, що брала б на увагу: видавництво, як господарський елемент газетного підприємства, редакцію, як духовий елемент газетного підприємства, друкарні, як технічний елемент цього підприємства, духове життя газети, її психологічні й соціологічні функції, національні, політичні, громадські суспільні, господарські, релігійні, культурні, виховні питання та ін. Треба придбати підручники для працівників преси та скласти бібліографію українського пресознавства. Це незвичайно важна проблема. Пресознавча література в нас кількісно й якісно надзвичайно вбога. Коли, напр., переглядати енциклопедії пресознавства, чи взяти в руки бібліографію світового пресознавства, то про українську пресу або нічого немає, або українські пресові справи обговорені в розділі про російську чи польську пресу. Самостійного гасла «Україна» не находимо, хоч є гасла «Абесінія», «Костаріка», «Ґватемаля» й ін.

Наукові праці з нашого пресознавства або дуже однобічні (звичайно з історії преси), або загального характеру (про значення преси), чи монографічні (про один часопис). Чужинці теж слабо поінформовані про українську пресу. Ці прогалини треба поповнити.

На скитальщині маємо нагоду зробити бодай дещо для підготови журналістичного доросту. Молодь може студіювати в Інститутах Пресознавства при чужинецьких університетах і в високих Журналістичних Школах на чужині. Найкраще пройти повний університетський теоретичний і практичний курс журналістики. Поруч того маємо заочні курси журналістики, які веде УТГІ й з яких можуть користуватися початківці і журналісти, що вже працюють активно. Вони можуть доповнити теоретичний бік своєї професії. Можна також влаштовувати короткотермінові практичні курси журналістики для початківців і вже активних журналістів, запрошуючи на лекторів наших і чужинецьких пресознавців та досвідчених журналістів - практиків і редакторів. Треба також влаштовувати відповідні доповіді з різних ділянок пресознавства, обзнайомлювати з організацією праці редакційного й адміністраційного апаратів, друкарні).

Студенти чужинецьких Інститутів Пресознавства повинні одночасно студіювати журналістику заочно на УТГІ й брати участь у курсах загального українознавства, щоб доповнити своє знання українським матеріялом, якого не дають чужинецькі університети, а який потрібний українському журналістові.

Українська преса, що виходить на еміґрації, хоч вона й не відповідає всім вимогам, дасть змогу молодим адептам журналістики відбувати практику в редакції, адміністрації й поліграфічній базі.

Наші працівники преси повинні викривати нові таланти поміж молоддю й спрямовувати їх на активний шлях журналістичної праці та заохочувати їх до журналістичних студій. Наше громадянство й професійна організація журналістів СУЖ повинні допомагати студентам журналістики матеріяльно й морально, притягати їх уже під час студій до праці в пресі й підчас ферій давати їм змогу практикувати в редакціях.

Безперечно самі студії не поставлять ще нашу пресу на світовий рівень. Вона не матиме його так довго, поки наш народ не здобуде самостійности. Але ми мусимо працювати під аспектом майбутности, коли то раптом може прийти такий момент, у який треба буде створити власні пресові телеграфічні аґенції (це підстава доброї преси!) та урухомити редакції щоденників на мільйон і більше примірників накладу, чи видавати репрезентативні ілюстровані журнали.

А покищо треба з прикрістю ствердити, що наша молодь, а особливо жіноча, слабо цікавиться пресознавством, хоч журналістика ставить перед нею важливі проблеми й розкриває широкі можливості. В американській окупаційній зоні студіюють в Інституті Пресознавства при університеті в Гайдельберґу всього два українці! В такому самому інституті у Відні минулого академічного року не було ні одного студента журналістики українця.

На цю справу звернув увагу II Загальний З'їзд Спілки Українських Журналістів. Сподіваємося, що управа докладе зусиль, щоб цю постанову реалізувати.

В. Б.

Литовський привіт „Неділі"

Центральний литовський тижневик на еміґрації «Тевіскес Ґарсас» помістив у 101-му нумері замітку про «Неділю», що її дозволяємо собі повністю передрукувати:

«Одночасно з 100-м нумером «Тевіскес Ґарсас» в Ашафенбурзі вийшов 100-й нумер демократичного тижневика «Неділя». Збіг цих дат пояснюється тим, що обидва часописи народилися одного і того самого дня «під одною стріхою» в Швайнфурті. Незабаром після того «Неділя» разом з українським табором переїхала до Ашафенбурґу, де перемігши значні труднощі (брак паперу, відсутність відповідних черенків та ін.) без перерви веде свою роботу. Постійно вдосконалюючись та роблячи тематику своїх статтей все більш різноманітною, «Неділя» стала поважною газетою европейського типу і змісту.

Одночасно з широкою політичною інформацією «Неділя» широко відкрила свої сторінки дискусії на тему відбудови незалежної України і її майбутніх стосунків з близькими й далекими сусідами, між якими згадується в позитивній оцінці також і Литва. Вітаючи ювілейне число «Неділі», твердо віримо в державне відродження України і щиро бажаємо українському народові вийти з цієї боротьби переможцем.»

Комуністична партія Франції

Комуністична партія у Франції має (як було сказано на конґресі брітанської комуністичної партії) 1 300 000 членів. Касовий звіт членів вияснив, що на 20 червня 1947 р. було 894 150 членів — платників. На партійному конґресі в Штрасбурґу заявив Торез: «Чим пояснити, що під час колишніх виборів партія здобуває щораз більше голосів, хоч і не приймає в такій самій мірі нових членів, число яких часто навіть спадає?» В дійсності кількість членів постійно змінюється. Число нових членів додають до давнішого, а тих, які вибувають, не скреслюють зі списків. Коли раніше вступ до партії не був легкою справою, тепер анкети для кандидатів поширюються як летючки, а сам вступ часто є наслідком хвилинного оґірчення, не маючи нічого спільного з апробатою комуністичної доктрини або навіть і знайомством з нею.

Під час виборів партія аж до листопада 1946 р. постійно збільшувала кількість членів, а при останніх комунальних виборах стратила тільки відламок. Одначе під час тієї стабілізації, відбулось гідне уваги пересунення: від року 1946 партія втрачає голоси в містах і промислових осередках, натомість відзискуючи на селі. Це є специфічний для села запізнений відгомін давніших великих перемог. В багатьох традиційних сільських округах партія зі своїми гаслами антиклерикальними, якобінськими і патріотичними заняла місце радикалів і соціялістів, а виборці навряд чи зауважили ріжницю.

Під час комуністичних виборів 19 і 26 листопада дала себе знати відокремленість партії. Повстав, часто несвідомий, антикомуністичний фронт, від крайньої правиці аж до соціялістів і навіть анархістів. Комуністи зібрали тут плоди свого гасла, що «теж і у Франції належить поставити до стіни всяких Петкових». Партія, яка є наскрізь тоталітарна, яка фальшує останній крик навіть власним мученикам, якщо тільки той крик є відступом від її генеральної лінії, партія, котра свого старого члена, письменника Поля Нізана вже по його смерти назвала нацистським аґентом (мовляв, він в 1939 році перед заключенням німецько - совєтського пакту вийшов з лав партії, пішов на фронт і згинув ще до того, як партія проголосила війну німцям), партія, що проголошує, ніби Гітлер навмисно помилував Леона Блюма, щоб той розбивав французький робітничий рух, — така партія збуджує вже не симпатію, але огиду.

Комуністична партія Франції відступає, але, відпливаючи, залишає після себе багно анархізму... і деморалізації. Цей осадок може бути корисний для кожної автократії, але не для демократії.»

(«Ді Тат», 317)

Як вплатити національну вкладку?

Українці, які живуть поза табором, або не мають змоги безпосередньо вплатити національну вкладку (20.— RM річно) — вплачують її поштою на банкове конто ЦПУЕ: Augsburg: Bayerische Bank für Handel und Industrie, Konto Nr. 20.915 Wassyl Mudryj. — Одержання вкладки ЦПУЕ підтвердить окремим листом.

ПРИСУД У БРАТИСЛАВІ

БРАТИСЛАВА, (ДЕНА - Ройтер). Процес проти старшин колишньої словацької армії, який відбувся в братиславському Національному Суді, закінчився двома присудами смерти та кількома присудами від 15 — 5 років ув'язнення. Генерала Йосипа Туранеца, колишнього шефа штабу през. Тісо, засуджено до кари смерти розстрілом, колишнього капітана Кляйнарта до кари смерти на шибениці. Словацький міністер оборони в уряді Тісо ген. Фердинанд Каблюс дістав п'ять років ув'язнення, полковник колишньої словацької армії Тальський — 15 років ув'язнення. Акт обвинувачення закидав усім підсудним співпрацю з німцями та знущання над словацькими патріотами.

РІЗДВЯНА АНКЕТА

ЛОНДОН, (ЮП). Велика англійська недільна газета «Піпл» влаштувала анкету на тему: «Який святочний дарунок дали б ви світові, коли б ви мали змогу про це рішати?» 91-річний драматург Бернард Шов, що пів століття тому виступав як відомий реформатор і оборонець багатьох нових ідей, відповів тепер зрезиґновано: «Я надто постарів, щоби довести світ до ладу. Це не в моїх силах і тому я навіть не задумувався на тим, щоб я зробив, коли б я міг це зробити. Чому ви мене старого про це запитуєте?»

Фільмовий мільйонер радив культурний обмін шляхом підтримки фільмової продукції, а дослідник атома проф. Оліфант домагався ліквідації таємниці і підозри щодо атомової бомби. Відома і гарна кіноартистка думала про — одруження. Деніс Кемптен — брітанський майстер в крокет — думає, що поширенням брітанського способу гри в крокет можна довести до зросту шляхетности світу. Лондонський спекулянт домагався необмеженої кількости грошей для кожної людини.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Адміністрація «Неділі», у зв'язку з кінцем поточного року, просить всіх Шановних Передплатників і Кольпортерів негайно вирівняти всю заборгованість за пренумерату і кольпортаж «Неділі» по кінець 1947 року.

Передплатників і Кольпортерів, що найпізніше до 31 грудня ц. р. не вирівняють згаданої заборгованости, будемо приневолені скреслити з картотеки нашої експедиції.

ДВА РОКИ ТОМУ ВИЙШОВ ПЕРШИЙ НОМЕР НАШОЇ ГАЗЕТИ

1865 – «НЕДІЛЯ» – 1947

В пресі кожного народу, побіч із звичайними назвами часописів («Цайтунґ», «Нахріхтен», «Новіни», «Вісті» чи «Вісник», «Вєдомости» тощо) можна помітити спеціяльно улюблені назви. Це назви, що їх найчастіше вживають при означенні того чи іншого часопису. Звичайно видавці при підборі для свого часопису назви стараються знайти таку, що найповніше відповідала б, так би мовити, духові часопису, його програмі, його змістові. Іноді це вдається. Деякі назви часом відбивають претенсійність видавця. Дехто шукає ориґінальности. Іноді беруться назви, що відповідали б періодичности або дню виходу часопису. («Собота» — у чехів, «Понедельник» у росіян).

В українській преси протягом майже 150 років її існування бачимо довгу низку різних назв часописів. Тут же зустрічаємо чимало дійсно ориґінальних («Як на долоні», «Пу-гу!» тощо). В цілому ж — чимало серед них більш чи менш улюблених, що безперечно відбивають дух і змагання не лише видавця, але й читачів, а навіть цілого суспільства, народу. З таких улюблених в українській пресі назв насамперед треба згадати назву «Основа», що бере свій початок від славного журналу 1861/62 р.р. Після того цю назву вживано чимало разів, як на східніх так і західніх українських землях і то з більшим чи меншим успіхом. Далі йдуть такі назви, як — «Свобода», «Воля», «Слово», «Світ», «Шлях», «Думка», що вживалися чи самостійно, чи в сполученні з відповідним прикметником. Всі вони вказують як на простоту, так одночасно й на ґлибший зміст властивий прагненню українського народу.

З часописів, що своєю назвою мають на думці вказати на періодичність чи час - день виходу і призначення змісту є часописи, що мають назву: «Неділя».

Вперше цієї назви вжив р. 1865/66. Маркил Попель — український церковний діяч та автор шкільних підручників, ближчий співробітник «Слова» (Львів). Часопис Попеля — був двотижневиком науки і забави, господарства, промислу і торгівлі.

Після цього вживання назви «Неділя» повторюється цілою низкою часописів і доходить до наших днів. Так, р. 1893 на Буковині за редакцією Осипа Маковея під цією назвою виходить ілюстрований літературний тижневик, як додаток до «Буковини», що прийшов на місце літер. - наукового збірника п. н. «Зерна» (два випуски), що виходив за редакцією відомого мовознавця Ст. Смаль-Стоцького.

Незабаром назву «Недѣля» приймає «Поучительно - ґаздовска новинка для угро - руского народа». Був це бідненький, примітивний тижневик, що його в р.р.1898—1918 видавало мадярське міністерство земельних справ за редакцією Мих. Врабеля. З р. 1914 виходив мадярським письмом - латинкою: «Неділя».

Напередодні першої революції в Росії (на прикінці 1904 р.) було подано п. І. Федорчуком, як видавцем, прохання до Мін. внутріш. справ про дозвіл на видання з початком 1905 р. у Полтаві українського літературного журналу п. н. «Неділя». Як звичайно на ті часи — видавець дозволу не дістав і журнал не появився.

В той же час на західніх українських землях відбувався рух народження і розвитку нових органів літературно - наукового змісту, що йшов в парі з розвитком суспільно - політичної преси. Саме на цей час припадає видання місячника «Руська Хата», що ставив своїм завданням «бути приступним родинам ширших кол» (ред. Сембратович, 1905). З початком 1906 р. його місце заступив місячник «Світ», що протримався до 1908 р. Наступниками його були: «Бжола» та «Будучність» (потім «Будучина»). Бідненькі на вигляд зошити «Будучини» («Будучність») відзначалися стараним добором матеріялу та змаганням влити свіжий струмок в літературне життя (М. Евшан, Б. Лепкий, В. Бірчак та ін.). Проте не пощастило і цьому журналові довше ротриматися. Уступив він своє місце, і знову ж не на довго, тижневикові, що його в р.р. 1911—12 видавала Вид-ча Спілка «Діло» за редакцією В. Щурата та Я. Весоловського під наз.: «Неділя».

З цього часу в українській пресі протягом сімнадцяти років не вживано назви «Неділя». Натомісць по І світовій війні з'являються такі комбіновані назви, як «Недільна Ґазета» або «Неділя Русина».

«Недільна Ґазета» (Львів), призначена для села і міста, була органом, що фактично продовжував своїм напрямком традицію «Рідного Краю» (М. Яцків - Твердохліб), стоючи на ґрунті угодовства та чужонаціональних інтересів.

Іншого характеру була «Неділя Русина» (Ужгород). Був це тижневий ілюстрований додаток до ґазети «Русин», що виходила в р.р. 1920—23 спочатку двічі на тиждень, а потім щоденно. Невеличкий цей додаток приносив (при співпраці А. Штефана, А. Волошина, В. Ґренджі - Донського та інш.), як на той час цінні зернятка з української літератури і тим ширив серед читачів національну свідомість та культурний звязок Закарпаття з іншими українськими землями.

Щойно р. 1929 знову появляється часопис, що несе назву «Неділя». Це ілюстрований тижневик, що виходить у Львові. Під вправною журналістичною рукою Р. Голіяна розвинувся і здобув він в українській журналістиці одно з поважніших місць. Та й не тільки в українському суспільстві. Під час виставки ілюстрованих часописів у Празі (1933 р.) звернув він увагу на себе й чужинців.

Щось зовсім інше в'яжеться з часописом «Неділя» (Недѣля), що в р.р. 1935—1938 виходив на Закарпатті під впливом і ідейним керівництвом еп. Стойки. Була це тижнева газета, що ставила своїм завданням пропаґанду так зван. «третього напрямку» в національному питанні на Закарпатті (чеська офіційна формула: «тржеті смерж») — тобто р у с и н і з м у. Виходила штучним, неохайним язичієм та мала глибоко-вороже наставлення до всього українського.

Пронісся українськими землями жах другої світової війни з її руїною і новою неволею.

На чужині, у м. Швайнфурті в Баварії, де скупчилася частина тих, кому пощастило уникнути тортур мордерної модерної неволі в рідних землях, дня 23. грудня 1945 р. появляється новий часопис.

«Несподівано — пише в цей день його редакція — ... приходимо до широкої громади наших слухачів «Щоденної Вечірної Газети» з радісною новиною: від тепер кожної суботи появлятиметься для українського загалу в швайнфуртському таборі УНРРА тижневик «Неділя»... Не зважаючи на всі трудноці технічного характеру... перше число «Неділі» покидає друкарські машини»... І тут же закликає: «Спільними силами — вперед ... вирушаємо в дорогу.»

Вирушили. Енерґійний видавець - редактор, а з ним всі — «хто не байдужий українському друкованому слову і не належить до найчорніших песимістів».

Від Швайнфурту до Ашаффенбурґу. Від бідненького таборового шатра, друкованого латинкою до великого розміру ілюстрованої газети українським письмом.

Такою бачимо її сьогодні, на порозі третього року.

Щасти ж доле в дальшу добру путь!

Арк. Животко.

Свідоцтво творчих сил

(Мистецька виставка в Реґенсбурзі)

Текст — В. Онуфрієнко Фото — „Ґеорґ“

(Власна кореспонденція.) Виставка праць українських образотворчих мистців реґенсбурзької оселі та реґенсбурзьких околиць свідчить про ріст нашого еміґраційного малярства.

Кілька сотень глядачів пройшло в неділю 30 листопада — в день відкриття виставки — перед полотнами наших мистців. Велика заля й коридор шпитального будинку завішені картинами й наповнені людьми.

Ось зупиняються відвідувачі виставки перед стіною, де поряд з численними працями Михайла Мороза, повнобарвними, повними якогось дзвінкого життєвого ритму, — виставлено праці Михайлини Стефанович — авторки ориґінальних, у стилі вигадливої казки праць. Малареві цікаво знати думку інших мистців — він уважно вислухує думку про свої праці колеґи по мистецтву — маляра Л. Тимощенка. Фотограф так і схоплює їх разом — двох учасників реґенсбурзької виставки.

На виставці більше 200 праць, але уважний глядач знаходить час і вміння зупинитися на окремих з них. Оглянувши роботи одного з ініціяторів виставки Михайла Бабія, відвідувачі зупиняються перед працями молодого, але безсумніву талановитого маляра Леонтія Тимощенка, що виставив своїх 13 робіт. Серед них впадає в вічі праця «Дівчина з України», «Човни», «Троянди».

Подовгу зупиняються глядачі перед кутком коло дверей, зайнятим десятком робіт Олександра Бистрякова. Багатьох захоплює його реалістичне перенесення на полотно того, що приковує увагу маляря. Як портретист, Бистряків визначається на виставці м'якістю фарб, своїм характерним вмінням дотримуватися ориґіналу не лише зовнішньою схожістю, а й умінням правдиво передати кольори. Цей реалізм маляра робить його праці якимись безпосередньо щирими, простими, і разом з тим — мистецькими.

Видно життєрадісність, непідкупну свіжість в цього безсумніву талановитого маляра.

Окреме, своєрідне місце займає своїми працями малярка Михайлина Стефанович. З кожного її малюнку віє чиста, химерна казка — поезія. «Через кладку», «Апокриф», «Сирена», «Іродіяда — Сальомия» та багато інших — це по суті поезія ліній і кольорів; тут відчуваєш і стиль української казки, і відгомін давнього східнього епосу, і українського іконопису далекокняжих часів. Вишуканість, грацийність, творча винахідливість у всіх без винятку працях притягає до себе увагу численних глядачів, що відвідали виставку.

Широко репрезентовані на виставці праці малярів М. Бабія, М. Білинського, Степана Музики, Антона Малюци. Свіжістю віє від акварелів Леоніда Панари («Погідний день» та інші).

Скульптурне мистецтво репрезентоване на виставці працями двох скульпторів: Михайла Дзиндри і Петра Капшученка. Обидва майстри мають кожен своє творче обличчя: в першого — легкість, бадьорість, в другого — монументальність, навіть вагота форм і рухів. Особливо притягають до себе увагу скульптури «Амор і Психея» М. Дзиндри і «Або волю здобути, або дома не бути» П. Капшученка.

Одночасно з українською виставкою в оселі — в місті відкрита виставка праць німецьких майстрів східньої зони. Відвідавши обидві, бачимо не тільки незвичайну тематичну різницю, а навіть протилежність ідейну, духову. Виставка наших мистців навіває оптимізм, віру в краще; вона дає знати, що поза суворим часом недавніх подій існує й інший світ — світ сподівання, світ чудовий, до якого маємо прямувати. Бадьорість, свіжість кольорів, чарівна казка минулого і все незаперечна краса людського буття в малюнках, навіть у важкі часи — така, на нашу думку, ідея нашої виставки. В наших майстрів не бачимо картин потворного сучасного (за винятком хібащо циклю А. Малюци «Мандрівка в темряві»), підсиленого хворобливою уявою футуристів та шукачів ненормального, зате ориґінального, що бачимо в німців, чим, врешті, переповнена виставка мистців східньої зони Німеччини.

Але й тематично, й ідейно виставка праць майстрів Реґенсбурґу та околиць свідчить про невмирущість укрїнського духа — духа народу, що витерпів в історії більше за інших, народу, серце якого, у всі часи «оживає і сміється знову»...

З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ

Ділова Управа Українського Медично-Санітарного Об'єднання повідомляє, що 26, 57 і 28 грудня відбудеться в Реґенсбурзі ІІ-й Загально-Український З'їзд Лікарів еміґрантів у Німеччині. У програмі організаційна і наукова частина.

Усіх шановних Колеґ просимо взяти участь у З'їзді та повідомити негайно про свій приїзд на адресу: проф. Андрієвський Борис, Реґенсбурґ, Wöhrdstraße 25. Нічліг та харч забезпечені.

Ділова Управа УМСО

1-1-26

НА СТОРОЖІ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНСЬКИХ МАС

Декларація І з'їзду українських журналістів на еміґрації про завдання української преси й українських журналістів

З'їзд уважає за святий обов'язок кожного українського журналіста віддати свої знання, свою умілість і ввесь свій хист справі великої боротьби українського народу за свою Незалежну Соборну Демократичну Державу, за національне й соціяльне визволення українського народу та допомагати визвольній боротьбі інших народів, поневолених большевицьким тоталітаризмом.

З'їзд стверджує:

Друга світова війна не розв'язала основних вузлових суперечностей світу. Єдиним позитивним вислідом цієї війни можна вважати знищення наці-фашизму, як одного з найбільших ворогів людства. Тепер уже не три сили протистоять кожна двом іншим, а лише дві: світ демократії, що розвивається в бік шукання справедливих форм міжнаціонального й суспільного співжиття, і світ тоталітарного большевизму, що нехтує й нівечить прагнення до національної і особистої свободи.

Україна вже давно становить один з найбільших вузлів світової політики. В складі СССР Україна — це —держава, в якій чужоземні спостерігачі постійно відзначають „підземні поштовхи", як вияв боротьби українського народу за свою державно-політичну незалежність і за справедливі умови соціяльного життя українських мас. Роля українських журналістів на еміґрації в цій боротьбі немала.

З'їзд уважає, що в своїй зовнішньо-публіцистичній діяльності українська преса й українські журналісти мають такі найголовніші завдання:

1. Подавати світові правдиві та документальні факти з боротьби українського народу проти окупантів під час другої Світової війни.
2. Інформувати світ про мету боротьби українського народу за свою незалежність.
3. Подавати світові правдиві факти про сучасну боротьбу українського народу проти окупантів.
4. Розкривати внутрішні відносини в таборі сучасного поневолювача українського народу, виявити світові його сильні й слабі сторони.
5. Інформувати світ про мету й змагання української еміґрації.
6. Налагоджувати особисті знайомства й зв'язки з чужоземним журналістичним світом.
7. Підтримувати й поширювати дружні зв'язки з журналістами націй, поневолених чи загрожених большевицьким тоталітаризмом.

У внутрішній публіцистичній діяльності найбільшим завданням української преси й української журналістики, на думку з'їзду є:

1. Всіма силами підтримувати боротьбу українського народу і завжди з готовістю віддавати свою працю на допомогу цій боротьбі.
2. Стояти на ґрунті справжньої демократії, обстоювати консолідацію українських політичних сил та існування єдиного українського політичного керівного центру, зокрема поборювати прояви виключности та отаманії.
3. Допомагати об'єднувати і наснажувати духом боротьби українські маси для здобуття належного Україні місця серед вільних держав-народів.
4. Всіма силами підтримувати всеукраїнську соборницьку єдність. Виступати проти середнаціональної ворожнечі й терору, проти злочинно зайвої витрати сил на міжпартійну боротьбу, проти братовбивчих її форм. Вітати коректні форми ідеологічної дискусії й сприяти їм.
5. Поборювати всякі прояви політичної і громадської безхребетности, угодництва, безпринциповости і ґешефтярства серед українського громадянства, а зокрема в лавах українських журралістів та на сторінках української преси рішуче боротися проти українських зрадників, відступників і яничарів.
6. Поборювати прояви песимізму й зневір'я серед українського громадянства, не допускати занепадницьких настроїв у своїх журналістичних лавах і на сторінках української преси.
7. Дбати про вироблення українських ідеологічних вартостей, про поширення горизонтів українського громадянства, про його добробут, про засвоєння ним теоретичних і практичних знань.
8. Боротися за релігійну терпимість і пошану до українських Церков.
9. Боротися за високий моральний стан українського громадянства. Поборювати всякі прояви ненормальности, політичних і побутових звихів.
10. Всебічно підвищувати національну й громадську свідомість широких українських мас.

З'їзд покладає на всіх журналістів обов'язок виконувати доручення цієї декларації і переводити їх у життя всіма доступними їм засобами.

Новий Ульм, 3. червня 1946 р.

І-й З'ЇЗД
УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ НА ЕМІҐРАЦІЇ

Етапи нашої скитальщини

АШАФЕНБУРҐ — МІСТО КРАВЦІВ

Ашаффенбурзька одягова промисловість відома широко поза межами своєї вужчої батьківщини. Перед війною вона працювала для експорту й займала в закордонній торгівлі Німеччини поважне місце. І тепер, хоч у меншому маштабі, вона працює не лише для потреб власного ринку, але й для закордону.

Хто проходить вулицями Ашаффенбурґу, зустрічає майже на кожній із них фабрику одягу. В околиці головного двірця було навіть багато фабрик, які тиснулися на одній вулиці. Прохожого вражає також жвава відбудова зруйнованого Ашаффенбурґу. Це будують передовсім власники одягових фаб рик.

Сировина, якої потребують ці фабрики для своєї продукції, може бути легко замагазинована. Ашаффенбурзькі одягові фабрики придбали під час війни великі запаси матеріялів. Їх легко було зберегти, бо кожна фабрика має багато робітників, які виконують працю вдома.

Вони живуть в Шпессарті. Завдяки тому тут відкрилися філії багатьох фабрик, що уникнули руйнації.

Ця сировина становить дуже вартісний матеріял, який, на жаль, різними таємними шляхами мандрує на чорний ринок. І це найважніша причина, чому якраз в Ашаффенбурзі так багато будують.

Одягова індустрія в Ашаффенбурзі молода, має не коло цілих 100 років. Вона розвинулася з ремесла. Один кравець із села Ґляттбах Йоган Деш почав у 1873 р. виробляти при допомозі своїх челядників одяг на запас. Збут був запевнений у довколишніх промислових містах — Ганав, Оффенбах і Франкфурт. У 1874 р. кравець Деш переніс свою фабрику до Ашаффенбурґу й назвав свою фірму — Фабрика одягів. Вона розвивалася добре й дала працю багатьом кравцям, які виконували для неї замовлення вдома. Повстали цілі оселі кравців в околицях Ашаффенбурґу. Здебільшого виробляють в певних околицях лише частини одягів, напр., штани й камізельки (жилетки), у інших піджаки (маринарки) й пальта. Кравці працюють групами, напр., цілою сім'єю. В 1878 р. постала в Ашаффенбурзі друга одягова фабрика. З того часу фабрики росли, як гриби на дощі.

В 1921 р. було вже 40 фабрик, у 1947 р. працювали вже знову 72 фабрики. Перед війною було їх 127. Вони працюють наймодернішими машинами.

Ашаффенбурзькі фабрики одягу становлять сильну групу промисловости. Посвоячені, або бодай добре знайомі вони виступають, як сильна спільнота, яка може виконати смілі й широкі пляни. Ці фабрики опанували господарську структуру міста. Вони без сумніву мають великий вплив на «чорний ринок» і використовують цей вплив на свою користь, із шкодою для «сірої людини».

Чи новопобудовані фабрики працюватимуть так, як про це мріють їх власники, годі сказати. Матеріял приходить здебільша з Райнляндії, перед війною спроваджували його частинно з Англії. Тепер імпорт відпав зовсім, а фірми над Райном продукують мало. Не зважаючи на те, ашаффенбурзькі одягові фабрики ведуть перед у Німеччині. У них працюють рівно 7 000 чоловіків і жінок у місті та багато робітників по домах. Головна маса продукції призначена на експорт. Але треба сподіватися, що одного дня справа стане так, що й «сіра людина» зможе дістати бодай скромний одяг правильним шляхом, а не обов'язково на «чорному ринку».

Франц Шавб.

Перший З'їзд УАПЦ на еміґрації

Канцелярія Священного Синоду УАП Церкви повідомляє Всечесне Духовенство й Вірних УАПЦеркви на еміґрації, що 25—27 грудня в м. Реґенсбурзі в українському таборі „Оселя" відбудеться І-й Український Православний Церковний З'їзд УАПЦеркви на еміґрації.

В справі виїзду до Арґентіни

Українці ДП, що мають візи до Арґентіни або інші документальні дані про це від арґентінського уряду, просимо зараз же листовно нас повідомити, подаючи копію (можна й не завірену) візи чи документу і місце проживання, на адресу:
United Ukrainian American Relief Committee Inc.. Director: Roman I. Smook c/o IRO Administrative Subunit, Bismarkstr. 20. München-Pasing. — або: United Ukrainian American Relief Committee Inc.. Luginsland I II. Frankfurt a/M.

Представництво ЗУАДК

Неясне становище в Персії

На підставі телеґрам міжнародніх інформативних бюр слід уважати становище в Персії дуже неясним. Англійський «Дейлі Геральд» повідомив, що колишній перський премієр-міністер Квавам Султанеґ був арештований під час невдалої спроби залишити країну з наміром утікти до США. Далі з Теґерану повідомило французьке аґентство АФП, що шах Персії доручив Могамедові Ібрагімові Гакілі, (який уже раз був премієром), створити новий перський уряд. Іранський уряд заперечив вістку про арешт експрем'єра Султанеґа на іранському летовищі. Однак правдою є, що той не має дипломатичних документів.

Війна й жінки

В Японії понад 3 000 «полеглих під час війни» заснували організацію для оборони своїх прав. Вони не полягли, лише попали в полон. Тепер вони домагаються від уряду відшкодування за втрату своїх жінок. Японський уряд під час війни твердив, що жоден японець не попав живим у полон. Через те кожного вояка, який пішов у полон, японський уряд уважав за поляглого. «Удова» могла йти заміж. «Поляглі», що повернулись тепер здорові й дужі з полону, не хочуть на те пристати. І тепер японський уряд мусить платити відшкодування. У деяких випадках живі «поляглі» не мають навіть претенсій до відшкодування, якщо уряд поверне їм жінок.

«Товариство Противників Жінок» у Лондоні, яке бореться проти переваги жіноцтва в світі, пережило недавно тяжкий випадок. Його президента й передового борця Фреда Вормеля спіймали на тому, як він допомогав у кухні витирати посуд. Виявилося, що Вормаль кілька місяців тому таємно одружився.

ПІВНІ В ОКУЛЯРАХ

Когут в окулярах є не лише у дитячих книжечках, але й у фармі містера Канкайда в Геліфексі. Містер Кайнкайд переконався, що півні мають канібальські інстинкти, якщо побачать червону кров. Буває, що, коли півень скалічиться й йому потече кров, інші півні кидаються на нього й задзьобують його. Тому власник фарми сконструював для півня рожево - червоні окуляри й прикріпив їх алюміньйовим спиначем до дзьоба. Півні бачать увесь день світ рожевим й не зауважують більше крови на пораненому членові їх сім'ї.

ДРУГІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КоДУС-у

5 грудня відбулася в Ерлянґені II Загальні Збори «Комісії Допомоги Українському Студенству» (КОДУС).

За президіяльним столом були: довголітній і заслужений голова КОДУС-у проф. д-р Кузеля, радник Ладожинський і, як секретар, проф. Волошин. Проф. Кузеля, привітавши присутніх, віддав голос командантові табору п. Стадницькому, який побажав зборам гарних успіхів у праці. Від студентів Ерлянґену вітав збори д-р Тимків, від Області Фюрт інж. Білинський, від Суспільної Опіки ЦПУЕ — проф. Розгін, який підкреслив співпрацю між Кодусом та Суспільною Опікою і заявив, що заходами д-ра Ємука студенти одержать цигарки.

Дуже цікавий загальний звіт склав голова КОДУС-у проф. д-р Кузеля. Проф. Кузеля склав подяку всій українській пресі що не відмовлялася містити різні повідомлення в справі Кодус-у. Діяльність Кодус-у в минулому академічному році була дуже широка й інтенсивна. При активній співпраці філій і представництв, мужів довір'я, яких є коло пів сотні, Студентського Об'єднання і Студентських Громад, Кодус виконав велику працю, хоч його апарат в президії був невеликий (до речі левину частину праці вів сам голова проф. Кузеля) і хоч усі кошти адміністрації з видатками на збірки, друки, поїздки, пошту і т.д. винесли ледве 10,5%. КОДУС перевела не тільки організацію всіх трьох окупаційних зон Німеччини, але для спільної праці сконтактувалась з подібними установами інших держав, зокрема Америки, Англії, Бельгії, Голляндії, Австралії, Італії, Франції й Швайцарії. Усю стипендійну допомогу сцентралізовано. Кодус дбає про приміщення студентства по всіх високих школах, насамперед у Німеччині і обслуговує тепер 39 високих шкіл у 33 висошкільних осередках.

Першенство мають наші школи. При тому КОДУС пильну увагу звертає на студентів Східніх земель, Закарпаття, та на б. політ-в'язнів, які студіюють. Кодус пляново дбав про те, щоб молодь студіювала всі ділянки знання. Не забув Кодус і справи закордонних стипендій та приміщення студентів у закордонних університетах, зокрема в Англії і Бельгії. До Бельгії вислав на уфундовані бельгійським Комітетом Допомоги Східньо слов'янським Студентам стипендії, 25 стипендіятів, між ними й православних, хоч ця фундація була католицька. Найбільше уваги присвятив КОДУС стипендіям, яких число в році 1946 — 47 дійшло до висоти 569, з цього 503 для американської, 65 для брітанської і 1 для французької зони. Із тих стипендій 300 припадало на українські школи, 269 на німецькі, а 25 для Бельгії. В останньому академічному році каса виплатила стипендій 214 000 марок, а за ввесь час свого існування, від 20 VIII 1945 по кінець вересня 1947, майже пів мільйона. Кодус черпав свої фонди із щомісячних збірок, ударних збірок, самооподаткувань і добровільних пожертв. Тільки в самому звітовому році Кодус придбав 444.000 н. марок, а крім того окремо 52.000 марок на Науковий Фонд при ЦПУЕ, з якого дістають постійну місячну підтримку наші високі школи й деякі незаможні, але активні науковці. Усе діловодство Комісії було перевірюване власною контрольною Комісією і контролями ЦПУЕ. Контроля знайшла все в порядку. В останніх місяцях а згодою і в порозумінні з ЦПУЕ та ЦЕСУС-ом Комісія перебрала справу господарської допомоги студентству, організуючи гуртожитки й харчівні. Цю справу далі розбудовує.

За працю на користь студенства проф. д-р Кузелю УТГІ наділило титулом доктора «honoris causa». Для ілюстрації вистане сказати, що самих листів полагоджено 10 000.

Делеґат англійської зони д-р Е. Ю. Пеленський сказав, що хоч англійська зона з уваги на специфічні умови боронить своєї автономії, то все ж таки підпорядкувалася КоДУС-у. Коли в американській зоні ставка стипендій найвища 150 марок, то в англійській зоні 150 марок найнижча, бо там сягає вона до 400 м. Фактичним головою КоДУС-у для англійської зони є проф. П. Петренко. Радник Ладожинський, зложивши звіт, як голова Контрольної Комісії, висловив подяку й признання за працю Президії КоДУС-у й просив дати абсолюторію. Проф. Розгін звернув увагу, щоб на майбутнє брати на увагу й дипломантів та докторантів та подав поради, щоб нав'язати стосунки з різними інституціями.

Проф. Димінський стверджує, що траплюються люди, як дир. Девіс, що прихильно ставляться до КоДУС-у. Д-р Е Ю. Пеленський радить звернутися до фірми Рокфелера, що обертає 100 мільйонами фондів. Багато з дискутантів звернуло свою увагу на те, що треба звернутися до старих стипендіянтів, щоб вони сплачували свій борг зобов'язань Між іншим КоДУС взяв це під увагу і в дальшій своїй діяльності постановив закласти Товариство Старих стипендіянтів, яке йбуде займатись акцією звороту затягненого боргу.

Після дискусії й абсолюторії розпочато вибори нової президії, Контрольної Комісії і центрального касієра. На пропозицію представника КоДУС-у М. Гути, проф. д-ра Кузелю вибрано через аплян дацію ядруге головою КоДУС-у. Крім того до президії ввійшли проф. д-р інж. Євген Храпливий, як перший заступник голови, проф. д-р Іван Розгін, як другий заступник, проф. Т. Волошин; перший секретар, проф. інж. Роман Димінський, — другий секретар, Матей Гута, представник КоДУС-у, проф. Дмитро Зайцев, представник філії Авґсбурґ і мґр. Евген Перейма, представник філії Мюнхен, як заступник.

Центральним Комісаром знову вибрано інж. Евгена Чайковського. Склад Контрольної Комісії такий: 1) Радник Максиміліян Ладажинський, ректор о. д-р Василь Лаба, проф. П. Петренко, інж. П. Демедюк і інж. Р. Білинський. п-я-к.

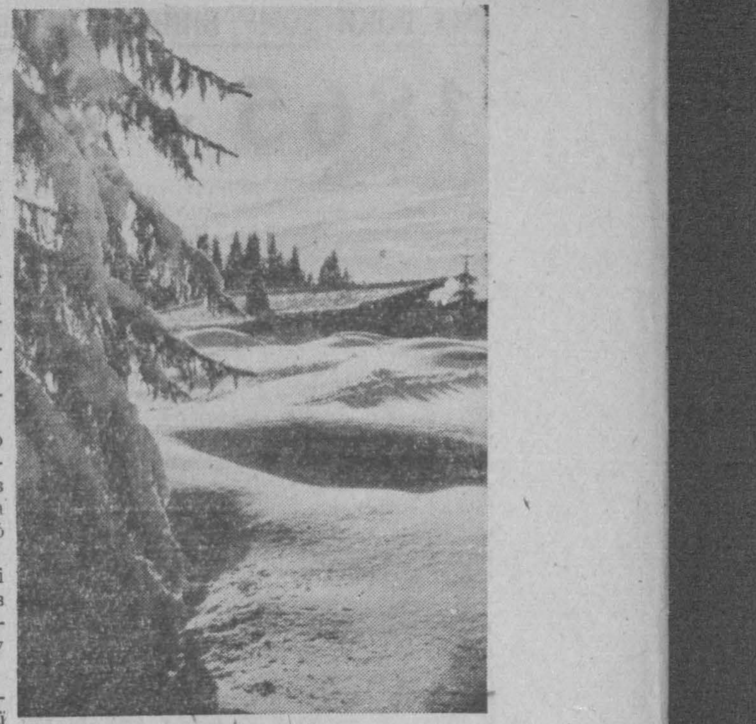

СНІГ НА ЧУЖІЙ ЗЕМЛІ

Пухнастий білий килимок
Дбайливо землю вкрив;
Прогнав мороз... і рій думок
У нас розворушив:

Чому землі чужій дана
Приємність теплих шат?
Чому зима така страшна
Для тих замерзлих хат,
Де вітер віє без кінця
В холодних коминах,
Де людські змучені серця
Стискають біль і жах,
Де люди, злякані й сумні,
Ждуть смерти кожен час, —
Але у шиби крижані
Все виглядають нас...

Павло Дубів

„Між вчорашнім і завтрішнім днем" — називається перший німецький фільм, випущений в американській зоні. Виконавці головних ролей — Віллі Бірґель, Вінні Маркус, і Віктор Шталь — були присутні на прем'єрі. (Дена)

ВЕЛИКА ЗАЛІЗНИЧНА КАТАСТРОФА

Недалеко від місцевости Нойвід зударилися два швидкі потяги з Кельну й Вісбадену. Досі налічують 35 убитих і 100 ранених. З числа переповнених людьми вагонів два цілком знищені. Відділи німецької і французької поліції проводять рятункову акцію.

КОЖНОМУ СЛОВО

Навколо появи „Вістника"

Шановний Пане Редакторе!

Відомо мені, що деякі групи осіб на еміґрації заходжуються коло видання журналу під назвою «Вістник» чи «Л.Н. Вістник», який мав би завданням провадити дальше «вістникарську лінію» в письменстві і в політичній думці. Цим повідомляю тих, кого це цікавить, що в підприємстві жадної з тих груп чи осіб, я участи не беру.

Д-р Дмитро Донцов.

Сенат УВУ на авдієнції

Сенат Українського Вільного Університету був на днях на авдієнції у кардинала Фавльгабера, яка тривала 40 хвилин, крім цього зложив візити у посадника м. Мюнхену д-ра Шарнаґеля та у ректора німецького університету проф. д-ра Венцеля.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор. 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM, 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне 1·—RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

РЕЄСТРАЦІЯ ЧЛЕНІВ УМСО

Українське Медично-Санітарне Об'єднання провадить у порозумінні з Українським Центральним Допомоговим Бюром у Лондоні реєстрацію всіх своїх членів для еміґрування до Канади. Всіх членів закликаємо звернутися за інформаціями та анкетними листками до Управ таких Обласних Філій УМСО:

1. Авґсбурґ, Сомме касерне,
2. Ашафенбурґ, Ляґарде,
3. Ганновер, Ан дер Лістер Кірхе 1/III,
4. Байройт, Франц Шубертштр. 21,
5. Берхтесґаден, Струб, Єґеркасерне,
6. Міттенвальд, Єґеркасерне,
7. Мюнхен, Дахауерштр. 9/II,
8. Реґенсбурґ, Ганґгоферзідлюнґ,
9. Констанц, а/Бодензее 17а, Гартенштр. 1,

Управа УМСО

1-1-25

РОЗШУКУЮТЬ

Szukaju brata *Dmytra Dubowoho*, nar. w chutori Lapatychy (Ukraina), szczo wyichaw u 1920 r. do Rumunii i prozywaw u Bukareszti. Osib, jaki b znaly szczos pro njoho, proszu powidomyty na adresu: Maria Pawlenko. Aschaffenburg. Artillerie-Kaserne".

Chto znaje pro dolu *Iwczenko Eleonory*, nar. 1927, r z Jaroslawa. Ostannie misce perebuwannia do bereznia 1945 r. — „Pommerania". Proszu laskawo powidomyty na adresu „Nedili".

Українські Студентки і Студенти!

1947/48 академічний рік—це ювілейний рік Центрального Союзу Українського Студентства. Згідно з рішенням Загального Студентського З'їзду і за постановою Управи ЦЕСУС-у все організоване українське студентство повинно відповідно відзначити 25-тилітній Ювілей свого центру.

Студентки і Студенти! Використайте час міжсеместрових святкових ферій на підготовку святкувань Ювілею ЦЕСУС-у. Інформуйте українців і чужинців про діяльність Центрального Союзу Українського Студентства, який за 25 літ свого існування добився поважних досягнень на різних ділянках, а передусім на полі міжнародніх зв'язків і ознайомлення чужинецького світу з українською проблемою. 25 років був ЦЕСУС амбасадором української справи на міжнародньому форумі, викликаючи до неї симпатії чужинецького світу. Познайомте з цими досягненнями українську громадськість. Використовуйте особисті зв'язки і публікуйте статті про ЦЕСУС у чужинецькій пресі. Потрібні матеріяли про діяльність ЦЕСУС-у знайдете в „Інформативному Бюлетені", виданому Управою ЦЕСУС-у.

Референт Преси і Інформації ЦЕСУС-у

1-1-27

РОЗВОДОВІ СПРАВИ

До Єпархіяльного Правління УАПЦ в Ашафенбурзі надійшло прохання Василя Мизак Степановича, про розвід з його дружиною Веронікою Софронівною з родини Фотіїв, з причини безвісної відсутности її. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Мизак Вероніки просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artileriekaserne. Kirchliche Verwaltung UAOK. 2-3-8

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

ШУКАЮ українку блондинку, що мала б 20—28 років, добре серце та не була прихильницею „подружнього пантофля". Віровизнання — байдуже. Маєтковим станом не цікавлюся, афідавіту не маю. Писати до „Неділі" для „С-13". 2-2-4

МОЛОДА українка, народжена в Марокко, акторка, тепер живе в Парижі, радо нав'яже переписку з земляком до 35 років, що готов витрачати трохи часу на листи. Прохання: писати дуже чітко. Листи до „Неділі„ під „Туснелля". (Прим. Адм. „Неділі": адресатці зможемо висилати лише кореспонденцію тих, що додаватимуть поштову марку за 50 пф. на дальшу її досилку. 2-3-5

ХТО з молодих та інтересних жінок зуміє, без жодних зобов'язань, привернути зацікавлення жінками молодого та зажуреного мужчину. Пишіть до „Неділі" під „Чернець". 2-2-7

Неділя

Aschaffenburg Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор.
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдилик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer: Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 | АШАФЕНБУРГ, 18. СІЧНЯ 1948 | Nr. 107

Перед повстанням Національної Ради?

Часопис «Тризуб», що виходить в Брюсселі під редакцією Дмитра Андрієвського, приніс в останньому нумері передову під заголовком «Час рішень», в якій м. ін. пише: «Всі знаки на небі й на землі вказують, що надходить час рішень для цілого світу взагалі і для українського — зокрема. Стоїмо на порозі важливих подій. Перед лицем тих обставин українські відповідальні чинники вживають усіх заходів для консолідації внутрішніх відносин українського національного табору. В листопаді політичні угрупування мали переговори в справі створення на чужині загального національно - політичного центру. Цей центр задумано у формі Національної Ради, що була б репрезентативним органом для всієї еміґрації в Европі. Національна Рада мала б вибрати з поміж своїх членів керівний осередок з функціями уряду, який продовжив би українську визвольну політику і очолив би визвольні змагання українського народу».

Видавець «Тризуба» п. Андрієвський, з походження полтавець, належить до чільних представників українських націоналістів. Він був неофіційним делеґатом з Европи на Панамериканській українській конференції і виступав 23 листопада на масовому вічі в обороні прав українського народу в Філядельфії. Його перебування в Америці (де наші земляки створили якраз репрезентацію всіх українських національних центрів за океаном в формі Панамериканської Української Конференції), — вплине мабуть на приспішення реалізації подібної акції в Европі.

Москва боїться американських плянів

ЛОНДОН, (ДЕНА - Ройтер). Намір американців відбудувати летовище Меллага недалеко від північно - африканської пристані Тріполі повстав, як заявляють в добре поінформованих колах, з потреби забезпечення повітряного зв'язку до Греції і Палестини, на випадок коли б американським військам довелося вмішатися в бої в тих районах. Відповідне порозуміння в цій справі між США і Великобрітанією залежатиме від остаточної полагоди в справі давніших італійських колоній. Совєтський коментатор Валерій Лінецкій написав окрему брошуру п.з. «США сягають по Африку», в якій обвинувачує американців у втручанні в брітансько - єгипетські справи. Лінецькій говорить про «американський імперіялізм над Суецьким каналом» та твердить, що США мали б розбудувати військову індустрію на берегах Нілу і дозброювати єгипетську армію.

„Реєстрація буде закінчена до 15 березня“

Друга пресова конференція в Головній Квартирі IPO

(Власна кореспонденція.) Кожної першої середи кожного місяця відбуваються в Головній Квартирі IPO в Гайдельберґу пресові конференції; не пощастило тим журналістам, що саме на Різдвяні Свята 7 січня, замісць святкувати, поїхали на конференцію. Хіба що компенсацією була зустріч з друзями і знайомими — українцями та журналістами інших національностей.

Навіть керівник інформаційного Відділу IPO, п. Денлінґер, одкриваючи конференцію і вітаючи присутніх, подякував тим журналістам, що з'явилися, не зважаючи на свято.

На конференції були присутні: п. Едвардс — директор IPO на американську зону, панна Трімбл — керівник відділу переселення, п. Данн — відділ опіки, п. Картер — правничий відділ і заступник керівника відділу репатріяції — пан Ізраель.

Від ДП було присутніх 43 журналісти (з них 7 українців); 3 жінки, які були на конференції, задали, здається, стільки ж питань, скільки всі чоловіки разом.

Перший взяв слово п. Едвардс, який сказав, що хоче зупинитися на важливіших подіях місяця і відповісти на деякі з питань, поданих Союзом Ліцензійованої ДП преси.

Одною з важливих подій він вважає зменшення штату співробітників IPO на 15% (всього тепер працює в IPO на американській зоні 550 людей). Таке зменшення було можливе завдяки тому, що в таборах широко застосовано самоврядування, яке загалом дало добрі наслідки.

Переселення в минулому місяці йшло повільніше через свята, але справа буде надолужена в цьому місяці. Наступного тижня за море виїзджає 2 000 людей.

П. Едвардс сказав: «Ми уважно стежимо за працею конгресу і дуже надіємося, що незабаром пройде законопроєкт про допущення ДП до США».

Потім п. Едвардс перейшов до відповіді на питання, подані представниками Союзу ДП преси.

Перше питання було: «Який відсоток коштів IPO йде на адміністративні видатки?» — п. Едвардс сказав, що на це питання точно відповісти важко, приблизно на оплату 550 співробітників іде 5% бюджету IPO в американській зоні Німеччини. Такий невисокий відсоток пояснюється успішним застосуванням самоврядування таборів, адже тепер у таборах майже не видно співробітників IPO.

Далі п. Едвардс перейшов до питання реєстрації і в авдиторії зразу відчулося пожвавлення.

«Я знаю», — сказав він, — «що реєстрація дуже хвилює людей, але я вже говорив на минулій конференції, що наша організація не хоче переслідувати людей, а ми лише хочемо уточнити справу».

Далі п. Едвардс підкреслив, що IPO є організація, членами якої є виключно Західні Держави. IPO має свою конституцію, складену цими державами, яка визначає, хто саме має право на опіку IPO, а тепер службовці IPO лише перевірять, чи дійсно всі ДП в таборах відповідають вимогам цієї конституції. П. Едвардс присягався, що 99,9% ДП лишаться й надалі в таборах, а невелика кількість виключених матиме широке право апеляції. Вищою апеляційною інстанцією буде Комісія в Женеві під головуванням бельгійця Дебара і поки апеляція не вернеться з Женеви, жодна людина не буде виключена з табору.

Реєстрація буде закінчена до 15 березня, а матеріяли мають бути остаточно оброблені в часі між 15 і 30 липня 1948 р.

Як тільки п. Едвардс закінчив інформацію, посипалися безконечні питання щодо реєстрації. Цікавіші з них разом з відповідями, що були при цьому дані, наводимо нижче:

Питання. Що буде з тими, хто не захоче проходити реєстрації?

Відповідь. Наша організація хоче допомогати людям, а раз хтось не хоче відповідати тоді, коли його питають, значить він не хоче допомоги.

Питання. А чи матиме така людина, що відмовилася йти на реєстрацію, права на еміґрацію?

Відповідь. Так. Він лишається ДП і цьому доказом є стара ДП картка.

Питання. Чому IPO проводить тепер перевірку, в той час, як уже всі ДП багато разів перевірювалися армією?

Відповідь. IPO має власну конституцію і повинна сама перевірити, чи всі скитальці мають право на допомогу за цією конституцією.

Питання. Як буде з тим, хто був примусово мобілізований до німецької армії?

Відповідь. В цих випадках справи розглядатимуться індивідуально.

Питання. А що, як людина не може точно відповісти на всі питання анкети?

Відповідь. Справа теж має рішатися індивідуально.

Наприкінці п. Едвардс ще раз підкреслив, що 99,9% скитальців нема чого хвилюватися, що конституція IPO є ліберальна і перевірка буде теж ліберальною. Він нагадав, що IPO поновило в правах ДП багатьох людей, які були виключені Армією.

Деякі вияснення щодо реєстрації подав і керівник Правничого відділу п. Картер, який теж підкреслив, що ця реєстрація не є політичною перевіркою. Ствердження того, що IPO є ліберальніша від Армії, видно з того, що багатьом раніш виключеним з ДП тепер дозволено повернутися до таборів. Багато людей хвилюються через 15-й параграф анкети, який питає про родичів за кордоном. Можна зовсім не згадувати рідню, що перебуває у Східно - европейських державах, а писати лише про родичів, які є в Західній Европі і Америці. Останні данні є важливі для IPO, бо, наприклад, одного разу до IPO надійшов телеграфний запит з Конґресу США — скільки европейських ДП мають родичів в Америці і на це не можна було відповісти, бо не було статистичних даних.

На дальші питання відповідав п. Денлінґер. Першим питанням було: «Які кроки зробило IPO, щоб прискорити проходження «білла Стреттона» або інших законоположень про допущення ДП до США?»

Пан Денлінґер відповів: «Ми є міжнародня організація і офіційно робити нічого не можемо, але ми даємо інформацію всім країнам — членам IPO і хочемо показати ДП як людей, що будуть добрими громадянами в кожній країні. То є работа нашого інформаційного відділу, ми подаємо матеріяли про ДП через кореспондентів, кіно, фотографії, використовуючи кожну можливість.

Питання. Чи є передбачення, що США і Канада незабаром приймуть велику кількість ДП?

На це п. Денлінґер відповів, що ще ніколи в США не було таких рішучих настроїв про одноразове допущення значного числа скитальців, як сьогодні.

Панна Трімбл розповіла, що недавно представник Міністерства Праці Канади заявив, що його країна прийме велику кількість робітників і спеціялістів. Приїде багато представників з Канади, які відбиратимуть окремих людей, а в Гайдельберґу постійно перебуватиме представник уряду.

Говорилось на конференції і про те, що серед ДП були чутки, начебто якийсь потяг з переселенцями потрапив до російської зони. На це панна Трімбл відповіла, що одного разу потяг пішов до Мюнстеру не тим маршрутом, яким ішов звичайно і серед людей виникла паніка, буцімто він іде на совєтську зону.

Далі було заторкнено питання про те, що в Мюнхенському переселенчому уряді IPO є певне безладдя, а в тамтешньому переходовому таборі помічається незадовільний санітарний стан. Панна Трімбл сказала, що вже було проведено обслідування і тепер умови покращали. Взагалі ж вона попрохала про всі випадки ненормальностей або незадовільного стану подавати їй точні обґрунтовані інформації в писаній формі.

Потім обговорювалося питання про погіршення харчування в таборах. Тут слово взяв пан Данн — керівник Відділу Опіки. Він вияснив, що хоч приділи є тепер досить обмежені, але IPO платить доллярами за кожну унцію і хоче знати, як ті харчі вживаються. **Зіпсована або недоброякісна їжа не повинна прийматися таборами.** Про всі випадки зловживань треба подавати писані добре обґрунтовані зави до Гайдельберґу в відділ опіки. Тепер персонал IPO буде стежити в німецьких склепах, щоб ті видавали для ДП-таборів високоякісну їжу.

Питання. За яким принципом добирається персонал IPO. — дістало відповідь, що намагаються, щоб були представники різних націй, які повинні бути ліберальних поглядів і мати потрібну кваліфікацію.

Цікаве питання було таке: «Чому представники ДП не допущені до Женеви хоча б як експерти і порадники підчас сесій IPO?»

На це п. Денлінґер сказав: «Я не думаю, щоб вони принципово не були допущені. Думаю, що з ними радяться, а в тім, це залежить від Женеви. Зокрема мені відомо, що там працює пан Вальдман, латишський ДП.

Пан Картер додав, що дуже важкою справою є добрати належних репрезентантів ДП.

Також всіх зацікавило питання: «Чи була колинебудь делеґація IPO послана до країн, куди були репатрійовані ДП?»

На це відповідав заступник керівника Відділу Репатріяції п. Ізраель, який розповів, що співробітники УНРРА були і в Юґославії і Польщі, звідти, отже, була інформація. Тепер один співробітник IPO є в Польщі, він має незабаром вернутися і можливо візьме участь у наступній пресконференції.

На питання — «Чи усталена дата закриття таборів ДП?» — відповідь була — «Ні».

Питання. Як довго перебуватиме окремий скиталець під опікою IPO?

Відповідь. Особа уже не є під опікою IPO, коли вона переселена і економічно влаштована. Але установи IPO будуть і далі провадити правний захист скитальців у країнах переселення.

Наприкінці конференції пан Денлінґер зупинився на питаннях ДП-преси. Він сказав, що справа з папером для газет незабаром має бути залагоджена, а на склепи IPO поступив уже папер для підручників, який тепер має бути розподілений між усіма національними групами.

Можливо, що кількість газет буде зрізана, але кожна національна група дістане не менше 2 газет і кількох журналів, щоб був забезпечений вільний вимін думок.

Кожна редакція дістане по 5 робочих приділів для своїх співробітників.

Загалом конференція твивала чотири години.

Л. Слобожанка.

Головнокомандувач французьких окупаційних військ в Німеччині ген. П'єр Keніґ відвідав 30-го грудня ген. Клея у Франкфурті. Обидва генерали приймають параду американських відділів (Дена)

Король Михайло в Швайцарії

Як повідомило аґентство Ройтер, румунський екс-король Михайло залишив 3 січня окремим поїздом Букарешт і через Будапешт і Зальцбурґ виїхав до Льозанни в Швайцарії. На двірці в Будапешті журналісти, спостерігши короля, зодягненого в цивільне, в вікні передостаннього вагону, хотіли ставити йому питання, але Михайло, посміхаючись, відмовився відповідати. Зате секретар короля розповів, що під час переїзду через Румунію не було ніяких демонстрацій. Колишній король має пашпорт, як князь Михайло Гогенцоллерн - Зіґмарінґен, а його мати королева Елена, — як княгиня фон Шлезвіґ - Гольштайн. В понеділок 5 січня королівський поїзд прибув до Льозанни, де на двірці зустрічав прибулих дядько екс-короля, князь Ніколас. Секретар короля розповів, що Михайло досі не має зв'язку зі своїм батьком Карлом в Портуґалії. Михайло привіз із собою мало грошей, а за кордоном не має маєтку. Окремий поїзд повернувся разом з обслугою в 20 людей до Румунії.

Румунський уряд передав значну частину маєтку свого колишнього короля та його родини в руки народу. Цією справою займається окрема комісія, якій ще досі не вдалося зробити повної інвентури. Михайло мав 23 000 гектарів власної землі, а королівська родина — багато маєтків, палаців, лісів, банків, фабрик, домів, яхт і різнородних підприємств. Михайло, хоч-не-хоч залишивши багатства, має перебувати в матеріяльних клопотах і навіть рішився продати дві із чотирьох привезених із собою автомашин.

Як повідомляє ДЕНА румунський дипломатичний представник в Портуґалії залишив свій пост, заявляючи, що він не вважає подій, які сталися в Румунії 30 грудня виявом вільної волі румунського народу чи короля Михайла. Монсеньйор Александер Цісар, архиєпископ Букарешту і митрополит румунської католицької церкви та Монсеньйор Василій Афтері, представник греко - католицької церкви, склали вже присягу в руки міністра віровизнань Стояца на вірність «румунській народній республіці». Першим президентом цієї наймолодшої республіки призначили професора Паргона.

✝

Ділимося з громадянством сумною вісткою, що 8 січня 1948 в лікарні в Дрютте біля Ваттенштедту упокоївся в Бозі

б. п.

Д-р ПАВЛО ЛИСЯК

адвокат, публіцист, посол УНДО і редактор „Нового Часу“ у Львові, визначний діяч українських установ брітанської зони.

Похорон відбувся в понеділок 12-го січня на цвинтарі в місті Ґосляр.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Редакція „Неділі“.

Доктор Павло Лисяк походив з дрібно - міщанської родини з Угнова, повіт Рава Руська в Галичині, де й закінчив народню школу. З містечка Угнова вийшло багато української інтеліґенції, зокрема з трьох родин — Лисяків, Онишкевичів і Решетилів. Вони дали цілий гурт греко - католицьких священиків, вищих урядовців австрійської державної служби і представників вільних професій з університетською освітою, нераз відомих діячів. До тих заслужених для нації угнівців належав і покійний д-р Павло Лисяк.

Павло Лисяк склав матуру в українській державній гімназії в Перемишлі, де директором був відомий педагог і письменник Григорій Цеглинський, що мав великий вплив на свідоме національне виховання своїх учнів. 1905 року Лисяк записався на правничий факультет віденського університету, але по двох роках вернувся на львівський університет і закінчив його зі ступнем доктора прав та перейшов на адвокатську практику. Під час першої світової війни відбував етапну військову службу в австрійській армії, головно у Відні, де працював разом з історіком Іваном Кревецьким і редактором Іваном Німчуком в редакції часопису «Недѣля», призначеного для полонених російської армії. У вересні 1919 р. перейняв редакцію тижневика «Український Прапор» і редагував цей часопис до половини 1921 року, коли виїхав до Галичини. По кількох роках виїхав до Варшави редагувати орган національних меншин у Польщі, що під назвою «Націо» виходив чотирьма мовами — англійською, французькою, німецькою і польською, якими д-р Лисяк володів у слові і письмі. 1927 року він покинув Варшаву і, склавши перед тим адвокатський іспит, відкрив адвокатську канцелярію в Журавні біля Стрия, де й проживав аж до вибуху другої світової війни.

В глухому містечку посвячував він багато праці суспільно - національним справам. Як публіцист писав статті, головно на економічні теми, в львівському «Ділі», а деякий час був головним редактором щоденника «Новий Час» у Львові. При виборах до польського сойму в листопаді 1938 року вийшов послом зі стрийської округи як кандидат УНДО. Його промови в варшавському парляменті викликали завжди зацікавлення чужинців, а два відчити про українську справу в польському Демократичному Клюбі і в редакції польського варшавського щоденника «Час» в травні 1939 року, виголошені д-ом Лисяком для польських політиків і журналістів, викликали були свого часу загальне зацікавлення. Перед большевицькою інвазією д-р Лисяк виїхав до Кракова, де, працюючи як адвокат до літа 1944 р., написав багато статтей в щоденнику «Краківські Вісті», зокрема на економічні теми, а також про совєтську політику супроти України. В 1944 році д-р Лисяк виїхав на захід, осідаючи спершу в Судетах, а пізніше в Ґослярі, де й спочив назавжди. У своїй найновішій скитальщині відіграв д-р Лисяк дуже визначну і провідну ролю в організації нашого життя в брітанській зоні та був її речником на останньому з'їзді ЦПУЕ в Діллінґені, де іменем делеґації цієї зони виступав з довшою змістовною промовою. По дорозі назад перестудився. До перестуди приєдналась ще хороба печінки і ослаблений організм не витримав...

В минулому році д-р Лисяк узяв участь в українсько - польській дискусії, помістивши статтю в польській «Кроніці» і — як нам відомо — написав велику студію, якої не встиг вже видати друком.

8-го січня закінчилась у Франкфурті конференція військових губернаторів американської та англійської зон з провідними німецькими державними мужами. Зрікшись політичних реформ, утворено західньо - німецьке економічне управління. На світлині: Губернатори Клей і Робертсон (Дена).

Чи Сталін вже помер?

Як подає Ройтер з Вашінґтону, американські газети опублікували минулого четверга повідомлення закордонних аґенств про смерть Сталіна, що ніби то сталася в Москві. Американський міністер зовнішніх справ Маршал заявив минулої п'ятниці, що його міністерство не знає нічого такого, що дозволяло б з певністю ствердити чутки про смерть Сталіна. Поголоски про смерть червоного диктатора почали кружляти від суботи 4-го січня, коли відомий шведський спеціяліст по раковим хворобам проф. Еліс Бервен на рішуче прохання советської влади вилетів до Москви «допомогти в лікуванні поважного випадку рака». Професор не знав імени свого майбутнього пацієнта. Стокгольмська газета «Афтонблядет» зв'язала подорож проф. Бервена з чутками про хворобу Сталіна, а советська амбасада в Стокгольмі заявила, що взагалі в цій справі нічого не знає. В березні 1947 р. «Ізвестія» повідомляли, що Сталін доручив двом визначним советським ученим припинити всю іншу роботу і присвятитись виключно дослідам над лікуванням рака. Шведські журналісти пригадують, що колишнього приватного лікаря Сталіна і Молотова, проф. Герберта Оловехрона викликали свого часу в Москву «оперувати мозок визначного советського громадянина Александрова».

«Чи Сталін вже помер?» — запитували люди минулого тижня, після того, як швайцарська газета «Бернер Таґвахт» звернула увагу на те, що урядові советські кола в Берні не заперечують вісток про смерть червоного генераліссимуса, хоч вони до цього часу це завжди негайно робили.

Всі закордонні советські посольства дістали масу запитів, що назагал зводились до одного: «чи Сталін вже помер?» Лише советські кола в Нью-Йорку назвали чутки, що кружляють довкола смерти Сталіна, «продуктом чистої фантазії». Ті ж самі кола в Лондоні заявили, що Сталін кілька днів тому мав бути на театральній виставі в Москві, а секретар амбасади в Лондоні, відповідаючи на запити сказав: «Я не думаю, щоб це було правдою».

Як повідомило аґентство АФП з Москви, проф. Бервен мав повернутись минулого вівторка до Швеції після операції згаданої вже «високої особи», розмов з визначними представниками советського медичного світу і після того, як він відвідав советські шпиталі.

Шанси майбутньої війни

США матимуть найбільший в світі будинок військового міністерства. Довжина коридорів сягає 30 км, а телефонічною сіткою (якби витягти її в одну лінію) можна було б двічі обернути землю по екватору. Але будинок символізує неіснуючу силу. З 89 дивізій в 1945 р. лише одна 82-га є повністю укомплектована. Три дивізії в Німеччині і сім в Японії є неукомплектовані та ще й до того ж зайняті несенням окупаційної служби. Блискавична демобілізація США була наслідком головно американського темпераменту (для якого мілітаризм є чужий), що в разі потреби рвучко спалахує, але одночасно не бажає тримати зброю постійно, як це заведено в Европі.

Покликання Спаатца не запобігло б велетенським труднощам в справі відбудови армії, а чи не найбільшою з тих труднощів є добробут. Нема безробітних і тому, зважаючи на можливість цивільного життя, військова служба не має жодного інтересу. Також кампанії набору рекрутів наступають одна по другій. Авіація США мала в 1945 р. 2865 летючих суперфортець Б-29. Ця повітряна фльота знищила Німеччину і розбила японських військовиків, що під кінець мали всього лиш 1 кружляк, придатний до війни. Тепер у службі залишилось тільки 144 суперфортеці. Решта пішла на склад, так що треба від 12 до 18 місяців, щоб відбудувати військовоповітряні з'єднання, бо тип Б-29 нині вже є перестарілий. Новий тип Б-36 може, щоправда, поцілити кожний пункт на земній кулі, але впродовж 2-х найближчих років передбачається будова лиш 100 цих апаратів. Авіаційна промисловість скоротилась ще дужче, ніж військо. З 2 101 000 робітників лишилося в ньому 160 000; раніш можна було продукувати 96 000 літаків на рік, зараз — 1 330 з виразною тенденцією з'їхати до 1 200.

Ефективність атомової бомби є позірна. Подібно плян передбачає знищити в першій фазі війни советські промислові бази, водяні греблі та місця великого зосередження енергії без атакування міст. Однак розміри Росії та розпорошенність її промисловости обмежують діяльність бомб. Цілком можливо, що частина цієї промисловости розташована по цей бік залізної завіси і буде працювати в тій частині Европи, котра буде зайнята перед вибухом конфлікту або одразу ж після його початку. Засади моральности унеможливлюють застосування бомб по відношенню до советських об'єктів, розташованих на Шлезьку, в Чехо - Словаччині, Рурській Заглибині, Бельґії та Північній Франції, тим більше, що простір діяння атомової бомби, який становив у Японії 20 кв. км, дійде без всякого сумніву (якщо вже не дійшов) до 800 чи навіть і 1 000 кв. км. Таким чином, застосування бомб означало б цілковиту ліквідацію европейського континенту. Крім того, на перешкоді до користування бомбами знаходиться недостатня спроможність літаків. Тому військовий департамент стремить розбудувати цю ділянку до такого стану, щоб мати напоготові постійно 8 000 літаків, в тому 1 000 суперфортець. Але це знову ж таки вимагає перевести американську промисловість на виготовлення військової продукції в той час, як остання не в силі це задовольнити потреб цивільних». (ІП)

Загрозливе становище на фронтах Китаю

Як «Неділя» вже повідомляла, війська генераліссімуса Чан-Кай-Шека переможним наступом розбили намагання комуністичних військ опанувати Мукден. 8 січня аґентство ДЕНА повідомило: прорив комуністичної групи з 20 000 вояків, скерований на західню частину манджурської столиці Мукден, розбився об сильний спротив китайських національних військ. Ще далі точаться там запеклі бої за важливий стратегічний залізничий пункт Кінґлунґтінґ. Комуністична артилерія далі обстрілює Мукден. У північній частині Гопеї наступи комуністичних військ продовжуються.

Наступного дня становище національних військ біля Мукдену мало покращати. Сильні з'єднання летунства Чан-Кай-Шека розбивали наступи комуністів, що мали свою головну лінію 32 кілометри на захід від міста. Урядові кола уважали, що становище буде поліпшуватись.

Група перебіжчиків з комуністичних військ після бою за Мукден відходить до запілля (Дена - НИТ).

Маршал Чан-Кай-Шек заявив у своїй промові з нагоди новорічного прийняття членів свого уряду, що пройде щонайменше рік, поки вдастся знищити комуністичні армії. Вірні урядові китайці муситимуть в новому році нести ще більше жертв ніж минулого року.

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - Ройтер). Запропоновану в новорічному зверненні президента Трумена програму допомоги Китаєві передадуть, після наради з представниками китайського уряду протягом 14-ти днів, конґресові. Плян Трумена передбачає допомогу в 300 мільйонів долярів для Китаю. Китайський міністер комунікації Ю Таї Ваї і колишній директор китайського центрального банку, виїхали до Вашінґтону на переговори в справі американської допомоги.

*

Повідомлення з Китаю, а зокрема з Манджоуґо, щоразу неспокійніші. Наступ Чан-Кай-Шека проти комуністичних армій, що почався влітку і мав закінчитися за три місяці, не вдався. Комуністичні збройні сили перейшли в половині грудня не лише в Манджоуґо, але також у північному і центральному Китаї, на південь від Великого Муру, до вдалих протинаступів, опановуючи майже цілу територію Манджоуґо. Бої йдуть за головну квартиру нанкінських (національних) військ в Мукдені. Місто вже фактично оточене. І хоч заяви генералів Чан-Кай-Шека не позбавлені оптимізму, то все таки лишається фактом, що становище національних дивізій біля Мукдену треба вважати критичним. Національний уряд мусів навіть заборонити подавати вістки про становище на півночі. Не буде несподіванкою, коли урядові війська муситимуть віддати вузьку смугу території вздовж важливої залізниці, що через Харбін іде до російсько - манджурського кордону. Втрата Манджоуґо була б важким ударом для Чан-Кай-Шека, бо це найбільш промислово розвинена (ще під японцями) китайська провінція.

Тим часом і в північному та центральному Китаї комуністи мають осяги. Повідомляють, що зв'язок з предгарним містом Пекіном, столицею північного Китаю, одної з найбагатших сільсько - господарських провінцій, відбувається ще тільки летунською дорогою. В центральному Китаї комуністи перейшли вже річку Янґтсей. Занепокоєний таким становищем маршал Чан-Кай-Шек скликав на Різдво в Ганкау воєнну раду. На північ мають негайно йти нові дивізії з панцерними поїздами, але більшість мостів на залізницях зірвана. Залізниця понищена. Дошкульні морози унеможливлюють операцію. Шеф генерального штабу національних військ генерал Хсу Чі Мінґ обвинувачує Советський Союз, що він озброює китайських комуністів з магазинів колишньої японської армії. Він сказав, що ціла Східня Азія попаде в руки росіян, якщо комуністам вдастся запанувати в Китаї. Вся китайська національна преса домагається приспішеної американської допомоги.

Америка за залізною завісою

«Ді Вельтвохе» (ч. 735) в кореспонденції з Праги повідомляє: «Скрізь за залізною завісою (за винятком Юґославії) «Голос Америки» має стільки слухачів, скільки таємних слухачів мало ВВС підчас війни. Нема такої радіо-передачі, яка б не викликала жваві дискусії в кав'ярнях Будапешту, Букарешту, Софії чи Варшави. Американських газет є небагато, але ті, що доходять, з'являються постійно, ніби якийсь крам на чорному ринку. В празькому «Кафе Шроубек» всі часописи знаходяться у вільному вжитку, лише американські особисто дає і відбирає старший кельнер, бо в противному разі вони зникають».

Проамериканські демонстрації є на порядку денному. Коли [illegible]щодавно посли чотирьох держав п[illegible]ти на урочистість проби молодого [illegible] в околицю Токаю і були предст[illegible]ні учасникам, при названні прізвища американського посла вибухла овація, що не затихала добрих 10 хвилин. В одному з кін на вул. Калеа Вікторієї в Букарешті змушені були засвітити світло, бо при з'явленні на екрані (підчас демонстрування тижневика актуальности) Маршала глядачі не переставали плескати. На університеті в Софії записалось на слуханнк курсу американської літератури стільки студентів, що влада потрактувала це як політичну демонстрацію. Скрізь, де лише демонструються американські фільми, навіть такі, що мають 10-літню давність, кіно-театри переповнені. В Празі фільм, присвячений 30-річчю російської революції знято з екрану вже по кількох днях, в той час, як тут же поруч на фільм з Чапліном люди здобували собі місця силою. В Букарешті стоять перед американським консулятом довгі черги румунів, які стараються здобути візи, хоч це й пов'язано з певною небезпекою. У Варшаві позитивно залагоджується не більше як одне подання на 1000. В Будапешті, де чорний девізовий ринок на сьогодні поборено, платять за один доляр 420 фльоринів, хоч офіційний курс є 110. Інформаційний бюллетень американського посольства тішився такою популярністю, що мадярський уряд виступив з протестом.

Брітанський маршал Монґомері відзначив, під час інспекції кадетської школи, свого сина Давида Монґомері, одного з найкращих учнів, почесним поясом. (Дена-Інп)

Але та популярність Америки криє в собі і певні тіні. І так, за залізною завісою загально - поширений погляд, що Америка стоїть на боці кожного, хто є ворогом комунізму. Це цілком збігається з тезою советської пропаганди, згідно з якою Америка є опікункою фашистів і авантурників всіх країн. Не є винятком випадок з одним болгарином, котрий щоб здобути афідавіт, пред'явив в американському консуляті свою виказку СС-овця. Самі американці слабо орієнтуються в східньо - европейських стосунках. Лише цим слід пояснити допущення до «Голосу Америки» Золтана Пфайфера, про якого всі мадяри знають що він утік з партійною касою. Той самий «Голос Америки» атакував акцію чехо-словацького уряду в Словаччині, хоч вона й відбулася за згодою Бенеша і була скерована проти безсумнівної націонал - соціялістичної змови. Селяни в Мадярщині, Болгарії, Югославії і Румунії, що на 80% є такими ж самими комуністами, як і фермери в Канзас чи Ідаго, довідуються зі здивуванням про те, що американці є противниками аграрної реформи. Щоправда, йдеться лише про поодинокі заяви певних американців, але що знають ці селяни про свободу преси? Наслідком цього є те, що духовна каламуть, зроджена зі взаємної ізоляції, родить в свою чергу затруєні овочі. Стираються межі між демократією, фашизмом і комунізмом.

Доктрини нової війни

Найкоротший шлях між Росією і Америкою проходить через арктичний район. Моря, що знаходяться в цьому районі, протягом частини року є звільнені від криги; операції на кризі можна провадити за допомогою спеціяльного устаткування, а повітряні операції в тому районі взагалі не становлять жодних труднощів. Якби довкола Фербенксу на Алясці провести коло з радіусом 5 000 км (нормальна сфера дії літака - бомбардувальника), то в тому колі опинилось би $^{2}/_{3}$ советських просторів в Азії і межа зазначеної вище сфери доходила б аж до Мурманська. Якби подібне коло провести довкола Ісляндії, то в ньому опинилась би середина Европи, Донбас і південь Уралу. З окупованої Японії американське летунство досягало б до першого ліпшого місця в тій частині СССР, яка не увійшла ні в одну зі згаданих сфер впливу. З обох сторін зроблено відповідні досліди, наслідки яких слідуючі: 1. Дії в Арктиці супроводжувались би велетенськими труднощами; 2. можливості операцій в повітрі є дуже великі; 3. росіяни ліпше пристосовані до полярної війни і могтимуть використати в ній північні племена.

Відносно майбутньої війни існує в США подвійна доктрина. Ген. Спаатц (шеф летунства) вважає, що США мусять приготуватись до негайного — в разі потреби — удару на бази ворога і його промислові центри. В свою чергу ген. Айзенговер є тієї думки, що росіяни, як Наполеон і Гітлер, старатимуться утримати континентальний бльок від нападу ворогів з моря, а в зв'язку з цим великого значення набирає проблема оборони Европи. Чер[illegible]те, що сили англо - американців в [illegible]пі невистарчальні, слід шукати підтр[illegible]ки в силах Греції, Франції, Туреччини, Італії, Скандинавії і навіть Німеччини. Якщо виявиться, що й ці сили є невистарчальні, то доведеться, стримуючи в боях наступ ворога і цим прикриваючи відступ власних сил, опустити Европу. В цій фазі війни не передбачається вживання атомової переполни, яка, зрештою, лише в незначній мірі затримала б початок інвазії, зате позбавила б Америку запасу бомб, необхідного для кінцевої офензиви. Тоді б американці відступили до лінії Англія — Північна Африка — Туреччина — Перська затока. Головною метою буде недопускання ворога до США протягом шести місяців, необхідних для мобілізації засобів і приготування офензиви.

Вступом до другої фази буде атомовий зудар, після чого почнеться інвазія повітряних десантів через Аляску і одночасно з цим операції з Японії і Китаю. Росія з свого боку силкуватиметься здобути Скандинавію, Данію, Бельґію, Голляндію, Північну Францію, як рівно ж і контролю над Італією, Грецією, Туреччиною, Іраком, Іраном та Афганістаном. Через те, що для цього потрібно щонайменше тисячу дивізій (а це в свою чергу загрожує розпорошенням сил), — слід припускати, що советська армія сконцентрується лише в певних найважливіших місцях, скорше всього в Арктиці і може у Франції. В самій Франції існують щодо цього два погляди. Більшість знавців є тої думки, що советське військо старатиметься передовсім зайняти Францію. Меншість, однак, твердить, що окупація Франції не оплатиться ані одній з двох сторін, і в кожному разі не американцям. Щоб дійти звідти до СССР, треба перейти 3 000 км, в той час, як, ударяючи, напр., на Кавказ з півдня, мали б то саме цілком близько. Франція, подібно до Швайцарії в 1940 р., зможе зберегти свою невтральність, якщо напасник буде переконаний, що його атаки супроводжуватимуться великими жертвами. В іншому випадку французька армія не зможе довго чинити опір.

Війна в таких розмірах буде справою остільки тяжкою, що кожна зі сторін поважно замислиться перед тим, як ту війну викликати. («Карефур»)

Чи нові події назрівають в Еспанії?

Турботи генерала Франко

Оце вперше ген. Франко поважно зажурився над долею свого режиму. Недавно зустрілися в Лондоні двоє людей, яких перед тим прийняв на авдієнції міністер Бевін.

Франко завжди вірив, що ці дві державні особи ніколи не зустрінуться. Він знав, що майбутнє його режиму буде загрожене, якщо колинебудь здійсниться несподіване й ці люди станугь на спільну плятформу.

Ці двоє людей, — це Хіл Роблес, провідник правої католицької партії Еспанії й Індальчо Прієто, провідник еспанських соціялістів.

Хіл Роблес належить до найближчого оточення еспанського престолонаслідника, який тепер проживає в своїй віллі «Трес Аркос» біля Лісабони, удосконалюється в грі у гольфа та вижидає подій. Зразу Роблес підтримував створення диктатури Франка, бо вірив, що той згодом уведе назад монархію. Переконавшись, що Франко про те й не думає, Роблес пішов на еміґрацію й став одним із найзапекліших ворогів панівного режиму.

Великий політичний вплив Роблеса базується передусім на факті, що його і в Еспанії й закордоном визнають представником і провідником тих кіл, які прагнуть побудувати еспанську державу на політичній доктрині католицької Церкви. А треба пам'ятати, що в Еспанії Церква є рішальною політичною силою.

Досі, одначе, його позиція не змогла поважно загрозити реж[illegible]ові Франка. Опозицію в Еспанії репрезентують здебільшого ліві радикальні республіканці, які — слушно, чи не слушно — уважають католицьку Церкву бастіоном політичної реакції. Ця рішальна, сповнена ненависти й недовір'я різниця поглядів поміж правим та ліво-радикальним крилом опозиційного табору була головною причиною, чому не лише Еспанія, але й увесь світ були переконані в тому, що зміна режиму в Еспанії доведе тільки до нової кривавої громадянської війни.

Ця дилема стала ще гострішою через факт, що ліво-радикальними республіканськими силами фактично у великій мірі керували комуністичні впливи. Д-р Неґрін, офіційний провідник еспанських соціялістів, які грають рішальну ролю в республіканському таборі різнився в своїй політиці від комуністів тільки назвою.

Ген. Франко міг спокійно дивитися на цю завзяту, хоч і безкровну кампанію, яку проти його режиму вели закликами, підпільною пресою й усною пропаґандою його вороги.

Очевидно в Мадриді знали, що західні демократії дали б багато за усунення режиму Франка, цієї останньої фортеці фашизму, яка залишилась у західній Европі. Але не було нагоди виконати це практично.

Захід не міг ризикувати й підтримувати республіканську опозицію так довго, доки існувала небезпека, що у випадку перемоги республіканців, відкриються двері комунізмові. Незалежно від того, чи алянти підтримували б монархістів, чи правих католиків, перемога цих груп викликала б негайне повстання радикального робітництва. У тих умовах довелося лише проголосити господарські санкції щодо Еспанії.

Франко не мав потреби нічого більше робити, як тільки ждати. Раз у приватному товаристві він сказав: «Еспанія — це яхта, яка сильно заякорилася в струмі часу».

Коли президент Трумен проголосив свою відому доктрину, в Мадриді мали надію, що почнеться нова фаза співпраці з західніми демократіями. США рішалися теп[illegible]м офіційно вести протикомуністичну політику. Чи ж Еспанія Франка не була блискучим прикладом держави, яка дала беззастережний приклад своєї антикомуністичної постави?

Отже й не диво, що на весні минулого року в Мадриді зродилися були великі сподівання. Почали говорити про те, що Америка була б готова дати Еспанії долярову позику так, як перед тим Греції й Туреччині. Щоб полегшити Вашінґтонові такий крок, зроблено деякі приготування й змінено трохи декорацію: видано закон про наслідство престолу, на підставі якого Еспанія стає королівством, хоч покищо й без короля. Мета — робити перед світом враження поважної, конституційної держави.

Але передбачення не здійснились. Коли в Парижі скликано господарську конференцію, щоб опрацювати відповідь Европи на плян Маршала, Еспанію не запрошено. Взагалі, коли обговорювалися важливі питання майбутнього Европи, про Еспанію не було згадки наче б вона не існувала.

Потім прийшли різні несподівані події Під час таємної конференції еспанських соціялістів на еспанському терені стверджено, що новий еспанський уряд не може розраховувати на допомогу Америки так довго, поки він матиме в собі зерна комуністичної революції.

Тому рішено зірвати радикально всякі взаємини з комуністами та відібрати у д-ра Неґріна його владу через те, що він виявився маріонеткою Кремля.

Одночасно вибрано на його місце Прієто, провідника поміркованого крила. Його уповноважено негайно почати переговори з усіма протифалянґістськими силами від лівих до правих, за винятком комуністів. Далі прийшла зустріч у Лондоні Роблеса й Прієто та створення антифалянґістського фронту єдности без комуністів.

Такий фронт єдности має спиратися на відповідальні політичні сили внутрі Еспанії: Церкву, армію й організоване робітництво. Він був би доволі сильний, щоб усунути поважну небезпеку, яка загрожує кожній зміні системи в Еспанії — небезпеку громадянської війни.

Під проводом фронту єдности Еспанія зможе знайти знову шлях до европейських народів. Франко — кажуть — має поважні підстави з журбою глядіти в найближче майбутнє.

Бо не лише чимраз сильніше пливе струм, у якому заякорилась його яхта, але виявляється, що ця яхта ніколи не була так сильно заякорена, як думав Франко. І коли зірваний з місця човен почне плисти, годі сказати, куди занесе його хвиля.

Джон І. РЕЙНОЛДС.

Надзвичайний Собор УГПЦ в Канаді

Владика Мстислав на вінніпеській катедрі

Члени Собору слухають промову Владики Скрипника.

(Власна кореспонденція з Вінніпеґу.) В житті Української Греко - Православної Церкви в Канаді стався важливий акт: постановою Надзвичайного Собору, що відбувся в Вінніпеґу 22 і 23 листопада минулого року у проводі цієї церкви став єпископ Мстислав (Скрипник), що має титул архиєпископа.

Дотепер Українська Греко - Православна Церква в Канаді мала три Собори, що займуть окреме історичне місце. Першим був другий Собор (27 листопада 1919 року), на якому обрано митрополита Ґерманоса з Антіохійського Патріярхату єпископом УГПЦ на час, поки буде змога мати єпископа - українця. Другим був четвертий Собор в Йорктоні (16 — 17 липня 1924), де головою УГПЦ в Канаді обрано архиєпископа Іоанна Теодоровича, який був рівночасно головою Української Православної Церкви в Америці. Про останній — подаємо дещо більше.

Справа окремого єпископа для Канади підносилася на давніших Соборах, одначе аж дев'ятий Собор в 1946 році доручив консисторії запросити єпископа з Европи. Консисторія вислала за океан отця Савчука, щоб ознайомився там з церковними відносинами і виконав доручену йому справу. У висліді цієї місії до Канади прибув Владика Мстислав, якого Надзвичайний Собор обрав головою Української Греко - Православної Церкви в Канаді.

Акт обрання попередила урочиста Служба Божа, яку відправив Митрополит Теодорович з шістьма священиками. Єпископ Скрипник був в Церкві, але участи в Богослуженні не брав. Властивий акт доручення єпископові Мстиславові нової катедри відбувся ввечері того дня, коли митрополит передав своєму наступникові жезл, як знак керівного становища.

Наради Собору відбувалися в просторій залі готелю Роял Александра. В Соборі взяло участь багато делеґатів і гостей з усіх сторін Канади, в тому числі 30 священиків і священик з Філядельфії о. Іван Савчук.

Під час Собору Єпископ Скрипник виступав з кількома проповідями і промовами, які на всіх присутніх зробили глибоке враження. Як голова УГПЦ, єпископ Скрипник матиме титул «Архиєпископ Вінніпеґський і всієї Канади» і резидуватиме в місті Вінніпеґу в провінції Манітоба.

В резолюціях цього надзвичайного з'їзду говориться про те, що визнаючи Українську Автокефальну Православну Церкву на еміґрації в Европі, очолену Митрополитом Полікарпом, як окремо діючу єдину Автокефальну Православчу Українську Церкву, що з волі народу об'єднує на чужині в Европі православних українців — надзвичайний Собор УГПЦ в Канаді вважає її Церквою-Сестрою, рідною їй по духу і стремлінням. Посилений наступ зорганізованого комуністичною Москвою атеїзму на християнство, взагалі, а на Українську Православну Церкву, зокрема, катеґорично вимагає від православних українців, що перебувають поза межами України, негайного об'єднання на церковному полі і створення авторитетного для всіх українців єдиного духовного проводу. Надзвичайний Собор уважає, що реальною формою такого проводу і символом церковного обєднання всіх православних українців в світі було б визнання одного Митрополита, як духовного провідника всіх православних українців у світі, при якому діяла б Митрополича Рада з представників зорганізованих і діючих самостійних Українських Православних Церков. Для осягнення цього канадські православні українці уважають конечним, щоб у якнайкоротший час відбувся всесвітній український православний собор представників єпископату, духівництва і вірних, об'єднаних коло українських православних церков у світі. Ініціятиву скликання такого собору взяла на себе УГПЦ в Канаді і її провід увійде в порозуміння з проводом УАПЦ на еміґрації в Европі і проводом Американсько - Української Православної Церкви в США та спільно з ними устійнить час місце і програму собору.

Канадійський Собор висловив щиру подяку Архиєпископу Іоанну Теодоровичу за те, що з 1924 року керував нею, як її голова.

Ц. В.

Свято української культури в Канаді

Під таким заголовком друкує «Новое русское слово» в Канаді надзвичайно тепло написану велику статтю, що її наводимо в скороченні.

В канадійському місті Саскатун відбувся 21—23 грудня ювілейний з'їзд членів Українського Інституту ім. Петра Могили, присвячений 30-річчю культурної діяльности Інституту і 300-річчю з дня смерти його патрона митрополита П. Могили.

З лона цього Інституту виросли Український Інститут ім. М. Грушевського, Колеґія св. Андрія Первозванного, Союз Українок Канади, Спілка Укр. Молоді Канади, Спілка Укр. самостійників та ін. (В самому Інституті ім. Петра Могили виховується тепер понад 100 студентів і студенток). Політичним представником цього руху є Спілка Українських самостійників, основами ідеології якого є: самостійність, самодіяльність, самоповага, та орієнтація на власні сили. Інститут ім. Петра Могили існував спершу у вигляді бурси, яка згодом розрослась настільки, що в 1916 р. була переіменована в інститут. Працівники його боролись зі всіма виглядами диктатури йдучи виключно шляхом демократії. «В цьому, — говорить згадана стаття, — їх заслуга не лише перед українською, але й перед всією канадійською суспільністю».

Голова Собору, прот. Ц. Слюсар передає Владиці Мстиславу прохання Собору — перейняти канадійську катедру. Біля єпископа — архиєпископ Теодорович.

Д-р Дмитро Донцов в Нью-Йорку

(Власна кореспонденція.) В українському житті за океаном помітне значне пожвавлення. Останнього тижня минулого року приїхав до Нью - Йорку з Лондону д-р Дмитро Донцов, який досить одверто співпрацює з бандерівськими колами. Католицька «Америка», що симпатизує гетьманському рухові, почала вже передруковувати книжку Донцова «Дух нашої давнини» і навіть містити його статті під давнім підписом «ОВ». Інж. Андрієвський, що приїхав як гість з Бельгії на Український Панамериканський Конґрес, робить об'їзд з відчитами по США та відновлює мельниківське ОДВУ. В селянському середньо - европейському об'єднанні, де зійшлися Нодь, Міколайчик та інші втікачі з поза залізної заслони, радо бачили б видатну фігуру українського селянського руху; говорять навіть в цій площині про приїзд Багряного. — В кінці грудня вилетів до Европи відомий українсько - жидівський діяч і правник, колишній міністер УНР, **Арнольд Марґолін**, що працює тепер як професор в університетах Бостону і Нью - Йорку. В листопаді 1947 р. українська громадськість в США влаштувала 70-ліття його життя. Марґолін читатиме вищим американським офіцерам лекції про Східню Европу.

ЕКОНОМІЧНІ ПІДСТАВИ САМОСТІЙНОСТИ УКРАЇНИ

Багата наша Україна. Вже за старих часів славилася Україна, як край медом і молоком текучий. І дійсно природа наділила українські землі всім, що у неї найкраще і найвартніше. Широкі степи, красиві гори, чудові краєвиди, розлогі доли, срібнолентні ріки, багаті на рибу ставки й озера, глибокі моря, здорове підсоння, вигідне географічне положення, густу водяну сітку, родючий чорноземний ґрунт, багаті родовища корисних копалин створюють гарні умови життя і культурного розвитку населення, як мало де в світі. Україна має всі дані для розквіту господарського життя й високого добробуту її мешканців. Раніше (до першої світової війни) не одну країну Европи вона годувала своїм хлібом. Наявність корисних копалин давала можливість розвинути їй потужну промисловість.

На жаль, усі ці багатства стали і нещастям українського народу. Вони притягали заздрісних і зголоднілих чужинців на її землі й народ український змушений був провадити з ними затяжну криваву боротьбу, аж поки не впав під ударами своєї недолі. Багатющу країну сплюндровано й перетворено на колонію. Всі блага її пішли на користь ворогам. Народ її зараз терпить нужду.

Але часи найбільшої неволі мабуть приходять до кінця. Скоро для українського народу прийде нова доба, в якій він буде сам використовувати природні багатства рідних земель, як для себе, так і для прорядкованого світу. Багатства України достатні для побудови її економічної незалежности. У склад цих багатств входять корисні копалини, що знаходяться в її надрах. Так Україна має різні види палива. Вона має кам'яне вугілля у донецькому басейні з запасом 71 мільярдів тонн. Ще у малих кількостях вугіль знаходиться в Криму, в Приозів'ї і на Кавказі. Добування його виносило в 1935 році 70 мільйонів тонн. Буре вугілля добувають головно в Київщині, Галичині і на Волині. В 1934 році добули понад 200 000 тонн цього вугілля. Родовища торфу головно в Північних і Західніх землях займають понад 2 мільйони га поверхні. Запаси торфу оцінюють на 3 500 мільйонів тонн. Джерела нафтової ропи виступають на північному Кавказі, на Підкарпатті і в Ромнах на Полтавщині. Запаси Підкарпатської нафти обраховують на 160 мільйонів тонн. Земний ґаз виступає на північному Кавказі і в Галичині, земний віск у Галичині. Залізна руда добувається в околицях Кривого Рогу над Інгульцем, на Керченському півострові, в Криму і у північному Кавказі. Запаси 4 066 мільйонів тонн. Українські землі займають четверте місце в світі щодо залізної руди. Манґанову руду добувають коло Нікополя у Запоріжжі. Запаси оцінюють на 4000 мільйонів тонн. Вони стоять на першому місці в світі. Ртутна руда знаходиться в Донбасі коло станції Никитівки. Запаси оцінюють на 6 мільйонів тонн. Золото добувається в Донецькому басейні та ще в інших місцях. Олово, срібло і цинк добувають у Донецькому басейні, на Північному Кавказі і на Закарпатті, мідь у Донецькому басейні на Херсонщині, в Київщині та на Буковині. Запаси згаданих 5-ти металів малі. У Донбасі, Закарпатті і на галицькому Підкарпатті добувають кам'яну сіль. Родовища у Донбасі займають простір 45 км задовжки та 35 км завширшки. Товщина родовищ 30 до 40 м. Солоні джерела є в Донбасі коло Слов'янська, на Одещині і Підкарпатті. Самоосадну сіль добувають в Криму і на Одещині. Калійні солі виступають в Галичині в Калуші і в Стебнику біля Борислава. Ґлявберову сіль дають Генічіські озера в Криму і Баталматінські озера на Кавказі.

Будівельні матеріяли — вапняк, опока, пісковики, глина й інші бувають на всіх українських землях. Крейда виступає головно в Чернігівщині, Харківщині, Дніпропетровщині, в Галичині і на Волині. Каолінова глина в Бердичівщині у Вінниччині, Білоцерківщині, Маріюпільщині і в Північному Кавказі. Ґіпс виступає на Поділлі, Донбасі і на Північному Кавказі. Фосфорити добувають на Поділлі, Полтавщині, Чернігівщині та в Донеччині. Ґрафіт знаходиться в Олександрівському над Бугом, коло Хощеватки на Поділлі і в Чивчинських горах у Карпатах.

Як видно з цього, Україна має досить корисних копалин і це дає їй змогу розбудувати металюргійну, машинобудівельну, хемічну і інші промисловості без імпорту з зовні. Поруч того Україна ще вивозить до Московщини, Німеччини,

Україна має джерела електричної енергії. Найпотужнішим джерелом є Дніпрові пороги. Але ще мало використовуються гірські потоки Кавказу й Карпат.

Україна посідає найродючіший ґрунт Европи. Вона має досить власного хліба і ввесь час годує ним Московщину, Німеччину і інші країни. Крім збіжжя вона ще вивозила: худобу, домашню птицю, пір'я, яйця, м'ясо, олію, прядиво, вовну, цукор.

Таким чином Україна має достатню кількість харчової продукції для свого населення і всі основні сиривці потрібні для розвитку різних галузей промисловості, що й обумовлює її економічну міць і незалежність. Її населення, маючи такі великі економічні блага, при своїому умінні та любові до праці, доведе свою країну до високого промислового та культурного розвитку.

Петро Вулгай.

Ілюстрована хроніка

Веселість панувала в Білому Домі, коли президентові Труменові подарували — на згадку того, що він колись був текстильним купцем — краватку (Дена-Інп).

Зауважується зріст релігійности в Німеччині. — Католицький єпископ висвячує нового священика.

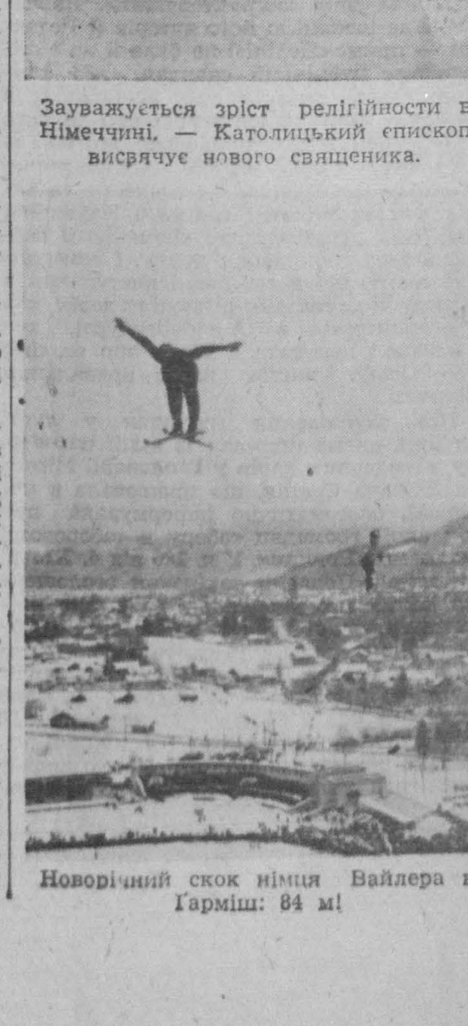

Новорічний скок німця Вайлера в Ґарміш: 84 м!

Михайло Бажанський

Два поети і Городок

> Важких велінь, без коливань
> Вогню, краси, самоофіри...
>
> О. Олесь.
>
> Хто має уші — хай слуха!
> Хто має серце — люби!
>
> О. Ольжич.

Рожевою смужкою понад ржевницькі поля і ліси жеврiло велике небо на сході. Вікно до парку відкрите. Легіт погинав легко гілля дерев, що розкинули свої коріння обох пагорбах потоку. Віра Антоновна метушилася, як завжди, в кухні, а Олександер Іванович читав «Новий Час». Поглиблений сидів у кріслі й час-до-часу висловлював своє обурення. Він нервово стискав пальцями газету і, врешті, не витримав.

— Я вам кажу, от що ви доробилися своєю революцією!.. — і тримтячи пальцями стиснув ще міцніше сторінки газети.

Олег не підносив голови, він, відданий своїй праці в другому куті просторої кімнати, майстрував над строфами віршів. Мені було чомусь незручно нервувати видатного клясика і я стояв так, як перед катедрою професора. Може це звернення було до мене, бо Олександер Іванович знав, що я повернувся з нелеґальної подорожі до краю. Минулими днями я широко про це оповідав у домі Олесів.

Олесь довго відповіді не діставав. — Тоді зрушений це більше встав і досить стримано не здобувся на твердішу реакцію, як тільки зачинити вікно. Вертаючись почав знову до свого сина:

— Подумай тільки, скільки жертв... Для кого?.. а люди, свої люди віддають героя в руки чужої поліції...

Зневірено почав ходити легкою ходою по кімнаті. Тонка душа поета несказанно боліла над кожною невдачею.

— Батьку, — не втерпів Ольжич, — а як ти думаєш інакше досягнути чогось? Ти може скажеш, що ти не складав колись революційних пісень? Ти сам може не виховав цих же самих людей, що там кладуть тепер жертви? Чому це ти уживаєш все «наші» і «ваші» революціонери? Вони творитимуть під сучасну пору леґенду, а в майбутньому в нашому Пантеоні слави займатимуть належне місце.

Дім Олесів був під великим враженням голосного процесу Василя Біласа і Дмитра Данилишина.

Олег перервав свою працю і ми вийшли вдвох на близький пагорок. Тут Олег зачитав мені з чорновика свій Городок Ягайлонський.

Було холодно і ми йшли. Ми йшли мовчки вгору. Увічі било гостре срібло і сліпило шлях по полях. Зо мною ступав великий художник слова, що відтворив геніяльно епос перманентної революції.

Нараз мені намалювався образ сталево-сірими барвами, що діявся в далі, більше тисячу кілометрів від нас. —

> «Сестра, а другому — мати.
> Містечко, як сіра твань. —

Звучало мені під такт копит голляндських коней, що проїздили часто повз нас, тягнучи важкі селянські балагули.

Нотка глибокого докору виступила в Ольжича, яку вже і батько підмітив:

> «Товарищу любий мій, брате,
> Дивися у вічі рабам.
> Як будете так воювати, —
> Вкраїни не бачити вам!

Нотка піднесення в мажорному тоні:

> «Слова, що прості і суворі,
> Як величність того Різдва,
> Що нас у горінні, не горі,
> Порвало і ще порива.

Мені здалося, що в цей момент все німе довкілля вся природа віддає мелодійний тембр голосу Ольжича і луна піль ржевницьких відбиває кавалькаду Голодка Ягайлонського.

Ми повернулись додому і застали Олеся за письмовим столом з насадженими окулярами і листками списаного паперу.

— Ось вам, революціонери, — звернувся так трохи іронічно, але по-батьківськи Олександер Іванович до нас, як ми тільки ввійшли в кімнату. — Ось гляділь, це мій вірш, присвячений вашим героям.

При тому взяв із столу кілька невеличких листків паперу і хотів нам зачитати.

Яка випадковість творчого запалу. Яка подібність трактування.

Сьогодні важко пригадати, як називався цей вірш. В спадщині Олеся він повинен займати визначне місце.

Аннали літератури підпілля запишуть, як в один і той самий час, на переході з року 1932 на 1933 два поети: — батько і син, Олександер Олесь і Олег Ольжич в чеському містечку Ржевницях, недалеко Праги, — пережили подію, що мала місце в далекому галицькому Городку Ягайлонському. По своєму відчували, але однаково реагували. Піднесення і зневіра чергувалися між собою. Так як сама подія звучала кров'ю в глуху грудневу ніч.

Олесь прочитав, відклав пенсне, і ніби сатирично, як це він завжди робив, додав:

— Ви ще мене впишите до своєї боївки, краще я це сховаю, а то може появитися на сторінках «Сурми» чи якогось там іншого «Революціонера».

Попросив у Віри Антоновни чашку чорної кави і лаштувався до виходу. Потім зібрав свого вірша, розкиданого в кількох редакціях картками по столі і вийшов до Франтішка.

Ми бачили тільки у вікно, як ніби зовсім дебела постать поета з паличкою в руках замашисто ступала по стежині парку. Чути було, як сніг хрустів під ногами. Трохи похилений, як завжди стурбований, Олександер Іванович Олесь відходив забути на цілий вечір болі тонкої поетичної душі в крузі своїх знайомих.

Натомісць твердий і невгнутий Ольжич невтомно взявся до праці, а праці тієї було в його на багато рук...

Небо сипало щедро снігом, як ніколи на цій землі. Припадало снігом все, все. Напевно сніг прикриє і минуле, прикриє і Городок Ягайлонський і судову залю у Львові, і бідну сільську хатку матері, що самотна сидить на Різдво і чекає на єдиного сина. Сніг і час не прикриють тільки горючої пам'ятки двох поетів.

Новорічний лист з Австрії

Слідами „Блакитної Авантури“

Написав О. Жданович

Обіцяв я редакторові «Неділі» написати щось про Тироль. Це мало бути для Різдвяного числа, отже мусіло б мати погідний настрій, може Гоголівський кольорит, може Дікенсівську атмосферу. Але як настроїтесь під Гоголя, коли не то що на сметану, але навіть на вареники з бульбою кіт не являвся (хоч про Бульбу тут багато говорять у зв'язку з певним «листом» до нього). Настрій під затишного Діккенса — теж не приходить, бо австрійські харчеві картки, на які викликають «айнгайміш» горох замість американського смальцю, зовсім не заповідають затишних Свят. Але Свята таки будуть і репортаж з Тиролю — коли не на Різдво, то бодай на Маланку поспіє.

Так от, щоб не брати пекучих проблем, щоб не руйнувати святочного настрою, напишу про Тироль загально; тобто про все і про нічого. От так, як Гірнякова «Блакитна авантура», де в одному акті герой виступає в тирольських «ледергозах» і тут відбувається останній його «гохштаплерський» виступ, бо за кару його записують в драматичну школу. Так і я — після цього репортажу — обіцяю поважно писати про Австрію. А наразі ходім слідами «Блакитної Авантури», бож Тироль — це місце народження Театральної Студії Й. Гірняка, яка — до речі — як і кожний пророк, не була визнана в своїй батьківщині.

Коли я приїхав до Інсбруку з Зальцбурґу то мене спитали: що нового ... в Баварії? Моя відповідь була: таж Баварія за кордоном. Так, відповів мій співрозмовець, але там близько Це правда, що близько й дійсно в Зальцбурзі обидва табори: і «аристократичний — Леґен - Касерне» й бараковий «Лексенфельд» знають докладнісько, що нового в Мюнхені і навіть в Берхтесґадені. Але я припускаю, що люди там не так знають баварські новини, як догадуються, роблять висновки на підставі розважань по аналогії.

Бо й справді! Чому не вгадати, що діється в Мюнхені, коли таке саме діється в Зальцбурзі. Чому не вгадати, що нового в Берхтесґадені, коли таке саме в Ляндеку! І тут ДП — і там ДП. І тут під комітетом сходяться — і там. І тут мельниківці та бандерівці сваряться — і там. І там про КУК — тихо і тут. І там говорять про згоду, а згоди нема і тут так самісінько. Звісно, в Баварії українських ДП більше, газет — більше, сварок — більше, й навіть МУР є. Це правда. Правда також, що тут, коли входите до українського табору, то з Вас не то шилінґа не беруть, але навіть виказки не питають і взагалі не дивляться на вас, як на саботажника — от ідете собі та й годі, бо чому б і ні? Правда, що тут взагалі трохи провінційно все виглядає в порівнанні з еміґраційним життям у Німеччині, але назагал все так само, як там, лише в мініятюрі й може трохи зі спізненням.

Правда, в Австрії навіть ДП може їхати міжнародним швидким потягом чи й експресом, на якому написано: Відень-Базель - Париж, або Будапешт - Віллях -Трієст - Венеція, або навіть — Рома - Варшава Ґлувна. Правда, навіть ДП може з'їсти без карток обід в реставраційному вагоні (коли має 20 шилінґів зайвих), але темпо життя від того не приспішується. І може той самий богоугодний ДП проїхати від Ґрацу до Боденського озера навіть освітленим пульманом — всеж поза кордони австрійської республіки йому так само виїхати важко, як українському ДП з Німеччини.

І те що пошта закордонна тут не цензурується (за винятком тієї, що йде до Німеччини і Японії — хоч в останній і нема українських ДП) це плюс, але й мінус: листи ходять швидше, їх пишуть більше, але й одержують більше. І тут саме горе, зокрема перед Святами. Одержав я купу листів і всі вони терзають ДП-івське серце: з Арґентіни пишуть, що на обід з'їдають пів вола, з Канади, що їдять стільки, що робити нема коли, з Венецуелі, що бананами вже об'їлись, аж плакати хочеться! Тому нічого дивного, що тут передбачається створення нової партії — «тих, що мають афідавіти», щоб виразно відділитись від тих, що не мають і тому мають зовсім інший світогляд.

Все це так, скажете ви, а деж про Тироль? Я зазначив, що писатиму про все й про нічого, хоч ще й не писав про ЛУПВ, ані про СУМ — але це включається в попереднє, бо ЛУПВ в деяких випадках це все, а СУМ — в в деяких нічого — очевидно треба додати: робить.

Так от Тироль. Про Тироль не багато можна сказати, зокрема сьогодні. Гори, як гори — подібні, як у Міттенвальді, менш гарні, як у Берхтесґадені, але гори. В «ледергозах» взимку ніхто не ходить, від гороху ніхто не хоче «йодельн», а «фенстерлн» робиться тоді, як ніхто не бачить. Тироль в Куфштайні граничить з Баварією — отже теж нічого нема нового, щоб обом сторонам не було цікаве.

Але деякі різниці є: УЦДОА (це наше ЦПУЕ) ще своїх зборів не відбуло й до згоди ще не дійшло, але мабуть дійде, бо й так невзгода нічого не помагає: мельниківці й так «опанували» Форальберґ, а бандерівці «панують» в самому Тиролі. І коли одні виграють в американській зоні, то другі можуть виграти в англійській зоні (тут перемоги, як бувають, то повні) — отже час вже миритись і показати «добру волю».

Ще мав я написати про те, що таке загально відоме «австріяцьке гаданє», але про це вже після Маланки, яка тут заповідається дуже урочисто, а в Форальберґу ще урочистіше, бо з виступом хору «Ватра». Туди й мене запрошують і я Вам все опишу.

Я бачу вже кислу міну у редактора, коли він дочитав репортаж до цього місця: все напише колись, а тепер нічого. А хіба це не так тепер в модерні часи з усім? От і мир буде — колись, і війна — колись, і еміґрація — колись, і репатріяція і навіть договір з Австрією, що нас усіх так хвилює, бо тоді мають нас звідци вивести — теж буде колись. То чому ж я не маю щось цікавого написати вже тепер?

Почекайте трохи, після цього вступу буде і про культуру й про політику, а тепер вже й так довідались про нашу основну проблематику і «поділ сил». Ціллю цього допису було не дати забути читачам «Неділі», що в Австрії існує 20 000 українців і що вони живуть і працюють і навіть «Неділю» часом читають, хоч тут і табори гірші й австрійський Арбайтсамт суворіший. Але австрійські ДП належать так само до великої Української Родини й привітають себе на Різдво традиційними колядами! І колядя будуть лунати від однієї української родини до другої через всі кордони й всі залізні заслони, аж до Рідної Землі — щоб всі були однією Великою Сім'єю.

Кожному слово

Ашафенбурґ і Ганновер

Хвальна Редакціє!

Не зважаючи на висловлене в дописці до листа громадян в справі розподілу канадських дарів сподівання редакції «Неділі» (ч. 102), що компетентні чинники дадуть авторитетне вияснення, досі таке вияснення з ашаффенбурзького ОПУЕ не надійшло. Зате на одному з засідань Національної Ради референтка Суспільної Опіки, відповідальна за акцію розподілу канадських дарів, назвала зауваження громадян «неправдивими й необґрунтованими».

А проте поміщений Вами лист своєю формою і змістом був найбільш суттєвий і обмежився, в основному, до двох питань: 1) критично поставився до тієї системи допомогової акції Суспільної Опіки ОПУЕ в Ашафенбурзі, яка практикується тут тепер. 2) подав шляхи, якими таку громадську акцію слід провадити. Лист «необґрунтований» не тому, що нема що «обґрунтовувати», або що нема чим «обґрунтовувати». Навпаки! Але інтенцією його авторів (і Редакції — прим. «Неділі») не було й не є викликати публічний скандал, або компромітувати певних осіб, замішаних в аферу. Йдеться виключно про те, щоб оздоровити наше громадське життя та заставити наші місцеві відповідальні чинники до більшої акттивности та зацікавлення життям громади. Найвищий час було порушити цю аноманію й послатися на громадську думку. І тому дивує факт, що деякі радні виступають в обороні цієї системи розподілу дарів, яка закорінилась в Ашаффенбурзі, хоч обов'яком депутата є дбати про те, щоб громадське життя йшло правильним шляхом.

Що зауваження громадян у листі слушні, даємо приклад із акції **розподілу канадських дарів у Ганноварі.** Місцева Жіноча Секція, що працювала в цій справі, систематично інформувала про хід акції громадян табору в таборовому бюлетені «Новини». У ч. 166 від 4. XI.ц.р. читаємо: «Подаємо закічення оголошення, вміщеного в бюлетені за 3. листопада про розподіл речей, надісланих з Канади для українців-скитальців. Крім одягу і взуття були ндіслані ще харчі: 1. пюре з ярини — 15 пакетів, 2. каво подібний напій 21 доз, 3. сардинки 17 доз, риб'ячий жир 112 кг ітд.... Харчі передано дитячому садкові. Про розподіл риб'ячого жиру буде повідомлено окремо.»

Хочемо, щоб так була зорганізована акція допомоги Суспільної Опіки ОПУЕ і в Ашаффенбурзі. — **Громадяни.**

Івонна Візо — «міс Франція 1947 року» — перемогла кілька сот конкуренток, здобувши на конкурсі загальне визнання жюрі. (Дена-Нт)

Вечір різдвяних звичаїв

(Власна кореспонденція.) На третій день Різдва в реґенсбурзькому таборі обласна філія ТУПВ разом з обл. СУЖ влаштувала Вечір Українських Різдвяних Звичаїв. На вечорі виступили люди з різних українських земель та розповіли про ті різдвяні звичаї, що збереглися в їхній місцевості. На вечорі мали виступити десять представників різних частин України, але перші, що виступали від України (Полтавщина, Київщина, Херсонщина, Поділля, Волинь) своми цікавими розповідями зайняли майже ввесь вечір, так, що представникам Галичини, Гуцульщини, Закарпаття вже не вистачило часу поділитися цікавими вістками. Тому довелося упорядчикам вечора перенести західньо - українські різдвяні звичаї на інший вечір, що також обіцяє бути своєрідним та цікавим.

Про звичаї Полтавщини з щирим гумором розповів п. Пилипенко. Він так жваво та щиро розказував про полтавські обряди в час Різдва, що його розповідь частенько переривалася сміхом повної залі присутніх. Про Київщину розповідала п. Дорошенко, про Херсонщину — п. Масенко, про Поділля — інж. Берегулька, про Волинь — п. Залізко.

Вечір пройшов у дружній атмосфері; люди з різних земель України мали можливість познайомитися із звичаями в різних частинах батьківщини та знайти спільні риси, що в'яжуть увесь великий народ, а також спостерегти й ті відмінності, що витворилися в звичаях під впливом історичних причин.

В. О - ко.

Різдвяні Свята в Ашафенбурзі

«Мабуть це вже останнє Різдво в Німеччині, — думали мешканці ашафенбурзьких таборів, справляючи свято Різдва Христового. — Святкуймо ж його так, щоб згадка про це не покидала нас і на нових місцях, куди ми, якщо вірити заявам міродайних чинників, скоро виїдемо».

Так думали всі наші таборяни, а особливо ті, що влаштовували в кожному з 4-х ашафенбурзьких таборів Свят-Вечір для одинаків. На цю спільну вечерю зійшлось багато людей, зокрема в таборі «Піонір» біля 120 чол., а в таборі «Артилерії» коло 150. Широка українська натура проявилась на цих вечерах в повній мірі, так що варених, смажених, печених і всяких інших страв було наготовано стільки, що, напр., в таборі «Ляґард» розпорядчик ходив на другий день від хати до хати, просячи, щоб люди забирали те, чого не встигли доїсти вчора. А щоб страви краще утанцьовувались в животі, не перевантажуючи шлунку, міжтаборова духова орхестра під дириґуванням п. Билива грала по бльоках веселі мелодії, заохочуючи людей до ще веселішого святкування. В таборі «Піонір» виконувала ці ж самі функції ще й орхестра сомодіяльних музик.

По-святочному зеленіли удекоровані ялинками бльоки, а коза, що ходила за колядниками, голосно бекала, відчуваючи скорий від'їзд за океан. Вона, певно, хотіла сподобатись людям, щоб ті не забули за неї, як почнуть виїздити. Розчулені (від самогону) люди тут же обіцяли козі, що, хоч на пароплав і не вільно брати з собою жодних тварин, але її постараються взяти.

Колядники, що водили козу, колядували на ріжні цілі: СУМ — на потреби своєї організації, гімназія — на культурно-освітні цілі, а діти — самі на себе. Швидко й точно працювала в ці дні пластова пошта.

Не забули й за наших сиріт: в місцевому сиротинцю весело сяяла дбайливо прикрашена ялинка.

Свято Народження Христа співпало в Ашафенбурзі з відродженням театрально-мистецького життя. І так учні гімназії поставили «Віфлеємську ніч», а театр ім. Котляревського — «Наталку Полтавку». До критичної оцінки цих вистав ще повернемось.

П. Д.

В імені Злученого Українського Допомогового Комітету й Українського Канадійського Допомогового Фонду — від Делеґатури на Західну Европу бажаю Проводам і Співробітникам

Центрального Представництва Української Еміграції,

Українських Організацій і Установ,

Українських Таборів та Всім Українцям,

що живуть тут на еміґрації, всякого добра, міцного здоров'я, успіхів у праці та головно — як найскорішого здійснення намірів — зажити знову вільним життям при конструктивній праці для побудови нової екзистенції.

Зі свого боку буду докладати усіх зусиль в тому напрямі, щоби в новому році довести до остаточного й корисного вирішення питання дальшої долі українських біженців.

У тому намірені поздоровляю Всіх словами

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

Роман І. Смук
Директор Зл. УАДК
на Західну Европу.

Українсько-німецька пресова конференція в Карльсруе

У вівторок 13 січня в м. Карлсрує відбулась перша спільна конференція українських і німецьких журналістів зорганізована «Рефератом зв'язку з чужонаціональною пресою» **Спілки Українських Журналістів.** Потребу таких конференцій, яких має відбутися більше, викликали гострі виступи визначних німецьких політиків і державних мужів, скеровані проти скитальців взагалі, а українських — зокрема. Йшлося про те, щоб дати німецьким редакторам докази неправдивости таких виступів, як, напр., останній виступ комісара Аусрбаха, і при тій нагоді поінформувати німецьку пресу про становище в Україні та ролю української еміґрації.

Конференцію в Карлсрує, на яку прибуло 25 німецьких видавців, редакторів і співробітників з Карлсрує, Штутґарту, Гайдельберґу, Маннгайму та з Баден-Бадену і різних міст всієї французької зони, відкрив її господар — ред. Курдидик, запрошуючи до почесної президії д-ра Льва Ганкевича, д-ра Рудницького, ред. Дацька і двох вояків УПА, а від німців — д-ра Ґеце з «Зюдвестдойче Цайтунґ» (Франкфурт) і представника Дена — Каутера. В перебігу конференції д-р Ганкевич говорив коротко про українське політичне життя, д-р Рудницький — про українську науку на еміґрації, ред. Курдидик — про нашу еміґрацію в Німеччині, п. Жуківський — про УПА, а ред. Которович — про сучасну українську пресу в Німеччині. Останній, крім того, відповідав на більшість запитань під час дискусій та перекладав розмову журналістів з двома вояками УПА. Журналісти - студенти Пап і інші з Гайдельберґу інформували про працю українського студенства в німецьких високих школах, а присутні представники українських редакцій і штутґартської Обласної філії СУЖ допомагали головним референтам радами й даними. Найбільше зацікавлення німців викликали обидва представники УПА. (Фраґмент з дискусії: Німецький редактор питає: «Хто керує акціями УПА в Україні — Бандера, Бульба, Мельник чи Бурлака?» Відповідь: — В Україні не керує Бандера, ані Бульба, ані ніхто з закордонних політиків. Діями УПА керує аполітичний Військовий Провід».) Крім того німецькі гости мали змогу оглянути багату виставку всієї української преси на еміґрації.

Треба висловити жаль, що конференцією не зацікавився повідомлений Відділ Інформації ЦПУЕ та — з приємністю підкреслити допомогу місцевого українського громадянства, що охоче підтримало акцію СУЖ, яка не має потрібних на таку справу засобів, квартирами, а навіть харчами і послугами. Місцева українська молодь запросила частину організаторів і гостей на симпатичний Маланчин вечір, давши змогу чужим журналістам послухати українську пісню і побачити національні танки. Всім гостям було роздано окремо-виготовлений друкований інформативний матеріял в їх мові.

У четвер 22. 1. 1948 о год. 19 в концертовій залі Bois Brûle в Ашафенбурзі

Обласна Спілка Українських Журналістів

влаштовує вечір, присвячений річницям 1648—1848—1918

під назвою:

„ЖИВИЙ АЛЬМАНАХ“

з участю:

М. Бажанського, М. Галія, А. Животка, М. Лівицького, О. Лятуринської, Михайлівського, М. Островерхи, Б. Подоляка та У. Самчука.

Розшуки й оголошення

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM, 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне 1·—RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

РОЗШУКУЮТЬ

Aleksandra Boldyrewa z Czenstochowy szukaje kuzynka Jaroska-Mandzawyna, Ing. Ja worskyj, Baden-Baden, Balzenbergstraße 14 (w sprawi spadku).

Bedryla Wasyl z Czortkiwszczyny ta Kosak Iryn z Drohobycza — widhuknitsia na adresu: Aschaffenburg, „Bois-Brule“ Sowjak M. Bl. V/24.

Szkilnyk Marijku z Peremyszlan, Tanczak Marijku z Janczyna ta Harmatij Dadu z Jasla szukaje Orysia — Wistky slaty na adresu Redakcii „Nedili“.

Makarija Iwannowyczt z Krywoho — szukaje Ciumpa Jewhenija iz Szemnuch Aschaffenburg „Lagarde“ Bl. III/22.

Szukaju Pawla Sluzalu (syna Jakyma) i Wasyla Trusza oba z sela Denysk powit Rawa Ruska, (maju widomist pro ich rodyny). Zhososzennia proszu slaty na adresu Maruschtschak Wasyl, Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila“
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO“, Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 | АШАФЕНБУРҐ, 25. СІЧНЯ 1948 | Nr. 108

Мілада Родлова, донька колишнього президента ЧСР Гахи, виступає як свідок в Нюрнберзі. (Дена)

Совєтські журналісти прийдуть до таборів ДП

ФРАНКФУРТ, (Дена). 11 совєтських журналістів мали прибути минулої середи до Франкфурту і розпочати довшу інформаційну подорож по американській зоні. Вони хочуть розмовляти з визначними представниками американської військової влади та німецької адміністрації в містах: Франкфурт, Гайдельберґ, Штуттґарт, Нюрнберґ і Мюнхен. Совєтська екіпа складається з представників ТАСС-у, „Правди", „Известий", а також совєтської газети німецькою мовою „Теґліхе Рундшау". Далі мають в ній бути журналісти з московського радіо і з редакції газети „Красная Звєзда". Програма подорожі передбачає, між іншим, що в середу 28 січня совєтські кореспонденти мають відвідати різні фабрики і табори ДП в області Вюртемберґ-Баден.

Американські війська не відступлять з Берліну

БЕРЛІН, (ЮП). **Генерал Луціус Д. Клей заявив представникові аґенства Юнайтед Пресс, що він спостерігає політичне становище в Німеччині без спеціяльного занепокоєння. Він сказав: «Ми стоїмо тут, як представники країни необмеженої сили і як такі, ані не боїмося,** ані **не стаємо нервові». Американський військовий губернатор додав: «Маю намір лишитися тут так довго, як довго рішення в цій справі спочиває в моїх руках».**

Заява генерала Клея звертає на себе увагу у зв'язку з чутками немов би західні альянти були приневолені покидати Берлін. Ці чутки пожвавилися після статті, яку помістила газета «Теґліхе Рундшау», орган совєтської військової адміністрації, а з якої можна було вичитати приховану погрозу, що американці й англійці будуть витиснені з Берліну.

Заступник американського військового губернатора, генерал - майор Гейз підкреслив перед представниками західньої німецької преси, що **Берлін не належить до совєтської окупаційної зони Німеччини і що американська військова влада не має наміру входити з совєтською владою в переговори в справах евентуальної зміни статусу того міста.** Генерал запевнив німецьку громадськість, що американська окупаційна влада залишиться в Берліні доти, доки Німеччина знов не буде об'єднана і не постане центральний німецький уряд. Цю заяву надрукували всі ліцензійовані американцями й брітанцями німецькі газети Берліну. Зате в совєтських газетах не було ні слова, бо совєтська влада заборонила писати щось про неї. Комендант американських збройних сил в Берліні полковник Віллерд заперечив повідомлення газет наче б в останні місяці окремі з'єднання і транспорти американських військ та військового постачання мали б залишити Берлін, подаючись на захід.

Окуповану територію в Берліні устапено ще в жовтні 1944 року і згодом підтверджено її весною 1945. Представник американської влади сказав: так, як неможна було б домагатися від Совєтів евакуювати Саксонію чи Тюрінґію, так не може бути думки, щоб західні альянти мали залишити Берлін.

Де найбільша загроза?

Підбиваючи політичні підсумки 1947 року, світова преса майже одностайно приходить до висновку про погіршення загального міжнародного становища. Заперечуючи безпосередню загрозу збройного світового конфлікту, політичні спостерігачі — хто в густо чорних тонах, хто з більшим чи меншим рожеватим забарвленням — малюють картину сильного загострення взаємовідносин між світом демократичного Заходу і світом тоталітарного Сходу. Разом з тим, визнаючи оборонний характер тактики західньої демократії і аґресивний характер тактики східнього тоталітаризму, демократична преса шукає найнебезпечніших вогнищ світової незгоди саме там, куди найбільше скеровані жадібні до світового панування очі східнього велетня, де він найбільш активний. Таким небезпечним вогнищем демократична преса так само майже одностайно визнає чотири райони земної кулі: Західню Европу, Грецію, Близький і Далекий Схід. Проте в оцінці значення і міри небезпечности кожного з цих теренів такої одностайности вже нема.

Дехто із спостерігачів, очевидно, досі ще перебуваючи під враженням краху Лондонської конференції, ладен бачити в німецькому питанні найбільшу загрозу справі загального миру. Однак Німеччину аж ніяк не можна розглядати як окремий самостійний об'єкт міжнародньої політики. Демаркаційна лінія, що проходить посередині її, є не тільки кордоном між східньою і західніми окупаційними зонами, — вона є межею, що відокремлює два ідеологічно й духово чужі світи. Розташована обабіч цієї межі, Німеччина являє собою лише арену, де більше ніж деінде впадають в око непримиренні суперечності обох цих світів. Доля Німеччини залежить від того, чи будуть і як ці суперечності усунені. Через те й не можна звужувати цього питання, бачити в Німеччині першоджерела всіх невзгод. Первопричиною їх є загальна ідеологічна й політично - соціяльна відмінність, а певніше — взаємозаперечення обох світових систем. Загальна світова ситуація, тактичні інтереси моменту можуть не раз ще примусити Совєти змінити свої позиції і в німецькому питанні, як це видно хоч би з недавньої «поступливої» заяви Молотова на принципову згоду СССР продовжити переговори про мировий договір з Німеччиною. Проте остаточне розв'язання німецького питання можливе лише в світовому масштабі загальної згоди.

Однак, якщо доля Німеччини зв'язана з долею світу, то насамперед вона зв'язана з долею Західньої Европи, де «холодна війна» між Сходом і Заходом найбільше дається в знаки. Та хоч скільки чорних хмар назбиралося на европейському політичному небі, ми не маємо даних твердити, що саме в Західній Европі таїться головне джерело небезпеки для близької майбутности. Червоний фашизм діє тут покищо лише підривними методами, з допомогою Комінформу та його п'ятих колон. Він ще непевен в своїх силах для рішучої відкритої боротьби, особливо тепер, після недавньої поразки комуністичного наступу у Франції та Італії. Він не може не бачити, що характеристичний для сучасної Европи процес поляризації політичних сил часом і притягає їх до комуністичного табору, але ще швидшими темпами й у більшій кількості концентрує їх на стороні демократії. Він не може не знати, що в голодній поруйнованій Европі реальним стрижнем всіх проблем є питання відбудови країн та добробуту мас і що тому грізною зброєю в руках демократії є плян Маршала. І, знаючи це, кремлівські володарі з їх васалями намагаються сплюжити його як «зазіхання імперіялістів на незалежність европейських країн». Безперечно, ця брехлива демагогія може спантеличити певні малосвідомі елементи, але не приверне вона на комуністичний бік народних мас, що у переконанні схвалили вже Маршалів плян без жадного плебісциту. Адже яка країна, переживаючи тяжку господарську кризу, відмовиться від допомоги, що у великій частині дається їй навіть без будь-яких контр - зобов'язань, у вигляді безповоротної позики? Захоплена зустріч гаврською людністю американського пароплава з першою харчовою допомогою «Дружби», відмовлення портових робітників від платні за розвантаження його — свідчить про це якнайкраще.

Ще менше безпосередньої небезпеки в найближчому майбутньому треба бачити на Близькому й Середньому Сході. Це европейсько - африкансько - азійське роздоріжжя давно вабить до себе заздрісні очі Совєтів, а запах його нафти подразнює їм нюх. Большевикам не може бути байдуже, що Іран зірвав з ними договір, який фактично віддавав би їм лев'ячу частку іранської нафти, що в руках американських капіталістів 25—100% нафтових джерел арабських країн, що англосакси нав'язали тісні господарські зв'язки з арабами, фінансують залізничне будівництво в Саудійській Арабії, плянують спорудити два нові потужні нафтопроводи до Гайфи та Сідо-

Сесія Американського Конґресу

Рішучі виступи міністра Маршала проти республіканської опозиції

«Світовий мир і США, це одне й те саме» — ось, за словами президента Трумена, проблема, перед розв'язкою якої стоїть поточна сесія американського Конґресу. «США стоять перед історичним рішенням» — так схарактеризував завдання теперішнього Конґресу міністер Маршал. Ці ствердження двох провідних державних людей Америки, що несуть відповідальність за долю своєї країни і світу, найкраще характеризують важливість ситуації, в якій опинився післявоєнний світ, окреслюють ролю американської закордонної політики та з'ясовують завдання, які повинен виконати Конґрес.

Головні проблеми, які має розв'язати Конґрес, це: 1. Ратифікація в цілості Маршалового пляну допомоги Европі; 2. Прийняття без більших змін основ Труменової десятилітньої господарської програми та схвалення напрямів американської політики, схопленої Труменом у шости пунктах; 3. Затвердження поданого Труменом прелімінара державного бюджету на 1948 фінансовий рік, що почнеться 1 липня.

І хоч за короткий час тривання Конґресу (почався 7 січня ц. р.) його сесії були повні драматичних моментів, а головні його персонажі — Трумен і Маршал мусять звести тверду боротьбу з опозицією в палаті послів, сенаторів і в окремих комісіях, то все ж таки треба сподіватися, що обидва політики вийдуть переможно із цього змагання, бо члени Конґресу усвідомлять собі важливість ситуації і моменту та винесуть такі рішення, які забезпечать провідне становище США і принесуть світові мир.

«ВІДПОВІДЬ НА НЕБУВАЛИЙ ДОСІ ВИКЛИК»

Як повідомляє Ройтер, делеґати **мовчки прийняли традиційне новорічне звернення президента Трумена,** яке він зачитав Конґресові під час його відкриття, і лише на кінець сильними оплесками провели президента, коли він покидав залю. Окремі делеґати оплескували ті місця зверненя, в яких Трумен домагався втримати на відповідній висоті збройні сили США та підкреслив конечність загального мілітарного вишколу.

У своєму зверненні президент домагався, щоб Конґрес негайно ратифікував плян Маршала та прийняв Труменову десятилітню господарську програму з метою покращити життєвий стандарт американських громадян. Далі Трумен подав до відома шість головних пунктів своєї політики, а саме: 1. Забезпечення основних людських прав усім американським громадянам; 2. Захист і розвиток людських американських резервів; 3. Збереження та використання природніх американських допоміжних джерел; 4. Підвищення життєвого рівня громадян Америки, скріплення американської господарської системи і рівномірний розподіл достатків поміж народом; 5. Здобуття світового миру згідно з принципами справедливости і рівноправности всіх націй; 6. Негайні протизаходи щодо високих коштів утримання і щодо загрози звишки цін.

Велику частину своєї промови президент присвятив справі світового миру, шляхом допомоги ОН і втримання сильних збройних сил. Для швидкого проведення Маршалового пляну Трумен закликав Конґрес визнати негайну тимчасову допомогу Европі в сумі 6,8 тис. мільйонів долярів на перших 15 місяців.

Згідно з повідомленням СДП 12 січня президент Трумен подав Конґресові прелімінар бюджету на 1948 фінансовий рік, що почнеться 1 липня. Бюджет передбачає видатки в сумі 39,7 мільярдів долярів; 79% витрат складають кошти війни і її наслідків та намагання не допустити до майбутньої війни. 7 мільярдів долярів із цієї суми призначені на міжнародні справи, з того 4,4 мільярди на програму европейської відбудови. Прибутки в новому фінансовому році передбачені на суму 44,5 мільярдів долярів. На оборону краю призначено 11 мільярдів долярів (28% бюджету).

Президент підкреслив, що міжнародня програма бюджету, це відповідь на небувалий досі виклик. Трумен указав на критичне значення допомоги Европі. Якщо вона не вдасться, треба буде перевірити справу безпеки США. Так само конче потрібно затвердити кредити на атомові досліди, щоб не допустити до затримки в розбудові найважнішого допоміжно - оборонного засобу США.

Аґентство ЮП повідомляє, що, згідно з даними президента Трумена в його господарському звіті, продукція США зросла від 1939 року на 53%. За Асошієйтед Пресс, Комісія для летунських справ є тієї думки, що **«в 1953 році почнеться період небезпеки атомової бомби,** бо з цього часу інші нації матимуть вистачальну кількість атомової зброї, щоб почати аґресію на американський суходіл». Тому Комісія пропонує **до кінця 1949 року розбудувати 70 груп повітряної фльоти,** збільшити витрати із 1,3 на 4,15 мільярдів долярів в поточному календарному році і на 5,45 мільярдів долярів в наступному році.

На модернізацію морської повітряної зброї призначено в 1949 році 310 мільйонів проти 192 мільйонів долярів 1948 року. Абсолютно безпечні США будуть щойно тоді, коли признаний усіма націями режим усуне всяку можливість війни. Покищо треба вести енерґійні досліди над ракетною й атомовою зброєю.

«ДОЛЯ СВІТУ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД США»

Не менш важливі проблеми порушив в своєму виступі перед Конґресом міністер Маршал. Комітетові закордонних справ сенату він заявив, що теперішня ситуація світу незвичайно критична, світ перебуває в стані коливання. Його доля залежить від того, що зроблять США. Конґрес мусить або піти за пляном Маршала, або взагалі нічого не робити. Допомога Европі мусить початися перед 1 квітня ц.р. Негайна допомога висотою в 6,8 мільйонів долярів — це конечний мінімум на перших 15 місяців. На потреби Европи США мусять виплатити від 15 до 18 мільярдів долярів. Якщо республіканці хочуть скоротити, або скреслити деякі позиції його пляну, то це буде однозначне з провалом цілого пляну. Невдача пляну — це загроза безпеки США; Американці житимуть наче в озброєному таборі. Маршал гостро виступив проти домагання республіканців творити для справ допомоги Европі новий уряд, зовсім незалежний від міністерства закордонних справ (т. зв. плян Гертера). Не може бути двох міністрів закордонних справ. Відповідальність президента в справах закордонної політики мусить

(Продовження на 2-ій сторінці)

О. ЛЯТУРИНСЬКА

22 СІЧНЯ

Відкіль з'явилося, взялось
давно забуте і закляте?
Яке це било джерело
води живої? — Не вгадати.

Так на руїні з лихоліть
рашіє ранньою весною
квапкий препишний буйноцвіт —
і дивини і звіробою.

Із небуття, з-під клятьб сторіч,
неначе крокус із під снігу,
воскрес народ ураз, за ніч,
й до сонця підійняв лодигу.

Поглянеш: вколо ще зима,
ще прийде сніговій сердитий,
Дарма, дарма, усе дарма. —
Народ воскрес, щоб жити, жити!

1648 — 1848 — 1918 — 1948

Святкування Великих Роковин в Ашаффенбурзі

Для відзначення і вшанування Великих Роковин 1648 - 1848 - 1918 рр. Обласна Спілка Українських Журналістів в Ашаффенбурзі влаштувала в передодень 22 Січня (в день проголошення Самостійности — 22 Січня 1918 — і Соборности — 22 Січня 1919 — України) «Живий Альманах». Альманах зредаґувала Колеґія. На зміст Альманаху склалися поезії, нариси, доповіді, спогади і пісні («Вкраїно - Мати» С. Черкасенко-Стеценко, та «Єднаймося» І. Франко - Стеценко) у виконанні хору під управою проф. П. Панчук - Кондратенка. Хор, хоч здекомплектований, добре ілюстрував програму академії.

Участь у святковій імпрезі взяли: поетка О. Лятуринська (поезії «22 Січня» і «1648 — 1918»), проф. А. Животко («Від Чигирина 1648 до Києва. 1918»), проф. Михайлівський («Ідеологічна боротьба 1920-тих років — відгук 22 Січня»), ред. М. Островерха (УСС і СС»), ред. М. Бажанський («Молода ґенерація в призмі ідей 22 Січня»).

Великою шкодою для Альманаху було неприбуття письменника Уласа Самчука (мав читати уривок літературного твору, зв'язаний з Роковинами) та проф. Б. Подоляка, що мав сказати доповідь про «Синтезу 22 Січня». Відпала також доповідь мґра М. Лівицького про «Розвій подій 1917 — 1918 рр.».

Програма була складена так, що кожний виступ тривав 10 — 15 хвилин. Вступне слово сказав д-р М. Галій. Деклямації виконали п. О. Мартинович і п. Костюк, який був одночасно заповідачем. Сцена оформлена скромно, але естетично. Мистецьке оформлення сцени виконала мистець - маляр М. Гарасовська - Дачишинова.

Театральну залю табору «Ляґард» вщерть виповнило громадянство й молодь. Вони з увагою прослідкували етапи розвою та здійснення нашої національної і політично - державницької ідеї, які чітко з'ясували доповідачі.

«Живий Альманах» був вдалою імпрезою. Ашаффенбурзькі журналісти, об'єднані в Спілці Українських Журналістів, достойно вшанували Великі Роковини.

(ба)

Віримо, що спільними зусиллями збудуємо з руїн Українську Державу! Руїни Успенського Собору в Лаврі (Фото Янушкевич).

Святкуймо 30-ліття проголошення Української Народньої Республіки об'єднанням всіх українських національних сил на боротьбу за Українську Незалежну Суверенну Соборну Демократичну Державу!

ну. Щоб зруйнувати позиції англо - американців на Близькому Сході і самим стати на ньому твердою ногою, большевики почали підриватися під арабський світ комуністичною аґітацією, сподіваючись на успіх її в цих відсталих країнах, де купка великих землевласників експлуатує беземельних або малоземельних селян, а англійські капіталісти в своїх інтересах підтримують застарілий напівфевдальний лад. Та хоч як большевики гострили зуби на цей винятково важливий із стратеґічного погляду й багатий на нафту куток світу, спокусливий арабський горішок виявився для них надто твердим. Неорганізовані, розпорошені по безкраїх піщаних пустелях фанатично віддані Ісламові араби в масі байдуже, а то й з гострим обуренням зустріли замах чужинців на незалежність їх духу. Непопулярність комуністичних ідей в арабському світі, а разом з тим географічна відмежованість його від Совєтів, відсутність в ньому міцних комуністичних баз і часто тверда антикомуністична політика арабських урядів (згадаймо хоч би недавню заборону комуністичної партії в Сирії) змусили большевиків перейти на Близькому Сході до ще обережнішої тактики, пробиратися до нього переважно замаскованими дипломатичними манівцями.

Одним з виявів цієї нової тактики є і несподіване схвалення Совєтами в ОН американської пропозиції про створення жидівської Палестини. Палестинська жидівська держава будується на ідейних засадах того сіонізму, за один подув якого совєтські жиди опиняються за колючими дротами концентраків. Та що з того тим, хто, вчора розстрілюючи «золотопогонників» і «царських недобитків», сьогодні самі начепили собі золоті погони, вихваляючи найбільших катів з російських царів — Івана Грізного й Петра I? Чому, одною рукою ліквідуючи сіоністів у себе, другою не загравати з ними в Палестині? Чому було раніш не підтримувати арабів, щоб тепер зрадити їх ради жидів? Чому тепер не підтримувати жидів, щоб згодом зрадити їх ради арабів? Були б тільки спритність рук і користь від того і були б ще арабські й жидівські маси приспані взаємною ворожнечею, щоб легше було нишком прокрастися між ними до влади. Чи вдасться їм зробити з сіоністської Палестини свою передньоазійську базу, покаже майбутнє, а тепер для нас ясно одне — що Близький Схід в усякому разі ще не на черзі рішучих бойових дій комунізму.

Зовсім інша ситуація створилася в Греції та Китаї, де войовничий комунізм, скинувши в себе дипломатичну машкару, іде пробоєм. Формально там точиться внутрішня громадянська війна, в яку не втручається жадна держава; фактично там відбувається наступ СССР з його васалями на ці майже полишені на призволяще демократичні країни. І в цьому трагізм становища. Особливо притягає до себе Совєтів грецький півострів. Захоплення його дало б совєтському імперіялізмові вихід до Єгейського моря, контролю над Дарданелами й Суецьким каналом, відмежувало б від Заходу Туреччину, полегшило б совєтську експансію на Італію, отже й усю Західню Европу, на Єгипет, отже й усю північну Африку, на східне середземноморське узбережжя, отже й увесь Близький Схід. Мавши Пелопонес, Совєти мали б в руках той смолоскип, яким одночасно могли б підпалити три континенти.

Звідси — і сила тиску на Грецію. На территоріях Альбанії, Юґославії та Болгарії формуються загони «грецьких повстанців», з них наступають і на них відступають комуністичні частини, вони ж дають притулок новоутвореному «демократичному» грецькому урядові і Белградському Комінформові, одною з функцій якого є керівництво воєнними діями проти Греції. Ті ж самі держави за вказівкою з Москви відмовилися визнати балканську комісію ОН.

Як бачимо, проти Греції стоїть сильний, добре озброєний і зорганізований ворог. Що ж може протипоставити йому ця маленька країна? Свій мінливий, не опертий на маси, досить нездатний і нерішучий уряд, що лише тепер наважився на заборону комуністичної партії та її бойової організації — ЕАМ? Свій зневірений, змучений злиднями й лихоліттям народ? Свою навербовану з нього маленьку армію? Тільки це, та ще недостатню й повільну допомогу Америки. Цього надто мало. Щоправда, останній комуністичний наступ в районі Коніци й Яніни відбито, урядове військо вийшло з нього переможцем, але вся ця операція, найпевніше, мала характер лише одної з розвідок перед генеральним наступом, що через природні умови Греції може розпочатися лише навесні. Тоді вирішуватиметься і доля Греції, що здається тепер приреченою. Її може врятувати одне — посилення, прискорення і активізація американської, а частково й брітанської допомоги. Окремі голоси в Америці, що вимагають військової інтервенції в Греції в разі визнання комуністичними державами грецького революційного уряду, величезна заінтересованість Великобрітанії і США в цьому районі земної кулі, першорядне значення Греції як останнього бастіону демократії на сході Европи — дозволяють нам думати, що в потрібний час і в потрібній формі належна допомога Греції дана буде, що Грецію врятують. В усякому разі з погляду майбутніх подій Греція являє собою найнебезпечніший склад вибухового матеріялу.

Аналогічне, але ще гірше становище бачимо ми й у Китаї. «Ще гірше» — тому, що тяжко виснажений нескінченними війнами національний Китай фактично залишений без потрібних йому засобів для продовження боротьби. Йому бракує зброї, транспорту, харчів, яких він не може дістати й в заклопотаній европейськими справами Америці. Внутрішній стан Китаю жахливий. 15 років безперервної війни і збільшення за цей час цін в 20 — 40 тисяч разів промовляють самі за себе. Як повідомляють спостерігачі, навіть далекі від комунізму люди часом в розпуці кажуть «Хай уже будуть і комуністи, аби був кінець цій війні». І комуністи спритно використовують ці занепадницькі настрої. Вони спокушають селян наділом поміщецькою землею, а всіх — припиненням війни, відбудовою країни. Усе це дезорганізує армію Чан-Кай-Шека, — вона розкладається, тане. З колишніх понад 4 мільйони вояків у ній тепер менше 2 мільйонів.

Тим часом проти урядової армії стоїть більша, добре вишколена й озброєна Совєтами комуністична армія, що спирається на дружню Зовнішню Монголію та совєтські бази і керується з Комінформу у Владивостоку. Вона облягла майже весь північний Китай з Манджурією і досить певно просувається до старих серединних провінцій Китаю. Страшна загроза зависла над національним Китаєм. Бачачи її, Чан-Кай-Шек ще недавно волав на весь світ про допомогу, але йому не відгукнувся ніхто. І хоч, не діждавшися цієї допомоги, він відкинув таки комуністів від обкладеного ними Мукдену, та то був лише один з епізодів затяжної боротьби, в якій зрадливе воєнне щастя звикло перебігати з одного ворожого табору до другого, а тепер схиляється залишитись в комуністичному.

Становище Китаю дуже критичне, щоб не сказати катострофічне, бо навіть подана йому допомога була б тепер, напевно, і недостатньою, і запізньою. Врятувати демократичний Китай зможе хіба що великий стратеґічно - політичний талант Чай-Кай-Шека, а ні — то саме лише чудо. Тим часом загибель демократичного Китаю загрожувала б загибеллю всієї демократичної Азії, бо комуністичний Китай був би прообразом комуністичної Азії.

Так, створивши в Греції та Китаї два найбільші вогнища загрози світової демократії, історія примушує демократичні великодержави спокутувати свої величезні помилки, яких вони допустилися в останніх місяцях другої світової війни.

К. Б.

Викрили комуністичну змову в Бразілії

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО, (ДЕНА - ІНС). Бразілійська преса повідомила минулої п'ятниці про викриття комуністичної змови, метою якої була пенетрація південної Америки. Досі арештували дев'ять осіб і конфіскували різні документи білгородського Комінформу. В них була мова про складену з дев'яти пунктів програму для підсилення комуністичних впливів в латинській Америці і для підтримки совєтської зовнішньої політики. П'ять зпоміж арештованих — це литовці. Як виходить з документів, комуністичні організатори прибули до Південної Америки, як балтійські скитальці. Головна Квартира організації мала перебувати в Стейті Сан Паульо на південь від Ріо де Жанейро, а розкрита група встигла вже встановити тісний зв'язок з керівником бразілійських комуністів Луіз Карльос Престес. Метою змови мала бути «активна совєтська інтервенція в Бразілії». Програма діяльности здемаскованої організації передбачала впливати на південно - американські уряди з метою схилити їх до зірвання стосунків з Еспанією. Вести акцію проти приймання скитальців з Европи і натискати на бразілійський уряд, щоб забезпечив свободу усім «поступовим» представникам закордонної преси.

Маршал відбиває наступи опозиції

Генерали Айзенгауер і Бредлей виступають за допомогу Европі

(Продовження з 1-ої сторінки)

залишитися необмеженою. Америка мусить рішитися — або США спроможні і хочуть допомогти Західній Европі у відбудові, **або візьмуть на себе відповідальність за провал Европи під диктатурою поліційних держав.** Світ живе в непевності, бо існують намагання змінити обличчя Европи, нехтуючи інтереси вільного людства і вільної цивілізації. Часто кажуть, — заявив Маршал, — що ми осягнули перемогу й мир. Одначе **в багатьох місцях триває тепер завзятіша боротьба, ніж під час війни».** Політичні аспекти пляну Маршала мусять бути керовані і контрольовані міністерством закордонних справ. Значіння пляну не лиш матеріяльне, але й духово - моральне — він має влити знищеним війною европейським націям нову віру у власні сили. У своїй промові Маршал ствердив, що конечним є притягти до реалізації пляну Німеччину, західні зони якої повинні об'єднатися в тризону.

США чи СССР?

ЮП повідомляє, що Маршал виступив 12 січня з промовою перед Палатою Послів та з'ясував делеґатам конечність швидкої допомоги Европі згідно з пляном уряду. Він заперечив, начебто допомога залежала від визнання Америці мілітарних і стратегічних опірних пунктів від тих европейських націй, які користатимуть з допомоги. Маршала підтримали міністер господарства Геррімен і амбасадор США в Лондоні Дуґлас.

Маршал сказав, між іншим: «**Якщо США не вийдуть на зустріч проблемам, то ці проблеми прийдуть до Америки в багато гірших умовах.** Стоїмо перед дилемою: або активно виступимо з ініціятивою, або дозволимо іншим потугам рішати про майбутню европейську цивілізацію». На питання одного посла, яка великодержава могла б перебрати ролю США, Маршал відповів коротко: Росія.

З'ясовуючи значення свого пляну для відбудови Европи і зменшення господарської кризи, Маршал сказав: «Ми не пропонуємо аґресивної, ані оборонної програми. Хочемо стабілізувати Европу. Небезпека аґресії буде зменшена залежно від ступеня стабілізації Европи». Закиди, мовляв, плян Маршала загрожує суверенності держав, які будуть ним користуватися, Маршал окреслив, як «звичайну пропаґанду». Далі Маршал ствердив, що з розмов із провідними людьми держав — сателітів СССР, він вважає, що ці держави в майбутньому раді взяти б участь у його пляні. Покищо це для них неможливе.

Погляди Маршала підтримав міністер торгівлі Геррімен, який сказав, що хоч на початку плян створюватиме Америці деякі фінансово - господарські труднощі, то все таки він у майбутньому матиме бажані наслідки. «Плян Маршала, це ґрандіозний засіб до тривалого миру і поступу людства. Він шляхетний у своїх принципах, але базується одночасно на міркуваннях про нашу власну безпеку і самозбереження».

Міністерство закордонних справ США познайомило членів Конґресу з низкою реальних користей, які дасть Америці реалізація пляну Маршала. Америка сподівається передусім одержати з колоній Англії, Франції, Бельгії, Голляндії і Портуґалії «стратеґічну сировину» — олово, цинк, цину, нікель, мідь, манґан, хром, кобальт, кадмій та інші.

Опозиція: обмежити видатки

Виступи і пропозиції Трумена та Маршала зустрілися не лише з визнанням, але й з **гострою критикою** та опозицією деяких конґресових і політичних кіл. Опозицію ведуть передусім **республіканці,** які мають більшість в Конґресі і кола з просовєтськими симпатіями (близькі бувшого віце - президента Воллеса), врешті, частинно, і деякі демократичні депутати. «Нью-Йорк Таймс» твердить, що противниками цього пляну є передусім комуністи, далі послідовники американського **ізоляціонізму** і ті, які в пляні Маршала добачають кепський інтерес. Опозиція базується на таких пунктах: 1. Політика Трумена й Маршала веде США до війни; 2. Пляни обох політиків можуть захитати господарську стабільність Америки; 3. Існують побоювання що США будуть завжди фінансовими опікунами Европи, бо нема ґарантії, чи Европа сама зможе спромогтися на відбудову; 4. Республіканці домагаються створити новий, незалежний від міністерства закордонних справч уряд, який реалізував би плян Маршала (т. зв. плян Гертера); 5. У пляні Маршала добачають загрозу суверенности держав, які одержать допомогу; 6. Домагаються зменшити видатки уряду, знизити податки та зрізати пропоновані Труменом і Маршалом суми; 7. Деякі опозиціонери побоюються, що інвестовані Америкою суми не оплатяться.

Деякі представники опозиції заатакували Трумена дуже гостро. Республіканець Тейлор назвав його фінансові пляни крайно - реакційними, бо вони загрожують інфляцією. Впливовий член республіканської партії Ріс стверджує, що таке звернення могло вийти від кандидата на президента, а не від голови держави. Лідер республіканської фракції в Палаті Послів Геллек назвав виступ Трумена демагоґічним. Сенатор Тейлор, який у зв'язку з можливістю кандидатури Воллеса на пост президента з партії, мав би бути віце - президентом, заявив: звернення Трумена не розвіяло його побоювань, що політика президента жене США в нову війну. Найсильніше заатакував Трумена **республіканський кандидат на президента сенатор Тафт,** який у радіопромові твердив, що програма Трумена веде до «національного банкротства» та до тоталітаризму. Він обвинувачує Трумена, що своєю податковою програмою хоче за гроші платників робити партійну політику. Тафт заявив від імени республіканської більшости в Конґресі, що республіканці продовжуватимуть свою програму і зроблять усе, щоб зрізати витрати уряду та знизити податки. Вони перевірять плян Маршала, щоб обмежити його до конечних сум.

Як повідомляє ЮП, Труменів проєкт прелімінара бюджету викликав також гострі атаки республіканців. Сенатор Вол пропонує обнизити бюджет на 2—3 мільярди долярів. За скорочення виступив і демократичний сенатор Джонстон. Бувший віце - президент Волес ствердив, що проєкт бюджету заперечує постійні ліберальні заяви Трумена. На зібранні «поступових громадян Америки» він назвав доктрину Трумена і плян Маршала воєнним політиканством, яке у власних інтересах контролюють великі підприємці.

Виступ Трумена широкою луною відбився і в пресі. Лондонський «Таймс» твердить, що політика Трумена має за мету здобути організоване робітництво для майбутніх виборів. «Нью - Йорк Таймс» пише, що звернення Трумена — це заява оптимістичного американця, який з вірою дивиться в майбутнє своєї країни. Політика США на правильному шляху. Гостро критикує американського президента чеський соціял - демократичний часопис «ПравоЛіду». Московське радіо заявляє, що промова Трумена — це «ознака кризи в США, які страждають від інфляції. Зовнішньо - політичні пропозиції Трумена — це вмішування в справи інших націй».

Не менше гострі атаки опозиції мусить відбивати і Маршал. Кореспондент Ройтера Пауль Скотт пише, що **своєм смілим виступом проти критики республіканців Маршал скріпив надію на прийняття його пляну. Маршал користується таким авторитетом в обох партіях, як покійний Рузвелт. Ніхто з членів Конґресу не буде протиставитися йому безоглядно. Маршал радше зрезиґнує з свого посту, ніж змінить напрями своєї політики.** Він уже вказав на можливість уступити, якщо опозиція наполягатиме на реалізування пляну Гертера.

Як повідомляє ДЕНА з Мадриду, уряд Франко радісно прийняв зауваження Маршала про можливість участи Еспанії в европейській програмі відбудови.

Допомога Европі або озброєння

ЗДП повідомляє, що дебати над пляном Маршала йдуть далі. Міністер оборони Форесталь і підсекретар для справ армії Рояль висловилися за негайне запровадження пляну в життя без змін. Форесталь ствердив, що поміж США і СССР лежить порожнеча — Західня Европа. Її треба заповнити, щоб зберегти рівновагу і запобігти війні. Якщо плян Маршала не буде виконаний, армія домагатиметься на найближчий рік збільшити видатки на оборону на 25%. Таку саму думку висловив сенатор Ванденберґ і підсекретар Рояль. Ванденберґ і президент світового банку МекКлей однозгідно ствердили, що «половинчаста опозиція» щезне, якщо публічну опінію постійно інформуватимуть про спосіб затрат сум і дбатимуться, щоб вони рентувалися.

У своїй промові в Пітсбурґу Маршал знову підкреслив господарське і політичне значення свого пляну для Европи та звернув увагу на прикрі наслідки неприйняття його проєкту. «Европа лежить у серці великого світового фінансового і торговельного господарства. Якщо вона не виправдає сподівань, це матиме катастрофічні наслідки у всіх інших ділянках.

Ген. Бредлей

Як повідомляє Дена - ІНС, американська громадська думка щодалі більше присвячує уваги плянові Маршала. У Філядельфії промовляв генерал Айзенгавер, який підтримав плян Маршала і домагався загального військового вишколу. Генерал Бредлей у промові перед Американським Жидівським Комітетом ствердив, що буде великим нещастям для світу, якщо допомога Европі прийде запізно або буде надостатня. Рада Американської Христової Церкви закликала всіх парохів підтримати Об'єднані Нації і плян Маршала.

Сподіваються, що дебати над доктриною Трумена і пляном Маршала протягнуться до кінця лютого.

ВИГАДАНІ ЧУЖОЗЕМНІ ЛЕҐІОНИ

БЕРЛІН, (ДЕНА). Службовці брітанської контрольної комісії заперечили повідомлення брітанської комуністичної газети «Дейлі Уоркер», яка виссала з пальця «вербування колишніх німецьких вояків до чужинецьких леґіонів у Грецію, Туреччину, Індонезію та Південну Африку. На Яву мала виїхати вже ціла моторизована дивізія кораблем з Амстердаму. Вербувальне бюро для Африки мало бути в Берліні, а для Туреччини — в Бад Зальцуфлен. Всі ці чутки військові брітанські кола заперечили.

Кандидат на президента США Воллес веде аґітаційну підготовку. Муринський співак Робесон допомагає йому своїм голосом. (Дена - Інп)

Сталін прийняв польского прем'єр - міністра

ЛОНДОН, (ДЕНА - Ройтер). Генераліссімус Сталін прийняв минулого четверга, 15 січня, польську урядову делеґацію на чолі з прем'єр - міністром Юзефом Циранкевічем. Підкреслюють, що це був перший офіційний виступ Сталіна від часу запрошення шведського спеціяліста в лікуванні рака для допомоги якійсь високопоставленій совєтській особі, за яку загально вважали Сталіна.

В прийнятті польської делеґації взяли участь Молотов, совєтський посол у Польщі Лебедев і польський посол в Москві Нашковські.

Аґентство ІНС повідомлє із Стокгольму, що один з совєтських дипломатів запросив молодого шведського мистця Уно Валмана до Москви малювати портрет Сталіна. Маляр — активний комуніст — відповів, що він радо відвідав би Москву, але, мабуть, не скористає з запрошення, бо має намір виїхати до Мехіко.

Згідно з повідомленням аґентства ЮП, голова польських соціялістів Ян Роснер, повернувшись з лондонської соціялістичної конференції, заявив, що представники соціялістичних партій східніх держав з'їдуться в березні у Варшаві, щоб усталити спільну політику проти пляну Маршала. В конференції мають взяти участь соціялісти Румунії, Мадярщини, Болгарії і Чехо - Словаччини.

Як повідомляє ЮП, шведський спеціяліст по лікуванню рака проф. Вермен заявив, повертаючись з Москви, що його пацієнтом був маршал совєтських панцерних військ, хворий на рак шкіри; йому покращало. Сталіна Вервен не бачив.

В середу 21 січня увечері московське радіо повідомило, що Сталін вперше за довший час був у Московській опері підчас традиційного в СССР відзначення дня смерти Леніна.

Де поділися вояки УПА?

Аґенство Дена повідомило 22 січня з Гайдельберґу: Високий старшина Головної Квартири американської окупаційної поліції спростував вістку одного американського аґентства нібито окупаційна поліція США звільнила 200 українських повстанців та перевела їх до таборів ДП. Він заявив, що у випадку тих українців йдеться про т. зв. «бандерівців», які два-три місяці тому групами чи поодинці перейшли межу американської зони, де їх, як і всіх інших перебіжчиків через зелений кордон, арештували і роззброїли. Після арешту українців згодом звільнили; дальша їхня доля для окупаційної поліції невідома.

Болгарський терор проти турків

АНКАРА, (ДЕНА - Ройтер). Як виходить з повідомлень, що надійшли з болгарської столиці, супроти болгарських громадян турецької національности поведено терор. Болгарський уряд примусив усіх турків з прикордонної грецько-болгарської території переселитися у північну Болгарію. 1500 турків переселено до копалень вугілля в Пернику і приміщено в таборах праці. Переселення відбуваються систематично. Турецька преса здогадується, що ця переселенча акція є вступом до **концентрації болгарських військ вздовж кордону** і домагається від свого уряду уважно стежити за подіями. Неофіційні турецькі кола розглядали вже навіть можливість дипломатичних інтервенцій з боку турецького уряду і відповідного апелю до Об'єднаних Націй.

Як наші хлопці провчили канадійських комуністів

Вже перші дні перебування наших скитальців у Канаді позначились на шпальтах місцевих газет. І так передова стаття в Монтреальській «Дейлі Стар» за 16 XII 47 р. з задоволенням описує, як українські іміґранти співали в потязі різдвяні колядки та викинули двох місцевих комуністів, що чіплялись до них, роздаючи памфлети й намовляючи вернутись до Европи. Про це ж пише торонтська газета «Ґловбенд Мейл» (за 16 XII 47), зазначаючи: «Майже на кожнім перестанку підчас подорожі з Галіфаксу до іміґрантів підлазили канадійські комуністи». Підчас зупинки в Норт Бей дійшло до бійки і якби службовець копальні Ґолинджер не припинив її, комуністи були б сильно покалічені. «Оце так хлопці!» пише «Дейлі Стар». Речник групи з 59 осіб, 22-річний Михайло Москаль заявив про комуністів: «Ті люди недобрі. Ми їх не любимо». 23-річний Іван Санайко сказав, що його матір совєти вислали на Сибір. 27-річний Мирослав Блаук заявив, що його рідня в Україні зовсім винищена. Совєти стараються дістати скитальців назад. Тому їхні аґенти намовляють тих скитальців, які приїхали до Канади, повертатись додому.

Найближчі ж після цих подій загальні збори філії УНО в Вінніпеґу, обговорюючи комуністичну спробу поширювати антиканадійську пропаганду серед новоприбулих українських еміґрантів, одноголосно схвалили резолюцію, витяг з якої наводимо нижче:

«...Збори уважають своїм громадським обов'язком звернутись до Міністра Праці і жадають, щоб він унеможливив приїзд і не давав заняття комуно - фашистським п'ятиколонникам у середовищі новоприбулих ДП.»

Далі збори просять «не робити утруднень у відвідуваннях новоприбулих українців ДП тими, хто подаватиме їм правдиві інформації про демократичний устрій та відносини в новому для них середовищі, у вільній Канаді..»

П. Д.

Чому Росія не може атакувати Францію?

Вальтер Ліпмен пише в «Нью - Йорк Геральд Трібюн»: Рапорт комісії зовнішніх справ Палати Репрезентантів стверджує, що надії комуністів на швидку перемогу леґальними засобами в Західній Европі протягом найближчих років упали. І якщо комуністи не захоплять владу у Франції та Італії силою, настане стабілізація межі комуністичної експансії. Події у Франції підтвердили цю думку. В Італії ситуація менш певна, одначе й там є ознаки того, що комуністи за допомогою тільки леґальних засобів до влади не дійдуть. Коли Червона Армія не вступить до Франції, тамошні комуністи не зроблять спроби захопити владу силою, бо знають, що це було б самогубство. Так само в Італії, якщо до неї не увійде армія Тіто. Найгірше, чого б можна було побоюватись італійцям, це громадянська війна під'южувана з Юґославії.

Якщо рапорт комісії є правдивий, — Росія програла в Західній Европі холодну війну. Щоб опанувати Західню Европу вона мусить наступати на неї, цебто почати справжню війну.

Чому Росія не може вдарити на Францію? Не перешкодять їй у тому чотири дивізії ґенерала Клея, ані можливість кинути до Франції американські війська, такі сильні й так швидко, щоб затримати Червону Армію на кордоні Франції. Одинокою перешкодою є свідомість Кремля, що навіть розбивши наші війська в Німеччині та зайнявши Францію, він зустріне з нашого боку таку війну, яку ми вели проти Японії, коли вона зайняла частину Китаю і Південної Азії. Ми б не шукали розв'язки в Німеччині, Франції, Греції або Трієсті, так, як ми не шукали її в Китаї чи Голляндській Індії, але **ми б шукали її в Москві, в Україні, на Кавказі, в російських осередках,** вразливих на ту міць, яку ми маємо, тоді як наші осередки поки що цією міццю ще не загрожені.

Що думають в політбюрі

В «Нью - Йорк Геральд Трібюн» Самнер Велс пише: советська політика спирається на тезу, згідно з якою, капіталістична система є засуджена на смерть. Один визначний політик Східньої Европи твердить, що між членами Політбюро існують великі розходження щодо оцінки теперішньої советської політики. **Молотов здобув для своєї тези більшість,** але щойно по запеклій боротьбі. Ця більшість передбачає, що до кінця 1948 р. наступить в США важка господарська депресія, змушуючи американський уряд забрати війська з Европи і ліквідувати плян Маршала. Такий стан дозволить советам цілком контролювати Німеччину й Австрію, а місцевим комуністам дасть змогу захопити владу з Західній Европі. Совети можуть тепер напружувати свою господарську структуру, розраховуючи, що ще перед 1950-им роком цілком опанують европейський промисловий потенціял. Поступовання Молотова в Лондоні і саботаж ним всіх компромісів був би незрозумілий, якщо б у нього не було переконання, що Західня Европа незабаром опиниться всередині советської окупаційної зони і що найважнішою справою для СССР є підготовка співпраці з Німеччиною. Доля демократії залежить у великій мірі від того, чи американський народ не піддасться депресії, на якій побудована гра Кремля. Ще ніколи в історії США не було хвилини, щоб внутрішня політика так сильно впливала на зовнішню. Не випадково Гітлер заатакував Західню Европу весною 1940 р. Ріббентроп переконав його тоді, що в цьому році — рік виборів президента — Америка не допоможе Европі. Тепер Політбюро розраховує, що 1948 р. буде для США критичний, бо підчас передвиборчої агітації головне місце в політичному житті займе міжпартійна боротьба.

Україна й міжнароднє становище

(Власна кореспонденція.)

Під таким заголовом влаштувала реґенсбурзька обласна філія СУЖ доповідь мгр. Я. Логина — секретаря Українського Інституту Вивчення Міжнародніх Проблем.

Пройшовши в своїй доповіді коротко історію створення міжнародніх організацій, що ставили своїм завданням впорядковувати відносини між державами, доповідач зупинився над питанням становища України в майбутніх світових відносинах та вказав на те, що роля політичної еміґрації в сучасну пору — доказати перед світом нашу зрілість та виробити в чужинецькому світі поняття про наші визвольні змагання такі, які корисні нашій справі, а не нашим ворогам. Одночасно доповідач підкреслює, що бажаної політичної вироблености в рядах нашої еміґрації не бачимо не тільки в середовищі звичайних еміґрантів, а, що найгірше, — навіть в проводів наших політичних партій. Розбиття й взаємопожирання є цьому незаперечним доказом.

— Якщо наша еміґрація не виконає покладенного на неї історією завдання, то слово «еміґрант» у майбутній Україні буде звучати синонімом чогось ганебного, — сказав доповідач.

Доповіді, що їх влаштовує СУЖ, закінчуються завжди дискусією, в якій кожен присутній може взяти слово й вільно висловити свою думку. Тема реферату, що відбувся 30 XII 1947, викликала також жваву дискусію, в якій взяли участь проф. С. Драгоманов, проф. В. Приходько, А. Добрянський, Т. Шиян та ряд інших, що порушили немало цікавих і цінних питань, доповнивши в дечому доповідача.

— Доповіді, що їх влаштовує СУЖ, щораз кращають, — висловив свою думку інж. Шулешко — працівник УТГІ. Це вже друга доповідь, яку справді варто послухати.

Слова п. Шулешка були думкою багатьох присутніх, що постійно відвідують уряджения, що їх влаштовує місцева спілка журналістів, нав'язуючи живий контакт із своїм громадянством.

В. О-ко.

Закриття мистецької виставки

(Власна кореспонденція.) Після цілого місяця праці 30 грудня в оселі Ґантґоферзідлюнґ закрито мистецьку виставку праць майстрів пензля і різця табору та околиць Реґенсбурґу. З подякою за відвідини виставки виступив голова виставкового комітету маляр М. Бабій, коротко розповівши в своєму слові про значення цієї виставки та завдання українських мистців на еміґрації. Більше 4 000 відвідувачів побачили праці українських працівників образотворчого мистецтва. Теплим словом висловилися про виставку німці, поляки, латиші. Беручи участь у Церковному З'їзді, що днями закінчився в Реґенсбурзі, відзначили свої враження з виставки архиєпископ Никанор, арх. Ігор та інші єпископи УАПЦ.

Працю мистецької виставки відзначила місцева німецька ґазета «Міттельбаеріше Цайтунґ» в числі за 5 грудня. Щоправда, вона трохи суб'єктивно підійшла до виставки й звузила її частково до виставки праць одного маляра М. Мороза, не побачивши поза його працями талановитих робіт. Але коротка кореспонденція в німецькому часописі про працю українських мистців нехай посвідчить перед рядовим німецьким ме[illegible]цем, що «переміщені» не тільки в[illegible]ють їсти дарований хліб, а також мають ширші зацікавлення...

В розмові з нашим кореспондентом ініціятор виставки М. Бабій скаржився на умови, що ніяк не сприяють творчій праці.

— Ви дивіться он туди, — промовив маляр, проходячись другого дня після закриття виставки по «головній» таборовій вулиці, — і показав на будинок за яких півкілометра від табору — ним починалося місто. — Там живе німець-маляр. То його власний будинок. Він має свою майстерню, має фарби — в нього пів кімнати самих фарб, — в голосі маляра прозвучала щира, неприхована заздрість. — А в нас тюбика фарб не дістанеш... Він може мати натурщицю, а в нас про це навіть думати не можна. Де ви ту натурщицю знайдете? Хто вам захоче сидіти перед малярем? А в німців сидять... Працювати ніде, місця немає. Ось вам п'ятнадцять малярів, а ми маємо місце тільки на двох чоловік. А решта де?..

Але виставка таки зробила своє діло!

В. О-ко.

Концерт в Амбергу

Милою несподіванкою для населення м. Амберґу були ґастролі українських мистців з Ашафенбурґу — **проф. Петровського** (скрипка) та його дружини — оперової співачки Віри Петровської (сопран). Перший концерт відбувся в місцевому ратгаузі 12 XII 1947. Після цього — ще два концерти в місцевих ДП - таборах. Реакцією на віртуозну гру проф. Петровського були ґучні аплодисменти присутніх, а також замовлення від місцевих фірм награти на грамофонну платівку, що й було виконано.

14 грудня панство Петровські завітали в місцевий туберкульозний санаторій, де дали безкоштовний концерт для кількох сотень хворих різних національностей. Численними оплесками та піднесенням живих квітів виявили хворі свою вдячність артистам за їх високомистецькі виступи, підсилені ще й прекрасним акомпоніментом піяністки п. Земан.

Після цього хочеться лише запитати: що знає український загал про такого визначного мистця, як скрипаль проф. Петровський? Чи створено йому відповідні умови для праці?

Треба думати, що українські громадські чинники зуміють оточити цих мистців належним піклуванням.

Я-нко

*

Як повідомляє Відділ Інформації ЦП УЕ, 11 грудня 1947 р. Ліґа Жінок на Еміґрації, в яку входять жінки від всіх національностей ДП, улаштувала в клюбі американських жінок у Мюнхені вечір національного фолькльору та передсвятковий базар. Цей вечір мав завдання ознайомити глядачів з культурою репрезентованих народів та конкретно показати працю жінок в таборах на еміґрації.

З привітальною промовою виступав представник від місцевої військової влади. У своїй промові він пояснив, хто ці, виступаючі ДП а, також розповів про умови їхнього життя й праці.

В програму концертової частини входили вокальні та танцювальні виступи. Всього брало участь 6 національностей, — естонці, литовці, лотиші, поляки, югослов'яни та українці. Всі виступи, як вокальні, так і танцювальні викликали захоплення серед глядачів.

Українська група була репрезентована **гуцульськими танцюристами**, виступав український народній гуцульський балет під проводом **Шекерика**. Виступ балету мав великий успіх. Танцюристи були одягнені в гуцульські строї.

Новини з Байройту

До байройтського ІРО прийшло запотребування для негайного виїзду п'яти родин до Канади. На виїзд призначено балтійців, хоч це український осередок, а балтійці працюють лише в адміністрації ІРО. Про запотребування на виїзд навіть не повідомлено українців.

Байройт, як і інші табори, живе під знаком нового скринінґу. Українці табору на численних зборах обговорили різні питання, зв'язані зі скринінґом. Вислано до директора ІРО меморандум, домагаючись при скринінґу певних прав для ДП. Постановлено піти на скринінґ.

Протягом десяти днів майже триста людей покинуло байройтський табір. Всі вони поїхали до Анґлії.

п-я-к

КОЖНОМУ СЛОВО

Ще про „Марш партизанів"

Високоповажаний Пане Редакторе,

Ласкаво прошу Вас помістити у своєму цінному часописі оцих пару слів щодо генези „Маршу партизанів", що його „Українська Трибуна" від 30. 10.47 р. подала під поміткою „З пісень УПА".

Згадану маршову пісню (автор її сам маршем у повному розумінні не називав), тобто текст і мельодію, склав письменник Юрій Мулик-Луцик на своєму хуторі в с. Татаринці (Крем'янеччина) на Великдень 1943 р., коли рік розшукуваний ґестапом, зліг у важкій недузі; мені особисто припала тоді участь піклуватися за його безпеку і тому я був одним із перших, яким автор особисто читав цю пісню з перворукопису.

Відомо мені також, що цей твір автор написав спеціяльно для відділу т. зв. „яворенківців", цебто для партизанських формацій бувшого ФУР-у, що включився до УПА (от. Т. Бульби), як кадра полку ім. І. Богуна Подільської Дивізії.

Партизани ОУН (С. Бандери) засвоїли згаданий марш щойно на Зелені Свята 43 р., коли два вояки з частини Крука, Луб'янецький та Малишевський — з с. Терпилівки на Тарнопільщині — попросили автора текст цієї пісні та оригінальну мельодію, якої либонь ще й досі немає на партитурі і тому треба догадуватися, що в усному довільному поширенні пізніше далеко відбігла від первісного мотиву.

Мені не відомо, чи згодом автор зробив у пісні текстові зміни і чи текст опублікований „Українською Трибуною" він визнав би за згідний з оригіналом, проте я хочу зауважити, що копія пісні, яку я дістав безпосередньо від автора, деякими дрібницями різниться від поміщеної в „Українській Трибуні"; саме свою копію, я вважаю за оригінал т. зв. „Маршу партизанів", додаю до цього листа.

З правдивою до Вас, Пане Редакторе, пошаною

Петро Сацевич, Інґольштадт

Сенсацію в Парижі викликав лист мароканського султана (на світлині) до президента Франції з домаганням відкликати французького резидента в Марокко, ген. Жуен. (Дена-Нит)

„Бабуня мала дуже гарне чисте серце . . ."

Ці слова були сказані китайцями підчас похорон Олени Швачинської, української культурної діячки, яку недоля закинула з України у далекий Китай, але й там вона не переставала працювати для добра української справи.

Народилась покійна на Поділлі 18 X 1875 р., освіту дістала в Кам'янці - Подільському, де й працювала шкільною вчителькою, приймаючи одночасно велику участь в таємних просвітницьких гуртках української молоді. Походячи з старого духовного роду Ящинських, була дуже гарною християнкою і надзвичайно доброю людиною з лагідною вдачею та щирим теплим серцем. Була гарно освічена, добре знала українське й чуже мистецтво, кохалася в фолькльорі, збираючи вишивки, гончарські вироби тощо та дбайливо записуючи народні вислови прислів'я й пісні. Особливий талант мала до педагогічної діяльности, будучи тут ніби другим Пестальоці. Навчально - виховавчу роботу провадила [illegible] підчас жнив, працюючи разом з селянами, і на шкільній прогульці з дітьми і на сільському вигоні, де збиралась молодь на гулянку, а старі — на балачку.

Почувши про страждання на Далекому Сході українських переселенців, вивезених туди для колонізації незаселених просторів, Олена Швачинська поїхала до них і працювала вчителькою, виконуючи, через брак фахової інтеліґенції, також обов'язки лікаря, священика, юриста, тобто те, чого так потрібували українські переселенці.

З 1918 по 1923 р. учителювала в Хабаровську та його околицях і сміливо змагалась з большевицькою владою та з білими отаманами — Дутовим, Калмиковим та іншими, які поборювали все українське. Не дивлячись на їх звірства, О. Швачинська в 1918 р. заснувала в Хабаровську першу на Далекому Сході українську школу імени Бориса Грінченка, а далі — «Українську Далекосхідню Учительську Спілку». Вона ж активно працювала в українсь...

500 фунтів стерлінґів нагороди призначено за голову «генералиссимуса» Маркоса, командира грецьких червоних повстанців. 42-річний ватажок, почавши свою кар'єру як робітник тютюнових виробів, сім раз був у в'язниці, з якої двічі тікав. На початку партизанського руху в Греції був політичним комісаром комуністичних повстанців, а потім за рекомендацією ЦК грецької комуністичної партії обійняв командування грецької Ґеріл'ї (Дена - Інп)

Михайло Островерха

Микола Азовський

Один за одним у просторі вічности відходять від нас мистці барв і слова. Сходять із шляху — вони, молоді, повні творчої сили, запалу, надхненного вогню Деякі з них ледве ступили певною ногою на шлях цієї творчости для слави нашої — через нас же самих — безталанної Батьківщини. Деякі з цих ще повні нових задумів і плянів цієї творчости. Та невблаганний їх час перериває нитку їхнього життя і вони — ще сповнені творчим вогнем, не висловивши ще всіх тайн своєї душі — покидають нас.

За Миколою Жевагом, за Юрієм Кленом пішов оце й Микола Азовський.

Познайомився я з ним 1942 року у Львові, у спілці мистців. Горда і певна постава була в нього. Але стримана говірливість та допитливі й недовірливі блиски в сіро - синюватих очах давали нам людину - мистця, який від ранньої юности жив в умовах сатрапії. Легко стиснені уста говорили, що мистець уперто пробивався в тих умовах. Широке та променисте чоло і буйна темно - русява чуприна завершували цю цікаву постать мистця. Але пізнавши вас, проникнувши мовчки у вашу душу, ставав він говірливий, виявляв тайни своєї душі, й тоді ви бачили перед собою мистця твердого, якого життя, не милуючи його, зробило таким. І як він удержався на поверхні цього життя, то тільки завдяки своїй творчій сназі.

Пам'ятаю, — розказував він мені, — що мав «честь» дістати доручення: портретувати самого Стаханова, в перших днях Стаханової слави й перемоги. Розказував, як Стаханов, позуючи, розповідав мистцеві про блахман і брехню своїх «перемог»; як це його, здорового парубка, послали в найкращу, де найлегше вже самим своїм наверствуванням видобувалось вугілля, — шахту, даючи йому в допомогу інших робітників, які негайно ставили підпори, забирали з-під рук видобуте вугілля; як при виході з шахти, вже його, Стаханова, ждали безліч кореспондентів, фотографів, дівчат із квітами; як усі часописи всього СССР розписалися нараз про його «найвищі досяги у праці»; як возили його по всьому СССР і народам забивали баки. Оповідав Стаханов і розперезано реготався. «Я ж, портретуючи його, в моїй душі сміявся з цього простого типа, що став новою історичною постаттю у цьому забріханому аж до стрижня устрою.»

У Львові мав М. Азовський світлу кімнату, а в ній по саму стелю порозвішувані його праці. Любувався він квітами й краєвидами насамперед, і ці твори переважали в його робітні. Як мистець широкого діяпазону — милувався він також у портреті, композиції і мертвій природі. Давав твори монументального мистецтва — знана його праця «Жнива» темперою. Проте, на перше місце вибивались його квіти, мертва природа. Був він мистець великої творчої снаги і напруги, смілого розмаху і сили. «Чим горю — те творю» — промовляв до вашої душі кожен його твір. І цей його пал надавав йому стилю, формував його. Цей вогонь вичуваємо в його рисунку, в його динамічно - різких лініях, у кольориті. Він любувався в темному фоні, тлі, з якого видобував багаті, розкішні гами тонів і світла і вже це свідчить, що не йшов за легким ефектом.

Портретист був М. Азовський ясного стилю, і в його портретах ми бачили, як зручно й уміло схоплював він найважливіше: психологію типа. Усім своїм портретам надавав мистець знак аристократизму і глибини: був бо він ворогом поверховности й неповаги в мистецтві. Між іншими портретами треба тут згадати сильний виразом, характеристичністю і психологією, портрет гетьмана Павла Скоропадського в історичному оформленні.

Характеристичне в М. Азовського: твори глибшої вартости — квіти чи краєвид, портрет чи композиція — він не спішив ніколи збувати з своєї робітні, а радше випродував ті, на його думку, «слабші речі».

Своєю творчістю М. Азовський в'язався з тією доброю українською школою імпресіоністів. У його творах бачимо то смілі дерзання за І. Репіном то, зокрема, в портреті — інколи є враження, що йде він за Анатолем Петрицьким, — тим із 1925 — 28 років, — тому й імпресіонізм М. Азовського мав у собі стільки снаги і палу, динаміки і виразу. Його твори на великих „репрезентативних виставах у Львові, 1942 і 1943, поруч Гр. Кінченка, М. Жевага, Є. Козака, М. Мороза, М. Дмитренка й інших вибивалися суворістю сили і виразу, своєю свіжістю і, засіди казатиму, невичайністю

Цих декілька рядків згадки про цього талановитого, ще молодого і повного сили мистця нехай буде утриваленням його постаті в пантеоні нашої слави.

Взагалі, об'єднання наших мистців тут, на чужині, повинно б уже визбирувати матеріяли про життя і творчість таких покійних мистців як Павло Ковжун, Микола Голубець (критик), Василь Дядинюк, Микола Жеваго, Микола Азовський і видати про них хоча б і невеликі, але основніші публікації. Часи бо такі дивні, що як цього не зробимо тепер, то за рік - два може вже бути неповторно пізно і про наших мистців загубиться усяка пам'ять — у нашій історії духової культури таке до нудоти повсякденне явище.

*

Як повідомляє часопис «Наш Клич» з Буенос Айрес, вістка про смерть Миколи Азовського рознеслася якраз в день відкриття Першого Національного Українського Конґресу і вразила всю українську колонію в Арґентіні. Микола Азовський встиг лише приїхати і накреслити перші пляни участи в культурному піднесенні українців Арґентіни. Три дні намагався він «переходити» запалення сліпої кишки, приписуючи болі звичайному нестравленню, а коли звернувся до лікарів, було запізно.

Азовський народився в Києві 2 жовтня 1903 року. Студіював малярство в Київській Академії у професорів Падалки, Мурашка і Бойчука. Закінчивши академію, побував на Кос Аралі, де намалював картину «Шевченко на засланні». Під час світової виставки в Парижі був одним з небагатьох, що їх советська Україна вислала в світ репрезентувати українське мистецтво. Микола Азовський відзначився особливо як портретист. Його портрет кардинала Тіссерана набула українська колеґія в Римі. Українська громада в Римі закупила в нього картину «Площа св. Петра» і подарувала її сеньйорі Еві Дуарте де Перон під час її перебування в Римі на знак вдячности українських скитальців. Пані Перон відповіла телеграмою виразами вдячности за прегарний образ. Азовський спричинився до створення нового українського мистецтва — українських гобеленів.

Покійний мистець був щирий український патріот, що на початках української революції брав участь в повстанському загоні отамана Лиха; опинившись за російської окупації (в 1940 році) в Галичині, по відступі советських військ, не захотів більше вертатися в советську в'язницю, а волів шукати вільної творчости на чужині. Залишив маленьку донечку Марту, яку прийняли на виховання Михайло і Ганна Грегоращуки. Похороном покійного заопікувався Український Допомоговий Комітет, що зібрав 405,50 пезів під час Конґресу.

Поховали нашого славного мистця на цвинтарі Чакаріта під високим кипарисом. Хай буде Йому там легка чужа земля!

кій хабаровській газеті «Ранок» та підготовляла до друку українські календарі, летючки та ін. Рятуючись від переслідувань совєтської влади О. Швачинська втекла в 1923 р. до Харбіну, а згодом — до Китаю, де, живучи в Шанхаї й Тяньзині, приймала активну участь в святкуванні українських свят місцевою українською колонією (на чолі якої стоїть тепер один з її колишніх учнів). Підчас останньої війни гірко бідувала, не дістаючи нічого, крім пайки гливкого кукурузяно - бобового хліба та чумізяної (просяної) каші. Це підірвало її здоров'я і вона померла 12 III 1947 р. На похорони прийшли українці і сусіди - китайці, які, шануючи покійну, принесли їй живі квіти та відстояли Службу Божу.

Талановита піаністка Кляра Скрипченко передає свій привіт читачам „Неділі“

ЗБУДУЙМО ЖИВИЙ ПАМ'ЯТНИК ПРОФ. І. БОБЕРСЬКОМУ

Цьому року помер в Юґославії проф. І. Боберський, людина, яка створила епоху у вихованні молоді західньої гілки українського народу. Він перший переніс і поширив на галицькому терені ідеї фізичної культури, що саме в ті часи відродилася в Західній Европі.

Разом з ним прищепив ідеологію спартанського життя та патріотизму, як ціль, до якої мала прямувати фізична культура. Виховані в цій ідеології руховики та спортовці перенесли її до УСС а згодом і до УГА, в чому він, як член Бойової Управи УСС та головної Команди УГА, видатно їм патронував. Також, як учитель і педагог, виховував він в тому дусі молодь, кладучи велику вагу на вироблення у неї самостійности, громадських чеснот та ініціятиви. Тому всякі гуртки молоді, зокрема Пласт, мали в ньому як не одного з основників то видатного помічника і опікуна.

Цими заслугами поставив себе проф. Боберський в лави безсмертних синів українського народу, за що поставить йому на рідних землях укр. молодь гідний пам'ятник.

Щоб одначе вже тепер вшанувати пам'ять проф. Боберського Рада Фізичної Культури творить фонд імени проф. І. Боберського, завданням якого буде:

1. видавати в бібліотеці «Борітеся, поборите» всякого роду видання з ділянки фізичної культури,
2. субвенціювати педагогіум і студії фізичної культури,
3. уфундувати мандрівну нагороду для установи фізичної культури, яка виявиться найкращим досягненням в реалізуванні ідей проф. Боберського.

Щоб реалізувати вищенаведені завдання фонду Ради Фізичної Культури при ЦПУЕ закликає українське громадянство, що хоче вшанувати пам'ять проф. Боберського, добровільно жертвувати, пересилаючи на адресу: Ukrainischer Sportrat. Augsburg, Somme-Kaserne Bl. 5, з допиською «Фонд Боберського».

Список жертводавців буде оголошений у пресі. При цій нагоді РФК повідомляє, що ввесь фонд, створений з прибутку, що надійде цього року із «Дня Фізичної Культури», влаштованого по таборах, РФК оберне на фонд ім. проф. Боберського.

За РФК
Іван Красник Остап Ватаманюк

Коли в нас доші і сніговії, на Фльориді — жіночі змагання на водяних лижвах. Першенство здобула Марта Мітчел. (Дена-інп)

5 хвилин без політики

Ракетами з землі на місяць

Недавно в американській та европейській пресі промайнула сенсаційна вістка про те, ніби в США вперше за час існування людства пущено ракету на місяць. Ця вістка лишилася не цілком підтвердженою, бо урядові кола Америки, зважаючи на військовий засекречений характер точних відомостей про досліди в галузі атомової бомби і модерних ракет, зберігають з приводу цього повідомлення повну мовчанку. Проте деякі газети, на підставі відомих уже фактів обмірковуючи ймовірність такої «місячної» ракети, вважають її не плодом нестриманої фантазії аматорів сенсацій, а фактом майже безсумнівним. Давно вже не є таємницею що американське військове міністерство посилено провадить наукові досліди над ракетами, побудованими на вдосконаленому принципі німецьких V-2, і досягло в цьому, зокрема щодо висоти лету, величезних успіхів. Як повідомляла преса, американські вчені особливо цікавилися можливістю пустити ракету з такою швидкістю і на таку висоту, щоб вона, не впавши на землю, почала обертатися навколо землі. Як можна судити з інших повідомлень, це вже досягнуто, і тепер на висоті щось з 10 000 кілометрів навколо нас подібно до місяця обертаються чимало нових мініятюрних земних супутників. Та щоб ракета могла досягти місяця, треба щоб вона не тільки не впала назад на землю, а й не стала супутником землі, тобто щоб вона подужала силу земного тяжіння. Для цього при інших ідеальних умовах потрібна швидкість в 41 000 кілометрів у годину, для якої знов таки потрібно, щоб температура в ракетному турбореакторі, що від неї залежить швидкість ракети, сягла 53 000°. Тим часом максимальна температура, якої вдавалося досі досягати при ляборатарних дослідженнях, не перевищувала 4 000°, і тому можливість кинути ракету на місяць здавалася навіть багатьом фахівцям мрією. Та в наш фантастичний вік навіть найсміливіша фантазія може стати дійсністю. За недавнім повідомленням американського журналу «Ордненс», американським ученим вже вдалося домогтися швидкости випускання газу, що урухомлює ракету, до 54 000 кілометрів у годину, а згідно з іншими повідомленнями в США в наслідок нової реконструкції ракети досягнуто надзвичайно високої температури в ній, що, перевищуючи 100 000°, забезпечує казкову швидкість лету до 70 000 км в годину. Ракета має бути маленька й легка і вміщатися в набої типу V-2, від якого відділятиметься на висоті 150 км набираючи далі власного руху. За 5—6 годин досягши віддаленого від нас на 350 000 км місяця, вона вже не повертається на землю. Її літ контролюється з допомогою радару, а місце падіння її на місяць може бути відзначене спеціяльно доданою до неї світловою бомбою, спалах якої в усякому разі було б видно в могутній телескоп новобудованої американської обсерваторії на горі Паломер.

Отже принципові технічні передумови для пострілу ракетою в місяць вже створено і в здійсненні такого пострілу нічого неправдоподібного нема. Навіть більше, дехто з фахівців висловлює припущення, що кілька таких ракет вже пущено з США значно далі від місяця — до плянет Марса, Юпітера, Сатурна, Нептуна, Урана, Плутона і навіть до нашого «сусіди» Арктура — найближчої зірки, віддаленої від сонця «лише» щось на 100 мільярдів кілометрів. Нехай ще годі сподіватися якихсь практичних наслідків від таких пострілів, що є нічим іншим як поодинокими науковими дослідами, поставленими у великому маштабі, подібно до вибуху атомової бомби в Бікіні. Нехай навіть деякі з цих повідомлень ще передчасні або й до певної міри сумнівні, — всі дані промовляють за те, що ми в усякому разі напередодні нового надзвичайного злету наукової думки за межі нашої соняшної системи — у безкраї простори всесвіту.

—ло—

Веселих Свят і доброї долі в Новому Році: Д-р Галієві, Родині Д-р Матківського, Д-р Кухаришинові, Родині Д-р Старосольського, П-ству Сілецьким, П-ству Животкам, Інж. Шпиткові, П-ству Шумеям, П-ству Островерхам, Д-р Сахові Сіркові, Д-р Голубцеві, Д-р Ладанівському та всім знайомим бажає

Д-р Іван Ярема, Вінніпеґ

Українка, панна Павлина Сопівник з Вінніпеґу здобула перше місце на всеканадійському конкурсі краси, в якому брали участь понад 150 продавщиць косметики.

Надзвичайно простими лініями відзначаються моделі суконь в европейських сальонах мод. (Дена)

Перший український часопис на пароплаві

Морські пригоди видавців „Через море“. (Карикатура з їхнього журналу)

«Ми свідомі, що не ждуть нас вигоди і безділля, що перед нами праця, яку виконуватимемо чесно, вдячні країні, котра відчинила нам свої двері».

Так пише журнал - одноднівка «Через море», який видали по дорозі до Канади три співробітники «Неділі» — Б. Боцюрків, О. Совяк та Н. Михальська. Їхали вони пароплавом «Генерал С. Д. Стурґіс» в грудні 1947 р. Усього в цьому (12-му за чергою) транспорті було 856 скитальців, а з них:

Поляків	254
Українців	209
Литовців	148
Латишів	109
Росіян	46
Жидів	34
Естонців	23
Юґослав'ян	20
Мадярів	9
Білорус	1

З усіх дотеперішніх транспортів це, здається, перший, підчас якого українці видрукували свій подорожній журнал. З приємністю констатуємо, що саме співробітники «Неділі» були тут піонерами. В журналі надруковано тематично - відповідні цитати з творів Шевченка, Лесі Українки та інших поетів. Крім статті, написаної для журналу капітаном пароплава Карлом Нерінґом та коротких інформативних нарисів про нього й про начальника експедиції майора Лоренца, є передова «Через море», цитатою з якої ми й почали цю замітку. Цікавою з інформативного боку є стаття про Канаду, зокрема — про українські колонії в ній. Своєрідним кредо українських еміґрантів є стаття «Хто ми та які наші завдання», де є слова, що стосуються нас усіх:

«Лише ми сами нашою чесною конструктивною працею та культурною поведінкою можемо створити добру опінію не лише для себе, але й для всього українського народу.»

Д-в.

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 800·— RM, 1/2 стор. 400·— RM, 1/4 стор. 200·— RM, 1/8 стор. 100.— RM, 1/16 стор. 50·— RM, 1/32 стор. 25·— RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне 1·— RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

ЗАЯВА

Цим свідчу, що влітку 1947 року я заподіяв кривду інж. Іванові Грушецькому, сказавши, що він начебто продав мені черевики з приділу УНРРА. — Отже заявляю, що ці слова я сказав жартома, бо в інж. Грушецького я жадних речей ніколи не купував, а тому за заподіяну кривду прошу у пана інженера вибачення.

Гуль Володимир

Ашаффенбурґ, 17. І. 1948.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Цим подаємо до відома, що в днях 29 і 30 січня 1948 в таборі Міттенвальд відбудеться засідання четвертого пленума Головної Української Переселенчої Ради з таким порядком нарад:

1. Відкриття
2. Вибір Президії Пленума і Комісії.
3. Звіти Президії і Управи.
4. Звіт Контрольної Комісії.
5. Дискусія над звітами.
6. Уділення абсолюторії уступаючим органам.
7. Пляни праці і бюджет.
8. Дискусія.
9. Схвалення бюджету.
10. Вибір нових органів.
11. Евентуалія.

Початок нарад 19. 1. 48 о год. 9 рано. Висилається осібні письмові повідомлення.

Президія ГУПРади

ПРИВІТАННЯ

З нагоди хрестин первенця сердечно вітаємо інж. Сімоновича Георгія і його дружину Ніну. Маленькому Олександру бажаємо здоров'я, щастя і скорого повороту на вільну Україну.

Друзі і знайомі

РОЗШУКУЮТЬ

Жуковський Константин шукає Жуковську Олену, Бюкер Вероніку, Зімницьку Ліну, Врублевського Осипа, які останньо перебували на Шлеську — Раліхові. Хтоб знав шось про них, прошу повідомити на адресу Жуковський Константин, Horbling Camp 80, Sleaford Lincs, Great Britain.

Aleksandra Boldyrewa z Czenstochowy szukaje kuzynka Jaroska-Mandzapyna, Ing. Jaworskyj, Baden-Baden, Balzenbergstraße 14 (w sprawi spadku).

Bedryla Wasyl z Gzortkiwszczyny ta Kosak Iryna z Drohobycza — widhuknitsia na adresu Redakcii „Nedili“, Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50.

Kozaczynskoho Mykolu, narodzenoho 1918, Szewczenka Iwana, 1918 ta Szewczenko Parasku, 1920-szukaje Iwan/ Kobec.--Stroja Wolodymyra, nar. 1925-szukaje batko. Zwistyty: Stroj Mykolu, Pforzheim, Ukrainisches Lager, Bl. I.

Welykopolskoho Myroslawa, nar. 1925, szukaje Sawyn, Regensburg, Ganghofersiedlung, XIV/38. (1—8)

Psiurniczenko rozszukuje ridnych i znajomych z Czerkas. Pysaty na adresu Frl. Dina Mohr (für Psiurnitschenko), Groß-Umstadt in Odenwald, Wöchtersbachstraße 1 (1—3)

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов від нас дня 13. 12. 1947 р. наш Найдорожчий і Незабутній Муж і Батько о. Богдан Литвин, колишній парох Залесець к. Ходорова. На цьому місці хочемо зложити нашу найсердечнішу подяку всім, що поспішили віддати останню прислугу нашому Дорогому Покійникові. — Дякуємо передовсім Всесвітлішому і Високопреподобному Отцю Візитатору Вояковському, який не зупинившись перед невигодами далекої дороги, приїхав з Мюнхену на похорони та над могилою виповів теплі слова прощання. — Дякуємо о. Кулиничеві, що як шпитальний душпастир приготовив Покійного в його останню путь. — Дякуємо Всеч. Отцям: дек. д-рові Хрущеві, пароховi табору „Ляґарде“ Веселовському, Городиському, Шулеві, Копюмасі, Шустові, Кулиничеві, Барановському, Балинському, Пасічнякові і Теліжинові за відправлення Служб Божих і за участь в похоронах, а зокрема о. Шулеві за уділення богослужебних риз. — Не маємо слів подяки і вдячности Всеч. о. пароховi Веселовському і Його Дружині, що присвятились урядженню похоронів та від першої хвилі несли нам поміч і розраду в нашому тяжкому горі. — Дякуємо рівнож за поміч Всеч. о. Дачинському і дир. Васильковi, як також Голові Бр. Апост. Молитви п. директоровій Барановій і всім Членам. — Дякуємо сердечно за щирі прощальні слова Всеч. о. Шулеві, Всеч. о. пароховi Веселовському, Командантові табору „Ляґарде“ мґр. Курчакові і дир. таб. д-р Ґалієві. — Дякуємо Українським Комбатантам за віддання останньої військової почести своєму Товаришу і за несення Його на вічний спочинок. — Дякуємо хорові і його диригентові п. Хомцьові, Оркестрі, всім Установам, Організаціям, шкільній Молоді та парафіянам табору „Артилерії“ за вінці і за участь в похоронах та всім Учасникам похоронів. — Дякуємо вкінці Станиці СХС і всім, що прийшли до нас з матеріяльною поміччю в часі довгої, тяжкої недуги, а також по смерті нашого Дорогого Покійника. — Дякую Вп. Панові Д-рові Макаревичеві і Його Асистентам за всі зусилля рятувати життя і дбайливу та щиру лікарську опіку над Хворим. — Хай Господь винагородить сторицею всім, що несли нам поміч, розраду і потіху в нашім невисловленім горі.

Лідія з Величковських дружина і син Роман

РОЗВОДОВІ СПРАВИ

До Єпархіяльного Правління УАПЦ в Ашафенбурзі надійшло прохання Івана Недокус Никифоровича, про розвід з його дружиною Оленою Иосипівною з родини Зуляк, з причини безвісної відсутности її. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Недокус Олени просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artileriekaserne. Kirchliche Verwaltung UAOK.

1-3-35

Неділя

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор:
Ґенадій Которович:
Заступник редактора: Анатоль Курдидик

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila“
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO“, Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 АШАФФЕНБУРГ, 1. ЛЮТОГО 1948 Nr. 109

Політичний дорадник президента Трумена Бернард М. Барух домагається повної промислової продукції, зниження цін на харчі і стабілізації платень. (Дена)

Сталін приймає бенкетом польську делеґацію

ЛОНДОН, (ЮП). Московське радіо повідомляє: генераліссімус Сталін прийняв польського прем'єр - міністра Юзефа Циранкевіча і польську делеґацію, що перебуває в Москві, окремим державним бенкетом, який відбувся минулого понеділка ввечері в Кремлі. З совєтського боку крім Молотова з'явилися високі державні урядовці. Мала панувати щира і приязна атмосфера.

Московське радіо повідомило, що в наслідок совєтсько - польських торговельних розмов у Москві підписано минулого понеділка новий торговельний договір, що зобов'язуватиме **п'ять років** і передбачає виміну товарів вартістю понад 1 мільярд долярів. Крім того складено кредитове порозуміння, що дає Польщі можливість закупити в Совєтському Союзі промислові споруди, головно для металевих фабрик вартістю в 450 мільйонів долярів. Незалежно від торговельних розмов найвищі совєтські урядові чинники вели з польським прем'єр - міністром Циранкевічом розмови про сучасне міжнароднє становище. Між урядами обидвох держав панує повна політична однозгідність. СССР даватиме Польщі, згідно з пляном нового торговельного пакту: залізо, хром, манґанову руду, олії, бавовну, алюміній, азбест, трактори, авта і інші готові товари. Польща експортуватиме до СССР: вугілля кокс, текстиль, цукор, цинк, вироби із сталі, ваґони і цемент; розплата проходитиме на підставі усталених світових цін.

І на Сан Домінґо . . .

НЬЮ - ЙОРК, (ДЕНА - Ройтер). Генераліссімус Рафаїл Труїлло, президент домініканської республіки підготовляє свій народ на оборону перед інвазією революційних сил, що мобілізуються тепер у Венецуелі для повалення його уряду. Так заявило офіційне домініканське інформаційне бюро.

У Венецуелі вишколюються і підготовляються експедиційні частини, що отримують допомогу з Куби, Ґватемалі і Венецуелі. Керують ними провідники т. зв. **міжнародньої бриґади**, яка влітку минулого року мала вишкіл на кубській території, щоб повалити домініканську республіку. Президент Труїлло вжив заходів, щоб передати цю справу панамериканській конференції або навіть Раді Безпеки ОН.

ПРОТЕСТ СОВЄТСЬКОГО УРЯДУ

ЛОНДОН, (ЮП). Радіо з Москви передало 29 січня офіційне повідомлення ТАСС про те, що уряд СССР запротестував у Вашінґтоні в справі англо - американського договору про летунську базу в Меллаґа (Північна Африка). Цю ноту доручив Маршалові новий совєтський посол у Вашінґтоні Александр Панюшкін. З брітанського боку підкреслюють, що Англія віддала Америці згадане летовище колишньої італійської колонії Триполітанії лише на обмежений час; вказується при цьому на те, що це не порушує заключеного з Італією договору.

Бої в Україні

ВІДЕНЬ, (Дена-Інс). До австрійської столиці прибули два офіцери Української Національної Армії, які в розмові з представником аґентства Інтернейшнел Ньюз Сервіс заявили, що 12.000 українців стоять в одвертих боях проти совєтського комунізму. СССР вислав дві дивізії червоної армії і чотири польські дивізії піхоти на поборювання цього повстання. Згідно з заявою обидвох офіцерів, бої проходять в Західній і Південній Україні. Місцеве населення допомагає воякам Національної Армії. Збройні сили українців поділяються на чотири групи. Одна з них — бандерівська — виступає в Карпатській Україні.

Нью Йорк, (Дена). Преса американського концерну Герста опублікувала минулої неділі повідомлення одного американського кореспондента з Нанкіну, згідно з яким, розвідча служба китайського національного уряду довідалася про те, що в Південній Україні вибухло одно з найбільших повстань в історії совєтської влади. Китайський міністер партійних справ Чен Лі Фу заявив, що більше півтора мільйона повстанців беруть участь в цій «ребелії» (повстанні). Українське населення підтримує широко розгалужену повстанчу організацію, якої совєтські війська не можуть подолати. Значні частини населення депортовано на Сибір.

СОВЄТИ ФОРТИФІКУЮТЬ КОРДОН НА НІССІ І ОДРІ

ЛОНДОН, (ДЕНА - Ройтер). Совєтський Союз фортифікує лінію річок Одра - Нісса між німецькими східніми районами, що перебувають під польською адміністрацією і рештою Німеччини. Кореспондент англійського часопису «Сандей Таймс» повідомляє, що керівництво і догляд над фортифікаційними роботами мають офіцери саперних частин червоної армії, натомість робочі сили — чоловіки й жінки — мобілізуються з концтаборів окупованої совєтами зони Німеччини. Будова оборонної Лінії вздовж Нісси і Одри відбувається у висліді таємного порозуміння між СССР і Польщею. Совєтський Союз мав дати зобов'язання боронити лінію Одра - Нісса для Польщі навіть у такому випадку, коли б в Німеччині перебрав владу комуністичний центральний уряд.

Польська військова місія в Берліні заперечує ці вістки, називаючи їх ворожою пропаґандою.

Доля полонених вояків УПА

ПРАГА, (ІК). Словацька комуністична газета «Народні Оброда», що появляється в Братиславі та редактором якої є Х. Гусак, що недавно організував напад на Словацьку Народну Раду з метою вбити президента Словацької Демократичної Партії, Литріха, відкрила ще одну «сенсацію» про полонених вояків УПА. Газета подає вістку, що чехословацька служба державної безпеки заарештувала директора Жилінської тюрми, Івана Петора, та кількох молодих громадян цієї місцевості під закидом, що вони «за вказівками одної тайної організації» підготовляли визволення з тюрми замкнених там полонених старшин і вояків УПА, м. ін., Шиґельського, Вацика, Проця, Слимака, Левицького, Лукіяновича та Гарасимюка. «Народні Оброда» перестерігає, що подібні спроби визволення українців з в'язниці можуть повторитися і тому домагається негайної видачі їх Совєтам.

Хрущов погрожує

Українські націоналісти зганяють сон з очей Нікити Сергєєвіча

ЛОНДОН, (Дена-Ройтер). Голова ради міністрів УССР Нікіта Хрущов сказав у своїй промові з нагоди 30-ліття існування Совєтської України, що його країна мусить боротись проти всіх ворогів комунізму, а зокрема — проти українсько-німецьких націоналістів; вони після катастрофи своїх нацистських панів пішли на службу до англо-американських імперіялістів.

„Українська нація", — сказав Хрущов, — знищила вже незначне число українських націоналістів і зліквідує до кінця їхні залишки".

Минулої суботи, з нагоди надзвичайного засідання Верховного Совєту УСРР, виступив з промовою Молотов, підкресливши що населення України, знаходячись під совєтським режимом, мало щасливе, вільне і радісне життя.

СУМНИЙ КІНЕЦЬ

«Радянський селянин» повідомляє, що президія «Спілки радянських письменників України» заплямувала ворожу буржуазно - націоналістичну діяльність письменника **Михайла Рудницького** і поета **Петра Карманського, бо вони були завжди ворогами України.** «Спілка українських письменників» виключила обох з числа своїх членів, знайшовши в цьому схвалення трудящих України.

Совєтська мітла мете

НЬЮ - ЙОРК, (АП). «Нью - Йорк Таймс» повідомив минулої неділі, що відомий російський економіст і дорадник Сталіна під час війни, Євген Варга, попав у неласку, бо говорив, що західньому капіталізмові не загрожує криза. Разом з ним потрапили в неласку 20 визначних російських співробітників «Інституту для світового господарства і світової політики» (де Варга був директором) при російській Академії Наук, а «Інститут» розв'язаний.

Найвищий совєт звільнив з посади міністра народньої освіти Калашнікова, призначивши на його місце Вознесенського.

Наступник Айзенгауера

ВАШІНҐТОН, (ЮП). Президент Трумен офіційно призначив головнокомандувачем американських збройних сил генерала Бредлея, передавши відповідну грамоту сенатові. Генерал Айзенгауер передасть свої функції протягом наступного місяця.

Знецінення франка

ПАРИЖ, (ДЕНА - Ройтер). Минулої неділі увечері офіційно повідомлено про зменшення вартости франка на 80% по відношенню до всіх валют. Новий курс франка становить 214,392 франка за 1 доляр і 864 франки за 1 фунт стерлінґів. Міжнародний валютний фонд висловив невдоволення з приводу тієї постанови французького уряду.

У Франції замкнено з четверга до суботи всі банки та вилучено з обігу всі банкноти в 5 000 фр. Американський міністер Маршал схвалив цю фінансову акцію французького уряду.

Папа до народів світу

ВАТІКАН, (Ройтер). Папа Пій XII вишле в неділю власноручно написаний заклик миру до всіх народів світу без різниці їх віровизнань і державної приналежности. З Риму і з Лондону передадуть фотографічний відбиток цього звернення шляхом телевізії. Папа закличе всі народи віддати свою енерґію справі миру.

Група совєтських журналістів, яка об'їздить тепер американську зону, мала у Франкфурті і Штуттгарті зустріч з представниками американської і німецької влади. На питання німців, чому Росія не звільняє німецьких полонених, совєтські журналісти не дали ясної відповіді. На світлині: Керівник Контрольного Уряду двозони Алкок і Реді дають відповідь на запитання росіян. (Дена)

Сенс крутянських подій

І згадую чомусь я мимоволі
Великих лицарів своїх;
Лежать вони покинутими в полі
І без хрестів могили їх.

О. Олесь

Тридцять років тому сталися події, що назавжди увійдуть в нашу історію як непроминаючий акт величної боротьби українського народу за свою незалежність.

В чому ж сенс крутянських подій, через що саме Крути так імпонують нам?

Щоб належно оцінити значення виступу трьохсот юнаків проаналізуймо зв'язок крутянської трагедії з сучасними їй подіями в суспільному житті України.

Знаємо, що, починаючи від нещасливої для нас Полтавської битви, Росія цілковито прибрала Україну до своїх рук і систематично душила всякі прояви національної свідомости. З року в рік тиск Росії на Україну міцнішав, а прояви української самостійницької думки робились дедалі слабшими. Наслідком цього українська інтеліґенція щодалі більше втрачала значення національної еліти. Вже Куліш говорив про українську націю лише «в розумінні етнографічному». І коли в 1917 р. в наслідок військових ударів розвалилась Російська імперія, коли всі народи, що до того були поневолені царською Росією, тепер заворушились і почали відроджуватись, — в цей вирішальний момент маси українців опинились без організаційно - міцного проводу. Як пише Ісаак Мазепа, «проблема людей була одною з найболючіших в українській боротьбі часів революції».

Замість того, щоб одразу ж повести маси на боротьбу за свою незалежність, українська інтеліґенція ще не усвідомила собі, за що саме треба боротись: чи за самостійну Україну, чи за «єдіную - неделімую Росію», в якій для України була б тільки деяка внутрішня автономія.

Активний учасник визвольних змагань В. Дорошенко пише про цей період так:

«Події не застали нас свідомими своєї мети, членами української нації, а громадянами імперії — українського походження. І тільки в ході подій помалу приходили ми до пізнавання своїх власних цілей... І такими застала нас в огні збуджена Україна.»

Одначе якою б слабою в національному відношенні не була тогочасна українська еліта, все ж таки треба було якось організувати боротьбу за дальше існування своєї держави. Бо хоч молода Українська Республіка ледве встала на свої самостійні державницькі ноги, над нею вже нависла загроза цілковитого знищення: численні армії большевиків наступали на Київ, щоб придушити місцевий самостійницький рух і спрямувати течію української революції в російське, або, як вони казали, «общенаціональное русло».

Українська нація, ще не цілком визволившись спід впливу російського царизму, мусіла одночасно визволятись і спід впливу російського большевизму. Необхідність такого визволення диктувала не тільки потреба внутрішня — самовизначення української нації — але й зовнішня — засвідчити перед світом той факт, що революція в Україні є не лише соціяльна, але й національна. Бо лише в цьому останньому випадку можна було сподіватись, що світ визнає Україну окремою державою. В ім'я збереження цієї держави і її серця — Києва — триста юнаків пішли на смерть.

Чи вірні методи боротьби вони вибрали, чи не було в їх одчайдушному виступу якоїсь помилки?

Відповіддю на це запитання можуть служити пророчі слова нашого Головного Отамана.

«Шлях звільнення кожної нації густо кропиться кров'ю... ворожою і рідною. Кров закінчує глибокі процеси національних емоцій, усвідомлень, організаційної праці, ідеологічної творчости, всього того, що нація і свідомо і ірраціонально використовує для ствердження свого права на державне життя.

Кров, пролита для цеї великої мети, не засихає. Тепло її все теплим буде і в душі нації, все відограватиме ролю непокоючого тривожного фермента, що нагадує про нескінчене і кличе на продовження розпочатого...»

Ці історичні слова мимохідь згадуються щоразу, коли ми відзначаємо роковину крутських подій. Бо смерть трьохсот юнаків, їх кров, пролита за визволення рідної нації, якраз і була тим ферментом, що збудив у широких масах українського народу приспану раніш національну свідомість і остаточно порвав духові зв'язки між Україною і Росією.

Триста українських юнаків були заколоті багнетами російських матросів і пролита під Крутами кров одразу ж поставила виразну національну межу між революцією в Росії і революцією в Україні. І якщо до крутянських подій українські політичні партії були, за виразом Дорошенка, «копіями московських», то після цих подій становище змінилось.

«Саме від Крут, — каже Е. Маланюк, — не тільки психологічно, але й хронологічно починається в нашому житті тип нового українця, тип, що намагається надавати проявам українськости ціхи справжнього вже національного стилю.»

Ось у чому сенс крутянських подій, ось причина того, що ми з року в рік згадуємо про них, як про один з найвеличніших прикладів жертвенности українського народу в боротьбі за свою незалежність. Бо кров пролита відважними юнаками є одночасно й нашою рідною кров'ю. Той запал, яким горіли вони, віддаючи своє життя задля кращого майбутнього рідної нації, — цей запал наповнює сьогодні серця українських повстанців, серця нас усіх...

Стара максима каже, що «народ, який не б'ється за свою власну незалежність, не може бути обдарований цими атрибутами нації від когось іншого». В ім'я боротьби українського народу за свою незалежність триста юнаків згинули смертю хоробрих.

Ось чому, схиляючи голову перед світлими іменами поляглих героїв, кожен із нас може повторити невмирущі слова нашого Головного Отамана Симона Петлюри.

«В дні свят Української Державности встають переді мною постаті лицарів і мучеників великої ідеї. Вони створили спільним чином свого життя найкращу легенду нації — легенду оружної боротьби її за своє право жити вільною й державно незалежною».

П. Д-в.

СВЯТО 22 СІЧНЯ В БАЙРОЙТІ

Виступи литовських і латвійських делеґатів

(Власна кореспонденція). День 22 січня українське населення Байройту святкувало урочисто; навіть перевірку в цей день припинено. На кожному кроці відчувалось значення цієї хвилини. Забувалось, що ми на вигнанні, а не в своїй державі. Чувся подих волі і бачилось націю в поході.

Зранку в обох церквах відправлялись Служби Божі, на які з'явились школи, організації й численні громадяни. Десь коло 9½ рушив з церков величавий похід до 13-го куреня, а опісля до театральної залі, де слухали полум'яний реферат проф. Р-кого. Там же о 8-ій вечера відбулась святочна академія, на яку прибули представники ІРО та чужих народів; відкрив академію культурно - освітній референт проф. Остапяк. Після того **представник литовців висловив українцям свої сердешні побажання та віру в те, що скоро настане час, коли дзвони Святої Софії сповістять про волю не тільки України, але й інших поневолених народів.** Такі ж поздоровлення склав **представник латвійців, інж. Кальніш, який підкреслив, що його народ пильно стежить за нерівною боротьбою українців і вірить, що Україна вийде з боротьби вільною і з'єднаною; свій виступ він закінчив вигуком по-українськи: «Хай живе Україна!»**

Реферат про події, що привели до проголошення IV Універсалу, виголосив п. Миськів, а переклад його на англійську мову — п. Мірчуківна. Після цього були виступи хорів під дириґуванням п. Кушніра й п. Дніпровського (хор сумівців) та деклямації. На закінчення проспівано національний гімн. Академія пройшла в піднесеній атмосфері й залишила по собі гарний спомин.

П-я-к

70 - ліття Д-ра С. Барана

25 січня 1948 року минуло 70 років життя докторові Степанові Баранові, визначному українському громадському діячеві, політикові та публіцистові. Постать д-ра Барана широко відома не лише на західньо - українських землях, але також і на східніх. Його знають, як оборонця під час різних політичних процесів, політичного, громадського й церковного діяча, головно з часів організації Української Православної Церкви на Холмщині після польської програної.

В українському таборі в Міттенвальді зорганізувався громадський комітет для вшанування ювілею доктора Степана Барана. Святкування ювілею призначено на суботу 31. 1. 1948. Ювілейний комітет просить спрямовувати все листування у зв'язку із святкуванням 70-ліття доктора Степана Барана на адресу: Дмитро Квасниця, Міттенвальд, Єґеркасерне, А/125.

*

Редакція „Неділі" бажає докторові Степанові Баранові, Голові Спілки Українських Журналістів, Сеньйорові української преси, визначному парляментаристові, гарячому українському патріотові і невтомному оборонцеві прав української нації та демократії, многих літ дальшої активної праці та щасливого повороту на звільнену від ворожої окупації Самостійну Україну.

Дня 31 січня в Реґенсбурзі відбудеться ювілейна академія з нагоди 70- ліття життя і 25- ліття Науково - педагогічної праці в галузі статистики УГА - УТГІ проф. Леонтія Шрамченка. Одночасно громадянство вшанує 60- ліття життя і 25- ліття літературно-наукової праці в галузі українського ґрунтознавства професора Д-ра Григорія Махова. Обидвом визначним ювілятам Редакція „Неділі" бажає многих літ і дальшої творчої праці на славу української науки.

Нова ініціятива брітанської політики

Бевін домагається західно-европейського союзу

Зараз же після невдачі Лондонської Конференції брітанський міністер закордонних справ Бевін заявив, що вся закордонна політика Великої Брітанії мусить бути переоцінена.

Першим проявом цієї ревізії є без сумніву, плян створення Західньоевропейської Унії, що його 22 січня ц.р. подав Палаті Послів міністер Бевін. Брітанський політик зробив відповідні й правильні висновки з факту, що великий експеримент тривалої співпраці аліянтських потуг, згідно з договором у Ялті й Потсдамі, бодай покищо — не вдасться реалізувати.

Кремль постійно намагався однобічно використати договір у Ялті й Потсдамі на те, щоб узалежнити від себе Східню Европу, а згодом — і Захід. Промова Бевіна вказує на те, що необхідність рішення Великої Брітанії змінити курс своєї політики, не прийшла до неї легко. Цю зміну накинула їй совєтська політика. Досі Велика Брітанія з безприкладною терпеливістю намагалася бути посередником між Заходом і Сходом, щоб уможливити таким чином співпрацю з СССР при розв'язці великих проблем повоєнного часу. Тепер виявилось, що ці намагання не дали наслідків. Своє переконання про безуспішність цих заходів Велика Брітанія задокументувала перед світом зміною метод своєї політики.

На місце слів прийшли факти тому, що, як сказав Бевін, — «СССР усіма засобами змагає до панування над Европою». Міністер Бевін вказав на те, що намагання якоїсь держави опанувати Европу безпосередньо, або посередньо, неминуче доведе до нової світової війни.

Признання, з яким в Палаті Послів стрінулась промова Бевіна та виступ провідника опозиції Черчіля, свідчать про те, що англійський народ заявляє себе одностайним зі зміною курсу закордонної політики Великої Брітанії. Отже ця зміна набирає значення зламу в европейській історії.

Безпосередньою причиною виступу міністра Бевіна є «Плян Молотова». Цей плян, метою якого є монополізувати під проводом Москви господарство країн Східної Европи між Балтійським і Чорним морем та використати цей простір для розбудови на ньому велетенського господарського потенціялу в рамках п'ятилітки, стоїть у тісному зв'язку з плянами політичної федерації в Східній Европі. Про ці пляни говорив недавно зовсім ясно болгарський прем'єр Дімітров. Противагою цій небезпеці є плян створити Західньоевропейську Унію. Вона має дефензивні тенденції й охоплює покищо Англію, Францію і т. зв. «держави Бенелюксу» (Бельгія, Голляндія, Люксембурґ). Вони співпрацюють в політичній і господарській ділянці.

Як повідомляє ДЕНА - Ройтер, брітанський і французький уряди ведуть переговори про бажання Італії — приступити до Західньо - европейської Унії, на тих самих умовах, що й інші держави. Люксембурзький міністер закордонних справ веде розмови з бельгійським і голляндським урядами, щоб дали згоду на пропозицію Великої Брітанії й Франції. У той спосіб нав'язується чимраз тісніша співпраця поміж окремими західньо - европейськими державами й Коммонвелтом та заморськими теренами.

Ця нова група держав носить у собі зерно Об'єднаних Держав Европи. Вона дає нову надію всім народам, які бажають відбудови й мирного життя. США вітають сердечно створення Об'єднаних Держав Західньої Европи, бо завдяки ньому без сумніву полегшиться реалізація пляну Маршала.

Зміну брітанської політики зустріло признання громадської думки всіх некомуністичних країн Европи й Америки. Всюди розуміють її, як виснення ситуації, бо Бевін, при своїй обережности в формулюванні висловлених думок, назвав речі їх власним іменем.

Опублікування США 22 січня ц.р. таємних документів про німецько - совєтські взаємини в 1939 — 1941 рр. вказує на те, що й для уряду США настав відповідний момент одверто промовити до СССР. Ці документи американська преса важає доказом звичайних імперіялістичних зазіхань і цинічного права. З тих документів виходить, що СССР, використовуючи співпрацю з Гітлером, змагав до оволодіння Европою. Ці документи опубліковано якраз тоді, коли бажання СССР взяти свою гегемонію виступають все більш виразно.

Згідно з повідомленням ДЕНА - Ройтер московське радіо схарактеризувало промову Бевіна, як димову завісу для створення т. зв. Західньо - европейського бльоку, який уже почав формуватися. Офіційне совєтське аґентство ТАСС твердить, що в промові Бевіна було багато атак на СССР.

«Правда», офіціоз комуністичної партії СССР, в коментарі до промови Бевіна пише, що пропозиції брітанського міністра щодо створення Західнього бльоку можна схопити двома словами: розподл Европи.

Совєтський радіокоментатор Лінецький твердить, що ідея Західньої Унії є американського походження. «Вона не має торговельної марки «Мейд ін Інґленд», — каже коментатор, — але є американським продуктом». Про мету цієї Унії свідчить договір, підписаний між Францією й Англією в березні минулого року. В цьому договорі йдеться про англо - французький військовий союз. При сьогоднішньому курсі брітансько - французької політики можна ствердити, що цей союз звернений проти СССР.

В кожному разі промова Бевіна змагає до того, щоб забезпечити европейський мир, який уже ступив на нові шляхи.

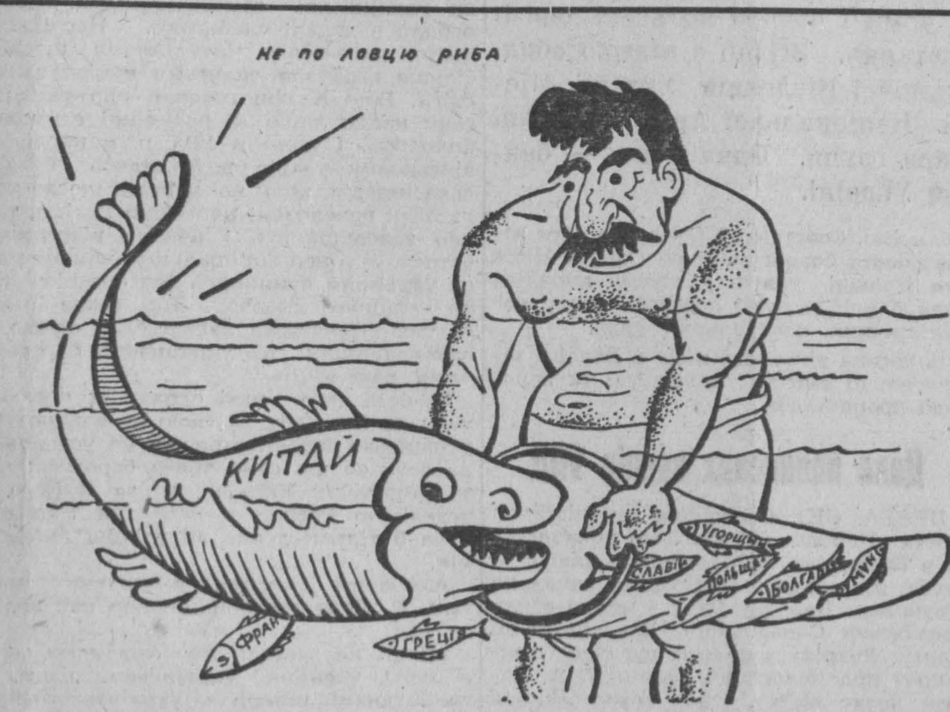

Генерал Чан Кай Шек призначив головнокомандувачем національних китайських військ в Манджурії генерала Вей Лигуанґа, одного з найкращих командирів, що якраз повернувся з Европи. Він прибув до Мукдену і сказав, що всіма силами буде тримати міста Кірін і Чанґчунґ. На світлині — правдиве становище Китаю в уяві нашого карикатуриста.

Коротко

— Румунський екс-король Михайло вивіз між іншими цінними «дрібницями» совєтський Орден Перемоги, обсипаний самоцвітами.

— Батька албанського посла в Парижі розстріляли під закидом участи в якійсь змові. Син - посол вислав прем'єрові Ґоджа телеграму з подякою «за очищення любої батьківщини від одного зрадника».

— Арґентійський дипльомат у Москві намагався вивезти з Росії одного еспанького співака в своїй дипломатичній скрині. Справа вийшла на верх над Львовом, де пасажир, мало не задусившись, почав бити кулаками в стінки скрині.

— Генерал Франко запросив американського дипльоматичного представника в Мадріді, Кальбертсона взяти участь у полюванні.

— 150 бандитів затримали 160 км від Токіо поїзд, пограбувавши 2 000 пасажирів. Бандою командував 28-річний ватажок.

— Папа прийняв на авдієнції польського кардинала Ґльонда, який розповів св. Отцеві про становище у Польщі.

Шукаємо дяка

Австрійський президент д-р Реннер приймає присягу від спортової делеґації на зимову олімпіяду. (Дена)

ПОДЯКА

Головний Редактор, Колеґія і Видавництво „Неділя“ складають найщирішу подяку всім тим, хто надіслав нам Свят-Різдвяні і Новорічні побажання. Особливо дякуємо Їх Ексцеленціям, Високопреосвященішим Митрополитові Іларіонові в Вінніпеґу і Архиєпископу Палладієві в Реґенсбурзі, Центральному Представництву Української Еміґрації, Директорові Українського Червоного Хреста в Женеві п. Євгену Бачинському, Кураторії і Ректорові Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ, Головній Управі СХС, Краєвому представництву СХС на брітійську зону, Науковому Товариству ім. Шевченка, Ректорові Українського Вільного Університету, Українській Вільній Академії Наук, Товариству Українських Політичних В'язнів, Центральному Союзові Українського Студентства, П. проф. Ковалеву, Українському Студентському Товариству Національного Солідаризму „Січ“ в Мюнхені, Президії Обласного Представництва УЕ в горішній Баварії, Мюнхенському Відділові Українського Національно-Державного Союзу, Культурно-Освітньому Відділові табору 82 у Фейкенгем в Анґлії, Президії Центрального Комітету УНДС, Українській Католицькій Пресовій Службі в Бельґії, Українському таборові в Білефельді, Лізі Українських Політичних В'язнів, Кооперативі „Пласт“ в Байройті, Управі табору ім. Лисенка в Ганновері, УНДС-Відділові в Ашаффенбурзі, Повітовому Представництву Української Еміґрації і Союзові Українських Ветеранів в Гайльброні, Комісії Допомоги Українському Студентсву, Директорові табору „Артилерії“ в Ашаффенбурзі, Театральній Студії під керівництвом Йосипа Гірняка, Союзові ДП-Преси, Дирекції Аґентства ДЕНА, Редакції юґославського часопису „Сльоґа“, Редакції „Орлика“ в Берхтесґадені, Українському Центральному Допомоговому Комітетові в Бльомберґу, Філії ЛУПВ в Ашаффенбурзі, Панству Стеценкам в Бельґії, П. Лазовінському в Парижі, Таборовому Т-ву „Просвіта“ 79-го табору полонених в Анґлії, Українській Студентській Громаді в Брауншвайґу, д-рові Маковецькому в Мюнхені, П-ству Грінвальдам в Ляндсгуті, П. Василеві Матіяшеві, П. Угрин-Безгрішному, в Байройті, Проф. Рудичеву в Бібліотеці Симона Петлюри в Парижі, О. протоєреєві Лящукові з Родиною, П. Омеляну Карашевичові в Берхтесґадені, П. Соколовському в Бельґії, П. Надії Михальській в Торонто, Д-рові Олесіюкові в Нью-Иорку, Ред. Хом'якові, П. Дублянському в Амберґу, українським хворим в санаторіях американської зони, Б. О. в Берліні, та всім нашим Шановним Прихильникам, Співробітникам, Читачам і Передплатникам з Німеччини, Франції, Бельґії, Канади, Анґлії, Австрії, Туреччини, Швайцарії і у усіх усюдів, що їх через брак місця не можемо тут усіх згадати. Віримо, як і вони, що 1948 рік наблизить нас до здійснення мрії усіх українців — повстання Вільної Незалежної Соборної України.

Лист з Австрії

Написав О. Жданович

30 грудня минулого року в маленькому тирольському містечку Санкт Крістоф ам Альберґ урочисто відкрито черговий (четвертий) курс Міжнародного Культурного Тижня, на який прибули студенти з Франції, Швайцарії та Австрії

Присутній на відкритті французький Високий Комісар, ген. Бетуар, в своїй промові окреслив ціль курсів, як «творення нового европейського духу й характеру». «Наш континент, що був колись колискою цивілізації не сміє стати її могилою», — казав він. — «Коли будемо з'єднані, то цей континент зможе стати центральним пунктом нового розвитку».

Франція, горда своїми культурними традиціями, підтримує різні культурні зв'язки з сусідами, не оглядаючись на те, чи мають вони повну, чи неповну суверенність. Досить пригадати недавню виставку австрійського малярства в Парижі, чи свого часу міжнародній фестивал ДП в Баден - Баден, або уможливлювання виїздів українській хоровій капелі «Ватра» з Форальберґу до Вюртемберґії чи Швайцарії, щоб усвідомити собі, яке зрозуміння мають французи для культурного життя й зацікавлення його проявами.

Хоч побут ДП в французькій зоні Австрії нічим не різниться від сумного побуту в інших зонах, то проте вияви культурного життя тут більші, як там де життєві умовини кращі. Розкидані по маленьких осередках Тиролю і Форальберґу ДП, що часто живуть маленькими групками по кілька родин в селах чи містечках, не мають умов культурної концентрації такого Ашафенбурґу, Мюнхену, чи Міттенвальду. Крім того, тут табір ДП — це відмінні бараки, мешканцям яких навіть не сняться переповнені касарні Ульму, не кажучи вже про Берхтесґаден чи Еттлінґен. Проте культурна творчість ДП, як доказ їхньої місії—бути носіями духових цінностей їх поневолених народів, — не душиться в баракових стінах, а росте на доказ невмірущости ідей, за які борються.

Доказом цього і був Культурний Тиждень, що його влаштували відділи Суспільної Служби ДП Тіролю і Форальберґу в Інсбруці (21 пІІ 47 — 4 І 48), де показано різнородну творчість **українців, естонців, лотишів, литовців, мадярів, поляків, румунів, словаків, юґослов'ян та росіян.**

Десять народів — наших товаришів недолі. З ними ми живемо в таборах, зустрічаємось в установах, в потягах, в ресторанах. Щодня розмовляємо, все більше знайомимось. Проте щойно зіставлення виявів духовости на виставці чи міжнародньому концертові вповні показує найхарактерніші прикмети цих народів їх властивості й характер та склад еміґрації.

У виставці взяли участь всі згадані вище десять народів. І тут, як у краплі води всесвіт — відбилися спроможності кожного народу, хоч і репрезентували їх тут випадково складені групи частини еміґрації в Австрії. В залі **балтійських** народів кидалась в очі висока культура та численність інтеліґенції на еміґрації. Вони виступили з малярством найрізніших жанрів і технік, де зокрема визначилися: Е. Віиральт — естонець, лотиш — Сведревіцс та литовка — Ада Монтвидас - Пельдавіціус. Всі згадані мистці показали, що кожна культура, не вважаючи на всі міжнародні елементи, всеж по суті національна. В **мадярському** відділі впадали в око ілюстрації казок Ілони Ваіс - Сабо. Поляки виставили образи (переважно з українською тематикою) малярів. Росіяни, крім кількох образів, мальованих ДП, показали репродукції старовинних штихів царів і... гроші УНР.

Багато зарепрезентували себе українці. Так в індивідуальній творчості, як і у відділі народнього мистецтва, хоч цей відділ обмежувався лише до експонатів з Галичини. Образи Кміта, Кульчицького чи скульптура Танька (голова арт. Совачевої) можуть конкурувати з балтійською залею без небезпеки програти.

Відділ народнього мистецтва був у кожного народу. Українці мали найсильніший, хоч могли зробити його ще далеко краще.

Окремою частиною Тижня були концерти. Українці й мадяри давали самостійні національні вечори з великим успіхом у французької і австрійської публіки. Австрійська преса Інсбрука ніяк не могла перебороти своєї нехіті до чужинців і помістила лише короткі замітки. Може вина в цьому наших журналістів, а може і організаторів імпрези.

На закінчення тижня відбувся у Великому Театрі, при повній залі, великий міжнародній концерт, в якому взяли участь українці, мадяри, югослав'яни і росіяни.

Наскільки не дописував організаційний бік справи (зміна програми, невдалий конферанс'є), настільки сам концерт стояв на високому поземі. Кожний з народів - учасників старався показати себе всебічно. Мадяри показали поруч балетної групи одного табору (зокрема добре виконаний «семигородський танок»), скрипака-віртуоза проф. Губаі. Юґослов'яни були репрезентовані п. Друсовіч (прімадона Інсбруцького Оперного Театру) і д-ром Тімотіц (тенор, соліст Београдської Опери) — солістами, якими гордилась би кожна добра опера. Волков (баритон) дуже добре співав російські народні пісні — лише невідомо, чому вплів сюди українського кума, що «до куми судака тащить».

Отже українці мали величезну конкуренцію і після виступу д-ра Тімотіца потерпала нам шкіра: Як же ми будемо виглядати?

Українці тримали львину частину програми — і не посоромились.

Виступили з найрізнороднішою програмою: сольоспів, танці — сольові і групові, хор. І тут пригадалось, що писав один відомий польський журналіст про українську еміґрацію: «Вона — справжній репрезентант народу, в повному його перекрою, від верху до низу«. І це видно було на концерті. Солістка - сопрано О. Юран, танцюристки Ляна Гердан та Рома Прийма, балетна школа пані Нижаківської з табору Ляндек та хор «Ватра» — показали кілька ділянок українського мистецтва. І показали їх гідно. Виступ балетної школи доказом живучости та творчости і працьовитости українських педагогів, а хор «Ватра» показав, що можуть українці зробити в найгірших умовах.

Але українці забрали з собою на еміґрацію і свої злі прикмети, а між ними насамперед — **недбалість.** При тих можливостях, які мали до розпорядження, коли б хтось подбав хоч крихітку, українська частина випала б — блискуче. Коли б пані Юран, що має дуже миле і вишколене меццо - сопрано, подбала про відповідні для її голосу пісні, вона била б своїм виступом пані Друсовіц, хоч вона і не примадонна. Коли б хор «Ватра», який в Австрії не має жодної конкуренції, вибрав відповідніший репертуар (а це для нього не трудно), то авдиторія забула б і про Губаі й про Тімотіца, як при виступах Гердан і Прийми збула про їх конкуренток інших національностей. А так — виступ українців був дуже добрий, але про конкуренцію забути не можна.

Проте Культурний Тиждень дав змогу всім національностям проявити себе творчо в будові духової твердині, в якій українці мають один з головних бастіонів.

ОГОЛОШЕННЯ

Кілька сотень важко озброєних арабів вели 4-годинний бій з жидівськими відділами „Гаґанаг“ на шляху Яффа — Єрусалим. Ця організація висадила в повітря єрусалимський готель „Семіраміз“ — центр арабських підпільників. На світлині — з румовищ готелю виносять убитих. (Дена)

Архипастирське звернення Митрополита Іларіона

Смиренний Іларіон з Божої ласки Митрополит Холмський і Підляський Архиєпископ — елект Київський і Переяславський, до Всечесного Духовенства й всіх Боголюбивих вірних.

Своїм цим Архипастирським Посланням, в обличчі Всеправедного Судді Господа Бога, рішуче виступаю проти цих образливих пліток, які розпускають на мене запеклі вороги чистоти Православія: **ніби я приїхав до Канади навертати українців до Московського Патріярха, і ніби мене спровадили совєтофіли.**

Серед українців завелася тепер група «православних», що тільки звуться ними, а насправді вони неправославні. І ось власне їм сильно недовподоби моя смілива й відкрита оборона чистоти Православія, як про нього навчає Православна Вселенська Церква, і вони, в відомих цілях почали запекло ширити проти мене найрізніші плітки. Прости їм, Господи, не знають, бо, що чинять вони!..

Плітки ці кидають сором найперше на тих, хто їх розпускає, виявляючи їхній моральний стан, але від них сором падає й на весь український народ, бо я ж його чільний син.

Понад сорок літ я вірно й чесно служив і служу своєму українському Народові й його Церкві, і в вірній йому службі закінчу й дні свої. Свідком цієї чесности й вірности моєї праці був і є ввесь Український Народ. І я глибоко вірю, що він заступиться за мене.

Привселюдно заявляю, що з Московським Патріярхом я все життя своє ніколи не мав і не маю жадних найменших стосунків. Московська церковна ідеологія дуже чужа й далека мені, що ясно видно з моєї друкованої праці: «Ідеологія Української Церкви», виданої в місті Холмі 1944 року. До Канади я приїхав на запрошення тільки одного патріотичного Заряду Українського Православного Собору в Вініпеґу, який і покрив усі видатки мого переїзду. Собор цей не має нічого спільного з совєтофільством.

До Канади я приїхав для одного — послужити Українському Народові й його Церкві, й допомогти Їй об'єднатися в одну чисто Православну Церкву.

До цього додаю, що чистоту Православія, як про нього навчає Православна Вселенська Церква, я буду боронити незмінно, хоча б за те довелося покласти й своє життя!

Українську пресу прошу передрукувати це моє Послання.

Митрополит Іларіон,
смиренний богомолець за кращу долю Українського Народу.
Український Митрополитальний Православний Собор у Вініпеґу.

Український Свят-Вечір в Мадріді

На український Свят Вечір 6 січня в Мадріді у великій залі Коледжу Апостола Сантіяґо, де мешкають 28 українських студентів - стипендіятів, відбулося традиційне різдвяне святкування. Гостями українських студентів були керівники організації «Обра Католіка», запрошені представники організації «Обра Католіка», представники дипломатичного корпусу, священик о. Мурильо, що перед війною перебував у Західній Україні, голова грузинської еміґрації князь Іраклій Багратіон, який нещодавно організував грузинську православну парафію в Еспанії, відомий кінорежисер Євген Деслав, біля якого гуртується українська еміґрація в Еспанії. Крім українського студентства, на Свят Вечір прибули представники студентських організацій від еспанців, грузинів, хорватів, словаків, поляків, румунів і різних південно - американських держав. Свято відкрив піднесеною промовою, виголошеною по-еспанськи, голова Української Студентської Громади пан Листок. Було багато інших промов. Завдяки пакетам, надісланим українським громадянством з Арґентіни, господарі мали змогу належно привітати чужинецьких гостей.

В розмові, що відбулася під час вечора, голова організації «Обра Католіка» повідомив режисера Деслава, що його організація дасть ще 12 стипендій для українських студентів. Крім того, на початку наступного шкільного року в Мадріді відкриють український коледж (гімназію). На святі панувала добра товариська атмосфера і дійсно християнський піднесений настрій. (С.)

ПОДЯКА

З незалежних від мене причин не мав я змоги в цьому році подякувати кожному зокрема всім тим моїм родичам, зверхникам, друзям, приятелям та знайомим, у кількости 123 особам, що прислали мені святочні привітання й новорічні побажання.

Тому дозволяю собі від щирого вояцького серця цим шляхом подякувати їм усім, а найперше Владиці Митрополитові Полікарпові, товаришам генералам, полковій і сотенній старшині та славному козацтву й моєму єдиному на чужині рідному братові Федорові за память про мене.

В свою чергу в Новому 1948 році шлю їм усім щирий привіт й палке побажання здоровля, сил, витревалости та плідної праці кожному на його посту.

Вірю, що наші сльози, наші муки й наші страждання вже таки в недалекому майбутньому скінчаться й наша ПРАВДА, ПЕТЛЮРІВСЬКА ПРАВДА, переможе!

14 січня 1948 року
На чужині.

Мих. Садовський
Генерал-хорунжий

Польський журналіст розповідає

Життя в окупованому Львові

Лондонський «Дзєннік Польскі» і «Дзєннік Жолнєжа» (ч. 283) передруковує із наближеного до деґолістів паризького часопису «Ля Батай» цікавий репортаж про Львів під совєтською окупацією. Це чи не єдиний тепер репортаж із західньо - українських земель, бо доступ до цієї території чужинецьким журналістам заборонений. І хоч репортаж написав поляк Ян Войтовіч, якого цікавлять польські справи, то все ж таки там багато моментів, інтересних і для українців.

«Львів, — пише автор, — став зовсім іншим містом. За два роки совєтської влади він змінився більше, ніж колись за 30 років.

Причиною тих змін не так воєнні знищення під час бойових дій у 1939—1944рр., як совєтська окупація. Вулиці змінили свої назви, на місце давніх пам'ятників поставлено нові, в специфічному совєтському стилі. Даремно шукаєте й давніх знайомих. На їх мешканнях живуть нові люди, які на ваші запити відповідають по. - російськи. Одначе численність мешканців Львова не зменшилася.

Навпаки, вона збільшилася.»

Коли, врешті, автор зустрів свого знайомого, він, замість зрадіти, злякався зустрічі. Все ж дав йому деякі інформації про життя у Львові за останні роки.

«У 1944 р. большевики провели у Львові голосування, хто бажає прийняти громадянство польське, а хто совєтське. Всіх, хто заявив себе польським громадянином, перекинуто на Захід. Тих, хто заявив совєтським — почали вивозити на Схід. За тиждень більшість давніх мешканців Львова вивезено в невідомому напрямі на Схід. На їх місце прибули нові люди з усіх теренів СССР. Переміщення людей відбулося не лише у Львові, але й в усій Галичині. На їх місце прибували колоністи з Сибіру й Росії.

Тепер у Львові живе коло 300 000 людей. Мешкань немає; на одну людину, за совєтською методою, призначають окреслену кількість кубічних метрів. Одначе в культурній і господарській ділянці Львів займає привілейоване місце в СССР. Працює там шість театрів та сорок два кіна. Діють 24 публічні бібліотеки. Університет відвідує більше студентів, ніж до війни. Ходять чутки, про плян заснування нового університету. Між студентами багато монголів.

Інтересно, що у Львові допустили вільну торгівлю. Націоналізовано лише деякі підприємства. У крамницях багато товару, ціни доступні. У ресторанах добрий обід без картки можна одержати за низьку ціну. Багато товару приходить сюди нелеґально з Польщі й Мадярщини. На чорному ринку торгують золотом і чужою валютою, ціна паперового рубля висока.

Львів — це найбагатше і найдешевше місто в усім СССР. Через те багато людей намагаються осісти у Львові. Але це не легко, бо треба мати на те спеціяльний пропуск. Привілей мають заслужені бійці совєтської армії, воєнні інваліди, партійці. Одначе пропуск можна дістати й у «чорній торгівлі».

Ситуацію в Галицькій Землі описує також католицький часопис «The Tablet». Автором статті є Віктор Франк:

«Совєтська влада, — пише цей журналіст, — має великі трудноші при опануванні ситуації в західньо - українських землях. Земельна реформа, яку проведено тут на совєтський зразок, почалася ще в жовтні 1939 р. Створені тоді збори депутатів Західньої України проголосили декрет про конфіскацію великої земельної власности. Коло 1 мільйона га землі розділено поміж 400 000 безземельних. Негайно після того почали організовувати колгоспи й т. зв. тракторно - механічні станції. Вони мали змеханізувати сільське господарство, щоб потім підпорядкувати його державі

У вересні 1940 р. було вже в Галичині 400 колгоспів, у січні 1941 р. — 571. Працювало на них 34 000 людей. Створено 170 механічно - тракторних станцій (МТС). Під час німецької окупації колгоспи розпалися. Під час другої совєтської окупації влада знову почала творити колгоспи, але з великими труднощами. Тепер, після двох років окупації колгоспів менше, ніж в 1939 — 41 рр. Причина цього неуспіху совєтської соціяльно - економічної політики на західньо - українських землях — опір українських селян. Про це пишуть навіть совєтські газети. У листах, які нібито добровільно присилають із «словословієм» Сталінові, українські селяни Волині, Галичини й Закарпаття, згадується про опір т. зв. куркулів. Це доказ, що колективізація не добровільна, а примусова, а до селян застосовують систему вивозу й арештувань. В одному такому листі з Львівщини написано: «Жодна сила не спинить нас на шляху до колективізації. Хоч залишки німецько - українських націоналістів і банди, підтримувані куркулями, намагаються нам перешкодити в цій шляхетній роботі, то усунемо їх з нашого шляху й виконаємо наше завдання.» В іншому листі з Рівенщини згадується про «банди націоналістів і куркулів». Про акцію спротиву «куркулів» згадують і листи з Закарпаття.

«Правда» опублікувала кореспонденцію з Львівщини, в якій нарікає, що комсомол діє тут слабо. Половина сіл не має комсомольських осередків. Нема їх навіть у 12 колективах і 2 МТС. В інших місцевостях комсомол не проявляє діяльности. Молодь боїться працювати в комсомолі, бо діють протисовєтські партизанські групи. На польсько - українській прикордонній території діють українські повстанці.

Як виходить з листів, які Редакція «Неділі» дістала з Польщі, місто Рівне на Волині знищено на 60%. Багато мешканців м. Рівного сидять у київських тюрмах, деякі з них мають вирок на 10, а деякі навіть на 25 років.

Сентимент до Львова

Лондонський польський часопис «Дзєннік Польскі» повідомляє: З ініціятиви Союзу Південно - Східніх Земель відбувся 21 листопада 1947 р., в 29-ті роковини визволення Львова, урочистий вечір в польському «Оґніску» в Лондоні. Збори вшанував своєю присутністю п. президент А. Залеський і представники польських політичних кіл з прем'єр - міністром ген. Бором - Комаровським на чолі. Вечір відкрив голова союзу п. Т. Піщаковський, що привітавши учасників, сильними словами підкреслив значення польськости Львова; він ствердив, що , як немає Львова без Польщі, так не може бути Польщі без Львова. Східні Землі Речіпосполитої є інтеґральною і нераздільною частиною польської держави, з якої польський народ не зречеться ніколи.

Голова провідної Ради союзу ген. Янушайтіс вказав на факт, що, крім відомих чеснот Львова, вірности й героїзму, населення цієї межової твердині відзначалося ще однією великою прикметою, а саме: незвичайною чуйністю і здібністю здорової реакції на небезпеку, що надходить. При невмовкаючих оплесках черговий промовець Зиґмунт Новаковський твердив солідарність усього польського суспільства зі справою Східніх Земель Речіпосполитої гостро плямуючи тих усіх, що погоджуються на будь - які поступки чи компроміси їхнім коштом. Далі промовляли щепоет Боґуславський, Келяновський, Панцевич і журналіст Роєк, що говорив про українсько - польські стосунки у Львові. Заля була переповнена.

Господарська нарада у Франкфурті. Другий зліва — баварський прем'єр — Еґард. (Дена)

РЕДАКТОР ГРАБИК ПРИГАДУЄ

Головний редактор польського тижневика «Кроніка» Клавдіюш Ґрабик помістив в ч. 4 (57) статтю під заголовком «Актуальні нагадування» В ній є м. ін. такі речення:

«Незалежність польської політики означає незалежність і інтеґральність польської держави, а інтеґральність означає 1) східні кордони Польщі з 1939 р. належать нам (полякам) з безсумнівного, законного й міжнародного титулу і стану речей з того періоду, в якому ми осамітнені прийняли війну з Німеччиною, а також з урочистих зобов'язань, зроблених нам головно Великою Британією в серпні 1939 р і підтверджених багато разів деклараціями інших союзників...»

КОЛИ ВІДІЙДЕ СТАЛІН...

Французька «Ль Епок» пише: «Багато думає, що в разі смерти Сталіна настала б криза совєтського режиму. Це — небезпечна самоомана. Забувають про технічну досконалість тієї надлюдської машини, якою є совєтська будова на всіх її поверхах. Після відходу Сталіна єдиним паном ситуації буде ЦК компартії. В середині його можуть відбуватись різні ривалізації, але вони будуть обгорнені покровом таємности доти, доки одного дня світ не довідається про чистку сталінців, та про прихід на їхнє місце нових володарів, які, не встигши здобути авторитету, будуть ще більш невмолимі, аніж їх попередники.

ЕКСПРЕС ПАРИЖ — МОСКВА

Щоденно о год. 19[45] відходить зі Східнього двірця в Парижі т. зв. «Орієнт - експрес» до Москви. Це найдорожчий поїзд, бо від вересня 1945 р. совєти «позичили» в нього 180 спальних та реставраційних вагонів. Втративши в наслідок цього два мільярди франків та не діставши відповіді на зроблені з цієї нагоди рекламації в Москві, французи змонтували тепер цей потяг з сімох старих вагонів, які щасливо вертаються назад.

Довга окупація Німеччини

Кенет Ц. Роєл, державний секретар для справ армії в американському міністерстві оборони, заявив, що промине ще багато років поки США зможуть забрати свої війська з Німеччини і матимуть певність, що вона далі респектуватиме цілі американської політики. На думку Роєла, фінансову допомогу Німеччині можна буде закінчити на кілька років перед реченцем припинення окупації. Мине ще багато часу, поки закінчиться демілітаризація американської зони і зможе бути створений вільний демократичний німецький уряд, який допомагав би втримувати мир у Европі.

К. Роєл

Виступаючи в сенатській комісії зовнішніх справ, Роєл сказав, що з трьох можливостей США в політиці щодо Німеччини найприйманіший є плян допомоги західній Німеччині на підставі пляну Маршала. Він сказав далі, що висилка німецьких фабричних машин до СССР, яка відбувається в межах демонтажу, мала б закінчиться першого квітня. Після того, як припинено транспорт німецьких фабрик до СССР, число їх зменшено з 2 000 до 700.

Німецькі політичні партії

Написав для „Неділі" Вальтер Кох

Взявши владу в руки 1933 року, націонал - соціялісти видали закон, згідно з яким припинено діяльність усіх німецьких політичних партій за виїмком НСДАП (Націонал - Соціялістіше Дойче Арбайтер Партай). Цей закон ударив головно по соціял - демократах і деяких християнських угрупуваннях, бо комуністи вже давно мусіли припинити свою діяльність.

Незабаром після провалу націонал - соціялістичного режиму політичні партії в Німеччині почали відновляти свою діяльність. Найшвидше віджили т. зв. ліві партії — комуністи і соціал - демократи. Це тому, що, за малими виїмками, якраз ці партії за націонал - соціялістичного режиму проіснували найдовше леґально, чи нелеґально. Поруч того досвід учить, що ліві партії завжди багато активніші від правих, хіба що праві належать до крайного крила, або мають обивательський характер. Так, наприклад, сьогодні в Баварії Християнсько - Соціяльна Унія (ЦСУ) здобула найбільше голосів і є найсильнішою партією. Одначе Соціялістична партія Німеччини, яка за кількістю голосів стоїть на другому місці, має більше членів, ніж ЦСУ.

Через поділ Німеччини на зони партії розвинулися на місцевій базі. Але незабаром кожна з них організаційно охопила окремі клітини в різних країнах Німеччини. Тепер ситуація така, що Християнські Унії і Соціялістична Партія Німеччини діють у цілій Німеччині за винятком східньої зони, де панують специфічні умови. Так само комуністи і демократи запровадили вже організаційне об'єднання.

Поруч з цими чотирма великими партіями в окремих німецьких країнах діють на місцевій базі інші партії, або політичні угрупування. І так німецька громадськість присвячує багато уваги сепарастичним рухам і живо дискутує про них. На всякий раз районські сепаратисти не осягнули такого впливу, як це вдалося Баварській Партії в Баварії. Разом у сьогоднішній Німеччині є знову 33 партії і політичні групи з різним значенням і впливом. Деякі з них, це своєрідні твори, як, наприклад, Партія Чину (Партай дер Тат), це не реґулярна партія і першим чином її було вибуття з членів двох її провідників. Інші, наприклад, Об'єднання Господарської Відбудови, (Віртшафтліхе Ауфбав Ферайніґунґ) через різні афери в стилі Льоріца, практично перестали існувати. Частина цієї партії під назвою Німецький Бльок (Дер Дойче Бльок) заступає радикально права й тенденції і вживає заходів, щоб поширитися і на інші країни Німеччини. Виступають також інші партії з радикально - правими тенденціями, як, наприклад, Народні Соціялісти (Фелькіше соціялістен). Ці партії розвиваються слабше, бо окупаційна влада зразу давала перше місце представникам лівих політичних напрямів через те, що вони ставили насильніший опір націонал - соціялізмові. Тепер, коли в Европі помітне знову тяжіння вправо, праві партії можуть вільніше розгортати діяльність. Ця зміна ситуації довела до того, що дві найбільші обивательські партії Християнсько - Демократична Унія (ЦДУ) і Християнсько - Соціяльна Унія (ЦСУ) та Ліберально - Демократична Партія (ЛДП) і Вільна Демократична Партія (ФДП), які донедавна дуже нерадо окреслювали себе, як праві партії, тепер різняться між собою в окремих краях Німеччини. Це видно вже по різних назвах однієї і тієї самої партії. Християнська Унія в Баварії називається Християнсько - Соціяльною Унією, підкреслюючи соціяльний момент. Ця сама Унія в бріtанській зоні має назву Християнсько - Демократичної Унії, підкреслюючи момент демократичности. Фактично Баварська Унія займає більше ліві позиції, як її сестра в Брітанській зоні. Те саме явище можна зауважити в демократичних партіях. В демократичній партії поза межами Баварії інколи далеко більше консервативні, як Вільні Демократи в Баварії, що далі ведуть лівий курс, хоч вже трохи поміркований.

У загальному, образ політичних партій у Німеччині вирисовується так: протилежно стоять дві великі світоглядові групи. З одного боку партії з християнським світоглядом (ЦДУ - ЦСУ), з другого боку соціялісти. Всередині і поза цими двома фронтами, залежно від місцевих умов і політики окремих окупаційних потуг, можна зауважити різні течії. Коли, наприклад, Християнсько - Демократична Унія в англійській зоні під проводом **д-ра Аденауера** проявляє дуже консервативні тенденції, то ця сама Унія в американській зоні стоїть радше на соціялістичних позиціях. Сильні соціялістичні течії проймають Християнсько - Соціяльну Унію, яку очолює **д-р Йозеф Мюллер.** Одначе одночасно ці ліві тенденції поборюють консервативні сили під проводом міністра освіти **д-ра Альоіса Гундгамера.** Баварський прем'єр **д-р Ганс Егард** став широко відомий і здобув собі пошану завдяки своєму втручанню в цю боротьбу з тенденцією вирівняти різниці між обома течіями. Паралельні до ЦДУ - ЦСУ партії у французькій зоні не проявляються, як, зрештою, й усі інші партії цього терену. Причина цього лежить у політиці французької окупаційної влади. Тенденції політичних партій у французькій зоні ще ясно не вирисувалися.

Багато суцільніша є Соціяль - демократична Партія Німеччини (СПД) під проводом **д-р Курта Шумахера.** Лиш у Баварії вона створила окреме крило, лідером якого є **д-р Вільгельм Геґнер.** Це крило мусить пройти чистку не на некористь д-ра Геґнера.

Комуністи, від яких інші партії виразно відмежувалися, творять суцільний фронт. Лише в Баварії в цьому фронті постала щілина через вибуття колишнього баварського міністра для окремих справ **Гайнріха Шмітта.** Спроба притягти до співпраці соціялістів та злитися в одну партію, як це сталося в східній зоні Німеччини, та в позанімецьких країнах Сходу, в західніх зонах не вдалася. З уваги на розвій ситуації діяльність Комуністичної Партії в західніх зонах Німеччини притихла. У Баварії окрема кляузуля конституції не дає змоги комуністам засідати в парляменті. У демократів помітні ці самі явища, що в Унії, хоч у слабшій мірі. Одначе вплив демократів, коли абстрагувати від впливу індустрії на політику, невеликий.

Політичні партії східньої зони під впливом совєтської політики пішли іншими шляхами. Панівне становище займає **Соціялістична Партія Єдности Німеччини** (Соціялістіше Айнгайтспартай Дойчляндс — СЕД), яка повстала з поєднання Соціялістичної і Комуністичної Партії Німеччини. У протилежності до західніх зон у совєтській окупаційній зоні поза СЕД і ЛДП та ЦДУ не діють ніякі інші партії. Досьогоднішні намагання з ЦДУ нав'язати контакт із західніми зонами, щоб дістати підтримку Заходу, невдалися. Провідниками опозиції проти СЕД були лідери ЦДУ в східній зоні Кайзер і Леммер. Демократи східньої зони припинили свої заходи нав'язати контакт з іншими зонами.

Вибори в 1948 році дадуть змогу зробити дальші висновки про розвиток партій. У західніх зонах почалася боротьба за позиції на тих теренах. Вона йде за обсаду окремих міністерських посад в різних німецьких краях та за провідні місця у Франкфуртській Господарській Раді. Ця боротьба ще загостриться, коли почнеться розв'язка питань державної побудови Німеччини (централізм, федералізм, сепаратизм), проблем господарського розвитку (соціялізація господарки, реґульована господарка, вільна господарка) і інші

Індійський журналіст Дупіа відвідав фільмове ательє в Берліні, де розмовляв з акторкою Гізелею Деґ. (Дена)

Наслідки зимової повені

До чотирьох апокаліптичних вершників, що в другій світовій війні і в перших роках після її закінчення топчуть нещадно копитами знеможене людство, долучилася тепер ще п'ята бестія — стихійні нещастя.

У наслідок ненормальної погоди, яка панує цієї зими, багато країн Европи й Америки навістили повені й сніговії, що мали катастрофічні наслідки. Потерпіла зокрема Німеччина, Швайцарія й деякі стейти США.

Тепла погода й дощі спричинилися в різних частинах Німеччини до повіні. У південній Німеччині ріки виступили з берегів і залили великі терени зораного поля, сіножатів і навіть людські оселі. Повінь наробила шкоди в околицях Заарбрюкену, Кельну, Дюссельдорфу, Бремену, Гайдельберґу. У цілій південній Німеччині приватний телеграфний рух на довгий час мусить бути припинений.

Шкоди обраховують на 127,5 мільйонів марок. У Гайдельберзі вода залила Старе Місто. Шкоди, які постали через повінь Некару, оцінюють на 1,5 мільйона марок. Так само й у Мангаймі рівень води в Некарі значно піднісся й хвилі залили порт так, що рух на ріці припинився. У Ганав Майн залив кілька дільниць; наслідки повені позначилися й в Ашафенбурзі та Майнці, де треба було припинити рух на двох мостах.

Тепер кількість води на всьому терені Німеччини помітно зменшилася. Як повідомляє Ассошіейтед Пресс, Швайцарська Метеорологічна Станція оголосила небезпеку повені на всьому терені Швайцарії. У наслідок теплої погоди наступила в горах відлига до висоти 2 000 м.

Повідомлення про стихійні катастрофи прийшли й з Америки. Під час Різдвяних Свят почалася несподівана відлига й сніговії. У східній частині США нагальні снігові бурі спричинилися до великого знищення на терені довжиною коло 3 000 км. Вкриті льодом дерева поламали в багатьох місцях електропроводи та зірвали телефонну сполуку. Поїзди мали великі спізнення.

У Чікаґо, Бостоні й Нью - Йорку закрито на один день біржу. 24-годинний дощ і приморозок спричинили ожеледь, в наслідок якої загинуло понад 100 осіб. Шкоди становлять кілька мільйонів долярів. Торнадо (буревій) знищив людські житла та наробив багато іншої шкоди. Кількість бездомних нараховують на 1000 осіб. Червоний Хрест повідомляє, що в п'яти стейтах вихор знищив повністю 245 і частково 290 будівель. Буревій перекинув п'ять радіовисильних веж. Президент Трумен видав відповідні розпорядження про допомогу потерпілим. Асекураційні товариства також розпочали свою акцію.

Венецуельська переселенча комісія

До американської зони прибула переселенча комісія з Венецуелі; вона незабаром почне працювати, маючи свій осідок в Гайдельберґу при Головній Квартирі ІРО. Шефом цієї комісії є суддя й адвокат д-р Армандо Гернандес Бретон, що на протязі довших років працював в інституті для еміґрації й колонізації; йому допомагатиме д-р Франціско Діац. Венецуеля приймає цілі родини. Досі виїхало туди 1 100 ДП з американської зони. На 1948-й рік передбачають виїзд більшої кількости. — За даними ІРО, в американській зоні є більше 2 000 теслів; 700 з них зможуть виїхати до Онтаріо в Канаді, при чому половина з цього числа можуть бути навіть початківцями.

ТЕАТР і ФІЛЬМ

Цікаві шукання

Написав В. Глушко

«Пошились у дурні» М. Кропивницького в театрі -студії Й. Гірняка. Гастролі в Мюнхені).

Інтерес вистави театру-студії полягає в тому, що тут дається полемічна, але виразна і своєрідна відповідь на питання про ставлення сучасного театру до старого побутового. Це робить виставу проблемною, принциповою і значною. В час, коли одні таеатри нігілістично поставилися до побутового театру і разом з водою можуть виплиснути і дитину тобто втратити національне коріння, традиції, а другі захоплено і безкритично реставрують його, віруючи, що виконують святу місію спасіння скарбів українського народу. Й. Гірняк робить спробу творчої ревізії старого театру, стає на шлях оновленого традиціоналізму. Навіть, коли б такий експеримент йому не вдався, все одно варто рукоплескати — слава сміливим. А треба сказати, що «Пошились у дурні» в театрі - студії цікава вистава. Але не потрібно апології — в нашій мистецькій критиці, аж занадто багато чи меду, чи дьогтю. Засоби оновлення п'єси М. Кропивницького, які вжив Й. Гірняк, є один з шляхів, але не єдиний. Хотілося б побачити у творчій практиці наших театрів інші спроби модерного трактування нашої клясики.

Театральна критика писала, що у виставі «Пошились у дурні» є глузування над побутовим театром. Це не так: Ф. Лопатинський в «Березілі» у своїй виставі «Пошились у дурні» дійсно глузував над побутовим театром. Гірняк зайняв глибшу позицію: він лише відкидає неістотну побутову оболонку і шукає українську театральну первооснову. Ставиться складніше завдання — виявити українську ментальність, не вишивана сорочка, не справжній горщик з Полтавщини, не фолклорний обряд, не побутова дрібниця а внутрішнє, цінніше — ігровий специфікум української театральности. В розв'язанні цього завдання Гірняк має і досягнення і деякі «білі місця». Критика вітала осучаснення тексту п'єси. Ми іншої думки — це лінія найменшого режисерського спротиву. Легкий, приступний, але не цілком себе художньо виправдуючий засіб. Дотепи старіють другого дня і ми були свідками того, як значна частина їх «повисла» в повітрі, не потрапивши в мету. Е. Вахтангов у своїй «Принцесі Турандот» урахував це і щовечера, кидав у залю нові в'язанки дотепів. Крім того, винахідливість, розмах уяви і гострота думки, що іскряться в виставі, дають повну ґарантію, що і без осучаснення тексту одними лише режисерськими і акторськими засобами можна досягти нового звучання. Шекспірівський «Гамлет» у різних режисерів набуває щоразу іншого філософського забарвлення. Хай словесна тканина твору залишається недоторкнутою, а відшукується лише щоразу нова інтерпретація його, тоді вистава надовго зберігає свою гостроту .Час вбиває злободенний жарт, але щадить думку.

Підкреслюю, що йдеться в данному разі тільки про осучаснений текст, а не про модернізацію інших компонентів вистави.

Де лежить зерно творчого задуму режисера?

Й. Гірняк прагне дати тільки театральну гру. Ніяких ілюзій життя, побуту, ніякого українського села в його зовнішніх формах. Звідси така строката мішанина вбрання акторів. Актори могли б грати виставу і в простирадлах. Одяг, як льокально - побутова характеристика, відпадає і це виразно демонструє поставник, коли Кукса (Й. Гірняк) появляється перед глядачем в легковажно - оперетковому тирольському капелюшку. Цим самим вицвілий в епігонському театрі Кукса вибивається з інерції застиглого канонічного сприйняття, омолоджується. «Зневага» до одягу виступає тут, як певний прийом, за допомогою якого скинено побутову оболонку п'єси.

Прекрасний режисерський деталь: в другій дії Дранко (Чолган) з дубцем шукає Горпину (Позняківна), хапає рукою кущ, піднімає, заглядає, чи ніхто не заховався — і знов ставить його на місце. Річ неможлива в побутовій виставі. Тут дійсно глузування над глядачем, який хоче справжнісінького життя в театрі, фото - знятка. З погляду таких глядачів здійснюється велике блюзнірство, бо «карним способом» порушено принцип ілюзорности.

Своєю виставою Й. Гірняк категорично стверджує: ... Так, Ви в театрі, але Вам грають, дається вистава і Чолган в ролі Дранка Вас лише тонко розважає і він піднімає не кущ, а тільки частину нашого сценічного оформлення і ми всі актори хочемо одного: ясної, веселої посмішки від Тебе,похмурий глядачу, що зовсім закис в мізерії таборового життя, побутових дрібницях, сплітках та інтригах, не вартих ломаного гроша. Ти, занадто тверезий ригористе, зараз потрапив на свято українського гумору та жарту, де панує фарсовий трюк, весела вигадка та буйна уява, і мусиш розплатитись з нами своїм сміхом — сміхом від щирого серця, від усієї душі. Іншої розплати не може бути — ми її все одно не приймемо. А тепер граймо далі, вистава ще не закінчилася і право на оплески ще начерзі!

В Гамбурзі користується великим успіхом п'єса Жиродо „Амфітріон 38" з Гільдою Краль та Германом Шомберґом в головних ролях. (Дена)

Й. Гірняк роздягає п'єсу Кропивницького, витягає її з побутових шат, звільняє від льокально- - етнографічних нашарувань і докопується до театрального кістяка, яким є стара, але вічно молода своїми ігровими можливостями, історія про закохані пари та обдурених батьків. Це весела історія, що її не один раз використали блискучі представники европейської комедії. Режисура обігрує театральну серцевину сюжету, має справу з його оголеною суттю, все реґіональне, побутове, етнографічне відкинуто. Сценічним підґрунтям інтерпретації є народні фарсово - інтермедійні елементи. Навантаження народнього блазня несе на собі Нечипір, який у виконанні п. Кривецького, пройнятий духом грубуватого — від землі - гумору. М. Кропивницький грає на комедійних контрастах, обігрує неймовірні ситуації. Як режисер — це сценічно підкреслює Й. Гірняк. Один з критиків уже влучно підмітив, що вистава будується на принципі контрастних масок. Але ми вважаємо, що творчий процес вирізблення, художнього устійнення масок ще не знайшов свого остаточного завершення. Маски вимагають додаткового опрацювання, більшого насичення барвами української ментальности, зовнішньої підкреслености вдачі, лубочної яскравости — тут все дається великим пляном, штрихів небагато, але всі вони згущені, узагальнені. Маска — це вияв театральної умовности, один з полюсів театру. Образ (відносний термін) будується на інших принципах і можна говорити про певне розмежування образу і маски — їх полярність. Нам здається, що у виставі іноді ці принципи схрещуються, а слід вийти на один шлях — шлях створення вистави українських масок, продовжувати славну традицію масок українських інтермедій XVII — XVIII сторіччя. Персонажі інтермедій М. Довгалевського та Г. Кониського, галасливо - задерикуватий, веселий, грубуватий, різнокольоровий типаж їх сценок —всі ці багаточисленні селяни, козаки, мандрівні дяки,тощо — є ніщо інше, як хоровод українських масок.

Коли дівчата (І. Варцаба) і Горпина (Т. Позняківна) та чудесний дует Кукси (Й. Гірняк) і Дранка (М. Чолган) — який майстерно використовує власну фактуру для творення маски Селюка — дикуна.— без зайвого побутового коментаря доводить нам українське походження своїх масок, то Антін (С. Залеський) і писар (Ю. Бельський) типи скоріш вихоплені з комедії Мольєра або Гольдоні. В грі Залеського щохвилини виринає меткий Труфальдіно з «Слуги двох панів». Вірно, що Антін — одна з персоніфікацій спритного слуги — це, коли хочете, наш український тип Труфальдіно, а ось ця фарба — український у Залеського відсутня.

Може для персонажів клясичної европейської комедії Бельський заважкуватий та вайлуватий, але його писар більш романського походження, ніж власний виріб «крапивне насіння».

Пародійний струмок, що промайнув у ролі Оришки — з властивою для Варцаби легкою грайливістю та пластичністю — слід використати ширше, зробивши одним з елементів вистави.

Хочется ще написати і багато написати про філіґранну гру Йосипа Гірняка, який промаршував по п'єсі Кропивницького від Антона — 1916 рік, Львів, Театр «Бесіда» — до Кукси, інших акторів, музику, оформлення та інші складові частини постави, але ...чую суворий (а де взяти паперу? — п р и м. р е д а к т о р а) редакторський голос — скорочуйтесь, скорочуйтесь, — і з сумом залишаю перо. Може при щасливій нагоді ще поговоримо.

До Лондону приїхала з Парижу арґентінська кіно-зірка, блакитноока Гільда Тамар, дружина албанського графа Топтані. (Дена-Нит)

На сценах Ашаффенбургу

Після довгої перерви відновив свою діяльність театр ім. Котляревського в Ашафенбурзі, до якого недавно приєднались кращі українські актори з Майнц - Кастелю. Оновлений ансамбль поставив прем'єру «Наталка - Полтавка», а після неї — ревю. В ролі Наталки виступила наша славна співачка Ганна Ширей; полтавка з походження, вона глибоко відчула ролю Наталки і заграла її так, як з наших акторок на еміґрації не заграв би мабуть ніхто. Гарне враження від виконання центральної ролі підсилилось ще й тим, що й інші персонажі п'єси знайшли собі гідних інтерпретаторів. Винятково просто й невимушено провів ролю Виборного М. Лісовик, що виконує цю ролю вже понад двадцять років. Вміло й переконливо розкрили суть персонажів п. Колісніченко (Терпелиха) і п. Мак (Возний). Непоганим (хоч дещо й заслаблим партнером для такої Наталки, як Ширей) Петром був п. Грицай. Ролю Миколи (задуману Котляревським для того, щоб зв'язувати між собою головних героїв) жваво виконував п. Крижанівський (він же режисер). Від'ємною стороною постановки (поданої в етнографічно - побутовому стилі), слід признати оформлення 2-ї дії, яке ні в чому не нагадувало чисто вибіленої полтавської хати.

В одноактівці «На перші гулі» всі актори провели свої ролі рівно й співзіґрано між собою; це в однаковій мірі стосується як батьків (п. Лісовик — п. Колісніченко) так і «героїв» (п. Крижанівська — п. Шевчук). Другу половину ревю складали співи (п.п. Ширей, Грицай) і танки (подружжя Дмитревичі і Т. Колісніченкова); в танках відчувалась легкість і вільність рухів, чому сприяв балетмайстер Л. Дмитревич.

Веселим і дотепним конферанс'є виявив себе п. Михайлів.

П.

„Ляйтенант Флаєв"- нова п'єса М. Понеділка

Жваве зацікавлення численних присутніх — артистів, професорів, журналістів — викликала нова п'єса «Ляйтенант Флаєв», яку прочитав її автор, молодий драматург Микола Понеділок в українському театрі ім. Миколи Садовського. На актуальність п'єси вказує вже сама авторська ремарка: «Діється в Києві. Час дії — наша доба». Персонажі твору: Флаєв — лейтенант відділу безпеки; Ґруня — студентка інституту, його дочка; Негоро — працівник відділу безпеки, курсанти, вартові та ін. П'єса за словами автора є «трагедією людей нашої доби.» Цей твір на пекучо - актуальну тему міг зродитись лише в мистця, що зрозумів свою місію, як посланця від тих, хто ще й сьогодні кипить в котлі «глухої азійської ночі»; молодий автор не міг стримати в душі того, що накипало в ній роками і тому він розкрив світові ту велику трагедію, в якій ще й сьогодні змушені грати свої ролі його товариші й брати .

Всі, хто забирав слово після читання кий успіх автора (який вже дебютував влітку 1947 р. драмою «Знедолені»), — та вповні заслуговує на те, щоб на неї звернули увагу наші театральні колективи. Бо ще й сьогодні на рідних землях українську молодь виховують на ідейно - ворожих п'єсах типу «Загибель ескадри», «В степах України» тощо, а тут на еміґрації підносять їй беззмістовні «Цнотливі Сюзанни» та «Еспанські мухі».

Де ж герої наших днів? Де борці за святі ідеали? Чи не пора їх показати на сцені?

В образі молодої героїчної студентки Ґруні автор показав новий тип української дівчини, як символ нової сили, що зростає в страшних проклятих роках і гряде, щоб творити нове майбутнє своєї батьківщини.

Вже з першої картини, п'єса захоплює глядача і тримає його в напруженні цілих 4 дії (5 картин).

Новим твором М. Понеділка зацікавились німецькі театри в Мюнхені, які, очевидно, приймуть її до вистави.

Вол. Дубняк

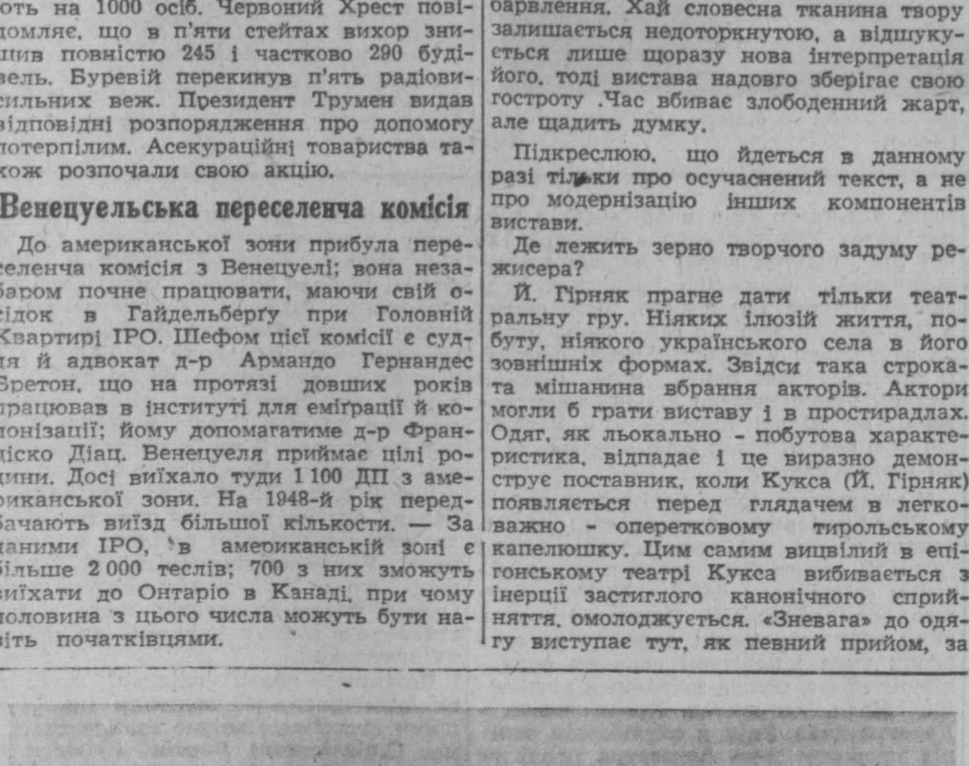

Китайський карнавал. Перегони ковзанярів (перебраних клоунами) в Пекіні. (Дена-Нит)

З переселенчого нотатника

Нові ДП - документи

Офіційно повідомляють з Гайдельберґу: Усім переміщеним особам (ДП), що перебувають в таборах ІРО, включно до дітей, мають видати новий особистий документ, подібний до документу Американської Армії, що має відтиски пальців і зняток (фото) власника. Відділ Цивільних Справ Американської Головної Квартири в Европі звертає увагу, що при видачі тих нових документів не йдеться про ще одну перевірочну акцію. Власник старого документа одержить при його здачі новий. Існує намір цим забезпечити охорону і допомогу особам ДП, що живуть по таборах. Новий документ буде в двох примірниках, обидва матимуть чергові нумери, при чому дуплікатна картка залишається в офіційних реєстратурах табору. Всі повноправні мешканці таборів, до дітей включно, отримають цей новий документ. Маленьким дітям не треба фотографій. Документ таких малих дітей передадуть разом з його дублікатом голові родини.

Цю саму вістку передано 26 січня аґентство ДЕНА, інформуючи додатково, що 31 грудня 1947 року в таборах ДП американської зони було 323 084 мешканці.

БРЕМЕН — БРАМА У СВІТ

На краю міста Бремену в колишніх касарнях примістився від травня 1945 переходовий табір (ІРО - Ареа - Теам 1026), який мусять перейти всі ДЫ, що їдуть до США. Досі там побувало майже 23 000 ДП, в тому: поляків — 6 000, чехів — 1 000, майже 2 000 австрійців, литовців, латвійців та ін. Крім того, 5000 американських громадян, що досі жили в Німеччині. Перед прибуттям до Бремену корабля для скитальців, директор табору Томас Ґрей повідомляє переходові табори в Мюнхені, Франкфурті, Берліні та Штуттґарту і вони висилають до нього вже перевірених людей. Кожен пасажир може брати з собою на корабель багажу не більше 79 кґ.

— Як повідомляє Дена, в брітанській зоні було восени 1947 130 000 здібних до праці ДП, з того: поляків — 52 000 (17 000 жінок), латвійців — 23 000 (7 000 жінок), українців з Польщі — 17 000 (4 400 жінок), литовців — 10 000 (2 700 жінок), юґославців — 10 000 (1 400 жінок), естонців — 6 000 (2 200 жінок), жидів — 6 000 (2 300 жінок). Розподіл за фахом м. і. показує: 32 107 селян, 473 мірошників, 5 138 кравців, 547 лікарів, 3 766 шоферів, 550 музик, 404 металістів, 23 настройщиків піяніно.

За останніх 10 міс. в таборах американської зони народилось 11 514 дітей; за цей же час померло 1 847.

СКРИНІНҐ В БАЙРОЙТІ

20 січня почався в Байройті скринінґ. Як і всюди, так і в тутешньому таборі вжили всяких заходів, щоб скринінґу не було. Люди ставляться до нього з недовір'ям. Скринінґ потриває мабуть один місяць.

— 42 000 ДП перебувають у французькій зоні, в тому числі — 29 000 живуть в таборах. — Звичайний американський трибунал у Фульді засудив поляка Казімежа Лінковського до 10 міс. ув'язнення за недозволене носіння американської уніформи та за те, що той у таборі ДП (в Фульді) видавав себе за аґента СІС. — Протягом грудня покинули американську зону 5 547 ДП; до Великобрітанії поїхало 2 438. Від початку переселенчої акції в березні 1946 р. 77 032 ДП розселено в 41-й країні. 13-го січня відплив до Австралії корабель «Генерал Стюарт», маючи на облавку 800 ДП. Напередодні французький корабель «Аль Судан» повіз з марсельського порту 45 балтійських ДП до Австралії.

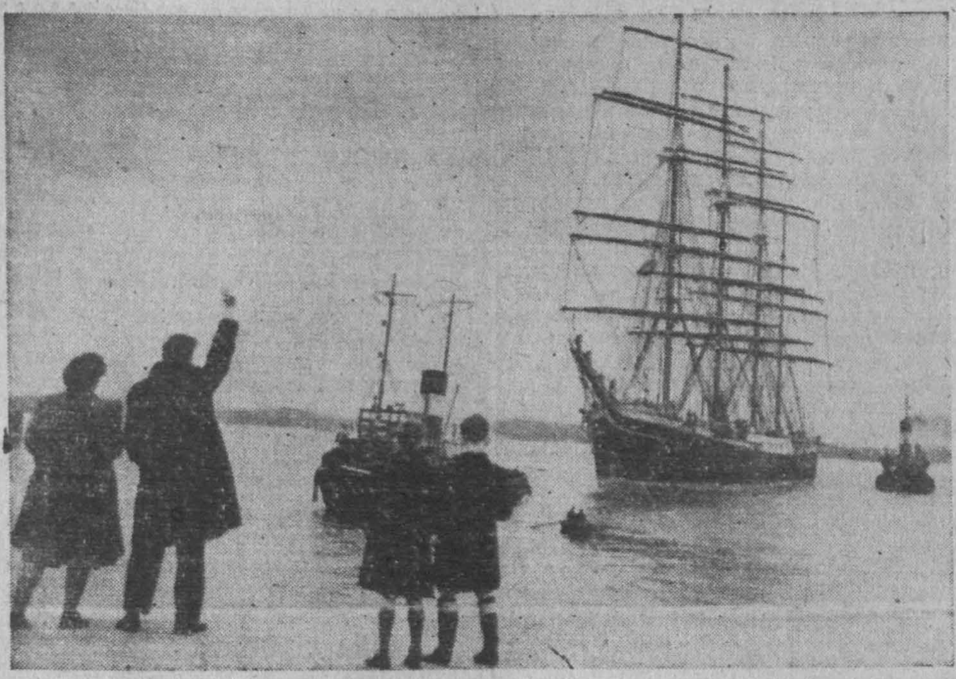

В англійській фльоті зберігся один вітрильник, який курсує між Англією й Австралією. (Дена)

ЗНЕВАЖЕНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ СВЯТО

Останній цвях у труну невдалої Академії з нагоди 22 Січня, що була влаштована ОПУЕ в Ашафенбурзі, вбив своїм нефортунним виступом місцевий декан о. д-р Хрущ.

Свою доповідь почав о. декан цитатою Св. Августина. Слухачі були приготовані на те, що почують церковну проповідь, або, що прелеґент, базуючись на цитаті великого християнського філософа, почне розглядати наше минуле. Але посипалися інвективи на творців актів 22 Січня та на самі акти. «Наші соціялісти — сказав о. декан — разом з комуністами, заражені інтернаціональними гаслами під кермою Москви, занапастили нашу державність». І не дався збити з пантелику демонстраційним виходом групи громадян, але заявив далі: «гетьманці, опершися на чужі сили, федералізували з Росією і завинили, що наша справа провалилася». І борці, що кров свою пролляли за кращу долю народу — в очах о. декана — також несуть вину невдачі. Ще більше. У святому обуренні ашафенбурзький історіограф уважає Хмельниччину темною сторінкою нашої історії. Таким ставленням справи доповідач зробив те, що значна частина присутніх покинула залю. Фальшивим тоном прозвучав оклепаний заклик о. декана до єдности, яким він закінчив свою промову.

У культурному світі прийнято так, що на святкових Академіях на честь великих людей чи подій у житті нації дається слухачам конструктивний матеріял навіть тоді, якщо дана людина чи подія має свої від'ємні сторони. Критичному підходові подій чи вчинків окремих людей не місце на святковій Академії тим більше, коли це не критика, а інвективи. З великими подіями, як з померлими. Над могилою померлого або нічого не говорять, або підносять його прикмети й заслуги. Тяжко собі уявити, коли б у слові над свіжою могилою померлого промовець порушив темні сторони його життя й діяльности. Акти 22 Січня належать до минулого й лежать у мавзолеї національних святощів. Пощо робити святкування якогось акту, чи історичної події й скликати на це людей, щоб цю нагоду використати на прилюдне зневаження і топтання того, що є цінністю усього народу?

Події з часів наших Визвольних Змагань належать до минулого. Нас ділить від них вже такий проміжок часу, що можемо на них глянути критично з перспективи. Ніхто не заперечує, що вони мають багато від'ємних сторінок, які треба «sine ira et studio» розробити. Але це можна робити на дискусійних вечорах, на засіданнях наукового товариства, в пресі. Святкова імпреза — це не місце на ведення партійної чи ідеологічної боротьби окремих груп. Доповідач мусить знайти в подіях минулого ці світлі моменти, які спільні для всіх українців без різниці поглядів. Бо як це виглядає, коли в наслідок підходу до проблеми доповідача половина присутніх покидає залю, решта ж сидить на силу до кінця, стримуючи своє обурення?

Допускається навіть дуже гостру і болючу критику минулого, але треба знати де, коли, як і хто може це робити. На всякий випадок в одногодинній доповіді, під час святочної академії, не можна критично розглянути такі капітальні питання. Не можна того робити в такій формі, що ображає національну гідність і національні почування громадян. Не може цього робити доповідач, який не знає глибоко історичних фактів, або свідомо перекручує історію. Священикові аж ніяк не випадає анґажувати себе в партійно - політичну роботу і сіяти чвари поміж громадянством. Це не завдання духовенства. Інакше воно приносить шкоду Церкві і нації.

ЗАЯВА

В зв'язку з академією проголошення IV Універсалу, що відбулася 22 січня 1948 р. в таборі «Боа Брюле», громадяни наших таборів в ріжний спосіб інтерпретують мій вихід з академії підчас доповіді о. декана д-ра Павла Хруща. Одні пояснюють, що я з ідеологічних міркувань зопочаткував інциндент, бо залишив залю якраз тоді, коли прелеґент пояснював орієнтацію Української Центральної Ради на міжнародні сили. Інші тої думки, що це була демонстрація, скерована заздалегідь проти прелеґента, як ідеологічного противника і т.д. Щоб не ширилось баламутство з цього приводу, я з повною відповідальністю заявляю, що не особисті симпатії чи антипатії до ідеологічного противника були причиною того, що я вийшов із залі. Я шаную і поважаю кожного ідеологічного против.-вика, якщо він є чесним противником. Також не залишив я залі тому, щоб демонструвати. Демонструвати можна на засіданнях всіляких громадських організацій і установ; на національних жесвятах, та ще й таких, як 22 січня, можна тільки протестувати, а в жадному випадку не демонструвати, що я й зробив. Проти чого я протестую?

Я запротестував проти концепції доповіді о. декана Хруща; проти того, що прелеґент з холодною премедитацією, свідомо перекручуючи дійсність, намагався, як він сам сказав, виявити «темні сторінки» 22 Січня. І якраз з тих причин я, як учасник визвольних змагань, уважав за свій обов'язок запротестувати проти перекручувань історичних фактів і прилюдно дати до пізнання як о. деканові Хрущеві, так і всім, хто солідаризується з ним, що день 22 січня не мав і **не міг мати** темних сторінок. Тільки вороги нашої державности намагаються викривити дійсність, і в такий спосіб змішати з болотом наші найбільші національні святощі і героїчні подвиги останніх 30 літ. Вони й роблять те. Вистарчить тільки наставити радіо на Київ або Москву, і ви почуєте звідти про Грушевського, про Українську Центральну Раду, про українську армію, про IV Універсал. Почуєте те, що було і є неґативне і небезпечне для російського імперіялізму.

Коли ж подібні інсинуації ми звикли чути з уст Хрущових і інших російських імперіялістів, тоді запитую: як посмів о. декан д-р Хрущ в присутності молодої ґенерації, яка не пережила визвольних змагань, а повинна виховуватись на конструктивізмі 22 січня, кидати болотом на Суверена Української Держави, який ціле своє життя з етнографічної маси формував в моноліт українську націю. Чому і з якою метою, знаючи до того ж текст IV-го Універсалу, влаштував о. д-р Хрущ перед масою урочисто настроених присутніх суд над поляглими українськими героями?

Д-р М. Галій

ЗАЯВА

До Редакції газети «Неділя».

Просимо дати місце на сторінках Вашої газети цим рядкам нашого листа:

У зв'язку з виголошеною п. прелеґентом о. деканом П. Хрущем промовою на Академії 22 січня, що була влаштована ОПУЕ, вважаємо своїм обов'язком прилюдно запротестувати проти форми і змісту промови, яких допустився п. прелеґент на Святі Української Державности супроти Центральної Ради, її державних актів та її складу.

Члени Центральної Ради:
Арк. Животко.
Ф. Грунько.

Ашафенбурґ, 23 І 1948 р.

В Палестині не втихає. Постійно проходять бої між арабами й жидами. Американські родини покинули Єрусалим. На світлині: Ці відділ арабського леґіону. (Дена)

РОЗШУКИ Й ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне: 1·—RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

В справі коляди

Зібрану КОЛЯДУ, що в цілости йде на Культурно-Освітній Фонд („Рідну Школу") до ЦПУЕ, слід без проволоки і безпосередньо пересилати до ЦПУЕ Augsburg, Judenberg 8/II, або на конто в банку: Bayerische Bank für Handel und Industrie Augsburg, K-to Nr 20915 (W. Mudryj). — Заповнені і евент. невикористані листи разом з посвідками пересилки грошей здавати тим органам, від яких збіркові листи одержано. У поштових переказах обов'язково зазначати, хто переказує, числа підписних листів, напис, що це збірка „Коляди" 1947/48 р.

Фінансовий Відділ ЦПУЕ

ПОВІДОМЛЕННЯ

Головного Секретаріяту ЦПУЕ

Щоб запобігти непорозумінням, подається до відома, що Керманич Відділу Інформації ЦПУЕ ред. Зенон Пеленський вже півтора місяця хворий на затяжну недугу й довгий час не зможе виконувати своїх обов'язків. — Його заступатиме, як керівник Відділу Інформації ред. Маруняк Володимир.

Ауґсбурґ, 20. 1. 1948

Головний Секретар ЦПУЕ

ПОВІДОМЛЕННЯ

Управа УСГ Гайдельберґ подає до відома, що подання на літній семестер 1948 треба складати найдалі до 15. 2. 1948 — найкраще особисто. Першість матимуть ті, що в минулі семестри хотіли вступити на тутешній університет. Докладні інформації подає: Ukrainische Studentenverein, Heidelberg Ingrim Str. 16.

ПОДЯКА

Високопреосвященніший Архиєпископ Григорій, Голова Вищої Церковної Ради Української Автокефальної Православної Церкви на чужині, висловлює свою подяку - причетові, хорові, Парафіянам Свято - Покровської церкви в Ашаффенбурзі (табір „Лягарде") - за їхню істинно - синівську любов і приязнь до нього, виявлену ними під час його архипастирської візітації всієї парафії в днях 16-24 січня ц. р. Зокрема Їх Високопреосвященство дякує тим парафіянам Св.-Покровської церкви - з таборів: „Лягарде", „Піонір" та „Артилері", які в ці дні з такою щирою гостинністю приймали його у себе — на домівках. Одночасно ВП. Архиєпископ Григорій дякує співробітникам ІРО та ОПУЕ в Ашаффенбурзі, Директорам місцевих таборів та співробітникам таборових Управ, які виявили до нього увагу й гостинність та склали йому візити. Наш Найпочесніший Отець і Найвищий Духовний провідник посилає всім вірним своє архипастирське благословення.

Управління 2-ої Благочинницької Округи УАПЦ. Ашаффенбурґ.

ОГОЛОШЕННЯ

в справі внесення прохань про стипендії на літній семестр 1948 р.

„Комісія Допомоги Українському Студентству" (КоДУС) повідомляє, що можна вже вносити прохання про виділення або продовження стипендій на літній семестер 1948 р. Нові прохання повинні мати усі нормальні додатки, між іншим життєпис, анкетний листок з рекомендацією Студентської Громади, посвідку про впис на літній семестер, посвідки про успіхи в наупі в попереднім семестрі й посвідку, чи прохач живе в таборі й має звідти, або з іншого боку, якунебуть допомогу. До прохань в справі продовження стипендій належить долучити тільки посвідку про впис на високу школу, посвідки про успіхи в науці й посвідку про зміну в матеріяльнім стані. Прохання належить вносити виключно через дотичні Філії й Представництва КоДУС-у за посередництвом своїх українських Студентських Громад.

За КоДУС:
Голова: проф. д-р З. Кузеля
Секретар: проф. Т. Волошин

ПОВІДОМЛЕННЯ

Проситься всіх пань та панів, що записалися на виїзд до Арґентіни в групі полк. Куликівського (Stuttgart-Zuffenhausen) через відпоручників в таборах: Мюнхен, Міттенвальд, Ауґсбурґ, Новий Ульм, Ансбах, Еттлінґен. Ельванґен, Карльсруе, Гайдельберґ, Маннгайм і інших, подати свої адреси до Stuttgart-Zuffenhausen, Grenadier Kaserne, Микола Куликівський. — Справа виїзду є актуальна. Кожний член родини мусить мати обов'язково метрику народження.

1-1-40

УКРАЇНСЬКА ЕКОНОМІЧНА ВИСОКА ШКОЛА в Мюнхені оголошує

запис слухачів

на I, II, III, IV, V, VI, семестри. Дійсними слухачами можуть бути лише особи з закінченою середньою освітою (матурою). На II, III, IV, V, VI, семестер треба подати крім матурального свідоцтва ще й докази про закінчення відповідних семестрів в інших рівнорядних високих школах. — Запис становить 10.— RM, а навчання 200.— RM за семестер. — Прохання про запис на той чи інший семестер треба подати на адресу: Ukrainische Wirtschafts-Hochschule, München 8, Flurstr. 1/I. — Виклади пічнуться 2. 1. 1948.

Канцелярія УЕВШ в Мюнхені

1-2-41

РОЗШУКУЮТЬ

Іван Зосіменко шукає брата Олександра і рідних. Зголошуватись прошу на адресу: Aschaffenburg. Pionierkaserne III/315. 1-1

Хто знає про долю Коберника Ярослава, що до останнього дня працював на одній із фабрик під Берліном (Ludwigsfelde), прошу подати вістки за винагородою на адресу: Kobernyk Wasyl, Aschaffenburg, Pionierkaserne. 1-3

Шукаю дочку Мазурок Варвару, яка останніми часами перебувала в Кляппендорфі біля Дрездену і сестру Киліновську Катерину із мужем Каліновським Григорієм. Останніми часами перебували в Седліц біля Дрездену. Писати прошу на адресу: Mazurok Paraska, Aschaffenburg, Bois-Brule. 1-2

Хто знав би про долю Курила Володимира і Михайла. Шукає тітка з Америки. Вістки прошу слати на адресу: Watamaniuk Jurko, Aschaffenburg, Bois-Brule. 1-1

Марію і Катерину Касіян із села Будилів пов. Снятин шукає сестра Олена Касіян. Писати на адресу: Olena Kasijan, Aschaffenburg' Pionirkaserne IV/225. 1-1

Хто знає про долю Гарбара Дмитра, прошу ласкаво повідомити на адресу: Harbar Olena, Pfarrkirchen, Aufbauschule. 1-2

РОЗВОДОВІ СПРАВИ

До Єпархіяльного Правління УАПЦ в Ашафенбурзі надійшло прохання Івана Недокус Никифоровича, про розвід з його дружиною Оленою Йосипівною з родини Зуляк, з причини безвісної відсутности її. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Недокус Олени просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artileriekaserne. Kirchliche Verwaltung UAOK. 2-3-35

До Єпархіяльного Управління УАПЦ в Ашаффенбурзі надійшло прохання Семена Гавриловича Ризниченка, про розвід з його дружиною Уляною Григорівною з родини Пугачева з причини безвісної відсутности її. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Уляни Ризниченко, просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artilleriekaserne, Kirchliche Verwaltung. 1-3-42

До Єпархіяльного Управління УАПЦ в Ашаффенбурзі надійшло прохання Михайла Олексійовича Шабана про розвід з його дружиною Розалією Олексіївною з родини Бабій з причини безвісної відсутности її. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Розалії Шабан, просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artilleriekaserne, Kirchliche Verwaltung. 1-3-43

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Ґенадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 | АШАФФЕНБУРГ, 8. ЛЮТОГО 1948 | Nr. 110

Світ цікавиться зимовою Олімпіядою в Сан-Моріц, що її відкрив 29 січня швайцарський президент Целіо. Фавориткою на золоту медаль у фігурній їзді на ковзанах є молода канадійка Варвара Скотт. (Дена-Ніт)

25 000 аґітаторів у Галичині

„Дзєннік Польскі і Дзєннік Жолнєжа" від 15. січня 1948 року повідомляє: „Секретар Львівського Окружного Комітету Комуністичної Партії України товариш І. Мазепа дав спеціяльному кореспондентові „Правди" інформації про вибори до місцевих рад з єдиного списка „Бльоку комуністів і безпартійних". У місцевих радах львівської области засідає 11 000 депутатів. Вибори такої великої кількости „самоуправних працівників" вимагають, як пояснює І. Мазепа, велетенського політично-організаційного розмаху. У Львові і на селях працює понад 25 000 аґітаторів. З міста вислано ще „на допомогу" партійним організаціям у селах понад 2 000 випробуваних старих комуністів. Вся ця армія комуністичних функціонерів веде вступну аґітацію за кандидатів до рад і старається виснити громадськості політику комуністичної партії.

Інтерв'ю з Мазепою мав кореспондент „Правди" напередодні виборів. „Товариш секретар" не мав зрештою жодного сумніву щодо результатів цих виборів: „працівники львівської области віддадуть радо свої голоси за вірних синів і дочок народу, за гарячих патріотів батьківщини"!

Совєтська влада, — пише в коментарі „Дзєннік Польскі", — є тієї думки, що треба зорганізувати цілий корпус аґітаторів, щоб загнати „визволених громадян" до виборчих урн. Трудно докладніше схарактеризувати справжнє ставлення Східньої Галичини до совєтських окупантів.

Третя конференція в Головній Квартирі ІРО

(Власна кореспонденція). 4 лютого відбулась третя пресконференція в Головній Квартирі ІРО в Гайдельберґу. Знову зібралося понад 40 журналістів різних національностей.

Від ІРО були присутні: п. Денлінґер — керівник відділу інформації, п. Віллер — відділ постачання, п. Ізраель — репатріяція, п. Дін — переселення, п. Ґріґ — визначення осіб, що мають право бути ДП, д-р Гіннесі — охорона здоров'я, п. Картер — правничий відділ.

Відкривши конференцію, п. Денлінґер висловив свій жаль, що п. Едвардс не може бути присутнім, бо саме виїхав до Мюнхену. Далі він висловив своє задоволення з приводу того, як ДП преса в Німеччині подала звідомлення з минулої пресконференції і взагалі освітлює працю ІРО.

Перші питання, подані Союзом ДП-преси були: як ІРО думає запобігти тому, що місії різних урядів одбирають здорових молодих людей, сім'ї розриваються, і в таборах лишаються старші люди. Що буде з сім'ями? Які пляни має ІРО щодо вдів, сиріт, старих та інвалідів?

На ці питання відповідав п. Картер, який тиждень тому був у Женеві і є найкраще обізнаний з останніми ухвалами. Він сказав, що ці питання вже обговорювалися в Женеві, бо вони зараз є найважливіші. Була пропозиція до всіх урядів — членів ІРО, — щоб їх країни прийняли певну квоту скитальців, що є під опікою ІРО і брали людей, не вибираючи найздоровших. **Делеґат Бельґії вже висловив готовість свого уряду прийняти певну квоту.** Загальна резолюція була ухвалена в тому ж дусі. Надалі ІРО не буде складати договори з тими урядами, які відмовляються брати сім'ї. Найскладніше буде питання з хворими на заразливі хвороби, але п. Картер думає, що й для них буде знайдено с[illegible]е рішення.

Далі виступив п. Ізраель і говорив те, що належиться говорити урядовцеві з відділу репатріяції, а саме, що репатріяція є добровільна, але коли хворі і інваліди повернуться на батьківщину, то їх уряди ними заопікуються.

Питання: Яким чином комуністичні аґенти одні з перших прибувають до країн іміґрації, — наприклад, до Бразілії?

Пан Дін сказав, що на це питання відповісти трудно, як і трудно викрити комуністичних аґентів; за тим повинні стежити окремі національні групи. Невідомо ще, наскільки точні є повідомлення з Бразілії.

Питання: Чому співробітники національних добровільних організацій не дістають робочих приділів?

Відповідь: коли вони дійсно працюють, то повинні такі приділи діставати.

Далі було кілька питань про незадовільний стан у переходових таборах і про перебіг переселення.

П. Дін попрохав усіх незадоволених з праці персоналу подавати заяви про це до директорів переходових таборів, а в разі незадовільної відповіді, — до директорів ареа. Були скарги, що людей запізно повідомляють про виїзд (був випадок, що люди за 6 годин зібралися до Австралії), то залежить від місії. ІРО має гроші на переселення, яке тепер буде прискорено; бо дешевше людей переселити, аніж годувати в таборах. Бюджет ІРО на цей рік буде незабаром оголошений. Днями в Мюнхені буде одкрито новий табір для тих, що їдуть до Америки.

На запитання журналіста, чи можна дістати інформації про українців, заарештованих недавно в Італії на вимогу совєтського уряду, містер Денлінґер відповів: «Ні, ми компетентні лише на американську зону». (Дальший перебіг конференції подамо в наступному числі.)

Л. СЛОБОЖАНКА.

Чи росіяни увійдуть до Персії?

Американці відкидають безпідставну ноту Москви

ТЕГЕРАН, (ЮП). В політичних колах Тегерану побоюються, що Росія могла б, покликуючись на ірансько-російський договір 1921 року, ввійти до Ірану. Згідно з 6 статтею цього договору, Росія застерегла собі право вислати війська до Ірану на випадок, коли б якась третя держава хотіла зробити в Персії збройну інтервенцію, або використати перську територію як базу військових наступів проти Росії, або інших союзників і коли б перський уряд, довідавшися від російського про його намір, не мав сили відхилити загрозу. Совєтський протест, що нарікає на американську військову активність в околиці російського південного кордону вважають тут одним з останніх російських застережень перед тим, як СССР перейде до дій. Совєтсько-іранські стосунки значно погіршилися з часу, як іранський парлямент уневажнив російський проєкт нафтових концесій і тут загально сподіваються поважних консеквенцій з цього приводу.

Як повідомляє аґентство ЮП з Лондону і ТАСС з Москви, совєтський амбасадор в Тегерані доручив іранському урядові ноту протесту проти діяльности американської військової місії в Ірані. Діяльність цієї місії буцімто загрожує кордонам Совєтського Союзу. Совєтська нота підкреслює, що американські військові дорадники грають вирішальну ролю в перській армії і розбудовують Іран на військово-стратегічну базу США. Вони змодернізували перську армію і виробили пляни перебудови военної індустрії. Американська військова місія спорудила в Куме летунську базу виключно для американських літаків. Очікують прибуття значного континґенту американських вояків і офіцерів.

США відкидають совєтські звинувачення

Як повідомляє Ройтер, перський уряд підготовив минулого вівтірка відповідь на совєтську ноту. Тоді як урядові перські кола рішуче відкидали совєтські звинувачення, ліва газета «Іране ма» написала, що коли уряд не обмежить діяльности американських офіцерів, відповідальність за наслідки впаде на нього. Представник брітанського міністерства закордонних справ висловив здивування, що СССР аж тепер використовує перебування американської місії в Персії, яка там діє з 1943 року, до шукання конфлікту. Брітанські кола вважають, що совєтська нота є лише **частиною дипломатичної офензиви поведеної з Москви проти США.**

Як повідомляє з Вашінґтону аґентство ІНС, представник американського міністерства закордонних справ Мічель МекДермот назвав на пресовій конференції **совєтські звинувачення неправдивими, що перекручують факти.** Американський уряд підписав ще 27 листопада 1943 договір з Іраном про надіслання американської військової місії для реорганізації іранської жандармерії. Цією місією керує **генерал Г. Норман Шварцкопф.** Друга місія США перебуває в Ірані на підставі договору від 6 жовтня 1947 під командуванням генерала **Роберта В. Ґрауа.** Завданням цієї місії є допомога іранському міністерству військових справ в питаннях організації, адміністрації і вишколу.

— Як повідомляє Ройтер, перський уряд передав у середу увечері совєтському амбасадору ноту, в якій відкинув совєтський протест щодо американської військової місії в Персії.

Самогубство генерала Блясковіца

Колишній німецький генерал - полковник Йоганнес Блясковіц покінчив самогубством, викинувшись (в четвер, 5 лютого рано) з найвищого поверху Нюрнберзької в'язниці; тяжко покалічившись, він помер у шпиталі.

Генерал Блясковіц командував у вересні 1939 р. німецькою армією, яка наступала на Варшаву.

Розрив між Туреччиною і СССР

АНКАРА, (Дена — Інк). Туреччина відкликала минулої середи свого амбасадора Акдура з Москви, бо СССР від кінця 1945 р. занедбував призначити наступника на місце відкликаного тоді з Анкари амбасадора Віноградова. Таким чином стався цілковитий розрив турецько - совєтських зносин. Совєтський натиск за спільну адміністрацію в Дарданеллах та за будову баз в тому районі творив великий конфлікт між СССР і Туреччиною, що триває від закінчення другої світової війни.

Американські літаки — до Греції

Ройтер повідомляє, що перші американські літаки вже прибули до Греції, а дальші знаходяться в дорозі. — Брітанські парашутисти атакували над Галілейським морем сильні арабські з'єднання, що наступали з Сирії. В наслідок тригодинного бою згинуло 12 арабів. — В Прескот (Англія) помер на 82-му році життя колишній брітанський військовий міністер і кол. амбасадор в Парижі лорд Дербі. — Загинув брітанський транспортний літак з 28-ма пасажирами, між ними брітанський маршал авіяції сер Артур Конінґем. 10 американських суперфортець і багато кораблів шукають загиблого літака на водах Бермуди. — Совєтський Союз і Румунія підписали пакт приязні і взаємної допомоги. В Москві перебуває румунський прем'єр Ґроза і міністер зовнішніх справ Анна Паукер. — Італійська поліція викрила в одному з крематоріїв міста Парми великий комуністичний маґазин зброї.

†

З краю прийшла сумна вістка, що у Львові, під час праці, помер визначний український учений і громадський діяч бл. п.

Проф. МИРОН КОРДУБА

Покійний присвятив себе вивченню минулого України. Був викладачем в українських середніх школах у Чернівцях, Львові й Холмі. Варшавський університет покликав Його на катедру історії України. Був дійсним членом Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові та інших наукових інституцій у краю й закордоном. Залишив цінні праці з ділянки історії України.

Вічна Йому Пам'ять!

За активність у переселенчому питанні

Написав д-р Роман Глинка

Живемо вже третій рік у таборах. Живемо всі всуміш без різниці станів, фахів, освіти. Ділимо всі спільну долю й недолю. Перейшли ми вже багато різних психічних злетів і принижень все в очікуванні чогось нового, що змінило б нам бодай іскру надії на можливість кращого. Ми знаємо, чого хочемо, ми свідомі причин, що веліли нам залишитися на чужині. Але невідрадні будні, турботи дня і безперспективне завтра притупили в нас ініціятиву, ввели нас у психічну байдужість. На це склалися, очевидно, ще й інші, дальші і новіші причини: передовсім наше перебування під різними окупаціями, панщина в гітлерівській Німеччині, а дальше нагінка большевицьких аґентів, і вкінці різного роду перевірки по таборах, що давали можливість до всяких надужить. З другої сторони, безплатне приміщення і харчування, свідомість, що нами хтось опікується, витворили в нас пасивність. Ми збайдужіли навіть до наших справ переселення, зайнявши вичікуючу позицію. Ми більше просимо ніж організуємо, ніж вимагаємо. Ми здалися вповні на добродійну організацію, мовляв, ІРО дасть, ІРО подбає, ІРО переселить...

А тим часом фонди ІРО стають чимраз скупіші, харчування дедалі погіршується, наші ощадності вичерпуються, недуги серед нас ширяться і загрожує небезпека, що туберкульоза охопить щодалі то більші кола наших людей, які мають слабий стан здоров'я. До того всього, урядовці ІРО у вирішуванні нашої долі нас не питають, діють без нас для нас. Через це, очевидно, терплять наші інтереси. З нашого народнього тіла вихоплюють здорових, сильних, самітних, залишаючи в безнадійнім вичікуванні родини, старших, людей духової праці. Трактують нас, як мускулярний товар, залишаючи наші духові потреби поза всякою увагою.

Ясно, що крім нашої пасивности, співдіють ще інші незалежні від нас чинники, але їх вплив — це теж у великій мірі наслідок безініціятивности і якогось отупіння у справах, що стосуються нашого фізично - духового існування. Ми допускаємо, що нас ділять, а опісля бідкаємось, що адміністрація таборів на новому місці праці складається здебільшого з представників інших національностей, які погано ставляться до українців. Вчиняємо крик, коли довідуємося, що до Англії на т. зв. культурних опікунів для наших людей їдуть теж чужинці. А причиною буває саме наша пасивність, затурканість. Замість того, щоб поставитись з довір'ям до місцевих переселенчих самоуправ і разом з ними та з допомогою українських комендантів таборів впливати на тих, що виїжджають, щоб вони вже тут пляново гуртувалися, щоб разом із робітниками їхали інтеліґенти, які на місці матимуть обов'язок стати в обороні українського робітника, то ми легковажно дивимося на наші установи і не слухаємо порад керівних чинників, а потім з байдужістю й апатією кидаємося в обійми перших — ліпших нагод, щоб тільки геть звідси.

В усіх установах, від яких ми залежні, відчувається **брак наших людей.** На кожному кроці нарікаємо, що нами помітують. В переходових таборах наші люди місяцями чекають своєї черги, а тим часом члени спритніших національностей виїжджають скорше, а то й коштом наших квот. А був час, коли двері в тих установах були для нас одкриті, нас просили туди йти, наші керівні чинники шукали людей, переконували їх про національний обов'язок. Тоді ми чекали і вагалися, а нині нарікаємо. Ба й тепер є можливості просунути українців на різні важливі пости, але наші люди і дальше мудрують. А потім сипляться громи на провід за те, що він, мовляв, не діє.

Ось наш стан, може більше чи менше об'єктивно схоплений, але це не міняє факту, що в переселенчім питанні, тобто у тім наскрізь життєвім для нас питанні, ми мусимо перейти до активности.

Інакше, вирішать про нас без нас.

Якраз відбулися Збори Головної Української Переселенчої Ради. Центральна Переселенча Управа повинна бути сформована лише з людей, які розумітимуть відповідальність і обов'язок, що на них тяжітиме. Це мусять бути люди діла й рішучости. При складанні Президії ГУП Ради до речі буде, для заінтересування і зв'язання спільною відповідальностю, спертися на коаліційний принцип та притягти відпоручників зональних комітетів.

Наполегливою працею і конкретними осягами можна привернути пошану до цієї так важливої інституції серед наших еміґрантських мас. Коли громада скитальців набере довір'я до роботи керівних переселенчих чинників, тоді можна сподіватися від неї повної підтримки для тих же чинників. А її так дуже буде потрібно, щоб здобути право співрішати у переселенчих питаннях і у вищих чинників ІРО і щодо різних вербувальних місій.

Праця нової Управи повинна б іти такою лінією:

В першій мірі треба вповні схопити теперішній еміґраційний рух наших скитальців. Тут конче треба встановити по **всіх переходових таборах українських відпоручників,** які на місці дбали б про правильний хід наших справ. В тому напрямі обіцяв дати підтримку д-р Смук. Саме тепер намічуються кандидати на ті пости і виясняються їх правне оформлення. На допомогу тим людям, що діятимуть, правдоподібно, від імени д-ра Смука, будуть додані ще інші, яких завданням буде давати нашим людям поради і інформації на місцях. Крім того треба буде нав'язати тісніший контакт із тими, що вже на новім місці поселення.

Одночасно треба активно діяти на міжнаціональнім скитальчім терені, отже, в переселенчій комісії інтернаціонального комітету ДП і утікачів. Тут уже пророблено за останній місяць деяку роботу. Що головне, то осягнуто повне порозуміння щодо спільних дій в переселенчій ділянці, як на це вказує прийнята на З'їзді Міжнаціонального Комітету 8 грудня м. р. резолюція. Рішено координувати свої виступи в переселенчих питаннях не тільки тут, але творити відповідні міжнаціональні комітети на місцях нового поселення на зразок створеного в Бельґії «Коресту».

Грецький уряд готує наступ

Згідно з повідомленням аґентства «Бельґа», грецька урядова армія протягом двох найближчих місяців буде збільшена до 180 000 вояків. Вона дістане також в достатній кількості гірську й важку артилерію і кулемети, щоб на провесні розпочати генеральний наступ проти головних сил повстанської армії. 50 000 вояків національної ґвардії і 35 000 жандармів, що являють собою «еліту» грецької армії, діставши модерну зброю, повинні будуть очищати від повстанців запілля. Тим часом провадиться далі організація і озброєння загонів селянських добровільців для боротьби з місцевими дрібними партизанськими бандами.

На засіданні переселенчої міжнаціональної комісії намічено вже плян праці і низку заходів для здобуття права співпраці в переселенчих справах в органах ІРО. Співпрацю на тім терені і в тій саме конкретній ділянці треба буде посилити не тільки з огляду на сучасність, але теж з огляду на майбутність для ширшої вже площини.

Перед вищими чинниками ІРО треба буде, очевидно, спільно із іншими національностями поставити справу нашого голосу у справах переселення. Ми хочемо співпрацювати і активно допомагати ІРО у розв'язці нашого питання. Треба сподіватися, що наші вимоги і старання, що лежать в наших інтересах, але теж і міжнародних чинників, які утримують ІРО, будуть належно оцінені і прийняті.

Ми повинні теж виявити активність у нав'язуванні безпосередніх зв'язків із урядами іміґраційних держав та різними фірмами, щоб таким чином, ставляючи наші пропозиції, що матимуть на увазі обопільні інтереси і користі, збільшити можливості для поселення.

Питання розширення іміґраційного закону буде правдоподібно предметом дискусії на теперішній сесії Конґресу США. Нам треба подати відповідний матеріял про нас, щоб спричинитися до прихильнішого трактування проблеми скитальців і відкриття їм брам США.

Відносини з д-ром Смуком в переселенчих питаннях укладаються задовільно. На конференції у канцелярії д-ра Смука на Пазінґу 16-го грудня м. р. представники Центральної Переселенчої Управи досягнули повного порозуміння. Д-р Смук обіцяв співпрацю і заявив, що у переселенчих справах він спирається на Центральній Переселенчій Управі і її апараті. Співпраця з д-ром Смуком — це теж запорука активности й успіху.

Ось це в дуже загальному нарисі ті дії, що їх ми повинні би провести. Мусимо вийти з нашого отупіння і повною активністю добитися практичного впливу на дальшу нашу долю. Тільки активністю, тільки діями зможемо забезпечити своє фізичне існування, щоб могти з успіхом працювати в обороні нашої гнобленої Батьківщини, бо це ж єдиний обов'язок, що виправдує наше перебування на чужині.

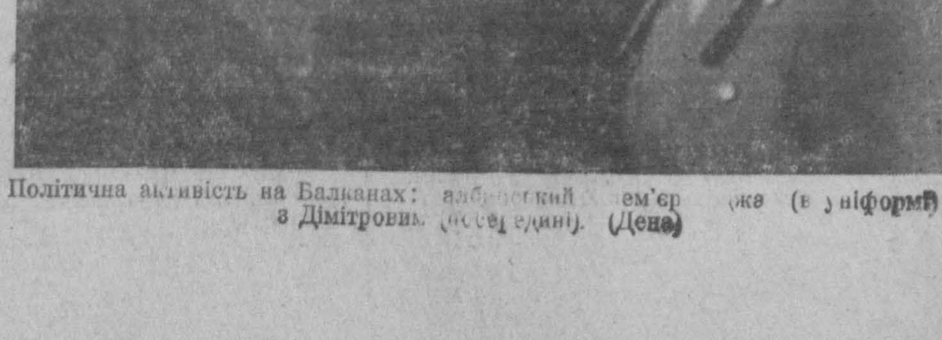

Політична активість на Балканах: [illegible] прем'єр [illegible] (в уніформі) з Дімітровим (посередині). (Дена)

Натовп на вулицях Бомбею співає гімн: „Віяшнава Янато“

Магатма Могандас Карамчанд Ґанді

Трагічна смерть вождя незалежної соборної Індії

30 січня в Нью - Делі під чотирма пострілами убивці упав мертвим найвидатніший національний провідник, мудрець і учитель Індії, її «велика душа» — Магатма Ґанді. Його внучка, що, як звичайно, супроводила його того дня до місця молитовних зборів, так розповідає про цю жахливу подію: «Коли Магатма, спираючися на мою руку, зійшов східцями на поміст, якийсь чоловік, продершися крізь юрбу, кинувся перед ним навколішки. Гадаючи, що невідомий хоче торкнутися до ніг Ґанді і побоюючись, щоб Магатма не впав, я лівою рукою схопила цього чоловіка, бажаючи утримати його від його наміру. Тоді, відштовхнувши мене вбік, він кілька разів вистрілив з пістолі. Перша куля потрапила Ґанді в нижню частину живота, дві дальші — в серце. З останнім зусиллям Магатма молитовно підніс руки, щоб показати, що він прощає своєму вбивці. Закривавленого Ґанді віднесли до одного з сусідніх будинків, а трохи згодом занімілій приголомшеній юрбі коротко оповіщено: «Бапо «батько» помер». «Не стало батька нації», того ж дня повідомив уже всій Індії її прем'єр - міністер Пандіт Неру, — та нам не слід плакати, — додав він, — нам слід здійснювати ті ідеали, що їх він проповідував усе життя». Тлінні рештки Магатма поставили на терасі геть зануреного в темряву будинку, і лише проміння прожекторів освітлювало відкрите обличчя й завинене в білу тканину непорушне тіло великого вчителя Індії.

На власне бажання Ґанді, що, за твердженням близьких до нього кіл, передчував свою недалеку смерть, його тлінні рештки спалено на березі Ґанґа.

Увесь дипломатичний корпус, ляйб - ґвардія генерал - губернатора, частини королівських індійських повітряних сил та морської фльоти, вояки - сіхи в тюрбанах, ґургаси в своїх химерних шапках і сірих накидках, стрільці - райпутяни в зелених уніформах — взяли участь у жалібній процесії. Віддати останню шану своєму великому вчителеві зібралися сотні тисяч людей. За висловом кореспондента Ройтер, там духово, а то й фізично, була присутня вся Індія Ґанді — Індія вбогих сіл та «недоторканих» паріїв. На березі Ґанґа син померлого запалив похоронне вогнище, а тоді підкинув до нього сандалове й комфорне гілля та кокосові горіхи.

В Індії офіційно оголошено 13-денну жалобу. Та далеко довшою буде вона в серцях широких індуських мас, для яких Ґанді був мізком, душею й сумлінням Індії. Народившися 1869 р. в заможній купецькій родині, він за своїх юнацьких років мало чим відзначався в загальних лавах своєї касти. Скінчивши в Лондоні правничий факультет, він 1893 р. переїздить до Південної Африки, де незабаром стає загальновизнаним провідником досить численних там індуських поселенців. 1914 р. він повертається до Індії, де очолює рух за незалежність своєї батьківщини й провадить енергійну боротьбу за поліпшення становища нижчих каст і рівноправність паріїв. За його антибрітанську діяльність Ґанді не раз арештовували, а потім за судовим вироком ув'язнили в тюрмі, з якої його звільнено 1924 р. через стан здоров'я. Проте він і далі боровся за звільнення своєї країни, і йому головно завдячує Індія за добуту тепер незалежність.

Та не тільки авторитет незламного борця за волю свого народу мав в Індії Ґанді. Він тішився в ній славою релігійного провідника, мудреця - філософа, провідника й пророка віри, любови, братерства, простого, побожного й чесного життя. Особливо багато зробив він у справі замирення вічних ворогів — індійських мусульман та індусів. З цією метою зробив він довгі подорожі по Індії в 1930 р. і в минулому році, коли, вже маючи 78 років, пішки обійшов усю Бенґалію. З цією ж метою він у крайніх випадках оголошував голодні пости, останній з яких закінчив незадовго до своєї смерти. І фанатична, пошматована релігійними чварами Індія не раз смирялася під магічним впливом живого діла чи слова свого улюбленого Магатми.

Проте ідейний круговид Ґанді не обмежувався самою Індією. Він був апостолом миру, волі й любови у світовому, загальнолюдському маштабі, і отже тим більше не дивно, що на його смерть жваво відгукнувся весь світ. У своїй телеграмі з висловом співчуття президент Трумен підкреслив, що Ґанді помер на посту в боротьбі за братерство й мир для всього людства, а представникам преси сказав, що небіжчик був не лише великим індійським націоналістом, а й провідником інтернаціонального маштабу і що його смерть є трагічною втратою для всього світу. Французькі Національні збори в своєму посланні до Індії відзначили, що в особі померлого Франція шанує «насамперед мудреця, приклад якого повинен навчити людей того, що любов сильніша за ненависть». Англійський прем'єр Етлі, індійський генерал - губернатор лорд Маунтбеттен, Вінстон Черчіл, південно - африканський прем'єр Сматс і багато інших політичних діячів, а також світова демократична преса так само високо оцінюють ролю Ґанді, так само висловлюють свій глибокий жаль з приводу його смерти. А Бернар Шов, залишаючися і тут сатириком, зауважив, що смерть Ґанді свідчить про те, як небезпечно бути добрим.

Обмірковуючи можливий вплив убивства Ґанді на дальшу долю Індії, світова преса й політичні кола не виявляють одностайности, проте більшість схиляється до думки, що, втративши свого великого примирителя - посередника, Індія може легко скотитися в прірву братовбивчої війни. І наче на підтвердження цього вже надійшли звістки про серйозні заворушення з жертвами, що спалахнули в Бомбеї, Пооні та інших індійських містах, де юрби демонстрантів почали громити приміщення «Всеіндійського антипакістанського фронту» та близьких до нього організацій і газет.

Ще тяжко певно сказати, чия рука піднялася на великого індуса — чи рука скаженого релігійного фанатика, чи рука, що її свідомо й холоднокровно скерували якісь, за висловом італійського «Мессаджеро», таємничі сили. Дані, що надійшли досі, примушують радше припустити останнє. В усякому разі вбивство Ґанді не було актом поодинокої волі. Вбивця, 36-літній індус Ґадзе, є членом організації Маргаттас. Поліція, арештувавши його, затримала й п'ять, як гадають, його співучасників. До того ж убивство Ґанді сталося за 10 день після невдалого бомбового атентату на нього. Організація Маргаттас увесь час завзято боролася проти намагань Ґанді усталити мир між індусами й мусульманами. Які ж «таємничі сили» можуть бути зацікавлені в підтримці хаосу й внутрішніх чвар в Індії, можливо використовуючи для цього темних фанатиків з Маргаттасу? Якщо ми порівняємо приклад Західньої Европи, якщо пригадаємо недавні слова пакістанського політичного діяча Джінна про вияви особливої зацікавленності у внутрішніх справах Індії «одного нашого недалекого північного сусіди», якщо звернемо увагу на те, що у французькому парляменті пам'ять Ґанді не вшанували вставанням лише комуністи, — то відповідь, хай у формі припущення, напрошується сама собою.

Два комуністичні документи проти пляну Маршала

Маршалів плян допомоги Европі в її господарській відбудові викликав сильну реакцію Москви. Цей плян перекине задуми совєтів щодо Західньої Европи, господарська відбудова якої однозначна з її політичною стабілізацією. І цьому совєти хочуть за всяку ціну перешкодити. Щодо Західньої Европи, большевики послуговуться своїми давніми, випробованими методами, яких уживали в себе й у країнах Сходу, що попали в орбіту їх впливів. Це — голод, нужда, незадоволення мас, економічний і політичний хаос. На такому ґрунті найкраще приймаються й розвиваються большевицькі гасла. У хаосі найлегше оволодіти терен і завести на ньому свій лад.

Уже під час дебатів Американського Конґресу над господарською допомогою Европі міністер Маршал указав делеґатам на те, що його плян, поруч господарських, має також політичні аспекти. Як доказ прямої політичної реакції на свій плян, Маршал подав **страйки й заворушення** в Італії й у Франції. Через те Маршал настоював, щоб виконання й контроля його пляну були виключно в руках міністерства закордонних справ, яке могло б рівнобіжно реалізувати й координувати господарські й політичні аспекти його пляну.

Тому що господарська допомога Европі стосуватиметься й Німеччини, совєти опрацювали для поборювання пляну Маршала свій власний, дбайливо виготовлений плян, відомий під назвою **«протоколу М»**. Це, поруч страйків і неспокоїв в Італії й у Франції, один із перших проявів активности Комінформу.

«Протокол М» викрила **брітанська розвідка.** Англійське міністерство закордонних справ дозволило пресі опублікувати цей документ, заявляючи при тому, що «інформації з Німеччини підтверджують погляди офіційних брітанських кіл, що це правдивий документ. З різних причин, — сказав представник міністерства зокордонних справ, — не можемо подати обставин, в яких документ попався в наші руки. Ми мали його одначе перед тим, заки ліцензійована французька газета в Німеччині опублікувала його. Перед його публікацією про зміст «протоколу М» поінформовано аліянтську владу. На запит журналістів, чи брітанський уряд знає авторів цього документа, представник міністерства сказав: «маємо власний погляд про походження цього документа».

Як повідомляє ЮП, представник Форін Офіс-у заявив, що таємний плян Комінформу, відомий під назвою «протоколу М» з метою вести саботажну й страйкову акцію в басейні Рури, є автентичний. Урядові кола обмірковують, яких заходів найкраще вжити проти нього. Брітанські відділи в Німеччині досить сильні, щоб опанувати кожну ситуацію. Неспокої в Німеччині треба віднести на рахунок тяжкої харчової ситуації. Німецькі селяни саботують і не доставляють харчів. Одначе нема доказів, що цей саботаж організований.

«Протокол М» побудований на переконанні, що ця зима буде «вирішальним періодом в історії німецької трудящої кляси». Цей період і цю ситуацію треба використати для захоплення ключевих позицій німецької промисловости. Це має бути час вирішальної розправи з капіталізмом і боротьби пролетаріяту за владу в усьому світі.

«Протокол М» дає вказівки про викликування й організацію страйків та паралізування транспорту. Ключ до опанування ситуації лежить в оволодінні гірничо - металюрґійної індустрії. Окремо подані вказівки про організацію пропаґандивної кампанії. Вони полягають в таких пунктах: 1. підкреслювати недоцільність і нереальність Маршалового пляну; 2. доводити, що страйки в різних країнах — це присмерк і розвал капіталізму; 3. переконувати про успіхи господарських заходів держав в обріті впливів СССР; 4. приписувати заслуги господарської відбудови Сходу Европи виключно СССР.

Остання частина «протоколу М» подає точні реченці реалізації окремих етапів саботажної акції.

Як повідомляє консервативний «Йоркшір Пост», який часто відзеркалює погляди колишнього міністра закордонних справ Ідена, в Німеччині знайдено **другий комуністичний документ,** який подає докладні інструкції німцям, як унеможливити реалізацію пляну Маршала.

Представник Форін Офіс-у і брітанської контрольної комісії заперечили, начебто брітанська влада мала такий документ. «Йоркшір Пост» догадується, **що СССР вишколює тепер німецьких комуністів не лише до саботажної акції в промисловості, але також до безпосередніх військових дій.** Представник брітанської комісії заявив, що окупаційна влада вживає відповідних заходів, щоб бути приготованою на всяку евентуальність у басейні Руру. Йдеться не про політичні, чи мілітарні заходи, а про господарську акцію.

Брітанський уряд дуже цікавиться становищем Німеччині в звязку з відкриттям комуністичних документів. Міністер для Німеччини лорд Пекенгем повернувся до Лондону й склав кабінетові звіт про свою подорож до Німеччини.

ЮП повідомляє, що шеф генерального штабу Імперії, маршал Монґомері прибув до Берліну на конференцію з брітанським військовим губернатором ген. Робертсоном. Представник брітанського міністерства військових справ заявив, що це звичайна інспекційна подорож головнокомандувача брітанських збройних сил. Подорож не має нічого спільного з заворушеннями в Рурщині, ані з **ілюзіями СССР про вихід з Берліну військ західніх великодержав.**

Як повідомляє ДЕНА - Ройтер, московська «Правда» називає «протокол М» ґротеском і дурним фальшуванням. Документ опубліковано для того, щоб виправдати репресії, які застосовуються проти демократичного руху в західній Німеччині.

Масове переселення в Польщі

Впродовж 1947 р., — пише „Дзєннік Польскі і Дзєннік Жолнєжа“, — переселено примусово з самого лише краківського воєводства 40 721 особу (11 489 родин). Переселюють людей на схід і на захід. На захід переселено 36 494 особи, решту на східні прикордонні терени, головно до ряшівського воєводства.

Переселених на захід людей перекидають знову з одного воєводства до другого, з одного повіту до іншого, а часом з одного господарства на інше. Причиною цього перекидання буває брак довір'я до репатріянтів, або хаос, який панує в комуністичній адміністрації в ділянці поселенчої політики.

Тисячі селянських родин, репатрійованих з-за Буга поселено в останній час в шлезько - домбровському воєводстві. Коли за якийсь час, вклавши багато праці, репатріянти влаштувалися, їм заявили нагло, без причини перенестися до щецінського воєводства. Тут вони застали зруйновані господарства, і не мали навіть де ночувати. Репатріянти живуть під голим небом.

Таксамо переселено кілька тисяч людей із Опольського Шлезька й коло тисячі родин усунено з мазурських околиць

Лікар, що знає лише один „універсальний“ лік . . .

Реалізм Вінстона Черчіла

В дискусії, що розгорнулася в англійській Палаті Громад з приводу промови міністра закордонних справ Бевіна (див. «Неділю» ч. 109), особливо звернули на себе увагу політичних кіл промови прем'єр - міністра Етлі, який цілком солідаризувався з Бевіном, і лідера консервативної опозиції Вінстона Черчіла, що, теж цілком приєднавшися до нової закордонної політики Бевіна, разом з тим виявив і залишки концепції англійського «ізоляціонізму» і наївної віри в добру волю СССР щодо загальної згоди та додержання міжнародніх договорів.

Як повідомляє закордонна преса, Черчіл початок своєї промови присвятив брітанській військовій фльоті, побажавши між іншим радше залишити й надалі в СССР 15 військових кораблів (з них 14 англійських), переданих йому за угодою Сполученими Штатами й Великобританією, ніж віддавати йому частину італійської фльоти. Трактуючи становище в Греції, Черчіл висловив надію, що їй буде надано можливість розв'язати свої внутрішні справи народнім плебісцитом і що вона не стане новою поліційною державою на зразок тих, що вже є за залізною заслоною. Консервативна партія, як заявив він далі, цілком підтримує політику, накреслену в промові Бевіна, зокрема щодо потреби тіснішої співпраці з Францією, державами Бенелюкса, а також Італії та Швайцарії, якщо вона того побажає. «Ми певні, — сказав Черчіл, — що таку політику европейського об'єднання можна цілком сполучити з нашими зобов'язаннями до комонвелту й імперії, якої серцем є Англія. Ніщо в діяльності інтернаціонального руху, в якому я беру участь, не може стати на перешкоді розвиткові політики брітанського уряду.

Я сподіваюся, що Етлі й Бевін не зроблять помилки, надавши цьому рухові до об'єднання Европи характеру партійного питання». «Я часто питаю себе, — сказав далі Черчіл, — чи буде війна?.. Небезпечно віддаватися течії подій. Треба шукати, поки ще не пізно, порозуміння з Росією. Ініціятиву цього повинні перебрати на себе західні великодержави. З комуністами неможливо дискутувати, але їм приступна реальна політика. Я казав, що володіння атомовою бомбою дає нам відстрочку на 4 — 5 років. 2 роки вже минули. Отже поспішаймо використати час, що нам ще лишається». «Угода з Росією, — застеріг при цьому Черчіл, — сама по собі ще недостатня, щоб відвернути війну, проте вона дала б нам певний шанс вийти живими з тієї війни, якщо їй судилося б бути...«

Під час промови Черчіла була присутня в Палаті Громад принцеса Елізабет, що сиділа в місцях для публіки між панями Черчіл і Чемберлен.

За контролю

Велика Брітанія відступила США летунську базу Меллаґ коло Триполісу. У зв'язку з цим «Нью - Йорк Таймс» (18. І. ц.р.) у своєму тижневому огляді пише: «Тією базою користувалися американці під час другої світової війни. З неї можуть стартувати бомбардувальники Б-29, її бараки вміщають 500 людей, на віддалі 900 миль від летовища міститься Рим, Беоґрад, Тірана, Софія, Атени й Дарданелли. На Кіпр приходить значна частина брітанських військ з Палестини. На 720 миль від летовища на Кіпрі лежать: Суез, Атени, Букарешт, Дарданелли і південні частини СССР.

Середземне Море стає головним зогнищем американо - совєтської «холодної війни». Для Росії це море означає забезпечення власного фляну від англо-американських повітряних сил та можливість загрозити крило англо - американської позиції на Близькому Сході з перспективою заатакувати Африку. Для В. Брітанії донедавна Середземне Море було життєвою артерією, тепер із стратегічного погляду куди безпечнішим є шлях довкола рогу Доброї Надії, на якому творяться нові бази. Але Середземне Море залишилося найкоротшою дорогою, зокрема для нафтових теренів. Для США це море дає змогу підсунутися найближче до російських промислових центрів власної повітряно - морської сили. Втрата Середземного Моря поважно відсунула б цю позицію.

І хоч гарматні стрільна й бомбардувальники сягають щораз далі все ж таки їх шлях не переступає 1 200 — 2 000 миль. Політичні наслідки цієї втрати були б куди більші. Хто політично контролює Середземне Море, цей має величезний вплив на ввесь світ. Через те треба як слід оцінювати совєтський натиск на Італію, Грецію, Туреччину і Іран та комуністичну інфільтрацію на Близькому Сході. Політичною відповіддю є оборона Італії перед комуністичною перевагою та заспокоєння Леванту. У Греції щораз більше долярів іде на армію, ніж на господарську відбудову. Середземноморська фльота США складається з 1 великої авіоматки (130 літаків), 3 крейсерів і 10 контрторпедівців. Недавно прибули два допоможні кораблі з 2 відділами морської піхоти. Затока Суда на Креті буде, здається, одною з морських баз США.

НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ ЕСПАНІЇ

Як повідомляє Дена-Ройтер, генералісімус Франко заявив перед політичним відділом еспанських фалянґістів, що „поважний момент“, який переживає тепер світ, є радше передвоєнним, ніж післявоєнним періодом. Франко підкреслив зокрема протикомуністичну поставу Еспанії і заявив, що Еспанія мусить бути готовою протиставитися комуністичній небезпеці. Ситуацію в Греції він дав як „приклад“ того, як далеко готовий піти СССР.

Згідно з інформацією Дена-Інс, компетентні кола еспанської столиці заявили, що проєкт мілітарного договору поміж Еспанією й Арґентіною у принципі схвалено. Пакт передбачає повну координацію збройних сил обох націй на випадок загрози однієї з них. Поруч з тим він передбачає співпрацю в господарській, фінансовій та індустріяльній ділянках.

(Дена-Ройтер). Генерал Франко запросив, як ми вже повідомляли, американського представника в Мадріді Павла Кальбертсона на полювання, що відбулося в південній Еспанії. На цьому полюванні мав бути також еспанський міністер закордонних справ Ареайо. Сподіваються, що при цій нагоді будуть обговорені поточні й майбутні стосунки поміж США і Еспанією. Ця зустріч набирає значення ще й тому, що недавно складено заяву про можливу участь Еспанії в пляні Маршала.

Одночасно в іншій інформації Дена-Інс подає з Лондону, що брітанське міністерство закордонних справ заперечило, начебто розглядано якінебудь проєкти притягти Еспанію до Маршалового пляну европейської відбудови. США не одержали жодного проєкту в цій справі.

Як повідомляє аґентство ЮП, три тижні тому поміж еспанським урядом та брітанськими, американськими і французькими членами Ради Контролі в Німеччині почалися розмови в справі німецького майна в Еспанії. Як заявив один з американських урядовців, ці переговори закінчаться незабаром успішно. Місцеві кола думають, що раптова зміна становища в Еспанії в цій справі наступила у зв'язку з заявою Маршала, що держави, які мають брати участь у його пляні, повинні передусім рішити, чи Еспанія має користати з допомоги чи ні. США звільнять еспанські інвестиції, щойно тоді, коли буде вияснена справа німецького майна в Еспанії.

Як повідомляють з Мадриду, представник уряду заявив, що французькому шарж д'афер в столиці Еспанії подано докладний плян в справі відкриття франпузько-еспанського кордону. Еспанська сторона намагається усунути дрібні труднощі і почати товаровий, поштовий і телеграфний рух. Еспанський амбасадор виїхав до Парижу, на розмову в цій справі з урядовцями французького міністерства закордонних справ.

ЮП повідомляє з Парижу, що еспансько-французький кордон буде частково відкритий вже наступного тижня. Розмови, які відбуваються, потриваю́ть, мабуть, один місяць і закінчаться підписанням умови про пасажирський поштовий рух поміж Францією і Еспанією.

Ювілей генерала Палія-Неїло

Ветеран 4-ох воєн промовляє до старшинської молоді

11-го січня 1948 року з нагоди 70-тої річниці народження, 50-річчя служби в старшинській ранзі і 30-ти річної праці на громадській ниві і участі в нашій визвольній боротьбі генерала Палія-Неїло, влаштовано в оселі Міттенвальд урочисте святочне прийняття.

За величезними столами зібрались комбатанти, ветерани, почесні гості і представники різних українських організацій, щоб поздоровити славного Ювілянта.

Заля прибрана квітами та килимами і два прапори Зимового Походу звисають по муру за головним столом, в середині якого, під рідним Тризубом і портретами Великих Тетманів і Головного Отамана С. Петлюри зайняв місце Ювілянт, а вправо і ліворуч від нього наша еліта — побратими генерала по зброї. Тут ми бачимо наших видатних генералів Омельяновича - Павленка старшого, Петрова В., Капустянського М., Раєвського А.,Омелянович - Павленка Ів. а також генералів Черкаського й Коваля, полковників та богатьох інших старшин. Серед почесних гостей були присутні д-р Баран Степан, д-р Загайкевич, ред. Павлович, проф. Кибалюк, проф. Куліш, представники обох церков і місцевих організацій (до 120 осіб).

Який клич зазвав і зібрав на чужині цих достойників вітати і славити Ювілянта?! Це наш невмируючий клич боротьби за волю і славу Великої Соборної України. За цей святий ідеал Ювілянт віддав ліпшу частину свого життя.

Заслужений Ювілянт народився на Полтавщині і походить з реєстрових козаків. Прадід його, дід і батько належали до старої української шляхти і всі були військовиками. Мали свої посілості вздовж ріки Орелі. Мати генерала Палія - Неїла походила також з козацького роду і була, як на той час, високо освіченою жінкою, володіла чужими мовами, а проте була свідомою українкою і їй завдячує наш Ювілянт своє виховання. Про діда Павла Палія - Неїла, дідича і бувшого сотника Переяславського полку, розповідають, як він відсидів 10 літ тяжкої в'язниці за те, що відмовився підчас жнив дати 20 коней «для височайшого» проїзду царя Олександра I, який їхав на відпочинок у Крим. В судових актах є власноручна відповідь Павла Палія - Неїло українською мовою на жадання «предводителя дворянства» Левченка такого змісту: «Коней дати не можу, бо всі зайняті в роботі. Як хочете, можу вислати 28 коров». Зневага його величества коштувала дорого. З тюрми вернувся дід цілком хорим і вмираючи записав синові 2 села Ганебно й Неїлливку. В жилах батьків генерала текла стара українська кров. З діда - прадіда хоронилася у них стародавня українська зброя, а в гостинній висіли портрети гетьманів, між якими особливо гарно і оздобно виконаний портрет гетьмана Данила Апостола. В чисто українському селі минули дитячі літа нашого Ювілянта.

Друзі по зброї урочисто в своїх змістовних промовах підносили заслуги генерала Палія на бойовому і громадському шляху та разом з цим раділи, що Провідіння зберегло його для нас і на майбутнє, бадьорим духом і тілом, готовим до активного чину продовження переможної боротьби за визволення тепер скатованої Матері - України.

Представники таборових установ, комбатантів, духівництво і молодші старшини, що одержали посвячені в цей день комбатантські відзнаки, також щиро вітали видатного борця за волю України, як кавалера 12-ти бойових орденів, між якими найвищі нагороди: старшинський Георгіївський хрест, Хрест С. Петлюри, Хрест заслуги Галицької Армії і Георгіївська зброя — золота шабля.

Під час вечері були піднесені Ювілянтові коштовні подарунки, та стоголосий хор співав «Многая літа» на честь Ювілянта. Були проголошені численні листовні та телеграфічні привітання генералові від Пана Президента УНР А. Лівицького, голови ради міністрів К. Панківського, голови ЦПУЕ — В. Мудрого, Архиєпископа Михаїла, поета Т. Осмачки та інших. В подяку на все це, ген. Палій - Неїло зворушеним, але громовим голосом відповів такою промовою:

«Ваша Ексцеленціє, Високодостойні Панове Генерали, Вельмизаслужені булавні старшини, почесні гості й Ви, любі, дорогі мої побратими! В хвилини, які доводиться мені переживати в цій дорогій для мене дійсності, я перш за все почуваюся до милого обов'язку щиро й якнайсердечніше подякувати всім Вам за те, що Ви відізвались на заклик наших Комбатантів і, не зважаючі на тяжкі комунікаційні умови подорожі, все ж таки прибули до мальовничого Міттенвальду та удостоїли і одарили мене своєю присутністю на моїм подвійнім, скромнім ювілейнім святі.

Військовиком я став 60 років тому, коли мене, десятирічного хлопчика привела моя покійна мати з села і віддала до полтавської кадетської школи. Лінійно-муштрову свою службу почав я козаком - канониром учбової батерії III-го додаткового курсу Михайлівської артилерійської підстаршинської школи в Петербурзі, а закінчую її нині в ранзі генерала - хорунжого артилерії.

Будучи активним учасником чотирьох війн і наших визвольних змагань, я кілька разів був ранений і життя моє було кількакратно наражене на смерть, але Господь [illegible]осердний все мав мене в своїй святій опіці і я, завдяки моїй твердій поставі і гарячій вірі в Бога, щасливо виходив кожний раз з тяжкої боєвої ситуації і залишився живим.

Коли в році 1914 я відїжджав на фронт, умираюча моя мати благословила мене оцим образочком св. о. Миколая і сказала: «Прощай, мій сину, ми більше не побачимось; віруй в Бога і молись до св. Миколая, тоді вернешся з війни живим і здоровим». І ці пророчі слова небіжчиці матері справдались у багатьох випадках, але про два разючі дивні випадки я хотів би Вам, молоді старшини, тут сказати. Під час 29-денного бою під селом Чижки, коло Нового Міста в околицях Перемишля в мій обсерваційний пункт трапила 6-ти дюймова ґраната. Вбито мого адьютанта, двох обсерваторів, трьох телефоністів, семеро було тяжко ранених, а мене лише відкинуло геть за шанці і засипало землею. Коли мене відкопали, то цей срібний образок св. Миколая, який був у мене на грудях, був увесь погнутий. Другий раз — це було вже на Волині в 1915 році. Недалеко від Почаєва, я був тоді ще підполковником. Моя батерія займала позицію на висотах перед с. Усічі. В самий розгар бою мене закликав до телефону начальник артилерійської групи і наказав

обстріляти французькими запальними ґранатами церкву в с. Усічі, на дзвіниці якої зауважено обсерваційний пункт австрійців, звідки вони коректували стрілянину і через що піхота наша несла весь час тяжкі втрати. Я телефоном просив начальника групи це бойове завдання передати командирові 2-ої батерії нашої бригади, який був лютеранином, а мене від цього звільнити. Після неприємної телефонної розмови цей командир батерії обстріляв церкву і після п'ятої за чергою ґранати православна дерев'яна церковця вже горіла, а обсерватори - австріяки в поспіху втікали в сусідню долину і ховалися в лісі. Бій продовжувався... Минуло більше як півгодини. Мій обсерваційний пункт був у піхотних передових окопах. Нараз якась вища сила змусила мене покинути його і відійти вздовж окопів геть вправо; я віддав хутко моїм жовнірам наказ здіймати телефонічні апарати, далековид Сейса, витягти з землі контакти і всі ми скоро відійшли праворуч яких 200—300 метрів. Ледве ми встигли розташуватись на новім місці, як дві, одна за одною 6-ти дюймові мортирні бомби потрапили в те саме місце, де ми перед тим були і зробили там яму, в яку б могла сховатись ціла хата, або й стодола. Здивовані і зніяковілі мої жовніри питали мене пізніше: «Ваше високоблагородіє, звідки ж ви могли знати, що таке станеться...»

За бойові заслуги я одержав 11 бойових нагород в армії російській, між якими дві найвищі — це георгіївська зброя, золота шабля за хоробрість і старшинський Георгіївський хрест; в українській армії я двічі був ранений і нагороджений за бойові заслуги хрестом Симона Петлюри і хрестом заслуги Галицької Армії.

Дорогі мої присутні тут, молоді старшини! Я бажаю й Вам такого щасливого перебігу військового життя й служби! Я бажаю кожному з Вас дослужитись всього того, чого чесно, без всяких протекцій, лише надіючись на Господа і на свій труд, дослужився я. Але, дорогі мої, нині за мною вже стоять літа... До 60 років кожний з нас може ще мати якісь претенсії до Бога, а от коли вже стукне 60-ка, то тоді кожний місяць, кожний тиждень а чим дальше, то вже й кожний день — це ласка Божа...

Правда, всі ми любимо життя; всі ми прагнемо його, але можна, нарешті, і втомитись жити... І тому, коли я пригадую собі все те, чого свідком довелось мені бути, що прийшлось пережити під час чотирьох війн і особливо під час наших визвольних змагань, то цілком твердо й свідомо можу повторити слова Пророка Ієремії: «Сит єсьм, о Господі, житієм моїм, возьми душу мою, іже не єсьм ліпшим від отців моїх...» Це можу сміло я пристосувати й до себе. Тому, що ціле життя своє старався я якнайдокладніше добросовісно, в міру моїх сил виконувати свої військові і громадські обов'язки, так що нині почуваю себе вже часом і вичерпаним.

Бажаю ж і Вам, молоде покоління, молоді старшини Української Армії, незламно йти до наміченої цілі, до здійснення Суверенної Української Держави. Ви, бувші старшини Дивізії Галичина, славної Зеленої Бойової Армії УПА і Ви ті, що колись носили на своїх кашкетах п'ятираменну звізду а в серцях своїх бережно переховували Тризуб облитий кров'ю — Ви всі разом є сіль майбутньої Української Армії. Тому організуйтесь, вливайтесь масово в наші комбатанські організації та зміцнюйте наші ряди. Створимо якнайскорше наш Всеукраїнський Військовий Моноліт, щоб, наша доля не застукала нас зненацька. Нехай пам'ятає вся наша молодь, що за Вами, молоді старшини - військовики, фізична й фахова сила, а за нами — старшими вояками — традиція, бойовий досвід і політично військовий провід. Сполучімо ж гідно і слухняно ці наші бойові якості, ці наші вельми цінні прикмети і кремезними, могутніми нашими руками спільно донесемо і спорудимо блакитно - жовтий прапор нашої визвольної боротьби в Золотоверхому Києві!

В наступних подіях бажаю Вам, мої друзі, щастя й перемоги!

Під кінець вечері всі присутні, між якими були дружина і син Ювілянта, прослухали концерт капелі бандуристів ім. Вересая, яка за козацьким звичаєм завітала на ювілей, а також декілька пісень відомого співака проф. Йохи.

Українець.

Амбасадор Понсо між українцями

Позитивна праця пані Мілени Рудницької в Женеві

Українська колонія в Швайцарії перебуває під враженням блискучих виступів українського хору «Ватра» з Австрії, що під дириґуванням проф. Льва Туркевича дав 23 січня концерт в Монтре, а в суботу 24 січня в Женеві. Чоловічий хор «Ватра», що зорганізувався в прикордонній із Швайцарією смузі Австрії, дістав після довгих заходів дозвіл прибути на три дні до Швайцарії. 24 січня співав цей хор в Женевському радіо і записав грамофонні плити. Підготовляв концерт редактор М. Єреміїв, досвідчений організатор мистецьких імпрез.

Візита хору «Ватра» в Женеві пройшла дуже щасливо, бо якраз припала на час сесії **Підготовчої Комісії IPO.** Український Допомоговий Комітет повідомив міжнародні допомогові кола, розіславши особисті запрошення французькою мовою до всіх делеґатів, що прибули на сесію IPO, а також до працівників централі і швайцарської делеґатури IPO. Далі запрошено всі міжнародні і швайцарські харитативні установи, окремих швайцарських приятелів України, редакції женевських газет і провідних діячів женевської балтійської, грузинської, мадярської, польської та юґославської колоній.

Концерт «Ватри» в Женеві відбувся в найбільшій тутешній залі — залі Реформації, яку вщерть наповнила публіка. Бурхливим оплескам не було кінця. Хор мусів співати додаткові нумери. Всі чотири женевські щоденники «Ля Сюїз», «Журналь де Женев», «Куріє де Женев» і «Трибюн де Женев» принесли похвальні рецензії, в яких підносять багатство і красу української народної пісні, небуденну музикальність українського народу, могутні і майстерно вишколені голоси співаків, та з найвищими похвалами оцінюють мистецтво проф. Туркевича, як дириґента, інтерпретатора і гармонізатора.

Наступного дня, в неділю, Український Допомоговий Комітет приймав дорогих гостей обідом. **Ролю господарів виконували п. Мілена Рудницька і швайцарський протектор українців полковник Бріке,** що виголосили привітальні промови. На прийняття прибув **амбасадор Понсо, президент Підготовчої Комісії IPO, та виступив з довгою промовою, навіяною щирою прихильністю до українського народу та піклуванням за долю українських утікачів.**

Зупинившися насамперед над спогадами про свої особисті контакти з Україною, амбасадор Понсо з'ясував приявним працю Підготовчої Комісії IPO та труднощі розв'язки проблеми скитальців, зокрема труднощі переселенської акції. Наприкінці запевнив присутніх, що справа переселення таки буде розв'язана впродовж найближчих 2—3 років та висловив переконання, що українські вигнанці найдуть відповідну працю і стануть цінним з людського і культурного погляду набутком для країн, в яких вони поселяться.

Між почесними гістьми прийому слід відзначити присутність чільних представників українсько - американського й українсько - канадійсього громадянства в особах панів **В. Кузева,** Суперінтенданта Української Євангельської Церкви, і **А. Яремовича,** делеґата Комітету Українців Канади та Центрального Українського Допомогового Бюра в Лондоні, дальше **інж. С. Созонтєва,** голови Української Громадської Опіки у Франції. Всі вони, а передусім інж. Созонтів, спричинилися до великого успіху цього дня, провівши в міжнародніх колах дуже вмілу підготовку. Під час прийняття всі названі панове виступили з промовами. Крім них, промовляли ще ред. Єреміїв та два представники хору «Ватра». Серед надзвичайно милого, теплого настрою присутні провели кілька годин, аж до від'їзду наших славних співаків до Австрії.

„Квіт лотосу" в полтавських вишивках

Чужинці про українську виставку над Темзою

В Лондоні відбулася виставка Українського Народнього Мистецтва і самодіяльности. Вона тривала від 22 грудня до 10 січня ц.р. і була належно реклямована. Виставку відвідало багато чужинців, які вперше мали нагоду ознайомитися з українською творчістю і українською справою. Кореспондент «Української Думки» Микола Карп мав розмову з організаторами цієї виставки, зокрема з панями, що дають пояснення чужинцям. Які інформації, — запитав кореспондент, — вимагають від вас відвідувачі виставки?

— Бачите, наші відвідувачі в більшості привчені дуже реально думати, — відповіла одна з пань, — і питання вони не ставлять на пусто.. Наприклад, якийсь директор текстильної фабрики, вподобавши собі наші вишивкові взірці, запитав, чи не знайшовся б між українськими малярами хтось, хто згодився б йому доставляти такі взірці для продукції матеріялів... Подібно зацікавилися нашими вишивками учительки англійської вишивкарської школи. Вони й закупили всі зразки, які ми тільки мали на складі в своєму кіоску. Місіс Мек Клей, канадійка, була захоплена цілістю виставки й питала, чи не могли б ми їй позичити свої експонати на міжнаціональну виставку в Канаді. Знову ж панове Росс і Нандріс, професори славістичного відділу університету, оглянувши критичним оком наш стіл з книжками, заявили свою готовість дати до наших послуг українські книжки з власних бібліотек, мовляв, наша збірка забога. Ще інший англієць забажав по закінченні виставки закупити всі експонати до перепродажу. Індієць дошукався в наших вишивках мотивів свого народу. Твердив, що «квіт лотосу» в узорі — таки нічий інший, а тільки індійський. Якомусь мешканцеві Яви незвичайно приємно було довідатися, що писанки малюються при помочі обливання воском. Йому згадалося, що на його острові подібним способом фарбують керамічні вироби. Кореспондент «Нью Йорк Таймс»-у не дав п. Зої спокою доти, доки не дістав вичерпних пояснень про походження та історію тризуба. Поза питаннями щодо експонатів, питають також, скільки всього українців, скільки з цього в Англії, чому скитальці не вертаються додому, чи вернуться, коли Україна буде самостійна які умови життя в Україні тепер тощо. Багато було таких, що прийшли сюди з наміром оглядати радянську виставку. Такі, особливо прихильники комунізму, були розчаровані. Вони найперше кидалися оглядати наші видання. Потім дивувалися: адже маєте свою республіку, маєте змогу розвивати власну культуру — чого ж вам ще треба? З ними приходилося зводити словесні бої... А загально беручи, майже ніхто не вдоволявся набутими від нас відомостями. Питали при відході, де можна дістати інформативну літературу.

Мистецтво, преса, громадянство

Треті Загальні Збори ОМУС в Реґенсбурзі

(Від нашого окремого кореспондента.) Два дні оббивалась об вуха учасників правління Об'єднаних Мистецтв на 28 січня ц.р. до Ганґгоферзідлюнґ (Реґенсбурґ) і учасників третього з'їзду ОМУС-у, що його скликано на 29 січня ц.р., там же, — оця, за два останні роки, настирлива до нудоти й наполеглива справа: мистецтво, преса і громадянство. Два дні доказувано, що ні громадянство, ні преса не ставляться прихильно до мистців, не вміють чи не хочуть оцінити й пошанувати їх праці і їх посвяти(?) Вже те саме, що на згадану пресову конференцію правління ОМ-у запросило всі наші редакції, усіх тринадцять, а всього п'ять прислало своїх представників, стверджує, що жалі й докори мистців слова, барви, лінії й звуку до нашої преси і — посередньо — до громадянства небезпідставні. Голова ОМ-у — Улас Самчук, відкриваючи конференцію, між іншим сказав: «українське мистецтво в усіх своїх вітках набирає рис глибини й ширини, воно стає складником культур нашого континенту. Без завоювання світу нами — ми не здобудемо України. Поки не здобудемо континенту, доти й місця не матимемо на цьому континенті. А до цього мусимо дійти всіма силами, а організоване наше громадянство повинно йти нам на зустріч». Далі взяв слово голова ОМУС-у режисер В. Блавацький. Він висунув: 1. завдання мистецтва на еміґрації і 2. способи виконання тих завдань. Наше мистецтво в умовах, у яких воно перебуває — серед глуші нашої інтеліґентної спільноти, серед частого непорозуміння завдань цього мистецтва — всетаки розвивається і завойовує щораз ширші кола чужинців у Европі і поза нею. Способи виконування цих завдань натрапляють на перешкоди й на тупість провідних наших кіл. Для прикладу — на останньому з'їзді ЦПУЕ у Діллінґені мистецтвам присвячено 5... хвилин. Тоді — коли розбиття Капелі Бандуристів може бути важливіше ніж те, чи партія одна чи друга буде мати більше прихильників. Претенсії до преси: «щоб наша преса не вважала нашого театру як експозитуру тієї чи іншої політичної партії, **ніхто з нас не стоїть на послугах ніякої партії,** ми не знаємо, що це таке «східняк» чи «західняк»: у нас усі рівноцінні». За всяку ціну вести кампанію проти знижування театрального мистецтва взагалі. «А в цьому головну поміч мусить подати преса, поміщуючи критику і рецензії фахівців, а не випадкових аматорів - критиків та рецензентів. Тоді уникнемо хаосу. Нам не йдеться про хвальбу, а про критичний погляд і голос. І це була б найцінніша поміч у боротьби проти халтури».

Від спілки образотворчих мистців говорив Б. Стебельський. «Між мистцями і громадянством є прірва. Відчувається, що мистці у нашому житті є самотніми Живемо в часи, що нагадують нам барокко, коли все валиться. Наше громадянство живе минулим, а мистці живуть прийдешнім — і тут криється конфлікт, непорозуміння. Щоб цей конфлікт усунути треба найтіснішого контакту з громадянством, мистці не можуть бути виявом духового генія українського народу». Треба скликати поширену нараду з нашими політичними представниками.

Від МУР-у промовляв Самчук, який, зясувавши стан і працю в МУР-і, зазначив твердо: «Ми не хочемо належати до жодної української політичної партії, ми — всеукраїнські письменники».

І. Повалячек від ОУМ зачитує резолюції, в яких знову висувають домагання: не містити в нашій пресі не фахових статтей і рецензій про музичне життя. Після тих виступів відбулася коротка дискусія. Як виходить із цього огляду нарад, вся конференція проходила під гаслом: за всяку ціну ущільнити через нашу пресу сполуку мистецького життя і діяльности з нашим громадянством; наша провідна еліта абсолютно мусить поважніше поставитись до виявів життя усіх наших мистецтв. А найважливіше і найвідрадніше явище це те, що під час нарад лунали рішучі голоси окремих віток мистецтва, а навіть голів організацій, що мистецтво це не партія, що воно не в'яжеться з ніякими партіями, воно всеукраїнське.

Наступного дня, 29 січня, відбувся третій з'їзд ОМУС-у і його звичайні загальні збори. До полудня заслухано дві доповіді: дуже цікаву вичерпну, добре оформлену і методологічну **проф. Валентина Гаєвського** «Думки про театральну критику», і багату матеріялами, живу думками, — деякі й проти особистих переконань доповідача, — **Юрія Косача:** «Західньо - европейський театр і ми». Пополудні почались звичайні загальні збори. Звіти голови та інших членів управи ОМУС-у викликали жваву дискусію, у яку, при всій діловитості і повазі, вплітався гумор і дотепи. Між іншими брав слово **режисер Й. Гірняк,** який плямував халтуру і висловився за об'єднання мистців сцени. Довідались ми зі звіту ще таке: управи таборів та ЦПУЕ накладають на театральні імпрези податки до 50%, а підприємства з мільйоновими обігами, приватні й кооперативні, оподатковано від 1 — 3%. Наші ж театри Блавацького й Гірняка гонять недоборами. Касовий звіт ОМУС-у за роки 1946 — 1948 такий: загальний прибуток 8 846,14 РМ, загальні витрати — 6 788,92 РМ, лишається 2 057,22 РМ.

На внесок контрольної комісії управа ОМУС-у дістала абсолюторію. Нововибрана управа своїм складом лишилась майже та сама, що досі була з В. Блавацьким у проводі.

-м -о

ЗАЯВА

До Хвальної Редакції „Неділі"

Просимо помістити у Вашій Хвальній газеті цих кілька слів:

Ми, громадяни таборів в Ашаффенбурзі, присутні на святочній Академії, присвяченій 30 річниці проголошення IV-им Універсалом Центральної Ради незалежности, самостійности і суверенности Української Народної Республіки, яку було влаштовано місцевим ОПУЕ 22. 1. 1948, примушені прилюдно запротестувати проти виголошеної о. деканом П. Хрущем промови.

Промовець допустився нечуваного для свята плямування державних актів Центральної Ради та її складу, вживаючи для того неприпустимих кваліфікацій та тенденційного викривлення фактів, що своїм змістом зневажили дороге серцю кожного українця Свято Української Державности та пам'ять творців IV Універсалу.

В нашому суспільному житті чимало траплялося тяжких фактів, але в житті українського народу не бувало ще того нечуваного і глибоко обурюючого зневаження Свята Державности, якого допустився прелеґент.

Вважаємо за неможливе, щоб цей факт залишився без відгуку і належної оцінки з боку громадянства та складаємо цим шляхом свій рішучий протест.

Ашаффенбурґ, 26. 1. 1948.

49 підписів

З'їзд журналістів у Реґенсбурзі

(Власна кореспонденція). 31 січня в Реґенсбурзькому таборі відбулися збори членів Обласної Спілки Українських Журналістів. З щирим привітанням від імени комбатантів виступив старий журналіст Микола Угрин - Безгрішний.

В широкому звіті про більше ніж річну працю секретар Обл. СУЖ В. Онуфрієнко дав картину умов, в яких почалася праця журналістичної організації, та показав ті успіхи, що їх досягла організація за чотирнадцять місяців. Об'єднано майже всі журналістичні сили, що перебувають на терені реґенсбурзької области та стоять на засадах вільного слова й демократизму. Налагоджено зв'язок з ширшим громадянством за посередництвом доповідей, рефератів та святкових уряджень. В дискусії на доповідях дається можливість вільно висловлюватися слухачам з приводу питань, порушених доповідачами, і тим самим привчається наше громадянство до свободи думки та слова. За ініціятивою управи спілки видано два бюлетені англійською й один бюлетень німецькою мовою, які розіслано безкоштовно в різні кінці світу редакціям та впливовим людям.

На деякі недоліки в праці вказав сам секретар у звіті, частину ж недоліків змалював у своєму слові проф. С. Драгоманов.

Після обговорення звіту розпочали вибори нової Управи. На пропозицію д-ра С. Росохи обрати головою Обл. СУЖ ред. С. Довгаля — п. Довгаль, на жаль, відмовився, покликаючись на велику перевантаженість працею. До нової Управи одноголосно обрано: С. Росоху, В. Онуфрієнка, А. Добрянського, К. Гіммельрайха і В. Ржевського.

„Атракції" таборових буднів

Подія на Фраймані

Як і завжди був звичайний зимовий ранок в Баварії. Легкий туман овівав старі бараки табору, стояли сосни непорушно в зимовім спокої, покриті снігом інеєм, несли каву таборяни в модерних казанках, зроблених з консервних бляшанок; був ранок і в таборі починався рух. І як щодня я й сьогодні йшов прискореним ходом, поспішав до поїзда.

Мені назустріч йшла Марусинка з порожнім відром. І хоч ця молоденька гімназистка була однією з моїх кращих приятельок, хоч вона була неначе квіточка в таборі, що прикрашала наше сіре і буденне життя, але те порожнє відро в її руках, з яким вона так несподівано вийшла мені назустріч, зразу породило якийсь неспокій і хвилювання.

Тю, — подумав я, — невдача, хоч вертайсь; це ж невдача, запізнюсь на поїзд!

Вона, трохи почервонівши стала.—Добридень! — сказала, усміхаючись. І додала: «Щастя зустрічає тих, кому я дорогу переходжу.»

Але я пройшов, і йдучи яких три кілометри до станції все думав, — що щось має трапитись, щось незвичайне зустріне в дорозі.

З міста я поїхав на Фрайман. Ще рушали з місця, як повз нас промчали поліційні авта з озброєними «МП», (їх було десяток), що своїми сиренами нагадували тривожні часи алярмів і бомбардувань. Не встигло наше авто повернути, як позаду знову скажено ревли сирени і мчала знову нова партія джіпів з поліцистами.

Хтось сказав: «Мабуть до якогось табору». Було три можливості: або до жидівського, до Фрайману, або до Шляйсгайму. Проте, проїжджаючи повз жидівський табір, ми бачили цілковитий спокій, навіть більше — ярмарку не було, а коло табору ходили жидівські поліцаї, яких звичайно тут видно дуже рідко. Підїжджаючи до Фрайману, я побачив масу народу.

Вишукувані лави поліцистів з наперед виставленими кулеметами в руках маршували крізь браму до табору. Всім іншим вхід і вихід до табору був закритий. Сміх, крики, свист, а взагалі був веселий настрій, як колись на сорочинському ярмарку, лише з тією ріжницею, що не було торгу, а замість возів з волами стояли «Джіпи», «троки» і різні «форди» з «опелями». Одні бігали з фотоапаратами, а якийсь емпіст,перекидаючи з боку на бік ґуму, і цмокаючи губами, виліз на браму з кіноапаратом, крутив з усієї сили, ніби Гірняків Мамай в Голівуді.

В натовпі ходило: «Совєтчик!», «совєтський полковник», «офіцер»!

І раптом юрба загула, засвистала несамовито і сотні кулаків порожніх і хто з чим мав, з киями,з каміннями, навіть з оселедцями піднеслись вгору. Всі напирали до виходу, замикали ряди, ставали тісніш.

В супроводі емпістів, що йшли з кулеметами по боках, спереду і ззаду будинку таборової адміністрації вийшли большевики. Їх було два, здається, був третій шофер, але крізь голови і піднесені кулаки натовпу, крізь щільно стиснені ряди військової поліції побачити було неможливо. А натовп гув, нісся свист і регіт, і сотні кулаків здіймалось над головами. Авта рушили до брами. А на площі посередині, в таборів курів димок з особового спаленого авта, що нагадувало ті дороги українські, по яких проходили фронти і по яких так диміли сотні, тисячі авт. Кругом авта валялись порозкидані обсмалені книжки (дар від «батька»), на розбитому віконці застряг оселедець. В авті також лежало декілька оселедців і хлібина. Хтось жартома сказав: «Пошукайте — там мусить бути півлітра». Клацали фотоапарати. Під'їхало розкішне американське авто. І просто на диво без будь-якої охорони вийшов американський офіцер, не боячись що спалять, лишив своє авто, і пішов собі з фотоапаратом в юрбу народу, що оточив рештки спаленої совєтської власности». І це теж людина, що не знає мови, не знає звичаїв і цього народу взагалі.

А «свій» мусів тікати, рятуючись від смерти, і виїжджати з табору з охороною. Дивний парадокс, але для багатьох повчальний.

Народ довго не розходивсь

— Мабуть йому більше не захочеться на Фрайман.

— Не захочеться йому взагалі до наших таборів.

Крізь веселий сміх ходили ці і подібні голоси в натовпі. Я відходив і пригадував ранішню пригоду — Марусинку з порожнім відром.

І справді, — подумав, — щаслива дівчинка, тепер нехай переходить завжди дорогу.

І коли я минав таборову церкву, мені пригадалось:

> На майдані коло церкви
> Революція іде...

Справді була революція. Ще й дивна.

Вол. ДУБНЯК.

†

Повідомляємо всіх друзів, приятелів і знайомих, що 28. 1. 1948 р. о 10-ій год. ранку, на 52-му році життя несподівано відійшов на Вічний Спокій

бл. п.

БОРИС САМОЙЛОВИЧ

Старшина Української Армії, оперовий співак

Похорон відбувся 31. 1. 1948 р. з церкви Св. Володимира в таборі Шляйсгайм на цвинтар Фельдмохінґ коло Мюнхену про що сповіщають

прибиті горем — дружина, брати і шваґрова.

Австрійські ДП мусять самі себе утримувати

Як повідомляє АПА, американська влада в Горішній Австрії видала розпорядження про те, що всі ДП мусять платити за своє утримання в таборах за цінами, установленими військовою владою. Вдови й діти до 16 років, а також хорі й інваліди звільнені від примусу платити.

Особи, які уникатимуть оплати, втратять право жити в таборі й одержувати окремі приділи. В такому випадку лишається за ними лише право на репатріяцію.

— Союз французьких профспілок домагається негайно затримати в'їзд чужинецьких робітників до Франції. (Ройтер)

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 800·— RM, 1/2 стор. 400·— RM, 1/4 стор, 200·— RM, 1/8 стор. 100.— RM 1/16 стор. 50·— RM, 1/32 стор. 25·— RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне: 1·— RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

ПОДЯКА

Судилося нашій покійній Мамі й Бабусі, бл. п. Катрі Гриневичевій замкнути очі на вічний сон не на улюбленій і оспіваній Нею землі галицьких князів, тільки на землі чужій, серед суворих і холодних альпейських верхів, зазначаючи своєю могилою страдальний шлях української скитальщини. —В зв'язку з її смертю ми стрінулися з дуже численними виявами пошани для неї і теплого співчуття для нас. — Відчуваємо глибоку потребу зложити тим шляхом нашу дуже щиру подяку О. Апостольському Візитаторові Н. Вояковському і його відпоручникові о. деканові Пилипцеві, Духовенству і тим нашим центральним, обласним і таборовим установам і організаціям, — з тих останніх в першу чергу установам і організаціям табору „Орлик" в Берхтесґадені, — а далі поодиноким громадянам, що висловами співчуття поділили з нами наше горе і вінками, посмертними повідомленнями, надгробним словом і участю у похоронах віддали Покійній останню пошану.

Берхтесґаден, 3. 1. 1948.

Родина

РОЗШУКУЮТЬ

Хто знає про долю Коберника Ярослава, що до останнього дня працював на одній із фабрик під Берліном (Ludwigsfelde), прошу подати вістки за винагородою на адресу: Kobernyk Wasyl, Aschaffenburg, Pionierkaserne. 2-3

Шукаю дочку Мазурок Варвару, яка останніми часами перебувала в Кляппендорфі біля Дрездену і сестру Каліновську Катерину із мужем Каліновським Григорієм. Останніми часами перебували в Седліц біля Дрездену. Писати прошу на адресу: Mazurok Paraska, Aschaffenburg, Bois-Brule. 2-2

Хто знає про долю Гарбара Дмитра, прошу ласкаво повідомити на адресу: Harbar Olena, Pfarrkirchen, Aufbauschule. 2-2

Шукаю Стефанівського Петра з Хирова, який був у концентраційному таборі коло Берліну до кінця війни. Брат Петрівський Микола, Augsburg, Schertinstr. 48a/I. 1-2

Сакуна Митрофана і Марію, Сакуна Василя і Тетяну з Полтавської области Опішнянського району, село Батьки, шукає Сакун Григорій. Вістки слати на адресу: Sahun Hryhorij, Aschaffenburg, Artillerie Kaserne Bl. III/1. 1-5

Андрій Шелемей з Ашаффенбурґу, табір Буа-Брюле, Бл. І 118, шукає свого брата Романа Шелемея в Канаді. Просимо канадські газети передрукувати це оголошення. Aschaffenburg, Andrij Szelemej, Bois-Brule, Bl. I/118. 1-3

Хто з родини в Німеччині розшукує через канадійський „Новий Шлях", ч. 99, з 17. 12. 1947 під ч. 9064 Ярослава Федуника, Наталію Недільську та її маму, — зволить негайно зголоситися на адресу: Ukr. Kath. Pfarramt (17a) Ettlingen, Baden, Ukr. Lager. 1-1

Кладочний Андрій з Бучача (Гавронець), тепер — Ettlingen/Baden, Camp 690, шукає Леськова Онуфрія, літ коло 60, народж. на Гавронці, пов. Бучач. 1-2 2

Маму Анну Запорожець, з дому Приступ, шукає Wira Gross, Villach, Tschabuschnigstraße 5, Österreich. 1-4

Шукаю своїх рідних Карлійчука Дрофтея, Кілещука Івана, Кілещука Олексу, Мізюка Івана, Гаврильчука Гриня, Топола Мірча, Кінещука Михайла, Чорного Петра. Всі з села Вучинці, Буковина. Хто знав би про таких осіб, прошу писати на адресу: Bonichowskyj Wasyl, 85 P. W.Camp, Victoria Mildenhall, Suffolk, Great Britain. 1-1

Просимо п. „Орисю" подати свою адресу, для висилання пошти.

Адміністрація „Неділі"

Увага, українці Бамберґу!

Українці приватники ДП і не ДП повіту Бамберґ і сусідніх повітів, що досі не зв'язані організаційним життям, зголосяться у власному інтересі до Повітового Представництва Української Еміґрації Приватників в місті Бамберґ, вул. Luipoldstr. 40., партер недалеко залізничої станції.

Приймаємо від 10—12 і від 2—5 пополудні.

Ukrainisches Hilfskommittee
Bamberg, Luipoldstr. 40.

Від Адміністрації

В „Неділі" ч. 105 вміщено матримоніяльне оголошення п. М. Ковтуненка з Еттлінґену. Це оголошення надіслала якась несовісна людина, бажаючи вчинити прикрість п. Ковтуненку, церковному старості і загальноповажаній людині. Нагадуючи, що за зміст оголошень Редакція не відповідає, все ж уважаємо потрібним спростувати анонімний „дотеп", що зробив кривду старшій людині.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Ґенадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division. EUCOM, APO 757 AG 383. 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 | АШАФФЕНБУРГ, 15. ЛЮТОГО 1948 | Nr. 111

Американці заперечили правдивість закордонних вісток, немов би колишній президент Райхсбанку д-р Шахт мав опрацьовувати нову валютову реформу. На світлині: Шахт (праворуч) в таборі інтернованих, де має бути 8 років. (Дена)

ЗА ДОБРЕ ІМ'Я ДП

(Заклик Американської Головної Квартири)

З Головної Квартири надсилають до публікації таке звернення до всіх переміщених осіб:

Відділ Цивільних Справ Европейського Командування Американської Армії подав 3 лютого до відома, що зростає число неприхильних публікацій і недоброї слави критицизм про переміщених осіб з приводу зроблених значною меншістю з-поміж тих осіб злочинів і провин. У деяких випадках переміщені особи (ДП) обвинувачуються в заподіянні злочинів, у яких дійсно не брали участи. Очевидно велике число тих справ, яке дійсно перебільшують, дає підставу брати ці повідомлення за неправдиві. Одначе, в США та інших державах неприхильна для ДП опінія постає в наслідок повідомлень про участь ДП в таких злочинах, як напади, убивства, чорна торгівля й інші подібні провини. ДП, як окрема група, мусять докласти зусиль для викорінення цих злочинів, що спричиняються до зростання неґативного ставлення до них і приносять неславу тим групам, бо в деяких країнах прилюдна опінія може брати ці повідомлення за правдиві факти.

Повідомляють про багато непорозумінь в американській зоні, зв'язаних з переміщеними особами, які, заподіявши злочин, шукають захисту від арешту в інших ДП. Робить це навіть деколи таборова поліція, мотивуючи несвідомістю вчиненої особами ДП провини. Бувало, що населення, не здаючи собі справи з того, що робить, переховувало і обороняло злочинців, на яких і спадає вся вина за знеславлення доброго імени загалу ДП.

Співучасть або сприяння різного роду злочинцям, зокрема коли йдеться про уникнення ними арешту і кари є також поважним злочином, і кожна особа винна за таку дію може стати перед судами військової влади. Військова влада наділила великими уповноваженнями таборову поліцію і вона, користаючи з підтримки усіх ДП, що дбають про правний лад, мусить з власної волі допомагати у викритті й знешкодженні злочинців. Цим самим вона спричиниться до зменшення і зникнення некорисних публікацій, про які говорилося вище.

Проти совєтських офіцерів

ВІДЕНЬ. (ДЕНА). Під час відвідин совєтської репатріяційної комісії в таборі ДП Лексенфельд біля Зальцбурґу, в окупованій американцями зоні Австрії, стались демонстрації з боку українських і польських мешканців табору. Завдяки втручанню американського офіцера (що супроводив росіян) і американської військової поліції вдалось запобігти поважнішим наслідкам інциденту.

Перед масовим переселенням

Повідомлення з Головної Квартири IPO

Наша кореспондентка, що була на третій пресовій конференції IPO в Гайдельберґу, **Л. Слобожанка**, до інформацій, опублікованих нами в попередньому номері «Неділі», додає ще такі:

Один із журналістів запитав представників IPO, що думають вони про статтю п. з. «Дивна історія про IPO», надруковану в латвійському часописі «Балтік Рев'ю» в Стокгольмі. Пан Денлінґер детально зупинився на цій справі. Стаття гостро нападала на діяльність IPO і п. Денлінґер вважає, що вона не точна, жонґлює неправдивою статистикою, перебільшує труднощі, неправдиво підкреслює катастрофічний стан здоров'я ДП. Щоправда, харчове становище в брітанській зоні далеко гірше ніж в американській, але це не вина IPO, бо не воно створило окремі зони. На прохання п. Денлінґера, д-р Гіннесі висвітлив питання про здоров'я ДП на американській зоні Німеччини, ствердивши, що воно не таке зле. Статистика показує, що **смертність серед ДП становить 6,4 на 1 000, а кількість народжень найвища, мабуть, в Европі.** Смертність від туберкульози нижча ніж, напр., з Англії. Випадків недоїдання він не спостерігав.

Далі в згаданій латвійській статті пишеться, що IPO є, власне, секцією комінформу (тут засміялися і співробітники IPO і журналісти), в таборах іде комуністична пропаґанда і продовжується репатріяція. Пан Ізраель знову підкреслив, що репатріяція виключно добровільна, хоч відділ репатріяції і дає до таборів інформацію про батьківщину, однак нікого не змушують її читати і ніхто **не змушений слухати зв'язкових офіцерів** з батьківщини, коли вони відвідують табори.

Національні комітети звернулися до IPO з проханням допустити по одному представникові кожної національної групи на пресові конференції IPO.

Пан Денлінґер відповів неґативно, кажучи, що такі пресові конференції, на які прибували б також представники національних груп, перестали б бути пресовими конференціями. Представники національних груп можуть довідатися про зміст конференції з власних газет, а питання, які вони мають для IPO, можуть ставити через своїх редакторів.

Далі перейшли до питань, поданих союзом жидівських журналістів, щодо постачання. Пан Вілле роз'яснив, що німецька опінія щораз голосніше приписує критичний харчевий стан в Німеччині існуванню таборів ДП. Він роз'яснив, що постачання таборів іде з німецької економіки, при чому 868 кальорій на людину німці дають безплатно, бо їх до того зобов'язали з історичних причин, а всю різницю між дійсністю кальорій, одержуваних ДП і 868 IPO оплачує і довозить до Німеччини відповідну кількість харчів. В Баварії німці не дістають **приділу картоплі**, доки не задовольнять потреби таборів. Надалі **масло** даватиметься лише в тих районах, де воно виробляється, а в інших ДП діставатимуть олео - марґарину.

*

Австралійський міністер для справ інформації і іміґрації містер Артур Келвел прислав до IPO телеграму, в якій дав вираз своєму захопленню особистими прикметами першої групи ДП, що прибули кораблем «Генерал Гайнтцельман» до Австралії. Скитальці були теж захоплені надзвичайним прийняттям. Австралійська преса привітала їх щирими статтями. Міністер висловлює радість з приводу вістки від шефа австралійської військової місії в Берліні, що IPO зможе до червня 1948 р. вислати 8 744 ДП до Австралії. Як відомо, 30 жовтня м.р. виїхало з Бремену названим кораблем 729 чоловіків і 114 жінок до Австралії. Вони прибули 29 листопада до пристані Фріментли. 13 січня ц.р. на пароплаві «Генерал Стюварт» відплили з Бремену ще 356 ДП до Австралії.

— 20 січня з летовища у Франкфурті відлетіли до Канади 35 ДП на працю в текстильних фабриках бавовняної бранжі в Канаді. Заґалом 100 ДП пройшли іспит на фабриці в Герсфельді і лікарський огляд. 65 допущених кандидатів чекають двома групами на дальші подорожі літаками до місця праці. (Перша група 3 лютого вже залишила Франкфурт.)

Генеральний секретар Підготовної Комісії IPO Вільям Тук сказав у своєму річному звіті: більшість ДП — молоді активні чоловіки й жінки, досвідчені у тих фахах, яких світ так потребує, тому я звертаюся до розуму і до доброї волі народів усього світу відкрити свої брами і прийняти те, з чим ці люди до вас приходять».

Чистка українських письменників

Великий польський тижневик «Вядомосьці» з Лондону приносить інформаційну статтю п. з. «Чистка українських письменників». «Александер Верт обговорює в «Менчестер Ґардіен» чистку, яка проходить тепер серед українських письменників. Ця чистка має аналогічний перебіг з тією, яка нещодавно відбувалася в Росії. Під одним оглядом одначе — і то дуже істотним — вона відрізняється від тієї; а саме різним заатакованим українським письменникам закидають «націоналізм). Чистка є, отже, доказом напруження національних конфліктів між росіянами і українцями.

Головними жертвами чистки зпоміж російських письменників були Ахматова і Зощенко (Зощенка зрештою знову допустили до ласки), головним «козлом одпущенія» серед українських є визначний поет **Рильський**: закидають йому перш за все ескапізм, замикання очей на совєтську дійсність, застоювання теорії «мистецтва для мистецтва».

Поважніші закиди звернено проти іншого українського письменника — **Лазаревського**, якому закидають «буржуазно - націоналістичну ідеологію» і «реакційний романтизм». Лазаревському при цій нагоді пригадали гріх молодости: 1918 року він був членом директорії Петлюри. Письменникові **Яновському** закинули «буржуазно - декадентські концепції». Іншого письменника **Сенченка** звинувачують в написанні «наклепницької» повісти «Наше покоління», що має бути пасквілем на совєтську молодь. «Литературная газета» пише, що під плащиком націоналістичного романтизму названі письменники протаскували песимістичну буржуазну філософію життя. Такий підхід до життя мусить завести літературу у невільничу залежність від Заходу і спричинити її повний розклад. Чистка обіймає широкі кола українських письменників: нап'ятнували три київські літературні часописи і один у Львові. «Паршивим вівцям протиставлено здібних письменників, відданих справі Леніна і Сталіна». У проводі тих вірних літературних яничарів йде далі **Корнійчук**.

Державне свято литовського народу

Написав для „Неділі" К. ПЕЛЕКІС

16 лютого сусід українського народу і побратим по теперішньому нещастю — литовський народ святкує своє національне свято. 16 лютого 1918 року він, як і більшість інших народів, проголосив свою незалежність. Ціною крови добровольців литовці оборонили свою волю в боях з большевиками, поляками й німецькими бандами Бермонта.

Литовська держава не була новою появою на цьому світі. Державницькі традиції Литви сягають аж у XII століття. Провідники литовської держави — великі князі поширили своє володіння далеко на схід. На північному заході береги Литви обмивали хвилі Балтики, на півдні — Чорного моря. В склад Великого Литовського Князівства включився білоруський народ. І частина українських земель з самим Києвом увіходила деякий час до складу Великого Литовського Князівства. У тодішні часи більшість українських, білоруських і навіть московських земель з їх князями охоче в'язалась з Литвою, яка запевняла національну волю і свободу віровизнання, мови і звичаїв. Литовський меч допомагав тоді західнім слов'янським народам оборонятися від всезростаючих імперіялістичних намірів Москви. Тому то, власне, литовці, українці і білоруси так добре розумілися кілька століть тому: вони мали спільних ворогів Москву і Краків.

Після литовсько - польської унії українські землі були вилучені зі складу Великого Литовського Князівства. Відтоді починається трагедія Литовського і Українського народів: один і другий терпіли від чужинців. Нераз Україна і Білорусь повставали проти польських володарів, що намагалися також проковтнути й Литву. До 1795 року Литва затримала свої державні традиції. Тільки у 1918 році вона змогла зажити новим життям. Але, на жаль, не мала вона своїх добрих сусідів: Незалежної України й Білорусі. Це і стало однією з важливіших причин, чому Литва змогла лише 22 роки прожити своїм незалежним життям. У ці найщасливіші роки свого існування не забула Литва своїх сусідів, українського і білоруського народів, що стогнали у ворожій і большевицькій неволі.

Їхня недоля була і нашою недолею.

На початку другої світової війни Литву окупувала червона армія. Спочатку східній, згодом західній імперіялізм розтоптали нашу щасливу країну і вона попала в ярмо тих самих окупантів, що вже кілька десятків років панували на українських і білоруських землях. 22 роки незалежного вільного життя залишилися в пам'яті Литовського народу, як найкращі роки. Протягом 20 років Литва зміцнила своє господарство і виросла культурно. В малій державі, що мала ледве 60 000 кв км 3 мільони громадян користали з усіх прав людини. Справедлива земельна реформа високо піднесла сільське господарство. Повстала промисловість, фабрики, установи, торгівля, навіть фльота. Зріс експорт. Люди розбагатіли і мали всього в достатку.

Коли тепер на вигнанні ми терпимо, не маючи, часом, хліба, тоді згадуємо роки незалежности, як «золотий вік». Це життя здається нам сьогодні наче казка: тоді литовці не знали, що таке неволя, окупація, депортація, Сибір, концентраційні табори і інше. Людина не була ще худобою і ніхто над нею не знущався, як садист.

Мала Литва нікому не загрожувала і не була небезпечна. Чи міг трімільйоновий народ скривдити двістімільйоновий СССР і Німеччину, що нараховувала 80 мільйонів? Але це не затримало червоної армії на кордонах Литви. Голодна і боса червона армія знайшла в Литві щось наче «малу Америку». Кілька років комуністи і нацисти грабували нашу країну і все одно було що ще грабувати...

Ось минають вже майже 8 років від тоді, як Литва втратила самостійність. За цей час багато синів і дочок Литви вислано до Воркути, Челябінська, Карелії, Сибіру, Казахстану, до таборів смерти. І сьогодні коли народ святкує своє національне свято, литовці разом з українцями, білорусами і іншими народами СССР стогнуть в сибірському ярмі і живуть на вигнанні в Західній Німеччині. Тимчасом на батьківщині «стахановськими темпами» проходять винищування литовського народу. З 3 000 000 мешканців Литва втратила вже 600 000! Це ж 20%. Вже тепер говорять про біологічне винищення цілого народу.

Але литовці ні на вигнанні, ні на батьківщині не втратили надії. Вони та їхні брати в Америці (майже 1 000 000!) енерґійно змагаються за волю своєї батьківщини. Усі вони міцно вірують, що ще відродиться Незалежна Литва — сусідка Самостійної України, Білоруси-Кривії, Польщі, Латвії, Естонії, з якими сполучить її тісна федерація. Треба сподіватися, що всі ці народи матимуть стільки політичного розуму і мудрости, щоб у відповідний час допомагати один одному так, як допомагають собі тепер на вигнанні, де вони об'єдналися в боротьбі за волю своїх країн.

ПОКЛАСТИ КРАЙ ПАРТІЙНИМ РОЗБІЖНОСТЯМ

Святкування 22. Січня в Мюнхені

(Власна кореспонденція). Урочисто, з глибоким переконанням у безсмертність ідеї самостійности України та з непохитною вірою у відродження вільної незалежної батьківщини зустріло українське громадянство на чужині 30 роковини IV Універсалу, що проголошував Самостійну Суверенну Українську Державу.

25 січня в Святопокровській Українській Автокефальній православній церкві в Мюнхені відбулася архиєрейським чином урочиста Богослужба, під час якої Архиєпископ Михаїл у своєму слові навів окремі епізоди з Христового життя і пов'язав їх з нашою державою. У своїй проповіді о. прот. Паладій Дубицький схарактеризував вільнолюбні прагнення українського народу, що знайшли своє найбільше відображення в добу Богдана Хмельницького, 300 років тому та спинився на всій наступній боротьбі народу за свою державність. Далі був відслужений молебен в інтенції Української держави.

Після молебну відбулися святочні сходини українців Мюнхену, які відкрив настоятель о. Паладій Дубицький. З доповіддю виступив ректор Високої Економічної школи, діяч Центральної Ради та уряду проф. Борис Мартос. Прелеґент схарактеризував обставини, в яких постала і розпочала свою діяльність Центральна Рада. Постала вона в березні 1917 року, і вже в червні видала І універсал. До неї входили представники різних партій, але майже не було парляментарів і державних діячів. Була проведена колосальна робота, прикладом якої може бути хоч би такий знаменний деталь, що в Полтаві в перші дні створення Центральної Ради виявилося лише 35 осіб національно - свідомого елементу, а наприкінці року 80% всього населення були національно свідомими громадянами. Таких успіхів домоглася Центральна Рада за 7—8 місяців, коли частина населення ставилася до неї неґативно і нерідкі були випадки, де українці голосували проти державности.

— Нам закидають, — каже прелеґент, — чому вже в І універсалі не проголошено самостійности. Але ж для неї треба було підготувати ґрунт. Бо не секрет, що коли в червні зібралося 1 200 представників громадянства і Степаненко виступив за самостійність, то зчинився такий галас, що важко було втихомирити.

Коли треба було дати представника до міністерства закордонних справ, Єфремов, Барановський та інші після короткого терміну перебування там відмовлялися, бо праця була надто важка. Армію демобілізували тому, що всі полки в Києві на 95% **складалися з москалів,** як і взагалі весь південний фронт. Тому старалися ліквідувати російську армію і за допомогою залізничників спроваджували ешелони демобілізованих не на Київ, а на Сарни і Могилів.

Прелеґент спиняється на дальших успіхах Центральної Ради, що зуміла за 7—8 місяців створити кооперацію, яка налічувала понад 34 тис. членів, організувати понад $2^1/_2$ тис. українських шкіл, випустити власні гроші та відокремитися від Росії. Не зважаючи на брак дипломатів, Україна домоглася того, що її визнали самостійною державою 4 европейські уряди.

А тепер на еміґрації за $2^1/_2$ роки не встигли чотири партії об'єднатися і створити якусь спільну думку, щоб виступити як державна нація.

— Ми маємо на еміґрації 300 тис. свідомих українців, — каже доповідач. — До чого ми йдемо? Поза шкільництвом і трьома кооперативами ми політично нічого не зробили.

Висловлюючи жаль з приводу невідрадної дійсности, промовець закликав українське громадянство покласти край партійним розбіжностям, визнати один уряд, освіжити його новими силами, виступити з однією державною думкою, не з партійництвом, а з реальною працею.

30 січня на академічних вечорах відбувся в приміщенні їдальні КОС-у вечір, присвячений 22 Січня. З рефератом під заголовком «22 Січня — зміст і форма» виступив д-р Микола Шлемкевич. У притаманній цьому доповідачеві блискучій формою розповіді змалював він невмируще значення цієї величної для нашого народу дати, її зміст і форму та наголосив, що акт соборности повинен об'єднувати всіх без огляду на партійну приналежність саме як акт, який був здійсненням мрій і бажань українського народу мати власну державу. Як сказав д-р Шлемкевич, ця річниця на чужині мусить об'єднувати всіх нас в одному державницькому стремлінні, в осягненні наших найвищих ідеалів самостійної України.

Зміна курсу в Кремлі

Що говорять експерти брітанського уряду

ЛОНДОН. (ЮП). Експерти брітанського уряду в справах Росії доходять до висновку, що Москва в найближчому часі змінить свою тактику в теперішній «холодній війні». У тих колах припускають, що Кремль з тактичних міркувань пересуне головну вагу своїх дипломатичних дій з Західньої Европи у Південну Европу і на Середній Схід.

Причиною цього пересунення мало б бути зміцнення антикомуністичного фронту в Західній Европі, зростаючі неспокої на Середньому Сході. Це припущення базується на таких спостереженнях:

1. Очевидне послаблення комуністичного натиску в Західній Европі і, як сподіваються, спеціяльно підкреслена готовість Совєтського Союзу до певних концесій. 2. Надзвичайна вразливість СССР щодо подій в басейні Середземного моря і сильно заакцентований натиск на іранський уряд. Брітанські спеціялісти в російських справах дотримуються думки, немов би таке пересунення найважливіших інтересів Кремля виходить з переконання совєтських політиків, що постійний натиск на Західню Европу в теперішній час міг би послужити виключно зміцненню фронту держав, які беруть участь в пляні Маршала. Тим самим цей натиск довів би до створення західньо - европейського союзу держав. Брітанські кола мотивують логічність свого погляду такими подіями останнього часу, як:

1. Одверте «стоп», сказане Совєтським Союзом в справі створення східньо - европейського бльоку. Воно проявилося у виступі московської «Правди», яка спростувала заяву болгарського прем'єр - міністра з приводу його проєкту створити східньо - европейську митну унію. 2. Зміна домагань, щодо Австрії в справі ліквідації колишніх німецьких маєтків, подана до відома заступників міністрів закордонних справ, які знов збираються в Лондоні для переговорів в справі австрійського державного договору. 3. Торговельний договір СССР з Велико - Брітанією, що передбачає доставу значних запасів російського збіжжя до Англії. 4. Поміркованість російських домагань щодо достав польського вугілля в межах нещодавно підписаного торговельного договору між Москвою і Варшавою, і уділене при тому запевнення Польщі, що вона має запас вугілля, потрібний для достав на Захід. 5. Одверті інспіровані намагання перевірити атмосферу для підписання договору про приязнь між Польщею і Францією.

З Мюнхену наспіла сумна вістка, що там несподівано упокоївся в Бозі бл. пам'яти

Високопреосвященніший

Митрополит Олександер (Іноземцов)

Архиєпископ Поліський і Пінський, перший Голова Священного Собору УАПЦ, випробуваний опікун і прихильник українського церковного відродження. — Похорон відбувся в Мюнхені в четвер 12. лютого 1948 р.

Вічна Йому Пам'ять!

Остереження єпископату ЧСР

ПРАГА, (ЕП). Католицький єпископат Чехо - Словаччини остеріг чехословацький уряд перед дальшими конфіскатами церковних маєтків без попередньої згоди Ватікану. Господня десниця може покарати країну за такі дії. На окремій конференції чеських і словацьких єпископів з папським нунцієм монсіньоре Ріттером гостро засуджено дії чехо - словацького уряду.

Американці опублікували таємні німецькі документи

Підступність совєтської політики

21 січня міністерство закордонних справ США подало представникам преси книжку на 357 сторінок під заголовком «Нацистсько - совєтські взаємовідносини в 1939 — 41 рр.», де зібрано 260 відповідних офіційних документів. 22 січня їх опубліковано в США, і вся світова демократична преса присвятила їм багато уваги. Як повідомляє «Нью-Йорк Таймс», ці документи зберігалися в німецькому міністерстві закордонних справ разом з іншими секретними актами, що стосувалися взаємовідносин Німеччини з різними державами, починаючи з 1871 р. Під час минулої війни, коли становище Німеччини вже похитнулося, увесь історичний архів було вивезено з Берліну й сховано в чотирьох замках, розташованих в лісах центральної Німеччини. Згодом, почуваючи вже остаточний крах III Райху, німецький уряд наказав знищити ці документи, але англо - американська армія випередила виконання цього наказу, захопивши в квітні 1945 р. всі чотири замки із схованим в них архівом.

В опублікованих документах розгортається широка картина совєтської зради й співпраці з нацистськими загарбниками протягом 1939 — 41 рр. Вони підтверджують, що совєтський уряд, проводячи в 1939 р. переговори в Москві з бріганською місією про оборонний союз проти Гітлера, одночасно змовлявся з тим же Гітлером про співпрацю. Вони виявляють заплянований в секретному совєтсько - німецькому протоколі розподіл европейських сфер впливу, згідно з яким Совєтська Росія мала одержати протекторат над Фінляндією, Естонією, Латвією, половиною Польщі, Румунією, Юґославією, Болгарією та Грецією. Вони викривають офіційні вітання Совєтами нацистських аґресорів з їх вступом до Варшави, з окупацією ними Норвегії, Данії, Голляндії, Бельгії, Франції. Вони малюють огидну картину того, як, пообіцявши підтримку проти Гітлера Чехословаччині й уклавши з Польщею пакт про ненапад, СССР разом з гітлерівською Німеччиною напав на ту саму Польщу.

Проте не в самому викритті найбільшого злочинця минулої війни, що штовхнув на неї Німеччину, полягає значення опублікування цих документів. Адже всі вищезгадані факти були відомі вже давно, а опубліковані документи значною мірою були використані у виданій 1937 р. книжці колишнього американського міністра закордонних справ Бернса «Щиро кажучи». Головне значення опублікування цього важливого історичного архіву в тому, що досі американський та англійський уряди утримувалися від цього «крайнього кроку», не бажаючи «ображати» свого колишнього бойового товарища і псувати стосунки з ним. Факт опублікування цих документів доводить, що західній світ остаточно переконався вже в непоправності СССР, в негідності політики цього недавнього друга, співпрацівника фашистів і загарбника Східньої Европи, який насмілюється обвинувачувати інших в «імперіялізмі й профашизмі».

Совєти: „у нас тоже єсть докумєнти !‘

МОСКВА, (ДЕНА). Совєтське інформаційне бюро повідомило, як подало аґенство ІНС минулого понеділка, в окремій заяві міністерства зовнішних справ про плян швидкої публікації **таємних німецьких документів, що мали попасти вкінці війни до рук совєтських військ в Німеччині.** Совєтська заява називає найперше публікацію таємних документів про німецько - совєтські стосунки підступом. Вона також звинувачує **західніх альянтів за їхню передвоєнну політику щодо Німеччини** після захоплення влади націонал - соціялістами 1933 року. Зокрема заява звинувачує США що нібито мали фінансувати важку німецьку індустрію, тоді як Велика Британія і Франція уможливили своєю «політикою прощення» Гітлерові почати другу світову війну. Совєти, — каже заява, — намагалися в роки перед вибухом війни створити спільну систему безпеки проти нацистів, але інші альянті її відкинули. Коли б не така настанова західніх альянтів, взагалі не дійшло б до війни, або вона закінчилася б у першому році. Совєтська преса опублікувала минулого вівтірка заяву Совінформбюра під характеристичним заголовком «фальсифікатори історії». В своїх коментарях совєтські газети підкреслюють, що панівні кола США намагаються у протисовєтській кампанії підмінувати вплив поступових кіл, які виступають за добрі стосунки з СССР. Совєтська заява, кажучи, що режим Гітлера знайшов підтримку німецьких капіталістичних кіл при повній апробаті панівних верств Великобританії, Франції США, називає певну кількість американських великих підприємств і банків, що «у згоді з своїм урядом інвестували капітал в німецькому господарстві та дали Німеччині мільярди долярового кредиту», завдяки чому могла розвинутися німецька воєнна індустрія. Совєтська заява закидає далі британсько - французьким політикам немов би вони мали плян концесіями на Заході заспокоїти Гітлера і цим спрямувати його аґресію на Схід, використовуючи Німеччину, як зброю проти СССР.

В НІМЕЧЧИНІ ТАК МАЛО ЗНАЮТЬ . . .

Відгуки пресової конференції в Карльсруе

Великий німецький часопис французької зони «Баденер Таґблят», що виходить стотисячним накладом у Раштаті і має шість різних видань для окремих міст та околиць, присвятив у числі з 16 січня ц.р. велику статтю останній українсько - німецькій пресовій конференції СУЖ-у. В статті, яку підписано криптограмом «ік», м. і. читаємо:

«Хто був гостем спілки Українських Журналістів, яка у вівторок влаштувала в Карльсруе свою першу зустріч з німецькими журналістами, той пережив блискучу виправданість дискусії. Учасники наради не були довго чужі собі: сердечність господарів, що говорили понімецьки, створила заздалегідь товарисько - приязну атмосферу, так потрібну для успішної виміни поглядів. Реферати поодиноких журналістів еміґраційної преси висунули цілий ряд несподіваних або відомих фактів з життя і діяльности української еміґрації і спонукали німецьких гостей раз-у-раз до запитів.

Перший реферат зарисував захоплюючу картину української еміґрації, починаючи з перших її груп у першій світовій війні через сучасність аж до її плянів на майбутнє. Після розділу української республіки на чотири частини, що їх влучено до сумежних держав (Совєтів, Польщі, Румунії і ЧСР), увесь український народ веде запеклу боротьбу проти світу тоталітарного большевизму і спрямовує впевнено та послідовно свої змагання в напрямі незалежної демократичної держави».

Далі стаття переповідає деякі запити, ставлені німецькими редакторами у справі еміґрації за океан та відповіді на них, а також у справі українського еміґраційного уряду.

У зв'язку з тим говорено теж проназагал приязні німецько - українські взаємини, що існували аж до часу недипломатичної колонізаційної політики Гітлера в Україні. Сьогодні українська еміґрація в Німеччині робить усе, щоб знову наблизити до себе обидва народи і за допомогою культурних імпрез створити ясність довкола української проблеми. Добра співпраця німецьких та українських студентів чимало спричиняється до цього».

Обговоривши кількість українських еміґрантів, їх розподіл на зони та українські школи, що їх має «мабуть тільки ця еміґрація», а теж гімназії, фахові та мистецькі об'єднання і згадавши, що в українців - еміґрантів є свої театри, письменники та поети, «власне господарське життя, власна преса і багато дечого іншого», автор так з'ясовує сам хід конференції:

«У жвавій грі запитів та відповідей зарисовувалися все виразніше обриси своєрідної держави в державі і неодин з німецьких гостей задумався над тим, яка це втрата, **що в Німеччині так мало знають про цей високорозвинений, мистецько - творчий і життєвартісний народ, дарма, що поважна частина його живе тепер у Німеччині».**

«Кінцевий реферат про дії **Української Повстанської Армії** викликав щораз живу дискусію. Два члени цієї армії, які тільки недавно прибули в Німеччину, інформували радо про спеціяльно цікаві подробиці. Теж **виставка української преси** викликала жваву виміну думок про українсько - німецькі проблеми. В рямках цієї виставки показано ряд виробів українського народнього мистецтва, що найшли своєю викінченістю та кольористикою щирих прихильників і голосний подив.

«День, пережитий з українськими журналістами, — закінчує «Баденер Таґблят», — приніс чимало користи. Попри широкий погляд у глибоку трагічність однієї еміґрантської долі, найважніше було те, що обидві сторони наблизилися в товариській виміні поглядів, як люди, ще більше до себе». (ак)

За ст[illegible] лійські с[illegible] принос[illegible] весною свої плуги для освячення. (Дена Інп)

Таємні підводні човни

(ІП). Таємні підводні човни зауважено на американських водах біля Гренляндії, коло летунської бази Кіска і 300 миль від Пірл Гербур. Ці човни не реаґують на дії радару і на думку американської преси вони є витвором совєтської продукції. Совєти можуть мати щонайменше 256 підводних суден (німці у вересні 1939 р. мали лише 50). СССР присвоїв усі винаходи німецької техніки, між іншим систему фільтрувати повітря і відновляти акомулятори в підводних човнах без потреби випливання на верх. Для США совєтська фльота під водою становить небезпеку паралізування морських шляхів і небезпеку вжиття такого судна, як бази викидання стрілен. Безумовно, воєнна фльота США домагатиметься нових кредитів на поборювання підводних човнів.

Димісія генерала Айзенгауера

ВАШІНҐТОН, (ЮП). Дотеперішній шеф американського генерального штабу, генерал Айзенгауер відійшов з свого посту. Його наступником став генерал Омар Бредлей. Термін відходу генерала Айзенгауера усталено вже кілька місяців тому в порозумінні з президентом Труменом. Армія США опублікувала звернення генерала Айзенгауера до американських вояків в усьому світі, видане з нагоди передання ним головного штабу генералові Бредлеєві. Моя служба для вас, сказав Айзенгауер, не закінчиться доки житиму.

Відкрили французько-еспанський кордон

ПАРИЖ, (ЮП). Французьке міністерство зовнішних справ повідомило, що 9 лютого 1948 року опівночі відкрито знов франко - еспанський кордон. Це стосується руху всіх засобів комунікації і пошти суходолом, морем і в повітрі. Товаробмін між обома країнами почнеться 29 лютого, а від 1 березня буде дозвіл на транзит еспанських товарів через Францію і навпаки. Між обома країнами мають початися торговельні переговори.

Як повідомляє ДЕНА - Ройтер, голова французьких соціялістів Блюм виступив в соціялістичній газеті «Ле Попюлер» проти відкриття франко - еспанського кордону, критикуючи Великобританію і США, що вони не підтримали Францію в її намаганні виключити уряд Франка від співпраці в Европі. Еспанської проблеми, на його думку, не можна розв'язати вибором між Франком і комунізмом.

Нова позика США Туреччині

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - Ройтер). Американський міністер зовнішніх справ Маршал подав до відома, що його міністерство розглядає останні підготування в справі нової позики на підтримку збройних сил Греції і Туреччини. Маршал відмовився дати коментар до вісток зі Стамбулу, ніби Туреччина мала дістати від США ще 125 мільонів долярів на будування свого летунства.

Маршал сказав, що США будуть підтримувати поділ Палестини, але не з'ясував, чи вони виступатимуть за участь збройних сил під час проведення цього поділу.

ЗАТОПИЛИ ПОПІЛ ҐАНДІ

АЛЛАҐАБАД, (ДЕНА - Ройтер). Великі маси народу кинулись в четвер рано у воду в тому місці, де зливаються дві святі річки — Ґанґ і Юмма, — коли син Ґанді висипав на воду попіл свого убитого батька, спаленого за індуським звичаєм.

Індуський прем'єр - міністер Пандіт Неру стрічав на станції в Аллаґабад мідну урну з попелом Ґанді, а літаки індуської авіяції сипали згори квіти на дорогу, якою везли ляфет з урною Магатми. Два мільони індусів складали жалібну процесію. Пандіт Неру занурив свої ноги у воду, а родина Ганді скупалась. Тим закінчилась церемонія похорону.

Світозар Драгоманів

ПРО ЕВРОПЕЙСЬКУ ФЕДЕРАЦІЮ

(Інформаційно — дискусійним порядком)

Слово «федералізм» викликає у багатьох українців досить дивну реакцію: здебільшого ця реакція пов'язується зі спогадами про часи Української Центральної Ради, власне про III її Універсал, що проголосив повстання Української Народньої Республіки й готовість пристати до спілки з республіками інших народів, що населювали простори уже проголошеної Російської Республіки. Тоді, в жовтні 1917 року, йшла мова про перетворення централізованої Російської Республіки в децентралізовану тобто побудовану знизу вгору. З того бажання Української Народньої Республіки нічого не вийшло, бо петербурзькі большевицькі комісари з природи своєї не могли пристати на те, щоб на землях колишньої «тюрми народів» постала держава нового типу. Знаючи, що бажання народів колишньої царської Росії створити спілку користується прихильністю широких мас численних народів, большевицькі комісари поспішили одним з своїх декретів проголосити Росію, або як вони тоді говорили — «Російську Совєтську Федеративну Соціялістичну Республіку» «федерацію національних республік». Цей «федеративний» плащик потрібний був большевикам для того, щоб обдурити маси взагалі, а головне викликати у них ворожість саме до Української Народної Республіки, яка мала хліб та вугілля в той час, як на Московщині того бракувало. На словах визнавши УНР, большевики на ділі пішли проти неї війною, й вже почавши її, таки оголосили війну, як вони тоді казали, «буржуазній» Центральній Раді України.

Українська Народна Республіка чотири роки чинила упертий спротив московським большевикам, але не витримала навали; до того частина українців була повірила облудним обіцянкам московських большевиків, чим послабила спротив УНР. Згодом ті, що повірили, були тим чи іншим способом знищені.

Так з поразкою УНР зникла у багатьох українців прихильність до поняття «федерація». Вони замкнулись в самих себе й тоді запанувала у значної частини українців, так звана, «націоналістична» ідея: мовляв, не інтереси українського народу, його народної республіки, Речіпосполитої, як казали члени Кирило - Методіївського Братства повинні бути на першому місці у кожного українця, а інтереси «нації», які втілюються в поняття «держави».

Перехід думання з понять «народу» «Речіпосполитої», «республіки» на інші поняття — «нації», «держави» по суті поривав у свідомості багатьох українців з поняттям свободи людини, свободи особи зі всіма практичними наслідками цього. Замість поняття «демократ», «республіканець», «політичний демократ», «соціяльний демократ» в свідомости багатьох українців запанувало поняття «націоналіст», «державник». Найважнішою стала «нація», слово «народ» призабули, найважнішою стала також «держава», а яка то держава — республіка чи монархія, чи «вождівська» — це, мовляв, не важно, була б держава з корпусом поліції й «провідником», решта сама собою станеться! Так важливість людської особи, українця, громадянина, поступилася в свідомості значної частини українців перед «нацією», «державою»; українець став тільки вояком тієї «нації» й «держави», бо треба «мовляв» відвоювати «Українську Самостійну Суверенну» та ще й «ні від кого незалежну Державу». Як може існувати незалежна від громадян держава, це вже таємниця буйних на слова творців того гасла.

З такого розриву частини українців з тим, що творило суттєву суть, зміст прагнень українців в 1917 — 20 роках вийшла величезна шкода всій українській справі: крім того, що той розрив відтягнув багатьох від добірної, ретельної, щоденної праці в українській спільноті, праці, що є найважнішою в громадському житті, той розрив ще підготував ґрунт для розвитку ріжного роду авантурництва, ошуканства щодо суспільства, неморальности, самозванства й інших шкідливих явищ, яким не місце в здоровому суспільстві. Той розрив привів до того, що **порвалися духові зв'язки із славною народоправною українською традицією,** а натомість стали серед українців рости галузки з чужих й, головне, ворожих зерен, що містили в собі отруту тоталітаризму, протидемократичности.

Тимчасом на Заході, там, де тепер мобілізуються сили для спротиву східньому тоталітаризмові, поняття «федералізм» з кожним днем захоплює розуми. Значення цього поняття висунув наперед гурт людей доброї волі, що зібралися було в невеликій кількості в серпні 1946 року в швайцарському містечку Гертенштайні.

Вони кинули клич, що «федерація», «федералізм» то єдина сила, яка може врятувати багатотисячолітню европейську культуру від навали варварства, людоненависництва, розкладу й смерти.

Голос тих людей почули на Заході тисячі, десятки тисяч. Незабаром, певно, довідаємося, що той голос почули вже мільйони. Ми вже знаємо, що на Заході постав суспільний рух за всесвітню конфедерацію, що там же в Англії існує Комітет Об'єднання Европи на чолі з колишнім головою уряду В. Черчілом, що у Франції існує подібний Комітет на чолі з головою французького парляменту Е. Еріо, у Бельгії — Незалежна Ліґа европейського співробітництва, на чолі з колишнім головою ради міністрів ван Зееляндом, в Швайцарії — генеральний секретаріят Европейської Спілки Федералістів.

Нарешті ми довідалися, що в грудні 1947 р. чотири з цих федералістичних організацій об'єдналися й створили спільний комітет в Парижі. До складу вищеподаних організацій належать громадяни всіх західньо - европейських країн, включаючи Німеччину й Австрію, але виключаючи Еспанію. В серпні 1947 року в Монтре над Женевським озером відбувся перший з'їзд Спілки Европейських Федералістів.

Чого хочуть ці федералісти? Вони хочуть **духової революції,** що має змінити ті порядки, які до цього часу панували в Европі. Вони хочуть, щоб федералізм взяв в Европі владу в свої руки, для встановлення не тільки нового політичного режиму, але й нового суспільного.

На цьому полі, як казав на з'їзді в Монтре голова Виконавчого Комітету Европейської Спілки Федералістів д-р Анрі Бруґманс, федералізм приносить два сумісних первня — органічну солідарність й свободу, тобто розквіт людської особи. Лише в цій перспективі свобода перестане бути премією до визиску, а солідарність уникне небезпеки збочити в тоталітарну диктатуру. Федералізм приносить світові суспільну свободу.

Спілка виробників і споживачів, організованих проти всіх підпорядкувань, проти всіх спекуляцій, співробітництво всіх вільних людей, яка нав'язує співкерівництво й відповідальність всіх співробітництв для спільного добра; самоврядування й демократія від основи до вершини — це й є федералізм.

Федералізм, тобто політика особи й конкретної людини, хоче розв'язувати трудноці в кожному випадку, без забобону будь якої школи. Він розрізняє три основних первня: первень **господарський,** первень **суспільний** і первень **територіяльний.**

Образ суспільства, який мають федералісти, це образ свободи, організованої на всіх поверхах, бо федералісти відкидають всякий суверенітет, який не звільнює людину від примусу. Вони відкидають патронат божественого права й технократію, бо вони претендують організувати господарство, користуючись людиною, як «людським матеріялом». Федералістам чужа концентрація влад в руках меншости сучасних феодалів. Не менш огидне їм панування зверхтресту, який називає себе «державою». Огидна також диктатура «пересічної людини», цієї посередньої істоти й без душі, яку пробують фабрикувати серіями масовою рекламою. Огидна федералістам, нарешті, й образою для людської свободи є верховодство тоталітарної партії, яка претендує, що вона є втіленням національного суверенітету. «Кожне ярмо зроблене, щоб його стрясти — казав Дідеро.

Таке, коротко кажучи, говорять европейські федералісти.

Далі статут Европейської Спілки Федералістів в 2-ій своїй точці після вступу на першому місці каже: 1) спричити усвідомленню кожним европейцем потреби сполучити всі европейські нації у федерацію, здатну дійсно творити організацію нашого континенту й об'єднаного світу.

З тих далеко не повних і не докладних інформацій український читач може всеж досить ясно зрозуміти, чого хочуть европейські федералісти, й виробити собі ставлення до них. Подумати варто кожному з нас над тими засадами й над тим, як нам, як українській спільноті на еміґрації, до того суспільного федерального руху поставитись: чи прихильно, чи відкинути.

Треба це зробти як найшвидше, бо хто пізно ходить, сам собі шкодить. А таке пізне ходіння не раз вже нам, і як народові, і як нації, багато нашкодило.

Збили два турецькі літаки

СОФІЯ, (ДЕНА - Ройтер). Болгарська прикордонна сторожа збила минулого понеділка два турецькі розвідчі літаки над містечком Созополь (64 км. від кордону). Один пілот убитий, другий — легко поранений. Болгарське комюніке підкреслює, що літаки пролітали низько і були попереджені ракетами.

З'ЇЗД ЖУРНАЛІСТІВ
області Вюртемберґ - Баден

Ласкаво просимо прибути на Другий З'їзд Спілки Українських Журналістів всіх членів області Вюртемберґ-Баден, що відбудеться 21 лютого, о 10 годині ранку в приміщенні табору Ґренадір-Касерне, Штуттґарт-Цуффенгаузен.

Порядок дня нарад:

1. Відкриття.
2. Звіт Управи Обласної Спілки Українських Журналістів та діяльність від першого З'їзду.
3. Дискусія.
4. Звіт Контрольної комісії і уділення абсолюторії уступаючій Управі.
5. Вибори керівних органів обласної Спілки Українських Журналістів.
6. Внески.

(Доїзд від головного двірця в Штуттґарті Трамваєм ч. 5.)

Театр і фільм

ЗАМАСКОВАНА ДРАМА НАШОЇ ПОНЕВОЛЕНОЇ БАТЬКІВЩИНИ

Написав В. Глушко

В залі гасне світло. Тиша, і пливе проста, сумна мелодія. Твориться настрій передчуття майбутньої драматичної колізії. Завіса повільно розходиться. Кипариси, ніжна блакить елінського неба, білий мармур сходів і лев. В центрі на постаменті велика чорнофігурна амфора, в орнаменті якої стримано і зі смаком сплелися художні мотиви Корінту і нашого давнього, сивого Трипілля. За прядкою — стара Антеєва мати, заглиблена в щоденні турботи за домом. Ми в оселі поета - співця. Так починається вистава. Поставник (О. Добровольська) уникає мізансцен, повних динамізму і рухливости, провадиться принцип повільности, стриманости, статуарности (початки і кінцівки I та II дій). Він скупий: нічого зайвого, ніяких дрібниць, оздоблюючого орнаменту, зовнішнього блиску та сценічної галасливости — нічого, що відтягує увагу від ідейних конфліктів, двобою думок, змагання антагоністичних сил. Як в грецькому храмі — архітектура ясних і чітких ліній, прозорість лапідарного вислову, простір для праці думки, не задавленої повнотою строкатих прикрас. З загальним режисерським задумом гармонує стисла виразність оформлення (арх. Є. Блакитний). Оформлювач дав добрі станки для виявлення можливостей акторського тіла та будови мізансцен. Оформлення не панує, не затіняє актора, а допомагає йому. Блакитний вдало розв'язав завдання сполучення умовности з кольоритом доби.

Безсумнівним осягом поставника є дикція вимова, логіка читання та наголоси виконавців. Режисер і актори силою сценічно втілюваного слова домоглися, що глядач з непослабною увагою та хвилюванням сприймає трагічний героїзм Антея, замасковану драму нашої поневоленої батьківщини, тему героя ренеґатів і звичайних — слабих духом— людей.

У виставі є холодок і сухість, полум'я людських почуттів трохи пригашено. Додаткової режисерської праці потребує II дія. Виконавці не тверді і легко спадають з тону, мало почувається напруження ситуації. Розв'язка недостатньо підготовлена, бо не має пружної сценічної кульмінації. Вибух гніву Антея, вбивство Нериси і його самогубство не вплетені в послідовне розгортання акції II дії — вони несподівані, а не закономірний вислід руху людських пристрастей. Не опукло зроблена сцена подарунку намиста Нерісі меценатом. Дуже виграє в цілому II дія, коли п. О. Добровольська здійснить свій плян дати різноманітну гаму звуків розгульної оргії, яка відбувається за сценою. Це внесе нові барви і підсилить звучання п'єси.

Нам довелося бачити нового Антея — п. М. Чолгана. Це були перші його виступи в новій ролі. Ясна річ, що молодий актор поки що тільки намацує образ. Постать Антея ще в процесі становлення, але накреслені контури досить цікаві і варті того, щоб про них поговорити. Чолган хоче передати шляхетність високого антеєвого духу, його заглибленість у свій внутрішній світ. Він іде від тієї характеристики, що йому дала Неріса «поринувши глибоко в думи і мрії». Такий і зовнішній вигляд: стомлене обличчя, блідність, запалі від безсонних творчих ночей очі. Високе чоло, трохи сиве волосся. Враження похилих рамен від тяжких дум про пригнічену батьківщину. Не герой - трибун, а філософ - борець. Ці вірно намічені риси Антея тепер акторові потрібно закріпити та поглибити. Антей — не прямолінійний фанатик, герой з барабанним патосом і публіцистичними пристрастями. Нам час уже відходити від національно - героїчного примітиву. Але у п. Чолгана є небезпека загубити якості непохитного бійця, він занадто стримує себе, педалює емоцію. Лагідний врівноважений тон проривають вибухи обурення, пристрасті — такий Антей Лесі Українки — а таких його рис нам ще не дав виконавець. Особливо треба попрацювати акторові над своєю сценічною поведінкою в II дії — психічний стан Антея перед убивством — тепер вона не переконлива.

Нерісу грає Т. Позняківна і І. Варцаба. Приємно відмітити, що кожна з них індивідуалізує образ. Неріси вийшли неодинакові: у кожної своя фарба, своя мелодія. Коли зерно образу одне спільне для обох — бо його дав поставник — то паростки від нього різні.

Одна — п. Т. Позняківна — обвинувачує, друга — п. І. Варцаба лагідно захищає. Одна малює маслом, друга — акварельними фарбами. Одна — палахкотить пристрастю, в другій чар кохання, що знайшло мистецький вираз. Одна — різка і важкувата в своїх рухах, друга — справжня «вітронога» богиня - грацiйна і плястична. Неріса — п. Т. Позняківна наголошує риси хижака, кітки з гострими кіґітками, що роздирають до крови, до глибоких ран, вона відштовхується від ремарки Л. Українки «зграбні викрути хижого звіряти».

Неріса — п. І. Варцаба обґрунтовує своє відступництво від Антея полярністю їх світів. Гедоністична і егоїстична вдача Нериси всім своїм єством, кожною краплиною крови бунтується проти Антеєвих заповітів життя. Це внутрішньо чужі люди. Потенціяльна грішниця, наскрізь земне створіння для якої слава танцюристки «як хліб, вода й повітря» не може йти одним шляхом з героєм, що здатний офірувати всім в ім'я добра батьківщини. До того ж і її танок у мецената не заздалегідь обміркована, якась «плянова» підступність, а лише дія хвилини, настрою примхи імпресіоністичної вдачі. Л. Українка філософськи узагальнює подружню незгоду, переводить її в плян гострого дня і вічности, а тому індивідуалізація образу Нeріси у п. І. Варцаби нам здається відповіднішою духові діялектичних образів письменниці, але вимагає дальшого витончення малюнку.

П. Й. Гірняк шукає образ мецената.

Поверхово - декляматорним вийшов Федон у п. С. Залеського. П. В. Змій рельєфно передає всю гаму почуттів Антеєвого учня Хілона: молодість, наївність, ніяковість, хиткість його вдачі. Слід чіткіше вирізьбити наростання його зворушення в розмові з колишнім учителем.

Безбарвна, байдужа Герміона — п. І. Пошивайло.

П. Ю. Бельський — префект і п. М. Герус дали виразні фігури представників влади, що тримається силою п'ястука грубого насильства, в них є обмеженість колишніх леґіонерів. Рису еротичности, яку вони накреслили в своїх образках, можна загострити, надавши їй сильного, тваринного присмаку — це буде в стилі звичаїв того часу.

Євфрозіну грає п. П. Безкоровайна і п. В. Чужак. Спокій, тиша рівновага в Євфрозіні п. Безкоровайної. Ніякого тремтіння, ніякого руху крови. Мармурова Психея. Такій легко відмовитися від життя — його спокус, бо їй нічого не треба — в ній не говорить тіло.

Не така Євфрозина — п. В. Чужак — тут жертвенність від великого серця, підкорених пристрастей. Тут душа святкує перемогу над тілом п. В. Чужак більш тепла, зворушлива. Вгадуєш біль відречення, гіркоту нічних — нікому не відомих сліз — і радієш від її моральної сили.

Танок єгиптянок має закінчену форму, але міг бути ефектнішим, коли б була використана ремарка Л. Українки, що єгиптянки танцюють з мечами. Традиційно зроблена вакханалія. Є мужня сила в танку спортовців. Дальший балетний тренінґ удосконалить цей компонент вистави. Ці танки (В. Переяславець) і музика (п. Є. Оленський) гармонійно і органічно входять до вистави, вносячи повітря доби і яскраві штрихи затьмарених неволею елінських днів і тим самим підносячи емоційність та образну виразність сценічного втілення «Оргії».

МОСКВА, (ДЕНА - Інс). В середу, 11 лютого тут помер відомий совєтський кіно - режисер орденоносець Сергей Ейзенштейн (на 49 р. життя). Світову славу здобув через фільм «Панцерник Потьомкін». Останньо готував другу версію фільму «Іван Грозний» після відхилення компартією першого варіянту. Ейзенштейн намагався реґабілітувати себе випадами проти західнього мистецтва.

Репортаж з П'ятих Зимових Олімпійських Ігрищ

Великі дні в Санкт Морітц

Наче в казці... Сніг іскриться в золотистих променях сонця, над білими шпилями гір розп'ята ясна голубінь неба. Чарівно виглядає в день Ст. Морітц — село в Швайцарських Альпах, де відбуваються V Зимові Олімпійські Ігрища 1948 р. Але ще більш чарівно виглядає Ст. Морітц уночі, коли у темені губляться обриси верхів, коли склони гір яснікоть сотнями світл, і годі збагнути, де кінчиться електрика й починаються зорі темносинього швайцарського неба.

V Олімпійські Зимові Ігрища стягнули до Ст. Морітц, не лише сотні спортовців - змагунів всіх народів зимового спорту, але й тисячі глядачів, що прибули зблизька й здалека, щоб побачити змагання та пережити кілька безтурботних днів серед гірської природи. Гірське село так наповнилося людьми, що вузькими вулицями трудно пройти, а тераси готелів наповнені гомоном людських голосів та пострілами корків із пляшок **шампанського,** яке п'ють з нагоди перемог змагунів різних націй.

Але не лише аматори гірської природи та прихильники спорту переживають тут свої щасливі дні. У Ст. Морітц мрії стають дійсністю. Ось — хочете вірте, чи ні — а тут дарові цигарки. Фірма «Вірджінія» для реклями своїх виробів роздає кожному, хто входить на стадіон, пачку цигарок. І це дало притоку до нової конкуренції, хоч і не в спортовій ділянці. Дехто з аматорів нікотини, замість спостерігати змагання, нишком виходить через бічну фіртку стадіону, щоб при входовій брамі знову одержати реклямові цигарки.

РЕВЮ ЗМАГУНІВ

Цьогорічна Зимова Олімпіяда (30 січня — 8 лютого 1948 р.) стягнула на льодовий і сніговий стадіон рекордову кількість змагунів. Взяли у ній участь представники зимового спорту від 31 нації.

Попередником Зимових Олімпіяд були світового масштабу змагання в льодовому гокеї й мистецькій їзді на ковзанах що відбулися в 1908 р. в Лондоні з нагоди п'ятої Олімпіяди. Після першої світової війни барон П'єрро де Кубертен, основоположник новочасних Олімпійських Ігрищ, досяг на олімпійському конресі в Лондоні в 1921 р. того, щоб влаштувати правильно Зимові Олімпіяди.

У перших Олімпійських Зимових Ігрищах, що відбулися в Франції 1924 р., взяли участь 293 змагуни від 16 націй. У 1928 р. до Ст. Морітц прибуло на Олімпіяду 491 змагунів від 25 націй. Наступна Зимова Олімпіяда відбулася в 1932 р. в Америці та в 1936 р. в Ґарміш-Партенкірхен (Німеччина), де змагалося 756 спортовців від 28 націй.

У день відкриття цьогорічної Олімпіяди вже задовго перед 10-тою годиною ранку зібралася велика юрба глядачів, не зважаючи на те, що небо було захмарене. Грала швайцарська військова оркестра, над стадіоном кружляли літаки. О год. $10^{1}/_{4}$ прибув президент держави Енріко Чемо, розляглися звуки швайцарського гімну й дефіляда змагунів почалася.

На чолі походу йшов швайцарський хлопець, що ніс транспорант із списком націй, за ним хорунжі. Перед вели традиційним звичаєм **греки,** як представники цього народу, що перший проводив у себе ще в старовину Олімпійські змагання. Далі йшли змагуни інших націй за французькою абеткою. З невеличкою групою арґентінців — сильна австрійська репрезентація (105 душ). Канадських змагунів вела **Варвара Анна Скотт,** яка здобула собі загальну симпатію глядачів та титул «найсолодшої олімпійської дівчини». Чілі прислало 5 представників. Корейці несли прапор, зшитий дівчатами із Ст. Морітц, бо свій оріґінальний забули в поїзді... За ними маршували данці й еспанці. **Імпозантну групу прислали США,** які мали також найбільше глядачів, порівнюючи з іншими закордонними гістьми. Оплесками привітала публіка три в'юнкі американські спортсменки — змагунки в їзді нз ковзанах. Їх червоні шапочки були мабуть креацією нової олімпійської моди.

Потім ішли **фінляндці, французи й англійці,** яких вели три старшини, один у шотляндському національному одязі. Англійські спортсменки мали фантазійно закинуті білі хустки на голові й на шиї. Своїм зовнішнім виглядом вони були грізною конкуренцією американкам. Далі дефілювали представники Голляндії, Мадярщини та Ісляндії. У білих берсальєрських уніформах йшли **італійці.** Мініятюрну репрезентацію прислав Ліхтенштайн. Поміж атлетично - збудованими суворими норвеґами промайнула ніжна постать спортсменки. За поляками і румунами маршувала сильна **репрезентація шведів.** Їх вітали оплесками земляки, що масово прибули на олімпіяду. Похід замикали чехи, турки, ливанці й югослави. На самому кінці ішли господарі імпрези — швайцарці.

Фаворит в сигналізувані прапорцями Франц Ґуґ тримає олімпійський і швайцарський прапори. (Дена-Нит)

Швайцарський президент короткою промовою відкрив олімпіяду. Загреміли і рокотом покотилися верхами три гарматні вистріли. Запалав на вежі трибуни олімпійський вогонь. Швайцарський спортсмен Торріяні вийшов на трибуну, прапори похилилися і пролунали урочисті слова олімпійської присяги. Зашипіли кіно- та затріскотіли фото-апарати. Змагання почалися...

ПЕРШІ ЗМАГАННЯ, ПЕРШІ ПЕРЕМОГИ

Цьогорічна Зимова Олімпіяда нагадувала трохи мирові конференції, чи конференції міністрів закордонних справ у мініятюрі. І тут були різниці поглядів, непорозуміння, сутички, навіть вето...

Перші змагання почалися не на білому стадіоні, а в «кулуарах» — в олімпійському комітеті і колеґії суддів. Після бурхливого засідання не визнано гокей олімпійським спортом, а закваліфіковано його лише як «змагання за світове першенство». Друге непорозуміння, — це суперечка поміж Ліваном і Палестиною, яка закінчилася згодою. Приводом третього непорозуміння був вислід чьосування до бігу на ковзанах на 500 м. Американці почували себе покривджені, але суперечки втихомирено. У бігу золоту медалю здобули норвежці (Гельґезен 43,1 сек.).

У бігу на лещатах на 18 км взяли участь 84 змагуни, представники 17 націй. **Три перші місця взяли шведи** (найкращий Люндшрем 1:13,50). У нордійській комбінації перемогли фінляндці (два перші місця).

Змагання на санчатах виграли швайцарці.

ВЕЛИКА СЕНСАЦІЯ БІЛОГО СТАДІОНУ

Маленька, ніжна і елеґантна **американська спортсменка Марґарета Фрейзер** була сенсацією сьомого дня олімпіяди. Вона вийшла переможцем в лещетарських змаганнях у конкуренції жінок, перемігши всю середньо - европейську репрезентацію. У знаменитому стилі прибула вона до мети шляхом, вкритим не снігом а льодом.

Залишила за собою Антонетту Маєр (Швайцарія), Еріку Марінґер (Австрія) і француженку Тійолір. Не могли дотриматись її кроку ні **соняшна шведка Нільсон,** ні **чорноволоса чешка Неквапілова.**

Так виглядає Санкт Морітц. (Дена Інп)

Нові перспективи

Четвертий Пленум Головної Української Переселенчої Ради в Міттенвальді

(Від нашого окремого кореспондента). 29 і 30 січня засідав у Міттенвальді IV Пленум Головної Української Переселенчої Ради. На жаль, низові переселенчі клітини були мало заступлені. З 48 таборів американської зони прибуло лише 18 представників таборових переселенчих управ, з усієї англійської зони аж... 2, а з французької зони — нікого.

Пленум відкрив голова Президії ГУПР-у проф. Іван Розгін, який відзначив, що вже не раз збираються представники українського громадянства в справі переселення і закликав делеґатів сказати своє слово про пророблену в цій справі працю та накреслити шляхи на майбутнє.

До складу президії пленуму обрано проф. Вєтухова, інж. Мельничука, проф. Мартоса, на секретарів інж. Потішка і п. Кривуцького, почесними членами пленуму іменовано прибулого голову ЦПУЕ проф. В. Мудрого та д-ра Степана Барана, що саме тепер відзначає 70-ліття з дня народження.

Пленум вшанував пам'ять героїв Крут у зв'язку з 30-річчям крутянського бою. Після привітання голови табору п. Дужого та обрання мандатної і верифікаційної комісії зі звітом про працю ГУПР, у за час від III до IV пленуму виступив проф. Іван Розгін.

Доповідач відзначив, що за час від III Пленуму, що відбувся 13 червня, пройшло багато подій. Міжнародня ситуація змінилася. Щоправда розселення втікачів ще йде мляво з загально - політичних причин. Деякі особи з ІРО неприязно ставляться до українців, але це має змінитися, бо протирічить загальному наставленню, що панує в світі.

Підкреслюючи, що справа переселення є одною з складових частин нашої загально - національної справи, проф. Розгін спиняється на закордонних чинниках, що діють на нашу користь. Сполучений конґресовий комітет влаштував своє представництво в Німеччині на чолі з д-ром Р. Смуком для правдивої опіки, переселення і допомоги. Панамериканська Конференція вважала за потрібне домогтися переселення наших людей. Багато працюють у цій справі окремі закордонні комітети (Арґентінський, Канадійський) та зокрема член Конґресу Галан і сотник Панчук. Переходячи до відчиту про працю ГУПР-у, проф. Розгін каже, що президія спочатку мала труднощі персонального порядку, але пізніше це було врегульовано. За відчитний час відбулося 8 засідань, на яких розглянено 80 питань.

— Нашим прагненням, — каже проф. Розгін, — є поселити наших людей на землю шляхом колонізації. Лише на землі, громадою, з своїми священиками, учителями, правниками ми зберегли б свої національні ознаки, бо, влившись у чуже робітництво еміґрація, як відомо з історії, тратить своє національне обличчя.

Представник ЗУДАК-у та д-ра Смука інж. Палій вітає пленум та повідомляє, що д-р Смук неприсутній тут через урядовий виїзд до Відня.

Д-р Смук вважає своєю найважливішою справою, — каже інж. Палій, — переселення з Німеччини і переконаний, **що в цьому році цю важку проблему буде вирішено.** Велику вагу кладе він на переселенчу акцію ЦПУЕ і обіцяє їй повну підтримку та згоден вважати Центральну Переселенчу Управу своєю установою, а також зміцнити опіку над переходовими таборами.

Про роботу ЦПУ доповів інж. Залізняк. Як видно зі звіту, виїздів на місце менше, ніж раніше, засідань управа не провадила, лише провела реєстрацію всіх, що мешкають приватно, та надіслала за океан списки сиріт до 16 років. Ніяких даних з англійської та французької зони у прелеґента нема. З Австрією контакт нормальний. Прелеґент зазначив, що до Арґентіни прибув д-р Банах і почав там вести пропаганду проти наших переселенчих організацій.

Після звіту ревізійної комісії розгорнулася **жвава дискусія.** Пан Андрієвський з Міттенвальду відзначив відсутність у звітах згадки про інвалідів та не працездатних і підкреслив потребу піклування їхнею долею.

— Зі звіту управи видно, як мало зроблено в справі переселення, — каже д-р Заваликут й оповідає про успіхи переселення в таборі Ельванґені, де в переселенчій управі бере участь переселенчий референт ІРО і де вже переселено 1 140 осіб. Песимістично розцінює роботу п. Кривуцький, який відзначає, що малі народності (естонці, латвійці, литовці) цупко тримаються ІРО, а наших працівників там нема. Лист канадійського міністра хліборобства до Берхтесґадену в справі переселення цього табору до Канади $1^{1}/_{2}$ місяця марнувався в ІРО і тепер справа напевно провалиться. Промовець закликає інтеліґенцію їхати на чорну роботу, бо американці наших дипльомів не визнають. Д-р Загайкевич констатує, що від слів цього промовця віє відчаєм, а проф. Мартос пояснює його загальним песимізмом дискутанта.

Далі бере слово **голова ЦПУЕ Василь Мудрий,** який відзначає, що з вирішенням справи Палестини проблема еміґрації змінилася. ІРО ще не уконституйоване і, маючи малі кошти, не може фінансувати переселення. Договори між ІРО і країною еміґрації складено лише з Францією і Голляндією. До Канади можуть їхати ті, що мають афідавіти, а чимало відкинуто за станом здоров'я, як напр., сеньйорку організованого жіночого життя п. Кіселевську. П. Мудрий сподівається, що з позитивним вирішенням в американському Конґресі нашого питання розпочнеться масова еміґрація. Лондонське Допомогове Бюро переноситься тепер до англійської зони і керуватиме ним п. Яремович, а сотник Панчук очолюватиме Союз Українців Брітанії. Щодо старших людей то на місцях виїзду можна б було закупити

„The Sunday"-Ukrainian Weekly

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 | АШАФФЕНБУРГ, 22. ЛЮТОГО 1948 | Nr. 112

Ген. Айзенгауер, передавши владу ген. Бредлей, (в середині), вписується в почесну книгу американського пресового клюбу. (Дена)

Айзенгауер не вірить у близьку війну

«Росія не готова до війни, принаймні тепер». — заявив, за повідомленням аґенства АФП, генерал Айзенгауер на прощальному банкеті, що його влаштував Національний пресовий клюб з приводу залишення Айзенгауером поста шефа американського генерального штабу. «Зрозуміла річ, що жадна потуга не розпочне війни, не бувши певною в своїй, хоч би й нешвидкій, перемозі.» Як заявив далі генерал, він зберігає всю свою довіру до людей, що тримають в своїх руках військову міць Сполучених Штатів. Разом з тим він підкреслив, що американським окупаційним силам бракує приблизно 100 000 вояків. За іншим повідомленням з Вашінґтону аґентства Ройтер, сенатор Вілі пропонує в разі російської блискавичної атомової атаки, що могла б, зруйнувавши міста й оборонні споруди, дати до 30 мільйонів жертв ,застосовувати телевізію, за допомогою якої можна було б швидко поширювати в країні урядові накази.

Американсько-совєтські взаємини не кращають

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - Інп). Президент Трумен передав Конґресові другий річний звіт про США й ОН. В ньому говорить про те, що не зроблено ніякого поступу для злагіднення розходження думок між США й СССР. Останній зі своїми сателітними державами продовжує розбурхувати міжнароднє становище. Кажучи про різницю поглядів Москви та інших народів в питанні про озброєні сили ОН, президент підкреслив, що совєти вимагали запровадити однакову кількість війська для армії ОН від кожної країни

Чи можливе повстання в СССР?

Американський кореспоноент Дрю Мідлтон помістив в часописі „Нью-Йорк Таймс" статтю, в якій розглядає питання, чи можливе тепер повстання проти сталінського режиму. Міддлтон дає на це питання заперечуючу відповідь. В СССР, — пише американський кореспондент, — не має ознак організованого підпільного руху проти режиму. Час-до-часу виникають там поодинокі протести, але тим, що їх чинять, легко закривають уста.

В кінці минулої війни поширювались чутки, що в Західній Україні оперують совєтські дезертири і німецькі військовополонені, які видають себе за «революційну армію». Я зробив три поїздки по Україні, але не зауважив ніяких ознак існування таких банд. Безумовно, в самій державній структурі СССР є сили, що готові на випадок будь-яких заворушень розпочати боротьбу. Але це буде революція зверху, а не знизу: народного руху спротиву немає. Причини того криються в самій організації совєтської держави і в психології російського народу. Не зважаючи на те, що СССР — держава суто поліційна, в ньому сильно розвинена злочинна діяльність. На весну 1947 року за 5 000 рублів можна було придбати повний комплект фальшивих документів і особистих довідок. Взимку, вночі на погано освітлених вулицях напади й грабунки вважаються нормальним явищем. Американський кореспондент широко описує совєтську систему таємної поліції, підраховуючи, що в большевицьких концтаборах перебуває тепер 9 — 12 мільйонів людей. Свою статтю він закінчує так: «Чужинці, яким доводилося мати справу з МВД і МҐБ набрали поваги до сили, поінформованости і впливу тих організацій. Але є багато причин думати, що ті організації надто розрослися і в тому криється зародок слабости. Їхній розріст сильно нагадує розріст т. зв. «шуцштафель» в нацистській Німеччині. Страх, який населення мало перед озброєними частинами «шуцштафель» викликав незадоволення в реґулярній армії і ослабив авторитет головного командування... Можливо, що комуністи роблять ту саму помилку.

Криваві вибори заповідаються в Італії

РИМ, (ДЕНА - Ройтер). «Громадська опінія й політичні кола Італії явно дискутують про можливість громадянської війни, після того, як протягом одного тільки першого дня передвиборчої кампанії (в зв'язку з загальними виборами, що відбудуться в Італії 18 квітня) в місцевості Сан Фердинандо були вбиті чотирі чоловіки», — повідомляє кореспондент «Ройтер-а» Джон Тальбот. Неспокої сталися в наслідок нападу прихильників партії «Ль Уомо Квалюнкве» на мітинг лівих партій. Індустрійна північ Італії працює спокійно, зате на півдні комуністи підмовляють селян до виступів проти землевласників. Уряд намагається драстичними засобами не допустити чужинецьких аґітаторів зза кордону.

Брітанська військова адміністрація в Тріполітанії арештувала в четвер 52 особи, між ними президента арабського націоналістичного бльоку Колля, покладаючи на них відповідальність за неспокої, що там сталисв

Деґолісти про Німеччину

ПАРИЖ, (ДЕНА - Ройтер). Один з найближених генерала де-Ґолля Ґастон Палевскі, висловившись у німецькому питанні, заявив, що нерозумно було укладати дюнкірхенський договір (пакт про англо - французький союз) перш ніж розв'язано загальну німецьку проблему, що має статися наступного тижня (на параді трьох держав у Лондоні — Ред.). Бісмарк, — сказав Палевскі, — колись заявив: «Схід починається у Відні». Ми кажемо, що Схід простягся далі на Захід і починається в Берліні, загрожуючи Европі. Палевскі бачить два способи розв'язати німецьку проблему: 1) Сказати німцям: «Будьте німцями»; дати їм як столицю Франкфурт, незабаром після чого дати їм зробити нову столицю з Берліну, вимагати повернення їм відтятих східніх районів і розпочати знову стару історію. 2) Сказати німцям: «Будьте европейцями; тримайтеся европейської федерації. Палевскі пропонує створити союз держав об'єднаної Німеччини з урядом для різних країн, крім Вестфалії та Рурської области, що їх має контролювати европейська федерація. Плян західньо - европейської унії міністра закордонних справ Бевіна, — сказав Палевскі, — виглядає дуже близьким до совєтського пляну. Наш плян передбачає постійну взаємодопомогу европейських демократичних країн і створення ґарантій територіяльної безпеки кожного учасника.

де Ґоль

Неоправданий виступ Айнштайна

СССР має 256 підводних човнів

(ІП). Проф. Айнштайн оголосив заяву (до якої прилучилось 20 учених, письменників і єпископів), що звинувачує генералів США у змові проти демократії. З приводу тієї заяви пише «Семді Суар»: Проф. Айнштайн не мусить забувати, що ледве покинувши Німеччину, він негайно ж дістав пашпорт до США, на який звичайний смертний мусить чекати 5 років. Крім того в Америці є звичай, згідно з яким «молодий» американець не забирає голосу в публічних справах, залишаючи їх хіба аж своїм дітям. Айнштайн твердить, що армія захопила всі керівні посади в державному департаменті, дипломатії та головних публічних службах; що вона здобуває вплив на шкільництво, науку і промисловість, ударемнюючи цим мирні намагання.

Армія США перед війною налічувала 100 000 професійних вояків, погано оплачуваних та погано забезпечених. Загальною була думка, що це ні до чого не придатні люди. Війна все змінила. Переможці-командувачі вийшли з неї овіяні леґендою, хоч їм і не вдалося запобігти поспішній демобілізації збройних сил США. Вони вірять в неминучість **війни з Росією**, передбачають, що війна буде тяжкою, попереджують, що Америка (якщо тільки не приготується), опиниться перед смертельною загрозою Щоб приготувати країну, мусять генерали діяти в галузі політики. Віссю їх фронту є цивільний — **міністер війни Форесталь**, тихий, завзятий калькулятор, історик, людина з залізною рукою, теоретик рівноваги сил. Він твердить, що від 1815 р. мир тривав так довго, як довго була рівновага між державами. Амрика мусить і далі утримувати рівні з Росією сили. Найближчий до нього темпераментом **ген. Спаац остерігає перед розвитком** совєтського **летунства** і **ракет з радіусом 3 000** км. До Аляски можна долітати аж із 6 совєтських повітряних баз над Берінґовою протокою. В Білому Домі представником генералітету є **адмірал Леґі, військовий дорадник Рузвелта** і **Трумана** з міцним і все більш зростаючим впливом. Його теза звучить: Америка опиниться в великій небезпеці, якщо залишить противникові **вибір хвилини** і **засобів. Якщо війні не** можна буде запобігти, США мусітимуть почати її тоді, коли це їм буде вигідно. Форсована військовими колами програма озброєнь передбачає крім розбудови летунства також розбудову фльоти, до чого змушує хоч би факт **існування 256 підводних човнів найновішого типу.** Для суходільної армії треба ввести загальну і обов'язкову військову службу.

Ціна і внутрішні наслідки програми озброєння будуть велетенські: конечність запровадження державної контролі над господарським життям і проникнення війська у всі ділянки американського життя. Все це викликає неспокій не лише ідеологів, як Айнштайн чи Воллес. Опір збуджується і в консерватистів, а вся проблема дістане своє принципове вирішення в площині виборів президента.

Голова об'єднання американських „Спілок вгодовування індиків" подарував президентові Труменові 45 фунтового індика. (Деіа Нит)

„Чому ніхто з укоаїнців досі не був у мене"?

(Доктор Ауербах висловлює своє здивування)

Розмова співробітника „Неділі" з комісяром Ауербахом

Дуже важко дістатись до п. д-ра на вул. Гольбайна в Мюнхені. Мені було легше дістати колись авдієнцію в Енвер Паші в Константинополі, чи в графа Тіссі в Будапешті. А на візиту в д-ра Ауербаха я змушений був чекати багато днів і зміг побачити його лише 17 лютого (та й то завдяки моїм німецьким приятелям). Це було в міністерстві внутрішніх справ.. Високий з типово - семітськими рисами запитав, чого я від нього бажаю.

— Від редакції «Неділі» до вас, п. комісаре, з певним запитанням.

— Прошу.

— Чому ви, пане комісаре, в своєму листі до п. міністра Баумґартена виступали проти українців?

Він зробив здивовану міну: — Чому тільки проти українців? Я виступав проти усіх ДП, які не працюють, а перед тим були СС-ами чи німецькими коляборантами. Чому ніхто з українців не зголосився до мене в цій справі? Я про них нічого не знаю. З поляками, наприклад, працюю дуже добре, бо вони прийшли до мене і залагодили справу. —

Арґумент, признатись, був сильний. Тому я витяг з теки деякі друковані речі і просив, щоб він їх перечитав. Частина була друкована німецькою мовою, частина — українською. На жаль пан комісар не розуміє по - українському. Тоді я зважився порадити йому попросити якогось східньо -галицького жида, який є в Мюнхені, щоб той переклав йому на німецьку мову. При цьому я вручив усі друковані речі пану комісару. Він, поспішаючи на якусь міністерську нараду, обмежився на тому, що записав мою адресу. І так ми розпрощались.

Лев ГАНКЕВИЧ.

Перед переговорами В Лондоні

Як повідомляють з Вашінґтону, французький амбасадор в США Бонне ще раз заявив статс-секретареві американського міністерства закордонних справ Ловетту про домагання Франції щодо федералізації Німеччини й інтернаціональної контролі Рурщини. Ловетт обіцяв переказати це американським делеґатам, що мають виїхати цими днями до Лондону на переговори представників США, Великобританії та Франції (ДЕНА).

Арешт совєтських шпигунів в Чіле

Як повідомляє ЮП, в промислових районах північного Чіле арештували 46 провідних комуністів і одного російського шпигуна інженера Ніколая Івановича Маскуліна. Останній мав підготовляти саботажну акцію в нафтових районах. Ці події сталились в місті Антофагаст. Підчас ґрунтовних переслухувань арештований шпигун не сказав нічого.

Переселенча акція

Канадійська комісія закінчила вербування 2 300 ДП, що мають працювати в копальнях азбесту і золота. Між ними 200 одружених; їх родини виїдуть за ними при першій нагоді. В копальнях азбесту працює вже 300 ДП, що прибули до Канади на іншу працю, але не було на них запотребування. Лише 12 ДП не могли із причин здоров'я стати до праці і канадійське міністерство праці влаштувало їх на іншу роботу.

Поразка китайських комуністів

Контрнаступи червоних на Мукден продовжуються

МУКДЕН, (ДЕНА - ІНС). Як повідомляє головна квартира головнокомандувача китайської національної армії в північно - східньому Китаї генерала Вей-Лі-Гуанґа, важливе манджурське промислове місто Мукден надовго забезпечено від загрози захоплення комуністами, що зазнали рішучої поразки. Головні сили комуністичної армії, — сказано в повідомленні, — розбито при спробі захопити стратегічно важливе місто Ліау - Янґ за 30 км на південь від Мукдену. З великими втратами вигнано комуністів і з південної ділянки мукденського фронту.

Як повідомляє ІНС, прем'єр - міністер китайського національного уряду заявив, що Китай прийме запропоновану йому президентом Труменом допомогу в сумі 570 мільонів долярів.

— На світлині: «політичні аґентки» червоних китайських відділів, що попали до полону. Більшість із них — неписьменні, але всі знають комуністичну грамоту.

Як передає в останній хвилині «Юнайтед Пресс», становище на фронті в Китаї погіршилось настільки, що Національний Уряд втратив майже всю Манджурію. Комуністи вдерлись до південних околиць Мукдену, але в наслідок тяжких боїв були відкинуті на 10 км. Обороні урядових військ ефективно допомагає летунство. В Китаї загально думають, що з весною комуністи перейдуть до генерального наступу і почнеться тотальна громадянська війна.

Сателіти брязкають шаблями

Як повідомляє аґентство ДЕНА, 17 лютого в Празі відкрилася конференція міністрів закордонних справ Чехо-Словаччини, Польщі та Юґославії. Відкривши конференцію, чехословацький міністер закордонних справ Ян Масарік заявив, що хоч Німеччина і не являє тепер безпосередньої воєнної небезпеки, проте вона, безперечно, має воєнний потенціял. Обов'язком репрезентованих на конференції держав є знищити цей потенціял і назавжди покласти край німецькому «Дранґ нах Остен». На закінчення Масарік висловив надію, що такі конференції відбуватимуться надалі частіше. Юґославський міністер закордонних справ Сіміч, підкресливши, що питання про німецьку загрозу постало в такому короткому часі по війні, винуватив у тому західні великодержави, які, мовляв, відмовившися від потсдамської програми денацифікації та демократизації Німеччини, своєю деструктивною політикою сприяють відживленню німецького імперіялізму. Речник чехо - словацького міністерства закордонних справ заявив про те, що конференція не скерована проти західніх великодержав і що на ній не обговорюватимуться територіяльні питання.

У виданому кінцевому комунікаті конференція засуджує політику західніх держав у Німеччині, висловлюючи побоювання перед «ревізіоністичними намаганнями переселенців з ЧСР у Німеччині».

Еспанія і плян Маршала

МАДРІД, (ДЕНА - ІНС). Як заявили у вірогідних колах еспанської столиці, перед Еспанією незабаром відкриється шлях до участи в пляні Маршала. Проте американський повірений в справах в Еспанії Калбертсон, який на думку цих кіл, повинен грати провідну ролю в таких переговорах, підкреслив, що всі розпорядження щодо цього мають виходити з Вашінґтону.

Советська Україна відзначає своє 30-річчя

Свято гнобителів

Наприкінці січня советська преса рясніла захопленими статтями, присвяченими 30-літтю Советської України, і вістками про святкування в ній, а почасти й в «братніх» советських республіках, цього «славного» ювілею. «Ізвєстія» друкували довжелезні списки (близько 7½ тисяч) видатних діячів України, нагороджених з цього приводу орденами й медалями. Вони ж описували **300-тисячну демонстрацію** трудящих Києва на «нарядном Крещатике» (як руїни знищеного большевиками Хрещатика можуть бути нарядними — лишається таємницею «Ізвєстій»), а також відкриття після демонстрації двох нових пам'ятників: завойовникові Києва генералові Ватутіну в Маріїнському парку і Щорсові — на Бульварі Шевченка. Проте найбільше шпальт віддано спеціяльній **ювілейній сесії Верховного Совєту УССР** та її резолюції. На святкування прибув до Києва «сам» Молотов. Його приїзд, як посередньо видно з його ж промови, мав демонструвати особливу прихильність советської влади до українського народу, хоч, як можна догадатися навіть з передової «Ізвєстій», справа тут у «прихильності» не так до народу, як до ласого шматка — «країни вугілля, металу й хліба». У своїй промові на сесії Верховного Совєту Молотов всіляко вихваляв советську владу, яка, мовляв, з'єднала всі українські землі, щождо народу, то, як личить господареві, недвозначно нагадав йому потребу підтримувати всі заходи большевицької партії, лихим словом згадавши також «внутрішніх ворогів — буржуазних націоналістів». Ще більш недвозначно висловився секретар ЦК КП(б)у **Хрущов**, що в імені українського народу, але російською мовою, застеріг його ж таки про потребу нищити **«українсько - німецьких націоналістів, які стали на послуги англо - американським імперіялістам»**. Взагалі дієслово «нищити» відмінювалося на сесії мало не так само часто, як і ім'я «великого», «геніяльного», «наймудрішого з мудрих», «рідного батька» всіх ущасливлених ним народів, отже й народу українського. Для тих, хто мав нещастя особисто знати советську дійсність, не лише хід святкування, а й зміст виголошених на ньому промов і надрукованих з його приводу статтей може бути наперед точно відомим. Для тих, хто був щасливішим, досить знати, що в них не було сказано нічого нового, крім заяложених словесних штампів: «велика партія Леніна - Сталіна», «найдемократичніша з країн», «тільки у нас....», «мудра національна політика комуністичної партії», «підбурювачі війни англо - американські імперіялісти» і т. д. і т. д. У повному рабського плазування посланні «дорогому нашому батькові, вчителеві й вождеві» з ніде не перевершеним цинізмом сказано: «Уперше в своїй багатовіковій історії Україна здобула справжню волю й свою державність. Почалася нова світла доба в житті нашого народу». І далі: «Україна, як вільна і суверенна держава, можлива тільки в складі ССCР... сонце сталінської конституції осяяло шлях українського народу». Не забуто й зобов'язання українського народу на знак подяки за своє «щасливе й радісне» життя **виконати п'ятилітку в чотири роки,** перевиконати плян хлібозаготівлі і т.п.

Багато сказано й написано, багато статистичних даних наведено в Советському Союзі в 30-ту річницю Советської України. Не сказано й не написано лише одного — правди. В спритних руках жонґльорів фактами й фальсифікаторів дійсности країну - мученицю, країну злиднів, терору й сліз перетворено на «квітучу батьківщину вільних щасливих народів». Проте правда вічно жива. Її не вб'єш, її навіть не заховаєш, їй не затулиш рота. Вона кричить про себе і часом попри всю пильність своїх тюремників видирається таки на волю.

Багато сказано й написано з приводу свята про пишний розквіт на Україні науки, мистецтва, літератури, — всієї української національної культури — «національної формою, соціялістичної змістом». І разом з тим, з советської ж преси дізнаємося про систематичну чистку на Україні діячів усіх ділянок культурного життя, про жорстоке приборкання, особливо в літературі, щонайменших виявів національної свідомости. А «Правда України», не бажаючи того, малює огидну картину копирсання в чужих душах, доносів, вислужництва, що справді пишно розквітли під сонцем сталінської конституції. Як видно з повідомлення цієї газети, Іван Стебун закинув Максимові Рильському формальність каяття в своїх помилках, без викриття їх націоналістичного походження, без остаточного зречення неокласицизму, без повного усвідомлення своєї вини; Іван Ле закинув уже всьому бюру його ліберальне ставлення до Рильського а Корнійчук перевершив і Ле, пригадавши всім їх націоналістичне минуле і подякувавши Кагановичеві за допомогу в чистці. А «Літературная Ґазета» досі ще вишукує в думках українських письменників впливів давно померлого Вапліте, дух якого почула у Смолича.

Не кращим є і «вільний розвиток» освітньої справи на Україні. За якісь антирусифікаторські езопівські натяки в немилості опинився журнал «Радянська Школа», а постанова ЦК ВП(б)-у з 3 XII 1947 обвинувачує низку українських шкіл та вчителів у «перекрученнях буржуазно - націоналістичного характеру», які знаходить навіть у **викладанні фізики та хемії.**

Багато гучних слів сказано і про братню дружбу советських народів під крильцем великого братнього російського народу, про мудру національну політику партії Леніна - Сталіна. Та нічого не сказано про те, про що вже згадано вище, не сказано і про те, що масові депортації з України невпинно тривають з 1945 р., що близько 20% галицької молоді опинилося на примусовій праці на Уралі й в Сибіру, що незличенні багатства України по-хижацькому грабують кремлівські сатрапи на власні потреби й світову комуністичну змову. Нічого не згадано і про інші численні народи, ув'язнені в тому, за висловом І. Багряного, «суцільному концлаґері 100 національностей». Не згадано, як звичайним адміністративним розпорядженням скасовано в 1945 р. п'ять советських автономних республік та областей, як сотнями тисяч без речей виганяли з домівок і гнали в Сибір напіводягнених голодних людей з балтійського узбережжя, з калмицьких степів, з поволзьких німецьких колоній, розстрілюючи знесилених. Ніхто не згадав і про безприкладний в історії людства варварський вчинок — заслання в Сибір у повному складі двох південних народів — **кримських татар і чеченців,** тільки за те, що частина їх, доведена до розпачу масовими репресіями проти своїх народів, в тяжку воєнну годину повстала проти свого гнобителя.

Багато депутатів і почесних гостей були в українській столиці на цьому всесоюзному бутафорському святі, багато промов виголосили вони. Та не чути там було одного голосу — голосу українського народу. Нічого не сказано там і іменем тих, що їх тіні повинні були падати на совість багатьох присутніх, — тих 5 — 7 мільйонів чесних працьовитих українських селян, яких в страшні 1932 і 1933 роки вигнали з власних хат на голодну смерть; тих, що з пожовклими опухлими обличчями і простягненою по милостиню рукою переповнювали вулиці українських міст; тих, що їх трупи тисячами звалювали вночі в загородні ями; тих, єдина вина яких була в тому, що, люблячи свою зрошену ще дідівським потом землю, вони не хотіли віддати її загарбникові, не хотіли ставати наймитами колгоспу, опиралися примусовій масовій колективізації. Мовчали на святі і ті мільйони невинних людей, що їх кістками загачені і Біломорський та Московсько - Волзький канали, застелені шляхи далекої Півночі, засіяна тайга за колючими дротами концтаборів, — ті, серед яких так багато було й українців. Не чулося на святі й голосу тисяч тих невідомих героїв що, не схиливши шиї під ярмом насильника, і далі борються і вмирають по лісах та степах України за її дійсну волю та щастя.

Не чути там було голосу українського народу, не чути було слова правди. Єдине, з чим можна згодитися, — це із словами послання сесії: «Минуло лише три десятиліття, а яка невпізнавана стала наша Україна!..» Справді, її тяжко пізнати. Країна хай відносного добробуту, країна пісень і хліборобів обернулася на похмуру країну вбогих наймитів, що мусять стояти в міських чергах по ними ж тяжко зароблений хліб. І є ще одна іскорка правди — цим разом в передовій «Ізвєстій«, де сказано, що «яскраво горить над нашою багатонаціональною соціялістичною державою зоря советської влади». Так, справді, червона п'ятикутня зірка яскраво горить на кремлівській вежі. Проте ми знаємо: зірки горять тільки вночі, і тим яскравіше, чим темніша навколо ніч. І ще знаємо ми за темною ніччю завжди приходить світанок нового дня.

К. Б.

Конєв поборює УПА

Аґентство ДЕНА, посилаючись на голляндські джерела, подає інформації про пакт, підписаний 11 травня 1947 року СССР, Польщею, Чехо - Словаччиною і Румунією в справі поборювання українських повстанців. Командувачем тієї спільної акції призначили маршала Конєва, з чого видно, яку вагу Кремль надає знищенню цієї організації. В акції проти партизан мають брати участь три польські дивізії піхоти, чеська гірська бриґада, один советський панцерний корпус, три дивізії НКВД з советськими і польськими парашутистами, та з'єднання авіяції і частини румунської та мадярської армії.

Польська військова місія в Берліні, на запитання представника ДЕНА, заявила, що у Польщі вже кілька місяців нічого не чути про бандерівців. Партизанка не являє собою сьогодні проблему, бо її винищили реґулярні частини польської армії. Прибуття до Німеччини окремих бандерівців, «що дійсно мають багато людей на сумлінні», — це найкращий доказ, що становище у Польщі устабілізувалося.

Советські журналісти в українському таборі в Мюнхені

31 січня 1948 р. о 14-ій год. завітало до табору Ляйм в Мюнхені 9 советських журналістів, представників редакцій часописів «Правда», «Известия» та аґенції «ТАСС» в товаристві старшини американської армії. Советські посланці старалися обзнайомитися з життям таборян та заходили до окремих приміщень. У одній кімнатці, яка робила похмуре враження, советські кореспонденти фотографували. Заходи советських кореспондентів втягнути таборян в розмову та провести відповідну пропаґанду між мешканцями табору, не дуже вдавались їм, бо мешканці не бажали з ними мати розмову, яка обов'язково мусіла завершитися суперечкою.

Советські журналісти демагогічними питаннями намагалися заплутати співрозмовців не допустити до того, щоб вони зводили розмову на советські внутрішні справи. Однак таборяни зрозуміли цю тактику й перешли з свого боку до «наступу», ставлючи ряд неприємних питань. М. ін. були зачеплені такі теми: 1) Чи і в советській зоні користуються американські журналісти як і журналісти взагалі такою свободою руху, яку советські журналісти мають в американській зоні. Відповіді належної на це не одержали. 2) Чи прийшли які зміни в питанні нової демократії після воєнного часу, про які ввесь час кричить советська преса. Відповідь: «Нова демократія зараз застосовується в Юґославії, Польщі Румунії й Мадярщині». Репліка: «Нас не цікавить Юґославія, Польща Румунія, Мадярщина — нас цікавить СССР». Відповідь: «В СССР вже 30 років існує демократія!» Сміх і регіт перемішується з голосами: «Так це там та стара ваша демократія, від якої люди тікали і тікають...» «Демократія, яку вводять також у Польщі, Румунії, Мадярщині». 3) «Чому ви не цікавитесь і не хочете виясним нам, чому ви не бажаєте їхати на родіну» — ясної відповіді не одержали, крім маси демагогічних слів, щоб затушкувати це актуальне питання. 4) Запитання: (Чи ліквідовані вже в СССР концтабори та тюрми, де за останній час перебувало в'язнів більш ніж 15 мільйонів?» Відповіді не одержано, але в той час було передано советським журналістам 2 мапи з розміщенням цілої сітки концтаборів, на основі документальних даних. Бувший каторжанин Н. Н. оповів, що він сам невинно відбував кару на Колимі в 1937 — 40 р.р. і показав довідку, видану НКВД «Дальстроя» про відбуття «кари». «Я особисто працював на Колимі як каторжанин на видобутку золота — 14 годин на добу, без дня відпочинку і то при 67 степенях морозу. Це сьогодні і примушує мене шукати соціяльної правди поза межами свого рідного краю, незалежно від того, що я нічим не провинився і що я сам належу до бідняцької верстви населення!

Советські «гості» після цього в замішанні почали негайно зриватися до виїзду. (УБІ).

Генерал Франц Гальдер перед судом

ФРАНКФУРТ, (Н.Ц.). Колишній генерал - полковник Франц Гальдер, шеф генерального штабу Гітлера від 1938 до 1942 р., матиме в половині березня процес перед «зондершпрухкамер» в місті Нойштадт біля Марбурґу. Суд триватиме три або чотири дні. Боронитиме Гальдера мюнхенський адвокат д-р Мартін Горн. На свідків покликали, між іншим, д-ра Шахта, д-ра Ґізевіюса і вдову колишнього німецького амбасадора в Римі фон Гассель.

ДЕНА повідомляє з Нюрнберґу, що на процесі проти достойників колишнього німецького «аузенамту» складав зізнання колишній альютант Гітлера, генерал-лайтенант Гергердт Міхель Енґель, розповідаючи про німецький вмарш до Чехо - Словаччини у вересні 1938 року. Під час обговорення цієї операції в готелі «Дойчер Гоф» в Нюрнберзі між Гітлером, Бравухічем, Гальдером і ним дійшло до палких суперечок, після яких Гальдер погодився з пляном вмаршу, згідно з бажаннями Гітлера.

ТІТО МАЄ ЗВ'ЯЗОК З ПАРТИЗАНАМИ

АТЕНИ, (ДЕНА - ІНС). Юґославський прем'єр - міністер маршал Тіто, як твердили в грецькій столиці, мав вислати одного зв'язкового офіцера і одного дорадника до головної квартири грецького повстанчого командувача, генерала Маркоса. В політичних колах, якщо б вістка ця виявилася правдивою, уважали б цей крок фактичним нав'язанням дипломатичних зносин між Юґославією і урядом Маркоса. Болгарський уряд мав також вислати туди свого політичного спостерігача.

Підпільний рух в Юґославії

Згідно з повідомленням московського радіо, перед юґославським судом в Београді мають відповідати 12 членів підпільної організації, що нібито плянували винищити юґославських політичних провідників і частину населення газом і бацилами, щоб таким чином опанувати Хорватію й уможливити «спільну американсько - брітанську інвазію. ТАСС повідомляє, що підпільники плянували впускати вентиляційною системою отруйний газ до урядових будинків і затруювати воду бацилами.

Справи ДП

Фахова перевірка приспішить переселення

З Головної Квартири ІРО повідомляють, що урядовці служби праці ІРО перевірили від березня 1947 року майже 70 000 ДП в американській зоні щодо їх ремісничого вишколу і поділили їх на відповідні групи за фахами. Сподіваються, що до липня 1948 року перевірять усіх працездатних ДП. Перевірка зроблена для того, щоб дати країнам, які зацікавлені в переселенні широку інформацію, дала вже значну допомогу місіям з Канади, Венецуелі і Норвеґії, які шукають тут кваліфікованих і малокваліфікованих робітників. Комітети, які постануть в кожному ІРО Ареа Тім, несутимуть відповідальність за перевірку і розподіл на групи ДП. Зареєстрованим особам дадуть практичні і письмові фахові роботи, що мають відповідати рівневі німецьких університетів, установ і робітничих професійних спілок. Буде така клясифікація: майстер, робітник першої кляси, робітник другої кляси, студент, челядник і робітник. Починаючи з 1 січня 1948 року, особи, фах яких перевірено, поділено на такі професійні групи: адміністрація 2 976, хемія 104, будова і репаратура 5 200, сільське господарство і лісознавство, а також консервація харчів 20 808, санітарна служба і суспільна допомога 2 341, комунікація 6 180, окремі фахи 11 233, некваліфіковані робітники 11 175.

3. 2. відлетів з Франкфурту до США перший транспорт з сиротами ДП. (Дена)

Для прикладу, як ця програма приспішує справу переселення, хай стане доказом полагода справи однієї канадійської місії, яка на початку січня шукала 350 теслів. Відділ праці мав зареєстрованих 2 852 теслів і йому легко було негайно покликати їх для перевірки представниками канадійської фірми. Протягом двох тижнів справа була виконана і вибрані теслі готуються до виїзду в Канаду.

— 30 січня виїхала з Мюнхену група 180 чоловіків і 19 жінок на працю в англійських фабриках, копальнях і фармах. Були це молоді люди, неодружені, української, польської, юґославської і балтійської приналежности. В січні виїхало до Англії загалом майже 2 500 ДП. До Бельгії виїхало в січні майже 540 ДП. Канада шукає тепер 20 каменярів.

— Як повідомляє Геррі Ґерднер, представник брітанського міністерства праці при головній квартирі ІРО американської зони, попит на робочу силу з таборів ДП в Англії так зріс, що виринає конечність обмежень вибору. Містер Ґерденер, що повернувся саме з Англії, розповідає, що між різними родами брітанської промисловости ведеться **справжня боротьба** за приділ добровільних европейських робітників (так називають англійці ДП). Деякі працедавці збудували навіть окремі житлові будинки, щоб мати перевагу в приділі робочої сили. До 17 січня прибуло у Велику Брітанію 37 787 ДП, що працюють в 22-х різних виробництвах. 2 096 з-поміж них проходять окремий вишкіл переважно в копальнях вугілля

— Як показує статистика ІРО, найбільше переселенців з таборів ДП виїхало до **Англії,** а саме 30 419 з брітанської і 2 852 з американської зони. Друге місце займає **Бельгія**, куди виїхало 21 723 ДП з американської і 982 з брітанської зони. **Канада** прийняла досі 3 660 з американської і майже стільки з брітанської зони. **Бразілія** займає перше місце між південно - американськими державами, прийнявши досі 2 000 ДП. **Палестина** взяла загалом 3 122 жидівських ДП з брітанської і майже 500 жидів з американської зони.

За національним складом найбільше виїхало **поляків**, напр., 5 000 до Бельгії. До Бельгії виїхало також 1 000 балтійців, тоді як до Бразілії лише 12 осіб. До США виїхало в першій половині 1947 року 7 096 ДП, в другій половині 4 662 ДП, отже загалом 11 758. В цій цифрі було 5 368 жидів, 3 166 поляків, і 805 балтійців. Останнього дня минулого року 18 642 ДП брітанської зони і 208 021 ДП американської зони жили поза таборами.

Арештування ДП в Італії

Російський часопис «Посев» помістив повідомлення своїх кореспондентів з Берну й Риму в справі арештів ДП, що сталися в Італії. В тих інформаціях читаємо між іншим: На весні минулого року італійська влада видала була усім особам ДП, що перебували в таборах УНРРА, посвідчення про право тимчасового перебування в Італії. Багато ДП жили тоді в «замкненому» таборі Рiміні, звідки й роблено насильну репатріяцію. Після примусової репатріяції 8 травня решту мешканців переведено в нормальний стан і перевезено в Барлетту. Не зважаючи на вжиті заходи, італійська влада не провела повної видачі «пермессоді соджорно» (право на перебування). Тим часом італійська поліція почала арештовувати осіб, що не мали таких документів і замикати їх в концентраційні табори та насильно репатріювати. Не мають впливу заходи місцевих католицьких священиків і поодиноких італійських урядовців. Населення таборів відчуває терор і мусить підкоритися режимові добровільного самозамкнення в таборах.

Про трагічні події насильної репатріяції кореспондент з Берну повідомляє: Під час вантаження на пароплав ДП, що мали візи на виїзд до Арґентіни, арештовано і затримано низку скитальців — юґослав'ян, росіян і поляків. Виявлено, що існує список 500 осіб, яких італійське міністерство внутрішніх справ вирішило насильно репатріювати. З табору Баніолі, біля Неаполю, пишуть: Під час сідання на пароплав «Санта Круц» затримано кілька осіб, хоч вони мали за собою багато комісій і перевірок. Італійська поліція, маючи в руках списка, арештовувала людей коло самого трапу на пароплав, роз'єднуючи родин: жінок і дітей пропускали, а чоловіків затримували. Присутні два члени скринінґової комісії ІРО не дали скитальцям належної допомоги. Обидва офіцери ІРО, що самі видали арештованим дозвіл на виїзд в Арґентіну, уважали свою місію виконаною, привізши ДП до параплава.

Комітет російських еміґрантів в Римі звернувся до Центрального Комітету ІРО в Женеві і Головного Комітету Міжнародного Червоного Хреста та до інших міжнародніх організацій з закликом негайно вжити всіх заходів, щоб припинити дальші арештування і добитися звільнення затриманих.

„Драма Андрея Власова"

Французький часопис «Ле Монд» повертається ще раз до справи генерала Власова і пише: 2 серпня 1946 р. московська преса опублікувала вирок, що засуджував Власова і 11 товаришів на смерть через повішення. Був цо нормальний епілог зради. Але чи Власов був звичайним зрадником, чи патріотом? Відповідь дає анонімна книжка «Я вибрав шибеницю», якої змістом мають бути розповіді самого Власова одному з найближчих співробітників. Все підтверджує, що книжка не являє собою містифікацію. Власов вірив, що з допомогою Німеччини здобуде те, чого не осягнули Денікін і Колчак, яким англійці й французи дали були слабу підтримку. Виступала у нього амбіція побіч з наївністю. Зустрічі з Гітлером, Ґебельсом і Ґерінґом були бурхливі. «Чи ми такі ідіоти, щоб відбудовувати сильну Росію»? — говорив Ґебельс в грудні 1942 року. Кілька тижнів пізніше пригадав він Власову, що він лише військовополонений. Аж після Сталінградської поразки німці пом'якшали. Ґерінґ домагався від Власова зорганізувати 30 дивізій. Гітлер обіцяв незалежну російську державу в союзі з Німеччиною, а Рібентроп закликав Власова виробити відповідний проєкт пакту. Пізніше вийшло на верх, що копію того проєкту здобув японський полковник Ухіґава, щоб передати її через японську амбасаду в Стокгольмі до рук советського посла п. Колонтай. Шуленбурґ, останній німецький посол в Москві, остерігав Власова, що Рібентроп робить з ним забаву і що видасть його і його армію советам, не моргнувши оком, на випадок коли б Німеччина склала сепаратний мир з Росією. Були намагання втягнути Власова в інтриґи і змови проти Гітлера. Генерал фон Бек сказав Власову, що усунувши Гітлера, підпишуть з ним окремий мир на Заході, а розбивши советів створять там уряд під керівництвом Власова. Власов розумів, що німці програють війну, але і це буде його кінець. Один з його приятелів, повернувшись згодом до Росії, радив Власову в момент наближання російських військ вдарити на німців. І тим вдасться врятувати бодай його вояків, бо для нього вже пощади нема. Власов, здається, послухав цієї поради вдаривши на німців 1945 року біля Праги. Між багатьма зрадниками другої світової війни, Власов чи не найменш антипатичний. Не був германофіл, переживав важкі внутрішні змагання. Зустріла його доля Тухачевського що для визволення батьківщини готовий був підписати союз з чортом.

Остання дорога Митрополита Олександра

9 лютого, як уже повідомляли, несподівано помер Високопреосвященніший Олександер, Митрополит Пінський і Поліський, визначний діяч православної Церкви, великий друг українського народу, що своєю діяльністю та прихильністю до українського народу чимало допоміг йому в розбудові та піднесенні свого релігійного життя та своєї Церкви.

Народився Митрополит Олександер у Тобольську в 1889 році, там же здобув освіту в духовній школі та семінарії, а згодом закінчив Петербурзьку Духовну Академію. Студентом прийняв він чернечий постриг, закінчив академію маґістрантом і залишився при ній заступником інспектора; згодом був місіонером у Менську, на еміґрації жив у Сербії, а далі став настоятелем церкви в італійському місті Барі.

Обраний в 1922 році єпископом, він у Почаєвській Лаврі був рукоположений у сан єпископа люблинського, а пізніше призначений на поліську катедру, де й перебував аж до 1944 року і за цей час яскраво виявив свою прихильність до українського населення та заслужив велику любов його, так що з відходом Митрополита Діонісія Валединського від волинської катедри, наше громадянство просило Владику Олександра на українську катедру.

Визначні діячі українського народу, сенатори, посли і церковні провідники часто вдавалися до Митрополита Олександра за різними порадами і допомогою. Митрополит завжди підкреслював, що 20 років споживає український хліб і не може бути індиферентним до українського народу та його справ. Не зважаючи на неприхильність до нас реакційно наставлених російських кіл, упродовж усіх 25-ти років своєї пастирської діяльности Владика Олександер зробив дуже багато корисного для українців. Він організував український хор у Пінську, що співав рідною мовою і впоряджав чудові концерти колядок та щедрівок, він призначив до парафій багато українських священиків, а консисторії комплектував майже виключно з українців. Особисто він багато разів відправляв панахиди по Шевченкові і Петлюрі та найголовніше — коли в 1942 року стало можливим для українців мати свою єпархію, Митрополит Олександер погодився разом з Митрополитом Діонісієм висвятити законних благодатних архиєреїв для української церкви і зробив це, хіротонізувавши Владик Нікaнора та Ігоря, а потім і інших. Митрополит Олександер дуже цікавився українським життям, історією України, літературою і мистецтвом. Таким був і на еміґрації. Нераз бачило наше громадянство Архиєпископа Пінського в своєму тісному колі, як друга, гостя, порадника. На Йордан минулого року на чолі тисячних мас українців Фрайману і Шляйсгайму, що зійшлися хресним ходом на полі між обома таборами, Митрополит Олександер відслужив молебен і освятив воду. До нині в пам'ять того на тім місці височить великий хрест з написами українською мовою.

На Великдень минулого року на запрошення нашого громадянства Митрополит відправив урочисту Службу Божу в мюнхенській українській автокефальній православній церкві Св. Покрови і при вході до церкви сказав духівництву і громадянству: — Я прийшов із своїм духівництвом помолитися українською мовою за український нарід та його справу. У Соборі Єпископів УАПЦ, Митрополит Олександер брав діяльну участь і своїми порадами чимало допоміг в справі об'єднання з Українською Православною Церквою Архиєпископа Теодоровича в Америці. За кілька день до смерти Митрополит був присутній на посвяті нової оселі Богословсько - Педагогічної Академії і щиро бажав успіху в праці цього високого закладу духовної освіти та ширшого розвитку української православної богословської думки.

Вістка про смерть Митрополита Олександра викликала— як повідомляє наш окремий кореспондент — глибоку скорботу в українських колах Мюнхену.

Одразу ж по одержанні цього сумного повідомлення скликано незвичайне жалібне зібрання парафіяльної ради УАПЦ в Мюнхені, на якому пам'ять небіжчика вшановано вставанням та хвилинною мовчанкою; також обговорено плян участи українського громадянства в похоронах.

У безмірній скорботі пішли маси українців — мешканців Мюнхену та околиць до Свято - Миколаївської Митрополичої церкви, куди перенесено труну з тілом Митрополита.

У церкві весь час правило панахиди вище духівництво російської закордонної церкви: митрополити Серафим і Анастасій, єпископи Гервасій і Пантелеймон та інші. Побачивши, що церква весь час повна самими українцями і розуміючи ту велику ролю, яку відограв Митрополит Олександер для розвитку Української Автокефальної Православної Церкви, Митрополит Анастасій доручив провадити справу похорону українському духівництву.

11 лютого правив Службу Божу над труною Архиєпископ УАПЦ Ігор у сослужінні о. протопресв. Павла Калиновича. В день похорон, 12 лютого правив Богослужбу Архиєпископ Нікaнор у асисті численного духівництва. З промовами виступили Архиєпископи Нікaнор, Ігор і Михаїл та о. протопресв. Калинович; вони схарактеризували світлий

Митрополит Полікарп і Митрополит Олександер в Луцьку в 1942 р.

образ покійного Митрополита, Його людяність, доброту, Його великі заслуги перед Українською Церквою.

О 3 год. дня труну з тілом Владики Олександра винесли з церкви. Величавий похорон залишив незабутнє враження. Попереду похоронної процесії несли понад 20 вінків — від митрополита Полікарпа, Архиєпископа Михаїла, Церковної Ради, парафії і братства УАПЦ в Мюнхені, братства Богословсько - Педагогічної Академії, студентства, мюнхенського ЦПУЕ, 5 вінків від **білоруських і польських** інституцій і один вінок від росіян.

Клобук митрополита ніс голова мюнхенського ОПУЕ **проф. Корсунський** і митрополичі відзнаки — **ген. Шандрук.** У похоронах взяли участь Архиєпископи Нікaнор, Ігор, Михаїл, Геннадій і єпископ Володимир. Труну на руках несло численне духівництво. За труною рушили тисячні маси українського громадянства.

Величава процесія з церкви до цвинтаря пройшла мюнхенськими вулицями, викликаючи величезне враження місцевого німецького населення, що масами зупинялося і дивилося на це небачене для нього видовище. **На вулицях спинився транспорт.** Німецька поліція взяла на себе справу реґулювати вуличним рухом.

На кладовищі Вальдфрідгоф біля свіжовикопаної могили спинився жалібний кортеж. З надгробною промовою виступив духовний радник **проф. Іван Власовський.**

Останній поклін покійному від президента та уряду Української Народньої Республіки і від українського воярства складає ген. Шандрук, який яскраво змальовує велике горе, яке спричинила для всіх нас передчасна смерть Митрополита.

З промовами виступають також титар Свято - Покровської церкви дир. М. Гікавий, ректор Богословсько - Педагогічної Академії проф. П. Ковалів, студент-богослов В. Іващук, представник білоруської громади в Мюнхені. Вони діляться своїми спогадами про особисті зустрічі з покійним і додають нові деталі і штрихи до загального світлого образу Митрополита Олександра.

Труну опускають у могилу. Засипають. На кладовищі зростає ще одна могила, яку вкривають горою вінків з жалібними стрічками.

ГАННА ЧЕРІНЬ

ТАТО

Тужно скаржаться немазані ворота,
За хазяїном сумує двір...
Погнили кілки розваленого плота,
І комора світиться од дір.

І обидві зрубано тополі,
Що садив їх ще Іванів дід.
Хто ж в садку півонії прополе,
Обкопає яблуні, як слід?

Плаче чорна стріха: не годиться,
Щоб текло крізь трухлі кулики...
З хати вийшла тиха молодиця —
Житнім тістом злиплись кулаки.

Хліб місила, так оце морока:
Он слідком заплакане хлоп'я
Не дає ступити ані кроку,
Уп'ялось в спідницю, як реп'ях.

У хлоп'яти клопоту багато:
Діти скубають з усіх сторін.
І питали знов: „А де твій тато"?
Й відповісти їм не може він.

Вже питавсь у мами, тільки бідна
Теж не знає, що її Іван
Серцем рветься у оселю рідну,
А поїде аж за океан.

Бо, приймаючи чужинну ласку,
Порятунку прагнучи собі,
Краще вільну вибере Аляску,
Ніж лютіший від чуми Сибір.

Часто твій, дитинко, рідний тато
Буде гостем у сім'ї чужій
Їх дітей до серця пригортати,
Думаючи: „Як там зараз мій"?!

І не знає він, що так ти плачеш
І з тобою разом — вітровій...
А невинні сльози ті дитячі,
Як роса, блищать в густій траві.

Плаче син: „Чом тато наш не з нами"?..
Зашуміли трави степові...
Він не зна, де батько той незнаний,
Знав би — нікому б не розповів.

Духовний концерт

Хорова капеля «Україна» під проводом свого мистецького керівника, великого знавця нашого пісенного фольклору проф. Нестора підготувала до Різдвяних Свят концерт колядок і щедрівок, який з визначним успіхом пройшов на Фраймані, Ляймі та по інших таборах. До програми було підібрано колядки та щедрівки, які мало виконувалися.

Стародавні олядки: «Ой, дозволь-пан хазяїн» та «Ой рано-рано кури запіли» в обробці Ступницького, що прийшли до нас з княжої доби, повнозвучно і мальовничо відтворили обставини Свят-Вечера; виконання знаної колядки «На Йорданській річці» в обробці Стеценка показали великий смак і музичне чуття співаків.

Радість, урочистість, піднесений святковий настрій народу добре передано в колядці «Ой на горонці» в обробці Стеценка та в гуцульській щедрівці «Щедрий вечір, добрий вечір». З щедрівкою в обробці Леонтовича славнозвісний «Щедрик» прозвучав на цей раз зворушливо і гармонійно, інші ж щедрівки — «Прилетів сокіл», де заспівувала солістка Ґайова та «Ой там за горою», як і дуже добре зроблену дитячу колядку «Колядниця», в обробці Козицького ,виконано з яскравим піднесенням, кольоритно і повнозвучно.

Решту програми заповнили фонографічні записи: «Повій, вітре», що записав на Харківщині Ступницький, «По той бік гора», що записав на Полтавщині проф. Нестор та три записи Демуцького «Чорноморець» з Київщини, «Росте зіллячко романець» з Брацлавщини і «Ой п'яна я п'яна» з Поділля, виконання яких характеризувалося майстерністю, вмінням відчути найтонші нюанси кожного запису і відповідно передати його.

«Вечерниці», хорова сцена муз. Ніщинського, дія якої відбувається також у Різдвяний вечір, виконана не театралізовано, статично, але своє завдання — передати в інтерпретації і тембрі піднесення і настрій великого свята — співаки виконали успішно на фоні тембрових фарб. Найбільшої виразности і руху домоглася жіноча частина хору.

Г. Л.

Американський амбасадор в Парижі Джеферсон Ґефрі нагороджує пані Бідо „Медалею миру". — Французький міністер Мош заявив, що нових наказів не буде, якщо диригент не видасть нових наказів. (Дена Іни)

Кардинал Ґріффін вітає українців

(За часописом „Українська Думка", Лондон)

Під таким заголовком англ. католицький часопис „Catholic Herald" помістив статтю - інтерв'ю з Головою католицької церкви у В. Брітанії, кардиналом Ґріффіном.

В окремому інтерв'ю, — пише згаданий часопис, — кардинал Ґріффін поінформував про свої заходи, яких метою прийняти українців гр.-кат. обряду до громади католиків-англійців.

Ствердивши, що заходи Кардинала є найновішим етапом діяльности катол. церкви на терені Вел. Брітанії в ділянці церковного об'єднання, що має за собою вже 200-літню традицію, і пригадавши коротко заслуги англ. кат. церкви, яка завжди допомагала й піддержувала всіх католиків усіх часів, що колинебудь тут опинилися від франц. революції до останньої війни, — репортер „Catholic Herald" передає свою розмову з Кардиналом Ґріффіном, присвячену українцям греко - католикам у В. Брітанії.

На вступі Кардинал рішуче заперечив нібито бріт. католики байдуже ставились до українців гр.-католиків, які у великій кількості прибули до В. Брітанії, як добровільні робітники. Він заявив, що ще в грудні м.р., рішенням найвищих церковних кіл, засновано окремий комітет, який має цікавитися духовими і матеріяльними потребами так українців, як і інших робітників, що прибули сюди на працю.

«Не маємо найменшого наміру латинізувати українців католиків або православних, що перебувають між ними, які можуть одержати ласку приєднатися до нас в нашій спільній вірності Святішому Отцеві, зберігаючи при тому право прославляти Всемогучого Бога так, як вони це робили цілими віками.

Якщо б хтонебудь і денебудь з католиків хотів так робити, протидіяв би Апост. Столиці, яка завжди виявляла повну пошану для східнього обряду, і як довго українці перебуватимуть в нашій батьківщині, так довго вони можуть зберігати свій обряд і ми сердечно вітаємо їх».

Говорячи про потребу мати українцям креко - католикам власну церкву в Лондоні, кард. Ґріффін заявив:

— «Я сам особисто шукав у північній частині Лондону відповідного церковного будинка, хоч — згідно з побажаннями українців — вони хотіли б мати церкву в околиці Паддінґтону і Нотін Гілл. Але ж саме в цій околиці неможливо такий будинок знайти. Посилав я теж нашого архітекта оглянути один будинок, який українці хотіли придбати і на який я погодився дати завдаток із дієцизійних фондів, але архітект ствердив, що будинок на церкву непригожий».

Відмітивши, що українці - католики, яких число в Лондоні доходить до 200 осіб, мусять мати свій осередок і свою церкву, Кардинал заявив, що він доти не заспокоїться, доки не довершить цього діла.

Підкресливши, що його гарячим бажанням було бачити всіх добровільних робітників, які сюди прибули, задоволеними з нового місця поселення, Кардинал ствердив, що він був глибоко зворушений, коли мин. осени, в наслідок першої на терені В. Брітанії конференції українських греко - кат. священиків, він одержав від учасників конференції вислови братньої любови і подяки за поміч і опіку, яку він виявив на добро греко-кат. церкви, що тепер переживає стільки терпінь.

Він згадав теж про Апостольського Візитатора для українців греко - католиків у Зах. Европі, Єп. Бучка, який, після поїздки по Зах. Европі, прибув теж до українців у В. Брітанію.

«Їх Ексц. Бучко, — ствердив Кардинал, — висловив мені своє вдоволення з умов, у яких живуть і працюють українці у В. Брітанії, що й слід завдячувати визначній допомозі командантів таборів».

З цією метою під патронатом кард. Ґріффіна утворено окремий комітет, що має цікавитися матеріяльними та духовими потребами добровільних європ. робітників, а в тому числі й українців. В склад цього комітету входять, між іншим: Єпископ Нотінґгему, помічник Єпископа Вестмінстеру та інші представники католицьких організацій.

Крім того, в останньому виданні католицьких єпархіяльних відомостей „Westminster Cathedral Chronicle" поміщено особистий заклик Кардинала до англійських католиків привітно зустріти всіх добровільних європ. робітників, а між ними і українців, помагати їм, щиро приймати їх вдома, відвідувати їх.

З нагоди річних зборів Католицького Комітету для помочі закордоном, що відбулися недавно в Лондоні, кардинал Ґріффін сказав: «Вже, коли до нашого краю допущено робітників - скитальців, то я надіюся, що вони отримають теж дозвіл спровадити свої жінки та родини і заснувати власні доми в краю, що їх прийняв... Англія завжди відкривала свої ворота для людей, що втікали від тиранії та переслідування... Я завжди відчував, що шляхетність і добродійство брітанців супроти наших приятелів і давніших ворогів зсилало благословення нашій країні... Я думаю, ми маємо всі основи вірити, що інші країни з більшими ресурсами, ніж наші, викажуться подібною доброчинністю супроти тисяч переселених осіб, які, не маючи змоги вернутися до своїх країв, перебувають тепер в Німеччині й Австрії, рішені поселитись в чужих краях».

Дух приязні і єдности

Повстав Союз Українських Січових Стрільців

(Власна кореспонденція). 31 січня і 1 лютого ц.р. в оселі Ґанґоферзідлюнґ, Реґенсбурґ, відбувся перший товариський з'їзд Українських Січових Стрільців. Прибуло на нього 52 представники від більших осередків УСС у Німеччині. **Засновано «Союз Українських Січових Стрільців»,** головою якого—при бурхливих оплесках, що було ознакою прихильности й пошани до свого кошового отамана з 1914 — 1920 обрано **д-ра Никифора Гірняка.** Ухвалено резолюції й вислано привіти:заклик до сучасної української еміґрації в Европі, до ЦПУЕ, до УПА, до всіх УСС-ів за океаном і в Европі, до поодиноких УСС-ів — Апостольського Візитатора о. М. Вояковського, полк. А. Мельника, М. Гайворонського, Галичина, Микитюка і Мишуґи.

Другого дня вкінці нарад з'їзду в залю увійшло **два старшини УПА,** яких «батьки» привітали як своїх «синів» і друзів по зброї й ідеї живими оплесками, а отаман д-р Н. Гірняк зустрів їх промовою у коротких, по військовому, гарячих словах. А далі — в залю увійшов **генерал-хорунжий Гнат Стефанів,** якого також привітали бурею оплесків. Ці два моменти внесли багато зворушливости. Після цього пішли всі до церкви, де курат УСС Всеч. Євген Кушлик у співслужбі отців совіт. Савина, Дурбака і Бенеша відправив Службу Божу в наміренні українського народу і панахиду за упокій поляглих і померлих УСС. Співав чоловічий хор «Сурма» під керуванням п. О. Плешкевича.

Увечері першого дня з'їзду по цілоденних нарадах була спільна вечеря, яку приготували пані — дружини старшин і стрільців УСС, що живуть у згаданій оселі. Вечеря проминула серед сердешних промов, співів пісень УСС та щирих дотепів «старої братії», що внесло ту давню атмосферу приязни й дружности.

З великою приємністю і правдивою радістю мусимо підкреслити: цей з'їзд відбувся в повній гармонії, у щирій та невдаваній приязні. І, не зважаючи на деякі моменти, що могли б внести в наради хоч би мале напруження «ідеологічного характеру», **дух єдности** викутої й окупленої кров'ю друзів у боях 1914—1921 безперервно лагодив і єднав усіх цих ще живих друзів. Всетаки є ще в нас чималий гурт, якого партійні ідеології не розбили, бо єднає його остаточна Ідея.

З'їзд Журналістів в Авґсбурзі

7 лютого 1948 відбулися в Авґзбурзі Річні Загальні Збори Філії СУЖ на область Швабен. Збори відкрив голова філії д-р Л. Чикаленко. Скромний звіт подав секретар Сенько-старший. Збори вітав від Головної Управи СУЖ і потім взяв голос в дискусії заступник голови СУЖ-у д-р Росоха.

По дискусії над звітом, уступаючій Управі уділено абсолюторію із зазначенням, що діяльність Управи Філії була недостатньою.

До нової Управи Обласної Філії Спілки Українських Журналістів на чужині в Авґсбурзі вибрано: голова — проф. Сенько Ст., заступник — інж. А. Попович, секретар — проф. С. Миколин - Чорногірський; члени: проф. Н. Кибалюк і д-р З. Городиський. Канд.: Сенько - мол. і Миськів. До контрольної комісії: проф. В. Чапленко, проф. Міяківський і д-р Чикаленко. Канд. А. Качор.

По Зборах нова Управа Філії СУЖ мала своє засідання і обговорювала плян своєї діяльности, щоб якнайбільше законтивізувати саму філію і членство СУЖ в її області.

Наш огляд господарський

Грошова реформа по-совєтському

З чого раділи совєтські громадяни?

Уявіть собі такий „щасливий випадок“, як пише одна нью-йоркска газета: одного ранку американський громадянин, звичайна собі пересічна людина, не капіталіст, прокинувшись зі сну, довідується через радіо, що його заощадження в банку і всі гроші які у нього вдома, на 9/10 втратили свою вартість, а всі податки та інші зобов'язання він має вплачувати за старими розцінками. Він кричав би, називаючи це грабунком, ошуканством, обманом, ганьбою для демократичного уряду. Така „грошова“ реформа неможлива в жадній демократичній державі. Але в „єдиній соціялістичній країні“ — СССР зовсім інакше. Коли тебе б'ють по голові, коли здирають третю шкуру з совєтського робітника чи селянина, він мусить дякувати „батькові“ Сталінові за щасливе і радісне життя, і кричати всім, всім, що він задоволений, радий і щиро вдячний за те, що народився і живе. Ось послухайте складені совєтськими газетами декламації від імени Сталевара Івана Суслова (Московський завод „Серп і Молот“) з приводу опублікування постанови Раднаркому СССР і ЦК ВКП(б) про грошову реформу: „Від усього серця вдячний за це совєтському урядові. Тепер будемо краще і легше жити . . . У нас ніхто не знає зменшення заробітків і безробіття. Тепер кожний з нас може за державними цінами купити собі харчів стільки, скільки потребує. А другий, О. Панов, (Московський автомобільний завод ім. Сталіна) ще краще говорить: „. . . В майбутньому кожний з нас за свій заробіток зможе втричі, вчетверо більше, ніж дотепер, купити собі харчів. Грошова реформа — скерована проти спекулянтів, вона охороняє інтереси працюючих“. Такі і подібні їм радісні пісні і пеани співають совєтські люди навіть всупереч тому, що сам товариш Сталін у своїй постанові виразно говорить, що „проведення грошової реформи вимагатиме деяких жертв, більшість яких бере на себе держава; але частину цих жертв мусить взяти на себе населення, це буде його остання жертва“. Знаємо достовірно, громадяни СССР не мають права і не сміють висловлювати свого обурення, незадоволення, протесту проти тих чи інших заходів свого уряду, вони можуть лише крізь сльози радіти. Така вже дійсність „совєтскої демократії“. А всеж таки виринає питання: чому і кому потрібна на 31-ому році існування совєтської влади така димова завіса, цей пропаґандивний порох в очі?

У чому суть реформи?

Не можна сумніватись, що грошова реформа, яку совєтська пропаґанда намагаєтсья за всяку ціну показати як одне з „економічних досягнень соціялістичного господарства“, є безсумнівним виявом якихсь нездорових, кризових факторів. Вони були, є і будуть діяти в совєтському пляновому господарстві, про них можемо лише догадуватись, оскільки оголошення всяких економічних данних в цій „найдемократичнішій“ країні карається як контрреволюція. Це тим більше дивне, що грошову реформу проголошено саме після урочистого відсвяткування 30-ого ювілею жовтневої революції, коли Молотов на весь світ заявив про політичні й економічні переваги совєтського тоталітаризму перед західньою демократією.

Про що йдеться? Відомо з економії, що коли в будь-якій країні, капіталістичній чи соціялістичній, порушується рівновага між попитом і пропозицією товарів на ринкові (незалежно „плянований“ він як у СССР, чи вільний, як в інших державах поза межами СССР), у населення з часом нагромаджуються „зайві“ гроші, капітали, яких воно не має витратити. Товарів бракує, усі кидаються купувати, не вважаючи на ціни. Ціни зростають; життя дорожчає, держава примушена друкувати більше грошей, підвищувати заробітки для робітників і службовців, хоч найкраще було б виробляти більше товарів і продавати їх за встановленими цінами. Цей закон діяв досі в усіх системах господарства і, всупереч твердженням совєтських економістів, діє в „соціялістичному“ пляновому господарстві СССР“, хоч Сталін нераз заявляв, що совєтське господарство кризи не знає. Саме в цій постанові про грошову реформу Сталін мусів признатись, що „грошовий обіг значно збільшився, як і в інших державах, які брали участь у війні“. А далі, звалюючи всю провину на великі видатки, на Гітлера, пояснює: Як наслідок всього цього виявилось, що грошовий обіг став набагато більший, ніж потребувало народне господарство. (Як це можливо в пляновому соціялістичному господарстві, коли всім керує централізовано один державний орган, цього ніхто зрозуміти не може — прим. В. Вас.), Купівельна здатність грошей знизилась, і тепер потрібні окремі заходи для зміцнення совєтського рубля“. Це ясно було і без цих пояснень Сталіна, бо це основний закон всякої економіки. Це нарочите підкреслювання йому потрібне для того щоб замилити очі своїм же громадянам і заявити, „я не я, і хата не моя“. Мовляв, у тому то різниця, що капіталістичні держави прагнуть весь тягар війни валити на плечі робітничої кляси, а СССР, провадячи грошову реформу, не знає безробіття, залишає реальну зарплату робітництву, якою вона була досі, а ніби тягар бере на себе держава, хоч, як знаємо, значні жертви переносяться на плечі того ж робітництва. Це крутійство видно для всіх, але Сталін мусить зробити приємну міну при препоганій грі над злиднями мільйонів совєтських громадян.

Освальд Мослей, вождь брітанських фашистів — „Чорних сорочок“, заявив, що він відновити свою партію. (Дена-Нит)

Партійні бюрократи в Совєтському Союзі мають все

Ще більше маркантно, а саме уперше в цій постанові появляється нова соціяльна кляса (як відомо, в СССР формально кляси ліквідовано) „спекулятивні елементи“, — лавреати, партійні бюрократи, що під час і після війни розбаґатіли, мають власні автомобілі (яка розкіш!), вілли, великі заощадження і можуть купувати собі все, не гребуючи високими цінами . . . Про це ніде офіційно ніхто в СССР не говорив, але шила в мішку не затаїш. Виявляється, 30 років говорили й писали комуністи, що клясові різниці остаточно ліквідовано, що ніяких капіталістів і мільйонерів в СССР нема, а вийшло, старих поховали, розстріляли, а свої „пролетарські“ на світ появились. Більш того, навіть відомо, що в них є до 12 мільярдів рублів у різних банках, а про свої здобутки на Угорщині, в Румунії, Німеччині і деінде ці герої навіть замовчують. А про те відомо, що вони багато дечого привезли, а хто дурніший навіть на базарах продавав.

Є значно глибші причини, які примусили Сталіна запровадити грошову реформу і навіть назвати її „останньою пролетарською жертвою“. Ці причини подвійного роду — внутрішнього і зовнішнього, вони саме обумовлюють розриток економіки, а не постанови Сталіна.

Хоч в четвертій п'ятирічці совєти намагаються „стулити ножиці“ між розвитком великої і легкої індустрії та сільським господарством, хоч совєтське радіо передає про дотермінове виконання багатьма заводами, шахтами виробничого року п'ятирічки, хоч врожай в 1947 р. мав бути рекордний і. т. д. і. т. д., але достовірно відомо, що, як і раніш, до 1940 р. СССР намагається всіма силами озброюватись, готує нову війну. У цей же час йому не везе. Металюрґія, гірнича промисловість України, хемія, силікатна, рудна, коксова промисловість, які в господарському балянсі відограють дуже важливу ролю (даючи до 60% відповідної продукції), не досягли ще рівня 1939 року на 25—30%. З другого боку уральска й сибірська важка промисловість, яка впродовж 4-тої п'ятирічки має посісти перше місце перед Україною, ще досі „будуються і перебудовуються“ і також не виконують свої виробничі завдання. СССР став перед дилемою: миритись з демократією Заходу або власними силами розбудовувати важку і воєнну індустрію. На перше він не погоджується, бо це рівнозначне з його загладою рано чи пізніше. Залишається, лише другий вихід. Це вимагає великих жертв, нових рабів, які б в голоді і холоді будували „нові фортеці“ соціялістичної індустрії.

Відмова кредиту для СССР в Америці відмова США, Брітанією, Францією дозволити СССР стягати 10 мільярдів долярів, як репарації з поточного виробництва Німеччини. Закінчення періоду збирання „народньої демократії“ в державах сателітах (читай „розкуркулення“ сателітів), — все це змусило СССР за всяку ціну, шляхом тзв. білятеральних угод продавати хліб, бавовну і купувати машини, варстати, потрібну йому технічну сировину. А для цього потрібно мати вільні руки — скласувати харчові приділи, давши кожному волю купувати, правда, за досить високими порівняно цінами, все, що йому тільки забажається. Тобто держава не ґарантує бідним елементам нічого, а „дозволяє“ купувати все на вільних ринках. А що це означає скажемо далі. Всі матеріяльні і виробничі заходи потрібні СССР для того, щоб якнайскоріше відбудовувати і розбудовувати на сході і в Україні важку й воєнну індустрію. Добути їх швидко — справа нелегка. Умови показались складнішими, ніж к колись були за НЕП-у.

В основі грошової реформи лежить безсумниву думка — з одного боку примусити совєтського громадянина інтенсивніше працювати, — а з другого боку підігнути у нього ремінець ще на дві дірки. Що це так, постараємось довести.

Знаємо з газет „Правда“, „Пролетарська Правда“ та інших, що стахановці підпри[ємст]в і колгоспів та всякі інші „знатні люди“ совєтської індустрії та сільського господарства, доробившись маєтків на сталінських преміях та іншими способами, „переходять“ на кращі командні пости, а звичайні робітники, хоч вони формально також вважають себе стахановцями, здають виробничі темпи, як кажуть, тобто на єнтузіязмові далеко не поїдеш. Одні не хочуть працювати, бо вже на стахановщині заробили, а інші знають, що тепер на цьому далеко і довго не поїдуть. І ось Сталін знову заговорив про „Контролю рублем“. Грошова реформа хоч і залишає непорушною зарплату робітників, але факт— всіх громадян примушує обміняти свої гроші і за курсом 10 старих рублів на 1 новий рубль. Це попростому говорячи, робить всіх жебраками, бідними, примушуючи їх працювати і заробляти на кусок хліба. Цей новий зашморг на шию робітництва і селянства . . . народ прийняв не з протестом, а з окликами: „хай живе наш батько . . .“

Дехто з нас мав „щастя“ проживати під сонцем сталінської конституції і вивчати „совєтську демократію“ на своєму горбі. Ця наука врізалась глибоко в пам'ять на все життя. Відомо, що життєвий рівень в СССР порівняно, скажімо, з Америкою; Швайцарією, Швецією, Портуґалією куди нижчий. Ми беремо на себе сміливість твердити, що він назагал нижчий ніж у сьогоднішній Англії, навіть Франції, де є харчові приділи. Коли, скажімо, харчова промисловість СССР, як докладно відомо, не виконала пляну 1947 р. приблизно на 25% і не досягла ще передвоєнного рівня, коли СССР витрачає, як і раніше, більш коштів на розбудову важкої і воєнної індустрії, де, питаємо, є ті фактичні, а не вимріяні в фантазії, дані, що „жити стало краще, „жити стало веселіше“? Навіть, (хоч і в цьому ми сумніваємось), допустімо, хліба стало більше, більше олії, але цього все ж таки замало для харчування людини. Хіба вобла (суха риба), пшоно, капуста без масла, м'яса, консервів, овочів і. т. д. можуть поліпшити якість харчування населення? Думаємо ні.

Відміна раціонування харчів в СССР говорить безсумнівно про одне: СССР не хоче брати на себе відповідальности за харчування населення, не хоче давати будякої ґарантії робітникові, що він завжди може одержати мінімум потрібних йому кальорій. У цьому його слабість, а не сила, як це хоче довести совєтська пропаґанда. Що це так, підтверджують дані про „вільний ринок“ в СССР. 17 і 18 грудня було справді все на ринках, 19-го вже менше, 20-го видавали масла обмежену кількість, 21-ого всього невеликими дозами по 20—50 дека, а 22-ого навіть кілограм хліба важко було дістати без черги. Полиці кооперації і державних магазинів пустували, а на колгоспних базарях ціни збільшились майже вдвічі. Отже, була паніка, яка напевно ще продовжується.

У багатьох, хто бував в СССР, ще мабуть у пам'яті, що і з харчовою карткою на руках там важко було щонебудь купити, а вже без картки тепер треба вночі очевидно займати чергу, щоб не залишитись без хліба . . . Чи така вільна торгівля не на руки спекулянтам, що сидять в кооперації, в державних маґазинах? Безперечно. Робітничі родини, які здебільшого всі на праці, не зможуть нічого купити без черги, а стояти в черга їм ніколи. Отже, підтягуйте хлопці ремінці і славте батька. В.Вас.

(Докінчення в наступному числі)

Стан світової торгівлі

Поступ у розвитку світової торгівлі.

Період другої половини 1945 р. та весь 1946 рік у світовій торгівлі можна характеризувати, як період її відродження. За цей період було складено кілька десятків торговельних угод. 1947 рік у світовій торгівлі є періодом її удосконалення, де вона вже мала значний поступ у своєму розвитку. У цьому періоді складено більше сотні торговельних угод.

Другий період повоєнної світової торгівлі характеризується такими факторами: у цей період США висловлються за повну свободу в міжнародній торгівлі. Американці хотіли б шоб статут Міжнародньої Торговельної Організації спирався на таких засадах: 1. держави скасують або значно зредукують обмеження привозу й вивозу. 2. держави не кидатимуть на чужі ринкі товарів по нижчій ціні, ніж їх продають на власному ринку. 3. держави дозволять конкурувати на своєму ринку на рівних правах усім продуктам, що походять з інших країн. 4. держави не складатимуть двосторонніх торговельних угод, які зменшували б шанси інших країн конкурувати своїми продуктами на їхніх ринках. США проти всяких дискримінацій, чи то в формі митних ба'єрів, чи упривілейованих перевозових тарифів, чи права першенства закупу товарів в даних країнах.

На Гаванській Конференції остаточно буде затверджено торговельну карту, яка безумовно внесе оздоровлення в господарчі й фінансові зносини меж державами а принаймні вказівки щодо господарської й торговельної політики держав членів Об'єднаних Націй. Поступовання згідно з засадами цього статуту мало б запевнити світові розвиток міжнародньої торгівлі, а всім за нею загальний господарський добробут. З ухваленням цього статуту має рівночасно бути створена на цій же конференції Міднарода Торговельна Организація в скороченні — ІТО. Проєкт цього статуту говорить про рівний доступ для всіх держав до ринків світового експорту, передбачає значне злагіднення митних ба'єрів, підкреслює, що члени Міжнародньої Торговельної Організації під торговельним оглядом трактуватимуть нарівні всі держави, проєкт відкидає внутрішні податки на імпортовані товари на користь крайових виробів, відкидає теж усякі субсидії на рільничі продукти. Але це тільки початок. На черзі стоїть дуже важлива справа - укладання реґіонального і світового митного союзу, зменшення, а то й цилковите скасування митних бар'єрів для вільної торгівлі. Початок такого союзу маємо між Бельґією, Голляндією і Люксембурґом - так званий «Бенелюкс» Цей митний союз дає всім трьом країнам чимало користей. Кожна з країн зможе спеціялізувати виключно ту продукцію, до якої має найбільш даних і яка їй найбільш виплачується; від свого партнера зможе кожна з країн набувати потрібні їй товари по найнижчій ціні, ті, що їх давніше купувала деінде, врешті, ця унія скріпить торговельно-політичне становище всіх трьох держав, як цілости в господарському розумінні. Крім того ведуться переговори про складення скандінавської митної угоди й передбачається укладання европейської угоди за участю 14 держав.

На женевській торговаельній конференції 23 держав з участю 500 представніків підсекретар державного департаменту для закордонної торгівлі США Вілієм Клейтон, висловювався за повну свободу в міжнародній торгівлі й за складання преференцій у міжнародних господарських стосунках. Міністри торгівлі Франції і В. Брітанії боронили преференцій. Міністер Франції заявив, між іншим, що Франція покищо не може згодитися на повний вільний ввіз і вивіз і усіх товарів, що Франція мусить покищо пляново керувати своєю міжнародньою торгівлею, що Франція мусить уважати на те, щоб полегші у світовій торгівлі не довели до господарського поздріблення французької Унії. Міністер торгівлі Англії підкреслив у своїй промові, що Англія не думає послаблювати своїх господарських взаємин з членами Брітанської Спільноти скасуванням преференцій, але й готова рівночасно розбудувати свою торговельну виміну з іншими країнами. Представники брітанських доміній боронили системи імперіяльних преференцій.

Сучасну світову торгівлю може характеризувати ще змагання між США й СССР за закуп важливіших ґатунків сировини на міжнародних ринках.

Так СССР скуповує за золото, плятину і навіть доляри, через різні фірми й аґентів, іноді обмінюючи на інші товари, деяку сировину, конкуруючи в цінах з США. І так, наприклад СССР закупив великі партії корку, шкіри, радіо, кавчуку, вовни і льняної олії, навіть випередивши в цьому США. З другого боку Америка купила всі запаси ванадія, азбесту, боксину берилію слюди, манґану, плятини, хрому і нікелю.

Вище перелічені факти загально характеризують світову торгівлю. Маємо можливість проілюструвати кілька фактів не загального характеру, а таких, що торкаються окремих країн світу.

Так, між Данією й Швайцарією укладено додатковий торговельний договір, який передбачає збільшення достав Данії Швайцарії, Замість 2 500 тонн масла Данія доставить тепер до Швайцарії — 3 600 тонн; крім того, Швайцарія дістане з Данії на 860 тонн більше яєць до передбаченої давніше квоти 1 400 тонн, 600 тонн більше сиру, — тобто, подвійно, ніж було передбачено, — 5 000 штук більше худоби на заріз, тобто разом 35 000 штук, замість 15 000 тонн картоплі — 35 000 тонн, врешті, у більшій кількості молочних консервів, ячменю на виріб пива, смальцю, та інших сільськогосподарських продуктів.

Вже відбувся у Ляйпціґу ярмарок. Данія збільшує експорт риби. Австралія починає експортувати вовняні товари. Раніше вовна на світовому ринку була експортером вовни. Швайцарія збільшує експорт своїх годинників.

Цілком зрозуміло, що рух і розміри світової торгівлі ще буде збільшуватися. Є ще країни, що не всі свої матеріяльні ресурси втягнули в орбіту світового торгу. Також є країни, які по ліквідації наслідків війни, будуть поступово збільшувати свою участь. Світова торгівля ще не дійшла до свого кульмінаційного пункту.

Петро ВУЛГАЙ.

Пресова нарада в Реґенсбурзі

24-го січня в Реґенсбурзі відбулася конференція журналістів різних національностей. Конференція мала метою об'єднати представників преси, що проживають в Реґенсбурзі та його області для взаємної інформації й захисту доброго імени переміщених осіб та їх основних прав.

Після жвавого обміну думок між присутніми конференція ухвалила створити клюб журналістів ДП й обрала членів Ради Клюбу, на чолі якого стоятиме представник Комітету ДП-преси. До Ради обрано по одному представникові кожної національности: українця, поляка й латишку. Інші національності, що проживають в Реґенсбурзі (литовці, естонці тощо), мають призначити своїх представників.

Рада Клюбу має в найкоротший час виробити плян діяльности, зокрема виробити заходи для зв'язків з іноземною пресою: німецькою, американською, французькою, англійською тощо. С. М.

Стратегічні проблеми Франції

Подорож до Лондону шефа французького генерального штабу ген. Реверса повязують зі стратегічними проблемами пляну організації Західньої Европи. Це не означає, що війні не можна запобігти але через те, що в світі все виразніш накреслюється творення двох антагоністичних бльоків і Франція мусить достосовувати свою стратегію до того факту. Один, добре обізнаний з ситуацією, високий офіцер, що під псевдонімом «Аетіус» видав книжку під наз. «Франція і Атилла» ставить в ній питання чи в разі вибуху конфлікту Росія нападе на Францію. Можливо, що російські стратеги захочуть уникнути помилки Гітлера, який надто відовжившн морські фронти, полегшв їх розрив, але — на думку Аетіуса — Росія може теж шукати опертя в Атлянтику, Іберійському півострову і навіть фрацунзькій Африці. Придушивши Німеччину, совєтський таран може натискати всюди — від Берінґової протоки до Тюрінґії. Особливо з західніх країн можна дуже легко заатакувати Францію летунством і панцерними масами. Французька монархія невтралізувала натиск Німеччини за допомогою східньої противаги. Чи заступить її тепер зона Пацифіку, організована США? Загальнопоширеним є переконання, що атомові бомби і ракети усунули всякі інші форми війни, що супроти них немає жодної оборони, що розкинення міст було б на Заході абсурдом через його перенаселення. Та все ж не слід легковажити справи охорони кордонів. Райн і далі є бар'єром Франції і Заходу. Райн утворює великий рів між двома природніми твердинями: водою Голляндії і горами Швайцарії. Висунену позицію становлять Австрійські Альпи. На схід од Райну до оборони надавався б Чорний Ліс. Можна поновити боєздатність лінії Мажіно і продовжити її до Атлянтики. Та на утримання цього треба мати більше добре озброєних дивізій. Франція щодо цього надто вбога, отже потребуватиме допомоги англійців і американців. Щоб урятувати Захід військова допомога не менш потрібна як і господарська. («Ле Монд»). Французьке летунство диспонує англійськими і американськими літаками, випродукованими в 1945 р., що для якоїсь більшої акції є вже занадто старі. Транспортове летунство диспонує матеріялом американським і німецьким (Ю-52), шкільне летунство — матеріялом французьким, англійським і німецьким. Це створює великі трудноці з резервовими частинами, які треба купувати за кордоном. Французька авіяційна промисловість не задовольняє потреби, в наслідок чого кількість французьких літаків невпинно зменшується. Жодна з фабрик не могла б продукувати літаки, якість яких дорівнювала б якості англійських, американських чи російських. Авіяційна продукція Франції становила: в 1938 році (пересічно за місяць) літаків 115 (вагою 176 тонн) а моторів 250 (175 000 HP); за червень 1947 р. зроблено літаків 72 (вагою 115 тонн) а моторів 123 (65 000 HP). («Тель - Квель»).

На естрадах Ашаффенбургу

Концерт Теодора Терена

Серед повені імпрез льокального характеру блиснув, наче перл, майстерний концерт співака Теодора Терена (14. II). Гордість огортає нас перед присутніми кількома німецькими музиками, що маємо мистця такої кляси, а рівночасно соромно нам, що так мало зрозуміння у наших місцевих земляків до його штуки. Бо, як маємо час піти до театру, чи кіна, то чому цього не заслуговує високої якости співак - українець? Половина ж його програми — це творчість українських композиторів і українська народня пісня. Виконання небуденне — майстерне.

— Щож писати о Теодорові Теренові? Знаємо його ще із часів його студій у славного Дідур та із конкурсу молодих адептів співу, влаштованого СУПРОМом у Львові в 1938 р., на якому Терен одержав першу нагороду. Та це було вчора. А сьогодні... Після цього, як він показав свою теку із повними захоплення рецензіями чужинецьких критиків, коли перед вашими очима мигнули афіші й програмки концертів та опер Варшави, Берліну, Мюнхену, Парижу Осльо та ряду інших міст, фотографії виступів у головних ролях «Весілля Фіґаро», «Богеми» і інших опер, не лишається нам багато говорити. Ми бачимо його не лише як доброго співака із чистим, дуже милим баритоновим голосом з соковитим у всіх регістрах, із його високою технічною працею, яка — як рідко коли у співаків — точно респектує запис композитора, а ми побачили його ще й як поважного музику із вродженою музикальністю, що наказує йому так природньо опрацьовувати кожний деталь і ці деталі збирає в одну дрібнорізьблену цілість, позбавлену вульґаризмів і дешевих ефектів. Різноманітна, зручно і цікаво підібрана програма, без довгих арій, а зате із більшим натиском на камерний вокал, піднесла мистецьке ніво вечора: Дуканте, Шуберт, Вольф, Массне, Гуно, Джордано і наші безсмертні Лисенко, Січинський, Степовий, Барвінський, Лятошинський, Людкевич — ось вибрані композитори. Перші три українські композитори репрезентують давню техніку компонування, знову ж Барвінського «Косарі» із чудовими модуляційними каскадами та дуже цікаво збудована, прокомпонована пісня Лятошинського «Ой, у полі тихий вітер віє» збуджують подив в українських сучасних композиторів.

Кожну річ співає Терен оригінальною мовою (українською, італійською, німецькою, французькою). Підхід до співу західньо - европейський.

З огляду на камеральний стиль концерту добір акомпаньятора не міг бути кращий. Професор мюнхенської Музичної Академії Боне вийшов із змагань із твердим механізмом нестроєного піяніна переможно. Щільно прилягав його супровід до партії концертанта, що особливо треба вітати в українських речах.

Ми нечисленні слухачі, вдячні Теренові, що завітав до Ашаффенбурґу. Таких концертів не доводиться часто чути.

Д-р Е. Ц.

Капеля бандуристів

Під час виступу в Ашаффенбурзі капелі бандуристів ім. Тараса Шевченка заля була переповнена. Цьому не перешкодили зловісні чутки, що їх активно поширювали представники «блискучого відокремлення» — мовляв, після мистецької реформи капелі вона цілком втратила будь-яку художню вартість. В наслідок цього кобзарів у багатьох таборах зустрічали здивовано: «Як? Ви ще існуєте? А нам казали, що ви вже розпались...» Особливо помітно це було в тих таборах, провід яких перебуває в руках бандерівців; напр., в Корнберзі ніхто не вийшов назустріч бандуристам і не прийняв їх на відпочинок; стомлені дорогою, вони змушені були кілька годин сидіти в авті, чекаючи на початок концерту. Аж після того, як залунали чарівні звуки рідних бандур і люди переконались, що чутки про загибель капелі були брехливі, — радощам не було кінця: дальше прийняття було дуже добре. Дійсно, в противагу всім зловісним чуткам, капеля розвивається. Новими піснями, що їх уперше співали в Ашаффенбурзі, були «Чумацькі пісні», «Ой, шли наші славні козаченьки», «Ой, у полі два явори», дві пісні про Залізняка (соліст Ф. Погорілий), арія Кармелюка (з опери «Кармелюк») та «Ой, не шуми луже» (соліст М. Горохів). Ці мистецькі досягнення заслуговують на особливу пошану, якщо зважити на умови, в яких вони створювались: бандерівський провід табору в Інґольштадті виселив мистців з пристойних кімнат у загальне приміщення з цементовою підлогою (де настільки вогко, що аж бандури пожолобились), а до того ще й закрив приміщення, в якому ремонтувались старі бандури і вироблялись нові. Не зважаючи на всі труднощі, бандуристи під проводом Григорія Китастого (не маючи навіть окремого приміщення для репетицій) продовжують зберігати славні традиції українських кобзарів, оспівуючи боротьбу українського народу. (Зараз капеля готує «Пісню про Зимовий Похід» на слова І. Багряного.) Вірність цим принципам зберігає капеля від свого першого виступу в полтавському «Селянському будинкові» 5 лютого 1923 р. і до наших днів; від студій Хоткевича, через совєтські в'язниці й німецькі концентраки, аж до останнього виступу на міжнаціональному репрезентаційному концерті в Ганновері, де капеля посіла перше місце (давши по дорозі до Ганноверу й назад понад двадцять концертів.) І 25-річчя свого існування, яке відбудеться в дні свят найбільшого поета України, що його ім'я вона з честю носить, капеля зустрічає в повному розквіті своїх мистецьких сил. Сподіваємось, що наші керівні органи створять бандуристам відповідніші умови для праці та бодай цим відзначать їх заслуги перед українським народом.

Де справжні імперіялісти?

В Греції: червона партизанка генерала Маркоса.

В Англії: моделі найновіших суконь.

З нашого життя

Свято Крут в Байройті

Свято Крут українці Байройту справляли величаво і святочно. В обох церквах відправлено урочисту панахиду. Увечері відбулась крутянська академія, яку складали виступи хорів під диригуванням п. Кушніра і п. Дніпровського, реферат п. Матвіїва та деклямації. Оформлення сцени, що передавала одночасно дух давнини і сучасности, виконав артист - маляр Ю. Кодак. Академія пройшла в святочній атмосфері і залишила в присутніх незабутній спомин.

П-я-к

В Майнц - Кастелі

На терені табору в Майнц - Кастелі працює дитячий садок, народня школа, гімназія. Остання нещодавно перейшла у новозбудований світлий теплий будинок. На Різдвяні Свята приїжджала американська комісія до табору і роздала дітям подарунки. З нагоди їх приїзду влаштовано силами школи імпрезу, виступала балетна група і співав таборовий хор. Найбільше враження на американців зробив український танок, виконаний молодим студентом Юрком Сікорським. Після закінчення імпрези американці намагалися присідати, переймаючи танок молодого студента.

Нещодавно прийшла до праці таборова рада в новому складі.

13 січня мав провадитися черговий скринінґ, зарядженний ІРО. Але він не відбувся з тієї причини, що не знайшлося охочих.

Щотижня демонструються кінокартини. Працює пласт. Є бібліотека. Провадить навчання електро - радіошкола з участю досвідчених інженерів і техніка. 20-го січня розпочали працю сільсько - господарські курси з відділами: молочарства, пасічництва, садівництва та птахівництва.

Багато людей виїхало з табору на працю до інших країн і за океан. Виїхало до Бельгії 405 осіб, до США — 36, до Франції — 11, до Англії — 39, до Канади — 58, до Венецуелі — 12. Разом за весь час виїхало 561 особа.

В останньому часі знову записалося до Канади й Англії — 120 осіб.

Решта — 1720 осіб — чекають своєї черги на виїзд, працюючи в американців у Вісбадені, Буцбаху та Ґіссені. (В.)

22 Січня, день Української Державности, у таборі Майнц - Кастель розпочався Богослужбою в двох церквах. Увечері в таборовому театрі при великій кількості присутніх зачитано реферат. По рефераті виступили представники інших націй. Промовець від латишів вітав українців з їх урочистим днем і закликав всі поневолені Москвою нації об'єднатися у спільний фронт. Представник від білорусів також вітав українців з їх Державним Святом і закликав до єдности. Після закінчення урочистої частини таборовий хор співав українські пісні.

В.

Ювілей працівників науки

(Власна кореспонденція.) Щиро й дружно відбув ректорат УТҐІ разом з українським громадянством ювілей процівників УТҐІ **проф. Леонтія Шрамченка й проф. д-ра Григория Махова** — сімдесятліття першого й шістдесятліття другого та чверть століття праці обох на полі української науки.

31 січня по обіді в таборі Ґанґгофердзідлюнґ зібралися співробітники та численні гості на ювілейну академію.

Після привітання та відкриття академії ректором УТҐІ проф. Б. Іваницьким виступили з промовами проф. В. Доманицький та доц. інж. Гр. Денисенко, змалювавши творчу працю обох ювілянтів.

Далі слово забрали ювіляти. І проф. Леонтій Шрамченко — відомий український статистик — виступив із цінною доповіддю «Проблеми аґрарної реформи в Україні», а проф. д-р Г. Мохов — із доповіддю «Історія української землі за останні 25 тисяч років».

З усіх кутків Німеччини та закордону надійшли привітання обом ювілятам від громадських установ, наукових, освітніх закладів та організацій, від багатьох видатних людей української еміґрації: Митрополита УАПЦ Полікарпа, арх. Никанора, голови ЦПУЕ В. Мудрого, від генерала П. Шандрука, ректора УВУ проф. І. Мірчука, ректора Богословської Академії УАПЦ, проф. Ковалева, а також від чужоземних учених з закордону.

В. О-ко.

ПАМ'ЯТІ ДРУГА

Вістка про смерть дорогого й незабутнього Бориса Самойловича пригнобила і засмутила бувших членів парафіяльної ради в Бамберґу. Бо мистець був ще повний творчих сил. Всі ми бачили його на наших таборових сценах привітного, товариського, життерадісного. Таким вибирався він і за океан; та на перешкоді цьому стався несподіваний удар серця 29 січня в Авґсбурґу... Члени парафіяльної ради особливо були вдячні Борису Самойловичу за організацію доброго церковного хору. Хай Всевишній нагородить його за це. А ми, численні друзі Покійного, збережемо пам'ять про нього в наших пригнічених смутком серцях.

П-я-к

МУЛЯРСЬКІ КУРСИ В КАРЛЬСРУЕ

У зв'язку з запотребуванням мулярів, каменярів та штукатурників до Канади, відкрили в Карльсруе мулярські курси, які мають на меті відповідно приготувати таких фахівців. Курси провадяться під керівництвом будівельного техніка п. О. Канівця. Слухачів на курси начисляється 13 осіб.

Курси почалися 21 січня 1948 р. і триватимуть 4 — 5 тижнів. Програма охоплює всі мулярські, каменярські та штукатурські роботи, а також матеріялознавства.

Після закінчення курсів відбудеться теоретичний і практичний іспит. Абсольвенти курсів дістануть свідоцтва.

(Кіт.)

В АВҐСБУРЗІ

22 січня в обох церквах табору «Зомме - Казерне» відбулися урочисті Богослуження. О 8-ій год. вечора в театрі почалася академія. З вступним словом виступив полк. Рибарчук, який спинився на IV універсалі та його ролі в боротьбі за нашу державність. У своїй доповіді ред. Гай - Головко схарактеризував значення універсалів, як історичних документів визвольної боротьби українського народу і підкреслив, що теперішня наша боротьба є проявом започаткованої визвольним рухом 1917—1921 р. боротьби та підкреслив кончу потребу консолідації всіх наших сил, як передумову боротьби за остаточне визволення України.

Об'єднаний чоловічий хор, що складався з молоді, співаків хору під керівництвом проф. Трухлого, церковного хору проф. Бабуняка виконав за проводом молодого диригента Чайківського кілька воякцьких пісень.

Академія закінчилася співом національного гімну.

Ві[illegible] співак Ян Ке[illegible]ура [illegible] дружина Марта Еґерт на балі в Римі (Дена[illegible])

Українське громадянство — своїм полоненим

З таборових осередків наших військово-полонених в Англії дістаємо багато листів з проханням висилати «Неділю».

З уваги, одначе, на незалежність нашого часопису і зв'язані з тим фінансові труднощі, не можемо задовольнити великої кількости згаданих прохань.

Відкриваючи пресовий фонд «Неділя для наших полонених», просимо наших Читачів — людей доброї волі — складати свої добровільні грошові датки, на висилку часопису до таборів Великобританії, щоб як пишуть нам полонені: «голод рідного друкованого слова і туга за Батьківщиною і рідними були не так болючими».

Грошові перекази просимо надсилати на адресу Адміністрації «Неділі», з допискою «для наших полонених».

Адміністрація.

Заклик Видавництва „Неділя" до українського громадянства з проханням уможливити добровільними пожертвами висилку „Неділі" українцям, що перебувають на статусі військовополонених в Англії, не пролунав без добрих наслідків. Вже сьогодні маємо змогу опублікувати п'яту листу жертводавців, що поспішили з більшими і меншими грошовими вплатами. На фонд „Неділя" — військовополоненим" зложили пані і панове:

Таборова Рада, Мунстер	500.— RM
Ушинський А., Нюдлінґен	30.— „
Б. К., Ашаффенбурґ	20.— „
Чернова О., Ашаффенбурґ	30.— „
Парей Й., Вельдорф	50.— „
Павло К., Скиталець, Ерлянґен	20.— „
Карий Ізидор, Ґеллерсгаузен	20.— „

Всім тим Шановним Жертводавцям Видавництво „Неділя" складає щиру подяку, повідомляючи їх, що відповідну кількість примір[illegible]ків нашого часопису посилає пості[illegible]о на адреси, які надсилають з Англії.

Пам'ятайте про допомогу українським студентам!

Надходить новий літній семестр у високих школах і знову тисячі нашого високошкільного студентства потребуватимуть моральної й матеріяльної підтримки. Число студентів з кожним семестром зростає, але обставини, серед яких їм приходиться жити та вчитися, щораз тяжчі й «Комісія Допомоги Українському Студентству» мусить при допомозі нашого жертвенного громадянства докласти всіх зусиль, щоб нашому студентству забезпечити змогу продовжувати й кінчати студії.

З цією метою «Комісія» за згодою «Центрального Представництва Української Еміґрації» та в порозумінні з нашими центральними установами й студентськими організаціями провадитиме від **8-го до 29-го лютого** надзвичайну збіркову акцію на користь українському студентству й на «Український Науковий Фонд» при ЦПУЕ. Збірки відбуватимуться, як досі, на окремі друковані збіркові листи, нумеровані й підписані головою ЦПУЕ й коловою КоДУС-у, з допомогою наших філій, Представництв і Мужів Довір'я, та при діяльній співпраці наших головних громадських установ, Управ і Культурно - Освітніх Референтів наших таборів і Українських Студентських Громад.

З огляду на те, що «Комісія» підтримує стипендіями й допомогами понад 500 українських студентів і підтримує студентські гуртожитки, харчівні та інші подібні установи, треба сподіватися, що наше громадянство й цим разом не пожаліє праці й коштів і відповідними пожертвами підтримає наше студентство й наші високі школи.

Комісія Допомоги Українському Студентству

Кожному слово

ЗАЯВА

Високоповажаний Пане Редакторе!

В ч. 109 за лютого п. р. Вашого почитного часопису в відділі „Розшуки й оголошення" вміщено подяку „Управління 2-ї Благочинницької Округи УАПЦ в Ашаффенбурзі" за прийняття „Високопреосвященнішого Архиєпископа Григорія" 16 — 24 січня ц. р. в Ашаффенбурзі.

Не входячи глибше в зміст цієї подяки, написаної більше для пропаґанди, просимо Вас, Пане Редакторе, для висвітлення правди про церковне життя УАПЦеркви вмістити в черговому числі Вашого Часопису таке спростовання:

1) Григорій Огійчук не архиєпископ і не єпископ, бо постановою Собору Єпископів УАПЦеркви на еміґрації з дня 23. 10. 1947 р. його „за негідну для єпископа поведінку, що виявилася в протиканонічному втручанні його в церковні округи інших єпископів (Прав. 8. III. Всел. Собору), в прийнятті до своєї юрисдикції без відпускних грамот священиків, сослуженні з забороненими священнослужителями (Пр. 11 Св. Ап., вр. 9 Карфаг. Собору), в підступному захованні на сесіях Собору Єпископів у наклепі, зневазі та відступленні від свого Митрополита (Тит. 1, 7, 9, Прав. 14 Двукрат. Собору), в порушенні архиєрейської присяги, за зраду Св. Православію і утворення роскола звільнений зі становища керуючого церковною округою на Вестфалії, Англійської зони в Німеччині і позбавлений єпископського сану та відлучений від „Церкви".

2) Учасників т.зв. „Ашаффенбурґського Церковного з'їзду" — пресвитерів —" Олександра Попова, Демида Бурка, Митрофана Явдася, Константина Данилевського, Петра Стельмаха й Івана Чумака, що зреклися своїх єпископів і зрадили православіє, позбавити свящ. сану і відлучити від Церкви та звільнити зі становищ настоятелів доручених їм Єпископами УАПЦеркви парафій. Пресвитера Григорія Антохова за непідпорядкування й зневагу свого єпископа, підбурювання до непослуху мирян і зраду православної Церкви звільнено зі становища настоятеля парафії і позбавлено свящ. сану та відлучено від Церкви. Прав. Ап. 31, Прав. 34 VI Всел. Собору, Карфаг 10, 84, Прав. 5 Антіох. Соб. Ап. Прав. 28, Двукрат. 13)".

3) І-й Український Православний Церковний З'їзд УАПЦеркви на еміґрації, що відбувся 25—27 грудня 1947 р. в Реґенсбурзі, „рішуче засуджує чин групи т. зв. Ашаффенбурґського Церковного З'їзду, яка вийшла з послуху вищої духовної влади та своєю порединкою розбиває єдність православної церковної громади і вносить в церковне життя дух незгоди, неспокою і боротьби, яка провадиться засобами, що не відповідають засадам християнської моралі".

Канцелярія Священного Синоду УАПЦеркви на еміґрації.

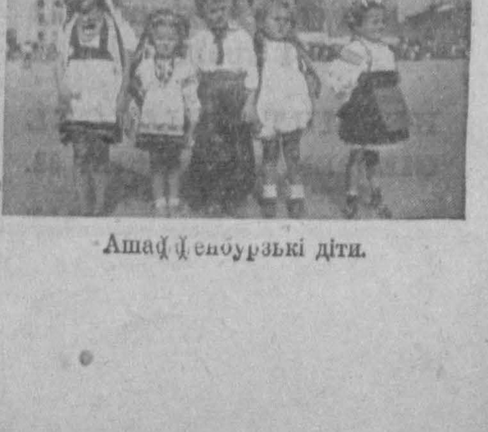

Ашаффенбурзькі діти.

Советська Україна відзначає своє 30-річчя

Свято гнобителів

Наприкінці січня советська преса ряснiла захопленими статтями, присвяченими 30-літтю Советської України, і вістками про святкування в ній, а почасти й в «братніх» советських республіках, цього «славного» ювілею. «Ізвестія» друкували довжелезні списки (близько $7^{1}/_{2}$ тисяч) видатних діячів України, нагороджених з цього приводу орденами й медалями. Вони ж описували **300-тисячну демонстрацію** трудящих Києва на «нарядном Крещатикє» (як руїни знищеного большевиками Хрещатика можуть бути нарядними — лишається таємницею «Ізвєстій»), а також відкриття після демонстрації двох нових пам'ятників: завойовникові Києва генералові Ватутіну в Маріїнському парку і Щорсові — на Бульварі Шевченка. Проте найбільше шпальт віддано спеціяльній **ювілейній сесії Верховного Совєту УССР** та її резолюції. На святкування прибув до Києва «сам» Молотов. Його приїзд, як посередньо видно з його ж промови, мав демонструвати особливу прихильність советської влади до українського народу, хоч, як можна догадатися навіть з передової «Ізвєстій», справа тут у «прихильності» не так до народу, як до ласого шматка — «країни вугілля, металу й хліба». У своїй промові на сесії Верховного Совєту Молотов всіляко вихваляв советську владу, яка, мовляв, з'єднала всі українські землі, щождо народу, то, як личить господареві, недвозначно нагадав йому потребу підтримувати всі заходи большевицької партії, лихим словом згадавши також «внутрішніх ворогів — буржуазних націоналістів». Ще більш недвозначно висловився секретар ЦК КП(б)у **Хрущов**, що в імені українського народу, але російською мовою, застеріг його ж таки про потребу нищити **«українсько - німецьких націоналістів, які стали на послуги англо - американським імперіялістам»**. Взагалі дієслово «нищити» відмінювалося на сесії мало не так само часто, як і ім'я «великого», «геніяльного», «наймудрішого з мудрих», «рідного батька» всіх ущасливлених ним народів, отже й народу українського. Для тих, хто мав нещастя особисто знати советську дійсність, не лише хід святкування, а й зміст виголошених на ньому промов і надрукованих з його приводу статтей може бути наперед точно відомим. Для тих, хто був щасливішим, досить знати, що в них не було сказано нічого нового, крім заяложених словесних штампів: «велика партія Леніна - Сталіна», «найдемократичніша з країн», «тільки у нас....», «мудра національна політика комуністичної партії», «підбурювачі війни англо - американські імперіялісти» і т. д. і т. д. У повному рабського плазування посланні «дорогому нашому батькові, вчителеві й вождеві» з ніде не перевершеним цинізмом сказано: «Уперше в своїй багатовіковій історії Україна здобула справжню волю й свою державність. Почалася нова світла доба в житті нашого народу». І далі: «Україна, як вільна і суверенна держава, можлива тільки в складі СССР... сонце сталінської конституції осяяло шлях українського народу». Не забуто й зобов'язання українського народу на знак подяки за своє «щасливе й радісне» життя **виконати п'ятилітку в чотири роки**, перевиконати плян хлібозаготівлі і т.п.

Багато сказано й написано, багато статистичних даних наведено в Советському Союзі в 30-ту річницю Советської України. Не сказано й не написано лише одного — правди. В спритних руках жонґльорів фактами й фальсифікаторів дійсности країну - мученицю, країну злиднів, терору й сліз перетворено на «квітучу батьківщину вільних щасливих народів». Проте правда вічно жива. Її не вб'єш, її навіть не заховаєш, їй не затулиш рота. Вона кричить про себе і часом попри всю пильність своїх тюремників видирається таки на волю.

Багато сказано й написано з приводу свята про пишний розквіт на Україні науки, мистецтва, літератури, — всісі української національної культури — «національної формою, соціялістичної змістом». І разом з тим, з советської ж преси дізнаємося про систематичну чистку на Україні діячів усіх ділянок культурного життя, про жорстоке приборкання, особливо в літературі, щонайменших виявів національної свідомости. А «Правда України», не бажаючи того, малює огидну картину копирсання в чужих душах, доносів, вислужництва, що справді пишно розквітли під сонцем сталінської конституції. Як видно з повідомлення цієї газети, Іван Стебун закинув Максимові Рильському формальність каяття в своїх помилках, без викриття їх націоналістичного походження, без остаточного зречення неоклясицизму, без повного усвідомлення своєї вини; Іван Ле закинув уже всьому бюру його ліберальне ставлення до Рильського а Корнійчук переверши і Ле, пригадавши всім їх націоналістичне минуле і подякувавши Кагановичеві за допомогу в чистці. А «Літературная Ґазєта» досі ще вишукує в думках українських письменників впливів давно померлого Вапліте, дух якого почула у Смолича.

Не кращим є і «вільний розвиток» освітньої справи на Україні. За якісь антирусифікаторські езопівські натяки в немилості опинився журнал «Радянська Школа», а постанова ЦК ВП(б)-у з 3 XII 1947 обвинувачує низку українських шкіл та вчителів у «перекрученнях буржуазно - націоналістичного характеру», які знаходить навіть **у викладанні ф'зики та хемії.**

Багато гучних слів сказано і про братню дружбу советських народів під крильцем великого братнього російського народу, про мудру національну політику партії Леніна - Сталіна. Та нічого не сказано про те, про що вже згадано вище, не сказано і про те, що масові депортації з України невпинно тривають з 1945 р., що близько 20% галицької молоді опинилося на примусовій праці на Уралі й в Сибіру, що незлiченні багатства України по-хижацькому грабують кремлівські сатрапи на власні потреби й світову комуністичну змову. Нічого не згадано і про інші численні народи, ув'язнені в тому, за висловом І. Багряного, «суцільному концлаґері 100 національностей». Не згадано, як звичайним адміністративним розпорядженням скасовано в 1945 р. п'ять советських автономних республік та областей, як сотнями тисяч без речей виганяли з домівок і гнали в Сибір напіводягнених голодних людей з балтійського узбережжя, з калмицьких степів, з поволзьких німецьких колоній, розстрілюючи знесилених. Ніхто не згадав і про безприкладний в історії людства варварський вчинок — заслання в Сибір у повному складі двох південних народів — **кримських татар і чеченців,** тільки за те, що частина їх, доведена до розпачу масовими репресіями проти своїх народів, в тяжку воєнну годину повстала проти свого гнобителя.

Багато депутатів і почесних гостей були в українській столиці на цьому всесоюзному бутафорському святі, багато промов виголосили вони. Та не чути там було одного голосу — голосу українського народу. Нічого не сказано там і іменем тих, що їх тіні повинні були падати на совість багатьох присутніх, — тих 5 — 7 мільйонів чесних працьовитих українських селян, яких в страшні 1932 і 1933 роки вигнали з власних хат на голодну смерть; тих, що з пожовклими опухлими обличчями і простягненою по милостиню рукою переповнювали вулиці українських міст; тих, що їх трупи тисячами звалювали вночі в загородні ями; тих, єдина вина яких була в тому, що, люблячи свою зрощену ще дідівським потом землю, вони не хотіли віддати її загарбникові, не хотіли ставати наймитами колгоспу, опиралися примусовій масовій колективізації. Мовчали на святі і ті мільйони невинних людей, що їх кістками загачені і Біломорський та Московсько - Волзький канали, застелені шляхи далекої Півночі, засіяна тайга за колючими дротами концтаборів, — ті, серед яких так багато було й українців. Не чулося на святі й голосу тисяч тих невідомих героїв що, не схиливши шиї під ярмом насильника, і далі борються і вмирають по лісах та степах України за її дійсну волю та щастя.

Не чути там було голосу українського народу, не чути було слова правди. Єдине, з чим можна згодитися, — це із словами послання сесії: «Минуло лише три десятиліття, а яка невпізнавана стала наша Україна!..» Справді, її тяжко пізнати. Країна хай відносного добробуту, країна пісень і хліборобів обернулася на похмуру країну вбогих наймитів, що мусять стояти в міських чергах по ними ж тяжко зароблений хліб. І є ще одна іскорка правди — цим разом в передовій «Ізвєстій«, де сказано, що «яскраво горить над нашою багатонаціональною соціялістичною державою зоря советської влади». Так, справді, червона п'ятикутня зірка яскраво горить на кремлівській вежі. Проте ми знаємо: зірки горять тільки вночі, і тим яскравіше, чим темніша навколо ніч. І ще знаємо ми за темною ніччю завжди приходить світанок нового дня.

К. Б.

Конєв поборює УПА

Аґентство ДЕНА, посилаючись на голляндські джерела, подає інформації про пакт, підписаний 11 травня 1947 року СССР, Польщею, Чехо - Словаччиною і Румунією в справі поборювання українських повстанців. Командувачем тієї спільної акції призначили маршала Конєва, з чого видно, яку вагу Кремль надає знищенню цієї організації. В акції проти партизан мають брати участь три польські дивізії піхоти, чеська гірська бриґада, один советський панцерний корпус, три дивізії НКВД з советськими і польськми парашутистами, та з'єднання авіяції і частини румунської та мадярської армії.

Польська військова місія в Берліні, на запитання представника ДЕНА, заявила, що у Польщі вже кілька місяців нічого не чути про бандерівців. Партизанка не являє собою сьогодні проблему, бо її винищили реґулярні частини польської армії. Прибуття до Німеччини окремих бандерівців, «що дійсно мають багато людей на сумлінні», — це найкращий доказ, що становище у Польщі устабілізувалося.

Советські журналісти

в українському таборі в Мюнхені

31 січня 1948 р. о 14-ій год. завітало до табору Ляйм в Мюнхені 9 советських журналістів, представників редакцій часописів «Правда», «Известия» та аґенції «ТАСС» в товаристві старшини американської армії. Советські посланці старалися обзнайомитися з життям таборян та заходили до окремих приміщень. У одній кімнатці, яка робила похмуре враження, советські кореспонденти фотографували. Заходи советських кореспондентів втягнути таборян в розмову та провести відповідну пропаґанду між мешканцями табору, не дуже вдавались їм, бо мешканці не бажали з ними мати розмову, яка обов'язково мусіла завершитися суперечкою.

Советські журналісти демагогічними питаннями намагалися заплутати співрозмовців не допустити до того, щоб вони зводили розмову на советські внутрішні справи. Однак таборяни зрозуміли цю тактику й перешли з свого боку до «наступу», ставлючи ряд неприємних питань. М. ін. були зачеплені такі теми: 1) Чи і в советській зоні користуються американські журналісти як і журналісти взагалі такою свободою руху, яку советські журналісти мають в американській зоні. Відповіді належної на це не одержали. 2) Чи прийшли які зміни в питанні нової демократії після воєнного часу, про які ввесь час кричить советська преса. Відповідь: «Нова демократія зараз застосовується в Юґославії, Польщі Румунії й Мадярщині». Репліка: «Нас не цікавить Юґославія, Польща Румунія, Мадярщина — нас цікавить СССР». Відповідь: «В СССР вже 30 років існує демократія!» Сміх і реґіт перемішується з голосами: «Так це там та стара ваша демократія, від якої люди тікали і тікають...» «Демократія, яку вводять також у Польщі, Румунії, Мадярщині». 3) «Чому ви не цікавитесь і не хочете вияснити нам, чому ви не бажаєте їхати на родіну» — ясної відповіді не одержали, крім маси демагогічних слів, щоб затушкувати це актуальне питання. 4) Запитання: (Чи ліквідовані вже в СССР концтабори та тюрми, де за останній час перебувало в'язнів більш ніж 15 мільйонів?» Відповіді не одержано, але в той час було передано советським журналістам 2 мапи з розміщенням цілої сітки концтаборів, на основі документальних даних. Бувший каторжанин Н. Н. оповів, що він сам невинно відбував кару на Колимі в 1937 — 40 р.р. і показав довідку, видану НКВД «Дальстроя» про відбуття «кари». «Я особисто працював на Колимі як каторжанин на видобутку золота — 14 годин на добу, без дня відпочинку і то при 67 степенях морозу. Це сьогодні і примушує мене шукати соціяльної правди поза межами свого рідного краю, незалежно від того, що я нічим не провинився і що я сам належу до бідняцької верстви населення!

Советські «гості» після цього в заміщанні почали негайно зриватися до виїзду. (УБІ).

Генерал Франц Гальдер перед судом

ФРАНКФУРТ, (Н.Ц.). Колишній генерал - полковник Франц Гальдер, шеф генерального штабу Гітлера від 1938 до 1942 р., матиме в половині березня процес перед «зондершпрухкамер» в місті Нойштадт біля Марбурґу. Суд триватиме три або чотири дні. Боронитиме Гальдера мюнхенський адвокат д-р Мартін Горн. На свідків покликали, між іншим д-ра Шахта, д-ра Ґізевіюса і вдову колишнього німецького амбасадора в Римі фон Гассель.

ДЕНА повідомляє з Нюрнберґу, що на процесі проти достойників колишнього німецького «аузенамту» складав зізнання колишній адьютант Гітлера, генерал-ляйтенант Гергердт Міхель Енґель, розповідаючи про німецький вмарш до Чехо - Словаччини у вересні 1938 року. Під час обговорення цієї операції в готелі «Дойчер Гоф» в Нюрнберзі між Гітлером, Браухічем, Гальдером і ним дійшло до палких суперечок, після яких Гальдер погодився з пляном вмаршу, згідно з бажаннями Гітлера.

ТІТО МАЄ ЗВ'ЯЗОК З ПАРТИЗАНАМИ

АТЕНИ, (ДЕНА - ІНС). Юґославський прем'єр - міністер маршал Тіто, як твердили в грецькій столиці, мав вислати одного зв'язкового офіцера і одного дорадника до головної квартири грецького повстанчого командувача, генерала Маркоса. В політичних колах, якщо б вістка ця виявилася правдивою, уважали б цей крок фактичним нав'язанням дипломатичних зносин між Юґославією і урядом Маркоса. Болгарський уряд мав також вислати туди свого політичного спостерігача.

Підпільний рух в Юґославії

Згідно з повідомленням московського радіо, перед юґославським судом в Београді мають відповідати 12 членів підпільної організації, що нібито плянували винищити юґославських полтичних провідників і частину населення газом і бацилами, щоб таким чином опанувати Хорватію й уможливити «спільну американсько - брітанську інвазію, ТАСС повідомляє, що підпільники плянували впускати вентиляційною системою отруйний газ до урядових будинків і затрюювати воду бацилами.

Справи ДП

Фахова перевірка приспішить переселення

З Головної Квартири ІРО повідомляють, що урядовці служби праці ІРО перевірили від березня 1947 року майже 70 000 ДП в американській зоні щодо їх ремісничого вишколу і поділили їх на відповідні групи за фахами. Сподіваються, що до липня 1948 року перевірять усіх працездатних ДП. Перевірка зроблена для того, щоб дати країнам, які зацікавлені в переселенні широку інформацію, дала вже значну допомогу місіям з Канади, Венецуелі і Норвегії, які шукають тут кваліфікованих і малокваліфікованих робітників. Комітети, які постануть в кожному ІРО Ареа Тім, несутимуть відповідальність за перевірку і розподіл на групи ДП. Зареєстрованим особам дадуть практичні і письмові фахові роботи, що мають відповідати рівневі німецьких університетів, установ і робітничих професійних спілок. Буде така клясифікація: майстер, робітник першої кляси, робітник другої кляси, студент, челядник і робітник. Починаючи з 1 січня 1948 року, особи, фах яких перевірено, поділено на такі професійні групи: адміністрація 2 976, хемія 104, будова і репаратура 5 200, сільське господарство і лісознавство, а також консервація харчів 20 808, санітарна служба і суспільна допомога 2 341, комунікація 6 180, окремі фахи 11 233, некваліфіковані робітники 11 175.

3. 2. відлетів з Франкфурту до США перший транспорт з сиротами ДП. (Дена)

Для прикладу, як ця програма приспішує справу переселення, хай стане доказом полагода справи однієї канадійської місії, яка на початку січня шукала 350 теслів. Відділ праці мав зареєстрованих 2 852 теслів і йому легко було негайно покликати їх для перевірки представниками канадійської фірми. Протягом двох тижнів справа була виконана і вибрані теслі готуються до виїзду в Канаду.

— 30 січня виїхала з Мюнхену група 180 чоловіків і 19 жінок на працю в англійських фабриках, копальнях і фармах. Були це молоді люди, неодружені, української, польської, юґославської і балтійської принадлежности. В січні виїхало до Англії загалом майже 2 500 ДП. До Бельгії виїхало в січні майже 540 ДП. Канада шукає тепер 20 каменярів.

— Як повідомляє Ґеррі Ґерднер, представник брітанського міністерства праці при головній квартирі ІРО американської зони, попит на робочу силу з таборів ДП в Англії так зріс, що виринає конечність обмежень вибору. Містер Ґерденер, що повернувся саме з Англії, розповідає, що між різними родами брітанської промисловости ведеться **справжня боротьба** за приділ добровільних европейських робітників (так називають англійці ДП). Деякі працедавці збудували навіть окремі житлові будинки, щоб мати перевагу в приділі робочої сили. До 17 січня прибуло у Велику Брітанію 37 787 ДП, що працюють в 22-х різних виробництвах. 2 096 з-поміж них проходять окремий вишкіл переважно в копальнях вугілля

— Як показує статистика ІРО, найбільше переселенців з таборів ДП виїхало до **Англії**, а саме 30 419 з брітанської і 2 852 з американської зони. Друге місце займає **Бельгія**, куди виїхало 21 723 ДП з американської і 982 з брітанської зони. **Канада** прийняла досі 3 660 з американської і майже стільки з брітанської зони. **Бразілія** займає перше місце між південно - американськими державами, прийнявши досі 2 000 ДП. **Палестина** взяла загалом 3 122 жидівських ДП з брітанської і майже 500 жидів з американської зони.

За національним складом найбільше виїхало **поляків**, напр., 5 000 до Бельгії. До Бельгії виїхало також 1 000 балтійців, тоді як до Бразілії лише 12 осіб. До США виїхало в першій половині 1947 року 7 096 ДП, в другій половині 4 662 ДП, отже загалом 11 758. В цій цифрі було 5 368 жидів, 3 166 поляків, і 805 балтійців. Останнього дня минулого року 18 642 ДП брітанської зони і 208 021 ДП американської зони жили поза таборами.

Арештування ДП в Італії

Російський часопис «Посев» помістив повідомлення своїх кореспондентів з Берну й Риму в справі арештів ДП, що сталися в Італії. В тих інформаціях читаємо між іншим: На весні минулого року італійська влада видала була усім особам ДП, що перебували в таборах УНРРА, посвідчення про право тимчасового перебування в Італії. Багато ДП жили тоді в «замкненому» таборі Рімині, звідки й роблено насильну репатріяцію. Після примусової репатріяції 8 травня решту мешканців переведено в нормальний стан і перевезено в Барлетту. Не зважаючи на вжиті заходи, італійська влада не провела повної видачі «пермессоді соджорно» (право на перебування). Тим часом італійська поліція почала арештовувати осіб, що не мали таких документів і замикати їх в концентраційні табори та насильно репатріювати. Не мають впливу заходи місцевих католицьких священиків і поодиноких італійських урядовців. Населення таборів відчуває терор і мусить підкоритися режимові добровільного самозамкнення в таборах.

Про трагічні події насильної репатріяції кореспондент з Берну повідомляє: Під час вантаження на пароплав ДП, що мали візи на виїзд до Арґентіни, арештовано і затримано низку скитальців — юґослав'ян, росіян і поляків. Виявлено, що існує список 500 осіб, яких італійське міністерство внутрішніх справ вирішило насильно репатріювати. З табору Баніолі, біля Неаполю, пишуть: Під час сідання на пароплав «Санта Круц» затримано кілька осіб, хоч вони мали за собою багато комісій і перевірок. Італійська поліція, маючи в руках списка, арештовувала людей коло самого трапу на пароплав, роз'єднуючи родини: жінок і дітей пропускали, а чоловіків затримували. Присутні два члени скринінґової комісії ІРО не дали скитальцям належної допомоги. Обидва офіцери ІРО, що самі видали арештованим дозвіл на виїзд в Арґентіну, уважали свою місію виконаною, привізши ДП до параплава.

Комітет російських еміґрантів в Римі звернувся до Центрального Комітету ІРО в Женеві і Головного Комітету Міжнародного Червоного Хреста та до інших міжнародніх організацій з закликом негайно вжити всіх заходів, щоб припинити дальші арештування і добитися звільнення затриманих.

„Драма Андрея Власова"

Французький часопис «Ле Монд» повертається ще раз до справи генерала Власова і пише: 2 серпня 1946 р. московська преса опублікувала вирок, що засуджував Власова і 11 товаришів на смерть через повішення. Був цо нормальний епілог зради. Але чи Власов був звичайним зрадником, чи патріотом? Відповідь дає анонімна книжка «Я вибрав шибеницю», якої змістом мають бути розповіді самого Власова одному з найближчих співробітників. Все підтверджує, що книжка не являє собою містифікацію. Власов вірив, що з допомогою Німеччини здобуде те, чого не осягнули Денікін і Колчак, яким англійці й французи дали були слабу підтримку. Виступала у нього амбіція побіч з наївністю. Зустрічі з Гітлером, Ґебельсом і Ґерінґом були бурхливі. «Чи ми такі ідіоти, щоб відбудовувати сильну Росію»? — говорив Ґебельс в грудні 1942 року. Кілька тижнів пізніше пригадав він Власову, що він лише військовополонений. Аж після Сталінградської поразки німці пом'якшали. Ґерінґ домагався від Власова зорганізувати 30 дивізій. Гітлер обіцяв незалежну російську державу в союзі з Німеччиною, а Рібентроп закликав Власова виробити відповідний проєкт пакту. Пізніше вийшло на верх, що копію того проєкту здобув японський полковник Ухіґава, щоб передати її через японську амбасаду в Стокгольмі до рук советського посла п. Колонтай. Шуленбурґ, останній німецький посол в Москві, остерігав Власова, що Рібентроп робить з ним забаву і що видасть його і його армію советам, не моргнувши оком, на випадок коли б Німеччина склала сепаратний мир з Росією. Були намагання втягнути Власова в інтриґи і змови проти Гітлера. Генерал фон Бек сказав Власову, що усунувши Гітлера, підпишуть з ним окремий мир на Заході, а розбивши советів створять там уряд під керівництвом Власова. Власов розумів, що німці програють війну, але і це буде його кінець. Один з його приятелів, повернувшись згодом до Росії, радив Власову в момент наближання російських військ вдарити на німців. І цим вдасться врятувати бодай його вояків, бо для нього вже пощади нема. Власов, здається, послухав цієї поради вдаривши на німців 1945 року біля Праги. Між багатьма зрадниками другої світової війни, Власов чи не найменш антипатичний. Не був германофіл, переживав важкі внутрішні змагання. Зустріла його доля Тухачевського що для визволення батьківщини готовий був підписати союз з чортом.

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 — АШАФФЕНБУРГ, 29. ЛЮТОГО 1948 — Nr. 113

Привіт естонському народові!

24-го лютого естонський народ святкував 30-ліття проголошення Незалежної Естонії. Невеликий кількісно, але міцний духом естонський народ від IX ст. боровся — проти данців, німецьких хрестоносців, московських царів — за свою самостійність. 24 лютого 1918 р. він проголосив свою державу, відбивши наступ большевиків. Українці, ділячи разом з естонцями гірку еміґрантську долю, бажають естонському народові, щоб його синьо—чорно—білий прапор з трьома золотими левами замайорів якнайшвидше над столицею звільненої від окупантів Естонії.

Перебіг Лондонської наради

ЛОНДОН, (ДЕНА - Ройтер). Голови делеґацій США, Великобрітанії і Франції, зійшовшись на нараду в справі німецької проблеми (що почалась минулого понеділка в Лондоні та має налагодити проблеми, залишені невдалою попередньою конференцією міністрів зовнішніх справ), вирішили запросити на цю конференцію також і держави Бенелюкса, які, щоправда, братимуть участь лише в нарадах про басейн Руру та німецького західнього кордону.

Важкі години Бенеша

ПРАГА, (АФП). Президент Бенеш погодився в середу 25 лютого пообіді на відхід міністрів трьох некомуністичних партій і схвалив запропонований Ґотвальдом новий склад уряду. — На Словаччині викрито нову антидержавну змову і проведено арешти.

Нові ракети над Скандинавією

ЛОНДОН, (Ройтер). Кореспондент «Таймсу» повідомляє про нові дуже швидкі летючі ракети над Швецією, Норвеґією і Данією. Вони надлітають з бази Пенемюнде в советській зоні Німеччини. Вони пролітають на висоті 800 м зі швидкістю 180 км в годину.

Хочуть збільшити продукцію літаків

Як повідомляє з Вашінґтону аґентство Ройтер, американська комісія в справах авіяції, що є найвищим органом «повітряної політики» США, прийшла до висновку, що, зважаючи на сучасне міжнародне становище, виробництво літаків у США треба збільшити втроє. В поданому президентові Трумену меморандумі комісія нагадує, що 1945 р. вона вимагала щорічної продукції 5 780 літаків аж поки не буде забезпечено миру. Тим часом за минулий рік в США збудовано лише 1 800 військових літаків. Комісія вважає також, що ні Німеччині, ні Японії не можна дозволяти мати будь-яку авіяцію.

Зустріч Сталін – Трумен?

Маршал Малінін і амбасадор Марфі мали розмовляти на цю тему

ПАРИЖ, (ДЕНА - Ройтер). Права французька газета «Л'Інтрасіжан» принесла повідомлення свого лондонського кореспондента про совєтську пропозицію влаштувати зустріч між Сталіном і Труменом у Стокгольмі.

Як видно з повідомлення, мали відбутись переговори між совєтським генералом Малініном і політичним дорадником ген. Клея, Робертом Марфі. Коли переговори не дали наслідків, Малінін мав нагло сказати: «Чому б не влаштувати зустрічі між Сталіном і Труменом?»

Тому що, на думку совєтського представника, Трумен не поїхав би до Москви, а Сталін — до Вашінґтону, найкраще було б вибрати Стокгольм. Малінін гадає, що з боку СССР не було б труднощів у влаштуванню такої зустрічі. Марфі мав висловити сумнів, щодо того, чи за теперішніх нападок на Трумена з боку совєтської преси така зустріч була б взагалі можливою. На це Малінін: «Коли б Волес був президентом США, — ці атаки припинились би». На зауваження Марфі, що Волес не буде президентом, Малінін мав відповісти: В цьому році — ні, але можливо за чотири роки».

Французький часопис підкреслює правдивість цієї вістки.

Газети пишуть про новий курс Кремля

Архиєпископ Беран остерігає чехів перед братовбивством

Почалась драма Чехо-Словаччини

Провокують і переслідують українців

Маленька Чехо - Словаччина стала останніми днями центром уваги політичних кіл та преси всієї Европи й Америки. І справді, події, що відбуваються в цій розташованій на грані «двох світів» країні, мають не аби-яке значення не лише для неї самої, навіть не для самої Східньої Европи. Позірно спокійне досі політичне життя Чехо - Словаччини раптом заклекотіло бурхливим потоком: країна переживає тяжку урядову кризу.

Офіційним початком кризи слід вважати несподіваний опозиційний виступ некомуністичних членів внутрішньо-політичного комітету, які на засіданні 13 лютого заявили протест проти політики чехо - словацького міністерства внутрішніх справ, що систематично звільняло з посад некомуністичних урядовців у поліції, призначаючи замість них комуністів. Опозиціонери категорично вимагали негайно припинити таку акцію і зробити відповідні зміни в складі чехо - словацької поліції. Того ж за кілька день, 17 лютого, домагалася на засіданні Ради міністрів і їх некомуністична більшість. Проте, після гострої суперечки їх з міністрами - комуністами міністер інформації комуніст Копецкі, що заступав хворого міністра внутрішніх справ теж комуніста Носека, рішуче відмовив опозиціонерам в їх домаганнях. Носека підтримав і міністер - президент Ґотвальд, що поспішив закрити засідання.

Хто буде наступником Сталіна? Західні газети пишуть, що найбільші шанси має Андрей Жданов, якого бачимо на американському фото.

В опозиції опинилися члени партії народніх соціялістів, до якої належить і президент Бенеш, католицької народньої партії (християнських демократів) і словацької демократичної партії. Соціял - демократична партія, не зважаючи на наявність і в ній опозиційних елементів, посіла в конфлікті до певної міри примирливу, посередницьку позицію. Протестуючи проти відмовлення в їх домаганнях, 12 міністрів - опозиціонерів подалися 20 лютого до демісії. До них належать: члени партії народніх соціялістів — віце - прем'єр Зенкл, міністер освіти Странскі, міністер юстиції Дртіна й міністер зовнішньої торгівлі Ріпка; члени католицької народньої партії — віцепрем'єр Шрамек, міністер пошти Гала й міністер здоров'я Прохазка; члени словацької демократичної партії — віцепрем'єр Коцвара, міністер транспорту П'єтор, міністер координації законів Франек і статс - секретар в справах національної оборони Ліхнер. Загалом беручи, подалися до демісії більшість міністрів і троє з чотирьох заступників прем'єра.

Комуністична партія Чехо - Словаччини та її орган «Руде Право» відповіли на це «ударним» контрнаступом. Вони називають опозиціонерів «реакціонерами», що хочуть видалити з уряду комуністів і зробити його «бюрократичним», що прагнуть відірвати Чехо - Словаччину від «братнього» СССР і накласти на неї ярмо «англо - американських імперіялістів». У відкритому листі до президента Бенеша комуністи вимагають прийняти демісію 12 міністрів і негайно призачити замість них в уряд Ґотвальда справжніх «друзів народу» — представників комуністичної та соціял - демократичної партії, професійних спілок, руху опору тощо. Як компроміс вони згоджуються, мовляв, на прийняття до уряду й представників опозиційних партій, але ні в якому разі не міністрів, що подалися до демісії. Таку саму вимогу подав Бенешові і прем'єр - міністер комуніст Ґотвальд. Того ж зажадали від президента іменем «народніх зборів», що їх скликала на площі перед празьким маґістратом комуністична партія, п'ять делеґатів - робітників, які прийшли до Бенеша з резолюцією зборів.

Та Бенеш не поспішає виконувати ці вимоги. Він опинився тепер, за висловом лондонського «Таймса», в особливо «сумнівному», навіть в «нечувано тяжкому» для нього становищі. Адже, «Якщо він утворить, — пише газета, — контрольований комуністами уряд, то цьому урядові потрібно буде лише небагато часу, щоб поставити Чехо - Словаччину в один шерег з Польщею та Юґославією.» З переконань демократ і прихильник співпраці з Заходом, примушений разом з тим невпинно стежити за паличкою кремлівського диригента, Бенеш сподівається ще знайти компромісовий вихід з конфлікту, принаймні шукає шляхів до цього. У відповідь на подані йому вимоги він заявив, що в інтересах збереження коаліції урядових партій, так званого «Національного фронту», він не допустить усунення Ґотвальда й створення уряду без комуністів, але не згоден прийняти й демісії 12 міністрів, які повинні лишитися на своїх постах до нових виборів до парляменту, що мають відбутися навесні. Проте офіційної відповіді на заяву про міністерську демісію він ще не дав.

Про збереження «Національного фронту» кажуть і самі опозиційні партії. Вони підкреслюють, що вихід 12 міністрів з уряду ніяк не означатиме ще виключення з Національного фронту їх партій. Про те саме кажуть і соціял-демократи, що, вважаючи заяву про демісію передчасною, не втрачають надії на мирне полагодження конфлікту. Однак побажання є побажаннями, а факти є фактми. Яке серйозне створилося в Чехо - Словаччині становище, видно хоч би із слів чехо - словацького міністра зовнішніх справ Яна Масаріка, сказаних ним американському представникові преси в трансатлантійському телефонному інтерв'ю, що демісія міністрів може спричинитися до розпуску парляменту. Про можливість тяжких для Чехо - Словаччини наслідків цієї кризи свідчить і рішуча войовнича тактика чехо - словацьких комуністів. Обвинувачуючи опозиційні партії в свідомому спровокуванні теперішньої урядової кризи, вони самі явно роздмухують її, сподіваючися здобути нарешті повну контролю над владою, щоб згодом захопити її виключно до своїх рук. «Руде Право» безапеляційно заявило, що все чехо - словацьке робітництво підтримує «свою» комуністичну партію, а її виконавчий комітет видав комуні-

(Продовшення на 2-ій стор.)

Знаряддя червоного імперіялізму

До 30-их роковин Червоної Армії

Опанована комуністами зверху й до низу, від міністра збройних сил СССР генераліссимуса Сталіна до найнижчого політрука. Червона Армія відзначила 23 лютого свій 30-річний ювілей.

Створення Червоної Армії пов'язують з наказом про організацію РККА (Рабоче - Крестьянской Красной Армии). Наказ підписав (23. II 1918 р.) тодішній військовий комісар Троцький, що був, після Леніна, найбільшим вождем і авторитетом в російських комуністичних колах. Пізніше, коли помер Ленін, до влади прийшов Сталін. Троцького вигнали за межі СССР і про нього заборонено було згадувати. В підручниках і відповідній літературі можна було прочитати, що Червону Армію створив не Троцький, а партія большевиків. Ще пізніше, коли Сталін з партійного вождя перетворився на повновласного диктатора і почав приписувати всі досягнення революції виключно собі одному, теза про створення Червоної Армії знову була змінена. Стали писати, що «свої історичні перемоги совєтський народ і його армія завдячують генію Сталіна — вождя і полководця Червоної Армії». («Известия» за 23. II 1947 р.).

Як бачимо Червона Армія нерозрізнильно пов'язана з комуністичною партією (маючи з нею до того ж спільного вождя — Сталіна). Це створює полегшення для розуміння ролі, яку відограє Червона Армія в здійсненні завойовницьких плянів Кремля.

Знаємо, що комуністи ніколи не зрікались думки про опанування світу. Але в перші роки існування совєтської влади Червона Армія була ще заслаба для того, щоб напасти на якусь іншу державу. Тому компартія змушена була тимчасово проголосити: «Жодної п'яді чужої землі не хочемо, але й жодного вершка своєї землі не віддамо нікому», а придворні поети складали пісні на зразок: «Нас не трогай, — ми не тронем».

Доба сталінських п'ятирічок, з її основним гаслом «Догнати і перегнати капіталістичні країни» позначилась і на Червоній Армії. Все більше ставало число **нумерних заводів** (тобто таких, які не мали назви, а лише окремий нумер, під яким були зареєстровані в військовому комісаріяті). Замість купованих закордоном танків і літаків армія починає діставати нові, вже російського виготовлення. Крім того, кожен невійськовий завод мав один спеціяльний відділ (Т-2), де розроблялись проекти переходу даного виробництва з мирної продукції на військову. Інакше кажучи, до війни готувались не лише військові, але й взагалі всі заводи СССР. Зміни відбулись і в структурі побудови РККА. Раніше всім керував Реввоєнсовєт (з Ворошиловим на чолі). Пізніше, в зв'язку з готуванням армії до більш рішучих дій, створено спеціяльний Наркомат Оборони. Вперше за час існування Червоної Армії запроваджено ранг «маршала РККА» (здобули його: Ворошилов, Будьонний, Тухачевський, Єгоров, Блюхер).

Чим пояснюється інтенсивність в розбудові Червоної Армії? Тим, що надії на комуністичні переворот в інших країнах без збройної підтримки СССР завели. На відкриту ж допомогу їм Кремль ще не рішався. Тому, коли Гітлер в 1939 р. захопив Чехо - Словаччину, московські комуністи не захотіли втрутитись в цей конфлікт (до чого їх зобов'язував договір про військовий союз з ЧСР), бо вести велику війну вони були ще не в змозі; мала ж військова допомога не дала б бажаних наслідків (як не дала їх військова допомога республіканській Еспанії в 1936 р., бо Франко таки прийшов до влади). Для втручання в міжнародні конфлікти Кремль мусів перш за все модерно розбудувати своє військо, що він і старався робити.

Першим справжнім іспитом боєздатности Червоної Армії явились бої з японцями на озері Хасан. Японське військо було розбито і Кремль мав нагоду переконатись, що його збройні сили готові не лише до дефензивної, але також і до офензивної війни. Одразу ж міняється курс партії. Старе гасло «навчати ворогів не пхати своє свиняче рило в совєтський огород» було замінене новим — «Бити ворога на його власній території». Сталін готується до нападу на інші держави; виконуючи його доручення, Молотов підписав (23. VIII 1939) договір з Гітлером. Цей договір віддавав Росії половину Польщі, Басарабію і вільну руку у відношенні до Фінляндії та балтійських держав. Вслід за тим почалась війна з Німеччиною; цю війну СССР за допомогою західніх альянтів виграв і, окупувавши в процесі війни звільнені від німців країни і частини самої Німеччини, тримає там своє військо й досі. Вожді комунізму повністю усвідомили, що перемога їх політики неможлива без збройної підтримки. Тому скрізь, де готуються п'яті колони, людей вчать не лише азбуки комунізму, але й організації диверсійних актів, поводження зі зброєю, викраданню таємних документів тощо. Прикладом може бути хоч би розкриття шпигунської афери в Канаді, про яку пише Кравченко в своїй книзі «Я вибрав свободу». Щоб не знеохочувати своїх однодумців у пропаґуванні комуністичних ідей, совєти кричать, що не бояться нікого в світі, бо, мовляв, уже мають атомову бомбу і т. д. Як бачимо в російських плянах опанування світу бойовій силі Червоної Армії відводиться вирішальну ролю.

Як же ставиться до цих плянів Червона Армія? Зовнішньо вона являє собою ніби суцільний моноліт, беззастережно відданий Сталіну і його ідеям. З року в рік збільшується число вояків, нагороджених за свої заслуги орденами і медалями СССР. Кількість «Ґероїв Совєтського Союза» («Известия» за 23. II 1947) досягає вже поважної цифри 10 943 чол. Всі військові паради відбуваються під гаслами вірности Сталіну і комуністичним ідеям. Можна думати, що Червона Армія складається з одних слухняних здійснювачів сталінської ідеї.

Одначе на ділі так не є.

Якщо всі вояки Червоної Армії справді беззастережно віддані Сталіну, то чим можна пояснювати виступ т. зв. військової опозиції (яка досягла таких розмірів, що коли її вождя Смілгу вислали на Далекий Схід, члени опозиції вийшли на знак протесту з відповідними гаслами й транспарантами)? Чому найздібнішого сов. полководця М. Фрунзе поклали на операційний стіл (з якого він уже не встав)? Тому, що Фрунзе (герой Перекопських боїв) не у всьому згоджувався зі Сталіном. Чим пояснити таємну змову проти Сталіна високих достойників Червоної Армії Тухачевського, Дубового, Якіра, Ґамарніка та ін., яких судили в 1936 р. (славнозвісний «процес генералів»)? Чим пояснити втечу закордон (здається до Японії) маршала Блюхера? Чому прізвище маршала Єгорова почали викреслювати (а портрет його заліплювати) у всіх шкільних хрестоматіях? Чому в умовах миру, коли ще не було підстав говорити про бездарність сталінських полководців, виникла необхідність змінити аж трьох совєтських маршалів (на загальне число п'ять)?.. Але це покищо були тільки одиниці. Маси ще не сказали свого слова.

Настрої війська в цілому вийшли наверх аж тоді, коли воно зіткнулось з життям некомуністичних країн. Щойно тільки совєтські вояки опинились за межами СССР і побачили европейський добробут, всі твердження аґітаторів про перевагу комуністичного суспільства над буржуазним щезли, як дим. І тому Сталін (навіть якби він хотів це зробити), не може повернути додому совєтські окупаційні війська. Йому добре відомий приклад російських офіцерів, які, після перемоги над Наполеоном, побували в Европі, побачили перевагу европейського суспільного устрою і, вернувшись додому, спробували зробити державний переворот (відоме повстання декабристів). Де ґарантії того, що, повернувшись додому, совєтські вояки не захочуть зробити те ж саме? Сумнівно, щоб цьому вдалося запобігти гаслами про визволення «единокровних братів» чи створенням панслов'янського бльоку. Бо в перебігу останньої війни совєтські вояки все виразніше підкреслювали своє небажання проливати кров за «раднова і любімава». Спершу цей протест носив індивідуальний характер: якийсь вояк відставав від своєї військової частини, щоб потім цілими місяцами «доганяти» її. Це ухилення від служіння Сталіну набрало масових форм у вигляді дезертирства (особливо в часи відступу Червоної Армії перед німцями). Згодом колишні совєтські вояки почали виступати проти Сталіна ще більш активно, створюючи з цією метою навіть власні військові з'єднання: росіяни вступали до власовської РОА, українці — до УПА та деяких інших військових груп, козаки — до козачих військ і т. д. Чим більших розмірів набирала війна, тим жорстокішою вона ставала і тим більше совєтських вояків зраджувало Сталіна, переходячи (навіть під час переможного наступу совєтської Армії) в табір його ворогів.

30-річний ювілей свого існування Червона Армія відзначає в той час, коли у світі одверто говорять про нову війну: ця війна ще не почалась, але вибух її (згідно з прогнозами найавторитетніших знавців), — неминучий. В окремих місцях (Греція, Індонезія, Вєтнам, Китай) світ уже підпалено; поодинокі вогні з'єднаються одного дня в суцільне полум'я. Тоталітарний Кремль і демократичний англо - сакський світ стоять віч - на - віч, готуючи все нові й нові види зброї, що зроблять цю війну найжорстокішою з усіх, досі бачених. Яких змін зазнає в цій війні Червона Армія, — покаже майбутнє.

П. Д.

Бундючна промова Булґаніна

ЛОНДОН, (ДЕНА - Ройтер). Совєтський міністер військових справ Н. Булганін сказав у промові, виголошеній минулого понеділка, що совєтська армія, в противагу арміям капіталістичних країн є народньою армією. Це дає їй привілеї, котрими не може похвалитись ніяка інша буржуазна армія. Булганін промовляв, з нагоди 30-річчя Червоної Армії, на засіданні Московського Совєту. Американські монокапіталісти та їх англо - французькі прислужники, — сказав він, — готують пляни 3-ї світової війни.

Совєтська армія, авіяція і фльота постачаються новим, кращим, ніж досі, матеріялом. Ми не спочиваємо на наших лаврах, покращуючи нашу бойову готовість, дисципліну й організацію».

Почалась драма Чехо-Словаччини

Зорін стежить за подіями в Празі

(Продовження з 1-ої стор.)

кат, в якому оголошує «загальну мобілізацію робітничої кляси». Президент словацького автономного уряду комуніст Гусак видалив із свого уряду всіх демократичних міністрів, наказав сконфіскувати орган словацьких християнських демократів і переможно заявив: «Ми вже народня, а ні в якому разі не буржуазна республіка».

Та все це було лише невинними квіточками, які блискавично дали й спілі ягідки. Бажаючи зміцнити свої позиції в боротьбі за владу, чехо - словацькі комуністи — мабуть, за вказівкою з Москви або комінформівського Беоґраду — вдалися до знайомого їм, так добре випробуваному вже в балканській практиці засобу. За «дивним» збігом обставин зараз же після заяви 12 міністрів про демісію в спільному комунікаті міністра внутрішніх справ комуніста Носека й міністра оборони генерала Свободи опубліковано про викриття в Чехо - Словаччині «змови», що ставила на меті збройний державний переворот. «Змовники», на чолі яких стояв Радомір Райл, перебували в тісному контакті з польським генералом Андерсом і чеським генералом Прхалою, що живуть на еміґрації в Лондоні. Ройл, мовляв, ґотував збройний переворот, збирав для «однієї» іноземної держави» секретні відомості про сили й розміщення чехо - словацької армії і підтримував для цього живий зв'язок з українцями, що проживають в Чехо-Словаччині. Цікаво підкреслити, що, якщо вірити офіційній версії, в одному таборі з чехо - словацькими українцями опинився тепер той самий генерал Прхала, що в 1939 р., ще перед війною, розстрілював їх, придушуючи повстання на Карпатській Україні.

Одночасно Носек зажадав від парляменту видачі колишнього чехо - словацького віцепрем'єра депутата від словацької демократичної партії Урсіні з обвинуваченням його в передаванні аґентам однієї підпільної організації державних та військових секретів. Урсіні змушений був покинути свій урядовий пост в жовтні минулого року після викриття «змови» підлеглих йому урядовців, що намірялися, мовляв, убити президента Бенеша й повалити уряд. Тепер його обвинувачують, між іншим, і в інформуванні про засідання кабінету міністрів Фердінанда Дурчанського, що був під час війни міністром закордонних справ у Словаччині, а тепер, живучи закордоном, організує підпільний рух в Чехо - Словаччині.

На підставі балканського ж досвіду передбачаючи численні втечі з Чехо - Словаччини, той же Носек заборонив будь-кому виїзд з Чехо - Словаччини, крім випадків за особливим дозволом міністерства внутрішніх справ. Одночасно з тим змобілізовані поліцисти й «партизани» оточили низку урядових будов, а за останніми радіоповідомленнями провели труси й арешти в приміщенні партії народніх соціялістів. І знов таки через «дивний» збіг обставин до Праги прибув з Москви заступник советського міністра закордонних справ Зорін — офіційно для переговорів про налагодження транспорту між обома країнами.

Як бачимо, події в Чехо - Словаччині набирають дуже поважного характеру й можуть бути тяжкі наслідками. Отож не дивними є жваві відгуки на них в політичному світі. Як заявляють в колах американського міністерства закордонних справ, США пильно стежитимуть за розвитком подій в Чехо-Словаччині, незалежності якої вони надають особливого значення. Там же назвали «сміховинним» твердження московського радіо, ніби американський амбасадор в Празі Стейнгардт «сиґналізував» некомуністичним міністрам їх демісію. «Чеська воля і демократія в небезпеці, — пише англійська ліберальна газета «Ньюз Кронікл». — Є підстави побоюватися продовження комуністичної тактики, що уярмила Угорщину й балканські країни».

Чехо - словацьку кризу ще не розв'язано, тим більш, що президент Бенеш вибув на короткий час з Праги в свій звичайний взагалі, але незвичайний для такого часу щотижневий відпочинок. Проте остаточні висліди сучасного політичного конфлікту в Чехо-Словаччині, як це було й у питанні про участь її в пляні Маршала, залежать лише від бажання Москви, а якими є ті бажання — зрозуміло для кожного. Щоправда, Чехо - Словаччина, як почасти й Фінляндія, становила досі щасливий виняток серед советських сателітів у розумінні деякої незалежности своєї, принаймні внутрішньої, політики. Проте це було лише тимчасовим явищем. Маючи в Чехословаччині свою сильну п'яту колону, покладаючись на прихильність чехів до Советського Союзу, що завдяки своєму географічному положенню мав би бути найнадійнішим оборонцем їх від евентуальної німецької аґресії, комуністична Москва могла дозволити собі трохи погратися в Чехо - Словаччині в демократію, щоб ще більше прихилити до себе «звільнених» чехів і замилити очі західнім «імперіялістам». Та послаблені віжка надто розпестили чехо - словацьку демократію, що почала мріяти про волю. До того ж, готуючися до наступу на Західню Европу, Совети потребують чехо - словацького плацдарму, що клином встромляється в неї. Таким чином внутрішня політика Чехо - Словаччини стала для Совєтів нерозривною з зовнішньою. Звідси — і зміна їх тактики.

Отже ніяк не можна погодитися з твердженням «Ньюз Кронікл», ніби «все залежить від президента Бенеша», що має в Чехо - Словаччині загальну популярність. Не можна згодитися і з думкою кореспондента аґентства Ройтер, що Чехо - Словаччина, цей «міст між Сходом і Заходом», стоїть на роздоріжжі і що вона ще може приєднатися до пляну Маршала. Якщо Чехо - Словаччина теоретично і стоїть на роздоріжжі, то практично їй нема вибору шляху. Її політична боротьба — це якщо не відбиток, то в усякому разі лише маленька складова частка тої великої світової боротьби демократичного капіталізму й комунізму, перебігу якої неспроможні змінити ні чеський народ, ні його президент. Майбутнє Чехо - Словаччини залежить від наслідків цієї боротьби, а її теперішнє — лише від волі тієї сторони, в таборі якої, бажаючи чи не бажаючи того, вона опинилася. А опинившися там, де вона є тепер, вона матиме своїх Петковик, Маніу, Ковачів, аж поки не стане новим, цим разом советським, «Протекторатом». Бо історія не знає помилування.

До наукових працівників!

Управа Спілки Українських Наукових Працівників на Еміґрації просить усіх наукових працівників, що наліслали анкети для вступу до нашої спілки, прислати на нашу адресу (Франкфурт / М, Люґінслянд 1-II) про себе такі додаткові відомості: 1) в яку країну бажає переселитися (можна кілька країн порядком черговости), 2) склад родини, вік і фах членів родини, 3) чи є у Вас і членів родини статус ДП, а коли є, то чи тільки для еміґрації, чи й для перебування в таборах, 4) чи маєте афідавіт і до якої країни, 5) знання мов і в якій мірі, 6) список головніших друкованих праць.

Управа Спілки

Переміни в Ірляндії

Перша невдача де Валери по 16-ох роках

де Валера

ДАБЛІН, (ДЕНА-Ройтер, АП). Нові вибори до ірляндського парляменту принесли велику несподіванку й, очевидно, зміну ірляндської політики. Нововибраний парлямент на своєму першому засіданні відкинув 75 голосами проти 68 кандидатуру на прем'єра Імона де Валери і покликав на цей пост Джона Костелло.

Невдача де Валери, який впродовж 16 років безперервно був прем'єром ірляндського уряду, пояснюється тим, що його партія (Фіянна Фел) під час виборів (14 лютого ц. р.) не здобула абсолютної більшости в парляменті (здобула 66 місць). Новий прем'єр Джон Костелло має 57 років, по професії правник, бувший генеральний прокурор і міністер юстиції в уряді Косґраве, член консервативної партії Файн Ґелл. Президент держави Окелли затвердив обрання Костелло і доручив йому створити уряд. У склад уряду ввійшли представники партії Файн Ґелл (консерваторів), республіканців, лейбористів, орендаторів та один незалежний. Заступником прем'єра є член партії праці. Парлямент затвердив склад нового уряду 75 голосами проти 65. Характеристичне в політичному житті Ірляндії те, що тут немає комуністичної партії.

ПЕРЕДВИБОРЧІ НАСТРОЇ

Ще перед виборами було видно, що панівне від 16 років становище де Валери — поважно загрожене й його можуть відсунути від влади. Парляментарні кола були тієї думки, що пост прем'єра займе Джон Костелло, член консервативної партії. Провідник цієї партії генерал Річард Малкегис заявив перед виборами, що п'ять опозиційних партій і деякі незалежні посли підтримають кандидатуру Костелло. Опозиційні партії договорилися, що, коли переберуть владу, реалізуватимуть програму з 10 пунктів, яка буде компромісом програми консерваторів і робітників. Політичні спостерігачі були тієї думки, що опозиція зможе здобути в парляменті більшість проти де Валери. Так і сталося.

ЧУЖА ОКУПАЦІЯ ІРЛЯНДІЇ

Щоб зрозуміти цю зміну в ірляндському політичному житті, треба познайомитися з минулим Ірляндії. Ірляндія, це острів, що має коло 31 800 км² та коло 4 300 000 мешканців.

У давнину Ірляндія ділилася на багато кельтійських королівств, які очолював формально король королів. У 1152 році один збунтований королик закликав на допомогу англо - норманів. Тоді прибули до Ірляндії перший раз англійці і з того часу аж до 1922 року, тобто 800 років Ірляндія була під пануванням Англії. Король Генрих VIII прийняв титул короля Ірляндії, але боротьба ірляндців проти англійської окупації не припинилася, а під час панування Генриха VIII розгорілася ще сильніше. Причиною був опір проти насаджування в Ірляндії англіканської церкви. Ірляндці залишилися вірні римо - католицизмові.

За панування Кромвелла в Ірляндії вибухло повстання. Кромвелл рішив розв'язати проблему радикально і з шести північних провінцій Ірляндії усунув усіх ірляндців, а на їх місце поселив англійців і шотляндців. Після смерти Кромвелла, ірляндці повернулися назад до північних земель своєї батьківщини. І хоч вони становлять більшість населення, панівною релігією залишився там протестантизм. З того часу Ірляндія поділилася на дві частини: Ірляндська республіка — Айре і північна Ірляндія — Ульстер.

НАРОД НА СКИТАЛЬЩИНІ

Хоч ірляндці фанатично ненавиділи англійців і вели завзяту боротьбу з окупантом, то всеж таки наступила мовна асиміляція народу. У XVIII в. кельтійська мова щезає, на її місце приходить англійська. У 1800 році проголошено унію Ірляндії з Англією і створено Об'єднане Королівство. Але ситуація в Ірляндії ставала чимраз трагічнішою. Земля перейшла в руки англійських землевласників і селяни мусіли платити окуп або йти геть. Вони не могли знайти праці і мандрували в світ, здебільшого до Америки. Еміґрація зростала і у XIX віці більшість ірляндського народу опинилася на скитальщині.

В ОГНІ ПОВСТАННЯ

Під час першої світової війни найбільш самостійницька партія Ірляндії Сін Фейн співпрацювала з німцями проти Англії. Під час Великодних свят 1916 року вибухло всенародне повстання. В Дабліні проголошено ірляндську республіку, в проводі якої став Роґер Каземен, що прибув до краю підводним човном. Повстання криваво придушила англійська влада. Багато ірляндських патріотов повішено. Але в 1919 році вибухло знову повстання. Англійці не

Мек Брайд — конкурент де Валери

могли дати собі ради з визвольницьким рухом ірляндців і з помсти палили міста й села. Ситуація гіршала. 75 ірляндських послів покинули англійський парлямент і створили власну Національну Раду в Дабліні. Англійці почали переговори з тим самозванним парляментом і в 1921 році підписано англійсько - ірляндський договір. За рік проголошено нову домінію — Вільну Ірляндську Державу. Лише Ульстер залишився складовою частиною Об'єднаного Королівства.

ДЕ ВАЛЕРА ПРИ ВЛАДІ

Провідник ірляндських республіканців де Валера не признав договору з Англією і викликав нове повстання. Боротьба тривала рік (до весни 1923 р.) і закінчилася перемогою уряду Косґрава. Де Валера пішов в опозицію і дев'ять років змагався проти партії Файн Ґелл, що була при владі. В 1923 році партія де Валери здобула більшість і де Валера взяв владу. Він послабив стосунки з Англією, змінив конституцію, усунув англійського генерал - губернатора, створив незалежну республіку. Де Валера не визнав розподілу країни і не погодився з тим фактом. Під час другої світової війни Ірляндія була невтральною, підкресливши цим свою незалежність від Англії.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ СУПЕРНИК

Де Валера стояв у проводі політично-державного життя Ірляндії 16 років. Рік тому з'явився небезпечний суперник, молодий юрист Брайд. Він створив дуже радикальну партію і проголосив програму широких суспільних реформ, яких досі в Ірляндії не було. Під час додаткових виборів, що відбулися два рази підряд, ця нова партія мала перевагу. Було видно, що її провідник хоче сягнути по владу. Де Валера прийняв виклик. Проголосив нові вибори, щоб відбути їх, ще доки нова партія не зросла в силу. Але сталося інакше. Де Валера, партія якого не здобула абсолютної більшости, провалився.

Як оцінює нову ситуацію в Ірляндії її колишній довголітній прем'єр? Після виборів, доки ще зібрався новий парлямент, де Валера заявив, що його партія, яка все таки має більшсіть, хоч і релятивну, готова створити уряд, якщо її підтримають інші партії. Ситуація, що витворилася після виборів, на думку де Валери, не віщує стабільности. Коаліція п'яти чи шести партій, які стояли в опозиції до уряду і які мають різні погляди, не може бути тривалою. Уряд коаліції розлетиться і за кілька місяців треба буде оголосити нові загальні вибори. Партія Фіянна Фел не визнає жадного значення за коаліцією і не хоче брати в ній участи.

Відповідь генерала Клея

Гострий конфлікт в Контрольній Раді

БЕРЛІН, (ДЕНА). На 80-му засіданні Союзної Контрольної Ради для Німеччини минулої п'ятниці знов дійшло до гострих суперечок в справі демілітаризації в чотирьох зонах Німеччини. Коли советський маршал Соколовський повторив обвинувачення, зроблені советськими представниками вже на попередньому засіданні Контрольної Ради, ген. Клей відмовився розглядати писемні проєкти советської делеґації. Советський звіт, — на його думку, — містить в собі дикі звинувачення, які йому доводиться чути вже два роки.

Соколовський

На засіданні Координаційного Комітету минулого вівтірка розглядалась, в наслідок домагання Совєтів, справа інспекції колишніх військових німецьких споруд. Советський представник звинуватив брітанську і американську делеґацію в намаганні використати морські бази в Західній Німеччині для створення «Західнього бльоку». Совети заявили, що, за винятком Ґельґолянду, морські бази, як Вільгельмгафен, Куксгафен і Кіль не демілітаризовані. Генерал Клей відкинув ці необґрунтовані заяви.

Як пише ДЕНА, багато советських солдат перейшли кордон між Баварією і советською зоною Австрії, щоб роздобути харчів у баварських селян. Німецькі прикордонні поліцисти з советської зони були заарештовані в Гесії і під час слідства розповіли про одержаний ними наказ з Ваймару перейти на півкілометра в глибину американської зони і арештовувати там людей.

Ройтер: Арештованого советським патрулем кореспондента лондонського щоденника «Дейлі Геральд» Ґедьс з дружиною завдяки інтервенції брітанської квартири у Відні передали англійській жандармерії.

Паризькі газети порівнюють в коментарях про кризу в ЧСР — Сталіна та його ролю з ролею Гітлера в 1938 році.

Ще про реформу совєтського рубля

(Докінчення з попереднього числа)

В умовах явної недостачі харчових продуктів в кооперації, державних маґазинах, залишається т. зв. колгоспний ринок, як єдиний реґулятор і постачальник харчування міського населення. Звичайно, тверді ціни на продукти встановлені, але ви пробували колинебудь купувати на колгоспному базарі? Один мій знайомий пробував і завжди повертався з порожнім кошиком, маючи в кишені постанову Сталіна про ціни. В кооперації чи в державному маґазині він ніколи не встигав купити щонебудь, бо там встановлено нормовану кількість для щоденної продажі кожного товару. Хто мав щастя дістав, а хто ні, займав чергу на завтрашній день. Це не анекдоти, а факти з життя.

Советський громадянин, що п'ятирічками недоїдав і не доїдає, не зуміє звикнути до вільної гри маклерів, спекулянтів, хабарників, а то й просто до темних людців на вільному ринкові. Це означає для більшости населення не поліпшення його життєвого рівня, а недоїдання, голод. А зрештою, чи не могли б пояснити марксисти, що це таке вільний ринок в соціялістичному пляновому господарстві? Признаємось, з засадничого боку — це протиріччя, навіть абсурд!

Ми не хочемо над цим довго зупинятись, це червона магія. Відомо, під час війни совети нераз підвищували ціни на харчові продукти, а потім трохи їх знижували і кричали на весь світ, ось, мовляв, які ми благодійники.

Так у вересні 1946 р. ціни на приділові харчі збільшено на 180%, зокрема, на чорний хліб на 200%, масло — на 130%, а заробітки лише на 20%. А тепер! Ціни на хліб і муку зменшено на 12%, на харчові і мучні продукти на 10%; на м'ясо, рибу, товщі, цукор, кондитерські вироби картоплю і городину залишено старі ціни і т. д. і т. д. Тут ще встановлено три пояси, але з приміткою, що ціни на колгоспних ринках і в кооперації залишаються старі. Ясно одно, що в цілому, хоч круть - верть, хоч верть - круть, а ціни всеж таки вищі, як були в 1939 р. А щоб зрозуміти всю цю механіку наведемо порівняння заробітків після реформи радянського і американського робітника, надруковане в газеті «Нью - Йорк Таймс». Це надто цікаве і характерне!

щоб купити:	Совет. робітник	амерік. робітник
1 фунт білого хліба працює	1 год. 10 хв.	0 год. 7 хв.
1 фунт кускового цукру працює	2 год. 34 хв.	0 год. 5,5 хв.
1 літр молока працює	1 год. 18 хв.	0 год. 10 хв.
1 фунт кави працює	14 год. 6 хв.	0 год. 22,5 хв.
новий костюм (дешевий) працює	178 год.	28 год. 4 хв.
а кращий костюм	— 580 год.	

А далі нагадаємо, щоб купити пляшку пива в Москві, треба звичайному робітникові працювати один день, а на півлітри горілки — 9 днів, пару черевик — цілий місяць!

Чи треба кращих доказів, як ці цифри, щоб наочно показати, в чому принада советського раю після 30 років панування Сталіна в СССР та проведення ним грошової реформи?

Є різні здогади щодо міжнародного значення советської реформи. Що в цьому ймовірного? Маючи свою сферу державних впливів, СССР, зрозуміло, прагне перетворити новий рубль в міжнародню розрахункову валюту, створити своєрідну конкуренцію для доляра і фунта стерлінґів, хоч би в державах - сателітах. Це не так просто, як декому могло здаватись. Адже ж одного бажання СССР тут мало, треба, щоб СССР був членом валютового фонду і погодився з постановами конференції в Бретон Вудс. А цього він не хоче. З другого боку СССР явно проти пляну Маршала й намагається його зірвати. Є різні чутки про советське золото (говорять, що його є щось 4,5 мілярди долярів), про плятину, як відомо, совети мають свою теорію для покриття рубля. Звичайно, ніхто не знає скільки є золота чи плятини в СССР, та, зрештою, ніхто не повірить всяким навіть офіційним його запевненням в цій справі. Питання міжнародньої валюти — це передусім справа довір'я до держави, до її засад господарської політики. Поки цього нема — ніхто советського рубля вважати девізою не буде. А сателіти? Ці й так скачуть під дудку Кремля, але це для них загибель, бо біля 60% товарів йде поза межі СССР і советського бльоку. Зрештою, советський рубль ще не пробував шукати щастя на міжнародніх біржах, бо це небезпечно.

Ми розуміємо претенсії СССР, але вважаємо їх передчасними і не реальними.

Золоте чи плятинове покриття, зроблене однобічно СССР, без добровільного порозуміння з усіма учасниками валютового фонду, не спроможне штучно створити довір'я. А зрештою, чи це в інтересах соціялістичного плянового господарства? Сумнівно. Престиж не надається, а здобувається десятиріччями і не словами, а ділами.

В. Вас.

Компроміс США - СССР?

Певні кола в США вважають, що Росія бажає собі компромісу з Америкою. Готова навіть лишити на поталу італійських, французьких та грецьких комуністів, якщо Америка визнає «статус кво» і перестане цікавитись Балканами й державами за залізною завісою. Однак є малоймовірним, щоб уряд США перестав цікавитись торгівлею з державами Східної Европи, ситуацією на Середземному морю, плавбою по Дунаю і такими країнами, як Польща й Чехо-Словаччина. Уряд США не згодиться на який би то не було другий Мюнхен з поділом світу на дві частини. США не змінять своєї постави аж до хвилини, коли піднесеться залізна завіса. («Ле Монд»).

Фльота США на Середземному морі

6 дослідних бойових суден збудує Америка на протязі 5 років. Будуть то літаконосець 60 — 80 тис. тонн, 4 швидкісні підводні човни і 2 спеціяльні судна до поборювання підводних човнів. Відкладено будову 2 суден, пристосованих до викидання кермованих стрілен, панцерника «Кентуки» і крейсера «Гаваї».

На Середземному Морі мають тепер США 14 суден, між ними літаконосець «Медвей» (45 000 тонн) і крейсери «Портсмаус», «Провіденс» і «Літл-Рок». Ще 2 кораблі — в дорозі.

З Лондону доносить «Нью - Йорк Геральд Трібюн»: «Брітійці, які вертаються з США, перебувають під впливом пануючої там военної психози, коли в той же час в Англії люди цікавляться харчами, вугіллям і приділами бензини. Проте за останній час і тут настала зміна: брітійські керівники починають відверто говорити про загрозу війни.

Внук великого Форда, Генрі Форд II прибув разом з дружиною до Англії. Вперше за 18 р. робить він інспекцію заводів свого концерну. Форд відвідає 2 березня м. Кельн в Німеччині, а звідти поїде до Берліну, щоб перевірити на місці можливість відновлення продукції своїх заводів у Німеччині. (Дена-Інл)

Хто зруйнував Київ?

В серпні минулого року американський журналіст Джон Стайнбек зробив подорож по Советському Союзу, враження якої він переказує тепер в серії нарисів, друкованих в газеті «Нью - Йорк Геральд Трібюн». Два з них присвячені були Києву, який автор називає «напівзруйнованим містом». За твердженням Стайнбека всі київські театри, бібліотеки й інші громадські будови стали жертвами вогню й динаміту. «Проте, це не були бої, — пише Стайнбек. — це було дике руйнування всіх культурних цінностей міста і майже всіх гарних будов, споруджених на протязі тисячі років. Тут німецька культура зробила своє діло». До нарисів додано фотографічні знімки з руїн Хрещатика й Лаврського Успенського Собору. Текст під кліше пояснює, що це — головна вулиця і славнозвісна Лавра в Києві, що їх, відступаючи з України, висадили в повітря німці.

З цього приводу нью - йоркська російська газета «Новое Руское Слово» надрукувала велику статтю, п. з. «правда про зруйнування Києва», в якій рішуче заперечує твердження Стайнбека. Автор її слушно вважає, що недосвідчений в советській дійсності американський журналіст, інформований про Київ советським письменником Полторацьким, який «втер» йому советську офіційну версію про зруйнування Києва, став жертвою чергової большевицької фальсифікації. Автор статті, що був у Києві під час війни, поки німці не депортували його на працю до Німеччини, згадує ті злочини, які вчинили в українській столиці нацистські окупанти: масові розстріли и повішення «заручників» або й просто схоплених на вулицях перехожих, облави на людей для запроторення їх на примусову працю в Німеччині, звіряче знищення 60 — 70 000 жидів тощо. Отже, — пише автор, — «я зовсім не маю наміру боронити німців, але світ повинен знати правду... Київ спалили й зруйнували не німці, а большевики, що підготували все потрібне, щоб зруйнувати місто, ще перед тим, як здати його». І далі автор докладно розповідає правдиву історію руйнування Києва.

Більшість старовинних церков та інших історичних пам'яток Києва большевики знищили ще задовго до війни. Так, протягом 1930 — 36 р.р. знищено низку історичних церков XII — XIX ст. на Подолі, між ними Братський монастир XVII ст.; а також Микольський монастир та Військово Микольський собор XVII ст. і кілька Лаврських та інших церков XVII — XVIII ст. на Печерську. В Старому місті знесено Золотоверхий Михайлівський монастир 1108 р., щоб побудувати на його місці урядовий будинок, якого, до речі, не споруджено й досі, знесено закладену 1184 р. Трьохсвятительську церкву й Десятинну церкву з фундаментами X віку, а коло неї нещадно сплянованo «садибу Петровського», багату на археологічні пам'ятники IX — XII віків. Знищено й низку інших історичних будов Києва. Був навіть і проєкт знищити Софійський собор, щоб розширити площу й дати місце для житлових будинків енкаведистів.

На початку советсько - німецької війни, в серпні 1941 р., коли Київ був уже напівоточений німцями, в місті та його околицях з'явилися добре озброєні й взуті в прекрасні чоботи з жовтої шкіри «партизани», навербовані з комуністів та «советських активістів». Вони зупиняли перехожих, перевіряли їх документи, арештовували кожного, хто здавався їм хоч трохи подібним до «німецького шпигуна» або дезертира, стежили за «світловою сиґналізацією», взагалі всіляко тероризували населення. Для киян не було таємницею, що в багатьох будинках вони разом, з аґентами НКВД заходили в пивниці й на горища, робили там якісь секретні маніпуляції. На початку вересня дехто з них радив своїм добрим знайомим, що мешкали на Хрещатику або прилеглих до нього вулицях, переселитися на околиці, бо центр міста буде зруйновано. Трохи згодом вони почали обходити газосховища, псуючи повітроочисні фільтри. Адміністрації підприємств було наказано знищити машини й устаткування, яке вже не можна було вивезти. Тисячі мішків з борошном, крупами, цукром, сіллю скинуто в Дніпро, затоплено пароплави. Бориспольським шляхом, де не було вже що їсти й пити, гнали з Києва майже всіх чоловіків і тисячі школярів. Весь шлях був укритий тілами померлих або знесилених з голоду та перевтоми людей та тварин. Вже напередодні здачі Києва, коли виявилося неможливим вивести з міста групу в кілька сот дітей, їх загнали на печерське мінне поле, «щоб не віддати до рук ворога». Тоді ж «партизани» почали стріляти як в «дезертирів» у чоловіків, що виходили на вулиці. Того ж дня, 18 вересня, в місті стали страшні вибухи й пожежі, що знищили електростанцію, водогін, нафтові склади, й залізничні будови й споруди, чотири мости через Дніпро разом з їх вартовими. З Лук'янівської в'язниці звільнено кримінальних злочинців, а політичних в'язнів частково розстріляно, частково спалено разом з тюрмою.

19 вересня німці зайняли Київ. З усього видно було, що вони щадили місто, — зрозуміло, виходячи не з якихсь гуманітарних міркувань, а з своїх власних інтересів, бо мали намір зробити з нього центр своєї військової та цивільної влади на Україні і масово оселити в ньому німців. Хоч бої відбувалися недалеко міста, а розташований за околицею Голосіївський гай вони займали з серпня, в самому місті лише два райони зазнали невеликого бомбардування. В центрі міста, особливо на Хрещатику, густо осіли різні німецькі військові установи. На Хрещатику ж, в приміщенні «Гранд - Отелю» розташувався головний штаб, а на розі кол. Прорізної вул. з одного боку — комендатура, а з другого — штаб польової жандармерії та пункт для здавання радіоприймачів. 24 вересня вдень, коли Хрещатик був захаращений тисячними юрбами киян, що хотіли дістати в комендатурі перепустки на виїзд або мали якісь інші справи, в будинках, де містилися головний штаб і пункт для здавання радіоприймачів одночасно сталися страшні вибухи. В штабі вбито одного німецького генерала й багато штабних офіцерів. Вибух на розі Прорізної вул. був такий сильний, що значною мірою зруйнував і будинок на протилежному розі, де містилася комендатура. Було багато забитих і поранених як серед німців, так і серед киян, що були на Хрещатику.

Почалися пожежі, які швидко поширювалися через брак води, не зважаючи на всі намагання німців загасити їх. Поширенню вогню дуже сприяли вибухи мін, що раз-у-раз чулися в районі пожежі. За кілька днів німці літаками приставили з Варшави кілька кілометрів добрих пожежних шлянґів, з допомогою яких пробували гасити водою з Дніпра. Проте здебільшого невловимі для німців «партизани» різали шлянґи ножами, і пожежа не втихала. Її вдалося в основному ізолювати з висадженням в кількох місцях на її шляху деяких будинків наприкінці вересня, але окремі пожежі й вибухи тривали ще до початку жовтня. В наслідок майже цілком знищений був Хрещатик і частково або й цілком 12 найближчих вулиць.

Почалося демінування міста, що виявило закладені або замуровані міни в будовах Оперового театру, кол. Педагогічного музею, Університету, Державного банку, НКВД і в пивницях низки житлових будинків. Виявлені міни або мали годинникові механізми, або були увімкнені в електричну мережу і деякі з них мали до 3 тонн вибухових матеріялів. Боячись дальших вибухів, німці довго не давали струму в освітлювальну мережу, а кияни, запалюючи свої каганці, згадували таємні колись відвідування пивниць «партизанами». Коли на початку листопада струм було подано в Лавру, стався сильний вибух, що цілком знищив сплюндрований уже німцями Успенський собор. Обставини цього вибуху в Лаврі, куди німці не допускали приватних осіб, лишилися не зовсім з'ясованими, але за-всіма даними міну й тут заклали большевики.

Як пише автор статті, «вся київська людність бачила й знає те саме, що бачив і знаю я». І справді, всі, що були в Києві під час війни, а тепер, опинившися по цей бік залізної заслони, мають можливість вільного слова, одностайно малюють картину руйнування Києва так, як і автор статті в «Новому Рускому Слові».

Оборона імперії

Брітанський штаб думає про майбутнє

Короткий комунікат повідомив недавно про перенесення брітійської головної квартири на Середній Схід з району Суецького Каналу до Найробі в Кенї. Це пов'язано з пересуненням центру ваги оборони імперії до Східної Африки з безпосереднього сусідства морського шляху до Індії на 3 500 км в південному напрямі, на недоступну африканську висоту.

Причини цього різні. Одна з головних — відступ з Індії та Бірми, при чому невідомо, чи не підуть ці обидві домінії своєю власною дорогою, що знизило б вартість шляху через Червоне Море. Далі: націоналістичні рухи в арабських державах щораз більше виступають проти перебування там брітійських військ. Египет уже змусив брітанські війська до відступу, а дальший перебіг дій не виключає втрати Судану і зони Суецького каналу. Нарешті, істотною підставою до того є також різке зростання сили росіян після останньої війни і їх ворожа постава. Якщо дотеперішня оборона імперії була звернена проти аґресії німецької і японської, то сьогодні вона змушена передбачати можливість советської аґресії, без порівняння небезпечнішої для брітійців ніж досі на Серед. Сході. Якби дійшло до війни, то ведення її (враховуючи велетенські можливості СССР щодо використання людської сили), було б неможливе. Тому то головні оборонні бази переносяться в відносно безпечне місце, де можна спокійно підготовляти протиудар.

Перенесення центру ваги **не означає відходу з Середнього Сходу**, де Велика Брітанія гадає втриматись (за допомоги цілої сітки союзів з арабськими державами), як довго це буде можливим. Нова брітанська оборонна система на Середньому Сході базується на певній кількості постійних споруд, як стратегічні шляхи, касарні й летовища, котрі можна утримувати за допомогою незначних кадрів специялістів, а в разі війни вивести їх звідти без втрат. Особливо розбудовується мережа летунських баз. З огляду на відступ з Палестини постає потужна летунська база на Кипрі, звідки весною будуть вивезені всі жидівські табори. Також військові споруди постають в районі Суецу і в Йорданії на Аденською Затокою, а також в брітанському та італійському Сомалі.

В Африці чекає англійців велетенська робота. Найробі поспішно пристосовується до нових завдань. Там знаходиться вузлове летовище на лініях: Момбаса — Хартум — Капштадт. Нові стратегічні шляхи мають сполучити Родезію, Кенію і Уґанду. Збільшуються порти Батгурст, Порт Гаркурт і Ляґос (Ніґерія), а також Момбаса (Кенія). Проєктуються електровні й наводнюючі споруди. В самій Ніґерії нові дороги мають більше 80 000 км довжини. Закладаються велетенські рільничі плантації. Продукція однієї тільки марґарини має принести в 1951 р. 50 000 тонн. В Кенї та Уґанді буде у великих розмірах продукуватись бавовна, а в Родезії — какао, тютюн і чай. Обороноздатність нових африканських позицій залежить також і од їх самовистарчальности щодо живности та підставових сировців. («Таґес - Анцайґер», 23).

Міністер Маршал обговорює з молодими американцями програму юнацької організації, мета якої — адоптація дітей з Західньої Европи. (Дена-Нит)

„Будити духа, що тіло рве до бою“

З'їзд журналістів у Штуттґарті

Другі Загальні Збори філії Спілки Українських Журналістів на область Вюртемберґ—Баден відбулися в суботу 21 лютого в таборі Цуффенгаузен біля Штуттґарту. На Зборах головував один з редакторів «Українських Вістей», а до почесної президії входив письменник Улас Самчук і колишній голова філії п. Колодій. Найстарший член СУЖ-у, Владика Сильвестер, не маючи змоги прибути на збори, надіслав письмене привітання, а присутній на відкритті Преосвященний Владика Платон звернувся до приявних журналістів — як секретар Священного Синоду УАПЦ — з окремою промовою про ролю і завдання преси. Вона має бути не тільки дзеркалом життя, але й виховательною в дусі християнсько - демократичної моралі у пошануванні прав людини, громадянина і політика. Головним завданням преси є будити духа, що тіло рве до бою, щоб він не впав, але щоб суспільство мало тверду віру, що ми є, будемо і що Україна воскресне. Роля преси на еміґрації, підкреслив Преосвященний Владика, має подвійне значення, а праця журналістів подвійно важка. Владика Платон поінформував в дальшій промові про заходи в справі видавання «Богословського Вісника» і уділив усім присутнім своє архипастирське благословення.

Широкий звіт з активної діяльности філії дав теперішній її голова п. Степаненко, висунувши багатогранність ініціятивної і конструктивної праці її членів не лише в пресових, але також у загально - громадських ділянках життя. Звітодавець підкреслив вагу роботи, проведеної членами спілки в поширюванні українського друкованого слова і в боротьбі за його свободу. Тим членам філії, що разом з масою скитальців відїжджають до Англії і до інших країн, бажав успіху на нових місцях праці. Далі після довшої промови Уласа Самчука про характер нашого часу і відповідальну ролю діячів культури, ред. Которович іменем Головної Управи СУЖ-у з'ясував коротко найактуальніші питання нашої професійної пресової організації. В дискусії обговорювали поточні справи і закінчили збори виборами нової управи. Гостями з'їзду були представники табору і місцевих громадських інституцій: пані Хомова, плк. Куликівський, п. Таращук і інші.

Залізничники організуються

20. II в Ашаффенбурзі, в таборі «Піонір - Касерне» відбулись організаційні збори українців, бувших залізничників, з метою утворення спілки залізничників для захисту професійних інтересів при переїзді до інших країн.

По привітанні ініціятором присутніх і виголошенні промови про велике значення залізниць, як в спокійний так і военний час, головою зборів одноголосно прийнято інженера - шляховика Забудька.

Інженер Забудько в своїй промові спинився на формальній стороні спілки і накреслив плян роботи на майбутнє, а саме: спілка прагнутиме до перевишколення і поглиблення фахових знань, а також до надання кваліфікації молоді. Потім обрано тимчасовий провід спілки в складі п'яти осіб, під головуванням інженера Забудька.

На зібранні було багато присутніх висококваліфікованих інженерів - шляховиків і працівників з довголітнім службовим стажем.

Збори доручили проводові оголосити дальший запис членів щоденно від 19 до 21 години в «Піоніркасерне», бл. 7.

Присутній.

Вацлав Сольський

Чікаґо, Чікаґо . . .

Я мешкаю в Чікаґо, в готелі, що має понад 3 000 кімнат і гордовито проголошує, що є найбільшим у світі. Готель має свої власні крамниці, пошту, аптекарський склеп, кілька ресторанів, дві чи три кав'ярні і нічний кабарет. Має також кілька притемнених сальонів, де подають винятково добрі напої. Величезні залі в партері нагадують залізничну станцію. Ними переходять тисячі людей, переважно середнього чи й трохи старшого віку, і головне чоловіки. Жінок майже нема. Це пояснюється тим, що найчастішими клієнтами великих американських готелів є делеґати до т. зв. конвенцій, себто річних з'їздів працівників якихось великих фірм. В моєму готелі відбувається тепер одночасно кілька з'їздів. Кожен делеґат носить на грудях відповідну ознаку, що вказує на який саме з'їзд він прибув, а також досить великий картон, де видруковано власне прізвище делеґата. Зїзди скликаються на те, щоб вислухати звіти керівників фірм, але по суті це є веселі імпрези. Делеґатів ніхто не вибирає. На з'їзд приїжджають тутешні «стахановці»: один в нагороду за те, що протягом року продав більше страхових полісів ніж його колеґи, інший тому, що в довіреній йому окрузі куплено більше олівців, вогнетривких кас, сільськогосподарських машин, або ж стільців. Подорож до Чікаґо, де переважно відбуваються «конвенції«, є отже нагородою за пильну працю. Фірма платить за подорож і за готель, промов лише кілька, і делеґати мають багато вільного часу. Поплескують один одного по плечах на коридорах і в ліфтах, випивають велику кількість напоїв, здорові, дуже добре одягнені, певні себе і веселі. Більшість палить сиґари. Я чув сьогодні в одному з сальонів розмову кількох таких делеґатів про щеп'янки для корів. По довгій і голосній розмові всі учасники одностайно прийшли до висновку, що препарати до щеплення, які виробляє їх фірма, найкращі. В цю хвилину десь на бальконі попід самою стелею з'явився сивий пан у чорному піджаку, вклонився в бік стіни і почав грати на церковному органі останні шлягри. Делеґат з міста Калямосоо — є таке місто, я прочитав це з картки на грудях того пана — слухав зосереджено, а інші сказали, що в їх містах ці мелодії вже не модні.

ГАЗЕТА БЕЗ СКЛАДАЧІВ ТА БЕЗ ГРОШЕЙ

Напроти міститься редакція і друкарня «Чікаґо Трібюн». Це теж—як все в Чікаґо — «найбільша газета в світі». Вона є головним органом ізоляціоністів. В моєму готелі цю газету підсовують під двері кожної кімнати задурно, отже я читаю її вже кілька днів. «Чікаґо Трібюн» є дуже оригінальна газета. З пристрастю поборює вона російський імперіялізм і ще з більшою пристрастю всіх тих, що поборюють російський імперіялізм. Щодня пише, що Рузвелт, головно при допомозі ген. Маршала, спровокував Німеччину і Японію і що в наслідок того Америка зовсім без потреби взяла участь у світовій війні, і що тепер Трумен але знову головно ген. Маршал, провокують Росію. І що Маршал хоче розд[illegible]ти всі американські багатства ледачим европейцям.

«Чікаґо Трібюн» має без сумніву дивну політичну лінію, але принаймні має якусь лінію, чого не можна сказати про іншу тутешню газету «Дзе Сан». Її видає мільйонер Маршал Філдс. Я бачив тут його торговий дім — очевидячки найбільший у світі — й багато інших належних йому підприємств. Але тут я щойно довідався, що містер Філдс не збудував тих будинків і не заробив сам своїх мільйонів. Він успадкував їх від батька. Філдс видає дві газети: тутешній «Сан» і «П.М.» в Нью - Йорку. Обидва ці органи були досі в руках прихильників Сталіна, підтримували Сталіна, як могли, і гостро побрювали американський імперіялізм, але тепер це вже є пів-на-пів. Трохи так, трохи інак. В нинішньому виданні «Сан» я прочитав статтю, що вихваляє антисталінську книжку, і тут таки побіч фейлетон, що боронить позицію Росії.

Перед будинком «Чікаґо Трібюн» маршують вже кілька днів сім представників спілки складачів. Вони рухаються швидко тому, що надворі холодно, а коли доходять до кінця будинку — повертаються назад. Вони мають на грудях і на спинах плякати, які подають до відома публіці, що «Чікаґо Трібюн» обнято тепер страйками складачів. Не тільки «Чікаґо Трібюн» — лишень і всі інші тамтешні газети. Але всі газети виходять. Видають їх без складачів. Статті, оголошення, телеграми — часто 50 і більше сторінок у кожній газеті! — переписують друкарки. Кожну статтю треба переписати двічі: спершу лише обчислюються й визначається, скільки літер має бути в кожному рядку, щоб з правого боку шпальта була така ж повна, як і з лівого. Потім це все фотографується, і газета йде на ротаційні машини, що друкують 300 000 примірників за годину. Газети не зменшили ані накладу, ані обсягу. Не спізнюються виходом і видавці запевняють, що можуть назавжди обійтися без складачів.

Я розмовляв з багатьма робітниками про цей страйк. Вони ставляться до нього сухо й по-діловому. Вони не кажуть, що складачі погано заробляють (заробітки складачів відносно високі: близько 100 долярів на тиждень, часто й більше). Говорять лише, що складачі мають сильну спілку, що можуть довго провадити страйк і що можуть навіть його виграти, що було б бажане, бо кожна людина повинна прагнути того, щоб більше заробляти. Але складачів не підтримує жадна інша спілка. Друкарі і всі інші робітники в газетах працюють. Це є, як мені сказано, «типовий американський страйк», без будь-яких політичних чи ідеологічних акцентів.

СЛОВА В БЛЯШАНКАХ

В Чікаґо живе тепер понад півмільйона поляків. Нема нічого дивного, що майже кожен знаходить тут якусь дальшу чи ближчу рідню. Знайшов і я — а властиво родич, про існування якого я раніш не знав, сам мене знайшов, коли довідався про мої реферати. Він сказав, що доводиться меніріднею і першого ж вечора повіз мене до себе на вечерю. Він живе в Америці вже майже 40 літ, працює в бюрі тільки п'ять днів на тиждень, як величезна більшість канцелярійних працівників. Але працює тяжко, праця цілком його вичерпує. Він американський патріот і щиро, всім серцем, хвалить Америку. Він вже трохи забув польську мову, а коли йому бракує якогось слова—нагадує йому його жінка. Вона виправляє його й тоді, коли він зробить якусь помилку. Жінка народилася в Америці і ніколи в Польщі не була. Але скінчила тут польську школу і говорить дуже гарною, трохи стародавньою мовою.

— Тільки та праця, стільки праці! — скаржиться мій родич. — Всі амери-

Шахова зустріч в Ашаффенбурзі

Яґельський - Селезньов — ремі

Загальне зацікавлення ашаффенбурзьких шахістів викликала минулої неділі шахова зустріч між тутешнім майстром **проф. А. Селезневим** і відомим польським шахістом, **редактором Яґельським.** Змагання, зорганізовані з ініціятиви Редакції «Неділі», влаштувало УСТ «Запоріжжя» в таборі «Артилері». Гру спостерігало багато прихильників шахової гри. Білі фігури отримав проф. Селезньов, що, заґравши дебют (староіндійська оборона мляво), на 11-ому ході не доглянув програного пішака. Усі глядачі були певні, що тим доля тієї партії вирішилася. Але майстер Селезньов, поправивши своє становище після зробленого промаху, зауважив незначну слабкість позиції партнера, що полягала в ослабленні білих піль (пункт Е 4) і зайняв це місце — як розповідав потім нашому кореспондентові — згідно з навчанням своїх колишніх учителів д-ра Ласкера і Тайхмана, поступово біґуном, королевою, вежою та королем. Ця централізована позиція, не зважаючи на 2 пішаки, дала білим змогу закінчити партію ремісово.

Глядачі, що 6 годин уважно слідкували за грою — в примітивній обстановці — довгою овацією нагородили майстрів. Польський репрезентант ред. Яґельський заімпонував усім своїм спокоєм і блискучою грою. Редакція «Неділі» вшанувала обох майстрів скромною товариською вечерею.

Канада шукає 260 жінок

Канада шукає 260 жінок до намотування ниток, мулярів, каменярів і робітників до ливарні алюмінію. Досі зголосилося 200 осіб. Робітники до алюмінійового заводу мусять мати від 21 — 35 років і вивчити свій фах після приїзду до Канади.

ЛЮДИ ГОВОРЯТЬ

Зле квакнули

В цікавому сатиричному журналі «Лис Микита» появилася така «качка»:

Редактор «Неділі» Которович готує до друку книжку про німецьку окупацію України п. н. «Від Махна до Бульби - Боровця».

Ця вістка не цілком правдива. Редактор «Неділі» не готує ніякої книжки, лише очікує, що дотепна редакція «Лиса» помістить згодом у свому журналику статтю п. н. «Від Махна до Степана Бандери і Миколи Лебедя». Над тим заголовком пропонується така «шапка»: «Від готелю Альгамбра до — Лютензее».

канці тяжко працюють. А особливо тут, в Чікаґо. Це місто праці. Тому воно так швидко розростається.

За кілька днів я познайомився тут з іншим поляком, що теж уже дуже давно живе в Америці, який мені пояснив, чому праця, навіть праця не-фізична, так сильно втомлює і вичерпує. Він працює у великому страховому товаристві. Воно, як, зрештою, й більшість інших, цілком змеханізувало розумову працю. Страхові аґенти вивчають напам'ять кількасот речень. Жадних інших речень їм вживати не дозволяється, і спеціяльні інструктори перевіряють, чи аґент в розмові з клієнтами вживає т. зв. «кен - толк» чи додає ще щось від себе. Якщо він додасть щось від себе, то він втрачає посаду. «Кен - толк» походить від слова «кен», тобто «бляшанка». Товариство перевіряє, які слова і які речення найліпше й найшвидше діють, і видає спеціяльні книжки для своїх аґентів, а в тих книжках містяться ті речення і звороти. Мій знайомий показував мені одну з таких книжок. Ось, напр., розмова з жінкою, що має двоє дітей і чоловіка.

Аґент каже: «Є річ безсумнівна, що жінки ліпше ніж чоловіки виховують дітей і ліпше ведуть господарство. Але гроші на утримання господарства дає чоловік. В разі якогось випадку...» Тут аґент затуляє рукою чоловіка на світлині «типової американської родини» (фото він приносить з собою). Інструкція вказує, що він повинен мовчати «бл. 10 сек.», щоб те, що він сказав, було зрозуміле. Дальша розмова також точно передбачена. Інструкція визначає навіть вираз обличчя аґента й інтонацію його голосу. Аґент робиться неначе актором, що грає все життя ту саму ролю (мій знайомий грає її вже понад 30 років). У передмові до книжки я прочитав, що найкращим аґентом може бути не інтеліґентна людина, здібна або ж настирлива. Найкращий той, хто завжди і всюди вживає «кен - толк». Часами центр зміняє кілька речень в книжці. Тоді виходить нове видання, і з Нью - Йорку прибувають інструктори. Вони тренують аґентів цілком так само, як режисер в театрі вчить актора.

Товариство, де працює мій знайомий, дуже багате. Цьому товариству належить багато банків і різних підприємств. Воно має і власні будинки відпочинку для своїх працівників, а також власну божевільню. В божевільні перебувають колишні аґенти, що повторювали протягом 20 чи 30 літ ті самі речення, так само всміхалися, робили ті самі рухи. Механізація діяльности мозку то є річ, яку не кожен витримує.

(«Вядомосці», Лондон)

Ілюстрований огляд світових подій

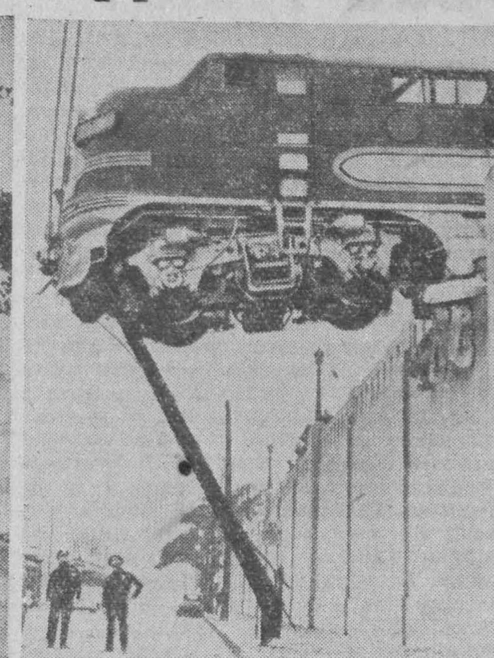

1. Колишнього конструктора літаків Фізелера, що спричинився до розвитку „V-зброї", судитимуть в Касселі за послуги Гітлерові. — 2. Син мільйонера Рокфелера одружився на Флориді з Барбарою Сіарс, що розвелась з американським дипломатом. — 3. В Льос Анжельос зіскочила і проїхала вулицею льокомотива, затримавшись об залізний стовп біля насипу. — 4. Тибетський „пророк" демонструє прапор „нового людства" на конґресі „білого братерства" в Парижі. (Дена)

Управа Обласної Спілки Українських Журналістів в Ашаффенбурзі, просить своїх членів сплачувати членські внески на адресу: Prof. Stepowyj, München 27, Rosenheimerstr. 46/I.

За Управу ОСУЖ:

А. Животко, голова — В. Бараґура, секретар

1-1

Увага, українці Бамберґу!

Українці приватники ДП і не ДП повіту Бамберґ і сусідніх повітів, ще досі не зв'язані організаційним життям, зголосяться у власному інтересі до Повітового Представництва Української Еміґрації Приватників в місті Бамберґ, Luipoldstr. 40, партер, недалеко залізничої станції.

Приймаємо від 10—12 і 14—17.

Ukrainisches Hilfskommittee
Bamberg, Luitpoldstr. 40.

1-2-57

Збережім для історії вірний образ західнього пограниччя!

Наукове Товариство ім. Шевченка веде вже довгий час наукові досліди над відтворенням стану національних і віроісповідних відносин на Посянню і Лемківщині. Йдеться про збереження для історії вірного етнографічного образу нашого західнього пограниччя, з якого сучасний політичний режим виселив українське населення.

У зв'язку з тим велике прохання до всіх Вельмишановних Громадян, що жили й працювали до 1939 р. і за часів німецької окупації в повітах: Березів, Коросно, Ланцут, Ніско, Переворськ, Перемишль, Ряшів, Сянік і Ярослав і є обзнайомлені з відносинами на цих теренах, щоб ласкаво подали свої адреси до НТШ.

Наукові працівники НТШ сконтактуються листовно, а то й особисто з тими Вп. Громадянами, що заявлять готовість послужити своїм знанням, і тим способом — спільним зусиллям — удасться завершити цінну й важливу, як з погляду наукового, так теж і політичного працю.

Друге прохання до всіх тих Вп. Громадян, що мають старі шематизми, щоб їх визичили на короткий час НТШ або дозволили користатися ними в своїх приватних бібліотеках на умовах, які запропонують власники.

Листування просимо спрямовувати на адресу:

Ukrainische Wissenschaftliche
Schewtschenko Gesellschaft
München, Versaillerstr. 4.
(Versaillerschule)

ОГОЛОШЕННЯ

Театральна Студія під керівн. Йосипа Гірняка оголошує набір нових кандидатів (жінок і мужчин) до Студії. — Заяви, враз із життєписом та даними про освіту, керувати на адресу: Театральна Студія, Mittenwald, Obb. Jägerkaserne.

Керівництво Театральної Студії

1-2-58

Комунікат ОБУЛІД-у

Головний Виділ ОБУЛІД-у подає своїм членам до відома, що з 1 січня ц. р. переніс свій осідок до Реґенсбурґу і його теперішня адреса така: OBULID, Regensburg, Ganghofersiedlung.

Головний Виділ просить всіх членів подати окремою листівкою свою теперішню адресу. Також належить подати дати і місця народження тих членів родини, яких в разі еміґрації задумують з собою забрати.

Рівночасно Головний Виділ просить своїх членів вплачувати вкладки на поточний рік. Тих, що не вплатили за минулий рік і не платять за поточний, Головний Виділ викреслить з 1 квітня 1948 р. з реєстру членів.

За Головний Виділ ОБУЛІД-у:

інж. Б. Лучаковський, голова — лісн. І. Кузич, секретар

ПОЗАОЧНИЙ КУРС
Історія Української Культури

Дуже часто навіть люди вельми цивілізовані та освічені не роблять різниці між поняттями „нарід" і „нація". Вони вживають цих термінів як синонімів. В дійсності ж — це два різні поняття: „нація" — вищий ступінь розвитку, росту, еволюції „народу". Нарід (етнічна маса) є свідомий своєї культурної і побутової відмінности від інших народів, своєї культурно-побутової своєрідности, але ж в ньому ще нема свідомости й масового стремління до самостійного державно-політичного життя. Нація має не лише свідомість своєї культурно-побутової відмінности, але й свідомість конечности власного державно-політичного життя. Ці складні питання з царини теорії нації — про істоту понять „нарід" і „нація", про зародження „народу" та про перетворення „народу" в „націю" (етно генеза й націогенеза) трактує надзвичайно цікавий позаочний курс УТГІ, що носить назву „Націологія" (курс ч. 87). Студійний матеріял (позаочні лекції) до цього курсу склав наш видатний націолог і соціолог небіжчик доц. О. Бочковський. Нині — в Баварії УТГІ перевидав ці лекції і на їх основі веде позаочний курс ч. 87.

Але свідомість відрубности та відмінности рідної культури не може прийти тоді, коли людина не знає первнів рідної культури, не знає її історії та змісту. Під цим оглядом УТГІ зробив величезну прислугу українській нації зорганізувавши ще в Подєбрадах великий позаочний курс „Історії Української Культури" (курс ч. 94). Студійний матеріял до цього курсу склали під загальною редакцією небіжчика проф. Дмитра Антоновича девять авторів, а саме: проф. † Д. Антонович, проф. † В. Біднов, проф. Д. Дорошенко, проф. † О. Лотоцький, проф. С. Наріжний, проф. С. Сірополко, проф. д-р В. Січинський, проф. д-р Д. Чижевський та проф. А. Яковлів. Курс цей охоплює такі питання з царини української культури: вступ, розвиток українознавства в XIX і на початку XX ст. і її досягнення, школа й освіта на Україні, народня освіта на укр. землях і в колоніях, укр. книга, укр. преса, філософія, передхристиянська релігія укр. народу, укр. церква, укр. христ. церква сучасности, укр. право, мистецтво, архітектура, скульптура, малярство, гравюра, орнамент, музика, театр. Цілий студійний матеріял уміщений на 400 сторінках позаочних лекцій. Нині УТГІ перевидав цей студійний матеріял і на його основі відчинив позаочний курс історії української культури. Курс може кожен розпочати коли хоче і студіювати як завгодно швидко. Надзвичайно приступна студійна такса (80.— RM за навчання і студ. матеріял разом) дає можливість широким колам українського суспільства ґрунтовно пізнати історію та зміст рідної культури.

Вписуватися в УТГІ Regesnburg, Ganghofer Siedlung, Paul Heyse Str. 2.

РОЗВОДОВІ СПРАВИ

До Єпархіяльного Управління УАПЦ в Ашаффенбурзі надійшло прохання Семена Гавриловича Ризниченка, про розвід з його дружиною Уляною Григорівною з родини Пугачева з причини безвісної відсутности її. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Уляни Ризниченко, просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artilleriekaserne, Kirchliche Verwaltung. 3-3-42

До Єпархіяльного Управління УАПЦ в Ашаффенбурзі надійшло прохання Михайла Олексійовича Шабана про розвід з його дружиною Розалією Олексіївною з родини Бабій з причини безвісної відсутности її. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Розалії Шабан, просимо повідомити на адресу: Aschaffenburg, Artilleriekaserne, Kirchliche Verwaltung. 3-3-43

Просимо пана Чоловського звернути свідоцтва на право ведення будівельного підприємства в Ваймарі. Гнат Туз Ашаффенбурґ, Редакції „Неділі". 3-3-51

РОЗШУКУЮТЬ

Михайла Липку з Кунисовець (пов. Городенка), шукає брат з Канади Wasyl Lypka, Gilbert Plainz, Manitoba R. R, 2, Canada. Хто знав би про долю Михайла Липки просимо повідомити на адресу; Roik Oleksander, Aschaffenburg, Pionierkaserne, Bl. IV/Bursa. 3-3

Сакуна Митрофана і Марію, Сакуна Василя і Тетяну з Полтавської области Опішнянського району, село Батьки, шукає Сакун Григорій. Вістки слати на адресу: Sahun Hryhorij, Aschaffenburg, Artillerie Kaserne Bl. III/1. 3-5

Андрій Шелемей з Ашаффенбурґу, табір Буа-Брюле, Бл. I/118 шукає свого брата Романа Шелемея в Канаді. Просимо канадські газети передрукувати це оголошення. Aschaffenburg, Andrij Szelemej, Bois-Brule, Bl. I/118. 3-3

Маму Анну Запорожець, з дому Приступ, шукає Wira Gross, Villach, Tschabuschnigstraße 5, Österreich. 3-4

Пелешенка Олександра шукають батьки. Писати: Aschaffenburg. Pionerkaserne Bl. III/106. 2-5 2

Анну Канюк, з с, Віжумля (пов. Яворів), яка останнім часом працювала в Бад-Кіссінґені в бауера Льобляйн, шукає сестра Качмар Тетяна (по чоловікові Ільчишина). Кто знав би про її місце перебування, просимо повідомити на адресу: Ilczyszyn Tacjanna, Dillingen/Donau, Luitpold Kaserne Bl. V/13. 1-4

Коцюбко Іван шукає Рідних і знайомих. Писати на адресу: Braunschweig, Rosaiies Kaserne, A. 111. 1-2

Батька Григорія, матір Антонину. брата Сергія і сестру Оляну шукає Григорій. Прошу відгукнутися на адресу Редакції „Неділі". 1-5

Американські українці розшукують:

Марія Романюк з д. Савич, пошукує своїх сестер Катрусю Коцюмбас, що жила в місті Бібрка і Зоню Савич, з села Ладанці, пов. Перемишляни, або будь кого з рідні. Хто знав би про них, або вони самі, нехай зголосяться на адресу: Mrs. M. Romaniuk, 59 Maria St. Toronto, Ont. Canada.

Василь Лісовський шукає Іллю Грицуня, який мав бути на скитальщині в DP Camp41/183 in Velbert, Br. Zone Germany. Якщо він там є, хай зголоситься до мене: Wasyl Lisowsky, 212 Symidgton Ave., Toronto 9, Ont. Canada.

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Старша, самітна учителька шукає старшого, самітного, культурного пана, який бажав би взяти її під свої опікунчі крила і бути товаришем життя та спільно ділити долю й недолю. Відповідь слати до „Неділі" під „Самітня„. Проситься заграничні часописи передрукувати. 1-2

Ірена! Посилаю Вам щирий привіт з дороги і жалію, що не можу прибути на час. Роман. 1-1

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM, APO 757 AG 383 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer:
Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 АШАФФЕНБУРГ, 7. БЕРЕЗНЯ 1948 Nr. 114

В Палестині далі йдуть бої між арабами й жидами, що розбудовують Єрусалим на жидівську твердиню. (Д)

Перекидають до Італії зброю та партизанів

РИМ (Дена-Інс). Згідно з неофіційним повідомленням італійського уряду 26. 2. літаки, що пролетіли з контрольованих комуністами східньоевропейських держав, скидали вночі зброю над північною Італією. Як сказано в доповіді міністра внутрішних справ Маріо Шельби, приблизно 100 000 росіян, юґославів та громадян інших балканських країн нелеґально перейшли італійський кордон, щоб полегшити здійснення плянованого комуністичного перевороту.

Перша совєтська атомова бомба не вибухла

Як повідомляє віденська газета «Вельт ам Абенд», Совєтський Союз вже має на Уралі коло Стерліматаку фабрику атомових бомб, яку почали будувати в 1946 р. на ділянці 40 км завдовжки й 30 км завширшки. Після закінчення будівництва фабрика інтенсивно працювала над першою атомовою бомбою, сконструювавши яку, повинна була розпочати масову фабрикацію бомб. У виготовленні першої атомової бомби діяльну участь брали й змобілізовані для цього німецькі спеціялісти, як от проф. Вольмер, Герц, Бернардт, Штайнбек та ін. Бомба, що з особистого наказу Сталіна мала бути виготовлена не пізніше 1 січня 1948 р., була готова вже влітку 1947 р., а 17 серпня її випробувано в уральських лісах на далекій відстані від заселених пунктів та промислових підприємств. Вона мала вибухнути за допомогою часового запальника за 2 год. 45 хв., проте ніякого вибуху не сталося. У зв'язку з цим проти адміністрації та науковців фабрики розпочато суворе слідство, під час якого директор фабрики поляк інженер Козельскі втік до Парижу, де й переказав ці відомості газеті «Фіґаро».

Сталінська лапа над Фінляндією

Президент фінляндської держави Паасіківі одержав, як повідомило з Гельсінкі аґентство Юнайтед Пресс 22. 2. листа від генераліссімуса Сталіна, в якому Сталін пропонує скласти взаємний пакт про приязнь і оборону. Президент Паасіківі у своїй відповіді, переданій 29. 2. через совєтського амбасадора в Гельсінкі, висловив готовість Фінляндії розпочати переговори в справі запропонованого порозуміння. Одначе Фінляндія заступає погляд, що розмови мусіли б вийти з інших основ, ніж ті, що довели до підписання договорів Москва—Букарешт і Москва—Будапешт, що на них Сталін підкреслено покликався як на приклад у своєму листі. Фінські комуністичні робітники влаштували у вівторок в різних провінціях демонстрації за підписання військового, торговельного і культурного договору з СССР.

В політичних колах Фінляндії настав песимізм. Переважає думка, що Фінляндії не лишається ніякого іншого виходу, як вислати свою делеґацію на переговори до Москви, бо відмова Фінляндії довела б до затримки совєтських достав збіжжя і спричинила б голодову катастрофу.

Шведська преса подає вісті про совєтський проєкт під драматичним заголовками, як, напр., «Совєти пропонують Фінляндії військовий пакт — американці мусітимуть швидко хапатись за зброю». Вона підкреслює, що сталінський проєкт приходить після низки типових комуністичних заходів у Фінляндії. Нещодавно вже у фінському парляменті піднесено звинувачення, що фінська державна поліція арештувала деяких громадян балтійських держав, щоб вивезти їх в СССР, хоч совєтський уряд ще не домгався їх видачі від Фінляндії. Фінські комуністи закладали по всій країні «Товариства для полювання».

Оні Пелтонен, голова фінських соціял - демократів, заявив в інтерв'ю для закордонної преси, що 80% фінського народу виступають проти пакту з Москвою.

100 000 ДП до Америки

ВАШІНҐТОН, (ЮП). Правнича комісія американського Сенату схвалила в понеділок 2 березня законопроєкт, згідно з яким 100 000 ДП мали б дістати право на в'їзд до США.

Як повідомляють з головної квартири в Гайдельберґу, в січні виїхали з американської зони до нових країн оселення 6 452 особи ДП, тоді як в грудні минулого року еміґрувало 5 336. Англія взяла 1 862, Голляндія — 582, Бельґія — 347, Франція — 105, Канада — 995, Австралія — 718 і Бразілія — 126. До США за допомогою американсько - жидівського комітету і католицької добродійної конференції виїхало, крім того, 1 717 ДП. Цифра репатрійованих зменшилася з 922 в грудні на 221 в січні.

— В квітні ц.р. проєктують скликати в Швайцарії окрему конференцію, що розгляне питання переселення інтеліґенції. Вона провадитиме далі роботу другої конференції дорадчого комітету ІРО для справ переселення інтеліґентів-фахівців, що відбулася 12 січня в Женеві. В Швайцарській конференції братимуть участь, крім представників ІРО і професійних спілок, 40 — 50 скитальців з Німеччини, Австрії та Італії, між ними такі інтеліґенти, що вже встигли отримати посади в Західній Европі. Офіційною мовою конференції буде англійська і німецька. Візьмуть у ній участь представники банківців, пасторів, лісників, бібліотекарів, інженерів - гірників, хірурґів, учителів технічних шкіл, редакторів і рентґенологів.

Неоправдані закиди німців

Четверта пресова конференція в Головній квартирі ІРО

Четверта пресова конференція в Головній Квартирі ІРО в Гайдельберґу, що відбулася в середу 3 березня по обіді в затишній залі готелю «Шрідер», притягла і на цей раз багато представників ліцензійованої преси усіх 9-ох національностей, але не принесла ніяких особливих заяв і ревеляцій. Зокрема, ані словом не згадав ніхто справи переселення. Найцікавіші інформації авторитетних представників ІРО стосувалися перспектив праці ІРО з окремими національними групами.

Зональний директор ІРО, пан Едвардс, на конференцію не прибув. Провадив її еф преси п. Денлінґер, даючи разом з іншими керівниками відділів, відомими вже з попередніх конференцій, пояснення на 15 питань, поставлених союзом ДП преси і на окремі запитання присутніх журналістів.

Перші три питання преси стосувалися прецизного сформулювання **поняття статусу ДП.** Журналісти запитали, чи обов'язує досі декларація генерала Айзенгауера з 20 вересня 1945 року щодо статусу ДП. Далі журналісти домагалися вияснити, чому ДП мають обмежену свободу рухів. Їм заборонено переїздити кордони зон навіть у важливих родинних випадках, не кажучи вже про заспокоєння культурних потреб...

Відповідаючи на ці запити, п. Картер сказав, що не легко дати на них вичерпне вияснення. Статус ДП можна б здефініювати, як статус особи, що перебуває під охороною ІРО і не може апелювати до іншої установи. Після різних спроб інтерпретації такої дефініції, п. Денлінґер заявив готовність передати окремим національним газетам **текст конституції ІРО** для публікації. Основою визнання когось особою ДП є додаток ч. 1 до конституції ІРО. Ці розпорядження зазнають тепер нового оформлення і в загальному обов'язує погляд, що нові розпорядження дезактуалізували старі.

Що стосується свободи ДП, то немає підстав, — сказав п. Картер, — чому б ДП не мали користати з такої самої свободи руху як німці. ІРО в цьому напрямі провадить сильну акцію. Можна припускати, що обмеження ДП в міжзональному русі спричинене англо - американським порозумінням, інтенцією якого було не допустити погіршення харчового становища. ІРО не хоче ніяких цього роду обмежень. Ідуть переговори з американським урядом в Берліні і ця справа вироблена тепер в окремій петиції.

П'ятий запит Союзу ДП Преси домагався вироблення **законів, які ясно визначали б права ДП.** Це конечне з огляду на ясно накреслену, ворожу німецьку політику щодо ДП. Представники ІРО визнають потребу такої кодифікації. Можливо, що з фальшивого переконання начебто проблему ДП вдастся розв'язати за короткий час, досі тієї справи не розроблено. Тепер її опрацьовують. До послуг ДП стають тепер правні дорадники з-поміж самих ДП. Підготовчу працю в цьому напрямі провадив д-р Пауль Вінтер з Головної Квартири.

Шосте питання: Чи ІРО має змогу в порозумінні з армією і військовою владою зібрати статистичні дані, які б показали порівняння злочинности ДП і німецького населення?

На це питання преса отримала ширше висвітлення. Пан Денлінґер інформує, що Головній Квартирі ІРО передано статистичні дані за шість місяців. З них виходить, що кількість кримінальних злочинів, заподіяних ДП, за останні місяці зросла. Якщо це правда, то це сумне явище. Статистику надіслала військова влада, але вона спирається на дані німецьких урядів. Треба підкреслити, що **німці подали до цієї статистики також усі випадки арештів, не вияснюючи, чим вони закінчилися, тоді, як дані про німців стосуються лише фактично заподіяних злочинів.**

Далі в цій справі говорив п. Картер: Останніми тижнями ми занепокоїлися звітом військової влади. З причин, на які вже вказав п. Денлінґер, ми мали великий сумнів щодо правдивости тих даних і вирішили перевірити цю справу незалежно. В цій справі взяв слово п. Броді. Він інформує, що німці, подаючи свою статистику в грудні минулого року в Авґсбурзькій окрузі ІРО, зарахували до злочинів ДП **навіть випадки вскакування до трамваю під час їзди.** Всі арешти подавалися в цій статистиці як злочини, коли в дійсності лише незначна частина тих арештів кінчилася судовим вироком. (КТВ)

(Продовження в наступному числі)

ДЕ ПРИЧИНА НАШИХ НЕВДАЧ?

Написав Антін Чернецький

Святкування національних державних українських роковин дає привід нашим доморослим політикам -псевдоісторикам робити свої партійні порахунки з тими, що були носіями ідеалу самостійної української держави, який реалізували великою українською революцією, створенням Центральної Ради, організуванням до здійснення цього ідеалу українських мас, IV універсалом 22 січня 1918 р., актом об'єднання 22 січня 1919 р., Директорією, Зимовим походом та збройною і дипломатичною боротьбою. Доморослі політики та псевдоісторики, які історію українського народу починають від себе, від хвилини, коли вони стали до політиканства, вишукуючи тільки темні сторінки в діяльності своїх противників та дивлячись на історію України та її державність з своєї вольової теперішньої фантазії, всю вину за невдачі та програну нашої визвольної боротьби звалюють на своїх противників на партійно немилих собі людей, та обвинувачують тодішніх українських провідників з Центральної Ради і Директорії, а головно соціялістів за повалення української держави.

Закид — диктований злістю, незнанням тодішньої української та міжнародньої політичної дійсности, отже і невірний і неоправданий.. Хто ж завинив тоді, чи тільки самі тодішні провідники і чи одні тільки українські соціялістичні партії несуть вину і то виключну за тодішню невдачу визвольних наших змагань?

Які ж закиди ставлять наші противники Центральній Раді, Директорії та українським соціялістам? Зводяться вони до ось чого: Висунення соціяльних проблем, надія на світовий та російський соціялізм, а тому й недоцінювання організації українського війська, розпущення армії, федеративні змагання в спілці з російською демократією і подіб.

Пригляньмося до тих закидів ближче та проаналізуймо їхню вартість в світлі минулого, а головно до тодішньої реальної української дійсности.

Перш за все закид висування соціяльних проблем, а головно земельної справи. Тут видно у наших доморослих понорацію, незнання умови революції; тим виявляють вони повний примітивізм в розумінню національної та державної політики.

Українська революція провадилася під кличами **землі і волі** — отже під соціяльними і національно - політичними кличами та ідеалами українського народу, а головно його переважної більшости — українського селянства.

Але чи не під тими самими кличами проводилась і велика козацька революція з Запорізькою Січчю та Богданом Хмельницьким?

Чи ж український панщизняний кріпак не втікав від пана дідича і не боровся з ним за свою землю, господарство і волю особисту для себе і своєї родини?

А де ж бачив хто революцію і війну, щоб підґрунтям її не були соціяльні, а опісля й економічні проблеми? Хай наші доморослі політикани і псевдоісторики вкажуть нам таку державу на світі в минулому і тепер яка б не мала не розв'язувала і не спиралася на економічних і соціяльних основах?

Така була українська реальна дійсність, що з поваленням української державности український нарід підпав не тільки під політичний гніт, але рівночасно економічно і соціяльно був поневолений.

Польща й Москва економічно і соціяльно знищили наші вищі верстви, сконфіскували в більшості маєтки української шляхти та козацької старшини, а українські селянські маси закувала в панщизняну неволю. Вищі наші верстви рятували своє економічне і соціяльне положення переходячи в табір ворогів, приймаючи католицизм, польщились, або, йдучи на сторону Москви, московщились. Одні і другі відокремлювались і поривали з українським народом.

А українське селянство боролось з панщиною.

І тому не диво, що те українське селянство, становлячи переважну більшість українського народу, в основу своєї визвольної боротьби поставило соціяльні, економічні гасла, в конкретному випадку домагання землі і волі.

Цього не видумали українські соціялістичні партії. Це було основним домаганням селянських українських мас, його життєвим інтересам. Українські соціялісти це домагання, як слушне, підтримували. А зрештою проти цього не мали тоді відваги явно виступити й наші націоналісти і буржуазні політики, бо й вони, щоб залучити до себе селянство і конкурувати із соціял - демократами і соціялістами - революціонерами, чіпляли собі соціялістичні шильди, напр., соціялістів - самостійників, соціялістів - федералістів, хоч з соціялізмом не мали і не хотіли мати нічого спільного.

Чи не так воно було?

А чиж галицькі народовецькі політики в австрійському парляменті не боролись проти т. зв. індемнізації — відшкодування польській шляхті за «знесення», а радше викуп панщини, стоячи на тому, що селяни повинні були дістати землю без викупу, бо вони її заплатили своїм потом і кров'ю, чи ж вони не організовували великі страйки селян в Галичині в 1902—3 р.р.?

Про це нинішні доморослі політики та псевдоісторики не знають, бо історію починають від себе.

А закиди антимілітаризму українських соціялістів, чи це тільки їхній смертельний головний гріх?

На солдатчину нарікав і великий Шевченко і найчільніші навіть народовецькі письменники Наддніпрянщини. А писання Осипа Федьковича активного австрійського офіцера, чи ж вони не антимілітаристичні і чи їх не могли б містити всі антимілітаристичні газети в усьому світі

А чи в прекрасній повісті Ольги Кобилянської «Земля» немає антимілітаристичної основи?

Ті письменники, а вже найменше Федькович і Кобилянська, це ж не соціялісти.

Причина тому та, що не маючи своєї держави і армії, український селянин служив у чужих арміях, де знущались над нами чужі наставники і тому до військової служби чув нехіть і відразу.

Антимілітаризму українського селянина не потрібували вчити аж соціялісти.

А ідеї народньої міліції знав український селянин із історії своєї козаччини, з оповідань тих, що були в Америці та Канаді та з газет і літератури про те що ні Америка, ні Швайцарія, ні Англія тоді обов'язкової військової примусової служби не знали, а послугувались добровольцями.

А проте, як би воно не було, але першим організатором української збройної сили на Наддніпрянщині в часи нашої революції був соціяліст Симон Петлюра, а в маршах Зимового Походу були теж і соціялістичні міністри УНР, Ісаак Прохорович Мазепа та д-р Іван Макух .

Безпідставний і чисто демагогічний закид, що українські соціялісти орієнтувалися на світовий соціялізм, на братерство з російською революцією, та хотіли федерації із Росією.

Отже орієнтація на соціялізм. Першим, що науково обґрунтував і то з соціялістичного, як дехто вважає, марксівського погляду домагання державної самостійности України, був соціяліст Юліян Бачинський. Він в 1893 році написав славну та широко відому книжку: «Україна Irredenta», де саме на економічних, господарських основах, аналізуючи українську дійсність, а саме еміґрацію українських селян за море, а навіть в Росію в Сибір, по землю і заробітком, ставлячи «квестію будучности української нації», усьому світові й українцям проголосив гасло: Вільна, велика, політично самостійна Україна, одна нероздільна від Сяну по Кавказ (ст. 74), заявляючи, що «самостійність політична України — це conditio sine qua non її економічного й культурного

Арештовано 500 чеських студентів

ПРАГА (ДЕНА - ІНС). Загалом 500 антикомуністичних чехо-словацьких студентів заарештовано вкінці минулого тижня під час намагання перейти кордон з ЧСР до американської окупаційної зони в Німеччині. Студенти втікали від призначеної „чистки" університетів. На будинку технологічного інституту в Празі вивішено велику об'яву прізвищ тих студентів, що їх за антикомуністичну політичну діяльність викреслено з академічного списка.

Празька демонстрація [illegible] Готвальда.

Ганебний момент в історії новітньої Чехо-Словаччини. Президент Бенеш підписує листу уряду Готвальда (ліворуч). (Дена)

„The Sunday"- Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 — АШАФФЕНБУРГ, 14. БЕРЕЗНЯ 1948 — Nr. 115

Криваві арабсько-жидівські бої наступають у Палестині

САМАРІЯ, (Дена - Ройтер). В одній стисло охоронюваній місцевості гірської околиці Самарії головнокомандувач арабської визвольної армії фавзі Бей Кавукі виготовив уночі на 9. 3, як повідомляє окремий кореспондент Ройтера Майнз, пляни визвольної боротьби арабів проти жидів.

Кореспондент, відвідавши головну арабську квартиру, бачив безконечні колони автомашин, що займали позиції. Арабські провідники партизанських загонів в Палестині отримали там останні інструкції. Генерал Кавукі має свій штаб в цій самій місцевості, з якої в 1936—1939 рр. він командував повстанням проти брітанської мандатної влади. Сьогодні цей штаб командує не лише повстанцями, але добре вишколеними відділами. На пресовій конференції в Головній Кватирі промовляв німецькою мовою один з офіцерів. На його думку, жиди зробили найбільшу тактичну помилку, не почавши свого наступу зараз таки в перші дні, коли араби мали лише каміння і ножі. Сьогодні вже пізно, бо арабське військо озброєне автоматичною зброєю і легкою артилерією та має значні відділи вишколених вояків. Важка зброя в дорозі. Також інші офіцери арабського штабу, що більшість з них говорить по німецьки, а деякі мають німецьких жінок, запевнили кореспондента, що всі араби стоять за свою армію. Військова акція арабів складатиметься з трьох операцій, а саме: 1) розвідки про жидівські сили, 2) наступу на дороги жидівського зв'язку і 3) офензивне оточення жидівських сил. Арабська армія, яку вони називають армією Ярмук, складається з палестинських арабів, сирійців та мешканців Іраку. За повідомленням кореспондента Ройтера, між арабами є багато англійців.

Комендант арабських повстанців Абдул Гуссейн.

Буліт алярмує небезпеку в Китаї

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - Ройтер, ДЕНА - ОАНС). Головнокомандувач американської окупаційної армії в Японії генерал МекАртур відхилив запрошення Конґресу прибути до Сполучених Штатів, як експертові в питанні про господарську підтримку Китаю. В телеграмі до зовнішньо - політичного парляментського комітету він повідомив, що підтримує таку допомогу Китаєві і що вільний, незалежний, мирний та дружний Китай має серіозне значення для справи миру об'єднаних націй і всього світу. Колишній американський амбасадор в Советському Союзі Вільям Буліт висловився в зовнішньо - політичному комітеті Конґресу за підтримку Китаю військовим спорядженням на суму 100 мільйонів долярів. «Китай, — сказав Буліт, — є ключем до всього Далекого Сходу. Якщо наш уряд допустить, щоб весь Китай потрапив до рук комуністів, тоді марні будуть його намагання зупинити навалу на нашу країну незліченних мас гнаних Сталіном рабів. Ми не зможемо успішно протистояти завоюванню світу комунізмом, борючися з ним тільки в Европі. Советський уряд озброїв китайських комуністів здобутою від японців зброєю і навіть постачає їм нову зброю японського типу, виготовлювану тепер в Кореї та Сибіру. Якщо комуністи повалять Китай, вони кинуться далі в південну Азію і захоплять Індокитай, Сіям, Малайю, а нарешті й Японію».

Самогубство міністра Яна Масарика

Велетенське враження в Чехословаччині і у світі

Як офіційно повідомляють з Праги, чехо-словацький міністер закордонних справ д-р Ян Масарик заподіяв собі смерть, вискочивши минулої середи з вікна будинку свого міністерства. Трагічна смерть Яна Масарика, сина першого президента Чехо-Словацької Республіки, Томи Масарика, зробила у всьому світі велетенське враження. Світова преса бачить у ній глибоко-символічний сиґнал катастрофи, в якій опинилася чехо-словацька демократія, згноблена імперіялістичним чоботом червоної Москви.

Як повідомляє аґентство Четека, чехо - словацький міністер внутрішніх справ Вацлав Носек, відкривши перше засідання чехо - словацького парляменту (на якому новозложений кабінет комуністичного прем'єр - міністра Клемента Ґотвальда представився уперше зборам 300 послів), сказав: «Нашого міністра зовнішніх справ Яна Масарика немає між живими». Всі посли встали з місць і вшанували 5-ти хвилиною мовчанкою смерть заслуженого дипломата і політика. Самогубство Масарика, на думку лондонських дипломатичних кіл, «зірвало маску з лиця нового комуністичного уряду ЧСР». Ця обставина, що якраз Масарик затримав при теперішніх змінах ЧСР міністерство зовнішних справ, була використована, як доказ неначе в Чехо - Словаччині Ґотвальда нічого не змінилося. Драматична смерть Масарика перекреслила ці фальшування просоветської пропаґанди.

Італійська преса принесла, як повідомляє АФП, вістку про смерть Масарика під широкими заголовками. «Джорнале Італія» пише, що ніхто не переживатиме тієї смерти глибше від чехословацького президента Бенеша. Самогубство Масарика було актом розпуки людини, яка своїм кроком хотіла знов розбудити в чехо - словацькому народі любов до волі. Вихований в демократичній школі свого батька, Масарик не уважав потрібним за сучасних обставин далі жити. Ще у вівторок рано міністер Масарик був присутній на офіційному прийнятті польського амбасадора Юзефа Ольшевського чехо - словацьким президентом Бенешом в його сільській резиденції. У вівторок увечері міністер був в звичайному для нього доброму настрої. Велика кількість недокурків, знайдена в його кімнаті, свідчить про те, що міністер не міг заснути, перечитавши, мабуть, низку телеграм від своїх колишніх приятелів з Великобрітанії і США. Вони закидали Масарикові підлабузництво в днях чеської кризи. Коротко перед 6-ю рано Масарик вийшов до лазнички і викинувся з вікна на подвір'я, де його за півгодини знайшли мертвим.

Як повідомляють закордонні кореспонденти з Праги, Масарик мав промовляти у середу увечері на зборах з нагоди першої річниці підписання чехословацько - польського пакту. **Його нагла смерть спричинила велике замішання в цілому чехо-словацькому кабінеті.** Звичайні громадяни довідалися про смерть свого популярного міністра щойно о годині 13,30 з празького радіо, що після передання повідомлень грало жалібну музику. Чехо - словацьке міністерство наказало спустити до половини щоґли прапори на всіх державних будинках.

Останнє фото покійного міністра Масарика (4-ий зліва) під трибуною, з якої промовляє Ґоттвальд. (Дена-Інп)

Ян Масарик народився 1886 року в Празі. Після студій в Празі і в Нью-Йорку працював в Чікаґо. З вибухом першої світової війни повернувся до Европи і служив три роки в австрійському війську; згодом був зв'язковим офіцером при провізоричному чехо - словацькому уряді в Парижі. З кінцем війни вступив в дипломатичну службу і заступав ЧСР на важливих постах у Вашінґтоні, Лондоні й Женеві. Ставши 1925 року надзвичайним амбасадором в Лондоні, одружився там з донькою колишнього американського посла в Китаї Франціс Кране - Літербі. Коли німці окупували ЧСР, Масарик разом з Бенешом залишив батьківщину і виступав з відчитами в США і у Франції, вказуючи на небезпеку німецького фашизму. Від 1940 року до закінчення другої світової війни Масарик був міністром зовнішніх справ в еміґраційному уряді ЧСР. Уважали його експонентом «політики відкритих дверей» на Захід. Останню політичну кризу в ЧСР назвав він «безкровною революцією», що мала започаткувати «нову фазу чехо - словацької історії». Масарик давав навіть інтерв'ю закордонним кореспондентам, підкреслюючи, що згідно зі своїм переконанням, він поставив себе на службу новому режимові. Як бачимо, це переконання скінчилося швидко; мимохіть приходять на гадку слова: хто з большевизмом пактує, від большевизму гине...

Брітанський міністер Іден на вістку про смерть Масарика сказав, що це правдива трагедія. Він віддав своє життя за традицію свободи. Також брітанський міністер колоній Артур Джонс сказав, що Масарик завжди у своєму серці був правдивим демократом. На лондонській біржі вістка про смерть Масарика спричинила спадання всякого зацікавлення транзакціями у чеських облігаціях.

Пам'яти замучених братів

В неділю 14 березня б. р. о год. 12 дня в Сант-Лукас-Кірхе, Маріанненпляц, в Мюнхені відбудеться урочиста панахида пам'яти 15-ліття штучного голоду (1932—1933) на Україні і мільйонів замучених братів наших.

Жалібна урочистість відбудеться за участю найвищого духовенства УАПЦ, численних священиків та капелі „Україна" проф. Нестора.

Запрошуємо українські інституції та громадянство взяти як найчисленнішу участь.

Доїзд трамваями 1, 4, 19, 30 до Макс Денкмаль або Ізаторпляц.

Парафіяльна Рада УАПЦ в Мюнхені

ТАЄМНИЦЯ СКАНДІНАВСЬКИХ КОМУНІСТІВ

Наприкінці лютого в Осльо відбулася конференція міністрів закордонних справ Данії, Норвеґії, Швеції та Ісляндії, в якій на відміну від попередньої скандінавської конференції в серпні 1947 р. взяли участь і міністри торгівлі. Як повідомляє західньо - европейська преса, метою конференції було створити певну господарську співпрацю скандінавських держав, що стала б базою для майбутньої скандінавської унії — Даношве (Данія - Норвеґія - Швеція). Конференція ухвалила між іншим знизити митні ставки в торговельних зносинах скандінавських держав, провела певну спеціялізацію та розподіл їх виробничих завдань і взагалі опрацювала підстави співробітництва скандінавських країн в торгівлі, як між ними, так і закордонній. Для виконання цих завдань конференція утворила постійний секретаріят. Наприкінці ж лютого в Осльо відбувалася й дуже засекречена конференція скандінавських комуністів, що таким чином «дивно збіглася» в місці й часі з конференцією міністрів. Цікаво, що в ній взяли також участь і фінські комуністи, поміж них — дружина фінляндського комуністичного міністра внутрішніх справ Герта Куусінен та секретар фінляндської комуністичної партії Альтонен, що перед тим разом з фінляндським міністром внутрішніх справ зробили таємничу подорож до Москви. Ця подорож, як припускають, була зв'язана абр з внутрішніми політичними змінами у Фінляндії, або із зміцненням комуністичної політики й опору пляновi Маршала в скандінавських країнах, або і з тим і з тим разом. Як сповіщає соціял - демократичний «Арбейдербладет», таємна комуністична конференція принципово ухвалила, між іншим, приєднатися до Комінформу, але не змогла дійти згоди щодо терміну здійснення цього наміру.

Свідчить Горті . . .

На нюрнберзькому процесі недавно допитано, як свідка, колишнього угорського реґента адмірала Горті, що докладно розповів судові про свої взаємовідносини з гітлерівською владою і про той тиск, що його робила вона на Угорщину, щоб утримати її на своєму боці. Як показав Горті, хоч стараннями дружніх з нацистами міністрів і пощастило добитися в березні 1944 р. відтягнення з Угорщини німецького війська, проте це не поліпшило становища Угорщини, бо замість відкликаного війська наслано було ґестапівців і Угорщина й далі лишалася окупованою. Одного дня до Горті з'явилися уповноважений Райху в Угорщині Везенмаєр та есесівський генерал Вінкельман і зажадали депортації на працю в Німеччині угорських жидів. Як казав Горті, він протестував проти цього, маючи вже вірогідні вістки про винищення жидів в авшіцькому концентраку, проте він не мав влади, щоб стати на перешкоді цій депортації. Незабаром заарештовано було сина Горті. Його побили і геть закривавленого, з мішком на голові, приставили літаком до Відня, а далі — до концентраку в Мавтгавзені. Як заявив Везенмаєр, до якого вдався в цій справі Горті, його син нібито хотів приєднатися до альянтів і тому мусить прийняти на себе наслідки цього. Коли Горті сказав Везенмаєрові про свій намір запропонувати Советам перемир'я, той забрав його до своєї головної квартири і приставив до нього «гітлерівську сторожу». Нарешті його з родиною вислали до Вайльгайму в Баварії, де примусили підписати своє зречення. Він мусів зробити це, боячись за життя свого сина. (ДЕНА)

Що ж з валютною реформою ?

БЕРЛІН, (ДЕНА). Альянтська контрольна рада для Німеччини закінчила тут увечері минулої середи своє 81-ше засідання, що відбулось під головуванням маршала Соколовського. Всупереч сподіванням, рада не займалась справою загально - німецької валютної реформи.

ПІДБИРАЮТЬСЯ І ДО ЯПОНІЇ

ТОКІО, (ДЕНА). Як повідомляє аґентство Ройтер, альянтська рада для Японії після незвичайно гострої суперечки між американським і советським делеґатами відмовилася обговорювати неправдиві советські обвинувачення японського міністра - президента Ашиди. Советський делеґат генерал Кисленький твердив, ніби Ашида й чотири інші члени нового японського коаліційного кабінету настроєні дуже націоналістично й мілітаристично. Згідно з повідомленням АФП, американський делеґат Себалд, що головував на засіданні, зауважив, що советський делеґат не має жадного права втручатися в питання про новий уряд, створений демократично обраним японським парляментом. Запитані з цього приводу китайський та брітанський делеґати заявили, що альянтська рада повинна обговорювати лише загальні питання, а не поведінку окремих політичних осіб. На повторне запитання советського делеґата, чи офіційно забороняє йому Себалд ставити це питання, американський делеґат не дав прямої відповіді, а коли Кисленький і далі домагався відповіді, Себалд закрив засідання.

ДЕ-ҐОЛЬ ГОТОВИЙ ПЕРЕБРАТИ ВЛАДУ

7 березня в невеликому французькому місті Комп'єн перед 10 000 слухачів виступив із своєю напружено очікуваною промовою лідер «Французької народньої унії» генерал де-Ґоль. «Франція, — сказав він, — загрожена експансією ззовні великої держави, владарі якої прагнуть світового панування. Зсередини Францію підривають сепаратисти, що служать цим чужим владарям. Використовуючи нерішучість уряду й загальний хаос, вони розвивають свою діяльність, загострюють кризу, роз'ятрюють рани, щоб підготувати у нас диктатуру. За таких умов ми не можемо дати собі раду, не вживши суворих контрзаходів». «Советський Союз, — заявив генерал де-Ґоль, — прагне захопити весь світ. Маючи багаті й різноманітні ресурси, маючи терпеливий і тямущий народ, він грає з усіма атутами. Певний себе, він має під своєю абсолютною диктатурою 180 мільйонів людей. Його аґенти вдаються до диктаторського насильства, усуваючи політичну опозицію в Прусії, Саксонії, балтійських країнах, Польщі, Юґославії, Болгарії, Албанії, Румунії, Угорщині, а тепер і в Чехо - Словаччині. Сусіди цього велетенського бльоку — Фінляндія, Австрія, Греція, Туреччина та Іран — живуть у страху. Становище Італії тривожне. Скрізь у Франції над нашими містами й селами нависла така сама загроза, бо кожен знає, яку жахливу долю можуть принести йому ця навала й рабство». Як противагу проти советських домагань світової влади генерал де-Ґоль вимагав негайно створити господарський, дипломатичний та стратегічний союз Західньої Европи, включивши до нього й Німеччину, — що мав би об'єднати торгівлю, зовнішню політику й оборонні заходи цих держав. «Такий бльок, — великі ресурси природних багатств і інтелектуальних та моральних цінностей сказав генерал де-Ґоль, — охопив би і відкрив би перед старим світом нові можливості». «Франція, — сказав де-Ґоль, — мала б прийняти на себе зобов'язання і честь стати центральним осередком, ключем такого бльоку, життьовими нервами якого були б Північне й Середземне моря й Райн». Генерал висловив при цьому готовість взяти на себе провідну ролю представника Франції в цьому бльоку. Далі де-Ґоль вимагав «ясної і рішучої американської допомоги» Европі не тільки в її господарській відбудові, а й в справі її оборони. «Блискавичний переворот у Празі, — сказав він, — був останньою пересторогою французам щодо советського зазіхання загарбати весь світ». Кажучи про внутрішню політику Франції, ген. де-Ґоль, відзначивши великі державні видатки й незначну продуктивність французького господарства, піддав гострій критиці «хронічну слабість» французької парляментарної системи й вимагав неґайного призначення нових виборів. Як повідомляє кореспондент аґентства Ройтер Кінґ, генерал де-Ґоль у своїй промові відкрито заявив про свою готовість перебрати владу у Франції. За словами Кінґа, політичні спостерігачі в Парижі передбачають можливість повернення де-Ґоля до влади на протязі найближчих 6 тижнів. «Є всі підстави вважати, — пише Кінґ, — що між де-Ґолем і провідними депутатами всіх партій, крім комуністичної, нав'язано вже контакт і що парлямент згоден на саморозпуск і призначення нових виборів. (ДЕНА - Ройтер, ЮП).

ІРО бажає співпрацювати

(Закінчення звіту з четвертої пресконференції в Гайдельберґу, 114 ч. „Неділі")

Питання сьоме: Чи можна було б поширити співпрацю між ІРО і ДП, яка досі проявляється головно нашими пресовими конференціями, допускаючи представників національних груп ДП, як дорадників до головних квартир ІРО в ареах і зонах? Які могли б бути причини того, що ІРО не допускає репрезентантів національних груп, вибраних у демократичних виборах, як дорадників? Чи відхилення цього прохання не було б однозначне з дискримінацією, коли взяти на увагу, що одна з національних груп, а саме жидівська, має вже давно таких представників?

Представник ІРО п. Броді починає свою відповідь від останньої частини тих запитів. Від 1945 року УНРРА ніколи не визнавала ніякої національної групи. Жидівську групу визнали самі американці. Ми мали лише зв'язкових офіцерів. Це не означає, що ми не бажали визнати репрезентантів таких національних груп. Наш відділ суспільної допомоги студіював статути окремих національностей. Існує, однак, багато труднощів, яких джерелом є насамперед сама конституція ІРО, організації Об'єднаних Націй. Сподіваємося одначе, що й цю проблему вдасться нам розв'язати, тим більше, що її поважно розглядали в Женеві. Покищо можна сказати, що визнання могли б дістати **організації, яких статути вдасться погодити з конституцією ІРО.** Навіть сьогодні в 11-тій годині я мав телефоном розмову в цій справі. Очевидно, дуже багато часу заберуть розмови з національними групами, які вестимемо виключно на аполітичній базі. Існує багато різних сумнівів щодо того, чи дійсно представники національних груп репрезентують їх населення, викликає застереження міжзональна діяльність тих груп, виринає справа контролі їх фінансів, джерел прибутків і спосіб видаткування. В цій справі цікаве вияснення дає також ще

Конференція в Гайдельберґу. — Містер Денлінґер (в окулярах) відповідає на запити журналістів. (Фото М. Совяк)

Фотограф „Неділі“ М. Совяк зафіксував позу п. Денлінґера в хвилину його виходу з пресової конференції.

одна співробітниця пана Денлінґера: Головна Квартира ІРО в Женеві вирішила скликати вкінці квітня **конференцію представників кваліфікованої інтеліґенції з вищою освітою з усіх европейських країн.** Конференція мала б відбутися в Женеві і розглянути справу затруднення тих людей, що їм спеціяльно важко знайти країну оселення. Женева сподівається зібрати на цю конференцію потрібні їй інформації та проєкти. З 7-ох ерій американської зони вишлемо на цю конференцію таких кваліфікованих інтеліґентів: одного аґронома, маляра або мистця, католицького священика, дентиста, інженера електро - техніка, купця з міжнароднім стажем експорту й імпорту, журналіста або письменника, дипломовану медсестру, професора, лікаря, наукового дослідника хірурга, правника і ветеринара. Конференція матиме виключно консультативний характер і не виноситиме ніяких рішень, але вона безсумнівно принесе матеріял, що спричиниться до розв'язання долі людей з академічною освітою, які в безнадії сидять по таборах. Тут п. Денлінґер просить пресу спростувати вістку про те, немов би кандидати на виїзд до Венецуелі мали зголошуватися в Гайдельберґу. Зацікавленим у виїзді до Венецуелі треба зголошуватися виключно у власних ереах. Містер Денлінґер щодо запиту журналістів, чи не можна б було зорганізувати концертні турне мистецьких груп ДП по демократичних країнах, дякує за ці проєкти і стверджує, що досі це було неможливе. Тепер одна американська фірма зацікавилася цією справою. Хай національні групи подадуть списки з прізвищами мистців та їхніх творів на випадок виникнення можливости зорганізувати відповідну мистецьку виставку в ІРО.

ДП і приватна власність

Цікаве висвітлення та інтерпретацію викликало 9-те питання, **чи ДП мають право приватної власности, а коли так, то яке?**

Відповідь: ДП мають право приватної власности, але, очевидно, в країнах свого походження вони не можуть користати з залишеної там власности тому, що вони тепер ДП. ДП в Німеччині можуть мати право власности і право на спадщину. Особи ДП підлягають в справах приватної власности таким самим законам — а це стосується також контрактних зобов'язань — як інші особи, німецькі суди є відповідними судами для таких справ. ДП можуть подавати скарги в цих справах у німецькі суди, але без їх згоди не вільно їх до цих судів притягати до відповідальности. На запитання одного естонського журналіста, **чи ДП мають право обміну з німцями,** представники ІРО відповіли, що **обмін в межах законних форм дозволений.** Також у межах тих форм ДП можуть провадити підприємства поза таборами. Вже тиждень, як в усій американській зоні почали працювати **правні дорадники ДП.** Такий правний дорадник має бути в кожному таборі з населенням більше 2 000, а для кожних 500 дальших ще один дорадник. Ці правні дорадники мають обов'язок давати ДП поради щодо права власности. В заплутаних справах робитиме рішення Головна Квартира. Представники ІРО, вислухавши скарги журналістів про різні випадки з німцями, заявляють, що на їх думку німці мають нахил дискредитувати ДП. Всі такі випадки треба надсилати Головній Квартирі. Якраз тепер проходить по таборах **акція стверджування, які особи перебувають в них безправно.** Метою цієї акції є усунути осіб, що прибули до таборів після 21 квітня 1947 року. Одначе ІРО видало інструкцію, щоб цю акцію провадити гуманно **і робити вийнятки там, де таким людям загрожує викинення на брук і нужда.** ІРО одначе звертає увагу, що воно зобов'язалося перед військовою владою підтримувати цю акцію, а таборова поліція має допомагати усувати таких осіб. ІРО (відповідь на дальше запитання) не вирішує справи переселювання родин ДП з однієї зони до іншої. Воно не має вирішальної сили в тій справі, яка належить цивільній адміністрації. Існує лише порозуміння з брітанською зоною.

Загальне зацікавлення присутніх журналістів викликувало питання 12, яке ствердило, що **додатковий приділ харчів для хворих знизено тепер до 2%.** Обмеження видачі білого хліба хворим знизило калорійність харчування. **На це питання урядовці ІРО заявили, що таке розпорядження їм невідоме. Невідомо їм також про існування такого розпорядження в ереї Людвіґсбурґ,** яку називають для прикладу журналісти. Містер Броді заявляє з іронією, що **«ІРО не буде намагатися обмежувати число хворих до 2%».**

Тринадцяте питання висувало справу **додаткового харчування дітей.** Німецькі діти від 6 — 16 років користають з допомогової акції Гувера. Діти ДП занепадають на здоров'і. Що можна було б тут зробити? Містер Ґріґ відповів: Досі це питання в такій формі не ставили. Існує проєкт — втягнути дітей ДП в названу допомогову акцію, але досі не було розмов, якого роду було б це додаткове харчування. Пан Денлінґер подає тут інформацію, що за опінією лікарського відділу ІРО, діти ДП, як показує статистика, відзначаються блискучим здоров'ям (оклики протесту преси). Досі вже були спроби давати додатковий харч по школах, але на шість таких випадків ІРО знає п'ять, де матері дітей ДП запротестували проти такої акції, домагаючись, щоб харчі давати їм до хати. (Голос з поміж журналістів: боялися, щоб не зникли. Веселість.) Такий рапорт надійшов до ІРО після акції, зробленої в наслідок звідомлень про недоживлених дітей в таборах. Був і такий випадок, що якась група ДП внесла скаргу на малу калорійність харчування ДП, але в своїй скарзі вона забула врахувати кальорії масла і картоплі. ІРО визнає бажання батьків покращати харчування їхніх дітей і якраз тепер розглядають справу додаткових харчів. Хоч лікарський відділ висвітлює справу інакше.

Вкінці конференції пан Денлінґер погодився вислухати частину запитів преси. **На запит представника Редакції «Неділі», чому хворим ДП в санаторії туберкульозних в Амберзі і інших бракує потрібних ліків,** п. Денлінґер сказав, що на це питання годі дати відповідь, через неприсутність представників лікарського відділу. Відповідаючи на дальше запитання урядовці ІРО сказали, що ІРО підтримує акцію виїзду духовенства до осередків ДП в країни оселення і розглядає тепер якраз справу виїзду священиків до Бельґії. **На питання в справі переселення осіб, що живуть приватно, п. Ґріґ відповів, що приватники можуть реєструватися по таборах, але дістануть лише посвідку, що вони мають статус ДП.**

Конференція закінчилась по 3-ох годинах, невичерпавши всіх питань. Наступна конференція має відбутися вже в Бад - Кіссінґені, куди переїде Головна Квартира. (КТБ)

Генерал Клей про ДП

За повідомленням аґентства «Юнайтед Прес», американський військовий губернатор генерал Клей, бувши в Штутґарті на конференції представників німецьких ляндтаґів, висловив думку, що німці недостатньо шанують ті свободи, що їх вони мають, не зважаючи на окупацію їх країни. На зауваження одного з німецьких представників про нібито погане поводження переміщених осіб генерал Клей між іншим сказав: «ДП є жертвами дуже сумної долі. Вони не мають ні батьківщини, ні якоїсь надії на майбутнє. Тут у них є принаймні домівка». Щодо висловленого побажання надати німецькій поліції права діяти в середині таборів ДП, ген. Клей висловив сумнів у доцільності цього, хоч і обіцяв узяти на увагу це побажання. Говорячи про валютну реформу в Німеччині, генерал пояснив, що питання про неї може бути розв'язане не раніше, як за три тижні і що він ще нічого не може сказати про час запровадження плянованої реформи.

Фіни їдуть до московського хана

Досі немає ще тексту офіційної відповіді Фінляндії на советську пропозицію пакту. Питання обговорює урядовий зовнішньо - політичний комітет, що ніяк не може дійти в ньому згоди. За конституцією Фінляндії, у важливих політичних питаннях уряд до своєї ухвали повинен запитати думки політичних партій. Тим часом з 7 політичних партій Фінляндії, до яких зверчувся президент Паасіківі з 7 запитаннями, лише комуністи й їх поплентачі народні демократи погодилися на укладення мілітарного пакту, решта партій висловилися проти нього. Як заявив генеральний секретар фінляндської соціял - демократичної партії, Фінляндія хоче бути вільною та невтральною і не може зв'язувати себе пактом, що, мабуть, змусить її «битися проти Китаю». Представник міністерства закордонних справ підкреслив, що лист Сталіна посилається на аналогічні пакти з Угорщиною та Румунією, тим часом Фінляндія не може на них орієнтуватися. На зборах робітників-металістів на запитання комуністичного промовця — що волють робітники: «руку капіталізму або руку товарища Сталіна», — присутні відповіли, що не бажають жадної з них. З приводу порожніх місць, що є на нових паперових грошах, серед фінської людности поширився жарт, що їх залишено для портрета Сталіна.

7 березнях на вулицях Гельсінкі відбулася народня демонстрація протесту проти запропонованого Фінляндії пакту. Президент Паасіківі передав советському амбасадорові генералу Савоненкові листа, де докладно запитує про умови мілітарного пакту. За повідомленням «Дейлі Мейл», Советський Союз надіслав Фінляндії 4 березня другу ноту з приводу цього пакту. Змісту її не подано. Як заявляють у фінляндських політичних колах, Фінляндія хотіла б тепер нав'язати з Великобританією тісніші зв'язки, як противагу проти пакту з СССР. В брітанському міністерстві закордонних справ висловлюють, проте, сумнів у можливості цього для підгорненої під советський вплив Фінляндії. За останніми повідомленнями, офіційна відповідь Фінляндії Москві мала бути послана 8 березня. (ДЕНА - Ройтер, АП, ІНС)

Французькі коментатори підкреслюють, що маршал Сталін подав, як арґумент свого ультимативного домагання в листі до фінляндського президента Пасіківі можливість німецького наступу. Коментатори звертають увагу, що цей арґумент Кремля суперечить яскраво поведінці Молотова на останній лондонській конференції, де советський міністер засипав німців компліментами.

Вже говорять про Стокгольм !

Як повідомляє Дена, фінська делеґація, що має 20-го березня їхати до Москви на переговори, конферувала з президентом Паасіківі і не погодилась ні на один з десятьох різних проєктів.

Московська «Литературная газета» написала в середу, що запропонований Сталіном фінсько - советський пакт невдовзі міцно замкне двері, які «дозволяли шведським партнерам привозити своїх заокеанських приятелів аж до меж Советського Союзу». Газета глумливо називає Стокгольм «центром антисоветської музики і танців».

За таборовими мурами

Написав Борис Лисянський

Як життєвий фактор, що його головним призначенням є висувати, опрацьовувати та чітко формулювати національні ідеали й витичувати та торувати для рідного суспільства шляхи його духового розвитку, — всяка правдива інтеліґенція повинна мати моральну основу й моральну силу. Без цієї основи й цієї сили передова верства суспільства буде в дійсности неуправненим загарбником і виглядатиме як узурпатор неналежних їй життєвих прав та привілеїв. Ось така «ерзац - інтеліґенція» ніколи не була й не буде благословенством нації, а, навпаки, — її великим і небезпечним лихом, як грубий фальсифікат провідної ідеї, як цинічне викривлення і зпеправлення основного, істотного гасла.

Творити і формувати духову культуру може лише той, хто ту культуру посідає сам. Ащо однією з фундаментальних основ правдивої культури є людська мораль, то індивідуум без твердої моралі не може бути носієм і пропаґатором дійсної культури.

Підійдімо з цих основних позицій до аналізи суспільної ситуації наших днів та до оцінки нашої сучасної інтеліґенції. Життєва дійсність змушує нас говорити тут не про тих представників нашого інтелектуального світу, які — забуті й занедбані рідним загалом — тихенько сидять собі по темних таборових закутках і, переборюючи всі життєві невигоди, творять усе ж (як учені, мистці, письменники, журналісти) якісь духові цінності. Думаємо про тих «таборових потентатів», які, обсадивши комітети, комендатури, поліційні станиці, харчеві маґазини та кухні, у безмежності свого владолюбства і своєї пихи, мають намір використовувати «на повну губу» не тільки всі оті джерела благодаті матеріяльної, а хочуть поширити свої привілеї й права теж і на благодать моральну — хочуть стати в очах таборового загалу носіями громадських чеснот і громадського авторитету. Формальне виправдання для своєї поведінки й свого «запаморочення від життєвих успіхів» одні з представників цієї «сметанки» таборової інтеліґенції знаходять у тих леґендарних титулах інженерів, маґістрів та докторів, якими обдарувала їх їхня буйна фантазія. При всій зовнішній непривабливості й при всьому внутрішньому примітивізмі цих громадських типів, ми

до праці над собою. Але в інших випадках — з причин іще гірших: з надмірного користолюбства, зі стихійного почуття «коритництва», тобто нестримного потягу бути якнайближче до таборового корита і «не проґавити» жадне з прихованих у ньому добродійств.

Гасло історичної правдомовности й життєвого об'єктивізму вимагає від нас згадати поруч із тими «матеріялістами» також і світлі постаті незаперечних «ідеалістів». Це ті репрезентанти вищої таборової еліти, які цілковито (або бодай у значній мірі) зберегли себе від дискредитації різними «цигарковими» та іншими аферами, зосередивши всю свою увагу й енерґію на провідних становищах таборової ґіерархії. Осягнути ці становища, а далі при всяких обставинах і в будь-якій громадській ситуації утримати їх за всяку ціну за собою, оце — життєвий девіз, щоденне бойове гасло цих напівбожевільних амбітників. Не дивно, що в запалі свого «царелюбства» ці жертви меґаломанії легко стають на слизький шлях і нерідко вступають у явний конфлікт з засадами громадської етики. Найменша ділова критика урядових дій цих безнадійно - самозакоханих маніяків викликає в їхній психіці приступи нестриманого гніву і тоді вони стають Зевсами - громовержцями, що кидають прокляття на своїх непокірливих опонентів та відразу причіплюють їм таблички «національних зрадників» і «ворогів народу». Знане гасло Людовика XIV-го модифікується у психіці людей в тезу: «табір — це я». А вже завжди знайдеться достатній гурт людей, які, чи то з обережности та страху, чи то з міркувань особистої вигоди таку психічно - півхвору людину будуть активно підтримувати, знаючи, що всякий хоробливий амбітник уділену йому підтримку запримітить, оцінить та належно за неї віддячить.

Ось так наші табори все більш і більш перетворюються в «царство перечулених амбіцій», де панує дуже нездорова атмосфера вічної напруги, нервози, а навіть непевности. Годі казати, яке широке поле для здійснення своїх підступних плянів мають у цій чадній, нездоровій атмосфері таборових королівств фахові шпики і спритні провокатори.

Сучасна «доба таборянщини» увійде назавше чорною сторінкою в літопис

Політична демонстрація в Празі: засідання слов'янської організації для боротьби з фашизмом. (Дена)

схильні все ж таки виявити до них певну вибачливість, умотивовану й оправдану справді невисоким соціяльним становищем цих людей та недостатком в них освіти й належного виховання. Але вже ніяк не можемо ми уділити тієї вибачливости людям несфальшованих титулів і дійсним представникам інтеліґентних професій — усім цим інженерам, професорам, маґістрам і докторам, що їх — нарівні з отими першими «фальсифікованими інтеліґентами — привела до «таборового корита» та з'єднала в один зворушливо - товариський гурт якась могутня, таємнича сила.

Чи варто було, дійсно, цим людям витрачати на пильну науку щонайменше 12 літ золотої доби свого дитинства і юнацтва для того, щоб ось тепер угрузнути по вуха в таборовому болоті, щоб розлучитися з духовими інтересами й потребами, щоб зосередити всю чинність свого розуму і свого серця на харчових приділах, цигарках і різному ганчір'ї? Чи не варто було б, натомісць, кожному з цих, правдивих нібито інтеліґентів використати рідкі в своїй неповторній сприятливості життєві можливості, пов'язані з сучасним нашим перебуванням у культурній Німеччині, та більш ніж достатньою кількістю вільного часу — розумно і доцільно використати все це для розширення й поглиблення своїх фахових знань, для зміцнення своїх позицій, як спеціялістів у певній галузі науки, техніки, економіки, нарешті громадського і політичного життя? Людина, яка хоч на недовгий час відходить од сфери інтересів та завдань свого фаху, дуже швидко «дичавіє», духово опускається, занепадає — насамперед, як фахівець, а далі (наслідком деморалізуючого впливу бездіяльности) і взагалі, як культурна одиниця.

Скільки соток осіб з рядів нашої правдивої фахової інтеліґенції стало в останні два роки на шлях оцього самовмирания, оцієї свідомої самодисквалі-

фікації. В одних випадках — з причин «хохлацького лінивства», через брак стихійної зацікавлености своїм фахом та через недостачі органічного потягу української інтеліґенції. Історичного іспиту в цій важливій переходовій добі наш інтеліґентський загал скласти таки справді не спромігся. Віжки життєвого возу він випустив із своїх рук і ті віжки підхопили або інтеліґенти - самозванці з фальшивими - титулами й фальшивими претензіями, або ж «ідейні коритники», або, нарешті, згадані маніяки - амбітники. Тому такою назагал жалюгідною (щасливим винятком із цього правила щиро тішимось!) — є морально - духова атмосфера більшости наших таборів, очолених самовпевненими, але духово вбогими і не зазвжди морально надійними «батьками народу».

Але здорова реакція на ці хворобливі, паталогічні явища вбогої дійсности наших невідрадних днів колись таки прийде. З кінцем сучасної таборянщини нєславно скінчать свою життєву кар'єру і всі оті «таборові королі». Їхні сумної слави постаті, а з ними і ввесь блиск «таборових імперій» відійдуть у темряву небуття. А на спогадах про їхній огидний чин виросте нове покоління, яке усвідомить собі всі вади недавної доби безвідповідальної таборянщини та підготує себе на представників тієї нової, справді повноякісної і конструктивно - творчої національної нашої інтеліґенції, яка в стані буде обслужити широкі потреби і завдання великої в своїх задумах та будівничих чинах української майбутности.

Ентузіястичні листи з Австралії

— **Інформаційна служба головної квартири ІРО відзначає в похвальній замітці боротьбу населення авґсбурзького табору «Соммекасерне» проти анальфабетизму. Згадується навіть про одну маму української родини, що через неписьменність не могла виїхати з своїм чоловіком до США, але наполегливо вивчилась читати й писати і нарешті одержала дозвіл на в'їзд.**

— Чотири держави, звернулися до ІРО з запотребованням на жінок, що працюватимуть, як медсестри. Швайцарія прийняла вже 6 дипльомованих і 56 молодих кандидаток на медсестер. Венецуеля прийме 30 вишколених медсестер, а Австралія шукає дівчат, що бажають працювати як стюардеси (обслуга) на австралійських кораблях і 19 жінок від 20 — 30 років, що хочуть бути няньками.

— Далі надходять ентузіястичні листи від еміґрантів, що 30 жовтня минулого року виїхали до Австралії. В місті Мельбурн зустрічали їх визначні представники уряду, церкви і професійних спілок, а міністер еміґрації Кельвел запевнив прибулих, що вони всюди знайдуть приятелів. Відповідь балтійки панни Максін: «Ми обіцяємо, що Австралія завжди буде горда, що дала нам шанси на нове життя», відбилася в усій австралійській пресі. В Беневіллі для еміґрантів відкрили курси англійської мови, а тим жінкам, які вже знали цю мову, за 14 днів після приїзду дали добрі посади в урядових бюрах, шпиталях і готелях столиці країни Канберра. Нові переселенці підкреслюють в листах тепле ставлення до них місцевого населення і кажуть, що забули вже часи ДП і вважають себе новоавстралійцями.

— Як повідомляють з ІРО перевірка медсестер, щодо їх фахового вишколу, розпочата кілька місяців тому, показала, що з 1 208 жінок американської зони 676 надаються для того, щоб запропонувати їх країнам: Австралії, Венецуелі, Англії і Швайцарії на працю. Місс Маделяй Тейлор, головна сестра в американській головній квартирі, підкреслює, що жінки, які безпідставно подавали себе за медсестер, небагато на тому розуміючись, спричинилися до компромітації інших. Було створено комісію, що складалася з одної латвійської, естонської, литовської і «польсько - української» медсестер. Вона кваліфікувала, чи дана кандидатка є дійсно медсестрою, акушеркою, або фельдшеркою (переважно сестри російської системи, в яких переважає технічний вишкіл).

114 000 жидів

Д-р Ауербах, баварський державний комісар для переслідуваних політично, расово і релігійно, сказав в інтерв'ю з німецьким кореспондентом, що в американській зоні Німеччини в таборах ДП живе 114 000 жидів. 26 400 жидів живуть в Баварії приватно. — З Гамбурґа виїхало до Швеції на постійне оселення 16 дітей ДП

Понад 3/5 світового золота

ВАШІНҐТОН (Дена-Ройтер). Золоті запаси США уперше перевищили суму в 23 міліярди долярів, досягши розміру, ніколи незнаного досі в жодній країні. В наслідок цього США мають тепер понад три п'ятих золотого валютного фонду всього світу

Шевченківські дні в Берхтесґадені

З'їзд Наукового Товариства ім. Шевченка на чужині

(Від нашого окремого кореспондента.) Гостинний табір «Орлик» в Берхтесґадені 5, 6, 7 березня приймав у себе численних учених України, членів Наукового Товариства ім. Шевченка, найстаршого наукового товариства східньої Галичини і всієї України. Були також присутні численні гості, представники преси і місцеві прихильники української науки. Адміністрація табору зробила все можливе, щоб перебування науковців в Берхтесґадені зробити приємним, а працю їх легкою і плодотворною. І дійсно, з'їзд відбувався в такій товариській і невимушеній атмосфері, що кожен учасник його повіз з собою, певно, найприємнішу згадку до своєї тимчасової домівки десь в іншій закутині Баварії. Можна сказати, що ці кілька днів були не тільки повні корисної праці а також становили для багатьох приємний відпочинок, чому особливо сприяла дуже гарна погода. На провесні і в соняшні дні і зоряні ночі цей південно баварський закуток є особливо гарний.

Після дуже смачного, приготовленого руками членок місцевого Жіночого Об'єднання, обіду відкриває професор **Мірчук** у залі театру з'їзд НТШ. Він дякує всім присутнім і зокрема представникам преси, які приїхали сюди, щоб взяти участь в роботі з'їзду. Це перший річний з'їзд НТШ від 1939. В році 1940 НТШ, що вже тоді мало за собою 65 літ життя, було розпущене і зліквідоване большевицьким окупантом. Частина науковців опинилася на еміграції, кількома років пізніше відновлює діяльність Товариства, що має міцні зв'язки з видатними науковими організаціями европейськими і позаевропейськими.

Після того виступає ряд промовців, які щиро вітають з'їзд: голова Таборової Ради пан Василишин, від військовиків ген. Петрів, від Українського Вільного Університету — проф. Щербаківський, від Українського Технічного Інституту — проф. Доманицький, від Української Вільної Академії Наук — проф. Білецький, від ЦПУЕ — проф. Рудницький. Останній висловив побажання, щоб Наукове Товариство Ім. Шевченка і Українська Вільна Академія в Шевченкові роковини, яким присвячений нинішній з'їзд, святкували наступного року вже разом, як одна і єдина українська академічна наукова установа.

Далі присутні вислухали **реферат проф. Зайцева** на тему: «Шевченко — Москва — широкий світ». Референт спромігся відкинути недолужні теорії совєтського шевченкознавства про цілковиту залежність великого поета від російської «братньої» культури. Навпаки доповідач показав, що великий Шевченко спілкувався в значній мірі з культурою польською, бо мав до того реальну нагоду під час перебування у Вільні, а також можливого перебування у Варшаві.

Польську культуру сприймав Шевченко на протязі довгих, довгих літ цілком органічно. Так само відчуваються зв'язки поета з іншими слов'янськими і европейськими культурами. Дуже сильні також зв'язки його з культурами античними, східніми і візантійською. Також абсолютно безпідставна леґенда про спеціяльну приязнь Шевченка саме до російських революціонерів, як, наприклад, до Чернишевського і Добролюбова. Далекість від російських впливів виявляється в характері Шевченкової релігійности, в основі якої лежить природа і визволення людини, і в той самий час відсутність містики, так характеристичної саме для російської культури і російського духа.

Дальший реферат на тему «Віруючий Шевченко» виголосив проф. Білецький, який яскравими прикладами показав глибину релігійности Шевченка і заперечив твердження совєтського шевченкознавства про атеїзм поета.

Звіт генерального секретаря НТШ

На другий день з'їзду генеральний секретар НТШ зробив звіт про працю товариства за минулий рік, а також зробив проголошення нововибраних дійсних членів НТШ. Товариство провадить вибори і затвердження нових членів, кількість яких досягла 24. Праця НТШ провадиться в трьох секціях: історичній, філологічній і математично-природничо - лікарській. Організовано також бібліотеку, яка складається з кількох сотень томів і перебуває тимчасово в Берхтесґадені. НТШ провело також святкування роковин Івана Франка, а також з'їзд у Міттенвальді. Головна діяльність НТШ, а саме видання наукової літератури перебуває в тяжкій, але не в безнадійній ситуації. Організовано також філію НТШ в Нью - Йорку, якою керує д-р Чубатий. В галузі пропаґанди товариство підтримує свої старі традиції, намагаючись в численних зв'язках з чужинецькими науковцями правдиво висвітлити суть українських національних змагань. Далі референт спинився на стосунках НТШ з другою репрезентативною організацією УВАН і висловив побажання, щоб ці дві українські наукові установи на еміграції якнайскорше злилися в одно. Після звіту розгорнулися доброзичливі дискусії; ними скінчилась офіційна частина засідання. Ще перед тим присутні вшанували вставанням померлих членів Товариства — І. Брика, М. Кордубу і Ф. Колесу.

Того ж дня по обіді відбулося друге спільне засідання всіх секцій НТШ, на якому **д-р Є. Пеленський** зробив доповідь на тему «Клясичні традиції Шевченкової творчости». Референт показав, як поет жив у світі клясицизму, причому особливо цей вплив почувається в другій половині його творчости.

В неділю по спільній службі Божій відбулася остання шевченкознавча доповідь **проф. д-ра Кульчицького**, після якої відбулося закриття з'їзду і останній прощальний обід.

Треба додати, що крім основної праці з'їзду, поданої в спеціяльній програмі, окремі клітини товариства його секції тощо провадили свою практичну наукову працю — наукові конференції, на яких опрацьовували свої практично-актуальні завдання. Всі секції в повному складі зробили також спільне засідання, присвячене найпекучішій справі, а саме — виданню Енциклопедії Українознавства. Ця частина з'їзду, на нашу думку, була найціннішою з огляду на її практичну вагу і конкретний діловий підхід учених до розв'язання цих проблем.

За гарне прийняття і добру організацію з'їзду адміністрації табору а також місцевим паням належиться від учасників слово щирої, теплої подяки. **Л.**

Культурно-Освітній та Науковий фонд ЦПУЕ.

Ще рішенням І-го З'їзду Представників Української Еміґрації в Німеччині 30. 10. 1945 був започаткований культ.-освітній та науковий фонд ЦПУЕ. Одним з основних джерел засобів для цього фонду установлено відрахування з валового збору платних імпрез. Ці відрахування були встановлені в розмірі 15%, виходячи з того, що майже в усіх країнах стягують 25—35% з валового збору від імпрез. Відрахування з імпрез розподіляють так: одна третина залишається на місці стягнення на культ-освітні цілі, а основне на школи, дві третини, тобто 10% з валового збору з імпрез надсилається до ЦПУЕ в Центральний Культ-Освітній та Науковий Фонд для субвенцій наших Високих Шкіл на чужині, наших наукових, мистецьких та інших культурно-освітніх ділянок українського загально-еміґрантського значення. Ці рішення були підтверджені 2-м і 3-м З'їздом Представників Української Еміґрації в Німеччині в 1947 р.

Було певне, що наші мистецькі колективи, їх керівники і окремі працівники мистецтва, як передова наша інтеліґенція, підтримують запровадження в життя цих ухвал. Ці сподівання переважно здійснились, але траплялись випадки, що деякі особи та колективи ухилялись від виконання цих ухвал, а подекуди навіть провадили невірне насвітлювання цього питання. Так, напр., зазначалось, що „відрахування з імпрез" є поважна стаття сталих надходжень для фінансування витрат ЦПУЕ.

Подаємо дійсний стан річей. Відрахування з імпрез, разом із разовою збіркою коляди та відрахування з ударної збірки КоДУС-у використовуються виключно на культурно-освітні та наукові цілі.

Таких надходжень за 1947 р. до культ-освітнього та наукового фонду було 192.210,39 RM, а в той же час виплат за рахунок цього фонду було зроблено 209.250,80 RM.

У сумі надходжень відрахування з імпрез за 1947 р. були 60.946,99 RM. Сама ця сума показує, наскільки неповне відрахування з імпрез, бо валова сума збору із усіх імпрез за 1047 р. значно перевищує суму 609.000,00 RM.

Витрати ЦПУЕ на культ-освітні та наукові цілі, фактично перевищують суму 209.250,80 RM.

Подана сума витрат поділюється так:

Субвенції нашим Високим Школам і Наук. Інституц.	159.250,00 RM
допомоги науковцям	26.600,80 „
субвенції мистецьким установам та на інші цілі	23.400.00 „

Поруч із тим належить відмітити цілком справедливе нарікання наших українських театрально-мистецьких колективів на надмірні обкладання, що їх переводять окремі управи таборів. ЦПУЕ вже зверталось і звертається із закликом до Таборових Управ обмежитись лише мінімальним стягненням з імпрез в таборові каси і, крім відрахування до культ-освітнього та наукового фонду 15%, стягувати суми лише для повернення фактичних витрат на імпрези.

Фінансовий Відділ ЦПУЕ

ПОЧЕСНІ ГРАМОТИ

УВУ вшанував проф. Менінґа та сенатора Марґоліна

Дня 25. січня 1948 р. відбулося в Нью-Йорку свято вручення грамоти почесного доктора Українського Вільного Університету професорові Колумбійського Уніврситету докторові Менінґу. Свято, про яке принесла вістку така визначна газета як «Нью-Йорк Таймс» мало дуже урочистий характер. Представником української »альма матер», що вручив диплом американському вченому, був проф. УВУ д-р Микола Чубатий. Рівночасно передано також грамоту почесного доктора п. сенаторові Марґолінові, якого через відсутність заступала його дочка, Люба Марґолін-Ганзен. Найближчим часом має відбутись аналогічна урочистість на університеті саскечеванському в Саскатуні, де кандидатом для цього почесного ступня є відомий історик Східньої Европи проф. Сімпсон. Усі кандидати - проф. Сімпсон, Менінґ та Марґолін визначні одиниці, що в великій мірі прислужились українській справі взагалі та українській культурі зокрема.

Німецька молодь залюбки дискутує з американцями. (Дена)

Культурні осяги на еміґрації

Українці в Австрії

Наші брати в Австрійській республіці живуть, працюють і творять щораз то нові організаційні вартості. Австрія, як відомо, розшматована й пограбована, над нею висить червона загроза страшніше, як над ДП. І от тому і життя в ній складніше та твердіше. І ось дістаємо огляд українського життя в Австрії, датований 5 грудня минулого року, але з підсумками з 1 липня 1947 р.

На 1 липня 1947 проживало в Австрії разом 120 500 ДП різних національностей, у тому 19 625, тобто коло 20%, українців. Решту творили жиди (50%), юґослов'яни (15%), поляки (10%), балтійці (5%) та інші. Зате у згадане число 120 500 не враховані фолькс і райхсдойчі та чужинці ворожих націй, яких в Австрії нараховують окремо коло 350 000. Тепер кількість українців в Австрії зменшилась, бо чимало їх виїхало до Англії, США, Канади, Бразілії, Франції, Венецуелі і Чіле. Проте точний стан устійнити годі, бо як усюди, так і в Австрії українці не завжди слухаються свого центру і доручені ним підсумки на 1 жовтня 1947 р. не всі окружні та місцеві комітети надіслали. (За даними ЦПУЕ, в Австрії живе тепер 10 086 українців).

На той же день 1 липня минулого року працювало в Австрії серед української еміґрації 11 дитячих садків, у яких 14 виховниць мало опіку над 308 дітьми, далі 15 народніх шкіл з повною, та 4 з частковою (для дітей, що нормально ходили до австрійських шкіл) програмою і 4 гімназії. В народніх школах вчилося 714 дітей під проводом 55 вчителів. Гімназії ж находилися у Зальцбурґу, Вілляху (Каринтія), Інсбруці та Ляндеку (Тироль) і в них 63 вчителі вчило 493 учнів. Крім цього українська еміґрація в Австрії мала ще 4 фахові школи, в яких було 22 учителів і 138 учнів.

Шкільну освіту доповнювали фахові курси з ділянки різного практичного знання та чужих мов; до 1 липня минулого року було цих курсів 51, і мали вони 74 викладачів та загально 923 курсанти. Завершенням культурно - освітньої праці були 16 хорів, 11 драматичних гуртків, 1 ляльковий і 1 оперний театр та 1 оркестра, що дали разом за два роки еміґрації 1 087 концертів та імпрез, не тільки для українців, але й для австрійської публіки та військовиків американської, англійської і французької армій.

Українська преса в Австрії мала такі органи: 1. Друкований щоденник «Останні новини» в Зальцбурґу, який появився після скінчення війни і якого вийшло до 15 жовтня 1947 р. 456 чисел; 2. циклостильний щоденник «Промінь» в Зальцбурґу; 3. циклостильний щоденник «Таборові вісті» в Ляндеку в Тіролі (виходив з червня 1945 до червня 1947, коли на виразне домагання большевиків його припинено); 4. друкований тижневик «Нові дні» в Зальцбурґу, що від 1 січня ц.р. став організаційним органом української еміґрації в Австрії і 5. циклостильний тижневик «Недільні Вісті», що, як орган греко - католицького деканату в Тіролі, виходив від жовтня 1945 до серпня 1947 (разом 92 числа). Доповнювали цей список пластовий двотижневик «Наш шлях» (до вересня 1947), релігійний неперіодичний журнал «Дзвін», сатиричний тижневик «Проти шерсти», який теж припинено на вимогу большевиків, та літературно-науковий журнал «Керма» (в 1946) і «Літаври» в Зальцбурґу (досі 5 чисел).

З видавництв в Австрії важніші: «Нові Дні» в Зальцбурґу, «Заграва» у Фельдкірху (Форальберґ), Іван Тиктор в Інсбруку та М. Денисюк, теж в Інсбруку. Заходом тих видавництв вийшли в Австрії 23 українські книжки, які ми в американській зоні можемо сміло вважати рідкістю.

В Інсбруку існує й діє ще КОДУС (Комітет Допомоги Українському Студенству), який очолює відомий діяч і видавець І. Тиктор. Цього року І. Тиктор видав своїм коштом окремий календарець, який подарував Кодусові. Календарець оформив дуже добре відомий мистець Левицький. (ак)

„Ставлю себе поза правом"

«Ставлю себе поза правом» — зветься книжка, недавно видана на Заході. Автор її, Міхаїл Коряков, походить з напівписьменного населення Сибіру. Вихований у військовому клюбі в антирелігійному духові, брав потім участь у війні, під час якої зробив кар'єру від звичайного солдата до капітана та здобув за свої заслуги орден «Красной Звезди». Був військовим кореспондентом при 6-й летунській армії, а останньо редагував у Парижі «Нувель де ля патрі», що її для російських еміґрантів видавала совєтська амбасада. Бувши викликаним до Москви, утік. В своїй книжці, яка має характер цілком щирої сповіді, оповідає, що, не зважаючи на те, що, як студент історії та літератури був вихований в безбожницькому дусі — почав розуміти значення релігії в житті народу. Остаточний переворот в його душі відбувся під впливом молитв про перемогу патріярха Сергія. Ці молитви «надали сенсу війні і смерті». Коряков мріяв, що після вигнання німців наступить очищення Росії. Посуваючись разом з Червоною Армією на Захід, познайомився з Польщею та католицизмом, який «зберіг його від розкладу». Величезне враження справила на нього Служба Божа в Ченстохові. Зустрів там поляка, шофера Янка, який у війні вбачав кару Божу. «Бог покарав Росію руками німців, а тепер Німеччину руками росіян». Однак дійсною трагедією було те, що російський нарід, який шляхом перемоги над німцями хотів звільнитись від большевизму, — не тільки зберіг большевизм, а ще й спричинився до його розширення.

Матвій Батієнко

ДЕ РЯТУНОК?

Дискусійна стаття

Матеріялом цієї статті служать «Дві доповіді українських науковців у Мюнхені» зреферовані у статті «Християнство і сучасна людина» (газета «Час») а також стаття Святослава Гординського «Час абсурду» в тому ж часописі за 15 серпня минулого року.

Тоді, як Юрій Шерех в теорії Айнштайна вбачає погоджену синтезу ідеалізму з матеріялізмом, проф. Ісаїв йде далі. Він бачить у цій теорії вже беззастережну перемогу ідеалізму. «Сьогоднішні вчені, — каже Ісаїв, — свідомі, що світ є повен незглиблених тайн». А хіба вчорашні вчені не знали цього? Невже саме від Айнштайна світ довідався про це? Хіба давні греки не казали те саме про космос? Хіба індуські маґі не краще від Айнштайна були і є обізнані на цьому, і що це, нарешті, змінює в сучасній науці до ліпшого? Може саме таке переконання і дає нам право шукати рятунків від потворного безглуздя життя не в науковому і марному дослідженні «незглиблених» тайн, а в дослідженні тих соціяльно - етичних моментів, про які нічого істотного не сказано ні в діялектичному матеріялізмі К. Маркса, ні в релятивній теорії Айнштайна, ні у модерній фізиці М. Планка. Отже нічого конкретного і ясного, ні щодо «незглиблених тайн» ні щодо того, як нам треба жити на світі, аби життя наше не було пеклом. Плюральний світ уперто не дається нам в руки і тікає від нас тим дальше, чим зухваліше ми намагаємось піймати його. Ото вже ми розчепили атом. А що це дало нам? Крім бомби з загрозою атомової війни, ненависти, страху і безсилої свідомости про плюральність світу — більш нічого. Усі попередні теорії поруч з наймодернішими в їх лютому антаґонізмові одна до одної виглядають справді новітньою вавилонською вежею, що остаточно покрутила мозки і сучасним політикам з їх сумбурним псевдо - комунізмом, расовим нацизмом, псевдо - християнським демократизмом тощо і сучасним філософам і сучасним мистцям з їх антимистецькими творами і сучасним вченим з їх шкідливими винаходами, що привели людство до морального занепаду і фізичного винищення.

І ось на тлі цієї наявної депресії нашого часу незалежно де: в Москві, в Берліні, чи Лондоні, п. Ісаїв радіє від того, що: «найновіші досліди вповні підтверджують деякі місця Святого Письма». Лише деякі, а які саме? «Так, наприклад, теорія Айнштайна, — каже далі Ісаїв, — робить зовсім імовірним твердження про творення світу в шости днях, чи висловів, мовляв, для Бога тисячі років — це один день, бо час і простір не є незалежний від себе». Дякуємо принаймні за одвертість п. проф. Ісаїву в тому, що саме лише Айнштайн «зробив» імовірним твердження про «творення світу в шости днях». Отже напевно до Айнштайна таке твердження ще не було імовірним, хоч і тоді інші Ісаєви наполягали на його імовірності. «Якщо, — каже далі Ісаїв, — сьогоднішня Планкова фізика стверджує, що суть матерії в хвилях подібних до світляних, або електромаґнетних, то це твердження дозволяє (Ісаєву) вірити, що Бог сотворив не що інше, а таки світло, як саме є в Святому Письмі». Чи це не білими нитками шито? Надто переконаний, що матеріялісти з таким же успіхом використовують цю фізику на славу діялектичного заперечення Бога так само безпідставно. Одне очевидно — це те, що лише в останню хвилину М.Планк «дозволив» Ісаєву вірити. Напевно надто вже вбога і квола віра у цих людей, якщо вона спирається на релятивну і провізоричну науку Планка. Бо що ж тоді дозволяло їм вірити до Плянка і як вони будуть вірити після, коли появиться якийсь інший Планк, що не дозволить вірити. «Ствердження тотожности матерії з хвилями це відматеріялізування матерії... Нагадується твердження старовинних грецьких філософів, що все пливе, що все находиться у вічному рухові». Але хіба не те саме кажуть прихильники діялектичного матеріялізму? Хіба большевики не визнають Геракліта, хіба Маркс це не модерний Геракліт? Отже нічого нового в цьому новому блуді нема. Стару «істину», яку використали свого часу одні в ім'я матеріялізму, атеїзму, тепер з другого боку намагаються використати інші. А чому? Бо під ногами земля горить. А для чого? Напевно не для істини, бо вона релятивна, як каже Айнштайн, і не для добра людства, бо від нього воно перебуває сьогодні дальше, як учора. Все одно чия діялектика: чи Маркса, чи Айнштайна, чи матеріялістів, чи їх будь - яких антиподів, байдуже. Істотне лише те, що ця діялектика дуже зручна для практичної доцільности, зокрема кожної з сторін. Раніше схоластики сперечалися з наукою, вішали і палили філософів і фізиків, тепер вирішили йти поруч. Наука, «дозволила» їм це, бо вже сама почуває себе досить безпорадною, шукаючи якогось опертя. Сучасні схоластики зраджують собі не тому, що «примирилися» з наукою. Було б непогано, коли б сталося чудо і Христова правда знайшла своє місце в союзі церкви з дослідчою лябораторією. Але такого не сталося. Христова правда, як була так і залишилася сторонь, не маючи ні найменшого відношення ні до тих ні до других. Усе лихо в тому, що сучасні схоластики для своєї дуже розхитаної і заатакованої віри шукають опертя в науковому авторитеті, саме тоді, коли наука сама не дуже вже довіряє собі. Отже не від доброго життя «забулися» колишні чвари. «Завдяки новим відкриттям, — каже Ісаїв, — світ робиться все більш і більш подібним до однієї Великої Думки, до Єдиного Логосу».

Саме з того, чому нас навчили Ньютон, Дарвін, Копернік, а зараз вчать Айнштайн, Макс Планк і інші, а головне з того, чому нас вчить життя і природа річей усією сумою жорстоких і безглуздих явищ, видно зовсім не те, що бачить п. Ісаїв, видно, що саме не той Логос керує видимим світом, про який згадує пан Ісаїв. Не припускаю, щоб дисонанси живої природи, її несамовитість в явищах боротьби за існування, стихійних лих, хвороб тощо були проявами, саме того Логосу, про який наївно згадує п. Ісаїв. Існуючий Логос, що сприймається нашими почуттями фізичним і математичним дослідом наявно суперечить Христовій науці про життя. По Христу життя — це мир і згода. В існуючому Логосі — боротьба і противенства; по Христу — гармонія, в існуючому Логосі дисгармонія; по Христу — милосердя, в існуючому Логосі жорстокість і невблаганність. Наука Айнштайна і Планка в цьому сенсі не тільки нічого не змінює, а навпаки вона, як і наука Маркса під безглуздя і несамовитість явищ живої природи кладе наукову базу. Істинний Логос і його прояви не в межах наших почуттів і релятивних дослідів Айнштайна. Тимто він

НАД НОВИМИ КНИЖКАМИ

ЧОТИРИ РЕЦЕНЗІЇ — Написав Л. Грушенко

Володимир Січинський: **Чужинці про Україну.** Вибір з описів подорожів по Україні та інших писань чужинців про Україну за десять століть. П'яте видання. Видання Петра Павловича, Авґсбурґ, 1946, ст. 118.

Цікава книжка Володимира Січинського виходить уже п'ятим виданням за несповна десять літ — це найкраще засвідчує про її вартість та потребу, коли ще візьмемо на увагу несприятливі друкарські умови воєнних часів.

Це п'яте видання автор задумав, як «популярне видання, в скороченому вигляді», що було б «доступне для найширших верств громадянства». Та все ж таки автор зібрав тут «все найважливіше — найбільш цінне, цікаве і повчальне, що писалось про Україну чужинцями».

Книжка зачинається наистаршими відомостями про Україну в грецьких і арабських письменників і кінчається відомостями з половини дев'ятнадцятого віку — О. де-Бальзаком та П. Меріме і петицією французького сенатора К. Делямара з 1869 р. — в українській справі.

В книзі вміщено 13 ілюстрацій на окремих картках.

Праця проф. В. Січинського дійсно доречна. Вона направду «зміцнює нашу національну свідомість, нищить зневіру і шкідливе почуття меншевартости (порівнюючи з іншими народами) та закріплює й загартовує нашу національну гідність».

Чи не варто б подумати про видання цієї книжки чужими мовами, насамперед англійською? Таке видання було б тепер актуальне, воно показало б світові нас, як націю на протязі одного тисячоліття.

*

The Ukrainian Quarterly, Volume III, Number 4. Autumn 1947. ст. 305 — 400. Головний Редактор М. Чубатий, редаґує Колеґія (Лев Добрянський і Степан Шумейко). Видає Український Конґресовий Комітет в Америці за допомогою американських громадян українського походження.

Оце число «Українського Квартальника» ще цікавіше, як попередні. Тут уміщені статті, що мають ширше значення, а не вузьке з окремими темами. Ці всі статті тепер дуже актуальні і в цьому саме великий успіх видавців.

Редакційна стаття «Російський імперіялізм і світовий мир» чітко інформує про те, що сьогочасний московсько-большевицький червоний імперіялізм — це тільки продовження російського царського імперіялізму старої «матушки - Росії». Стаття проф. К. А. Меннінґа («Україна і протоки») закінчується ствердженням, що, так як тепер Україна під советським режимом мусить бути основою сили за залізною завісою — то «вільна і демократична Україна буде одною з основ нового і кращого порядку в світі». І це вже «найвищий час, щоб публічна опінія Америки та інших вільних країн зрозуміла цей факт і готувалася до його здійснення, коли прийде слушний момент».

Проф. Роман Смаль Стоцький подає коротку історію прометейського руху серед поневолених Советською Росією народів, а М. Осінчук нарис про сьогочасне українське малярство. (з 7 ілюстраціями).

В числі вміщені ще такі статті: М. Чубатого (про УПА), Вол. Душника: «Що означає відновлення Комінтерну для Америки». Ів. Мірчука про різниці в духовості українського і московського народу на основі аналізи поняття «чорта» в обидвох народів. Вас. Галі. («Україна і середньовічна торгівля») та Ів. Багряного («Чи світ це чує?»).

Книжку замикає переклад Стефаникових «Синів» та огляд книжок про нашу справу.

Можна б тільки, на закінчення нашої згадки про це видання, побажати Редакції, щоб із таким самим щастям могла продовжувати свою працю, змінивши квартальник на місячник.

*

Теок: **Карикатури з літератури.** Фотографії з творчої парафії. Видавництво «Скоморох», Мюнхен, 1947, ст. 64.

Пан Теок має незаперечні пародійні здібності і це мусіли б визнати навіть його літературні вороги, якби могли бути хоч трохи об'єктивними.

Автор уживає пародії, як зброї проти надмірного абсурду та сваволі черґової моди.

Автор подав пародії на 26-ох письменників. Як зразок подаємо його пародійну характеристику Юрія Косача, якого деякі критики вважають «вундеркіндом» нашої літератури, а В. Державин відважився був підписати гострого листа проти Косача, але у своїх критиках той самий твір Косачів розхвалив. А Теок старається показати читачеві дійсне місце цього письменника на нашому Парнасі.

«Ярливий поет, рахманний письменник, мятежний новеліст, сумбурний драматург, захмелілий есеїст і критик — рубака. В літературі признає три геніяльні імена: Юрій Косач, Леся Косач-Українка, Василь Барка і в дечому Т. Шевченко».

Читаючи ці слова, пригадали ми собі один Косачів реферат, в якому провідною думкою були повищі, ніби пародійні, слова Теока про Косача, який «читає з кожної книжки перші 12 сторінок, а решту вже пише сам. Вічно пише. Про всіх, про вся і навіть мусить писати про себе самого».

Автор пародій зумів наслідувати стиль пародійованих письменників та підхопити слабі місця їхньої творчости.

*

«Буря в МУР-і». Пародії, сатири, епіграми, жарти. В-во «Прометей», 1947, ст. 82.

В книжці маємо писання аж восьмох авторів (І. Багряного, Миколи Зерова, Ю. Косача, Л. де-Мартіні, Хуан Ван-Беквемеке, Гіс-а, Ник. Угарті та Ганни Черінь).

Вісім авторів, і стільки ж повинно бути стилів. Але ж вони деколи пишуть про речі, що знані тільки їм самим і тому сторонній читач ніяк не розуміє, в чому справа; та епіграму Багряного легко відгадати, про кого вона, хоч не називає того, чиї

Цитати в віршах, цитати в драмах,
Хаос в новелях. Пшик в епіграмах.

Та в цій книжці вражає читача те, що автори самі себе вихвалюють аж до несмачного посмаку, що виглядає на взаємну адорацію, якої досі в нашій літературі не було, хоч мали ми Франків, Коцюбинських, Л. Українок і Стефаників, які були справді великі і не потребували самі себе взаємно вихваляти.

І так якийсь, чи якась, Л. де-Мартіні кадить Ю. Шерехові

Робота критика — то праця Геркулеса:

Лопати гнуться і бракує вил,
А Авгієві коні по колеса
У стайнях понаклали книг.

А тут втаємничені люди знають, хто організував оту збірку і тільки кивають головами на такі писання про «працю Геркулеса», бо знають, що наш критик - Геркулес пише деколи для стрічкового і деколи вміє похвалити такий моральний гній, як «Коханіяда»... Що ж, «хвали мене, язичку, будеш їсти кашку», — каже наша приповідка, але її наші автори, здається, не знають, бо ось Юрій Косач ще вище хвалить того самого Шереха, який і собі вихвалив Косачевого героя — професора Кравчука із нещасної повісти про Енея. Послуга — за послугу! А як же!

Стоїть так чітко на плиті:
Опора МУР-у — Шерех Юр.
Він був не нитик, тільки критик
Літератур і був авґур.

Так само не дивується вже читач, коли читає підлабузницькі, інші, вірші того ж автора.

Петроній, Гамлет, Малахій —
Цих амплюа доволі;
Не плач невизнаних Рахіль,
А велич монополій.
Він трішки демон, трішки кат
І езуїт, і цинік,
А в цілому — це потентат
Театру в Україні.
Це щастя, Курбасе, повір,
Що ти пішов, мов Чацький,
Нема бо в небі двох сузір,
А лиш одне: Блавацький.

Блавацький — Блавацьким, а Курбас — Курбасом — так, гадаємо, думає і сам пан Володимир, якому, певно, не дуже до смаку Косачів дифирамб.

Наші критики повинні вже раз зрозуміти, що їхні високі дипломи письменникам за пересічні, а деколи навіть нижче пересічних, твори — тільки компромітують нас в очах чужих літератур. Це повинні знати і деяки автори книжки «Буря в МУР-і», бо ж «хвальба сорочки не дасть», тільки висміює нас перед людьми...

Л. ГРУШЕНКО.

Син Едісона (2-й зліва) передав музей батька для загального вжитку. (Дена)

ВЕЛИКИЙ ПОЕТ—ПАТРІОТ

Написав проф. П. Ковалів

Щороку в роковини народження й смерти генія українського народу Тараса Шевченка українська громадськість не тільки вшановує свого великого поета, але й разом з тим ще і ще раз робить переоцінку його творчости і виносить заслуги його відповідно до нових обставин часу.

В цьому, 1948 році, роковини народження й смерти Шевченка відзначаються в особливих умовах тієї частини нашого народу, що поневіряється в важких умовах чужинецького життя. Саме тепер постать великого поета України повинна привернути до себе увагу нашої громадськости своїми найкращими рисами людини-громадянина.

Обставини життя Шевченка склалися так, що він не міг жити й працювати серед свого народу: він примушений був тинятися по чужих землях, поневірятися серед чужих людей. Звідси у нього ота надмірна любов до рідного краю, до батьківщини:

За степи та за могили,
Що на Україні,
Серце мліло, не хотіло
Співать на чужині. („Думи мої“).

Ще в перші роки перебування в Петербурзі Шевченко сумує за рідним краєм. Ось він звертається до Котляревського з словами:

Прилини до мене хоч на одне слово
Та про Україну мені заспівай.

Поет посилає свої думки на Україну в надії, що там вони знайдуть „щире серце й слово ласкаве“. А до любої України звертається з такими словами:

Привітай же, моя ненько!
Моя Україно!
Моїх діток нерозумних,
Як свою дитину! („Думи мої“).

Так уже в раннім періоді життя і творчости Шевченка виховувалась у нього любов до батьківщини, до свого народу. Рідний край у нього найдорожчий за все на світі. Навіть лихо не таке страшне в ріднім краю, легше з ним боротись. Україна для Шевченка — це символ радости, символ щасливого життя, того ідеального життя, що про нього можна мріяти тільки в ріднім краю. Але на Україні з її розкішною природою це життя особливо привабливе. У поета навіть створюється мрійний настрій:

О, Боже мій милий!
Тяжко жить на світі, а хочеться жить:
Хочеться дивитись, як сонечко сяє,
Хочеться послухать, як море заграє,
Як пташка щебече, байрак гомонить,
Або чорнобрива в гаю заспіває . . .
О, Боже мій милий, як весело жить!
(„Гайдамаки“).

Прийшов час заслання. Важкі моральні муки переживає поет. Він сумує, іноді вдається в розпач, наче втрачаючи останню надію; наче людська слабість починає перемагати. В душі його відбувається боротьба, що ось-ось має покласти край усім змаганням поета за долю України. Його починає обгортати зневір'я:

Ніде не весело мені
Та, мабуть, весело й не буде:
І на Україні, добрі люди.
(„Орська кріпость“)

Мрія про Україну ніколи не залишала поета. В хвилини суму й розпачу від самотнього життя в Орській кріпості поет неначе оживає, коли виходить на цей широкий степ, мов на волю, і саме в цей час згадує про Україну:

І згадаю Україну,
І згадать боюся.

Україна для Шевченка — символ краси, яку тільки й можна знайти в ріднім краю. Поет порівнює:

І там степи і тут степи,
Та тут не такії —
Руді, руді, аж червоні,
А там голубії.

Такими контрастами малює Шевченко степи в неволі і степи його рідного краю, що їх він так ідеалізує, прикрашаючи чудовими метафоричними епітетами: голубії, зеленії, мережані нивами, могилами та лугами.

Патріотичне почуття у Шевченка виходить за межі його особистих інтересів. Україна для нього — це нація з обездоленим народом, що спину гне під тяжким ярмом неволі. Він каже про себе:

Мені однаково, чи буду
Я жити в Україні, чи ні . . .
Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять, лукавії, в огні
Її, окрадену, збудять . . .
Ох, не однаково мені! („В казематі“).

Шевченко майже все своє життя прожив на чужині, серед чужих людей. Але він не пішов за течією чужих впливів. Душа його залишалася tabula rasa, що на ній жодного слова не змогло написати оточення чужого йому світу. Через те він і почував себе завжди самотнім. На ґрунті самотности зміцніла у поета сила патріотизму, сила контрастів між чужим і своїм: своє рідне завжди видавалось йому кращим над усе:

Здається, кращого немає
Нічого в Бога, як Дніпро
Та наша славная країна.
(„Кос-Арал“, 1848).

Шевченко виконує найвищий обов'язок перед батьківщиною: з усією гідністю людини-громадянина він перемагає всі перешкоди, що стоять на шляху його прямування до єдиної мети — зберегти своє життя для України, для її народу. Через те поет так палко любив Україну і нам заповів любити:

Свою Україну любіть,
Любіть її . . . Во время люте,
В останню тяжкую хвилину
За неї Господа моліть. („В казематі“).

Цей патріотичний заповіт Шевченка саме тепер в найбільшій мірі повинен бути зразком наслідування поета. Батьківщина — це наш ідеал. Для неї ми мусимо жити й перемагати ті перешкоди, що стоять на нашому тернистому шляху, перемагати так, як перемагав їх наш великий поет-патріот Тарас Шевченко.

і Логос, що не дається на вульгарне пізнання для якого він недосяжний в своєму нерелятивному, а гармонійному і завершеному абсолюті. Світ противенств, якого пізнає Айнштайн — це криве дзеркало ірраціонального Бога. Поруч ще одне блискуче намагання поставити перекручене християнство на службу націоналізмові і всяким іншим подібним ізмам. Ось, що каже д-р Студинський на тому ж науковому з'їзді: «Виверщеній і послідовно розбудованій структурі модерного матеріялізму мусить протиставити теж і воюючий ідеалізм свою науку, яка б не мала слабих місць. Звідсіль змагання до новітньої синтези християнства і націоналізму, звідсіль обнова віри і щораз частіше впровадження християнських засад до програм суспільних і партійних рухів». Наскільки це непереконливо і навіть нерозумно, думаю, не треба нагадувати тим, що не втратили здорового глузду і почуття міри. Хочемо протиставитися «виверщеному і послідовно розбудованому», навіть у нашому еміґраційному житті, матеріялізмові настільки ж переконливим ідеалізмом і тут таки робимо його менш переконливим ніж будь-коли. Не знаю, як саме автор уявляє собі «воюючий ідеалізм». Чи не так, як той маляр, який на різдвяних листівках намалював вояків з автоматами і пістолями, або може так, як ті спортовці, що на перший день Різдва влаштували в таборах бокс. Може ще так, як автор статті: «Полювання на Свят Вечір» — «Укр. Трибуна». Свят. число. — Стаття пересипана дослівно такими «християнськими» виразами: «Лови, гони, бий, стріляй, ріж!!!» Тепер зрозуміло, які саме асоціяції викликає християнство у теоретиків поєднання з ним націоналізму. Якщо так, то нема принципової причини бути противником матеріялізму і прихильником ідеалізму, бо саме ту єдину істотну ріжницю, яка є підставою справжнього сенсу суперечок між ідеалізмом і матеріялізмом, уневажнили самі наші доморослі ідеалісти. Отже для людства і його щастя і матеріялізм і ідеалізм набирає однакового значення чогось потворного, шкідливого і незрозумілого. Чи не через цю безпринципність так легко було Шерехові знайти синтезу між цими двома антиподами, а Сталінові використовувати послуги російської церкви патріярха Олексія? Може та ж безпринципність сучасного релятивного псевдо - ідеалізму дозволила докторові Студинському «поєднувати націоналізм з християнством і впроваджувати християнські засади до програм суспільних і партійних рухів», хоч напевно Студинські і його колеґи не такі вже наївні, щоб не знали, що подібні спроби синтез виглядають лише наругою християнства а не чимсь іншим, спроможним врятувати людство. Чому саме націоналізм, як принцип державного життя не співзвучний з християнством, гадаю не треба доводити п. Студинському. Націоналізм я не заперечую і не відкидаю, як засіб політичної боротьби за національну і державну незалежність. Але погодьтеся, що там, де політична боротьба не лише за перевагу і панування, а бодай за звільнення, яку ми ведемо, там нема місця для правдивого християнства. Тому нац. соціялізм був послідовнішим, коли відмовився від християнства. Бо чи є ґарантія, що той, хто послуговується націоналізмом сьогодні в ім'я святої справи незалежности, не буде спиратися на ті ж самі засади завтра в ім'я поневолення слабших, так, як це робили і роблять на протязі історії усі без винятку: і росіяни, і німці, і поляки.

Чехи звільнялися від німців, але не для того, щоб не поневолювати словаків. Ні для кого не секрет, що принциповою основою націоналізму є перевага однієї нації перед іншими, яка в такому чи іншому державному організмі господарює. Було б парадоксом припустити, щоб, скажім, російські націоналісти, або польські, або українські погодилися б на правну рівність з іншими народами у своїй власній державі. Такого націоналізму, здається, ще не занотувала історія. А якби таке й трапилося, то в цьому випадку не стало б місця для націоналізму, як ідеологічної, юридичної і навіть поліційної основи держави. Націоналізм неминуче переродився б у щось інше. Отже, найменше впровадження принципово християнських засад у програму націоналізму, вже само собою мусіло б порушити, або навіть виключити цю програму. І навпаки, найменше намагання підпорядкувати засади християнства до націоналістичних програм, привело б до цілковитого знецінення цих засад. Маю сміливість зауважити, що органічного споріднення між націоналізмом і християнством не було, нема і не може бути, ледве чи не в такій мірі, як між християнством і діялектичним матеріялізмом. Мій закид п. Студинському не за його націоналізм. Я можу поділяти чи не поділяти його погляди, але в обох випадках поважати їх закінченочесну і послідовну концепцію. Саме цей закид стосується цієї непослідовности, з якою п. Студинський намагається поєднати християнство і націоналізм. Значно об'єктивніший третій автор тієїж газети від 24 серпня минулого року в статті «Час абсурду». Сама назва статті говорить про те, що цей автор не потішає себе ілюзіями, як це роблять інші.

«Ми живемо в часах абсурду, — каже він — «...появилася маса суто наукових розправ, підписаних докторами і професорами на тему «Божевілля і поезія», «Символізм і шизофренія», «Мистецтво і психіятрія» тощо.

Тріюмф релятивістичної теорії наявний і тут: доказати правду і слушність майже неможливо. Істина стала умовна». З цього недвозначно видно, що в наш час справді усе стало релятивним і відносним: справедливість, правда і навіть розум. Дипломовані професори напевно не були п'яні, коли ставили поруч з божевіллям поезію і поруч з мистецтвом — психіятрію. Айнштайн із своєю теорією втрутився саме в час, саме тоді, коли людство гине в духовій порожнечі, саме тоді, коли правду розпинають кати різних мастей, саме тоді, коли тріюмфує релятивне і підступне зло. Отже колись Пилат питав у Христа: «Що є істина?» Тепер сучасні Пілати твердять, що істина уявна, що нема меж між добром і злом, що нема меж між божевіллям і здоровим глуздом. Здається, в наш час нема підстав карати за злочин, бо з релятивного погляду злочину нема. Нащо державні і моральні закони, де підстава судити і карати? Вірно: релятивна держава і її закони, релятивний і суд, бо судять часто злочинці праведників, релятивний авторитет і самого Айнштайна з його теорією. Нема підстав вірити цьому апостолові зневіри і розпачу. Релятивна вся наука, яка в своїй розпутній безпринципності дійшла до абсурду, ба навіть до самозаперечення. Але Христова наука не релятивна, вона не піде поруч з нашим химерним, чортівським віком. Її не спарують з умовною справедливістю, з умовним добром і злом, умовним розумом. Ми загубилися, як в джунґлях, у плюральних просторах наших ілюзій і вже не здатні вийти на дорогу, куди нас кличе не-релятивний, а Абсолютний Дух. А при чому тут Христос? Чи мусить Він, довільно за примхою хворих політиків і науковців служити нашому духовому і розумовому каліцтву? Чи маємо ми право використовувати святу науку Христа, як добриво до наших ворогуючих ізмів? Сучасні теорії модерної фізики, математики, біології, що вносять «корективи» в механіку, математику і біологію життя, нічого істотного не вносять в логіку і в етику життя. Навпаки, власне в цю ділянку вони вносять остаточну неясність і заплутаність. Слово «корективи» я навмисне беру в лапки, бо ці «корективи» не останні, а тому вони не корективи. У діялектично-змінному, мінливому, зрадливому світі корективи і не можливі і курйозні і марні. Пізнати природу Логосу не вдасться математикові Джемсові, який твердить, що всесвіт нагадує твір математично - досконалої думки. Саме намагання пізнати природу Логосу та й ще з своєї власної дзвіниці свідчить не тільки про легковажність цих панів, а й про їх безмежну зухвалість. Навіть пізнати правду і добро в собі, чого вимагає етика, ще не значить пізнати природу Логосу. А тим більше математично - досконала думка не може бути вимірником і критерієм істоти Бога. Ось, якщо колись з'явиться інший Джемс, який скаже, що всесвіт нагадує йому архитвір етично досконалої думки, тоді першою підставою до цього буде не математика і не модерна фізика, а самі люди, їх внутрішній світ, що піднесеться до рівня, про присутність якого тепер ми лише досить непевно догадуємося. Етика обумовлює вартість внутрішнього змісту творчости мистців. Отже світ на зразок Джемсової математично, а не етично досконалої думки, виглядає, як щось жахливе потворне жорстке навіть абсурдне. І доти ми будемо нещасні, поки разом з Джемсом будемо уявляти його саме таким. Логіка не суперечить математиці — вірно, але вона в цьому дуеті безплідна. Проти логіки і етики буття в кожній людині суперечить чорт, тобто безконтрольна відданість своєму егоїзмові, якого звуть неправильною назвою «свобода». Отою «свободою», а власне отим чортом, люди оцінюють явища і події, вивчають світ і життя з усіма їх релятивними примарами і фатально залишаються в зача-

ПО ГРОМАДАХ НАШОЇ ОБЛАСТИ

Свято Ветеранів в Ноймаркті

В Ноймаркті біля Нюрнберґу є невеликий український табір, у якому поруч інших українських установ діє Союз Українських Ветеранів, що нараховує 50 членів. Його заходом 29 січня 1948 р. відбулася Крутянська Академія, на якій були теж роздані ветеранські відзнаки членам місцевої філії.

На сцені світлиці стали в два ряди українські ветерани різних рангів і віку. Голова місцевої філії сотник Олексій зголосив у звіті генералові В. Петрову, що ветерани стоять на його приказ, а ген. Петрів виголосив до приявних гостей промову, у якій звернувшись до ветеранів, м. ін. сказав: „Тризуб на цій відзнаці, це символ нашої державности, мечі — це символ вічної вояцької готовости до боротьби, а хрест, що вони на ньому — це символ віри в нашу невмірущість і перемогу над ворогом.

Стиснувши кожному руку, пан генерал вручував ветеранам відзнаку. Після академії відбувся вояцький чайний вечір, на якому засіли за столами також представники всіх місцевих установ. Скромний стіл поблагословив о. Тома Бориляк

Мабуть це перший раз мали нагоду і змогу зібратися всі українські вояки різних армій, а серед них і вояки зеленої геройської армії УПА. Переплетений принагідними промовами вечір залишив у ветеранів та їхніх гостей незабутнє враження. Була це скромна вояцька зустріч, у якій вичувалося одне: що ветеранам далекі дрібні партійні амбіції і що їм просвічує ідеал Української Самостійної Держави, як завершення їхнього остаточного труду і зусиль. Гість.

Доповіді в Байройті

Заходом Учительського, Об́єднання в Байройті відбулася доповідь проф. Калитовського на тему: „Спадковість духових здібностей". У доповіді автор познайомив слухачів з цікавим матеріялом, з різними дослідами на рослинах і тваринах, щоб доказати, що спадковість існує. Тяжче експериментувати з людьми, а тому пильну обсервацію ведеться щодо близнят і вона дає вченим дослідникам широкий матеріял. Доповідь викликала живу дискусію.

Пані Донцова, заходом Об'єднання Українських Жінок мала доповідь про життя і творчість поетеси Олени Теліги. Прелеґентка широко змалювала сильветку нашої поетеси та своє знайомство з нею.

Майнц-Кастель — героям Крут

У таборовій УАПЦ в Майнц-Кастелі відслужено панахиду по героях, що лягли за волю України під Крутами. Ввечері влаштовано академію. Розпочато її співом „Жалібного Маршу". Далі зачитано реферат, на жаль не зовсім вдалий, як своєю передачею, так і змістом. Деякі факти і події висвітлювалися неправдиво.

Поперше реферат читано дуже монотонно і тяжко зрозумілою мовою. В додаток до цього подано неправдиві факти й події: прізвище сотника, що був при студентському курені, не Омельниченко, як подавалося у рефераті, а Омельченко, при студентському курені, що бився під Крутами не було 3-ох сотників генерального штабу; С. Петлюра і Центральна Рада зовсім не були проти організації військових формацій. На 1-му військовому з'їзді, що відбувся 9. V. 1917 р. у Києві майже всі присутні висловлювалися за організацію військових формацій. На цьому же з'їзді С. Петлюра позитивно за це висловлювався; Загальної демобілізації у ті часи на Україні не було, а лише демобілізували московські частини. Таким рефератом свідома частина присутніх таборян була незадоволена.

Після виступу таборового хору під диригуванням п. о. Зайця Івана і деклямацій О. Харитоненко та О. Тарнавської, академію закінчено Національним Гімном.

Т-кий.

В Стефансхірхен теж . . .

Подія з „критикою" IV Універсалу в Ашаффенбурзі не була одинокою. В таборі Стефансхірхен б. Розенгайму прихильники „відокремлення" влаштували свято 22. січня. На святі виступив М. Сердюк і намагався переконати присутніх, що IV Універсал є недоконаний витвір таки зовсім мізерних його творців. У своїй промові старався оплюгавити дорогий нам документ. Він накинувся на творців IV Універсалу, закидаючи їм злочин. Така „наука" не пішла в ліс. Доказом може служити такий факт: на святі Крут, деклямуючи вірша, один з „освічених" посилав прокляття Центральній Раді.

Присутній.

Про ганноверські підручники

Наші гімназії почали працювати без підручників. Це примусило нас у серпні минулого року заснувати В-во «Рідна Школа», щоб у найкоротший час видати найпотрібніші книжки.

Ми не могли ставити перед собою жодних таких проблем. Нам треба було діяти. В наших умовах для нас не могли існувати питання, до якого типу школи та до яких програм треба пристосувати наші підручники і чи мусять вони обов'язково бути оригінальними чи перекладами.

Для нас було цілком ясно, що українські гімназії будуть певний час вимушені користуватися перекладами (якщо їх хтось їм дасть!). І це буде непогано. Чи є альґебра українська, німецька, австралійська? Чи є геометрія українська, англійська, параґвайська? Йшлося лише про багатство викладеного матеріялу, методичного його впорядкування, про якість видання. Нам відомо не мало оригінальних українських підручників, що є зразком убогости навчального матеріялу, поганого його методичного впорядкування і до того ж поганого видання. Зайво, проте, говорити, що книжки з рідної мови, літератури, історії та географії України мусять бути оригінальними.

З метою виявлення кращих підручників для перекладів В-во зробило порівняння різних книжок різних держав. Ми були здивовані: навіть німецькі гімназійні підручники не тільки гірші, але значно гірші за підручники, за якими навчаються діти і молодь на Україні. Для В-ва це було добре: маєм готові переклади, які після деякого упорядкуван ня можна пустити на фотодрук. Погано тільки те, що цей спосіб друку не передбачає коректури, залишає ортографію незмінною, пропускає іноді і помилки іншого характеру.

Не зважаючи на це, досі ми видали 11 підручників.

Найближчого часу вийдуть з друку:

1. Соколов: Фізика, част. 3 (Електрика і оптика). — 2. О. П.: Англійська читанка. — 3. В-во «Рідна Школа»: Буквар. — 4. Т. Прокопів: Збірник вправ та задач з аритметики.

Друкуються: 1. А. Кисельов: Аритметика. — 2. А. Кисельов: Геометрія (стереометрія). — 3. Соколов: Фізика, частина 1-2. — 4. Шапош. і Вальцов: Збірник альґебричних задач, част. 2. — 5. Рибкін: Тригонометрія. — 6. А. Кисельов :Альґебра (теорія), част. 1-2.

Наші книжки друкуються в німецьких друкарнях переважно фотодруком. Ми вже згадували, що цей спосіб друку іноді залишає помилки.

Переглядаючи наші еміґраційні видання, бачимо, що кожне з них має певне число різних помилок. Кількість цих помилок рідко менша за 10, а іноді досягає... 116 (А. Орел: Правописний словник). Отже, як бачимо, кожне В-во залишає за собою право на помилку. Має таке ж саме право і наше В-во, хоч які прикрі наші помилки не були б.

Але «рецензії» все таки з'явилися в різний час в різних газетах. Ми не маємо часу, місця та потреби аналізувати ці «рецензії», але кілька слів мусимо все таки сказати про них. Що міг дати цінного «рецензент» п. Б Гармаш, грамотність якого дозволила йому, при старанному шуканні, знайти в букварі лише чотири помилки в той час, коли їх там було кілька разів по чотири? Чи не видно було кожному, як змонтовано було той буквар і що нас примусило все таки його надрукувати? Що примусило доцента Г. Гордієнка половину своєї «рецензії» присвятити трьом помилкам, позичаючи для цього мову фейлетоністів? Чи не зрозуміло було ветерану-викладачеві, що ненавиджена ним пані А. Динь ніколи в світі не існувала і не є псевдонімом будь-кого? Що примусило цих панів писати нісенітницю? Наївність чи зла воля?

У всіх них була одна спільна мета: не рецензувати, звичайно, наші підручники (на це кожний з них не здатний), а підкреслити, нагадати всім про походження цих книжок, начеб-то без цих «рецензій» ніхто цього не знав.

Ми повторюємо: видані книжки і ті, що тепер друкуються — це все те краще, що є нині на европейському ринку підручників. (Чи не надто самопевне твердження? — Примітка Ред.) Це зовсім не значить, що вони не можуть бути поліпшені. Ми радо вислухали б зауваження та поради тих осіб і тих видавництв, які нині, в таких умовах, зробили більше за нас і краще за нас.

Т. ПРОКОПІВ, Ганновер.

ЛЮДИ ГОВОРЯТЬ

Преса і ЦПУЕ

Остання пресова конференція в ЦПУЕ в Ауґсбурзі надовго залишиться в пам'яті журналістів, до яких різні високопоставлені референти висували катеґоричні домагання (як, напр., „просимо припинити орґію в пресі"), або, замість звітувати — розглядали такі проблеми, як „роля преси в убитті зацікавлення громадськими справами" (д-р Галамай).

Проте винна, мабуть, не тільки преса, коли — як ми почули — одному фінансовому референтові довелось в Еттлінґені „три години вчити людей демократії", коли предст. Міттенвальду п. Рогатинський, говорячи про своїх таборових противників, вживає виразу „т. зв. опозиція", а заслужений діяч д-р Ценко, скаржачись на те, що, мовляв, „порядні люди виїздять, а злочинці лишаються в таборах", — пробує зворушити тверді серця редакторів оповіданнями про вкралене в одного з єпископів м'ясо, нешлюбних дітей, та вихваляючи прилюдне карання буком.

Та найбільше запала нам до серця розповідь д-ра Палія (з бюра д-ра Смука) про бідного еміґранта, котрий в листі до них описував свій епохальний винахід . . . сикавку, що сикає на 200м. Бідолаха не дістав на свій лист відповіді, а люди з преси, коментуючи цю подію, згадували, якто колись галицькі селяни аж до самого цісаря у Відні ходили шукати правди.

Що й казати! Поливали нас на цій конференції холодною водою, наче з тієї сикавки бідного еміґранта . . . Так поливали, що й до чергового з'їзду ЦПУЕ не забудемо.

Учасник

Єретицтво Євгена Варґи

Проф. Євген Варга, особистий господарчий дорадник Сталіна, потрапив у неласку. Перестав бути керівником господарчого відділу совєтської Академії Наук та зазнав атак з боку преси. Ким є проф. Варга? Вже перед 1918 р був він відомим в Угорщині економістом - марксистом. Був членом уряду Белі Куна і після його падіння утік до Росії. Тут зробився господарчим дорадником Народного Комісаріяту закордонної торгівлі, а посуваючись угору — чільним теоретиком і автором «діагноз» світового господарства, які (діагнози) мали принципове значення для совєтської закордонної політики. Згідно з обов'язуючою теорією, скрізь відбувається накопчення капіталу, що з часом попадає до рук монополів. Ті монополі, напр., опановують сьогодні політикою США. Монополі мають тенденцію до експансії і не відступають перед війною. Дальший розвиток монополі запроваджує до тяжких господарчих криз і соціяльної боротьби. Щоб відвернути внутрішні трудноці, американський капітал може ризикнути навіть на війну.

Згідно з цією теорією, совєти шукають безпеки і, твердо стоячи на своїй генеральній лінії, стараються відзискати на часі, бо час з невмолимою неминучістю принесе соціяльний переворот в капіталістичному світі.

Отже проф. Варга опублікував книжку «Зміни в капіталістичному господарстві, як наслідок другої світової війни». В тій книжці порушує ту міродайну теорію, на якій побудована практична совєтська політика. Говорить: Наслідком війни державна машина на Заході почала інтенсивніше втискатись в господарче життя і в багатьох країнах, особливо в Англії, забирати частину господарства. Відбувається зміна самої природи згаданих держав, автономічний процес, що провадить з господарства ліберального до господарства плянового, при зростаючому впливі державного механізму, який щодалі то все більше губить свій однобічний клясовий характер. Капіталізм починає виказувати відпорність щодо криз та зопроваджує плянування, якому мусять підпорядковуватись також трести і монополі. Капіталізм показав, що зуміє навіть нести жертви на користь робітників, життєвий рівень яких на Заході виріс під час війни на 20%.

Якщо діагноза Варги правдива, то помилковою є теорія, на якій базується совєтська політика. Якщо проф. Варга має слушність, то, завдяки пляновому господарству, на Заході наступить стабілізація, що зрівняє протилежності і не вибухне революція. Капіталізм зуміє отже навіть власними силами вирівняти соціяльні протиріччя.

Цей погляд, який, зрештою, вже мав попередника в певних теоріях Бухаріна, визнано в Кремлі єретицьким. («Діе Вельтвохе» 743 і «Ді Тат», 33).

Вбивство за правду про Катин

«Вядомосці Польске» в числі з 14 лютого вмістили деякі нові відомості в «таємничій» справі масових вбивств у Катині. Їх переказав шведській пресі збіглий до Швеції польський правник, що мав у Польщі доступ до матеріялів слідства, провадженого в катинській справі. Слідство мало довести, що винними в катинських злочинах є німці. Тим часом прокурор Мартіні, якому доручили його, після ретельного дослідження виявив, що вбивства вчинили большевики, які ще з 1918 р. обрали собі катинський ліс за місце своїх масових екзекуцій. Кількість самих забитих в Катині польських офіцерів перевищує, за даними Мартіні, 12 000. Слідство виявило, між іншим, навіть прізвища шести енкаведистів, що керували вбивством офіцерів. То були: Лев Рибак, Хаїм Фінберґ, Абрагам Бомсович, Борис Куцов, Іван Сєканов та Йосиф Лісак. Мартіні цілком усвідомлював собі небезпеку, що загрожує йому за ці викриття, проте все-таки подав міністрові юстиції Свйонтковському наслідки слідства. Згодом Мартіні вбито в його помешкані в Кракові. Як виявилося, вбивцями його були комуністи.

Перші кроки до західньо-европейської унії

4. 3. в Брюсселі відкрилася конференція представників Великобрітанії, Франції та трьох держав Бенелюксу в справі створення західньо-европейської унії. Як зазначено в першому комунікаті конференції, усі п'ять делеґацій, що беруть у ній участь, виявили повну одностайність поглядів у всіх принципових питаннях проєкту пакту, запропонованого представниками Великобрітанії та Франції. В офіційних колах пояснюють, що конференція п'яти держав має, власно, характер широкої комісії, що підготує ґрунт для роботи наступної конференції міністрів закордонних справ, цих держав, яка вже й створить базу для західньо-европейської унії. В лондонських урядових колах вважають, що така конференція міністрів може бути скликана після нової конференції 16 держав у справі пляну Маршала, яка відкривається в Парижі 15 березня (Дена-Ройтер).

5 ХВИЛИН БЕЗ ПОЛІТИКИ

ДИВНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Пресове аґентство ДЕНА подає з Асізі (маленьке місто в середній Італії) повідомлення своєї кореспондентки Елі Геґер такого дивного змісту: «Вночі після дня 18-ї річниці освячення статуї Мадонни, встановленої на церкві Святої Діви Марії, мешканці Асізі бігли на церковну площу, де з подивом споглядали позолочену Мадонну, що височила на бані. 7½-метрова статуя піднесла й простягла руки, благословляючи народ. Груди її піднімалися й опускалися, ніби вона тяжко дихала, і чути було, як вилітали з її рота зідхання. Від тієї ночі, останньої ночі карнавалю, те саме повторюється щодня. Техніки, інженери, лікарі, професори, журналісти заприсягаються, що на власні очі бачили це диво. Я сама спостерігала його. Патер Мартіно, з яким ми стояли біля підніжжя статуї, розповів нам про неї деякі подробиці. Модель її зроблено у Фльоренції, а саму статую вилито в Термі. Після того її позолотив один старий маляр з Асізі. З 1930 р. вона стояла на церковній бані, не притягаючи до себе якоїсь особливої уваги. Священик, що просив нас висловитися з приводу цього феноменального явища, сам утримався від будь - яких пояснень».

Поліційна чемність

Найчемнішою поліцією є, очевидно гамбурзька. Прийшовши до одного громадянина, щоб арештувати його за обвинуваченням у фальшуванні харчових карток, гамбурзькі поліцисти почули гучний веселий гомін бенкету. Дізнавшись, що обвинувачений справляє своє весілля і не бажаючи псувати родинного свята, вони тихенько подались геть і лише наступного дня заарештували „молодого".

Найдавніша в світі рушниця

Недалеко Берліну є маленьке містечко Берно, відоме як „місто гуситів", що обкладали його 1432 р. В ньому досі частково збереглися тогочасні укріплення, башти, мури, масивні цегляні двері. Проте найцікавішою пам'яткою є там заля, де зберігається найповніша з відомих середньовічних колекцій зброї. З-поміж різноманітних сокир, пістоль, рушниць, двометрових мечів, що їх можна було тримати лише обіруч, визначається найдавніша в світі рушниця XIV стол. надзвичайно примітивної конструкції. Щоб відкрити постріл, треба було підпалити порох розщепленим залізом.

«ЄДИНЕ В СВІТІ МЕТРО»

Бельґійський журналіст Фаянс, повернувшися з подорожі по Східній Европі й Близькому Сходу, дуже розвеселив учасників пресової конференції в Льежі, розповівши їм анекдотичний випадок, що стався з ним під час його короткого перебування в Москві. В одній совєтській книжці він прочитав, що метрополітен є тільки в Москві. Совєтські студенти, з якими він розмовляв були цілком переконані в правдивості цього твердження, коли ж Фаянс заявив їм, що метрополітени є в багатьох европейських та американських столицях та більших містах, студенти назвали його... «реакціонером».

Цінний реферат в Дінкельбюль

Нещодавно до нашого табору загостив генерал Шандрук і виголосив дуже цінний реферат. Говорив про велике значення української політичної еміґрації для української проблеми та закликав до консолідації всіх політичних сил в ім'я боротьби за власну Соборну Українську Державу під прапором УНР. Бо тільки сконсолідована еміґрація буде уявляти з себе силу, спроможну виступати в обороні інтересів нашого народу на міжнароднім форумі.

Місцеве громадянство з великим зацікавленням вислухало цінний реферат і сподівається, що генерал ще нераз завітає до дінкельсбюльського табору.

Присутній

КОЖНОМУ СЛОВО

ДОПОМОГТИ!

Шановні Панове!

Свіжа еміґрація в Великій Брітанії відчуває гостру потребу в друкованому українському слові, а особливо ми, полонені. Ми мешкаємо в провінції Norfolk, далеко від міст у таборі полонених і ця потреба тут ще більше відчутна. Будемо дуже вдячні, якщо Би будете надсилати нам Ваш цінний часопис. Також у ближчих Ваших знайомих лежать поперечитувані книжки; і було б великим добродійством, якби ці панове подарували і надіслали їх для полонених

З пошаною — Зіненко
культ.-осв. реф. табору

Адреса: Zinenko J. 82 Camp M, A.Hempton Green, Fakenhem. Norfolk, Gr. Britain.

рованому колі. Справжня ж Свобода полягає у Вільному Духові, що підноситься понад особисті, понад націоналістичні, понад клясові амбіції і забобони, сполучуючи увесь світ в Єдиному, Розумному і Доброму Логосі. Конкретно: в чому ж, нарешті, секрет зухвалого і успішного наступу з боку войовничого матеріялізму? А в тому, що він живе не лише в Москві, не лише в Кремлі, не лише в марксовій діялектиці, він живе також і в Берліні, Парижі в Лондоні, в Нью - Йорку, він живе в крові кожного з нас, він живе навіть в невдалому і ще «не вивершеному» ідеалізмі Айнштайна, він живе в свідомості тих джентелменів, які носять циліндри з макетами трамваїв і потягів. Він живе в умах і душах сучасних пастирів, які замість того, щоб таврувати ганьбою хворобливе захоплення сучасної молоді виключно фізичними розвагами, самі вивчають футбол і бокс і це поруч з християнськими закликами Папи вернутися до зрадженого Христа, встановити у світі справедливий розподіл багатств. Чим етично бокс відрізняється від бою биків, або краще бою гладіяторів? Хіба не з таким зоологічним і навіть сексуальним захопленням сучасні жінки спостерігають змагання на рінґах, з якою колись спостерігали морально зіпсовані патриціянки і сеньйорити пролиття крови в амфітеатрах? І ті дівчата, що демонструють проти довгих суконь, і той проєкт шлюбної сукні, в якій наречена має голі стегна і груди, також вносять свою частку на вівтар зухвалому вульгарному з його культом хворобливого сексуалізму матеріялізмові. Пригадаймо, що спричинилося до загибелі давнього Риму? Гедонізм, розпутні гетери, розкіш і сібаритство привілейованих. Необчисленні матеріяльні багатства, велетенська індустрія, гіпертрофічно розвинена техніка сьогочасного світу, не тільки не усувають його кволости і безлічі лих, а навпаки саме тепер стали його прокляттям. Сучасний світ, позбавлений твердих моральних підвалин, не спроможний протиставитись розперезаному «вивершеному і модерно розбудованому» сатані. Золотом, двигунами, шлюбними сукнями і кабаретами світ не протиставиться сатані, бо саме в цих сукнях, в боксі, золоті і джазах він живе. Отже «войовничий матеріялізм» загрожує світові не лише гарматами, танками і комуністичними когортами. Він загрожує йому ще більше через наші викривлені кволі і гріховні душі. Від цього матеріялізму і його наступу ніщо не врятує. Від нього не врятують «біологічні сполучення», атомові бомби, шалена гонитва в озброєннях. Від нього не врятують також штучно виплекані ерзаци і суроґати християнства на зразок неприпустимого поєднання з ним усього комплексу існуючих озлоблених ізмів. Лише **невикривлене християнство** спроможне заступити шлях тріюмфуючому матеріялізмові. А саме — це християнство заперечує не лише насильство, гніт і визиск. Воно заперечує культ золота і заліза, культ розпутних жінок і самозакоханого в розкошах егоїзму. В ньому нема релятивної і гнучкої стежки до того, щоб зберегти для себе коханку або прибутки. Ось ця наука покликана врятувати людство. Але ще до цього світ має перейти через голготу мук, тортур, злиднів, як підготовчий процес наближення до Христа.

Спортове свято в Новому Ульмі

2-річчя »Беркута«

(Власна кореспонденція.) 6 і 7 березня пройшли в Новому Ульмі під знаком спорту: місцеве спортове Т-во «Беркут» святкувало 2-річчя свого існування.

З членами Управи Т-ва зустрічаємося в залі бльоку «А»; вони готують відкриття спортової виставки. Серед експонатів кидаються у вічі велика кількість грамот РФК, почесних відзнак окремих членів Т-ва і кришталева чаша, здобута на осінніх змаганнях 1947 р.

— Ось бачите, — каже п. Косачевич,— це те, з чим ми відзначаємо другу річницю свого існування. —

...Два роки тому, 3-го березня, зійшлись якось на подвір'ї прихильники спорту Степан Солтис, Юрій Косачевич, Михайло Томин та Ігор Дмитерко і вирішили заснувати спортове Т-во. Нелегка це була справа. Відчувався брак фондів, мало ще було навколо них симпатиків спорту. Однак енерґія ентузіястів спорту перемагала всі труднощі. Так, напр., секція підіймання тягарів, завдяки старанням доброго знавця цієї справи інж. Перепелиці, розвинулась настільки, що з усіх змагань з німцями українці виходили переможцями. Цієї секції не було ні в якому іншому Т-ві. Такою ж одинокою була й секція боротьби, якою керував майстер цього виду спорту Кусій. Ця секція так само виходила з честю з усіх змагань.

— Що головне в праці нашого Т-ва, — каже п. Косачевич, — це те, що воно систематично займається вирощуванням молодих кадрів українських спортовців. От, напр., під проводом інж. Земняка працює група (21 чол.) молодих шахістів, кожен з яких має 11 — 15 р.р. Два рази ці українські шахісти зустрічались зі своїми однолітками — німцями. Вислід щоразу був 6:0 на користь українців. Так само в секції пінґ - понґ. Багато з тих, хто лиш в цьому таборі вперше взяв до рук ракетку, грає тепер краще за своїх учителів. —

— Для нас, — кажуть мені члени управи Т-ва, — важні не гроші, а добра опінія в РФК і то не лише в питаннях фінансів, але й в питаннях всебічної розбудови. Так, напр., заходами нашого Т-ва перебудовано пожежну яму на пловецький басейн, де й відбулись перші українські пловецькі змагання на еміґрації. —

Після виставки йдемо дивитись на змагання наколесників, що вже приготувались до старту. В останню хвилину дирекція гімназії заборонила учням брати участь в змаганні (хоч перед тим і дала на це свою згоду). В наслідок цього на старт вийшли тільки троє ровeристів. Після сигналу одразу наперед виривається Чорнодольський, що перший і фінішує. Чути зауваження.

— Бач! Що то значить, як чоловік добре ситуований!

— Що б пак — м'ясар! Має свіже м'ясо, то може й до змагань братись!

Коментарі сиплються далі. Як на кожному змаганні...

Ще більше зауважень викликає футбольний метч «Беркут» — УССК (Мюнхен). Чути зауваження, що студенти приїхали поквитуватись, бо минулого року (на святі 2-річчя УССК) був метч і «Беркут» витрав. Згідно з прогнозами, тепер на святі 2-річчя «Беркута» мають виграти студенти. Але на ділі вийшло інакше. Вже на 3-й хв. центр нападу «Беркута» Легенький забиває 1-й ґоль, на 20-й хв. — 2-й, а на 22-й хв. — 3-й ґол. На 35-й хв. правий криловий Беркута Зарiцький здобуває ще одні ворота. Щоправда студентам вдається здобути на 40-й хв. перші ворота, але це наслідков не міняє. В другій половині студенти міняють брамкаря. На брамі з'являється невисокий сивий чоловік трохи може застарий, як на студента, але все ж він боронить браму набагато краще за свого попередника. Підбадьорені його грою студенти стають все більш активними і з подачі корнера здобувають ще одні ворота. Однак беркутівці не губляться. З прекрасної подачі Макара Зарiцький забиває останній гол. З рахунком 5:2 скінчилась ця гра, що була цікавою й напруженою, не зважаючи на розмокле грище. Глядачі радісними окликами вітають переможців. Легенький і Зарiцький відчувають себе героями дня.

На другий день у неділю була Служба Божа в наміренні с.п. проф. І. Боберського та зложення вінків на пам'ятник борців за волю України. Вінки складають представники Беркута і авґсбурґської «Чорногори». Зворушливі промови про потребу плекати в здоровому українському тілі здоровий український дух виголошують о. Станіслав Дашо та д-р Йосип Дачкевич. Зокрема о. Дашо згадав про велике значення галицьких «Соколів», членом яких був свого часу і він сам.

По обіді спортовці влаштовують дружиновий марш на 5 км. Сідаємо в авто і їдемо попереду, щоб слідкувати за маршем. Перша дружина порушує лави: з п'яти троє відстають... Ось відстав ще один... Лиш невтомний Косачевич не дає нікому обігнати себе.

Чуються голоси:

— Не здавайся, Зенцю! Тримай темпо! —

— Не бійтесь, — відповідає Косачевич. — Я — бойко, а бойки уміють ходити.

І дійсно, він приходить до мети першим. Вже за ним доходять інші. 2-а і 3-а дружина чомусь одягнена в вовняні светери а 3-а, крім того, ще й в довгі штани. Ясно, що з усіх вони втомлені найбільше і тому аж хитаються від напруження. Щоб не розірвати шерег, вони беруться за руки і так доходять до фінішу.

Після них стрункими лавами марширують сумівці.

В залях тимчасом почались турніри. В одній грають в пінґ - понґ, в другій в шахи. Проводиться симультан: маестро — німець грає «насліпо», тобто, не дивлячись, одразу на 10 дошках. Кажуть, що маестро — німець. Одначе його прізвище польське (Домбровські), по німецьки він говорить зле, а посперечавшись під час гри з одним грачем, починає говорити чистою російською мовою, та ще й з московським діалектом. Видно й такі німці є на світі...

Увечері в театральній залі відбулись святочні сходини. Крім 200 членів УСТ «Беркут», в залі зібрались також його численні прихильники. Д-р Дачкевич виголосив цікавий і змістовний реферат; Анна Сіґерич деклямувала вірш «Краса і сила»; добре натреновані спортовці робили на сцені вежі; чотири дівчинки виконали танок «гуцулка»; була також хорова точка, а на закінчення — — живий образ — пантонімічна сцена, що зображувала всі ті галузі спорту, в яких вправляються члени «Беркута».

Потім була роздача пам'яткових медалів; їх дістали основоположники УСТ «Беркут», організатори окремих ланок, переможець наколесників, маршеві провідники дружин та члени 1-ї дружини копаного м'яча: Банах, Макар, Лютак та ін. На закінчення була спортова вечірка з танцями. Вечір проходив у милій товариській обстановці, всі тримали себе просто й невимушено, лише мені, як журналісту, було ніяково за своїх колеґ, бо з усіх часописів одна тільки «Неділя» прислала на цей (визначний для наших спортовців) день свого окремого звітодавця.

П. Д-в.

Друга конференція 16 Держав

ПАРИЖ (Дена-Ройтер). Як це підтвердив представник французького міністерства зовнішніх справ, остаточно вирішено, що друга конференція 16 держав, які беруть участь у пляні Маршала, почнеться у французькій столиці 15. 3. На думку цього урядовця, конференція матиме подвійну мету: випробувати держави-учасниці Маршалового пляну в їх готовості до співпраці і опрацювати форми, яких повинна набрати постійна організація господарської допомоги для Европи. В перші два дні конференції мають відбутися пленарні засідання, на яких держави будуть репрезентовані їх міністрами закордонних справ.

МУКДЕН ЗНОВУ В ОБЛОЗІ

7 березня китайське урядове військо залишило стратегічно важливе місто Шепінґкай за 160 км, а згодом місто Киян за 80 км на північ від Мукдену, що опинився в кільці комуністичного війська відтятим від урядової армії. Тим часом маршал Чан - Кай - Шек вирішив за всяку ціну боронити мукденський плящдарм і з цією метою висадив в порту Тшинь - Ванґ - Шао значні військові сили. Мукден горячково готується до оборони. На вулицях споруджують барикади й укріплення. Двомільйонове населення міста голодує. За останніми повідомленнями, комуністичне військо вдерлося вже на мукденське передмістя. Командувач урядової армії в Манджурії генерал Лі - Хуанґ наказав стратити дивізійного генерала Вен - Лі за невжиття заходів до оборони мукденського летовища. На думку невтральних спостеріґачів, центральний уряд вже остаточно втратив усю Манджурію. (ДЕНА - Ройтер, ЮП).

— Болгарський амбасадор в Брюсселі Юруков подався до демісії, протестуючи проти «совєтського режиму» в Болгарії. Як він заявив, події в Чехо - Словаччині остаточно довели неможливість співпраці з комуністами, що не додержують даних ними обіцянок.

— На додаткових парляментських виборах в одній з англійських округ обрано лейбориста Вільямса, що дістав 28 941 голос. Кандидат консерваторів одержав 17 466 голосів, а комуністичний кандидат — 1 647.

— Республіканський сенатор Малон гостро заатакував плян Маршала, назвавши його «безглуздим». Він обстоював посилення оборонної моці США, виходячи з доктрини Монрое.

Світ в ілюстраціях

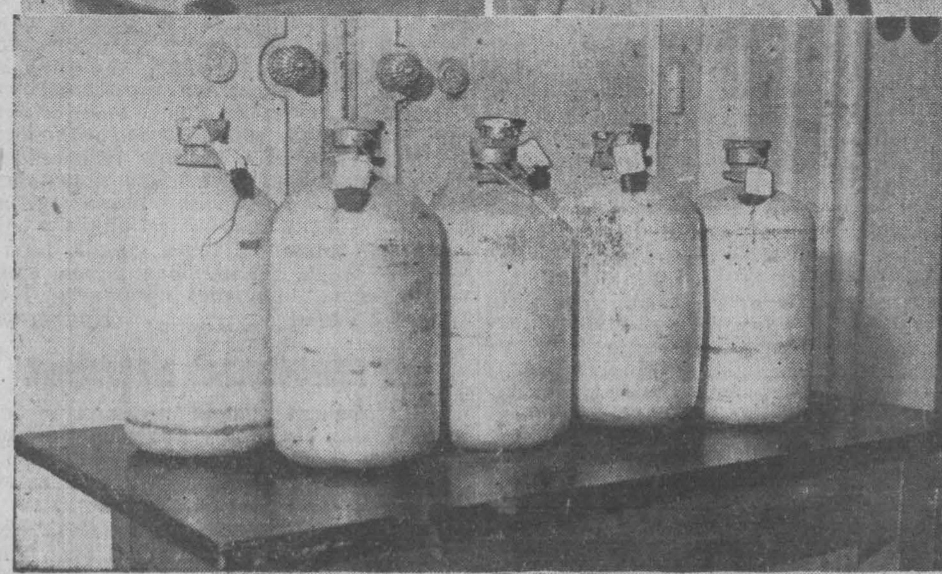

1. Ген. Клей на пресконференції в Штутґарті. 2. Шеф іранського ген. штабу Расмара. 3. Пляшки з „важкою водою", важливим олементом атомової бомби сконфісковано на чорній біржі в Мюнхені. 4. Дружина ген. Клея дарує черевики німецьким дітям. 5. Арабська варта охороняє гроб Христа. (Дена)

Сплата національної вкладки є національний обов'язок кожного українця і українки на чужині.

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg. Schweinheimer Straße 50
Видавець і редактор:
Генадій Которович.
Заступник редактора: Анатоль Курдидик
Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

Ukrainian Weekly „Nedila"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorized by Civil Affairs Division, EUCOM
APO 757 AG 383, 7 GEC-AGO
Responsible editor and printer: Gennady Kotorowycz
Printed by: „MAIN-ECHO", Aschaffenburg

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 — АШАФФЕНБУРГ, 21. БЕРЕЗНЯ 1948 — Nr. 116

Тінь комунізму над Европою

Генерал Сматс остерігає

КАПШТАТ (Дена-Ройтер). Південно-африканський прем'єр-міністер, генерал Сматс заявив, промовляючи минулого понеділка в парляменті, що европейський континент щоразу більше підпадає під тінь комунізму. Чехо-Словаччина - це остання осторога, - сказав ген. Сматс, - а те, що діється в Европі, це найбільша загроза, яка колибудь досі загрожувала людству. Прийде час, коли ті, які могли б ще чинити опір, як, напр., США, мусіли б одверто заявити: лише досі і ні кроку далі. Ніхто не знає, що б сталося, коли б комунізм загніздився в Европі. Південна Африка теж загрожена. Заява Сматса була відповіддю на виступ голови південноафриканської опозиції, д ра Де Малана, який заявив в парляменті, що, коли б вибухла війна, чого він не сподівається, то симпатії Південно-Африканської Унії, само собою, були б на боці Великобрітанії, США та взагалі антикомуністичних країн. Свою промову Сматс закінчив заявою, що те, чого не осягнув Гітлер, могли б осягнути інші, застосовуючи свою техніку. Південна Африка буде допомагати тим, що перебувають в небезпеці.

Генерал Сматс

Тверда мова де-Валери

Колишній ірляндський міністер - президент де-Валера, що прибув недавно до Сполучених Штатів, був прийнятий там дуже гостинно. Коли він оглядав Нью - Йорк, його супроводив почесний ескорт, а натовпи нью-йоркців, як звичайно в таких випадках, зустрічали його голосними вітаннями, музикою оркестр і градом конфетті. В міській залі, де йому влаштовано офіційне прийняття він виступив з промовою, в якій висловив певність, що незабаром вся Ірляндія стане цілком самостійною, вільною державою. Промовляв він і в Сан - Франціско, яке відвідав після Нью - Йорку. У цій промові він рішуче закликав до організації негайного й безкомпромісового опору Советському Союзові. За його словами, чехо - словацький переворот показав, що жадна країна не повинна визнавати СССР і що компроміси з ним ведуть лише до поразки й загибелі демократії. «Вся Европа, — сказав де-Валера, — живе тепер в страху перед близькою війною. Ніхто не знає, коли вона почнеться. Европа знає тільки, що всі країни страхаються війни, яка, проте, прийде, і саме, як наслідок советської політики». Де-Валера заявив, що його країна самим ходом подій буде втягнена в третю війну і що Великобрітанія стане легкою ціллю советської офензиви. Він висловив жаль, що Сполучені Штати не залишили в Европі армії, досить сильної для наступальних операцій. (ДЕНА-ІНС).

— До Франції прибув з Еспанії перший після відкриття франко - еспанського кордону поїзд з вантажем.

Заява директора Едвардса

Хто відповідає за виселення з табору

З Головної квартири ІРО надіслано таке повідомлення:

Керівний директор ІРО в американській зоні пан П. Е. Едвардс видав 7 березня такий комунікат:

«Допіру я прочитав у «Старс енд Страйпс» з 1 березня статтю, згідно з якою Головне Командування в европейському просторі нібито заявило, що після того, як армія закінчить видавати нові посвідки ДП, що законно проживають в зоні, відповідальність за виселення нелеґальних мешканців таборів має перебрати на себе ІРО. Як зазначено далі в статті, це рішення ухвалено в наслідок переговорів між шефом відділу цивільних справ Головного Командування бриґадним генералом Т. Л. Герролдом і особисто мною. Через те, що вираз «переймає на себе відповідальність за виселення» може викликати неправильні тлумачення, я почуваю себе зобов'язаним в інтересах ІРО з'ясувати правдивий стан речей.

Виселення осіб, не визнаних ДП, є завданням армії, а не ІРО. Граничний термін проживання в якомусь таборі ДП і збігців, що давав їм право і далі залишатися там, був установлений на 21 IV 1947 на клопотання армії. Отже відповідальність за всякі виселення лишається на військовій владі, і ІРО ні за яких умов не провадитиме будьяких виселень. При моїй зустрічі з генералом Герролдом погоджено, що не повинно бути ніяких виселень, перш ніж виселюваним не будуть забезпечені належні піклувальні засоби. Це відповідає напрямній лінії нашої роботи. Це відповідає нашій практиці, як контрольного органу, в разі виселення не визнаних ДП пильнувати насамперед того, щоб вони знайшли собі притулок в німецькому господарстві. Крім того, під час цієї зустрічі вирішено влаштувати конференцію з участю відповідних урядовців трьох німецьких провінцій і військової управи і починати виселяти таборян лише після того, як їм буде забезпечена дальша опіка. З свого боку, ми висловили бажання давати особам, не визнаним на скринінґу ДП, поради й схиляти їх до залишення табору; проте ми не брали на себе жадних зобов'язань щодо цього тим більше ніякої відповідальности за будь-які виселення».

В Москві нема хліба

Народ голодує, а Кремль вивозить збіжжя закордон

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - ІНС). Як офіційно повідомило американське міністерство закордонних справ, постачання хліба Москві цілком розладилося; це виявляється довгими чергами перед хлібними крамницями й голодом серед населення советської столиці. (Не треба забувати, що Москва забезпечується харчами значно краще, ніж будь-яке інше советське місто. — Ред.). Як на причину браку хліба й борошна в Советському Союзі тутешні офіційні спостерігачі вказують на внутрішні труднощі в ньому. Явища цього голодування не могли бути викликані недостатніми запасами збіжжя, бо в Советському Союзі торік був рекордний урожай і він уклав з Польщею, Чехо - Словаччиною та іншими державами договори про постачання їм збіжжя. Недавнє усунення з поста міністра внутрішньої торгівлі Любімова за його недостатню діяльність свідчить про ту боротьбу, що відбувається за залізною заслоною. Згідно з дальшими повідомленнями, в Москві має бути також і брак цукру. Як повідомляє з Лондону аґентство ІНС, певні полегкості для советської людности в зв'язку із скасуванням разом з валютною реформою системи харчових карток зникли знову, бо наявні тепер нібито у великій кількості товари стали гіршої якости, а продають їх за вищі ціни.

Як повідомляє з Вашінґтону аґентство «Юнайтед Прес» на думку американського міністерства закордонних справ, тяжкий харчовий стан в СССР слід пояснити не так справжньою нестачею хліба та іншхи харчів, як хибами в їх розподілі. Член зовнішньополітичного комітету Сенату сенатор Джордж вважає цілком імовірним, що советський уряд відкладає запаси на випадок «можливої нової серйозної несподіванки». За даними американської амбасади, один фунт хліба на так званому «вільному ринку» в Москві коштує приблизно $2^1/_2$ доляра, тим часом, як офіційна ціна його — 25 — 30 центів. Хоч харчову кризу в СССР, принаймні частково, слід пояснити помилками міністра Любімова, проте й після усунення його харчовий стан не тільки не поліпшився, а в деяких районах навіть погіршав. Разом з тим, як повідомляє лондонська газета «Санді Емпайре Ньюз», Росія запропонувала Великобрітанії ще 2 мільйони тонн збіжжя в обмін на машинове устаткування для індустріяльних підприємств. Цю пропозицію мають обговорити під час англо - советських торговельних переговорів, що відбудуться за кілька тижнів.

БОРОТЬБА ЗА СВІТОВИЙ РИНОК

Як повідомляє ІНС з Вашінґтону, державний секретар в міністерстві сільського господарства Норріс заявив в палаті репрезентантів, що СССР запропонував некомуністичним европейським державам більше збіжжя, ніж могли б дати США. Додд перестеріг, що СССР з політичних причин або з потреби девіз може запропонувати на світовому ринку товари, які не дозволять США конкурувати з ними. Советський уряд вже два рази забирав харчі від свого населення, примусивши його голодувати за ціну експорту, плаченого девізами. СССР мав по жнивах минулого року 1 795 мільйонів бушелів хліба, тоді, як жнива в США принесли 1 391 мільйонів бушелів. На випадок потреби, США можуть кинути в конкуренційну боротьбу свій запас збіжжя 795 мільйонів бушелів.

Українська маніфестація в Мюнхені

Панахида за спокій душ мільйонів українців, що згинули від голоду

(Власна кореспонденція.) З ініціятиви Мюнхенської парафіяльної ради Української Автокефальної Православної Церкви на 7 березня було призначено в Мюнхені панахиду за спокій душ українців, що загинули від голоду 15 років тому. Для участи в цій панахиді широко запрошено духівництво і українське громадянство з усіх таборів і більших осередків нашої еміграції. Ініціятива шанувати пам'ять мучеників - українців знайшла скрізь величезний відгук. По таборах були відправлені подібні панахиди, відбулися реферати на відповідні теми, а в призначений день маси українців з Мюнхену та околиць і безлич приїжджих майже з усіх таборів американської зони з жалібними вінками заповнили Мюнхенську Церкву св. Покрови.

Рівно о 12 годині дня до Лукаскірхе рушив величавий похід. Струнко в своїх одностроях ішли пластуни і сумівці. Близько 100 вінків з жалібними написами українською, англійською та німецькою мовами на стрічках, велетенський тризуб з тернів — символ страждання України, грона червоної калини несли на руках учасники походу в національних одягах. Своєю декоративністю і пишністю відзначалися вінки від авґсбурзьких українців, від Байройту, Цуффенгаузену, Фрайману, Ляндсгуту, Нюренберґу, від різних організацій, високих шкіл, від інших народів. Окремою колоною ішло українське студенство.

Довжелезна процесія, в якій взяло участь кілька тисяч осіб з вінками та іншими емблемами, перетворилася на величезну національну маніфестацію і викликала здивування та подив чужинців, що масово зупинялися на вулицях і дивилися на це рідкісне явище в їх місті.

Коли похід наблизився до Лукаскірхе, з дзвінниць її залунали дзвони. Колосальне приміщення храму, розраховане на 2 тисячі сидячих і тисячу стоячих місць, було переповнено вщент. Серед гостей було багато чужинців, високих достойників римо - католицької, греко - католицької та евангельської церков, представників білоруського, естонського, литовського і лотиського народів та інших.

Перед початком панахиди Архиєпископ Ігор звернувся до всіх приявних зі словом, побудованим на писаннях пророка Ізакіїля. Панахиду архипастирським чином відслужили Архиєпископи Ігор і Михаїл в асисті численного духівництва, в складі якого були також представники православної церкві в Польщі з причту покійного митрополита Олександра. Панахиду муз. Стеценка проспівав хор «Україна» під диригуванням проф. Г. Нестора. З теплим зворушливим словом звернувся наприкінці до всіх вірних Архиєпископ Михаїл.

До чужинців, що були присутні на панахиді, в англійській мові промовляв проф. Лихоліт і в німецькій мові д-р Сидорчук. Обидва вони розкрили справжні причини лихоліття на Україні і закликали цивілізовані народи світу серйозніше зостановитися над цим питанням та застерігали перед можливістю повторення подібної трагедії в майбутньому.

По підрахунках на панахиді в Лукаскірхе було присутніх 5 тисячі осіб.

— Майже вся німецька преса принесла таке звідомлення аґентства ДЕНА: «Вшановуючи пам'ять 7 мільйонів українців, які в роках 1932 — 33 загинули під час голодової катастрофи в Україні українська православна церква влаштувала в неділю в мюнхенській Лукас-кірхе урочисту понтифікальну панахиду.

Чи на черзі Італія ?

Американські політики слідкують за подіями на Апенінах

Аґентство ЮП повідомляє: колишній провідник болгарської селянської партії д-р Ґеорґій Дімітров, який був попередником страченого Петкова, заявив, що має таємні вістки, згідно з якими найближчою метою комуністів стане не Фінляндія, а Італія.

Італійський міністер зовнішніх справ Ґраф Карло Сфорца сказав з нагоди відкриття Паризької Конференції, що европейська програма допомоги є одним з найшляхетніших і безінтересовних проявів міжнародньої історії.

Сфорца підкреслив, що вкінці всі европейські держави або разом врятуються або разом загинуть. Не треба тратити часу. Італія зацікавлена в розв'язці німецького питання з соціяльних і господарських моментів.

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - ІНС). Республіканський посол Джон Девіс Лодж опублікував свій лист до президента Трумена з рішучим домаганням зробити заходи безпеки на випадок комуністичної перемоги в італійських виборах 18 квітня. Можна з певністю сказати, — пише Лодж, — що становище в Італії страхітливо погіршилось. Італійська комуністична партія зміцнила свій склад і переводить сильну передвиборчу аґітацію усіма засобами, включно до великих грошевих сум і безоглядного залякування. Мета її акції — кинути Італію під советське панування.

ІНС повідомляє, що Президент Трумен дав наказ передати Італії 29 торговельних кораблів, що між ними є 14 італійських пароплавів, сконфіскованих американцями під час війни.

Останнє інтерв'ю Масарика

БЕРЛІН, (ЮП). Колишній чехо - словацький міністер Ян Масарик дав за два дні перед своєю смертю молодій американській журналістці Іріс Ґабрієль інтерв'ю, яке вона тепер опублікувала. Масарик сказав, що він передав відповідальність за ЧСР комуністам, бо Росія є союзником, а Німеччина — ворогом Чехо - Словаччини. Під час інтерв'ю, яке тривало 40 хвилин, Масарик був дуже схвильований і ввесь час бубонів пальцями по столі. Вкінці розмови Масарик енергійно заперечив, наче-б то він «продав свій народ».

Провідник демократичної партії, д-р Гітоші Ашіда, створив новий японський кабінет, схвалений генералом Мек Артуром. На світлині: Ашіда з своєю дружиною в токійському городі міністерства зовнішніх справ.

Хто переможе: Паасіківі чи Герта Куусінен?

Комуністичне марево висить над героїчним фінським народом

Джек М. Фляйшер, головний редактор німецько - американської газети «Ді Ноє Цайтунґ», був в роках 1940 — 1946 американським кореспондентом у Скандинавії й знає осіб та стосунки в Фінляндії з власного спостереження. Текст поданої тут статті належить його перу:

Наснажений надзвичайною внутрішньою рухливістю старий чоловік і досить ще молода й енергійна жінка — це дві головні постаті в сучасному розділі советсько - фінських відносин, що має наголовок «Пакт приязні та оборони». Цей чоловік — 77-літній Юго Кусті Паасіківі, від листопада 1944 президент Фінляндії, його супротивниця — це пані Герта Лейно (яка найчастіше вживає свого дівочого прізвища Куусінен), провідна комуністка Фінляндії і дружина комуністичного міністра внутрішніх справ Ирйо Лейно. Хочби куди отже мав привести сьогоднішній розвиток подій, чи вдасться тепер генераліссімусові Йосипу Сталінові добитися підписання запропонованого пакту приязні та оборони і при тому виконанням всіх умов, чи фіни будуть шукати і знайдуть якийсь компроміс — Паасіківі і Герта Куусінен є на фінській стороні найвизначніші особи.

Як президент, сивоволосий Паасіківі має, само собою, завдання підтримувати й переслідувати такий курс, від якого він сподівається добути найбільших успіхів для своєї країни. Всупереч тому, 44-річна Герта Куусінен має інакші зобовязання. Вона фанатична комуністка, провідниця фракції опанованого комуністами демократичного народнього союзу (СКДЛ) і дочка старого фінського комуністичного провідника з Ленінової ери, Отто Куусінена, який є тепер президентом Карельської Народньої Республіки і віце-президентом верховного совєту СССР. Якби вона мала вибірати між Фінляндією й Комінформом, нема жодного сумніву, що Герта Куусінен, не зважаючи на те, що вона народилася в Фінляндії, прийняла б своє рішення в першій мірі, як комуністка.

Паасіківі — тілесно й духово — великий чоловік. Його плечі тепер похилені, а його руки дрижать, тому що він старий і не зовсім здоровий. Але ці зовнішні ознаки кволости не відбивають дійсности. За його роговими окулярами криються очі такі ясні, як фінська річка і такі мудрі, як у старого сича. Назагал фінський народ критикують за те, що його духовий виднокруг завузький, що для народу, до якого належить лише 3,8 мільйонів людей і який живе у відносно відтятому й непоблагословенному природою закутку світу, є зрозуміле. Та Паасіківі знає не тільки Фінляндію, але й світ. Як ділова людина — він був банкиром — і як дипломат та державний муж він далеко їздив. Невтомний читач, він володіє однією з найбільших книгозбірень Фінляндії й цікавиться особливо проблемами малих народів; але що для його країни у багатьох зовнішньо - критичних ситуаціях було найважливіше це той факт, що він добре знає Росію, сам край і його людність. Від часів царату він як ділок був у Москві й Санкт - Петербурзі і почував там себе так само дома, як у Гельсінках. Президент вільно говорить по - російськи, а також по - шведськи, по - англійськи й по - німецьки.

Дипломатичні переговори Паасіківі з Советською Росією почалися від його участи в конференції в Дорпаті, на якій в 1920 р. був підписаний перший договір між Советською Росією й Фінляндією. При мирових переговорах з совєтами в 1940 р. (після зимової війни) і в 1944 р. (після другої світової війни) грав він також провідну ролю. Його успіхи в переговорах з совєтами треба приписати не тільки знанню російської мови, російського народу й самої Росії, але також його добрим особистим стосункам із Сталіном.

Хоч він політично завжди був лібералом і раніше мав навіть праві тенденції, по закінченні війни підтримував Паасіківі завжди політику поліпшення стосунків із советською Росією. Він переконаний у тому, що Фінляндія через своє географічне положення і сильну диспропорцію між обома державами мусить жити на добрій стопі із СССР. Щоб досягти цього, він не жалів жодного труду. Напр., комуністична партія в Фінляндії вже більше не заборонена, а також ніхто не переслідує комуністів: скрізь у країні існують організації фінсько - советської приязні.

Але Паасіківі також льояльний фін і справжній демократ. Він завжди обстоював збереження демократичних виборів і правила демократично - парляментарної форми урядування. Хоча під керівництвом комуністичного міністра внутрішніх справ Лейно створено державну поліцію, права й свободи окремої особи назагал поважається. Насамперед Паасіківі настоював на тому, щоб Фінляндія мусить обороняти свою незалежність і суверенність. І він бажає, щоб стосунки Фінляндії з державами Заходу були так само добрі, як і з її великим східнім сусідом.

Роля Герти Куусінен у Фінляндії значно простіша. Назовні, звичайно, здається, що вона репрезентує інтереси фінського народу. Але її розуміння цих інтересів диктується очевидно ззовні — від Комінформу і Кремля.

Герта Куусінен має привабливу зовнішність, вона високоінтеліґентна, а також чудовий оратор і організатор. Народилася 14 лютого 1904 р. у Фінляндії. Після того вчилася й працювала як бібліотекарка до 1934 р. в Москві й дістала там ґрунтовний вишкіл, що став уже традиційним для провідних комуністів, призначених для закордону. По її поворіті на батьківщину 1934 р. за комуністичні розрухи і, як вона говорить, «тому, що була в Советському Союзі», її заарештовано. Щойно 1944 р. вона знову вийшла на волю. Тому, що її чоловік має відповідальну посаду в міністерстві внутрішніх справ і тим самим має контролю над державною поліцією, родина Куусінен - Лейно репрезентує собою, звичайно, велику вагу в Фінляндії й на випадок спроби комуністичного путчу її сила очевидна. Герта Куусінен і її 51-річний чоловік особливо небезпечні, тому що вони зовні так обезброююче впливають на політично наївних людей. Лейно пробоєвий чоловік із здоровим кольором лиця справляє враження статечного ділка, так само.

Тому, що родина Лейно не виглядає як комуністичні газетні карикатури і також не поводиться так, деякі фінські ділові люди в приватних розмовах висловлюють таку думку: «Якби всі комуністи були такі, як ці двоє, вони нам не завдавали б стільки клопоту. Погано тільки те, що вони, очевидячки, в рішучу хвилину будуть замінені справжніми комуністичними радикалами.» Інші фіни бачать цю справу одначе в реалістичному світлі й вірять, що родина Лейно доведе свою здатність провадити радикальний комуністичний курс, «коли наспіє для цього час».

Комуністичні аґенти між втікачами з Чехо-Словаччини

МЮНХЕН, (ЮП). Американські старшини безпеки повідомили минулої неділі, що між політичними втікачами, які прибули через чехо-словацький кордон в американську зону, викрито кілька комуністичних аґентів. Їх кількости з оглядів безпеки не подали. Як обраховують американці, досі більше 600 осіб перейшли через зелений кордон. Здогадуються, що завдання аґентів, замішаних між тими втікачами полягає в викриттю доріг, якими йдуть втікачі, пильнуванню за діяльністю антикомуністичних сил спротиву і наглядання над тим, що втікачі думають далі робити.

Як передає Дена, останніми днями загострено контролю на чехо-словацькім кордоні. Кожен, хто переходить кордон, підлягає трьом контролям, а кордонні стежі розставлені густим потрійним ланцюгом.

Вислід виборів в Ашафенбурзі

Вибори до Української Міжтаборової Ради та лідерів 4-х таборів в Ашафенбурзі, які відбулися в неділю 14 березня, поклали край легенді, що її минулого року реклямувала «Українська Трибуна» про 69% для «блискучого відокремлення» в найбільшому українському осередку Німеччини. Сталося так через те, що нова еміґрація, яка в минулому році частково коляборувала з прихильниками УГВР, — тепер створила власну групу «рівности й братерства». Ця третя група разом з групою, що йшла під гаслами КУК-у, здобула разом в усіх таборах 16 мандатів (на 30 можливих), або 1 558 голосів, тоді, як список бандерівців здобув 1 490.

Широкий звіт про хід виборів подамо в слідуючому числі.

Надія народів Сходу

на західні демократії

— Румунський екскороль Михайло сказав на принятті в вашінґтонському пресовому клюбі, що СССР тероризує Румунію брутальною силою і фальшуванням. Михайло висловив надію, що західні демократії допоможуть знову запровадити в цілому світі волю і незалежність.

Чехо - Словацька комуністична партія провадить акцію вербування 2 мільйонів нових членів. Комуністи твердять, що їхня акція дає успіхи. В усіх фабриках, бюрах і підприємствах дотеперішнім нечленам партії роздали анкети, які вони мусять повертати з відповідною заявою комуністам.

— Маршал Сталін прийняв минулого вівтірка болгарського прем'єр - міністра Дмітрова, який прибув до Москви на переговори в справах пакту про взаємну допомогу.

— Австралійський міністер еміґрації Келвелл опублікував постанову австралійського уряду про надання допомоги учасникам колишніх европейських рухів спротиву під час війни на переїзд їх до Австралії.

— За повідомленням американського міністерства закордонних справ, США постачили в 1947 р. потерпілим від війни країнам різних харчів та товарів на 422 мільйони долярів.

— Конференцію держав, що не беруть участи в пляні Маршала, відкладено на кінець квітня в зв'язку з майбутніми виборами в Італії та Чехо-Словаччині.

НОВІ ТИПИ СОВЄТСЬКИХ ЛІТАКІВ

Берлінська комуністична преса містить повідомлення аґентства ТАСС: за надзвичайні летунські осяги під час вправ з новими типами літаків та за встановлення нових швидкостей лету президія Верховного Совету СССР відзначила назвою героїв Совєтського Союзу з рівночасним визнанням їм ордену Леніна й медалі «Золотой Звезды»: полковника М. І. Іванова, майора І. Т. Іващенка, генерал - майора П. М. Стефновського і полковника І. І. Федорова.

СОВЄТСЬКІ РОДИНИ МУСЯТЬ ПОВЕРТАТИСЯ «НА РОДІНУ»

БЕРЛІН, (ДЕНА). Як повідомляє часопис «Вельт», совєтські родини в Берліні мали отримати наказ відіслати матерів з дітьми до травня ц.р. назад в Совєтський Союз. Аналогічні розпорядження видано в Дрездені.

В справі закордонних девіз

Важливе звернення Головної Квартири

З Головної Квартири ПК ІРО надіслали до публікації повідомлення про обов'язкову здачу особами ДП між 1 і 15 квітня всіх девіз в уряди американської військової влади. Військова влада видаватиме власникам девіз відповідні квитанції.

Американські окупаційні установи повідомляють, що віддані девізи передаватимуться власникам перед їх виїздом з Німеччини. Підкреслено звертають увагу, що ДП вважаються об'єктами всіх постанов закону військової влади ч. 53, але їм буде вільно забрати з собою при виїзді з Німеччини усі девізи, які вони мають і які вони здадуть так, як вимагає розпорядження. Від 1-го до 15-го квітня в усіх таборах ДП будуть зроблені всі полегші, щоб дати кожному змогу виконати закон військової влади ч. 53 і дістати відповідну посвідку. Як девізи, закон ч. 53 визнає: а) усі ненімецькі банкноти, б) усі чеки, векселі і рахунки на девізи й інші предмети, засоби платні, що їх приймають або виставляють особи з-поза Німеччини, в) заяви, або інші докази про посідання чи задовження виставлені особами, що перебувають поза Німеччиною, або особами з Німеччини, але в інших ніж німецькі грошевих засобах, ґ) золоті і срібні монети, штаби срібла або плятини, або сплави з шляхетного металю. (Гроші американської армії, а також брітанські і французькі окупаційні гроші альянтські військові марки не підлягають цій постанові).

Після 15-го квітня закон ч. 53 увійде в найсуворішу виконну силу і всі ДП, що робитимуть якінебудь інтереси девізами або матимуть їх, підлягатимуть судам, згідно з законом ч. 53, а їх власність буде конфіскована.

Пам'ятайте про допомогу українським студентам!

У вівторок 16 березня закінчилася в Парижі

Нова конференція 16 держав

ПАРИЖ (Дена). 15. березня о 15-й годині 10 хвилин в Годинниковій Залі французького міністерства закордонних справ відкрилася 2-га конференція для обговорення пляну Маршала. На другому загальному засіданні схвалено, між іншим, проєкт створення постійної організації для европейської відбудови. Португальский міністер зовнішних справ Дамата запропонував втягнути Еспанію в европейську програму відбудови, а міністри Великобрітанії, Ірляндії, Швеції, Австрії та голова швайцарської делеґації підкреслили в урочистих словах думку европейської співпраці і значіння Маршалового пляну.

На закінчення міністер Бевін сказав, шо постанови конференції нормуватимуть наступними місяцями долю Европи. Представники 16-х держав з'їдуться знову, коли вибраний ними комітет праці закінчить свої завдання. Бевін запросив усіх присутніх дипломатів у вівторок у вечері на прощальну вечерю щоб у середу виїхати до Брюсселю для підписання пакту західнього союзу.

Як заявив французький міністер зовнішніх справ Жорж Бідо, участь в конференції 14 міністрів зовнішних справ свідчить про те, що репрезентовані на ній уряди й народи надають належного значення справі, яка зазнала нападу. Обставини, в яких відбувається ця конференція, — сказав далі Бідо, — зобов'язують нас ще чіткіше, ніж восени, всім разом заявити про нашу мету: привести европейське господарство до доброго стану. Останні події показали наочно, чому Европа репрезентована тут лише 16 державами. Кажучи про господарську співпрацю европейських країн, Бідо послався на переговори про митну унію в Брюсселі та Римі. Виконана досі робота дає підстави сподіватися, що тяжкі й важливі питання, в яких країни - учасниці розходяться в поглядах, незабаром будуть розв'язані. Бідо відзначив при цьому насамперед італійсько - французькі переговори про митну унію, що привели до недавно підписаного договору. Він сподівається, що ці перші успіхи знайдуть відгук і наслідування в інших европейських країнах. Є надія, що з господарської співпраці постануть також між людьми тісне єднання й вільні взаємовідносини. Як підкреслив Бідо, учасники конференції не прагнуть нічого іншого, як тільки інтернаціонального братерства й добровільного єднання на засадах справжньої демократії. Усім відомо, що господарська й політична співпраця репрезентованих в Парижі націй відбувається за демократичними правилами гри. Також і Німеччина, — сказав далі Бідо, — повинна знову посісти своє місце в людському суспільстві, хоч вона й відмежована від інших країн віковими конфліктами. Само собою зрозуміло, що Німеччині в жадному разі не можна давати якихсь переваг і лише природним треба визнати те, що вона репрезентована тепер головнокомандувачами армій окупаційних зон. Якщо, однак, справедливість і розум вимагають, щоб Німеччина, загладивши свої великі помилки, дістала певну владу і ніколи не могла вже повторити цих помилок, то та сама справедливість і та сама мудрість вимагають, щоб ресурси цієї працьовитої та багатої країни були пов'язані з тими плянами відбудови, що їх мають опрацювати держави, представники яких зібралися в Парижі. За повідомленням аґентства ІНС, Бідо ще раз запропонував далі країнам в совєтській зоні впливу приєднатися до пляну Маршала. Він заявив: «Хай наші повторні пропозиції матимуть деякий вплив на ті країни, відмовлення яких є впертим, хоч і недобровільним. Двері можуть знову бути відчинені, і треба лише трохи невеликої доброї волі, щоб вони зараз же знов відчинилися».

Бевін, який промовляв після того, заявив, що дві війни за Европу — це 30 років боротьби, зв'язаної з господарськими кризами. Ми мусимо підбадьоритися тим, що зроблено в ділянці европейської співпраці. Проте в усякому разі ще треба виконати важливі завдання. Не можна буде перешкодити занепадові европейського господарства, не можна буде завершити його відбудову, якщо не вдасться незабаром забезпечити довіз харчів та сировин із країн з доляровою валютою. Щодо участи Німеччини в організації 16 держав, то, як заявив Бевін, під час недавніх переговорів у Лондоні досягнуто згоди приєднати до західньо - европейської господарської організації об'єднану англо - американську й французьку зони.

Міністри Форесталь і Маршал та сенатор Ітон (посередині) читають своє доповнення конґресові дати Греції й Туреччині додаткову поміч в сумі 275 млн. долярів. (ДЕНА - НИТ).

Бевін

В Брюсселі підписали пакт 5-х

ПАРИЖ, (ДЕНА - Ройтер). Представники Франції, Великобрітанії, Голляндії, Бельгії та Люксембурґу підписали минулої середи, 17 березня, в Брюсселі пакт п'яти держав західньо - европейського союзу терміном на 50 років.

Пакт передбачає, крім господарської співпраці, що на випадок, коли б одна з держав - сигнаторів пакту стала предметом збройного нападу, всі інші держави, підписані під ним, згідно зі статтею 51 Хартії Об'єднаних Націй поспішать з наданням військової та іншої допомоги нападеній державі. Про такі дії слід негайно повідомляти Раду Безпеки і, у випадку, коли вона в спромозі зробити заходи для повернення і утримання миру та світової безпеки, — негайно їх припинити.

Для дораджування в усіх питаннях, передбачених пактом, створюється постійний консультативний комітет, що, на випадок віджиття німецької загрози чи всякої іншої загрози миру, без огляду на те, де б вона не постала, негайно приступатиме до дії.

Фельдмаршал Бернард Монтомері, шеф великого Брітанського Генерального Штабу, має бути, як повідомляє Ройтер, генеральним інспектором армій 5-х західних держав. Зібрані в Брюсселі делеґації мали договоритися про існування військового зв'язкового штабу.

В Брюсселі 12 березня закінчила роботу «конференція 5 держав» (Великобрітанії, Франції, Бельгії, Голляндії та Люксембурґу). Конференція, засідання якої були закритими, працювала в цілковитій згоді в принципових питаннях і прийшла до повного взаємного порозуміння. Наслідком її роботи є пакт про створення західньо - европейської унії 5 держав. Термін чинности його — 50 років. Основним змістом пакту є встановлення між згаданими державами співпраці в господарських, соціяльних, культурних питаннях, а також і в справі оборони країн - учасниць в рямцях Хартії Об'єднаних Націй. Пакт передбачає заснування західньо - европейської Ради для координування соціяльно-господарської та мілітарної політики членів Унії.

Московська «Правда» називає цей пакт «Священним Союзом імперіялістичної реакції XX століття» і «змовою проти волі, незалежности й демократичних прав европейських народів». (ДЕНА - Ройтер).

Безезень місяць 1948 р. — ударний місяць сплати національної вкладки. Хто ще не сплатив національної вкладки за 1946 і 1947 роки, має сплатити її в цьому місяці.

В технологічному інституті в Клівлєнді виготовлено тонесенькі металеві фільми, товщиною 2,5 мільйонних міліметрів. На світлині бачимо такий фільм, накладений на шкло.

Знаменна промова Трумена

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - Ройтер). Президент Трумен в промові, виголошеній 17 березня пообіді перед обидвами палатами Американського Конґресу, домагався термінового введеня загальної військової служби в США. Далі він запропонував негайно прийняти законопроєкт загально - військового вишколу і прискореної полагоди европейської програми відбудови. Президент підкреслив, що ці домагання треба вважати за «найконечніші дії для забезпеки миру і перешкодження вибухові війни». Як довго комунізм, — сказав президент, — загрожує самому існуванню демократії, США мусять мати настільки сили, щоб допомогти країнам Европи, загроженим комуністичною котролею і поліційною державною системою. Трумен сказав, що відповідальність за критичне становище несе одна нація, котра навіть активно намагається порушувати мир. СССР та його аґенти знищили демократичний характер цілої низки націй в Східній і Середній Европі. Згадуючи підписаний в Брюсселі пакт, Трумен висловив свою віру в те, що США належними засобами дадуть підтримку вільним народам і що настав час зробити становище США цілком ясним.

Повне порозуміння

між американськими командувачами

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - ІНС). Американський міністер оборони Форесталь повідомив минулого вівтірка, що головнокомандувачі збройних сил США осягнули порозуміння в усіх питаннях, які стосуються плянів координованих дій. Розбіжність поглядів, що існувала між головнокомандувачами окремих родів зброї, зникла після договорення на конференції в Кей Вест Флоріда. Форесталь плянує запропонувати конґресові ще в цьому тижні вимогу на дальші фінанси для збільшенні повітряних збройних сил і персонального складу США.

Маршал за допомогу Туреччині

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - Ройтер). Американський міністер зовнішних справ Джордж К. Маршал заявив минулого понеділка перед сенатською комісією закордонних справ, що Туреччині загрожує така сама небезпека, як Греції, хоч і не в такій активній формі. Щоб бути відповідно забезпеченою від аґресії, Туреччина мусить залишитися сильною. Залишена своїм власним слабим джерелам допомоги, вона не могла б того робити довго.

Турецький міністер зовнішних справ Неджедін Садал висловив у Парижі (з нагоди відкриття господарської конференції) своє захоплення духом співпраці між европейськими державами. Европа, на його думку, повинна дякувати Америці за допомогу, але теж повинна запитувати себе, чи зробила все для свого рятунку. Туреччина солідаризується в усіх питаннях з Европою.

В Туреччині, як повідомляє Обсервер, панує у зв'язку з подіями у Чехо - Словаччині і Фінляндії значне хвилювання. Турки передбачають, що найближчих совєтських несподіванок треба очікувати на півдні. Через те одначе, що прямий напад на Туреччину і Грецію або Персію спричинив би війну, Росія обмежиться, мабуть, новою фазою війни нервів.

Палестина вирує

Боротьба й терор в Палестині тривають. На захід від Єрусалиму стався бій між жидами й арабами. Так само точилися бої між жидівським Тель-Авівом і арабською Яффою. В Ґайфі стався сильний вибух, що зруйнував два будинки й спричинив навколо пожежі. Досі виявлено 17 убитих арабів. В Єрусалимі група осіб, переодягнених арабськими поліцистами, пограбувала в поліції зброю, а перед помешканням великого Єрусалимського муфті Гуссейна під час наради його з арабськими провідниками вибухла граната. Вибухом міни під брітанським військовим поїздом вбито й поранено 60 брітанських вояків. На шляху Яффа - Єрусалим авто брітанського головнокомандувача генерала Мек - Міллана вибухло, наїхавши на електричну міну. Генерала в авті не було. Палестинський уряд опублікував складену в брітанському міністерстві колоній гостру декларацію, в якій, між іншим, заявляє, що «продовження вбивств і терористичних актів можуть привести лише до втрати в очах світу жидівського палестинською людністю права називатися культурним народом». Декларація покладає відповідальність за терор на жидівську організацію «Євіш Аґенсі», яка й собі перекладає її на брітанську владу. Жидівська палестинська Рада в Тель - Авіві вирішила створити для жидівської Палестини тимчасовий уряд з 30 членів Євіш - Аґенсі. Разом з тим, згідно з повідомленням кореспондента «Нью - Йорк Геральд Трібюн», палестинські жиди вперто кажуть про можливість в Палестині жидівської громадянської війни «мирних» жидів з терористами. Канада запропонувала в Раді Безпеки утриматися від поділу Палестини до перегляду цього питання. Тим часом американська пропозиція формально ствердити схвалену торік постанову про поділ Палестини не дістала в Раді Безпеки потрібного числа голосів, бо більшість делеґатів утрималися від голосування. 9 березня в Раді Безпеки мали відновитися наради п'яти великодержав у палестинському питанні. Великобрітанія відмовилася взяти в них участь. Тим часом до Єрусалиму приїхали 6 членів палестинської комісії ОН, місце мешкання яких тримається в таємниці. (ДЕНА - Ройтер, АП).

Брітансько - ґватемальський конфлікт

Центрально - американська республіка Ґватемаля, що сперечається з Великобрітанією за прилеглий до неї брітанський Гондурас, надіслала всім американським державам ноти, в яких повідомляє про появу в її водах трьох брітанських крейсерів. В столиці Ґватемалі 10-тисячна юрба влаштувала антибрітанську демонстрацію, піднявши на щоглі брітанського посольства Ґватемальський прапор. Великобрітанія подала з цього приводу Ґватемалі дві ноти протесту й висадила в Гондурасі військо. Гондурасько - ґватемальський кордон закрито, з обох боків його зосереджені посилені військові частини обох сторін. Для всіх повідомлень брітанських кореспондентів у Ґватемалі запроваджено цензуру. Вважають на можливість припинення дипломатичних зносин між Ґватемалею і Великобрітанією. Проте в міністерстві закордонних справ США сподіваються на мирне розв'язання конфлікту. Як заявив ґватемальський амбасадор у Вашінґтоні, Ґватемаля порушить на панамериканській конференції в Боготі питання про відмовлення европейським країнам в праві мати свої колонії на американському континенті. (ДЕНА - Ройтер, ІНС).

З УСЬОГО СВІТУ

— За передбаченнями англійських фахівців, ситуація на світовому пшеничному ринку в цьому році має бути значно краще ніж припускали досі. США, Канада, Арґентіна, Австралія і СССР зможуть постачити із своїх запасів на світовий ринок приблизно 37 мільйонів тонн пшениці проти 26 мільйонів тонн в 1947 р., а фактичний експорт дорівнюватиме 27 млн. тонн проти 20 млн. тонн в 1947 р.

— Іранський уряд висловився проти допущення в іранські води американської авіоматки й двох винищувачів, що мають відвідати незабаром Перську затоку, і проти дозволу пролітати над іранською територією «надфортецям» під час їх майбутніх маневрів.

— Арґентіна й Чіле вирішили не порушувати на наступній панамериканській конференції в Боготі їх спору з Великобрітанією про антарктичні володіння. Брітанська влада заявила Арґентіні протест з приводу спорудження нею опірного пункту на острові Десептьйон, а Арґентіна того ж дня протестувала перед брітанським урядом проти появи в водах цього острова брітанського крейсера. Між Чіле й Арґентіною укладено дружній пакт про консолідацію своїх інтересів в Антарктіді.

— Абесінський уряд замовив мюнхенській броварні 1 100 ящиків мюнхенського пива, призначеного для абесінського неґуса, і вислав з цією метою до Мюнхену 210 центнерів ячменю.

— 9 березня ескадра англійських бомбардувальників мала вдруге бомбардувати острів Гельґолянд протягом 72 годин.

— Американський міністер закордонних справ Маршал зажадав від Конґресу асиґнування 20 мільйонів долярів для допомоги вільній державі Тріест.

Д-р І. Німчук

Історія української преси

«Історія української преси» лектора УТГІ Аркадія Животка, що появилась на правах рукопису, гектографічним способом (Реґенсбурґ 1946, стор. 196 + XIV, вел. четвірки), заповняє безперечно велику прогалину в нашій науці і стане, не зважаючи на всі її недоліки, про що пізніше, конче потрібною підручною книгою не тільки для українських робітників пера, але й для всіх тих, що цікавляться життям і розвитком українського друкованого слова.
Про цю поважну працю писав уже на сторінках «Неділі» **ред. А. Чернецький**, що м. ін. закликає мене (ч. 95) подати ближчі дані про українські видання військових газет у Відні за минулої першої світової війни, бо у книжці Животка нема про них згадки.

Радо відгукуюсь на заклик ред. Чернецького і при цій нагоді подам теж свої доповнення до праці Животка та спростую ті помилки, що їх знайшов у його книзі, а також у фейлетонах - ґльосах А. Чернецького.

Отже, спершу про українські періодичні видання, що появилися заходом Пресової Служби Міністерства Війни під час 1-ої світової війни. Були ними «Полева Газета» і «Підофіцирська Газета», що мали ідентичний текст, як такі самі газети мовами німецькою, мадярською, чеською, польською, хорватською і румунською. Редактори, чи пак перекладачі, покликані до цієї праці з різних військових частин австро - угорської монархії, були переважно підстаршини з університетською освітою і — як згодом виявилось — більш чи менш активні ірредентисти, що поза працею в бюрі були зв'язані так чи інакше з визвольним рухом свого народу. Німецький текст до обох часописів на українську мову перекладали два підстаршини: учитель з Буковини Іван Кавуля, що пізніше видавав себе тільки румуном і був чи не секретарем професійної учительської організації в Чернівцях за румунської влади, та учитель гімназії і відомий дириґент церковних хорів у Львові Роман Прокопович. Обидва згадані часописи появлялися до кінця війни, себто до листопада 1918 р., перший щотижня, другий — двічі на місяць, і приносили головно патріотично - виховний матеріял для вояків і підстаршин австрійської армії, насамперед описи всяких бравурних подвигів на воєнних фронтах.

Своєрідним часописом був великий тижневик російською мовою «Недѣля», призначений для полонених австрійської армії, що виходив також заходом австрійського Міністерства Війни. Газету, що годувала своїх читачів по таборах теж переважно перекладами з німецької мови всяких воєнних комунікатів і спеціяльно препарованих вісток, редаґував, спершу, підстаршина — чех Яромір Долежаль (назверх лояліст, а насправді завзятий масариківець), згодом відомий наш історик Іван Крипецький. Крім них працював ще в газеті д-р Павло Лисяк і автор цих рядків. Ми, три українці, військові різних ступенів, знали тоді російську мову слабо, але вийшли з ситуації доволі щасливо. Наша робота зводилась до того, що ми всі три перекладали щодня якусь кількість вісток і заміток на російську мову після чого в обідню пору один з нас відвозив цей матеріял до друкарні, заїжджаючи по дорозі до еміґранта з Великої України Петра Дятлова (знаного марксиста на віденському ґрунті), який виправляв нашу «російщину». За якийсь час стало нам легше, бо редакція дістала одного перекладача — росіянина з еміґрантів, та й ми трохи підучились писати літературною російською мовою. З вибухом революції в Росії «Недѣля» стала містити частину матеріялу українською мовою, що його ми брали з київських українських щоденників, щоб відповісти домаганням читачів — полонених українців. Цей часопис був сильно поширений серед російських полонених і причинився безперечно до національного освідомлення не тільки українців, але й кавказців та інших «інородців».

«Недѣля» проіснувала від другої половини 1916 р. до листопада 1918 р.

На ширшу згадку заслуговує часопис «Відродження» який по кількох числах, після появи великого щоденника під тією ж назвою в Києві, перейменовано на «Відродження України», виходив 3 — 4 рази на тиждень.

Редакцію часопису, що мав на меті пособляти добрим взаєминам між Австрією і новоствореною Українською Державою передовсім на культурнім і господарськім полі, доручено мені. Як співробітники прибули ще, покликані зі східньо - галицьких полків, ред. Михайло Струтинський і ред. Іван Проць. У «Відродженні України», яке перевозили на Україну окремі кур'єри, а то й літаками, співпрацювали визначні сили з українських та австрійських політиків, учених та економістів. З українців пригадую собі сьогодні таких авторів: Олександра і Богдана Барвінських (останній дав велику розвідку про назву «Україна», яка вийшла окремо у високому накладі), Михайла Возняка (дав цілу серію статтей про українську державність, що вийшли теж окремою книжкою п. з. «Українська Державність»), проф. Романа Залозецького (також його статті про земельні справи в Україні вийшли окремою книжечкою), проф. Іларіона Свєнціцького, проф. Івана Крип'якевича, проф. Мирона Кордубу, ред. Володислава Бібер вича й інших. В одному з перших чисел «Відродження України» помістив статтю - привіт перший посол України до Австрії, проф. Андрій Яковліз. Ця стаття появилась на першому місці часопису. З австро - німецьких авторів, поруч кількох професорів високих шкіл у Відні, згадано тут недавно померлого Андреаса Гемберґера, мого справжнього приятеля, тоді головного редактора віденського щоденника «Ное Фрає Прессе» й автора коло двадцяти романів, що покликаний до військової служби працював увесь час разом з нами і дав для «Відродження України» цілу низку статтей на тему будови й побудови України, як незалежної держави, написаних з великою симпатією до молодої Української Держави.

Камінь, що об'єднує

Вечір українських комбатантів в Реґензбурзі

(Від власного кореспондента). Цей невеликий, затишний ресторан, мабуть, не часто мав у своїх стінах таких гостей. А гості ці — учасники українських визвольних змагань, вояки-українці з усяких армій, їхні родини та запрошені представники різних організацій і товариств.

Нагодою, що звела ввечері в суботу 21 лютого українських комбатантів в один з ресторанів реґенсбурзького села, було вручення відзнак СУВ членам цієї організації. Прибули представники від централі: ген. Р-ський, полк. Т-ський.

За прибраними столами, заставленими мандрівною їжею — бутербродами та печивом і кавою (праця дбайливих дружин комбатантів !), в дружній розмові минають хвилини. Спогади давніх років, пережитих днів боротьби і змагання з ворогом, дотепи, жарти сиплються, поки, нарешті, не починається »офіційна« частина. Але й ця офіційна (беремо в лапки) частина минає, як і ввесь вечір, у атмосфері дружби, приятельства та щирости.

Коротке слово проголошує п. Тарнавський — провідник реґенсбурзької філії СУВ. Нагадує слова італійського поета »Немає найбільшого горя, як пригадувати часи війни«. А для українських вояків, розкиданих по всіх частинах світу, спогади про війну приносять багато великих відчувань, бо всіх в'яже кров, пролита за волю України. Думки кожного в такі хвилини спогадів звертаються до України, і пригадуються часи, коли всі були в змозі битися за волю України і віддавати за неї все, що було найдорожчого. В такі хвилини забуваються партійні та інші різниці . . .

В списку тих, що одержують сьогодні відзнаки, — вояки української армії УНР, старі еміґранти, що пережили й перебули в усіх закутках Европи три десятки років, ввесь час з глибокою надією в те, що хвилина визволення України наближається. Вони й тепер ще твердою ходою підходять до генерала, що вручає відзнаки, й такою ж твердою ходою повертаються за столи. Доля примушувала українських вояків перебувати в усіх арміях. Тридцять років росли нові кадри української військової сили, що виховувалися в умовах совєтського режиму. Але природа українська сказала своє — і ці люди приєдналися до загонів борців за Україну. Це вони, молоді танкісти, пілоти, снайпери найновішої стрільної зброї, будуть разом із старшими в рішучу й потрібну хвилину боронити ворота України . . .

Сидять молоді й старші — сиві діди й юнаки. В списку тих, що одержують сьогодні відзнаки, ген. Стефанів, д-р Комаринський, д-р Плітас, п. Кривобок, сотн. Лісовий та інші — всіх 28.

Від імени головної Управи СУВ нагороджених вітає ген. Р. Слово коротке, по - військовому.

— Це не військова відзнака, — каже генерал, — сьогодні дається це відзнака нашої корпорації. На цій відзнаці три частини: хрест, меч і тризуб. За ці три частини відзнаки ми проливали кров. Бо хрест — це символ правди. Меч — символ боротьби. А тризуб — це державний герб, за який від Володимира Великого гинуть наші потомки.

Грала оркестра, панував пожвавлений настрій. Від молодшої еміґрації говорили — вітали нагороджених та комбатантів, що зібралися на цю товариську вечірку, інж. М. Діденко, В. Онуфрієнко, А. Добрянський, п. Кузич.

Пізно вночі закінчилася ця щира товариська зустріч.

Але не обійшлася вона й без прикрої пригоди, що трохи зіпсувала настрій присутніх. У хвилину, коли, після одержання відзнак, у приміщенні точилися дружні, бадьорі, товариські розмови, в вікно раптом полетів камінь — кинутий знадвору чиєюсь «дружньою» рукою. Втрати не заподіяв він ніякої — лише пошкодив раму та розбив шибку, — але настрій зіпсував. Тим більше було незручно перед німцями — власникамиа ресторану, бо й вони ж не були настільки наївними, щоб подумати, що камінь той кинула чиясь чужа, неукраїнська рука...

Це вже прокляття, що всюди, де збираються ті, що найбільше віддали в боротьбі за Україну, тягнеться й чорна тінь — виявлена камінням, свистом, галасом і погрозами... А ще більше страшна річ тому, що роботу цю роблять свої ж таки люди, які також мають сміливість називати себе українцями, в добрій вірі, що роблять це для... добра України...

Було боляче, коли сотник Паньків, взявши в долоню камінь, принесений знадвору (камінь до середини не влетів, відбившись від рами) і обносячи та показуючи присутнім, з гіркою посмішкою промовив:

— А це привіт від молодого покоління . . .

Та вояцький гумор і тут дав себе знати. Між ветеранами вже пішов жарт: цей камінь вказує на занепад «бойової» спроможности в ворога: раніше він користувався вогнепальною зброєю, а тепер від куль перейшов до півкілограмового каміння. До того ж, ворог дав знати, що він також живе і в Реґенсбурзі! То вже добре — люди знатимуть, де його шукати.

... А вечір все таки пройшов дружно, щиро, по-товариському, дарма, що тут зібралися старі й молоді, соціялісти й націоналісти, революціонери й поступовці. Всі думали про одне, може, трохи по - різному, але... де знайдеться в світі народ, в якому всі б думали однаково?!.

В. О-ко.

УВАН продовжує працю професора Грушевського

Першу найбільшу й найкращу історію України написав і видав акад. Михайло Грушевський. Вона мала назву «Історія України - Руси». Наш заслужений історик встиг написати й видати 9 грубезних томів її. В І-му поданий нарис передісторичних часів українських земель, у 2-му та 3-му — історія княжої України - Руси, в 4-му та 5-му — Україна за Литви, в 6 — 8-му — козацька держава в XVI — XVII стор. 9-й том академік М. Грушевський написав вже перед самою своєю загибеллю в Радянському Союзі. В ньому він подав історію гетьманування Виговського.

«Історія України» М. С. Грушевського є прекрасним зразком народньої історії, що розкриває хижацьке плюндрування України Московщиною та Польщею і показує творчі сили українського народу. Історія акад. М. Грушевського на большевицькій Україні заборонена, сконфіскована з бібліотек і навіть учні його, незалежно від їх теперішніх поглядів, переслідуються.

Українська Вільна Академія Наук перебрала на себе продовження роботи акад. Михайла Грушевського. Вже тепер здані до друку чотири збірника - монографії, які продовжують те, що не дописав наш заслужений вчений. Збірник «Гетьман Іван Мазепа» — наслідок праці історичної конференції на пошану гетьмана, багато ілюстрований, взявся надрукувати своїм коштом один із українських патріотів. Монографія «Гетьман Данило Апостол» подає історію першої половини XVIII стор. в той час, як монографія «Опанас Лобисевич» подає нарис з історії українського відродження кінця XVIII стор. Нарешті, четверта монографія «Заселення південної України» висвітлює історію України від кінця XVIII до початку XIX стор. Праці видаються коштом Т-ва Прихильників УВАН, якому на допомогу в цій справі прийшло громадянство.

Треба, щоб наше свідоме громадянство допомогло УВАН і надалі реалізувати ідею нашого славного історика написати велику історію України.

К.

КОЖНОМУ СЛОВО

За єдність комбатантів

Відповідь ред. Островерсі

Пан Михайло Островерха в статті «В справі комбатантів» («Неділя», ч. 104, з 22 XII 47) висуває абсолютно фальшиву концепцію поділу українських комбатантів на тих, що служили в своїх і ворожих арміях. Він пише: «...в основу нової організації комбатантів лягло дещо таке, що зробило цю організацію слабосилою, вона не має ніякого морального впливу на наше національне життя тут на еміґрації; вона втратила свій моральний капітал, а її притаманна вага не заважує на терезах нашого життя; в розгардіяші та нашому гуляйпільстві, в моменти «блискучого відокремлення» ця організація не поставила свого «годі!», вона нічим не вплинула на об'єднання нашої всієї політично свідомої збірноти на теперішній еміґрації.» «...Комбатанти 1914 — 1921 років втратили свій моральний капітал, свою властиву національному чинникові вагу тому, що розрідилися, розводнилися. Комбатанти — колишні вояки 1914 — 1921 років Армії Незалежної Суверенної Держави України, Армія якої змагалася на всіх фронтах своєї Держави, мусять зберегти непорушною і самостійною всю організацію». «...Багато зарепетує і загаласує: «Що ж зробити з українцями — вояками неураїнських, переважно ворожих нам армій? Вони ж мусіли служити в чужих арміях, бо своєї не мали!» — Хто висуне цей галас, той самого себе зіб'є: саме так і є — своєї армії вже не було, — сьогодні вже й нема! — бо її розбили ці ворожі армії, в яких — і це, на жаль, гірка правда! — служило багато українців і тоді, коли йшло криваве змагання 1917 по 1921 — за волю України.

Ці ворожі армії, — вояків яких сьогодні прийняли комбатанти Армії Української Держави до своєї комбатанської організації — розбиваючи нашу, Українську Армію й поневолюючи Державу Україну, розбили й поневолили й нашу політичну «віру». Сьогодні, приймаючи їх поруч себе цих українців, вояків цих ворожих армій, приймаємо до нашого організму й «невірних» чи там «вірних» чужої нам і ворожої «віри»...»

Підхід пана Островерхи до цієї проблеми неправильний з таких причин:

1. Всі українські комбатанти, починаючи від Січових Стрільців, а кінчаючи на вояках польської, совєтської та інших чужих армій, були силою обставин примушені служити в чужих і ворожих для ідеї Самостійної України арміях.

2. Вимога до Союзу Українських Ветеранів, щоб ця організація сьогодні на еміґрації, в політичному розгардіяші та гуляйпільстві, сказало своє «годі!», абсолютно безсенсовна. Український вояцький стан до політичної міжусобиці на чужині взагалі не вмішується. Своє «годі» український вояк невідмінно скаже на рідній землі, коли в його руках буде доля цілої Батьківщини.

3. Твердження пана Островерхи, що «комбатанські лави 1914 — 1921 рр.

Конференція референтів ОПГ

23. 3. 1948 о год. 10 відбудеться в таборі Сомме Касерне в Авґсбурзі конференція керманичів організації праці і господарства ПУЕ. — В програмі конференції обговорення дійсного стану і пляну праці на майбутнє.

Відділ ОПГ — ЦПУЕ

ТЕАТР і ФІЛЬМ

МЕТРОПОЛІТЕН / Написав В. Глушко

Затиснутий модерними будинками в центр Менхетенського району, ніби обурена вдовиця — королева серед строкатого натовпу пришельців, гордовито підноситься найстаріший театр Америки— Метрополітен — палац оперового мистецтва США. Здається, що своїми монументальними, масивними формами він розштовхує сусідів. Не подібно до інших театрів, що туляться до мальовничого Таймсскверу, Метрополітен майже не змінив своїх давніх звичок та уподобань. Все майже так, як було в 1883 році — в час його побудови. Консервативним річищем пливе життя цього театру. Його ґрунтовно розроблені вистави перейняті духом сивих від часу традицій.

Щодня театр вміщує до 350.000 глядачів, крім того, ще 10 мільйонів люду регулярно слухає щосуботи радіом його величезний репертуар з 100 опер. Цьому багатству репертуару відповідає і багатство типажу глядної залі. Різні вдачі, індивідуальності, смаки творять тут неповторну амальгаму, ім'я якої — глядач. Найбільш відданих театрові вабить музика інші люблять блиск та розкіш оперових вистав, але більшість дивиться на оперове мистецтво, як на своєрідну галузь спорту. Вони захоплено піднімають брови, коли тенор успішно перемагає труднощі складного вокального пасажу і страшенно радіють з добре виконаного високого фа — їх задоволення подібне до насолоди глядачів футбольного матчу, коли своя партія забиває воротам блискучого голя. Цей тип відвідувачів театру буде слухати „Ріґолетто“ чи „Паяци“ не один раз без будь-якого почуття нудоти, бо для них опера — чудова славна гра, яка ніколи не проходить однаково.

Метрополітен — це ціла армія театральних робітників. 3.750 осіб, яким виплачує платню оперове товариство ; коло 300 співає або грає (мімісти балету).

Діяна Ґрей в своєму городі (Дена)

Оркестра має понад 90 музик, хор майже таку саму кількість. Тільки одних солістів, „зірок“ більш ніж 100 осіб. Міцний балетний склад завершує цю когорту оперових сил. Але, як і в кожному оперовому театрі, провідною, головною персоною є дириґент — володар ритмів та темпів вистави. Зовні здається, що він вільна птиця в театрі зовсім не завантажена обов'язками в складній театральній машині. Його єдиною працею є рух палички — правда — чудодійної. Ця паличка в опері все. Основа опери— синхронність тримається на магічних рухах дириґентського жезла. Коли співак звертається до авдиторії, він ніколи не упускає з поля зору цієї рухливої точки, чи дивиться він за лаштунки, його очі пильно стежать за помічником режисера, який стоїть тут готовий щохвилини подати час вступу. Всі тут підвладні точним наказам казкової палички. Начебто прикуті своїми очима до тієї самої рухливої точки і музики з оркестри. Так робить і керівник хору, що керує ним з драбини в кулісах, так діє і решта помічників за семафорними сиґналами, на які чекають електротехніки та робітники сцени. Навіть блідолиций місяць, що сходить в другій дії „Майстер-зінґерів“ теж наслідок дії всемогутньої палички. Справжня деспотична влада, відмінним є лише те, що тут вона веде до гармонії цілого.

Увесь штат робітників піклується про сценічний зовнішний вигляд актора. Спочатку він потрапляє в руки ґримера, костюмера, та перукаря. Далі його оглядають фахівці ґриму та одягу і тільки згодом він потрапляє під опіку помічника режисера та суфлера. Суфлер завжди на поготові подати репліку і навіть наспівати окремі мельодії, коли бачить, що актор непевний в тексті і збивається. Крім суфлера є помічник режисера, який відбиває ритм кожного речення з партури ролі.

Де опера. Помічник режисера, правда, півголосом веде наскрізь буденну розмову з робітниками сцени. Раптом він припиняє балачку і швидко прямує до вбиральні, де сидить вже готова до виходу на сцену, наймолодша, зірка Метрополітену, колоратурне сопрано Патриція Манзел. Вона заґримована, у вечірній сукні та білявій перуці. Єдине відступлення від образу — майбутня Джільда прозаїчно їсть сендвіч. Суворий охоронець художнього порядку відбирає смачний сендвіч а Патриція Манзел покірно прямує на вихід. І шеф сходить на невеличку драбинку, зазирає через щілину в декорації, вибиває два підготовчих такти в темпі 4/4 і нарешті робить співачці запрошуючий жест наче поліцай, що керує рухом на вулиці. Починається знаменита сцена, де герцоґський блазень дізнається, що його люба Джільда зганьблена.

Акторка Гільде Краль грає Марію Стюарт в гамбурзькому театрі (Дена)

Згодом вільний простір за лаштунками заповнює чоловічий хор — хористи вже зібралися долому. Вони в плащах і капелюхах, звичайні, цивільні одяги. Не зважаючи на гнівне шикання помічника режисера, іде голосна розмова про різноманітні речі від бейзбола до спагеті. Але ось їх шеф вибиває кілька тактів засвіченим ручним ліхтариком і наказово сиґналізує. Хор вибухає співом кількох речень (хор за сценою), а потім галасливо поспішає до виходу — на нічні вулиці Нью-Йорку.

Вистава наближається до кінця. Легше дихається. Можна трохи більш уваги звернути на себе. На верхівці пня дерева, який фіґурує у „Валькірії“, помічник режисера захоплено начищає свої черевики. Голосні схвалюючі вигуки лунають з бокової ложі біля завіси. Це директор сцени висловлює свою думку про арію, яка щойно викликала оплески в залі. Коли знаменитий виконавець Ріґолетто проходить повз нього, після церемонних поклонів перед рампою, він швидко обертається і відпускає йому жартівливого стусана у самісінький живіт. Ріґолетто робить удаваний зойк, підбирає свою одіж і кидається до виходу зі сцени

Вистава закінчилася. Востаннє падає завіса. Галасливий та метушливий персонал сцени поспішно прибирає декорації останньої дії. За кілька хвилин їх забере цілий ешелон вагонеток, що назад привезуть оформлення для чергової вистави.

Робітники сцени будуть працювати цю ніч.

(За матеріялами Віґроля Серджента.)

втратили свій моральний капітал та розводнилися» через прийняття в свої ряди молодих своїх колеґ з 2-ої світової війни — справжня нісенітниця; якраз той факт, що наше молоде воярство горнеться до своїх старших колеґ, вказує, що моральний стан цілого нашого вояцького стану не слабне, а навпаки — виразно потужніє.

4. Не ізоляцією в своє окремо закублене ґето, а тільки через якнайширше відкриття дверей тієї організації для своїх молодших колеґ, наша комбатанська організація зможе виховувати нове покоління вояцького стану та таким чином чимраз поважніше впливати на все життя українського народу.

5. Найяскравішим доказом, що п. Островерха помиляється, коли твердить, що авторитет Союзу Комбатантів з 1-ї світової війни слабне, є резолюція українських вояків від 29.X.1947, де молоде воярство заснувало свою окрему революційно - активну організацію, Українську Національну Ґвардію, але з рівночасною офіційною заявою, що нова організація консолідує свою роботу з Союзом комбатантів (СУВ) з 1-ї світової війни. Кожен член УНҐ — член СУВ.

6. Всякі спроби усталити сьогодні, хто вчора боровся за, а хто проти української суверенної держави — це компетенція не союзу комбатантів, а поліції української держави. Завданням вояцького стану сьогодні є мобілізувати всіх українців до боротьби за свою суверенну державу завтра без огляду на те, де вони були вчора.

Помилятися або взагалі не знати за що боротися, або й боротися з примусу в чужих рядах, це ще не означає бути ворогом ідеї української суверенної держави та визнавцем чужої і ворожої нам «віри».

Дальше п. Островерха пише: «Комбатанти Української Армії мають свій хрест, т. зв. «соборницький», за проєктом арт. - маляра Василя Дядинюка. Тепер цей хрест, за згодою Управи СУВ, мають право носити й українці — вояки чужих, переважно ворожих, армій — недоречність і то кардинальна! І то з мотивів, уже згаданих! Коротко скажу: цей хрест, який для вояка Української Армії лишився єдиною гордістю, винагородою, дорогоцінною пам'яткою за всі труди, рани, злидні у важких походах визвольних змагань, на який може ще мати сьогодні право кожен вояк УПА — цей хрестноситиме також, хай навіть українець, вояк ворожих нам армій!»

Така інтрпретація справи являється доказом, що шановний автор навіть не вміє чи навмисне не хоче відрізняти **ордену від організаційного значка.** Комбатанти взагалі не мають права надавати жодних хрестів — орденів за бойові заслуги. Це робить тільки державна влада. Союз Ветеранів має свою хрестообразну організаційну відзнаку, а не нагородний орден. Цю відзнаку має право носити кожен член організації без жодних різниць. Це абсолютно справедливо і правильно.

Робити з такого приводу якийсь особливий «нонсенс» та майже «трагедію», «профанацію святині» — це скорше або нонсенс, або якась незрозуміла диверсія. Може Шановний Автор пояснить, що воно є?

Ми, молоді вояки, стоїмо за абсолютну єдність всіх комбатантів, бо тільки в тій єдності сила українського воярства стану, а в силі того стану — Воля України.

Пор. О. Гриценко.

Зберігайте квитанції про сплату національної вкладки, бо вони є доказом виконання Вашого національного обов'язку і визнання себе членом української спільноти.

Членам ЛУПВ до відома

Подаємо заінтересованим бувшим політв'язням німецького режиму до відома:

1. Бетройунґсштеле Державного Комісаріяту расово, релігійно і політично переслідуваних проводить верифікацію тільки тих політв'язнів, що мешкають **приватно.** Мешканці в таборах ІРО є поза компетенцією згаданого комісаріяту.

2. Верифікація продовжується і подання в тій справі разом з відповідними додатками можна складати в канцелярії Ліґи УПВ безпосередньо або пересилати поштою. Всі подання переслані до Бетройунґсштеле повертаються до канцелярії Ліґи УПВ на затвердження Української Верифікаційної Комісії, як першої інстанції.

3. Доручається зверифікованим членам використати санаторій й відпочинкових осель, що в диспозиційному заряді Державного Комісаріяту. Подання в цій справі складати німецькою мовою до Державного Комісаріяту через допомічні Бетройунґсштеле з доданими посвідками **німецьких** лікарів.

4. Для студентів, бувших політв'язнів німецького режиму, є стипендійні фонди Державного Комісаріяту. Подання разом з університетськими посвідченнями про заавансованість в науці спрямувати до тогож Комісаріяту через Бетройунґсштеле.

5. Хворі можуть користати з допомог та тимчасових позичок. До подань потрібні посвідчення **німецьких** лікарів.

6. Інформації в справі відшкодувань дає Державний Комісаріят для расово, релігійно і політично переслідуваних, Мюнхен, Гольбайнштр. 11, кімната 59, також уповноважені Комісаріяту в місцевостях: Ансбах, Авґсбурґ, Нюрнберґ, Реґенсбурґ, Вюрцбурґ.

7. Інформації щодо справ під пунктами 2, 3, 4, 5, дають канцелярія Ліґи УПВ та канцелярії Філій ЛУПВ.

8. Подані пункти від 1 — 6 стосуються тільки тих політв'язнів нім. режиму, що мешкають на терені Баварії.

Секретаріят ЛУПВ.

200 000 ДП до Америки

Кореспондент „Нью-Йорк Геральд Трібюн" під наголовком „Пропозиція про допущення 200 000 ДП набирає сили в сенаті" подав таке повідомлення з Вашінґтону:

„Пропозиція про допущення до США 200 000 ДП протягом двох років починає набирати сили. За таку постанову голосувала велика кількість республіканців і демократів — членів сенату. Попередня квота 100 000 ДП визнана за незадовільну, Сенатор з Мічеґану, Гомер Ферґусон, очолював сенаторів республіканців, які прихильно ставилися до поширення квоти. Сенатор Говар Мк.Грат — голова демократичного національного комітету, вів цим же шляхом демократів — сенаторів. Обидві сторони погодилися на тому, що пропозиція, внесена в понеділок юридичним комітетом сенату щодо прийняття 50 000 ДП на рік протягом двох років, повинна бути змінена. — Визначивши, що цифра в 50 000 є занадто малою, сенатор Фергусон запропонував збільшити кількість до 100000 на рік або разом до 200 000 ДП на дворічний період, який закінчиться 30. 6. 1950 року. — Ця пропозиція була негайно підтримана сенатором Говард Мк. Грат".

ПРИГОДИ ДВОХ РЕПАТРІЯНТІВ

ФУЛЬДА, (ДЕНА). Американський військовий суд ухвалив вирок про ув'язнення на 4 місяці двох поляків — Міколая Назарчика й Станіслава Войтакчека — за нелеґальний перехід кордону між совєтською та американською зонами. Обидва поляки були репатрійовані в Польщу в середині 1947 р., але втекли назад на американську зону Німеччини, бо, за їх словами, їх батьки були заслані на Сибір. Вони просили суд не посилати їх знову до Польщі, де вони мали б бути засуджені на смерть.

Коротко

— Правний комітет американського Конґресу схвалив антилінчівський законопроєкт, що його вніс до Конґресу президент Трумен.

— Конґрес центрально - американської республіки Коста - Ріко після бурхливого засідання визнав недійсним вибори 8 лютого, на яких на президента республіки обрано провідника опозиції Улято.

— За повідомленням московського радіо, совєтський уряд подав США другу ноту протесту проти «порушень вільного судоплавства» в Тихому океані.

— Генеральний секретар ґоллістської «Французької народньої унії» Сустель вимагає в пресі негайного проведення у Франції загальних парляментських виборів.

— Англійський король Джордж VI з королевою Елізабет та принцесою Марґарет - Роза наміряються на початку наступного року зробити подорож до Австралії та Нової Зеляндії.

— За заявою віцепрезидента польських Національних зборів Швальбе, спеціяльний парляментський комітет опрацьовує тепер нову конституцію Польської республіки.

— Чілійська поліція викрила змову проти президента чілійської республіки Ґонзалес - Віделі, якого змовники намірялися вбити на вулиці в Сант - Яґо при його повrненні з Антарктиди. За даними поліції, змову зорганізували комуністичні депутати парляменту.

— Згідно із свідченням колишнього есесівця Макензена, даним ним американському слідчому, він за кілька день перед закінченням війни супроводив на літаку інший літак, що вилетів з Берліну в напрямі Еспанії з Гітлером та Євою Бравн. Коло Марселю через аварію свого літака Макензен попав у полон французам. На його думку, Гітлер перебуває тепер в Еспанії.

— Американська військова влада, заперечуючи вістки про надіслані нібито до Еспанії еспанським пароплавом американські танки, повідомляє, що справді послано з Америки в рямцях американської допомогової програми 100 легких танків для Туреччини.

— Між Совєтським Союзом і Єгиптом укладено торговельний договір, згідно з яким Єгипет постачатиме СССР бавовну й одержуватиме від нього пшеницю та кукурудзу.

— За повідомленням французької газети «Франс Суар», у Франції засновано комуністичні «оборонні комітети», подібні до тих, що є в Чехо - Словаччині.

— Як сповістило московське аґентство ТАСС, звільнено з посади за «недостатню продуктивність» совєтського міністра торгівлі Любімова, замість якого призначено Жаворонкова.

Любовна трагедія з динамітом

Як повідомляє з Чіле ЮП, 23-річний Хорґе Меркадо, не мавши згоди батька своєї дівчини на вінчання, пішов до її мешкання з дивним пляном помсти. За кілька хвилин перед входом до хати він запалив шнур динамітного патрона в своїй кишені і в той час, коли він пригортав свою милу, що вийшла йому назустріч, наступила експльозія, що розірвала нещасну закохану пару.

Огляд світових подій

Французький співак Тіно Россі в новому фільмі про Шуберта. (Дена)

Найстаріший поштовий голуб американської армії (31 рік) зі своїм наймолодшим сином (ліворуч). (Дена)

В баварських Альпах відкрили знов гірський ліфт, що відносить туристів на висоту 330 метрів. (Дена)

Не легко сфотографувати „королеву свиней" на паризькій виставці. (Дена)

5.000 доляр'в за одного півня

40 власників курячих ферм з 25-ти північноамериканських стейтів вислали 28.800 курячих яєць до Істону, де їх нагріватимуть в окремих інкубаторах. По 3-х тижнях виберуть по 400 найкращих курчат кожного фермера на годівлю. Після дальших 12-х тижнів курей різатимуть, а окрема комісія проводитиме конкурс Власник найкращого півня одержить премію 5.000 долярів. Конкурс має заохотити до годівлі на печення і варення високоякісних курей, що визначаються насамперед широкими грудьми і сильними крилами. Ідеальний півень мусить мати багато білого м'яса і тонкі кістки. Директор відділу домашніх птиць в американському міністерстві сільського господарства д-р Термолен сказав, що конкурс на годівлю курей протягом наступних 5 років зреволюціонізує пташиний промисел. Кожна курка в США в 1938 р. знесла пересічно 100 яєць, а вже 1947 р. — 153.

РОЗШУКУЮТЬ

Сина Бурду Дмитра з Полтави, Опішнянського району, села Батьки, шукає мати Burda Marfa, Heidenau bei Tostedt, Kreis Harburg, Bi. 39/II. 3-3

Пелешенка Олександра шукають батьки. Писати: Aschaffenburg. Pionerkaserne Bl. III/106. 5-5-2

Анну Канюк, з с. Віжумля (пов. Яворів), яка останнім часом працювала в Бад-Кіссінґені в бауера Льобляйн, шукає сестра Качмар Тацiянна (по чоловікові Ільчишина). Хто знав би про її місце перебування, просимо повідомити на адресу: Ilczyszyn Tacjanna, Dillingen/Donau, Luitpold Kaserne Bl. V/13. 4-4

Дацько Марія шукає рідних і знайомих. Писати: Konstanz Brüch (für Fr. Maria), Hannover, Ferd.-Wallbrechstr. 84. 2-2

Батька Григорія, матір Антонину, брата Сергія і сестру Оляну шукає Григорій. Прошу відгукнутися на адресу Редакції „Неділі". 4-5

Дякуна Миколу з с. Верхня (пов. Калуш), який до війни перебував у Чехії, а під час війни в Райхенберґу / Судети, шукає братанич Diakun Matij, 99 Mil. Hosp. P. W. Sh. Park, Gt. Haywood. Staffords, Great Britain. 3-3

Хто повідомить (за високу нагороду) про перебування чи долю Лени Котової з Орловської обл., село Мале Полпіно. Писати до „Неділі". 2-2

Шукаю батька Якова Власенка, нар. 1898 р. Зголоситись на мою адресу: Wlasenko Oxana, Balderstone Mill Co-Ltd. Oldham Road Rochdall Lancoshire England. 2-2

Леоніда Спільниченка шукають батьки. Вістки слати на адресу Адміністрації „Неділі". 2-2

Петра Сенечка і Івана Сенечка, що перебували в Німеччині від 41 р. з Петранки шукає Seneczko Teodor, Niederlaschstein bei Koblenz, Daines Kaserne, B. 8. N. 46. 2-2

Сина Івана Ломаку, що 1944 працював у Дрездені, шукає батько Alexander Lomaka, Regensburg, Mühlberg 84. 1-4

Ганну Боднарук шукає Wolodymyr Zadorowycz, Asmannshausen, über Wiesbaden, Hotel „Lamm". 1-2

Батька Півторака Івана шукає син Filip Piwtorak, Aschaffenburg, Pionier Kaserne. 1-6

Субора Софія максимівна шукає свояків. Писати: Bremer Alexander, Hannover-Badenstedt, Woermannstr. 44/II. 1-2

Американські українці розшукують:

Андрія Тропака з Чернева (пов. Мостиська), який останньо перебував на Словаччині, шукає брат Григорій. Адреса: Hary Tropak. S. F. P. Co. Camp 48. Capuskasing, Ontario, Canada. 3-3

Копичанський Георгій, з села Мітків, пов. Заставна, Буковина, шукає свого сина Николая Копичанського, народженого 20. 3. 1916 р. Мати його, родом із Смеречанських, виїхала до Канади 1935 р. Хто знав би про долю сина, прошу повідомити мене за винагородою на адресу: Georg Kopechanski, Quetico, Ontario, Canada, 2-2

Якимчука Володимира з Тернопільщини шукає брат з Канади. Хто знав би про нього або він сам, нехай зголоситься на адресу: John Yaakymchuk, 185 Marion st., Toronto, Ontario. Canadr. 2-2

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

D-r T. Olesijuk, 263 East., 10-th Street, 9 Apt. New York City 3, N. Y. USA, подає оцю свою нову адресу до відома знайомим в Европі. 3-4

Люсік! Твоя родина Т. мешкає: Aschaffenburg (Bayern) Würzburgerstraße, Lagarde Kaserne. 3-4

П. Віра Сосн-ка! Листи не підняті, тепер повернулися. Що сталося? Просимо подати вістку про себе. — М. С. 3-4

НЕДІЛЯ

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Видавець і редактор: Генадій Которович.

Заступник редактора: Анатоль Курдидик

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години.

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Authorization No. UNDP 218

from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM

Publisher Gennady Kotorowycz

Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg

Circulation: 4000 copies

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 — АШАФФЕНБУРҐ, 28. БЕРЕЗНЯ 1948 — Nr. 117

Колишній ірляндський прем'єр-міністер де Валера цілує перстень кардиналові Спеллману під час прийняття, влаштованого на його честь в готелі „Асторія" у Вашінґтоні.

БОРОТЬБА за ТРІЄСТ

Західні великодержави пропонують повернути його Італії

ВАШІНҐТОН, (АП). Уряд Сполучених Штатів Америки подав 20. березня до відома італійського й совєтського посольств, що США, Великобрітанія і Франція пропонують повернути Італії Трієст. Юґославії передано копію цієї ноти. В Турині (Італія) міністр зовнішних справ ґраф Сфорца і французький міністр Бідо підписали протокол франко-італійського митного договору. В своїй промові Бідо сказав, що Франція, Великобрітанія і США погодилися на віддачу району Трієсту Італії і вирішили виступити в тій справі перед Совєтським Союзом.

Як подає «Ді Ноє Цайтунґ» на підставі повідомлень «Юнайтед Прес», західні держави разом з тим заявили, що їх пропозиція має бути подана на розсуд Об'єднаних Націй. В ноті зазначено, що три великодержави ще під час обговорення мирового договору з Італією пропонували залишити їй Трієст, як місто з переважно італійським населенням, проте Совєтський Союз відкинув цю пропозицію. Щоб укласти мировий договір, Сполучені Штати, Великобрітанія та Франція кінець - кінцем згодилися заснувати вільну державу Трієст. Французький міністер зовнішніх справ Бідо, який 20 березня був у Турині, куди прибув підписати попередній протокол про створення французько - італійської митної унії, заявив, що Італії треба повернути не тільки Трієст, а й контролю над її африканськими володіннями. Три західні великодержави мають незабаром звернутися до Совєтського Союзу з пропозицією скликати конференцію для ревізії відповідної частини італійського договору. Потребу повернути Італії Трієст обґрунтовано в ноті так: 1) як показали дебати в Раді Безпеки, неможливо порозумітися в справі призначення для Трієсту губернатора; 2) три великодержави мають чимало доказів того, що юґославська окупаційна зона Трієсту фактично може увійти до складу Юґославії.

МАНІФЕСТАЦІЇ В ТРІЄСТІ

За повідомленням ДЕНА, людність і всі політичні партії Італії, крім комуністів, захоплено вітають пропозицію західніх великодержав. Коментатор римського радіо назвав 20 березня «великим днем», який можна порівняти тільки з днем закінчення війни. В Трієсті стихійно відбулася масова маніфестація італійців, що піднімали італійські прапори й співали національні пісні. Другого дня юґослави влаштували в місті велику контр-демонстрацію проти «інтриґ імперіялістичних держав». Московське радіо в своєму першому коментарі до події назвало пропозицію західніх держав маневром, вчиненим головно з метою вплинути на наслідки італійських виборів.

Юґославський амбасадор в Вашінґтоні Косановіч назвав франко - брітансько - американське домагання про віддачу Трієсту Італії кроком, що загострює небезпеку вибуху війни. Представник совєтської делеґації в ОН назвав акцію трьох великодержав «очевидною пропаґандою».

Американський делеґат в Раді Безпеки Остін передав генеральному секретареві іменем трьох великодержав схвалити зворот Трієсту Італії. Представник з французького міністерства заявив, що західні великодержави не мали наміру робити односторонніх дій, доказом чого є то, що вони звернулися до СССР, пропонуючи влаштувати спільну конференцію в справі ревізії мирового договору.

ЩО РОБИТИМЕ ТІТО?

Більшість брітанських газет одобрює проєкт трьох великодержав в справі Трієсту, зокрема у зв'язку з італійськими виборами, що мають відбутися в квітні. На думку «Дейлі Мейл», Тіто радше рішиться на одверту боротьбу, ніж зречеться своєї участи в адміністрації Трієсту. Можна одначе сумніватися, чи до цього дійде, бо **СССР не бажає війни і не прийде до Юґославії бодай з одвертою допомогою.**

Привіт Пластунам України!

Пластовий Конґрес в Ашаффенбурзі

В днях 26—29 березня український Ашаффенбурґ переживає гомінкі дні Пластового Конґресу 1948 року.

Візьмуть у ньому участь не лише пластові діячі й виховники, але й чільні представники українського політичного, громадського, культурного, наукового, мистецького й релігійно-церковного життя, разом коло 400 осіб.

Конґрес відбудеться під гаслом: „У дальшу мандрівку до ВЕЛИКОЇ МЕТИ"!

Український Пласт стоїть напередодні закінчення чергового, третього етапу свого розвитку. Перший, це час його буйного розквіту перед першою світовою війною і в перших роках після її закінчання. Другий, це ліквідація Пласту ворожими окупаціями. Це час підпільної, таємної діяльности Пласту. Таким він був і під час німецької окупації. Врешті, третій етап, це віднова пластової ідеї на еміґрації.

І ось прийшов час, коли цей черговий етап наближається до кінця. Український Пласт, як і вся наша еміґрація стала перед новою мандрівкою у далекий чужий світ, а в дальшій перспективі перед поворотом на Батьківщину.

Пора зробити підсумки пройдених етапів та накреслити напрями дальшої праці у змінених умовах нового етапу, що перед Пластом. Треба озброїтися пластунам новим вирядом, не лише матеріяльним, але й, передусім, духово-моральним.

Це завдання має виконати Пластовий Конґрес в Ашаффенбурзі 1948 р. Зробить він це у низці нарад й доповідей, що порушать питання світоглядові, ідеологічно-програмові, практично-виховні, технічно-організаційні, матеріяльно-господарські. Доповіді зачитають визначні пластові діячі й виховники, в дискусії візьмуть голос передові українські громадяни.

Редакція „Неділі" разом з громадянством Ашаффенбурґу вітає передову молодь еміґрантської України на її Конґресі, бажаючи повного успіху в його роботі на славу й добро Батьківщини.

Фінсько - совєтські переговори почалися в Москві

22. березня в Москві почалися переговори між представниками совєтської влади і фінською делеґацією про укладення між СССР і Фінляндією пакту „приязні та сприяння". Як подає аґентство ТАСС, у відповіді фінляндського уряду Сталінові, що її передав фінський президент Паасіківі совєтському амбасадорові у Фінляндії генералові Савоненкову, зазначено, що згідно з фінською конституцією остаточне рішення в справі укладення пакту з СССР має залежати від парляменту, в якому під час дискусій в цьому питанні висловлено „сумніви" щодо укладення військового договору. Фінський уряд заявляє, що він приймає совєтську пропозицію, сподіваючися, що зміст пакту буде ґрунтовно обговорений під час конференції. З свого боку фінський уряд запропонував почати переговори в Москві 20. березня. В листі на ім'я Паасіківі Сталін висловив згоду на відкриття переговорів, лише пересунувши термін початку їх на 22 березня. Як повідомляє ДЕНА, фінська делеґація під час своїх попередніх нарад перед виїздом до Москви не спромоглася дійти одностайної згоди в питаннях. Прем'єр-міністер Пекалла висловив сподівання, що пропонований Фінляндії пакт не порушить її незалежности й міжнародного становища. Делеґація виїхала до Москви 20. 3., і того самого дня у Фінляндії оголошено урядовий комунікат про одержану від СССР вимогу вплатити 140 мільйонів фінських марок в рахунок належних з Фінляндії репарацій.

Ген. Савоненков

Міністер Енкелл

Делеґація прибула до Москви у понеділок 22. березня. На двірці зустрічав її заступник Молотова Вишинський, а з американської амбаса ли був присутній посол Елдрідж Дурбров. Молотов мав у понеділок розмову з фінським міністром зовнішних справ Енкеллем. Свідками зустрічі були Вишинський і Савоненков та фінський посол в Москві Сундштрем.

Як повідомляє Дена-Ройтер, фінський прем'єр-міністер Мауно Пеккала зі своїм лікарем відлетів у середу совєтським літаком до Москви, а фінська делеґація в Москві відклала початок переговорів до прибуття прем'єра.

Після Трумена промовив Маршал

За два дні після промови президента Трумена в Конґресі з промовою про міжнародне становище виступив у Берклеї на святкуванні дня заснування Каліфорнського університету і американський міністер закордонних справ Маршал. Між іншим, він заявив: «Тепер треба ясно сказати, що влада, сперта на терор і насильство, замість розуму й справедливости, не може далі без перешкоди поширюватися. В усій нашій історії наші ідеали й інтереси ніколи не були загрожені більше, ніж вони загрожені тепер... Особливо важить тепер своєчасність діяння. Втрата часу може завдати відчутного удару нашому престижові й нашим силам.» Застерігши Італію, що перемога в ній комуністів позбавить її американської допомоги, Маршал відзначив далі, Совєтський Союз і комуністичні партії вирішили стати на перешкоді здійсненню американської допомогової програми в Европі. Разом з тим він висловив надію на можливість порозумітися з СССР, щоб покласти край теперішньому загрозливому становищу. Крайній речинець для такого порозуміння, — сказав Маршал, — вже цілком наспів. В тому ж дусі висловився він другого дня і в промові на зборах університету в Льос - Анджелесі. (ДЕНА)

Інтернаціональна армія готує напад на Грецію

Американська фльота в грецьких водах

Як повідомляють з Вашінґтону, грецький амбасадор в США Дендраміс заявив, що участь інтернаціональної бриґади, зорґанізованої в Юґославії та Альбанії, в боях у північній Греції могла б створити „нову ситуацію". В американських урядових колах вважають, що ця нова ситуація спричинила б серйозні наслідки. Як заявило американське міністерство зовнішних справ, воно дістало непідтверджені ще відомості про зосередження вздовж північного грецького кордону загонів інтернаціонального війська загальною кількістю з 30 000 вояків, що мають почати наступ на грецьку урядову армію.

Згідно з повідомленням американського посольства в Атенах, американська військова фльота від 23—31 березня перебуватиме на водах західнього узбережжя Греції, а далі до середини квітня, стоятиме в Піреї коло Атен. (Дена).

Відомості про інтернаціональну комуністичну армію підтвердили й грецькі військові кола, за даними яких в самій південній Албанії зосереджені три інтернаціональні бриґади. Як свідчать полонені партизани, вони на власні очі бачили в південній Албанії великий військовий табір, вояки якого не говорили ні албанською, ні грецькою мовою. Там же будують два летовища. Албанський уряд евакуював з південної Албанії всіх «непевних» громадян, а з одного села й усіх його мешканців, щоб звільнити місце для операцій війська й зберегти в таємниці його пересування. За перевіреними відомостями грецьких військових кіл, в цьому районі перебувають чужоземні військові дорадники та ще мають прибути нові.

Таємниці прикордонної зони

Згідно з повідомленням аґентства ДЕНА з Лондону, представник брітанського міністерства зовнішних справ Мейю, відповідаючи на запит в палаті громад, пояснив, що брітанський та американський амбасадори в Софії готові оглянути прикордонну з Грецією зону навіть і без участи в тому совєтського представника. Згідно з мировим договором з Болгарією, в цій зоні заборонено споруджати будь - які військові укріплення, тим часом совєтський амбасадор, заперечуючи наявність там укріплень, заперечував і проти інспекційної подорожі в цей район. Американський міністер зовнішних справ Маршал, підтримуючи в зовнішньополітичному комітеті Сенату допомогу Греції та Туреччині в 275 мільйонів долярів, послався на трагічні наслідки, що їх може мати не тільки для цих країн відмовлення підтримати їх. Маршал застерігав про небезпеку посилення тиску на Грецію комуністичних держав, тоталітарні вожді яких твердять про нездатність демократії до своєчасних і рішучих дій. Комітет схвалив законопроєкт про цю допомогу.

Загальна цивільна мобілізація

Як передає «Ноє Цайтунґ» на підставі кореспонденції ЮП з Праги, невійськова допомога східньо - европейських держав грецьким повстанцям обчислюється вже мільйонами долярів. Зокрема в неділю 21 березня змушені були працювати без оплати праці всі чехо - словацькі фабрики, при чому понад третину належної за це робітникам платні передано на користь «демократичної» Греції. В Римі створено «Комітет звільнення Греції». Аналогічні організації провадять «допомогові збори» в Угорщині, Юґославії та Польщі. Грецький уряд вдається до крайніх заходів оборони: він видав наказ про загальну цивільну мобілізацію чоловіків та жінок без обмеження віку. Головна мета цього заходу — забезпечити роботу й мілітаризацію промисловости й функціонування транспорту.

США відмовилися від поділу Палестини

НЬЮ - ЙОРК. Американський делеґат в ОН офіційно повідомив, що США беруть назад свою згоду на поділ Палестини й пропонують замість цього встановити тимчасовий мандат ОН на всю цю країну. Американську пропозицію підтримали Франція та Китай, тим часом як совєтський делеґат Ґромико заперечив проти неї, посилаючись на ухвалену вже в цьому питанні резолюцію загальних зборів ОН. Американський делеґат Остін обґрунтував пропозицію США, пояснивши, що фактичний стан речей в Палестині унеможливлює тепер мирне проведення її поділу і що виведення з Палестини брітанського війська, що має статися 15 травня, спричинить в ній хаос і кровопролиття. В політичних колах заявляють, що американська пропозиція походить безпосередньо від президента Трумена. Проти неї протестують Генрі Воллес та низка інших членів Конґресу. Євіш Аґенсі й далі рішуче обстоює поділ Палестини. Жидівське населення в Палестині тяжко вражене американською пропозицією. Тим часом араби захоплено вітають американське рішення, називаючи його «моральною перемогою арабського світу». (ДЕНА).

ТАЄМНА НАРАДА В СПРАВІ ВАЛЮТНОЇ РЕФОРМИ

БЕРЛІН, (ДЕНА). В рямцях 153-го засідання альянтської Контрольної ради тут відбулася під головуванням заступника совєтського губернатора генерала Дратвіна таємна нарада в справі проведення запланованої загальної німецької валютної реформи.

Чи де-Ґоль дійде влітку до влади?

В Парижі — пише «Ді Вельтвохе» загально передбачають, що де-Ґоль дійде влітку до влади. Промови де-Ґоля назагал не приносять йому користі. Більш корисною є мовчанка, сполучена з безперервною підземною пенетрацією. Сам де-Ґоль ще в той час, як був полковником, писав: «Систематична резерва вождя лише тоді справляє враження, як довго відчувається за нею воля і енерґія». Де-Ґолеві не бракує ні першого ні другого. Його міцним атутом є те, що рух РПФ досі уникав всіляких виступів, які б нагадували фашистівські маніфестації. Замість цього займається він вишколюванням кадрів та здобуває несподівано - багато робітників (які однак вважають доцільним лишатись покищо в професійних з'єднаннях, керованих комуністами), розбудовує другій відділ та інформаційну службу, організовану на військовий зразок, діє тихо в парляменті серед послів, котрі ще підтримують уряд, але готові перейти до де-Ґоля, якщо їм запевниться поповний вибір. Де Ґоль зміг уже рішуче опанувати вузлові сили на периферіях, а ще більше в колоніях і французькій зоні Німеччини. Не поспішає. Поки американська допомога не дасть своїх наслідків, управління Францією, змученою та в масі своїй збунтованою, не є задовільним. На світлині: де-Ґоль після промови 8 березня в Комп'єні. (ДЕНА)

Неділя

Видає: Видавництво „Неділя“
Редаґує: Колеґія

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й щочетверга від 10 до 12-ої години

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA“
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorization No. UNDP 218
from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM
Publisher Gennady Kotorowycz
Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg
Circulation: 4000 copies

Гострі суперечки в Контрольній Раді

Ген. Соколовський демонстративно покинув останнє засідання

БЕРЛІН, («Ноє Цайтунґ»). Советський військовий губернатор в Німеччині маршал Соколовський разом із своїм штабом покинув 20 березня засідання альянтської Контрольної Ради ще до закінчення його денного порядку. Соколовський, що головував на засіданні, оголосив заяву, в якій обвинувачував західні великодержави в намірі зруйнувати роботу Контрольної Ради й «поховати» саму Раду. Він твердив, ніби в західніх зонах мають бути вжиті заходи, схвалені на недавній конференції трьох великодержав у Лондоні, і вимагав звіту про постанови цієї конференції. Коли представники західніх великодержав не виконали цієї вимоги, Соколовський, заявивши, що він не бачить «ніякої рації продовжувати засідання», оголосив його закритим і з усією советською делеґацією покинув залю.

Як видно з дальших повідомлень ДЕНА й «Ноє Цайтунґ», на початку цього засідання маршал Соколовський запропонував був Раді обговорити постанови празької конференції представників Польщі, Чехо - Словаччини й Юґославії, проте представники західніх великодержав, генерали Клей, Робертсон і Кеніґ відкинули цю пропозицію, посилаючись на непідлеглість цього питання компетенції Ради й невнесення його в програму засідання. Це спричинило гострі дискусії і викликало обвинувачення Соколовським західніх держав у «підривній» роботі й недодержуванні директив, отриманих від Лондонської конференції, і вимогу подати звіт про її відповідні ухвали. Заперечуючи одержання таких директив, представники західніх держав заявили, що змогли б дати певну інформацію про Лондонську конференцію лише за дозволом своїх урядів і коли це буде внесено в програму засідання.

На думку американських учасників засідання, советська демонстрація була явно підготовленим наперед маневром, як про це свідчить і невнесення цих питань в програму засідання і той факт, що прикінцева заява Соколовського була готовим уже рукописом, який Соколовський прочитав на засіданні.

Після виходу советської делеґації інші учасники засідання лишилися на місцях. Генерал Робертсон підкреслив неуправненість Соколовського закривати засідання, а генерал Клей, відзначивши, що Соколовський закрив лише «це засідання», висловив певність у дальшій роботі Ради.

Альянтські спостерігачі підкреслюють збіг демонстрації Соколовського в Контрольної Раді з демонстративним виступом з гострими нападами на альянтів советського коменданта Берліну Котікова на засіданні альянтської комендатури, що відбулося напередодні.

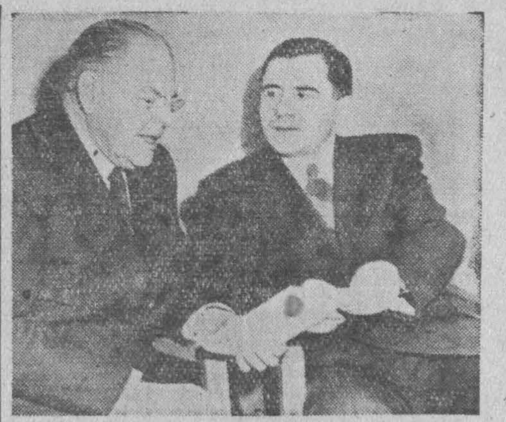

В Раді Безпеки: Остін і Ґромико.

Повінь у Північній Америці

ЧІКАҐО, (ЮП). В 11-ох північних штатах США і в східній Канаді виступила вода з річок, заливаючи широкі простори. Сотні родин втратили дах над головою; великі промислові об'єкти опустіли. Шкоду обраховують на багато мільйонів долярів. Коли б і далі тривали зливні дощі, треба сподіватися дальшого поширення повені. Вода в Міссісіпі, Міссурі і в річці Ілліноіс піднеслася загрозливо.

— Новозеляндія подала до ОН пропозицію, замість права вето, визнати при голосуваннях в Раді Безпеки потрібною більшість в 4 голоси проти одного з п'яти постійних учасників Ради. Проєкт буде обговорено в комітеті Ради, що опрацьовує реформу права вето й має подати свій звіт 5 травня.

— Бельґія має одержати від експортно - імпортного й семи американських великих приватних банків позику в 50 мільйонів долярів.

Брітанське міністерство зовнішніх справ категорично спростовує вістки про наявність у підписаному в Брюсселі пакті п'яти держав секретних пунктів мілітарного змісту.

— До Франкфурту прибули з США 8 муринів — редакторів американських газет, що мають під час свого 17-денного перебування в американській зоні відвідати нюрнберзький процес і ознайомитися з військовими й бізональними установами й підприємствами і створеними американською армією німецькими юнацькими організаціями. Вони відвідають також Берлін і Відень.

— 18 березня в приміщенні берлінської державної опери в присутності представника советської окупаційної влади відкрився другий «Народній конґрес» що обговорює завдання обраної «Німецької народньої ради» і питання про плебісцит щодо «єдности» Німеччини.

— Між Данією і советською зоною Німеччини укладено договір про взаємний торговельний обмін.

— З нагоди сторіччя з дня березневої революції 1848 р. на берлінському Фрідріхсгайнському кладовищі відкрито пам'ятник її жертвам. Маршал Соколовський оголосив амнестію для засуджених німецькими судами до незначних покарань.

— 11 заарештованих у Франції советських громадян, поміж них і голова забороненої у грудні французькою поліцією організації советських громадян професор Одініц, приставлено автобусом до советської демаркаційної лінії в Німеччині, де й передано советській окупаційній владі.

— З приводу нарад уповноважених великодержав, що відбуваються тепер в Лондоні в справі укладання австрійського договору, австрійський міністер освіти й генеральний секретар народньої партії Гурдес заявив, що Австрія не підпише першого - ліпшого договору. Договір повинен забезпечити їй життєздатність і створення армії ще до того часу, як Австрію залишить альянтське військо, щоб запобігти можливим заворушенням.

— У віденському готелі «Шенбрун», зайнятому брітанською окупаційною владою, стався сильний вибух, в наслідок якого троє вбито, багато поранено й завдано серйозних матеріяльних втрат.

— Двоє німецьких урядовців статистичного відділу гесенської американської військової управи нелеґально втекли на советську зону разом з німцем - шофером.

Віра білоруського народу

Написав Я. Караневскі

Поточний 1948 р., як і попередній 1947 р. є ювілейним роком майже для всіх народів, які до кінця першої світової війни були в ярмі царської Росії і які сьогодня поневолені большевиками. Бо в ці роки, одночасно з розвалом довголітньої російської тюрми народів під натиском революційних визвольно - національних рухів, досі поневолені народи почали жертвенним зусиллям будувати своє вільне й самостійне життя.

Поміж народами бувшої царської Росії одне з видатних місць займав і займає білоруський народ, так кількістю свого населення (коло 24 мільйонів), як і динамікою свойого національно - визвольного руху. Коли в 1917 р. розвалилася царська Росія, білоруський народ у великій мірі причинився до її розвалу й показався зрілим до того, щоб своє національне життя взяти в свої руки.

Першою великою й вирішальною подією цього періоду, яка поклала сильні основи білоруської державности, був Перший Загально - білоруський Конґрес, скликаний у січні 1917 р. Цей Конґрес важливий з двох моментів: 1) він є повною й законною репрезентацією білоруського народу, бо складався з делеґатів, вибраних на демократичних засадах самим народом з усієї етнографічної території Білоруси. 2) Він проголосив свій край окремою державою в формі демократичної Білоруської Народної Республіки (БНР).

Хоч перевагою фізичної сили большевицької армії цей Конґрес був розігнаний, одначе він зміг вибрати ще свій виконавчий орган — Раду Білоруської Народньої Республіки, якій доручив репрезентацію суверенних прав білоруського народу.

Другою вирішальною і доконаною історичною подією було проголошення Радою Білоруської Народньої Республіки Вільної Незалежної Демократичної Республіки Білоруси в межах розселення і численної переваги білоруського народу, яке відбулося в Менську 25 березня 1918 року. У проголошеному у цей день державному акті говориться, що від цього дня Білорусь скидає з себе ярмо державної залежности і рве та уневажнює всі доцьогочасні зв'язки з Москвою.

Рада і уряд нової білоруської Республіки відразу проявили незвичайну активність, як на внутрішньому, так і на зовнішньому фронтах. Вислідом цього був факт, що молода білоруська держава швидко була визнана різними державами Европи й Азії де факто, а деякими де юре. Першими признали БНР де юре якраз українці. Коли ж большевики скерували свій удар проти Білоруської Республіки, вона почала жертвенно і геройчно оборонятися. Але вона не могла протиставитися великій фізичній перевазі. Фіналом ліквідації БНР був мир поміж большевиками і поляками в Ризі 1921 року, на підставі якого поділено Білорусь поміж советами й Польщею. Рада і уряд БНР мусіли еміґрувати, щоб на чужині продовжувати свою діяльність аж по сьогоднішній день.

На місці зліквідованої БНР большевики створили т. зв. Білоруську Советську Соціялістичну Республіку. Одначе білоруський народ не визнає її за форму своєї державности, вважаючи її фікцією і засобом національного, політичного і соціяльного поневолення білоруського народу російсько - большевицьким імперіялізмом. Проте національне змагання не припинилося і сьогодні. І сьогодні на всій території Білоруси білоруські партизани із зброєю в руках змагаються проти комуністичного поневолення за ідеали 25 березня. А на еміґрації все білоруське громадянство веде невтомну національну працю за ці ж самі ідеали. Як на батьківщині, так і на еміґрації змагання за своє визволення веде білоруський народ у тісному контакті і порозумінні з усіма народами, поневоленими російсько - комуністичним імперіялізмом.

Білоруський народ впродовж довголітньої неволі не занепав духом і не примирився з існуючим становищем. Цей народ сильно вірить, що незабаром прийде час, коли ідеї демократизму в західньо - европейському розумінні, ідеї свободи, волі і незалежности, про які сказано в Атлантійській Хартії, запанують і на сході Европи. І тому в ім'я цих ідей він веде невтомне змагання. А день 25 березня ц.р., як і кожного року, він святкує, як своє найбільше національне свято.

В ЧСР триває терор

Як повідомляє аґентство ДЕНА - Ройтер, чехо - словацький міністер внутрішніх справ Носек заявив, що вибори до чехо - словацького парляменту відбудуться 9 або 23 травня — залежно від того, коли закінчиться теперішня парляментська сесія, на порядку денному якої ще стоять питання про націоналізацію великої і зовнішньої торгівлі та підприємств з більш як 50 робітниками, а також опрацювання нової конституції. Згідно з заявою генерального секретаря комуністичної партії Сланського, комуністи не вступатимуть під час виборів у жадну коаліцію. До виборів будуть допущені списки 4 чеських і 3 словацьких партій (чеські комуністи, соціял - демократи, соціялісти й народні католики, словацькі комуністи, партія народної свободи й партія відбудови—колишня демократична). Замість Яна Масарика на пост міністра зовнішніх справ призначено його заступника комуніста Клементіса. За повідомленням того ж аґентства, на знак протесту проти подій в Чехо - Словаччині подалися до демісії її амбасадори в США, Канаді, Голляндії та Туреччині, а також низка радників та секретарів амбасад. З цього приводу празька «Руде Право» в замітці під заголовком «Славік продався» намагається заплямувати колишнього амбасадора в США, твердячи, що після того, як Славік 2 березня виступив проти нового чехо - словацького уряду, вночі проти 3 березня одне велике американське видавництво запропонувало йому поважний гонорар за надрукування його мемуарів.

За повідомленнями европейської та американської преси, в Чехо - Словаччині триває терор. Нібито викрито велику «шпигунську» організацію, в зв'язку з чим проведено низку нових арештів, головно народніх соціялістів. «Чистка» охопила вже всю армію і сотні тисяч робітників та службовців. В одній моравській сталеливарні звільнено всіх 1 100 працівників за непідписання заяви про вірність новому урядові. Уряд має намір зорганізувати з «вичищених» спеціяльні робітничі батальйони. В Празі, Брно, Братіславі та Кошіце засновано спеціяльні суди для тяжчих «злочинів проти безпеки республіки». Чотири видатні словацькі демократичні діячі зникли без сліду. Можливо, проте, що вони втекли, бо, не зважаючи на посилену охорону кордонів, втечі антикомуністів з Чехо-Словаччини до Австрії та американської зони Німеччини не припиняються. Збігці, що їх американська влада розміщає по таборах як політичних еміґрантів, апелюють до західніх великодержав не визнавати нового чехо - словацького уряду й не давати йому кредитів і мають намір створити центральний чехо - словацький комітет на взірець еміґраційного уряду. За їх словами, в Чехо - Словаччині вже зорганізувався і почав діяти підпільний рух. Згідно з повідомленням празького радіо, арештовано колишнього віце - прем'єра народнього католика Шрамека та 20 інших політиків за намір втекти з Чехо - Словаччини літаком «однієї держави», що є «підбурювачем війни».

Наміри Туреччини

ПАРИЖ, (ДЕНА - Ройтер). Як заявив турецький міністер закордонних справ Садак, що очолював турецьку делеґацію на конференції 16 держав, він не вважає, що для Туреччини було б своєчасним приєднатися до брюссельського пакту 5 держав. Щождо участи Туреччини в пляні Маршала, то, за словами Садака, Туреччина сподівається одержати в кредит машини й промислове устаткування, щоб збільшити видобуток вугілля і продуктивність сільського господарства. Це з свого боку сприяло б підтримці европейського господарства.

ҐЕНЕРАЛ ҐАЛЛ В АНКАРІ

Колишній шеф американської військово - повітряної місії в Туреччині, керівник відділу збройних сил американської військової управи в Німеччині ґенерал - майор Вільям Ґалл мав відлетіти 22 березня до Анкари на запрошення шефу штабу турецьких військових повітряних сил. Метою подорожі ґенерала Ґалла є ознайомитися із станом розбудови турецької військової авіяції в рямцях американської допомогової програми для Туреччини. Ґенерал Ґалл залишиться в Туреччині до 31 березня. (ДЕНА).

ГРЕКО - ТУРЕЦЬКИЙ ДОГОВІР?

АНКАРА, (ДЕНА). Як заявили в авторитетних турецьких колах, слід сподіватися укладнення незабаром греко - турецького договору про «спільну політику». Вважають, що договір не міститиме в собі будь - яких пунктів мілітарного характеру, а що в ньому буде, можливо, угода про митну унію між обома державами.

СКАНДІНАВСЬКІ КРАЇНИ СТРИВОЖЕНІ

18 березня в Стокгольмі відкрилася конференція міністрів - президентів Данії, Норвеґії та Швеції. Як вважають в шведських політичних колах, конференція скликана була для обговорення питань, зв'язаних з можливим впливом на скандінавські держави останніх подій в Чехо - Словаччині й Фінляндії. Речник шведського міністерства закордонних справ спростовує, як «цілком безпідставні» відомості про те, ніби на нараді міністрів - президентів ухвалено приєднатися до західніх великодержав для спільної боротьби проти комунізму. Разом з тим шведський міністер - президент Ерляндер заявив, що боротьба проти комунізму є частиною акції на оборону волі й незалежности Швеції і що вона провадитиметься демократичними методами. До Стокгольму прибув і фінляндський фельдмаршал Маннергайм. Він заперечив чутки про те, ніби був змушеним добровільно покинути свою батьківщину. За його словами, він приїхав лікуватися у шведських спеціялістів від виразки шлунку. (ДЕНА - Ройтер).

— Голляндська палата депутатів більшістю 57 голосів проти 7 схвалила резолюцію робітничої партії про виключення комуністів з парляментського зовнішньо - політичного комітету.

— Як повідомляє московське радіо, між Советським Союзом і Болгарією укладено пакт про «приязнь і взаємне сприяння». На офіційне прийняття з цього приводу ні брітанський ні американський амбасадор не з'явилися.

Безезень місяць 1948 р. — ударний місяць сплати національної вкладки. Хто ще не сплатив національної вкладки за 1946 і 1947 роки, має сплатити її в цьому місяці.

Перед виборами в Італії

За твердженням італійської газети «Джіорнале делля Сера», італійська комуністична партія дістала з Москви повідомлення, ніби Советський Союз за кілька днів перед призначеними на 18 квітня загальними виборами в Італії відмовиться від належної йому за мировим договором частки італійської фльоти, щоб таким способом схилити виборців на бік очоленого комуністами «народнього фронту». Один з представників італійської комуністичної партії заявив з цього приводу, ніби вона нічого не знає про такі наміри СССР. Лідер лівих соціялістів Ненні, відкриваючи в Міляно передвиборчу кампанію народнього фронту, намагався підкреслити,

Ґраф Сфорца

що італійський народ голосуватиме ні за, ні проти США або СССР, а тільки за «справді республіканський та демократичний італійський парлямент». Лідер італійської християнсько - демократичної партії міністер - президент де-Ґасперi, виступаючи в калябрійському місті Катанзаро, визнав неможливість будь - якої співпраці з комуністичною партією, яка є частиною інтернаціонального руху, що ставить в різних країнах шкідливі для державних інтересів цілі. В американському місті Бостоні схоплено щоденні короткохвильові висилання, зв'язані з підготовкою комуністичної перемоги на італійських виборах. Американський міністер закордонних справ Маршал заявив, що в разі перемоги комуністів в Італії вона буде позбавлена будь - якої американської допомоги. Проте в міністерстві закордонних справ не вірять у можливість такої перемоги. (ДЕНА).

Кулеметний вогонь в Трієсті

Мешканці Трієсту ствердили, що в пристані перебувають американський крейсер «Дейтон» і брітанський корвет «Пікок». Сторожа на кордоні складається з 5 000 американських і 5 000 брітанських військ. Юґославці мають там 70 000 «прикордонних військ». (ДЕНА).

Як повідомляє Ройттер, юґославський щоденник «Політика», обговорюючи справу Трієсту, нападає на Америку, заявляючи, що американський погляд на міжнародні зобов'язання нагадує «безличні виступи Гітлера». Як передає ІНС з Риму, в колах італійських комуністів існує одначе думка, що Тіто погодився на віддачу Трієсту ще перед виступом західніх великодержав і мав про це заявити в приватній розмові з головою італійських комуністів Толіятті в Беоґраді. Юґославський міністер зовнішніх справ Сіміч передав амбасадорам трьох великодержав ноти з протестом Юґославії щодо Трієсту. Юґославці уважають себе ображеними, що їх не питали про їхню згоду тоді, як запитували про це Італію. Італійський прем'єр - міністер де-Ґасперi висловив надію, що Росія і Юґославія погодяться на віддачу Трієсту.

Ройтер повідомляє: **американські і брітанські війська у вільній зоні Трієсту та Істрії дістали наказ з забороною залишати від півночі минулого понеділка свої квартири.** Кордонні стежі зміцнено. Група юґославської поліції обстріляла кулеметним вогнем патрулю трієстської цивільної поліції, убивши одного поліциста.

Представники комітету п'ятьох держав в справах Палестини: Пароді (Франція), Остін (США), Ґромико (СССР), Кедоґен (Великобрітанія), Тріґве Лі (ген. секретар ОН) і д-р Тсіанґ (Китай) (ДЕНА)

Нові перспективи Союзу Українців у Великобрітанії

Гетьманич Данило Скоропадський подякував кардиналові Гріффіну за благословення

7 і 8 лютого 1948 р. в Лондоні відбулися річні загальні збори Союзу Українців у В. Брітанії, єдиної на сьогоднішній день громадської організації українців в В. Брітанії.

Збори відбулися в залі Westminster Catholic Cathedral Hall в присутності понад 300 делеґатів і членів. Їх відкрив голова СУБ М. Бура промовою, в якій з'ясував вагу зборів, що мають розглянути дотепершню діяльність Союзу та намітити напрями для дальшої його діяльности. Загальні збори обрали президію, в склад якої ввійшли: ред. Семчишин М., як голова зборів, журналіст Нестор Ржепецький, як заступник та інж. Яріш і Ковалевський, як секретарі. Крім того до складу президії запрошено представників обох Церков, в особах о. декана Й. Жана від греко-католицької Церкви і о. Й. Скакальського від УАПЦ.

СУБ має 5 240 членів

Звіт з діяльности управи СУБ склав секретар організації Т. Данилів. Він коротко й ділово познайомив присутніх із працею управи СУБ за минулий рік, відзначаючи, що число членів Союзу, яке на 1 січня 1947 р. виносило 1 466, зросло до 1 лютого 1948 р. до 5 240 членів. Членство союзу зорганізовано в 234 осередки у проводі з мужами довір'я, чи з головами Окружних Відділів. Потім звітодавець зупинився на таких основних секторах праці Союзу, як справі закупу Українського Дому, розбудові пресового органу, створення книгарні. Дім придбано у власність Союзу завдяки громадській поставі і жертвенности панства Бурів. Наприкінці звітового року управі Союзу вдалось нарешті провести реєстрацію організації в англійських урядових чинників та правно залеґалізувати установу. Зв'язки СУБ з колами українських полонених вояків на сьогодні вже наладнані і вони дають запоруку, що з хвилиною звільнення з таборів, полонені не тільки стануть членами Союзу, але активно включаться в справу його дальшого розвитку. Багато надій Союз покладає також на заснований недавно Український Фонд Взаємна Поміч, ціллю якого — давати першу допомогу всім українцям у Великій Брітанії, а насамперед хворим, полоненим і інвалідам.

Зберігати апартійність!

Згодом відбулася основна дискусія над звітом. В ній взяли участь 24 промовці, які говорили про діяльність управи та вказували на її досягнення і недоліки. Представник українських полонених вояків полковник Долинський звернувся з апелем до загальних зборів, щоб СУБ, як надпартійна і аполітична установа, зберіг надальше отой свій основний характер і об'єднав повністю загал українського громадянства у Великій Брітанії.

Після вияснень секретаря СУБ на запити і зауваги окремих дискутантів, загальні збори признали абсолюторію уступаючій управі та висловили подяку бувшому голові організації п. Бурі за його успішну працю. На внесення сотника Панчука пана Буру іменували почесним членом СУБ.

В справі наміченої реорганізації Союзу забрав слово голова Підготовної Комісії д-р Фундак, який подав проєкт цієї реорганізації. Потреби і плян конкретних змін статуту вичерпно з'ясував голова Статутово - організаційної Комісії інж. Данило Скоропадський. Після короткої дискусії загальні збори схвалили затверджений брітанською владою статут.

По проведенні голосування головою СУБ був вибраний сотник Б. Панчук. Новообраний голова склав зборам подяку за те, що доручили йому провід організації. Він підкреслив, що його найгарячішим бажанням є об'єднати в лавах Союзу загал українства у Великій Брітанії без уваги на віровизнання, політично - партійні чи інші різниці, служити українській справі всіма своїми силами та чесно виконати доручену йому справу. Свідомий труднощів, серед яких приходиться організувати, очолювати та репрезентувати українське життя у Великій Брітанії, він доложить усіх зусиль, щоб воно на Брітанських островах було як найкраще і щоб ми своєю еміґрацією на цьому терені винесли якнайбільший капітал моральних і матеріяльних досягнень для добра всього нашого народу.

Заява представника полонених

На пропозицію комісії - матки збори затвердили склад керівних органів Союзу. У склад Ради Союзу ввійшли: інж. Скоропадський, д-р Фундак, о. д-р Дячишин, д-р Коростовець, Яворський, інж. Сахно, Сидоренко, сотник Нагнибіда, мґр. Данилів, Драбат, Франчук, редактор Семчишин, інж. Яріш, Дмитренко, мґр. Малець, д-р Прокопчук, Кулак, Смерека, Ковалевський, Калинович.

Наприкінці загальних зборів представник українських полонених полковник Долинський заявив, що загал українських полонених вояків всеціло піддержує СУБ, а в найближчий час, треба сподіватись, поступить в ряди його членів.

На збори прибули представники англійських церков, державних і професійних організацій в особах Їх Еміненції Кардинала Ґріффіна, двох референтів міністерства праці і суспільної опіки та представниці Дженерел Веркерс Трейд Юньйон. Вони з'ясували делеґатам ті всі почини і заходи, яких вживають для того, щоб поселити якнайбільше українців у Великій Брітанії і якнайкраще забезпечити їм прожиток. Вони також давали відповіді на запити членів зборів.

Зворушливим був момент, коли на підвищення вступила достойна постать кардинала Ґріффіна, великого приятеля українців, якого від імени зборів привітав д-р Коростовець. У своїх любов'ю і щирістю навіяних словах кардинал підкреслив своє велике бажання заопікуватися українцями на тому терені. Він добре знає, що українці в Великій Брітанії, це жертви війни, жертви політичного терору, який замкнув їм двері до їх Рідних Земель. Він поблагословив збори. Щиру подяку і запевнення, що українці виправдають довір'я на них покладене, висловив кардиналові від імени зборів інженер Данило Скоропадський.

Не менш щиро вітала з'їзд представниця лондонського відділу професійної спілки робітників, яка вказала на потребу нав'язати близький і тісний контакт між українським робітництвом та брітанськими професійними союзами, що покликані захищати інтереси всіх працюючих.

На з'їзд надіслали привітальні листи: директор Центрального Українського Допомогового Бюра А. Яремович, Союзу Українських Комбатантів у Франції і Українська Студенська Громада у Великій Брітанії.

Четверті Загальні збори СУБ виявили повну зрілість українського громадянства на терені Великої Брітанії в розв'язуванні складних проблем. Вони були доказом, що серед нашого громадянства в Великій Брітанії живо струмкує ідея консолідації всіх наявних сил та що те громадянство вбачає в Союзі Українців Великої Брітанії свою установу.

(За лондонською «Украін. Думкою»).

Теж „коляборанти"

За повідомленням аґентства ЮП з Беоґраду, одна висока урядова особа заявила, що в Славонії заарештовано групу комуністів, в тому числі кілька урядовців. Їх віддадуть до суду за обвинувачення в «коляборанстві» з Великобрітанією. Заарештовані, що вступили до комуністичної партії Юґославії після закінчення війни, є першими комуністами, що будуть притягнені до відповідальности перед народнім судом. («Майн Пост»).

ОКСАНА ЛЯТУРИНСЬКА

БЛАГОВІЩЕННЯ 1939 РОКУ

З листів Івана Паламарчука, одного з багатьох, що загинули під час зриву Карпатської України.

Летять вістки, летять вістки, летять вістки з далека,
ой ластівки, ой ластівки, ой райдужні лелеки
(якби так сповнилось, якби):
„Над Хустом сонце й голуби!
І пре на вибори нарід, як Тиса між латаття.
Вирує взбуджене, кипить, гукає Закарпаття:
— А чи ж то всі вже леґіні,
а чи ж то всі із нами? — Ба, ні! —
й цвітуть кресанями груні, а гук аж до узлісся:
— А прихопіть-но топірця, а не забудьте кріса!,.

Над Хустом сонце й голуби. Стою, чуткий, дивлюся:
от чимчикує і собі на вибори бабуся.
— Куди, старесенька, куди?
— Куди й усі, і я туди!
От бачиш, синку, так раніш не подавали голос,
коли тепер, — біжцем біжиш за Україну й волю. —
І поза сумнів, поза все
й тебе, безбатченка, несе,
як ту стеблину по плаю під шерег з шуґаями
у течію, у течію без стриму і без тами...
„Над Хустом сонце й голуби".
Якби так сповнилось, якби!

Історична подія в житті української Церкви в Канаді

Вінніпеґ (УКПС). Святіший Отець Папа Пій XII через апостольського делеґата з Оттави Ільдебранда Антонютті проголосив на руки Преосвященного Кир Василія Ладики єпископа українців католиків Канади про заснування і ерекцію трьох апостольських екзархатів у Канаді. Екзархат Західньої Канади має осідок єпископа ординарія в Едмонтоні, Екзархат Центральної Канади у Вінніпеґу та Екзархат Східньої Канади в Торонто. Святіший Отець залишив в Екзархаті Центральної Канади надалі Преосвященного Кир Василія Ладику. Для Екзархати Західньої Канади призначив як єпископа-ординарія Преосвященного Ніля Саварина, дотеперішнього єпископа-помічника. Для Екзархату Східньої Канади призначив Преосвященного Ізидора Борецького. Єпископом-помічником Владики Василія назначений Преосвященний Андрей Роборецький.

Поділ на три повні самостійні Екзархати українців католиків у Канаді є історичною подією і має велике значення для розвою греко католицької Церкви. Коли на українських землях в Европі винищують греко-католицьку Церкву і наш нарід, Апостольська Столиця основує і побільшує українську католицьку ієрархію. Особи нових, молодих, повних життя і енерґії єпископів, що обізнані з історією, життям і потребами греко-католицької Церкви і українського народу, дають запоруку повного успіху.

Преосвященний Ізидор Борецький, єпископ - ординарій Екзархату Східньої Канади народився 1. жовтня 1911 року в Острівні пов. Теребовля. Богословські студії скінчив у Львові і в Мюнхені. В 1938 році після висвячення Преосвященним Діонісієм Нярадi виїхав у Канаду. Добрий організатор, знає десять мов, щирий український патріот, здібний і добрий промовець, обтер не одну сльозу з лиця наших братів на скитальщині.

Преосвященний Андрей Роборецький єпископ-помічник Екзархату Центральної Канади народився 12 грудня 1910 р. в Мостах Великих Західня Україна. До Канади виїхав в 1913 році, духовну семінарію закінчив в Торонті та в 1934 р. був висвячений Преосвященним Василієм Ладикою. Людина дуже працьовита та широко знана в англо-саксськім світі. Приятель молоді, один з основників української католицької преси в Канаді.

Свячення єпископів-номінатів Ізидора Борецького і Андрея Роборецького відбудуться по Беликодних Святах. Преосвященний Ніль Саварин буде незабаром інтронізований в Едмонтоні.

Вістка про оснування трьох Екзархатів для українців католиків Канади і призначення двох нових єпископів відбилася широким відгомоном по всій Канаді. Зараз після проголошення цієї вістки 16 священиків з Вінніпеґу і околиць склали єпископові Василієві Ладиці візиту і висловили йому свою радість з цього приводу. З усіх закутин Канади поплили до єпископів привітальні телеграми від духовенства і вірних. Осередок українців католиків Канади через свого президента Валла і головного секретаря Новосада висловив від імени мирян свою радість з приводу оснування трьох Екзархатів в Канаді. Централя вдячна Апостольській Столиці, що взяла до уваги заходи Преосвященного Ладики та іменувала нових єпископів. Велика заслуга в цьому Преосвященного Ільдебранда Антонютті, Апостольського Делеґата в Канаді, що є щирим приятелем українців.

Оснування нових дієцезій та іменування нових владик в Канаді має велике значення саме тепер, коли на рідних землях окупаційна влада винищує греко-католицьку Церкву.

Українська церква за океаном: урочиста служба Божа з нагоди візитації кардинала Тіссерана. (Дена)

Галина Лащенко

Перша зустріч з Оленою Телігою

Наша родина збиралась їхати влітку на два місяці до Чеського Раю, гарної місцевости навколо міста Турнова на півночі Чехії. Але мій батько, професор українського празького університету і Подєбрадської Академії. Ростислав Лащенко ще мав закінчити деякі справи в Академії і тому вся наша родина тим часом поїхала до Подєбрад на десять днів.

Невеличкий курорт для лікування сердечних недуг — Подєбради мені дуже сподобалися. Я з цікавістю оглядала старовинний замок короля Юрія Подєбрадського над рікою Лабою; в його просторих залях, де відбувалися виклади студентам Академії, містились численні лябораторії і бібліотека. В замку був ресторан „Україна", у якому влаштовувались українські вечірки і балі. Це була справжня Alma Mater української еміґрації! На другім боці луки зі свіжою високою травою і масою квітів, довга липова алея над Лабою, така типова для багатьох чеських містечок і курортів. Оподалік розкинувся вогкий і темний парк, званий Обора. А в центрі міста, на головнім майдані стояв пам'ятник короля Юрія Подєбрадського. Він особливо притягав мою увагу, бо нагадував пам'ятник Богдана Хмельницького у Києві. В міськім парку, повному квітів і цікавих рослин, по-мистецьки виплеканих першорядними садівниками — чехами, грали на зміну духова і струнна оркестри знані арії, марші й попурі світових композиторів.

Усюди був рух . . . Приїжджі пишалися модними туалетами. Курорт Подєбради жив своїм бурхливим життям літнього сезону. Вражало те, що на кожнім кроці чулась українська мова. В парку, на вулицях, в крамницях, на пляжі — можна було побачити українських студентів, почути рідну мову. Це дратувало приїжджих росіян. Журналіст Яблоновський написав злісний фейлетон про подєбрадське життя, назвавши український осередок — „осиное гнездо".

Я була в Подєбрадах вперше.

Наша родина жила в Празі, де я з братом, Олегом, ходила до гімназії, тільки батько їздив щотижня на виклади до Подєбрад.

Цього літа я познайомилась з родиною Шовгеневих і перший раз побачила Олену Шовгенівну, майбутню поетку Олену Телігу, чи як її звали в родині, Леночку. Вона була студенткою Педагогічного Інституту в Празі і збиралась виходити заміж за студента Подєбрадської Академії Михайла Телігу. Весілля мало відбутися швидко.

Ректор Академії професор Іван Шовгенів мав троє дітей. Двох синів — студентів і наймолодшу тоді 20-літню його улюбленицю дочку Олену. Вона відразу дуже мені сподобалась. Висока, тоненька, з живими очима, в ясній сукні, в білім капелюсі з широкими крисами, вона була така весняна, як її 20 років, така іскриста, як соняшний день навколо неї. Її обличчя було дуже мінливе. То зовсім звичайне, а часом таке миле, що тяжко знайти миліше. Риси обличчя мала неправильні, ніс надто короткий, тонкі нервові уста. Але такий особливий склад обличчя, що деякі дефекти мало його псували. Не була красуня, але гарненька, привабна й дуже жіноча. Мене вразила її мова, говорила так, що я ледве встигала набрати віддиху, щоб говорити. Між нами швидко спалахнула приязнь, надзвичайна симпатія. Так раптово це буває лише в дитинстві і в першій молодості. Два тижні і я навіть говорити почала так, як вона — вибухово.

Наше товариство складалось з таких осіб: Олена з Михайлом, її нареченим, Оленини брати: Андрій і Сергій, Лесь Г. — студент Академії, мій брат Олег і я.

Родина Шовгеневих була дивна: старший син і Олена були українці, молодший син Сергій, вважав себе росіянином. Його цілковито покорила російська культура, вірніше російська література, якої він був добрим знавцем. Мабуть, врізалось у пам'ять життя імперського Петербурґу, де жили до революції Шовгеневи. Потім 1917 р. вони переїхали до Києва. Сергієві було тоді вже 14 років. А шкода, що ані українське оточення, ані вплив родини, не вернули його до українського руху. Ні його щиро-юнацькі захоплення Е. Маланюком, на кілька років від нього старшим і тоді вже знаним поетом, ані розмови з іншими відомими українцями, яких він зустрічав у домі свого батька. Вдачею цей негарний, талановитий, молодий студент дуже нагадував сестру: імпульсивність, вражливість, жвавість, амбітність, вроджене почуття гумору і хист творити вірші, які він підписував першою половиною дівочого прізвища матері „Нальянч" (Квочковська).

Вона була білоруського походження, але цілком українізована. І фізичний тип усіх трьох дітей був не українській. Олена сама говорила: „У мене не український тип".

Сергій Шовгенів умів смішно оповідати, наподоблювати різні звички людей, їх голос, рухи. Мав великий талант артиста-коміка, хоч ніколи не грав на сцені. Олена була теж дотепна, хоч такого таланту, як брат, не мала. Часом, коли я згадаю їх обох, мені здається, що за їх веселою, життєрадісною вдачею ховалося щось неспокійне, нервове. Олена була дуже чутлива. Вона була горда і нізащо б не призналася, що в її житті щось складається не так, як вона хоче. — „Я дуже щаслива", — говорила вона мені.

Андрій мав характер цілком інший. Був мелянхолійної вдачі і мало товариський. Сергій писав про нього в листах: — „Про Андрюшу і згадувати скучно". А Олена говорила йому:

— І чого ти, Андрюшо, згадуєш все погане з нашого еміґраційного життя. Чого не згадуєш чогось цікавого, гарного? Не розумію тебе"!

Старший брат і молодший вдачами менше підходили один до одного. Зрештою вони менше були разом, бо Андрій, як найстарший, був в українській армії, коли молодші лишилися з матір'ю.

Олена просила мене бути молодшою дружкою на її весіллі. Старшою дружкою, як було давно умовлене, мала бути старша донька лектора Б. Зоня, — студентка подєбрадської академії.

Єдиний раз в житті я була дружкою на весіллі і це було на весіллі Олени Теліги Чому вона так хотіла, щоб дружкою була саме я? Ми ледви встигли познайомитись і інтереси життя були досить різні: я вчилась ще в гімназії. А Олена мала так багато приятельок-студенток, яких знала давно. Мабуть, на це було кілька причин. І те, що наші батьки були професори однієї високої школи і наша раптова приязнь і те, що до мене з великою симпатією ставився тоді її брат Сергій, на що родина Шовгеневих дивилась прихильно.

Погода була чудова! Наше молоде товариство ходило часто на прогулянки. Про що ми тоді не говорили! Про театр, знайомих, вечірки, про чехів і їх, часом, дивні для нас звичаї, про багато інших річей, а найбільше про літературу. Цікаво, що ні Олена, ні ніхто з родини

Дні Української Культури в Мюнхені

Майже трирічне існування української еміґрації в Німеччині, серед справді вільних і демократичних умов Західної Европи створюють передумови для задокументування перед своїми і чужими наших духових досягнень за цей короткий час. За ініціятивою Злученого Українсько - Американського Допомогового Комітету і Центрального Представництва Української Еміґрації та при активній співпраці всіх українських мистецьких організацій і об'єднань повстав т. зв. Діловий Комітет для підготовки Днів Української Культури. Цю велику імпрезу, що відбуватиметься в Мюнхені і триватиме від 5 до 18 квітня ц. р., запляновано з метою показати многогранність нашого культурного життя на чужині, вона обійматиме мистецтва: музичне, образотворче, театральне, балетне, хорове і народнє (ноша). Дні Української Культури — це свого роду підсумок нашої культурно-мистецької діяльности за межами Батьківщини, вони мають засвідчити про живучість українського духа.

Діловий Комітет докладав усіх зусиль, щоб ця велика імпреза вповні себе виправдала. До участи в ній запрошені всі найвидатніші представники української культури на еміґрації.

Коротко

— 23 березня в Женеві відкрилася міжнародня конференція в питанні про свободу преси та інформації.

— Чілійський уряд у зв'язку з викритою в Чіле комуністичною змовою вирішив звільнити з урядових посад всіх комуністів і обговорює законопроєкт про заборону в країні комуністичної партії.

— Колишній брітанський міністер - президент Вінстон Черчіл заявив про свою згоду бути почесним головою конференції в справі створення Европейської Унії, що має відкритися в Гаазі 7 травня.

— В Кей - Вест (Фльоріда) відбулася конференція вищих американських військовиків, присвячена опрацюванню пляну оборони Америки. Ніяких докладніших повідомлень про цю конференцію не подано.

— Услід за угорським послом в Лондоні Беде подався до демісії і його перший секретарь Нодь. Також склав свої повноваження і секретар румунського посольства в США Васіліу.

— Американський Сенат більшістю 69 голосів проти 17 схвалив законопроєкт про надання в рямцях пляну Маршала европейським країнам допомоги на суму 5,3 мільярда долярів на протязі одного року. Законопроєкт має розглянути ще палата депутатів.

— Підписаний 15 березня договір між Великобрітанією та Трансйорданією скасовує право Великобрітанії постійно тримати на трансйорданській території своє військо. Разом з тим він передбачає взаємну допомогу обох держав у разі війни з правом користування для свого війська територією другого учасника договору.

— В Льос - Анджелесі заарештовано 8 чужинців за участь в організації, що мала на меті насильницьке повалення американського уряду. Серед заарештованих є австрійський письменник Ярослав Дмітрек.

— За вироком вюртемберґ - баденського американського військового суду страчено за вбивство й грабунок 5 переміщених осіб на прізвища Боровік, Ковальчик, Сомонович, Сератович та Юравіюс.

— Демократичний депутат Мід подав до американської палати репрезентантів законопроєкт про заборону вивозу до Советського Союзу будь - яких американських виробів.

Комуністи про ролю Еспанії

Паризька комуністична газета «Франс Суар» вважає, що Сполучені Штати «в своїх стратеґічних плянах, що поширюються також на Португалію, Марокко, Лібанон та численні острови Середземного моря, задумали покласти на франківську Еспанію важливе завдання». «Для сприяння своїм мілітаристичним цілям, — пише газета, — США намагаються створити в Еспанії «надійну» армію. Виходячи з дипломатичних переговорів, що тепер відбуваються в Мадріді дедалі більше переконуються в тому, що Сполучені Штати готові подати Еспанії «всіляку допомогу». Надання долярових кредитів було б в інтересах уряду Сполучених Штатів, бо такі позики зв'язані з певними політичними умовами, до яких, між іншим, належить збереження за Франко найвищої урядової влади на італійсько - фашистський зразок.» (Теґліхе Рундшав).

ДОЛЯ ЕСПАНСЬКИХ ПІЛОТІВ

«Попюлер» пише про таємничу загибель 60 республіканських пілотів з еспанської громадянської війни, котрі виїхали до СССР. Деякі з них в роках 1937 — 1938 були в таборі в Караганді, інші в летунській школі в Баку, звідки їх привезено до Москви та вміщено в «будинку відпочинку» з позбавленням права літання. В червні 1941 р. їх арештовано. Пізніше були звідомлення, згідно з якими ці летуни були ув'язнені в Новосимбірску і в концтаборі. Багаторазові інтервенції еспанського еміґраційного уряду, проваджувані як через Беоґрад, Прагу і Варшаву, так і безпосередньо в Молотова лишились без відповіді.

Шовгеневих не говорили про те, що Олена пише вірші. Поетом у родині вважали Сергія, але він писав по-російськи і був членом російських літературних гуртків у Празі: „Скит поэтов" і „Далиборка". Чи Олена тоді ще не писала, чи писала таємно, а може це були її літературні початки і вона не хотіла ще ними хвалитися — невідомо.

Нас можна було бачити над річкою, в Оборі, в міськім парку, в замку . . . Часом ми дуже пустували і завше знаходили над чим можна посміятися. Було весело й безжурно. Про минуле згадували мало. Перед нами було все життя і думалось, мріялось — про майбутнє. Часом Олена зі своїм нареченим лишали нас. Вони були перед весіллям і мали про що порадитись і поговорити. Олег теж кудись тікав і я лишалась з Лесем і Сергієм. Чи ж думав Сергій Шовгенів, коли писав в той час свій вірш про Київ, де були такі слова:

„Туда, за золото пшениц,
Где Киев, Киев мой нагорный,
Где сладко пилось из криниц
Журчащих влагой животворной,
Где пел в предместьи соловей,
Порой сиреновой закатной,
Про цвет украинских бровей,
Про вольность жизни благодатной !"

— що в цім Києві 1942 р. трагічно загине його сестра Олена.

(Далі буде)

З українського життя на чужині

Роковини Шевченка в Бамберґу

Виїзд українських таборів з Бамберґу позбавив місцеву українську громаду культурного осередку, гімназії, хору та чималої кількости культурних сил. Це привело до тривалого застою в громадському житті бамберзьких приватників.

Порівняно недавно організованому в нашому місті Повітовому Українському Комітетові довелося починати свою працю буквально на перелозі. Попередній комітет, який існував при таборі, хоч формально охоплював і приватників, проте фактично не приділяв їм жодної уваги.

Звідси зрозумілі ті труднощі, на які довелося натрапити новоорганізованому комітетові, на перших кроках своєї діяльности. Насамперед треба було перемогти припорне недовір'я, викликане у приватників дотеперішнім станом, та відродити у них притуплений інтерес до громадського життя.

Систематична виховна робота дала свої наслідки. До громадської діяльности включалося щоразу більша кількість людей.

Яскравим показником проведеної праці є влаштований цими днями вечір пам'яті Т. Г. Шевченка. Простора заля спеціяльно найнятого льокалю була переповнена. Влаштовано сцену на підвищенні з завісою, з портретом поета, прикрашеним вишиваними рушниками. Вечір відкрився співом «Заповіту», що його виконали хорова група, організована в процесі підготовки свята, під керівництвом п. В. Слуцького. Доповідь про життя і творчість великого Кобзаря зробив п. О. Наріжний, запрошений комітетом з Ерлянґену. Прелеґент у своїй доповіді переконливо пов'язав основні мотиви творчости Т. Шевченка та його політичні заповіти з нашими актуальними проблемами і завданнями.

Після доповіді почалася художня частина. Насамперед виступили з деклямацією Шевченкових творів діти шкільного віку. Талановитою рецитаторкою показала себе п. Надія Шкарупа, яка з справжньою артистичністю деклямувала «Кавказ» і «Тополю». Її виконання характеризується щирістю і теплотою тону, багатством нюансів і виразною мімікою. Заслуженими оплесками подякували слухачі і п. Марії Соколовській, яка з великою майстерністю продеклямувала обширну поему «Сон». Окрасою вечора були виступи високообдарованих співачок Лідії Кошман (меццо - сопрано) і Лідії Кужим - Коломиєць (колоратурне сопрано), які виконали ряд українських пісень. Обидві молоді солістки володіють неабиякими вокальними даними і довершеною технічною майстерністю.

На закінчення вечора хор виконав гімн «Ще не вмерла Україна», підхоплений усіма присутніми.

Успіх вечора був безперечний. Шевченківське свято стало видатною подією в житті бамберзьких українців.

Цей вечір показав зокрема, що й у нашій невеликій громаді є чимало обдарованої і щиро патріотичної молоді.

Спогади Галини Журби в Реґенсбурзі

Святкування Шевченкових роковин в Реґенсбурзі відкрилося урочистим вечором в театральній залі Оселі. У вступному слові культурно - освітній референт проф. Семен Шевченко підкреслив, що Шевченкові заповіти живі й тепер та кличуть нас на боротьбу за волю рідного краю. Далі заслухано доповіді про Шевченка, його життя і творчу діяльність.

Шевченкові було присвячено чергове число таборової живої газети, на якій письменниця Галина Журба поділилася своїми спогадами з молодих років про Шевченкові дні в краю. Сотник УПА розповів, як відзначали вояки - повстанці пам'ять Шевченка під час боротьби. В усіх наступних березневих числах живої газети будуть висвітлені спогади про святкування Шевченкових днів на різних українських землях та поза Україною.

Шевченківське свято відбулося також у таборі Вольнарінг, в околиці Реґенсбурґу. Культурно - освітній референт п. Федуляк підкреслив невмирущість Шевченкових заповітів і потребу виховувати на них нашу молодь. Потім відбувся реферат про життя, творчість і діяльність Тараса Шевченка.

Мюнхен, Шляйсгайм

Можна тільки побажати, щоб Шевченківський вечір став для українців приватників початком дальших подібних зустрічей, які виховували б в них почуття спільности своєї долі і боротьби та скріплювали б національну солідарність українців з різних земель нашої вітчизни. М. К.

«Просвіта» табору Фрайман влаштувала в своїй домівці Шевченківське свято. Вечір відкрив культурно - освітній референт О. Кусій, відзначивши величезне значіння Шевченка та невмирущість його спадщини. З рефератом на тему: «Шевченко - пророк» виступив проф. Л. Георгіїв, який спинився на житті і пророчому служінні Великого Кобзаря та схарактеризував його полум'яну творчість, що вказує народові шлях до кращого майбутнього. На закінчення член «Просвіти» п. Ковальчук продеклямував кілька фолькльорих поезій про Шевченка.

У таборі Шляйсгайм влаштовано в театрі урочисту академію. Після вступного слова керівника українського табору д-ра М. Рознатовського та доповіді студента В. Дубняка на тему: «Шевченко — геній України» відбулася музично - вокальна частина.

На Фльоріді — і в Ашаффенбурзі

Вгорі: Жартівливі американки, сплітаючись, лягли так, щоб нагадувати соняшник. — Внизу: Ашаффенбурґські українки прощаються з останнім снігом. (Фото: Дена-ІНП і М. Совик)

Концерт в Байройті

В честь великої поетеси Лесі Українки двічі відбувся в Байройті концерт. Заходом культурно-освітнього реферату влаштовано цикл рефератів, присвячених роковинам Тараса Шевченка. Досі відбулися три доповіді: проф. Остап'яка, проф. Рожновського й ред. Підгайного.

Відправлено панахиду по бл. п. Борису Самойловичу. Правив панахиду о. прот. Епіфаній, сказавши перед тим тепле слово про Покійного, о. настоятель Андрій правив урочисту панахиду за Тараса Шевченка.

Вшановано пам'ять померлих від голоду в Україні в 1933 р. Байройтські українці готуються до відсвяткування роковин Кобзаря України величавим концертом. п-я-к

ЧЕХО - СЛОВАЧЧИНА ДОМАГАЄТЬСЯ ВИДАЧІ ДУРЧАНСЬКОГО

ПРАГА, (ДЕНА - Ройтер). Чехо - Словаччина зажадала від Арґентіни видати колишнього словацького міністра зовнішніх справ д-ра Фердінанда Дурчанського що торік, як твердить офіційне повідомлення, перебравшись на черницю, уник в Римі арешту за обвинуваченням у вбивстві, систематичному терорі й видаванні наказів про депортацію цивільних осіб.

ВІЛІЯМ ГАБЕР ПРО ДП

ВІСБАДЕН, (ДЕНА). Особистий дорадник генерала Клея в жидівських справах д-р Віліям Габер підкреслив тут під час своєї першої візити представникам військової влади, що антисемітизм в Німеччині ще і далі сильно розповсюджений. Включення жидівських ДП у німецьке господарство без зміни настанови німецької опінії, важко собі уявити. Габер висловив жаль, що незначна меншість ДП, яка зайшла в конфлікт з законом, могла спричинитися до приниження опінії всіх ДП. Переважна більшість ДП — чесні, солідні і пильні люди. Роблять помилку, звинувачуючі ці особи за їх перебування в Німеччині. Треба було б радше ганити закордонні держави, які не поквапились дати цим людям еміґраційні можливості. Відвідавши табори ДП, Габер з великим оптимізмом висловлювався про спроможність ДП стати добрими громадянами кожної країни, яка їх прийме.

Чеські офіцери утікають в американську зону

ПАССАУ, (ДЕНА). 16 офіцерів чехо - словацької армії перейшли, згідно з повідомленням баварської прикордонної поліції вночі на минулу неділю біля Іінстерау, разом з іншими утікачами, німецько - чехо - словацький кордон. Їх передали американським урядовцям.

Аґентство ІП передає: 500 чеських громадян втекло до 5 мин. місяця до американської зони Німеччини. Це переважно офіцери аж до полковника включно. Всі вони твердять, що їх життю грозила небезпека. Вони голодні, неголені і змучені, бо багато з них 4 — 5 днів блукало в горах. Деякі офіцери втекли зі зброєю. Якийсь сержант показав кореспондентові «Телеграфу» (56) англійську книгу платень, де було 8 особливих військових відзначень, і заявив, що саме ці відзначення зробили його підозрілим в тому, що він має «західню орієнтацію». Втікачів розміщено в переходовому таборі Гоф - Мошендорф, де — іронія долі — знаходились також і німці, виселені з Судетів. Згідно повідомлень німецької преси, чехи мали викликати в тому таборі неспокій, домагаючись ліпшого аніж німці, харчування та виступаючи проти німців. Остаточно їх перенесено до табору Швабах II біля Нюрнберґу. Через те, що ІРО відмовило чехам в допомозі, останню, мабуть, даватиме американська військова влада. На світлині: чеські студенти-утікачі в таборі Швабах (ДЕНА).

„Якщо - б Комінформ опанував Европу"...

Гіпотези світових публіцистів

У третій черговій статті (»Керрефур») про ситуацію Америки в разі опанування Европи Комінформом Алсоп пише: Очевидно скрізь в Европі існували б підпільні антисоветські та антикомуністичні рухи; хоч нашим обов'язком і було б підтримувати їх, однак це не розв'яже справи. Війна стане з погляду США конечною — ще раніше, ніж сконсолідується советський бльок Атлантик-Пацифік і створивши нову зброю, здобуде перевагу над нами. Щодо перебігу цієї війни є різні гіпотези. Ми могли б атомовою зброєю знищити советські міста, але треба пам'ятати, що 80% населення СССР складають селяни, отже вояки залишаться. Вони переважно мають добрий вишкіл у партизанській війні. Вони окупують Францію та Італію, де будуть порядкувати Торес і Толіятті. Ми не кинемо атомових бомб на Париж і Рим. Чи підемо ми через Европу, очищуючи її, окупуючи і рятуючи велетенські простори, зруйновані і радіоактивні? Там де нам не вдасться повна пацифікація, боротьба вибухатиме знову. Така війна може тривати 50 і 100 літ.

Мусимо пам'ятати, що дія нашого найбільшого бомардувальника не перевищує 4000 км. Лет на більші віддалі означав би втрату машини і залоги. Ті самі труднощі мав би й советський бльок, але маршал летунства льорд Теддер зауважив: »Справжньою таємною зброєю росіян є їхнє зневажання людського життя». Росія має численні летунські бази і будує нові над Берінговою протокою. Росія може легко перетворити на базу свою вугільну «концесію« на Шпіцбергені. З протоки Берінга советські бомбардувальники можуть легко атакувати нашу головну базу на Алясці — Сітл, і після виконання завдання повертатися. Жертвуючи машинами і людьми, можуть вони з Берінгової протоки і з Шпіцбергену засягнути своїми налетами майже всі Сполучені Штати, крім їх південної частини. Не маючи змоги повернутися, советські пілоти можуть зіскочити і здатися в полон, ризикуючи значно менше, ніж американські летуни в аналогічній ситуації на советському терені. Ми можемо з наших баз на Ґренляндії та Ісляндії збомбардувати північно-західну Росію з Москвою, але без Сталінграду і нафтових районів. Але, якщо Комінформ опанує Европу, ввесь переліт мусів би відбуватися дорогою, контрольованою совєтами і в боротьбі з советськими винищувачами, а обмежена кількість пального змушувала б наші машини триматися найкоротшого шляху. Тому не вистачить нам баз на північному Атлянтику. Ми мусимо мати бази також і над Середземним Морем.

Зберігайте квитанції про сплату національної вкладки, бо вони є доказом виконання Вашого національного обов'язку і визнання себе членом українсько спільноти.

— Через аварію мотора на американському літаку, коли він допіру знявся з Темпельгофського летовища, всі 8 пасажирів, в тому числі й американський головний обвинувач на нюрнберзькому процесі генерал Тейлор, мусіли вистрибнути з літака на парашутах.

— Голляндія і Арґентіна підписали 5-літній торговельно - фінансовий договір.

— 20 березня в Турині французький міністер зовнішніх справ Бідо й італійський — граф Сфорца підписали протокол про створення французько - італійської митної унії.

— В 60 місцях советської окупаційної зони Німеччини заборонено продаж і поширення ліцензійованої брітанською окупаційною владою берлінської газети «Телеграф».

Українське громадянство — своїм полоненим

З таборових осередків наших військово-полонених в Англії дістаємо багато листів з проханням висилати «Неділю».

З уваги, одначе, на незалежність нашого часопису і зв'язані з тим фінансові труднощі, не можемо задовольнити великої кількости згаданих прохань.

Відкриваючи пресовий фонд «Неділя для наших полонених», просимо наших Читачів — людей доброї волі — складати свої добровільні грошові датки, на висилку часопису до таборів Великобрітанії, щоб як пишуть нам полонені: «голод рідного друкованого слова і туга за Батьківщиною і рідними були не так болючими».

Грошові перекази просимо надсилати на адресу Адміністрації «Неділі», з допискою «для наших полонених».

Адміністрація.

Заклик Видавництва „Неділя" до українського громадянства з проханням уможливити добровільними пожертвами висилку „Неділі" українцям, що перебувають на статусі військовополонених в Англії, не пролунав без добрих наслідків. Вже сьогодні маємо змогу опублікувати шосту листу жертводавців, що поспішили з більшими і меншими грошовими вплатами. На фонд „Неділя" — військовополоненим" зложили пані і панове:

Б. Зелинський, Ашаффенбурґ	100.00 RM
Укр. Книгарня, Ауґсбурґ	100.00 „
В. Яковенко, Цуффенгаузен	30.00 „
І. Булига, Ашаффенбурґ	10.00 „

Всім тим Шановним Жертводавцям Видавництво „Неділя" складає щиру подяку, повідомляючи їх, що відповідну кількість примірників нашого часопису посилає постійно на адреси, які напливають з Англії.

Кожному слово

На півдні Анґлії

Наш робочий табір знаходиться 3 км від Портсмуту, трохи на узгір'ї. Маємо гарні помешкання (дерев'яні касарні бувшої зенітної батерії). Тут усе наново пофарбоване, вигідні ліжка, килими біля ліжок, гаряча й холодна вода в умивальні, ванній кімнаті й пральні, — центральне огрівання. Спальну кімнату поділено на окремі купе по 2 ліжка в кожному. — Я не знаю, яка погода в інших місцевостях Анґлії, але тут весь час стоять теплі соняшні дні. З місцевих кущів і дерев половина зеленіє цілу зиму. Ми всі ходимо в блюзах без плащів. Отак виглядає весна, чи-то кінець зими, на південному узбережжі Англії. Снігу ми тут не бачили по приїзді зовсім. — З українським привітом

Петро Пшеничний

Навколо академії в Стефанскірхен

У зв'язку з дописом про святкування 22. Січня в таборі Стефанскірхен („Неділя" ч. 115) наша Редакція одержала від Таборової Ради і Таборової Управи в Стефанскірхені таке вияснення:

Президія Таборової Ради і члени Таборової Управи, відповідальні за влаштування великого і світлого для нас дня 22. січня, рішучо протестують проти називання їх прихильниками „відокремлення".

Стверджують, що допис під заголовком „У Стефанскірхен тек" фальшивий та свідчить про політиканство автора, який намагається компромітувати ініціяторів свята та інженера Михайла Сердюка, голову ІІПУЕ на Розенгайм - Стефанскірхен. Як доказ пересилають відпис деклямації, виголошеної в дні свята Крут 50 літнім громадянином табору п. Самусем Прокопом, якого автор допису називає одним з „просвічених". Як свідчить зміст і назва, вірш написаний в честь Центральної Ради. Автор допису не назвав прізвища деклятора - Ред.

Від деклятора вірша п. н. „До Центральної Ради" п. Самуся Прокопа редакція одержала такого листа:

Під час влаштування свята пам'яти поляглих під Крутами героїв я продеклямував вірш, написаний в 1918 році сотником УНРА К. Лівицьким. Цей вірш був написаний в той час, коли московсько-большевицька навала, під проводом бувшого царського начальника поліції полковника Муравйова, після бою під Крутами зайняла Київ, а українська Центральна Рада мусіла залишити нашу столицю. Тоді на Лівобережжі був розповсюджений цей вірш із зверненням до народу та Центральної Ради з надією, що знову збереться наша Рада, а зрадників України, що продалися ворогові, покарають прокляттям. Цей вірш я добре пам'ятаю з того часу і в річницю бою під Крутами я його деклямував. Але в Вашому часописі від 14. березня 1948 року ч. 115 я прочитав допис, в якому автор, підписаний „Присутній", твердить, що у вірші посилається прокляття Центральній Раді.

Від Редакції:

Доданий текст деклямації „До Центральної Ради" доводить, що в вірші нема закидів на адресу Центральної Ради. Автор допису мабуть не зрозумів інтенції вірша. Для вияснення додаємо, що Редакція не слідчий уряд і не може на місці перевіряти кожний допис. Правдивість чи фальшивість випадкових інформацій залежить від совісности дописувачів. На всякий випадок Редакція не мала наміру робити кривду Таборовій Раді і Таборовій Управі, ані теж пп. Сердюкові Михайлові і Самусеві Прокопові.

В обіймах зневір'я і розпачу

Написав Проф. П. Ковалів

Таке враження складається, як прочитаєш і ще раз перечитаєш статтю Матвія Батієнка «Де рятунок?» («Неділя», 1948, ч. 115), статтю, яку редакція цілком слушно назвала дискусійною. Невже рятунок в запереченні сучасних досягнень науки і техніки? Невже досягнення науки і техніки спричинили ще більше зло на землі?

Так воно здається при поверховому підході до розцінювання реальної дійсности з її страхіттям, наче в минулому, коли наука й техніка стояли на нижчому ступні розвитку людство не переживало таких катаклізмів. Мимоволі пригадуються нам такі ж песимістичні думки американця Нормана Казнса, який в статті «Несучасність сучасної людини», говорячи про великі досягнення техніки, про людину каже, що вона «застаріла, сама себе зробила анохронізмом»; що вона «спричинилася до зміни в усіх речах, тільки не в самій собі». «Людина випередила століття, щоб відкрити світ, в якому можна було б жити, але не знає нічого або знає дуже мало про ту ролю, яку вона має грати в ньому». Так між технікою й етикою повстала прірва. Казнс нарікає на людину, що вона «ладна тотально мобілізувати свою технічну і духовну енерґію, щоб убивати, але не хоче провести подібну мобілізацію, щоб забезпечити можливість жити.»

Факт безперечний, що з розвитком науки і техніки людина не поліпшила собі свого морального життя, але це аж ніяк не значить, що наука і техніка спричинилися до низького морального рівня людини. Ні, аж ніяк ні! Наука і техніка в жодному разі не суперечать

Пам'ятайте про допомогу українським студентам!

моральному розвиткові людини, бо цей останній залежить не від тих засобів, якими людина полегшує собі боротьбу за існування, а від самої людини, від її власної волі, якою вона керується в своїх учинках (це найбільший дар людини, як розумної істоти). Руйнування міст, нищення людей та інше зло, яке виконується засобами модерної техніки, не означає, що людина стала від цього в моральному відношенні гіршою, бо й самий розвиток техніки може бути обумовлений низьким ступнем людської моралі, якщо ця техніка розвивається за обумовлений низьким ступенем людської моралі, якщо ця техніка розвивається за передбаченим пляном з метою лише нищення (напр., та сама воєнна техніка).

І тому даремно Матвій Батієнко так нарікає на сучасні досягнення науки і техніки за те, що вона, мовляв, «нічого конкретного і ясного» не дала нам, «як нам треба жити на світі, життя наше не було пеклом». Наївні вимоги! Хіба ж завдання науки в тому, щоб автоматично керувати моральними вчинками людини або, вірніше, зробити людину в цьому відношенні якимсь автоматом? Так само ніяк не можна погодитися з твердженням автора, що «усі попередні теорії поруч з наймодернішими» «виглядають справді новітньою вавилонською вежею, що остаточно покрутила мозки і сучасним політикам... і сучасним вченим з їх шкідливими винаходами, що привели людство до морального занепаду і фізичного винищення». Бо не в цьому зло, а в чомусь значно глибшому, над чим слід би було авторові краще подумати, а ніж при поверховому підході з непринципового робити принципове.

Звідси зовсім безпідставним є закид д-рові Ісаєву, який, мовляв, «радіє від того, що найновіші досліди вповні підтверджують деякі місця Св. Письма», і що в новітній теорії Айнштайна бачить «уже беззастережну перемогу ідеалізму». Поперше, д-р Ісаїв у питанні науки і релігії підходить з позицій теологічних і цілком правильно з цього погляду розцінює новітні досягнення науки. Подруге, д-р Ісаїв зовсім не так розуміє ідеалізм, як розуміє його Матвій Батієнко, який вважає, що «для людства і його щастя і матеріялізм і ідеалізм набирає однакового значення чогось потворного, шкідливого і незрозумілого».

Ідеалізм — це світогляд, що визнає духовну основу всесвіту, як найвищу розумну Силу, що тільки Нею й можна пояснити таємниці природи. Цей світогляд ствердили тепер найвидатніші представники модерної науки, і зокрема в галузі фізики ствердив світової слави учений Макс Плянк своїми висновками про існування реального, від нас незалежного, зовнішнього світу, якого не можна пізнати безпосередньо. На цей шлях, на шлях саме ідеалістичного світогляду стали тепер і інші природничі науки. Чому саме тепер? Тому, що не так давно, може років із десять тому, природничі науки розвивались на засадах матеріялістичного розуміння явищ природи. Зокрема такий же матеріялістичний світогляд панував і в фізиці, що всі фізичні явища в природі пояснював як явища, що відбуваються бездушно, механічно і автоматично. І тепер ці науки вийшли із сфери матеріялістичного розуміння явищ природи і стали на шлях ідеалізму, зіткнувшись з фактами нових дослідів (проґрес науки), яких матеріяльно уже пояснити не можна, а лише визнати існування вищої духової Сили, вищого Розуму.

І за це Матвій Батієнко оголосив війну науці, кинувши їй докір, що вона «сама не дуже вже довіряє собі» і тому, мовляв, прийшла до визнання вищої від себе Сили. Більше того, він оголосив війну вченню сучасної християнської догматики, висунувши теорію про існування другого «Логоса». «Не припускаю, каже автор, — щоб дисонанси живої природи, її несамовитість в явищах боротьби за існування, стихійних лих, хвороб тощо були проявами саме того Логосу, про який наївно згадує п. Ісаїв. Існуючий Логос, що сприймається нашим почуттям фізичним і математичним дослідом наявно суперечить Христовій науці про життя». Чи розуміє автор суть поняття Логосу, як учить християнська наука, чи може не на жарт він оголосив себе творцем нової теорії про світорозуміння, теорії, яка безперечно йде всупереч християнському вченню про Логос?

Не будемо дошукуватися справжньої причини, яка зродила таку концепцію Матвія Батієнка. Для нас ясне лише одно: автор змішав докупи поняття різних за своїм характером наук і прийшов до суперечливих висновків, які обвівають читача таким розпачливим духом. Пройнятий шатобріянівсько - байронівським духом розчарування в існуючій дійсності (справді багато ще праці для християнської етики!), автор з роздратованням в кожній людині бачить чорта, під яким він розуміє «безконтрольну відданість своєму егоїзмові» і якого, мовляв, звуть «неправильною назвою «свобода». І з цим критерієм він приходить до оцінки досягнень сучасної науки, загнавши її в кут цілковитої релятивности, як науки, що йде поруч з «чортівським віком». Все релятивне: і авторитет самого Айнштайна з його теорією, і вся наука, яка «в своїй розпутній безпринципності дійшла до абсурду, ба навіть до самозаперечення». Єдина у нього нерелятивна наука — це Христова наука. Сумом і розпачем віє від авторових слів: «Ми згубилися, як у джунґлях, у плюральних просторах наших ілюзій і вже не здатні вийти на дорогу, куди нас кличе не релятивний, а Абсолютний Дух.»

Сучасна наука йде врозтіч з Христовою наукою — ось до чого договорився апологет зневір'я і розпачу; договорився до заперечення тих справді великих здобутків науки, які не тільки самі в собі мають цінність і велику перспективу майбутнього, але й роблять велику послугу релігії. Повною безнадійністю звучать оці його слова: «Плюральний світ уперто не дається нам в руки і тікає від нас тим дальше, чим зухваліше ми намагаємось піймати його». І далі продовжує: «Ото вже ми розчепили атом. А що це дало нам? Крім бомби з загрозою атомової війни, ненависти, страху і безсилої свідомости про плюральний світ — більше нічого». Дуже шкода, що автор до сучасних досягнень науки підходить лише з позицій «атомової бомби», не добачаючи тих великих перспектив, яких ми чекаємо від атомової енерґії в недалекому майбутньому.

Атомова енерґія — це небувалий ще в історії людства шедевр науки. Тепер учені вишукують способів, щоб цю силу, атомову енерґію, здобувати в потрібній кількості. Наука швидко посувається вперед. Вже тепер маємо витворювати атомову енерґію в більшій кількості і вживати її до виконання бажаної і корисної для людини праці, доказом чого є та сама «атомова бомба». «Атомова бомба» — це лише один із проявів великих досягнень сучасної науки, а не ціль її, як помилково думає Матвій Батієнко. Інша справа, що гарячка воєнного озброєння спричинилась до прискорення цього епохального винаходу, але, діючи спочатку своїм шкідливим призначенням всупереч християнській моралі, цей важливий винахід в своїй суті — безперечно велика подія нашої епохи. Майбутнє науки — то невичерпна сила, то небувалі ще в історії світу чудеса, то неймовірні перспективи заощадження людської сили та створення людині умов для її добробуту.

Отже ми чітко відмежовуємо питання науки від питання християнської етики, яка справді є найболючішим питанням сучасности. Це — найбільша проблема нашої епохи. Людство ще не стало на шлях християнської моралі, на шлях, що веде до правди і справедливости. В світі панує ще антагонізм, боротьба добра із злом. Світ у злі лежить, бо не став ще на шлях, що веде до Христа. Але наука в жодному разі не стає на перешкоді, щоб на цей шлях стати. Навпаки, найбільші мужі науки своїми дослідами саме й дійшли до визнання Отця й до визнання Сина, що веде до Отця.

Матвій Батієнко ніби правильно підійшов до розуміння християнства, саме «невикривленого християнства», як він каже, але неправдивий обрав шлях наближення до Христа. Він став на шлях песимізму, заперечуючи досягнення науки і техніки, на шлях, що обов'язково, на його думку, мусить вести «через голготу мук, тортур, злиднів», вбачаючи в цьому підготовчий процес наближення до Христа.» Фатальна помилка! Християнське світорозуміння людське життя розцінює не в стражданні (можна страждати, але не бути християнином), не в тортурах і муках, а в провинах, що ними людина віддаляється від Христа.

Отже, не мук і тортур бажаємо собі, бо й без того ми їх зазнали вже досить, а нового життя у Христі, вільного від злочинів і неправди. Християнство вже в своїх засадах засуджує всяке зло, що породжує муки, тортури, злидні, і проповідує царство Боже на землі. До речі, основне зло на землі не в фізичних розвагах, не в боксі, футболі і навіть не в золоті, як думає Матвій Батієнко, а в тім, що зветься homo homini lupus est. Це найбільше зло нашої сучасности і перемогти його може тільки християнство.

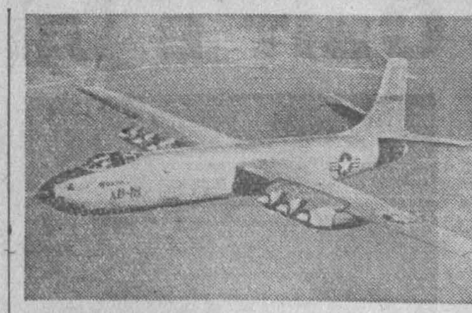

Перший американський 6-турбіновий літак під час пробного лету. (Дена)

Червоні маневри в Прибалтиці

(І П) Зимові маневри на території балтійських держав закінчились 20 лютого з введенням в дію великих панцерних з'єднань під керівництвом ген. Баграмяна. Випробувано танки нової конструкції, пристосовані до зимових умов. До маневрів допущено лише представників кількох сателітних держав, як Польща і Румунія. На підставі того, що в маневрах брала участь 2-га панцерна армія, переведена з Німеччини, деякі спостерігачі припускають, що передові з'єднання совєтської армії переводяться з Німеччини, Австрії та Польщі назад за «санітарний кордон», бо вони (тобто вищезазначені з'єднання) розкладаються і полегшують працю чужій розвідці.

Про падіння цін в США

На тему наглого падіння цін в США «Ді Вельтвохе» пише в кореспонденції з Вашінґтону: Наступило вже певне заспокоєння, але немає жадного сумніву, що лютневе потрясення занепокоїло американців більше, ніж будь-яка подія останніх років, за винятком хіба Перл Гарбор і скинення атомової бомби на Гірошімі. Падіння курсів не прийшло несподівано. Його пророкували вже кілька місяців тому, але пересічний американець думав про це так само мало, як і про власну смерть.

Постали оптимістична і песимістична школи. Оптимісти (їх спочатку була більшість) запевняють: ціни на харчі були дуже високі. 1939 року бушель пшениці коштував коло 75 центів, в 1948 році ціна його дійшла до 3-х долярів. Падіння цін пересуває криву цін на нормальний рівень. У великій вигоді від того будуть господині. (бюджет яких не міг дігнати цін) і уряд, що зробить дешеві закупівлі в зв'язку з пляном Маршала. Створення запасів запобігатиме занадто глибокому падінню цін.

СПЛАЧУЙТЕ НАЦІОНАЛЬНУ ВКЛАДКУ по 20·— RM за 1947 і 1948 роки!

Песимісти вказують на те, що падіння цін викликало в публіки зменшення купівельної спроможности. Рільники, позбавлені половини прибутків, на які вони сподівалися, будуть купувати менше машин, авт і хатніх речей, кожен, хто мав намір, наприклад збудувати дім, або купити машину до прання, буде чекати. Це чекання викликує падіння продукції і безробіття 6 000 000 людей. Кризовий настрій загальмує дальше вкладення капіталів. Зі страху перед депресією народиться депресія.

Якби все залежало від «публіки» і її настроїв, совєтські надії на велику кризу у Сполучених Штатах можливо здійснилися б. Але сьогодні існує велика різниця в порівнянні з ситуацією, в якій сталася криза року 1929. Сама тепер держава стала головним клієнтом американської промисловости і сільського господарства. Поки урядовий бюджет майже сягає воєнного рівня — на озброєння і допомогу закордонові — господарські катастрофи [illegible] несподіваного радикального порушення довіри — неможливі. Завдяки озброєнню і допомозі Европі велика частина американського господарства диригується плянами Вашінґтону. Сполучені Штати йдуть на чолі держав з пляновим господарством. Отож російські надії спираються скорше на перемогу республіканців, на припущення, що ця партія, здобувши владу, почне впроваджувати великі заощадження зменшить податки і залишить ринок «процесам самореґуляції», в наслідок чого відчинилась би брама для кризи. Ці припущення помилкові, тому, що при республіканському президентові працювала б ще сильніше, воєнна промисловість, а це в свою чергу скорше збільшило, аніж би зменшило вплив держави на господарство.

Зустріч Трумена з Мекензі Кінґом

БАД НАВГАЙМ, (ДЕНА). За повідомленням канадійського радіо, 2 квітня у Вільямбурзі (штат Вірґінія) відбудеться зустріч президента Трумена з канадським прем'єр - міністром Мекензі Кінґом. Обоє державні діячі разом з британським генерал - губернатором в Канаді Александером одержуть тут почесний титул доктора «Вільям енд Мерк Колледж». Трумен і Мекензі Кінґ зустрінуться вперше після своєї зустрічі в червні минулого року в Оттаві. На думку канадійської преси, вони принагідно обговорять міжнародне становище.

344 ПАРТІЇ!

РИМ, (ЮП). За повідомленнями італійського державного виборчого бюра, на 574 місця в італійському парляменті виставлено 5 556 кандидатів. Загалом зареєстровано 344 політичні партії проти 312 партій на виборах 1946 року.

ПРОЄКТ СВІТОВИХ УСТАНОВЧИХ ЗБОРІВ

ЛОНДОН, (ДЕНА - Ройтер). 12 депутатів британської палати громад подали 18 березня пропозицію скликати в 1950 р. «Установчі збори народів світу», які мали б опрацювати конституцію демократичної федерації европейських держав. На думку авторів цієї пропозиції, така европейська федерація повинна бути першим кроком до створення «світового уряду». Ця пропозиція міститься в проєкті про створення західної унії, який уже підтримали приблизно 150 членів парляменту всіх партій, крім комуністичної.

Комісія Реверкомба

Як Конґрес поставиться до скитальців

Як повідомляє американська преса, акція за допущення ДП до США розгортається. Одна з комісій сенаторів і послів Конґресу, котра під час піврічної перерви в засіданнях відвідала Европу, видала **невелику книжку про ДП і ІРО.** В цій книжці, головним автором якої треба уважати сенатора Фултона, говориться, що проблему ДП можна розв'язати лише засобом широкого розмаху. До осіб ДП треба ставитися, як до людей з правами індивідуальности, а не як до ліквідованих залишків воєнних припасів. В цій справі треба скликати окрему міжнародню конференцію, успіх якої залежатиме від того, чи Конґрес вирішить прийняти окреслену кількість ДП до США. В липні минулого року американський сенат доручив комісії сенатора Реверкомба зробити загальну доповідь про еміґрацію, а зокрема про ДП. Ця комісія саме тепер закінчила свою роботу: слід очікувати, що тепер почне працювати комісія палати послів, яка розглядає т. зв. «біл (законопроєкт) Стреттона». Отже доля законопроєкту Стреттона залежить від арґументів докладу Реверкомба, а далі — від висліду голосування комісії палати, що в ній засідають такі гарячі прихильники ДП, як Селлер, і такі-ж палкі вороги кожної еміґрації як Ґоссет.

До 1 травня виїдуть 10.000 ДП.

ФРАНКФУРТ. Як повідомляє головна квартира ІРО, до 1 травня ц.р. з німецьких та італійських портів відпливуть 12 пароплавів з 10 000 переміщених осіб та збігців, що переселяються до Канади, Австралії, Бразілії, Арґентіни та Параґваю. Більшість з цих осіб приймає Канада, куди в квітні й травні мають виїхати 14 500 ДП. Перевезення решти 20 000 вже відібраних міжнародніми комісіями переміщених осіб, не може бути здійснене через брак транспортових засобів. Як повідомляють з належних джерел, при достатньому тоннажі незабаром можна буде перевезти в ці країни понад 150 000 ДП.

СТУДЕНТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПРАВ ПЕРЕСЕЛЕННЯ

МЮНХЕН, (ДЕНА). Спільна резолюція національних об'єднань чужинецьких студентів у Німеччині вимагає зрівняти таких студентів у правах щодо переселення до інших країн, як під час студій, так і після закінчення їх. Резолюцію мають передати, між іншим, Папі, президентові Трумену й генеральному секретареві Об'єднаних Націй. Президент міжнаціонального об'єднання чужинецьких студентів Сеней просив, крім того, створити два комітети для переселенчих справ і подати студентам моральну й фінансову підтримку від католицької церкви.

ПОЇЗДИ З ДП ЗАЛИШАЮТЬ НІМЕЧЧИНУ

Інформаційний відділ Головної Квартири ІРО повідомляє, що 4 березня в **Ауґсбурзі відкрили 5-й переселенчий табір** на американську зону.

Табір міститься в Інфантері - Казерне при Фон-дер-Тан-Штрассе і служить підтримці та порадам переселенців з Ауґсбурґ ерії, які досі мусіли в тих справах звертатися до Мюнхену або Штутгарту. Два дальші такі табори містяться — як відомо — в Буцбаху біля Франкфурту і в Амберґу.

— **Венецуельська еміґраційна комісія** несподівано відвідала переходовий табір в Амберґу, де ознайомилася з роботою навчальних варстатів ІРО. Члени комісії були присутні на іспитах механіків, мулярів, столярів і інших, далі вони відвідали один німецький фільварок, де практикують аспіранти сільсько - господарчого фаху. Комісія надала великої ваги виставленим експертами ІРО фаховим посвідкам і записала 243 ДП кандидатами на виїзд.

— 8 березня залишили Штутґарт чотири поїзди з переселенцями. Через порт в Ґенуї виїхали до Канади 136 ДП. Вони працюватимуть на водних електростанціях. 12 березня виїхала до Швеції 41 особа. 10 березня виїхали до Марселю 153 особи ДП, що мають патронат приватних осіб і подадуться до Австралії. 60 поляків виїхали того самого дня на батьківщину, а 86 ДП переїхали до Ділґольцу, щоб через Бременгафен відплисти до Австралії.

Хто може еміґрувати до США

Комунікат Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету

З огляду на численні запити повідомляємо, що після теперішнього іміграційного закону до США можуть еміґрувати тільки такі ДП.-посідачі афідавітів,— що мешкають постійно від 21. квітня 1947 р. в Американській зоні Німеччини. Тому ДП.-мешканці Брітійської і Французької Зон покищо еміґрувати не можуть. Доки цей закон не буде змінений, нічого в цій справі зробити не можна. Про евентуальну зміну повідомимо новим комунікатом.

Роман І. Смук
директор ЗУАДК на Зах. Европу
United Ukrainian-American Relief Committee Inc. IRO Adm. Sub-Unit 1066
Munich-Pasing, Bismarkstraße 20.

Світ в ілюстраціях

Ген. секретар Об'єднаних Націй Тригве Лі розмовляє з фінськими офіцерами.

Арабський вартовий в Єрусалимі. — Колишній мадярський реґент Горті як свідок у Нюрнберзі.

Професора Бориса Хаїна відзначили за досліди з пеніциліною орденом французького Почесного Леґіону.

Брітанські війська вантажаться на пароплав в Гайфі, щоб залишити Палестину.

Колишнього генерала Вальтера фон Унґуґ, який був у війні комендантом Берестя н/Буґом засудили на 5 років праці. — „Ніч віяденьˮ в Парижі: спокуслива парижанка та ген. інспектор франц. армії де Лятр де Тассіні.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 800·—RM, $\frac{1}{2}$ стор. 400·—RM, $\frac{1}{4}$ стор, 200·—RM, $\frac{1}{8}$ стор. 100.—RM $\frac{1}{16}$ стор. 50·—RM, $\frac{1}{32}$ стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне: 1·—RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

РОЗШУКУЮТЬ

Батька Григорія, матір Антонину. брата Сергія і сестру Оляну шукає Григорій. Прошу відгукнутися на адресу Редакції „Неділіˮ. 5-5

Сина Івана Ломаку, що 1944 працював у Дрездені, шукає батько Alexander Lomaka, Regensburg, Mühlbepg 84. 2-4

Ганну Боднарук шукає Wolodymyr Zadorowycz, Asmannshausen, über Wiesbaden, Hotel „Lammˮ. 2-2

Батька Півторака Івана шукає син Filip Piwtorak, Aschaffenburg, Pionier Kaserne. 2-6

Субора Софія Максимівна шукає свояків. Писати : Bremer Alexander, Hannover-Badenstedt, Woermannstr. 44,II. 2-2

Мазурок Параскева шукає дочку Мазурок Варвару, що жила в Кляппендорфі і сестру Катерину Калиновську з чоловіком Григорієм, що працювали біля Дрездену. Писати: Aschaffenburg, DP Camp Bois-Brule, Bl. V 209. 1-3

Мельника Юрка, нар. 1926, шукають батьки Мельник Іван і Поліна. Вістки слати на адресу: Melnyk Iwan, Munster Lager DP-Camp, Brit. Zone. 1-2

Шукаємо рідних і доньку Фаїну Черемисіну, сестру Марію Черлецьку, Марію Малу, Данила Малого, Петра Малого, Михайла Малого, Фаника Чинченка, Степана Токарева. Хто знає про їх долю, прошу писати на адресу „Неділіˮ. Малий Гавриїл і Ірина Черлецька Мала 1-8

Тонку Оксану, Тонку Валентину і Наталю, Ферстер Юзефу та Примак Соню шукає і просить ласкавої вістки про них Jurij Tonkyj, P. O. W. Camp No 82, Hempton Green Fakenham / Norfolk, Great Britain. 1-2

Сина Ґрановського Ігоря, нар. 1923 р., шукає батько Грановський Петро. Прошу, хто знає щось про його долю, сповістити на адресу: Mittenwald, Jäger Kaserne, Bl. I 55a. 1-2

Американські українці розшукують:

Богдана Легенького зі села Зубова, пов. Теребовля, який був в таборі Ріміні (Італія) шукає Mykola Choptianyj, Box 551 South Porcupine, Camp 1, Ont. Canada. 1-1

Худзей Касю з Гошова, Ліско, Іваник Анусю, Іваничку Михайла з Гошівчика, пов. Ліско шукає Iwanycka Pazia, замужня Kril, 358 Sonderson Ave. Campbell, Ohio, USA і Homilko Mychajlo DP Lager Ettlingen, (Baden) USA Zone Germ. 1-2

Стефа Лозинська, родом з Куликова б. Жовкви, шукає матір Пелагію Лозинську, яку большевики мали би вивезти на Сибір. Остання чутка була, що вона в Італії. Хто знав би що про неї, хай напише на адресу: Peter Kurylo R. R. 1 No. 91, Winnipeg, Man. Canada. 1-1

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

D-r T. Olesijuk, 263 East., 10-th Street, 9 Apt. New York City 3, N. Y. USA, подає оцю свою нову адресу до відома знайомим в Европі. 4-4

Люсік! Твоя родина Т. мешкає: Aschaffenburg (Bayern) Würzburgerstraße, Lagarde Kaserne. 4-4

П. Віра Сосн-ка! Листи не підняті, тепер повернулися. Що сталося? Просимо подати вістку про себе. — М. С. 4-4

„Люсік шукає свою родину Т. Народився в 1941 р в Дрогобичі. Мешкає: Ingolstadt, Ukr. Lager „Bˮ, Zim. 2. 1-1

Мішель! Недавно чув по радіо, що Ти тут між нами. Я дуже радий, бо завжди думав про Тебе і про нашу зустріч. Розшукую Тебе за посередництвом різних інституцій. Дай знати про себе негайно на адресу: Санітарно-Харитативна Служба, Passau, Grabengaße 6/I. Твій Нікандр. 1-1

КУПЛЮ — ПРОДАМ

Продам смокінґ з першорядного чеського сукна. Надається переробити на елеґантний дамський костюм на щуплу жінку. Адреса: Юревич Боженна, Ашафенбурґ, „Ляґардеˮ, I бл. к. 10. 1-2

РІЗНЕ

Шукаю молоду партнерку, яка бажала б разом зі мною вивчати модерних танців в Швайнгаймі. Зголошення до „Неділіˮ під „Успіхˮ. 1-1

До Хвальної Редакції „Неділіˮ

Звертаюся до Вас з просьбою помістити в Вашому цінному часописі таку мою заяву:

Я, нижчепідписаний, Іван Рокита, заявляю, що автор допису в „Нашому Життіˮ за 29. 2. 1948 не я. Це нечесно вживати чужого прізвища й підписувати ним пасквілі. Як хто хоче писати, хай сам підписується, а не накликає біди на мою голову. Я ще раз заявляю, що зміст допису в „Новому Життіˮ вигаданий разом з моїм прізвищем. — З пошаною

1-1 Рокита Іван

ПОДЯКА

Висловлюю сердечну подяку докторам Грушецькій та Новоселецькому, які приклали багато зусилля і врятували синові — матір, мені — дружину.

Інж. Сімонович

Українці на чужині у всіх краях добровільно сплачують національну вкладку, щоб спільними силами наближатись до кращого майбутнього.

РОЗВОДОВІ СПРАВИ

До Церковного Управління УАПЦеркви на Гессен надійшло прохання Марії (Сельми) доньки Давида, Страздінвш, з дому Капен, про розв'язання її шлюбу з Іваном, сином Германа, Страздінвш з причини безвісної відсутности. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Івана Страдінвша, просимо повідомити на адресу: Kirchliche Verwaltung der U. A. O. Kirche auf Hessen, Offenbach a/M. Mathildenstr. 15/II. 1-3-63

До Церковного Управління УАПЦеркви на Гессен вступило подання Данила, сина Фердинанда, Чипери про розв'язання його шлюбу з Василиною, донькою Івана, з дому Хведчук, з причини безвістної відсутности. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Василини Чипери, просимо повідомити на адресу: Kirchliche Verwaltung der U.A.O. Kirche auf Hessen, Offenbach a/M. Mathildestr. 15/II. 1-3-64

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Панна зі Східньої України, 26 р., з середньою освітою нав'яже листування (в майбутньому можливе одруження) з інтеліґентним чоловіком до 32 р. Писати до „Неділіˮ для „Віриˮ. 1-2

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 | АШАФФЕНБУРГ, 4. КВІТНЯ 1948 | Nr. 118

Великоднє звернення Папи

РИМ. (ЮП). Папа Пій XII звернувся у латинську Воскресну Неділю на площі перед катедрою св. Петра з промовою до вірних, кажучи, що світ стоїть тепер на перехресті. В своєму великодньому зверненні Папа підкреслив те, що теперішня година може принести вирішення: війну або мир. Він, між іншим, сказав: «Велика година християнського сумління вибила. В цьому сумлінні немає місця, для боягузства, вигод, та нерішучости тих, які в теперішні години рішень намагаються служити двом панам». Соціяльна справедливость і мир поміж народами не втримаються, якщо замикатимемо очі перед світлом Христа, відкриваючи вуха для слів тих аґітаторів, котрі проповідують заперечення Бога.

Кур'єри літають між Москвою та Гельсінками

МОСКВА, (Дена - Ройтер). У вівторок 30. 3. ц. р. з Москви повідомили, що вкінці цього тижня треба сподіватися підписання фінсько-совєтського пакту приязні та сприяння. Молотов з дружиною приймав фінську урядову делеґацію під проводом прем'єр міністра Пеккала вечерею в палацу Спірідоновка, на яку прибув теж його заступник Вишинський і французький амбасадор в Москві. Також фінський посол в Москві Кай Сундштрем влаштував у середу приняття на честь фінської делеґації. З цього приводу політичні обсерватори здогадуються, що російсько-фінські переговори осягли добрих наслідків.

Паасіківі (Дена)

Як повідомляють з Гельсінок, в наслідок наглого домагання фінського президента Юго Паасіківі, фінський кабінет радив минулої п'ятниці над рапортом фінської делеґації, що наспів з Москви. Ані совєтська, ані фінська сторона не оголосили досі ніяких подробиць про переговори, що мають таємний характер.

Паасіківі вислав в четвер 2-го квітня до своєї делеґації в Москві кур'єра з інструкцією домагатися права, щоб Фінляндія лише на випадок війни на її території могла звертатися до СССР за допомогою. Совєти досі домагаються, щоб уже сама загроза війни була причиною такого звернення.

Настрої в скандинавських країнах

(І П). 800 фінів, між ними 141 дітей, втекло протягом останніх двох тижнів до Швеції по кризі річки Торнео. «Телеграф» подає кореспонденцію з Стокгольму: Аляндські острови лежать на віддалені кількох хвилин лету від шведських нервових осередків — як Рюґґен від Данії. Балтійське море стало внутрішнім морем Росії, а окупація Фінляндії є тільки питанням часу. Обидві скандинавські держави все ще вірять, що завдяки політиці пристосування вони уникнуть російського загарбання. Їм не можна об'єднуватись політично, військово чи господарськи. Кожну з них має Росія проковтнути окремо. Їм не дозволяється приєднатися до европейського бльоку чи унії. Росія вважала б це за «ворожий крок». У Стокгольмі і в Копенґаґені не обдурюють себе. В Норвеґії міністер закордонних справ Лянґе дозволив собі сміле твердження, що його країна належить географічно і економічно до Заходу. Домашні комуністи не дозволили йому чогось більшого, як цей трюїзм. Данія ляврує між Сціллою страху перед Росією і Харибдою — браку валюти. Швеція мала при своїй політиці невтралітету в роках 1933 — 1943 безсумнівні успіхи. З ким вона піде в разі нової війни, невідомо, чи з тим, хто матиме початкову чи кінцеву перемогу, з близьким ворогом чи з далеким приятелем. Скандинавські держави перші покинули потопаючий корабель Ліґи Націй. З ОН вони ще не вийшли. Теоретично отже вони зобов'язані взяти участь у санкції проти можливого аґресора. На практиці вони хочуть зберегти невтралітет. Вони прагнуть миру за всяку ціну.

Відкрилася панамериканська конференція

30 березня в Боґоті (столиця південноамериканської республіки Колюмбії) відбулося врочисте відкриття 9-ї панамериканської конференції, а 31 березня — її перше пленарне засідання. На президента конференції обрано колюмбійського міністра зовнішніх справ Ґомеса, проти кандидатури якого, як «фашиста» заперечувало об'єднання членів колюмбійського парляменту. Те саме об'єднання заперечувало й проти пропозиції міністра зовнішніх справ США Маршала обговорити питання про діяльність керованих з-закордону сил, спрямовану проти миру й безпеки американських республік. Проте конференція ухвалила внести це питання в програму своїх засідань. Делеґат Ґватемалі запропонував створити комітет, що опрацював би способи, якими можна покласти край «европейському колоніяльному пануванню в західній півкулі». Американська преса приділяє конференції велику увагу. «Нью - Йорк Таймс» і «Вашінґтон Пост» підкреслюють потребу вреґулювати насамперед питання господарської унії, на базі якої вже будувати систему спільної оборони Америки. «Чікаґо Дейлі Трібюн» порушує питання про европейські колоніяльні володіння в Америці. Низка газет сподівається від конференції заходів проти дальшого поширення в Америці комунізму. (ДЕНА)

Поважне становище в Берліні

Англо-американські поїзди до Берліну стримані — Совєтські заборола на вулицях міста

БЕРЛІН, (Дена). Заступник маршала Соколовського, ген. Н. Дратвін повідомив минулої середи заступників американського, брітанського і французького губернаторів в Німеччині, що совєти з 1-го квітня загострюють контролю аліянтського персоналу і матеріялових достав на совєтсько - брітанському і совєтсько - американському зональному кордоні. Три західні держави відмовилися прийняти цю постанову. Американські військові не вірять, щоб росіяни в Берліні намагалися спровокувати збройну сутичку. Американський міністер оборони назвав становище в Берліні напруженим. Американські війська не залишать Берліну.

Тому, що совєти затримали в четвер два брітійські і два американські службові потяги, дозволивши їхати до Берліну лише французькому потягові «Париж - Берлін» (в якому знаходився совєтський кур'єр) — рух англо - американських військових потягів затримано. Два транспортні літаки доставили до Берліну 15 000 фунтів харчів для залоги. Німецьких потягів совєти не затримують. Совєти арештували в Берліні кількох брітанських шоферів і поробили вуличні заборола в брітанському секторі. Розмова між брітаським віце - губернатором ген. Браунджоном і шефом штабу совєтської адміністрації ген. Лук'яненком не дала наслідків. Ген. Клей має від армії широкі повноваження для пороблення потрібних заходів. Міністер Маршал, який перебуває на Панамериканській Конференції в Боготі, постійно інформується телефоном, про становище в Берліні, а його літак перебуває напоготові.

«Журналь де Женев» повідомляє, що СССР зміцнює свою залогу в Німеччині добірними (орденоносними) частинами. Панцерні війська в східній зоні зміцнено до стану 25 тисяч [illegible] протягом найближчих днів мають зміцнити також і сили летунства. Американці не будуть евакуювати своїх жінок і дітей. Летунство втримує зв'язок між Франкфуртом і Берліном. Американські сенатори під враженням подій в Берліні домагаються негайного введення обов'язкової військової служби.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗУСТРІЧІ «ТРЬОХ»

ЛОНДОН, (ДЕНА - Ройтер). 16 членів брітанського парляменту запропонували влаштувати незабаром зустріч маршала Сталіна, президента Трумена й міністер - президента Клемента Етлі разом з провідними діячами брітанського комонвелту, як фельдмаршалом Сматсом та генерал - губернатором Індії лордом Маунтбеттеном. Автори пропозиції вважають загрозливим швидке погіршання політичного становища Европи й вітають недавню заяву фельдмаршала Сматса, що домагався вжити нових заходів до порозуміння з Совєтським Союзом.

ВАЖЛИВИЙ ВИНАХІД

ЛЬОС - АНДЖЕЛЕС, (ДЕНА). Науковці високої політехнічної школи в Каліфорнії винайшли засіб проти радіоактивної діяльности атомових бомб, що має зватися «роотіном».

«СТЕРЕЖІТЬСЯ ВІКОН!»

— Орган італійської ліберальної партії «Рісорджіменто Ліберале» оголосив по смерті Масарика таку осторогу: «Петре Ненні, ви соціяліст. Ви були міністром закордонних справ. Ви співпрацюєте з комуністами. Стетрежіться вікон!»

— В північній Італії, не зважаючи на теперішню помірковану тактику комуністів, в міру наближення виборів зростає неспокій. Люди забирають з банків золото й девізи і продають будинки й землю, купуючи натомість садиби в південній Італії та Сіцілії, де ціни на нерухоме майно зросли за кілька місяців удесятеро.

ТАЄМНИЧІ ЛЕТЮЧІ ШПИЛЬКИ

БАД - НАВГАЙМ, (ДЕНА). Після летючих дисків, спостережених минулого року в Сполучених Штатах, тепер, за повідомленням ББЦ, над Італією помічено летючі шпильки. Мешканці міста Феррари бачили сім таких шпильок, що з великою швидкістю летіли в напрямі з півночі на південь на висоті щось з 4 000 метрів.

СОВЄТИ ПОРУШИЛИ КОРДОН

ВІСБАДЕН, (ДЕНА). Минулого тижня дві совєтські військові автомашини, особова і вантажна, переїхали кордон американської зони на захід від тюрінґської місцевості Борнгаґен біля станції Айхенберґ. В легковому авті були три офіцери, в вантажному — 11 озброєних солдатів червоної армії. Авта проїхалися вулицями двох місцевостей Нойсессен і Верлеґаузен на території Гесії, причому совєти ставили запити мешканцям і повернули назад в совєтську зону.

Еспанію виключили з допомоги

ФРАНКО ПРОТИ ЛІБЕРАЛІЗМУ

Голова еспанської держави генераліссімус Франко, згідно з АФП, в одній промові з приводу роковин звільнення Мадриду і інших еспанських міст висловився проти ліберального світогляду і підкреслив знову суверенітет і незалежність під кермою одного голови держави об'єднаної Еспанії. Ми перегнали інші народи, сказав Франко, які не засвоїли собі ще еспанськогї науки, на десять років. Він вимагав для Еспанії свободи, рівности і братерства, ґрунтованих на порядку в соціяльному дусі, на католицтві і національній незалежності.

— Спільний комітет палати репрезентантів і американського сенату виніс у четвер постанову про виключення Еспанії з пляну допомоги Европі. В Мадриді Франко конферував того самого дня з окремим амбасадором Трумена при Ватикані, Тейлором. Зміст розмови не опублікували.

ГРЕЦІЯ БОРОНИТИМЕТЬСЯ НАВІТЬ САМА

КЛЕВЕЛЕНД, (ДЕНА - Ройтер). «Я не вірю в можливість близької війни», — сказав в Атенах грецький король Павло в своєму першому після вступу на трон офіційному пресовому інтерв'ю кореспондентові «Клевленд Плейн Ділер». В разі несподіваного нападу на Грецію ззовні, — заявив король — вона боронитиметься до останньої можливости, незалежно від того, чи дістане вона допомогу з-за кордону, чи ні. Як повідомляють з Атен, грецький уряд подав до балканської комісії ОН нову пропозицію про закриття кордону між Грецією і Албанією, Юґославією та Болгарією. Згідно з пропозицією, США, Великобрітанія, Франція, Китай та Бразілія повинні були б виставити свої військові частини для контролі грецького кордону. Подібне прохання подано й Мехіко, Голляндії, Австралії та Пакістанові, які досі не відрядили своїх представників до спостережних груп балканського ко-

Совєти випускають фальшиві гроші

За повідомленням німецької преси, в замітці, надрукованій в інформаційному бюлетені американської армії в Европі, подано деякі подробиці про організацію і практику совєтської покупної централі «Особторг». За цими відомостями, централя, що міститься в Берлін - Вайсензее, перебуває під керівництвом трьох совєтських полковників, одного капітана й 9 російських цивільних осіб. Централя з допомогою німецьких закупників, що дістають від неї всі потрібні папери, міжзональні пашпорти й великі грошеві суми ґтівкою, скуповує в усій Німеччині різноманітні коштовності й девізи. Централя платить дуже великі гроші, і це пояснюють тим, що Совєтський Союз має в своєму розпорядженні кліше для виготовлення альянтських окупаційних паперових грошей і в разі потреби може випускати великі суми готових грошей. Хоч Совєтський Союз і твердить, ніби з 1946 р. він не випускав ніяких нових банкнотів, проте він відмовляється повідомити про кількість надрукованих до того часу грошей. Крім того, вказують на можливість друкування нових німецьких банкнотів у Кеніґсберзі захопленими свого часу кліше третього Райху. За даними бюлетеню, подібні закупні централі СССР має і в усіх інших европейських країнах а також одну під назвою «Амторг» і в США.

«МИРОВА» АРМІЯ

Звільнення вояків старших років з совєтської армії називає ТАСС «новим доказом мирових прагнень СССР». Коментар Ройтера додає: Совєтська армія, якби вона навіть звільнила всіх вояків за винятком народжених року 1926—27, залишиться значно сильнішою від американської. Ця остання, як стверджує її речник, налічує 550 000 людей, а якби виконала вона призначений їй штат, налічувала б 669 000. Летунство США налічує 360 000 людей, воєнна фльота — 390 000. В цей час совєтська армія налічує 3 мільйони, летунство — 430 000, воєнна фльота — 600 000. Генерал Шпаац оцінює совєтське летунство у 14 000 апаратів першої лінії.

РАЗОМ З НАЦИСТАМИ ГОТУЮТЬ СЕПАРАТНИЙ УРЯД

Як повідомляє гамбурзька незалежна газета «Ді Вельт», за всіма ознаками в російській зоні Німеччини опрацьовують запровадження сепаратного уряду для совєтської зони, повноваження якого в слушний час мають бути поширені на всю Німеччину. Це припущення підтверджують і добре поінформовані брітанські кола в Берліні. Як повідомляє далі газета, широкий плян створення такого уряду, на пропозицію генерального секретаря комуністичної партії СССР **Жданова**, опрацювала вже спеціяльна комісія під головуванням колишнього совєтського амбасадора в Берліні Деканосова. До складу цієї комісії входять також шість колишніх високих офіцерів німецького генерального штабу, два колишні впливові члени «Сталевого шолому» та один німецький науковець. (ДЕНА).

ЗЕМЛЯЧОК ТАРАСЕНКО ПОПИСУЄТЬСЯ

ЛЯЙК САКТЕС, (ЮП). Український делеґат Василь Тарасенко, відповідаючи на виступ брітанського делеґата в ОН, Александра Кедоґена в Раді Безпеки, сказав, що західні держави, а в першій мірі США, намагаються підкорити своєму пануванню Італію, Грецію, Латинську Америку і інші країни. Крокодилячі сльози, пролиті над подіями в ЧСР, мали метою замаскувати перед світом справжні наміри західних держав.

Оптимізм щодо ДП в Американському Конгресі

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - І НС). Голова підкомітету для еміґраційних питань в американській Палаті репрезентантів Фелловз повідомив в четвер 25 березня: Конґрес ще в теперішньому періоді нарад розгляне законопроєкт, що передбачує можливість допущення в наступних двох роках 200 000 ДП до США. Законопроєкт має бути переданий палаті, у випадку коли підкомітет погодиться з усіма його пунктами. Фелловз висловився оптимістично про схвалення законопроєкту обома палатами Конґресу і сказав, що республіканська більшість парляменту підтримає законопроєкт і коли він буде цілком готовий, проведе над ним дебати. Згідно з тим законопроєктом, найперше дозволять в'їзд 15 000 сиротам. Спеціяльно підтримуватимуть еміґрацію сільсько - господарських робітників, техніків, медсестер (опікунок) і зубних лікарів. До дальшої катеґорії належать робітники і кравці. Привілеї матимуть теж такі особи ДП, що мають свояків в США.

БАЛТІЙСЬКІ ДЕРЖАВИ І США

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - ОАНС). Американське міністерство зовнішніх справ повідомило окремою інтрукцією губернаторів 48-ми штатів, що уряд США не визнає приєднання Естонії, Латвії та Литви до СССР. Совєтські консуляти в США не мають права заступати інтересів громадян тих держав.

ЧУЖИНЦІ В АРМІЇ США?

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА - ІНС). Республіканський сенатор Генрі Лодж домагався в сенатській комісії збройних сил негайно схвалити законопроєкт про вербування чужинців до американської армії, щоб у той спосіб обмежити військову повинність в США. Чужинці мали б виконувати військову службу поза межами США. По 5-х роках служби вони можуть діставати американське громадянство.

— 37 американських бойових літаків приземлилися в четвер на турецькому летовищі Малітісса. Вони становлять частину американської допомоги Туреччині. — Шеф Штабу американського летунства ген. Спаатц залишив у четвер свій пост і з 1-го липня цілком відійде від активної військової служби.

— Брітанський кабінет підтвердив своє рішення здати брітанський мандат на Палестину 15 травня і до 1 серпня вивести з неї брітанське військо.

Комуністичний „Марш на Рим"?

Передвиборчий хаос в Італії. — Замість серпа й молота — Ґарібальді

Як повідомляє німецька преса, виборча боротьба в Італії наближається до свого кульмінаційного пункту. За висловом «Ноє Цайтунґ», крайні елементи стикаються і змінюють свої ролі з макіавелістичною гнучкістю, що межує з політичним нігілізмом і свідчить про кризу европейського духу. Таку гнучкість особливо виявляють італійські комуністи. Серп та молот на їх плякатах зникли. Їх заступив образ борця за народню волю Джюзеппе Ґарібальді в традиційній червоній сорочці із зірками. Як пояснив італійський прем'єр - міністер де - Ґаспері, це маскування комуністів культом Ґарібальді є маневром, розрахованим на завоювання голосів виборців, яких цей леґендарний народній герой природно вабитиме більше, ніж Сталін із серпом та молотом. Особливо мають тут комуністи на оці південну Італію з її малоосвіченою селянською людністю. Південно - італійським жінкам комуністи твердять, ніби сива голова Ґарібальді й зірки — це ніщо інше, як голова святого Йосипа з вифлеємською зіркою. Де - Ґаспері застерігав «наївних та легкодухих громадян» не попастися в комуністичну пастку. У зв'язку з іменем Ґарібальді газети згадують, що дочка його 80-літня Челіа Ґарібальді, єдина з його дітей, що лишилася живою, фіґурує на виборах, як кандидатка поміркованих лівих республіканців, а його внук Джюзеппе Ґарібальді є членом християнсько - демократичної партії.

Іншим комуністичним маневром є, безперечно, заява провідника італійських комуністів Тольятті на передвиборчих зборах в Барі, ніби СССР може постачити Італії потрібну їй пшеницю за ціну вдвоє меншу проти ціни США, до того ж не грошима, а італійськими товарами.

Проти всіх цих комуністичних підступів і намагань комуністів обернути Італію на совєтського сателіта й була спрямована промова де-Ґаспері, яку він виголосив 29. 3. в Римі. «Будь - яка угода між Тіто й Тольятті, — сказав де-Ґаспері, — могла б коштувати Італії незалежности. Я вимагаю від Тіто домагатися через Комінформ, щоб СССР висловив готовість до компромісу, який зробив би з Трієсту запоруку миру. Ми не бажаємо бути большевистськими, ми хочемо бути демократичними. Ми хочемо миру, без якого ми неспроможні відбудувати своє господарство». Відзначивши далі, що опанування Італії совєтською системою коштувало б країні крови виборців інших ідеологічних груп, де-Ґаспері повторив слова Папи у великодньому посланні, що вибори 18 квітня будуть не вотумом довіри урядові, а виявом народнього сумління.

«Марш на Рим»

Про надзвичайно напружений політичний стан в Італії свідчить і заява віцесекретаря італійської комуністичної партії Льонґо, що в тому разі, коли де-Ґаспері не поступиться і після перемоги на виборах «народнього фронту», комуністи захоплять владу силою. Американські політичні спостерігачі назвали цю заяву загрозою новим, цим разом комуністичним, «маршем на Рим». Одночасно італійська поліція викрила організацію, що пачкувала у великій кількості під виглядом овочів зброю з Таранто до Риму. Щоб полегшити боротьбу з різними темними особами, що особливо розвинули тепер в Італії свою діяльність, італійське міністерство внутрішніх справ, між іншим, заборонило, за повідомленням ДЕНА, навіть колишнім воякам носити військову або й напіввійськову уніформу, її частини й військові відзнаки.

Де фашисти, де комуністи?

Одним з проявів загальної політичної плутанини в сучасній Італії є і новий так званий «Італійський соціяльний рух», що проповідує ідеї соціялізму й Паневропи, але разом з тим є виявом неофашизму, провідники якого були видатними фашистами, а тепер можуть бути запідозрені в зв'язках з комуністами. До них належать відомий археолог Паче, що, не зважаючи на глибоку старість, знову виринув у політичному житті, а також адвокат Пеллеґріні, що був міністром фінансів в кабінеті Муссоліні, а потім бувши засудженим до страти, утік з в'язниці за твердженням газети «Стампа» з допомогою комуністів. Він, як переказують, віддає перевагу унії з Совєтським Союзом перед угодою з США. До провідників цього руху належать і колишні прем'єри неофашистського кабінету Муссоліні Альміранте й Нунсі. Противники цього руху не віщують йому виборчих успіхів через непевність його програми й небажання окреслити її виразніше.

Загроза комуністичної диктатури

Серйозні шанси на виборах мають лівий народний фронт і християнські демократи. За данними англійських спостерігачів, народній фронт може сподіватися дістати 38 — 43% голосів і вийти з виборів найсильнішою партійною групою. Це спричинить його участь в новому уряді, де він насамперед домагатиметься постів міністрів унутрішніх і військових справ. На думку американських політичних спостерігачів, відповідно до розвитку подій в інших країнах і в зв'язку з заявою Льонґо, комуністична диктатура може запанувати в Італії ще в цьому році.

В справі нових ДП документів

Офіційно повідомляють: американська військова влада закінчила 25 березня відновлювати документи визнаним особам ДП в таборах скитальців. Від того дня старі документи, виставлені УНРРА, вважаються недійсними і не дають права ні на побут в таборі ні на харчовий приділ.

Треба враховувати, що всеж таки є ще особи з визнаним правом ДП, які живуть поза табором, а ще й досі не відновили своїх документів. Як виняток їхні документи відновить ІРО, в разі вони не пізніше 1-го квітня зробили відповідний внесок в ЕРА ТІМ, в в картотеці якого переховується «ДП Кард №2». Ті, що занедбають ту справу, втратять після 1-го квітня статус ДП і мусітимуть, щоб його знов відзискати, перейти ще раз контролю ІРО, Контроль Центр.

Від Редакції: це повідомлення, датоване 24 березня, прислано нам через Союз ДП Преси 1-го квітня.

Неділя

Видає: Видавництво „Неділя“
Редаґує: Колеґія

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.

Редактор приймає щовівтірка й. шочетверга від 10 до 12-ої години

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA“
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Authorization No. UNDP 218
from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM
Publisher Gennady Kotorowycz
Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg
Circulation: 4000 copies

Книжка Бирнса і ми.

Написав Анатоль Курдидик

Книжка міністра Джемса Ф. Бирнса «Одверто кажучи», яка розгортає перед читачем безліч тайн т. зв. високої політики і намагається обґрунтувати твердість політичного курсу США по відношенню до Совєтів, стала небуденною подією. Навіть у тому малому і скороченому виданні, яке дали нам (німецькою мовою) офіційні американські установи, вона без сумніву належить до обов'язкових публікацій кожної політичної бібліотеки бо і сам Бирнс і тематика книжки, що так близько заторкує наші дні, безумовно на це заслуговують. Зрештою і в цій книжці, як, напевно, і в інших подібних виданнях (от хочби в Ліпмена), згадується наша батьківщина: як торгувалися Совєти за місце для України в ОН, яка роля нещасної УССР в большевицьких світових розрахунках і т. д. — тому для українців з цього боку книжка є своєрідною сенсацією.

Та найкращою рецензією для книжки Бирнса була і є совєтська реакція на неї: автора через кілька днів після появи публікації «влучили» в почот «воєнних цькувачів», до яких совєти зарахували в останньому році трохи не всіх найчільніших політиків Заходу.

За залізною заслоною така манера підміняє ділову дискусію, зокрема дискусію, в якій Кремль не має арґументів і в якій знає, що його схопили «на гарячому».

Та коли совєтські прийоми й ходи можуть дивувати й набирати ще декого у світі, то аж надто вони прозорі і ясні для кожного з нас. Навіть міністер закордонних справ Злучених Держав міг наївно вірити в заяви миролюбства совєтських верховодів до часу, поки не прийшло жорстоке протверезіння і поки Бирнсові не виривається розпачливий запит: «Що це за люди!?» Зрештою, нічого дивуватись, коли Бирнс сам признається, що «керівники з Кремля — одинокі москалі, яких я знаю» і що лише небагато американців мало нагоду довідатись щось про русский народ», — коли на основі подібного «знання проблеми» йому все ще мріється така наївність: «Не можу уявити собі, — пише він, — щоб російський селянин, який так відважно боровся за свою хату і землю, намагався накинути неволю людям свого покрою. Не можу уявити собі щоб російський робітник, який щойно кілька літ тому визволився з життєвих умовин, що межують з рабством, хотів видирати свободу у робітників інших країн» (стор. 42 — 43 німецького видання).

О, наївносте старих політиків, навіть міністрів справ закордонних! Якби Високоповажаний Пан Бирнс захотів був спитати першого ліпшого втікача з краю — українця з таборів ДП в американській зоні — «що це за люди?», якби поінформувався в них, чи має і може щось говорити у справах політики в «найдемократичнішому» СССР селян і робітник, — з його книжки були б зникли оці завваги, напевно веселі для диктаторів з Кремля і так само напевне сумні та прикрі для тих, що все своє і своїх дітей життя, кладуть з довір'ям у руки подібно «освідомлених» політиків Заходу. Якби була змога, то так і хотілось би запевнити Шановного Автора «Одверто кажучи», що ми вже питань «Що це за люди?» не ставимо: 30 літ «щасливого і радісного» життя там навчило нас шукати людей скрізь, але не в Верховній Раді СССР, не в політбюрі ВКП (б), не в Кремлі, не в НКВД.

Та не зважаючи на оцю недотягненість книжки міністра Бирнса у справах Совєтів, властиву для цілої низки світлих діячів західніх демократій, — треба признати цій публікації, зокрема в частині, що обосновує арґументами твердий антибольшевицький курс політики США надзвичайну бистрість і логічність, передбачливість і послідовність. Там, де йде про американську закордонну політику, її засоби й можливості, перспективи й мету, Бирнс відразу виростає у велетня.

З того погляду спогади Бирнса про конференцію у Сан - Франціско, про підступну затію Воллеса в момент успіхів делеґації США і про ліквідацію тієї інтриги, а далі висновки Бирнса про засади й обов'язки закордонної політики, можуть бути зразковим викладом для високої школи політичних наук, дарма, що вони подані в формі спогадів та публіцистичних розважувань.

І отут свідомо хочемо вернутись до наших справ точніше до наук для нас з цього викладу містера Бирнса. Ось, просимо всіх послухати, які приписи диктує він закордонній політиці США:

«Перш за все наша закордонна політика, — читаємо в публікації (стор. 47 німецького видання) — мусить у своїх первопочинах і своєму ході базуватись на співпраці обох партій і в своїх діях і своєму характері мусить мати скорше національні, аніж політичні ознаки, як також мусить бути постійною, гідною довір'я інших держав.»

«... Мусимо ліквідувати добу таємної дипломатії. Мусимо подбати про те, щоб наш народ мав нагоду ознайомитись з проблемами, які підходять до його дипломатів та сам оцінив, як слід, задумані розв'язки. Право народу на співзнання — це фундаментальна основа розбудови закордонної політики народу.»

«Навіть коли провідникам опозиції якийсь плян здається недобрим, вони мусять його підтримати, якщо не хочуть викликати закордоном враження нез'єднаности». (стор. 48)

Висновки Бирнса актуальні й для нас. Просто тому, що — наскільки можна порівнювати мале з великим та щоб не було непорозумінь — вважаємо: ми, — еміґрація, як представництво свого народу, теж ведемо свою внутрішню і закордонну політику. Найважливіше та найтрудніше завдання останньої — це зарепрезентувати нас перед світом, довести до відома його наш голос, переконати його у слушності наших прав і ставити до нього в ім'я основних засад демократії наші вимоги. Кажучи, що це важкі, важливі та й відповідальні завдання, ми певні, що заперечень щодо цього немає.

Але коли Бирнс визнав, що в могутніх США мусить обов'язувати безумовна засада співпраці партій для закордонної політики, коли обидві партії США (а їх там усього дві) таку співпрацю в особах сенаторів Ванденберґа й Конелі, як дорадників Бирнса, послідовно й успішно переводили спільно складали для неї жертви і коли, врешті в тих же могутніх США зірвано з «таємною дипломатією» закордонної політики, то, питаємо, як стоїть справа з цими основними засадами в нас?

Замість відповіді пригадаймо собі сім меморіялів на паризьку конференцію та містифікацію з одним окремим «меморандумом». Пригадаймо різні таємничі афіші «закордонного секретаря», всякі конвентиклі і законспіровані засідання одного «уряду» та погрози за кожний натяк про зайву його замаскованість. Хіба не зривано досі кожну спробу домовитись про спільні зовнішні виступи і не облурювано консеквентно нарід про «краєві проводи» та «закордонні представництва»? Нічого й казати: наші «політики» особливо ж з однієї партії, робили і роблять якраз усе протилежне до сказаного Бирнсом, у них свої «засади», свої «акції» і тому від міністрів чи політиків хоч - би такого формату, як автор «Одверто кажучи», їм, архимудрим, нема чому вчитися!

Які висновки можуть бути з такого прикрого ствердження?

Вони можуть бути двоякі: З одного боку, до всіх тільки що згаданих фактів та до їх «авторів» можна б підходити легковажно, з вибачливістю, навіть з гумором. Це тоді, якби ми вважали, що ці «автори» політично - неписьменні, загумінкові простаки чи просто недорозвинені хлопці та якби висліди їхньої «політики» обмежувались лише ними та їхньою партією. Тоді це була - б виключно їхня справа.

Але всі ми свідомі, що так не є. Справа перестала бути їхньою вже в тому моменті, коли вся ця «робота» пішла водою на млин ворогів і коли вислід української закордонної політики почав наслідком цього схилятись до нуля, як воно є ще й сьогодні. Це не значить, що «робота» була свідома або згідна з інструкціями. Ні, вона була радше вислідом фанатизму і нерозважности, може й пропаґанди та терору. Таки напевно в лавах згаданих «політиків», у їх партії є багато чесних та ідейних, розумних і досвідчених еміґрантів - патріотів і це до їх сумління та патріотизму мала б заапелювати наша загальна справа використати лекцію міністра Бирнса і ще раз перевірити свої позиції, виправити їх хто зна чи не за п'ять хвилин перед дванадцятою!

Увесь поступ людства складається з таких перевірень, наставлених на шукання кращих методів та кращих шляхів, які автоматично гарантують кращі висліди. Ми певні, що нашій закордонній, а з черги й загальній політиці була б від чогось подібного тільки користь. Гра йде на велику ставку і засади Бирнса, подиктовані великому, свобідному й потужному американському народові, мусять навчати декого і з нас, зокрема передових та відповідальних носіїв покищо незаплямлених прапорів нашої історичної еміґрації.

Внутрішній мир, щоб закордонна політика була доцільна й успішна — наказ сучасного моменту.

Американці не залишать Берліну

БЕРЛІН. Як повідомляє німецька преса, совєтські представники вже сьомий раз не з'явилися на засідання альянтської Контрольної Ради, щоразу посилаючися на хворобу совєтського делеґата. Американський військовий губернатор генерал Клей назвав це на пресовій конференції «російським бойкотом» і додав з посміхом: «Я не знаю, кільки разів я мушу ще повторити це. Я вже заявляв раніше і заявляю тепер ще раз: ми не маємо наміру залишати Берлін».

Байдуже позіхає совєтський делеґат Боґомолом під час нарад 5-ої конференції в справах свободи преси та інформації, що відбувається тепер в Женеві. Праворуч «делеґат» Совєтської України... (ДЕНА ІНП)

Совєтський концентрак в Тарнові

Дії відділів УПА на польській території

Як подає «Дзєннік Польскі» за 10 березня, в Ґданську на передмістю Огра цілий квартал малопошкоджених 3—4 поверхових будинків оточено муром і перероблено на в'язницю. Це найбільша з новозбудованих в'язниць на Західних землях Польщі, розрахована на 15 000 осіб. Сторожа в'язниці і влада складається з росіян — лише вартові, що мають службу на вежах мурів і коло брами, набрані з польської безпеки.

З тієї в'язниці відтранспортовано морем на кораблі «Севастополь» (під совєтським прапором) дві групи в'язнів числом 500 — 600 осіб, між ними багато чоловіків запідозрених в приналежності до лісових відділів в Тухольських лісах, а також близько 20 колишніх вояків польського війська на Заході, репатрійованих в 1945 р.

На цей рід репатріянтів наступила тепер мода в Уряді Безпеки і їх арештовують на Помор'ї під будь - якою причіпкою. Навіть виказка ППР чи ППС не є достатньою для охорони.

Згідно з чутками, які кружляють в Ґдині — вищезгадані транспорти від'їхали в напрямі Ленінграду. Польська родина яка нещодавно прибула до Швеції з Галичини розказує, що **коло Тарнова будується велетенський концтабір, розрахований на кілька сот тисяч в'язнів,** що являє копію Освенцім'я. Батько тієї родини працював при будуванню бараків і засіків; був спійманий на тому, що підслухував розмову двох офіцерів УБ (які говорили по - російськи) і за це арештований. Коли підчас допиту виявилось, що він не розуміє російської мови, його випустили з попередженням.

В усій Галичині ширяться чутки про те що вищеописаний концтабір призначений для військовополонених з Західньої Европи, що ними почнуть його заповнювати тоді, коли совєтська армія окупує цілу Німеччину, Францію та Італію. Згідно з другою версією, цей концтабір замінить 28 ріжних концтаборів, розміщених в ріжних місцях Галичини.

Як повідомляє УПС, деякі відділи УПА діють малими групами на польській території, встановлюючи зв'язки з польським революційним рухом. Становище українців, що живуть в Польщі, стало важке. Були сильні арешти. Говорять, що всіх українців з Західніх земель Польщі переселять до СССР. За час від нового року з польських концентраційних таборів та тюрем звільнено майже 2 000 українців, головно селян, арештованих під час останнього виселення в 1947 році.

На шляху Ваймар — Вад Берка

«Ді Тат» пише про табір у Бухенвальді (Тюрінґія): Перед світанком на дорозі з Ваймару до Бад Берка панує жвавий рух. Їдуть до праці тягарові авта з в'язнями. Всі мусять сидіти на споді авт, так що видно тільки смугасті блакитнобілі шапки або голені голови. Серед них стоять конвоїри з автоматами. Дорога, як і вся околиця табору, повна патрулів НКВД. Табір оточено потрійним колючим дротом і триметровою дерев'яною стіною. Над брамою — совєтські герби. Вночі табір потопає у світлі прожекторів, між окремими ділянками бігають пси, успадковані від ґестапо. Не видно диму з жадного димаря. В таборі часто чути постріли, і згідно з твердженнями навколишніх мешканців, кілька тисяч в'язнів досі вже зліквідовано. Ці мешканці живуть під постійним терором. З двох найближчих місцевостей загинуло 31 осіб, з яких 12 знайдено пізніше застреленими в найближчому лісі. Якщо в таборі кількість в'язнів не збігається з обліком, тоді хапають селян з дороги в такій кількості, якої бракує в таборовій статистиці. Ні один з тих людей не повернувся.

7 муринських редакторів і видавців з Америки під час подорожі по Німеччині відвідали м. і. нюрнберський трибунал. (ДЕНА).

Коротко

— Жидівські громади в усіх штатах США оголосили 8 квітня днем молитов і демонстрацій з приводу рішення американського уряду відмовитися від поділу Палестини.

— Виконавчий комітет «Євіш Аґенсі» вирішив 16 травня, після анулювання брітанського палестинського мандату, оголосити Палестину жидівською державою.

— За один день 25 березня в Палестині під час арабсько - жидівських сутичок і терористичних актів убито й поранено понад 120 жидів та арабів.

— В Бостоні після довгих безплідних шукань заарештовано «славетного» провідника ґанґстерів, досвідченого грабіжника й вбивцю, Бретаньо. Несподівано для всіх він не вчинив при цьому опору. Його приставлено до Нью - Йорку

— Двоє американців, які торік на будинку совєтського представництва у Вашінґтоні примістили написи «Спілка убивців» і «Клітка для щурів», дістали кару — по 100 долярів штрафу.

— Сенатор Тейлор перейшов з демократичної партії до групи Воллеса. У своїй заяві він говорить, що має намір боротися за виконання поступової програми і мирової політики Рузвелта. На адресу комуністів він заявив, що має намір довести Сполучені Штати до такого розквіту, що комуністи не матимуть, що там шукати. На думку «Ноє Цюріхер Цайтунґ» виступ Тейлора це симптом кризи в демократичній партії і ферментації серед поступових кіл партії.

— Корона Святого Стефана, що в 1945 році у південній Німеччині дісталася в руки американців, згідно з ухвалою державного департаменту, не повернеться до Будапешту; її примістять в депозиті у Ватикані.

— З мадярських втікачів, що прибувають в останній час, багато подає заяву що вони втекли від військової служби яку мається відбувати в районі Уралу з совєтськими старшинами як інструкторами.

— Два шведські кораблі з 18 мореплавцями зникли без сліду в Балтійському морі. Тому, що в цей час і в цьому районі відбувалися совєтські вправи з ракетами, очевидно тут треба шукати розв'язання загадки. Колишній американський консул в Ґатеборґу заявив, що це не перший випадок і що шведи щораз з меншою охотою пливуть до Ґдині.

— Вибори до професійних спілок у Північній Швеції принесли поразку комуністам. Особливо в Люлео, досі головному осередку комуністичних впливів, вони втратили всі мандати, що мали їх протягом 4 років.

— В Кламар (Франція) в ніч проти минулої середи помер на 74 р. життя відомий російський філософ Ніколай Бердяєв. Покійний був уроженцем м. Києва, а останні 30 р. перебував у Франції.

— Визначні французькі інтелектуалісти, між ними проф. Жоліот - Кюрі, керівник французького атомового комісаріяту, маляр Павло Пікассо та письменники Луї Араґон та Павло Елуард апелювали в одному звернені до рятунку Греції проти... американського імперіялізму.

— Швайцарія звернулась до СССР з домаганням звільнити 120 швайцарських громадян, які під час закінчення війни в Східній Европі були заарештовані і ще й досі знаходяться в совєтських руках.

Сталін пише книжку

За твердженням московського кореспондента «Чікаґо Санді Таймс» і ПМ, Сталін майже зовсім відійшов від поточної політики, обмежуючись лише загальними директивами. Натомість він взявся писати книжку — марксистську аналізу повоєнного розвитку Сполучених Штатів Америки.

ВІЙСЬКОВІ СИЛИ СССР В ЕВРОПІ

Згідно з даними із шведських джерел, совєтське військо сконцентроване тепер головно над Балтійським морем. В разі війни південно - східній район доручено було б чехо - словацькій, юґославській та болгарській арміям. У західньому районі розміщено 56 совєтських дивізій, в Німеччині та Польщі — 43 (в самій Польщі є 150 000 вояків), в південному районі — 24 дивізії, в центральному — 22 і східньому — 30. В разі потреби совєтське командування мало б на західньому фронті 100 своїх дивізій та 100 дивізій сателітних держав. Совєтська балтійська військова фльота значно сильніша за шведську і має стільки десантних та транспортових суден, що може висадити відразу дві дивізії, а тоді ще п'ять. Совєтське летунство має ланцюг баз від Петсамо до Чорного моря і спроможне швидко сконцентруватися в першому - ліпшому пункті. Над Балтицьким морем встановлено спеціяльні гармати для стріляння вдосконаленими V-1 і V-2. (Епок)

СОВЄТСЬКИЙ СПРОБНИЙ БАЛЬОН

Як повідомляють з Москви, совєтський уряд в наслідок низки нарад так званого вужчого кабінету під головуванням Сталіна опрацював розраховану на довший час програму своєї закордонної політики. Слід пригадати, що Ленін, щоб відбудувати господарство, оголосив після нищівної громадянської війни гасло перепочинку. Так само й тепер Кремль має схилятись до думки про потребу довшої перерви, щоб надолужити свої воєнні втрати. Відзначають також, що перебрання комуністами влади в Чехо - Словаччині й прийняття совєтських умов Фінляндією достатньою мірою зміцнюють навколо Росії смугу безпеки, уможливлюючи нормалізацію стосунків СССР із Заходом. Закордонні спостерігачі в Москві трактують цю версію, в поширенні якої беруть участь і певні совєтські кола, із скептицизмом, як спробний бальон. Її метою може, між іншим, бути й часткова демобілізація антисовєтських настроїв, що бурхливо наростають на Заході. (Ді Тат)

ОЦІНКА БАВАРСЬКОГО КОРДОНУ

Бенеш стоїть тепер перед такими ж труднощами як колись Гаха, з тою різницею, що цим разом республіка є в небезпеці зсередини. Ситуація тим більше складна, що Чехо - Словаччина не перебуває цілком в совєтській смузі, але — так само як Греція — не втратила контакту з Заходом. Американсько - баварський кордон тут, Середземне море там — це пункти величезної небезпеки, де великі антаґонізми можуть зіткнутися безпосередньо. (І П).

Совєти стріляють на австрійців

ВІДЕНЬ, (ДЕНА). В одному танцювальному кафе в Йозефсберґу біля Відня сталася на другий день німецького Великодня важка бійка зі стріляниною. Совєтський вояк зачепив там дівчину, на оборону якої став її знайомий. Коли австрієць відіпхнув солдата, червоноармієць з двома іншими солдатами почали стріляти з машинових пістоль, убивши зачеплену дівчину та одну особу і 21 поранивши.

Пластовий Конґрес в Ашаффенбурзі

В днях 26 — 29 березня ц.р. український. Ашаффенбурґ прибрав святковий, піднесений настрій. Тут зібрався на свої наради «Пластовий Конґрес 1948 р.», що проходив під гаслом «У дальшу мандрівку до Великої Мети». На Конґрес прибули провідники Пластового Руху, його передові діячі, виховники, скавтмайстри, пластові сеньйори, старші пластуни та прихильники пластової ідеї з поміж передових громадян - непластунів. Усіх зареєстрованих учасників Конґресу було 281 осіб, у тому пластунів з поза Ашаффенбурґу 223, місцевих пластунів 41. З запрошених гостей-громадян на наради прибуло понад 20 осіб.

Конґрес почався в п'ятницю Богослуженням в церквах обох наших віровизнань. О 11-тій год. відбулася перша зустріч учасників Конґресу й привітання їх господарями. Театральна заля табору «Ля - Ґард». На сцені, прибраній квітами й зеленню, вітраж Патрона пластунів св. Юрія - Переможця. На бічних стінах — емблема Пласту й символ Конґресу — пластуни при ватрі на фоні шатра. Стіни залі прикрашені українськими килимами. Гасла, розвішені на стінах, пригадують мету, для якої зібрався Конґрес: Софія й Юр — символи нашої мети» (ідея соборности). «Не Ти, не Я — а Ми» (ідея Великої Спільноти), «Не «Ubi bene, ibi patria,» але «Ubique prò Patria» (наказ пластунам на чужині).

До залю вносять під оплески зібраних Верховного Пластуна. Присутніх вітає від імені господарів — Ашаффеонбурзької Станиці — станичний скм. Володимир Масюк. Вітає Верховного Пластуна, голову Головної Пластової Старшини скм. д-ра А. Фіґоля та гостей - непластунів, які, не шкодуючи сил і праці прибули радитися спільно над найбільшим скарбом нації й її майбутнім молоддю. Присутніх представників IPO привітав скм. д-р Ю. Старосольський. На привітання відповіла п. Вінке, представниця дирекції місцевого IPO.

Перша зустріч закінчилася демонструванням двох звукових кінокартин із Свята Весни в Міттенвальді (темний фільм Солука й кольоровий Єлиїва) та одної кінокартини з природи, продукції Єлиїва (кольоровий фільм). Це перші — до речі вдалі — спроби нашої фільмової продукції, заініційованої пластунами.

О 3-тій год. відбулося офіційне відкриття Конґресу. У президії зайняли місця: Верховний Пластун Сірий Лев, голова Головної Пластової Старшини скм д-р А. Фіґоль, провідник пластунів Наддніпрянської України з часів Визвольних Змагань скм Богацький та члени Головної Пластової Старшини. Окремі місця зайняли представники преси — «Аванґарду», «Арки», «Нашої Думки», «Неділі», «Українських Вістей», «Української Трибуни», «Пу - Ґу» і «Часу».

В передових рядах бачимо гостей - непластунів — представників обох наших Церков, прем'єра Уряду УНР д-ра К. Паньківського, представника ЦПУЕ проф. Ветухова. Науковий світ репрезентують проф. д-р Я. Рудницький, проф. д-р О. Кульчицький, проф. д-р Б. Андрієвський. Військові кола заступають ген. Омелянович - Павленко й ген. Петрів.

Конґрес відкрив коротким словом Верховний Пластун і передав провід у руки скм д-ра Фіґоля, який привітав присутніх, зокрема громадян та друзів пластунів із Австрії й Брітанської зони.

Ідея Конґресу — сказав скм Фіґоль — зродилася ще рік тому. Він має бути завершенням Ювілейного Року Українського Пластового Руху з нагоди його 35-ліття. Він має дати ретроспективний погляд на пройдений шлях організації та сягнути оком у майбутнє. Завданням його є застановитися над основними й суттєвими підставами Пластового Руху та над напрямними його діяльности в зв'язку з новою мандрівкою.

Голова нарад закликає присутніх почуватися так, як при пластовій ватрі. Хай панує дружній, свобідний настрій, бо Пласт — це юність, життя. Гостей - непластунів просить сказати своє критичне слово про Пласт, бо молодь — це добро всієї нації.

Після слова д-ра Фіґоля усні привіти Конґресові склали: ген. Павленко, ген. Петрів від вояцтва; о. Веселовський від

Президія Конґресу (Фото М. Сов'як)

греко - католицьких вірних, проф. Орелецький від ОПУЕ, п. Івченко від жіноцтва, д-р Гірняк від УСС, скм Томків від пластунів Австрії.

Після привітань Верховний Пластун сказав доповідь «Пройдений Шлях — 35 літ Українського Пластового Руху на перехресті впливів тогочасних течій». У виголошеній з питомим Верховному Пластунові патосом доповіді, Сірий Лев подав історичний розвій української пластової ідеї та виказав, як у вируванні різних течій, котрі посягали на Пласт, він зумів зберегти непорушною свою ідеологію та світогляд.

Програму решти днів Конґресу виповнили доповіді й дискусії над ними. Доповіді можна тематично поділити на такі групи: ідеологічно - світоглядові, виховно - методичні та програмові з аспектом на найближче майбутнє й змінені життєві умови.

У першій групі доповідей на чоло висунувся реферат скм д-ра В. Янева — «До Великої Мети — виховний ідеал Пластового Руху». У зразковій щодо змісту, форми й виголошення доповіді скм В. Янів зумів чітко накреслити ідеал громадянина - державника, вихованого в дусі пластових засад. Другою цікавою доповіддю, щодо змісту й форми був реферат скм д-ра Ю. Старосольського п.н. «Духовий виряд».

Всі доповіді викликали живу дискусію, яка стояла на високому рівні. Треба підкреслити велике зацікавлення Пластовим Рухом представників громадян - непластунів, які своїми виступами внесли багато цікавого й вартісного. Привітати треба зокрема заінтересування Пластом з боку репрезентантів нової еміґрації. З дискутантів слід підкреслити виступ проф. Ветухова, який указав на можливості Пластового Руху поширитися й на наддніпрянську молодь, що досі не мала змоги ближче познайомитися з ним. Цей самий момент порушила п. Івченко, що підкреслила вартість пластового виховання в викорінюванні наших національних хиб, зокрема комплексу заздрости. Проф. Ісаїв чітко підкреслив значення реалізму, який повинен зайняти рівнорядне місце побіч ідеалізму в вихованні молоді. Проф. д-р О Кульчицький підійшов до Пластового Руху з наукового боку й старався надати йому філософічну підбудову. Здефінювавши поняття ідеології, ідеї й світогляду, проф. Кульчицький ствердив, що можна говорити про пластовий світогляд. Філософічне підґрунтя дав він, виходячи з нового філософського напрямку еґзистенціялізму, який знайде своє доповнення в пластовому світогляді й елементах філософії Сковороди.

Підчас Конґресу скм Гладкий, який саме повернувся з джемборі англійських скавтів у Гамбурзі, поділився з присутніми своїми враженнями з цієї міжнародньої зустрічі. Українські пластуни, які брали там участь, здобули собі загальне признання чужинців, що старалися в усьому їх наслідувати.

Закрив Конґрес скм Фіґоль наказом пластунам: «Всюди, де нас, пластунів, кине доля, ми, оперті на ідеал Пластового Руху, маємо робити все, що служить Батьківщині, а як прийде момент, віддати все за нашу Богом бережену Україну.».

ПОДЯКА

Оцим складаю щиру подяку усім нашим П. Т. Організаціям, Установам і окремим Особам за привітання, що зволили ласкаво надіслати з нагоди 70-ліття мого життя.

Д-р Степан Баран

Міттенвальд, Єґеркасерне, в Баварії, 21. березня 1948 р.

Советську місію в Австрії випроваджено під конвоєм

Генерал Клярк, що був американським військовим губернатором в Австрії, оповів безславну історію советської репатріяційної місії в американській зоні Австрії. «Ця місія мала дбати про те, щоб советські громадяни з-поміж ДП поверталися до батьківщини. Хоч ця справа взагалі не подобалася мені, — сказав генерал Клярк, — проте я мусів допустити перебування советських урядових осіб в нашій зоні в Австрії. Як і можна було передбачати, я мав від того самі неприємності. Члени місії викликали поміж ДП тривогу й збудження. Вони намагалися змушувати людей до репатріяції і скрізь, де тільки могли, становище так погіршало, що я зажадав від генерала Конєва відкликати місію. Він повідомив, що змінить людей, і просив дати їм 30 день на випробування. Перед від'їздом старої місії я дізнався, що росіяни наміряються вивезти одного з найвідповідальніших аґентів нашої контррозвідки. Я порадив стерегти його, зробивши засідку. Вночі авто без вогнів під'їхало до будинку, де мешкав той аґент. Вийшовши з авта, якісь люди увійшли до будинку. Але там її зустріли наші військові жандарми, що засвітили всі лямпи й перегородили відступ. Виявилось, що поміж невідомих були члени советської репатріяційної місії, частково одягнені в уніформи американської військової поліції. Після цього інциденту я сповістив Конєва, що стару советську репатріяційну місію буде приставлено під конвоєм до кордону советської зони і що ніякої нової місії ми не потребуємо». (Дер Таґесшпіґель).

Шведський п'ятирічний плян оборони

Як повідомляє Ройтер з Стокгольму, Швеція вживає тепер в зв'язку з погіршенням міжнародньої ситуації заходів до посилення своєї оборони. Шведський міністер оборони М. Аллян Вуґт в зв'язку з цим дав свою згоду на проведення п'ятирічного пляну, згідно з яким персонал шведського летунства має бути подвоєний. В той самий час шеф генерального штабу Гельґе Юнґден вимагає будівництва нових укріплень і летовищ, а також дальшої мобілізації шведських чоловіків під військові прапори. Вуґт підтвердив, що вже протягом певного часу у Швеції провадяться спроби з далекосяглими пострілами.

— На думку шведського генерального штабу, що її він висловив у листі до короля, тепер не можна сподіватися близького загального збройного конфлікту, бо східні держави не готові до війни, а Росія, очевидно, ще занадто слабка. Проте Советський Союз може вдаватися до певних акцій насильницького характеру, і тому Швеція мусить розбудувати свою оборонну систему.

— У фінській пресі з'явилися масові оголошення про продаж будинків та меблів. Це ставлять у зв'язок з загальною тенденцією ліквідувати своє майно на випадок потреби швидко залишити країну.

— Болгарський посол у Відні Паскалев відлетів до західньої Австрії, звідки американським радіом заявив, що ніколи не вернеться назад.

Вартісна доповідь генерала Петрова

Філія Союзу Українських Ветеранів в Ашаффенбурзі в неділю 28 березня ц.р. вітала в своїй гостинній домівці визначних гостей в особах генералів **Омеляновича - Павленка, Садовського, Вишнівського і Петрова**; останній виступив перед членами і запрошеною авдиторією з блискучою доповіддю про ґенезу українських збройних сил в 1917 — 1920 роках. Прелеґент довів, що твердження різних ворожих чинників (мовляв українські армії не були реґулярною армією), — безпідставні і неправдиві. З незвичайним об'єктивізмом змалював визначний генерал українських визвольних змагань процес творення української збройної сили на східніх і західніх землях, полонивши цілком увагу слухачів. Ще перед доповіддю генерал Омелянович - Павленко вручив відзнаки СУВ поручникові Левицькому та іншим членам Філії, підкресливши в короткій промові значіння того акту. Генерал зазначив, що Союз Українських Ветеранів постав з невеликого товариства і мав на початку 30 членів. Тоді ще не було ясно, яка це має бути організація: тих що боролися за УНР, чи всіх вояків українських збройних сил. Другий погляд згодом переміг, як більш доцільний. Є певні голоси, що виступають проти членства в СУВ тих, які не боролися в наших лавах, але цей погляд не обґрунтований. Треба відрізняти бойові відзнаки від організаційного значка. Зрештою, справа не в словах, але в ділах, які мають дати Батьківщині визволення.

Після доповіді генерала Петрова комбатанти провели решту вечора за милою товариською гутіркою. (КТВ)

В Ульмі без змін ...

(Власна кореспонденція.) В Новому Ульмі сталася ще одна «подія». 25 березня до табору прибули 4-ри колишні вояки УПА, що заступають мельниківські погляди. Вони виступили з доповіддю про дії УПА в Україні. Перші два розповідали про бої та про санітарні умови в повстанчих відділах. Третій зазначив, що повстанці ніяких грошей зза кордону не отримували. Всі підкреслювали, що дії УПА відбуваються переважно на закерзонщині та що в Галичині були лише підпільні мережі. Головною причиною ліквідації УПА були тяжкі харчові умови після того, як вивезено українське населення. Бойові відділи УПА розпущено з наказом діяти на власну руку. Четвертий — старшина УПА, пробував ширше насвітлити цю справу, звинувачуючи провід, який помилився в розцінці міжнародного становища. Провід УПА рахував, що відразу вибухне війна американців з советами і тому розпочав масове творення відділів УПА. Сталось інакше — в наслідок чого маси патріотичного населення загинули цілком непотрібно. Головну силу УПА знищено, а решта пішла врозтіч...

Після тих слів у залі почулися крики, свисти і оклики: «Большевицькі аґенти!» Зчинилося замішання, але до бійки не дійшло, бо збори перервано. (гн).

Галина Лащенко

Перша зустріч з Оленою Телігою

II.

Я дивувалась, як Олена могла собі вибрати за чоловіка Михайла Телігу. Він здавався мені людиною обмеженою і нічим нецікавою. Багато років пізніше мені говорив про це письменник Микола Чирський:

„Я завше рахував Олену Шовгенівну дівчиною розумною. Пригадую один випадок. Якось пізно ввечері, сидячи в парку, схований між деревами, почув я розмову двох панночок на такі теми, на які дівчата їх віку звичайно не говорять, зайняті своїми дівочими інтересами. Одна з дівчат була Олена Шовгенівна. Коли пізніше я довідався, що вона вийшла заміж за Михайла Телігу, то я подумав, що в Олені помилявся. Тоді я її довший час не бачив. Але пізніше, коли я знов зустрівся з нею і поговорив, я переконався, що вона таки справді непересічна жінка. А подружнє життя і кохання — це, мабуть, щось таке особливе, що потребує зовсім окремої мірки".

Михайло Теліга був тихою, скромною людиною, спокійної вдачі, мало здібний. Вчився довго і терпеливо, але пильно. Був працьовитий і з розвиненим почуттям обов'язку. Мав добрий слух і грав на бандурі. Свою наречену любив дуже.

— „Леночко, Ти найкраща від усіх", — казав він. Це бавило Сергія.

— „Леночка гарненька", — казав він про сестру, — „але не красуня. Є багато кращих від неї".

Проте для Михайла вона була найкращою.

Якби Михахло Теліга не зустрівся з Оленою він, напевно, прожив би своє життя тихо й непомітно. Життя ж поруч з такою жінкою, як Олена, поставило Михайла Телігу в виїмкове становище і примусило виявити такі риси характеру, які при інших обставинах залишились би скритими: [illegible], такт, вірність, [illegible] через вірність до кінця — смерть,

— „Олена Теліга загинула за Україну, її чоловік загинув за неї", — сказала мені якось дружина Олега Кандиби.

Але Михайло знав за яку ідею гинула його дружина, духом дув близький до цієї ідеї і, можна думати, що при інших обставинах так само тихо й без галасу віддав би за неї своє життя.

Бо хто вірний в малому, вірний і в великому. Михайло Теліга це — тихий герой.

Професор Шовгенів дістав з Америки за друк однієї книжки гроші. Вирішили ці гроші вкласти на видатки, зв'язані з весіллям Олени. Їй запропонували вибрати: чи зробити скромне весілля в колі найближчих приятелів, але зате молоді зможуть на два тижні поїхати у шлюбну подорож, чи влаштувати „гучне" весілля, але вже без шлюбної подорожі, бо на все не вистачило б грошей. Олена вибрала гучне весілля на цілі Подєбради!

Старший брат Олени Андрій сказав:
— „Не розумію сестру. Я б вибрав на її місці скромне весілля, але зате шлюбну подорож".

Бажання Олени збулося. Було запрошено багато гостей, а вечеря мала відбутися в залі готелю „Централь". Цей готель весь був тоді найнятий українцями для Академії; там жило також кілька українських родин, між ними родина Шовгеневих. Ми дістали запрошення на весілля.

„Юлія Степанівна та Іван Опанасович Шовгеневи, сповіщаючи про шлюб своєї доньки Олени з Михайлом Телігою, просять Вас вшанувати своєю присутністю вінчання в євангелійській церкві 1 серпня о 7 годині вечора та весільний чай, що має бути того ж дня після вінчання в готелі „Централь".

Моя мати з дружиною професора О. Ейхельмана ходили замовляти торти на весілля Олени Шовгеневої. В день шлюбу їх мали послати Шовгеневим. Вранці я зайшла до цукерні, щоб подивитись, як виглядає наш торт. Я глянула і . . . жахнулась. Торт був прекрасний, пишний і легкий, такий, як уміють робити тільки в Чехії та Відні. Це був чудовий архітектурний твір з крему, цукру, яєць, сметани, родзинок і інших дрібних у світі речей. Але на центральнім місці було палаюче червоне серце, а з боків двоє голубків, що цілувалися. На превелике здивовання панночки я попросила голубків і серце негайно зняти.

— „Але ж це весільний торт!" — переконувала вона мене. Я вперто домагалась свого і вона неохоче це виконала.

Вінчання було ввечері в Євангелійській церкві. Людей поприходило багато, повна церква. Були там не лише українці, але й чехи. Прийшли подивитись з цікавости на православне вінчання. Бадьоро й радісно співав хор. Молодих обвели тричі навкола аналоя. Священик каже їм урочисті і гарні слова, повні глибокого змісту. При світлі свічок і ламп виринає схвильоване і радісне обличчя молодої. Забулась — про що ми умовились напередодні — подивитись, хто стане перший на килимчик — Олена чи Михайло. Бо, за давнім звичаєм, той, хто стане перший, буде головою в домі.

З церкви молоді поїхали додому, де їх зустріли батьки Олени зі святим образом. Пані Шовгенева була в білій сукні. Обличчя її втомлене і виглядало старішим її віку. Зате професор Шовгенів мав вигляд дуже свіжий і молодий.

За молодими до дому Шовгеневих зійшлися всі запрошені гості. В гарно декорованій залі столи були уставлені підковою. На центральнім місці посідали молоді, з боку дружки з боярами. Моїм боярином був молодший брат Олени Сергій. Я в рожевій сукні. Волосся в льоках зв'язане широкою рожевою стрічкою. Панна Зоня теж святочно вбрана. Але Олена в цей урочистий вечір стала гірша, ніж у звичайний, хоч на ній пишна шлюбна сукня. Що це з нею? Вона бліда і майже негарна. Може вона надто схвильована? Яке в неї мінливе обличчя. Ще два дні тому над річкою в простенькій сукні без усяких прикрас, вона була чудова.

Приносять різні страви і розмови під кінець весільного обіду все голосніші й жвавіші... Підносять тости, кричать „гірко"! Але ані п'яних, ані надто великої гульні не було. Потім повідносили столи, звільнили залю і молода з молодим танцювали козачка. Тут Олена Теліга виявила свій великий хист до танцю. Її танець, особливо її козачок, це не було лише добре технічне виконання певних фіґур і па. Вона вся, кожним фібром своєї істоти, віддавалась ритму танцю. Її танець — це було саме життя, сама радість, самий сміх! Чи ж не мусить бути якраз таким наш козачок?!

„Кожний крок — сліпуча бкискавиця,
А душа польовий буйний вітер.
Розгортаються уста і лиця
Неспокійним пурпуровим квітом.
Не впіймаєш! Я — вогонь, я — вихор.
. . . .

(„Козачок", О. Теліга).

Пізніше, взимку Олена приїзлила до Праги на баль і зупинилась у нас. „Столичний" баль вона скритикувала:

— „У нас в Подєбрадах ліпше танцюють", — казала вона.

Другого дня після балю я ввійшла до кімнати, де вона спала. Я почала щось говорити, але вона не чула, що я кажу, хоч я говорила голосно. Олена недочувала. Але вона недочувала часом і трішки.

Цей дефект був мало помітний. І бувало це з нею не завжди, але, головним чином, після втоми. Цікаво, що так само, часом, трохи недочував її брат Сергій.

Зате Олена мала інший внутрішній музикальний слух, так потрібний їй при танці. Тоді я вперше почала розуміти, як міг написати симфонію глухий Бетговен. Тільки в нього це було в стократ більшій мірі. Але це були в своїх першоджерелах речі того ж самого порядку.

Весілля тривало далі. Голосні оплески покрили останні такти українського козачка. Потім молодий грав на бандурі. Його сумовито-схилене спокійне обличчя робило контраст до радісно-схвильованого, нервового обличчя молодої. А далі почали танцювати вальс і інші гості.

Повна вражінь верталась я до дому. Весілля завжди приємно бачити, але особливо цікавить воно кожну молоденьку дівчину, якою була тоді я. Засмучувало мене лише те, що за кілька днів наша родина мала виїздити до Чеського Раю.

Тут, у Подєбрадах було таки цікаво, так весело, а там, в Турнові не було ані одної української родини, самі чехи! І нащо нам туди їхати? Але мій тато цілу зиму їздив на виклади до Подєбрад, йому хотілося побачити щось інше. А тому, що я була дружкою на весіллі Олени Шовгеневої, ми і так затримались у Подєбрадах на десять днів довше.

Усе молоде товариство вийшло проводити нас на двірець. Поприходили й інші знайомі. Умовились листуватись, а восени знов побачитись. Поїзд рушив, у мене на очах тремтіли сльози. І тільки казково гарна природа Чеського раю з густими лісами, стрімкими скелями, урвищами, розвалинами старовинних замків так мене захопила і я дякувала татові, що сюди нас привіз. Від моїх нових друзів з Подєбрад приходили листи, Сергій з великим гумором описував Подєбрадське життя. Олена писала, як вона прибирає і прикрашає свою милу кімнатку. Видко, вона захоплювалась своїм родинним життям. Одного листа, написаного типовим для неї „кучерявим" почерком, Олена Теліга кінчала словами: „І щоб моя дружка Галя стала на все життя моїм молодим другом".

Життя склалось інакше. Олена з чоловіком досить швидко виїхала до Польщі. Я лишилась у Чехо-Словаччині, а потім опинилась у Парижі. Я вийшла заміж, перервалося знайомство з родиною Шовгеневих. Але я ніколи не забувала Олену. Вона пізніше мені теж призналася, що завжди цікавилась моїм життям і розпитувала про мене.

Багато років ми не бачились, щоб зустрітись пам'ятного 1941 року. Різне було життя, але одна мета і вона з'єднала нас і багатьох інших у Києві.

Американські українці розшукують:

Худзей Касю з Гошова, Ліско, Іваник Анусю, Іваничку Михайла з Гошівчика, пов. Ліско шукає Iwanycka Pazia, замужня Kril, 358 Sonderson Ave. Campbell, Ohio, USA і Homilko Mychajlo DP Lager Ettlingen, (Baden) USA Zone Germ. 2-2

РОЗШУКУЮТЬ

Великопольского Мирослава, народженого 1925, шукає Савин, Regensburg, Ganghofersiedlung XIV/38. 1-6

Бурий Іван шукає швагра Володимира Боляка з Олієва, пов. Зборів. Писати: Buryj Ivan, (14a) Ellwangen Jagst, DP-Lager Kr. Aalen (Württbg.-Baden). 1-2

Сина Івана Ломаку, що 1944 працював у Дрездені, шукає батько Alexander Lomaka, Regensburg, Mühlberg 84. 3-4

Батька Півторака Івана шукає син Filip Piwtorak, Aschaffenburg, Pionier Kaserne. 3-6

Мазурок Параскева шукає дочку Мазурок Варвару, що жила в Кляппендорфі і сестру Катерину Калиновську з чоловіком Григорієм, що працювали біля Дрездену. Писати: Aschaffenburg, DP Camp Bois-Brule, Bl. V 209. 2-3

Мельника Юрка, нар. 1926, шукають батьки Мельник Іван і Поліна. Вістки слати на адресу: Melnyk Iwan, Munster Lager DP-Camp, Brit. Zone. 2-2

Сина Грановського Ігоря, нар. 1923 р., шукає батько Грановський Петро. Прошу, хто знає щось про його долю, сповістити на адресу. Mittenwald, Jäger Kaserne, Bl. I, 55a. 2-2

Шукаємо рідних і доньку Фаїну Черемисіну, сестру Марію Черлецьку, Марію Малу, Данила Малого, Петра Малого, Михайла Малого, Фаника Чинченка, Степана Токарева. Хто знає про їх долю, прошу писати на адресу „Неділі". Малий Гавриїл і Ірина Черлецька Мала 2-8

Тонку Оксану, Тонку Валентину і Наталю, Ферстер Юзефу та Примак Соню шукає і просить ласкавої вістки про них Jurij Tonkyj, P. O. W. Camp No 82, Hempton Green Fakenham / Norfolk, Great Britain. 2-2

Шукаю Михайла Галаса з села Сосниця (Галичина). Вістки слати до „Неділі" для Марущака. 1-1

Шукаю дворідного брата Генюка Якова, з с. Котова пов. Рівне (Волинь), що виїхав до Арґентіни в 1931 р. Вістки прошу слати на адресу: Heniuk Wasyl, Aschaffenburg, Pionierkaserne III/128, USA Zone, Germany. Українські часописи в Арґентіні просимо передрукувати. 1-1

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

Увага, „Віра"! Маєте пошту в Адміністрації. 1-2

Прошу рідню і односельчан з районів Новомиргородського, Хмелівського та Маловисківського — відгукнутися до бюра розшуків Дениса Несторовича, Hannover, Möckernstr. 21. 1-2

Новоприбулих до Венецуелі паньства Бачинських знайомі з Ашаффенбурґу просять відгукнутись! 1-1

КУПЛЮ — ПРОДАМ

Продам смокінґ з першорядного чеського сукна. Надається перобити на елеґантний дамський костюм на щуплу жінку. Адреса: Юревич Боженна, Ашаффенбурґ, „Ляґарде", I бл. к. 10. 2-2

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Панна зі Східньої України, 26 р., з середньою освітою нав'яже листування (в майбутньому можливе одруження) з інтеліґентним чоловіком до 32 р. Писати до „Неділі" для „Віри". 2-2

Панна, молода, 23 роки, висока, брунетка з середньою освітою, бажає пізнати молодого пана у віці 24—32 р., який ще не змодернізувався, для обміну думок та листування. Зголошення зі знимкою, яку на бажання поверну, прошу слати до „Неділі" для „Фіялки". 1-2

Галичанка, 23 роки, середньої освіти, брунетка бажає нав'язати листування з мужчиною до 36-ти років, який зуміє розвеселити таборове життя. Писати до „Неділі" для „Веснянки". 1-1

РОЗВОДОВІ СПРАВИ

До Церковного Управління УАПЦеркви на Гессен надійшло прохання Марії (Сельми) доньки Давида, Страздіньш, з дому Капен, про розв'язання її шлюбу з Іваном, сином Германа, Страздіньш з причини безвісної відсутности. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Івана Страдіньша, просимо повідомити на адресу: Kirchliche Verwaltung der U. A. O. Kirche auf Hessen, Offenbach a/M. Mathildenstr. 15/II. 2-3-63

До Церковного Управління УАПЦеркви на Гессен вступило подання Данила, сина Фердинанда, Чипери про розв'язання його шлюбу з Василиною, донькою Івана, з дому Хвелчук, з причини безвістної відсутности. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Василини Чипери, просимо повідомити на адресу: Kirchliche Verwaltung der U.A.O. Kirche auf Hessen, Offenbach a/M. Mathildestr. 15/II. 2-3-64

РАДІОТЕХНІЧНИЙ КУРС

Українська Радіотехнічна Школа YMCA Radioschule Braunschweig, Rautheimerstr. 12, прийме ще обмежену кількість курсантів на заочний відділ. Навчання почалися 1. березня. Курс розрахований на 6 місяців. При школі видається щомісячний журнал „Радіотехнік". Є до набуття № 5—6 1-2

ЗВІТ
Головної Управи СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

По розпорядженні Головної Управи Союзу Українських Ветеранів і згоди ЦПУЕ (ч. 878 47.21.10), Філії СУВ 21 листопада 1947 р. перевели збірку на фонд допомоги інвалідам і їх родинам.

Подаємо назви Філій, які надіслали грошові збірки:

Міттенвальд 5110,10 RM; Розенгайм 1045,— RM; Діллінґен 1831,— RM Новий Ульм 986,— RM; Ноймаркт 1260,— RM; Майнц-Кастель 2689,— RM; Нюрнберґ 2399,50 RM; Ганновер 2003,50 RM; Любек 930,— RM; Еттлінґен 2042,— RM; Ґеттінґен 1296,75 RM; Брауншвайґ 774,50 RM; Пфорцгайм 4388,50 RM; Цуффенгаузен 793.— RM; Байройт 4114,55 RM; Мунстер-Ляґер 1315,75 RM; Нортгайм 862,50 RM; Корнберґ 1344,50 RM; Ашаффенбурґ 5430,— RM; Галендорф 1870,— RM; Інґольштадт 266,50 RM; Люттензее 245,— RM; Карльсруе 439,— RM; Ауґсбурґ 1641,— RM. Разом 41.077,65 RM. (Сорок одна тисяча сімдесять сім марок (65 пф).

Головна Управа СУВ повідомляє, що зазначена сума буде передана Головній Управі Союзу Українських Інвалідів, згідно з постановою ЦПУЕ. Всім жертводавцям Головна Управа СУВ складає сердечну подяку. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

Торговельно-виробнича Кооператива „САМОПОМІЧ"

кооп. з відпов. уділами в Ашаффенбурзі повідомляє своїх членів-пайовиків, що дня 7. квітня 1948 р. в концертовій залі табору „Ляґард" о год. 18-ій відбудуться

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
членів пайовиків.

Порядок нарад:

1. Відкриття Зборів. — 2. Вибір Президії Загальних Зборів. — 3. Відчитання і затвердження протоколу з попередніх Зборів. — 4. Звіт Управи та Надзірної Ради кооперативи про їх діяльність за 1947 р. — 5. Звіт Контрольної Комісії з проведеної ревізії діловодства кооперативи. — 6. Відчитання звіту ревізора „Центросоюзу" з переведеної ревізії в кооперативі „Самопоміч". — 7. Затвердження рахункового замкнення та балянсу кооперативи та ухвала відносно схвалення праці керівних органів кооперативи. — 8. Поділ балянсової надвишки. — 9. Вибір членів Надзірної Ради на місце відступаючих. — 10. Визначення найвищої суми зобов'язань кооперативи. —11. Ухвала прелімінаря бюджету за 1948 р. — 12. Пропозиції і запитання.

В разі нез'явлення приписаної статутом кількости членів Загальні Збори відбудуться годиною пізніше (тобто о год. 19-ій) без огляду на кількість членів згідно з § 31. статуту кооперативи.

Управа
Кооперативи „Самопоміч"

1-1

ОГОЛОШЕННЯ
ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ МУЗИК

З доручення Відділу Культури і Освіти ЦПУЕ Правління ОУМ має в найкоротший час подати список своїх членів із такими точними даними: 1. ім'я і прізвище (латинкою, так, як є в ДП карті). 2. дата і місце народження. 3. де і які школи закінчив (ла) (фахові). 4. виконуваний фах в музиці. 5. професійний стаж. 6. родинний стан. 7. точна адреса. 8. ім'я, прізвище і дата народження найближчих членів рідні. — Ці списки потрібні в зв'язку з еміґрацією мистців. В інтересах кожного члена ОУМ лежить надіслати зразу негайно на мою адресу вищеподані дані. Якщо до 10 днів я не одержу потрібних інформацій, буду змушений подати у списку тільки ім'я і прізвище, без інших, конечних до еміґрації — даних.

Правління ОУМ постановило негайно видати своїм членам довідки. А тому прошу якнайскорше надіслати на мою адресу один фото-знятток. Крім цього члени ОУМ, бажаючі продовжувати виконавчу діяльність, повинні рівночасно вносити заяви для видання їм ліцензії на виступи. Ці ліцензії будуть вибані Правлінням ОУМ і затверджені Керманичем Відділу Культури і Освіти ЦПУЕ. Довідки і ліцензії Правління надсилатиме тільки тим членам, які сплатять членські внески. Їх треба надсилати на адресу: Ukr. Kommittee, München, Rosenheimerplatz 46a (Musiker-Verein). Членська вкладка виносить річно 20.00 RM, вписове — одноразово 5.00 RM, оплата за довідку 5.00 RM.

Правління ОУМ маючи на увазі пожвавлення внутрішнього життя організації, просить усіх членів активно реаґувати на всі прояви музичного життя на еміґрації і бути в цих справах з Правлінням у постійному листовному контакті. Зокрема просимо швидко реаґувати на кожний наш заклик та прохання. Адреса Правління: див. вище, або Roman Sawytzkyj, Berchtesgaden-Strub, Jäger Kaserne IV/66.

Р. Савицький — секретар ОУМ

1-1

Живий образ на Шевченківській Академії Союзу Українських Жінок в Ауґсбурзі. (Фото Олексієнко)

Міжнародній шаховий турнір в Ашаффенбурзі

Останні тижні минули в Ашаффенбурзі не лише під знаком виборів і Пластового Конґресу, але й під знаком шахових зустрічей. Найперше відбувся дружиновий турнір (по 6 грачів) між спортовими товариствами »Пролом« і »Запоріжжя« та шахістами Майнц-Кастелю, з товариства «Чорногора». Головним суддею був майстер Селезньов. Гості вийшли переможцями з обох зустрічей, осягнувши з «Проломом» вислід +5 —1 і з «Запоріжжям» +3½ — 2½. Програну Ашаффенбурґу треба пояснити тим, що деякі з місцевих кращих аматорів не могли виступити. На висліді відбився теж безумовно брак відповідної теоретичної підготовки. Шахісти Майнц-Кастелю візьмуть тепер участь в обласних шахових змаганнях в Новому Ульмі.

Від 12 до 14 березня в естонському таборі відбувся турнір 10-ти особових шахових груп естонців, латвійців і українців. Репрезентація литовців, що програла турнір з латвійцями з вислідом +1½ —8½ зреклася з дальших змагань. Поляки дали лише 5-ти особовий склад і виступали тільки в товариських змаганнях з українцями, програвши з вислідом +2 — 3. Вислідн були такі: українці — естонці +6½ — 3½. Латвійці — українці +7½ — 2½.

Латвійці — естонці +7½ — 2½. Отже латвійці виграли дві зустрічі, а українці зайняли друге місце. За першою шахівницею України виступав майстер А. Селезньов, що на три партії виграв 2½.

✝

Ольга з Дуткевичів
ЦЕГЕЛЬСЬКА

дружина д-ра Льонґіна Цегельського, народжена 21. 11. 1880 р. у Рудні б. Львова, померла дня 14. 3. 1948 р., прийнявши Найсвятіші Тайни, у Ляндеку в Тиролі і там похована 13. 3. Сумну вістку передають Рідні і Знайомим — горем прибиті

син Юрій, невістка і внуки

5 хвилин без політики

РЕКОРДНОГО УРОЖАЮ ЧЕКАЄ ФРАНЦІЯ

Франція сподівається в цьому році, завдяки м'якій погоді, здобути рекордовий урожай. При чому особливо блискучі вигляди для пшениці, а для інших збіжевих культур в загальному вони обіцяють дуже багато, як повідомляє речник французького міністерства рільництва.

Але остаточні дані про посівну площу ще не подано, тому що ще нема весняних замовлень. Проте вже на початку березня була під пшеницею вдвоє більша площа, як у той самий час торік, тоді, коли загальна засівна площа для збіжевих культур досягла тепер 80% стану 1938 року. Французька влада припускає в цьому році зібрати пшениці від 14 — 15 подвійних центнерів з гектара.

Також добрі вигляди має продукц'я цукрових буряків. Лише молочне господарство відчуває ще досі помітний брак силових кормів. Ще не поконано наслідків від втрат молочної худоби, які сталися під час війни.

*

— З Чікаґо вилетів до Китаю літаком промисловець Мілтон Рейнолдс, що сподівається виявити там гору, вищу за найбільшу в світі гору Еверест. За його даними, вона має бути в провінції Сінґай в гірському пасмі Амн Машен, досі не тільки зовсім недослідженому, але й не зазначеному на географічних мапах. Він же проведе дослідження щодо наявности в цих горах урану й інших мінералів.

— Відома кіноартистка Цара Леандер, про долю якої після закінчення війни кружляло багато різних сенсаційних чуток, включно до розстрілу її німцями як шпигунки або втечі підводним човном, «виринула» тепер у Швеції як... співвласниця одного рибальського товариства, аматорка зимового спорту, а часом, для розваги, і шансонетна співачка.

— 3 200 арґентінських паротягів зупинилися і свистіли протягом 5 хвилин, щоб відзначити прийняття Арґентіною викуплених у англійців залізниць. Сам президент Перон дав для цього сиґнал найстарішому машиністові Арґентіни на її найстарішому паротязі.

— Читачі одньєї англійської газети були дуже здивовані надрукованим в ній оголошенням якогось власника гаражу, що шукав для себе робітників, даючи перевагу п'яницям. Як виявилося на думку цього підприємця, п'яниці в тверезому стані працюють краще, ніж ті, що не п'ють. Не менш здивовані були й читачі одньєї нью-йоркської газети, прочитавши в ній таке оголошення: «Пан, що втратив свою праву ногу, хоче познайомитися з паном, що не має лівої ноги, щоб разом з ним купити черевики № 41».

— В Нью-Йорку з великим успіхом дав концерт італійський 8-річний хлопчик Ферручіо Бурко, що дириґував оркестрою з 80 осіб і виконав твори Бетховена, Ваґнера, Берліоза, Россіні, Белліні та Верді.

— В Бельґії на одному футбольному матчі, в один з його гострих моментів, майже одночасово померли від розриву серця двоє глядачів, що надто пристрасно стежили за грою.

— В США бувають конкурси не тільки на звання красуні Америки, а й на звання американської бабуні. Титул «американської бабуні 1947 р.» дістала 77-літня Барбара Ґільґенбах - Елчінґер, що має 177 живих дітей, внуків та правнуків.

— В загадковій для нас Японії є і дивні для нас звичаї. До них належить і жіноче свято ««втіха голок», яке щороку святкують японки в лютому. Майже всі японські жінки протягом усього року ретельно збирають свої поламані голки а цього дня капають на них кілька крапель рижового лікеру, щоб віддячити їм за їх працю. Весь день свята японки відпочивають, не виконуючи хатньої роботи.

— Один великий сальон чоловічих мод у Чікаґо пропонує «революцію» чоловічого одягу, виробивши для цього спеціяльну модель. Новий одяг має бути з легкої непромокальної матерії; на ньому нема ні ґудзиків, ні кишень; він не потребує ні комірців, ні краваток. Кишені в ньому заступає великий браслет, який згодомноситиме на собі й невеличкий електричний прилад, що правитиме разом за телефон і радіоприймач.

— В Ерфурті є приблизно 300 осіб, хворих на тиф. Як виявлено, джерелом захворінь є молоко, пастеризоване в одній молочарні при недостатньому нагріванні.

Німецька кіноартистка Кароля Гене гратиме в нових фільмах

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 | АШАФФЕНБУРГ, 11. КВІТНЯ 1948 | Nr. 119

Плян Маршала став законом

ВАШІНҐТОН. (СДП). Дебати в питанні закордонної допомогової програми, що тривали в американському Конґресі 3½ місяця, закінчилися. Закон про европейську відбудовну програму, підтримку Китаю й військову допомогу Ґреції та Туреччині набрав чинности. 3 квітня о 18 годині за німецьким часом президент Гаррі Трумен підписав відповідний закон, що його переважною більшістю голосів прийняли напередодні обидві палати Конґресу. При церемонії підписання договору були присутні, між іншими, заступник міністра зовнішніх справ Льовет, голови зовнішньо-політичних комітетів Сенату й палати репрезентантів сенатор Ванденберґ і Ітон, керівник зовнішньо - політичних справ демократичної партії сенатор Конеллі й депутат палати репрезентантів Мартін.

ПОРАЗКА ЧЕРВОНИХ В КИТАЇ

Як повідомляють з близьких до китайського уряду кіл, наступ китайських комуністів у Внутрішній Монголії розбито. Рішучі удари китайської урядової армії під командуванням генерала Фу-Тсо-Лі цілком розладнали просування великих комуністичних сил в райони національного Китаю поблизу Китайського муру, що почалося тиждень тому. За цими відомостями, урядове військо розгорнуло широкі операції очищення цього району, особливо залізничної лінії між північною частиною провінції Шанci й містами Татунґ і Калґан, від решток комуністів. Проте 10 000 комуністів ще не відступили із своїх позицій навколо Татунґу.

Як повідомляють далі з Нанкінґу, там відкрилися новообрані Національні Збори. Перед прикрашеним китайськими національними прапорами двометровим портретом батька китайської республіки Сун - Ят - Сена генералісимус Чан - Кай - Шек звернувся до делеґатів з промовою. Відзначивши подолання багатьох труднощів, він підкреслив потребу розв'язати найтяжче питання — перемоги комуністів, що руйнують країну й нищать її людність.

За повідомленням з Вашінґтону, американський Сенат схвалив законопроєкт про господарську й військову підтримку Китаю в сумі 463 мільйони долярів. Законопроєкт має ще бути схвалений в палаті депутатів. Цим разом із схваленням допомоги Европі в 5 300 000 000 долярів і Ґреції та Туреччині в 275 мільйонів долярів. Сенат позитивно завершив обговорення великої допомогової програми для закордонних держав. (ДЕНА - Ройтер)

Фінсько-совєтський пакт

Фінляндський державний президент Паасіківі скликав 2 квітня засідання кабінету, прийнявши перед тим звіт двох членів фінської делеґації, що перебуває в Москві, — Кекконена й Содерґісльма. В результаті уряд опрацював нові директиви для своєї делеґації у Москві. Обидва делеґати 4 квітня повернулися до Москви, щоб взяти участь в дальших переговорах між Фінляндією та СССР. Досі московська конференція обмежилася обговоренням двох перших найголовніших пунктів проєкту пакту, що лишилось безрезультатним. В цих пунктах ідеться про спільні оборонні заходи обох держав у разі аґресії чи загрози нею проти однієї з них. Як можна припустити, фінська делеґація вважала ці пункти надто неясними й домагалася такого формулювання їх, що Фінляндія повинна визначити сама, коли вона загрожена й в якій мірі потребує совєтської допомоги. Проте Совєти обстоювали власну редакцію цих пунктів, висловлюючи готовість піти на поступки в інших питаннях. Цими обставинами й слід пояснити тимчасове відкликання до Гельсінкі двох членів фінської делеґації і опрацювання для неї нової інструкції. Завдання фінляндського уряду було тим складнішим, що всі фінляндські партії, крім крайніх лівих, і досі рішуче заперечують проти будь - яких змін фінляндської конституції і обмежень суверенітету Фінляндії. Проте в Гельсінкі зовні спокійно. Комуністи утримуються тепер від зібрань та демонстрацій, очевидно відкладаючи їх до страйку транспортових робітників, що його вони наміряються влаштувати в разі незгоди фінської делеґації з совєтськими вимогами. (ДЕНА-Ройтер).

ГЕЛЬСІНКІ, (ЮП). Фінляндське міністерство зовнішніх справ опублікувало повний текст підписаного в Москві в присутності маршала Сталіна фінсько - совєтського пакту про взаємодопомогу. На підставі його Фінляндія зобов'язується до збройної акції в межах своїх кордонів, якщо сама вона або Совєтський Союз будуть заатаковані Німеччиною або іншою союзною з нею державою.

Пакт складається з 8 пунктів. У 7-му пункті зазначено, що СССР дає Фінляндії військову допомогу лише в тому разі, коли про це буде складена між обома державами особлива угода. Під час переговорів СССР послідовно подавав три різні варіянти пакту, але, як твердять у фінляндських урядових колах, кінець-кінцем в основному згодився з проєктом фінляндського уряду. Пакт мусить ще бути обговорений і ратифікований фінляндським парламентом.

Берлін заспокоюється

Згідно з повідомленнями ДЕНА, становище в Берліні значно покращало. Американські військові поїзди відновили сполучення Берліну з американською зоною. Відновлено й водний зв'язок з британською зоною. Поїзди з харчами для німецького населення ходять нормально. На пропозицію британського військового уряду становище в Берліні розгляне конференція 4 великодержав, бо совєтський маршал Соколовський дав на це свою згоду під час бенкету у британського військового губернатора Робертсона на честь шефа штабу британської армії фельдмаршала Монтґомері. Про цей бенкет Монтґомері, повернувшися до Лондону, сказав: «В Берліні була прекрасна погода, і я після знаменитого обіду мав сам довгу спокійну розмову з маршалом Соколовським. Ми говорили про погоду й про події дня. Всі були дуже приязні».

На світлині: Пасажири американського поїзду Франкфурт - Берлін, затриманого під час конфлікту совєтською владою, мусили продовжувати свій шлях до Берліну літаком.

— Вночі проти 4 квітня совєтське панцерне розвідче авто з кількома совєтськими вояками в'їхало в районі Ґоерсдорфу на британську зону. Збудивши мешканців села, совєтські вояки розпитували їх про наявність поблизу британських військ та зенітних гармат, після чого повернулися на свою зону.

— На летовище коло Мюнхену спустився чехо - словацький цивільний літак з 4 членами екіпажу й 22 пасажирами. Як пояснив пілот, він мав летіти в нормальний рейс з Праги на Братиславу, але свідомо полетів на американську зону.

— За 10 день наприкінці березня й на початку квітня в рямцях американської допомоги турецькій армії США приставили до Туреччини близько 10 000 тонн різного військового матеріялу, в тому числі важкої артилерії, важких і легких танків, транспортових авт, радарапаратів та ін.

— Бельґійський пароплав «Топаз» уперше переплив Північне море від Остенде до Тільбері, керуючися виключно за допомогою радару. Рейс виконано в непроглядному тумані, через який звичайні пароплави не могли вийти з портів.

— Всі громадяни СССР та його сателітів, що працюють в цих країнах на дипломатичних постах США, мають бути звільнені й заступлені американцями.

Надфортеці США могли б заатакувати кожний пункт СССР

Як заявив у військовому комітеті Сенату американський міністер повітряних сил Сімґтон, американські надфортеці B-29 спроможні з Аляски та Лябрадору заатакувати перший - ліпший пункт в Совєтському Союзі і, ніде не сідаючи, повернутися до своїх баз. Крім того, на випадок вимушеної посадки, вони могли б мати додаткові бази на Філіппінах та в Окінаві. Проте, за словами Сімґтона, для запровадження масових атак треба мати ближчі до «ворога» авіяційні опорні пункти. Тепер, — заявив Сімґтон, — США почали виробництво вдосконалених типів надфортець B-29. Виступаючи в тому ж комітеті, міністер оборони Форрестел сказав, що атомова бомба, яку мають США і не має ще СССР, в разі війни являла б дуже цінну зброю і що хоч сама по собі вона ще не може бути безумовно вирішальною, проте є, безперечно, достатньою, щоб стримати будьяку державу від аґресії. Статссекретар міністерства оборони Ройял підтримував програму міністерства, підкреслюючи негайну потребу збудувати достатню кількість швидких та добре озброєних літаків, що в разі війни могли б заатакувати кожний потрібний пункт у світі. Проте він заперечував безпосередню загрозу війни. (ДЕНА, ЮП).

„Росіяни запрезентували старі векслі"

Турецька й швайцарська преса про міжнароднє становище

Політика США, — пише турецький «Улус», — пройшла три фази: зволікання, уділення господарчої допомоги з метою загальмувати совєтську експансію та військових зобов'язань. Нині Америка виходить на шлях, який два роки перед тим вказав Черчіл, і навіть посувається ще далі. Якби зробила це на два роки раніше, вилікувала б світ. Сьогодні багато починають сумніватися в тому, чи не є вже запізно. Щоб надолужити свої зволікання, Америка мусить в кожному разі діяти швидко та енерґійно. — Також і турецький «Тасвір» пише: Не є виключеним, що війна вибухне за місяць. Останні поступи політики США доводять, що Америка не дозволить ні на яке дальше посування сил Росії так в Европі, як в Азії.

Швайцарська «Ді Вельтвохе» пише: Европа пережила тиждень переляку, якого під час миру не зазнала ще від часів Мюнхену. В Парижі люди говорять про можливості виїзду до Марокко, де ціни різко підскочили вгору і де — на думку французів — буде створено американський бастіон, навіть якби треба було віддати цілу Европу. В Італії люди б'ються за закордонні візи. Навіть у Швайцарії скрізь консуляти переповнені, а богаті люди продають авта й меблі, щоб, в разі потреби, втекти з найменшими затратами. Чи ця паніка обоснована? Думаємо, що ні. Бо зрештою не сталось нічого нового. Країни на схід від залізної завіси оддано Росії не тепер, а в Ялті й Потсдамі. Сьогодні росіяни лише запрезентували старі векселі. Те, що вони це зробили з брутальністю Шейльока, може здивувати хіба лиш того, хто проспав розвиток подій від 1945 р. Хоч і нема підстав до надзвичайної паніки, але ще більш небезпечним був би дешевий оптимізм. Добре, що Европа збуджена; було б значно гірше, якби паніка спаралізувала волю до опору і якби в наслідок паніки люди стратили голови. Сто років тому лорд Пальмерстон писав: «Між нами й росіянами завжди одне й те саме — ми ненавидимо один другого, визиваємо один другого, але не хочемо війни. Росія посувається наперед так далеко й так швидко, як тільки може без проголошення війни. Але скільки разів Росія доходить до висновку, що дальше вдирання повинно допровадити до збройного опору — відступає». Слід пам'ятати, що протягом останніх 150 років Росія була три рази заатакована з заходу і щонайменше два рази була на краю прірви. Росія отже боїться війни і нової інвазії. Той переляк, що приводить в свою чергу до щоразу нових спроб експансії, можна перемогти, тільки викликавши в Росії ще більший переляк, що вона — ідучи далі вперед — приведе очевидно до війни. — Якщо події останніх тижнів спричиняються до вияснення ситуації, якщо Захід у співпраці з Америкою рішиться зактивізувати свої сили, то тоді, не зважаючи на те, що сталося, не лише не буде причин до паніки, а, навпаки, знайдуться поважні підстави до активного бойового оптимізму.

ГУБЕРНАТОР БАВАРІЇ — ГОСТЕМ УКРАЇНЦІВ

Відкриття Тижня Української Культури в Мюнхені

Промова Голови Василя Мудрого й д-ра Романа Смука

5 квітня відкрився в Мюнхені Тиждень Української Культури, зорганізований з ініціятиви Злученого Українського Американського Допомогового Комітету у співпраці з ЦПУЕ та згуртованих у ньому мистецьких і культурно - громадських організацій на еміґрації. Відкриття цієї репрезентаційної імпрези вшанували своєю присутністю високі американські гості на чолі з директором американського військового уряду для Баварії Мареєм Д. ван Ваґнером.

Офіційне німецьке аґентство ДЕНА передало про цю подію 6 квітня таке повідомлення з Мюнхену: У понеділок відкрили в Мюнхені в присутности директора військового уряду для Баварії ван Ваґнера в залі «Ноє Замлюнґ» Тиждень Української Культури. Цей тиждень, що триватиме до 17 квітня, має в програмі концерти хорів, театральні вистави, балетні вечори і виставку образотворчого мистецтва, на якій є майже 200 творів сучасних українських малярів, різьбарів і ґрафіків, що живуть в трьох західніх зонах.

Наступного дня аґенство ДЕНА передало окрему більшу вістку під заголовком: «Мурей ван Ваґнер про проблему українців в Німеччині й Австрії». Зміст цієї вістки такий: «Сьогодні часто забувають, що більшість з 140 000 українців, які живуть тепер у Німеччині й Австрії, зазнали переслідувань від комунізму вже тоді, коли ще інші народи його не знали, — заявив директор американського військового уряду в Баварії ван Ваґнер в промові з нагоди відкритого у понеділок Тижня Української Культури в Мюнхені. Західньо - европейські нації повинні би осіб, які втікли «від злісної поліційної системи, що поглинула вже Мадярщину, Румунію, Чехо - Словаччину й інші народи за залізною завісою, зустріти з великими симпатіями. Сучасну проблему можна буде розв'язати лише так, щоб і надалі двері для утікачів були відкриті».

Наш окремий кореспондент повідомляє: Святково й урочисто відкрито в понеділок 5 квітня Тиждень Української Культури в Мюнхені. Довга й старанна підготовча праця спеціяльно створеного під проводом проф. Л. Білецького, з секретарем інж. Михайлом Косом, ділового комітету, що працював від лютого і здійснював намічені пляни щодо гідної репрезентації нашої культури перед чужинецьким світом, увінчалася успіхом.

Якось весело, молодо виглядав прикрашений ззовні і всередині будинок «Ноє Замлюнґ» на Принцреґентштрасе 3, де відбулося парадне відкриття Тижня. Вже задовго перед 4-ою годиною по обіді біля виставового будинку зібралося багато мюнхенських і замісцевих українців. Почесну вартову службу при вході несли стрункі й усміхнені пластуни.

Прибувають високі чужинецькі достойники і представники українського громадянства. В світлі фото - юпітерів займають місця: директор військового уряду для Баварії ван Ваґнер, генерал - майор **Колінс**, представник американського командувача в Австрії, **полковник Сейдж**, представник Головної Квартири з Франкфурту, **полковник Тапер**, представник військової влади в Мюнхені, **полковник Торп** з Ґіссену, містер **Бєв** і містер **Коркері** з центральної установи ІРО, містер **Бейлі**, американський консул в Мюнхені, містер **Пірс** і містер **Паульсон**, представники американських допомогових організацій в Німеччині та інші. Прибувають також чільні представники німецької влади та культурного світу. Між ними: Людвіґ Остерфельдер, реґірунґспрезидент горішньої Баварії, д-р Вальтер Кайн, представник міністерства культів, проф. д-р Ганс Людвіґ Гельд, представник обербюрґермайстера Мюнхену, проф. Ріхард Рімершмідт, д-р Артур Рюман, директор міської картинної ґалерії, проф. д-р Фрайман фон Пехман, директор «Ноє Замлюнґ» в Баварському Національному Музеї. Чисельно прибули представники преси в особах кореспондентів Юнайтед Пресс, Асошіейтед Пресс, «Старс энд Страйпс», Інтернейшенел Нью - Сервіс, Армі Інформейшен Сервіс, Амерікен Пресс Клюб, а також кореспонденти місцевих німецьких часописів. Українське громадянство було очолене головою ЦПУЕ Василем Мудрим, його заступником проф. Михайлом Вєтуховим, головою Мюнхенського ОПУЕ проф. Корсунським та іншими визначними діячами, працівниками літератури, мистецтва й науки.

Губернатор Д. ван Ваґнер

Урочисті збори відкрив англійською мовою секретар ділового комітету інж. Михайло Кос, відрекомендувавши присутнім директора Об'єднаного Українського Американського Допомогового Комітету в Західній Европі д-ра Романа І. Смука, ректора українського Вільного Університету проф. Івана Мірчука і голову ЦПУЕ Василя Мудрого, що привітали по-англійськи і по-німецьки прибулих гостей. Голова Василь Мудрий промовою, виголошеною по-українськи, проголосив Тиждень Української Культури відкритим.

Влаштована з правдивим смаком виставка нашого образотворчого і народнього мистецтва викликала загальне зацікавлення чужинецьких гостей, що могли користати з відповідно виготовлених для них каталогів. У вечірні години в американському офіцерському клюбі відбувся бенкет з нагоди відкриття Тижня. На бенкет запрошено всіх американських гостей, членів організаційного комітету і пресу.

Під час бенкету губернатор ван Ваґнер привітав приявних від генерала Клея та військового уряду Баварії і пояснив, що генерал Клей не може бути присутній на цьому святі в зв'язку з складними подіями в Берліні.

(Далі в наст. нумері)

Большевики викрали українця в Берліні

В ліцензованому американцями берлінському щоденнику «Таґесшпіґель» читаємо: дві цивільних особи, що видавали себе урядовцями НКВД, викрали з берлінського передмістя Рудов (в американському секторі) українського громадянина Кольшевського. Обидва урядовці прибули до мешкання Кольшевського, домагаючись, щоб він пішов з ними. Кольшевський почав негайно втікати. Обидва росіяни подалися за ним, стріляючи. Кольшевського важко поранили і вивезли на совєтській автомашині.

Скандінавські держави прагнуть військової співпраці

ЛІДС. (ДЕНА - Ройтер). Як пише англійська газета «Йоркшір Пост», Швеція, Норвегія і Данія провадять тепер неофіційні переговори в справі оборонних заходів і тісної військової співпраці цих держав. Хоч можливість оборонного союзу скандінавських держав і обговорюється, проте твердження про неминучість його є, на думку газети, передчасним, бо сумнівно, чи готова Швеція зробити такий далекосяжний крок. Вона вважає першим потрібним заходом зміцнення данських і норвезьких військових сил. Гадають, що зброя і спорядження трьох скандінавських держав будуть стандартизовані і Швеція підтримає вишкіл данського й норвезького війська.

На нашій світлині: норвезький прем'єр - міністер Ґергардсен, данський міністер-президент Гедтофт і шведський прем'єр - міністер Ерляндер

Недiля
Український тижневик в Ашафенбурзі

Видає: Видавництво „Неділя"
Редаґує: Колеґія

Незамовлених рукописів редакція не повертає, не зберігає і не оплачує.
Редактор приймає щовівтірка й що четверга від 10 до 12-ої години

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorization No. UNDP 218
from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM
Publisher Gennady Kotorowycz
Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg
Circulation: 4000 copies

Виступ полковника Сейджа

Полковник Джерри М. Сейдж, шеф Відділу Цивільних Справ Головної Квартири і Секції Військового Зв'язку Европейського Командування був нещодавно в США, де мав нагоду виступати в справах ДП. Полковник, як відомо, великий прихильник скитальців. Він 6 березня мав промову в Нью - Йорському готелі «Вальдорф - Асторія». В цій промові, що її передавало американське радіо і телевізія населенню США, полковник Сейдж з'ясував з незвичайною прихильністю проблему скитальців. Передаємо оце основніші місця тієї промови за звітом щоденника «Нью-Йорк Геральд Трібюн».

Становище майже одного мільйона ДП Об'єднаних Націй, — сказав Сейдж, — які досі перебувають у Німеччині, ілюструє один тип труднощів, що виринули в Европі після війни. Цю велику гуманітарну проблему практичного значення треба вирішити обережно, дивлячись у майбутнє, не чекаючи на тривале вирішення загально - европейських справ.

Більшість ДП в Німеччині прибули туди, як примусові робітники з завойованих країн. Решта — це в'язні концентраційних таборів, що пережили Дахау і Бухенвальд, а також військовополонені, що боролись по нашому боці. Коли союзні війська подолали ворога, важко було визначити дійсну кількість ДП. Згодом у руки союзників в Західній Европі перейшло щось 8 мільйонів людей. Приблизно 6 мільйонів з них вивезено на батьківщину влітку 1945 року в межах акції генерала Айзенгауера. Вкінці 1947 року ще приблизно 70 000 ДП виїхало додому. Тепер у зонах західніх союзників Німеччини й Австрії перебуває ще майже мільйон ДП, які не можуть, або не хочуть повернутися до своєї батьківщини, бо бояться переслідування з расових, релігійних, національних і політичних причин. Ще в 1946 — 47 роках прибуло до Німеччини майже 100 000 тих людей, головним чином польських жидів, що становлять сьогодні майже 20% усієї маси ДП.

У своїй промові, — каже полковник Сейдж, — я не говоритиму про переміщених німців, людей німецького походження та інших, що належать до колишніх ворожих нам національних груп. Я говоритиму про майже один мільйон ДП Об'єднаних Націй, що залишились у Німеччині: литовців, латвійців, естонців, поляків, жидів, українців, юґославів і бездержавних осіб, з яких приблизно 536 000 перебувають у зонах Німеччини й Австрії, контрольованих американською владою.

Від часу мого повороту до Европи напочатку 1946 року я завжди дивувся твердій вдачі більшости ДП. Я бачив тих самих полонених і примусових робітників в 1943 і 1944 році, коли разом з ними перебував у Німеччині ще у важкій атмосфері анормального таборового життя, і був здивований їх здібністю навіть у таких умовах віддаватися з запалом студіям і прагненню до постійного удосконалення самих себе. Бачучи їх щире бажання конструктивної праці, а зокрема з уваги на потребу заощадити витрати армії і ІРО, майже вся адміністрація таборів ДП була передана в їх руки. Директор табору, що працює для ІРО — це звичайно або колишній міністер литовської республіки, або господар чи адвокат з України. Йому допомагає Рада ДП, вибрана демократично неначе в якомусь містечку батьківщини. Коли б мене просили назвати якусь громаду, що була б найбільш вороже настроєна проти нацизму, фашизму чи комунізму, я б назвав не якесь містечко «на сто відсотків американське», але пересічний табір ДП в нашій зоні в Німеччині. ДП, яких вивозили до Німеччини найчастіше ночами і яким татуйували на раменах числа їх концентраку, є активними ворогами будь-якої форми нацизму або фашизму.

Підкресливши, що більшість ДП нізащо не повернеться до країн свого походження, опанованих комунізмом, полковник Сейдж розповів про те, як ДП майже в кожному таборі побудували власними руками церкви, де правлять службу Божу їх власні духовники.

Загальне здоров'я скитальців краще, ніж здоров'я німців. Між ними не було поважніших епідемій, а саме завдяки військовій імунізації, а впевній мірі також завдяки найкращій санітарній службі лікарів та медсестер з поміж ДП. Скитальчі діти — це найздоровіші діти, яких мені доводилося бачити. В таборах ДП рідко зустрічаються статтеві недуги, так поширені в міських районах на колишній воєнній території. Поліція ДП, вивчена американським військом, пильнує внутрішнього ладу в таборах. Порушників закону в таборах ДП менше, ніж у першому-ліпшому великому місті. До того всього не треба забувати, що ДП це люди, які вміють працювати і думати. В наших таборах ДП перебуває порівняльно не багато старших, або фізично не здібних до праці людей. Всі вони сьогодні працюють в самих осередках ІРО, в частинах армії поза таборами і в місцевому господарстві, коли таку працю вдається їм знайти у зруйнованій Німеччині. Фахові здібності тих людей роблять добре враження. Перечисливши ріжні професії ДП, полковник Сейдж каже, що кожен, хто працював із скитальцями в Німеччині, знає що ДП — це фізично здібний елемент. Він бажає жити в унормованих політичних і релігійних умовах американського стилю. Справу треба ставити руба, що буде з тими людьми, якими опікується наша армія в контрольованій Німеччині? Відкидаючи примусову репатріяцію та зауваживши, що не треба скитальців питати чому вони з неї не користають, полковник Сейдж заявив: Природна річ, що французи і інші західні европейці поїхали додому. Але, коли зрозуміло це, що росіяни, які вірили в комунізм повернулись також додому, тоді ніяк не можна очікувати того, від інших ДП, яких вільно змушувати сприйняти комунізм, як свій власний світогляд. Коли б ми забажали зробити примусову репатріяцію, то мусіли б усіх тих людей силою схопити та вкинути рушницями і баґнетами до репатріяційних потягів. Можливість примусити ДП стати німцями натрапляє на великі труднощі, бо антаґонізм між ними і їхніми колишніми визискувачами доводив би до постійних конфліктів, та утруднював би наші завдання в Німеччині. Полковник Сейдж відкидає теж, як нереальну, третю можливість — утримувати ДП ще далі по таборах. І ця можливість мусить відпасти, бо американський громадянин мусів би платити на них податки, а самі ДП ніколи не почали б нового життя. Найбільш чуттєвою альтернативою є четверта, а саме: Забезпечити переселення ДП в країни, де б вони змогли знов збудувати своє життя і стати на нові шляхи. Навівши приклади, як каннадійський, австралійський, бельґійський та шведський уряди та працедавці задоволені з дотеперішніх транспортів ДП, полковник Сейдж зокрема підкреслює, що балтійські утікачі, які прибули в 1944 році до Швеції, за два роки перебування і праці встигли вже навіть повернути їй видатки за їхнє утримання і дають кожного року коло 150 мільйонів долярів прибутку шведському національному господарству. Четверта альтернатива, що полягає в пляні широкого переселення ДП, може мати успіх аж тоді, коли Сполучені Держави приймуть поважне їх число до себе.

Повний текст цієї промови полковника Сейджа передало вже американське радіо у Франкфурті. Сам полковник Сейдж виступив в кількох американських радіостанціях з доповідями про справу ДП і крім того конферував з багатьма визначними американськими урядовцями і конґресменами, виясняючи їм проблему ДП

Передаючи текст цього шляхетного виступу полковника Сейджа в справі усіх людей, що стали жертвами терору советського тоталізму, з приємністю підкреслюємо, що особа полковника Сейджа зокрема близька нам українським скитальцям, яких він добре знає і до яких ставиться дуже прихильно, цікавлячись нашою культурою і нашим життям. Треба сподіватися, що благородний заклик полковника Сейджа знайде незабаром позитивне завершення у відповідній постанові Конґресу щодо так званого білу Стреттона

Чи 200 000 чи 100 000 ДП до США?

В попередньому числі «Неділі» подано вістку з Вашінґтону про сприятливі для ДП перспективи щодо допущення в наступних двох роках 200 000 ДП до США. На жаль, пізніше повідомлення з того ж таки Вашінґтону аґентства ЮП ставить під сумнів схвалення в американському Конґресі відповідного законопроєкту в його повному обсязі. Наводимо точний текст цього повідомлення:

«Тим часом як юридичний комітет американської палати репрезентантів прийняв пропозицію, згідно з якою протягом найближчих двох років 200 000 ДП, що живуть в Европі, мають дістати дозвіл на переселення до США, такий же комітет Сенату запропонував допустити до США лише 100 000 ДП. Протягом цього тижня мають надійти в цій справі дальші повідомлення. Насамперед братимуть для поселення в США сільсько - господарських робітників, домашню обслугу й фахівців текстильної та будівельної промисловости. Крім того, перевагу даватимуть також лікарям, медичним сестрам, дантистам та спеціялістам інших фахових галузей».

Советські маневри в Тюрінґії

БЕРЛІН, (ДЕНА). За повідомленням ліцензійованої французькою владою берлінської газети «Кур'єр», советська армія плянує в своїй зоні широкі весняні маневри і з цією метою перекидає численні військові ешелони головними залізничними лініями від Франкфурту над Одером в напрямі до Тюрінґії. В районі Майнінґену по селах розкватировано танкові з'єднання. Крім того, в лісах обабіч шляхів сполучення помітно скупчення танків середньої ваги. Багато таких танків, забитих для маскування в дерев'яні ящики, приставляють спеціяльними ваговозами з незвичайно високою вантажністю. З вокзалу в Седціні (коло Берліну) в напрямі до Тюрінґії вирядждається військо, до складу якого входять солдати переважно молодшого віку.

ДЕ ПРАЦЮЮТЬ ҐАНҐСТЕРИ?

У Берліні вийшла з друку й поширюється брошура СЕД-у (бльоку комуністів з лівими соціялістами) під наголовком «Ґанґстери працюють», що являє собою злісний пасквіль на американську окупаційну владу, яка в своїй зоні сконфіскувала це видання і притягла до відповідальности причетних осіб. Як заявив заступник американського військового губернатора генерал Гайс' брошура цілком зневажає всі правила звичайної чемности й добропристойности і своїм змістом дуже подібна до тих, що їх під час війни скидали на американську армію нацисти. Виправдуючися, представники СЕД-у пояснили, що видання й поширення цієї брошури ліцензіювала советська влада. Американська військова влада вважає цей інцидент дуже поважним і вимагає від советських представників відповідних пояснень. Тим часом советська окупаційна влада заявила, що «дослідить» цю справу. (ДЕНА)

ІРАН НЕ ДАЄ СОВЄТАМ СПОКОЮ

ЛОНДОН, (ДЕНА - Ройтер). Московське радіо оголосило повний текст советської ноти, переданої 24 березня іранському прем'єр - міністрові. Як сказано в ноті, «советський уряд не може визнати задовільним пояснення іранського уряду, ніби американські військові радники не обіймають в іранській армії ніяких провідних постів». Згідно з повідомленням теґеранського радіо, іранський прем'єр - міністер Гакімі мав наради з провідними членами парляментських партій і групи незалежних з приводу советської ноти з 24 березня. Іранське міністерство зовнішніх справ спростовує повідомлення теґеранських газет про нібито передану Советським Союзом нову ноту.

НЕСПОДІВАНА «ПОСТУПЛИВІСТЬ» СССР

ЛОНДОН, (ЮП). Цілком несподіано на нараді уповноважених міністрів зовнішніх справ з приводу укладення договору з Австрією советський представник заявив про згоду СССР знизити свої претенсії до Австрії за колишнє німецьке майно з 175 на 150 мільйонів долярів. Представники трьох великодержав на конференції поставилися до нової російської пропозиції здержливо. Як зауважили в американських колах, Советський Союз від цілком неможливого домагання перейшов тепер до претенсії, яку, зважаючи на стан платоспроможности Австрії, він міг би подати на обговорення вже раніше. Поки Росія і далі претендує на дві третини австрійської нафти й дві третини дунайського судноплавства, її поступка, беручи на увагу загальну суму претенсій, є ще замалою.

В Італії тривожно

За повідомленням з Риму, на італійському пароплаві, що плив з Юґославії і через пошкодження мотору мусів причалити до берегу коло Барі (Італія), знайдено велику кількість зброї та військового спорядження, а в складі його команди виявлено 6 росіян. Недалеко Риму знову викрито таємний склад зброї, у зв'язку з чим заарештовано кілька комуністів. Такий же склад виявлено й у Сицілії, де заарештовано 15 осіб, а 200 особам заборонено виходити з дому. Комуністи приписують збирання зброї правим партіям, які, мовляв, готують повстання на випадок перемоги комуністів на виборах. На дорозі між Неаполем і Римом комуністів, що поверталися до Риму з передвиборчих зборів, обстріляно з засідки, при чому 9 поранено. Також з засідки вбито секретаря прокомуністичної «Спілки наймитів». В Неаполі групи членів «Соціяльного руху» в присутності поліції повивішували портрети Муссоліні й екскороля Віктора - Емануїла. Італійський уряд вживає посилених заходів до забезпечення порядку на майбутніх виборах. 180 000 поліцистів пильнуватимуть на виборчих дільницях, тим часом, як 150 000 становитимуть резерв на випадок заворушень. (ДЕНА).

Маси католиків слухають на площі св Петра в Римі великодне звернення Папи Пія XII. (Дена)

ЗЛІКВІДОВАНО КОМІСІЮ В СПРАВІ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ

ЛОНДОН, (ДЕНА). Згідно з повідомленням лондонського бюра Об'єднаних Націй, розпущено комісію в справі воєнних злочинців. За майже 4 роки свого існування комісія подала до Об'єднаних Націй іменні списки на 40 000 осіб, запідозрених у вчиненні воєнних злочинів. З цих осіб 6 300 притягнено до відповідальности перед спеціяльними трибуналами для розгляду воєнних злочинів у Нюрнберзі, Норвеґії, Токіо та Шанхаї які засудили до страти або ув'язнення 5 300 осіб.

ГРЕКО-ТУРЕЦЬКІ ПЕРЕГОВОРИ

АТЕНИ, (ДЕНА). 2 квітня до Атен прибув турецький міністер зовнішніх справ Садак, що має провадити з грецьким міністром зовнішніх справ Тсалдарісом переговори про спільну зовнішню політику й координацію господарства обох країн. Тим часом, як, згідно з АП, московське радіо твердить про передбачене при цьому доповнення укладеного в Брюсселі «західнього мілітарного союзу», грецькі газети вважають, що наслідком цієї зустрічі не буде «мілітарний пакт», подібний до брюссельського західнього пакту. Греція ясно усвідомлює собі тяжке міжнародне становище Туреччини і розуміє, що вона змушена триматися до певної міри стримано. Те, що безпосереднім наслідком переговорів не може бути союз з Туреччиною, відзначають і дипломатичні спостерігачі. Згідно з радіом Анкара, на одне з турецьких летовищ прибули як частина американської підтримки Туреччині 37 американських літаків. З американських фльотських кіл повідомляють, що Туреччині в спішному порядку будуть приставлені з трьох авіяносців три п'ятої американських військових літаків.

Згідно з пізнішим повідомленням ДЕНА - Ройтер, греко - турецькі переговори тривали три дні. Вважають, що на них насамперед обговорено питання спільної політики обох держав щодо арабських країн. Як заявили в грецькому міністерстві зовнішніх справ, переговори сприяли повнішому порозумінню й зміцненню дружніх зв'язків обох держав і не зачіпали питань військового характеру. На бенкеті, що його влаштував грецький міністер зовнішніх справ Тсалдаріс на честь турецького гостя, обидва міністри підкреслили, що Греція та Туреччина базуватимуться у своїй співпраці на хартії ОН і матимуть на меті насамперед оборону своєї незалежности, не втручаючись разом з тим до внутрішніх справ інших держав і підтримуючи з усіма країнами, в тому числі й з Близьким Сходом, мирні відносини.

ОН ПЕРЕГЛЯНЕ ПАЛЕСТИНСЬКЕ ПИТАННЯ

ЛЕЙК - СЕКСЕС, (ЮП). 11 членів Ради Безпеки ОН одностайно схвалили пропозицію США вжити заходів до встановлення перемир'я в Палестині. Більшістю 9 голосів при двох, що утрималися, Рада ухвалила далі, також на американську пропозицію, скликати на 16 квітня надзвичайні загальні збори ОН, щоб знову обговорити палестинську проблему. Представник Канади висловив побажання, щоб США «розкрили свої карти» щодо своїх плянів майбутнього Палестини, щоб використати час до загальних зборів. Представник США Остін обіцяв поінформувати про подробиці американського проєкту встановлення над Палестиною мандату на засіданні Ради Безпеки 6 квітня. Представник Євіш Аґенсі Мойше Шерток подав до відома Ради Безпеки дві умови, в разі виконання яких сіоністи згодні на перемир'я. Перша — здійснення пляну поділу Палестини і друга — відтягнення з Палестини всіх непалестинських арабських військ. 18 членів американського сіоністського комітету чину й члени сіоністських комітетів Південної Америки, Мехіко, Великобританії та країн европейського континенту прибули до Тель - Авіву на надзвичайну конференцію.

В Палестині розпалюється війна

В Палестині тривають терористичні акти й жидівсько - арабські сутички, що часом набирають характеру справжніх боїв. Експрес Каїр - Гайфа, в якому були, між іншими, 40 британських вояків, наїхав на міну, в наслідок чого, за першими повідомленнями, 40 осіб убито й 60 поранено. На південь від Єрусалиму 4 жидівські літаки бомбардували арабське військо, що напало на жидівську автоколону. Колона з 60 жидівських вантажних авт, що в супроводі вояків жидівської підпільної армії Гаґана везли з Тель - Авіву харчі для жидів, заблькованих арабами в Єрусалимі, після 7-годинного перестрілювання з введенням в дію ґранат і арабської ертилерії, продерлася в місто. Серед убитих — 3 араби й 11 жидів. Останнім загін Гаґана улаштував почесний похорон, продефілювавши вулицями Єрусалиму в сталевих шоломах і повній уніформі й озброєнні. За пізнішими повідомленнями, загони Гаґана втретє намагалися прорвати арабську бльокаду, щоб знову довезти харчі 10 000 жидам, що голодують в Єрусалимі. При цьому за жидівськими даними вбито 17, а за арабськими — 60 жидів. (ДЕНА - Ройтер, ЮП).

Коротко

— До новоутворених «робітничих груп» народньої унії де-Ґоля вступило вже близько 150 000 французів. У самому паризькому районі створено 780 таких груп з 50 000 членів. Завдання цих груп, до складу яких входять робітники, службовці й фахівці промислових підприємств, поборювати впливи й діяльність комуністичних «оборонних комітетів», створених на зразок чехо - словацьких «комітетів чину».

— Елеонора Рузвельт виїхала бритaнським пароплавом до Лондону, щоб взяти участь у відкритті там пам'ятника покійному президентові Рузвельтові.

— Відома наукова дослідниця Ірен Кюрі, що разом із своїм чоловіком, теж відомим французьким дослідником атомової енерґії і разом з тим комуністом Жольйо прибула на тимчасові відвідини до США, заявила на засіданні антифашистського комітету в Чікаґо, що США воюватимуть у недалекому майбутньому. За її словами, вона певно знає, що СССР ще не має атомової бомби, принаймні такого розміру, як у США. Комуністичне захоплення східньо - европейських держав вона назвала наслідком «чесних виборів». Її чоловік встиг вже відзначитися в США антиамериканськими вибриками.

— Один з провідних членів чехо - словацької соціял - демократичної партії д-р Странські, що недавно таємничо «зник» у Празі, тепер «об'явився» в Лондоні, куди втік від арешту літаком із своєю дружиною - англійкою.

— За заявою дружини колишнього чехо - словацького делеґата в ОН Папанека, вона та її чоловік мають дані про те, що Яна Масарика вбили комуністи.

— Група нью - йоркських шоферів таксі та ковбоїв протестувала в Лейк - Сексесі (резиденція ОН) проти вислову советського делеґата в ОН Ґромико, ніби «кожен шофер таксі, портьє і ковбой» в США може сказати, що американська зовнішня політика є імперіялістичною. З цього приводу американський делеґат Остін заявив, що США робить тільки честь, якщо кожен в них може вільно висловлювати свої погляди.

— У Польщі почалася реєстрація молодих людей для притягнення їх на відбудовні роботи й до військового вишколу з метою «підготувати оборону країни».

— Як заявив на пресовій конференції в Мюнхені один парох, що втік з Чехо - Словаччини, «більшість чехо - словацького народу вже переконалася в тому, що скинути примусово накинуту йому систему можна тільки з допомогою ззовні».

— США подали чехо - словацькому урядові заяву з домаганням відкликати як «небажаних осіб» двох урядовців чехо - словацького посольства у Вашінґтоні.

— За повідомленням чехо - словацької комуністичної газети «Руде Право», створена під час урядової кризи «робітнича міліція» має залишитися і надалі як резервна сила.

— Американська учбова фльота має відвідати порт Берґен в Норвеґії, де залишиться з 19. IV до 2. V. Між 18 і 20 квітня в порядку дружньої візити має відвідати південні норвезькі порти й американська ескадра, що провадить тепер маневри в Середземному морі.

— В Японії швидкий потяг наскочив на льокомотиву, що стояла на рейках: 70 осіб убито, 120 поранено.

Таємниця заплюмбованих віденських вагонів

В українських, білоруських і російських таборах в Західній Австрії советська репатріяційна місія зустрілася з ворожими маніфестаціями. В таборі Лексенфельд біля Зальцбурґа закидано її камінням і пляшками Легше вдається «репатріяція» еміґрантів, що мешкають приватно. У західніх смугах Відня в помешкання цих людей з'являються советські вояки в цивільних убраннях і забирають людей силою Тільки в небагатьох випадках вдалося своєчасно викликать союзну військову поліцію. Раз на тиждень від'їжджають з міста Вінер Нойштадт заплюмбовані вагони з людьми на Схід. («Ді Тат»).

Переговори між Мельником і Бандерою

Данило Скоропадський продовжуватиме діло свого покійного батька.

Вже довший час в українському громадянстві кружляють різні чутки про переговори між двома українськими націоналістичними групами, а саме: проводом партії С. Бандери і полковника А. Мельника. Арґентінський «Наш Клич» з Буенос Айрес помістив окрему статтю свого редактора Євгена Онацького на цю тему. Коментуючи текст комунікату інформаційного відділу ОУН, Онацький пише, що «справа об'єднання чи просто порозуміння двох відламків колись єдиного націоналістичного руху має велике значення для загально - національної консолідації». Між громадянством Буенос Айрес так як і в Европі ширились чутки про можливе постання загально - визнаного українського національного уряду на чужині. Як видно з комунікату, датованого 10 лютого, ці чутки мали під собою підставу, бо дійсно йде праця над реорганізацією державного центру Української Народньої Республіки, шляхом покликачня до життя Національної Ради, як суверенного тіла в державному змаганні і будівництві. До творення цього державного центру, — пише Онацький, — запрошено і партію Степана Бандери та її верховний орган УГВР, але як пишуть, ця партія узалежнила свою участь в цій акції числом мандатів. Тим часом її шеф С. Бандера звернувся до полковника Мельника з пропозицією «пакту неаґресії» та влиття ОУН в УГВР. Андрій Мельник, про якого говорили, що він «утік до Арґентіни», після особистої зустрічі з Степаном Бандерою 23. I 48 р. запропонував йому на письмі низку умов співпраці. На превеликий жаль, пише «Наш Клич». Степан Бандера ті умови відкинув і справа політичної консолідації розбилася.

Як виходить з комунікату ОУН, полковник Мельник пропонував, між іншим, створення **Українського Світового Об'єднання,** якого зав'язком є секретаріят, покликаний до життя Українським Панамериканським Конґресом 21 листопада 1947 року, в якому мають взяти участь українські політичні репрезентації всіх континентів для підтримки визвольних змагань українського народу за Самостійну Соборну Українську Державу. Далі полковник Мельник вимагав від партії Бандери заяви, що вона не має нічого спільного з братовбивствами, які мали місце останніми роками, а всякий терор, як фізичний так і моральний, супроти політичних противників всередині української національної громади, вважає порушенням етично - моральних засад і буде його поборювати. **Степан Бандера відкинув цей проект,** підтримуючи далі свої позиції, щоб організація полковника Мельника вступила до УГВР. Обидві націоналістичні партії за проектом Бандери мали б лише «зобов'язатися не поборювати себе взаємно».

До тих інформацій арґентінського «Нашого Клича» цікаво буде додати, що Микола Лебедь і представники С. Бандери відвідали нещодавно **президента Української Народньої Республіки** Андрія Лівицького і мали з ним розмову. На тему цієї зустрічі кружляють різні версії, але про зміст розмови досі не появився жодний комунікат.

Як повідомляє наш мюнхенський кореспондент, цими днями вирішується остаточно справа створення Національної Ради, яку досі торпедували бандерівці й гетьманці, а в останній час навіть вже й... мельниківці. На випадок, коли б ті всі три групи об'єдналися в спільну опозицію, в Національній Раді залишаться тільки ті демократичні партії, які вже рік вживають заходів, щоб створити національний парлямент на чужині.

Далі — українські політичні кола цікавляться маніфестом - заявою **інженера Данила Скоропадського,** що в формі «подяки за привітання з нагоди Нового Року і дня народження» звернувся до українського громадянства з факсимільною заявою, в якій між іншим пише: «Заявляю твердо й урочисто, що виконуючи заповіт покійного батька мого, Гетьмана всієї України Павла — продовжуватиму Гетьманське Діло, започатковане ним. Гідно нестиму хрест цей в глибокій вірі, що тільки Гетьманська Ідея, спроможна дати внутрішню тривалу єдність і силу нашому народові і вивести його на щасливий шлях державного буття.» Як виходить з цієї заяви, інженер Скоропадський далекий від того, щоб бути, як досі, «приватною людиною», а навпаки переймає програму свого батька і, як виходить, керуматиме особисто аспіраціями і діями українських консерватистів.

ШЕВЧЕНКІВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН

Українська Вільна Академія Наук повідомляє членів усіх груп УВАН, що 17—19 квітня ц р. в Реґенсбурзі, в Українській Оселі Ґанґгоферзідлюнґ відбудеться річна Шевченківська Конференція всіх груп УВАН.

На порядку денному:

1) організаційні справи (17. 4. і ранок 18. 4.);
2) наукові доповіді, присвячені Т. Шевченкові (о 2 год. дня 18. 4.).
3) наукові доповіді груп УВАН (19.4.).

З'їзд для керівних членів і директорів Інститутів 16. квітня. — Зголошуватися в Адміністративному Бльоці Оселі, в Культ.-Освітньому Відділі у проф. Шевченка.

Президія УВАН

Тарас Бульба-Боровець

Де українська демократія?

З історії нашої нації бачимо, що в Україні, ще в добу феодалізму вже була ділова демократія. Тоді була українська суверенна держава. Були великі та удільні князі. Булі королі. Було народнє віче. Говорячи сучасною політичною мовою, в Княжій Україні, була авторитетна державна організація та її влада, яку респектував нрод і вів нродній парлямент, який шанувала влада. Як на ті часи — це була ідеальна демократія із справедливим народоправством та абсолютним ладом і порядком державної організації.

Ця велика і славна держава, що прийняла християнську віру та демократичні основи державного будівництва від греків, проіснувала довгі століття і впала від сильнішого монгольського сходу.

Хоч і не стало своєї держави та її демократії, проте український народ не капітулював. Навпаки, він і далі боровся за її відновлення. Так прийшла **гетьмансько - козацька доба.**

Ця доба не принесла Україні ні державної суверенности, ні відновленої демократії. Чому? Бо замість одного гетьмана, як уособлення державної влади, було ще багато «гетьманів» та «отаманів», а замість віча, як народнього парляменту, були чорні ради.

Тобто, як висловлюються тепер, в гетьмансько - козацьку добу України була міжпартійна боротьба в національному проводі та розхристана анархія народних мас тоді, коли ворожі сили були в перевазі та постійно в наступі проти України.

Нація одначе й тепер не капітулює. За часів найчорнішої реакції від 17-го до 20-го століття вона висуває багато визначних борців за свою демократію, а особливо Шевченка, Лесю Українку, Івана Франка та інших. Ці велетні бойового духа нашої нації підготовляють її до нової доби.

Цю нову добу практично започатковує славетний 1917-й рік. Цей рік дістає назву «весни демократії» Східньої Европи та Середньої Азії.

Повстає українська суверенна держава, згідно з духом часу на республікансько - демократичних основах, Михайла Грушевського...

Потім відновляється на традиційно леґітимних основах монархічно - гетьманська авторитарна держава Павла Скоропадського...

Не за цілий рік шляхом всенародньої революції на тих же самих народоправних, демократичних основах, повертає назад Українська Народня Республіка Симона Петлюри...

Результати: Україна знов не виборола своєї суверенної держави та не побудувала її демократичного ладу.

Причини — ті ж самі. Міжпартійна боротьба національно - політичного проводу. Розбрат та анархізація народніх мас. Велика перевага ворогів України. Несприятлива коньюнктура світової політики.

Позитивне, що ця бурхлива доба дала Україні, це те, що тепер її демократія перестала бути в її народній потенції, а оформила себе ідеологічно - світоглядово, як модерний соціяльно - політичний рух, з чітко накресленою програмою в двох словах «Земля і воля».

Хоч знов нестало української суверенної держави та її демократичного ладу, українська нація цілих три десятки літ криваво і безперестанку бореться за ці свої ідеали, склавши на жертвенник цієї боротьби понад 10 мільйонів людських жертв, скарби культури та повну руїну всієї національної економіки.

В такому стані застала Україну 2-га світова війна. Жодна нація світу не була в такій жахливій ситуації. Вічно ворожа окупація. Абсолютна ізоляція від ширшого світу. Брак не то матеріяльної, а навіть моральної допомоги. Гори амоналу, чавуну та сталі, орють протягом цілих 4-х років всю українську територію. Хмари не диму, пекельного полум'я, злизують з життєвого простору українського народу все те, що він там насаджував потом - кров'ю цілі тисячоліття. Мало того, те полум'я навіть злизує з тієї землі саму фізичну субстанцію українського народу...

Обначе осамітнений народ - герой не лежить під «язиками» того полум'я гнилою колодою. Навпаки, він активно реаґує на всі воєнні події. З вибухом другої світової війни без жодної чужої допомоги одними власними силами започатковує нову добу, добу відновленої революційно - повстанчої боротьби.

Ця леґендарна і сьогодні на весь світ слабна підземна боротьба провадиться єдиною силою свого бойового духа без літака і без панцера проти 2-х наймогутніших потуг світу — одночасно!

Дарма, що вся українська територія переходить по кілька, а майже кожна місцевість по кільканадцять разів з рук до рук то одного, то другого окупанта. Україна їх обох абсолютно не визнає, а живе своїм притаманним життям. Україна боореться, маневруючи поміж цими потугами, за здійснення свого ідеалу — «Земля і воля».

Які б не були обставини, але вся Україна від Дону до Карпат бореться за побудову своєї суверенної держави та її демократії.

І друга світова війна скінчилася. Не зважаючи на велетенські втрати та «ґарантії» всіх свобод світової демократії, яка «виграла» війну. Україна знов не виборола своєї державної суверенности та не осягнула свого демократичного ідеалу. На це не було сприятливих умов світової політичної коньюнктури. За внутрішні фактори тут навіть не доводиться згадувати. Коли б вони були найгеніяльніші, то все одно в умовах політичних відносин світу за часів другої світової війни, жодних передумов для українського державного будівництва — абсолютно не було. Україна тільки переходила з рук до рук щораз сильнішої організованої потуги.

Одначе і в цьому явно безвиглядному стані Україна весь час активно бореться. Бореться, бо її боротьба — це боротьба не матерії проти матерії, а боротьба духа ідеї свободи проти неволі та рабства. Це боротьба велетенського духового потенціялу волелюбної европейської нації проти своїх гнобителів. Вона не провадиться ані панцером, ані бомбардувальником, а тільки двома чародійними словами «земля і воля». Сила цієї скромної зброї перевищує всеруйнуючу енерґію непоборного атома.

Такою зброєю володіє поневолена Україна в своїй 300-літній боротьбі за відновлення своєї суверенної держави та її демократії. Ця боротьба та сила її зброї починає дивувати весь світ. Звертає увагу того світу на нашу героїчну націю та її історичну правду. В цьому якраз і лежить виправдання неминучої наявности тієї «безвиглядної» боротьби. Коли б її, не дай Бог, не було, Україна давно була б мертва, а її домовина замурована не до «другого пришестя», а на віки вічні. Ми щасливі й горді, що це не так.

Ось де я знайшов українську демократію. В Україні. Тільки там існує українська демократія, де без перерви за її ідеали проводиться безкомпромісова боротьба проти свого антипода.

На еміґрації тієї демократії я не бачив по закінченні 1-ої світової війни і не бачу її сьогодні. Поза Україною опинилися тільки незначні відприски української нації, в особі решток політичних організацій та державних установ.

Ці рештки, на превеликий жаль, не спромоглися, як після першої, так і після другої світової війни, на те, щоб бодай гідно репрезентувати українську бойову демократію поза межами своєї славної Батьківщини. Після першої світової війни всі центрально - українські демократичні організації, відірвавшись від рідного ґрунту, не спромоглися тримати з тим ґрунтом живий контакт, припинили свою революційну діяльність і втратили джерело допливу до себе свіжих сил, чим абсолютно випустили з своїх рук всяку політичну ініціятиву.

Після другої світової війни наші демократичні кола на еміґрації мали колосальне поповнення молодих сил з України. Одначе, вони знов не спромоглися тих сил впорядкувати, оформити, влити в прудку організацію та дати їм належний напрям до дальшої боротьби за свої ідеали поза межами рідної землі. Ці сили марнуються в розпорошенні та безділлі. Деморалізуються на очах.

Ци за таких умов доводиться говорити про ділову українську демократію поза межами рідної країни? Ясно, що ні! З тих, властє, причин я тієї демократії на еміґрації й «не бачу».

Дарма, що існує аж кілька «урядів». Дарма, що «існує» КУК та багато інших демократичних установ. Дарма, що «існує» безліч демократичних партій. І навіть дарма, що майже кожна еміґраційна газета обов'язково має підзаголовок «демократичний часопис». Не зважаючи на всі ці дуже поважні атрибути, що ними диспонує наша еміґраційна демократія, ділової української демократії на еміґрації, як не було після першої світової війни, так її нема й сьогодні.

Це не «диверсія» і не «паніка», а звичайне констатування фактів, які визнає історія. Нема чого присипляти себе наркозом самообману, а треба ставитись до діла об'єктивно та тверезо. Нашої демократії поза межами України ніхто в світі не бачить, хоч вона є одною з найстарших, як в старовину, так і від 1917 року та гідно себе репрезентує по казематах ЧеКа, «севлагах», «востоклагах» та «юґлагах».

Що зробила наша еміґраційна демократія для національної революції, як від першої до другої світової війни, так і за цілих три роки по закінченні другої світової війни? Чим і ким вона збирається побороти такого свого противника як Компартія та великоросійська імперія? Розпорошеною й інертною та отароподібною масою заляканих «біженців», що тільки й думають про те, як би за всяку ціну якнайдальше втікти

До
Хвальної Редакції «Неділі»
в Ашаффенбурзі.

З уваги на те, що в наслідок моєї постанови відійти від активної політичної роботи до приватного життя, почали кружляти всякі поголоски про моє «вороже» ставлення до демократичного державного центру Української Народньої Республіки, прошу ласкаво не відмовити в опублікуванні доданої статті, яка пояснює моє політичне кредо, погляд на всі справи та ставлення до них.

Не змінюючи свого політичного переконання та лояльности до концепції УНР, я відійшов від активної політичної роботи з таких причин:

1. мій погляд і деякі практичні заходи для потрібної активізації українських демократичних сил на еміґрації, співзвучно з рідною країною, інтерпретовано «диверсійною отаманією»;
2. публічним спростуванням аґенства УПІС від 15. XI 1947 р. сучасні урядові чинники УНР нанесли зневагу моїй вояцькій гідності та компромітацію нашої нової комбатантської організації УНҐ.
3. я не хочу в майбутньому нести співвідповідальність за той стан в нашому демократичному таборі, який вважаю катастрофально шкідливим для нашої національної справи.

При відході до приватного життя я заявив, що, коли тільки Батьківщина покличе нас знов до активної боротьби, я перший буду добровольцем у лавах нашої національної армії.

З глибокою пошаною
Т. Бульба-Боровець

Імпозантна маніфестація 6.000 українців на вулицях Мюнхену 14. березня була одвертим протестом проти насильства в нашій батьківщині.

М. Островерха

З тижня української культури в Реґенсбурзі

Ця маніфестація української культури відбулась від 7 до 21 березня 1948 р. Заходами УСОМ (в порозумінні з німецькими мистецькими колами) улаштовано в тих днях виставу українського мистецтва, і, в іншій залі, виставу українського народнього мистецтва. З тієї ж нагоди відбулась низка вокально - інструментальних концертів.

Тут, хоч побіжно, зупинимося над виставленими в Реґенсбурзі — з нагоди того тижня — мистецькими працями наших мистців. Праці виставлені на цій виставі дуже нерівні мистецькою вартістю. Правда, кожна добра вистава, наша чи чужа, колись і сьогодні, має праці ріжних напрямків, смаків і вартостей, але завсіди буває витримана на одному мистецькому рівні. Цього рівня старались, більше чи менше, триматись й орґанізатори останньої вистави в Реґенсбурзі.

На виставі бачимо праці старих майстрів і молодих, уже добре відомих і майже, а то й зовсім невідомих мистців. Бачимо тут наших давніх знайомих, як М. Анастазієвський, М. Бутович, П. Мегик, М. Стефанович. Із цих відомих і для українського мистецтва та культури заслужених мистців найкраще і найрівніше представляється своїми працями Михайлина Стефанович: усе вона витримана в свому акуратному стилі, — який декуди нагадує нам найкращі часи раннє - християнського сирійського мистецтва, — закохана в ритмі естетичних ліній, солідна технічним викінченням праці, що робить твір її тривалим. І Мик. Анастазієвський дав тут скромну й милу в кольорі працю. М. Бутовича дві праці — коли не було інших (бо мистця у Европі нема), то задля його доброго мистецького імені краще б було їх не виставляти: вони не є притаманні для мистця. Та й П. Мегик завсіди давав куди кращі праці на вистави, ніж ця, яку ми бачили.

Дібралась добра чвірка акварелістів, картини яких говоркть про своїх авторів дуже позитивно. І кожен із них окремо — і С. Бабуль, і Рената Крамер, і Л. Папара, і М. Радиш виріжняється своєю мистецькою культурою та тонкістю, зокрема троє перших. У працях С. Борачка переконує віртуозність композиції, рисунку, кольору, але немає у нього того, що примушувало б глядача захопитись. У «Прачці» він тримається імпресіонізму доброї французької школи — що й вартісне в нього.

Є тут гурток мистців тієї солідної української школи — в першу чергу М. Дмитренко, Л. Морозова, М. Неділко. Перший із них дав тут незвичайно цікавий портрет «Дівчина» (з волічкою), переконливий рисунком, композицією, тоном. Уже другий портрет «Дівчина» (число в каталозі 23) не зовсім у характері втриманий і з руками портретист не дав собі ради. «Софія» Л. Морозової легке, настроєве. З цієї трійки найцікавший М. Неділко, за розвитком якого слідкуємо вже вісім років: він поглиблює колір, м'який та проникливий тоном; усі його праці виявляють стиль, і смак, розуміння кольориту. Всі ці прикмети пробиваються з усіх його виставлених тут творів, зокрема в «Над Дністром». Старанний і уважний є й О. Булавицький. Звертає на себе увагу краєвидом з Альп М. Гоцій. В тоні витримує М. Шрамченко портрет «С. Д.». Дві виставлені тут його праці мало говорять про мистця. (Вже можна б дещо більше сказати про нього, оглянувши його праці виставлені в Авґсбурзі, у «Ständige Schwäbische Kunstausstellung : сам портрет «Д-р Кузів» говорить позитивно про мистця). Л. Тимошенко у «Композиції» показав себе культурним мистцем, хоч гармонія кольорів у цій його праці легкого ефекту. З праць В. Кричевського вибивається «Хатина».

Не дивлячись на те, що сьогодні такі примітиви не викликають у мистецькому світі зацікавлення, то можна признати працям І. Кейвана вартість задля їхнього теплого кольориту. І. Шухевич, Б. Стебельський, Т. Юзьків, Т. Вацик виставили тут свої праці. За них, зокрема за трьох останніх, можна сказати, що праці їх корректні, але ще носять прикмети спроби.

При кінці цього огляду праць наших малярів зупинюсь іще на невеличкому гурті т. зв. «новаківців» — цей бо гурток навіть у такому хаотичному розташуванні праць, яке є на цій виставі, виринає на перший плян своїми благодійними прикметами в нашому мистецтві.

Едвард Козак, — культурний, хоч дещо холодний, правда, аристократ у краєвиді, — знову вибивається своєю ґротескою. Наш побут у його естетичному оформленні, при його легкій і сміливій лінії, у його передуманій композиції, спонтанному й пережитому стилі стає не перевершеним. Може в «Рибалках» стилізація хмари дещо до цілости стилю картини за важка. Але й це не зменшує вартости твору.

Іванна Нижник - Винників своїм Краєвидом (каталог, ч. 133) виявляє своє вже ясне обличчя і характер читкости рисунку й кольору та стилю. Степан Луцик, беручи під увагу деякі нерівности у вартості його праць, у «Альпійському краєвиді» (чис. 80) звертає на себе увагу своєю вдумливістю.

Проте на чоло цієї вистави взагалі, виринає Михайло Мороз. Для тону й «врівноваження» усієї вистави його праці розкинено на всі чотири стіни залі, але його тон, кольорит, гармонія його твору, — поодиноко чи всіх, — його стиль, навіть така в нього приємна фактура, — усе це всюди виявить Мороза, де і з ким його праці не повісити б. А в першу чергу «Кеніґзее», «Цвіт каштанів», «Над річкою», які є «клю» вистави. Понад двадцять років пильно слідкуємо за процесом творчости М. Мороза, за її фазами. Останні роки його творчости показують, що він остаточно вийшов із орбіти свого великого учителя О. Новаківського. Як він, Мороз, іще дечим зв'язаний з своїм маестром, то лише спільністтю їх світовідчування у мистецтві. Колись Мороз малював, услухуючись у молитву свого твору: сьогодні він, малюючи, молиться симфонією пребагатих кольорів: відосередньо чи досередньо — в них повна гармонія. У цьому його сила і неспокій. І перед ним виринає ще цікавіше й нове завтра, до якого він іде працею і поважністю.

Перейдемо до різьби. Тут, поруч маляра Мороза треба поставити й другого мистця - різьбаря Григора Крука. Якби на цій виставі й нічого більше не було, лише його «Туга», то й це зовсім вистачило б, переконатись, що тільки в творчому вогні може різьбар так тонко передати силу, гармонію й естетику руху, опанувати форму, оживити брилу. В деяких його працях — «Селянин», «Прачка» — навіть у формі, в стилі вичуваєте українськість їх, а не тільки в побудові й русі, що надає й української психології його творам. Бачимо тут і Антона Павлося; цього, беручи його стиль, закоханого в українському гелленізмі різьбаря, Естетика й лірика промовляють із усіх його творів. Його «Вагітна» (кат. ч. 118 Б.) вказує, що мистець не манерується, а йде вперед. І жіноча голівка — твір Сергія Литвиненка, терракотта,витримана в характері й сповнена тепла. Та ми хотіли б побачити більше праць цього нашого різьбаря. Лише одну бронзу «Козак» дає П. Капшученко.

З графіків на першому місті стоїть Яків Гніздовський своєю чистою і,

від «ясного сонечка», а не про те, щоб шукати нагоди повороту на рідну землю для чинної боротьби з ворогом? Вони вже пропали для України, а Україна тим більше пропала для них!

Якими ідеями наша еміґраційна демократія виховує свої нові кадри? За яку соціяльну програму ці кадри мають колись боротися? За «демократію»? А що воно таке та «демократія» взагалі? Яка різниця між нашою і західньою демократією? Хто бодай пробував це пояснити як чужинцям, так і своїм людям не тільки на чужині, але тако ж і на рідній землі? Хто бодай бачив Конституцію УНР? Я її ще «не бачив», хоч понад 20 літ боровся за конституцію УНР. Чому цей твір не є настольною книгою кожної української хати та не лежить в бібліотеці кожного визначнішого політичного діяча інших націй?

Яку організовану силу виставляє наша еміґраційна демократія проти такої тоталітарної потуги, як апарати компартії, ЧеКа, червона армія та всі несчисленні крайові та закордонні організації нашого противника?

Ось наближається третя світова війна. Де ЦК української еміґраційної демократії? Скажете: Екзильний Уряд УНР з 1920 року! Хто його сьогодні визнає? На які конкретно реальні сили він спирається? По якому принципу він формується, виборчому чи делеґатському? З кого він складається, з політичних партій, чи також з представників станових організацій та фахових безпартійних людей? Яка сила його практичного авторитету поза вагою законної традиції? Чи самої традиції вистарчає на те, щоб побудувати сучасний діловий державний центр, чи треба ще й живих людей та активних організацій?

Що конкретно собою являє КУК? Що він досі зробив і що він спроможний робити взагалі? Чи діяльність КУК-у дає надії на побудову працездатного ЦК нашої еміґраційної демократії, як ідеологічного антипода та дійового противника Компартії?

Що на ці всі питання відповідає 3-х літня дійсність? Чи на цю «відповідь» звертає увагу наша еміґраційна демократія? Які її висновки та конкретні заходи?

«Плач Єремії»? Скигління на чужих і своїх тоталітаристів?

Не поможе! Москва та всі її послідовники в сльози не вірять!

Або українська еміґраційна демократія буде нога в ногу йти з своєю революційною демократією в Україні, або вона мусить остаточно положити свою голову під сокиру ката. Іншої розв'язки нема.

Чим наша еміґраційна преса «годує» своїх людей та «репрезентує» українську справу перед цивілізованим світом? Камінням «блискучого відокремлення» та вимітанням сміття «мертвих душ»? Коли, нарешті, та преса стане трибуною не заляканих «біженців» з хламом таборових «трагедій» та «камінних арґументів» а виразником волі великої політичної еміґрації з твердим ідеологічним хребтом та конкретно окресленою програмою політичної дії?

Демократична свобода — це не те саме, що анархічно - диверсійне гуляйполе. Ми визнаємо демократію плюс порядок і абсолютну дисципліну. Хто і як ту національно - демократичну дисципліну в нас плекає? Де її інтелектуальні твори та фізична організація? Що становить її моральну та фізичну екзекутиву?

Чому нові партії не беруть участи в працях уряду? Хто 3-ій рік саботує справу покликання до життя національно - державної ради (передпарляменту)? Чи не було б доцільним доки партії «договоряться», покликати до практичної роботи фаховий уряд з безпартійних авторитетних людей? Чи взагалі в часи визвольних змагань партійні уряди з їх «консолідацією» та «однодушністю» будуть давати Україні демократію плюс порядок чи анархію плюс руїну?

Хто нам на ці всі питання дасть відповідь та зробить висновки? Компартія чи марсіяни?

Коли хтось, замість чесної та гідної національно - політичної роботи, чинить парубоцькі вибрики з камінними арґументами, чим компромітує ім'я України в очах цивілізованого світу, то чому не знайдеться якась авторитетна сила, яка б або прикликала його до порядку, або поставила за борт національної спільноти. Де політичні, культурні, громадські та станові організації? Де церква? Де моральна і фізична екзекутива? Хто це все зробить за нас і для нас? Хто, чим і як бодай пробує оздоровити та впорядкувати наші внутрішні відносини, щоб зробити українську еміґраційну демократію боєздатною до боротьби з таким східно - прозорливим, тоталітарно - безоглядним та так чудово зорганізованим зовнішнім ворогом?

Нам очевидно скажуть, що на чужині, в так поганих умовах, де всього бракує, не все можна зробити. Ми абсолютно це визнаємо. Але хто стоїть на перешкоді робити бодай малі початки великої цілости? Де сама тенденція живого діла? Де бодай теоретичні проєкти? Чому все спить сном «блаженних»?

Звичайно, так воно в нас водиться, що хто говорить правду в очі, а не «кадить» підлабузництвом, того не люблять. Не полюбила й наша «холодно - твереза» еміґраційна демократія палких слів частини нашого молодого вояцтва, що силою воєнного буревія опинилося відірваним від бойової демократії в Україні поза межами рідної землі.

Коли на це все наша еміґраційна демократія не здобудеться, то тим самим вона вже зараз сама перекреслює всяку доцільність «репрезентації» нею нашої героїчної боєвої демократії поза межами рідної землі.

Жодних «революцій» на чужині з «камінними арґументами» нам не дозволяє вояцька честь та присяга на вірність і послух Українській Народній Республіці. Що на це все скаже наша бойова демократія в Україні — покаже час.

ситістю лінії та силою виразу. Поминаючи те, що є він під впливом німецького ренесансу, це не відбирає його творам мистецької вартости. Характер графіка бачимо й у його малярських працях, зокрема в його конструктивізмі «В академії». Певний і самостійніший у своїх ґрафічних творах є М. Білинський. Дуже характеристичний у своїх рисунках — під «меццотінто» — А. Малюца. При вмілому розложенні світла й тіні, при зручній композиції він дає речі філософічного характеру. Як завжди, цей мистець виявляє у своїх працях небуденну духову культуру, якою він перевантажений.

—

Не можна втриматись, щоб не зробити на марґінесі цієї вистави деяких зауваг. Основа організації цієї вистави з боку УСОМ — безпринціпність і нетовариськість. В обіжнику до мистців сказано: до 31. I ц.р. надсилати по п'ять праць на цю виставу. На виставі ж бачимо й 7, 8, 9 і 12 праць на одного мистця. Деякі мистці прислали свої праці далеко поза 31. I ц.р. Є тут праці, які вже до нудоти промандрували всі наші вистави від 1942, деякі з них нецікові й сумнівної вартости; а праці інших колег, які були вже на виставах у Львові, відкинуто всі — давні й нові. Праці розміщено не за принципом особистости, а за тоном, кольоритом, бо це «тиждень української культури», так неначе б то культуру не творили мистці, а безіменна, «стонована» маса. Єдиний, на щастя, С. Борачок розміщений у купі. А це все дало такий «тон», що є вичислені праці в каталозі, а на стіні їх нема, або навпаки — на стіні висять, а в каталозі їх нема. За останні 25 років бачили ми всякі вистави, і в нас і закордоном, наші й чужі, то міжнародні вистави, але такого хаосу й безладдя, ніде не бачили. Сумніваємось, чи, у висліді, принесла ця вистава щирий успіх для пропаґанди української культури!..

Далі: водиться у світі, та й у нас таке бувало, що до виставового жюрі запрошують і мистецтвознавців, теоретиків і мистців. Бо, з усяких причин, воно й не лицює, щоб мистець рішав чи пак осуджував праці іншого мистця-колеґи: вартий чи невартий він бути на виставі? Можна мати недовіря, непошану до мистецтвознання — теоретика пана Н.Н., але ж не можна недоцінювати всіх інших мистецтвознавців і не запрошувати їх до мистецького жюрі, а самим мистцям це жюрі складати. А тоді виходить «осяг», як остання вистава в Реґенсбурзі!..

Гуцули на маніфестації в 15-і роковини голоду на Україні. (Фото Олексієнка)

Українці Байройту — жертвам голоду 1933

(Власна кореспонденція.) В церквах обох наших віровизнань у Байройті відправлено торжественні панахиди за душі жертв голоду, зорганізованного совєтськими окупантом. З'явились представники всіх товариств і установ. Палкі проповіді пригадали присутнім ті часи, коли страшною смертю гинули мільйони наших людей.

Після панахиди зібрались громадяни в театральній залі, щоб вислухати реферат та оповідань свідків голоду. Референт докладно змалював хитру політику наїзників, експуатацію України, ограблення села, 8 мільйонів жертв. А Москва заперечувала цю страшну дійсність. Мовчала преса, замкнена в цупкі лапи цензури. І відкидано поміч культурної Европи. Очевидці наводили яскраві приклади голоду й людоїдства. Кров холоне в жилах, коли слухаємо ці оповідання. Торгували людським м'ясом. По вулицях золотоверхого Києва валялися трупи голодних, опухлих селян, що забрели туди шукати куска хліба а натомість знаходили смерть. Доходило до страшних злочинів. Вимірали цілі села. Запряжені по восьмеро до підводи колгоспники, мов колись за панщини, визбірували трупи і вивозили на цвинтар. Возили доти, доки й самі, знесилені, падали й конали.

Були випадки спротиву. Були факти, що яскраво свідчили, як народ реаґував на большевицьку, грабіжницьку господарку. Назбіравши трупів і поставивши їх кругом дерева — лишали напис: «Совєтські трофеї».

Всі по черзі очевидці трагедії України змальовували картини, перед якими мусів би дрижати світ.

Коли по першій світовій війні, в Україні діяла американська допомога, то в 33 році ніякої допомоги населенню ніхто не давав, бо його ж з розрахунком ограблено. (п-я-к).

---

5 хвилин без політики

— Пошесть ґрипи в Німеччині особливо поширилася в районі Лімбурґу, де ще до 25 березня зареєстровано понад 3 000 захворінь і закрито всі школи. Припускають, що теперішня ґрипа є так званою «балканською ґрипою» — захворінням, подібним до запалення легень.

— Відомі французькі біологи проф. Піккар і де-ля-Фос мають зробити в вересні цього року дві незвичайні науково-дослідницькі експедиції: одну підводну — на глибину до 6 кілометрів і другу повітряну — на висоту до 40 кілометрів у стратосферу. Головне завдання їх — вивчити діяння космічного проміння.

— В Італії у віці 91 року помер ветеран... злодійства на ім'я Джоозеппе Форля. Свою «кар'єру» він почав ще 11-річним хлопчиком, після чого за всі 80 років життя побував на волі 16 разів, загальною тривалістю лише 187 день. Найдовше перебування його поза мурами в'кзниці тривало 23 дні.

— В США проводяться досліди над вивченням можливости використання атомової енерґії для збільшення урожайности землі. Поштовх для цього дали незвичайні урожаї останніх років у районі Наґасакі, де, як відомо, 1945 р. скинуто атомову бомбу.

— Як показує сумна статистика сучасного Берліну, в ньому протягом 1947 р. зареєстровано 190 000 злочинів та різних проступків. Пересічно вбивства відбувалися тричі на тиждень, а самогубства — тричі на день. Заарештовано кругло 10 000 пачкарів.

— На медичному конґресові у Франкфурті доповіджено про новий спосіб лікування туберкульози сірко - амідовим препаратом «ТБ 698», що його винайшов німецький нобелівський лявреат проф. Демаґк. «ТБ 698», що його уживають в рідкому вигляді або у вигляді порошку, сказати б, «розчиняє» згубні бацилі й в 70% випадків дав повне вилікування. Проте через недостатню кількість зроблених з ним спроб медичні кола утримуються ще від остаточного висновку про цей новий лікувальний засіб.

—Згідно з даними французької «кіноанкети», 40% французів є постійними відвідувачами кіна (раз або кілька разів на тиждень), а 30% бувають в кіні приблизно раз на місяць. Тих, що не відвідують кіно, є 20%. Кіновідвідувачами є переважно молодь (74% юнаків до 20 років і 55% осіб у віці 20 — 35 років).

Кожному слово

Занедбана справа

Багато говориться в нас про перевишкіл інтеліґенції, про набуття нових практичних фахів, придатних в нових країнах переселення, але коли прийде до діла, то приходиться паленіти з сорому. Бо чиж не завдяки байдужості й легковаженню наші місцеві провідні кола допустили до ліквідації й перенесення до Швайнфурту такої конче потрібної нам школи, як Технічно - учбовий комбінат в Ашаффенбурзі? А величезна шкода, бо за короткий час свого існування (від грудня 1947) ця школа під дбайливим керівництвом інж. Забулька перевишколила з поміж інтеліґенції, селян і робітників: 60 автотехніків, 8 геотехніків, 6 будівельників, 40 машинових конструкторів і 36 радіотехніків.

Ніде правди діти, наша міжтаборова рада розглядає деколи проєкти оподаткування псів та котів, а про оборону наших загрожених життєвих інтересів — забуває!

О. Л.

III З'ЇЗД МУРу

Правління МУРу повідомляє, що III З'їзд МУРу відбудеться 11—12 квітня в Штутґарті-Цуффенгавзені, Ґренадіркасерне (їхати від головного двірця в Штутґарті трамваєм ч. 5 до зупинки Менхберґштр.). — На порядку денному доповіді про підсумки літературного року (доповідачі: Ігор Костецький, Володимир Кримський, Юрій Шерех) і про сучасну українську підсовєтську літературу (доповідач Юрій Бойко); звіт Правління МУРу (Улас Самчук), звіт Ревізійної Комісії (Федір Дудко), вибори нового Правління і Ревізійної Комісії. Вступ на З'їзд тільки за запрошеннями.

РАДІОТЕХНІЧНИЙ КУРС

Українська Радіотехнічна Школа YMCA Radioschule Braunschweig, Rautheimerstr. 12, прийме ще обмежену кількість курсантів на заочний відділ. Навчання почалися 1. березня. Курс розрахований на 6 місяців. При школі видається щомісячний журнал „Радіотехнік“. Є до набуття №. 5—6. 2-2

РОЗШУКУЮТЬ

Великопольского Мирослава, народженого 1925, шукає Савин, Regensburg, Ganghofersiedlung XIV/38. 2-6

Бурий Іван шукає швагра Володимира Боляка з Олієва, пов. Зборів. Писати: Buryj Ivan, (14a) Ellwangen Jagst, DP-Lager Kr. Aalen (Württbg.-Baden). 2-2

Сина Івана Ломаку, що 1944 працював у Дрездені, шукає батько Alexander Lomaka, Regensburg, Mühlberg 84. 4-4

Батька Півторака Івана шукає син Filip Piwtorak, Aschaffenburg, Pionier Kaserne. 4-6

Мазурок Параскева шукає дочку Мазурок Варвару, що жила в Кляппендорфі і сестру Катерину Калиновську з чоловіком Григорієм, що працювали біля Дрездену. Писати: Aschaffenburg, DP Camp Bois-Brule, Bl. V 209. 3-3

Шукаємо рідних і доньку Фаїну Черемисіну, сестру Марію Черлецьку, Марію Малу, Данила Малого, Петра Малого, Михайла Малого, Фаника Чинченка, Степана Токарева. Хто знає про їх долю, прошу писати на адресу „Неділі“. Малий Гавриїл і Ірина Черлецька Мала 3-8

Хто знає де перебуває о. Богдан Лозинський б. парох з Лашкова, коло Радехова, зволить повідомити на адресу: Czuczkewycz, Cornberg b/Bebra. 1-2

Леоніда Пархоменка та Констянтина Святелика з Ромен шукає: Sokarevich, 50 Argule Rd Southampton, England. 1-4

Шукаю рідних та знайомих Fat Ilija, Augsburg, Somme Kaserne, Bl. 16, Zim. 1. 1-3

Раїсу та Івана Хуртаків, що перебували в серпні 1944 р. в Криниці — шукає Борис Зелинський. Ласкаві вістки прошу надсилати до „Неділі“. 1-2

Липського Петра, 1919 р., або тих, що знають про його долю прошу писати на адресу: Dunia Lapskaja, Hannover, Möckernstr. 27—13, Bl. 4b. 1-1

I. Вонарха-Варнак шукає рідних і знайомих. Просить писати на адресу: E. Batschynski, 1 Place Grand-Mezel, Geneve, Suisse. 1-3

Американські українці розшукують:

Петра Стефанівського, молочаря з Білої Підляської та інженера Пастернака звідти ж (сина сенатора) шукає Struk Iwan, Philadelphia Pa., 114 N. 24-th Str. U. S. A. 1-1

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

Увага, „Віра“! Маєте пошту в Адміністрації. 2-2

Прошу рідню і односельчан з районів Новомиргородського, Хмелівського та Маловисківського — відгукнутися до бюра розшуків Дениса Несторовича, Hannover, Möckernstr. 21. 1-2

Зенцю Фрайзінґер і Міхалінцю Величко відізвіться! Роман і Кліма, Корнберґ. 1-2

Інж. Віктор Левицький з Холма подає для рідних і знайомих свою адресу: Ing. V. Lewytzkyj, Postbox 1227, København S, Danmark. 1-2

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Панна, молода, 23 роки, висока, брюнетка з середньою освітою, бажає пізнати молодого пана у віці 24—32 р., який ще не змодернізувався, для обміну думок та листування. Зголошення зі знимкою, яку на бажання поверну, прошу слати до „Неділі“ для „Фіялки“. 2-2

Два студенти (25, 31 літ) перед своїм скорим виїздом до США хочуть нав'язати листування з інтеліґентними, здоровими, гарними українками, веселої енерґічної вдачі — з метою негайних заручин. Листи просимо слати до „Неділі“ для „О. К“. 1-1

РОЗВОДОВІ СПРАВИ

До Церковного Управління УАПЦеркви на Гессен надійшло прохання Марії (Сельми) доньки Давида, Страздінвш, з дому Капен, про розв'язання її шлюбу з Іваном, сином Германа, Страздінвш з причини безвісної відсутности. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Івана Страдінвша, просимо повідомити на адресу: Kirchliche Verwaltung der U. A. O. Kirche auf Hessen, Offenbach a M. Mathildenstr. 15/II. 3-3-63

До Церковного Управління УАПЦеркви на Гессен вступило подання Данила, сина Фердинанда, Чипери про розв'язання його шлюбу з Василиною, донькою Івана, з дому Хведчук, з причини безвісної відсутности. Всі установи і осіб, що знають про місце перебування Василини Чипери, просимо повідомити на адресу: Kirchliche Verwaltung der U.A.O. Kirche auf Hessen, Offenbach a/M. Mathildestr. 15/II. 3-3-64

РІЗНЕ

Лікар-дентист шукає праці при ДП таборі в американській зоні. Зголошення прошу слати на адресу: I, Brigens, (13a) Ansbach, Hindenburg Ambulanz, Brauhausstr. 13. 1-3

Прошу пп. вояків, що посідають „Польську Військову Енциклопедію“ подати мені про це відомості. Ходить про українські в ній гасла, що їх я подав колись до тієї Енциклопедії. Зголошення до „Неділі“. — П. Шандрук. 1-3

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖ ИЙ ЧАСОПИС

Рік. 4 АШАФФЕНБУРГ, 18. КВІТНЯ 1948 Nr. 120

Президент Трумен призначив Пауля Гоффмена адміністратором американської закордоної допомоги. (Дена)

Відкриття пам'ятника Рузвелтові в Лондоні

12 квітня, в день третіх роковин смерти американського президента Франкліна Рузвельта, на площі Ґросвенор в Лондоні в присутності англійського королівського подружжя, спеціяльно прибулої для цього до Лондону вдови президента Елеонори Рузвелт, прем'єр - міністра Етлі, американського посла в Лондоні Дуґласа й інших визначних осіб відбулося врочисте відкриття пам'ятника Рузвельтові. Король Джордж схарактеризував у своїй промові покійного американського президента як «одного з найвидатніших людей нашого часу» і відзначив заслуги його дружини — Елеонори Рузвелт, що поділяла з ним тягар його служби державі. Елеонора Рузвельт закликала США й Великобрітанію дати якнайбільші ґарантії людських прав, що для справжніх демократій є невід'ємними. Запрошена як почесна гостя на вечерю, влаштовану товариством англо - американської приязні, що збирало пожертви на пам'ятник Рузвельтові, Елеонора Рузвелт підкреслила в промові, що метою обох дер-

На світлині: привітання п. Рузвелт в хвилині її прибутття до Англії.

жав і далі лишається забезпечити людству чотири свободи — свободу науки й релігії, свободу від страху й аґресії, свободу від злиднів і свободу слова й зібрань, а також і вільне пересування. Вінстон Черчіл назвав Рузвелта найвизначнішим борцем за волю й справедливість, що свого часу простяг руку через Океан, щоб захистити Европу й Азію від тиранії та нищення.

Президент Трумен і міністер Маршал видали з приводу роковин смерти Рузвелта звернення, в яких знову підкреслюють, що шлях до світового миру й дружби лежить у виконанні ідеалів покійного президента що, за словами Трумена збудив націю з летарґії й байдужости, довів потребу національної оборони й опрацював пляни, що дали перемогу в найбільшій в історії війні.

СПАК ПРО СТАНОВИЩЕ ЕВРОПИ

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА). «Кордон Сполучених Штатів лежить тепер в Европі.» — заявив на одній пресовій конференції бельґійський прем'єр - міністер Спак, посилаючися на свої розмови з президентом Труменом та іншими американськими політичними діячами. Як підкреслив Спак, укладений в березні пакт п'ятьох держав не мав би всієї своєї сили без військової підтримки США. На його думку, березнева промова президента Трумена перед Конґресом є ґарантією для націй, що хочуть себе боронити. «Якщо моє тлумачення є правдивим — сказав Спак, — ми хочемо й сподіваємося якнайповнішої американської допомоги». Якщо в Европі розпочнеться війна, це матиме безпосереднє й життьово - важливе значення для США. На питання чи можна, на його думку, уникнути війни, Спак відповів: «Я природжений оптиміст. Якщо ми робитимемо те, що справді повинні робити, є всі дані вважати, що війна буде усунена».

Українські радіопередачі з Ватікану

Апостольська Візитатура просить повідомити, що Ватіканська радіовисильня передає в кожний вівторок о год. 18.40 (час Ґрініч) на коротких хвилях 31.06 і 50.26 авдицію українською мовою.

Очі світу — на Італію

В неділю 18 квітня вирішується у значній мірі доля европейського континенту, бо того дня відбуваються в Італії парляментські вибори, довколо яких розгорілася запекла міжпартійна боротьба. Просоветські газети, бажаючи відповідно динамізувати атмосферу, опублікували за італійською газетою «Републіка«, — буцім то «неофашистські елементи» мали-б підготовити на неділю 18 квітня повстання, в яке замішані праві партії при участі «аґентів брітанської розвідки». Таке повстання мало-б метою на випадок виборчої перемоги комуністів створити «національний антибольшевицький фронт в Італії». Московське радіо твердить навіть, що окремий амбасадор Президента Трумена при Ватікані, Тейлор, вів в Італії переговори, інформуючи прем'єр - міністра де - Ґаспері, що антикомуністичні сили, крім дипломатичної підтримки і демонстрацій американської фльоти, мали - б отримати ще й матеріяльну допомогу. Советська преса пише далі, що уряд Франка (у зв'язку з виборами в Італії) з оглядів безпеки, покликає два річники вояків.

Військові паради, масові демонстрації, страйки і стрілянина стали в Італії щоденним явищем. Ватікан наказав вірним виступити проти комунізму. 67-літній італійський прем'єр - міністер **Алчіде де-Ґаспері,** людина великої енерґії, має, як репрезентант «Християнської демократії» досить поважні вигляди на виборчу перемогу. Промовляючи на вічі у Фльоренції, де - Ґаспері запитав свого головного опонента, **комуністичного провідника Толіятті,** чи він готовий роззброїти свою комуністичну партію. 55-ти річний Толіятті назвав де - Ґаспері тим, хто веде Ітаію до нової війни, «продавши її західьому бльокові».

Син колишнього американського президента Рузелта запротестував проти зловживання італійськими комуністами іменем його батька для своєї партійної пропаганди. Загально сподіваються, що не зважаючи на запеклу комуністичну аґітацію, комністам і лівим соціялістам не вдасться добути плянованої більшости 51 відсота голосів.

В Боґоті радять далі

Згідно з повідомленням ДЕНА, 12 квітня в Боґоті знову почалися сутички й анархія. Міністер Маршал викликав з Панами 2 літаки, щоб евакуювати жіночий персонал американської делеґації. Делеґати вирішили продовжувати свої засідання в Боґоті, склавши насамперед антикомуністичну резолюцію та пакт Панамериканської організації і, відсунувши в другу чергу інші питання, отже й питання европейських колоній в західній півкулі. 14 квітня в приміщенні однієї школи на околиці Боґоти відбулося перше після перерви засідання конференції. Одночасно в центрі міста і в безпосередній близкості від помешкання Маршала значно посилили свою акцію повстанці. Між урядовим військом і революціонерами, що засіли в будинках, відбувається перестрілювання. Колюмбійський міністер зовнішних справ д-р Анхель спростував радіоповідомлення про припинення Колюмбією дипломатичних зносин з СССР, але визнав, що колюмбійський уряд обговорює це питання.

ВІЙНА?

Американська, турецька і швайцарська преса про міжнароднє становище.

Вальтер Ліпмен пише: Події в Чехо - Словаччині й Фінляндії доводять, що скінчилась холодна війна, побудована на пропаганді, інфільтрації та одночасному посередньому господарському й військовому натискові. Советська акція в Чехо - Словаччині й Фінляндії є без сумніву ініціятива стратеґічна, суґерована військовими колами, які передбачають війну. Обидві ці країни вже знаходились в орбіті советської дипломатії, але з советської точки зору не були досить певними членами советської військової системи. В разі війни Кремль не міг би без застережень розраховувати на них. Чехи, хоч і симпатизують Росії, є демократами, а, враховуючи їхні традиції і господарські стосунки, — людьми Заходу. Фіни є демократи з західньою культурою і до того ж ненавидять росіян до мозга кісток. Обидві ці країни витворюють елемент непевний для Росії, і обидві мають велике військове значення. Фінляндія є ключем до Балтики, Скандинавії та північних морських шляхів. Чехо - Словаччина домінує над долиною Дунаю, сусідує з Австрією та Польщею, контролює шляхи на Адріатику та середню Німеччину. Третьою, найважливішою для Росії позицією є Туреччина. Останні події переконливо свідчать про те, що з усіх замірів сучасних керманичів Росії на перше місце вийшли погляди військові. Безпосередня інтервенція Сталіна в Фінляндії є доказом зміни поглядів Кремля, що великий конфлікт може бути полагоджений методами холодної війни. Акції в Празі й Гельсінках піднято не для приємности ширити комунізм, — лише для зміцнення військової сили.

Не можна помилитись щодо ваги цих виступів. І Сполучені Штати починають розуміти то, що передбачав Черчіл і стверджував Де - Ґоль, а саме: що події пруть в бік кризи, що наближається момент викладення військових карт. Це не значить, що війна є близькою чи неминучою, лише значить, що еволюцію випадків будуть окреслювати погляди військові, тобто погляди єдино - істотні, якби проба сил таки довела б до війни. Від сьогодні проблема звучить так: чи рівновага військових сил перехилиться на бік советів, а чи на бік західніх держав. («Фіґаро»)

«... Коли питати військових аташе всіх держав в Москві, коли питати всіх знавців російської політики, відповідь завжди звучатиме, що совети сьогодні не хочуть і не можуть провадити нової війни. Російська аґресія на протязі ще довгого часу не входитиме в рахубу, особливо в Европі. Більш непокоючим є розвиток подій в Китаї й Манджурії, але й там становище не є алярмуючим». (Цюрихський «Таґес - Анцайґер»).

Військова психоза в Лондоні, Парижу й Римі є значно слабшою, аніж у Вашінґтоні й Нью - Йорку, хоч віддаль до Росії з европейських столиць є набагато коротшою. Підстава цього проста: демократи в Европі не вірять у близьку війну, бо не можуть її провадити, знаючи, що якби війна сьогодні вибухла, ціла Европа пропала б на користь Росії й комунізму. Червона армія на протязі двох тижнів заняла б усю Европу, а Америка не могла б тому запобігти. Багато европейців не поділяє погляду американської публіцистики, що боротьба з Росією увійшла в військову стадію. Може то наступити, якби чеські випадки повторились би в Італії. Битва за Европу все ще точиться в рямцях господарських і суспільних. («Н. Й. Г. Трібюн»).

«Треба чуда, щоб запобігти війні — і то в наслідок поступовання Росії. Росію належало б поставити перед вибором: або війна, або беззастережне підпорядкування карті Об'єднаних Націй. (Анкарська «Сон Поста»).

«Обсервер» в кореспонденції з Вашінґтону: від часу чеських подій сталася тут зміна. Зявилося почуття браку безпеки, річ перед тим незнана, а також переконання, що війна неминуча. Всюди, навіть у найглухішій провінції, темою розмов є: що станеться з моїм новим автом, меблями, відпусткою на Флориді? Вже не говорять про те, що Америку може втягнути у війну европейський хаос або Велика Брітанія, бо Америка є вже безпосередньо загрожена з боку Росії. Західньо - европейський союз оцінюється позитивно, але тільки як сила поліційна, котру треба підтримати до хвилини, коли Америка буде здібна нанести удар

Знов репатріяційна комісія!

ВІДЕНЬ, (ДЕНА - Ройтер). Американська окупаційна влада в Австрії скасувала заборону діяльности советської репатріяційної комісії в зоні США і повідомила, що комісія знову може відвідувати табори переміщених осіб в американській зоні Австрії. Остання советська репатріяційна комісія відвідала американську зону в лютому. Коли термін дозволу на перебування її там скінчився, американська влада відхилила советське клопотання про продовження його на один місяць.

ЩО ГОВОРИТЬ ГЕНЕРАЛ ГАЛЬДЕР

НЮРНБЕРҐ, (ДЕНА). Колишній шеф німецького генерального штабу генерал-полковник Франц Гальдер виступав минулого вівтірка, як свідок на процесі ОКВ з боку оборони, заявивши, що Німеччина не була належно підготовлена, коли йдеться про її озброєння, до війни з Францією. Продукція танків осягнула належний розвиток щойно в 1940 році. Гальдер сказав, що Гітлер вже на весну 1939 року повідомив його, як шефа генерального штабу, про свій намір в цьому році розв'язати польське питання. В червні 1939 року Гальдер звернувся з проханням до брітанського амбасадора в Берліні Гендерсона виявнити німецькому урядові, що Великобрітанія втрутиться у війну на випадок конфлікту між Німеччиною і Польщею. Гітлер вороже ставився до німецьких генералів. Гальдер широко розповів про те, як німецький генеральний штаб в 1938 році, бажаючи не допустити до війни, підготовив військовий путч проти Гітлера. Перевороту не зроблено «в останній хвилині», бо на мюнхенську конференцію прибули Чемберлен і Даляд'е, спричинившись до сильного зросту авторитету Гітлера в німецьких військових колах. Гальдер твердив, що німецькі генерали завжди намагалися чинити спротив Гітлерові.

США ЗМІЦНЮЮТЬ СВОЮ ВІЙСЬКОВУ СИЛУ

„175 дивізій можуть мати Совети", — каже міністер Сімінґтон

Як повідомляє «Старс енд Страйпс», американський міністер повітряних сил В. Стюарт Симінґтон повідомив 13 квітня Комітет Військової Служби Конґресу, що Росія виробляє в дванадцять разів більше літаків, аніж США. Він сказав, що росіяни мабуть бажають зробити свою країну найсильнішою в світі, зокрема в повітрі. Міністер підкреслив, що, за його даними, росіяни мають 100 дивізій під зброєю, а разом з арміями сателітів можуть мати 175 дивізій. Після заяви міністра Конґрес обговорював справу додаткових кредитів на закуп додаткових літаків і гідропланів.

Шеф американського генерального штабу генерал Бредлей домагався перед Конґресом забезпечити мінімальний стан армії США на 18 дивізій. Бредлей сказав, що ці дивізії мали - б виконати мінімум завдань на випадок конфлікту. Совети можуть протягом 60-ти днів кинути в боротьбу 300 дивізій. (Ройтер).

США ЗМІЦНЮЮТЬ СВОЮ ВІЙСЬКОВУ СИЛУ

ВАШІНҐТОН, (ДЕНА). Колишній шеф генерального штабу американської армії генерал Ейзенгауер мав 10 квітня нараду з президентом Труменом у важливих питаннях національної оборони. Перед нарадою Ейзенгауер знову підтвердив представникам преси, що він не має наміру виставляти свою кандидатуру на президента. Американський міністер внутрішніх справ Круґ заявив, що американська армія і морська та повітряна фльоти конче потребують контролі над районом Алеутських островів, що замикають з півдня Берінґову протоку, як районом, безумовно потрібним для оборони США. Президент Трумен жадав від Конґресу негайного асиґнування на потреби оборони 725 мільйонів долярів, з них 450 мільйонів — на посилення повітряної, а 275 мільйонів — морської фльоти.

Промови в Конґресі

Сполучені Штати Америки виявляють дедалі більшу рішучість зміцнити свою бойову силу й обороноспроможність, щоб в разі потреби відбити аґресію комуністичного Сходу, який загрожує безпеці і самих США і европейсько - азійських демократичних країн. Після оголошення програми президента Трумена щодо військового вишколу й загальної військової служби в США з енерґійними вимогами посилити американську армію виступили останнім часом чимало визначних членів уряду й Конґресу США. Так, згідно з повідомленням ДЕНА — Ройтер з Вашінґтону, голова військового підкомітету американської палати депутатів республіканець Клесон вимагав збільшення кредитів для американської військової повітряної фльоти з 3, 054 мільярда долярів, запланованих в бюджеті на 1948 фінансовий рік, до суми в $5^{1}/_{2}$ мільярда долярів, щоб збільшити повітряну фльоту на 70 повних бойових груп з 22 допоміжними та 34 резервними повітряними ескадрильями і 27 ескадрильями особливого призначення. Посилення бойової моці США рішуче домагалися також, за повідомленням ДЕНА, в своїх промовах з приводу американського «дня армії» і відповідальні представники міністерства оборони Сімінґтон та Салліван і шеф пляново - організаційного відділу армії генерал Ведемеєр. Перші два, підтримуючи військову програму Трумена, підкреслили, між іншим, що вона є програмою не готування війни, а лише збереження загального миру й безпеки США і не має жадних імперіялістичних цілей. Генерел Ведемеєр, відзначив, що американці добре усвідомили тепер недозволенність як дальшого послаблення військової сили США, так і дальших поступок в міжнародній політиці, які лише підтримують аґресивні зазіхання тоталітарних держав і збільшують загрозу безпеці США. Піддавши критиці швидку демобілізацію американської армії після війни, Ведемеєр заявив: «Тепер ми знаємо — і мусіли знати це давніше, що диктатури використовують для себе чужу слабкість і поважають лише силу. Ми провадили обидві останні війни тому, що були неготові, і ми не повинні знову допуститися такої помилки».

НАСЛІДКИ АТОМОВОЇ ВІЙНИ

Як повідомляє з Чікаго ЮП, за словами колишнього шефа медичного відділу атомового закладу д-ра Варрена, 250 атомових бомб, які евентуально можуть бути скинуті під час майбутньої війни, ще протягом років після вибуху могли б являти для всієї землі смертельну загрозу в наслідок дії радіоактивного випромінювання. Вони затруїли б субстратосферу. Невидимий шар радіоактивного пороху, що міг би, імовірно, кілька разів обійти земну кулю, весь час ронив би на неї окремі часточки, а за кілька років спустився б на землю весь. Вода й харчі були б затруєні. Радіоактивний порох, проникаючи в людські кістки, спричиняв би повільну але неминучу смерть. Проте перші ознаки захворіння, можливо, виявлялися б лише за кілька років.

За повідомленням з Вашінґтону ДЕНА, санітарний корпус американської армії сповіщає, що 700 американських лікарів та науковців вивчають можливості лікування від наслідків вибуху атомової бомби. В безпосередній близькості до вибуху ніякого порятунку немає, бо гама - проміння діє смертельно, але лише на відстані, не більшої як 3 кілометра. Інші випромінювання значно слабкіші, отже й далеко безпечніші. Санітарний корпус рекомендує низку заходів для зменшення шансів стати жертвою радіовипромінювання, що їх збільшує паніка й масовий психоз, і, підкреслюючи неможливість знищення всього населення міста атомовою атакою, радить додержувати під час неї... спокій.

ТУРЕЧЧИНА МАЄ БУТИ СИЛЬНОЮ НА МОРІ

ЛОНДОН, (ДЕНА - Ройтер). Згідно з повідомленням радіо з Анкари, шеф американської фльотської місії в Туреччині адмірал Сетл заявив в Істамбулі, що Сполучені Штати прагнуть зробити Туреччину по змозі якнайсильнішою на морі. Він додав, що на прохання Туреччини США дали б їй у розпорядження військові кораблі. Вістки про те, ніби США передають Туреччині авіяносець, Сетл назвав неправдивими. Їх спричинило, очевидно, те, що один американський авіяносець приставив Туреччині матеріяли й устаткування для турецької повітряної фльоти. Так само неправдивими є й твердження, ніби США наміряються спорудити на Чорному морі морський опірний пункт. США має плян лише збудувати коло Істамбулу корабельню.

14 вироків смерти в процесі Олендорфа

9 квітня американський військовий суд в Нюрнберзі закінчив свій восьмий за загальним рахунком процес так званих «айнзацґруп». З 22 обвинувачуваних — «героя» процесу СС-«групенфюрера» Отто Олендорфа й 21 «фюрера» нижчих ранґів засуджено: до повішення — 14 (Олендорф, Навман, Бльобель, Блюме, Зандберґер, Зайберт, Штаймле, Біберштайн, Бравне, Генш, Отт, Штравх, Клінґельгефер і Шуберт); до довічного ув'язнення — 2 (Йост і Носке); до 20-річного ув'язнення — 3 (Шульц, Сіке і фон - Радецкі); до 10 - річного ув'язнення — 2 (Фендлер і Руель). Усіх їх визнано винними за всіма пунктами обвинувачення: у злочинах проти людяности, воєнних злочинах і участі в злочинних організаціях. Підсудного Ґрафа визнано винним лише за останнім пунктом і звільнено в наслідок зарахування дотеперішнього ув'язнення. Довжелезний мотивований вирок, читання якого забрало два дні, малює жахливу картину «роботи» на Сході айнзацґруп, дібраних переважно з гестапівців та есесівців, на обов'язок яких було покладено вбивствами й іншими жорстокими засобами ліквідувати жидів і інші «небажані» елементи. Кругло 2 мільйони людей були знищені цими нелюдами, рахуючи як безпосередньо вбитих та страчених, так і виморених голодом в жидівських ґетто жінок та дітей і вбитих непосильною працею українських та польських «унтерменшів». Як сказано у вироку, ці умисні вбивства набрали такого химерного розміру й так далеко перейшли межі ймовірного, що кожен пункт обвинувачення потребував особливо пильної перевірки й підтвердження. Підсудні вислухали зслужений ними вирок із зовнішньою байдужістю, проте всі вони, крім Носке, мають подати апеляцію чи прохання про помилування головному обвинувачеві генералові Тейлору. Оборонець Олендорфа мотивує свою апеляцію тим, що Олендорф засуджений за злочини, вчинені на советській території, де смертну кару скасовано.

На світлині; група головнообвинувачених. Крайній в першому ряді праворуч — Олендорф

Неділя

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя“
Редаґує: Колеґія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA“
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorization No. UNDP 218
from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM
Publisher Gennady Kotorowycz
Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg
Circulation: 4000 copies

Сфінкс промовив...

Написав Володимир Бараґура

Останнім часом ми є свідками важливого й інтересного явища в житті української еміґрації. Це прояв активізації українців із східніх областей нашої батьківщини, який оформився в т. зв. «східняцький» рух. Цей рух об'єднує певну частину нової еміґрації з Наддніпрянщини. Він почався раптово, з великою вибуховою силою й має познаки стихії. Те, що досі відбувалося фраґментарично, тепер починає набирати характеру одноцілої, сплянової акції. Цей рух проявлявся зразу несміло, нишком в розмовах й дискусіях, згодом у публіцистичних виступах окремих його ідеологів та діячів. Перший реальний вислів він знайшов у відомих подіях у Ганновері й у двох т.зв. «ашаффенбурзьких церковних з'їздах», що привели до розколу в Православній Церкві. Тепер прихильники цього руху готуються до активного виступу в політично - громадському житті, створивши підчас виборів до таборових рад в різних таборах окремі списки й провівши до цих громадських органів своїх делеґатів.

Охоту, й готовість нової української еміґрації із східніх областей активізуватися й проявити себе — треба привітати. Те, що вона досі стояла осторонь організованого життя, або лише частково співділа в ньому, було для української справи на чужині великою шкодою. Активізація «східняцького» елементу й включення його в творчий процес українського життя на чужині, може вийти лише на добро. Досі перевагу в цьому житті мав західньо - український елемент, який, через пасивність східніх українців, силою факту здобув провідне місце. Це привело до деякої однобічности в українському житті на еміґрації. Бажання й готовість східньо - українського елементу взяти й на себе частину відповідальности за долю нашої еміґрації, дасть українському життю повніший так би мовити, соборницький характер, зробить це життя всебічним, [illegible]

Коли факт активізації східняків треба вважати явищем наскрізь позитивним, то спосіб, яким ця активізація реалізується — з загально - національного погляду — недоцільний і шкідливий. У своїй логічній консеквенції він може привести до повного розмежування двох віток українського народу — східньої й західньої.

А саме: новий рух побудований на принципі часово - територіяльному й об'єднує виключно нову еміґрацію із східніх земель. Цим саме у нашому національному фронті, поруч існуючого досі «блискучого відокремлення» бандеро - західняцького типу, повстає ще одне «блискуче відокремлення» ч. 2: типу східняцько - новоеміґрантського. Повстає новий реґіональний рух із відосередною тенденцією, що гальмує, а то й унеможливлює природній процес духового об'єднання українців усіх земель, займанщин і ментальностей.

Виникає питання, чи активна участь східняцького елементу в процесі життя нашої еміґрації мусить відбуватися в ексклюзивному, герметично замкненому в собі ґетто, що виключає українців західніх земель та українців східніх областей, які покинули Рідний Край після невдалих Визвольних Змагань (т. зв. перша еміґрація). Якщо новий рух піде шляхами східняцького реґіоналізму, то суть справи ні в чому не зміниться. Пересунеться лише центр ваги, зміняться люди, але ідея соборности на цьому нічого не здобуде, бо яка, врешті, різниця, чи в нашому житті першу скрипку гратиме східняцький, чи західняцький реґіоналізм?

Не можна заперечити, що з різних причин між східніми й західніми українцями є великі різниці — побутові, світосприймання, світовідчування, світогляду й ментальности. Одні й другі мають позитивні й неґативні сторони. Треба одначе пам'ятати, що нація складається з суми додатніх і від'ємних особливостей усіх її членів та всіх її віток. І тому, які великі не були б різниці, вони ні в якому випадку не дають нам права відвертатися від себе плечима й іти різними шляхами в дві протилежні сторони. Не слід підхоплювати дрібних різниць і робити з них проблеми принципового значення, а навпаки треба вишукувати ті, на перший погляд, незримі нитки, які нас єднають.

Життя показало, що духове й активне соборництво тоді має своє найкраще здійснення, коли українці різних земель і ментальностей живуть і працюють всуміш. Українець західнього походження найкраще проявить себе, коли опиниться серед української стихії центральних земель і навпаки, східні українці давали великий вклад у загально - національне життя, коли мали змогу працювати в Західній Україні; приклади: Є. Чикаленко, М. Грушевський, І. Франко Л. Курбас, Бучма, Лопатинський, Гірняк, Хоткевич Коцюбинський, київські СС, наддніпрянське командування Галицької Армії. Тому й напрошується питання, чи активізм нової української еміґрації не знашов би кращого ґрунту й догідніших умов вияву в співпраці з українцями інших земель на базі соборности.

Чим пояснюють й як арґументують прихильники автономістичного східняцького руху його постання?

Арґумент перший: східняки не зацікавлені в політичному житті західніх українців і їх не обходить політична боротьба партій, що є витвором західнього українства. Східні українці не хочуть брати в ній участи й стоять осторонь її. Арґумент, здавалося б, сильний, а проте не витримує критики. Якщо фактично східняки боляче відчувають партійну боротьбу й стають на понадпартійну, загально-українську площину, то чому вони роблять це ізольовано від решти українців? Чому не притягають до своєї, з погляду української рації, спасенної акції й українців - західняків та давніх еміґрантів? Адже бодай 75% українців усіх земель не належать до ніякої партії, боляче відчувають партійну гризню й радо привітали б здорову акцію справжньої консолідації на базі загально - українського інтересу. Тому дивно, що новий східняцький рух замість виступати проти західняцьких реґіоналістів та проти засліплених партійників — сам стає на принцип загумінковости й виступає проти західняків взагалі. Після відмежування в релігійній ділянці (розкол у Православній Церкві) тепер має наступити ще відокремлення в політичному і громадському секторах національного життя.

Отже це незацікавлення політичним українським життям, що оформилося в Західній Україні під впливом Заходу, трудно пояснити бажанням східняків - реґіоналістів створити загально - український рух. Причина цього здається інша: коли українець - західняк стоїть на повній політично - національній відокремленності й неалежності та на становищі суверенности української держави, тип українця, що скупчується в східняцько - новоеміґрантському ґетто, характеризується двома рисами: політично він стоїть на платформі російської державности, [illegible] обмежується етнографічно - національною та культурною відокремленістю. Він бореться проти НКВД й колхозів, не проти чужої державної суверенности.

В тому й лежить причина, що новоеміґрантські автономісти не можуть знайти спільної мови з західняками й старими еміґрантами, бо перші й другі застають українську суверенну державність й еміґрували з політичних міркувань тоді, коли автономістична група нових еміґрантів залишила рідні землі більше з устроєво - соціяльних причин.

Друга риса східняцько - новоеміґрантського ґетто — це нехіть до Заходу й його ідей, а навіть до його зовнішньо - побутових справ. (Цю нехіть можна вважати одною з причин розколу в Православній Церкві. УАПЦ на західньо - українських землях, хоч доґматично й обрядово залишилася собою, в своїй внутрішньо - організаційній формі пішла за західньо - европейськими зразками організації церковного життя (вимога богословської освіти для духовенства, побудова ієрархії, церковна дисципліна обмеження впливу мирян на церковне життя). Одною з головних причин розколу є якраз обстоювання «соборноправчиками» рішального впливу церковних рад на внутрішньо - організаційне життя Церкви.

Другий арґумент: досі східняки не проявили себе через те, що західники їм не дозволяли. Тому східняки мусять створити окрему групу, щоб звільнитися від «гніту й переслідувань галичан». Погодитися можна лише із першою частиною арґументу, що східняки досі не проявляли себе. Так — і це велика шкода й для них і для всієї української справи. Зате категорично мусимо відкинути другу його частину. Немає жодного конкретного поважного доказу на те, що поза дрібними непорозуміннями між українцями різних земель, свідчили б про якесь «переслідування» східняків галичанами. Навпаки галичани дуже прихильно поставилися до українців із східніх областей у 1941 р., а на скитальщині мабуть не було випадку, щоб східні українці мали якінебудь труднощі з боку західняків у важкі репатріяційні моменти.

Можна лише говорити про деяку обережність й недовір'я західняків до східняків. Вона зумовлена тим, що під українців із сходу підшиваються всякі непевні елементи, які можуть д'яти на нашу шкоду. Коли західняки виступають під власними прізвищами й знають себе, так би мовити, особисто й легко можна кожної хвилини перевірити національно - громадське минуле кожного з них, то не можна сказати цього про східняків. Ніхто не знає, хто виступає під псевдонімом Шабля, Підкова чи Сагайдак, що раз називають себе так, то знову інакше. Тому, коли за слушне треба вважати закид «блискучому відокремленню», що «анонімами держави не будують», то не менш виправданим є закид що й «псевдонімами держави не збудуєш». Хто із східняків здоб. в собі довір'я, тому ніхто не ставить перешкод проявити себе. Поруч з тим поміж західняками не має групи, яка зизнавала б комуністичну ідеологію. Можна хіба говорити про одиниці, які задля користи стоять на службі ворожих нам сил. Яка справжня причина того, що східняцький елемент не проявився? Їх кілька: Найперша й найважливіша — це страх перед репатріяцією. Зразу майже всі східняки «огаличанилися». Вони не мали громадської відваги признатися й явно виступити, як совєтські громадяни. Лише нечисленні (Герсфельд) знайшли в собі відвагу назвати себе східняками. Вони в своїй масі сиділи нишком і не брали активної участи в українському житті. Деякі й досі інертні. А відомо що про неприсутніх не говорять.

А життя йшло вперед і треба було діяти, відкинувши страх. До праці взялися силою факту західники, хоч не можна сказати, щоб і їм не загрожувала репатріяція. Отже силою обставин, завдяки власній активності й інерції та обережності східняків, західняцький елемент висунувся на перше місце в житті української громади на еміґрації. Цей арґумент східняцького руху треба вважати виламлюванням відкритих дверей, спізненим наступом на позиції з власної вини втрачені.

Інша причина того, що східняки мало проявили себе — це те, що вони не знають чужих мов та західньо - европейського світу, у якому опинилися й із яким увійшли раптом в контакт після довголітньої ізоляції. Вони не розуміють його, а він їх.

Далі: у східняцького елементу взагалі мале зацікавлення загально - національними, політичними та громадськими справами. Їх реаґування на ці справи слабе. У цих ділянках східняцький елемент малоактивний. Східняки радше всім незадоволені, схильні до критикування, нарікань і тихого протесту. Найважливіші проблеми в них, це заспокоєння елементарних життєвих потреб: фізичне збереження, звільнення від постійного страху й вирівняння соціяльної кривди, якої зазнали під час перебування в СССР (доволі наситися й одягнутися).

Є певні моменти в цьому відокремленецькому русі, над якими слід подумати. Після повної тиші він виник раптом, масово, сміливо, наче під дотиком чародійної палички. Заанґажувалися в ньому люди, що досі боялися власної тіні. Дивно, чому якраз тепер цей рух почався. Чи була якась засаднича різниця між становищем скитальців у той час, коли цей рух почався й становищем, коли всі східняки сиділи нишком? Чи справді ми можемо бути певні, що загроза репатріяції безповоротно проминула? А що буде, як обставини зміняться й небезпека її повернеться? «Давай назад»? Знову всі «озахіднячаться» й будуть вживати цього самого заборола який тепер хочуть зняти?

Новий східняцький рух може й чесний, але шкідливий не лише тому, що побудований на базі східняцького провінціоналізму, що утруднює здійснити природній гін до соборництва й протидіє йому та сприяє створенню двох окремих українських націй, але й тому, що дає пригожий ґрунт та широкі можливості провокації ворожим нам силам. Люди, які очолюють цей рух, зокрема ті, які симпатизують їм, чесні, хоч із вузьким світоглядом, але поміж них легко можуть проникнути чужі нам сили. Ось приклад: під час виборів в одному більшому українському осередку, де східняки пішли окремим списком, появилися летючки під гаслом «бей галичан, східняче, закачуй рукави; геть із західняками; руский народе, користай із нагоди, щоб увільнитися від тиску галичан». Цей рух можуть ворожі нам сили використати на те, щоб у мініятюрі зробити в таборах те, що діється в Чехо - Словаччині, Франції й Італії. Деякі прояви цього руху дивно синхронізуються з відомими «інструкціями комуністичним аґентам»: «Необхідно підтримати й підсилювати всіма засобами матеріяльні й релігійні різниці між еміґрантами - громадянами різних держав. Необхідно довести до загострення ворожнечі «нових» до «старих» і навпаки. Треба розпалювати антаґонізми між окремими політичними групами. Треба збільшувати роздор між католицькою й православною Церквою, при чому треба використовувати високе релігійне почування громадян колишньої Польщі. Треба взяти табори під свою невидиму контролю. Треба старатися затикати уста небезпечним людям і полегшувати «дорогу до влади» дурням і підлим людям. Необхідно довести до загального невдоволення й безнадії, створюючи серед еміґрантів настрої цілковитої розпуки. Необхідно скомпромітувати всі часописи й журнали на еміґрації й усіх тих, хто працює в них.».

Не заперечуючи, навпаки вітаючи бажання східняків активізуватися, мусимо ствердити, що шлях, який вони вибрали, неправильний. Щоб проявити себе, вони не мусять творити власне ґетто, бо в межах сил, які прагнуть до координації й об'єднання всіх позитивних українських чинників, вони мають великі шанси. Нащо руйнувати підвалини соборництва, які з трудом будують позитивні українські сили? Навіщо відогравати ролю Герострата, що задля слави спалив величний храм богині?

Що являє собою східняцький рух? Чи це фактично бажання сепаруватися від боротьби політичних партій і створити здорову атмосферу для політичної й національно - громадської праці? Чи це спонтанний рух частини українства, проба сил східняцтва, що бажає себе проявити? Чи грає тут ролю комплекс заздрости, мовляв, ми з кореня української землі, нас більше й тому ми повинні взяти верх? Чи це амбіція окремих людей, щоб, напр., стати митрополитом, або провідником ще одних «-івців»? Чи це, врешті під покришкою оборони перед «ворогом» — рідним братом — спроба вбити клин в український національний організм? Чи, може це природня боротьба двох течій, після якої наступить синтеза? Це покаже майбутнє.

Покищо треба ствердити факт: мовчазний досі східняцький сфінкс промовив, хоч мова його ще дуже неясна.

Вводять сонячний час

МЮНХЕН, (ДЕНА). О 2 годині ночі у неділю 18 квітня знову набирає сили середньо - европейський сонячний час. На цей момент годинники в Німеччині (крім Саарщини) мають бути переведені з 2 на 3 годину. На відміну від західньо - европейських країн (Франції, Швайцарії та ін.), сонячний час запроваджується о цій годині також в Австрії, Угорщині та Італії.

Комуністична революція в Боґоті

Широкорозгалужений плян зриву панамериканської конференції

БОҐОТА, (ББЦ). 9 квітня наслідок повстання, скерованого проти уряду державного президента Колмбії консерватора Осіпа Переса, припинила свою роботу в Боґоті панамериканська конференція. Арґентінськи міністер зовнішніх справ Брамуґлія запропонував перенести засідання конференції до якогось іншого місця. Міністр зовнішніх справ США Маршал, містер торгівлі Гаррімен та інші члени американської делеґації перебувають, як повідомив телефоном своєму заступникові Ловеттові міністер Маршал, в безпеці. Проте, згідно з пізнішим повідомленням, серед поранених є і один американський дипломатичний кур'єр, на кого, коли він входив до посольства, апали революціонери з ножами. За день 9 квітня зроблено два постріли у вікна американського посольства. Посольство мусіло покинути приміщення через пожежу, що бушувала поблизу. Деякі південно - американські делеґації вилетіли з Боґоти літаками.

Революція була викликана атентатом на провідника ліберально опозиційної партії Ґайтана й спричинила низку політичних вбивств і численні підпали й грабунки. Президент Перес, про демісію якого було спочатку повідомлено, і досі перебуває на своєму посту. В оголошеному радіом урядовому комунікаті повстання трактується як чисто комуністична акція. Комуністи також вчинили й убивство провідника лібералів. Як повідомляє ЮП, керований комуністами колюмбійський союз професійних спілок звернувся через радіостанції країни до населення із закликом до загального страйку. Заклик підтримали й колюмбійські ліберали та соціялісти.

Вбивцю Ґайтана — робітника, що, за оголошеними відомостями, був у зв'язку з комуністами, — юрба витягла з одної крамниці, а тоді влаштувала над ним самосуд. Зараз же після вбивства Ґайтана вулиці наповнилися людьми, озброєними палицями, залізними стрижнями й ножами. Вони почали перекидати трамвайні вагони й захоплювати та підпалювати урядові будинки й приміщення редакцій газет. Підпалена в багатьох місцях Боґота нагадує місто, що зазнало повітряної атаки. Розташована проти урядового палацу старовинна катедраля охоплена полум'ям. Втрати обчислюються мільйонами долярів.

Ультиматум президентові Пересу

Згідно з повідомленнями ДЕНА й ЮП, 10 квітня всі головні міста Колюмбії були вже під контролею повстанців. В Боґоті тривали сутички, грабунки, підпали. Пограбовано й підпалено, між іншим, низку церков. Революційний комітет закликав до озброєння і захоплення вокзалів і летовищ. До повстанців приєдналася частина армії й поліції. Вони захопили боґотський маґістрат і заарештували деяких міністрів та поліційних урядовців. З радіостанції президентові Пересу передано ультиматум за три години покинути президентський палац, якщо він хоче врятувати життя собі й родині. З таким же ультиматумом з'явився до президента оголошений повстанцями тимчасовим президентом Ечандія, що оточив палац панцерними автами. Як заявив Ечандія, він перебрав повноваження президента лише до повернення віцепрезидента Сантоса, що, їдучи з Парижу, перебуває тепер в Нью-Йорку. Теперішній президент консерватор Перес прийшов до влади в 1946 р. через брак єдности в лавах лібералів, що мали тоді більшість в обох палатах парляменту, а тепер мають її в нижній. Загальний страйк в країні триває з 9 квітня.

Погромлено конференцію міністрів

Юрба повстанців, вдершися в Національний палац, де засідає панамериканська конференція, зірвала її роботу й частково знищила інвентар і документи. Такі обставини, а головно брак харчів, що гостро відчувається тепер в Боґоті примушують делеґатів намагатися покинути її. Арґентінська й уруґвайська делеґація вже повертаються літаками до своїх країн. Американський уряд намірюється постачати харчі своїй делеґації і амбасаді літаками, проте це утруднюється неможливістю вже користуватися боґотським летовищем. Попри все це конференція не має наміру цілком припинити свою роботу і навіть нібито призначила наступне засідання на 13 квітня. Арґентінська делеґація пропонувала перенести конференцію в Гавану, чілійський уряд — в свою столицю Сант - Яґо, інші — в м. Панаму або перуанську столицю Ліму.

Новий уряд поборює революцію

За пізнішими повідомленнями тих же аґентств, президент Перес, не подавшися до демісії, запропонував як компроміс створення нового «коаліційного» уряду з консерваторів і 6 лібералів. Новий уряд уже розпочав свою діяльність і, очевидно, опанове становище, хоч деякі спостерігачі висловлюють сумнів щодо остаточних наслідків подій у Боґоті. Першим заходом нового уряду було оголошення в країні воєнного становища аж до її заспокоєння. Військова влада видала наказ убивати на місці грабіжників та паліїв, виставила варти коло харчових складів, заборонила тримати двері й вікна відчиненими. Арештовано низку осіб, що брали участь в захопленні радіостанції та провокації повстання, між ними, за офіційним повідомленням колюмбійського уряду, двох совєтських аґентів. Місто заспокоюється. За даними ЮП, за час повстання вбито разом понад 300 осіб. Швидкість і організованість дій повстанців доводять, що повстання проведено за наперед опрацьованим пляном зриву панамериканської конференції.

КОМУНІСТИЧНІ ЗМОВИ В ПАРАҐВАЇ І ЧІЛЕ

Згідно з повідомленнями ІНС і ББЦ, 10 квітня в столиці Параґваю Асунсьйоні викрито комуністичну змову, що, за комунікатом параґвайської поліції, являла собою частину загального комуністичного пляну, скерованого проти панамериканської конференції в Боґоті. Виявлено великі таємні склади зброї і заарештовано низку провідних членів комуністичної партії. Виявлено також таємну радіовисильню і кілька тисяч друкованих примірників пляну революції. Плян передбачав одночасні напади на поліційні станиці й телефонні станції, будування вуличних барикад на головних комунікаційних лініях і вбивства чужинців та представників урядової влади. За дальшим повідомленням ДЕНА, антикомуністичних заходів ужито й в чілійській столиці Сант - Яґо, де між іншим заарештовано 7 комуністів з обвинуваченням в готуванні державного перевороту на 1 травня.

КОМУНІСТИЧНІ ПРОВОКАЦІЇ В БРАЗІЛІЇ

Як повідомляють далі з Ріо - де - Жанейро, державний президент Бразілії Дутра радиться із своїм урядом з приводу заходів, що їх треба вжити в зв'язку із становищем в бразілійському штаті Сао - Паульо. Губернатор цього штату де - Баррос, діставши ультимативну вимогу президента Дутри очистити урядові установи Сао - Паульо від лівих елементів, відмовився виконати її, висловившися при цьому, що він опиратиметься силою тискові бразілійського уряду.

Треба бути чуйним

Турецький часопис «Джумгіріет» пише: «Березень 1948 р. дуже нагадував березень 1939 р. Окупація Чехо - Словаччини. Бенеш капітулює перед Сталіном, як Гаха перед Гітлером. Гаха в'язнем у палаці як сьогодні Бенеш, протести західних держав, запровадження обов'язкової військової служби в США. В квітні Італія окупувала Альбанію, так як сьогодні може статись окупація Фінляндії Росією. У вересні німці напали на Польщу... Ці аналогії можна продовжувати далі, можна стверджувати, що війна вибухне у вересні. Треба бути чуйним».

КОШТИ ВІЙНИ

Швайцарська газета «Ля Ліберте» обчислює вартість війни на 1 трильйон долярів. За цю суму можна було б збудувати для кожної родини в усьому світі будинок на шість кімнат з ґаражем і автом, а також в кожному місті, що має понад 5 000 мешканців, збудувати лікарню і модерну школу.

МИРНІ ОВЕЧКИ

За повідомленням аґентства ДЕНА - Ройтер, совєтський амбасадор в Сполучених Штатах Панюшкін заявив, що Совєтський Союз хоче жити в мирі із США й усім світом. Того ж дня совєтський амбасадор в Лондоні Зарубін висловив віру, що світ надовго забезпечений від війни, бо її не бажає жадний народ.

СССР НЕ МАЄ АТОМОВОЇ БОМБИ

ВАШИНҐТОН, (ЮП). Як заявив у військовому комітеті палати депутатів американський міністер оборони Форрестел, в Росії знають, як виготовити атомову бомбу, проте не мають ще тепер потрібної індустріяльної спроможности виготовити таку бомбу.

Форрестел сказав це, виступаючи в питанні про запровадження в США військового вишколу й загальної військової служби, і при цьому послався на шефа науково-дослідчої атомової організації Буша, від якого дістав відповідні інформації. На зауваження одного з членів комітету, що міністер, очевидно, ні в якому разі не в силах сказати, коли СССР матиме «потрібну індустріяльну спроможність», Форрестел відповів: «Цілком слушно».

Мирославові Січинському на спомин 12. квітня 1908 року

Стрінулись ми 40 років тому. Під час перших виборів до австрійського парляменту на основі загального права голосування в 1907 р.

Ви приїхали тоді на агітацію до Бережан, разом з д-ром Володимиром Старосольським, Левком Ганкевичем і пок. Омеляном Темницьким. Зійшлись тоді зі мною та моїми шкільними товарищами Миколою і Богданом Чайківськими. Всі ми тоді (і Ви з нами) були членами української соціял - демократичної партії.

Пізніше працювали ми разом у Відділі товариства української соціялістичної інтеліґенції «Вільна Громада» у Львові, яке містилося в кам'яниці при вул. Ліндого ч. 2., де й містилася редакція органу УСДП «Земля і Воля» та товариство українських робітників «Воля».

Головою «Вільної Громади» був тоді д-р Волод. Старосольський. Ви були тоді заступником голови, а членами Виділу були товариші Іван Сіяк, Роман Домбчевський, Порфір Буняк і я.

До нашого гурту часто приставали Юліян Бачинський, голова Місцевого Комітету УСДП у Львові, посол Семен Вітик, студент - артист Лесь Курбас, секретар професійних спілок кравецький робітник Іван Кушнір та інші.

Всі жили ми тоді дружно як товарищі - соціялісти, як одна родина, всі були ідеалістами, які бажали українському народові, а головно його робітництву — добра і кращої долі.

Всі наші зусилля спрямували ми на те, щоб це добро і кращу долю українському робітництву і всьому українському народові здобути; вірили, що здобудемо це під прапором соціял - демократії.

Ви тоді стояли у перших лавах молодої української соціялістичної інтеліґенції, були запальним, ідейним ентузіястом соціялізму, так як ми всі, та наше довкілля. Не було ні для Вас, ні для нас нічого такого, чого ми нашій ідеї не жертвували б.

Для цієї ідеї Ви, тоді молодий студент-ідеаліст зважились на одчайдушний незрозумілий для нашої спокійної міщанської суспільности крок.

«За кривди українського народу» — пострілом із револьвера Ви вбили експонента польської шляхти на українській землі, намісника графа Андрія Потоцького.

Було це 12 квітня 1908 р. в неділю, в полудне, у Львові, в палаті намісника.

Ваш революційний вчинок з'електризував українську суспільність і світ. Ви стали героєм.

Вас судили, видали присуд смерти опісля цісар замінив присуд 20 літ тяжкої тюрми. Між Вашими оборонцями, українськими адвокатами, був теж і Ваш партійний товарищ голова «Вільної Громади» д-р Вол. Старосольський, а в Вашій обороні у віденському парляменті крім інших українських послів виступав теж і посол Семен Вітик.

Через три роки Вам з допомогою товаришів пощастило втікти із станіславської тюрми на волю.

Ви втекли на Буковину, в Чернівці до хати Осипа Безпалка, там перебрались в жіночий костюм його сестри Геленки і подались далі.

Думаю, що це все пригадуєте собі нині. Пригадуєте собі теж і перші Ваші кроки в Америці, куди Ви потім виїхали, і те прийняття і поміч, яку влаштували Вам на американському ґрунті наші товарищі та загал українського робітництва.

Ви тоді стали до праці серед українського робітництва в Америці. Почали збирати фонди на заснування українського соціялістичного видавництва. Ви навіть почали видавати орган українського соціялістичного робітництва та спровадили туди, крім своєї сестри декого з своїх приятелів та товаришів.

Ми всі в краю раділи і гордились Вами.

А українські робітники в Америці прямо боготворили Вас. Під час першої світової війни Ви дали почин і перевели скликання першого сойму українців в Америці. Все заповідало, що Ви станете в Америці і у світі не тільки авторитетом українського соціялізму, але й видатним провідним експонентом українського народу на світовій міжнародній арені.

Ми всі, Ваші товариші, були певні, що так станеться і були горді, що Ви вийшли із нашого гурту.

Потім тут у Старому Краю, на рідних наших землях, прийшлося нам революційним шляхом будувати те, про що ми так довго мріяли, чого тужно вичікували, до чого готовились — Українську Самостійну Народню Республіку, яку будували ми серед дружнього спротиву так поляків, як і москалів і то навіть наших товаришів польських і московських соціялістів. А найбільше нас поборювали російські большевики.

Ми надіялись, що Ви із вільного світу нас підтримаєте. Ми навіть були цього певні.

Та тут ми помилились. Ви нас тоді не підтримали. Ще більше, із здивуванням та жалем довідались ми, що Ви пішли проти нас, осудили нас і наші змагання, як контрреволюційні, як буржуазні, як ворожі соціялізмові. Ви стали не з українськими соціял - демократами, не в обороні Самостійної Незалежної Української Народньої Республіки, а з російськими большевиками.

Стали з ними навіть тоді, коли російський большевизм кривавим терором і катуванням знищив не тільки мільйони українських селян і українських робітників соціялістів, але навіть і Ваших найближчих партійних товаришів із «Вільної Громади» та студентського гуртка.

Ще більше, проти нас, які стояли тоді у перших лавах боротьби і проводу за Українську Народню Республіку — Ви нацьковували українське американське робітництво, називаючи нас запроданцями буржуазії, капіталізму і реакції

Ви в Америці з своїми приятелями стали на службу московським большевикам і за ними тягнули українські робітничі маси.

І це було тоді коли в большевицьких тюрмах гинули найкращі, не тільки з поміж українських соціялістів, але і найближчі Вам особисто знані, товариші.

Де була тоді у Вас совість і як Ви могли називати фашистами, реакціонерами, слугами буржуазії і капіталу таких своїх товаришів, як д-ра Волод. Старосольського та його дружину Дарку, Сіяка Івана, Романа Домбчевського, Порфіра Буняка Юліяна Бачинського, Семена Вітика, Леся Курбаса, Осипа Безпалка, Миколу і Богдана Чайківських Івана Кушніра, людей, яких Ви особисто знали, з якими жили, з якими колись в краю дружили і працювали?

Всі ж вони загинули в большевицьких тюрмах і концентраційних таборах, замучені і закатовані большевицьким НКВД і загинули не за буржуазію, а за соціялізм і за українську соціялістичну і демократичну вільну республіку.

Про це Ви напевно добре знаєте і тих товаришів не зможете назвати — коли у Вас є сумління — ворогами українських робітників чи ренеґатами соціялізму.

Сорок років минає, як з вул. Ліндого ч. 2 у Львові ми розійшлись. З колишнього Виділу «Вільної Громади» залишились живими тільки Ви і я. Ви — у вільній демократичній Америці — я скитальцем в розбитій, окупованій Німеччині. Вас із рідного краю 40 років тому прогнала польська шляхта, а мене, як це не болить і не прикро сказати, «пролетарська і соціялістична українська радянська» влада. Мені старому соціялістові, що все життя віддав службі українського робітництва і соціялізму не дала «соціялістична радянська Україна» не то що працювати, але навіть не дозволила дожити віку на своїй землі.

Я мусів, щоб рятувати своє життя як соціяліст, втікати із большевицького «соціялістичного раю», на чужу скитальщину, а Ви, поборюючи капіталізм і буржуазію, спокійно живете якраз в буржуазному і капіталістичному світі Америки.

І чи це все Вам не каже продумати та проаналізувати пройдений Вами шлях? Чи пролита большевиками неповинна кров Ваших друзів товаришів із «Вільної Громади», кров самовідречених, переконаних ідейних соціялістів Влодзя і Дарки Старосольських і товаришів не говорить Вам до серця? Думаю, що так зле з Вами ще не є, Миросю. Я і Левко Ганкевич, єдині з колишнього нашого гурту, котрі остались живими та тиняємось на скитальщині, віримо, що у Вас відізветься ще давня соціялістична совість, що стануть перед Вашими очима невинно замучені давні товариші - друзі, та що Ви самі пізнаєте, що Ви заблудили і завернете з того шляху, яким досі йшли та яким вели за собою на манівці українське американське робітництво.

Сподіваємось і віримо, що Ви покинете большевизм, ворога соціялізму і українського народу та що повернете назад в наші лави, в лави українського соціялізму і демократії, яким поклялись колись у «Вільній Громаді» — служити.

Цього повороту бажаю Вам нині, згадуючи Вас і Ваш чин в день 12 квітня 1908 року.

Антін ЧЕРНЕЦЬКИЙ
Квітень 1948 р., на скитальщині.

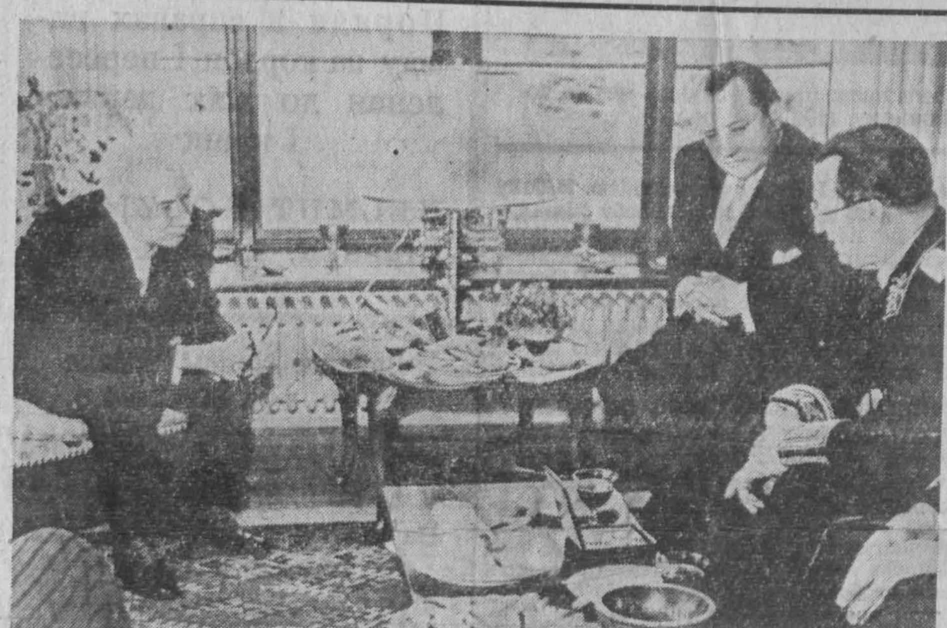

Президент ЧСР д-р Бенеш (ліворуч) приймає нового совєтського амбасадора в Празі Сіліна (в уніформі). Дена-Інп

МАСОВА ЕМІҐРАЦІЯ ДО США?

(Дискусійна стаття Юрія Тарковича)

Американська газета «Нью - Йорк Таймс» 1 лютого ц.р. помістила довгу статтю в справі переселення скитальців до Сполучених Штатів Північної Америки. Автор статті зазначив, що для масового переселення скитальців найбільше підходять 8 фармерсько - хліборобських штатів середнього заходу США. Він написав:

«Штати Міннесота, Північна і Південна Дакота, Йова і Небраска офіційно почали або хочуть почати студіювати проблему переселення. Дальші три штати — Вісконсін, Колорадо і Канзас — пляюють перевірити цю проблему, а ще інші виявили зацікавлення».

Стаття далі зазначає, що фарми в штатах, які є житницею США, терплять браком робочих рук через постійний відплив фармерських робітників і навіть самих фармерів до міст і взагалі промислових центрів. Зупиняючись над проблемою зменшення населення в цих важливих хліборобських штатах, «Нью-Йорк Таймс» пише:

«Населення штатів Міннесота, Вісконсін, Йова, Північна і Південна Дакота, Міссурі, Канзас і Небраска зменшилося на 20% від 1920 року. Північна Дакота з втратою більше як 148 000 і Південна Дакота з втратою більше як 130 000 веде перед щодо втрати населення. Штат Міссурі з втратою 119 000 — на третьому місці. Дальші п'ять штатів втратило приблизно 200 000 населення».

З вищенаведеного найкраще видно, який великий відплив населення з хліборобських штатів був за останні 25 років. Слід зазначити, що тільки за останні 15 літ приріст населення в США був рекордний, а саме: **понад 10 мільйонів!** Отже втрати фармарських штатів тим більше болючі.

В вищенаведеній статті рівночасно зазначується, що спершу був великий спротив щодо допущення скитальців до США, але тепер найповажніші та впливові громадські, церковні, робітничі, хліборобські і ветеранські організації висловилися за допущення 400 000 скитальців, передовсім фармерських робітників.

Поважний і впливовий американський місячник «Rider's Digest», обговорюючи в довгій статті дотеперішню, на думку автора, незадовільну і застарілу еміґраційну політику США, також домагається допущення 400 000 скитальців до Північної Америки. Автор ставить одну засадничу умову щодо прийняття скитальців: щоб скитальці мали право поселитися і працювати тільки в фармерсько - хліборобських штатах і ні в якому разі в таких густозаселених і промислових штатах як Нью - Йорк, Філядельфія і т. д. «Rider's Digest» пропонує допустити і деяку кількість інтеліґенції, як лікарів, інженерів тощо, але тільки з правом поселеня в рідкозаселених хліборобських штатах, зазначуючи, що в деяких фармерських околицях припадає на одного лікаря аж 10 000 мешканців, коли, наприклад, в штаті Нью - Йорк вже на кожних 597 меш-

Опозиція проти прийняття скитальців до США дедалі меншає, а все ж американський Конґрес цієї справи ще не полагодив. Чому? Є дві головні причини: жидівські скитальці і передвиборча кампанія. Америка жидівських скитальців, здається, масово не хоче впустити і Конґрес чекає, коли жиди зможуть виїхати до Палестини, щоб потім впустити не-жидівських скитальців до себе.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Подаємо до відома, що Еміґраційний Відділ Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в Мюнхені полагоджує сторони тільки від години 8.30— 12.00 кожного дня крім субот, неділь і свят. Просимо дотримуватися цього часу, щоб дати змогу урядовцям в пополудневій порі дня оформлювати інтервенційні та еміґраційні питання.

Д-р Смук Роман
З. У. А. Д. К.
Представництво на Европу

Так бодай можна думати на основі голосів деякої американської преси. Друга причина це та, що обидві американські партії — демократична й республіканська — не дуже радо беруться за цю справу саме перед виборами до нового Конґресу і виборами президента, що відбудуться разом у листопаді ц.р.

Якщо брати на увагу голоси американської преси і заяви найвідповідальніших чинників, слід майже з певністю вважати на те, що масова еміґрація до США таки буде. Справа з прийняттям відповідного закону американським Конґресом може тривати ще місяці.

Американські державні мужі свідомі того, що США мусить дати приклад іншим державам щодо масового прийняття скитальців. Табори скитальців нарешті треба буде ліквідувати, і їхнє утримання лежить передовсім на плечах американського народу.

Відомо, що для нас, українців, найкраще підходить еміґрація до США і Канади, де б ми могли поселитися в фармерських околицях. Припливом скитальців - українців підсилився б український елемент у цих країнах. Навіть з чисто матеріяльних причин найкраще було б переселитися до США і Канади. Як тимчасове переселення бажане в Англію. На нашу думку, нам треба пробувати поселитися тільки в англо - саксьських країнах. Ці країни мають і будуть мати в майбутньому рішальний вплив на світові події і нам треба масовим поселенням в цих країнах бодай частково впливати на рішення урядів цих держав, передовсім США і Англії та Канади. Відомо, що наші дотеперішні впливи в США чи Англії рівняються майже нулю. Незаперечним фактом є також і те, що, наприклад, від політики США у великій мірі залежитиме і доля нашої батьківщини при остаточному розв'язані питань европейського сходу.

Переселення до таких країн як Венецуеля, Параґвай чи навіть Бразілія тре-

Кожному слово

Вишневий садок на лондонській околиці

Шановний Пане Редакторе!

Перший лист, що його пишу з Англії, це до Вас. Відтоді, як я виїхав з Буцбаху, ще й досі не читав жодних часописів і не чув радіо. Тому дуже прошу висилати мені Вашу «Неділю».

В Англії я буду працювати в сільському господарстві; на працю підем щойно за кілька тижнів.

Перебуваючи в переходових таборах і приглядаючись до інших народів, я побачив, що українці в культурному відношенні стоять набагато вище. Очевидно так само думають і англійці, бо ставляться до українців з більшою повагою, ніж до інших; в наслідок цього представники інших націй заздрять нам а деякі з них навіть стараються робити нам деякі прикрості.

Я мешкаю тепер в південній Англії в дуже гарній місцевості. Наш маленький табір розташований в сосновому лісі, а коло бараків є ще й вишневий садок. На віддалі 50 м від табору проходить шосе, завдяки чому маємо дуже добре сполучення з сусідніми містами; до Лондону треба їхати потягом півгодини.

Наші бараки, хоч і дерев'яні, але дуже добрі: в кожному мешкає 12 хлопців. Тут живуть лише українці (50 чол.), з яких три чверти з Ашаффенбурґу а решта з Корнберґу та інших таборів.

Тут в Англії ми позбулись, нарешті, того нещасного становища ДП, яке нас так гнітило раніше, і почуваємо себе вільними людьми. Хоч перед своїм виїздом до Англії ми й підписали контракти, але якщо тут хтось хоче змінити працю, то може це зробити, щоб тільки була до того належна підстава.

Здоровлю Вас і бажаю Вам найбільших успіхів у Вашій праці. З правдивою пошаною

Павло ГАВРИЛЬЧАК.
Gravenhurst A.E.C. Camp
Bolney
E. Sussex, England.

Грефенгурст 25. III 48.

Люди хочуть платити

Високоповажна Редакціє!

Між рядками Вашого тижневика часто зустрічається заклик про потребу українцям вносити національну вкладку до ЦПУЕ.

В Штапелермоорі живе десять українців не ДП. Працюємо на німецькому виробництві і цілком на німецьких правах. Грошей маємо небагато, але кільках чоловік зажадали внести вкладку до фонду ЦПУЕ. І що ж Ви скажете! Ніяк не можемо знайти адреси для переказу грошей і спитати нема в кого. Живемо далеко від табору українського. Може б Ви нам у цій справі зарадили. Дивись, якась сотня марок і перепала б для загальної справи.

З пошаною Симон Шльох.
Remels (23)
Stapelermoor (Domine)

Від Редакції: Поміщаючи Вашого вартого похвали листа, думаємо, що не лише пан фінансовий референт нашле Вам потрібні блянкети, але, що й інші відділи ЦПУЕ зацікавляться Вами та заопікуються Вашим духовим зв'язком з українською спільнотою.

В лісах України

Написав підхорунжий УПА Данило Мріщук

Минуло за північ. Сніг перестав порошити вулиці, стежки... В повітрі морозно й тихо. Мрячне - темне небо вкрилося рясними вогниками - зірками. Холодний вітер з свистом проноситься з гір і морозно лоскоче обличчя. Пашать в Хорта й Недолі обличчя, мов від легкого дотику вогню. Це зв'язкові повстанці повертаються до своїх. Минають сніжні перемети, переходять льодом Стрий в напрямі гр. Ідуть в лісні гущавини. Ось вони (дві постаті) мовчки виходять на полонину. Серед полонини оборіг. «Давай закуримо», — півголосом промовив один. Сіли під оборогом, так у затишку, щоб вітер менше обвивав холодним лоскотом Цигарки тримають в долонях: маскують вогонь. Відпочили... Підвелись на рівні ноги й дальше потяглися між корчами ліщини та молодих буків у гущавину лісу. На шиї, перед грудьми, в кожного висить автомат. За поясом, що туго обтягнув бойківські кожушки, стирчать повтикані дерев'яними держаками ґранати, металевими корпусами туго впираються в грудну клітку. Притримуючи рукою ґранати, мимоволі гладиш, мов ласкаєш їх холодні тіла.

Ідуть дальше... Ось уже спускаються в горішній кінець потоку... а там і бункер У бункері палає ватра, на помості пахуче сіно. Проноситься в уяві приємна думка про солодко - теплий сон.

— Друже команидре, зголошуємо повернення з терену — доповідають Хорт з Недолею, стоючи перед ватрою в бункері. Командир Смок уважно вислуховує їх звіти з терену, а потім дає наказ відпочивати.

Хропуть партизани. Полум'яні язики лижуть букові дрова. У бункері затишно й тепло, тільки знадвору доноситься скрегіт старих буків.

Командирові Смокові не спиться. Бере автомат, виходить надвір. Обійшов кругом бункера, навколо мертва тиша. Починає сіріти на ранок. Нікого не видно, але два сліди в свіжому снігу не дають спокою. Невже прийдуть в таку погоду? Постояв, витягнув шию, мов сарна вслухається в лісну даль. Скрізь тихо, лише легонький свист вітру в букових гілках. Повернувсь і зайшов у бункер.

Ранок приніс несподіванку. Дехто ще солодко снив, як повстанець Хорт почув скрипіння свіжого снігу та трахкання лещат. Відхилив двері бункера, а проти дверей, між деревами, загін озброєних людей. Вони під'їхали до бункера по слідах. Збилися перед бункером, мов отара овець, і ніхто не насмілиться зайти першим. Зауважили Хорта і в один голос:

— Здавайсь, бандіт, немецкій шпіон!

Хорт скочив у бункер. Залопотіли об смерекові колоди кулі ворожих автоматів, посипалися уламки замерзлої землі. Це сталося в одну мить. Ще Хорт не встиг крикнути «махорка», а вже всі схатилися за зброю. Але куди... Ворог шаленим вогнем обстрілював вихід з бункера. Що робити? Кулеметчик Ярий примостився з «дехтярем» коло дверей і непідпускає ворога до бункера. Чотири інших не мають можливости застосувати зброю. На мить огорнула всіх паніка. Страх перед небезпекою. Командир Смок глянув у стелю і крізь димовий проріз побачив олов'яне небо. Ще більше огорнув його розпач перед смертью, від якої немає можливости боронитися.

Що як «махорка» закидає нас, — і показав рукою на димохід, — ґранатами? А надворі крик.

— Виході, нічево тебе не будет! кричать осатанілі сталінські опричники.

— Ось, ми зараз вийдемо, приготуйтеся здихати, падло московське, — відповіли повстанці. Хорт поглянув на побратимів:

— Українські повстанці не знають страху! Нагинайтесь, хлопці, я перший іду на смерть.

Два пригнули голови, а він, мов цап, скочив їм на спини ногами, вистромив через димовий проріз автомат і голову. Заговорив рівним тоном автомат, одночасово забубонів повільно партизанський «дехтяр», зірвалося в повітрі кілька ґранат, а відломки щедро обсипають «махорку». «Махорка» кинулася в розтіч. Хорт підтягнувся на руках, зручно примостився на поверхні бункера — не дає опам'ятатися зайдам. Рясними серіями посіває раніших «гостей». Ті, що були в бункері миттю залегли за бункером і своїм вогнем підсилили відважний випад Хорта. Кількахвилинна тріскотня вогнепальної зброї, зриви ґранат, і неспрошених гостей нестало, тільки криваві сліди на білому снігу, а між буками три ворожих трупи. Кинулися до них два повстанці; забрали зброю та набої. Командир Смок наказав залишити бункер. П'ять заскочених повстанців розсипалися поміж деревами, поспішно відриваються від кількакратно сильнішого ворога. За кілька годин — безпечне місце. Хорт відчув легкий біль в нозі. Роззувся... але то нішо — ворожа куля прострелила п'яту.

ЛІДІЯ ГУК

З еттлінґенської української громади вирвала несподівана смерть від невдалої операції одну з кращих громадянок, надійну й ідейну студентку 10 семестру медичних наук університету в Гайдельберґу, вірну дружину й матір 1 1/2 річної донечки, Лідію Гук. Народжена над р. Ворсклою, пережила Покійна все лихоліття совєтщини. Уже п'ятирічною тікала з батьками з місця народження, дитиною пережила ув'язнення батька та його даремні 2-літні спроби вирватись закордон. Мріяла завершити медичну освіту, але невмолимий косар, на 25 році життя, скосив її своєю невблаганною косою.

Нехай чужа земля буде Їй легка!

Проф. Е. Ю. ПЕРФЕЦЬКИЙ

З великим запізненням наспіла вістка, що 18. 8. 1947 р. в лікарні міста Бардиєва в Східній Словаччині нагло помер відомий український історик, декан філософічного факультету Братиславського університету проф. Е. Ю. Перфецький. Покійний народився 1888 р. в с. Носові на Холмщині. Студії закінчив у Петербурзі і в 1919 р. був професором Київського університету св. Володимира. В 1921 р. втік від большевицької навали до Чехо-Словаччини і вже рік пізніше був призначений лектором Братиславського університету, в якому 1935 р. був іменований надзвичайним, а 1936 р. звичайним професором історії Східньої Европи та історії слов'ян. Багато його праць друкувались в українських, чеських, німецьких, російських та інших наукових журналах.

ТАЄМНИЦЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО КУПЕ

Паризький експрес мчав до Бресту із швидкістю 120 кілометрів у годину. В одному з його купе першої кляси їхала 27-літня гарна парижанка Маделен Марек. В тому ж купе сиділи двоє невідомих молодиків. Зненацька хтось зупинив поїзд алярмовим гальмом. За кілька сот метрів ззаду поїзду знайдено геть покалічений труп панни Марек. Між її стисненими пальцями виявлено чоловіче волосся. Можна було б припустити тут вбивство з метою звичайного грабунку чи на любовному ґрунті, коли б не та обставина, що п. Марек працювала в одній суворо засекреченій французькій ляборатоії для дослідження атомової енерґії і якраз їхала в службовій справі до її бретанської філії. Як повідомляє французька преса, слідство в цій справі триває.

ШТУЧНІ ЛЕГЕНІ

За повідомленням аґентства ЮП з Нью - Йорку, чотирьом братам Ґуардіно, як доповів один з них на зібранні інженерів, удалося сконструювати штучну легеню. Численні досліди з нею, проведені на тваринах, виявилися цілком успішними, і тепер можна вже наважитися на дослід з введенням її в організм тяжко хворої на легені людини. Сконструйована братами Ґуардіно штучна легеня являє собою щось подібне до скляної посудини завбільшки з чоловічий кулак. За поясненням винахідників, вона працює так само, як і природна легень. Кров з тіла, вливаючися до неї, очищається від двоокису вуглецю, насичується свіжим киснем, а тоді знову надходить у тіло.

ба, на нашу думку, припинити зовсім. Українці, що виїжджають до цих країн — пропащі для нашого народу. У Венецуелі чи Параґваї ніхто навіть не заробить стільки, щоб колись заплатити собі подорож на Україну. І значення цих держав та їхня роля в майбутніх подіях — ніяка. Революції і переворотти дуже часте явище. Зовсім інша справа з анґло - сакськими країнами: стабільна демократична влада, здоровий клімат і задовільні матеріяльні обставини. І коли вже вчитись самому і вчити своїх дітей якоїсь чужої мови — то тільки мови великої, світової, якою є і напевно буде передовсім мова англійська. Всі дані говорять за переселенням до анґло - сакських країн.

Чи приготовані ми на переселення до США, Канади або Англії? В основному — ні!

При переселенні до Англії вже виявилося, яка велика шкода, що в нас так мало людей знає англійську мову. Ще можна багато досягти при охоті й наполегливості. За 4 — 6 місяців можна англійську мову вивчити.

Щодо самого переселення до США чи Канади — то треба нам виявити куди більше ініціятиви, ніж дотепер. В Америці наші організації повинні більше дбати про американську опінію і впливати на відповідні чинники, а наші організації тут, в Німеччині, повинні знайти куди тісніший контакт з американським військовим управлінням, ІРО тощо. Українські журналісти повинні тісніше зв'язатися з американськими журналістами в Німеччині яких тільки в Франкфурті понад 20! Ці журналісти і до сьогодні знають про українців дуже мало.

Але найважніше: ми всі, таборовики і приватники, своєю працьовитістю, бездоганною поведінкою, ініціятивою та знанням мов і обставин найбільше можемо вплинути на позитивне розв'язання справи нашого масового переселення до США і Канади.

Відгуки фінсько-совєтського пакту

„НЕВТРАЛЬНІСТЬ СТАЛА ФАРСОМ“

«Неділя» повідомила вже в попередньому числі, що у вівторок 6 квітня фінське міністерство зовнішних справ опублікувало підписання совєтсько - фінського пакту про взаємну допомогу. Як видно з ілюстрацій, розісланих аґентством Акме, актові підписання приглядався усміхнений генераліссімус Сталін, зодягнений в легку маршальську уніформу. Пакт укладено на 10 років, а окремі кляузулі передбачають його продовження. Він не заповідає будови совєтських баз у Фінляндії, яка має усі свої збройні сили вжити для оборони своєї території, на випадок нападу на неї або тоді, коли б Німеччина або якась інша союзна Німеччині держава заатакувала СССР через фінську територію. Обидва партнери зобов'язалися визнати суверенітет своїх країн і обіцяли не втручатися до внутрішніх справ іншого партнера.

Як повідомляє аґентство ЮП, СССР під час переговорів виказав готовість до нована при формулювані трактату. Паасіківі заперечив чутк про те, що пакт має таємні зобов'язння, та що Фінляндія зреклася невтрлітету. «Невтральність, — сказав резидент, — і так стала фарсом, бо фінький мировий договір дає СССР прао втримувати зв'язок з совєтською бзою Порккаля біля Гельсінкі. Говорять, цо у випадку, коли б фінський парлямнт не захотів ратифікувати пакту, преидент Паасіківі покинув би своє стаовище.

ЛОНОН, (ДЕНА - Ройєр). Генераліссімус Сталін, промовляюи на бенкеті з нагоди підписання совєтько - фінського пакту 8 квітня, сказа, що більшість політиків великодержав звикла дивитися на малі держави згои. Натомість СССР дивиться на совєтько - фінський пакт, як на пакт між двома рівними партнерами.

Цей пакт означає звфотний пункт в стосунках між двома кіаїнами. «150 років, — сказав Сталін, — панувало не-

Чехословацький пасажирський літак з 22-ма пасажирами замість летіти до Братіслави утік до Мюнхену. (Дена)

ріжних поступок і пакт зложено згідно з духом інструкцій фінського уряду. Лише за згодою обидвох країн можна буде російським військам приступати до оборони Фінляндії. Фінський міністер зовнішних справ Пеккала дякував совєтській делеґації за її повне зрозуміння ставлення до Фінляндії та її уряду, висловивши бажання, щоб пакт поглибив взаємини між СССР і Фінляндією. На думку політичних спостерігачів, президент Паасіківі вдоволений пактом, бо хоч цей пакт втягає Фінляндію до східнього бльоку, все ж дає їй можливість заховати свою суверенність. Шведська преса називає ту статтю пакту, яка ґарантує Фінляндії можливість переговорів на випадок ворожого нападу «типовим каучуковим параґрафом». «СССР, — пишуть шведи, — часто почуває себе загроженим і він може змусити Фінляндію до далекойдучих концесій». Московська преса принесла вістку про підписання пакту на перших сторінках під великими заголовками.

9 квітня промовляв по радіо президент Фінляндії Паасіківі, підкреслюючи волю Фінляндії втриматися поза конфліктом інтересів великодержав, яку поша-

довір'я між Росією і Фінляндією. З боку СССР вже раз зроблено спробу ліквідувати це недовір'я, а саме в 1917 році, коли Ленін проклямував незалежність Фінляндії. Проте — говорив далі Сталін — недовір'я між народами не можна знести одним махом. Традиція спільної приязні між СССР і Фінляндією вимагає багато праці і боротьби».

ШВЕЦІЯ СТЕЖИТЬ ЗА ПОДІЯМИ

ҐОТТЕНБУРҐ, (ДЕНА - Ройтер). Шведський прем'єр - міністер Таґе Ерляндер заявив, що Швеція мусить так сильно розбудувати свою оборону, щоб стримати великодержави від наміру зробити частину шведської території театром воєнних дій. Шведська політика ставить перед собою чотири пункти: 1) боротьбу проти ворогів демократії в країні; 2) оборону національної незалежности, 3) уникання договорів, що зробили б Швецію м'ячиком великодержав, 4) послідовну співпрацю в програмі европейської відбудови. Шведське міністерство внутрішніх справ передало парляментові внесок схвалити три мільйони шведських крон на розбудову військової розвідки, яка мала б протидіяти шпигунським намаганням ворога.

Тиждень Української Культури в Мюнхені

Як «Неділя» вже писала в попередньому числі, з нагоди відкриття Тижня Української Культури в Мюнхені, увечері 5 квітня в Амриканському Офіцерському Клюбі відбувся показ українського народнього мистецтва з музичною програмою. При цій нагоді **американський губернатор Баварії Д. ван Ваґнер сказав промову,** привітавши д-ра Романа Смука і інших організаторів імпрези іменем генерала Клея. Губернатор ван Ваґнер сказав, що він добре ознайомлений з справами ДП, зокрема з життям українських ДП і склав сердечну подяку за цю чудово організовану імпрезу. Успіх вистави його дивує тим більше, що він знає в яких обставинах живуть ДП. У зв'язку з цим промовець від імени військового уряду твердить, що **ані армія, ні уряд, ні ІРО ще не здійснили свого обов'язку щодо ДП.** До присутніх американських гостей губернатор ван Ваґнер звернувся з запитом: чи ви не хотіли б десь у Чікаґо, чи Детройті мати людину, що сьогодні розгортала б перед вами багатства своєї культури? Я впевнений, що так! Губернатор згадує про різні виставки в своїй батьківщині, за вступ до яких він мусів платити по десять долярів, але вони не дорівнювались і третині того, що показує сьогоднішня виставка і цей вечір.

Підкреслюючи ще раз свій подив з тих досягнень української культури, губернатор висловив тверду впевненість, що коли б сьогоднішню імпрезу показали американському Конґресові, він без ваган ухвалив би закон про допущення ДП до США.

— Мої дорогі друзі! — українською мовою починає своє слово полковник Сейдж. Він складає привіт від імени генерала Гюбнера і генерала Гарольда та оповідає, як провадив в Америці акцію за прийняття тули ДП. Промовець підкреслює, **що тепер в Америці, порівнюючи з попередніми двома роками, колосально поліпшилася справа щодо допущення скитальців до США.** Відзначаючи, що американська преса пише про злочини в таборах ДП але про культурні досягнення ДП замовчує, полковник Сейдж підкреслює, що статистика злочинств каже про інше. Він висловлює своє захоплення виставками і концертом і, звертаючись до присутніх українців, закінчує свою промову також українською мовою: — Дякую вам!

Представник ІРО містер Бов вітає українців з їх культурним святом і каже, що хоч ЗУАДК — це образно дитина, що народилася запізно, але зростає вона швидко і безперечно матиме позитивні наслідки.

Відповідаючи на промови високих американських гостей, Голова ЦПУЕ Василь Мудрий сказав: «Кожен еміґрант щасливий, що має змогу висловлювати свою думку і розкривати свою душу без страху. Теперішня весна може принести різні несподіванки. Всі ДП нервуються, щоб не впасти жертвою терору того насильства, поза межами якого вони знайшлися. Кожен з нас зазнав страшних жертв. Ми втратили Батьківщину, втратили рідню і зв'язки з близькими. Але ми навчились навіть у горі сміятися і навіть в трагічних обставинах співати, коли йдеться про те, щоб високо піднести прапор української культури і українського мистецтва». Голова Мудрий подякував представникам західньої демократії, а зокрема США, за щиру опіку і життя в людських умовах.

Промови американських гостей, яких запрошував до мікрофону д-р Смук, відбувалися під час вечері та окремо зложеної програми з вокальних і хорових продукцій. Співали репрезентаційні українські хори і виступали солісти. Найбільше враження зробив виступ балетної студії п. Переяславець, а зокрема молоденької танцюристки Наталки Ріш. Звіт наших кореспондентів про властиві імпрези тижня культури подамо в наступних числах.

— Совєтський комендант Берліну генерал Котіков дав берлінському бурґоміcтрові «наказ» не допускати далі в берлінському маґістраті «жадної антисовєтської пропаґанди». В альянтських колах заперечують право Котікова самостійно розв'язувати такі питання, що належать до компетенції всієї альянтської комендатури Берліну.

— Голяндське міністерство зовнішніх справ заперечує обвинувачення совєтської газети «Труд» в «саботуванні» Голляндією репатріяції совєтських громадян.

— Угорський прем'єр - міністер зажадав від парляменту модернізації та збільшення на 70.000 вояків угорської армії.

ЛІКВІДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО КАРЛЬСРУЕ

Український табір у Карльсруе, т.зв. Форстнер Касерне, у якому м.і. відбувалася 13 І ц.р. українсько - німецька конференція журналістів з почину СУЖ-у, перестав існувати. Вже восени мин. року з цього табору, що мав коло 2 000 осіб, вивезено більшість мешканців до Пфорцгайму, де у Букенберґ - Касарні створено новий український табір. У Карльсрує, який ІРО призначило на переходовий табір для еміґрантів до Франції, залишилася під головуванням інж. Ол. Охрима тільки українська група в 300 людей, потрібна для обслуги транзитів. Але вербування до Франції не вдалось і потреба транзитного табору для такої еміґрації не виправдалося. Табір стояв місяцями майже порожній і врешті тепер його ліквідовано, а 300 українців розвезено до українських таборів в Етлінґені і Пфорцгаймі. Що буде в таборі в Карльсруе — невідомо, він покищо порожній. (ак)

КИТАЙ ГОТУЄТЬСЯ ДО ТОТАЛЬНОЇ ВІЙНИ

НАНКІН, (ДЕНА - Ройтер). За твердженням китайського міністра оборони генерала Пай - Чін - Ші на засіданні Національних зборів, Китай провадить «наукове готування» до майбутньої світової війни — тотальної війни з застосуванням атомових бомб.

— За даними англійської консервативної партії, на виборах до місцевих громад в Англії перемогли консерватори, що, здобувши 225 нових місць і втративши 15 старих, дістали дві третини всіх голосів. Лейбористи здобули 74 нових місця, але втратили 188 місць.

КОНҐРЕС
Спілки Української Молоді

Повідомляємо, що 24—26 квітня 1948 року відбудеться в м. Ауґсбурзі II Головний З'їзд (Конґрес) Спілки Української Молоді. — Всі Крайові Комітети та місцеві Осередки зобов'язані згідно з статутом, вислати делеґатів. — Делеґати повинні зголошуватися в Ауґсбурзі, Зомме касерне, Спілка Української Молоді, бльок 5. Докладні інформації розіслано Осередкам поштою.

Центральний Комітет
Спілки Української Молоді
Мюнхен, Дахауерштр. 9/II

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, 25. КВІТНЯ 1948 Nr. 121

Президент товариства УМСА відвідав Франкфурт над Майном. (Дена)

Перший конґрес деґолістів

16 — 17 квітня в Марселі відбувся перший національний конґрес Французької народньої унії де-Ґоля з участю 2 000 делеґатів. З цього приводу для забезпечення в місті порядку мобілізовано 3 500 поліцистів, тим більш, що марсельські комуністи мали намір влаштувати в день відкриття конґресу загальні комуністичні збори, а 18 квітня — в день демонсрації деґолістів — свою демонстрацію. Зібрання комуністів дозволено лише в той самий час, як і зібрання деґолістів, і не ближче як за $1^1/_2$ кіломатра від нього. Крім того, генерал де - Ґоль і представники комуністів підписали в префектурі «пакт миру» з взаємним зобов'язанням додержуватись порядку й спокою. Сутичок не сталося. У своїй промові на конґресі генерал де - Ґоль закликав до об'єднання західньо - европейської унії з Америкою в розумінні їх господарської співпраці й взаємних політичних і стратегічних ґарантій. Він висловився до прилучення згодом до західньо - европейської унії і Німеччини, але лише як союзу суверенних держав, а не єдиної централізованої держави. Визнавши застарілість системи зарабітньої плати і потребу реального збільшення платні, де - Ґоль підкреслив, що господарська й соціяльна відбудова Франції можлива тільки на базі співробітництва капіталу і праці, а не клясової боротьби або визиску людини людиною. Відзначивши загрозливий внутрішній господарсько - політичний стан Франції, генерал де-Ґоль вимагав для врятування її негайного проведення загальних виборів, зміни конституції і висловив згоду своєї унії на влаштування в цих питаннях народнього плебісциту. Один з визначних деґолістів — Калевскі вимагав ініціятиви Франції в справі створення европейської федерації і «Вільного інформаційного бюра» в противагу совєтському Комінформу.

Маґістрат міста Верден більшістю 18 голосів проти 7 ухвалив запросити генерала де - Ґоля на святкування 20 червня 3-х роковин героїчної оборони Вердену.

— Білий Дім у вівторок категорично дементував чутки, згідно з якими має відбутися зустріч між президентом Труменом, прем'єр - міністром Етлі і маршалом Сталіном.

До всіх українців - еміґрантів у Німеччині!

Виконуючи постанови Другого Загального З'їзду Української Еміґрації в західній Німеччині, Центральна Виборча Комісія дала розпорядження проведення виборів до Таборових, Повітових й Обласних Рад між 15. 4. до 15. 5. 1948 р.

Нові органи самоврядування, обрані на засадах вільного вияву волі українців-еміґрантів, повинні відограти величезну ролю, як осередки нашої національної згуртованости і то в цей критичний час, коли вирішується дальша доля еміґрації.

Ці вибори повинні спричинитися до найкращої нашої національної репрезентації та до зміцнення нашої внутрішньої єдности.

Треба обрати такі органи самоврядування, які дбатимуть про підвищення морального й культурного рівня еміґрації, сприятимуть переселенню до інших країн, забезпечуватимуть правний захист та провадитимуть акцію матеріяльної допомоги.

До Таборових, Повітових і Обласних Рад слід обрати енерґійних, національно-свідомих людей, які могтимуть належно виконувати ці важливі завдання.

Пам'ятаймо, що вибори повинні зміцнити та об'єднати нашу громаду. Тому під час виборів уникаймо всього, що може привести до роз'єднання — шкідливого для нас та потрібного лише нашим ворогам.

Закликаємо провадити виборчу аґітацію цілком коректно, допускаючи критику лише в межах суттєвости

Разом з тим закликаємо всіх українців-еміґрантів взяти активну участь у виборах, поставитись до них з погляду добра національної справи та тим виконати свій громадський обов'язок.

Авґсбурґ, дня 13. квітня 1948.

За Центральну Виборчу Комісію:
Д-р Р. Слюзар Юрій Лінгарт

Організаційний Відділ ЦПУЕ:
Д-р С. Галамай

Тріюмф італійської демократії

Абсолютна перемога де Ґаспері. — 67% італійців проти комунізму

РИМ (Дена-Ройтер). Згідно з остаточними наслідками парляментських виборів в Італії, подані на виборах голоси розподілилися між окремими партіями так:

	До палати депутатів		До Сенату	
Християнські демократи	12 681 527	49,9	10 740 131	47,9
Народній фронт	7 995 601	31,4	7 955 229	31,0
Соціялісти (Сараґата)	1 848 826	7,3	1 580 722	7,0
Національний бльок	999 166	3,9	1 364 471	6,1
Монархісти	729 283	2,9	436 597	2,0
Республіканці	650 017	2,5	637 433	2,9
Соціяльний рух	542 967	2,1	244 646	1,1

Крім того, дуже незначну кількість голосів на виборах до Сенату дістали партії незалежних, сардінська, селянська й федералістичного руху.

Отже, беручи загалом, некомуністичні партії зібрали на виборах 69% голосів, тим часом як «народній фронт» (комуністи й соціалісти групи Ненні) — кругло 31%. З понад 300 політичних партій і груп, що брали участь в передвиборчій кампанії, кандидатські списки на виборах виставили лише 12 партій, а основна виборча боротьба точилася між двома групами — партією християнських демократів і народнім фронтом. Як видно з наслідків голосування, відносну більшість на виборах завоювали християнські демократи, що зібрали майже половину всіх поданих голосів. Італійська демократія тріюмфує свою перемогу, тим часом як комуністи приголомшені несподіваною для них поразкою. Навіть у промислових центрах північної, як от в Міляні, Туріні й ін., досі, здавалося, майже цілком опанованих комуністичними впливами, переможцем виявилася християнська демократія. Лише в небагатьох пунктах (Модена, Ліворно, Піза, Карпі) комуністичному бльокові пощастило вийти на перше місце. Зате в багатьох місцях християнські демократи спромоглися здобути вдвоє і навіть втроє більше голосів, ніж дістав народній фронт. Найгірші ж для комуністів наслідки дав Неаполь, де за народній фронт голосували лише 4% виборців (проти 16% на виборах 1946 р.), а за християнську демократію — 65% (проти 34% в 1946 р.).

По всій Італії вибори почалися о 8 год. ранку 18 квітня і були закінчені о 2 год. дня 19 квітня. Італійський уряд заздалегідь ужив широких заходів, щоб підтримати порядок і спокій на виборах, заборонивши, між іншим, під час них продавати алькогольні напої. Понад 350 000 озброєних поліцистів були напоготові в корені придушити можливі ексцеси або й спроби повстання, до якого, за чутками готувалися комуністи. Проте ця збройна сила лишилась невжитою: не зважаючи на гострий характер передвиборчої кампанії, самі вибори минули надзвичайно спокійно, без будь-яких сутичок політичних противників. Мирно закінчилися навіть взаємні обвинувачення християнських демократів і комуністів у всяких незаконних маніпуляціях з виборчими бюлетенями, або в повторних голосуваннях. Для розгляду цих скарг міністерство внутрішніх прав призначило спеціяльну інспекцію. В Римі, Неаполі й Ріеті виявлено факти фальшування комуністами бюлетенів. Урядовий комунікат застерігав також населення про систематичне висилання під час виборів якоюсь таємною радіостанцією неправдивих відомостей про число голосів відданих некомуністичним партіям і комуністичному бльокові.

Впадає в око надзвичайно широка участь італійського населен у виборах. Уже за 18 квітня проголосували 70% виборців, а на кінець другого дня з загального числа 29 мільйонів віддали свої голоси 25,5 мільйонів, тобто близько 88%. Коли 19 квітня точно о 2-й годині по всій Італії були замкнені двері виборчих приміщень, перед ними подекуди ще стояли черги виборців, що не встигли проголосувати. У Венеції і Анконі до виборчих урн прийшли 95% виборців. Проте рекордними щодо участи в виборах виявилися низка дрібних виборчих дільниць: наприклад, у північно італійському селищі Вальґанні з 804 виборців не голосувало лише 3. Найбільший відсоток тих, що не голосували, виявився в Неаполі. Широкій участі людности у виборах до певної міри могло сприяти нагадування міністерства внутрішніх справ про новий виборчий закон, що допускає покарання виборчих саботажників позбавленням їх на 5 років права на новий пашпорт із штамповою відзначкою в старому — «Не голосував». Однак далеко сильнішим стимудом були тут, безперечно, усвідомлення надзвичайної важливости цих виборів. Між іншим, звертала на себе увагу поголівна участь у виборах ченців білого духівництва, з яких не голосували лише кардинали й інші «громадяни держави Ватикану». В Неаполі не вгалавали дзвони, закликаючи людність до виборчих урн. Один з виборців у Римі пустив крилатий дотеп, що »краще тепер один раз постояти в черзі, ніж потім стояти в чергах усе життя». Комуніст Террачіні, зустрівши у виборчому приміщенні свого противника Сараґата, який вже проголосував, іронічно, але, як виявилося, на власну голову, зауважив йому, що першим проголосувати ще не значить бути першим і в наслідках виборів. По закінченні виборів тисячі римлян всю ніч захаращували площу Колони, терепеливо чекаючи оголошення їхрезультатів.

ФРАНЦІЯ ЗА СТВОРЕННЯ ЗАХІДНЬО-НІМЕЦЬКОИО УРЯДУ

Згідно з повідомленням німецької преси, французький прем'єр міністер Шуман, виступаючи на зібранні християнсько - соціялістичної партії, заявив, що французький уряд висловлюється щодо Німеччини за укладення договору між трьома західніми великодержавами. «Ми побачили, — сказав він, — що тепер неможливо порозумітися вчотирьох». Французький уряд пропонує створити західньо - німецький уряд для брітансько - американської та французької зон, але ні в якому разі не загально - німецький.

ЗМІЦНЮЮТЬ АЛЯСКУ

ВАШІНҐТОН, (ЮП). Згідно з повідомленням американської армії, для посилення оборони Аляски туди із західнього узбережжя й Гавайських островів виряджаються армійські бойові групи, авіяційні з'єднання та інші військові частини.

— Ґалюп в Англії поставив запитання: Чи чули ви щонебудь про проєкт Бевіна щодо створення спілки західньо-европейських держав? Виявилося, що не чуло 25% чоловіків і 58% жінок.

Революція в Колюмбії затихає. На світлині: президент Перец з дружиною, проти яких вибухло повстання. (Дена-Інп)

Совєтська „демобілізація' і рух довкола неї

Варшавська «Польська збройна» пише: «Для розгорячених воєнною психозою людей в країнах Західньої Европи демобілізація Совєтського Союзу може здатись дивною. Але для народів СССР вона є абсолютно зрозумілою, як через те, що ті народи не хочуть війни так і тому, що мають підстави вірити, що війни не буде... Демобілізація в СССР могла бути закінчена уже в березні, дякуючи тому, що всі військові з'єднання були виведені з колишніх ворожих держав — Угорщини, Болгарії й Румунії».

Трохи інакше виглядає справа в освітленні «Контіненталь Ньюз Сервіс». Аґентство те подає: Совєтська пропаґанда замовчала факт, що до 35% солдат, які підлягають демобілізації, підписує зобов'язання на 6 — 10 літ добровільної служби в територіяльній армії, яка тепер твориться. Її номінальним шефом є Ворошилов, а кандидатом на фактичного командувача — Соколовський. Ця територіяльна армія має забезпечити країну з середини. Згідно з совєтським пляном, через 8 днів від початку мобілізації на південних фронтах мусить бути 46 дивізій, а через 10 днів — 60 дивізій. (В 1939 р. плян мобілізації передбачав на західньому фронті через 12 днів 33 дивізії, а через 15 днів — 57 дивізій, але в 1941 р. виявилось, що можлива іще швидша мобілізація). Совєтська теза запевняє, зрештою може для обдурювання ворога, що безпосередні атаки почнуться з півдня або півночі. Корінем північної оборонної системи має бути Архангельськ з оборонними районами Мурманська і Воркутська. На півдні Жуков зміцнює береги Чорного моря, а Баґрамян — Кавказ. Позиція Баґрямяна вважається тяжчою, бо безпосередньо межує з районами евентуального наступу, в той час, як Жукова прикриває Болгарія та Румунія. Береги Чорного моря зміцнюються вже від весни 1947 р., особливо з метою прикриття правого крила Баґрамяна, а саме Керченський півострів, що закриває доступ до Азовського моря, як також район Сарабаз — Симферополь, де знаходиться центр ракетної зброї.

АНГЛІЯ В ЦИФРАХ

Кількість мешканців Англії, Шотляндії, Велзу і Північної Ірляндії становить згідно з офіційними даними за рік 1947 — 49.318.000, в році 1935 було 46.869.000. На 25.522.000 жінок припадає тільки 23.796.000 чоловіків. З недуг, що викликають смерть, на першому місці є рак і недуги серця. Дуже сильно зросла кількість розлучень. В цьому році вона становила 41.000, отже вісім разів більше ніж в 1935 році.

12.000 англійців мало перед війною прибуток понад 2 мільйони фр., 7.000 мало прибуток понад 3 мільйони. В 1947 році ця кількість впала до 840 і 450.

В середу 21 квітня 1948 р. візитував українських католиків в Ашаффенбурзі Високопреосвященний Кир Іван Бучко, якого бачимо на світлині (перший ліворуч) з Апостольським Нунцієм Ченто під час візити в Українському Студентському Домі в Бельгії. (Фото Артіс)

Підпільний рух в Чехо-Словаччині

Колишній президент словацької Національної Ради д-р Летріх, що недавно прибув до Сполучених Штатів, переказує про новий «дуже сильний» підпільний рух в Чехо - Словаччині, який допомагає чехо - словацьким некомуністам тікати з їх комуністичної тепер батьківщини. Сам Летріх утік з допомогою борців цього руху, що допомогли вже втекти 3 000 особам. Разом з тим з Праги повідомляють про арешт видавця підпільної газети. (ДЕНА - ІНС)

НАМАГАЮТЬСЯ ЗВІЛЬНИТИ ПЕТЕНА

ПАРИЖ, (ЮП). Як повідомив оборонець маршала Петена, колишнього президента уряду Віші, судовий смертний вирок над яким був замінаний генералом де - Ґолем на довічне ув'язнення, у Франції створено комітет для звільнення Петена. Комітет, до складу якого входять колишні французькі дипломати й члени Французької академії, не має ніяких політичних цілей і виходить лише з засад людяности, клопочучись за Петена, якому цього року минає 92 роки.

ЗНИК ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР У ВІДНІ

ВІДЕНЬ, (ДЕНА - Ройтер). Без сліду зник з Відня разом із своєю дружиною й матір'ю польський амбасадор в Австрії Мантель. В дипломатичних колах австрійської столиці висловлюють здогад, що Мантель вирушив до Швайцарії, і ставлять це в зв'язок з опублікованим кілька тижнів тому в австрійській пресі повідомленням про виклик його до Варшави. Під час війни і Мантель і його дружина перебували в совєтській в'язниці. Польське посольство в Відні утримується від будь - яких інформацій і пояснень в цій справі.

СТРАЙК ПОЛІЦИСТІВ В АЛЕКСАНДРІЇ

В Александрії застрайкували всі 2 700 поліцистів, вимагаючи підвищення платні. Поліційні обов'язки перебрало на себе військо. Страйкарі влаштували демонстрацію, до якої приключилося тисячі їх прихильників. Демонстранти погромили й підпалили низку громадських будов. Сталися сутички й перестрілювання з військом, для керівництва діями якого прилетів з Каїру єгипетський прем'єр - міністер Паша. За два дні страйкарі надіслали єгипетському королеві Фаруку телеграму з заявою про припинення страйку й з проханням помилування. За час заворушень убито 15 і поранено понад 100 осіб.

Нове випробування атомової бомби

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як тут повідомлено, в Інветок-Етолі на Тихому океані з додержанням повної таємниці проведено нове випробування атомової бомби. Вважають, що випробувана тепер бомба була далеко сильніша за всі випробувані досі. Цей дослідний вибух був першим після скинення атомової бомби в 1946 р. в затоці Бікіні. Цілком протилежно до докладних інформацій про наслідки вибуху двох бомб у Бікіні, навіть час проведеного тепер випробування атомової бомби лишився суворо засекреченим.

ГЕН. КЛЕЙ УСУВАЄ МАДЯРСЬКУ МІСІЮ

ФРАНКФУРТ, (ДЕНА). Американський Губернатор ген. Клей закликав у четвер 15 квітня 4-х членів мадярської репатріяційної місії та їх співробітників протягом 48 годин залишити американську зону. Крок ген. Клея є відповіддю на зневаження мадярською владою американського персоналу одного репатріяційного потягу в Мадярщині.

— До американської зони з совєтської втік віцепрезидент Саксен - Ангальтського ляндтагу Геннеман.

— Арґентіна підтримала домагання групи південно - американських держав, що мають запропонувати панамериканській конференції в Боґоті анулювання брітанських колоніяльних прав у Західній півкулі.

Пильнувати дітей!

8. 3. 48. р. пообіді в етлінґенському таборі несподівано пролунав різкий і сильний вибух. Збігшись до місця експльозії, таборяни побачили двох хлопчиків, один з яких — закривавлений — плакав. Виявилось, що дитина знайшла гранатовий запальник і, бавлячись ним, спричинила його вибух, при чому відламками запальника дитині перебило ногу, ранило руку й живіт; в тяжкому стані її відвезено до шпиталю в Карльсруе.

Звідки цей запальник взявся на (розташованому недалеко від шляху), таборовому городі? Адже — ж цей город таборяни обробляли вже три роки і ніхто не знаходив там запальника.

У зв'язку з цим батьки мусять більше пильнувати своїх дітей. Тепер весна, діти розлазяться по городах, знаходять там різні «забавки», невідомого походження і можуть принести їх до хати та, викликавши вибух, спричинити нещастя.

Федчук Богдан.

До ласкавої уваги наших Читачів!

З приводу дефекту в лінотипі, це число „Неділі" виходить без звідомлень з останньої хвилини і без коректи в машиновому складі, за що просимо ласкавого вирозуміння Читачів.

Редакція „НЕДІЛІ"

Неділя

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редаґує: Колеґія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorization No. UNDP 218
from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM
Publisher Gennady Kotorowycz
Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg
Circulation: 4000 copies

В Палестині заговорили гармати

Як повідомляють з Палестини, там від лібанньского кордону до Тель-Авіву точаться жидівсько-арабські бої. За арабськими даними, в північній Палестині вбито в цих боях 771 жидів; за жидівськими відомостями, коло Темеку, де загони жидівської підпільної армії Гаґани захопили три села, вбито 100 арабів. Гаґана витиснула також арабів з одного селища між Назареттом і Гайфою. За військовий склад біля Лідди, який жиди нібито купили у англійців, після того, як ті спустили на ньому свій прапор, відбувався впертий бій між арабами й Гаґаною, до якого з обох боків була введена артилерія. Склад захопили жиди. Ерусалим оточений арабами, які не допускають довозити до нього харчі для для жидівського населення, що голодує. Проте жидівські озброєні авта часом продираються до міста. Вперше в історії на Святе Місто впали набої: арабська артилерія обстріляла три жидівські квартали. Американський консулят рекомендує американцям покинути Ерусалим і почав вивозити їх літаками. Брітанці, готуючися виїхати з Палестини до 15 5., теж залишають країну: в напрямі до гайфського порту безпосередньою валкою тягнуться їх військові авта. Проте, деякі европейці, в тому числі й 200 брітанських поліцистів, мають намір залишитися в Палестині. На загальну думку, після того як брітанське військо покине Палестину, почнеться рішучий бій за неї, насамперед за Ерусалим. В ньому є тепер кругло 100 000 жидів, поміж них 20 000 членів бойових організацій із 60 000 арабів, що з них 15 000 належить до військових відділів. На ерусалимських вулицях споруджають барикади. Ерусалимські базари вимерли й спорожніли. Натомість на чорному ринку продають зброю: втомати — кругло по 700 долярів, гранатомети — щось по по 500, маленькі бомби — по 6 долярів. Револьвери подорожчали в чотири рази, дійшовши ціни в 400 долярів. Зате в наслідок масових крадіжок дуже знецінилися вельосипеди. Поруч з жидівсько-арабськими сутичками, не припиняються і антибрітанські акти жидівських терористів. Коло Бен-Яміни висаджено в повітря брітанський потяг з бойовими припасами: 4 вояків убито й 4 поранено. На північ від Тель-Авіву замасковані члени Ірґун-Цвей заатакували й пограбували інший такий же брітанський потяг. Останніми днями брітанське військо захопило низку укріплених таборів і фортечних споруд Ґагани. (ЮП, ДЕНА-Ройтер).

Згідно з повідомленням Дена-Ройтер, Євіш-Агенсі повідомило про утворення тимчасового жидівського уряду з 12 міністрів для жидівської Палестини. Арабська ліга в Каїрі вирішила теж створити арабський уряд в Палестині, призначивши на президента республіки єрусалимського муфті Гуссейні. Ліґа висловилася також за приєднання арабських держав до антикомуністичного бльоку західніх демократій під умовою відмовлення їх від поділу Палестини й від договорів, що обмежують незалежність арабських країн. Рада Безпеки ОН з участю арабської та жидівської делеґацій в напруженій обстановці знову обговорювала останніми днями палестинське питання. Після засідання, що тривало всю ніч, вона схвалила американську пропозицію про вжиття заходів до припинення военнних дій і ускладнення перемир'я в Палестині. Совєтський депутат Ґромико заперечував проти низки пунктів цієї резолюції. 16. 4. під головуванням ааргентінського делеґата Арсе відкрилася друга надзвичайна сесія загальних зборів ОН в справі Палестини. Палестинська комісія ОН подала на розгляд сесії проєкт резолюції про організацію збройних сил ОН, щоб запобігли б теророві й кровопролиттю на Святтій Землі. Відповідальність за невиконання схваленого на першій палестинській есесії ОН пляну поділу Палестини резолюція покладає на Раду Безпеки, а також на арабів та Великобрітанію. (ЮП, Дена).

ЧІКАГО, (ДЕНА - ІНС). Президент американського союзу професійних спілок АФЛ Ґрін домагався негайної мобілізації великих військових сил в США, щоб застерегти Совєтський Союз в його плянах загарбати весь світ.

Підписано хартію европейської відбудови

Париж (АП). 16 та 17квітня були вирішальними днями в справі реалізації програми европейської відбудови. Делеґати 16 европейських держав, що беруть участь в програмі відбудови Европи, і уповноважені трьох західньо-німецьких окупаційних зон підписали «Хартію господарської співпраці Европи», обрали голів трьох головних комітетів організації европейської допомоги й обговорили на другому пленарному засіданні 17. 4. низку організаційних питань.

Репортаж з-над кордону

Розмови з чеськими втікачами

У переходовім таборі

Чи міг хтось із них тому три роки сподіватися, що доведеться після перемоги над Гітлером шукати захисту і пристановища в Німеччині? Чеські патріоти, що так щиро вітали у себе, як «слов'янських братів», большевицьку армію, мусіли пережити за короткий час глибоке розчарування. Позбувшися ярма німецького, вони опинилися в ярмі совєтському. Різниця між цими тоталістичними режимами одна: гітлеризм своїм зовнішнім натиском зміцняв солідарність і відпорність чеського народу. Навіть так звані чеські «коляборанти» були в душі запеклими ворогами Німеччини і ждали визволення від Америки та Англії. Большевицька диктатура розкладає, руйнує єдність нації. Чеські комуністи — це справжні яничари, готові при всяких обставинах служити Москві. Вони це доказали на ділі, бо

«кров'ю брата впились
і зарізали брата...»

Ми в таборі нових чеських утікачів в одному з міст Південної Німеччини. Картина дуже нам знайома, майже «рідна». Великі кімнати з польовими ліжками. Ліжок на всіх не вистачає, тому долі лежать солом'яні матраци. По коридорах ходять чеські еміґранти з примітивним посудом: час полудновати, на кухні роздають каву і хліб. Придивляємось до людей. Є старі, є люди середнього віку, але бачимо юнаків і дітей.

Настрій у новоприбулих веселий, бадьорий. Та й не диво: вони ж оце тільки вирвалися з неволі і від смертельної небезпеки. Тому їм здається світ новим, привабливим, у них ронстуть надії, і віра в ліпше майбутнє їх не покидає. Починаємо з ними розмови.

Комуністична «листка».

Питаємо: — Що вас примусило покинути рідний край? Відповідь однакова: — Далі вже не можна було витримати. Комуністичний терор шаліє, особливо проти інтеліґенції, що брала участь у політичнім житті. Комуністи хочуть дуже легким способом збільшити лави свого членства. Приходять до якогось урядовця і дають йому підписати заяву про вступ до комуністичної партії.

— Та я ж належу до іншої партії, це ж неможливо!

— Як собі хочете, але пам'ятайте, що за наслідки вашого рішення ви відповідаєте.

Другого дня непослушного звільняють з посади, його викидають з родиною з приміщення (меблі лишаються на місці), але на тім не кінець: такого бідолаху зараз посилають працювати на вугільні копальні або на іншу чорну роботу. Хто може, має відвагу, — тікає, покинувши все найдорожче, навіть родину.

Чеські комуністи готуються до «найдемократичніших виборів», вони хочуть цим способом налякати громадян і примусити їх до послуху. Головне завдання: створити єдну, мочопольну партію, а всі інші напрями ліквідувати.

Життя і настрої мас.

Утікачі оповідають, що рівень матеріяльного життя в Чехії падає. Харчування погіршало, коли Америка перестала посилати свою допомогу. Чехи дістають менше, ніж було за Гітлера. Так і кажуть:

— За Протекторату жилося краще.

Промисловість працює головно для СССР. Хоч Чехія має велику взуттєву і текстильну промисловість, однак матерії та взуття не докупишся. Всім докучає постійне шпіонування СНБ (чеське НКВД). Вся поліція — в руках комуністів. **Розчарування Росією — величезне.** Ходять масами анакдоти про совєтських вояків і комісарів. Наприклад, коли червона армія вступила в Прагу, то чехи і чешки кидалися до солдатів і на радощах цілували їх: — «Нарешті прийшли злате часи».

— Где золотые часы? Даешь сюда! — відповідав «визвольник» і спокійно здіймав годинника з руки або витягав із кишені «визволеного брата».

Щоб «перевиховати чехів у комуністичному дусі», міністер освіти З. Неєдлий звелів розвішати по всіх клясах чеських шкіл портрети Сталіна. Націоналізація дрібної промисловости загрожує викликати господарську кризу. Люди неохоче працюють, коли бачать, що мусять робити на «державу», опановану комуністами. Невеселий настрій і між чеським селянством. Селяни ждуть колективізації. Один із утікачів проходив селом, де були поселені чехи з Волині. Вони з страхом чекають, що прийде знайомий їм декрет про колективізацію.

Чехи не вірять, що большевицький режим довго затримається. Думають, що незабаром вибухне війна. Кажуть, що в разі війни чеська армія зараз би перейшла на бік західніх держав.

Настрій у масах такий, що коли б змога, то половина чеського населення покинула б рідну країну і втікла світ за очі...

Спротив.

Два хлопці 16 — 17 років «міряють силу». Поставили руки на лікті, хотять один одному зігнути руку.

Запитую, — хто вони і чого тікали.

Ми належимо до тайної організації молоді. Ми друкували і поширювали проклямації проти комуністів. За нами була погоня, і ми мусіли тікати.

Один каже, що в клясі скинув портрет Сталіна і за це мала б на нього прийти кара. Хлопці оповідають, що тепер тяжко переходити кордон. (Погранечникам наказано стріляти на кожного без попередження.) Вони мусіли лежати до вечора в борознах при кордоні і дивитися коли вартовий піде в другий бік. Тоді стрімголов побігли і добралися на німецьку землю.

— На кім тримається комуністична влада? — питаю хлопців.

— На терорі та на людській підлоті. Комуністи нацьковують одного на другого, спокушають усякими вигодами, інших залякують. Але є й між комуністами багато розчарованих. Хлопці показують нам бувшого секретаря районового комуністичного комітету, що тепер утік у Німеччину.

— Чи можливе повстання в Чехії?

— Ні, неможливе. Ми бачили совєтські відділи в Карлсбаді. Коли Ґотвалд захоче, то прийде совєтська армія і всякийспротив задушить. Тому таке повстання було б даремною витратою крови.

Англійська принцеса Маргарета-Роза вітається зі своїм полком. (Дена)

Чеські хлопці — справжні сини свого народу. Чехи в політиці реалісти. Вони обчислюють кожний крок і не піддаються на провокацію. Хлопці кажуть, що треба берегти сили до моменту, коли почнеться війна:

— Тоді поженемо від себе комуністичну банду.

В совєтській армії нема бойового духу, будуть знов здаватися в полон мільйонами, як було на початку війни проти Німеччини.

Українці між чехами.

Чуємо між чеськими утікачами українську розмову.

— Де ви тут узялися, — питаємо.

— Ми карпатські украіці. Один — робітник із Севлюша, другий — інтеліґент з Ужгороду; їх тут чимало. Один, бувший старшина чеської армії утік у Німеччину ще 1946 р., але був виданий американською владою назад. Тепер він знов утік із Чехії, але нині вже безпачний, що його не видадуть, бо обставини змінилися. Ці українці тікали до СССР після окупації Карпатської України мадярами 1939 року. В СССР їх вислали на Сибір на роботу. Коли прийшла війна Німеччини з СССР, то цих карпатських українців покликано до війська. Багато з них, з ненависти до большевиків, записалося до чеської бриґади ген. Свободи. Коли вона 1944 р. прийшла на Карпатську Україну, то багато карптських укрінців вписалося в цю частину, щоб не йти до совєтської армії. Був час, коли «чеська бриґада» Свободи мала в своєму складі до 80% українців. Після комуністичного перевороту уряд Ґотвальда вирішив усіх цих людей «репатріювати». Тому вони рішили тікати.

У чеськім таборі бачимо болгарців. Вони були на праці в Чехії, роздивилися, куди воно йде і — «накивали п'ятами.»

Погоня за активістатми.

Бачимо двох молодців вояцького типу, що ведуть між собою жваву розмову. Це — чехи із Шлезька. 1939 року їхню околицю Гітлер прилучив до Німеччини, тоді їх мобілізовано до німецької армії. З німецької армії вони попали на західній фронт в полон і вернулися додому в складі чеських леґіонів. Тепер та таких людей, що билися проти Німеччини, але не мають прихильности до СССР, іде велика нагінка в Чехії. Щоб не помандрувати на Сибір, ці вояки мусіли тікати.

Чеські еміґранти дістають від своїх земляків з Америки допомогу. Кажуть, що американські чехи зібрали для втікачів до 5 мільйонів долярів.

Між чехами зникає давнє москвофільство. Вони чують московську «братську опіку» на власній шкурі. Тепер вони розуміють нас, українців, чому ми були авангардом світової демократії в боротьбі проти московського большевизму, хоч світ тоді (1917 — 1919 рр.) цього не міг і не хотів зрозуміти.

Ми прощаємось з цими людьми. Попереджаємо, щоб були обережні в розмовах з незнайомими людьми, бо комуністи висилають за кордон і своїх агентів під маскою втікачів:

— До скорого побачення в Празі! — кажуть нам чехи.

— До побачення в Києві! відповілаємо їм.

С. О.

В сенатській комісії Канади

Українська преса за океаном широко пише про сенатську іміґраційну комісію, яка за час свого існування багато спричинилася до вияснення важливих іміґраційних проблем і яка з початком цього року знову почала свою працю. Перше її засідання відбулося дня 29 січня під головуванням сенаторки пані Кайрін Вільсон, а на ньому був присутній запрошений віцеміністер копалень і природніх багатств, д-р Г. Л. Кінлісайд; він змалював теперішній стан іміґраційної справи в Канаді.

На протязі минулого календарного року — сказав д-р Кінлісайд — прибуло до Канади 64 127 осіб з Европи і 8 970 канадійських поворотців із Злуч. Держав. Прибуло також певне число американців на сталий побут до Канади. Число всіх іміґрантів, що прибули до Канади на протязі минулого року було біля 73 000. Поважну цифру становили жінки і діти канадійських вояків та переселенці з Великої Брітанії.

Згідно з розпорядком кабінету з дня 18-го липня і 1-го жовтня 1947 р., Канада зобов'язалася прийняти 20 000 ДП з таборів в Европі. Крім цього уряд дав згоду на спровадження до Канади поважне число близької рідні канадійських горожан (зголошено поверх 20 000 осіб). Досі приїхало з таборів в Німеччині 7 345 осіб, рідні та робітників.

Др. Кінлісайд подав дальше у відсотках поділ після національностей тих, що прибули до Канади. Поляків прибуло 28%, українців 27%, жидів 8%, лотишів 6%, голяндців 6%, інших 8%.

Дня 4-го лютого був запрошений до сенатської іміґраційної комісії директор канадійського бюра ІРО — п. Джеймс Коллей. Як і попереднього разу, головою нарад була сенаторка Кайрін Вільсон.

Перше питання поставив сенатор Гейґ: «Скільки приблизно осіб знаходиться в таборах під опікою ІРО?»

Пан Коллей відповів, що загальне число переміщених осіб є приблизно півтора мільйона душ, з яких від 900 000 до 1 000 000 становлять властиву проблему переселення.

Обговорюючи теперішню систему перегляду і перевозу принятих іміґрантів, п. Коллей піддав деякі суґестії, щоб прискорити дуже повільну іміґраційну процедуру. Люде, що навіть перейшли скринінґ, часто мусять тижнями вижидати на виїзд. Пан Коллей пропонує, щоб тих, які перейшли усі формальности, негайно відсилати на корабель і до Канади, замість держати в переходових таборах. Директор Коллей каже, що головною затримкою в транспорті іміґрантів є не брак місця на кораблях, але повільність в перегляді кандидатів.

Сенатор Кемпбел поставив запит: «Скільки часу проходить від хвилі коли хтось з Канади внесе подання на спровадження рідні, яка знаходиться в таборі переміщених осіб в Німеччині, до хвилі приїзду рідні до Канади?»

— Це залежить від обставин, час не завжди однаковий — каже п. Коллей. Минулого року, наприклад, забирало майже дванадцять місяців від хвилі внесення аплікації до приїзду рідні до Канади. Тепер це забирає приблизно шість місяців.

Велика Брітанія — каже п. Коллей — наладнала набір і перегляд іміґрантів до Анґлії далеко практичніше. Як знаємо, Велика Брітанія впускає біля 1 500 осіб тижнево, головно робітників на ріжні праці а останнім часом вже й рідню тих, що давніше виїхали і встигли влаштуватися і можуть утримати рідню. Транспортування не є головною причиною повільности переведення іміґрантів до Канади. Недавно, за словами сенаторки Вільсон, «Аквітанія» прибула з Европи з 300 порожніми місцями.

Сенатська комісія в справах іміґрації старається (на підставі докладних інформацій, які вона одержує від компетентних осіб) давати урядові поради, як найкраще наладнати іміґраційні питання Канади. Сенатська комісія старається також довідатись, яким чином можна поліпшити і спростити систему перегляду і висилки іміґрантів, щоб скоротити час вижидання і невигод а часто й голоду для майбутніх канадійців.

Головнокомандуючий національних військ північного Китаю Фу Тсо-Ї (посередині) радиться зі своїми командирами. (Дена)

В справі допомоги від ЗУАДК-у

Доводимо до відома українського громадянства, що допомога від заокеанських братів через ЗУАДК почала прибувати.

Покликані до цього чинники, а саме Суспільна Опіка ЦПУЕ, СХС, ОУЖ — уже дають цю допомогу найбільш потребуючим, у формі харчевих пачок і товщу для еміґрантів американської зони.

Тому, що допомога обмежена, а потреби дуже великі, ми примушені обмежитися насамперед лише певним катеґоріям еміґрантів і то в невеликій кількості.

Згідно з усталеним порядком допомога приділюється лише тим, що конче потребують і в тій чи іншій формі охоплені евіденцією українських установ.

Допомогу будуть видавати після оголошення цього обіжника місцеві референтури Суспільної Опіки разом з СХС і Делеґатурами ОУЖ. Допомога приділена таким катеґоріям:

1. Всім хворим, що перебувають в санаторіях туберкульозних.
2. Всім полоненим, інвалідам, що не мають працездатности понад 40% і вище.
3. Всім сиротам і хворим дітям.
4. Бувшим політичним в'язням лише конче потребуючим.
5. Студіюючій молоді (лише хворим і недоживленим), а крім цього студентським харчівням надано товщ на місяць квітень.
6. Конче потребуючим мистцям, ученим, журналістам, громадським і церковним діячам.
7. Найбільш потребуючим непрацездатним що живуть на приватках і вискринінґованим, які не ввійшли в попередні групи.

Крім цього приділено невелику кількість товщу українським харчівням суспільної опіки, де зосереджено найбільше працюючих українських громадян.

Допомогу визнано спеціяльно обраною комісією від Допомогової Ради при ЗУАДК і затверджено директором ЗУАДК на Зах. Европу п. Смуком. Опінію про кожного петанта подавали Управи Об'єднань про своїх членів, а Референтури Суспільної Опіки повітів і областей про приватних мешканців і вискринінґованих.

Приділюючи допомогу не взято до уваги такі катеґорії еміґрантів:

1. Всі забезпечені сталим заробітком і ті, що мають додатковий приділ харчів і цигарок.
2. Всі, що стало одержують допомогу від рідні, чи організованої української еміґрації Америки, Канади і інших.
3. Всі заплямовані антигромадськими вчинками.

При видачі допомоги на місцях прийнято такий порядок:

1. Кожного петента буде повідомлено персонально, коли і куди прибути за одержанням допомоги.
2. Допомогу роздаватимуть Референтури Суспільної Опіки на місцях в областях і повітах.
3. При одержанні допомоги треба посвідчитись персональними документами.
4. Кожний петент дає індивідуальну розписку і свою точну адресу.
5. На одну родину не може бути видано більше, як одна пачка.
6. Невидані з тих чи інших причин пачки мають бути повернені до Суспільної Опіки ЦПУЕ для нового розподілу.

Згодом, на таких же засадах буде надано допомогу для українських еміґрантів в Австрії і французькій окупаційній зоні.

Суспільна Опіка ЦПУЕ СХС
Об'єднання Українських Жінок на еміґрації

Траґедія українських соціял-демократів

Тим, що загинули й ще гинуть

«Святло», пресовий орган закордонного комітету Польської Соціялістичної Партії в Парижі, приніс цікаву статтю д-ра Льва Ганкевича, яку передаємо в українському перекладі.

2 вересня 1939 року зателефонував до мене колеґа д-р Арґасінскі, голова адвокатського суду у Львові, щоб я обов'язково пополудні провадив одну розправу і додав: «зроби мені це, може це вже остання наша розправа». На розправі, під час павзи говорили ми про раннє бомбардування Львова. Маврикій Аксер запевняв нас святочно, з питомим йому патосом, що лінія Гінденбурґа перервана в 11-ох місцях, що Берлін бомбардують польські літаки, а він сам хвилину тому зустрів на ринку двох французьких старшин, які запевняли його, що ще сьогодні перед вечером будуть у Львові французькі літаки. Колеґа д-р Боровец, голова Сокола із кп'ячою міною зробив тільки якийсь дивний рух рукою. А коли по розправі, перед вечером ми вийшли на вулицю Крашевського, мусіли скочити негайно до найближчої брами, бо дійсно надлетіли літаки, але — німецькі...

4 вересня зібрався екзекутивний комітет Української Соціял - Демократичної Партії на нараду. Був д-р Володимир Старосольський. Порфір Буняк, Іван Квасниця, я і ще хтось. Про большевиків не було ще й мови. Із заходу йшли гітлерівці. Ми знали, що доля нашої партії припечатана. Забезпечили архів партії. 7 вересня прислано по мене коні і від того дня до 1944 р. перебував я в лісі. Львів зайняли не гітлерівці, але большевики. По якомусь часі вислав я листа через післанця (що вивчив на пам'ять зміст того листа) до Старосольського із закликом, щоб він і всі наші товариші негайно еміґрували. Дістав відповідь, щоб я негайно вертався до праці у Львів, що большевики 1917 і 1939 років то цілком інші люди. Дають нам повну свободу й закликають усіх до співпраці. Я не послухав і лишився в лісі.

Недовго тривала та співпраця. Одного дня іменовано д-ра В. Старосольського деканом правничого виділу, а другого дня, коли прийшов в університет, — його арештовано. Одночасно арештовано його жінку Дарію, доньку Лясю, сина Шаня і цілий наш Екзекутивний Комітет. Ми пішли на перший вогонь, а пізніше заарештовано ундистів та радикалів. Між іншими арештовано старенького д-ра Костя Левицького й вивезено його до Москви. З наших товаришів не перейшов ніхто до большевиків, крім д-ра Рудольфа Скібінського, адвоката з Дрогобича, який зробив це не з ідеологічних мотивів. Наші повірили большевикам і заплатили за те життям. В тюрмі у Львові помер секретар професійних організацій Іван Кушнір, померли на далекому засланні д-р Володимир Старосольський, його жінка Дарія, Порфір Буняк; нема ніяких вісток про д-ра Романа Домбчеського, д-ра Фільца, д-ра Іванну Вітошинську з Перемишля, а також про попередніх еміґрантів: Юліяна Бачинського, Семена Вітика, Івана Сіяка, Осипа Безпалка й інших. Того останнього арештували большевики вже тепер, в чеській Празі, та вивезли десь на північ. Нема також вісток про нашого теоретика Володимира Левінського. З партійних провідників лишилося нас тільки троє: голова львівського Міського Комітету Галушка, його заступник Микитка (обидва друкарі, тепер десь в Тиролі) і я, одинокий з Екзекутивного Комітету. Був ще четвертий, д-р Іван Кобилецький, адвокат з Дрогобича, але вмер попереднього року у Відні, знищений еміґраційними злиднями. Таким чином большевики зліквідували нашу партію. Пишу де факто її некролог. Мушу ще, хоча б кількома словами пригадати її історію.

Наша партія повстала в 1896 році. Її головою був Іван Возняк, друкар у Львові, а в Екзекутивній Комісії засідали: Микола Ганкевич, ідеолог, Семен Вітик, геніяльний пропаґандист, д-р Роман Остапчук (живе десь на еміґрації) і пок. Андрій Шміґельський (обидва із Збаражчини). Теофіль Мелень, глибокий філософський розум, та інші. Не було їх багато, але цінні й вартісні люди. Першим голосним виступом партії був великий селянський страйк в 1902 році, який з'організував Семен Вітик, а його головними помічниками були два молоді студенти — Володимир і Омелян Темницькі. Другим великим моментом була боротьба за загальне право голосування до австрійського парляменту. Вибрано послами Семена Вітика й Яцька Остапчука. Ми здобули мандат навіть до шляхетського галицького сойму. Перша промова нововибраного посла, самоука Андрія Шміґельського, людини надзвичайно інтеліґентної, викликала неймовірне враження на шляхетських соймових лавках. Консервативні посли підозрівали, що то переодягнений інтеліґент..

В першій світовій війні взяла наша партія жваву участь. До УСС пішли Старосольський, Мелень (загинув під Галичем) і маса наших молодих товаришів: бориславські робітники створили окремий відділ з рушницями. В «Українській Національній Раді» і в Союзі Визволення Вкраїни працювали: Микола й Лев Ганкевичі, Володимир Темницький та Осип Безпалко. Понесли ми тяжкі втрати: помер д-р Євген Косевич, адвокат в Коломиї, багато загинуло в лавах австрійської армії. Ми програли боротьбу за свою державу. Розділено нас між Росію, Польщу, Румунію та Чехію. В Галичині наш рух до 1923 року розвивався дуже успішно. Ми мали свій щоденний орган «Вперед», популярний тижневик «Земля й Воля», професійний орган «Професійні Вісті» та жіночий місячник «Мета» під редакцією Дарії Старосольської. Рішення Ради Амбасадорів, що віддала східню Галичину Польщі, викликало пригноблююче враження на українське громадянство.

Використали це передовсім большевики. Вони вислали на терен Сх. Галичини й Волині цілу зграю аґітаторів та почали систематично розбивати наші лави. Навіть ліве крило наших москвофілів змогли перетягти на свій бік під назвою »Сельробу». Мушу признати, — були майстрами і знаменито використували настрої. Провадили чисто націоналістичну політику. Заявляли, що вони прагнуть до визволення українського народу, а ми є тільки наймити ППС. Нас поважно послабили, але самі, окрім деморалізації, нічого не створили. А тимчасом смерть косила наші ряди. Померли: д-р Роман Яросевич, Іван Возьняк, Микола Ганкевич, Іван Жовнір в Перемишлі, Володимир і Омелян Тимницькі.

Своєю кількістю ми не творили в українській суспільности переваги, зате мали поважну моральну силу.

Делеґації на маніфестації в Мюнхені в 15 роковини голоду в Україні

АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА ВИДАЛЕНО З СССР

З Москви вибув до Берліну літаком американський журналіст і радіокореспондент Роберт Маґідов, якому совєтське міністерство закордонних справ запропонувало покинути протягом трьох день Совєтський Союз. В листі, опублікованому в «Ізвєстіях» секретарка Маґідова Нельсон обвинувачувала його в шпигунстві, заявляючи, що «випадково» бачила у нього папери американського посольства в Москві з інструкціями щодо збирання відомостей про летовища й атомове виробництво в СССР. Американське посольство й Маґідов категорично спростували ці твердження і видачу Маґідову якихсь паперів з посольства. Нельсон працювала в американському посольстві в Москві в 1943 — 1944 рр. Тепер вона зреклася американського громадянства, бо, як пише, переконалася, що «справжню свободу» народ має тільки в СССР». Проводити Маґідова прибули на московське летовище представник американського посольства в Москві й численні британські та американські кореспонденти. (ДЕНА - Ройтер).

Господарсьье становище Англії

«Кавалькад» так оцінює господарську ситуацію Англії: Війна забрала всі активи і запаси. Торговельна фльта обнизилася з 19 мільйонів тонн на 8 мільйонів. Фабрики, що п'ять літ працювали для війська, мають застарілі або зужитковані машини. Так само копальні. В 1913 році Анґлія вивозила 73 мільйони тонн вугілля, в 1938 році — близько 40 мільйонів, в 1947 році — 1 мільйон. Колись кредиторка світу, вона мусіла зліквідувати 31% своїх закордонних вкладів, втрачаючи при цьому близько 300 мільйонів фунтів річного прибутку, і заборгувалася у своїх боржників (Індія, Єгипет, Канада, держави Латинської Америки і США). Відплив крови продовжується. На початку березня цього року Англія мала тільки 500 мільйонів фунтів в девізах — сума, якої вистачає лише на латання пассивного балянсу протягом 6 — місяців. А одночасно населення живе менш ощадно ніж під час війни. Квітнуть гри і заклади. «Дейлі Мірор» обчислює, що торік на це витрачено 600 мільйонів фунтів, а 900 мільйонів фунтів на забави і спорт, разом $^1/_5$ національного прибутку. Без сумніву і зроблено багато. Відбудовано 191 000 знищених будинків, 523 000 закінчуться, піднесено продукційність сільського господарства на 23% консумованого збіжжя (проти 12% перед війною), 98% картоплі, 75% яєць. Гірше з м'ясом і товщем. Найбільше завдання тепер збільшити продукційність праці, а також змодернізувати машини і методи праці і в промисловості і в рільництві.

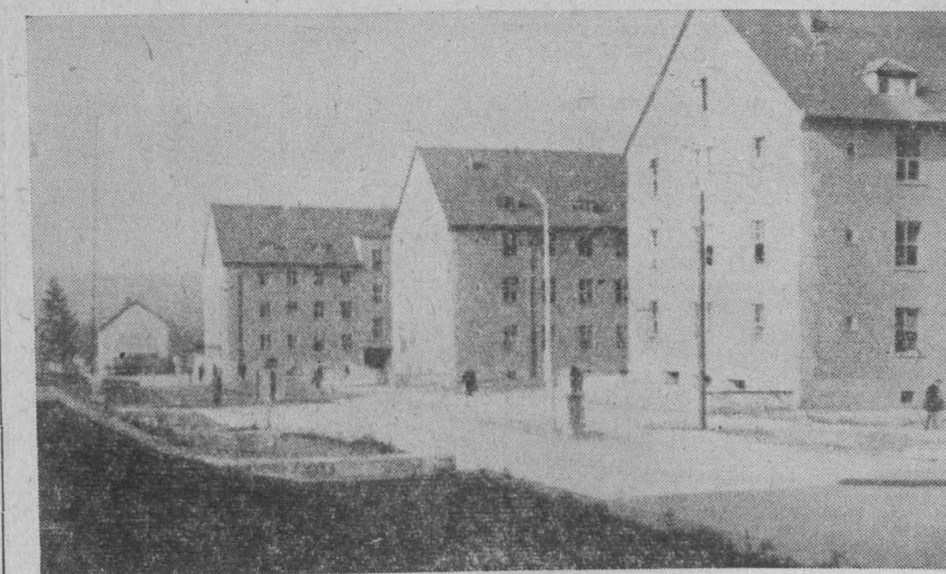

Табір в Цуффенгаузені, де відбувалася конференція МУР-у

КОНСОЛІДАЦІЯ І ТОЛЕРАНЦІЯ

Третій З'їзд МУР-у

11 і 12 квітня ц.р. в таборі в Цуфенгавзені (Штутґарт) відбувся третій з'їзд наших літераторів і критиків, згуртованих у МУР-і. Серед приявних на з'їзді бачимо ми м.ін. проф. А. Білецького, Й. Гірняка, В. Блавацького, У. Самчука, Ф. Дудка, Ю. Шереха, Б. Подоляка, С. Підгайного, Л. Коваленка, І. Керницького, В. Барку, Ю. Дивнича, Д. Ніценка, Л. Лимана, М. Бажанського, В. Чапленка, Л. Полтаву, І. Багряного, Б. Кравцева, Яр - Славутича, О. Стефановича, І. Костецького.

Голова МУР-у п. У. Самчук, відкриваючи з'їзд, привітав гостей та представників преси і згадав померлих членів Ю. Клена, Катрю Гриневич і А. Герасевича, яких приявні, вставши, вшановують пам'ять. Короткою промовою Голова вводить членів і гостей у дійсний стан праці МУР-у: природа самої організації не дозволяє повести праці нормально. Та й сама наша еміґрація є строката. Наші еміґраційні групи дуже часто відосереджувались у своїй праці. Часто зникав змисл, що це політична еміґрація. Усе таки, не йшли ми за тиском цих груп, для яких політика є спортом, і не слухали їх наставлень. Почуття міри і обов'язку брало в нас верх над цим хаосом.

Після привітань представників наших установ розпочинаються доповіді. Перша доповідь Ю. Шереха: «Року Божого 1947» — про характеристичні риси наших літературних творців. Доповідач стверджує, що доба вісниківства проминула, хоч вісниківство живе ще й сьогодні навіть у тих, які виступають проти Донцова; прийшла доба МУР-у: консолідації і толеранції. В МУР-і є різні і рівні. Не — европеїзація нас, а ствердження нас. У 1947 р. драма й проза перебрали від поезії провід в літературі. Щодо совєтської літератури, доповідач стверджує, що крім російської і польської, українська література — це суцільна макулятура: прапор українського письменства переходить до рук письменників еміґрації. Свою вичерпну доповідь Ю. Шерех закінчує словами: Головне завдання МУР-у — творення духових вартостей, бо колись нарід спитає за них.

Друга доповідь Ю. Бойка на тему: «Підсовєтська література від 1941 по нині». Зупинився він на російській поезії й на монументальній прозі. М. ін. доповідач звернув увагу на совєтську внутрішню політичну дійсність: ми уявляємо собі, що дійсність у совєтах, система є та сама, яку ми залишили. А там відбулись великі зміни. Партія з 1941 донині з 3 мільйонів розпухла на 6 мільйонів. Ситуація така, що провести сьогодні чистку — це складна річ. Тому й з'їзду партії нема. До 1941 р. в НКВД були добрані люди — сьогодні з допомогою хабаря можна й з лабет НКВД вирватись. Там розшарування на аристократію і плебеїв зросло. Є там й організований опір проти Кремля. Іде там боротьба за людську душу, а ця боротьба викликала хаос. У партію, у комсомол допускаються і люди релігійні; але за деякий час приходить інша директива —не сміє бути релігійних членів у партії, у комсомолі. Кіно, література відійшли від реалізму, і фотографує голу дійсність. Й саме джерело опозиції у совєтах, це совєтська дійсність. А все, що не подобається владі у мистецтві, літературі, то це називають... впливами заходу В Україні боротьба триває — які прибере форми, ще не знати. Письменники в 1920 роках пробивали шлях до української культури, духовости; сьогодні письменники використовують політичну коньюнктуру й у 1946 році видають низку українських літературних і наукових творів. На українських землях йде трагічний процес боротьби за право, за наше майбутнє.

Доповідь на тему: «М. Зощенко й А. Ахматова» своїм стилем і експресією викликали в слухачів велике зацікавлення, надто — її вартість не абияка була в тому, що вона була цікаво сконструйована й коротка. З характеристики цікавіші моменти: А. Ахматова і М. Зощенко з походження українці; перша написала взагалі з усіх поезій про Київ — найцікавіші; другий був блазнем влади, але, хоч його становище — як общероса — було багато краще ніж О. Вишні, проте й це не врятувало його. В 1946 р. їх обох ізвержено. В особі Ахматової московський уряд усунув останній прояв правдивої поезії.

Ф. Дудко виголосив доповідь «Наша критика», в якій дуже влучно у рішучій формі виступив проти критиків, які проповідують лише форму твору, а не зміст.

Після цих доповідей, розпочалася широка — на жаль, не глибока! — дискусія, у якій особисті справи (В. Чапленко) мішались із мистецькими й ідеологічними, то з критикою МУР-у (І. Багряний). Ще найвлучніше заявив В. Подоляк, який м.ін. сказав: «Наше товариство мусить мати за основу — содружність і мистецьку солідарність; усі

ТЕАТР і ФІЛЬМ

Нова вистава Театру-Студії Й. Гірняка

(М. Хвильовий „Зайві люди" („Санаторійна зона") — інсценізація І. Кошелівця)

«Зайві люди» — п'єса для думаючого глядача і дозрілого актора. В п'єсі майже немає зовнішнього інтригуючого сценічного руху, цікавої сюжетости. Віссю твору є глибокі внутрішні ідейно - психологічні конфлікти. Композиція «Зайвих людей» переважно складається з діялогів, розмов на гострі ідеологічні теми, за якими бринять людські серця, пульсують душі. В них біль духової кризи, відчай глухого кута, але й шукання, що намацує вихід. Розіграються внутрішні драми, що приховані в підтексті — їх мусить виявити актор і зрозуміти глядач.

Пройшли роки громадянської війни, розійшлися заграви революційних пожеж — 1924 рік, прозаїчний неп, а де ж нова людина, що її повинна була народити революція? Де вона? — питає романтик Хвильовий і сам гірко відповідає — «немає», бо революція була фальшем, ошуканством, вона принесла нечуваний гніт поліційної держави, де східня деспотія схрестилася з інквізицією та модерним єзуїтизмом, вона принесла хана «ми — влада», міщанина і шпигуна. Справедливим вироком цій системі звучать слова Хлоні «всі ми скоро розучимся промовляти один до одного. Скоро ми зовсім забудемо тиху задушевність і будемо не то машинізованими хижаками, не то хижими машинками». І коли частину персонажів — цей розпач зневіри, драми покаліченого життя — приводить на дорогу смерти, решта проламує шлях до національної правди. Знаходить свій втрачений білий фартушок Котря, яка іде «не в столиці бурхливі, а в самотну степову оселю», де сподівається в іншому світлі сприйняти думки Гоголя та Кантівську «Критику чистого розуму». Міцною ходою прямує Катря, захиталась в бік правди Майя і піднімуться ще сотки, бо голосно, переконливо лунає голос Аглаї — голос України.

Ридає реквієм над цвинтарем загиблих, він оплакує зламаних потворною дійсністю, але історія знає не тільки скуті, придавлені холодом форми, а має і свою весну — весну молодих, рвучих струмків, бадьорих міцних наростків та барвистих квітів і в трагедійних нотах п'єси просвічує мажор відродження національних сил. Треба тільки не закривати вуха ватою партійних упереджень.

Інсценізатору І. Кошелівцю довелося попрацювати не тільки над стрункістю сюжетно - драматичного оформлення, не лише над випрямленням окремих ідейних наголосів (наші умови дозволяють тепер говорити повним голосом), але іноді і над переакцентовуванням, загостренням певних місць: він вніс неминучий — анахронізми доби — коректив людини нашого часу. Ця кропітка праця перемонтажу йому — в своїх основах, — на нашу думку, вдалася. Правда Миколи Хвильового про людей «Санаторійної зони» — огидне сміття різних свиноподібних Інікумів, слинявих дідків, продажних сексотів, безнадійно заплутаних в протиріччях переоцінок і в слизьких тенетах провокації Анарха і Майї та образ чистої серцем та душею Катрі — виступає в інсценізації з драматичним нервом, виразно й узагальнено. Але іноді інсценізатор виступає, як співавтор, з настановами, що конфліктують з твором Хвильового — образ Майї — і тут мусимо сперечитися: ми проти рабського наслідування повісті, але за недоторкненість основних ліній речі Хвильового.

Значну працю в цю виставу вклала режисура (Й. Гірняк) — вперше студійці взялися за опанування нового для них і досить важкого жанру психологічної драми. Стиль камерної гри висунув нові завдання — оволодіти таємницею павзи, мистецтвом передачі підтексту, опанувати жестом, що іде з глибин психологічної ситуації і виявляє внутрішню драму дієвої особи та вмінням поглиблювати життя образу, даючи складну гаму людських почуттів, де нераз звучить голос алогічного протиріччя. Психологічна драма являє з себе важке для виявлення сполучення статики зовнішньої дії і бурхливої динаміки внутрішнього прихованого змісту. Ясна річ, що всі ці складні завдання молоді студійці поки не цілком розв'язали. Поруч з окремими злетами є й [illegible] сторінка нового стану написана.

Вистава дає можливість полемізувати і з акторським трактуванням окремих образів і з режисерським втіленням п'єси. Але безсумнівний осяг вистави — її інтелектуалізм — не сухий раціо, а допитлива думка, яка не розмінялася на дрібниці, але йде шляхом художніх узагальнень, проблемного мислення. Наш театр потребує політико - філософсько - мистецької синтези і ми схильні розглядати виставу «Зайві люди», як одну з віх на цьому шляху. Віху, що її поставили сміливі та вправні руки. Але шлях стелеться ген - ген далеко, віха ще на його початку.

Р. Глушко.

Перший концертний виступ

Перший концертний виступ учнів Музичної Школи в Ашаффенбурзі зібрав у концертовій залі табору Ляґард громадянство та шкільну молодь. Імпреза була цікава.

Після вступного слова референта культурно-освітньої праці п. М. Бажанського учні грали короткі п'єси на фортеп'яні на дві або чотири руки, на скрипці в супроводі фортепіяну. Хоч точок було 27, виступ тривав всього 70 хвилин. Програма складалась з творів авторів фортепіянової педагогічної літератури Фукса, Черни, Бурґмюллера, а також славних композиторів Глюка, Бетговена, Шумана, Чайковського. Через труднощі у роздобутті творів українських композиторів управа могла вставити в програму лише двох українських авторів.

Школа існує щойно шостий місяць. За такий короткий час в ділянці музичної педагогічної праці, розрахованої, до речі, на довгі роки, не можна багато зробити. Висліди показу цієї праці більше, як задовільні. Учні грають чисто і ритмічно; у старших, що вже перед тим училися, поруч поборення деяких більших технічних труднощів (Райнгольдт: Емпромпті), помітне ще й виведення виведення нюансів (Чавс, Яцушко,Калюжна). Учні — це безперечно музично-здібний елемент, деякі навіть дуже талановиті.

Цілком заслужено зроблено з ініціятиви голови Батьківського Гуртка д-р Калюжної овацію із врученням квітів директорові школи д-ру Євгенові Цегельському та його співробітникам п. Масюковій, Цегельській і Віханській, які перша у дуже прикрих обставинах таборової дійсности плекають у дітей і молоді ашаффенбурзької громади основні музичні знання і любов до музичного мистецтва. — Після виступу роздано учням піврічні свідоцтва.

Весна в німецьких Альпах і на ... Полтавщині

напрямки мусять діяти разом, хоч і всіма мистецькими шляхами, до однієї цілі: для мистецтва нашого народу». Щойно вкінці дискусії Ю. Шерех звернув увагу, що вона пішла неправильним шляхом. Це й було хибою цієї літературно - мистецької дискусії.

Другого дня, 12. IV, відбулися Звичайні Загальні Збори МУР-у. Відкривав її Голова Улас Самчук звітом, а властне кажучи, основною доповіддю про наш час і його ідеології, згадавши і Донцова й глибше минуле. Зазначив, що літераторам бракує великої форми, великого стилю Г хоч наше минуле передискутоване, то немає висновків. Закінчення доповіді: мусить прийти солідарність, об'єднання мистецького життя, яке має стати основою й суспільно - національного життя нашого народу.

Після звіту секретаря Яр - Славутича, після поставлення внеску Ф. Дудка — дати абсолюторію правлінню, — приступлено до виборів нового правління МУР-у, до якого увійшли: Улас Самчук — голова; члени правління уконституювались так: Ю. Шерех — заст. голови, Яр - Славутич — секретар, Ю. Дивнич видавничі справи, Л. Коваленко — адміністративні справи, Б. Кравців — фінансові справи, М. Бажанський — організаційні справи. Доповіддю І. Костецького «Три похибки» закінчено з'їзд.

Мусимо тут з приємністю ствердити, що управа табору разом із Панями - таборянками своєю гостинністю і запопадливістю дуже багато виявили прихильности й пошани для наших літераторів - мистців, що кожен із нас мило це відчув.

-о-а.

Літературна анкета МУРу

1) Чи маєте духову потребу читання книжок, або читаєте лише з нуди, коли маєте забагато часу? Для свого удосконалення, чи для розваги?

2) Які книжки читаєте? Художня література (поезія і проза), політична, наукова, публіцистика, спомини, репортажі? Які теми? Історичні, сучасні, побутові, життєписи, психологічні, кримінальні, пригодницькі? Любите поважні речі, чи легкі? Які стилі? — реалізм, сюреалізм, романтизм, епіка?

3) Чи любите українську літературу взагалі? Які по Вашому її додатні властивості і які хиби? (коротко). Назвіть 5 українських авторів взагалі (клясиків і сучасних) зо всіх часів і просторів України що Вам найбільш імпонують. Назвіть одного з них, що Вам особливо подобається і чому? Назвіть трьох авторів сучасних, що діють на еміґрації і що Вам найбільш подобаються. Назвіть одного з них, до якого маєте особливе зацікавлення і чому? (коротко). Назвіть книгу, яку Ви прочитали і яка Вам найбільш подобалася.

4) Якої Ви статі? (чоловіча, жіноча).

5) Ваш вік?

6) Ваша освіта? (вища, серед. нижча)

7) Ваш фах?

8) З якої області, чи краю України походите? Старий еміґрант, чи новий?

9) Ваші політичні погляди і вподобання щодо форми влади в Україні та її соціяльного ладу? (загально і коротко).

10) Ваше ставлення до об'єднання наших письменників на еміґрації МУР? (неґативне, позитивне). І чому саме таке? (коротко).

Від Редакції. Просимо наших Шановних Читачів виповнити цю анкету, нічого не затаюючи і не фальшуючи свого дійсного наставлення у цій справі і вислати на таку адресу: MUR, Stuttgart - Zuffenhausen, Grenadier Kaserne. Все, що Вам відповідає, підкресліюйте, решту закресліть. Пишіть по можливості коротко і виразно. Зазначіть, через яку газету цю анкету виповняєте.

Кожному слово

За справедливу критику

Високоповажний Пане Редакторе!

В журналі «Арка» (ч. 2), в рубриці «З скарбниці нашої мови» надрукована замітка, автор якої приховався під дивовижно - красномовним псевдонімом Річард Лев'яче Серце, що піддав «нищівній» критиці мою книжку «Сміх Іскаріота». Якби це була «критика» поважної людини, а не аноніма, і тим більше —не представника «блискучого відокремлення» та ще й на ґрунті чисто особистому, у мене не виникла б потреба виступати в пресі з цим листом. Подібні провокації ведуться проти мене вже давно і в різних формах. Про це недвозначно сказано і в рецензії.

Пан Річард Лев'яче Серце, на кількох невдалих зразках стилістичних промахів (а хто їх не має?), робить безапеляційний висновок, що вся книжка — це «безграмотна писанина» і т. д.

Коли вже йдеться про це, то не буду голословним і наведу кілька прикладів з рецензій на мої попередні книжки, зокрема і редактора журналу «Арка», поважного критика р. Шереха, який ще так недавно писав: «Загалом мова автора культурна», або Вс. Чапленка: «Мова новель добра, трапляються тільки зрідк порушення норм літературної мови». (Перша цитата з рецензії в газ. «Час», 13 квітня 1946 р., друга, з рецензії в газ. «Наше життя», листопад 1946 року).

Нарешті, щодо відгуків преси, я примушений навести тут кілька поважних імен, які рецензували мої книжки:

Юр. Шерех (газета «Час»): «Оповідання Русальського не становлять нового слова в української літеротурі, і не є видатною подією в її розвитку. Але кращі з них написані тепло й приємні і, сподіваємося, найдуть свого прихильного читача серед людей, що стомилися від завірюхи подій». «Від книжки оповідань Русальського віє живим оптимізмом. Цього досягнено не підказуванням автора, не деклямацією і барабанною тріскотнявою, а глибиною життєлюбства, що проймає і автора, і його героїв».

Л. Мосендз (рецензія на «Місячні ночі» в журналі «Звено» ч. 2, 46 р.). «На однією спільною тематикою: розлукою з коханою, супутником, матір'ю, свободою, батьківщиною... але все такою новою для тих, що мусять її переживати на со- 44 стор. автор дає 14 новель, пов'язаних бі... Але на тлі наших днів такою близькою душі українського читача.»

Подібні відгуки, аж до різкої, але теж не безнадійної, рецензії О. Грицая на «Сонячні дзвони» (яку я на 50% визнаю за слушну), здається мені, ніяк не говорять аж про такі страхіття, які «відкрив» пан Річард Лев'яче Серце.

Книжка «Сміх Іскаріота» редаґована поважним, відомим мовознавцем. Про непомильність можуть говорити лише самозакохані генійомани типу Річарда Лев'яче Серце. Я прекрасно здаю собі справу з моїх помилок і недоробленностей. Але невже таки не знайшлося в збірці «Сміх Іскаріота» нічого, вартого обговорення (я вже не кажу — уваги!), крім кількох цитат, так недбало вирваних з тексту, а подекуди навмисне перекручених, паном Лев'яче Серце?

І, нарешті, мимоволі виникає таке питання: чи всі ці поважні автори попередніх рецензій фатально помилилися в своїх твердженнях? Якщо так, то пан Лев'яче Серце має незаперечні шанси попасти до ліку «наймудріших» майбутньої великої літератури...

З глибокою пошаною

7. IV 48. Вол Русальський

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне: 1·—RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

ПОДЯКА

Всім, що старалися допомогти в тяжкому горі, раптової і важкої недуги нашої найдорожчої Лідусі Гук з д. Гланко, кандидатки державних медичних іспитів в Гайдельберґу, висловлюємо сердечну подяку. — Насамперед представникам Укр. Культурного Комітету, його голові п. д-ру Головатому, суспільному опікунові п. мґр. Комарчевському, які завжди, коли ще билося Її серце аж до віддачі останньої послуги, не щадили праці. — Українській Станиці СХС, українським лікарям п. д-ру Любицькій і п. д-ру Оришкевичові за доставу медикаментів. — Цим, що потрудились і прибули на похорон з Еттлінґену, Карльсруе, Пфорцгайму, Ашаффенбурґу та Гайдельберґу. — Всечесному Духовенству, о. Деканові Чопейові з Пфорцгайму за участь в похоронному обряді, а зокрема за глибокі слова прощання. Академічному Душпастиреві о. Федуникові та о. Старшинському, парохам Гайдельберґу за участь в похоронному обряді. — Представникам українських товариств, які прощались з Покійною, п. проф. д-рові Рудницькому, п. Варварову, п. Климюкові. Українському церковному хорові проф. Завітневича з Еттлінґену, п. інж. Шевченкові і п. інж. Ткаченкові за організацію. — Своїм і чужинцям подругам і друзям цієї, що так несподівано відійшла від нас, що в будь-якій формі виявили співчуття в нашому невимовному горі, щиро дякуємо.

Прибиті горем
Муж, Донечка, Батьки

ПОВІДОМЛЕННЯ

До Центрального Українського Православного Братства Милосердя поступило грошовнх збірок від нижчезазначених парафій та церковних управлінь:

Парафії табору: Ерлянґен 80.00; Буцбах 190.50; Корбах 217.00; Вайсенбурґ 105.00; Мунстер-Ляґер 118.00; Батгорн 50.00; Рейне 121.00; Реґенсбурґ 105.00; Біненгофен 155.00; Байройт 121.00; Ноймаркт 70.00; Міттенвальд 375.00; Гайдельберґ 60.00; Церковне управл.: Гехст 20.00; Гайденау 121.00; Бад Кіссінґен 85.00. Разом 1.988.50.

Голова Ради Братства
Єпископ Вячеслав

1-1-b

РОЗШУКУЮТЬ

Великопольского Мирослава, народженого 1925, шукає Савин, Regensburg, Ganghofersiedlung XIV/38. 3-6

Батька Півторака Івана шукає син Filip Piwtorak, Aschaffenburg, Pionier Kaserne. 5-6

Шукаємо рідних і доньку Фаїну Черемисіну, сестру Марію Черлецьку, Марію Малу, Данила Малого, Петра Малого, Михайла Малого, Фаника Чинченка, Степана Токарева. Хто знає про їх долю, прошу писати на адресу „Неділі“. Малий Гавриїл і Ірина Черлецька-Мала 4-8

Леоніда Пархоменка та Констянтина Святелика з Ромен шукає: Sokarevich, 50 Argule Rd Southampton, England. 2-4

Шукаю рідних та знайомих Fat Ilija, Augsburg, Somme Kaserne, Bl. 16, Zim. 1. 2-3

Липського Петра, 1919 р., або тих, що знають про його долю прошу писати на адресу: Dunia Laps aja, Hannover, Möckernstr. 27—13, Bl. 4b. 2-1

І. Вонарха-Варнак шукає рідних і знайомих. Просить писати на адресу: E. Batschynski, 1 Place Grand-Mezel, Geneve, Suisse. 2-3

Сестру Анну Кондрат з с. Вербів, Бережанського повіту шукає Kondrat Mychajlo, 56 P.O.W. Camp, Botesdale - Diss Norfolk, England. 1-2

Андрія Паславського зі Львова-Левандівки, який був під Бродами, а тепер має бути в Англії — шукає дружина Tekla Paslawska, Mittenwald, Pionier Kaserne, Küchenblock 17. 1-1

Василя Колодія, сина Івана з села Возмина, пов. Самбір, шукає стрий Михайло Колодій. Відомості слати на адресу: Joakymowycz Matwij, Artillerie Kaserne, Aschaffenburg, Germany. 1-2-z

Хто знає Томюка Михайла із Садабури (Буковина), 1945 був в Австрії. Прошу подати вістки на адресу: Tomiuk Ewhen, Hannover, Ukr. Lager, Möckernstr. 21-27, Bl. III/99. 1-1-z

Гачкевича Богдана, що 7.-8. 5. 1945 перебував у селі Карльсдорф біля Грацу, шукає Anna Haczkewyhz, Ashaffenburg, Pionier Kaserne Bl. II/111. 1-2-z

Кузя Євгена Любомира зі Львова, що переїхав з Ріміні до Англії, шукає тітка Anna Haczkewycz, Aschaffenburg, Pionier Kaserne Bl. II/111. 1-2

Шукаю сестру Біланич Анну з дому Іваницька з с. Середне пов. Лісько (Галичина). Виїхала в 1939 р. до Америки і працювала в Нью-Йорку в мясарні; шукаю кузинів Дмитра і Михайла Труховських та Івана Іваницького, які також перебувають в Америці в Нью-Йорку. Відомості прошу слати на адресу: Iwanytzkyj Osyp, Aschaffenburg, Bois-Brule, Bl. III/201. 1-1-z

Шукаю Миколу Оглука і Миколу Кочмара, що були 1947 в Італії. Пишіть на адресу: Kalmickyj Michailo, Rue de Maket, Cantine Balt, Jemeppe s/M. Pr. Liege Belgique. 1-2-z

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

Пане Миколо! Листа й пакет нам доручено, дякуємо. Справа виїзду доктора до Канади затягається. Марійка ще в Празі, журимося її долею. Коли б були в Европі, обов'язково вступіть! Веселих Свят! Ваші — Н. і Р. М-чі. 1-1-z

Земляки Донбасу, Волховського і Ольгінського районів, відгукніться на адресу „Неділі“ для „Земляка“. 1-1-z

В суботу 24. квітня 1948 р. в церкві Піонір Касерне о год. 8 ранку в 28 річницю смерти бл. п.

поручника Осипа Гачкевича,

який згинув за Волю України зарубаний большевиками в бою під Винницею 24. квітня 1920 р. — відбудеться

Поминальне Богослуження.

Пожертва

Український Кооператив табору Мюнхен-Фельдмохінґ приділяє 3.000.00 RM на будівництво тривалого пам'ятника української культури і викликає всі Українські Кооперативи американської зони на таку ж суму. 1-1

Товариський З'їзд Закарпатців

8. і 9. травня 1948 р. відбудеться в Реґенсбурзі товариський з'їзд закарпатців і всіх тих українців, що жили на Закарпатті. Докладні інформації (про нічліг тощо) подає Іван Небола, Regensburg, Schließfach 111. Звертайтеся негайно!

З'їздовий Комітет

1--1b

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Сім молодих „рімінців“, що перебувають в Англії, бажають нав'язати листування з молодими дівчатками в Німеччині. Ціль поважна. — Писати до „Неділі“ під „Рімінці“. 1-2

Самотній кравець 36 літ, бажає нав'язати листування з панною, або вдовичкою (може бути 1 дитина) до 34 літ з метою одруження. Писати до „Неділі“ для „Самотній“. 1-2

Купець, механік, промисловець, середнього росту і віку, веселої вдачі може забрати одну жінку до Арґентіни, Параґваю, Америки. Потрібні документи на дві особи є. Панни, вдови середнього віку і росту, здорові, добре збудовані, фахівчині радо бачені, освіта середня, вища. Подружжя не виключене. Надсилати свої фото, за зворот ручаю словом. Тільки поважні оферти до "Неділі" для „Відважним доля сприяє“. 1-2

РІЗНЕ

Лікар-дентист шукає праці при ДП таборі в американській зоні. Зголошення прошу слати на адресу: I, Brigens, (13a) Ansbach, Hindenburg Ambulanz, Brauhausstr. 13. 2-3

Прошу пп. вояків, що посідають „Польську Військову Енциклопедію“ подати мені про це відомості. Ходить про українські в ній гасла, що їх я подав колись до тієї Енциклопедії. Зголошення до „Неділі“. — П. Шандрук. 2-3

КУПЛЮ — ПРОДАМ

Куплю всі видання Українського Видавництва „Пробоєм“ у Празі, а також усі річники і окремі числа журналу „Пробоєм“ і часопису „Наступ“. Хто має, хай ласкаво повідомить на адресу: S. Rosocha, Regensburg, Schließfach 111. 1-1

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, ВЕЛИКДЕНЬ 1948 Nr. 122

Комбатанти Ашаффенбурґу вітають Високопреосвящ. Владику І. Бучка.

Привіт і благословення зі Світлим Празником Христового Воскресіння

Дорогі в Христі Браття й Сестри!

І ще один раз приходиться нам зустрічати Празник Христового Воскресіння на далекій чужині та ще у тяжких умовинах нашого скитальчого життя. Вітаючи Вас усіх нашим привітом „Христос Воскрес"! — передаю Вам оцим письмом нашим старим звичаєм мої найкращі побажання і благословення, бажаючи першзавсе, щоб цього-річний Великдень ми всі востаннє святкували на чужині, а в майбутньому році стрічали це велике Свято у Рідному Краю.

Та хоч і на чужині будемо святкувати цьогорічний Великдень, хоч і не легко буде нам розбити нашу тяжку тугу за Рідним Краєм, ми не сміємо дати волю почуванням болю і смутку, бо як кожного року, так і цього року Св. Церква взиватиме нас, своїх вірних дітей до радости і втіхи, повторюючи слова Псальмопівця: „Сей день, єгоже сотвори Господь, возрадуємся і возвеселімся в онь". На те, і тільки на те дозволив нам Господь дожити цього дня світлої пам'яти наймогутнішого чуда Христового, щоб ми радувались і веселились, що наш Ісус Христос, Господь і Цар наш, такий могутній, що навіть пекло і смерть побідив і дав нам певну запоруку перемоги над діяволом, над ворогом нашого спасення. Бо наша сила — Христос, Бог наш, а якщо Бог з нами, то хто ж проти нас встоїться?

То ж нехай в світлий Празник Христового Вескресіння сумують ті, що Христа не люблять, нехай плачуть ті, що не мають ніякої надії, а наша надія — Христос, Бог всемогучий і Цар цілої Вселенної.

Ми не даром називаємося християнами, тобто Христовими учнями, ісповідниками Його святої науки, вірними підданими Його Царства. Тернистий шлях, яким мусимо йти в нашому житті, хоч і дуже прикрім, але він одиноко певний і безпечний, бо непомильно веде до перемоги Правди. Бувають на тому шляху такі хвилі, що в нас прокидається зневіра, а то й зневохота до витривалости. Втомлені важкою мандрівкою не бачимо її кінця, не знаємо, куди повернутись, часом буває — затрачуємо змисл християнської терпеливости, звертаємо з правильного шляху, збиваємося з дороги, щоб шукати якого безпечного і спокійного місця, як ті учні Христові з Емаусу, що, не розуміючи трагедії Голгофти, не чекали на справдження заповідженого Христового Воскресіння. В таких хвилинах звичайно Христос дає нам відчути в деякий спосіб, що Він з нами, так як дав себе відчути учням з Емаусу, що хоч і не пізнали Його зразу, все ж таки захопились Його палкими поясненнями про конечність Христових страдань. А що вже вечоріло, просили Христа, хоч і не пізнали Його як слід, щоб остався з ними. І в нинішних умовинах нашої скитальчої мандрівки, виглядає так, що вечоріє, западає темрява, не видно якогось певного виходу з нашого важкого положення. Здається, що всі нас опустили, про нас забули, ніхто не цікавиться нашою недолею. Але Христос щораз дає себе відчути і промовляє солодко до нашого серця: „Не бійтеся, — Я з Вами".

От тоді і ми, як Христові учні з Емаусу, запросім Христа Спасителя: „Останься з нами, не опускай нас"! Повторюймо безнастанно оці запросини, благаймо Христа, щоб не покидав нас на поталу сатані, щоб Всемогучою Своєю рукою боронив нас перед напастями, щоб провадив нас, хоч і шляхом тернистим до певної славної перемоги над ворогами Божої Правди.

Дано в Реґенсбурзі, дня 25. квітня 1948.

† ІВАН — Єпископ
Апостольський Візитатор для українців у Західній Европі.

Назустріч великим подіям

Створена „Українська Національна Рада"

Великдень 1948 року приносить українському народові радісну і надійну вістку. Українські політичні кола на еміґрації в Европі, вслухавшись у історичний ритм великих подій, що надходять і що безумовно видвигнуть у всій її величі українську проблему, проявили — після років довгого й безнадійного самопоборювання — потрібну політичну розвагу і від крилатих слів перейшли до конструктивних діл.

Як довідуємось з компетентних джерел, в цих днях відбулося засідання Комісії для створення Української Національної Ради, до якої приступили всі українські політичні організації крім „Союзу Гетьманців Державників".

Створення Національної Ради — тимчасового українського парляменту на чужині — привітає ввесь український народ. Привітає тихою радістю під голос Великодніх дзвонів.

Національна Рада, як репрезентація волі і прагнень усіх українців, буде для української еміґрації авторитетним і законним осередком, що відбиватиме генеральний курс української політики і українських сердець. Для братів і сестер в краю Національна Рада стане вогнищем надії і символом оборони, світитиме здалека як прапор Віри у недалеке державне Воскресіння.

Творення Національної Ради тривало довгі місяці, вимагало багато труду, взаємних зречень і зрозуміння. Розпалені типовими для кожної еміграції пристрастями, наші політичні групи і партії не одразу змогли знайти спільну мову. Але вкінці таки знайшли її і це найбільш позитивний факт за останні роки. Це перемога на нашому внутрішньому й зовнішньому фронті, перемога така велика, як романтична і наперекір усьому ведена збройна боротьба всенаціональної Української Повстанської Армії. День, в який зійдуться уперше посли всіх наших партій, від соціялістів і УРДП (лівиця), через УНДО і УНДС (центр) до двох націоналістичних груп (правиця) на своє перше засідання, буде днем Воскресіння великого Духа Хмельницького, Мазепи і Петлюри, — буде першим сигналом нашої активної участи в грядучих подіях.

А події, що їх цілий світ вже привик явно називати третьою світовою війною, надходять невмолимо. Волелюбні нації й народи світу готуються до оборони свого буття перед навалою дикої сили, що мобілізує потворні засоби і маси на підбій заходу і повалення Християнського Міту Воскресіння. Читайте нові звідомлення, слухайте слів державних мужів, дивіться: розриваються останні ілюзії, розвіваються леґенди, народи зрозуміли те, що для нас ясне вже на протязі десятиріч, за що ми платимо кров'ю найкращих з поміж нас та за що йдемо шляхами гіркої скитальщини. В день великої розплати не будемо самі, лише не покидаймо спасенного шляху єднання і мудрої дії.

З мужніми серцями, з вірою у Велике зустрінемо події, що надходять.

Великдень вояків УПА в Україні 1944 року

Відділ українських повстанців справляє Свячене в одному з польських дворів на Холмщині, після сутички з ворожим ваґоном.

Напружений стан у Фінляндії

Фінляндський комуністичний міністер внутрішніх справ Лейно в своїй радіопромові відзначив „неспокій", що панує в політичній атмосфері Фінляндії, і „напруженість" її політичних настроїв, що їх не можна пояснити тільки наближенням загальних виборів, які мають бути в липні. Лейно закликав до боротьби з „антидемократичними силами" і „старою політикою", що можуть привести країну до тяжких наслідків. 27 квітня гельсінська поліція була переведена на „стан тривоги" у зв'язку з відомостями про намір „крайніх елементів" захопити військові матеріяли, які за мировим договором мають бути передані СССР.

Христос Воскрес!

Редакція і Видавництво „Неділя„ сердечно здоровлять усіх українців на чужині та на Рідній Землі з Великим Святом Христового Воскресіння.

В ясні Великодні Дні увесь український народ з давних-давен єднається в спільній думці, в спільному бажанні добра, щастя і свободи для України і для всіх інших волелюбних народів світу.

Земля наша стогне під чоботом лютого окупанта, але зорі на небі України вже світ заповідають. Забудьмо і простімо один одному все, що було лихого в нашому минулому і спільними лавами підімо до кращої будуччини з єдиною для всіх думкою про нашу дорогу Матір-Україну. Вірмо у Воскресіння нашої Правди, зміцнюймо нашу силу, вірмо у золотом вінчану перемогу наших віковічних змагань.

Братерський привіт і поздоровлення посилаємо з гірких шляхів чужої чужини нашим батькам і матерям, братам і сестрам, чоловікам, жінкам, друзям і знайомим та всім українцям, які лишилися в Краю, або розкинені за морями, за континентами, за океанами. Душею і серцем ми що-хвилини з ними — у їх житті, в їхній праці та в їхній невсипущій боротьбі.

ХРИСТОС ВОСКРЕС — ВОСКРЕСНЕ УКРАЇНА!

Небезпека війни більша

Заява шефа американського штабу ген. Бредлея

Вашінґтон (ДЕНА-Ройтер). Шеф американського генерального штабу генерал Бредлей, виступаючи 21 квітня у військовому комітеті Сенату, висловив погляд, що небезпека війни тепер більша, ніж була три місяці тому, коли щодо цього висловлювалися стриманіше. В цій заяві, спочатку збереженій в таємниці й опублікованій лише 25 квітня, генерал Бредлей сказав: «Ми не певні, чи не загрожує нам тепер війна безпосередньо». Обстоюючи свою вимогу запровадити загальний військовий вишкіл в США, Бредлей підкреслив потребу мати добре вишколені резерви, щоб послати їх в країну, яка стала б жертвою аґресії.

Останні вістки з Палестини

Брітанський посол в Трансйорданії Кріґбрайд, що прибув 27 квітня до Лондону, спростовує повідомлення преси про оголошення Трансйорданією війни сіонізмові й захоплення її військом Єрихону. Як брітанський, так і палестинський уряди не мають підтвердження відомостей про оголошення такої війни. Атаки жидів на Яффу й Акре тривають. Брітанська військова влада зажадала від Іргун Цвей Леумі припинити наступ на Яффу, а після відхилення цієї вимоги почала бій проти Іргуну коло міста.

В Гайфі бої припинилися: місто — в руках жидів. В Тель-Авіві жидівські терористи пограбували банк на 1/4 мільйона фунтів стерлінґів. В місті оголошено мобілізацію всіх жидівських жінок від 17 до 25 років. Жидівські бойові організації Гаґана й Іргун Цвей Леумі підписали договір про об'єднання. Араби масами тікають з Палестини до арабських країн. (ДЕНА - Ройтер)

НОРВЕГІЯ ГОТУЄТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-Ройтер). Як заявив на пресовій конференції, повернувшися з Осльо, норвезький амбасадор в США Морґенстірне, в Норвегії не бояться війни, але країна завжди напоготові до боротьби, якщо проти її сподівань хтось нападе на неї. Підвищити норвезький військовий бюджет, — сказав далі Морґенстірне, — примусила непевність світового становища. Норвегія не хоче більше, як це було в 1940 році, бути заскуканою непідготовленою. Комуністичний переворот в Чехо-Словаччині завдав норвежцям сильного удару і розкрив очі багатьом людям. Норвегія хоче жити в мирі з усіма народами і отже, бажає підтримати приязні стосунки й із Східньою Европою.

СМАТС ЗАСТЕРІГАЄ

КАПШТАДТ (ДЕНА-Ройтер). Південно-африканський міністер-президент генерал Сматс, промовляючи на освяченні нового урядового будинку, вимагав не занедбувати справи озброєння армії Південно-африканського Союзу, бо »одна на світова потуга» перебуває в наступальному поході.

ГЕНЕРАЛ ФОН-ЛЕБ ПЛАЧЕ в НЮРНБЕРҐУ

На процесі групи воєнних злочинців, щовідбувається тепер в Нюрнберґу, головний обвинувачуваний колишній головнокомандувач армії «Ц» на Заході й північної армії на російському фронті генерал-фельдмаршал фон-Леб, даючи свідчення, залився сльозами на згадку про наказ Гітлера взимку 1941 р. припинити наступ на Ленінґрад. За твердженням фон-Леба, він «завжди був в опозиції до Гітлерівської ідеології» і через те в 1938 р. був звільнений з посади. Тільки перед вибухом війни його знову покликано до армії. В січні 1942 р. він знову подався до демісії, бо недовір'я Гітлера, його міжнародня політика й помилкова стратегія робили співпрацю з ним неможливою. Наприклад, поразка коло Дюнкірхену в 1940 р., що своєчасну евакуацію 300 000 брітанських вояків, була наслідком явної помилки Гітлера. На думку фон-Леба, поновлення в 1934 р. озброєння Німеччини слід розглядати з тієї ж точки зору, як і вимогу американського президента Трумена запровадити загальну військову службу як єдиний спосіб зберегти мир, бо Німеччина тоді теж була оточена добре озброєними державами («Ді Ноє Цайтунґ»).

СССР ПОСИЛЮЄ СВОЮ ВІЙСЬКОВУ ПРОМИСЛОВІСТЬ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-Ройтер). Як зазначив в одному звіті американський парляментський комітет допомоги закордонним державам, загальна продукційність совєтської промисловости досягла тепер довоєнного рівня, тим часом як виробнича спроможність військової промисловости вища, ніж була перед війною. Совєтський бюджет передбачає принаймні на 51% більші витрати на оборону країни, ніж в 1940 р. У звіті сказано, що помилкого було б твертити, ніби СССР, який у недавній війні з німцями виготовляв велику частину військових матеріялів і зброї, тепер не має достатніх сил провадити військові операції широкого маштабу, якщо б в них виникла потреба. Проте, загальна промислова продукційність СССР і далі відстає від промислової спроможности США. Найгірше стоїть справа з продукцією криці.

ТОРЕЗА ПОЗБАВЛЯТЬ ДЕПУТАТСЬКОЇ НЕДОТОРКАННОСТИ?

За повідомленням«Нью-Йорк Геральд Трібюн», паризький суд подав міністрові юстиції вимогу скасувати парляментську недоторканність провідника французьких комуністів Моріса Тореза. Свою вимогу суд обґрунтовує наслідками розгляду скарги соціялістичного радника передмістя Кашан Жака Караїнського в справі нападу на нього. Караїнський був легко поранений під час сутички на одному передвиборчому зібранні минулоїосени. Копію судової вимоги подано до Національних Зборів, від яких залежить позбавлення своїх членів, одним з яких є й Торез, права депутатської недоторканности.

ГОТУЮТЬСЯ ПРИЙМАТИ ЗБ.ГЦІВ

МЮНХЕН. Як заявив баварський статс-секретар в справах збігців д-р Яніке, у зв'язку з можливим загостренням сучасного політичного становища треба вже тепер почати готуватися до прийняття очікуваного потоку осіб, що нелеґально переходитимуть кордон, тікаючи з південно-східньої Европи, Чехо-Словаччини й совєтської окупаційної зони Німеччини. Сім баварських прикордонних таборів, де свого часу містилися виселені судетські німці, вже тепер переповнені збігцями із згаданих районів.

ГАННА ЧЕРІНЬ

ПОВЕРНЕМОСЬ!

Батьківщина... Одне це слово
Тихим смутком туманить свято.
Там — із Києва, Луцька і Львова
Кличе нас Україна розп'ята.

На Дніпровські степи, де нині
Сіє ворог не хліб, а злидні,
Де сплюндровані вщент святині
І замучені наші рідні.

І хоча береги Дніпрові
Застелила зловіща хмара,
То за кожну краплину крови
Буде помста й належна кара.

Ми вернемось до свого дому
В час, коли не чекає ворог.
Переливи грози і грому
Відгукнуться в зелених горах.

І прийнявши останні жертви,
Ярим хмелем заквітнуть весни,
І тоді Україна воскресне,
Як Спаситель воскрес із мертвих!

Неділя

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редаґує: Колеґія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorization No. UNDP 218
from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM
Publisher Gennady Kotorowycz
Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg
Circulation: 4000 copies

УНДО активізує свою роботу

15. і 16. квітня 1948 відбувся ширший з'їзд діячів Українського Національного Демократичного Об'єднання при участі більше 60 членів під проводом дотеперішнього голови. Виголошено 3 доповіді — про наше сучасне політичне і міжнародне становище, про програму і тактику партій і врешті про Національну Раду. Над тими доповідями розвинулася широка дискусія, що в ній взяли участь визначні діячі з відомими іменами та з довголітньою конструктивною політичною і громадською працею та політичним і громадським досвідом. Дводенні наради були дуже оживлені. В склад президії УНДО покликано д-ра Степана Барана, а далі рішено перевести організацію членів УНДО по всіх осередках нашої еміґрації. УНДО має стати на еміґрації осередньою, справді демократичною і наскрізь конструктивною партією та дбати за оздоровлення наших політичних відносин. УНДО стоятиме на державній плятформі УНР.

Звільнять українських полонених

Створено „Дружбу Українських Вояків"

Як повідомляють з Лондону 8000 українських вояків, що перебувають в полоні на території Анґлії, перейдуть незабаром на стан цивільних робітників на тих самих умовах і з тими самими правами, що й робітники які приїжджають з Німеччини та Австрії. Це звичайно стосується здорових та працездатних. Брітанський уряд не буде робити труднощів тим, що особисто і приватними засобами забажеють еміґрувати. Еміґрація одиниць залежатиме виключно від того, чи держава, до якої звільнений хоче виїхати, погодиться його прийняти та чи він матиме кошти подорожі. Зате 500 важко хворим, калікам, інвалідам і старшим віком непрацездатним людям загрожує вивіз до Німеччини. Щоб не допустити до вивозу своїх непрацездатних товаришів до Німеччини, українські вояки в Англії визнали справу допомоги справою своєї чести і наклали на себе добровільний податок, створивши окремий фонд «Дружба Українських Вояків».

Це повідомлення з Лондону підтвердив 26 квітня на пресовій конференції в Авґсбурзі ЦПУЕ керманич Суспільної Опіки **проф. Розгін**, кажучи що англійська влада має намір вислати до Німеччини майже 1000 українських інвалідів. Коли б так сталося, все українське громадянство мусить дати нашим героям, що стали жертвами війни, належну і постійну допомогу.

Українська делеґація у п. Рузвелт

Як повідомляє лондонська «Українська Думка», делеґація українців в особах сотника Панчука, голови Союзу Українців Брітанії, Яремовича директора Центрального Українського Допомогового Бюра і доктора Коростовця відвідала пані Рузвелт під час її перебування в Лондоні з нагоди відкриття пам'ятника президентові Рузвелтові.

В розмові з делеґацією пані Рузвелт сказала, що вона і далі буде стояти в обороні тих, які з політичних, релігійних чи інших мотивів залишили свою батьківщину і не можуть до неї повернутися. Кожна людина — сказала пані Рузвелт, — коли вона не вчинила злочину, має право на вибір місця поселення. Пані Рузвелт виявила глибоке знання українських справ і підкреслила труднощі, з якими приходиться зустрічатися з боку совєтської делеґації в організації ОН при поладнанні справ скитальців.

= Американського міністра торгівлі Гаррімана призначено на особоуповноваженого в справах европейської допомогової програми для всіх держав, що беруть у ній участь.

Західня Европа озброюється

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як повідомляють з відповідних дипломатичних джерел, французький амбасадор в США Бонне й брітанський амбасадор лорд Інверчепел подали до відома заступника міністра зовнішніх справ США Ловетта, що на зустрічі в Парижі міністри Бевін та Бідо й представники держав Бенелюксу вирішили якнайшвидше поліпшити стан військових сил п'яти держав, які підписали брюссельський пакт. Амбасадори висловили при цьому надію, що США зможуть допомогти цим державам приставками, бо практично тут ідеться про «першу оборонну лінію Америки». Як додали разом з тим обидва амбасадори, державні діячі в Парижі вирішили створити достатні військові сили й постачити їм наймодернішу зброю.

Директор Едвардс між журналістами

П'ята пресова конференція в Головній Квартирі ІРО

Ще в Мюнхені журналісти нарікали, що дорога до Бад Кіссінґену далека. Це й відбилося на фреквенції 5-ої пресової конференції в Головній Квартирі ІРО, що відбувалася (з запізненням) у середу 21 квітня в цегляно-червоній «Мантойфель Казерне», де примістилася, переїхавши з Гайдельберґу, Головна Квартира ІРО на американську зону. Бад Кіссінґен — «корона німецьких курортів», — чарує всіма пахучими привабливостями свіжої весни. Це позначилося помітно на настрої чергового конвектиклю різнонаціональних представників преси ДП з керманичами різних відділів ІРО, що на цей раз говорили охоче і багато, хоч сама тематика 8 питань, поставлених союзом ДП Преси, не відзначалася нічим особливим. Особливістю цієї конференції була присутність, крім шефа

Прем'єр Етлі вітає цьогорічних англійських лавреатів Нобелівської премії

інформаційного відділу п. Денлінґера, **самого директора зональної організації ІРО, містера Едвардса.** Директор Едвардс зразу після привітання журналістів паном Демлінґером дав коротке інтерв'ю, заявивши, що **організація ІРО переходить на базу перманентности,** стаючи організацією на повних тривалих підставах. Минулий рік був роком безумовно важким. Тепер є надія, що почнеться **велика еміґрація до держав Південної Америки,** зокрема Венесуеля прийме 50 000 ДП. США реалізує свій плян переселення 200 000 ДП протягом двох років. Директор Едвардс згадав про ворожу для ДП пресову кампанію, ведену в німецьких і американських часописах. Тим більше важливо йому заявити, що він якраз сьогодні отримав урядову телеграму, яка повідомляє, що 1,3% злочинів в кримінальній хроніці зони випадає на ДП, що становить 3% населення. Містер Едвардс розуміє, що від німецького господарства справа ДП зустрічає щораз більше перешкод і він робить все можливе, щоб виборoти якнайбільше. Директор Едвардс висловив своє признання редакторам ДП Преси за їхню роботу і погодився відповісти на вільні запити, якщо б такі були.

=Єдине питання поставив редактор «Неділі»:

— Пане Директоре, ми маємо в нашій редакції більше 30 листів читачів з проханням запитати тут в справі, яка сьогодні хвилює всіх ДП. Прошу дозволити сформулювати це досить сміливе питання так: **що буде з ДП і чи ІРО має якийсь плян, на випадок ускладнення ситуації?**

Директор Едвардс відповів, посміхаючись: — Яка б не була ситуація, ІРО як аполітична організація не може виносити ніяких рішень. Ми всі в однаковому становищі. Проте, на мою думку, нема підстав песимістично оцінювати міжнародне положення, зокрема по виборах в Італії. Я не думаю, щоб мало бути гірше. Це звичайно не значить, щоб ІРО відповідно не турбувалося. Одно можу сказати, ми в ІРО є безумовно добрі стенографи, але не вояки..., (Останнє речення викликало загальну веселість).

В дальшому ході конференції представник «Неділі» поставив питання, чи виборний комaндант табору є урядовцем ІРО чи виразником інтересів своїх виборців. Це питання викликала **заява директора ІРО табору Вісбаден-Кастель п. Ґадраса,** який визнає теорію, що виборні органи мусять виконувати волю ІРО. Представник Головної Квартири п. Дан дуже уважно поставився до цього питання, віповідаючи що цю справу з'ясовує **нова інструкція з Женеви,** яка створить єдину адміністрацію таборів. На його погляд, першим авторитетом є вибрані голосуванням комітети Містер Дан прийняв від кореспондента «Неділі» писемну заяву в справі інциденту у Вісбаден-Кастелі і обіцяв її точно дослідити. Під час ширшого виступу шефа медичного відділу д-ра Фінлі, кореспондент «Неділі» просив його звернути увагу на відносини в **санаторію туберкульозних в Гайльброні,** розташованих між руїнами недалеко цвинтаря, де панують незадовільні харчові відносини Відповідаючи на це зауваження, шеф преси п. Денлінґер сказав, що справа харчів буде там розглянена щодо другої інформації висловив погляд, що на пресовій конференції не повинно бути таких запитів, які викликають веселість, зачіпаючи розмірно дрібні справи та відходячи від генеральних питань

Докладний перебіг конференції подамо в наступному числі.

Бевін про ДП

ЛОНДОН (ДЕНА-Ройтер). За висловом міністра зовнішніх справ Великобрітанії Бевіна, є «скандалом» тримати переміщених осіб в таборах. Якщо б кожна нація прийняла певну квоту для збігців, їх проблема була б розв'язана за кілька місяців. Великобрітанія зробила в цьому більш, ніж усі інші країни разом.

Після італійських виборів

Згідно з перевіреними останніми даними, християнські демократи дістали на італійських виборах до сенату 54,9 % всіх голосів, тобто абсолютну більшість, а до палати депутатів — 48,7% голосів; народній фронт одержав відповідно 31,2 і 31,7% голосів. Вся світова демократична преса й демократичні політичні діячі одностайно вітають італійський народ, що у виборі між Сходом і Заходом, між диктатурою і свободою дав перевагу Заходові й свободі. Практичні наслідки голосування виявляться, як гадають, приблизно 20 травня, бо за італійською конституцією новий парлямент має обрати на сім років президента республіки, який призначить прем'єр-міністра, що й сформує вже уряд. Проте партійні лідери вже тепер інтенсивно обговорюють питання створення нового уряду. Лідер італійських комуністів Тольятті, загрожуючи «заворушеннями», вимагав участи комуністів у новому уряді, тим часом як один з представників християнсько-демократичної партії категорично заявив, що його партія навіть не припускає можливости допустити комуністів до уряду. В Міляні, Туріні й інших містах поліція розігнала комуністичні демонстрації. Коло Больоньї озброєна комуністична банда напала на пороховий склад; коло Неаполю комуністи намагалися захопити будинок маґістрату; коло Риму зроблено спробу повстання. Озброєні загони поліції придушили ці заворушення. Уряд заборонив політичні демонстрації з приводу наслідків виборів і четвертих роковин звільнення Італії.

Один з лідерів партії лівих соціялістів Роміта гостро нападав на партійному зібранні на шефа партії Ненні, якому ставив у провину поразку партії на виборах в наслідок блькування з комуністами і незгоди з міжнародним соціялістичним рухом. В політичних колах уперто кажуть про майбутню демісію Ненні, яку він, проте, спростовує. Один з провідників комуністичної партії Італії генеральний секретар союзу профспілок Віттеріо заявив, що італійські профспілки не є проти пляну Маршала і навіть вдячні Америці за хліб та масло, хоч і вважають, що Італія потребує насамперед криці й праці, бо в ній вже є 2 мільйони безробітних.

(ДЕНА-Ройтер)

ЩОБ НЕ ЖИТИ «В ОДНІЙ КЛІТЦІ З ВЕДМЕДЕМ»

ЛОНДОН (ДЕНА). Доки в Середній і Східній Европі пануватимуть азійський імперіялізм і комуністична влада, доти Европа не матиме щонайменшого миру, — сказав Вінстон Черчіл на зібранні консервативних жінок. На думку Черчіла, пакт Західньо-Европейської унії є вихідним пунктом в справі організації самооборони в якій вирішними чинниками мають бути міць і авторитет Сполучених Штатів. Поки народи Европи не об'єдналися, щоб боронити свою волю, культуру й цивілізацію, для світу не може бути жадної надії. Поки ці народи не допомагатимуть один одному до останньої можливости, поки не буде якнайкраще використана живуща струмина, що лине до них з-за Атлантики, доти не може бути ніякого повороту добробуту. Кажучи про наслідки італійських виборів, Черчіл заявив, що Італія врятувала сама себе від большевицької диктатури Сталіна. Треба бути вдячними італійському народові, що він твердо вирішив стати на боці християнської і західньої цивілізації. Тепер Італія має знову дістати своє місце серед европейських великодержав, замість, як багато інших нещасливих країн, бути змушеною жити в одній клітці з ведмедем. Поразку комуністів в Італії Черчіл назвав «історичною подією». Піддавши далі критиці політику брітанського уряду в Палестинському питанні, Черчіл нагадав численні непотрібні жертви життям брітанців протягом багатьох місяців, поки брітанські міністри не могли дати собі поради в палестинському питанні. Настав момент, він навіть минув уже, — сказав Черчіл, — коли для розв'язання цієї національної проблеми потрібні новий парлямент і нові методи.

Ґенерал Клей і американський амбасадор в Лондоні Дуґлес йдуть на конференцію в справі Німеччини. (Дена)

„Америці не забракне сил"

ВАШІНҐТОН (АП). Світ був би далеко ближче до мети своєї відбудови, якщо б «одна великодержава» рішуче не опиралася цьому, = писав президент Трумен в листі до «дочок американської революції», не називаючи на ім'я відповідної країни. «Якщо ми хочемо служити справжнім інтересам людства, — відзначив він далі, — нам треба цілком ясно висловити принциповий погляд США в цій справі. Ми повинні підкреслити той факт, що нам не забракне ні духових, ні матеріяльних сил прийняти будь-який виклик. Як зауважив президент, народ США не бажає ніякої війни. Він твердо переконаний, що війни не хоче і жадна інша країна. Якщо ж війни хочуть уникнути, найкраще було б, щоб американці, словом і ділом довели, що вони не допустять підкорення вільних народів якомусь аґресорові. Свого листа Трумен закінчив словами: «Я хочу, щоб прагненню ще вільних европейських народів об'єднатися для спільної оборони своєї господарскої і політичної свободи відповідало б, таке ж сильне прагнення американців допомогти в цьому Европі».

ДО ЧУТОК ПРО ЕВАКУАЦІЮ ПРИКОРДОННИХ РАЙОНІВ

ГОФ (Дена). Американський комендант Гофу ляйтенант Девіс назвав цілком вигаданими чутки про нібито призначену евакуацію 16 сіл прикордонних районів у Горішній Франконії. Як повідомляють з цього приводу з Мюнхену, підставою для цих чуток було, очевидно, розпорядження американської військової влади негайно звільнити терен колишнього військового учбового пляцу Ґрафенвер, на якому після закінчення воєнних дій оселилися селяни, а найближчим часом мають початися військові вправи. Під дію цього наказу підпадають приблизно 800 осіб, що розподілені між різними баварськими районами. Як підкреслює військова управа, ще в 1945 р. було попереджено, що поселення на цьому терені можливе лише на особисту відповідальність поселенців, бо він призначений для військових вправ американської армії.

СОВЄТСЬКА АҐРЕСІЯ В БЕРЛІНІ

Американська військова управа в Берліні опублікувала список з 49 прізвищами осіб, що зникли з Берліну і, як можна припускати ув'язнені совєтською владою. За даними німецької поліції, з Берліну щомісяця зникає пересічно 450 осіб. Як відомо американській військовій владі, частина з них перебуває в колишніх концентраках в Саксенгавзені й Бухенвальді. Совєтський комендант Берліну генерал Котіков змушений був визнати на засіданні альянтської комендатури, що він наказав совєтській таємній поліції заарештувати в американській зоні Берліну низку німців, а також і згаданих в американському списку осіб після того, як американська влада не дозволила німецькій поліції арештувати цих «злочинців». Разом з тим Котіков обвинувачував брітанську й американську окупаційні влади в арешті на своїх зонах 40 000 осіб і взагалі гостро виступав проти політики західних аліянтів в Берліні, назвавши, між іншим, американську зону Берліну «кублом злочинців». Совєтська берлінська преса також повна нападів на американську окупаційну владу. Директор американської військової управи в Берліні полковник Говлей заявив з цього приводу, що такі напади на американську окупаційну армію свідчать про усвідомлення Совєтами свого програшу ідеологічної війни за Берлін. Це й примушує генерала Котікова вдаватися до негідних наклепів і фальшування даних, щоб дискредитувати американську владу. Та ці намагання даремні. Коли совєтська фікція господарського краху Америки виявилася фальшивою, — сказав Говлей, = совєтські пропаґандисти почали кампанію образ і зганьблення окремих осіб. Проте єдиним наслідком їх старань був той, що вони збудили спогади про поведінку вояків Червоної армії в травні 1945 р. Тактика «великої брехні», = сказав Говлей, = приречена в Берліні на невдачу, бо в ньому мешкають вільні люди, які самі здають собі справу з фактів і в яких живуть ще спогади про Гітлера. Американський військовий губернатор генерал Клей назвав твердження Котікова про 40 000 осіб, нібито заарештованих в брітанській та американській зонах Берліну, «фантастичними». Як повідомляє аґенство ДЕНА, совєтська влада намагалася заарештувати шефа берлінської німецької охоронної поліції, якому в останній момент пощастило врятуватися в брітанській зоні.

З приводу заяви генерала совєтських повітряних сил Александрова про встановлення «нового порядку» повітряного сполучення генерал Клей заявив, що американська військова управа не одержала від совєтської влади нових вимог щодо обмеження повітряного сполучення між Берліном і західніми зонами. В усякому разі, «ми маємо намір і далі користуватися повітряним коридором», = категорично сказав генерал Клей. Совєтська кампанія «великої брехні» виявилася і в офіційному звіті совєтської слідчої комісії, за твердженням якої брітанці, що самі вартували коло решток совєтського літака після зіткнення його 5 квітня з брітанським і передали ці рештки совєтській владі лише 10 квітня, за цей час навмисне змінили положення окремих частин літака так, щоб покласти вину за зіткнення на совєтський літак.

Лондонський тижневик «Обсерватор», обговорюючи події в Берліні, радить розташувати інтернаціональну армію і повітряну фльоту вздовж 960-кілометрового кордону «залізної заслони» = від Любеку до Трієсту, бо саме на цій лінії в разі можливої війни вирішатиметься питання, = чия буде Европа.

(ЮП, ДЕНА)

45 МІЛЬЯРДІВ ДОЛЯРІВ НА ОБОРОНУ США

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-Ройтер). Міністер оборони США Форрестел запропонував трилітню програму для оборони Сполучених Штатів у сумі 45 мільярдів долярів. Головна частина цього асиґнування повинна буту використана на поліпшення військових повітряних сил США.

В Греції йдуть далі запеклі бої з червоними повстанцями. Група полонених партизан Маркоса. (Дена)

ОЛЕГ ОЛЬЖИЧ

* * *

Розкрийте зіниці, розкрийте серця,
Черпайте криштальне повітря.
Од віку земля не зазнала бо ця
Такого безкрайого вітру.

Він віє шалений над стернями днів
Диханням незломної волі
Від дальніх пікетів, вартових огнів
Імперії Двох Суходолів.

Він віє диханням солоним, як кров
Тугих океанових надрів,
Що їх Севастопіль навік розпоров
Кільватерним ладом ескадри.

Над хижим простором Верхів'я-Памір
Сліпуча і вічна, як слава,
Напружена арка на цоколі гір
Ясніє Залізна Держава.

Лист з Франції

Добрий день і привіт вам із Франції!

Вибачайте, що не зразу писав, бо приїхавши в незнайому країну та не знаючи мови, не міг одразу довідатись про всі місцеві умови.

Заробітки тут такі. Сільсько - господарський робітник дістає 3000 — 4000 фр. на місяць, крім безплатно мешкання і харчування. Годують дуже добре. Робітники, що працюють на лісорозробках, дістають платню від метра: дерево на опал 150 фр. за 1 кубометр, а будівельне дерево 250 фр. за 1 кубометр (різниця в ціні зобумовлена тим, що той, хто працює на заготівлі будівельного дерева, мусить здіймати ще й кору). Влітку, коли дні довгі, можна заробити 500 — 600 фр. Однак лісний робітник мусить харчуватись за свій кошт. Хто працює в лісі не акордово, а по контракту, тому платять всередньому 400 фр. денно.

Дуже багато заробляють муляри — (до 30 000 фр. на місяць), а також робітники в копальнях соли та вугілля.

Ціни в крамницях такі: вбрання від 4 000 Фр. до 10 000 Фр.; черевики хромові 600 — 800 фр.; штани робочі 1 000 фр.; штани святочні — 1 700 — 1 900 фр., сорочка робоча 600 фр., сорочка святочна 700 — 800 фр., шкарпетки 100 — 120 фр., панчохи 150 — 350 фр., светри 1 000 — 1 500 Фр., капелюх 500 Фр., вино — фр. літр. Пиво 10 — 14 фр. літр; хліб — 40 фр. кіло. Сало, масло 400 фр. кіло; мясо, ковбаса — 300 — 350 фр. молоко 16 фр. літр; горілка 350 — 400 фр. літр (така міцна, що навіть горить, але приємна). Картопля 15 фр. кіло. Дуже багато свіжих і сушених фруктів та овочів. Це все можна купувати без карток. На картки купують: цукор, масло, хліб, шоколяду, какао.

Якщо хтось має бажання їхати до Франції, то йому, на мою думку, нема чого боятись. Щодо становища матеріяльного, тут жити можна цілком добре, а щодо становища політичного теж нічого., бо червоні, бачачи, як від них відвертаються народні маси, стають щораз тихіші.

Ставлення до нас — чужинецьких робітників — з боку місцевого населення добре. Погано тільки, що ми не знаємо мови.

Ваш **Г. Гречаний**

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі (24, Rue de la Glaciere, Paris XIII) вітає зо Світлим Великоднем усіх земляків, прихильників і жертводавців: Христос Воскрес! — Рада Бібліотеки.

Наступне число „Неділі" вийде в п'ятницю 7. травня 1948.

Весняний усміх

Великоднє Архипастирське Послання

З Ласки Божої Смиренний ПОЛІКАРП Митрополит Української Автокефальної Православної Церкви, Голова Собору Єпископів і Священного Синоду Її

До Преосвященних Архипастирів, Всечесного Духовенства, Преподобного Чернецтва і всіх Боголюбивих Вірних

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Вітаю усіх вас, любі мої діти, з величними днями Свята над Святами — ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО.

Нехай усім вам, що розкинені нині по краях землі, Господь Іисус Христос пошле в серця ваші Великодню радість Святого Свого Воскресення. Нехай Милосердний освітить в ці дні і зігріє знеможені душі ваші промінням Сонця Правди, що від гробу Воскреслого Господа всьому світові засіяло.

Вже п'ятий Великдень на чужині зустрічаємо ми, як остання велика примусова еміграція українського народу. У дні великих церковних наших Свят, овіяних і освячених віковими традиціями побожних прадідів наших, з особливою тугою завжди несеться думка наша до рідних осель, спогади прокидаються про радість і тепло тих свят у минулому.

А з цією думкою і з цим болем серця великим, що його так само переживали в «роковий день Великдень» наші бранці у турецькій неволі, як співають про те наші «Думи» (XVII — XVIII в.) виникає часто питання: «Доки, Господи? Доки будеш нас забувати?» (Пс. 13,1).

Людська неміч наша ставить питання таке. Евангельські оповідання про Воскресення Христове, церковні співи Пасхального Богослуження, слово Золотоустого, що читається на Великодній ранній, — все це являється величним гімном перемоги Господа Христа. Христос Воскрес із мертвих і переміг саму смерть. Перемога Христа над смертю була перемогою Його над демонськими силами і пеклом, перемогою Добра над злом, Світла над темрявою, Правди над неправдою і насильством. Служителі зла піднялись на Господа і на кару смерти присудили Його., щоб мертвого причислить до звичайних смертних в непамять пустити Божу науку і подвиг Його на землі. Господь положив тих ворогів під ноги свої, воскресши із гробу, до якого камень з печаткою був привалений і сторожа військова приставлена.

Чудо Воскресення Христового стало основою християнства. Ученики Христові, що були в розпачі і страсі, побачивши, як невблаганна смерть забрала їх Учителя, силою Воскресення Господа преобразилися. Розпач і безнадійність, безсилля і страх, горе і смуток — пропали.

Улюблені мої! А чи ж ми в немочі своїй відчуваємо в собі отаку силу Воскресення Христового? Чи сприймаємо цілою істотою своєю усе значіння для нас цього Чуда Божого? Ні! Усю глибину чуда Воскресення Христового тоді усвідомлюємо, усю радість його тоді відчуваємо, коли Христос перемагає також в житті кожного з нас, в житті цілого народу нашого.

А чи можемо ми, ось і в розсіянні сущі, похвалитися перемогою посеред нас християнських ідеалів?

Чи поза величними церковними, традиційними святами, які пригадують нам висоту і силу Христових ідеалів, не проявляємо ми в турботному щоденному житті недостаток спільноти поміж нас, братерської любови, взаємопошани, взаємодопомоги?

Любі діти! Народ наш переживає далі Голготу. Ми, частина його, повинні нести хресну долю всенародню. Але ми повинні твердо вірувати, що за Голготою слідує Воскресіння. Господь наш Іисус Христос своїми стражданнями і Воскресенням утверджує нас у цій вірі. Але за Голготою не наступає Воскресення в силу якогось діючого механічного закону.

Воскресення наступає в силу вищої моральної правди. До неї ми й повинні прямувати, — дорогою Правди іти. Христос, наука Христова, — то для нас найвищий закон в усьому нашому житті.

Тоді тільки Великодній Ранок засяє для народу нашого і для нас, вигнанців з рідної землі. Тоді тільки наступить для нас усіх Воскресення у всій силі Його... З цими спасеними думками, улюблена моя паство, поклонімося Святому Христовому Воскресенню в цьогорічне Його свято.

Українці Ауґсбургу зустрічають 18. 4. 48 Мітрополита Полікарпа

Нехай Воскреслий Господь укріпить вас у цих думках. Нехай оце батьківське архипастирське слово моє дійде до серця всіх вас, і тут у Европі, і в далеких заокеанських краях, куди хто вже переселився.

«Благодать вам і мир від Бога Отця і Господа нашого Іисуса Христа, Який віддав себе за наші гріхи, щоб визволити нас від теперішнього злого віку, по волі Бога і Отця нашого; Йому слава на віки вічні. Амінь». (Галат. 1, 3—5).

Дано Року Божого 1948 в м. Травні в Німеччині.

ПОЛІКАРП
Митрополит УАПЦ.

ГАННА ЧЕРІНЬ

ВЕСНОЮ

Степи сміються розвеселені,
Тікають з меж за видноколи,
В напіврозвитій свіжій зелені
Шукають меду перші бджоли.

Як горобці, стрибають діти —
То врозтіч — то за руки низкою...
І хоч у парк прийшла я з книжкою,
Та не прийшлось її розкрити,

Дивлюсь, набік відклавши книгу.
Кричать малі, в долоні ляскають!..
А сонце усміхнулось ласкою
І розтопило в серці кригу.

І квітне пам'ятка остання:
Тягучий мед липневих променів
В той день, коли співав Дніпро мені
Про радість першого кохання.

КОМУНІКАТ

Головного Секретаріяту ЦПУЕ

Подається до відома всім низовим клітинам ЦПУЕ, що кожного четверга відбуватиметься відправа всіх керманичів Відділів ЦПУЕ в Ауґсбурзі, Юденберґ 8/II. Цього дня керманичі даватимуть потрібні вияснення та полагоджуватимуть справи, з якими низові клітини звертатимуться до ЦПУЕ.

Якщо на четвер буде випадати свято, то така відправа відбуватиметься в середу перед святом.

В інтересах усіх клітин ЦПУЕ висилати своїх представників у дні призначені для відправи керманичів.

Головний Секретар ЦПУЕ

Великодний Привіт

Голови Церковної Ради Української Євангельсько-Баптистської Церкви

Улюблені діти Божі, Брати й Сестри у Христі, розпорошені по таборах ДП в Німеччині, в бельгійських шахтах, брітанських господарствах, канадійських холодних лісах, гарячій Бразілії, в далеких краях Венесуелі та Австралії, в багатій Америці та в рідному і милому Краю-Україні, — вітаю Вас нашим традиційним і святим привітом — Христос Воскрес!

У великодних числах наших християнських часописів багато пишеться про воскресіння Господа нашого Ісуса Христа, напевно багато чудових думок на цю тему принесе Вам і „Дорога Правди", тому я зупинюсь лише на словах Христа до мироносиць, що були сказані після слевної перемоги — воскресіння.

I. ЙОГО ПРИВІТАННЯ

„Вітаю Я Вас"! (Мат. 28. 9).

Це перші слова, якими Христос звернувся до жінок того чудового ранку воскресіння.

Цими словами Христос вітав тих, з ким недавно так трагічно прощався. Це — слова радости, слова перемоги життя над смертю, світла над темрявою, добра над злом, неділі над суботою, і Христа над Антихристом.

Печать поломана, камінь від гробу відвалений, сторожа від страху впала мов мертва. — Христа у гробі нема... Радійте! Він воскрес! „Смертю смерть здолав"...

Нехай же в ранок Христового Воскресіння, як задзвонять великодні дзвони, — радість велика сповнить Ваші серця, а слова Воскреслого зміцнять Вашу віру в прийдешнє воскресіння нашого Краю і Народу.

II. ВІН ЗАСПОКОЮЄ

„Не лякайтесь"! — Цими словами Воскреслий Спаситель заспокоює схвильовані серця жінок.

Побачивши воскреслого Христа та почувши слова Його привіту, вони були перелякані несподіваною зустріччю. Тому він сказав: — „Не лякайтесь".

Сьогодні ввесь світ перебуває в непевності, страху й небезпеці. Людство огортає страх перед третьою світовою війною, яка може принести нові знищення та руїни. Непевна майбутність непокоїть серця людей, а особливо непокоїть нас, бо живемо в діяспорі, недалеко загрожуючої небезпеки.

Але в цей славний Великодний поранок нехай Воскреслий з ласки Своєї овіє Ваші серця священним спокоєм, нехай скерує Ваші думки до слів заспокоєння — Євангелії Воскресіння.

Не лякайтесь! — ворог переможений. „Нехай серце Вам не тривожиться! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте"! — каже Христос. Тільки жива віра в Воскреслого Спасителя розвіває страх, а наповняє серця спокоєм.

Отже: не бійтеся, а віруйте!

III. ЙОГО НАКАЗ

„Ідіть, повідомте братів Моїх"...

Після запевнення спокою та радости, Христос посилає жінок, щоб вони йшли і сповіщали про чудо Його воскресіння. Як це чудово і велично... Ті, що зустрілися з Воскреслим Христом, дістають від Нього наказ: „Ідіть"! Цей наказ небесного Учителя спрямований до всіх хто пережив у своєму серці чудо власного відродження-воскресіння — іти - сповіщати про те, що Він воскрес! Ми християни, мусимо бути апостолами та проповідниками Христового Воскресіння.

Брати та Сестри! З вісткою Світлого Христового Воскресіння підемо й ми туди, де панує морок ночі і смерти, тривоги і смутку. Скажемо, що Христос усіх любить, що Він усім, хто до Нього приходить, дає радість і спокій...

Великдень Року Божого 1948 — Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

Пастор С. Нишик

Управа Ліґи Українських Політичних В'язнів засилає зі Святами Христового Воскресіння свойому Членству, Проводам Філій і Секцій ЛУПВ, Уповноваженим ЛУПВ та Всім її Прихильникам, що словом і ділом допомагали хворим, потребуючим політв'язням; зокрема безчисленним Друзям Політв'язням, що сьогодні караються в мільйонових концентраках СССР і тим, що стояли й непохитно стоять на сторожі української чести — Героїчній УПА та її Політичному Проводові, Церковним Єрархам, Всім Проводам українського організованого життя в Европі і за Океаном, Українській Пресі та всьому Українському Громадянству найгарячіші побажання Веселих Свят, Віри і Сили перетривати спільне скитання та діждатись Великого Українського Воскресіння.

На скитанні 1948.

За Управу Ліґи УПВ:

Д-р М. Марунчак, голова — В. Дейчаківський, секретар

Чи США хотіли б відірвати Україну?

Нерви в польській націоналістичній пресі

В часописі «Мисль Польська» відомий польський публіцист **Войцех Васютинський** пише:

Ідеал кожної держави — розбивати сильних сусідів і оточувати себе вінком слабших державок. Застосувати цей ідеал збоку Польщі відносно Німеччини цілком нереально. Розбиття Німеччини можливе тільки доти, поки там тримаються окупаційні війська. Так само нереальний розрахунок на зміну її психічно-політичної структури з допомогую так званого «відпрусачення» Німеччини. Залишається єдина дорога — орієнтування в ставленні до Німеччини — і то навіть в недуже можливому випадку, якби обидва народи були підпорядковані якійсь вищій понаддержавній організації — на шукання безпеки шляхом рівноваги. Диспропорція між силами Польщі і Німеччини може значно зменшитися, але ці сили не зрівняються. В подібним до Польщі у відношенні до Німеччини становищі перебуває кілька держав: на сході Чехія, на заході — Франція, Бельгія і Голяндія. Для противаги Німеччині було б цілком досить згідного співдіяння Франції, Бельґії, Чехії і Польщі. Одначе, це співдіяння стоїть під знаком запитання з огляду на слабість східніх партнерів, слабкість, що виникає не з внутрішніх причин, але з обтяження з бокусхіднього сусіди., що здатен кожної хвилини спаралізувати всі їхні наміри. Польша не може бути союзником західніх держав, поки за її плечима стоїть потужна і неприхильна Росія.

Ідеал розбивання сусідів не такий нереальний щодо Росії як щодо Німеччини. У совєтській державі великоруське населення становить дещо понад половину всього загалу людности. Одначе росіяни це нарід не тільки численний але і надзвичайно здібний. Не випадково вони власне збудували найбільшу імперію у старому світі, починаючи колись від маленького князівстечка на околиціпралісів. Росіянам вистачило двадцять літ, щоб зі стану анархії і поразки піднестися до держави не бувалої перед тим могутности. Про це не слід забувати. Росію дуже тяжко розбити, а ще тяжче утримати в стані розбиття.

Тяжко, наприклад, визнати за реальний той погляд, що можна **відірвати від Росії Україну, Білорусь, Кавказ та балтійські країни, надати їм певну допомогу, зв'язати певним способом з середущою Европою і такий стан буде тривати.** При теперішньому стані речей Росія і позакордонами тих земель має досить великий людський і господарський потенціял, щоб бути великою державою. По довгих віках панування над ними знайдеться п'ята колона — сильніша, ніж в будь-якій західньоевропейській країні, і то навіть п'ята колона не конче комуністична. Для того щобРосія не повернули собі відібраних земель — мусів би постійно бути на сторожі хтось дуже могутній і дуже чуйний. Цим «хтось» не може бути ні одна середньоевропейська федерація, тому що Росія цю федерацію розіб'є хоч би з допомугую порозуміння з Німеччиною.

Росія перестала би бути великою державою, якби в неї відібратти **не тільки Україну і Кавказ, але всю Азію від Казакстану до Манджурії.** Таке розбиття

Росії могло б мати добрі результати, але це було б діло справді велетенське, яке вимагає політичних і економічних зусиль наймогутніших держав світу впродовж довгих літ. Лише Сполучені Штати підтримувані Европою могли би взятися до тої справи. Чи вони це захочуть? Американська політика може в тій чи іншій ситуації піти шляхом проклямуваннявідірвання відірвання від Росії України і інших країн без наміру цілком взяти на себе на довгі роки справу зліквідування Російської імперії. Це буде антиросійська диверсія. Одначе вона не буде означати, що Америка має намірвиявити в майбутньому велике зусилля вдержати довше своїм трожи в руках. Вона радше лишить ці нові утвори їх власній долі, а ця доля перестане бути власною дуже хутко. Польща завжди мусить пам'ятати про те, щоб не дати себе використати як знаряддя диверсії, якої рахунки вона сама потім буде оплачувати. Польсько-російських відносин не можна будуватти на припущенні, що Америка завжди буде потребувати протиросійського жандарма в середущо-східній Европі що всяка буде його постійно боронити і підтримувати.

...Що слабшою буде Росія — то більше буде вона потребувати невтральної Польщі і то легше погодиться на Ризькийкордон... якщо Польща і Чехія матимуть досить добрі з Росією, ці держави будуть «повернуті спиною» одна до одної і дивитимуться в різні боки — то східні сусіди Німеччини будуть повноважним союзником для західних і співпраця їх вдасться. Якщо ні — то з співпраці цієї нічого не вийде і Німеччина повернеться знову до стану першої держави в Европі. Бо не тільки Польща, але ні одна східньо-европейська федерація, що їй одночасно загрожують Німеччина і Росія, не буде ні для кого бажаним союзником».

Так плекають дітей в Америці.

Трансйорданія у війні з Палестиною?

Араби масами утікають до арабських країн

Дамаск (ДЕНА). 26 квітня трансйорданський уряд оголосив війну сіонізмові. Частини трансйорданської армії захопили Єрихон, розташований в Палестині у 8 км. від кордону. Шефи генеральних штабів Сирії, Лібанону, Трансйорданії та Іраку підписали в трансйорданській столиці Аммані договір, в якому, за офіційними даними, передбачається спільний наступ з 1 травня на трьох фронтах з введенням в бій проти жидів 40 000 вояків. Військовий договір чотирьох арабських держав мають незабаром підписати єгипетський король Фарук та представники Сауді - Арабії.

Згідно з дальшими повідомленнями трансйорданського короля Абдулла оголошено королем південної Палестини. Через Тренсйорданію рушать у напрямі до Палестини арабські війська з Іраку й Сауді-Арабії. Тим часом в самій Палестині точаться місцеві бої між арабами й жидами. Військо Гаґани атакує місто Акре, яке вперто боронять араби. Військо Ірґун Цвей Леумі після повторних атак арабського порту Яффи захопило частину міста. Проте Гаґана назвала повідомлення про успіхи Ірґуну в Яффі «уявлюваними», а Євіш Аґенсі засудило напад на Яффу як «безвідповідальний і недисциплінований». В самому Єрусалимі озброєні жиди нападають на арабські квартали, де оголошено військовий стан.

Конференція трьох великодержав

ЛОНДОН (ДОНА). 20 квітня тут відновилися перервані 6. березня переговори трьох західніх великодержав з державами Бенелюксу в питанні про Німеччину. Делеґати вирішили провадити конференцію за зачиненими дверима. За загальним припущенням, конференція триватимо 10—15 день. На першому засіданні делеґати схвалили такий денний порядок конференції: 1) співучасть держав Бенелюксу в політиці, щодо Німеччини. 2) Роля німецького господарства В західньо-европейському господарстві і контроля Рурської области. 3) Політичний і господарський розвиток Німеччини. 4) Тимчасові територіяльні угоди. 5) Заходи безпеки проти Німеччини. Пункт 3 вважають за найтяжчий, бо, розглядаючи політичний розвиток Німеччини, конференція повинна буде ухвалити певне рішення в питанні про створення західньо-німецького уряду. Розв'язання питання про злиття французької зони з бізоною, за повідомленням дипломатичного кореспондентта Ройтера, буде, очевидно, першим завданням конференції. Головні труднощі її полягають у суперечності між бажанням США якнайшвидше створити західньо-німецький уряд і французькою недовірою до західньо-німецької централізації.

Останні дні панамериканської конференції

23 квітня у зв'язку з «важливими справами» відлетів до Вашінґтонну з Боґоти американський міністер зовнішніх справ Маршал. Панамериканська конференція ухвалила резолюцію з засудженням комунізму і зобов'язанням всіх американських держав спільно боротися з ним. Решту резолюцій, в тому числі й у питанні европейських колоній в Америці, опрацьовують спеціяльні комітети. Конференція мала закінчитися 30 квітня. Наступну, десяту, панамериканську конференцію вирішено скликати у венецуельській столиці Каракасі. За даними американського Червоного Хреста число жертв недавнього повстання в Колюмбії визначається 1500 убитих (в тому числі 1200 — в Боґоті) і близько 3000 поранених.

(ДЕНА, ІНС)

РОЗПОДІЛ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДОПОМОГИ ЕВРОПІ

ВАШІНГТОН (ДЕНА-Ройтер). Новопризначений адміністратор пляну европейської допомоги Гофман подав комітетові палати депутатів проєкт розподілу цієї допомоги між окремими країнами на перший рік. Згідно з цим проєктом, 16 країн, що беруть участь у пляні Маршала, мають одержати різних товарів на такі суми (в мільйонах долярів):

Великобрітанія з колоніями	1324,3
Франція з колоніями	1130,8
Італія	703,6
Голляндія з колоніями	599,6
Бізона	437,4
Бельґія і Люксембурґ з колоніями	295,5
Австрія	185,6
Данія	130,8
Ірляндія	113,9
Греція	106,4
Французька зона	96,4
Норвеґія	32,8
Швеція	28,4
Саарська обл.	15,6
Ісляндія	10,9
Туреччина	10,0

Совєтський Відень наслідує совєтський Берлін

Після того як російська спроба обмежити альянтське пасажирське сполучення з Заходом і у Відні виявилася малоуспішною, в Австрії стався поважніший конфлікт з приводу совєтської спроби вивезти з американської зони Відня одну дівчину. Три переодягнені в цивільне совєтські офіцери, загрожуючи револьвером, схопили молоду дівчину, колишню німецьку громадянку, що гуляла коло американського табору ДП, де вона мешкала, і кудись відвезли її вантажним автом. Патруль міжнародньої поліції затримав авто, в якому виявлено багато зброї. Дівчину звільнили, а совєтських офіцерів заарештували, а потім передала совєтській владі.

Совєтська окупаційна влада загрожує американській владі припиненням будь-якої співпраці з нею, якщо не будуть покарані американські офіцери, що звільнили «воєнну злочинницю» і «брутально» поводилися з совєтськими офіцерами. Американська військова влада і собі подала протест совєтській владі з приводу цього інциденту. Разом з тим офіційний совєтський комунікат обвинувачує американську військову владу в Австрії у вивезенні з совєтської окупаційної зони австрійських громадян. Американськи комендант у Відні полковник Герлес назвав ці обвинувачення «сміховинними». (ДЕНА-Ройтер, АП)

АВСТРІЯ НАСТОРОЖІ

ВІДЕНЬ (ЮП). Австрійський парлямент схвалив законопроєкт про заходи безпеки, що мають запобігти подіям, які в багатьох східньо-европейських держава вах привели до створення т. зв. «народніх демократій». Законопроєкт прийнято 160 голосами народньої та соціялістів проти 4 голосів комуністів. Новий закон передбачає створення Особливого комітету, який має перебрати на себе управління країною, якщо парлямент не зможе виконувати своїх завдань «в наслідок непередбачених подій або насильства». Розпорядження будь-якого члена уряду, включно до президента держави й державного канцлера комітет може оголосити недійсними і нечиними в разі наявности обґрунтованої підозри, що таке розпорядження сталося в наслідок загрози наильством або застосування обманних засобів.

Берлін (ДЕНА). Згідно з повідомленням газети «Ді Ноє Цайтунґ», на думку німецьких кіл, близьких до совєтської військової управи, на початку травня, можливо, буде створенний уряд совєтської зони. Як заявляють у цих колах, для Совєтського Союзу тут ідеться тільки про консолідацію своїх сил у Східній Німеччині. Виходом маршала Соколовського з Контрольної ради й відповідною кампанією в пресі у зв'язку з цим кроком Совєтський Союз намагається наперед створити пропаґандивні передумови для відкинення закиду, що він хоче розколоти Німеччину. У колах західніх великодержав, хоч і ставлять під сумнів правдивість цієї прогнози, проте разом з тим підкреслюють і неможливість не брати увагу ймовірности такого розв'язання сучасної ситуації, бо совєтська тактика ніколи не зупиняється перед неґативним впливом її на людність.

Український Великдень, це свято радости, свято перемоги добра над злом, дні єднання народу, коли ніхто не повинен сумувати — не забудьмо в ці дні про потребуючих і не відмовляймо збірщикам, що будуть збірати на СХС.

Управа СХС

„Дитячий писменник, якщо він не стоїть нижче від свого завдання, це те ж, що й християнський місіонер, що несе світ любови й правди в неторкані серця своїм читачам".

(Зі статті Бориса Грінченка в „Учителі" 1892 р.)

Прем'єр де Гаспері голосує в Рімі.

Викинений з Москви кореспондент США Маґілов (ліворуч).

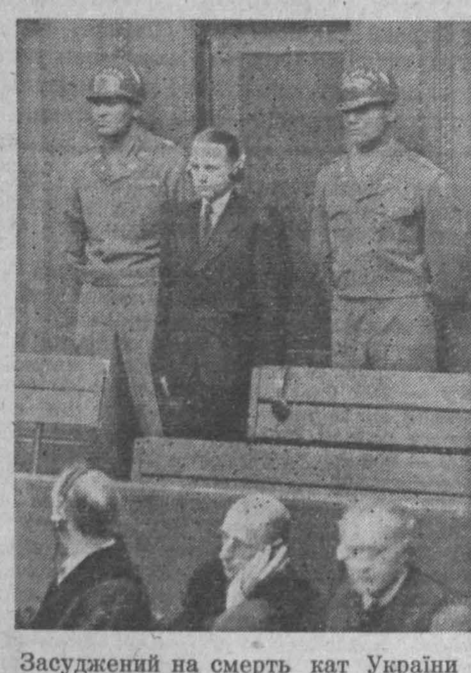

Засуджений на смерть кат України Олендорф слухає свій вирок. (Дена)

Перші кроки в Арґентіні

Враження еміґранта

В російській еміґраційній газеті «Русская Мысль», що видається у Франції, вміщено велику кореспонденцію д-ра Чернова, який на початку цього року аміґрував з Франції до Арґентіни. Хоч допис і обмежується відомостями про Буенос - Айрес, проте має безперечний інтерес для численних і серед українських скитальців кандидатів, чи певніше «мрійників», еміґрації до Арґентіни, а тому й подаємо його тут у скороченому перекладі.

О 7 год. ранку пароплав залишає столицю Уруґваю Монтевідео, що широко розкинувся на пласкому березі не то ріки, не то океану. Рікою Ріо - де - ля - Плята, завширшки понад 100 кілометрів, пливемо до столиці Арґентіни Буенос - Айресу. Лівого, арґентінського, берега не видно. Каламутна, жовта вода, хоч в перекладі з еспанської мови ріка зветься «Срібною». Представники арґентінської влади, що сіли на пароплав у Монтевідео, почали перевіряти наші документи — не хапаючись, не чіпляючись, чемно. Спочатку медична комісія, часом оглянувши самі очі, ставила на пашпортах печатки. Потім, відзначивши кожного в своїй книжці, ставили в пашпортах печатки й поліційні урядовці. Проте, у деяких, гірше вдягнених, еміґрантів пашпорти відібрали, пообіцявши повернути їх за 1—2 дні в еміґраційному готелі. «Безпашпортні» пасажири були перелякалися. Дехто почав домагатися повернення пашпорту і дістав його назад без будь - яких заперечень. Як виявилося, нічого страшного у відібранні пашпортів не було. Навпаки, їх власників мали тимчасово безкоштовно примістити в еміґраційному будинку, бо готелі в Буенос - Айресі задорогі. Дізнавшись про це, деякі з тих еміґрантів, у яких не відібрано пашпортів, самі домагалися здати їх, щоб приміститися в еміґраційному готелі, і частково такі прохання були задоволені.

Близько 7 год. вечора на березі розгорнулися пишні сади, парки й низка хмарочосів. Пароплав увійшов у порт Буенос - Айресу. Місто з'ріки справляло враження багатства й розкошів. Отож, після 20-денної чарівної океанської подорожі з зими в літо, ми простилися з гостинною «Кампаною» і спустилися на пристань. Насамперед треба було виконати митні формальності. Ще на пароплаві ми повинні були наклеїти етикетки з числом і прізвищем на всі свої речі, що їх після запису до реєстру мали без нашої участи безкоштовно приставити до митниці, куди ми повинні були прийти по них з порожніми руками. Проте, цього правила не додержували: багато еміґрантів винесли свої речі до митниці самі або з допомогою носильників, і контроля при виході не звертала на це уваги. На митниці — гомін, товчея, метушня. Втомлені митні урядовці пропонують вам оглянути речі «маньяна» (завтра), але ви просите, домагаєтесь, і вони, лише дуже поверхово, а то й зовсім не оглянувши ваші розкриті валізки й скрині, незадоволено наліплюють на них митні етикетки.

Ви виходите на вулицю біля парку Ретіро. Ви вже вільні. Ви — повноправний мешканець Арґентіни і можете йти або їхати куди вам завгодно. Але куди саме? Найкращий вихід мають ті, яким забезпечено перебування в еміґраційному готелі. Він розташований тут же, біля пристані. В ньому ви можете безкоштовно мешкати й харчуватися протягом 10 день, а в разі потреби й довше. Приміститися там можуть і сімейні з дітьми. Це — не якісь брудні бараки, а великий оточений садом будинок з ліфтами, високими стелями, кахельними стінами, мармуровими сходами. Ліжка хоч і двоповерхові, але дуже чисті. Кожному дають по два коци й постільну білизну. Годують добре, у величезній білий кахельній їдальні. Ставлення дуже чемне, послужливе. Взагалі ніде так добре не зустрічають прибулих незаможних іміґрантів, як в Арґентіні. Мешканцям еміґраційного готелю вільно ходити коли й куди вони хочуть, вільно й виїхати з готелю кожної хвилини, знайшовши собі інше приміщення.

Проте знайти це інше приміщення не так легко. В готелях кімнати є, але дуже дорогі — 7—8 песо за добу без харчування (песо — основна арґентінська грошова одиниця, що за сучасним офіційним курсом дорівнює 100 французьким франкам; сентаво — 0,01 песо — прим. перекл.). В пансіоні доба разом з харчуванням обійдеться вам в 4 песо, але місця в пансіоні відразу не знайдеш.

Проживши 10 день у с. Ґеорґія (російський гуртожиток в 30 км від Буенос - Айресу — прим. перекл.), я знайшов кімнату в самому Буенос - Айресі, в центрі міста. Займаємо втрьох велику кімнату, за яку платимо по 110 песо в місяць разом з харчами. Годують так, що в Парижі й не повірять. Вранці — кава з молоком, цукром та білим хлібом, а на бажання ще ковбаса й сир. На обід на нас трьох дають величезну вазу з супою з м'ясом та різною городиною, так отак о виходить по 2—3 тарілки на кожного. Потім 9 — 10 величезних шніцелів у сухарях з різноманітним гарніром. Нарешті — солодке блюдо й овочі. Вечеря щодо кількости — така сама. Ні м'яса, ні хліба не доїдаємо. Хазяїн часто - густо частує ще нас медом з власної пасіки.

В Арґентині ніхто не мусить мельдуватися в поліції. Завжди мати при собі пашпорт зовсім не обов'язково. Його не завжди вимагають навіть в готелях і при вступі на работу. Щоб дістати арґентінський пашпорт — «седулю», треба виконати певні поліційні формальності, при яких від вас відбирають ваш особистий документ, видаючи натомість розписку. Певна тяганина з цим немінуча, особливо тепер, у зв'язку з великою кількістю новоприбулих (за самий січень приїхало 9 000 еміґрантів), але ніщо вас не квапить, бо, маючи лише таку розписку, навіть без вашої фотокартки, ви можете оженитися, купити будинок тощо. Діставши седулю, таку саму як і у всіх арґентінців, ви фактично зрівнюютесь з ними в правах. Ви можете жити де завгодно й займатися першою - ліпшою професією. Певні обмеження є лише для державної служби, і дипльоми офіційно визнаються лише арґентінські. За два роки після одержання седулі ви можете їздити з нею по всій Південній Америці, крім Бразілії, а, маючи метричну посвідку

Відділ ЗУАДК у Франкфурті

Від 19. квітня 1948 Відділ З'єднаного Українсько - Американського Допомогового Комітету у Франкфурті н М. працює у власному бюрі при Гольбайнштр. 48/I (20 хвилин ходу від головного двірця — дільниця Саксенгаузен).

Відділ обслуговує українців, які живуть на території Гессен і Ашаффенбурґа. Години прийнять: 9.00—12.30 кожного дня, крім субот, неділь і свят.

Д-р Роман І. Смук
Представник ЗУАДК на Зах. Европу.

Недобрі вісті з Америки

У чотирьох листах, надісланих нам з Канади людьми, до яких маємо повне довір'я, м. і. читаємо:

У листі **видавця** ... «коло нас починзється з новоприбулих «блискуче відокремлення». Вже йде проти нас поки що «шептана акція». Та ми видержимо ще й те».

В листі **хлопців-матуристів,** що працюють при будові залізниці: «появилися і тут «гура-патріоти» з «блискучого відокремлення» і стараються продовжувати свою «політику». Лише їм тут так легко не йде, бо тут є люди, які співпрацювали ще з покійним полк. Коновальцем, Сушком і іншими і знають їх добре ... Наша праця на канадійському терені розгортається в рямках УНО та МУН. Особливо в УНО, бо сюди входять старші і більш досідчені люди. Наше завдання підтримувати ту єдину на цьому терені організацію підносити рівень її членства, активізувати його і спрямовувати його діяльність в напрямі допомоги Рідній Землі та еміґрації, врешті зберегти єдність УНО і МУН перед спробою розколу, над якою вже почало працювати «блискуче відокремлення».

... Може знаєте, що представляють собою такі особи, як п. Фроляк (Бонрич) і п. Роман Спольський? Це найголовніші лідери «блискучого відокремлення». Пан Фроляк реклямує себе представником міністерства (?) закордонних справ УГВР на Канаду і «резидує» в Торонто, а його співпрацівник, п. Р. Спольський, у Форт Ґіллієм. Звичайно тут їм не вдається так легко, як на Україні або в Німеччині, бо тут основоположниками УНО були Сціборський, Сеник, Барановський, Сушко та інші і оплюгавити тих визначних синів України перед канадійськими українцями їм не вдається. Покійні своїм чином і працею доказали, хто вони і що зробили для України» ...

Акція «блискучого відокремлення» позначила себе вже і на останній організаційній конференції УНО і про це читаємо таке:

В листі **студента,** що відбув уже 10-місячний контракт на праці в лісі тепер працює самостійно в місті: «У днях 9—14 березня відбувся тут з'їзд провідників УНО Канади і на цей був я теж запрошений. Віч-на-віч зустрівся я тут з чоловими нашими людьми і провідниками українського політичного життя. Мушу признатись, що нераз приходилося мені, червоніти за наших «нещасних» скитальців, яких вже мабуть Бог так і покарав відібранням глузду. Деякі люди з відомого вже з тієї роботи середовища, стративши ґрунт під ногами і вигляди на власну організацію, почали йти в лави УНО, щоб розбити її знутра

З'їзд осудив таку роботу, як негідну українського імени і шкідливу для визвольних змагань. Ці люди настроїли своїми поступками проти себе українське громадянство Канади, чим дуже пошкодили Вам усім, що ще залишилися в Европі. Попри кроки, що можуть вийти з урядового боку, поодинокі українські громадяни — українці, які вже мали на руках перміти на виїзд своїх родичів чи знакомих до Канади, занулювали їх, щоб не спровадити собі людини, яка внесе заколот у громадське життя і оплює все те, що тут було досі святе ... Образ загальної ситуації? Пригадайте собі деякі епізоди з нашого життя в 1946 р. в Німеччині. З тією хіба різницею, що українське громадянство Канади, провіривши докладно суть справи, поробило відповідні протизаходи ... Та не треба думати, що від першого розчарування канадійці порвуть зв'язок з европейською еміґрацією. Ні, голова УНО, інж. Коссар, сказав,: «Ми свідомі того, що до нас приїхали лише м'язи, а український розум і всі культурні надбання надалі під загрозою. Ми робимо і далі робитимемо все для втрятування тих цінностей.» ...

Та про ці листи, про їх осуд розбивацької роботи можна сказати, що це листи «ворогів» відокремленців які «пролізли» аж в Канаду. Якже розцінює їх місцеве свідоме громадянство, український фармер і робітник, що творить суть українства в Канаді? І на це маємо відповідь в листі активного селянського хлопця, що в 1930-их роках виїхав до Канади, має сьогодні невеличку фарму на Заході та працює активно.

«Наша організація УНО — пише він — скликала провідних своїх членів на довірочні наради, які відбулись 16, 17 і 18 березня 1948 в місті Торонто ... На згаданих зборах найважнішою точкою була справа новоприбувших наших братів, між якими діє бандерівська Служба Безпеки.

Ця жалюгідна аґентура старається за всякку ціну викликати ворожнечу між новоприбувшою і старою іміґрацією і внесла вже замішання в наші установи. Це викликае несмак і незадоволення в старшої іміґрації, можна почути голосинаріканння, мовляв, ми цього сподівались від новоприбувших. А від новоприбувших можна почути такі пікантні вислови в сторону старої іміґрації, як «старі дурні», або «зґанґриновані матеріялісти». І то тому тільки, що ми не хочемо наслїпо визнати анонімної УГВР, а Бандеру як «вождя» цілої України. Частина новоприбувших, головно молодняк, насичена їддю і ненавистю до всіх тих, які не погоджуються з їхнім способом думання. Вони фанатично заґітовані бандерівщиною. Вони думають, що націоналізм і революція зачинається від Бандери і то від 1940 року. Я мав нагоду з ними говорити, я переконався, що вони дуже мало знають про наші Визвольні Змагання і про людей, які тими змаганнями керували.

Я виніс враження, що вони є політичними анальфабетами і то в повнім розумінню того слова. Нас найгірше турбує це, що вони цю партійну гризню і нетолеранцію принесли з Европи до Канади, ми стараємося це злагіднити, але чи нам це вдасться? Є спроби творити нову бандерівську організацію, а це є дуже небезпечне для нашої канадійської єдности, яку нам вдалося з великими трудами завести при помочі КУК. Наша европейська преса повинна напоминати тих, які їдуть у заморські краї, щоби вони пристосу валися до обставин і не нарікали на ті, які в данім краю є, бо такими і іншими аномаліями можуть замкнути ворота для дальшої нашої іміґрації. Бандерівська СБ заводить конспірацію в Канаді, висилає різні тайні інструкції і обіжники проти зовнішнього і внутрішнього ворога. Зовнішного ворога то я розумію, але внутрішного ворога? Це є всі небандерівці! В Канаді конспірації непотрібно, бо вона шкідлива, в Канаді боротись проти комунізму можна явнославно без конспірації, та ще й признання дістанемо від канадійського уряду. Отже нащо конспірація?» ..

Анатоль Курдидик.

У Великий День Христового Воскресіння шлемо всім пластовим мандрівникам в Европі Святочні Побажання успіхів на Пластовому Шляху по тяжких Проваллях на чужині. Наші серця сповнені Спільним Бажанням закінчити ці Мандри Великою Воскресною Ватрою в Карпатських горах!

Ці щиро-сердечні побажання пересилають такі ж самі мандрівники з Канади.

Христос Воскрес! Скоб!

о. Івашко В.
Уповноважений
Головної Пластової Старшини
„Союзу Українських Пластунів“
на Канаду

„НА ФРОНТІ БУЛО ГІРШЕ“...

Що можна вичитати в „Радянській Україні“

Як не старається большевицька преса довести всьому світові, що український нарід після відновлення на Україні совєтського режиму ентузіястично виконує всі директиви Кремля, — однак підчас перегляду совєтських газет щастить іноді натрапити на факти прямо протилежні твердженням совєтських писак. Винятково цікавим щодо цього є число газети «Радянська Україна» за 2 березня 1948 р. в якому читаємо таке:

«... **металурги Дніпропетровської області** ще далеко не сплатили боргу за перші два роки п'ятирічки. Зірвано урядові строки завершення будівництва дуже важливих промислових об'єктів, Сільське господарство області протягом останніх років дає значно менше хліба, ніж воно може давати. Зовсім незадовільний рівень розвитку громадського тваринництва».

Вінницька область вже три роки підряд недовиконує плян хлібозаготівель залишається в боргу перед державою у поставках м'яса, молока та інших продуктів, затягає зяблеву оранку, збирання. Плян сільського і колгоспного будівництва в 1946—47 рр. зірвано. Дуже відстає в області розвиток громадського тваринництва. Обком КП (б). У робить немало спроб подолати ці прогалини, але вивести область в число передових йому так і не вдалося. В 1946 р. в колгоспах області 19000 чоловік не виробили жодного трудодня. В минулому році кілька тисяч чоловік не виконали мінімуму трудоднів».

«**В Харківській області** 628 артілей — майже одна третина всіх колгоспів Харківщини — не виконали своїх зобов'язань у боротьбі за врожай».

Легко собі уявити, який опір ставлять селяни відновленню колгоспного ладу, коли навіть цензурована большевицька преса не змогла цього замовчати. Не менш показовою є й театральна галузь. Ось що, наприклад, змушені писати про Запорозький театр ім. Щорса.

«**Репертуар театру ім. Щорса** здавна був перевантажений фолькорними етнографічними п'єсами (тобто творами клясиків українського побутового театру — прим. наше). Два роки обласний центр не мав свого театру. Звістка про повернення театру ім. Шорса швидко облетіла місто. Щорсівців дуже тепло зустріли в Запоріжжі. На завдання обновити репертуар керівництво театру механічно включило назви кількох радянських п'єс. Один по одному режисери випікали бліді нецікаві спектаклі. День у день меншала кількість відвідувачів. Згодом відсахнулися від театру найпалкіші аматори мистецтва».

Як бачимо, театральне життя України теж не задовольняє большевицьку пресу. І вже зовсім у чорному світлі виглядають побутові умові в сьогоднішньому українському місті. Ось як описаню готель у м. Богуславі, Київської области.

«У готелі так само холодно, як і на дворі. Подвійні вікна не вставлені, крізь щілини дме вітер. Постільна білизна така брудна, що огидно лягати в ліжко ... Коли я висловив своє невдоволення адміністрації готелю, то почув у відповідь:

— На фронті гірше було, та й то терпіли. А тепер чіпляєтесь до дрібниць!

Так пише совєтська газета. Побутові невигоди, на її думку, — це дрібниці. А що ж тоді не дрібниці? На чому треба в першу чергу скупчувати увагу читачів? Відповіддю на ці питання може служити «Плян — Календар публічних лекцій», в якому сповіщається про виголошення таких доповідей: «Розвиток і досягнення колгоспів України», «Боротьба за єдину демократичну Німеччину». «Крах плянів гоміндановської і американської реакцій та успіхи демократії в Китаї». «Англо-американські палії другої світової війни». Назви лекцій говорять про те, в який саме бік намагається Кремль скерувати розвиток світогляду совєтських горожан. Однак краще про дійсне ставлення цих горожан до політики Кремля красномовно свідчать факти з совєтської газети, наведені нами без будь-яких коментарів.

П. Д-в.

Чан-Кай-Шека обрано на президента

Китайські Національні збори більшістю 2430 голосів проти 269, відданих іншому кандидатові, обрали генералісимуса Чан-Кай-Шека на конституційного президента Китайської республіки.

Генералісимус Чан-Кай-Шек спочатку відмовився був прийняти пост президента, але пізніше дав на це свою згоду з умово, що прем'єр-міністром його уряду буде колишній китайський амбасадор у Вашінґтоні д-р Ґу-Ші. Національні збори схвалили також надати президентові республіки надзвичайних повноважень на час громадянської війни.

Практично це до припинення війни позбавляє сили встановлені конституцією парляментарні форми правління. Китайська конституція передбачає скликання наприкінці 1950 р. Національних зборів для перегляду питання про надзвичайні повноваження президента, а саме для продовження або скасування їх.

(ДЕНА)

Комісія Допомоги Українському Студентству — КоДУС шле в Світлий День Христового Воскресіння всім нашим установам, своїм філіям, представництвам, делеґатурам, співробітникам, збірщикам, Управам Таборів, Культурно-Освітнім Референтам і всьому нашому громадянству щирий привіт та побажання всього найкращого та дякує гаряче за сердечне й прихильне ставлення до справ і потреб українського студентства й за видатну підтримку в допомоговій акції.

Христос Воскрес!

Т. Волошин, секретар — д-р З. Кузеля, голова

Ян Масарик був убитий?

Не раз висловлені вже здогади про вбивство, а не самогубство колишнього міністра зовнішніх справ Чехо-Словаччини Яна Масаріка підтверджуються тепер катеґоричною заявою про це компетентної особи. Як повідомила ліцензійована брітанською владою берлінська газета ««Соціял-Демократ», один чеський журналіст, що втікши з фальшивим пашпортом з Чехо-Словаччини, недавно прибув літаком до Лондону, твердить, що таємнича нібито смерть Масаріка справді була його вбивством. Англійський та американський уряди обізнані з цією справою, але подробиці її будуть оголошені ймовірно лише за два місяці, бо передчасне опублікування їх загрожувало б життю сотень чехів, які тепер гікають або готуються втекти з Чехо-Словаччини.

про народження, клопотатися про арґентінське громадянство. За чутками, є намір автоматично давати еміґрантам право арґентінського громадянства за три роки після їх прибуття.

Робота в Буенос - Айресі є всяка, але не знаючи еспанської мови й не маючи доброго фаху, влаштуватися відразу не дуже легко. Доводиться праці шукати. Платять добре: робітник одержує не менше 250 — 300 песо на місяць. Дуже корисно мати рекомендації.

Буенос - Айрес — розкішна величезна столиця, дуже різноманітна на вигляд. Вулиця Рівадавіа тягнеться від порту через усе місто й геть далі аж на 33 кілометри. Коло порту — 20-и й 40-поверхові хмарочоси, а далі є тихі обсаджені деревами вулиці з одно- й двоповерховими будиночками без опалення, з 2—3 вікнами на вулицю. Стіни зовні викладено кольоровим мармуром або полірованими камінними плитами. Електрика, вогогін, телефони. Кімнати виходять дверима просто на подвір'я, обсаджене пальмами, квітами, заплетене виноградом. Наче в давній Еспанії. Вулиці — довжелезні, прості, розміщені квадратами. Розкішні парки, сади з пальмами, фонтани, багато пам'ятників, старовинних церков. Дуже добрі крамниці: в них є геть усе, але дорого. Ввечері місто залляте затишним сяйвом матових куль серед зелені. Вітрини зачинених крамниць освітлені всю ніч, а торговельні вулиці блищать кольоровими вогнями неонових реклям. Суцільна ілюмінація!

В місті — дуже великий автомобільний рух: і власні машини і таксі — майже виключно найкращих американських марок. Ні роверів, ні мотоциклів майже немає. Сполучення незручне, Чотири лінії метро йдуть до порту, перетяті лише однією поперечною; пересадок немає. Трамваї ходять повільно й нерівномірно. Багато всіляких автобусів, але дати собі пораду в них тяжко. Приміські електричні потяги відходять що 5—10 хвилин, але проїзд у них дорогий. Проїзд в таксі коштує 40 сентаво за кілометр. В Буенос - Айресі 34 театри, з них два оперові й один балетний. Сеанси в незліченних кіно починаються рано й тривають до першої години ночі. Взагалі тут лягають спати пізно. До півночі на вулицях бігають малі діти.

Казали, що в Арґентіні мало жінок. Очевидно, природа намагається надолужити цю прогалину. Тепер величезну більшість дітей та підлітків становлять дівчатка, серед яких багато бльондинок. Одягаються тут, загалом беручи, добре, хоч трапляються і вбого одягнені люди. Чоловіки майже не ходять без краваток і маринарок і багато з них носять досить великі вуса з обтятими кінчиками. Тепер тут розпал літа: сонце, синє небо, але спеки немає, — вночі навіть прохолодно. Кілька днів було +30° і почувалась якась волога духота. Проте це швидко минуло. Кажуть, що взимку тут холодно тільки вночі (+3°), а вдень +15 — 20° у затінку.

Великдень на Скитальщині 1948 р.

Христос Воскрес!

„КоДУС“ — Комісія Допомоги Українському Студентству Високих Шкіл на Скитальщині в Австрії — пересилає всім своїм Жертводавцям і Прихильникам щирі побажання

Веселих та Щасливих Свят Воскресіння Христового!

За КоДУС:
Яр. Кривяк, секретар — Іван Тиктор, голова

„KoDUS“ — Iwan Tyktor, Innsbruck, Höttingergaße 2, Austria, Europe

---

24-річний французький учитель фізкультури Жорж Фірмін дістав титул „Аполлон 1948 р“. (Дена-Нит)

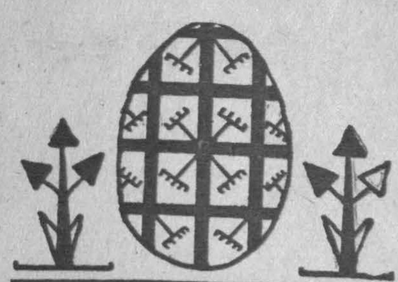

Христос Воскрес!

Високодостойного Голову, Хвальну Управу, Редакторів і Членів Спілки Українських Журналістів, Колеґ з Редакції і Видавництва, Співробітників, Кореспондентів, Передплатників і Читачів „Неділі“ вітаю з нагоди Великодніх Свят, бажаючи швидкого здійснення наших національних прагнень, сердечним: Христос Воскрес! — Генадій Которович.

З нагоди Свят Воскресіння Христового найщиріші побажання всього кращого Рідні, Друзям і Знайомим — шлють М. і В. Барагури.

Рідні, приятелям, знайомим і краянам усім і всюди по світу розкиненим сердешне Христос Воскрес — передають Михайло і Галя Островерхи.

Рідним і Знайомим в Краю, на скитальщині і за морем Веселих Свят бажають Теофіл і Ярослав Рудакевичі з родиною.

Щасливих Свят Великодня бажаю Рідні, Знайомим і Друзям — Святий Петро.

Радісне Христос Воскрес посилає своїй Рідні, Знайомим і Друзям тут і за океаном — Осипа.

Радісних Свят Воскресення Христового, бажає Друзям, Товаришкам і Знайомим тут і за океаном — Люся С.

*

„Воскресення день, і просвітимся торжеством, і друг друга обимем, рцем: братіє, і ненавидящим нас простим вся воскресенієм“.

У Світлий Празник Воскресіння Христового щиро вітаю Українську Міжтаборову Раду, Всечесніше Духовенство, Обласне Представництво Української Еміґрації, Панів Адміністраторів таборів, Громадські і Культурні Установи й Організації та всіх українців на терені Ашаффенбурзької Області з глибокою вірою в перемогу Правди над фальшем, Добра над злом, в перемогу нашої слушної Справи — інж. Ілля Семянчук, Голова Міжтаборової Ради.

Всім Членам і Прихильникам Товариства Українських Політичних В'язнів, українським Установам, а також усім добрим українцям, з нагоди Воскресіння Христового, складає цим шляхом щирі побажання: Христос Воскрес — Воскресне Україна! — Головна Управа Товариства Українських Політичних В'язнів.

Христос Воскрес! Українському Громадянству та побратимству Українського Вільного Козацтва, як на рідних землях так і на скитальщині — Військовий Отаман УВК та Генеральна Управа.

Радісних і щасливих Великодніх Свят Високошановній Дирекції і Високоповажаном Панам викладачам та всім симпатикам Українських Фахових Шкіл в Ашаффенбурзі — бажають Учні.

Всім Друзям, знайомим і кол. співробітникам на терені Німеччини і поза нею радісне Христос Воскрес засилає з далекої Канади — Михальська Надія.

З нагоди Свят Світлого Воскресіння Христового всім Колеґам-лікарям, Співробітникам, Друзям і Знайомим бажає Д-р Комлік з дружиною.

Всім рідним, односельчанам, Редакції „Неділі“, близьким друзям та знайомим Веселих Свят та всього найкращого — бажає Блиха Іван.

Лісовим Чортам Веселих Свят, смачного свяченого та сповнення мрій — бажає Паламар.

В День Христового Воскресіння, всім друзям і знайомим бажаю веселих і щасливих свят — Селешко Степан.

Веселих і щасливих свят в День Христового Воскресіння Андрієві, Клавдії, Людмілі та Галині Сербат; які мешкають Rue Margarni 137 Cham. 225, Tilleur (Liege) Belgique бажає Родина Федорових.

Всім Шановним Відборцям з нагоди Христового Воскресіння — щасливих Свят бажає Кооператива „Пласт“.

З Христовим Воскресінням найкращі побажання Книгарням, Кіоскам, Кооперативам, Видавництвам' Кольпортерам, усім Доставцям і Відборцям в Німеччині і закордоном — шле Українська Книгарня, Мюнхен, Дахауерштр. 9/I.

Радісних Свят Христового Воскресіння бажає своїм клієнтам — Українська Книгарня в Ауґсбурзі.

Веселих Свят Воскресіння Христового бажає усім своїм відборцям — Українська Книгарня в Ноймаркті/Опф.

До Хвальної Редакції „Неділі“

Театр-Студія з нагоди Воскресіння Христового засилає Редакції „Неділі“ й усім її читачам найширіші побажання всього найкращого

Христос Воскрес!

За Управу Театру-Студії
Йосип Гірняк

Такий чудовий торт спечено на срібне весілля англійської королівської пари. (Дена-Нит)

Спорт

Міжнародній турнір копаного мяча в Ашаффенбурзі

З ініціятиви УМСА організував „Пролом" футбольний турнір, до якого прибули з запрошених 5 національних дружин лише: литовці з Зеліґенштадту та Швайнфурту, поляки з Вілдфлекену і українці з Ашафенбурґу. Після розльосовання 16. IV грали литовці проти українців. В склад української репрезентативної дружини входило 9 грачів з „Пролому" та 3 з „Запоріжжя". Литовці мали кілька позичених клясових грачів-латишів з Швайнфурту. Українці не показали сподіваної гри й лише зремісували 2 : 2, маючи перед собою технічно дуже гарного противника.

Другого дня грали поляки проти литовців і виграли 3 : 2, хоч першу півгру литовці вели 0 : 2, але не витримали темпу.

Вирішальні змагання українці—поляки відбулися в неділю при чудовій погоді, яка стягнула на грище коло 1200 глядачів. Всі були свідомі того, що йде про те, хто візьме перше місце. Українська одинадцятка, яка складалася на 3/4 з грачів „Пролому", помінявши місця деяких грачів, грала тактично першорядно, маючи на меті не дати можливости противникові загнати мяча до своїх воріт й трималися тієї тактики до кінця гри. Обидві дружини грали „фер" і заховання публіки було цілком добре. В першій півгрі Горський з вільного удару б'є в ріг, Тимченко перешкоджає польському воротареві, заступаючи дорогу зловити мяч, а Мороз влітає прямо в сітку з мячем на грудях. Вислід півгри 1 : 0 для українців. Горський, граючи лівого лучника відходить назад, підсилюючи поміч та посилає „бомби" то на ворота то на крила. З одної з таких подач Романюк „об'їздить" оборону й з самої лінії прецизійно подає Хрущеві, який притомно стріляє другі ворота. Цей вислід залишається до кінця гри, не зважаючи на зусилля обох дружин його підвищити чи сквітувати. Перевагу українців видно ще з відношення наріжників (корнерів) 6 : 1 для українців, які грали самовіддано й заслужили слушно на виграну 2 : 0. Добрим суддею був литовець з Ерлянґену п. Коженяускас.

Що до гри й тактики наших грачів, треба зазначити, що найкращого в нападі поляків „Казіка" тримали два наших грачі: правий помічник Стеранівський та оборонець Вражук. Вони не давали йому стріляти по наших воротах. Стефанський не пускав від себе ні на крок швидкого правокрилового. Краснокутський просто „двоївся", відбираючи всі мячі й подаючи точно до свого нападу. Будний, як третій оборонець, ліквідував випущені у „вуличку" мячі. Юзьків добре ловив усі небезпечні „бомби" по наших воротах, а останнього мяча зняв просто „з шпіца" центра нападу поляків. Обоє крилові Романюк і Мороз робили прориви й своїми „центрами" створювали небезпечні ситуації під ворітьми поляків, в яких завжди брав участь „блискавичний" Тимченко, гостро стартуючи на ворота. Всі грачі української репрезентації грали самовіддано, зіграно й нікого спеціяльно не можна вирізнити. Зайнявши перше місце, українці дістали від УМСА новенький мяч до копаного.

М. Г-й.

Льорету Юнґ і Рональда Кольмана визнали найкращими кіноакторами 1948

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне: 1·—RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

ПОВІДОМЛЕННЯ

В Мюнхені, табір Фрайман, відбудеться в днях 15—17 травня 1948 р.

Студентський Ідеологічний Конґрес

Право участи має кожний український студент і студентка та запрошені гості. Нічліг та прохарчування забезпечені частково, а для гостей з-поза Німеччини — повністю.

Комітет для підготовки Студентського Ідеологічного Конґресу 1-1

ПОВІДОМЛЕННЯ

Всіх заінтересованих просимо звертатися до

Кооперативи „ПЛАСТ"

під слідуючими адресами:

1. у видавничих справах: Кооператива „Пласт" Байройт, Леопольд Касерне.

2. у загальних справах, книговодства-розчислень і гуртових закупів (кромі видань): Кооператива „Пласт" Реґенсбурґ, Ґанґоферзідлюнґ.

3, у справах висилки наших і чужих видань: Кооператива „Пласт" Василкова Станиця, Ауґсбурґ, Сомме Касерне.

Кооператива „Пласт"

1-1

ПОДЯКА

Людина з душею лікаря і лікар з душею людини, — так, цілком заслужено можна назвати Головного Лікаря, — пана Доктора Макаревича. — Одночасно через ці рядки я хочу висловити свою щиру подяку панам асистентам головного лікаря: пану Докторові Наболотному і пану Докторові Писареву за їх чуле ставлення до мене під час операції і після неї. — Я також висловлюю свою щиру подяку Старшій Медсестрі пані Славі Лушпинській, медсестрам: Зіні, Марії, Гільді, Анні та Ірені, а також санітарам Тискус і Чапленко та всьому санітарно-медичному персоналові за їх уважне, чуле і щире ставлення до мене під час мого перебування в шпиталі.

Ашаффенбурґ, 26. 4. 4948.

Інж. І. Кравченко

ПОДЯКА

Мешканцям, друзям і знайомим з табору „Буа Бруле" в Ашафенбурзі, що зложили нам поміч в сумі 1465 НМ. складаємо щиру подяку: Федики Олег і Мирослава.

Українське громадянство — своїм полоненим

З таборових осередків наших військово-полонених в Англії дістаємо багато листів з проханням висилати «Неділю».

З уваги, одначе, на незалежність нашого часопису і зв'язані з тим фінансові труднощі, не можемо задовольнити великої кількости згаданих прохань.

Відкриваючи пресовий фонд «Неділя для наших полонених», просимо наших Читачів — людей доброї волі — складати свої добровільні грошові датки, на висилку часопису до таборів Великобрітанії, щоб як пишуть нам полонені: «голод рідного друкованого слова і туга за Батьківщиною і рідними були не так болючими».

Грошові перекази просимо надсилати на адресу Адміністрації «Неділі», з дописокою «для наших полонених».

Адміністрація.

Заклик Видавництва „Неділя" до українського громадянства з проханням уможливити добровільними пожертвами висилку „Неділі" українцям, що перебувають на статусі військовополонених в Англії, не пролунав без добрих наслідків. Вже сьогодні маємо змогу опублікувати сьому листу жертводавців, що поспішили з більшими і меншими грошовими вплатами. На фонд „Неділя" — військовополоненим" зложили пані і панове:

Чумак Л., Бад-Кіссінґен	50·—	RM
Комарницький О. Ельванґен	20.—	„
Тор В. Ганау	20.—	„
Парафія УАПЦ, Шляйсгайм	90.—	„
Пилипчук Д. Ганновер	176.50	„
Зелинський Б. Ашаффенбурґ	100.—	„
Шевченко Василь	20.—	„
Укр. Книгарня, Ауґсбурґ	100.—	„
Геренджук П. Ашаффенбурґ	50.—	„

Всім тим Шановним Жертводавцям Видавництво „Неділя" складає щиру подяку, повідомляючи їх, що відповідну кількість примірників нашого часопису посилає постійно на адреси, які напливають з Англії.

РОЗШУКУЮТЬ

Шукаємо рідних і доньку Фаїну Черемисіну, сестру Марію Черлецьку, Марію Малу, Данила Малого, Петра Малого, Михайла Малого, Фаника Чинченка, Степана Токарева. Хто знає про їх долю, прошу писати на адресу „Неділі". Малий Гавриїл і Ірина Черлецька-Мала. 6-8

Леоніда Пархоменка та Констянтина Святелика з Ромен шукає: Sokarevich, 50 Argule Rd Southampton, England. 4-4

Василя Колодія, сина Івана з села Возмина, пов. Самбір, шукає стрий Михайло Колодій. Відомості слати на адресу: Joakymowycz Matwij, Artillerie Kaserne, Aschaffenburg, Germany. 2-2-z

Гачкевича Богдана, що 7.-8. 5. 1945 перебував у селі Карльсдорф біля Грацу, шукає Anna Haczkewycz, Ashaffenburg, Pionier Kaserne Bl. II/111. 2-2-z

Кузя Євгена Любомира зі Львова. що переїхав з Ріміні до Англії. шукає тітка Anna Haczkewycz, Aschaffenburg, Pionier Kaserne Bl. II/111. 2-2

Шукаю Миколу Оглука і Миколу Кочмара, що були 1947 в Італії. Пишіть на адресу: Kalmickyj Michailo, Rue de Maket, Cantine Balt, Jemeppe s/M. Pr. Liege Belgique. 2-2-z

Великопольского Мирослава, народженого 1925, шукає Савин, Regensburg, Ganghofersiedlung XIV/38. 5-6

Хто має вісті про інж. Саву Цетенко, прошу повідомити на адресу: Cetenko Natalia, Aschaffenburg, Lagarde Bl. III/35. 1-2-z

Ушко Сергій шукає рідних і знайомих з села Переспа, пов. Замостя. (Холмщина). Писати прошу на адресу: Uszko Serhij, Aschaffenburg, Bois-Brule V/222. 1-1

Шукаю брата Юрка Юрчика з с. Тарнава Нижня пов. Турка н/Ст. Працював в Австрії в 1942 р. Хто знає про його долю, прошу повідомити на адресу: Jurczyk Jakiw, Aschaffenburg, Bois Brule Bl. I/117. - U. S. Zone, Germany. 1-1

Шукаю мужа Якубовського Івана, народженого 1917 року. Прошу повідомити на таку адресу: Jakubowska Wira, Aschaffenburg, Bois-Brule Bl.V/6. U. S. Zone. Germany. 1-1

Американські українці розшукують:

Шукаю Павла Павука з Моринець пов. Яворів. Peter Pasichnyk, 970 Magnus ave. Winnipeg, Man. Canada. Українські часописи прошу передрукувати це оголошення. 1-2-z

Шукаю сина Василя Бадза з Нойдорфу пов. Жовква та Андрія і Гриця Голдунів з Нінова Долішнього пов. Стрий. Моя адреса: Philip Badz, Grand Forks, B. C. Canada. 1-1-b

Шукаю брата Михайла Дулю і дворідну сестру Параню Данилевич з Шаварів пов. Рава Руська. Були в Німеччині. Dula Ilko, 218 Balsam St., N. Timmins, Ont. Canada. 1-1-b

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Одинокий 38-ми річний мужчина-фахівець з високою освітою, середнього росту, шукає інтеліґентну жінку, середнього росту, до 38-ми років, одиноку або з дітьми, якій так як і мені сприкрилося жити самітньо, та яка погодиться виїхати зі мною з Німеччини, що передбачається для мене незабаром. Поважні відповіді слати до „Неділі" під „Одинокий". 1-2-z

Незалежний пан, 32 роки, шатен, що перебуває здебільша в чужому оточенні, нав'яже охоче переписку з українкою, що не втративши зв'язку з рідним, виросла понад рівень нашої пережитої дійсности і любить життя, Европу та подорож. Листи до „Неділі" під гаслом „33 весна". 1-1-z

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

Метелля! З далекого канадського лісу шлю Вам радісне вітання і Христос Воскрес! Як віщує Ваше серце? Чи швидко стрінемося, як умовлялися при розстанні над Дніпром? А найперше: чому Ви не пишете, відгукніться! Стен. 1-1-z

Далека Пані Галю! Всі 13 моїх листів до Вас повернулися табунами до мене з дopискою "unbekannt"... Коли Ви виїхали, чому не пишете? В кінці травня залишаю Мадрід, щоб їхати до Буенос-Айрес, або ще далі. Сумую без Ваших — бодай писаних — слів. Подайте вістку через „Неділю", яку дістаємо досить швидко. Не забудьте згадати на Великдень нашої партизанської паски 1943 над Бугом. Христос Воскрес! — Андрій. 1-1-z

Своякам Володимира Гимана подають із Апостолес в Арґентіні, що Володимир Гиман із Желехова помер в Арґентіні перед двома роками. Полишив там жінку і двоє дітей. 1-1-b

РІЗНЕ

Обласний Шпиталь в Ашаффенбурзі прийме певну кількість кваліфікованих медичних сестер з довшою шпитальною практикою. Свідоцтва з попередніх місць праці побажані. Зголошення до „Неділі".

1-1 Дирекція Шпиталю

„The Sunday“ - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 9. ТРАВНЯ 1948 Nr. 123

Шеф американського генерального штабу ген. Бредлей сказав, що за останній час небезпека війни зросла. (Дена)

Д-р В. Доленко зорганізував з'їзд в Ашаффенбурзі

6 і 7 травня відбувся в Ашаффенбурзі з'їзд нової еміґрації, що проходив під назвою „Нарада громадських діячів нової великоукраїнської еміґрації“. Наради з'їзду відбувалися поза таборами, присутніх було понад 200 умандатованих делеґатів і запрошених гостей, родом з усіх областей Великої України, найбільше з Полтавщини, Харківщини й Київщини.

Основні питання, які розглянув з'їзд були — як довідуємося — такі: 1) Підсумки трьохрічного перебування на еміґрації, 2) Шляхи і методи об'єднання всього еміґраційного українського суспільства, 3) Питома вага і місце нової великоукраїнської еміґрації в еміґраційному суспільстві.

Головним організатором з'їзду є відомий харківський діяч д-р В. Доленко, а благословив з'їзд архиєпископ Григорій, що перед початком з'їзду відправив урочистий молебен. Відкрив з'їзд найстарший віком (72-річний) делеґат, відомий на Слобожанщині адвокат і громадський діяч д-р П. Станіславський, головував інж. В. Сеник. Центральною точкою з'їзду був трьохгодинний доклад д-ра Доленка. Крім нього мали доповіді проф. Дубровський, проф. Туптій, С. Домазар, та інші. Представників преси, зокрема Редакцію „Неділі“ на цей з'їзд не запрошено, а багато осіб старшої еміґрації, що їм вислано запрошення, на з'їзд не прибуло. Як довідуємося, не взяли в з'їзді участи також деякі групи нової еміґрації, зокрема згуртовані навколо УРДП, уважаючи акцію п. Доленка в хвилині соборного творення Української Національної Ради не на часі.

ФОРСТЕРА ЗАСУДЖЕНО ДО СТРАТИ

ДАНЦІҐ (АП). 29. квітня найвищий польський суд ухвалив вирок про страту повішенням колишнього данціґського «ґавляйтера» Альберта Форстера. Його визнано винним у виданні наказів про вбивства поляків у Данціґу і у здійсненні з допомогою есесівців прилучення міста до гітлерівського Райху.

— 6 травня на американській зоні Німеччини спустилися 2 літаки, що прилетіли з Чехо-Словаччини з втікачами.

— Зовнішньо-політичний радник американської республіканської партії Даллес запропонував створити „міністерство невоєнної оборони“ для поборювання комунізму його ж методами.

Швайцарська нарада в справі інтеліґенції

В попередньому числі «Неділі» ми помістили початок звіту про 5-ту пресову конференцію в Головній Квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені, заповідаючи публікацію дальших звідомлень в цьому нумері. Тим часом у Швайцарії відбулася конференція в справах інтелектуалістів і фахівців. Маючи змогу вже тепер подати широкий звіт про неї, ми змущені з огляду на брак місця відкласти закінчення опису конференції в Бад-Кіссінґені до дальшого числа.

У мальовничій швайцарській місцевості Ґватт над Тунським озером, коло 100 км на південний захід від Берну, відбулася загальна конференція, присвячена справам інтелектуалістів і фахівців з поміж ДП, влаштована з ініціятиви Управи ПС ІРО при активній співучасті й співпраці різних добровільних допомогових організацій. Поруч представників ПС ІРО участь у конференції взяли делеґати держав-членів ІРО та заступники 14 різних міжнародніх допомогових організацій (Католицька Акція, Світовий Союз Церков, Світове Обєднання Професійних Спілок, ЮНЕСКО, Дорадчий Комітет у справах спеціялістів, Ватиканське Еміґраційне Бюро, Світова Організація Допомоги Студентству) та національні комітети (від українців ЗУДАК). З держав-не-членів ІРО був представник Швайцарії, як господар конференції.

Вперше за час існування УНРРА-ІРО, активну участь у нарадах над долею ДП взяли представники переміщених осіб із усіх окупаційних зон західньої Німеччини, Австрії й Італії. Усіх делеґатів ДП було 49, у тому 11 українців. Заступлені були такі національні групи: бездержавні, мадяри, югослави, естонці, литовці, лотиші, українці, поляки, словаки. Вони репрезентували такі професії: аґрономи, аптекарі, біологи, бібліотекарі, лікарі, дієтетики, ревізори, хеміки, лісники, суспільні робітники, дослідники, духівники, геологи, історики, інженери, журналісти, купці й господарники, медсестри, мистці, вчителі, музики, правники, ветеринари, викладачі високих шкіл, дентисти.

Українська делеґація складалася з 11 осіб: д-р А. Козак-Австрія (лікар), проф. М. Ветухів — амер. зона Німеччини (біолог), інж. М. Чорний — бріт. зона (лісник), інж. Б. Стасів — Італія (лісник), о. д-р С. Смерека — Австрія (православне духовенство), Л. Дражевська — Франкфурт (геолог), інж. Букоємський — Австрія (будівельникв, інж. С. Григоренко — бріт. зона (гірник), інж. Ілля Сем'янчук — Ашаффенбурґ (народне господарство й купецький світ), проф. Гурин — амер. зона (середнє шкільництво), Лев Кобринський — Бельґія, представник бувших ДП у Бельґії всіх національностей.

Конференцію відкрила **д-р Вервей-Йонкер**, голова Дорадчого Комітету ПС ІРО для справ поселення фахівців. Після того програмову доповідь зачитав генеральний секретар ПС ІРО **Вiлiям Так**. Конференція, — сказав він, — це доказ зрозуміння й високої оцінки фахівців ДП державами-членами ІРО, які хочуть цих людей відповідно використати. Ця конференція має діловий характер, а її мета дати змогу обмінятися думками в справі переселення взагалі й влаштування інтелектуалів та фахівців і студентів зокрема. Вона ні в якому разі не винесе рішень, а має лише дати інформаційний матеріял для вивчення проблеми й для дальшої праці над її розв'язкою.

Далі говорив заступник генерального секретаря **П'єр Якобсен**. Він з'ясував ці можливості переселення, які були досі й які відкриються в майбутньому для інтелектуалів і фахівців. Згідно з його даними, від 1 липня 47 р. до кінця березня 48 р. ІРО переселило до різних країн 102,600 людей. Поруч з цимо оформило індивідуальний виїзд 29.000 скитальців так, що разом знайшло нову батьківщину 131.000 переміщених людей.

Щодо поселення фахівців і інтелектуалів, то для розв'язки цієї справи створено окремі органи. Передусім повстала спеціяльна секція для справ інтелектуалів і фахівців під проводом п-ні Фермойлен. Ці списки будуть послані різним урядам і організаціям, щоб вони могли зорієнтуватися, які фахівці є поміж скитальцями.

Проблему поселення лікарів студіюється на американській медичній конференції. Головна трудність у поселенні інтелектуалів лежить у тому, що світ потребує фізичних робітників та техніків.

ЗАКРИЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ В БОҐОТІ

30. квітня після місячної роботи, закрилася панамериканська конференція в Боґоті. В наслідок її робіт 21 держав, що брали в ній участь, підписали панамериканську хартію, схвалили низку резолюцій та декляpацій і уклали два окремі договори. В одному з них найголовнішим принципом панамериканської політики оголошено мирне розв'язання можливих конфліктів, в другому — подано засади господарської співпраці Панамерики. В обох цих договорах забезпечено політичні й громадські права жінок. Найважливішими резолюціями й деклярацiями є насамперед ті, що оголошують боротьбу з комунізмом, як от антикомуністична й антитоталітарна «Резолюція про оборону демократії в Новому Світі», а також резолюція про спільне розв'язання в майбутньому долі европейських колоній в Америці, про соціяльну й культурну співпрацю, про сприяння укладенню міждержавних договорів про вільне пересування без спеціяльних віз з однієї американської країни до іншої. Згідно з «Хартією», центральним органом «Організації американських держав» є Рада, до якої входять представники 21 американської держави і якій підлягає низка різних комітетів. (ДЕНА).

Комітет оборони Західньої Европи

Згідно з повіломленням з Лондону аґентства ББЦ, конференція міністрів оборони й шефів генеральних штабів п'яти держав — учасниць західнього пакту, що відбувається в Лондоні під головуванням брітанського міністра оборони генерала Александра, утворила спільний постійний військовий комітет, що має завданням вивчити проблему оборони Західньої Европи і опрацювати принципи західньо-европейської системи безпеки. Докладніших відомостей пр[illegible]цю конференцію не подано через повне засекречення її робіт. Як повідомляє АП, прийняття Італії до західньо-европейської унії відстрочено на невизначений ще час.

НОРВЕҐІЯ БОРОНИТИМЕ СВОЮ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

ОСЛЬО (АП). У зв'язку з чутками про советсько-норвезький пакт, що його має запропонувати Норвеґії СССР, норвезький уряд обговорював цими днями питання про позицію Норвеґії в разі такої пропозиції. Міністер закордонних справ Ляне висловився з цього приводу в двох промовах. Виступаючи в спілці військовиків, він заявив: «Уряд прийшов у цих нарадах до висновку, що весь норвезький народ цілком поділяє переконання уряду у виключенні можливости будь-якого окремого військового союзу з СССР. З ґеоґрафічного, господарського й культурного поглядів, — сказав Ляне, — Норвеґія є і має лишитися Західньо-Европейською країною і, отже вважає себе складовою частиною західньо-европейської демократії. Це не повинно, проте, стояти на перешкоді добрим стосункам з Советським Союзом і Східньо-Европейською демократією. Виступаючи в Дронтгеймі, Ляне підкреслив, що Норвеґія має намір боронитися за всяких умов, — у разі потреби і збройно. Міністер нічого не сказав про можливість приєднання Норвеґії до пакту п'ятьох держав.

Хоч би й без СССР

ВАШИНҐТОН (ДЕНА). Республіканський депутат штату Мінесота Джед порушив у зовнішньо-політичному комітеті палати репрезентантів питання про ревізію хартії організації Об'єднаних Націй. На його думку, Сполучені Штати Америки повинні домогтися такої зміни побудови ОН, при якій он, — якщо буде можливим з Советським Союзом, а якщо треба буде — і без нього, — могли б бути працездатними. Шеф зовнішньо-політичного комітету Ітон заявив, що міністер закордонних справ Маршал і постійний делеґат США при ОН Остін висловляться найближчим часом у комітеті в питанні про можливі зміни хартії ОН.

КРАЇНА, ДЕ ВСІМ ВІЛЬНО ВИСЛОВЛЮВАТИ ДУМКИ

ЛОНДОН (ЮП). «Мене не обходить, чи вони є жиди, чи фашисти, чи якісь інші. Вони мають в цій країні право вільно висловлювати свої думки», — заявив брітанський поліційний суддя Мелон з приводу порушення порядку на першотравневому зібранні фашистів групи Мослі. Із 31 осіб, затриманих за спробу зірвати це зібрання, Мелон оштрафував двох по 2 фунти стерлінґів, одного звільнив, а решту ще тримає під арештом. Він підкреслив, що ніхто не має права силою розігнати зібрання, незалежно від того, хто бере в ньому участь. Один з присутніх, що під час судового допиту вигукнув: «Ми провадили війну, щоб покласти край фашизмові, а він знову відроджується», — був виведений із залі.

БЕВІН ПРО БРІТАНСЬКУ ЗОВНІШНЬО-ПОЛІТИЧНУ ПРОГРАМУ

4. травня, відкриваючи в англійській палаті громад зовнішньо-політичні дебати, міністер закордонних справ Бевін виступив з промовою, в якій висловив погляди брітанського уряду в основних питаннях зовнішньої політики Великобрітанії. Як підкреслив Бевін, на порозуміння з СССР лишається мало надій, поки він не змінить своєї настанови при всіх спробах ураґулювати советсько-брітанські взаємини намагатися насамперед накинути евентуальній угоді комуністичні цілі. Говорячи про становище в Берліні, Бевін заявив: «Ми маємо право бути в Берліні і не маємо наміру залишати його». Як і раніше, підтримуючи принцип єдної Німеччини, великобрітанський уряд вважає, що передусім слід брати на увагу факти, отже й зробити все можливе для піднесення життєвого рівня німецького населення. В палестинському питанні Великобрітанія підтримуватиме лише ті заходи, що їх схвалять і араби і жиди. «Ми і далі, — сказав Бевін, — лиш[illegible]ємось при рішенні зберігати свій палестинський мандат лише до 15 травня». Західньо-европейська унія, на думку Бевіна, означає здійснення поділу Европи і покладає на всіх учасників унії завдання в деяких випадках зрікатися своїх національних інтересів задля загальної европейської користи. Щодо Австрії Великобрітанія і далі обстоюватиме створення вільної і суверенної австрійської держави і прискорення укладення з нею договору. Бевін знову підтвердив потребу повернути Трієст Італії, якій, проте, треба перебороти ще багато труднощів, поки вона виявить свою ролю в повоєнному світі. (ДЕНА-Ройтер).

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ В США

ВАШІНҐТОН (ДЕНА). Військовий комітет американської палати депутатів більшістю 28 голосів проти 5 схвалив законопроєкт про запровадження військової служби в мирний час тривалістю два роки для всіх чоловіків від 19 до 25 років. Міністер оборони Форестел зауважив, що країна повинна бути дуже вдячною комітетові за опрацювання цього видатного законопроєкту і що програма військового вишколу конче потрібна для оборони країн. Як заявив шеф комітету республіканський депутат Андр'ю, палата депутатів почне обговорювати цей законопроєкт на наступному тижні.

США ВИТРАТИЛИ 73 МІЛЬЯРДИ ДОЛЯРІВ НА ДОПОМОГУ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як заявив у Конґресі республіканський депутат Ґофман, Сполучені Штати Америки за час з 1 липня 1940 р. до 1. жовтня 1947 р. витратили 73, 233 мільярда долярів на допомогу закордонним країнам. Гофман сказав: «Ми руйнуємо сами себе, провадячи зовнішню політику, яка нас послабляє».

ТРУМЕН ПРОМОВЛЯТИМЕ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА — ІНС). В Білому Домі підтверджено відомості про те, що президент Трумен має незабаром виступити з важливою промовою в зовнішньо-політичних питаннях Коли й де він промовлятиме, — за словами пресового секретаря президента, — ще не вирішено.

Топола — фортеця Комінформу

Під таким заголовком вміщає «Майн-Пост» цікавий допис, що його подаємо тут у перекладі.

Від часу заснування Беоґрадського Комінформу світ знає, що за невинною вивіскою «Комуністичного Інформаційного Бюра», завданнням якого нібито є знайомити загал з «досягненнями марксизму», справді ховається найважливіша після Москви централя всесвітнього комунізму. Беоґрадський Комінформ це ніщо інше, як друга головна квартира відродженого «Комуністичного Інтернаціоналу», звідки розходяться численні артерії, якими в усі кінці світу передають накази про заворушення, повстання, загальні страйки, нелеґально розсилають зброю, виряджають аґентів та шпигунів, провадять пропаґандивну акцію. Який вигляд має залаштунковий бік цієї головної квартири світового комунізму видно з багатого на викриття допису в «Журналь де Женев» одного неназваного кореспондента, свідчення якого цілком збігається з вістками з інших джерел.

Головний штаб Комінформу міститься тепер у центрі Югославської столиці на розі Московської вулиці й вулиці Йована Рістіча. Перед цим будинком нема жадної військової варти, але численні детективи в цивільному безперервно стежать за всіма, хто входить і виходить. Шибки у вікнах на партері й першому поверсі заліплені блакитно-сірим папером, а на вищих поверхах завішені грубими білими запонами. Жадному смертному, що не належить до штабу Комінформу, не вдалося ще проникнути в середину цієї будівлі. Один капітан юґославської армії, який намагався відвідати свого старого російського приятеля, що служить у Комінформі, був зараз же переведений «для вдосконалення у військовій науці» до Сибіру. Один чужоземний журналіст, якому вдалося добратися до портіера, був того ж таки дня висланий за межі Югославії. Кожен, хто входить у будинок, повинен подати портієрові за яким ввесь час стежать два російські детективи, спеціяльну особову посвідку, що її ретельно перевіряють.

У цій будівлі Комінформу працюють 362 особи — з них 211 росіян, 17 поляків, 9 сербів, 4 чехи, 3 болгари, а решта — інших націй з усього світу. Всі детективи — росіяни. Офіційна мова — російська. Хоч багато службовців Комінформу є високими офіцерами, всі вони носять цивільне вбання. Кожний працівник Комінформу повинен мати принаймні 6 років членського стажу в комуністичній партії. Навіть шофери й куховарки при Комінформі повинні бути випробуваними, надійними комуністами. Заходи безпеки, якими оточені всі ці 362 особи, є майже сміховинними. Ніхто із службовців Комінформу не може зробити жадного кроку без супроводу детектива, який стежить не знати за чим більше — чи за безпекою комінформівця, чи за ним самим. Будь-який контакт із зовнішнім світом для службовців Комінформу заборонено. Крім провідних комінформівських діячів усім нежонатим чоловікам суворо заборонено будь-які зносини з особами іншої статі. Заборонено також будь-яке листування, хоч би з своєю родиною. Відповідальні урядовці комуністичного інтернаціоналу, — попри розкішні вілли, де вони мешкають, люксусові авта, якими вони їздять, багате постачання, яке вони мають, — живуть як в'язні. Навіть більше: В жадній в'язниці світу нема такої суворої контролі кожного кроку, такого пильного взаємного слідкування, таких численних заборон, як ті, що оточують цих людей з метою не допустити до них якоїсь спокуси ззовні.

Та, не зважаючи на ці надзвичайні запобіжні заходи, Комінформ не почуває себе в Беоґраді в безпеці, і тому невеликий курорт мінеральних вод недалеко від Беоґраду — Топола перетворюється тепер у справжню фортецю Комінформу. Два місяці тому з Тополи, яка завдяки своїм прекрасним лікувальним закладам та комфортабельним готелям була у беоґрадців улюбленим місцем відвідуван, виселено всіх мешканців, в вже з півтора місяця неможливо дістатися навіть в її околиці. Кільце зони безпеки, яке має оточити цю фортецю комунізму, починається коло села Умки, що через нього вже ніхто не має права пройти. Готелі й мешканеві будинки в Тополі пристосовуються тепер до бюр і помешкань для Комінформу і вже влаштовано велику друкарню з наймодернішими машинами, виготовленими в СССР. Пісш переселення Комінформу з Беоґраду до Тополи комінформівська головна квартира буде цілком ізольована від зовнішнього світу. Він не знатиме про діяльність Комінформу нічого іншого, крім довгих промов та статтей з питань марксизму і про становище комуністичних партій в різних країнах, — єдиного матеріялу в двотижневику Комінформу, що видається англійською, французькою та німецькою мовами з тиражом лише щось з 25 000 примірників. Однак те, що 352 комінформівці працюють не тільки над інформацією та редаґуванням, а що вони є привідцями більшости тих подій, які тривожили останніми місяцями ввесь світ, — не підлягає ніякому сумніву.

В Нью-Делькі (Індія) покликано жінок до поліційної служби. (Дена-Інп)

1948 РІК МОЖЕ БУТИ ВИРІШНИМ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-Ройтер). У зверненні до конференції однієї інтернаціональної професійної організації президент Трумен заявив, що 1948 рік, можливо, вирішить долю світу. Він може принести розв'язання питання про те, чу утримають твердо в своїх руках волелюбні народи всього світу ті свободи, за які вони боролися протягом віків. Ми в Сполучених Штатах, — заявив далі президент, — переконані, що лад життя цих країн, як і нашої, не буде стер тим з землі.

КОЛЮМБІЯ ПОРВАЛА ДИПЛОМАТИЧНІ ЗНОСИНИ З СССР

НЬЮ-ЙОРК (ДЕНА-Ройтер). Згідно з повідомленням колюмбійського радіо, 3. травня колюмбійський уряд порвав дипломатичні зносини з Советським Союзом. Вістка про припинення Колюмбією дипломатичних стосунків з СССР уже з'явилася була недавно в пресі, але згодом була офіційно спростована. Теперішнє повідомлення оголошено безпосередньо після подання Советами протесту й вимоги про відшкодування в зв'язку з трусом, проведеним у членів советського посольства, і відхилення цієї ноти колюмбійським урядом. Советському посольству запропоновано залишити Колюмбію до кінця цього тижня.

Неділя

український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редаґує: Колеґія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorization No. UNDP 218
from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM
Publisher Gennady Kotorowycz
Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg
Circulation: 4000 copies

Що, як почнеться війна?

Написав Панас Феденко

Серед теперішнього великого політичного напруження ставимо собі це питання: що буде, коли б почалася війна? Була б це третя світова війна великих розмірів, без невтральних держав. Пригадаймо: за першої світової війни в Европі зберегли свою невтральність Швеція, Норвеґія, Данія, Швайцарія, Еспанія та Портуґалія. За другої світової війни невтральними зосталися тільки Швеція, Швайцарія, Еспанія та Портуґалія. При новому можливому зударі великодержав, мабуть, уже не буде місця для невтральности.

Перша світова війна не мала виразного ідеологічного забарвлення: тому царська Росія була в союзі з французькою демократичною республікою проти монархічної Німеччини. За другої світової війни світ поділився на два табори: демократичний (і большевицька Москва виступила під маскою демократії) та фашистівський. Ідеологічна сторона неминуче виступає на перший плян у дальшому конфлікті великодержав, що поділив би світ надвоє: прихильники вільного, демократичного правопорядку під проводом Вашінґтону й Лондону стояли б по одному боці, а на другому була б большевицька Москва з залежними від неї провінціями в Европі й Азії. Ще ніколи в своїй довгій історії людство не стояло так близько до повної й остаточної катастрофи, як тепер. Наслідком технічних винаходів світ став замалий. Літаки, підводні човни, ракетні прилади, атомові бомби можуть легко знищити культурні здобутки нашої тисячелітньої історії й підірвати основи життя цілого людського роду на землі. Найвизначніші голови цивілізованого людства працювали над тим, як запобігти війні й вабезпечити мир між народами. Німецький філософ Кант написав у кінці 18. віку книжку «Про вічний мир», де подає способи для мирного упорядкування відносин між народами. Про світовий мир мріяли деякі ідеалісти, діячі Великої Французької Революції. Французький політичний письменник XIX віку П'єр Жозер Прудон 100 років тому почав завзято проповідувати ідею федерації вільних европейських народів, бо передбачав, що без того ціле людство опиниться на порозі страшної катастрофи. В своїй праці «Про федеративний принцип» Прудон пророкував: «XX вік відкриє добу федерації — або людство опиниться в пеклі на 1000 років.»

Те, про що мріяв Прудон, починає набирати реального змісту на наших очах. Вінстон Черчіл, організатор перемоги в першій і в другій світовій війні, 1946 року виступив із пляном Західньо-европейської федерації, як противаги імперіялізмові деспотичної Москви. Його почин знайшов широкий відгомін у різних країнах Західньої Европи. За цим пляном іде англійський соціялістичний уряд, цей плян піддержує уряд французький та уряди інших західньо-европейських держав.

«Єдність, або загибіль» — це гасло відповідальних державних діячів, що бачать смертельну загрозу для свободи народів з боку большевицької Москви. Тільки тісний союз вільних націй Західньої Европи може протиставитися московській военній машині. Все далі стає кожному ясно, що болшевицькі диктатори шанують тільки силу і тільки на свою силу надіються. Якщо вони визнають момент за відповідній, то кинуть усі свої сили на те, щоб завоювати західню Европу і підкорити народи своїй волі. Цей момент ще на настав, бо Москва технічно не готова. Президент Трумен сказав недавно що советський уряд зможе почати війну десь від 1952 року, що тоді вже СССР буде мати атомові бомби.

Чи буде ждати цього розвитку демократичний світ? Хто перший почне? Цього ніхто не знає. Але до цієї можливости роздвоєння світ готується.

Тому питаємося: як має будуватися і розвиватися українська національна політика, коли б почалася нова всесвітня хуртовина? Що треба робити, як треба готувати свої народні сили, щоб не бути знесеним з лиця землі, або щоб не опинитися знову в неволі?

Всі українці однозгідні в тім, чого вони не хочуть. Ми всі не хочемо большевицької диктатури, не бажаємо панування імперіялістичної Москви над нашим народом. Хочемо незалежної, соборної України. Але коли доходимо до того, яка мала б бути ця вільна Україна, то натикаємося на ряд труднощів. Одні з нас хочуть, щоб Україна мала нормальний демократичний устрій, оснований на законності і пошані до людської гідности без терору й насильства. Цього хоче величезна більшість українського народу.

Проте є між нами на еміґрації люди, що вірують у своїх «вождів». Для них ідея вільної України зв'язується з надією, що на чолі тієї України буде стояти вождь їхньої партії. Дехто висловлює думку, що в разі міжнародного конфлікту кожній групі, яка виявить себе на Україні, може пощастити захопити владу в свої руки і по свойому порядкувати. До такого „шансу" ці люди готуються з вірою, що це їм удасться. Якжє оцінювати ці надії і підготову?

Коли б Україна жила ізольовано від усього світу, то, можливо, така політика була б реальною. Котрийсь «вождь» зібрав би своїх хлопців-молодців, знищив би ватаги інших отаманів — претендентів і, за правом сильного утвердивби свою владу. В добу Руїни УІІ ст. на Україні такі отамани казали, що вони простягали свої руки до гетьманської булави, щоб «свого щастя спробувати» (Іван Барабаш, що виступив проти Виговського в 1659 р.).

Тільки сучасним шукачам «шансів» треба знати, що теперішні міжнародні відносини і внутрішні обставини в Україні зовсім інші. Демократичині великодержави, що і в своєму власному інтересі і в інтересі світового поступу мусіли б виступити до боротьби з большевицьким імперіялізмом, не були б охочі допустити взаємне поборювання між «вождями-отаманами» у нас в Україні та на інших територіях сходу Европи. Вони не допустили б також війни між народами Европи «за межі».

В інтересі забезпечення себе від нового російського імперіялізму, що міг би вирости на руїнах большевицького деспотизму, західні великодержави мусіли б не на один рік окупувати територію СССР. Це була б тяжка операція, але неминуча. 30 років большевицького панування не лишилися без сліду на псисхіці російського народу. Цей народ з його «талантом до покірности» (вираз одного російського публіциста), може стати жертвою іншої диктатури.

На сході Европи взагалі мало б відбутися перевиховання широких мас до демократичної організації і до демократичного способу життя. Ясна річ, при таких завданнях світової політики «шанси» всяких вождів-отаманів, претендентів на диктатуру, не вкладаються в загальчий плян. Бо в цих обставинах ми могли б на перших порах здобути право культурної, політичної та господарської самоорганізації. Тільки згодом ми могли б дістати нагоду вільним, загальним голосуванням вирішати нашу національно-державну справу.

При цьому маємо пам'ятати, що попередні поняття повної національно-державної суверенности в нашу добу починають відходити на задній плян. Світ прямує до союзу вільних народів. В цьому може бути шанс і для нас, щоб Україна належала до такого союзу, як рівноправний член, а не як підрядна провінція Росії або Польщі. Щоб засісти в «народів вольних колі», треба позбутися того всього тоталістичного баґажу, що ще й досі загороджує деяким групам на еміґрації шлях до нормального політичного розвитку. Треба позбутися провінціяльного вузенького підходу до політичних справ. Наша національна справа має рішатися в зв'язку з великими проблемами світової політики. Ереба показати, що ми ці проблеми хочемо і вміємо зрозуміти.

РУМУНІЯ 17-А СОВЄТСЬКА РЕСПУБЛІКА (?)

ВІДЕНЬ (ДЕНА-ІНС). Як повідомила ліцензійована брітанською владою віденьска газета «Бельт-Врессе», румунський кабінет вирішив почати готуватися до приєднання влітку цього року Румунії до Совєтського Союзу як 17—сі совєтської республіки.

Вбивство грецького міністра

АТЕНИ (ДЕНА-Ройтер). 1 травня стався атентат на грецького міністра юстиції Ладаса. 22 — річний комуніст, член організації «ОПЛА», яка під час війни виконувала функції комуністичної міліції, кинув в авто міністра ручну ґранату. Ладас тяжко поранений, решта осіб, що були з ним в авті, також поранені, а один поліцист убитий. Міністер Лалас під час свого урядування затвердив понад 125 смертних вироків, винесених переважно лівим активістам за вчинені ними вбивства. Стан Ласала уважають за тяжкий. Король Павло міністер-президент Софоуліс, його заступник Тсалдаріс та інші міністри відвідали Ладаса в лікарні. Софоуліс з членами свого кабінету й заступником шефа грецького генерального штабу ухвалили оголосити военний стан в Атенах і Пиреї. На военному стані оголошено й Аттіку, Пелопоннес, а також Кріт та інші острови Егейського моря. Як заявив один представник уряду, для поборення комуністичного терору мають бути вжиті заходи.

За пізнішим повідомленням ДЕНА-Ройтер, міністер Ладас помер 2. травня. В його похороні взяли участь грецький король Павло й уряд у повному складі. Скрізь у місті вартували посилені загони поліції. 3. травня в Атенах проведено численні арешти комуністів і страчено 25 комуністів, ще давніше за суджених за вбивства під час повстання. Ще 115 комуністів мають бути роз стріляні за такі самі злочини найближчим часом. На пост міністра юстиції тимчасово призначено міністра громадської безпеки Рендіса.

Згідно з повідомленням АП, з початку наступу грецької урядової армії в середній Греції з лав повстанчих загонів виведено приблизно половину їх складу. Деяким повстанчим частинам пощастило втекти, користуючись негодою (в Південній та Середній Греції несподівано випав сніг завглибшки до 1,5 м.).

Епоха концентраків

Коли в 1945 р. Айзенговер відвідав один з німецьких концтаборів, заявив, що варто було провадити війну вже хоч би через те, щоб подібні явища знищити раз і назавжди. Тимчасом сьогодні по в'язницях і концтаборах знаходиться більше людей, аніж перед тим. В 1939 р. таємна поліція існувала в Німеччині, СССР, Японії, Еспанії та Італії, а сьогодні — в 36 державах.

Що більше — ця інституція має всі ознаки не тимчасовості, лише чогось постійного. Росія має три таємні поліції, в той час як перед 1939 р. — лише дві. Одна — контрольна комісія партії, друга — МВД (орган міністерства внутрішніх справ), третя — МҐБ (орган міністерства безпеки). Шефи таємної поліції в сателітних державах вийшли з московської школи: Бернарас в Румунії, ґен. Ґабор в Угорщині, Юґор в Болгарії, Ранкович (шеф ОЗНА) в Югославії, Радкевіч в Польщі. Еспанія має понад 106 000 політичних в'язнів.

Вагальну кількість політичних в'язнів оцінюють на 15 мільйонів. З чого 2/3 припалає на Росію.

Комуністичні підступи в Параґваї

З Буенос-Айресу повідомляють про напад 100 озброєних кулеметами й ручними ґранатами бандитів на військовий склад біля параґвайської столиці Асунсьйон.

В Ріо-де-Жанейро після промови в парляменті бразілійського президента Дутра, в якій він застерігав проти очікуваних комуністичних актів саботажу, коло всіх урядових і важливих громадських будов виставлено військові варти. В уруґвайській столиці Монтевідео поліція припинила засідання найвищих провідників південно-американських комуністичних партій, що, за наявними даними, зібралися на конференцію з метою заснувати Комінформ західньої півкулі. Уруґвайська влада не опублікувала подробиць цієї справи, проте переказують, що всіх учасників конференції заарештовано й буде видано урядам відповідних країн. Поміж арештованих мають бути провідник забороненої бразілійської комуністичної партії Престес, якого протягом кількох місяців шукала бразілійська поліція, так само розшукуваний чілійською поліцією чілійський комуністичний сенатор Неруда і лідер арґентінських комуністів Чіольді.

Перше травня минуло в цілому світі спокійно

Сталін брав участь в московській параді

Святкування дня 1 травня відбулося в усьому світі під знаком майже повсюдного відокремлення одних від одних комуністичних і демократичних учасників зі брань та лемонстрацій, але й без будь-яких заворушень або поважних сутичок. В окремих місцях, як от в Італії, Чіле, Болівії та ін., поліція вжила широких запобіжних заходів проти можливих спроб комуністичного повстання. В Берліні комуністичне об'єднання СЕД влаштувало окрему демонстрацію в Люстґартені, основним гаслом якої був заклик до створення «єдиної Німеччини» і протест проти пляну Маршала, що має на меті обернути німецький народ на «невільників монополістичного капіталізму». Один з провідників німецьких соціялдемократів і незалежних професійних спілок Шарновскі підкреслив у промові, що Берлін ніколи не буде «Берліноградом», як «ніколи ми не віддамо своєї волі на поталу примусовому об'єднанню». За твердженням провідника берлінських соціял-демократів Ноймана, СЕД, щоб притягти робітників до своєї демонстрації, видавав бецуґшайни, обіди без карток, частував пивом, горілкою, папіросами. Досить великі демонстрації відбулися також в Гамбурзі, Мюнхені, Франкфурті, Ганновері, Дюссельдорфі та інших більших німецьких містах. Єдина сутичка сталася у Вюрцбурґу, де вжито сльозоточивих газів. Австрійський державний канцлер Фіґль підкреслив на першотравневому зібранні християнської народної партії потребу звільнити Австрію від окупації і повернути Відневі, що став «гніздом шпитунства і підступів», значення культурної стелиці середьої Европи.

У Москві першотравневу параду, що, як звичайно, відбулася на Червоній площі, приймав, стоячи на східцях ленінського мавзолею, маршал Сталін. В параді взяли участь і з'єднання совєтської армії та військової авіяції. Міністер оборони Булґанін у першотравневому наказі застерігав не забувати, відбудовуючи країну, про «підступи міжнародньої реакції, скеровані проти СССР та країн нової демократії і проти справи загального миру». Він закликав армію «бути завжди напоготові і чесно виконати свої зобов'язання перед батьківщиною». У Варшаві до 1/4 мільйонової процесії демонстратів, що несли плякати з гаслами проти пляну Маршала і з карикатурами на політичних діячів західніх держав, промовляли прем'єр-міністер Циранкєвіч та його комуністичний заступник Ґомулка. У Празі 500 000 демонстрантів з участю війська три години ішли вацлавським проспектом, де міністер-президент Ґотвальд закликав до тісної співпраці з «великим другом і визволителем» Чехословаччини. Про маршування сотень тисяч демонстрантів і вояків повідомляють також з Будапешту, Букарешту та інших столиць підсовєтських держав.

Першотравнева демонстрація відбулася і в Англії. Прем'єр-міністер Етлі в присв'яченій цьому дневі промові назвав комуністів «реакціонерами». «За моїх молодощів, — заявив він, — Росія була найдосконалішим зразком поліційної держави. Вона лишилася такою і досі. Вона була також найкращим зразком імперіялізму, а тепер має під своїм імперіялістичним пануванням країни східньої Европи». В Парижі першотравнева вулична демонстрація притягла небагато учасників і минула без будь-яких поважних сутичок. На робітничому зібранні народніх республіканців у паризькому передмісті Сен-Клю виступив з промовою генерал де-Ґоль, що був зустрінутий заіопленими оваціями й витуками: «Де-Ґоля до влади!» Демонстрації в Італії теж обійшлися без заворушень при меншому, ніж в останні роки, числі учасників. В Осльо під дощ із снігом демонстрували лише 12 000 осіб, що несли плякати з гаслами «миру, волі і демократії». В комуністичній демонстрації взяли участь менше 3000 чоловіка. В Токіо процесія демонстрантів пройшла повз палац японського імператора Гіроґіто. В Нью-Йорку одночасно відбулися демонстрації комуністів та їх прихильників на восьмій Авеню і учасників війни, демократичних професійних спілок і християнських організацій — на п'ятій. День травня минув у США під враженням загрози загальним залізничним страйком. Представники уряду обговорювали заходи для усунення цієї загрози. (ДЕНА, ЮП, АП).

ДЕ ДІВСЯ СОВЄТСЬКИЙ ОФІЦЕР?

БЕРЛИН (ДЕНА). Як повідомив шеф штабу американської армії в Европі ґенерал Ґейлі, американська військова управа одержала меморандум совєтського головнокомандувача в Німеччині з приводу зникнення одного совєтського офіцера, що нібито був сіоплений в Бремені. Зміст цього меморандуму, як і самий інцидент, тепер досліджується в Бремені й Берліні. Совєтське інформаційне бюро СНБ повідомляє в зв'язку з цим, ніби 23. квітня американський директор бременської гавані Клем запросив на чашку чаю до себе на приміщення інспектора совєтської транспортової групи при американській військовій управі в Бремені ґвардійського поручника Тасоєва, який після того вже не повернувся. Другий совєтський офіцер, ляйтенант Беляков, теж був у гостині, але його викликано в гавань, де, як твердить СНБ, звалилися у воду деякі призначені для СССР машини, що їх вантажили на совєтський пароплов. Коли другого дня Беляков прийшов до Клема дізнатися про місце перебування Тасоєва, Клем сказав йому, що Тасоєв зник. При цьому, за словами Клема, в приміщенні були ще два невідомі йому грузини, що лишилися з Тасоєвим самі, коли Клем вийшов. Директор американської військової управи в Бремені Данн заявив, що свій поглкд щодо тверджень про зникнення совєтського офіцера він перекаже шефові американського штабу в Берліні ґенералові Ґейлі, який теж досліджуватиме цю справу.

Згідно з останнім повідомленням з Лондону, Тасоєв 5. травня прибув до Великобрітанії як політичний еміґрант. За наявними даними, він утік до Англії, одержавши наказ повернутися до СССР. Совєтська влада, що спопачку твердила, ніби Тасоєва «вивезли» американці, тепер, як вважають, вимагатиме видачі його.

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

— У Валетті (головне місто острова Мальти) озброєні бандити пограбували у брітанській фльотській скарбниці 127 000 фунтів стерлінґів. На розшуки їх вирушили морська поліція і чотири військові кораблі з одним підводним човном.

— У травні в Північному морі проведе маневри з'єднання брітанської військової фльоти, яке буде найбільшим, що збирається після закінчення війни.

— Словацький уповноважений в справах харчування Квєтко, якому почали закидати «саботування земельної реформи, утік за кордон.

— Польська песа гостро висловлюється проти твердження Папи Пія XII в його недавньому зверненні про незаконність виселення німців із західніх провінцій Польщі. Як заявляють урядові кола, Польща ніколи не відмовиться від своїх західніх кордонів.

— 19. квітня в бальній залі величезного нью-йоркського готелю «Валдорф-Асторія» з участю 1150 представників американської преси відбувся врочистий бенкет з нагоди 100 — ліття американського пресового аґентства «Ассошіейтед Прес».

— Президент Трумен ратифікував торговельний договір між США і Чехо-Словаччиною в сумі 31,6 мільйона долярів — приблизно 80% довоєнного довозу товарів з США до Чехо-Словаччини. Як пояснило американське міністерство торгівлі, на угода випливає іє зобов'язань США за Женевським договором, які не можуть бути безпосередньо зачеплені комуністичним переворотом у Чехо-Словаччині.

— Шведське міністерство оборони вимагає посилити морську й повітряну фльоти Швеції, зокрема придбавши нові типи військових літаків.

— Створений у Вісбадені чехословацький національний комітет звернувся до генерального секретаря ОН Тріґве Лі з проханням організувати міжнародню комісію для дослідження причини смерти Яна Масаріка.

— 26 квітня брітанське королівське подружжя святкувало 25 ліття свого весілля. Тисячні юрби супроводили королівську процесію до катедралі, а потім захоплено вітали короля й королеву, що вийшли до них на бальконі Букінґемського палацу. Король Джордж УІ і королева Елізабет дякували народові за висловлені ним почуття. Представники всіх політичних партій і брітанський уряд послали королівському подружжю вітальні звернення.

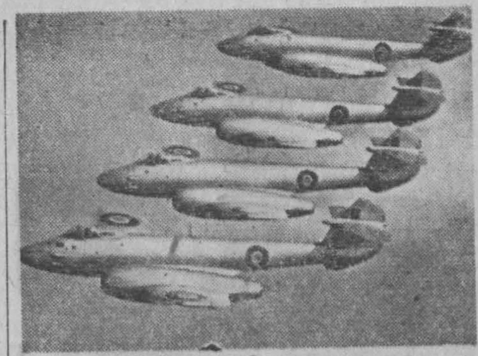

Ланка найшвидших брітанських патрульних турбіно-літаків "Метеор"

З висоти 7.200 м вискочив француз Валентін і вж 109 секунд спадав без відкритого парашуту...

Арабські добровольці в Палестині

Шеф прохарчування европейського пляну Маршала А. Фітцґеральд

Бразілійська кінозірка Кармен Міранда прибула до Лондону. (Дена)

ФЕДЕРАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ПРЕСИ

Мюнхен. У вівторок 20 квітня в Мюнхені на запрошення голови польського Синдикату Журналістів в Німеччині **ред. Бяласевіча** зібралися представники преси 10-х національних груп на еміґрації і, вислухавши реферат **ред. Вежбянського,** голови Союзу Польських Журналістів в Лондоні, підписали протокол пресового порозуміння в справі створення Федерації Вільної Преси. Збори відкрив привітанням учасників ред. Бяласєвіч. Після того ред. Вежбянський з'ясував історію польської ініціятиви в справі створення названої федерації. Він прибув якраз з Женеви, де як відомо, 23 березня почала свою роботу міжнародня конференція в справі свободи інформацій, скликана Організацією Об'єднаних Націй. В конференції взяли участь представники 68 держав. Ред. Вежбянський брав у ній участь як обсерватор і мав змогу розмовляти з шефами всіх делеґацій держав по той бік залізної заслони. Всі вони дійшли до переконання, що немає можливостей знайти компроміс з Совєтським Союзом у поглядах на пресу. Федерація Вільної Преси мала б об'єднати фахових журналістів усіх поневолених народів на еміґрації. Ініціятиву Польського Синдикату в Лондоні підтримали практично вже Чехи і Словаки і ця ініціятива знаходить щораз більше зрозуміння в поважних міжнародніх колах. Після доповіді ред. Вежбянського, який ще того дня відлетів до Лондону, приявні представники преси поневолених народів на еміґрації в Німеччині підписали **протокол пресового порозуміння.**

До комітету, що боротиметься за створення федерації вільної преси входитимуть голови всіх національних журналістичних організацій, а генеральний секретаріят буде дбати за активізацію цієї акції. Іменем **Спілки Українських Журналістів** ред. Которович склав заяву, що СУЖ підтримуватиме ініціятиву польських журналістів, згідно з постановою українсько-польської конференції з вересня м. р. в Ашаффенбурзі. Протокол підписали плк. Децько від СУЖ і ред. Пасічняк від НДОУЖ. Представники литовських, югославських, естонських, латвійських, російських, кавказьких, словацьких, калмицьких і мадярських журналістів підписали протокол іменем своїх союзів і редакцій. Значення пресового порозуміння висвітлимо ширше в окремих статтях.

ПЛЕНУМ ГОЛОВНОЇ РАДИ СХС

(Від нашого окремого кореспондента)

На Пленумі Головної Ради Санітарно-Харитативної Служби, що відбувся 21 квітня в Мюнхені прибули 33 делеґати та запрошені гості.

У вступному слові голова Президії Головної Ради проф. д-р Борис Андрієвський **відзначив, що за час від попереднього Пленуму, що відбувся 19 ве**ресня минулого року, сталися персональні зміни в проводі. Відійшов д-р Тома Воробець, що очолював Головну Управу. **Виникла потреба змінити також ор**ганізаційну **структуру. Далі заслухано звіт про діяльність Головної Управи, який зробив новий голова управи д-р** Я. Воєвідка.

— **1947 рік був у житті СХС важким, але дав великі успіхи — сказав він.** Він **відзначив, що серед тих людей, яким треба насамперед допомогти є 1500 з активною формою туберкульози і 3 000, яким загрожує ця хвороба, як** і 1200 інших **хворих. Так само потребують допомоги вдови, сироти по поляглих борцях за Україну, полонені і вояки УПА.**

Доповідач **висловлює незадоволення критикою преси і вміщенням часто неперевірених дописів хворих. (Хто в нас любить критику? — Ред.)**

Як оповідає він далі, хворих відвідують по шпиталях, постачають їх газетами, по можливості потрібними **ліками. Допомоги хворим у 1946 році видано на 215 000 марок, а в 1947 році на 480.000 марок. Кількість членів СХС збільшилася втричі, зросла й кількість** станиць. Доктор Воєвідка відзначає, що **спроби СХС вступити в члени міжнароднього Червоного Хреста не увінчалися успіхом, але вдалося нав'язати контакт з світовим об'єднанням християнських церков.**

За **словами доповідача, діяльність СХС має бути поширена на всі країни Европи, де є українці. Ця діяльність має підтримку і опіку від обох українських церков.** Справу про створення українського інвалідного будинку ще не розв'язали. Для допомоги хворим створено гуртки громадянок, духівництва, **зацікавлено СУМ і Пласт, які відвідують їх по лікарнях і розносять газети.**

Про діяльність СХС в англійській зоні доповів проф. Плющ. Він відзначив, що одна п'ята частина всіх українців охоплені організаціями СХС, зріс актив. Допомагали політичним в'язням. (тепер їх уже нема в англійській зоні) інвалідам, сиротам, студентам. Допомагали також не ДП та іншим потребуючим. За 1947 рік видано на допомоги 130 000 марок, 13 000 цигарок, 4 000 кг харчів, 800 штук одягу і взуття, зібраних здебільшого самими скитальцями.

Дуже прихильно ставиться до СХС в англійській зоні митрополит УАПЦ Полікарп, та греко-католицькі достойники.

Пані Шафранська розповіла про допомогу бійцям УПА, широку громадську акцію та велику жертвенність нашого громадянства в цій справі. Було зібрано 17.000 марок, багато харчів, одягу від таборян, а також від д-ра Смука, з Бельгії, Англії та від канадійських робітників.

Звіт Контрольної Комісії здав проф. Олейніченко і вніс пропозицію уділити уступаючому проводові абсолюторію.

По доповідях розгорнулися жваві дебати. Промовці відзначили, що провід СХС не повідомив заздалегідь про порядок нарад. Через це серед учасників пленуму почувається певна непідготованість. Дехто висловлював розчарування в заокеанській допомозі. **Відзначили, що заява голови управи, ніби частина преси підкошувала авторитет СХС, безпідставна.** Підкреслювали потребу опіки над від'їжджаючими, щоб вони не втрачали сили духу. **Багато говорили про кер-пакети та про різні недоладності при їх видачі.** У Реґенсбурзі багато скарг, що пачки одержали п. Блавацький з акторами, **а туберкульозні не одержали.** Наводили повідомлення з Зальцбурзької газети про приїзд обидвох бійців УПА, яких питали, чи одержали вони зібрані для них місцевими українцями гроші та консерви. Вони відповіли неґативно. Цілком зрозуміло, що таке явище викликає недовір'я до різних збірок у таборах.

Замість листівок і благодійних значків делеґати радили перейти до інших форм збірок, до льотерій тощо. Референт Суспільної Опіки ЦПУЕ **проф. Розгін** відзначив, що управа СХС дуже добре співпрацювала з Суспільною Опікою ЦПУЕ. Промовець відзначає потребу віднайти житлові приміщення, бажано з землею, щоб оселити там наших людей, які мають найменші можливості виїзду. Проф. Розгін закликає лікарів і працівників громадських установ частіше відвідувати дитячі інтернати і стежити за їх санітарним станом.

Ухвалено порушити справу про медичну допомогу ДП, що мешкають приватно. **Винесено вирішення і про ліквідацію франкфуртського та баварського представництв,** та створення одного крайового представництва американської зони.

Керівні органи обрано в такому складі: до Президії Головної Ради ввійшли проф. д-р Борис Андрієвський (голова), Юліян Павликовський (перший заступник голови), проф. д-р Іван Розгін (другий заступник голови) і представники обох церков.

До головної управи ввійшли д-р Ярослав Воєвідка (голова), проф. Василь Плющ (перший заступник), отець Бондар (другий заступник), мґр. Смаль (секретар); до Крайової Управи СХС американської зони пп. Воєвідка, Мудрик, Вовчук, Шумовський та пані Шафранська.

Тікають з совєтської армії

Як повідомляють в німецькій пресі з Шверіну, совєтський комендант Нойштреліцу визначає число дезертирів з совєтської армії в російській зоні в кілька десятків тисяч. З них тільки невеликій частині пощастило втекти на західні зони. Більшість — переважно в украденому цивільному вбранні й з фальшивими особовими документами — лишилися в східній зоні. Совєтська окупаційна влада вимагає від німецької людности енерґійно підтримувати розшуки дезертирів. За повідомленням «Франкфуртер Нос Прессе», з 7 000 німецьких прикордонних поліцистів, відряджених з усієї Тюрінґії на міжзональний кордон, приблизно 30% невеликими групами повтікали в обидві західні зони.

(ДЕНА, ІНС)

Українське свято в Бельгії

(Власна кореспонденція). 11. 4. 1948 р український студентський дім в Лювені приймав високих гостей. Мала вулиця де Брасер, мабуть, не часто мала нагоду бачити стільки авт.

В самому домі, бездоганно прибраному, — папським, бельгійським та українським прапорами — студенти приймають гостей. Між запрошеними бачимо Аббата Монт Сезару Дом Капель, о. Ван де Малє, ґрафиню де Грюнн, представника міністерства справедливости М. Гофен, полковника Водон, президента Бельгійського Комітету Доп. Слов. Студ. проф. Лямбена, ген. секретаря Пакс Романа м-ра Кіршнера, ген. капеляна белг. парашутистів о. Журдена, проф. кан. Ноблесс, професорів університету, особистості міста Лювену, українських гостей з цілої Бельгії та представників преси. Надзвичайно велику приємність і радість справляє поява Преосвященного Владики Бучка, що прибув в товаристві о. д-ра Германюка. Нарешті появляється лімузина Д 1 — голови дипломатичного корпусу Бельгії і входить Нунцій Ченто в товаристві віцеректора лювенського університету Мґр Літт та леґаційного секретаря. Студентка в українському народному вбранні підносить інж. Кішці підставку з хлібом і сіллю і цей під „Многая літа“ студентів вітає високого гостя за старим українським звичаєм.

Нунцій Ченто розмовляє з проф. Лямбен (ліворуч інж. Кішка). Фото Артіс.

Офіційну частину прийняття відкрив президент Комітету проф. Лямбен. „Це для мене особливо велика честь і приємність приймати Вас тут від імени нашого Комітету. Наша праця не нова, вона має дуже цікаву передісторію. Українські студенти не забувають, що вони спадкоємці певної традиції і певного минулого, багатого жертвами й славою. І тому саме вони користають з нагоди під час цього свята, зорганізованого на Вашу честь, щоб згадати заслуги тих, що перші приймали українських студентів в Лювені“. (Ці перші — це були канонік проф. Ноблесс і о. Журден, що ще в 1931 році взяли участь у допомозі першим українським студентам). „На жаль, їхня вітчизна після другої світової війни опинилася знову в трагічній ситуації і сотні тисяч українців були змушені вийти на еміґрацію. Наслідком цього — понад 3.000 українських студентів на чужині, залишені їх власній долі“. Врешті проф. Лямбен згадує коротко про початки теперішнього українського студентського дому, про ініціятиву інж. Кішки в його розбудові, про засадничу допомогу св. Отця і просить Нунція передати св. Отцеві подяку за дотеперішню допомогу і прохання дальшої підтримки в цій справі.

Слово бере о. Дюмон, скарбник комітету. Він передає історію творення українського студентського середовища в Лювені, згадуючи всі ті труднощі, які треба було поборювати. Великодушна ініціятива кардинала Мерсіє, перешкоди колишнього польського уряду у виставлянні віз, світла постать митрополита Шептицького, допомога кардинала Тіссерана, гаряча підтримка кардинала Ван Руї, єпископа Бучка — протектора й адвоката українців у Ватикані, прихильне ставлення ректора лювенського університету, і нарешті, конкретна допомога Риму, а також НСДС, що дозволяють провадити роботу в теперішньому студентському домі і на майбутнє збільшити число студентів.

Представник студентів М. Логуш дякує за моральну підтримку українського народу св Отцем в його найтяжчі хвилини, коли він у боротьбі за свою власну свободу і рівночасно за відновлення світу ніс найтяжчі жертви. Знову чуємо про матеріяльні труднощі, що для українських студентів створюють нераз трагічні ситуації і християнську допомогу католицького світу з метою готування Україні вихованих на християнських засадах висококваліфікованих фахівців і добрих патріотів.

Нарешті підіймається Нунцій Ченто і починає промовляти: „Я дійсно зворушений, будучи в цьому домі в святочній атмосфері, де все свідчить про реалізацію діл гідних похвали і заохоти“. Він знає всі ті труднощі і перешкоди матеріяльного порядку українських студентів, одначе закликає сподіватись у майбутньому на допомогу св. Отця. Велику пошану висловлює Нунцій проф. канонікові Ноблесс і ген. капелянові бельг. парашутистів о. Журденові за їх допомогу першим українським студентам Лювену. Він з приємністю читав в одному великому часописі, що в українському студентському домі панує дисципліна і охота до праці, що українським студентам приносить честь і є одночасно найкращим свідоцтвом для української нації. „Ваша батьківщина — каже Нунцій — терпить багато, я це знаю, але вірте мені, найкращою послугою, яку зможете їй віддати в майбутньому — це теперішня ваша праця, що підготовить вас до провідних завдань у вашому краю. Бо ваш край вас конче потребує і чим краще будете підготовані, тим кращу службу зможете йому принести, в здоровому християнському патріотизмі“. Католицька Церква переслідувана комуністами, загинуло багато визначних єпископів, замордованих нелюдським способом, і для боротьби з ними треба багато сил. Одначе Нунцій висловлює надію, що й для українського народу прийде день воскресіння. Промову Нунція часто переривають оплески.

Тим часом збирається студентський хор під диригуванням молодого композитора Ю. Фіяли і надзвичайно вдало виконує декілька пісень.

Потім забирає слово преосв. Бучко. Він передає через Нунція подяку не тільки від українських студентів, але й від усього українського народу Папі, за його сердечну опіку і допомогу.

Потім слово бере ректор. Він згадує давні часи, коли митрополит Шептицький питав його про стан науки в Лювені. Йому написав ректор довгого листа у цій справі, який мав би послужити прикладом у розбудові українського високого шкільництва. На жаль, передчасна смерть великого митрополита не дозволила йому виконати ці пляни, одначе пам'ять його живе між нами. Ректор згадує далі тяжкі хвилини окупації і пам'ять інж. Кішки про нього, що був з ним у безперервному контакті. Також постання студ. дому в Лювені треба в першій мірі завдячувати інж. Кішці, що вмів не тільки просити, але й наполягати. І він заявляє, що без намагання інж. Кішки не було б цього, що тепер є. Українські студенти, без огляду на те, чи католики, чи православні, мають бути інтелектуалістами високої кляси, щоб узяти згодом активну участь у відбудові своєї вітчизни в день її воскресіння.

Симпатичне враження викликала коротка, але надзвичайно тепла промова Мр. Кіршнера, представника США у „Пакс Романа“ і її ген. секретаря. Українці відомі йому ще з тих часів, коли поляки намагались не допустити їх до участи в „Пакс Романа“, одначе від тоді вони належали до найкращих співробітників. Мило йому згадати п. Чубатого і присутнього тут п. Граба. Йому прикро, що мусить тепер залишити справи „Пакс Романа“, щоб перейти до головної квартири IPO в Швайцарії, але і там він намагатиметься українцям під кожним оглядом допомагати.

Офіційна частина свята закінчена і зібрані переходять до голу, щоб побачити українські танки, виконані самими студентами.

Відвідини високих достойників залишили незатерте враження серед українського студентства в Бельгії. Мем.

ЗБІЛЬШЕННЯ ПЕРЕСЕЛЕННЯ ДО БРАЗІЛІЇ

ЖЕНЕВА (ДЕНА). Згідно з повідомленням АФП, 4. травня головний штаб IPO оголосив про укладення між представництвом IPO в Ріо-де-Жанейро і бразілійським урядом угоду про збільшення кількости переселенців до Бразілії.

ВАШІНҐТОН (ЮП). Депутат Лодж подав до американського Конґресу пропозицію допустити переселення до Америки, незалежно від теперішніх еміґраційних квот, разом з дружинами й дітьми бійців польської армії Андерса, що боролися на боці західніх аліянтів.

Конференція УВАН

Власна кореспонденція. Українська Вільна Академія Наук улаштувала в Реґензбурзі від 17 до 19 квітня п. р. свою третю річну Шевченківську конференцію. На конференцію прибуло понад 60 членів, у тому 13 жінок.

УВАН засновано 15 листопада 1945 року. Інавґураційні збори відбулися 4 січня 1946 року. Після вступної організаційної роботи УВАН перенесла центр ваги на наукові конференції, що відбувалися по різних таборах. На цих конференціях члени груп ділилися своїми науковими надбаннями й обговорювали організаційні та наукові питання. Раз на рік відбувається спільна для всіх груп Шевченківська Конференція, яка є загальними зборами всіх членів УВАН і річною нарадою керівних членів, що підводять підсумки річної роботи Академії та вирішують важливі організаційні справи:

З другого року існування УВАН центр ваги перенесено з конфереців на організацію глибшої роботи в інститутах. Крім того виросла потреба видати друком деякі праці членів академії. З поточного року УВАН починає видавати науковий часопис «Україна» та «Українські Бібліографічні Вісті».

Перша наукова конференція була влаштована 25—28 січня 46 року в Авґзбурзі. Тоді обрано президентом цієї інституції професора Дмитра Дорошенка. На другій конференції, що відбулася в 1947 році створено Президіяльне Бюро. Його головою став професор Леонід Білецький, що він заступає професора Дорошенка, який виїхав до Канади але за ним збережено обов'язки президента.

Третя річна Шевченківська Конференція присвячена, крім наукових справ, ще й реорганізації Академії за новим статутом, який, між іншим, передбачає розподіл УВАН на чотири відділи:

1) історично-філологічно-філософічний; 2) правничо-економічний; 3) природознавчий з підвідділом медичних наук; 4) математичний з підвідділом технічних наук. Відділи складатимуться із секцій. Поруч з тим існуватимуть інститути та кляси для об'єднання найвидатніших представників усіх галузей мистецтва. Наукова корпорація УВАН за новим статутом складатиметься з дійсних членів, членів кореспондентів та наукових співробітників.

В організаційній частині конференції першого дня намічено кандидатів на дійсних членів та склад керівних органів названих відділів. Крім того іменовано деяких відомих учених дійсними членами Академії. За два роки відбулося 48 конференцій, на яких зачитано 234 доповіді. У своєму звіті секретар УВАН проф. Міяковський підкреслив, що найбільше активности проявила мовознавча група під проводом проф. д-ра Ярослава Рудницького. Усіх членів і співробітників УВАН має коло 180.

Наукову частину, якій присвячено другий і третій день конференції, заповнила багата програма (40 доповідей). Доповіді відбувалися на секціях на пленумі.

Офіційне відкриття наукової частини конференції відбулося в неділю 18 квітня. У президії були — Президент УВАН проф. Л. Білецький, Керівник Інституту Шевченкознавства проф. Зайцев і генеральний секретар проф. Міяковський. Конференцію відкрив проф. Білецький, який коротко з'ясував її ціль і привітав присутніх членів Академії, **відпоручників польських і білоруських наукових інституцій,** представників преси («Українські Вісті», «Час», «Неділя») та присутніх мешканців оселі. Від імени УТГІ вітав Академію Ректор проф. Борис Іваницький, а від Товариства Польських Професорів та Асистентів інж. проф. Ґруда. Письмові привітання, надішли від НТШ та Білоруського Літературного Об'єднання «Шипшина.»

Після привітань проф. П. Зайцев прочитав одну зі своїх нових праць п. н. «Як творив Шевченко — поет», в якій, з притаманною цьому доповідачеві силою, показав слухачам творчу ляբораторію Кобзаря. Проф. д-р Кульчицький у доповіді «Культ Шевченка в світлі доглибної психології пояснив психологічні підстави впливу Тарасового Генія на маси. Естетично-творче обличчя Шевченка з'ясував проф. Петров, стверджуючи, що Шевченко сторив власну літературно-естетичну доктрину, яку доповідач назвав «Шевченкізмом». Професор Гаєвський розгорнув широку й інтересну картину взаємин Шевченка із Щепкіним.

Ранок третього дня конференції присвячено науковій роботі секцій, з яких кожна працювала окремо. У праці мовознавчої секції приймав участь білоруський вчений проф. Станкевич, він узяв голос у дискусії і говорив українською мовою.

Цього самого дня після обіду відбулося пленарне наукове засідання УВАН. Відкрив його проф. Білецький, вітаючи представників Польського Комітету та членів Міжнаціонального Комітету в Мюнхені. Зокрема привітав представника польських наукових кіл інж. **проф. Щаповіцкого,** підкреслюючи вагу наукової співпраці двох народів.

Пленарне засідання заінавґурував проф. Вєтухів, який сказав блискучу доповідь з ділянки біології про найновіші здобутки генетики і Євгеніки, підкреслюючи їх значення для встановлення українських елементів у творчості великих людей українського роду, яких присвоїла собі чужинецька культура. Далі з доповіддю виступив поляк проф. Щапсвіцкі, родом з Києва. Він підкреслив свій звязок із українською стихією та вказав на конечність наукової співпраці наукових сил обидвох народів. Його доповідь про нові ідеї будови залізниць прослухали навіть нефахівці з великим зацікавленням.

Доповідь проф. Єфремова, що критично підійшов до періодичної системи первнів Менделеєва, викликала живу дискусію, в якій опоненти закинули доповідачеві брак наукових підстав для його революційних тверджень. Серію доповідей закінчив проф. Ващенко, зачитавши про «Емоціональні властивості українського народу». Він ствердив, що згідно з найновішим станом психологічної науки темперамент українців в основному холерико-мелянхолійний, при чому мелянхолійний елементт гальмує холеризм.

Праця Конференції проходила у не зовсім сприятливих умовах. Особливо, відчувалася недостача відповідних приміщень для праці окремих секцій та пленуму. Вражало слабе зацікавлення програмою реґензбурзьким громадянством, яке прибуло лише на перший цикл доповідей про Шевченка. А шкода, бо доповіді, хоч були на академічному рівні, все ж таки легко сприймалися і нефахівцями. Зокрема дивно вражала повна відсутність шкільної молоді, яка могла б багато скористати з перебування в Реґензбурзі передових українських учених. Вона воліла проводити час на спортовому майдані...

ІТЕРНАЦІОНАЛЬНА ВИСТАВКА В ШТУТТҐАРТІ

(к) 2.квітня ц. р. в столиці вюртемберґії-Баденії, Штуттґарті, відкрито інтернаціональну виставку політичної еміґрації, в якій беруть участь такі національні групи: українці, вірмени, естонці, латиші й поляки.

Експонати розміщено у відремонтованому для цієї мети т.зв. Старому Замку.

У відкритті взяли участь єпископ УАПЦ Владика Платон представники військового управління,IPO, німецького уряду та представники всіх згаданих національних груп.

В українському відділі визначаються вишивки, яких немає у інших національностей, килими, різьба та чисельні видання. На головній стіні розвішено національну емблему на герби різних земель України, в ґабльотках виставлено українські поштові марки та військові відзнаки.

Особлива заслуга в улаштуванні виставки належить архіт. С. Бабулеві та п. Хомовій.

Візитація Владики Івана Бучка в Ашаффенбурзі

Українська Католицька Церква переживає в останні роки тяжкі і світлі моменти.

Один такий світлий момент — це призначення єпископом-ординарієм українців католиків у Західній Европі Високопреосвященного Кир Івана Бучка, який має свій сталий осідок у Ватикані.

Кир Іван Бучко — це єдиний владика Української Католицької Церкви в Галичині, що лишився в живих. Постать Його широко відома й популярна в українському громадянстві Галицької Землі. Енергійний і життєрадісний, поклав великі заслуги не лише в церковному, але й у загально-національному житті. На доручення Митрополита Андрея Шептицького Кир Іван виїхав перед вибухом другої світової війни на візитацію українців католиків у США, Канаду й Південну Америку. Після скінчення війни прибув до Ватикану й тут знову з повною посвятою й великою енергією взявся до праці в ділянці релігійно-церковного й національного життя. Особливо треба підкреслити Його акцію в обороні українських скитальців у ті тяжкі хвилини, коли їм загрожувала репатріяція.

Розуміючи, що Українська Католицька Церква на еміґрації відчуває брак свого Князя, св. Отець іменував Кир Івана єпископом-ординарієм і Апостольським Візитатором у Західній Европі. Тепер владика Бучко, відвідавши Англію й Францію, прибув на канонічну візитацію до Німеччини. Одним з перших осередків, які відвідав по Мюнхені, є Ашаффенбурґ.

Привітання Князя УКЦеркви в Ашаффенбурзі відбулося величаво дня 21. 4. 1948. Був чудовий весняний день. Кілька тисяч вірних зібралися, щоб зустріти Владику. Першими йдуть священики деканату з Генеральним Вікарієм о. Вояковським у проводі, представники ОП УЕ, організацій і шкіл. Прибули теж представники американської влади й дир. Майлюс із ІРО у Вюрцбурзі та дир. місцевого ІРО п. Гюм. Пласт СУМ і поліція несуть почесну службу. О год 8.30 прибуває Кир Іван в товаристві о. канцлера. Перед брамою вітають Владику представники Области та хлібом-сіллю зустрічають Його директори таборів. Привіти складають також представники установ і організацій: комбатанти, які передають відручного листа президента УНР, СХС, лікарня, школи, молодь, жіноцтво, студенти. Під церквою вітає Достойного Гостя о. декан Веселовський і передає Йому ключі від св. храму.

Друга частина свята відбулася в Зандкірхе, в місті. При вході до церкви вітали Владику представники римо-католицької Церкви, німецькі священики під проводом о. декана Гекельмана: „Нехай Служба Божа, — каже о. декан Гекельман, — відправлена в цьому храмі, дасть Вашому народові силу перетривати ці тяжкі часи, які він тепер переживає".

Відправляється Архиєрейська Служба Божа, в якій взяли участь: декан УАПЦ в Ашаффенбурзі о. С. Гаюк, представники области, делеґати організацій та вірні. Є й чужинці та німецька шкільна молодь. Служба Божа відправляється первісним східнім обрядом, якого так дотримується Владика Бучко, що боронить чистоти нашого обряду перед західніми впливами.

Після Архиєрейської Служби Божої відбулася зустріч Високопреосвященного з представниками духівництва й громадянства. Були таком чужинці — о. декан Гекельман, ігумен єзуїтів, у церкві яких правилася Служба Божа, патер Обермаєр, відпоручник військової влади та директори ІРО Вюрцбурґу та Ашаффенбурґу.

Владика дякує за привіти. „Серцем і душею, — сказав Кир Іван, — я був завжди з Вами, бо я такий сам скиталець, як і Ви". Він ніде не міг знайти спокою, бо завжди тужив за рідним народом, але обов'язок велів Йому залишитися при Ватикані, щоб обороняти справи наших скитальців. Бо лише один св. Отець мав відразу зрозуміння наших терпінь. Тепер обставини змінилися. Крім Папи й інші зрозуміли нашу долю. І це дало змогу Владиці взятися безпосередньо й всеціло за справи нашої Церкви. У Німеччині не залишиться довго, бо мусить відвідати різні країни. Закликає не сумніватися в Провидіння Боже, що єдине може нас врятувати. „Приношу Апостольське благословення від св. Отця, — закінчує Владика своє слово, — всім українцям без різниці на віровизнання, територіяльне походження й політичні переконання. Всіх Вас просить св. Отець витривати й не тратити надії. Всіх закликає не послаблювати себе внутрішніми суперечками, які буде час розв'язати на Рідній Землі".

Еттлінґен прощає свого доброго душпастиря

Наприкінці грудня 1946 р. в Мангайм, до українського табору в Кайзер Вільгельм Казерне, прибув з своєю родиною Всч. о. Ярослав Федуник. І з того часу його життя цілком пов'язалося з багатостраждальним життям мангаймської групи.

Різдвяну Службу Божу о. Федуник відправив у церкві св. Боніфатія, патер якої о. Фукс дозволяв українцям молитися в німецькому храмі. А за два тижні табір уже роздерто: частину вивезли на Некарау, а другу на Кеферталь. З останньою переїхав і о. Федуник. На новому місці, в військовому бараці, влаштовано таборову церкву, в якій і почалася душпастирська діяльність о. Федуника в Мангаймі. Одночасно о. Федудуник був і академічним священиком високошкільних студентів в Гайдельберзі, де він разом з д-ром Головатим, заклали національний комітет.

Надхнені проповіді, вміння викликати молитовний настрій, національна свідомість, доступність і привітність о. Федуника пригорнули до нього українську масу обох віровизнань. Зустріч і розмова з о. Федуником були справжньою втіхою.

«Пане отче, вибачте мою нестриманість й розкажіть дещо про себе!»

«Рішенням покійного митрополита Андрія Шептицького, від 9-го листопада 1943 року, я був призначений душпастирем насильно вивезених у Східню і Західню Прусію українців. Тоді я був шістнадцятим священиком на ввесь, так званий, «Ґрос-Дойчлянд». В Торні я служив не довго, бо ґестапо винесло таку постанову: **«вільно відправляти службу Божу приватно, але при замкненій церкві і без жодного учасника».**

«А чому, пане отче, ґестапо перегородило Ваш шлях?»

«То було національне і релігійне переслідування! Я був єдиним священиком на цьому терені, а ґестапівці помітили і зрозуміли значення релігії для наших людей і, не дозволили священнодіяти.»

«А що було після цієї заборони, пане отче?»

«Пізніше я був перенесений до Лінцу, але й тут не дістав дозволу на відправу богослужень. Все ж таки, при допомозі німецького нароха о. **Карла Гінтермаєра** я потайки виконував душпастирський обов'язок для всіх вірних, і не тільки для укр католиків, а також і для православних і для католиків-поляків, евакуйованих з-під Ясла. В квітні 44-го року я переїхав на територію дієцезії Пасау, де в селі Гадер й зустрівся з американцями. Тут я правив Службу Божу і для німців, при чому так сталося, що діти старших клясів, на закінчення шкільного року, прийняли Святе Причастя під двома видами.»

«Пане отче, чим Ви пояснюєте отаке прихильне справлення німців до Вашого душпастирства?»

«Я щиро виконував настановлення покійного мтрп. **Андрія: «Пам'ятай на кожному кроці, що ти не тільки душпастир, але й репрезентант нашої церкви і нашого народу.»** З оцим настановленням він виряджав мене на душпастирство!»

«Чи звернули Ви, пане отче, увату, що на Вашу Службу Божу і православні приходять?»

«Так, так! Це і раніш було! В середині вересня 45 року я почав обслуговувати українську громаду в Дітфурті, крайс Еґенфельден. Вона пізніше перенеслась до табору УНРРА і там у грудні постала душпастирська станиця, в стародавній, з XIУ століття, Шпиталь-Кірхе. До цієї станиці належали табори Гангофен й Вурменсквік і українці створили і спільний хор і разом відправляли релігійні потреби.»

«І не було сварок й роздорів?»

«Ні, не було! І тому, що цих прикростей не було, люди приходили в церкву з чистим серцем й не для спостережень, а для молитви. Памятайте, що **Бог один!**

Сумлінне виконання обов язків, висока культурність й ерудиція о. **Федуника** скріплювали біля нього і щиру віру, спокій і лад! І коли в червні 47-го року мангаймська група була остаточно ліквідована і розтягнена до Етлінґену Карльсруе, о. **Федуник** переїхав до Етлінґену, де й провадив катехитуру і історію в таборовій гімназії, користаючися і на новому місці загальною любовою і пошаною.

Тепер же, на великий сум громадян, о. **Федуник** покидає табір й переїжджає до Едмонтону в Канаду.

«Пане отче, а яке Ваше останнє слово до таробян?»

«Нескладне, але велике і важне: **В наріжний камінь нашого життя поставити любов до Бога і любов до ближнього, а подруге, тримати в одної руці святе письмо, а в другій-історію України.** Тільки тоді кожний українець буде правдивим християнином й сином свойого народу!»

Щасти Боже о. **Федуникові з Родиною** на новій землі!

С. Чепахівський

Короткі звідомлення

— Як повідомив центральний орган фінляндської соціял-демократичної партії, фінляндські комуністи намірялися ще в квітні повалити коаліційний уряд і захопити владу, проте відмовилися від цього наміру, дізнавшися про заплянований урядом рішучі контрзаходи.

— 25 квітня на юґославській території за 130 м. від кордону юґославська варта при нез'ясованих ще обставинах застрілила брітанського ляйтенанта, що проходив там з брітанським унтерофіцером і якоюсь жінкою. Юґославський уряд повідомив брітанському урядові, що він зараз же почав слідство і запропонував створити мішану брітансько-юґославську комісію для дослідження цієї справи.

— На італійсько-юґославському кордоні сталася сутичка між італійським і югославським патрулями, в наслідок якої одного італійця і одного югославця вбито і трьох італійців поранено.

— 26 квітня американський міністер зовнішніх справ Маршал мав одногодинну розмову з президентом Труменом, після кого скликав засідання відповідальних урядовців міністерства. Як припускають, змістом переговорів було становище в Палестинії

— На об'єднаному засіданні юґославського парляменту заступник міністра оборони генерал Ґокняк, обвинувачуючи англо-американців у втручанні до внутрішніх справ Ґреції і загрозі югославській «незалежності», вимагав «для оборони країни», посилення і забезпечення модерною зброєю югославської армії.

— Виступаючи в парляментському комітеті, індійський міністер-президент Пандіт Неру заявив, що Індія не бажає прилучатися ні до західнього, ні до силнього бльоку, але іоче бути у взаємному порозумінні і з СССР і з США.

— Після обрання на президента китайської републіки фельдмаршала Чан-Кай-Шека китайські Національні Збори обрали на віцепрезидента республіки генерала Лі-Сун-Єна.

Щасливий дідусь Вінстон Черчіл діждався вже п'ятого онука, а Двайт Айзенговер — тойно першого. (Дена Нит-Інп)

Кожному слово

ЗАЯВА

23. 4. 1948 з'явилися у п. мґра Мацяка Володимира (Ашаффенбурґ, табір Ляґард) уповноважнені п. д-ра Галія Миколи з метою вимоги сатисфакції за образу, нанесену п. мґром Мацяком п. д-рові Галієві. Під час розмови на цю тему п. мґр. Мацяк Володимир признався в образі п. д-ра Галія Миколи перед третьою особою, але образи не відкликав та відмовився від українського суду з таких мотивів: а) він, мґр Мацяк Володимир, є членом багатьох українських наукових інституцій. Про це не всім людям відомо, а тому присуд міг би бути необ'єктивний, б) не має довір'я до українського громадського суду, а визнає тільки німецький суд. — У зв'язку з цим подаємо до відома українського громадянства, що п. мґр Мацяк Володимир виразно задемонстрував повне недовір'я до українського суспільства та нездібний дати сатисфакцію. — Не вважаючи на таке ставлення, п. мґр Мацяк Володимир ніколи не минає найменшої нагоди зазначити своє членство в українських наукових установах та навіть видає себе за дійсного члена Наукового Товариства ім. Шевченка.

Михайло Кучер Інж. Роман Шпитко

†

Клавдія з Корнієнків БЕЗРУЧКО

вдова командира 6-ї Січової стрілецької дивізії Армії Української Народньої Республіки генштабу генерал-хорунжого Марка Безручка, колишня голова „Союзу Українок" і Гуманітарної Секції у Варшаві, народжена 31. травня 1889 р. в Харкові, померла 15. квітня 1948 р. в Браунав, у Горішній Австрії, після довгої, важкої недуги, заосмотрена Найсвятішими Тайнами.

Похорон відбувся 20. квітня 1948 р. в каплиці на цвинтарі в Браунав.

Про цю важку втрату повідомляють українське громадянство

Старшини й стрільці 6-ї Січової стрілецької дивізії

— Китайський амбасадор при Ватикані переклав китайською мовою Святе Писання. Переклад вважають за найкращий з усіх дотеперішніх. Його зредаґував сам маршал Чан-Кай-Шек.

— Головна Кватира Брітанських Військ на Середньому Сході має бути реорганізована в східньо-середземноморське командування, якому підлягатимуть всі брітанські військові частини, розміщені в Єгипті, Греції, Північній Африці і на островах Кіпрі й Мальті.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 800·— RM, 1/2 стор. 400·— RM, 1/4 стор, 200·— RM, 1/8 стор. 100.— RM 1/16 стор. 50·— RM, 1/32 стор. 25·— RM. Розшуки 50 пфенігів, матримоніяльне: 1·— RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

РОЗШУКУЮТЬ

Шукаємо рідних і доньку Фаїну Черемисіну, сестру Марію Черлецьку, Марію Малу, Данила Малого, Петра Малого, Михайла Малого, Фаника Чинченка, Степана Токарева. Хто знає про їх долю, прошу писати на адресу „Неділі". Малий Гавриїл і Ірина Черлецька-Мала. 7-8

Хто має вісті про інж. Саву Цетенко, прошу повідомити на адресу: Cetenko Natalia, Aschaffenburg, Lagarde Bl. III/35. 2-2-z

Шукаю брата Шулевського Мирона, нар. 1915 (Галичина). Останньо перебував в Німеччині. Хто знав би щось про його долю, прошу повідомити на адресу: Szulewskyj Mychajlo, (20b) Göttingen, Geismarlandstr. 22. 1-2

Американські українці розшукують:

Шукаю Павла Павука з Моринець пов. Яворів. Peter Pasichnyk, 970 Magnus ave. Winnipeg, Man. Canada. Українські часописи прошу передрукувати це оголошення. 2-2-z

Lonis Cyrtor - 66 Wildwoof Ave. Fords, N. J. USA, розшукує Василя Ларшко, що жив у Regensbupg, Ganghofersiedlung, Maria Herbertstr. 932. 1-1

Шукаю батьків Матвія і Марію Кезик та сестер: Агафію, Стефанію, Оксану та Ольгу. Останньо перебували в Нікольштадт крайс Ліґніц. Хто знає про їх місце перебування, прошу ласкаво повідомити на адресу: Szwaczowska Kateryna, Aschaffenburg, Pionierkaserne I 105. 1-1

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Одинокий 38-ми річний мужчина-фахівець з високою освітою, середнього росту, шукає інтеліґентну жінку, середнього росту, до 38-ми років, одиноку або з дітьми, якій так як і мені спикрилося жити самітньо, та яка погодиться виїхати зі мною з Німеччини, що передбачається для мене незабаром. Поважні відповіді слати до „Неділі" під „Одинокий". 2-2-z

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

П. Віра Сосн-ка! З Христовим Воскресінням — найщиріші побажання Радісних Свят і весняного усміху Долі — пересилає М. С. 1-1

24—26. 4. п.р. відбувався в Авґсбурзі конґрес Спілки Української Молоді. Група сумівців з Вайсенбурґу.

„The Sunday" - Ukrainian Weekly

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, 16. ТРАВНЯ 1948 Nr. 124

Міністер Маршал
не зробить ніяких пропозицій Молотову

Цілком несподівано для світової опінії московське радіо передало вночі з понеділка на вівторок 11 травня повідомлення ТАСС'а, згідно з якими Совєтський Союз прийняв пропозицію Сполучених Штатів почати переговори про врегулювання розбіжностей, що є між обома державами. Американський амбасадор в Москві генерал Сміт передав міністрові зовнішніх справ Молотові ноту, в якій зазначено готовість США обговорити ці розбіжності. Міністер Молотов у зробленій 10 травня заяві ген. Сміту згодився — як повідомило аґенство Ройтер — на цю пропозицію.

Вістка про те, що СССР висловив готовість полагодити американсько-совєтські принципові розходження шляхом переговорів, викликали в усьому світі полегшення і задоволення. Кореспонденти Ройтера повідомляли майже з усіх кінців світу, що прийняття Москвою американської пропозиції збудило загальне схвалення. Проте багато представників політичних кіл відразу стримано розцінювали можливість справжнього порозуміння між обома державами.

Перші вістки були оптимістичні. Аґенство ЮП повідомило, що Томас Фінлетер, експерт летунства в бюрі президента Трумена подав пропозицію **зустрічі між Труменом і Сталіном**, щоб обміркувати ревізію хартії Об'єднаних Націй; кілька годин пізніше це саме аґентство передало заяву президента Трумена, ані Сталін ані яка інша керівна особа з СССР не запропонувала зустрічі між шефами США і СССР.

Найбільш заскочений був сам американський амбасадор у Москві Бедел Сміт якраз у вівторок вилетів літаком з Москви з наміром провести відпустку в Нормандії. Висівши на летовищі в Берліні, де його зустріла дружина губернатора Клея з генералом Гейз і довідавшись про те, що Москва опублікувала його демарш у Молотова, Сміт висловив журналістам здивування з приводу цієї одвертости московських урядовців. Прибувши увечері до Парижа, Сміт сказав, що він був би відсунув свій відліт з Москви, коли б знав, що московська заява викличе таку сенсацію.

Тимчасом у вівторок американські газети займалися вже **змістом** розмови між Молотовом і Смітом. На зауваження Молотова, що американці ведуть політику розбудови мережі воєнних баз, Сміт відповів, що вся американська історія не знає аґресивних війн. Об'єднання західних держав найкраще ілюструє побоювання перед експансивною політикою СССР.

Більшість американської преси зразу зорієнтувалася, що Молотову йдеться про великий пропаґандивний маневр, а консеватавна англійська преса так і заявила, що американці і росіяни мусять далі лишатися під зброєю. Повна ясність запанувала у середу, коли міністер закордонних справ США на великій пресовій конференції **відкинув думку про совєтсько-американські розмови** в справі усунення і снуючих між обома державами розбіжностей. Американський уряд, — сказав Маршал, — не має наміру починати з урядом СССР двосторонніх переговорів в справах, які стосуються інтересів інших держав.

Єдиною метою розмови амбасадора Сміта з Молотовим було ясно викласти совєтському урядові американську політику у зв'язку з попередніми неофіційними заявами американських представників. Міністер Маршал не має тепер жодних пропозицій для Молотова, а відповідь Молотова на заяву Сміта — на думку Маршала — не дозволяє бачити жодних змін в совєтському становищі.

Люїджі Ейнаудо — новий президент Італії

Як повідомляють з Риму, всі міністри італійського кабінету подали прем'єрміністрові де-Ґаспері заяви про демісію, щоб тим полегшити створення нового уряду. Де-Ґаспері подякував міністрам за їх співпрацю і, прийнявши заяви, щоб подати їх президентові республіки, запропонував міністрам і далі виконувати свої функції до створення нового уряду. Згідно з програмою, яку оголосив де-Ґаспері, 8. травня має зібратися на перше засідання новообраний парлямент для вибору своїх урядових осіб, а 10. травня має відбутися спільне засідання обох парляментських палат для обрання нового президента республіки. Після офіційного прийняття поста новим президентом йому буде подана демісія всього уряду. Щодо особи нового президента республіки, то в італійських політичних колах вважають найймовірнішим переобрання теперішнього президента де-Ніколя, який хоч і відмовився від своєї кандидатури, посилаючись на свій похилий вік і незадовільний стан здоров'я, але, можливо, змінить своє рішення, якщо всі партії прохатимуть його про те. З інших кандидатур називають лише теперішнього міністра зовнішніх справ графа Сфорца. Провідник італійських комуністів Тольятті запропонував комуністичним членам нового парляменту бойкотувати вибори президента республіки. (ДЕНА-Ройтер).

8 травня, в соті роковини відкриття першого італійського парляменту в П'ємонті, відбулося перше засідання новобраного італійського парляменту. 10 травня почалися вибори президента республіки, що за італійською конституцією має бути обраний більшістю 2/3 голосів у трьох послідовних голосуваннях а в разі відсутности її — більшістю при четвертому голосуванні. Перші три голосування не дали потрібного числа голосів жадному з запропонованих кандидатів. Просту більшість голосів дістали: при першому голосуванні — дотеперішній президент де-Ніколя, при другому — міністер зовнішніх справ граф Сфорца, при третьому й четвертому голосуванні — міністер фінансів Люїджі Ейнауді, кандидатуру якого висунула християнсько-демократична партія після відмовлення від своїх кандидатур де-Ніколя й Сфорца. На президента сенату обрано колишнього прем'єр-міністра Бономі.

Новообраний президент Італії Ейнауді народився 1874 р. Правник за освітою, він був професором фінансового права, працював у талузі народнього господарства, а з 1930 р. став публіцистом і видавав два журнали з соціяльноекономічною тематикою. Після війни він недовгий час був членом християнсько-демократичної партії, а згодом прийняв пости міністра фінансів і заступника прем'єр-міністра де-Ґаспері. В політично-господарських колах йому завдячують урятування Італії від фінансового краху. (ДЕНА)

Останній брітанський полк в Єрусалимі міститься у вірменському манастирі. (Дена-Інп)

Паневропа народжується
Москва і тут вбачає імперіялізм

В Гаазі відбулася міжнародня конференція европейських держав у справі створення паневропейської унії. В конференції взяли участь близько 1000 державних та політично-громадських діячів 25 европейських країн, в тому числі й представники англо-американської зони Німеччини. Як спостерігачі на конференції були присутні й представники Еспанії та деяких східньо-европейських країн. Поміж делеґатів — Вінстон Черчіл, колишній французький прем'єр-міністер Рамадьє та інші видатні політики. Голяндська кронпринцеса Юліяна й принц Бернар вітали конференцію на її відкритті. 600 делеґатів, що репрезентують 16 країн, подали на затвердження конференції меморандум, в якому пропонують на засадах пакту п'яти держав занувати постійну «Европейську Раду» й дорадчий комітет представників европейських парляментів і видати декларацію прав людини, створивши для захисту їх міжнародній незалежний суд. Одночасно в британській палаті громад після промови колишнього міністра зовнішніх справ Ідена почались дебати з приводу запропонованої від 190 депутатів резолюції про створення европейської унії. Резолюція передбачає створення демократичної федерації Західньої Европи з єдиним для всіх країн державним громадянством. (ДЕНА-Ройтер)

Заклик Вінстона Черчіла

10 травня закрилася паневропейська конференція. Конференція, відкинувши пропозицію провести в цьому році загальні вибори до европейського парляменту, ухвалила створити европейське дорадче зібрання, що складалось би з представників парляментів усіх демократичних країн Европи і мало б завданням підготувати господарську й політичну европейську унію. На конференції розглянуті були також питання про створення загальної европейської валюти, вільного пересування між різними европейськими країнами, а також питання поселення, переселення і утримання переміщених осіб. В еспанському питанні ухвалено резолюцію про потребу створити, згідно з французько-британсько-американською нотою з 4.3 1946 р. тимчасовий еспанський уряд, що провів би народнє голосування в справі політичного устрою Еспанії. На конференції були присутні 25 східньо-европейських політичних діячів, що перебувають тепер в еміґрації.

З виголошених на конференції промов особливу увагу звернули на себе вступна й прикінцева промова почесного голови конференції **Вінстона Черчіля.** «Ми мусимо створити нову Европу», — сказав Черчіл, відкриваючи конференцію. За його словами, щоб заснувати таку вільну федерацію демократичних держав, треба насамперед зректися почуття ненависти, ворожнечі й помсти, забути минуле і пожертвувати певною часткою національних інтересів заради загального блага. Закриваючи конференцію, Черчіл висловив свою певність в успіху цієї відважної спроби і в завершенні її створенням Об'єднаної Европи, де кожен з гордістю зможе сказати: «Я — европеєць». Визнавши що в усьому світі є вороги нової Европи, Черчіл підкреслив, що вона не є ворогом якоїсь нації. Вона скерована тільки проти тиранії в будь-якій формі. Демократична світова преса загалом прихильно розцінює роботу Гаазької конференції.

Тим часом московська «Правда» гостро критикує її, бачачи в об'єднанні Европи замах імперіялізму на незалежність окремих европейських країн.

(ДЕНА-Ройтер, АП, ЮП)

Америка повинна мати найкращу армію в світі

Чікаґо (ДЕНА-ІНС). Шеф військового відділу американського міністерства оборони Ройял, кажучи про найпевніший спосіб зберегти мир, вимагав більшої уваги скорше до якости, ніж до розміру американської армії. Америка не потребує найбільшої в світі армії. В разі майбутньої війни вирішальним чинником була б якість армії. Сполучені Штати повинні й надалі мати найкращу в світі армію.

„Союз Земель Соборної України"
домагається скасування Варшавського договору

Зорганізований д-ром В. Доленком З'їзд Нової Української Еміґрації в Ашаффенбурзі закінчився 8-го травня створенням нової політичної організації під назвою «Союз Земель Соборної України». Треба припускати, що на вибір саме такої назви вплинула м. і. доповідь селянина Шурка та співдоповідь п. Витвицького на тему «Селянство як основа української нації», а також бажання учасників з'їзду дати організації назву, яка б «пахла землею». Найцікавіша дискусія на з'їзді розвинулася, як довідуємось, навколо доповіді **проф. В. Дубровського** про міжнароднє становище та ролю української еміґрації в подіях, що надходять. З'їзд вибрав комітет нової організації з головою **С. Домазаром і інж. Балинським** як його заступником. Дорадчим органом правління буде рада з 33-х чоловік.

Після довгих нарад і дискусій з'їзд виніс декларацію, яку складали найвизначніші діячі групи Доленка. Змісту тієї декларації поки що не опубліковано, але в її основу, як довідуємося, увійшли тези нещодавної публікації під заголовком «Великі питання».

Ствердивши, що за три роки перебування на еміґрації державно-творчі сили нової еміґрації з Великої України не знайшли належної оцінки з боку старої еміґрації та західніх українців і критикуючи гостро програму існуючих політичних партій, декларація ставить перед членами «Союзу Земель Соборної України» рішучу боротьбу за Українську Самостійну Соборну Державу і подає програму діяльности тієї організації. Загальну увагу звернув факт, що СЗСУ, визнаючи леґітимність уряду УНР, домагається зроблення **персональних змін** в його складі шляхом заступлення невідповідних осіб більш придатними людьми. Нова організація всецілo **підтримує** створення **Української Національної Ради** як передпарляменту. Найцікавіша резолюція з'їзду полягає в домаганнях до уряду УНР проголосити **не чинність Варшавського Договору 1920 року,** що був вимушений Польщею від уряду УНР в найскрутніший час української державности.

Учасник того з'їзду один еміґрант пише нам:

«У зв'язку з новими специфічними обставинами життя нової велико-української еміґрації з'їзд мусив відбутися без попереднього широкого розголосу. Через те навколо з'їзду різні зловорожі чутки та здогади («збруч, церковний роспад, а навіть «Москва» і т. д.). Супроти цього треба з повним задоволенням констатувати, що з'їзд виявив високу політичну зрілість і суто державницький підхід до усіх питань, що стояли на порядку денному.

В українських політичних колах створення Союзу Земель Соборної України викликало помітне враження. Звертають увагу на факт, що не дійшло до плянового порозуміння між УРДП-Багряного і організаторами ашаффенбурзького з'їзду. Як довідуємось, в поглядах чільних представників наддніпрянської еміґрації дійшло до ідеолоґічних розходжень, бо члени УРДП висловлювали думку, що вся нова еміґрація мусить згуртуватись навколо їхньої партії. Але д-р Доленко заступав понадпартійну об'єднуючу лінію. Розмова, яку мав д-р Доленко з С. Підгайним не дала жодних наслідків.

Учні американських шкіл зібрали для своїх англійських колеґ понад 10.000 пакетів насіння різних квітів, що їх везе фільмова акторка Марґарет О'Брієн. (Дена-Інп)

Урядова криза в Бельгії триває

За дорученням бельгійського принца-реґента Шарля уряд Спаака, не зважаючи на прийняття його демісії, і далі виконує свої функції до створення нового уряду. В політичних колах можливим заступником Спаака називають колишнього бельгійського прем'єр-міністра ван Аккера або колишнього міністра юстиції і в'язня бухенвальдського концентраку Судана. Обоє є членами соціялістичної партії. Бельґійська християнсько-соціяльна партія висловлює згоду на певні поступки в спірному вже 7 років питанні про державне утримання католицьких шкіл, що спричинило демісію уряду. На думку багатьох політичних спостерігачів у Бельгії, тільки якнайскорше призначення нових парляментських виборів могло б розв'язати теперішню урядову кризу. (ДЕНА-Ройтер)

Росія між двома фронтами

Росія, — пише голяндська «Гааґіше пост», — мусить погодитися з тим, що їй грозить така ж позиція, як і Німеччині в 1914 р. На Заході Росія натикається на з'єднану (в господарчому і військовому розумінні) Західню Европу. Немає сумніву, що Америка не залишить Західньої Европи на ласку долі. Росія має також загрожений східній фронт. Поза Японією, яку може вжити для своїх цілей Америка, існує там ще й американський наступальний фронт, збудований свого часу проти Японії. Алеути й Аляска є прекрасними базами для Америки супроти Росії. Росія щонайменше не прагне опинитися в кліщах, як Німеччина під час обох світових війн. Врештою, починаючи від 1500 року, Росія застосовує іншу тактику чи то офензивну чи то дефензивну, залежно від спокуси й опору.

Нова совєтська позика

ЛОНДОН (ДЕНА-Ройтер). Як повідомило московське радіо, совєтський уряд ухвалив випустити нову державну позику в сумі 20 мільярдів рублів. Ця третя позика повинна піти на «відбудову й дальший розвиток народнього господарства».

Масові втечі чехів та угорців

Як повідомляють з Відня, низка членів чехо-словацької та угорської окремих делеґацій, що приїхали на святкування роковин звільнення з колишнього концентраку в Мавтгавзені, замість повернутися на свою батьківщину, перейшли на американську зону Австрії. Так само відмовилися повернутися додому 20 угорців, що приїхали до Відня на угорсько-австрійський футбольний матч.

За додатковими відомостями аґентства АП, один з двох чехо-словацьких літаків, що недавно спустилися на американській зоні Німеччини, вилетів з Брно на Будейовіце. За 20 хвилин після вилету пасажири, що змовилися між собою, примусили пілота, загрожуючи йому револьвером, спуститися замість Будейовіце на летовищі Ердінґ недалеко від Мюнхену. Другий літак з пілотом, що хотів утекти з Чехо-Словаччини, спустився коло Інґольштадту.

Баварський лянтаґ ухвалив резолюцію, в якій доручає баварському урядові вжити перед військовою владою заходів проти реквізиції приватних і громадських будов для чехо-словацьких збігців. Як заявив представник уряду, з приблизно 2000 збіглих до Баварії чехів 800—900 осіб переведено до Вюртемберґ-Бадену й Гессену, а решта утримується виключно в таборах. (ЮП, ДЕНА).

Демісія комуністичних присяжних в Парижі

ПАРИЖ (ДЕНА). Всі комуністичні присяжні найвищого французького суду подали через провідника комуністичної парляментської фракції Дюкльо президентові французьких Національних зборів Ерріо заяву про свою демісію, де зазначено, що більшість Національних зборів усунула обраного на заступника президента суду комуніста. Комуністи не можуть, мовляв, погодитися з таким судочинством, для якого характеристичним є виправдання коляборантів і процеси проти борців руху спротиву.

— Конґрес 15 европейських соціялістичних партій в справі створення Сполучених Штатів Европи, який засідає тепер в Парижі, ухвалив заснувати постійну організацію для вивчення можливости створити вільну федерацію европейських держав, ідею якої особливо підтримував колишній французький міністер-президент Леон Блюм. В США організатор паневропейського руху граф Калерґі заснував комітет для створення европейської федерації.

— Французький уряд в порядку зменшення державних витрат ухвалив скоротити державний апарат, звільнивши з посад 120 000 урядовців.

— В таборі жидівських ДП у Віндсгаймі, в американській зоні Німеччини, переведено поліційну ревізію, що виявила велику кількість харчових продуктів, багато тисяч пачок американських цигарок і сотні долярів.

Неділя

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редаґує: Колеґія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorization No. UNDP 218
from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM
Publisher Gennady Kotorowycz
Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg
Circulation: 4000 copies

Євшан — зілля

Написав Павло Дубів

З часів давноминулих подій на рідних землях існує одне оповідання, що, зберігшись в переказах і легендах, дійшло аж до наших днів.

Це оповідання про Євшан-зілля.

В ньому говориться про двох братів, Сирчана і Отрока, які, тікаючи від окупанта, покинули свою батьківщину. Сирчан зупинився по другий бік Дону, а Отрок пішов аж у Кавказькі гори. Там він засвоїв місцеві звичаї і, зріснись з навколишнім середовищем, забув за рідний край і за його традиції. Коли до Отрока прибув гінець, щоб повернути його до рідного народу, спроби гінця не мали успіху: Отрок почував себе на новому місці добре і нічим не цікавився. Але пучок евшан-зілля — запашної трави з рідного степу — відновив в пам'яті еміґранта рідний край і його звичаї, нагадав йому, хто він є і сином якого народу являється. Отрок віднайшов себе і повернувся до свого народу.

Це давнє оповідання слід пригадати саме тепер, коли багато скитальців виїздить звідси до інших країн, де вже живе певна кількість українців, що з різних причин виїхали туди раніше. Прибувши на нове місце, скитальці багато пишуть про те, скільки разів на день вони їдять і які речі вже встигли купити, але мало про зміни життя місцевих українців у зв'язку з прибуттям нових еміґрантів. А що такі зміни дійсно відбуваються, — свідчать заяви місцевої української преси. Ось що, напр., пише філядельфійський «Шлях»:

«Чому деякі з вас, прийшовши на нову землю, самі заражені партійною гризнею ще дома, хочуть перенести ці сварки і крамоли на новий терен? Чи це комусь тут потрібно? Ані Америка, ані українська еміґрація в Америці не потребують їх балакунства та пустомельства».

Ці зауваження мусять протверезити багатьох тутешніх «політиків», які навіть збираючись виїздити за океан, мріють про те, щоб очолювати всіх і вся. Кажемо це не в ім'я захисту чи заперечення якоїсь партії, але в ім'я здорового глузду. Бо яка б не була програма даної партії, але якщо члени цієї партії, прибувши на нове місце, підмінюють загально-національну справу вузькою партійщиною, то користь від їх діяльности буде сумнівна, а шкода — цілком очевидна. Винятково цінними щодо цього є зауваження канадійської газети «Український голос»:

«Найкраще для тих, що сюди їдуть, пам'ятати що вони їдуть до школи. Нехай везуть з собою все, що вони мають, — свої фахи, погляди, пляни, політику, — але нехай доти з ними не розкладаються, доки не перейдуть тутешньої життєвої школи».

І тут само собою виникає питання, якщо спроби нових еміґрантів провадити на новому місці свою діяльність зустрічають з боку місцевих українців таке ставлення, то чи ця діяльність взагалі потрібна? Адже старі українські переселенці і без нас дають собі раду! Адже ж по всіх країнах, де є українці, створені українські комітети, а нещодавно в Нью-Йорку відбувалась навіть Панамериканська Українська Конференція, що постановила звернутись до Генеральної Асамблеї ОН з закликом дослідити становище в Україні. Чи ж маємо докладати своїх зусиль до того, що й без нас робиться, ми, новоприїжджі люди, чиї виступи викликають (за словами місцевої преси) таке неґативне враження?

Щоб дати на це запитання правильну відповідь, погляньмо, які зміни відбуваються з кожною еміґрацією.

Приїхавши на нове місце, еміґранти хоч-не-хоч мусять пристосуватись до місцевих умов. Одночасно йде вивчення чужої мови, засвоєння чужої культури, набування звичаїв чужої країни, що відтепер стала для приїжджих ніби другою батьківщиною. І на це нема ради, бо для еміґрантів, що приїздять в якусь країну, є лише дві можливості: або, намагаючись зберегти в собі духовні й національні первні свого народу, відокремитись від довкілля і так би мовити «законсервуватись в собі», або, в ім'я свого дальшого розвитку, послуговуватись культурними та всіма іншими місцевими закладами. В першому випадку переселенцям грозять конфлікти з місцевою владою, в другому — асиміляція.

В якому ж стані була дотеперішня українська еміґрація? На це питання відповідає згадуваний вже філядельфійський «Шлях».

«...стара українська заробіткова еміґрація в Америці — це майже національно-несвідомі люди, що їх біда вигнала з краю за море і вони вже тут вчилися грамоти. Про стару батьківщину вони знають тільки те, що там натерпілись злиднів і голоду».

Неминучим наслідком цього було відривання молодих щепів від свого пня та приростання їх до чужонаціонального дерева, повного життєвих соків з місцевих джерел, що його напоюють. Цікаві цифри наводить д-р В. Кузів, який, виступаючи на зборах в Ашаффенбурзі, зазначив, що з 120 000 українців-мешканців Нью-Йорку дуже значний відсоток не признається в своєму українстві.

Де ж знайти чарівне евшан-зілля, яке викликало б метаморфозу в душах асимільованих українців?

І тут мусимо ствердити, що закони асиміляції діють з залізною неблагальністю. Щоб пізнати місцеве середовище, еміґранти мусіли врости в нього, а від цього їхні рідні (і колись близькі) звичаї чи то послаблювались в них, чи то й просто зникали. Багато заокеанських українців люблять свою далеку батьківщину і в ім'я її готові на найбільші жертви. Але багато з них дуже невиразно уявляють собі реальну сьогоднішню Україну і ті зміни, які в ній відбуваються. Бо втративши рідну землю, вони втратили і зв'язок з нею, через що, крім особистої любови до України, не мають здебільшого в своєму арсеналі жадних інших засобів. Не маючи через це досить сил для повернення до української справи асимільованих братів, місцеві українці жадібно вдивляються в нову еміґрацію: ось де, мовляв, чарівне евшан-зілля, що поверне матері-Україні її втрачених синів.

Одначе тут знову постає питання: якщо заокеанські українці щиро хочуть бачити нас у себе, то чому ж з таким невдоволенням сприймають вони виступи тих нових еміґрантів, які прибувши до них починають діяти? Відповідь на це може бути лише одна: тому, що ця діяльність проходить не так, як це потрібно. Бо щоб бути добрим політиком, треба вміти передбачати реаґування довкілля. Старі еміґранти, які живуть в якійсь країні уже давно, мають щодо знання місцевих умов цілковиту перевагу над нами і зовсім не потребують у цій ділянці життя нашої опіки над собою. Якщо ми дійсно хочемо бути для них корисними, — мусимо перш за все дізнатись, чого саме потребують від нас місцеві українці, а для цього довідатись, які наші риси є для них найбільш цінними. І так канадійська українка Ганна Храплива, що п'ять місяців пробула серед нової української еміґрації, зазначає насамперед ось що:

«Яка свіжість традицій, яка чиста мова! Те, що дома (в Канаді) уже трохи змішалось і розчинилось в навколишньому житті, тут ще свіже й незаймане» («Неділя», 10.8. 1947 р.

Ось що становить нашу найціннішу прикмету в очах старих еміґрантів! Ось те, без чого не можуть обійтись навіть найбільш свідомі заокеанські українці! Ось де напрямні для розвитку нашої праці! Не в бік міжпартійної ворохобні мусить вона розвиватись! Для того, щоб виступи наших тутешніх політиків принесли на нових місцях дійсну користь, треба не розкладатись із своїми політичними поглядами, але відсвіжувати традиційні звичаї українського народу, пригадувати урочисті для української держави дні і події, відтворювати духовний образ української нації. Саме в цьому і полягає наша цінність, як еміґрантів нових, лише недавно відірваних від рідного краю, питомі ознаки якого ще не встигли послабнути в нас. Саме такими, в усій свіжості й несповтореності, мусимо передати ці ознаки нашим заокеанським братам. В цьому наша історична місія, цього чекають від нас давні українські переселенці і саме це повинні ми для них зробити.

Дехто можливо скаже: «Але ж це не що інше, як теорія й практика малих діл! Чи ж може принести вона користь тепер, в добу найбільших світових потрясінь?» На таке питання може бути лише одна відповідь: в служінні рідній нації немає діл великих і малих, а є одна загальна справа, якій треба служити у всіх галузях. Бо користь для загальної справи можна принести лише тоді, коли на кожній ділянці стоять такі люди, які для цієї ділянки найбільш відповідні.

І ще одне зауваження: ми любимо говорити, що ми не тільки політичні еміґранти, але перш за все українські політичні еміґранти. Щоб ці слова не були пустими, мусимо говорити їх не лише тут, в Німеччині, де нас ще досить багато, але й там, на новому місці, куди, після розподілу нас міродайними чинниками потрапить лише невеличка частина нашої теперішньої громади. Во куди б не прибула маленька купка українських скитальців, їм доведеться згадати ті слова, які казали дружинники князя Святослава: «Нас мало, але ми руси». Так і нам (щоб місцеві українці прийняли нас як своїх), треба буде насамперед заявити: «Нас мало, але ми українці». А сказавши ці слова, — буквально на кожному кроці доводити їх ділом, при чому ділом, скерованим не на децентралізацію сил в ім'я вузькопартійних інтересів, а на централізацію в ім'я збереження українських звичаїв і традицій, в ім'я служіння загально-національній справі. Бо тільки в цьому випадку ми зможемо бути тим чарівним евшан-зіллям, пізнавши яке, наші засимільовані брати віднайдуть себе як українці.

Ґватемаля прийме 50.000 ДП

ЖЕНЕВА, (Дена). Комітет ІРО почав 10. 5. обговорювати питання про можливості репатріяції й переселення збігців. Ґватемальський делеґат заявив, що його країна ще в цьому році прийме 50.000 переміщених осіб.

Від Редакції: Ґватемаля — невелика середньо-американська республіка на південь від Мехіко. Населення — приблизно 2,5 мільйона людей. Місцевість горяна. Головне виробництво країни — кава, какао й фарби.

Під новим прапором

Другий З'їзд Союзу Українських Ветеранів в Еттлінґені

В суботу і неділю 9 травня мав нараду у таборі в Етлінґені II З'їзд **Союзу Українських Ветеранів**, — організації, що охоплює у 42 філіях в усіх трьох зонах Німеччини та Австрії кілька тисяч б. вояків-українців. На З'їзд, якого найважливішим завданням було проробити новий статут організації та перевірити працю керівних органів СУВ за останні два роки, прибули 93 делеґати та кільнадесят гостей на чолі з генералітетом та кращими військовиками наших Визвольних Змагань, що стали вже постатями історії.

З'їзд розпочався у прегарно прибраній залі таборового театру, на сцені якого стали прапори філій СУВ, а серед них історичні прапори Штабу Командарма УНР 1918—19 та прапор Головної Управи, що його мали посвятити. Вітали з'їзд представники наших централь, а несподіванкою були привіти від **комбатанських організацій українців з Англії, Франції, Бельгії, Канади** та інших країн; вони доказували, що СУВ має добрі зв'язки з б. вояками-українцями у цілому світі. Президент УНР прислав З'їздові свій привіт, який делеґати прийняли бурхливими оплесками. Обрано поодинокі комісії.

По обіді першого дня З'їзд вислухав широкий реферат «Міжнародне становище і завдання СУВ» та звіт Голови СУВ за дворічну працю. Цей звіт, що переглянув історію СУВ, перешкоди йому з боку чужих і ще більше своїх, — був справжнім оглядом усіх відтинків широкої діяльностти СУВ, який на сьогодні має у своїх лавах б. вояків-українців усіх армій і часів і тримає добрий зв'язок з ним без огляду на віддаль і розсіяння у світі. З цікавіших успіхів СУВ треба відзначити придбання прапора, вироблення й поширення своїх відзнак, друк історії українського війська, що появиться небаром у продажі, підготова з'їзду й організації військових інвалідів, який відбудеться незабором та поважні, як на наші умови, фонди Союзу. Цю працю підкреслила й контрольна комісія у своєму звіті та проєкті абсолюторії.

Увесь другий день З'їзду (неділя 9 ц. м.) зайняло богослуження вранці, посвячення прапора Організації та дискусія над звітами. Посвячення було дуже урочисте: на площі табору зібралися всі його мешканці, а в чотирикутнику перед престолом, що його створили делеґати, СУМ, Пласт та таборова поліція стали наші генерали, достойніші гості та почоти з прапорами. Посвячення, при чудовій погоді та під прегарний спів хору, провадили гр. кат. парох **о. Ґураль** та від УАПЦ **о. протоєрей Вишневський**, при чому останній започаткував, а **о. Федуник** закінчив урочистість прегарними патріотичними проповідями. Враження з цієї незвичайної та історичної події було колосальне. Крім цього при цій нагоді наші генерали зустрілись з Пластом і СУМ-ом.

В ході дальших нарад, що не вичерпали тем до вечера, пізно вночі почалася дискусія над статутом СУВ. Як не дивно, але майже 70-літні наші полководці і старші та молодші делеґати однаково міцно трималися усю ніч нарад спокійно розглядали різні проблеми та подробиці проєкту статуту і врешті коло год. 3-ої вранці ухвалили його. Статут вводить нову установу, саме **Раду з 21 членів**, яка доповнена генералами вилонює Гол. Управу і є для неї дорадчим та авторитетним тілом. Після статуту потривали 2 години ще вибори нової Ради, Суду, та Контрольної Ком., підрахунок голосів при яких забрав багато часу. На закінчення З'їзду ухвалено оплесками при**вітальну телеграму до Президента А. Лівицького**, ряд деклярaтивних та ділових резолюцій і три відозви, звернені до всіх б. вояків-українців, до ветеранів світу та до українського громадянства.

Сходило сонце, коли, провівши цілу ніч у посиленій праці, ветерани делеґати покидали залю нарад. Здеклярувавши себе вповні на службу урядові УНР та Національній Раді, виробивши статут та склавши згідно з ним нові Керівні Органи, врешті переглянувши дотеперішню працю СУВ та намітивши їй нові напрями. З'їзд напевне під цим прегарним прапором, що його посвячено в неділю 9 ц. м., піде вперед: розгортаючи і скріплюючи свої вояцькі лави на користь Великій Справі.

ЗАГРОЗА ВІЙНИ НАД ПАЛЕСТИНОЮ

Згідно з повідомленням Ройтера, після чотирьох днів замирення в Єрусалимі знову точаться бої. За твердженням жидів, замирення порушили араби. Одночасно з Єрусалиму повідомляють про досягнуту між комісією ОН та жидами й арабами згоду про визнання Єрусалиму відкритим містом під захистом Червоного Хреста. У зв'язку з закінченням 15 травня британського мандату в Палестині, ОН ухвалило запропонувати британській владі призначити для Єрусалиму, за погодження з жидами й арабами, спеціяльного комісара, що виконував би функції бурґомістра. Проте британська влада відмовилася від цього доручення. Робота «підкомітету 12 націй», що мав ще до 15 травня створити для Палестини органи влади, наразилася на спротив совєтського амбасадора в США Панюшкіна, який заявив, що СССР виключає будь-яке інше розв'язання палестинського питання, крім поділу країни. Як гадають, СССР визнає жидівську палестинську державу, організацію якої перевели жиди. Прем'єр і міністер оборони жидівського уряду Ґуріон уже перетворив загони Гаґани в регулярну армію. Видано перші жидівські поштові марки й пущено перший жидівський потяг. Жидівський уряд випустив також позику в 5 мільйонів фунтів стерлінґів для озброєння своєї армії. Столицю жидівської держави вирішено заснувати в колишній німецькій колонії Зарані коло Тель-Авіву, що її недавно купили жиди. За останніми відомостями, оголошення жидівської держави відбудеться зараз же після закінчення 15 травня британського мандату.

Араби і собі готуються до широких воєнних дій. За даними ЮП, трансйорданський король Абдула заявив про запланований ним наступ на Палестину після 15 травня. Прем'єр міністри Сирії і Лібанону провадять переговори з королем Сауді-Арабії Ібн Саудом. Тим часом в багатьох місцях Палестини відбуваються збройні су[illegible] між жидами й арабами, а в її [illegible]ічно-західній частині — навіть сер[illegible] бої. Тяжкі бої, згідно з останніми повідомленнями, точаться також на південний захід від Єрусалиму, де почали наступати араби.

(АП, ДЕНА)

Маршал Чан-Кай-Шек кладе квіти в мавзолеї основника китайської республіки Сун-Ят-Сена. (Дена-Нит)

Волес хоче бути президентом

Кампанія в США в зв'язку з виборами в листопаді президента, як видно з американської преси, вже розпочалася. Чималу активність при цьому виявляє колишній міністер торгівлі Воллес разом із своєю партією. Як повідомляє «Нью-Йорк Геральд Трібюн», Воллес аґітуючи за свою кандидатуру, проїхав 150 000 міль, відвідавши 11 штатів і виступивши з 40 промовами перед 120 000 слухачами. Відвідувачами цих зборів були переважно члени професійних спілок, робітники й службовці, учителі та студенти, що платили за вхід від 10 центів до 2,4 доляра, щоб послухати Воллеса, який в своїй промовницькій техніці наслідує Рузвелта. В Нью-Йорку «Комітет для обрання перезидента Воллеса» влаштував бенкет з платою за кожний сервіс по 100 долярів на користь партії Воллеса. Як заявив у промові на цьому бенкеті Воллес, він відхиляє комунізм, бо Росія справді заслуговує багато з висунутих проти неї обвинувачень. За словами Воллеса, він — за середній шлях між фашизмом і комунізмом.

На пластовому конґресі в Стокгольмі. Кронпринцесса Сибіла та її дочки в пластовому однострої. (Дена-Н)

Вночі над Північним морем

Вночі Північне море поглинає на собі все живе, обгортає, ховає його від невсипущих очей варти, що пильнує його з німецького берега. Вони люблять день, але дають перевагу ночі — усі ці рибалки й човнарі, що по хвилях моря прокладають пачкарські шляхи до Данії, Швеції, Норвегії. Їх вантаж — люди, їх прибуток — великі гроші, навіть коштовності з брильянтами, вбрання, годинники. Вони дуже спритні на морі, проте чуття моряка не зраджує їх і на суходолі, допомагає їм вивести на вірну стежку людей, які, бажаючи покинути Німеччину, не шкодують нічого; аби знайшовся штурман; що наважиться пуститися з ними в одчайдушну подорож через люте море.

Треба перечекати ніч, прислухаючися до рухів прикордонної, звичайно британської, варти, і за правилами власної стратегії визначити місце, де найлегше проскочити. Коли ж повітря — певніше море — почне трохі яснішати, маленький рибацький катер забирає всіх мандрівників. Більшість їх — чужинці з таборів ДП, що хочуть шукати собі в одній з північних країн кращої долі. Проте цими нелеґальними пасажирами бувають і німці. Нерідко їх спонукає до цього бажання зустрітися з членами своїх родин, що живуть десь у Скандінаві. Так ризикнув один колишній німецький вояк, щоб побачити свою норвезьку дружину, з якою він оженився в Норвегії під час війни. Він вирішив нелеґально переїхати море одним чужоземним вантажним пароплавом. Це вдалося йому, бо німецькі митні урядовці не мають права вступати на закордонний корабель, який вважається за чужу територію. Так дістався цей німець до Норвегії, де знову побачився із своєю дружиною та дитиною. Проте радість молодого чоловіка й батька була недовгою: норвезька влада відмовила йому в праві залишитися в Норвегії, і він мусів податися до Швеції, що, як він чув: потребує німецької робочої сили. Та йому не пощастило і в Швеції. Тоді, зробивши те, чого він не спромігся б зробити в Німеччині, — з голови до п'ят переодягнувшися в усе новеньке, він, задоволений вже хоч тим; таким же способом вернувся до своєї шлезвіґ-гольштинської домівки.

Проте далеко небезпечніше вибиратися з Німеччини рибацьким катером, — не тільки через більший ризик життям, а й через підвищену при цьому судову відповідальність. Британські військові суди часто розглядають такі справи, накладаючи серйозні покарання, які, проте, не можуть відстрашити одчайдушних рибалок від їх спокусливої побічної професії. Адже вони беруть з втікачів до 10 000 марок з особи. Якщо зважити, що на катер вони забирають щоразу 5—6 осіб, — легко уявити собі, якими багатіями стають ці рибалки, раз-у-раз перевозячи своїх пачкарських пасажирів. А їх дедалі більшає. Вони прагнуть втекти через Північне море і тому, що сподіваються знайти в Скандінавії дальший шлях до Канади, Сполучених Штатів чи першої-ліпшої заокеанської держави — аби лише геть з Европи. Недалеко від данського, шведського, або норвезького берега німецький рибалка пересаджує своїх «чорних» пасажирів у маленький причеплений до його катера човник, віддаючи їх своїй власній долі, а побачивши, що вони вийшли на землю, тягне до себе за вірьовку прив'язаний човник. А тоді, сам один уже, пускається назад в свою небезпечну путь. Часто-густо, проте, потрапляє при цьому під пильний догляд сторожових суден, і потім стає перед суд. (За «Франкфуртер Рундшау»).

Скандинавія об'єднується

У Стокгольмі знову зібралися шведський, данський та норвезький прем'єр-міністри й міністер зовнішніх справ Данії для неофіційних переговорів, про які досі не опубліковано будь-якого комунікату. На думку політичних кіл, міністри обговорюють питання про створення реґіонального скандінавського бльоку й митної унії, що могла б приєднатися до брюсельської унії п'яти держав. Прем'єр-міністри Данії та Норвегії беруть, крім того, участь як представники соціял-демократичних партій своїх країн, у конґресі шведської, соціял-демократичної партії, який відбувається в Стокгольмі. Політичні спостерігачі теж розцінюють цей факт як ознаку розвитку ідеї об'єднання скандінавських держав. (ДЕНА-Ройтер)

Audiatur et altera pars

Сфінкс давно промовляв...

В часопису «Неділя» від 18. 4. 1948 р. ч. 120 появилась поважна стаття під назвою «Сфінкс промовив». Автор її п. Барагура широко висвітлює активізацію українців з Наддніпрянщини. Він пише: «Цей рух об'єднує певну частину нової еміграції з Наддніпрянщини. Він почався раптово з великою вибуховою силою і має познаки стихії...

...Досі перевагу в цьому житті мав західно — український елемент, який через пасивність східніх українців, силою факту здобув провідне місце. Це приводило до деякої однобічности в українському житті на еміграції.»

Вже перші слова — «познаки стихії» чи то »пасивність« кидаються у вічі, бо автор, фіксуючи їх,відносить до стихійно — випадкових явищ і не подає глибохої анализи щоб розкрити першочергові джерела, які визвали цей рух.

Наш критерій відносно »стихійних явищ» цілком протилежний, бо ми знаємо, що соціологічні процеси ніколи і ніде стихійно не проходили тільки через те, що кожна така важлива подія в національнім організмі має свої глибокі причини, обставини й корні. Так вчить не тільки большевицька діялектика, але й Гегелівська філософія логіки і багато інших антибільшовицьких доктрин. Це означає, що наші критичні погляди взагалі будуються не на стихійних явищах, а на цілком науковому ґрунті.

Тільки з цих засад чи підложжя і хочемо вести полеміку. Автор подає:
...«Незацікавлення політичним українським життям, що оформилось в Західній Україні під впливом Заходу, трудно пояснити бажанням східняків — регіоналістіві створити загально — укр. рух.» Треба було автору тут бути відвертішим, бо справа йде про той щирий націоналізм, якого бракує у нас. Ми в цьому важливому питанню будемо відвертими й чесними і заявляємо: цікавитись політичним рухом, який оформився в світогляді Західної України, ми не могли вже з тієї простої причини, що ми культурно його вже переросли, та й духовний світ Заходу нас не зворушив, а навпаки розчарував, за виключенням його матеріяльних здобутків. Діяпазон нашого політичного мислення шукає сьогодні ширших, глибших та прогресивніших поглядів, ніж ті, які бачимо у наших братів з Заходу в їхьому націоналізмі.

Далі читаємо: «У східняцького елементу взагалі мале зацікавлення загально — національними політичними та громадськими справами. Їх реагування на ці справи слабе. У цих ділянках східняцький елемент мало активний... Найважливіші проблеми в них, це заспокоєння елементарних життєвих потреб.» ...Новий східняцький рух може, й чесний, але шкідливий не менше тому, що побудований на базі східняцького провінціялізму»... Ми не закінчили свідомо, бо і цього досить!

Цей «компліment» до нас, як політичної еміграції, зовсім не відноситься і зачисляти нас до загального міщанства, не поважно. Коли б провести правдиву статистику в цьому питанні, ми б мали зовсім протилежні наслідки.

Ми були свідками на протязі трьох річного суспільного життя в таборах, де часто приходилось чути й бачити, як абсолютно неписьменні, малокультурні люди з Заходу навчали нас «загальної культури.» Це підкреслювання свого «кращого» ми відчували не тільки в політиці, часто на театральній сцені доводилось почути від артиста вимовляння українського «с» як польське «ш», а на святочних академіях — замість Тара́са — Тараса́. Ми чули, що наших літей, учитель примушував говорити й читати. цим неписьменницьким діялектом. Ми були толерантні і до цих «дрібниць.»

Нам кажуть на це: «Не слід підхоплювати дрібних різниць і робити з них проблеми принципового значення». — Добре. А де, коли й хто з західних українців читав «мораль» з цього питання, щоб підняти себе в очах тих, які бажають дійсної культури слова і мови, бо це є великою національною справою, а не дрібницею.

Ми дійсно пишемо псевдонімами, бо свого призвіща не можемо подати з зовсім простої причини: дома залишились батьки, матері, сини, доньки, рідні брати, сестри і назвати своє прізвище — означало б поставити їх в ще гірше становище дома. Але ми, знаємо один другого, що такий «Х» з харкова, а «У» — з Полтави, як знають про те, що «Л» є зі Львова, якого ми не знаємо, але довіряємо йому по його праці. Ці вимоги автора п. Барагури між рядками читаючи, переходять вже в «опіку», як старшого брата над меншим. Це «опікування» над нами, кажучи правду у вічі, дуже набридло нам удома на протязі довгого часу від «старших братів» з москівщини, які завжди дбали про свій контроль над нами. Ми бажали б принаймні сьогодні позбутись цього.

Ми боремось проти «НКВД» і проти колгоспів, якщо вони переслідують мету здержавного капіталізму, щоб краще зробити визиск з селянства для імперіялістичної червоної агресії та експансії Кремля, якщо-ж ця важлива аграрна реформа з економічного боку буде прагнути до піднятя загального добробуту селянства, то ми її не так і боїмось, хоч вона й породжена сов. системою. Ми — демократи ще від своїх предків доби козацтва, — не погоджуємось ні з одною тоталітарною державною системою, але визнаємо комуністичну ідеологію, бо добре знаємо, що вона поширюється не тільки за рахунок сов. золота при допомозі «п'ятої колони» та пропаганди Кремля, а можливо має в собі й інші поважні чинники, коли сьогодні дійшла до такого стану, що увесь світ з нею рахується. (Це місце заяви Автора лишаємо теж без змін-Ред.)

Ми сьогодні проводимо боротьбу з цією системою окремим засобом і ключ до цього тільки в наших руках. Теоретичний метод боротьби в галузі філософії, що його застосовує наша преса, є на наш погляд, дуже примітивний і часто тільки допомогає ворогові. (працюють у ній також наддніпрянці і то на важливих постах — Ред.).Ці аксіоми ми дуже добре вивчали; просимо вивчати їх глибше, тих, хто сьогодні претендує на звання політика.

Чого ж ми хочемо, щоб дати відповідь на ці дошкульні питання? Ми проти утворення окремих самостійних інституцій по принципу територіяльного поділу і щирі прибічники суверенної незалежної соборної України.

Ми стоїмо за широку та глибоку культуру: політики, економіки, пропаґанди, які несфальшовані партійними засадами і терором. Ми за вірне й правдиве висвітлення сов. дійсности з її реформами, починаючи від концтаборів та в'язниць і кінчаючи сов. динамізмом в галузі темпів загального будівництва — при чому все це повинно бути з'ясоване тільки на науковому ґрунті.

Ми послідовні й прицинові в своїх соціяльних домаганнх і не довіряємо крайнім політичним доктринам чи то з правого ідеологічного боку чи то з лівого.

Про ці наші прагнення східняцький сфінкс давно промовляв-

Б. Сова.

Ректор Борис Іваницький

Науковий Сектор Українського Технічно-Господарського Інституту в Реґенсбурзі влаштовує з нагоди 70-літнього ювілею життя Ректора УТГІ професора д-ра г. к. Бориса Іваницького в неділю 16 травня 1948 р. урочисте засідання свого пленуму, присвячене питанням українського лісництва.

Редакція „Неділі" пересилає Достойному Ювілятові, Їх Маґніфіценції Пану Ректорові Іваницькому найсердечніші ґратуляції з бажаннями дальших наукових осягів і з щирим прагненням виконати усі нові завдання, які історія і народ покладуть ще на нього.

Стрілою летить час... Ще так недавно юнаки, молоді студенти, повні сили мужні працівники на різних ділянках національного життя, ми, стара ґвардія, безповоротно старіємось..: вибачте, не старіємось, не хочемо старітися, а просто нам набігають літа..: Корифей української сцени Микола Садовський дуже не любив, коли йому говорили-старий Огризався: я не старий, а давній.

До цієї категорії „давніх» ми дозволяємо собі записати і нашого Ювілянта, проф. Бориса Юрковича Іваницького.

Та й справді, чиж можна говорити про старість: проф. Борис Юркович Іваницький має сьогодні щоденно 3—5 годин викладів на Аґрономічному Лісовому Факультеті УТГІ, для цього він мусить встати о щостій годині ранку і пройти пішки, (трохи проїхавши трамваєм) сім кілометрів (за Дунай і назад), він тільки що закінчив писання чергового підручника 3 лісництва і перед ним на столі дві чи три н[...]их праці Але мало того, — коли Рек[...] Інституту проф. В. М: Доманицьки[...] значно молодший), після двох років праці над розбудовою Школи рішив трохи відпочити, то Професорська Рада Інституту обрала Ректором не кого іншого, лише проф. Б. Ю: Іваницького: А що значить нині ке[...]вати Інститутом, — нехай свідчать цифри: 900 студентів, 140 осіб професорського персоналу, п'ять факультетів, чотири Сектори окремих ділянок праці і до того... надзвичайно складна внутрішня і зовнішня і зовнішня загальна ситуація.

Кожний видатний український працівник старої доби мусів бути енциклопедистом. Борис Грінченко, як відомо, був письменником, поетом, журналістом, науковцем полуляризатором, видавцем, організатором і т. д. і т: д: Б. Ю. Іваницький, ставши в ранніх юнацьких літах у Петербурзі «свідомим українцем», теж ніс певні громадські обов'язки, але всеж про проф. Б. Ю: Іваницького можна говорити, як про людину, що може в найбільшій мірі серед своїх сучасників мала витриману «лінію». Ця «лінія» Шановного Ювілянта, що проходить через усе його життя, є український ліс.

Спочатку наука в Петербурзькому Лісовому Інституті, а потім практична пятнадцятилітня праця в лісах Київщини, на посадах лісничого і надлісничого. Далі, — в роках 1917—20, під час відродження української державности, в Міністерстві Хліборобства, на високій посаді керівника усього українського лісництва. І, нарешті, останніх чвертьстоліття — наукова і педагогічно-адміністративна праця в Українській Господарській Академії в Чехо-Словаччині і в нинішньому Технічно-Господарському Інституті у Німеччині.

Річ у тім, що наш Шановний Ювілянт являє собою зразковий приклад людини праці. — праці невтомної, систематичної, ретельної. З огляду на це Б. Ю, Іваницькому довірялись важливі і відповідальні функції: в Подєбрадській Академії, протягом 13 літ, він увесь час виконував обов'язки то проректора, то декана, а, нарешті, від 1928 і до 1935 року, став «перманентним» ректором цієї нашої Технічної Високої Школи закордоном.

І це — на фоні повсякденної, систематичної педагогічної і наукової праці. Нині про високошкільні підручники та наукові праці з різних галузів знання ми говоримо як про звичайну річ, але-ж двадцять літ тому нічого подібного не існувало: все це треба було створити. І Б. Ю. Іваницький дає у своїй галузі низку праць — праць, що є досі єдиними і виконують свою високу й відповідальну службу. Тут маємо підручники, такі як от «Курс Лісівництва» в трьох книжках, Дендрологія, Листяні породи, Голонасінні і под. І основна праця Ювілянта —» Ліси й лісове господарство на Україні», в двох томах —, праця, що подає нам великий і всебічний перегляд життя українського лісу і його значення в різні періоди нашої історії, від давніших і аж до останніх часів, коли, разом з українським народом, переживає свою трагедію й український ліс.

Наукова і педагогічна робота не належить до тих ділянок, про які радо пишуть і читають. Один письменник зазначає: спитайте першого ліпшого обивателя, хто є найкращим боксером, футболістом, ситківкарем чи співачкою модних «шлягрів» і вам відразу посипляться імена. Але запитайте — хто винайшов поротяг, щеплення проти віспи чи, хто перший привіз до Европи картоплю, — то спричините сеед публіки сильне «замішання».

Люди науки — стоять у тіні. Ціле їх життя — невидна скромна жертвенна праця. Тим більшої пошани і визнання вона заслуговує. Наш шановний Ювілянт належить до цієї когорти героїв праці.

І в день 70 ліття Його життя наша Йому пошана, привіт і покгін.

М. П.

Загальне зацікавлення викликає виставка німецької преси в Мюнхені. Журналісти в розмові з американським полковником Мек Мегоном. (Д)

Наш Гордіїв вузол

Видатна американська журналістка Доротея Томпсон вмістила в „Бел Синдикаті" статтю про ДП, повну здорового реалізму, ясного розуміння становища цих „зірваних з місця людей" і разом з тим щирої прихильности до них. Шановна авторка ставить це наболіле й „складне" питання руба й на всю широчінь, розв'язуючи його, як Гордіїв вузол, одним ударом меча: годі, мовляв, слів, — дайте всім ДП міжнародні пашпорти, позички до 500 долярів, а тоді відчиніть брами таборів і скажіть: ідіть собі в широкий світ вільних цивілізованих країн і „примістіть" себе де і як зможете. „Українські Вісті" (ч. 27) передрукувавши цю статтю, висловлюють задоволення з приводу такого „звороту до єдино правильної постави в нашій скитальницькій справі".

Поділяючи загальні погляди автора статті в „Українських Вістях", не можемо згодитися однак з твердженням про якийсь „зворот" в скитальницькій справі. Окремі голоси про потребу якнайшвидше й якнайширше розв'язати проблему ДП, щирі заклики зробити з цих „колишніх людей" корисних громадян вже давно раз-у-раз лунають і в пресі і з політичних трибун демократичного світу. В цьому напрямі нібито зроблено навіть перші офіційні кроки. Так, ще 1946 р. спеціяльна сенатська комісія в Оттаві ухвалила допустити до Канади українських еміґрантів у необмеженій кількості і канадський Сенат згодився на цю пропозицію. В тому ж 1946 році на шпальтах нашої, ба навіть і чужинецької преси не раз згадувано про „емерсонівські" пашпорти, що їх мали почати видавати ДП з 16 січня 1947 р. „Готовість" прийняти ДП, часом сотнями тисяч, висловив уже не один уряд. А проте... віз і досі на місці, — позбавлені людських прав і людського життя ДП і досі за мурами своїх таборів. Навколо них розлягається величезний світ з 2 мільярдами людей, що живуть не завжди легким, а проте вільним свідомим життям громадян своєї батьківщини й творців своєї долі, що мають свої домівки, родини й працю. Але жменці ДП, яких, згідно з офіційними даними, тепер має бути в Німеччині не більш 700.000, нема й досі місця в цьому широкому світі. Що їм з того, що десь„ обговорюють", „дискутують, передають з комісії в підкомісію їх справу, коли ось уже три роки, без надії на зміну, вони нужденно животіють за коцами своїх кутків, непевні завтрішнього дня, без віри й перспектив, не знаючи, чи „хтось" колись і кудись повезе їх, знесилюючись фізично й духово, дискваліфікуючися, вбиваючи ініціятиву розуму й енерґію духу. Що їм з тієї нескінченної безплідної тяганини, коли вони й досі є навіть не третьорядними громадянами, а безправними „переміщеними особами", яким не вільно ні поїхати у важливій справі до іншої зони, ні мешкати там, де їм вигідніше, ні часом навіть з'єднатися всією родиною.

В 1945 р., уже після капітуляції Німеччини, я бачив одного з таких „ДП". Порівняно молода ще людина, він був повний життьових сил, віри, бадьорости. Видершися з двох полонів — совєтського й напистського — він почував себе випущеним з в'язниці і будував світлі пляни життя й праці в якійсь вільній країні. Не маючи практичного фаху, він почав вивчати будівельну справу й ретельно студіювати англійську мову. І я бачив його недавно, за 2 1/2 роки по тому: перед мною стояла людина, що постаріла принаймні на 10 років. Очі йому вже не світилися ентузіязмом, — в них залягли втома, зневіра, байдужість. Він вивчав за цей час і столярську і креслярську справи, і французьку і еспанську мови. Тепер він не вивчає нічого, вже не вірить ні в що. „Коли б знати наперед, в яку країну, на яку працю мене повезуть, — хоча б за рік, за два, аби знати це певно, знати що тобі не відмовлять через те, що ти на один рік старший, або що твій фах не потрібний, або що в тебе родина, або що нема тобі квоти... а так"... — і він безнадійно махнув рукою.

Я згадав про цього дипіста лише тому, що він є втіленим образом тієї розпуки й тих занепадницьких настроїв, якими охоплені маси наших скитальців. Хоч як ставитися до цих настроїв, вони алярмують. Вони промовляють про те, що пора слів вже минула, що настав час діяти. Совєтський вплив на розв'язання цього питання значно ослаб ще з початку минулого року. Країнам розв'язано руки. Припинити витрату чималих коштів на утримання ДП, придбати собі нових корисних громадян — в їх же інтересах. І те не скінчене зволікання з цією справою, свідками якого ми є вже третій рік, це дріб'язкове копирсання в давно застарілих, геть порушених війною, нікому вже непотрібних іміграційних квотах слід пояснити головно недостатнім усвідомленням нашого справж-

ДРУГИЙ БІК ГАННОВЕРСЬКОЇ МЕДАЛІ

Протягом останніх місяців у нашій пресі з'явилось аж чотири поважні розміром статті про стан речей у ганноверському таборі ім. Лисенка («В ім'я правди» Ф. Блакитного — «Наше життя», 13. 10. 47 «За оздоровлення» — «Наше життя» — грудень 47; «Не словами, а ділами» Ю. Степового — «Наша Думка» — січень 48; **«Б Ганновері йде праця» Ю. Степового-«Неділя»** І. ІІ. 48). Поява стількох, не обмежених розміром виступів у пресі та ще й належних перу авторів, які походять з чільної групи українського журналістичного середовища, свідчить про те, що «ганноверська проблема» вийшла за межі «льокальних справ» і потребує уважного й докладного вивчення з боку нашої громадської думки й провідних громадських чинників. На жаль, досі цього не було. Громадські чинники залишаються й по цей день глухими до закликів уважно й об'єктивно розглянути ситуацію, що ось уже понад рік робить громадське життя в ганноверському таборі абсолютно ненормальним, а дехто з представників «громадської думки», як бачимо на прикладах авторів названих статтей, виявили при вивченні «ганноверської ситуації» з причин нам не зовсім ясних, м'яко кажучи, брак елементарної об'єктивности. Цим особливо позначаються статті п. Блакитного-Степового, який намагається ще посилити враження від своїх виступів і надати їм більшої авторитетности посиланням на свій ранґ — генерального секретаря. СУЖ-у.

Наведені вище причини змушують нас удатись до преси з метою сприяти об'єктивнішому висвітленню справ у Ганновері, справ, що мають приципове значення для громадсько-національного життя всієї нашої еміґрації.

Вже поява в «Нашому Житті» перших поверхових і тенденційних вражень п. Блакитного-Степового («В ім'я правди») споводувала спростування «Краєвого КУК-у на Брітанську зону», вміщене в тій же газеті, в числі з 24 листопада 47 р. В цьому спростуванні в чотирьох точках подано головні причини, що їх Краєвий КУК та т. зв. опозиція вважають за коріння тих ненормальних стосунків, які утворились у Ганновері і не дають змоги визнати позицію й діяльність теперішнього проводу табору Лисенка за національну й громадську. Автор «В ім'я правди» вже після цього виступив іще з двома статтями, що в них з настирливістю, гідною кращого застосування, повторив сказане в першій статті, не спромігшись спростувати жодного з тверджень, висунутих у заяві Краєвого КУК-у.

Так, п. Ю: Степовий, переконуючи, що табір ім. Лисенка живе життям «виповненим глибоким українським змістом», і відносячи це на конто теперішнього таборового проводу, свідомо обходить мовчанкою факт домагань чільних представників останнього в грудні 1946 р. в Головній Квартирі УНРРА поділу табору на релігійній основі й вивозу з табору українців — греко-католиків. Далі п. Степовий, згадавши мимохіть про злочинну протисоборницьку летючку «ДОСИТЬ», ані словом не обмовлюється про те, що представники теперішнього проводу табору, а тодішньої опозиції ніде й ніколи не засудили цього ганебного, ворожого «документу». Натомість пізнішу ухвалу УНРРА про скасування рішення про поділ вони відмовились вітати, як ухвалу в справі «тепер неактуальній». Ю. Степовий замовчує ту обставину, що український табір у Ганновері був урятований від національного розбиття гідною поставою більшости української людности його, організованої для цієї (двічі переведеної) акції представниками так однобічно й «об'єктивно» висвітлюваної ним теперішньої «опозиції».

Не зупиняючись на проблемі «справжніх» українців, яку так залюбки «обіграє» в своїх виступах п. Степовий, запитуємо, чи можна подані вище вчинки сьогоднішніх керівників ганноверського таборового життя вважати за національні й соборницькі і чи не є виправданим під цим оглядом недовір'я, що його має до цього проводу більшість українського громадянства табору?

Пан Степовий у статті «В Ганновері йде праця» («Неділя», І/ІІ-48) урочисто піднесено стверджує, що «рік тому таборяни вибороли повну суверенність (?!) у цьому таборі під час справедливих демократичних виборів, але при цьому заплющує очі на те, що на згаданих виборах за т. зв. «демократичний бльок, очолюваний проф. Подільським», який висунув нинішній провід, голосувало десь 34—35% українських виборців у таборі. Інші ж голоси, потрібні для виборчої перемоги (що виявилась у здобутті 51% всіх поданих голосів) зібрано коштом неукраїнських виборців (білорусинів і росіян).

Вихвалюючи всіляко ганноверську таборову Аркадію, п. Степовий «утримується» від показу справжніх «не слів, а діл» тієї. Він ані словом не згадує про фактичне припинення проводом, який клянеться на кожному кроці «демократичними заповітами Масарика», леґальної діяльности українських громадських організацій. Ніде у виступах п. Степового не згадано про недопущення національновиховної роботи Спілки Комбатантів, що їм не було дозволено влаштування академій на честь І. листопада, Базара, 22. січня і Крут, про розгін засідання Управи Філії Спілки таборовою поліцією.

Пан Степовий у статті «Не словами, а ділами» («Наша Думка», лютий 1948 р.) докоряє «Об'єднанню Українських Жінок», що воно не бере участи в допомоговій роботі, хоча робить «розшуки різних неіснуючих «ухилів» національно-політичного порядку в жіночій референтурі». В свою чергу, дозволимо собі запитати автора, чи поцікавився він бодай трохи тими умовами, що в них за теперішнього проводу існує «Об'єднання» в Ганновері, це поперше, а, подруге, чи подікавився він і тієї роботою,яку ця українська добровільна національна жіноча організація, що об'єднує понад 300 українок, провадить у таборі в умовах **напівлеґального** існування. Шановний автор ніби ніколи не чув про те, що «Об'єднання» систематично не дістає дозволу на збори або лекції, що засідання Управи його розігнано поліцією. Автор не згадує про те, що у таких, делікатно висловлюючись, «ненормальних умовах» ОУЖ спромоглось узяти активну участь в обох репрезентативних виставках у Ганновері, що «ланчестер» (комплект скатерини й серветок), надісланий принцесі Елізабеті як весільний подарунок від цілого ОУЖ на еміґрації, виготовлений руками членів ганноверського ОУЖ. Автор мовчить про те, що кухня додаткового дитячого харчування в таборі організована за допомогою ОУЖ, що ця ж організація створила й провадила курси крою й шиття, провадила допомогу хворим у лікарнях Ріклінґен, Нордштадт, Фрауенклінік, Бад-Мюндер, таборовій лікарні тощо, ОУЖ організував збірку й допомогу групі українських полонених (дві машини харчів і одягу). Не маючи можливостей офіційної таборової референтури, ОУЖ видав одноразову допомогу низці учнів гімназії, організував різдвяні й великодні подарунки (печиво й пасочки) хворим у лікарнях, хоч не мав у своєму розпорядженні конфіскованого в таборян поліцією борошна. ОУЖ видавав, поки були можливості, циклостилевий журнал «Українка». Це тільки мізерна частка всієї проробленої ОУЖ-ем роботи.

Не знаходимо в п. Степового нічого й про фактичну ліквідацію Спілки Хлі-

Кожному слово

ВИЯСНЕННЯ

23. квітня ц. р. прийшли до мене до мешкання вислані п. д-ром М. Галієм панове М. Кучер і інж. Р. Шпитко та в моєму мешканню в присутності 75-літньої нервово-хворої матері погрожували мені й пробували на мені певних вимушень в інтересі п. д-ра Галія. Коли погрози й вимушення обох панів на мені не повелися, обидва названі панове на свій спосіб пробують на мені чергових вимушень своєю „заявою" в „Неділі" з 9. 5. ц. р. На ввесь брехливий зміст їх „заяви" — як дальшої спроби їх вимушень в свідомім намірі компромітувати мене і через те паралізувати науково-освітну роботу статутового Наукового Товариства в Ашаффенбурзі — не потребую і не буду відповідати.

Ашаффенбурґ, 10. 5. 1948.

Володимир Мацяк

нього становища й власної користи, запамороченням світовими політичними подіями у психологічно далеких нам людей.

Отож ніякого „звороту" в цій пекучій справі ще немає. Вістки про початок масового переселення то з 1 січня, то з 1 травня виявилися безпідставними чутками. Проте цей „зворот" мусить статися, і то якомога швидше. І зробити для цього все залежне від нас є нашим обов'язком. Головна Переселенча Управа, ЦПУЕ, всі наші відповідні представники й організації повинні раз на завжди покинути мляві темпи своєї роботи, повинні не гаяти ні дня, ні хвилини в справі, від якої залежить доля всієї нашої еміґрації. Треба зробити цю проблему позачерговою, треба через наші закордонні допомогові організації домагатися від належних урядів і в Об'єднаних Націях не дрібних збільшень архаїчних квот, не прийняття кількох тисяч нових поселенців, а повного, рішучого й остаточного розв'язання всієї проблеми ДП, як це робить Доротея Томпсон, як це зробив у своєму недавному виступі міністер Бевін. Треба підтримувати з такими нашими друзями живий, тісний контакт, діяти через них, будити приспану увагу до ДП закордонних урядів і публічної опінії, пам'ятаючи що час не чекає. Треба говорити, треба кричати про це на весь світ, і тим голосніше, чим більше хмар скупчується на европейському небі над головами наших скитальців.

Не треба боятися, ніби таке просте й широке розв'язання „нерозв'язної" досі проблеми скитальців, привівши до розпорошення наших еміґрантів, що розтечуться по всьому світу „хто куди", приведе й до загибелі їх як національної культурно-політичної сили, а для багатьох, особливо для людей старшого віку або без практичного фаху, і до неминучої фізичної загибелі. Якраз навпаки. Маючи волю вибору, „розкріпачені" українські скитальці, уже хоч би з інстинкту самозбереження, в своїй масі, безперечно, подалися б в ті країни, де вони знайдуть найкращі для себе і природно-кліматичні і господарсько-політичні умовини і де, насамперед, є вже свої національні осередки — своя мова, церква, школа, свої люди, організації, колонії. Національне розпорошення від того лише зменшиться, національна активність посилиться, національна ідея виграє, а особиста доля кожного скитальця буде забезпечена краще. Б. К.

В Гватт (Швайцарія) відбулась конференція ІРО в справі інтелектуалів.

Культурне життя в Ашаффенбурзі

Останніми часами в Ашаффенбурзі відбулася низка культурних імпрез. Культурно-освітня референтура табору «Ля-Ґарде» влаштувала вечір, присвячений Карпатській Україні, під гаслом «Жива Енциклопедія». В імпрезі взяли участь місцеві й запрошені доповідачі: С. Ілляшевич — географічний огляд, О. Білинський-шкільництво, Ю. Грицюк-історія. А. Животко — Від «Карпат» до «Говерлі». В. Січинський-архітектура, М. Бажанський — Зрив Карпатської України. Зокрема звернула увагу доповідь студента М. Папа з Гайдельберґу про «Громадське й політичне життя Карпатської України під ЧСР». Поетка О. Лятуринська написала на цей вечір вірш «Благовіщення».

З ініціятиви Філії Т-ва Українських Політичних В'язнів відбувся вечір в честь Ольги Басараб. Доповідь про «Жінку-героїню» сказала п. Костюкова, споминами про постать О. Басараб поділився з присутніми член МУР-у М. Бажанський.

З нагоди Пластового Конґресу був влаштований Літературний Вечір з участю авторів-пластунів — Б. Кравцева, М. Бажанського, Храпливої, Кедра та співаків-солістів: Стецури й Мариновича

Проф. А. Животко зачитав джерельно опрацьовану доповідь п. н. «Просвіта, як виховний чинник всеукраїнства», в якій прелеґент дав образ життя й діяльности цього товариства на всіх українських землях.

У пам'ять вивішення Чорноморською Фльотою українських прапорів культурно-освітня референтура табору «Ля-Ґарде» влаштувала «Живий Літопис», присвячений Українському Морю.

Філія Об'єднання Українських Жінок в таборі «Піонір» улаштувала в честь Ольги Кобилянської святкові сходини з доповідю про письменницю.

Перед з'їздом залізничників

Оснований недавно місцевий осередок залізничників українців в Ашафенбурзі стає центральним осередком українських залізничників. З усіх кінців шлють листи з просьбою прийняти їх у члени.

Зваживши це, керівництво осередку Ашаффенбурґ, по полагодженні деяких формальностей і справ технічного порядку, має намір в найкоротший час скликати широкий з'їзд залізничникків, на якому виступить з пляном праці в майбутньому.

Гаряче вітаємо цей добрий початок і радіємо, що наші залізничники серйозно поставилися до нього.

Залізничник.

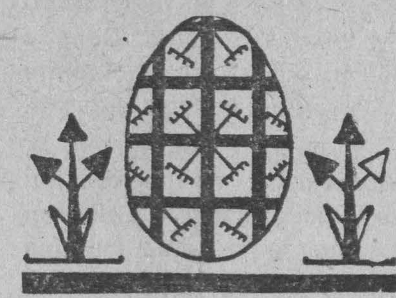

Христос Воскрес!

Головний Редактор, Колеґія і Видавництво „Неділя" складають найщирішу подяку всім тим, хто надіслав їм Великодні святкові бажання. Особливо дякуємо Їх Ексцеленції Архиєпископові Палладієві в Реґенсбурзі, Президії Центрального Представництва Української Еміґрації в Авґсбурзі, Українському Центральному Допомоговому Комітетові на брітанську зону в Бльомберґу, Ректоратові і Кураторії Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ, Ректоратові Українського Технічно-Господарського Інституту в Реґенсбурзі, Виділові Наукового Товариства ім. Шевченка, Президії Обласного Представництва Української Еміґрації в горішній Баварії і д-рові Масюкевичеві та Головній Управі Товариства Українських Політичних В'язнів. — Далі дякуємо Українському Комітетові YMCA в Геттінґені, Комісії Допомоги Українському Студентству в Австрії, Українській Студентській Громаді в Мюнхені, Українській Студентській Громаді в Брауншвайґу, Українській Студентській Громаді в Ерлянґені, Українському Студентському Товариству Національного Солідаризму „Січ" в Мюнхені, Повітовому Представництву Української Еміґрації в Гайльброні, Таборовій Раді і Управі Табору 25 у Галлендорфі, Культурно-Освітній Референтурі 82 табору полонених в Факенгеймі в Англії, Проф. Ковалеву в Мюнхені, Пану Байді, Родині Велигорських в Ремперсгоффен, і всім нашим Читачам у трьох зонах Німеччини, в Берліні і за кордоном. — Віримо разом з усіма, що як Воскресіння Христа перемогло зло і смерть, так і наша правда переможе всі ворожі їй сили. — Воістино Воскрес!

Воістино Воскрес! Всім інституціям та окремим особам, що надіслали Великодні Привітання Головній Управі СУВ та персонально мені, — сердечно дякую. З свого боку, від імени Головної Управи СУВ, а також від свого власного імени — щиро здоровлю з Світлим Христовим Воскресінням! — Голова Гол. Упр. СУВ С. Раєвський ген. хор.

боробів, колишньої масової «бази» теперішнього проводу, а тепер «за непотрібністю» скасованої, особливо після того, як члени її мали необережність вимагати в голови її, теперішнього коменданта табору звіту про витрачені 8000 марок спілчанських грошей.

Мовчить п. Ю. Степовий і про такі «досягнення» таборової «демократії», як скасування контрольної комісії, незалежної від управи і таборового суду, надання таборовій поліції необмежених прав (скасування виробленого попереднім проводом реґуляміну, що ставив поліцію під нагляд Суду). Слід відзначити, що більше, як за рік свого існування управа не знайшла потрібним бодай хоч раз відзвітуватись перед своїми виборцями. Якою мірою теперішній провід табору «шанує» волю таборян і «довіряє» їй, видно з того, що таборова управа, залишившись у складі шістьох членів, замість дев'яти (троє з незалежних від них причин вибули, в тому числі обидва представники опозиції), не вважає себе зобов'язаною, принаймні, дообрати нових членів. Мало того, перед неукраїнськими чинниками вживається всіх заходів, щоби довести, що всі, хто домагається перевиборів, є людьми, які «сіють неспокій». Цікаво відзначити, що по всій зоні за минулий рік по таборах щонайменше один раз відбулись перевибори, крім «демократичного» табору Лисенка. І це, не зважаючи на те, що комендант виїхав до перехідного табору й тим самим залишив свою посаду. Новий ТВО коменданта з'явився на цьому місці невідомо як і якими шляхами. Заступник коменданта (від опозиції) був звільнений «за скороченням штатів».

Нарешті, абсолютною мовчаною обходить п. Степовий церковні стосунки. Він не згадує про те, що теперішній провід табору ім. Лисенка не то, що не додержав елементарних правил **толеранції**, так потрібних у такій складній делікатній ділянці духового й громадського життя, як церква, але, навпаки, став на шлях активного підтримування започаткованого в Ашаффенбурзі розламу в УАПЦ та **утискування вірних, що не пішли за розламниками.** У вересні 43 р. комендант табору спеціяльним листом, копію якого надіслано було до Військового Управління, попередив Первоєрарха Української Церкви Митрополита Полікарпа, щоб той не приїздив до табору, інакше бо він, комендант, «не ручиться за спокій»

Натомість, парафія УАПЦ що, не зважаючи на всю «пресію» з боку таборового проводу, має в своєму складі понад 650 вірних (добровільно зголошених), не може користатись ані з «величного собору») вираз п. Степового) в таборі, хоч у будуванні його ці люди брали участь своїми грішми й працею, ні з будьякого іншого приміщення в таборі. Люди мусять ходити до винайнятої німецької кірхи за 4 кілометри.

Абсолютно розходяться з дійсністю висвітлення п. Степовим «досягнень» таборового проводу в господарсько-культурній галузі. Автор серйозно попереджає, що це «не є голословні декламації, а конкретні цифри й діла», але забуває додати, що ці «цифри й діла», властне, в дуже малій мірі є наслідки діяльности теперішнього таборового проводу. В організації й праці народніх шкіл, гімназії, дитячого садку, ремісничої й автошколи теперішній провід аж ніяк «не винен». Це все плоди діяльности так немилого п. Степовому попереднього проводу.

Зауважимо, що доказом «національної гідности» є не в спішному порядкові та «для високих гостей» піднесений жовто-блакитний прапор на щоглі при брамі й не терміново начеплені на кепі таборових поліцаїв грубі тризуби, а «діла й поступовування» тих, хто збігом обставин опинився при кермі таборового життя.

Одним із найнесмаковитіших методів, застосовуваних п. Степовим, є тенденційна спроба показати людей сьогоднішнього проводу в таборі Лисенка, як палких оборонців засад КУК-у, а їхніх противникв як «відокремленців» і «поплентачів». Автор свідомо не згадує, що до т. зв. опозиції в Ганновері належать, крім безпартійних таборян-українців, люди, ідейно пов'язані з усіма українськими угрупованнями: від монархістів і націоналістів до соціялістів.

У ганноверських умовах, використовуючи розсвареність українського еміграційного громадянства на політично-партійному полі, діють інші сили, про які говорить стаття в органі, що мав би бути ідейно співзвучним п. Степовому («Оперуймо малоросійську язву» А. Юра. Український Бюлетень Інформацій» з 5. 2. 48). Там можна прочитати таке: «Загостривши без потреби політичну боротьбу аж до биття голів з одного боку й прокльонів і неґацій з другого, ми не помітили цілком закономірного ширення в українському еміґраційному тілі і, саме через таку внутрішню незгоду активізації процесу внутрішньої язви... Є це діяльність у нашому середовищі ворожого нам табору малоросіянства». І далі «Найзагрозливіший і найшкідливіший є малорос, що добре володіє українською мовою», який підшивається під «одиноких правдивих представників наддніпрянської еміґрації», щоби, «використовуючи розбиття українців на «блискуче відокремлення» й «куківців», повести справжній наступ проти всіх свідомих і чесних українців, охрещуючи їх «бандерівцями» й «галичанами».

Ми стверджуємо: ситуація в Ганновері складна ненормальна й болюча, і більшість укр. громадянства щиро бажає й настирливо домагається (на жаль, досі безрезультатно) об'єктивного вивчення ганноверських обставин і чинної громадської допомоги. До цього часу ми мали тільки поверхові й сугубо однобічні відвідини і «враження», як це бачимо на прикладі з п. Степовим.

Група громадян з Ганноверу
(Прізвища Редакції відомі)

„The Sunday" - Ukrainian Independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, 23. ТРАВНЯ 1948 Nr. 124

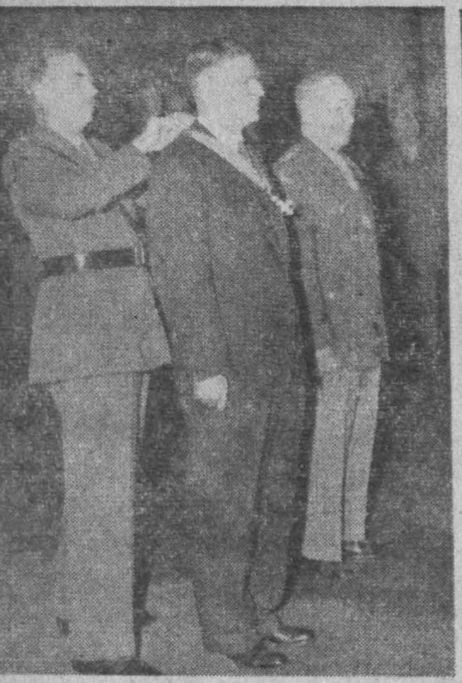

Брітанський губернатор ген. Робертсон відзначив у головній квартирі в Франфурті американських генералів Гюбнера й Гроса високими брітанськими ордерами. (Дена)

Українські мечі перекуються на рала тільки тоді, коли гасло Незалежна Українська Держава перетвориться в дійсність і забезпечить отому ралові можливість зужитковувати рідну плодючу землю з її незчисленними багатствами не для потреб третього, або другого з половиною, чи якого іншого інтернаціоналу, а для устаткування і зміцнення власного державного добра і збагачення рідного народу.

Біля гасла: Українська Народня Республіка — Українська Незалежна Держава о'бєдналися всі справді активні сили нації в її боротьбі за незалежність. Тільки в моральній атмосфері, утвореній тією боротьбою, могли з'явитися світлі постаті полеглих, тільки на цьому ґрунті могла зродитись жива леґенда дальшої нашої боротьби, що живе невмирущою в душі нації і ферментує її сили на нові виступи.

Симон Петлюра

Скитальців не забудуть

Преса про одну відповідь полковника Сейджа

На одній конференції у американців делеґацією литовських ДП поставлено таке питання: «Чи виготовлено якийсь плян, щоб в разі потреби евакуювати ДП до безпечних місць?» Полковник Сейдж відповів: «На випадок якихсь катаклізмів про ДП не забудуть». З приводу цього польський «Пшеґльонд» пише: «Ситуація, що могла б настати несподівано, не повинна заскочити ДП і викликати серед них паніку. В кожному таборі ДП повинен бути вишколений і зорганізований гурт чоловіків і жінок для евакуації, який буде здатним взяти на себе ввесь тягар керування загальною акцією. ДП повинні з усім спокоєм сприйняти висловлене владою запевнення в опіці і не дозволяти ширитися жодним нашіптуванням, що їх з успіхом могтимуть сіяти вороги з метою збудження паніки».

Група Молотова й політика Кремля

Американський «Контіненталь Нюз Сервіс» пише: «Політбюро переживає найбільшу кризу від часу славного процесу троцкістів. Проявився він підчас творення Комінформу за ініціятивою Жданова і Маленкова, при підтримці Сталіна, Берії і Вознесенского. По другому боці знайшовся Молотов з своєю групою. Молотов давав перше місце орґанізації місцевих комуністичних бльоків. Від того часу різниці в політбюрі поглиблюються. Противники теперішньої форми Комінорму бояться спровокування передчасного конфлікту, на який Росія не підготовлена. Розбиття в політбюрі паралізує діяльність Комінформу, а до певної міри спричинило поразку італійських комуністів і впливає на нестійкість комуністичної тактики на Заході.

Торез змінив тактику

Французькі комуністи вже змінюють свою тактику. Торез негайно по італійських виборах дав наказ стримати бойову політику, простягнувши руку соціялістам, католикам та демократам. Наглий зворот в його тактиці свідчить про те, що прийшли нові інструкції з Москви, яка сильніше заанґажована тепер на Близькому Сході і в Азії.

АРАБИ ЗАЙМАЮТЬ ЄРУСАЛИМ

85% жидів в Гессені зголосилися на виїзд до Палестини

Аґентства ІНС підтверджує повідомлення про здачу жидами 20 травня після запеклих боїв єрусалимського старого міста. Майже на всій території Палестини тривають бої між арабами і жидами. Свіш-Агенсі, заявляючи, що брітанські офіцери, двоє з яких захоплено в полон разом з арабським загоном, керують операціями арабського леґіону, обвинувачують Великобрітанію в спробі збройно повернути собі свої мілітарні позиції в Палестині. Жидівська влада звернулася до міжнародного Червоного Хреста з проханням про посередництво в справі проголошення перемир'я для поховання вбитих у районі Тель-Авіву. Палестинські жиди висловлюють певність в перемозі над арабами, якщо США скасують свою заборону довозити зброю до Палестини. Як повідомляють з Вашінґтону, ця заборона, імовірно, буде скасована найближчими днями. На посередника Об'єднаних Націй для Палестини 20 травня призначено президента шведського Червоного Хреста графа Бернадотта. В інших питаннях, що стосуються становища в Палестині, Рада Безпеки досі не знайшла спільної мови.

Головний рабін брітанської зони Німеччини д-р Гельфготт закликає жидів, що мешкають в брітанській зоні, вступати до жидівської армії для боротьби з арабами в Палестині і сам першим записався добровільцем для виїзду до Палестини. Разом з тим жидівський комітет брітанської зони оголосив загальну мобілізацію всіх жидівських чоловіків та жінок у віці від 18 до 35 років. Число жидівських добровільців, що записалися до жидівської армії, дедалі більшає. Перший транспорт жидівських добровільців уже вирушив 19 квітня з Берґен-Бельзену до Палестини. Як повідомляють з Гессену, понад 85% з 16 000 жидів, що мешкають в північно-гессенських таборах, зголосилися до еміґрації до Палестини, щоб взяти участь у створенні нової жидівської держави, а якщо треба — і в її збройній обороні. Ніхто з жидів не хоче лишатися більше в Німеччині, коли, за їх словами, нарешті прийшла можливість жити вільними громадянами в своїй власній країні. В Лондоні до арабської і жидівської організації зголошуються тисячі англійців, що бажають боротися в Палестні на боці арабів або жидів. Організації обох націй відмовляють їм у цьому з формально-правних причин. (ДЕНА-Ройтер).

Потрібна третя світова сила

ЙОГАННІСБУРҐ (ДЕНА-ІНС). Південно-африканський прем'єр-міністер генерал Сматс запропонував створити третю велику групу націй, що об'єднувала б европейську унію з брітанським комонвелтом. Така група могла б щодо розміру перевищити кожну з двох панівних тепер потуг — Сполучені Штати і Совєтський Союз. Теперішній вигляд світу з двома потугами, що стоять одна проти одної обабіч зубожілої і майже цілком зруйнованої Европи, таїть у собі велику небезпеку для майбутности людства.

КОНҐРЕС ОБГОВОРЮЄ ЗАБОРОНУ АМЕРИКАНСЬКОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-Ройтер). Американська палата репрезентантів почала 14 травня обговорювати законопроєкт про заборону американської комуністичної партії як підпільної змовницької організації. За словами шефа парляментського комітету дослідження антиамериканської діяльности Томаса, цей закон має покласти край втручанню Сталіна у внутрішні справи Сполучених Штатів. Президент Трумен, який вже сказав, що цей захід гостро суперечить американським принципам, в разі прийняття законопроєкту, очевидно, покладе на нього своє вето.

*

— Бельгійський міністер оборони полковник Фрайто, виступаючи перед парляментом, заявив, що бельгійська армія не має достатньої сили для забезпечення охорони держави. Бельгійська армія мусіла б включитися в інтернаціональну систему оборони.

АНТИКОМУНІСТИЧНИЙ ЗАКОН В США

ВАШІНҐТОН (Дена). Американська палата репрезентантів схвалила 19 травня значною більшістю голосів законопроєкт, що передбачає суворе обмеження діяльности американської комуністичної партії. Законопроєкт передано на обговорення до Сенату.

Короткі звідомлення

— Як повідомляють з австрійських офіційних джерел, совєтська окупаційна армія провадить тепер великі маневри в Нижній Австрії, де в зв'язку з цим припинено водне сполучення Дунаєм.

— Американський Конґрес схвалив законопроєкт, що дозволяє жінкам вступати на службу до американської армії і військової повітряної і морської фльоти.

— Американська Палата Репрезентантів схвалила в четвер 21 травня законопроєкт, що дозволяє вжити 207 міліонів долярів на розбудову баз за межами США. Того ж дня прийнято суму 195 міліонів долярів на реалізацію програми будови армійських та летунських пунктів.

— Чеський трибунал засудив в Празі підпоручника Золтана Лікліча за намагання утечі в американську зону з військовим документом «велитенської ваги» до 25 років увязнення.

— Фінський парлямент (у висліді слідства про діяльність фінської поліції в 1945 році) висловив недовір'я міністрові внутрішніх справ Лейно силою 81 проти 61 голосів. Згідно з фінською конституцією, Лейно мусітиме подати демісію, через що може створитися урядова криза.

— Чех Йозеф Горак, якого німці уважали убивником коменданта гестапо Гайдріха, прибув, утікши з ЧСР, в четвер до Лондону. Горак — колишній офіцер брітанського летунства сказав: в ЧСР арештовують на вулицях людей і вивозять їх до совєтських кацетів.

— Заступник американського губернатора в Німеччині генерал Гейз повідомив, що члени офіційних совєтських місій зможуть на майбутнє в'їздити до американської зони лише через один американський контрольний пункт в Гельмштеті. Німецька поліція контролюватиме виконання цього розпоряження.

— Югославія запротестувала проти арештів югославських громадян, що сталися в Александрії і Каїро останніми днями підчас масових поліційних облав.

— В Капускейсінґу (Канада) розігрувалося в льотерію авто вартістю в 2 000 долярів. Недавно прибулий з Европи український скиталець Петро Штогун, бажаючи спробувати щастя, купив собі білет за один доляр і виграв це авто.

— До Арґентіни повернувся арґентінський військовий міністер генерал Моліна, що провадив у США переговори в питаннях оборони.

Група чеських летунів, укравши літак в чеських Будейовіцах, утікла вночі на минулу середу до Англії. Чеська преса називає утікачів ґанґстерами.

Бразілія бере 50 000 ДП

Песимістична оцінка конференції в Гват директором Едвардсом

Дорога до Бад-Кіссінґену чарівна. В Ґемюндені прощаємось з широким плесом сріблистого Майну і, пересівши в старосвітський поїзд з брудних широчезних вагонів, їдемо лугами, поміж гаями пахучих акацій, до найславнішого курортного міста сучасної Німеччини. А в Бад-Кіссінґені на двірці чути українську мову, бо ще досі мешкає там кілька українських родин, що удержують тісний зв'язок з Ашафенбургом. Нічого дивного, що взаємним відвідинам нема кінця.

В самому місті дрімливий спокій травневого полудня. Вибаглива міжнародня публіка вийде на вулицю десь аж під вечір. А покищо з реклямних стовпів пестріють лише передвиборчі афіші: на 30 травня назначені тут вибори. Найсильніше рекламує себе місцевий блок безпартійних, арґументуючи своєрідно:

Ob in Hose, ob im Rock,
alles wählt den Kissinger Block!

Директор Едвардс між журналістами.

Шоста пресова конференція в Головній Квартирі ІРО була б майже зовсім не цікава, якщо б була проходила за шаблоньоном питань, дуже невдало сформульованих Союзом ДП-Преси. Майже всі вони у різних варіянтах деклінували модне тепер слово «Ґват», цебто назву місцевости, де вілбулася відома конференція в справах затруднення інтеліґенції ДП.

Пані Гогермут з Головної Квартири широко й щиро розповіла про перебіг ґватських нарад, запросивши поділитися враженнями присутню на конференції українську делеґатку п. Дражевську. Проте обидві ці розповіді стосувалися відомих речей і не внесли нічого нового, хіба що дали привід голові Синдикату Польських Журналістів ред. Бяласєвічові гостро запротестувати проти «скандалу в Ґват», як писала польська «Кроніка». Представник польської преси твердив на основі документів, що ІРО вислало замість польських делеґатів з американської зони — жидів, а «Кроніка» написала навіть, що на польське конто виїхав також українець з Австрії. Ось п. А. Козак з французької зони в Австрії, задеклярувавшись напочатку як поляк, виїхав в цьому характері на конференцію до Швайцарії. Прибувши туди — видавав себе українцем і заступав там українські інтереси»... Варто тут пригадати, що ред. Бяласєвіч виступав вже в тій справі на останньому засіданні управи Союзу ДП-Преси в Авґзбурзі, інформуючи, що лише українці в Мюнхенському Міжнародньому Комітеті політичних втікачів не підтримали протесту цього комітету проти самовільного призначення організацією ІРО делеґатів на конференцію в Ґват. Польська заява викликала контрзаяву делеґата СУЖ-у, ред. Которовича, що звернув увагу на факт зламання поляками й іншими групами в міжнаціональному комітеті своєчасної постанови про бойкот рескриніґової акції, яку виконали тільки українці.

Пані Гогермут пояснила, висилання делеґатів на конференйію (14 делеґатів, згодом, 19 від 7 ерій) було узалежнене від Женеви. І коли Головна Квартира американської зони домагалася телефонатом висилки ще одного мадяра і двох лікарів, Женава відкинула цю пропозицію. Виступи містера Джекобсона і міністра Понсо в Ґват безумовно спричиняться до актуалізації проблеми затруднення 30 000 інтелектуалістів ДП, але резолюцій конференції покищо нема. Делеґат — журналіст п. Ґреблер з Мюнхену, проти якого так гостро протестують поляки, не вважався в Ґват за офіційного представника ДП-Преси.

Проте найкращу — на нашу думку — оцінку швайцарській конференції дав **сам директор Едвардс**, що зі звичайною приязною усміщкою на запаленому сонцем лиці з щирим реалізмом висловив журналістам своє здивування тим, що вони аж таку вагу прив'язують до зустрічі в Ґват. Містер Едвардс готовий, зрештою, це зрозуміти, маючи перед собою людей з академічною освітою, але він не думає таїти свого переконання, що можливості еміґрації для інтелектуалів **цілком малі**. Взагалі справа еміґрації натрапляє на трудноші, хоч перспективи не такі вже то чорні.

В останньому часі особливо **Венецуеля і Бразілія** практично цікавляться переселенням. Бразілійський уряд та ІРО підписали договір що згідно з ним Бразілія візьме 50 000 ДП. Президент Бразілії Дутра вислав свойому парляментові окреме звернення, поручаючи ратифікацію і приступлення Бразілії, як 15-ї держави до конституції ІРО. Міністер Гельйо Льобо, представник Бразілії в ІРО, повідомив, що Бразілія ще в тому році, згідно з бажанням свого міністра зовнішних справ Руаля Фернандеза, вивезе 5 000 ДП. Як відомо, перших 5 000 ДП вже працюють в цій країні.

Заборона совєтських видань

БЕРЛІН (Дена). 19 травня американська військова управа в Німеччині видала розпорядження про заборону довозити, продавати, поширювати й виставляти будь-які газети, журнали, книжки, плякати та інші публікації, що видаються з дозволу совєтської влади. Заборона чинна до того часу, аж поки совєтська військова управа не дозволить необмежено поширювати в своїй зоні друковані видання, ліцензійовані американською владою.

З'їзд Союзу Українських Ветеранів в Етлінгені: генералітет.

Командарм визвольних змагань передає прапор Голові СУВ (Фото Олексієнко)

Неділя

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя“
Редаґує: Колеґія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA“
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorization No. UNDP 218
from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM
Publisher Gennady Kotorowycz
Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg
Circulation: 4000 copies

США й СССР визнали жидівську державу

Кенінґем

14. травня в Палестині оголошено жидівську державу «Ізраель» (спочатку її мали назвати Юдею). На чолі жидівського уряду стоїть Бен Ґуріон, на міністра зовнішніх справ призначено Шертока. На президента Тимчасової Ради обрано одного з засновників сіонізму д-р Вейцмана. Колишні підпільні жидівські організації Ірґун Цвей Леумі і Штерн заявили про повне визнання ними нового жидівського уряду. З різних місць світу сповіщають про врочисте святкування жидами заснування своєї держави. Її прапор має блакитний і білий кольори і Давидову зірку. Державна мова Ізраеля — жидівська. Одним з перших заходів ізраелського уряду було звернення до всіх держав про визнання нової держави і до Об'єднаних Націй — про прийняття її в їх члени. Президент Трумен за 20 хвилин після оголошення жидівської держави телеграфував про визнання її Сполученими Штатами. Несподіваність цього рішення здивувала багатьох політичних діячів США, Великобрітанії та інших країн, хоч більшість американської преси й вітає його. Пізніше визнав Ізраель Советський Союз, за прикладом якого незабаром мають піти всі східньоевропейські держави. Тим часом Великобрітанія і Франція вирішили утриматися від визнання до з'ясування політичної програми й тактики палестинського жидівського уряду, а Швеція та Нова Зеляндія спростували повідомлення про визнання ними нової держави. В паризьких і лондонських політичних колах прискорене американське визнання Ізраеля пояснюють бажанням США випередити в цьому СССР, який проте визнав жидівську державу «де юре», тим часом як США — лише «де факто». Уряд Ґуріона закликає всіх европейських жидів до необмеженої еміґрації в Палестину, яка, за наявними відомостями, вже почалася. Разом з тим єгипетський уряд оголосив про небезпеку плавання кораблів у палестинських водах. За повідомленням ДЕНА-ІНС, всі великодержави ухвалили недопускати довозу до Палестини будьякої зброї, а єгипетський уряд ще до цього затримав в Александрії бельґійський пароплав з призначеною для палестинських жидів зброєю. Делеґати п'яти великодержав не порозумілися ще щодо особи посередника, якого має призначити ОН для Палестини. Колишній американський міністер фінансів Морґентау запропонував прийняти Ізраель в число держав, охоплених пляном Маршала.

Вайцман

Араби перейшли палестинські кордони

Брітанський високий комісар генерал Кеннінґем 14 травня вибув крейсером з Гайфи, залишивши Палестину. Проте

Німецька орієнтаційна карта поділу Палестини. Закреслена територія показує нову жидівську державу.

брітанський уряд висловив готовість і далі допомагати Палестині щодо устаілення в ній миру й самоврядування. Опівночі проти 15 травня закінчився термін брітанського мандату в Палестині. Незабаром після того трансйорданський король Абдула першим власноручним пострілом дав знак своєму леґіонові наступати на Палестину. З півдня до Палестини через Синайський півострів двома колонами єгипетське військо, що, за пізнішим повідомленням, захопило міста Бержебу й Ґацу і нібито перебуває вже за 65 км. від Тель-Авіву. Еель-Авів, головно його порт, десять разів був заатакований з повітря арабськими літаками. На південний захід від нього жиди заатакували арабське місто Рамлеґ. Місто Акре оточене жидами. Запеклі бої між жидами й арабами точаться з перемінним успіхом на важливому шляху Єрусалим Тель-Авів. У північній Палестині з'єдналися сирійське та іракське військa, що наступають вглиб країни при підтримці військової авіяції. Загони Гарґани захопили Яффу. Летовище Лідду коло Єрусалиму захопили араби. В Єрусалимі, що був обстрілений арабською артилерією, три дні відбувалися запеклі бої. За жидівськими джерелами, місто лишилося в жидівських руках. Проте, за пізнішим повідомленням, арабам вдалося вдертися в жидівську частину міста, де вони почали висаджувати в повітря будинки, евакуювавши з них людність. Жидівські загони в Єрусалимі мусіли нібито здатися

Бен Ґуріон

на умовах повного обеззброєння, оголошення військово-полоненими всіх жидівських чоловіків і віддання під опіку міжнародного Червоного Хреста жінок та дітей. Жидівський уряд звернувся до Ради Безпеки з проханням зупинити єгипетську інтервенцію в Палестині. Єгипетський уряд, як і інші арабські держави, заперечує напад єгипетського війська на Палестину. За твердженням арабів, вони не воюють, а ввійшли в Палестину для охорони порядку й законности в зв'язку з залишенням країни брітанською владою, щоб захистити арабську людність від сваволі жидівських «терористичних банд». За пізнішими повідомленнями, єгипетське військо наблизилося до Рамлеґу, за 20 км. від Тель-Авіву, і нібито вже вступило в нього. Лібанське військо просунулося до захопленого жидами порту Акре. Коло Тель-Авіву, де чекають на вирішний бій, з'явилися частина арабського леґіону й концентрується 25-тисячна жидівська армія з артилерією та панцерниками. Нову жидівську державу визнали також Чехо-Словаччина, Польща та Уруґвай. (ДЕНА-Ройтер, АП).

«Нового Мюнхену» не буде

АНКАРА (ДЕНА). Заперечуючи побоювання деяких турецьких громадських кіл, ніби американсько-советські переговори могли б поставити Туреччину в таке саме становище, в якому опинилася 1938 р. Чехо-Словаччина, турецька преса одностайно висловлює думку про неможливість «нового Мюнхену». В Туреччині подекуди ставилося питання, — чи не підуть Сполучені Штати в можливих переговорах з Советським Союзом на те, щоб **коштом Туреччини добитися від СССР поступок в інших країнах світу.** На думку газети «Блус», найважливішим тут є твердження президента Трумена, що політика США, підтримувана більшістю народу, не зазнає жадних змін. Советський Союз повинен зректися ілюзій, ніби США можуть послабити свою боротьбу за волю і демократію. Вимога Трумена кредиту у 818 мільйонів для допомоги Туреччині, Греції, Китаєві й Трієстові є доказом цьому.

В Лондоні радили міністри оборони держав Західнього Бльоку. Французький міністер показує свою виказку перед входом до палати Бевіна.

Советський уряд „обурений“

Советський повірений у справах в Атенах, Чернов, передав грецькому міністрові закордонних справ Тсалдарісові ноту протесту, в якій советський уряд, посилаючись на «обурення советської людности», вимагав «негайно припинити страти грецьких патріотів і демократів». Вслід за СССР подібну ноту греції подала й Югославія. Грецький уряд відповів советському урядові нотою змісту якої ще не опубліковано. Проте, як заявляють в грецьких урядових колах, советський протест «не стурбував» грецького уряду. Кампанія протесту проти страт «невинних людей» у Греції охопила була недавно певні політичні кола і пресу в низці західних держав, особливо в Англії. Грецький уряд категорично заперечував ці обвинувачення, посилаючись на те, що страти провадилися тільки судовим порядком з широким застосуванням амнестії і помилування. За ввесь час страчено щось з 500 людей, винних в особливо-тяжких злочинах — головно в масових нелюдських вбивствах під час повстання 1944 року. В такому дусі висловився і брітанський уряд, що, з'ясувавши справу, відмовився від втручання в питання страт у Греції, як цього спочатку вимагали від нього певні парляментарі й пресові органи Англії. Як офіційно заявив грецький уряд, вбивство грецького міністра Ладаса, за даними слідства, виконано з наказу комуністичної партії (ДЕНА-Ройтер).

Сила чеської комуністичної партії

Чеська комуністична партія має структуру, аналогічну до російської. Центральний комітет, що має 101 члена, вибіра 14-особовий президіюм — відповідник політбюра. Є два секретарі — політичний і організаційний. Низова партійна клітина налічує 10 членів; секретар її є зв'язковим з партійними владами, стежить за пропагандою збирає членські внески і розповсюджує партійну пресу. Таких секретарів є від 100 до 120 тисяч. Округові секретаріяти мають під собою 5 — 7 місцевих організацій. 10 постійних партійних шкіл навчає основ марксизму-сталінізму, центральна школа має 6-місячні курси. Є спеціяльні курси редакторів, молоді, жінок та сільських активістів. Партія видала, крім кляcиків марксизму, коротку історію комуністичної партії (250 000 примірників), біографію Сталіна (80 000 примірників), книгу Сталіна про останню війну (98 000 примірників), а також збірку промов і статтей Ґоттвальда. Партія видає низку спеціяльних періодиків, кожен з яких є аналогічним до такого самого московського періодика. Крім органу «Руде право» виходять 4 провінційні денники і 22 часописи. В наслідок німецької окупації партія втратила 25 000 членів в тому числі — 42 члени центрального комітету. Однак вже після трьох місяців від часу визволення налічувала коло півмільйона членів, в кінці вересня 1947 р. — 1.172.000, серед них багато колишніх членів правих партій. 28.11.47 р. партія налічувала 1.281.138 членів, в тому числі — 419 000 жінок.

В січні цього року прийнято 44.160 нових членів в тому 112 офіцерів. 69% членів партії має менш аніж 45 років. З 11.512 місцевих «народних комітетів» комуністи мають своїх провідників в 6350 комітетах, а також домінуюче становище в професійних союзах (2.200.000 членів) і в кооперативах. («Ле Монд»)

Норвеґія проти комунізму

В Норвеґії з комуністичної партії вийшло багато її колишніх членів, також багато партійних організацій розв'язалось спонтанно. Сильна зміна настроїв відбулась і серед інтелектуалістів де після німецької окупації та під впливом советських перемог були поширені проросійські настрої. Не менш сильно позначилися антикомуністичні настрої в Данії. В парляменті комуністів заатаковано всіма партіями до соціялістів включно. В Осло й Копенгаґені багато осіб демонстративно виступило з товариств «приязні з советами».

Лицем до дитини — лицем до майбутнього України!
ОПДЛ

18 000 ДП до Канади

БАД-НАВГАЙМ (Дена) Як сповістила організація ІРО на підставі повідомлення канадського радіо, Канада висловила готовість прийнятих з Німеччини протягом цього року 18 000 переміщених осіб. Передбачається щомісяця перевозити до Канада 1 400 ДП повітряним шляхом.

Совєти реєструють німецьких офіцерів

БЕРЛІН (ЮП). Ліцензована советами німецька преса пише, що всі колишні німецькі офіцери, які мешкають в Шверіні, мають зголошуватися до поліції для реєстрації. Всі колишні поручники мають реєструватися 22 травня, колишні сотники 28 травня всі вищі офіцери й генерали 29 травня.

Як повідомляє Ройтер, на Словаччині арештували 18 осіб під закидом антикомуністичного шпіонажу на користь одній, ворожій советам державі. Одним з провідників шпигунської групи мав мути колишній голова словацької демократичної партії Д-р Летріх.

Французького президента Оріоля відзначають орденом Мальтанських Кавалерів.

ДО ПЕРЕСЕЛЕННЯ ДП ДО США

Як повідомляє американська військова газета «Старс енд Страйпс», члени правничого комітету американського Сенату Ґрет і Ґеч подали до Сенату законопроєкт в справі ДП, який, на відміну від поданого вже законопроєкту про допущення до Сполучених Штатів протягом двох років 100 000 ДП з великими обмеженнями для в'їзду переселенців, пропонує прийняти за 2 роки 200 000 переміщених осіб. Новий законопроєкт дає перевагу в переселенні особом з певними, потрібними країні фахами, а також тим, хто має в США близьких родичів. Як заявив сенатор Ґрет, ні він, ні сенатор Ґеч перед поданням цього проєкту не радилися із своїми колеґами з правничого комітету.

Під прапор єдности

Українська еміграція і український народ згадують 23-і роковини мученицької смерти Симона Петлюри. Симон Петлюра, голова відродженої незалежної Української Держави і Головний Отаман Українських Збройних Сил трагічно загинув, впавши від підступних куль посланого найлютішим ворогом України найнятого вбивника.

Ім'я Симона Петлюри стало символом української визвольної боротьби; воно сьогодні яскравіше ніж досі світить на прапорі української державницької ідеї і веде цілу націю по твердому шляху до нового змагу за державність і за вільне життя.

Ще ніколи незабутні слова заповітів Великого Отамана не говорили до нас такою силою і не горіли таким святим полум'ям прави, що є законом цілої соборної Нації:

Наближення великих подій, що видвигнуть українську справу на чоло міжнародніх проблем і поставлять перед нами велику шансу на остаточне закінчення вікової української мартирології, порушило серця усіх груп нашого народу, а зокрема його еміграції, і спричинили здоровий, єдиноспасенний процес єднання усіх розпорошених, пригноблених та здезорієнтованих сил під одним прапором — боротьби за українську державність. В повстанні Української Національної Ради бачимо тріюмф об'єднуючої ідеї Симона Петлюри. В гуртуванні українського вояцтва всіх воєн, фронтів і армій під одним стягом, під проводом тих, що разом з Головним Отаманом не досипали ночей в боях за Велику Справу, відбивається національна зрілість Нації. В монолітному бажанню усіх верств народу здійснити міт української своєї хати проходить традиція Петлюрівської боротьби за трудову Україну працюючого для власного щастя українського народу.

Хай Дух Петлюрівської Ідеї збройної боротьби за визволення України присвічує всім діям наших об'єднаних політичних чинників. Нехай закон Головного Отамана гартує залізною силою серця українського вояцтва і хай під прапором Української Народньої Республіки розвивається і росте боротьба нашої нації.

Минув час слів, настав час дійсного чину і боротьби. Під одним прапором за одну Справу до однієї Мети.

Свято Матері-Українки —
— свято дітей —
свято майбутнього України
ОПДЛ

Свято Маківки в Байройті

Заходом пресової квартири УСС-ів відбулося в Байройті свято Маківки. У церквах обох наших віровизнань відправлено Службу Божу за спокій душ героїв, що лягли в боях на Маківці. У вечорі цього ж дня відправлено панахиду, на яку прибули представники управи табору, комбатантів, Пласту, Сум-у та кілька сотень громадян. На сходинах сот. Угрин-Безгрішний, як шеф пресової квартири УСС-ів, сказав доповідь про повстання УСС, про їх славу й геройські бойові подвиги. Закінчив свій реферат описом боїв на Маківці.

п—я—к

До наших Шановних Читачів у Великій Брітанії:

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі“, Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, починаючи від 25. 5. 48, приймає пренумерату на часопис „Неділя“.

Умови передплати:

на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дописною пренумерата „Неділі“ з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 49 Linden Gardens, London, W 2.

Адміністрація Видавництва „Неділя“

Владика Бучко в Цуффенгавзені

(к) До українського табору в Цуффенгавзені завітав апостольський адміністратор українців-католиків у західній Европі, єпископ І. Бучко. У вхідній брамі табору вітали владику представники табору, деканату та УАПЦ. До таборової церкви супроводжали епископа малі діти в народніх строях та кидали йому квіти під ноги. Підчас Архиєрейської Служби Божої співав таборовий хор. Після Богослуження епископ Іван поблагословив присутніх та сказав патріотичну проповідь. З нагоди перебування в Цуффенгавзені владика Бучко зустрівся з представниками громадянства, ІРО та місцевої американської влади.

Засудили письменників

Підтверджується вістки про те, що відомого українського композитора д-ра Бориса Кудрика та письменника Юру Шкрумеляка засуджено на 10 років каторги кожного. Понад 70-літнього письменника професора Дениса Лукіяновича арештовано і вивезено.

Французькі дипломати зустрічають окремого амбасадора США Ґеррімена (праворуч) на летовищі в Парижі. (Дена)

Міжнародні контакти УРДП

Дещо про працю однієї політичної партії

(Не) Пожвавлення політичного життя української еміґрації в Німеччині, завершене створенням Української Національної Ради, привело до чіткого викристалізування окремих політичних груп, дозволивши зорієнтуватися в їх силі та програмово-ідеологічному потенціялі. Цікавий процес пройшов останніми часами в групах, що творять ліве крило Національної Ради цебто в групах соціялістичних і тих, що охрестили себе назвою Української Революційно-Демократичної Партії. Широка українська опінія не була ще досі інформована по те, що після створення Українського Соціялістичного Об'єднання в УРДП постав розкол і центральний комітет партії розпався на дві групи. Одна група на чолі з такими теоретиками і діячами, як Майстренко, Подоляк, Борис Левицький стоїть далі на позиціях дотеперішнього ідеологічного напрямку, репрезентованого головним органом УРДП «Нашою Боротьбою», інша демонстративно виступила проти соціялізму і стала на антисоціялістичних позиціях, формульованих в статтях Дивнича «Перед новим етапом» в «Українських Вістях». Ідеологічними стовпами цієї групи є, крім публіциста Дивнича, поет Іван Багряний і публіцист Семен Підгайний. Як нас інформують, частина членів ЦК УРДП та більшість членів основників УРДП та її активу стоїть на своїх традиційних позиціях і продовжує далі свою працю та веде інтенсивну політичну діяльність.

Делеґати УРДП брали участь у Міжнародньому З'їзді Молоді, улаштованому групою німецької соціял-демократичної молоді в березні ц. р. На тому З'їзді українці виступили з двома рефератами, а саме, «Східня еміґрація і західньоевропейський соціялізм» та «Противоріччя совєтської дійсности». Ці реферати викликали живе зацікавлення і цікаві дискусії. В трьох робітничих осередках соціял-демократичної партії в Баварії та в англійській зоні один з діячів УРДП повторив свій виклад «Противоріччя совєтської дійсности». Окремий референт ЦК УРДП тримає постійний зв'язоку майже з **усіма европейськими протибольшевицькими соціялістичним організаціями і видає бюлетень англійською та українською мовами.** Відділ УРДП в Англії випустив маленькою брошурою статтю Бабенка англійською мовою п. з. «Большевицький бонапартизм» ЦК УРДП перебуває у зв'язку з новими соціялістичними еміґрантами, що втекли з-за залізної заслони та через УСС розглядає запрошення брати участь у міжнародній організації соціялістичних партій народів поневолених большевизмом, що повстала в Парижі, наладнується постійна співпраця з польською соціялістичною партією (ППС), а зокрема з її революційним крилом: Вольносьць. Рувносьць. Неподлеґлосьць.

Якраз тепер вийшло вперше друком 5-те число офіційного органу УРДП «Наша Боротьба». Зміст її складають такі статті: «Незмінним шляхом», Бабенко: «Плебейство та революція», В. Р-к: «До проблеми боротьби з большевизмом», Віктор Серж: «Тридцять років російської революції». І. Корсун: «Кінець російської соціял-демократії?». В тому ж числі Іван Рожко дає зауваження до нашого внутрішньо-політичного положення, а в рубриці «з наших документів» поміщена доповідь секретаря ЦК УРДП на першому з'їзді УРДП 8 серпня 1947 року. Одночасно студентські групи УРДП готують 3-те число «Юнацької Боротьби», на ідеологічному Конґресі Студентської Молоді делеґація молоді УРДП виступала спільно з групою Суспільного Гуманізму. Поруч націоналістів та католиків є це сьогодні єдина поважна ідеологічна група, що діє серед української студентської молоді.

Центральний Комітет УРДП бере дуже активну участь в організації Національної Ради. Як дов[illegible]мося, діячі УРДП відіграли значну ролю у переконанні інших політичних партій, а головне кіл УГВР в потребі співпраці в національному передпарляменті. Після відходу від УРДП антисоціялістичної частини під проводом Дивнича та Багряного, УРДП, кермоване бувшими совєтськими політв'язнями та учасниками руху опору проти німецького фашизму (група Івана Мітринґи) та Української Народньої Демократичної Партії має всі дані розбудувати і відповідно поставити та оживити новими силами ліве крило нацього політично-партійного життя. УРДП не влилася в УСО, що є організацією федеративною, а лише співпрацює з УСО, зберігаючи свою самостійність, як партія з власним статутом, проводом та органами.

Українська служба Божа у ле Гавре

Нещодавно, у гарній церкві Ле Гавру, т. зв., Ґравіль, була відправлена українська греко-католицька Служба Божа, призначена спеціяльно для французького громадянства. Просторі церковні нави виповнила по береги добірна публіка цього французького порту.

Нашу Службу Божу співав хор французьких співаків, спеціяльно для цього вивчений. Прекрасну проповідь про нарід і його трагічне поневолення виголосив канонік о. Ґейзер. Під час цієї зворушливої проповіді багато приявних французів плакали. Декілька десятків приступили до св. Причастя під двома видами.

По Богослуженні двоє редакторів місцевої католицької преси і декілька громадян Ле Гавру зібрались у захристії, щоб довідатись дещо більше про трагічне положення нашої Церкви і народу. Наприкінці, о. М. Гаврилюк коротко подякував французькою мовою від імени української громади Ле Гавру, за таку щиру гостинність французьких кіл.

Акт освячення прапору СУВ православним духовенством

Нові вітри в ашаффенбурзькій Міжтаборовій Раді

Нововибрана Українська Міжтаборова Рада в Ашаффенбурзі почала свою працю і мала друге пленарне засідання.

Ще в березні ц. р. були проведені в усіх чотирьох ашаффенбурзьких таборах вибори до УМРади та на лідерів таборів. Вибори відбулися за новим статутом, згідно з яким уся відповідальність за табір, тобто адміністрація табором і громадський сектор, спадає на одну людину — адміністратора табору. В цей спосіб скасовано в ашаффенбурзьких таборах двоєвладдя, яке тут досі було, коли адміністрацію табором мав в руках директор, іменований й відповідальний перед ІРО, а за громадський сектор відповідав виборний комендант, залежний від ОПУЕ-ЦПУЕ.

До виборів ішли в усіх таборах три списки: Українського Національного Об'єднання" ч. 1. (КУК), „Непартійний список Рівности й Братерства всіх Українців" ч. 2. (наддніпрянці нової еміґрації) та „Список Національної Єдности" ч. 3. (бандерівці й прихильники).

Окремі групи одержали мандатів:

Список ч. 1.	10
„ ч. 2.	6
„ ч. 3.	14
Разом мандатів до УМРади	30

У двох таборах лідерами є кандидати КУК, в одному бандерівець, в одному наказний.

Атмосфера, в якій відбулися вибори показала, що ашаффенбурзьке громадянство навчилося вже деякої виборчої культури. Кожна група мала змогу вести свобідно аґітацію. Відокремлення „східняків" дало привід по поширювання аґітації під гаслом „геть галичан„! З того можна догадуватись, що антиукраїнські чинники намагаються використовувати відосередні тенденції частини українців зі східніх областей.

Ситуація й розклад сил в порівнянні з попередніми виборами змінилася через те, що на арену активного громадського життя виступив новий чинник, який досі стояв осторонь, або лише частинно активізував себе — східняцькі автономісти. Вони здобули 6 мандатів, 3 коштом бандерівців і 3 коштом КУК.

Висліди виборів були затверджені ІРО, лиш у таборі Боа-Брюле не визнано лідером п. Лоболоцького та з уряду призначено бувшого директора п. Зенка.

Установче зібрання УМРади, на якому, був представник ЦПУЕ відомий громадський діяч д-р Ценко, відбулося під головуванням найстаршого віком радного проф. А. Животка. Вибрано лідером української групи й головою УМРади інж. Іллю Сем'янчука, заступником дир. Качалубу, секретарем проф. Зінченка.

Друге пленарне засідання (у вівторок 17. 5.) УМР відкрив її голова інж. Сем'янчук. На порядку дня були такі справи: прийняття протоколу з попередніх зборів, звіт голови попереднього ОПУЕ й лідера групи, вибір Контрольної Комісії й Міжтаборового Суду, затвердження референтів ОПУЕ, внески. На це засідання запрошено представника „Неділі".

Заки почалася ділова праця за порядком дня, речник групи ч. 2. (східняцько-новоеміґрантська) п. Сергій Домазар склав заяву, оригінал якої був [illegible] ланий на руки голови ЦПУЕ п. В. Мудрого, копію доручено голові ОПУЕ інж. Сем'янчукові. Згадана заява, це протест проти виступу делегата ЦПУЕ на установчих зборах д-ра М. Ценка, який, за словами п. Домазара, „допустився брудних натяків", що „список ч. 2., який, не вмістився ані в КУК, ані в бандерівців, керується неназваними, але підозрілими, може комуністичними вказівками". Пан Домазар заявив що д-р Ценко солідаризувався з „ганебною статтею в „Неділі" п. н. „Сфінкс промовив", „закликаючи всіх радних читати її та діяти за вказівками цього ганебного виступу проти соборности". Промова д-ра Ценка — заявив радний Домазар — була кульмінаційним пунктом у цькуванні проти виборців „непартійного списку Виступ д-ра Ценка був провокацією з метою заставити радних списка ч. 2 покинути залю, щоб у той спосіб звалити на них вину неуспіху співпраці груп на терені УМР". Взагалі список ч. 2. зазнав і зазнає багато „провокації й шантажу". Піднялися закиди, що створилося нове. „блискуче відокремлення ч. 2.", яке копає Збруч, прихильників нової групи почали лякати застарілими наказами про репатріяцію, використовуючи до цього „Неділю"(!). Ця кампанія не припинилася й підчас виборів. У таборі „Піонір" розкинено відомі „протизахідняцькі" летючки, які Домазар називає фальсифікатом. Тим порушено честь не лиш 6-тьох представників цього списка, але й „честь 80 (?!) мільйонової української нації". Далі звернувся п. Домазар із закидами

Продовження на 6 сторінці

Греко-католицьке духовенство освячує новий прапор СУВ.

Коротко

— Як повідомляють з Буенос-Айресу, параґвайська армія подала провідникам параґвайських політичних партій ультиматум, загрожуючи державним переворотом, в разі вони протягом двох днів не порозуміються щодо обрання на президента республіки колишнього шефа таємної поліції Ґонзалеса.

— Н'ятеро з 40 совєтських громадян, які намагалися перейти совєтсько-іранський кордон в Азербейджані, були вбиті під час перестрілювання з іранською прикордонною вартою.

— В Румунії заарештовано низку видатних опозиційних діячів, між ними провідника опозиційної партії соціял-демократів Петреску, генерального секретаря цієї партії Дімітріу й колишнього лідера ліберальної партії Ромбічеану.

— За останні три місяці в Кореї сталося приблизно 500 збройних нападів на поліцію. В сутичці комуністів з поліцією на корейському півострові Хеюдо вбито 15 комуністів та 1 поліцист.

— Китайський прем'єр-міністер Чан-Чун подав президентові Чан-Кай-Шеку демісію всього кабінету, щоб тим уможливити створення першого конституційного уряду.

— До Туреччини прибули як політичні еміґранти з Румунії 8 румунських офіцерів та інженерів, що перепливли Чорне море великим баркасом. Одночасно до Туреччини прилетіли літаком два болгарські офіцери з Болгарії, де, за їх виразом «життя стало нестерпним».

— Як видно з відповіді директора військової управи Вюртемберґ-Баден, Ляфолетта, на заяву одного німця, ніби «більшість злочинів роблять ДП», — насправді ж у Вюртемберґ-Бадені в 1947 р з загального числа злочинців 3178 лише 388 було ДП і взагалі чужинців.

— Брітанський уряд дозволив німецьким громадянам подорожі до Англії (терміном до 6 міс.) для відвіддування своїх родичів і друзів.

— Згідно з проведеним в Японії в жовтні минулого року народнім переписом, кількість населення Японії виносить 78 мільйонів чоловіка.

— Як заявив брітанській палаті громад один ліберальний депутат, за неофіційними даними, 42% англійців бажають переселитися з Англії.

— 9 травня Париж святкував день Орлеанської діви. Центром свята була площа Пірамід, де на пам'ятник французької національної героїні, перед яким стояла почесна варта, прем'єр-міністер Шуман поклав вінок.

— У французькому селі Вошель вночі було вбито в помешканні кількома пострілами одного торгівця тваринами. Поліція, не змігши виявити вбивцю, звернулася по допомогу до паризького радієстесиста Кальва. Провівши своєю паличкою над витягненими з трупа кулями й простеживши коливання маятника, радієстесист привів поліцію до будинку в іншому селі за один кілометр від Вошель. Як виявлено, в цьому будинку мешкав один молодий електротехнік, що зник ще напередодні. В його помешканні знайдено плян Вошель з накресленим на ньому шляхом до садиби вбитого.

З'їзд музейних працівників

Українська Вільна Академія Наук разом з Відділом Культури й Освіти ЦПУЕ скликають в середині червня ц. р. З'їзд музейних, архівних та бібліотечних працівників в справі упорядкування збирацької акції на еміґрації та спляновання праці розміщення й зберігання українських пам'яток.

До участи в З'їзді запрошуємо всі компетентні та зацікавлені у цій справі установи й особи. Підтримуючи кожну ініціятиву, закликаємо прибути на наради й тих осіб, що приватно збирають і переховують якібудь книжкові, музейні чи архівні матеріяли.

Про бажання бути присутнім на з'їзді просимо якнайшвидше повідомити Музей УВАН на адресу:

Museum, Augsburg, Somme Kaserne 4 19.

1-1

Михайло Островерха

ЧОТИРИ ТЕМИ

Короткі завваги

І всі торкатимуться одного — мистецтва.

Перша тема — тиждень української культури в Мюнхені. Тут зупинимось лише на виставі українського пластичного мистецтва. Виставлені тут твори це, в більшості, тіж самі, що були на останній виставі тижня української культури в Реґенсбурзі. Тому, візьмемо під увагу твори лише деяких мистців, які не брали участі в реґенсбурзькій виставі, або нові твори, яких мистці не виставляли на згаданій виставі.

І так, бачимо тут **Марії Дачишин-Гарасовської** «краєвид», нарис, настроєве, у кольорі. Але, знаючи інші й кращі праці її, яких тут нема, хоч у Каталозі подані, ми дивуємось, чому це виставлено найскромнішу її працю? Ще раз треба тут згадати й М. Гоція — його «Парк», бо в цій праці виявляється він глибоким імпресіоністом, на яких у нас не багато. Та й **Є. Козака** не промовчиш із його циклем: із сільського побуту. Ці праці втримані в м'якім, пастельним тоні, і всі такі свіжі та спонтанні, що приходиться знову сказати: Є. Козак єдиний сьогодні вичуває лінією, виразом, навіть композицією й тоном душу українського села, яке на наших очах загибає. **Дм. Потоборока** своїми двома краєвидами, витриманими в тоні, не дає ще свого ясного обличчя.

З різьбарів на цій виставі бачимо праці й **М. Мухіна**, але це, на жаль, давні праці.

Назагал — розташування експонатів, згідно з засадою: по спроможності давати праці кожного мистця вкупі, — робить цю виставу «елеґантною», повнішою, утриманою у мистецькому смаку. — Народне мистецтво до непізнання краще показано в Мюнхені, ніж було воно в Реґенсбурзі. Викинено зовсім тандиту, дібрано переважно лише ті експонати, які мають мистецьку вартість. І такою цю виставу ініціятори повинні показувати чужинцям. Не багато, а — гідне й вартісне!

Друга тема — естетика! Розуміється, у нашому мистецтві. Коли згадати Роберта Лісовського, Петра Холодного—мол., Ніля Хасевича; а з тих, які сьогодні беруть участь на наших виставах — Є. Козака, Т. Крука, Я. Гніздовсього, М. Мороза, М. Неділка, покійного М. Жеваго, А. Павлося, можна бути оптимістом: наше мистецтво й далі нічого не втрачає на своїй естетиці. Наша естетика — як і наше бароко у мистецтві й в архітектурі — зовсім окремішна, інша, як у народів Европи. В цій нашій естетиці, в основі її, є душа, яку чуємо й бачимо вже в лініях рисунку трипільської культури: вона й наше візантійство «прояснила», і воно зовсім не таке важке, понуре, як у наших сусідів чи в болгарів, румунів.

Ця наша естетика проходить і в творчість наших модерністів сьогодні. Ми не врятуємось перед модернізмом. Але правдивий наш мистець, хоч і модерніст, насамперед буде естет. І на цій виставі в Мюнхені є такий один модерніст Ю. Соловій. Його модернізм не скрайній — і це добре. Розуміється, такий модернізм в Европі знаний, як конструктивний примітивізм. Подібні модернізми й у нас були: Ярослава Музика, а насамперед Андрієнко й інші, та їх естетика іншою була — в першої шорстка, в другого — рафінована, тонка. В примітивізмі Ю. Соловія, — ми відчуваємо українську естетику, яку мистецтво передає може й інтуїтивно. Якщо він йде правильним шляхом свого розвитку, то він повинен стати нашим Джіню Северені. Це пробивається у його «материнстві».

Третя тема — лубок! Перед ним ряtuймось! Ніщо так не знижує культури стилю у душі народу, як Гаркуни Задунайські в мистецтві. Проти лубка й Тарас Шевченко в нас виступав, називаючи його «суздальською гидотою».

В нас, тут то там, при творах мистецтва, вкрадеться й лубок у романтичній шдливі, й іде як «мистецький твір». На останній виставі в Мюнхені бачили ми картину «Вечір» (автора ім'я не пригадую собі). Може при силуваній волі — й доглянете в цій праці «щасливі» фраґменти, але поминаючи її сирість кольору і прикрий натуралізм, вона має елементарні хиби в пропорції, в рисунку, а про естетику й не говорити. В добрій «промислівці» такої картини не виставлять. А тут — висіла вона перед очима чужинців. Хто цьому винен? — Є в нас, у літературі, новий напрямок «збагачений реалізм». Чи, бува, з такою картиною, як «Вечір», не приходить новий напрямок у мистецтві «прикрий натуралізм»?..

Четверта — німецьке мистецтво і наше. Ходиш по виставах мистецтва, німецького й нашого, і шукаєш різниці чи спорідненості між цими мистецтвами. Хтось може думати, що німецьке мистецтво пішло дуже вперед, а наше залишилось позаду. Інший що в розвитку цих мистецтв немає відмінности, одне й друге має своїх модерністів «середняків» чи й «рефраттарів». Але одно певне, одно й друге має свої безспірні мистецькі вартості.

Деякі німецькі мистці, вирвавшись із атмосфери нацреалізму й натуралізму, вдарились у гострий футуризм, який, лагідно осуджуючи його, хіба зараховувати до скрайнього експериментальзму. Таким є футуризм Ганнеса Нойнера, а то й Рупрехта Нойнера. Але більшість німецьких мистців тримаються доброго імпресіонізму. Та не бракує й реалістів, деякі незвичайно різкі, гострі, як Христіян Шад. Із усіх мистців, твори яких ми оглядали на останніх виставках у Німеччині, американська смуга, на нашу думку, найцікавіші два мистці: інтуїцією і ширістю форми, — яку здобуває працею і передуманістю, — це Міхаель Шварцмаєр, у творах якого вичуваєте найважніше — іскру душі мистця; другий, багатий культурою духа, естет, скалею стилю широкий, це Бурно Ленц: від давного імпресіонізму до нового, аж до експресіонізму — як не далі —, чим дає докази своєї мистецької культури.

Але голоси, що наше мистецтво є на 50 років позаду німецького, — невлучні. Поперше: українське мистецтво, щоб не знати вже як змодернізувалося, воно завжди зберігатиме тісний зв'язок із нашою традицією у мистецтві — абсолютний нахил до естетики. Подруге, наше мистецтво зберігає притаманність, окремішність, свою, національну, українську формою, насамперед, стилем, а не тільки змістом. Німецьке ж мистецтво стоїть на своїх скрайностях: нахил до крайнього модернізму включно до дадаїзму, з другого краю, до реалізму, основи якого можна добачувати й 300 років, як не більше, назад.

УРЯДОВА КРИЗА В БЕЛЬҐІЇ МИНУЛА

БРЮССЕЛЬ (ДЕНА-Ройтер). Генеральна Рада бельґійської соціялістичної партії більшістю 145 проти 72 голосів схвалила компромісове розв'язання спірного між соціялістами і християнсько-соціялістичною партією питання про урядову підтримку католицьких шкіл. Бельґійський міністер-президент Спаак узяв назад заяву про демісію свого уряду, яку він подав принцу-реґентові Шарлю.

З судової залі

Процес проти редактора „Неділі"

24 листопада 1946 р. в 49 числі «Неділі» був поміщений допис з Мюнхену п. з. «Хто їх вислав?» в якому описано ганебний напад на обласний З'їзд Представництва Української Еміґрації в Мюнхені, що стався 19 листопада, зроблений представниками однієї української групи, яка проводила тоді голосні виступи. Дописувач згадав, між іншим, що юрбою напасників керував Петро Мірчук, а головну силу нападаючих творила боївка з Авґсбурґу, Міттенвальду і Ашаффенбурґу. Названий д-р Петро Мірчук не скористав з права спростовання твердження цього допису, лише виступив з судовим процесом проти головного редактора «Неділі» передавши справу Повітовому Громадському Судові при ППУЕ в Мюнхені. Оборонець редактора Которовича д-р Степан Баран підніс в серпні минулого року заміт невластивости суду, поставивши внесок переслати акти цієї справи до Найвищого Суду при ЦПУЕ в Авґсбурзі і після розгляду її визначити річево властивий Обласний Суд при ОПУЕ в Мюнхені.

У вівторок 27 квітня перед Обласним Судом УЕ в Мюнхені відбулася розправа проти редактора «Неділі». Трибунал складався: голова д-р адвокат **Юрій Старосольський**, проф. карного права в Українському Вільному Університеті в Мюнхені, ботанти: **д-р Лев Ганкевич і д-р Дорожинський**, протоколянт: **Гураль.** Приватний обвинувач Мірчук виступав без адвоката. Оборонець обвинуваченого **д-р Баран** поставив внесок на покликання свідків: директора М. Бігуна, д-ра Якова Маковецького і адвоката маґістра Йосифа Утриска — всіх з Мюнхену — на ствердження правдивости закидів проти приватного обвинувача, зроблених у згаданому дописі. Пан Мірчук **заперечив свою будь-яку участь** в подіях з 19 листопада 1946 року на З'їзді представників ОПУЕ в Мюнхені і покликав на це свідків: отця Богдана Смика з Міттенвальду, Романа Борковського і професора Олійниченка — обох з Мюнхену — а крім цього зробив внесення вилучити з складу суду д-ра Л. Ганкевича, тому що д-р Ганкевич був свідком згаданих подій. Д-р Ганкевич, якраз з тих причин, сам себе вилучив. Суд допустив докази зі свідків обох сторін і відклав розправу на суботу 22 травня 1948 року о годині 11. 15. Мюнхен, Розенгаймерштрассе 46 а, кімната 102.

Редакторові «Неділі» відомий автор мюнхенського допису, але він не хоче скористати з права зламання редакційної тайни і виступає на суді сам. З огляду на те, що славнозвісна справа нападу боївок на делеґацію З'їзду в Мюнхені не знайшла досі ніякого закінчення і об'єктивного висвітлення та два роки товклася по кабінетах різних громадських установ, суботній процес в Мюнхені викликає зрозуміле зацікавлення і, треба сподіватися, кине нове світло на дійсний перебіг тієї події, що була одною з найсумніших в історії найновішої української еміґрації.

ТРУС У СОВЄТСЬКИХ ДИПЛОМАТІВ У БОҐОТІ

ЛОНДОН (ДЕНА-Ройтер). Згідно з повідомленням московського радіо, совєтський повірений у справах в Боґоті дістав від свого уряду вказівку заявити колюмбійському урядові протест проти «збройного нападу» на приміщення членів совєтського посольства. В ноті протесту, переданій совєтському повіреному для подання її колюмбійському урядові, зазначено, що у членів совєтського посольства був зроблений трус, при чому всі виявлені при них документи, готові гроші й власні речі були сконфісковані. Совєтський уряд дізнався про цей випадок лише за 10 день, бо колюмбійський уряд перервав інформаційний зв'язок між совєтським посольством в Колюмбії і совєтським міністерством зовнішніх справ.

— Французька окупаційна влада не дозволила групі совєтських журналістів відвідати французьку зону Німеччини.

Цікава польська опінія

В польському часописі «Ожел Бяли» в статті про ставлення українців до справи «Межимор'я» читаємо:

«Не можна заплющувати очей перед принциповою суперечністю в українській незалежній пропаґанді. З одного боку чуємо трагічні вістки про найбільші в усій Европі українські втрати під час другої світової війни, чуємо що втрати ті більші за втрати польського народу, чи навіть польської держави, тобто вищі за 5 мільйонів. Українська інформаційна служба оцінює жертви депортованих українців кількістю 10 мільйонів. А паралельно з тим українська пропаґанда незмінно говорить про 40— чи навіть і 45-мільйоновий нарід. А щонайважливіше — та ж сама пропаганда і націоналістична публіцистика ставить перед українським народом велетенські політичні завдання, як, напр., організація Прометеївського бльоку від Вісли до Тихого океану. Не хочемо назвати цей метод заховуванням голови в пісок перед споглядáнням у вічі трагічній дійсності. Навпаки, радіємо, що укаїнський нарід, не зважаючи на страшні втрати не занепав духом, а його провідники ставлять перед ним амбітні завдання. Однак, ми б не хотіли, щоб нарід український, а разом з ним і всі народи середньої та східньої Европи, не рахуючись з дійсністю, стали жертвою трагічних оман».

Що ви знаєте про Америку?

Під таким заголовком Еґон Джемсон написав статтю про сучасну Америку і взяв як мотто вираз Джона Ґунтера з його нової книги про Америку: «Незнання Америки за кордоном є абсолютне». Нижче подаємо цей матеріял за газ. «Ді Ноє Цайтунг».

Емблеми: Державне мотто: «Е Плюрибус Унум». (З численного єдине). Кожен з 48 штатів має улюблену квітку і мотто, лише Стайно не має жадного керівного гасла. Цей штат має на своєму прапорі 17 зірок, тому що він був за черговó 17 штатом, що приєднався до союзу. — Синій Орел з'явився вперше офіційно 1 серпня 1933 року, як символ Нейшенел Ріковері Ект. — Кольори прапорів Америки, Великобрітанії і Франції — червоний, білий і синій. — Прапор Нью-Йорку має голляндські королівські барви: жовто-гаряча, біла і синя. — Від 4 липня 1912 року Америка має 48 білих зірок з 7 червоними смугами. Нині вже думають про запровадження 7 х 7, якщо Гаїті вступить до союзу, як 49 нація. — У проголошенні незалежности найбільшої республіки світу слово «республіка» і в конституції найбільшої демократії вираз «демократія» не згадується.

Закони: 25 штатів — за кару смерти на електричному стільці, 8 — газуванням, 8 — через повішення, 7 штатів її скасували. — Канзас, Міссісіпі і Оклагома забороняють вживання віскі, джину і коньяку. — В зоні Панамського каналу, що належить США, ні одна приватна особа не сміє володіти землею. — 23 000 індонезійців, тубільців острова Ґуам, не мають американської державної приналежности, але належать до народностей США. — Мешканці Порторіко мають право американських громадян.

Походження: Колюмб гадав, що відкрив Індію. Він назвав американських тубільців індіянами. Леонардо да Вінчі виявив помилку Колюмба. Колюмб ніколи не ступив на американський суходіл. — З перших 13 штатів Делявар, Пенсільванія і Нью-Джерсі були заселені шведами. Еспанія, Англія і Франція були три найголовніші колонізаційні країни. 26 американських штатів взяли свої назви з мови індіянів, 12 з англійської, а інші з французької чи еспанської. — Голляндці виміняли від індіянів Мангаттан за фальшиву прикрасу вартістю в 24 доляри. Французи продали Люїзіяну з обшарами нинішніх штатів Міссурі, Арканзас, Йова, Дакота, Небраска, Оклагома й більшої частини штатів Канзас, Кольорадо, Вайомінґ, Монтана та Міннесота за 15 мільйонів долярів Сполученим Штатам. Державний секретар Вільям Г. Сьюард заплатив росіянам 200 000 долярів за Аляску; тоді це називали «Сьюардовим божевіллям»; донині принесла ця найбільша, найхолодніша, найдикіша і почасти ще не досліджена американська область більше ніж 75 мільйонів прибутку в натуралíях. Данці передали США в 1917 році належний їм острів Діви. 100 літ тому мешкало там 45 000 осіб, тепер ледве 25 000. — Перша друкована демократична конституція — це іандементел Ордерс штату Коннектікут з року 1639. — Першу европейську колонію в Америці заснували в 1565 році еспанці: Сант Авґустін у Фльориді. — Протягом останніх 125 літ індуси в кількості 10 000 переселенців становили найменший еміґраційний континґент. Більшість еміґрантів — 6 мільйонів — походили з Німеччини.

Президенти: Джордж Вашінґтон — це єдиний президент, що дістав усі голоси (1789 р.). — Найбільший на зріст президент був Абрагам Лінколн: 1,91 м. — В один день, а саме 4 липня, в день проголошення незалежности, померло два президенти, що підписали цей документ: Томас Джефферсон і Джон Едемс; Президент Колвін Куліджж народився також 4 липня. — 8 президентів при своєму народженні були брітанськими громадянами. — Почесним президентом слідунів (пласт) є нинішній президент Сполучених Штатів. Герберт Гувер був квакером. Вудров Вілсон був ректором Прінцентонського університету. Теодор Рузвелт, що був мало самостійним і якого називали «ведмедиком», і Вудро Вілсон одержали премію Нобеля. Франклін Д. Рузвелт був єдиний президент, якого обирано більш, ніж один раз (навіть тричі). Президент Гаррі С. Трумен служив за першої світової війни, як польовий гарматник у Франції.

Білий Дім: Мешканевий будинок сучасного американського президента у Вашінґтоні був у 1814 р. пошкоджений вогнем одного брітанського полку. Пізніше цей будинок вибілено. — Єдиний нежонатий чоловік, що там мешкав, це був президент Джемс Баченен. — Єдина дитина, що народилася в Білому Домі, це Естер Клівілент (1893).

Заробітки: Президент одержує 75 000 долярів, віцепрезидент лише 15 000. Найвищий суддя одержує 20 500 долярів, член кабінету 15 000 долярів, член парляменту 10 000 долярів. Найнижча платня губернатора штату є в Південній Дакоті: 3 000, — найвища у штаті Нью Йорк: 25 000. Одна з 44 родин заробляє більше ніж 7 500 долярів на рік, кожна з 10 більше ніж 4 000 долярів на рік. Половина всіх американців має місячний прибуток у висоті 122 доляри.

Життя: Кожні 11,5 секунди народжується одна дитина: пересічна величина 50,8 см. — Щороку в США народжується на 900 000 людей більше ніж вмирає. — Пересічний вік чоловіків 65, жінок 68,95 літ. — Є 50 000 осель і міст з кількістю мешканців менше ніж 1000, 3 000 — менше ніж 2 000 мешканців, 2 000 — менше ніж 3 000 мешканців, 1500 — менше ніж 5 000, 1000 — менше ніж 10 000 мешканців. 745 міст має до 25 000 мешканців, 215 до 50 000 і 100 до 100 000. 92 міста ще більші.

Смертність: Кожні 5,5 хвилин хтось вмирає через нещасні випадки, кожні 3 секунди хтось поранений. Кожні 18,5 хвилини вмирає одна людина від автомобільної катастрофи (40 000 на рік!), кожні 31,5 секунди хтось буває при тій аварії поранений. Кожні 33 хвилини одна людина вмирає від нещасного випадку на праці, кожні 16 секунд хтось буває поранений при виконанні своєї праці. Кожні 15,5 хвилин вмирає одна людина дома, кожні 6,5 секунди хтось буває поранений в своєму помешканні. Кожна третя спроба самогубства у чоловіків і кожна дванадцята у жінок кінчається смертю. — На 210 Іст 64 Стріт Нью-Йорк 21 Н. Й. міститься від 1945 р. «очний банк» для відновлення зору в сліпих. Цей заклад збирає очі від тільки що померлих людей, щоб в особливих випадках пересадити очі при допомозі фахівців осліпленим живим.

Шлюби: В 10 штатах 12-літні мають право з дозволу батьків одружуватись. У Південній Дакоті мають право одружуватись 15-річні без окремого дозволу. В 29 штатах дозволяється видача шлюбної ліцензії лише після перевірки крови кожного з наречених. В Алябамі, Люїзіяні і Техасі це стосується лише чоловіка. — Американка не втрачає своєї державної приналежности, коли виходить заміж за чужинця. — Кількість вдів у два рази більша за кількість вдівців. — В 1850 році в одній родині було 5 осіб, тепер лише 4.

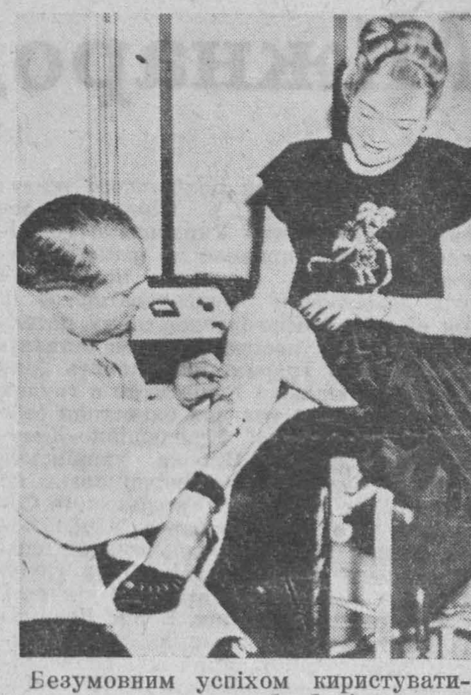

Безумовним успіхом киристуватиметься прилад, що безболісно вириває до 1.000 волосків за годину.

Багато бурятських родин, які в наслідок військових подій втекли з Монґолії, знайшли в Пекіні притулок та допомогу американської місії. (Дена-Нит)

Вірний спосіб „вилікуватися" — побувати в СССР

ФРАНКФУРТ (ДЕНА). Кілька сотень полонених німців, що повернулися останніми днями з совєтського табору, прибули до Франкфурту в кращому стані, ніж прибували досі з СССР всі звільнені військовополонені. Один з новоприбулих в розмові з представником ДЕНА пояснив відносно добрий стан здоров'я теперішньої партії полонених тим що всупереч тому, що було досі, цим разом постачання транспорту, що їхав з Сибіру до Франкфурту над Одером кілька тижнів, було достатнім, а головно — кращої якости (секрет цього, безперечно, полягає в тому, що повернення німецьких полонених з СССР в жахливому стані набрало широкого розголосу й посилило антисовєтські настрої в Німеччині — прим. перекл.). До того ж полонені мали свободу руху на зупинках і могли виходити з вагонів. Один з полонених додав: «Однак, я не подарую росіянам того, що вони тримали мене три роки за ґратами як худобину, та ще й примушували голодувати». «Коли б хтось з комуністичних прихильників знав, що нам довелося пережити й бачити, — він остаточно вилікувався б», — сказав другий. А інший, назвавши сам себе переконаним комуністом, зауважив, що совєтський режим зовсім не сумісний з комунізмом, як вчили його Маркс і Енґельс або й сам Ленін. В Совєтському Союзі, — сказав він, — панує не диктатура пролетаріяту, а тоталітарна система однієї партії, що не має нічого спільного з робітничою клясою, інтереси якої ця партія, за її твердженням, нібито захищає.

ЛИШЕ ЧЕКАЮТЬ НАГОДИ...

ІСТАМБУЛ (ДЕНА-Ройтер). У Самті в Тракії на турецьку територію спустився на військовому літаку один ляйтенант болгарської повітряної фльоти. Як він пояснив турецькій владі, він утік з Болгарії від совєтського режиму. За його твердженням, «сотні» болгарських офіцерів лише чекають нагоди втекти з своєї країни.

40 000 ОСІБ МЕШКАЮТЬ В МЮНХЕНІ З ФАЛЬШИВИМИ ПОСВІДКАМИ?

МЮНХЕН (ДЕНА). Як заявив у своїй першотравневій промові другий голова мюнхенського комітету союзу баварських професійних спілок Веннер, в Мюнхені мешкають приблизно 40 000 осіб з фальшивими дозволами на проживання. В інтерв'ю після своєї промови Веннер пояснив, що друкарня, яка виготовляє бляики таких посвідок, йому відома і що всі дані щодо цього були передані одному урядовцеві мюнхенської кримінальної поліції, яка проте досі нічого не зробила в цій справі.

Три дівочі долі

Двох повело серце на Брітанські острови, третю до США

Двох повело серце на Брітанські острови, третю до Зл. Держав.

На столі в мене три куверти з чужоземними значками, в них три листи з тонким мереживом письма, з першого погляду видно, жіночої руки. Троє дівчат пишуть з далекого світу, а за кожним листом криється ціла доля.

Лист перший

Це було ще в 1945 р., коли творилися перші табори. В УНРРА Тімі 21 в Мангаймі, що охоплював коло 5 000 українців з усіх земель, але й лотишів, естонців, литовців і поляків. Було українцям найбільш душно. Большевики свобідно гасали по таборах, такі директори, як ганебної пам'яти чеський комуніст Альойз Томашек з Мангайму, помагали їм. На таборовій площі українську громаду брали до авт «на родіну» силою, впали постріли, полилась кров. В унрівській в'язниці люди зі страху перед видачею «душетубам» накладали на себе руки. На вулиці міста українців силою тягнули в совєтське авто, а коли вони спротивлялись, застрелили в білий день, прилюдно, в не своїй зоні. В таборі кишіло від аґентів комуни, а Томашек грозив і просив вертатися до дому, не допускав до українців їхньої преси з-за океану, ображав їх почування релігійні й національні.

Томашек протеґував неукраїнців на кожному кроці. Всі кращі мешкання, ліпші місця, повніші харчі, надзвичайні рації — пупілям. Українці замітали площі, возили вугілля, перекидали землю — інші відкривали пачки Черв. Хреста, важили харчі в маґазинах, мали в руках кантину, дитячу кухню, унрівську харчівню. Боротьба йшла вперта й запекла.

Серед трьох-чотирьох старшин, що були прихильні до українців і справедливо вели свій реферат, на перше місце вибивався капітан Мольден. Йому підлягали школи, опіка над дітьми, приділ одежі, допомога культурі і мистецтву. Капт. Мольден став швидко «батьком» відсуваних українців. Скільки разів кликав він мене, голову табору й давав інформацію, яку закінчував: «Але ніхто не сміє про те знати» — ніхто не злічить.

Як найшлася, коли і де пізнала Галина з нашої групи капітана — не відомо мені. А тільки капт. Мольден все частіше став з'являтися в її товаристві. На танцях, в українському клюбі, на концертах національної групи і головне на українських виставах їх можна було бачити завжди поруч: добре і шляхетне обличчя капт. Мольдена в окулярах схилялося часто з усміхом до круглого, як яблучко, і свідомого, як яблучко, личка Галини. Капітан став наче молодший та елеґантніший. Галина мала завжди чудову зачіску й прегарну сукню. М'який трішки в ніс голос містер Мольдена переплітєся з дзвінким тембром Галини, яка все краще опановувала анґлійську мову.

Якось під кінець 1946 р. прийшло й запрошення: Містер і містріс Мольдени просять на своє весілля. О! — могли ми тільки викрикнути з дива.

Українська група піднесла на весілля капт. Мольдена і його Галини молодятам на прегарно вишитому рушнику оригінальний український коровай. Містер Мольден сказав гостям по-англійськи: «Я полюбив Галину і через Галину буду любити Україну». А Галина? Вона згадала своє жорстоке підсовєтське дитинство (говорила по-українськи) і зазначила, що «капітан для мене найкращий з усіх людей на світі» — та й сльози вибігли їй зі зворушення на очі. Оплески покрили обидві заяви, ми самі були зворушені. За столом кричали по-українськи «гірко!», вітали капітана, хор нашої групи грімко співав «Многая літа»...

І ось лист з Лондону. Капт. Мольден працює на своєму колишньому становищі банкового службовика. Галина дожидає його дома, а з нею жде на тата синок Мольденів, що вже почав ходити. Капітан по-старому цікавиться, що робить українська група Мангайму, а Галина просить, щоб ті, які приїздять до Англії на роботу, не забували про її хату. «Моя хата, як дома, стоїть відкрита для рідних, ми обоє вітаємоо кожного, хто з України, щирим серцем. Чоловік аж гнівався, почувши, що дехто з Мангаймівців був так близько і не зайшов до нас...»

Лист другий

Письмо другого листа мені дуже добре відоме. Раїса, дочка інженера, що був довгий час головою нашої Філії ТУПВ і кермував її крамницею-книгарнею, ходила до 7-ої й опісля 8-ої кляси нашої таборової гімназії, де я вчив історії. Струнка дівчина з рум'яним обличчям, великими темними очима й грубою косою через голову, що сиділа в першій лавці — оце й Раїса, пильна, зосереджена учениця. Зрештою вона теж відома в цілій групі, як видатний член театрального балету, в якому вибивалася плавкістю та надхненністю рухів.

А так ми не знали нічого. Батько належить до тих, що про особисті справи не говорить радо, і підозрілі стали щойно часті та сенсаційні ще тоді листи з американськими марками, листи, що приходили безпосередньо і через УНРР'у Раїса мабуть не дуже відписувала і хлопець нетерпеливився, писав на всі боки, боявся, чи не сталося чого. Ніколаєв був адресат цих листів, вояк США, син американців, що ходили ще до православної церкви... Як пізнав він Раїсу, коли і де — це їх свята тайна і нічого не зробиш. Зате тайну з задуманого весілля зробити було годі. Батько мусів прийти до Управи Табору залеґалізувати якість потрібні для виїзду папери — і тоді Управа несподівано довідалася, що Раїса — хто зна — чи й шкільного року добуде. «Вибачте, пане інженере, — сміявся я як голова табору, — але щоб такі речі ділилися та без мого відома... — а батько почервонів чогось, ніяково сміявся і кидав слова, що не значать нічого: «Ну, ви знаєте... якось воно годі... що зробиш...»

І Раїса таки до матури спільно з цілою клясою не сіла. Ніколаєв позаходився, політав по урядах так, що папери прийшли «нагло» і Раїса мусіла сісти в літак у Франкфурті. В останній хвилині ми склали комісію, перевели іспит і виставили їй свідоцтво зрілости. Може для дальших студій, а може тільки на спогад про табір, його школу, товариство з кляси.

Раїса пише: «Не скучаю. Батьки чоловіка ще добре говорять по-українськи, чоловіка заставляємо вчитись. Разом ходимо в церкву, де співаємо у хорі, а вечорами буваємо в клюбі, де я мушу щораз комусь вияснювати хто я така і яка та Україна, що про неї нічого майже тут не знають...»

Лист третій

А цим листом я тішуся найбільше. Пані Сінден? Не хочеться вірити, що так називається сьогодні Валя, струнка й моторна елеґантка нашого табору, з веселими зеленкуватими очима й веселою мовою. Валя, здавалося, не дуже любила танці, товариство, дотеп і темперамент. Але Валя була водночас касиркою нашої читальні (тяжкий обов'язок, коли треба стягати вкладку!) і знаючи англійську мову працювала в маґазині одежі, де «торпедувала» всі лотишські затії і звідки їм витризти її не вдавалося. Не один українець мангаймського табору завдяки Валі дістав у нас вістку, що прийшла така і така одежа і треба йти по неї, не один дістав нове замість старих лахів, що їх лотиші, вибравши все найкраще, «великодушно» і «щедро» сунули українським ДП, чітко зазначаючи в одежевих їх картках, скільки то всього українці дістали. За це й ненавиділи вони Валю і клювали, де могли,

Лист французьких комуністів до принцеси Елізабет

14 травня до Парижу прибула британська кронпринцеса Елізабет із своїм чоловіком — герцоґом Единбурзьким. Все місто було прикрашене прапорами. Французький президент Оріоль нагородив принцесу орденом французького почесного леґіону, а герцоґа — військовим хрестом. Принцеса відкрила виставку «300 років британського життя в Парижі». Там же, на виставці, принцесу з її чоловіком вітали паризький мер, П'єр де-Ґоль, міністер закордонних справ Бідо й міністер громадських робіт Піно. Відповідаючи на вітання, принцеса сказала:

Елізабет

«Якщо ми хочемо запобігти нашому занепадові, ми повинні **заходитися коло усунення забобонів, що випливають з вузьколобого націоналізму.** Всі, хто хоче мати цінності, за які ми боролися в двох війнах, мусять тепер дивитися за свої власні кордони. Моральна незалежність кожної країни ґрунтується на її здатності самостійно утримувати себе в господарському розумінні. Отже ми мусимо бути готовими докласти до спільної справи свої здібності й якості, що є нашим найкоштовнішим скарбом. Знаючи це, Франція і Великобританія повинні перебрати на себе провід». Наступного дня орган французької комуністичної партії «Юманіте» надрукував відкритий лист «принцесі Елізабет в якому сказано: »Не помиліться, принцесо, — вітання, якими зустрів ваше прибуття Париж, виходять із здорового почуття. Наш народ знає, чим він зобов'язаний Великобританії і що зробила разом з нами Англія під час обох світових воєн. У Франції надто багато британських могил, тим часом як нерозуміння і політичні підступи можуть ослабити таку потрібну для европейського миру приязнь». Лист натякав на те, що відвідини принцеси можуть бути використані для укладення «західнього альянсу». Він кінчався словами: «Увага, принцесо, вам готують тяжке королювання!» (ДЕНА, Ройтер).

ІЗ ШИРОКОГО СВІТУ

— Советська окупаційна влада в Німеччині видала наказ, згідно з яким до советської зони можна надсилати й поширювати в ній лише ліцензійовані советською владою газети.

— Президент Трумен знову подав до Конґресу вимогу додатково асиґнувати на потреби оборони країн 2 434 441 долярів.

— Колишній американський чемпіон боксу Рос прийняв до леґіону ім. Джорджа Вашінґтона 5000 добровільців. Завдання леґіону, в якому є жиди, італійці, ірляндці, мурини й ін., — подтримати мир в Палестині.

— Французькі Національні Збори більшістю 298 голосів проти 291 схвалили внесений соціялістами й підтриманий комуністами законопроєкт про скасування релігії в державних школах.

— 8 травня, в день свого 64-ліття, президент Трумен дістав вітання і подарунки з усього світу. Цей день він провів як звичайно-заклопотаний державними справами.

— Кількість ДП у Вюртемберґ-Бадені з травня 1946 р. зменшилася в наслідок репатріяції або переселення до інших країн з 63 540 до 49 219 осіб.

Сталін відповідає Воллесові

Уряд США відкинув черговий маневр советської пропаґанди

У зв'язку з порушеним в заяві американського амбасадора в Москві Сміта й відповіді міністра Молотова питанням про вреґулювання американсько-советських взаємовідносин, провідник американської «третьої партії» Генрі Воллес звернувся до маршала Сталіна з «відкритим листом», в якому закликав до американсько-советського порозуміння на базі певних конкретних позицій. 17 травня московське радіо оголосило особисту письмову відповідь Сталіна на лист Воллеса. В ньому Сталін підкреслює, що з усіх політичних документів останнього часу, спрямованих до усталення миру, міжнародньої співпраці й безпеки демократії, лист Воллеса має найбільше значення. Недостатність американської заяви з 4 травня і советської відповіді з 9 травня полягає, на думку Сталіна, в тому, що в обох нотах висловлювалося лише бажання вреґулювати розбіжності в поглядах між США і СССР. Велике значення відкритого листа Воллеса полягає, натомість, у тому, що він; не обмежуючись самими заявами, пропонує конкретну програму усунення цих розбіжностей. Не можна сказати, що Воллес охопив усі пункти советсько-американської незгоди і що його формулювання та тлумачення не потребують виправлення. Проте, це не є дуже істотне. Найголовнішим є те, що Воллес своєю конкретною пропозицією зробив відкриту й чесну спробу мирно полагодити всі засадничі розбіжності між США і СССР. Можна, — пише Сталін, — приймати або відкидати програму Воллеса, але не можна проминути її, бо вона відбиває прагнення народів до миру і буде підтримана багатомільйоновими масами. Невідомо, чи схвалює уряд Сполучених Штатів програму Воллеса як основу для порозуміння між СССР і США, щождо Советського Союзу, то він вважає її за міцну й надійну базу для такого порозуміння.

Советська преса одностайно вітає виступ Воллеса. Зокрема вона цілком схвалює його пропозицію про загальне обмеження озброєння, заборону зброї, що загрожує масовим знищенням, ліквідацію військових опірних пунктів у чужих країнах, виведення чужого війська з Кореї, невтручання у внутрішні справи інших країн, передачу справи міжнародньої допомоги спеціяльному відділові ОН. На думку советської преси, здійснення пропозиції Воллеса знову повернуло б Америку до політики Рузвелта, коли всі розходження в поглядах держав антигітлерівської коаліції успішно усувалися. Заперечуючи твердження Маршала, советські політичні коментатори заявляють, що в Советському Союзі нема жадної людини, яка вважала б неможливим для СССР жити в мирі з США.

Дізнавшись про відповідь Сталіна, Воллес сказав, що він «покірно й з подякою» взяв би на себе ролю посередника в цій кризі, щоб з'ясувати й усунути розбіжності в поглядах між США і СССР. Він підкреслив при цьому, що відповідь Сталіна скерована не лише до нього, а й до американського уряду. У світовій демократичній пресі й політичних колах лист Сталіна досить одностайно оцінюють як черговий маневр советської пропаґанди з метою дискредитувати й обеззброїти США. За повідомленням ДЕНА, американський уряд офіційно відхилив пропозицію Сталіна про безпосередні переговори США з СССР на базі листа Воллеса. Як підкреслюють в американських урядових колах, СССР, перш ніж пропонувати США переговори, повинен на ділі довести, що він зрікається своєї дотеперішньої політики. (ДЕНА-Ройтер, ІНС)

ВІДКЛИКАННЯ ҐРОМИКО

Советський делеґат в Раді Безпеки Ґромико заявив генеральному секретареві ОН Тріґве Лі, що він незабаром відступить свій пост. Його заступником називають колишнього советського амбасадора в Токіо, а дотепер заступника советського міністра зовнішніх справ Маліка, що мав уже приїхати до Нью-Йорку. Підкреслюють, що обидва советські предетавники в США — Малік і колишній амбасадор в Китаї, а тепер у Вашінґтоні Панюшкін — є знавцями далекосхідніх питань. Політичні спостерігачі бачать у відкликанні Ґромико ознаку певного ослаблення напружености в стосунках між СССР і США. (ДЕНА).

Вжити, чи не вжити атомову бомбу

«Сандей Таймс» пише: Під військовим оглядом ми не зможемо оборонити ні Берліну, ні Відня, але одна річ-боронити правду і тимчасово піти на поступки, а друга — без спротиву залишити клієнтів і кинути їх вовкам на пожертя. В першому випадку довір'я світу можливо й не буде захитано, але в другому — воно неминуче зникне. Якщо европейці побачать нас і американців тікаючими перед відповідальністю, то діятимуть згідно з правилом «рятуйся, хто може» і відскочать від нас. Велика Британія буде тоді єдиним островом поруч з ворожим континентом. В Берліні й Відні провадиться гра за те, чи Західня Европа стане по нашому боці, а чи буде додатком до советської імперії. Тому у вирішальну хвилину коли треба буде вибирати між війною і миром, ми муситимемо вибирати війну. Це рішення може змінити лише усвідомлення того, що війна переростає наші сили.

Захід має перевагу в атомовій зброї та якості летунства. Росія має перевагу в сухопутній армії і в її сучасному бойовому виряді. Атомова бомба може принести перемогу, але її вжиток обмежений виключно ворожою країною. Можна кинути її на Москву чи Одесу, але не на російську армію, що окупує Францію. Звідси можливі намагання російської стратегії якнайшвидше зайняти Західню Европу не лише як базу для бомбардування Англії, але й для розміщення там своїх військ, забезпечених таким чином від атомових атак: В цьому криється військова слабість В. Британії і США.

Перед Росією дві можливості: або чекати на винахід власної атомової зброї, або використати свою сьогоднішню неатомову перевагу. Замах на Чехо-Словаччину доводить, що Росія вибрала другу можливість, бо Чехо-Словаччина є ідеальною країною для концентрації там інвазійних військ.

АМЕРИКА ВИПРОБОВУЄ АТОМОВІ БОМБИ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-Ройтер). Згідно з повідомленням американського уряду, недавно проведене в Тихому океані випробування атомової зброї виявилося з кожного погляду успішним і дало докази істотних досягнень в цій справі. Випробувано було три атомові бомби. Це повідомлення стоїть у зв'язку із звітом американського комітету атомової енерґії про випробування атомових бомб в Ініветок-Атол на Тихому океані. Президент Трумен висловив свою загальну згоду з плянами атомового комітету щодо дальшого дослідження атомової зброї на підставі нових, добутих тепер знань. Відомості технічного характеру про останні випробування тепер не будуть опубліковані. Як повідомив голова комітету атомової енерґії Лілієнталь, при випробуванні атомових бомб були присутні понад 10 000 представників армії і морської та повітряної фльоти, а також цивільних фахівців.

Президент Трумен поклав вето на законопроєкт, згідно з яким члени комісії атомової енерґії, яких призначає президент, мають бути перевірені американською кримінальною поліцією. Трумен назвав цей захід непотрібним і нерозумним.

Погляди американського генералітету

Військова комісія сенату США частково оголосила звіт з свого таємного засідання, на якому ген. Бредлей заявив: «Наші побоювання, що щось може трапитись, є сьогодні трохи більшими, аніж три місяці тому, коли обговорювано справу американських резервів. В цю **хвилину у нас немає певности в тому, що на обрії не видно війни. Якщо не хочемо обмежити себе до чисто-оборонного ведення війни на американському континенті, — потребуємо вишколених резервів і якнайбільше летунства, що його ми б мусіли вислати до Великої Британії, а також на інші бази. Доки вишколимо й озброємо війська, можемо втратити всі бази з яких можна атакувати СССР. Бо ж ми всі знаємо, що йдеться насамперед про СССР».**

Адмірал Захаріяс ствердив, що Америка (про що знає Росія) має три зброї, потужніші від атомової: бактеріологічну, біологічну і кліматологічну. Атомова бомба стоїть аж на четвертому місці, бо її дії обмежені простором.

Позицію Форрестала та його групи найкраще можна схарактеризувати його власними словами — що генерали якби лише їм дозволили, обсадили б місяць з метою попередити советський десант.

(«Ґазет де Льозанн» 1.5)

ТРУМЕН ПЕВНИЙ СВОЄЇ ВИБОРЧОЇ ПЕРЕМОГИ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-Ройтер). На зібранні американської демократичної партії президент Трумен заявив, що він здобуде перемогу на цьогорічних президентських виборах. «В наступні чотири роки в Білому Домі мешкатиме демократ, і ви тепер бачите цю людину перед собою», — сказав президент. При цьому Трумен висловив надію, що демократична й республіканська партії і далі співпрацюватимуть в питаннях зовнішньої політики.

Чехо-Словаччина „обиратиме“ лише комуністів

На парляментарських виборах, що мають відбутися в Чехо-Словаччині 30 травня, не буде жодного опозиційного кандидата. Виборці зможуть голосувати лише за єдиний список народнього фронту — очоленої комуністами урядової коаліції — або подавати порожні виборчі бюлетені. 9 травня, в роковини «звільнення Чехо-Словаччини від її тисячолітнього ворога й дня перемоги Червоної армії», міністер оборони генерал Свобода й шеф чехо-словацького генерального штабу генерал Коцек видали наказ, в якому, між іншим, зазначено, що «демократія Східної Европи під проводом СССР створила міцний бар'єр проти всіх імперіялістичних зазіхань на завоювання світу». «Конституцією 9 травня» названо нову чехо-словацьку конституцію, одноголосно схвалену того ж 9 травня в Національних зборах Чехо-Словаччини. З 300 членів їх не з'явилося на засідання 54 особи, що були за цей час позбавлені депутатських повноважень комітетами чину або втекли за кордон. Нова конституція усуває відповідальність уряду за своїх окремих членів, отже висловлена парляментом недовіра одному з міністрів не може привести до демісії уряду. Для розв'язання конституційних питань створюється «президентська рада» з 24 обраних парляментом членів.

Нова конституція значно **обмежує автономні права Словакії,** уряд якої стає цілком підпорядкованим центральному урядові, що має право касувати постанови як словацького уряду, так і словацького парляменту. (ДЕНА-Ройтер)

Скачи враже, як пан каже

Інтерв'ю московського патріярха Алексєя

МОСКВА (ДЕНА-Ройтер). Патріярх православної церкви в Советській Росії Алексєй відповів на низку питань, що йому поставив кореспондент Ройтера з приводу відносин між російською православною церквою і советською державою. Як висловився патріярх Алексєй, церква в Советському Союзі скрізь зустрічає доброзичливе й спритливе ставлення уряду. **Питання:** Чи вільно розвязує церква свої внутрішні справи? **Відповідь:** Це є невід'ємним правом православної церкви, що ним вона користується в широкому обсязі. **Питання:** Чи можете ви сказати, що в СССР є «релігійна свобода»? **Відповідь:** Релігійна свобода ґарантована Советською конституцією. **Питання:** Скільки є віруючих в Советському Союзі? Чи побільшало їх після війни? **Відповідь:** В наслідок відокремлення церкви від держави, а також релігійної свободи ми не маємо якихсь реєстраційних списків віруючих, як це було давніше в Росії. Щождо кількости осіб, що відвідують церкви, і тих, що виконують свої релігійні обов'язки, то відомості про це вже були подані в закордонній пресі. До них можна додатии, що число церковних громад не тільки не зменшилося а, навпаки, як і число церков, збільшилося. **Питання:** Яка ваша думка про Сталіна як провідника советського народу? **Відповідь:** Питання, поставлене таким способом, не має взагалі ніякого стосунку до церковної проблеми. Те, що Сталін є геніяльним провідником советського народу, знає весь світ, це визнають як друзі, так і вороги Советського Союзу. До цього можна тільки додати, що церква дістає від Сталіна корисну підтримку в усіх питаннях, що виникають у ній. **Питання:** Чи є якийсь конфлікт між теорією і практикою комунізму, з одного боку, і релігійними віруваннями — з другого? **Відповідь:** Ваше питання неясне. Для православної церкви в Советськомму Союзі нема жадних конфліктів.

З ХВОРОЇ ГОЛОВИ НА ЗДОРОВУ

Берлінська газета советської армії «Теґліхе Рундшау» в звязку з третіми роковинами капітуляції Німеччини виступила з найгострішими досі обвинуваченнями Сполучених Штатів. В її передовій статті, між іншим, сказано: «Головним ворогом міцного й тривалого миру між народами є американський імперіялізм, який, почавши здійснювати відверту експансіоністську політику, перейняв безславно програму авантурницьку програму фашистських аґресорів з їх зазіханнями на світове панування».

— Під час демонстрування в одному з найбільших нь-йоркських кінотеатрів фільму «За залізною заслоною» зчинився бешкет, коли прокомуністично настроєні особи намагалися зірвати кіносеанс, в наслідок чого сталася сутичка їх з католицькими учасниками війни.

На пресовій виставці в Мюнхені: модерне устаткування далекопису для газетніх вісток. (Дена)

Українець здобув чашу Парижу

Французькі газети повідомляють, що українець проф. Степан Попель, здобув у змаганнях за шахове мистецтво Парижу перше місце з поміж 16 дуже поважних конкурентів, і в наслідок цього став власником прегарної, (спеціяльно для цього уфундованої містом) чаші. Прізвище видатного українця облетіло не тільки всю французьку, але також і світову, зокрема шахову пресу.

Віком кого тридцяти пяти років проф. Степан Попель не новий для українців, зокрема українських шахістів. У столиці західніх українських земель, Львові, мало було таких, які б не знали вродливого, тактовного і спокійного, европейської поведінки й елеґантности службовика однієї з центральних українських фінансових установ, що свою шахову кар'єру почав ще не гімназійної лавці, а «шахове» ім'я почав здобувати як редактор шахового кутика для родини у львівській «Неділі». Кожного понеділка до друкарні, в якій згаданий часопис друкувався, приносив він рукопис, повний шахових задач, розв'язок і листування з прихильниками шахової гри. Кожної неділі у відомій кав'ярні журналістів «Центральна» на розі Пекарської й Пілсудського ви могли найти Степана Попеля серед найкращих шахістів Львова, — як українців так і представників інших національностей — при чому, дослівно з тижня на тиждень росла його марка, як надзвичайного грача — спеціяліста, що бив своїх партнерів тактикою й комбінаціями шахових фіґур. Швидко теж витягнули його в шахову репрезентацію Львова для розгриву за мистецтво з іншими містами. Чужомовні шахові журнали вважали за честь містити його заввата партії, а невдовзі перед 1. вересня 1939 р. українець Степан Попель був обраний до змагань за чашу міста Львова і, не зважаючи на неприхильно ставлення польської преси, здобув цю чашу! Це був наш успіх. Польська преса широко писала про перемогу українця.

Як опинився наш передовий шахіст у Парижі — не знаємо. Відомо тільки, що війна дуже боляче вдарила по рідинному житті проф. С. Попеля і що дружину його вивезли були большевики аж до Караганди, звідкіля вона, як кол. громадянка Польщі, була під час акції генерала Сікорського вивезена і тепер живе десь на Близькому Сході.

Львів і Париж. Столиця Галичини і одна із світових метрополій. Далекий шлях і поважний крок уперед. Але для проф. Ст. Попеля це напевно тільки черговий етап. І нам хочеться бачити його так: українця у змаганні за першенство світу в шахах. А. К

— Військовий Комітет американського Сенату в зв'язку з запровадженням загальної військової служби вирішив вимагати реєстрації всіх чужинців у віці 18—25 років, які живуть в США. Американський Сенат схвалив законопроєкт, згідно з яким всі чужинці, що мешкають в США, повинні зголошуватися в поліції двічі в рік.

Цей жест може дозволити собі лише невинна голяндська престолонаслідниця Марійка, яку Черчіл взяв на руки. (Дена-Інп)

інтригували скрізь. Пам'ятаю: одного дня Валя прийшла спитати мене, чи не відійти з маґазину, бо вороги доїдають. Вона подала при цьому такі факти їх зловживань, що просто не хотілося вірити. Я їх списав і через капт. Мольдена зробив інтервенцію. Навіть свідки не були потрібні, бо все виходило ясно з книг. Вийшов скандал, з маґазину дві жінки вилетіли. Але це сталося опісля. А того дня я сказав Валі: «Ні, ви мусите лишитись, панно Валю, бо як ви відійдете, то нас уже живцем грабити будуть». І Валя залишилася, хоч я бачив, як це їй було прикро.

Зрештою без Валі не обійшлося ні один танковий вечір, ні один концерт. З Франкфурту хлопцям завертала голову. Бо серце Валі належало вже до містера Сіндена, англійського сержанта, якого з батьком інженером, пізнала в Діпольці в англійській зоні, безпосередньо після погрому, в час, коли авта енкаведистів, як шуліки, хватали своїх справжних і уявних громадян і таскали їх, як чорти, в свою тюремну «родіну». Він, сержант Сінден, стежив пильно за тими автами у своїй окрузі: нераз, припʼявши револьвера, гнав мотоциклом у той бік звідки прийшла вістка, що чорти є і нераз відбивав жертви з рук ката в останню хвилину.

Може то вже тоді лицарськість та правдолюбність містера С. підбили химерне серце Валі, що й собі зачарувала сина Альбіону теплим усміхом і веселими очима українки. Він писав, він намагався виробити папери на виїзд Валі до Британії, але вони застряли в Контр. Раді і... Сінден тужив, гарячився, кляв у листах. А Валя?.. Ждала, ждала козака і — використала першу нагоду, щоб зголоситись на працю до Англії. З місця праці потелефонувала до Джімі і він приїхав. Три тижні пізніше було весілля, а в той день ми тут у батьків поставили світлини обоїх на столі, випили по чарці і проспівали «Многі літа».

Валя щаслива. З чоловіком ходить до клюбу і лає членів клюбу, комуністів, доводить їм своїм досвідом, який вигляд «раю». Джімі розглядає «Комаря» і «Лиса Микиту» картки УПА і носить все те до бюра, розказуючи друзям у бюрі про дивний, непокірний нарід, з якого взяв собі подругу.

Валя пише:

«Як це сталося, що в січні ц. р. була в Лондоні виставка, а я й не знала — не розумію. На крилах я була б туди полетіла та ще й родину і знайомих була б потягнула. Потішаю себе, що це перша й не остання. Газету виписую таки сьогодні, а теж попрошу Комітет, щоб сповіщував мене про вистави та концерти. ...З чоловіком та батьками часто говоримо про наших партизан, про советський рай. Він те все, як сам каже, переказує співробітникам по праці...

Висновки

Три дівочі долі, кожна своєрідна, кожна інша. Відбилися від нашої громади три голубки, полетіли за соколами ген, справді за далекі гори і за ріки далекі. Але і там, як бачимо з листів, якесь у серці сховане «євшан-зілля» не дає спокійно жити, розпливатися в вигоді, байдужіти серед ситих і нормальних умов. Тривогою б'ється серце у далеких дівчат, тужить і щемить рідною піснею-тугою...

Нещодавно в польській пресі проходила дискусія: зле, що має еміґрація мішані подружжя, чи ні. Одним з арґументів у цій дискусії було й те, що вийшовши заміж за чужинця, оженившись з чужинкою еміґрант всетаки виконує своєрідну пропаґандивну ролю для своєї батьківщини, дуже часто в колах, до яких доступу і не було б. Цей арґумент промовляє до мене, коли маю перед собою три листи. Знаю, що й від моєї відповіді на них залежатиме, чи й наші знайомі будуть у цій пропаґанді інтенсивні, чи ні. І коли вирішую цей вартісний з ними зв'язок тримати, хочу просити й інших, що дістають подібні листи:

А все таки пишіть! Лист ітиме до них, як рідний друг і додаватиме їм сили й охоти на новій життєвій нераз важкій стійці, не легковажній, як це ви бачите, із боку нашої закордонної політики. Пишіть, дякуйте їм за всі зусилля і бажайте їм вірности Рідній Землі та успіхів у праці для неї. М'які жіночі руки можуть іноді зробити більше, як твердий чоловічий п'ястук.

Анатоль Курдидик.

✝

Похорон українця в Англії

22-х літній українець Іван Дегіч (з села Голгочі, пов. Тернопіль), працюючи на новому місці в Шотляндії, випадково попав під трактор і був роздавлений. На величний похорон зійшлися всі українці місцевого табору Balharry Camp, Alyth, Perthshire (Scotland), а також представники англійської установи Perth. Міністерство управи прислало дорогу й красиву труну. Як бачимо зі світлин, присланих нам читачем „Неділі" Василем Товажнянським, наші брати в Англії поховали свого земляка за національним звичаєм.

Вічна йому пам'ять!

Нові вітри в ашаффенбурзькій Міжтаборовій Раді

Продовження з 3 сторінки

в бік правного референта ОПУЕ д-р Суховерського, що він, даючи поради, керується тим, з яких земель клієнт походить та що відмовився дати пораду одному наддніпрянцеві, мовляв, він голосує за „москалями й комуністами". Черговий закид був зроблений у бік лідера української групи інж. Сем'янчука, що він підчас інформаційної доповіді про конференцію в Швайцарії „допустився шантажу" й сказав, що „коли західнім українцям можна закинути лише коляборацію, то східнім комуністичну ідеологію." Свою заяву промовець густо переплітав словами „ганебний", „провокація", „шантаж".

Коли голова УМРади інж. Сем'янчук доказав радному Домазарові неправдивість його тверджень про свій виступ у справі конференції в Гватт, а д-р Суховерський домагався фактів і подав свідків на неправдивість закидів, п. Домазар послужився відомим маневром „давай назад": закинувши інж. Сем'янчукові „шантаж", почав відкликати свої слова, запевняючи лідера в своїй пошані до його особи й перепрошувати його. Іншу тактику застосував до д-ра Суховерського, заявляючи, що на все „махне рукою", якщо д-р Суховерський прилюдно „покається".

В слухачів створилося враження, що експонентові „східняків" йшлося передусім про те, щоб викликати на залі нервовий настрій та не допустити до проведення ділових нарад. Не був, мабуть, випадковим також вибір атакованих осіб, що їх заатакував Домазар. Він хотів скомпромітувати в очах радних і громадянства особу бувшого голови УМ Ради д-ра Суховерського й особу теперішнього її голови інж. Сем'янчука. Завдяки громадській поставі інж. Сем'янчука та дякуючи гідній поведінці радних групи ч. 1 та 3 виступ не дав бажаних наслідків і п. Домазар був змушений відкликати свої закиди. Протест проти виступу д-ра Ценка Рада прийняла по відома.

У діловій частині засідання радні заслухали звіт д-ра Суховерського, що головував в останній каденції УМР. За той період перед Радою стояло багато важних питань. Новий скринінґ пройшов задовільно, бо не позбавлено нікого статусу ДП. Справа суспільної опіки принесла деякі непорозуміння (неправильний розподіл канадських дарів), Позитивно розв'язано справу нового статуту української групи й доведено до уніфікації адміністаційного апарату. Неуспіхом скінчилася справа виставлення до виборів спільного списка всіх угрупувань.

Звіт з діяльности попереднього ОПУЕ склав його голова проф. Орелецький. За звітний час проведено організаційну роботу української групи Ашаффенбурґу, що зросла до 6,000, наладнано зв'язок з приватниками, з ЦПУЕ, і різними українськими інституціями в Німеччині й закордоном. Встановлено контакт із американською владою та ІРО. Наладнано канцелярію ОПУЕ. Добре працював шкільний відділ ОПУЕ, слабше культурноосвітній. Заведено лад в ділянці фінансово-господарській. Зареєстровано всі виробництва, роздано дозволи на ведення підприємств та схвалено плян оподаткування. Незадовільно проходить сплата національної вкладки. Незадовільно працював також реферат суспільної опіки. Справи молоді, з виїмком спортової ділянки, були наладнані добре.

Контрольна комісія склала звіт з акції розподілу ОПУЕ кер-пакетів і ствердила, що ця акція була проведена задовільно (в Ашаффенбурзі все „справедливо" ділять. Примітка складача).

Проти визнання абсолюторії попередній президії УМР і ОПУЕ виступив лише радний списка ч. 2 п. Микола Ковшун, подаючи такі мотиви: не розв'язано справи навчання релігії в гімназії (йшлося про призначення учителя релігії для учнів „соборноправників"), а це доказ нетолеранції. ОПУЕ не зорганізувало театру, не зліквідовано справи кооперативи в таборі „Артілері", не зайнято становища до урядовців верифікаційної Комісії Фахів, яка стала на „ганебний шлях" невизнання духовному Попову професії священика. У цьому дискутант добачує невизнання „соборноправної Церкви" на еміґрації. Не забезпечено матеріяльно вдів і в'язнів совєтських концтаборів. Національна вкладка проходить незадовільно. Усі закиди радного Ковшуна. крім того, що стосувався національної вкладки, відбито річевими доказами, а його виступ закваліковано, як охоту демонструвати. За абсолюторію голосували всі радні крім п. Ковшуна.

У дальшому ході нарад вибрано контрольну комісію, міжтаборовий суд і затверджено референтів ОПУЕ в такому складі: заступник лідера й фінансовий референт п. -Ващук, секретар і організаційний реферат -ред. Островерха, реф. молоді мгр Е. Дачишин, правна порада д-р Суховерський, шкільництво-інсп. Шумей, реферат жіночих справ лишився покищо необсадженний.

Як заявив голова ОПУЕ, у підборі референтів він керувався кваліфікаціями кандидатів та інтересами окремих груп. На жаль референти підібрані лише з групи 1 і 3, бо група ч. 2 (східняцька) відмовилася від активної праці й не схотіла брати на себе співвідповідальности за життя української групи в Ашаффенбурзі. Список ч. 2 заявив лише готовість до „творчої критики". Якими шляхами піде ця „творча критика", чи такими як на другому засіданні Ради?

*

Закид зроблений п. Сергієм Домазаром, головою новоствореної політичної партії „Союз Земель Соборної України", на адресу „Неділі", мовляв, „Неділю" використано для залякування наддніпрянців репатріяцією" — неоправданий, грубо провокаційний і штучний. Якраз „Неділя„ завжди допускала до голосу навіть скрайніх наддніпрянських публіцистів (пригадайте голосні статті „Голос східняка", або „Роля наддніпрянської еміґрації") і рішуче виступала проти антисоборницького партійного радикалізму. З боку більшости українських громадських чинників Ашаффенбурґу було роблено „Неділі багато труднощів до позбавлювання працівників нашого Видавництва марних харчових та інших приділів, тихого бойкотування і шептаної аґітації. Наша газета є газетою незалежною, доступною для українців усіх земель, переконань і партій під однією кардинальною і недискусійною умовою, що вони є свідомими національно українцями, інтереси українського народу та боротьбу за українську державність ставлять за мету своїх дій та не стають на послуги чужій аґентурі, що безперервно діє між еміґраціями всіх антибольшевицьких народів і починає вже діяти майже явно. Виступ п. Домазара кваліфікуємо як злобний камінь, кинений у наше незаґратоване рішіткою територіяльно-партійної ненависти вікно і в[и]кидаємо той камінь назад зі словами in illos mittat, qui hic gaudere videntur.

(КТВ)

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне: 1·—RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

До відома всіх українців

Цим повідомляємо, що всі особи, які мають ДП Статус і не мешкають в таборах, мусять з'явитись до кваліфікаційної комісії для перевірки фаху і одержання фахового свідоцтва

Фахові комісії PCIRO Area 2, Würtemberg-Baden працюють в службові години щоденно, крім субот та неділь.

Адреси комісій:

Ludwigsburg, Stuttgarterstraße 35.

Geislingen (Steige), Gewerbeschule, Bahnhofstr. 183.

Mannheim, Lange-Rotterstraße 51.

Фахова Комісія

1-2

Канадійська фірма шукає зв'язку!

Вирібників касеток, рямців, альбомів, (?)рестів, пудерниць і вишивкових речей просимо ласкаво написати на нижчеподану адресу і як можливо надіслати зразки найкращої якости (по одному). Нижчеподана фірма готова знайти ринок збуту на вижче наведані вироби. Під увагу береться лише українські скитальчі вироби й джерела.

Заувага: Висилані зразки мусять на посилці мати дописку Sample — No Value. Окремим листом подати опис мотиву на виробі, гуртову ціну і комісове для фірми. При оцінці треба брати під увагу гуртовий збут.

Писати на адресу:

Globe Import Company, P. O. Box 353, Winnipeg, Man. Canada.

1-3-b

Маємо на склепі:

Фізика част. 2 (звук і теплота)	25.—
Фізика част. 3 (електр. і оптика)	30.—
Геометрія ч. 1 (пляніметрія)	21.—
Геометрія ч. 2 (стереометрія)	20.—
Збірник вправ і задач з аритмет.	20.—
Зоологія	22.—
Географія частин світу	21.—
Збірник алгебраїчних задач	15.—
Ботаніка	15.—
Латинська граматика част. 1	15.—
Латинська граматика част. 2	15.—
Історія укр. літератури част. 1	6.80
Історія укр. літератури част. 2	8.—
Історія середньовіччя	10.—
Нова історія	11.—
Географія України	8.—
Логіка	5.—
Читанка для 1 кл. нар. шк. (буквар)	5.—
Читанка для 3 кл. нар. школи	10.—
Читанка для 4 кл. нар. школи	12.—

Verlag „Ridna Schkola"

Hannover, Möckernstraße 29.

1-2-z

ПОДЯКА

Не маючи можливости відповісти індивідуально на численні і сердечні побажання зложені мені з нагоди Свят Великодня українськими інституціями, товариствами та приватними особами цією дорогою щиро дякую за пам'ять та й від себе бажаю успіху й задоволення у праці для Батьківщини.

Д-р Роман І. Смук

Директор на Західню Европу ЗУАДК

ВИЯСНЕННЯ

В арґентінському часописі „Українське Слово" за підписом Олексій Запорожець останнім часом друкувався драматичний твір п. н. „Обізнались". Доводжу до відома всіх зацікавлених, що до того підпису і до того твору я не причетний.

Ол. Запорізький

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляємо всіх членів ЛУПВ французької зони, що канцелярія Філії ЛУПВ французької зони з правами Краєвого Представництва на французьку зону Німеччини міститься у Фрайбурґу, Гільдаштр. 66, Пермананс Украініен. Закликаємо всіх членів ЛУПВ французької зони, щоб з власних інтересів подали туди свої адреси. Там же можна одержати всі потрібні організаційні інформації.

Секретаріят ЛУПВ

1-1-b

Стипендії на літній семестр

Комісія Допомоги Українському Студентству (КоДУС) подає до відома, що з 15 травня скінчився термін вносити прохання в справі продовження або визнання стипендій на літній семестр 1948 року. Дальші прохання розглядатимуться тільки у виняткових випадках.

Нагадуємо, що всякі прохання в справі стипендій та допомог треба вносити через Українські Студентські Громади й філії та делеґатури КоДУС-у в Авґсбурзі, Ерлянґені, Мюнхені та Реґенсбурзі (в американській зоні) та представництва КоДУС-у в Ганновері (для брітанської зони) й Ванґені (для французької). До всіх прохань, крім приписаних правильником документів (м. і. посвідок про впис на літній семестр і про успіхи в науці), треба долучити посвідку про лікарський перегляд.

1-1-b

УВАГА!

Приватно замешкалі м. Авґсбурґа й його околиць!

25. 5. 48 (вівторок) о год. 7-ій ввечері в Таборі „Сомме-Касерне" відбудеться доповідь представника ІРО на тему:

Можливості переселення приватномешкаючих ДП.

Обласна Переселенча Управа

РОЗШУКУЮТЬ

Шукаю сина Омельченка Володимира 1923 р. народження, що в 1943 р. був в Естонії Зголоситися на адресу: Omelczenko Wira, (24a) Heidenau bei Todstedt Kr. Harburg, DP Camp 253. 2-2-z

Бориса Соколова шукає батько, DP Lysenko, Hannover, Möckernstr. 21-27. 2-2-z

Шукаю рідних і знайомих з с. Горохолина, повіт Станиславів (Галичина). Прошу відгукнутись на адресу: Boryszczak Iwan, 231. Military Hospital. Redgrawe Park Nr (Diss) Norfolk. Great Britain. 1-3-b

Шукаю Ступоря Гриця і Михайла, с. Кунисівці, пов. Городенка. Прошу вістку на адресу: Markewycz Oleksa, Rothenburg o/Tauber, Kupplergaße 3. 1-3-z

Американські українці розшукують:

Шваґра Миколу Котельця з с. Одрехів, пов. Сянік, востаннє в Мекленбурґу шукає: Mary Palycia, 554 Dufflerin str. Toronto, Ont. Canada. 2-2-z

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Фахівець з середньою освітою тією дорогою хоче нав'язати знайомство з українкою до літ 35. Ціль матримоніяльна. Поважні зголошення слати до „Неділі" під „Травень". 2-2-z

Перед скорим виїздом до Америки радо познайомлюсь з бездітною (евент. 1 дитина), інтел. вдовою галичанкою до 35 літ. Писати до „Неділі" для "Atlantic". 1-2

Висококваліфікований фахівець з середньою освітою погідної вдачі, 26 років, добре забезпечений, з власним підприємством, радо нав'яже листування з інтеліґентною українкою від 18—25 років. Ціль поважна. Листи прошу слати до „Неділі" під „Молодість". 1-4-z

Молодий вояк-старшина нав'яже листування з інтеліґентною панною сентиментальної та веселої вдачі до 25 років. Ціль поважна. Кореспонденцію пересилати до „Неділі" під „Все буде гаразд". 1-4-z

Бажаю познайомитися листовно з молодою дівчиною 20—22 роки, що виїзджатиме на працю до Англії. Ціль поважна. Листи до „Неділі" під „Англія". 1-3

Хто з панночок 16—19 років бажав би познайомитись листовно з молодим українцем(24 роки), електротехніком, старим еміґрантом у Бельгії? Писати до „Неділі" для „Електротехніка". 1-2-b

Інженер-агроном, 45 літ, кавалєр, познайомиться з панною або вдовою (з дитиною навіть побажане!) до 35 літ. Умови: бути милим, чесним і відданим другом на дальше життя. Поважні листи прошу слати до „Неділі" під „Велика Брітанія". 1-2-b

РІЗНЕ

Вправну машиністку, що має власну машину, або можливість користати з доброї української машини, для писання восківок (вдома) шукає Відділ Інформації ЦПУЕ. Пропозиції на адресу: Zentralstelle der Ukrainischen Hilfsaktion (16a) Frankfurt a/M. Luginsland 1. II. Hessen, US Zone, Deutschland. 1-1-b

"The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
"Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, 30. ТРАВНЯ 1948 Nr. 126

До створення Української Національної Ради

Незалежний польський демократичний тижневик „Кроніка" помістив у 21 числі за 23 травня подану з Франкфурту вістку такого змісту: „згідно з непідтвердженими інформаціями остаточно створено — минулого тижня — Українську Національну Раду, що є еміґраційним українським парляментом. До Ради увійшли по шість делеґатів усіх українських партій. Пертрактації в цій справі закінчилися в Авґсбурзі під проводом відомого укр. політика Мазепи".

Ми уповноважені заявити, що інформація „Кроніки" про розмови п. Мазепи та про місце тих розмов не відповідає дійсності. З повідомлень української преси давно відомо про праці над створенням Української Національної Ради. Відомо теж, що днями має появитися проклямація Української Національної Ради до українського народу. Проте немає ніяких підстав припускати, що творення українського передпарляменту на еміґрації відбулося саме в Авґсбурзі, або в якомусь іншому місті американської зони. Це так само добре могло статися в США, Франції, або в іншій країні, де перебуває українська еміґрація.

В десяті роковини смерти сл. п. полк. Євгена Коновальця

Десяті роковини з дня трагічної смерти бл. п. полковника Січових Стрільців і голови проводу ОУН Е. Коновальця вшановано в Ашаффенбурзі достойно. Вранці 23. травня з участю комбатантів, Пласту, СУМ-у, шкільної молоді, представників ОПУЕ й громадянства піднесено до половини щогли національний прапор та складено вінки на могилу невідомого вояка, яку висипала в таборі „Піонір" сумівська молодь. Пополудні цього дня в усіх церквах відправили панахиду за спокій душі пл. Коновальця, а ввечорі відбулася заходами культурно-освітнього реферату ОПУЕ святкова академія. Вступне слово про постать полк. Коновальця на тлі визвольних змагань українського народу сказав заступник голови Української Міжтаборової Ради в Ашаффенбурзі дир. Качалуба. Деклямували: сумівець Крушельницький, рецитатор Костюк та ст. пл. Мартиновичівна (мелодеклямація на тлі хору пластунок). Сольо на скрипці в супроводі фортепіяну (п-ні Масюк) мав д-р Є. Цегельський. Центральним пунктом програми була доповідь генерального секретаря СУЖ-у ред. Ю. Степового про дві головні постаті українських Визвольних Змагань 1917—1920. рр. — Головного Отамана Симона Петлюру й полк. Є. Коновальця.

З'їзд українських журналістів в століття великих подій

В неділю 23 травня в Аугзбурзі під головуванням Д-ра Степана Барана відбулося засідання Головної Управи Спілки Українських Журналістів. Поодинокі референти склали звіт з діяльности своїх відділів, а, крім того, винесено ряд постанов, що стосуються роботи на найближчі місяці. Референт зв'язку з чужонаціональною пресою звітував про українську акцію на чужинецькому пресовому терені, а зокрема в Союзі ДП-Преси. Призначено зв'язкових СУЖ-у в Англії і Франції. Обговорено справу ліцензування газет. Винесено рішення підтримати акцію об'єднання всіх українських журналістів в одній професійній організації, справа після створення Національної Ради стала ще актуальнішою.

Головну увагу Управа СУЖ-у — після заслухання слова голови Контрольної Комісії — звернула на організацію річного З'їзду, що має відбутися 11 і 12 липня в Етлінгені або в **Ашафенбурзі.** Цей з'їзд матиме історичне значіння, бо люди української преси вшанують ним століття появи першого українського часопису «Зорі Галицької» у Львові і великі події 1848 року, коли повстала перша явна українська політична організація.

Совєтська бутафорія в Берліні

БЕРЛІН, (Дена). Вуличним походом і великим зібранням в совєтському секторі почалися тут запляновані „народнім конґресом" демонстрації „народнього руху" за єдність Німеччини. Близько 6.000 учасників (при 3 мільйоновому населенні Берліну! — Перекл.), в тому числі представники підприємств і місцевих груп СЕД і групи юнацької та жіночої організацій пройшли із своїми прапорами в супроводі численних оркестр від місця зібрання до площі Кете-Кольвіц. Вони несли з собою транспаранти з гаслами: „Геть із зональними кордонами"!, „Роздерта Німеччина здовжує наші злидні"!, „За єдність Берліну й Німеччини"! За транспарантом „Поліція на чолі боротьби за єдність Німеччини"!, маршувала якась сотня поліцистів. З лав демонстрантів лунали окремі вигуки: „За народній рух"!, „За єдність Німеччини„! Ґучномовці закликали приєднуватися до „народнього руху" або вигукували: „Ми не потребуємо ніякого пляну Маршала, ми самі дамо собі раду із своїм господарством"! Оркестри грали марші й пісню „Брати, до сонця, до волі"! Кампанія вербування до лав „народнього руху" триватиме до 13. 6. Американська й французька окупаційні влади заборонили будь-яку пропаґанду цього руху. Брітанська влада дозволила йому влаштувати в брітанському секторі зібрання, але під умовою відсутности якогось тиску на населення.

Рада Безпеки ОН вимагає миру в Палестині

Запеклі бої в Палестині тривають. Арабський леґіон, з'єднавшися з єгипетським військом перед Єрусалимом, просувається до міста. У старому Єрусалимі араби продовжують висаджувати в повітра зацілілі ще будинки. Разом з тим вони повільно просуваються в нове місто. В будинках жидівського університету й шпиталю засіли жидівські оборонці, які не здаються, не зважаючи на арабський ультиматум і бомбардування, що зруйнувало ці будови. В обороні Єрусалиму беруть участь усі жидівскі чоловіки до 45 років. Під час боїв в Єрусалимі, за твердженням жидів — «арабськими кулями», вбиті американський генеральний консул Вассон і офіцер американської фльоти Вокер. В бойових діях беруть участь жидівські літаки, що скинули бомби на деякі арабські позиції, і арабські літаки, що бамбардували Єрусалим. За жидівським повідомленням, жиди міцно тримають у своїх руках лібанонський і сирійський кордони Палестини. Згідно з арабським комунікатом з 26. травня, араби мають успіхі на всіх фронтах і, оточивши жидівське військо в Єрусалимі, обстрілюють його артилерією. Французький уряд звернувся до трансйорданського й ізраелського урядів з домаганням щадити святі місця в Палестині, а американський уряд — до єгипетського й сирійського урядів з вимогою припинити бльокаду палестинського узбережжя.

Рада Безпеки зажадала припинити воєнні дії в Палестині до 24. травня, а потім, згідно з підтриманим Великобрітанією клопотанням арабів, здовжила цей термін до 18 годин 26. травня. Проте, за повідомленням з Нью-Йорку, Арабська Ліґа не згодилася припинити тепер бойові операції, вважаючи це лише виграшем часу для жидів. В Лондоні відбулися дві довгі наради в палестинському питанні міністра Бевіна з американським амбасадором у Великобрітанії Дуґласом. Як заявив у палаті громад Бевін, Великобрітанія провадитиме в палестинському питанні свою власну, незалежну політику, але не відкидає співробітництва з іншими державами. Брітанський амбасадор у Парижі Гервей просив французький уряд не робити при теперішньому становищі ніяких кроків у палестинському питанні. Одночасно першою в брітанському Комонвелті визнала Ізраель Південна Африка. Частина американської преси почала **антибрітанську кампанію,** обвинувачуючи Великобрітанію в намаганні утримати своє панівне становище на Близькому Сході з допомогою «маріонетки» — короля Абдули. Деякі газети закликають не купувати англійських товарів, не дивитися на англійські фільми й не пити англійського віски.

Німці зголошуються воювати за жидів

Як повідомляє з Франкфурту жидівський дорадник при головній квартирі американської армії, колишні вояки німецької армії зголошуються до служби в жидівському війську держави Ізраель, щоб воювати в Палестині проти арабів. Від часу проголошення жидівської держави вже зголосилися понад 50 ветеранів «вермахту». Між особами, що подали такі прохання, є військовики різних ранґів — від звичайного вояка до капітана. Деякі з них просто висловлюють бажання воювати на користь Ізраеля, інші заявляють, що вони завжди були прихильниками жидів і хочуть зробити все можливе, щоб їм допомогти.

Нарешті до Америки!

ВАШІНГТОН, (Дена-Інс). Американський Сенат проголосував у четвер 28 травня силою 40 голосів проти 33 внесок, що домагається підвищити число еміґрантів ДП до США зі 100.000 на 200.000. Переселення передбачене протягом двох років.

Схвалення внеску, поставленого республіканським сенатором Ферґусоном коментують як перший вияв становища Сенату з приводу домагання Трумена піднести еміґраційну квоту ДП до США до 400.000 осіб.

„Не відступимо навіть йоти своєї свободи"

До Вісбадену прибула нещодавно група делеґатів ОН в спратах свободи преси й інформації, що відбувалася в Женеві. В промові на зібранні видавців гессенських газет один з делеґатів, президент американської спілки журналістів і віцепрезидент інтернаціональної організації журналістів Гаррі Мартін, підкреслив неможливість відбудови Німеччини без свободи преси. Кожне демократичне самоврядування, — сказав Мартін, — базується на свободі, насамперед свобрді думки. Протилежні твердження комуністів, — ніби «справжня свобода» можлива лише там, де всі права привласнює держава і що в некомуністичних державах свобода преси є монополією капіталістів, які прагнуть обернути робітників на рабів. — Мартін назвав свідомою брехнею. Джерелом цієї брехні є страх перед тим, щоб світ не дізнався правди про політичну систему, при якій одна партія герметично ізолює всю націю за мурами ідеологічної в'язниці. Проте в США всі як один готові боронити свою свободу. «Часто-густо ми розходимося в думках, — заявив Мартін. — Проте ми волієсмо вмерти, ніж відступити хоча б йоту своєї свободи якійсь одній державі, партії, особі або групі на цій землі».

Підбиваючи підсумки до теперішньої роботи Женевської конференції, Мартін сказав, що делеґати СССР та його сателітів нескінченими пропагандивними «тирадами» намагаються зірвати усталення вільного міжнароднього обміну інформаціями. Для них «неправдивими» інформаціями є лише ті, що подають щось неузгіднене з офіційною совєтською версією. «Чесна дискусія з делеґатами СССР та його сателітів неможлива», — заявив Мартін, — і тому конференція не може прийти до якогось порозуміння.

На світлині: Мартін промовляє

«Війна ще неймовірна»

Нью-йоркський центральний орган російської соціял-демократичної партії „Социалистический Вестник" умістив статтю одного з лідерів партії Абрамовича „1938 и 1948", в якій проводиться паралель між сучасною політичною ситуацією і ситуацією 1938 року. Між іншим автор пише: „Мої читачі знають, що я давно вже, далеко раніше за інших письменників, прийшов до висновку про неминучість нової війни, якщо триватиме сучасна сталінська політика": Проте Абрамович вважає, що війна не може початися автоматично, незалежно від волі аґресора. „Це за давноминулих часів, — пише автор, — рушниці „починали стріляти самі". Це було ще за тих архаїчних часів, коли люди вірили, що „на баґнетах не можна сидіти". Тепер можна залюбки сидіти і „на баґнетах", тепер інша й дипломатія, і вибита з рота консула сиґара вже не викличе неодмінно ультимату й війни. Та й військові звичаї стали вже іншими. Війну починають не рушничною стрілянниною, а атомові бомби не почнуть вибухати самі. Конфлікт набере форми війни тоді, коли Сталін вирішить почати її, вважаючи момент якнайбільш слушним для неї. Або її почне ультиматум, який поставить СССР союзний бльок, коли він буде до того готовий, а Сталін не захоче відступити". Автор глибоко переконаний, що тепер ні Сталін, ні альянти до цього ще неготові. Сталін, — пише Абрамович, — зрозуміло, не зупинить своєї політичної аґресії, а альянти зміцнюватимуть свій економічний і політичний спротив і обидві сторони гарячково готуватимуться до майбутньої війни. „Світ іде до війни, до катастрофи ще небачених розмірів. Але тепер війна ще неймовірна", — каже наприкінці автор.

До валютної реформи в Німеччині

ПАРИЖ, (Дена). Згідно з повідомленням АФП, Великобрітанія, Франція і США дійшли згоди одночасно запровадити в своїх окупаційних зонах в Німеччині валютну реформу, Про час запровадження реформи нічого не повідомлено. Проте, як тут гадають, нова валюта буде випущена не раніше початку літа. Питання про поширення цієї реформи на три західні сектори Берліну лишилось ще остаточно не з'ясованим.

Комуністи програли у Фінляндії

Фінський уряд зумів ліквідувати внутрішню кризу, створену в наслідок усунення комуністичного міністра внутрішніх справ Лейно (Читайте вістку на другій сторінці), призначивши кількох нових міністрів. Дотеперішнього міністра освіти Кільпі призначили міністром внутрішніх справ, а відому фінську комуністку і дружину Лейно — Герту Куусінен — заступником міністра благодійних справ. Таким чином вдалося ліквідувати страйк коаліції комуністів і лівих соціялістів, що проходив під знаком комуністичних окликів: „Паасіківі оперує з конституцією, ми можемо оперувати кулеметами". Фінський уряд не злякався тих погроз і тримав під поліційною охороною всі урядові й громадські установи. В четвер 27 травня проголошений комуністами страйк закінчено. Президент Паасіківі заявив, що не буде ніякої кари для тих робітників, які страйкували.

25-е вето Громико

НЬЮ-ЙОРК (Дена-Інс). Совєтський делеґат при ОН Ґромико наклав 23. травня вето на постанову Ради Безпеки створити підкомітет для дослідження державного перевороту в Чехо-Словаччині. Цю постанову схвалено більшістю восьми голосів проти двох при одному, що утримався. Це є вже 25-м вето Ґромико.

— Південно-африканський прем'єр ген. Смате зголосив у п'ятницю 28 травня демісію. У виборах, що відбулися напередодні націоналісти здобули 70 місць, незалежна партія Сматса 65, африкандерська партія 9 і партія праці 6 місць.

ПОРОЗУМІННЯ В РУРСЬКОМУ ПИТАННІ (?)

ЛОНДОН (ДЕНА-Ройтер). Як повідомляє дипломатичний кореспондент Ройтера, переговори 6 держав про західню Німеччину привели до проєкту компромісового розв'язання питання про контролю над Рурщиною. Згідно з цим проєктом, можуть нібито бути задоволені як американські вимоги щонайбільшого використання рурського господарства, так і вимоги Франції та держав Бенелюксу щодо безпеки й відповідної участи в розподілі продукції рурської промисловости. В брітанських офіційних колах перебіг лондонських переговорів тримають у повній таємниці. На думку дипломатичних спостерігачів, питання контролі над Рурщиною було найтяжчим на конфереції.

„Бандерівці" в західній Польщі

„Дзєннік Балтицкі" ч. 63 (997) з 5. 3. 48 подає наступну нотатку п. н. „Застрілено опришків у їхній криївці":

„Кошалін (ак.). Жителі вулиць Відродження і Промислової були немало здивовані відгомоном стрілянини, що лунала з малого домику при вул. Відродження ч. 14. Як виявилось, була це боротьба міліційних патруль У. Б. і К. Б. В. („Уженд Безпеченства" і „Корпус Безпеченьства Вевнентшнеґо"), що облягали дім з метою схопити двох українських опришків, які там від довшого часу „резидували". Сполошені бандерівці, бачучи, що їх обложено, забарикадувалися на стриху дому. В моменті, коли один з функціонарів К. Б. В. намагався відчинити двері і вдертися до середини, бандити з укриття розпочали вогонь. У відповідь на це посипався град куль служби безпеки, а коли здержано стрілянину, з бандитської криївки чути було тільки харчання і зойки. По вступленню на стрих стверджено, що один з опришків був забитий, а другий боровся зі смертю і незабаром помер".

Політика і серце

Змінений код до Москви

ВАШІНГТОН, (Дена-Ройтер). Американський сержант Моміллін, що на минулому тижні втік з амбасади США в Москві, забрав із собою, як повідомляє американське радіо, американський таємний код. Тепер американський код треба примусово змінити в усьому світі. 21-річний Моміллін, що належав до штабу військового аташе при американській амбасаді в Москві, відмовився недавно повернутися до США. За твердженням міністерства зовнішніх справ США, до цього спричинилася любовна історія з „гарненькою совєтською шпигункою„ — 21-річною Галіною Дунєвою-Біконіш, дружиною одного американського вояка, що мешкає тепер в США.

Проте, згідно з пізнішим повідомленням Дена-Ройтер, в міністерстві закордонних справ США заявили, що нема ніяких доказів того, ніби Моміллін забрав з собою з американської амбасади в Москві секретний код або щось інше. Не зважаючи на це, міністерство з обережности змінило свій код у зносинах з амбасадою в Москві.

— **В одній із своїх недавніх промов Елеонора Рузвелт** повідомила, що вона має залишити пост голови комітету для захисту люських прав при ОН.

— **20 травня в Нью-Йорку** урядові представництва країн, що борються проти Ізраеля, дістали низку телефонних попереджень про висадження незабаром в повітря її приміщень. Поліція вжила запобіжних заходів, проте нічого не виявила. Ніяких вибухів не сталося.

— **Три американські вчені** з допомогою двох французьких фахівців-шукачів провадять в бухті Напуль біля Канн розшуки еспанського золота, вартістю принаймні в півмільйона фунтів стерлінґів, що там затонуло.

— У Смірні передано турецькій фльоті чотири модерні американські підводні човни на 1500 тонн кожний з повним спорядженням та озброєнням.

— Центральний комітет Комінтанґу призначив на пост китайського прем'єрміністра голову комісії для виявлення природних ресурсів Китаю д-ра Вон-Вен-Гао.

— Кілька невідомих осіб намагалися в американському секторі Відня затягти в джип одну молоду жінку, але перешкодили їм у цьому.

— В Юґославії звільнено з постів міністра, легкої промисловости видатного комуніста Гебранґа й міністра фінансів теж комуніста генерала Цуйовіча. Незабаром Гебранґа, а за непідтвердженими ще відомостями й Цуйовіча, заарештовано. Обидва міністри були найближчими співпрацівниками маршала Тіто. Їх усунення пояснюють мотивами скорше персонального, ніж політичного характеру.

— Італійський уряд заперечив перед великодержавами юґославські територіяльні претенсії в Австрії, посилаючись, між іншим, на те, що в разі їх задоволення було б перетяте єдине залізничне сполучення Італії з Віднем.

— Президент Трумен домагається перед американським Конґресом асиґнування 150 мільйонів долярів на господарську відбудову Японії, Кореї та островів Ріу-Кіу.

— Як повідомляють з Сеулу, вживається перших підготовчих заходів до виведення з південної Кореї американського війська після утворення незалежного корейського уряду.

— Юґославський військовий суд ухвалив 10 смертних вироків колишнім в'язням Дахау, а потім членам «народнього фронту звільнення» за «шпигунство».

— В Бірмі посилилася підривна діяльність комуністів, що висадили в повітря залізничний міст і спалили кілька осель. Урядове військо поборює комуністичних повстанців, захопивши їх головну квартиру.

Найновіші моделі на лондонській виставці показують, що повертаємося до 18-го століття. (Дена-Інп)

Неділя

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редаґує: Колеґія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorization No. UNDP 218
from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM
Publisher Gennady Kotorowycz
Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg
Circulation: 4000 copies

Західні великодержави й українська проблема

Черговий світовий конфлікт, що неминучо назріває, розіграється поміж двома силами: большевицьким тоталітаризмом, який хоче підкорити собі увесь світ і західнім демократизмом, що взяв на себе обов'язок врятувати західню культуру й цивілізацію перед цією небезпекою. Як показує теперішній розклад сил і загальна ситуація, переможцем у цьому змаганні вийде демократичний Захід.

У підході до цієї справи треба мати на увазі три факти: 1. що найважнішою й остаточною ареною майбутньої війни буде схід Европи, бо щоб подолати большевизм і тоталізм, треба знищити його кубло. Як звичайно в кожній війні з Росією головним тереном бойових дій, по якому прокотиться перший найважчий вал, буде українська територія. 2. передову й рішальну ролю в новій світовій війні відограє англо-американський світ, який очолює західні демократії у їх боротьбі із східнім тоталізмом і большевицьким комунізмом. 3. треба памятати, що Англія й Америка досі були мало зацікавлені та мало ознайомлені із Сходом. Америка після першої світової війни, забезпечивши свої інтереси й кинувши гасло самовизначення народів, повернула на свій континент. Англія, забезпечена каналом, традиційно притримувалася «політики рівноваги сил» в Европі. Її зацікавлення сягали західньої Европи, сходом цікавилася лише в такій мірі, в якій це було потрібне для втримання цієї «рівноваги сил». Далі її зацікавлення не сягали. Ось що пише про це польський публіцист Добошиньскі: «брітанці не бачать у частині Европи, яка лежить між Одером і Дніпром для себе ніяких користей. Абсолютно ніяких. Для них, це біле місце на мапі світу. Більше інтересів, ніж у Польщі, мають брітанці на Сагарі. Не мають жодних інвестиций і нічого не сподіваються. Сьогодні не знайдемо позитивних заінтересувань брітанців тією частиною Европи». («Студія політичне», стор. 108).

Можливо, що висновки Добошинського надто песимістичні, але більш-менш це відповідає правді. Тепер мабуть цього не буде, бо Америка рішилася відограти передову ролю в світі, розуміючи, що це її інтерес, що вона несе за сьогоднішній світ відповідальність. Це видно з того, що тепер вона вважає своїми кордонами лінію Райну. Можливо, що незабаром пересуне їх далі на Схід.

4. Перемога над Росією мусить бути повна — не лиш мілітарна, але й ідеологічна та політична. Не лише мусить шезнути тоталітарний большевицький режим, але раз на завжди мусить бути усунена небезпека нової війни і загроза для світового миру. А ця небезпека перестане існувати, коли буде зламана імперіялістична міць Росії. Першою і найважнішою умовою цього є розчленувати Росію, дати свободу та створити умови самостійного державного життя окремих народів, які живуть на території СССР. При цьому передусім мусить бути позитивно розв'язане українське питання.

Як показує історія і досвід, досі ще жодна сила не вийшла переможно із змагань з Росією, ані жодній силі не вдалися пляни розв'язки проблеми Сходу Европи. Всі робили такі фатальні помилки, що коли навіть пощастило їм мілітарно подолати Росію і довести до зміни режиму — політично Росія виходила завжди переможцем, хоч про це світ мав переконатися не безпосередньо після закінчення війни з нею, але щойно за десятки років. Так було після першої світової війни, яка закінчилася мілітарною перемогою Німеччини над Росією, але політичною програною і Німеччини і Антанти, таке показала і друга світова війна та події сьогоднішньої хвилини.

Ці помилки, здебільшого якраз політичного характеру, впливали у великій мірі і на мілітарну невдачу різних сил, хоч вони мали всі дані на те, щоб перемогти Росію. Це повне незнання, або слабе ознайомлення, чи свідоме іґнорування проблематики сходу Европи, нехтування автохтонним населенням, рішання про нього без нього, переслідування власних імперіялістичних цілей, боротьба не з існуючою державною структурою та режимом, а з народами, що стогнуть під його тягарем, намагання обернути ті терени в кольонію, а народи в рабів.

Другий комплекс помилок — це нерозуміння небезпеки сильної Росії та неусвідомлення, в чому лежить її корінь. Це неусвідомлення фактів, що кожна Росія, який режим у ній не панував би, зацікавлена в імперіялістичному рості, ідучи по генеральній лінії, яку накреслив Іван Ґрозний та Петро І. Цей комплекс помилок доводить до того, що противники Росії в боротьбі з нею обмежуються до півзасобів: 1. до зміни режиму без основної перебудови державно-політичної структури по лінії створення окремих національних держав, або:

2. до залишення цих народів їх власній долі, що в наслідках дає нове підкорення їх російській імперії.

Із поміж сил, які були в боротьбі з Росією, найрозумніше політично розв'язував цю проблему шведський король Карло XII, який поєднався з Мазепою, та поляки в 1921 році, коли разом з Петлюрою воювали проти Москви. В обох випадках боротьба йшла по лінії розчленувати Росію на складові частини в оперті на українські національні і політично-державницькі сили. Наполеон не зумів нав'язати тіснішого контакту з українською стороною. Німці в 1918 році, хоч формально визнали українську державу, вели в Україні кольоніяльно — експлуатаційну політику, антанта проявила незацікавлення в цій справі і обмежилася обсервуванням. Німці 1935—45 рр. повели знову ще жорстокішу колоніяльну політику щодо українського народу, не ставлячи взагалі української справи в політично-державну площину.

Кожна сила, що йде на Схід, мусить спертися не лише на власні збройні сили та власний економічний потенціял, але й на наявні дійові сили українського народу й інших народів східньої Европи. Вона мусить мати на оці не лише власні цілі й користі, але для власного добра мусить прислухатися до волі й потреб народів, що живуть на цьому терені, який світ привик знати Росією, СССР, чи тепер «советською сферою впливів». Зовнішні сили мусять синхронізувати свою політику з політикою народів Сходу. Західній світ під поняттям «Сходу Европи» розуміє звичайно певну політично-державну, економічну, а навіть культурну цілість, що називається «Росія», а не добачає окремих націй і країн, їх відосередніх тенденцій та бажання жити власним національно-державним життям, яке дало б змогу виявити й плекати свої специфічні особливості, а не бути матеріялом до наростання «великого советського народу» з перевагою панівного російського елементу. Безперечно вигідніше думати «російськими» катеґоріями, катеґоріями великого, суцільного державного простору й упрощувати незвичайно складну мозаїку політичної й національної проблематики до «російської» проблеми. Краще мати справу з одним політично-дежавним поняттям «Росія», ніж із кільканадцятьма різними. Вигідніше говорити з державою, яка має на міжнародньому форумі свою традицію, ніж творити нові сили. Але тут справа далеко легша, як на перший погляд здавалося б. Та, на жаль, світ і зокрема ми самі забуваємо, або замало чітко підкреслюємо одну незвичайно корисну для нас з погляду міжнароднього обставину, а саме: Україна формально й юридично існує на форумі міжнародньої політики, як член ООН. Тут вистане лише сепаруватися від СССР і змінити режим.

Цю слабу сторону Заходу в розумінні проблеми східньої Европи використовує російська політика, якої вона не була б масті. Вона переконує Захід, що вистане змінити в Росії режим з большевицько-тоталістичного на демократичний, а питання Сходу Европи вже розв'язане й світ урятований. Це йде лінією інтересів Великої Росії, але діє на шкоду окремих народів, що входять у склад Росії. Таке ставлення справ не розв'язує проблеми Сходу й носить зародок нових конфліктів. Народи що живуть примусово в межах російської державности при такій розв'язці знову залишаться в неволі, а небезпека сильної Росії не буде ліквідована.

Так розв'язувано справу в 1918 р. і така розв'язка довела до другої світової війни й ускладнення ситуації тепер.

На Схід треба йти з конкретними й реальними плянами, чітко поставивши в програму національно-державні й соціяльно-економічні принципи. Треба пам'ятати, що український народ думає реалістично й хоче бачити чітку програму не на словах, а на ділі в конкретній реалізації. Українська справа мусить піти в першу чергу, бо інші поневолені Росією народи пильно обсервують, як розв'язується українське питання. Коли його розв'язка фальшива, коли вона на йде лінією бажань народів, вони, хоч зразу прихильно ставляться до зовнішніх сил, переключаються й виступають проти тих сил. Такою поведінкою зовнішні сили допомагають Росії проголошувати «отечественную войну». Не можна залишити народи їх власній долі, як це зробив у 1918 р. Вілсон, кинувши гасло самовизначення. Бо тоді вони потонуть у морі крови домашніх революцій, взаємознищення за спірні питання, або впадуть жертвою нової неволі. Треба пам'ятати, що не із своєї вини народи Сходу Европи не мають усіх даних на те, щоб здобути власними силами свободу й втримати її. Ці народи треба розуміти. Вони пройшли багато важчий шлях ніж якийнебудь інший народ у світі й пил із того шляху грубою верствою осів на їх ногах. Сотні літ неволі відбилися на їх психиці, відібрали їм змогу нормально розвиватися. До них треба підходити з іншими критеріями, як до народів державних, що лише хвилево втратили державу. Вони як вязень, вийшовши на волю, нічого більше не прагнуть, як натішитися вільним життям. Їм треба дати змогу піднести життєвий стандарт, позбутися вічного страху, навчитись вільно жити, розв'язати соціяльну проблему, повернути приватну власність, особисту свободу, гідність людини, свободу думки й слова. Допомогти їм швидко стати на ноги, завдання тяжке й вимагає багато праці, але воно оплатиться не лише в інтересах цих народів, але й у інтересах сил, зацікавлених у розв'язці Сходу Европи, у інтересах Европи й світу. Воно в політиці на дальшу мету абсолютно оплатиться.

У розмежуванні окремих народів мусить бути збережений етнографічний принцип, щоб не допустити до помилок, як після першої світової війни.

Сили, які йдуть на Схід муситимуть на довший час окупувати ці терени, щоб перевиховати ментальність їх народів у дусі Заходу та дати їм змогу стати на власні ноги. Окупація ця мусить бути приязна й виховна, а не ворожа, імперіялістична й колоніяльно-експлуатаційна із системою репарацій, контрибуцій, економічного визиску й політичного гніту. Треба дати поневоленим народам змогу підготовити власні державнотворчі сили й провідні кадри.

Конкретно: у розв'язці проблеми Сходу мусить бути: 1. знищений большевицький режим. 2. Росія мусить бути розчленована. 3. вона, як держава мусить бути обмежена до своїх етнографічних кордонів. 4. кожна нація, що живе тепер в рямках російської держави мусить мати змогу жити власним державним життям. 5. якщоб розвій сьогоднішнього світу вимагав цього, щоб окремі нації чи держави гуртувалися в більші бльоки, то не може примат у такому бльоці грати Росія, ані жодна інша нація, що має імперіялістичні апетити. 6. Росія мусить раз на завжди бути відмежована від Німеччини валом вільних, сильних націй-держав, що живуть на терені поміж Німеччиною й Росією.

Здавалося б, що це прості, ясні й очевидні правди. А проте західній світ не може, не вміє, чи не хоче їх розуміти. Якраз тепер бачимо сильне пожвавлення діяльности різних російських політичних груп на еміґрації. Всі вони, чи то монархісти, чи демократи, чи «власівці» згідні в одному, що треба зберегти «єдиную, неділимую». До своєї акції на міжнародньому форумі вони використовують і певні кола нашого суспільства — «малоросів», які стоять на платформі російської державностти. Є небезпека, що західні великодержави під впливом такої цілеспрямованої акції російських політичних кіл на еміґрації повторять давню помилку европейської політики щодо Росії. Першим завданням нашої зовнішньої політики є усвідомити відповідальним колам Заходу, що такий шлях розв'язки проблеми Сходу Европи-неправильний.

В. Б.

«Нова демократія»...

Трагедія німецьких черниць, які попали до советів

Католицьке міжнародне пресове аґентство в Швайцарії публікує оповідання колишнього німецького військовополоненого, що повернувся в січні ц. р. з Росії. За його словами, в жовтні минулого року він був приставлений на вокзал м. Сталіно з групою інших військовополонених, що працювали в Сталіно як гірняки, а тепер мали повернутися на батьківщину. Там, на сусідній з їх потягом колії, стояв інший потяг з новоприбулими на їх заміну 1400 робітниками. То були німецькі черниці, прислані сюди з інших місць, де вони досі працювали. Вигляд їх був жалюгідний. Приблизно половина з них були ще в своїй старій одежі — звичайно, геть зношеній і подертій, решта — у «ватках». Дві черниці розповіли полоненому, що їх у 1946 р. виселили з їх помешкань у східній зоні Німеччини і приставили до Поморщини, де зібрався великий транспорт. Одній з них було 34 роки, другій — 39. Були й 50-літні й ще старші сестри. В 1946 р. і до прибуття в Сталіно вони працювали на будівництві моста через Дніпро, виконуючи тяжку чоловічу працю. В Сталіно вони мали працювати до квітня, коли їх обіцяли звільнити. Сестри почували себе дуже приґніченими. Найбільше дошкуляла їм безмежна сваволя їх чоловічої варти. Вони заздріли своїм померлим товаришкам: смерть була їм нестрашна, — вона була для них тільки звільненням від страждань. Погані харчі, тяжку працю, нужденні житла, вбоге лахміття, бруд, навіть хвороби й саму смерть вони могли знести, але те, чого вони змушені були зазнавати від своєї варти, було їм нестерпним. П'яні вартівники часом вдиралися до сестер уночі, стягали деяких з полу, кудись, очевидно до командирів, відводили. Розповідаючи, сестри були дуже стриманими, але полоненим ставало цілком ясно, що черниць ґвалтували.

Про інших жертв советської «нової демократії» в Німеччині розповідає на підставі листів німців швайцарська газета «Базлер Нахрітен». В цьому випадку мова йде про засуджених до примусової праці осіб з саксонської інтеліґенції, що їх тримають в герметичній ізоляції у в'язницях і т. зв. збірних таборах советської зони. Деякі з цих таборів набули собі «слави» ще з часів Гітлера. Лише в одному з них, в Мюльберґу над Ельбою, ув'язнено щось з 19000 осіб. Часом когось із в'язнів звільняють, переважно з причин хвороби, але, якщо пощастить натрапити на таких, вони бувають в своїх відповідях надзвичайно стриманими. Адже, звільняючи їх, з них беруть зобов'язання нічого не розповідати про табори, і порушення цього зобов'язання загрожує їм та їх рідним тяжкими карами. Проте, з того, що відомо, можна скласти собі враження про жахливу духову пригніченість цих в'язнів і свідоме поступове знищення інтеліґенції в цих таборах. Родини ув'язнених, якщо і дізнаються про їх смерть, то лише місяці, навіть роки по тому — здебільшого з анонімних листів звільнених в'язнів. Разом з тим все свідчить про те, що ці в'язні часто-густо є невинними жертвами брехливих доносів

(За «Майн-Пост»)

Воллес хоче летіти до Москви

ЛОНДОН (ЮП). За повідомленням незалежної газети «Санді Пікторієл», колишній американській віцепрезидент Генрі Воллес плянує «сенсаційний мировий політ» до Москви, щоб збільшити на президентських виборах свої шанси як кандидата «третьої партії». На думку Воллеса, він є «поодиноким американцем, що може говорити із Сталіном».

СТАЛІН ПРОСИВ ПРИСЛАТИ АМЕРИКАНСЬКЕ ВІЙСЬКО

Американський журнал «Кольерс» опублікував секретні записки покійного радника Рузвелта Гопкінса, з яких видно, що маршал Сталін 1941 р. просив прислати до СССР американську армію, щоб перемогти німців. Сталін висловив це бажання в розмові з Гопкісом, якого просив переказати Рузвелтові свою готовість вітати у себе «американську армію під її власним командуванням на першому-ліпшому відтинку фронту». Як повідомляє далі Гопкінс, Сталін підкреслив при цьому, що «США та їх президент мають на широкі маси населення в світі більший вплив, ніж будь-яка інша держава».

ФІНЛЯНДІЯ НЕ ХОЧЕ КОМУНІСТИЧНОЇ СВАВОЛІ

ГЕЛЬСІНКІ (Дена-Ройтер). Після демісії фінляндського міністра внутрішніх справ і шефа державної поліції комуніста Лейно в наслідок висловленої йому парляментом недовіри президент Паасіківі призначив на його пост колишнього міністра освати Кільці. До висловлення Лейно недовіри спричинилися результати дослідження діяльности фінської поліції 1945 р., коли за наказом Лейно, без погодження з кабінетом поліція вислала до советського Союзу 20 фінських громадян і негідно поводилася з заарештованими фінськими офіцерами. За вотум недовіри голосували 81 депутат проти 61. Дружина Лейно відома комуністка Кусінен з чотирма іншими провідними комуністами вимагали від Паасіківі не змінювати сил комуністичного представництва в кояліційному кабінеті. По всій країні відбувалися демонстрації комуністів проти прийняття демісії Лейно. Разом з тим Пельтонен-провідник соціялдемократичної парляментської фракції, яка з усіх фінських партій найкритичніше ставиться до Совєтського Союзу, звернувшися до Паасіківі, вказав йому на те, що залишення Лейно на його посту було б тяжким порушенням конституції.

ПАПАНЕК ВИКРИВАЄ ДАЛІ

НЬЮ-ЙОРК (Дена-Ройтер). Після довгих і безплідних дебат з приводу того, чи має советський делеґат Громико право накласти вето на пропозицію створити спеціяльний комітет для розгляду чехословацького питання, Рада Безпеки ОН відклала на тиждень обговорення подій в Чехо-Словаччині. Перед тим колишній чехо-словацький делеґат при ОН Папанек, проти допущення якого до участи в засіданні енерґійно протестували СССР і Україна, висунув тяжкі обвинувачення проти Советського Союзу. За словами Папанека, СССР тримає під своєю контролею як зовнішню, так і внутрішню політику празького уряду. Чехо-словацькі амбасадори й посли в усьому світі мусять щодня звітувати перед советськими дипломатичними представництвами. Прага не може послати за кордон жодного дипломата, не погодивши наперед такого призначення з Кремлем. Так звана «нова народня демократія» знайшла в комітетах чину нове, імпортоване з Советського Союзу терористичне знаряддя проти населення. Досі з ЧСР втекли «в чому були» 10 000 чоловік, жінок та дітей, що втратили свою батьківщину й рідних. Державний переворот в Чехо-Словаччині зробила меншість, загрожуючи застосуванням советської військової сили, що стояла напоготові на кордоні, і зліквідувавши сотні видатних некомуністичних співпрацівників президента Бенеша.

Конференція політиків-еміґрантів

ВАШІНГТОН, (Дена-Ройтер). 24. 5. тут відкрилася чотириденна конференція політиків, що еміґрували з шістьох східньо-европейських країн, яка має опрацювати плян об'єднання в спільний міжнародній демократичний фронт усіх некомуністичних політичних організацій, що перебувають на еміґрації. Поміж авторів цього пляну є колишній провідник польської селянської партії Міколайчик, колишній лідер болгарської селянської партії Георгій Дімітров (не плутати з теперішнім міністром-президентом Георгієм Димитровим), колишній угорський прем'єр-міністр Нодь, колишній юґославський селянський провідник Гаврілович і колишній провідник румунської селянської партії Бузечті.

Відважний виступ польської Церкви

ВАРШАВА (Дена-Ройтер). Після дового мовчазного спокою у взаємовідносинах між Церквою і державою в Польщі польське католицьке духовенство звернулося 23 травня до польської молоді з закликом зректися поклоніння матеріялізмові й віддати себе Церкві, нації і традиціям католицизму. «Ми не повинні забувати, — сказано в пастирському посланні польського примасла кардинала Гльонда, — що історія Польщі є істерією католицької нації. Побоювання, ніби, лишившись християнами, ви будете відокремлені від великої громади польської молоді, є безпідставними. Католицька церква не може згодитися на виховання католицької молоді не в християнському дусі, без Бога. Послання закликало польську молодь відкинути від себе навалу матеріялістичної літератури, але систематично вивчати шкільні науки, щоб цілком опанувати велику проблему людяности.

НОВИЙ УРЯД В ІТАЛІЇ

Президент італійської республіки Ейнауді ствердив 22 травня склад нового італійського уряду, що його запропонував міністер-президент де-Ґаспері. З 20 міністрів нового кабінету 11 є членами християнсько-демократичної партії, 3 — поміркованих соціялістів (групи Сараґата), 2 — ліберальної партії, 2 — республіканської партії 2 — партії незалежних. На чолі уряду лишився де-Ґаспері, його заступниками є поміркований соціяліст Сараґат і незалежний Порціо. На міністра закордонних справ знову призначено республіканця графа Сфорцу. Новоутворений, шостий уже, кабінет де-Ґаспері відрізняється від попереднього участю в ньому лібералів і більшою питомою вагою поміркованих соціялістів (ДЕНА-Ройтер).

УГОРСЬКІ ДИПЛОМАТИ ЗРІКАЮТЬСЯ ПОСТІВ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Угорський посол в США Вамбері подався до демісії, мотивуючи свій крок «ворожим ставленням угорського уряду до Сполучених Штатів». Будапешт телеграфно прийняв демісію Вамбері, що бажає лишитися в США. Як одночасно повідомляє ЮП із Зальцбурґу, радник і перший секретар угорського посольства в Беоґраді заявили, що не хочуть більше працювати для комуністичного уряду Угорщини й не повернуться більше з відпустки в Австрії на свої пости, бо Будапешт працює лише для Советського Союзу й світового комунізму.

«КОМЕНТАРІ ЗАЙВІ»

БУДАПЕШТ (ДЕНА-Ройтер). Орган комуністичної партії Угорщини «Шабад НЕП» скаржиться в одній статті на те, що угорці вступають до комуністичної партії лише будучи голодними. Є це нездоровим явищем, коли вступ до партії зумовлюється не переконаннями, а нестачею хліба й роботи. Угорське населення, — пише газета, — цілком неправдивої думки, ніби тільки членам комуністичної партії забезпечене добре становище.

Коротко

— 24 травня по всій Фінляндії почалися окремі страйки комуністів і членів прокомуністичної демократичної народньої партії на знак протесту проти усунення комуністичного міністра внутрішніх справ Лейно. Страйкарі загрожують загальним страйком в разі призначення замість Лейно не члена комуністичної або демократичної народньої партії.

— В Беоґраді в наслідок ревізії приватних торговельних підприємств закрито 1150 крамниць, власників яких обвинувачують у спекуляції і спротиві націоналізації торгівлі.

— Чотири американські вояки під час полювання на кролів коло кордону між американською і советською зонами були заарештовані советською вартою на території американської зони, після чого приставлені до Потсдаму, де після довгих допитів були звільнені.

— **21 травня в Цюріху відкрилася конференція** ліберальної «Світової Унії», в якій беруть участь 100 делеґатів з 25 країн. На влаштованій з цього приводу пресовій конференції генеральний секретар Унії Кальвакоресі заявив, що ліберальний рух конче потрібний тепер, коли світ поділився на два несумісні світогляди, і що метою Унії є реакція на діяльність Комінформу.

— **Як заявив у братіславському університеті** чехо-словацький міністер юстиції Чепічка, старий правний лад загинув разом із старим світом, і тепер судді мусять погоджувати свої погляди з поглядами «народу».

— **В Нью-Еттінґу (Верхня Баварія) спалахнула пошесть тифу.** За кілька днів зареєстровано 75 тифозних захворювань. Всі школи зачинено.

— **Як сповіщає советське пресове аґентство** в Німеччині, розміщене в советській зоні летовище Шенефельд має бути перебудоване в «наймодерніше в Европі».

— **За словами голови зовнішньо-політичного комітету** американського Сенату Ванденберґа, пропозиція палати депутатів оформити відповідним законом військові ґарантії США Західній Европі, імовірно, буде прийнята.

Приклад для спільної акції

(На маргінесі Студентського Ідеологічного Конґресу)

Ідучи на Ідеологічний Студентський Конґрес, ми мали різні думки. Чи слід на сьогоднішній день скликати такий Конґрес? Чи він відповість своєму завданню? Чи готова студентська молодь **сьогодні** відповісти вповні й ясно на поставлені дійсністю, здавалося б нерозв'язані питання? Чи властиво сьогодні, по другій світовій війні, коли впали не одні ідеї, і їх якщо де існують, спрощено до небувалих формчи слід ставити на чоло ідеологічну проблематику. Чи вона не розколе на ще дрібніші частини і так розбиту студентську молодь?

Ці єретичні думки підкреслювали й інші. Ці єретичні думки пролунали першого дня з естради, з уст молодого критика, — ці думки висловлювала і соціялістична група. Та ці єретичні думки розвіювалися з кожною хвилиною, коли в залю почали приходити представники студентських осередків, з усіх зон, відомі вже молоді — представники ідеологічних груп, що тепер захоплюють нашу студіюючу молодь. Від крайніх правих до лівих, бо й таких маємо.

Ще з минулого року вибраний провід ЦЕСУС-у прийшов до такої щасливої думки, об'єднавши обидва тоді студентські централі, став понад групові інтереси, — покликав до життя Комітет, що виготовив програму ідеологічного Студентського Конґресу. Головою цього Комітету став студ. Матей Гута, секретарем Михайло Сосновський. Духовим батьком цього Конґресу, цієї зустрічі всіх ідеологічних груп, — став д-р Ролодимир Янів, що його ввесь час очолював і впродовж трьох днів був головою. Треба визнати, що цією лінією зроблено майже все, щоб дійти до створення спільної плятформи в обороні нашого імени, нашого українського , про що безперервною ниткою говорилося в усіх академічних доповідях на Конґресі.

Дні 15, 16 і17 травня у не дуже привітному таборі Фрайман — були соняшні, так якби справді йшли назустріч усміхненій молоді, що зійшлася вирішити важливі питання. Настрій товариський. Може тільки нефортунно зробили соціялісти, що засіли діворчи і в першу урочисту хвилину задемонстрували свою відрубність голосуванням проти президії, але це другого дня вранці устами двох визначніших представників та деклярацією спільноти — було майже зліквідовано.

По двох боках сцени цитати В. Липинського та Ю. Липи, над сценою прекрасна цитата Григорія Сковороди — «Несть сладшае истини».

Матей Гута, голова Конґресового Комітету, вітає присутніх і відкриває Конґрес. Д-р Залуцький, голова ЦЕСУС-у говорить про працю останнього року. Закликає до толеранції, бо мета у нас усіх одна!

Обрано президію З'їзду: Голова Д-р В. Янів, заст. Суховерський Борис, О. Храплива, Козак Михайло, Бульбенко Юрій, секретарі Стерчо Петро і Хмара Надія.

По численних привітаннях розпочали ділову частину Конґресу. Першу доповідь виголосив д-р Вол. Янів на тему «Україна в аванґарді нових ідей». Доповідач висловив кілька незвичайно сильних і пориваючих думок, що стали темою дискусій за ввесь час тривання Конґресу. Автор не побоявся заглянути твердо ввічі дійсності і поставити дилему нашого майбутнього. Безжалісно розправляється із самим собою, згадуючи 30-ті роки. Не часто можна почути так глибоко — філософічно сконкретизовані думки, — коли йдеться про нашу дійсність, про нашу ролю післанництва. Треба абсолютно підкреслити, що д-р В. Янів заслуговує на те, щоб його назвати речником об'єднання на нових позиціях. «За справделивий лад треба боротися. На остаточне прю має бути готовий кожен прихильник гасла «Україна в аванґарді нових ідей». Яке величне є гасло, такою великою має бути готовість на добровільну жертву за ідеї». (25 теза доповіді).

По обіді першого дня проголосив багато нових думок на тему «Сучасність й ідейні основи українського визволення» — студент Гусак із групи суспільного гуманізму, назву яку прибрали студенти соціялісти. Не дивно, що й ця доповідь мала стільки запитів та витворила не менш живу дискусію. За нею слідувала чергова доповідь м-ґра Евгена Перейми про «Християнський світогляд, і академічне середовище».

Рідко коли можна було бачити, таке широке зацікавлення висловленими проблемами, як тут. До дискусії зголосилася низка студентів, які в короткій стислій формі висловлювали свої погляди, погляди своїх угруповань та наукове ставлення до тих чи інших питань. Дискутували: Е. Бобикевич, студ-ка Кохно К., Зарічний, д-р Вол. Білинський, Кравчук, Фізер, д-р Пизюр, Ривак, Штокалко, Данилюк, Маркусь, Микитчак, Швець, д-р Турчманович, інж. Потішко, Охримович, та Плавюк.

Перший день був напружений, непевний куди саме піде Конґрес і, дискусія була рішуча, бо ніхто з дискутантів не уступав з своїх позицій. Найбільше грізне питання повисло над доповіддю молодово соціяліста Гусака. Що буде із Національним Визволенням? Як виглядатиме національна політика в програмі нової групи суспільного гуманізму? Пізно вночі розходилися по кімнатах табору молоді студенти — як бути їм? Стурбовані дягали спати.

Щойно на другий день Конґресу 16 травня 48 р. вранці у відповідях трьох доповідачів — відчулася компромісна нотка, а заявою толеранції, м'якшою і поставою справи та **респектуванням Національного** у програмі ідеологічної групи суспільного гуманізму — Конґрес став ще серйознішим та приятельським.

По тих відповідях присутні мали змогу поглибитися у філософській матерії разом з проф. Ол. Кульчицьким у його висновках незвичайно доступно переданих — в доповіді: «Ідеалістичний світогляд, як притаманна риса української нації». Доповідач, як він сам заявив «є в доброму товаристві» багатьох філософських течій та систем, в першій мірі старенського проф. Ясперса, віддавши йому чи не найбільшу данину у формуванні світовідчування. Зупинивоись досить широко над світоглядом української нації та української молоді, як висловом предметної та контемплятивно-інтуітивної рефлективности спрямованої на формування себе самого в настанові до світовідчування. Доповідач закінчив співчинником ентузіястичної настанови, змалювавши межові ситуації нашої доби при сучасній кризі культури протиставлни це вічне —

Пополудні витолосив проф. Бобровський доповідь на ттему: «Московський большевизм — симбіоза марксизму й московської духовости». Доповідь ця була теж незвичайно цінним вкладом у працях Конґресу — своїми прекрасними історичними прикладами та обґрунтованістю із совєтської дійсности. Очевидно, що і над цими двома доповідями розвинулася жива дискусія. До доповіді проф. О. Кульчицького взяли слово: Штокалко, Охримович, д-р В. Янів, інж. Потішко Фізер, м-ґр Тимків та Гута. До доповіді проф. Дубровського висловлювалися: Бобикевич, ректор Б. Мартос, Ривак, Микитчак, д-р Турчманович, К. Кохно, Іващук, Плав'юк, Ярош, ред. Пасіка, Гута і Зарічний. У відповіді на дискусію проф. Бобровський зумів ще краще оформити свої твердження і дав кілька живіщих образків з життя з-поза залізної заслони. Тогож дня о год 21.30 почав свою доповідь д-р Марко Антонович: «Суспільна функція українського студентства на тлі історичного розвитку». Перед слухачами пройдено шлях не тільки студентського руху, але ідеологічного формування від 1840 років. Не зважаючи на перешкоди, що бувають в таборовій дійсності (згасло світло) заля не опорожнилася і продовжував свою доповідь студ. Е. Бобикевич на тему «Проблема науки і наше суспільне життя», — піддаючи критиці волюнтаристичну течію Донцова та багато віддаючи уваги 30-тим рокам.

Третій день Конґресу почався відповідю д-ра Марка Антоновича на заторкнені місця в його доповіді. Потому займає слово доц. П. Голубенко: «Кристилізація духового обличчя української молоді під совєтами». Широко зупинився над течіями, почавши від НЕП-у, ВАПЛІТЕ, пройшов повз Миколу Хвильового, СВУ і порівняв з їхніми антиподами по цей бік Збруча, з «Вістником», «Розбудовою Нації» та інш. Не дивно, що й ця доповідь викликала може найжвавішу дискусію, в якій брали участь: Зарічний, Борковський, проф. Бобровський, д-р Лев Ганкевич, Дубняк, Голубничий, Сеник, Майстренко, Кохно, і Кравчук.

Незвичайно піднеслу хвилину залишив в ці дні Конґресу д-р Лев Ганкевич, що виступив по обіді Третього дня з дуже хвилюючою для присутніх згадкою про дні наших зривів. Д-р Л. Ганкевич 40 років тому був делеґатом на Всестудентському З'їзді у Львові, на якому були представники Наддніпрянщини; він же урядуючий голова Національної Ради у Львові в 1918 році, голова УСДП та довголітній оборонець українських політичних в'язнів, починаючи від процесу Ольги Басароб, він боронив полк. Мельника, Біласа, Данилишина та Бандеру. Це змусило і його забрати слово. І треба було це зробити. Ця хвилина буде незабутня в анналах студенства. До них заговорив сеньйор громадського життя, пригадав забуті часи і передав у такій формі, що по ньому ніхто не відважився б в ім'я своєї групи стримувати процес об'єднання. «Я не аптекар, щоб важити заслуги одних і других, але єдине знаю, що у 1918 році вмірали одні поруч других. І не можна заслуг одних зменшувати чи навпаки.

Потім у залю надійшов проф. Ващенко. Його сердечно привітала молодь.

Пополудні відбулася доповідь д-ра Юрія Студинського — «Християнський соціялізм». Автор кинув кілька ревеляційних думок, ґрунтувавши джерелами з папських енциклік, вченням Томи з Аквіну та іншими. Під оглядом революційности своїх понять християнські соціяльні тези, за твердженням доповідача, не уступають ніяк теоріям соціялістів. О год. 16 читає свою доповідь д-р Володимир Білинський, — «Ідеологічні заложення українського студентства». Не зважаючи на триденну працю втому, слухачі присвятили велику увагу цій, з питомим темпераментом виголошеній доповіді, на жаль, над якою дискусії з огляду на брак часу — не було.

По цій доповіді представник УКА привітав Конґрес і по нараді з своїми товаришами не читав своєї доповіді — про погляд в краю на багато справ зв'язаних із нашою проблематикою та політичним об'єднанням на спільній плятформі.

По цьому забирає останнє слово голова д-р Володимир Янів і робить підсумки праць Конґресу. Ми всі навчили себе взаємно розуміти і цінити. Ми відкинули фразу, що може трохи панувала першого дня і приступили до діла. Тимто і піднесли рівень дискусії. Ми глибоко оцінили, що друзі з усіх українських земель з усіх ідеологічних таборів — відкинули менш важлив проблеми, а зупинилися тільки над головнішими.

Добро нації, добро загалу було у нас поставлене понад усе інше, а головно ідея національної вільної, України. Всі ми стоїмо непохитно на поєднані раціоналізму, волюнтаризму та матеріялізму. В усьому йшлося нам про синтезу, наголошену в усіх доповідачів. Це вказує, що можна витворити спільну базу всіх ідеологічних груп. Що можна витворити спільний студентський фронт! Це велике досягнення має наш Конґрес. (З боку старшого громадянства чути слово: Це приклад для батьків!) Ми перебороли доктрину, не заперечуючи змагань за принципи. Може і всіх проблем ми тут не розв'язали, але ми їх тут почали і побачили у вповній своїй ширині. Тут уперше на еміґрації зустрічається молодь східня і західня. Різні світоглядові групи навчили себе спільно розуміти — і це є ще одним позитивним вкладом у працю нашого конґресу.

Так випередивши старшу еміґрацію — ми даємо приклад для спільної акції. (На залі довготривалі оплески).

Підсумки Конґресу в цифрах мають такий вигляд: Конґрес радив понад 30-годин. Було 75 делеґатів, 53-гостей, 157 учасників-студентів, 285 постійних учасників, 34 дискутантів, 10 прелеґентів; 7 доповідей, 5 доповідей продискутовано без обмежень, 3 доповіді продискутовано з обмеженням до 10—15-ти хвилин, дві доповіді чекають ще творчої дискусії на шпальтах преси чи на дальших зустрічах. Ці підсумки говорять дуже багато. Це доказ, що ми справді можемо стати в аванґарді нових ідей які ляжуть в основу до створення Блоку Поневолених Народів. Динаміка цього Блоку повинна надати розгін в нашому духовому співжитті. Це не є міт України, це не приспання себе, це з'ясування труднощів, що чекають нас. Але цей Конґрес показав, що врятуємо Україну ми самі, своєю працею, порозумінням, нашою фанатичнок вірою в ідею, що ляже в основу цього Блоку Народів. Вірою в нас самих.

М. Б.

Монумент Симонові Петлюрі

Бібліотека ім. С. Петлюри, після 14 років існування, була вивезена німецькими напістами і, може, зникла. — Та не зникла його ідея — створення Українського Культурного Центру в Парижі. Не зник Монумент С. Петлюри: Бібліотека наново існує.

Не може зникнути представник української культури — Бібліотека його імени, яку творили українські еміґранти 24-х країн світу. — Відновившись, Бібліотека через свою Раду закликає всіх сунів і дочок України, поновно взятися до відновлення цього монументу.

Ще року 1929, в день відкриття Бібліотеки було оприлюднено, що 25 травня, день трагічної смерти Головного Отамана є днем збірки на Бібліотеку.

Нагадуючи про це Українському Загалові, просимо Видавництва, Установи, Авторів і Друзів надсилати свої видання. — Спільно, як і до війни, творімо Монумент Симону Петлюрі.

Рада Бібліотеки.

Biblioteque Ukrainienne Simon Petlura
24, Rue de la Glaciere — Paris XIII.

КОНКУРС
на стипендії в Лювені (Бельгія)

Комітет Допомоги Східньослов'янським Студентам в Бельгії, український осередок в Лювені, оголошує конкурс на зворотні стипендії для високошкільної молоді на акад. рік 1948/49 на студії в університеті в Лювені.

1. Кандидатами на стипендію є українські високошкільники, практикуючі християни обидвох віроісповідань.

2. Від кандидата(-ки)-початківця вимагається закінчення середньої освіти клясичного або математично-природничого типу з відзначенням.

3. Ті, що почали високошкільні студії, мусять посвідчити добрими успіхами в дотеперішніх університетських студіях.

4. Кандидат (-ка) мусить мати певну підготовку з французької або голяндської мови, що дозволяло б розуміти виклади. Це є конечною передумовою для одержання стипендії.

5. Визнана стипендія дає повне утримання та студійні кошти в ак. р. 1948/49.

6. Невдача при іспитах, а також невідповідна поведінка, потягне за собою втрату стипендії зразу або на наступний академічний рік.

7. Кандидати на лювенські стипендії подають свої прохання разом з відписом матурального свідоцтва згл. індексу, з лікарським свідоцтвом про стан здоров'я та опінією педагогів і громадської установи про кандидата до 15. липня ц. р. на адреси як слідує:

а) кандидати, що живуть у Німеччині складають свої прохання на руки Голови КоДУС-у, проф. д-ра Зенона Кузелі Fürth Bay Daniel-Leystr- 1/III.

б) кандидати, що живуть в Австрії подають свої прохання Голові КоДУС-у дир. І. Тиктору Innsbruck, Höttingerg. 2.

в) кандидати з інших країн, включно з Бельгією, подають свої прохання з усіма документами прямо на адресу Бельгійського Комітету Допомоги Східньословянським Студентам „COBAUSO", 9, rue des Brasseurs, Louvain, Belgique.

8. Комітет Допомоги Східньословянським Студентам не веде окремої переписки і не дає окремих докладних інформацій про студії. За ними слід прямо звертатися до студентської організації „НаСУС" в Лювені „NaSUS". 9, rue des Braseurs, Louvain, Belgique. 1-1-b

Тільки дві Цёркви

Комунікат Канцелярії Свящ. Синоду УАПЦеркви на еміґрації

В засіданнях IX сесії Свящ. Синоду УАПЦеркви на еміґрації, що відбулась 15—18 квітня 1948 року в Авґсбурзі, взяли участь: Митрополит ПОЛІКАРП, Голова Св. Синоду; Архиєпископ НІКАНОР, заступник Митрополита; члени Синоду-Архиєпископи ІГОР і ГЕННАДІЙ, член-секретар Св. Синоду Єпископ ПЛАТОН, представники від духовенства-Протоєрей ЯКОВКЕВИЧ Борис і Протоєрей ПЕЛЕШУК Юрій; представники від мирян — п. ТИРАВСЬКИЙ Євген і п. КОТОВИЧ Анатолій.

Предметом занять Св. Синоду були звіти з духовно-освітньої, добродійної і фінансово-господарської праці в Св. Синоді і в його установах за минулий 1947 рік та обговорення і вирішення ряду питань в тих же ділянках церковного життя УАПЦеркви в поточному 1948 році.

Св. Синод постановив видати в першу чергу Служебник, Часослов і додатковий Требник, тексти яких, принявши за основу видання їх Українського Наукового Інституту у Варшаві, коміся має підготовити до І. УІ. 48 р.

Як пресовий орган УАПЦеркви на еміґрації, в найближчий час має виходити «БОГОСЛОВЄЬКИЙ ВІСНИК», ліцензію на видання якого вже одержано.

Переобрання Професорською Радою Богословської Академії УАПЦ на ректора Академії Професора П. КОВАЛЕВА тимчасово прийнято Св. Синодом до відома, з підтвердженням засади, що на чолі Богословської Академії має стояти особа духовна.

Категорично заборонено висвячувати осіб, що не мають шкільної богословської освіти, або не склали іспитів на диякона чи священика перед іспитовою комісією при Св. Синоді.

Синод ствердив, що деякі особи на різних посадах в ЦПУЕ використовують ці становища для того, щоб допомагати зміцненню позиції Ашаффенбурзької розкольницької групи. Св. Синод постановив просити президію ЦПУЕ заборонити це чинити, або усунути їх з посад.

З метою пожвавлення діяльности Братства Милосердя» мають бути скликані (до 20. У. 48 р:) загальні збори «Братства милосердя» для проведення виборів Ради Братства і обговорення пляну дальшої праці Братства.

Вирішено справу делеґування представника УАПЦеркви на Всесвітній Конґрес Союзу Християнських Церков, який має відбутись в серпні 1948 р. в Амстердамі.

В засіданнях Свящ. Собору єпископів 19—20. ІУ. 48 р. взяли участь усі перебуваючі в Німеччині єпископи УАПЦ.

Особливу увагу Собор Єпископів присвятив розгл'яненню праць і резолюцій І-го Православного Українського Церковного З'їзду, що відбувся 25—27 XII. 47 р. в Реґенсбурзі. Згідно з думкою резолюцій З'їзду, прийнято ряд постанов у справі церковного видавництва УАПЦ, організації Богословської Академії, ведення церковного господарства.

Справу прийняття відлучених від Православної Церкви виновників і учасників Ашаффенбурзького церковного заколоту, в разі щирого каяття кого з них, Собор Єпископів доручив полагоджувати Св. Синодові. На підставі докладного ознайомлення з перебігом і постановами І-го Православного Українського Церковного З'їзду УАПЦеркви на еміґрації, Собор Єпископів взагалі визнав корисним і на майбутнє скликувати такі Церковні З'їзди в складі Єпископату, представників від духовенства і мирян.

В питаннях церковно-адміністративного характеру, беручи до уваги й поступове розселення з Німеччини української еміґрації, Собор Єпископів постановив: 1. благословити Митрополитові ПОЛІКАРПОВІ духовно заопікуватися православними українцями у Франції, Анґгії, Швайцарії та Італії, одночасно звільнивши від обов'язків керуючого українськими православними парафіями в Західній Европі Єпископа МСТИСЛАВА, з огляду на відрядження його до Канади і обрання там на Архиєпископа Української Греко-Православної Церкви. 2. Архиєпископові МИХАЇЛУ благословити заопікуватись і організувати життя УАПЦеркви в Бельґії, Голляндії і Люксембурзі. 3. Архиєпископові ІГОРЮ і Єпископові СИЛЬВЕСТРУ благословити виїхати для організації церковного життя УАПЦеркви до Арґентіни. 4. У поміч Митрополитові ПОЛІКАРПОВІ благословлено, в разі потреби, виїхати Єпископам ВОЛОДИМИРУ і ВЯЧЕСЛАВУ.

На заступника Митрополита обрано на поточний рік Архиєпископа НІКАНОРА.

Під час занять сесії Собору Єпископів на засідання 20. ІУ прибув керівник Культурно Освітнього Відділу при ЦПУЕ Професор Білецький, який склав привітання Собору Єпископів від Культурно Освітнього Відділу ЦПУЕ і від УВАНаук, а одночасно довів до відома Собору Єпископів УАПЦеркви, що ЦПУЕ вважає правно існуючим на еміґрації тільки дві церкви: УАПЦеркву і Греко-Католицьку; Проф. Білецький висловив ряд побажань від ЦПУЕ, що торкаються духовно-освітньої праці.

КОЖНОМУ слово

Щоб Господь благословив

Дозволяю собі відповісти п. В. Виноградову на поміщений в часописі „Час" ч. 19 від 9. 5. 48 р. запит, чи проводи Української Автокефальної Православної та Української Католицької Церков зробили поважні спроби для наближення до себе. Ото ж в справі об'єднання двох наших Церков були свого часу зроблені дуже поважні спроби на рідній землі ще бл. п. Митрополитом Андреєм, а про початок тієї справи повідомляли українські часописи Дальший хід порозуміння був відомий лише деяким особам, а кінцева фаза, перед приходом большевиків, мені одному. Я був чи не останній, який в тій справі говорив з бл. п. Митрополитом Андреєм.

З уваги на те, що я брав активну участь в справі об'єднання Церков, дозволяю собі висловити свою думку на цю справу. Знаючи всі перешкоди, думаю, що тепер ані час, ані місце говорити, чи дискутувати це питання. Дальше неможливим є дати тепер матеріял, який у цій справі вже придбано. Зате необхідним є підготовляти ґрунт між віруючими і тому з радістю треба привітати створення організації Рух Українців Християн та побажати їй успішної праці і молити Бога, щоб цій праці благословив.

Лев Кордяк

В обороні д-ра Грицая

До Пана Редактора «Неділі»
в Ашаффенбурзі

В 30 ч. «Українських Вістей» за 10 квітня 1948 р. появилася заява п. Т. Осьмачки п. н. «До української громадської думки». У згаданій заяві п. Осьмачка «полемізує» з д-ром Грицаєм за його замітку про творчість п. Осьмачки в статті «Банкрот літератури», поміщеній в «Орлику» ч. 3 за березень ц. р. Абстрагуючи від оцінки літературної діяльности п, Осьмачки стверджуємо, що загальний тон його відповіді д-рові Грицаєві, «соковиті» звороти й епітети на адресу загально-шанованого літературного критика в роді: «кишеньковий злодій», «хуліган», «руїнник», «клеветник», не гідні сторінок української преси.

Всім, хто цікавиться розвитком нашої літератури, відомо, які твори має за собою п. Осьмачка. Але одночасно поінформованим відомо теж про заслуги і праці д-ра О. Грицая для української літератури, і даремно запитує про те п. Осьмачка: «Що ця людина написала відомого в нашій літературі?»

Мова фактів найбільш вимовна і сильніша ніж усі «міцні» арґументи. Коли ж п. Осьмачка відкликається до української громадської думки, так ця «громадська думка» не може не зареаґувати як на виступ п. Осьмачки, так ще більше на поставу редакції «Українських Вістей», яка допускає на свої сторінки речі образливі не тільки для людини, проти якої вони спрямовані, але одночасно й для читацької громади, що звикла до іншого тону й іншого рівня друкованого слова.

З глибокою пошаною

За Спілку українських письменників, мистців і науковців у Міттенвальді

Д-р В. Лев
голова

П. Кейван
секретар

Скільки витрачено на УПА?

Високоповажаний Пане Редакторе!

Голова Управи СХС вважає своїм обов'язком принести Вам поляку за поміщення звіту про останній пленум СХС у Вашому шановному органі. Хоч на жаль, офіційних представників на пленум не прислав жоден з органів нашої преси, проте поміщення звіту окремим кореспондентом „Неділі" і „Пу-Гу" є дуже для нас цінним виявом заінтересування діяльністю єдиної української червоно-хресної організації. Суттєва критика преси і якнайдокладніший звіт діяльности дуже бажані для кожної громадської установи, бо без найбільш живого контакту з громадянством неможлива жодна позитивна праця.

Звіт Вашого окремого кореспондента в цілому згоджується з напрямом і характером нарад пленуму, лише характеристики і цифрові дані про діяльність допомогового реферату праці заскупі а до того й не вірні. Мусимо спростувати помилку шановного кореспондента, який подає цифру 17000 RM, зібраних громадянством на УПА. Наш допомоговий реферат подав такі цифри: До каси Гол. Управи СХС надійшло від окремих таборів, громадянських організацій і приватних осіб всього 117 978,11 RM. Витрачено натомість 119 407,60 RM, отже був певний недобір. Поза тим 7 таборів склалися і витратили цілком сепаратно на цю акцію 98 972,50 RM. Таким чином готівкою витрачено на УПА всього 218 380,45 RM. Це занадто далеко відбігає від тієї цифри, яку подав кореспондент.

Підкреслення в тексті звіту Вашого шановного органу про „безпідставність заяви Голови Управи, що виступи в пресі підкошували авторитет установи" — не

На естрадах Ашаффенбурґу

БОЖИК ШУКАЄ НОВИХ ДОРІГ

Оце вперше чуємо хор Божика без капелі Китастого. Концерт відбувся в залі міського театру.

Багато з нас, наче розпещені діти, самі не знаємо чого хочемо. Чули ми колись дуже добрі хори, чи то на східних, чи західно-українських землях і самі не раз співали в хорі. В нашій уяві залишився ідеал виконання відомих творів української хорової літератури, ідеал, що єднає в собі спогад і частину нашої власної фантазії, часто розбіжний із інтенцією автора твору. Порівнюючи цей ідеал із виконанням якогонебудь хору, ми завжди не задоволені кажемо, що воно не так, як повинно бути. І треба щойно об'єктивної людини, щоб відкрила нам очі, що наші вимоги нереальні, фантастичні, що мистецька праця виконавців подана майстерно і часто наближена до країніх естетичних меж людської спроможности в змаганні до краси й величі.

При поверховому порівнянні бувшої капелі із теперішнім хором Божика відіграє неабияку ролю зоровий момент. Підносилася завіса й перед очима глядачів з'являвся гурт співаків у народніх строях із так дорогими українському серцю бандурами, образ надзвичайно мальовничий, суто народній, який при сучасній тузі за батьківщиною викликав уже сам собою зрозумілу бурю оплесків. Цього «плюса» теперішній хор Божика не має. Око втратило, зате вухо зискало.

Перше враження початкового звуку хору не збудило захоплення. Після цілоденної їзди хористи не могли дати з себе свіжого й повного звуку, бракувало сильних, блискучих вершин перших тенорів, афатально розстроєне піяніно німецького міського театру сковзувало хор з інтонаційної певности. Та вже перші акорди «Косаря» Людкевича приневолили нас зревізувати наше ставлення до хору. «Косар» і «Хор підземних ковалів» вийшли технічно бездоганно, а звуково могутньо. Чим далі, тим краще звучав хор — він розспівувався і щойно згодом показувалося його правдиве обличчя. Голоси дзвінкі, зіспівані й добрі.

Заповнити програму усього вечора самим чоловічим хором не належить у якому разі до легких завдань, але вивести цю програму так, щоб слухач не счувся коли кінець концерту — це великий осяг. В чому ж таємниця успіху? Немає сумніву, що насамперед у праці диригента, на яку складаються такі елементи, як добір хористів і солістів, якісний підбір і зручний уклад програми і вкінці виведення цієї програми. Божик плекає давні, випробувані «козирі» української хорової літератури, з другого ж впроваджує твори сучасних композиторів і то, як на сьогоднішні, невідрадні обставини, у великій кількості. Ми почули повне творчої фантазії опрацювання М. Колессою зрештою нецікавої стрілецької пісні, шляґрового характеру „Пиймо, друзі», настроєвий «Садок вишневий» Гнатишина і дуже цікава в контрапунктичній роботі та майже атональній гармонії обробка лемківської пісні Хомінського «Гварила мамічка». До катеґорії модерних творів слід зачислити й обрібку другої лемківської пісні Хомінського «Шабелька не моя». Характеристичні риси виконавчої праці Божика — відтворця відомі: це старанне технічне спрацювання (включно із виразною дикцією), тонке, з висококультурним смаком використання динамічних відтінів та чудове, як треба, то й буйно українське, фразування.

Багато хористів пригадуємо собі із давніших виступів. Вони захоплені ентузіясти української пісні і вокальної творчости та вже нераз, подібно як і сьогодні, доказували свою беззастережну любов до української хорової музи. Їх не відстрашують ані мізерні заробітки, ні невигоди, ні форсовна праця. Їх винагородою є краса співу в гурті та оплески й оклики розентузіязмованої публіки. З поміж гурту вибиваються солісти: особливо Михайло Мінський, а далі неменш цінні для цілости хору Самокиш, Ганушевський, Радванський, Сілецький, Поліщук і Кучер.

Божик шукає нових доріг. Він знає, що не можна вічно співати про «Султанів турецьких», що музикальний слухач жадає чогось нового, але доброго. Ці нові речі наче родзинки повтикувані в програму концертів давніших капель Божика. Намагання оновити програми концертів, чи радше змодернізувати їх, являлося і під час співпраці Божика з Китастим. Але тоді Божик мусів рахуватися із монотонністю звуку бандур, із обмеженими технічними можливостями кобзи і не дуже то високо заавансованою технікою гри загалу кобзарів, що може й нераз до деякої міри гальмувало його розмах у змаганні до змістової і композиційно-технічної ґрадації розвою української хорової літератури. Сьогодні Божик, звільнившись від декоративних бандур, дотримується суто музичних вимог і своїми виступами дає запоруку впроваджувати тут, на еміґрації хорову аванґардну творчість. І в цьому заслуга Божика, диригента нового хору перед заслугами Божика, диригента гарної, а все ж таки консервативної капелі бандуристів. Божик ступив твердо на новий шлях розвиткту увраїнської вокально-музичної думки в її наймодернішому технічному оформленні. Він кидає виклик тим кільком композиторам на еміґрації, що мають засвоєну модерну композиторську техніку: «Творіть сучасну українську хорову музику, шукайте нових доріг, а я із своїми хлопцями ваші композиції відтворю».

Д-р Е. Ц.

зовсім відповідає ані фактичному стану річей, ані напрямові дискусій на пленумі. Головній Управі СХС ішлося і йдеться про те щоб преса більше цікавилася діяльністю СХС, присилала своїх представників на кожен пленум СХС а в своїх кореспонденціях і замітках з місць була об'єктивнішою і не генералізувала відірваних фактів, які часто бувають тенденційно перекучені, як це стверджено в дискусіях у справі Амбергу. Авторитет нашої установи залежав і залежить не від випадкових і відокремлених фактів, недотягнень поодиноких низових клітин, крайових управ чи централі, а від загального бажання усього громадянства підтримати установу, яку це громадянство само для себе створило.

Сподіваючись в майбутньому користатися з Вашої ласкавої уваги і заінтересування до нашої праці, залишаємось

з червонохресним привітом

Головна Управа СХС

Тривожний лист з Англії

Хвальна Редакціє!

Вибачте, що Вам пишу про наші болючі справи в Англії, але інкаше годі на них звернути увагу відповідальних українських чинників у Німеччині. Річ у тому, що багато наших молодих людей, які прибули з Німеччини на працю до Англії, поводяться так, що приносять стид і сором українському імені і можуть легко попсувати все, те, що ми тут досі придбали головно завдяки гарній, гідній і чесній поставі українських полонених з б. Дивізії «Галичина». Деякі з тих нових приїжджих з Німеччини не хочуть закотити рукавів до праці, але роблять бешкети, спекулюють, крадуть, п'ють і ведуть дуже неморальне життя. Інші знову принесли сюди партійні розбори і сварню, чого до їх приїзду в Англії не було. Взагалі між новими приїжджими є багато таких хлопців і — на жаль — також дівчат, що їх поведінка по таборах компромітує українську націю. Ми, полонені, стараємось тих людей опам'ятати і давати їм добрий приклад, що можемо, то прикриваємо і затушковуємо перед чужинцями, але все таки не один їх поганий вчинок виходить наверх, що саме дуже шкодить нам в англійській опінії. Чи не можна б там у вас зробити так, щоб таких здеморалізованих та аморальних людей сюди до Англії не висилати? Підпис

Мортонгол, Англія

Навколо однієї ашаффенбурзької історії

У звязку із справою д-ра М. Галія і м-ра В. Мацяка (див. рубрику „Кожному слово" в попередніх числах „Неділі") група громадян просить нас опублікувати поданий нею лист такого змісту:

Наукове Товариство ім. Шевченка. Мюнхен, дня 10. 3. 1948 р. ч. 109/ех. — До Високоповажаного Пана Інж. Івана Лучишина в Ашаффенбургу. — Високоповажаний Пане Інженере! Ми одержали Ваше письмо з 20 лютого 1946 р. у справі реферату о. д-ра П. Хруща та статті мґр В. Мацяка. — У відповідь подаємо ввічливо до Вашого відома, що ні о. д-р П Хрущ, ні мґр В. Мацяк не є членами Наукового Товариства ім. Шевченка. Пан мґр В. Мацяк є співробітником Історичної Комісії НТШ і також о д-р П. Хрущ, але ні звичайними, ні дійсними членами НТШ вони не є. — З висловом глибокої пошани За Президію НТШ: Генеральний секретар проф. д-р В. Кубійович.

ВИЯСНЕННЯ

В „Неділі" ч. 122 в замітці „Спорт" було сказано, що дружина з Зеліґенштадту, яка грала в Ашаффенбурзі мала в своєму складі двох латишських професійних футболістів. На прохання литовських спортових кіл виясню́ємо, що зазначені грачі не латиші, а литовці зі Швайнфурту. — Ред. „Неділі".

Різьбарські курси в Авґсбурзі

В таборі «Сомме-Касерне» в Авґсбурзі йде праця на різьбарських курсах під керівництвом інженера архітекта Михайла Кравчука. Рік перед тим була спроба відкрити різьбарську робітню при художній майстерні, яка мала 12 учнів і 1 керівника, але за браком місця не можна було нормально працювати навіть половині учнів.

І все ж таки в грудні 1947 р. пощастило здобути можливе приміщення. Керівник курсів власними засобами зробив ремонт приміщення.

Майстерня має в своєму розпорядженні 46 долит і дуже обмежену кількість приладдя, яке потрібне різьбареві; має електротокарний станок та апарат для випалювання дошки — перегородки із стаєнь. Інших матеріялів нема.

Всі лекції відбуваються за програмою.

Програма курсів побудована так, щоб дати учням найпотрібніші відомості з різьби. Програма і практична, і одночасно всебічно освітлює не тільки різьбарство, але пов'язана з іншими галузями українського вжиткового мистецтва.

Зроблено екскурсії до церков м. Авґсбурґа, а також на цвинтар (вивчення різьби на камені й дереві в малих архітектурних формах).

Якби довелось переїхати за океан, п. Кравчук думає організувати професійну школу українського прикладного мистецтва.

Треба дати можливість тим курсантам, що мешкають поза табором, улаштуватися з помешканням у таборі. Треба домогтися того, щоб викладачі були оплачувані.

О. Р.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 800·—RM, 1/2 стор. 400·—RM, 1/4 стор, 200·—RM, 1/8 стор. 100.—RM 1/16 стор. 50·—RM, 1/32 стор. 25·—RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне 1·—RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

ПОДЯКА

Всечеснішому Духовенству греко-катол. обряду усіх чотирьох таборів в Ашаффенбурзі під проводом Всеч. Отця Декана Е. Веселовського за торжественне поблагословення пам'ятника на могилі нашого Найдорожчого і Незабутнього Мужа і Батька о. Богдана Литвина, як також всім вірним, що своєю участю звеличали це сумне свято, — складаємо щиро-сердечну подяку. — Не менше щиро дякуємо усім жертводавцям, які своїми жертвами здвигнули цей пам'ятник. — Найсердечніше дякуємо Всеч. Отцю Деканові Е. Веселовському який своїми заходами і трудами найбільше причинився до поставлення пам'ятника. — Нехай Господь Бог нагородить Вас, Отче Декане за все добро, бо ми не всилі Вам віддячитися.

Дружина і Син

1-1-z

ПОДЯКА

Сердечну подяку складаю пану Докторові Крупці, пану Докторові Худолієві і, пані Доктор Шемчук за врятування мого життя, а також всім сестрам за чуле й дбайливе ставлення під час моєї тяжкої недуги.

Олена Спільниченко

ЗАКЛИК

Управа Об'єднання Українських Молочарських Працівників закликає теперішніх членів Об'єднання і усіх тих, що бажають вписатися в члени, спрямовувати усю кореспонденцію на адресу Голови Андрія Мудрика, Мюнхен, Дахауерштр. 9/II. Під тою ж адресою в кімнаті ч. 11 приймає Голова кожного четверга в годинах 8.00—12.00. Заінтересовані є прошені нав'язати негайно контакт з Об'єднанням.

1-1

ПОВІДОМЛЕННЯ

Користайте з нагоди та навчайтеся фаху, що допоможе Вам промостити собі шлях до кращого майбутнього.

Дирекція Українського Учбово-Технічного Комбінату в Ашаффенбурзі доводить до відома всіх зацікавлених, що 15. червня ц. р починається новий курс навчання в Учбово-Технічному Комбінаті. Курс цей триватиме від 4-рьох до 6-ти місяців залежно від Відділу.

Передбачене відкриття 7-ох відділів. (В попередньому курсі було 3 відділи).

1. Відділ Креслярсько-конструкторський з фаховими ухилами: а) Машино-конструкторським — термін навчання — 4 місяці, б) Будівельно-контрукторським — 6 м., в) Геодезійним — 6 м.
2. Відділ Радіо-технічний — 6 м.
3. Відділ Авто-механічний — 4 м.
4. Відділ Фотографічний — 4 м.
5. Відділ Залізничий з групами: а) Експлуатація залізниць — 4 м., б) Будова залізниць — 4 м.
6. Від. Ремісничий (годинникарство) 4 м.
7. Від. Плодово-Ягідний (садівництво, ягідництво, пасічництво та молочарство) 4 м.

З метою підготовки курсантів до праці в чужих країнах буде відведена на курсах 1/3 викладового часу на вивчення чужих мов, насамперед англійської та еспанської.

Для вступу на 1, 2, 4 відділи потрібна середня освіта.

Для вступу на інші відділи потрібна загальна грамотність та обізнання з 4 простими діями аритметики.

За навчання передбачена певна оплата. Заяви про вступ подавати до Дирекції Учбово-Технічного Комбінату-Піонір касерне 4/314 з зазначенням про обраний відділ та документи про освіту.

Приймає заяви теж Шкільний відділ при ОПУЕ-„Лягарде кас." бл. 4.

Як лекторів та інструкторів до Учбово-Технічного Комбінату запрошуємо фахівців на вільні місця з відділів: Плодово-Ягідного) садоводи, пасічники, молочарі), Фотографічного-(фотографи-техніки), Ремісничого (годинникарі).

Одночасно подаємо до відома тих курсантів Учбово-Технічного Комбінату, що почали навчання з 1. грудня 1947 і не одержали ще свідоцтв, що до 1. червня 48 р. мусять здати в дирекції Комбінату матрикульні листи. Після згаданого терміну ніякі іспити прийматись не будуть.

Директор Учбово-Технічного Комбінату (інж. Забудько)

Шкільний Референт ОПУЕ та Інспектор Шкіл (проф. Д. Шумей)

До відома всіх українців

Цим повідомляємо, що всі особи, які мають ДП Статус і не мешкають в таборах, мусять з'явитись до кваліфікаційної комісії для перевірки фаху і одержання фахового свідоцтва

Фахові комісії PCIRO Area 2, Würtemberg-Baden працюють в службові години щоденно, крім субот та неділь

Адреси комісій:

Ludwigsburg, Stuttgarterstraße 35.

Geislingen (Steige), Gewerbeschule, Bahnhofstr. 183.

Mannheim, Lange-Rotterstraße 51.

Фахова Комісія

2-2

НАУКОВІ ТВОРИ (СКРИПТИ)

появилися заходом Українського Вільного Університету

Автор	Назва	Рік	Ціна
1. Андрусяк М.	Історія Козаччини ч. 2—4	1946	16.—
2. Окіншевич Л.	Лекції з історії українського права	1947	25.—
3. Чубатий М.	Огляд Історії українського права ч. 1.	1947	15.—
4. Чубатий М.	Огляд історії українського права ч. 2.	1947	25.—
5. Шерех Ю.	До ґенези називного речення	1947	15.—
6. Щербаківський В	Кам'яна доба в Україні	1947	15.—
7. Старосольський Ю	Нарис карного процесу	1947	25.—
8. Кисілевський К.	Українська мова	1948	17.—
9. Баранів О.	Римське право ч. 1.	1948	20.—
10. Падох Я.	Історія західньо-європейського права	1948	35.—

Ці твори можна купити кожного дня крім суботи від год. 10—12 в канцелярії УВУ Мюнхен, Версайлерштр. 4/III. Крім цього висилаємо їх за післяплатою на підставі писемного замовлення.

Канцелярія Українського Вільного Університету

1-2-b

РОЗШУКУЮТЬ

Хто знає про долю Валентини Терещенко, прошу повідомити до „Неділі" під гасло „Чужоземний леґіон". 1-2

Цурковського Лева, нар. 22. 11. 1925 р, шукає сестра. Ласкаву вістку до „Неділі". 1-2-z

Стрийка Барановича Стефана, який останньо перебував в Vöklenbrück (Austria), шукає Baranowytsch Iwan Nr. 51. P. W. Camp Wodfox Looge, Lines, England. 1-1-z

Шукаю рідних і знайомих з с. Горохолина, повіт Станиславів (Галичина). Прошу відгукнутись на адресу: Boryszczak Iwan, 231. Military Hospital. Redgrawe Park Nr (Diss) Norfolk. Great Britain. 2-3-b

Шукаю Ступоря Гриця і Михайла, с. Кунисівці, пов. Городенка. Прошу вістку на адресу: Markewycz Oleksa, Rothenburg o Tauber, Kupplergaße 3. 2-3-z

Шукаю рідних та знайомих зі с. Горбачі, п.Черкаси, пов. Львів. Mychajliw Wasyl, Trier-Feyen Bl. II/42. Franz. Zone. 1-2-z

Шукаю сестру Лапун Прісю з с. Жукинь, р-ну В,-Дубиченського (Київщина), Зголошення на адресу: Trawyzka Lina, Butzbach b Friedberg, Emigrant Zenter. 1-4-z

Американські українці розшукують:

Дяденко Іван з Америки шукає земляків з с. Зуєвці, миргородського повіту. Писати на адресу: Milko, Gissen, Braugaße 7. 1-2-z

Шукаю земляків з с. Язловець, пов. Броди. Maria Hawryluk, 767 Scotland ow, Winnipeg, Man. Canada. 1-4-z

Гнитка Василь із села Красноставець, снятинського повіту, тепер в Канаді, шукає рідних і знайомих. Зголошення до „Неділі" для „Снятинця". 1-1-z

Шукаю доньку Климентину Калушка з с. Серетець, пов. Зборів. Peter Kalushka, 153 Mutual St. Toronto, Ont. Canada. 1-1-b

Шукаю брата Івана Савчук з Лопатина, пов. Радехів. Мав бути у Віцендорф або Маґдебурґ. Maria Elk, 1205-9th St. N., Kenora, Ont. Canada, 1-1-b

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Перед скорим виїздом до Америки радо познайомлюсь з бездітною (евент. 1 дитина), інтел. вдовою галичанкою до 35 літ. Писати до „Неділі" для "Atlantic". 2-2

Висококваліфікований фахівець з середньою освітою погідної вдачі, 26 років, добре забезпечений, з власним підприємством, радо нав'яже листування з інтеліґентною українкою від 18—25 років. Ціль поважна. Листи прошу слати до „Неділі" під „Молодість". 2-4-z

Молодий вояк-старшина нав'яже листування з інтеліґентною панною сентиментальної та веселої вдачі до 25 років. Ціль поважна. Кореспонденцію пересилати до „Неділі" під „Все буде гаразд". 2-4-z

Бажаю познайомитися листовно з молодою дівчиною 20—22 роки, що виїзджатиме на працю до Англії. Ціль поважна Листи до „Неділі" під „Англія". 2-3

Хто з панночок 16—19 років бажав би познайомитись листовно з молодим українцем(24 роки), електротехніком, старим еміґрантом у Бельґії? Писати до „Неділі" для „Електротехніка". 2-2-b

Інженер-агроном, 45 літ, кавалєр, познайомиться з панною або вдовою (з дитиною навіть побажане!) до 35 літ. Умови: бути милим, чесним і відданим другом на дальше життя. Поважні листи прошу слати до „Неділі" під „Велика Британія". 2-2-b

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, 6. ЧЕРВНЯ 1948 Nr. 127

Президент Трумен між філядельфійською молоддю. (Дена-Інп)

Молотов відійде?

Вашінґтон сподівається відпруження в стосунках з Москвою

ЛОНДОН (ЮП). Дипломатичний кореспондент часопису «Сандей Емпайр Нюз» висловлює погляд, що дні Вячеслава Молотова як міністра зовнішних справ СССР уже полічені. За його твердженням, Молотов з приводу останніх невдач советської політики в Европі «попав у неласку». Його наступником буде, мабуть, дипломат, більш приємливий для західніх великодержав і краще зорієнтований щодо стосунків в США і Великобрітанії. Кореспондент висловлює здогад, що наступником Молотова може стати Андрей Ґромиво, дотеперішній делегат СССР при ОН.

Советський амбасадор в США Александер Панюшкін, вилітаючи минулої середи до Москви, заявив — як повідомляє АФП з Ню Йорку — Советський Союз робитиме все для світового миру.

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-Ройтер). В добре поінформованих колах американської столиці щораз більше стверджується думка, що Сполучені Штати аж ніяк не мають наміру утримувати стан дотеперішнього напруження в американсько-советських відносинах. Навпаки, США мали-б намір почати невдовзі з Советськими Союзом переговори в менш важливих справах, щоб цим перевірити можливості розгляду кардинальних питань.

Таке переконання почало тут ширитись після авторитетної заяви міністра Маршала, що, мовляв, зроблено великий доступ на шляху до стабілізації світу. Першим доказом нової політики, спрямованої на покращення взаємин між Москвою і Вашінґтоном мав би бути проєкт Маршала скликати конференції в справі плавби по Дунаю.

Дружина генерала Клея в Москві

Як повідомляє Ройтер, амбасадор США в Москві ген. Беден Сміс, закінчивши свою відпустку в Франції, повернувся знов до Москви. В його товаристві була дружина американського ґубернатора в Німеччина генерала Клея, яка проведе в Москві кілька днів.

ФРАНЦІЯ ЗАКЛИКАЄ ДО ПОСЛАБЛЕННЯ ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ

ПАРИЖ (ДЕНА-Ройтер). Французький уряд знову звернувся до уряду США в питанні про американську дипломатичну тактику проти Советського Союзу. Він наполегливо просив уряд США стримано провадити холодну війну. Французькі дипломати висловлюють надію, що Великобрітанія підтримує Францію в цьому питанні, бо брітанський уряд так само мало, як і французький, зацікавлений в загостренні советсько-американських напружених відносин.

БАНДЕРІВЦІ КОПІЮЮТЬ ДОЛЕНКІВЦІВ

домагаючись ліквідації Варшавського Договору

Опублікована мюнхенською «Українською трибуною» і розкинена окремими летючками декларація Закордонного Представництва УГВР до української еміґрації дала цілком протилежні наслідки, аніж ті, яких сподівалися її законспіровані ініціятори та автори. З'явилась декларація у п'ятницю 28 травня, коли ввесь український загал очікував іншої декларації, а саме давно заповідженої проклямації Української Національної Ради.

Як відомо, УГВР у своїй декларації образила Уряд УНР, закидаючи йому, що він «надщербив чистоту ідеї УНР» та — одверто кажучи — домагається визнати її чимсь наче державою в державі іншими словами затримати за собою фактичний авторитет, а Уряд УНР і новостворену Національну Раду звести до незначного другорядного чинника. Щоб здобути симпатії широких мас УГВР вжила популярного пропаґандивного арґументу, запозичивши проголошені нещодавно в політичній програмі руху Д-ра Доленка домагання скасування Варшавського договору 1920 року.

Як довідуємось, виступ УГВР, який бандерівці назвали простягненою рукою, а «Українські Вісті» — підставленою ногою, та який, за улюбленою термінологією «Української Трибуни» з часу відомого скандалу паризького меморандуму, найкраще можна було б назвати ударом ножем у спину — не викликав жодного ефекту ні в одній з українськ. політичних партій. Відомий лідер одного крила УРДП Ів. М-ко пише нам: «у читача декларації УГВР виникає запитання, яка ж позиція ОУН-Бандери? Як розуміти, що ОУН-Бандери вступаючи до Національної Ради зобов'язалося визнати єдиний центр УНР, а, з другого боку протиставляє тому центрові УГВР». В колах УНР звертають увагу на те, що т. зв. Варшавський Договір ніколи не був ратифікований ані Україною, ані Польщею та що теперішні жалі над ним суперечать федеральним серенадам «Часу» та інших бандерівських газет.

Звичайний безпартійний читач звертає увагу на повну анонімовість декларації, під якою немає ні одного прізвища. Це дає підставу твердити що вона може бути ділом ворожої диверсії спрямованої на сторпедування Національної Ради.

— На округових виборах в Баварії на перше місце вийшли християнські соціялісти (44,2% голосів), на друге — соціял-демократи (24,4%), на третте німецькі втікачі (14,7%). Комуністи опинилися на сьомому місці (2,7% голосів).

— В жовтні у Франції відбудуться вибори до половини всіх департаментських генеральних рад.

Борман — советський шпигун?

НЮРНБЕРГ (АП). Колишній „райхсляйтер" і шеф партійної канцелярії Мартін Борман, згідно із свідченням обвинувачуваного Берґера на процесі „Вільгельмштрассе", перебуває тепер в Росії. Хоч Берґер і не міг підтвердити це якимись доказами, проте, за його твердженням, Борман ще раніше, весь час був советським секретним аґентом. На думку Берґера, якщо росіяни цілком захоплять колись Німеччину, Борман повернеться до неї комуністичним комісаром.

ІНТЕРВ'Ю З ФРАНКО

ЛОНДОН (ДЕНА-Ройтер). В опублікованому в «Кетолік Геральд» інтер'ю генералісимус Франко домагався кращого розуміння Еспанії Західньою Европою. Як пише кореспондент цієї газети, він поставив Франкові багато неприємних питань, на які дістав щирі відповіді, між іншим і твердження, що західньоевропейська політика щодо Еспанії є незрозумілою. Кореспондент зауважує, що охорона у Франко менша, ніж у королівської родини у Великобрітанії. Коли кореспондент спитав про його лист 1941 р. до Гітлера, знайдений альянтами в німецьких архівах, в якому Франко підкреслював свою згоду з Гітлером, Франко запропонував кореспондентові стати на його місце в той час і зрозуміти його намагання зберегти невтралітет Еспанії.

Депортації до СССР в советській зоні тривають далі

Як дізналася з надійних джерел «Ное Цайтунґ», за час з 1945 р. до Советського Союзу або інших східніх держав депортовано з советської зони Німеччини понад 200 000 чоловіка. Вивезення триває і далі, завдаючи німецькому господарству величезних втрат на кваліфікованій робочій силі. Депортовані поділяються на три категорії: поперше, фахові працівники з родинами; подруге, в'язні нових концентраційних таборів; потретє, люди, призначені для видобування урану. За вірогідними підрахунками, осіб першої категорії з членами їх родин вивезено близько 50 000 чоловіка, другої — понад 50 000 і третьої — приблизно 100 000. Вивезення до концентраційних таборів у СССР, що відбувається також і з концентраків східньої зони, провадиться в таємниці, здебільшого вночі, у вагонах для худоби, в які вміщають по 90 в'язнів.

ВЖЕ ВТЕКЛИ 14% ЧЕХО-СЛОВАЦЬКИХ ДЕПУТАТІВ

ЛОНДОН (ЮП). З тутешніх добре поінформованих чехо-словацьких еміґрантських кіл повідомляють, що сюди знову прибули три члени чехо-словацького парляменту, — усі члени словацької демократичної партії, які втекли з ЧСР. Між ними є й колишній міністер фінансів автономного словацького уряду д-р Йоско, який, щоб полегшити втечу, вступив до словацької комуністичної партії і на виборах 30 травня був кандидатом урядового бльоку Разом з ними число збіглих чехо-словацьких парляментарів виносить уже 42 чоловіка, або 14% всього складу чехо-словацького парляменту. З тих же кіл повідомляють, що слідом за цими втікачами найближчим часом в Лондоні чекають ще на двох чехо-словацьких парляментарів, що, втікши з Чехо-Словаччини, перебувають у дорозі до Лондону.

ЖЕРТВИ ВІЙНИ

КАССЕЛЬ (ДЕНА). Згідно із звітом президента спілки інвалідів і жертв війни (в брітанській зоні Німеччини) сенатора Ноймана, людські втрати від другої світової війни визначаються такими цифрами: убитих — 14,5 мільйонів, калік — 29,8 млн., бездомних — 26,6 млн.; позбавлених батьківщини — 15 млн., жертв бомбардування — 2,8 млн. чоловіка.

ТАЄМНИЦЯ ТАСОЄВА

Як повідомляють з Лондону, советський підполковник Тасоєв, колишній шеф російської репараційної комісії в Бремені, який місяць тому прибув до Лондону з проханням дати йому право азилю як політичному еміґрантові і у «викраденні» якого Совети обвинувачували американців, несподівано вибув з Англії до советської зони Німеччини. Є дані, що він вилетів до Берліну, де з'явився до советської комендатури У відповідальних колах заявляють, що його «можливо» вислали з Англії назад на його власне бажання. Брітанське міністерство зовнішніх справ відмовилось підтвердити або заперечити це повідомлення. (ДЕНА-Ройтер)

КРИЗОВА АТМОСФЕРА У ФРАНЦІЇ

Французькі Національні збори більшістю 400 голосів проти 183 голосів комуністів при 15 тих, що утрималися, висловили довіру урядові. Питання довіри поставив прем(єр-міністер Шуман після того, як соціялісти висловилися проти урядового законопроєкту про звільнення з метою заощадження державних коштів 150 000 державних урядовців. В політичних колах Франції передбачають, можливо за 2—3 тижні, нову урядову кризу в зв'язку з розглядом законопроєкту про державну підтримку вільних шкіл, який має викликати серйозні суперечки (ДЕНА-Ройтер).

ГРЕЦЬКИЙ УРЯД ВІДКИНУВ ПЕРЕГОВОРИ З ПОВСТАНЦЯМИ

АТЕНИ (ДЕНА-Ройтер). 1 червня радіо грецьких повстанців повідомило, що армія Маркоса завжди готова почати переговори, які мали б закінчити «пролиття братньої крови». Проте грецький уряд не повинен розглядати цю пропозицію як «ознаку нашої слабкости». Якщо атенські монархісти й фашисти, — сказано в зверненні, — не виявлять також свого прагнення припинити кровопролиття, ми матимемо досить сил для дальшої боротьби». У відповідь на цю пропозицію заступник грецького прем'єр-міністра і міністер зовнішніх справ Тсалдаріс заявив, що грецькі повстанці мусять капітулювати без будь-яких умов або вони будуть знищені.

НЕЗДІЙСНЕНИЙ «ГІГАНТСЬКИЙ» ЗАМІР ГІТЛЕРА

Згідно з повідомленням німецької преси, колишній генерал-адмірал і шеф штабу німецької морської фльоти Шнівінд заявив на нюрнберзькому процесі, що за наказом Гітлера в Німеччині намірялися збудувати велетенський бойовий корабель «Ґігант», що мав би бути озброєний 53-сатиметровими гарматами Своєю водомісткістю у 80,000 тонн він повинен був перевищити найбільший американський літаконосець. Через глибину своєї посадки він не міг би пройти Великим і Малим Бельтом. Для нього мав бути споруджений спеціяльний порт на острові Гельґолянд, який і почали будувати ще під час війни

З оркестрою йшли чехи до виборчої урни

Виборча комедія в Чехо-Словаччині

Згідно з повідомленням з чехословацького міністерства внутрішніх справ, у виборах до парляменту, що відбулися в Чехо-Словаччині 30 травня 8 005 887 правосильних виборців взяли участь 7 205 356 з яких 6 431 111 (89,28% подали свої голоси за урядовий «Національний Фронт», а 774 245 віддали свої виборчі бюлетені порожніми. Інших можливостей у виборців не було, бо на виборах фіґурував лише один урядовий список. Уряд і комуністи вжили всіх заходів до зменшення числа поданих порожніх бюлетенів, у своїй посиленій передвиборчій аґітації закликаючи голосувати за національний фронт, і оголошуючи подання порожніх бюлетенів «антинародним» актом. Численні промови урядових представників на цю тему, особливо напередодні виборів, зокрема в кінотеатрах, часто густо наражалися на прихований опір людности, що ухилялася слухати ці промови, або не давала промовцям говорити заглушуючи їх навмисне перебільшеними оплесками й вигуками схвалення. Напередодні виборів по всій Празі були розкидані антиурядові підпільні летючки.

Вибори минули **цілком спокійно,** без будь яких порушень загального порядку. В деяких селах виборці маршували до виборчих урн **під звуки оркестр,** вишикувавшися під проводом комуністів. Подекуди вояки були приведені до виборчих льокалів цілими військовими частинами під командою своїх офіцерів. Президент Бенеш, як і під час виборів в 1946 р. не голосував. Подавати голоси можна було на бажання виборця відкрито, або таємно, але фактично можливості таємного голосування часто були дуже обмежені. Коло загальних урн стояли інші для тих, хто замість подавати порожні бюлетені, бажав би «відкрито заявити, що він голосує проти урядового списку». При підрахунках голосів бюлетені з перекресленим урядовим списком вважалися поданими за нього. У поданих конвертах виявлено багато портретів Бенеша, Масарика, й Черчіля. Кореспондент Ройтера, що розмовляв з багатьма виборцями, пише: щось 30% з них заявили про своє бажання голосувати за національний фронт, тимчасом як, 30% висловлювали свій сумнів. Міністер внутрішніх справ Ноек в радіопромові дякував народові, що виявив свою «зрілість» і обрав «правдивий шлях». Проте неофіційно в урядових колах Чехословаччини помічається певне розчарування і збентеженість наслідками виборів, що показали певну силу опозиції, яка і за таких умов спромоглася зібрати понад 10% голосів. На думку світової некомуністичної преси, наслідки чехословацьких виборів не є несподіваними, але й не виявляють справжнього голосу населення. Проте вони ще більше погіршать становище країни. Цими виборами, — пише «Нью Йорк Таймс» у статті п. з. «Шлях до деспотизму». — Чехословаччина ствердила зречення від своєї свободи і національної незалежности і взяла на себе обов'язок іти шляхом, що може привести тільки до анексії її Советським Союзом.

Найгострішу реакцію викликали чехословацькі вибори і серед чехів, що перебувають за кордоном. Заступник чехословацького посольства в Лондоні **підполковник Ґричір** і секретарі посольства Фельцман та Пауліні подалися до демісії з політичних мотивів, причому Пельцман пояснив свій крок протестом проти способу, яким були проведені вибори в Чехословаччині. В Лондоні ж мало відбутися зібрання чехословацького «парляменту на вигнанні» з участю 36 колишніх членів чехословацького парляменту і генеральних секретарів 4-ох політичних партій — народньо-соціялістичної, народньо-католицької, соціял-демократичної і словацької демократичної. В програмі зібрання стояли питання про оголошення декларації про невизнання як незаконю і недемократично проведених чехословацьких виборів і нової конституції, а також накинутого країні в наслідок державного перевороту уряду. З повідомленням аґентства ІНС, президент Бенеш наміряється податися до демісії. Офіційною причиною цього кроку Бенеш має вказати поганий стан свого здоров»я, тим часом як насправді він хоче протестувати цим проти способу проведення виборів 30 травня з одним лише списком національного фронту. (ДЕНА-Ройтер).

Покарання викрадача українки

БЕРЛІН (АП) Американський військовий суд ухвалив вирок про покарання 10-літнім ув'язненням шофера Шустера, обвинуваченого в співучасті у викраденні Зінаїди Бер, з походження українки. Шустер разом з інспектором німецької кримінальної поліції витяг Бер з її помешкання в американському секторі Берліну і приставив до російської комендантури. Відтоді Бер зникла. Шустер був згодом заарештований в американському секторі. Одночасно брітанська влада повідомляє про нову спробу викрадення людини. Якийсь невідомий в уніформі російського унтер-офіцера, озброєний автоматичною пістолею, намагався заарештувати в брітанському секторі Берліну одного німця. Його схопила брітанська військова поліція. Брітанська влада запропонувала російській владі спільний допит заарештованого для з'ясування його особистости.

Сенатор Тайдінґз апелює в справі ДП

Американський щоденник „Старс енд Страйпс" повідомив в числі за 1-ше червня, що сенатор Міллард С. Тайдінґз (демократ) звернувся 30 травня з закликом до усього світу приступити до світової програми, згідно з якою кожна нація мала б прихильно віднестися до справи прийняття й фінансування переселення ДП. Тайдінґс, промовляючи по радіо, сказав „справа ДП далека, дуже далека від розв'язки". „Що торкається мене самого, — заявив він далі, — то я не можу зрозуміти, як можна говорити про широке і дійсне вирішення цієї проблеми до того часу, поки великі нації в усьому світі не схоплять ту проблему обіруч за голову і не схвалять такого пляну, який дозволить кожному народові допомогти реально в переселенні цих нещасних людей".

Свою промову Санатор Тайдінґз сказав у зв'язку з дискусією навколо законопроєкту, згідно з яким протягом двох наступних років США мали б прийняти 100.000 ДП.

Як повідомляє американська преса, республіканські лідери у Вашінґтоні домагалися 27 травня прискорити акцію схвалення закону про допущення скитальців до США. Лідер більшої частини Сенату Кенет Вері (республіканець з Небраски) сказав журналістам, що для приспішення ухвали закону Конґресу відповідні засідання відбуватимуться навіть уночі. Треба обговорити ще майже 20 додаткових виконних розпоряджень. Як відомо, запропонований закон має дозволити в'їзд до США 100.000 ДП, крім звичайної квоти для еміґрантів до США. Частина сенаторів обстоює далі домагання збільшити квоту на 200000 ДП.

31 травня з порту в Бремені відплив транспортний корабель „Генерал Гайнцельман", маючи на покладі 860 ДП, що як перша група пливуть до Чіле і Перу. Це вже третій корабель, що відплив до Південної Америки в травні Більшість пасажирів були селяни української, югославської, естонської і польської національностей.

29 і 30 травня з летовища у Франкфурті відлетіли 365 ДП до Венесуелі. 5, 6, 12, 13 і 19 червня вилетять на 5 винайнятих ІРО літаках ще по 44 особи до Венесуелі.

ПИТАННЯ ПРО ЗАХІДНЬО-НІМЕЦЬКІ УСТАНОВЧІ ЗБОРИ

ЛОНДОН (АП). Як повідомляють з американських дипломатичних кіл, конференція шести держав у німецькому питанні, яка відбувається в Лондоні з участю представників США, Великобрітанії, Франції та держав Бенелюксу, дійшла згоди» в усіх політичних питаннях, крім одного». Конференція має видати незабаром комунікат про наслідки своєї роботи. До відкритих ще питань належить насамперед питання про спосіб обрання Установчих зборів західньої Німеччини. Делеґація США твердо обстоює погляд, що членів Установчих зброїв повинне обирати саме населення західньої Німеччини. До цієї думки приєдналася і Великобрітанія. Тим часом Франція і держави Бенелюксу домагаються призначення членів Установчих зборів окремими німецькими країнами.

ДО ДЕМІСІЇ ФЕЛЬДМАРШАЛА СМАТСА

За повідомленням з Йоганнесбурґу, 78-літній міністер-президент Південно-африканської унії фельдмаршал Сматс після перемоги на парляментських виборах націоналістичної партії над його «об'єднаною» партією і відступлення свого поста провідникові націоналістів Меленові вирішив оселитися в своєму маєтку, відійшовши від політичного життя, хоч низка обраних до парляменту членів його партії пропонують йому зайняти місце в парляменті замість них. На поставлене йому питання, яка його думка з приводу наслідків виборів, Сматс лише здвигнув плечима й сказав: «Буває й таке». В Капштадті й Йоганнесбурґу припускають, що націоналістична партія, яка дістала на виборах лише незначну більшість, намагатиметься призначити нові вибори, сподіваючися посилити на них свої позиції і дістати більшість в дві третини голосів, потрібну для питань зміни конституції. (ББЦ).

ТРУДНОЩІ ЕКСКОРОЛЯ МИХАЙЛА

АТЕНИ (ДЕНА-Ройтер). Шлюб колишнього румунського короля Михайла з принцесою Анною Бурбон-Парма» через захворіння принцеси» відстрочено на непевний час. Жених та невіста мали прибути до грецької столиці 2 червня Одруження Михайла з принцесою Анною натрапляє на труднощі церковного характеру. Як офіційно повідомляють з Ватикану, римсько-католицька Церква не визнає православного шлюбу. Принцеса, що сповідає римсько-католицьку релігію, — заявляє Святий Престол, — поставила б себе цим шлюбом поза римсько-католицькою Церквою і втратила б всі зв'язані з нею права й привілеї. Колишній король Михайло, що належить до православної Церкви, відмовився дати Папі зобов'язання не чинити опору проти католицького виховання можливих від шлюбу дітей, обґрунтовуючи це тим, що в разі повернення його на румунський престол його діти повинні бути виховані у вірі його країни.

— Президент Трумен підписав закон, що уповноважує державного генерального прокурора забороняти в'їзд до США чужинецьким комуністам, перебування яких в країні може загрожувати її безпеці.

Неділя
Український незалежний часопис
Видає Видавництво „Неділя“
Редаґує Колеґія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA“
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorization No. UNDP 218
from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM
Publisher Gennady Kotorowycz
Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg

Третій чинник

Написав Володимир Наддніпрянець

Факти, що їх спостерігаємо сьогодні в світових взаємовідносинах, свідчать про те, що та мета, за здійснення якої точилася 2-га світова війна, не осягнена.

Знищивши войовничий нацизм, як державну силу, західні демократії самі підсилили такий же самий тоталітаризм, аґресивний комунізм, і уможливили розростання небаченого в світі насильства, над людиною, народами і державами.

Створивши собі ілюзію про можливість співпраці з ідеологією, яка заперечує всяку щиру співпрацю з носіями інших світоглядів, — демократії, в ім'я цієї ілюзії, пішли шляхом опортунізму, протиставивши одвертій аґресії комунізму старий принцип терпіння і компромісу.

Ми знаємо з досвіду, що жодні неприродні компроміси не можуть змінити логічного історії.

Ми були і є свідками, що при так званій «співпраці» двох різних ідеологій двох різних політично-господарських систем — демократії й тоталітаризму — при кожному вирішенні міжнародніх проблем, виступають непримиренні протиріччя двох антиподів.

І коли, у випадку компромісу, ці протиріччя полагоджуться назовні, то тільки для того, щоб пізніше виплисти знов, ще більше непримиренними. Ми були і є свідками, як наступаючий комунізм фізично винищував і винищує нації і народи, зліквідовує суверенність держав, віднімає свободу слова, свободу сумління і запроваджує на зайнятих теренах безоглядний масовий терор, як засіб здобуття й утримання влади.

З кожним днем росте в світі незносне напруження.

Закінчилася світова війна, але світового миру немає.

Справжня війна, де беруть участь мільйонові армії з модерною зброєю, продовжується в Китаї. Жорстокі бої йдуть з тоталітарною комуністичною силою в Греції, Польщі, Литві та на Україні.

Спостерігаються збройні заворушення в Індії, Ірані, горить увесь час Палестина.

Тоталітарна поліційна комуністична система загрожує Туреччині, Скандинавським країнам, намагається викликати громадянську братовбивчу війну в Італії, Франції, Австрії, країнах близького, середнього і далекого Сходу.

Пряма провокація і створення національно-соціяльних конфліктів з боку комуністичної аґресії на всіх континентах все збільшується і збільшується, доходячи до своєї кульмінації. Смертельна небезпека комуністичного насильства нависла над тим, що є найвартіснішим у житті людей і народів — свободою. Загрожує не тільки перемога грубої сили над розумом, але кривава диктатура тоталітаризму над свободою духа.

Сказати, що смертельна небезпека тільки загрожує здалека, тепер замало.

Вона в самому серці Европи.

Відкинувши всі буфери і переступивши бар'єри, ця небезпека проникає за океани і отруює атмосферу на всій земній кулі. Тепер не йдеться про захист торговельних плянів або теренів. Йдеться про те, що злочинна руйнуюча ідеологія тоталітарного комунізму хоче опанувати людські душі і цим знищити всі інші ідеї, які створили культуру і цивілізацію.

У цих умовах, умовах посиленого діяння комуністичної аґентури в кожній некомуністичній державі, в умовах, коли на очах усього людства комуністичний тоталітаризм захоплює країни одна за одною, демократичний світ почав втрачати ілюзії, щодо можливости співпраці з ідеологією, яка за основний принцип осягнення мети має насильство фізичне, духове і економічне.

Сьогодні ми відмічаємо радісний і разом сумний факт початків зрозуміння демократією, що таке справді комунізм. Сумний, тому що потрібно було аж 30 років небаченого насильства над людиною, націями — народами, щоб лише на 31 році збагнути, що таке теорія й практика комунізму.

Коли Українська Народня Республіка, ще 30 років тому, стікала кров'ю в боротьбі з комуністичною аґресією, світова демократія її не підтримала.

Коли в 1933 році в наслідок комуністичного панування, мільйони українських селян вмирали голодною смертю поруч з повними державними коморами хліба, — світова гуманність це не цілком зауважила.

Коли десятки мільйонів українців, білорусів, вірменів, грузинів, татар жінок і дітей, робітників, селян і інтеліґенції були комуністичною владою безвинно розстріляні, ув'язнені й заслані в жахливі північні концентраційні табори, — світове сумління мовчало. Воно про це мовчить і тепер.

Знаменними віхами на шляху до правдивого пізнання, що таке комунізм, та жаль, мусіли стати могили таких людей, як генерал Михайлович в Югославії, Микола Петков в Болгарії і Ян Масарик в Чехо-Словаччині.

Але цих усіх кричущих, жахливих своєю багатомовною правдивістю фактів, ще очевидно не досить до повного пізнання комунізму для західньої демократії. Бо разом з засудженням комуністичної практики, провідні мужі демократії заявилися не за знищення антилюдської, антисупільної ідеології комунізму, лише за затримання дальших впливів злочинної системи, за відтиснення трохи назад, в кордони 1939 року фізичних представників цієї системи.

Помилки у взаємовідносинах з комунізмом сьогодні будуть коштувати завтра фізичного знищення не мільйонів, але сотень мільйонів людей і цілковитої загибелі тих духових підстав, завдяки яким була створена, не расова і не клясова, а загально людська культура й цивілізація.

Сьогодні силою фактів ми переконані, що шлях терпіння й компромісу, шлях Ялти, Теграну, Потсдаму не тільки не полегшив, але погіршив стновище в цілому світі. Провідні особи демократичного світу мусять нарешті самі себе запитати, що буде завтра.

Бути чи не бути.

Так стоїть питання в цей час. Інших шляхів немає і не може бути. Даремно шукати після впевнених слів Молотова в офіційній промові що «в нашу добу всі шляхи ведуть до комунізму», нових метод самообдурювання. Виклик кинуто і його треба прийняти. Бо неприняття його не змінить ані позиції, ані ситуації.

В своїх ідеологічних підставах комунізм офіційно відкрито оголосив, що не терпить поруч себе ніяких світоглядів. Комунізм вирішив воювати, незалежно від бажань некомуністичного світу. Жодна атомова бомба не може знищити ідеології, людських ідей. Але кожна злочинна ідеологія може бути розброєна й знищена, коли показати світові її справжнє обличчя.

Йде боротьба за людські душі по всіх кутках світу. Саме тому комунізм як ідеологія, а не щось інше головним чином загрожує життю — свободі. Саме тому боротьба з комунізмом, як руйнуючою ідеологією, є найпершим, найважливішим і найневідкладнішим завданням. Мусимо відібрати ідейну зброю, що її, як засіб ошуканства, несуть на багнетах фізичні представники комунізму. Відібрати не завтра, не колинебудь, тільки сьогодні, в цю історичну хвилину, тепер, бо завтра може бути пізно. Не треба шукати великої кількости прихильників комунізму там, де він панує вже 30 років. Бо 9/10 людей, що живуть і працюють під комуністичною владою — це тільки офіри й природні противники комуністичних експериментів. Там комуністична практика знищила комуністичну ідею. Натомість ми бачимо велику, зростаючу кількість людей, що симпатизують комунізмові, саме на заході, по цей бік залізної заслони.

Цьому не слід дивуватися, бо ці симпатії і прихильність виходять з цілковитого незнання комунізму, це наслідок мистецтва комуністичної світової пропаґанди, наслідок умілого використовування комунізмом психології пересічної людини, якій здається, що все далеке краще, ніж близьке.

Розповсюджуться цілком неправдиві відомості, про нібито найбільшу демократичність комуністичного устрою, ніби щасливе життя під комуністичною владою, серед англійських і американських робітників, серед фармерів Канади і країн Південної Америки, серед працюючих мас Італії, Франції й інших держав.

— «Пролетарі не знають батьківщини» — оголосили творці комунізму.

— «Ми завоюємо світ» — сказав Ленін одному з західньо-европейських генералів ще в 1918 році, коли лише створювалася червона армія.

— «Якими арміями?» — запитав здивований генерал.

— «Вашими ж, Вашими ж арміями» — відповів Ленін з усмішкою.

Ця певність творця большевизму в силі комуністичної пропаґанди, в наші часи, завдяки пасивності демократії може справдитися.

Але коли б працюючі люди знали правду про комунізм, комунізм негайно б втратив своїх прихильників і сама назва його стала б синонімом брехні й ошуканства в очах цілого світу.

В цім змаганні ідей, в боротьбі між демократією Заходу й тоталітаризмом Сходу, стоїть 3-тя сила, 3-й чинник, якому належить провідна роля в справі демаскування злочинного комунізму. Цей 3-й чинник **є політична еміґрація народів уярмлених комунізмом.** Для політичної еміґрації цих народів, комунізм не є евентуальною загрозою на майбутнє, але жахливою пережитою дійсністю. Це живі свідки, живі документи жахливої комуністичної практики, яка виходить з комуністичної ідеології.

І на першому місці в лавах безкомпромісових борців з комунізмом стоїть українська політична еміґрація. Да першому місці не тільки тому, що вона репрезентує 40-ка мільйонний нарід, найбільший після російського з народів поневолених комунізмом. А тому, що ще з 1917 року до наших днів, від Армії Української Народньої Республіки до повстанчої армії УНР — от. Тараса Бульби-Боровця й до сучасної УПА, Україна вже більше як 30 років самотня, без допомоги ззовні, б'ється з комуністичною силою.

За право битися в перших шерегах з комунізмом ми заплатили життям мільйонів кращих синів і дочок нашого народу. Але ця протикомуністична сила супроти всякої логіки боротьби належно не використовується. Навпаки, на незрозумілих підставах, всупереч загально-людським інтересам, чиняться перешкоди в шляхетних прагненнях відкрити правду про комунізм. Скорочується кількість газет політичної еміґрації, обмежуються технічні засоби для боротьби з тоталітарною комуністичною ідеологією.

«Треба поставити справу так,» — читаємо ми в резолюції з'їзду Англійської Комуністичної Партії від березня місяця 1948 року, — «щоб не було жадного будинка, жадної родини в Великій Брітанії, не обізнаної з ідеями Комуністичного Маніфесту».

Ми, політична еміґрація, заявляємо, що ми в інтересах цілого людства хочемо поставити справу так, щоб не було жадної людини в Европі, Азії, Африці, Америці і Австралії, необізнаної з правдивим обличчям комуністичної теорії і практики. Не скорочуйте кількости наших часописів, дайте нам умови праці. Приділіть нам таку кількість паперу і засобів до друку, щоб наші свідчення про правдивий жах комунізму могли розходитися сотнями мільйонів примірників усіма людськими мовами, по всіх кутках земної кулі. Ми невтомно і переконливо будемо з'ясовувати порочність комуністичних ідей. Ми будемо на основі фактів життя й даних самої ж комуністичної преси виявляти всі факти, які комунізм замовчує перед вселюдським суспільством. Ми, користуючись фактами і числами, яких не зможуть заперечити ані комуністи, ані їх прихильники, висвітлимо перед людьми правдиве становише робітника, селянина й інтеліґента в країнах комуністичного панування, від народження і до смерти, в усіх галузях людського життя. Ми розкажемо про такі речі, які нормально думаючий европеєць або американець навіть не зможе собі уявити, але які існують в комуністичній дійсності.

Ми розшифруємо ті статистичні відсотки «досягнень» в промисловості, сільському господарстві і в галузі культури за якими комунізм намагається сховати живу людину і оперує перед світом, щоб не показати щоденне злидення життя в комуністичних країнах.

Прискорте переселення політичної еміґрації, жертв червоного і брунатного тоталітаризмів в різні країни по всіх континентах. Там живою мовою ці свідки страшних подій розкажуть (як наші робітники в Канаді вже розповідають одуреним канадським комуністам) прихильникам комунізму, жертвам комуністичної пропаґанди, що їх чекає в майбутньому, коли б комунізм там переміг.

Хай той 3-й чинник, та 3-я сила буде радикальними ліками для хорих на комуністичну хоробу людей.

Визначаючи ступінь комуністичної небезпеки, цілком спираючись на реальні існуючі факти, що промовляють самі за себе, ми не хочемо, щоб наш голос зрозуміли, як голос відчаю перед нібито неминучістю перемоги злочинної ідеології. Навпаки, чим більше небезпеки, тим міцніший мусить бути спротив. Але, щоб спротив був належний, треба не закривати очей і ясно уявляти собі поле бою, сили нашого ворота і наші власні можливості.

Можливості 3-го чинника ще не враховані західньою демократією, зате вони належно оцінен комунізмом, який за всяку ціну хоче ці сили стягнути до себе і знищити.

Нас це не лякає. Дальші події і логіка фактів змусить тих, хто ще сьогодні цього не розуміє, все одно звернутися до сил 3-го чинника.

Ми віримо в справедливість, ми ще не втратили віри в краще майбутнє людських спільнот. Ця віра дає нам силу до боротьби.

До наших Шановних Читачів у Великій Брітанії!

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі“, Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, починаючи від 25. 5. 48, приймає пренумерату на часопис „Неділя“.

Умови передплати:

на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дописною пренумерата „Неділі“ з Ашаффенбургу“ просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 49 Linden Gardens, London, W 2.

Адміністрація Видавництва „Неділя“

Сумне, але правдиве

Видавництво польського демократичного тижневика «Кроніка» просить нас повідомити, що з незалежних від нього причин (вчасне недоставлення американською владою паперу) не міг появитися нумер «Кроніки» за 30 травня ц. р. Редакція «Кроніки» просить вибачення у своїх читачів і повідомляє, що наступне число «Кроніки» збільшеним розміром, ціною 2 НМ., появиться, як подвійне число 22/23 з датою 6 черня ц. р.

Мусимо, на превеликий жаль, ствердити, що доля останнього числа «Кроніки» погрожує всім іншим газетам ДП. Не зважаючи на чисельні запевнення, відповідна влада і ІРО досі не забезпечили скитальських газет мінімальними доставами паперу, хоч німецька преса користає з нормальних і значних континґентів того обов'язкового фабрикату, і хоч видавництва ДП готові самі платити всі кошти. Якщо становище під цим оглядом не покращає, багатьом корисним і потрібним виданням різних національних груп — а в тому числі і нам — доведеться припинити свою роботу.

Доротея Томпсон викриває Воллеса

Визначна американська публіцистка Доротея Томпсон, що виступила недавно з відомою вже читачам «Неділі» статтею на користь ДП, викриває тепер політичну ролю Воллеса, що його вона назвала «американським амбасадором Сталіна». У зв'язку з тією «популярністю», яку здобув своїми останніми виступами й листуванням із Сталіним Воллес, подаємо в перекладі статтю Томпсон в тому вигляді, як її наводить аґентство АЕП.

Ніде, — пише Томпсон, — комуністичні партії не дістають на виборах особливо великої кількости голосів. З цього випливає їх стратегія розколювати всі найсильніші ліві партії, відтягаючи з них якогось незадоволеного провідника і сподіваючися, що за ним піде з партії і значна кількість інших її членів. Ослаблені рештки партії зможуть, на думку комуністів, бути побореш й консерваторами, а ті, що вийшли з партії, — знову організовані навколо дисциплінованої комуністичної централі. Такі відступники партії становили б масу, яку очолили б комуністи. В Европі жертвами такої стратеґії є соціялдемократичні партії. Своїм виходом з партії (і об'єднанням з комуністами) Циранкевіч зруйнував польську соціялдемократію, Ненні — італійську, а Фірлінґер — чехо-словацьку.

Генрі Воллес є американським Фірлінґером. І це не якась випадковість: це було заплановано наперед як частину загальної інтернаціональної змови, і авторка цих рядків, — пише Томпсон, — може довести це. Елементи випадковости, а саме особиста неприхильність Воллеса до президента Трумена, незадоволена амбіція Воллеса стати самому президентом, його одверта опозиція політиці демократичної партії — допомагають комуністам провадити свою стратегію. Проте сама ця стратегія не є якоюсь випадковою. Комуністи потребують не саме цього Воллеса, а будь-якого Воллеса — такого, з допомогою якого вони можуть розколоти демократичну партію. І справді, вони знайшли для себе ідеальне знаряддя. Воллес не є комуністом. Він нездатний бути чимсь, що викликає уявлення про тверді переконання й народжені ними ідеї. Він є такою розколотою в самій собі особистістю, що може в одному реченні висловити дві діяметрально протилежні думки. Проте він є несказанно шанолюбним: невідомо жодного випадку, коли він заради якогось принципу або на користь свого друга трохи поступився тою владою, що він мав. Еґоїзм Воллеса ґрунтується на вірі в своє месіянство, але в чому полягає це месіянство — з його реторики не можна собі уявити.

Воллес не є «червоношкірим», але він є, за приказкою, копченим оселедцем на американській комуністичній стежці (гра слів: «копчений оселедець» по-англійському звучить як «червоний» оселедець; американська приказка: «тягти копченого оселедця по стежці» — відвертати увагу — Перекл.). Він співпрацює з сенатором Тейлором — людиною доброї волі, але з затуманеною думкою і просто безмежною необізнаністю із справжнім станом речей, що провадить свою примітивну аґітатацію, наче награваючи на ґітарі. Проте в центрі цієї гротескової циркової вистави сидять люди, що цілком добре усвідомлюють собі, що вони роблять, — люди, товариші яких панують над половиною Европи в наслідок саме такої стратегії. Якщо справді мільйони американців піддадуться цій комуністичній стратеґії, вони колись гірко каятимуться в цьому.

СПІЛКА «ВОЛЛЕС І КОМПАНІЯ»

Провідник комуністичної партії США Форстер заявив у сенатському комітеті правних питань, що в разі схвалений уже в палаті репрезентантів законопроєкт про обов'язкову реєстрацію комуністів і обмеження діяльности комуністичної партії в США набере чинности, американські комуністи не мають наміру зголошуватися до реєстрації. Як підкреслив Форстер, американська комуністична партія нібито не буде виступати проти США, якщо між ними і СССР вибухне війна. За словами Форстера, на президентських виборах комуністи голосуватимуть за кандидата «третьої партії» Воллеса, який і собі заявив у тому ж комітеті енерґійний протест проти антикомуністичного закону, назвавши його «оголошенням війни свободі слова й зібрань в США». (ДЕНА-Ройтер, ІНС).

Чи переможуть китайські комуністи?

Таке питання ставить в кореспонденції з Нанкіну спеціяльний кореспондент лондонського «Таймсу». «Весна несе цього року нанкінському населенню мало полегшень і надій, — пише кореспондент. — За загальним переконанням, становище в Китаї є тепер гіршим, ніж було колись за останні 11 років. Що найбільше впадає в око чужинцеві, — це майже повне відчуження китайської інтеліґенції від теперішнього нанкінського режиму. Можливість створити дійсну третю силу щодалі меншає. Проте не треба вважати, що до жертв і праці в Китаї готові лише комуністи. Є і в національному Китаї люди, які намагаються з малими засобами досягти великого. Щодо селян, то вони ні за Куомінтанґ, ні за комунізм. Вони просто втомилися від тривалої громадянської війни, невпинного підвищення цін, вимог армії, загальної небезпеки.

Чи є можливим компроміс з комуністами? Якась згода з ними здається малоймовірною, бо умови, якими задовольнилися б комуністи, загрожують якраз тому, що найбільше порушує інтереси уряду. В наслідок дедалі більшого погіршення господарського становища Китаю комуністи можуть все виграти і нічого не втратити. Якими ж є в зв'язку з цим перспективи центрального уряду у війні з комуністами? За даними, що є в Нанкіні, ці перспективи дуже непевні. Майже всю Манджурію та велику частину північного Китаю втрачено і вже в долині Ян-Тсе-Кіянґу, як і на пагорбках на північ від ріки, в безпосередній близькості від Нанкіну, виявляють свою діяльність комуністичні банди. Американська військова місія в складі щось з 1000 офіцерів та вояків увесь час працює над модернізацією китайської урядової армії. Однак американці не беруть участи в боях. Російський уряд, принаймні як про це можна судити тут, нібито не подає комуністам якоїсь безпосередньої військової допомоги, але передав їм величезні японські склади зброї в Манджурії. Також підтримує комуністів і російське сприяння їм в запіллі. Російському урядові не треба проникати в Китай в тій мірі, як це потрібно американському. Теперішній перебіг подій у Китаї сам по собі працює на користь комуністам».

Політична опінія англійського суспільства

ЛОНДОН (АФП). Політична опінія англійського суспільства, як показують наслідки проведеної інститутом Ґаллупа анкети, виявляється таими цифрами: 21% населення схвалюють зовнішню політику брітанського уряду (проти 33% 1947 р.), 68% не схвалюють політики щодо Совєтського Союзу (1947 р. — 28%), 63% солідарні з політикою уряду щодо США (1947 р. — 33%), 19% не схвалюють її (1947 р. — 43%), 18% утрималися від висловлення будь-якої думки. В ділянці внутрішньої політики 34% англійського населення вважає найкращою державну політику лейбористської партії (проти 37% 1947 р.).

СОТНІ ТОНН ФАЛЬШИВИХ ХАРЧОВИХ КАРТОК

Як повідомляє німецька преса, на пресовій конференції в Мюнхені баварський міністер харчування д-р Шлеґль доповів про виявлені останнім часом масові фальшування харчових карток — переважно на товщ та м'ясо. Фальшувальники були об'єднані в широку організацію і мали власні друкарні. У одного з них під час трусу виявлено кругло 2,5 тонни фальшивих карток і готівкою 32 000 німецьких марок та 1155 американських долярів, а із знайдених у нього записів видно, що кількість збутих фальшивих карток сягала сотень тонн. У зв'язку з цією справою вже заарештовано 266 осіб. На чільних місцях в цій організації, за твердженням міністра, нібито стояли «виключно громадяни східньо-европейських країн — росіяни, поляки й болгари». Як підкреслив далі міністер, фальшування карток з усіх країн найбільше поширене в Баварії, особливо в Мюнхені, що став центром цієї «роботи». Так, 1946 р. в Мюнхені виявлено 25 друкарень фальшивих карток і заарештовано в зв'язку з цим 194 особи; 1947 р. виявлено 27 друкарень і заарештовано 344 особи.

„Лише фарба відрізняє тоталітаристів“

Ліцензійована американською владою берлінська газета „Дер Абенд“ цитує опубліковану в совєтській газеті „Теґліхе Рундшав“ статтю під заголовком „Американці як розсадники культури“. Ця стаття являє собою майже дослівний передрук опублікованої 1942 р. видавництвом націоналсоціялістичної партії брошури д-ра Альсведе „Дер Абенд“, зіставляючи обидві друковані праці, відзначає, що „Теґліхе Рундшав“, не замислюючися, перейняла нацистську пропаґанду „Досить трохи червоної фарби, — пише газета, — щоб зробити брунатну пропаґанду придатною до вжитку. Лише фарба відрізняє тоталітаристів. — Проте можна запитати, чи бажав автор статті в совєтській газеті д-р Штарк тільки переписати цю статтю, чи він є жартівником, що хотів продемонструвати внутрішню спорідненість тоталітаристів аж до абсурдного?“

21.110 українських могил в Німеччині

Справі опіки над українськими могилами в Німеччині була присвячена нарада членів Комісії Охорони Могил та запрошених гостей у Франкфурті 21 5. Відкрив її проф. М Вєтухів, який зазначив, що живі люди за щоденними турботами часто забувають про своїх померлих братів, в наслідок чого акція охорони українських могил не завжди знаходить серед наших скитальців досить зрозуміння. Між тим на важливість цієї акції вказує вже сама кількість українських могил в Німеччині, яких досі зареєстровано 21.110, а фактично є значно більше, бо ні в англійській ні у французькій зонах Німеччини точної реєстрації українських могил не проведено й досі. Проф. Вєтухів висловив подяку о. д-ру Пелехові (який перший почав опікуватись справою охорони могил), та д-ру Тимкевичу, що (після від'їзду о. д-ра Пелеха до США) керує тепер цією справою. Д-р Тимкевич звертається до української преси, громадських чинників та широких кіл громадянства з проханням підтримати справу охорони українських могил, бо за кожну могилу треба платити дирекції кладовища одноразову суму за 40 років наперед, між тим, як грошей на цю справу діставати майже немає звідки. Комісія Охорони Могил є єдиною покликаною до цієї справи офіційною установою, тому всі грошові внески слід присилати виключно на адресу Фінансового Відділу ЦПУЕ з зазначенням „на фонд Комісії Охорони Могил". Постійний осідок Комісії — Франкфурт М. ЦПУЕ, або Франкфурт-Гехст — станиця СХС.

В тих місцях, де є значні кількості українських могил, намічено поставити пам'ятники, проєкти яких розробив архітектор Сластін. Зокрема в Ашаффенбурзі будується пам'ятник за проєктом проф. Січинського. Всього буде поставлено 25 пам'ятників рахуючи й ті, що збудовані на сьогодні (в Н. Ульмі та Швабмюнхені). Величавий пам'ятник буде поставлено у Франкфурті (де є 1.700 українських могил); його посвячення відбудеться під час „Тижня Української Культури".

Всіх людей доброї волі закликається відшукувати українські могили як на цвинтарях так і в поодиноких місцях та присилати з них фотознятки, а також точний опис з зазначенням місцевости й кладовища. З тих описів потім зроблять спеціяльний альбом для задокументування перед чужинцями того факту, що померлі не були остарбайтерами „без роду й племени", але членами нації. що вміє опікуватись усіма своїми громадянами — як і тими що живуть так і тими, що відійшли у вічність.

П. Дубів

До Українського Громадянства на еміґрації.

В гірській німецькій закутині, прославленій своїми фабриками смерти — Фльосенбурґу в рр 1939—45 загинуло 8 тисяч українців політв'язнів. Всі вони, зазнавши найжорстокіших методів знущань, були спалені в крематорії. Це ті, що зі зброєю в руках або патріотичним словом й ділом боронили честь і добре ім'я України перед її ворогами, стоючи на сторожі її державницьких ідеалів.

Ми, українські політичні в'язні, що вийшли живими з обіймів смерти, почуваємо своїм обов'язком вшанувати їхню кров віддану на жертівник України та кличемо все Українське Громадянство тут в Европі та за Океаном збудувати їм тривалий пам'ятник на славу та збереження творчих ідеалів для нашого молодого покоління. Хай він буде символом невмирущости і життєздатности українського народу та вічним вогнем, що запалюватиме наші серця тут до творчих починів для великої, взнеслої ідеї України.

Досі Ліґа Українських Політичних В'язнів своїми власними фондами та допомогою ЦПУЕ збудувала національну надгробну плиту, яка стоїть в ряді 26-ох народностей, що знайшли вічний спокій тут; урну поставлено в новозбудованій каплиці і тимчасово впорядковано 20 могил наших політв'язнів, що померли невдовзі після звільнення їх американськими військами.

В дальшій праці перед нами побудова величного пам'ятника в т. зв. Долині Смерти (до цього часу побудували майже всі національності), національного вітражу в каплиці-мавзолеї та побудування 20 надгробних плит на українських гробах, розміщених на окремому міському цвинтарі, де поховано 144 політв'язнів різних національностей. Кожна національність впорядковує гроби своїх синів. Працями тими керує Міжнаціональний Комітет, членом якого від української групи є Ліґа УПВ.

Кошти пам'ятника, вітражу та 20 надгробних плит виносять понад 50 тисяч марок і перевищують наші фінансові спроможності. Без допомоги всього Українського Громадянства наші задуми не будуть здійснені. Тому кличемо всіх своєю найменшою лептою допомогти нам зреалізувати наші пляни та залишити тривкі сліди нашого перебування тут на еміґрації.

Центральне представництво дало згоду на переведення такої збірки. Збірку проводитимуть за допомогою листів ЛУПВ та затверджених центральними органами ЦПУЕ. Поодиноко гроші просимо пересилати на адресу Ліґи Українських Політичних В'язнів, Мюнхен, Дахауерштр. 9/II — з заміткою „Пам'ятник Фльоссенбург".

За Ліґу УПВ:

Д-р М. Марунчак, голова — Інж. П. Олійниченко, культ.-осв. реф.

Виступ полковника Миколи Чеботарева на Петлюрівській Академії в Ашаффенбурзі

У пам'ять трагічної смерти Головного Отамана Військ і Голови Директорії Української Народньої Республіки Симона Петлюри в ашаффенбурзьких таборах піднесено — в неділю 30 травня — до половини щогли національні прапори. В полудень на площі табору „Артилері" православне духовенство відправило соборну панахиду. Участь у панахиді взяли представники ОПУЕ, комбатанти, Пласт, СУМ, шкільна молодь, поліція й громадянство. Принагідну доповідь про невмирущість ідеї Симона Петлюри сказав о. декан Семен Гаюк. Після панахиди відбулася перед портретом Головного Отамана дефіляда відділів комбатантів, поліції, шкіл і організацій молоді.

Пополудні відправили панахиду за спокій душі Головного Отамана в греко-католицьких церквах Ашаффенбурґу.

На Академію, що відбулася в театральній залі табору „Боа-Брюле", прибули великі маси громадянства. Основну доповідь про Симона Петлюру й визвольну боротьбу українського народу сказав один із найближчих співробітників Головного Отамана, полк. Микола Чеботарів. На тлі тодішньої української й міжнародньої дійсности, визначний прелеґент рельєфно змалював постать Великого Сина України, що був втіленням збірної душі українського народу й синтезою його прагнень. Доповідь була зразкова змістом, формою й виголошенням. Вона дала багатий матеріял зокрема молодшій ґенерації слухачів, яка не пережила цих великих і величних днів і або знає про них лише з літератури, або й зовсім не мала змоги познайомитися із ними.

Рецитації, фортепіянове й скрипкове сольо та виступи об'єднаного хору православних церков в Ашаффенбурзі склали програму Академії. Присутні вставанням вшанували світлу пам'ять Симона Петлюри та всіх Тих, що поклали своє життя за кращу долю України.

Святкування пам'яти Симона Петлюри в Ашаффенбурзі відбулося заходами місцевого ОПУЕ.

Урочиста панахида в роковини смерти Симона Петлюри в ауґсбурзькій православній церкві 25 травня 1948 р. (Фото Олексієнко)

Театральні нотатки

„Кавалерія Рустікана" на українській сцені

Нещодавно мюнхенський Український Оперовий Ансамбль під мистецьким керівництвом режисера Миколи Бука і диригента Богдана Пюрка силами своїх акторів в приміщенні мюнхенського німецького театру „Schaubude« виставив оперу італійського композитора Петри Маскані „Кавалерія Рустікана" (сільська честь). Ця опера є одним з цінних здобутків оперового мистецтва.

З великим успіхом „Кавалерія Рустікана" пройшла й на українській сцені.

Ліда Горн

Декорація із зображенням села на фоні краєвиду сонячної Сіцілії, жагучо-південна музика і бездоганна гра акторів: Ліда Горн (Сантуцца), Ф. Носенко (Льоля), Ігор Зайферт (Турідду), Л. Рейнарович (Альфіо), дали глядачам прекрасне переживання. Чарівна лірична увертюра у виконанні оперової капелі; за занавісою лунає спів кришталевої чистоти тенора (арт І. Зайферт). Це молодий парубок Турідду співає жінці візника Альфіо серенаду вічного кохання. Підноситься завіса. Великодній ранок. До церкви спішить народ з веселими великодніми співами. Не радіє тільки Сансуцца — наречена Турідду (арт. Ліда Горн) бо вона в цей ранок довідується, що Турідду її зраджує з жінкою візника Альфіо, Льольою (арт. Ф. Носенко).

Артистка Ліда Горн виконує ролю Сантуцци дійсно по мистецькому. Її чудовий, технічно вишколений голос, поєднаний з мозаїкою тонів багатоінструментної оперової капелі, творить надзвичайний чар. Вийняткові, властиві тільки їй, динаміка і окресленність рухів, погляд і те, невисказане, що називається „гра душею" допомогли її відтворити тип і вдачу темпераментної сіціліянки.

Але тут немає нічого дивного. Арт. Ліда Горн любить мистецтво. Вона вже з ранніх літ мріяла про сцену, але через ряд обставин, не могла здійснити свого призначення. Аж 1939 року мрія її стала дійсністю. Вона залишає посаду на одному з великих заводів на півдні України, на якому працювала інженером-хеміком і цілком віддається мистецтву.

Вол. Шелест.

Цікавий експеримент

„Порятунок удруге" Торнтона Вілдера в ашаффенбурзькому театрі

Міський Театр виставив „Порятунок удруге" — величаву п'єсу американського письменника Торнтона Вілдера. Ця п'єса, що своєю формою і драматургічним перебігом відходить цілком від умовного й звиклого мірила, зразу по торішній прем'єрі в Німеччині стала найбільш дискутованою. П'ять тисяч літ людської історії виходить на сцену у творі Вілдера. Не дбаючи про історично правильний перебіг світових подій, подає автор у трьох захоплюючих діях історію всього людського роду. Цілком зрозуміло, що при такому стисненні подій не може бути звичайно жадного розв'язання компромісів. І слушно, що публіка при цій виставі часом не розуміє самої сценічної дії. Бо між реальними речами модерної техніки — як радіопересилання, преса і передача вістей на віддалення — виступають Гомер і Мойсей, винаходиться колесо, альфабет і математику. П'єса ця являє собою експеримент. Вона відходить геть далеко поза рямці сцени й не може розглядатись як повноцінна, хоч є одначе й дуже цікава В окремих сценах вона сильно впливає й навіть потрясає. Вілдерів заклик до людства раз-у-раз набиратися мужности, щоб встояти в світі й нести його тягар, не впадати в розпуку, а чином надавати повної форми життю, не втихає без відголосу.

Виконання п'єси в Ашаффенбурзькім Театрі в інсценізації молодого Герберта Мюллера цілком відповідає — навіть попри окремі технічні хиби — цьому трудному творові. Ролю містера Антробуса виконав Вальтер Ґембс і містрис Антробус — Труда Ломач. Двоє акторів, що один одного доповнювали й так добре уособили „тисячолітнє" подружжя. Зворушливий і радісний образ служниці Сабіни створила Ерна Ріттер. Крістль Рост виступила в ролі наївної дівчини Ґледіс, і зовсім надзвичайний був Генрі, якому Карл-Гайнц Кайзер зумів надати диявольських Каїнових рис. Гайде Льоренц грала ворожку з демонічною силою під сивою жаскою личиною. Публіка поводила себе стримано. Проте обдарувала акторів щедрими оплесками. Ці оплески були одночасно виявом подяки Театрові, що він спромігся на цю трудну виставу.

З'їзд Союзу Українських Інвалідів

Подаємо до загального відома українського громадянства та українських інвалідів, що за посередництвом Центрального Представництва Української Еміґрації та в порозумінні з централею Санітарно Харитативної Служби відбудеться 9 і 10 червня 1948 в таборі Райнгардт-Касерне-Новий Ульм-Установчий Загальний З'їзд Союзу Українських Інвалідів.

В цьомі з'їзді візьмуть участь представники дотеперішніх: Союзу Українських Інвалідів та Секції Інвалідів при Союзі українських Ветеранів з метою оформити єдину станову організацію українських інвалідів у Німеччині, яка своїми організаційними рямцями охопила б усіх українських інвалідів, що перебувають на терені західних зон Німеччини. — Запрошення делеґатів на З'їзд висилають Союз Українських Інвалідів та Секція Інвалідів при Союзі Українських Ветеранів.

Центральне Представництво Української Еміґрації в Німеччині.

Санітарно-Харитативна Служба в Мюнхені

Союз Українських Інвалідів

Союз Українських Ветеранів.

Д-р Іван Німчук

2)

„ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ"

У „Відродженні України" містили оголошення великі австрійські промислові і торговельні фірми, що розраховували на широкі торговельні зв'язки з Україною та на збут своїх виробів. З тією метою видано тоді цілу низку пропаґандивних брошур українською і російською мовами про різні австрійські торговельні і промислові підприємства для поширювання в Україні.

Але „Відродження України", що почало виходити на весні 1918 р., не проіснувало навіть до розвалу Австрії.

Сторпедували його наші „приятелі" з поміж поляків і москалів чи русотяпів, що сиділи при різних австрійських командах в Україні або мали до них доступ. Деякі їх звіти мав я нагоду читати і в них повторювалось постійно одно: в Україні, мовляв, нема, властиво, ніяких українців, ніхто там по-українськи не читає, і коли вже видавати щось для населення України, то тільки російською мовою, бо тільки тією мовою послуговуються там всі освічені верстви, зокрема ж торговельно-промислові кола. Ніякі мої заходи й ніякі арґументи не помогли і „Відродження України", якого комплет становить собою цінну книгу, мусіло припинити свою появу восени 1918 р.

Всі чотири описані тут часописи видавала у Відні Пресова Служба австрійського Міністерства Війни, що мала свої приміщення при площі Георґа Коха ч. 3, зараз напроти будинка згаданого Міністерства. Там же виходив товстою книгою німецькою мовою щотижня офіційний „Військовий Листок Штрефлера" ("Streffleur's Militärblatt"), що містив усі розпорядження, номінації, аванси й відзначення, що їх видавало Міністерство Війни, а також посмертні згадки про загиблих старшин австрійської армії Цей „Військовий Листок Штрефлера" був добре знаний старшинам усіх військових частин австро-угорської монархії.

II.

Щождо самої праці А. Животка, то вона в такому вигляді, як тепер появилась, має, на жаль, ще поважні недоліки і не в одному вимагає доповнення та спростування. Передовсім вона дуже нерівна, поодинокі її розділи опрацьовані якось нерівномірно, особливо в останніх частинах, де говориться про пресу після першої світової війни. Виглядає, що автор взявся за цю відповідальну працю без потрібної до цього методи. Далі в праці пробиваються недвозначно політично-партійні симпатії автора і він, напр., дбайливо занотовує та коментує навіть дрібні пресові видання українських ес-ерів, соц. демократів і гал. радикалів, а про львівську „Свободу", що виходила кількадесять років і відіграла таку визначну ролю в освідомленні українських селянських мас, згадує всього кількома словами. Так само неосвітлена в книзі якслід роля „Діла", що ним жили два покоління української інтеліґенції західньо-українських земель, не кажучи вже про всю без винятку галицьку українську пресу, навіть ту, що була з ним „у війні". Взагалі про вклад „Діла" в українське духове життя, про заслуги „Діла" у скристалізуванні української національної ідеї на західних землях в напрямі самостійницькім і соборницькім сказано там дуже мало, а подекуди (напр. на стор. 79—80 і 133) поставлено вище навіть щоденник „Руслан", що посілаючи ледве кількасот передплатників, уже тим самим не міг мати такого впливу в нашому житті, як „Діло". Поминаємо тут уже ту обставину, що „Діло" було завжди органом всенаціональним і незалежним, а „Руслан" органом дрібної опортуністичної групки і міг появлятись тільки завдяки постійній грошевій дотації з австрійської державної каси. На нашу думку, не треба також постійно підкреслювати, що українська соціялістична преса була у нас носієм національно-визвольної ідеї, бо того ніхто з поважних, неупереджених громадян не квестіонує, хоч ніде правди діти, — деякі українські соціялістичні пресові органи ставили вище справи соціяльні від національних.

Слабо й дуже неповно змалював автор розвиток української преси за океаном по першій світовій війні, не згадавши ні словом про цілу низку тамошніх загально-національних та церковно-релігійних часописів (передовсім католицького напрямку). З того розділу ніяк не можна мати уявлення про як-не-як буйний розвиток українських пресових органів у США та в Канаді.

Далі не підкреслено зовсім того значення, яке мав місячник „Будучність" (1899), що став, можна сказати, промотором усіх трьох українських політичних партій у Галичині, так само як місячник молоді „Молода Україна (1900—1906) став живим пропаґатором української самостійної і соборної держави. Про перший у нас популярний ілюстрований щоденник „Нове слово" (1912—1914), що за короткий час свого існування здобув собі масового читача (підчас балканської завірюхи 1913 р. розходився в 12.000 прим.) і причинився до українізації наших міст, де найбільше був поширений, згадано тільки мимоходом.

З поважніших недоглядів і помилок відмітимо такі:

Володимир Барвінський, обіймаючи 1 січня 1880 р. першу редакцію „Діла", мав трохи більше, як 19 років, тим більше, що й сам автор зазначив далі, що Барвінський з тією метою залишив адвокатську канцелярію (ст. 68).

Шоденник „Народна Часопись", як український додаток до офіціозу „Gazeta Lwowska", не міг бути офіційним органом т. зв. „нової ери" (ст. 70), проголошеної послом Ю. Романчуком у галицькому соймі 1890 р. „Народна Часопись" була аж до 1 листопада 1918 р. (з довшою перервою під час війни) урядовим органом чисто інформаційного характеру і ніякого впливу на крайову політику не мала й не могла мати. Передплачували її обов'язково всі сх-гал. громадські громади, а вславилась вона тільки добрими перекладами повістей чужинних авторів, що друкувалися в її підвалах.

„Свобода", що стала виходити в 1896 р., не могла в 1918 р. „вступити до 32 р. свого життя" (ст. 161), а „Наш Прапор" появлявся не двічі на місяць (ст. 164), а тричі на тиждень. В одному місці „Діло" названо старшим (від кого?) щоденним органом (ст. 161), замість, очевидно, найстаршим. Варшавська „Українська Трибуна", що виходила з 1921 р. під ред. Ол. Саліковського, дістала оцінку, що це був добре поінформований орган" (ст. 192). Автор мав тут, мабуть, на думці, що „Українська Трибуна" була з інформаційного погляду добре поставлена. На стор. 165 читаємо, що в Скалі (очевидно, Сокалі-прим. Редакції) виходив двотижневик „Голос знад Буга" за редакцією П. Стефанишина (1936—1937), що „продовжував традицію органу Ради Повітової і виходив під тією ж назвою". Ціле те речення зовсім незрозуміле, тим більше, що Ради Повітові в Галичині — це були відомі польські урядові установи. На ст. 102 подано, що двотижневик „Праця" (пізніше тижневик) у Бразілії „з деякими змінами в напрямі та деякими перервами пережив до першої світової війни". Має бути: до другої світової війни, а тепер появляється знову. „Учительське Слово", орган станової організації „Взаїмна Поміч Українського Вчительства" (у автора: „Взаїмна Допомога", ст. 131), виходило до вересня 1939 р. Тут треба теж спростувати, що „Український Прапор", тижневий орган уряду ЗУНР на еміґрації, виходив спершу під ред. д-ра Степана Барана (кілька чисел), потім д-ра Павла Лисяка, пізніше під моєю (1921—1922), вкінці під ред. Івана Проця ввесь час у Відні, і щойно після відомого рішення Ради Амбасадорів, що запало 15. 3. 1923 р, примушений був переїхати з Відня до Берліну. Далі на стор. 158 у 3 рядку знизу подано, що в 1922 р. було в Україні на 222 органи російською мовою, 173 органи українського, а з дальшого тексту виходило б, що це було, мабуть, у 1919 р. Таких і подібних помилок можна б навести ще значно більше.

Автор пише не зовсім вірно, що ілюстрований тижневик „Неділя" виходив „під впливом і за допомогою митрополита Шептицького, відбиваючи його національно-політичне наставлення і думки" (ст. 163). Насправді ж „Неділя" була приватним підприємством і пробивалась, як могла, при чому, один рік виходила навіть коштом Видавничої Спілки „Діло" і редакція того тижневика містилася в льокалі щоденника „Діло". Тижневик „Мета" не був ніколи органом „Української Обнови", а появлявся саме завдяки матеріяльній допомозі митрополита Шептицького і стояв близько до Українського Католицького Суюзу. Щождо популярного католицького тижневика „Правда", який виходив під умілою редакцією проф. Романа Гайдука і був сильно поширений в усій Галичині, то він був органом Інституту Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії у Станиславові, насправді ж, як і „Нова Зоря", — єпископа Гр. Хомишина.

Преса І. Тиктора дістала у праці А. Животка таке оригінальне насвітлення: „До 1933 р. стояло це видавництво в тісному зв'язку з УНДО. Пізніше відійшло з метою зайняти незалежне, як думалося, загально-українське становище" ст. 164). Отже тут треба ствердити, що преса, яка появилась у видавництві п. Тиктора, займала від початку до кінця своєї появи завжди незалежне загально-українське становище, а в тісному зв'язку з УНДО була не до 1933 р, а те саме десь від того часу (в 1935 р. п. Тиктор мав кандидувати до польського сойму із списка УНДО) аж до вибуху війни в 1939 р. (кінець буде)

58 пасажирських літаків перевозитимуть ДП до Канади

Інформаційна служба Головної Квартири ІРО в американській зоні повідомляє, що в травні почалося транспортування скитальців з Німеччини до Канади. До половини липня перевозитимуть літаками 1.400 осіб щомісяця, а до кінця цього року перевезуть 17.500 ДП. Сподіваються, що ця акція буде найбільшим з дотеперішніх повітряних транспортів для цивільних людей.

Віллем Галям Так, ген. секретар ІРО пояснив, що теперішні перелети призначені лише для тих скитальців, за яких канадські громадяни платитимуть кошти транспорту. Цим саме прискориться виїзд ДП, що мають на руках візи, а зменшаться кошти їх прохарчування в таборях ДП.

ІРО зробило приготування, щоб найняти 58 пасажирських літаків типу Lockheed „Constellations" або Douglas DC-4 „Skymasters" від Air Work Limited, британського авіяційного товариства, що існує 20 років. Перший рейс між Гамбурґом у Німеччині і Дорвал біля Монтреалю в Канаді (майже 4 200 миль) зроблено за останній тиждень травня, коли повітряним шляхом вивезено близьких родичів канадських громадян та інших скитальців, що мали окреме поручення. Передбачають, що за 6 тижнів щомісяця над Атлянтиком курсуватимуть вже 5 літаків, відбуваючи 25 рейсів протягом місяця туди й назад. Максимальні кошти летів для канадських громадян виносить 260 долярів на особу. ІРО вже давніше вислало менші групи скитальців до Канади літаками, а тепер висилає 524 скитальців з Франкфурту до Венесуелі, при чому за кожного з них платить 298 дол., тоді як переїзд кораблем коштує лише 250 дол. Останнім авіотранспортом відлетіли люди, що чекали вже 3—5 місяців виїзду.

ІРО шукає можливостей висилати літаками до Канади та інших країн також і тих скитальців, яких приїзду не домагаються надто нетерпляче, але під умовою, що поодинокі працедавці заплатять різницю між картою на корабель і квитком на літак. Найняті літаки забезпечені всякими вигодами, обслуга кожного з них складається з 10 людей: капітана, першого й другого офіцерів, пілотів і навіґаторів, двох інженерів, радіооператорів і кабінної обслуги. В загальному устаткування машин нагадують воєнні транспорти. Кожен кандидат на переліт за океан мусить мати посвідку, що він фізично здібний витримати повітряний шлях. Кожного застрахують щонайменше на 2.000 фунтів шт. Є тепер 3.200 ДП в Німеччині, Австрії та Італії, що мають потрібні документи до Канади і досі чекають через брак корабельного транспорту. Дальших 30.000 ДП запотребували близькі родичі і знайомі працедавці з Канади, а щомісяця прибуває 1.200 нових зголошень. Літаки з Гамбурґу і Монтреалю літатимуть однією з трьох ліній, залежно від метеорологічних умов. Британське авіяційне товариство Air Work Ltd, що зобов'язалося перевозити скитальців, виконує тепер постійно летунську службу між Лондоном і Східньою Африкою для уряду, а крім того з Судану до Південної Америки для нафтових товариств. Товариство має добру славу щодо безпеки пасажирів.

Човном через море, аби не до СССР

ДУВР (Дена-Ройтер). 28 травня сюди прибули рибацьким човном із Швеції лотиські втікачі, поміж якими є й жінки та діти. Як заявили збігці, вони мусіли втекти від загрози депортації до СССР. Один з них пояснив при цьому, що Швеція згодилася задовольнити вимогу Совєтського Союзу повернути всіх збіглих балтійців до балтицьких країн або до СССР. „Ми чули, — сказав він, — що 156 лотишів, депортованих із Швеції совєтським пароплавом, були повішені після прибуття до Латвії. Прибулі тепер до Англії лотиші хочуть переселитися до Канади.

Українці в Шляйсгаймі не здають позицій

(Надіслане). Невеликій групі українців, що залишилася в Шляйсгаймі, приходиться боротися всіма засобами, щоб не поглинуло їх «єдіное, неделімое російськое море». Тут живе три тисячі російської еміґрації та коло 700 українців. Серед росіян багато людей т. зв. «денікінського» угрупування, тобто старої російської еміґрації, найбільш неприхильної до українського народу. «Нікакой Украіни не било, нет і бить не может», почуєте на кожному кроці. Те саме проповідує в своїм нелеґальнім «Обзорі» Чухнов, що став російською знаменитістю в україножерних справах. Українці «шляйсгаймці» давно вже ведуть боротьбу із своїми захланними сусідами, що обсіли всі становища в таборовій управі. Свого часу була піднесена рішуча боротьба проти «чухновщини». В цій боротьбі багато допомогла українській громаді жива газета «Промінь», яку редаґує С. Левченко. Ця газета стримала й відбила чухновський наступ.

Тепер українська громада Шляйсгайму стала перед виборами в таборову управу й таборовий комітет. **До української групи пристали білоруси й козаки.** Ця група виставила національний принцип виборів, бо тільки при такому підході українці, як меншість, можуть провести кілька кандидатів у таборовий комітет. Якщоб білоруси й козаки отримали по одному кандидатові, разом із українцями мали б перевагу на одного кандидата в таборовому комітеті. Характерно, що всі російські організації пішли за російськими монархістами групи Свіщова й національний принцип відкинули. Вони обстоюють думку, що табір вибирає всіх разом. Це значить, що в управу й комітет пройдуть тільки росіяни. Українська група постановила вислати делеґацію до ІРО та українських громадських чинників, а адміністрації табору заявити свій рішучий протест і в виборах участи не брати. Якщо треба буде рішуче й безкомпромісово боротися може доведеться організувати й голодівку, щоб добитися своїх прав.

Приклад Менхегофу

(Власна інофмація). На прикладі стосунків, що панують у таборі Менхегоф к. Касселю, можна в мініятюрі створити собі образ, як російські солідаристи — «єдінонеділімци» думають розв'язати питання сходу Европи й як вони будуть ставитися до націй, що живуть на терені Росії.

Табір Менхегоф, це міжнаціональний табір, у якому до початку квітня ц. р. жило 1200 осіб російської, української й білоруської національностей. Українців 230, білорусинів 160, решта росіяни. У їх руках спочиває провід таборового життя.

Уже від початку існування табору українці зорганізувалися в окрему національну групу, в якій передову ролю віндограв о. Христюк. Ця група перед урядовими чинниками УНРРА-ІРО й перед російською адміністрацією табору відстоювала свої національні права — українську церкву, школу, культурне життя, власний комітет та пропорційну участь в управі табору. Ці слушні домагання натрапляли увесь час на енерґійний спротив росіян.

На жаль росіянам допомагають і наші несвідомі земляки — »малороси«. Зокрема о. Митрофан Зноско, походженням українець із Волині став на службу росіян. Він часто в церкві виступає проти українців. Ось кілька картин для ілюстрації цієї протикраїнської акції. Росіяни хотіли, щоб українські діти ходили до російської школи, в якій українська мова була б лише предметом навчання, а історії діти навчалися б із російських підручників у дусі «єдіной неделімой». Після відправлення о. Христюком молебня, о. Зноско наново посвятив церкву і в проповіді звернувся проти УАПЦ та митрополита Полікарпа, називаючи його «самосвятом». Нещодавно о. Зноско звернувся до українського комітету з пропозицією написати від імени української групи привітального листа російському митрополитові Анастасію. Свідомих українців не допускають до праці. Коли до Менхегофу прибув представник англійського міністерства праці й проголосив набір на працю робітників української національности, росіяни почали писати своїх людей, які прикидалися українцями. Так само позашкільне виховання молоді проводиться в Менхегові у всеросійському дусі.

Врешті росіяни досягли своєї мети — спаралізувати незалежне українське життя в Менхегофі. У таборі відбулися вибори, до яких українці й білоруси виступили спільним бльоком, домагаючися пропорційної участи в таборовій управі. Вибори закінчилися перемогою російської групи. Хоч вибори були проведені неправильно й були запротестовані, росіяни добилися їх затвердження. Здобувши перемогу, вони подбали про те, що листом ІРО від 24. березня ц. р. табір Менхегоф визнано не міжнаціональним, а російським табором. Українцям заявили, що хто бажає жити в рідному середовищі, може вибратись до Корбаху. Білорусам запропонували переселитися до Герсфельду. Одночасно в українців відібрали церкву, школу (перервавши навчання на кілька тижнів перед закінченням шкільного року), разв'язали комітет.

Через таке ставлення справи українське життя практично перестало існувати в Менхегофі. Більшість українців переїхала до Корбаху, залишилися лише ті, що мають дітей у середній школі.

Цей приклад із життя в Менхегофі пророчисто говорить, яка велика різниця між словами російських солідаристів про дружбу народів і практичною її реалізацією.

Гарне діло в Ганновері

Перед Пасхою за ініціятивою Суспільної Опіки та за допомогою жіноцтва в таборі Лисенка в Ганновері проведено збірку добровільних пожертв на святкові подарунки хворим та одинакам інвалідам. Ця акція дала змогу обдарувати 180 чоловік. Кожний хворий чи інвалід отримав: паску, яєчко, 400 ґр солодощів, 2 яблука та грішми 20—50 марок. У великодну суботу ці подарунки жінки розвезли по різних шпиталях, де були на той час хворі українці.

Свято Матері в Ашаффенбурзі

У таборі Боа-Брюле в Ашаффенбурзі дошкільна дітвора під проводом своєї виховательки Люби Капнудель влаштувала Свято Матері з інсценізацією: „Прихід Весни". Дітвора прекрасно виконувала свої ролі. В імпрезі взяли участь гості з ІРО, представники українських установ та громадянство.

У таборі Піонір Свято Матері влаштовано спільними силами Дитячого Садка й Народньої Школи.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 800·— RM, 1/2 стор. 400·— RM, 1/4 стор, 200·— RM, 1/8 стор. 100.— RM 1/16 стор. 50·— RM, 1/32 стор. 25·— RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне: 1·— RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

НАУКОВІ ТВОРИ (СКРИПТИ)

появилися заходом Українського Вільного Університету

	Автор	Назва	Рік	Ціна
1.	Андрусяк М.	Історія Козаччини ч. 2—4	1946	16.—
2.	Окіншевич Л.	Лекції з історії українського права	1947	25.—
3.	Чубатий М.	Огляд Історії українського права ч. 1.	1947	15.—
4.	Чубатий М.	Огляд історії українського права ч. 2.	1947	25.—
5.	Шерех Ю.	До ґенези називного речення	1947	15.—
6.	Щербаківський В.	Кам'яна доба в Україні	1947	15.—
7.	Старосольський Ю	Нарис карного процесу	1947	25.—
8.	Кисілевський К.	Українська мова	1948	17.—
9.	Баранів О.	Римське право ч. 1.	1948	20.—
10.	Падох Я.	Історія західньо-европейського права	1948	35.—

Ці твори можна купити кожного дня крім суботи від год. 10—12 в канцелярії УВУ Мюнхен, Версайлерштр. 4/III. Крім цього висилаємо їх за післяплатою на підставі писемного замовлення.

Канцелярія Українського Вільного Університету

2-2-b

ПОВІДОМЛЕННЯ

Цим доводиться до відома українського громадянства, що від місяця червня ц. р. виходитиме місячник „Богословський Вісник", як орган Української Автокефальної Православної Церкви. Видаватиме місячник Свящ. Синод УАПЦеркви.

До співробітництва в ньому запрошені й далі запрошуються найповажніші наші сили — теологи, історики тощо.

„Богословський Вісник" матиме такі відділи: 1. Статті на актуальні церковні теми, 2. статті богословські і релігійно-філософські, 3. Історія Православної Церкви — загальна й УАПЦеркви, 4. Патрологія, 5. Місіонерство й проповіді, 6. навчання релігії (законовчительство), 7. Проблеми українського церковного життя, 8. світовий християнський рух, 9. література, наука, церковне мистецтво (археологія), 10. церковна хроніка, огляд преси, розпорядження й комунікати, церковно-уставні вказівки, тощо.

Заінтересованих осіб проситься надсилати матеріяли на адресу: Red. Neophit Kybaluk, 13b. Augsburg 3. Sommekaserne 1/96.

Місячник виходитиме в обмеженому тиражі, а тому осіб, що хотіли б мати місячник вже від першого числа, проситься вносити передплату на адресу: „Bohoslowskyj Wisnyk" 13b. Augsburg 3. Silcherstr. 14.

Передплата виносить місячно 10 RM, на 3 міс.-30 RM, на 6 місяців-60 RM.

Перше число „Богословського Вісника" вже друкується.

Адміністрація „Богословського Вісника" при Свящ. Синоді УАПЦеркви.

1-1

Канадійська фірма шукає зв'язку!

Виробників касеток, рямців, альбомів, хрестів, пудерниць і вишивкових речей просимо ласкаво написати на нижчеподану адресу і як можливо надіслати зразки найкращої якости (по одному). Нижчеподана фірма готова знайти ринок збуту на вищенаведені вироби. Під увагу береться лише українські скитальчі вироби й джерела.

Заувага: Висилані зразки мусять на посилці мати дописку Sample — No Value. Окремим листом подати опис мотиву на виробі, гуртову ціну і комісове для фірми. При оцінці треба брати під увагу гуртовий збут.

Писати на адресу:
Globe Import Company, P. O. Box 353, Winnipeg, Man. Canada.

3-3-b

Є в продажі нова книжка!

Олекса Рань

„КРИЛАТА ЖІНКА"

(Оповідання)

Ціна 6.50 RM. — Замовлення надсилати:
Lida Manylo
Augsburg, Somme Kaserne, I/87.

1-1-z

СПЛАЧУЙТЕ НАЦІОНАЛЬНУ ВКЛАДКУ по 20·— RM за 1947 і 1948 роки!

Нова книжка

Ол. Запорізький

„ГРАНІТ"

драма на чотири дії

Ціна 6.— RM. — Замовляти:
O. Sen
Augsburg, Somme Kaserne 16/10

1-2-z

Замовляйте поштою:

Задніпрянський:

Чи Шевченко був малоросом?

Книжка з'ясовує фальшивість твердження про утраквізм Шевченка, пояснюючи писання моск. мовою прози.

Ціна 9.— RM. Більші замовл. знижка.

Kiosk Ramersdorf
München 8, Fürichstraße 53.

1-2-z

Хто ХОЧЕ ЗА КОРДОН?

Поради в справах виїзду за кордон і переселення до всіх держав і країн

HELMUT HOLZIGEL
GIESSEN, Bismarckstraße 32.

4-4

Читайте

історичні оповідання — романи

Федора Дудка:

Чорторий
Отаман Крук
Війна
Дівчата очайдушних днів
Заметіль
Стрибожа внука

4-4

Українська Книгарня в Ноймаркті

перебрала представництво на цілу Німеччину Видавництва „ПЕРЕМОГА" в Буенос Айрес.

Відносно видань даного Видавництва, прошу звертатись на слідуючу адресу:

**Ukrainische Abteilung
z. Hd. J. Boegl's Buchhandlung
NEUMARKT i. d. Opf.
Obere Marktstraße.**

1-2

РОЗШУКУЮТЬ

Хто знає про долю Валентини Терещенко, прошу повідомити до „Неділі" під гасло „Чужоземний леґіон". 2-2

Цурковського Лева, нар. 22. 11. 1925 р, шукає сестра. Ласкаву вістку до „Неділі". 2-2-z

Шукаю рідних і знайомих з с. Горохолина, повіт Станиславів (Галичина). Прошу відгукнутись на адресу: Boryszczak Iwan, 231. Military Hospital. Redgrawe Park Nr (Diss) Norfolk. Great Britain. 3-3-b

Шукаю Ступоря Гриця і Михайла, с. Кунисівці, пов. Городенка. Прошу вістку на адресу: Markewycz Oleksa, Rothenburg o Tauber, Kupplergaße 3. 3-3-z

Шукаю рідних та знайомих зі с. Горбачі, п.Черкаси, пов Львів. Mychajliw Wasyl, Trier-Feyen Bl. II/42. Franz. Zone. 2-2-z

Шукаю сестру Лапун Прісю з с. Жукинь, р-ну В.-Дубиченського (Київщина), Зголошення на адресу: Trawyzka Lina, Butzbach b Friedberg, Emigrant Zenter. 2-4-z

Дрогомирецького Станислава, що перебував на франц. зоні шукає Drohomyreckyj Adolf, Aschaffenburg, Bois-Brule 5/221. 1-1

Гулка Юзефа, з Гринковець (Галичина) що 1926 виїхав до Канади на фарму коло Вінніпеґу шукає Gulko Wladyslaw, Aschaffenburg, Bois-Brule, 1/128. Канадські часописи просимо передрукувати. 1-1

Шукаю рідних і знайомих з с. Шельвова, п Локачі на Волині Kwateruk Petro, 82 P. O. W. Sat Camp, Cockley Cley Swaffham, Norfolk, Gr. Britain. 1-2-b

Американські українці розшукують:

Дяденко Іван з Америки шукає земляків з с. Зуєвці, миргородського повіту. Писати на адресу: Milko, Giessen, Braugaße 7. 2-2-z

Шукаю земляків з с. Язловець, пов. Броди. Maria Hawryluk, 767 Scotland ow, Winnipeg, Man. Canada. 2-4-z

Стриєчного брата і сестри дітей — Якова і Насті Забудних з Озерян, пов. Борщів шукає M. Zabudny. 177 Elm Str. North Timmins, Ont. Canada. 1-1-b

Шукаю односельчан і Марію Равлюк, дочку Семена і Анни з Незвиськ, пов. Городенка. Була в Німеччині, 1947 виїхала до Англії. Onufrij Kozyk, R.R. No 4. Ahmertsburg, Ont. Canada. 1-1-b

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Перед скорим виїздом до Америки радо познайомлюсь з бездітною (евент. 1 дитина), інтел. вдовою галичанкою до 35 літ. Писати до „Неділі" для „Atlantic". 3-3

Висококваліфікований фахівець з середньою освітою погідної вдачі, 26 років, добре забезпечений, з власним підприємством, радо нав'яже листування з інтеліґентною українкою від 18—25 років. Ціль поважна. Листи прошу слати до „Неділі" під „Молодість". 3-4-z

Молодий вояк-старшина нав'яже листування з інтеліґентною панною сентиментальної та веселої вдачі до 25 років. Ціль поважна. Кореспонденцію пересилати до „Неділі" під „Все буде гаразд". 3-4-z

Бажаю познайомитися листовно з молодою дівчиною 20—22 роки, що виїзджатиме на працю до Англії. Ціль поважна. Листи до „Неділі" під „Англія" 3-3

БАЖАЄТЕ БЕЗПЕРЕБІЙНО ОДЕРЖУВАТИ «НЕДІЛЮ»?

ПЕРЕДПЛАТІТЬ НАШ ЧАСОПИС, ВИСИЛАЮЧИ ПОШТОВИМ ПЕРЕКАЗОМ 5·— МАРОК (ЗА 1 МІСЯЦЬ), АБО 15·— МАРОК (ЗА 3 МІСЯЦІ)

Адресуйте так:
VERLAG „NEDILA"
ASCHAFFENBURG
Schweinheimer Straße 50.

УКРАЇНСЬКО-ФРАНЦУЗЬКИЙ СЛОВНИЧОК

для щоденного вжитку вже вийшов з друку.

Цілий наклад переданий Кооп. „КОС" в Мюнхені, Розенгаймерштрассе 46а.

Ціна словника 8.— RM. — Замовлення до 5 прим. виконується тільки за попереднім надісланням грошей. — Понад 5 прим. висилається за післяплатою з 20% знижкою. — Хто замовляє 1 прим., мусить вислати 9.— RM (1.— RM на порто).

Українсько-французький словник — необхідна річ для всіх, хто виїжджає до Франції чи Бельгії!

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, 13. ЧЕРВНЯ 1948 Nr. 128

Відомий тенор Метрополітенської опери Мельхіор прибув з дружиною на турне до Европи. (Дена)

Скорочення допомоги США

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-Ройтер). **Американська палата репрезентантів схвалила проєкт правного комітету палати про скорочення на 25% американської допомогової програми. Законопроєкт передано до Сенату.**

В значній частині американських політичних кіл і преси ця постанова викликала засудження і гострі протести. «Нью-Йорк Таймс», називаючи її зрадою американських традицій, закликає до кампанії за її скасування Сенатом.

Не можна, — пише газета, — знову допустити до влади американських ізоляціоністів. Перемога їх поставила б на карту авторитет і честь Сполучених Штатів і при теперішній нестійкій політичній рівновазі Европи легко могла б спричинити катастрофу. В европейській демократичній пресі й політичних колах повідомлення про загрозу скорочення европейської допомоги викликало гостру реакцію та почуття розчарування й тривоги.

Ще нема миру в Палестині

Постанова Ради Безпеки ОН про 4-тижневе замирення в Палестині з 2 червня припинила в ній воєнні дії лише на два дні. З 4 червня по всій країні знову тривають запеклі бої. Арабські війська, захопивши старий Єрусалим, бомбардують нове місто, тримають під своєю контролею важливий шлях Тель-Авів — Єрусалим і з трьох боків підступили до жидівської столиці Тель-Авіву, який бомбардують з повітря. Проте **жиди бороняться надзвичайно вперто і в багатьох місцях переходять в контратаки**, часом захоплюючи окремі населені пункти й арабські позиції. Уповноважений ОН в справі перемир'я в Палестині граф Бернадот, відвідавши жидівську й деякі арабські столиці, де провадив переговори з урядами обох сторін, повернувся до Каїру. Він сподівається, що створив ґрунт для замирення Палестини найближчим часом. (ДЕНА)

ВІЙСЬКОВА РЕЄСТРАЦІЯ ЖИДІВСЬКИХ ДП

Згідно з повідомленням німецької преси, Євіш Аґенсі офіційно оголосило реєстрацію всіх жидівських переміщених осіб, що перебувають в Німеччині й Австрії, щоб використати їх для війни в Палестині. Реєстрації підлягають всі жидівські ДП у віці від 17 до 35 років: чоловіки — для служби у війську, жінки — для роботи в Червоному Хресті або інших аналогічних організаціях. Військовий вишкіл почнеться лише в Ізраелі. Від реєстрації звільняються подружжя з малими дітьми. Реєстрація мала закінчитися наприкінці травня, після чого мав виїхати вже до Палестини перший транспорт змобілізованих жидів. Як пояснює Євіш Аґенсі, ця реєстрація є добровільною, і ті, що не зареєструються, не будуть притягнуті до відповідальности, але втратять право на переселення тепер до Палестини. Як повідомляє ЮП, з 130 000 жидів, що є в Німеччині, про бажання переселитися до Палестини вже заявили приблизно 70%. Перевезення їх має забрати 1—1½ року.

Кальорійність харчування в Німеччині буде підвищена

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-ІНС). Розпорядчий комітет американської палати репрезентантів схвалив асиґнувати на відбудову Німеччини 1143 мільйони долярів. Як сподівається американська військова управа, з такими грошовими засобами можна буде підвищити кальорійність харчування німецької людности в бізоні з 1050 до 2220 кальорій.

Поляглим за волю України

В неділю 20 червня ц. р. на перший день Зелених Свят, о год 3 пополудні, в Мюнхені на цвинтарі Вальдфрідгоф за участю Української Автокефальної Православної і Української Католицької Церков та хору „Україна" під мистецьким проводом Нестора Городовенка відбудеться посвячення хреста на символічній могилі і

УРОЧИСТА ПАНАХИДА

пам'яти всіх загиблих, замучених і поляглих за волю і державність України. — В справі ближчих інформацій просимо звертатися: Мюнхен, Дахауерштр 9/I, к. 3.

Діловий Комітет

Зустріч достойників українських Церков

Єпископ Бучко залишив американську зону

Візитуючи українські осередки бріттанської зони Німеччини, Владика Бучко завітав до Бльомберґу, де міститься Український Центральний Допомоговий Комітет на брітанську зону. Тоді ж прибув до Бльомберґу голова УАПЦ Митрополит Полікарп.

В конференційній залі УПДК достойники двох українських національних церков у присутності делеґатів від усіх українських організацій привіталися і розцілувалися. Обидва Владики познайомилися з усіма учасниками наради, вислухавши промову проф. Ялового, дир. Луцького, інж. Бачинського та інших діячів брітанської зони.

27 травня в Мюнхені на Пасінґу генеральний вікарій о. Миколай Вояковський влаштував урочисте приняття на честь Високопреосвященного Єпископа Івана Бучка. Між гостями були дир. Роман Смук, Василь Мудрий, ректори й професори високих шкіл та визначні громадські діячі . Під час привітальних промов ген. Шандрук запевнив іменем українського вояцтва, що вояки готові виконувати всі накази свого народу; від усусусів ред. Купчинський висловив бажання, щоб Єпископ якнайшвидше був присутній на відновленні першого полку Українських Січових Стрільців. У своїй відповіді Владика Бучко з задоволенням ствердив, що намагання осягнути консолідацію в українській еміґрації доходять свого розв'язання і висловив надію, що коли прибуде в липні ц. р. в Рим напевне зможе сказати там: українці в Німеччині об'єдналися.

7 червня Єпископ Бучко залишив Німеччину, а в останній день свого перебування в неділю 6 червня відвідав ще український табір на Фраймані в Мюнхені. Того ж дня з'їхалися на Фрайман з усіх кінців Січові Стрільці і під протекторатом Владики влаштували академію в честь боїв на Маківці з прегарною промовою генерального вікарія о. Вояковського та реферати редакторів Островерхи і Купчинського. В академії взяли участь сотні громадян.

Піднесення прапору в роковини Петлюри в Ауґсбурзі. (Фото Олексієнка)

Вінок Президента Андрія Лівицького на могилі героїв

Святкування 22-х роковин смерти Голови Директорії і Головного Отамана Військ Української Народньої Республіки Симона **Петлюри** в таборі Майнц Кастель стало центральним петлюрівським святом еміґрації, а участь у ньому Президента УНР Андрія Лівицького надала йому поваги державної маніфестації.

У церквах обох обрядів відслужено урочисті панахиди. В православній церкві служив преосвященний Владика Вячеслав, у греко-католицькій о. декан Хрущ. О 11. годині ветерани з старими воєнними знаменами, таборова поліція, Пласт і СУМ вишикувалися перед символічною могилою. Колони організацій і мешканці табору зустрічали Президента, який в супроводі двох генералів та духовенства поклав великий вінок на могилу, потім прийняв дефіляду. В залі таборового клюбу відкрито того дня виставку пам'яток української державности та збройної боротьби 1917 — 1921, улаштовану Воєнно-Історичним Товариством.

Увечері в таборовому театрі відбулася урочиста академія з рефератами ген. Садовського і майора Нечая. Під час академії виступали представники поляків і латишів та кубанських козаків. Польський часопис «Кроніка» помістив широкий опис того урочистого дня, подавши повний текст промови ред. Яґельського, що говорив на академії від імени польської групи в Міжнародньому Комітеті політичних втікачів. На академії виступив з концертом хор Божика.

Валютна реформа — найпізніше в липні

«Не можна вимагати від селян, щоб вони свій новий урожай продавали на старі гроші, — пише ліцензійована брітанською владою берлінська газета «Телеграф», вважаючи через те, що термін запровадження валютної реформи є досить близьким. На думку цієї газети, нова грошова система може бути запроваджена найближчим часом, якщо сфера поширення її буде обмежена західньою Німеччиною. Проте найпізнішим терміном її газета вважає липень. На Заході побоюються, що селяни можуть просто відмовитися приймати старі гроші, а держава буде, занадто безсилою примусити селян виконати свої зобов'язання щодо здачі харчів. Це спричинило б голод в містах. За твердженням ліцензійованої советською владою берлінської газети «Нахтекспрес», термін запровадження валютної реформи в західній Німеччині передбачено нібито навіть на 15 червня.

СССР знизив фінські репарації

ГЕЛЬСІНКІ (АП). Советський амбасадор у Фінляндії генерал Савоненков повідомив фінляндського прем'єр-міністра Пеккала, що СССР вирішив знизити на 50% належні ще з Фінляндії репараційні сплати. Одночасно Советський Союз, як повідомляють з фінляндських урядових кіл, запропонував Фінляндії двовідсоткову позику в сумі 5 мільйонів долярів. Через зниження репарацій Фінляндія звільняється від сплати 70 мільйонів долярів. Про зниження репарацій наміряються просити Советський Союз також угорський і румунський уряди.

— Відома чехо-словацька кіноартистка Ліда Барова разом з своїм чоловіком, одним з провідних соціял-демократів, утекла з Праги як політична еміґрантка до Зальцбурґу.

— Між Болгарією та Угорщиною укладено пакт приязні й взаємодопомоги.

— Восени в США буде видано окремою книгою щоденник Муссоліні за 1942—1945 роки.

Протитуберкульозне щеплення

Інформаційний відділ ПС ІРО повідомляє, що в таборах ДП в усій американській зоні буде проведено масове обстеження і щеплення проти туберкульози. Цю програму виконають найближчим місяцем під доглядом данського Червоного Хреста; вона є частиною запобіжної протитуберкульозної програми для всієї Европи, що охоплює також і німецьке населення. Обслідування, якому підлягають всі ДП у віці від 2 до 25 років, полягатиме в безболісному обстеженні, не має діягностичної мети, а виявляє тільки сприятливість до туберкульози в разі наявности такої сприятливости. Щеплення є безболісним і нешкідливим і в масі випадків на довгий час забезпечує імунітет проти туберкульози.

Нікіта Сергеєвич Хрущов бореться з бур'янами

Американські голоси про цьогорічний урожай в Україні

Як повідомляє американська преса на підставі кореспонденцій з Москви, цьогорічний урожай на Україні, яка є «найбільшою житницею Европи», перевищить недостатній урожай минулого року й майже дорівнюватиме передвоєнним врожаям. Найважливіше повідомлення з цього приводу зробив провідник української комуністичної партії Хрущов на триденному засіданні її центрального комітету. Якщо надії на добрий урожай здійсняться, Росія правдоподібно матиме достатню кількість збіжжя, щоб не тільки задовольнити свої власні потреби, а й бути спроможною постачити його східньо-европейським та іншим країнам в обмін на потрібні СССР промислові товари. Можливість великого збору збіжжя завдячує як сприятливій погоді, так і збільшенню в цьому році засівної площі в СССР. За твердженням Хрущова, засівна площа ярової пшениці в УССР розширена в цьому році проти минулого на 1 мільйон гектарів. Засівна площа в інших частинах Советського Союзу, за повідомленням «Комсомольської Правди», в цьому році більша на 9 мільйонів гектарів проти 1947 р. За твердженням Хрущова, плян ярових засівів на Україні виконано добре, стан озимини є «добрий» або «задовільний». Недавні дощі добре вплинули на веґетацію всіх сільсько-господарських рослин, в тому числі й цукрових буряків, кок-саґізу (рослина з родини фікусів, з якої виготовляють ґуму), бавовни, льону, конопель та інших. Проте дощі сприяли й проростанню у великій кількості бур'яну, до боротьби з яким закликав Хрущов. Як заявив він далі — 28 000 колгоспів, поділених на 87 000 бриґад (по 20 — 30 чол.) і 369 000 робочих груп (по 3 — 6 чол.) стараються з допомогою 1240 тракторних станцій виконати завдання Сталіна щодо досягнення вищого врожаю і кращого приплоду худоби.

Заступник Тіто втратив ласку Москви

ЛОНДОН (ВК). Колишній юґославський міністер фінансів Сретен Зуйович зник з поверхні юґославського політичного життя, ще перед тим позбавлений ранґу генерал-полковника.

Зуйович був ще недавно найвизначнішою біля маршала Тіта постаттю юґославської комуністичної партії, а під час минулої війни грав провідну ролю в партизанській боротьбі. На початку травня його звільнили з посту міністра фінансових справ з приводу діяльности зверненої проти народу. Одночасно з тим втратив свій пост інший визначний юґославський комуніст Андрія Гебранґ, міністер легкої індустрії. Його разом з родиною арештовано, а майно конфісковано.

Росіяни затримали австрійського президента

ВІДЕНЬ (АП). У п'ятницю, 5 червня ввечері президент Австрії д-р Карл Реннер їхав разом з своєю дружиною з Мюрцштеґу, провінції Штаєрмарк, до Відня. Його охороняли 4 урядовці моторизованої жандармської австрійської стежі. Не зважаючи на те, що президент держави, як єдиний австрійський громадянин, має право в будь-який час переїздити без контролі демаркаційні лінії, ані на те, що переїзд його авта подано до відома сторожі на зональному кордоні, росіяни затримали президента, його дружину та всіх 4-х жандармів і відпустили тільки після перевірки документів.

Як повідомляє з Відня ЮП, статссекретар в австрійському міністерстві внутрішніх справ Фердинанд Ґраф заявив, що совєти від початку своєї окупації вивезли, арештували або викрали 500 осіб.

З Берліну советське інформаційне бюро ССБ повідомило, що минулої суботи на советського вартового в дільниці Бабельсберґу напали 4 озброєні американські вояки і один цивільний американець, важко поранивши советського вояка в плече. Советська військова адміністрація подала американцям гостру протестаційну ноту.

Партизани капітана Бартка

Вюрцбурзька газета «Майн Пост» подає власну вістку з Варшави; глибокі ліси навколо Білостоку дають сьогодні останній притулок польським підпільним бандам. Польський підземний рух три роки бореться проти москалів та їх польських однопартійців так, як перед тим майже 6 років чинив спротив німецьким напасникам.

Цією головною групою антикомуністичного підпільного руху командує сотник Бартек, а сама група називається «Несмертельною Ліґою». Капітан Бертек, якого цілу родину знищили росіяни, був офіцером реґулярної польської армії. Після переможного бою, що тривав три дні біля Явожна, в якому його партизани знищили силу комуністичних польських відділів, Бартек став провідником групи. Багато вояків Бартека — колишні політв'язні 28 концентраційних таборів у Польщі. Відомо також, що партизани тримають у своїх руках деякі околиці Карпат.

Програма нового уряду в Італії

РИМ (АП). 2 червня, в другі роковини оголошення італійської республіки, в Римі відбулася військова парада, на якій італійський президент Ейнауді перебрав на себе головне командування італійською армією. Напередодні міністер-президент де-Ґаспері відкрив новий парлямент і ознайомив обидві палати з урядовою програмою. Головними пунктами її є земельна реформа, участь робітників у керуванні підприємствами і стабілізація валюти та цін. У своїй промові де-Ґаспері знову підкреслив велике значення для Італії европейського пляну відбудови, на якому базується майже кожний пункт урядової програми і який уможливлює її здійснення.

ПЕРЕВОРОТ В ПАРАҐВАЇ

АСУНСІОН (АП). Президент Параґваю Іхініо Морініґо подався 3 червня до демісії. Другого дня один з найближчих його співробітників арештував його, залишивши під домашнім арештом. Шеф найвищого суду д-р Фрутос виконуватиме обов'язки президента республіки до 15 серпня, коли на чолі держави стане новообраний президент Хуан Ґонзалес.

За пізнішим повідомленням аґентства ДЕНА-ОАНС, Морініґо перебуває на волі і має намір переїхати до Буенос-Айресу. Морініґо має 41 рік. На президента він був не обраний, а призначений урядом 1940 р. Він дав народові силу обіцянок, але майже жодної з них не виконав. Його гаслом було: «Дисципліна, ієрархія, порядок!» Він правив без виборів і парляменту, як диктатор, і жорстоко придушував будь-яку опозицію, що наростала головно в армії і серед студентства.

Торішнє п'ятимісячне повстання йому пощастило приборкати лише завдяки арґентінській допомозі. До теперішньої демісії його спричинився ультиматум армії.

— В Еспанії має початися найближчим часом судовий процес проти 80 противників режиму Франко, обвинувачуваних в терористичній діяльності.

— Советське пресове аґентство ТАСС повідомило про існування нібито в американському секторі Берліну німецької антидемократичної військової організації «Чорна Ґвардія», на чолі якої стоять американські офіцери. В американській військовій управі «Чорну Ґвардію» назвали советським «винаходом».

— В Угорщині в зв'язку з зібранням з приводу удержавнення церковних шкіл сталися заворушення, під час яких один поліцист був убитий і багато осіб поранені.

— На президентських виборах в Еквадорі президентом обрано кандидата «демократичного руху» Пляса, що дістав не набагато голосів більше, ніж кандидат консерваторів Фльор. На третьому місці опинився кандидат ліберально-соціялістичної коаліції генерал Енрікес.

— Американський Сенат більшістю 67 проти 7 голосів відхилив пропозицію заборонити в армії расове відокремлення.

Італійський прем'єр міністер де Ґаспері (зліва) складає візиту новому президентові Італії Люїджі Ейнауді. (Дена)

Неділя
Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редагує: Колегія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
11 March 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

НЕВДАЛА ТОРПЕДА

Закордонне представництво УГВВ виступило в числі 29 «Української Трибуни» з широкою декларацією, в якій вияснює історію і завдання цієї законспірованої організації. Декларація довга, повна туманних фраз і не кожен звичайний читач може її зрозуміти. Проте з маси її слів можна добре виловити головну ціль авторів декларації: великими словами збити «політичний капітал» для своєї вузької групи і разом з тим пошкодити консолідації українських сил та не допустити до їх об'єднання в одній організаційній формі. Це зрозуміло: УГВР поставила собі завдання — монополізувати під своїм проводом українське національно-політичне життя побоюючись, що постання Української Національної Ради перекреслить сенс її існування. На щастя, декларація УГВР не сторпедувала консолідацію. В Національній Раді, що заступає всі живі сили українського народу бачить українське свідоме громадянство вихід із положення, знаючи, що тільки льояльна співпраця творчих сил може привести нашу Україну до визволення. Тим часом безвідповідальні люди з УГВР хотілиб підпорядкувати українське політичне життя виключно директивам своєї партійної групи і тільки так пояснюється оголошення декларації УГВР саме тепер.

Декларація УГВР, яку мюнхенська «Українська Трибуна» назвала простягненою рукою до Підготовної Комісії Української Національної Ради, не мала під собою ні одного підпису, а на анонімі ніхто з незалежних українських політичних чинників поважно вважати не може Тому не дивно, що делеґації т. зв. бандерівської партії на черговому засіданні Підготовної Комісії, як про це широко говориться, поставлено ультиматум: заявитись в справі декларації і або робити далі з усіма іншими національними партіями позитивне діло, або відійти до своїх законспірованих і шкідливих виступів. Делеґація бандерівців висловилася проти декларації, лишилася в Підготовній Комісії і висунула 6 своїх кандидатів на послів. Цим провідні діячі партії Бандери показали, що вони українські патріоти і що в такий поважний час не мають наміру підтримувати неповажних виступів деяких людей свого центру, що власні амбіції ставлять вище від генеральних національних проблем.

Такий позитивний зворот приведе, мабуть, найближчими днями до остаточного проклямування Української Національної Ради. Як можна зорієнтуватися із скупих, на жаль, інформацій, що доходять до преси, всі українські політичні партії вислали до передпарляменту передових людей; між майбутніми послми Української Національної Ради панує конструктивна добра воля до співпраці.

Останні статті в націоналістичній пресі свідчать про те, що в монопартійних українських колах проходять глибокі процеси, відбувається ревізія поглядів і природне шукання ширших форм політичної діяльности. Ці процеси доведуть раніше чи пізніше до повної консолідації національних сил. Якщо це правда, що розмови в цьому напрямі ведуться між проводами двох галицьких націоналістичних груп, то не менше позитивно треба оцінювати консолідаційні намагання між новими наддніпрянськими еміґрантами, виявлені хоч би в останніх розмовах між делеґатом УРДП-Багряного і головою Союзу Земель Соборної України в Ашаффенбурзі. Всі українські сили йдуть до замирення і спільної державної акції.

В світлі такого вияву державницького розуму наших політичних чинників невдалий виступ невідповідальних людей однієї групи можна вважати ні чим іншим, як вистріленою навмання торпедою, що пролетіла повз сильний корабель української єдности і безслідно загине десь на широких водах забуття та зрілого великими рішеннями часу.

БЕРЛІН (АП). У зверненні з приводу четвертих роковин альянтської інвазії в Нормандії американський військовий губернатор в Німеччині генерал Клей порівняв тодішні прагнення альянтів остаточно повалити нацизм з теперішніми прагненнями відбудувати миролюбну Німеччину з власним демократичним урядом, яка знову зможе бути прийнята до спільноти народів. Тим часом як тоді американські сільське господарство і **промисловість випускали «майже** безконечний потік харчових засобів і зброї, щоб уможливити перемогу над агресивними силами, що намагалися знищити волю народів», тепер американські сільське господарство й фабрики працюють над тим, щоб уможливити **европейським народам, які прагнуть** співпрацювати, жити в мирі й безпеці. «Завдання, що стоять перед нами, вимагають від нас величезних зусиль», — сказав далі генерал, підкресливши на**принціпі, що американський вояк в Е**вропі тільки тоді буде гідним своїх убитих в боях товаришів, коли він докладе всіх своїх сил до виконання завдань окупації і відбудови.

На летовищі в Гаїфі представники арабів і жидів прощаються з брітанським комісаром Кенінґемом, що залишив Палестину. (Дна)

Уряд і Установчі збори Західньої Німеччини

БЕРЛІН (ДЕНА). **В комунікаті Лондонської конференції шести держав, опублікованому 7 червня в Берліні й столицях держав, що брали участь у конференції, наведено окремі постанови, одноголосно схвалені делеґаціями шести країн. Копії комунікату, ще до опублікування його, передано советському урядові й військовому губернаторові советської зони маршалові Соколовському.**

В господарській ділянці конференція взяла настанову на зв'язок економічного життя демократичної Німеччини з західньо-европейським господарством. Для контролі Рурської области організується спеціяльний контрольний уряд з представників 6 держав і Німеччини, в якому держави Бенелюксу матимуть по одному голосу, а інші — по три голоси. Головним завданням цього контрольного уряду буде не дати Німеччині можливости обернути рурську промисловість на базу відбудови німецького мілітаризму й аґресії. В разі невиконання його постанов німецькою владою проти неї будуть вжиті заходи примусу. Має бути створений західньо-німецький уряд, але не централістичного, а федералістичного характеру, а також скликані обрані населенням Установчі Збори. Окупаційні армії залишаться в Німеччині доти, доки в Европі не буде забезпечений мир.

Як припускають, створення західньонімецького уряду може статися на початку, а скликання Установчих зборів у вересні 1949 р. В колах американського міністерства зовнішніх справ підкреслюють, що створювана Лондонською конференцією політична система Західньої Німеччини не виключає приєднання до неї східньої Німеччини, якщо її населення матиме волю рішення. Більшість французьких парляментарів і преси критично ставиться до рішень Лондонської конференції, побоюючись, щоб в наслідок їх Німеччина не відродилася найближчими роками як сильна мілітаристична держава. Деґолісти й французькі комуністи впевнено твердять, що вони голосуватимуть проти ратифікації лондонських протоколів. В советських колах заявляють, що США «примусили» Францію зробити крок, рівнозначний для неї із «самогубством». Тим часом в політичних колах США і Великобрітанії вважають, що Франція може бути цілком «спокійною», бо сувора контроля над німецькою промисловістю унеможливлює нову німецьку аґресію.

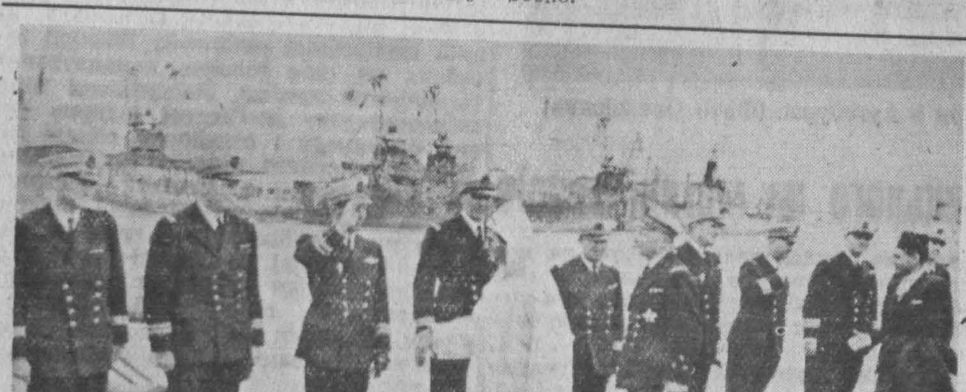

Султан Марокко Гассан складає офіційну візиту на французькому лінійному кораблі „Рішельє". (Дена)

Послання до европейців Гааґського Конґресу

Европа загрожена. Европа поділена і найбільша загроза походить від цих поділів.

Збідніла, завалена тинами, які заважають обігові її добра й які не можуть більше її захистити, наша роз'єднана Европа йде до свого кінця. Жодна з наших країн не може одна претендувати на поважний захист своєї назалежности. Жодна з наших країн не може одна розв'язати питання, які ставить їй сучасне господарювання через брак добровільного єднання; наша сучасна анархія поставить нас завтра перед насильною сполукою або через втручання зовнішньої сили, або через узурпацію якоїсь партії з середини.

Настав час розпочати діяти співмірно небезпеці!

Всі разом, завтра, ми можемо збудувати разом із заморськими народами, пов'язаними з нашою долею, найбільшу політичну формацію й найбільшпростору господарську цілість нашого часу. Ніколи історія не пізнає такого могутнього збору вільних людей. Ніколи війна, страх і злидні не будуть поборені могутнішими противниками.

Між цією великою небезпекою й цією великою надією — покликання Европи стає ясним.

Покликання це в тому, щоб об'єднати свої народи згідно з їх правдивим генієм який є генієм різноманітности і в умовах 20-го століття, в умовах спільного товариства, щоб відкрити світові той шлях, який він шукає, шлях впорядкованих свобід. Покликання це в тому, щоб по-новому одухотворитись винахідливістю для оборони і для ствердження прав і обов'язків людської особи, великим показником чого, не зважаючи на всі віроломства, залишається в очах світу Европа.

Найвищий здобуток Европи носить назву гідність людини, а її правдива сила — в свободі. Така кінцева мета нашої боротьби. Ми хочемо єднання нашого континенту для того, щоб урятувати наші здобуті свободи, але також для того, щоб поширити користування ними на всіх людей.

У цьому єднанні Европа творить свою долю й долю миру в світі.

Хай буде відомо всім, що ми, европейці — зібрані, щоб дати голос усім народам цього континенту, проголошуємо нашу волю.

Йоганнесбурґ (ДЕНА). Побоювання авторитетних брітанських кіл, що Південно-африканська Унія після виборчої перемоги націоналістів послабить свої зв'язки з імперією, нібито підтверджує одне інтерв'ю з теперішнім міністром-президентом і провідником націоналістичної партії Унії Меленом. Як він заявив, його партія прагне відокремити від брітанської корони Унію, створивши з неї незалежну республіку, бо тільки так можна забезпечити Південну Африку від нового втягнення її Великобрітанією у війну.

Советські генерали в українському таборі

Ґарміш-Патеркірхен (ДЕНА). Советській репатріяційній команді з 4-х вищих офіцерів, між ними один генерал, під час відвідин табору ДП в Міттенвальді українські мешканці того табору влаштували демонстративну відсіч. Команда мала намір аґітувати за поворот до СССР. Не зважаючи на те, що советські офіцери були в товаристві американської військової жандармерії, їх закидано камінням ще до того, як вони могли почати свою доповідь і цим їх остентаційно не допущено до голосу.

Червоний офіцер в Ашаффенбурзі

1-го червня під охороною американського панцерного авта, трьох кулеметів та відділу озброєних вояків прибув до естонського табору в Ашаффенбурзі советський офіцер. Він ні слова не сказав зібраним на площі табору естонцям, зайшов лише до канцелярії табору та по розмові з комендантом від'їхав. Естонські скитальці попрощались з советським гостем голосним свистом.

Совєти домагаються колючого дроту для ДП

Нью-йоркська «Інтер-Кетолік Пресс» повідомляє: на засіданні союзної контрольної ради в Відні сталася гостра суперечка між советським і американським делеґатами щодо дальших методів трактування скитальців в Австрії. Американський делеґат виступав за людське ставлення до скитальців та знесення різних комунікаційних обмежень на території Австрії. Советський делеґат, відповідаючи, домагався обмежити волю ДП, замкнути їх за колючім дротом, ліквідувати єдину польську газету в Австрії «Ґлос Польські» та поставити перед військовим судом скитальських видавців та журналістів. Американський делеґат довів советській делеґації усі її брехні, на яких спиралися обвинувачення та ствердив, що в американській зоні не лише видаватимуться і далі скитальські часописи, але що й самі скитальці мтимуть заґарантовану волю, згідно з гаслами правдивої демократії.

Вінчання ексороля Михайла

АТЕНИ (ДЕНА-Ройтер). Грецький архиепископ Дамаскінос повінчав у четвер, 10 червня румунського ексороля Михайла з принцесою Анною Бурбон Парма в троновій залі королівської палати в Атенах. Принцеса Анна прибула до тронової залі, зміненої на каплицю, в товаристві свого дядька принца Еріка Данського. Тут чекав її наречений з свідками і королем Греції Павлом. Шлюб (за православним звичаєм) тривав пів години, а гостями церемонії були члени грецької королівської родини і колишніх королівських балканських династій. Заступником грецького прем'єр - міністра Константін Тсалдаріс теж був у почоті. Палату і вхід до неї вартувала королівська ґвардія в традиційних золотом шитих одностроях. Навіть представники преси не мали вступу до палати.

Ексороль Михайло в церкві. (Дена)

Велике обласне свято в Райтерсайху

У неділю 13 червня ц. р. (з год. 8 ранку до 10 веч.) відбудеться в українському таборі Райтерсайх б. Ансбаху, область Ротенбурґ-Нюрнберґ, обласне святкування дня 300-річчя Великої Української Національної Революції під проводом Богдана Хмельницького.

У програмі свята: польова Богослужба на інтенцію українського народу(о 10 год. ранку), урочисте відкриття пам'ятника Б. Хмельницького дефіляда спортових та юнацьких організацій области перед українським генералом, а далі спортова та театрально-музична частина з окремою святковою доповіддю про добу Хмельницького.

У спортовій частині змагаються спортсьці области за відзнаку фізичної вправности й дипломи, а команди відбиванки й футболу розіграють т. зв. блискавичний турнір.

Свято відбудеться на таборовому майдані серед лісу без огляду на погоду з тим, що театрально-музична частина (виступи хорів) і вистава драматичних фраґментів революції Хмельницького відбудеться у великій театральній залі.

ОПУЕ Ротенбурґ запрошує до участи в цьому національно-обласному святі все громадянство, зокрема молодь українською та інших національностей не тільки Нюрнберзької, але й інших областей. По змозі з власними шатрами та накривалами для можливої ночівлі в будовах табору або на вільному повітрі.

Повідомлення Суспільної Опіки

Дякуючи заходам Українського Американського Допомогового Комітету та його представництва на Західню Европу, українські скитальці одержують матеріяльну допомогу від своїх заокеанських братів.

Харчова допомога, що її недавно одержано вже розподілена через Суспільну Опіку ЦПУЕ, СХС і Організацію жінок.

Харчова допомога для непрацездатних — немічних (починаючи від 55-ти років і вище) і дітям до 14-ти років, буде провадитись систематично.

Щоб охопити всіх немічних такою допомогою, Відділ Суспільної Опіки видав розпорядження до всіх ОПУЕ і референтур Суспільної опіки про негайну орґанізацію разом з станицями СХС обліку цієї категорії українських еміґрантів. Усі, що вважаються немічними повинні пройти медичний огляд та свідоцтво цього огляду подати до місцевих референтур Суспільної Опіки.

Облік немічних провадиться за такою схемою:

1. Прізвище, ім'я, по батькові (дівоче прізвище замужньої).
2. Дата та місце народження.
3. Родинний стан (одружений, вдова, кількість дітей).
4. Фах — основний, додатковий.
5. Чи є ДП. (ч. ДП-карти, або кенкарти).
6. В чому виявляє потребу (харчі, одяг, гроші приміщення чи повний пенсіон).
7. Точна почтова адреса з зазначенням области (ОПУЕ).

Облік закінчити 10-го червня п. р. після цього, списки немічних та дітей в 2-х примірниках через ОПУЕ подати до Відділу Суспільної Опіки ЦПУЕ.

Відділ Суспільної Опіки ЦПУЕ

Національне свято в Байройті

Байройтский табір величаво відзначив річницю смерти своїх національних героїв, борців за незалежність батьківщини — Симона Петлюри й Євгена Коновальця.

Зранку відправляли урочисті Служби Божі, а після них нанахиди.

У святкуванні взяло участь понад 1200 таборян. Пластуни вели порядок. Свято відкрив полк. Стешенко. Доповідь про незабутні чини й заслуги С. Петлюри й Євгена Коновальця виголосив п. Миськів, згадавши при тому й інших борців за волю України. Хор під дир. проф. Недільського проспівав пісню — «Не плакати нам». Один з учнів УІ кляси продеклямував вірш «Героям». Потім хор співав «Вкраїно мати, кат сконав», а учениця Палідвор дуже вдало деклямувала «Три силюети». Свято закінчено співом Національного гімну.

п — я — к.

У неділю 23 травня о год. 5 попол. «Лев» з Міттенвальду грав з Байройтським «Дніпром» з вислідом 1 : 7 на користь «Лева». Дуже добре суддював п. Кравс.

Група байройтських українок на виставі кравецьких виробів (ф. Яушевич)

Бенеш уже непотрібний

Демісія чехо-слов. президента

ПРАГА (ДЕНА). Доктор Едвард Бенеш, що був колись таким красномовним передовим борцем за політичну волю своєї країни, а останнім часом став дуже мовчазним, 7 червня подався до демісії з свого поста президента Чехо-словацької республіки.

Того ж дня прем'єр-міністер Ґотвальд скликав надзвичайне засідання кабінету, на якому прочитав датований 7 червня лист президента Бенеша такого змісту: «Вельмиповажаний пане міністре! Протягом цього року я не раз повідомляв вам про свій намір зректися поста президента. Свого часу ви обговорювали це моє рішення в зв'язку з питаннями загальної політичної ситуації. Я також повідомляв вам, що мої лікарі рекомендували мені з огляду на мій стан здоров'я податися до демісії. У зв'язку з цим я прошу вас сповістити парлямент про моє рішення і просити його прийняти до відома мою демісію з відповідального поста, яким він одностайно вшанував мене 19 червня 1946 р. Дякую йому за його довір'я. Дякую народові за його довір'я й любов, що завжди давали мені допомогу й надхнення. Бажаю моїм дорогим співгромадянам, їх відповідальним представникам і урядові, щоб республіка була врятована від усіх можливих катастроф і щоб всі в ній жили й співпрацювали в терпимості, любові й поблажливості. Давайте волю іншим і самі живіть у волі! Я вірю в добрий дух нашого народу і в прекрасне майбутнє нашої улюбленої республіки. Ваш доктор Едвард Бенеш».

Бенеш

Як заявив Ґотвальд, він не раз відмовляв Бенеша від цього кроку, але якщо він так обстоює його і це радять йому й лікарі, урядові лишається тільки висловити свій жаль з приводу демісії президента й подяку за його величезні заслуги перед країною і народом, завдяки яким він увійде в їх історію. Уряд, прийнявши демісію Бенеша, надав йому на все життя пенсію в розмірі президентської платні і право користуватися замком Лани. Того ж дня видано урядовий комунікат про демісію Бенеша. За чехословацькою конституцією тимчасове виконання обов'язків президента республіки до виборів нового президента перебрав на себе прем'єр-міністер Ґотвальд. Новий парлямент мав бути скликаний 10 червня, а вибори нового президента передбачаються 14 червня. Найімовірнішим кандидатом на нового президента в політичних колах вважають Ґотвальда, а на прем'єр-міністра — його теперішнього заступника Запотоцького. Як переказують, Едвард Бенеш має намір присвятити тепер свій час лікуванню і закінченню своїх мемуарів.

Повідомлення про демісію Бенеша, хоч про неї вже протягом тижня кружляли вперті чутки, викликало серед чехо-словацької людности почуття несподіваности й глибокого жалю. В закордонній демократичній пресі й політичних колах демісію Бенеша пояснюють не так станом його здоров'я, що за деякими даними не є поганим, як політичними мотивами — головно **його незгодою з новою конституцією і способом проведення недавніх парляментських виборів.** Як доказ цього в лондонських політичних колах підкреслюють те, що Бенеш подався до демісії напередодні того дня, коли він мав підписати нову конституцію. Дипломатичні представники в Лондоні назвали його демісію «логічним вислідом комуністичного перевороту в Празі, а французька «Льоб» — «першим днем боротьби чехо-словацького народу за свою свободу». Одержавши повідомлення про демісію Бенеша, зараз же подався до демісії і його найближчий співпрацівник під час минулої війни чехословацький посол в Стокгольмі Едвард Таборскі. Так само залишили свої пости небіж Едварда Бенеша Вацлав Бенеш і Карел Ганус — обидва дипломати з чехословацької амбасади в Парижі.

Едвард Бенеш народився 18 травня 1884 р. в селянській родині. Діставши вищу освіту після студій в Празі, Берліні, Парижі й Лондоні, він з 1909 р. став професором народнього господарства, а з 1912 р. — соціології в Празі. Одночасно він вступив до партії свого вчителя професора Томаса Масарика — майбутнього першого президента Чехо-словацької республіки — і разом з ним провадив боротьбу за національно-політичну незалежність своєї батьківщини. Під час першої світової війни він працював як дипломат і публіцист в Парижі; після заснування Чехо-словацької республіки став її міністром закордонних справ, а 1921 — 1922 рр. — і прем'єр-міністром. Після смерти Масарика 1935 р. Бенеша обрано на пост президента ЧСР. Змушений 1938 р. еміґрувати від німецької аґресії, він став на чолі Чехо-словацького національного комітету в Лондоні, залишаючись на цьому посту протягом всієї війни. В грудні 1943 р. він відвідав Москву, де підписав совєтсько-чехо-словацький договір. Після поразки Німеччини 1945 р. повернувся до Праги.

Президент Бенеш завжди був і, безперечно, лишився переконаним демократом і прихильником західньої орієнтації Чехо-Словаччини і через те, знову ставши на чолі вже підсовєтської батьківщини, опинився в траґічному становищі.

Сенат США схвалив допущення 200.000 ДП

ВАШІНҐТОН (СДП). 2 червня американський Сенат більшістю 63 проти 13 голосів остаточно схвалив законопроєкт про допущення з 1 червня 1948 р. до 1 червня 1950 р. (в іншому повідомленні — «з 1 липня» — Ред.) переселення до Сполучених Штатів 200 000 ДП, що мешкають в европейських таборах. Законопроєкт передано до палати репрезентантів, правний комітет якої вже схвалив подібну пропозицію. Згідно з проєктом Сенату, в кожному з обох років може бути переселено 100 000 переміщених осіб. Якщо б квота першого року не була цілком використана, лишок її може бути зарахованим до другого року. Сенатський проєкт вимагає, щоб 50% переселюваних ДП походили з країн, анексованих якоюсь чужою державою, і щоб 50% ДП були за фахом рільниками. Як додатково повідомляє АП, демократичний сенатор Кльод Пеппер (Фльоріда) назвав цю останню умову заходом, «скерованим проти жидів». Схвальний комітет палати репрезентантів, що під час дебат з приводу скорочення закордонної допомоги схвалив у повному обсязі вимогу про асигнування на потреби ІРО 70 710 228 долярів, додав до своєї згоди умову, щоб втікачі, які мешкають в таборах, діставали б такі харчові раціони, що своєю кальорійністю пересічно відповідали б кальорійности харчування населення тих країн, де мешкають ДП. Як повідомляє американська преса, Сенат прийняв цей законопроєкт, відкинувши наперед пропозицію републіканського сенатора Пема про допущення не 200 000, а 140 000 ДП із зарахуванням в цю квоту осіб, переселених в рахунок звичайної квоти. Схвалений Сенатом законопроєкт передбачає прийняття до США переселенців поза цією звичайною квотою.

Жваві дебати між сенаторами

Як повідомляє американська армійська газета «Старс енд Страйпс», обговорення законопроєкту про допущення до США 200 000 ДП викликало в американському Сенаті жваві дебати. В гарячій дискусії взяли участь як прихильники еміґрації до США, незадоволені обмеженим характером законопроєкту, так і противники еміґрації, незадоволені, навпаки, надто «широким» обсягом закону. **Сенатор Роберт Тафт** (республіканець з Огайо) рішуче заперечував пропозиції сенатора Кема обмежити кількість переселенців з Европи. Як сказав Тафт, він «щирим серцем» почуває обов'язок США прийняти щонайменше 200 000 переміщених осіб. Демократичний **сенатор Говард Грейс** гостро критикував численні обмеження законопроєкту, який схарактеризував словами: «Гора народила мишу». Навпаки, демокртичний сенатор з Міссісіпі **Джемс Істленд** обурено вигукував, що цей законопроєкт знищує всі дотеперішні закони переселення і що робоча сила насамперед потрібна самій же зруйнованій Европі. За його висловом, прихильники цього законопроєкту «затопили землю повінню пропаґанди».

Багато часу забрало обговорення 20 додаткових реґуляцій закону. Особливо жваві дебати викликало питання про визначення поняття «ДП». Згідно з законопроєктом, ДП визнається особа, що прибула до Німеччини, Австрії або Італії не пізніше 22 грудня 1945 р. Тим часом частина сенаторів пропонувала пересунути цей термін на 21 березня 1947 р., мотивуючи, між іншим, свою пропозицію тим, що вона дасть можливість бути прийнятими до США багатьом особам, що опинилися в таборах ДП, втікши від політичних і релігійних переслідувань на своїй батьківщині. Противники цієї зміни в законопроєкті посилалися на те, що вона могла б полегшити «пролізти до США» комуністам, що, за словами республіканського **сенатора Реверкоума,** проникли в табори ДП, чекаючи нагоди переїхати до Америки й розвинути там свою «безбожну працю». При остаточному голосуванні схвалено термін 22 грудня 1945 р.

Довгу дискусію викликало в Сенаті й реґуляційне питання про критерій розподілу еміґрації до США. Група сенаторів домагалася, щоб візи видавалися **певним національним «елементам»** і групам пропорційно до їх дійсного співвідношення до загального числа ДП. Інша група сенаторів на чолі з республіканцем **Салтосптоллом,** критикуючи в цій частині законопроєкт, пропонувала розподіляти квоту не за професіями, а за релігією, бо законопроєкт, вимагаючи 50% рільників, фактично скерований на шкоду жидам, які в масі майже не обізнані з сільським господарством, а також католикам, яких майже нема в балтицьких країнах та східній Польщі. Більшістю 40 проти 31 голосу Сенат відкинув ці пропозиції, схваливши вимогу законопроєкту про приналежність не менш 50% переселенців до анектованих чужою владою країн і 50% — до рільників.

Трумен: ДП — герої демократії

В одній з своїх останніх промов президент Трумен сказав: «Понад три роки після закінчення війни в Европі — в Німеччині, Італії та Австрії перебувають ще 800 000 переміщених осіб. Ці люди — герої демократії, і саме через те вони не можуть повернутися до своїх рідних країн. Вони — антикомуністи. Вони походять з Естонії, Литви, Польщі, України та Югославії. Всі ми надто добре знаємо, чому антикомуністи не можуть спокійно повернутися до цих країн». Як відзначив далі президент, европейські ДП мають бути з американською допомогою поставлені на власні ноги, і Америка не може допустити, щоб люди, які хочуть і можуть працювати, змушені були безцільно животіти. «Проблема ДП, — сказав Трумен, — не є проблемою виключно американською, вона є проблемою світовою. Проте США повинні взяти свою частку участи в її розв'язанні».

(ДЕНА).

Британія „перешкаджає" репатріяції

БЕРЛІН (ДЕНА). В ноті, переданій британському військовому губернаторові в Німеччині генералові Робертсону, шеф юґославської військової місії в Німеччині генерал Голвеяч протестує проти перешкод, що їх чинять репатріяції юґославських переміщених осіб з британської зони.

Як сказано в ноті, британська влада останніми місяцями посилила акцію вербування юґославських ДП на працю в чужоземних країнах. Крім того, мовляв, британські офіцери загрозами й залякуванням намагаються перешкодити репатріяції юґославських переміщених осіб. Нота домагається від британської контрольної комісії відповідних розпоряджень для усунення цих труднощів.

Юні учасники Свята Матері в Ашаффенбурзі. (Фото Сов'як)

Бразилія вітає заснування колоній утікачів

Пресова служба Головної квартири ПСІРО в американській зоні надіслала до поширення ДП-пресою таке пресове повідомлення ч. 58 ПСІРО в Женеві:

Його екселенція бразилійський делеґат і віцепрезидент ПСІРО міністер Еліо Льобо повідомив сьогодні: «Бразилія вирішила прийняти як еміґрантів необмежену кількість родин збігців і хоче спробувати заснувати керовані ними самими колонії». Міністер Льобо вітав побноважного секретаря ІРО Вільяма Така з приводу його відвертої заяви в комісії, де він критикував пляни вербування робітників, при яких переміщені особи й втікачі мали б бути трактовані як товар, і закликав до християнської постави в питанні переселення людей різних націй. Умови договору про еміґрацію між Бразилією і ІРО були вже недавно підписані. Як сказав міністер Льобо, це доводить той гуманний спосіб, яким Бразилія підходить до цієї проблеми. Згідно з угодою в Бразилії засновується мішана комісія з представників бразилійського уряду і ІРО, яка працюватиме над питанням влаштування ДП після їх прибуття до Бразилії. Переселенні прийматимуться в необмеженому числі групами по 500 чоловіка. Колонізаційна організація опрацьовує проєкт, згідно з яким еміґранти мають бути оселені в тій країні, яку вони остаточно оберуть собі. Родини матимуть перевагу, не зважаючи на їх можливу вартісність як фізичної сили. Як заявив Льобо, ця угода зможе стати гідним наслідування зразком для інших країн Латинської Америки. «Я хочу висловити при цьому моє переконання, — сказав Льобо, — що Бразилія не матиме жодних підстав шкодувати, схваливши це рішення, яке має розв'язати питання по-новому, не зважаючи на фінансові труднощі, що, як завжди, не лишаються поза увагою. Я вважаю, що прийняття моїм урядом статуту ІРО найбільше спричинилося до підписання договору про еміґрацію». Сподіваючися, що Бразилія або якась інша країна, прийнявши незабаром статут ІРО, стане його 15-м членом і тим самим зробить його правосильним, підготовча комісія ІРО призначила сьогодні остаточне засідання комісії на 20 серпня, а на 23 серпня передбачається скликати перше зібрання генеральної ради ІРО. Комісія запропонувала як місце цього зібрання Женеву, але разом з тим просила секретаріят зважити, чи здійсненою є ця пропозиція, і обрати інше місце, якщо Женева виявиться непридатною для цього.

Під час обговорення звіту «виконавчого секретаріяту» про діяльність за період січень — квітень виявилося, що організація сподівається якнайскорше почати щомісяця перевозити за океан 12 000 ДП. Делеґати Канади й Австралії висловили з приводу цієї пропозиції своє задоволення. Представник Канади відзначив, що його уряд вжив заходів до полегщення перевезення тепер 4000 ДП у місяць, тим часом як австралійський представник висловив непевність щодо забезпечення відповідними транспортовими засобами. Як видно далі із звіту, крім 7 пароплавів, що вже є в розпорядженні ІРО, включаючи 4 транспортові пароплави американської армії, незабаром, коли закінчаться переговори, що вже провадяться, для переселенців мають бути надані ще 6 пароплавів. Організація і далі докладає старань дістати ще більш пароплавів, претендуючи також на внутрішні приміщення на пароплавах торговельних компаній. Звіт повідомляє також про те, що переселенчий переходовий табір перенесено з Дінґольцу в британській зоні Німеччини до Ґрону в Бременській дільниці, що перебуває під американським управлінням. Цей табір міститься коло самої пристані Бремерґафену і спроможний одночасно приймати й висилати до 4500 транзитних пасажирів.

Совєтські офіцери бояться поразки СССР

Як пише Цюріхська газета «Вельтвохе», «росіяни бачать в герметичному замкненні своєї країни від зовнішнього світу головну мету своєї політики. При цьому їм дуже прислужився той факт, що американці зараз же після закінчення війни разом з армією демобілізували й усю свою таємну службу. Її знову відновлено тепер під назвою СІА (Сентрел Інвестіджейшн Адміністрейшн). Головним завданням її є знати, що відбувається за залізною заслоною. Шефом її є колишній морський аташе в Парижі адмірал Гіленкутер. Щоденні бюлетені її виготовляються тільки в двох примірниках — для Трумена й архіву таємних справ. Найголовнішими аґентами її є поляки й німці, що під виглядом комуністів діють в Росії, а також перебіжчики з російської армії. За їх інформаціями, в розпорядженні Росії є щось з 200 дивізій, з них 25 — спеціяльного призначення. Боєготовими є лише приблизно 50 дивізій, проте Росія могла б протягом трьох місяців знову довести свою військову силу до тієї, що була 1945 р. Знаменним є те, що багато російських офіцерів скептично розцінюють можливі наслідки воєнного конфлікту із Заходом. Якщо дійшло б до війни, — кажуть вони, — совєтські армії опинилися б в Европі в пастці. Якщо на Москву, Сталінґрад та інші центри, а також на лінії постачання будуть скинуті атомові бомби, — це означатиме, що вся наша мережа сполучень буде спаралізована. Це привело б до катастрофічних наслідків, бо наша велетенська армія в Німеччині, а також Східня Европа були б цілком відтяті як від військової промисловости на Уралі й у Сибіру, так і від українського хліба і кавказької нафти. Ми сиділи б в Европі, наче на мілині, тим часом як англійці й американці скрізь мали б для себе порти й вільне сполучення морем». Те, що Росія не має тепер ніякої атомової бомби чи іншої рівновартої зброї, — здається досить певним. Досягнення є у виробництві літаків, чотиримоторові «Туполев 70» є нібито копією американських «надфортець», а радіюс російських машин нібито навіть більший, ніж у «В 29». На думку американських фахівців, росіяни мають ловецькі літаки із швидкістю, більшою за швидкість звуку... Зміцнення російської сили у Східній Европі й в совєтській зоні Німеччини пояснюється головно недостатнім усвідомленням справжнього стану речей і як результат цього — недбалістю західніх співучасників переговорів спочатку в Ялті, а потім в Потсдамі. Вони вважали своєю повинністю дати росіянам можливість тріюмфально рушити на Берлін і середню Німеччину. Проте сильні, з військового погляду забезпечені американські повітряні бази в Туреччині означають для Росії серйозну флянгову загрозу... Розсудливі елементи в Москві додержують погляду, що Росія мусить цілком завершити відбудову свого господарства, перш ніж наважитися на нову війну. Російська продукція нібито становить тепер 93% продукції 1940 р. Продукція сталі визначається тепер лише в 3 мільйони тонн проти 18,3 млн. тонн 1940 р. але заплямовано довести її до 25,4 млн. тонн 1950 р. Тим часом американці вже 1947 р. випродукували 100 млн. тонн сталі. Ще гірше для Росії порівнання якости. В наслідок висування на перший плян важкої індустрії і занедбання легкої промисловости росіяни одягаються, годуються і насамперед забезпечені помешканнями тепер гірше, ніж в 1940 р. Особливо велике незадоволення спостерігається на Кавказі й на Україні... Замість зректися своїх аґресивних жестів, вимагаючи від США ізоляціонізму, росіяни лякають американців і тим спонукають їх знову озброюватися. Вони є справжніми привідцями пляну Маршала і американського усвідомлення своєї відповідальности за ввесь світ. Як Гітлер вірив у Ліндберґа, так в Москві, очевидно, вірять у Воллеса, який проте не має жодних перспектив стати колись наступником Трумена».

Нарада таємної служби

ФРАНКФУРТ (ДЕНА). 99 провідних офіцерів американської таємної служби і військових аташе американських дипломатичних представництв в Европі зібралися у Франкфурті на тритижневу річну конференцію. На конференції головує найвищий шеф американської таємної служби генерал-лейтенант Самуель Чемберлін. 10 червня офіцери мали зустрітися з генералом Клеєм в Кронберзькому замку.

«НЕБЕЗПЕЧНА» ПОЛІЦІЯ «БЕЗПЕКИ»

ПРАГА (ДЕНА-Ройтер). Чехо-словацьке міністерство внутрішніх справ обвинувачує в одній із своїх публікацій Сполучені Штати в «шпигунстві в Чехо-Словаччині». Як видно далі з повідомлення міністерства, до судової відповідальности притягнено колишнього видатного члена чехо-словацької народньої партії Фелікса Уля за обвинуваченням в одержанні від «однієї закордонної держави» грошей і документів для «шпигунської діяльности». З повідомлення видно також, що незабаром у празькому «народньому суді» відбудеться процес 50 чехо-словацьких цивільних осіб і членів поліції безпеки, обвинувачуваних у зв'язках з «шпигунським бюром», на чолі якого нібито стоїть генеральний секретар чеської соціялістичної партії Країна, що втік у квітні цього року до Лондону.

— З Атен повідомляють що північна урядова армія готує вирішний «останній» наступ проти повстанців та їх головної квартири.

— Зовнішньо-політичний комітет французьких Національних зборів висловив міністрові зовнішніх справ Бідо своє незадоволення тим, що Бідо докладно не поінформував комітет про наслідки лондонської конференції.

— 4 червня у Відні відкрився міжнародній соціялістичний конґрес.

— Колишній південно-африканський міністер-президент фельдмаршал Сматс прибув літаком до Атен.

— В Угорщині сталося об'єднання соціял-демократичної і комуністичної партій у т. зв. «угорську об'єднану робітничу партію».

— В західній Угорщині заарештовано 22 «фашистських змовників», що нібито передавали за кордон секретні відомості, готували державний переворот і провадили підривну роботу.

— В Празі засуджено до тримісячного ув'язнення шкільного вчителя Масра за допущену у вуличній розмові з приятелем критику дій поліції безпеки і комітетів чину.

— У вільному університеті в західньому секторі Берліну з понад 1000 студентів до списку прокомуністичного «народнього руху» записалися лише 10 осіб.

За твердженням колишнього австралійського амбасадора в Москві Мелонея, Совєтський Союз щодо технічного спорядження і механізації своїх військових сил далеко відстав від західніх держав. За його ж твердженням, людність Росії до першої світової війни жила краще, ніж живуть громадяни СССР.

— В Мюнхені серед отриманої пошти виявлено дві анонімно вислані посилки з матеріялами комуністичної пропаґанди.

— Як видно з повідомлення головної квартири ІРО, в далекій східньо-африканській британській колонії є 300 ДП, яким має бути надано тепер право громадянства.

— Конференція політиків-еміґрантів із східньо-европейських країн обрала на президента міжнародньої селянської унії колишнього польського міністер-президента Міколайчика

ЧАСТИНІ ДП ЗАЧИНЕНО ДВЕРІ ДО США

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-ІНС). Американський Сенат відхилив додаткову пропозицію до законопроєкту про переселення ДП до США, згідно з якою еміґранти, що прибули до Німеччини, Австрії або Італії зараз же після закінчення війни з окупованих Совєтами частин Східньої Европи, мали б бути прийняті до США.

ЕВАКУАЦІЯ ДП З АВСТРІЇ

ВІДЕНЬ (ДЕНА-Ройтер). Як тут повідомили, директор ІРО в Австрії генерал Вуд подав до відома австрійського уряду про намір до кінця червня евакувати з Австрії 70.000 переміщених осіб.

Іван Правдолюб

Зозулині яйця Косачевої творчости

(З приводу вистави його п'єс „Дивимось смерті в очі" і „Потойбіч")

Недавно мали ми нагоду бачити дві п'єси Юрія Косача. «Дивимось смерті в очі» грав театр «Розвага», а «Потойбіч» виставляла «Українська Камерна Сценка» під керівництвом В. Шашаровського Під час вистав думали ми про те, як то наша критика здеморалізувала цього талановитого письменника і він, замість давати нашій літературі тривкі й вартісні твори, «продукує» на коліні, а такі «стовпи» нашої літературної критики, як професор Юрій Шерех вихвалюють цю писанину попід небеса. Йому «вторять» ще й Юрії Корибути і так Косач, замість рости вгору, захоплений самим собою, — сходить на ніщо.

Зачалося воно з легкої руки покійного М. Голубця, що колись то, з приводу, здається, повістевого нарису «Сонце в Чигирині», написав був, що Юрій Косач «найздібніший в родині Косачів», у тій родині, що вилонила Олену Пчілку і Лесю Українку. І з того часу Юрій Косач бачить у нашій літературі тільки свою тітку Лесю і її хвалить, бо цим способом підносить себе самого ще вище понад авторку «Лісової пісні» та «Камінного господаря». А решта, це ніщо. І Франко, на думку Косача, не дав тривких творів нашій літературі, бо «роздрібнював» себе занадто... Стефаник — писав наріччям. Коцюбинський був імпресіоністом, цей напрям належить до переходової доби шукання. І так з погляду Косача всі наші письменники є «нічим». Це зовсім не наша вигадка, ота характеристика Косачем нашої літератури, це думки з реферату, який пан Косач виголошував два роки тому по наших таборах.

Першу Косачеву п'єсу («Дивимось смерті в очі», або «Зозулина дача») бачили ми давніше і тоді зараз хотіли писати про неї, але не зробили цього, бо вважали, що це в нас безнадійна справа критикувати цього письменника, бо він так розсівся по наших редакціях, що немає сили сказати правду про його твори. Але недавно появилася стаття д-р Німчука в «Часі» про Косачів «Ордер» і в час зродилася думка, що не всі українці вірять професорові Юрію Шерехові, немов би то Юрій Косач, це недоторкана велич нашого еміґраційного письменства. Д-р Німчук пише, що в дискусії про «Ордер» «промовляли 14 учасників — і ні один з них не виступив в обороні п'єси, навпаки, всі вони менше чи більше, гостро засуджували п'єсу». А треба додати, що пан професор Юрій Шерех найвищими словами вихвалив був цю саме п'єсу на сторінках того самого «Часу». Виникає запит, хто має слушність, чи «чотирнадцять письменників, мистців, і науковців у таборі Єґеркасерне в Міттенвальді», чи Юрій Шерех і Юрій Косач?

Невже наша громадськість зачинає розуміти шкідливість «творчости» обидвох Юріїв? Виглядало б, що так, коли і Редакція «Часу», де сталим співробітником і ідеологічним Петронієм є Юрій Косач і Юрій Шерех, — вмістила Німчукову рецензію на «Ордер». Згадуємо тут і про Редакцію «Часу», бо ж саме вона містила похвали Шереха на повість Косача «Еней та життя інших», а повість ця — це квіт матеріялістичної і безбожницької ідеології («нема іншого бога, тільки проміння «омеґа», — каже герой повісти — проф. Кравчук).

П'єса «Дивимось смерті в очі» має ще й другу назву «Зозулина дача». Природознавці кажуть, що зозуля не хоче сама годувати своїх малят і підкидає яйця чужим птицям. Оцей «зозулин» комплекс видно і в Косачевій творчості, бо «Дивимось смерті в очі» — це підкинене яйце до його ж п'єси «Ворог». Автор пише багато і, знаючи поблажливість приятелів — критиків, — повторює себе самого, а наші театри, не маючи нових п'єс, з поспіхом ставлять те, що вийде з-під його пера.

Та, на жаль, «Дивимось смерті в очі» стоїть нижче за свій прототип, «Ворога». І там і тут мотором дії є те, що до підпілля вкрадається «ворог», провокатор. У «Ворозі» тим провокатором був німець ґестаповець, Ґеорґ Асмут, — а в «новій» п'єсі тим «ворогом» зробив Косач таки українця сотника Зорича. І переможцем виходить той Зорич, що в кінці твору скидає маску і виступає як комуніст. Отже в «новім» Косачевім творі винищують себе самі таки українці, бо німців, ані московських комуністів, зовсім не видно на сцені.

Писав колись про «Ворога» Юрій Корибут, що той Косачів твір «набирає незвичайно важливого значення», бо ж автор показав там «ролю українського чину і участь українського інтелекту в світовому активному спротиві гітлерівській тиранії». У «Зозулиній дачі» український інтелект за магічним пером свого автора працює для Зорича, для комунізму.

Ролі Лени з «Ворога» відповідає постать Оксани Верес із «зозулиного твору». Та була жінкою «генія» Ореста Туги, а ця — дружина Бориса Вереса, редактора і команданта української повстанчої армії. Та полюбила Асмута, а ця здатна любити зрадника Зорича. Ролі обидвох цих жінок шкідливі для дій повстанців, але оцей «любовний трикутник» — це вже, здається, якийсь притаманний «комплекс» у творчості Юрія

Американський амбасадор Льюїз Дуґлас передає англійському винахідникові пеніциліну Александрові Флемінґу високу віданаку. (Дена-нит)

Косача, з-поза якого він не може вийти. Цей комплекс двох жінок, або двох чоловіків бачимо і в повісті про Енея. (Ірин і дві коханки — Лариса і Галочка. Кажемо «коханки», бо Косачеві герої живуть з жінками без шлюбу, так собі, навіть без совєтської реєстрації в Заксі). Таку саму трійцю стрічаємо і в п'єсі «Дивимось смерті в очі». Оксана Верес жила колись за кордоном з теперішнім сотником Зоричем, як з дружиною, тепер у п'єсі вона (жінка» Вереса, мабуть не шлюбна, бо про розвід не могло бути й мови Зорич нагло покинув був її).

І тут ми зачіпаємо аморальність Косачевої творчости, дарма, що сам автор твердить, що всі архітвори світових літератур, мовляв, «чхають» на мораль і етику, — бо ми знаємо трохи творчість грецьких трагіків і англійського Шекспіра і тому знаємо, що Косачеве твердження неправдиве, хоч би навіть усі Шерехи, Шевчуки і Корибути підтримували свого маєстро. Шерех твердив колись у «Часі», що «Ірини, — це «нові люди», це «люди завтра», що їхня програма — цінніша за програми усіх наших дотеперішніх партій, за писання Липинського, Донцова, Ольжича... Може воно для пана професора Шереха і так, але ми відважуємося твердити, що не на те сотні тисяч українців покинули свій рідний край, щоб могти мати по кілька жінок і зміняти їх, як тільки цього комусь забажається. Ми мусимо зберегти християнські етичні засади, якими живе людство вже дві тисячі літ, бо інакше згинемо без сліду, хоч би не знати які генії «творили» нову «велику» літературу на еміґрації. Розпуста і аморальність вже і без цієї «творчости» дають багато праці нашим священикам по таборах.

Сама композиція п'єси з детективним посмаком — дуже незручна. Глядач в половині твору зачинає нервуватись, коли мусить дивитися на тих тупоумних героїв, які на сцені не бачать того, що ясне найдурнішому в залі. Бідолашні актори бігають по дошках сцени і не можуть знайти провокатора, бо їм не дозволяє це зробити автор.

Може дехто сказати, що в Косачевому творі є нові мистецькі засоби, от хоч би ті кінорадіо-передачі, що їх повно в «Зозулиній дачі».

Та ми такі «трюки» бачили вже 25 літ тому в Празі у Виноградському театрі, в творі французького автора про комуністичну небезпеку для Европи. Коли театр послуговується кінозасобами, то це свідчить про його безсилля зробити щось чисто-театральними засобами. В побудові твору багато зайвого. Публіка після кількох яв вкінці вставала до виходу, але зараз знову сідала бо на сцені з'являлися один по одному ще нові яви.

П'єса «Потойбіч» напевно мусить задовольнити критика Юрія Шереха, бо ж вона побудована на екзистенціяльній філософії, яку той критик так вихвалив у рецензії повісти «Еней та життя інших». Рекомендує отой екзистенціялізм українцям і проф. д-р О. Кульчицький, бо ця філософічна концепція нібито допоможе українцям на еміґрації легше нести свій життєвий тягар.

Косач пропаґує цю філософію в своїх мистецьких творах, в повісті про Енея та в п'єсі «Потойбіч». Що ж це за нова філософія, що мала б бути ліками для української еміґрації?

1) Філософія екзистенціялізму, явно безбожницька.

2) Вона також крайнє індивідуалістична і аморальна, бо моральні закони, на думку Сартра, встановлює собі сама людина і то кожна одиниця для себе, бо ж тільки моя воля є основою всіх вартостей» (Сартр).

3) Ця філософія песимістична, бо, як каже Симона де Бовуар, «людина не може аж ніяк створити собі остаточного і вигідного ліку для душі, бо ні для одиниці, ні для людства нема тут ніякого раю. Людина не потребує ніякого раю».

Чи світогляд з такими думками може бути корисний для зболілих еміґрантських душ? Та це було в філософії, а ми говоримо про п'єсу Косача «Потойбіч». Які думки панують у ній?

Ось кілька тих думок героїв п'єси:

«Світ темний, така безнадія, так мало надії» і тільки «пристрасть жити за всяку ціну». «Ніщота, ніщота, ніщота», — «людина — це жага жити, животіти, це жага безнадійности».

«Світ безнадійна нудьга», а «людина — це підлість». «Я не вірю в старий світ, і в новий також ні, вірю в себе тільки», бо «раз я є, треба жити». «Віри нема і тільки є пристрасть», але ж все ж таки, каже Шторм, — що в п'єсі є немов отой таємний інспектор з твору Прістлея „Inspektor calls", — «треба вірити». Але в що вірити? — запитає глядач, у «пристрасть» тільки? Бо ж життя, це «Каруселя», це «льотерія», це «виграш». Правда, життя малоб бути «потойбіч зневіри», там «де темінь і ніч», але що воно має означати ця думка, важко зрозуміти глядачеві, який чує також, що тільки «сіра людина — це щастя». І головна героїня, Вероніка, втікає з «сірою людиною», з Вертером.

Для прикраси говориться в п'єсі щось про «чин», бо «чин — це рушій всього життя», але який «чин», коли життя таке «безнадійне», коли «кожна людина має свою химеру, що є її згубою».

Треба визнати, що Косач стоїть на ґрунті чистого Сартрівського екзистенціялізму в п'єсі «Потойбіч». Але яка користь з його твору українським скитальцям, коли, як каже один герой, «я йду і не знаю куди, але йду», бо «живемо випадково», і «не знаємо, чого шукаємо». Гадаю, що наша еміґрація знає дуже добре, чого шукаємо по чужих смітниках, і знає також, що «ми не випадково» опинилися на скитальщині, хоч би не знати скільки «драм» надавали їй екзистенціяльні правди» про «нішоту життя» та «мовчазну смерть».

Ми хочемо жити і будемо жити навіть після нашої фізичної смерти, бо ми віримо в Божу правду, в Божу справедливість ще тут на цій землі. Ми вже бачили, як нужденно, й зовсім не погеройськи, гинула гітлерівська тиранія і ми віримо, що так само загине й те дикунське й безбожне насилля, що винищує наш нарід на рідних землях. Ми знаємо, що «життя прекрасне» і що «його треба здобувати», але ми відкидаємо як шкідливу для нас Косачеву думку про те, що «всі дороги ведуть у безумство», бо наше право на вільне життя на своїй землі — не безумство; бо ми віримо, що наше змагання згідне з волею Бога і з світоглядом усіх вільних народів світу.

Як відрадний факт з приводу цієї вистави, треба підкреслити, що публіка, яку імена Косача і Шашаровського притягнули до просторої залі, належно оцінила цей шкідливий Косачів драматичний твір. В залі було понад п'ятьсот глядачів, але після останньої яви панувала чисто «екзистенціяльна» і вповні «безнадійна» тиша. Її підкреслили ще дослівно дві-три долоні, що двічі або тричі зложилися були до оплесків. Не знати тільки, хто це плескав, чи хтось з призвичаєння, чи може хтось дякував авторові за його такий «ориґінальний» дотеп про «рандеву» («він хоче, вона хоче»), що його проголосив був на сцені дядько Крис. Та розв'язка цієї проблеми здається, ніколи не буде вияснена нашими театрознавцями.

Драматична побудова п'єси «Потойбіч», як звичайно в Косача, слаба. Автор рятується постаттю «резонера», персонажем Штормом, що немов згаданий уже інспектор у п'єсі англійського автора, керує долею інших осіб. Як бачимо, то й тут Косач не ориґінальний, тільки наслідувач.

Ми дуже добре знаємо, що Косач не любить порад критики, бо він призвичаєний до стовідсоткових похвал М. Рудницького в довоєнний час і Юрія Шереха тепер. Але все ж таки гадаємо, що наші зауваги треба закінчити так:

Автор повинен знайти якусь позитивну філософію і здобути якийсь світогляд, що був би ідейним стрижнем його творів, бо дотеперішнє його впорскування анархістично-індивідуалістичних і атеїстичних та неестетичних думок нашій еміґраційній громадськості виявилося, на щастя, безуспішним. Навіть урапохвальні критики не змогли звести на манівці нашу здорову національну душу.

Автор мусить писати менше, але дбайливіше опрацьовувати свої твори, як про це згадував уже д-р Німчук, — розуміється, коли він хоче дати нашій літературі тривкі твори, а не лише хвилеві «метелики» й «одноднівки», що не залишають після себе жадного сліду. Та скаже дехто з письменників: «Ого, знову хочуть нам диктувати, як ми маємо писати! Доволі нам диктатів! — Ми живемо в демократичнім світі!» Так, це правда, але тому саме і ми маємо право висловлювати свої думки, бо «демократія — це дискусія». — як писав колись великий демократ, Тома Масарик.

Знаємо, що Косач любить говорити про тих критиків, що незадоволені його творами. Він називає їх «принижувачами» і «зменшувачами» української літератури, які кохаються в «провінціялізмі» і не люблять «імперського» і «світового вітру» в нашім письменстві. А ми ж віримо, що пишемо ці рядки тільки тому, бо хотіли б бачити нашу літературу на справжній висоті, а не на штучній димовій заслоні прихильних авторові критиків. Ми не сподіваємося мати ані моральної користи (бо ніхто не буде нас величати літературним критиком), ані матеріяльного зиску, бо бідній на гроші Редакції «Неділі» посилаємо цю статтю даром. Єдиною платою для нас буде те, як наші письменники зачнуть хоч трохи думати і про етичну вартість своїх творів, або, як хоч принаймні наша громадськість побачить, що вона заслужено не оплескувала Косачевої п'єси «Потойбіч»...

— У Штутґарті відбувся перший в німецькому суді процес проти німецького командира, обвинуваченого у воєнному злочині. Підсудний колишній генерал Бальк під час війни наказав розстріляти полкового командира підполковника Шотке за те, що той, бувши нібито в нетверезому стані, перешкодив успіхові німецького контрнаступу. Балька засуджено до трьох років ув'язнення.

Що вважати літературним: „їх" чи „їхній"?

Написав проф. П. Ковалів

Мова йде про займенник «їх» в присвійному значенні («їх книжки») та про його еквівалент «їхній» («їхній приятель»). Виникає практичного значення питання: яку з цих двох форм треба вважати за норму літературної мови?

В більшості шкільних граматик наводяться обидві форми без жодного застереження про будь-яку перевагу одної з них. Виходить, наче обидві форми вважаються нормою. Так само обидві форми подані і в словнику Б. Грінченка: «Коли б мене покинули ледачі, щоб я **їх кривд, змагання їх** не бачив» (П. Куліш). «Перейшов у їхню віру» (Й. Манжура. Сказки, пословици... Х. 1890):

Лише О. Синявський (Норми, 236) виразно висловлюється про перевагу форми «їх» в присвійному значенні супроти форми «їхній». Він пише таке: «Є в нашій мові спеціяльні присвійні займенники **мій, твій, свій, наш, ваш, чий:** Мій брат, твоя книжка... Алеж відповідно до займенника третьої особи такого займенника вже немає, а замість нього вживається конструкція з родовим відмінком займенника «він»: його книжка, її справа, їх звичаї». А далі зазначає: А щодо подекуди вживаного ще прикметника «їхній» (їхні звичаї), то слід сказати, що це недавній новотвір: його ми не бачимо ні в старших записах народньої мови, ні в давніших письменників, напр., у Шевченка слова «їхній» зовсім немає, а є тільки конструкції з родовим: їх слава, їх лютії очі і т. д.»

Отже, основною і більш нормативною доводиться вважати все ж таки форму «їх» (поряд з «його», «її»), а не «їхній». Остання форма — це нововитворений еквівалент, що вживається подекуди в функції узгодженого присвійного означення (їхня книжка, їхньої книжки, їхньою книжкою) поряд з неузгодженим присвійним означенням (їх книжка, їх книжки, їх книжкою), але говорити про нормативну перевагу цієї форми аж ніяк не доводиться. Тим більше, що конструкція з «їх» куди природніша для цілої мовної території, ніж конструкція з «їхній», що має характер спорадичний і вживається переважно в мові окремих інтелеґентів, вражаючи наше вухо якоюсь штучністю, неприродністю. Не дарма Шевченко, один з найбільших знавців і носіїв національного духа української мови, не вживав форми «їхній», бо природа його мови вимагала лише форм «їх». Напр.: «Та не знали, де ділася їх нерідна мати».

Тому немає ніякої підстави спорадичну, не властиву живій мові народу форму «їхній» вважати єдиною нормою літературної мови, а форму «їх» відсувати до діялектів (див. «Наше життя», 1948, ч. 13. стр. 6). Факти й історія мови показують якраз протилежне: форма «їх» — нормативна форма сучасної літературної мови.

ГАННА ЧЕРІНЬ

* * *

Ранок той прозорий, мов шклений,
Аж по вінця пахощами повен,
Ранок той розлуки і любови —
Ти його, коханий, не кляни.

Де б не бути, між яких країв,
Від того часу, мов в серці рану,
Я ношу отой прощальний ранок,
Очі, смутком сповнені, твої.

І мене усюди, як маяк,
По шляхах чужих і невідомих
Нездолимо тягне щось додому,
До тебе, недоленько моя!

Коротко

— 100 000 добре вишколених квіслінґів комуністичного фронту загрожують Сполученим Штатам, — сказав один з колишніх провідників «американського леґіону» Ґріффін на засіданні сенатського комітету для вивчення комуністичнсі діяльности в США. За словами Ґріффіна, американці мають тепер поміж себе найбільшу за весь час п'яту колону із шпигунів, саботажників та зрадників Цих квіслінґів підтримують мільйон їх прихильників або наївних жертв.

— За останнім повідомленням з Капштадту, фельдмаршал Сматс, залишившись шефом «об'єднаної» партії, згодився також прийняти парляментське місце, запропоноване йому одним з обраних до парляменту членів його партії.

— США, Великобрітанія і Франція запропонували Совєтському Союзові взяти участь в розв'язанні питання про Трієст.

— На попередніх «спробних» виборах президента США від республіканської партії перше місце зайняв сенатор Тафт, друге — нью-йоркський губернатор Деві і трете — колишній губернатор Міннезоти Стассен.

— В США заарештовано одного з провідних членів комуністичної партії Стахеля, якого обвинувачують в нелеґальному поселенні й участі в підпільній організації.

— Голляндський Сенат прийняв додаток до конституції про відокремлення від Голляндії, Індонезії, що стає автономним союзом держав під зверхністю голляндської корони.

— Совєтським делеґаціям, яким під час війни дозволено було оглядати в Сполучених Штатах загати й проєкти зрошувальних систем, протягом останніх двох років не видано на це жодного дозволу.

— За твердженням грецьких вчених, їм нібито вдалося винайти речовину, що невтралізує дію радіоактивного випромінювання і може бути застосована, як для лікування уражених ним, так і для захисту будинків.

— Бельґійський міністер-президент і міністер закордонних справ Спак виїхав до Швайцарії для зустрічі з бельґійським королем Леопольдом.

— 31 травня, в «день поминок», президент Трумен звернувся до американського населення з відозвою, в якій закликав молитися разом з ним за досягнення братерства всіх людей в світі.

— Як хваляться в Москві, там видано майже 8 мільйонів примірників біографії Сталіна, видрукуваної 54 мовами.

— До Риму прибули швайцарські фахівці що мають обговорити питання про спорудження великого тунелю під Мон-Бляном коло французько-італійсько-швайцарського кордону.

— Успішно закінчилися переговори між Чехо-Словаччиною і Польщею про спорудження каналу Одер-Драва.

— Президент зовнішньо-політичного комітету американського Сенату республіканець сенатор Ванденберґ, якого вважали одним з можливих кандидатів на президентських виборах, заявив у відкритому листі, що він не має наміру й бажання висувати свою кандидатуру.

— Брітанський міністер зовнішніх справ Бевін висловився проти англо-совєтських переговорів у зовнішньо-політичних питаннях, вважаючи, що їх можна розв'язувати нормальним дипломатичним шляхом.

— Згідно з повідомленням американського міністерства зовнішніх справ зовнішньо-політичному комітетові американського Сенату, американський уряд не буде фінансувати жадних приставок зброї до Західньої Европи і не підпише будь-якого европейського оборонного пакту без спеціяльної згоди на це Конґресу.

— Як заявив на пресовій конференції в Норвегії голляндський дипломат д-р Ґестеранус, рух за створення світового уряду дуже зміцнів за останні два роки. В численних країнах Европи й Далекого Сходу парляментські групи висловлюють тепер свою зацікавленість у створенні такого уряду.

— Мюнхенський суд, розглядаючи справу про конфіскацію майна Гітлера, з формальних причин затримав розв'язання питання, посилаючися на брак даних про дійсну смерть Гітлера. В цій справі мають бути подані на розгляд суду акти нюрнберзького процесу.

Рекордний військовий бюджет Америки

ВАШІНҐТОН (АП). До американської палати репрезентантів надійшов проєкт бюджету в сумі 6 509 мільйонів долярів на потреби армії і повітряних сил. Ця сума є рекордною щодо військових видатків за мирного часу і являє собою відповідь на урядове застереження про російську загрозу, що алярмує. Ці кошти мають бути використані для доведення армії (крім повітряної та морської фльоти) до 1 204 500 вояків і фінансування військового летунства, на яке Конґрес уже асиґнував у цьому році кругло 2,3 мільярди долярів. Під тиском відповідальних військових сил, що обстоювали не втрачати жодної хвилини в створення бойової моці нації, розпорядчий комітет передав до палати репрезентантів проєкт бюджету до негайного розгляду.

На сторінках нових журналів

Як вести боротьбу з московським большевизмом

Хто веде боротьбу з московським большевизмом з позицій націоналізму, той може знайти і знайде підтримку тільки нечисленних одиниць, гуртків чи навіть прошарків населення, підтримку, здібну викликати щонайменше невдалий бунт. В створених большевизмом умовах і при збудованій його 30-літньою владою масовій такій, а не іншій людській свідомості не можна найти спільної мови з **цілою** масою населення, воюючи з позицій націоналізму. Можна натомість знайти спільну мову з **цілою** масою населення, і то не тільки України, але цілого СССР в тому також спільну мову з силами, що зараз підтримують большевизм, якщо воювати проти нього **з позицій демократії, соціялізму, ідеї про право самоозначення народів, виявляючи кричущу суперечність між пропаґованими большевизмом ідеями і його практикою.** Вся підсоветська маса не тільки розуміє зміст цих ідей, але й болюче відчуває їхнє жахливе потоптання на власній шкірі. Боротьба з тих позицій є одночасно й боротьбою за Українську Незалежну Державу.

Воюючи з московським большевизмом з позицій демократії, соціялізму, права народів на самоозначення і т. д., тобто з позицій універсальних, вселюдських ідей — наша боротьба за незалежну Українську Державу щойно тоді може знайти зрозуміння й підтримку кожної людини СССР всіх її національностей і в свій час навіть підтримку бодай частини московських народніх мас, що неминучою логікою закономірної еволюції большевизму будуть змушені відчути на власній шкірі жахливі наслідки продовжуваної большевиками російської імперіялістичної політики так само, як народ німецький розплачується зараз за імперіялістичну політику німецького гітлеризму.

Наша боротьба за незалежну Українську Державу з позицій універсальних, вселюдських ідей може, врешті, знайти зрозуміння й підтримку в цілому сучасному людстві, що стає в оборону цих ідей перед московським большевизмом. Місце українського визвольного руху в загальному поступовому русі людства. Боротьба за українську державу це один з відбитків боротьби сучасного людства за збереження основ його культури й цивілізації, загрожених московським большевизмом. Доки перейдемо до аналізи міжнародного становища, що зовсім ясно вказує нам наше місце в боротьбі сучасного людства, — хочемо тільки сказати, що ці універсальні, вселюдські ідеї демократії, соціялізму, ідея самоозначення народів, ідея свободи одиниці — це не **чужі** ідеї, як це думає наша націоналістична публіка. Ні, це не чужі ідеї, це наші **українські** ідеї, за які український народ боровся цілими століттями в своєму державному й бездержавному існуванні. Український народ не позичав цих ідей ні в кого. Він сам їх висував і за них боровся. Ця боротьба від найдавніших часів через добу литовсько-руського князівства, козацький рух і козацьку державність, через діяльність мазепинців, літературне відродження, Кирило-Методіївське Братство, діяльність М. Драгоманова, пізніший український соціялістичний та демократичний рух червоною ниткою тягнеться до подій 1917 року і наших днів отже. Ці універсальні ідеї ми не запозичали, а здійснювали. Якщо йдеться про запозичування, то нема кращого прикладу запозичування чужої ідеї як **запозичення від наших ворогів націоналістичної ідеї** для поборювання нею наших ворогів. Бо в цілій нашій історичній традиції, в українській політичній думці **всіх часів** не можна знайти джерела, з якого виплив би десятий пункт декалогу українського націоналіста.

В тому і наша сумна сучасна трагедія, що деяким безвідповідальним українським націоналістичним ідеологам вдалося заразити молоде покоління Західньої України тими, чужим вітром навіяними, від українського ґрунту відірваними, зоологічними націоналістичними догмами і тим самим перервати лінію в процесі розвитку **української** політичної думки. Через свою ідейну відірваність від традицій української історичної політичної думки і через свою повну ізоляцію від поступового руху людства й замкненість у собі — український націоналістичний рух зайшов у сліпу вулицю і в умовах останньої війни виявив себе вповні нездібним стати на висоті завдання.

(Із статті «До питання нашої боротьби **з большевизмом» в «Нашій Боротьбі», ч. 5).**

Хор „Славута" в Шотляндії

Одну з важливих ділянок для добра своєї нації з успіхом веде у Шотляндії (табір Гаддінґтон) хор українських військовополонених «Славута» під диригентурою п. Гаврилюка. Хор започаткував своє існування у невідрадних умовах таборового життя ще в Ріміні (Італія). Там він був знаний, як церковний хор. Із переїздом до Шотляндії він поступово переходить на репертуар світських пісень і наполегливо працює над самоудосконаленням. Як диригент, так і колектив хору усвідомили собі всю важливість завдань хору у пропаґуванні серед чужинців української пісні. День-у-день після праці на фармах хористи докладають всіх зусиль для підготови відповідного репертуару і мистецького удосконалення хору. Популяризація серед чужинців української пісні є великою роботою, яка змінює і формує справжню уяву чужинців про український народ, його культуру і пісенну творчість.

Після наполегливої річної праці над собою та репертуаром вдало підібраних пісень, хор здобув для себе належну оцінку чужинців, доказом чого є їх велика зацікавленість концертами. За останній час хор дав багато концертів в національно мішаних таборах чужинецьких робітників у Шотляндії. На цих концертах завжди була присутня місцева публіка, яка захоплювалась українською піснею та її мистецьким виконанням.

Про популярність і зацікавлення нашим хором місцевим населенням може посвідчити факт, що «Славуту» запрошують часто на концерти, програма яких складається або виключно з українських пісень, або бодай частково. Під час великодніх свят та в свято роковин заснування Української Держави, на якому було 500 осіб мешканців Едінбурґу й околиці на концерті комендант табору англієць гарно пояснював своїм землякам окремі пісні. Після закінчення концерту слухачі завжди цікавляться українським народом, його життям і минулим. Це має таке значення, що наша пісня та її виконавці не лише інформують чужинців про український народ, але і підносять престиж українського народу серед інших чужинців, що живуть в Шотляндії. Правда, наш хор ще не мав нагоди виступити перед провідною верствою шотляндської суспільности, одначе це не зменшує його значення.

Хор не стоїть осторонь життя таборової спільноти. Крім участи в святкуванні національних свят, він виступає з концертами перед мешканцями нашого табору та бере участь у церковних відправах. Таборова суспільність високо оцінює працю хору та бажає йому успіхів в його важкій праці для добра батьківщини.

П. С.

Хор „Славута" 16 табору українських полонених в Гаддінґтон, Шотляндія

Із життя українських шахтарів у Бельгії

В м. Шарлеруа і його околицях є багато копалень. Тут досить велике скупчення укр. шахтарів. Існує тут і український Комітет, тобто філія УДК. Але комітет охоплює дуже малий відсоток шахтарів. Причини цьому є різні, головна причина — це тиск централі, що стоїть не на загально-національній засаді, а на вузькій партійно-відокремленській плятформі. Тому шахтарі стоять в стороні від комітету.

Але не зважаючи на це, свої державно-національні свята укр. шахтарі гідно відзначають, беручи активну участь.

День проголошення IV-го Універсалу Центральною Радою і Крути відзначалися урочистими академіями і відслуженням в греко-католицькій церкві панахиди по героях, що своєю кров'ю під Крутами освятили боротьбу за волю України. В неділю 14.3 велика заля була переповнена. Це наше робітництво і їх родини зібралися тут, щоб урочисто відзначити роковини Великого Пророка України, «пом'янути не злим тихим словом» свого Національного Генія.

Широку змістову доповідь про життя і творчість Т. Г. Шевченка зробив молодий учитель, а сьогодні шахтар п. Д-нко.

Після доповіді були деклямації, а між ними хор виконав Шевченків «Заповіт» і «Думи мої, думи мої».

Шахтар п. Р-вий мистецьки продеклямував повністю поему Т. Шевченка «Сон».

Урочисте свято закінчилося національним гімном.

С. Ф.

До наших Шановних Читачів у Великій Брітанії!

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі", Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, починаючи від 25. 5. 48, приймає пренумерату на часопис „Неділя".

Умови передплати:

на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дописною пренумерата „Неділі" з Ашаффенбурґу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 49 Linden Gardens, London, W 2.

Адміністрація Видавництва „Неділя"

Краще пізно, як ніколи

Інформаційна нарада й громадська дискусія в Ашаффенбурзі

З ініціятиви нової управи ОПУЕ в Ашаффенбурзі відбулася нарада проводів всіх місцевих українських установ і організацій та активних громадян. Ціль наради — поінформувати широкі кола громадянсва про структуру ОПУЕ, про плян праці на найближчий час, нав'язати безпосередній контакт з громадянством та притягти його до активної співучасти в реалізації задумів ОПУЕ. Це **вперше** за час існування в Ашаффенбурзі української групи відбулася тут така зустріч ОПУЕ з громадою. Давня управа ОПУЕ не вміла і навіть не старалася такий контакт нав'язати. Тому цей крок нової управи треба привітати як позитивний.

Нараду відкрив голова ОПУЕ інж. **І. Сем'янчук.** Він познайомив зібраних з новим складом працівників ОПУЕ, яких покликала до життя Українська Міжтаборова Рада. Нова управа почала діяти від 18 травня ц. р. в такому складі: Голова-інж. І. Сем'янчук, заступник і фінансово-господарський референт — І. Ващук, секретар і організаційний референт — С. Рицар, суспільна опіка — мґр. Григорович і п. Коломинська, що веде одночасно реферат жіночих справ, культурно-освітній референт редактор М. Островерха, шкільництво проф. Д. Шумей, правна порада д-р —. Суховерський, молодь — мґр. Е. Дачишин. Після уніфікації адміністративного та громадського секторів праця управи проходить у змінених умовах. Адміністратори таборів-це не лише урядовці ІРО. Вони підлягають і ОПУЕ, яке через свої контрольні органи має право втручатися в таборове життя. Крім того ОПУЕ збільшило свій авторитет перед ІРО.

Найважніші проблеми, що стоять серед ОПУЕ, це: нав'язати контакт з українцями, що живуть на терені области, зокрема з приватниками та охопити їх організаційно. Запровадити точний облік українців та наладнати звітність. Нести моральну, правну та матеріяльну допомогу. Дбати про фізичне й моральне здоров'я громади. Зробити здобутки культури доступними для широких кіл читанням лекцій, організуванням на базі аматорства хорів, театральних гуртків, оркестр. ОПУЕ звертається з апелем до жіноцтва й студенства, щоб активізували себе в громадському житті. Одною з найбільш життєвих проблем є перекваліфікація та докваліфікація людей, у зв'язку з виїздом до різних країн. Неменше важною є справа ліквідації неписьменности та вивчення чужих мов. Своєї розв'язки жде також питання праці для загалу таборян, бо нова валютна реформа може позбавити людей засобів до життя. Врешті, слід наладнати фінанси области та загально-громадського бюджету. Зокрема жалюгідний стан залишила попередня управа ОПУЕ в ділянці національної вкладки. Ашаффенбурґ за 1947 рік зібрав усього — як «Неділя» вже неоднократно писала — прим. Ред.) 7% тоді, як Ротенбурґ і Реґенсбурґ 93 до 95%. На найближчий час плянуються дві великі імпрези: відсвяткування «Весни народів» та 300 ліття української державности.

Після доповіді голови ОПУЕ про плян праці відбулася дискусія, в якій промовці однозгідно схвалили першу спробу ОПУЕ оперти свою працю на громаді. У висліді дискусії винесено такі тези: 1. Таборові управи та наша громадська самоуправа охоче стоять до послуг громади, а громада бачить у них приятелів та оборонців своїх прав і тому ставиться до них з товариською пошаною. 2. Заник громадської активности помітний у всіх ділянках життя. Нарада закликає громадянтсво, насамперед інтеліґенцію, до більшої активности. 3. Закликає громадянство до боротьби з проявами деморалізації,що є наслідком війни і довгого перебування в таборах. 4. Першою причиною деморалізації є бездільність у таборах і тому нарада закликає всіх працездтних включитися в процес праці, зокрема в американських підприємствах. Це дасть змогу перетривати матеріяльну кризу у зв'язку з реформою валюти. 5. Сплата національної вкладки є одною із зовнішних ознак приналежности до української громади. Всі дорослі особи повинні протягом червня сплатити національну вкладку за 1947 рік. 6. Нарада вважає переселення до інших країн єдиним можливим виходом з тяжкої ситуації і закликає громадян приготуватися до виїзду шляхом перевишколу. Треба використовувати кожну можливісти переселення. 7. Нарада закликає всі товариства і організації причинитися до гідного вшанування століття «Весни народів» та 300-ліття української державности.

Великдень на екваторі

(Лист скитальця). Великдень 1948 року для групи українців-еміґрантів до Австралії залишиться пам'ятним на все життя. Його довелось нам святкувати на розбурханих хвилях Індійського океану на борту корабля «Генерал Штурґіс», якраз при переїзді екватора. В суботу рано 1-го травня ми покинули Кольомбо. Океан зустрів нас вперше за подорож поривистим свіжим вітром і проливним тропічним дощем. Сіро-олов'яні хмари, пошматовані вітром, низько пливли над морем, лили теплим густим дощем і закривали обрій. Залога корабля готувалась до традиційного морського свята-хрещення на екваторі, а ми готувалися до нашого Великодня. Хор при нестерпній горячці робив у каюті вечорами проби, обливаючись рясним потом, малярі, присівши десь в кутку коло вентилятора, розмальовували писанки, наші пані (їх було мало з нами) в задушливій пекарні пекли паски, в кухні фарбували крашанки. Білоруси та юґослави приєднались також святкувати це велике свято і активно допомогали в усьому.

Українців на пароплаві було коло 250 чоловік, а всіх святкуючих разом 370.

Аж ось прийшов і Великдень. О 9 годині ранку святково одягнені українці, білоруси, юґослави сходяться до їдальні. Якийсь урочистий спокій на душі, а в серці затаєна тривога. Кожний стає коло столу, для кожного на підносі лежать; крашанки, скибками нарізана паска, шматочки ковбаси. Хоч і небагата була страва, але всежтаки головне було. Півколом поставали хористи коло передніх столів для гостей та жінок. А ось прийшли деякі гості з корабля, вони привітно усміхались, поздоровляли з святом, бажали щасливої будучини. Вони оглядають малюнок на стіні: це пароплав на морі, з боку обрамована гарною вишивкою велика кольорова писанка, а над всім тим стрічка з написом: Христос Воскрес! Милуються також гарними вишиваними сорочками хористів і в кінці займають свої місця коло столу. Перед ними усміхаюься гарненькі пасочки та яскраво розмальовані різними кольорами писанки, якими вони справді щиро захоплюються.

Аж ось урочисто-зворушливе хорове «Христос Воскрес» понеслось по каюті, відбилося глибоким відгомоном в наболілих душах: присутні прислухаються до радісно-зворушливого співу, або в безмежній журі й тузі, втупивши свій зір десь в одну точку, линуть думками до рідних, які так далеко на батьківщині, ще й до тепер несуть свій тяжкий хрест. Дехто втирає непомітно неслухняну сльозу. Хор співає «Отче наш», починається скромне снідання. До україн-

Чи Винниченко вмер?

Написав Панас Феденко

В статті Б. Стояна в «Укр. Вістях» ч. 192 — «Микола Хвильовий» читаємо, що в процесі нашого національного розвитку «література взагалі, а письменник зокрема, хоч-че-хоч, відогравали і відіграють політичну, часто не зовсім зручну (згадати б небіжчика Винниченка) ролю».

Я підкреслив слово про'небіжчика Винниченка» і питаю себе: невже В. Винниченко помер? Ніде не було про це відомостей. Значить, Б. Стоян має на увазі не фізичну смерть Винниченка, а політичну або літературну. Про це треба дати деяке вияснення. Мушу наперед зазначити, що я зовсім не поклонник Винниченка як політика, бо він зробив не так то вже й мало політичних помилок, яких він не може виправдати. Але й тут треба відрізнити два періоди в його діяльности. Перший — до революції 1917 р. і в перші роки революції, а другий після його від'їзду за кордон 1919 року.

Винниченко був діячем першої політичної української партії на Наддніпрянщині — Революційної Української Партії, що від р. 1905 прийняла назву Української Соціял-Демократичної Партії. Політичній роботі в цій партії Винниченко віддав багато свого запалу й енергії. В дні найчорнішої царської реакції, перед світовою війною 1914 р. і в час війни Винниченко не переставав працювати політично, збираючи до купи українське робітництво і студенство в різних містах України, в Москві, в Петербурзі, і заохочуючи до політичної організації. Як письменник, як журналіст Винниченко служить політичній ідеї відродження українського народу. І коли прийшла революція 1917 року, то Винниченко став у перших лавах організації Української Центральної Ради. Як заступник голови Української Центральної Ради і пізніше як голова українського уряду Винниченко показав визначний політичний хист і уміння орієнтуватися в тодішних обставинах. Покійний Олександер Лотоцький, що пройшов довгу бюрократичну школу в російських міністерствах у Петербурзі, казав мені раз у Празі, що він часто був захоплений за революції 1917 року в Києві, як умів Винниченко, людина без попередньої державної практики, так легко і доцільно вирішувати складні проблеми біжучого життя:

— «Він діяв так, неначе вже був 20 років міністром» — казав Лотоцький.

Настав час боротьби України з московським большевизмом. Винниченко бачив, як несвідома народня маса піддається впливам большевицької пропаґанди. Він кличе «українізованих» вояків до бою проти московського імперіялізму, але бачить, як ці люди байдуже ставилися до того, що навколо ділялося і «лускають насіння». У своїй статті в грудні 1917 року Винниченко назвав цих вояків, запаморочених большевицькою демагогією, «синками-базарниками». Ця стаття — то біль душі і крик ображеного серця, що сини України не хотіли обороняти своєї землі і своєї влади перед підступним ворогом. Винниченко пережив тоді душевну кризу. Побачивши «збольшевичення» великої частини українських народніх мас, він починає думати, чи не слід попробувати удержати народні маси при українській ідеї, давши їм українську «радянську» форму влади. Натяк на це бачимо в його праці з тих часів — «Між двома силами».

За німецької окупації, після проголошення влади Скоропадського, Винниченко не складає рук, веде відповідальну українську політику. Він веде переговори з німецькими чинниками та з П. Скоропадським. Він організує національні сили, вступає в зв'язок з полком Січових Стрільців, з Галичиною, з закордонними політиками. Побачивши, що Скоропадський іде за російськими «єдінонеделімцами», Винниченко рішається на революційний крок: він, з доручення Українського Національного Союзу, стає на чолі Директорії Української Народньої Республіки і веде повстання проти російської «білої ґвардії», що посіла була Україну.

(Скоропадський своєю «Грамотою проголосив «федерацію» України з Росією 14 листопада 1918 року).

Владу Скоропадського повалено. Але пригноблена російською реакцією українська народня маса підпала в своїй великій частині знову під вплив московських большевиків. Такі отамани, як Зелений, Григоріїв і інші переходять на бік большевиків або оголошують «невтралітет». Проти Української Народньої Республіки виступають, окрім російських большевиків, також російські монархісти і держави Антанти, що хотіли теж відновити царську «єдіну неделиму Росію».

В цих обставинах, коли на Україні запанував був страшний хаос, Винниченко захитався і зневірився. Він сказав, що «втомився» і в лютому 1919 року вийшов із Директорії та виїхав за кордон. Там у Відні Винниченко пережив дальшу еволюцію: він в літі 1920 року поїхав на Україну вступив у члени КП (б) У і став заступником Раковського тодішнього голови совєтського уряду України. І хоч незабаром Винниченко виїхав з України і за кордоном гостро осудив московську імперіялістичну політику однак і після цього він усе хитався, ішов за політичними манівцями. Само собою, ці хитання не могли придбати Винниченкові політичних приятелів, і він остався самітний на еміґрації.

В культурному світі все ж так водиться, що люди роблять межу між політичною орієнтацією людини і між її поетичною творчістю. Приміром, французький письменник Андре Жід був комуністом, однак ніхто з французів не буде за те зменшувати ваги його творчости, як поета. Відоме в світі ім'я норвезького письменника Кнута Гамсуна. Гамсун за останньої війни захоплювався Гітлером і був засуджений в Норвеґії за державну зраду. Цей факт не перешкоджає однак тому, що твори Гамсуна друкуються і читаються, а його роман — «Вікторія» — саме тепер фільмується у Франції. Це — приклад і для нас. Поетично — літературну творчість треба відділяти від політики. Винниченка як політика в його еміґраційний період не приймаємо. Але Винниченко як письменник лишається і все буде окрасою української літератури.

Мусимо визнати щиро, що рівного талантом письменника між нашими українськими сучасниками нема. У нас багато чуємо деклямацій про «велику літературу», багато читаємо саморекламних статтей, але цього для великої літератури не вистачає. Для того потрібні дійсні, широко освічені таланти, яких штучно «вифабрикувати» не можна.

До дійсних великих талантів належить Винниченко. Тому мусимо уважати за літературну непристойність, коли на сторінках української преси справляють Винниченкові «літературний похорон».

Як письменник Винниченко буде жити в українській літературі і тоді, коли про багатьох теперішніх пропаґаторів «великої літератури» ніхто й словом не згадає.

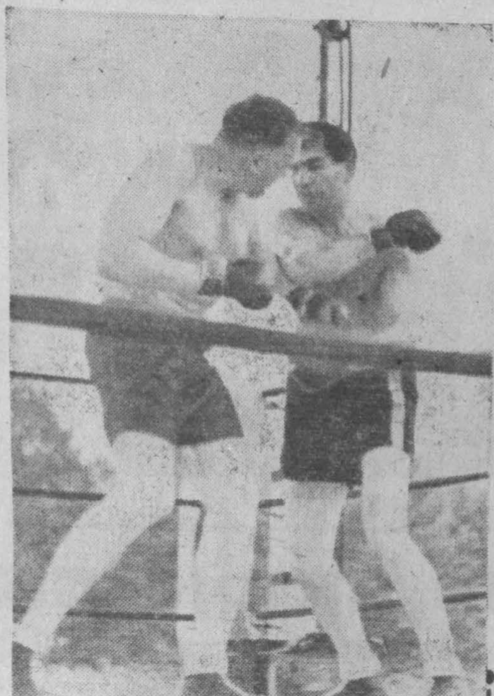

50.000 глядачів бачили поразку колишнього світового майстра в боксі Макса Шмелінґа в зустрічі з фон-Нойзелем, що 14 років чекав свого реваншу. (Дена)

ців коротко промовляє п. Ярема... «І не довелося нам цього року почути рідного гомону воскресних дзвонів, обтерти сльози і розвеселити серце любій матусі, якої образ так і стоїть нам перед очима». Наприкінці висловив промовець непохитну віру в те, що як воскрес Христос, так і в недалекому майбутньому воскресне Самостійна Соборна Україна... Тож хай пропаде хаос, всі злидні і руїна. І так, як воскрес Христос — Воскресне й Україна!

Пам'яткою нашого Великодня на екваторі для проводу корабля лишились подарунки — мальовані писанки. — «Ця писанка нагадуватиме мені все про урочисту хвилину українського Великодня на моєму кораблі» — сказав капітан, жаліючи, що не був присутній на святі. Молитвою «Боже Великий» закінчуємо сніданок. Екваторське сонце уміхається радісним обличчям, а персонал корабля обходить у цей час традиційне святохрещення з нагоди переїзду екватора.

Травень 1948. **Вакуленко**

Третій З'їзд Ветеринарів

Вшанування проф. І. Розгона

У Мюнхені, в приміщенні харчівні КоДУС-у відбувся третій з'їзд об'єднання українських ветеринарних лікарів на чужині.

Відкриваючи з'їзд, голова управи об'єднання д-р Голіян привітав приявних представників ЦПУЕ, УТГІ, преси та всіх учасників з'їзду.

Про дотеперішню діяльність управи об'єднання доповів д-р Голіян. Він відзначив, що управа старалася мати зв'язок з еміґраційними центрами, влаштовувала наукові семінари та видавала інформаційний бюлетень об'єднання. Про еміґраційні справи оповів проф. д-р Розгін, відзначивши, що в даний час нема виразних перспектив на переселення.

Доповіді викликали жвавий обмін думок. До хиб попередньої управи віднесено те, що вона зібрала навколо себе лише 68 вет. лікарів, тоді як їх є багато більше. По низці таборів, як відзначали промовці, проведено цінні семінари, як напр. з рибництва, проте в звіті управи про це нема й згадки. Щодо перспектив виїзду говорили про можливість для декого їхати до бельґійського Конґо та Афґаністану. На Фраймані теж іде реєстрація медичних сил, яких обіцяють вивезти за океан без нострифікації та медичних висновків. Багато скаржились, що в усіх еміґраційних відділах усі місця пообсідали балтійці, які відправляють лише своїх людей, а українцям чинять труднощі.

Голова з'їзду д-р Базар закликав усіх до праці, до дальшого піднесення ветеринарної науки, радив усім удосконалювати свій фах. Нову управу обрано в складі д-р Голіян (голова), д-р Петрина (секретар), д-р Ткачук, д-р Свищук, Бинярський (секретар наукової комісії). Контрольну комісію обрано в складі: Бялий, Чехута і Барановський; Товариський суд: проф. Гіммельрайх, Вірщук і Синиця. Почесним головою обрано проф. д-ра І. Розгона.

В час обіду відбулося вшанування проф. д-ра Івана Розгона в зв'язку з його 50-літнім ювілеєм і 20-літтям наукової праці. Автор понад 40 наукових праць, патолог з фаху, що працював і в мікробіології, онкології, імуно-біології, вчений громадянин, член усіх наукових товариств і об'єднань — таким є ювілянт згідно з промовами усіх приявних.

Редакція «Неділі» бажає проф. Розгонові дальших успіхів і многих літ плодотворного життя!

5 хвилин БЕЗ ПОЛІТИКИ

МЮНХЕНСЬКА КОРОЛЕВА КРАСИ

Мюнхен не хоче відставати від Нью-Йорку, Парижу й інших світових центрів. Як повідомляє німецька преса, в ньому напередодні льокальних виборів відбулися влаштовані мюнхенською виставкою преси та її газетою «Таґесцайтунґ» вибори мюнхенської королеви краси 1948 р. «Королева» мала дістати премію у вигляді 1000 марок від «Таґесцайтунґ» і модельної сукні від одного мюнхенського сальону мод. До конкурсу красунь зголосилися 834 жінки, що надіслали до «Таґесцайтунґ» свої фотографічні картки. Редакція обрала з них 57, зробивши оглядини їх власниць і призначивши з них на остаточний конкурс 25 кандидаток. Конкурс відбувся в приміщенні одного з театрів. До складу жюрі входили низка визначних осіб, як, напр., мюнхенський бурґомістер, шеф пресового контрольного відділу, артистка Ґен та ін. Право голосу мали й присутні в театрі, проте вхід до нього був обмежений спеціяльними запрошеннями, розісланими 500 особом — переважно фільмовим, театральним і пресовим представникам, і потрійна контроля відбивала коло дверей навалу цікавих. Перед столом жюрі була влаштована площадка, на яку, осяяні світлом прожекторів, хвилюючись і нервово хапаючися за свої картонові нумерки, по черзі ставали кандидатки на королеву. Перше голосування дало однакову кількість голосів трьом з них, при останньому — на королеву краси одноголосно, під загальні оплески й веселі вигуки, обрано Інес Ґротгавс. Як пише німецький кореспондент, молода «королева», портрети якої того ж дня поширили по всьому світу найбільші американські пресові аґентства, далека від почуття гордощів: навпаки, вона збентежена своєю несподіваною для неї перемогою. Під час овацій після її обрання вона не могла навіть усміхнутися і незабаром, перепросивши присутніх, покинула зібрання, щоб не спізнитися на свою посаду телефоністки. На ній була звичайна проста сукня, її волосся не знає перманенту, а обличчя — косметики. На питання репортера — який ужиток бажає вона дати своїй преміяльній тисячі марок — вона відповіла, що хоче купити черевички своїй чотирилітній доньці, яка лишилася у неї від убитого на війні чоловіка. Як вона пояснила, вона не хотіла брати участи в конкурсі, і її фото надіслали до редакції її товаришки.

70 РОКІВ ЗАМУЖЕМ

В штаті Масачузет (США) подружжя Вілсон недавно святкувало 70-ліття свого шлюбного життя. З цього приводу 91-літня ювілянтка через одного американського кореспондента дала повчання «модерним жінкам», що стараються, мовляв, подобатися всім чоловікам і схильні міняти мужів. На її думку, щоб бути щасливою в шлюбі, жінка потребує лише веселого серця, доброго гумору й тільки одного мужа.

АВТА НЕ БОЯТЬСЯ АНТАРКТИКИ

Як виявляється, в полярних умовах зберігаються свіжими не тільки харчі, а й..: авта: Кілька авт американської фльоти, кинутих рік тому в Антарктиці через сніговії та крижані маси, виявлено там тепер зовсім непопсованими і цілком придатними для руху — навіть без плям іржі. Цілком зберегли свою якість і бензина, мастила й батерії, викопані разом з також непопсованим сніговідгортачем з-під снігу завглибшки понад 10 метрів.

ПЕРЕМОГА НАД МАЛЯРІЄЮ?

24 червня, як повідомляє з Женеви аґентство Дена-Ройтер, там має відкритися перше пленарне зібрання світової організації охорони здоров'я, що обговорить заходи боротьби з найпоширенішими поміж людністю інфекціями — туберкульозою, малярією і сифілісом. Делеґати прочитають звіти, за даними яких туберкульоза щороку дає 4—5 мільйонів смертних випадків і принаймні вдесятеро більше людей заражено цією хворобою. Від малярії щороку вмирає приблизно 3 мільйони чоловіка і до 300 млн. хворіють на неї. Щорічні захворіння на сифіліс сягають щось 20 млн., а на інші статеві хвороби — обчислюються незліченною кількістю.

Разом з тим міжнародній конґрес «тропічної медицини», що відбувся в травні у Вашінґтоні з участю представників медицини 41 країни, прослухав низку рефератів, з яких видно, що останнім часом медицина, користуючися шістьма вдосконаленими під час війни засобами (пентакін, ізопентакін, польдрин, хлоракін, сантокін і памакін), досягла надзвичайних успіхів у боротьбі з малярією. При клінічному застосуванні цих засобів вдалося в 79 з 80 випадків вилікувати малярійних хворих протягом 1—2 тижнів.

ТАРЗАН НА ВЕЗУВІЇ

До однієї італійської лікарні для нервовохворих приставлено Алессандро Акампа, що сам себе називає Тарзаном Везувія. Загорнувшись у лисячі шкури й озброївшись дерев'яним мечем, він наганяв страх на схилах Везувія. Поліція заарештувала його після зникнення шести хлопчиків у віці 9—14 років, яких знайшли в печері на Везувії, де вони сиділи в дротяній клітці, — як гордо заявив Акампа, як «полонені короля джунґлів». 25-літній Акампа, син багатого селянина, подався в гори після того, як тричі побачив американський фільм з пригодами Тарзана. Як він казав своїм приятелям, він почував себе пересиченим сучасним життям. Коли його заарештували, він радісно заявив, що хлопчики потрібні йому для експедиції у кратер Везувія, щоб з'ясувати, чому він завжди куриться. Хлопці були непошкоджені, але чимало виснажені голодуванням, бо, щоб «витренувати» їх, Акампа давав їм мало їсти.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 800·— RM, 1/2 стор. 400·— RM, 1/4 стор, 200·— RM, 1/8 стор. 100.— RM 1/16 стор. 50·— RM, 1/32 стор. 25·— RM. Розшуки 50 пфеніґів, матримоніяльне: 1·— RM за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Генеральний Вікаріят Апостольського Візитатора українців у Західній Европі в Мюнхені подає до відома Вп. Панів Професорів-науковців, що відпоручники католицьких університетів в Америці Впр. о. Вальш і о. Рооней приїжджають до Німеччини з метою анґажувати вчених на виїзд до Америки. Щоб дати змогу зацікавленим особисто з ними зустрітися, подається до відома час і місце, для зустрічей: 24—26. 6. Мюнхен-Пазінґ, Канц. Ап. Візитатури (Пляneґґерштр. 22). 26. 6. — 1. 7. Фрайбурґ (Брайсґау) в о. Протопресвітера Боднара (Бусштр. 22/І. 2—6. 7. Америк. Катол. Місія Франкфурт-Гехст. 7—16. 7. брітанська зона — Меппен, Ганновер, Гамбурґ. В Ганновері адреса о. Протопресвітера д-ра Побігушки (Ан дер Лістеркірхе 1/3 м. 29).

ОГОЛОШЕННЯ

За допомогу непрацездатним

Для організації систематичної допомоги непрацездатним таборові референти Сусп. Опіки в Ашаффенбурзі проведуть облік усіх старших громадян, починаючи від 55-ти років, а також інвалідів і непрацездатних незалежно від віку. Облік буде запроваджений спільно з станицями СХС і після лікарського огляду за такаю схемою:

1. Прізвище, ім'я, по батькові (дівоче прізвище заміжньої).
2. Дата і місце народження.
3. Родинний стан (одружений, вдова, кількість дітей, сирота).
4. Фах основний і додатковий.
5. Чи ДП (ч. ДП карти чи кенкарти).
6. В чому виявляє потребу: харчі, одяг, приміщення, чи повне утримання.
7. Точна поштова адреса з зазначенням области.

Усіх громадян українських таборів в Ашаффенбурзі, що підпадають під ці групи, просимо негайно повідомити головам таборових відділів суспільної опіки.

ОПУЕ, Ашаффенбург

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ"!

Вивчайте англійську мову

Закликаємо всі самоуправні органи в усіх 3-х зонах (голів Рад, командантів таборів, референтів, курінних (блькових і т. д.) вжити всіх можливих заходів для того, щоб кількакратно збільшити дотеперішні досягнення в питанні вивчення англійської мови. Крім мобілізації громадської опінії треба вжити ще й адміністративних заходів, щоб заставити всіх еміґрантів вивчати англійську мову.

Саме Ви, що на кожному кроці й кожної днини дуже дошкульно й цілком переконливо відчуваєте як багато ми тратимо із-за браку наших людей в ІРО та в його підбудові — мусите в ім'я добре зрозумілого національного інтересу докласти зусиль для того, щоб ніхто не відмовлявся від вивчення англійської мови. Брак українських інструкторів треба заступити чужонаціональними інструкторами. Також треба вміло стимулювати участь у перевишкільних курсах.

Цей заклик шлемо до Вас за посередництвом преси тому, що дотеперішні досягнення в напрямі вивчення англійської мови замалі, коли зважити величезні запотребування й наші можливості нам самим безпосередньо боронити наші інтереси.

Організаційний Відділ ЦПУЕ.

ПОДЯКА

21 травня 1948 р. помер в Ауґсбурзі після довгої тяжкої недуги мій чоловік Віктор Констянтинович Лук'янович. — Приношу мою щиру подяку Всеч. о. Петрові Стельмаху та церковному хорові за відправлення Служби Божої під час похорону, а також представникам ЦПУЕ, Найвищому Громадському Судові, Спілці Селян, громадським організаціям, Таборовій Раді „Сомме Касерне" та всім особам, що взяли участь у похороні та своїм співчуттям прагнули зменшити моє горе.

Варвара Лук'янович

1-1-b

ПОВІДОМЛЕННЯ

Міжзональний Педагогічний З'їзд Учителів переноситься через іспити зрілости на 9, 10, 11. липня 1948 до Реґенсбурґу. — Початок з'їзду о год. 8.00. Під час З'їзду відбудуться водночас звичайні Загальні Збори Центральної Української Учительської Громади.

Управа ЦУУГ

1-1

Українська Книгарня в Ноймаркті

перебрала представництво на цілу Німеччину Видавництва „ПЕРЕМОГА" в Буенос Айрес.

Відносно видань даного Видавництва, прошу звертатись на слідуючу адресу:

Ukrainische Abteilung
z. Hd, J, Boegl's Buchhandlung
NEUMARKT i. d. Opf.
Obere Marktstraße.

2-2

Нова книжка

Ол. Запорізький

„ГРАНІТ"

драма на чотири дії

Ціна 6.— RM. — Замовляти:
O. Sen
Augsburg, Somme Kaserne 16/10

2-2-z

ОГОЛОШЕННЯ

У зв'язку з передачею збуту всіх наших видань українській книгарні табору ім. Лисенка, просимо наших шановних покупців надалі звертатися із замовленнями на адресу:

Ukrainische Buchhandlung
Hannover, Möckernstraße 29.

В-во „Рідна Школа"

1-1-z

Стипендія для студента-диригента

Маємо змогу визнати тепер вищу закордонну стипендію для студента, що міг би керувати великим студентським хором. — По інформації звертатися на адресу „КоДУС-у„ у Fürth/Bay. Daniel Leystraße 1/III.

„КоДУС"

1-1-b

РОЗШУКУЮТЬ

Шукаю сестру Лапун Прісю з с. Жукинь, р-ну В,-Дубиченського (Київщина), Зголошення на адресу: Trawyzka Lina, Butzbach b/Friedberg, Emigrant Zenter. 3-4-z

Шукаю рідних і знайомих з с. Шельвова, п. Локачі на Волині Kwateruk Petro, 82 P. O. W. Sat Camp, Cockley Cley Swaffham, Norfolk, Gr. Britain. 2-2-b

Хто знає місце перебування Марії Полоз (була в таборі Kluse Neuenkirchen, Rheine i/West. та Ілька й Марію Кильба, що походять з с. Роштивці повіту Скалат, — прошу написати до Ксені Королишин по адресі: Sadowskyj, (16) Mainz-Kastel, DP Camp Bl. 2/81. 1-2

Личаченко Михайло шукає Личаченко Марію. Хто знав би про її долю, прошу писати на адресу: Lysyckyj Hryhorij, Pforzheim, Ukr. DP Lager. Bukenbergkaserne, Germany. 1-2

Американські українці розшукують:

Шукаю земляків з с. Язловець, пов. Броди. Maria Hawryluk, 767 Scotland ow, Winnipeg, Man. Canada. 3-4-z

Сестру Феню Мич з с. Звиняч, пов. Турка н/Стр., що 1940 була вивезена до Німеччини на працю шукає Василь Мич. Charles Mitch, Nazareth, Pa. USA. 1-1

! НАЙКРАЩИЙ УСПІХ МАЮТЬ ОГОЛОШЕННЯ В „НЕДІЛІ"! !

✝

За померлого дня 24. 11. 1947 р в Києві бл. п.

проф. Валентина Садовського

буде відправлена дня 13. 6. 1948 р. о год. 10.30 в місцевій церкві

ПАНАХИДА

про що в імені дружини, доньки, зятя і внуків повідомляє

інж. Володимир Білинський

Буцбах, 2. 6. 1948.

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

„На—Та"! За листа дякую. Вгадали та не все. На днях буду вже в Б-у. Може стрінемось. Не забудьте про Ваш знак: галузка смерічки в бутонерці. „А-с". 1-1

Любинський Матвій, що еміґрував до Бельгії і повернувся до Німеччини, жив у Aalen Würt, Obere Wehrstr. 65, зголоситься негайно до канцелярії ЦПУЕ Ауґсбурґ, Юденберґ 8/II для відбору особистих документів. 1-1-b

В канадському часописі „Український Голос" з дня 15. 10. 1947 під ч. 8103 скиталець Іван Денесевич з Кибильниці Руської, пов. Яворів вмістив оголошення про розшуки свого дядька Івана Денесевича в Канаді і подав нашу адресу. Сусід Денесевича Петро Станіцький дістав адресу його дядька, але нікому не відомо, куди про цю адресу повідомити Івана Денесевича, який пошукує свого дядька. Тією дорогою повідомляємо Івана Денисевича, що адресу його дядька ми маємо, і просимо його звернутися до нас в цій справі на адресу: Frankfurt/M Luginsland 1/2, Український Допомоговий Комітет. 1-2

Брате Миколо Панів! Відозвися на адресу: Stefan Paniw, Wiesbaoen-Kastel, Holz-Kaserne, Bl. 4. 1-2-z

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Висококваліфікований фахівець з середньою освітою погідної вдачі, 26 років, добре забезпечений, з власним підприємством, радо нав'яже листування з інтеліґентною українкою від 18—25 років. Ціль поважна. Листи прошу слати до „Неділі" під „Молодість". 4-4-z

Молодий вояк-старшина нав'яже листування з інтеліґентною панною сентиментальної та веселої вдачі до 25 років. Ціль поважна. Кореспонденцію пересилати до „Неділі" під „Все буде гаразд". 4-4-z

Пані 33 р. висока, шатинка, з середн. освітою, нав'яже листування з інтеліґентним паном, який має здібність пристосуватися до життя, не вульґаризуючи його. Писати до „Неділі" для „Циганки". 1-2

Мила Панянко! Напиши до молодого вояка з вищими студіями гарного листа — знайдемо спільну мову, або й долю. Листи до „Неділі" під „Альбіон". 1-4-b

Інтеліґентна панна, шатинка, нав'яже листовне знайомство з паном у віці від 22—30 років. Листи слати до „Неділі" під „Троянда". 1-1

Молода панна, брунетка бажає нав'язати листовне знайомство з паном в віці 22—30 років, який розвеселив би таборові будні. Листи слати до „Неділі" під „Незабудька". 1-1

Перед скорим виїздом до Америки радо познайомлюсь з бездітною (евент. 1 дитина), інтел. вдовою галичанкою до 35 літ. Писати до „Неділі" для „Atlantic". 4-8

БАЖАЄТЕ БЕЗПЕРЕБІЙНО ОДЕРЖУВАТИ «НЕДІЛЮ»?

ПЕРЕДПЛАТІТЬ НАШ ЧАСОПИС, ВИСИЛАЮЧИ ПОШТОВИМ ПЕРЕКАЗОМ 5·— МАРОК (ЗА 1 МІСЯЦЬ), АБО 15·— МАРОК (ЗА 3 МІСЯЦІ)

Адресуйте так:

VERLAG „NEDILA"
ASCHAFFENBURG
Schweinheimer Straße 50.

УКРАЇНСЬКО-ФРАНЦУЗЬКИЙ СЛОВНИЧОК

для щоденного вжитку вже вийшов з друку

Цілий наклад переданий Кооп. „КОС" в Мюнхені, Розенгаймерштрассе 46а.

Ціна словника 8.— RM. — Замовлення до 5 прим. виконується тільки за попереднім надісланням грошей. — Понад 5 прим. висилається за післяплатою з 20% знижкою. — Хто замовляє 1 прим., мусить вислати 9.— RM (1.— RM на порто).

Українсько-французький словник — необхідна річ для всіх, хто виїжджає до Франції чи Бельгії!

„The Sunday“ - Ukrainian independent Weekly
„Nedila“ ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 20. ЧЕРВНЯ 1948 Nr. 129

Все — як по писаному

Комуніст Ґоттвальд — президент Чехо-Словаччини

14 червня в історичній залі Владислава в празьких королівських Градчанах, чехо-словацькі Національні збори обрали на президента республіки дотеперішнього прем'єр-міністра комуніста Клемента Ґотвальда. Його кандидатуру одноголосно схвалив на пропозицію комуністичної партії комітет Національного фронту, що об'єднує всі заціліли чехословацькі партії. Напередодні виборів Національні збори схвалили законопроєкт про порядок виборів президента, згідно з яким вибори мали відбуватися без дебат і відкритим голосуванням. Після обрання, під салют з 21 гармати, Ґотвальд обійшов палацову варту, а потім відвідав катедралю, де католицький архиєпископ відправив урочисту богослужбу. По всій Чехо-Словаччини дзвонили в усіх церквах дзвони. Наступник Ґотвальда на посту прем'єр-міністра Запотоцкі мав уже подати демісію свого кабінету. До демісії подався і словацький реґіональний уряд, голову і склад якого за новою конституцією має призначити празький уряд. Разом з тим з-за кордону і далі надходять вістки про демісію низки чехо-словацьких дипломатів, що не бажають залишатися на своїх постах після уступлення Бенеша. Зокрема подався до демісії чехословацький амбасадор в Уруґваї.

Новий чехо-словацький президент Ґотвальд народився в 1896 р. Спочатку він працював як столяр. Свою політичну кар'єру почав в соціял-демократичній партії, але, дезертирувавши з австрійської армії під час першої світової війни і перейшовши до росіян, пристав після революції в Росії до комуністичної партії. Повернувшися 1919 р. до Чехо-Словаччини, став одним із засновників чехо-словацької комуністичної партії, а з 1927 р. — її генеральним секретарем. Деякий час видавав комуністичну газету «Глас Люду». 1938 р. втік перед німецькою окупацією до СССР і до 1945 р. перебував у Москві, де став приятелем і довіреною особою Сталіна.

ЛОНДОН (ЮП). З вірогідних чехословацьких джерел повідомляють до Лондону, що Чехо-Словаччина плянує тепер будівництво другого великого заводу зброї, подібного до підприємств «Шкода» і другу велику сталеливарню — «друге Вітковіце» (назва передмістя Моравської Острави, де міститься найбільша сталеливарня Чехо-Словаччини). Припускають, що це підприємство буде збудоване в західній Словаччині або в Богемських горах. Підкомітет чехо-словацького парляменту вже обговорив два проєкти, розглядаючи їх з погляду загального пляну, згідно з яким Чехо-Словаччина має стати арсеналом східнього бльоку. Цей плян можна назвати частиною, «пляну Молотова». Як зазначають в згаданих колах, плян Молотова передбачає для Чехо-Словаччини збільшення продуктивности її важкої промисловости на 200% проти довоєнної продукції. Щоб досягти цієї мети протягом 5 років, на думку чехо-словацьких наукових фахівців треба дати важкій промисловості ще мільйон робітників. Для цього передбачається частково переселити робітників з балканських країн, а частково набрати їх коштом зменшення сільсько-господарських робітників у Чехо-Словаччинні. Проте ці заходи повинні спричинити дальше зниження життєвого рівня чехо-словацької людности.

Готтвальд

Комуністи усунули Митрополита Діонисія

Англійські поважні релігійні часописи „Черч Таймс“ і „Екьюменікел Прес Сервіс“ подають відомості з Женеви, що польський уряд офіційним декретом позбавив 74-літнього Митрополита Варшавського Діонисія (Валединського) звання голови православної Церкви в Польщі. Приводу до цього в декреті не зазначено. За наявними даними, митрополит Діонисій жив у Варшаві в „добровільній ізоляції“. Церковна Рада обговорює тепер питання про його наступника. Як переказують, новим головою православної Церкви в Польщі буде архиєпископ Тимотей (Шретер) з Білостоку.

У зв'язку з наведеним повідомленням треба ствердити, що московський патріярхат вже від довшого часу натискав на Митрополита Діонисія, домагаючись від нього визнати церковну владу в Москві. Офіційні органи московського патріярхату викликали Митрополита до Москви, але він ні разу не поїхав. Митрополитові Валединському від трьох місяців не вільно було залишати його палати на Празі і не вільно було вести кореспонденції, проте він не захитався і не виконав розпоряджень, надісланих з Москви.

Митрополит Діонисій, росіянин з походження закінчив духовну академію в Казані і здобув титул доктора теолоґії. Висвячений в 1913 році Антіохійським Патріархом Григорієм у Почаївській Лаврі на єпископа, перебував цілу першу війну на Волині, а після смерти першого Митрополита, Юрія Ярошевського з руки архимандрита Смараґда, був вибраний синодом Митрополитом варшавським і став деканом на факультеті православної теології.

До української справи Митрополит Діонисій (не зважаючи на натиск тодішнього польського уряду і на непевність деякої частини духовенсґва), ставився завжди позитивно, а під час відомої акції масового нищення українських церков на Холмщині і ревіндикаційного терору на Волині мав близькі взаємини з Митрополитом Галицьким графом Шептицьким.

З благословення Митрополита Діонисія висвячено в часі німецької окупації теперішній єпископат УАПЦ, через що на основі Томосу екуменічного патріярхату з 1924 року українська національна церква стала церквою канонічною.

Створена Українська Національна Рада

Дня 10 червня 1948 р. українські політичні партії й організації, а саме: 1. Українське Національно-Демократичне Об'єднання, 2. Українська Соціялістично-Радикальна Партія, 3. Українська Соціял-Демократична Робітнича Партія, 4. Українська Партія Соціялістів Революціонерів, 5. Українська Революційно — Демократична Партія, 6. Український Національно-Державний Союз, 7. Організація Українських Націоналістів, 8. Організація Українських Націоналістів-Революціонерів — підписали статут Української Національної Ради.

Таким чином вичислені партії признали, що всі державноправні прероґативи верховного державного органу українського народу належать єдино державному центрові Української Народньої Республіки.

Підготовча Комісія
для організації Національної Ради

США «ЗАБАГАТО ГОВОРЯТЬ»

НЬЮ-ЙОРК (ДЕНА-ІНС). Елеонора Рузвелт, виступаючи на засіданні комітету охорони людських прав, який вона очолює, заявила, що Сполучені Штати забагато говорять про свої наукові досягнення, тим часом як, можливо, кращою є совєтська політика затримувати в таємниці всі свої винаходи. Цю заяву Елеонора Рузвелт зробила після того, як совєтський делеґат Павлов сказав, що американська преса повна вісток про винаходи для нової війни.

— Арґентіна й Чіле уклали договір про узгодження взаємного поступовання в справі своїх територіяльних претенсій в Антарктиці.

— У французькому Індокитаї в одному з европейських кінотеатрів Сайґону кинуто три ручні ґранати. Вибухом вбито одного француза та двох тубільців і 20 осіб поранено.

— Генерал Сматс, призначений ректором кембріджського університету, врочисто передав Вінстонові Черчілу диплом почесного доктора цього університету.

— Американський Сенат більшістю 54 проти 4 голосів схвалив резолюцію сенатора Ванденберґа про поліпшення способу розгляду справ в ОН і про політичну й військову підтримку Сполученими Штатами реґіональних оборонних систем.

Тим, що поклали голови за кращу долю Рідного Краю

Зелені Свята — це дні, коли український нарід урочисто згадує пам'ять і віддає пошану близьким, рідним і героям поляглим за його волю.

У боротьбі за свою незалежність наш нарід поніс і несе незчисленні жертви на полях бою, в застінках катівень, концтаборів і в'язниць, замученими голодною смертю, рясно засіяв своїми кістьми незмірні простори далекої півночі і Сибіру та землі чужих, далеких країв.

І тут, далеко від своєї батьківщини, в день Св. Тройці, ми також мусимо схилити свої голови перед тими, що віддали своє життя на вівтар Вітчизни.

Діловий комітет, виділений Українською Автокефальною Православною Церквою і Українською Католицькою Церквою, закликає все українське громадянство прибути вранці 20 червня ц. р. до українських церков в м. Мюнхені, а пізніше, о г. 15. того самого дня, до Вальдфрідгофу в Мюнхені, де відбудеться посвячення хреста на насипаній могилі та урочиста жалібна панахида.

На цій урочистості нехай не бракне ні одного сина і доньки нашого народу, що не принесли б з собою і не поклали б грудку землі на цю символічну могилу.

Об'єднаймось у спільній молитві до Всевишнього за спокій душ тих, які поклали свої голови за кращу долю нашого Рідного Краю і помолімось за щасливе майбутнє Українського Народу.

Діловий комітет.

На свіжу могилу

З глибоким смутком сповіщаємо українську громаду, що

Аркадій Петрович Животко

народжений 3 березня 1890 у Слободі Пухова — Острогорськ на Вороніжчині

Член Центральної Ради, член ЦК Укр. Партії Соціялістів-Революціонерів, лектор Укр. Педагогічного Інституту в Празі, автор книги „Історія української преси“ основоположник Курсів Українознавства в Ашаффенбурзі, Голова Обласної Філії Спілки Укр. Журналістів

помер по важкій і короткій недузі в Ашаффенбурзі 12 червня 1948 року.

Похорони відбулися у вівторок 15 червня в Ашаффенбурзі на місцевому цвинтарі

Вічна Йому пам'ять!

Редакція „Неділі“.

Клепсидри, підписані спільно всіма українськими ашафенбурзькими організаціями, товариствами й установами, крім організації СУМ, сповістили, що відійшов назавжди бл. п. професор Аркадій Животко.

Українське громадянство відпровадило тлінні останки Покійного на місце вічного спочинку у вівторок 15 червня. Напередодні в православній шпитальній каплиці відправили над домовиною професора Животка панахиду, а в день похорону вранці Службу Божу. О 16-й год. похоронний похід вирушив із шпитальної каплиці табору «Піонір» на міське кладовище.

У перших лавах жалібного походу йшла дітвора всіх українських народніх шкіл Ашафенбурґу, учні ґімназії, пластова молодь, колона вінків. За нею православне духовенство, об'єднаний хор православних церков, похоронний віз із тілом Покійного. За дружиною й ріднею та друзями й найближчими знайомими проф. Животка йшли представники ОПУЕ, обласного КУК-у, комбатанти. Далі представники Українського Соціялістичного Об'єднання та Української Соціял-Революційної Партії, якої Покійний був членом, в особах ред. С. Довгаля, й д-ра Зозулі, делеґат Лекторської Ради УТГІ проф. С. Драгоманів. Головну Управу й Контрольну Комісію Спілки Українських Журналістів репрезентували ред. Старів і ред. Которович. Потім ішли члени Обласної Спілки Українських Журналістів, співробітники редакції і Видавництва «Неділя», організаційне жіноцтво та громадянство.

Похоронний обряд служив Високопреосвященний Владика В'ячеслав у співслужбі о. декана С. Гаюка, шпитального душпастиря о. В. Булавки та всіх православних священників Ашафенбурґу. Греко-католицьке духовенство взяло участь у похоронах, як приватні особи.

На шпитальному подвір'ї прощальну промову сказав лідер української групи в Ашафенбурзі інж. І. Сем'янчук. Він говорив від імени ОПУЕ, Міжтаборової Ради та всього громадянства области.

Над свіжою могилою промовляли: Владика В'ячеслав; від Головної Управи й Контрольної Комісії СУЖ-у ред. Которович, від Українського Соціялістичного Об'єднання й від Української Партії Соціялістів-Революціонерів ред. Довгаль, від обласного Координаційного Українського Комітету д-р Суховерський та від УТГІ проф. С. Драгоманів.

Мужньо перенесла свій безмежний біль дружина Покійного. Вона в прощальному слові сказала: «Дякую Тобі, Аркадію, що Ти дозволив мні прожити з Тобою. Я робила все, щоб допомогти Тобі виконати свій обов'язок».

І знову на чужині виросла свіжа українська могила, що скрила в собі заслуженого громадянина.

Французький парлямент схвалив лондонські рішення

ПАРИЖ (Дена). 17 червня французькі Національні збори більшістю 297 проти 289 голосів схвалили рішення Лондонської конференції шести держав. Крім того, Збори висловилися за нову спробу притягти до участи в переговорах про Німеччину Совєтський Союз, а також запропонували урядові вжити дальших заходів до ґарантування безпеки Франції.

Таємна смерть совєтського офіцера

БЕРЛІН (ДЕНА). У вівторок 31 травня на бальконі дому на вулиці Паркштрасе 40 в місцевості Бад-Зальцуфлен знайдено тіло офіцера совєтської військової місії в брітанській зоні, майора Івана Івановіча Богданова з слідами важких поранень у голову. Біля мертвого лежав пістоль. Не зважаючи на те, що Богданова перевезено негайно до шпиталю, він незабаром помер. На думку брітанської контрольної комісії не може бути мови про вбивство. З Берліну вилетіла до Бад-Зальцуфлен окрема совєтська комісія з одного лікаря і 4-х урядовців, що має дослідити причини смерти Богданова.

— Совєтська влада заарештувала завідувача кольпортажем американської військової газети «Старс енд Страйпс» Губера, що, за його поясненням, збившися зі шляху, забрів у район між американським і совєтським секторами. Протримавши Губера десять годин без їжі в заґратованій комірці, совєтська влада звільнила його.

УСПІХ НАШОГО КОМПОЗИТОРА

В Етлінґені (Баден) ставить німецький театр від якогось часу весняну дитячу п'єсу п. з. «Гільтай і хрущ» і як довідуємося з афіш та розісланих запрошень, музику та інструментацію до тієї сценічної казки створив відомий наш піяніст та композитор Ігор Білогруд. Він уже неразбрав участь у спільних і давав самостійні концерти в Мангаймі, Гайдельберґу та Мюнхені, тепер докінчує вищі музичні студії. Казка — п'єса втішається серед німців великим успіхом. (ак)

ДП і валютна реформа

Актуальні питання і цікаві відповіді на 7-ій пресовій конференції в Головній Квартирі ІРО

7-ма пресова Конференція в Головній Квартирі ІРО в Бад Кіссінґені в середу 16 червня стягнула найбільше досі число редакторів і журналістів. Пояснити це можна вісткою про приїзд **Генерального Секретаря Підготовчої Комісії ІРО з Женеви п. Вілема Геляма Така**, якого журналісти сподівалися побачити особисто. На жаль, містер Так на конференції не виступав і розчарованим представникам преси роздано тільки готовий текст його заяви в найактуальніших справах, що стосуються проблем ДП. Містер Так підкреслив, що справа остаточного схвалення конґресом США законопроєкту **про виїзд 200 000 ДП** до США стала найбільшою подією від часу повстання ІРО і висловив надію, що в загальному цілу проблему скитальців вдасться **розв'язати до літа 1950 року.**

Секретар ІРО прибув до американської зони, щоб особисто приглянутися, як проходить організація приспішеного виїзду еміґрантів на захід і за океани. На його думку стало конечним **щомісячно відсилати з американської зони 11—15 тис.** до нових країн поселення. Про спосіб [illegible]вого виїзду до США покищо точніш[illegible]х [illegible]тійнень немає, можна лише сподів[illegible]и, що американці збільшать штаби своїх консулятів і еміґраційні комісії. Великою надією містера Така є те, що США й інші країни зроблять усе можливе, щоб дозволити переселення еміґрантів цілими родинами.

Над змістом цієї заяви, яку вже встигла надрукувати американська преса, розвинулася між журналістами дискусія ще в тісному і душному авті, що везло нас швайнфуртським шляхом — зеленими полями — з Вюрцбурга до Бад Кіссінґену. В Головній Квартирі відчувається лише леґіт лагідного курортного вітру, але також впливи **нової моди на сезонних сукнях** багатьох молодих і гарних пань різних національностей, що заповняють касарняні кімнати теперішніх ірровських відділів. Між ними виринають знайомі українські обличчя. Правда, покищо ледве 6 українських урядовців, переважно з Ашаффенбурґу, починають знайомитися з цікавою роботою великого штабу Головної Квартири, але й це вже тішить українського журналіста, який досі мусів в тому середовищі послуговуватися виключно англійською, німецькою, російською чи польською мовою. Наші панове зробили добрий початок, а треба сподіватися, що і чарівні українські пані, яким не бракне амбіції опанувати англійську мову і писання на машині, підуть їхнім слідом.

Союз ДП-Преси поставив на цей раз **8 актуальних питань,** що на них директор Інформаційного Відділу **п. Сетерленд Денлінґер** разом з відповідними експертами або начальниками інших відділів давали чемні, хоч і не завжди вичерпні, відповіді.

На початку конференції представився різнонаціональній пресовій братії симпатичний гість в особі шефа Данського **Червоного Хреста, д-ра Свендсена,** який німецькою мовою пояснив причину і ме-

(продовження на 2 сторінці)

До наших Читачів

Повідомляємо наших Читачів, що наступне 130 число „Неділі“ з причини технічних труднощів з'явиться аж у неділю 4 липня.

Не зважаючи на всі зроблені заходи, відповідна влада не змогла досі забезпечити ліцензованих видавництв ДП потрібним контингентом паперу. 19 червня ц. р. в Авґзбурзі відбудуться в зв'язку з тим надзвичайні загальні збори Союзу Видавців ДП-Преси. Сподіваємося, що спільною акцією всіх видавництв і при допомозі Головної Квартири ІРО, які на пресконференції 16 червня приявні редактори ще раз з'ясували безвихідне положення наших газет, вдасться перебороти всі переходові труднощі і за кілька тижнів приступити до нормальної праці.

Прохаючи наших Читачів зрозуміння і вибачення за такий незалежний від нас стан, обіцяємо доложити всіх зусиль, щоб у майбутньому забезпечити безперебійну появу нашого часопису в збільшеному об'ємі.

Видавництво „Неділя“.

Українці Ганноверу вшановують пам'ять національних героїв

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя“
Редаґує: Колеґія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA“
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
11 March 1948, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo“, Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

ДП і валютна реформа

(продовження з 1 сторінки)

ту протитуберкульозного щеплення, про яке «Неділя» встигла вже повідомити в попередньому числі· Щеплення не є нічим новим, а в скандинавських країнах провадиться **вже 20 років**, при чому за останніх 10 років защеплено там один мільйон дітей· Данський Червоний Хрест проводить цілу акцію безкорисно і виключно тому, щоб, як сказав нам його голова, **приносити іншим радість.** Сама акція в таборах ДП має початися 6-го липня. Що вівтірка з Данії надлітатиме **літак з новою посилкою свіжої сироватки·** **Аж ніяк не треба** боятися цього щеплення, зокрема тим ДП, які хотіли б приховати свою туберкульозність, щоб остання не стала перешкодою для еміґрації· Щеплення може лише ствердити, хто не має туберкульози, але не може ствердити, хто її має Всі батьки дітей повинні знати, що протитуберкульозне щеплення у великій мірі зменшує можливості епідемії туберкульози і смертности· Досвід проведений 1943 р· в одній данській школі виказав, що з групи 94 нещеплених дітей під час епідемії 41 захворіли, тоді, як другої групи 105 защеплених дітей, було лише 2 випадки захворювання·

Одно з питань журналістів стосувалося анормального на їх думку явища, яке полягає в тому, що **деякі офіцери в ерїях ІРО заперечують постанови Головної Квартири,** опубліковані пресою після конференцій в Головній Квартирі· Містер Денлінгер не хоче вірити в справедливість такого стану, а після нього до слова приходить нова особа на конференції **пані Боттомлі,** що відповідаючи на запит, інформує: ІРО намагається добитися такого стану, щоб **акція Гувера допомоги німецьким дітям стосувалася теж і для дітей ДП·** Проте, ця справа натрапляє на трудноці з двох причин: 1) шкільні діти ДП отримують більші раціони від німецьких, 2) ІРО не має потрібних долярів· **Закид з Мангайму,** ніби там видано дітям какао і вівсяні платки, але не видано молока і цукру, — урядничa ІРО відкидає цілком Вона сама провірила цю справу на місці і ствердила, що населення не хоче підтримати акції дохарчовування шкільних дітей, бажаючи діставати ті харчі до власних рук·

Проте найбільше зацікавлення викликало 7-ме питання· Журналісти бажали знати, **що буде з фондами скитальців після валютної реформи·** На це питання найперше відповідав містер Ґріґ· Він сказав: сподіваюся, що гроші харитативних організацій, якщо вони вплачені в банку на конті тих організацій, будуть належно виплачувані, що ж буде з грішми приватних осіб, — годі сказати. Напевно ДП не матимуть ніяких окремих від німців привілеїв·

На цю тему давав ще відповіді в другій частині конференції містер Данн, що завжди дуже серйозно ставиться до всіх запитів і намагається ширше їх висвітлювати· На жаль, він теж відмовився сказати щось більше про реформу, хоч мав на цю тему розмови в Головній військовій квартирі· Реформа прийде через ніч і одно певне: ДП не будуть в ній поставлені на один рівень з німцями· На настирливі запитання журналістів — чи для уникнення натовпу перед німецькими банками в таборах будуть відкриті окремі вимінні пункти грошей для ДП, — пан Данн відмовився дати відповідь. Натомість докладніше зупинився референт на справі комасації різних таборів· На домагання військової влади, викликане зменшенням числа ДП, треба звільнити деякі табори·
Пан Данн веде запеклу боротьбу подаючи усім інстанціям, аж до генерала Клея включно, різні арґументи, як хоч би такий, що 40% вже переселених ДП не мешкали в таборах, що існує конечність творити нові фахові школи і багато інших· Всі ці арґументи пан Данн заявив 15 червня на конференції з ґенералом Гарольдом· Військо назагал відноситься до них прихильно· Щоб не викликувати нервового настрою, пан Данн відмовився сказати, які саме табори будуть зліквідовані, але підкреслив, що військові чинники хотіли б не бачити ніяких таборів ДП у східній частині зони·

(КТВ)

ДЗВОНИ УГОРСЬКИХ ЦЕРКОВ ЗАКЛИКАЮТЬ ДО БОРОТЬБИ

БУДАПЕШТ (ЮП). В угорських церквах прочитано пастирське послання угорського примаса кардинала Міндсентя з закликом до вірних відправляти богослужби з молитвами про поновлення Церкви в її старих, від Бога даних правах. Одночасно кардинал наказав, щоб всі церковні дзвони 18 червня дзвонили протягом 15 хвилин на знак протесту проти урядових заходів на шкоду Церкви. Того дня має зібратися угорський парлямент, щоб, між іншим, обговорити законопроєкт про обов'язкове вживання в церковних школах підручників, зредаґованих урядовими чинниками.

Нове в справі 200.000 ДП до США

Газета «Старс енд Страйпс» подає дальші подробиці в справі допущення до США 200 000 ДП. За повідомленням з Вашінґтону, найближчим часом збереться комітет Конґресу, щоб остаточно вреґулювати справу перевезення до США европейських збігців. Комітет має вирівняти деякі розходження між проєктом Сенату і проєктом палати депутатів. Для перевезення европейських еміґрантів, як про те повідомив комітет морських справ, будуть широко використані кораблі, що під час війни перевозили американські військові частини. На їх ремонт передбачено витратити 3 525 000 долярів.

Щодо самого закону, то, як повідомляє газета, палата депутатів, обговорюючи його, відкинула повторні домагання поширити його й на інші групи европейських збігців, які не перебувають в таборах ДП. Це стосується насамперед 18 000 колишніх вояків польської армії Андерса, які перебувають тепер у Великобританії, і кругло **100 000 осіб німецького походження**, примусово виселених з Польщі й Чехо-Словаччини. Проте закон передбачає залишити в США в рахунок 200 000 ДП 15 000 осіб з тих, що вже прибувши до США, за новим законом не мають права на переселення і інакше мусіли б бути вислані з США. Вимогу Сенату про те, щоб половина переселенців була з балтицьких країн та східньої Польщі, палата депутатів відкинула. За її ухвалою, візи на переселення 200 000 ДП мають бути видані **пропорційно до співвідношення національних і релігійних груп взагалі европейських ДП,** що їх нараховують 835 000. Найбільшу національну групу становитимуть поляки, яких буде прийнято 62 000. На другому місці стоїть група німецьких та австрійських жидів. Решту квоти буде поділено між особами, нарожeними в країнах за залізною заслоною, що відмовляються повернутися до своєї батьківщини з політичних мотивів. Допущені особи будуть залічені до квот країн їх походження. Одним з основних заперечень проти ширшого переселення до США було те, що це збільшило б наявні вже й тепер в США мешканеві труднощі.

Прихильники закону повідомили палату депутатів, що переселення ДП до США заґарантоване різними церковними громадами. Також і іншим організаціям буде запропоновано забезпечити переселенців так, щоб вони не могли стати в США тягарем для «громадської кишені». Закон передбачає поселення ДП в штатах і на територіях відповідно до наявних можливостей. За повідомленням російської еміґраційної преси в США, в штаті Нью-Йорк вже подано 10 000 вимог на сільсько-господарських робітників. Шеф департаменту сільського господарства Дю Монд обстоює переселення в першу черґу цих осіб, тим більш що їм забезпечено приміщення. Шеф комітету для розселення ДП в штаті Нью-Йорк Корсі заявив, що штат Нью-Йорк спочатку прийме 10% ДП з загальної еміґраційної квоти, а згодом, особливо взимку — значно більшу кількість. Він же заявив, що провадить переговори з представниками одягової промисловости, які згоджуються прийняти й навчити ремесла 10 000 ДП, а також з лікарнями, що дуже потребують медичних сестер і взагалі лікарняних працівників. Мешканевий департамент комітету, за словами його комісара Стічмена, енерґійно шукає помешкань для майбутніх іміґрантів.

ДП-ЗАКОН СХВАЛЕНО І В ПАЛАТІ ДЕПУТАТІВ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-ІНС). 11 червня американська палата депутатів прийняла законопроєкт про допущення до США переселення 200 000 ДП протягом найближчих двох років. Одночасно схвалено прийняти 2000 чехословацьких громадян, що втекли з своєї країни після політичного перевороту в ній у лютому ц. р. Прийняту в Сенаті пропозицію про допущення до США вояків колишньої польської армії, що не повернулися до Польщі, а також німців — відхилено.

Трумен вимагає доказів миролюбства

БЕРКЛЕЙ (Каліфорнія) (Дена-Ройтер). Виступаючи тут з промовою в порядку своєї підготовчої до президентських виборів програми, президент Трумен вимагав від Совєтського Союзу довести своє бажання миру зреченням від тактики „примусу“ й відвертої аґресії. Ухилення Совєтського Союзу співпрацювати із своїми воєнними альянтами в справі миру й відбудови світу є, за словами Трумена, найгіркішим розчаруванням нашого часу. Президент відкинув окремі переговори з Совєтським Союзом про розбіжності, що є між обома країнами. Жодна нація, — сказав він, — не може вимагати нагороди за добру поведінку. Двері до чесних переговорів, що привели б до усунення розбіжностей в поглядах, завжди відчинені Далі президент підкреслив, що Сполучені Штати відмовляються спільними з іншими великодержавами заходами коштом слабших націй знищити надії людства на мир. Тепер розкол стався не між Совєтським Союзом і Сполученими Штатами, а між Совєтським Союзом і рештою світу. Совєтський Союз із своїми сателітами повинен припинити підтримувати повстанців у Греції і не ставати на перешкоді об'єднанню північної Кореї з південною. Світ живе тепер в непевне міжчасся між виграною з такими великими жертвами війною і досі ще нездійсненим миром. Сполучені Штати не боролися проти Совєтського Союзу заради якогось територіяльного чи господарського виграшу. „Ми не маємо якихсь ворожих або аґресивних цілей проти СССР чи якоїсь іншої країни Ми не провадимо ніякої фальшивої війни“.

Сполучені Штати, — сказав президент Трумен, — довели своє прагнення миру такими заходами: 1) ліквідацією найбільшої в історії військової організації; 2) демобілізацією армії, що була в Европі й Тихому океані; 3) пропозицією поділитися таємницею атомової енерґії з іншими націями під умовою відповідних ґарантій її мирного застосування; 4) наданням позик та безповоротних кредитів іншим націям Совєтський Союз, навпаки: 1) ухилився від участи в европейській допомоговій програмі; 2) на всіх інтернаціональних конференціях застосовував тактику гальмування і пропаґанди; 3) зловживав в ОН своїм правом вето, застосовуючи його „без достатніх підстав“; 4) вдавався до безпосередньої аґресії у Східній Европі, особливо на сході Середземномор'я; 5) втручався у внутрішні справи інших країн з допомогою керованих з Москви комуністичних партій. Надія людства на мир, — сказав наприкінці своєї промови президент Трумен, — є справою надто священною, щоб її можна було зневажати задля цілей пропаґанди або власної вигоди окремих осіб, ба навіть і цілих націй Ми зацікавлені в мирі, а не в пропаґанді Сполучені Штати твердо вирішили бути сильними заради миру. Їх напрямна залишиться незмінною.

Болгарія пропонує переговори з Грецією

АТЕНИ (ДЕНА-Ройтер). Болгарський уряд уповноважив свого амбасадора в США негайно розпочати переговори про відновлення нормальних дипломатичних стосунків з Грецією. Грецький уряд і собі уповноважив свого представника при ОН повідомити генеральному секретареві ОН про те, що Греція готова почати з Болгарією переговори в цій справі. Крім того, грецькому амбасадорові в США Дендрамісу доручено почати переговори з болгарським амбасадором в США, якщо він особисто вдасться в цьому питанні до грецького амбасадора.

АВСТРІЙСЬКІ КОМУНІСТИ ПРОТИ СТВОРЕННЯ АРМІЇ

ВІДЕНЬ (ДЕНА-Ройтер). В одній промові в Леобені австрійський статс-секретар внутрішніх справ Ґраф гостро нападав на недавнє рішення австрійської комуністичної партії опиратися створенню австрійської армії, мотивуючи це надто високими видатками австрійського бюджету. Австрійський народ, — сказав Ґраф, — мусить мати армію, що пильнувала б кордонів країни й боронила б народ від «озброєних внутрішніх ворогів», які хочуть підірвати демократію і насадити диктатуру. Комуністи обчислили вартість утримання армії з 38 000 вояків у два міліярди шілінґів річно Які ж великі повинні бути кошти, що їх витрачає комуністична партія на утримання велетенської армії «народніх демократів», — сказав Ґраф. Далі він обстоював розпуск солідно озброєної «робітничої варти», створеної Совєтами для охорони своїх фабрик в Австрії. Австрійський народ не бачить жадних перешкод до створення невеликої державної армії, — сказав Ґраф. Проте він глибоко занепокоєний існуванням військової формації під назвою «робітнича варта», яка озброєна далеко солідніше за нашу жандармерію та прикордонну варту. Якщо якась окупаційна влада вважає, — сказав Ґраф, — що її фабрики повинні мати охорону, вона повинна зробити це з допомогою власного війська, а не створювати збройної сили з единої політичної партії збитих з пантелику австрійців.

ПАЛЕСТИНА МІЖ МИРОМ І ВІЙНОЮ

Хоч уповноважений посередник ОН граф Бернадот офіційно повідомив про досягнуте в Палестині перемир'я і припинення воєнних дій з 11 червня, проте араби вже за кілька день передали Бернадотові ультиматум, в якому, посилаючися на вбивство жидами сирійського вояка й спробу жидівського війська наступати на лібанонському фронті, загрожують загальним наступом на всіх фронтах, якщо жиди не додержуватимуть умов перемир'я. Жиди, відкидаючи ці обвинувачення, і собі скаржаться на окремі порушення замирення арабами. Перед замиренням воєнні дії в Палестині мали особливо запеклий характер, бо кожна сторона намагалася захопити до 11 червня якнайсприятливіші для себе позиції. Жидам вдалося поліпшити своє становище. В їх руках — Гайфа, Яффа і, за повідомленням з жидівських джерел, — Латрун, що відкриває для них важливий шлях Тель-Авів — Єрусалим.

Тим часом граф Бернадот влаштовує свою головну квартиру на острові Родос, де перебуватиме і його посередницько-контрольна комісія з американськими, французькими, бельґійськими та шведськими офіцерами На його пропозицію, щоб США, Франція і Бельґія виділили 6 сторожових суден для контролі палестинського узбережжя, вже відгукнулися США, які передали в розпорядження Бернадота 3 кораблі. Чекають також на прибуття американських і голяндських літаків. Вимогу СССР про допущення до контролі і совєтських представників обговорює Рада Безпеки. (ДЕНА-Ройтер).

БІРМА НАВКОЛЮШКАХ ПЕРЕД СОВЄТАМИ

РАНҐУН (ДЕНА-Ройтер). Як заявив бірманський прем'єр-міністер Такін-Ну, він зробить все залежне від нього, щоб встановити господарські й політичні відносини з Совєтським Союзом. Виклавши перед 1000 бірманців програму своєї партії, Такін-Ну заявив далі, що, хоч Бірма оточена націями, які перебувають у сфері англо-американських впливів, проте її провідні діячі бажають наслідувати совєтську ідеологію. Партію Такін-Ну, що являє собою об'єднання лівих елементів, підтримує антифашистька «Ліґа свободи».

НАМАГАЮТЬСЯ ОБДУРИТИ АМЕРИКАНЦІВ

ЛОНДОН (ДЕНА-Ройтер). Московське радіо наводить офіційний комунікат совєтської військової влади в північній Кореї, в якому повідомлено про скорочення з наказу совєтського військового командування континґенту совєтської армії в північній Кореї. У зв'язку з цим командувач совєтської армії в північній Кореї генерал Гротков разом зі своїм штабом повернувся до Совєтського Союзу: Командування совєтським військом, що лишилося в північній Кореї, доручено генералові Меркулову. Як повідомляють з Сеулу, про кількість совєтського окупаційного війська в північній Кореї нема ніяких певних відомостей. За неофіційними даними, воно обчислюється в 25—40 тисяч вояків. На думку політичних спостерігачів у Сеулі, повідомлення про скорочення совєтської корейської армії є однією з нових спроб збити з пантелику американців. Совєти не зменшили б свого війська, якщо б вони не були переконані, що вони й далі триматимуть північну Корею під своєю контролею через північно-корейську комуністичну «народню партію».

25.000 чужинців до американського леґіону

ВАШІНҐТОН (ДЕНА). Американський Сенат схвалив законопроєкт про призов до обов'язкової військової служби протягом двох років усіх громадян у віці від 19 до 25 років. Законопроєкт передано на розгляд палати депутатів. Схвалення законопроєкту означало б збільшення американської армії кругло до 1 800 000 вояків, тобто до кількости, конче потрібної, на думку військових фахівців, для оборони Сполучених Штатів. Крім того, Сенат схвалив ще низку додаткових пропозицій до законопроєкту, між ними і про прийняття до американського іноземного леґіону 25 000 чужинців.

НОВИЙ УРЯД В ТУРЕЧЧИНІ

Турецький президент Ісмет Іньоєну доручив прем'єр-міністрові Гасан Сака, що подався зі своїм кабінетом до демісії, створити новий уряд, який вже й сформовано. П'ять міністрів, критика діяльности яких проведена останнім часом в турецькому парляменті й пресі, спричинила урядову кризу, лишилися на своїх постах. Решту членів свого кабінету Сака обрав з молодих членів республіканської народньої партії. (ДЕНА-Ройтер).

Королівський шлюб з перешкодами

Шлюб румунського екскороля Михайла з принцесою Бурбон — Парма, завдяки зв'язаними з ним політично-релігійними обставинами, привернув до себе чималу увагу закордонної преси. Не зважаючи на відповідне застереження Ватикану, шлюб відбувся за православним обрядом, в наслідок чого, як заявляють в авторитетних колах Ватикану, принцеса «сама себе відлучила» від католицької церкви, яка не може тепер дати їй зв'язаних з католицизмом привілеїв і допускати її до прийняття Святих Тайн. Як повідомляє ДЕНА-Ройтер, батьки принцеси, не бажаючи вступати в конфлікт з Ватиканом, не були присутні на вінчанні. Замість них принцесу супроводив її дядько — данський принц Ерік, а свідками її були два принци і герцоґ. На вінчанні присутні були члени грецької і колишніх балканських королівських родин, заступник грецького прем'єр-міністра Тсалдаріс та ін. Шлюб відбувся 10 червня в тронній залі королівського палацу. На принцесі було вбрання лососевого кольору із шлейфом 6 м. завдовжки, на голові — діямантова діядема румунського королівського дому, а на грудях — золотий ланцюжок з діямантами і шлюбний подарунок жениха — коштовний дармовис. Перед вінчанням корони жениха й невісти були зв'язані, на знак подружнього єднання, шовковим бантом і обсипані листям троянд і рижу. Після весілля молоді вирушили з Аден до Женеви, де проведуть свій медовий місяць.

Роман 27-літнього кремезного, ведмежеподібного Михайла з тендітною чорноокою принцесою почався під час їх зустрічі в Лондоні на весіллі принцеси Елізабет. Молоду пару не могли зупинити перед шлюбом ні попередні труднощі політичного характеру в зв'язку з незгодою на шлюб румунського уряду, ні теперішні ускладнення церковного характеру. Не зреклася свого наміру принцеса і тоді, коли румунський уряд, сконфіскувавши у Михайла 159 палаців і будинків, надзвичайні ювелірні й мистецькі коштовності і величезні грошові суми, вигнав його з країни лише з 3000 долярів у кишені. Усе це не відстрашило принцесу, яка, походячи з французького й данського королівських домів, любить проте «носити пласкі пантофлі і наслідувати простий люд». Та й попри всю свою молодість, принцеса вже встигла зазнати не самих лише розкошів. Еміґрувавши під час війни з Франції до Нью-Йорку і опинившися там без засобів до життя, вона за 18 тижневих долярів працювала продавщицею штучних квітів, а потім разом з матір'ю мала крамничку капелюхів.

Чому ніхто не цікавиться тим табором?

З табору „Ґнайзенав“ в Горшгаймі (французька зона) одержали ми допис про візитацію єпископа Івана Бучка. Допис вийшов з-під невправної руки селянина, він у листі до Редакції зворушливо-наївно пише: „Прошу помістити в своїм тижневику цей допис, нехай і про нас світ довідається Прошу дарувати, що пишу нечитко й з блудами, бо я чоловік від лопати, а не від пера. У нас нема інтеліґенції, а з інших таборів ніхто не загляне, бо то чорна й темна маса, але якось собі ця маса дає собі раду.“

Для привітання владики Кир Івана Бучка постав у таборі комітет. Наш табір мішаний — поляки, українці, росіяни й білорусини. Найбільший вплив мають тут поляки. Треба було докласти всіх зусиль, щоб побороти та усунути всі труднощі. Одначе наш комітетовий п. Богдан Білошевський зумів дати собі раду. При допомозі команданта француза й керівника табору п. Гамбурґа, римокатолицького пароха й добрих людей українців і поляків, які старалися нам допомогти, удалося всі труднощі побороти. Надійшов день 14 травня. Таборові меґафони оповістили приїзд владики. Коло 2000 таборян із таборів „Ґнайзенав“ і Нідерляєнштайн вийшли зустрічати Достойного Гостя. Таборовий хор привітав Його могутнім „Многая Літа“. Хором диригував місцевий дяк Й Сич. Владику привітав хлібом-сіллю таборовик С. Головiч.

Потім вітали Владику три дівчинки в національних строях з китицею квітів, керівник табору п. Гамбурґ, та о. декан Щеснюк. Похід рушив вулицями табору до церкви. Тут відправили архиєрейську службу Божу, на якій були присутні представники табору, ІРО і французької військової влади. По Службі Божій Владика сказав проповідь, під час якої люди плакали як діти.

ПАМ'ЯТНИК У ГАЙДЕНАВ

Пам'ятник Симонові Петлюрі в Гайденав побудовано за ініціятивою Союзу Ветеранів з частинним вкладом власних коштів та на пожертви таборян. Пам'ятник височиною 2,95 м. Побудований він з чорного каменя. Нижче хреста вмуровано бронзовий барельєф Головного Отамана, а ще нижче таблицю з сивого мармуру з написом: «Головному Отаманові Військ УНР і Голові Директорії С. Петлюрі в 20-ту річницю трагічної смерти Союз Ветеранів, в Гайденав, 25 травня 1946 року». Будову провадив голова Союзу Ветеранів сотник Л. Козар. Перед пам'ятником є підмурівка з таблицею із білого мармуру, на якій вміщені написи померлих таборян з часу заснування табору в серпні 1945 року аж до листопада 1947 року.

СТАРШІ ПЛАСТУНИ В ЕТЛІНҐЕНІ

В етлінґенському таборі зорганізовано самостійний гурток старших пластунів під назвою «Холодний Яр». Членами цього гуртка є бувші члени гуртка «Холодний Яр» в Мангаймі та нові члени із Карльсруе та Пфорцгайму.

Гурток цей заложив Осередок Праці, в якому працюють також і пластуни з інших таборів, а студіюють в Карльсруе та Гайдельберґу.

У члени «Холодного Яру» приймають тільки пластунів, які мають якісь вишкільні пластові курси та зобов'язуються активно працювати в коші або станиці.

(Кіт-Юрко)

НОВА УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ

Українські ДП або виїздять, або опускають руки і зрезиґновано сидять у таборах. Але інший шлях вибрав для себе мешканець українського табору в Етлінґені п. Василь Гринів, що після довгих та впертих заходів переміг німецьку нехіть до чужинців і на одній з головних вулиць, саме на Баденер Тор в Етлінґені, відкрив солідну текстильну крамницю. Великий шильд з незвичним для німців прізвищем, вистава, на якій поруч текстилів є чудові зразки українського народного мистецтва, так і звертають увагу прохожих на крамницю, що має в німецьких фахових колах дуже добру марку і всі вигляди на добрий розвій.

(ак)

З ініціятиви американського журналіста

Постає університет ДП в США

Союз Преси ДП завдяки посередництву Головної Квартири ІРО в американській зоні дістав доручення допомогти в реалізації цікавої ініціятиви, що зародилася в США завдяки впливам та зв'язкам берлінського шеф-кореспондента великого американського часопису „Тайм", п. Джона Скотта, в справі створення за океаном окремого університету ДП. Редактор Скотт покликався в своїй акції на те, що в минулі 30 років, а зокрема в часи, коли після перемоги Гітле а значна еміґрація мусіла залишити Німеччину, в США існувала ціла низка високих шкіл та визначних інститутів закладених якраз німецькими скитальськими вченими.

Містер Скотт пропонує з'ясувати американській прилюдній опінії, що згадані високі школи можуть сьогодні бути лише малим зразком для тих можливостей, які існують сьогодні. Сьогодні маємо справу з великою еміґрацією 12-х країв і націй, якої інтелектуалісти не мають належної змоги провадити важливу боротьбу проти тієї тоталістичної ідеології і практики комуністичного центру, що тримає в ярмі народи за залізною заслоною. Існують практичні можливості створити ж в Америці самостійний університет, на катедрах якого можуть з'явитися східні-европейські учені від астронома до професора ветеринарних дисциплін. Але для реалізації цього шляхетного наміру, що може мати дуже важливий вплив на формування американської опінії, треба розпочати сильну акцію та проявити максимум всесторонньої ініціятиви. Тому секретаріят Союзу ДП-Преси звертається до всіх науковців на скитальщині обох статей надсилати їх прізвища й адреси та короткий життєписи найкраще німецькою або англійською мовою на подану в кінці цієї замітки адресу.

Справа дуже важлива і пильна. Містер Скотт має намір ще вкінці того місяця вилетіти до США і до тієї пори хоче мати змогу переговорити з кандидатами на професорів, викладачів і лекторів майбутнього університету. Він просить до 22 червня надсилати зголошення Незалежно від індивідуальних зголошень Союз ДП-Преси прийматиме колективні пропозиції скитальських організацій науковців.

Адреса:

Herrn O. Berlings, Geralsekretär im Verband der autorisierten DP Verleger Augsburg-Hochfeld, Kollmannstr. 6

Мистецька виставка в Амстердамі

З ініціятиви Союзу ДП-Преси на другій пресовій конференції в Головній Квартирі ІРО було поставлено проєкт дати скитальцям змогу влаштувати за межами американської зони мистецькі виставки, що дозволили б познайомити чужинецьку опінію з творами мистців ДП. Після того, як влаштована в Штутґарті така виставка викликала велике зацікавлення в колах ІРО, шефові Інформаційного Відділу Головної Квартири п. Денлінґеру вдалося зорганізувати окрему виставку картин в залях Національної Ґалереї в Амстердамі. Організацію цієї виставки, в якій візьмуть участь малярі 6 національних груп (українці, естонці, литовці, латвійці, поляки і вірмени) доручено колишньому директорові Музею Мистецтв в місті Ризі Проф. А. Пранде. Ініціятори цієї вартісної імпрези звертаються до мистців з проханням підтримки Ґарантію за безпеку й охорону призначених на виставку творів перебмає Амстердамський Музей, а всі експонати будуть перевезені під особистим наглядом Проф. Пранде, що зв'яжеться з відповідними мистецькими організаціями національних груп. Передбачається, що мистецьку виставку ДП ще цього літа перевезуть до Парижу й Брусселю.

Церква про атомову бомбу

ЛОНДОН (ЮП). Комісія англіканської Церкви, призначена архиєпископом Кентерберійським і Йоркським, опублікувала комунікат, в якому визнає дозволеним вживати атомову зброю для оборони проти активного напасника. Через те держава в праві виготовляти й заготовляти атомові бомби. Проте комісія не схвалила скинення атомових бомб на Наґасакі й Гірошіму і взагалі засудила вживання цієї зброї з метою повного знищення міст. Комісія складалася з 11 духвих осіб і 4 фахівців у галузі міжнародного права, військової справи й фізики. Говорячи про міжнароднє становище, комісія визнала, що Совєтський Союз перешкоджає запровадити в світі порядок, побудований на засадах права й свободи.

«ГРОШІ НЕ ПАХНУТЬ»

БУЕНОС-АЙРЕС (ДЕНА). 10 червня між Арґентіною і Совєтським Союзом почалися переговори про встановлення приязних дипломатичних стосунків і укладення «широкого» торговельного договору. Совєтсько-арґентінські переговори, якими закінчується річна перерва в будь-яких господарських переговорах між обома країнами, перебуває в зв'язку з тим, що, як повідомляють з Вашінґтону, США не мають наміру купувати арґентінську харчову продукцію для европейської допомогової програми. В арґентінській столиці перебуває також чехо-словацька комісія для обговорення укладення з Арґентіною торговельного договору. Зважаючи на те, що Арґентіна уклала вже торговельні договори з Юґославією, Польщею, Румунією та Угорщиною. її договір з Чехо-Словаччиною був би п'ятим договором з розташованими за «залізною заслоною» державами.

Кінець російської соціял-демократії?

Утопія Д. Даліна

Написав Ів. Корсун

Чверть століття існує на еміґрації (тепер в Нью-Йорку) місячник РСДРП, чи, як в Росії прийнято називати, меншовиків — «Социалистический Вестник». В перші роки існування цього журналу це був один з найсолідніших теоретичних органів міжнародньої соціял-демократії. В підсовєтській дійсності, де в двадцятих роках еміґрантську пресу мали змогу читати ще досить значні кола партійної інтеліґенції, «Соц. Вестник» користувався великим впливом. Він давав блискучі оцінки й проґнози і його матеріялами неофіційно користувались і керівні діячі партії й опозиційні течії в ній. В тридцятих роках — після ліквідації НЕП'у й колективізації, «Соц. Вестник» почав втрачати в СССР вплив головно через свою відірваність від живої совєтської дійсности. Його оцінки подій в Росії з позицій лібералістичної ментальности ставали для совєтського читача все більш тривіяльними й мало значущими. Сьогодні на «Соц. Вестнику» почувається вже явно печать ідейного закостеніння. Це зв'язано, очевидно, не тільки зі зменшенням кількости його співробітників (природні втрати, відхід деяких провідних публіцистів (напр. перехід Дана на совєтські позиції), а й з певними якісними змінами в самому середовиці. Найважливішою з тих змін теба визнати теоретичну розгубленість, відсутність постановки проблем, теоретичних шукань, тощо. Нова еміґрація з Росії не влила свіжих сил в це середовище. Можна прямо сказати, що та частина нової російської еміґрації, яка заговорила тепер в увесь голос, являє собою суцільно реакційне явище, з значним фашистським зафарбленням і у відношенні до неї «Соц. Вестник» опинився на більш лівих позиціях. Може під тиском цієї частини нової еміґрації почувається дальше поправіння «Соц. Вестника», поправіння, що межує (дозволимо собі так сказати) з цілковитим розривом з робітничим соціялізмом. Психологічно це можна зрозуміти — після чвертьстолітнього відриву нав'язаний нарешті зв'язок з людьми з краю і раптом ті люди з «соціялістичного раю» взяли під обстріл навіть такі скромно соціялістичні позиції. Але доводиться пожаліти, що «Соц. Вестник» не зумів нав'язати зв'язку з іншою частиною нової російської еміґрації, з тією, яка з природного страху перед небезпекою насильницької репатріяції замовчала про свої правдиві політичні позиції й не знайшови ніде підтримки своїм шуканням, відвернулась від «буржуазного світу» і стала джерелом совєтської аґентури. Коли ми читаємо тепер в листах з Канади, Бельгії, Франції про комуністичні настрої серед частини нової еміґрації, то маємо на увазі саме цих людей і російською частиною їх мусила б заопікуватись еміґрантська РСДРП. Бо ми ніколи не повіримо, що ті люди є правдиві комуністи-сталінці. Вони такими стають тут, під впливом отого фашизуючого рідного оточення.

Одною з явних ідейних поступок реакційній частині нової російської еміґрації ми вважаємо і вміщену в ч. І «Соц. Вестника» за 1948 р. статтю Д. Далина «Новая Платформа РСДРП». І хоч стаття та вміщена «в порядку дискусії», все ж ідейні її основи не мають нічого спільного з соціялістичними принципами. Для прикладу ми розглянемо тут позиції Д. Далина в національному питанні.

Ідеологи «Соц. Вестника» віддавна грішили в національному питанні. Їхні теоретичні заложення тут були порочними від самого початку. До поняття «велика Росія» вони від самого початку підходили не історично, а патріотично. Для них «єдиная неделимая» тюрма народів була явищем не історично-переходовим, яке виникло в порядку насильства і після ліквідації того насильства мусило ніби (виходячи з соціялістичних принципів) зникнути. Ні, велика Росія була для них явищем природним, раз назавжди даним. Вже в цьому почувалось теоретичне філістерство й недодуманість. Таке ставлення до визвольної боротьби поневолених націй було гріхом багатьох европейських соціялістичних партій і пояснювалось воно почасти впливом на них панівних верств їхніх націй почасти фальшивим теоретичним заложенням, що визвольна боротьба пролетаріяту в великих державних об'єднаннях може провадитись успішніше, ніж в дрібних розпорошених державах і що тому принцип автономії й федерації є межа, переходити яку шкідливо для пролетарської справи. Ця, вигадана не соціялістичною, а імперіялістичною ментальністю теза, цілком заперечена життєвою практикою, особливо після першої світової війни. Можна вважати майже законом останніх десятиліть, що чим дрібніша є держава, тим кращі умови виборюють собі в ній працюючі кляси. Перед другою війною робітники й селяни не тільки Швайцарії, Данії, Скандинавії, а й таких молодих держав, як Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва, жили в кращих умовах, ніж трудящі великодержав. Ці дрібні країни не тяглися до озброєнь, не збирались ні над ким панувати й тому їх трудящі верстви не несли додаткового тягару за імперіялістичні амбіції панівних кляс. Але ця проблема навіть не вкладається в матеріяльно-міщанський підхід: який то соціялізм, що матеріяльний добробут трудящих ґрунтує на обмеженні національної свободи окремих народів, тобто на частковому бодай і їхньому поневоленні й вискові?

Так стояла справа з теоретичними позиціями РСДРП. Практика РСДРП в роки революції була ще ганебнішою. Поминаємо добу Керенщини, коли російські соціялісти стали явно по боці російського імперіялізму й всіма силами гальмували природний розпад насильством створеної багатонаціональної імперії. В роки громадянської війни організації РСДРП ішли слідом за такими катами й карателями трудящих і поневолених народів, як Денікін, Колчак, Вранґель і співпрацювали з ними. В усякому разі в питанні ставлення до визвольної боротьби поневолених народів вони одностайні з представниками найстрашнішої реакції, проголошену демократіями цих народів національну незалежність вони, разом з тими реакційними генералами, заперечували й поборювали.

Здавалось би, що ця ганебна практика і провал теоретичних положень мусіли були дечому навчити. Але в статті Д. Даліна ми не бачимо не тільки осуду минулого, а маємо дальший крок в напрямку імперіялістично-націоналістичного звироднення РСДРП. Після розпаду Російської імперії в революцію 1917 р., після створення натомість цілого ряду самостійних держав, після того, як навіть большевизм змушений бодай формально визнати право кожного члена СССР на вихід з нього, Д. Далін повертає історію назад, до 1917 р. Взагалі вся його стаття (не тільки в національному питанні) ні уявленнями, ні міркуваннями не переступає за межі 1917 року. Д. Далін висуває проєкт Російської Федеративної Республіки. Але найцікавіші мотиви. Колись РСДРП принципи автономії й федерації мотивувала завданнями визвольної боротьби пролетаріяту й соціялізму. Тепер цього немає. Д. Далін виступає з мотивами, які в однаковій мірі висував би і Пурішкевич, і Мілюков. Знаючи добре, що на добровільно-демократичних засадах Російської федерації не побудувати, Д. Далін висуває ідею «Сильної Центральної влади» і мотивує її ось чим: поперше, зробити неможливими спроби нових державних переворотів. Подруге, щоб перебороти великі відцентрові сили і, потретє, щоб попередити міжнародні конфлікти. Пригляньмось ближче до цих мотивів. Ми теж хотіли б запобігти перманентних державних переворотів, але радикально розходимось з Д. Даліним щодо засобів. Державні перевороти ми хочемо унеможливити такою організацією суспільного і політичного життя, за якої сама ідея перевороту була б неможливою. Тільки так повинен підходити до справи правдивий соціяліст. Д. Далін хоче унеможливити державний переворот сильною центральною владою, тобто силою. Запитуємо пана Д. Даліна — чим, крім допущення очевидно деякої критики, його сильна влада ріжниться від сильної влади генерала Франка й чиє соціяльне замовлення він виконує? Те саме можна сказати й про другий мотив Д. Даліна — центральна влада потрібна для переборення відцентрових сил, тобто (називатимемо речі їхніми іменами) — для подавлення визвольних змагань, що їх утримати в «федерації» одною тільки демократією сам Д. Далін не надіється. Запитуємо пана Д. Даліна — що спільного з соціялізмом і марксизмом має цей його мотив? Щодо третього мотиву — сильна центральна влада потрібна для попередження міжнародніх конфліктів, то такі мотиви виставляв навіть і Гітлер. Добрими намірами, як відомо, і пекло вистлане.

Характерний ще один пункт в плятформі Д. Даліна. «Плебісцит в усіх областях, прилучених до Сов. Союзу в Европі, починаючи з 1939 року, для остаточного рішення про їх державну приналежність». Д. Далін виключає право плебісциту для областей, прилучених не в Европі і до 1939 року. Їх підлеглість Росії він вважає природною і законною Але повернемось до областей, прилучених після 1939 року. Мова йде про народи Прибалтики. Західною Білорусь і Західню Україну. Мова йде про старі европейські нації, що опинились уже, чи ще опиняться за залізною заслоною і що напевно підуть скоро грітися під сонце сталінської конституції. Як соціял-демократ Д. Далін мусів би в своїй плятформі відразу відмежуватись від загарбання цих країн Сталіним. Проте він не відмежовується, а влаштовує для них плебісцит під охороно «сильної центральної влади» і могутньої совєтської армії, яку плятформа Д. Даліна передбачливо зберігає і на скорочення якої піде тільки «в наслідок міжнародніх угод». Але такі «плебісцити» ми вже бачили не тільки в с-д Д. Даліна, але також у Сталіна, Гітлера, тощо. Тут ми не дискутуємо з Д. Даліним. З пуришкевичами, денікіними, вранґелями ми ніколи не дискутували, а тільки боролися. Їхній «сильній владі» ми завжди протиставляли нашу силу. З тою ріжницею, що їхня сила, як і сила Д. Даліна, була силою поневолення, а наша — силою визволення.

Але з Д. Даліним ми й не дискутуємо, і боротись не збираємось. Бо його проєкт сильної центральної влади й збереженої совєтської армії після падіння большевизму є реакційно-націоналістична утопія. Адже большевики за сім місяців, тобто від березня до жовтня 1917 р. розклали армію з віковими традиціями і забобонами, то невже Д. Далін думає, що тепер не знайдеться політичних сил, які розкладуть совєтську армію не за сім місяців, а за сім днів? Ми вважаємо, що такі, як у Д. Даліна, смішні ілюзії могли витворитися тільки на еміґрації, та ще й за океаном.

Як бачимо в статті Д. Даліна немає жадного соціялістичного мотиву. Його соціялізм нагадує убрання того злидаря, що виграв у лотерею мільйони й не встиг перебратися відповідно до нового свого

На могилу Тараса Шевченка люди йдуть, мов на прощу . . .

Помер владика Такач

В Пітсбурґу (США) повідомляють, що там 13 травня ц. р. на 69 році життя помер Єпископ Василь Такач, який від 1924 року був єпископом для греко-католиків із Закарпаття та мав свій осідок у Гопстед, коло Пітсбурґу. До його дієцезії належить коло 400 000 українців із Закарпаття, а також українці із Бачки та кілька греко-католицьких парафій хорватів, мадярів і румунів. Заснування окремого єпископства для українців із Закарпаття в Америці сталося наслідком заходів колишнього мадярського уряду ще перед першою світовою війною, який не хотів погодитися, щоб українців із Закарпаття дати під юрисдикцію єпископа українця. Сталося це і через інтриґи москвофілів. У 1946 році помічником покійного єпископа Такача став єпископ Данило Іванець, який після смерти Такача став єпископом ординаріем.

Подорожні нотатки

Враження з одної ювілейної конференції

Перед нами імпозантний проспект об'єднаної конференції історичної і мистецтвознавчої секції Вільної Української Академії Наук і Наукового Товариства ім. Шевченка. Саме поєднання цих імен тішить око і серце. Слушний папір, гарний шрифт, ювілейні дати, кліше з портретом Богдана хмельницького, староввинним письмом і гетьманським гербом. Гарний проспект. На першій сторінні стоїть: «Міттенвальд, 5—7. УІ. 48:, поч: 62 год». Проспект складається з шістьох сторінок на манір квитка Мюнхенського міського трамваю і містить програму конференції. Та є на світі схильні до критики люди, яких при побіжному перегляді проспекту огортає сумнів. Кількість доповідей становить поважне число 23. Це двадцять три години. За два з половиною дні. І то без дискусій. А це припустити неможливо. Але ці критичні люди відганяють свої критичні думки і з легким серцем ідуть на конференцію. Побачимо, що воно буде.

Поїзд спиняється на Авґсбурґському двірці. Хочеться вийти й лишитись у цьому місці, що часами нагадує далекий Київ. До завтра можна ще добратися до овіяного пластунською славою Карвенделя Та почуття обов'язку похлонює те бажання, легкий сентимент розвіюється, і ми лишаємось у вагоні. Потяг іде далі.

Мюнхен. Куди веде недоля дипіста, що прибуває з провінції у баварську столицю? Дахауерштрассе 9. Нічліґарня СХС. При дверях оголошення: «Відчинено від 20.30, запис гостей від 21 год., запис припиняється о 22.30, опорожнення приміщення о 7 год. ранку». Втомленого дорогою приїжджого тішить згадка про короткий відпочинок в непривітному есхаесівському лігві. Проти входу на сходах на другій стіні приліплено обома сторонами знайомий проспект. Чорнилом — як і на нашім — дописано: «Конференція відбудеться в Авґсбурзі, Сомме-Казерне, поч. о 2 год. 5. УІ. 48»: Що це? Помилка чи непорозуміння? І чому мистецтвознавці й історики разом? Люди ж думали щось, що не повідомили нас завчасу! і що це за гра ховається за цією припискою? Зрозуміти нелегко. Навіть допитливій людині. Ні, історики справді збираються в Міттенвальді. Треба їхати туди.

Заходимо в нічліґарню. Тут повно молодих людей у старій військовій уніформі. Вони не мають звичайного діпівського вигляду. Варять каву, жартують. Один сидить на ліжку. Проти нього стоїть гурт товаришів. Той згадує якісь дивовижні і сміховинні пригоди. Милозвучна італійська мова. Фіґурує якийсь ляццароні. Далі — ліри і інші незвичні атрибути. Слухачі слухають уважно і лагідно, сміються, докидують свої зауваження. Інший оповідає про Англію. Ріміні. Вертають з англійского полону. Приїхали до Німеччини. Тут певно рідня і друзі. Впадає в око зовсім відмінна проти стандартних авсленде̇рів, якась приємна, вироблена, нерозмазана постава цих хлопців. Прибуває вечірній «штамм». Їх мало. Та господарі — похмурі сфінкси — не всіх приймають. Приймають за принципом лівої ноги. І ще — брата і свата. І один бідолашний хлопчина мусить серед ночі йти геть, **не знайшовши притулку в харитативній українській установі.** А три ліжка лишаються вільні. Та сфінкс — цар і бот. Горопашний діпі, що всюди носить тавро свого згулюкання, згинається ще дужче. По записові — розподіл коців. Сфінкс — вірний звичці — негарним словом зачепив вояків. Цим разом проніс його пошепки. Та чуйне вухо рімінця піймало образу. І сталося щось нечуване. Камінь, кинений у гниле болото. Гурт піднявсь як один. Один твердим вояцьким словом впень відчухрав зухвальця. А той ані мук! Зішулився і принишк. Сам сфінкс як побитий пес! Губи белькотіли щось невиразне, а рука з відтятим середнім пальцем неприємно дрижала. Другий сфінкс мовчки і влесливо заглядав у рот воякові. Й не один гість пізнав почуття сатисфакції.

Рано-вранці ми в Міттенвальді. Але що це? На малому двірці не видко знайомих лиць. Ніхто з них не вийшов з поїзда на плятформу. Невже справді не відбудеться? Йдемо до одної професорки — відомого українського вченого. Мила сивоголова жінка щиро дивується: «Подумайте, що вони заварили... Ви приїздите до нас, а тепер мусите знов півдороги назад. Ось, прошу, читайте, ці листи прийшли в останню хвилину. І що ж це за конференція істориків без істориків!» В листі стоїть: «Авґсбурґ... Ночівля і харч забезпечені». Нема ради. Стрімголов летимо в Авґсбурґ.

Мимоволі всотується порівняння. Згадується ювілейна Шевченківська конференція НТШ, що відбулася нещодавно в Берхтесґаденському «Орлику». Вона теж не збирала зір з неба в сенсі наукових висот. Але як пильно й дбайливо готувалися до неї господарі, адміністрація табору й місцеві науковці. Скільки праці й уваги доложили члени жіночої організації і учениці гімназії. Було гарно й приємно. І як світило і гріло рание весняне сонце!

Та «многострадальний Авґсбурґ мусить приймати всі конференції, збори, з'їзди, злети і т. п., всіх вигнанців, мистців, науковців і письменників з усієї Вестзони. Конференція відкрилась в таборовому театрі виступом місцевого хору молоді. Все було як слід. Після урочистої частини почалися доповіді. Теми були найрізноманітніші. Проблеми театру, Леся Українка, Монтеск'є. Дискусії були нескінченні. І чомусь на науковому з'їзді говорилося про таборові майстерні, що продукують вироби народнього мистецтва, про потребу контролі над ними під зверхністю вищих українських організацій і багато, багато іншого. Кількість присутніх ставала раз-у-раз менша, і вкінці лишилось лиш кілька осіб. Конференція лише номінально назвалася ювілейною. Бо **за винятком трьох присвячених великому гетьманові доповідей і кількох незначних і цілком побіжних згадок про нього в інших — вона нічого спільного з ним не мала.** Бідний Богдан! Попався на зубок науковцям! Чи думав він колись, що раз його іменем буде утискуватись особисту свободу українських майстрів і ремісників і обмежуватись вільну творчість їх? Чи думаєш ти тепер що іменем твоїм прикриваються дрібні ділки, що носять гучні й дешеві титули, люди, що не зробили нічого великого, а сплюжили й знищили все велике?

Приємною несподіванкою була доповідь проф. Зайцева про Нарбута. Це особисті спогади промовця про славного українського графіка, виголошені з такою експресією, з такою теплотою. Патетика доби Визвольних Змагань. Великі і малі події. Мітичний Лупа Грабузов, незабутній Зеров, неповторний Нарбут. Гумор і дотеп. Вчення і творчість. Гурток великих друзів. Велика містифікація. Життя, любов, приязнь і смерть. І неповторний аромат епохи.

В неділю ввечері мистецтвознавча секція засідала окремо і мучилась над розв'язанням нерозв'язних організаційних справ. До пізньої ночі обговорювалось безконечні проблеми. Людей було мало, і всі так потомились, що не могли сидіти й мусіли зміняти свою позицію на ходячу чи лежачу. Добро — нарада відбува-

становища. Тільки Д. Далін, як і його середовище, ніяких мільйонів, крім сталінової імперії, не мають. Їм залишається або чесно визнати ту імперію, або оголосити себе банкротами.

Тож нема про що дискутувати з Д. Даліним. **Ми дискутуватимемо з тим російськими соціялістами, які до поняття «російська імперія» підходитимуть не як до вічної й природної, а як до тимчасової й насильством створеної категорії.** Які, отже, першою вимогою поставлять цілковиту ліквідацію апарату її насильства — центральної (імперської) влади, негайний розпуск совєтської армії й безумовну демілітаризацію СССР. Це створить передумови для виділення з його складу поневолених націй, що на підставі не тільки соціялістичних, а з простих демократичних принципів мають стати такими ж суверенними, яким має бути також і російський народ. Ці ж суверенні народи будуть дбати і про «попередження міжнародніх конфліктів», при чому дбатимуть більш радикально, ніж «сильна центральна влада». Д. Даліна, яка саме для того й сильна, щоб нав'язувати свою силу слабшим і через те творити міжнародні конфлікти.

СЕКТА ВСЕСВІТНЬОЇ РЕЛІГІЇ

Як писала американська преса, 20 березня близько 5000 людей в Сполучених Штатах Америки святкували день нового, 104-го, року. Це — так звані «багаїси», члени релігійного товариства, яке вірить, що Христос повернувся на землю 131 рік тому в образі перського вчителя Бага-У-Аллага — «пророка нового часу». Цей «новий час» почався з дня заснування цього товариства — 20 березня 1845 р. У Рілметі на березі Мічіґанського озера, в кількох кілометрах на північ від Чікаґо, височить розкішний храм багаїсів. Їх рік має в собі 19 місяців, по 19 день в кожному. До цього між 18-м та 19-м місяцями додається у звичайному році 4, а в переступному 5 днів. Назви цих місяців такі: Пишність, Слава, Краса, Сила, Бажання, Знання, Міць, Мова; Питання, Честь, Незалежність, Панування і Гордість. Останній місяць Гордости починається 1 березня. Протягом його багаїси постять, готуючися до святкування Нового року. Члени цієї секти розкидані по 68 країнах. Вони вірять в об'єднання всіх релігій, рас, національностей і кляс. Вони твердять, що їх релігія охоплює собою релігії християнську, юдейську, мусульманську, індуську, Заратустри й усі інші. За їх вченням, в особу Бага — У — Аллала втілився, знову зійшовши на землю, дух не самого Христа, а й усіх великих пророків інших релігій. «Бути багаїсом, — пише один з їх пророків, — значить, любити весь всіт, поважати людяніть і їй служити».

ВИЯВЛЕНО ЗГРАЮ ФАЛЬШИВОМОНЕТНИКІВ

КАССЕЛЬ (ДЕНА). Американська кримінальна поліція виявила широко розгалужену по американській і брітанській окупаційних зонах організацію фальшивомонетників. 10 червня американська поліція заарештувала коло табору жидівських ДП в Касселі трьох членів цієї банди, що намагалися виміняти у жидівських таборян 11 340 долярів на німецькі гроші. Дальше дослідження привело за кілька днів до виявлення всіх членів зграї. Центральний осередок фальшивомонетників був у брітанській зоні. Там виявлено 45 000 долярів фальшивими грішми в 10-долярових купюрах і 12 кліше та двотонновий прес для їх виготовлення.

— Як повідомляють з авторитетних кіл, Австралія зробила великий поступ в удосконаленні типу далекострільної «надракети», спроможної скидати атомову бомбу на надзвичайно віддалених відстанях.

З Ашаффенбурґу до Бетґурсту

Добрі вісті з Австралії

Нам передали листа, якого написав з Австралії відомий наш музика віртуоз, піяніст Анатоль Мірошник.

Після майже 28-денної подорожі з Венеції через порт Сайд, Суез, Червоне море до Кольомбо (Цейлон), а звідси без зупинки, прибули ми до Сіднею. Тут нас посадили до спеціяльного поїзда і повезли до міста Бетгурст, 200 км від Сіднею, а потім далі автобусами до табору. Скрізь нас радо вітали. Табір має незавидний вигляд — це колишні бараки для австралійської армії. Годують нас дуже добре. М'яса споживаємо більше як хліба. Хлопці ловлять зайців і роблять з них особливі делікатеси. Правда, вночі трохи мерзнемо. Ми пережили тут велику подію в історії нашої молодої еміґрації в Австралії. Крім великої кількости кореспондентів, які ввесь час атакували нас, кілька днів перед тим стараннями знайомих австралійців нам, українцям, улаштували великий радіоконцерт. Цей концерт передавали чотири найбільші радіостанції Австралії.

У місті, в залі одного готелю зібралися видатні люди нашої провінції. Спочатку виступив з промовою директор нашого табору. Він висловив надію, що ми можемо стати добрими громадянами Австралії. Потім співав хор, я грав пару речей. Все це їм дуже подобалося. Між цим директор ставив нам такі питання. Скільки років, де народився, де вчився, що робив у Німеччині і найголовніше, як подобається Австралія. Мене, наприклад, запитав, чи я жонатий і чи я не хотів би собі шукати гарну австралійку. Останній запит викликав у залі сміх. Після радіоконцерту почався показ народніх танців. Публіка була захоплена. Після цього австралійці встали і заспівали свій гімн в знак того, що приймають нас у сім'ю свого народу. Від цього моменту нас стали називати „нью-австраліенс". Наш хор у відповідь заспівав „многая літа". Присутні запросили всіх нас на вечерю. Сіпали нас на всі боки так, що тяжко було зорієнтуватися куди і з ким іти. Тут люди надзвичайно привітні і гостинні. Якби наша еміґрація про це знала, напевно прибула б сюди масово. Я дістав п'ять запрошень. Учора, напр., був в одного фармера 75 км від табору. Він має 8—11.000 овечок (точно він не знає скільки), 300 штук рогатої худоби і щось 20.000 гектарів землі. Частували нас за всіма правилами. На друге фармер обіцяв узяти мене на полювання кенґуру.

Тепер дещо про життя взагалі: Після Німеччини тут справжній земний рай. В маґазинах повно всього. Особливо дешево харчі. Американці з нашого корабля, що приїздили до нас у гості, казали, що тут у сім разів усе дешевше, ніж в Америці. Австралійці — це нація сама для себе. Вони більш горді від нас і особливо горді, коли хтось вихваляє їх країну. А вихваляти в дійсності є що. Природа надзвичайно гарна. Такої краси, певно нема ніде в світі. Якщо хтось уявляє Австралію, як країну дуже дику, то помиляється. Культура і цивілізація стоїть дуже високо. Насамперед вражає всіх модерність міст і всього устаткування. Для мистців і театру тут необмежені можливості.

КОЖНОМУ СЛОВО

Відповідь пану Боремському

До Шановної Редакції «Неділі» **в Ашаффенбурзі.**

Вельмишановний Пане Редакторе, прошу ласкаво не відмовити помістити у Вашому цінному часописі нижчеподаного одвертого листа.

Польський незалежний демократичний тижневик «Кроніка» в Ч. 19 за 9. травня 1948 р. помістив на сторінці в рубриці «Листи до редакції» допис п. Маріяна Боремського про українську брошурку «До питання українсько-польських взаємин».

Автор згаданого допису починає від твердження, що правдоподібно цю брошурку «написало три автори, що прикриваються під псевдами» ... та, що це «безсоромний пасквіль на адресу Польщі і поляків», який він не брав би під увагу, коли б не журба про добро «акції порозуміння польсько-українського» (радо хотіли б у це вірити! — прим. А. Я.) І коли б не те, «що згадані три автори терплять на різні комплекси і психічні недуги». Він каже, що треба прийти до переконання, що тут ідеться про вияви виразної політичної глупоти, або — ще гірше — про диверсію чужих аґентур (CIC!), що працюють »,
або для «батюшки Сталіна». Думаємо, що п. Боремскі пишучи про» чужі аґентури» і т. п., повинен мати на увазі тих аґресорів — імперіялістів, що поділившись українською землею з Йосифами Вісаріоновичами, преспокійно, у добрій згоді з ними, пережовували двадцять літ живий шматок українського організму. Або тих, що своїм шовіністично — імперіялістичним наставленням до українського народу — примушують той нарід послаблювати свою увагу на протибольшевицькому відтинку боротьби.

П. Боремскі продовжуючи свій допис, пише, що «в дану хвилину належить заховати спокій, нерви, а передусім добрі звичаї. Іри автори обговорюваної брошури цього не визнають».

Вкінці п. Боремскі, підкреслюючи, що автори брошурки не мали «рицерскєй одваґі» подати адресу видавництва ім. Хвильового, дозволяє собі подати «приблизну адресу цього видавництва:»

Допис п. Боремського гідний свого автора. Зразу ж видно, що улюблена його сморгонська академія (в якій науку він приписує одному з авторів брошурки) мала поважний вплив на нього як політика «з правдзівеґо здаження» та на його «добрі звичаї». Однак тез брошурки «До питання українсько-польських взаємин» він своїм дописом ані трохи не захитав. П. Боремскі, бачучи, що фактів, поданих у тій брошурці він ніяк не може заперечити і тому, не виявивши до них навіть свого ставлення, намагається прикрити їх провокацією, денунціяцією, «атмосферою ірраціональних емоцій», невластивим тоном і т. п. Тим він своєму народові чести ані послуги не приніс.

Автори брошурки мали на оці добро українського й польського народів і тому назвали коректно речі своїм іменем, домагаючись тим самим з польської сторони ясности позицій і відповідальної настанови.

Одначе виступ п. Боремського ще раз доказує, що покищо не заноситься на ревізію поглядів польських шовіністів у справі українсько-польських відносин. Однак було б цікаво почути серйозніші голоси здорової думки польських кіл, яким справді лежить на серці справа українсько-польського порозуміння, в її реальних для обох народів та можливих до здійснення формах.

Дозвольте, Вельмишановний Пане Редакторе, подякувати Вам цією дорогою за поміщення цього листа.

Остаюся з правдивою — до Вас пошаною

Антін Янівський

лася в тій самій кімнаті, де спали. Нарада мала певний позитивний результат: ухвалено заснувати Інститут вивчення теорії і історії театру й театрального мистецтва. Інститут цей — на думку його творців — має відіграти велику ролю в українськім житті.

Конференція працювала 48 годин — від суботнього обіду до півдня понеділка. Виголошено за порядком шістнадцять доповідей:

Славетна сцена трьох професорів з Гірнякової «Блакитної авантури» нікого нічого не навчила. Все залишається без змін. І хай пробачить нам безсмертний небіжчик Гоголь, що повторимо його слова: «Скучно на цьому світі, панове!» Тільки тут була не одна пара Іванів Івановичів і Іванів Никифоровичів. Зате всі вони такі самі приятелі й такі самі вороги між собою, тільки ж не такі явні як правдиві персонажі такої для нас дітклівої та невмиручої Гоголівської сатири.

Сивоволосий професор — керівник Українського Музею. Музей міститься в підвалі, і професор за три роки праці заробив заслужену славу й незаслужений ревматизм. О, професор, професор! Ніжна, незаймана душа! Як він, бідний, забігався, виконуючи невдячну ролю звичайного «завгоспа», щоб гостям лише догодити, нагодувати, напоїти. Хтось сказав, що він навіть схуд за ці три дні. Його стараннями з'являлося трохи сиру, цукерків і навіть м'яса. Та ба! Того було мало, і гості були голодні. Добре тому, хто догадливий і взяв з собою в течку трохи хліба і слоїк німецького масла чи іровського смальцю. Та не всі виявилися такими молодцями. Не сила було збитому з ніг, замученому професорові своєю зворушуючою, часом трохи наївною гостинністю заступити негостинність адміністрації табору. А може їй так уїлися ці незчисленні гості, може так стали їй впоперек горла, що вже немає терпцю?

Гостем конференції був один інженер і громадський діяч, що саме приїхав з Америки й Канади. 6 червня він поділився своїми враженнями про ці країни. Канада і США такі подібні й такі відмінні. Їх нелегко пізнати. Навіть пробувши там довгий час. Велика відмінність між старою і новою еміґрацією. Взаємне незрозуміння і нарікання. Один новий еміґрант розказав, що він не має як говорити з своїм кревним, той бо не хоче ні про що говорити. Ні Україна, ні гутірка, ніщо його не цікавить. Тільки спорт! Молодь сильно з'асимільована. Це явища в певнім сенсі закономірні, і згодом все унормується. «Просвіти» й кооперативи як в Галичині в давноминулі літа. Такий рівень українського життя. І воно в обох країнах подібне й відмінне. Українська фарма — особливо в Канаді — відіграє велику ролю. Під час війни українські установи дещо зазнали шкоди. Щонайболюче відчувають американські українці той розбрат і чвари, що паношаться серед українців в Европі. Заокеанські брати благають нас схаменутися. Комітет Українців Канади відіграв велику ролю і в справі об'єднання. Цей виступ лишив слід у кожнім.

В суботу, пізно ввечері, коли вже зовсім стемніло, проєкційний ліхтар кидав на стіну домівки, де далі йшла конференція, не дуже ясні й дещо знівечені відбитки діяпозитивів, що відображували українську ношу. Це малюнки сучасника Б. Хмельницького військового інженера О. Ріґельмана. Це була доповідь про український одяг. Малюнки прекрасні. Щоправда — їм абсолютно бракувало добрих, вичерпуючих, а головне фахових пояснень. Решта діяпозитивів — відбитки досить наївних фотографій західньоукраїнських селян вже значно пізнішої доби. З тими діяпозитивами щось не йшло гаразд. А взагалі доповіді — а надто другій частині — бракувало належного дотепу. Дуже гарні образки, показані при доповіді про наші святині. Та були й доповіді дуже добрі: про етнографічнопобутовий театр і ін, хоч на деяких з них лежала печать хаотичности, стихійности, неглибокости, навіть верхоглядства. Це визнав навіть автор найкращої доповіді. І найкращі з них саме через невідповідну «обстановку» втратили свій блеск, ущербили своє сильне й здорове ядро.

Наукова конференція, яка відбулася за принципом «Відтеленькав — і з дзвіниці втікай», не може ніколи перевищити рівень пересічної таборової академії, розрахованої на пересічну таборянську масу, а не на високо фахову авдиторію. Та пересіч є пересіч — і нічого тут змінити не можна! Так не хочеться, щоб праця наших учених сходила до вичерпної клясичної формули: «Шумім, братці, шумім!»

«Що правда — то не гріх». Тим то було б прикро, якби наше слово критики хтось прийняв некритично, якби воно зродило у комусь неслушну амбіцію. Це не доречі! До болю б хотілося, щоб всі простували однозгідно ясними шляхами поступу. Щоб праця науковців була дійсно гідна високих імен ВУАН — НТШ. Щоб чином увінчався почин!

Л. Мюнхенський

АНОМАЛЬНІ МАТЕРІ

В травні цього року в м. Пунта-Аренас (Чілі) 10-літня дівчинка нормально народила в клініці здорового сина. Проте цей «рекорд» побила 5-літня дівчинка, яка, хоч і з допомогою кесаревого розтину, народила ще раніше дитину в перуанській столиці Лімі.

ЦІЛУЙТЕСЯ ОБЕРЕЖНО!

Як видно, кохання не завжди є річчю безпечною. Принаймні, за спостереженнями д-ра Ріса з Каліфорнійського університету, від надто пристрасного поцілунку може лопнути барабанна перепонка. На втіху закоханим, колеґа Ріса Трестент запевняє, що сучасна медицина знає багато способів лікування в таких випадках.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 800·—ℛℳ, 1/2 стор. 400·—ℛℳ, 1/4 стор, 200·—ℛℳ, 1/8 стор. 100.—ℛℳ 1/16 стор. 50·—ℛℳ, 1/32 стор. 25·—ℛℳ. Розшуки 50 пфенігів, матримоніяльне: 1·—ℛℳ за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення. Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

Реєстрація непрацездатних

Управа Обласного Представництва ЦПУЕ Гессену подає до відома українського громадянства Гессену, що на зарядження ЦПУЕ, перепроваджується реєстрацію непрацездатних в цілі уділення їм сталої метеріяльної допомоги. Заінтересовані особи, а саме:

1) Старці понад 55 років;
2) Інваліди
3) Непрацездатні незалежно від віку

мають для цього зголошуватися в терміні до 30 червня ц. р. до місцевих осередків української еміґрації, при чому інваліди, і непрацездатні, незалежно від віку повинні перейти лікарський огляд в станиці СХС.

Президія Управи.

ПОДЯКА

За надіслані мені привітання та усні побажання з нагоди мого 60-ліття 5. 6. 1948 — висказую усім оцею дорогою мою найбільшу подяку, зокрема членам „РУХ-у", які спричинилися до відсвяткування так важної у моїм життю події, а також моїм шкільним товаришам і представникам хору „Сурма" в Реґензбурзі.

Хай Всевишній нагородить Вас багатством ласк і подасть благословення у праці за християнські ідеали, за акцію об'єднання обох віровизнань, що собі за мету поставив новітній „Рух Українців Хвистиян" на еміграції.

З хрустиянським привітом
Д-р Володимир Мурович
1-1

Незабаром вийде перше число органу УАПЦеркви „Богословський Вістник".

Хто хоче знати:
Що таке Церква,
Які її завдання,
Яка її історія,
Якою була українська Церква в минулому,
Чи є Бог,
Що говорить про це сучасна наука,
Як живуть і діють християнські Церкви в світі? —

замовляйте, купуйте, жадайте в книгарнях і кіосках та читайте „Богословський вістник".

Він буде виходити щомісяця книжкою 100 сторінок з ілюстраціями. Передплата на місяць 10 ℛℳ

Замовляйте в Адміністрації
„Theologisches Nachrichtenblatt"
Augsburg 3, Silcherstr. 14.
1-1

Звернення

З нагоди 100-ліття смерти видатного українського байкаря Євгена Гребінки (3. 12. 1848 — 3. 12. 1948), готується до друку повне ілюстроване видання байок і приказок Гребінки. Для повної збірки бракує деяких текстів. Звертаюся з проханням до тих, хто має тексти творів Гребінки, повідомити мене дозволити використати їх для цього видання за особливий гонорар. Іван Манило

1-1 Augsburg, Somme-Kaserne

ОГОЛОШЕННЯ

Богословська Академія УАПЦ в Мюнхені оголошує прийом на заочне навчання. Дійсними студентами приймаються особи з закінченою середньою освітою. Інші приймаються на правах надзвичайних студентів.

Тимчасовий розмір оплати: 50 мр. вписових і 100 мр. в рахунок вартости скриптів. По одержанні цієї суми зараз же надсилається перший комплект скриптів (лекцій).

Заяви з документами про освіту можуть надсилати духовні і цивільні особи на адресу: München 23, Wilhelmstraße 6/III Ректорат 1-1

Відгукуючись на заклик „Неділі", складаю 500 ℛℳ для наших хворих перебуваючих в туберкульозних санаторіях. Одночасно закликаю наш мистецький світ відповісти також і своїми лептами.

Галя Колодуб-Тимочко

ЧИ ЧИТАЛИ ВЖЕ ВИ

цікаве і захоплююче оповідання англійського письменника Р. КІПЛІНҐА

«БРАТИ МОУҐЛІ»

(з життя дитини між звірями) в перекладі на українську мову, яке вміщається в «Роман - Газеті»?

Вже появилося чергове число 4.

Можна набувати у всіх кіосках та в Українській книгарні (Й. Боеґл'с в Ноємаркті

В-во і друкарня Га-Іґ в Некарсульмі

КУПЛЮ — ПРОДАМ

Купимо за добру ціну старі річники жіночих журналів, які виходили в Галичині, „Жіноча Доля" і „Нова Хата"

Пропозиції просимо надсилати на адресу: „Ukrainsche Kunst" G.m.b.H. Regensburg, Ganghofer-Siedlung, Siegfriedstrasse 4. 1-2

РОЗШУКУЮТЬ

Шукаю сестру Лапун Прісю з с. Жукинь, р-ну В,-Дубиченського (Київщина), Зголошення на адресу: Trawyzka Lina, Butzbach b/Friedberg, Emigrant Zenter. 4-4-z

Хто знає місце перебування Марії Полоз (була в таборі Kluse Neuenkirchen, Rheine i/West. та Ілька й Марію Кильба, що походять з с. Роштивці повіту Скалат, — прошу написати до Ксені Королишин по адресі: Sadowskyj, (16) Mainz-Kastel, DP Camp Bl. 2/81. 2-2

Личаченко Михайло шукає Личаченко Марію. Хто знав би про її долю, прошу писати на адресу: Lysyckyj Hryhorij Pforzheim, Ukr. DP Lager. Bukenbergkaserne, Germany. 2-2

Розшукую Петра Степаненка, нар. 1919 р. з с. Верхнього, а також рідних і знайомих. Прошу відгукнутися на адр.: Mary Mamotenko, Irnham Lodge, Irnham Road. Minehead. Somerset. England. 1-2 b

Шукаю сина Володимира Блажків з Плавучі Великої, повіт Бережани, хто знав би про його долю, прошу ласкаво писати на адресу: Bläszkiw Stefan, colle Itleta 1865 - Avelleneda, Bs. Aires Argentina. 1-2z

Парнюка Гаврила в Німеччині шукає Іванів Андрій Nr. 17 Camp. Lodge Moor, Sheffield 10. Great Britain. 1-2b

Мати шукає сина Лаубу Віктора, нар. 1926р. Вістку надсилати: Wyskrebec, c/D Allen Isns, Hipperhol ME, Halifax, Engl. 1-3 z

Федір Галущенко шукає синів: Олександра, народженого 1924 р. та Миколу нар. 1926 р. Вістки прошу слати на адр.: Haluszenko, PCIRO, Camp No. 3 Erlangen Kr. Nürnberg, US-Zony. 1-1

Шукаю вуйка Холипського (зі Львова) і Пижика Петра з села Коріниці пов. Ярослав. Останньо були в Німеччині. Хто знає про їх долю, прошу писати на адресу: Pyzyk Mykola, 56 Camp, Botesdale-Diss, Norfolk, England. 1-1

Американські українці розшукують:

Шукаю земляків з с. Язловець, пов. Броди. Maria Hawryluk, 767 Scotland ow, Winnipeg, Man. Canada. 4-4-z

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

„На—Та"! Я в Б-у. Скоро в дальшу путь. Не забудьте про Ваш знак. Коли ж тут не будете — напишіть до „Неділі" та подайте свою адресу. „At-c". 1-1

В канадському часописі „Український Голос" з дня 15. 10. 1947 під ч. 8103 скиталець Іван Денесевич з Кибильниці Руської, пов. Яворів вмістив оголошення про розшуки свого дядька Івана Денесевича в Канаді і подав нашу адресу. Сусід Денесевича Петро Станіцький дістав адресу його дядька, але нікому не відомо, куди про цю адресу повідомити Івана Денесевича, який пошукує свого дядька. Тією дорогою повідомляємо Івана Денисевича, що адресу його дядька ми маємо, і просимо його звернутися до нас в цій справі на адресу: Frankfurt/M Luginsland 1/2, Український Допомоговий Комітет. 2-2

Брате Миколо Панів! Відозвися на адресу: Stefan Paniw, Wiesbaoen-Kastel, Holz-Kaserne, Bl. 4. 2-2-z

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Молода українка бажає нав'язати знайомство з паном, який зумів би розвеселити сумні таборові будні. Писати прошу до „Неділі" для „Зірки". 1-1

Підстаршина Української Дивізії Галичина, що перебуває в Англії бажає нав'язати листування з молодою панною. Ціль поважна. Листи слати до „Неділі" під „Соловей". 1-2b

Пані 33 р. висока, шатинка, з середн. освітою, нав'яже листування з інтеліґентним паном, який має здібність пристосуватися до життя, не вульґаризуючи його. Писати до „Неділі" для „Циганки". 2-2

Мила Панянко! Напиши до молодого вояка з вищими студіями гарного листа — знайдемо спільну мову, або й долю. Листи до „Неділі" під „Альбіон". 2-4-b

Перед скорим виїздом до Америки радо познайомлюсь з бездітною (евент. 1 дитина), інтел. вдовою галичанкою до 35 літ Писати до „Неділі" для „Atlantic". 5-8

РІЗНЕ

Яке видавництво візьметься видати мою книжку підручник для вищої школи німецькою мовою Аналітична хемія, в 170 стор. — A. Sirotenko, München 8, Trostbergerstr. 16/III. 1-1

Представники шведської армії вітають свого короля Ґустава з днем його 90-річчя.

Ціна 20 пфенігів Preis 20 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, 4. ЛИПНЯ 1948 Nr. 130

Драматичні годнии в Београді

За останніми вістками, засіданням Комінформу, що звинуватило маршала Тіто керував Андрей Жданов, а відбулося воно в неозначеному місці. Першу вістку про конфлікт Москва-Београд подав кореспондент англійського щоденника, Ричард Скот. Москва мала вже вислати маршала Федора Толбухіна до Югославії з наказом: ліквідувати тітовський режим. Частини югославської армії підтримують Тіто і вибрали його своїм делеґатом на плянований конґрес Югославської Комуністичної Партії. Зокрема югославська молодь фанатично стоїть за Тіто. Проте югославські еміґранти в Нью-Йорку висловили в четвер липня погляд, що Москва встигла вже ліквідувати Тіта і визначила на його місце когось іншого. Центр Комінформу перенесено з Београду. Про дійсну долю колишнього металевого робітника Йосипа Броза, за голову якого німецький вермахт призначив свого часу мільйон німецьких марок, світ довідається за деякий час.

Реакція світу вже встигла почати виявлятися не в самих абстрактних, але й в реальних формах. Як повідомляють з Вашінґтону, **переговори Юґославії з США про повернення бльокованого юґославського золота в сумі 55 мільйонів долярів, що зайшли були в безвихідь, закінчилися 29 червня позитивним розв'язанням.** США повертають Юґославії її золото з умовою сплати нею 20 мільйонів долярів відшкодування за націоналізоване в ній майно американських громадян, а також окремо — за два збиті в 126 р. американські літаки.

З особливим напруженням чекав політичний світ відповіді Юґославії: чи й далі прямуватиме Тіто своїм шляхом, чи він піде до Москви признатися у своїй вині? Нетерпеливість, з якою чекали в світі відповіді на це питання, тільки наростала від вісток про глухе мовчання Беоґраду, що навіть не опублікував комінформівського комунікату, і про таємні наради Тіто в його віллі Блед, **за 15 кілометрів від кордону брітанської окупаційної зони в Австрії.**

Та 29 червня Юґославія вже дала свою відповідь. Енерґійно й категорично центральний комітет комуністичної Юґославії заявив, що відкидає обвинувачення Комінформу, деякі з котрих назвав «наклепом» і «брехнею», а твердження про «півлеґальність» юґославської комуністичної партії — «сміховинним». Як заявляє центральний комітет, комуністична партія Юґославії зберегла свій провід в народньому фронті, ніколи не відмовлялася від корисної співпраці із Сходом, а юґославська поліція безпеки не стежила за советськими громадянами, тим часом як советське НКВД рекрутувало юґославських громадян.

Професор Василь Іванис прибув до Торонто

Канадійська газета „Ювеннінґ Телеграм" в Торонто помістила 19 червня велику інформаційну замітку про приїзд до того міста проф. Василя Іваниса, останнього отамана Української Козацької Республіки на Кубані. Співробітник газети п. Кент згадує про те, що проф. Іванис залишив свою батьківщину в 1920 році, а потім, перебуваючи на вигнанні в Чехо-Словаччині, вславився як знаний дослідник по рафінерії нафти в Східній Европі. Проф. Іванис, якому минуло 60 років, прибув до Канади літаком з брітанської зони в Німеччині, де з 1945 року жив у таборі ДП. В інтерв'ю з кореспондентом газети проф. Іванис висловив надію, що після відпочинку і ознайомлення з Канадою зможе прислужитися чимсь у ділянці поширення нафтової продукції країни. Газета повідомляє, що наш дослідник і провідник кубанських козаків, знайшов тепле прийняття в гостинній хаті отця М. Фесенка, священника українців, докладно описуючи привезену проф. Іванисом стару булаву з 16 сторіччя та подає історію українського кубанського козацтва. Канадський журналіст підкреслює, що проф. Іванис в 1924 році працював уже трохи в галузі нафтової індустрії в Нью-Йорку, повернувшись згодом на катедру в Падебради. За німецької окупації він відмовився співпрацювати з німцями на підбитих ними районах Кубані. Проф. Іванис дуже похвально висловився про канадійських вояків, що з ними мав нагоду стрінутися в Ольденбурзі.

„Ювенінґ Телеграм" ілюструє свою замітку великою репродукцією картини Миколи Івасюка „В'їзд Богдана Хмельницького до Києва".

Берлінська бочка пороху

Конференція генерала Клея з маршалом Соколовським.

«Бочкою пороху» називають дипломатичні спостерігачі становище, яке знову створилося в Берліні від часу загострення конфлікту між західніми альянтами і російською адміністрацією за нову німецьку валюту. Совети відрізали Берлін від Заходу, замкнувши залізниці «з технічних причин». У відповідь на це брітанці затримали довіз вугілля, сталі та іншого постачання. Щоб рятувати населення західньог частини Берліну від голоду, американці вживають літаків. Від 28 червня 100 літаків США, які прибули з Кипру та інших баз, довозять харчі до Берліну.

Як повідомляють, генерал Клей мав 29 червня увечері розмову з маршалом Соколовським. Це була перша розмова двох головнокомандувачів від 20 березня ц.р.

Американський губернатор ген. Клей заявив, що всі заходи советів не матимуть жадних успіхів і західніх союзників не можна усунути з Берліну, хбащо війною. Тим часом у Берліні остаточно проведено обмін старих грошей. В західніх зонах обміняно старі гроші на нові німецькі марки на загальних підставах, обов'язкових у західніх зонах. В східній зоні Берліну цей обмін проведено майже однаково, при чому наказом маршала Соколовського заборонено довозити й приймати нові німецькі марки в східній зоні.

Советські джерела звинувачують у бльокаді Берліну аліянтів, але цього ніхто не бере поважно. Щоб підкреслити демонстраційно значіння берлінського конфлікту, Кремль відзначив маршала Соколовського, його заступника ген. Дратвіна і советського команданта Берліну ген. Котікова за «блискуче виконання доручених їм завдань» орденом Леніна.

Дипломатичні кола Вашінґтону, Лондону і Парижу виготовляють гострий протест, називаючи становище в Берліні дуже поважним. Політична вимова берлінського конфлікту приведе мабуть до остаточного розбиття Німеччини на дві частини. 1-го липня подано офіційн, що три губернатори західних зон-генерали Клей, Робертсон і Кеніґ доручили прем'єр-міністрам 11-ти німецьких країн пропозиції вибору західньонімецьких національних зборів, окупаційного статуту західніх зон і нового розмежування між районами західньої Німеччини. Німецькі політики почали наради над тими проектами

Як повідомляє аґентство Дена-Інс, США підготовляють за повною підтримкою обох партій рішучі контрзаходи проти советської бльокади Берліну. Голова зовнішнього комітету в сенаті, Артур Ванденберг, а також дорадник кандидата на президента від республіканців Дюї — Джон Далес мали про становище в Берліні розмови з міністерством зовнішних справ. Обидва домагалися негайних і рішучих заходв проти советської бльокади сухопутніх шляхів з Заходу до Берліну, що 1-го липня тривала вже 11-й день.

10 нових марок за 100

В Берліні можна купити будь-яку кількість совєтських грошей

Вся Німеччина перебуває під враженням грошрвої реформи. Оголошений в суботу 26 червня третій закон американської, британської і французької окупаційної влади ч. 63 реґулює банкові рахунки і внесені готівкою зоощадження таким чином, що суму грошей обмінено у відношенні 1:10, цебто за 100 старих марок видають 10 нових.

Не зважаючи на всю совєтську пропаґанду і відповідні заходи, вартість виданих алянтами грошей далеко перевищує вартість «советських марок» з наклеєними на них значками. Як повідомляє з Берліну Дена, совєти надрукували більше 70 мільйонів купонів до знакування нової валюти. Через погану організацію нові купонни дісталися цілими аркушами на чорний ринок, просто з берлінських і ляйпціґських друкарень. На берлінській чорній біржі за одну західню німецьку марку платили вже 30 і більше совєтських марок.

Фінансовий дорадних генерала Клея, Джек Беннет, влаштував минулої суботи пресову конференцію у Франкфурті. Він сказав, що передумовою успіху грошової реформи є сувора кредитова політика. Найближчі три-нотири тижні будуть дуже важкі, але висота грошового обігу під жодним оглядом не сміє переступити межі 10-х мільярдів німецьких марок. Містер Беннет виступив проти запропокованої німцями овнижки платень і заявив, що всі платні та пенсії за червень мусять бути виплаченні у повній висоті новою валютою.

— Як повідомляють з італійської столиці, 29 червня в Італії оголошено надзвичайний стан.

Допомога лютеранам — переселенцям

БАД-НАУГАЙМ (ДЕНА). Американський комітет лютеранського світового союзу заснував організацію, яка допомагатиме европейським лютеранам, що не можуть повернутися на батьківщину, при їх переселенні за Океан. Допомогу дістануть 230 000 лютеран-лотишів, естонців, литовців, угорців та українців. Як перше асиґнування на цю мету вже створено фонд в 300 000 долярів. Організація, на чолі якої став д-р Геман, міститиметься в Женеві.

Радіофонізація київського гарнізону

В Київському окружному Будинку офіцера відбулися урочисті збори працівників столичних організацій радіозв'язку разом з офіцерами Київського ґарнізону, присвячені дню радіо. З доповіддю виступив уповноважений міністерства зв'язку СРСР при раді міністрів УРСР тов Кириченко. З великим піднесенням збори прийняли тексти привітання товаришеві Й. В. Сталіну, а також Секретареві Центрального Комітету КП(б)У тов. М. С. Хрущову і годові Ради Міністрів УРСР тов. Д. С. Коротченкові.

Наприкінці був даний концерт силами артистів Українського радіокомітету і столичних театрів. («Рад. Україна»).

— В таборі ДП у Фельдафінґу біля Мюнхену виникли заворушення, що їх викликали два греки. В сутичці, в якій взяли участь 200 чоловіка, що билися ножами, киями й камінням, поранені 4 таборяни й 2 поліцисти. Порядок відновила американська військова поліція. Відомостей про причини цих заворушень не подано.

Берлін знов переживає тривожні години тоді як старші жінки заробляють на щоденний хліб розчищенням вулиць, спекулянти „оперують" біля Цоо новими грі шми. (Дена)

Останні звідомлення

— До Мюнхену прибули перші 40 вагонів з італійськими помідорами і сливами, що будуть розподілені по всій Баварії. Найближчими днями чекають дальших пристанок в рямцях пляну Маршала.

— В Бомбеї помер старший син Магатми Ґанді, що, прийнявши хіристиянство, півроку тому повернувся до Індії.

— 26 червня у Франції спустився літак з трьома чехо-словацькими офіцерами у військовій уніформі і однією жінкою. Вони мають намір дістатися до Англії.

— В малайських джунґлях зосередилося до 5 000 повстанців, що чинять політичні вбивства й терористичні акти. Боротьбу з ними утрудняють природні умови.

— Відома кінозірка Голівуду Ріта Гайворд, прибувши до Парижу, захворіла на анемію і була приміщена в одному з приміських шпиталів, де їй зроблено вливання крови. Тепер вона видужала й виписалася з лікарні.

— Чехо-словацький президент Ґотвальд видав декрет рро амнестію кримінальних злочинців, з яких засуджені до одного року ув'язненя звільнються від нього зовсім. Політична амнестія може бути застосована лише в окремих індивідуальних випадках, зокрема щодо втікачів, які повернуться протягом 3 місяців. Амнестовано колишніх мністрів Франтішека й Шрамека, які з лютого перебували під арештом за обвинувваченням у спробі втекти за кордон.

— Припинив своє існування центральний орган чехо-словацької соціялдемократичної партії «Право Ліду», що виходив 50 років. Єдиним партійним органом в Чехо-Словаччині лишається тепер орган центрального комітету комуністичної патії.

— США подали юґославському урядові офіційний протест проти арошту під час купання в юґославській зоні Тріесту 5 американських вояків. Тріестські комуністичні газети обвинувачують їх в шпиґунстві.

— Італійські професійні спілки в Тріесті звернулися до робітників із закликом страйкувати на знак протесту проти комуністичних підступів на корабельнях. В міське комуністичне бюро кинуто дві ручні ґранати.

— Уряди СССР і Ізраеля взаємно призначили своїх послів: совєтським послом в Тель-Авіві буде Ґершов, ізраельським послом в Москві — Меєрсон.

— Правний комітет норвезького парляменту схвалив скасувати в Норвеґії смертну кару, запроваджену під час війни за держану зраду.

— Колишня еспанська королева Вікторія прибула до Лондону відвідати королівську родину.

— Як повідомляють з американських військових кіл, кількість американських ловецьких літаків в Европі має бути подвоєна, для чого з Панами до Німеччини буде послано 75 ловецьких літаків.

— 24 червня в совєтському секторі Берліну совєтські вояки заарештували чотирьох журналістів американського пресового аґентатва Асошіейтед Прес і Юнайтед Прес, а також співробітника ДЕНА і німецького фоторепортера, що поверталися джирами через совєтський сектор з зібрання соціял-демократичної партії у французькій зоні. Їх звільнено 26 червня.

— Американський військовий суд в Мюнхені схвалив вирок про ув'язнення від 1 до 6 місяців 19 осіб, що вкрали з американського складу кругло 1 мільйон радіолямп вартістю в 2 мільйони долярів. 31 особу виправдано. За повідомленням Дена, поміж засудженими є 12 ДП.

— Президент Трумен підписав закон про будування в США найбільшого в світі літаконосця.

— Американський Сенат схвалив витрату 3 686 733 250 долярів на будівництво американської фльоти, збільшивши на 125 мільйонів долярів прийняте в палаті депутатів асиґнування на цю мету.

— Американська палата депутатів відхилила схвалений в Сенаті законопроєкт про асиґнування 6 125 710 228 долярів на допомогу закордонним країнам. Питання передано до спеціяльного комітету, що має знайти компромісове розв'язання.

— Уряд США вирішив надати в цьому році західньо-европейським державам лише дуже незначну кількість зброї і військового спорядження.

— За повідомленням ІРО, Бразілія згодилася прийняти для поселення в районі Сан-Паульо 5000 ДП з габорів Австрії.

— ІРО має намір перевезти до Палестиви, як тільки там настане заспокосиння, 50 000 жидівських ДП.

—Засновану в Парижі у вересні 1944 р. брітанську військову головну квартиру зліквідовано.

—Італійський уряд видав наказ здати, під загрозою покарання, наявну у населення зброю протягом двох тижнів.

Збільшення американської армії.

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-Ройтер). Як заявив статсекретар в справах армії американського міністерства оборони Ройял, з 22 вересня на підставі нового закону про обов'язкову військову службу до армії щомісяця призиватимуть 30 000 чоловіка. Теперішні сили американської армії Ройял визначив у 542 000 вояків. У рямцях нового закону вона може бути збільшена до 837 000 вояків (Бюджет 1949 р. передбачав 790 000). Крім того, військова влада уповноважена притягти до однорічного військового вишколу 110 000 18-літніх добровольців. Після закінчення 21 — місячної служби вояки разом з добровольцями будуть залічені до резерву армії.

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редаґує: Колеґія

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Authorization No. UNDP 218
from 11 March 1948, Civil Affairs Division, EUCOM
Publisher Gennady Kotorowycz
Printed by: Main-Echo, Aschaffenburg
Circulation: 4000 copies

Великий наступ грецької урядової армії

Маркос утік в Альбанію

Великий наступ грецької урядової армії, що почався 18 червня, за даними грецького військового міністерства, перебігає успішно для урядового війська. Наступ провадиться фронтом понад 300 км. завширшки і зосереджується переважно на схід від гірського пасма Ґрамос у західній Македонії і в районі Коніци, тобто в місцях, до скупчені головні сили повстанців. В наступальних операціях беруть участь і урядові повітряні сили, а частково і фльота. В районі Ґрамос, коло албанського кордону, дві колони урядової армії, наступаючи з метою оточити й знищити військо Маркоса, перебувають уже на віддалі лише кількох кілометрів одна від одної. Повстанці намагаються відступити на албанську територію. На південь від Коніци повстанців вибито з позиції і примушено до відступу. Як повідомляє АФП, «генерал» Маркос звернувся до маршала Тіто з проханням про негайну допомогу. За останніми відомостями, Маркос із своїм штабом відступив на албанську територію, після того, як грецьке урядове військо захопило сильно укріплені гірські позиції, де перебувала й головна квартира повстанців. Грецький прем'єр-міністер Софоуліс, відвідавши фронт, назвав на пресовій конференції становище «блискучою перемогою» урядового війська. Радіо повстанців повідомило, проте, про вимушений контратакою відступ урядового війська на одному відтинку в районі Ґрамосу і про захоплення повстанцями м. Едесси біля македонського кордону. (ДЕНА-Ройтер.)

Чи Андрей Жданов зліквідував Тіто ?

Сталін закинув троцкізм юґославському диктаторові

28 червня світові пресові аґентства подали сенсаційну вістку про засудження Комінформом діяльности маршала Тіто та проводу юґославської комуністичної партії і виключення її із складу Комінформу. Комунікат Комінформу в цій справі опубліковано в Празі в центральному органі чехо-словацької комуністичної партії «Руде Право». Як видно з нього, за кілька днів перед тим в Букарешті відбулася конференція Комінформу, що, обговоривши політику Тіто і юґославської комуністичної партії, схвалила свій смертний для них, з погляду правовірного комунізму, вирок. Комунікат в гострій формі засуджує Тіто з його співпрацівниками, висуваючи проти них низку обвинувачень, — надто знайомих усім з 30-літньої совєтської практики, але разом з тим несподіваних в умовах сучасної міжнародньої ситуації.

ТІТО

Як сказано в комунікаті, юґославські комуністи під проводом Тіто розцінюють політику СССР як імперіялістичну і нишком плекають теорію, ніби капіталісти являють собою для юґославської незалежности меншу небезпеку, ніж Совєтський Союз. Комуністи Тіто, — твердить комунікат, — провадили антисовєтську пропаґанду, намагалися дискредитувати совєтську армію і стали на явно ворожі до совєтських комуністів позиції. Юґославський комуністичний провід у своїй «фальшивій демагогічній» політиці не давав Совєтському Союзові ніяких переваг перед буржуазними державами і провадив проти нього «злісну» пропаґанду в дусі контрреволюційного троцкізму. За словами комунікату, Тіто наважився навіть установити догляд своєї поліції безпеки за совєтською армією і совєтськими фахівцями. Така антисовєтська настанова комуністичної партії Юґославії, — сказано в комунікаті, — є несполучною з ідеями марксизму й ленінізму, які вчать про потребу геґемонії комуністичної партії і які юґославські комуністи намагаються піддати ревізії. Комуністична партія Юґославії, за твердженням Комінформу, перебуває під диктатурою Тіто з його співпрацівниками. Партія ухиляється від будь яких виборів, від критики й самокритики. Вона не влаштовує публічних зібрань, обмежуючися таємними конференціями. Членів комуністичної партії, незгідних з політикою проводу, виключають з партії або й заарештовують, як це сталося з членами виконавчого комітету міністром фінансів Жуйовічем і міністром легкої індустрії Гебранґом. Разом з тим, як твердить комунікат, комуністична партія Югославії, «розчинилася» в народньому фронті, втратила в ньому свої провідні позиції, просяклася ідеолоогією дрібнобуржуазного націоналізму і перетворилася в погано організовану й мало дисциплінованy «напівлеґальну» організацію.

Комунікат обвинувачує далі юґославських комуністів в саботуванні останньої конференції Комінформу на тій підставі, що вони, мовляв, не були б на ній в одінаковому становищі з тими, хто мав їх критикувати. Підкресливши своє право на критику кожної комуністичної партії, Комінформ схвалив запропоновану совєцькою комуністичною партією резолюцію про засудження діяльности юґославської комуністичної партії, зазначивши при цьому, що вона і її Центральний Комітет своєю політикою уже «виключили себе з сім'ї братніх комуністичних партій і поставили себе поза об'єднаним комуністичним фронтом і поза лавами Комінформу». Головною причиною зради Комінформ вважає те що протягом останніх 5—6 місяців на чільному місці в юґославському партійному проводі опинилися націоналістичні елементи, що доти ховалися в партійній масі. Вони переоцінили національні сили й можливості країни, вважаючи, що зможуть обійтися без підтримки комуністичних партій інших країн і Совєтського Союзу, і на перший плян висували інтереси Юґославії, а не комунізму. Наприкінці Комінформ висловив певність, що в Юґославії знайдеться досить комуністів, вірних ідеям марксизму й ленінізму, які або змусять своїх провідників повернути на шлях комунізму, або замінять їх іншими.

Таким є загальний зміст цього несподіваного повідомлення Комінформу. У світлі його де в чому до певної міри вияснюється та таємнича нервозна активність, яку виявляли останнім часом Комінформ і Совєтський Союз не тільки в Берліні, а й у Празі, де за тиждень до опублікування комунікату відбулося **таємне засідання Комінформу, і у Варшаві,** де за кілька днів по тому і за кілька днів перед румунською конференцією Комінформу була скликана **під головуванням Молотова** напівтаємна конференція міністрів зовнішніх справ сателітних держав.

Як видно з повідомлень пресових аґентств, комунікат Комінформу буквально приголомшив своєю несподіваністю публічну опінію світу, відсунувши перед нею на другий плян навіть події в Берліні. В самому Беоґраді, за висловом ДЕНА, він прозвучав, як вибух бомби. В Трієсті він сколихнув маси більше, ніж 1943 р. вістка про падіння Муссоліні. В Римі він викликав величезну сенсацію. У Вашінґтоні, Нью-Йорку, Лондоні, в усіх західніх столицях він глибоко вразив широкі кола людности. Західні дипломати бачать в опублікованому комунікаті нйвидантішу й найзнаменнішу подію міжнароднього маштабу після закінчення світової війни, яка свідчить про прорив комуністичного фронту, і за повідомленням ЮП, «радісно вітають» цю вістку. Проте, трохи інакше оцінюють її в Парижі, де високі урядові кола, як сповіщає ДЕНА-ІНС, виявляють певну стриманість, не розуміючи мотивів, які могли спонукати Москву до такого некорисного для неї кроку. Як заявив один з провідних французьких дипломатів, було б передчасним «тішитися» цією вісткою, поки не з'ясовано, чи не є вона «маккіавелістичним» маневром СССР скерованим на те, щоб з підривною метою, як «троянського коня», привести Тіто до табору західніх великодержав.

ЗА ЦІЛІСТЬ ЕВРОПИ

Написав Тарас Бульба-Боровець

«Ми не маємо наміру поборювати комуністичну систему в кордонах Совєтського Союзу. Ми тільки хочемо, щоб народи, які прагнуть жити в мирі та свободі, могли те своє життя провадити.»
(Антон Іден в статі «Західня Унія — шлях до миру».)

«Об'єднання народів західної традиції, ось що заслуговує стати нашим завданням і нашою надією.»
(Вольтер Ліппмен в «Ді Вохенцайтунг, 15. 5. 1948.)

«Ми на горе всем буржуям мировой пожар раздуем.»
(Російська Компартія.)

Східньо-европейська, національно — політична думка, досі робила великі помилки. Ми всіма силами намагалися на кожному кроці остерегати Західню Европу та її демократію, перед смертельною загрозою для всього світу від явної аґресії нового московсько-комуністичного імперіялізму.

Це була помилка з таких причин:

1) Нашого голосу ніхто на заході не слухав протягом 30 літ і не слухає його сьогодні.

2) Захід уважає, що про це він куди більше поінформований від нас.

Ось приклад: коли п. Іден зі своєю Західньоб Унією не має заміру поборювати комуністичної системи в кордонах Совєтського Союзу, тобто в центрі та на Сході Европи, а тільки хоче щоб народи жили собі в мирі та свободі, що ми на це можемо сказати?

Абсолютно нічого. Хай собі ті народи живуть в мирі та свободі поруч кордонів СССР.

Коли п. Ліпмен, будучи людиною такого широкого світового діяпазону, все ж таки шовіністично доказує, що тільки об'єднання народів західньої традиції заслуговує стати завданням США та їх надією, що ми на це можемо сказати?

Також нічого. Хай буде традиція та надія, поруч тоталітарної практики СССР, хоч би й такої, як сьогодні ми бачимо в Берліні.

Ясно, як Божий день, що при такій політиці Заходу, до голосу в цілому світі нормальним і природньо-законним порядком може приходити тільки наведений нами третій чинник. Тобто, компартія та великоросійська імперія. І вони в дружньому своєму союзі, авторитетно та без жодної дипломатії, заявляють: «Ми на горе всем буржуям мир..»

І роздують. Всі сумніви набік. До чого ми вже люди, що звикли нівчому не довіряти Росії та компартії, але в дотриманні цієї обіцянки компартії ми абсолютно віримо.

Корея, Китай, Близький Схід та останні події в Берліні, звідки Сталін так «дружньо» випрошує своїх колишніх союзників, це хіба наявний доказ правдивости нашої віри в обіцянки компартії.

Другою помилкою, що її й досі на кожному кроці повторюють всі народи Східньої Европи та Середньої Азії є те, що ми все намагаємося доказувати Заходові, що ми не «Росія», а зовсім інші европейські нації. Треба слушно визнати, що ця наша наука Заходові набридає гірше печеної редьки. Яке ми маємо право це робити? Хіба ж державні мужі заходу не вивчали геграфії? Вони там власне й вичитали, що всі терени, положені на схід від Віденського, Версальського та Потсдамського договорів, це — Росія.

Що на це все можемо сказати ми, «бувші» українці, поляки, білоруси, балтійці кавказці, фінляндці, чехи, словаки, румуни, мадяри, серби, хорвати, австрійці, та навіть частина німців, а тепер, «східні росіяни»? Абсолютно нічого. Державні мужі Заходу знали і знають чого хочуть і що роблять. Знали, що кому і за яку ціну віддавали.

За таких умов східньо-европейським націям треба взяти інший тон. Нам нема чого даремно переконувати Захід, що ми не росіяни. Це він повинен сам знати. Нам також нема чого вічним гласом вопіющого остерігати Захід перед небезпекою від вічно-воюючої російсько-комуністичної аґресії. Захід повинен її сам бачити. А коли він її ще й сьогодні не бачить, то напевно побачить її завтра.

Коли Катині, Вінниці, Хвильові, Скрипники, Масарики, Петкови та Міхайловичі появляться під Берліном, Парижем, Римом, Лондоном і Вашінґтоном, тоді егоїстичний Захід зрозуміє що таке «Росія» та її комуністично-большевицька система.

Сьогодні нам треба поставити справу зовсім інакше і то руба: або Европа становить одну цілість, яку вже зараз треба боронити спільними силами, або її західня частна є зрадником своєї східньої частини?!

Справа така: або, або?! Іншої розв'язки нема. Тепер уже не ті часи що колись сусід горить, то другий нагріває спину. Коли горить, то все зразу.

Коли західня Европа хоче бути дальше впертим зрадником Східної Европи, тоді, нам не лишається нічого іншого, як тільки побажати їй якнайкращих успіхів в її прискореному процесі еволюції від форми поодиноких народів Европи до тих «народів Росії», що взяті разом на копил Івана Грозного та Йосипа Кривавого, становлять «одну російську націю».

Крайня пора всім націям Східньої Европи твердо заявити західній своїй частині, що тоді, коли вона за нашими плечами перед вічною аґресією монгольського сходу спокійно будувала свою високу цивілізацію та матеріяльний добробут, видумуючи з переситу всякі химерні утопії, ввесь життєвий простір Східньої Европи — палав і безперестанно палає вогнем та стікає кров»ю!

Це не гола пропаґанда, а живі факти. Крайня пора, щоб за цю невтихаючу кров Східня Европа виставила Західній повновартісний рахунок для негайної реалізації. Цей рахунок зовсім простий. Східня Европа безперестанно чесно і безкомпромісно всіма засобами бореться за всеевропейську цивілізацію. Обов'язком західньої Европи є так само боротися за ту цивілізацію разом з нами, а не ізолюватися у всяких нереальних сепаратних своїх уніях.

Деморалізований розкошами Захід, допровадив усю Европу до абсолютного ідейно-соціяльного, політичного, економічного та мілітарного банкроту. Замість мобілізувати всі свої потенціяльні сили до оборони цілого континенту, Захід опустив руки, покладаючи всі свої надії на Америку (?!).

Чи подумав хтонебудь на европейському Заході над тим, що навіть така шляхетна акція Америки для Европи як плян Маршала, без попереднього мілітарного знищення головної бази воюючого комунізму, може стати 27 мільярдами долярів готової контрибуції для Росії?..

Яке може бути економічне оздоровлення західньої Европи без її духового та політичного оздоровлення, коли увесь її схід та саме серце вже доведені до стану ґіґантського резервуара нової соціяльної пошести?

Факт, що західня Унія не має заміру поборювати комуністичну систему в кордонах Совєтського Союзу, самої суті справи не змінює. Зате той самий Совєтський Союз, не тільки має замір, але вже безперервно поборює демократичну систему всіма засобами в кордонах кожної чужої держави.

Висновок простий: Захід мусить поставити справу так ясно, як ясно її ставить Совєтський Союз та всі нації східньої та центральної Европи, що їх вже поневолює Росія. Або Захід солідаризується в боротьбі з нами, або він і далі буде мимовільним спільником компартії та великоросійської імперії? Ми, нарешті, мусимо це знати, щоб мати змогу зревізувати тактику нашої затяжної кривавої боротьби за цілість Европи.

Коли допомога Заходу Сходові Европи буде така, як, приміром, польській та чеській націям в часи другої світової війни, де на місце однієї деспотії прийшла друга, то ясно, що віра Сходу Европи в свій Захід з кожною годиною буде більше захитана. Те, що ми сьогодні бачимо на приклалі Польщі Чехо-Словаччини та пів Німеччини, другий доказ правильности тез.

Всі нації центральної та Східньої Европи мусять, нарешті, знати, чи Західня Европа остаточно капітулює перед комунізмом, чи ще готова боротися за ідеали демократії не гарними словами а гарним лицарським чином?!

Першим показником реального чину, який буде доказувати всім націям Сходу Европи, що Захід ще готовий ставити спротив аґресії тоталітарної деспотії, а не прикривати її злочини своїм авторитетом, повинно бути негайне виключення цеєї деспотії з за круглого столу трибуналу світової демократії ОН. Як довго в ОН засідають московські дипльомати так довго до цієї інституції не будуть мати жодного довір'я всі ті міліони сиріт Східньої Европи та Середньої Азії, що їх батьків ці «архідемократи» безневинно загнали та дальше масово заганяють на той світ.

Східня Европа, а в тому числі і національна Україна, 30 літ тому виставила проти тоталітарно-деспотичної концепції компартії іншу антиподну ідеалістично-демократичну концепцію суверенних національних держав та справедливу і прогресивну соціяльну програму.

До цієї антикомуністичної концепції та її справедливої соціяльної програми мусить, нарешті, уважніше придивитися так досі спокійний за свою долю Захід. Коли в Европі є ще люди, що протягом 30-х літ, безперервно мають духову та фізичну силу проливати море крови за якісь ідеали, то це найяскравіший доказ, що ці ідеали мусять бути дуже величні та святі. Це такі ідеали, які для Заходу можуть стати новою, випробуваною в огні оборонною ідеєю.

Без нових соціяльних ідей, як антипода комунізму, стара Европа згине так, як згинула стара царська система в Росії та гинуть всі інші старі системи східньої та центральної Европи під обухом компартії.

Всякі не тільки західні, але навіть і всеевропейські унії, поруч великої та неподільної Росії, чи ще більше за її участю, річ абсолютно ілюзорна та нереальна. Мало того, це концепції, які замість мобілізувати, присиплять та демобілізують оборонно-творчий дух Европи.

Азіятсько-европейська імперія Москви, по заключенні союзу з інтернаціональною компартією, це політично-мілітарна потуга, перед якою не встоять жодні сили старого світу та перестарілі їх системи.

Або Европа насамперед викреше сама з себе настільки моральної та матеріяльної сили, що за дружньою допомогою решти цивілізованого світу, свою християнську цивілізацію перед походом нового Джинґіс-Хана оборонить сама, або вся її цивілізація та культура підуть з полум'ям а сама гола земля обернеться в один загальний кацет.

Ні мільярди долярів та консерви цілого світу, ні збройні сили інших континентів Европі, як духовому капітулянтові та ідейному банкротові, — нічого не поможуть.

Катастрофічний землетрус в Японії

28 червня Японія знову стала жертвою землетрусу, що тривав лише 37 секунд, але мав незвичайну силу. Найбільше постраждали від нього західні й центральні провінції, зокрема міста Фукуї, Ішікава, Тойяма, та ін. Фукуї місто на південний захід від Токіо, відомий центр шовкової індустрії з 85 000 населення, в більшій своїй частині зруйноване і горить. В переповненому кінотеатрі під руїнами лишилися всі його відвідувачі. Місто Тсуруґу зруйноване майже цілком, місто Каназава — в огні. Повідомлення про велику руйнацію надходять і з багатьох інших місць. Кілька потягів зійшли з рейок, кілька мостів завалилися. Залізничне, телеграфне й телефонне сполучення скрізь перерване. Прибережні райони дуже потерпіли також від величезних хвиль, спричинених землетрусом. Про число людських жертв відомостей ще нема, але воно повинне бути дуже великим. За попередніми неповними даними, вбито, 3 000 осіб, поранено понад 7 000 і зруйновано понад 30 000 будинків. (ДЕНА-Ройтер, ЮП)

Ашаффенбурзькі українці в США

Американська газета «Нью-Сентінел», що видається у Форті Уейн (штат Індіяна), вмістила на першій сторінці числа з 26 квітня фото української родини — **інженера Петра Марченка** з дружиною та 14-літнім сином, що ще недавно були ДП в Ашаффенбурзі, а тепер мешкають у Форті Уейн. Фото знято з них зараз же після прибуття їх до Уейну. Під фото вміщено чималий репортаж з інтерв'ю цих новонароджених американців, які, за висловом кореспондентки газети, досі «протягом більшої частини свого життя конали в тіні диктаторських режимів того чи іншого напрямку». Виїхавши з Бремену 21 лютого, вони 3 березня прибули до Нью-Йорку, звідки були послані до форту Уейн, де п. Марченко, як фахівець — електрик, найшов собі працю. Кореспондентка відвідала українську родину в готелі «Елен», куди їх тимчасово примістив уряд опіки над родинами й дітьми. «Ми ще не бачили багато в Америці, — сказала кореспондентці п. Марченко, — але, те, що вже бачили, є дуже добрим». Цей висновок підтвердив і її чоловік та син. Вони повні світлих перспектив, дуже цікавляться американською індустрією (пані Марченко є теж дипльомованим економістом в галузі технічних підприємств) і сподіваються найближчим часом викликати до себе матір і сестру.

Сенсаційний процес Кравченка

Дня 29 6 в Парижі мав розпочатися один з найбільш сенсаційних процесів останнього часу. Він заздалегідь викликає велике зацікавлення в світі. Як обвинувачуюча сторона, виступає у ньому Віктор Кравченко, автор відомої книжки „Я вибрав волю", який викликав на суд французький комуністичний літературний журнал „Летр Франсе" за образу його чести. Часопис, м. і., твердив, що Кравченко перевів фонди фабрики, де працював, і що продав американцям різні совєтські документи. Згідно з заявою агента розвідки, на зізнання якого покликається часопис, книжку „Я вибрав волю" написали члени американської розвідки.

Цей процес тим більше цікавий, що обвинувачений тижневик заповів, поставити совєтських свідків для скріплення своїх тверджень. М. і., до Парижу мають прибути три бувші жінки Кравченка, совєтський прокурор з процесу в Нюрнберзі — ген. Руденко, який був шефом торговельної місії США, де працював Кравченко, директор фабрики в Нікополі, де Кравченко розпочинав свою кар'єру інженера, і директор фабрики в Первоуральську, яку Кравченко розбудовував.

Кравченко постановив особисто прибути на процес і вже вніс у суд кавцію 1.700 000 франків. Він проголосив у французькій пресі статтю, в якій, м. і., пише: „Не треба й згадувати, що американська розвідка не мала ніякого впливу на моє рішення покинути совєтську місію закупів у Вашінґтоні Неназвана особа, що мала б промовляти від імени американської розвідки часу війни є вигадана. Комуністична газета покликалась на свідків пп. Г. Гончарук і Т. Чернову, називаючи їх моїми б. жінками, хоч з ними я ніколи не вінчався і взагалі їх не знав."

Вкінці Кравченко вказує совєтам шлях до виграння справи: „Тому, що обвинувачують мене, наче в своїй книжці я фальшиво показав життя в СССР і діяльність совєтського уряду, мусітимуть доказати, що навпаки, цей режим дійсно демократичний і запевняє громадянам політичні, господарські та культурні користі вільного суспільства; що в СССР існує воля слова, релігії; що громадяни СССР можуть вільно вибирати своє звання і місце праці; що професійні спілки не є інструментом комуністичної партії, але зброєю в руках робітників у боротьбі за права; що СССР-це не поліційна держава, яка гнобить російський народ; що тайна поліція МҐВ і МВД — це добродійні інституції".

Канада зацікавлена в Арктиці

ОТТАВА (ДЕНА-Ройтер). За словами канадського міністра оборони Клейтона, одним з найголовніших завдань Канади є звернути свою увагу на Арктику. Проте багато з припущень, висловлюваних з приводу канадських оборонних заходів на крайній Півночі, є цілком безвідповідальними й перебільшеними. Канада хоче тільки систематично досліджувати арктичну сферу й тамтешні життьові умовини, — заявив Клейтон. Цього року на ці потреби асиґновано майже 23 мільйони долярів.

Збожеволів, мріючи про Америку?

Як повідомляє брітанська влада, один совєтський вояк у Відні, що був без шапки й взуття, почав стріляти з трьох машинових пістолів в кожного, хто навертався йому на очі. Коли прибув загін віденської інтернаціональної поліції, вояк обстріляв його джип, убивши французького поліциста й поранивши американського й совєтського поліцистів. Він вистрілив також у шофера — брітанського унтерофіцера, наказавши йому везти його... до Америки. Коли совєтського вояка приставили до американської військової поліції, він вигукнув: «О, Америко, Америко! Трумен — добра людина, «руский» — не добрий!» Його обеззброєно й заарештовано. (ДЕНА-Ройтер).

Професор Аркадій Животко

В суботу 12 червня ц. р. о годині 12-тій дня після коротких і тяжких терпінь на 58-му році життя помер у лікарні в Ашаффенбурзі відомий український громадський і політичний діяч, учений-дослідник, педагог журналіст і публіцист пофесор Аркадій Петрович Животко.

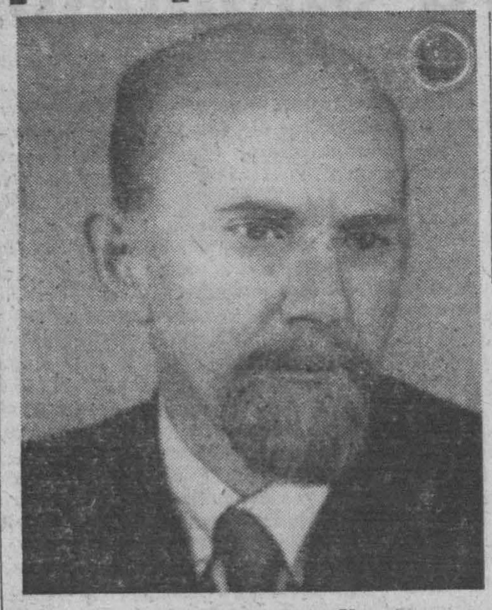

Для влаштування похорон Покійного з ініціятиви ОПУЕ в Ашаффенбурзі створено діловий комітет. Похорони відбулися 15 червня на міськім кладовищі.

Багатогранним було життя Покійного професора Аркадія Животка — багатогранною була Його діяльність. Ім'я професора Животка нерозривно зв'язане з національно - культурним, політично - державним та громадським життям українства за останні 30 років.

Професор Аркадій Животко народився 3 березня 1890 року в селі Пухово на Вороніжчині. Походив із священичої сім'ї. Закінчивши реальну гімназію в Москві, студіював у Психо-Неврологічному Інституті в Петербурзі. Після закінчення студій присвятив себе громадській роботі на Вороніжчині Працював у „Просвіті" і кооперації. Брав жваву участь і в політичному житті, як член Центрального Комітету Партії Соціял - Революціонерів. Під час Визвольних Змагань був делеґатом на Трудовий Конґрес у Києві в 1918 році та членом Української Центральної Ради від Вороніжчини.

Після занепаду Української Державности професор Животко виїхав на еміграцію в західньо-українські землі й тут із повною енерґією взявся продовжувати свою громадсько-політичну та культурно-національну роботу. Із 1920 року працював у Крем'янці на Волині в ділянці дошкільної та позашкільної освіти. Згодом подався на Чехо-Словаччину й осів у Празі. Тут присвятив себе передусім науковій роботі, як член Українського Соціологічного Інституту та керівник Українського Історичного Кабінету при Міністерстві Освіти. Завдяки Його енерґії й працьовитості зібрано там багато цінних пам'яток із часів українських Визвольних Змагань. Крім того читав лекції в Українському Педагогічному Інституті в Празі та був лектором на Курсах Журналістики.

Переїхавши після другої світової війни до Німеччини, осідає в Ашаффенбурзі й, не зважаючи на поважний вік та підтоптане здоров'я, продовжує свою багатогранну й кипучу діяльність. Стає основоположником Курсів Українознавства та працює керівником Відділу Архіву УВАН. Деякий час обіймає пост культурно-освітнього референта Області. Бере участь у громадському житті, як делеґат до Української Міжтаборової Ради і в одній каденції є її головою. Дає численні наукові і науково - популярні доповіді для широких кіл громадянства, бере, як доповідач, участь у відзначенні історичних дат життя українського народу. Боронить права й інтереси української громади — відомі його заходи, щоб не допустити до переселення українців — „бездержавних" з Ашаффенбурґу до інших таборів. Мав стати послом до Української Національної Ради. З заснуванням в Ашаффенбурзі Обласної Спілки Українських Журналістів стає її головою й одночасно є членом Контрольної Комісії Спілки Українських Журналістів.

Зміст життя професора Аркадія Животка заповнила зокрема діяльність у двох ділянках — журналістично — публіцистичній і пресознавчій, як науково го дослідника української пресової справи. Із смертю професора Животка українська журналістика понесла важку й болючу втрату, бо в його особі зійшов у могилу один з найвизначніших сьогочасних наших журналістів.

Журналістиці присвячує себе Покійний уже в найраніші роки своєї політичної та громадської діяльности. Як журналіст і публіцист працює за царського режиму, під час тривожних і величних днів Української Національної Революції і віднови Української Державности, під час першої еміґрації в Чехо-Словаччині та під час другої еміґрації в Німеччині. У журналістичній роботі був такий сам, як і в своєму житті: скромний, правдолюбний, простолінійний, без фальшу й облуди. Далекий від особистих справ, у своїх публіцистичних виступах Він завжди мав на оці загально-український інтерес, та керувався українською рацією.

Під час перебування в Ашаффенбурзі був постійним співробітником Редакції „Неділі". У нашому часописі Він опублікував цілу низку вартісних статтей, зокрема з ділянки пресознавства. Ось вони: „Олесь і українська преса", „Журналіст і читач", „Панько Куліш і українська журналістика", „Олесь і українська преса", „Ювілейний рік української преси".

Крім того на увагу заслуговують його стаття про Михайла Грушевського та спогади з минулого „Було колись . . ."

Друга ділянка праці, якій із спеціяльним замилуванням присвятив себе Покійний і над якою працював до останніх хвилин свого життя — це наукове досліджування питань української преси. Він цікавився передусім бібліографією та історією української преси й журналістики та в цій справі залишив цінні друковані праці, які є вартісним вкладом в українську культуру.

У своїй діяльності, як пресознавець, професор Животко не обмежився лише науково дослідчою роботою, але працював також як педагог над вихованням нових кадрів молодих українських журналістів. Він був лектором Курсів Журналістики при Господарській Академії в Подєбрадах, в Українському Технічно-Господарському Інституті в Чехо-Словаччині та в Реґенсбурзі. Його мрією було організувати Курси Журналістики в Ашаффенбурзі.

Врешті, активно працював Покійний у професійних організаціях українських працівників пера.

До останньої хвилини життя професор Животко цікавився політично-громадськими, науковими та журналістичними питаннями.

Професор Животко добре заслужився українській справі.

Хай земля чужа пером Йому буде, а пам'ять про Нього і про його діла хай завжди живе в нашому народі!

Михайло Островерха

З Великого Шляху

З нагоди загального З'їзду УСС у Реґенсбурзі

Historia est magistra vitae!

Проте — ні Тукідид, ні Тацит, ні Касіодор, ні Маккіявеллі нікого не навчили історії так, щоб не повторити помилки. Шлях — сірої людини, і героя, і мистця, і державного мужа треба верстати, потом і кров'ю скрапляти. Лиш пройшовши його, можна побачити увесь труд, усі добрі діла і помилки на цьому шляху зроблені.

Не інакше і з нашою історією, і з людьми, які цю історію творили, і з сучасним молодим поколінням, яке цю історію повинно знати.

Не знаємо нашої за останні тридцять років історії — ні ті, хто творили її, ні ті, для яких ми творили її. Тут і криються наші помилки цього дня, коли ми, нервозно метушачись, розбиті до цілі йдемо.

Українські Січові Стрільці та Січові Стрільці — це наша трьох десятків років історія: Це синтеза наших політичних змагань і збройної, реґулярної сили, яка патронує цим змаганням.

УСС і СС мають свій перший засновок у 1848: Весна Народів, якої так смертельно перелякався старий елеґант Метерніх, неслась оздоровним подихом по наших західніх землях і зацвіла в нас збройною організацією — «Руські Стрільці».

Після Весни Народів змагання у Галичині нестримно розростається: за політичні права — смерть тиранчука А. Потоцького; за культурні права — смерть нашого героя Адама Коцка.

З цими змаганнями виринає справа: організація військових товариств. З кінцем 1912 постає міжпартійний комітет, щоб такі товариства творити. Але з ідеологічних причин цей комітет не діє. Тоді сам Кирило Трильовський береться за це діло, виєднує в австрійської влади затвердження статуту для цих товариств і береться за її організацію. І в березні 1913 бачимо у Львові перше військове товариство «Січові Стрільці» — його голова д-р Волод. Старосольський, від жіноцтва входить до управи Констянтина Малицька.

Але хвилиною зцілення нашої державно-творчої думки є — постріл у Сараєві, 28. 6. 1914, коли то наша молодь, з'їхавшись на здвиг до Львова, маршує вулицями столиці Князя Льва. Після сараєвського пострілу львівські стрілецькі орґанізації творять комітет, до якого, м. ін., входять: д-р В. Старосольський, Мих. Гаврилко, Олена Степанівна. В серпні того ж року всі українські політичні партії об'єднуються у Головну Українську Раду, якої ціль: на час війни вести однозгідну українську політику. Всі ті акти — це сума запалу молодих сердець, ірраціонального хотіння тих, хто вже маршував на Кайзервальді, впраглявся на Чортівській скелі, вивчаючи правдиве військове діло.

У серпні 1914 зголосилося до УСС 28 тисяч молоді. Серце вирує запалом! І в Стрию цей запал непогамованости вибухає першим непорозумінням: відмова присяги на вірність Австрії. Це загроза для леґіону, можуть розв'язати його. Та — перемагає розум, і з вересня 2500 юнаків склало цю присягу.

І знову блиснуло й огорнуло теплом романтичну — інколи й жорстоко-романтичну — українську душу: УСС стають основою української армії, яка під проводом генерала С. Шептицького продереться через Туреччину і Кавказ на Кубань, а звідти рушить в Україну та проголосить самостійність її.

А яка ж дійсність?

Проходять перші відділи УСС — лихо озброєні у старі однострільні кріси Верндля, скорбно одягнені в обірвані чи незугарні мадярського крою однострої, на що й самі УСС пісню склали:

> **Машерують добровольці**
> **Через Мезетеребеш,**
> **Чи то військо, чи то банда**
> **Ти ніяк не розбереш.**

Але далі — ще трагічніша дійсність: маршерують УСС проміж понурими рядами повішених мадярами з катом Ю. Ґурским на чолі наших невинних і Австрії вірних людей; маршерують УСС на фронт поруч із тисячами наших селян, духовенства, вчительства, батьків та браків стрілецтва, яких мадяри женуть у табори Ґмінду — як зрадників.

Та душею й розумом стрілецтва кермує оте незбагнене, імпондерабільне, яке говорило: все стерпіти для остаточної мети. І для цієї в жовтні 1914 три групи УСС — М. Волошина, Гр. Коссака, Ст. Шухевича — в корпусі Гофмана починають

> **кривавий тан,**
> **Визволяти братів — українців**
> **З московських кайдан.**

І проходить кривава — стрічка: верхи Ключ, Комарницьке Коло, Лиса Гора; проходять Бескиди; а далі — Маківка, ключева позиція, за яку йдуть важкі бої від 29 квітня до 2 травня 1915, і в цих боях виринають імена: Свідерський, Б. Гнатевич, А. Артимович, Каратницький, О. Яремович, О. Степанівна Яремкевич, Коберський, Саджениця, Кривий, Петрів: лиш велика ідея стала тією непоборною силою, об яку заламався московський напір. Тут і початок офензиви і переможний похід від Карпат через Болехів — Лісовичі, Галич, — який здобуває сотник Д. Вітовський, — Золота Липа, — де гине поет чотар У. Балюк, — Стрипа, степи Панталихи, Семиківці, Соснів, Соколів, Раковець, а врешті — Потутори, Лисоня.

Приходить весна 1917 — вибух: революція у московській імперії. Затремтіло новим і сподіванним серце УСС. Великдень 1917 — на фронті, де стоять УСС, перемия'я. УСС зазначують межі доки сягають крила їх становищ.

Серед бойвих шанців, на полі, з'являється «поштова скринька» й УСС кидають до неї листи до своїх рідних, що за ворожою лінією, отримують відповіді і харчові пакунки. В шанцях УСС появляються перші київські українські часописи, що їх УСС жадібно вичитують. Невідомий, але вже історичний «Петро»

Американський кардинал Спеллман, що відбуває подорож по Далекому Сходу й Австралії, відвідав будинок для сиріт у Шанхаї. (Дена-Нит)

Федералістичні фантазії „Часу“ і „сервілізм“ „Неділі“

Перемога здорового глузду

«Не існує, або майже не існує в сьогоднішньому світі щось таке, як будьчия цілковита національна самостійність і суверенність. Сьогодні може бути мова про більшу або меншу залежність народів один від одного, бо так або інакше залежні сьогодні всі. І основна фактична проблема української національної політики не в гонитві за нездійсненим фантомом «повного суверенітету», але тільки у створенні таких реальних міжнародніх умовин, що ґарантували б нашому народові осягальний максимум релятивної незалежности».

Якщо — б запитати першого — ліпшого читача української націоналістично-бандерівської преси, кому належить ця цитата, відповідь напевно була б: «якомусь коньюнктурному, опортуністичному, безхребетному публіцистові «Неділі».

На цей раз одначе помилявся б. Цитований абзац належить перу чільного публіциста націоналістично-революційної преси, одному з ідеологів і творцеві концепції «блискучого відокремлення» («Українська Трибуна» 27. IX. 46. р.) та колишньому головному редакторові «УТ» — **Зенонові Пеленському**. А стаття, з якої ми взяли цитату, з'явилася не на шпальтах «Неділі», а у фюртівському «Часі».

Сам автор статті «Один із фундаментів» («Час» 20. VI. 48. р.), з якої взята цитата, злякався свого твердження й уважав за відповідне виправдатися перед читачами, в яких три роки втовкмачував щось цілком протилежне: «Збентежений український читач має право запитати: що це? Підваження святого принципу державної самостійности й суверенности? Як можуть публіцисти, що довго й послідовно боронили саме ці принципи в ставленні української політичної проблематики й клали їх у наріжний камінь усіх наших національних дій, як можуть їх сьогодні ставити під сумнів, чи тим більше — заперечувати?»

Що значать ці твердження п. Пеленського? Даймо знову слово авторові статті. Він пише: «Треба бачити ці речі ясно». Іншими словами — прийшла перемога здорового глузду в тих, які досі вим не грішили.

Що писав про цю саму справу п. Зенон Пеленський ще недавно? «Вільна, соборна, ні від кого незалежна, суверенна Українська Держава», яку треба здобути «лиш нашими власними силами, не оглядаючись ні на кого». Таке становище займав не лише ред. Пеленський, але й Роман Рахманний у циклььостильній та Роман Ільницький у ліцензійованій бандерівській пресі. Писали так й інші націоналістично-революційні публіцисти. А тепер цей сам Роман Ільницький не лише дає голос ред. Зенонові Пеленському про «обмежену суверенність», але й сам її проповідує, заперечуючи давніші свої погляди.

Коли «Неділя» давно вже вказувала на те, що в сьогоднішній міжнародній і політичній ситуації ставлення справи про повну суверенність й державну незалежність незгідне з розвоєвими тенденціями часу, що сьогодні це анахронізм нас називали «національними зрадниками, сервілістами, безхребетними, коньюнктуралістами, опортуністами». Час і дійсність показали, що рацію мали ми.

Але не лиш у цьому випадку наступила зміна поглядів у групі націонал-бандерівців. **Їх відступ із досьогоднішніх позицій генеральний.** Він вказує на тотальну невдачу на всьому фронті їх політичної концепції.

Що стало причиною цієї зміни поглядів? Здоровний розум, тверда дійсність, невблаганна логіка фактів та українська національно-державна рація.

Не витримало твердої проби життя шумно пропаговане націонал-бандерівською публіцистикою гасло «блискучого відокремлення» (стаття З. Пеленського в «Українській Трибуні» 27. IX. 46.). Життя показало, що в сьогоднішній українській та світовій дійсності проти здорового глузду висовувати концепції монопартійности, «корпусу поліції» («Насамперед держава» «Українська Трибуна» 14. XI. 46.) та подібних тоталітарно-диктаторських атрибутів. Життя показало, що ні на еміґрації, ні тим більше в краю націонал-бандерівська група не має більшости, отже не може розраховувати на підтримку мас, а значить і претендувати на монополізацію проводу, чи влади. До такого переконання приходить поволі навіть група, згуртована довкола «Української Трибуни», як про це свідчить стаття Белея «Чи винні ідеї», в котрій він засуджує концепцію «блискучого відокремлення».

Здоровий глузд і українська рація та міжнародня ситуація показали, що злочинним є поборювання консолідаційної акції позитивних та конструктивних українських сил для спільної дії на внутрішньо-українському та міжнародньому форумі. Настав момент, коли вже не приходиться говорити про «блискуче відокремлення» (участь ОУН(р) в Національній Раді. Воно програло непотрібний і з національного погляду шкідливий бій за свою нереальну концепцію. Дійсність змусила його піти тим самим шляхом, яким давно йшли й на який так довго даремно закликали його ступити всі інші українські групи. Врешті вони пішли також і тим самим визнали доцільність акції КУК, яку з такою пристрастю поборювали. (статті в «УТ» — Мертві душі», «Керівна партія, чи консолідаційна каша?» пера З. Пеленського).

Інші приклади здачі позицій націонал-бандерівцями. Коли в 1946. р. д-р Степан Баран на сторінках «Неділі» засудив тоталітарно-фашистівські тенденції одної української партії та сказав на неправильність її пронімецької політичної орієнтації підчас другої світової війни, — проти «Неділі» була поведена нещадна кампанія словом і камінням. Тепер ці самі думки висловив на шпальтах «Часу» ред. Пеленський.

За своє ставлення до УПА й збройного українського визвольного руху довелось «Неділі» витримати багато тяжких атак з боку націонал-бандерівської преси та частини збаламученого нею українського громадянства. Але життя й дійсність показали, що наші позиції із цій справі були правильними. Трагічні події на Рідних Землях, перехід частин УПА до Німеччини, зустріч із ними української еміґрації, переконали націоналістично-революційні бандерівські кола в фактичному стані справи й виказали фальшивість їх поглядів. Сьогодні бандерівська преса мовчить про УПА. Але ця мовчанка багатомовна: бандерівські публіцисти не мають покищо громадської відваги публічно признатися у зміні поглядів на цю кардинальну проблему української визвольної політики.

Еволюцію пройшли й погляди бандерівських кіл на ролю маси в українському політичному житті. Був час, коли бандерівська преса говорила про 69% і 87%, про стосунок 8:1 (З. Пеленський «УТ» 20. IX. 46.) та на цій підставі домагалися «устійнити мандат мас», тобто осягнути більшість і монополізувати вплив на українське еміґраційне, а навіть загально-національне життя. Тепер п. Белей у статті «Чи винні ідеї» засуджує «поплентачів» та тих, що спекулювали на національній справі, а бандерівська група задовольнилася 6-ма місцями в Національній Раді.

Що ці факти значать? Вони показують, що український націонал-бандерівський світ переживає кризу й еволюцію поглядів. Здає свої позиції й поволі, але невідклично стає на позиції своїх противників. Після трьох років боротьби з ними націонал-бандерівці приходять **до тих самих конклюзій**. Після бурхливого внутрішнього борсання, після блукання манівцями та спихання на них патріотичних, але легковірних і збаламучених гучними гаслами українських еміґраційних мас, витративши надаремне багато власної й загально-національної енергії, націонал-бандерівський світ щойно тепер відкриває давно відкриту іншими Америку.

Ця переоцінка поглядів довела до розбиття суцільної досі групи націонал-бандерівців на ОУН(р) і УГВР. Ця остання тримається далі вперто своїх застарілих поглядів. Одначе вона не витримає проби життя. Кожному ясно, що націоналізм у цій формі, як його зафіксували деякі наші кола, є пережитком і мусить достосуватися до змінених умов. Він втратив ґрунт під ногами й не має більше шансів на те, щоб у час перемоги демократизму леліяти в незміненій формі давні мрії.

Але й у цієї групи, котра виказує тенденцію стати на шлях здорового глузду, процес зміни поглядів не проходить гладко й безболісно. В багатьох випадках вона ще далі сліпа й глуха на дійсність та потопає в давніх пересудах і забобонах.

Твердження «Неділі» про окупацію теренів Східньої Европи англо-американським світом у випадку його перемоги, назвав «Час» проявом «сервілізму».

Кожен, хто тверезо й об'єктивно дивиться й оцінює ситуацію, знає, що коли конфлікт Заходу з большевизмом скінчиться перемогою демократії, окупація Східньої Европи неминуча так, як це сталося з Німеччиною й Японією. Окупація дратує нашу національну гордість, але вона станеться, незалежно від того, чи ми її собі бажаємо, чи ні. Це — справа, від нас незалежна. Важніше, чи ця окупація буде для нас ворожою, чи приязною. Це залежатиме, від того з якою концепцією розв'язки проблеми Сходу Европи прийде західній світ. Якщо він стане на становищі лише зміни режиму в СССР, а збереже принцип «єдінонеделімості» російської імперії, — окупація буде для нас силою факту ворожою, бо перекреслить і унеможливить, навіть у майбутньому, реалізацію нашої ідеї самостійного державного життя та викличе стан кипіння, який може довести до конфлікту між самостійницьким українським рухом і окупаційним режимом. Та ж сама окупація буде для нас приязною, якщо вона піде на Схід із концепцією розчленувати російську державу та створити національні держави. Факту окупації ми не зможемо змінити. Але йдеться про те, щоб із цього malum necessarium витягти якнайбільшу користь для нашої національно-державної рації. Тому, як зайвим є — за словами ред. З. Пеленського — «ганятися за нездійсненим фантомом «повного суверенітету», так зайвим є борсатися й боротися проти факту, якого ми не в силі змінити. Свої зусилля треба скерувати на те, щоб добитися приязної окупації, тобто вплинути на англо-американську політику йти по лінії розчленування російської імперії.

«Час» гнівається, мовляв, автор статті «Західні великодержави й українська проблема» вказує на конечність «підготовити власні державно-творчі сили й провідні кадри». Досвід 1941—45 рр. багато дечому нас навчив. Ми були свідками, як наші націоналістично-революційні сили, що в той час претендували на провід нашого національно-державного життя робили кардинальні промахи й, замість діяти за державницькими принципами — марно витрачали власну й загально-національну енергію на взаємознищення, хоч ворог давив нас із двох боків. Не краще стояла справа й у взаєминах із сусідніми народами. (Події на Холмщині й Волині).

Сподіваємося, що й на цю справу публіцисти «Часу» змінять свій погляд і «сервілізм» «Неділі» визнають політично доцільним. Змінять і в цій справі свій погляд так, як ступнево змінили думку про різні інші проблеми, що їх досі вважали непорушними канонами свого політичного credo.

В. Б.

Яков Малік — око Кремля — стежить . . .

На час відпустки Ґромико його заступатиме на засіданнях ОН Яков Малік. Цей новий посол Кремля при Об'єднаних Націях, за висловом кореспондента «Асошіейтед Прес», «тримає очі й вуха відкритими», але ще нічого не каже. З найбільшим інтересом стежить він, видимо, за підготовчою кампанією до президентських виборів. На обличчі йому зникає посміх, ледве заговорять про політику. Він помітно насторожується, коли старі члени ОН починають обговорювати між собою шанси Трумена, Уоллеса, Стессена, Девея та інших кандидатів на президента. З того часу як Малік уперше з'явився 22 травня на засіданні Ради Безпеки, що обговорювала палестинське питання, він лишається для журналістів і решти делеґатів загадкою. Цілком протилежно до серйозного Ґромико, він часто голосно сміється і завжди готовий тиснути всім руку, жодним словом проте не виявляючи своєї думки.

Росіяни вважають, що їх приватне життя повинне лишатися їх приватною справою; їх мало цікавить, коли і де хто народится. Так само і з Маліком. Секретарі Ґромико не мають про Маліка ніяких біографічних даних. Вони дають собі з цим спокій і не питаються про це в нього. На всі запитання про звичайні біографічні дані Маліка російські делеґати відповідають словами: «Спитайте самого Маліка». Малік одружений, але його дружини з ним немає.

За столом конференції в Раді Безпеки Малік сидить за Ґромико. Коли промовляє якийсь делеґат, він уважно слухає його, коли ж після того переказують переклад промови, він, насунувши рогові окуляри, читає журнал або робить собі нотатки. Малік є міцнішим за Ґромико, але не є товстим. Його рудувате волосся трохи поріділо на скронях. Він легко пристає до інших і дуже швидко нав'язав приязні стосунки з колеґами й персоналом ОН. Отож від одного з делеґатів ОН можна було почути, що він вивчив Маліка за один тиждень краще, ніж Ґромико за два роки. Про Маліка відомо, що 1939 р., як і 20 травня 1942 р., він був совєтським амбасадором в Японії. Протягом усієї війни він мешкав у Токіо, де передав Японії російське оголошення війни, а незабаром прийняв від японського уряду пропозицію капітуляції. Він був присутній при прибутті до Токіо генерала Дуґласа Мек-Артура і залишався там ще щось із місяць. За винятком короткого часу в 1948 р., коли він був політичним радником при совєтській делеґації в альянтській Контрольній Раді в Токіо. Малік ввесь час після повернення з Японії працював у міністерстві закордонних справ 24 серпня 1946 р. він був призначений замість Лозовського на пост заступника міністра закордонних справ у далеко-східніх питаннях. Двічі, 1944 і 1945 рр., його відзначено орденом Леніна.

в московських шанцях вечорами виспівує українських пісень, а УСС відповідають йому своїми. УСС-ські стежі відходять на розвід й »пропадають« у повному складі.

За все те — думка австрійського командування, — під'юджена нашими «приятелями», — була надто неприхильна УСС-ам і їх перекидають у запілля.

Та приходить Берестейський Мир. УСС стають постоєм на півдні України — в Єлисаветі. І тут ідея, за яку УСС терпіли всякі знущання лукавої Австрії, за яку, ідею, проливали кров у боротьбі з московським наїзником, — стала «каменем преткновенія» між УСС і Австрією та Німеччиною: бо УСС єдністю ідеї з українським народом силою подій поставились проти політики Австрії й Німеччини, які з союзників — окупантами стали. Це вже не був 1914 у Стриї, присяга Австрії, а був уже 1918, по Бересті, в Єлисаветі, коли проти осередніх держав сміло могли станути і серце, і розум.

Революція на землях московської імперії йде своїм шляхом розвитку. Полонені УСС з московської імперії не спішать до Львова, до дому, а всіма шляхами цієї остогидлої імперії прямують на Київ. Інші УСС, полонені на Лисоні, перебувають у Дарниці: у них серце не витримує — це ж прийшла довгождання хвилина: служити в армії Держави України. Але полковник Оберучев розуміє моральну силу УСС для скріплення духа соборности України, краще і глибше розуміє, ніж багато з нас і досі цього не хоче розуміти, і негайно наказує: усі старшини УСС відходять у глибину Московії.

Але найсуттєвіша хвилина нашої збройної сили, синтеза соборности не тільки збройної, а й політичної — наступила: Оберучеві вже не спинять її: це найособливіший твір нашої державности 1917—1920 років — Січові Стрільці.

У другій половині місяця листопада 1917 з табору полонених у Дарниці прибувають до Києва 22 УСС-ів і вони стають зав'язкою СС-ів. Їх перша назва «Галицько-Буковинський Курінь Січових Стрільців». У них панує «виборне право». І цей «свободолюбний лад» триває до 19 січня 1918 — цього дня прибувають до куреня старшини УСС: Василь Кучабський, Андрій Мельник, Роман Сушко, Федір Черник. І вже 20 січня курінь покидає «свободолюбне виборне право» і, перейнявши форму УСС та назвавшись «Перший Курінь Січових Стрільців», стає військом. Його командантом є старшина австрійської армії — Євген Коновалець. Усі перші пости в Курені зайняли старшини УСС.

А вже 23 січня 1918 р. сотня Сушка вирушила на Полтавщину в бій проти московського окупанта. Решта ж СС-ів пішла 29 січня в бій на вулиці Києва, і до 7 лютого — як живий символ волі найкращих синів народу, пробивають собі дорогу на захід, охороняючи перший уряд самостійної України, представники якого у Бересті підписують мировий договір.

Та всі добрі і чесні діла натрапляють на перепони. Прийшли важні дні для СС-ів. Нерозуміння в одних, ненависть у других до цієї найкращої душі України спричиняє, що чужа влада, німці, обеззброюють СС-ів і вони розсипаються. Тільки вже за чотири місяці СС знову збираються у Білій Церкві як «Окремий Загін СС», а 3. XII. 1918 цей загін виріс уже в дивізію — 20 000 вояків. Приходять нові бої, й СС, які вже стали корпусом, у всіх цих вирішальних боях на півночі, на півдні, на сході і на заході України беруть участь. Січові Стрільці стають символом з'єднаної, соборної сили: воях українця з над Сяну і з над Дону, з-над Дністра і з-над Сейму. Це найкраще, найщільніше з'єднання, найміцніше здисциплінована одиниця Української Армії, у якій діє синтеза нашого найвеличнішого хотіння: політична незалежність України. Ця військова одиниця ще раз доводить що коли увесь організм народу діє гармонійно і цілo, тоді й постає непоборна сила ладу і гармонії. Це історія вчить: Петро Конашевич Сагайдачний, полковники Височанський, Креховецький та інші «західняки» України — коли зливаютсья разом із «східняками» України.

І так СС-и ведуть бій за боєм безперервним ланцюгом аж до 6 XII. 1919 — до м. Нової Чорториї. Холод, голод, тиф, московська підступна робота всередині нашого народу, який заразився московськими пропаґандивними блискучими брязкітками, — доконали нашу армію, а з нею й СС-ів. І з Нової Чорториї частина СС-ів іде в табори інтернованих у Польщу. Ще раз, у квітні 1920 виринають СС як VI Стрілецька Ідея, стримують у Замості московський натиск і творять »Чудо над Вислою«, але після цього, незабором, сходять із поля бою як і вся наша армія. Сходять лише на те, щоб наступне покоління запалювати ідею тривалости боротьби за незалежну, соборну, Українську Державу.

І ось так на тлі історії »Руських Стрільців« 1848, військового товариства »Січових Стрільців« 1913, УСС 1918 ми й доходимо до висновку до синтези: невмируща ідея народу тоді може здійснитися, стати реальним твором, коли духові й фізичні вартості народу зіллються в одну цілість: коли вибранці, найкращі сини народу, запалюють найкращою ідеєю цього народу, стануть однією силою у змаганні до остаточної мети. УСС і СС-це нерозривне звено горіння для найвищого прагнення народу, це вогонь збірного хотіння — політичної волі. Були в нас, у 1918—1919, мужі, які ділили землю, творили »міт прирізки землі«, а Українські Січові Стрільці і Січові Стрільці дали неподільне серце й душу, складаючи їх на жертівнику України, й тим творили конструктивну і творчу дійсність: боротьбу за незалежну, Соборну Україну! . . .

ГАННА ЧЕРІНЬ

ЛИПЕНЬ

Я згадую й досі посушний липень
На хуторі Димному, що за Малином.
Пахло повітря цукром паленим,
Було все наокіл закохане сліпо.

І мудрим наказом пекучого літа
В пахучій отій пишнолистій зелені
Було й нам обом закохатись звелено,
І ми не противились цьому завіту.

Може тобі це й химерним здасться,
В мене ж назавжди залишаться в пам'яті
Свіжі стежки, ще ніким не зам'яті,
Які нас в той день провели до щастя.

В КИТАЇ ВСІ — МІЛЬЙОНЕРИ

ШАНҐХАЙ (ЮП). Американський долар в Пейпіні 14 червня котирувався в 2 060 000 китайських долярів, досягши тим рекордної висоти на протязі всієї дотеперішньої інфляції в Китаї. Вартість американських долярів в Шанґхаї становила 1 870 000 китайських долярів. Ціни на мило й папіроси піднеслися на 30%. Незвичайні стрибки в цінах пояснюють погіршенням воєнної ситуації в Північному Китаї, що викликало паніку в заможних колах. —

—Колишній ірляндський міністер-президент де-Валера повернувся до Ірляндії із світової подорожі.

Кожному слово

Знов не так!

У ч. 128 „Неділі“ була вміщена замітка проф. П. Ковалева „Що вважати літературним: „їх“ чи „їхній“? У цій замітці проф. П. Ковалів боронить хибне твердження з своєї „Граматики“ про ці дві займенниково-прикметникові форми, що його я заперечував у своїй рецензії. Ось те його твердження: „Не слід міняти неузгоджену форму типу „їх вдача . . . на узгоджену форму „їхня вдача . . .“ бо ця остання не властива українській мові“, („Граматика“, ст. 99). Кажучи так, проф. П. Ковалів спирається на думці О. Синявського, що її наводить у своїй замітці. Синявський каже про форму „їхній“ як про „подекуди вживаний ще . . . новотвір“, що його він „не бачив“ „ні в старших записах народньої мови, ні в давніщих письменників, напр., у Шевченка“. Ця думка здається мені аж ніяк не переконливою, та ще й з деякою суперечністю („вживаний ще“ — і „недавній новотвір“!). Алеж Грінченко взяв форму „їхній“ з народніх казок, що їх записав І. Манджура! Отже це явище і фолькльорної, і народньої мови. А отой вислів „недавній новотвір“ зовсім збив проф. П. Ковалева на манівці. Бо він це зрозумів не як стихійний новотвір (за аналогією) в народній (розмовній) мові, а як свідомий витвір („нововитворений еквівалент“) інтелігенції. Звідси його твердження про те, що форма „їхній“ вживається переважно в мові окремих (?), неприродністю (?)“. А далі й прямо каже, що вона „не властива живій мові народу“. Як можна таке говорити! Та, це ж суто-народня, жива, вживана і т. д. форма! І може саме тому, що вона дуже вже народня, її й не відважуються деякі наші письменники вживати, здебільшого ті, що виховались на російській літературній мові. За її народність говорить теж наявність її у більшости народніх говорів (переважно південно-східніх), я сам знаю тільки її з самого дитинства. Знає цю форму й білоруська мова, і російська народня (але російська літературна до вжитку не допускає, хоч і були спроби в деяких граматиках її обстоювати). І, навпаки: вислови типу „їх книжки“ звучать в українській мові книжно. Тим то, напр., М. Цуканова дала заголовок своїй повісті в формі „Їхня таємниця“.

Але, очевидно, і форми „їх“ цілком не можна відкинути. Тільки ж не можна казати, що вона „куди природніша“ для української мови.

В. Чапленко

Були переговори?

Високоповажний Пане Редакторе!

Вже в двох числах Вашого шановного органу „Неділя“ згадується про якісь пертрактації поміж УРДП і Союзом Земель Соборної України. Мушу заявити, що подані Вам інформації не відповідають дійсності, бо ані я, ані якийсь „делегат“ УРДП не мав розмов ні з п. В. А. Доленком ні з головою С. З. С. У.

З українським привітом
С. Підгайний

Від Редакції: Даючи місце заяві члена Головної Управи СУЖ'у і чільного представника УРДП п. Семена Підгайного, зазначуємо одночасно, що переговори, про які „Неділя“ інформувала дуже стримано й коректно своїх читачів, справді мали місце в Ашаффенбурзі 19—20 червня. Щобільше, маємо провірені інформації, згідно з якими, ті переговори ведуться дальше, і, — як думаємо, — приведуть до злиття обох груп нової наддніпрянської еміґрації. Такий факт, виходячи з інтересів українского національного становища, треба тільки вітати.

Не нарікаю на свою долю!

Дуже вдячний Вам, що допомогли мені розшукати ЦПУЕ. По замітці, яку Ви надрукували в своєму часописі, мене теж знайшли.

У тижневику «Неділя» було вміщено дуже вартісну статтю про гановерський табір. Великодними святами (латинськими) я в Гановері гостював, був у церкві і дуже дивувався, що так мало людей відвідує церкву, а коли вислухав проповіду священика, то дивувався, чому взагалі та церква існує, та ще дехто з людей до неї ходить. Там гріха не спокутуєш, а ще більше наберешся.

Наші відповідні чинники не бачать, що в Управі табору ім. Лисенка засіли люди, які спекулюють іменем українця, запроваджуючи на ділі чухновщину. Невже ж і прочитавши вищезгадану статтю в «Неділі», нічого не зроблять? На що тоді було і город городитти? Для кого тоді і допомоги жебрати в наших заокеанських українців?

Працюю я на торфі вже два роки. Сюди приходять працювати німці з довколишніх сіл на 10—12 днів по черзі заробляти торфу і проклинають цю роботу на чім світ стоїть, а як скажеш їм, що ми вже тут працюємо два роки, то вони за голови беруться і не розуміють, як можна тут робити; і це ж літо, а як взяти осінь та зиму!

Сьогодні я викопав у ґумових чоботях 35 метрів рів для осушки торфу 70 см завглибшки на віддалі 3-х кілометрів від місця мешкання. Йти треба по торфу, дорога тяженька. О четвертій прийшов до приміщення. Напився кави холодної, бо гріти нема часу. Пішов до крамниці, яка на віддалі 3 кілометрів. Купив хліба, цукру і ще дечого. О 6-й прийшов до «дому», сполов грядку, посадив тютюн. О 8-й розпочав варити обід, взяв «Наш клич» прочитав статтю «Малоросійська язва» і не витримав — з болем на серці взяв перо і ділюся з Вами тим, що давно в мене наболіло на душі. Обід доварюється і я кінчаю писати.

Дехто з співмешканців по 8-х годинах праці пішов до бавера на підробток, щоб роздобути хоч літр молока та краще повечеряти. Вже сонце спочило, а їх ще нема.

Отак приміроно проходять буденні дні на еміґрації. На свою долю я не нарікаю, бо порівнюючи з тим, як живуть наші українці під московською окупацією, то мені тут рай. Я вільний, не голодний, картоплі маю хоч відбавляй, щодня маю 30 грам. сиpi. Потрохи й одежі підкидають. Поверх 8 год. попрацюєш і торфу заробиш (175 метрів рівця-тонна торфу), а за тонну торфу можна дещо виміняти з харчів чи з одежі. **Не хочу жебрати, не хочу допомоги з ІРО. Хочу тільки, щоб був спокій та згода між українською еміґрацією. Щоб не гасла надія повернутись на вільну, незалежну нашу, обездолену, окрадену фізично і духово Україну.**

З привітом
Ш-ох.

Репортаж з-за залізної заслони

Життя у Варшаві — Українці в Польщі й Чехо-Словаччині

Газета «Франкфуртер Рундшав» вміщуючи цікавий, об'єктивно написаний репортаж кореспондента Ройтера з Варшави дає можливість зазирнути за залізну заслону в столицю підсоветської Польщі. Як пише кореспондент, «Варшава, місто суперечностей, стоїть на шляху перетворення в люксусове місто, яким вона була перед війною». На довжелезній, 4 кілометри завдовжки, головній торговельній артерії польської Маршалковській вулиці повно крамниць з вітринами, захаращеними найрізноманітнішими, часто люксусовими товарами. Вбрання, годинники, фотоапарати — все це до послуг покупців, до того ж без жодного обмеження картками. В ресторанах, що містяться звичайно в підвальних приміщеннях, можна мати обід з п'яти вишуканих страв, завершених справжньою кавою мокка з вершками. Отож, у Варшаві можна роздобутися на все, — але за якими цінами! «Звичайної поштової торбинки із злотими» вистачить якраз на те, щоб випити склянку лімонади. Державні робітники являють ще собою привілейовану клясу. Заробляючи пересічно 10—15 тисяч злотих на тиждень, вони мають право користатися «державними крамницями», де можна дешево купити харчів. Для інших, як от працівників приватних підприємств, вільних професій та ін., ці крамниці зачинені. Фактично такі люди змушені голодувати й не купувати собі нічого з одягу або хатніх речей, бо навіть на «офіційному чорному ринку» (тобто в недержавних крамницях), напр., пара черевиків коштує принаймні 20 000 злотих. Недивно, що в око кореспондентові впала в Варшаві і велика кількість жебраків, які спокійно сидять посеред вулиць, заважаючи рухові.

Крамниці й ресторани в Варшаві містяться в нижніх відремонтованих поверхах, тим часом як верхні звичайно являють собою руїни, в яких досі лежить більша частина Варшави. Тритижневі бої в місті 1939 р., а особливо, зрозуміло, дев'ятижневе повстання 1944 р., під час якого загинуло 800 000 чоловіка, дві третини міста міста були дощенту зруйновані, а майже вся решта міста стала непридатною до мешкання, досі даються в знаки. Проте ще наприкінці 1945 р. були сяк-так поновлені в місті газова, електрична й водогінна мережі, 1947 . закінчено будувати перші 2000 нових будинків, а з січня ц. р. в місті ходять трамваї і автобуси. Однак через брак будівельних матеріялів його збирають з руїн, і тому всі новобудови, не зважаючи на складені широкі пляни створення «нової прекрасної Варшави», мають пошарпаний, вбогий, вигляд. Ще 10—20 років потрібні, на думку авторитетних кіл, на повну відбудову Варшави. А тим часом велика кількість варшав'ян тулиться по руїнах, не втрачаючи, проте — треба віддати їм належне — свого доброго гумору. На варшавських румовищах весело грають діти.

В якому тяжкому становищі мусіли опинитися ці мешканці після недавньої величезної повені Вісли, — легко собі уявити. За повідомленням аґентства ЮП, вночі проти 13 червня рівень Вісли раптом незвичайно піднісся, а протягом дня мав піднятися ще на 6 м. Вжито заходів до врятування двох пловучих мостів, що сполучають місто з передмістям Праґою. Серйозних пошкоджень зазнала й зруйнована під час війни, а потім відбудована загата біля Чехова.

Про політично-економічне становище Варшави, зокрема певні відомости про життя в ній українців, подає лондонська українська газета «Українська Думка» на підставі оповідань українки п. Ш., що, ставши завдяки чоловікові, який кілька років уже працює в Англії, англійською громадянкою, змогла разом з дочкою покинути Варшаву й приїхати до Лондону через Прагу. За її словами, по цьому боці залізної заслони не завжди зовсім правдиво уявляють собі життя в підсоветських країнах, яке «так страшно не виглядає». Щоправда, — застереглася п. Ш., — «не всім добре живеться», але люди якось дають собі раду. Чорна торгівля і досі лишається центром інтересів геть усього населення. Найкраще живуть у Варшаві «фахові чонобіржники», потім техніки, механіки, кваліфіковані робітники. Найгіршим є становище службовців та вчителів, що, одержуючи пересічно 8000 злотих на місяць, можуть купити на ці гроші, напр., лише півкіла масла.

В ділянці політики уряд «прикручує гайки дуже поволі», хоч крок за кроком ліквідує старі і запроваджує нові порядки. Католицька Церква ще мало піддана контролі держави, і храми завжди переповнені, — як, здається, ніколи досі. Найбільшого тиску зазнає молодь, яку всіма способами намагаються повернути на шлях комуністичної ідеології. Населення стало далеко обережнішим. Люди вже не наважуються поскаржитися сусідові на погані часи, поглузувати з уряду. Разом з тим не слід думати, що Польща цілком злита з СССР. «Східня границя герметично замкнена», і одержати з-за неї вістку майже неможливо. Дозволено посилати харчові пакети до 2 кілограмів заважки, але цим правом ніхто не користується, щоб не зробити адресатові «ведмежої послуги», бо податок і мито набагато більші за вартість самої посилки. Останнім часом, як розповідає п. Ш., до Польщі повертаються з советського полону вояки колишньої Армії Крайової. Вони розповідають про нестерпні злидні в Советському Союзі, де навіть полонені були в кращому стані, ніж місцева людність, бо мали хай мізерний, а проте хоч який-небудь реґулярний раціон. За словами полонених, люди в СССР жахливо ненавидять режим . . . і нетерпеливо чекають приходу американців». Як констатує п. Ш., «звільнення від большевиків — це взагалі мрія всього Сходу». Люди чекають хвилини вибуху війни не днями, а годинами. Про це пошепки переказують один одному то з втіхою, то із страхом.

Щодо українців, то їх, каже п. Ш., «на корінних українських землях майже нема». Залишилися хіба лише ті, що визнали себе поляками, та небагато старих людей, нездатних до переїзду й праці. Польська вулиця, підтримувана урядом, обвинувачує українців у знищенні Варшави. Взагалі **протиукраїнські настрої в Польщі часом сильніші за протинімецькі.** Українці часто ховаються із своєю національністю, не вживають рідної мови. Вільніше почувають себе українці, переселені для колонізації Помор'я та Східньої Прусії, але й там вони не мають ні своїх шкіл, ні своєї Церкви. Недавно взято під домашній арешт митрополита Діонісія. Взагалі все православне життя в Польщі перебуває в дуже непевному стані. Про діяльність УПА в Польщі останнім часом не було чути нічого, проте надходили чутки про партизанські дії на схід Бугу, особливо в районі Рівного, — правдоподібно, з участю молоді, переселеної туди з Холмщини.

На думку п. Ш., становище чехів гірше ніж поляків, бо в Чехії комуністи діють далеко швидшими темпами. Після комуністичного перевороту в Празі, безперечно, дуже зросли в Чехо-Словаччині протикомуністичні й протиросійські настрої, а також «надії на війну». Українці в Чехо-Словаччині після приходу до неї большевиків опинилися в дуже непевному становищі. Тепер воно погіршало ще більше. У багатьох українців проведено труси. У п. М., що хотіла поновити роботу Українського музею, їх було вже шість. Українці бояться навіть листуватися з закордоном. У греко-католицькій церкві в Празі майже порожньо. Головним джерелом заробітків більшости празьких українців було й досі лишилося викладання російської мови.

СИЛИ І ПЛЯНИ РОСІЇ

ЛОНДОН (ЮП). В одному з меморандумів Інтернаціонального комітету для вивчення европейських питань твердження, ніби Росія плянує найближчим часом інвазію в західньо-европейські країни, названо складовою частиною війни нервів, до якої слід ставитися обережно. Росія воліє задовольняти свої інтереси й досягати своїх цілей політичним тиском, замість наважуватися заради них на війну. Меморандум обчислює російські збройні сили за мирного часу, які оцінює в 190 дивізій з кругло 3 мільйонами вояків. Половина з них розміщена в Европейській Росії, Східній Европі й Німеччині. Советські сили в наддунайських країнах сягають 500—600 тисяч вояків. Разом із збройними силами сателітних держав загальна кількість війська у Східній Европі виносить кругло два мільйони вояків. Ні в Західній, ні в Південно-західній Европі нема армії відповідної сили, що могла б протистояти російській. «Якщо Росія за теперішніх обставин вирішила б з допомогою своїх сателітів несподівано напасти на Західню, Північну або Південну Европу, вона, очевидно, легко могла б здійснити це і незабаром досягти Атлантики й Середземного моря». Проте Росія цілком усвідомлює собі, що це означало б дати привід до війни з США. Тим часом Росія усвідомлює також перевагу американської зброї. Крім того, їй бракує нафти. За даними меморандуму, Росія разом із своїми альянтами видобуває 30—35 мільйонів тонн, тобто кількість, ледве достатню для задоволення потреб мирного часу. До того ж слід зважати й на незадоволення комуністами, що панує в Румунії, Югославії та Чехо-Словаччині. Отже, звідси можна зробити висновок, що в разі виникнення воєнних дій СССР втратить те, що завоював своєю політикою за 4 роки. «Не зважаючи на це, правдоподібно, що протягом найближчих місяців Росія намагатиметься якнайбільше використати свою теперішню військову ситуацію, чинячи сильний тиск на інші держави, поки генеральні штаби п'яти західніх держав не скоординували ще своїх оборонних плянів, а американська відбудова здійснена ще не досить широко».

МОСКВА ХОЧЕ ПІДКОРИТИ РОСІЙСЬКУ ЗАХІДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКУ ЦЕРКВУ

ПАРИЖ (ДЕНА-Ройтер). За повідомленням з добре поінформованих білоруських кіл, з Москви прибув до Парижу представник голови православної церкви в Советському Союзі патріярха Алексея єпископ Фотій. Вважають, що він перебере на себе від екзарха Серафима пост голови російської православної церкви в Західній Европі. Призначення Серафима в минулому році спричинило розкол в російській православній громаді в Парижі, бо частина парафіян мала враження, що він діє з інструкціями з Кремля, тоді як інші вважали, що члени російської православної церкви мусять підлягати московському патріярхові.

— В Ленінграді будують бойовий корабель в 35 000 тонн, що буде спроможний стріляти ракетами

НА УКРАЇНІ І ДАЛІ НА СХОДІ

Оповідання двох лотишів, що повернулися з советських концентраків

За повідомленням газети «Латвія», недавно з СССР повернулися до східньої Німеччини двоє лотишів, що після закінчення війни були депортовані звідти на примусову працю до СССР. Обох «врятувало» виснаження, завдяки якому вони, пройшовши багато (за оповіданням одного — 10) медичних комісій, були зараховані в «третю групу» тих, що за непрацездатністю мали бути повернуті на місце попереднього проживання. Проте і в дорозі вони мали пройти ще кілька комісій і у Варшаві «здоровших» з їх транспорту призначили на розчищення варшавських румовищ. Газета «із зрозумілих міркувань» не наводить прізвищ.

Один з них був лише на Україні, що справила на нього враження в основному зруйнованої країни, відбудувати яку без зовнішньої допомоги неможливо. Будинки в ній зруйновано, худобу вибито. Скрізь — самі примітивні бараки й халупки. В поодиноких будинках містяться лише «червоні кутки» та представники влади. Людність в масі й досі мешкає в заціліих з часів війни бункерах. З Німеччини приставили були биків і табуни коней, та через те, що це було взимку, ніхто не знав, де їх примістити й чим годувати. Навесні **замість коней в плуги впрягали полонених** — по вісім чоловіка в один плуг. Поля зорали й засіяли, проте замість збіжжя вони вкрилися бур'янами. Тепер становище на Україні навіть погіршало, бо вже ніхто не одержує посилок УНРРА. Серед української людности майже не видно цілком працездатних: лишилися самі жінки, діти до 15 років та чоловіки понад 50 років. Українські люди привітні, але втомлені, ліниві, апатичні. Старші скаржаться, що не мають жодних вісток про своїх зниклих дітей ще від часу закінчення війни. За словами цього лотиша, сказати, що в УССР панує бюрократизм, — замало. Там панує «надбюрократизм». Якось уночі, в листопадову негоду, робітників збудили й примусили розвантажувати 12 вагонів з житом, яке через відсутність мішків викидали просто в сніг і болото. За два тижні, теж уночі, в таку саму негоду, їх знову погнали — цим разом вантажити це жито назад у вагони. Промокле, а потім замерзле жито збилося в тверді купи, які доводилося розбивати мотиками й сокирами. Як спостеріг лотиш, у напрямку на захід часто тяглися довгі потяги з лісовим матеріялом, між яким він зауважив масивні гусеничні ланцюги.

Другий лотиш працював у Росії — спочатку на «Волґострої», потім — біля Тули. «Волґострой» — це величезне будівництво біля Рибінська, подібне до українського Дніпробуду. На протязі 15 кілометрів безперервно тягнуться дерев'яні бараки, в яких, наче оселедці в бочках, тиснуться десятки тисяч робітників різних національностей — виключно військовополонені, політичні в'язні і кримінальники. Таборова сторожа теж різнонаціональна. **Вартові, що походять з України, Білорусі, Узбекістану й Сибіру — люди привітні,** — оповідає лотиш. Але «боронь нас Боже», — каже він, — від конвою з молодиків центрально-російського походження — крикливих і зарозумілих не менш «гітлерюґендців». Між ними і рештою варти — помітний антаґонізм. Узбеки, українці та інші то весело, то уїдливо глузують з цих «москалів». І цей лотиш був вражений безладдям і бюрократизмом, що панують

в СССР. Він не міг ніяк зрозуміти, чому в усьому таборі не було будь-якого світла, хоч поруч проходив провід зі струмом великої напруги; чому в лазні звичайно не бувало води, хоч поруч протікала Волга; чому треба було красти десь дрова, хоч зовсім недалеко був ліс; чому, нарешті, всякі спеціяльні комісії завжди скасовували розпорядження попередніх комісій. Всю їжу лотиша протягом 9 місяців його праці на «Волгострої» становила заправлена борошном юшка, яку давали тричі на день. За весь цей час будівництво майже не посувалося наперед, аж поки раптом не було оголошено, що «через брак матеріялів будівництво силової станції тимчасово припиняється».

Всіх перекинули на будування шосе коло Тули. Там все було тим же, що й на «Волгострої»: така сама варта з внутрішнім антагонізмом і глузуванням з москалів, ті самі лазні без води, пекарні без дров, касування постанов попередніх комісій; такі самі бараки в таборах на 4—5 тисяч душ, такі самі в'язні в них, що розмовляли найрізноманітнішими мовами. Сама Тула таке ж непоказне, вбоге місто, як і Рибінськ — з тими ж подряпаними, забрудненими будиночками, на яких не можна розпізнати навіть їх колишнього кольору. Руїни якоїсь величезної будівлі виявилися недобудованим палацом Червоної армії і партійного комітету. Лотиському в'язневі ніде не пощастило побачити бодай один славетний тульський самовар, зате він бачив, як на тульському полігоні, часом групами в 1000 чоловіка, вправлялися парашутисти і як туди ж приставляли з заводів якісь ретельно приховані знаряддя, подібні до сільсько-господарських машин.

Російський селянин, на думку лотиша, є «досить привітною, але неймовірно бідною істотою». За 100% виконання денної норми колгоспник одержує 600 грамів хліба, а за 50% — лише 400 грамів. Проте російський селянин воліє дістати 400 грамів, аби не працювати за нормою. І тут його не може переконати ні пропаганда, ні «самокритика». Єдине, що всі виконують на 100% — це нічна охорона полів, без якої з них не буде чого збирати. Вже склалася навіть приказка: «Хто спить вночі, той вдень голодує». В Росії теж дуже мало працездатних чоловіків у віці 18—45 років. На шосе й дорогах спостерігається досить жвавий автомобільний рух: американських вантажних »Студбекер«, джипів, німецьких «народніх» авт і лише зрідка російських »Зіс«-ів.

СКАНДІНАВІЯ НА СТОРОЖІ

СТОКГОЛЬМ (ДЕНА-Ройтер). Обидві палати шведського парляменту схвалили асигнувати 205 мільйонів шведських крон на спорудження оборонної системи країни. Цих коштів буде вжито на запляноване посилення на 50% шведської повітряної фльоти. Між іншим, здійснення цього пляну вперше дасть Швеції ескадрилью нічних ловецьких літаків, яка складатиметься переважно з брітанських «москітів». Шведська армія буде реорганізована. Фльота дістане два нові винищувачі, три підводні човни і чотири торпедоносці. На попередньому нічному засіданні шведський міністер закордонних справ Естен-Унден відзначив розбіжності в поглядах Швеції, Норвегії, і Данії щодо можливостей спільної оборони, проте підкреслив, що шведська зовнішня політика ні в якому разі не виявляє якогось ізоляціонізму. Участь Швеції в Паризькій конференції в справі пляну Маршала недвозначно свідчить про бажання Швеції співпрацювати. Шведська оборонна система, яку міністер назвав відносно широкою, має підтримувати «збройний невтралітет».

ЗАБОРОНЕНО КОМІТЕТ ЧЕХО-СЛОВАЦЬКИХ ВТІКАЧІВ

ВІСБАДЕН (ДЕНА). Директор американської військової управи в Гессені д-р Ньюмен видав розпорядження про заборону чехо-словацького комітету втікачів, на чолі якого був д-р Живанскі. Як пояснили в американських колах, військова управа дізналася, що Живанскі робив незаконні грошові збори, обіцяв своїм землякам повернення на батьківщину, провадив антиамериканську пропаганду і давав німецькій владі вказівки щодо нелегальних перебіжчиків з Чехо-Словаччини.

„Міс Европа" і „Міс Франція" 1948 р. Котра з них краща, — хай вирішать читачі

США готуються до виборів

Дюї — республіканський кандидат на президента США

Конвент американської республіканської партії, що відкрився 21 червня у Філадельфії з участю 1094 делеґатів з 48 штатів, після триразового голосування кандидатур нью-йоркського губернатора Дьюї і сенаторів Тафта, Ванденберґа та Стассена одноголосно обрав кандидатом на президента США 46-літнього нью-

йоркського губернатора Томаса Дьюї, а на віцепрезидента, на пропозицію Дьюї, 57-літнього губернатора Каліфорнії Ірла Воррена. Як відзначають політичні спостерігачі, обидва обрані кандидати належать не до консервативної та ізоляціоністської «старої ґвардії» партії, а до її проґресивної частини з інтернаціональною настановою. Вони є ворогами ізоляціонізму і прихильниками Об'єднаних Націй та закордонної допомогової програми. Як підкреслив у промові на конвенті ілінойський губернатор Ґрін, тепер не може бути відступу до «вчора», до політики ізоляціонізму. Ґрін гостро критикував зовнішню політику демократів, що дозволили Советській Росії захопити Берлін, віддали їй на поталу в Теґрані і Ялті Польщу й велику частину Китаю, а в Потсдамі — всі теперішні сателітні держави, східню Німеччину й Австрію. «Їх марна політика заспокоєння комуністичної Росії, — заявив Ґрін, — відкинула польську свобооду на два століття назад і відкрила шлях до знищення чехо-словацької республіки. Холодна війна, яку ми тепер бачимо, є дитиною, що народилася в наслідок зустрічі демократичних президентів з комунізмом». Відповідаючи на запитання на пресовій конференції у Філадельфії, Дьюї сказав, що порозуміння з Советами можна шукати дипломатичними шляхами, але не на конференціях, наперед приречених на невдачу. Американнську політику в Китаї Дьюї назвав «нереальною», підкресливши, що ще не пізно подати Китаєві достатню військову допомогу в його боротьбі з комунізмом. Делеґати конвенту висловлюють певність у перемозі республіканців на майбутніх президентських виборах. (ДЕНА-Ройтер, ІНС).

НІМЕЧЧИНА ВИРОДЖУЄТЬСЯ?

Американський журнал «Фортьюн» вмістив статтю Ґустава Штольпера, в якій покійний вже автор чорними фарбами малює майбутнє Німеччини. «Наслідки катастрофи, що її зазнали німці, — пише він, — удесятеро гірші за наслідки наполеонівських воєн для французького народу... Уже тепер можна сказати наперед, що десь між 1980 і 2000 роками, тобто ще в межах життя сучасного покоління, людність усієї Німеччини знизиться до рівня французького народу... Кількісні дані щодо німецького населення дають підстави передбачати, що протягом одного-двох поколінь німці, які на европейському континенті дотепер кількістю поступалися лише росіянам, спадуть до ранґу п'ягої нації в Европі, поступившися перед росіянами, англійцями, італійцями і, можливо, навіть французами. В цьому полягає найважливіший критерій нашої оцінки майбутности Европи. Це вирішить долю не самої Німеччини, а взагалі західньо-европейської цівілізації. Особливо це відіб'ється на обсязі господарського життя Европи... 1945 року поміж рурськими робітниками було 65% людей понад 40 років проти менш як 25% перед першою світовою війною. Число молодих гірняків у віці до 29 років протягом одного покоління знизилося з 45 до 13%... 2 років тому чоловіки понад 40 років працювали в рурських копальнях під землею тільки у виняткових випадках: тепер поміж шахтарями Рурщини таких людей є дві третини. За 10 років Німеччина буде неспроможною дати навіть таку продукцію своїх копалень, яка бодай наближалася б до передвоєнного рівня...»

ЕСЕСІВЕЦЬ І «ЧОРТ У СПІДНИЦІ»

Як видно з повідомлень німецької преси з Штутґарту, свідчення колишнього слідчого СС д-ра Морґена на процесі «оберштурмбанфюрера» СС Фасбендера малюють жахливу картину діяльности підсудного, що був одним з «героїв» нацистського лихоліття під час війни. Фасбендер, якому було доручено ліквідувати відому на весь світ хутряну фірму Апфельбавмо в Варшаві, увійшов у любовний зв'язок з її секретаркою. Цей «чорт у спідниці», що стала незабаром першою «есесівською дамою» в Генералгубернаторстві, запропонувала своєму коханцеві плян перетворення фірми з її величезними закордонними зв'язками в шпигунську організацію. Коли до Варшави повернувся чоловік секретарки — колишній польський офіцер, його присутність стала, зрозуміло, на перешкоді цій парі. Тоді в грубу в його помешканні підкинули револьвер, «виявлений» при трусі ґестапом. Офіцера заарештували, а його дружина, прийшовим до нього на побачення, змусила його підписати на її ім'я загальну довіреність на розпорядження майном. За одну годину після того чоловік був пристрілений у своїй камері. В його справі в рубриці «Виконання присуду» коротко сказано: «Кінчено».

Тим часом майно фірми Апфельбавма з 16 мільйонів рейхсмарок «розтануло» до 15 тисяч марок. Справу про це, яку нібито порушив слідчий Морґен, припинено в наслідок особистого втручання Гімлера. Тоді, за свідченням Морґена, взагалі було припинено багато подібних справ проти вищих есесівських фюрерів, в тому числі й іншу справу Фасбендера 1943 р. за обвинуваченням його в «невірності». На Балканах Фасбендер став відомим своєю незмірною похітливістю. Так, він наказував роздягати дівчат і «чистити» їх віниками коло сільських криниць, після чого примушував їх віддаватися йому. Одночасно він продавав за величезні гроші призначену для армії надзвичайно дорогоцінну тоді сіль. І цю справу «замазано» особистим втручанням Гімлера.

ТРУМЕН ПІДПИСАВ ДП-ЗАКОН

Як повідомляють з Вашінґтону, 25 червня президент Трумен підписав законопроєкт про допущення до США 205 000 ДП, який став таким чином законом. Як видно з дальшого повідомлення, збільшення числа іміґрантів на 5000 сталося через додання до загальної квоти 2000 чехо-словацьких втікачів і 3000 бездомних сиріт до 16 років. Кількість переселюваних осіб, народжених в країнах, анектованих чужою владою, в остаточній редакції закону передбачено в 40% загального числа еміґрантів. (ДЕНА-Ройтер).

Аґенство «Інтернейшенел Католік Пресс» в Нью-Йорку розповсюдило повідомлення з Люблину, що останнім часом совети поселили на території між Гродном, Вільном і Лідою 50 000 монголів з Азії. Азійські колоністи не знають навіть російської мови, а привезено їх силою та оселено в державних лісних совхозах, де вони працюватимуть на вирубі дерева. Одночасно у деякі районам України, а зокрема в Галичину привезено на місце депортованих українських селян калмиків, киргизів та інших мешканців Азії.

28 ЛИПНЯ — ПОЧАТОК МАСОВОЇ ЕМІҐРАЦІЇ

БРЕМЕН (ДЕНА). Як повідомив 23 червня представникові ДЕНА шеф ІРО Томас Ґрей, 28 липня почнеться транспортування цароплавами через Бремен кругло 800 000 переміщених осіб. З цих 800 000 ДП, які здебільшого хочуть переселитися за Океан, 700 000 мешкають в бізоні, тим часом як решта 100 000 осіб — в Австрії та Італії. Місячна квота переселення залежатиме від наявности потрібного для цього тоннажу, але по змозі становитиме 20 000 осіб. США, Канада, Австралія, Чіле, Арґентіна, Бразілія, Венецуеля, Нова Зеляндія, Північна Африка, Франція, Голляндія і Бельґія вже заявили про свою готовість прийняти ДП. країни частково послали до таборів переселенчі комісії, які провадили добір з погляду потрібних професій. Переселенці дають особливу перевагу США, Канаді, Бразілії та Австралії. До призначених для переселенців мешканевих бльоків у Бремені вже прибули перші транспорти з бізони. Керівництво цими таборами й фінансування їх перебрало на себе ІРО.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ СТАВ ЗАКОНОМ

Президент Трумен підписав законопроєкт про обов'язкову військову службу в США. Згідно з остаточною редакцією закону, військовій службі підлягають всі американці у віці від 19 до 25 років, а тривалість її визначено в 21 місяць. Призов має початися за три місяці після того, як закон набере чинности (ДЕНА-Ройтер).

БЕЛЬҐІЙСЬКИЙ НАРОД ВИРІШИТЬ ДОЛЮ СВОГО КОРОЛЯ

БРЮССЕЛЬ (ДЕНА-Ройтер). Бельґійський король Леопольд, що живе тепер у Швайцарії, прийшов з бельґійським прем'єр-міністром Спаком до згоди розв'язати питання про можливе повернення Леопольда на бельґійський трон народнім голосуванням.

НЕ СТАЛО «КЕСАРЯ ІНДІЇ»

НЬЮ-ДЕЛІ (ББЦ). Останній віцекороль і перший генерал-губернатор Індії Ірл Маунтбеттен разом з своєю дружиною та дочкою вилетів з Індії до Англії. Його наступник Хакраварті Раджаґопалахарі — перший індус, що посів цей пост, — врочисто приймаючи його, віддав хвалу урядуванню Маунтбеттена. Того самого дня брітанський король зрікся титулу «кесаря Індії». Тепер він титулуватиметься: «Джордж УІ, з Божої ласки король Великобрітанії, Ірляндії та заморських домініонів, оборонець віри».

ЗАСНУВАННЯ «ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ УНІЇ ЕВРОПЕЙСЬКИХ СЕЛЯН»

ІНСБРУК (ДЕНА). Еміґранти з СССР, України, Польщі, Румунії, Угорщини, Чехо-Словаччини, Болгарії, Юґославії, Албанії та балтицьких країн заснували в Лінці «Інтернаціональну унію европейських селян». Як заявив її представник, 200 мільйонів селян, що живуть за залізною заслоною, можуть бути врятовані тільки через утворення там демократичних держав.

Коротко

— Советський делеґат в Раді Безпеки Ґромико знову наклав вето на пропозицію 9 членів Ради припинити як безплідну роботу комітету атомової енерґії. Фактично діяльність цього комітету припинилась до вреґулювання питання на пленумі ОН.

— Советський уряд відзначив свого військового губернатора в Німеччині марш. Соколовського, цого заступника генерала Дратвіна й советського берлінського коменданта ген. Котікова орденом Леніна.

Згідно з законом про удержавлення церковних шкіл в Угорщині, схваленим угорським парляментом 16 червня більшістю 230 голосів проти 63, їх прийнято під державну контролю.

— Найвищий норвезький суд затвердив вирок місцевого суду про визнання славетного норвезького письменника Кнута Гамсуна винним у приналежності до партії Квіслінґа й пронімецькій пропаґанді в своїх творах, проте знизив присуджений йому штраф з 5 425 000 до 325 000 крон.

—В Буенос-Айресі вибухнув страйк 300 000 конторських та торговельних службовців, що вимагають підвищення платні. На думку спостерігачів, уряд підтримує страйкарів. Торговельне життя в арґентінській столиці завмерло. Сподіваються компромісового розв'язання цієї справи найближчим часом.

— В Боґоті помер провідник колюмбійських лібералів Блянко, що його 20 червня поранив пострілом один поліційний офіцер.

— Подався до демісії іракський уряд Могамед-аль-Садра.

—Найвищий американський суд видав наказ про виселення з США видавця книги «Я знав Гітлера». Курта Людекке.

— На знак протесту проти політики теперішнього угорського уряду подався до демісії угорський консул в Нью-Йорку Альт.

— 7 липня до Стамбулу має прибути один крейсер американської середземноморської фльоти.

— Населення Варшави збільшилося за 1947 р. на рекордну кількість — 11,3%.

— Советський амбасадор в Стокгольмі подав шведському міністерству зовнішніх справ протест проти демонстрування в одному з найбільших стокгольмських кінотеатрів американського фільму «За залізною заслоною», що показує советську шпигунську діяльність в Канаді.

— До Південної Африки повернувся з Лондону після европейської подорожі колишній південно-африканський міністер-президент генерал Сматс.

— У Швайцарії врочисто відсвятковано соті роковини проголошення швайцарської союзної конституції.

— На турецько-болгарському кордоні сталася сутичка між турецькими і болгарськими вояками, під час якої смертельно поранені один турок і один болгарин.

У зв'язку з відомостями про намір комуністів вчинити повстання, в Чіле оголошено надзвичайний стан.

— Між Польщею та Угорщиною укладено пакт приязні і взаємодопомоги.

—На одному англійському летовищі спустився літак з 21 чехо-словацькими втікачами.

— В Сіямі, згідно з широкою антикомуністичною програмою сіямського уряду, заарештовано багато китайських комуністів.

Бірманський уряд категорично спростовує повідомлення преси про нібито просовєтські настанови бірманських урядових кіл.

— Згідно з законопроєктом чехо-словацького уряду, на всіх фабриках та заводах Чехо-Словаччини запроваджується 6-денний робочий тиждень, заміст 5-денного, що був досі.

— За загальною згодою чотирьох великодержав, 30 липня в Беоґраді має бути скликана конференція в справі дунайського судноплавства.

— До Зальцбурґу прилетів з Букарешту літак советсько-румунського повітряного товариства з 19 пасажирами, що разом з командою літака (крім пілота) відмовилися повернутися до Румунії.

РИБАЦЬКИМ СУДНОМ ДО БУЕНОС-АЙРЕСУ

СПІТГЕД (Півд. Англія) (ДЕНА-Ройтер). Сюди по дорозі до Буенос-Айресу прибуло шведське рибацьке судно з 10 чоловіками й однією жінкою, що втекли з Фінляндії. Втікачі не мають ніяких грошей, але сподіваються добути потрібні їм харчі та речі широкого вжитку, продавши лісовий матеріял та інші вантажі, що є на судні.

Інформаційна конференція

28 травня 1948 р. відбулася друга конференція голів та фінансових і організаційних референтів ОПУЕ американської зони, скликана організаційним відділом ЦПУЕ. Конференцію відкрив голова ЦПУЕ Вались Мудрий. Він у своєму вступному слові з'ясував теперішні відносини серед нашої еміграції в Німеччині. Кількість наших емігрантів у Німеччині зменшилася до 101 000 людей. Найбільше наших людей виїхало до Англії, Бельгії, США, Канади, менше до Тунісу, Арґентіни, Австралії, Венесуелі, окремі люди виїхали до Південно-Африканської Унії. Зменшення числа наших громадян вплинуло від'ємно на фінансовий стан ЦПУЕ. Від з'їзду в Діллінгені ЦПУЕ може записати на своє конто низку досягнень в таких ділянках: культурно-освітній (леґалізація німецьким міністерством освіти восьми українських гімназій), організації праці (два українські табори праці в Гіссені і Ганав), допомогової (розподіл харчової допомоги) та переселенчій (пов'язання переселенчої акції ЦПУЕ з ЗУДАК, виєднання 2000 віз до Канади).

Заступник керманича організаційного відділу говорив про завдання й методи праці ЦПУЕ. Передусім посилено працю в ділянці пропаґанди та зв'язку з чужонаціональними, зокрема американськими журналістами. Найбільшим досягненням треба безумовно визнати консолідацію акцію, яка почалася від загального з'їзду в Діллінгені й успішно провадиться далі на всіх секторах нашого громадського життя, включно до суто політичного. Найважливіше завдання тепер, це мобілізація таборян для вер- жання його на потрібному духово-моральному рівні, активізація нашої інтеліґенції по таборах та притягнення її до громадської праці, головно з культурно-освітній ділянці. Треба посилити зв'язок із органами американської окупаційної влади й із німецькими адміністративними чинниками. Слід подбати про належну обсаду українцями урядів ІРО, спеціяльно його переселенчих відділів. Ще одне питання виросло рердь нами, а саме опіка над утікачами українцями з Чехо-Словаччини, які перебувають у чеських таборах в дуже скрутному матеріяльному й моральному стані.

Проф. Розгін, керманич відділу Суспільної Опіки, подав інформації про працю цього відділу за останній час. Спеціяльну увагу звернув на останній розподіл харчової допомоги від ЗУДАК у формі кер-пакетів.

Представник Центральної Переселенчої Урави з'ясував про переселенчі справи. Він указав на два питання, про які ОПУЕ повинно негайно подбати, а саме: у деяких таборах органи ІРО не респектують місцевих переселенчих управ і з ними не співпрацюють. Друга справа, це дуже слаба обсада українцями адміністративних посад у переходових таборах. Занедбується також справа фахового перевишколу: лише 5% населення таборів навчаються на фахових курсах, при чому дуже часто влаштовуються курси непрактичних професій.

По докладах були звіти голів ОПУЕ про працю на місцях. Деякі області доомоглися поважних успіхів в своїй роботі, головно, коли йдеться про збір національної вкладки (напр. за 1947 р. область Вюртемберґ-Баден зібрала 98,7%, Реґенсбурґ 66,7%, Роттенбурґ 65%); про Ашаффенбурґ щось і далі не чути!

Дискусія піднесла багато нових питань та доповнила думки керівників відділів ЦПУЕ практичними зауваженнями.

На з'їзді інвалідів

(Власна кореспонденція). Сорок чоловіків і одна жінка були умандатованими делеґатами на 1-му З'їзді Українських Інвалідів, який відбувся в Новому — Ульмі 9—10 червня. Присутність одинокої на З'їзді представниці кращої половини людства — п. докторки Сушко — не могла на жаль запобігтти тому, що З'їзд був збуджений і бурхливим. Зрештою, цього майже треба було сподіватись, бо від часу звільнення нас альянтами українські інваліди зі своїми болями й кривдами вперше з'їхалися на свій З'їзд і кожен хотів, як то кажуть „виговоритись". Основна мета З'їзду полягала в тому, щоб об'єднати дотеперішні українські інвалідні організації в одне монолітне тіло. Так зазначив представник ЦПУЕ мґр. Черевко, відкриваючи З'їзд, і такі ж самі бажання чулися у виступах окремих делеґатів, а за доцільність цього промовляв хоч би той факт, що в деяких наших осередках (напр. в Штутґарт-Цуффенгаузен), таке з'єднання наступило само по собі. Як бачимо, здорова акція злиття паралельних організацій з однаковими завданнями знайшла своє зрозуміння і серед українських інвалідів, об'єднаних в «Союзі Українських Інвалідів» та «Секції Інвалідів при СУВ». На відкритті з'їзду в залі було 40 делеґатів (23 від Союзу Українських Інвалідів і 17 від СУВ), а пізніше прибув ще один. За поважне значення з'їзду промовляв факт присутности на ньому трьох українських генералів — ген. Садовського ген. Палія-Нейла — та ген. Смовського, — а також значної кількости українських старшин. Однак нервове збудження деяких делеґатів було настільки сильним, що виявилось вже на самому початку. Ледве тільки вибрали мандатну комісію (інж. Лещинський, полк. Татарський, майор Маслівець), як одразу ж почалися сперечання з приводу повноважень окремих мандатів. Ці суперечки настільки вплинули на призначення, що під час виборів президії утрималось від голосування аж 10 делеґатів, (тобто майже 25%). До складу президії увійшли: голова — ген. Садовський, заст. голови — інж. Лещинський, секретар — інж. Дзябенко. Не менше збудження викликала пропозиція обрати почесну президію, запросивши до її складу двох присутніх генералів — ген. Смовського і ген. Палія-Нейло. Проти цього гостро виступив п. Мартинець (заявляючи, що він взагалі проти виборів почесної президії і зокрема — проти виборів до неї генералів) та п. Олійник (хоч останній і заявив кілька раз, що він не є речник жадної партії і взагалі не має партійних застережень). Ці виступи спричинились до того, що ген. Смовський, а слід за ним і ген. Палій-Нейло, виступили з заявою, що зрікаються сидіти в почесній президії. Зауваживши, що атмосфера знову розпеклася, інж. Лещинський застерігає делеґатів від нерозважних кроків, і щоб охолодити присутніх, пропонує вийти на обід, приготований в сусідній кімнаті. По обіді ген. Садовський каже, що президія вирішила перепросити генералів і до почесної президії не запрошувати взагалі нікого.

Було зачитані привітальні телеграми з'їздові — від президента УНР Андрія Лівицького, від Президії ЦПУЕ і від генВс. Петрова · Від Головної Управи СУВ з'їзд вітав ген. Смовський; від письменників — п. Степан Ліпкова, від СХС — референт для справ інвалідів п. Конрад, від преси — представник «Українських Вістей» п. Маляр та представник «Неділі» п. Дубів.

З'їзд заслухав звіти обох інвалідних організацій. Від «Секції Інвалідів при СУВ» з'їзд вітав п. майор Горбач Від «Союзу Інвалідів» звітували полк. Євтимович і хорунжий Марчук. В звітах встала на всю свою величину та муравлина праця, котру пробороли наші інвалідні організації, як щодо правного становища інваліда (на яке може претендувати лише той, хто в наслідок якогось нещасливого випадку втратив не менш, як 30% працездатности), так і щодо надання їм реальної допомоги. Право інваліда можна набути лише через місцевий «Союз Інвалідів» (до нього не можуть бути прийняті злочинці, а також ті, хто відбуває репресію). СУВ має зв'язки з комбатантами Америки й Англії та використовує кожну нагоду, щоб поставити перед ними справу допомоги інвалідам. СУВ приймав до своєї інвалідної Секції лише військових інвалідів (їх дотепер зареєстровано в СУВ 180 чол.); натомість СХС помагала всім українським інвалідам, як військовим так і невійськовим. Як видно зі звіту СХС, в ній зареєстровано 650 українських інвалідів (з американської й англійської зон), з того в самій лише Баварії — 343. Припускають, що в Німеччині знаходиться близько 200 інвалідів, ще незареєстрованих в українських установах. Хорунжий Марчук вказує на особливий стан інвалідів, які не підпадають під жадну переселенчу акцію. Предст. ЦПУЕ мґр. Черевко звертає увагу на необхідність **фахового перевишколу інвалідів** і творення для них спеціяльних варстатів.

Обговорення суто-ділових питань дещо злагіднило атмосферу з'їзду, але остання знову почала наґрізатись, коли дійшло до прийняття статуту. Так, п. полк. Шраменко майже після кожного виступу забирав слово і заявляв, що сказане його попередником є нонсенс, що статут написаний за принципом «тяп да ляп», і що з цього статуту нічого «кури сміятимуться». Це, очевидна річ, ще більше розпалило учасників з'їзду, так що полк. Євтимович звернув увагу присутніх на те, що серед них є представники преси, які все нотують, а ген. Садовський оголосив перерву. Під час якої кожен міг би обдумати кандидатуру до керівних органів та обговорити ці кандидатури з іншими. Керівні органи новоствореного «Союзу Українських Інвалідів на еміґрації». Голова — п. хорунжий Марчук; Головна управа: п. п. Лещинський, Денисенко, Масюра, Олійник, Маслівець. Контрольна комісія — ген. Садовський, ген. Смовський, п. Цембрило. Суд — ген. Палій-Нейло, ген. Трутенко, д-р. Вілецький. Місце осідку «Союзу» — Авсбурґ.

Нездорові прояви деяких наших амбітників мали на жаль місце і на з'їзді інвалідів. Так, напр., під час виборів до Головної Управи полк. Ц.(кандидатура якого при виборах Голови союзу перепала), вимагав зняття своєї кандидатури заявляючи, що він може або бути головою або взагалі не бути членом Управи.

І все ж з'їзд відбувся. В умовах напруженої праці, в умовах занадто гострих виступів окремих делеґатів, але — відбувся. Закриваючи його ген. Садовський міг з повним правом сказати, що з цього з'їзду делеґати розїдуться вже не як представники поодиноких інвалідних установ, але як члени єдиної станової організації українських інвалідів. Так, з ініціативи ЦПУЕ та в порозумінні з СХС, дійшло до злиття двох інвалідних організацій. Проводи обох установ проявили при цьому багато доброї волі для злиття та спільної акції з метою більш-доцільного використання своїх сил. П. Дубів.

Бандера на еміґрації-це УГВР

„Перед нами останній іспит національно-державної зрілости і цей іспит мусимо витримати" — такими словами закінчив доповідь про УГВР ген. Вишнівський 21. 6. б. р. в світлиці Союзу Ветеранів в Ашаффенбурзі.

Шановний прелеґент, згадавши з минувшини всі причини наших невдач з браку одностайности, яскраво подав повний огляд нашого сучасного внутрішнього політичного становища та зоїнформував про новостворену Українську Національну Раду. Доповідач докладно з'ясував ставлення гетьманців, УГВР та ОУН-Бандери до Національної Ради.

Хто сьогодні не визнає УНР та Національної Ради, той рубає дерево, на якому сам сидить — заявив генерал на тих, хто сьогодні ще творить фермент в українському середовищі.

Генерал підкреслив теж невиразну політику УГВР і ОУН-Бандери. То вони разом і себе доповнюють, то знову між собою нічого не „мають спільного". Однак прелеґент уважає, що „УГВР в краю — не Бандера, а Бандера на еміґрації — це УГВР", а знана деклярація УГВР щодо творення Національної Ради пе отаманія на вазрець пашківської волости.

Присутні ветерани щиро подякували ген. Вишнівському за цінний та виховний реферат і висловили бажання повторити його по більших українських осередках чи видати окремою брошурою. (Грц.)

Свято естонських скавтів в Ашаффенбурзі

З нагоди 35-ліття існування естонського скавтінґу відбулася в Ашаффенбурзі зустріч естонських скавтів. На неї прибули як гості литовські й латиські скавти з Ганав та українські пластуни ашафенбурзької станиці.

Після дефіляди пластових частин, які марширували з національними прапорами та курінними знаменами, до молоді промовляв естонський чіф-скавт на західню Европу, Міхельсон. Він згадав про 35-літній шлях, пройдений естонським скавтінґом та висловив радість, що в святкуванні цього ювілею бере участь і чужинецька скавтова молодь.

Після дефіляди на площі естонського табору запалено пластову ватру. Дружнім колом засіла довкола неї молодь різних націй. Прибуло й ашафенбурзьке естонське й українське громадянство. При ватрі молодь співала національних і пластових пісень, виводила національні танки й веселі сценки. Присутнім припали найбільше довподоби українські пластові пісні та коломийка у виконанні юначок.

З нагоди цієї зустрічі естонські скавти влаштували виставку своїх скавтових видань та скавтового життя.

Напередодні зустрічі відбулася нарада Центрального Естонського Скавтового Проводу на еміґрації, в якій взяли участь чіф-скавт на західню Европу Міхельзон та чіф-скавт на британську зону Мельтер.

В Міттенвальді . . .

Нам пишуть: 11. 6. п. р. прибув до табору в Міттенвальд полк. Чоботарів, з доповідю про Головного Отамана Симона Петлюру. По-бандерівськи настроєний табір Єґеркасерне в Міттенвальді робив усе, щоб заля була або цілком порожня, або, щоб було якнайменше осіб у залі. Референт культурно-освітнього відділу сам особисто зірвав оголошення про реферат. Голові ветеранів погрожували, що при допомозі поліції не допустять доповідача до табору. Не дозволено вжити на доповідь театральної залі, хоч вона стояла порожня. Не дозволено слухати доповідь військовим, нечленам СУВ. При вході до залі, де мав відбутися реферат, стояв якийсь „молодець" і записував всіх, хто заходив у залю. Всеж таки зібралося понад 150 осіб. Після реферату й відспівання національного гимну доповідач короткими, але сильними словами, прилюдно скритикував поведінку таборової управи в таборі Міттенвальд за таке ставлення до вшанування пам'яти Головного Отамана Симона Петлюри.

Про конкурсові праці осередку української культури й освіти у Вінніпеґу (Канада)

Минулого, 1947 р. осередок української культури й освіти оголосив в українській пресі в Европі „Конкурс на писання споминів", які зафіксували б для історії й майбутнього події, що відбулись в Україні у великі дні відродження та в часи 2-ї Світової Війни.

Українське громадянство в Европі щиро відгукнулось на заклик Осередку й до кінця речення прийняття праць — кінець березня 1948 р. — їх прийшло 61.

Щоб автори праць знали, що вони дійшли (бо часом наші листи не знаходили адресатів) й передані Комісії Суддів Конкурсу, подаємо тут назви праць та перші літери імен і прізвищ авторів.

1. СПОГАДИ ЕМІҐРАНТА — та Моя служба в російській армії — І. Ж. — 2. Спогади (автобіографія) — М. Л. (або Ю. Ф.) 3. Наймит (спогади) — В. Щ. — 4. Тернистий шлях - П. К. 5. Щоденник А. Дз. 6. Мої спомини — Єв. М. 7. Записки під арештом - П. П. 8. Совєтські арештанти — П. К. (українською й російською мовою). 9. Молода громада. М., У. - Б. 10. Я був на „Родіне" — А. К. 11. Спогади автобіографічні - інж. Г.Б. 12. Мої спомини — Д. Д. 13. Б обіймах смерти — Ст. Ф. 14. Пекло на землі — Р. М. Б. 15. Серед чужого моря — Т. Г. 16. Спомини — Вол. Бер. 17. Спомини — Дм. Пр. 18. Спомини (чотири зошити) — Г. Мас., 19. Як виглядає залізна завіса? М. Л. 20. Спогади — Д. Як., 21. Спомини з моїх молодих літ — М. П., 22. 30-ти річні мої спомини з минулого — В. Н. (І. Ф.) 23. Мої спомини — Н. (А. П.) 24. Спомин — Р. Пр. 25. Дрезден у вогні — О. К. 26. В своїй хаті — своя правда, і сила, і воля — М. Т. 27. Спомин - Й. Ст. 28. Спомини - В. Себ. 29. Спомини - В. Г. 30. Короткі спогади-нарис — П. К. 31. Боротьба за Підляшшя - Є. П. 32. Як мене арештували - І. Шп. 33. Чи можна забути? — Г. С. 34. Просперити — А. Б. 35. Початки пласту в Перемишлі - Р. К. 36. Спомин — М. Б. 37. З моїх споминів (1938) - І. Св. 38. В лісах Умані — В. Я. 39. Під російсько-більшовицьким чоботом — Я. Л. 40. Друкарство Західної України - Дм. Г. Ч-1942 рік, акції УПА — автор невідомий. 42. Розгром Полтави — 43. Чверть століття — Дм. Я. — 44. Київ і Петро-новелі — Н. К. — 45. Приказ Сталіна - В. 46. Голос правди - Г. С. 47. Нотатник повстання - О.Б. 48. Київ за німецької окупації 1941-43 рр. М. Б. 49. Пять років - П. Ф. 50. Правда про колгоспи - І. З. 51. Перемога життя над смертю - Я. Т. 52. Чорні дні Євговщини П. К. 53. Пресвєлий не крикнув: за Україну вмираю - Ш. Ш. 54. На грані між надією й одчаєм — І. Б. 55. Спомини з Чехії - Е. П. 57. Між серпом і молотом - С. Г. 58. Провокація Кремля на Україні - А. К. 59. Запрошений і викрив ворога - В. Яр. 60. Мої спогади — В. Ст. і 61 Дві половинки (повість) - Г. С.

Комісія суддів конкурсу вже розпочала працю. Вона складається з таких осіб: Проф. Д. Дорошенко, д-р П. Маценко, доц. Д. Кислиця, д-р М. Мандрика, ред. М. Погорецький, інж. В. Топольницький і д-р Ю. Дикунчак.

Осередок найбільше матеріялів дістає з Европи. Головна Дирекція Осередку шле всім глибоку подяку й просить далі продовжувати свою активність. Надсилайте зразки видань, пресу, афіші, летючки, музичні твори та повні репертуари хорів. Не викидайте твори й бібліотеки на перехований. Не дайте загинути свідкам активности й розросту української культури!

Осередок Української Культури й Освіти у Вінніпегу. Адреса:

Library and museum Ukrainian Cultural & Educational centre. P. O Box 3093 Winnipeg, Man. Canada.

З'їзд українських журналістів відбудеться аж у вересні

Згідно з постановою Головної Управи Спілки Українських Журналістів на еміґрації за 23 травня, з'їзд СУЖ-у мав відбутися 11-12 липня ц. р. в Ашаффенбурзі. Труднощі, спричинені грошовою реформою не дозволять реалізувати цей плян. В Ашаффенбурзі відбулося засідання покликаного Головною Управою організаційного комітету з'їзду (пп. Старів, Маруняк, Острогерха, Которович, Барагура) на якому вирішено запропонувати відкласти загальні збори СУЖ-у до вересня. Це рішення зицептував голова Спілки Д-р Стапан Баран.

Примусове відкладення з'їзду СУЖ-у може мати і ту користь, що до тієї пори можливе буде об'єднання двох українських професійних журналістичних організацій в одну. Тепер, коли всі українські політичні групи знайшли спільну мову, а українська преса опинилася в критичному правовому й фінансовому становищі, таке об'єднання стає наказом дня і всі безумовно привітають всі українські пресові кола.

В Парижі роздано цими днями ордени Святого Гробу Господнього в Єрусалимі. (Дена - Інп)

Від Видавництва „Неділя“

Подаємо до відома нашим Передплатникам і Читачам нові умови передплати нашого тижневика після валютної реформи:

1. Просимо всіх наших постійних Передплатників вислати негайно бодай місячну передплату за липень 1948 р.

2. Передплата внесена перед зміною валюти, але після 20 червня перерахована нами у відношенні 10:1. (згідно з законом ч. 63 про новий валютний порядок. 10 старих марок перераховуємо на 1 нову німецьку марку)

3. Всі досі ще не надіслані борги за кольпортаж «Неділі» просимо негайно переслати нам у відношенні 10:1, напр., 10 НМ. за давніших 100 ДМ.

4. Всіх наших Кольпортерів просимо негайно розраховуватися за кожне розпродане видання «Неділі». Допускаючи максимум 5% зворотів, просимо своєчасно повідомляти про зменшення або збільшення бажаної кількости часопису.

Встановляючи ціну одного примірника «Неділі» на 20 німецьких фенігів, повідомляємо, що в найближчий час зачнемо видавати наш часопис двічі на тиждень. У зв'язку з цим подані нижче умови передплати мають характер тимчасовий.

ПЕРЕДПЛАТА

В Тризоні

На	1 місяць	1,20 НМ.
На	3 місяці	3,50 НМ.
На	6 місяців	7,— НМ.

Закордоном

На	1 місяць	2,50 НМ.
На	3 місяці	7,50 НМ
На	6 місяців	15,— НМ.

В ОДЕСЬКОМУ ПОРТУ

Одеський морський порт — один з найкращих на Чорному морі. Він повністю механізований. Технічна оснащеність порту порівняно з довоєнним часом значно зросла.

... На другій дільниці до причалу пришвартувався пароплав «Баку», який повернувся з далекого рейсу. Розвантажувати пароплав доручили бригаді тов. Вербеги і старшому крановщику, ініціаторові всесоюзного змагання портовиків Василю Турленко та його товаришам Данилову і Жасану. Застосовуючи швидкісні методи роботи, стахановці розвантажили пароплав «Баку» на 20 годин раніше строку. За останній час більше 20 пароплавів обробили швидкісними методами портовики другої дільниці. Тисячі тонн вантажу пройшли через їхні руки. В Одеському порту друга дільниця справедливо вважається дільницею високопродуктивних методів праці.

(«Рад. Україна»).

Жаль, що Радянська Україна, подаючи цю вістку, не зазначає, чи стахановці використали тих 20 годин на дозвілля. Бо якщо їм і далі довелося робити портову панщину, то нащо було спішитись..

В САДАХ ЗАПОРІЖЖЯ

Відцвітають уславлені сади в Кам'янці-Дніпровській, на Мелітопольщині, в м. Осипенко. Садові бригади мелітопольських колгоспів готуються в першій п'ятиденці червня відвантажити до Москви і Києве першу партію ранньої черешні.

Цього року відлига в лютому і приморозки наприкінці квітня пошкодили цвіт абрикосів і черешні. Зате буйний цвіт яблунь і груш обіцяє небувалий урожай пізніх сортів яблук і груш.

Працівники Мелітопольської садоводослідної станції розпочали в колгоспних садах окуліровку звичайних сортів абрикосів, виведених торік. Їм дали назву «Жовтневі». В умовах Заповізької області цей сорт абрикосів вистигає напередодні Жовтневих свят. («Рад. Україна»).

26 ТИСЯЧ МОЛОДИХ ЛІКАРІВ

Медичні, стоматологічні і фармацевтичні інститути випускають понад 26 тисяч молодих спеціалістів. Міністерство охорони здоров'я, розподіляючи їх, прагне забезпечити медичними кадрами найважливіші промислові райони країни, сільську лікувальну сітку, дитячі та інші лікувально-профілактичні заклади, Особлива увага придішюється Уралу. Кузбасу, великим промисловим центрам України і Казахстану. (ТАРС).

Іспити зрілости в гімназіях

В українській гімназії в Ашаффенбурзі відбувся 24—28 травня ц. р. письмовий і 11 та 12 червня ц. р. усний іспит зрілости. До письмової й усної матури допущено 14 абітурієнтів. Всі вони її склали, а саме: Андрійович Ірина, Байрак Ірина, Боцюрко Марія, Бучко Осип, Коцюмака Романа, Кравець Зиновій (дуже добрий успіх), Крамаренко Петро (дуже добрий успіх), Лисейко Іван, Литвин Григорій, Петренко Ірина, Тимчук Людмила, Федорко Віра, Хрущ Анатоль, Чеминський Микола.

Іспит зрілости відбувся під проводом дир. Омеляна Цісика, як представника Шкільного Відділу ЦПУЕ й делеґата Баварського Міністерства Освіти дир. А. Ліппе.

*

24—28 травня та 4 і 5 червня ц. р. відбувся іспит зрілости в реальній гімназії в Байройті під проводом уповноваженого Баварським Міністерством Освіти радника д-ра О. Вега та представника ЦПУЕ д-ра М. Величка. Іспит склали: Бабій Ірина, Бзова Ореста, Богомолець Ігор, Войтович Степан-Ярополк, івахів Звенислава, Кочерган Дарія, Недільський Володимир, Ратич Ростислав, Семків Юрій (з дуже добрим успіхом), Целевич Христина (з дуже добрим успіхом), Швайкун Теофіль. Усім нашим абітурієнтам бажаємо дальших успіхів у студіях та в житті.

Один кандидат не склав іспиту.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 400.—*DM*, 1/2 стор. 200.—*DM*, 1/4 стор, 100.—*DM*, 1/8 стор. 50.—*DM* 1/16 стор. 30.—*DM*, 1/32 стор. 15.—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне: 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

ОГОЛОШЕННЯ

Українська економічна висока школа в Мюнхені

оголошує запис слухачів на I, III, IV, V, VI, VII семестри. Дійсними слухачами можуть бути лише особи з закінченою освітою (матурою). На III, IV, V, VI, VII семестри треба подати, крім матурального свідоцтва, ще й докази про закінчення відповідних семестрів в інших рівнорядних високих школах.

Після закінчення VI семестрів та дипломного іспиту школа дає академічний титул дипломованого економіста.

Після закінчення VIII семестру, усного іспиту та захисту написаної дипломної праці абсольвент одержить академічний титул доктора економічних наук, коли дипломна праця матиме теоретичний характер, або титул дипломованого інженера-економіста, коли дипломна праця матиме характер фахово-практичний.

Вступне становить 10 нм, а студійна 200 нм. за семестр. Прохання про запис на той чи інший семестр треба подавати на адресу ректорату Української Економічної Високої Школи (Мюнхен 8, Флюрштрассе I/I). Виклади почнуться 15. серпня 1948.

Канцелярія Української Економічної Високої Школи.

1-3-z

Заклик до Українських Громадян

Редакційна колеґія збірника „Наші Втрати“, що працює при Науковому Товаристві ім. Шевченка, дозволяє собі звернутися до Українських Громадян із великим проханням ласкаво допомогти їй у праці, що має чимале значення для увічнення пам'яти жертв большевицького терору, для відтворення їх творчого шляху та для виказання перед західнім світом, яким нещадним способом нищила Москва нашу культуру й її творців.

Ми просимо всіх Громадян надсилати колеґії для проєктованого збірника дані про відомі їм жертви московсько-большевицького терору на Україні з-поміж видатних громадських і церковних діячів, науковців, мистців, письменників, представників медичного, науково-технічного, педагогічного світу, починаючи від 1918—1919 рр.

Бажано було б одержати хоча б короткі відомості про жертви такого характеру:

а) ім'я, прізвище, рік народження (по змозі);

б) в якій ділянці працював (якщо можна — в якій установі);

в) автором яких праць був;

г) де і коли став жертвою терору;

ґ) чи відомо щось місце заслання і пізнішу долю;

д) чи не міг би інформатор написати спомини або дати докладніші інформації про цю особу і її діяльність;

е) хто міг би тут, в Німеччині чи в Европі взагалі дати відомості про цю ж особу (бажана адреса);

є) хто міг би дати такого ж характеру відомості про інші видатні жертви терору Москви.

Певні, що поодинокі Громадяни не відмовлять ласкаво допомогти нашій праці, складаємо їм цим шляхом

ширу подяку

Всі листи просимо слати на адресу: Ukrainische Wissenschaftliche Schewtschenkogesellschaft München, Versaillerstraße 4/I. Th. 10.

Проф. Микола Глобенко
редактор збірника

Проф. д-р Володимир Кубійович
генеральний секретар

РОЗШУКУЮТЬ

Шукаю батька Комарина Михайла і матір Анну зі с. Новиця, пов. Калуш. В часі війни працювали біля Ганноверу. Хто знає про їх долю, повідоміть на адр. Komaryn Maria Trier (22b) (Feyen) Bl. III/52. Fr. Zone. 1-1-z

Геолога Фещенка Андрія Степановича шукає інж. Бобяк Роман, Braunschweig, Rosalieskaserne, Rautheimerstr. 12 1-2 z

Шукаю Купців Олексія, Миколу та Василя, Турчинського Феодора і Лемешка Федора, які останньо перебували в Австрії. Відомості слати на адресу: Jakim Andrij, 56 Camp Botesdale, Diss Norfolk. Great Britain. 1-2 b

Шукаю Грипа Тимофія, Калайтана Василя, Бучового Пилипа та Рубана Миколу, які в останній час перебували в Німеччині. Прошу писати на адресу: Kowalenko Antin, 56 Camp Botesdale, Diss, Norfolk, Great Britain. --2 b

Дейнеку Олександра, який після капітуляції мав працювати в капелі Бандуристів пошукує Іван Костенко, 192 Lippincott St. Toronto, Ont. Canada. 1-2 b

Розшукую Петра Степаненка, нар. 1919 р. з с. Верхнього, а також рідних і знайомих. Прошу відгукнутися на адр.: Mary Mamotenko, Irnham Lodge, Irnham Road. Minehead. Somerset. England. 2-2 b

Шукаю сина Володимира Блажків з Плавучі Великої, повіт Бережани, хто знав би про його долю, прошу ласкаво писати на адресу: Blaszkiw Stefan, colle Itleta 1865 - Avelleneda, Bs. Aires Argentina. 2-2z

Парнюка Гаврила в Німеччині шукає Іванів Андрій Nr. 17 Camp. Lodge Moor, Sheffield 10. Great Britain. 2-2b

Мати шукає сина Лаубу Віктора, нар. 1926р. Вістку надсилати: Wyskrebec, c/D Allen Isns, Hipperhol ME, Halifax, Engl. 2-3 z

Шукаю вуйка Завісляка Юзька з с. Дзвиняч, пов. Заліщики, що виїхав до Канади. Шукає: Zawislak Aniela, Ludwigsburg/Würt., Borenstr. 1 US-Zone. Канадські часописи прошу передрукувати 1-1

Василь Савчук, Валентин Гладких з м. Суми відозвіться на адресу: Theodor Schmidt, (13a) Bayreuth, Ad. v. Großstr. 12 1-2 z

Пошукую сестру Горатунь Катерину з с Горпин (Адамівка) пов. Камінка Струмілова. Останньо Altenburg (Thür.) Gemeinschaftslager I Хто знає про її долю, прошу повідомити на адр.: Bratun Anna (22b) Trier Bl. II/60 Fr. Zone 1-1-z

Розшукую рідних та знайомих з с. Милихи, Чорнуського р-ну, Полтавської обл. — Павла Капусту (Н), останньо у Вільгельмсгафені (анг. зона). Хто знає про його долю повідоміть на адресу; Pola Mychajliw, (22b) Trier, Bl. II/42 Frz. Z. 1-1 z

ОГОЛОШЕННЯ

Є в продажу нова книжка: Олекса Рань, „Крилата жінка“ (Оповідання). Літературний редактор — В. Барка. Мовний редактор — А. Орел. Видавництво — А. Білоуса. Ціна 1.50 нм. Книгарням знижка. Замовлення надсилати: Lida Manylo, Augsburg, Somme-Kaserne 1/87. 1-1-z

Добре проспеоруюча укр. друкарня перебере більшу кількість серйозних і солідних замовлень. Гарантія солідного і точного виконання. Зголошення: Dr. Gr. Prokoptschuk, München, Rumfordstr. 19/I. 1-2

В-во „Рідна Школа“ друкує твори М. Коцюбинського у 5 томах. Вже вийшов з друку 5-й том. Його зміст:

1. Persona grata — 2. Сон — 3. Тіні забутих предків — 4. Лист — 5. Подарунок на іменини — 6. Коні не винні — 7. Хвала життю!

Незабаром вийдуть з друку й решта томів. Ціна кожного тому 5 марок. Індивідуальні замовлення виконуються лише за передплатою. Звертатися на адресу:

T. Prokopiw, Hannover, Möckernstr. 29 1-1

ЗАЯВА

29 червня в Парижі мав розпочатися судовий процес між Кравченком і комуністичним режимом.

На цьому процесі змушений буде боронитися перед світовою публічною опінією російсько-большевицький лад. Українські еміґранти-жертви большевизму мають сказати своє слово, свій вирок большевизмові, який неволею, терором, тортурами НКВД, катівнями заслань, навмисне організованим голодом вимордував мільйони наших близьких і рідних. Можемо і мусимо сказати слово української правди не в оборону Кравченка, а в оборону тих, що стогнуть в кайданах большевицької сваволі, в російсько-большевицькій тюрмі, яка зветься СССР.

Українська земля, усіяна кістками, полита кров'ю синів України-жертв большевизму — зобов'язує нас до цього.

Підтримуючи погляди передових українських громадян, для збирання матеріялів, документів, зізнань, що будуть подані на суд і залучення живих свідків, які зможуть виступити на процесі, утворився ініціятивний громадський комітет. Просимо надсилати матеріяли, нотаріяльно і під присягою завірені зізнання і освідчення, що висвітлюють правду про большевизм

Матеріяли для комітету просимо надсилати на адресу:

München, Dachauerstr. 9/II.

За ініціятивний громадський комітет:
І. Вовчук, К. Кононенко, П. Миролюбний, Л. Коваленко.

ПОДЯКА

Пану Д-р Макаревичеві за вміле доконання дуже тякої операції ноги і повернення мені здоровля складаю найщиріше — Щасти Боже!

Бжезіцкі Юзеф, Швайнгайм.

1-1-z

До наших Шановних Читачів у Великій Брітанії!

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі“, Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, починаючи від 25. 5. 48, приймає пренумерату на часопис „Неділя“.

Умови передплати:

на 1 місяць	2 шілінґи
на 3 місяці	6 шілінґів
на пів року	12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною допискою пренумерата „Неділі“ з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 49 Linden Gardens, London, W 2.

Адміністрація Видавництва „Неділя“

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Парубок літ 50. Має запевнений виїзд до США, одружиться з панною або вдовою в літах 28—42. Писати до „Неділі“ під „Лісник“. 1-2-z

Пані 30 р., бльондинка, доброї вдачі, добра господиня, з середньою освітою хоче знайти друга життя, який міг би керувати життям. Зголошення слати до „Неділі“ під „Господиня“.

Мила Панянко! Напиши до молодого вояка з вищими студіями гарного листа — знайдемо спільну мову, або й долю. Листи до „Неділі“ під „Альбіон“. 3-4-b

Перед скорим виїздом до Америки радо познайомлюсь з бездітною (евент. 1 дитина), інтел. вдовою галичанкою до 35 літ Писати до „Неділі“ для „Atlantic“. 6-8

КУПЛЮ — ПРОДАМ

Купимо за добру ціну старі річники жіночих журналів, які виходили в Галичині, „Жіноча Доля“ і „Нова Хата“.

Пропозиції просимо надсилати на адресу: „Ukrainsche Kunst“ G.m.b.H. Regensburg, Ganghofer-Siedlung, Siegfriedtrasse 4. 2-2

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ“!

Ціна 20 пфенігів Preis 20 Pfennig
„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС
Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, 11 ЛИПНЯ 1948 Nr. 131

Фінляндія голосує проти комуністів

За повідомленням з Гельсінкі, в наслідок виборів до парляменту, що відбулися в Фінляндії 1 і 2 липня, парляментські місця розподілилися між окремими партіями так: аграрна партія — 56 місць (в теперішньому парляменті — 49), соціял-демократи — 54 (50) народні демократи (об'єднання комуністів і лівих соціялістів) — 38 (49), шведська народня партія — 14 (15), лібералі — 5 (9). Як припускають в політичних колах, міністер — президентом нового уряду буде дотеперішній міністер юстиції член аграрної партії Кекконен.

Вибори відбулися цілком спокійно з участю в них приблизно 75% усіх виборців Перед виборами орган соціял-демократичної партії розгорнув широку пропаґанду проти фінляндської народньо-демократичної унії, підкреслюючи, що вона являє собою одне з тих „народньо-демократичних" об'єднань, які Комінформ скрізь перетворює на комуністичні партії. Тому, — писала газета, — голосуючи за народніх демократів, виборці голосували б виключно за комуністів.

Закордонна демократична преса підкреслює, що не зважаючи на підсоветське становище Фінляндії, комуністи з своїми прихильниками спромоглися дістати в ній на виборах лише 20% голосів, і одностайно вітає наслідки виборів як поразку комуністів і вияв непохитної волі фінського народу боронити свою незалежність. В цьому сенсі висловлюються і лондонські „Таймс" та „Нью-Кронікл" і паризький „Ле Монд". За словами „Дейлі Телеграф", з виборів видно, що хоч доля Фінляндії і лежить в руках Сталіна, проте щодо справжніх прагнень фінського народу тепер не може бути ніяких сумнівів. Однак лондонський часопис „Спектатор" оцінює становище Фінляндії досить скептично. На його думку, не зважаючи на явну поразку комуністів, в політичному житті Фінляндії годі сподіватися якихсь ґрунтовних змін. Країною і далі керуватиме коаліційний уряд, в якому комуністи матимуть непропорційно більше проти одержаних ними голосів число постів. І Фінляндія залишиться так само зв'язаною з Советським Союзом. Проте, як повідомляє ЮП, політичні спостерігачі твердять, що, напр., на пост міністра внутрішніх справ комуніста призначено не буде. Разом з тим, за напівофіційними даними фінляндського пресового агентства, між Фінляндією і США нібито успішно закінчуються переговори про американську позику в 40 мільйонів долярів, офіційне повідомлення про яку мали опублікувати лише після виборів. Ця позика призначена для забезпечення фінляндської промисловости найпотрібнішою сировиною і на закупівлю харчових засобів. (ДЕНА-Ройтер, ЮП).

Масовий саботаж в Румунії

ЛОНДОН (ЮП). Як повідомляє ТАСС з Букарешту, президія румунських Національних зборів видала декрет, в якому загрожує тяжкими карами за масові явища саботажу на націоналізованих фабриках та млинах. Контролюні органи румунського господарства, — сповіщає далі ТАСС, — щодня повідомляють про акти саботажу, які вчиняють колишні власники підприємств та їх „фашистські" службовці.

„Ми хочемо Бенеша!"

Нічна протикомуністична демонстрація на Вацлавській площі

За повідомленням з Праги, понад 3000 антикомуністичних демонстрантів, зібравшися 7 червня коло півночі на Вацлавській площі, вигукували в гучномовні труби: „Ми хочемо мати президентом Бенеша!" Як переказують очевидці, близько сотні поліцистів, що зараз же з'явилися на місці демонстрації, намагалися розігнати натовп ґумовими палицями. Юрба почала співати національний гімн, але після закінчення його поліція знову взялася до палиць. 12 демонстрантів легко поранені, кілька осіб заарештовано, але згодом нібито звільнені.

У зв'язку з цією демонстрацією з Оттави повідомляють, що колишній чехословацький амбасадор в Канаді Немец, який реґулярно дістає відомості від підпільного руху в Чехо-Словаччині, висловив своє переконання, що найближчими тижнями в Чехо-Словаччині розгорнеться широкий рух протесту. На думку Немеца, останній конфлікт між Комінформом і Югославією і празька демонстрація прихильників Тіто є ознакою „початку кінця" советського панування в Европі. Як припускає Немец, Тіто буде зліквідований атентатом. (ЮП, ДЕНА).

„Радісне життя" в Чехо-Словаччині

За повідомленням „Дейлі Телеграф" з Праги, відкинення пляну Маршала і прилучення до східнього бльоку вже знизили в Чехо-Словаччині життьовий рівень. Відчувається брак взуття, білизни, одягу, в ресторанах дають їсти тільки на картки, до того в дуже обмеженій кількості. Обмаль масла й молока. Комуністи пояснюють це поганими врожаями, а також посилаються на те, що Росії треба платити за збіжжя товарами. Запаси сировини вичерпуються, а західні кредити вже вичерпані. За твердженням комуністів, найближчі два роки будуть тяжкими, але тоді Чехо-Словаччина не зазнає суворих наслідків допомоги США. В рямцях „зимової чистки" тисячі працівників усунено з посад, урядовців переведено на фізичну працю. Націоналізація промисловости невпинно триває, і трапляється, що на директора удержавлюваного підприємства призначають комуніста, який був на ньому перед тим сторожем.

ПРОТЕСТ НЕ НА АДРЕСУ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-Інс). 7 липня міністерство зовнішніх справ США передало польському амбасадорові Віневічу відповідь на польську ноту протесту з приводу рішень лондонської конференції. У відповіді, складеній в гострому тоні, зазначено, що польський уряд зробив би краще, скерувавши свій протест проти об'єднання Західної Німеччини до Советського Союзу, що є кінець-кінцем відповідальним за події Німеччини.

— В Румунії заарештовано низку провідних комуністів.

Айзенгауер змінив свій намір

Згідно з останнім повідомленням з Нью-Йорку, генерал Айзенгауер відмовився виставити свою кондидатуру на президента США. Як видно з його заяви, він наміряється і далі лишатися на посту президента Колюмбійського університету. Як колишній головнокомандуючий альянтської армії він знову підкреслив, що не хоче пов'язувати себе з якоюсь політичною партією і виставляти свою кандидатуру на будь-який урядовий пост або взагалі брати участь в партійно-політичних змаганнях. В політичних колах Вашінґтону відмовлення Айзенгауера ставлять у зв'язок з тим, що при першому голосуванні на конвенті демократичної партії, який відбувся 5 липня у Філядельфії, схвалено кандидатуру Трумена на президента США. Разом з тим за словами губернатора штату Арканзас Лейея, відмовлення Айзенгауера не примусить південні штати голосувати за Трумена. (ДЕНА, ІНС). (Читайте повідомлення на 5-ій стор.)

Якою буде відповідь Москви?

Советським амбасадорам Панюшкіну, Зарубіну і Боґомолову доручено протестаційну ноту західніх великодержав

Америка, Великобританія і Франція доручили 6 липня урядові СССР ноту протесту проти советської бльокади Берліну. В Вашінґтоні міністер зовнішніх справ Джордж Маршал доручив передати ноту советському амбасадорові Александрові Панюшкіну. Того самого дня в Лондоні брітанський міністер зовнішніх справ Ернест Бевін передав аналогічну ноту советському амбасадорові Георгію Зарубіну, а в Парижі через післянця доручено подібний протест Александру Богомолову. Тексту ноти покищо не опубліковано, але стало відомо, що він є „твердий".

(Далі на 2-ій сторінці)

ЕСКАДРИ БРІТАНСЬКИХ ГІДРОПЛЯНІВ

довозять харчі до Берліну

Кореспондент американського щоденника „Старс енд Страйпс" Яків Флемінг повідомляє з Берліну: перший великий брітанський гідроплян з харчами для бльокованого Берліну спустився 5 липня на водах міського озера Гавельзее. Був це перший з 7 „Сандерлендів", — місткістю 10 тонн, які, згідно з пляном, двічі на день перелітають з Гамбурга до Берліну. помагають ескадрам літаків типу „Ц-47" — „Ц-45".

Повітряні ескадри встановили 5 липня рекорд перелетів, а їх літаки стартували й осідали майже безперервно на летовищі Темпельгоф в американському і на польовому летовищі Ґатов в брітанському секторі. На відмову советського маршала Соколовського щодо відновлення нормального зв'язку між Берліном і західньою Німеччиною альянти відповіли збільшенням транспортних ескадр. 5 липня загалом прилетіло до Берліну 350 літаків, 4 липня було їх 385. Не зважаючи на американське свято незалежности, американські летуни виконали 163 перелети, працюючи безперервно від півночі аж до 4 години пообіді. Кожних 3 хвилини на летовищі в Темпельгофі приземлювалась транспортна машина.

5 липня до Берліну прибуло 190 брітанських літаків. Того дня союзне летунство доставило в бльоковане місто 976 тонн харчів. У зв'язку зі збільшенням союзних ескадр советофільські берлінські часописи загострили ще більше свої випади проти американсько-брітанської допомогової акції.

Як передає Дена, советському офіцерові, який в вівторок прибув до брітанської військової управи в Берліні з наміром запротестувати проти осідання брітанських гідроплянів на річці Гапель, заявили, щоб він звернувся в цій справі службовою дорогою до альянтської комендатури.

Відновлено поштовий зв'язок з Берліном

2 червня скасовано заборону поштового сполучення західних зон з Берліном і советською окупаційною зоною. Відтепер, як повідомляє управа пошт і телеграфу, знову необмежено прийматимуть всяку поштову кореспонденцію. Посилок тимчасово, ще не приймають. Найблищим часом сподіваються також відновлення поштового зв'язку між бізоном і Еспанією. Після того єдиною країною, з якою бізона не матиме поштового зв'язку залишиться Японія. (Дена)

Комуністична змова

Представник брітанської амбасади в Парижі назвав „очевидно правдивим" повідомлення паризької газети „Фігаро" про комуністичну змову з метою витиснення західніх альянтів з Берліну. Згідно з цим повідомленням, комуністичні осередки в Берліні отримали таємні інструкції провести в день, який їм буде вказано згодом, антиальянтські демонстрації в Берліні. Коли почнуться демонстрації, берлінська поліція буде покликана до „захисту" альянтського персоналу від юрби демонстрантів. У пляні передбачено, що поліція заявить про свою неспроможність впоратися з покладеним на неї завданням і вимагатиме підтримки розташованих в Берліні советських військових сил. Советське військо переведе тоді альянтський персонал до спеціяльно влаштованого для цього табору, звідки всіх відтранспортують до західніх зон Німеччини. Члени комуністичних осередків повинні, за цими вказівками, знищити одержані інструкції, як тільки ознайомляться з ними. Як заявив представник брітанської амбасади, він вивчає тепер деталі цього повідомлення і мав у цій справі переговори з французьким міністерством зовнішніх справ, яке дістало таку саму вістку.

В брітанських урядових колах в Лондоні ще не мають офіційного підтвердження цього повідомлення, проте цілком припускають, що комуністи зможуть спробувати і в Берліні діяти випробуваними в інших країнах способами. На думку політичних спостерігачів, в разі спроби комуністів здійснити в Берліні такий плян до нього не слід ставитися надто серйозно, бо альянти мають з Берліні досить власної військової сили і не потребуватимуть для свого „захисту" допомоги поліції советської зони. Разом з тим, як сповіщають з Лондону, три члени німецької соціял-демократичної партії що прибули до Англії, застерегли членів брітанського уряду про можливість в Берліні комуністичного путчу. Вони висловили при цьому певність в невдачі такої спроби, підкресливши, що комуністичне об'єднання СЕД дістало в західніх секторах Берліну ледве 5% голосів. (ДЕНА-Ройтер, ЮП).

Останні звідомлення

— На півдні південно-американської республіки Перу спалахнуло військове повстання. В столиці Перу Лімі оголошено винятковий стан. За останнім урядовим повідомленням, повстання приборкано.

— 7 липня під час фльотських маневрів коло Гавайських островів на старий бойовий корабель „Нью-Йорк" вперше були скинуті так звані „кажанові" бомби, що є першими в світі цілком автоматично керованими далекострільними бомбами.

— Чехо-словацький амбасадор в Будапешті Черни та його секретар Бомер, прибувши до Венеції, заявили про свою відмову через незгоду з політикою Ґотвальда. Вони мають намір переїхати до Парижу і взяти участь в русі чехо-словацької волі».

— За повідомленням північно-китайського „Дейлі Нью" з 7 липня, китайська урядова армія після багатоденних боїв у Гонанській рівнині розбила головні сили комуністичного війська в північному Китаї, які втратили при цьому кругло 80 000 вояків.

— Вулицями Праги з витуками на честь Тіто пройшли колонами 4 000 югославських спортовців, що беруть участь у „злеті соколів".

— До Нью-Йорку прибув 78-літній брат колишнього чехо-словацького президента Антон Бенеш. За його словами, він повернувся до США на бажання свого брата, яке не міг проте пояснити. Взагалі він боявся говорити щось про Чехо-Словаччину.

РОЗКОЛ ЛІВИХ СОЦІЯЛІСТІВ В ІТАЛІЇ

РИМ (ЮП). З 21 члена дотеперішнього виконавчого комітету італійської соціялістичної партії (групи Ненні) на II конгресі в Генуї переобрано тільки чотирьох. Дотеперішнього генерального секретаря партії Ненні та його заступника Бассо не обрано. Ненні усунено також з поста головного редактора партійного органу „Аванті". Ці факти разом з поміркованим характером схваленої в Генуї резолюції свідчать про послаблення в партії течії, що досі підтримувала ідею „народнього бльоку" разом з комуністами.

Американська почесна сотня вшановує шефа турецького генерального штабу генерала Омартаґа, який відвідав ген. Клея в Берліні. (Дена)

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя“
Редагує: Колегія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA“
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
11 March 1948, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo“, Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Як побороти економічну скруту?

Через валютну реформу гріш набрав вартости й його тяжко здобути. Зокрема тяжко приходиться скитальській масі, яка знаходиться в куди гіршому становищі, ніж автохтонне німецьке населення, представники якого є повноправними громадянами. Правда, новий валютний закон теоретично однаковий для всіх, але в практиці він створює для ненімців багато труднощів.

Брак правного оформлення ДП перед німецькими законами звязує ініціятиву скитальців і відбирає у них змогу проявити себе. А таборовий терен завузький, щоб можна було економічно забезпечити існування сотень тисяч скитальців.

Момент заскочення й легкодушність наших людей були причиною, що ми відчули реформу валюти болючіше, ніж треба. Тому що гріш давніше було доволі легко здобути, а дехто розпоряджав деякими ощадностями, нащі люди не дуже то поспішали влаштуватися на працю, не шанували її якслід та не мали пошани й до гроша, хоч наша преса й громадські чинники остерігали перед такою нерозвагою.

Тепер зайве ламати руки, проливати сльози й писати меморіяли до військового управління та до головної квартири ІРО. Треба діяти.

Які є шляхи вийти із скрутної матеріяльної ситуації, що в ній найшлися скитальці?

Заходи є двоякого роду — на дальшу мету й негайні.

Важнішою є ця друга категорія. Її можна охопити одним словом-дальша еміграція. Через те треба використовувати кожну можливість переселення, докваліфіковуватися й перекваліфіковуватися та вивчати чужі мови.

А все ж таки до часу виїзду треба якось прожити й знайти джерело доходів, яке дало б змогу не лиш здобути заробіток для себе, але й допомогти існувати нашим громадським установам і організаціям, нашому культурному, науковому й мистецькому життю. Тому треба скласти плян української скитальської економіки. Кожний більший український табір, це певна соціяльна цілість, яка може сама заспокоїти багато своїх потреб. Усі ж укрїнські табори, це мініятюрний суспільний організм.

Очевидно виключаємо всякі каригідні способи здобувати гроші, як чорна торгівля, фальшування грошей, грабіж, крадіжки іти.

Основним принципом цієї української скитальської економоіки мусить бути, щоб гріш з українських рук, по змозі, переходив лиш в українські руки, щоб якнайменше гроша відпливало поза таборову огорожу.

Вільна продукція й вільна торгівля для значної частини товарів відкриває широкі перспективи перед нашими скитальцями. Можна заобсервувати явище, що наші громадяни закуповують багато продуктів у німців тоді, коли продаж-купівлю цих продуктів можна б зорганізувати в таборах і в той спосіб забезпечити гріш за нашими громадянами. При тому організація торгівлі мусить бути проведена так, щоб не скупчувалася в одних руках, а давала змогу заробітку більшій частині людей.

Великі суми грошей відпливають із таборів у руки чужих ремісників, підприємців іт.п. У нас у таборах є багато ремісників і підприємств, але вони досі діяли безпляново. Тепер ситуація змінилася, але ремісники мусять побудувати свої підприємства на здорових основах. Солідність, чемність, точність, фахове виконання, приступна ціна ось джерела успіху, які дадуть змогу конкурувати з німецькими ремісниками.

Проблематику української скитальської економіки треба розв'язувати не лиш із пункту індивідуального, але й з пункту загально-громадської доцільности. Йдеться про те, щоб якнайбільше наших людей мали джерело бодай скромного прибутку. У зв'язку з тим треба поробити цілу низку відповідних заходів. Не може одна людина мати кількох платних посад, як це нераз у нас діється. Поставити справу так, щоб в одній родині працювала лиш одна особа, а не два чи більше члени родини.

Коли зуміємо скоро й доцільно цю справу розв'язати, дамо змогу проіснувати не лиш нашим громадянам індивідуально, але й втримаємо нашу суспільно-національну економіку та забезпечимо існування загально-громадських та національних цінностей.

ФРАНКФУРТ (Дена). Перед американським військовим судом стала група осіб, обвинувачуваних у фальшуванні 50-маркових банкнотів. Заарештовані до 1 липня 15 осіб, поміж якими, крім німців, є і польські та чехо-словацькі втікачі, виготовили у Вайдені і пустили в обіг велику кількість долярових банкнотів. В їх майстерні сконфісковано, між іншим, і кліше для **виготовлення нових німецьких грошових знаків, яких проте досі не було ще випущено на ринок.**

Сутички в Трієсті

між комінформівцями і Тітовцями

Юґославію офіційно виключено з Комінформу

БАД-НАВГАЙМ (ДЕНА). За повідомленням французького радіо, московське радіо подало вістку про виключення комуністичної партії Юґославії з Комінформу. Не зважаючи на обвинувачення Комінформу, юґославська комуністична партія досі лишалася його членом. З повідомлення московського радіо видно також, що газета Комінформу, замість Беоґраду, видаватиметься тепер в Букарешті.

Тиск Комінформу на Юґославію триває. Особливо ворожу позицію проти неї посіла Албанія, що, підтримуючи Комінформ, заявила про розірвання господарських стосунків з Юґославією. Разом з тим албанський уряд зажадав від юґославів, що працюють в Албанії на відбудові сільського господарства, покинути країну протягом 48 годин. Юґославські газети в Албанії заборонено, портрети Тіто зірвано. У відповідь на албанську заяву Юґославія подала албанському урядові ноту, в якій покладає на Албанію відповідальність за «всі наслідки» спровокованого нею зламання господарських договорів між обома країнами. Політичні спостерігачі вважають, що Албанія діє за вказівками «третьої сили» і зважають на можливість за деякий час спільного бойкоту Юґославії східньо-европейським бльоком, який може поставити її, особливо щодо нафти, в скрутне становище. За повідомленням віцепрезидента світового банку Ґенерана пресовій конференції в Лондоні, Юґославія недавно звернулася до банку без будь-яких докладніших пояснень з проханням видати їй позику в 500 мільйонів долярів.

«Сербсько-румунська унія» в Букарешті схвалила антитітовську резолюцію. Орган комуністичної партії Болгарії цілком засуджує позицію Юґославії і підтримує Комінформ. Разом з тим в Беоґраді працює юґославсько-болгарська комісія, що опрацьовує плян культурного співробітництва обох країн. У Беоґраді ж перебувають угорські спортовці, а угорські робітники мають відвідати далмацьке узбережжя. Як заявляють в угорських урядових колах, Угорщина не припинить своїх договірних стосунків з Юґославією. Швайцарська комуністична партія, що перебуває в немилості у Москви ще з 1946 р., висловила свою солідарність з комуністичною партією Юґославії. Особливо ж яскраво виявилася незгода в комуністичній партії в Трієсті, де на партійних зібраннях 3 і 4 липня комуністи розкололися на два непримиренні табори — прихильників Комінформу і прихильників Тіто. Між цими групами комуністів в юґославському секторі Трієсту і в одному юґославському селі коло демаркаційної лінї сталися сутички. На юґославсько-австрійському кордоні юґослави гарячково барикадують шляхи й споруджують дерев'яні вежі. (ДЕНА-Ройтер).

СОВЄТСКІ ЛІТАКИ МОЖУТЬ ДОСЯГТИ АМЕРИКИ

НЬЮ-ЙОРК (ДЕНА). Як пише в часописі «Ляйф» колишній головнокомандувач американських військових повітряних сил генерал Спац, Совєтський Союз сконструював тип літака, спроможного «практично досягти, щоправда без можливости певернення назад, першого-ліпшого великого індустріяльного центру Сполучених Штатів». Цей тип літака є наслідуванням американської надфортеці В — 29. Є підстави вважати, що Совєтський Союз має вже сотні таких літаків і виготовляє їх і далі з не меншими темпами.

„Стан біди“ в Англії

В Лондоні вже три тижні триває страйк портових робітників, до якого приєдналися і портовики Ліверпулю. Страйковий комітет закликав до страйку і робітників інших постів. В зв'язку з цим страйком король Джордж підписав акт про оголошення Англії в «стані біди». В наслідок цього единбурзькі портовики відмовилися приєднатися до страйку і закликали до його припинення. До поновлення праці закликав у радіо-промові і прем'єр-міністер Етлі, вказуючи на величезну шкоду для Великобрітанії цього страйку. Він же в іншій промові обвинувачував комуністів у темній грі в цій справі. Їх твердження, ніби США під виглядом допомоги хочуть піддати Европу під свою контролю, випливає з бажання комуністів бачити Европу не здоровою, а слабою і охопленою заворушеннями. Що гірше буде для населення, то краще для комуністичних плянів. Проте англійці стали на боці демократичного соціялізму і не визнали комуністичної доктрини. Це вчення, що народилося на Сході і є східнім у своїх засадах, не може бути погоджене з демократичним світоглядом, тим більше що Великобрітанія щодо прав людини стоїть на вищому рівні, ніж Схід. (ДЕНА-Ройтер).

БЕРЛІНСЬКИЙ МАҐІСТРАТ ДОМАГАЄТЬСЯ ВТРУЧАННЯ ОН

БЕРЛІН (ДЕНА). Ноту берлінського маґістрату й міського парляменту до ОН з роз'ясненням становища в Берліні і проханням про допомогу недавно передано до відповідних установ. Після відмовлення Данії передати ноту до ОН маґістрат надіслав її іншій, ще не названій державі, яка нібито згодилася перебрати на себе посередництво в цій справі.

Три ноти до Москви

(Продовження з першої сторінки)

В середу 6 липня совєти влаштували над Берліном летунську демонстрацію, зміцнивши активність своєї авіяції. Совєтофільська преса Берліну твердить, що альянтські літаки вивозять з Берліну ріжні товари, але американці негайно спростували ці фальшиві повідомлення. Від середи союзні літаки возять до Берліну також вугілля, при чому один літак бере 8 тонн.

Текст доручених урядові СССР нот протесту західніх великодержав опублікують аж після того, коли совєтський уряд познайомиться з його змістом. Пресове аґентство Космос повідомляє з Парижу, що всі три ноти витримані в поміркованому тоні і не творять ніякого ультиматуму ані не мають погроз, навпаки вони мають пропонувати скликання конференції чотирьох міністрів зовнішніх справ, як лише закінчиться бльокада Берліну.

Як виходить з повідомлень Ройтера, питання про надіслання спільної ноти до Москви обговорював 5 липня альянтський комітет трьох західних держав у Лондоні. Після того, як маршал Соколовський відмовився ґарантувати сполучення західних зон з Берліном, вислання ноти стало конечним, тим більше, що наприклад, достава харчів до Берліну повітряним шляхом коштує одній лише Великобрітанії 6 000 фунтів денно.

— На шведському вантажному пароплаві «Даґмар Сален» за 16 км. від американського берега недалеко Нью-Йорку спалахнула велика пожежа. Всю команду врятував інший пароплав.

— Над центром м. Детройту (США) зіткнулися в повітрі й упали три літаки американської військової фльоти. Команди їх загинули.

Генерал Айзенгауер, теперішній президент колумбійського університету, в оточенні закордонних студентів (Дена Нит).

З совєтської преси

Орден Леніна

на грудях Насті Бас

Газетка «Радянський Селянин» передає зі львова: «Ім'я Анастасії Бас добре відоме на Львівщині. Колись темна селянська дівчина, вона за роки радянської влади стала справжнім майстром високих урожаїв. В цьому році вона дістала вищу нагороду — орден Леніна. Своєю радістю знатна колгоспниця поділилася з Міністром сільського господарства Союзу РСР тов. Бенедіктовим.

У своєму листі вона дякує партії і урядові і за високу нагороду і заявляє:

— На досягнутих успіхах ми не спинимось. Будемо працювати ще старанніше. Наша ланка взяла на себе нове зобов'язання — виростити жита по 27 цнт. з гектара на площі 14 гектарів, ярої пшениці — по цнт. на площі 8 гектарів і цукрових буряків — по 600 цнт. на площі 2 гектари. Ми впевнені, що додержимо свого слова.

Бенедіктов надіслав телеграму-відповідь Анастасії Бас, в якій пише:

«Поздоровляю вас з високою урядовою нагородою — орденом Леніна. Впевнений, що ви не залишитесь на досягнутих успіхах і в дальшій роботі доб'єтеся нових ще більших перемог у боротьбі за одержання високих урожаїв.

Краще було б Анастасії Бас, коли б міністер Бенедіктов затримав ленінський орден собі, а вирощене нею жито і яру пшеницю-замість забірати у Москву — залишив на підльвівському селі.

ДОПОВІДЬ СЕКРЕТАРЯ БУРЯКРАДГОСПУ

«Радянська Україна» повідомляє: В Кіровоградському обкомі КП(б)У відбулася обласна нарада заступників директорів МТС по політчастині і секретарів парторганізацій радгоспів, яка обговорила питання про хід виконання постанови ЦК КП(б)У від 17 лютого 1948 р. про посилення організаційно-партійної і масово-політичної роботи на селі.

Учасники наради заслухали декілька доповідей з місць. Секретар парторганізації Мар'янівського бурякорадгоспу тов. Ропін, який виступив з доповіддю, поділився досвідом своєї роботи. Заступник директора по політчастині Рівнянської машино-практовної станції тов. Кондратьєв, розповів про досвід керівництва парторганізації соціалістичним змаганням серед трактористів.

ОНДАТРА В ДНІСТРОВСЬКИХ ПЛАВНЯХ

В Біляївському районі, в дністровських плавнях Кучурганського лиману, почав розмножуватись дуже цінний хутровий звір ондатра, завезений сюди з Краснодарського краю в 1946 р. Цей звір добре акліматизувався на Одещині. Водорості плавнів, айра, очерет, водяні горіхи — добра для нього їжа.

З Кучурганського лиману ондатра почала розповсюджуватись по річці Кучурган, яка впадає в лиман. Ондатру можна зараз зустріти за 200 кілометрів від Кучурганського лиману. Звір цей дуже швидко розмножується.

Восени передбачається перший вилов ондатри. Цього року вона буде завезена для розведення в Тилігуло-Березенський лиман поблизу Березівського району.

(«Рад. Україна»).

ГОЛОВА КОЛГОСПУ КРАВ БУРЯКИ

Редакція одержала листа, в якому йшлося про те, що голова колгоспу «Червоний Жовтень». Зачепилівського району, Харківської області, І. С. Шатохін розкрадав цукрові буряки з колгоспної плантації.

Як повідомив редакцію секретар Зачепилівського райкому партії тов. Міґус, при перевірці наведені в листі факти ствердились. Шатохіна з посади голови правління колгоспу знято і притягнуто до судової відповідальності.

(«Радянська Україна»).

Перемога українки

17-ти річна українка Галина Садівнича, учениця німецької гімназії в Лімбурзі (Гросс Гессен) в змаганнях столової сітківки (пінґ-понґ) серед жінок злобула звання майстра лімбурзького повіту.

Молодій змагунці бажаємо успіху та дальших перемог.

Зачалося в Берліні . . .

За повідомленням цюріхської газети «Вельтвохе», в Берліні, в помешканні представника совєтського міністерства зовнішніх справ генерала Жданова наприкінці травня відбувалися цілком таємні переговори з представниками російських сателітних держав. Головною темою переговорів були Балкани, де панує страшенний хаос. Під комуністичним проводом там провадиться чисто шовіністична політика, і провідники стали справжніми примадонами, — особливо Тіто й Дімітров, які щиро ненавидять один одного. Якщо так триватиме й далі, цілком імовірно, що Балкани або частина їх відколються від Москви — не для того, щоб кинутися в обійми західнього «монопольного капіталізму», а щоб самим стати осередком европейського комунізму. Через те **в Москві й вирішили реорганізувати Балкани** і для цього створено «команду Захід». Три її відділи — плянування, оперативна частина й контроля — охоплюють 26 «постів», розміщених не в столицях, а в промислових та культурних центрах. «Команда Захід» буде спиратися не на самі комуністичні партії, а на всі партії.

П. Шандрук

Генерального Штабу Генерал-Поручник

Візія майбутньої війни і українська військова доктрина

Коли візьмемо під увагу так званий «тотальний» характер сучасних збройних змагань, що зокрема яскраво виступив у 2 світовій війні, коли візьмемо під увагу, що існують всі льогічні підстави для висновку, що й майбутнє — тже можливо недалеке — збройне змагання народів відбуватиметься на основі всебічного та повного напруження духових і фізичних сил людини, то видається доцільним про військові справи широко говорити, явища військової натури in foro publico аналізувати та навіть популяризувати їх серед найширших кіл і станів громадянства. Врештою, це є вже й так реальною дійсністю, на жаль, не все для нашого еміґраційного громадянства, з огляду на специфічні обставини в яких воно перебуває. І перш за все видається доцільним про ті справи говоритти та інґредіяльні фактори збройного потенціялу студіювати в колах наукового світу і притім спільно з представниками політичного та громадського життя.

Стара, як світ існує, є максима, що лише той народ має підстави до забезпечення свого політично-державного існування, що своє на те право спирає на силу — на певний комплекс поняття сили: сили бо духові, сили фізичні, сили соціяльної рівноваги, сили матеріяльні є рівнозначником сили політичної на все і завжди, pro presente et futuro. Звичайно, ця максима не майоризує в найменшій мірі ідеалістичних прагнень людства і реальність не є запереченням ідеалів.

Сила у формі збройного зусилля, як відомо, є ultima ratio в руках народу чи його політичного проводу — це ж та сама політика з ужиттям усіх можливих форм та засобів примусу при виявленні в найбільшій мірі почуття відповідальности, особливо в теперішніх умовинах, коли ставиться на карту все буття народу — ми самі є того свідками. Саме тому державно-політичний та громадський провід народу повинен бути і, очевидна річ, є завжди глибоко au courant проблем військового порядку на щаблі рішень та готовости до них.

Власне оці міркування, нам здається, є підставою певної в цілій ширині співпраці громадянства з спеціялістами військової справи, співпраці, цілком зрозуміло, насамперед кіл інтелектуальних, що несуть на собі увесь тягар, але й зате й splendour державно-політичної відповідальности. Вважаємо, що буде доцільним скерувати нашу публічну опінію у відповідному напрямі.

Військовики з натури річей мислять категоріями реалістичними. Коли хочемо й ми, українці, бути рівні з усім світом в психічній готовості до прийдешніх — а нам видається цілком оправданим твердження «існуючих в перманенції» — подій, що в них з рації наших визвольних змагань хочемо взяти найбільше активну участь, то мусимо вміти скерувати наші думки на шлях мислення реальними і реалістичними категоріями і через те на шлях, так би мовити, психічної готовости. Тому й опис, хоч і в популярнім, з цілком зрозумілих причин, оформленні модерних духових метод та модерних матеріяльних факторів у приготуваннях до евентуального збройного катаклізму є реалістичний.

І чому властиво мали б ми уникати реалістичного з'ясування та уявлення очікуючих нас духових та фізичних переживань? А спеціяльно ми, українці, сучасна ґенерація, що з ласки долі, або з ласки нашої національно-політичної свідомости і волі піднялися до великого і величного завдання — боротьби за національно-державне буття народу? Ми мусимо при великому оптимізмі в ідеях та замірах, бути все реалістами в апотеозі офірности. Природньо, що людина хоче щось здобути з мінімальними зусиллями, але великі цілі вимагають великих напружень, великих жертв, зокрема і особливо у нашім випадку.

Говоримо про це для більшої ясности. Дозволяємо собі ще на одно зауваження — форма цієї статті є трохи ориґінальна. Ми її прийняли з метою ще реалістичнішого підкреслення релятивного значення стимулів та імпульсів моралі серед певної частини людства.

Далі, тяжко в наших умовах знайти доступ до джерельних матеріялів, а засадничі дані про сучасні фактори матеріяльного змагання з цілком зрозумілих причин не можуть бути загально відомі. Все ж досить тих так скупих матеріялів щоб можна було накреслити образ впливу тих факторів на співвідношення сил та можливостей сторін у майбутньому збройному змаганні.

Отже з таких постулятів походить спроба ескізу «Візія майбутньої війни». Друга його частина «українська військова доктрина» — це синтеза оцінки духових і фізичних властивостей українського народу, його геополітичної ситуації в історії та в сучасності, його соціяльних та матеріяльних можливостей, економічного значення території з узгляденням застосування модерних здобутків техніки, що стала до послуг у збройних зусиллях людства. Ця синтеза має на меті створенням образу нашого збройного потенціялу, як підстави визволення й забезпечення державности, зактуалізувати проблему найдоцільнішого його використання в наших політичних та мілітарних плянах.

Шоб краще зрозуміти процес підстав нового світового катаклізму, що в прогресі імперіялізму повстає з прагнень володіння усім світом, видається конче потрібним цілком не позбавленій реальних первнів візії перш за все зафіксувати **міжнародне політичне становище**, переаналізувати фактори матеріяльні — положення геополітичне в аспекті поділу світу на сфери впливів, фізичні можливості, час, технічні засоби, економічні ресурси та фактори духові — психічний і моральний стан людства взагалі, Людности, вирішальних політично-державних комплексів, зокрема тоталістичний устрій СССР, що забезпечує можливість психічної підготовки можливість ініціятиви в найвідповідніший час та відповідному просторі тощо та зареєструвати знані вже подекуди з світової преси відомості про новітні засоби, тобто можливості воєнної техніки, щоб зрозуміти вплив їх на стратегічні пляни та на тактику боротьби обох чільних противників: СССР і США разом з Англією.

СССР ТА ЙОГО САТЕЛІТИ

1. Ситуація геополітична

Друга світова війна, що скінчилася цілковитим знищенням двох основних факторів імперіялізму в Европі та Азії, дала червоній імперії, завдяки політичній толеранції її союзників, неймовірні експансивні можливості. Майже половина Европи, майже всі Балкани, величезні території Азії, опинилися під контролею, чи докладніше під безконтрольним пануванням большевиків. Інші території опинилися під їхнім впливом, або стали загрожені тим впливом. І СССР безприкладним в політичній історії світу способом використав для змінення своєї потенції всі ресурси тих країн, що дало йому можливості створити ідеологічний, політичний та мілітарний базис для наступного етапу, вже в реалізації збройній, своєї імперіялістичної експансії.

Почнемо геополітичну характеристику від півночі.

Фінляндія в наслідок програної в 2 світовій війні мусила була протягом 10 літ сплатити большевикам 300 мільйонів долярів контрибуції й щороку ретельно те своє зобов'язання виконувала. Таке економічне обтяження відбилося на оборонному потенціялі Фінляндії, а посередньо і всього, зрештою, північного заходу Европи. Поза тим на початку р. 1948 Фінляндія мусіла була підписати збройний союз з СССР не зважаючи на внутрішній спротив не лише уряду, але майже 90% населення. Постанови договору про цей союз треба розглядати як можливість однобічної їх інтерпретації для окупації Фінляндії. Окупована Фінляндія стає базою та плящдармом для безпосередньої суходільної й морської акції проти майже безборонних Скандинавських держав. В умовах діялектичного трактування вартости, собто пошанування міжнародніх стосунків та при сучаснім характері (блискавичність) воєнних дій таке політичне посунення створює стратеґічні передумови посідання виходів у північну частину Атлянтики. Ясніше — опанування в другій стадії початкового етапу майбутніх збройних змагань Фарерів та Ісляндії за допомогою парашутних відділів і створення там летунських та підводних баз має значити **оточення Великої Брітанії та Ірляндії**, загроження їхньої морської, а подекуди й повітряної комунікації з США та з Канадою, вже, мабуть, незабаром дійсною метрополією Великобрітанського Коменвелсу.

Колишні **держави Балтійські** стали звичайними провінціями Совєтського Союзу, бо вони — це поширене вікно (за тезою Петра I) до Европи. Опанування їх в аспекті тези про «вікно» це неподільне панування на Балтійському морі з очевидною тенденцією до загроження північного побережжя Німеччини, загроження Данії та на зближення до Катеґату і Скаґераку.

Польша підписала з червоною Москвою всі можливі союзні трактати. Всі потенціяльні матеріяльні можливості Польщі стали до диспозиції, зокрема, багацтва мінеральні. Збройна сила польської держави вповні контрольована большевиками і безперечно формально змушена буде виступити по боці большевиків. Під поглядом стратеґічним Польща — це з одного боку суходільне забезпечення акції в західній частині Балтики з другого найкоротший напрям Берлін-Райн-Заглиблення Рури-Саарський обшир — Держави Бенелюкс. Духовий стан і політичне наставлення польського народу в дальшому перебігу війни були б до використання при певних конструктивних політичних ходах та мілітарних осягненнях Заходу. (Далі буде)

Від Видавництва „Неділя"

Не зважаючи на незвичайні труднощі, спричинені грошовою реформою, бажаємо і далі дати нашим Читачам «Неділю» в нормальному об'ємі. Вживаємо останніх заходів, щоб випускати наш часопис двічі на тиждень і тим самим дати всім нашим прихильникам змогу точніше слідкувати за важливими подіями дня.

Становище чужинецької преси в Німеччині стало дуже скрутне, бо наклади газет зменшилися на половину, ціна впала п'ятикратно, а кошти продукції лишилися незмінені. В таких обставинах лише завзяттям і коштом зречення співробітників Видавництва з найменшого заробітку вдасться втримати нашу газету, як і кожну іншу незалежну чужинецьку газету в Німеччині, залишену своїм власним силам.

В інтересах утримання часопису просимо:

1) Наших Шановних Передплатників вплатити поточну передплату. (Передплату внесену старими марками після 20 червня ц. р. перераховуємо у відношенні 10:1).

2) Наших Шановних Кольпортерів негайно розраховуватися за продані посилки газети, інформувати нас про дійсну висоту запотрібувань на газету та не допускати зворотів більших як 5%.

Водночас інформуємо:

1) Умови передплати за кордоном чужою валютою лишаються незмінені. При надсилці передплати для закордонних Передплатників з Німеччини (німецькою валютою) просимо триматися поданого нижче нового цінника.

2) Безкоштовні примірники «Неділі» для установ, шпиталів, військовополонених, в'язниць ми приневолені обмежити до третьої частини попереднього стану.

3) Ніяких оголошень без попередньої оплати друкувати не можемо. Безплатно містимо лише важливі повідомлення і заклики загально-національного та інформаційного значення.

4) Закликаємо наших Шановних Читачів, яким важко пренумерувати газету виключно для себе організувати збірну передплату «Неділі», цебто виписувати одне число для кількох осіб в одній місцевості.

Віримо, що згодом становище покращає і наш часопис разом з іншими органами української преси зможе безперебійно виконувати своє інформаційно-публіцистичне завдання.

Умови передплати

В Тризоні

На	1 місяць	1,20 НМ.
На	3 місяці	3,50 НМ.
На	6 місяців	7,— НМ.

Закордоном

На	1 місяць	2,50 НМ.
На	3 місяці	7,50 НМ
На	6 місяців	15,— НМ.

Совєти фортифікують Ґдиню і узбережжя Балтики

Як повідомляє польська лондонська преса, на польському морському березі провадяться широкі фортифікаційні роботи. Густі кордони окремої сторожі замкнули доступ до пристаней, а населення надбережної території перебуває під постійним терором Урядів Безпеки. Фортифікаційні роботи провадяться на цілій ширині від Ельблонґа до Штеціна, обіймаючи будову аеропортів та підсилених артилерійських позицій. Великі модерні летовища з бетоновими польовими стартами довжиною 2 км будують в місцевості Бабі Дул, в районах П'ясниці і на Жулавах недалеко від давнішого концентраційного табору в «Штутгофі». В лісах біля Ґдині і Хілоні йде будова бункерів для важкої надбережної артилерії, а навколо Ґдині влаштовуються позиції зенітних гармат. Одночасно фортифікуються південно-східні виступи півострова Гель. Недалеко від місця, де колись була позиція важкої морської артилерії польської армії, повстають нові бетонові бункери призначені для совєтських гармат найважчого калібру. Фортифіковані терени перебувають під сильною охороною, а все населення що подається в напрямі півостарова Гель, підлягає суворій контролі. Проте в Ґдині майже не видно російських вояків, лише у воєнному порту на Оксиві постійно перебуває фльотилія совєтських швидких суден і станиця МВД.

Українське архиєпископство в Канаді

(УКПС). Папа Пій XII іменував Його Ексцеленцію **Кир Василія Ладику**, єпископа ординарія екзархату середньої Канади архиєпископом. Тим самим Святіший Отець підніс Українсько-Католицьку Церкву до стану Архидієцезії.

На вістку про номінацію Кир Василія Ладики Архиєпископом, українці-католики Канади склали Йому свої побажання. До новоіменованого Архиєпископа прибула **делеґація 16-ти священників** із Вінніпеґу під проводом Преосвященних Ніля Саварина та Андрея Роборецького й склала Йому свій привіт. Апостольський делеґат у Канаді **Ільдебрандо Антонютті** прислав на руки Архиєпископа Кир Василія листа, в якому висловив свою радість з приводу номінації. Підчас конґресу українців-католиків Канади, що відбудеться в липні ц. р., український католицький світ Канади складе Архиєпископові свій привіт.

Кир Василій Ладика народився 2 серпня 1884 р. в Дрогобичі в Західній Україні. Скінчивши гімназію вступив 1 серпня 1903 р. до Чину оо. Василіян. До Канади прибув у вересні 1909 р. На священика висвятив Його владика Ортинський 4 серпня 1912 р. Єпископське свячення одержав 14 липня 1929 р. Гідність Архиєпископа отримав 21 червня 1948 р.

(УКПС). Із Австрії приїхав на місійну працю до Канади о. Іван Іванчук. Це вже третій українсько-католицький священик, який, завдяки старанням єпископа Василія Ладики прибув із скитальщини до Канади.

(УКПС). В єпископській палаті в Вінніпеґу відбулися наради українсько-католицьких єпископів Канади. Головою нарад був Преосвященний Василій Ладика, а участь у нарадах брали: Преосвященний Ніль Саварин, Преосвященний Ізидор Борецький і Преосвященний Андрей Роборецький. Єпископи радилися, як спільно повести найкраще працю української-католицької Церкви в Канаді. **Предметом нарад була також доля українського народу в Европі та справа масової допомоги нашим скитальцям.**

АРЕШТУВАЛИ О. СТЕПАНА ГРАБА

(УКПС). Із достовірного джерела повідомляють, що польська влада арештувала пароха українсько-католицької церкви в Кракові о. д-ра Степана Граба й він сидить ще з 1947 р. в тюрмі на Мокотові в Варшаві.

Після валютної реформи

Розвінчані цигарки і короновані гроші

Як відзначає німецька преса, «шок» у торговельному й взагалі господарському житті, що спостерігався в перші дні після валютної реформи, поволі минає. Зокрема це дається в знаки на пошті, де продаж поштових марок, знизившися спочатку до 25% проти продажу перед реформою, становить уже 85% нормального попиту. До певної міри віджив і залізничний пасажирський рух, що майже зовсім припинився був після запровадження нової валюти. Залізнична управа, скоротивши число другорядних поїздів має на увазі знизити залізнічні тарифи і, користуючися зменшенням пасажирів, запроваджує з 10 липня сувору заборону курити у відділах для некурців.

Головною причиною відживлення господарчого життя є, безперечно, збільшення наявности нової валюти у населення в зв'язку з видачею платні службовцям і робітникам, а також скасуванням з 1 липня раціонування низки товарів і харчів. Це дуже віджвило завмерлу торгівлю, збільшивши зокрема і пропозицію селянами своїх продуктів. Звільнення багатьох матеріялів від нормування має дуже сприятливо відбитися і на роботі ремісників. Так, відтепер шевці зможуть вільно купувати шкіру, ґуму та інші потрібні їм матеріяли. Проте продаж конопляних ниток і ниток для шиття а також підшивкових матеріялів лишається, як і досі, нормованим. Так само немає ще вільного продажу взуття і матерії, хоч розцінка їх буде найближчим часом змінена. З харчових продуктів вільно продаватимуть тепер на збірних пунктах яйця. Крім того, скасовано раціонування таких харчових продуктів: овочів та городини місцевого походження, меду, козячого та овечого молока, сироватки та різних виробів з неї, кінського й козячого м'яса, прісноводних риб, крабів, черепашок, дрібних оселедців та всякої дрібної риби.

Сіґарети, що фактично ще недавно були другою, до того ж найстабільнішою, европейською валютою, після валютної реформи «розвінчані» тепер у західній Німеччині. Їх панівне на ринку становище перебрали колишні «папірці» гроші. Як пережиток німецькі газети відзначають випадок в Реґенсбурзі, де 20-літня дочка одного фотографа була засуджена недавно до 3 місяців арешту за те, що «за старою звичкою» вимагала від клієнта, крім грошей, дві пачки «Амі». Як повідомляють з Бремену, там як наслідок реальзації наявних запасів американських сиґарет (Кемл, Честерфілд та ін.) в 30 мілн. штук з'явилися у вільному продажі по 30 пф. американські і по 20 пф. німецькі сиґарети. Разом з тим представники господарської управи, що виїхали з Франкфурту до США для закупівлі тютюну, телеґрафно повідомили, що вони закупили там 21 600 000 кілограмів тютюну, призначеного для потреб людности бізони. Курці повинні почувати себе задоволеними, цигаркові ділки — розчарованими.

ГАЛИНА ЛАЩЕНКО

ЧУЖИНЦІ І МИ

Невесела доля тих, які примушені жити далеко від своєї батьківщини і не можуть туди повернутися — доля вигнанців з рідного краю Але життя іде вперед, треба знайти своє місце там, де збігом трагічних обставин ми опинились, знайшли зв'язок з тими землями, де ми будемо жити. І разом з тим не згубити себе, своє „я“, своє національне обличчя. Не забувати ні на хвилину, чого ми тут, нашого призначення, нашої місії. Бо цю місію маємо **м и в с і**, не лише наші політики. Тільки кожний її може виконувати, по-іншому, в міру своїх сил, здібностей, віку, фаху. Коли перед війною в Празі на конкурсі слов'янських танців у великій залі Люцерна, українська молодь притягла до себе увагу всієї залі чудовим виконанням українських танків, а юґославянський посол не хотів вірити, що це студенти й студентки, а не фахові артисти балету, виконали народній танок і казав, „Але це ж балет, це балет!“ — українська молодь виконувала своє завдання Коли інша балетна українська трупа в Парижі вдалим виконанням українських народніх танків викликала в залі гучні оплески, а захоплені французи (до речі дуже холодні до українського руху) кричали: — „Vive l'Ukraine!“ — наша молодь робила своє діло.

Коли український хор на фестивалі пісень у Празі 1928 р., куди з'їхались усі слов'янські хори, був визнаний найкращим, українці робили своє діло.

Коли українська письменниця Наталена К., родом не українка, але одружена з українцем, тепер уже померлим публіцистом, купили селянську хату з невеликим надїлом землі і почали господарювати, сусіди — чехи дуже непривітно зустріли новоприбулих. На їх погляд, еміґранти могли наймати кімнату чи скромне помешкання, але осідати на землю, заводити господарство, цього вони не сміють робити, на це вони „чужинці“. Сусіди бачили, як тяжко було працювати на землі новоприбулим, які ніколи фізично не працювали і були вже старші люди І вони не тільки ніколи не помогли їм, а навпаки, де могли, шкодили. Але всетаки письменниця з чоловіком уперто й тихо робили своє діло. Їх працьовитість, їх чемне ставлення до всіх людей вплинули на сусідів. І коли чоловік письменниці помер, вони багато чим допомогли їй. Вона й її чоловік теж робили патріотичне діло, створюючи про себе добру опінію, а тим і взагалі добру опінію про українців.

Ми мусимо пам'ятати, що відірвані від батьківщини, ми маємо зате тут те, чого не мають усі українці, що живуть на рідних землях-свободу слова. А слово завше, від коли стоїть світ, було, є і буде великою силою, міцною зброєю в руках людини.

Це „слово“ може бути на письмі, але може бути і усним. Воно може заповняти сторінки наших часописів і журналів, промовляти до читача окремими виданнями, може звучати в чужинецькій пресі усього світу, оповідаючи іншим народам про трагічну долю України, про її боротьбу, її ідеали, про все те, що мусить знати про Україну цілий світ. А світ знає про нас так мало! І часто так невірно розуміє наші завдання, нашу мету. Бо знає про нас не від нас самих, а від наших ворогів, які навмисне поширюють про нас невірні чутки. То вони роблять нас якимись милими провінціяльними хохлами, здібними до співу, танців і всякої „етнографії“, але нездібними до самостійного державного життя. То роблять з нас якесь розбійницьке плем'я, яке вносить в життя цивілізованої Европи своїми бунтами і погромами лише небажаний хаос: розбійницьке плем'я, яке треба міцно тримати в ярмі в інтересах світового миру. До них приєднуються і інші. Таким розбійницьким племенем відрекомендував нас свого часу на судовому процесі в Парижі злочинний вбивник Головного Отамана Симона Петлюри, Шварцбарт, --був виправданий. Бо ж він був „шляхетний месник“ свого народу і вбив „бандита“. З того часу пройшло багато літ. А чи ж знає світ сьогодні, що той бандит був національний герой, борець за волю великого народу, такий як Домбровський, Гарібальді, Масарик? Хто знає сьогодні в світі про ту титанічну боротьбу, про ті страшні жертви, які понесла в останній війні Україна? Часто доводиться чути: українці мордували поляків на Волині. Але, що поляки мордували українців — про це мовчать. Що невдоволення українців польською політикою на українських теренах і несповнення поляками їх обіцянок могло справедливо викликати серед українського населення ненависть до поляків, про це не думають. Бо поляки зуміли створити про себе в світі леґенду, хоч теж, як і ми століття були бездержавним народом. В очах світової опінії вони були маленький героїчний народ, що так уперто і довго боровся за свою волю. А ми? Наші великі жертви лишаються безіменні. Наші герої, які заслуговують на леґенду, лишаються світові невідомі. В Чехії німці знищили село Лідіце, і скільки через це галасу зуміли зробити чехи на цілий світ! Скільки про це вже писалося у пресі, скоро після кінця війни з'явився про Лідіце фільм, скоро з'являться романи, повісті. А тим часом Чехія це країна, яка не воювала і найменьше від усіх країн потерпіла в цій війні. А хто знає про нашу боротьбу, про наші в тисячу разів більші жертви? Світ не бачить цього чи **н е д о б а ч а є**. А земля кличе до боротьби, до боротьби **н а с у с і х** з найбільшим напруженням духових і фізичних сил не лише в часи війни, але і в часи миру. Бо чи ж має право на відпочинок недержавний нарід, який хоче стати державним? Інакше будуть знову гинути кращі наші люди а ми лишатимемось далі „народом в кайданах“. Творімо ж леґенду про свій власний край, про свою чарівну, але сплюндровану Україну. І живучи далеко від неї серед чужинців, творімо про неї леґенди. Хай цілий світ знає про її титанічну боротьбу, що точиться вже століттями. Хай цілий світ знає про наших визначних людей, про їх працю і їх жертви. Хай світ знає про наших героїв, що вміли боротись і вмирати за свій ідеал не гірше героїв античних. Тільки один гетьман Мазепа ширше відомий у світі. Але як? . . . Як, вродливий паж при польськім королівським дворі, відомий своїми любовними пригодами. Правда А. Пушкін торкнувся **н а й в и з н а ч і ш о г о м о м е н т у** життя великого гетьмана в своїй поемі „Полтава“. Але в Пушкіна український патріот гетьман Іван Мазепа стає „злодієм“, „Иудою“, який „не ведает святыни“, „кровь готов он лить, как воду“ і „что нет отчизны для него“. Ні, правдивого Мазепи, трагічне життя якого варте пера Шекспіра, світ не знає ще.

Що є причиною цього? Наша бездержавність. Це головна причина того, що нас у світі так знецінюють. Але є ще причина інша. У нас нема того **н а й б і л ь ш о г о н а п р у ж е н н я**, яке потрібне для конечної перемоги. Ми надто дбаємо про свої кар'єри, про посади, про свій щоденний добробут, забуваємо, що перед нами стоять цілі й обов'язки **б і л ь ш і**. Забуваємо те, що знали вже в стародавні часи. „Як жили давні князі і мужі їх та як обороняли руські землі і приймали під себе чужі країни. Бо ці князі не збирали багато маєтків . . .“ („Із стародавнього Временника“) Сумно і дивно буває спостерігати, як наші люди сваряться за дрібні посади нашого випадкового таборового життя. Бо це все таке мале, таке незначне і тимчасове в порівнянні з тією трагедією, що переживає наш нарід, який колись поставить і нам питання: — „Що ви зробили там, закордоном? Чому навчилися ви з того, що так багато бачили? Розповіли ви світові про нашу недолю? Завербували нам союзників? З чим прийшли до нас?“

Тим часом ми живемо на очах у чужинців. І від нас залежить чи будуть вони нас поважати? Чим можемо ми їм на вигнанні імпонувати, щоб відразу впадало в очі? Бо ж не всі з них глибше студіюють нашу культуру, наші звичаї, нашу мову, Хоровим співом? Але ж гавайські танці теж чарують чужинців. Не хочу цим знижувати великого значення української пісні. Пісня — це сильна наша зброя, але ж дисципліна і єдність між нами є зброя сильніша. Перше показує лише талановитість нашого народу, його глибоке мистецьке обдаровання, друге вказує на державний характер.

Колись я говорила з одним французом, що довгий час жив в Африці у французьких колоніях. Він оповідав, яких цікавих і освічених людей він зустрічав серед муринів, яке оригінальне їх мистецтво.

„Так чому ж ви, французи, не дасте їм самостійности? Хочете їх використовувати“.

„Не тому лише, але до самостійности вони ще не виросли“.

„Але ж ви тільки що так вихваляли їх“.

„Вихваляв, не перечу. Але при всій їх талановитості і оригінальності, вони ще не мають головного — державного характеру“.

Більше допомоги один одному, бо інакше, як казала Леся Українка, „прийдеться загинуть у вигнанні чужою-чуженицею в неславі“.

Якось мені сказав один росіянин: „Естонці мають усього один мільйон населення, але їх домагання самостійности, більше імпонують, як ваші. Бо вони **в с і я к о д и н** хотять незалежної Естонії Ви ж, українці, не маєте однієї міцної волі до цього. Одні з вас цього хотять і, як треба, за це героїчно гинуть; інші хотіли б цього, але як дійде до конечности чимось для цього пожертвувати, відсовуються на бік, тікають у своє приватне життя; інші знов, хоч і вважають себе з походження українцями, але наперед не вірять в справу, їх лякають усі передбачені і непередбачені трудноші, і тому вони й не намагаються за це боротися“.

А гляньмо сьогодні на Англію. Втомлена війною вона не дозволяє собі на відпочинок, а працює відразу після війни ще з більшим завзяттям, бо бачить конечність цього. А тим часом, коли вважати початки нашої князівскої держави з IX ст., то тоді вже утворено англійське королівство (Еґбертом), тоді ж — а не раніше. Що створили вони за цей час, а що доказали ми? Вони зуміли побороти усобиці, хаос, ми не навчилися цього ані в XX ст., за XI віків! А тим часом наша доля залежить від нас самих. Від моральної стійкости нашого проводу. Лише віра, воля, мужність і свідомість „що одного древа есте віти“ (гетьм. І. Мазепа) і ясно поставлена ціль дасть нам силу до перемоги. Бо, — як сказав Олег Канлиба — батьківщину роблять таки люди, не земля І це завдання передусім має еміґрація. Бо на землях українських „на всіх язиках все мовчить, бо благоденствує“. Ці слова Т. Шевченка ще більше підійшли б тепер, коли український народ гине з Казахстані, Колимі, на Соловках чи . . . в своїй таки Україні. Еміґрація має нести велике завдання щодо своєї батьківщини і всього світу. Бо еміґрація, що створилась шляхом історичних подій, це попередження про загрозу цілому світові. Вона, що залишила за собою все дороге — батьківщину, дім, близьких, часто найдорожчих людей — мусить дати духові кадри в боротьбі людства проти большевизму і мусить бути готова на нові жертви. Бо з створенням здорового і творчого життя в Україні, зникне найстрашніше ярмо нашого тисячеліття і в інших придушених большевицьким чоботом країнах.

(Кінець буде)

До наших Шановних Читачів у Великій Брітанії!

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі“, Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, починаючи від 25. 5. 48, приймає пренумерату на часопис „Неділя“.

Умови передплати:

на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дописською пренумерата „Неділі“ з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 49 Linden Gardens, London, W 2.

Адміністрація Видавництва „Неділя“

5 хвилин без політики

74 — літній дід, що вперше чув радіо

1894 р. в Італії за кілька вбивств був засуджений до довічного ув'язнення 20-літній Енріко Джіудічі. Недавно його звільнили після 54-літнього ув'язнення 74-річним дідом. „Я оце вперше в житті слухав радіо, — сказав він представникові Юнайтед Пресс — Це справді щось надзвичайне. Ввечері хочу піти подивитися, що воно таке те кіно“. Під час ув'язнення йому не давали книжок і газет, і він тільки чув, що за цей час Італія брала участь в двох великих війнах і воювала в Еспанії та Абесінії. Він просив розповісти йому про це і пояснити, що значить „фашизм“. Великий вуличний рух страшенно нервує Джіудічі. „Чому всі люди так поспішають тепер?“ — питав він. Йому незрозуміло й те, чому трамвайний квиток коштує тепер 20 лір, тим часом як перед арештом Джіудічі на ці гроші можна було купити костюм, пару черевиків і шовкову сорочку. Він хоче просити, щоб його взяли до притулку для старих. Проте, він хоче також неодмінно полетіти хоч раз літаком

Міс Барбара Ґранд-Берг, яку в Атлантік Сіті вибрали королевою краси, зробила собі купальне вбрання з прізвищ кандидатів на президентів США. (Дена-Інп)

„Тільки“ 110 жінок

Мандатна рада ОН розглядала в червні дуже делікатне й незвичайне в своїй практиці питання про ватажка одного тубільного племени в брітанському Камеруні — 80-літнього фона, який, згідно з місіонерським звітом в одному католицькому часопису, має не менш 600 жон, здебільшого у віці від 12 до 20 років. Утримання їх обходиться фонові тим дешевше, що вони не носять ніякого одягу. В своєму спростуванні цього повідомлення брітанська колоніяльна управа заявила, що фон має „тільки“ 110 жінок, 44 з яких він успадкував від свого попередника. Мандатна рада згідно з пропозицією американського делеґата Сайреса, ухвалила повідомити про цей факт комісію захисту людських прав і просити комісію ОН. що має відвідати наступного року африканські колонії, обстежити цю справу на місці. Проти цієї резолюції заперечував іракський делеґат Халіді. На його думку, до багатоженства фона не можна підходити з погляду християнської моралі, тим більше, що самий факт багатоженства ще не порушує жіночих прав. Не слід, — заявив Халіді, — передавати це питання на розгляд комісії людських прав, яка може якраз визнати, що „людським правом чоловіка“ є мати стільки жінок, скільки йому заманеться. Таких чоловіків, за словами Халіді, чимало знайдеться і в самому Нью-Йорку.

Зворушливий „батько“ і незворушливий муж

Один копенгаґенський купець-гуртовик, за повідомленням ДЕНА, вилетів санітарним літаком до Вейле, де за його словами, помирала його дочка. Як виявилося на місці, уся мета цієї спішної подорожі купця була — побити свою дружину. Крім сплати солідного рахунку, йому доведеться відповідати перед судом.

Навала вепрів

У Вестфалії і в районі північного Райну розбишакують тепер приблизно 25.000 вепрів, які знищили щось з 50.000 тонн самої картоплі. У нижній Саксонії їх налічують кругло 14.000 проти 300 штук перед війною. Між Кайзерлявтерном і Мельшбахом робітничий автобус змушений був зупинитися перед стадом заблудлих вепрів. Кілька одчайдушних пасажирів напали на них з кийками і двох забили.

Принцеса Елізабет не хоче бути пещеною

За повідомленням ДЕНА-ІНС, приймати дитину, яку принцеса Елізабет має народити наприкінці жовтня, призначено всесвітньо-відомого своїми науковими працями англійського гінеколога Вільяма Джільята, який доглядатиме принцесу і до того часу. Королівська родина висловила бажання взяти на себе особисто всі турботи, зв'язані з доглядом, включно до дежурств, проте принцеса заявила, що „не хоче, щоб її пестили“.

Заборонене людське м'ясо

„Продаж або безкоштовне переддавання людського м'яса карається примусовою працею“, — сказано у французькому карному кодексі. В іншій його статті передбачено кару за „продаж, купівлю і обмін людських костей для магічних цілей“. Зрозуміло, що цей закон видано не для Франції, а для центрально-африканської французької колонії.

10-літній диригент втік від овацій

Відомий 10-літній італійський диригент П'єпіно Дамба, що робить европейське концертове турне, мав у Лондоні такий успіх, що його особиста варта з 40 колишніх поліцистів не спроможна була захистити його від „штурму“ захоплених слухачів після виконання першої симфонії Бетховена, увертюри до „Еґмонта“ і симфонії Дворжака „З нового світу“. Оркестра змушена була вдруге заграти національний гімн, і це дало змогу італійському „вундеркіндові“ втекти до свого авта.

Ненажерливий шофер

Випадок, зовсім незвичайний для американців, шанобливе й чемне ставлення яких до жінок навіть увійшло в приказку, стався недавно в Чікаґо. Шофер таксі що віз якусь молоду й гарну жінку, заявив їй, що не зупинить машини доти, доки його пасажирка двічі його не поцілує. Після довгих вагань дама почула себе змушеною виконати цю умову. Зупинивши потім на її вимогу авто, шофер зажадав від неї 45 центів за проїзд. Дама виконала і цю вимогу, але подала скаргу до суду, який покарав „сміливого“ шофера штрафом в 34 доляри.

Ашаффенбурзькі ділки

Як сповіщає «Нью-Йорк Дейлі Нью», ашаффенбурзький військовий суд покарав ув'язненням на один рік мешканку Ашаффенбурґу 36-літню Марту Бух. Ця спритна жінка купила в березні ц. р. у одного чужинця 150 кіло фальшивих талонів на товщ по 150 марок за фунт і перепродала їх по 250 марок. Вона ж купила у двох чужинців дві бочки сухого молока завважки 200 кіло і продала його по 60—70 марок за фунт. Крім того, вона придбала, теж у чужинця, 50-доляровий банкнот за 9 000 марок і, продавши його за 9 900 марок, 9 000 повернула за умовою чужинцеві.

Знову харчові картки в СССР?

Як сповіщає «Нью-Йорк Дейлі Нью», посилаючись на цілком вірогідні дипломатичні джерела, в Совєтському Союзі опрацьовують тепер пляни повторного запровадження карткової системи на харчі й деякі дефіцитні товари. Цей захід передбачають провести в життя наприкінці серпня. Причиною його є нібито не брак відповідних харчів і товарів а неполадки в роботі розподільчого апарату.

Еміґрація ДП в червні

Як повідомляє «Старс енд Страйпс» за даними відділу цивільних справ американської військової управи, протягом червня ц. р. з Франкфурту й Буцбаху репатрійовано або переселено до інших країн 1523 ДП. З них прийняли: Канада — 638 осіб, Венесуеля — 292, Англія — 201. Бельгія — 141, Франція — 133, США — 88, Колюмбія — 13. **Репатріювалися 13 осіб.**

Події минулого тижня

— 4 червня в Англії через дощ і туман зіткнулися в повітрі літак скандінавського повітряного товариства з англійським транспортовим літаком. Обидва літаки впали й загорілися. Загинули 6 членів команди і 25 пасажирів, між ними брітанський високий комісар в малайській федерації Едвард Джент, що летів до Лондону для доповіді брітанському міністерству закордонних справ про становище в Малаї.

— В центрально-американській республіці Панамі революційна партія, що висуває на президента свого провідника Аріаса, вчинила спробу повстання. Є вбиті, поранені й багато заарештованих. Уряд президента Хіменеса оголосив у країні винятковий стан.

— Брітанська середземноморська ескадра в складі 28 кораблів відвідає найближчим часом низку турецьких, грецьких, єгипетських та італійських портів.

— По Европі робить тепер подорож індійська урядова делеґація, очолена міністром фінансів Четті. Делеґація вибула з Праги до Швайцарії, звідки вирущить до Брюсселю, а потім до Лондону.

— Советський делеґат в аліянтській контрольній раді в Японії генерал Кисленко подав генералові Мек-Артуру ноту протесту у зв'язку з «антисоветською кампанією в японській пресі», зокрема з приводу приписування Советському Союзові наміру захопити Іран і Туреччину.

— В Празі укладено польсько-чехословацький договір про культурну співпрацю.

— 4 червня підписано договір між США і Туреччиною про участь її в пляні европейської допомоги.

— Шведський парлямент одноголосно, крім комуністів, схвалив урядову пропозицію про участь Швеції в европейській допомоговій програмі.

— Арґентіна наміряється запропонувати пленуму ОН, що відбудеться в Парижі, прийняти Еспанію в члени ОН.

— В Букарешті закінчився процес про вбивство в Яссах 1941 р 10 000 жидів. З 32 обвинувачуваних 10 засуджено до довічного ув'язнення, 19 — до ув'язнення від 3 до 25 років і троє виправдано.

— В Гамбурзі двоє невідомих проникли в приміщення банку при головній фінансовій управі після закриття каси і, загрожуючи касирові револьвером, пограбували 12 000 марок.

— Страйк портових робітників у Лондоні й Ліверпулі, що тривав 17 день з участю 30 000 робітників, припинився.

— Іранський уряд передав советському урядові ноту протесту з привод у переходу з СССР на іранську територію «советських елементів».

— В Кракові почався процес колишнього головного фізика табору в Авшвіці д-ра Ценктеллера, якого обвинувачують у знищенні в газових камерах кількох тисяч хворих в'язнів.

Українці в італійському кацеті

На підставі 45 статті мирового договору з Італією вона зобов'язалася видати всіх воєнних злочинців, коляборантів і зрадників, яких зажадає одна з держав, що підписала договір з Італією. Зараз після ратифікації мирового договору **советська амбасада в Римі подала італійській владі кілька списків**, що охоплювали понад тисячу осіб, між ними багато українців.

Італійське міністерство закордонних справ доручило виконати цю справу міністерству внутрішніх справ. Перші арештування відбулися в Неаполі 30. грудня 1947 р. при від'їзді корабля «Санта Круж», який коштом ІРО рідвозив тисячу осіб до Арґентіни. Тоді арештовано дванадцять осіб, між ними п'ять українців. Заарештованих спершу тримали в неапольській тюрмі (де українець, **Микола Сімонов** помер, як ствердив лікар «на рака»), а потім перевезли до концентраційного табору у Фраскетте ді Алатрі (Фрозіноне), а 9. 5. до концентраційного табору на острові Ліпарі коло Сицилії.

В січні й лютому італійська поліція перевела на домагання советської амбасади в Римі дальші арештування, головно в північній Італії, де арештовано 17 українців. 26 чоловік перебувають у концентраційному таборі на острові Ліпарі. Арештування відбувалися нераз у дуже негуманний спосіб.

Наш Комітет від першої хвилини робив заходи, щоб не допустити до примусової передачі арештованих українців советам та щоб приспішити їх звільнення. До цієї акції притягнено деякі чужинецькі організації, гуманітарні установи й приватних людей, а саме: ватиканські кола, ІРО, Міжнародній Червоний Хрест, Італійський Червоний Хрест, Монс. Лянді, представника Американського Католицького Комітету в Італії, Папську Допомогову Комісію та наші Допомогові Комітети в Америці й їх представників в Европі. Крім того, **шість національних Комітетів (хорватський, словінський, польський, два російські й український) вислали спільний меморіял до різних амбасадорів, п. Рузвельтової та міжнародніх гуманітарних організацій.**

На особливу згадку заслуговують заходи **адмірала Ґ. Ф. Ментца, шефа ІРО в Італії, Міжнародного Червоного Хреста, Правної Допомоги Чужинцям і ватиканських кіл.**

26 лютого ц. р. вийшов у справі арештованих декрет, підписаний італійським президентом, на підставі якого **ніхто з них не може бути виданий советам, доки не відбудеться процес перед апеляційним судом у Римі, що ствердив би правдивість советських закидів.** Слідство й процес мають бути переведені згідно з італійськими законами, міжнароднім правом та законами країни, якої підсудний був громадянином. Якщо процес викаже невинність оскарженого, суд може його звільнити, хіба що совети відкличуться до опінії амбасадорів Америки, Англії й Франції в Римі, згідно із 45 статтею мирового договору. На процесі підсудні можуть мати оборонців. Цей декрет проголошено щойно 3 травня ц. р., тобто після виборів до парляменту, бо перед тим італійський уряд не хотів дражнити советів. Тепер міністерство юстиції зібрало всіх арештованих у концентраційному таборі Ліпарі й почало слідство.
Згідно з нашими інформаціями, арештовані не мають нічого спільного з воєнними злочинами, коляборанством і зрадою держави. **Єдина їх провина, це те, що вони не хочуть вертатися «на родіну».**

Якщо б советам вдалося дістати цих невинних людей у свої руки, це був би дуже небезпечний і далекосяглий прецеденс для наших скитальців в Італії, Австрії й Німеччині, бо під плащиком леґальности совети могли б забирати наших людей «на родіну».

Арештованим українцям, яких жде процес, мусимо допомогти за всяку ціну.

З уваги на те, що всі ці справи пов'язані з великими коштами, Комітет просить допомогти йому грішми тим більше, що арештовані голодують, не мають одягу, ліків та предметів щоденного вжитку. Листування в тій справі треба керувати до: Ukrainische Zentralstelle, Augsburg, Judenbergstraße 8.

Французький прем'єр Шуман дає журналістам інтерв'ю про політику Франції щодо Німеччини. (Дена)

Інж. Кішка головою бельгійського УДК

20 червня ц. р. в Брюсселі в залі Інституту Сент Марі відбулися з участю 350 членів (вуглекопів, робітників, науковців і студентів) та 20 гостей треті річні Загальні Збори УДК в Бельгії. Крім українців були присутні гості — чужинці, представники ІРО — п. Дюке, ІМКА — п. Стюрбуаф, конфедерації Християнських Синдикатів — п. Дюран, козачого руху — п. Александров, делеґат юґослов'ян і ін.

Після відкриття зборів і привітання головою УДК п. К. Мулькевичем, обрано президію зборів з п. Дзюбою на чолі та зачитано численні привітання від українських та чужинецьких установ. Від українських установ збори привітали: о. Ван де Мале з Голляндії від імени Кир Івана Бучка, ЦУД Бюро і СУБ в Англії, ЦПУЕ в Німеччині, ЗУАДК — США, УЦДО — Австрія, УДК — Швайцарія, ОУРФ — Франція і УДК — Італія. Привітання від Синоду УАПЦ наспіло після зборів.

Від бельгійських та інших чужих установ надійшли привітання від: Апостольського Нунція Монс. Ченто, Міністерств: Пального й Енерґетики, Праці й Справедливости, Конфедерації Християнських Синдикатів та від генеральної ради польських організацій в Бельгії (надійшла після зборів. Від українських повстанців привітав збори сотник УПА — Вернигора.

Після виборів верифікаційної і резолюційної комісій та комісії матки, члени Управи здали звіт перед зборами.

Голова Мулькевич з'ясував в цифрах досягнення УДК в ділянках: організаційній, суспільній, культурно-освітній, релігійній, матеріяльній і правної допомоги та зовнішних зв'язків.

О. д-р Ґерманюк у звіті науково-освітнього товариства підкреслив, що через байдужість деяких осіб, програми товариства не вдалося цілковито здійснити: нав'язання контактів з бельгійськими науковими товариствами, організації шкільництва (з заплянованих 15 народніх шкіл, існує всього 3), організації українських наукових відділів при бельгійських університетах.

Інж. Цимбала в звіті про СУМ підкреслив, що СУМ нараховує в Бельгії 507 членів в 8 осередках. СУМ брав активну участь в 35 академіях і концертах.

О. д-р Германюк далі від ревізійної комісії підкреслив, як недотягнення УДК велику кількість українців, які через байдужість до організованого життя, або через партійну розсвареність не належать до членів УДК. (А хто тому винен? — Ред.). На його думку в УДК всі мусять знайти спільну мову щоб здійснити свої завдання.

Після дискусій, в яких підкреслювано додатні та від'ємні сторони праці УДК попередній Управі уділено абсолюторію, обрано нові органи правління УДК: **інж. А. Кішка — голова**, В. Макар — секретар і Я. Пришляк — скарбник (президія). Управу та Ревізійну Комісію.

Новообраний голова подякував за довір'я, підкреслив потребу об'єднання всіх сил для успішної боротьби на зовнішньому відтинку і, що він збори власне й уважає тим консолідаційним актом, з такою програмою, яка здійснюється на рідних землях і може бути сприйнята всіма партіями й організаціями.

ТРУМЕН — ДЬЮЇ — АЙЗЕНГАУЕР ?

З Бостону повідомляють, що генерал Айзенгауер висловив принципову згоду виставити його кандидатуру на президента США. Перед тим з ним вела неодноразові переговори делеґація демократів. Як пояснив член цієї делеґації Карлсон, «ми маємо намір запропонувати президентові Трумену відмовитися виставляти свою кандидатуру і хочемо оголосити кандидатуру Айзенгауера, який, без сумніву, і буде обраний на президента». Айзенгауер уже не раз відмовлявся від пропозиції виставити свою кандидатуру, як з боку республіканців, з старою настановою яких він незгідний, так і з боку «відсталої» частини демократів. Проте, як заявив Карлсон, тепер **Айзенгауер переконався, що серед демократів уже нема політиків «старого стилю».** У переговорах з Айзенгауером, крім Карлсона, брав участь шеф інтернаціональної професійної спілки робітників індустрії жіночого одягу Дунскі і колишній співпрацівник Рузвельта Берле. **Проти кандидатури президента Трумена і за кандидатуру генерала Айзенгауера висловилися також 18 провідних демократичних діячів на чолі з старшим сином покійного президента Джемсон Рузвелтом.**

Тим часом, як сказав президент Трумен на пресовій конференції, **він не має наміру відмовлятися від своєї кандидатури**, яку виставив уже національний конвент демократичної партії, і певний своєї виборчої перемоги над республіканським кандидатом Дьюї. Трумен додав при цьому, що був би радий бачити на посту віце президента **Елеонору Рузвелт.** Однак Елеонора Рузвелт за словами її секретарки, не хоче виставляти своєї кандидатури на будь-який відповідальний урядовий пост. Разом з тим республіканський кандидат Дьюї, виступаючи на пресовій конференції, знову критикував діяльність демократичного уряду Трумена, закидаючи йому, між іншим, самостійне розв'язання таких важливих зовнішньо-політичних питань, як грецьке, турецьке, китайське, і палестинське, без поради з представниками республіканської партії. Дьюї визнав солідарність обох головних партій лише в ставленні до організації Об'єднаних Націй. (ДЕНА-ІНС, ЮП)

Ген. Клей закликає до пильности

ҐАЙДЕЛЬБЕРҐ (Дена). У зверненні до американської окупаційної армії з приводу дня американської незалежности генерал Клей назвав його «річницею, яку високо шанує кожний американець незалежно від його походження». Значення цього дня зростає дедалі більше. В багатьох місцях світу ще триває бій за незалежність і волю від нужди й страху. «Для нас, американців, — сказано в зверненні, — ці свободи є частиною нашої спадщини, але вони не звалилися нам, наче з неба, без боротьби. Ми повинні охороняти їх з якнайбільшою пильністю». Тепер є мільйони людей, що втратили свою волю і право обирати собі свій уряд, бо вони були не досить пильними або не мали достатніх сил опиратися тиранії. Легко загубити волю тяжко здобути її назад.

Перед скликанням західньо-німецьких Установчих зборів

Тризональна конференція представників окупаційної і німецької влади

1 липня у Франкфурті — як ми вже коротко повідомляли — відбулася конференція з участю військових губернаторів і 11 міністер-президентів німецьких провінцій трьох західніх зон. Як повідомляє Дена, конференція була скликана з метою поінформування представників німецької влади про наслідки Лондонської конференції і для проведення підготовчих заходів до скликання західньо-німецьких установчих зборів. Конференцію відкрив американський військовий губернатор генерал Клей, що, іменем трьох представників окупаційних зон привітавши шефів німецьких урядів, відзначив величезне значення конференції для Німеччини та її людности, і висловив надію, що почата робота за кілька місяців створить в Німеччині стабільну урядову систему, яка сприятиме усталенню миру не тільки в Німеччині, а й в усьому світі. Після того, за оголошеним генералом Клеєм денним порядком, кожний з трьох військових губернаторів зробив по доповіді з окремих питань конференції.

Першим доповідав генерал Клей. Темою його доповіді було скликання **західньо-німецьких Установчих зборів**, які мають бути зібрані не пізніше 1 вересня. Число делеґатів на них визначить окупаційна влада (правдоподібно один делеґат на 750 000 чоловіка населення). Обрання делеґатів провадитиметься в кожній провінції за принципами, встановленими її парляментом. Завданням Установчих зборів буде опрацювати конституцію, що має бути побудована на федералістичних засадах — із створенням центрального управління, але й з збереженням прав окремих провінцій і людської особистости. Конституція, крім схвалення її тризональною окупаційною владою, має бути ратифікована народнім плебісцитом, а за 30 день після набрання сили вже повинні почати працювати конституційні установи.

Брітанський військовий губернатор генерал Робертсон доповідав **питання міжпровінційних кордонів.** Воно має бути розв'язане порозумінням між урядами окремих німецьких провінцій, з тим, щоб по змозі не було надто великих або надто малих провінцій. Проект територіяльного розмежування провінцій остаточно схвалить тризональна окупаційна влада.

Третьою доповіддю на конференції була доповідь французького військового губернатора генерала Кеніґа про **окупаційний статут.** Як підкреслив доповідач, військові управи передадуть німецьким урядам законодавчу, виконавчу й судову владу. Проте з огляду на мету й завдання окупації, передбачається низка обмежень німецької повновлади. До них належать перебрання на себе тризональною окупаційною владою представництва в зовнішніх німецьких стосунках і збереженя мінімальної контролі над німецькою зовнішньою торгівлею, інтернаціональна контроля Поруp'я, питання репарацій та індустріяльної спроможности, ліквідація картелей, демілітаризація, контроля над деякими науковими дослідами, заходи до безпеки окупаційного війська і задоволення його потреб. Крім того, військові управи можуть використати всю повноту влади в разі небезпеки й потреби боронити окупаційний статут і конституцію. З цього виникає також низка вимог контрольного характеру, головними з яких є такі: кожна зміна конституції повинна бути узгоджена з окупаційною владою, а кожний прийнятий закон набирає сили лише за 21 день, якщо на нього не буде покладено вето окупаційної влади. Окупаційна влада сприятиме німецькій владі в її заходах щодо демократизації, а також в культурно-освітній галузі.

Після доповідей вюртемберґ-баденський міністер-президент д-р Маєр іменем всіх своїх колеґ просив дати їм змогу перед висловленням своєї думки порадитися із своїми міністрами й ляндтаґами. На окремому засіданні німецькі представники ухвалили після того знову зібратися 8 липня в Кобленці **на дводенну конференцію,** запросивши на неї і **берлінського бюрґомістра Люїзу Шредер.** При цьому було висловлено сумнів щодо можливости скликати Установчі збори до 1 вересня. Представники окупаційної влади згодилися на пропозиції німецьких представників, зокрема й на запрошення п. Шредер.

Як інформує німецька преса, німецькі міністер-президенти прийняли доповіді військових губернаторів, особливо генерала Кеніґа, з почуттям **певного скептицизму й почасти розчарування,** посилаючися на те, що окупаційний статут залишає в західній Німеччині альянтську контролю. Вюртемберґ-гогенцоллерський міністер-президент д-р Шмідт заявив: «Ми хочемо західньо-німецького управління, а не західньо-німецької держави». Тим часом генерал Клей на пресовій конференції, що відбулася після тризональної конференції, доводив і підкреслював, що передбачена в статуті контроля обмежена лише найпотрібнішим мінімумом і що все внутрішнє самоврядування в західній Німеччині цілком переходить до німецьких рук.

Дискусія про бізнес і поезію

Цікаві кооперативні збори в Мюнхені

У Мюнхені, в залі українського ресторану відбулися III загальні збори членів кооперативного об'єднання споживачів (КОС), на які з'явилися 70 управнених до голосування членів і 3 гостей·

Відкриваючи збори, голова надзірної ради інж. Ю· Павликовський привітав присутніх і відзначив широкі осяги діяльности української кооперації, про що свідчать і її великі вкладки на культурно-освітні цілі, фінансування тижнів української культури в Реґенсбурзі і Мюнхені, надання в порозумінні з ЦПУЕ допомоги науковцям. Це стверджує, що наша кооперація не обмежилася лише комерційними справами, а активно сприяє піднесенню всього нашого національно-культурного життя·

Зі звітом про діяльність управи виступив начальний директор Степан Спринський. Констатуючи з сумом, що загальні надії на проведення наступних зборів на рідній землі не здійснилися, доповідач відзначає як відрадний факт дотримання кооперативних традицій ще з рідних земель· Бо кооператива праця є проявом ініціятиви нашої української спільноти.

Як каже прелеґент, у діловому 1947 р· КОС зробив великий поступ у своїй праці, його зареєстровано в державному суді і потім він дістав ліцензії в' промисловому уряді· Були намагання поширити діяльність на всі ділянки торговельного життя, але цьому перешкоджав брак приміщень· Число членів КОС'у невпинно зростає, обіг за діловий 1947 р· досягт 2 705 424 марки або на понад мільйон марок більше, ніж попереднього року. Протягом року відбуто 25 засідань та низку нарад з центросоюзом.

Труднощами в праці торговельної ділянки були: брак добрих працівників, приміщень, транспорту· Трапилася й конфіскація американською владою книжок на 90. тис. марок· По інтенсивних заходах їх повернено·

Доповідач відзначає далі, що закиди споживачів на нечемність продавців, брак товарів і високі ціни щоразу перевірялися і вживали відповідних заходів. Цього року таких закидів уже багато менше·

Добродійні датки становлять 85 тис· — на ЦПУЕ, ОПУЕ, церкви, студентів, високі школи, КОДУС, ЦеСУС, кооперативно-пресовий фонд, допомогу кооператорам, бідним дітям, на охорону могил, на виставку в Лондоні та пластовий джемборі.

В цей час у залі засідання появився директор ЗУАДК, представництва на західню Европу д-р Роман І. Смук· Високого гостя вітає інж· Ю. Павликовський. Дир· Захарчук дає аналізу балянсу кооперативи КОС на 31 грудня 1947 р·, що становить 435 тис· марок. Збори ухвалюють надвишку балянсу поділити на запасні фонди і за пропозицією контрольної комісії уділяють абсолюторію дирекції і Надзірній Раді за 1947 рік·

Далі з промовою виступає д-р Роман І. Смук.

— Мені дуже приємно, — каже він, — бути присутнім на кооперативних або, — як кажуть в Америці, — на бізнесових зборах, — тому, що я душею і тілом підписуюсь під бізнесом, а читаючи українські газети, найбільш цікавлюсь бізнесовими новинами. Довгі роки і десятиліття українська справа не відповідала дійсності, бо українське населення, розвиваючись культурно, не підносило одночасно своє господарство, свій бізнес· Перша світова війна, польське панування і недопущення українців до державного життя змусило наших учених шукати бізнесу і це довело їх що вони здібні й до бізнесових інтересів. Для мене цифри ваших кошторисів звучать краще, ніж поезії, бо я вихований в американському дусі· Я почув тут ту мову, яка мені найбільше подобається· З допомогою бізнесу — підносьте добробут свого народу!

Інж. Павликовський дякує д-рові Роману Смукові за його відвідання кооператорів.

— Ви думаєте про бізнес по-американськи, — каже він — ми, як економісти, читаємо поезії і з бізнесу робимо поезію життя· Американці тепер самі задумуються, чи добре визнавати лише бізнес· Ще Рузвельт констатував, що неповних 2 мільйони американців мають 2/3 національного маєтку і національного прибутку та бачив у цьому небезпеку.

Промовець передбачає, що реформа, яка проходить в Англії, стосується й Америки, що д-р Смук разом з ними й читатиме поезії і творитиме бізнес·

Д-р Смук відповідає: для того, щоб знати Америку, треба знати обидва її боки. В бізнесі є дві течії — кооперативна і корпоративна· Американський капітал поділяється на' уділи· Як оповів він, американська влада в Франкфурті доручила йому скласти схему кооперативної системи, щоб використати енерґію наших скитальців для хатнього промислу, і просить допомогти йому своїми думками в цій справі.

Загальні збори до Надзірної ради замість вибулих 4 членів обрали нових.

Папа закликає до співробітництва

Папа Пій XII, виступаючи перед зібранням 30 000 робітників «католицької акції», закликав їх сміливо й з довірою іти своїм шляхом далі· Папа застерігав від спроб провадити реформи в народньому господарстві, базуючися на ненависті, і вимагав від робітників для поліпшення їх соціяльного становища співпрацювати з іншими клясами· (Дена-Ройтер)

Владика Бучко в Австрії

7—15· червня ц. р· відвідав Австрію єпископ Іван Бучко, Апостольський Візитатор українців у Західній Европі. Свої візитації розпочав Владика відвідинами Генерального Вікарія Українсько-Католицької Церкви в Австрії о.д-ра Горникевича. В Лінцу відправив Владика молебен і після проповіді відвідав організацію Харітас, де зустрівся із членами Обласного Осередка Горішньої Австрії та представниками Повітових Осередків, а також іншими делеґатами горішньо-австрійської бласти·

Наступного дня прибув Кир Іван до Ґрацу, де відправив Архиєрейську Службу Божу з проповіддю· В Зальцбурзі перед церквою табору Лексенфельд ждали мешканці цього найбільшого в усій Австрії скупчення українців. На вступі привітав Владику голова Таборової Ради д-р В. Грабовський· Службу Божу відправив Владика на майдані табору з участю численного духовенства, що прибуло з цілої американської зони Австрії· Після Богослуження Владика прийняв на майдані офіційні привіти. Від духовенства Австрії вітав Владику о· проф. П. Хомин, а від організованого українського громадянства в. о· голови Українського Центрального Допомогового Об'єднання в Австрії п· І. Рудницький· Від бюра ЗУДАК, як представництва заморських земляків в Австрії, виступив із привітанням мгр В· Гіна, від Міжтаборової Ради інж. Мельникович, від шкільництва й організацій молоді дир· Бабяк і студ. Головінський· Усі делеґати передали Владиці меморіяли, а Кир Іван цікавився станом праці установ. Після обіду Владика відбув соборчик із духовенством та приймав окремих осіб. Другого дня відвідав латинського Архієпископа д-ра Андрія Рорахера·

Цього самого дня увечорі шляхом на Берхтесґаден Владика прибув до Іннсбруку й замешкав у славетному католицькому семінарі Канізіянум. У храмі св· Миколи відправив Архиєрейську Службу Божу, підчас якої співав хор «Ватра» Л· Туркевича. На Богослуженні було чимало чижинців, між ними ректор іннсбруцького університету д-р Заузер та представники французької влади. Пополудні відбулася зустріч Владики з громадянством у великій залі «Музікферайну»· У залі ресторану «Ґрайф» відбулася спільна вечеря представників духовенства та світського громадянства з Владикою· Після привітання Місцевого декана наступили привіти дир. І· Тиктора (від УЦДОА, його секції КОДУС та надзвичайних членів ЛУПВ і ПУСТА), о. В. Кармазина (братство Св. Апостола Андрея й учительської громади), полковника С· Єфремова (Філії Союзу Українських Ветеранів) і д-ра В· Білинського (від молоді і Обнови)· Другого дня Владика відвідав генерала Воазара, як представника зональної альянтської влади, ляндесгауптмана на Тироль д-ра Вайсгаттерера і посадника міста Іннсбруку д-ра Мельцера. Після цих відвідин відбулася конференція з президією УЦДОА·

Ландек вітав Владику дуже урочисто. Увечорі відбулася академія у театральній залі табору· Промову сказав найстарший віком ветеран визвольних змагань радник Т· Рожанковський, мала дівчинка деклямувала вірш· Виступав хор «Ватра» під дириґентурою Л· Туркевича. Другого дня після Богослуження у залі таборового клюбу прикрашеній експонатами мистецької виставки, відбувся спільний обід, на який прибули також — губернатор французької військової влади в Ляндеку, французький командир табору і французький курат (вони були також присутніми в церкві). Були і представники латинського духовенства·

З Ляндеку єпископ д-р Іван Бучко від'їхав Арльберґ — експресом до Парижу· На двірці прощалася з ним українська громада і представники французької влади· Співав хор «Ватра»· Голова УЦДОА проводив Владику до кордонів Австрії.

Відвідини Владики залишили в серцях українських еміґрантів незабутнє враження· Владика від'їхав до Парижу, звідки поїде на візитацію до Бельгії і Голляндії· В дорозі до Риму зупиниться в Швайцарії Восени цього року відвідає Англію·

БРАТСТВО УСС

Другий З'їзд УСС-ів у Реґенсбурзі

І знову цей з'їзд — як і перший 31· 1. і 1. 2. ц· р· — відбувся 19 і 20 червня ц. р· в Ґанґгоферзідлюнґ — Реґенсбурґ у атмосфері братньої зустрічі, побратимства по ідеї й по зброї· Не дивлячись, що на перешкоді стала реформа валютна, яка сколихнула нашим — і матеріяльно-сірим життям діпістів, то непоправних романтиків УСС-ів і це не втримало, і вони з'їхались із усієї Німеччини й Австрії на товариську зустріч. Усіх — деякі з родиною, якої тут не враховуємо — прибуло 78 осіб. Бачимо друзів із Австрії: О. Волосянський, І· Гірняк, Р· Назаревич; з півн· Німеччини: Б. Білинкевич, Р. Гаванський, І· Желіско, Т· Кизима; прибули й наш полк. лікар В. Білозор із родиною, о. Ст. Кіржецький, о· М· Куницький, і Льоньо Лепкий, П· Постолюк. Мило було привітати на зустрічі представницю боєвичок УСС-ок ВШ· паню Гандзю Дмитерко-Ратич·

Перший день з'їзду пройшов на ділових нарадах делеґатів Станиць УСС. Зі звітів голови отамана Н. Гірняка й його заступника І· Поритка зібрані довідалися, що вся діяльність зосередилась в першу чергу над обєднанням усіх комбатантів у одну нашу військову сім'ю, і що подія цього об'єднання недалека здійснення· Далі, робляться старання, щоб відновити й жваво повести видавничу діяльність, упершу: видавати твори, в яких утривалювалося б традицію наших визвольних змагань 1914—1920· Переведено на краще деякі зміни статуту, М· ін. — нову назву Т-ва ухвалено: Братство УСС.

По цілоденній нараді, увечері, 19. 6·, в театральній залі Оселі, привітали УСС-ів найменші Оселі — дітвора народн. школи ім· Митрополита Андрея Шептицького — улаштовуючи, в багатій програмі, **вечір пісні й танку**· Це було зворушливе, як ця наша дітвора сердешне вітала «стару войну».

По концерті пішла братія УСС-ів на чай і на гутірці, співах, товариських дотепах і спогадах провели поза північ·

Другий день з'їзду, 20. 6·, пройшов під знаком великої святочної напруги· Ранком, о год· 9-й, ухваливши привіти й резолюції з'їзду, перечитавши всі привіти для з'їзду, роздав отаман Н· Гірняк відзнаки УСС. Після цього усі учасники з'їзду пішли до церкви, де о год· 10,30 до торжественної Служби Божої станув Всесв· **о. Генер. Вікарій М· Вояковський УСС**, у сослуженні Всеч· отців Степана Кіржецького та Миколи Куницького, обидва УСС. Після Служби Божої, на якій співав хор «Сурма» Всесв· о· Ген. Вікарій виголосив коротку, але гарну змістовну та палку проповідь, присвячену з'їздові УСС-ів: а по ній відправлено панахиду за поляглих у боях за волю України.

Пополудні о год· 16-тій зібралися — з причини негоди — в просторій залі усі УСС приявні на з'їзді, курінь пластунів ім Хведора Черника з Міттенвальду і вся пластова молодь оселі Ґанґгоферзідлюнґ; представник комбатантів, полк· Омелюсик, ректор УТГІ проф. Іванишький, генерал-хор· Г· Стефанів і представники установ і громадянства — усі прибули на акт: символічної передачі традиції, Леґенди УСС на руки Пластового Куреня ім. Хв. Черника для всієї Української Молоді· Акт цієї передачі зачав кількома словами отаман Н. Гірняк, як Голова Братства УСС; за ним Роман Купчинський виголосив коротке — але багате на образи, синтетичне формою і змістом, глибоке від серця, повне поезії і знеслости, а при тому щире і безпосереднє — слово: про Леґенду УСС. Після нього, отаман Н· Гірняк, довше зупиняючись на значінні і вазі цього акту, живо змалювавши минуле й прийдешність, вручив Грамоту передачі Леґенди — мистецьке оформлення якої виконав мистець Василь Залуцький — Оробець — згаданому куреневі·

На держак прапору куреня — спадкоємця традиції отаман Н· Гірняк вбив цв'ях — військову відзнаку УСС. Під час акту передачі відспівано «Червону калину» і гимни пластовий та — на закінчення — національний·

Увечері цього ж дня в театрі відбувся Вечір Стрілецької Пісні. Лев Лепкий, у приступній живій формі, з'ясував приявним УСС-ам і гостям суть, постання і значіння пісні УСС; хор «Сурма» під дир. проф· О· Плешкевича відспівав низку стріл. пісень у мистецькому оформленні та інтерпретації; В. Блавацький у глибокому відчутті продеклямував «Стрілецьку шапку» А. Курдидика· А на закінчення пішов II акт «Шаріки», оперета Ярослава Барнича УСС· Цей фраґмент — у якому взяли участь артисти Шашарівська, Блавацька, Малецький, Левицький, Теплий і інші, — виведено, під муз· проводом Я· Барнича, з кожного погляду незвичайно чисто, мистецьки й привабливо.

По цьому вечорі відбулася спільна вечеря УСС-ів, із представниками пластової молоді, комбатантів, СУМ-у, УПА, місцевої нашої влади й усіх установ та орґанізацій, театру й хору.

Далеко поза північ стало розходитись це миле товариство, яке весело й піднесено провело довкола УСС-ів цю спільну, скромну вечерю.

Роз'їхалась братія УСС з полегшою у серці після зустрічі з товаришами, з пластовою молоддю; роз'їхалась із притасною надією, що все-таки — ще відбудемо в кращих умовинах наш з'їзд УСС-ів·

Прицьому не можна ніяк поминути мовчанкою: працьовитости, посвяти комітетових цього з'їзду, мм· ін· інж· А. Артимовича, О. Котика, В. Когута, Турчина і голови Комітету д-ра Я·-Солтикевича; та ревности, відданости пань-жінок УСС-ів·

—о—а·

Сподіваються зниження залізничних тарифів

ФРАНКФУРТ (Дена)· Як заявив директор управи сполучень д-р Фроне, керована ним управа разом з управою залізниць обговорює тепер питання про зниження цін за проїзд залізницями· Наслідки цих переговорів будуть відомі найближчим часом.

Данило Мріщук

Оля Чернігівка

Розповідь молодого партизана

В неї очі — терен· Повні груди випинають блюзочку. Дві чорні коси звисають на рівних плечах, прикрашаючи гнучкий дівочий стан· В гурті бойківських дівчат, мов троянда серед різноманітних квітів.

— Хто тая дівчина? — запитався сотенний Бродич в однієї місцевої на ім'я Катруся·

— Та це ж санітарка Оля, совітка, — і зиркнувши на мене, почервоніла як макова пелюстинка.

Підходжу до розгубленої Катрусі· — Як розуміти «совітка», адже вона серед вас? —

— Та перепрошую, друже-командире, вона звідтам, ваша краянка, оправдуючись оповідає Катруся·

— Вона добра дівчина. Ходить до нас· Оповідає нам багато-багато про Україну, про велике місто Чернігів. Ми її назвали Оля Чернігівка· А як пісень багато знає українських! Співає з нами, розповідає з книжок. О, вона фест письменна, але не гонорова· Знає всі повстанські пісні· А як турбується за хворих· Коли привезли ранених наших хлопців, вона завжди робила їм перев'язки, а медикаментів не жаліла.

До гурту людей підходить літній селянин. На голові вилинялий капелюх, одягнений в бойківську свитину, а на ногах саморобні ходаки· Він оповідає, що совіти нічого не робили в селі. Приїхали до сільради, погоморіли про щось з головою й зараз же поїхали через ріку на Підгородці· Немає чого боятися, можна йти в село· Юрба погуторила, розбилася на маленькі гуртки й розбрилася лісом по схилу гори в потік, в село·.. В лісі залишилися самі повстанці·

Сиджу на зітлілому буковому пеньку й думаю. — Хто вона, ота чарівна дівчина Оля Чернігівка? Як вона попала сюди, в ці убогі Карпати? — Виношу собі рішення — зустрітися з нею·

Тіні смерекових лісів покрили гірські схили· Вечір. В повітрі вогко, повіває гірською прохолодою. Вода про щось гомонить в потоках з відвічними кам'янистими берегами· Де-не-де злякано просичить птах, перелітаючи над потоком· Мені все байдуже. Йду по торішній плеснявій траві· Не стежкою, а так просто, ближче до Сопоту, збиваючи ногами давно перегнилі в землі пні смерек та буків. У мене автомат, пістоль, дві ґранати· На всякий випадок. В моїй уяві Оля Чернігівка· Заходжу до хати станичного Мороза·

— Підемо! Станичний ні слова· Одягається· Пістоль, дві ґранати за пояс. Вийшли на вулицю·

— Куди? — запитує станичний.

— Веди мене до Олі — санітарки. За лишиш у хаті, а сам куди хочеш·

Оля мешкає в окремій кімнаті від господарів. Двоє вікон її кімнати виходять на вулицю, на потік· Бо тут, у горах, центральна вулиця завжди понад потоком. Потік вічно співає гомінку пісню убогим бойкам

*

Невеличка кімнатка, але чепурна. Між вікнами стіл, під протилежною стіною ліжко, застелене полотняною рядниною щей хрестиками вишито долішній берег, що звисає над долівкою· Оля при вечірньому лямповому світлі чарівна, в її розмові відчувається лагідність, щирість. Вона молода, вона просить, щоб звертатись до неї на «ти», але розмовляю з нею на ««ви». О, вона багато знає! Вона розповідає все про мою Україну, про Україну з потойбік Збруча, про Чернігівщину, про її улюблену Ічню·

— Ви думаєте, що на Україні, в нас на Чернігівщині немає повстанців? Є· Може не так багато, але в кожнім селі

Запитую про її родину, що пишуть з дому·

— Ех, моя родина! — і потекла сльоза по ніжному личку· Коротка павза. Я не рішаюся розчулювати дівчину, а їй соромно за свою м'якість.

Злегка схлипнула, витерла сльози й почала·

— В осінь 1943 р· до нас прийшли большевики. Я збиралася їхати в Чернігів закінчувати медичну школу· Старшого брата — Грицька — забрали в червону армію й зразу ж на фронт· Менший, Василько, сховався в лісі· Мої мама й тато старі. Працювали вдома· Вчуся в Чернігові всю зиму· Влітку 1944 закінчила медичну школу· Нас викликали в «Облздрав» і запропонували працю на вибір· Зобов'язали відпрацювати три роки. Де, хто хоче· Я вибрала найкраще місце, в Карпатах· Інші поїхали на Урал, або на фронт. Перед від'їздом відвідала батьків в Ічні· Живучи в місті, засліплений народ большевицькою пропаґандою про перемогу над гітлеризмом, про щасливе життя в колгоспах, не знає що робиться в районах, у селах. У селі інакше· Злидні, нужда й неспокій·

Однієї ночі стукіт під хатою.

— Що таке? — питаю у мами·

— Сама побачиш! — сказала мама й пішла відчиняти двері· — Мені мама нічого не говорила про брата· В хату входить чоловік п'ятнадцять. Всі озброєні, засмалені вітром, як фронтові вояки·

— Що це за люди, де вони тут взялися — думаю про себе· А коли це підходить один, другий ·.

— Здоров, Олю! Ти ще й досі большевизуєшся, найтеплішого тата славиш, ясне сонечко і·.·

КОЖНОМУ слово

За правильне ставлення до американців

Пане Редакторе!

Передусім мушу зазначити, що з усіх українських часописів виданих тепер в Баварії найрадше читаю «Неділю». Це тому, що вона не обмежується до обговорення високої, ґльобальної чи «федеративної» політики, а дає місце також справам нашого щоденного життя, є віддзеркаленням його ясних і темних сторін.

Одну таку справу порушено в «Неділі» за 16 травня ц. р., а саме справу поведінки в Америці наших нових еміґрантів Як один з тих, що там були і мали нагоду ознайомитись безпосередньо з тамошнім середовищем, хочу поділитися з читачами деякими своїми спостереженнями в цій справі.

Думаю, що слушно радить канадський «Український Голос» (цитований в тім же числі «Неділі»):

«Найкраще для тих, що сюди їдуть, пам'ятати, що вони їдуть до школи...» Подібно висловлюється єпископ Бучко, що знає Захід (Европу і Америку) особисто: «Українська еміґрація повинна передусім зберегти себе, зберегти свою віру, культуру і національну свідомість, а головно, вчитися в чужинців. Використати час примусового перебування поза межами батьківщини на те, щоб придбати більше знаннів, використати досвід Західньої Европи в різних ділянках науки, господарства, культури. Нам на заході є чому вчитися».

Не можна ставитися так, як це зробив п. Б. Сова в статті п. н. «Сфінкс давно промовляв» (Неділя» 9. 5. ц. р.), де він каже, що «...духовний світ Европи нас. не зворушив, а навпаки розчарував, за виключенням його матеріяльних здобутків». Це, вибачте за щирість, скрайня тупість не бути зворушеним на Заході нічим, тільки його матеріяльними здобутками. А хтож ці матеріяльні здобутки робить, як не дух? Машина сама удосконалюється, нові винаходи самі винаходяться? За ними мусить бути бистрий розум, неспокійний, всешукаючий дух. І мусить це бути вільний дух, що оковів не терпить. Не даром матеріяльні здобутки найбільші в Америці, бо і дух там найсвобідніший.

Коли большевики кажуть про Захід: — «Техніка — так, але культури нема», то нам це зрозуміло. Поза марксизмом-ленінізмом-сталінізмом у них все інше дич. Але ми?!

Поза хмародером, чи атомовою енерґією, не бачити того маленького чоловічка, що є творцем того всього; не бачити того, відважного замилуваного в праці, в досліджуванні, того бистрого, динамічного, а передусім вільного духа — це справді наше нещастя. Не дивно, що ми лíземо раком.

Зарозумілий є погляд, що ми «найкращі», «найреволюційніші», чи які там інші «най», а решта є «мертві душі». З таким поглядом їхати до Америки і з ним пхатися в гущу старої еміґрації — ні до чого доброго не доведе. Ідете туди як учні, а не як учителі.

Є одначе одна справа, в якій наша нова еміґрація може відіграти велику ролю вже з самого початку. Це справа **боротьби проти комунізму**, що процвітає серед нашої старої еміґрації. Слово наочних свідків большевицького «раю» буде діяти як грім, розбиваючи ілюзії збаламучених наших братів про «диктатуру пролетаріяту». Очевидно, як хто мав би виступати з такою нісенітницею, як Б. Сова (у вище згаданій статті), який каже про колективізацію: «якщо — ж ця важлива аґрарна реформа з економічного боку буде прагнути до піднятття загального добробуту селянства, то ми її не так і боїмося, хоч вона й породжена совєтською системою...», то він краще хай мовчить.

Як може підняти добробут селянства те, що пхнуло селян в найбільшу нужду і неволю? Колгоспи, це справді нова панщина з додатком НКВД, і селянство їх стихійно ненавидить та при першій нагоді ні кісточки з них не оставить.

Не майте про них ніяких ілюзій, пане Сово!

Думаю, що це погляд дуже відокремлений, та що за морем ніхто його поширювати не візьметься (поза комуністами).

Одну помилку, на мою думку, робить автор статті «Євшан-зілля» («Неділя», 16. 5. ц. р.), а саме в питанні «засимільованих братів». Стаття стремить до того, щоб «наші засимільованні брати віднайшли себе як українці».

Асимілюються в Америці не тільки українці, але й усі інші народи. Вони стають американськими громадянами, американськими патріотами. Цей процес відбувається без ніякого натиску від американців. Еміґранти мають повну свободу — можуть закладати школи, які хочуть, видавати газети, книжки, не потребують ніякого на це дозволу, і без ніякої цензури; можуть закладати організації. А однак еміґранти добровільно вдаються по папери на право громадянства, стають американцями. Цього нігде в Европі немає, це саме чар американської культури діє так на еміґрантів.

Чи нові еміґранти мають розпочати боротьбу проти цього? Це не практично (щойно тоді був би конфлікт з американцями) і недало б ніяких успіхів. Хто став американцем з власного вибору, вже ним не перестане бути. Це саме робили мільйони інших разом з ним і перед ним. Він у тім не тільки не бачить нічого злого, але тим гордиться.

Дарма тратити енергію на те, щоб вони себе «віднайшли як українці». Це із ще більшою силою стосується дітей наших еміґрантів там народжених. Це вже 100-процентові американці. Ніяка сила цього не змінить, **із цього трагедії робити не треба**, як не роблять її народи. Зважмо, що без цього Америка не була б тим, чим є, або взагалі її не було б.

В такому разі не відасимільовання повинно бути нашим завданням, — це була б змарнована робота — а прямо здобуття їх, як і всіх інших американців, для попертя наших визвольних змагань. Можливо, не так здобуття — бо проти того ледве чи хто з них є — як, радше **зактивізування їх по тій лінії**. Американці походження жидівського, німецького чи польського дуже багато роблять для країн своїх батьків. Багато можуть зробити і наші американці.

Думаю, що як наші нові еміґранти так підійдуть до старих, то не зроблять похибок і співпраця буде наладнана добре.

П. Жук.

Вартісна нарада в Геллендорфі

В українському таборі 25 у Геллендорфі відбувся зїзд культурно-освітніх референтів українських таборів брітанської зони Німеччини. На конференцію, крім умандатованих референтів, прибули — представниця Українського Допомогового Фонду в Канаді пані **Храплива**, керівник відділу Культури й Освіти ЦПУЕ **проф. Л. Білецький**, представник Головної Квартири IPO **містер Тайдер**, голова УЦДК **проф. Яловий** та інші. Конференцію відкрив і головував підчас нарад керівник Відділу Культури й Освіти УЦДК **інж. Володимир Шевченко**.

Учасників конференції вітали представники таборової самоуправи й місцевих організацій. Першого дня конференції виголошено реферати — проф. Діхтяренко «Організація культурно-освітньої праці в таборі», п. С. Порот «Пропаганда нашої справи серед чужинців», о. д-р Ф. Побіґушка «Релігійно-моральне виховання». Другий день нарад розпочався дискусіями над зачитаними доповідями. Голос забірали проф. Л. Білецький, шкільний інспектор проф. Бобеляк, д-р Мелешко. о. Ю Татомир, проф. Вожаківський та культурно-освітні референти. Всі порушували питання покращання культурно-освітньої роботи в таборах. На закінчення нарад прийнято резолюції, які мають стати базою культурно-освітньої роботи по таборах. З'їзд повинен мати далекосягле значення для дальшої праці в цій ділянці в українських таборах брітанської зони Німеччини.

На перший день Зелених Свят мешканці табору 25 у Геллендорфі гідно вшанували пам'ять наших героїв. На цвинтарі кацету мешканці табору насипали символічну могилу й поставили дубовий хрест. На могилі покладено пропам'ятну таблицю з написом англійською, французькою й українською мовами. **На цвинтарі находиться 806 спільних могил**, у яких знайшли вічний спочинок жертви націонал-соціялістичного режиму різних національностей.

Увечорі рушили процесії з обох наших церков на цвинтар, що лежить у лісі недалеко табору. З вінками організовано йшли — СУВ, Пласт, СУМ, таборова охорона в уніформах, ОУЖ, гімназія, народня школа. На цвинтарі перед символічною моґилою священики о. Юрій Татомир і о. Осип Каменецький відправили спільну панахиду. Співали два церковні хори. Промову сказав проф. П. Клименко. В процесії взяли участь масово таборяни. Почесну сторожу несли Пласт і таборова охорона.

Технічно-Учбовий Комбінат починає перекваліфікацію

Завдяки енергійним заходам голови місцевого ОПУЕ інж. Сем'янчука, Технічно-Учбовий Комбінат в Ашаффенбурзі розпочинає 4 липня нові курси практичних фахів.

Крім відділів будівельного, авто-механічного, геодезичного створено такі практичні відділи, як: коперативно-молочарський, залізничний, радіотехнічний, годинникарський, садівництва і городництва.

4 липня починають також посилену працю зорганізовані ОПУЕ курси англійської мови. Навчання почнеться з більшими групами наших громадян.

З'їґнорували постанову ЦПУЕ!

На день 30. 5. ц. р. Обласна Виборча Комісія в таборі Нового Ульму призначила вибори до Таборової Ради, Контрольної Комісії й делеґатів до Обласного Комітету, які мала запровадити Таборова Виборча Комісія очолена п. Іваном Худим.

Передбачаючи поразку своїх однодумців (список ч. 1.), п. Іван Худий зарядив вибори таким чином, що виборець, одержавши виборчу картку, мав право вийти з виборчої залі, заповнити її деінде, а пізніше, у вільний час міг прийти й кинути до виборчої урни. Пан Худий знав, що на таку постанову не погодяться представники списка ч. 2, бо вона порушує таємність виборів.

Голові виборчої комісії такий плян удався, бо виборці списка ч. 2. справді не взяли участи в виборах. П. Худий при некомплетній виборчій комісії й без контролі виборців списка ч. 2., «успішно» запровадив «вибори» до кінця і отримав добрі вислідн.

До осягнення своєї мети п. Худий заанґажував до цієї акції п. Притуляка, який, знаючи, що представники списка ч. 2. за підписом 508 осіб внесли протест проти незаконних виборів до Громадського Суду при ЦПУЕ, не чекав висліду на цей протест, а заявив п. Палінґ, як представник ЦПУЕ, що вибори були правильні. 15. 6. почався Громадський Суд, на якому п. Худий вже твердив, що була 21 картка неважна. І дійсно суд уневажнив ці вибори. Уневажнив їх і Найвищий Суд.

На підставі судових вироків ЦПУЕ за підписом президії надіслало до коменданта табору п. Мандзенка листа з забороною передавати функції новообраній Таборовій Раді. Одночасно ЦПУЕ надіслало листа до директорки IPO п. Палінґ, в якому повідомило, що п. Притуляк від ЦПУЕ не мав жодного уповноваження в справі апробати виборів.

Але п. Манзенко зіґнорував постанову ЦПУЕ і наказав передати управу табором новообраній групі. Зате Найвищий Громадський Суд наказав провести нові вибори впродовж 12 днів.

Виборці.

Европейський федераліст про Україну

(Від власного кореспондента). Нещодавно в Реґензбурзі відбувся виклад професора **доктора Едурда Герольда** на тему — «Доля України». Доповідь відбулася з почину Реґензбурського віділу Europa-Union, що входить як федеральна частина до Европейської Спілки Федералістів, яка була одним з організаторів Гааґського Конґресу за об'єднану Европу, що відбувся 4—10 травня.

Доповідач вдався до присутніх з ориґінальним зверненням: «Шановні пані й панове реґензбурські европейці або европейські реґензбурґці!» Як пояснив далі доповідач, він цим зверненням хотів підкреслити суть нового революційного своїм духом руху за Об'єднану Европу або за Пан-Европу, яку Европейська Спілка Федералістів мислить собі аж по Урал. Ідеться, на думку доповідача, нині про те, щоб створити в Европі такі умови життя людей, за яких в духовій площині не було б різниці між тим, чи дана людина німець, француз, італієць, голяндець, чех і т. д. Отже всі належні до різних національних культур Европейського суходолу повинні духово перевиховатись і стати европейцями, спільно творючи европейську культуру, що є могутньою духовою силою проти гніту, насильства, політичного, національного й господарського.

Нині Европа поділена на два табори: европейської демократії й східнього тоталітаризму, що скріпився під впливом німецького й італійського тоталітаризму. Останні потерпіли поразку в війні. Паневропейський рух хоче, щоб не було тоталітаризму, а щоб була мирна співпраця всіх народів Европи незалежно від того чи вони «малі» чи «великі», бо не кількість творить силу духової культури, а якість її.

Доповідач відзначив, що **український народ один з перших став жертвою тоталітаризму, але також відзначив свою глибоку віру, що український народ зазнає щасливого й вільного життя у вільній сфедерованій Европі, як і інші народи східньої Европи**. Це не легко буде досягти, але станеться, якщо всі народи Европи зрозуміють суть ідеї Пан-Европи, бо не було ще в історії людства такої поступової гуманістичної ідеї, яка б зрештою не перемогла: так було з християнством, з ідеєю рівности людей перед Богом, так було з ідеєю рівноправности людей перед законом, так буде і з ідеєю рівноправности націй, вже частково здійсненою.

Після доповіді відбулася дискусія. Присутні нагородили доповідача рясними оплесками.

Реґензбуржець.

Відвідини в українського Аврама

Це не про біблійного Авраама мова, але про нашого українського. Від осени 1946 р. є він, із невідомих для нього й оточення причин, позбавлений права ДП. Мешкає в малому німецькому місті із своєю дружиною. Заробляє собі кусок хліба дрібною працею для українських малярів — робить для них із принагідного матеріялу підрамники до образів, дружина ходить по замовленню працювати на поле до знайомого німецького селянина. Живуть і не журяться, за табором та добродійствами IPO не побиваються.

До них, до цього міста Геренберґ, як на прощу їздять із різних таборів та осередків української еміґрації старі й нові еміґранти. Той за порадою, інший за тим, щоб, поговоривши із старим, віднайти духову рівновагу.

І цей наш Авраам не відмовляє нікому, а черпаючи із свого життєвого досвіду, радить, тішить розсварених. «Не буває такого дня, щоб до мене хтось не приїхав, а ночуємо отут завжди з двома, або трьома приїзжими, що прибули на вечір та не встигли на останній поїзд» — каже мені п. Авраам Галета. Ніхто з подорожуючих українців, а їх особливо багато з різних кутків Німеччини на протязі цілої осени до Геренберґу за яблуками їздить, не вийшов від мене голодним — пояснює мені наш український Авраам. Йому 70 років. «Маємо однаково років з ген. Омеляновичем-Павленком» — каже п. Галета. Охоче розповідає про свою військову службу в Українській Армії, про перебування в Каліші, мріє про свою Київщину, а про Америку й слухати не хоче.

Передплачує всі українські газати, що виходять на американській зоні, читає їх вночі, бо вдень часу не має.

Так живе собі наш український Аврам.

Маслівець.

Caveant consules!

Під час наради у Франкфурті в справі еміґрації до США, д-р Смук звернув увагу на добір кандидатів на виїзд. Як приклад невідповідної селекції, подав д-р Смук такий факт: Єпископ Бучко домігся для студентів українців греко-католиків і православних 50 стипендій у Бельгії та безкоштовне приміщення й утримання в одному з католицьких студентських домів. Стипендії призначено кандидатам, яких подали українські організації. Але після приїзду до Бельгії, 10 студентів з поміж тих, що одержали стипендію, подали протест до Папи Римського, мовляв, українські націоналісти забороняють їм говорити їх рідною „русскою" мовою.

Слід зауважити, що також у інших ділянках нашого організованого життя (суспільна опіка, організація праці) останніми часами помітні факти протеґування нашими відповідальними чинниками осіб російської національности із шкодою для українських національних інтересів

Українська громадська опінія домагається, щоб такі випадки абсолютно не мали місця в нашому житті, а вже ніяк не можна допустити до того, щоб у таку акцію анґажувалися українські керівні чинники і цим діяли на шкоду нашої справи.

Інж. Роман Скочдополь, Ганау

Боже мій! Та цеж наші хлопці, мої товариші ще з восьмої кляси, а між ними мій брат Василько. Як схопить мене в обійми, цілує й схвильовано говорить.

— Не бійся, сестрице. Це всі наші хлопці, новітні козаки, що борються за звільнення квітучої Укріни від наїзників. —

Дивлюся на його, то на його товаришів і нічого не розумію.

— То я бачу, ти здивована, нічого не знаєш, — говорить Василько, — ми ті козаки, що б'ємо Гітлера й комуну Сталіна, тобто українські повстанці. — Довго вони не були в хаті. Зараз розпрощалися й в чорну ніч пішли. За кілька днів я виїхала на захід. Приїхала ось у це село...

— Подобається вам тут? — запитую, Олю.

— Мені скрізь подабаються наші люди, але вони тут темні, ще замість підпису ставлять хрестики. Хоч, правда, національно свідомі, жертвенні. Знаєте, тоді, коли ваші хлопці забрали в шпиталі білизну й медикаменти, нас трьох медичних сестер викликали в «Облздрав». Селяни всі переживали за нас, особливо моя господиня, аж схудла від переживання за мною, думала, що нас посадять. —

— Що ж вам сказали в «Облздраві»? — без підозріння запитую Олю.

— Особливо нічого. Розпитали, коли це сталося, що забрали, а потім нас викликав начальник НКВД з Дрогобича, генерал Сабуров. Він докладно розпитував про кількість партизан, як озброєні й чи ми знаємо когось із родичів партизанів. На остатку сказав нам, щоб ми не входили з партизанами в пріріканняя. — Еті бандіти могут вас пострелять.

Пройшло за далеку північ. Я збирався йти до лісу.

Оля вийшла за мною з хати. Стоїмо в обіймах темної ночі. Нічну тишу порушує шелест смерек та клекотання потоку. На прощання тисну руку, але вона вагається мене відпустити.

— Знаєте що, мій друже, — говорить до мене, — дороге я все втратила. Брат Грицько загинув на фронті (так мені пише мама в останнім листі), Василько в повстанцях. Батьки мої старі, не доведеться з ними бачитись, бо нас не пускають звідси відвідати рідніх. Я хочу вмерти серед близьких мені товаришів. Візьміть мене до лісу — там буду в пригоді доглядатиму ранених, будемо разом. Якщо загинемо, — знатиму з ким і за що, а виживемо — залишаться прекрасні спогоди. —

— Сердечно дякую вам за співчуття й вияв волі на велике діло. Ви прекрасна дочка своєї вітчизни. Ви молода й напричуд гарна, а наше життя в лісі припечатане важкою долею. Ми загинемо... Прекрасна Олю, вам треба жити, ви маєте можливість зберегти свою чисту душу для кращих часів. Ці часи наближаються, — такі дівчата будуть майстрами прийдешніх подій. —

І ще потиск рук... і поринув у нічній тиші.

Червень, 1947.

Бій в повітрі за волю

Як повідомляють із Стамбулу, там 30 червня спустився болгарський літак з 3 членами екіпажу і 17 пасажирами, серед яких було 12 болгарських офіцерів в уніформі і дві жінки. Під час лету частина пасажирів зажадала від пілота змінити курс літака на Туреччину, в наслідок чого на літаку почалося перестрілювання. Пілот був убитий, два інші члени команди поранені. Як виявилося, члени екіпажу були комуністи. Кілька пасажирів, теж комуністів, висловили бажання повернутися до Болгарії. Одночасно з Стамбулу сповіщають про прибуття туди трьох американських крейсерів під командою адмірала Шермана. (Дена-Ройтер, АП Юп).

Засуджено німецького вбивцю українця

За повідомленням Дена, американський військовий суд в Ульмі покарав ув'язненням на 10 років німецького поліциста Беллера, який у квітні ц. р. застрілив у таборі ДП в Новому Ульмі одного заарештованого українця (Б. Чорнодольського-Ред), коли той намагався втекти. Суд підкреслив при цьому, що німецькі поліцисти не мають права в таборах ДП діяти як офіційні особи, мати при собі зброю і тим більше — вживати її.

Лондон робить останні приготування

6000 змагунів
на XIV Олімпіяді

Лондон робить останні приготування до XIV олімпійських ігрищ. З усього світу прибувають до Великої Брітанії змагуни. В олімпіяді візьме участь **61 країна**. Це рекорд, бо в 1936 році вислали представників лиш 49 націй. На зеленому стадіоні стане до боротьби **понад 6 000 змагунів**. Їх приміщують в окремих габорах. Харчування учасників олімпіяди забезпечене. Брітанське міністерство прохарчування визначило на кожну особу окремий пайок денно, а саме: 1 л. молока, 500 гр. м'яса, 15 гр. сала, 55 гр. іншого товщу, 30гр. сира, 55 гр. цукру, 30 гр. консервів, 10 гр. чаю, 3 гр. спорошкованих яєць, 750 картоплі й 500 гр. хліба. Крім того, кожний спортовець і урядовець одержать 1 кг. шоколяди й цукру тижнево. Один союз рибалок зобов'язався доставляти олімпійцям рибу. Незалежно від цього, американська команда привозить із собою 5 000 літрів молока, 15 000 плиток шоколяди, 2 500 фунтів шинки, 2 000 фунтів сала, 150 бочок помаранчевого соку, 5 000 фунтів замороженого м'яса, 20 000 яєць 10 000 фунтів масла, 5 000 сира, 7 500 пачок чаю, 300 пакетів макарону і коріння до зупи та 1 000 мішків цукру. Крім того, американські легкоатлети одержуватимуть **щоденно літаками свіжий хліб з Америки**.

Першою прибула до Лондону **олімпійська команда Нової Зеляндії** у складі 5 чоловіків і одної жінки. Ця представниця слабшої статі є, як кажуть, **найсильнішим змагуном команди**. Вона пропливає на знак 100 метрів за 1,17 хвилин.

Фінська олімпійська делегація прибуде до Лондону власним судном. Фінляндія висилає 200 змагунів. Італійські легкоатлети прибудуть на олімпіяду 6-ти групами: перша з них виїде 19, остання — 26 липня.

Програма олімпіяди різноманітна. Вже за 14 день перед її офіційним початком змагань вистартує з грецького села Олімпія перший змагун із смолоскипом, запаленим з вівтаря найстаршої грецької святині.

6. липня брітанський міністер транспорту Альфред Барнес відкрив **олімпійський шлях**, що веде до стадіону Вемблей. Цей шлях побудували німецькі військо-полонені.

Під час церемонійну відкриття, безпосередньо перед гарматним салютом на честь короля, відділ скаутів випустить

Один із змагунів репрезентації США на олімпіяду (Дена)

перший раз на волю **7 000 голубів**. Вони змагатимуться за срібну медалю, яку фундує організаційний комітет олімпіяди. Після 21 гарматного салютного стрілу змагун із смолоскипом запалить святим полум'ям олімпійську ватру, яка горітиме під час змагань.

Олімпіяда триватиме 17 день. Сподіваються, що на змагання прибуде від 250 до 300 000 глядачів. Продаж квитків вже майже закінчений. Витрати на XIV-ту олімпіяду обчислюють на пів мільйона фунтів стерлінгів. Про хід змагань звітуватимуть **600 спортових репортерів і журналістів**. Під час олімпіяди відбудуться футбольні змагання. Фінал розіграють 13 серпня на вемблей-стадіоні.

Спортові знавці сподіваються, що на 14-тій олімпіяді будуть встановлені нові легко-атлетичні рекорди.

Гарна праця IMKA в Етлінґені

Між членами IMKA в Етлінґені є такі, що 1947 року закінчили курс IMKA-IФКА в Штуттґарті-Деґерльох на опікунів дітей в літніх таборах молоді. 80 українських дітей етлінґенського табору користувалися цими таборами.

Малим гуртком членів IMKA керує інж. Ст. Дроздовський. Члени організовують для молоді і громадян реферати. В травні представник світової IMKA з Дармштадту прийняв офіційно 8 членів української IMKA, затвердив їх дійсними членами цієї організації і видав їм членські довідки.

В етлінґенському таборі відкрито світлицю IMKA. На відкритті були представники управи табору та всіх таборових організацій. Світлицю забезпечено устаткуванням, бібліотека в стадії організації.

Для кращого ведення праці IMKA і ширення християнських ідей покликано до життя на терені табору раду IMKA, до якої увійшли, як члени, представники всіх таборових організацій та українських Церков обох віровизнань. Головою Ради обрано полковника Холода.

При IMKA існує футбольна секція, забезпечена спортовим приладдям. Проєктується відкрити фризієрські, ткацькі та різьбарські курси. Тепер українська IMKA в таборі Етлінґен нараховує 83 члени-прихильники, які згодом стануть дійсними членами світової IMKA.

Богдан Федчук

Осередок IMKA в Новому Ульмі.

Позитивним і бажаним явищем є все зростаючий у наших таборах вплив Союзу Християнської Молоді — IMKA — IBKA. Один з новостворених осередків IMKA бачили ми в таборі Новий Ульм. Організація налічує 84 членів (в тому 16 жінок) і підтримує тісний зв'язок з світовою IMKA, беручи активну участь у всіх її заходах. Так, напр., на лещетарському курсі, який влаштувала світова IMKA у Фюсені — 23 чол. було з Нового Ульму. Дякуючи своїм зв'язкам зі світовою IMKA, новоульмівський осередок забезпечив спортовим виряддям місцеве УСТ „Беркут" та зміг роздати дітям таборян на свято Св. Миколая іграшки і забавки. Ще перед тим він вислав 123 дітей з Н. Ульму до літніх таборів IMKA в Графенашау біля Мурнау. В самому ж таборі Н. Ульму, завдяки старанням IMKA, систематично демонструють кінофільми та читають реферати на культурні й релігійні теми.

Свої успіхи новоульмівська IMKA завдячує старанням голови п. Михайла Томина та своїй Управі. Дійсні члени Управи — священики обох віровизнань (о. Дашо від греко-католицької церкви та о. Данилевич від УАПЦ), д-р Дачкевич та п. Козоріз. Почесними членами є інж. Ільницький та п. Савчук, які вклали багато зусиль в розбудову осередку. Зокрема інж. Ільницький, обіймаючи посаду директора IPO, був у той же час зв'язковим між світовою IMKA та табором Новий Ульм і своєю працею та фінансовою підтримкою дуже спричинився до розвитку осередка.

П. Дубів

До Німеччини прибула відома брітійська кіно-артистка Жан Кент, що грає у фільмах „Паґаніні" „Мадонна семи місяців" те „Небезпечна подорож", (Дена)

Цікава доповідь в Байройті

Заходом учительського Об'єднання відбулася в Байройті доповідь дир. В. Феданкова про Скит Манявський. Прелеґент майже 14 літ учителював у селі Манявi, живо цікавився тією нашою історичною пам'яткою і збирав про неї матеріяли, які в воєнній завірюсі загинули. Свій надзвичайно цікавий матеріял ілюстрував мапою й світлинами. Присутні довідалися, що Скит Манявський заснував Іов Княгиницький на поч. XVII. століття. Це була в ті часи правдива твердиня православія, якій підлягало 556 монастирів. Монахи, що провадили суворе життя, здобули собі славу й пошану. Ще й досі в народі живе про них багато леґенд і переказів. Ласки у Скита манявського запобігали навіть польські вельможі. У часі різних нападів приховували тут свої скарби й свою родину. Під кінець XVII стол. татари, дізнавшись про багатства Скиту, напали на монастир і зруйнували його. Та Скит скоро буйно розбудувався. Тут поховано гетьмана Івана Виговського. Десь у 1935—36 рр. наш археолог-дослідник проф. д-р Я. Пастернак, за кошти митр. Андрея Шептицького вів археологічні розкопки Скиту. Одначе могили гетьмана не знайшов. Зате натрапив на інші цікаві знахідки, які перевезено до львівського музею. Розкопки мали ділі глядете ви пишете, що їх на пам'ятку до поліції стали на перешкоді.

п—я—к

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 400.—*DM*, $^1/_2$ стор. 200.—*DM*, $^1/_4$ стор. 100.—*DM*, $^1/_8$ стор. 50.—*DM* $^1/_{16}$ стор. 30.—*DM*, $^1/_{32}$ стор. 15.—*DM*. Розшуки 10 пфенігів, матримоніяльне: 20 пфенігів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

Ціна 20 пфеніґів | Preis 20 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. | АШАФФЕНБУРҐ, 18. ЛИПНЯ 1948 | Nr. 132

Бій за Берлін продовжується. Брітанський міністер авіяції Гендерсон сказав, що постачання для колишньої столиці буде постійно збільшуватися. Радіо Берлін передає окремі сиґнали для союзних літаків. В середу 15 липня в Берліні був брітанський міністер Іден, якого ентузіястично оплескували маси. За останню добу надлетіли до Берліну 518 англо-американських транспортних літаків. Совєти хочуть влаштувати в районі міста маневри парашутних військ. Всі говорять про такий курйоз: совєтська фірма „Разно" продала берлінським спекулянтам 30 мільйонів цигарок, щоб в той спосіб набути Д-марки, бо совєтами видана марка й далі падає. — Світлина: летовище в Темпельгофі.

Підозріла послужливість

БЕРЛІН (ДЕНА). Один офіцер совєтської водної транспортової служби відвідав у моторовому човні брітанський гідродром, де поставив двом офіцерам брітанської та американської військових управ деякі питання про умови злітання і сідання гідроплянів. Він питав, чи не заважає сіданню гідроплянів рух пароплавів на Гавелі, чи не треба переставити судноплавні знаки і чи не потрібні додаткові човни річкової поліції. Питання були поставлені в чемній формі й обґрунтовані бажанням дати потрібну допомогу. Обидва офіцери відповіли на них «ні».

АВСТРАЛІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР В БЕРЛІНІ

11 липня до Берліну прибув на один день з Лондону австралійський міністер-президент Чіфлі, що вів переговори з американським військовим губернатором генералом Клеєм і американським амбасадором в Лондоні Даґлесом, який теж прибув до Берліну. Чіфлі прийняв делеґацію берлінського маґістрату на чолі з обербюрґомістром Люїзою Шредер і берлінських професійних спілок. Він висловив повну солідарність з поглядами й діями західніх великодержав, а також своє задоволення поводженням берлінців, обіцявши австралійську підтримку повітряного постачання Берліну.

Переговори Владики Бучка в Женевській централі ІРО

Повертаючися до Риму апостольський візитатор Преосвящений Кир Іван зупинився на два дні в Женеві.

Кульмінаційною точкою женевського побуту Й. Е. Преосвященого Івана Бучка було прийняття, влаштоване на його честь 28 червня ввечорі Українським допомоговим комітетом. В прийнятті, крім представників українського громадянства, взяли участь запрошені чужинецькі гості, між ними — найвищий католицький достойник женевського кантону генерального вікарія монсіньоре Петі, постійний представник Апостольської Столиці при ІРО монсіньоре Кіліона, швайцарський протектор українського допомогового комітету полковник Ріке та голова женевської станиці католицької добродійної організації Карітас.

Першими привітали Преосвященого господарі прийняття, а саме від УДК пані Мілена Рудницька та від наших швайцарських приятелів полк. Бріке.

Монсіньоре Петі підняв келеха до Дорогого Гостя та за ввесь Український Народ. З українців промовляли ще: о. парох І. Буґера — про мартирологію української католицької церкви проф. Коваленко — від старої наддніпрянської еміґрації на тему «те, що нас єднає, сильніше від того, що нас роз'єднує; інж. А. Близнюк передав від найновішої еміґрації почуття вдячности до Вселенської Католицької Церкви, яка є сьогодні найпослідовнішим і нейнепохитнішим противником большевизму та захисником його жертв.

29 червня, Преосвящений відвідав централю ІРО, де скликано нашвидкуруч конференцію шефів відділів цієї установи для вислухання завваг і постулятів Владики. З надзвичайним знанням предмету, набутим з автопсії під час візитаційної подорожі, з'ясував Владика керманичам ІРО найпекучіші потреби й болячки українських скитальників. Практики скринінґових комісій, умовини життя в таборах, справа переселення, доля культурних і наукових установ, питання про інтелектуалістів, про людей, нездібних до фізичної праці, хворих і старих — усі ці проблеми знайшли в Преосвященому речника, що апелював до почуття відповідальности і сумління людей, в чиїх руках опинилася доля скитальчих мас.

ВІДПОВІДЬ МОСКВИ

Совєтський амбасадор в Лондоні Зарубін передав минулої середи брітанському урядові текст совєтської відповіді на брітанську протестну ноту в справі бльокади Берліну. Одночасно такі відповіді доручено в Вашінґтоні й Парижі. Радіо Москва опублікувало вночі на середу зміст відповіді: не маючи ніяких застережень проти запропонованого американцями відновлення переговорів чотирьох великодержав про становище в Берліні, совєтський уряд не може прийняти заздалегідь ніяких зобов'язань.

Совєтська відповідь покладає вину за витворене в Берліні становище на уряди США, Великобрітанії та Франції що порушили договір чотирьох про Німеччину і Берлін. Доказом цього має бути проведення сепаратної валютної реформи недопущення Совєтів до контролі над рурським басейном і творення у Франкфурті над Майном західньо-німецького центру. Коментарі західньої преси називають совєтську відповідь неясною, бо невідомо, чи її мета полягає у витисненні союзників з Берліну, чи в забезпеченні нового скликання ради міністрів закордонних справ. Як повідомляє ЮП, три західні уряди вже договорилися щодо альтернативних заходів на випадок, коли б відповідь Москви була неґативна. Остаточно три великодержави готові силою зломити бльокаду Берліну, поставивши залізниці й дороги, що йдуть до Берліну через східню зону під військову охорону. Ця альтернатива як така, що може потягнути за собою воєнні дії, уважається останньою з можливих.

Трумен — кандидат демократів на президента.

З Філядельфії повідомляють, що 15 липня перед своїм закриттям демократичний національний конґрес 947 голосами обрав кондидатом партії на президента США Трумена, а віцепрезидентом — 70-літнього сенатора Берклі. Другим кандидатом на президента був сенатор Рассел, третім — колишній губернатор Індіяни Нат. Конґрес 651 голосами проти 582 схвалив також програму загального зрівняння в громадських правах населення південних штатів, яку обстоював президент Трумен і проти якої заперечували південні демократичні політики. 22 з них демонстративно покинули після того залю. Трумен м. і. піддав гострій критиці недавно виданий закон про ДП, вважаючи його недостатнім. Він заявив, що подбає про видання нового закону в цьому питанні, який краще відповідав би потребам еміґрації. (Дена)

ПОСИЛЕНІ ПОДОРОЖІ НАЙВИЩИХ ВІЙСЬКОВИКІВ

Шеф брітанського генерального штабу фельдмаршал лорд Монтґомері, що прибув до Парижу, провадив там переговори з найвищими французькими офіцерами про спільні оборонні заходи Великобрітанії і Франції в разі вибуху війни. Вилетівши потім до Відня, Монтґомері мав там нараду з державним президентом Реннером і альянтськими головнокомандувачами, після чого інспектував брітанське окупаційне військо в Австрії і відвідав брітансько-американські танкові маневри, під час яких заявив, що, хоч він і не знає, чи буде війна, проте брітанські вояки повинні «про всякий випадок» добре приготуватися до неї. Одночасно з Анкари повідомляють, що статссекретар американського міністерства оборони генерал Дрепер і шеф плянового відділу штабу американської армії генерал Ведемеєр відвідали турецьку столицю, після чого через Стамбул вилетіли в напрямі до Німеччини. (ДЕНА)

НОВА КОНФЕРЕНЦІЯ НІМЕЦЬКИХ МІНІСТЕР-ПРЕЗИДЕНТІВ

ВІСБАДЕН (ДЕНА). Міністер-президенти німецьких реґіональних урядів західніх зон мають на наступному тижні знову зібратися для дальших переговорів десь в околицях Вісбадену.

Атентат на Тольятті

Комуністичні заворушення в Італії

14 липня провідник італійських комуністів Тольятті став жертвою атентату. Коли він входив бічними дверима до парляменту, де мало бути засідання, якийсь молодий чоловік чотири рази вистрілив у нього з револьвера. Тольятті впав поранений. Поліція, що була поблизу, затримала невідомого, який назвав себе 25-літнім студентом, колишнім членом ліберальної партії, Мікеле Баллянте з Сіцілії. За його словами, він довго чекав нагоди вбити «ворога нації» і тепер спеціяльно для цього прибув до Риму. В лікарні, куди приставили Тольятті, його стан, особливо з огляду на рану коло серця, визнано «серйозним і небезпечним» і йому зроблено операцію, а також переливання крови, для якого донорами добровільно зголосилися 52 комуністи. У зв'язку з атентатом засідання обох парляментських палат відстрочено. В сенаті після одержання вістки про атентат сталася низка бурхливих сцен. Комуністичні депутати, вигукуючи «Вбивця!», кинулися були бити міністра внурішніх справ Скельба, якого проте обронили інші депутати. Папа Пій XII і прем'єр-міністер де-Ґаспері засудили цей атентат як всякий терористичний акт. В цьому сенсі одностайно висловлюється і вся італійська преса незалежно від політичного напрямку. Де-Ґаспері відвідав Тольятті в лікарні і висловив співчуття його дружині, що є депутатом сенату.

Тольятті

Як тільки в Римі стало відомим про атентат, місцеві комуністи оголосили загальний страйк і почали зупиняти рух, примушуючи пасажирів виходити з трамваїв, омнібусів і авт. Про загальний страйк повідомляють також в Міляну, Туріну, Ґенуї та інших міст. З багатьох місць Італії сповіщають і про поважні заворушення і сутички, в наслідок яких 14 липня вбито 6 і поранено багато осіб. В Ліворно стався справжній вуличний бій. Родина Баллянте заберикадувалася в своєму сіцілійському будинку, пильно охоронюваному поліцією. В Римі — надзвичайне збудження. На вулицях скупчуються великі натовпи. При спробі комуністів штурмувати міністерство зовнішніх справ поліція стріляла в повітря. Некомуністичні газети інших напрямків не виходять через страйк їх друкарень. На вулицях скрізь патрулюють поліційні загони. За пізнішим повідомленням, 15 липня стан Тольятті покращав.

ІТАЛІЙСЬКО-СОВЄТСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ

РИМ (ДЕНА). 12 липня італійський міністер зовнішніх справ граф Сфорца прийняв совєтського амбасадора в Римі Костильова. Наприкінці липня до Москви поїде італійська місія, на чолі якої стане колишній міністер ля-Мальфа. Ця місія має обговорити з совєтським урядом продовження італійсько-совєтського договору приязні й торговельної конвенції.

ЗНИЖЕННЯ ЗАЛІЗНИЧНИХ ТАРИФІВ

З 25 липня тарифи на залізницях західньої Німеччини будуть знижені на 25%. Отже вартість залізничного квитка становитиме 6 пфеніґів за 1 кілометр, замість теперішніх 8 пфеніґів і 4 пфеніґів до минулої війни.

8 пресова конференція в ІРО

ТЕЛЕФОНОМ З БАД КІССІНГЕНУ

Валютна реформа вплинула навіть на пресові конференції в Головній Квартирі ІРО. Щоб дати змогу журналістам прибути сюди безплатно, Головна Квартира зорганізувала три окремі вантажні авта, які в середу раннім ранком виїхали з Мюнхену, Штутгарту і Франкфурту через Ашаффенбург, щоб позабирати подорозі пресових звітодавців різнонаціональних газет. З Ашаффенбургу до Кіссінгену їхали ми разом з Головою Союзу Дп-Преси ред. Бяласєвічом, кореспонденткою «Українських Вістей» і представниками російського «Посєву». Настрої в журналістів назагал мінорні, але не безнадійні. Зокрема польська преса зазнає з боку своїх читачів такої значної підтримки, що безумовно втримається і буде виходити далі.

Визначена на третю годину пообіді в середу конференція не могла відбутися, бо за великим столом пресової залі зібрався лише незначний гурт звітодавців. Тому, що авто зі Штутгарту прибуло аж під вечір, а Мюнхенське авто цілком запізнилося, містер Денлінгер, шеф Інформаційного Відділу, вирішив перекласти конференцію на четвер 15 липня перед обідом.

В колах журналістів панував назагал **песимізм** щодо еміґраційних можливостей в цьому році. Не чекаючи на конференцію, ваш кореспондент передав відповідним керівникам Головної Квартири записку в справі нарікань читачів-українців на погані відносини у Венецуелі і в справі останніх труднощів з **«сухим приділом» в таборах Ашаффенбургу.** Довідались ми, між іншим, що на працю у новоствореному переходовому таборі в Швайнфурті мають приняти одну третю українського адміністраційного персоналу.

Пресова конференція, що почалася в четвер перед обідом, стояла всеціло під знаком великої еміґрації до США, доля якої має практично вирішитися найближчими днями. Еміґрація до США, сказав керівник суспільної опіки, **містер Данн, зачнеться вже в серпні.** Дуже багато місця присвячено справі затруднення ДП у зв'язку з важким становищем, спричиненим валютною реформою. ІРО буде і далі вживати всіх заходів, щоб забезпечити для ДП працю. Містер Фулер заявив, що всім еріям вислано наказ старатися забезпечити в американських установах працю для ДП, якщо вони мають такі самі кваліфікації, як німці.

В першу чергу будуть затруднені: кваліфіковані механіки, висококваліфіковані бюрові сили, що потраплять писати під диктовку англійські тексти, різного роду машинові спеціялісти, медичний персонал. Містер Фулер нарікав, що деякі лікарі ДП відмовилися працювати в таборах ДП іншої національности, змусивши ІРО ангажувати німецький лікарський персонал.

Офіцери ІРО запевнили журналістів, що в майбутньому навіть ті особи ДП, які мешкають поза таборами, матимуть змогу знайти працю. Військові кола повідомили, що ДП матимуть першенство на працю в американських установах. Поручається робити відповідні заходи в так званих офіцерів цивільної праці поодиноких військових округ (пост командер), якщо з боку німців були б роблені труднощі. ІРО дбатиме за те, щоб висота платень для ДП була втримана.

(Решту телефонату і точний звіт з конференції передамо за тиждень).

НЬЮ-ЙОРК (ДЕНА). Як повідомляє з Нью-Йорку АФП, 15 липня там помер головнокомандувач американської армії в Европі під час першої світової війни генерал Першінґ.

✝

З глибоким смутком сповіщаємо українське воянтво і громадянство що

ВСЕВОЛОД ПЕТРІВ

народжений 2 січня 1883 року в Києві

Генерального Штабу Генерал-хорунжий, колишній Міністер Військових Справ Української Народної Республіки, Лицар найвищих бойових відзначень, Командир Українського Запорізького імени Костя Гордієнка Гайдамацького полку, Генеральний Інспектор Українських Збройних Сил, Професор Українського Високого Педагогічного Інституту в Празі, військовий публіцист і визначний громадський діяч.

Помер по короткій, але тяжкій недузі в Авґсбурзі 10 липня 1948 р. Похорони відбулися в середу 14 липня на Авґзбурзькому цвинтарі.

Вічна Йому Пам'ять!

Редакція „Неділі"

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис
Видає Видавництво „Неділя"
Редагує: Колеґія

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
11 March 1948, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Не хочемо Люблина і Радомя

Написав Антін Чернецький

Загострення та посилення большевицького наступу на захід Европи, (Італія, Чехо-Словаччина, Польща, а також і Німеччина), та оборона перед тим створенням чи покищо приготуванням до такого створення Союзу вільних демократичних держав західньої Европи — поставили так перед українцями, як перед і поляками знову справу наладнання та упорядкування своїх взаємовідносин, та їхньої активної, спільної і скоординованої акції в Союзі демократичних держав західньої Европи проти большевицького наступу. Коли Америка, Англія та інші західні держави бороняться проти наїзду на них большевицького імперіялизму та для того творять оборонний демократичний Союз, — Польща так само й Україна та інші держави середньої та східньої Европи, загрожені, крім большевизму, ще й німецькою імперіялістичною експансією.

Правда, німецький імперіялізм нині знищений, але він кожної хвилини може знову віджити і все може знайти союзника, або в большевицькій, або в білій Росії. Обидва ці імперіялізми, поміж якими є народи середньої та східньої Европи, становлять для них куди більшу загрозу, ніж для інших дальших народів західньої Европи чи американського або іншого заморського континенту.

Ці народи, починаючи від Балтики аж по Чорне Море вже нині опинились у неволі большевицької Росії. Коли п'ята комуністична колона покищо тільки загрожує іншим народам і державам то Естонія, Латвія, Литва, Білорусь, Польща, Чехія, Мадярщина, Україна, Румунія, Болгарія, Югославія, а навіть частина Греції, також кавказькі народи — вже цілковито опинились під большевицькою окупацією.

Большевицька окупація тих народів та їхніх держав зарожує тим народам цілковитою фізичною смертю та загладою. Америка, Англія та інші західні народи, які здалека стоять та безпосередньо не межують із большевицькою Росією, готові з большевизмом навіть замиритись, коли б він перестав та покинув свою пенетрацію в їхніх країнах. Хай би він собі робив, що хоче, на теренах, які має тепер у своїх руках, щоб тільки дав їм спокій...

Ще більше, навіть і деякі народи, які недавно опинились під безпосереднім впливом большевицької Росії, не відмовились би не погодитись та замиритись із большевизмом, коли б він тільки залишив їхні країни та відійшов до своїх кордонів 1939 року.

Це ясно видно із заяви навіть соціялістів-еміґрантів Югославії, Болгарії, Румунії, а навіть Угорщини на маніфестації у Парижі. Хай большевики залишать у спокою їхні країни, а на теренах Совєтського Союзу роблять, що самі хочуть. Навіть серед польської суспільности є меншість, правда, дуже незначна, яка хотіла б дійти до порозуміння із большевизмом так, як колись порозумілася із давньою Росією, і то коштом поділу українських земель на зразок давньої Андрусівської угоди старої Польщі із давньою царською Росією.

Зазначаємо, що таку концепцію замирення із большевизмом та Росією серед поляків висуває незначна меншість, серед консервативних та націоналістичних польських кіл. Більшість польських політичних діячів, розуміючи небезпеку так большевизму, як і кожної Росії — яка загрожує і все буде загрожувати польському народові та його самостійному вільному існуванню, оцінюючи тверезо і реально політичну дійсність та геополітичне положення Польщі між Німеччиною й Росією, шукає виходу та забезпечення перед обома (цебто німецьким і російським) імперіялізмами і тому висуває порозуміння та тісний союз народів, які заселюють терени між Німеччиною й Росією, з метою взаємної оборони перед німецьким та російським імперіялізмом. Поляки висунули концепцію т. зв. «міжморя» (Intermarium) навіть федерацію Польщі й України.

Ми, українці, розуміємо дуже добре, що значить большевицька чи російська загроза, та чим вона для нас і для поляків та інших народів скінчиться: цілковитим поневоленням, національною нівеляцією. Розуміємо й те, що без порозуміння і Союзу України й Польщі ніяка федерація народів від Балтики по Чорне Море — неможлива.

Ми вважаємо, що таке порозуміння з Польщею та іншими народами середньої та східньої Европи, загрожених большевизмом і Росією, є конечне. Немає у нас сьогодні такої політичної групи, яка б цього недооцінювала та тому противставилася.

Це, між іншим, цілковито сходиться з концепцією з'єднаних держав Европи, тільки — що наші народи реалізували б це з'єднання на найбільш-загрозливому відтинку, як безпосередні сусіди, що межують із большевизмом та Росією.

Одначе, ми свідомі й тих великих труднощів та перешкод, які стоять перед нами на шляху наших замірів, та які те порозуміння спиняють чи навіть утруднюють.

Політики оперують реальними фактами. Історичні ремісценції, чи почування тут небагато важать. Але все ж таки минулі історичні факти на сучасну політичну дійсність мають свій, нераз непереможний вплив.

Польща посіла колись українські землі. Про те, як це сталося та як нам українцям колись жилось під Польщею, не хочемо нині з Польщею сперечатись, бо це зайве. Нехай історія видасть свій присуд в цій справі. Ми за його результат спокійні.

Але історичне минуле поклало і на сучасність певні тіні та невирішені проблеми.

Дещо з того (хоч і не зовсім) сучасна політична дійсність вже роз'яснила. Більшість політичних діячів сучасної Польщі вже освоїлася із тим, що український нарід є самостійним народом, а не погноєм для асиміляції та полонізації, та що він має право на своє вільне самостійне й незалежне державне існування. Не визнає ще того права українців тільки меншість польських політиків із крайнєконсервативних та націоналістичних кіл та польської шовіністичної вулиці.

Але навіть і ті, що вже погодились із думкою, що український нарід не дасться асимілювати та сполонізувати, що й українську державу готові визнати, якось не можуть із легким серцем погодитись із тим, щоб та українська держава могла самостійно вести свою українську національно-державну політику, без польської опіки та її менторства, а далі їм важно рішитись раз на завжди погодитись з тим, що західні українські землі (Kresy Wschodnie) Галичина та Волинь мали б належати до України, а не до Польщі. Байдуже полякам те, що і Волинь і Східня Галичина — це ж корінні українські землі, заселені здебільшого українським народом, та що ті землі Польща зайняла силою, окупувала їх.

Ще й сьогодні є такі поляки, які кажуть що без Львова немає Польщі, та що ці землі треба приєднати назад до польської держави. Очевидно, що таке ставлення справи польськими політиками не сприяє порозумінню, чи об'єднанню проти большевиків та Росії, але утруднює те порозуміння та об'єднання на польсько-українському відтинку. Поляки стараються тут застрашити українців Росією та большевиками. Пусте залякування. Щоб большевизм, або Росія раз на завжди віддали ці землі Польщі — про це можуть мріяти тільки наївні люди з-поміж поляків. Ризький договір не вернеться, а коли б і вернувся, — не буде вічним. Знищення поляками України може принести користь тільки Росії, але ніколи — Польщі. Впаде Україна, — скорше чи пізніше Польща попаде в руки Росії. Це повинна поляків научити вже їхня власна історія. Тому й наївним є заклик п. В. З. в газеті «Кроніка» від 9. 5. ц. р., що «Прийде ще час, і то може незабаром, коли Черчіл, а з ним і решта колишніх політиків — угодовців відречуться лінії Керзона і будуть кричати що в Европі не буде так довго спокою, поки Росія не відступить за свій давній кордон».

Що це все значить? Чи воно можливо має нас, українців, з'аґітувати до федерації та Міжморя? Невже-ж так важко полякам покинути свої аспірації на полонізацію Галичини та Західніх українських земель?

Колись провідник польських соціялістів Гнат Дашинський сказав, що польська культура в східній Галичині оплачується криваво податками українських селян. З українських селян, з їх поту і труду жила польська бюрократія Львова та всього краю і коштом українського селянина й робітника жив навіть зайшлий польський колоніст та спроваджений із корінної Польщі польський робітник. На це очевидно сьогодні, в добу демократії та признання самими поляками українцям права на самостійне національне й державне існування, не має і не може мати місця. Полонізація і зріст польської культури на українських землях, а до того ще на їх шкоду, мусить скінчитися.

Українці не думають висувати свої претензії до польських теренів, не хочуть Люблина і Радомя, нехай же поляки зроблять те саме щодо українських земель. Розмежуймося і погодьмося раз — і то самі, щиро, без посередників, без суду і процесу. А тоді, як рівний з рівним, влаштувавши вільно своє життя, творім порозуміння, союзи, об'єдання.

Коли Польща підписувала із большевиками ризький мир, а потім навіть старалася заінавґурувати польсько-совєтське культурне зближення, наївно думала, що совєти ніколи не йтимуть на Польщу воєнним походом. Вересень 1939 року дав тим наївним політикам добру лекцію. І це повинно полякам тепер вказувати, де їх правдивий союзник. Ним може і повинен бути тільки український народ.

Для вищої мети, а також для втримання Польщі перед большевицькою і російською загрозою, поляки повинні зрозуміти, що час ліквідувати суперечки за межу з українцями. Західні українські землі із Львовом — це українська власність і поляки мабуть самі відчувають, що їх претенсії тут нетривкі та що на довшу мету ці землі Польща при собі ніколи не втримає. Нащо ж тоді роз'ятрювати спір за них та вести з українцями боротьбу? Відомо, що полякам нелегко доводиться одмовлятись від тих земель, до них вони звикли, на цих землях добре жилося і польській шляхті і польській бюрократії і польському міщанству і польському висококваліфікованому робітництву.

Та що ж, минулося! Українці вже так розвинулися, що ці землі можуть обійтися без польської верхівки, а полякам і в себе, на старих польських землях і на нововідзисканих, треба людей. Боротьба із українцями за ті землі для Польщі безвиглядна. А це одна з найбільших перешкод на шляху польсько-українського замирення, на шляху порозуміння поляків з українцями. Без такого порозуміння між нами — немає порозуміння народу від Балтики по Чорне Море. Етноґрафічний принцип у розв'язці спорів за межі мусить перемогти. Цей принцип визнають поляки на заході щодо німців, цей самий принцип визнаємо й ми на наших західніх землях щодо поляків, мадярів та румунів. Чим скоріше це здійснимо ми і поляки, тим раніше прийде наше спільне порозумніння, але до цього польській стороні, здається, ще далеко. Ось і тепер широко реклямується перевидання твору Сєнкєвіча «Оґнєм і мєчем». Кому, якій польській групі це сьогодні потрібно? Чи і хто сьогодні хоче на цьому виховувати польську націю і чи це може будуть ці нові наші союзники, що виховаються на творі «Оґнєм і мєчем» і за її рецептом реалізують польсько-українське порозуміння. Чи польські політики, які сьогодні декларують охоту до порозуміння з українцями, думають, що це зроблять за рецептом Яреми Вишневецького та інших героїв тієї повісти. Гіркі це зауваження з нашого боку полякам. Але добро нашої спільної справи, воля обох наших народів, загрожених большевизмом і російським імперіялізмом, спонукає нас одверто піднести в бік поляків наші зауваження та чесно й одверто остерегти їх, що не огнем і мечем вони нас з'єднають до федерації, а чесною грою, доброзичливістю, ясним ставленням справи.

Ми хочемо порозуміння з поляками, але як вільні з вільними, рівні з рівними. Заскакувати себе і робити доконані факти?! На це ми вже не дамося взяти і це до мети не доведе. Сєнкєвіч та його рецепти огнем і мечем українсько-польської проблеми не розв'яжуть.

СССР НЕ ОДЕРЖИТЬ РЕПАРАЦІЙ З ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ

ЛОНДОН (АП). Військові губернатори західніх зон Німеччини повідомили міжальянтський репараційний уряд в Брюсселі про те, що понад 300 німецьких підприємств вартістю в 56 мільйонів долярів вже готові до розподілу. Росія претендує з них на 107 підприємств в брітанській зоні, 11 — в американській 31 — у французькій. Як заявив представник брітанського міністерства зовнішніх справ, ці підприємства не можуть бути передані Совєтському Союзові, доки він не поновить сполучення Заходу з Берліном. Коли блокада буде знята, Великобрітанія готова обговорити з СССР питання про передачу підприємств.

Червона тінь над Азією

Коли 18 місяців тому генерал Маршал покинув Китай, заявивши, що йому не вдалося примирити уряд Чан-Кай-Шека в Нанкіні з китайськими комуністами на півночі, здавалося, ніби Сполучені Штати відвернулися від цієї країни. Тепер слід констатувати новий поворот у цій політиці, і, реалізуючи першу частину американської позики в загальній сумі 463 мільйони долярів, чверть якої має бути вжита на озброєння, в Америці вже не ховаються із справжньою метою цього. Як відзначають усі експерти, щось, безперечно, має статися, якщо не весь Китай опиниться під пануванням комуністів.

На Ялтинській конференції, ухвали якої були однією з найбільших історичних помилок, Росія вимагала повернути їй «права, втрачені 1904 р. через підступний напад Японії» і ґарантувати колишню участь в управлінні східньо-китайських залізниць. В китайсько-російському договорі 1945 р. Китай був змушений визнати Ялтинський договір. Тепер Росія володіє Дайреном і Порт-Артуром. Всі спроби Китаю взяти застережену йому договором участь в управлінні лишилися безуспішними.

Нещаслива історія Кореї не потребує докладних пояснень. Створивши корейський комуністичний уряд, підтримуваний армією майже в 200 000 вояків, Росія, безперечно, відтягне своє військо, коли вважатиме, що прийшов слушний час змусити й американців відкликати свою армію Якщо Америка залишиться в країні, вона змушена буде докладати величезних зусиль, бороначи південь від небажаної для його людности чужоземної контролі. Якщо армія США покине країну, комуністи захоплять всю Корею. На заході Зовнішня Монголія є тепер властне частиною СССР, а доля Китайського Туркестану більш ніж непевна. Рік-у-рік господарство цього району дедалі тісніше прилучається до російського, даючи для своїх торговельних цілей перевагу прикордонній сибірській залізниці перед 6-тижневим караванним шляхом через пустелю Ґобі до Пекіну.

У Китаї, поминувши Пекін, Тянсін, Цінтао та ще два-три міста, комуністи панують над районом між великим муром і Янтсе, вп'ятеро більшим за брітанське острівне королівство. У «звільнених» районах відповідними заходами створено законний уряд і єдину валюту. Комуністична партія має нібито два мільйони членів, і знаменно те, що аґрарна реформа яка притягла до партії багатьох селян, стоїть лише на другому пляні, бо першочерговим завданням комуністи вважають поширення марксівської доктрини і організацію урядової влади. Якщо не вдасться спинити китайських комуністів, совєтська контроля пошириться на південь і тоді стане сумнівним, чи зможе американська позика Нанкінові дати йому перемогу. Хоч новий кабінет слід вважати доброю ознакою проте тактичні методи комунізму є такими новими, ретельно опрацьованими й підступними, що остаточні наслідки боротьби досі ще дуже непевні. Здається невиключеним, що Америка змушена буде колись порушити питання не тільки про постачання Китаєві зброї, а й насамперед про надіслання до нього своєї армії. («Обсервер»)

ВІДТРАНСПОРТОВУЮТЬ НІМЕЦЬКЕ ЗОЛОТО

Як сповіщає «Берлінер Цайтунґ» на підставі повідомлення АДН, американські транспортові літаки почали відтранспортовувати німецькі золоті фонди в сумі 15 мільйонів фунтів стерлінґів, що дотепер переховувалися в сейфах державного банку у Франкфурті, до невідомого місця в Англії. Для цього потрібні 22 літаки. Щодня з Франкфурту до Англії відлітають з цією метою дві американські машини, забираючи золото вартістю в півтора мільйона фунтів стерлінґів.

В Греції прорвано комуністичний фронт

Як повідомляють з Атен, грецька урядова армія, що налічує загалом до 70 000 вояків, прорвала важливу оборонну лінію комуністичного війська. Повстанців з великими для них втратами відкинуто назад на фронті 50 кілометрів завширшки. Вони всією масою відступають на північ. В північно-західній Греції грецьке урядове військо поборює далі опір повстанців. За іншим повідомленням, грецький король Павло 4 червня прибув літаком на північний відтинок фронту, де урядове військо теж успішно наступає на повстанців. Коло Коніци воно захопило сильно укріплений опірний пункт комуністів. В районі Ґраммосу повстанці втратили, за урядовими даними, близько 60% бойових сил. Згідно з комунікатом грецького генерального штабу, фронт комуністичної армії коло албанського кордону глибоко прорвано на протязі 20 кілометрів. (ДЕНА-Ройтер, ІНС)

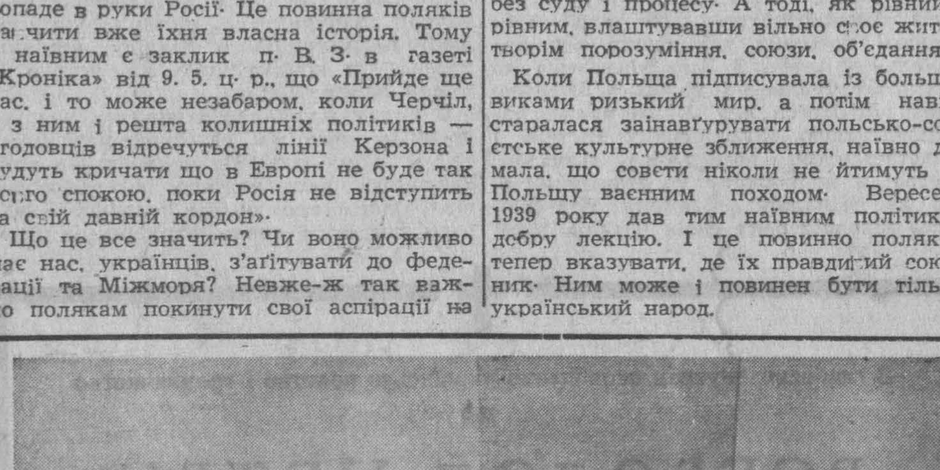

У Вашінґтоні вібулася конференція провідників селянських партій поневолених Москвою країн. Від ліва: др Г. Дімітров (Болгарія), др. Мачек (Хорватія), Нодь (Мадярщина) та поляк Станіслав Міколайчик. (Дена)

Три читачки „Неділі" з Канади

шаровського і Василенка ми бачили ще ведавно в ансамблі українських акторів під проводом В. Блавацького. Та мистецькі розходження заставили їх відійти і працювати самостійно. Після першої вистави бачимо, що цей колектив щодо акторського складу дуже сильний, а головне молодий, творчий і бадьорий. Бажано було б, щоб колектив у майбутньому взяв до свого репертуару не лише сучасних авторів, але й клясичних, бо глядач повинен виховуватися на лише на „Ордері", „Потойбічі", „Домасі", а й на зразках правдивої европейської драматургії. Після вистави в нашому таборі, глядачі обмінювалися поглядами про п'єсу і багато голосів ствердило, що Косач шукає в ній неіснуючі ідеали та забагато філософує. Виконання п'єси бездоганне. Режисер поставив її на високий мистецький щабель. Всі талановиті актори доповнювали його успішну режисерську працю. Д. С.

Хроніка Ашаффенбурґу

Сторіччя Весни Народів

Піднесено й радісно відзначив український Ашаффенбурґ соті роковини «Весни Народів». Для вшанування цієї події заходами культурно-освітнього відділу ОПУЕ відбулася святкова академія, яку відкрив голова ОПУЕ й Міжтаборової Ради інж. Ілля Сем'янчук, вказуючи на переломове значення великої революції европейських народів у 1848 р. для дальшої долі світу, зокрема українського народу.

Доповідь про цей найвеличніший здобуток XIX століття мав культурно-освітній референт области ред. Михайло Островерха. Доповідач у синтетичній формі накреслив змагання европейських народів до свободи й соборности, що почалися Великою Французькою Революцією та закінчилися величною перемогою — Весною Народів в 1848 р. На цьому тлі ред. Островерха накреслив живими образами відродження західньої вітки українського народу та вказав на загальноукраїнське значення цієї події.

Вокально-музичну частину почала р. Галина Колодуб-Тимочко (сопрано), яка виконала арію Херувима з опери «Фіґарове весілля» та «Нащо мені чорні брови» Боньківського. У п. Колодуб-Тимочко помітний постійний ріст у звучанні й володінні голосом та в інтерпретації матеріялу.

Дворжака-Крайслера «Слов'янські мелодії» та «Е-моль», Новачека «Перпетуум мобіле» та Паґаніні «Сонатіну» виконав на скрипці дир. музичної школи в Ашаффенбурзі д-р Євген Цегельський. Ефектні речі знайшли в особі д-р Цегельського знаменитого виконавця.

Із чуттям продеклямував артист Ярослав Рудакевич «Великдень» — уривок із поеми І. Франка «Панські жарти».

Мішаний хор під дириґентурою проф. Ю. Лаврівського вдало виконав Стеценка «Вкраїно-Мати».

Фортепіяновий супровід спочивав у певних руках пп. Ольги Бачинської й Ірини Масюк.

Москва в ролі миротворця

ЛОНДОН (ДЕНА-ІНС). 13 липня московське радіо подало коментар про відкликання всіх окупаційних армій з Німеччини і про укладення німецького мирового договору. Щодо ноти протесту західніх альянтів проти совєтської блькоади західніх секторів Берліну коментар не висловив ніякого погляду. Московський коментатор нападав на Лондонську конференцію, на якій без участи Совєтського Союзу ухвалено створити західньо-німецьку державу і контролю шести держав над Рурщиною. «Народи світу, — заявив коментатор, — хочуть швидко розв'язати німецьке питання і покінчити з затяжним військовим станом і окупаційним режимом в Европі». Ухвали Лондонської конференції спричинили остаточний поділ Німеччини і порушили умови Ялтинського й Потсдамського договорів. Московський коментар критикує лондонські рішення і тому, що вони не трактують питань мирового договору з Німеччиною. «Навпаки, — сказано в коментарі, — рішення Варшавської конференції Совєтського Союзу й східньо-европейських держав щодо Німеччини становлять ясну й чітку програму створення міцного й тривалого миру».

Чи можлива організація
української колонії в Австралії ?

Центральна Переселенча Управа одержала цікавий лист-відповідь від єдиного старого українського еміґранта в Австралії, ветеринарного лікаря д-ра Ст. Варчинського. Його міркування дуже цінні і заслуговують на пильну увагу.

„Листа Вашого, пише д-р Варчинський, за 9 березня одержав і радо можу послужити Вам всякими інформаціями щодо Австралії, бо тутешні життєві відносини перед війною і по війні мені дуже добре знані. Кілька днів тому вислав я на Вашу адресу до Мюнхену для інформації для Управи дві книжки англійською мовою (ілюстровані), видані департаментом для іміґрації в Канбера, з яких довідаєтеся найновіших відомостей і статистик про Австралію. Ще перед війною носився з думкою закласти невеличку хліборобську українську колонію в Австралії і з цією метою об'їхав всі стейти країни та перестудіював цю справу дуже докладно. Подаю Вам короткий мій звіт:

Лише 20—30% всієї землі австралійського континенту має достатні опади, пригожі для рільництва і скотоводства і тільки на цих землях можна збільшити хліборобське населення. Але й ці частини Австралії, положені переважно над берегами моря, шириною до 50—150 км, підпадають періодичним посухам і деякі з них вимагають обводнення через іріґаційні системи. Різні стейти запроваджують в життя тепер або запроваджуватимуть найближчими роками нові проєкти наводнення. Земля в Австралії назагал убога і мало придатна в порівнянні з американськими і канадійськими преріями, але при системі екстенсивного господарства (бо землі тут багато і, порівнюючи, вона дешева) і при повній механізації обробки землі хліборобство поплатне. Дрібне рільництво й інтенсивне вигідне лише на невеликих клаптях землі, особливо урожайних, положених переважно над берегами рік або в сфері існуючих іріґаційних систем. Це здебільшого садівництво, годівля птиці і молочарство, а навіть вирощування рижу. Засів пшениці може бути значно поширений не через відшукання нових теренів, пригожих для пшениці, яких тут майже нема, бо практично всі такі терени вже зайняті давніми поселенцями, але через інтенсивніше наукове господарство. Це саме стосується й годівлі овець меріно, вовна яких найліпша в усьому світі. Бо і тут є можливість збільшити продукцію і видайність вовни однієї вівці на 50% через ліпшу консервацію, інтенсивне поліпшення пасовиськ, фахові досліди над годівлею і через поборювання різних овечих хвороб. Одначе є ще в Австралії частина коло 18 000 квадратових англійських миль, розташована в північній Квінсленді, субтропічна частина Австралії, що відповідає приблизно стейтові Ст. Паольо в Бразілії щодо клімату, дуже слабо залюднена, яка, на думку знавців, має чи не найліпші землі в світі, пригожі для молочарства. Частина цієї землі т. зв. Атертон Тейберленд-це гірське плято — положене коло 1000 метрів над рівнем моря і тому має клімат більш-менш лагідний і не гарячий, дощові опади достатні і рівномірні цілий рік, з вічнозеленими і буйними пасовиськами. В 1938 р. я відвідав цей чудовий край і він так мені подобався, що, власне, там хотів я закласти невелику українську колонію. Уряд Квінсленду дає там землю задарма 100 акрів для нових поселенців з умовою викорчувати ліс і побудувати хату. Клімат там здоровий і немає жадних тропічних хвороб і для наших поселенців був би дуже пригожий. Коли б удалося нам дістати дозвіл уряду на поселення кілька тисяч наших земляків, на мою думку, тільки в цій частині ще єдина можливість поселення для українців. Розмови про те, що північна Австралія і великі вільні простори в центральній можуть примістити мільйони людей, цілком помилкові, бо з одного боку тропічний клімат над берегами Північної Австралії не дозволяє поселити велику кількість білих людей, а з другого вся центральна Австралія-це пустеля, що лежить нижче рівня моря і гірша навіть від Сагари.

Індустріяльний розвиток Австралії хоч і має великі перспективи в майбутньому, бо тут є великі поклади вугілля, заліза, алюмінію, золота, цинку, але за браком нафти, якої не зважаючи на безнастанні шукання, ще не вдалося досі відкрити, за браком великих рік, озер і водопадів, а тим самим водної сили (як це має Канада і Америка) — він до певної міри обмежений. Це все зваживши, пригадаю, що в найближчому майбутньому Австралія може легко помістити 7—8 міль. нових поселенців, а не безчисленні мільйони, як це думають в Европі. Нова еміґрація мусить бути повільна і добре уплянована, як це і робить тепер австралійський уряд, щоб надалі зберегти там високий життєвий рівень. Одначе мій проєкт тепер буде важко реалізувати, бо повоєнний федеральний уряд Австралії не погоджується на поселення великої маси чужинців разом на одному місці і, як заповів, не хоче в Австралії творити меншин і зв'язаних з цим проблем, як це є в Европі. Не зважаючи на це, я раджу заохочувати наших земляків, щоб якнайбільшим числом записувались до Австралійської Комісії в Німеччині на виїзд до Австралії бо робота тут добре оплачувана. Робітник має тільки 40 годин праці на тиждень і зараз коли великий контракт праці з урядом закінчиться, багато з наших еміґрантів може старатися про пайку землі (100 акрів) в Атертон Тейберленд (Північний Квінсленд), чого їм ніхто не може заборонити, щоб закласти там осередок майбутньої невеликої нашої колонії, як це зробили італійці давно перед війною. Вони приїхали без гроша, але з сильними і здоровими руками до тяжкої праці на плянтаціях цукрової тростини в Квінсленді, тепер тисячі їх там і майже всі тяжкою працею доробилися гроша, позакуповували або позакладали плянтації цукрової трощі і належать до найзаможніших і найліпше просперуючих плянтаторів цукрової трощі в Австралії.

Я людина старша, за фахом — лікар-ветеринар і тепер через слабе здоров'я більше не працюю. Як самітний, маю час і волю допомогти нашим іміґрантам і хочу закласти в Сидней Товариство опіки і допомоги нашим еміґрантам, а також вжити заходів перед відповідними урядовими чинниками про прихильне ставлення до наших еміґрантів. Австралійці вперше мають нагоду стрінутися з українською людиною, бо крім пані Антонишин, вдови, яка живе в Макай в Квінсленді, більше українців в Австралії не було.

Коли моє захитане здоров'я не перешкодить, докладу всіх зусиль, щоб тут нашим людям допомогти і послужити добрими порадами. Для цього треба, щоб вони самі тут якнайскорше організувалися і провід їх був би в постійному контакті зі мною.

В Австралії взагалі про Україну і українців нічого не знають і, щоб мати змогу розпочати пропаґанду нашої справи, треба мати всяку літературу англійською мовою і пресу, бо тут з приводу заборони висилати доляри до Америки, цих книжок не можна дістати.

Як будуть виїжджати найближчі транспорти українців до Австралії, то нехай привезуть з собою один малий килим і гарні гуцульські вироби, бо ці речі будуть мати тут великий збут і можна зробити рекляму для них.

Кілька днів тому відвідав я нововідкритий табір для іміґрантів в Батунт (50 миль від Сидней), куди приїхало 200 українців. Всі вони дуже задоволені і мають знаменитий харч. На жаль, коло 60—80 з тих людей, відокремилися від решти українців і визнають себе вже росіянами, а декілька поляками. Це дуже сумне явище.

Треба, щоб усі наші люди надалі привозили з собою національні строї.

ЧИ ПІДЕ ЮҐОСЛАВІЯ НА ЗАХІД?

Колишній чехословацький міністер зовнішньої торгівлі Ріпка, що, еміґрувавши до Парижу, тримав у таємниці місце свого перебування, поки його родина теж не втекла з Чехо-Словаччини, назвав конфлікт між Кремлем і Тіто «найвизначнішою повоєнною подією», яка ще невідомо кому дасть остаточну перемогу. Проте, на його думку, в Юґославії можлива внутрішня революція, якщо Тіто нав'яже приязні стосунки з західніми державами. Юґославська комуністична партія свого часу розпалила в Юґославії таку ненависть до Заходу, що прийняття Тіто західньої підтримки викличе в країні дуже гостру реакцію. Разом з тим, за повідомленням з Вашінґтону, в американському міністерстві зовнішніх справ відзначають повну принципову згоду між США і Юґославією в питаннях, в яких дотепер не можна було порозумітися. Переговори, що безплідно тривали 13 місяців, тепер в основному привели до позитивних наслідків після півгодинної розмови між юґославським амбасадором у Вашінґтоні Козановічем і заступником американського міністра зовнішніх справ Ловеттом.

Тим часом антитітовська кампанія Комінформу триває. До албанської столиці прибула совєтська військова делеґація. «Генерал» Маркос, що після поразки в Греції втік до Албанії, рішуче підтримав Комінформ, чим викликав в Юґославії вороже ставлення до себе багатьох своїх дотеперішніх прихильників. Угорська комуністична партія ухвалила не посилати своїх представників на конґрес юґославської комуністичної партії, що має відкритися в Беоґраді 21 липня. Юґославський посол в Будапешті подав угорському урядові протест проти переслідування в Угорщині юґославів, що відмовляються підтримувати обвинувачення Комінформу. Провідний юґославський комуніст Роп, що мешкав в Угорщині, втік до Юґославії; два інші юґославські комуністи були тимчасово заарештовані угорською поліцією. Лідер італійських комуністів Толіятті виключив з партії головного редактора комуністичної газети Вальєрі, який вимагав поставити питання про правильність позиції Комінформу. Однак політичні спостерігачі в Беоґраді звертають увагу на статтю в органі юґославської комуністичної партії «Борба», де піддано критиці виховну систему в партії, якій бракує, мовляв, справжніх марксо-ленінських засад і яка не підносить ідеологічного рівня комуністів. В цій заяві спостерігачі бачать нове, примирливе ставлення частини партії до критики Комінформу, після гострих нападів на нього, що були спочатку. (ДЕНА-Ройтер, ОАНС ІНС)

ТАЄМНА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАХІДНЬОГО БЛЬОКУ З США

ВАШІНҐТОН (ЮП). Перше засідання конференції, в якій беруть участь помічник статссекретаря Ловет і амбасадори Великобрітанії, Франції, Бельгії та Голляндії у Вашінґтоні (люксембурзький амбасадор не міг бути присутнім), тривало 75 хвилин. В конференції добровільно взяла участь і Канада, що висловила своє зацікавлення в створенні колективної системи безпеки при умові участи в ній Сполучених Штатів. Її представниками на конференції були помічник секретаря канадського міністерства зовнішніх справ Пірсон і канадський амбасадор у Вашінґтоні. Всі учасники конференції відмовилися дати якісь пояснення з приводу наради.

Від Видавництва „Неділя"

В наслідок грошової реформи газети ДП опинилися в критичному становищі. Деякі з них уже перестали виходити, інші ще виходять, але борються з велетенськими фінансовими трудноцами. Бажаючи дати нашим Читачам в такий важкий час нашу газету в дотеперішньому об'ємі, просимо наших Кольпортерів і Передплатників:

1) вплачувати поточну передплату. Там, де в одній місцевості перебуває кілька Читачів, виписувати одне число для кількох осіб.

2) Негайно розраховуватися за продані посилки газети, не допускаючи зворотів більше як 5%.

3) Кольпортери, що отримують більше як 50 примірників кожного числа газети, мусять розраховуватися негайно, бо інакше будемо приневолені стримати їм дальшу висилку. Ті, хто дістає меншу кількість газети можуть розраховуватися раз на два тижні. Непродані примірники просимо надсилати раз на місяць для уникнення більших витрат на пошту.

4) Багато наших Читачів присилають нам невеликі пожертви на пресовий фонд «Неділі». Дякуючи їм за щире ставлення до нашого Видавництва, повідомляємо, що ми пожертв на пресовий фонд не приймаємо, одначе з огляду на великі потреби Видавництва записуємо надіслані суми з подякою як зворотну позичку, або перераховуємо їх на передплату.

5) Просимо наших прихильників зголошуватися на добрих умовах на кольпортерів «Неділі», бо маємо інформації, що в деяких таборах місцеві чинники, або кіоски кооперативи ведуть власну «пресову політику», розпродуючи одні часописи, а приховуючи від читача інші.

6) Усім нашим передплатникам висилаємо окремими листами стан їх передплати або заборгованість на 15 липня ц. р. Просимо вирівняти залеглості і повідомити нас чи маємо далі надсилати газету. Всім дотеперішнім передплатникам які до 25 липня не продовжать передплати, стримаємо висилку газети.

А ми докладаємо найбільших зусиль, щоб дати широким колам наших Читачів цікаву змістом і велику об'ємом газету. Не апелюючи до патріотизму і вже й так часто надуживаної жертвенности громадянства, просимо лише пам'ятати одно: не вистачить читати газету, треба її купувати й пренумерувати.

Умови передплати

В Тризоні		
На	1 місяць	1,20 НМ.
На	3 місяці	3,50 НМ.
На	6 місяців	7,— НМ.
Закордоном		
На	1 місяць	2,50 НМ.
На	3 місяці	7,50 НМ
На	6 місяців	15,— НМ.

В США готуються приймати ДП

„Інтер-Кетолік Прес Еджені" повідомляє про готування, які провадяться тепер в США до прийняття ДП на підставі схваленого недавно закону. Основні завдання американського уряду в цій справі такі: 1) добір осіб, що мають бути переселені; 2) відтранспортування їх до США; 3) поселення їх. Добирати переселюваних осіб буде військова влада, з якою співпрацюватимуть і представництва окремих штатів. Відтранспортування провадитиметься через Бремергафен, при чому кошти на перевезення через океан дасть ІРО. Щодо поселення іміґрантів схвалено той принцип, що для кожного переселенця має бути на час його прибуття приготоване місце праці й мешкання. Іміґранти працюватимуть в підприємствах і установах, де не працюють американські громадяни. Помешкання мають бути «безпечними» і відповідати санітарним вимогам. Оселюватимуть іміґрантів у тих районах, які висловлять готовість прийняти їх.

Шалені перегони на шляху 5000 км

Хто виграє біг довкруги Франції?

«Тур де Франс» — «Біг вельосипедами довкруги Франції» започаткував 1 липня 1903 р. славний французький змагун Енрі Деґранж· Тоді обурені французи хотіли прогнати із шляху «божевільних» учасників рейду. А все ж таки цей спортовий чин, що ставить велетенські вимоги до людини й ровера, здобув собі у Франції право громадянства, набрав світового значення й став національним французьким святом·

І ось уже 35-й раз відбувається цей біг по шляху довжиною понад 5000 км· 35-й раз у шалених, вбивчих перегонах котяться французькими шляхами колеса вельосипедів, що їх обертають цього року 240 ніг. 120 змагунів супроводжують 244 авта та 65 мотоциклів із газетними репортерами та фільмовиками, з обслугою, урядовцями та фотоаматорами. Авта везуть харчі та матеріял. У всіх місцевостях зустрічають змагунів оваціями· «Велетні шляхів» у шаленому темпі мчать вельосипедами, не зважаючи на пекуче сонце, на дощ, град і негоду. Шлях веде долинами, гірськими серпентинами, альпійськими та піренейськими просмиками· Про успіх рішає особиста сила, відвага, орієнтація, завзяття змагуна, якість і витривалість матеріялу, врешті, щастя· Біг триває 26 день, у тому п'ять день відпочинку.

Змагуни мусять побороти не лише природні й теренові труднощі, але й штучні перешкоди. Одною з таких перешкод є старт «без годинника». Змагунів випускають у реґулярних відступах часу і вони не знають, яку перевагу часу мають їх конкуренти· Хто веде перед, має право їхати в «жовтому трикоті». У 1935 р· бельгієць Мес не скинув під час змагання ні разу цієї ознаки верховодства· Підчас цьогорічного рейду «жовтий трикот» вже шостий раз змінив свого власника.

Фаворитами змагання є минулорічний переможець у «Тур де Франс» невеличкий, амбітний француз Робіц, його земляки Фахляйтнер і Вієтто, італієць Барталіспеціяліст у гірській трасі та бельгійці Лямбрехт і Енґельс.

Нагородою переможцям у загальному бігу, в етапних бігах та на гірській трасі буде — слава, честь та грошові премії, на які призначено 7 міл. франків· У змаганні беруть участь сім дружин — шість національних і одна міжнародня·

Чільна група змагунів після 4-то етапу на відтинку Нантіс—Ля-Рошель. (Дена)

Небувалий урожай в США

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-ОАНС)· Опублікований 9 липня звіт американського міністерства сільського господарства про вигляди на врожай в США оцінює його як **найбільший в американській історії**· Щодо окремих видів збіжжя та інших харчових рослин, то збір їх визначається так: для пшениці — 437 680 000 гектолітрів, для кукурузи — 91 173 139 000, для рижу — 27 839 000 і для жита — 9 514 000 гектолітрів. Також і цьогорічний збір вівса та ячменю має перевищити звичайний збір. Засівна площа бавони становить в цьому році 9 461 000 гектарів, тобто на 10% перевищує торішню і на 1,6% — пересічну площу за останні 10 років. Очікуваний рекордний урожай кукурудзи і збільшення збору інших харчових засобів дають можливість передбачити **зниження цін на м'ясо** для американського споживача, хоч кількість худоби в цьому році зменшилася знову. Збір льону передбачено в 17 365 000 гектолітрів· Стан посівів інших олійних культур також дає всі підстави сподіватися вищого за пересічний рівень урожаю· Хлібні ринки в місті Кансес тепер буквально завалені неймовірними масами збіжжя· Як і в минулому році, всі наявні склади в усьому районі жнив переповнені і збіжжя довозять спеціяльно призначеними для цього шляхами, на яких припинено інший рух. Майбутній рекордний урожай уможливить **збільшити американську експортову квоту пшениці** й борошна кругло на 169 152 000 гектолітрів. Завдяки цьому США дістануть більші експортові можливості, ніж будь-коли мала якась країна протягом одного року·

СТАЛІН · МОЛОТОВ У РОЛІ «ЯНГОЛІВ МИРУ»

ОСЛО (ДЕНА-Ройтер). Поміж оголошеними Нобелівським інститутом іменами запропонованих кандидатів на нобелівську премію миру між іншими відомими на весь світ державними діячами й політиками лічаться також Маршал Сталін і недавно вбитий Магатма Ґанді. З міжнародніх організацій які є кандидатами на одержання премії, що має бути передана лявреатові 10 грудня — в річницю смерти Нобеля, — згадано Міжнароднє бюро миру й Світовий союз Об'єднаних Націй. Іншими запропонованими кандидатами є: міністер зовнішніх справ Молотов, державний президент Едвард Бенеш, Папа Пій XII, президент Трумен, бразілійський президент других загальних зборів ОН Освальдо Арана, президент німецького товариства миру Пауль Шенайх і австралійський державний президент д-р Карль Реннер.

ЧЕХО-СЛОВАЦЬКІ КОМУНІСТИ ВЖЕ КАЮТЬСЯ

ПРАГА (ДЕНА-Ройтер)· Чехо-словацька комуністична партія визнала свої численні «тяжкі помилки» при вербуванні до партії нових членів. Комунікат президії центрального комітету партії вимагає від усіх партійних організацій, щоб вони, перевіряючи нових членів партії, виявляли якнайбільшу обережність і очищали партію від всяких «негідних і чужих» елементів. Крім того, президія сповістила про закінчення масового вербування до партії, число членів якої з 1 100 000 зросло до 2 мільйонів, і вимагала підвищити ідеологічний рівень всередині партії. Партія, — сказано в комунікаті, — тільки тоді зможе грати провідну ролю, коли вона буде партією найпередовіших і цілком свідомих своєї відповідальности людей·

СКІЛЬКИ є КОМУНІСТІВ В ЕВРОПІ?

За даними органу Комінформу, в Европі є приблизно 10 мільйонів членів комуністичних партій· Найбільше їх в Італії, комуністична партія якої має 2 283 000 членів, на другому місці щодо цього стоїть Чехо-Словаччина де кількість їх трохи перевищує 2 мільйони, на третьому — Угорщина з понад 1 мільйоном комуністів. Франція і Польща мають по 1 мільйону комуністів, Румунія — 800 000, Болгарія — 500 000 і Юґославія — 400 000.

Важливе для емігрантів до Франції

«Громада», двотижневик **Української Громадської Опіки**, що виходить в Парижі за редакцією інж. С. Созонтова подає цікаві й вартісні інформації для еміґрантів, що виїжджають до Франції· З тих причин передруковуємо їх для наших читачів:

До Франції почали їхати в більшій кількості на роботу по контрактах українські біженці; майже всі вони нічого не знають про існування допомогових організацій у Франції, ніхто їм не дає навіть головної адреси, адреси Громадської Опіки, що найбільш може зробити і робить для допомоги приїжджим нашим біженцям, що часто перебувають в скрутних обставинах·

Радимо нашим людям, що виїжджають до Франції з Німеччини й Австрії:

1) Перед від'їздом повідомити Укр· Громадську Опіку, L'Entr'aide Ukrainienne 13, Rue Taine, Paris XIIe, про приблизний час приїзду і місце законтрактованої праці.

2) Подати докладні відомості про свій родинний стан·

3) Подати відомості при фахсвій і своєї родини, а також свої побажання щодо праці в майбутньому: чи то в місті, чи в селі, на фабриці чи на ріллі.

4) По приїзді до Франції знов написати про своє фактичне прибуття до того чи іншого транзитного центру.

Радимо так само нашим землякам не вступати в жодні політичні, релігійні, чи якісь інші дебати як з французами, так і з різного роду чужинцями, стриматися від усякого роду спекуляції, (купівлі, продажу хлібних карток і т. ін·) бо це загрожує великими неприємностями до тюрми включно·

Просимо вас дотримуватися цих порад у ваших же інтересах.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор. 50.—*DM* 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне: 20 пфеніґів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

ПОДЯКИ

Оцим висловлюємо щиро-сердечну подяку Високоповажаним Панам лікарям на чолі з ВП. Д-р Макаревичем за всебічні безінтересовні забіги в рятуванню здоровля нашої доньки Розалії, дружини і матері в часі хвороби на протязі часу від 19 до 29 травня 1948 р. Дякуємо рівнож ПП. сестрам шпитальним, які рівнож безінтересовно в кожній хвилині були готові і з посвятою ставали в помочі. Всечеснійшому пароховi шпиталя о. Кулиничові за відвідини і моральну піддержку хворої велике Бог заплати.

За участь в похороні складаємо щиру подяку Всеч. пар. о. кан. Шуст та церковному хорові з табору „Піонір“, як рівнож всім учасникам в похороні: таборовій українській поліції з її старшинами, а особливо інспекторові поліції, який не пожалів труду, на чолі з сотнею української поліції в орґанізованому порядку причинився у звеличанні похорону.

1-1z Родичі, сестри, муж і шваґер.

Цією дорогою складаю сердечну подяку П. Д-ру Макаревичу, який врятував мене від смерти.

Він незрівняним досвідом і направду сумлінним відношенням до справи, безкорисно, нагло зробив складну операцію і тим зберіг мені життя, а моїм дітям батька. Рівнож складаю щиру подяку п. лікарям: Д-р Шемчук, д-р Билову, д-р Наболотному, д-р Писареву; старшій сестрі п-ні Лушпинській з пп. сестрами з обслугою, за їх сумлінну, щиру опіку, як рівнож усім приятелям і знайомим які відвідували мене.

Боже! Спаси, сохрани й нагороди!

Прот. Саватій Лопухович з родиною.

1-1 z

Щиро дякуємо П. Д-ру Макаревичу, за так складну операцію, якою врятовано життя братові Прот. С. Лопуховичу. Щасти Боже Вам п. Д-ре, як найскорше вернути в Соборну Вільну Україну і своїм незрівняно цінним досвідом бути корисним для нашого народу.

Сестра і шваґер Пилишенки.

1-1 z

РОЗШУКУЮТЬ

Робова (Скрипак) Ольга розшукує батька Сергія Робова, який в 1943 році виїхав до Німеччини.

Далавурак Стефан розшукує Яремчука Стефана зі села Отапківці повіт Коломия, який останньо перебував в околиці Ганноверу. Розшукуваних просимо звертатися на адресу: D. Porochnjak London, W. 2, 49 Linden Gardens, Notting Hill Gate. 1-1 b

Нечет Марію, Люсю і Ніну розшукує Павло Нечет. Писати до „Неділі“. 2-5-z

Односільчан з с. Дерманя розшукує А. Швидун. Писати до „Неділі“.

Оржівці! Хочу нав'язати з Вами контакт. Може хто знає про долю п. Цителя? — „Попович“. Адр. в „Неділі“.

Рідні та знайомі просять п. О. Садовську — Туптій, п. Туптій та родину Гумилевських зголоситись на адресу українського Комітету: Comita Ukraniana de Ayuda Calle Maza 150, Buenos Aires (Capital) Argentina. 1-1b

1. Ткачук Зигмунт і Ярослав шукають Ткачука Теодора і Богдана, рівно ж Мельничука Івана і Марію та їх доньок Анну і Євдокію з с. П'ядикі, повіт Станиславів. 2. Сот. Сальський — Елеонору Івченко нар. 1927 р. в Ярославі, в 1944 р. була вивезена до Німеччини.
3. Стасишина Таня пошукує брата Івана Стасишин та знайомих з с. Виспа, повіт Рогатин. Пошукуваних просимо зголоситися на адресу: Ukrainische Zentralstelle Frankfurt a. M. Luginsland 1/II. 1-1b

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Хто з мололших пань прагне листуватися з енергійним, 32 роки, темним бльондином, що любить вир життя і знає смак історії? Поважні й веселі листи, на які завжди відписуватиму, прошу слати до „Неділі“ під криптонім „Цвітуть липи“! 1-2 z

Маю 23 роки, знаю анґлійську мову, люблю працю, спорт, товариство й нову моду. Мешкаючи приватно в чужому оточенні, радо нав'яжу листування з паном до 36 років, найкраще таким, що навіть по грошовій реформі не втратив настрою й віри у кращі дні. Листи до „Неділі“ під гасло: „Блакитноока“! 1-2 z

Українець, 40 років, власник поважної фірми у великому німецькому місті радо познайомиться з інтелігентною, товариською українкою до 32 років, що не має наміру залишати Німеччину. Ціль поважна. Лише серіозні листи (зі знимкою, яку поверну) до „Неділі“ під „фабрикант“! 1-3 z

Пане Андрію! Інженер щасливо повернувся й приніс вістки про Вашу Родину. Негайно напишіть на мою адресу в Кельн. Всі Ваші живуть, хоч не в Україні. Ліда 1-1 b

Пана, що позичив у мене „Мотрю“ Лепкого і обіцяв повернути до Нового Року, а згодом виїхав з Бупбаху до табору в Ашаффенбурзі прошу ласкаво віддати згадану книжку до „Неділі“!

Ч-ська 1-1

Перед скорим виїздом до Америки радо познайомлюсь з бездітною (евент. 1 дитина), інтел. вдовою галичанкою до 35 літ. Писати до „Неділі“ для „Atlantic“. 8-8

Ціна 20 пфенігів Preis 20 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, 25. ЛИПНЯ 1948 Nr. 133

Декларація Української Національної Ради

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

У час важкого народнього лихоліття, напередодні історичних подій у міжнародньому житті, відповідальні представники українських політичних організацій об'єднались і створили Українську Національну Раду, як представництво українського народу в його боротьбі за державну незалежність.

Український народ віддавна вів боротьбу за свою свободу. В революції 1917 року український народ виявив свою політичну волю актом Центральної Ради в Києві 22-го січня 1918 року про відновлення Української Держави під назвою Українська Народня Республіка, створенням Західної Української Народної Республіки дня 1 листопада 1918 року у Львові, як рівнож актом Всеукраїнського Трудового Конґресу дня 22-го січня 1919 року про злуку всіх українських земель в одну Соборну Державу.

Відновлена Українська Держава не посягала на чужі землі та бажала жити в мирі зі своїми сусідами. Своїм громадянам без огляду на їх національну приналежність, стан і віру, Українська Народня Республіка забезпечувала законами повну рівноправність і свободу. Одначе, проти вільної української держави пішли війною її сусіди.

Український народ був змушений вести боротьбу на кількох фронтах. Крім боротьби на півночі з російськими большевиками і на заході з Польщею Україна мусіла також на південно-східньому фронті відбивати наступ армій царських ґенералів. Армія Української Народньої Республіки, оточена з усіх сторін, позбавлена зв'язків зі світом, пищена пошестями, без постачання, мусіла залишити в листопаді 1920 року разом із Урядом на чолі з Головою Директорії Симоном Петлюрою українську державну територію Українську землю розділили між собою совєтська Росія і західні сусіди України.

Московська большевицька влада зразу почала нещадно гнобити й нищити український народ. Масовими арештами, засланнями до концентраційних таборів, розстрілами і пляново зорганізованим голодом вигублено мільйони українських селян, робітників та інтеліґентів.

Російський большевизм повів рівночасно безоглядну боротьбу проти української національної культури, а тисячі українців, що працювали для її розвитку, заплатили за це своїм життям. Знищено Українську Православну Автокефальну Церкву. Її епископи, духовенство і тисячі вірних загинули в тюрмах і на засланнях.

Так звана Українська Совєтська Соціялістична Рэспубліка, проголомена російськими большевиками, як одна з республік Совєтського Союзу, стала знаряддям московського імперіялізму для господарського визиску та політичного поневолення України. На західніх українських землях Польща та Румунія повели на окупованих ними українських територіях політику винародовлення та господарського визиску. Не зважаючи на таке важке положення, український народ не припиняв боротьби за своє національне визволення і вів її під усіми окупаціями в різних формах та всякими засобами.

Друга світова війна завдала українському народові нові тяжкі удари. Німецька окупація обернула українську землю в одну велику руїну.

Проти цієї окупації український народ виступив збройними організованими повстаннями, що в немалій мірі прискорило поразку німецьких армій на сході Европи.

Після відступу німецьких військ по всіх українських землях прокотилась нова хвиля червоного терору. Його жертвою впали сотні тисяч убитих і замучених по тюрмах і засланнях. Виявом цього терору була також насильна ліквідація Української Греко-Католицької Церкви на західніх землях України в 1945 році: заарештовано та вивезено митрополита, всіх епископів і тисячі духовенства та вірних.

Не зважаючи на те український народ не скорився перед насильством і терором. Українські повстанські сили, відомі під назвою Української Повстанської Армії, що вели в час війни боротьбу з німецькими та большевицькими наїздниками, ведуть її організовано і далі під гаслами визволення українського народу та відбудови української держави.

Большевицький терор примусив сотні тисяч українців покинути свій Рідний Край. В умовинах, коли український народ на своїй землі не може отверто виявити своєї „політичної волі, організована українська еміґрація має право та обов'язок бути речником його визвольних змагань перед світом.

Український Народе!

Нав'язуючи до актів українського національно-державного будівництва, Українська Національна Рада постановила реорганізувати державний центр Української Народної Республіки і покликати до життя поновлений Виконний Орган, відповідальний перед Національною Радою.

Українська Національна Рада проголошує перед цілим культурним світом свій однодушний протест проти окупаційної влади російських большевиків в Україні і стверджує, що ця влада не має права виступати іменем українського народу.

Українська Національна Рада заявляє, що т. зв. Уряд совєтської України є тільки експозитурою московської комуністичної влади, яка панує над українським народом лише силою зброї і засобами терору.

До часу, коли український народ зможе свобідно виявити свою волю на власній землі, справи українського народу заступає перед світом державний центр Української Народньої Республіки, що свого часу одержав на те уповноваження від вільно обраних законодатних установ незалежної демократичної України.

Українська Національна Рада кличе під прапор Незалежної Соборної Української Держави усіх, кому він дорогий. В той час, коли наш народ перебуває в оковах московько-комуністичної диктатури, і коли загрожені основи його життя, тільки українська єдність і повна семовідречення боротьба за народню справу може врятувати Україну.

Український Народе!

Схиляємо голови перед силою Твого духа, перед величністю Твого страждання і перед героїзмом Твоєї боротьби. Нечувано тяжкі умовини Твого життя убольшевицькій неволі! Проте не тратимо віри в нашу перемогу. Прирікаємо Тобі, що всі свої сили присвятимо на те, щоби минувся ввесь жах Твоїх безмірних страждань, щоб громадяни України стали вільні від страху за своє життя, здоровля, за долю своїх найближчих, щоб визволилися від голоду від насильства над їх думкою і вірою. Поминаємо усіх, що віддали своє життя за народ, вітаємо всіх, що караються під большевицьким терором, де б вони не перебували, єднаємось духом з усіми нашими братами і сестрами в Україні і поза Україною сущими.

Українська Національна Рада буде боротися за здійснення в українській незалежній державі всіх демократичних громадянських вільностей, за здорову українську родину, за передачу землі селянам у трудову власність, за вільну працю і законну її охорону, за знищення визиску і за найвищий добробут працюючих, за державне порядкування великою промисловістю, за вільні індивідуальні підприємства, за організацію вільної кооперації і за всебічний розвиток української духової культури.

Українська Національна Рада поборюватиме всякі тоталітарні і диктаторські прямування і стоятиме за рівноправність усіх громадян України, незалежно від їх національности, раси чи віри.

Український народ тільки в боротьбі здобуде своє право. Одначе визволення України, як і інших поневолених народів це одночасно справа міжнароднього миру та демократичного розвитку світа. Російський большевицький імперіялізм є загрозою для всього світу і тому оборона неред ним неподільна та вимагає одностійного морального і політичного фронту всіх сил, готових боротися за найвищі національні та вселюдські ідеали, проголошені другої світової війни Атлянтійською Хартією. Організація боротьби з комуністичним тоталізмом та імперіялізмом мусить охопити всі поневолені та загрожені російським большевизмом народи. Не сама фізична перемога ідей, зокрема повне здійснення великих кличів про основні права нації і людини, спроможні відвернути однакову для всіх загрозу, створити нову систему міжнародніх відносин і забезпечити тривалий мир у світі. Стоючи на засадах незалежности і соборности, Українська Національна Рада вважає необхідною політику близьких взаємин і тісної співпраці в першу чергу з усіма народами, поневоленими Москвою.

Тільки напруженням усіх державно-творчих сил, при внутрішній згоді та об'єднанні біля свого національно-політичного центру, справа українського визволення досягне успіху та знайде належне зрозуміння і сприяння у світі.

В братній любові, суцільними лавами, з вірою в перемогу правди і справедливости, приступаємо до святого діла!

Нехай живе Український Народ!

Нехай живе незалежна Соборна Українська Держава!

Нехай живе спільний фронт боротьби народів, поневолених Совєтським Союзом!

Українська Національна Рада

На чужині, в липні 1948 р.

Перша сесія

Української Національної Ради

Нав'язуючи до актів українського національно-дежавного будівництва і до традиції української національно- визвольної боротьби від давнього минулого по сьогоднішній день та спираючись на волю діючих тепер українських політичних організацій, створено Украчську Національну Раду.

До Української Національної Ради увійшли представники українських тепер діючих політичних організацій, а саме: Українського Національно-Демократичного Об'єднання, Українського Національно-Державного Союзу, Української Соціял-Демократичної Робітничої Партії, Української Партії Соціялістів-Революціонерів, Української Соціялістично-Радикальної Партії, Української Революційно-Демократичної Партії, Організації Українських Націоналістів-Революціонерів.

В днях 16—20 липня 1948 в одному з міст Західньої Европи відбулася перша сесія Української Національної Ради· Відкриття Української Національної Ради довершив Голова Директорії Української Народньої Республіки та виголосив державноправну декляраціюм.

Українська Національна Рада, по зложенні присяги усіх її членів, обрала свою Президію в складі Голови, чотирьох Його Заступників та Секретаря·

На місце дотеперішнього Виконного Органу Українська Національна Рада прийняла до відома новий його склад, який зложив присягу перед Українською Національною Радою, як своїм зверхнім органом.

Впродовж своїх засідань Українська Національна Рада схвалила свою Деклярацію та важливіші постанови загально-національного значення, а між іншими: створення національного фонду, національного катастру, Світового Союзу Українців та інші, які передала Виконному Органові до реалізації.

Створенням Української Національної Ради та Виконного Органу в новому спладі постав спільно-єдиний український національно-політичний Центр, до якого від довшого часу прямували українські політичні організації.

Дня 21· липня 1948·

ПРЕЗИДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

Історична заява

Голови Української Народньої Республіки

Перша Сесія Української Національної Ради відбулася в одному з міст Західньої Европи 16-20 липня 1948 року·

Делеґати до Національної Ради зібралися в гарно прикрашеній залі ранком 16 липня о 10 годині. На стінах український національний прапор, державний герб тризуб та знаки всіх українських земель. Засідання Української Національної Ради відкрив **Голова Директорії Української Народньої Республіки.** Цим актом засвідчено, що Українська Національна Рада дорожить традицією нашої державности, за яку після революції 1917 року боролись, терпіли муки і вмирали вірні сини українського народу·

Повна тиша· Найстарший віком член Національної Ради складає присягу для тимчасового головування до виборів постійної Президії Української Національної Ради:

«Присягаю Богові і своєму народові, що буду вірно служити моїй Батьківщині, боротися за її визволення і в своїй діяльності руководитися єдино добром української нації»·

Після цього з членів Національної Ради покликано двох секретарів і двох скрутаторів (Для числення голосів при виборах Голови Ради та членів Президії).

Усі члени Національної Ради встають для зложення присяги· Текст присяги читає тимчасовий Голова, і кожний зокрема, названий по імени, каже? «Присягаю». Актом присяги делеґовані до Національної Ради особи набувають права членства в цій установі. Далі Національна Рада вибирає Президію: Голову, його Заступників і Секретаря. Голова Національної Ради дає слово Президентові Директорії Української Народньої Республіки для декляріції·

В цій декларації зазначено, між іншим:

«...В далекому минулому були різні трактати між Україною та її сусідами. Ті трактати не завжди відповідали інтересам нашої Батьківщини, бо тяжкі обставини нашої визвольної боротьби не дозволяли нам диктувати сусідам нашу волю. Найпізнішою спробою трактату була так звана **Варшавска умова 1920 року,** про яку мушу тут згадати, бо про ту умову тепер особливо часто пишуть Вимагають навіть її уневажнення, так ніби вона до цього часу була дійсною· Цієї умови не ратифікувала ні українська ані польська сторона, **остання навіть зірвала її в Ризі сепаратним трактатом Польщі з Росією·** Тоді ж наша делеґація на чолі з сенатором Шелухином, з уповноваження нашого уряду, зложила заяву про уневажнення Варшавської умови. І пізніше, включаючи боротьбу Карпатської України за незалежність, в якій співробітники уряду брали активну участь, наш уряд ніколи не вважав себе зв'язаним тією умовою· Були пізніші офіційні заяви членів уряду, було і моє офіційне ствердження в листі до громадськости на весні 1945 року про неважність тієї умови. Неґативні наслідки Варшавської умови полягали насамперед в тому, що вона сприяла розбиттю наших національних сил і викликала полеміку, яка не затихла до останнього часу. **Тому вважаю необхідним перед Високими Зборами ще раз ствердити, що Варшавська умова є документом минулого часу, вигаслим протягом півроку по його підписанні, не обов'язуючим і нині не існуючим·**

Головною підставою нашої боротьби були й будуть **власні сили українського народу·** Та, спираючись на ті сили, мусимо шукати таких могутніх союзників, які в своїх власних інтересах, допомогли б нам, бо без сторонньої допомоги наші завдання будуть занадто тяжкі· Тільки шукаючи союзників, **ми не сміємо іти на якісь компроміси в справі нашої державної суверенности та інтеґральности наших земель».**

Після виголошення декларації **Голова Директорії УНР складає присягу на руки Голови Національної Ради,** що буде в своїй діяльності поступати згідно з тимчасовим законом про реорганізацію

(Далі на стор. 2)

Неділя

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редагує: Колегія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
11 March 1948, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Надзвичайна Конференція держав західньої унії

ГААҐА (ЮП). 19 липня французький міністер закордонних справ Бідо, відкриваючи в голяндському міністерстві зовнішніх справ конференцію міністрів закордонних справ п'яти країн, що підписали Брюссельський пакт, звернувся до інших европейських держав із закликом приєднатися до Західньої Унії. Як припускають, конференція коротко обговоривши звіт про пляни військової оборони, розгорне широку дискусію про становище Німеччини і про заходи проти російської загрози видалити західніх аліянтів з Берліну. Бідо, очевидно, домагатиметься відновлення переговорів чотирьох держав у німецькому питанні спочатку в аліянтській контрольній раді, а потім в знову-скликаній раді міністрів зовнішніх справ. Конференція провадиться за зачиненими дверима.

Новий уряд у Франції

Як повідомляють з Парижу, президент Оріоль, прийнявши демісію уряду Шумана, доручив 21 липня сформувати новий уряд дотеперішньому міністрові фінансів члену радикал- соціялістичної партії Андре Марі.

Демісію всього уряду Шумана, якій передувала демісія 7 соціялістичних міністрів, викликало схвалення в національних зборах більшістю 297 голосів проти 214 при 76 тих, що утрималися, пропозиції соціялістів про скорочення військового бюджету на 12 мільярдів, незважаючи на згоду уряду скоротити бюджет лише на 5 міліярдів франків з загрозою демісією всього кабінету. Після голосування Шуман, не даючи ніяких пояснень, покинув разом з міністрами залю засідань. Перед призначенням Марі президент Оріоль прийняв низку політичних діячів. Страйк 200 000 службовців і робітників низки французьких урядових установ під впливом урядової кризи почав нібито ліквідуватися. Частина страйкарів уже поновила працю.

«ТЕРОРИСТИЧНА ЗМОВА» В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

ПРАГА (Дена-Ройтер). Згідно з опублікованим тут комунікатом чехо-словацького міністерства внутрішніх справ і міністерства оборони, поліції і армії вдалося ліквідувати групу «терористів», яку нібито скерувала до Чехо-Словаччини американська окупаційна влада в Німеччині з метою «шпигунства і вбивства чехо-словацьких політиків». У «змовників» нібито був плян вбити під час недавнього сокольського здвиґу міністра оборони генерала Свободу. Між заарештованими є колишній член народньо-соціялістичної партії Мілан Хок, що мав, як сказано в комунікаті, у травні ц. р. вбити колишнього ватажка партизанів майора Шрама. Хок утік в лютому до Баварії і там почав служити в американський шпигунській організації. Як нібито пояснив він поліції, американська шпигунська служба вимагала від терористів співпраці з німцями і повернення до Чехо-Словаччини, бо без їх допомоги чехо-словацькі втікачі не зможуть досягти своїх політичних цілей. Вбивство генерала Свободи мало, за твердженням комунікату, стати сиґналом до замахів на інших політичних та військових діячів Чехо-Словаччини. При «терористах» знайдено 5 короткохвильних висильних радіоапаратів, бойові припаси й летючки з закликом до державного перевороту. Одночасно повідомлено також про арешт в Братіславі контролера воликої словацької паперової фабрики Кнорра, у якого нібито виявлено багато американських долярів, а також пляни і дані про продукцію чехо-словацьких паперевих фабрик.

Настав час широкої мобілізації

всіх сил українського народу

(Продовження звіту про першу сесію Української Національної Ради)

українського Державного Центру. Після цього Голова Національної Ради в короткій промові підкреслив вагу моменту і значіння української консолідації та закрив засідання.

Українські політичні організації послали до Національної Ради все, що мали найвизначнішого в своїх рядах: тут і сивоголові діячі, що брали участь у славних подіях нашої боротьби за державність 1917—20 років. Леґенда Крут, Зимового походу, Чорткова і Базару овіває чола цих борців за волю України. Тут і люди молодшого покоління, що перенесли на своїх плечах Соловецькі табори, Берези Картузькі, збройну боротьбу проти обох тоталістичних окупантів за другої світової війни і «млини смерти» в гітлерівській Німеччині. Нема між цими людьми поважних розходжень щодо чергових завдань української політики: **ідея Соборної Незалежної Демократичної України об'єднує всіх.** На цій плятформі має далі вестися плянова суворокоординована праця для справи визволення українського народу. Бачивши ділову роботу новоствореної Національної Ради, кожний сповняється вірою, що після тяжких кривавих іспитів наш народ у цю відповідальну хвилину докаже свою політичну зрілість пляновими діями Української Національної Ради.

В дальших днях Українська Національна Рада продовжувала свою працю на **пленарних засіданнях і в комісіях,** що були вибрані для підготовки постанов Національної Ради. В спокійних, поважних дискусіях обговорено ріжні справи загально-національного значіння.

19 липня Національна Рада затвердила текст своєї деклярації до Українського Народу. Між членами Національної Ради маємо представників усіх земель України, від Кубані аж до Тиси. Тридцять років відділяє цих людей від тих історичних подій, але й досі вони живі духом і незламні в своїй вірі та надії на кращу будучність українського народу.

В спокійних словах деклярації, що її прочитав Секретар редакційної комісії, подано образ життя і боротьби українського народу за волю та накреслені коротко його теперішні прямування. Деклярація кличе народ до єдности в боротьбі за свободу і державність. Цей голос буде почутий всюди, де є жива українська душа. Голос поневоленого українського народу почує і культурний світ.

Далі Українська Національна Рада прийняла до відому **склад новоствореного Виконного Органу на місце дотеперішнього.** Цей новий Виконний Орган Українського Національно-Політичного Центру **буде постійно діяти як установа, відповідальна перед Національною Радою.** Національна Рад зустрічає зголошений склад Виконного Органу щирими рясними оплесками. Предсідник Національної Ради дає слово **Голові Виконного Органу для вияснення програми діяльности цієї установи.** Після цього представники поодиноких партій, представлених у Національній Раді, подали свої зауваження до проголошення Голови Виконного Органу і склали свої деклярації.

В своїм промові Голова Виконного Органу сказав між іншим таке:

«Ще ніколи в історії людства не стояла в більшій небезпеці свобода людини її культура і тисячолітня цивілізація, як тепер. В цих обставинах відповідальність за майбутнє нестимуть усі народи світу, в тому числі український народ. В такій ситуації маємо намітити напрямні лінії нашої політики.

Що таке політика? Політика — це уміння правити державою чи громадою для добра і поступу громадян. Коли мати на увазі добро окремих громадян і цілого народу, то відсіль випливає велика відповідальність політика: політик повинен уживати таких засобів, які вимагають найменших витрат і жертв і приносять найбільшу користь для суспільства. **Тому — то справжня політика відкидає всякі фантастичні пляни, вона мусить стояти на реальному ґрунті. Політика має собі ставити досяжні завдання.**

Взявши цю мірку, підходимо до нашої української політики. Які ми ставимо собі завдання? Які засоби маємо до їх здійснення? В ухваленій деклярації Національної Ради сказано, що Національна Рада і її Виконний Орган повинні працювати для відновлення **Соборної Незалежної України — з демократичним ладом.** Цими словами Національна Рада вказала на напрямні лінії нашої політики. Згідно з засадами, проголошеними Національною Радою, ми маємо нав'язувати свою визвольну боротьбу до наших історичних традицій. Ми мусимо працювати для **створення міцної єдности та організації наших національних сил на демократичній основі. Нам не треба штучної єдности, накинутої згори.** Нам потрібна єдність органічна, що дає кожній громадській і політичні групі можливість виявити свої особливі риси, бо така єдність не перешкоджає відьному розвиткові сил нації. Я вважаю, що між нами нема незгоди в тому, що **наша визвольна справа буде на добрій дорозі тоді, коли вона буде мати політичне і моральне довір'я в демократичному світі.** Світ визнає і поставиться прихильно до такого руху, який докаже свою **політичну зрілість.** В цьому пункті є **тісний зв'язок внутрішньої і закордонної політики.** Упорядковані внутрішні відносини дають кожному народові шанси на визнання в світі. І навпаки: факти, що свідчать про політичну незрілість того чи іншого народу, шкодять визнанню його права на державне самостійне життя. З цього випливає, що в своїй політиці ми мусимо насамперед звернути увагу на упорядкування своїх внутрішніх сил. **При всій важливості зовнішніх чинників, з якими ми мусимо числитися, все таки наше перше завдання — це організація своїх власних сил».**

20 липня Національна Рада відбула своє **останнє пленарне засідання. Члени Національної Ради розходяться з повною свідомістю, що вони виконали поважну роботу для української справи. Кожний відчуває, що без об'єднаної дійової волі, без спільної плянової політики, нічого тривалого не можна досягнути, і всі наші жертви можуть піти на марне. Цю необхідну єдність створила Українська Національна Рада.**

Співом національного гимну закінчено першу сесію Української Національної Ради.

Після цієї сесії Українська Національна Рада продовжує свою працю через Президію, комісії та Виконний Орган цієї установи. З утворенням Національної Ради настав час широкої мобілізації всіх сил українського народу на всіх землях України і на чужині. Свідомий, зорганізований, з'єдинений великий народ не дасть себе довго держати в неволі. Національна Рада кличе ввесь український народ піддержати її відповідальну працю і словом і ділом. Віримо, що факт створення Національної Ради — це та іскра, яка запалить вогонь завзяття в серцях усіх вірних синів українського народу в Україні і в розсіянні сущого.

Боже, нам єдність подай!

Ще 200 000 ДП до США?

ВАШІНҐТОН, (Дена-Інс.) На спеціяльній сесії конґресу, яка має початися наступного тижня, президент Трумен домагатиметься допущення до Сполучених Штатів ще 200 000 переміщених осіб. Відповідне звернення президента має бути оголошене після розгляду центральних питань сесії — про зростання цін і мешканеву кризу. Пропозиція президента передбачає переселення переміщених осіб головно з балтицьких країн, Польщі, України та Юґославії. На останньому перед літніми канікулами засіданні конґресу вже схвалено закон про переселення 205 000 ДП, тим часом президент Трумен вимагав допущення 400 000 осіб.

Звернення Вільяма Така

ПІДГОТОВЧА КОМІСІЯ ІРО НАДІСЛАЛА ДЛЯ ОГОЛОШЕННЯ ДП ТАКЕ ЗВЕРНЕННЯ ЇЇ ВИКОНАВЧОГО СЕКРЕТАРЯ ВІЛЬЯМА ТАКА:

Щонайбільше 205 000 ретельно дібраних переміщених осіб та переміщених сиріт, які відповідатимуть статутові ІРО, зможуть, згідно з умовами недавно схваленого Конґресом закону, бути прийняті до Сполучених Штатів протягом двох найближчих років. Напрямні застосування цього закону опрацює спеціяльна американська ДП-комісія. Всі переміщені особи повинні цілком здавати собі справу з того, що цей закон має в собі багато обмежень і умов, які багатьом не дадуть можливости бути прийнятими до Сполучених Штатів. Наприклад, закон ясно говорить, що при переселенні автоматично виключаються всі особи, які прибули до Німеччини, Австрії чи Італії після 22 грудня 1945 р. (крім 2000 втікачів з Чехо-Словаччини, що залишили свою країну після 1 січня 1948 р., і ві зних переслідуваних осіб німецької або австрійської національности, які ще не оселилися в цих країнах); виключаються також переміщені особі або втікачі, які не були на 1 січня 1948 р. в брітанській, французькій чи американській зоні Німеччини, Австрії або Італії чи в американському, брітанському або французькому секторі Берліну чи Відня. Кандидати на переселення повинні відповідати вимогам реґуляних еміґраційних законів США щодо здоров'я, моралі тощо. Американська ДП-комісія повинна бути свідомою того, що кожний кандидат на еміґрацію, перш ніж бути прийнятим до переселення, мусить бути забезпеченим працею і помешканням в США. В законі є ще низка умов щодо кваліфікацій, рекомендацій, процентного співвідношення і привілеїв, які будуть остаточно визначені лише тоді, коли почне працювати комісія. Отже кожна переміщена особа мусить добре зважити наперед можливі для себе наслідки всіх цих обмежень. Ніхто з переміщених осіб не повинен стримуватися від репатріяції або переселення, вважаючи, що він, мовляв, буде прийнятий до США. Інакше, якщо ці чинники не будуть зважені реалістично, згодом може постати гірке розчарування.

Евакуація жидівських ДП з Берліну

ГАЙДЕЛЬБЕРҐ (Дена). Більше 5000 ДП переважно жидівського віровизнання, почали перевозити в п'ятницю 22 липня літаками з американського сектора в Берліні в американську зону, щоб не доставляти потрібних їм харчів повітряним шляхом. Берлінських ДП розмістять у 25 таборах ДП американської зони.

ІТАЛІЯ ЗАСПОКОЮЄТЬСЯ

Як повідомляють з Риму, стан Тольятті значно покращав. Перебуваючи ще в лікарні Тольятті заявив, що він може вже перебрати на себе провід у партії. Разом з тим, за дорученням Сталіна, з Москви до Риму виїхали два советські лікарі, що мають лікувати Тольятті. За останнім повідомленням, масові комуністичні заворушення в Італії припинилися і загальне становище в ній можна вважати «майже нормальним».

Хоч загальний страйк в Італії тривав лише один день, проте заворушення і збройні та терористичні виступи комуністів не вщухали ще протягом кількох днів. В багатьох місцях бунтівники перервали залізничне сполучення, в кількох пунктах вони захопили радіостанції. В Генуї повстанці побудували барикади, заклали низку мін і захопили кілька поліційних панцирних авт; в придушенні повстання поліції допомогло військо. В Міляні й Туріні бунтівники заарештували кількох директорів фабрик. Коло Фльоренції чотири батальйони з танками наступають на повстанців, що засіли в горах. Загальний страйк коштував країні 70 міліярдів лір. Його припинено завдяки активності поміркованих елементів у загалом прокомуністичному Союзі італійських професійних спілок. Тепер ці кола наміряються створити власний, окремий від прокомуністичного, Союз, в якому сподіваються об'єднати приблизно один мільйон членів. Італійський уряд опрацьовує протистрайковий законопроєкт. (ДЕНА-Ройтер, ЮП, ББЦ).

„Бойове" перемир'я в Палестині

16 липня ізраельський уряд, а 18 липня Арабська ліґа згодилися на подану їм ультимативну вимогу Ради Безпеки ОН припинити воєнні дії в Палестині. В резолюції Ради Безпеки становище в Палестині визнано загрозливим для справи загального миру і обом сторонам запропоновано припинити бої в триденний термін, а в Єрусалимі — не пізніше 24 годин під загрозою вжиття, згідно з Хартією ОН, господарських, політичних, а можливо навіть і військових міжнародніх санкцій. Резолюції складено згідно з американсько-брітанською пропозицією. Її енерґійно вимагав посередник ОН в Палестині граф Бернадот. Проти резолюції висловилися лише Сирія і Китай; советські делеґати утрималися від голосування. Проте, не зважаючи на те, що офіційний термін перемир'я вже настав по всій Палестині, крім Єрусалиму, точаться ще особливо запеклі бої, в яких жидам вдалося поліпшити своє становище. Граф Бернадот, прилетівши з США до Палестини, провадить інтенсивні переговори з арабами й жидами для усталення в Палестині миру.

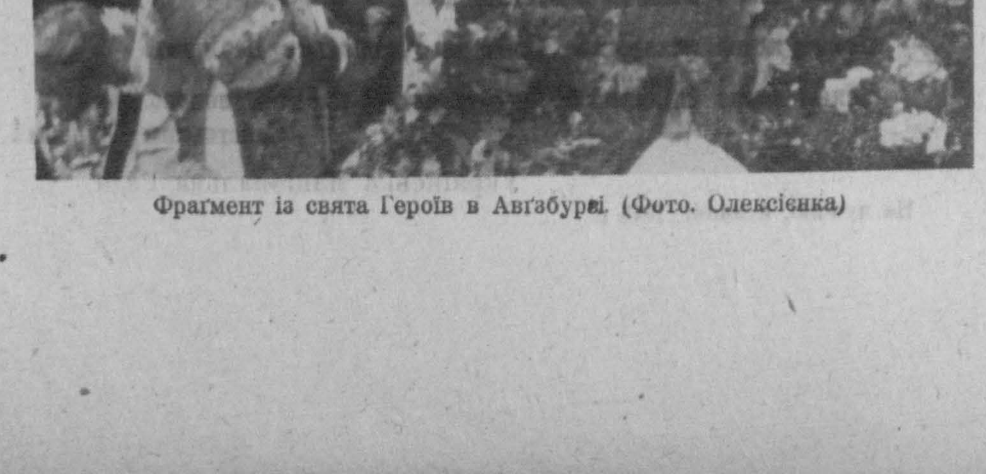

Фрагмент із свята Героїв в Авгсбурзі. (Фото. Олексієнка)

Клопоти пана Керенського

Написав Е. Більський

Російська політична еміґрація опинилася на роздоріжжі: світ увійшов в добу конфлікту Сходу з Заходом, азіятського деспотизму з західньо-европейським гуманізмом· Усе було б тут гаразд, і вся російська еміґрація легко могла б прилучитися до західного світу, якби не те, що Сталін перелицитував її в общеросійському патріотизмі, виписуючи на знаменах «непереможної червоної армії» клич боротьби «за родіну», а війну 1941/45 років проголошуючи «отечественною війною». Певно, що сьогоднішній конфлікт Сходу з Заходом пояснюється політруками, як продовження боротьби за цілість «отечества»· Тому й не диво, що серед російської еміґрації констернація: як бути: йти з західнім бльоком, значить іти проти «отечества», проти цілости Росії; прилучитися до «отечества» — значить перекреслити усю доцогочасну боротьбу з большевизмом і зрадити західній світ, з гостинности якого, будь-що-будь, користала російська еміґрація протягом тридцяти років і з яким ця еміґрація і взагалі російська інтеліґенція має поважні «культурні зв'язки». Тому в російських еміґраційних колах помітна метушня Деякі послідовні, безкомпромісові політики, вороги большевизму, кажуть, що розподіл Росії в недалекому майбутньому неминучий і з цим фактом треба погодитися· «Росія стратить імперію, однак визволиться від велетенських поліційних і воєнних обов'язків, які нівечать її духове обличчя» (Федотов, «Новий Журнал»· Ч· 16, Нью-Йорк). Ще інші російські публіцисти, розвиваючи послідовно думку про конечність засадничої зміни росіян в підході до національного питання, кажуть, що «важко говорити про російський нарід в цілому: такого поняття в історії не існує», розуміючи очевидно, що до початку XVIII століття існувала, як історична держава і народ Московія і московський нарід. (Е· Кускова, «Новоє Рускоє Слово», з· 20. 6· 1948. Нью-Йорк).

Така зайза щирість російських публіцистів дуже денервує колишнього голову тимчасового уряду Росії з 1918 року, п. Керенського, який в статтї «Очевидне непорозуміння» («Нов. Рус· Слово», за 4 липня 1948) гостро виступає проти тих росіян, які бажають визволитися від непосильного морального тягару, що його узяв на себе московський народ, беручи на себе місію Росії, як «третього Риму»· Керенський разом з іншим автором, М. Карповичем каже, що «небезпечно й може навіть фатально повторювати те, що теперішня влада для російського народу є привичною справою, тому що російський народ вихований для рабства, а не для свободи»· Ще гостріше виступає Керенський проти тих публіцистів, які кажуть що «Сталін робить російське діло» і що «належить розрізняти ті діла Сталіна, які ми попираємо від тих, проти яких ми виступаємо», та що російський народ звик до диктатури і неволі. Керенський обурюється, як деякі російські автори відважуються не вірити в щирість заяв публіцистів, що ввесь російський народ є проти Сталіна та говорять, що це останнє твердження повторюється тепер усіма не на підставі історичних фактів, а як модний політичний шабльон, обов'язковий для усієї російської еміґраційної літератури, незалежно від її напрямку».

А· Керенський, висуваючи, як відомо, в Америці політичну концепцію нової, демократичної, однак сильної й неподільної «федеративної» російської держави, вірить, що йому пощастить доказати демократичному світові, що Росія і Червона Росія — не ідентичні поняття і що майбутні події розвиватимуться так, що «майбутня війна не обернеться у війну проти російського народу.»

Не маємо наміру критикувати таке або інше наставлення російської еміґрації до проблеми майбутнього Росії і в цьому випадку ми могли б лише висловити панові Керенському співчуття в його важкому й справді трохи невдячному завданні. Але мусимо зауважити, що від наставлення російської еміґрації до цієї засадничої проблеми залежить й наше ставлення в цілому до цієї еміґрації· Як довго россіни не можуть вийти з зачарованого кола Російської Неподільної Імперії — так довго українці не бачитимуть різниці між білою і червоною Росією, межи традиційною політикою Петра Першого і Йосипа Першого, дарма, що цю політику намагатиметься нам підсолодити гарними слівцями наш старий знайомий з 1918 року — п· А. Керенський.

Українці не хочуть, всупереч твердженням франкфуртського «Посеву», розпочинати кожну політичну розмову з росіянами від перечислювання усіх старих кривд від Андрія Боголюбського, однак як довго російська еміґрація — навіть її найбільш поступові кола — приймають твердження, що: «одне треба: признати більшовикам, що національне питання вони розв'язали правильно» (див· «На Чужині», Ч. 7· з 14. 2. 1948), так довго кожну розмову з російською еміґрацією вважатимемо зайвою

«ГОЛОС АМЕРИКИ» БУДЕ ВТРОЄ СИЛЬНІШИЙ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як повідомив державний департамент, брітанське радіотовариство ББЦ посилить утроє трансляцію висилань «Голосу Америки». Замість 3 години ці трансляції триватимуть тепер 9 годин на день· ББЦ виділяє для обслуговання «Голосу Америки» п'ять радіостанцій, що працюватимуть на довгих, середніх і коротких хвилях.

Ескадри американських надфортець приземлились на летовищах Англії

Рокосовський і Жуков у Берліні?

Багато уваги закордонна преса присвячує сенсаційному звітові берлінського кореспондента аґентства Ройтер **Джона Піта**, що в минулий четвер 16 липня довідався з вірогідних кіл про таємну конференцію визначних берлінських німецьких комуністів з високим советським політичним офіцером· На тій приватній конференції червоний офіцер мав заявити, що західні держави **протягом 8 тижнів будуть, приневолені залишити Берлін**, якщо вдасться успішно замкнути деякі щілини в дотеперішній бльокаді.

Згідно з Дена, що поширила в Німеччині рапорт Ройтерового кореспондента, між провідними комуністичними діячами, учасниками тієї конференції, були, між іншим, **Вільгельм Пік** і **Вальтер Ульбріхт** з управи СЕД та крім них високі партійні урядовці СЕД і видавці берлінських комуністичних газет· Усім їм советський офіцер мав заявити, що без огляду на те, як зареаґують західні держави на советську відповідь щодо їх нот, **«не може бути мови про зміну советської політики в справі Берліну»**. Представник Москви заявив далі: було б великою помилкою інтерпретувати советську відповідь так, наче Москва бажає переговорів 4 великодержав у справі Німеччини· Коли б західні держави змагали до таких розмов, СССР можливо дасть свою згоду, але на всякий випадок не проявлятиме ніякої ініціятиви в цій справі. Советська нота означає остаточне відхилення домагання англоамериканців і французів в припиненні бльокади. «Можливо, швидка й повна контроля Советами Берліну є для Росії так само потрібною, як советська сфера впливів на Балканах і питання панування над Дарданелами для советської політики»· СССР надає велетенської ваги з політичних, господарських і комунікаційних причин до панування над Берліном. **Советський головнокомандувач, що якраз повернувся з Москви, привіз просто від самого Сталіна нові інструкції**, які акуратно виконуватимуться· Ведені в західних столицях наглі переговори аж ніяк не матимуть впливу на курс советської політики в НІмеччині. Під тим оглядом рішення вже запало»·

Німецькі політичні кола, що мають стислий зв'язок з советською головною квартирою, пояснюють, що високий советський політичний офіцер, вживаючи вислову «деякі щілини в бльокаді Берліну», мав на гадці три повітряні коридори, якими аліянтські літаки літають з заходу до Берліну. Як повідомляють з тих кіл, советські летунські й військові експерти в Москві і в Берліні вже три тижні розглядають методи «закляйстрування» щілин· Шеф советських летунських збройних сил в Німеччині **генерал Александров** мав навіть висунути проєкт подати до відома великодержавам, що два з трьох існуючих повітряних коридорів мають бути замкнені. Такий крок мав би з советського боку обґрунтовуватися російським твердженням, що повітряний простір над советською зоною є її неподільною частиною і що західні держави мусіли би діставати окремий дозвіл літати над її просторами· Ширину залишеного останнього коридору мали би звузити від 20 до 10 миль. Кожна машина, що в майбутньому мала б летіти до Берліну, мусіла б бути зголошена советській владі і мала б дістати від неї дозвіл на переліт· Советська влада вимагала б точного вичислення багажу машини або повного списку її пасажирів. За тими советськими плянами, всі машини, які не були б попередньо зголошені советській владі, або намагалися б летіти двома замкненими коридорами, діставатимуть негайно радіо- й світло-сиґнали з домаганням приземлюватися· У випадку відмови виконати цей наказ советський плян передбачає примусити їх приземлюватися силою.

Як говориться далі в німецьких колах, в західній частині советської зони, між Берліном і кордонами західніх зон значно **підсилено батареї советської протилетунської артилерії**· Проєкти генерала Александрова, вислані до Москви, мають якраз тепер чекати там на дозвіл і апробату советського уряду.

ЗАМАХ НА ПРОВІДНОГО ЯПОНСЬКОГО КОМУНІСТА

ТОКІО (ДЕНА-Ройтер)· 19 липня під час промови в міській залі в Саґа на острові Кіу-Шіу був поранений вибухом бомби генеральний секретар японської комуністичної партії і депутат японського парляменту Токуда. Бомба була скинута з балькону в залі. Токуда на мент був похитнувся, але лишився стояти ще півгодини, поки не скінчив промови· Як констатували пізніше лікарі, він був поранений осколками бомби в 38 місцях, проте стан його не визнано серйозним· Вважають, що за тиждень він зможе покинути лікарню. Замах зробив 28-літній шахтар, що добровільно з'явився з зізнанням до американської таємної поліції.

Найкраща відповідь

на плян генерала Александрова

19 липня аґентство «Юнайтед Прес» повідомило, що в неділю 18 липня прилетіли до Англії 58 з передбачених 60 надфортець і 5 літаків типу «Скімастер С 54» з США· Ці літаки стоятимуть покищо на ріжних летовищах брітанського Роел Ерс Форс (Брітанська Королівська Авіяція). Як запевнили з вірогідних кіл, надфортеці робитимуть близьким часом різні летунські вправи над Німеччиною.

Прибуття велетенських літаків до Великобрітанії викликало велике зацікавлення між населенням, при чому часто можна почути вислови, що тут ідеться, можливо, не лише про звичайні летунські вправи· Публіка зв'язує ці надфортеці з критичним становищем в Берліні. На думку «Нью-Йорк Таймс», вислання американських суперлітаків до Англії не слід вважати провокаційним маневром, лише цілком оправданим виступом американської повітряної сили в районі, де США мають великі зобов'язання·

Як повідомляє кореспондент газети «Франкфуртер Рундшау» з Лондону, 60 американських надфортець і 5 літаків типу «Скімастер С 54» перелетіли Атлянтик зразково і приземлились на летовищах Скемптон, Веддінґтон і Мергем в Англії. В той спосіб три названі аеропорти в східній Англії, споруджені у перших трьох роках минулої війни, знову стали базами американських повітряних з'єднань· «Людина на англійській вулиці, — пише кореспондент, — того не сподівалася. Але, знаючи міжнароднє становище, а зокрема події в Берліні, вона розуміє, про що йдеться. Завтра чи позавтра в містах над затокою Ваш появляться знов «янкі» — так англієць називає американців Прийматимуть їх знов з такою щирістю, з якою п'ять років тому вітали тут хлопців 8—ої американської повітряної фльоти.

Щось на віддалі 50 миль від летовищ, майже під самими брамами університетського міста Кембрідж знаходиться почесний військовий цвинтар. Безконечними рядами стоять там білі дерев'яні хрести, а на кожному з них видніє прізвище· Біля нього позначений останній день життя, останній лет того, хто спочиває в гробі· Тут лежать поховані молоді летуни 8-ої американської повітряної фльоти, що віддали своє життя під час офензивних летів і летунських боїв в рр. 1943-44.

За ЮП, головне командування американських летунських збройних сил у Вісбадені повідомило, що нові американські турбінові ловецькі літаки типу Ф-80 маютть надлетіти також до Німеччини· Перелетівши Атлянтик, вони мають затриматися два дні в Англії і податися на летовище Фюрстенфельдбрук де стоять 30 важких бомбовозів типу В-29. Дорадник генерала Клея в справах летунства генерал-майор В. Е· Гелл сказав в інтервю кореспондентові аґентства ІНС (на запит, що американці зроблять, коли б совети вжили драстичних заходів проти аль'янтських повітряних мостів до Берліну), таке: «ми маємо найкращу ловецьку ескадру світу в Мюнхені»· Генерал обраховує кошти втримання берлінського мосту на пів-мільйона долярів у тиждень· «Це в ніякому випадку не означає витрати — сказав генерал, бо це — найкращий трениґ для залог»· Також генерал Віляєм Донован, який під час війни був керівником американського уряду стратегічних операцій, висловився, що США, не зважаючи на летунський міст, мусить винести рішення, якщо б це мало означати війну. Він запропонував господарські санкції проти советів. Залишення Берліну додало-б советам охоти стосувати тактику господарських вимушень і бльокад також у Відні чи де інде·

19 липня кореспондент Ройтера Піт повідомив з Берліну, що в колах наближених до советської військової ад-

(Далі на стор. 8)

Felix

В далекий незнаний світ

(Перша кореспонденція нашого співробітника-переселенця)

Маленьке містечко в Гессені — Буцбах було б може і незнане українським скитальцям, як би не було в ньому переселенчого табору· Віддалений на 49 км на північ від Франкфурту, положений в гарній околиці Буцбах, не знищений війною (крім кількох домів) зі своїми новими фабриками взуття та старовинними рештками мурів, що оточили місто, робить симпатичне враження. В середині міста стара ратуша, з 16 віку, а зараз біля неї старий на всі боки літами повикривлюваний дім, в якому Ґете написав «Германа і Доротею», імена яких позичив у власників гостинниці, в якій він мешкав. Крім того є старовинний музей «Вежа чарівниць» та, на жаль, туди покищо відвідувачів не пускають· Недалеко від Буцбаху (9 км) в селі Мюнцендорф є руїни лицарського замку з 12 століття з високими вежами (на одну з них можна видізти аж на верх, звідки чудовий краєвид на всю околицю) почвірними мурами та льохами· Для мандрівників побувати в Мюнцендорфі — незмарнований день.

Переселенчий табір т. зв· IRO Resettlement Center ma US Emigrant Center віддалений від залізниці заледви 200 мтр Касарні як і в кожнім іншім таборі. Прибулі сюди насамперед зголошуються в реєстраційному бюрі, віддають свої документи, а дістають таборові пашпорти· Тут же зразу ділять людей на дві групи: хто виїжджає, той еміґрант хто ж тільки до комісій і консула — кандидат·

Комісії (лікар і консул) є тут до Канади Англії, Бельгії, Голляндії, Франції і Венесуелі. Австралійської покищо немає· Одержавши таборовий Pass, харчову картку, мешканеву і на постіль, зголошуєтесь у бльокового, де дістаєте приміщення. «Американців» приміщують у бльоку В, а решту по всіх інших Кухонь тут три: для тут працюючих, для дітей і для еміґрантів та кандидатів. Найгірша, очевидно, еміґрантська кухня· Харчування як всюди, не ліпше і не гірше· Рано-солодка кава і хліб, на обід — супа і «мундурка» та ґуляш, вечером хліб і супа (ложку треба брати з собою).

Чим відповідальніша посада, тим обсаджена дальшими чужинцями, потім балтійцями ну і, врешті, українцями· Поліція, кухонний персонал та замітачі подвір'я — українці. Над кухнею приміщений гучномовець, який з малими перервами цілий день оголошує різні розпорядження, в справі комісій, транспорту і т. п. німецькою мовою, ну і як звичайно «jezykiem urzedowym»· В ґаражах міститься сховище для багажу а також інформаційна кімната, в якій вивішені на таблицях всі розпорядження та списки принятих чи непринятих, відомості про транспорти і т· п. В бльоку С в підвалі є маленька капличка, в якій пан-отці православні та греко-католицькі (на переміну) відправляють Богослужби· В таборі досить зеленого. Можна і в тіні посидіти і на травичці опалюватися; на жаль, Буцбах немає ріки Недалеко ліс Жоденно привозить спеціяльне авто мінеральну воду до пиття з недалекого Бад-Навгайму та наливає в імпреґновані мішки з кранами, які висять на трьох дрючках· Кажуть, (я сам не пив) що вода добра. В місті є одно кіно, можна все купити, городини досить, а що в околоці багато садів, які цього року дуже вродили, то і про саловину не тяжко.

Щопару днів відходить з Буцбаху транспорт Вже за кілька днів перед тим підставляють на станції кілька особових (переважно старих) та товарових вагонів. В день транспорту багаж, крім ручного, відвозять авта до вагонів, пльомбують, ну і вже на декілька годин перед від'їздом «щасливці» займають місця· Тиску немає, на 100 людей — 4 особові вагони. Перед від'їздом віддаєте постіль, мешканеву картку, харчову картку і пашпорт, а дістаєте «нумерок», на якому написано: фірма IPO, «щасливий власник», число вагону, вік, стать, релігія, державність, національність організація через яку їде (число кількість) і вага багажу. Потім дістаєте т· зв. харч на дорогу: 1 пачку американських цигарок, кекси, мило, пудінґ, чоколяда, м'ясо та каву (треба мати фляшку) на один день. Сам від'їзд відбувається так: нідкочується звичайний особовий поїзд, тоді льокомотива причіпляє до нього еміґраційні вагони і — «щасливої дороги»· На станції тоді багато людей.

«Американці» їдуть особовим поїздом до Ґіссену, тут причіплюють їх до поспішного американського товарового, який вертається з Франкфурту до Бремену з порожніми молочними фляшками· Така «поспішна» подорож триває 18 годин.

Так було і з транспортом, яким 8. 7· 1948 я від'їхав з Буцбаху до Бремену. Проводив його транспортовий офіцер IPO· Було 100 людей. В цьому 50 жидів, решта балтійці, росіяни і поляки, чу і аж двох українців·

Виїхали ми з Буцбаху 8. 7· о год 21.35 а о год. 16.00 другого дня приїхали до Бремену.

Події минулого тижня

— Авто, яким їхала данська королева Інґрід із своїми трьома маленькими дочками, ковзнувши на мокрому від дощу бруку, наскочило на дерево. Королева тяжко поранена в коліно, принцеси дістали легкі поранення.

— У зв'язку з одержаними відомостями про готування сіямських комуністів до повстання сіямський уряд закликав армію до бойової готовости і наказав заарештувати всіх провідних комуністів країни.

— У Франції, вимагаючи підвищення платні, страйкують кругло 70 000 службовців фінансових установ і деяких міністерств.

— Комуністичний уряд північної Кореї призначив на 25 серпня вибори до Установчих зборів у совєтській окупаційній зоні Кореї.

— «Мале» повне зібрання ОН, в якому СССР не бере участи, більшістю 19 проти 7 голосів ухвалило порушити на повному пленумі ОН, що має відбутися в Парижі у вересні, питання про ревізію хартії ОН. Проти цієї пропозиції голосували США, Великобрітанія і Франція.

— Один чужоземець, діставши відмовлення від коханої ним дочки бюрґоміcтра в Брунодені (коло Реґенсбурґу), застрілив її, а тоді і собі вкоротив віку.

— Секретаря совєтського посольства у венесуелській столиці Каракасі знайдено в приміщенні посольства непритомним. Як виявилось, на нього напали двоє невідомих.

— Англійське королівське подружжя прийняло 13 липня 500 англіканських архиєпископів та єпископів, що з'їхалися з усього світу на конференцію в Лондоні.

— Угорська поліція заарештувала 29 осіб, які нібито плянували державний переворот в Угорщині після виведення з неї совєтського війська.

— Еспанська поліція викрила коло Мадріду таємний склад зброї і вибухових речовин. Заарештовано 25 осіб.

— Іракська палата депутатів схвалила законопроєкт про покарання приналежности до сіоністів ув'язненням від 7 років до довічного або смертною карою.

— В Панамі після триденних змагань двох президентів — Хіменеса і Обарро — в наслідок того, що національні збори висловилися за другого з них більшістю лише одного голоса, найвищий панамський суд визнав цю постанову законною.

— Втрати грецьких партизанів за час з жовтня 1946 р. до травня 1948 р. визначається в 14 538 убитих і 16 095 полонених. Втрати урядового війська за той самий час становили 2 089 убитих, 5 696 поранених і 1 853 зниклих.

— Голляндський уряд заплянував ревізію складу урядовців, щоб усунути з урядових постів «революційні елементи».

— Партія Воллеса, за його заявою, зватиметься «партією миру» і базуватиметься на традиціях Джефферсона, Лінколна і Рузвельта. Вона ні в якому разі не є, як казав Воллес, «просовєтською або прокомуністичною».

— Станіслав Міколайчик прибув з США до Риму, де його як президента міжнародньої селянської унії прийняв Папа.

— В Берґано (Італія) засуджено на 8 місяців ув'язнення комуніста Бонетто, що на одному передвиборчому зібранні назвав Папу воєнним злочинцем.

— Бельґійський сенат відхилив законопроєкт про скасування схваленого в 1945 р. закону про потребу згоди парляменту для повернення короля Леопольда. За повернення короля голосувала християнсько-соціялістична партія, проти нього — соціялісти й комуністи. Більшість лібералів утрималися від голосування.

— Між бізоною і США підписано договір про обопільну господарську допомогу в рямцях пляну Маршала.

— Як повідомляють з Франкфурту, Швеція дуже зацікавлена в створенні тризони, якою вона хоче нав'язати безпосередні господарські зв'язки, насамперед з метою дешевого імпорту.

— 13 липня в Стокгольмі відкрилася інтернаціональна радіоконференція, в якій беруть участь 300 делеґатів з 25 країн.

— 13 липня з Анґлії вибули до Німеччини останні 546 німецьких військовополонених. У Франції їх лишилося ще 117 000.

— До Кілю прибула група англійських студентів, щоб добровільно разом з німецькими студентами взяти участь в очищенні міста від румовищ.

— Берлінська поліція заарештувала сім осіб, що виготовили в одній друкарні 6 500 50-маркових банкнотів.

— Американське міністерство зовнішніх справ обвинувачує угорський уряд в систематичній кампанії проти слухання в Угорщині «Голосу Америки», включно до арешту слухачів. Угорський уряд подав з цього приводу США ноту «протесту».

НАДЗВИЧАЙНЕ ЗАСІДАННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО КОНҐРЕСУ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-ІНС). Президент Трумен скликав на 26 липня спеціяльне засідання американського конґресу, бо «надвичайні обставини» потребують повернення до Вашінґтону депутатів конґресу. Цим президент виконує обіцянку, яку він дав 14 липня у промові з приводу свого обрання демократичним конвентом на кандидата в президенти, оголосити деклярацію американського уряду.

З-за куліс французької комуністичної верхівки

Льорано Казанова не спить . . .

Багато людей, напевно, ніколи нічого не чули про **Льорана Казанова**, бо його романтичне прізвище тільки зрідка з'являється в газетних заголовках. А проте він є одним з найбільш значущих, здібних, рішучих і жорстокосердих діячів Европи. Його місія, коротко кажучи, полягає в підготовчій роботі до нової французької революції. Французькій владі Казанова відомий як «активний діяч» комуністичної партії, безпосередньо причетний до хвилі страйків та вуличних демонстрацій, що знов заплеснула Францію. Сутички в Клермон — Феррані, робітничі вуличні демонстрації в Парижі і відмовлення портовиків розвантажувати у французьких гаванях приставлені за пляном Маршала вантажі — це ще скромні плоди Казанова, що готує великий широкий наступ на закон і порядок у цій частині Европи.

Ззовні ретельно сконструйованою машиною французької комуністичної партії з її законно-обраними парляментськими депутатами керує невразливий, поважний на вигляд **Моріс Торез**. Ця ласкава людина з майже соромливим посміхом, що є типовим представником робітничої кляси і охоче вживає в розмові речення: «Адже комуністи зовсім не такі вже погані хлопці», — є провідником комуністичного руху. Стрижень комуністичного «апарату» у Франції, як люблять висловлюватися комуністи, утворює низка досить слабко пов'язаних напівvійськових організацій, що являють собою щось середнє між вишколеним військом і звичайними колонами вуличних демонстрантів. Командувачем цього «міцного ядра» вважається Льоран Казанова. Під час війни він був полковником в комуністичному загоні «макі», а тепер підтримує в Парижі постійні зв'язки з членами колишнього руху опору, число яких сягає 80—100 тисяч чоловіка. Ці частини зорганізовано так, щоб вони в разі перемоги до-Ґолля на осінніх виборах, в наслідок якої імовірно постала б хвиля арештів комуністів, могли б проводити й далі підпільну боротьбу.

Не можна недооцінювати й значення **Андре Марті**, яке з багатьох поглядів дорівнює значенню Казанова. Марті був організатором інтернаціональних бриґад для Еспанії і провідником чорноморського повстання 1917 р. Як і Казанова, він походить з буржуазної родини. Колишній кухар **Жак Дюкльо**, відомий як блискучий пропаґандист і вмілий парляментський стратег очолює партійну групу в національних зборах і часто за дорученням партії опрацьовує питання, що стосуються закордонних комуністичних партій. Садівник — торговець **Вальдек Роше** спеціялізується в намаганнях здобути для партії селянські голоси, що чималою мірою являють собою у Франції ключ до влади. **Жанетт Вермерш**, Торезова дружина, пильнує жіночих організацій і спілок молоді. З-поміж інших французьких комуністичних активістів відзначається насамперед **Етьєн Фажон**, що студіював у Москві в марксо-ленінському інституті і вважається освіченим, добре вишколеним аґітатором. **Фльорімон Бонт** відіграє провідну ролю в зовнішньо-політичних дебатах в парляменті.

Як твердять, французька комуністична партія деякий час після звільнення Франції покривала свої витрати коштами, захопленими нею в міжчасся між відступом німців і приходом аліянтів. Проте тепер є всі підстави гадати, що комуністам бракує вже капіталу, і більшу частину коштів, потрібних на підтримування їх пропаґандистського апарату, дають контрольовані партією газети. Не слід забувати також, що у Франції є багато нестійких осіб, які схильні співпрацювати з комуністами, вважаючи, що в разі війни Франція буде окупована російською армією. («Дейлі Мейл»).

Совєтські підступи в південно-східній Азії

Заворушення і терористичні акти на Малайському півострові набрали останнім часом характеру військових дій комуністичних повстанців, що ховаються в місцевих джунґлях і серед яких є багато прибулих з Китаю комуністів. Найбільшим виявом їх акцій був напад їх 12 липня на єдиний малайський центр вугільної промисловости Бату-Аранґ. За повідомленням з Сінґапуру, комуністична банда з 70—100 терористів, одягнених в зелену уніформу колишньої протияпонської народньої армії, заатакували рушничним і кулеметним огнем шахти цього міста. Під час сутички з шахтарями вбито 5 чоловіка. Бандити зруйнували всі найважливіші машини й мотори. Друга банда оточила й обстрілювала приміщення, де було 16 поліцистів, а третя — приміщення европейців. Коли за годину почало підходити урядове військо, а в повітрі замиготіли брітанські «спітуфайри», бандити втекли в джунґлі, де поліція і військо почали провадити широку розвідку. За повідомленням «Таймс», в Малаї відчувається сильний підпільний терор комуністів. Кожний малаєць бачить в своєму сусіді комуністичного терориста або шпигуна, бо жертвою їх вже стало багато людей, співробітники, або «приятелі» яких таємниче кудись повтікали. Поліція вже заарештувала сотні комуністів, проте провідники їх встигли втекти в джунґлі. Комуністичний терор і те, що комуністам вдалося підбити під свій вплив робітників плянтації ґуми і цинодобувних підприємств, дуже ускладнює боротьбу з комуністами.

Крім Малаї, діяльність комуністичної п'ятої колони» дається в знаки і в сусідньому Сіямі, де, як повідомляють з Банґкоку, комуністичні й інші революційні змовники готуються до загального страйку і спроби державного перевороту. Сіямський уряд покликав армію до бойової готовости і видав наказ заарештувати всіх провідних комуністів. Комуністичні заворушення тривають і в Бірмі. 15 липня, як повідомляють з Ранґуну, бірманський кабінет подався до дедмісії. 4 міністри заявили про своє бажання вступити до армії, щоб взяти участь в приборканні комуністичних повстанців. (Ройтер).

Незрозуміле стає зрозумілим

Таємна угода Трумена й Сталіна 1945 року

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-Ройтер). У зв'язку з опублікуванням ноти протесту трьох західніх держав проти бльокади Берліну тут повідомлено зміст таємної досі угоди між президентом Труменом і маршалом Сталіним про окупацію обома країнами певних районів Німеччини включно з її колишньою столицею Берліном. Ця таємна угода становить головне обґрунтування твердження західніх держав про їх право на вільне сполучення з Берліном. Як пояснили в авторитетних колах американської столиці, президент Трумен послав 14 червня 1945 р. маршалові Сталіну письмове звернення, в якому зазначив, що західні альянти, з одного боку, мають в Німеччині висунені наперед позиції, тим часом як, з другого боку, досі не можуть вступити в призначені їм сектори Берліну. Трумен запропонував при цьому, щоб всі країни, які брали участь в договорі про окупацію, відвели своє військо у визначені їм райони. Як пояснив у своєму листі Трумен, він згоден з 21 червня 1945 р. відтягти американське військо в призначені йому райони під тією умовою, **що американці матимуть вільне сполучення з Берліном наземними шляхами й повітрям**. Такі самі умови мають бути одночасно надані й іншим західнім альянтам. Як додав президент, при наявності такої обіцянки Сталіна буде видано відповідний наказ про відтягнення американського війська.

За повідомленням з тих самих джерел, маршал **Сталін відповів на цього листа за два дні**, заявивши, що, на жаль, він не може згодитися на запропоновану президентом Труменом дату, бо через тимчасове перебування совєтського головнокомандувача в Німеччині генерала Жукова в Москві колишню німецку столицю ще не очищено від мін. Тому замість запропонованої в листі Трумена дати Сталін запропонував 1 липня 1945 р. Наприкінці Сталін заявляв що СССР вживе всіх потрібних заходів у Німеччині й Австрії, щоб виконати пропозицію президента Трумена. У згаданих вашінґтонських колах підкреслюють те, що хоч Сталін і не уклав з Труменом якогось формального договору, проте він ні в чому не заперечував йому, а це фактично рівнозначне з прийняттям пропозиції Трумена. У зв'язку з цим у Вашінґтоні відзначають також що аналогічно врегульовано було це питання і між Сталіним і тодішнім брітанським прем'єр-міністром Черчілом.

КАР'ЄРА ЗАВДЯКИ ФРАКОВІ ГІТЛЕРА

«Лише фрак був причиною мого призначання», пояснив колишній шеф прийнять барон фон — Дернберґ представникам німецької преси після виправдання його по процесі колишніх нацистів у таборі Ґарміш. Як він заявив далі, 1938 р., перебуваючи в Римі й ідучи на виставу на честь італійського короля, Гітлер, замість уніформи, згідно з неправдивою інформацією попередника Дернберґа фон — Бюлов — Шванте одяг фрак. Побачивши в театрі, що всі італійські двірські й члени уряду одягнені виключно в уніформу, Гітлер так розлютився на Рібентропа й Бюлова — Шванте, що замість останнього призначив Дернберґа. Як з'ясував суд, Дернберґ, цей велетень 207 см. заввишки, об'єкт численних фотознимків за часів Райху, не грав політичної ролі, лишаючись тільки шефом прийнять дипломатичних представників.

І ДУҐЛАС НЕ ХОЧЕ БУТИ ПРЕЗИДЕНТОМ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-ІНС). Найвищий суддя Вільям Дуґлас після розмови з президентом Труменом відмовився виставляти свою кандидатуру на президента від демократичної партії. Після того, як генерал Айзенгауер і Дуґлас не захотіли брати участи у змаганнях на пост президента, кампанія частини демократичної партії проти висунення нею кандидатури Трумена, на думку політичніж спостерігачів, стає нереальною.

СОВЄТСЬКІ МОНГОЛИ ВБИЛИ 8 НІМЦІВ

БЕРЛІН (ЮП). За повідомленням ліцензійованої брітанською владою газети «Соціял-Демократ», в селі Штрасґрабхен коло Дрездену сталася сутичка між монгольськими вояками совєтської армії і місцевими мешканцями, під час якої вбито 8 німців. Як сповіщає газета, не посилаючися на джерела, в околиці Дрездену нещодавно прибули два полки монгольського війська. Чекають ще на один моторизований полк.

ПРОТЕСТ КИТАЮ, США І ВЕЛИКОБРІТАНІЇ В МОСКВІ

НАНКІН (Дена-Ройтер). Сполучені Штати. Великобрітанія і Китай, як повідомив про те китайському парляментові міністер-президент Ворґ Вен-Гао, протестують в Москві проти вивезення совєтами з Манджурії як воєнної здобичі промислового устаткования. Китай, — сказано в письмовій заяві міністер-президента, — подасть цю справу з вимогою її задовільного для Китаю розв'язання на розгляд конференції для укладення мирового договору з Японією. Тільки військове майно японської квантунської армії, яка була обеззброєна Совєтами, можна вважати їх воєнною здобиччю, проте Совєтський Союз жодного разу не повідомив про кількість цього майна.

СОВЄТИ ОБУРЕНІ «ПРИМУСОВОЮ ПРАЦЕЮ»

ЛЕЙК-СЕКСЕС (ЮП). Російський делеґат Царпкін гостро нападав в мандатній раді Об'єднаних Націй на колоніяльну політику Великобрітанії і Бельґії в Африці, заявляючи, що обидві держави перешкоджають політичному розвиткові й змаганню до самоврядування тубільців, застосовують дитячу й примусову працю для здешевлення експорту, а імпортовані товари продають за підвищеними цінами. Брітанський делеґат Бернс назвав ці обвинувачення безпідставними, а бельґійський делеґат Рікман заявив, що з них сміятимуться самі тубільці.

ЗНИК ПАРОПЛАВ З АТОМОВОЮ БОМБОЮ?

НЬЮ-ЙОРК (Дена-ІНС). Виступаючи в радіо, колишній співробітник військової розвідки американської фльоти адмірал Захаріас повідомив про зникнення свого часу американського пароплава з третьою атомовою бомбою, побудованою під час війни в США. Як відомо, — заявив він, — американські збройні сили кинули 1945 р. дві атомові бомби: одну — на Гірошіму, другу на Наґасакі. Тим часом провідні службовці підприємства атомових бомб «Мангетн Проджект» і високі військові урядовці знали, що США мали ще третю атомову бомбу. Вона була на пароплаві, що вирушив до Тінтану (в Тихому океані), але безслідно зник. Як повідомляють з Вашінґтону, фльотський відділ американського міністерства оборони заявив, що він не може ні підтвердити, ні спростувати повідомлення Захаріаса.

———

— В одному районі Горішньої Франконії (американська зона) дикі кабани однієї ночі знищили 14 гектарів картопляного поля. В іншому районі стадо оленів пожерло, теж за одну ніч, всі польові посіви.

— Два озброєні бандити пограбували коло Парижу з вантажного авта 13 мільйонів франків.

Четверта партія в США

БІРМІНГЕН (ДЕНА). Кандидатом на президента США від новоствореної «демократичної партії Джефферсона» обрано губернатора штату Південна Кароліна Тармонда, а віцепрезидентом — губернатора штату Міссіссіпі Райта. Конференція партії вирішила також скликати на 1 жовтня конвент демократів південних штатів і схвалила тимчасову програму партії. Обраний шефом південних демократів член палати депутатів штату Міссіссіпі Сіллер зявив, що їх партія є єдиною тепер, в яку вірять громадяни південних штатів. Нова, четверта, партія територіяльно охоплює лише південні штати США. Її створено як протест проти схвалення на конвенті демократичної партії у Філядельфії вимоги президента Трумена щодо громадянських прав у південних штатах.

Українська еміграція в Бельгії

(Власна кореспонденція)· Немає жадної інституції, яка могла-б перевести точну статистику української еміграції в Бельгії· Деякі чинники оцінюють її в 9—10 тисяч· Одначе, знаючи загальну тенденцію збільшувати число своїх людей, думаю, що найбільш правдоподібною буде цифра в 6—7 тисяч.

Головна маса їх прибула сюди двома хвилями: перша (1000—1500 чол.) одразу ж по скінченню війни, друга — минулого року· Крім них є ще в Бельгії стара еміграція (колишні вояки армії УНР) та молодь з Галичини й Буковини, що в період між двома війнами кінчала тут вищі школи· Дехто з них влаштувався досить добре, але загал бореться за своє існування з великими труднощами. Вояки УНР це вже старші люди (більшість з них має понад 50 р.) і перспективи їхнього життя досить сумні.

Нові українські еміґранти, набрані з таборів ДП на працю у вугільній промисловості, розміщені в трьох головних осередках — Льєж, Шарлеруа й Лімбурґ. В перших двох вугільних басейнах оточення валонське, а в третьому — фламандське З цього виходить, що **діти українських шахтарів будуть учитись у валонській частині Бельгії французькою мовою, а у фламандській — нідерляндською**· Життєві умови є різні в кожній окремій місцевості і навіть на кожному окремому підприємстві, хоч назагал беручи, чужинці в Льєжському басейні живуть більш скупчено· Спершу шахтарі- одинаки мешкали по кантинах, а згодом, як до них почали прибувати родини, — стали переходити на приватні мешкання. Деякі самітні зробили так само, одначе більшість з них і досі в кантинах· Ті, котрі дістали лікарські посвідки (з зазначенням, що дана особа за станом здоров'я нездібна до праці в копальнях), перейшли на іншу працю: на поверхню землі або на фабрики.

Так само є повною неправдою твердження одного з дописувачів «Українських Вістей» за 18 лютого 48 р., що коли робітник захворіє тут, то мусить лікуватися на власні кошти Мені відомо, що ніхто тут не залишився ще без лікарської допомоги, навіть з тих, що працювали всього кілька днів· Але справа в тім, що підприємці мають тут і свій власний **мітуель** (каса хворих), до якого вписують чужинців не питаючись їх, хоч закон вимагає, щоб кожний робітник сам вибрав собі мітуель, який йому подобається· Мета їх мітуелю є та сама, що й підприємства — як можна більше зиску. Тому й засоби його ті самі: визиск· Праця в копальні важка, брудна, досить прикра і в значній мірі шкідлива для здоровля. Перші поклади, що були близько до поверху тут уже вибрані і тепер вибирають ті, що дуже глибоко під землею. Рідко можна найти ще копальню, яка має поклади на меншій глибині як 600 метрів В деяких же вибирають уже на 1000 метрів і більше· Земля на такій глибині гаряча і в певних місцях панує незвичайна задуха· Вугілля дуже сухе і з нього витворюється багато пилу. Відповідні чинники напружують всі зусилля щоб охоронити робітників від нього, але покищо він наповнює груди шахтярів· В деяких же копальнях навпаки, мокро, що може, ще шкідливіше для здоров'я. Так само багато низьких дуже покладів, в яких праця досить трудна.

Хоч я взяв тут тільки крайнощі, яких не треба узагальнювати, все ж таки щоб працювати в копальні треба мати багато якостей: добре здоровля, міцну силу волі, терпіння, і не боятися напружити свої м'язи. Без цих прикмет абсолютно немає чого їхати сюди. Бельгійські робітники все більше оминають копальню, хоч в останній час для шахтарів зроблено тут багато привілеїв. Так само майже половина італійців, що приїжджають сюди, не можуть пристосуватись до копальні·

Коли робітник захворіє він дістає 60% свого заробітку, починаючи з четвертого дня хорування· За лікування мітуель бере на себе найменше 75% всіх видатків Так, наприклад, за кожну візиту до лікаря мітуель повертає робітникові 25 фр. (Загально в робочих округах лікарі беруть по 30фр. за візиту)· За візиту до спеціяліста мітуель повертає 50 фр. і більше; за ліки майже все покриває каса хворих, робітник платить тільки 6 фр· від рецепти; за спеціяльні ліки мітуель платить тільки по 20 фр·

Але деякі мітуелі (як наприклад, соціялістичний) дають своїм членам докторську і хірургічну обслугу цілком безплатно аж до пломбування і вставляння зубів

Нарешті хочу сказати ще пару слів про збірну станицю в Брукселі так звану «Петіт Шато».

По умові бельгійського уряду з УНРРА він взяв зобов'язання відправити назад до Німеччини всіх ДП, що будуть не здібні до праці в копальні·

Туди відправляють усіх, що відмовляються працювати і вони мусять чекати поки їх не набереться на транспорт. Це не в'язниця, але людей там тримають під наглядом.

Найповажнішою українською організацією тут є УДК, який, на жаль, донедавна підпав під вплив бандерівців, в наслідок чого багато старих членів ставилися до нього цілком байдуже, а новоприбулі взагалі обминали·

Зараз Комітет нараховує коло півтори тисячі членів, хоч багато з них існують лише на папері·

В галузі релігійної опіки котолики забезпечені значно краще, ніж православні, бо разом з новими шахтарями сюди прибуло багато греко-католицьких священиків, які при щедрій допомозі католицької церкви майже скрізь організували свої парафії Натомість парафій УАПЦ всього лише декілька, та й ті зазнають у своїй праці великих труднощів.

Є в Бельгії й організація колишніх вояків УНР, але вона, з огляду на її специфіку, не може розраховувати на вплив серед широких верств населення·

Взаємовідносини між простими робітниками «східняками» й «західняками» досить добрі, зате західняки-інтеліґенти (переважно бандерівського напрямку) ставляться до «східняків» з великим недобір'ям.

Поведінка тут наших людей досить добра, хоч є й хиби, яких конче треба позбутися. Це, передусім, нахил до пиятики, на яку люди витрачають великі гроші· Наше духівництво, на жаль, не завжди чинить цьому належний опір, а іноколи навіть підтримує ці «випивачки»·

Також і місцева українська преса не приділяє належної уваги вихованню наших людей, друкуючи замість цього різні нісенітниці (очевидно з метою догодити читачам). Гонитва за читачами є річчю цілком природною, одначе поважна преса не мусить уникати здорової й доброзичливої критики їхніх хиб.

Яків Непокірний·

Група наших читачів — гірняків у копальні золота передає землякам привіт з далекої Канади.

Кожному слово

Не даймо замовкнути пресі!

З українських газет я довідався, що через валютну реформу наша преса знайшлася в тяжкому матеріяльному становищі· Мене цей факт затривожив· Дозвольте мені, Вашому постійному передплатникові, читачеві й щирому прихильникові, написати в звязку з цим кілька своїх думок.

Я людина невчена. Живу на селі, далеко від своїх. Крізь життя пробиваюся власними силами, бо я «приватник»· Заробляю працею рук, теслярством й столярством. Помагаю німцям на будові· За те одержую здебільша харчі та дещо грошей· Дружина помагає німецьким селянам у праці в городі й у полі. І так живемо. Богу дякуємо, що можемо заробити. Бо є такі наші люди, що цього щастя не мають й тепер, після валютної реформи залишилися без засобів·

Найтяжче нам те, що живемо в чужому оточенні й не маємо до кого слова рідною мовою сказати. Єдиним нашим приятелем є українська газета й книжка. І тому мене так затривожили погані вістки про становище нашої преси· Я боюся, що й цей єдиний німий приятель перестане мене відвідувати. А ми з дружиною все так на нього з тугою ждемо. Коли часом пошта запізниться то так, якби когось рідного не стало. Ті, що живуть по таборах, де багато своїх людей, може цього не розумієте· Але спробуйте пожити рік-два серед самих німців, то побачите, що значить українська газета·

І ось я надумав таке. Бажаю Вашій газеті якось допомогти, бо її передплачую від самого початку· Посилаю Вам 7.50 нм. як «зворотну позичку», чи в рахунок передплати. Я хотів би, щоб і інші читачі й прихильники Вашого часопису пішли моїми слідами. Тому кличу цих, що мають щастя заробляти: не дайте замовкнути нашим газетам!

Михайло Андрієнко, Штральсбах·

Важлива справа

Організовані в Українській Студентській Громаді студенти, що більше або менше заанґажовані в студіях, або ближче чи дальше стоять до закінчення своїх студій, стануть незабаром, з початком нового академічного року, перед важливим і тяжким питанням — проблемою: продовжувати чи закінчити студії в Німеччині· У досьогочасній дійсності багато молодих студентів з трудом вступили на шлях студійного життя й почали свої студії на українських чи чужинецьких високих школах, та із новим запалом набувають оце конечне кожній людині і суспільству знання· Не зважаючи на тяжкі життєві умови, вони зуміли добитися наполегливою працею поважних успіхів. Старші, що свої студії мали нагоду почати ще на Рідних Землях, стоять сьогодні вже недалеко закінчення студій у змінених обставинах і при зменшених можливостях.

Старші, що їх студійний шлях переплетений не рожами, а жорстокими і навіть кривавими катаклізмами другої світової війни, своїм життєвим досвідом скорше промощують собі дорогу в тяжких умовнах· Молодші, що поза шкільною лавкою дуже мало мають життєвої практики і не підготовані до розцінки й розв'язання життєвих проблем, стоять безпосередньо перед розчаруванням і песимізмом, в наслідок чого грозить втеча молоді з шкіл, що може неґативно відбитися на цілості українського суспільства.

Ці думки спонукали нас звернутися цим листом до українського суспільства, головно до всіх установ, та нагадати всім, кому дорога справа українського

Коротко звідусіль

— У Франції при спробі перейти еспанський кордон заарештовано колишнього високого урядовця міністерства Віші Ляютна, недавно засудженого до смертної кари. Разом з ним затримано і двох францисканських ченців.

— Новий південно-африканський уряд оголосив розпущення сенату, який мав ще повноваження до наступного року і в якому більшість становили члени партії єдности ґенерала Сматса. На 21 липня призначено нові вибори до сенату·

— Японська поліція зажадала від комуністів залишити потерпілий від землетрусу район міста Фукуї, де комуністи під виглядом допомоги провадили пропаґанду.

— За свідченням у власній справі в нюрнберзькому суді колишнього німецького генерала Райнекке, президент німецького «народнього суду» Фрайслер, що відзначився своєю жорстокістю під час процесу проти учасників атентату 20 липня 1944 р., протягом багатьох років був членом комуністичної партії і навіть працював у Москві.

— 9 липня австрійський парлямент святкував свою соту річницю.

— Між Арґентіною і Фінляндією укладено торговельний договір, згідно з яким Фінляндія постачить Арґентіні протягом року 37 000 тонн газетного паперу й інших продуктів в обмін на арґентінські харчові засоби·

— Брітанські військові загони провадять широку розвідку в околицях одного з найбільших малайських міст Куала-Люмпур, де, за одержаними відомостями, терористи готують напад на місто.

— Угорська поліція заарештувала 11 службовців та студентів, обвинувачуючи їх у влаштуванні в околицях Будапешту таємного складу зброї·

До історії українсько-жидівських взаємин

Криваві сліди

Історія останньої світової війни не зможе ніяк поминути мовчанкою незвичайної в цій війні ролі українців· Недержавний і позбавлений голосу, винищуваний і грабований, наш народ став у боротьбі правди, справедливости й людяности проти диктаторів так недвозначно на боці одвічних людських ідеалів, поніс ради них стільки жертв, що заслуговуватиме безумовно на спеціяльне вирізнення.

Окрему сторінку в змаганні українців за свободу людини творитиме їх допомога переслідуваним та постава в обороні нещасних і приречених на смерть. Коли прийде час, ми самі будемо здивовані нашою допомогою підпільним рухам покорених диктаторами народів (така допомога французькому резистансові вже сьогодні цінится високо всією французькою нацією, в честь погиблих за вільну Францію українців відкривають вже сьогодні пам'ятники!) і з подивом будемо стояти перед сотнями-тисячами героїв, іноді непомітних і забутих, але справжніх вселюдських лицарів, оборонців ідеалів цілого людства·

До таких героїв зараховує галицьке повітове містечко Перемишляни і свого незабутнього пароха, **о. Омеляна Ковча**·

Незвичайно ідейний та глибокочутливої вдачі, високоосвічений священик (скінчив теологію в Римі, де студіював разом з єпископом перемиським Коциловським) і щирий душпастир, отець Омелян Ковч прибув як парох до містечка Перемишляни майже сорокалітньою людиною (ур· 1882) після першої світової війни. Розвій і життя Перемишлян та околиці з того часу просто годі уявити собі без скромної та спокійної постаті о. Ковча, що виховав трьох синів, трьох дочок, але поруч великих і важких родинних обов'язків мав завжди час, енерґію і гроші, коли в гру входила українська справа· Так було рік за роком, для мешканців Перемишлян і цілого повіту це вже стало нормальним явищем.

Але справжній дух о. Омеляна Ковча виявився щойно в час цієї війни, в час, що поставив до людей і зокрема до священства незвичайно високі вимоги.

Ґестапо почало свою акцію ліквідації жидів уже під кінець 1941 р., зайнявши Галицьку Волость від советів· Рятуючись від живої смерти., жиди кинулись **переходити на християнську віру** і голосились до о. Ковча, що пішов їм назустріч Не міг не піти, бож становище священика вимагало хрестити всіх, хто цього хоче. Сотнями приходили жиди тижнево до пароха Перемишлян, а він приймав нові ймення і видавав відповідні документи, — не беручи ніяких оплат, діючи тільки з метою рятувати людей·

Очевидно, ґестапо швидко припинило цей стан· Коли на початку 1943 р. о· Ковча арештували, закидаючи йому допомогу переслідуваним жидам, він охрестив коло 2000 жидів. Ставили йому різні обвинувачення, але найважнішого не могло й ґестапо придумати: о· Ковч ніколи від нікого не взяв за вихрещення ні одного сотика, він діяв виключно з ідейних, християнських спонук.

Отець Ковч сидів у Перемишлянах, потім у Львові· З нагоди організування Галицької Дивізії, німецький губернатор Львова та його прибічники, шеф СС-ів і шеф СД відвідали Митрополита Шептицького, прохаючи його поблагословити новостворену формацію в бій. Митрополит говорив, як завжди: просто і гостро· Він сказав:

— Ви просите мене благословити наших синів, що йдуть проти большевизму, а самі поступаєте подібно·..

Ґубернатор і його прибічники скипіли· Тільки великий авторитет князя української Церкви, його достойна постать не дозволяли їм реаґувати на такий виклик.

— ...ви арештовуєте мені священиків, тримаєте й в'язницях без слідства. П'ять їх сидить у Львові, серед них о· Ковч, про якого невинність ви самі переконані·

Німці просили вибачення. Це непорозуміння і воно буде вияснене. Напевно.

І справді· Чотирьох священиків після цього до кількох днів звільнили з-під арешту. Викликали і о· Ковча.

— Ви знали, що жидів вихрещувати заборонено?

— Не знав·

— А тепер знаєте?

— Знаю.

— Будете ще надалі їх вихрещувати?

— Буду·

Ґестаповець остовпів· Цього він не ждав·

— Чому? Тому, що наша влада забороняє це? Ви знаєте, що значить противитись нашій владі?

— Я знаю одну владу — відповів о. Ковч· — Я присягав їй, перебіраючи на себе священичий стан. Мій володар Христос і я буду Йому вірний·

— Але ж йдеться про жидів, розумієте — сердився представник влади фюрера.

— Закон, який залишив мені мій Володар — говорив спокійно о· Ковч, — каже: «Хрестіть всіх у ім'я Отця, Сина і Святого Духа». Нема в ньому ні слова

Таємничі мішки з довгоносиками

Недавно на одному картопляному полі в дистрикті Детмольд (бріта́нська зона) знайдено мішок з колорадськими довгоносиками, які є найбільшою загрозою европейському врожаєві цього року. За кілька днів подібний таємничий своїм походженням мішок з довгоносиками знайдено також і на картопляному полі біля Дуїсбурґу. Як заявляють представники бріганської влади, ці довгоносики могли б завдати величезної шкоди німецькому господарству, якщо б на захист йому не прийшла холодна й дощовита погода останнього часу.

найближчого майбутнього, цей загрозливий момент. Виходячи з завдань еміґраційної української молоді, не можемо погодитись, на будь які перерви у студіях, чи відірвання молоді від них, вичікуючи загального вирішення еміґрантських справ, бо **кожна хвилина вважатиметься за втрачену і ніхто її не поверне**. Не можемо відступити від провідної і засадничої мети: **здобувати знання**, бо коли до сьогоднішнього невідрадного становища українського суспільства долучиться ще неуцтво, тоді ледве чи знайдеться рятунок.

Звертаємося цим до всіх, кому дорога справа українського студентства, про моральну і матеріяльну поміч, що її ждуть сотні молодих людей. Звертаємося до всіх установ, де тільки є можливість, давати працю українським студентам, за посередництвом Української Студентської Громади в Мюнхені. Кожний студент чи студентка радо прийме працю, що дасть йому можливість закінчити студії, та довести до остаточної мети, кількалітні трудні зусилля.

Віримо, що наш заклик не лишиться без належної уваги українського суспільства та керівництв поодиноких установ і українська студентська молодь при допомозі всього сусільства готуватиметься дальше до зустрічі Світлого Майбутнього.

За Управу УСГ в Мюнхені
інж. Петро Стерчо в. р.
голова
Михайло Лотоцький в. р.
секретар

Слово має КоДУС

До замітки п. інженера Романа Скочдополя в 131 числі Вашого цінного часопису від 11 липня 1948 року про невідповідний добір кандидатів на виїзд, вважаємо за конечне завважити, що, оскільки йшла б мова про добір кандидатів на закордонні стипендії, то «Комісія Допомоги Українському Студентству» не може цього віднести до себе, бо «КоДУС» провадить цей добір незвичайно дбайливо і совісно, перевіряє прохання за допомогою Українських Студентських Громад і власних філій та представництв і взагалі не бере до уваги прохань студентів без належних рекомендацій приналежних українських студентських громад, місцевих душпастирів відповідного віровизнання, таборових чинників і представників дотичних високих шкіл. Вони вкінці розглядаються уважно на засіданні окремої Комісії при КоДУС-і, в склад якої входять, між іншим, представники »Апостольської Візитатури Українців Католиків», Українського Академічного Католицького Об'єднання, Центрального Союзу Українського Студентства (ЦЕСУС) Студетського Товариства «Обнова» і «Пласту». Між 26 кандидатами КоДУСу на бельгійські стипендії на рік 1946—47 були тільки бездоганні українці обидвох віровизнань і, коли між студентами стипендіянтами в Бельгії були особи, що «подали протест до Папи Римського, мовляв, українські націоналісти забороняють їм говорити їх рідною «русскою» мовою, то були це не стипендіянти, пропоновані КоДУС-ом, і за них КоДУС і згадана «Комісія» не можуть перебрати будь-якої відповідальности.

«Комісія Допомоги Українському Студентству»

про жидів. Хто хоче хреститись, того я в ім'я цього закону хреститиму. Якщо ви не хочете, щоб я робив це, тоді для вас один вихід: подбайте, щоб мене засуспендували і завісили у правах священика і я тоді не робитиму цього.

Це було останнє слово скромного пароха Перемишлян, лицаря і велетня духом Ґестапо знало, що цього рішення воно не змінить, що немає сили, яка о. Ковча з того погляду переламала б. Залишилося одне: знищити цього «фанатика» фізично.

В серпні 1943 р. о. Омеляна Ковча перевезли до одного з найстрашніших концентраційних таборів тодішньої Ґенерал-Ґубернії, до Майданку, що увійшов в історію наших днів поруч Дахау, Маттавзену, Бельзену, про скромного священика галицького Поділля загинув слух. Ніодного листа, ніякої вістки. Інтервенція Митрополита добула дозвіл на висилання йому пакунків з харчами. Тільки всього.

Але в лютому 1944 р., коли престиж гордовитої Німеччини вже поважно захитався, один з таких пакунків вернувся. На ньому стояло:

«О. Ковч вмер від рани на нозі».

І це була на той час остання вістка про о. Омеляна Ковча, пароха Перемишлян, якому це містечко мусітиме поставити колись пам'ятник.

За його велич духа, вірність ідеї, за його скромність і мучеництво.

А греко-католицьке духовенство впише о. О. Ковча в свої аннали, де стільки світлих імен, починаючи з о. Маркіяна Шашкевича, і на прикладі тихого перемишлянського пароха виховуватимуться нові, світлі ґенерації душпастирів українського народу. **Ағафель Курдидик.**

Не забувають за нас

Другий Конґрес українців-католиків Канади

(УКПС) З зо червня до 2 липня ц. р. відбувся в Вінніпеґу Другий Конґрес Українців-католиків Канади, що його скликала Централя Українців Католиків Канади. Конґрес відбувся імпозантно. Усіх делеґатів і гостей прибуло 433. Крім того було 47 священиків та три канадські єпископи: Преосвященний Ізидор Борецький, Ніль Саварин й Андрей Роборецький. Конґрес очолював Архиєпископ Василій Ладика.

Конґрес почався Архиєрейською Службою Божою в церкві св. Николая. Богослуження відправив владика Ізидор Борецький. «Українська Католицька Церква живе — Апостольська Столиця кличе до праці», — це було гасло, під яким велися наради Конґресу. З другого боку Конґрес був скликаний з нагоди важливих подій в житті Української Католицької Церкви в Канаді, а саме: заснування трьох окремих екзархатів, іменування двох нових єпископів та призначення владики Василія архиєпископом.

Конґрес схвалив вислати телеграми до Святішого Отця Папи Пія XII., президента США Трумена, англійського короля Юрія й королеви Єлисавети, прем'єра Канади М. Кінґа, кардинала Тіссерана, Апостольського делеґата в Канаді Антонютті та інших канадських церковних достойників. Від провінційного уряду Манітоби вітав Конґрес посол Ровдс Смит, а від міста Вінніпеґу представник бурґомистра Й. Степнюк.

Архиєпископ Ладика привітав Конґрес від усіх владик і поблагословив його працю. Після цього єпископ Ніль Саварин говорив на тему: «Апостольська столиця й Українська Католицька Церква», прем'єр Манітоби Стюарт Ґарсон — «Загроза демократії», єпископ Ізидор Борецький — «Три великі митрополити» та М. Валл — «Ідеологія Централі Українців Католиків Канади».

Перший день нарад закінчився величавим концертом в найбільшій залі Вінніпеґу — міській авдиторії. У концерті взяло участь понад 4000 осіб. Виступали: скрипачка Донна Ґресько, піяністка Корнелія Ґайовська, співачка Оля Пінковська, тенор о. Петро Романишин, рецитатор проф. Юліян Ґеник-Березовський, що недавно прибув до Канади, піяністка Меланія Крайник (новоприбула) й Український Католицький Хор з Вінніпеґу під диріґентурою о. Б. Слободи

Другого дня наради були поділені на три секції: культурно-наукову під проводом д-р М. Росляка, суспільну, головою якої був о. Володимир Івашко (скиталець із Ашаффенбурґу) та організаційну. Одним із доповідачів на цій секції був колишній громадянин і комендант табору «Піонір' в Ашаффенбурзі інж. Семен Романів.

Увечорі відбувся баль, підчас якого вибрано королеву Карнавалу Української Католицької Пресової Служби. Підчас балю продемонстровано фільм із відвідин кардинала Тіссерана в Канаді, в яких взяли участь канадські українці.

У третій день нарад звіт із праці дієцезіяльної референтури іміґрації склав референт о. совітник С. Семчук. За час від вересня 1946. р. до половини червня 1948 р. на руки референтури надійшло 15 556.99 долярів. За ці гроші **вислано для скитальців в Европу 1303 харчові пакети на суму 13 100 долярів.** За решту вислано одежу, білизну й взуття, приблизно 20 000 фунтів. Були також посилки мила, ліків, товщу, фарб до малювання, книжок і часописів. Декому давали й грошову допомогу. Афідавіти одержали 138 родин. Референтура розшукувала родини й підшукувала працю сотням новоприбулих українців. За свою працю одержала від скитальців коло двох тисяч листів із подяками.

Третього дня нарад вибрано нову президію Централі. Президентом став Василь М. Валл секретарем Іван Новосад. Асистентом Централі став єпископ Андрей Роборецький.

З нагоди Конґресу влаштовано дві вистави — преси, що її зорганізувала Українська Католицька Пресова Служба та народнього мистецтва з ініціятиви Ліґи Українських Католицьких Жінок під проводом п. А. Якіміщак.

---

†

ОПОВІСТКА

Центральне Представництво Української Еміґрації в Німеччині з глибоким сумом повідомляє Українське Громадянство про передчасну смерть високозаслуженого генерала Всеволода Петрова (10 липня 1948 р.) та смерть відомого громадського діяча і письменника Неофіта Кибалюка (10. УП. 1948 р.)

Схиляючи голови над трунами Померлих, ЦПУЕ висловлює глибоке співчуття родинам.

В. Мудрий
Голова

Д-р Н. Гірняк
Головний Секретар

ВІДЗНАЧЕННЯ ІВАНА РУДИЧЕВА

20 червня ц. р. у Парижі на врочистому засіданні своєї Ради Французьке Товариство „Arts — Sciences-Lettres" відзначило дипломом і срібною медалею діяльність широковідомого своєю публіцистичною і бібліотечною діяльністю в Україні і на еміґрації п. Івана Рудичева, члена Ради і колишнього першого бібліотекаря і фактичного організатора бібліотеки ім. С. Петлюри у Парижі.

Це є друге з черги відзначення українців у Франції цим Товариством; перше відзначення мала Пані О. Гораінова - Шумовська за свою артистично-музичну і співочу діяльність.

І. О. Рудичів народився 28 травня 1881 року в селі Іванівці Кобеляцького повіту на Полтавщині. Освіту І. О. одержав у Полтавській Духовній Семінарії і в Казанському Університеті на правничому факультеті. В семінарії І. О. належав до семінарської української громади, якої головою був С. Петлюра. В 1902 р. після заколоту в семінарії І. О. був з неї виключений. Далі вступив до „Революційної Української Партії", що заснувалася в 1900 році. За участь в революційному рухові, переховування і розповсюдження нелеґальної літератури він був арештований і засуджений до 7 місяців в'язниці; В 1906 році І. О. виїздить до Казані на юридичні студії в тамтешньому університеті. Матеріяльні і політичні обставини дають змогу І. О. кінчити факультет лише в 1912 році. Того ж року він став діловодом Гірничого Інститututу у Катеринославі і, звичайно, діяльним членом українського свідомого активу цього міста.

Революція 1917 р. застає його в чині старшого писаря 271 запасного піхотного полку, що знаходиться в Катеринославі, головою об'єднаних військових громад міста, головою своєї полкової Ради і т. п. Українське воцтво посилає його своїм делеґатом на 1-ий і 2-ий Військові З'їзди у Києві; по демобілізації в 1917 р. І. О. дістає від солдатів по тодішній моді, яко нагороду, рушницю і 2 ручних ґранати. На еміґрацію потрапляє в 1921 р., спершу до Берліну, а потім до Відня, де співпрацює в „Соборній Україні", у „Волі" і в берлінському „Слові". В 1922 році повертає до Берліна і співпрацює з пок. Вировим в „Катеринославському видавництві" і в „Українському Слові". В 1924 р. переїздить до Праги і стає технічним директором при Видавництві „Українського Громадського Фонду". В 1926 році переїздить до Франції, де спочатку заробляє на життя тяжкою фізичною працею, а потім прем'єр В. Прокопович запрошує його на організатора бібліотеки ім. С. Петлюри у Парижі. Відтоді І. О. є беззмінним бібліотекарем цієї бібліотеки. В тяжких матеріяльних обставинах довелося її творити; треба було бути справжнім аскетом, щоб терпіти холод, а то й недоїдання так, як це траплялося І. О. Але гаряча любов до рідної культури дала сили І. О. все перетерпіти, віддати майже все здоров'я і побачити перед війною бібліотеку вже визнаною своїми і чужими.

Після війни, як і до війни, не дивлячись на дуже ослаблений зір, на жорстокі матеріяльні злидні, І. О. береться за перо і за поновлення бібліотеки, його дорогої бібліотеки, що тепер уже цілком заповнює все його життя. Ніколи не буде забуте як мужньо й віддано служить І. О. українській культурі.

---

5 сотень чекають з надією

Майже 10 років минає з часу, коли заходами українського громадянства засновано Комісію Допомоги Українському Студентству «Кодус». Згодом засновано теж її Філії поза кордонами краю та розгорнено жваву працю для найважливішої справи, яка постійно у нас існувала й існує, а саме для збирання і орудування фондами, що всеціло призначені на допомогу українській високошкільній молоді. «КоДУС» постав як продовження праці «Товариства Прихильників Освіти», якої завданням було підпирання впродовж близько 20 років української студіюючої високошкільної молоді так у краю, як і за кордоном. Дотримуючись традицій «Товариства Прихильників Освіти», (що засноване проф. Ст. Дністрянським і товаришами 1921 р.) і континуючи його працю, що входить тепер у 27-ий рік діяльности, продовжує «КоДУС» добре заслужену роботу своїх попередників та дбає про те, щоб українське студентство поза межами краю мало завжди допоміжну руку старшого громадянства так матеріяльну, як і моральну.

Наші молоді громадяни які закінчили свої високошкільні студії завдяки допомозі «КоДУС-у» мають уже можливість повернути частково, чи повністю зобов'язання затягнені колинебудь в час своїх студій. До цих стипендіянтів «Товариства Прихильників Освіти», чи «КоДУС-у» звертається тепер «КоДУС» з проханням вирівняти свої зобов'язання, щоб цим способом допомогти установі продовжувати її допоміжну працю також і для тих молодших товаришів, що тепер ще студіюють і цієї допомоги потребують, а таких є надзвичайно багато, бо близько 5-сотень українських студентів можуть студіювати тільки завдяки постійним, місячним стипендіям «КоДУС-у».

«КоДУС» мусить допомагати також у веденні уладжених ним студентських харчівень у великих університетських містах, як Мюнхен, Гайдельберґ, Реґенсбурґ, Ерлянґен і інших, бо стан прохарчування наших студентів щомісяць гіршає. Тому, що видатки на стипендії і на харчування у їдальнях збільшуються, прийшов час, щоб боржники «Товариства Прихильників Освіти» та «КоДУС-у», чи то ратами, чи одноразово повернули затягнені давніше зобов'язання

Рівночасно пригадуємо ще раз нашому громадянству, що українське студентство чекає дальше на пожертви у формі місячного оподаткування та на постійні збірки для зміцнення фондів «КоДУС-у».

«Двічі дає, хто скоро дає» — пригадуємо українському громадянству.

Гроші слід надсилати на адресу «КоДУСу»: Фюрт, Даніель Ляйштрассе І-Ш.

Проф. д-р інж. Є. Храпливий.

Д-р Смук повертається незабаром до Мюнхену

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет у Філядельфії (США) повідомляє, що його представник на Европу адвокат Роман Смук приїхав на початку липня є Мюнхену до США.

Поїздка його зв'язана з ухвалою Американським Конґресом нового іміґраційного закону про допушення до США 205.000 европейських скитальців. Він має важливі наради в цій справі з Управою ЗУАДК та з відповідними урядовими організаціями в Вашінґтоні, щоб добитися спровадження до США можливо більшої кількости українських скитальців з Німеччини, Австрії та Італії.

Одночасно п. Роман Смук виступатиме з інформаційними доповідями на громадських зборах українців в Клівленді, Дітройті, Нью-Йорку і Філядельфії.

Після полагодження цих важливих справ п. Р. Смук повертається незабаром на місце своєї праці в Мюнхені.

В Богословській Академії УАПЦ

Богословська Академія УАПЦ 6 липня 1948 року урочисто відсвяткувала закінчення академічного року і ІУ семестру навчання. В урочисто-прибраній залі Академії зібрались професори, студенти і службовці Академії. Вдячний молебень відслужив Високопреосвященніший Архиєпископ Михаїл в асисті духівництва. Співав студентський хор.

Після молебня Високопреосвященніший Владика Михаїл звернувся до всіх присутніх з теплим архипастирським словом, відзначивши велику напружену працю професорів і студентів у важких умовах життя на чужині. Далі з словом виступив ректор Академії проф. П. Ковалів, який підкреслив надмірні труднощі, що їх доводилось і доводиться перемагати Академії. Після того промовляв декан Богословського Факультету протопресвітер П. Калинович і від студентів Г. Хорош.

На закінчення проголошено многоліття Високопреосвященнішому Митрополитові Полікарпу, почесному кураторові Академії, ректорові, професорам і студентам Академії.

Сповнені духа й енерґії, студенти Академії роз'їхались по таборах, щоб після короткого відпочинку знову приступити до праці і далі кувати граніт богословської науки.

Нарада Євангельської Церкви

10—13-го червня ц. р. в Мюнхені, Варнер — (СС) — Касерне — відбулась Конференція Української Євангельсько-Баптистської Церкви, в якій брали участь представники евангелських громад американської та англійської зон. Конференція мала шану вітати Високодостойних гостей: Суперітендента В. Кузева, представника Місійного Товариства «Світла на Сході» — проп. Козакевича, представника німецьких баптистів — пастиря Драйсбаха та інших.

Вкінці ділової частини вибрано нову Церковну Раду, на чолі з пастором Д. Марійчуком. Рада зобов'язана тут, на скитанні, продовжувати духовноосвітню працю для добра свого обездоленого народу.

Секретаріят Церкви

ҐРОМАДСЬКИЙ КЛЮБ У ЦУФФЕНГАВЗЕНІ

Заходом ініціятивної групи, у проводі якої стояв д-р М. Ценко постав у Цуффенгавзені громадський клюб, святочне відкриття якого відбулося в день св. Апостолів Петра й Павла. Головою клюбу став д-р Ценко. Завданням клюбу буде пожвавити життя в кожній ділянці. Вже здавна щопонеділка в таборі Цуффенгавзен відбувається жива газетка. Клюб задумує влаштувати різні курси. Програма відкриття клюбу пройшла з успіхом. Виступили: солістка п. Хамула, скрипаль п. Босий, контрабасист Єреміїв та горніст п. Ільчик.

п-я-к

Юрко Кодак відзначився

У Байройті відбулася велика мистецька вистава, в якій брали участь вісім національних груп. Місцева німецька преса дала їй позитивну оцінку. Дир. ІРО п. Лісяк повіз до Америки каталоги цієї вистави. Експонати були нагороджені. Першу й третю нагороди одержали українці. Перша премія висотою в 3000 ДМ припала українському малярові **Юркові Кодакові**, який незабаром виїжджає як муляр до Америки.

п-я-к.

Хроніка Ашаффенбурґу

Нові досягнення

При всій сірості таборового життя, але при витривалості й наполегливості в праці ми доходимо до нових досягнень. Цим разом — у культурній ділянці. А саме — 4. 7. ц. р, в таборі Ляґард відбувся другий концертний виступ учнів Української Музичної Школи в Ашаффенбурзі Театральну залю заповнили батьки, громадяни й молодь. На сцені виступали наші діти й показували на фортеп'яні і на скрипці те, чого за минулий шкільний рік навчилися. На 25 учнів, які взяли участь, деякі вже виявляють мистецьку душу, хист, прикмети свого доброго психічного наставлення. Розуміється, перед учнями — дітьми, і старшими стоїть наполеглива праця.

Проте, вже сьогодні можна ствердити, що й директор цієї школи д-р Євген **Цегельський** із учительським складом вклали багато праці й хотіння та витривалости в цих, сьогодні байдужих та недисциплінованих умовинах нашого життя, що бачили ми по досягненнях кожного учня зокрема.

Після закінчення учні вручили директорові й учительству квіти в доказ вдячности за їх працю. А д-р Цегельський зачитав для батьків результати клясифікацій дітей. І так, на 29 учнів з дуже добрим успіхом — 14,з достатнім — 3, з слабим — 2. Знаючи неподатливість і вимогливість директора Є. Цегельського, як педагога, мусимо визнати високий рівень досягнень школи. -о-а.

Свіжі сили в театрі

Троє синів покинули рідну хату і в кожного — свій окремий шлях. Ці, такі співзвучні для скитальців, мотиви промовляли до серця кожному,хто дивився 4 липня п'єсу Л. Тобілевича «Суєта», яку грав театр ім. Котляревського в Ашаффенбурзі. Відродження життя театру (який протягом останніх місяців перебував у стані цілковитої бездіяльности), пояснюється тим, що до нього нарешті влився цілий ряд досвідчених майстрів сцени, які перед своїм приїздом до Німеччини довший час працювали в славнозвісному театрі Певного, єдиному на цілу Волинь українському театрові, що діставав за Польщі державну субсидію. Обсада цими акторами головних ролей забезпечила успіх постановки. Надзвичайно майстерно передав М Лісовик образ батька, який, хоч і вивів двох синів «у генерали», — не втрачає однак своєї гідности селянина. Трагічну ролю матері, що радіє успіхам дітей і в той же час болісно переживає їхній відрив від батьківського гнізда, глибоко-переконливо зіграла Г. Колісніченко. Актори п. п. Грицай (Михайло), Л. Дмитревич (Петро) та Сквірський (Іван), граючи трьох синів, знаходять кожен для свого персонажу особливі, тільки йому притамані риси. В досягненні цієї індивідуалізації образів заслуга не лише акторів, але й режисера п. Зботанева, який крім режисерства, виконував у п'єсі аж дві ролі (кум Терешко й Акіл Акілич) і при тому так добре, що навіть важко сказати, котра з двох ролей удалася йому краще. Постановщик вірно передав дух п'єси з її антитезою: трудове українське село й паразитарне російське місто. Позитивні герої ті, хто лишається вірним рідному селу: Явдоха (її винятково просто й невимушено грає п. Марія Лісовикова), Карпо (п. Карпенко) та молода пара сільських інтелігентів — Василина (Г. Колісніченко) й Демид (Л. Шевчук) Представники паразитарного російського міста Аделаїда (Г. Дмитревич) Наташа (К. Жупінас) і генерал (О. Колісниченко) виведені негативно, одначе актори грають їх без шаржування, виявляючи своє вміння диспонувати мистецькими засобами

«Добра постановка», — чулись голоси, коли після закінчення люди виходили з залі.

„ЗУСТРІЧ“

З нагоди Другого З'їзду Українських Січових Стрільців вийшов за редакцією Михайла Островерхи технічними засобами видавничої спілки «Українське Слово» часопис «Зустріч». Зміст часопису такий: Привіт д-ра Гірняка, поезії Романа Купчинського, спогади, інформаційні огляди і програмові статті. Часопис можна купити в усіх великих кіосках.

В таборі «Буа Брюле» заарештовано вбивцю

Як повідомляє місцева німецька преса, 30 червня в ашаффенбурзькому таборі «Буа Брюле» заарештовано 26-літнього Миколу Скоропада, який прибув туди з Бельгії де застрілив одного свого товариша. Його передано в Бельгію для віддання до суду.

Посвячення пам'ятника

27. 6. в українській оселі Реґензбурзі відбулося посвячення символічного пам'ятника за волю України 1914—45 рр. Пам'ятник камінний, має форму піраміди з хрестом. На таблиці напис українською, англійською та німецькою мовами. На посвячення зібралися мешканці оселі організовано з прапорами та вінками. Урочистість почалась підняттям національного прапору та богослуженнями за спокій душ поляглих. Принагідні промови сказали: о. Гнат, о. прот. Борис Якоткевич і майор Константин Манд-зенко. Представники організацій склали вінки з написами. Співав хор «Сурма» під диригентурою О. Плешкевича.

В. С-ий

П. Шандрук

Генерального Штабу Генерал-Поручник

Візія майбутньої війни і українська військова доктрина

(Продовження з 132 числа)

Чинник часу все треба вважати за один з вирішальних для і в збройних змаганнях не лише в тактиці та оперативних розв'язаннях, але не менше в стратегії й політиці. Чинник часу належить розглядати в аспекті впливу інших чинників на політичні та стратегічні рішення, (поминаючи щаблі оперативний і тактичний), зокрема належало б піднести його велике значення в організації та переведенні технічних приготувань. Уникнення проволікання часу було і є завжди доцільним невтралізуванням можливости використання його противником.

На підставі хоч і скупих реляцій можна ствердити, що большевики в астрономічних зусиллях використовують під кожним поглядом чинник часу.

III. Технічні та хемічні засоби війни

З-поза залізної куртини доходять лише дуже скупі відомості про технічні приготування СССР. Не зважаючи на це, дається ствердити, що там в ґігантичних розмірах провадяться дослідження з метою винайдення повних засобів взаємного нищення людей та масова продукція вже досліджених. Найбільш заслуговуючою на увагу була організація військової (хемічної, бактеріолгогічної, кліматолоґічної, вогневого далекосяжного діяння), зокрема атомової, індустрії, — що творить 30% цілого військового бюджету на 48/49 р., абсорбує працю 20 000 фахівців, 1 500 000 робітників та 25% (!) транспорту СССР. Лавреат сталінської нагороди проф. Ю. Победоносцев недавно на з'їзді техніків СССР заявив: «Наша ракетна зброя революціонізує стратегію і тактику».

Большевики побудували ґігантичні індустріяльні центри — назовім для прикладу Атомґради: І й ІІ, Ґазоґрад, Електроґрад, Менделеєвґрад і. т. д. — та для

> **ПРАВА ДП В ЗАХІДНЬО-НІМЕЦЬКІЙ ДЕРЖАВІ БУДУТЬ ЗБЕРЕЖЕНІ**
>
> **Як заявив на пресовій конференції в своїй головній квартирі американський військовий губернатор в Німеччині генерал Клей, створення західньо-німецького уряду нічим не змінить правного становища переміщених осіб. В окупаційному статуті, певна річ, ДП буде присвячено окремий розділ, і тому про якесь обмеження їх прав не може бути і думки. До того часу ДП і далі будуть підсудні американському військовому судові. Співпраця з німецькою поліцією при викритті злочинів залишиться незмінною, але екстериторіяльність таборів ДП не буде скасована. (ДЕНА)**

обслуговання їх побудували побіч комплекси населених осередків, оточених всіма можливими для людського винахідного ґенія засобами забезпечення таємниці. Для праці в лябораторіях різних дослідних інститутів стягнено чи то при допомозі сили і терору, чи в спосіб матеріяльного спокушення найкращих фахівців індустрії з усіх опанованих большевиками просторів Европи.

На особливу увагу заслуговує організація неймовірно великих запасів різних технічних засобів та побудова для них, на просторах сателітних держав Середущої Европи, технічно-досконалих складів і теренових підстав ужитку далекосяжної зброї.

Розвиток большевицького летунства в СССР пішов у напрямі конструкції швидких розвідчик, нищівних та легких і середніх бомбових літаків з узглядненням можливости уживання їх не тільки на стратосферичних, але і в тропосферичних просторах, що рішає рівнож про можливість уживання їх в полярних умовинах.

Можна було б прийняти, що в сучасний момент большевики диспонують летунською силою в кругло 50 000 апаратів, а персонал виносив би понад 390 000 людей. До цього роду зброї належить віднести існування 10 парашутних дивізій.

Видається, що большевики прийняли рішення розбудувати заклади військової індустрії на засаді можливостей розгорнення продукції засобів у кожнім відповіднім часі, особливо (відповідно до їхньої термінології) в ППП 2 (2-ой період поспешнаго прiготовленiя).

Продукція танкової зброї пішла по лінії масової будови кольосів без уваги на якість, що свідчило про курс на заощадження часу і коштів.

При розгляді технічної підготовки в СССР до технічних удосконалень хочемо віднести надзвичайні осягнення в розбудові догідної стратегічної та оперативної комунікаційної сітки з застосуванням конструктивно тривалих матеріялів, як рівнож надзвичайні осяги в будові засобів транспорту, перш за все на просторах західних.

Таємниця винаходів та продукції технічних засобів збройного змагання, поза спеціяльно важливими конструкційними елементами, як це було завжди, є для противника безоглядною лише на короткий час; в засаді нема великої ріжниці у противників. Тому для представлення більш яскравого образу розвою військової техніки і для представлення можливих висновків ширше над цим питанням зупиняємося при огляді відомостей з Англо-Саксонських держав, щоб уникнути повторювання.

VI. Економічні ресурси

Цілком зрозуміло, що на таких розлогих просторах, які посідає СССР, є під достатком всього, що творить економічну базу збройного потенціялу. Коли ж не все з економічних багацтв наразі використане, то або ґеологічні дослідження ще не обхопили всіх просторів, або забракло для праці фахових людей, фінансових і технічних засобів та часу на дослідження і використання. В засаді, добре здаючи собі справу з міжнародного політичного положення, СССР прийняв і послідовно перепроваджує постулят економічної автаркії. Отже всі сирівці: руди, вугілля, нафта, допомічні мінеральні речовини, бавовна (крім каучука) а із споживчих хліб і навіть товщ є до диспозиції, а притім в демпінгово низьких цінах продукції — майже безплатні робочі руки. Організація транспорту та адміністрування тими засобами не дописували і це теж має значення в поясненні безмірної нужди населення.

Слушним видається твердження, що не так для побільшення власних запасів продуктів нафти, як для того, щоб позбавити США та Анґлію можливостей користати з них, що при високім рівні індустрії тих держав та спеціяльно високім розвою технічного транспорту є для них conditio sine qua non буття, пруть большевики в напрямі Середнього Сходу, до найбагатших у світі нафтових джерел.

Вже заобсервовано й умісцевлено ґіґантичні збірники продуктів переробки нафти на терені Польщі, Чехії та Румунії.

Можна з повною дозою вірогідности твердити, що економічні засоби СССР відповідають потребам плянованого большевиками збройного змагання за володіння світом.

Переходимо до короткої аналізи факторів духових.

У. Центральне керівництво

Як відомо, мозковим апаратом червоного царства є політичне бюро комуністичної партії. Його так складено, що існує повна ґарантія найдоцільнійшого в інтересі червоного імперіялізму сприйняття, реєстрування та синтези всіх явищ політичного та соціяльно-економічного життя світу. Політичне бюро комуністичної партії має підстави майже безпомилкової, впрост, коли так можна висловитися, механічної реакції, тому воно може ініціювати та реалізувати різні деструктивні соціяльно-політичні експерименти. Той мозок червоної імперії у своїй логічності в оцінці подій, в своїй логічності у створенні передумов всесвітньої червоної революції та у використанні всіх існуючих сил та можливостей для осягнення тієї цілі є для цілого свободолюбного світу повним запереченням вселюдської логічности і тому своїми посуненнями щонайменше завжди дивує світ, себто знаходить його неготовим і такий стан річей використовує.

Політичне бюро компартії, зверхній ідеологічний та реальний виразник монопартійного і тоталістичного устрою СССР водночас виразник єдиної волі, це значить консеквенції в полititчних плянах та в політичних рішеннях а тому консеквенції й в реалізації рішень (війна) дає певність концентрації в стратегії зусиль і засобів у час найбільшого значення — ініціятиви. Історія вже навіть найближчих до нас в час подій та з аналізи історичних фактів зроджена військова наука стверджують велике значення ініціятиви на кожнім щаблі діяльности.

УІ. Ідеологічно — психологічна підготовка

В царині ідеологічно-психологічної підготовки так світової опінії, як перш за все підготовки своєї людности з метою піднесення до найвищого ступеня її кінетичної енерґії та відповідного її спрямування й використання червоний імперіялізм має великі досягнення. Щодо вироблення світової опінії, то большевики почали свою пропаґандивну роботу зовсім одверто і дуже активно проти тоді ще своїх союзників вже під час другої світової війни. Особливо циничного характеру набрала пропаґанда в рр. 1946—1947.

Людність власну потрапили большевики переконати, що режим відповідає її інтересам, а її злидні походять з того, що капіталістичний світ, керований купкою «економічних фашистів» не хоче поступитися своїми приватними інтересами. Отуманена, а що психологічно найважливіше, голодна, виголоджена на протязі років червона юрба вже сама вимагає походу для знищення капіталізму — підстави соціяльної несправедливости.

Відповідно спрепароване ідеологічно-психологічне вироблення має ціль допровадити населення до стану масової психози, а це дало б большевикам до рук фактор надзвичайної ваги — мабуть, цілковите зміцнення їхнього внутрішньо-політичного становища. Крім того така психоза у зовнішнім застосуванні її виявів дає підстави вимагати автоматичного виконання навіть протиприродних рішень свого духового чи психологічного (гіпнотизуючого) пана.

Здається, що то елемент може просто навіть вирішальний і це ставить перед ворожим Совєтському Союзові світом специфічні вимагання. Один з наших знавців тих проблем назвав спосіб боротьби з психозою населення СССР «розм'ягченням мас». Очевидна річ, що завдання «розм'ягчення мас СССР» є дуже складне і в рішенні, і в виконанні. В першій мірі воно могло б і мусило б торкнутися народів уярмлених, як найбільш податних.

Справа **вишколення військових контингентів** належить до важливих елементів збройного потенціялу в його духовім аспекті, а щодо цього своє рішаюче значення має загальний культурний та цивілізаційний рівень мас.

Коли коротко підсумувати аналізу важливіших елементів збройного потенціялу СССР, то можна було б прийти до висновку, що

геополітично положення СССР у певній мірі забезпечене колом підбитих національних територій та колом сателітних держав;

геофізичні можливості (найважливіші): людські сили становлять поважну позицію в силі большевиків; топографічні властивості просторів СССР лише релятивно зміцнюють його оборонність; глибинні та широкостеві простори СССР дають йому перевагу у випадку втягнення ворога в довготривалу війну; вони дають можливість ухилятися від вирішального знищення його живої сили, дають глибокі в просторі резервуари фізичних сил та економічних засобів; дають можливість деконцентрації та ешелонування індустрії, що забезпечує її від знищення в короткий час; сприяють розпорошенню зусиль та засобів ворога: дають можливість затягання війни, що може спричинити догідну для СССР політичну коньюнктуру — **соціяльні заворушення** у ворога в наслідок перемучення війною, були б найбільшим спільником СССР.

Але плянова в політичних потягненнях Заходу підготовка розподілу СССР і фактичний у відповідний час розподіл його на національні державні організми, себто одірвання від нього чужонаціональних просторів зближує до його політичних нервів — осередків його політичного та соціяльного життя; одірвання національних територій в дальшому виключає можливість витягання з них людських резервів, що зменшує фізичний потенціял СССР не лише посередньо, але й безпосередньо — можливість переходу чужонаціональних військових формацій, або маси вояків чужонаціонального походження в ряди борців за власні держави; одірвання національних територій виразно зменшує економічні ресурси СССР і через те ослаблює його технічні спроможності; таке одірвання може відбитися на психіці самого московського народу; одним словом — ослаблюючи фізично одірвання національних територій від СССР, ослаблює його політично і стратегічно;

Під поглядом **економічним** ресурси СССР є такі поважні, без огляду навіть на можливість поважних територіяльних страт, що в плянах це треба було б завжди брати під увагу: належало б все пам'ятати, що індустріялізацію СССР провадиться шаленим темпом та в ґіґантичних розмірах;

— фактор **монолітного керівництва** в цілості треба вважати за корисний для СССР;

— **ідеологічно-психологічні елементи** в аспекті їх значення для збройного потенціялу СССР в першім періоді можливих збройних змагань становитимуть в руках большевиків сильний козир, причім у тім випадку не останню ролю грає демагогічне гасло, так натуральне для психології мас: «вперед на здобуття харчів для збереження субстанції.

(Далі бу...

Ґромико не повернеться до ОН?

НЬЮ-ЙОРК (ДЕНА). Ґромико, що понад два роки очолював совєтську делеґацію на засіданнях ОН, 16 липня мав виїхати шведським пароплавом з Нью-Йорку, щоб повернутися через Швецію до Москви. 16 липня на засіданні Ради Безпеки на його місці вже сидів його наступник Малік. Як заявив генеральний секретар ОН Тріґве Лі, він не буде здивований, якщо не побачить Ґромико на пленумі ОН в Парижі.

Хоч офіційно від'їзд Ґромико мотивується тимчасовою відпусткою, проте за повідомленням ЮП, в колах ОН не сподіваються повернення його до Лейк-Се ксесу. Головною підставою для такого припущення є недавнє прибуття до ОН заступника совєтського міністра закордонних справ Маліка, якого всі вважають наступником Ґромико. Як сповіщають з Лейк-Сексесу, генеральний секретар ОН **Тріґве-Лі мав передати через Ґромико секретне звернення до Кремля,** в якому він нібито висловив своє занепокоєння розбратом між великодержавами зокрема в питаннях про Берлін, контролю атомової енерґії енерґії і поліційні сили ОН. У Стокгольмі звертають увагу на той факт, що в разі підтвердження вістки про те, ніби подорож Ґромико до Москви зв'язана з якимсь новим важливим призначенням його, тривалість зупинки Ґромико по дорозі до Москви в Стокгольмі не може не бути показовою.

Жуков у Берліні?

Витають летунів першої американської надфортеці в Англії. (Дена)

(Продовження з 3-ої стор.)

міністрації розважають можливість **вислання совєтами до Німеччини ескадри «совєтських надфортець».** Це мала б бути відповідь американцям. В кінці минулого тижня кілька вищих совєтських урядовців мали відлетіти до Берліну, щоб обговорити ці питання з маршалом Булґаніном· Совєтські кола мали заявити, що прибуття американських ґіґантських літаків до Европи означає далеко більше, ніж яка б то не була кількість нот·

Згідно з ЮП, московське радіо повідомило, що США мають в районі Атлантійського океану «небувале число» — 228 повітряних баз. Між іншим, американці мали б тепер будувати малі споруди на Ісляндії, бажаючи зробити її своєю постійною військовою базою.

Як пише американська газета «Старс енд Страйпс» з Берліну, урядові американські чинники заявили, що не має підтвердження вістки про вислання совєтами літаків Б-29 до Німеччини· Сам генерал Гел сказав, що він протягом останніх днів кількакратно перелетів над великими просторами Німеччини і не бачив ніяких великих совєтських літаків. Генерал висловив думку, що росіяни своєю тактикою «війни нервів» спробують перешкоджати американській постачальній акції Берліну. Американські летуни не зауважали зросту кількости совєтських літаків над коридорами, а зрештою, якби росіяни пробували навіть перешкоджати, — американці не звернуть на це ніякої уваги.

20 липня аґентство Дена передало повідомлення Ройтера, згідно з яким в німецьких колах, що утримують тісний зв'язок з совєтською головною квартирою в Карльсгорсті курсує останніми тижнями чутка про прибуття до Берліну наймолодшого маршала СССР Константіна Рокосовського· Рокосовський, видний знавець панцерної зброї, має або бути наступником маршала Соколовського на пості військового губернатора або перейняти верховне командування над західніми частинами совєтських військ·

Рокосовського з вибухом німецько-совєтської війни в 1941 року мали звільнити з сибірського концентраційного табору· Він відомий більше як військовий фахівець, ніж політично-адміністраційний спеціяліст· З тієї причини сподіваються, що його майбутні завдання можуть бути радше військового, аніж політичного характеру. З Рокосовським мав прибути його ад'ютант — **син маршала Жукова,** полковник Жуков. Рокосовський мав після тижневого побуту в Берліні, під час якого нараджувався з совєтськими старшинами і політиками, податися **до Франкфурту над Одрою для зустрічі там з маршалом Жуковим,** що останньо мав бути комендантом південних совєтських збройних сил в Одесі, а тепер імовірно призначений керівником совєтської військової місії в Польщі. За Ройтером, Рокосовський мав знову прибути до Берліну· З Мадярщини, де від закінчення війни Рокосовський був командувачем совєтської залоги, за два дні перед дорученням ноти протесту західніх великодержав його відкликали до Москви· Всі ці повідомлення лишилися покищо непідтвердженими з совєтського боку·

«Є ВАЖЛИВІШІ СПРАВИ, НІЖ ВИБОРИ»

БЕРЛІН (Дена))· За повідомленням ліцензійованої брітанською владою берлінської газети «Телеграф», шеф дрезденської совєтської військової управи Дубровський заявив на зборах провідників трьох партій Саксонії, що згідно з останнім наказом військової управи з Карлсгорста, місцеві вибори не відбудуться. Він обґрунтував це тим, що тепер є справи, важливіші, ніж проведення виборів до органів місцевого самоврядування· Як сповіщає далі «Телеграф», лідерам партій було при цьому сказано, що про недопущення виборів повідомляти не можна. Ні в якому разі не повинно бути враження, нібито відмовлення від виборів сталося з наказу вищої влади. Такі самі переговори між високими совєтськими офецерами військової управи і провідниками німецьких політичних партій були, як переказують, і в Тюрінґії·

Спорт

Польща — Україна 1:1

(Від нашого звітодавця). I глядачі і преса були розчаровані і погодилися на одному: **без Горського не потягнеш!** А проте футбольні змагання Польща-Україна, (в неділю 18· 7. на грищі «Чорногори» в Авсґбурзі) що після нецікавої гри закінчилися ремісом 1:1, мали в собі всі урочисті нотки міждержавних змагань і стягнули майже 3000 глядачів, які, не зважаючи на досить фатальну погоду, прибули вантажними автами, роверами і навіть дорогими потягами майже з усіх кутків Баварії·

На високих щоглах, лопотіли від рвучкого вітру польський і український національні прапори· Момент, коли по радіо передавали національні гімни обох народів, настроював дивно урочисто, і примушував до рефлексій, далеко ширших ніж це могло б міститися в рамках спортової імпрези· На жаль, трансмісія гімнів, а зокрема українського, була фатальна. Повна компромітація. Найбільш хвилюючим моментом гри був прорив Куцана у 23-й хвилині, який минув польського робінзонуючого воротаря опинився з м'ячом перед „ворожими" воротами і, не маючи ніякого противника за плечима, копнув м'яч..· поза порожні ворота· 2 хвилині пізніше поляки здобули першого голя· Під кінець першої частини **Савка** з гарної подачі Закалужного вирівняв, встановивши тим реміс, що залишився вислідом дня. Суддював німець Ляушман, який похвально висловився про гру обидвох дружин.

Хто бачив після метчу, в яких умовах українські господарі приймали вечерею своїх польських гостей, не міг не позбутися враження, що таке прийняття можна було влаштувати краще. (КТВ·)

„Кличу молодь усього світу"

(Популяризуймо олімпійську ідею)

В столиці Великої Брітанії підіймуть незабаром білий олімпійський прапор з п'ятьма кольоровими кругами і розкладуть вогонь, принесений смолоскипом з грецького села Олімпія.

Почнуться олімпійські ігрища·..

Тіловиховання й спорт відограють сьогодні важливу ролю не тільки в житті окремих народів, але також і в їх міжнародній співпраці

Ми, що змагаємо до самостійного державного існування та здобуття для себе місця «у народів вільнім колі», — не маємо права не знати тих засобів, які допомагають поодиноким націям зближатись і краще пізнавати одна одну·

Тим, хто не знає що таке — олімпійська ідея, — великою мірою прислужиться книжка під назвою **«Кличу молодь усього світу·..»**

Написана живою й доступною мовою ця книжка, як сказано в її передмові, ставить перед собою два завдання: 1) поглибити між українською молоддю зацікавлення фізичною культурою та 2) вказати на ту міжнародню пов'язаність в ділянці тіловиховання та спорту, яке існує та надає ділянці фізичної культури життєвого змісту.

З обома цими завданнями автор блискуче впорався: Читаючи книгу, бачиш в ній не тільки руку першорядного стиліста, але також і гарячого прихильника спорту, що старається розкрити перед українськими змагунами (інтереси яких часом не переступають межі таборової площі), шляхетну ціль олімпійської ідеї· Хіба ж не імпонують нашій пригнобленій українській нації ось такі слова?

«Завданням олімпійських ігр є плекання міжнародного братерства, поглиблення міжнародного порозуміння та посилення мирової міжнародньої співпраці без огляду на расову, релігійну, соціяльну та національно-державну приналежність (стор 12)·

І там же, на тій самій сторінці, зміст олімпійської присяги, який не зашкодило б вивчити напам'ять і багатьом нашим спортовцям:

«Ми присягаємо, що під час олімпійських ігр будемо чесними змагунами і дотримуватимемо приписаних правил. Наша співучасть буде керована лицарським духом на честь нашої батьківщини і на славу спорту».

«Кличу молодь усього світу» — корисна й цікава книга· Гаряче рекомендуємо її читачеві. П· Дубів·

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі, 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор. 50.—*DM* 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне: 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

Треба Вам грошей...

Продайте невживані Вами вже більше речі в обмінній крамниці:

Tauschzentrale Stock

Aschaffenburg, Herstallstraße 7

У нас дешево купите все. — Просимо оглянути наші вітрини. 2-5

Хочете виїхати з Німеччини?

Практичні поради і оформлювання в справах виїзду закордон, а зокрема до США, Великої Брітанії, Франції, Бельгії, Австралії, Арґентіни, Бразілії, Венесуелі, Гватемалі, Параґваю та Уруґваю. Переклади англійською, французькою, німецькою, еспанською, російською та польською мовами.

Писання прохань і заповнювання формулярів, полагоджування нотаріяльних відписів документів, різна закордонна кореспонденція.

Швидко і солідно полагодите в Бюрі Правних Порад „Неділі"

Verlag „Nedila" Aschaffenburg, Schweinheimerstraße 50.

Технік-Дентист Крупскі

Приймає всі технічні праці і виконання протез, мостків, коронок і т. д. з власних і доручених матеріялів по знижених цінах. **Aschaffenburg. Schweinheimerstr. 5** 1-2

Записи до ВТШ у Карльсрує

Українська Студентська Громада Карльсрує повідомляє всіх зацікавлених, що Висока Технічна Школа в Карльсрує розпочала прийняття заяв на зимовий семестр 1948/49 на всі відділи за винятком перших семестрів машинобудівельного та електробудівельного факультетів Заяви просимо надсилати на адресу: Ukrainischer Studentenverein (17a) Karlsruhe, Adlerstraße 34.

До заяв треба додати: 1. Матуральне свідоцтво, або копію - 2. Фраґебоґен дер Мілітеррегіруниґ (виповнений) - 3. Життєпис - 4. Посвідку про ДП-Статус (від табору). Просимо присилати заяви якнайшвидше, останній термін 1 серпня.

Управа Громади. 1-1 b

Зимовий семестр в Гайдельберзі

Управа Укр. Студ. Громади в Гайдельберзі подає всім заінтересованим до відома, що вписи на зимовий семестр 1948/49 на Унів· Гайдельберґ тривають від тепер до 15. 10· 1948. До прохання треба додати слідуючі документи: 1· матуральне свідоцтво (або відпис), 2. життєпис, 3. виповнені формулярі т· зв. Фраґебоґен·

Одночасно повідомляємо, що вигляди на прийняття (особливо медицина)-дуже мінімальні. Першенство мають ті студенти, які вже вносили прохання, але були відкинені· Прохання скеровувати до відповідних деканатів.

Управа УСГ-Гайдельберґ

Подяка студентів

Українське Студентство в Гайдельберзі та філія КоДУС-у в Гайдельберзі складають сердечну подяку нашим братам-землякам і ВП. Управам таборів: Етлінґен, Ельванґен, Пфорпгайм, Корнберґ і Ашаффенбурґ за їх братерську матеріяльну і моральну допомогу, яку Вони уділювали і уділюють українській студіюючій на гайдельберзькому Університеті молоді. Особливо в теперішньому критичному матеріяльному стані українське студентство жде на допомогу від нашого громадянства.

За КоДУС
Проф. Д-р Ярослав Рудницький

За УСГ
Кость Варварів

! НАиКРАЩИЙ УСПІХ МАЮТЬ ОГОЛОШЕННЯ В „НЕДІЛІ"! !

Стримаємо висилку „Неділі"

Всім тим Передплатникам і Кольпортерам, що до 27 липня не вирівняють свого заборження, або до 1 серпня не вишлють передплати на серпень.

Читайте, передплачуйте і купуйте українську національну пресу!

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

Білоруси! Хто з Вас знає чи був поінформований про таких громадян мінської области, вивезених у 1941 р. силою до Німеччини: Антона Воротніцького з сім'єю з с. Ручка, Ігната Скидари з сім'єю з с. Суціня та Федора Мазовка з с. Восова, подайте вістку для Станислава Метежа, Ukrainian Labor Camp, Giessen. 1-2

Елегантна, висока Пані, що приїхала на футбольні змагання Україна-Польща в Ауґсбурзі, в неділю 18 липня, здається, вантажним автом з Реґенсбурґу та мала на голові червону-амарантову хустку ласкаво захоче подати свою адресу до „Неділі" під „Наріжняк і серпе" 1-2 z

„Я — ва"! Прошу подати під „Альбіон" адресу, на яку маю до Вас писати! 1-2

РОЗШУКУЮТЬ

Інж. Євгена Людкевича та Андрія Огородника з Рівного розшукують кревні. Писати до „Неділі" під „Швидун". 1 1b

Рудяк Катерину зі с. Губин п. Бучач, що цілий час перебувала в Osterhofen (13b) Ndb. Зголошення слати на адресу: Jacyna Petro 82 P. O. W. Fakenham, Norfolk, England. 1-2 b

Стрийка Барановича Стефана, який останньо перебував в Vöklenbrück, Oesterreich, шукає Баранович Іван, народжений в Басарабії, Nr. 51 P.W. Camp Wodfox Looge, Lines, England. 1-1 z

Доньку Наталію та земляків шукає Олексій Мироненко з с. Рудаєвки. Лозівського р-ну, Харківщина. Повідомити: Belgie, 57 rue Bois Moncen Monigny 5/S Mironenko Alex. 1-3 z

Нечет Марію, Люсю і Ніну розшукує Павло Нечет. Писати до „Неділі" 3-5-z

ОГОЛОШЕННЯ

Вже є в продажі II-ий (і останній) том укр.-англ. словника — Лева і Вербяного. Ціни: англ. укр. 6 оо *DM*, укр.-англ. 16 оо *DM*, або 8 оо *DM* за том. Набувати гуртом кооп. „Пласт" і кооп. „Праця" Байройт, подрібно кооп. „Пласт" Василкова станиця Авґсбурґ, 1-1

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Хто з молодших пань прагне листуватися з енергійним, 32 роки, темним бльондином, що любить вир життя і знає смак історії? Поважні й веселі листи, на які завжди відписуватиму, прошу слати до „Неділі" під криптонім „Цвітуть липи"! 2-2 z

Маю 23 роки, знаю анґлійську мову, люблю працю, спорт, товариство й нову моду. Мешкаючи приватно в чужому оточенні, радо нав'яжу листування з паном до 36 років, найкраще таким, що навіть по грошовій реформі не втратив настрою й віри у кращі дні. Листи до „Неділі" під гасло: „Блакитноока"! 2-2 z

Українець, 40 років, власник поважної фірми у великому німецькому місті радо познайомиться з інтелігентною, товариською українкою до 32 років, що не має наміру залишати Німеччину. Ціль поважна. Лише серйозні листи (зі знимкою, яку поверну) до „Неділі" під „фабрикант"! 2-3 z

Батьки! Матері! Велика радість для дітей!

вже вийшла з друку збірка:

27 НАРОДНІХ КАЗОК

Двокольорові ілюстрації до кожної казки

Ціна збірки: 3 *DM* - Замовляти: Кооп. „Кос", München, Rosenheimerstr. 46a. Кооперативам, кіоскам і кольпортерам 20% знижки. Висилається тільки за готівку або за післяплатою. Хто замовляє менше ніж 5 прим., платить кошти пересилки. 1-3 b

Ціна 20 пфеніґів | Preis 20 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. | АШАФФЕНБУРГ, 1. СЕРПНЯ 1948 | Nr. 134

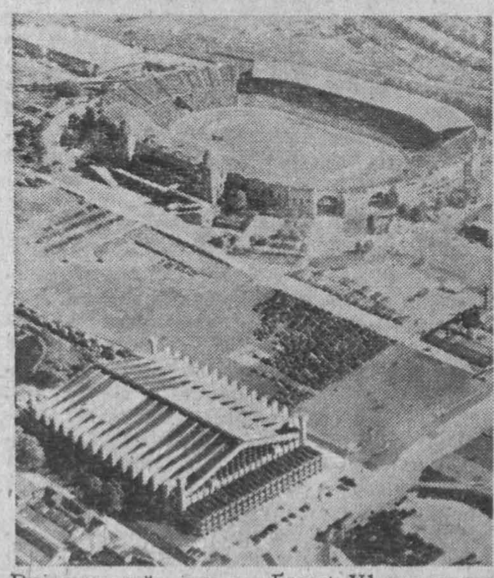

Брітанський король Ґеорґ У1 урочисто відкрив в четвер 29 липня чотирнадцяті олімпійські ігрища в Вемблеї· Змагаються там 5 000 олімпійських змагунів 59 націй

На світлині: жіноча пловецька репрезентація США. — Загальний вигляд великого олімпійського стадіону в Вімблеї·

Молотов ховається
ВІД АМБАСАДОРІВ ЗАХІДНІХ ВЕЛИКОДЕРЖАВ

Як припускають, амбасадори трьох великодержав в Москві передадуть Молотову погляди своїх держав на берлінську кризу і розмовлятимуть з ним про німецьке становище, відкриваючи таким чином двері для дальших переговорів. Дипломати передадуть Молотову меморандум з загальним оглядом цілого комплексу німецьких питань. Бажаючи безпосередніх переговорів, західні великодержави дбають про те, щоб їх готовости до цього не тлумачили їхньою слабістю. Американці ясно дали зрозуміти, що не погодяться залишити Берлін і що лише по ліквідації бльокади того міста могли б початися переговори. Одначе домагання припинити бльокаду не буде зроблене в ультимативній формі· щоб не псувати сприятливої атмосфери. Щодо форми нового протесту в Москві кружляють ріжні версії. Безпосереднього звернення до Сталіна не буде, щоб не загострювати становища.

Американський амбасадор в Москві Бедел Сміс і приватний секретар брітанського міністра зовнішних справ Ернеста Бевіна, Франк Робертс, вилетіли в четвер 29-го липня з Берліну до Москви. Обидва політики були учасниками широких розмов між американськими дипломатами і міністром Бевіном, що почалися 26 липня в Лондоні· В розмовах брав також участь американський амбасадор в Англії Даґлес та експерт Вашінґтону в російських справах Чаулес Болен. Спільними силами англо-американські політики виготовили проєкт нової ноти Москві. У висилці найвизначніших американських дипломатів на цю лондонську зустріч бачить кореспондент газети «Франкфруртер Рундшау» намір США дати підтримку своєму англійському партнерові. В Лондоні розуміють, телеграфує кореспондент, що переломовий момент в конфлікті Схід-Захід наближається.

Французьке аґентство АФП повідомило, що амбасадори Франції, Великобрі — танії і США в Москві під час зустрічі з Молотовим підкреслять готовість західніх держав під певними умовами обговорити не лише німецьке питання, але також деякі інші справи, важливі для утримання світового миру. В першу чергу йдеться про австрійські справи, становище в Греції і в Трієсті. Сильним акцентом до московської візити дипломатів стала промова брітанського міністра зовнішніх справ Бевіна, що промовляючи 29 липня в палаті громад, на питання Черчіля, назвав берлінську кризу становищем, яке може вимагати застосування сили.

Тим часом амбасадор Сміс прибув уже до Москви· Тут мусів довідатися, — як повідомляє Ройтер, — що, **згідно з повідомленням пресового відділу советського міністерства зовнішних справ, Молотов не перебуває в Москві. Через це західні амбасадори не мають змоги обговорити з ним берлінську ситуацію.** Молотова не було вже минулої неділі на московській летунській параді і тому припускають, що він виїхав на відпустку· **Міністерство не знає, як довго Молотов буде неприсутній і котрий з трьох заступників виконує тепер його обов'язки·** Дипломати припускають, що тим заступником є Валеріян Зорін, бо Андрей Вишинський виїхав якраз у четвер на дунайську конференцію в Белград.

600 убитих вибухом
Біля Манґайму

28 липня о 15 год· 5 хв. в Людвіґсгафені (місто у французькій зоні на Райні проти Маннгайму—Ред) на аніліно-содовому підприємстві, так званій «нітратній фабриці» фарб, стався надзвичайної сили вибух, що цілком зруйнував 6-поверхову будівлю, в якій під час експльозії були сотні робітників· З загального числа 350 фабричних будіветь, в яких працювали 22 000 робітників, зруйновані 125· Число жертв остаточно ще не з'ясовано, бо багато трупів лишилися під охопленими полум'ям фабричними руїнами, але досі виявлено вже 600 убитих і до 2500 поранених.

Протягом двох годин після вибуху з руїн зносилися до неба височенні вогняні стовпи. Пожежні команди, сотні поліцистів і червонохресні організації, що прибули з усіх районів Гессену, намагалися витягти з-під руїн убитих і поранених. Через отруєння повітря парами рятувальні загони частково працювали з кисневими апаратами й протигазовими масками· Всі лікарні в Людвіґстафені, а згодом і в Мангаймі, переповнилися пораненими, і, за словами місцевих лікарів, нововиявлених поранених доведеться перевозити до Гайдельберґу. Тиском повітря при вибуху вибито силу шибок і вирвано багато вікон в Людвіґсгафені і навіть на Широкій вулиці в Маннгаймі повибивані численні вітрини. Людвіґсгафен має вигляд міста, що допіру зазнало тяжкого летунського нападу. В повітрі повно диму· Після вибуху в місті кілька хвилин чулися сирени, що алярмували населення· Американська й французька окупаційні влади вживають широких заходів допомоги, надсилаючи до Людвіґстафену поїзди з лікарями, санітарами, медикаментами, рятувальними колонами. Французький військовий губернатор Пфальцу зараз же прибув на місце катастрофи. Крайовий уряд Райнлянд-Пфальцу закликав радіом всіх лікарів провінції поспішити з допомогою до Людвіґсгафену. Серед поранених є багато французьких громадян. Катастрофу вважають більшою за катастрофу у вересні 1921 р. коли в наслідок вибуху на підприємстві в Оппау біля Людвіґсгафену загинуло 565 чоловіка. Щодо причини вибуху є різні версії. Між іншим, припускають, що експльозія сталася в ляборатоїї французької окупаційної влади, де провадилися випробування вибухових речовин, за советським повідомленням — для ракет V-2· За другою версією, катастрофу спричинив легкозапальний хлор-етиловий газ, виробллюваний для медичних цілей· (Дена, АП)

КАРА ЗА НЕЗАКОННЕ НАБУТТЯ ДП

БЕРЛІН, (ДЕНА). Особи, що незаконно матимуть особистий документ ДП, або перебувають без дозволу в таборах ДП американської зони, будуть карані одним роком в'язниці, гривною до 5 000 ДМ, або обома цими карами одночасно· Відповідний закон ч. 27 в тій справі входить у силу 1 серпня. Карам підлягатимуть також всі ті особи, які допомагатимуть іншим незаконно набувати карти ДП·

ЕДВАРДС І ДЕНЛІНҐЕР ЗАЛИШАЮТЬ СВОЇ ПОСТИ

БАД-КІССІНҐЕН (ДЕНА). Шеф підготовчої комісії ІРО в американській зоні Німеччини Едвардс, як повідомила про це 23 липня ПСІРО, має з 5 серпня залишити свій пост. Одночасно залишить свою посаду і шеф інформаційного відділу ІРО Денлінґер. ПСІРО опублікувала два подібні своїм змістом листи першого секретаря Вільяма Така до Едвардса й Денлінґера з повідомленням про прийняття демісії обох цих провідних діячів ПСІРО.

ЮҐОСЛАВІЯ ХОЧЕ УКЛАСТИ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР З США

ПРАГА (ЮП)· Колишній губернатор Каліфорнії Олсон, прибувши сюди з Беоґрада, повідомляє, що Маршал Тіто в розмові з ним заявив, що Юґославія давно вже бажає укласти з США торговельний договір, але без будь- яких політичних умов· Тіто сказав це після того, як Олсон висловив йому жаль, що Юґославія не бере участи в пляні Маршала.

ЖИДІВСЬКА ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА

ТЕЛЬ-АВІВ (ДЕНА-АФП)· Вночі проти 26 липня в околицях Кфар-Віт-Кіну між підпільною організацією Ірґун Цвей Леумі і урядовим ізраельським військом· Гаґана стався бій, коли навантажений зброєю пароплав Ірґуну підійшов до цього міста. 26 липня загони Ірґуну капітулювали. Пароплав разом з вантажем захопило урядове військо.

Де-Ґоль і комуністи критикують новий уряд Марі

Шуман

Французькі національні збори більшістю 357 проти 197 голосів схвалили кабінет, що його створив новий міністер-президент Марі. До складу нового уряду ввійшли представники п'яти партій. Соціялісти дістали 6 постів: Леон Блюм — заступника міністер-президента, Анрі Рамад'е — міністра без портфела, Жюль Мох — внутрішніх справ, Даніель Маєр — праці, Робер Лякост — торгівлі й промисловостит, Христіан Піно—транспорту. Радикал-соціялісти мають 5 постів: Андре Марі — прем'єр-міністра, Анрі Кейіль без портфеля, Рене Маєр — національної оборони, Івон Дельбо — освіти, Андре Мароселлі — колишніх учасників війни· Народні республіканці одержали теж 5 портфелів: Робер Шуман — зовнішніх справ, Робер Лекур — юстиції, П'єр Пфлімлен — сільського господарства. Поль Кост-Фльоре — колоній, П'єр Шейтер — здоров'я. Член партії «незалежних» Рене Коті дістав міністерство відбудови, а незалежний республіканець Поль Рейно — міністерство фінансів господарства·

На перешкоді швидкому створенню нового уряду стала опозиція частини соціялістів· На конференції соціялістичної парляментської фракції за новий уряд спочатку висловилися 33 депутати проти 31 при 8, що утрималися. Проте після відповідної кампанії Блюма, склад нового уряду був схвалений 40 голосами соціялістів проти 25. В соціялістичних колах вважають, що кабінет Марі буде недовговічним. Генерал де-Ґоль гостро висловився взагалі проти сучасної форми урядування у Франції· За його словами він ніколи не став би на чолі уряду, що складається з представників партій які відмирають і від яких «так само далеко до дійсности, як від землі до неба»· Як він заявив, дійсність є в його унії, де, замість представників т. зв· офіційних кіл, є просто весь французький народ· Так само гостро висловилася проти нового уряду комуністична партія. Її депутат Білью відверто заявив у парляменті, що комуністи робитимуть все, щоб якнайскорше повалити уряд. Разом з тим вся преса, включаючи й комуністичну, відзначає як найвидатнішу постать в новому уряді 70-літнього колишнього міністра фінансів і прем'єр-міністра члена правої партії незалежних республіканців Рейно. Комуністична «Юманіте» вважає «прийнятним його ім'я, але неприйнятним його програму». (ДЕНА, ЮП)

Де-Ґоль

ПОРОЗУМІННЯ В ПИТАННІ ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ

ФРАНКФУРТ (ДЕНА)· 26 липня, після закінчення переговорів трьох військових губернаторів — генералів Клея, Робертсона і Кеніґа з 11 німецькими міністер-президентами, видано такий комунікат: «В наслідок останніх нарад між військовими губернаторами і міністер-президентами трьох західніх зон, що відбулися сьогодні під головуванням генерала Кеніґа, досягнуто згоди щодо негайної орґанізації трьох зон на підставі лондонського порозуміння· Ляндтаґи 11 країн зараз же мають почати належну підготовчу роботу до обрання представників до парляментських зборів, які опрацюють тимчасову конституцію. Взято на увагу, що парляментська рада збереться не пізніше 1 вересня. Остаточне досягнення порозуміння в цій важливій проблемі викликало велике задоволення у міністер-президентів і військових губернаторів». («Франкфуртер Рундшав»)

— У Кракові засуджено на 12 років ув'язнення колишнього високого урядовця «генерал-губернії» і есесівського оберфюрера Зіберта, обвинуваченого в «приналежності до злочиної організації, яка ставила собі на меті біологічне й культурне знищення польського нроду»·

Балтійок примусово видають заміж

Багато балтійських утікачів, дружини яких лишились удома, дістали протягом останніх місяців від своїх жінок короткі, але алярмуючі листи, що закликають чоловіків вертатись додому. Деякі чоловіки вернулись, при чому кілька з них утікли назад до Німеччини. Вони оповідають таке: в їхній батьківщині спеціяльним декретом уневажнені всі подружжя з особами, котрі утекли закордон. Розведені жінки дістали від поліції доручення листовно закликати своїх чоловіків до повернення. Через кілька тижнів їм наказали протягом 2-х тижнів поновно вийти заміж· В селах, де урядують місцеві комуністи, тим жінкам часто удавалось оформляти фіктивні подружжя з якимсь приятелем або кревним. Там же, де урядують комуністи російські, з'являється одного дня в господарстві призначений владою кандидат, з котрим під загрозою депортації самотня господиня мусить протягом кількох днів взяти шлюб· В результаті багато бездітних жінок утікло в ліси, а багато інших покінчили з собою. Всі, хто під впливами згаданих на початку листів, повернувся додому, стають перед «народнім трибуналом» і дістають кару: від 2-х до 25 років примусової праці· («Ді Тат» ч. 190).

БЕРНАРД ШОВ НЕ ВИЗНАЄ СВОЇХ 92 РОКІВ

ЛОНДОН (ДЕНА-ІНС)· 26 липня було 92-річчя з дня народження Джорджа Бернарда Шов. Шов, що не любить згадувати про свій похилий вік, не захотів святкувати день свого народження· Для нього він був звичайним робочим днем, в який він продовжував працювати над своїм найновішим твором. Особам з свого оточення він суворо заборонив навіть згадувати про день свого народження. Єдиним вийнятком, якого він допустився, був величезний солодкий пиріг, виготовлений за його спеціяльним улюбленим рецептом. Останніми днями до нього надійшли сотні вітальних телеграм і листів. Проте поет наказав своїй господарці місс Леден без зайвих слів кидати їх у кошик на папери. Він не прийняв навіть своїх старих друзів, що хотіли відвідати його·

ЮҐОСЛАВІЯ ПРОТИ ПРИМУСОВОЇ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ

На конґресі юґославської комуністичної партії, що відбувається в Беоґраді, зустрінутий оваціями Тіто в своїй 7 1/2-годинній промові боронив лінію юґославської комуністичної партії і заперечував правильність тактики Комінформу, посилаючись разом з тим на відданість партії ідеям Маркса й Леніна і Советському Союзові. Заступник юґославського прем'єр-міністра Кардель між іншим заявив, що центральний комітет партії не має наміру силою запроваджувати колективізацію сільського господарства в Юґославії, але, згідно з правдивим вченням Леніна, передасть розв'язання цього питання самому селянству і що про будь-яку націоналізацію ремісничих підприємств не може бути й мови· Партія намагатиметься тільки ширше розвинути кооперативну систему і поволі обмежити великі селянські господарства· Московська «Правда» пише про атмосферу «дикого терору» і «цілковитої ізоляції від всіх комуністичних партій світу», що панує на конґресі.

(ДЕНА, ЮП)·

— Італійські митні урядовці виявили в одному вантажному вагоні 2700 кілограмів прихованих американських сиґарет, які приставлені з Бельґії, не були помічені ні на бельґійському, ні на французькому, ні на швайцарському кордонах·

— Коло Неаполю виявлено великий склад кулеметів, ґвинтівок, револьверів, ґранат і вибухових речовин.

Перший в історії переліт

ФРАНКФУРТ (ЮП). За повідомленням головної квартири американських повітряних сил в Німеччині, на летовищі Фюрстенфельдбрук в Баварії приземлилися 16 турбінних (ракетних — Ред.) ловецьких літаків типу P — 80 „Шутінґ Стар". Вони пролетіли від летовища Селфрідж у штаті Мічіґан до Фюрстенфельдбруку, тобто відстань у 8 000 км., за 12 год 30 хв. По дорозі вони приземлювалися в штаті Мейн, Лябрадорі й Великобрітанії. Вони лишатимуться в Німеччині два тижні і проведуть маневри. Як відзначає „Ґльобус", цей переліт ловецьких літаків через Атлантійський океан є першим в історії авіяції. Літаки летіли через південні краї Ґренляндії та Ісляндії і Шотляндію, відкривши таким чином другий шлях американсько-европейського повітряного сполучення. Тривалість перебування літаків у повітрі від Лябрадору до Шотляндії, тобто власне лету між обома континентами, становить лише $5^1/_2$ годин.

Неділя

Українськии незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редаґує: Колеґія

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUÇOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
11 March 1948, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

ЕКСПЕРИМЕНТ
з людським шлунком

Для реалізації своїх політичних плянів та для осягнення своїх цілей большевики мають цілий арсенал випробуваних метод, які відповідно застосовують до потреби· Ці методи й засоби бувають дуже хитрі, підступні, жорстокі й рафіновані· Щоб осягнути свою ціль, большевики не вагаються вжити найшахливіших, навіть нелюдських засобів.

Свої методи випробували вони наперед на терені СССР, а матеріялом експериментів був передусім український народ. Коли сфера советських впливів посунулася далеко на Захід, большевики почали успішно застосовувати ці методи до новопоневолених народів. Поволі західній світ починає на власні очі й на власній шкурі переконуватися про жахливість большевицької системи. Бо досі не хотів у це вірити й уважав це за звичайну пропаґанду в некористь большевиків.

Одним із большевицьких методів є політичні експерименти з людським шлунком. Коли треба — виголоджують людей, коли треба — для пропаґанди засипають людей харчами, а радше обіцяють голодним доволі харчів. Цим способом використовують людський інстинкт самозбереження, щоб легше зловити на свою вудку·

Звичайно прямують до своєї цілі виголоджуванням людей· Коли ж з якихнебудь причин ця нелюдська метода не приносить бажаних наслідків, або невигідна з тактичних, чи пропаґандивних мотивів, тоді беруться за її антипод — дають людям доволі харчів. Очевидно роблять це коштом свого власного населення, яке постійно недоїдає й якому віднімають останній шматок хліба від уст, щоб лише здійснити задуману річ. Ще частіше лише обіцяють засипати людей харчами під умовою, що підуть лінією советських бажань. Цієї обіцянки ніколи не дотримують. Звичайно роблять так, що наперед виголоджують людей, потім ставлять вимоги, обіцяючи золоті гори, якщо ці умови будуть сповнені· Ці методи застосовують черґуючи залежно від потреби.

Щоб зламати опір українського народу, большевики двічі штучно влаштували штучний голод у східній Україні, який винищив мільйони людей· Коли 1939 р· большевики прибули на західньоукраїнські землі, засипали для пропаґанди більші міста, зокрема Львів, харчами, хоч у східній Україні та в інших країнах СССР люди недоїдали. Коли 1945 р. большевики зайняли частину Австрії й у Відні запанував голод, советська влада не вживала жодних заходів, щоб допомогти населенню. Навпаки, з добре загосподарених ґітлерівським режимом складів вивозили харчі на Схід. Перед 1-шим травня, коли треба було влаштувати просоветську демонстрацію, советська пропаґанда на всі голоси заговорила про «спеціяльний дар великого Сталіна» для населення Відня· І справді появилися в Відні харчі, ті самі, що їх... вивезли большевики з Австрії. Перед виборами до австрійського парляменту большевики піднесли пайки харчів у своїй зоні, але коли програли вибори, харчі погіршали якісно й кількісно. Те саме було й у Франції. Два дні перед французькими виборами в 1947 р. СССР обіцяв доставити Франції 100 000 тон збіжжя. Коли ж вибори кінчилися невдачею комуністів, про доставу ані чичирк·

«Жахливість цієї методи політичного вимушення большевиками, — сказав один американський радіокоментатор, стала світові ясною тепер у зв'язку з подіями в Берліні». Спробувавши надаремно голодом змусити берлінців стати податливими на їх домагання, большевики застосували протилежну методу· Вони заявили, що беруть на себе відповідальність прохарчування населення усього Берліну· Німецька господарська комісія, що діє в советській зоні, проголосила, щоб берлінці рестрували свої харчові картки в советському секторі Берліну. Тут воно зможе за східні марки купувати харчі. Крім того, мешканці західніх секторів одержать додаткові харчові картки. Щоб провести цю акцію в советському секторі мають відкрити поруч 6.400 пекарень і споживчих крамниць, які вже існують, ще 2.800 таких підприємств·

Контрольована большевиками берлінська німецька преса привітала цю готовість советів прохарчувати увесь Берлін. Одначе і населення і маґістрат Берліну й західньо-альянтські кола скептично ставляться до цих советських обіцянок· Маґістрат заявив, що не має надії щоб совети дали якінебудь виконні інструкції для переведення цієї акції· Населення тільки посміхається з цих обіцянок советів. «Що, вони нас хочуть харчувати»? Кожний берлінець знає, що в советській зоні недостає харчів, зокрема товщу й м'яса. З советської зони Берліну приходять люди до західніх секторів і просять у родини, чи знайомих товщів та м'яса. Міняють ці продукти й селяни за городину й овочі.

Газета «Кур'єр», що виходить на французькій ліцензії, пише: «Вистане піти в советську зону, щоб переконатися, що там лише доволі соли, а більш нічого немає·» Американські офіційні кола вважають, що советська заява, це лиш демонстративно-пропаґандивний трюк. На їх думку, в східній зоні Берліну хліба є до кінця липня, м'яса на кілька день, картоплі обмаль· Під крамницями з хлібом довгі черги· Незалежна німецька преса називає цей большевицький маневр «ударом у шлунок».

Харчова советська політика в Берліні, це не лиш «удар у шлунок», але вона має на оці далекосяглі політичні моменти. «Хліб у руках советів, — сказав американський радіокоментатор, — був завжди політичним знаряддям, щоб зробити людей податливими». За словами речника американської військової влади «совєти намагалися досі досягти своїх бажань при допомозі репараційного господарства. Політичного терору й нової упривілейованої советської кляси. Тому що зменшення харчів не змусило берлінців до капітуляції, совети взялися за щось протилежне·»

Як пише комуністична газета «Берлінер Цайтунґ», є дві альтернативи: або західні альянти опустять Берлін, або на підставі мирового договору всі окупаційні війська залишать Німеччину. Про ці альтернативи говорив і радіокоментатор у контрольованому советами «радіо Берлін»· На думку «Ноє Цайтунґ», ціль харчової політики советів у Берліні така: 1· прогнати західніх аліянтів з Берліну, 2. советські чинники хочуть скинути із себе закид, що вони для політичних цілей жертвують людським життям. 3. повітряний «коридор» треба закрити, як непотрібний. 4· Берлін треба включити до советської зони та взяти контролю над харчуванням. 5· обезцінити німецьку марку принаймні в Берліні та піднести вартість советської марки·

Очевидно, що харчі до Берліну, згідно з большевицькими методами, даватимуть, якщо взагалі даватимуть, таки з німецьких запасів. Бо на ділі **совети інтенсивно вивозять харчі з берлінських магазинів та фабрик.** Денно йдуть 250 вагонів з продуктами фабрик советських акційних спілок. В продовж 10 день вивезено 4 200 тон м'яса й м'ясних консервів, 7 000 тон цукру й мармеляди 11 000 тон інших харчів. Німецькі машиністи, які відтранспортовують ці харчі аж до Берестя над Бугом, кажуть, що на цих теренах є сильні охорони залізничних шляхів, бо зголодніле населення плюндрує транспорти Совети дали вже раз 40 000 тон збіжжя для східньої зони, але забрали минулого року 60 000 тон ячменю, 20 000 тон зарізаної худоби та 14 мільйонів яєць·

Господарські наслідки бльокади Берліну-прикрі. 200 000 берлінців шукають праці, а 409 із 2000 підприємств в американському секторі Берліну мусіли припинити працю через брак вугілля й електричного струму·

Як заявляють з американського боку, советам повинно бути ясно, що американці не захитаються під жадним натиском. Німецьке населення також ніколи не прийме системи, яка панує в советській зоні·

Бльокада Берліну й харчова політика советів у столиці Німеччини, це показова лекція советських метод Заходові, що досі їх не знав, не розумів і, що найважніше не хотів у них вірити.

США озброять західньо-европейські армії?

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як повідомляють із звичайно добре поінформованих політичних кіл, американський генерал-майор Лемніц обговорює тепер в Лондоні з комітетом генеральних штабів держав, що підписали Брюссельський пакт, питання про можливість часткового озброєння американськими засобами 30 европейських дивізій. За словами Лемніца, всі західньо-европейські армії, крім брітанської, повинні бути краще озброєні· Кожна з п'яти держав західньо-европейської Унії спроможна була б постачити своєму війську легку вогнестрільну зброю своєї власної продукції· Великобританія могла б дати іншим державам артилерію деяких типів і ловецькі літаки. Проте більшу частину зброї для західньо-европейських армій мали б постачити Сполучені Штати.

ВІДКРИЛАСЬ КОНФЕРЕНЦІЯ 16 ДЕРЖАВ

ПАРИЖ (ДЕНА). 25 липня тут відкрилася під головуванням президента Ради европейської відбудови бельґійського прем'єр-міністра Спаака конференція міністрів зовнішніх справ, фінансів і господарства 16 держав, що беруть участь в пляні европейської допомоги. На конференцію прибули й представники бізони й французької зони Німеччини і Трієсту. На відкритті був присутній також адміністратор европейського допомогового пляну Гофман·

ЖОДНОГО СЛОВА, ЗАТЕ БАГАТО ВАЛІЗОК

СТОКГОЛЬМ (ДЕНА-Ройтер)· Обслуга пароплава, яким прибув сюди 26 липня советський представник в ОН Ґромико, повертаючися до СССР, назвала його «ідеальним пасажиром», бо він на протязі всієї подорожі не вимовив жодного слова При Ґромико було 75 місць баґажу.

В США ЗААРЕШТОВАНО ПРОВІДНИХ КОМУНІСТІВ

НЬЮ-ЙОРК (ДЕНА). 20 липня заарештовані, але пізно ввечері звільнені сім провідних американських комуністів, між ними лідер партії Фостер і генеральний секретар Денніс. Під арештом перебувають також нью-йоркський міський радник Девіс, секретар професійних спілок партії Вільямсон, організаційний секретар Вінстон і секретар в справах виховання Стахель. Їх обвинувачують у змові з метою силою повалити американський уряд. В американських комуністичних колах ці обвинувачення назвали «роздмуханими». В Детройті заарештовано також провідника комуністичної партії штату Мічіґан Вінтерса· Всі заарештовані, що є членами національного комітету комуністичної партії, не визнали себе винними в поданому їм обвинуваченні· Вони межуть бути звільнені під заставою по 5000, а Вінтерс — 10 000 долярів. Поліція мала арештувати і тепер шукає ще п'ять комуністів·

«ЗНИКНЕННЯ» СОВЄТСЬКИХ РЕПАРАЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ

БЕРЛІН (ДЕНА). Як повідомив 26 липня з Галле «Кур'єр», з советського акціонерного підприємства в Леуна й Шкопав зникли важливі документи, що стосуються репараційних платежів і розподілу продукції з 1946 р. Советська таємна поліція опитала багатьох службовців і перекладачів, що працювали над перекладом репараційних списків, проте не змогла натрапити на певну стежку до виявлення документів. Советське акціонерне товариство, що складається з советських офіцерів, знову видало суворі інструкції про додержання таємниці щодо всього, що відбувається в Леуна й Шкопау·

СОВЄТСЬКА «ЗАБОРОННА ЗОНА» В АВСТРІЇ

ВІДЕНЬ (ДЕНА-Ройтер). Советська окупаційна влада в Австрії повідомила про існування «заборонної зони», не даючи про це докладніших пояснень· Вона вперше згадала про цю зону, рішуче відхиливши пропозиції західніх військових губернаторів про проведення телеграфної лінії між Маріянойштіфтом в советській зоні і Штойром в американській з посиланням на те, що, мовляв, ця лінія пройшла б через «заборонну зону»· Західні військові губернатори були «здивовані» цим, бо їм нічого не було відомо про існування якогось «заборонного» району Російський генерал Желтов заявив тільки про цю «заборонну зону», нічого до цього не додавши.

ВОЛЛЕС — ТЕЖ КАНДИДАТ В ПРЕЗИДЕНТИ

На конференції «поступової партії» у філядельфії Кандидатом в президенти США від партії обрано її провідника Генрі Воллеса, а у кандидати віцепрезидента — сенатора Ґлена Тейлора· Затверджена програма партії передбачає, між іншим, «мирові переговори з СССР», повсюдну ліквідацію расових обмежень, скасування загальної військової служби, укладення міжнароднього договору про контролю виробництва й вживання атомової бомби, націоналізацію великих монопольних підприємств. Обстоюючи посилення допомоги США країнам, які її потребують, партія висловлюється разом з тим проти пляну Маршала і доктрини Трумена·

40 мільйонів шукають держави

Швайцарський голос про Україну

«40 мільйонів» — це український народ а стаття під таким заголовком вміщена в швайцарському консервативному часопису «Ді Остшвайц» з приводу повідомлення з Львова аґентства «Ексченж» про надзвичайні заходи безпеки в Галичині в зв'язку **з діяльністю українських повстанців.** Стаття цікава для українського читача тим більше, що з неї видно, як навіть на такому ізольованому европейському острівці, яким є Швайцарія, починають тверезо й прихильно до українців здавати собі справу з їх становища і національних змагань. Отже наводимо цю статтю у скороченому вигляді·

«Українці? Що значить це слово? — питає автор і каже: «Ще «Великий Брокгавз» (відомий енциклопедичний словник — прим. перекл.) видання 1895 р., знаючи все, не знає цього слова, даючи у 18 рядках під словом «Україна» лише історично-географічний опис». Коротко розповівши про створення української державности в Київській Русі, автор відзначає, що з ширшою чи вужчою державною незалежністю Україна проіснувала до другої половини XVI століття, коли в більшій своїй частині підпала під Польщу. Проте вона і далі боролася проти польського панування, аж поки 1654 р. не була змушена приєднатися до Росії на автономних засадах· Тоді вістря української національної боротьби перенеслося з Варшави на Москву, яка кінець-кінцем так зліквідувала рештки української автономії, що на передодні революції 1905 р· в Російській імперії не було жодної української газети, жодної української школи. Далеко краще було становище галицьких «русинів», які під захистом австрійської конституції змогли зберегти свою культуру, тоді як в угорських Карпатах українці і далі лишалися безправним об'єктом мадяризації. Саме слово «українець» зникло на той час з европейського лексинону·

Його вперше почули на Брест-Літовській мировій конференції 1917 р., де була створена українська держава. Та після громадянської війни, що тривала до 1920 р·. понад 40 мільйонів українців були знову поділені: 31 мільйон з них опинилися в «своїй» (лапки швайцарського автора — прим перекл.) Советській Українській Республіці, 8 мільйонів, переважно галичан — під Польщею, 1,3 мільйона — під Румунією приблизно півмільйона — під Чехо-Словаччиною. «8 мільйонів українців, — пише автор, — жили з 1919 до 1939 р· в новоствореній Польщі. 1930 р· варшавський уряд послав в їх міста й села карні експедиції, що часто ні в чому не поступалися перед пізнішими нацистськими розправами. Біля Брест-Литовського, в Березі Картузькій, створено концентраційний табір для важливіших в'язнів, який відрізнявся від Бухенвальдського або Дахавського лише тим, що не мав крематоріїв».

В наслідок другої світової війни всі ці українські землі вперше після багатьох віків були об'єднані знову. Українці живуть тепер в своїй єдиній державі, вживають своєї мови, мають власне самоврядування, навіть свого представника в організації Об'єднаних Націй, «а проте» — зауважує автор і ставить багатозначні крапки. А проте, «це лише сама видимість». «Українцями, як і перш правлять не самі вони, а ставленики Москви. Тубільну інтеліґенцію винищено, досить розвинене на Україні селянство затиснено в колоспах, до яких українці, на відміну від росіян, ставляться цілком вороже». Цим і пояснює автор посилену діяльність, переважно в Карпатах, українських партизанів і створення «Української Повстанчої Армії — сепаратистської армії т· зв· бандерівців», частини якої в серпні 1947 р з'явилися з західніх українських земель у Словаччині, звідки її окремі загони продерлися аж до Баварії. Воєнні події і об'єднанн українських земель трохи відсунули для українців советську залізну заслону, і вони зрозуміли вартість тих свобод, що їх віковими змаганнями виборов собі Захід· Отже не дивно, — зауважує автор, — що «40 мільйонів людей, за невеликим винятками, шукають своєї вільної держави».

Чехо-словацька армія ненадійна

ГАЙДЕЛЬБЕРҐ (ДЕНА)· Як заявив на місцевій пресовій конференції військовий радник колишнього чехо-словацького президента Бенеша Антонін Гасал, що втік з Чехо-Словаччини 3 липня, ні чехо-словацький, ні советський народ не хочуть війни. За словами Гасала, у нього склалося враження, що Совети дуже обережні. В разі збройного конфлікту в Европі вони, як і теперішній комуністичний чехо-словацький уряд, не могли б звіритися на чехо-словацьку армію. Після лютневого перевороту в Чехо-Словаччині звільнено або й засуджено 25 генералів і багато штабних офіцерів. В наслідок комуністичноі «чистки» в армії з неї видалено кругло 1200 осіб. Приблизно 70 % чехо-словацьких вояків мають антисоветську орієнтацію· Проте поміж офіцерами таких елементів мало, бо більшість їх тим чи іншим способом з армії видалено. З загальної кількости 140 генералів досі втекли з Чехо-Словаччини 12· Ще 1945 р. провадилися переговори про включення цілої чехо-словацької армії в советську, проте цього не здійснено й досі. Головна причина цього, за словами Гасала, полягає в недостатній довірі Советів до чехо-словацької армії· Мовчанка Бенеша, якого Гасал відвідав перед одним тижнем до своєї втечі, теж може бути відповіддю на питання про теперішнє становище Чехо-Словаччини. Смерть Масаріка, на думку Гасала, сталася в наслідок самогубства. Кажучи про чехо-словацьку важку промисловість, Гасал відзначив, що хоч вона й завантажена роботою, проте відчуває брак сировини· Не продукуючи для Советського Союзу якихсь готових військових виробів, вона виготовляє однак окремі частини їх, які й відтранспортовує до СССР. Видобування урану в Яхімові й обабіч німецько-чехословацького кордону перебуває під новною контролею Советів, і тому про нього не можна дати докладніших відомостей· Увесь видобуток урану вивозять в советську окупаційну зону Німеччини. В шахтах працюють 7000 німецьких військовополонених· Як заявив наприкінці Гасал, поліційні сили в Богемії і Моравії складають 45 000 чоловіка. Посилені загони їх стягнено для охорони кордонів.

АРҐЕНТІНСЬКИЙ КОНСУЛЯТ У ФРАНКФУРТІ

ФРАНКФУРТ (ДЕНА). На другому тижні серпня тут має відкритися арґентінський консулят, як повідомила про те арґентінська репатріяційна комісія. Консулят буде першим після війни дипломатичним представництвом Арґентіни в Німеччині. На арґентінського генерального консула призначено Енріка Дюбуа.

З чим воюватиме СССР?

Советські господарські можливості

В газеті «Франкфуртер Рундшав» вміщено статтю відомого публіциста, економіста й **радіокоментатора Генрі Тейлора** під заголовком «Індустріяльний потенціял Советського Союзу». Автор, що 25 років вивчав питання світового господарства, крім друкованих джерел, користується в своїй статті і зв тами численних закордонних економістів, комерсантів та інженерів, що відвідали СССР. Тейлор насамперед застерігає читача проти загального **фальшивого уявлення про необмеженість господарських ресурсів Росії.** Хоч вона в 45 разів більша за Німеччину, проте понад половину її території посідають ліси, а одну п'яту становлять пустелі й дикі простори. З решти землі тільки одну восьму можна визнати справді родючою. Щоб прогодувати свої 192 мільйони громадян, Росія має лише стільки землі, як США для своїх 142 мільйонів. В наслідок цього продукція харчового господарства СССР весь час далеко відстає від збільшення його людности. Справжнім фактом є те, що Росія завжди була й правдоподібно залишиться і надалі одним з найбільш голодних районів світу.

Близько 50 мільйонів російського населення живуть у віддалених районах, де вони так розпорошені, що аж губляться в безкраїх лісах і тундрах. Отже продуктивне населення Советського Союзу кількісно не перевищує населення США. Більша частина советської промисловости розміщена в трикутнику, розтягненому від Ленінграда й України на заході до центрального Сибіру на сході. **Він легко вразливий,** і його широка західня основа дуже потерпіла від навали німецьких армій. Росія зазнала від війни більшої шкоди, ніж Німеччина, Італія, Японія і Англія. Вона втратила 58% свого рухомого залізничного складу, 45% сталевої продукції, 44% електроенерґетичної спроможности, 55% видобутку вугілля, чверть худоби й мільйони приміщень, будинків, мостів. Советський господарський потенціял, що перед війною становив 42% господарського потенціялу США, після війни знизився до 25% у цьому співвідношенні. Якщо в Советському Союзі все буде гаразд, він 1951 р., на кінці четвертої п'ятирічки, досягне такої індустріяльної спроможности, яку Сполучені Штати мали ще 1904 р. Річний видобуток нафти становитиме в СССР 1951 р. 60 мільйонів тонн, тобто буде таким, який був в США 28 років тому. Через брак нафти в СССР 30% добутого вугілля споживають залізниці, 30% — електросилові станції і тільки 40% вугілля витрачається власно на потреби важкої і легкої промисловости. **Советський Союз відчуває також брак багатьох важливих військових матеріялів**, насамперед — ґуми, і досі не спромігшись надолужити цю прогалину виробництвом замінників, зокрема синтетичної ґуми.

Проте найбільше дається Советам в знаки **стан їх транспорту.** Найкраще стоїть щодо цього справа з зовнішньою торговельною фльотою СССР, яка з одного мільйона тонн (тобто такої, як у Швеції) до війни тепер навіть збільшилася до двох мільйонів тонн, завдяки американській допомозі і захопленню німецьких, італійських і фінляндських кораблів. Ще 175 пароплавів має дістати СССР від Японії, що будує їх для нього в обмін на вугілля і кокс. Проте внутрішнє судноплавство, особливо через брак каналів, розвинене дуже мало. Ще гірше стоїть справа з наземним сполученням. Кількість шосе й ґрунтових шляхів зовсім недостатня, а самі шляхи перебувають в поганому стані. Єдиними шляхами, що можуть мати значення, є чотире шосе — від Москви до Ленінґрада, Мінська, Києва та Харкова. Отож 83% советських вантажів доводиться транспортувати виключно залізницями, яких в СССР неймовірно мало.

Велике значення має і організація праці, її продуктивність. І тут ми теж бачимо надзвичайне відставання СССР. Тоді як в США праця в шахтах механізована більш як на 90%, в СССР більшу частину вугілля добувають ручним способом. За висновком шведських інженерів, що недавно вівідали Донецький басейн, там широко застосовується рабська примусова праця — малопродуктивна і кінець-кінцем дорога, бо на кожних чотирьох робітників там пересічно припадає один советський інженер, технік, політичний комісар або вартовий. Взагалі, за всіма даними, більшість робітників у СССР становлять не вільнонаймані, а примусово заслані на роботи. Разом з тим не зважаючи на велетенські людські резерви Росії, кількість технічно вишколених працівників у ній менша, ніж в одному американському штаті Іллінойс.

Наприкінці статті автор ставить питання про атомову бомбу. Як він заважує, провідні американські й брітанські науковці переконані, що російським фахівцям в основному відомі ті робочі процеси, що ведуть до виготовлення атомової бомби. Проте найтяжчою проблемою для Советів **є створення індустрії, потрібної для виготовлення атомової бомби.** Адже американська атомова бомба становить, сказати б, вершок неймовірно складної індустріяльної піраміди. Наприклад, щоб забезпечити працівників від діяння радіоактивного випромінювання, треба мати автоматичну контролю і відділи атомової фабрики мусять працювати механічно, без людської допомоги. А щодо цього росіяни відстали. З погляду технічної і продуктивної спроможности промисловість Советського Союзу, потрібна для виробництва атомових бомб, стоїть позаду американської пересічно на 22 роки.

Немає ніякого поліпшення в польсько-українських стосунках

Поляки відкидають простягнену українську руку

Т. зв. польсько-українська пресова дискусія, чи радше дискусія поміж польською «Кронікою» й українським «Часом», а ще точніше поміж редактором Кляудіюшем Грабиком і п. Романом Ільницьким, поїздки видавця «Часу» і різних польських діячів по таборах ДП у Німеччині з доповідями з доручення ІНКОПФ-у про польсько-українські порозуміння і співпрацю та про великопростірну федерацію народів з середущо-східньої Европи, в якій Польща й Україна мали б грати провідну ролю, найновіші енунціяції на шпальтах фюртського тижневика колишнього головного редактора «Української Трибуни» Зенона Пеленського — на перший погляд роблять **враження, що в українсько-польських стосунках прийшла нормалізація,** що наступила у взаєминах двох народів нова ера. Виглядало б, що заогнені досі стосунки поміж цими двома народами знайшли позитивну розв'язку і що ці народи йтимуть у мирній співпраці для кращого майбутнього.

Але в житті, зокрема політичному, буває так, що для запровадження якоїсь важливої акції заінтересована сторона користується хитро й майстерно придуманим **маневром,** щоб прикрити свої властиві задуми та «взяти в шори» менш дотепного партнера. Ще більш, при зручному маневруванні та при недотепності партнера, можна його з успіхом використати для проведення запляннованої акції. На основі дотеперішньої дискусії можна набрати переконання, що таким маневром послужився й редактор Кляудіюш Грабик, який почав дискусію в українсько-польських питаннях, та знайшов амбітного, але недосвідченого партнера в особі видавця «Часу» п. Романа Ільницького. У свій маневр втягнув польський журналіст видавця фюртської газети, полоскотавши приємно його амбіцію кількома компліментами про «визначного українського публіциста».

Чому — на думку великої частини українців — виступи «Кроніки» в українсько-польських питаннях треба вважати **подвійною грою,** димовою заслоною, за якою відбувається **властива, цілком протилежна акція?**

Переконує нас у тому дійсність і ті **факти,** що вже заіснували, або відбуваються в польському політичному житті в Польщі, на еміґрації в Німеччині, в колах польського еміґраційного уряду в Лондоні та серед американської Полонії.

Польські дискутанти з редактором Грабиком у проводі та взагалі всі польські «ентузіясти» українсько-польської співпраці стараються на перший плян висунути **речі другорядні,** а кардинальну проблему і першу передумову польсько-українського порозуміння промовчують, або спихають на задній плян. **Наріжним каменем українсько-польської проблематики є справа західньо-українських земель.** Йдеться про те, щоб польська сторона визнала етнографічний принцип і не висувала претенсій до Галичини, Волині, Холмщини, Підляшшя й Полісся, а визнала їх за їх правним власником. Без позитивної розв'язки цієї основної проблеми на нашу користь не можна говорити про можливість наладнання польсько-українських взаємин.

Тим часом справа стоїть так, що всі польські політичні кола, всі польські публіцисти, польський уряд і польська громадська опінія від скрайніх до поміркованих, навіть ті, які визнають потребу існування Української Держави та українсько-польської співпраці, в справі «східніх кордонів Польщі», тобто в справі західньо-українських земель — однозгідні. Вони вважають за «conditio sine qua non» приналежність цих земель до Польщі. Одні роблять це явно, інші обережно, але ідея у всіх однакова.

Вражає факт, що коли «Час» поруч своїх великопростірних міркувань на базі польсько-української співпраці звернув увагу на зростання серед поляків протиукраїнської акції, зокрема щодо західньо-українських земель, «Кроніка» помітно знервувалася і замість компліментів якими досі щедро обдаровувала п. Ільницького, назвала це українським «шовінізмом», «браком виховання», «злими звичаями». Характеристичне також, що коли залунав самотній голос редактора Бельського в «ДП-Експресі» про конечність визнати західньо-українські землі за їх правним власником його засудила однозгідно вся польська громадська опінія з колами «Кроніки» включно і ця газета також почала містити патріотичні «кресові» заклики і статтейки.

Взагалі «Кроніка» основну проблему старається звести до малозначної дрібниці та уникає дискусії на цю тему, повторяючи постійно стереотипну фразу: «тема польсько-українських кордонів, це справа дрібничкового характеру, і не думаємо, щоб вона була важливішою. На всякий випадок не думаємо починати на цю тему дискусії». Се так у пресі — а в дійсності?

В дійсності справа західньо-українських земель для польської політичної думки це **питання першорядного значення та непорушний канон польської державної рації.** Польські політичні кола вживають цілу низку заходів, які мають навіть характер кампанії в справі закріплення цих теренів за Польщею.

30 травня ц. р. в Філядельфії (США) відбулися **наради другої Конвенції Конґресу Американської Полонії, при співучасти 4000 делеґатів.** Центральною проблемою нарад була справа боротьби за незалежну Польщу, «якої кордони на сході (цитуємо слова голови Конґресу Розмарека за повідомленням пресової аґенції «Святполь», яке передрукували «Лєх», «Кроніка» і «Експрес»), визначені лінією, схваленою на ризькому договорі». З нагоди Конґресу, як інформує згадане аґентство, Союз Польських Журналістів і Синдикати цього Союзу на европейському континенті прислали на Конґрес привітального листа в якому, між іншим, пишуть: «На шпальтах наших часописів завжди підкреслюємо важливі (тобто американських поляків), змагання здобути знову незалежність Старого Краю, запевнити йому кордони від Збруча по Одер і Ніссу». (Для інформації пригадуємо, що члени цього Союзу Польських Журналістів брали участь у розмовах і з українськими журналістами на тему польсько-українських взаємин).

Цікава інформація!

В числі 7. «Пшеґльонду польскего» п. Станіслав Скшипек в широкому огляді, спертому на всіх приступних джерелах, оцінює кількість українців «на просторі української державної аспірації». Автор доходить до висновку, що від року 1926-го кількість українців наслідком голоду, депортації та військових випадків знижуєтся і що якби по розбиттю Росії всі розсіяні по світі українці вернулись додому, — набралось би їх не більше, ніж 31—32 мільйони, та й то на території з високим процентом неукраїнців. Як висновок, автор каже таке: «Вийшло б на добро української справи, коли б українці достосовували свою територіяльну програму до тих сил, якими розпоряджають. Українська програма створення України від Любліна до підніжжя Кавказького хребта є в світі дійсності фантастичною програмою, позбавленною всіх шансів реалізації».

Поборюючи українців

стають союзниками советських тоталістів

Від Світового Союзу Поляків закордоном говорив його голова **п. Гелчинські** таке: «говорю до вас від імени величезної більшости польських скитальців у цьому світі від імени тих, що протестували проти відірвання від Польщі наших східніх земель і так дорогих нашому серцю Вільна і Львова». У тому самому дусі — пище «Святполь» — промовляв і амбасадор Речіпосполитої Польської в США **Ян Цехановскі.** Як інформує далі аґентство, в комісії польських справ «схвалено релозюції, що стосуються польських кордонів».

Згідно з повідомленням «Експресу» (ч. 23) «з'їзд домагається від США, щоб направили зло, яке зробили ялтинським договором та привернули Польщі пограбовані східні землі.»

Про другу конвенцію конґресу американської польонії звітувала й українська американська преса, яка зайняла до неї своє становище **«Свобода»** від 4. 6. ц. р. пише: «поляки заманіфестували на цій конвенції свою традиційну політичну чванькуватість і короткозорість. Це виявилося в претенсіях до українських територій. Представник польської еміґрації з Европи патетично заявив, «не дами, ані Львова, ані Вільна, ані навет Новоґрудка». В такому дусі була схвалена й одна з кінцевих релозюцій».

«Америка» присвятила нараді Конґресу статтю «Непоправні» (ч. 43), в якій указала, що домагання поляків «віддати їм західньо-українські землі ще до 1939 року унеможливлює спільну акцію українців і поляків проти СССР.»

Український Конґресовий Комітет Америки вислав на руки голови другої конвенції польського американського конґресу меморіял, в якому остерігає поляків перед претенсіями до західньо-українських земель. Український Конґресовий Комітет пише: «Хочемо спричинитися до усунення антаґонізму, що роздирає народи — Польщі та України вже довгі віки. Знаємо, що в минулому американці польського походження засвідчували своє зацікавлення у визвольних змаганнях своїх братів на рідних землях. Поляки так вплинули на президента Вільзона, що він вкінці першої світової війни до своїх 14 пунктів включив резолюції про відродження польської демократичної держави в межах польської етнографічної території. На жаль, принцип національного самовизнання відмовлено українському народові. З прикрістю згадуємо про цей вклад який зробили американські поляки, причинившись до терпінь українського народу та до занепаду української державности в рр. 1919—1920. На здивування усього світу війська відродженої Польщі почали імперіялістичну війну проти української Народньої Республіки. Сьогодні, коли увесь европейський континент смертельно загрожений силами большевицької Москви, доля України є знову важливим чинником у рівновазі міжнародніх сил. Дальша підтримка з боку американських поляків протидемократичної та експансивної політики щодо українського народу то його етнографічних земель **є не тільки суперечною з політикою США, але буде звернена проти інтересів самої таки Польщі. Незаперечний факт, що хто поборює сьогодні український визвольний рух, стає автоматично союзником тоталітарної советської Росії.** Немає найменшого сумніву, що остаточне рішення про лад у східній Европі буде у великій мірі ділом українців і поляків. Всяка пропаґанда американських поляків за зверненням таких кордонів, які включали б українські етнографічні землі в межі Польщі, вийде на шкоду миру та цілої Европи. Така політика буде не лише перечити засадам Атлантійської Хартії та Чотирьох свобід, але вона **скріпить зростаюче враження між американським народом, що поміж слов'янськими народами москалі не є єдиними напасниками свободолюбних народів.** Що така короткозора політика вийде на користь тільки советській Росії, про це немає найменшого сумніву. Віримо, що польсько-американський конґрес засвідчить свою лояльність до принципів американської свободи та демократії. Це він зробить, коли в своїх резолюціях уникне всяких імперіялістичних зазіхань щодо України. Хочемо вірити, що Конґрес висловиться повно та недвозначно за відбудову **вільної та демократичної України та свобідної і демократичної Польщі, як двох рівних і незалежних держав.** Разом з іншими народами східної Европи вони зможуть протиставитися всякій майбутній аґресії із сходу та заходу.»

Не зважаючи на це звернення, польсько-американський Конґрес, таки схвалив резолюції до ОН і уряду США про привернення східніх кордонів Польщі до 1939 року.

«Цю забаву в «моцарство», — пише «Америка», — український конґресовий Комітет попсував полякам, бо **вислав копію з свого звернення до Вашінґтону, до ОН і американській пресі.»** Ця осторога появилася в великих американських щоденниках в Нью-Йорку, Філядельфії і інших осередках. «Нью-Йорк Таймс» писав: «Український Конґресовий Комітет Америки звернувся до Польського Американського Конґресу, щоб той залишив всякі імперіялістичні посягання теперішнього, опанованого совєтами або майбутнього вільного уряду в Польщі по західні території України».

Подібне поставився «Ді Філядельфія Інквайрер» та інші американські газети. **«Це здемаскувало поляків,** — як пише «Америка», — **перед американською громадськістю, як імперіялістів.** Замість зробити корисне враження для своєї справи, поляки скомпромітували себе, бо в очах американського громадянства вийшли імперіялістами — аґресорами.»

Другий факт, який дозволяє сумніпатися в ширості запевнень польської публіцистики про бажання польсько — українського порозуміння це численні протиукраїнські виступи польської еміґрації в Лондоні, в які замішані польські офіційні чинники.

Не видно зміни польсько-українських взаємин у Польщі. Із преси та з інформацій очевидців виходить, що поляки інтенсивно виселяють українців із «Закерзоння». Не краще українцям, що живуть на корінних польських землях: їх тут переслідують, не дозволяють го-

Ніяк не можуть забути . . .

Як повідомляє «Дзеннік польскі і Дзеннік жолнежа» (від 9 червня ц. р.), «Звйонзкі Зем Всходніх» в Лондоні влаштували грошову збірку на «Фундущ Зем Всходніх». З цієї нагоди відбулася академія, на якій був присутній президент Речипосполитої Польської Авґуст Залеський. У своїй промові ген. Андерс сказав, що поляки «ніколи не забудуть про своїх братів на східніх околицях, яких силою відірвали й злучаться з ними знову. «Міністер Березовскі заявив, що справа «зем всходніх», це «бути, чи не бути» польської держави й що свобода всієї серєдньо-східньої Европи залежить від того, чи Польща дістане назад ризькі кордони. Презес Т. Томашевський у своїй промові підкреслив, що він завжди ставав в обороні слушних прав українців і білорусів у Польщі, що він щиро бажає незалежности українському і білоруському народам, але це не значить, щоб поляки мали зректися «своїх зем «східніх», які тісно зв'язані з Польщею. Присутні оплесками давали вислів свого погодження з словами доповідачів.

вірити по-українськи, українці мусять приховувати свою національність і віровизнання. Польська громадська опінія далі звинувачує українців в трагедії варшавського повстання

Очевидно, що в такій атмосфері трудно вірити в щирість твердження публіцистів «Кроніки» про бажання співпраці двох народів на базі «рівний із рівним».

Здається, що з українського боку пора сказати полякам одверто: **передумовою українсько-польської співпраці є зречення з польського боку претенсій до західньо-українських земель.** Друге: що шлях до великопростірного співжиття можливий тільки через вільну, суверенну, в етнографічних межах українську державу, а не навпаки. Порозуміння — так, але не за всяку ціну і не коштом самогубства.

Подвійна гра польської політики щодо українців не доведе до порозуміння між обома народами і знівечить усі гарні писані оптимістичні концепції, роз'ятрюючи старі рани великої українсько-польської драми між імперіялізмом Росії та Німеччини. В. Б.

Брюнінґ в Европі

САУТЕМПТОН (ДЕНА-Ройтер). 19 липня сюди прибув пароплавом з Нью-Йорку колишній німецький райхсканцлер д-р Гайнріх Брюнінґ. Пробувши 12 днів в Англії, для побачення з друзями, він вирушить до Німеччини, де наміряється лишатися 4 тижні. Як він заявив, його приїзд має цілком приватний характер. Він хоче тільки відвідати в Мюнстері свою хвору сестру і не має наміру виступати прилюдно. Він відвідує Німеччину вперше після 1934 р., коли змушений був еміґрувати перед «політичною чисткою». Тепер він є професором в інституті громадського управління Гарвардського університету.

В ГОНИТВІ ЗА НАФТОЮ

(ІП). Фльотилія кораблів з відповідними приладами кружляє по Мексиканській затоці, шукаючи на дні її нафти. В розшуках беруть участь радарові спеціялісти та океанографи, які працювали під час готування десанту в Нормандії. Сполучені Штати гарячково шукають нафти. Тепер вони мають 33 мільйони авт. а в наступному році передбачається 50 мільйонів. Росте механізація рільництва, на нафту переходять льокомотиви, ропою обігрівається бодай чи не половина будинків. Сьогодні Сполучені Штати з'уживають 6 мільонів бочок денно — більш, аніж В.-Брітанія протягом двох тижнів. Продукція бензини з вугілля не є ще вигідною. Як тільки поліпшаться її методи, промисловість одразу ж вложить туди 5 мільярдів долярів. Теоретично між Фльоридою і Техасом може бути під морем стільки ж нафти, скільки є на всьому американському континенті, одначе кошти розшуків є такі високі, що на покриття їх можуть собі дозволити лише найбагатші товариства. Одне з них збудувало за 300 000 фунтів сталевий пором завбільшки як одна третина футбольної площі, в котрому є машини, місце для 54-х техніків та який може витримати бурю зі швидкістю вітру 120 миль на годину.

СОВЄТСЬКЕ ВІЙСЬКО КОНЦЕНТРУЄТЬСЯ НА БАЛКАНАХ

СТАМБУЛ (АП). Як повідомляє стамбульська преса, на юґославсько-румунському кордоні концентруються великі совєтські військові сили. Інші військові з'єднання пересунено до Болгарії. Як на джерело цього повідомлення газети посилаються на свідчення осіб, що допіру прибули з Балкан.

— Помер заступник голови ради міністрів совєтської України Старченко.

— Населення Варшави виносило на 1 липня 591 666 мешканців.

— 22 липня в Канаді мав початися загальний залізничний страйк.

— Австрійський уряд подав до альянтської контрольної ради другу за цей місяць ноту протесту проти арештів совєтською владою австрійських високих поліційних урядовців.

— В СССР оголошено «бій за врожай», в якому бере активну участь комуністична пропаґанда. На полях і токах встановлено гучномовці, що закликають колгоспників до «ударної» праці.

— Індійський уряд нав'язав дипломатичні стосунки з Норвегією і Португалією, призначивши до них своїх послів.

— «Третя партія» Воллеса, замість запланованої назви «партії миру», вирішила зватися «поступовою партією».

Землетрус, який пережила Японія в кінці червня, зруйнував міста: Фукуї, Маруока, Міткумі, Матсуока та Каназа. На світлині: 7-поверховий будинок у Фукуї за кілька годин після землетрусу. (Дена)

Відкрився американський конґрес

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-ІНС). 26 липня відкрилася спеціяльна сесія американського конґресу, що її скликав президент Трумен. 27 липня Трумен оголосив її свою програму з 11 пунктів. Головними вимогами її є вреґулювання відношення між заробітньою платою і цінами і взагалі вжиття заходів проти інфляції, боротьба з мешканевою кризою, питання освіти і виховання молоді і питання про громадянські права. Президент Трумен порушив також і питання про допущення переселення до США 400 000 ДП протягом найближчих чотирьох років. В колах республіканської партії вважають, що президент в найкращому разі може сподіватися на успіх в одному-двох питаннях своєї програми. Провідники республіканської партії виступили вже в конґресі проти пропозиції Трумена про вреґулювання питання інфляції і мешканевої кризи, вважаючи, що системи контролі цін і раціонування тільки погіршать господарське становище США і створять чорну торгівлю. Єдиним способом поліпшити економічний стан США республіканці вважають збільшити продукцію. Одночасно вони закидають Труменові скликання конґресу виключно з тактичних міркувань. (ДЕНА, ЮП).

УРЯД У ФІНЛЯНДІЇ БЕЗ КОМУНІСТІВ

Фінський соціял-демократ і президент останнього парляменту Курт Фаґерґольм прийняв 24 липня від президента Фінляндії Паасіківі доручення створити новий уряд. Дотеперішній уряд, на чолі якого стояв міністер-президент Пеккала, подався 22 липня до демісії. Як повідомляють з Гельсінкі, створенню заплянованного Фаґерґольмом коаліційного уряду з представників соціял-демократичної, аґрарної і народньо-демократичної об'єднання комуністів і лівих соціялістів) партій ускладнилося відмовленням народніх демократів брати участь в такому уряді. Фаґерґольм провадить з аґрарною партією переговори про створення двопартійного коаліційного уряду. В разі невдачі і цієї спроби він наміряється створити соціял-демократичний «кабінет меншости». (ДЕНА-Ройтер).

СОФОУЛІС ВІДМОВИВСЯ ВІД ДЕМІСІЇ

Як повідомляють з Атен, грецький прем'єр-міністер Софоуліс через протиурядову опозицію частини лібералів подав 25 липня королеві Павлові заяву про демісію, проте 26 липня взяв її назад під впливом переконань короля про небажаність урядової кризи під час рішучого наступу на повстанців. 24 липня в Греції почався страйк 8000 поштово-телеграфних працівників. 27 липня відбувся дво годинний загальний страйк з вимогою підвищення заробітньої плати.

(ДЕНА, АП).

— В Букарешті підписано договір про чехо-словацько-румунську взаємо-допомогу терміном на 20 років.

Тіто мали зліквідувати в СССР

ПАРИЖ (ЮП). За повідомленням газетти «Франс Суар», совєтський уряд мав намір ще до опублікування критики Комінформу заарештувати Тіто, вивезти його до СССР і там без суду повісити. Однак заздалегідь повідомленому про те Тіто пощастило уникнути арешту. Ця інформація походить з «добре зорієнтованих джерел альянтської розвідкової служби».

ГРЕЦЬКІ ПОВСТАНЦІ ВТРАТИЛИ ДВІ ТРЕТИНИ ТЕРИТОРІЇ

АТЕНИ (ЮП). За повідомленням грецького генерального штабу, в районі гірського пасма Ґраммос почався новий наступ на повстанців. Досі вдалося вже відбити від них близько двох третин захопленої ними території з кругло 100 селами. Як сказано в повідомленні генерального штабу, загальна територія так званої «Вільної Греції» з 3270 квадратових кілометрів зменшилася до 970. Комуністи з своїх 12 000 вояків втратили вже половину.

НЬЮ-ФАВНДЛЕНД ПРИЄДНУЄТЬСЯ ДО КАНАДИ?

Народній плебісцит, що відбувся в Нью-Фавнленді в питанні державного устрою країни, більшістю в 77 295 голосів висловився за прилучення Нью-Фавндленду до Канади. За автономне самоврядування подано 71 274 голоси. Про наслідки голосування в трьох виборчих округах відмостей ще нема. Як заявив канадський міністер зовнішніх справ Льоран, Канада прилучить до себе Нью-Фавндленд, як 10-й штат в разі згоди на це його населення і Великобрітанії. Припускають, що в зв'язку з незначною більшістю голосів, поданих за приєднання до Канади, канадський уряд може не визнати цього голосування, чекаючи на новий, третій уже, плебісцит. (ДЕНА-Ройтер).

ТАСС ПРО ЕСПАНСЬКІ СПРАВИ

ЛОНДОН (ЮП). Московське радіо подало повідомлення аґентства ТАСС, що Еспанія дістала американську позику в 100 мільйонів. Генерал Франко нібито незадоволений тим, що Еспанія досі лишається поза спільнотою европейських народів і виключеною з допомогового пляну Маршала, хоч надавала Америці на своїй території морські й повітряні бази.

— Шеф брітанського генерального штабу фельдмаршал Монтґомері відвідав Трієст, де інспектував брітанське військо.

ВІЙСЬКОВИЙ ВИШКІЛ СОВЄТСЬКОЇ МОЛОДІ

Як видно з повідомлення «Ізвестій», в усьому Совєтському Союзі засновано клюби для військового, зокрема летунського й технічно-морського, вишколу молоді. Газета вимагає від місцевої влади, спортових організацій, фабрик та шкіл якнайширше розгорнути військові підготовчі студії. Шеф бюра юнацьких клюбів генерал-ляйтенант Камінін заявив, що «совєтський народ» бажає мати ще сильнішу російську авіяцію». (ЮП).

СУТИЧКА ЖИДІВСЬКИХ ДП З ПОЛІЦІЄЮ

Як повідомляє ДЕНА, при поліційній ревізії в околицях табору ДП в Шляхтензее (Берлін) 23 липня таборяни зустріли поліцію градом каміння, а потім почали стріляти. 50 поліцистів, посилених службовцями кримінальної поліції, стали відстрілюватися і заарештували близько 200 осіб за чорну торгівлю. За додатковими повідомленнями ЮП, сутичка сталася між жидівськими ДП і німецькою поліцією. Один жид поранений кулею, а два поліцисти — камінням. Американська військова поліція відновила порядок. До сутички призвело те, що таборяни, дізнавшися, що їх мають перевести літаками з Берліну до західньої Німеччини, почали продавати на вулицях наявні в них харчі й речі широкого вжитку. (ДЕНА, ЮП).

— В Мюнхені недавно відкрився «Американський будинок» з бібліотекою з 20 000 книжками і великою читальнею.

— Колишнього японського адмірала Кобаяші, що наказував бити й вбивати американських військовополонених, засуджено на 10 років ув'язнення.

— Ватажок Грецьких повстанців Маркос наказав затримати учасників світової олімпіяди, що нестимуть з Греції до Англії олімпійський вогонь.

— Чехо-словацькі міста, в яких за урядовий бльок голосувало 100% людности, дістали звання «патріотичних міст». Вони одержать певну допомогу на відбудову.

— Головнокомандувач совєтської окупаційної армії в Австрії генерал Курасов відхилив домагання австрійського уряду про поновлення телефонного сполучення між совєтською і американською зонами.

— Коло острова Лясвуеті в Тихому океані канадський пароплав «Кордена» розбився о підводний камінь. Команду й пасажирів урятовано.

Події минулого тижня

— В Майре (США) недавно відбувся по-американському оригінальний церковний шлюб: 37-літній Клеренс Меджі одружився з 90-літньою Елізою Маррей.

— В Гаммельбурзі багато людей отруїлися, поївши вепрячого (дикого) м'яса. 30 чоловіка померли.

— Між СССР і Польщею укладено договір про кордони між обома державами і конвенцію про вреґулювання можливих в цьому питанні непорозумінь

— В Гамбурзі поліції вдалося заарештувати двох грабіжників, що пограбували в банку 12 000 марок.

— В Лісбоні почався процес 108 португальців, обвинувачуваних в комуністичній діяльності. 75 з них перебувають під арештом вже багато місяців.

— В Індії за другу половину червня померло від холери 1819 чоловіка.

— На військовому складі в юґославській зоні Трієсту стався великий вибух. Його приписують аґентам Комінформу, які провадять терористичну акцію проти режиму Тіто.

— Як гадають, в нововідкритому уряді патентів брітансько-американської зони буде зголошено до 50 000 різних німецьких патентів.

— В Юґославії за обвинуваченням в шпигунстві засуджено одного суддю до смертної кари, а сім інших правників — до досмертного ув'язнення.

— За даними чехо-словацького комітету втікачів у Франції, з Чехо-Словаччини після комуністичного перевороту в ній вже втекло 15 000 осіб, здебільшого інтеліґентів.

— Італійський уряд уклав угоду з американською окупаційною владою в Німеччині про повернення Італії 78 кг. платини вартістю близько 140 000 долярів, яку нацисти під час війни вивезли з Італії і яка є тепер у Франкфурті.

— Американський Військовий Суд покарав 25-літню мешканку Вісбадену Шарльотту Шльоссер 3-річним ув'язненням за виявлений у неї американський револьвер з 20 патронами. Кару зменшено до одного року ув'язнення в зв'язку з заявою одного американського приятеля Шльоссер, що він передав їй револьвер на схованку.

— До Праги прибув з Гайфи відомий антифашистський письменник Арнольд Цвайґ, що має тепер ізраельську державну приналежність. Його прийняв міністер інформацій Копецкі.

— 20 липня в Північному морі американський винищувач артилерійськими пострілами потопив пароплав «Гайнікен» з 2400 тонн балдонів з отруйними газами. На 2 серпня призначено потоплення пароплава «Марсі» з 5000 тонн отруйних газів.

— До Букарешту прибула чехо-словацька урядова делеґація на чолі з прем'єр-міністером Запотоцьким, щоб уклати пакт приязні і взаємодопомоги між Чехо-Словаччиною і Румунією.

Коротко

— Уряд Південно-Африканського Союзу має найближчим часом обговорити питання про відносини Союзу до СССР, зокрема про заплановане ним порвання дипломатичних стосунків з Совєтським Союзом.

— Як заявив італійський міністер зовнішніх справ граф Сфорца, Італія домагатиметься участи у військовому пакті 5 західніх держав.

— Франція, згідно з своєю обіцянкою 1947 р., повернула Італії електровню на горі Сеніс. Крім того, між обома країнами укладено договір, за яким Франція має повернути Італії деякі з одержаних за мировим договором райони.

— Як повідомляє московське радіо, в СССР притягнено до судової відповідальности низку осіб у зв'язку з надзвичайно хаотичним, загрозливим для виконання п'ятирічки станом залізниць.

— Між Угорщиною і Болгарією укладено пакт про приязнь і взаємодопомогу.

— Турція і Польща уклали між собою торговельний і фінансовий договір.

— Французький уряд заборонив урядовим і військовим представникам брати участь в будь-яких процесіях і церемоніях, що не є організованими урядом.

— Чехо-словацький генеральний консул в Парижі Шевчік на знак протесту проти політичного становища в Чехо-Словаччині подався до демісії.

— До Лондону прибув іранський шах.

— Американський амбасадор в Юґославії Соннон повернувся до Беоґраду з США після переговорів з американським міністерством зовнішніх справ.

Зниження телеграфних тарифів

ФРАНКФУРТ (ДЕНА). Як повідомила головна управа пошт і телеграфу, з 1 серпня будуть знижені тарифи на деякі телеграми й телефонні розмови. Так, за звичайну телеграму у внутрішньому сполученні плата за слово буде знижена з 15 до 10 пфеніґів, у зовнішньому сполученні — з 20 до 15 пфеніґів. За спішні телеграми місцевого призначення плата за слово, замість 30 становитиме 20 пфеніґів, а позамісцевого призначення — замість 40 пфеніґів 30. Відповідний тариф телеграм-блискавок буде знижений з 1,5 до 1 марки. Знов будуть допущені телеграми-листи, оплачувані в 5 пфеніґів за слово, але з мінімальною оплатою в 1 марку. Їх прийматимуть як звичайні телеграми й передаватимуть телеграфом, після вислання всіх телеграм. На місці призначення їх приставлятимуть адресатам як листи.

П. Шандрук

Генерального Штабу Генерал-Поручник

Візія майбутньої війни і українська військова доктрина

(Продовження з 133 числа)

Б. США І КАНАДА, АНҐЛІЯ ТА ВСІ ЇХНІ СПІЛЬНИКИ

1. Ситуація геополітична і міжнародньо-політична

Ситуацію геополітичну і міжнародню належали б розглядати в двох косстеляціях: 1) західня гемісфера та 2) положення в Европі (до якої включаємо Анґлію) і на всіх кордонах СССР.

Положення США в комплексі цілої західньої гемісфери, як головного контрпартнера большевицького світу, під поглядом можливости безпосереднього загроження є корисне. Віддалення західньої гемісфери від евентуальних театрів війни чи то в Европі, на Близькому і Середньому чи на Далекому Сході в 4000 до 7000 англ. миль сприятливе для готування збройного потенціялу в мірі, достатній для заспокоєння потреб навіть цілого світу.

Можливості загроження і дезорганізації життя та всіх родів готування чи то далекосяглими ракетними бомбами чи летунськими армадами можуть, здається, бути випадковими з невеликим ефектом. Технічне використання можливости заатакувати Канаду і США літаками, літаками-роботами і ракетовими стрільнами з наводних або підводних баз ще досить проблематичне.

Положення Південної Америки дає підстави до використання всіх її багатющих засобів без найменшої несподіваної перерви, але для цього є конечним приспішення індустріялізації її.

Цілком іншим уявляється політичне положення Західних альянтів на Европейському та Азійському континентах. Англійську метрополію при сучаснім стані комунікації та засобах військової техніки належить, включити в европейський комплекс. На континенті Европейському спеціяльне заінтересування Західних альянтів, особливо і зрозуміло чому Англії, викликає позиція Норвегії та Швеції. Норвегія, здається, стала цілковито на шлях співпраці з Заходом, натомість Швеція — через Фінляндію безпосередньо загрожена — ще не виявила ясної політичної лінії, але все ж є знаменним факт, що шведська рада оборони держави поставила перед парляментом внесок про «необхідність у зв'язку з надзвичайно швидким загостренням міжнародного політичного положення, з якого походить збільшена небезпека війни, негайно розпочати зміцнювати шведські кордони, розбудови летовищ та оборонних споруджень, збільшення армії та поліпшення озброєння її.»

Комплекс потенціялу СССР разом з сателітами, його політичний динамізм створили цілком виразно небезпеку політичну та мілітарну для західної Европи. В зрозумінні тієї грізної небезпеки держави західної Европи гарячково шукають забезпечення перед нею в політичнім, економічнім та мілітарнім об'єднанні спираючись на силу та авторитет США. В цьому напрямі йде і Італія. В найтяжчім положенні Австрія — здається логічним припустити що вона буде найближчою ціллю большевицької аґресії.

Окупаційні сили західних альянтів на всіх просторах стичности з червоними, не зважаючи на досконале технічне вивінування, ставити довшого опору червоній навалі не могли б вже хоч би з тієї причини, що через брак персоналу не могли б розвинути потуги своєї техніки. Віддалення США від усіх просторів правдоподібних вогнищ збройного змагання на тих просторах відтягає в часі можливість безпосередньої та повної участи їхніх сил.

Близкій та середній Схід, зокрема простори з багатими родовищами нафти, як уже було підкреслено, є тереном конкуренції впливів противників. Твеба ствердити, що стосовані в міжнародніх політичних взаєминах способи здобуття переваги у впливах неґативно відбиваються на моральній та національній навіть відпорності об'єктів конкуренції. Конкретний випадок політичної розгри на внутрішнім фронті з метою надбання голосів виборців безперечно ускладнив положення США на фронті зовнішнім в комплексі просторів та економічних факторів першорядного значення.

Отже у висновках щодо геополітичного та міжнародного положення по стороні західних альянтів здається слушним поставити тезу, що в першім періоді можливої війни вони **потребуватимуть часу на повну мобілізацію свого потенціялу та впровадження його в акцію**. Противник використає той час на здобування просторів.

II. Технічні та хемічні можливості західних аліянтів

Проблема засобів військової техніки та військової хемії вже знаних та ще повною таємницею покритих, конструйованих на заході, у найвищій мірі абсорбує увагу людства. Їй присвячується багато місця не тільки в пресі фаховій технічній та військовій, але її зроблено сенсацією в пресі щоденній. Демократичний устрій Заходу дозволяє на те, щоб до повного ступеня відкрити заслону з останніх винаходів техніки та хемії, але перш за все дають нам поняття про стан тієї справи дані з астрономічних на неї видатків. Поза атомовою бомбою покищо найбільш важким фактором миру в світі, стоїмо перед можливістю бути об'єктом несподіваних, а при тім незвичайних в ефекті експериментів.

Щоб уявити технічні та хемічні фактори збройного змагання в їх майже необмежених для всіх трьох вимірів простору можливостях дії, даємо голос статистиці та спеціялістам.

Атомова бомба. На сьогодні у виключній диспозиції Заходу. В році 1940 перший дослідник атомової енерґії д-р Leo Seillard не міг здобути 2 000 долярів на свої дослідні праці. В році 1947 Американський Конґрес на дослідження та продукцію атомової бомби асиґнував 375 мільйонів долярів, а в першій половині 1948 року видатки на це в асиґнуваннях перевищили вже півміліярда долярів. Є відомості, що праці над удосконаленням атомової бомби успішно посунулися вперед.

Ракетна бомба. Удосконалена Super V-2 тип N осягає швидкість 100 000 км (ця білістична властитвість збільшує ефект дії) несе в собі 50 тонн вибухового матеріялу, якого вистарчає, щоб одразу знищити простір в 7—8 км.^{2}, себто об'єкт з населенням до 10 000 людей. Наснажена радіоактивним туманом ракета може знищити все живе на обширі в 20 км.^{2} Влучність ракетових бомб дуже висока. В останній час преса принесла вістку, що з метою збільшення засягу та кінцевої швидкости — останнє впливає на балістичні властивості — сконструйовано подвійну ракету: ракета-мати містить в собі ракету-доньку.

Летунство західних аліьянтів, можна припускати, квантитавно нижче від летунства СССР, але квалітативне большевицьке летунство не може стати до порівняння. Розвиток американського і англійського летунства йде двома напрямками: летунство пілотоване людиною та летунство пілотоване за допомогою електро-маґнетичних хвиль. Розвиток летунства пілотованого людиною йде лінією будови тяжких бомбовозів типу В — 36, вагою в 120 тонн, що підносять бомби вагою до 20 тонн і мають засяг понад 6000 км., а швидкість до 800 км (28 000 НР). В пробах повітряні велетні авіо-матки покищо ще на 2 нищівники.

Щодо нищівників, то американська повітронавіґаційна тактика їхню силу бачить у швидкості і тому вже побудовано нищівника з швидкістю до 1 300 км. Летунство з пілотом-роботом (т. зв. «трутні») у своїх осягненнях вже має переліт навколо земної кулі; керування відбувається на віддалях понад 5 000 км з апарату-матки, що може піднестися до 16 000 метрів. Властиве завдання таких літаків — бути торпедою і проби показали, що японські «камікадзе» не осягали подібної влучности. Повоєнна демобілізація сильно ослабила альянтське летунство: наприкінці р. 1947 летунство США мало чинних 25 000 всіх родів літаків та коло 350 000 персоналу. Є відомості, що акглиське летунство якістю та тактичними властивостями перевищує американське, але кількістю слабше. Французьке летунство ще дуже нечисленне. В останній час західні альянти, а зокрема США на просторах спеціяльного заінтересування, побільшили свої летунські сили, створивши ударні групи I. лінії, а в метрополіях зорганізовано ударні групи 2. лінії, разом ударні групи виносять до 9 000 апаратів.

Особливої уваги заслуговує організація летунських баз. Американська щоденна преса принесла вістку, досить фантастичну, що провадиться дослідження над можливістю розбудови летунської бази на місяці. Можливо, що така вістка знайшла місце в наслідок вислову американського міністра оборони Форесталя, що сказав: «американські генерали, якби їм було дозволено, обсадили б місяць, щоб тільки запобігти совєтському десантові». — В кожнім разі є ствердженим фактом, що ракетні літаки, що їх у березні ц. р. було поставлено на старт в штаті Ню Мехіко в напрямі місяця, перемогли тяжіння землі й назад не повернулись. (Ми ще можемо припустити, що могли вернутись на землю на просторах СССР і тому власне «на землю не повернулись»). Розвиток транспортового летунства зробив великі успіхи — перевезенння на віддаль 2 000 км. транспорту в 400 людей в однім літаку вже нині не є проблемою. В зв'язку з тим підготовляють великі кадри паращутних дивізій.

Альянтські **морські сили** обраховуються в тонажі на 5 мільйонів тонн. Панування альянтів на морі могло б бути загрожене до певного ступеня лише засобами підводної війни. Цікаво, що відбуваються проби з заміною артилерійського озброєння фльоти на озброєння ракетами. Також ідуть проби конструктивного достосування всіх морських одиниць до адаптації літаків.

Серед інших **технічних винаходів** слід зареєструвати: удосконалення радару — апаратури до викривання підводних суден та зближення літаків; будову підводних крейсерів до 5 000 тонн водовипорности з можливістю заглиблення підводних крейсерів до 1000 метрів; застосування електронової септики на інфрачервоних проміннях до розпізнавання ворожих літаків; проби акумуляції космічних променів; удосконалення «котячого ока» — інфрачервоних променів — до нічного стріляння; широке застосування фотоелектричного ока і. т. Французький військовий дослідник André Labarthe подає, що вже в США відбуваються дослідження над новою незнаною зброєю, яка має вигляд рурки не більшої нігтя. Цікава річ, що він, здається, перший ставить прогнозу, на нашу думку необґрунтовану, що 2. Світовою Війною скінчилася вже епоха військового мистецтва, що та війна була останньою «клясичною» війною. Дозволимо собі пригадати, що вже подібні прогнози ставилося нераз, а зокрема у свій час у зв'язку з винайденням «нарізної зброї» (ґвинтованої).

Приготування хемічних середників війни щодо різних отруйних газів пішло в порівнянні з минулим далеко вперед. Mack Eckland описує отруту, таку сильну, що одної унції досить для заподіяння смерти мільйонам людей.

Треба ще для повноти образу згадати про приготування війни бактеріологічної, в якій затруєння всього живого прийшло б з повітря, за допомогою літаків та війни кліматологічної — це можливість зальодовлення просторів.

Перевага Заходу над Сходом під поглядом технічних і хемічних можливостей війни мабуть ще на протязі довгих літ не викликатиме сумніву.

Нехай ще більше переконливим буде арґумент, поданий радіом: конґрес США розглядає терміновий внесок уряду про асиґнування на спеціяльне озброєння США суми в 13 мільярдів долярів.

III. Економічні можливоості Заходу. Використання Заходом усіх економічних засобів світу (зокрема можливість продукції кавчуку) поза просторами контрольованими СССР, є повне. Але вже навіть потуга індустрії самих США в порівнянні до СССР є впрост приголомшуюча. Досить подати такі статистичні дані: щодо засадничих матеріялів, які мають загальне і першорядне військове значення: в р. 1947. в США було випродуковано 94 мільйони тонн сталі проти 26 мільйонів в СССР, а 660 мільйонів тонн вугілля проти 250 мільйонів тонн в СССР.

IV. Підготовка ідеологічно-психологічна західнього Світу знайшла повний вираз в усвідомленні світу про ролю СССР в деструкції сучасної культури та цивілізації, в руйнуванні всіх проявів людського духа. Кількарічні після другої світової війни спроби з боку нечервоного світу знайти на різних конференціях та нарадах так в ОН, як і поза нею спільну мову з большевиками не дали наслідків для єдиної актуальної мети — спокою для людства і свободи для людини. Самі ті конференції та наради були, з огляду на їхню високу мету, ставлену з одного боку згори заaранжованою розгривкою в інтенції задемонструвати дискредитацію високих ідеалів та безсилість їхніх апологетів — з другого. Шукання компромісу було зіґнороване, будуючі засади співжиття людства осміяні. Захід шукаючи способів та засобів оборони, аж нарешті згадав, що найліпшою обороною є **наступ.** Після такого гіркого досвіду, інтереси людства у виявах духових та матеріяльних і праґнення поставити опір експансії СССР скерували думку Заходу на шлях ідеї вселюдського солідаризму, що в першій стадії мусив би мати форму певних [illegible] [illegible]ів, а мусив би спертися на факторах: релігія, християнська мораль та спеціяльна справедливість.

(Кінечь буде)

Felix

Останні години в Бремені

(Друга кореспонденція нашого співробітника-переселенця)

Наш транспорт їхав з Буцбаху до Бремену 18 годин. Їхали через Кассель, Ґеттіґґен, Ганновер. Переїхавши через цілий Бремен, затрималися на т. зв. Rangier-Bahnhof. Тут нас пересунули на бічний тор, біля якого вже чекав огрядний і вусатий представник IPO, щоб відібрати свіжий «товар». Виладовування з вагонів відбувається так: в першу чергу жінки з дітьми, потім старі, а потім вже решта. Баґаж, який ми здали за день перед виїздом з Буцбаху (по 50 кґ на особу, бо 30 кґ можна мати ручного) їхав з нами в запльомбованім вагоні: його перевезли осібно відразу до магазину. Він буде контрольований тільки в Нью-Йорку. Дорога від станції недалека. Коло 200 метрів. Заїздимо до табору перед бльок В, де в підвалі насамперед відбувається перевірка ручного багажу. Відбирають всякі харчі, крім консервів і чоколяди. Хліб, масло, сало чи ковбасу — все кидають до мішків. Таке розпорядження управи табору, а спричинилися до цього жиди, які всякою всячиною годували своїх дітей по кімнатах в ліжках, діти всього не з'їдали, смарували постіль, що годі було таку постіль пізніше випрати. Після контролі багажу кожний підходить до лікаря, показує руки (чи не має корости або іншої хвороби), потім — знана всім ДП порошкована дезинфекція, видача таборового пашпорту, який є рівночасно харчовою карткою, приділення мешкання і — кожний дістає постіль: 3 американські коци, подушка, пошевка та 2 простирала. Все це нове, ще взагалі не вживане.

Переселенчий табор IPO в Бремені міститься в північно-західній частині міста на вулиці Schwarzer Weg. До середмістя яких 6 км, до трамваю 1 км. Займає 4 бльоки АВСД, а решта від Е до Н ці для німців т. зв. «Ueberseeheim». Одноповерхові касарні, але трошки іншого типу як в інших таборах. Все новеньке і нічого не знищене. Чистота як в дзеркалі. Мешкальні кімнати досить малі ліжка поверхові, на 10 осіб на кімнату, чоловіки окремо, а жінки з дітьми теж окремо. Їдальня, що міститься в Eisenhover Hall аж блищить. При вході сидить панна і в відповіднім місці діркує кліщами харчову картку, одночасно в її долоні чисельник пересуває одну цифру, та видає купончик, з яким підходиш до першої дівчини; вона його відбирає і видає посуд: тацу, ложку, вилку, ніж. Друга дає чашку «кави», це тепла зафарбована ерзацом без цукру вода. Третя дає два шматочки пісного чорного хліба, четверта одну скибочку чорного хліба, на якім є шматочок масла (10 грамів), а п'ята наливає до мищини пшоняний ґрисік чи інші гаферфльоки (трохи воно солодке) на пісному молоці. Кожний сідає коло столу. Є також столи для жидів, які їдять «кошерне». Після їжі кожний відносить сам свій посуд до сусідньої кімнати, де її змивають, тут же при виході сидить дідок, якого ми прозвали Шерлоком Голмсом, який вважає, щоправда дуже дискретно, щоб, мовляв, хтось не забув віддати ложки чи ножа. Харчування три рази на день. Снідання і вечеря однакові, але снідання без масла. На обід молода бараболя з соусом, салатка, супа (не завсіди) 1 кромка хліба і «кава». Час видачі харчування дуже точний, хто спізнився на хвилину — пропало — вже двері замкнені.

Щоб час перебування в таборі еміґрантам урізноманітнити, управа табору, зглядно American Friedens Service Comittee відкрили бібліотеку з різними книжками і часописами. Книжки є усіма, крім української, мовами. З українських видань є «Неділя», «Українська Трибуна», «Час» і «Пу-гу». Є також шахи доміно та інші три. Велика кількість американських журналів і книжок. Є спокійна кімната, де можна собі читати чи писати. В т. зв. Patton Hall відбуваються відчити, вечорами Bingo (американська льотерія) або танці. Там же кожного дня пополудні безплатно новий фільм «Як є в Америці» з відповідними поясненнями англійською і німецькою мовами. Відчувається брак радія. Також відбувається щоденно рано і післяполудня навчання англійської мови для початкуючих та вже трохи заавансованих. Крім цього є ще т. зв. «American house», в якому на стінах вивішені різні мапи, образи, фото, діяграми, пояснення мір, грошей, ціни харчів і одежі і т. п. Все про Америку. Для дітей є дитячий садок, в якому багато забавок. Також на площі є для дітей гойдалки та інші прилади до забави і дертя штаняток. Як звичайно, є також в бльоку А в підвалі каплиця для католиків і для евангеликів. Декілька разів в тижні відправляє литовський католицький священик Службу Вожу. Він говорить також по-польськи. Православних возять рано в неділю автом на Богослуження до міста.

Нашим матерям пригадую, що горяча і зимна вода біжить цілий день. Є добрі лазнички, а також спеціяльні пральні та сушильні для білизни. На середині табору гарні квітники та лавки коло них.

Саме місто Бремен є досить волике, але дуже розбите. В середині міста старий ратуш, цілий. Катедра сильно ушкоджена. В катедрі є т. зв. Bleikeller, в якій можна оглядати засушені разом зі шкірою кістяки офіцерів, генералів і інших, а також звірят і птахів ще з років 1457 і пізніше. Цікавий спосіб засушування. Це не бальсамування. Хто мав би нагоду побувати в Бремен, хай це огляне. Ріка Везер досить велика, але брудна. Уладнання портові частинно працюють, також сильно пошкоджені. В місті, як на таке велике і портове — рух замалий.

Табором керує IPO, але всі функції в ньому виконують німці. Шофери, магазинери, кухарі, помивачі, замітачі та інші — все німці. Тільки поліція — польська, яка на брамі при виході і вході перевіряє таборові пашпорти, а то й . . . хліб з течки відбере. Прикро матерям, які не мають можливости зварити дещо дітям. Ще коротке 5—6 днів перебування сяк-так, але тут сидять люди і по 4 тижні. Як вже вище сказано тут в сусідстві є німецький еміґрантський табір, а що в нашому є багато німців-урядовців, то вони, зрозуміло, стараються в першу чергу випхати своїх на корабель, тому так довго люди тут чекають. Нині 14. 7. відбулася видача корабельних карт. Дістали всі, які тут вже довший час сидять, а з буцбахського транспорту дістали тільки 2 особи (я і один югослав), а решта мусить чекати знову до нового транспорту. Післязавтра виїзд до Бремергафену. Поїдемо кораблем «Marine Flasher» 12 000 тон.

(Далі буде)

Галина Лащенко

ЧУЖИНЦІ Й МИ

(Закінчення з 131 числа „Неділі")

В час війни я примушена була працювати на одній фабриці в Бранденбурзі за Берліном. Був 1941 рік. На фабриці було багато робітниць-українок. Частина їх прибула з Франції, частину привезли транспортами з Галичини. Це були селянки. І що ж я помітила? Ті, то приїхали з Галичини, були чесні, працьовиті і скромні дівчата. Ті ж українки, що мешкали перед тим по 5, 7 і 12 років у Франції на праці, крали, ошукували і створили про себе найгіршу опінію. Франція — країна старої культури, і там багато можна знайти такого, чому варто було б навчитися Тільки наші люди якось цього не бачили і переймали усе найгірше, що можна було знайти там. і з українців, що довгі роки жили у Франції, утворилось два типи. Перший переймав з місцевого життя все найгірше і з призирством ставився до всього свого, українського. Другий був тип консерваторів, людей, що прожили у Франції по 15 років, але ніби вони тількищо залишили рідне село і ще нічого в світі не бачили Є, відома річ, і винятки, але кажу про більшість.

Чому в нас досі лишилось до чужинців рабське почуття меньшевартости, принижености перед ними, чи ненависти?

Ненависть буває подвійна. Є ненависть життєтворча, про яку згадує Леся Українка в поемі „Черниця":

„Лиш той ненависти не знає
Хто цілий вік нікого не любив".

Її переживає І. Франко: „я Руси не люблю з надмірної любови!" Він не міг, як багато його земляків, любити Русь, як „воли і сало" Є ненависть до ворогів України Т. Шевченка: „І вражою злою кров'ю волю окропіте" і до своїх земляків, яких він називає „недолюдки", „діти юродиві" яких кляне й лає „щоб ви позлихали, там де й росли, не плакали б діти, мати б не ридала і люди б не чули вашої хули. І сонце б не гріло смердячого гною на чистій, правдивій, на вольній землі . . ." Таку ненависть відчував і С. Рудницький:

Бо кров за кров катам нашим
І муки за муки."

Для нього всі вороги України „поганці": „Чи ще довго над Тобою (Україно) поганці будуть панувати?"

Тарас Шевченко і Леся Українка і І. Франко і С. Рудницький вміють ці речі відрізняти від загально-людського. Вміють любити й ненавидіти тією високою ненавистю, яка творить і формує життя, дає йому барви, смак, жене все слабе й кволе! І в цім вони співзвучні з іншими світовими геніями. Глибоко потрясений трагічною смертю А. Пушкіна, М. Ю. Лєрмонтов кличе до своїх земляків:

„И вам не смить всей вашей черной
кровью,
Поета праведную кровь!"

В своїй найідиличнішій поемі „Пан Тадеуш" Адам Міцкевич каже, що щастя настане для Польщі тоді, коли круки до сита нап'ються крови з ворожого тіла (польські ворони московської крови). Таку ненависть розуміють герої Кляйста, пільні, відважні герої Г. Сенкевича, так уміє ненавидіти в „Божественній комедії" Данте, що сам іде до пекла карати грішників.

Ця ненависть, одухотворена любов'ю і ушляхотнена душевними стражданнями надособиста. А згадані поети, як і багато інших великих мистців, лишаються завжди „лицарями духа" і борються за світлі ідеали життя.

Але буває ненависть безсила, що виходить з дрібної злосливости, з особистої заздрости, ненависть низька і принижуюча, ненависть раба до свого пана.

Коли чужинець появляється серед нас, ми, чи кланяємось перед ним надто низько, чи там, де він не має сили цькуємо його, хоч би цей чужинець прожив серед нас усе своє життя і сам давно відчував себе українцем.

А скільки „чужинців" — українців, німців, лотишів, поляків поробилось ще за царських часів у Росії „русскими", не лише тому, що їм в тодішній Росії добре жилося, але й тому, що до них ставились „як до своїх", що вони були там, як дома, бо вони жили в Росії довгі роки чи все життя. І яких вірних синів Росія знаходила собі серед цих русскіх-чужинців. Скільки серед них було видатних людей! Досить згадати українця графа Безбородька, вельможу й міністра цариці Катерини II. прибалтійського німця Фонвізіна, поета Державина, що походив з татарів, німця Карла Брюлова і багато інших. Щодо цього Росія була справді імперіяльна. Бо кожна імперіяльна культура має багато сил з чужинців. Німці ніколи не хотіли погодитись з тим, що Ніцше не німець, а поляк. Вони навіть Коперніка робили німцем. Муссоліні де міг підкреслював, що Наполеон не француз, а італієць Коли поляк Коженьовській появився в англійський літературі під псевдонімом Конрад, він став одним з найвизначніших англійських письменників сучасности А в нашій український історії хіба не грали ролю чужинці? Кривоніс, родом шотляндець, Орлик, що походив з чеського графського роду, молдаванин Петро Могила, жидівка Олена Курило, історик Олександра Яковлевна Ефименко з походження росіянка, Туган-Барановський (татарського роду) і багато інших . . Чи ж не дала російська імперія німці Катерині II назву „Великої"? Чи ж не був мадяр Ст. Баторій одним з найславніших володарів Речіпосполитої? Великі держави приймають до себе „як своїх" тих чужинців, що хотять для їх краю твердо працювати. І в цім їх імперіяльність В нас часто відчувається до цих речей підхід провінційний, купчення гуртками — окремо галичани, старі еміґранти, нова еміґрація з наддніпрянщини етс. . . . Це зрозуміло, як дивитись на пе з погляду побутового життя. В Німеччині теж баварці не люблять прусаків, а у Франції провансальці-парижан. Але там це має місце лише в побутовім житті, а не в справах державного характеру.

Дружина першого чеського прем'єра за молодої республіки по першій світовій війні, голови народньо-демократичної партії Крамаржа була з походження росіянка Але російська еміґрація в Празі мала в її особі доброго ґенія, що всюди, де тільки міг, старався полегшити долю вигнанців. Пані Надія Крамарж записала до самої своєї смерти в аналах російської еміґрації золотими літерами своє ім'я.

Молода, гарна українська лікарка пані Х., часто виступала на українських концертах, як піяністка і акомпаньяторка, була прикрасою багатьох наших концертів. Вдруге одружилася з чехом і на українському полі зникла. Її всмоктало в себе чуже чеське оточення. Дві жінки, одружені з чужинцями, і як по ріжному відбилось це на них, і що важливіше, на їх компатріотах, для яких у вигнанні є така важлива кожна культурна одиниця. Що це? Вічна історія Марусі Богуславки, що не хоче вертатись з чужої Туреччини до своїх в Україну?

„Бо вже я натурчилась, набусурманилась,
для розкоші турецької, для лакімства нещасного".

Але й вона у вирішальний момент все-таки рятує „своїх":

„До темниці прихожає,
Темницю відмикає,
Всіх козаків
Бідних невольників,
На волю випускає".

Адам Міцкевич в „Книгах народу польського" пише: „Коли люд Божий вертав до землі своїх предків, до землі святої, тоді блукав у пущі, а скільки з того люду Божого нарікало й говорило: вернемось до Египту, будемо там в землі неволі, але будемо мати достаток м'яса і цибулі. І Бог „ображений продовжив мандрівку народу, аж поки всі ті, що нарікали, не вимерли на пущі. Бо ні один з них не смів побачити святу землю". Другі казали: „як же ми здобудемо землю предків, коли проти себе маємо міцних королів і народи великанів?" І Бог „ображений продовжив мандрівку народа, аж поки усі ті, що нарікали, не вимерли на пущі. Бо ні один з них не смів побачити святу землю". Вони не заслужили на поворот до своєї землі Чи ж і нас чекатиме така кара? Це передчувала Леся Українка ще за своїх часів:

„Або загибіль або перемога,
Ці дві дороги перед нами стануть".

Цей час вже надійшов. Надійшов тепер, коли винищують на нашій батьківщині мільйони наших земляків, коли винищують нашу прадавню культуру, з усіма її прадавніми скарбами. Ми, українська еміграція, або розпливемось в чужинецькім морі і загинемо для свого народу навіки з усіма нашими нащадками, або підемо до нашої перемоги. Але в добу літаків, ми не сміємо рухатись на волах, бо лишимось позаду. Не сміємо лише мріяти, що наше відродження прийде „колись". Бо життя йде вперед, приймає нові форми і, втративши знов, ми не знаємо, чи це не буде втрата остаточна. Лише в напруженій боротьбі за перемогу, ми знайдемо самих себе, своє страчене національне „я", а з цим повноту і радість життя.

Перша тисяча в Австралії

Новий лист д-ра В-ого до ЦПР в Мюнхені

Лист єдиного українського старого еміґранта в Австралії, ветеринарного лікаря д-ра Ст. В-ого, поміщений в 132 ч. „Неділі" викликав велетенське зацікавлення між читачами. Маємо оце змогу помістити другий такий лист, пересланий Центральній-Переселенчій Управі (Umsiedlungsbüro für Ukrainer, München, Dachauerstr. 9/II.)

Листа Вашого з дня 9. 6. 1948. і залучене уповажнення я одержав; воно надійшло якраз в пору і дало мені змогу інтервеніювати в справі наших жінок-імігранток, що зараз в дуже критичному стані, працюючи в санаторії для туберкулічно хворих в Вурлу (Західня Австралія). Через мого братанка я одержав листа від одної з наших імігранток п. К. Зробивши з нього переклад, я вислав його до Міністра Іміграцій з проханням негайно інтервеніювати й звільнити п. К від цієї праці. Власне сьогодні наспіла вістка, що п. К. перенесена до католицької школи на працю, чим вона дуже вдоволена.

Подаю далі відповіді на Ваші запитання, а також і деякі мої поради і міркування.

І. По розмові з шефом Іміграційного Департаменту в Сидней для Стейту Ню-Соутс-Велс довідався я, що Австралійський Уряд підписав умову в Женеві з ІРО і одержав від нього дозвіл вибирати собі зпоміж переміщених по таборах в Німеччині кандидатів після своєї вподоби щодо віку, фізичної здатности і національности. Кожний новоприбулий імігрант ще перед виїздом з Европи мусить підписати декларацію, що після прибуття до Австралії буде впродовж 2 років виконувати працю, на яку уряд його призначить. Допіру по 2 роках імігрант є свобідний і оскільки уряд визнає його за відповідного для Австралії, він матиме право залишитися тут постійно.

Вповні погоджуюся з Вами, що вербування і виїзд скитальців повинно відбуватися обов'язково з родинами. Заява уряду, що кожний новий імігрант вже по 3 місяцях побуту в Австралії має право спровадити до Австралії свою найближчу родину (батька, матір, жінку і діти), не має практичного значення. Перш за все найменше 6 місяців він буде чекати на дозвіл в'їзду й при цьому буде мусів запевнити уряд, що дасть своїй родині помешкання і удержання, а з цим через брак помешкань в Австралії зараз дуже тяжко. Одинока рада на це — домагатися всім скитальцям від вербункової комісії, щоб вони їхали тільки з родинами.

Незабаром в Австралії буде кругло 1000 наших імігрантів. Справа про релігійне обслуговування наших людей дуже важлива. Секретар місцевого Кардинала обіцяв через Ватикан спровадити наразі одного уніятського священика для релігійної обслуги наших емігрантів. Мусить це бути людина молода, дуже енергійна, знати добре керувати автомобілем, бо тут на початку його буде чекати дуже тяжка праця Він змушений буде їздити по цілій Австралії шукати наших емігрантів і їх обслуговувати. Звертаю увагу, що зараз у відносинах, які панують в Австралії, тільки під оглядом релігійним удасться нашим імігрантам зорганізуватись, бо ніякий Уряд австралійський не може і не має права спротивитися релігійній організації наших імігрантів.

Щодо організації клюбів, товариств чи видавання газет в рідній мові, покищо уряд не робить перепон, бо тут є клюби італійські, грецькі, югославянські а навіть російські — виходять навіть два місячники італійською мовою. Югославяни осіли тут в невеликій скількості ще перед першою війною. На заклик Тіта вони масово виїзджають з родинами до Югославії. Наразі це питання не актуальне, поки наші імігранти не стануть тут вільними громадянами.

Щодо організації невеликої колонії нашої в Австралії — то ця справа з уваги на іміграційну політику теперішнього уряду (соціялістичного) покищо майже неможлива. Коли наші імігранти будуть вільні та уряд на нових виборах до парляменту з кінцем 1949 р. зміниться, тоді була б можливість для наших людей поодиноко поселятися в більшій скількості, як це зробили італійці в Північному Квінсленді, або в Західній Австралії, бо тільки ці два стейти входять в рахубу і там є багато незаселених теренів. З причин вище згаданих Австралія для масової колонізації українців не надається.

У червні, коли тільки приїхав транспорт українців до табору в Батурсі — я за дозволом влади відвідав цей транспорт. Уряд трактує наших імігрантів дуже добре, кожний з них дістав 2 пари черевик, нове убрання, сорочки, шкарпетки і капелюх. Їсти дають доволі і крім того зорганізували лекції англійської мови Наші емігранти дали два концерти, організували виставку виробів народнього мистецтва, чим австралійці були дуже захоплені. Концерт передавався по радіо по цілій Австралії.

Всі наші люди вже розїхалися на працю по цілій Австралії, частина на плянтації цукру в Квінсленд, де добрий робітник може заробити навіть 2 фунти на день, а інші до Порт Августа в Південній Австралії на будову залізничних шляхів. З ними виїхав також наш хор в складі 30 чоловік.

Австралія дуже добре надається для молодих, сильних і здорових людей, бо тут робітники, що фізично тяжко працюють, найліпше платні і такої роботи не бракує. Австралійці воліють працю легку по містах. Для інтелігентних осіб жодних виглядів тут немає. Було б добре, щоб ще перед виїздом наших імігрантів зав'язався комітет, привіз зі собою машину до писання, циклостиль, фотографічний апарат, і книжки, а після приїзду був в тісному контакті зі мною і Вашим комітетом в Европі.

Виїзджаю до Макай в Північному Квінсленді, де відвідаю наших імігрантів на плянтаціях цукру, щоб наочно прослідити як вони там живуть. При цій нагоді хочу порушити справу поселення наших імігрантів на ріллі в Квінсленді.

Д-р Ст. В-ий

200 000 ДП — АВСТРАЛІЇ

КАНБЕРРА (ДЕНА). Як повідомив 20 липня австралійський міністер іміґрації Артур Колвел, Австралія готова прийняти з Европи 200 000 ДП. Перевагу при переселенні матимуть громадяни балтицьких країн. За додатковим повідомленням Ройтера, президент США Трумен сповістив австралійського прем'єр-міністра Чіфлі, що Сполучені Штати разом з ІРО зроблять все, щоб надати пароплави й інші засоби для прискорення переселення цих ДП до Австралії. Провідник австралійської опозиції Мензіес, як сповіщає ЮП, заявив у Лондоні, що питання переселення до Австралії матиме для неї протягом найближчих 10—20 років величезне життьове значення.

На ОН скинуто бомбу

22 липня над головною квартирою ОН в Лейк-Сексесі з маленького спортового жовтого літака хтось скинув на парашуті бомбу, що являла собою невеликий каністер з вибуховою речовиною. Вона впала в саду за 120 метрів від приміщення ОН і вибухла, не заподіявши ніякої шкоди. Незабаром на нью-йоркському летовищі Ля-Ґардія приземлився якийсь невеликий жовтий літак, пілот якого, говорячи з чужомовним акцентом, пояснив своє приземлення браком бензини і назвався «Супіною». Позичивши 40 центів, він поїхав до міста, обіцяючи бути назад о 9 годині, але на призначений час не повернувся. Поліція, обшукавши літак, знайшла в ньому плян Лейк-Сексесу з відзначеною хрестом будівлею ОН. Супіна, за поясненням його брата, страждає на галюцинацію і гостро переживає події в Европі, вважаючи, що світ перебуває напередодні нової війни і що ОН не виявляє достатньої енерґії, щоб запобігти їй. Другого дня його заарештували в Нью-Гавені. Він виявився 36-літнім учнем летунської школи Стефеном Супіною, якому дозволено було зробити навчальний політ лише над територією школи. (ДЕНА)

ЕМІҐРАЦІЯ ДО США ПОЧНЕТЬСЯ ВЖЕ В СЕРПНІ

Як повідомляє з Вашінґтону на підставі урядової інформації аґенство «Інтер Кетолік Прес Еджeнсі», перший транспорт европейських ДП, переселюваних до США за новим законом, має прибути туди вже в серпні. Хоч комісія з трьох осіб, що повинна керувати здійсненням цього закону, ще не починала працювати, проте і в Америці і в Европі одночасно провадиться підготовча до переселення робота. Для католицьких іміґрантів уже складають в США списки підприємців, згодних прийняти ДП на працю, а відповідні парафії готують приміщення для поселенців. Перший транспорт має прибути пароплавом до канадського порту Галіфакс, звідки його відвезуть залізницею до США. Для перевезення ДП морська комісія надає 10 транспортових пароплавів і кілька військових кораблів. Тим часом, щоб перевезти в першому році 102 000 ДП, треба довести число пароплавів до 25. Чимало клопоту завдає іміґраційним установам побоювання проникнення з іміґрантами комуністів, що зможуть намагатися дістатися таким способом до США, щоб провадити там за вказівками з Москви підривну роботу.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО ҐВАТЕМАЛІ

Пресова служба Головної Квартири ІРО в американській зоні надіслала до поширення ДП-пресою таке пресове повідомлення ч. 64 ПСІРО в Женеві:

Ґватемаля вивчає можливість переселення до неї збігців Представник Ґватемалі **Дюпон-Вільйомін** повідомив підготовчий комітет інтернаціональної організації для втікачів (ПСІРО), який провадить тепер засідання в Женеві, що Ґватемаля зробила перші кроки прийняти при наявності відповідних умов **50 000 ДП родинними групами.** За словами виконавчого секретаря комітету Вільяма Така, незабаром до Ґватемалі буде посланий представник організації, щоб обговорити цей проєкт. Представник Ґватемалі **заявив,** що його уряд у зв'язку з запланованою іміґрацією заснував спеціяльне поселенче бюро, яке, згідно з прийнятими постановами, обрало невикористані земельні ділянки в Ґватемалі для першого оселення на них землеробів. Право громадянства, за його словами, буде надано прийнятим поселенцям за 5 років. Надалі для поселення можуть бути використані державні землі в інших районах країни.

— За заявою австралійського Міністер-президента і міністра зовнішніх справ Іветта, взаємовідносини між Австралією і Великобританією ще ніколи не були такими щиро приязними, як тепер. Іветт має запропонувати створити для всього брітанського комонвелту «центральний секретаріят».

— В Мюнхені заарештовано 28 німців і ДП, що під час процесії в день свята Божого Тіла викрали з залізничного вагона понад 1300 «кер-пакетів», більшість з яких поліція виявила.

Михайло Островерха

Ще один горох об стіну...

(Дискусійна стаття)

Інакше й бути не може! Час бо тепер такий мерзенний! Люди говорять одне, а роблять зовсім навпаки. Ось, для прикладу: прийдуть від Католицької Місії з Канади дарунки для вдів і сиріт у чаших таборах, а пані референтка суспільної опіки при лідері групи розділить — і то ідеально, бо для «ідеалістів» — ці дарунки між жонатих і замужніх та й.. несиріт. Не пам'ятаю хто: чи наш природознавець Іван Верхрацький чи французький критик Ремі Де Ґурмон твердить, що як такий стан дисгармоній у діянні об'являється у звірят, то це значить: анормальний стан. А в людини — заходить ум за «разум».

Проповідувати ненависть до якогось політичного середовища, ясніше — держави, а своїми поступками вивертати проповідуване верхи дном, то це справді — дивне явище.

Знаю, що оця моя публіцистичного характеру стаття не викличе бурі навіть у каламарі збовтаного у таборових умовинах чорнила. Але, щоб якось утривалити цей наш стан, я підношу цей «протест», і берусь за цю тему: горох об стіну або «Українська часописна мова в 1945—1948».

Гарна бо українська мова — гордість наша й чужинців радість. Гармонійна вона і жива, кольориту снажного, а синтакса її милує вухо. Кожне слово її, цієї української мови, коли вимовляти його, творить світ багатої чарівної уяви. З нашої мови красу й силу взяла московська мова: занесли туди цю нашу мову в першу чергу таки наші людоньки — зокрема з тих часів починаючи, коли в московській імперії на 31 митрополитів, архиєпископів і єпископів було.. двадцять дев'ять українців. Часи — для нас сумної пам'яти Петра Першого. Нашою мовою сититься і польська мова. Та воно й нічого дивуватись: як хтось, на щось багатий, то чому не взяти в нього, надто — коли і щедрий він!

І лихо не в тому, що московська чи інші мови збагачуються коштом української мови. Також і ми не є вже такі «хусити», щоб не порушили чужої мови. Такі слова як: чемерка, барило, бинда, базар, козак, чоботи — самі стверджують про це. Багатіла наша мова напливом чужо-національного елементу на наші землі — як показує історія. А ми стравлювали цей наплив і його мову. Але ж були це часи нашої державної і культурної — а пізніше, за гетманщини, лиш культурної — повної незалежности. Та й Валуєв заборонив українське слово, але не калічив, не ґанґренував, не «творив» його «новим» для нас, бо не був іще такий вишукано лукавий, як сьогодняшні найдемократичніші «хазяєва» і їх блюдолизи фельдфебелі Корнійчуки.

Ніхто ж не стане оманювати себе, а ще менше всю тямущу братію нашу, що в кінці 1920 років Київська академія «схвалила» правопис української мови, то й ми тримаймось його; не стане оманювати, бо чуда в московській політиці супроти України в ніякісенькій данці — нема. Московські пани добре знають, що лишити повну свободу окремішности, самостійности української мови, то це може мати такі препогані наслідки, що й пшениця, і нафта, і вугілля, і залізо України може одного прегарного дня усамостійнитись, унезалежнитися від Москви. Москва бо знає, що мова — це душа народу, а душа не може відокремитись від тіла, коли те тіло живе, не загинуло. А знаємо, що при всій щирості, одушевленні за часів хитрого НЕП-у, й академі.. у справі нарад і ухвал при устійнюванні українського правопису, зі свого боку, щиро українського, зробила все, що лиш могла для добра українського правопису. Але знаємо дещо, що пізніше відважніші наші академіки протестували.. зі Львова проти «височайшева» зацікавлення українським правописом. Знаємо, як московське вухо вражене чистим згуком і змістом навіть однісінького притаманного українського слова викликало таку протидію проти цього слова — чи й слів! — що українські ступайки зчиняли рейвах, висуваючи на місце цього слова якийсь «новий» урок з «общепанятнава».

Але — ми є народ парадоксів. Ось у цьому й скривається усе лихо засмічування, загиджування української мови в часописах теперішньої нашої політичної еміґрації. Ніяк не хочемо поважно призадуматтись, що часопис, журнал має більше виховного впливу на читача, на масу, ніж і найкращий літературний твір: часопис читають, усі — літературний твір лиш вибранці, нехай що й з усіх суспільних верств. Добра й чиста мова чи така як тепер панує, вона непомітно, як капля у камені пробивається через думку в душу людини; пересічна людина «освічується» сьогодні при помочі часопису. І відповідальність часопису полягає на редакторах, журналістах, на всіх тих, що й оголошення «редаґують»: яка мова, чистота її, чий дух у тій мові? Мова це ж не «ляборатoрний препарат» — вона живе в народі, родиться з народу: це доказали Данте, Котляревський, Т. Шевченко. А все, що штучне, що нечесними шарлятанами чи невіжами накинене і насилу до вжитку масі подане, це сміття, чужі брязкітки: як на місці бандури — балалайка рипить ни навісно хропе гармошка.

Є багато тепер наших робітників пера, які «монопо-работили» українську мову до 1941 кажуть, що вона не академічка. Забули, що й Галичина дала свій вклад до літературної української мови; що Галичина перша дала нашу публіцистичну мову; що й у Галичині працювали і збагачували нашу мову постійно і послідовно від О. Кониського, П. Куліша, М. Драгоманова, М. Грушевського починаючи, на М. Вороному, Д. Донцову, Ф. Дудку, О. Зубенку, Н. Королевій, Н. Лівицькій-Холодній, Є. Маланюку, У. Самчуку й інших кінчаючи. Це ж справді — багатющий таки вклад! Сьогодні за одним махом «академісти» завзялись виключити цей вклад! Здоровий глузд — цього не сміє допустити.

Ми є політична еміґрація: ми є живий протест проти тоталітаризму, що привалює наш нарід — і політично, і релігійно, і культурно, і економічно. Тобто — будьмо послідовні: поли вріжмо, а відцураймось від тієї потвори, яка нас гнобить. А то? В нашій часописній мові аж кишитть від слів термінів, що від них смердить «Украинское правописание». Приклади — даю. Понад 50 років, як не більше, українські часописи, публіцистика, називали Америку в скороті ЗДА — З'єдинені Держави Америки. За останні роки прийшло оте бридке чуже «США». Пояснятейтесь, сперечайтесь, що the State, der Staat, lo Stato, це ж дослівно: держава. Нічого не помагає. «Стейт це не те, що держава, а тому «США» — каже вам академіст: ніяк бо він не второпає, (не — розумом, а -душею), що як із Києва в Москву прийде телеграма, а в ній є слово «ЗДА», то московський імперіяліст таки — і зовсім справедливо! — не зрозуміє цього слова, але імперіялістичне «США» «так єто да!» Ну то пишім так, щоб було созгучно з московським імперіялізмом, бо «так уже привикли»? Або: ґастроль. Може б уже для созгучности й ґастшпіль, ґастмаль, ґастрехт. Але, пробачте, передав я куті меду: випало з моєї уваги, що й «братня» мова не має цих «буттербротів». Або: порціон, шанс, парашут, зона двозонія, гемюза, кунстштюк, але.. мунштук; а їх, цих московських брязкальців тримаються усякі рулони, плани, колоністи. Чи таки: розшукує, пошукує, різниця, повноваження, командир, платежоспроможність. Це є слова, які по українськи згучать: не розыскивает і не poszukuje, а шукає; різниця — цього слова я й не беруся збивати, бо ріжниця є серед людей, що цю ріжницю шанують, терплять, а різниця є там, де різали й досі ріжуть і мордують за- ріжницю; повноваження — хіба тому, щоб не відскочити далеко від полномочих; і хіба не краще й по нашому старшина, начальник, команьдант, а чому «камандір»? Ну, а як є «друкоможливість» і «естетиксповність», то може бути й платежоспроможність. Або ще така коловатиця: є результати і консеквенції — висліди і наслідки. А в нашій пресі вибори мають наслідки, а московська інвазія України хіба, берімо послідовно, висліди? Мені ж виходить таке: вибори в найдемократичнішій країні не мають ніколи вислідів, а за[illegible] в тій смузі, де вибори дають висліди, а тільки — от, берімо, страйки в Парижі, це вже були наслідки «батьківської» пропаґанди роботи. Не менше кумедно виходить, коли президент Трумен скликає дочасний конґрес. Слава Богу, думаєш, що не вічний, бо тоді горе нам! Щойно зо змісту вістки дочитуєшся, що це позачерговий, передчасний, окремо скликаний конґрес. А ті «Де Ґолль, демісія, Верхня і Нижня палата», це лиш додатки до тієї сумної сумішки штучної «неукраїнської» мови.

З браку місця не беру тут під узагу таких диких і нечуваних в устах німця, а таких зрозумілих в «братній» мові каламбурів: «юберменш поїхав із Мюнхену через Нюрнберг і Вюрцберґ до Гемюнден і там купив гемюзу».

Ці нашвидку накреслені зауваги кидаю як горохом об стіну. Знаю це! Бо здоровий глузд до найближчого катаклізму перестав діяти серед нас і в нас.

П. С. Нещодавно, один відомий наш критик радився в одного відомого нашого письменника: »Що б то доброго на українську мову перекласти?» Відповідь була: «Перекладіть «Українські Вісті». —

Кожному слово

Декляративна заява делеґата УРДП (с) на Національній Раді

На прохання проводу УРДП(с) містимо текст заяви делеґата тієї партії в Національній Раді з приводу експозе Голови Виконного Органу:

Іменем Української Революційно-Демократичної Партії (соціялістичної) вважаю за свій обов'язок з приводу експозе уряду скласти таку заяву:

УРДП(с) з певних і достатніх мотивів, не бере участи в щойно переформованому уряді. Проте вітає переформований і оновлений на нових засадах уряд УНР і заявляє свою готовість підтримувати його в його важкій і відповідальній державно-визвольній акції.

Не забираючи тепер жадного критичного слова до щойно виголошеного експозе прем'єра міністрів новозформованого уряду, ми залишаємо за собою право критичного слова, того або іншого ставлення до практичної діяльности уряду чи оцінки його поступовань на майбутнє, в залежності від його конкретної міжнародньої і внутрішньо-української акції.

Якщо новостворений уряд буде бойовим штабом української роволюційно-визвольної боротьби, не зраджуючи притому основних засад соціяльної справедливости для трудящого українського народу — ми такий уряд будемо беззастережно підтримувати.

Якщо ж уряд втратить основний соціяльно-визвольний орієнтир, якщо він стане іграшкою в руках ворожих українському трудящому народові імперіялістичних сил, якщо він у своїй діяльності спрямовуватиме українську визвольну боротьбу на шлях контреволюції і реставрації, якщо він у боротьбі за нашу державну незалежність зорієнтовуватиме нас на шлях окупаційної залежности, якими б «благодійними» мотивами це не прикривалось, — ми залишаємо за собою право не тільки не підтримувати, але й поборювати таку діяльність уряду.

Чи не забагато пам'ятників ?

Вельмишановний Пане Редакторе!

Будучи постійним читачем української преси, зокрема «Неділі» я зауважив, що майже в кожнім числі повідомляється, що там і там, в такому і такому таборі відбулося посвячення пам'ятника Героїв. Мимоволі насувається питання: як довго ми будемо жити лише пам'ятниками по Героях? До речі, пригадаймо, собі масові сипання могил та ставлення пам'ятників Героям майже в кожнім селі, містечку і місті в 1941 році на західних українських землях. Що сьогодні з тими пам'ятниками? Ворог знівечив.. Чи надовго ми вшанували загиблих Героїв? А що буде завтра з пам'ятниками поставленими в таборах, коли нас з Німеччини вивезуть? Пригадується мені в одному таборі дуже гарний пам'ятник. Коштував він добру суму. Одначе через деякий час табір перенесли в іншу місцевість, а туди перевезено іншу національність. Що сталося з пам'ятником? Безперечно його розібрали, щоб не дати нівечити, «Вчора святили — сьогодні ломами розвалюють» — чулися голоси. Витрачені гроші пропали. І те саме станеться через деякий час з кожним пам'ятником, побудованим у таборі. Чи ми вже такі багаті, що можемо на короткий період часу викидати тисячі марок? Чи пам'ять Героїв не можна вшанувати іншим, більш реальним та триваліщим способом?

Створити наприклад «Фонд Пам'яти Героїв», де вжити ті суми, які мали б бути видані на побудову камінного пам'ятника. Цей «Фонд Пам'яти Героїв» допомогав би тим власне ще живим Героям, які плече-в-плече з загиблими на фронті, в ворожих тюрмах в глибокому підпіллі чи в партизанських загонах разом боролися, а сьогодні з втраченим здоров'ям борються за своє скромне фізичне існування. З того власне фонду дати найбільш заслуженим живим ще Героям допомогу чи в їх студіях чи в інвалідності. Тоді пам'ять по загиблих Героях буде міцніше жевріти в народі, який ставитиме все нові і нові фонди — пам'ятники полеглим Героям на поміч ще живим Героям наших визвольних змагань.

Ш-ун.

Відпов'дь реж. Гірнякові

Вельмишановний Пане Редакторе!

Не відмовте помістити у цінній Вашій газеті — заяву Правління Об'єднаних Мистців Української Сцени (ОМУС), у зв'язку з відкритим листом реж. Й. Гірняка, поміщеним в «Українських Вістях» ч. 56 (208) за 10 липня 1948.

Об'єднання Мистців Української Сцени (ОМУС), на протязі двох — і піврічної своєї діяльности пробобило важку і невдячну та проте доволі велику роботу в ділянці організації театрального мистецького життя на еміґрації, та у боротьбі з проявами антихудожньої та антигромадської діяльности деяких театральних колективів і поодиноких працівників сцени.

Праця ОМУС-у найшла належну оцінку так наших найвищих громадських чинників і преси, як і з'їздів членів Об'єднання. На загальних З'їздах членів ОМУС-у проробляллися творчі питання з ділянки театрального мистецтва при співучасті відомих знавців мистецтва (д-р Шлемкевич, проф. Гаєвський, Ю. Косач, І. Костецький, З. Тарнавський та інші). На З'їздах ОМУС-у не мали місця ніякі (як це твердить у своєму

Хвилинка без політики

Що знаєте про людський сон ?

Професор Мюллер був від 1920 р. ординаріюсом внутрішньої медицини в Ерлянґському університеті. Він написав багато підручників і працює головне над науковими проблемами неврології і веґетативної нервової системи. Він є член Неврологічного Товариства в Токіо.

Це подивугідний факт, що ми майже зовсім нічого не знаємо про психологію сну — тобто про життьові процеси, що викликають сон. А ми ж третину свого життя проводимо у сні! Хто — як автор цих рядків — перейшов 70 літ життя, то більш, ніж 20 літ проспав. Як багато можна було б зробити за цей час, що ми проспали! Але — так кажуть —сон конче потрібен для відпочинку органів тіла. Правда — це загальне формулювання не цілком слушне ,бо ввісні серце, печінки і нирки без перерви продовжують працювати. Також не переривається реґулювання теплоти тіла, водяного складу і кровобігу. Отже веґетативна або як її називаю «життьова» нервова система не знаючи втоми і під час сну залишається в стані діяльности.

Сон-відпочинок обмежується по суті вилученням діяльности великого мозку, що перериває свої зв'язки з навколишнім світом.

Вказівку до з'ясування втоми і сну дає нам речення, яке свідчить, що ми ввечорі почуваємо себе «вичерпаними» й «позбавленими енерґії». Напрошується порівняти розпруження і втрату енерґії з вичерпанням **акумулятора** — натомість новопробуджену життьову енерґію з його наснагою. Як в олив'яного акумулятора наснаження й розрядження — отож розвиток струму — постає внаслідок мандрування олив'яних йонів, так само і в організмі відроджуючу силу можна б пояснити мандрами йонів між ґанґлійними клітинами мозку й ополокуючою їх кров'яною рідиною. Доведено, що клітини наших внутрішніх органів- насамперед ґанґлійні клітини мозку — значно багатші на калій і фосфор ніж отікаючий кров'яний плин, що виявляє зайвину кухарської соли. Під час неспання відбувається відплив калію і фосфору з тканинних клітин у кров'яну плязму та всякнення натрію і води в органічні клітини, а водночас встановлено, що підчас сну-навпаки- калійний і фосфорний склад тканних клітин знову збільшується, а натрійний і водний склад їх зменшується.

Виходить отже, що при втомі і відпочинку не так важить обмін поживних речовин, як лише вирішальну ролю віділграє більше вимін мінералів.

Іншими словами — треба вбачати причину втоми й відпочинку в мандруванні електрично наснажених атомів і молекул. Нам здається, що втома сходить до послаблення біоелектричних сил, до «відпруження», а відпочинок — до прибуття потенційної енерґії-життьової сили.

Як мозок під час сну наснажується новими біоелектричними силами, це є і — я побоююся — залишиться таємницею. Ми знаємо лише, що — згідно з свідченнями віденського невролога барона фон Економо — в глибині мозку при переході від третьої до четвертої мізкової комори лежить «керуючий центр сну», що його захворювання спричинює манію оспалости і порушує нормальний сон. Як сплячий пробуджується зі сну — ми не знаємо, одно лише певне: коли великий мозок навантажився новою потенційною енерґією, коли чоловік «виспався» — тоді він прокидається.

Отже у сні відбувається «обмін енерґії», коливання між відпливом енерґії при неспанні й нагромадженням її при сні. Оцей «обмін енерґії» принципово відрізняється від «обміну речовин». Та подібно як акумулятор і о[illegible]ітляна батерія автомобіля дістає зарядку від бензинового мотору — таксамо, зрештою, й органічне енергохазяйство (біоелектричне духове енер. огосподарство) черпає свої сили з обміну речовин.

В той час, як без прийняття їжі людина може жити багато днів то при суцільнім позбавлення сну вона гине вже в найкоротший час. Зачерпання енерґії відбувається якраз переважно у сні.

Мати-природа дбає про докладне вдержання біолектричного енерґообмінного балянсу, зберігаючи його в рівновазі почуттям мукою доймаючої втоми й благодайною дією сну, що покріплює та вщасливлює нас.

Замість ув'язнення — штрафи

Як повідомив заступник шефа правного відділу Гессенської військової управи Робінсон, після валютної реформи суди почали знову застосовувати покарання переважно штрафом замість ув'язнення. Від цього раніше їх стримувала мала вартість старих грошей. За німецькими законами, суд може замінити грошовим штрафом перше-ліпше покарання ув'язненням до 3 місяців. Відповідно до меншої кількости грошей штрафні суми знижено до однієї десятої, отже максимальний штраф тепер, замість колишніх 10.000 *DM*, становитиме 1000 марок. У в'язницях засуджених на термін менше трьох місяців є 15%. (Франкфуртер Рундшау")

Понад 65.000 „воєнних невіст" — до США

Кількість невіст американських вояків і службовців в Европі, що домагалися виїзду до США, з 1237 в першому кварталі ц. р майже подвоїлася в дургому кварталі, досягши 2403 Разом до 10 липня з Европи до США виїхали вже 65 833 „воєнних невіст".

Обережно їжте гриби!

БАЙРОЙТ (Дена) За минулий тиждень в Кронаху отруїлися грибами і були приставлені до лікарні 18 осіб, в Кульмбаху — 12 і в Байройті — 15. Знавці грибів, припускаючи, що цього року губчастий наріст грибів багатший на отруйні речовини, ніж звичайно, закликають до якнайбільшої обережності при споживанні грибів.

Обласна Спілка Українських Журналістів в Ашаффенбурзі

влаштовує в п'ятницю 30 липня, в залі „Буа Бруле", о годині 21 відчит

„Міжнароднє становище й українська справа"

Прелеґент: Г. Которович

відкритому листі реж. Й. Гірняк) — «парадні та еґоцентричні звіти», а навпаки, критика роботи Правління проводилася на засадах демократії, де кожному вільно було висловлювати свою думку і впливати на загальні напрями діяльності Правління.

Таку можливість вільної критики праці Правління ОМУС-у мав без сумніву і такий визначний член нашого Об'єднання, як реж. Й. Гірняк. Дозволимо собі зацитувати слова реж. Гірняка на III-ому з'їзді ОМУС-у, де він, обговорюючи дотеперішню працю ОМУС-у, висловився так: «Проведений дотеперішнім Правлінням шлях двохрічної праці ОМУС-у доволі поважний і ОМУС може почванитися успіхами. Тому я переконаний, що у сьогоднішніх виборах нового правління, не буде основних змін його особового складу та бажаю новому правлінню успіхів у дальшій його праці».

Правління ОМУС-у не бере на себе вирішування, де саме реж. Гірняк був щирим, чи на З'їзді членів ОМУС-у, чи в своєму недавньому відкритому листі.

На наше диво, реж. Гірняк, знаючи завдання ОМУС-у, накидає йому (в своєму відкритому листі) цілком невластиві завдання, керувати адміністративно-господарчими справами поодиноких театральних колективів. Також реж. Гірняк, цілком помилково утотожнює ОМУС з особою його голови (реж. Блавацького) бо всі рішення Правління ухвалюють колективно на засіданнях Правління. Такий погляд реж. Гірняка є важкою образою всіх членів Правління.

Реж. Й. Гірняк, як член Правління, і заступник голови ОМУС-у, мав також повну можливість, а навіть обов'язок вияснити своє ставлення до праці Правління і виявити ініціятиву в напрямі покращення цієї роботи, одначе він, на жаль, цих можливостей не використав.

Вважаємо, що перед публікацією відкритого листа, як останнього засобу, реж. Гірняк, повинен був попробувати вияснити свої претенсії до ОМУС-у на одному із засідань Правління, так, як це в громадському житті водиться.

Тому вчинок реж. Й. Гірняка ми розглядаємо як неетичний і не громадський, бо його інтенція, очевидно, спричинити розкол, з таким трудом і витратою сил створеної організації.

Правління ОМУС-у

В. Блавацький — голова

Е. Курило — секретар

Я. Барнич — чл. Правління

Ю. Григоренко — чл. Правління

Р. Тимчук — член Правління

На допомогу хворим українцям

(Від окремого кореспондента «Неділі»)

Наслідки грошової реформи відчули всі скитальці, але найбільше ті, що знаходяться по шпиталях і потребують сторонньої помочі. Тому з щирою подякою треба відмічати кожну акцію допомоги цим людям. Одним з проявів такої допомоги — і при тому допомоги не словом, а ділом — був **концерт Ганни Шерей,** що відбувся в таборі Майнц-Кастель 25. 7. 48 р. З приємністю констатуємо висский рівень національної свідомости нашої співачки та її акомпоніяторки п. **Ольги Бервицької,** що віддали увесь прибуток з концерту на СХС для допомоги хворим на сухоти українцям.

Як і треба було сподіватись, концерт (більшість точок якого Ганна Шерей співала уперше), був чудовим. Численні слухачі дуже тепло сприймали кожну точку, а присутність Президента УНР Андрія Лівицького та високих українських достойників надавали вечеру спеціяльної урочистості. З приємністю констатуємо, що Ганна Шерей, не обмежується музикою клясиків (Лисенка, Леонтовича та ін.), а вводить у свій репертуар також і твори сучасних композиторів: того вечора ми чули Грудіна (на слова Олеся «Ти не прийшов»), а також Білогруда — талановитого 25-річного студента гайдельберзької консерваторії, відомого своєю музикою до одної німецької п'єси, що з успіхом ставиться тепер по німецьких театрах; музика цього студента на слова Тараса Шевченка звучала для присутніх ні трохи не гірш, аніж клясичні твори заслужених українських композиторів. Вже після першої половини концертантка мусіла співати «на біс». Коли ж скінчилась друга й остання половина, захоплена публіка просто не хотіла пускати співачку зі сцени і їй знову довелось виступати. Теплими, зворушливими словами дякували їй від СХС — інж. Яременко, а від таборової ради — п. Тиравський. Китиці живих квітів, піднесені кожним із них артистці були скромним відзначенням заслуг Ганни Шерей в галузі вокального мистецтва. Концерт, крім високого мистецького рівня, цінний тим, що показав іще одну дорогу, котрою можна нести нашим хворим допомогу якої вони так потребують.

П. Дубів

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. 400.—*DM*, $^1/_2$ стор. 200.—*DM*, $^1/_4$ стор, 100.—*DM*, $^1/_8$ стор. 50.—*DM* $^1/_{16}$ стор. 30.—*DM*, $^1/_{32}$ стор. 15.—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне: 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

Батьки! Матері! Велика радість для дітей!

вже вийшла з друку збірка:

27 НАРОДНІХ КАЗОК

Двокольорові ілюстрації до кожної казки

Ціна збірки: 3 *DM* - Замовляти: Кооп. „Кос", München, Rosenheimerstr. 46a. Кооперативам, кіоскам і кольпортерам 20% знижки. Висилається тільки за готівку або за післяплатою. Хто замовляє менше ніж 5 прим., платить кошти пересилки. 2-3 b

Українська Економічна Висока Школа

В звязку з оголошенням Ректорату Української Економічної Високої Школи в Мюнхені про записи студентів на зимовий семестер 1948/49 повідомляє Ректорат УЕВШ додатково, що семестрові оплати остають такі, як були оголошені, але в індивідуальних випадках буде Ректорат давати студентам знижки семестрових оплат, а вразі сприятливого укладу ситуації зможе взагалі знижити семестрову оплату всім студентам.

1-1 Ректор

Ректорат Укр. Технічно-Господарського Інституту (УТГІ)

оголошує впис на зимові Семестри ак р. 1948/49 а саме:

1, 3, 4, 5, 6 і 7 сем. Аґрономічно-Лісового Ф-ту (Реґенсбурґ)

1, 3, 5, 7 і 8 сем. Ветеринарного Ф-ту (Мюнхен)

1, 3, 5 і 7 сем. Інженерного Ф-ту (Реґенсбурґ)

1, 3, 4 і 5 сем Фармацевтичного Ф-ту (Мюнхен)

1, 3, 5, 6 і 7 сем. Економічного Ф-ту (Реґенсбурґ)

Дійсними студентами можуть бути особи з матурою. Для впису на старші семестри належить предложити документи про закінчення попередніх семестрів. Вписове 15 — *DM*, а студійне 150 *DM* за семестр. — Термін впису закінчується 31 серпня, а 1 вересня починається шкільний рік.

Прохання подавати на ім'я Ректора УТГІ: Реґенсбурґ, Пауль Гейзе Штрассе 2, Мюнхен: Фюріхштрассе 53/II, Фюріхшуле. На писемну відповідь прикладати в поштових значках 1 *DM*. 1-2

Машини до писання та бюрові машини всіх типів (також з дефектами) купує за готівку:

JOSEF BACHMANN

Reparaturwerkstätte für Büromaschinen

Aschaffenburg, Landingstrasse 2

Telefon 2772

1-2

Словники Ланґеншайдта англійсько-німецькі і нім.-англ., два оправлені томи, 1093 сторінки. Ціна 12,80 *DM*.

Langenscheidt's Englisch, Selbstunterricht in 20 Lektionen, von K. Blattner. 309 стор. Ціна 20 *DM*. — „Син України" Історична повість, 52 ілюстрації і кольорові малюнки, 180 сторін великого формату, тверда оправа. Ціна 5 *DM*. „Українська народна вишивка", серія І, 25 таблиць-взорів. Ціна 7 *DM*. „Мистецькі взори українських вишивок", 16 таблиць, Ціна 6 *DM*. — **„Kultura"** польський журнал із Парижа, ч. 1—8 по 2,50 *DM*. М. Коцюбинський, том V. Ціна 3 *DM*. „Діти чумацького шляху", том 1—3, по 4 *DM*. Словники всяких мов, фахові найкращих нім. видавництв. За кожну поручену посилку додатково 2 *DM*. Негайно висилає тільки по одержанні належности переказам: O. Karaschkewytsch (13b) Berchtesgaden, Schließfach 5. 1-2

Об'єднання українських видавців

В Мюнхені 15 липня ц. р. відбувся з'їзд представників українських видавництв, книгарень і друкарень, скликаний за ініціятивою Української Книгарні, Мюнхен; В-ва „Українська Трибуна", Мюнхен; В-чої Спілки „Українське Слово", Реґенсбурґ; Кооп. „Кос", Мюнхен за участю представників 16 видавництв, 2 друкарень і 12 книгарень:

У висліді нарад З'їзд схвалив:

1) Упорядкувати й скоординувати видавничу діяльність, упорядкувати продаж і кольпортаж українських видань на чужині; тим самим спричинитися до створення видавничих можливостей для українських робітників пера, створення джерел утримання для найталановитіших українських мистців, письменників, поетів та журналістів, а через це й до підвищення художньої якости друкованого слова на чужині.

2) З огляду на грошову реформу, видати спільний каталог і список цін на всі видання, що були б обов'язкові на терені цілої Німеччини.

3) Створити об'єднання українських видавців, друкарів і книгарів, що наладнає тісну співпрацю з такими ж установами в інших країнах.

4) Для підготовчої роботи, зокрема складення статуту й скликання основуючих зборів Об'єднання, вибрано Ініціятивний Комітет у складі 7 осіб.

Об'єднання Укр. Видавництв, Друкарень і Книгарень на чужині

Тимч. осідок: Мюнхен, Дахауерштр. 9/I

НАйКРАЩИЙ УСПІХ МАЮТЬ ОГОЛОШЕННЯ В „НЕДІЛІ"!

В справі закордонних стипендій

„Комісія Допомоги Українському Студентству" (Фюрт, Даніель-Лєйштрассе, I/III.) пригадує востаннє, що прохання без належних документів, зокрема без посвідки про знання відповідної мови, не будуть розглядатись. До прохань належить долучити поштові значки на відповідь. 1-1 b

ПОДЯКИ

Висловлюємо нашу щиру подяку Високопресвященному Архиєпископу Григорію та Всечесному духовенству УАПЦ, церковним та іншим хорам, ґенералітету, Комітету по влаштуванню похорону, військовим, громадським орґанізаціям та делеґаціям, пластовим частинам та громадянству, що своєю численною участю у похороні вшанували пам'ять Ґен-Штабу Ґенерал-Хорунжого Всеволода Миколаєвича Петрова та висловами свого співчуття бажали зменшити безмежне горе наше.

*

Зокрема складаємо глибоку подяку Олександру Івановичу Черкасевичу за його віддану щоденну поміч під час хвороби Покійного, яка може бути зразком християнської любови й старшинської пошани до свого Начальника

Дружина і син.

1 1 b

Технік - Дентист

Приймає всі технічні праці, виконує протези, містки, коронкі і т. д. з власних і доручених матеріялів по знижених цінах. Години принять 13 — 18.

Z. KRUPSKI

Zahntechnisches Laboratorium

Aschaffenburg - Schweinheim

Heimstraße 5 - Ufr. - Telefon 2920

2-2

Перечитайте і виконайте!

До Шановної Редакції „Неділі".

Цією дорогою звертаюсь з проханням до Вас, коли маєте змогу, вислати для хворих полонених Вашу цінну газету.

З огляду на те, що ми не маємо жодних матеріяльних засобів, не можемо запевнити Вас конкретними зобов'язаннями, одначе думаю що ми себе слушно виправдаємо в майбутньому.

Уважаю, що не відкинете, а позитивно полагодите наше прохання, тому Вам вдячний заздалегідь.

Залишаюсь з національним привітом і пошаною до Вас та від імени хорих здоровлю Вас щиро.

Pochylczuk Iwan, B 301577 Military Hospital PoW - Redgrave-Park Diss Norfolk

ПРОЩАННЯ

Від'їжджаючи до далекої Австралії, щиро стискаємо руку всім нашим друзям і знайомим. До побачення на Рідних Землях. Родина Грушецьких. (Ля 1 арде).

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Українець, 40 років, власник поважної фірми у великому німецькому місті радо познайомиться з інтелігентною, товариською українкою до 32 років, що не має наміру залишати Німеччину. Ціль поважна. Лише серйозні листи (зі знимкою, яку поверну) до „Неділі" під „фабрикант"! 3-3 z

? БАЖАЄТЕ БЕЗПЕРЕБІЙНО ОДЕРЖУВАТИ **«НЕДІЛЮ»**

ПЕРЕДПЛАТІТЬ НАШ ЧАСОПИС, ВИСИЛАЮЧИ ПОШТОВИМ ПЕРЕКАЗОМ 1,2 — МАРОК (ЗА 1 МІСЯЦЬ), АБО 3,5 — МАРОК (ЗА 3 МІСЯЦІ)

Адресуйте так:

VERLAG „NEDILA"
ASCHAFFENBURG
Schweinheimer Straße 50.

РОЗШУКУЮТЬ

Білоруси! Хто з Вас знає чи був поінформований про таких громадян мінської области, вивезених у 1941 р. силою до Німеччини: Антона Воротніцького з сім'єю з с. Ручка, Ігната Скидари сім'єю з с. Суціня та Федора Мазовка f з с. Восова, подайте вістку для Станислава Метежа, Ukrainian Labor Camp, Giessen. 2-2

„Я — ва"! Прошу подати під „Альбіон" адресу, на яку маю до Вас писати! 2-2

Рудяк Катерину зі с. Губин п. Бучач, що цілий час перебувала в Osterhofen (13b) Ndb. Зголошення слати на адресу: Jacyna Petro 82 P. O. W. Fakenham, Norfolk, England. 2-2 b

Доньку Наталію та земляків шукає Олексій Мироненко з с. Рудаєвки, Лозівського р-ну, Харківщина. Повідомити: Belgie, 57 rue Bois Moncen Monigny 5/S Mironenko Alex. 2-3 z

Нечет Марію, Люсю і Ніну розшукує Павло Нечет. Писати до „Неділі" 4-5-z

Літературні понеділки й академічні четверги УВАН

Українська Вільна Академія Наук Авґсбурґ, Сомме-Касерне повідомляє:

Літературна Секція УВАН та Авґсбурзьке об'єднання членів МУР'у з 26 липня 1948 року в залі СУМ'у відкрили цикл літературних доповідей і вечорів щопонеділка о $6^1/_2$ год. вечора під загальною назвою:

Літературні понеділки

26 - VII відбулося відкриття з доповіддю: В Порський. Лебедина пісня Михайла Драй - Хмари. Читання поезій Драй-Хмари.

2 - VIII Спогади О. Копиця. Вступне слово. Читання вибраних місць зі споминків.

9 - VIII Поезія Богдана Кравцева. Вступне слово Василя Барки. Читання оригінальних і перекладних поезій.

16 - VIII Новий роман Докії Гуменної „Діти Чумацького шляху" Вступні слова: Іван Коровицкий, Василь Чапленко. Дискусія.

23 - VIII Пам'яти Андрія Гарасевича. Вступне слово: д-р М. Антонович. Читання творів Гарасевича.

30 - VIII Творчість Софії Парфанович. Вступне слово В. Порського. Читання новель.

6 - IX Рільке в українських перекладах. Вступне слово Вол. Державина.

13 - IX „Доктор Серафікус" Віктора Домонтовича. Вступне слово. Дискусія.

20 - IX Поезія Миколи Зерова. Вступне слово В. Державина. Читання оригінальних і перекладних поезій.

*

Редакція журналу „Україна" та Історично - філологічне Т-во на еміґрації з 29 липня 1948 року в залі СУМ'у відкривають цикл академічних доповідей і конференцій, що відбуватимуться кожного четверга о $6^1/_2$ год. вечора під загальною назвою:

Академічні четверги

29 - VII відбулося відкриття з доповіддю Проф. П. Курінного, Столиця України — Київ (за даними археології та історичної топографії.)

5 - VIII Проф Д-р Ганс Фіндайзен, „Мої наукові подорожі до СССР в 1927 - 1929 роках.

12 - VIII Проф. Ю. Бойко, Українська література під совєтами за останні роки.

19 - VIII Конференція літературознавчої та мовознавчої груп УВАН присвячена пам'яті акад. Ст. Смаль-Стоцького, Проф. В. Петрова, Проф. В. Чапленка

26 - VIII Проф. О Повстенко. Руїни Києва в добу Богдана Хмельницького на малюнках голяндського маляра (1651р)

2 - IX Проф. д-р Л. Чикаленко. Український учений Федір Вовк (до 30-річчя з дня смерти).

9 - IX Проф. В. Порський Примусовий репатріянт сто років тому (Кирило-методіївець - Микола Савич).

Президія УВАН

Треба Вам грошей...

Продайте невживані Вами вже більше речі в обмінній крамниці:

Tauschzentrale Stock

Aschaffenburg, Herstallstraße 7

У нас дешево купите все. — Просимо оглянути наші вітрини. 3-5

Ціна 20 пфеніґів Preis 20 Pfennig
„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 8 СЕРПНЯ 1948 Nr. 135

На XIV-й Олімпіяді встановлюються щораз нові світові рекорди. — Англійський король Ґеорґ VI вітається з членами олімпійського Комітету під час урочистого відкриття. (Дена Нит)

Що сказав Сталін

амбасадорам західніх великодержав ?

(Н. Ц.) З напруженням і поміркованим оптимізмом очікує світ результатів розмов, що їх мали представники США, Велико-Брітанії і Франції в понеділок 2 серпня від год. 20 до 22-гої німецького літнього часу з генераліссімусом Йосипом Сталіном в Кремлі. Дипломати західніх великодержав переслали своїм урядам негайні повідомлення. Сподіваються загально, що три великодержави видадуть спільне комуніке щодо розмов у Кремлі. Офіційне повідомлення советського уряду, передане радіом і советською пресою без ніяких коментарів мало такий зміст: «Йосип В. Сталін, голова ради міністрів СССР, прийняв 2 серпня генерала Вальтера Бедела Сміса, амбасадора США, Йвеса Шатеньйо, французького амбасадора і Франка Робертса, особистого представника брітанского міністора зовнішних справ Ернеста Л. Бевіна. Вячеслав М. Молотов, міністер зовнішних справ СССР, взяв участь в прийомі. 4 серпня аґенство ІНС повідомило, що згідно з сподіваннями політичних спостерігачів у Москві, публікація комуніке про зміст розмов маршала Слаліна з представниками західніх держав має наступити безпосередньо після другої зустрічі з маршалом Сталіном, якої сподіваються протягом найближчих днів.

Конференцію з Сталіном попередили окремі розмови трьох західніх дипломатів з **Молотовом**, що несподівано повернувся минулої суботи зі своєї відпустки до Москви. В тих розмовах кожен з трьох дипломатів просив авдієнції в Кремлі. **Молотов перервав свою відпустку** після того як дипломати США, Великобрітанії і Франції поставили його заступникові Валер'яну Зоріну домагання мати з ним розмову. За припущенням паризької газети «Комба» Молотов перебував якраз на новій **конференції Комінформу недалеко Праги**, бо разом з ним Москву був залишив організатор Комінформу **Жданов**, а також французькі комуністичні провідники виїхали з Парижу. Розмова в Кремлі була найдовшою, що її Сталін не давав уже довтий час. Ця обставина дала підставу світовій опінії припускати наче б удалося пройти повз мертвий пункт в берлінському питанні. Існують здогади, що західні держави запропонували конференцію міністрів зовнішних справ, а навіть голів держав Великих Чотирьох, щоб розглянути берлінську кризу і німецьке питання. Кореспондент. АП, Едді Ґілмор повідомив коротко, що три уповноважені повернулися з Кремля **усміхнені і в доброму настрої**. Звернуло увагу, що три амбасадори, повернувшись до американської амбасади, не мали терпіння чекати вінди, поспішаючи по сходах на третій поверх до кабінету Бедела Сміса.

Як повідомляє «Старс енд Страйпс», в товаристві брітанського делеґата містера Робертса був пан Гюґ Ланфт, аташе брітанської амбасади, що був перекладачем високих брітанських достойників в попередніх розмовах із Сталіном.

Як повідомляє ЮП, припускають що **третього серпня в Кремлі скликано на важливу конференцію політ'юро; воно** радиться про становище советського уряду. Інформатор державного департаменту у Вашінґтоні відмовився подати повідомлення про справи, які обговорювалися в Москві, сказавши: «не можна тепер нічого сказати про ці розмови, але вони безумовно великої ваги.» Також брітанське міністерство зовнішніх справ дало розпорядження про **сувору офіційну мовчанку** щодо заходів західніх держав у Москві в справі досягнення европейського порозуміння з Росією. Очевидно, альянти побоювалися, що розповсюдження інформацій про західні пропозиції росіянам могло б легко пошкодити результатам московських розмов. В столицях Заходу підкреслюють, що три уряди готові використати всі засоби, щоб осягнути порозуміння з Росією, якщо вона погодиться припинити бльокаду Берліну.

ФОРМУЛЮЮТЬ ВІДПОВІДЬ СТАЛІНУ

Розмова амбасадора Сміса з Сталіном була третьою формальною візитою цього дипльомата в прем'єра СССР. Сміс не бачив Сталіна від часу візити в нього з міністром Маршалом з нагоди конференції в Москві весною 1947 року.

Всі три дипломати, що інтервеньювали в Сталіна, мають досвід в діяльності на московському ґрунті. Містер Робертс був колись радником брітанської амбасади і під час війни дуже часто їздив із своїм шефом на розмови до Сталіна. Американський амбасадор Сміс користався виключно советськими перекладачами. Француз Шатеньйо бачив Сталіна вперше, бо він лише недавно прибув до Москви. Політичні кола в Лондоні припускають, що СССР бажає **наново розпочати розмови чотирьох великодержав щодо міжнародного становища**. Доказом цього мав би бути факт прийняття Сталіном західніх дипломатів майже негайно після того, як вони про це просили. Загально думають, що такі розмови могли б відбуватися лише на основі двох передумов, а саме: чотири великодержави мусіли б мати ґарантію перебування в Берліні і що такі розмови не були б використані лише для пропаґандних цілей. Під цим оглядом звертає на себе увагу пресовий виступ голови закордонного комітету американської палати репрезентантів Ітона, що в інтерв'ю аґентству ІНС написав: для забезпеки миру треба переконати володарів Кремля, що США перебувають в Европі, щоб там лишитися, та що советська обструкційна політика не зможе відхилити США від тієї мети, яку Америка поставила перед собою для відбудови Европи.

Австралія вислала десять літаків типу Дакота для участи в берлінській операції. В світовій опінії переважає останніми днями думка, що **СССР не вживає бльокади Берліну, як викликача війни, лише як дипломатичний інструменнт для** заведення такого стану в Німеччині, який йому вигідний. Докази: нема познак якихось надвичайних рухів червоної армії на захід; треба було б 6—8 тижнів часу для офензивного розставлення червоної армії а до тієї пори промине б добра літня погода; щоправда заводи Скода й інші день і ніч працюють виготовляючи зброю росіянам, але ця зброя більш оборонного ніж офексивного характеру. В американській пресі переважає радше погляд, що росіяни при допомозі натиску бажали б зорганізувати швидше нову дипломатичну офензиву, побачивши, що їм невдалося організувати схітну.

Як повідомляє Космос, кабінети в Лондоні, Парижі й Вашінґтоні опрацювали вже, як кажуть, відповідь на дуже прецизні заяви Сталіна. Сталін мав сказати, що шанси нових розмов між 4-ма були б далеко більші, коли б західні держави не продовжували роботи над створенням західньонімецького уряду.

Підривна робота комуністів в США

Останніми днями два комітети американського Конґресу розглядали питання про **підпільну діяльність в США комуністів.** Професор Фордгемського університету колишній комуніст і редактор комуністичної нью-йоркської газети «Дейлі Воркер» Буденц заявив, що з багатих кіл Голлівуду каліфорнійським комуністам передано такі великі грошеві суми, що в партії постало навіть питання, чи мають вони стати прибутком партійної каси штату Каліфорнії, чи загально-національної партійної каси. За словами Буденца, комуністи в США влаштовують численні таємні конференції і взагалі їх партійна діяльність є на 70⁰/с засекреченою. Колишня комуністка Елізабет Бентлей визнала в комітеті для дослідження антиамериканської діяльности, що під час війни вона сама **керувала шпигунською діяльністю на користь СССР,** в яку були вплутані 30 колишніх американських урядовців. Вона назвала, між іншим, колишнього помічника державного секретаря в міністерстві торгівлі, який допомагав їй в цьому, і одного урядовця, що давав їй таємні інформації про Китай і повідомив про розшифрування в США секретного советського кода. Комітет зажадав негайного скликання суду для розгляду справи про комуністичну шпигунську діяльність в урядових установах США. Виступаючи 2 серпня в палаті репрезентантів, республіканець Джонкмен заявив, що міністерство зовнішніх справ уже «чисто виметено» від комуністичних та інших змовницьких елементів після звільнення з нього 134 урядовців, що могли являти загрозу для безпеки держави. (АП, Ройтер)

Американські комуністи голосуватимуть за Воллеса

ВАШІНҐТОН (АП). На 14-му конвенті комуністичної партії США, що відкрився в Нью-Йорку з участю делеґатів з усіх 48 штатів, провідник партії Фостер заявив перед 15 000 присутніх, що партія не виставлятиме цього року своїх кандидатів на президента й віцепрезидента США, а підтримуватиме кандандатури поступової партії, тобто Роллеса й Тейлора.

Дев'ята конференція ІРО

(Від нашого окремого кореспондента)

42 журналісти прибули на дев'яту пресову конференцію в Головній Квартирі ІРО до Бад-Кіссінґену **в середу 4 серпня.** Така незвичайно висока численість видавців і співробітників газет пояснюється, мабуть, двома причинами: 1) сподіванням, що ця конференція буде останньою для відкликаного керманича інформаційного відділу ПКІРО в американській зоні містера **Сасерленда Денлінґера,** 2) великою матеріяльною кризою в якій опинилися всі газети ДП. Журналісти сподівалися почути якісь слова надії на допомогу в їхній боротьбі за втримання своїх публікацій.

Проте, ані відкликаного директора Едвардса, ані містера Денлінґера в Кіссінґені ми вже не застали, хоч їх демісія мала обов'язувати лише від 5 серпня. **Містер Едвардс,** колишній заступник шефа унрівської місії в Чехо-Словаччині, працював у тій організації від 1944 року у перших таборах ДП на Середньому Сході. Під час війни був він одним з директорів американського Червоного Хреста у Великій Брітанії. Директором американської зони УНРРА, а згодом ІРО став він у січні 1947 року. За його влади було **переселено 74,112, і репатрійовано 16.008 ДП.** Він, між іншим, зредукував персонал іровської адміністрації з 2.600 осіб на 585. Містер Едвардс родом з південної Дакоти, але має також мешкання у Вашінґтоні.

Наступником містера Едвардса став, як вже окремо повідомлено, містер Філіп **Раєн** директор міжнародніх справ в Американському Червоному Хресті. Його прибуття до Бад-Кіссінґену сподіваються аж вкінці серпня. Він закінчив 1931 року університет у Форнгемі і має титул доктора соціології університету в Нотр Дам. мав виклади про соціяльну опіку в католицькому університеті. В Америці працював у державних установах в справі утриманням таборів для подорожніх і бездомних. Під час війни керував великим штабом для важливих допоміжних акцій. Містер Раєн знає з особистих подорожей Европу, Африку і Далекий Схід. Він-автор різних соціологічних книжок. Новому зональному директорові ІРО-38 років, він одружений і має двоє дітей.

(Далі на 8-ій стор)

...имчасовий наступник відкликаного зонального директора ІРО Едвардса м-р ...яни (посередині) під час візити в Ашаффенбурзі. Праворуч від нього м-р ...к, син генерального директора ІРО, який розом з міс Вінке (біля нього), відвідав „Неділю" і мав довшу розмову з її редакторами (Фото Білоус)

Кінець автокефалії Православної Церкви в Польщі

У світовій пресі повно вісток про черговий наступ Москви на церковному фронті. Одним з фраґментів цієї акції, яку широко обговоримо в одному з поточних чисел «Неділі», є ліквідація автокефалії православної церкви у Польщі, якої митрополита Діонисія — як «Неділя» вже повідомляла — ізольовано домашнім арештом. Православна церква у Польщі мала колись п'ять єпрхій, тепер має лише одну варшавську. Після усунення митрополита Діонисія до Москви виїхала, як повідомляє «Іст Юроп» окрема **делеґація під проводом білостоцького архиєпископа Тимофія Шретера.** Вона просила московського патріярха «визнати її автокефальною». 22 червня російський Синод окремим актом «затвердив» це право, а митрополит Миколай з доручення московської патріярхії «уневажнив» правдивий акт автокефалії православної церкви у Польщі наданий їй Томосом царгородського Патріярха 1925 року. На прохання делеґації московський патріярх висвятив одного варшавського протоєрея на **вроцлавського** єпископа.

Напад на нових імігрантів у Канадських Лісах

Лісові робітники французи напали на групи колишніх скитальців, що працювали в лісовому таборі Маратон, півтори милі від Горніпайну, в Онтаріо. З Солбері виїхала поліція для відновлення ладу. Звідомлення каже, що бились сокирами, ножами, дрючками й чим попало. Четверо людей важко поранені, кілька напять легче, десятеро арештовані. У них околицях було останнім часом багато комуністичної агітації. П'ять напасників дістали по 2 місяці тюрми, один 4 місяці. (Український Робітник).

Комітет Об'єднаної Европи не забуде України

Свого часу Український Конґресовий Комітет вислав великого листа до кол. брітанського прем'єра Вінстона Черчіла, вітаючи його виступ в справі европейської єдности на конґресі европейських федералістів у Газі в половині минулого місяця. При цій нагоді УКК висловлював надію, що европейські державні мужі не проминуть справи визволення України, без якої не може бути ані европейської єдности, ані тривкого миру. Недавно на це послання наспіла відповідь очолюваного Черчілем Комітету Об'єднаної Европи в якій стверджується, що листові УКК приділено належну увагу.

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редаґує: Колеґія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Чехо-Словаччина шле зброю до Юґославії

ФРАНКФУРТ (ДЕНА). Згідно з повідомленням швайцарської газети «Ді Тат», з Чехо-Словаччини до Юґославії як і перш один по одному котяться вагони із зброєю та військовою апаратурою. Підприємства Шкода, що перебувають «під суворою советською контролею», постачають туди останнім часом навіть легкі та важкі автомашини, середнього типу й важкі гармати, панцерники «Сталін» і бойові припаси. Як повідомляють з Нью-Йорку, на думку американського журналу «Юнайтед Нейшн Ворлд», розбрат між Тіто і Комінформом несе з собою можливість повної зміни советської стратегії на Балканах. Журнал заперечує теорію, згідно з якою незгода між Юґославією і СССР є лише поверховою і незабаром обидві країни примиряться. Як зауважує журнал, Советський Союз ніколи не дарує виявів ворожості до нього. В Західній Европі, — пише журнал, — зважають на можливість пролому в советському єдиному фронті від Штеттіну через Тріест і Дарданелли до советсько-турецького кордону на Кавказі. В разі можливого виключення з цього фронту Юґославії Советському Союзові, не зважаючи на лояльну до нього позицію Албанії, буде перетятий єдиний доступ до Адріятичного моря.

Розвіяні ілюзії

Видавництво «Фаєрсайд Прес» у Філадельфії видало недавно книжку колишньої англійської комуністки Фріди Отлі «Розвіяні Ілюзії». Авторка, відвідавши Советський Союз, набрала до нього всіляких ілюзій. Згодом, вийшовши заміж за урядовця советської амбасади в Лондоні, вона знову поїхала до Советів, де не тільки втратила всі свої ілюзії, але й переконалася, що Советський Союз — це найбільш забріхана і найгрізніша тюрма народів, яка тільки колинебудь в світі існувала. В своїй книзі Отлі теж згадує, як під час страшного голоду на Україні в 1933 р. Києв відвідав один «відомий англійський професор». Большевицькі провідники почастували його знаменитим обідом, і він вернувся до Англії з переконанням, що всі вістки про голод на Україні є злобними обчернюваннями Советського Союзу його «реакційними ворогами» і що там все в порядку, хоч в дійсності там мільйони людей гинули з голоду.

НОВИЙ ПІДСОВЄТСЬКИЙ ІНДУСТРІЯЛЬНИЙ ЦЕНТР

ФРАНКФУРТ (ДЕНА). Як заявив на одному робітничому зібранні чехо-словацький міністер промисловости Клементіс, в районі між польським містом Катовиці й чехо-словацьким містом Острава-Моравська має бути побудований великий центр сталевої промисловости, спроможність якого значно перевищить німецьку промисловість. Спочатку річна продуктивність його передбачається в 5 мільйонів тонн, а згодом досягне 10 мільйонів тонн. Потрібне для нього вугілля постачатиме польський Шлезьк. Кошти на проєктування дають разом і Польща і Чехо-Словаччина.

ЗА ДЕМОКРАТИЧНІ ІДЕЇ — НА САХАЛІН

СЕУЛ (АП). Як видно з одного комунікату американської армії, росіяни заарештували й заслали на Сахалін приблизно 50 000 корейців з північної Кореї. Ці репресії застосовано проти осіб, що висловлювали демократичні ідеї осіб свою готовість опиратися комунізмові.

Тікає хто може

З провідних кіл чехо-словацької еміґрації повідомляють про нову втечу видатного чехословацького політичного діяча. Цим разом з Чехо-Словаччини втік до західньої Німеччини останній до комуністичного перевороту чехо-словацький міністер освіти д-р Ярослав Странський, що був разом з тим заступником лідера народньо-соціялістичної партії Бенеша. Він є вже п'ятим (за повідомленням Ройтера — шостим — Ред.) міністром лютневого чехо-словацького уряду, що втік за кордон. Двоє колишніх міністрів були заарештованні при спробі втекти. Син Странського Ян, що був депутатом парляменту, втік до Англії ще в квітні. (ЮП)

КУПУЮТЬ УГОРЩИНУ

ПРАГА (ЮП). Як повідомляє юґославське пресове аґентство «Танюґ», Советський Союз знову знизив свої репараційні вимоги до Угорщини. Згідно з новим договором, советські домагання щодо сталі зменшилися на 75%, а щодо сільсько-господарських продуктів — на 60%.

Советські сателіти хочуть включитися в плян Маршала?

ВІДЕНЬ (ЮП). З надійних політичних кіл повідомляють, що різні східньоевропейські держави, які входять до складу Комінформу, нібито мають намір найближчим часом взяти участь у пляні Маршала. З цього приводу, згідно з даними з тих самих джеред, десь в околицях Праги має відбутися таємна нарада представників держав, комуністичні партії яких є членами Комінформу. На цій зустрічі країни, що мають трудноші у своїй відбудові, повинні одержати дозвіл на участь у пляні Маршала. Після цієї комінформівської наради заплявано скликати у Варшаві господарську конференцію, на якій претенденти на допомогу звітуватимуть про те, що вони сподіваються одержати через свою участь у пляні Маршала. Як заявляють у згаданих колах, є всі підстави вважати, що Чехо-Словаччина й Польща будуть в числі претендентів на американську допомогу. Докладніших відомостей в цій справі не подано, проте інформатори підкреслюють, що їх відомості — хоч якими неймовірними вони можуть здатися — одержано з «цілком вірогідних і щонайкраще поінформованих джерел».

США НЕ ПЕРЕДАДУТЬ ВЕЛИКОБРІТАНІЇ АТОМОВОЇ ТАЄМНИЦІ

ФРАНКФУРТ (ДЕНА). Французьке радіо, посилаючися на вірогідні джерела повідомляє, що Сполучені Штати відмовляються передати Великобрітанії відомі їм деталі атомового виробництва. США бояться, що Великобрітанія, передавши ці відомості далі Австралії, створить небезпеку для атомової таємниці.

— Американське міністерство зовнішніх справ обвинувачує советську амбасаду у веденні недозволеної пропаґанди в своєму «Інформаційному Бюлетені».

— В Малаї і Сінґапурі заборонено комуністичну партію і три прокомуністичні організації.

— Коло советсько-американського міжзонального кордону в Кореї банда озброєних корейців напала на американських вояків. Ручною ґранатою одного американця вбито і одного поранено. Ґраната була советського типу.

— 22 липня з Таскону (США) вилетіли три американські надфортеці В-29, що мають облетіти навколо світу через Азорські острови, Африку, Азію та Аляску.

— 23 липня Туреччина дістала в рямцях американської допомогової програми 11 військових кораблів.

— 22 липня в Нюрнберзі під час бурі завалилися в 40 місцях стіни й напівзруйновані будівлі. 4 особи вбиті; 11 поранених витягнено з-під руїн, що їх засипали.

— В околицях Дюссельдорфу кулястою блискавкою вбито 6 і поранено 14 німецьких бойскавтів, що сховалися від дощу у «вежі Бісмарка».

— В одному франкфуртському передмісті при поліційній ревізії виявлено й сконфісковано 2,7 мільйона циґарет, які передано в розпорядження американської управи.

— В Угорщині, в зв'язку з рухом опору проти вирішення комуністичної партії запровадити в країні колгоспи, заарештовано кругло 60 урядовців міністерства сільського господарства.

Сталін і Тіто

Юґославські події, як всяке нове й несподіване явище, заскочили всіх на світі, без винятку. Досі вважалось аксіомою, що доба опозицій в комунізмі закінчилась і що він являє тепер залізно-монолітне явище. Усі вважали, що доба ідейного комунізму, яку найбільше пов'язували з іменем Леніна, була дитячим його віком, а що дозрілий вік комунізму це й є бездушний сталінський бюрократизм. Невдала, в суті речей, спроба Троцького відродити ідейний, незалежний від Москви, комуністичний рух, тільки підтверджувала ніби це положення.

У зв'язку з цим і розподіл світових політичних сил був остільки встановлений, що до нього, як до величини незмінної, пристосувались усі на світі політичні системи й рухи. Більш-менш всім ставало ясно, що комуністичні партії світу перестали бути національними партіями навіть в ортодоксально Марксовому чи Леніновому сенсі. Тобто, що вони перестали бути лівими робітничими партіями, які в своїх країнах борються за диктатуру пролетаріяту, що вони стали російськими партіями, найманою аґентурою Москви, виконавцями її імперіялістичних доручень на шкоду інтересів навіть пролетарської революції у власній країні. Недавно, в зв'язку з замахом на Толіяті, англійське радіо повідомляло на підставі документальних даних, запозичених з троцькістських джерел, що коли Сталін потребував негайного зближення з фашистською Італією він, щоб задобрити Мусоліні, доручив Толіяті видати фашистській поліції усі підпільні комуністичні осередки в Італії. І Толіяті виконав доручення хлібодавця. Для нас, українців, такі факти не нові. Ми знаємо, як на початку тридцятих років, щоб догодити Пілсудському і для розправи з революційним українським рухом, Сталін передав польській дефензиві списки усіх відомих йому підпільників з КП(б)У. Большевицькі талмудисти поминаючи такі надто разючі факти, пробували теоретично уґрунтувати підпорядкування московській державі комуністичних рухів за кордоном. Мовляв, ні в одній країні Европи самостійна пролетарська революція не можлива без підтримки Москви. Москві належить вирішальне слово. Тому, все що робить Москва, є на користь світовій революції і комунізмові.

Але в житті дедалі більше нагромаджувались факти, що викривали брехливість цієї тези. Якщо винищення мільйонів українських селян і робітників голодом в 1933 р. чи єжовський терор 1937—38 рр. Сталін спромігся перед зовнішнім світом частково приховати, а частково зобразити, як неминучі жертви побудови соціялізму, то ніяк не можна було ні приховати, ні тим паче, зобразити як неминучі жертви такі заходи, як виселення на Сибір цілих автономних республік німців Поволжа, кримських татар, Кабардіно-балкарської, Чечено-Інгушської і т. д. Пояснюють тим, що вони співчували німцям. Але ж німцям «співчувала» ціла червона армія, що мільйонами, разом з генералітетом без бою здавалась у полон Гітлерові. Так само ніякими інтересами інтернаціонального характеру не можна пояснити колонізацію росіянами Східньої Прусії (з перейменуванням Кеніґсберґу на Калінінґрад), Румунії, Болгарії, не кажучи вже про Україну та інші підсоветські нації. Інтересами комунізму ще можна б пояснити приєднання цих областей до СССР. Мовляв контр-революція там така сильна, що потрібна опіка безгрішної Москви. Але витрачання коштів на перекидування величезних мас людности, з страшним пониженням господарського життя тих країв, це ж, крім ідейного навіть перед комунізмом, злочинства є розбазарювання коштів, так потрібних для роздування «пожежі світової революції». Тому сенс усіх цих переселень і колонізацій може бути тільки один: зоологічний російський націоналізм, ховаючись за спину большевизму, поспішає, доки ще є час, фашистськими методами поширити етнографічні й державні кордони Росії з тим, щоб поставити світ перед доконаним фактом (російське населення в Східній Прусії), а коли впаде сталінський режим, щоб усю вину звалити на терористичний комунізм.

Все це не могло пройти повз увагу ідейних елементів світового комунізму, які, зрештою, становлять кістяк кожного політичного руху. Але бездарний і безплідний, як ідеолог, Сталін виявився геніяльним організатором. Він умудрився всякий небезпечний ідейний рух знешкодити організаційно. Тут, насамперед, корінь невдач троцькізму. Ідейний світовий комуністичний рух Сталін фактично розклав, перетворивши компартії на середовище здеклясованого, жадібного кар'єри, плебейського елементу. Кожен в цьому легко переконається, спостерігаючи комуністичну партію Німеччини. Робітничі елементи є переважно в СПД. В КПД ж — бувші нацисти, зруйновані крамарі, що волють — «хай і ти не матимеш, коли я втратив» і інша плебейська челядь. А правдиво-революційні елементи Москва тримає частково альтернативою: «або за моєю допомогою прийдете до влади, або ставайте колонією міжнароднього капіталу. Третього шляху немає і я не допущу».

Але третій шлях все ж таки знайшовся і знайшла його маленька, п'ятнадцятимільйонова Юґославія. Організаційна диктатура большевизму дійшла до своїх меж. Утопіст Сталін, який гадав, що організація може бути дужча за ідею, з якої організація тільки й виростає, прорахувався. Вірячи в безмежну силу організації (апарату) і, вбивши нею комуністичну ідею, Сталін непомітно сам для себе перетворив змертвілу організацію ВКП (б) на знаряддя іншої ідеї, ідеї оживленого й оновленого російського націоналізму, що з ним він ввесь час, починаючи з 1930 р. (суцільна колективізація, втрата будь-якого зв'язку з масами), заграє. Сталін давав тому націоналізмові палець в рот. А тепер опинився в його пащі з головою.

Юґославська компартія перша підняла протест проти імперіялізму Москви. Чому юґославська, а не чехо-словацька чи французька? По-перше, тому, що юґославська комуністична партія добиралась не навколо найманих сталінських апаратчиків, а навколо партизанських ватажків і не в спокійних умовах мирного часу, а в небезпечній героїчній повстанській боротьбі проти страшного ворога — німецького фашизму. По друге, Юґославія стала комуністичною, чи точніше, країною народного фронту, не через московську окупацію, а внутрішньою боротьбою й внутрішніми силами і її державний лад не насаджували московські майори ґосбезопасності. По-третє, юґославська компартія вже розв'язала проблему влади і у відміну, напр., від Франції, їй допомога Москви в цьому вже не потрібна.

Події в Юґославії викликали ґураган в комуністичних серцях. В Празі маси зустріли юґославську футбольну дружину овацією, співами «інтернаціоналу» й вигуками «хай живе Тіто». Навіть Дімітров завагався, а вічний каторжник Ракоші пішов знову в тюрму, на цей раз в большевицьку. Але організаційно протест проти Москви оформився покишо в одній тільки Швайцарії. Решта комуністичних партій світу засудила юґославську компартію. Та ціну того осуду ми, українці, знаємо добре. За залізною заслоною мотиви осуду дуже подібні до мотивів тих полонених червоноармійців і остарбайтерів, які добровільно здавались в полон чи тікали на працю до Німеччини, а коли з приходом американців постала ґрізна неминучість повороту на «родіну», першого травня влаштовували тут, серед нас, пишні демонстрації з портретами Сталіна і кожен з них намагався перегнати товариша в «патріотизмі», бо ж ніхтто не знав, хто що дома розказуватиме, рятуючи свою шкуру.

Але на поведінці таких компартій, як французька, англійська, бельгійська тощо варто спинитися. Чому Торез не пішов слідом за Ракоші? Адже його становище навіть небезпечніше. Не можна пояснювати справу тільки різними моральними якостями людей, хоча іґнорувати їх теж не годиться — Ракоші ввесь час сидів у мадярській тюрмі. Торез — часто відпочивав на советських курортах. Та справа не тільки в Торезі.

Осуд Юґославії виносили цілі центральні комітети партії (не вся партійна маса). Перед французькими комуністами гостро стоїть проблема влади, в той час як партія Ракоші вже коло «влади». Французькі комуністи, як і комуністи інших країн знекровлені ідейно й збюрократичені Сталіном, втратили віру у власні сили і вірять тільки в червону армію, а також в тезу — «а далі — побачимо». Поведінка світових компартії у питанні Юґославії випливає з комуністичної доктрини, за якою основне завдання комунізму — зламати хребет світовому капіталові всякою силою, хоч би й силою звироднілого (як дехто вже розуміє) советського режиму. Про те, що після повалення капіталу Москва буде перейменовувати европейські міста на Калінінґради, подумала поважно поки що одна тільки швайцарська комуністична партія.

На юґославські події цілий світ покладав величезні сподівання. Випадки останніх тижнів, а надто з'їзд комуністичної партії Юґославії, багатьох розчарували. Як могли юґославські комуністи проголосити вірність ученню не тільки Маркса й Леніна, але й «ученню» (розстрілювати) Сталіна? Ці нотки зневіри особливо яскраво почуваються в Англії, де в перші дні з найбільшим захопленням говорили про Юґославію.

Дійсно, юґославські комуністи непослідовні, особливо з погляду етичного. Як би вони не маскували своє правдиве політичне обличчя, їхня лінія — це лінія до сталінського комунізму, тобто-комунізму кооперативного, а не колгоспного, непівського, а не стаханівського, Леніно-Бухарино — Троцкістського, а не Сталінського. Тому юґославські дитирамби Сталінові, що постріляв і помордував їхніх російських однодумців, здаються навіть цинічними. Проте, якщо вдуматись глибше, за всім тим ховається дивогідна мудрість молодих державних мужів Юґославії.

Що означають дитирамби Сталінові при твердій лінії зберегти власну незалежність і гідність? Чи означає це, що Тіто проситься в Московську Каносу? Ніякою мірою! Дитирамби Сталінові, при твердому курсі на незалежність, означають одно — очищення проблеми від групових пристрастей і постава перед цілим світом чистого реального її зерна: чи Сталін є жертва російського імперіялізму чи тільки його знаряддя? Чи він одмежується від нього, чи візьме його під свою оборону? Ми не думаємо, що вожді Юґославії є такі наївні, щоб мати сумніви в цьому питанні. Але сумніви мають народи Юґославії й народи світу. Іде політична гра і Сталін дорого заплатив би, щоб замість такої постави справи, юґославські комуністи оголосили його Іудою й Каїном. Він би тоді дістав моральне право сховати камінь за пазуху. А так — що йому робити? Визнати тих, що співають йому дитирамби: значить леґалізувати незалежні від Москви, ідейні революційні осередки. Тобто — визнати свою смерть. А боротись далі проти Юґославії, значить продемонструвати перед цілим, і насамперед, перед комуністичним світом своє звироднілe, російсько-націоналістичне обличчя.

І вийшло — як каже українська приповідка — брехнею й злочинством світ пройдеш, та назад не вернешся.

Ів. М — ко.

Колишній советський аташе Алексєєв викриває

Тижневик, «Сатердї Івнінґ Пост» містить статтю «Чому я здезертирував з советів», автором якої є колишній аташе советської мехіканської амбасади Алексєєв, що в листопаді 194[illegible] р. втік з Мехіко до США. Згадуючи смерть советського амбасадора в Мехіко Константина Уманського, що, відлітаючи з Мехіко у січні 1945 р., згинув нібито в наслідок аварії літака, Алексєєв твердить, що насправді Уманського вбито з наказу Москви, якій він став непотрібним. Редакція журналу обіцяє надрукувати ще одну статтю Алексєєва з подробицями про мехіканці НКВД в Мехіко, що привели до загибелі Уманського.

Тільди вже непотрібний

З серпня угорськими Національними зборами одноголосно обраний на президента Угорщини дотеперішній заступник угорського міністер-президента Арпад Сокосіт. На час голосування депутати партії дрібних землевласників і незалежної демократичної партії демонстративно покинули залю засідань. Вибори нового президента відбулися в наслідок демісії 30 липня президента Золтана Тільди, що був змушений до неї арештом за «державну зраду» його зятя, угорського посла в Єгипті, Віктора Чорноки. Тільди належав до партії дрібних землевласників, що на перших довоєнних виборах 1945 р. зібрала 57% голосів, але на виборах 1947 р., проведених під суворою совєтською «контролею», одержала лише 15% голосів. Останнім часом масовими арештами й звільненнями в опанованому цією партією міністерстві сільського господарства вплив її був ще більше обмежений. Новообраний президент Сокосіт народився 1883 р. До другої світової війни він був соціял-демократом, але брав участь в угорській комуністичній революції 1919 р. і кілька років був ув'язнений. Останнім часом він був заступником угорського міністер-президента і одним з провідників робітничої партії, створеної об'єднанням комуністів з лівими соціялістами. (ЮП. ББС).

Тільди

МАРШ НА ВАШІНҐТОН

Як повідомляють з Філядельфії, на конвенті «поступової партії» Воллеса, що обрав його кандидатом на президенти США, член цієї партії і палати репрезентантів Маркантоніо заявив, що партія найближчим часом має провести «марш на Вашінґтон», щоб вимагати від американського Конґресу «миру й прийняття програми поступової партії». Учасники партійного конвенту зустріли цю заяву гучними оплесками. Одним з пунктів програми поступової партії є націоналізація великих банків, торговельної фльоти, залізниць, електричних та газових підприємств. (ЮП).

КРУППА ЗАСУДЖЕНО

31 липня в нюрнберзькому американському військовому суді закінчився процес власника відомих збройових заводів Альфреда Круппа та 11 його найближчих відповідальних співпрацівників. Після того, як через брак належних доказів обвинувачення їх у змові проти миру було зняте з них ще в квітні ц. р., вони відповідали тепер перед судом за нищення і захоплення чужого майна, депортування на примусову роботу і запровадження рабської праці. Суд не визнав заперечень їх вини обороною, яка посилалася на тотальний характер минулої війни, бо Німеччина, що підписала гаазьку міжнародню конвенцію, повинна була і під час війни додержувати своїх зобов'язань. Круппа засуджено на 12 років ув'язнення з конфіскацією цього майна на корист альянтської Контрольної Ради. 10 інших обвинувачених засуджено на різні терміни ув'язнення — від 2 років 10 місяців до 12 років. Підсудного Пфірша виправдано. (ДЕНА).

ГОЛОС НІМЦІВ

Німецька газета «Альґемайне Цайтунґ» в статті «Захист Европи» пише:

«Те, що постає на Сході, є шось більше за пруську чи японську небезпеку. Протягом тисячоліття часто зависала над Західньою Европою небезпека зі сходу, проте европейці не потребували шукати собі допомоги зза моря. Причина цього в тому, що Середня Европа була тоді недоторканною. Мабуть, найбільш згубним наслідком гітлерівської політики є те, що бастіон, який захищав Европу, тепер проламано. Річ не в тому, що своєю безмежною завойовницькою політикою Гітлер викривив історію і дух німецького народу. Далеко важливішим є те, що 12 років його панування залишили в нашій історії ганебне тавро, яке геть стерло з пам'яті за кордоном колишню ролю Німеччини як бар'єра проти Сходу. Для бельґійців, голляндців, французів та англійців було б над людські сили тепер, по трьох роках після знищення смертельної небезпеки для їх національного існування, втратити живе відчуття цієї загрози і байдуже перегортати сторінки книги історії. Проте, як мало притаманна ця безпристрасність навіть такому генієві, як Черчіл, свідчать його ж спогади. Однак — чи згадувати, чи замовчувати його — а заклики Західньої Унії про допомогу криють у собі той факт, що послаблення Німеччини згубно знесилює і Західню Европу. Отже, виходить, що Сполученим Штатам припало історичне завдання надолужити прогалину, яка утворилася в наслідок поразки Німеччини. Коли в грудні 1941 р. громадяни Північної Америки вступили у війну, вони робили це з твердим переконанням, що вже ніколи жодний американець не буде змушений знову братися до зброї, якщо Німеччина буде приречена на безсилля. Тепер вони мусять братися до зброї саме тому, що Німеччина є знесиленою».

— Секретар ліґи брітансько-чехо-словацької приязні Гампл, що 10 років мешкає в Англії, за вимогою англійського уряду повинен протягом двох тижнів залишити Великобрітанію. Його обвинувачують в тому, що він передав «одній закордонній державі» надзвичайно важливі секретні документи.

СКІЛЬКИ УКРАЇНЦІВ

ЗМОЖЕ ВИЇХАТИ ДО США НА ПІДСТАВІ НОВОСХВАЛЕНОГО ЗАКОНУ?

Для численних мас скитальців, що живуть у різних країнах Европи, наближається 12 година. Неясна й мінлива політична ситуація, безвиглядність життя в таборах, неможливість влаштуватися в країнах теперішнього перебування, брак перспектив повороту на батьківщину в змінених умовах — змушують скитальців поважно задуматися над своїм майбутнім. Єдиною дошкою рятунку є дальша еміґрація та постійне поселення в заморських країнах.

Але справа поселення йде поволі і не відбувається масово. Покищо є попит на самотніх, молодих, здорових людей, які можуть бути доброю робочою силою до найтяжчих робіт. Першою перспективою масового виїзду за океан, є **закон про допущення 205.000 скитальців до США**. З тривогою дожидали скитальці його схвалення і з радістю його привітали. Одначе, хоч закон схвалений, треба ще перебороти **величезні трудноші** його схвалення наші читачі вже знають. Тут дамо лише найважливіші постанови цього закону, обговоримо можливості його реалізації та поінформуємо наших читачів, що конкретно вже зроблено для проведення цього закону в життя.

19 червня ц. р. американський сенат прийняв більшістю голосів законопроєкт про допущення до США 205.000 европейських переміщених осіб та визнання права постійного перебування 15.000 людей, які вже перебувають в Америці, на тимчасові візи. Цей закон підписав президент Трумен і від моменту підисання закон набрав сили.

Цей закон допускає до США тільки тих скитальців, що мають визнаний статус ДП та матимуть забезпечену працю і приміщення в США. Такою переміщеною особою визнають лише того скитальця, який може доказати, що він перебував в окупованих зонах Німеччини, чи Австрії вже від 22 грудня 195 року. Кошти переїзду морем покриє ІРО, а в США про цих людей дбатимуть їхні родині, або допомогові комітети. Законопроєкт прийнято після цілої низки поправок та компромісів між комісіями обох палат. Він дозволяє впустити до США впродовж двох років, отже від 1 липня 1948 року до 30 червня 1950 р.

> ### Трумен прискорює переселення до США
>
> **ВАШІНҐТОН (АП). 2 серпня президент Трумен вимагав у Конґресі асиґнувати 2 мільйони долярів на заходи для прискорення переселення ДП до Сполучених Штатів. Одночасно він призначив трьох членів до комісії, що реґулюватиме це переселення. Згідно з повідомленням ДЕНА-Ройтер, для транспортування ДП з Европи до США будуть використані американські урядові літаки. Шість таких літаків мають почати свої рейси ще в цьому місяці.**

Хто має право на виїзд

200.000 «вибраних переміщених осіб», 3.000 сиріт до 16 року життя і 2.000 чехів, що втекли із своєї країни після комуністичного перевороту в Чехо-Словаччині. Дальші застереження закону передбачують, що між цими 200.000 вибраних скитальців повинно бути бодай 30% селян, які бажають залишитися в цій ділянці господарства також в Америці. Першенство матимуть ті скитальці, які походять з країн і територій, окупованих совєтами, а саме з балтійських країн та з Західньої України тобто з бувших польських державних територій на схід від лінії Керзона. Для них виділено щонайменше 40% усіх віз. Крім того, до закону додано, що із загальних німецьких та австрійських квот повинні користати в 50% т. зв. фольксдойчі, тобто німці, народжені в Польщі, Чехо-Словаччині, Мадярщині, Румунії, Юґославії та інших позанімецьких країнах. Ці фольксдойчі мусіли бути в Німеччині, або в Австрії вже в день проголошення закону, отже 1 липня ц. р. Проти цих застережень зверталася головно критика в Конґресі та в пресі. Головні закиди проти закону були, що він кривдить жидів і католиків. Перше застереження ставить за передумову, що особа, яка може скористати з закону, мусить виказатися, що в таборі ДП вона перебувала вже до 22 грудня 45 року. Це виключає коло 15.000 жидів, які втекли з Польщі після погромів зимою минулого року. Так само проти жидів промовляє клявзуля, що на всіх передбачених законом 200.000 іміґрантів повинно бути щонайменше 30% селян. Як відомо, між жидами селян майже немає. Застереження, що в нового закону повинні скористати щонайменше 40% переміщених людей з балтійських країн та з територій на схід від лінії Керзона, вважається за звернене проти римокатоликів.

Насувається питання про значення цього закону для українців. **Воно безсумніву корисне, бо всі додані до нього застереження, у великій мірі на користь українських скитальців.** Майже всі українські еміґранти належать до групи вибраних, бо в таборах вони перебували ще перед означеним часом за винятком невеликої кількости нових утікачів та кількох сотень членів УПА, що минулого року перейшли в Баварію. Більше ніж половина українських скитальців перебувають в американській зоні Німеччини до якої ухвалений закон передусім стосується. Дальше, за попередньою офіційною приналежністю між українськими скитальцями є понад 30% селян (18% робітників, 16% ремісників). Молоді до 16 року життя нараховується коло 20%. До українців в цілості стосується застереження, що між тими, які користають з нового закону повинні бути бодай 40% таких, яких місце народження або країна були де-факто окуповані чужою державою.

Можна сподіватися, що новий закон збільшить нашу американську українську громаду. Обраховують, що на підставі цього закону до США може приїхати 25 до 50.000 українців. Ці обчислення опираються на постанові закону, згідно з якою половина допущених скитальців має походити з країн, що їх після 1939 року окупували совєти. А ці країни є Естонія, Латвія, Литва, Західня Білорусь та українські західлі землі: Західня Волинь, Галичина, Буковина, Басарабія та Закарпаття. Українські скитальці походять головно з цих теренів, отже вони належать до тих осіб, що їм закон дає 50% усієї квоти, тобто 100.000 осіб. Рахуючи з того половину на балтійців та білорусів, решта, тобто 50.000 душ, припадало б на втікачів західньо-українських земель. А що між ними буде трохи жидів і поляків, то на українців повинно припасти коло 40.000 місць.

Роля заокеанських українців

Немає сумніву, що **американські українці із своїм Злученим Американським Українським Допомоговим Комітетом, та Українським Конґресовим Комітетом дали свій вклад** у те, що цей закон був ухвалений. Але на цьому їх завдання ще не скінчене. Бо в законі зроблено виразне застереження, що лише ті скитальці будуть допущені до США, які дістануть від свояків, знайомих, чи навіть незнайомих людей в Америці заяви, що вони на початок дадуть іміґрантам приміщення та знайдуть працю. Ця постанова є на те, щоб скиталець, який прибуде до Злучених Держав, не став тягарем країни. Це не значить, що хто підписав таку заяву, має утримувати новоприбулого. Він має дати йому лише першу допомогу, поки іміґрант не знайде праці і приміщення. Це запевнення є більше формального порядку, бо в Америці сьогодні праці довол. Новий закон почне діяти вже в найближчий час і тому представництво ЗУДАК в Европі мусить доставити якнайбільшу кількість заяв, що американські українці заопікуються іміґрантами. Таких заяв, **треба бодай 50 000.** На заяви є окремі блянкети, які треба підписати в публічного нотаря, та вислати до якогось допомогового українського комітету, а цей подбає, щоб дану заяву доставити тій людині, для якої вона призначена. Заява може бути виставлена також без прізвища скитальця. Формуляри таких заяв розіслали по всій Америці різні допомогові Комітети. ЗУДАК у Філядельфії розіслав 50 000 формулярів по українських громадах, а Український Католицький Допомоговий Комітет у Стемфорді розіслав заяви по всіх українських католицьких парохіях. Американські українці мусять поспішати з виставленням цих заяв, бо коли інші національності їх випередять, тоді на нашу квоту припаде менша кількість осіб.

Цією справою займаються не лише американські організації й комітети, але така акція ведеться і в Европі. Веде її ЦПУЕ, Центральна Переселенча Управа та европейське представництво ЗУДАК, яке вислало в різні райони діяльности американських консулів (Франкфурт, Штуттґарт, Мюнхен) своїх відпоручників. Підготовляються американські консуляти, ІРО, Католицька Місія, Світовий Союз Церков та інші харитативні організації. ЗУДАК виявив багато ініціятиви в цій справі. Він зорганізував два переселенчі пункти в Нью-Йорку і Філядельфії, що підшукують приміщення і працю в різних фірмах, звернувся до губернаторів стейтів, до торговельних палат, до окремих фірм із проханням дати працю і приміщення українським іміґрантам. Він нав'язав контакт та тісну співпрацю з Католицькою Місією і Світовим Союзом Церков, щоб дати українцям, зокрема православним, якнайбільше місць. Врешті ЗУДАК добивається, щоб одним із трьох членів Головної Іміґраційної Комісії став українець. З Европи до Америки виїхав представник ЗУДАК на Европу д-р Смук, щоб з головною дирекцією ЗУДАК і Панамериканським Українським Комітетом обговорити все потрібне для успішного переведення переселенчої акції в рамах цього закону.

Готування в США

Як повідомляє американська преса, ухвалення закону не буде нічого більше робити в справі ДП і займеться лише адміністраційною ділянкою, тобто буде давати візи та вести політичну перевірку й лікарський огляд кандидатів. Технічні й фінансові справи перебуватимуть в руках ІРО і американського громадянства. Рішальний голос матиме американська військова влада, як дбатиме, щоб до Америки не прибули комуністи й фашисти.

В американських харитативних організаціях панує великий рух. Вони приготовляють приміщення, працю та збирають фонди. У Буфало відбулося збірання керівників Католицької Переселенчої Ради. На цьому засіданні вирішено зцентралізувати діяльність та розділити три головні групи: католицьку, протестантську і жидівську. Так само рішили у більшій, ніж досі, мірі притягти до співпраці ІРО і американське військове управління.

Як повідомляє «Інтер-Кетолік Пресе Аґенсі» з Вашінґтону, американський уряд опрацьовує тепер проблеми, зв'язані з приїздом США нових іміґрантів. Ця проблема ділиться на три групи: вибір осіб, які мають прибути до США, транспорт до США і поселення. Зокрема велику рухливість проявляють поляки. Польський Іміґраційний Комітет в Америці вже може прийняти кільканадцять тисяч польських іміґрантів. Для них приготовані вже приміщення й праця. Незалжшно від того польська американська преса підкреслює, що праця в польськім комітеті в Америці незадовільна.

Перед українським американнським громадянством виростуть нові велетенські завдання, бо ось палата послів прийняла новий закон про допущення 402 000 скитальців. 27 липня ц. р. демократичний посол із Пенсильванії **Франціс Ватлер передав цей закон про допущення 402 000 ДП з Европи до США виродовж найближчих 4-ох років.** Сталася це на пропозицію президента Трумена. Новий закон не матиме застереження, що 40% допущених мають бути балтійцями, а 30% рільниками. Президент Трумен сказав в свойому проєкті, що схвалений попередній закон «має неделікатні закиди проти деяких ДП в зв'язку з їхньою релігією, країною походження або професію. Такі закиди є проти всяких американських ідеалів.» Президент Трумен одержав обіцянку, що матиме підтримку з боку республіканської партії. **Сенатор Александер Сміт, республіканець із Нью-Джерсі, сказав, що він внесе поправку,**

(Далі на стор. 7)

До вибуху в Людвіґсгафені

За повідомленням німецької преси, число жертв у Людвіґсгафені є меншим, ніж припускали спочатку, проте все-таки є великим. На 2 серпня кількість убитих і померлих від ран становила 178. Вважають, що вона перевищить 200. Щодо причини вибуху, то, на думку урядовців французької військової управи, його викликала пожежа мез'ясованого походження, від якої спалахнув бак із спиртом. Вогонь поширився на інші приміщення і через спеку спричинив вибух. Аніліно-содова фабрика, на якій стався вибух, зруйнована, за визначенням французької військової управи, на 20%.

Згідно з пізнішою версією, до вибуху в Людвіґсгафену спричинилася подана до розвантаження цистерна з 20 тоннами етил-хлориду, який вживається на фабриці для виробництва фарбувальних речовин. Як гадають цистерна десь трохи пропускала газ, що й спалахнув — можливо, від кинутого недокурка. Запах хлору на місці катастрофи дає підстави припустити, що в наслідок вибуху стався хемічниуй процес звільнення хлору з 20 тонн етил-хлориду.

Урочистий мохорон жертв вибуху відбувся 2-го серпня за участю французького головнокомандувача ген. Keніґа. На світлинах: моменти рятувальної акції.

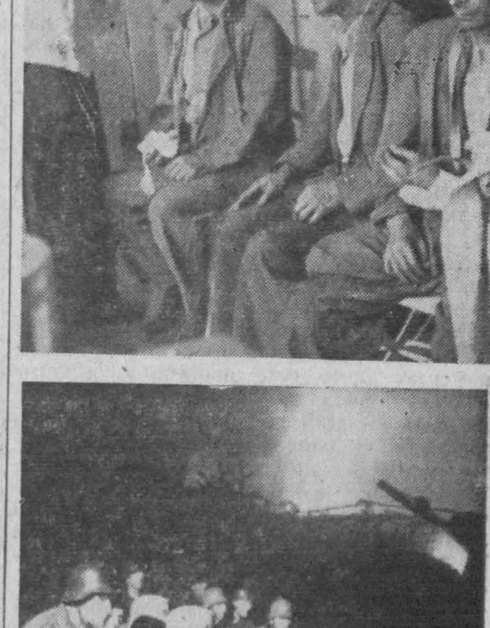

До 35-річчя з дня смерти Лесі Українки

Аристократка духу

Творчість Лесі Українки, видатної української письменниці, 35-річчя з дня смерти якої відзначаємо ми тепер, належить до найкращих скарбів, якими по праву пишається наша національна культура, до найліпших виявів високого аристократизму духу, патріотизму, безкрайної любови до рідного краю і нашого жертвенного бажання допомогти своїм поетичним словом поневоленій нації в чорні часи пригноблення і колоніяльного режиму.

Велич Лесі Українки полягає не лише в її блискучому поетичному обларованні, в створенні непередаваних своєю силою, глибокою ідейністю, мистецькою красою і закінченістю своєю формою літературних пам'ятників, що увінчують надбання нашого письменства на переломі минулого і сучасного сторіччя, а насамперед в її героїчному патосі, ставленні інтересів вітчизни насамперед і перш за все, готовості служити їм і боротися за них до загибелі, як і в виході з своїм творами за вузькі межі місцевої тематики, у піднесенні їх до вершин світової поезії, сміливому ставленні загальнолюдських проблем і гасел волі, гуманности прав людини та рішучій боротьбі за здійснення їх у повній мірі, не зважаючи на тяжкі обставини деспотизму і самодержавного терору, в умовах яких доводилося жити й працювати мужній поетесі.

«В часи глухонімії», коли була заганьблена рідна мова і культура, коли «вороги найсвятіше сплямили», коли на вівтарі батьківщини «неправдивим богом чужоземці вогонь запалили» могутнім дзвоном пролунав віщий голос поетеси-борця з закликом встати і боротися за свою волю і людські права.

На диво рано розпочала свій творчий шлях Леся Українка. Перші її поетичні спроби датуються дев'ятим роком життя, але вже вони розкривають її блискучий талант і, потрапивши на сторінки львівської періодики, захоплюють читачів і зовойовують загальне визнання.

У творах, які заповнюють збірки її поетичної лірики «На крилах пісень» (1892 р.), «Думи і мрії» (1899 р.) «Відгуки» (1902 р.) переплітаються зворушливі мотиви особистих переживань, кохання, туги й самотности та громадські почуття, свідомість свого обов'язку бути нерозривно зв'язаною з своїм народом та служити йому зброєю свого мистецького слова.

Хвороба, яка все життя переслідувала Лесю Українку і передчасно звела її в могилу та часто відривала від творчої праці, примушуючи лежати в ліжку, залишила сумний слід в її поетичній спадщині. Мужній, сповненій вольнолюбивих прагнень і поривань поетесі було гірко відчувати, як тяжко лежати хворій у той час, коли навколо розкидує шовкові чари прекрасна весна, як невимовно боляче усвідомлювати власне безсилля, коли так потрібні акція й чин.

Це скорботне відчуття якнайповніше відобразила Леся Українка в поезії «Давня весна»:

> Все ожило, усе загомоніло,
> Зелений шум, веселая луна
> Співало все, сміялось і бреніло, —
> А я лежала хвора і сумна.

Іншу барву мають твори Лесі Українки громадської лірики, в яких панує незнаний тон переможця й непохитна віра в світле майбутнє рідного народу.

Бачачи жах іноземного поневолення, чуючи стогін поневолених братів, поетеса мужньо і сміливо питає земляків, чому вони мовчать та не підносять свій голос протесту проти цього пекельного уярмлення цілої нації і докоряє їм, що з таким питанням не раз зверталися до неї інші вільні люди. Вона ясно бачить що нарід пригноблений, пасивний, «на себе самохіть кладе кайдани», стратив свою державу, втрачає й власну національну свідомість:

> Народ наш мов дитя сліпеє з роду,
> Ніколи світа, сонця не видав,
> За ворогів іде в огонь і в воду,
> Катам своїм поводарів оддав.

Така тяжка і трагічна дійсність, але вона не відбирає надій, що прийде світлий час і невільники визволяться. Почуття ненависти до ворогів, свідомість неминучої боротьби з ними, революційне завзяття проймають Лесю Українку, з вірою і надією оглядає вона кращих синів нації, «сміливих нащадків Прометея», покликаних піднести прапор визвольних змагань:

> Хай ми хоч раз заговоримо громом
> Так, як веснянії хмари!

Змушена через хворобу часто залишати Україну і лікуватися на чужоземних курортах Леся Українка приглядається до життя народів Західної Европи, де панували демократичні свободи, і це ще більше збуджує в її серці гірке відчуття поневолення батьківщини. Образ незабутної дорогої батьківщини супроводжує скрізь письменницю, вона ніде не забуває батьківщини і до неї звертається зі зворушливою поезією, яку вкладає в уста героїні свого драматичного уривку «Іфігенія в Тавриді»:

> . . . А в серці тільки ти,
> Єдиний мій, коханий рідний краю!
> Все, все, чим красен людський вік короткий,
> Лишила в тобі, моя Елладо:
> Родина, слава, молодість, кохання
> Зосталися далеко за морями,
> А я сама на цій чужій чужині . . .

Але Леся Українка вірила і без надії сподівалася. В прекрасному вірші «Contra spem spero» вона висловлює свою віру в світле майбутнє, своє бажання працювати для народу, як би тяжка і жертвенна не була ця праця:

> Я на гору круту крем'яную
> Буду камінь важкий підіймать
> І, несучи вагу ту страшную,
> Буду пісню веселу співать.

У поемі «Роберт Брюс» на прикладі визвольної боротьби шотляндського народу поетеса переконливо доводить, що тимчасові невдачі і поразки не мусять і не можуть спинити борців за волю, а навпаки повинні гартувати бойовий дух переможених та готувати їх до нових боїв, що тільки героїчна наполегливість може забезпечити остаточну перемогу.

Конечна потреба самопожертви во ім'я поставленої високої мети доведена в діялозі «Грішниця», а в поемі «Одно слово» змальовано незламність борця за ідею, якої не зрікається він навіть у суворих умовах заслання.

Під безпосереднім враженням подій 1905 року, захоплена розмахом національно — визвольного руху на Україні, саме в час створення Франком «Мойсея» пише Леся Українка свої твори: «Осіння казка», «Три хвилини», «В катакомбах», в яких часто в алегоричних або взятих з давнього минулого образах, торкається хвилюючих питань того часу, тактики визвольних змагань, ідейности боротьби пропагує кінцеву мету, зображує взаємини панівної та поневоленої націй.

У пореволюційну добу, в останній період сввоєї творчої діяльности Леся Українка пише свої кращі драми і драматичні поеми, які є справжнім вінцем усієї її творчости. Беручи здебільшого екзотичні сюжети, переносячись у далеке минуле за часів стародавнього Єгипту і Вавилону, античної Еллади і Риму, раннього февдалізму та наступних епох, Леся Українка виводить у дійсності сучасне їй громадське, суспільне і політичне життя на Україні, в уста героїв вона вкладає вислови і репліки на хвилюючі актуальні питання.

Малюючи конфлікт між почуттям і обов'язком у поемі «Айша і Моххамед», поетеса підкреслює в людині наявність чогось вищого, що є поза добром і злом, поза красою, того що є, можливо, найвартіснішим у людині, але чого ми не вміємо навіть назвати.

У поемі «Кассандра» в «гіркій давно минулій долі» спаленої і зруйнованої Трої зображує поетеса образи рідної неволі. Героїчним борцем за волю мистецтва виступає Річард, герой поеми «У пущі». Знову до образу неволі України повертається Леся Українка в «Вавілонському полоні» а в «Одержимій» малює любов героїні до ідеї та ненависть до ворогів, довівши ці якості до найвищої точки.

Драматична поема «Бояриня» присвячена темі про пасивну національну зраду, що криється за угодовською політикою. Ще раз до широкої постави проблеми зради вдається Леся Українка в творі «На полі крови».

У драмі «Руфін і Присцілла» з великою силою під виглядом стародавньої римської історії розкриті справжні мотиви поступування різних сучасних поетесі груп та підкреслень вартість сили і твердости характеру, як і жертв для торжества кожної ідеї.

Образ скромного працівника — героя драми «Адвокат Маркіян», людини незламної енергії і посвяти роблять твір також типовим для Лесі Українки, бо темою його є ще одна з форм героїзму, а герой -однією з крицевих натур.

Фантастична драма «Лісова пісня», неперевершено прекрасна своїми поетичними образами і захованими в ній багатствами волинсько-поліського фолькльору не підносить ідейно-політичних питань сучасности, натомість ставить глибокі проблеми відносно людини до світу природи, до краси і поезії.

По — новому трактує Леся Українка знаний літературний образ Дон-Жуана, героя драми «Кам'яний Господар», подаючи його як борця за волю, як без краю свободолюбиву людину, що повстає проти обмежень громадського життя за цілковиту волю, в тому числі і за волю кохання, не обмеженого путами шлюбу.

З великою силою зображує Леся Українка поневолення однієї нації іншою в «Оргії». Герой драми, співець Антей тяжко відчуває загарбання рідного краю чужинцями і воліє терпіти, але не йти на службу тнобителя. Його трагедія — в самотності. Ні друзі, ні навіть дружина не наслідують його прикладу і він, не маючи іншого заходу, вбиває дружину — зрадницю і позбавляє сам себе життя.

В цьому героїчному образі Леся Українка розкриває ідею про відродження через смерть, ідею безсмертности волі через добровільну жертву тих, хто носить у собі ту ідею і не може іншим впливовішим чином її здійснити.

Віру в світле майбутнє свого народу, що її впродовж усього свого життя пронесла Леся Українка, зберегла вона і в своїй останній поемі «Казка Велета», написаній за тиждень до смерти, де вона зображує рідний край в образі великана, що встає і розриває на собі залізні пута.

Леся Українка померла 1 серпня 1913 року в Сурамі на Кавказі. Тіло її перевезено до Києва і поховано на Байковому кладовищі, на українському Пантеоні, там-же де поховано Старицького, Лисенка, а згодом Нечуя-Левицького, Заньковецьку, Садовського, Саксаганського.

Своїм славнозвісним висловом про Лесю Українку, що «ця хора слабосила дівчина трохи чи не одинокий мужчина на всю новочасну соборну Україну» («Літературно-Науковий Вісник», 1898 р., книга УІІ). Франко дав найкращу оцінку її полум'яній творчості.

Спадщина Лесі Українки є найкращим виявом невмирущости українського духу, високого патріотизму і жертвенного служіння своєму народові вогневе надхнення, невгасима віра в прийдешнє визволення, що проймає всі її твори, запалює і запалюватиме наступні покоління нашого народу і забезпечує їй почесне місце серед інших клясиків нашого письменства.

Г. Л.

---

†

Вночі проти 29 липня 1948 р. помер по короткій недузі в Укр. таборі в Ганновері

Костянтин Олександрович Подільський

Покійний народився 2 жовтня 1892 р в Сумах. Там же закінчив клясичну гімназію, а потім історично-літературний факультет ліцею в м Ніжині В Укр. Армії воював на всіх фронтах як поручник артилерії, а по виході Укр. Армії до Польщі жив довгий час в таборі інтернованих в Щипьорно. Там був учителем таборової гімназії і організатором укр. пластунів. Згодом переїхав до Чехо-Словаччини, де був учителем укр гімназії в Жевницах коло Праги. В 1939 р. працював на Карпатській Україні, звідки довелось йому тікати перед мадярськими завойовниками і шукати азилю в Німеччині. В Німеччині покійний працював весь час в Ганновері і був передовим організатором ганноверської філії Укр Національного Об'єднання По закінченні другої світової війни покійний зорганізував укр. табір в Ганновері і закінчив своє багатостраждальне життя на пості Голови Таборової Управи.

В пластовому уладі Покійник мав титул скавтмайстра і брав участь в двох світових пластових джемборі.

М. С.

ПАМ'ЯТІ ТАЛАНОВИТОЇ МАЛЯРКИ

19 липня 1943 р. перестало битися назавжди серце нашої молодої талановитої малярки Алли Лисянської. Широкий український загал знав її, як багатонадійну мистецьку силу.

Алла Лисянська народилася 10 травня 1916 р. в Києві. Дитячі роки провела на Чернігівщині, де мала нагоду пізнати й полюбитти рідну природу й рідну стихію українського села. Була вона спокійною й самозаглибленою дитиною. Годинами могла себе розважати, розглядаючи образи в ілюстрованих книжках та тлумачити собі їхній зміст. Як забавку потребувала лише одну річ-олівець, за допомогою якого вже дворічною дівчинкою малювала об'єкти свого оточення. На сьомому році життя Покійна поїхала з матірю за кордон і опинилася в найбільшому осередку українського життя — Подєбрадах, де її батько працював спочатку доцентом, а потім професором Української Господарської Академії. В її дитячій психіці виразно зарисовується потреба до композиційної чинности. У цих композиціях видна означена мистецька тенденція з явними елементами шаржу. Батьки Покійної не надавали більшого значення цим її малярським вправам. Та ось одного дня зошит її малюнків потрапляє до рук знаного нашого архітекта проф. Сергія Тимошенка, який ствердив малярський талант дівчинки. Після скінчення середньої школи він порадив віддати її до Академії Мистецтв. Цієї авторитетної поради батьки послухалися.

1930 р. Алла Лисянська вступила до 4-ої кляси української гімназії в Ржевницях (біля Праги). По скінченні гімназії Покійна успішна складає конкурсовий іспит до празької Академії Мистецтв, де за основний свій фах вибирає фігуральне малярство, а за вужчий фах — портрет. І тут, в чужому вже, інтернаціональному довкіллі здобуває так само увагу, прихильність, теплу симпатію.

Та на перешкоді дуже успішним її студіям стає підступна недуга — туберкульоза легенів, що час до часу зводить її до клінічного ліжка. Перейнята глибоким смутком родина Покійної з найбільшим завзяттям провадить в умовах емігрантських злиднів тяжкий бій з лютою хворобою. Її наскоки часами слабнуть і це дає змогу Покійній закінчити свої загальні академічні студії. Вона навіть мріє про одержання від Академії стипендії на виїзд до Італії та інші перспективи своєї мистецької кар'єри, шлях до яких відкривав її непересічний талант та палка відданість своєму фахові Не зважаючи на все частіші приступи недуги, Покійна інтенсивно працює, тим більше, що дістає низку замовлень з кіл українського та чеського громадянства. З праць цієї доби заслуговують на особливу згадку: портрет Івана Франка, два портрети Т. Шевченка, великий портрет С. Петлюри, два портрети академіка С. Смаль-Стоцького й інші.

Але приступи хвороби все сильнішають і врешті 18 липня 1943 р. Алла Лисянська упокоїлася на віки.

Поховано її на Ольшанському цвинтарі Праги між багатьма могилами наших борців за елементарну правду й волю України. Похорон відбувся з великою участю громадянства. Серед численних вінків, що оздобили її труну, був і вінок від чеського громадянства.

Хай збережеться в наших скитальських серцях світлий спогад про Небіжчицю, як високоетичну людину, активну християнку та віддану українську патріотку.

Дмитро Грушецький.

Суворий присуд

Відповідь Михайлові Островерсі

Суворий присуд дістала мова нашої еміграційної преси від редактора М. Островерхи (див. статтю «Ще один горох об стіну» в ч. 134 «Неділі»). Цілком згоджуюсь з автором: щодо мови у нас було і є негаразд. Згоджуюсь і з тим, що його горох і далі відскакуватиме від стіни. Адже така вже властивість гороху, і коли хто хоче, щоб його праця не була марною, не горохом треба, очевидно, орудувати або не в той бік його кидати.

У своїй статті п. Островерха знову ставить, хай у новій площині, багатьом обридле вже, може, питання — «східняки» і «західняки». Сенс його статті ясний: «засмічування, зогиджування української мови в часописах теперішньої нашої політичної еміграції» постало через те, що емігранти із східньої України принесли з собою і культивують в нашій пресі накинену їм Совєтською Росією штучну, зросійщену мову. Внутрішню непослідовність такого спрощеного й тенденційного тлумачення видно хоч би з того, що автор, кинувши окремий камінець в город «Українських Вістей», не робить взагалі ніяких винятків для нашої преси, в якій, як відомо, переважають саме «західняцькі», а не«східняцькі» елементи. Щождо наддніпрянської мови, то, кажучи про неї, не можна, як робить автор, кидати до одного коша і справді чимало зросійщену мову «Академічного словника» 1937 р. та «Правопис» 1933 р. і органічно відмінну від неї мову повного Академічного словника 20-х років, зредаґованого такими авторитетами, як Єфремов, Голоскевич, Грінченкова та ін., і правопису 1929 р., опрацьованого з участю видатних мовознавців і з західніх українських земель. На цій останній, так званій «академічній» мові, якій подекуди можна закинути хібащо надмірний «пуризм», а ніяк не засмічення «чужими брязкітками», якраз і вихована більшість вихідців із східньої України. Не мову УССР, а якраз мову Великої України здебільшого намагаються прищепити нашій еміграційній пресі журналісти й взагалі працівники пера з Наддніпрянщини. І якщо в мовних питаннях треба обрати якусь певну загальну орієнтацію — на схід або на захід, то, ясна річ, вибір має бути лише один — на схід. І це не тому тільки, що мова східніх земель — це мова 7/8 українського народу, а й тому, що цю мову викували в своїх творах найкращі творці багатшої порівняно з західньою східньо-української літератури і що її опрацювали й оформили в 20-х роках, тоді ще без тиску згори, — опрацювали як ніколи до того широко й глибоко, — наші найвизначніші мовознавці.

Закидаючи нашій пресі мовне засмічення «русизмами», прихильники західньо-української мовної орієнтації не помічають у власній мові багатьох тих «русизмів», що часто-густо вражають вухо «зросійщених» східняків (хоч би оці «усілів'я», «продложення» і т. ін.). Автор наводить низку прикладів зросійщених українських слів, але, крім poszukuje, не дає жодного прикладу «спольщених», а то й цілком польських слів та зворотів, якими справді «аж кишить» західньо-українська мова. Не можна заперечувати велику ролю і Галичини в створенні і збагаченні української літературної мови, хоч не треба й переоцінювати цю ролю. Наприклад, шануючи Михайла Грушевського як найвидатнішого науково-культурного й громадсько-політичного діяча, ми ніяк не можемо визнати разом з автором його нібито великих заслуг в збагаченні нашої мови. Низку галицьких слів, мало, а то й зовсім не вживаних на сході (зголошуватися, відпруження, вислід і т. ін.), треба остаточно прищепити до літературно-газетної української мови. Однак, разом з тим не можна не брати на увагу великого засмічени-

я галицької мови насамперед полонізмами, меншою мірою — мовними рештками колишнього штучного й примітивного галицького москвофільства.

Проте звернімося до конкретного матеріялу, до деяких з прикладів, що їх подає автор. Скорочення США збігається з російським тільки через цілком випадковий збіг початкових літер С в українському слові «сполучені» і російському — «соединенные». І якщо лише через те його треба вилучити з ужитку, то тим більш треба зректися таких цілком уже однозгучних з російськими скорочень, як УПА, УВАН і десятки інших. Шождо «штатів», то тут не слід забувати, що «state», як і численні інші англійські слова, має багато значень, і, віддаючи його українською мовою, треб виходити не з перекладу його в інших мовах (Staat, état), а з самої правної природи цього слова, тобто state — це ніяк не «держава». Адже «Сполучені Держави Америки» можуть бути колись в Панамериці, а покищо там є лише «Сполучені Штати Америки» . . . І чому, напр. тільки «шукати»? Чому зрікатися видових форм цього дієслова, не додаючи до них, коли треба, відповідних приростків, які підкреслюють характер даної дії, відбивають певні відтинки її? Навіщо ці канонічні шабльони, що заважають збагаченню, витонченню нашої мови? Чому часом і не «розшукує», «пошукує», як кажемо ми не тільки «гребе», а й «розгрібає», не тільки «п'є», а й «розпиває», «попиває» і т. ін.? Або чому так розсердило автора поширене українське слово «повноваження«? Адже схожість з російським «полномочием» тут є лише в першому складнику слова, і як же бути тоді з такими цілком вже «подібними» до російських словами, як «повнолітній», і взагалі в усіх тих випадках, де треба підкреслити поняття повности чогось? Невже просто повикидати їх з мови або заступати, як кому заманется, першими-ліпшими вигаданими словами? Як «московські брязкальця» засуджує автор і багато таких зовсім не російських чужомовних слів, що стали міжнародніми і що їх як такі перебрала і українська мова, не завжди навіть за посередництвом російської (шанс, зона, демісія, командир, колоніст і т. ін.). Якими ж їх замінити? Напр., «демісію» (Тільки не «димісію») — «відставкою?» Але слова «демісія» в звичайному розумінні в російській мові нема, а є якраз «отставка». Так як же бути: чи інтернаціональна демісія, чи «московська» відставка? Замість «командир» автор пропонує: старшина, командант, начальник. Алеж ці поняття відмінні: в залозі може бути багато командирів і тільки один комендант, а в загоні — багато старшин і тільки один командир. «Начальник»? Але цим «московським брязкальцем» автор суперечить сам собі. Та й не тільки цим. Обурено кидаючи свій горох у стіну всяких «зон» і «кексів», він не помічає, як щодалі густіше рясніє його стаття «лідерами груп», національними елементами», «політичними емігрантами» тощо. Він забуває і те, що якраз західньо-українська мова найбільше без потреби грішить отими «прелеґент зрезиґнував» і т. п. словами, які здебільшого мають готові українські відповідники. І нарешті, чимсь уже зовсім незрозумілим виглядає протест автора проти «штучного неукраїнського» слова, «де-Ґоль» (!). Як же «перекласти» його українською мовою? Як перекласти: Трумен, Рузвелт, Черчіл і т. ін.? Якщо тут нема якогось непорозуміння чи помилки, то, хай вибачить мені шановний автор, це можна сприйняти лише як анекдоту.

Та облишмо це! Не сперечаймося: чи «російський» (хоч справді зовсім і не російський) футбол чи польський «копаний м'яч; чи «московський» (хоч теж не російський, до того ж визнаний на першому місці в львівському словнику Уманця і Спілки 1893 р.) вокзал чи «польський» двірець (як не скажуть, до речі, 35 мільйонів українців); чи тільки краєвид, чи можна й ляндшафт (тим більш це не те саме); чи замах, чи атентат (де теж можливі різні відтінки розуміння); «російський» (але вживаний якраз на заході) поїзд, чи «польський» (але вживаний якраз на сході) потяг? Таких питань можна поставити тисячі, і не варто витрачати на них час . . . Кожна мова є явище органічне. Вона живе, розвивається, еволюціонує. Тим більш гнучкою, чутливою, динамічною, поступовою повинна бути мова преси — цього дзеркала нашого, тепер такого неспокійного, змінного громадсько-політичного життя. Її не можна непорушно замкнути в рямцях якогось провінційного мовного світогляду, навіть в рямцях вузько сприйнятого націоналізму. Їй не можна забороняти запозичати, де треба, чужомовні слова на означення специфічних понять чужого походження — чи то безпосередньо, чи за посередництвом інших мов, не можна примушувати її зрікатися слів, історично успадкованих від інших народів. І не вина України, що через її несприятливі історично-політичні обставини таких слів в її мові, може, більше, ніж у інших культурних народів. З цим треба примиритися як з явищем історично природним.

Отже не сперечаймося, чи нема в слові «зона» російського впливу, як не сперечаємось ми, чи є такі впливи в словах «пілітика», «економіка» і безлічі інших. І не оцінюймо мову з височини якоїсь самборської, чи хоч би й львівської і, наперед згоджуютсь, з якоїсь кобеляцької дзвіниці. Адже, звужуючи наші мовні можливості, ми сприяємо спрощенню, зубожінню мови, відставанню її від мов інших культурних націй, від темпів загального проґресу. Не нам, жменці закинутих на чужину еміґрантів, з цілком випадковим співвідношенням територіяльного представництва, усталювати непорушні норми української літературної мови. Наше завдання тут, на еміґрації, де не може бути примусового зросійщення або спольщення, — зберегти наші мовні скарби і донести їх до майбутньої вільної Соборної України, яка вже сама дасть собі з ними раду. Наше чергове завдання — не загубити з цих скарбів жодного справді українського або й запозиченого десь, але конче потрібного нам слова, хоч би й в кількох його територіяльних варіянтах, і разом з тим повикидати з мови все явно штучне, чуже, непотрібне — всі ці жарґонні «ґемюзи». А впорядкувати щодо цього нашу газетну мову не тільки можна, а й треба. Тільки це слід робити не хаотично, не на вимогу індивідуальних мовних звичок і уподобань, не волаючи в порожній простір, не кидаючи горохом об стіну, а конкретними вимогами організаційних заходів, — напр., домагаючися мовної конференції, яка зайшлась би коло очищення нашої газетної мови від справжнього сміття і уніфікації її там, де це потрібно. Таке завдання вже взяла на себе на з'їзді 1947 р., але досі його не виконала головна управа СУЖ'у. Від неї і чекаємо в цій справі — не слова, а діла.

В. Виноградський.

Читачам у Великобрітанії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі", Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя".

Умови передплати:

на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дopиcкою пренумерата „Неділі" з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 49 Linden Gardens, London, W 2.

Сила релігійного піднесення

За культуру українського церковного співу

В практиці ми дуже захоплюємось гарним церковним співом, бо переживаємо від нього велику радість релігійного піднесення, але досить часто ми недооцінюємо значення цього великого чинника в церковному Богослужінні. А тим часом в Сужбі Божій найбільшу ролю відограє саме якість голосового її виконання. В цьому ввесь сенс співаної Служби Божої, вся краса і сила її релігійного впливу на душу людини, яка прийшла до храму Божого, щоб справді знайти тут, за висловом одного німецького автора, визволення (Erlösung) від тієї туги і горя, що не раз обгортає людину в її щоденних турботах.

Колись іще Бетховен говорив: «Хто сприймає мою музику, той звільняється від усього страждання. Хто мою музику правдиво розуміє, той не може бути нещасливим». Те ж саме говорив і Мартин Лютер: «Я даю музиці після теології перше місце. Вона виганяє духа смутку і робить людей радісними».

Тимто не дивно, що в тих наших церквах, де виконання церковного співу стоїть на височині мистецтва, буває завжди повно людей, які приходять до церкви, щоб тут знайтти відраду для душі, змученої щоденними турботами. Пісня — наша радість, наше щастя, наша найбільша насолода в часи відпочинку. Церковна пісня дає нам особливу насолоду, створюючи настрій високого релігійного піднесення.

Українці — один з народів, що найбільше обдарований мистецтвом співу. Українська пісня завоювала собі славу ще й у гадузі церковного співу. Чужинці вже стали прислухатися і до українського церковного співу, захоплюючись його своєрідною і багатою мелодією. Своєю душею вони відчувають у нашій церковній пісні те, чого немає в пісні їх церковного обряду, немає тих нюансів високого мистецтва, на які багата українська церковна мелодика, надто в інтерпретації таких видатних наших українських композиторів, як Стеценко, Кошиць, Леонтович та ін.

Перед нами тепер стоїть першорядної ваги завдання — ширити мотиви нашого церковного співу, нести в звіт високе українське мистецтво церковної мелодики. На цю ділянку треба звернути особливу увагу — виховати добрих диригентів, знавців церковної музики, які б організували добрі церковні хори й тримали на височині наше церковне мистецтво, нашу церковну музику.

З цих завдань виходячи, Богословська Академія УАПЦ прийняла рішення організувати відділ церковної музики, де б виховувались не тільки добрі теоретики і знавці церковної музики, але й висококваліфіковані практики-диригенти. Відділ знаходиться в руках відомого музиколога-композитора, професора і директора консерваторії, професора Богословської Академії А. Оленського, який за дуже короткий час зумів організувати відділ, укомплектувавши його зсіма потрібними відповідно до навчального пляну фаховими професорськими силами

Богословська Академія УАПЦ відкриває широко двері для всіх тих ентузіястів українського церковного мистецтва, які не мають ще високої теоретичної кваліфікації і бажають цю кваліфікацію набути, стати висококваліфікованими й повноцінними мистцями церковної музики.

Справа церковної музики — справа великої національної ваги. Тому ми звертаємо увагу цілої української громадськости в Европі і за Океаном на цю вашливу ділянку, і велику прогалину в житті нашої Церкви. Цим питанням повинні б зацікавитись Культурно-Освітні Відділи в таборових Радах, наші Парафіяльні Ради, виділивши достойних кандидатів на навчання до Академії, призначивши їм місячну стипендію.

Цим питанням мали б зацікавитись і вищі церковні органи в Европі і за Океаном, створивши відповідні фонди на допомогу студентам і професорам, що жертвенно працюють на користь рідної національної культури, рідної Церкви. Від цих потужних церковних чинників потрібна була б не тільки матеріяльна допомога в плеканні кадрів церковної музики, але й значна моральна підтримка, без якої взагалі не можна творити великої справи.

Шануймо ж рідну церкорну пісню. Поможімо виплекати достойних кандидатів, що мали б цю пісню понести в світ! Пам»ятаймо, що перковна пісня то найбільша сила релігійного піднесення нашого Народу.

Т. Рудківський.

Колишній комуністичний редактор серед українців

14 червня в Темформі закінчився шкільний рік в місцевій українській католицький школі св. Василя Великого. Після Богослужби, яку відправив ректор о. Микола Бабак, відбулося під головуванням Високопреосвященного Кира Амвроза Сенишина врочисте святкування, під час якого учням видані були дипломи, що надають їм право університетських студій, а деяким — і медалі за успіхи в науці. Всього закінчили школу 23 учні. З промов особливо цікавою і знаменною була промова проф. Форгемського університету Люіса Буденца, що відвідав свято. Буденц, колишній комуніст і редактор комуністичного щоденника «Дейлі Воркер», що порвав тепер з комунізмом, в своїй промові підкреслив потребу спокою духу, який може дати тільки визнання моральних засад релігії, що рятують людство від самознищення. Він згадав також про мучеництво українців під совєтським режимом і закликав до боротьби з комунізмом.

Третій і четвертий випуск „Ді Юкрейнієн Буллетін"-у

Два випуски за червень ц. р. „Українського Буллетін"-у, видаваного англійською мовою Секретаріятом Панамериканської Укр. конференції в Нью-Йорку, розіслані вже по світу різним визначним політикам, університетам, часописам і т. п. — приносять у короткій зв'язкій формі низку актуальних інформацій та заміток про справу України. В третьому випуску обговорено коротко такі питання: Европейська Федерація і Україна; Потреба ідеологічного протидіяння Комінформові; „Діли і пануй" (тактика Москви); „Скитальча проблема ; З життя америк. українців; Зпоза залізної заслони; Огляд нових книжок, в справі України. В четвертому числі „Буллетіну", крім коротких вісток про українські справи зпоза залізної заслони та інших країв, є стаття: „Кво вадіс, Полонія ?" (Кудою йдеш, Польщо ? . . .) про українсько-польскі територіяльні спори і польський імперіялізм; „Міняються дороги, а не цілі" — в 30 роковини совєтської окупації на Україні, проф. Р. Смаль-Стоцького про „Совєтські злочини проти людства" і. т. д. „Буллетін" з кожним свіжим випуском стає змістовнішим і цікавішим.

ОЛЕНА КИСІЛЕВСЬКА В КАНАДІ

Як повідомляє канадська українська преса, до Канади недавно прибула на постійний побут відома західньо-українська письменниця Олена Кисілевська, що, крім своєї письменницької праці, видавала жіночі журнали і перед війною була обрана до варшавського сенату, де боронила прав українського народу. В Канаді працює урядовцем її син Володимир.

Висадили в повітря пам'ятник Маркіяна Шашкевича

Американська українська преса повідомляє: „З Галичини наспіла вістка, що червоні москалі висадили в повітря пам'ятник, що був збудований на честь Маркіяна Шашкевича на Білій Горі коло Підлісся (повіт Золочів). Чому? . . . Одно, що цей пам'ятник це був височений хрест з заліза, видний на милі кругом. Христове знам'я кололо в очі антихристів. А друге — то був пам'ятник для українського поета-будителя. Москва хоче знищити все, що українцям нагадує їх рідне слово, культуру й історію".

Кожному слово

Даите змогу бути людьми

До Хвальної Редакції «Неділі»!

Ласкаво присимо вмістити на сторінках Вашого шановного часопису нашого відкритого листа до ашаффенбурзької Міжтаборової Ради:

Протягом довгих місяців, навіть років, ми, мешканці ашаффенбурзьких українських таборів, разом 23 особи, перебуваємо на лікуванні **в туберкульозній санаторії в Амберґу.** Відірвані від родин, друзів, українського оточення, розділені значною віддаллю, прикуті хворобою до ліжка, відчуваємо себе ніби безбатченками, за яких нікому навіть згадати, відвідати в нашому тяжкому горі, не кажучи вже — подати братню руку допомоги.

Наше лікування — спокій і добре харчування. Але чи можна мати якийсь спокій, коли свідомість стверджує, що ми викинені недугою поза суспільство і цьому суспільству байдужі наші страждання. Харчування . . про нього немає що говорити. Воно розраховане лише на жалюгідне животіння, щоб не одразу, а поволі перейти на вічний спочинок. Проте до часу валютної зміни якось ми собі ще в'язали кінець з кінцем.

А тепер? Якою заздрістю горять наші очі, коли ми бачимо як українські табори з Реґенсбурґу, Ансбаху, Байройту, Ноймаркту, а навіть далекого Майнц-Кастелю турбуються за своїх співмешканців. Ми бачимо як ці табори реґулярно щомісяця допомагають своїм хворим потрібними харчами і добрим словом. А Ашаффенбурґ? Чи в ашаффенбурзьких таборах не існують станиці СХС, Суспільні Опіки? Ми звертаємось до ашаффенбурзької Міжтаборової Ради з глибоким проханням: допоможіть нам видужати з нашої хвороби, допоможіть нам стати на ноги. Дайте нам змогу бути людьми, дайте можливість ще хоч на останку нашого життя бути гідними українцями.

Лише з Вашою допомогою ця недуга буде переборена. Віримо, що в грудях членів Міжтаборової Ради ще б'ється українське серце. Віримо що й Вам болять наші болі. Свідомі, що заповіт Христа — «Я був хворий і ви посітили мене», є ясним променем у Ваших серцях. Допоможіть! Підписи 19 хворих.

Даємо ще раз слово пану Сові

Високоповажаний пане Редакторе!

Моя стаття «Сфінкс давно промовив . . .», вміщена у Вашому часописі, визвала невірну інтерпретацію в окремих групах нашого політичного загалу. Політична сварка виникла наступним абзацом: «Ми, демократи ще від своїх предків доби козацтва — не погоджуємось ні з однією тоталітарною системою, **але визнаємо комуністичну ідеологію,** бо добре знаємо, що вона поширюється не тільки за рахунок сов. золота при допомозі «п'ятої колони» та пропаґанди Кремля, а, можливо, має в собі й інші поважні чинники, коли сьогодні дійсно дійшла до такого стану, що увесь світ з нею рахується».

У цім листі хочу дати деякі пояснення, що примусили мене так відверто і сміло, але за моїм переконанням, праздиво висловитись. На превеликий жаль, у нас встановилась така політична тактика, що коли опонент безсилий дати відповідь на актуальні питання зачепленої тематики, якими його притискують, то він обов'язково шукає вразливих місць, щоб з домішкою демагогії та реторичних вправ, скомпромітувати свого політичного противника.

Подібні «політики» завжди кидаються в крайність і часто можуть назвати Гітлера «ворожбитом», Сталіна — «бездарним циніком чи то божевільним», а це і є елемент безпорадности та безсилля культурно і арґументовано вести полеміку чи то пропаґанду.

Ми знаємо з недавніх історичних фактів, що в Нюрнберзі проходив судовий процес не над націонал-соціялізмом, як ідеологією, а за страшні знущання над багатьма народами і ламання міжнародніх прав щодо ведення самої війни. І тому ми добре знаємо, що коли знову буде вестись подібний процес над Політбюром Кремля то і там суворий вирок буде ухвалений не за комуністичну ідеологію, а за терор та злочинства п'ятої колони».

Дуже смішним було б, щоб таке важливе філософське питання як ідеологія і її сприймання було достатньо висвітлене в цьому коротенькому листі, коли на цю тему лежать в архівах тисячі глибоко-наукових праць різних напрямків, починаючи не тільки від Донцових чи то Ленінів, а й цілого ряду інших великих знавців соціології.

І тут ми хотіли б подати тільки окремі факти, на підставі яких ми стверджуємо, що ми визнаємо комуністичну ідеологію, але тільки як **ідею** (Хоч уже й тому, що вона сьогодні існує де факто).

Але одна справа визнавати те, що вже існує і зовсім інша — вірити та підтримувати це існування.

— Чому?

Поперше, наша нова українська політична еміґрація з території Наддніпрянщини віком до 40—45 рр. займає велику питому вагу в загальній кількості наших скитальців і значна (якщо не вся) частина цієї еміґрації виховувалась в дусі діялектичного матеріялізму. (І хоч нам не неприємно, але це факт!).

Ця обставина знову ще не означає, що ця категорія підсовєтських людей **непогрішно** та з бажанням сприймала ту абстрактну ідею, бо в дійсності сьогодні вона (ідея) перетворилась в її заперечення

— антипод· І ми не хочемо тут вдаватись до високої матерії «діялектичного заперечення», а ми набагато простішими шляхами приходимо до життьової простої та зрозумілої істини, яка каже, що дійсно можна визнавати, але одноразово заперечувати те чи інше явище· (Це і є діялектична «єдність протилежностей» — можливо, що вона не всім відома або не зрозуміла, то це провина не наша).

Подруге — в усьому демократичному світі не тільки офіційно визнана ця ідеологія, а навіть її представники займають місця в парляментах. Коли ж в останній час у деяких державах постало питання про легальне становище комуністичної партії. то це зовсім не через її ідеологію, а за її антидержавну практику, що вона працює в інтересах чужих держав. Та не зважаючи на ці її тяжкі злочини, деякі демократи і при цих умовах не погоджуються на закриття комуністичної партії· (Наприклад през· Трумен страшить своїм вето). Сьогодні і ми, коли претендуємо на звання державних мужів (без лапок), **повинні думати, що нам треба буде робити з тими мільйонами наших синів, доньок, братів, сестер, які офіційно ніби то належать до комуністичних організацій!**

Треба буде заздалегідь вирішити, **якими вмілими засобами та методами будемо боротися з пережитками большевицько-комуністичної ідеології, можливо, не застосовуючи концтаборів та в'язниць.**

У цих кардинальних питаннях потрібно буде надзвичайно тактовно та вміло протиставляти правоту протилежних ідеологічних переконань — облуді комуністичної ідеї. Юто це зуміє вирішити, той і буде господарем не тільки державного становища, а й тих багатомільйонових людських душ, що потребують **духовного лікаря та його радикальних рецептів.**

Ідея комунізму в експериментах ортодоксального сталінського большевизму настільки збанкротувала, що до її поборювання є сьогодні всі засоби, але на жаль, вони застосовуються по-різному.

США озброюють Іран

ВАШІНҐТОН (ЮП)· Сполучені Штати надали Іранові позику в 26 мільйонів долярів на озброєння іранської армії та поліції· Як повідомляє державний департамент. Іранові буде постачена лише зброя легкого типу (як, напр., ловецькі літаки й менші панцерники), призначенна для оборони, а не для якихсь аґресивних дій проти інших держав. В озброєнні іранських військових сил зацікавлені і Сполучені Штати, уряд яких хоче підтримати безпеку на Середньому Сході.

Одні твердо переконані, що досить оголосити поза законом цю ідеологію, як вона сама загине. Другі, навпаки, бажають висвітлювати що ідеологію об'єктивно: в реальному її становищі на сьогоднішній день, викриваючи ті жахливі злочини, які вона спричинила в тій державі, де 30 років панує·

На наш погляд, це і є найчесніший і найреальніший шлях і метода пропаґанди, які зможуть дати добрі наслідки в поборюванні смертельного ідеологічного ворога·

Щоб щось успішно поборювати, треба вміти глибоко пізнати, його істоту, його шляхи та підстави розвитку і не закривати Америку, бо як її не закривай, а вона далі існує.

Без пізнання комунізму чи то марксизму — боротися з ними тяжко.

Ми, українці зі східніх областей тим і різнимося від наших братів західних територій, що переживши сов· режим, **багато краще усвідомлюємо методологічний підхід до питання ідеї комунізму та засобів боротьби з нею,** як також глибший спосіб розуміння національних відносин та співжиття вільних націй, від тих поглядів, що їх репрезентують наші націоналісти з 30 років.

Тому ми категорично відкидаємо думку «демократів» часопису «Промінь» (див ч. 8 від 23/У· 48 р·), які нам безпідставно закинули «нечесність» у наших поглядах на ідеологічному фронті. А ще гірше те, що наші «українські Чухнови» накинулись не тільки на автора цієї статті, роблячи свій критерій, а й Редакції «Неділі» висловили поважний закид, що вона вмістила мою статтю як відповідь на статтю «Сфінкс промовив» пера п. Барагури·

Пора б уже знати, що нашу пресу починають сьогодні читати: англійці, французи, німці і інші культурні народи Европи і вони зуміють належно оцінити подібну «демократичність» та державну думку редакції «Промінь».

Але ми без помсти прощаємо редакції газети «Промінь», бо вона напевно користувалась афоризмом Льва Толстого: «Я не вірю та не визнаю того, чого я не розумію»·

І тут ми зробимо своє зауваження: багато гірше, коли не визнавати комуністичної ідеології, а користуватись її тактикою в полеміці· Це дійсно не робить чести тим, хто на полі бою ідей, свободу преси хоче скомпромітувати або ще гірше!...

З повною гордістю і певністю заявляємо, що ми цілком доросли до того стану, щоб розрізнити чого хто бажає і в великій мірі надіємось на те, що коли повернемось на батьківщину, нас скорше зрозуміють багатомільйонні маси селянства і робітництва, за що ми боремось і до чого прагнемо· І без демагогії та крикливих гасел розпочнемо будувати державу (яку ми дійсно вже будували), де б запанувала суцільна справедливість та національна згода. І це і є наші ідеали.

Г· Сова, Мюнхен

Чому пані Наконечна передплачує німецькі газети

Високоповажаний Пане Редакторе!

Як бувшій абонентці Вашої газети, дозвольте мені пожалітися з приводу неможливости дальше зачисляти себе до її абонентів і тим самим піддержувати її фінансово.

Наше громадянство мало порівнюючи велику пресу і ця преса мала величезні можливости, яких вона не використала· Преса на еміґрації повинна бути трибуною (а не трибуналом, як це часто у нас бувало!), яка мала б авторитет і з її опінією числилося громадянство. Натурально щоб це осягнути вона повинна була стояти етично й морально на такому високому рівні, щоб кожний читач мав перед її думкою респект. Звичайно, не всі читачі поділяють погляди публіцистів і журналістів, але кожний журналіст повинен принаймні робити враження, що він об'єктивний· Преса, а головно тут на еміґрації, повинна бути реґулятором суспільного життя, вона повинна плямувати розбрат, корупцію нетолеранцію, неуцтво зухвальство і інші пороки нашої еміґрації· Та, на жаль, наша преса не користала з цієї можливости діяти позитивно, навпаки, вона використовувала свої органи на це, щоб сіяти розбрат, ненависть до брата, допускала клевету і очорнення, піддержувала ароґанцію, потурала неуцтву, бавилася в демагогію та інше. Натомість вона промовчала такі важливі справи, як питання, де поділися вивезені з краю маєтки **Центросоюзу, Маслосоюзу, Народнього Мистецтва, Української накладні УЦК? Де поділися ці величезні суми, що їх збирали під претекстом, мовляв, це для УПА?** Невже нікого з «офіційних» чинників нашого громадянства не хвилювало це питання, чи може у нашої преси не було цивільної відваги зачепити це делікатне питання «з огляду на згляд», як так-го чому? Може б сьогодні, коли настала така біда між нашими Ді-Пі-стами, а головно коли йдеться про збереження нашого університету і інших високих шкіл і про ге. щоб дати нашій молоді можливість закінчити студії, може б сьогодні запитати прилюдно, **де поділися ці маєтки, хто розпоряджається ними і на якій підставі та зажадати** їх повернення на користь саме цих наших інститутів? Чому мають користати з них приватні особи, коли це громадське майно?

Настала критична хвилина для нас усіх· Гріш набув величезної вартости і не знати, де його взяти? А як маєш який феніґ то обернеш його десять разів, поки видаси. Я не відмовляюся своїми маленькими цеголками піддержувати захитану будівлю нашої преси, але я вимагаю за цей мій дорогий гріш кваліта-тивної преси· Коли я плачу місячно за «Ді Ноє Цайтунґ» і «Зюд Дойче Цайтунґ» по 1,80 ДМ, то я маю принаймні інформації про світові події і доволі багато новин з літератури і інших наук. Але як узяти нашу українську газету в руки. і то саме тепер, по зміні валюти, то аж жах бере, що нашим редакторам не соромно пускати в світ такі свідоцтва убогости А чую що по наших редакціях лежать матеріяли варті публікації· В чому ж діло? Чи навмисне затягаєте собі шнурок? Вже по девальвації появляються такі нісенітниці як «що люблять і що не люблять жінки слухати»? («Час» ч. 27. Інші газети не ліпші), замість використати це місце, хочби на куток мови. У нас є добрі й кваліфіковані літератори і науковці майже з кожної ділянки, чому ж їх не використати і тим самим прислужитися не тільки читачеві української газети і журналу але й авторам, що знаходяться зараз може в ще більше критичному становищі, як не один Ді-Пі, що має дах над головою і хочби таборову юшку? Наші редактори (всіх наших газет і журналів) самі не орієнтуються в цьому, що варте публікації, а що ні, або вони це знають і спекулюючи на наївність та поширене неуцтво читача, стараються перешмуґлювати ґрафоманство своїх вузько-партійних співробітників, бо інакше я не вмію собі пояснити, чому саме тепер, коли не кожен може собі дозволити на газету, щоб нею загорнути оселедець, дешевший зараз за газету, одурюється так нахабно і немилосердно цього читача — патріота.

Отже, панове редактори, схаменіться, або давайте нам пресу з високим етичним та інтелектуальним рівнем, або закопаєте себе самі у гріб цією тактикою, якої ви дотепер дотримувалися· Робіть так щоб і вовк був ситий і коза ціла, як каже наша пословиця.

У глибокій пошані

Г. Наконечна, Мюнхен·

*

Від Редакції: Лист Авторки прийшов до нас у формі копії, проте друкуємо його повністю. Дошкульний патерностер редакторам, але й «гарне» свідоцтво, Авторці і тим усім, що так думають як Вона! За розтрачені народні гроші ми не відповідаємо, хоч радо дамо місце на виправдання тим, що їх мали в руках· Наша незалежна преса мужньо виступала в обороні інтересів мас і засади чистих рук· Не наша — журналістів — вина, що сварилися політичні партії· Завдання преси — м. і відбивати настрої дня Якраз партії сварилися, а нас, пресу, били всі. Куток мови? Добре, але газета це не катедра філології, а коли ще й інтеліґенти видаватимуть по 1,80 ДМ місячно радше на німецьку ніж на свою газету, тоді хай не вимагають від тієї газети незвичайного. «Ді Ноє Цайтунґ» має такий високий наклад, що без Вашої марки не збідніє, а бідна українська газета за таку саму марку могла б покращати· Робітники й т. зв. прості люди розуміють це краще і до них мусимо достосовуватись. Читайте, Пані, спокійно далі чужі газети· На тому наша преса нічого не втратить·

Гострі розбіжності
поглядів на дунайській конференції

30 липня в Беоґраді відкрилася конференція «11 держав» в справі ревізії паризької міжнародньої конвенції 1921 р про судноплавство на Дунаї для встановлення нових його правил· В конференції беруть участь великі і наддунайські держави, а саме: Великобританія, Франція, США, СССР, Україна, Чехо-Словаччина, Угорщина, Юґославія, Румунія та Болгарія· Від Австрії на конференції є присутнім лише її спостерігач граф Орсіні-Розенберґ Отже советський бльок має на цій конференції більшість 7 держав проти трьох західніх. Користуючися цією перевагою, Советський Союз, репрезентований на конференції делеґацією на чолі з Вишинським, поводиться на ній аґресивнно, намагаючися, за висловом «Нью-Йорк Таймс»-у «перетворити Дунай на свою власну ріку, Гостра розбіжність у поглядах між західніми і східніми державами позначилась вже на першому засіданні, яке російською мовою відкрив юґославський міністер зовнішніх справ Сіміч. У гарячих дебатах після того з приводу мови виступів Вишинський рішуче заперечував проти англійської мови як офіційної, і конференція, за його пропозицією, ухвалила прийняти, як офіційні мови російську й французьку і лише, як робочу — ще й англійську. Так само під впливом заперечень Вишинського конференція відхилила пропозицію американського делеґата Кеннона визнати за австрійським спостерігачем право повного голосу. Енерґійні обстоювання французького делеґата Тьєррі і англійського делеґата Піка прав своїх країн, наданих їм конвенцією 1921 р·, і їх вимога притягти до участи в конференції Грецію, Італію та Бельґію як держави, що підписали цю конвенцію, наразилися на такі ж енерґійні заперечення Вишинського· На зауваження Тьєррі, що Франція в разі невизнання її прав не вважатиме себе зв'язаною рішеннями конференції, Вишинський відповів, що заява Тьєррі є «ультиматумом» і «тиском» західніх держав, яким в разі небажання їх коритися постановам конференції «двері для виходу з неї завжди відчинені»· Він же обвинувачував західні великодержави в «щоденному» порушенні міжнародніх договорів. Відповідаючи Вишинському, Кеннон, за повідомленням ЮП, сказав, що тактика ультиматумів властива саме Вишинському, проте «брітанська делеґація не буде танцювати під ляскання батога Вишинського».

2 серпня советська делеґація запропонувала конференції проєкт нової міжнародньої дунайської конференції, що фактично передає всю контролю над судноплавством на Дунаї східньо-европейським комуністичним державам, Згідно з цим проєктом, для вреґулювання і контролі дунайського судноплавства має бути створена спеціяльна комісія з представників виключно наддунайських держав, крім Австрії та Німеччини, питання про участь яких в комісії лишається відкритим до підписання з ними мирових договорів. Проєкт передбачає також заснування спеціяльної управи, що керуватиме технічними роботами на нижньому Дунаї, і окремої технічної управи для робіт в тяжкій для судноплавства дільниці Ж так званій «Залізній Брамі»· Для суден не прилеглих до Дунаю держав плавба по ньому не дозволяється· Проєкт Вишинського, як і всі його виступи, має повну підтримку сателітних держав, і тому схвалення його забезпечено· Чехо-словацький міністер зовнішніх справ Клементіс і юґославський — Беблер, який заявив, що «на Дунаї нема ніяких французів», особливо еннерґійно підтримували Вишинського, а румунський міністер зовнішніх справ Анна Паукер виступила з довгою скерованою проти «імперріялістів» промовою цілком пропаґандистського характеру· Позицію, яку зайняли на конференції Советський Союз та його сателіти, «Геральд Трібюн» визначає так: «Вишинський фактично дає західнім державам вибирати — або згодится на советські умови контролі дунайського пароплавства, або піти з конференції геть». Тим часом засідання конференції тривають.

В той час, як політики вирішують долю Дунаю, веселі купальниці безжурно бавляться на його берегах.

Большевики плянують змінити напрям течії рік

ЛОНДОН (ЮП). Згідно із звідомленнями чеської преси, Советський Союз вже мав почати готуватися до зміни течії деяких північних рік, щоб вони вливалися не в Північне а в Каспійське море. Річ у тому, що Каспій, найбільше в світі озеро, загрозливо висихає і дальша втрата води може погано відбитися на рибній, промисловості що є світовим постачальником ікри. Одною з перших рік, яку Совєти наміряються скерувати до Каспія є довга на 1.150 міль Печора, що вливається в Льодовий океан. Большевики хочуть скерувати її до Каспійського моря при допомозі відповідних каналів, пляни яких вже мали б бути готові. Преса підкреслює, що в Совєтах ніхто не сумнівається, що ці пляни пощастить здійснити. При цьому кожний цілком певно з острахом думає про нові невільничі роботи та нову каторгу. Двісті мільйонів рабів могли б в Каспій відрами води наносити.

НІМЕЦЬКІ ТРОЦЬКІСТИ

БЕРЛІН (ДЕНА)· Згідно з повідомленням «Ноє Цайтунґ», за останні два тижні в Берліні кілька разів збиралися німецькі комуністи, що додержують напрямку Лева Троцького. На зборах обговорювалися ідейні засади нової антисталінської програми. Конкретних форм організації цієї троцькістської групи ні щодо неї самої, ні щодо вербованих нею нових членів, ще не вироблено.

ВИРІШУЮТЬ ДОЛЮ ІРЛЯНДІЇ

Брітанський прем'єр-міністер Етлі, приїхавши до Ірляндії, провадить з її міністер-президентом Костелло переговори в питанні поділу Ірляндії. На наступному тижні він передбачає обговорювати ту саму справу з прем'єр-міністром північної Ірляндії Бруком. Тим часом спроба Костелло створити як переходовий етап до об'єднання Ірляндії ірляндську федерацію в рямцях західньо-европейської унії наразилася на гостру відсіч північно-ірляндських політиків· «Олстер (назва північної, залежної ще від Великобрітанії частини Ірляндії — Ред·) не продається!» — заявив Брук і додав, що всяка спроба Дабліну (столиця південної, незалежної частини Ірляндії — Ред·) і Лондону сторгуватися за рахунок північної Ірляндії буде нею відкинута.

ІТАЛІЙСЬКІ КОМУНІСТИ ЗАГРОЖУЮТЬ

РИМ (ДЕНА). Згідно з оповіщенням італійського радіо, Пальміро Толіятті 31 липня вже вийшов з лікарні. Чехо-словацький міністер здоров'я запросив його на відпочинок до Чехо-Словаччини. Другий після Толіятті своїм значенням італійський комуніст Льонґо заявив у парляменті, що італійський уряд «принципово відповідальний за атентат на Тольятті». Разом з тим Льонґо відмовився від своєї пропозиції висловити урядові недовіру, додавши: «Ми дамо в цьому голос народові і боротимемось і далі поза парляментом· Коли виб'є година, яку ми вважатимемо слушною для повстання, ми дамо наказ про нього і доведемо його до переможного кінця»· Міністер президент де-Ґаспері відповів на це, що уряд вживе всіх своїх збройних сил на придушення повстання, яким загрожують комуністи·

«ГЕТЬ З ВИСОКИМИ ЦІНАМИ!»

НЮРНБЕРҐ (ДЕНА). Останнім часом в різних баварських містах сталися вияви протесту населення проти підвищення цін. 31 липня на базарі в Ерлянґені виникли заворушення після того, як професійні спілки почали закликати гучномовцями не купувати нічого за підвищеними цінами. Обурена юрба зчинила, бешкет, поперекидавши столи торгівців і потоптавши ногами розсипані овочі. В наслідок цього продавці знизили ціни на садовну й городину на 25—50%. Того самого дня в Кульмбаху під час зібрання, скликаного соціял-демократичною партією для протесту проти високих цін, сталася демонстрація кількох тисяч службовців, робітників та домашніх господарок· Два промовці застерігали продавців і відповідальні установи проти «скандального підвищення цін»· Демонстранти несли плякати з гаслами: «Геть з високими цінами», «Ми вимагаємо справедливих цін, відповідних до нашої заробітньої плати!»

405 000 ДП до США

(Продовження з 3-ої стор.)

щоб до США були допущені жиди, які втекли від переслідувань у Польщі та прибули до американської окупаційної зони після 22 грудня 1945 р.

Демократичні сенатори Джон Говард, Мак Ґрет і Карло Геч подали деякі поправки до закону про допущення ДП до США, але, здається, тільки частина цих поправок знайде підтримку республіканців. Поправка має змінити дату прибуття до Німеччини, або до Австрії для ДП, які бажають переселитися до Америки. Мак Ґрет і Геч запропонували, щоб дата була змінена із 22 грудня 1945 р. на 21 квітня 1947 р. Шість республіканських сенаторів також внесли пропозицію, щоб змінити дату на 21 квітня 1947 р.

Пропозиція сенатора Мак Ґрета має ще такі пункти: 1) викинути з закону вимогу, що для ДП мають бути заґарантовані праця й приміщення перед прибуттям до США. 2) викинути із закону вимогу, що 40% іміґрантів мають бути балтійцями, які є головним чином протестантами і що 30% допущених мають бути рільниками. 3) вважати допущення ДП до США, як міру крайньої потреби, не замикаючи дверей звичайному переселенню до США згідно з еміґраційними квотами. 4) продовжити працю комісій для переселення ДП з двох на чотири роки.

Акція в справі розв'язки питання переселення скитальців проходить і в Канаді. **Посол канадського парляменту Антін Глинка** сказав в парляменті **з наменіту промову в обороні скитальців** в Европі, закликаючи демократичні потуги остаточно розв'язати питання дальшої долі скитальців. Посол Глинка підкреслив, що скитальців не можна довше тримати в таборах. Перші кроки для переселення переміщених людей вже зроблено. Різні держави приймають до себе іміґрантів зпоміж ДП. Час, щоб і Канада зробила щось конкретне в цій справі. Вона повинна прийняти більшу кількість скитальців. При помочі статистики посол Глинка доказав, що Манітоба може примістити на землі 29 680 нових людей, Саскачеван 105 120, Альберта 363 155, а Брітанська Колюмбія 233 780. Кругло Канада може поселити легко 731 735 нових людей. Це було б великою користю для Канади. Посол Глинка домагався облегшити теперішні приписи щодо здоров'я скитальців. Посол Глинка дораджує допускати не лише найближчих свояків, а також відноситися прихильно до аплікацій, в яких ґарантується працю й утримання скитальців, без уваги на їх професію, чи вік. Далі посол Глинка домагається допущення до Канади культурних, мистецьких і наукових працівників, що є спеціялістами в різних ділянках. Він обговорив також переселенську трагедію з розбиванням родин, а також долю сиріт, яким так тяжко дістатися до Америки, чи Канади.

Окреме питання, це опіка над скитальцями, що прибувають до Америки. На цю тему написала цікаву статтю п. Марія Демидчук у «Свободі». Доступ до кораблів у порті мають лиш представники тих організацій, які спроваджують нових іміґрантів до США. Здебільша роблять це працівники «Нешенел Кетолік Велфер Конференс», яка спроваджує найбільше скитальців. Український Католицький Комітет подбав про те, щоб при зустрічі українських скитальців у портах були й українські жінки. По полагодженні всіх формальностей тих іміґрантів, що приїздажають до родини, віддається родині, інших приміщується тимчасово в готелі. З уваги на законопроєкт, який щойно ухвалено, будуть прибувати наші скитальці масово. Тоді треба буде більше жінок, які зустрічали б прибулих у порті.

Як бачимо, **новий закон** про допущення 205 000, а згодом і дальших 200 000 іміґрантів до США, **ставить і перед нами й перед нашими організаціями в Европі а передусім перед українським американським громадянством велетенські завдання, які можна буде побороти лиш спільною наполегливою працею.** Закон дає широкі можливості й їх треба використати для нашого власного добра й для добра нашої національної спільноти.

Перед від'їздом . . .

Без жалю розриває час
Рукою владною своєю
Нитки незримі, котрі нас
В'язали з рідною землею...

Але куди б не повливли
Ті чужинецькі кораблі,
Які нас від країн знайомих
Везтимуть далі, в невідоме, —

Завжди лунатиме завзято
У серці пісня голосна,
Що в світі є країн багато,
А Україна — лиш одна.

Павло Дубів.

НОВИЙ ШЕФ ІРО В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗОНІ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-ОАНС). На пост шефа міжнародньої організації втікачів (ІРО) в американській зоні Німеччини призначено колишнього керівника чужоземного відділу американського Червоного Хреста Філіппа Райена. Він перебере цей пост 1 вересня.

Одвертий лист до американської Федерації Праці

(До рук тов. Е. Дубинського)

Шановні Товариші!

Американнське радіо принесло увечері 8 липня ц. р. вістку, що Ваша Американська Федерація Праці, найбільша професійна орґанізація американського робітництва, звернулася через секретаря Організації Об'єднаних Націй тов. Тріґве Лі. з меморандумом, щоб Організація Об'єднаних Націй прослідила умови праці робітників на просторах усього Совєтського Союзу, бо на Вашу думку там знехтовано не тільки найпримітивніші права людини, але знищено всі робітничі професійні орґанізації, які стали державним большевицьким апаратом, заборонено та скасовано право страйку, цінникових акцій і т. д.

В свойому меморандумі Ви наводите приклади знищення робітничих професійних організацій совєтським урядом в Чехо-Словаччині, Польщі, Румунії, та Юґославії.

Все те, Товариші, правда.

Але Ви забули Дорозі Друзі-Товариші, що українське робітництво на совєтській Україні, що, як самостійна держава «добровільно» входить в склад Союзу Совєтських Соціялістичних Республік, вже 30 років живе в умовах в яких нищиться найпримітивніші права українських робітників. Не має те робітництво в Совєтській Україні ні своїх вільних професійних організацій, не сміє і не вибирає керівників тих організацій, не має права страйку, не веде цінникових акцій, не сміє ніколи покинути місця своєї праці, без дозволу уряду.

За найменші спізнення до праці прим. за 5 хвилинне спізнення карають там тюрмою та засланням в концтабори, далеко поза межами совєтської України.

Спеціялістів вербується в Совєтському Союзі до праці в той, спосіб, що ночами арештується відповідне число спеців даного промислу та вивозиться їх як арештантів адміністративним способом, без суду в далекі концентраційні табори на працю, відриваючи їх від родини, жінок, та дітей, — і то в околиці нераз найбільш нездорові.

Про санітарні умови в тих концентраційних таборах Совєтського Союзу, нема що навіть говорити. Інспекторами праці є там звичайні тюремні наглядачі, члени большевицької партії.

Щоб підігнати робітників до праці большевики установили т. зв. норми, які кожний робітник мусить в означений час виконати під загрозою кари за саботаж та державну зраду.

До цього самого служать теж т. зв. соцзмагання поодиноких фабрик та робітників за скоріше виконання пляну робіт, призначених большевицьким урядом.

Все те невимовно затяжіло на духовому та фізичному житті українського робітництва в совєтській Україні, зробило його невільником большевицького державного капіталізму. За свою тяжку працю український робітник в Совєтському Союзі не дістає навіть такої платні, яка заспокоїла б його найнеобхідніші життєві потреби, дала змогу кинути харчі, одяг та мешкати як людина.

Щоб животіти мусять працювати в совєтському союзі чоловік, жінка й діти.

Жінки працюють в найтяжчих підприємствах, як шахтарі-вуглекопи, трактористи, вирубують ліс і. т. д. Праця така очевидно для жінок не підходить та провадиться в найтяжчих умовах.

Тому Дорогі Товариші, дякуючи Вам від імени українського робітництва за Вашу ініціятиву, висвітлити умови праці в Совєтському Союзі, просимо при евентуальному прослідженню тих умов не покинути теж і совєтської України, де ті умови з національно-політичних причин найтяжчі та найгірші від таких же самих умов в других радянських республіках совєтського Союзу.

Ми певні, що Ваше звернення до организації Об'єднаних Націй, матиме позитивні наслідки, що воно висвітлить та виведе на перед очі цілого світа ті жахливі умови, в яких живе українське робітництво під большевицьким режимом.

Дякуючи Вам, Товариші, за ініціятиву та оцінюючи її шляхетні мотиви, шлю Вам сердечний, дружній пролетарський привіт від імени всього українського робітництва, яке на скитальщині нетерпеливо та з тугою очікує свого повороту па звільнену від большевиків рідну землю.

Антін Чернецький
був. сокретар укр. професійних організацій.

На скитальщині, липень 1948 р.

На могилах в Гакав

На перший день Зелених Свят пополудні в Ганав на німецькому цвинтарі відбулось посвячення з двома панахидами двох пам'ятників на могилах українців що загинули й померли під час другої світової війни в рр. 1339—1945 та на скитальщині 1945—1948

Панахиду відправляв Преосв. Владика Вячеслав з участю священиків УАПЦ і др. о. дек. Хруща та о. пароха Пасічняка укр.-кат. церкви. Співав хор з табору Майнц-Кастель під диригуванням о. проф. Заіця. На посвяченні пам'ятника були присутні голова Комісії Охорони Могил при ЦПУЕ, представники українських і чужих організацій, робітничої сотні в Ганав, Управи та Ради укр. табору в Ганав під проводом команданта і лідера Скочдополя, численного місцевого українського та іншого громадянства.

Присутність робітничої сотні з Ганав надавала цим поминкам особливого значення.

Після відправи кожної зокрема панахиди, Преосв. Владика і о. декан д-р Хрущ виголосили короткі і гарні змістом промови, в яких від усіх українців склали поклін померлим та закликали до братньої пошани і любови всі християнські народи не тільки всієї Европи, але і світу до спільної боротьби з ворогом цілого людства-антихристом-комунізмом. Український хор з Кастелю закінчив ці поминки молитвою „Боже Великий єдиний, нам Україну храни . . .“!

Громадський Суд в Ашафенбурзі

Цим повідомляється, що на підставі рішення Центрального Представництва Української Еміґрації з днем 13. липня 1948 року в Ашафенбурзі утворено Обласний Громадський Суд в складі:

Голова: — Віктор Завадський
Заступник: — Сергій Віханський
Судді: Мирон Лушпинський
Микола Куницький
Василь Климко
Прокуратор Олександер Жолківський.

Тим же рішенням ЦПУЕ до виконання обов'язків адвоката допущено Др. Івана Смереку.

Складати скарги і звертатися по вияснення треба до п. Голови Суду Віктора Завадського, який приймає щодня, крім свят неділь і субот, від 16 до 18 год. в таб. Піонір, бл. VII-18.

Суд розглядатиме справи між українськими громадянами, що піддадуться Українському Громадському Судові: образа одним членом укр. таборової спільноти другого; наклеп; громадська недисциплінованість або антигромадська діяльність, а також усі цівільні справи на підставі обопільної згоди сторін.

Міри покарання, які Суд може застосувати, між іншим, такі: грошеві свідчення на культурні цілі, громадська догана, позбавлення виборчих прав і зрештою — як найвища кара — виключення з кіл українського організованого громадянства.

Увага: справи публічно — карні і справи адміністраційні не належать до компетенції Громадського Суду.

Голова ОПУЕ: Інж. І. Сем'янчук

Голова Громад. Суду Области Ашафенбрг: Рад. В. Завадський

Доповідь ген. Шандрука

У театральній залі оселі Реґензбурґ, генерал П. Шандрук мав доповідь на тему «Візія майбутньої війни і українська військова доктрина». Численно зібрані мешканці оселі з великим зацікавленням вислухали цю доповідь, яку прелеґент ілюстрував цікавими фактами на підставі різних військово-політичних джерел.

Бандерівці перемогли на виборах

В українській оселі в Реґензбурзі відбулися вибори до ради і контрольної комісії табору. До виборів стали українці з трьома списками — Український Національний Бльок (бандерівці і прихильники та «непартійні»). Українське Християнське Об'єднання та Список Громадського Правопорядку (соціялісти). Росіяни, яких в оселі понад 500, зголосили один список. Висліди виборів такі:

Український Національний Бльок 1609 голосів. 12 мандатів до Ради і 5 до контрольної комісії. Українське Християнське Об'єднання 426 голосів, 3 мандати до ради і 1 до котрольної комісії, Список Громадського Правопорядку 627 голосів. 4 мандати до ради і 2 до контрольної комісії, список «безподданих» 311 голосів, 2 мандати до ради і 1 до контрольної комісії. Три виборчі групи, не задоволені вислідом виборів, внесли протест до ОПУЕ і до найвищого суду. До часу вирішення цих протестів нові таборові органи не збираються.

Одночасно з виборами до таборової ради і контрольної комісії відбулися також вибори до реґензбурського ОПУЕ. Вислід виборів такий: Із 8605 управнених до голосування голосувало 5815 осіб, цебто 67,22%. Важних голосів 5654. Виставлено три списки кандидатів. Список ч. 1 «За збільшення активности» (ОУН-Б. його прихильники та група непартійних) 4116 голосів — 20 мандатів, список ч. 2 Українське Християнське Об'днання 635 голосів — 3 мандати і список ч. 3 Громадський Правопорядок 903 голоси — 4 мандати.

Виборець

НА МАЛЬОВНИЧІЙ ОКОЛИЦІ ДІЛЛІНҐЕНУ

На мальовничій околиці старовинного німецького міста Діллінґену, в приміщеннях Люітпольдказерне розташувався великий український табір, нещодавно поповнений новими мешканцями коштом ліквідованого табору з Кауфбойрену та частково з Бад-Верісгофену.

В навчанні і праці проходить життя табору, мешканці якого не забувають далекої батьківщими та свято зберігають рідні звичаї і традиції. В народній школі і гімназії нещодавно під знаком високих показників у навчанні закінчився учбовий рік і тепер учнівська молодь відпочиває, бере участь у різних забавах, відвідує імпрези та лекції відповідно до свого віку і духових потреб. Успішно завершився навчальний рік і в музичній школі, що має відділи фортепіяна, скрипки і сольоспіву. Своїми досягненнями музична школа завдячує великій енерґійній праці своєї директорки, активної учасниці всього культурного життя табору і талановитій солістці на скрипці пані Оксані Сімович.

Багато зроблено в ділянні позашкільної освіти, що дає можливість молоді і дорослим набути собі новий фах, так потрібний їм при дальшій еміґрації. Шоферські курси випустили 90 кваліфікованих шоферів, кравецькі для жінок вишколили 41 кравчиню й для чоловіків — 18 кравців, валізнярський — 20, автомеханічний — 18, пасічницький — 11, шевський — 34 фахівці. На залізничних курсах закінчило теоретичну науку 8 кандидатів, електромонтерські і радіокурси випустили 28 осіб з теоретичним і частково практичним знанням. Курси городництва закінчило 22 особи.

У таборі існують обидві українські церкви. Окремі свята відзначалися спільним Богослуженням на таборовому майдані. Братства, зорганізовані при церквах, дбають про християнсько-моральну допомогу віруючим.

Протягом року хор греко-католицької церкви був 4 рази запрошений разом з духівництвом до німецької церкви і раз до монастиря в Керестаймі, двічі до німецького духовного семінару і двічі до міського костелу, де відправлено урочисті співані Богослужби, які дуже цікавили чужинців.

Широко розгорнуто культурну працю. Секція інформації радіом через гучномовець подає останні новини. При таборовому театрі працює драматичний гурток, що дав 7 вистав, а також мішаний хор, що виступав багато разів на різних академіях, брав участь у поставі опери «Катерина» і дав власний концерт — «вечір пісні рідного краю» з великою програмою. В цьому велика заслуга ентузіяста і керівника хору о. Черкавського.

В таборі відбулося багато рефератів на різноманітні теми. Крім місцевих прелеґентів запрошували й видатних доповідачів з різних міст Баварії, серед них режисера Й. Гірняка, письменника Т. Осьмачку, проф. Л. Георгієва, проф. Купінного, проф. Горняткевича та інших.

Численні виступи позамісцевих ансамблів також пожвавлюють і урізноманітнюють життя табору. Виступи капелі бандуристів, хору «Україна», хору «Сурма», хору під диригуванням проф. Трухлого, ансамблю Блавацького, студії Гірняка, опери, театральних гуртків з Нового Ульму і Берхтесгадену мали успіх серед таборян.

Табір зокрема подав допомогу вискриніґованим артистам лялькового театру з Штутґарту, сприяв їм у виготовленні нового репертуару і з власних фондів оплатив авторський гонорар письменникові Леоніду Полтаві за п'єси для лялькового театру. «Мавп'ячий король» і «Лелека».

Крім Леоніда Полтави живуть у таборі і інші письменники та публіцисти, зайняті творчою працею. Це — Докія Гуменна, Володимир Русальський, проф. Іван Коровицький, ред. Павло Павлович.

Для обізнання таборян з Баварією, її пам'ятками старовини і природою були організовані екскурсії до зоологічного і ботанічного садів у Мюнхені, до Берхтесґадену: на Кеніґзее, Хімзее, до замку короля Людвика II і до копалень солі, двічі до Ґарміш-Партенкірхену і до французької зони на Бодензее. В екскурсіях брало участь коло 500 осіб. Дальшим екскурсіям на перешкоді стала грошова реформа.

Велику працю провадить таборова секція охорони могил, яка систематично розшукує похованих українців в Німеччині, починаючи з 1941 р. На підставі цих розшуків підготовляється мапа розміщення похованих українців. Віднайдено точну кількість масових могил з часів Гітлера, зокрема масові поховання дітей, яких примусово визезено до Німеччини.

Жваво працює пласт, що має своє скромне приміщення, а також СУМ, що має драматично-музичну секцію та бібліотеку-читальню, де відбувалися лекції з українознавства.

Спортове товариство «Степ» має футбольну команду, легкоатлетичну, столової сітківки, спортових ігор, лещетарську і шахову. Відбулося багато змагань зокрема футбольна команда зустрічалася з українськими, балтійськими і німецькими спортсменами.

Із збільшенням кількости населення перед проводом табору стоять ще відповідальніші завдання щодо поширення праці в усіх галузях таборового життя з тим щоб зробити Діллінґен зразковим українським табором на всю зону.

Група передплатників „Неділі“ в Англії передає привіт усім її Читачам.

Керенський сподівається революції в Росії
і покликається на Українську Повстанську Армію

НЬЮ-ЙОРК (ЮП). Колишній голова російського уряду Александр Керенський пише в „Амерікен Меґезін“, що коли б США дали ясно зрозуміти російському народові, що вони ставляться до нього приязно, Сталін ніколи не зміг би змобілізувати його на війну проти Заходу. На думку Керенського, в Совєтському Союзі навряд знайдеться хоч одна родина, що не палала б бажанням „помститися на комуністах за заподіяну ними кривду“. Сполучені Штати мусять проте для цього змінити свою тактику, стараючись загнати клин між комуністичним урядом і російським народом. Виходячи з секретних відомостей, які доходять до нього з держав за „залізною заслоною“, Керенський твердить, що Сталін боїться не так атомової бомби, як тої кампанії, що може розкрити росіянам очі на правду про ідеали американського народу. На просторах Росії вже відбувається збройний опір. Українська повстанча армія з кругло 200 000 вояками, що має свою головну квартиру в Карпатах, весь час робить напади на частини совєтської армії. Литовці, що втекли до Скандінавії, також повідомляють про існування литовської повстанчої армії з 35 000 чоловіків та жінок.

Виступ провідника російської еміґрації в США відзначається безсумнівно реалізмом, проте покликування Керенського на діяльність Української Повстанчої Армії, як один з проявів збройного опору «на просторах Росії», мусить викликати застереження з нашого боку. Україна не є Росією, а український народ боровся і буде боротися проти кожної російської окупації, білої чи червоної. Виступ Керенського нагадує аналогічний виступ генерала Власова, що 7 грудня 1944 р. вважав за потрібне дати інтерв'ю співробітникові «Фелькішер Беобахтер» і не будучи ніким з українців до того покликаним, намагався заступати погляд, що український визвольний рух є, як писав тоді націонал-соціялістичний орган «незвичайно симптоматичним для визвольної боротьби народів Росії проти зненавидженого большевицького режиму». Генерал Власов намагався в свойому інтерв'ю переконувати, що російський народ не несе ніякої вини за поневолення України і, звинувачував за такий стан царизм і большевизм. Власов запевняв, що російський народ має для українців лише почуття «братерства і спільної долі». Сьогодні такими самими арґументами оперує, мабуть, пан Керенський. Проте український народ у своїй боротьбі, визнаючи засаду співпраці усіх народів антибольшевицького фронту, не потрібує і не хоче мати «старших опікунів», бо метою його боротьби аж ніяк не є зміна кожночасних чужих режимів, лише Незалежна Соборна Українська Держава, що перша зрозуміла загрозу східного імперіялізму і понесла мільйонні жертви.

ДЕВ'ЯТА КОНФЕРЕНЦІЯ ІРО

(Продовження з 1-ої сторінку)

До часу приїзду нового директора його обов'язки виконує дотеперішній керманич відділу охорони й опіки, **містер Андрю Ц. Данн,** якого всі ми знаємо з його цікавих і вичерпних відповідей на попередніх пресових конвентиклях в Гайдельберґу і в Бад-Кіссінґені. Відрекомендований присутнім журналістам **міс Рут Федер,** дотеперішнього секретаркою віце-директора, що до часу приїзду нового шефа відділу інформації буде керувати справами його відділу, містер Данн з гумором дав зрозуміти, що дирекгорського місця довго займати не буде, маючи намір виїхати з Німеччини. Містер Данн з типовим йому реалізмом підкреслив, що вступаємо у **важний і поважний період для ДП.** Почне свою діяльність **комісія в справі еміґрації до США** під проводом іменованого Труменом містера Карусі, що минулої зими побував у Берліні. Франкфурті і в Бад-Кіссінґені і добре обзнайомлений з тутешніми умовами роботи. **З 12-ох питань** поставлених заздалегідь журналістами у письмов й формі стало ясно, що головне зацікавлення преси викликає **важке матеріяльне становище ДП спричинене валютною реформою.** Представники преси намагалися кількакратно вийти поза шаблон готових питань, домагаючись в рішучій формі конкретних відповідей на важливі для дальшої ексистенції ДП питання.

(Далі буде)

Загроза „Гайне-Медіни“
та закриття табору Реґенсбурґ для сторонніх

(Вл кор.) З огляду на загрозу епідемії дитячої хвороби „Гайне-Медіна“, розпорядженням відповідних чинників, з дня 21 мм. табор ДП Ґанґгоферзідлюнґ-Реґенсбурґ для всіх без винятку немешканців цього табору замкнено. Видано гострі охоронні адміністративно-санітарні розпорядження. В зв'язку з цим всім, хто хотів-би відвідати реґенсбурзьку оселю, радиться на деякий час стриматись. Ця страшна недуга в реґенсбурзькій окрузі панує також і в Штраубінґу.

Короткі вісті з ІРО

— В минулому тижні 1103 ДП з американської зони відплили до Австралії. Більшість еміґрантів відплила 4 серпня з пристані в Бремен на кораблі «Чарльтон Соверен». 578 осіб того транспорту прибули з Буцбаху, а 175 з Людвіґсбурґу. 350 осіб виїхали крім того 31 липня з Буцбаху до Ґенуї, щоб там сісти на брітанський корабель «Уорчестер», який теж попливе до Австралії. В тих обидвох транспортах переважають самітні люди, між ними 350 жінок, що будуть працювати як домашні помічниці. Є також 75 бездітних родин. Це перші транспорти еміґрантів до Австралії з американської зони від 8. травня, коли одна тисяча була виїхала на кораблі «Сволберд» Загалом до Австралії з американської зони виїхало вже 3 776 ДП.

— 28 липня попрощався з Бад-Кіссінґеном дотеперішній керманич відділу публічної інформації, **містер Денлінґер.** В розмові з генеральним секретарем Союзу ДП Преси містер Сасерленд Денлінґер висловив сподівання що відхід директора Едвардса і обставина що й він сам залишає свій дотеперішній пост, не матиме ніякого впливу на дальшу співпрацю між відділом публічної інформації та пресою ДП. Містер Денлінґер подався того самого дня до Женеви, звідки через Ґеную негайно мав виїхати до Вашінґтону. Призначення нового шефа відділу інформації в зональній головній квартирі наступить безпосередньо з Вашінґтону.

— **З листів, які надходять з Тунісу** можна вичитати, що життя скитальців, котрі виїхали туди, не натрапляє на надто великі трудноші. Один українець з Бен Метір нарікає лишень на цементову долівку в своїй кімнаті, бо дерево в Тунісі дороге, наче золото. Докучає великий холод африканських ночей. Важко дістати молоко, бо араби забобонні і вірять, що корова, молоко якої продається християнам, перестане взагалі його давати. Все можна купити. Тижнева платня для чорнороба 2600 франків, ціна хліба 27 франків кіло. До Тунісу виїжджати найкраще на основі індивідуальних умов.

На Пресовий Фонд і в рахунок передплат „Неділі“ склали:

П. Маслюк - Ашаффенбурґ за Бапуцу Юхима - Париж	10 DM
за Ярошака Зенона - Англія	10 „
Інж. Лучишин Іван - Ашаффенбґ.	5 „
Д-р Галій Микола - Ашаффенбґ.	5 „
Інж. Хухра Антін - Ашаффенбґ.	5 „
п. Копистянський Андронік „	5 „
Разом	40 DM

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. 400.—DM, 1/2 стор. 200.—DM, 1/4 стор, 100.—DM, 1/8 стор. 50.—DM 1/16 стор. 30.—DM, 1/32 стор. 15.—DM Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне: 20 пфеніґів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

Ректорат Укр. Технічно-Господарського Інституту (УТҐІ)

оголошує впис на зимові Семестри ак. р. 1948/49 а саме:

1, 3, 4, 5, 6 і 7 сем. Аґрономічно-Лісового Ф-ту (Реґенсбурґ)
1, 3, 5, 7 і 8 сем. Ветеринарного Ф-ту (Мюнхен)
1, 3, 5 і 7 сем. Інженерного Ф-ту (Реґенсбурґ)
1, 3, 4 і 5 сем Фармацевтичного Ф-ту (Мюнхен)
1, 3, 5, 6 і 7 сем. Економічного Ф-ту (Реґенсбурґ)

Дійсними студентами можуть бути особи з матурою Для впису на старші семестри належить предложити документи про закінчення попередніх семестрів. Вписове 15— DM, а студійне 150 DM за семестр. — Термін впису закінчується 31 серпня, а 1 вересня починається шкільний рік.

Прохання подавати на ім'я Ректора УТҐІ: Реґенсбурґ, Пауль Гейзе Штрассе 2, Мюнхен: Фюріхштрассе 53/II, Фюріхшуле. На писемну відповідь прикладати в поштових значках 1 DM 2-2

Богословська Академія У.А.П.Ц.

оголошує прийом студентів на зимовий семестр, що розпочнеться з І. вересня п. р. Курс навчання в Академії 4-річний і поділяється на такі відділи: історичний, літературний, клясичний і церковної музики (дириґентський). По закінченні Академії абсольвенти здобувають ступінь доктора богословія. Дійсними студентами Академії приймаються особи, що мають закінчену середню освіту віком від 18 років. Особи з незакінченою середньою освітою приймаються вільними слухачами з тим, що вони матимуть змогу перейти в дійсні студенти, пройшовши при Академії підготовчий (матуральний) курс

Оголошується прийом і на старші семестри тих, що закінчили відповідні семестри в інших високих духовних школах та факультетах. Частина студентів зареєстрована в Баварському Міністерстві Культів. Заяви з документами (про освіту, про стан здоров'я, про сповідь і причастя та 2 фотокартки) подавати на адресу: München 23, Wilhelmstr. 6/III Theologische Akademie.

1-2b Ректорат

ПОВІДОМЛЕННЯ

Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет повідомляє, що на терені американської окупаційної зони Німеччини, крім централі ЗУАДК Мюнхен-Пазінґ, Бісмаркштрассе 20 діють два відділи, а саме:

1) у Франкфурті — Адреса;
United Ukrainian American Relief Committee Frankfurt/M, Hollbeinstr. 48.
Telephon: 22-927,

2) у Штутґарті — Адреса:
United Ukrainian American Relief Committee Stuttgart Branch, Stuttgart Bad-Cannstatt, Theodor Veielstr. 120
Telephon: Stuttgart 93-274

урядові години від 9—12.

Заінтересованих в допомогових, еміграційних та інтервенційних справах з районів даних місцевостей прохаємо звертатися безпосередньо до наших відділів. Д-р Роман І. Смук.

РОЗШУКУЮТЬ

Хто знає, що сталося з Михайлом сином Василя і Парані з Павлишанів Пиливовим, родом з села Небилова, що оженився до села Клубівці біля Тисьмениці. Вістки прошу слати на адресу:
Mrs. Parania Pylypiw, 10748 - 105 str.,
1-2 Edmonton, Alberta, Canada,

Хто знав би щобудь про долю Лева Теодора і Лева Мирослава, що до війни 1939 р. перебували в Дрогобиччині, хай повідомить на адресу „Неділі“ їх товаришеві. 1-3

Доньку Наталію та земляків шукає Олексій Мироненко з с. Рудаєвки, Лозівського р-ну, Харківщина. Повідомити: Belgie, 57 rue Bois Moncen Monigny 5/S Mironenko Alex. 3-3 z

Нечет Марію, Люсю і Ніну розшукує Павло Нечет. Писати до „Неділі“ 5-5-z

Довожу до відома всіх заінтересованих, що в склад Комітету для процесу В. Кравченка входять такі особи: п. п. Ю. Степовий, І. Вовчук, С. Пілгайний і Ю. Олішневич.

Я до того Комітету не вхожу, а тому прошу матеріялів до мене не надсилати і по інформації до мене не звертатись.

1-1 b Л. Коваленко

Поздоровлення

Усім моїм добрим знайомим, з якими я не мав змоги попрощатись, пересилаю мій спізнений милий привіт. Ред. П. Ямняк, Штутґарт-Цуффенгаузен Б. А/24

Цна 20пені іґвіф
Preis 20 Pfennig
„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 15. СЕРПНЯ 1948 Nr. 136

Наслідки капітуляції та інфляція примусили японських аристократів заробляти на своє прожиття. Принц і принцеса Кайя продають на вулиці морозиво. (Дена)

Інциндент на турецькім кордоні

Болгарське Телеграфне Аґентство повідомило, що нещодавно болгарська прикордонна поліція стріляла, щоб затримати двох осіб, які переходили з турецької на болгарську територію. Постріли були невдалі і цим двом особам удалось втікли. Їх арештували згодом. Вони признались, що перебували на службі в турецькій військовій розвідці і що мали передати інформації якійсь особі, котра називається Гасан Бей в турецькім селі Калкантене.

Одночасно радіо в Анкарі повідомило, що болгарські повстанці напали на турецьке село Калпансою Зіля кордону і вбили чоловіка який називався Селім Оглю Мехмед, та допомогав турецьким втікачам із Болгарії. Турецька влада послала гостру ноту про цей випадок Больгарській Владі. Турецька преса підкреслила, що турецько-болгарські відносини погіршали, що Болгарська Преса розпочала „протитурецьку кампанью в дусі зростаючої ворожнечі", що болгарських турків сістематично винищували і що навіть турецькі консуляти знаходяться під постійним надплядом Болгарів.

Щоб не викликати поновлення інцинденту Зіля Калкансою, турецькі прикордонні селяни мали отримати зброю.

— За підрахунками італійського центрального статистичного бюра, населення Італії наприкінці 1947 р. становило 46 821 907 чоловіка проти понад 42 мільйони 1936 р.

— В Китаї в провінції Гунан знову сталася катастрофічна повінь, від якої постраждало близько 2 мільйонів чоловіка.

— Щоб запобігти втечі американських комуністів до Канади, на переходових пунктах американсько-канадського кордону виставлено спеціяльну варту.

— До Зальцбурґу прибув провідник католицького руху в Угорщині єпископ Мілайовіч, заочно засуджений в Будапешті на 10 років примусової праці за «воєнні злочини», що виявилися в «нацьковуванні» угорської людности під час війни проти Советського Союзу.

— Італійський сенат ратифікував договір про господарську співпрацю в Европі і про участь в пляні европейської допомоги.

Український технічно-учбовий комбінат працює

Вже більше місяця, як Український Технічно-Учбовий Комбінат в Ашаффенбурзі розпочав по короткому відпочинкові наново свою працю. Працюють такі відділи: 1. Радіо-технічний, 2. Молочарський та 3. Автомеханічний.

Запис на ці відділи вже припинений.

Ще продовжується запис на такі технічні відділи, що незабаром почнуть працю: 1. Креслярський, 2. Будівельно-геодезійний та 3. Електро-технічний. 4. Зубних техніків 5. друкарських складачів.

Від 1. серпня відкрив Комбінат додаткові реміснічі відділи, а саме: 1. Ювелірно-годинникарський, 2. Книго-оправний

Таборян повідомлено оповістками про ці відділи і почато набір курсантів.

До Комбінату надійшло багато заяв про приняття на курси скитальців з-поза Ашаффенбургу, а навіть з англійської і французької зони. Тому, що важко управі Комбінату відповідати кожному зокрема, доводимо до відома зацікавлених, що Комбінат нікому не відмовляє в прийнятті на курси (навіть скитальцям іншої національности), але влаштування переїзду до Ашаффенбурґу і дозвіл на проживання в таборах для ДП в Ашаффенбурзі не може входити ані в компетенцію ОПУЕ — Ашаффенбурґ —, ані тим менше, Комбінату. Ці справи можуть заінтересовані полагодити через свої установи ІРО.

До того завважуємо, що Головна Управа ІРО влаштовує в поодиноких еріях спеціяльні перекваліфікаційні курси і туди слід звертатись, щоб якнайбільше використати і цю можливість перекваліфікації, тим більше, що такі перекваліфікаційні курси, уладжувані ІРО-м, користуються значною підмогою ІРО, і за них не треба платити за навчання.

Комбінат тепер не включений в цю сітку перекваліфікаційних пунктів ІРО.

Управа Укр. Техн. Комбінату

Маневри совєтів

між Балтиком і Тюрінгією

За повідомленням газети «Ді Вельт», **між Балтицьким морем і Тюрінґією відбуваються великі советські маневри,** в яких беруть участь чотири танкові армії, до складу яких входять 35 дивізій з 330 000 вояків. Там є, між іншим, і танки «Сталін 111» завважки в 62 тонни, які мають бути найтяжчими в світі. Терен маневрів лежить порівняно далеко від зонального кордону, і лише над Лецлінґер-Мор проходить повітряний коридор Брунсвік-Берлін. Розташований в Ютербоґу артилерійський корпус має 21-сантиметрові гармати. Летунство складають головно ловецькі літаки IAK, зосереджені в районі Берліну. Літаки вдосконаленої конструкції Ме-109, а також советські турбінові літаки коло Дессав неприступні для спостереження. Військо розміщене в землянках і годується вівсянкою, сушеною рибою та сушеним м'ясом.

Докладніші відомості про маневри советської армії **дає англійський «Санді Таймс».** Північні армії, — пише газета, — перебувають в районі Бренцлав у Мекленбурґії, інші — в районі Вунсдорфу й Ютербоґу на південь від Берліну. Районами концентрації війська є в Саксонії — Ордруф, а в Маґдебурґії Лецінґер-Мор коло Гальдеслебену. Згідно з новою **«атомовою» стратеґією, армії мають оперувати більш самостійно.** Завданням маневрів є оборона перед наступом з заходу і власний нищівний контр наступ. **Моральний стан советського війська гірший, ніж був рік тому.** Є малоправдоподібним, щоб советське командування виявило вільну ініціятиву до опанування Західньої Европи, **якщо б Москва** була знищена атомовою бомбою.

КЛЕЙ ЗАЛИШИТЬСЯ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Президент Трумен категорично опростував поширювані з советських кіл чутки про нібито заплановане відкликання американського військового губернатора в Німеччині генерала Клея з його поста.

РОЛЯ НІМЕЦЬКОГО АДМІРАЛА ЗАЛЬВЕХТЕРА

«Дейлі Мейл» визначає кількість советських збройних сил в східній Німеччині. Як зауважує газета, їх опінюють неоднаково — від 200 000 до 1 000 000. За даними розвідки, вони визначаються нібито кількістю близько 350 000 вояків у складі 30 дивізій різної сили. 8 танкових дивізій мають добре спорядження; в них є по 12 000 вояків. 5 дивізій змоторизованої піхоти мають також по 12 000 вояків. Є тут дуже добре озброєні ґвардійські дивізії, а також 5 піхотних дивізій по 20 000 вояків і 60 000 морської піхоти. Решту 100 000 вояків становлять ґарнізонові дивізії низької якости. Одна чи дві артилерійські дивізії проходять в Німеччині вишкіл. Головні сили — 9 переважно танкових дивізій — розміщені в Мекленбурґії і на Поморщині **з головною квартирою армії в Нойбранденбурзі.** Завданням їх є оборона німецьких портів з головною морською бозою в Крулевці. Тут з советською фльотою співпрацює **колишній німецький адмірал Зальвехтер,** що є фахівцем війни малими з'єднаннями. У східній Німеччині є два советські осередки військового вишколу: Росток-Гайде (30 000 вояків) і Кеніґсбрюк коло Дрездену. Між Штендалем і Танґермюнде є школа артилерії. Військові з'єднання розміщені переважно на мало заселених теренах. Щоб утруднити розпізнавання частин їх часто раптово перекидають з місця на місце.

Як рівняти до Росії, сили західніх альянтів є слабкими. Англійці мають 6 недавно відкликаних з Палестини і тепер розміщених в Гольштіні змоторизованих дивізій, в яких є по 6000 вояків. В районі Гамбурґу є 25 000 вояків, в районі Ганноверу — трохи менше. Ще дві дивізії розміщені в промисловому районі. Незначні окупаційні континґенти мають норвежці, бельґійці і данці. Загальна кількість війська в брітанській зоні, очевидно, не перевищує 100 000 вояків, між якими є багато молодих рекутів. В американській зоні є щось з 30 000 чоловіка військової поліції.

основу майбутньої конференції в справі Німеччини, а саме: господарська єдність; одна урядова система; участь Росії в Рур-і; відтягнення окупаційних військ; одна — загальна для всієї Німеччини — валюта; визнання альянтами нових західніх кордонів Польщі.

Представники західніх великодержав у Москві далі переговорюють з Молотовим.

ЧИТАЙТЕ „НЕДІЛЮ"

Підпільні летючки в советській армії

Як повідомляє ІП, у Відні з'явилися підпільні летючки, видані якоюсь таємною організацією в советській армії. Особливу увагу звернено в них на зростання дезертирства. Згідно з даними альянтів, в самій Австрії з советської окупаційної армії втекло 5% її складу. Приводів до незадоволення в советському війську є кілька. Популярних старшин уснено, а їх місця посіли люди, яким довіряє партія, але яких не знають вояки. Вкриті орденами ветерани останньої війни вештаються вулицями советських міст в лахмітті, бо неспроможні купити собі вбрання. Місячної пенсії інваліда вистачає тільки на два тижні нужденного животіння. В армії працює таємна поліція, забираючи підозрілих до карних таборів. Летючка згадує два такі табори: в Еленбурзі в Угорщині і в Кацельсдорфі в Долишній Австрії.

Шість пунктів Сталіна

З Варшави повідомляє АП: Як пише польська преса, Сталін висунув перед західніми дипломатами шість пунктів як

До

наших Читачів і Прихильників

Не переставайте купувати й передплачувати „Неділю"!

Приєднуйте їй нових передплатників і читачів!

Допоможіть збільшити наклад. Допомагаючи зберегти українську пресу, допомагаєте нашій загальній справі.

Українське звернення до Конвенції Демократичної Партії

7, 8 і 9 липня перед Резолюційною Комісією конвенції Демократичної партії відбулося заслухання коло 150 представників різних організацій, що висловлювали свої думки як щодо внутрішньої так і закордонної американської політики. Заслухання було інтересним публічним форумом, на якому Комісія під проводом сен. Ф. Маєра з Філядельфії та численно заступлені преса і публіка мали можливість познайомитись з проблемами, що турбують США. На цьому форумі виступили теж представники Українського Конгресового Комітету. Ева Піддубчишин висловила побажання УККомітету в п'ятницю, 9-го липня. В них висунено ті самі домагання, які вже були предметом звернення УКК до Конвенції Республіканської партії, з додатковим домаганням, щоб уряд Сполучених Держав доклав усіх своїх зусиль для припинення практикованого Совєтами в Україні масового народовбивства. Члени Резолюційної Комісії прийняли звернення УККомітету з помітним зацікавленням, а один сенатор-член цеї Комісії заявив, що „Український нарід має серед нас глибоке співчуття".

Кульмінаційним пунктом XIV олімпійських ігрищ були останні осяги в легкоатлетиці, плаванні, стрілянні, модерному п'ятизмагу, водному м'ячі й важкоатлетиці. У перших восьми днях велику перевагу мали американці.

Сензацією в бігу жінок була голяндка Фанні Блянкерс-Коен на світлині яка в бігу 4 х 100 по завзятій боротьбі перемогла австралійку Кінґ. Час: Голяндія 47, 5, Австралія 47, 6.

ЖИДИ ПРОПОНУЮТЬ АРАБАМ МИР

5 серпня ізраельський уряд офіційно запропонував арабським урядам почати переговори про мир. Перед тим ізраельський міністер зовнішніх справ Моше Шерток після тригодинної урядової наради заявив про бажання ізраельського уряду дійти порозуміння з арабами і звернувся до графа Бернадота з проханням бути посередником в цій справі. Як повідомляють одночасно з Лейк-Сексесу, Шерток висловив проте незгоду ізраельського уряду на вимогу посередницького пляну Бернадота про повернення до Палестини арабських втікачів бо жидівська держава, перебуваючи в загроженому стані, не може ризикувати, залишаючи у себе «п'яту колону'. Арабські кола вражені жидівською пропозицією. Трансйорданський король Абдула згодився на жидівські пропозиції під умовою попереднього розв'язання питання про арабських втікачів; (Ройтер, ЮП).

— Між Бразілією і США укладено договір терміном на 4 роки, згідно з яким США надішлють до Бразілії свою військову місію.

— Між Голляндією і бізоною укладено торговельний договір на суму 154 мільйони долярів.

Коли виплатять по 20 ДМ?

Як повідомляє газета «Ноє Фрає Пресcе», решту т. зв. поголовної суми висотою 20 НМ., згідно з валютним законом, мали б виплатити до 20 серпня. Німецькі пропозиції передано у Франкфурті військовим урядам. Як довідуємося у зв'язку з цим, треба сподіватися, що 20 НМ. виплатять до 20. серпня. Здається, німецькі пропозиції виходять з погляду, що повна виплата готівкою 20-ти марок населенню не матиме доброго наслідку з господарської точки зору, бо викликаний цим наплив майже одного мільярда німецьких марок спричинить сильний удар по консумпційних товарах, а таке явище небажане. Тому-то розважають можливість виплати лише 1/3 суми, при чому решта належної квоти мала б залишитися на замкнених контах. До цього часу не винесено остаточного рішення в цій справі. Мають його опублікувати найближчими днями. З технічних причин неможливе перепровадження виплати за відповідною соціяльною клясифікацією.

Як повідомило 9. серпня аґентство ДЕНА на основі запитання в банку німецьких країн, чутки, згідно з якими виплата решти поголовної квоти у висоті 20 марок мала б статися 22 серпня, не відповідають дійсності.

21-літній убивця 70 людей

21-літній чех Еміль Бур'ян, обвинувачуваний в 60—70 вбивствах, втік з Чехо - Словаччини до Баварії. Баварська поліція енерґійно шукає його. Він хворий на сухоти, кволий на вигляд, має 160 см. на зріст. Його прикмети: викручений вказівний палець на правій руці і шрам від ножевих поранень. Крім чеської мови, він говорить по-німецьки й трохи по-англійськи. («Франкфуртер Ноє Пресе»).

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редагує: Колегія

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Християнське підпілля в Росії

Сенсаційну інформацію про «Боже підпілля» в Росії приносить стаття, обґрунтована інформацією одного хорватського священика (в Colliers Magazine), що як **офіцер юґославських партизан прибув до Росії** з метою нав'язати секретний **контакт з тамошніми** релігійними осередками.

Під час партизанської служби священик переконався, що найменш **одна третина молодих советських вояків таємно виконує релігійні обряди.** В'їзд до Росії полегшив йому один советський генерал, що схарактеризував свою батьківщину, як країну трьохсот мільйонів невільників, котрі тужать за звільненням, будучи придушеними до країніх меж найбільш цинічним і кривавим в історії деспотизмом...

В Росії великий голод на християнство. Офіційна церква, еліпий виконавець волі Сталіна, не втишує того голоду. Існує інституція «мандрівних попів», число яких напевно перевищує кількість їхніх офіційно-зареєстрованих колеґ. Існує сітка організацій молоді, званих іноді «Христсомол» члени якої під виглядом мандрівних співаків подорожують від села до села. В той час, як за ними не стежить ніхто підозрілий, вони вплітають в мелодію народніх пісень релігійні мотиви. Згаданому вище священику пощастило м. ін. охрестити сімох членів НКВД.

Обчислюють, що понад два мільйони дітей таємно вчаться релігії, а також, що від одної третини до двох п'ятих населення, тобто від 67 до 80 мільйонів дорослих людей є віруючі.

Комуністи каламутять східню Азію

ЛОНДОН, (ІНС). За повідомленням брітанськоо комісара в Малаї генерала Мекдоналда, у комуністичних повстнців захоплено пляни, з яких видно, що комуністи намірялися оолосити в Малаї 3 серпня советську республіку. Лише швидкі урядові заходи змусили комуністів змінити свої пляни. Як сповіщають з Токіо, провідник японських комуністів Токуда, що став недавно жертвою атентату на острові Кіу-Чіу, повернувшися до Токіо, вимагав від членів партії «застосувати нову тактику, щоб збити з пантелику наших ворогів». Разом з тим з Гонконґу повідомляють, що місцеві комуністи провадять переговори з представниками антиурядових партій про скликання спільної політичної конференції з метою зформувати новий тимчасовий коаліційний уряд в Китаї.

— 2 серпня у Відні перед советською головною квартирою відбулася демонстрація кількасот жінок, які вимагали повернення Советами всіх австрійських військовополонених.

— Французький гідроплян, що вирушив з 52 пасажирами з острова Мартініки до Західньої Африки, не прибув на місце призначення. Широкі розшуки, в яких взяли участь французькі, англійські й американські літаки, виявилися марними.

— Після демісії голяндського уряду Беела принцеса-реґентка Юліяна доручила створення нового кабінету президентові палати депутатів ван-Шайку.

— Канадський уряд висловив свою готовість приєднати до Канади Нью-Фавндленд. З цим згодився і брітанський уряд.

— Юґославський амбасадор в Румунії Ґолубовіч подався до демісії на знак протесту проти політики Юґославії в зв'язку з резолюцією Комінформу.

— За повідомленням швайцарського міністерства закордонних справ, румунський уряд заборонив перебування в Румунії всім швайцарським консулятам і брутальним способом виселив з Румунії одного швайцарського громадянина.

— Як повідомляють з добре поінформованих португальських кіл, недавно відбулася зустріч португальського державного президента Салясара з ґенералом Франко, на якій, очевидно, обговорювалося питання про бльок обох держав.

— Наприкінці липня до Юґославії з Південної Америки повернулися 661 юґославських репатріянтів.

РУМУНІЯ ЗІРВАЛА КОНКОРДАТ З ВАТИКАНОМ

В Румунії видано два закони про релігійні організації, згідно з якими леґальними релігійними товариствами визнаються лише ті, що будуть дозволені спеціяльною ухвалою парляменту. Політичні організації, що базуються на релігійних товаристах, заборонено зовсім. Закони анулюють конкордат з римо-католицькою Серквою і відмовляють особам, приналежним до чужоземних релігій, в захисті їх прав у Румунії. Представники російської православної Церкви вітали румунський уряд з приводу зірвання конкордату з Ватиканом. (Майн-Пост)

Після вступного іспиту

Помічення і завваги з приводу першої сесії Національної Ради

Написав д-р Степан Баран, голова Спілки Українських Журналістів на еміґрації

I

Велика історична подія на українському політичному овиді — створеня Української Національної Ради на еміґрації та її перша сесія, що відбувалася з 16 до 20 липня 1948 р. — припала в роковини першого століття европейської Весни Народів 1848 р. і нашого національно - політичного відродження та організації наших політичних сил на українських землях кол. Австро - Угорщини. Якраз сто років тому вступила ця західня вітка українського народу явно на політичну арену, після довгих віків свого поневолення, і тоді свій перший публічний політичний іспит здала з дуже добрим успіхом. Головна Руська Рада у Львові під проводом єпископа (пізніше галицького греко - кат. митрополита) Юхимовича і Івана Борисикевича, як перша в нашій новочасній історії леґальна і явна загально - крайова політична організація в р.р. 1848—51 та 39 членна Руська Парляментарна Репрезентація з Галичини і Буковини в Австрійській Конституанті в р.р. 1848—9, теж під проводом обох вищезгаданих діячів, заслужених для української справи патріотів і політиків; майже всеобічна наша національна організація в Галичині з появою першої в нашій історії української преси — «Зорі Галицької» у Львові і першої в історії нашого шкільництва катедри української мови і літератури у львівському університеті в 1848 р., коли з університетської катедри пролунало вперше українське живе слово; участь делеґатів Головної Руської Ради у першому Всеслав'янському Конґресі в Празі в червні 1848 р., висунення Головною Руською Радою і Руською Парляментарною Репрезентацією в Австрійській Конституанті в 1848 р. справи створення окремої української провінції з власним законодавчим соймом у Львові і з власною адміністрацією на українських землях в австрійському цісарстві як суроґату української держави; перший публічний з'їзд наших учених у Львові в жовтні 1848 р., все це факти історичного значіння, а кому вони нині звісні? Або кому знане з сучасного українського молодого покоління ім'я о. Василя Подолинського, українського греко — кат. пароха в с. Ветлина, ліського повіту, на Лемківщині в Галичині, що в 1848 р. перший з усіх українців, у своєму «Голосі перестороги» створив і узасаднив ідею потреби української державної суверенности і соборности, отже автора ідеї, яка нині об'єднує нас усіх і за здійснення якої ведемо боротьбу. Чи знає хто сьогодні ім'я Адольфа Добрянського, помітного нашого політичного діяча на Закарпатті, члена Головної Руської Ради у Львові і видатного учасника згаданого Всеслав'янського Конґресу? Ба, ще більше. В забуття пішли й імена Юліяна Романчука, д-ра Костя Левицького, д-ра Євгена Олесницького, небуденних народніх провідників і оранізаторів, яких імена, як діячів великого всеукраїнського формату, лунали ще в попередньому поколінні по всій Україні. На жаль, наше молоде покоління, закрема галицьке, цікавиться нині, здебільшого, своїм партійним капралом і його вважає за Месію й провідника нації.

І так великі роковини століття Весни Народів, нашого публічного вступу на політичну і парляментарну арену і народин нашої державницької і соборницької ідеї, проходять у нас зовсім глухо на нашій скитальщині. Повинна була з'явитися ціла низка публікацій, присвячена цим роковинам. Адже ж маємо тут аж дві наукові установи, що ведуть досліди над нашою історією. Про великі роковини забула навіть наша еміґраційна преса. Немає і публічних святкувнь згаданих роковин, хочби по таборах, що так багаті на різнородні відзначення. Виїмок зробив досі наш таборовий осередок в Ашаффенбурзі, що 11 липня ц.р. влаштував прилюдне відзначення, присвячене згаданим роковинам. А пригадаймо, з якою парадою впродовж кількох днів відзначали німці недавно у Франкфурті/М. свою Весну Народів з участю делеґатів навіть далеких заморських держав. А чейже наша весна народів має для нас куди більше значіння, як німецька Весна Народів для німців!

Ця ширша згадка є вступом до нашої нинішньої теми, бо здійснювання державницької і соборницької ідеї о. В. Подолинського створило і теперішню Українську Національну Раду на еміґрації.

Наслідки нашої державної катастрофи з рр. 1919—20 діють і досі. Вона й є причиною жорстокого поневолення усіх українських земель большевицьким окупантом і пляновото нещадного винищування ним цілого українського народу. Вона й є причиною нашої сучасної політичної еміґрації, яка досі не зуміла знайти спільної мови і спільного виступу в обороні свого народу, поневоленого большевицьким загарбником. Не зважаючи на питоме нам роз'єднання, знайшлися таки люди, які мали сміливість звести роз'єднання до одного спільного знаменника і по п'ятнадцятьмісячній праці в підготовчій комісії створити діло, що зветься нині Українська Національна Рада. Початок і почин до цього вийшли з дводневної наради передових діячів українського демократичного табору з 18 і 19 квітня 1947 р. У висліді цих нарад створено підготовчу комісію під проводом одного з колишніх прем'єрів уряду УНР на рідних землях, до якої зразу увійшли представники Соціялістичного Об'єднання «СО', Укр. Нац. Дем. Об'єднання (УНДО), Укр. Нац. Держ. Союзу (УНДС) і Укр. Рев. Дем. Партії (УРДП). До співпраці були вже від початку запрошені і всі інші діючі на еміґрації укр. політичні угрупування — обидві групи Організації Українських Націоналістів (ОУН) і Союз Гетьманців — Державників (СГД). Підготовча комісія відбула 22 багатогодинні засідання від 23 травня 1947 р. до 15 липня 1948 р. Вона виготовила проєкт реорганізації існуючого політичного центру УНР з створенням Нац. Ради та означенням її компетенцій. Проєкт виготовив голова комісії, беручи під увагу основні тези, устійнені в нарадах комісії; в кінці жовтня м.р. він був уже готовий. Про хід праці комісії інформовано і ті політичні угрупування, які, не зважаючи на запрошення, не брали участи в працях комісії. Один з найстарших віком членів комісії, представник УНДО, з доручення комісії написав приватного листа в жовтні м.р. до п. Данила Скоропадського, як шефа СГД, і розповівши в ньому про дотеперішню працю і завдання комісії, пропонував, щоб для добра загально - української державної справи і СГД взяв участь у працях комісії і створенні Нац. Ради. Незабаром одержав він від п. Д. Скоропадського листовну відповідь з вимиnаючим змістом на поставлений йому запит.

Перша поставилася позитивно ОУН полк. А. Мельника, якої відпоручники прибули 18 лист. 1947 р. і лишились у ній до кінця. На засіданні комісії 6 лютого 1948 р. явилися представники СГД (гетьманців - монархістів), але поставили такі вимоги свого вступу, що нівечили до кореня всі основні елементи, на яких творилася Нац. Рада. Поставлені вимоги СГД одноголосно відкинено і гетьманці-монархісти з СГД більше не явилися і не увійшли й досі в склад Нац. Ради. За те в березні ц.р. після кількакратних переговорів увійшли до комісії представники ОУН Ст. Бандери (теперішня назва ОУНР), з якими було чимало мороки з огляду на становище анонімної Укр. Гол. Визв. Ради (УГВР), що є під патронатом ОУНР і претендує на єдиний політичний провід для УПА і на самостійну політичну акцію за кордоном. І ті труднощі з ОУНР якось поборено і остаточно всі 8 діючих на еміґрації укр. політичних партій підписали на еміґрації узгіднений проєкт статуту Нац. Ради. Він має назву «Тимчасового закону про реорганізацію Українського Державного Сентру» з 10 червня 1948 р. Він і собі спирається на законах УНР про «Тимчасове Верховне Управління» і про «Державну Народню Раду» з 12 лист. 1920 р., вводячи конечні зміни і доповнення, подиктовані упливом часу і зміною обставин і потреб. Закон за 10 червня 1948 р. є тимчасовою конституцією, що складається з 34 статтей і має діяти аж до хвилини визволення українських земель, скликання Української Конституанти та схвалення нею державного устрою визволеної з чужої окупації Української Держави. Цей устрій має спертися на засади західно - европейської демократії з повним забезпеченням основних прав свободи людини, про які говорить і конституція ЗДА, Атлантійська Хартія та конституція Об'єднаних Націй. Про потребу створення Нац. Ради та її завдання говорить вже сам всуп до згаданого вище закону за 10 червня ц. р. такими словами:

«Сучасні обставини, серед яких живе український народ, вимагають найбільшої активізації українських визвольних змагань і поселення державно-творчої праці як внутрі українського народу, так і на міжнародньому форумі а разом з тим об'єднання для цієї великої мети всіх членів української нації».

ПАМ'ЯТІ ОМЕЛЯНА БАЧИНСЬКОГО

Написав Антін Чернецький

Недавно прийшла з Бельгії сумна вістка, що 14 червня ц.р. в шахтарській оселі Шерат коло Льєжу помер Омелиян Бачинський, інспектор українського приватного шкільництва в Бельгії. Покійний — загальновідомий на землях Західної України та в широких колах нашої еміґрації як педагог-германіст, директор гімназій «Рідної Школи», редактор та громадський діяч.

Народився 13 березня 1886 р. в Бережанах. Батько Його Микола, викладач бережанської гімназії, українїст, був колись учителем Івана Франка. Зростав Омелян Бачинський в свідомій патріотичній родині, в осередку високої культури, яку серед бережанської молоді несли тоді письменник д-р Андрій Чайківський, судовий радник Дам'ян Савчак, письменники Сильвестер (Марко Мурава) і Богдан Лепкий (учитель Омеляна Бачинського в бережанській гімназії), композитор Остап Нижанківський, а з поляків вірменський парох, пізніший львівський архиепископ Теодорович, латинський парох, повстанець Леонард Солецький та польські поети вчителі бережанської гімназії Адам Конопніцкі (своя к поетки Марії Конопніцкої) та Ян Петшицкі.

До Бережан до д-ра Андрія Чайківського навідувався також Іван Франко та письменник Осип Маковей. Родина проф. Миколи Бачинського дала нашій суспільності видатних діячів та відважних борців за національну й громадську справу. Старші від Омеляна брати Теодосій, радник Вищого Суду в Відні, д-р Володимир адвокат, посол, секретар «Народнього Комітету», видатний політичний діяч Іван, священик та молодший парох Бережан Євсевій — всі вони вже також покійні, добре прислужилися українському національному відродженню. Наймолодшу сестру Ярославу, зам. Бойко вивезли большевики в 1940 р. на Казахстан.

Вже як учень бережанської гімназії Омелян Бачинський став членом самоосвітнього таємного учнівського гуртка «Молода Україна», заснованого тоді старшим учнем цієї гімназії Зеноном Кузелею, тепер професором університету, визначним українським ученим, теперішнім головою КОДУС-у. В домі його батька проф. Миколи був таємний склад видань РУП (Революційної Української Партії), які Володимир та Омелян запопадливо ширили в гімназії та по довколишніх селах. В бережанській гімназії Омелян Бачинський захопився соціялізмом. Як член УСДП та учитель гімназії ще за австрійських часів брав він участь в соціялістичних з'їздах та конґресах, з своїми політичними переконаннями не крився, душею не кривив.

Як студент віденського університету був активним членом студентського Т-ва «Січ» та допомагав українським робітникам **видавати перші українські професійні газети.** Під час першої світової війни був у Відні редактором органів, видаваних «Союзом Визволення України» — «Україніше Нахріхтен» та «Вісник Визволення України». Викладав тоді на матуральних курсах в таборі скитальців у Ґмінді (Австрія), а потім працював по таборах полонених українців у Німеччині. Потім був учителем на еміґрації в Чехо-Словаччині, на Закарпатті. Згодом став учителем та директором гімназій «Рідної Школи» в Станиславові, Яворові, Рогатині, Тернополі й Чорткові, де й застала Його війна й прихід большевиків у вересні 1939 р. Тільки чудом вдалося Йому по кількох тижнях вирватися на захід.

Був диригентом студентських хорів та «Бояна» в Бережанах, Станиславові, Рогатині й Тернополі.

Як педагог мав на молодь незвичайний вплив. Був для неї не викладачем, не директором, а братом, старшим колеґою. Людина незвичайно високої европейської культури, брав у полон своє оточення, зокрема молодь. І ця Його висока особиста культура в примітивних умовах наших стандартних інтеліґентів була причиною частих нападів на Нього та Його глибоких прикрих особистих переживань.

Хоч був шкільним товаришем високих достойників польської держави та міг легко за їх допомогою здобути кар'єру — Омелян Бачинський вмів гідно відмовитися від всяких пропозицій з їх боку. Навіть польським державним достойникам маршалові Ридз-Сміґлому та іншим умів сказати слово правди і тим їм імпонував.

Під час другої світової війни помер Його молодший брат Євсевій, сестру вивезли большевики на Казахстан, в Кракові померла Його дружина, відома співачка. Омелян Бачинський виїхав із сином до Бельгії й став до праці над вихованням молоді робітників-скитальців. Тут постигла Його смерть. Забрала Його в розгарі праці, нових задумів та плянів.

Омелян Бачинський добре й чесно прожив свій вік. Український нарід, зокрема молодь не забудуть ніколи Його заслуг.

Хай земля чужа пером Йому буде!

Єпископ Бучко на авдієнції в Папи

Як повідомляють з Ватікану, Папа Пій XII прийняв 27 липня на приватній авдієнції Апостольського Візитатора для українців західньої Европи, Пресвященного Кир Івана Бучка.

9 пресова конференція в головній квартир. ІРО

В останньому числі «Неділі» встигли ми подати початок звіту нашого окремого кореспондента з дев'ятої пресової конференції Головної Квартири ІРО, що відбулася в Бад-Кіссінґені 4 серпня ц. р. Тепер містимо дальшу частину звіту, що подає цікаві відповіді авторитетних представників міжнародньої допомогової організації на запитання Союзу ДП Преси і поодиноких журналістів.

Вже після вступних інформацій енерґійної міс Федер, яка, як можна було ствердити, дуже активно розпочала виконувати свої скомпліковані обов'язки, **ред. Которович** звернув увагу представників ІРО на **серйозне становище преси ДП** і запитав, чи не може Головна Квартира дати видавництвам кредити, та коли ні, то чи не може взяти бодай найважливіших співробітників редакцій на платний, німецькою адміністрацією, етат таборових урядовців? **Ці питання полагоджено неґативно.** У пізнішому неребігу конференції дав на них відповідь керівник відповідного ресорту, кажучи, що творення етатів для преси є неможливе з огляду на **редукцію,** а зокрема на те що плянована еміґраційна акція вимагає затруднення нових сил. На репліку редактора «Неділі», що пресі випаде в тій акції одна з важливих ролей і що референт надто легко перейшов над тим до денного порядку, референт катеґорично заявив, що під жодним оглядом не може робити винятків для ДП-преси. **Представник «Української Трибуни» п. Івашко** поставив питання в справі організації допомоги студентам, що без стипендій не можуть закінчити студій. Після живої дискусії міс Федер просила подавати їй в цій справі письмові інформації і пропозиції.

Керівник новоствореного відділу руху пояснив, що завданням його відділу є організація переїздів, інсталяція таборів, мешкань, і контроля таборового майна. У фіскальному році він сподівається виїзду 140.000 осіб з американської зони. Його журбою буде зорганізувати цей виїзд якомога краще. Загальне зацікавлення викликало перше з 12 питань: **вивіз ДП з Берліну викликав глибоке вдоволення населення ДП. Чи ПКІРО має подібні евакуаційні пляни для майбутніх примусових обставин?** Керівник відділу руху сказав коротко: **ні, бо ми не передбачаємо ніяких конечних випадків.** Я не промовляю тут іменем армії, але якщо б така потреба мала колись заіснувати, то армія нас вчасно повідомить. І він, і директор Данн, що теж широко відповідав на це питання, підкреслили **безпідставність різних чуток на цю тему.** Містер Данн сказав, це питання робить на нього вражіння фальшивого, він сам був під час акції транспорту в Берліні і Франкфурті і запевняє, що вивіз ДП з колишньої німецької столиці аж ніяк не стався під натиском росіян. Навпаки, за згодою генерала Клея використано порожні літаки, що вертаються з Берліну до Франкфурту і перевезено ДП згідно з давно передбаченим пляном.

Центральну увагу викликали, самозрозуміло, питання щодо **катастрофального фінансового стану ДП і затруднення наших людей в американських та німецьких підприємствах.** Порушено широко теж справу платні. Представники ІРО підкреслили, що німецькі установи в справах платні мають переговори не з ІРО, лише з військовими чинниками. Валютна реформа вдарила однаково як по ДП, так і по німцях. ІРО зробило старання вислати своїх постійних представників до військових команд і має плян дати своїх **делеґатів до німецьких арбайтсамтів для пильнування інтересів ДП.**

Підкреслюючи повагу становища, український журналіст п. Лихоліт і естонський редактор Раудсепп поставили два питання. **Пан Лихоліт** сказав: платник в мюнхенській ерії 7, об'явив урядовцям в таборі, що вони від 1 серпня перейшли до катеґорії II, а не до катеґорії I, в якій залишено тільки звичайних фізичних робітників. Просив вияснити, **чи такий стан зобов'язуватиме в цілій зоні.** Представники ІРО вияснили, що платню I-шої кляси дістають урядовці чотирьох найбільших міст зони, а саме, Мюнхен, Вюрцбурґ, Реґенсбурґ і Нюрнберґ. По менших містах платять за II клясою. По містах з 10.000 населення — платню III кляси. **ІРО вирішило дати всім урядовцям зони платню II-гої кляси.** Така постава справи викликала застереження з боку преси, тимбільше, що від 1 вересня, як з повагою підкреслено, настане **редукція 10% співробітників.** ІРО. Естонський журналіст просив дати відповідь, чи не можна **звільнити затруднених в установах ІРО німців, а на їх місце взяти ДП,** бо годі вірити, щоб напр. така функція як вартового була такою спеціяльною професією, на яку треба аж німецького фахівця. Відповідний керівник ресорту сказав: робимо все можливе в цій справі, працюємо над розпорядженням, що має змінити дотеперішній стан. Директор Данн уважав це естонське питання **питанням не на місці** і звернув журналістам увагу, що урядовці ІРО і так перепрацьовані, і що вони мусять уважати такі дрібничкові питання зайвими.

В Кльостернойберґу (советська зона в Австрії) два советські вояки вбили власника місцевого готелю. Советська комендатура відмовила австрійській владі в проведенні слідства, посилаючися на те, що советська поліція сама заарештує винних.

Українці Ашаффенбурґу

вітають Українську Національну Раду

Створення Української Національної Ради викликало широкий відгомін по всіх українських осередках на еміґрації. Звідусіль напливають привітання, захоплені вияви народньої радости і щедрі пожертви на дальшу працю українського передпарляменту на чужині. Нещодавно прибув до Ашаффенбурґу колишній головний редактор часопису «Наше життя», д-р Панас Феденко, і виступив у великій залі табору «Боа-Брюле» з широкою інформацією про створення і значення Національної Ради, та останніх державних актів. Хоч виступ д-ра Феденка був заповіджений на швидкоруч, велику залю заповнили старші й молодші громадяни місцевих таборів і з увагою прослухали доповідь, ілюстровану цікавими аналогіями і прикладами з історії України. Коли прелеґент закінчив, з гурту слухачів устав сотник Калиновський і запропонував зборам схвалити і вислати нашим державним чинникам таку телеграму:

«Українське громадянство Ажаффенбурґу, заслухавши на своїх надзвичайних зборах 26 липня інформаційну доповідь члена Національної Ради д-ра Панаса Феденка про Українську Національну Раду та її завдання, від усього серця вітає створення Української Національної Ради та об'єднання усіх національних сил в один державно-національний центр. Українці Ашаффенбурґу пересилають гарячий привіт Українській Національній Раді та новому Виконному Органові і обіцяють, що будуть усіма силами й засобами підтримувати їх боротьбу за Українську Незалежну Демократичну Державу.

Бурхливими оплесками збори схвалили це привітання Державному Центрові і вшанували цю врочисту хвилину відспіванням національного гімну».

АНТИІНФЛЯЦІЙНИЙ ЗАКОН В США

ВАШІНҐТОН (ЮП). Американська палата репрезентантів 264 голосами проти бою пом'якшену видозміну запропонованого Труменом антиінфляційного закону. Законопроєкт, що іґнорує багато пропозицій Трумена щодо боротьби з інфляцією, зокрема вимогу контролі цін і певного раціонування, підтримали й щось з 50 демократичних депутатів, переважно з південних штатів.

ОН КРИТИКУЄ КОЛОНІЯЛЬНУ ПОЛІТИКУ ЗАХІДНІХ ДЕРЖАВ

ЛЕЙК-СЕКСЕС (ЮП). Мондатна рада Об'єднаних Націй після шеститижневих Дебатів, в яких була піддана сильній критиці колоніяльна політика західніх держав, закінчила свої засідання. Гострих нападів зазнали під час них Великобрітанія і Бельґія. В протоколі, що має бути переданий ОН, констатовано, що обидві ці держави зробили «недостатні кроки» до демократизації їх африканських володінь.

«РОСІЙСЬКА» МУКА

БЕРЛІН (ДЕНА). Газета «Толограф» наводить фотознятки з етикеток на мішках, в яких приставляють збіжжя і муку до Берліну з обіцяних Советським Союзом 100 000 тонн. Вони мають марки млинів «Г. Роснер-Цайц» в Бранденбурзі, одного маґдебурзького, одного дрезденського й деяких інших німецьких млинів. З цього приводу «Телеграф» пише: «Звідки справді походять збіжжя і мука, що прибули до Берліну, видно з поданих тут на фото етикеток на мішках. Це доводить, що від населення східньої зони, яке голодує, відібрано запаси, щоб робити ними в Берліні пропаґанду».

ТРІҐВЕ ЛІ ЗВІТУЄ

НЬЮ-ЙОРК (ІНС). Генеральний секретар Об'єднаних Націй Тріґве Лі в своєму третьому річному звіті закликає чотири великодержави почати знову переговори про договір з Німеччиною. Ніщо, за словами Лі, не могло б так сприяти ефективності роботи Об'єднаних Націй, як розв'язання німецької проблеми. Однак, як визнав Лі, йому тяжко судити про те, чи могли б Рада Безпеки і пленум ОН зробити щось для примирення суперечностей в поглядах, що є між великодержавами. В своєму звіті Лі вимагає також прийняти до ОН всі держави, що хочуть вступити до неї, і нагадує в зв'язку з цим, що організація Об'єднаних Націй повинна «охоплювати весь світ». Він порушує далі питання про збройну силу ОН, для застосування якої, як він пише, є багато можливостей. Якщо б така сила була б уже минулого року це дуже піднесло б продуктивність роботи Ради Безпеки і багато людей, особливо в Індонезії та Палестині, були б врятовані від смерти.

ЖІНКИ БУДУТЬ ЦІЛКОМ РІВНОПРАВНІ

ЖЕНЕВА (ЮП). Комітет захисту людських прав при господарсько-соціяльній раді Об'єднаних Націй схвалив резолюцію, в якій пропонується всім членам ОН зрівняти жінок в господарській ділянці. В резолюції, яку запропонував представник Польщі, сказано, що жінки повинні одержуваати таку саму платню і мати ті самі пільги й умови професійного характеру, як і мужчини.

Справедливіше ділити платню!
Заклик Президії ЦПУЕ

Грошова реформа тяжко відбилася на матеріяльному стані української еміґрації в Німеччині, в наслідок звільнення з праці в німецьких підприємствах насамперед чужинців. Щоб зменшити тягар цієї реформи, ЦПУЕ вживає заходів, зокрема ставить питання перед відповідними чинниками про прийом на працю до американських установ українських ДП та втікачів.

В таборах є також можливість справедливіше розподілити заробітню платню, яку сплачує ІРО за рахунок бюрґермайстрів.

В зв'язку з цим, Управа ЦПУЕ на своєму Пленарному Засіданні 8. VII. 1948 р. прийняла постанову про те, що в таборах не можуть одержувати заробітньої плати від бюрґермайстрів по кілька членів однієї родини. Платним у таборовій адміністрації та Управі може бути тільки один член родини.

Таборові Ради повинні вжити негайних заходів до виконання згаданої постанови Управи ЦПУЕ.

ПРЕЗИДІЯ ЦПУЕ

Події минулого тижня

— Канадський прем'єр-міністер Мекенсі Кінґ подався до демісії як лідер канадської ліберальної партії. Його наступником обрано міністра закордонних справ Льорана. Разом з тим Кінґ підтвердив свій намір залишити пест прем'єрміністра ще до наступної сесії парляменту.

— Подався до демісії уряд Болівії. Президент республіки має намір створити замість нього коаліційний уряд, де буде репрезентована більшість парляменту.

— До американської зони Німеччини втік ще один, вже восьмий після комуністичного перевороту, чехо-словацький генерал Мирослав Навман.

— За вироком американського військового суду в Берліні засуджено на 7 років ув'язнення кожного 35-літнього Штарка й 56-літнього Роте за спробу обманним способом вивести з американського до советського сектору Берліну перекладача таємної поліції д-ра Дуісберґа.

— Австралія висловила готовість прийняти до себе велику кількість італійців.

— В індійській провінції Ацам 95% населення лишилися без харчових запасів. Крім голоду, в провінції панує пошесть холери.

Як заявили у сільсько-господарському й харчовому відділу американської військової управи в Німеччині, в зв'язку з добрим урожаєм найближчим часом можливе підвищення загального раціону населення з теперішніх 1750 до 2000 кальорій.

— Завдяки добрій погоді до Швайцарії за 10 день прибули понад 80 000 туристів — переважно з Англії, Бельґії та Голляндії. В районі Монбляну при спробі зійти на нього загинули 11 англіпців.

— З Італії до Мюнхену щоденя надходять 50—120 вагонів з яблуками, грушами, помідорами та цибулею.

— Франція та Еспанія підписали угоду про повітряне сполучення між Парижем і Мадрідом, яка передбачає, між іншим, постачання Франції літаками еспанських овочів та городини.

— Брітанська військова управа в Німеччина видала наказ про обмеження або й повне вилучення з німецьких шкільних підручників казок та леґенд. Цей захід мотивовано шкідливістю для виховання дітей в християнському дусі більшости казок з їх поганською забобонністю і брутально-жорстоким змістом.

— Чехо-словацький уряд наказав своїм консулятам в Німеччині якнайширше сприяти репатріяції чехо-словацьких втікачів згідно з оголошеною президентом Ґотвальдом амнестією. Чехо-словацький генеральний консул уже оголосив, що всі втікачі, які підлягають амнестії, повинні в тримісячний термін повернутися на батьківщину.

— Цзінань, головне місто китайської провінції Шантунь, обкладено 200-тисячною комуністичною армією.

Причини конфлікту між Тіто і Москвою

Три листи сов. комуністичної партії

У виданій недавно в СССР, в зв'язку з конфліктом між Комінформом і юґославською комуністичною партією, брошурі вміщено три листи советської комуністичної партії, послані юґославським комуністам ще до відомої антитовської резолюції Комінформу. Змісту відповідей юґославської комуністичної партії на ці листи в брошурі не подано. Брошура поширена з Москви в партійних колах східньоевропейських держав, і тому їй надають значення офіційного документа.

Жданов

В одному з листів, підписаному членом Політбюра і **провідником Комінформу Ждановим,** між іншим, сказано: «Слід знати, що англо-американці, після того, як Советський Союз добився у них згоди на задоволення низки територіяльних домагань Юґославії, разом з Францією відхилили советську пропозицію передати Тріест Юґославії. Коли були вичерпані всі способи домогится прилучення Трієсту до Юґославії, Советському Союзові залишався тільки один — почавши війну проти англо-американців, силою захопити Тріест. Проте, нашим юґославським товаришам повинно було бути відомо, що після такої тяжкої війни СССР не може починати ніякої нової війни. Тим часом якраз **ця обставина викликала незадоволення юґославських провідників».** Той же лист обвинувачував Юґославію в тому, що вона закидала Советському Союзові «великодержавницький шовінізм». Маршал Тіто нібито заявив: «Ми вимагаємо, щоб кожний був господарем у своїй власній хаті».

В другому листі центрального комітету советської комуністичної партії з 27 березня ц. р. Юґославію обвинувачувано в підриванні авторитету советської армії. «Советський уряд, — сказано там, — на прохання Юґославії послав до неї військових радників. Кількість їх була навіть меншою за ту, якої домагалася спочатку Юґославія. Однак згодом юґославські провідники зажадали зменшити число цих радників на 60%». Вони посилалися при цьому на зв'язані з утриманням військових фахівців високі витрати і на те, що **юґославські збройні сили не потребують перебирати досвід советської армії, тактика якої «стереотипна» і жодною мірою не дає користи юґославській армії.** Подібні вислови юґославських провідників, — сказано в листі, — зробили для Советського Союзу неможливим залишати далі в Юґославії свою військову місію.

Третій лист містить в собі обвинувачення Юґославії з приводу «зарозумілого» поводження **американського амбасадора в Београді Кеннона,** «шпигунські аґенти якого мають в Юґославії повну свободу руху», тим часом як советські дипломати в Беоґраді «перебувають, як і в буржуазних країнах під доглядом поліції безпеки». Тіто нібито заявив: «На нашу думку, совєтський амбасадор не має жодного права вимагати звіту про роботу нашої партії. Це його не обходить». Зважаючи на таке ставлення до нього, Советський Союз відкликав з Юґославії і своїх цивільних фахівців. В цьому листуванні зазначено також, між іншим, що Юґославія є поодинокою народньою демократією, яка виступила з обвинуваченням советських військових та цивільних фахівців. Єдиним поясненням цьому може бути те, що уряд в цій країні посів свідомо неприязне становище проти Советського Союзу.

Крім того, згідно з повідомленням дипломатичних кіл західніх держав, Юґославія нібито **відхилила советські домагання про спорудження на юґославському узбережжі 7 опірних пунктів для підводних човнів.** Вважають, що ця відмова чималою мірою спричинила розбрат між Тіто і Кремлем. Як припускають закордонні спостерігачі, тепер Советський Союз побудує ці бази на албанському узбережжі. Проте через поганий стан албанських шляхів ці бази матимуть менше значення, ніж мали б юґославські. За іншим повідомленням юґославсько-советські торговельні товариства тепер нібито зліквідовані і замінені юґославськими фірмами.

ДАЛЬША СОВЕТИЗАЦІЯ УГОРЩИНИ

БУДАПЕШТ (ЮП). Згідно з офіційним повідомленням, на першому при новому комуністичному президенті Сокосіті засіданні угорського уряду сталася реорганізація його. На міністра закордонних справ призначено дотеперішнього міністра внутрішніх справ комуніста Райка. Дотеперішнього міністра закордонних справ Еріка Мольнара, що очолює угорську делеґацію на Дунайській конференції, мають призначити угорським амбасадором в Москві. На міністра внутрішніх справ призначено заступника генерального секретаря комуністичної об'єднаної робітничої партії Кадара. Замість збіглого за кордон міністра промисловости Бона (правого соціяліста) призначено генерального секретаря угорської ради професійних спілок комуніста Косса. Усі новопризначені міністри є випробуваними комуністами.

— 9 румунських офіцерів, між ними генерали Преторіям і Батоу, засуджені в Букарешті до 2—12 років ув'язнення за грабунки.

ЦІКАВЕ ЗВІДУСІЛЬ

Жива сучасниця Людовіка XV

1763 р. в першому в Парижі постійному „Зимовому цирку“ народилася слониха „марі“. Нещодавно цирк святкував її 185-річчя. Поважна ювілянтка, що є найстаршим слоном в Европі, важить дві тонни, пережила Людовіка XV, Велику французьку революцію, Наполеона численні війни та революції і брала участь в тисячах циркових вистав. в день свого свята легко зійшла на балькон Ейфелевої вежі, під якою цирк влаштував їй тимчасове приміщення. На бальконі вежі, звідки Марі демонстрували парижанам, ювілянтку почастували двома пляшками шампанського, яке вона не без приємности й вихлебнула.

Кошеня пробігло 640 кілометрів

Родина Генсбері, що переїздила, не зважаючи на протести свого однорічного анґорського кошеняти Флюффі, з Нью-Йорку до Вашінґтону, взяла його в авто. Та по дорозі, вже за 640 кілометрів від Нью-Йорку, вперте кошеня вискочило таки з машини і кинулося бігти назад. За місяць по тому нові господарі колишнього нью-йоркського помешкання Генсбері почули під дверима жалісне нявкання цілком виснаженого Флюффі. Після даного йому належного відпочинку кошеня приставлено проте до Вашінґтону — цим разом уже літаком.

Американець хоче знейти Ноїв ковчаг

Американський закоханий в свою справу фахівець будівництва корабельних, моделів Фред Евері замишляє зробити подорож до східньої Туреччини, щобзійшовши на гору Арарат, знайти на ній Ноїв ковчег. Десь на верху Арарату, що зноситься на 5160 міетрів, під вічним снігом і кригою, Евер, на підставі наявних у нього даних, сподівається виявити рештки чогось в усякому разі подібного до біблійного Ноєвого ковчега, а тоді сконструювати його справжній модель.

Електричний термометр

Два фізики Чікаґського університету сконструювали особливого типу електричний термометр, що визначає першуліпшу температуру між мінус 273 ступнів за Цельсієм (тобто абсолютним нулем) і плюс 2760 ступнів. Як вважають фахівці, цей термометр, особливо з огляду на його надзвичайну точність, знайде широке засосування в індустрії і дослідних ляబораторіях.

Українці в парляменті Парани

Бразілійська „Праця“ подає: В біжучій сесії паранського парляменту українські посли були обрані на провідні пости леґіслятиви. Посол д-р Петро Фірман обраний на першого віцепрезидента парляменту а посол д-р Юліян Буський на третього секретаря парляменту.

Клопіт з Маорійцями

У Новій Зеляндії, одній із повноправних, автономних доміній Брітанської Імперії, що лежить на Тихім Океані, на південний схід від Австралії, і складається з двох великих островів та кількох соток дрібних, живе маляйської раси народ, що зове себе „Маорі“. Це люди гарної, сильної будови, з природи дуже інтеліґентні та хоробрі, сміливі і горді, самосвідомі. Їх є там тепер около 100 000 душ чистокровних що становить около 7% населення. Значна їх частина помішалась з білим населенням анґло саксього походження Тамтешні англо-сакси вважають маорійців за рівнорядних їм людей і маорійська мова призна на в школах та в громадському житті. Деякі маорійці досягли поважних становищ у суспільстві, були і є відомими лікарями, суддями, послами, міністрами тощо. Брітанський король підніс декого з них за їх громадські заслуги до гідности „сер“-а. Останніми часами уряд Нової Зеляндії навіть призначив стипендії письменикам і видавцям їх творів у маорійській мові. Тим часом інша, сусідня (через океан) домінія, Австралія, проголосила, що маорійцям не вільно імігрувати до Австралії, бо вони не належать до білих людей. Та коли маорійці наробили з цього приводу крику, австралійський уряд оголосив, що признає їм вільний в'їзд до Австралії.

АКТУАЛЬНИЙ ВІДЧИТ У ЦУФФЕНГАВЗЕН

В таборі Цуффенгавзен відбувся заходом «Громадського Клюбу» реферат полк. Гудими на тему: «Чи можлива третя світова війна?».

Останнім часом життя в нашому таборі завдяки «Громадському Клюбові» значно пожвавилось. Ред. Степаненко мав доповідь про Національну Раду. Доповідач накреслив генезу Національної Ради. Громадянство Цуффенгавзену висловилося, що Національну Раду треба всіма силами підтримати. (п-я-к)

П. Шандрук
Генерального Штабу Генерал-Поручник

Візія майбутньої війни і українська військова доктрина

(Продовження з числа 134)

А якже тим більше може будувати стратегічні пляни генерал, що не знає засад оцінки політичних, економічних, соціяльних тощо факторів потенціялу народу? Скажуть, що він може знайти відповідного дорадника — дорадник справді може всі потрібні дані подати, але ще треба вміти на підставі тих порад створити відповідну концепцію. Отже, військові фахівці (генії та талановиті появляються раз на століття, як вийнятки!) потрібні — залишімо їм військові справи. Поставмо лише постулят про **конечність повної співпраці військових ремісників з ремісниками техніки, хемії, філософії, наук економічних, соціяльно-політичних тощо та взагалі всіх інших галузів науки.** До військових поставмо вимоги: доброго знання свого ремесла, орієнтації в проблемах соціяльно-політичних і економічних та широкого знайомства з властивостями потрібних для військової справи засобів технічних чи інших.

Далі, чи є підстави припускати, що наступить декаденс військового мистецтва і військового знання — потреба вивчення проявів війни та творення теорії відповідного використання людини в новітніх умовах розвитку засобів боротьби? З цілковитою певністю можна твердити, що й далі засади військової науки є актуальні. Щоб зберегти людину, як найцінніший і єдино вирішальний чинник збройної боротьби, треба **вміти** найдоцільнішим способом використати її силу, її енерґію, її духові властивости. Треба вміти використати всі геофізичні властивості просторів та топографічні властивості місцевости, щоб поставити збройну силу і людину-вояка в найдогідніші умови змагання. Треба вміти використати перевагу, що її дасть політика, для виконання зброєю поставленої цілі; треба вміти використати перевагу всіх льокальних умов бою, або таку перевагу створити. Треба вміти створити умови біологічного збереження людини. Треба вміти передбачати — передбачити найдоцільнішу концентрацію вирішальних сил та засобів у відповідний час та у відповідним місці. Треба вміти керувати цілим складним апаратом військової організації для осягнення поставлених завдань. Треба вміти скоординувати чинність усіх родів збройної сили. Треба вміти ще раз передбачати — треба вміти думати за ворога. Треба вміти понести відповідальність за рішення, від наслідків якого може залежати доля людей і навіть народу. **Треба, отже, вміти, а це дає наука,** що студіює військову історію і шукає в вій найкращих повчальних зразків військового мистецтва. Військова наука, так нам здається, то тяжка наука — треба навчитися мати справу не лише з мертвою натурою, але навіть більше як з силами природи, бо з смертю. Можна взяти сміливість твердити, що в сучасну епоху **вимагання до стану військового знання лише зросли,** бо **збільшилися можливості відповідного його оформлення в чині. Шоб вміти, треба навчитися.** А з тези «треба вміти» випливає ствердження, що **військове мистецтво — то вияв геніяльного застосування знання.** Звідси відповідь на поставлене запитання чи настане **декаденс військового мистецтва та військового знання — ще не настав!**

З метою повного окреслення образу майбутньої війни хочемо пригадати одну засадничу, поставлену військовою наукою тезу, яка, правдоподібно, завжди матиме аксіомативне значення.

Військова наука доводить, що розвиток засобів наступу і оборони йде впарі, або чергується — тому для прикладу, коли винайдено було меч, йому було протиставлено щит; коли винайшли зброю дальшої дії, було застосовано фортифікаційні спорудження; коли застосували танк, то йому протиставили міновані поля; коли було винайдено можливість заглиблення на сотні метрів під водою 5000 тонових крейсерів, винайдено радар-спосіб вчасного викриття їх, винайдено глибинну зміну — засіб нищення їх; коли сконструйовано майже непробивне опанцерення танку, то винайдено пробиваючі його кулі і т. д. Нема сумніву, що поруч з винаходом атомової бомби шукають протидійних їй засобів; що поруч з можливістю застосування бактеріологічної війни напевно вже винайдено засоби для невтралізації токсинів іт. д.

Такі мали б бути можливості стосування всіх технічних чи інших засобів боротьби.

І такий стан тих річей обумовлює вже одразу значення людини, як фактора боротьби.

Чи маємо підстави думати, що в майбутній війні роля людини, як головного чинника змагання, зменшилася? Чи вже прийшов час, коли за потисненням якогось ґудзика, що урухомить елементарні сили природи або знаряддя технічні чи засоби хемічні, буде розв'язано змагання? Та ж змагаються між собою не засоби, а люди, що в змаганні стосують засоби. То ж люди творять ті засоби нищення, а при тім шукають можливости найбільше доцільного використання їх То ж люди досліджують нові способи змагання, що відповідали б вартости технічних та інших засобів. Людина не може пасивно піддатися насиллю, бо це суперечить натурі людини. Вона хоче змагатися за своє право до кінця. Вільний дух не може визнати фізичної переваги над собою, його можна до признання переваги, і то лише на якийсь час, змусити. Це вказує, що фізичне змагання є функцією духової сили, духового рішення. Сила в людині та в проявах її безмежно многогранного духа!

Але водночас з'являється питання: чи збройне змагання вимагає від людини спеціяльних студій, спеціяльного приготування, а може й покликання для керування ним? Чи не вистачило б тепер бути інженером, техніком або хеміком для приготування і використання засобів збройного змагання, себто для провадження його? Нащо військові ремісники? Дозволяємо собі на сентенцію: є цілком зрозумілим та натуральним, що інженер або хемік, політик або філософ чи економіст може бути військовим ремісником, але повинен він військової справи навчитися так само, як навчився інженерства чи іншої спеціяльности. Повинен навчитися керувати живими людьми в умовинах бою чи війни, людьми, що вмирають від дій техніки або хемії...

Чи той постулят не варто обернути так: кожний військовий повинен бути в достатній мірі техніком, хеміком, істориком політиком тощо? І це здається нам слушним — бо якже командувач, скажімо, полка, а тимбільше дивізії чи армії може при сучаснім стані військової техніки вимагати якоїсь чинности підлеглого йому летунства, коли не знає його технічно-тактичних властивостей (не конструкційних), себто можливостей його праці, хоч би й вмів поставити вимагання чисто тактичні? Як може давати накази в умовах бойових, коли нема ані часу, ані можливости шукати фахової поради?

Спробуймо подивитися тепер, що нового несе нам в сучасній добі військова наука на щаблі стратеґії, та на щаблі тактики?

Стратеґія — це філософія військової науки, її тези є незмінні, її основною ціллю, як ми намагалися удоводнити вище, залишається й надалі людина, жива сила — змінилися лише диспозиційні технічні можливости через що поширився засяг збройних змагань і завдання збройних сил, скоротився час для осягнення цілей, (бо світ взагалі зробився малий) та поглибився кінцевий ефект осягнень. Блискавичне навіть опанування просторів — це в стратеґії засіб, а не ціль.

На щаблі тактики сучасний загальний рівень розвитку людської свідомости та знання культурний та цивілізаційний рівень, диктує можливість ще дальшої еволюції в усамостійненні невеликих одиниць та індивідуалізації чинности людини на полі бою. Рівнож сила сучасних вогневих та інших засобів бою в тому ж напрямі впливає на еволюцію тактики. Видається, що в цьому сенсі треба сподіватися особливо далеко посуненого усамостійнення невеликих груп та поодиноких бійців в тактиці червоних — по військовому говорячи, малі групи у виконанні завдання будуть як паразити лізти вперед, не оглядаючись на сусідів, не оглядаючись на організацію найближчого запілля. Не поле бою, але ввесь терен буде заповнено невеликими групами людей, що самі тероризовані, тероризуватимуть населення та знатимуть одно гасло «вперед».

*

Хочемо нарешті перейти до короткого зсинтезування значення перелічених факторів майбутнього збройного змагання в аспекті їхнього впливу на характер майбутньої війни.

1 **Збройне змагання обійме весь народ,** можливо все людство, та **всі прояви його індивідуального і колективного життя.**

2. Воно **вимагає плянової співпраці всіх інтелектуальних сил народів,** особливо важливої в періоді підготовки.

3. Воно **відбуватиметься у всіх вимірах простору;** не виключене застосування всіх можливих видів війни з огляду на прагнення прискорити розв'язку її.

4. Воно буде мабуть **довготривале і принесе нечувані знищення,** може наступити катаклізм [illegible]

5. Війна вибухне несподівано, а головними її вогнищами в першу чергу правдоподібно будуть Близький і Середній Схід та Европа; Европу, видається, потрактують як стратеґічний простір оборони-забезпечення операцій на Близькому і Середньому Сході, бо то найкоротший напрям можливої інтервенції США.

6. Можна, здається, погодитися з сентенцією бувшого державного секретаря військових справ США Д. Петерсена, що СССР розпочне **превентивну** війну, її найближою причиною він вважає «усвідомлення масами СССР, що большевицький режим є виявом фальшованої ідеольоґії, що він провадить до повного уярмлення людини та до занепаду людства і тому большевики, щоб запобігти реакції мас, рішаться на провентивну війну».

7. Ґеополітичне і мілітарне положення на Близькому і Середньому Сході та в Европі не сприятиме в першому періоді війни затриманню червоної інвазії.

8. Належить сконстатувати, що система оборонних ліній (Мажіно, Сталіна, Атлянтицький Вал тощо) у другій світовій війні себе не виправдала і що оборона в майбутньому, правдоподібно, матиме характер переходової оборони непов'язаних в систему теренових об'єктів.

9 Перемога у майбутній війні, як це було завжди, буде в тіснім зв'язку з доцільним політичним ослабленням ворога.

II.

Політичний уклад міжнародніх стосунків в аспекті їхнього значення для визвольної боротьби уярмлених Совєтським Союзом народів, а в тім і України, один з дуже поважних знавців тих стосунків після ближого зазнайомлення з публічною опінією США характеризує так:

«США, наймогутніший політичний і мілітарний фактор світу, потрібують довшого часу та немалого досвіду для остаточного зрозуміння імперіялістичної

Далі на 8-ій стор.)

Домагайтеся „Неділі“ в німецьких кіосках і на двірцях!

„ЧЕРВОНА ШПИГУНКА“ КАЄТЬСЯ І ВИКРИВАЄ

ВАШІНҐТОН (Космос). Справа 36-літньої Елізабет Бентлей, що належала до штабу співпрацівників Рузвелта в Білому Домі, а тепер давала свідчення в комітеті американської палати депутатів для дослідження антиамериканської діяльности (див попереднє повідомлення про це в ч. 135 „Неділі“ — Ред.), делалі більше збуджує американську громадську думку. Преса називає Бентлей „червоною шпигункою“. Її викриттям газети віддають на видномумісці цілі шпальти. Не належачи більше до комуністичної партії, ця „повна каяття“ жінка безпощадно викриває тепер її таємниці. Особи, на яких вона покладає найтяжчі обвинувачення з обуренням відкидають їх. Деякі з них заявили, що взагалі навіть не знають міс Бентлей. Особливо тяжко обвинувачує Бентлей одного з найближчих співпрацівників колишнього міністра фінансів Морґентау (він же автор „Пляну Морґентау дезіндустріялізації Німеччини“) Гаррі Вайта За її словами, він довго разом з нею працював для совєтської шпигунської служби Вайт теж заявляє, що він ніколи й не бачив Бентлей. Вільям Ремінґтон, що нібито передав до Москви одну важливу формулу виробництва синтетичного каучуку, хоч і визнав у слідчому комітеті своє знайомство з Бентлей, яку він вважав за журналістку, проте заперечив будь-які конфіденційні розмови з нею. Бентлей обвинувачує також одного близького співпрацівника Рузвелта, який, дізнавшися, що американцям пощастило розшифрувати російський секретний код, зараз же повідомив про те Бентлей і одночасно застеріг росіян. Другий працівник Білого Дому нібито допоміг совєтським аґентам пляномірно захопити низку чільних урядових постів у США. Шефом совєтської шпигунської служби у Вашінґтоні був, за свідченням Бентлей, урядовець міністерства фінансів, член комуністичної партії і особливо активний довірений аґент Москви Натан Сільвермастер. Уся ця справа має тепер, з огляду на виборчу кампанію, велике значення. Як заявляють в певних колах, „бомбу“ підкинуто в слушний момент, щоб зробити популярною вимогу більшости республіканського конґресу про цілковите очищення урядових установ, яке є одним з найголовніших арґументів у боротьбі за пост президента.

Перший транспорт німкень з Сибіру

Наприкінці липня до Ганноверу вперше прибув цілий транспорт німецьких жінок, що повернулися з Сибіру. Вони переїхали зональний кордон коло Фрідлянду разом з 1 000 військовополонених, що теж поверталися з СССР Ці 370 жінок прибули з Челябінська коло Уралу, де вони і в спеку і в сибірські морози роками виконували найтяжчу чоловічу працю на цегельнях, будівництвах, шляхах, у вугільних шахтах. Найгірше було їм працювати в шахтах, де денна норма видобутку становила 5,5 тонн вугілля, а в т. зв. „стахановські дні“ сягала 10—12 тонн. За це жінкам платили 48 рублів. В їдальні й крамниці можна було додатково купити деякий харч (масло — 68 рублів кіло, цукор 17—18, хліб 3,30 р.), а якщо лишалися гроші, то й вбогу одежину. (Зовсім простеньке пальто 700—800 рублів, пара взуття — 300—400, тоненька блюзка — 60—70) Проте вільно купувати це можна було тільки протягом одного місяця. До того ж грошей часто не сплачували тижнями, і тоді, ідучи на зміну, жінки завжди почували себе голодними. Що 6—8 тижнів вони могли посилати до дому листівки, але багато з них не знали, куди занесло їх рідних в повоєнній завірюсі, і тому їх листи лишалися звичайно без відповіді. Часом когось з непрацездатних жінок відсилали назад до Німеччини, але цим разом уперше повернули додому цілий транспорт відносно здорових жінок у віці понад 30 років, (Франкфуртер Ноє Пресе).

КОЖНОМУ СЛОВО

Диктатура в Інґольштадті

Нас просять опублікувати листа, якого таборова Рада в Інґольштадті вислада до ЦПУЕ в Авґсбурзі й до ОПУЕ в Мюнхені.

На просьбу Президії Ради й Контрольної Комісії українського табору в Інґольштадті до ЦПУЕ від грудня 1947 р. про призначення дотермінових виборів органів управління табору. ЦПУЕ на це не звернуло належної уваги· Маґістер Веселий, який прибув свого часу до табору, ствердив, що все в порядку й що є лише недотягнення й перетягнення· Зловживання назвав перетягненнями· П. Черевко, що прибув на вимогу управи табору 2. 6. 1948 р., довідавшись про різні негарні вчинки в таборі та ствердивши невидачу хворим чоколяди й цукерок в 1947 р., поїхав і вже більше місяця не приїзджає, щоб докінчити перевірку праці управи· Контрольній комісії зсіма способами перешкоджають у праці, а врешті 29. 6. 48. на поліції, в присутності команданта поліції Залопаного та поліцистів, комендант табору п. Кавалець Лев брутальним способом побив члена Контрольної комісії п. Цеберманівського Валися· Поліція ІРО провадить слідство· Побито п· Цеберманівського за виявлення Контрольною комісією зловживань з картами до гри, чоколядою, цукерками й інш·

Виборча комісія при ОПУЕ Мюнхен на протязі двох місяців затвердила вже два рази виборчу комісію для нашого табору, але не в тому складі, що був обраний Радою, управою й організаціями табору. Термін каденції управи, обраної не за статутом ЦПУЕ, але за статутом УНРРА, скінчився 10 квітня 48·, Одначе пройшло три місяці, а в нас нема ще навіть передвиборчої комісії. Обласна комісія затверджує й накидає табороові те, чого він не вибрав.

Цікаво! Обласна виборча Комісія, ОПУЕ й ЦПУЕ, мабуть, не подумали над тим, щоб покласти край зловживанням і диктатурі в таборі. Невже ж за допомогою в цій справі прийдеться звертатися до чужинців?

Підписані: Голова й секретар Президії Ради та голова й член Контрольної Комісії.

Як ми користуємось свободою слова?

Демократичні умови нашого еміґраційного життя дають нам змогу видавати без цензури наші книжки, газети тощо. Отже ми маємо тепер те, про що мріяли цілі покоління нашої інтеліґенції в царській і большевицькій Росії, а почасти, може, й у Польщі. Ці великі можливості свободи слова — історичний іспит для нашого еміґраційного суспільства для нашої інтеліґенції· В цих обставинах ми повинні показати, чи вміємо ми користувитись свободою слова, думки, сумління так, як користуються ними великі демократії сучасного світу, чи здатні ми на демократичну толеранцію в усіх царинах духового життя· На жаль, трирічний досвід нашого еміґраційного життя викликає чимале занепокоєння щодо наших спроможностей в цьому історичному іспиті· Факти? Їх набралось уже чимало. Вперше я особисто зіткнувся з цією проблемою 1946 р. Редагуючи один збірник, я не зміг умістити в ньому статті одного нашого науковця про походження людини. Проти цього повстали видавці, бо це.· суперечило Біблії· Звернув я пізніше увагу на становище в нашому суспільстві заслуженого діяча нашого відродження й письменника В. Винниченка: він був буквально «затюканий», йому не давали слова сказати· Щоб розбити цю нестерпну ізоляцію нашої людини й шукача - творця, я написав статтю «Траґедія генія чи суспільства?» Але надрукувати цю статтю я зміг тільки з такими купюрами (та ще й не погодженими зо мною!), які затемнили відповідь на поставлене в заголовку питання. Про «цензурні» труднощі нашого відомого літературознавця проф. О· Гаєвського (єпископа Сильвестра) з його працею про Франкового «Мойсея» свідчать не тільки наліпки на титульній сторінці, а й інші «пригоди» в зв'язку з питанням про ставлення великого письменника до релігії· Найбільше глушать наше вільне слово редактори наших періодичних видань. Користуючись «правом скорочувати матеріяли», вони діють не як редактори, що справді мають право на технічне скорочування, а, як цензори, викидаючи неприйнятні для них думки. І нахабство цих наших охочекомонних цензорів не знає ніяких меж! До того ще вони однаково поводяться з текстами початківців і з текстами «дорослих» авторів, що, підписуючи статтю своїм прізвищем, беруть на себе повну відповідальність за свої слова. Як правило, ці цензори вважають себе незаперечно компетентними у всяких питаннях, компетентнішими за тих фахівців, що подають статті· Так, мені відомий факт, коли редактор повикреслював із рецензії на правописний словник вказівки про те, що ми повинні писати «Дін», «Дінець», а не «Дон», «Донець», «Дніпропетровське», «Луцьке», а не «Дніпропетровськ», «Луцьк». Старий еміґрант і нефаховець, він не знав, що написання й форму «Дон», «Дніпропетровськ» накинула нам русифікаційна політика большевиків, і, викресливши в своєму цензорському засліпленні згадані вказівки, допоміг вогогові нашого народу: в наших виданнях маємо тепер «Дон», «Донець» (див· «Укр. Вісті»)· Але особливо лютують наі редактори-цензори в ідеологічній царині, а також у політично - публіцистичних питаннях. Тут вони керуються здебільшого тільки «правими» міркуваннями. Дуже яскравий факт — «пригоди» недавно надрукованої в «Українських Вістях» моєї рецензії на журнал «Соборна Україна». У моєму тексті була згадка про те, що П· Могила ставився вороже до козаків і хвалив кн. Четвертинського за те, що той «покрив поле на цілу милю мертвими козаками» — і цю згадку викреслено! Чому? Щоб зберегти престиж церковного діяча, що приподоблювався до чужої держави? Друге викреслене місце з моєї рецензії ще яскравіше· Подаю його тут цілком: «Серед архівних матеріялів надруковано «вірш» віршомаза з «палацового оточення» П. Скоропадського про останні дні його гетьманування — «Выступление Петлюры»· Цей віршомаз, бризкаючи слиною від злоби на все українське й характеризуючи Петлюру тим, що він, мовляв, «происходит... от петли», пророкував:

То, что мыслил славный Келлер,
Скоро выполнит народ.
Над просторной русской нивой
Вновь зардѣется заря,
И сольются всѣ молитвы
В общем возгласѣ: «Царя!».

До прізвища Келлер була примітка (взята з журналу «Соборна Україна»): «Українож'ер і головнокомандувач військ П. Скоропадського проти Директорії»· І от це все викреслено з очевидним бажанням зберегти П. Скоропадського для української історії· І це зробив редактор «революційно - демократичної» газети, що стоїть за УНР! Чим це фальшування історії краще за большевицьке фальшування? А заразом це просто злочин проти науки! Бо наука не допускає ніякого фальшування — ні «лівого», ні «правого»·

А який показовий факт, що наші газети й наша суспільність не відзначили ніяк 35-річчя смерти М· Коцюбинського! Очевидячки, він для нас дуже революційний·

З цих фактів видно, як ми самі обмежуємо несподівано дану нам в демократичних умовах свободу слова, мислення, сумління. В таких умовах наші видання й заповнюються здебільшого писаннями тих авторів - коньюнктурників, що ради заробітку можуть писати про що завгодно.

З такими тенденціями ми не тільки не визволимо України, а й не зможемо ніколи повернутись на рідні землі. Бо український народ, позбувшись большевицьких цензорів, не захоче мати своїх, хоч би вони були й з «революційно - демократичного» табору.

В· ЧАПЛЕНКО·

Ґен. Капустянський

виступив з промовою в Шляйсгаймі

З великим піднесенням зустріли й провели українські мешканці табору Шляйсгайм б. Мюнхену день св. Володимира, хрестителя України, іменем якого названо таборову церкву· Ранком маси святково одягнених українців попрямували до церкви на храмове свято· Архиєрейську Службу Божу відправив Високопреосвященніший Михаїл, Архиєпископ Мюнхенський і Баварський· Співав церковний хор, підсилений співаками капелі «Україна». По закінченні Богослуження процесія рушила на таборовий майдан, де був відслужений молебен. Після молебну представник громадянства зачитав декларацію Української Національної Ради. Ген. Капустянський, який спеціяльно прибув на свято, виступив із привітальною промовою. Він розповів про створення Національної Ради·

На майдані біля церкви відбулася парада з участю ветеранів, пластунів і сумівців· Дефіляду прийняв ген· Капустянський. У будинку настоятеля церкви вілбувся в честь Владики урочистий обід. (Т.).

Неощадні інваліди

Головна Управа Союзу Українських Інвалідів надіслала нам з проханням опублікувати „повідомлення в справах фінансових та орґанізаційних". В цьому повідомленні є м. і. такий уступ:

„В днях 9-10 червня 1948 р. обрана на Установчому Делеґатському З'їзді Головна Управа СУІ на Еміграції одержала від Союзу Українських Ветеранів в особі п. Ґенерала К. Раєвського 40,000· — (сорок тисяч) RM. З цієї суми видано на:

	Сума в RM
1. Закуп друкарських машинок та необхідного устаткування для канцелярії СУІ	11,000
2. Кошти Делеґатського З'їзду подорожі, приміщення в м. Новому Ульмі, харчування, кошти адміністрації	2,911
Разом	13,911

Решту грошей в сумі 25,826·— RM передано напередодні грошевої реформи в цілях забезпечення й обміну Голові ЦПУЕ, п. Василеві Мудрому.

Головна Управа СУІ на Еміграції почувається до приємного обовязку на цьому місці скласти подяку за щедрий братерський дар 40,000 RM (сорок тисяч) які для Союзу Інвалідів зібрав через свої філії Союз Українських Ветеранів, як також - усім Жертводавцям, що поділилися з інвалідами в міру своїх скромних можливостей."

Думаємо, що щедрі жертводавці не будуть захоплені тими бюрократичними видатками Головної Управи, що встигли з'їсти більше 1/4 пожертв. Допомогові дотації інвалідам мали б більше значіння від купування дуже дорогих машинок. Не могла б вистачити одна така машинка? Треба обережніше господарити дарованим народнім грошем, бо тепер, по реформі, ніхто так легковірнє його не дарує! (НЕ).

Реґензбурзькі українці упорядковують свою церкву

Православна парафія УАПЦ в Реґензбурзі, яка нараховує до 1000 вірних, мала досі дві церкви — Святопокровську (настоятель о. протопресвітер Тит Яковкевич) в далі німецького шпиталю для психічнохворих і Святомиколаївську Церкву (настоятель о· протоєрей Борис Яковкевич) у знищеному воєнними діями домі· В Покровській церкві, яка є катедральною, часто відправляє архиєрейські Богослуження місцевий епископ Преосвященний Володимир· Відбування Богослужень в чужому невідповідному приміщенні дуже часто спричинює великі недогідності. Тому рада та парафіяльний уряд вирішили ліквідувати церкву в німецькому шпиталі та розширити Святомиколаївську церкву, яка стала б парафіяльною. Капітальний ремонт приміщення вимагає значних грошових і матеріялових засобів. Парафіяни почали його без жодної сторонньої допомоги. Ремонт потриває коло 2 місяців. Ініціятиву парафіяльних чинників в справі ремонту і реорганізації церкви треба підтримати.

Зеленосвяточні Богослуження в українських церквах реґензбурської оселі відбулися дуже урочисто· У Греко-католицькій церкві соборну службу Божу відправив генеральний Вікарий о· Н. Вояковський у співслужбі о. декана Е. Гайдукевича і кількох священиків. В храмі УАПЦ архиєрейську Службу Божу відправив владика Володимир. В католицькій церкві співав хор «Сурма» під диригентурою О. Плешкевича, в православній — хор В. Гавриленка·

Як сплачувати національну вкладку

Продовження і уможливлення діяльности ЦПУЕ і його підбудови потребує відповідних матеріяльних ресурсів на допомогові, культурно-освітні і наукові цілі, на пропаґандивні і орґанзаційні витрати·

Основним джерелом фінансування зазначених витрат є національна вкладка та відрахування з обігу від підприємств кооперативних, таборових і приватних та відрахування з імпрез, а також збірки за підписними листами з дозволу і відому СПУЕ.

У зв'язку з грошовою реформою Пленум ЦПУЕ 8-го липня 1948 р· ухвалив внести такі зміни щодо збору національних вкладок та інших збірок:

1) висота національної вкладки за 1948 р. 6 (шість) н. м. на рік і сплачується одноразово або частинами по 2 н м.;
2) студенти сплачують національну вкладку за 1948 р. по 2 н· м·, а за минулі роки по І н· м.;
3) інваліди 50—80% інвалідности сплачують національну вкладку за 1948 р. 3 (три) н. м. Інваліди понад 80% інвалідности звільняються від оплати національних вкладок· Таким звільненим особам видаються квитарі про сплату національних вкладок із зазначенням про звільнення і ч· інвалідної книжки;
4) заборгованість за минулі роки сплачується у висоті 2 (дві) н. м. за кожний рік;
5) особи, що сплатили національну вкладку за 1948 р· в Р. М. додатково сплачують 2 (дві) н. м·;
6) ті особи, що не мають змоги сплатити національну вкладку вносять подання про звільнення і одночасно сплачують 2 (дві) н· м. Ці звільнення є чинними після затвердження їх ЦПУЕ на внесення Таборових Рад та ЦПУЕ;
7) національні вкладки збираються за квитарями взірця 1947 р. Треба скласти акт-відомість невикористаних квитарів із зазначенням, від яких чисел буде провадитись збір національних вкладок в н. м. Додаткові квитарі за вимогою негайно вишле Фінансовий Відділ ЦПУЕ;
8) розподіл національних вкладок поміж ланками тимчасово встановлюється такий: низова ланка 15%, ОПУЕ 20%, ЦПУЕ 65%, з них на витрати в організації збірки 5%;
9) збирачам за проведення збірок сплачується винагорода у висоті 3% суми брутто, а фінансовим інспекторам ЦПУЕ за організацію і належне своєчасне інкасування сум сплачується 2%;
10) суми належні ЦПУЕ негайно переказуються на конто ЦПУЕ безпосередньо або через ОПУЕ залежно від вказівок Фінансового Відділу ЦПУЕ;
11) відрахування з обігу тимчасом залишається в висоті 1% від обігу кооперативних, таборових та громадських закладів і 2% від приватних підприємств. Ці відрахування належить реґулярно щомісяця сплачувати до ЦПУЕ;
12) відрахування з імпрез повністю призначається до культурно-освітнього та наукового фонду ЦПУЕ· З І-го липня ці відрахування за рішенням Пленуму ЦПУЕ встановлюються такі: з репрезентативних мистецьких театральних колективів як театр Блавацького, Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка під керівництвом п· Кистастого, мішаний хор «Україна», під керівництвом проф. Нестора Городовенка, чоловічий хор Божика, театр-студія Гірняка, балет Переяславець і оперовий ансамбль сплачують до ЦПУЕ 5% з брутто збірки. Всі інші сплачують до ЦПУЕ 10%.

Зважаючи на сучасний фінансовий стан, Пленум ЦПУЕ ухвалив, щоб таборові відрахування з імпрез були у висоті фактичних витрат табору по імпрезі але не вище 10—15% відрахувань з брутто збірки плюс належні відрахування до культурно-освітнього фонду ЦПУЕ·

Konto CPUE: w Augsburzi — Bayerische Bank für Handel und Industrie, Konto-Nr. 20 915, Wassyl Mudryj.
U Frankfurti a. M. — Hessische Bank, Konto-Nr. 167 207, Gr.-Kath. Seelsorgestelle

Пам'яті проф. Аркадія Животка

На жалібному засіданні, присвяченому проф. Аркадієві Животкові, Управа Обласної Спілки Українських Журналістів в Ашаффенбурзі, якої Покійний був головою, вирішила вшанувати Його пам'ять виданням «Пропам'ятного Альманаху»· До Альманаху увійдуть статті й спогади про Покійного та бібліографія Його праць· Альманах редаґує Михайло Островерха. Проєкт Управи ОСУЖ дістав апробату голови СУЖ д-ра Степана Барана.

Матеріяли до Альманаху слати на адресу: ред. Михайло Островерха, Ашаффенбурґ, табір «Ляґард», бльок II. кім· 9.

Інформаційна робота журналістів

Заходом Обласної Спілки Українських Журналістів в Ашаффенбурзі відбулася доповідь ред· Геннадія Которовича на тему «Міжнароднє становище й українська проблема»· Доповідач на підставі найновіших вісток схарактеризував політичну ситуацію в світі й на її тлі подав українські справи, присвятивши головну увагу ґенезі й значенню Української Національної Ради.

З уваги на тяжку фінансову ситуацію наших мас, які після валютної реформи не мають змоги купувати преси в такій мірі, як це було до реформи, місцеві журналісти запляновують влаштовувати раз на тиждень Живу Газету, щоб інформувати громадянство Ашаффенбурґу про найновіші події в світі й про українське життя.

— Вночі проти 21 липня мешканці Нюрнберґу були збуджені повітряним алярмом, який викликав тим більшу паніку, що в повітрі чулося гудіння моторів. Як виявилося, причиною алярму було коротке замикання в алярмовій системі.

Ельванґенські стосунки

Чи існує в Ельванґені Таборова Рада? — питання ставить собі майже кожний мешканець ельванґенського табору. Вибори, які відбулися в квітні ц. р., в нашому таборі, проходили під кутом зміни голови табору, команданта поліції, мешканевого референта й наладнання та унормування громадських і господарських відносин.

В ельванґенському таборі можна сьогодні побачити речі, що противляться демократичним засадам, становищу ЦПУЕ й українським традиціям.

У висліді-таборової ради сьогодні в Ельванґені немає, а деякі її члени, з уваги на матеріяльне становище мусіли перейти на працю в адміністрації.

Відносини, які панують в таборі — жалюгідні· Табором керує людина, яка не має популярности й не вміє навести порядку· Деякі реферати очолюють люди, що своєю поведінкою створюють ферမент і незадоволення в таборі. Багато родин з малими мешкають у пивницях, а великі кімнати на 5-6 осіб займають дві бездітні особи. Сам мешканевий референт живе в окремій кімнаті, в якій можна б примістити одну родину·

В адміністрації на платних посадах сидять люди, які зовсім нічого не роблять і без яких можна б обійтися. Кілька подруж працюють по двоє в адміністрації, між ними й бездітні, а багатосімейні люди сидять без праці. Таксамо працює багато неукраїнців, які по-українськи й слова не знають. В поліції працює багато людей, які не вміють і не говорять по-українськи·

Наші «старші брати» так роззухвалилися, що коли один українець із східніх земель говорив про голод на Україні, москаль ударив його в лице, мовляв, жодного голоду не було, а тинули куркулі, які не хотіли працювати· Таборова рада не має права скликати зборів, щоб обговорити різні болючі справи.

Хочемо, щоб відповідні українські й іровські чинники звернули увагу на відносини в Ельванґені й навели порядок.

Таборянин

Стаття ген. Шандрука

в засобах деструктивної, аґресії Москви. Соціяльні та економічні умовини, що в них перебуває громадянство США, наставили його психіку на шлях економічного прогресу, а економічний прогрес в свою чергу обумовлює політичну толеранцію. Тому компромісові політичні потягнення Москви, що походять з тактичних міркувань, американська опінія є завжди готова брати за реальні вияви можливости мирної співпраці й може піти на далекойдучі компенсації». Роалізм тої сентенції треба, здається, вважати за слушний і взяти його за одну з підстав у наших політичних плянуваннях.

Тепер перенесімося на хвилину до політичної географії й гляньмо на карту східньої півкулі. Для більш плястичної орієнтації накриймо простори СССР білим папером, а Україну закриймо, скажімо, жовтим. Хто мав би час та охоту, міг би ще зайнятися додатковими варіяціями поглядової геополітичної статистики — прикрити білим, може дещо одмінного кольору, папером ще й простори сателітів СССР, а жовтим, рівнож дещо одмінного кольору, всі етнографічні території уярмлених большевиками народів, що боряться, як і Україна, за свою державну незалежність. А потім з олівцем в руках треба б облічити відсоткове взаємовідношення просторів (са 22 000 000 км² СССР і 650 000 км² України) та взаємовідношення популяційне в обох випадках (са 360 мільйонів СССР разом з сателітами і 35 мільйонів України, а разом з іншими народами са 110 мільйонів). Додаймо до того брак будьякого геофізичного оперття з усіх сторін небезпечного загроження України, що могло б мати хоч-би мінімальне значення в аспекті виграння часу.

Щодо економічних можливостей, то при всіх натуральних багацтвах України значення їх для її збройного потенціялу є невистарчаюче.

Духові та фізичні властивости українського народу предистинують його в повній мірі до права на власну державу. Участь та значення українського народу в сфері культурного та цивілізаційного дорібку на протязі історії, але по сьогодні і, очевидна річ на майбутнє, право те у повній мірі стверджують.

Найбільш негативним фактором, що пересуджує, або принаймні каналізує по двох напрямках комплекс можливостей для осягнення наших національно-політичних прагнень, є посідання ворогом нашої території. Тими каналізуючими напрямками вважаємо: або революція в СССР, або нова світова війна. **В умовинах окупації рахувати на перемогу виключно через революційний здвиг власного народу, а навіть всіх уярмлених народів, без участи відповідних сторонніх факторів, заінтересованих в оздоровленні людства — це замір з невідповідними засобами, це замір, що принесе гекатомби неоправданих жертв.** Зрештою, таке твердження аргументується недавнім історичним минулим. Є цілком зрозумілим, що поєднання зусиль усіх уярмлених народів у боротьбі за їхні національно-політичні ідеали без огляду на фізичний коефіцієнт збільшує в прогресії (чи не геометричній навіть!) їх шанси політичні. І то не лише для обставин боротьби за визволення, що можна було б пов'язати з кон'юнктуральним положенням, але для майбутнього забезпечення існування, тим більше політично-державного існування тих народів. В тім сенс різних міжнаціональних організацій (Алон, Межиморя, Зелений Інтернаціонал тощо) тепер, в цьому сенс концепції політичних чи територіяльних об'єднань в **майбутньому.**

Спробуймо далі перенестися в надра історії, що як сказав, здається, Геродот, є матір'ю всіх наук. Сягнімо в нашій історії до княжих часів: Святослав, великий князь країни, що починала виходити на історичний шлях, розбиває візантійську імперію, тогочасну світову потугу. В нові часи Хмельницький зумів залучити союзника — татар , і струшує польську потугу; Виговський б'є москалів під Конотопом, умілою політикою підносить українську державу. В наші часи в спільних зусиллях обох українських армій — УНР і УГА перемога над червоними москалями і здобуття Києва. Знов же не з нашої історії факти — Денікін в р. 1919 громить переважаючі сили червоних до часу, поки не зіткнувся з вимогами політики; щойно відроджена Польща в р. 1920 впрост змітає червоні орди. То лише кілька може цілком випадкових історичних прикладів, а їх історія знає багато, коли невеликими силами вдалося перемогти велетня. Історичні факти вчать, **що доцільна політика вибирає відповідний час, об'єднує власні зусилля, залучає союзників, ставить відповідні цілі** — себто **дає до рук стратеґії великі шанси перемоги.**

Військова доктрина. Це — глибока аналіза комплексу даних, що випливають з положення геополітичного власного та сусідів, як можливих ворогів або союзників. Це — безперервне студіювання власних і чужих внутрішніх політичних стосунків, перш за все у сусідів. Це — вивчення властивостей можливих театрів збройних змагань. Це вивчення історичних процесів в аспекті духової здібности власного народу, правдоподібних союзників і правдоподібних ворогів до експансії за допомогою фізичного зусилля. Це — вивчення фізичних властивостей так само власного народу, правдоподібних союзників і ворогів. Ґенеза військової доктрини лежить у відповідній внутрішній та зовнішній політиці, — дуже трудній в цілях та завданнях та ще труднішій у виконанні. Це з одного боку. З другого військова доктрина; це — укладення (на підставі запровадженої оцінки) відповідної концепції для конструкції та вжитку власного збройного потенціялу, зрештою, цілого потенціялу народу. Це — велике зусилля для створення умов, що забезпечують державне існування народу, в однім слові це — **перемога. В** нашу епоху на таке зусилля може спромогтися не людина, не група людей, а весь народ, перш за все його **еліта.**

До речі, вважаємо, що окреслення «військова» доктрина в модерних обставинах є до певного ступеня анахронізмом, бо не відбиває в слові «військова» комплексу збройного потенціялу та концепції його завдань. Нам здається, що було б доцільнішим окреслення «оборонна» доктрина. В застосуванні ж до нашої конкретної переходової ситуації при узглядненні конечности різних форм тотального зусилля нашого народу здається доцільним уживати окреслення **«українська визвольна доктрина».** Так звана «військова доктрина», а згідно з нашою концепцією «оборонна доктрина» — це продукт глибоких і розлогих часово студій та досвідчень великого кола спеціялістів, але для народження «української **визвольної** доктрини» всі передумови є.

Коли всі подані міркування прикладемо до проблеми, що їй на ім'я «Українська Суверенна Держава», то мусимо прийти до конклюзій, що вже самі собою напрошувалися, коли ми цитували сентенцію про політичне наставлення опінії США, згадували про положення геофізичне України, оцінювали можливості економічні України, згадували про вартість духову і фізичну українського народу, робили геополітичне порівняння просторів СССР з територією України, та шукали в історичних фактах підтвердження, що не **величина і не кількість, а воля, розум і якість дають перемогу.**

Остаточно конкретизуємо висновки:

1. Єдиним нашим ворогом, що хоче за наш рахунок жити, є Москва. Можливість стосунків деструктивного порядку з іншими нашими сусідами з моментів аналогії та укладу сил уважаємо за неактуальну, **обопільно недоцільну** і тому переходимо над цим питанням до порядку.

2. Завданням нашої політики є створити реальну концепцію використання сприятливих під поглядом часу міжнародніх стосунків для нашої мети.

Час для нас відповідний тепер, **антагонізм між справедливістю та насиллям доходить кульмінації.**

Міжнародні стосунки. Не вважати, що один з антагонізмів спеціяльно заінтересований нашою національною проблемою, як фактором зміцнення його в змаганнях, фактором стабілізації міжнародніх стосунків, або фактором перспективи. Шукати всіх можливостей усвідомлення Заходу про спільність цілей тепер і в майбутньому. Взяти добре під увагу: Захід розуміє, що нема у часі та просторі умов рішаючої збройної перемоги над СССР, тому **розглядається за політичними силами,** які могли б радикально змінити положення на його користь. Звідси спроба поставити на демократичну Росію. Взяти рівнож під увагу те, що Захід інспірований проти створення самостійних національних держав на руїнах СССР, бо це була б «балканізація» Сходу Европи з усіма з цього поняття випливаючими неґативними явищами в перспективі.

Завданням нашої політики є показати нереальність такої концепції, бо і нема передумов революції в СССР, і механічна реставрація ззовні демократичного московського імперіялізму здається не матиме дороги навіть до психіки московських мас, але перш за все буде сприйнята масами поневолених народів, себто не провадить до цілі.

3. Комплекс сили політичної та в певних формах (революційній і реґулярній) мілітарної може бути створений лише спільним зусиллям усіх уярмлених народів. Це мало б бути найбільш небезпечне для СССР і через те найбільш відповідати мусило б інтенціям Заходу, але треба дати йому докази такої можливости — діяльність міжнаціональних організацій уярмлених народів (АЛОН) повинна вийти з стадії деклярацій і стати нарешті на шлях реальної праці, побудованої всередині на засадах — довір'я рівність, найвища форма солідарности, почуття взаємної відповідальности та толеранції. Вислідом тої реальної праці буде усвідомлення опінії Заходу, що **сила духова і матеріяльна не лише мас поневолених народів, але й еміґрацій тих народів,** є така що може заважити на терезах подій. Це між іншим завдання не тільки української політики, але політичних факторів усіх національностей на еміґрації.

4. **Найголовнішим для нас,** українців на еміґрації, завданням є: негайно вийти з **стану політичної прострації.** Наслідком нашої політичної прострації є брак організації і через те відсутність можливости плянування.

З тих остаточних постулятів народитись може і повинна українська визвольна доктрина.

Або може вже існує українська визвольна доктрина?

Ні, в сенсі усвідомлення комплексу можливостей і в уплянуванні найдоцільнійшого використання їх-не існує, бо нема диспозиційних факторів. Але українська визвольна доктрина повинна якнайскорше повстати, свою **генезу вона повинна мати в українській визвольній політиці,** для якої першою і останньою тезою є: **Українська Суверенна Держава.**

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. 400.—*DM*, 1/2 стор. 200.—*DM*, 1/4 стор, 100.—*DM*, 1/8 стор. 50.—*DM* 1/16 стор. 30.—*DM*, 1/32 стор. 15.—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне: 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

Треба Вам грошей...

Продайте невживані Вами вже більше речі в обмінній крамниці:

Tauschzentrale Stock

Aschaffenburg, Herstallstraße 7

У нас дешево купите все. — Просимо оглянути наші вітрини. 5-5

Речинець З'їзду ЦЕСУС-у

Управа ЦЕСУС-у повідомляє членів ЦЕСУС-у, що назначений на 8 і 9 серпня ц. р. Звичайний Загальний З'їзд ЦЕСУС-у відбудеться у Мюнхені 9 і 10 жовтня 1948. Порядок нарад остає цей самий з такими доповненнями:

1. Доповідь про організацію допомоги студентству
2. Приняття поправок до Статуту ЦЕСУС-у — Делегати зголошуються в Орг. Реф. ЦЕСУС-у, мгр. Р. Борковського, Мюнхен 8, Фюріхштр. 53, II.

Управа ЦЕСУС-у. 1-1 b

Виступ таборового хору по радіо

Як повідомляє комендант табору Майнц-Кастель п. Соколовський, 15 серпня б. р. о год. 14 до 14,30 в радіо у Франкфурті відбудеться виступ таборового хору Майнц-Кастель під керівництвом диригента проф. Заяця. Репертуар складається з українських народніх та козацьких пісень. 1-1 b

Богословська Академія У.А.П.Ц.

оголошує прийом студентів на зимовий семестр, що розпочнеться з І. вересня ц. р. Курс навчання в Академії 4-річний і поділяється на такі відділи: історичний, літературний, клясичний і церковної музики (диригентський). По закінченні Академії абсольвенти здобувають ступінь доктора богословія. Дійсними студентами Академії приймаються особи, що мають закінчену середню освіту віком від 18 років. Особи з незакінченою середньою освітою приймаються вільними слухачами з тим, що вони матимуть змогу перейти в дійсні студенти, (пройшовши при Академії підготовчий мратуральний) курс.

Оголошується прийом і на старші семестри тих, що закінчили відповідні семестри в інших високих духовних школах та факультетах. Частина студентів зареєстрована в Баварському Міністерстві Культів. Заяви з документами (про освіту, про стан здоров'я, про сповідь і причастя та 2 фотокартки) подавати на адресу: München 23, Wilhelmstr. 6/III Theologische Akademie.

2-2b Ректорат

Читачам у Великобрітанії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі“, Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя“.

Умови передплати:

на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною допиською пренумерата „Неділі“ з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 49 Linden Gardens, London, W 2.

Технік-Дентист

Приймає всі технічні праці, виконує протези, містки, коронкі і т. д. з власних і доручених матеріялів по знижених цінах. Години принять 13 — 18.

Z. KRUPSKI

Zahntechnisches Laboratorium

Aschaffenburg - Schweinheim

Heimstraße 5 - Ufr. - Telefon 2920

3-3

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ“!

Вартісні книжки

O. Karaschkewytsch (13b) Berchtesgaden Schließfach 5. висилає негайно по одержанні належности переказам книжку: Monter-Elektryk I i II 10,00 *DM.* - Elektryk Instalator 15,00 *DM* - Budowa i obsluga samochodu I — III 12,00 *DM.* — Praktyczny slownik Polsko - Niemiecki i Niem.-Pol. 8,00 *DM.* Slownik Hispansko-Polski i Pol.-Hisp. 3,00 *DM.* A new English manual I, J. Stanislawski 5,00 *DM.* - Nowy slownik Angl. - Pol. i Pol. - Angl. J. Stanislawski 15,00 *DM.* - Langenscheidts: 30 Stunden Englisch für Anfänger 3,- *DM* Sachs-Villatte: Enzyklopädisches Wörterbuch in französcher und deutscher Sprache, Teil I und II 75,00 *DM.* - „Kultura“ (польський журнал із Парижу) No. 9/10 4,00 *DM.* Der große Duden, zwei Bände: Rechtschreibung, Grammatik 20,00 *DM* На поручену посилку додатково 2 *DM*

Словники Ланґеншайдта англійсько-німецькі і нім.-англ., два оправлені томи, 1093 сторінки. Ціна 12,80 *DM.*

Langenscheidt's Englisch, Selbstunterricht in 20 Lektionen, von K. Blattner. 309 стор. Ціна 20 *DM.* — „Син України“ Історична повість, 52 ілюстрації і кольорові малюнки, 180 сторін великого формату, тверда оправа. Ціна 5 *DM.* „Українська народна вишивка“, серія І, 25 таблиць-взорів. Ціна 7 *DM.* „Мистецькі взори українській вишивок“, 16 таблиць, Ціна 6 *DM.* — **„Kultura“** польський журнал із Парижа, ч. 1—8 по 2,50 *DM.* М. Коцюбинський, том V. Ціна 3 *DM.* „Діти чумацького шляху“, том 1—3, по 4 *DM.* Словники всяких мов, фахові найкращих нім. видавництв. За кожну поручену посилку додатково 2 *DM.* Негайно висилає тільки по одержанні належности переказам: O. Karaschkewytsch (13b) Berchtesgaden, Schließfach 5. 3-5

Доповідь проф. Оржехівського

В суботу, 14 серпня ц. р. в театрі табору Ляґард в Ашаффенбурзі доповідь проф. О. Оржехівського: „92 роковини народин Івана Франка“. Початок о год. 21.

Лінотипний складач шукає праці

Чайківський Осип, Aschaffenburg, a. M. La Garde-Kaserne. 1-2

РОЗШУКУЮТЬ

Хто знає, що сталося з Михайлом сином Василя і Парані з Павлишанів Пилиповим, родом з села Небилова, що оженився до села Клубівці біля Тисьмениці. Вістки прошу слати на адресу: Mrs. Parania Pylypiw, 10748 - 105 str., Edmonton, Alberta, Canada, 2-2

Хто знав би щобудь про долю Лева Теодора і Лева Мирослава, що до війни 1939 р. перебували в Дрогобиччині, хай повідомить на адресу „Неділі“ їх товаришеві. 2-3

Кінець монопартійних і родинних таборових крамничок

Президія ЦПУЕ просить нас опублікувати таке повідомлення:

Управа ЦПУЕ на своєму Пленарному Засіданні дня 8. VII. ц. р. обміркували в числі інших справ також питання нормалізації внутрішніх таборових відносин. Рішено для їх оздоровлення переформувати органи таборового самоврядування, зокрема Управи таборів так, щоб перебудувати їх на базі співпраці рі них наявних угруповань.

На Загальному З'їзді Української Еміґрації в Діллінґені саме за цим принципом було створено Управу ЦПУЕ. Здійснюючи напрями діллінґенського З'їзду про консолідацію громадського життя в усій системі ЦПУЕ, Таборові Ради повинні на найближчих своїх засіданнях переглянути наявний склад таборових Управ і адміністративно-господарчого апарату цих Управ та притягти на відповідні посади представників різних груп, зокрема меншости, пропорційно до питомої ваги цих груп в таборах.

ПРЕЗИДІЯ ЦПУЕ

Батьки! Матері! Велика радість для дітей!

вже вийшла з друку збірка:

27 НАРОДНІХ КАЗОК

Двокольорові ілюстрації до кожної казки

Ціна збірки: 3 *DM* - Замовляти: Кооп. „Кос“, München, Rosenheimerstr. 46a. Кооперативам, кіоскам і кольпортерам 20% знижки. Висилається тільки за готівку або за післяплатою. Хто замовляє менше ніж 5 прим., платить кошти пересилки. 3-3 b

Ціна 20 пфенигів | Preis 20 Pfennig

"The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
"Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. | АШАФФЕНБУРҐ, 22 СЕРПНЯ 1948 | Nr. 137

Москва зрікається Маркоса

Толбухін сказав, комінформ виконав

Згідно з офіційним повідомленням з Атен, грецьке урядове військо, що має на меті стерти з мапи «вільну Грецію», наступаючи в гірському пасмі Ґраммос, досягло албанського кордону. Кількість дезертирів і перебіжчиків з армії повстанців щодалі збільшується. Балканський комітет ОН звернувся до урядів Албанії, Болгарії та Юґославії з вимогою негайно обеззброювати й інтернувати всіх грецьких партизанів, що переходитимуть кордони цих країн. Частину повстанців що перейшли албанський кордон, як повідомляє албанське міністерство внутрішніх справ, нібито вже обеззброєно й інтерновано. За словами грецького міністер - президента Софоуліса, грецьке повстання має бути остаточно зліквідоване протягом приблизно двох тижнів. Проте, на думку американських спостерігачів, партизани зможуть ще провадити «малу війну» в інших районах Греції (ЮП, Ройтер).

Маркос

За повідомленням з Атен ПРД, становище Маркоса треба визнати «майже безнадійним». Підтримка, яку він мав від Юґославії і Болгарії, дуже послабла, якщо не припинилася зовсім. Пропозиції миру, які двічі робив Маркос, можна пояснити саме тим, що він позбувся допомоги Комінформу. В зв'язку з цим закордонна преса подає цікаві залаштункові обставини цієї справи. Як сповіщає деґолівська газета «Расамблеман», в травні ц.р. в Трнаві (Чехо - Словаччина) відбулася **конференція провідних балканських комуністів і російських офіцерів, на якій маршал Толбухін не підтримав Маркоса,** закидаючи йому неспроможність викликати в Греції загальне повстання. Крім того, як повідомляють з Атен, Маркос отолосив наприкінці 1947 р. про створення грецького «демократичного уряду» не з наказу Москви, а самостійно — саме щоб вплинути на Москву. Коли ж Москва визнала крок Маркоса передчасним і непевним, Маркос почав зближатися з Тіто і уклав з ним **таємний договір, в якому обіцяв віддати Юґославії за її підтримку грецькі провінції Флоріну, Касторію та Едассу. Це** справило дуже неґативне враження в Болгарії, яка й без того мала з Юґославією територіяльні спори і яка у вигляді протизаходу запропонувала після того законному грецькому урядові поновити між обома урядами давні приязні відносини. Так втратив Маркос болгарську підтримку, а згодом, в зв'язку з конфліктом Тіто з Комінформом, очевидно, і юґославську.

ОСТАННЯ ПОЗИЦІЯ ГРЕЦЬКИХ ПОВСТАНЦІВ У ҐРАММОСІ

АТЕНИ (АП). Згідно з останнім повідомленням з фронту, національне військо захопило височину Алевітса в гірському пасмі Граммос. Цим грецька урядова армія відкрила собі шлях для наступу на останню височину, що забезпечує повстанцям сполучення з Албанією.

Загрожена Туреччина не піддається

АНКАРА. В Туреччині сталася недавно реорґанізація уряду. Вона не спричинила проте якоїсь зміни внутрішньої чи зовнішньої політики країни, бо була викликана лише господарськими труднощами. Новий кабінет створив колишній міністер-президент Гассан Сака, що одночасно перебрав на себе і пост міністра закордонних справ. Сучасне політичне й економічне становище Туреччини перебуває в тісній залежності від політики Совєтського Союзу, яка вже вісім років примушує Туреччину тримати під зброєю непропорційно велику армію, що забирає близько половини загального бюджету країни. Ще 1940 р., під час відвідин Молотовом Берліну, російські вимоги щодо Туреччини стосувалися переважно морських проток. Згодом до них прилучилися і територіяльні домагання на три турецькі провінції коло кавказького кордону — Карс, Ардаган і Трапезунд. Постійне перебування в тривозі надзвичайно напружує всі моральні й господарські ресурси країни і привело до того, що Туреччина ледве в силі утримувати в рівновазі свої фінанси. Природно, це так відбивається на загальній продукції товарів і зовнішній торгівлі, що торік турецький фунт дуже знецінився. Такі обставини примушують Туреччину просити чужої політичної військової і фінансової допомоги. Ця допомога була надана Туреччині в такому розмірі, що тепер вона може утримувати модерно озброєну армію з 600—700 000 вояків.

Туреччина мусить боротися не тільки з господарськими труднощами, а й з політичною відсталістю країни. Змагання турецького уряду в зв"язку з цим спрямовані насамперед на демократизацію режиму. Треба визнати, що це завдання ще довго стоятиме перед урядом, бо турецький народ знав у минулому лише деспотизм султана і переходовий до сучасної демократії режим Ататюрка.

Два роки тому Туреччина відмовилася від однопартійної системи, щоб перейти до парляментаризму. Слід підкреслити також, що «холодна війна», якою Совєтський Союз намагається підірвати Туреччину, привела тільки до того, що вона побачила себе змушеною значно підвищити свою військову готовість і шукати собі могутніх спільників, які під лиху годину могли б подати їй потрібну допомогу. Тому, всупереч загарбницьким зазіханням Москви на Балканах і Близькому Сході, Туреччина впевнено дивиться у майбутнє («Франкфуртер Рундшав»)

Совєтські санкції проти Юґославії

ЛОНДОН (Ройтер). Як повідомляють тут з авторитетних джерел, Юґославія купила у англо-іранського нафтового товариства кругло 10 000 тонн нафти. Ця купівля, як і домагання Юґославії дістати цю нафту через Трієст, ясно показують, на думку дипломатичних спостерігачів, на ті труднощі, що їх зазнає Юґославія в наслідок вжитих проти неї санкцій належних до Комінформу країн. Ці санкції мають на меті застерегти Тіто щодо небезпеки його теперішньої політики, а якщо це виявиться безрезультатним, спричинити в Юґославії господарську кризу, яка викликала б в країні зміну уряду.

»Голос Америки« українською мовою!

Газета «Старс енд Страйпс» помістила повідомлення з Вашінґтону, надіслане 12 серпня: урядовці державного департаменту повідомили про організовані перешкоди в трансмітуванні «Голосу Америки». Як виходить з рапортів від керівників европейських радіо - станцій, ці **перешкоди провадяться російськими радіопунктами, що з глибини СССР** висилають радіохвилі тієї самої довжини. Кілька місяців тому США протестували вже в Москві проти перешкод американським радіовисиланням на Далекому Сході з боку совєтів. Урядовці державного департаменту вияснили, що на цей раз американська влада не зробила ніякого протесту; такий факт пояснюється новим становищем і тим що американці розглядають цю справу як ще не цілком досліджену. Своє зауваження американські міністерські урядовці зробили мимоходом, повідомляючи головно про **плян поширити радіовисилання «Голосу Америки». В Програму нових авдицій ввійде 10 нових мов, між ними радіопередавання українською мовою.**

Українські радіовисилання будуть першими з американських радіопрограм, що їх передаватимуть до СССР мовою іншою від російської.

*

Українська прилюдна опінія в Европі, в Америці, на всіх інших континентах, а зокрема під совєтським терором в поневоленій батьківщині, прийме з правдивою радістю і з новими надіями живе українське слово і українську пісню з мікрофонів могутнього радіовузла «Голос Америки». Вже кілька років українці чекали своєї програми на радіохвилях з за океану і завжди журилися і сумували—слухаючи польських і російських радіомовлень — коли вперті старання українських провідників добитися власних радіопередавань не давали наслідків і не знаходили належної підтримки та реалізації. «Голос Америки» українською мовою притягне до себе увагу наших братів по всіх країнах вільного світу, а головне гуртуватиме біля таємних радіоапаратів тих усіх що під кривавим терором російських поневолювачів не мають змоги інакше як на хвилях етеру, під загрозою, страшних кар, слухати вільних, позбавлених совєтської пропаґанди вісток та коментарів про світові події. Совєтські пропаґандисти розповідають мільйонам українських селян, робітників, інтеліґенції, а зокрема бійцям і офіцерам совєтської армії нечувані брехні про т. зв. англо-американський капіталізм намагаючись настроїти українські маси ворože до західнього світу.

«Голос Америки» допоможе знівечити злісні вигадки тієї пропаґанди і роз'яснити багатьом спрагненим правди і тероризованим людям дійсні намагання політики США, її провідників та прагнення амариканського народу до світового миру. І тому всі українці вітатимуть щиро допущення української мови до радіо-вузла «Голос Америки» та слухатимуть його з увагою, сподіваючись, що програма того голосу буде відповідно зложена і задовольнятиме широкі маси волелюбного українського народу. Американська політика напевно зискає на цій іновації. З нетерпінням чекаємо перші українські радіопередавання «Голосу Америки»!

Більше запотребувань аніж ДП.

Добрі перспективи еміґрації до США

Як повідомляє «Старс енд Страйпс», у Вашінґтоні оптимістично дивляться на справу реалізації нового закону про масовий в'їзд европейських ДП до США. Згідно з повідомленням містера Уґо Карузі, призначеного комісаром у справах ДП, число скитальців, що зможуть виїхати до США, буде меншим від числа заяв про прийняття їх, а такі заяви надходять з усієї країни. Карузі повідомив, що пропозиції прийняти на працю і забезпечити мешканням бездомних ДП напливають до Вашінґтону з усіх сторін США від громадян різних стейтів. Карузі сказав: «Треба з прикрістю ствердити, що ми не зможемо задовольнити всі прохання американців дати їм ДП на роботу». Як відомо, Конґрес, дозволивши допустити 205 000 европейських ДП протягом найближчих років, передбачив, що вони мусять мати відповідне приміщення і працю з доброю винагородою. До містера Карузі вже надійшло приблизно 100 000 добровільних зголошень на затруднення нових еміґрантів з Европи. Зваживши, одначе, що в число ДП входить багато непрацюючих жінок і дітей, Карузі підкреслив, що фактично покищо виринає потреба мати коло 75.000 місць праці. Переїзд ДП до США має початися, мабуть, вкінці вересня 1948 р. і буде переведений з постійним пожвавленням. До 30-го червня наступного року до США зможуть виїхати 25 — 60 000 ДП.

Генерал Спац про майбутню війну

НЬЮ-ЙОРК (Ройтер). Колишній шеф штабу американської повітряної фльоти генерал Спац пише в останньому числі журналу «Лайф», що американський військовий ізоляціонізм належить уже до минулого. Бомбовик Туполева (копія В — 29) пробив заслону, за якою Америка почувала себе в безпеці. Народ повинен усвідомити собі, що за кілька років океани перестануть захищати Америку. Почата Совєтами найближчим часом війна мала б бути закінчена ще «ортодоксальними засобами». Якщо ж вона вибухне 1952 р. чи пізніше, вона правдоподібно почнеться масовими повітряними наскоками на Сполучені Штати з застосуванням атомових бомб. Це може час-від-часу паралізувати спроможність США до сильного контрудару, проте не буде вирішним. Перший напад на Сполучені Штати буде запобіжним заходом проти можливого американського контрнападу.

Ген. Спац

Нові американські ескадри в Мюнхені

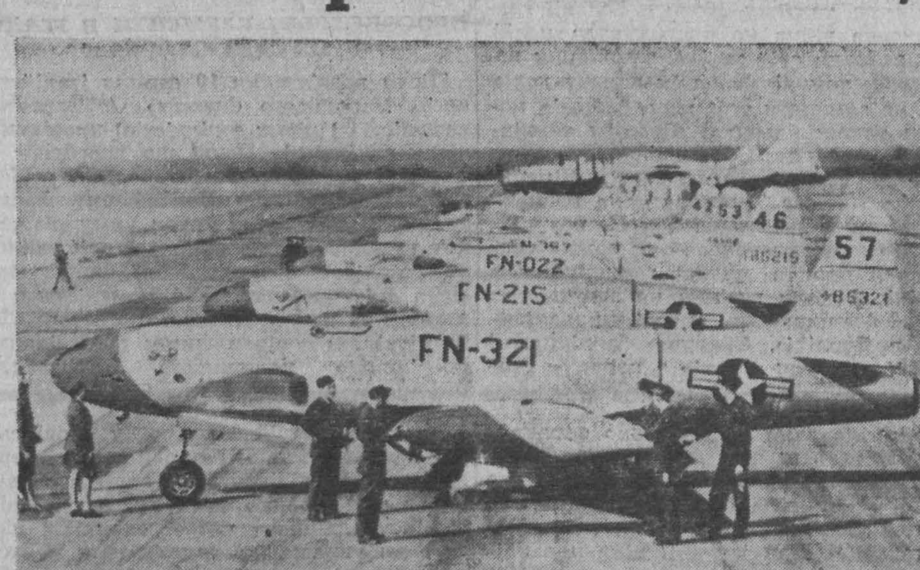

56 турбінових літаків 36-і американської ловецької ескадри приземлились 16 серпня на летовищі у Фюрстенфельбрук. (Дена)

ЛОНДОН, (АП). Статссекретар в справах летунства американського міністерства оборони Саймінґтон і шеф генерального штабу американської повітряної фльоти генерал Ванденберґ мають намір, відвідавши Англію, відлетіти до Німеччини, щоб вивчити питання про збереження і поліпшення повітряного сполучення з Берліном. Вони дослідять також можливість забезпечити це сполучення в зимових умовах, якщо не буде дійдено згоди з Москвою. Саймінґтон і Ванденберґ відвідали в Лондоні шефа штабу англійських королівських повітряних сил маршала лорда Теддера. Крім того, вони мали розмову з американським амбасадором в Лондоні Даґлесом, французьким амбасадором Масільї і представником міністерства зовнішніх справ Стренґом. Потім вони оглянули американські бази для турбінових літаків і надфортець В-29 в Англії.

З'єднання американських ловецьких літаків з 69 турбінових машин типу «Шутінґ Стар», що прибули до Англії на борту американського літаконосця «Сіцілі», має незабаром відлетіти до Фюрстенфельдбруку біля Мюнхену, де літаки і залишаться. Крім того, в Англії приземлилися нові американські надфортеці. До Німеччини з Японії вилетіла також незазначена кількість літаків типу «Скаймасте». Група офіцерів англійської королівської повітряної фльоти вибула в одномісячну подорож по США і Канаді, щоб вдвідати тамтешні летунські центри.

Член республіканської партії і зовнішньо - політичного комітету американської палати репрезентантів Лодж вимагає від американського Конґресу, що збереться на сесію в січні 1949 р., видати закон про військову підтримку Західньої Европи. Думка про «постійний військовий союз» між США і країнами, що беруть участь в пляні европейської допомоги, згідно з анкетами інституту Ґаллупа, знаходить дедалі більше прибічників в американському народі. Так, за час з травня ц.р. число прихильників уклалення договору між цими державами про взаємну допомогу в разі нападу на одну з них зросло з 65 до 75%.

СОВЄТСЬКА УРАНОВА КОЛОНІЯ В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

ВАШІНҐТОН (СДП). За словами члена американської палати репрезентантів Стефана, який щойно повернувся з інформаційної подорожі по Европі, Совєтський Союз збільшив річний видобуток урану коло Яхімова в Чехо - Словаччині з 60 до 200 тонн. Це піднесення видобутку є наслідком не підвищення продуктивности шахт, а «неймовірно хижацького використання підприємства і визиску людської сили». Усе це є частковим виявом совєтських намагань наздогнати Сполучені Штати в атомовому виробництві. У Фрайберзі в Саксонії, як повідомляє Стефан, в будинку саксонської гірничої академії створено урановий дослідний центр. Крім того, в Празі, в Ціскері і в чехо-словацькому гірському районі є совєтські ляборaторії для дослідження урану.

У звіті Стефана американському урядові сказано далі, що совєтські офіцери й урядовці, які мешкають в Яхімові, поводяться наче в якійсь совєтській колонії. Там сконфісковано всі листівки з місцевими краєвидами і всю рекламову літературу з описами лікувальних властивостей Яхімова — цього відомого на ввесь світ водного курорту. Покірна совєтам чехословацька влада оголосила, що продаж листівок з фотознятками славетного курортного готелю є злочином проти безпеки держави. «Фактично, — пише Стефан, — городяни позбавлені там всіх громадянських прав. Совєтські вояки якось силою вивели з заборонного району Яна Масаріка, коли він був ще міністром. Совєти зайшли щодо цього так далеко, аж зажадали від чехо-словацького уряду наказу навіть не згадувати про існування міста Яхімов на шкільних лекціях з географії».

«Совєти, — пише далі Стефан, — провели там шахту на глибині 530—560 метрів, тобто глибині, на якій через дуже сильну радіоактивну діяльність видобування урану вважається надзвичайно небезпечним і шкідливим для здоров'я і ніколи ніде не практикувалося. Не зважаючи на це, Совєти розпочали там роботу і тим поставили під загрозу не тільки життя сотень робітників, але й все підприємство і цілу околицю, що являє собою суцільний ґайзер мінеральних вод». Майор Міхайлов і совєтський геолог Міщенко певні, що коли ці мінеральні води прорвуть греблю і заллють підприємство, ніхто там не врятується.

Неділя

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редагує: Колегія

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Фатальна помилка

Написав Борис Лисянський

Ще багато тижнів, а то й місяців перебуватиме наша громадськість під живим враженням великої події, що сколихнула її буденним життям та вивела це життя з вузьких і обмежених рям скромної таборянщини на розсягле поле широко - закроєного національного чину. Чи буде новостворена Українська Національна Рада вповні життєздатним органом, виявить чи не виявить вона очікувану від неї активність, — все одно, вже самий факт її повстання являє собою подію надпересічної в нашім національнім життю ваги. Бо має вже велике як психологічне, так і ділово - практичне значення самий факт переставлення нашої поточної проблематики — з вузької колії таборової буденщини на широку колію необмежених простором і часом завдань нашої загально - національної проблематики. То ж перейдено демаркаційну лінію, започатковано нову добу. І вже цього вистачає для того, щоб серце в грудях билося жвавіше, щоб пригнічена життєвою безперспективністю думка поривалася вгору — линула до безкраїх просторів. Втіха, що сповнює душу кожного українського патріота, є така глибока і повна, а при тім така стихійна, спонтанна, що її годі стримати, приборкати, зупинити. Створенням органу загально - громадського представництва викликано в рядах нашого широкого загалу урочисто - радісний та ніжно - пієтичний настрій — той настрій, що його віруюча людина переживає в світлі хвилини великоденного свята. Оправдає далі чи ні той настрій реальне життя — покаже нам уже недалека майбутність. Але тим часом той настрій є — як жива маніфестація органічної духової потреби консолідованого громадського чину на морально - найсильнішій та життєво - найконечнішій базі — базі нашої національної державности. Ця державність є нашим найціннішим скарбом, а тому і найвищим провідним гаслом. Трохи сумно і трохи боляче, що це творче і найкоштовніше гасло не зібрало довкола себе всі активні політичні сили нашого загалу та що потрібно було витратити аж три чвертини року так незвичайно дорогого часу для того, щоб ультра - ясну ідею про потребу загальної консолідації прищепити тим, кого вона не захоплювала, а навіть чомусь лякала. Ще більше суму й здивовання викликає той факт, що в хвилині, коли вже всі труднощі перейдено і всі забобони переборено, а на місці їх створено координаційний плацдарм, оточений атмосферою взаємного довір'я і взаємної пошани, — на цьому плацдармі не зійшлися **без винятку** всі політичні партнери та що в складі нашого новоствореного еміграційного парляменту бракує ще одного поважного учасника, який усе ж таки мав би в ньому бути, без огляду на його ідеологічні позиції та його програмове наставлення до ідеї республіканської державности (тієї самої між іншим, державности, над створенням якої так віддано працювали люди виразно - монархістичних переконань, що не перешкоджало цим людям віддавати всі сили своєї щирої душі та гарячого серця справі творення ось цієї ліво - демократичної державности). Чейже ніщо не перешкоджало цьому крайньому крилу нашого політичного спектору, як носієві ідеї українського монархізму, влучитися в єдиний фронт сконсолідованої громадсько - політичної думки — для координованої праці над тими життєвими завданнями, які були та й завше будуть однаково важливими та актуальними для всіх українських громадян — незалежно від їхнього політичного світогляду та партійної приналежности. Людська думка не в стані віднайти арґументи, які б ось такий дивовижний крок логічно мотивували та морально оправдували. Мабуть ці арґументи (як то — на наше національне лико — в нас нерідко буває!) заступила особиста амбіція, що вийшла може з однієї - єдиної голови, а поставила в стан ізоляції ціле поважне угруповання; до того ж таке, яке стоїть виразно на **державницьких** позиціях, підкреслюючи це навіть у своїй офіційній назві. На такий нелогічний крок широкий, патріотично - настроєний загал може реаґувати лише висловом глибокого жалю. Прикрість витвореного цим сумним актом психологічного рефлексу, посилюється ще тим, що тінь цієї жалюгідної події, яка затуманила «великодний» настрій, створений атмосферою загальної згоди, що ця сіра тінь зовсім безпідставно та зовсім незаслужено спадає автоматично і на особу зверхнього репрезентанта ідеї українського монархізму високодостойного Гетьманича Данила Скоропадського, благородну і патріотичну постать якого широкий український загал звик щиро поважати. Знаючи державницький спосіб думання Пана Гетьманича, ми певні, що колиб справа переходила під його особистим впливом і керівництвом, то рішення були б зовсім інші й загально - національна справа шкоди б не понесла.

Жадне парляментарне тіло не може нормально працювати без належної, критично - наставленої, а при тім конструктивної в своїх програмах і діях опозиції. Ролю саме такої ось творчої опозиції повинно було б відограватн у нашій Національній Раді, що має республіканську більшість. Її праве крило, зложене насамперед з монархістичної меншости. На великий жаль, цієї почесної і так природної своєї ролі наша монархічна група не усвідомила і її легковажно зіґнорувала. Не пригадавши собі того, що для правдивої демократії чесна, творча опозиція має життєве значення ніяк не менше від бльоку урядових партій. (Цей факт англійська демократія маніфестаційно підкреслює тим, що провідник «опозиції Його Величности» дістає від державного скарбу платню, яка перевищує платню прем'єр - міністра).

Фактичний бойкот нашими монархістами консолідаційного фронту української демократії та її національно — державних республіканських органів — набирає тим гіршого несмаку, що історія зафіксувала факт чесної співпраці цієї ж таки української демократії з монархістичним гетьманським урядом доби 1918 року. Якщо не рахувати «імпортованого» цим урядом з Московщини чужинецького урядницького елементу, то можна сміливо твердити, що 85% службовців українських центральних установ Гетьманської Держави складалося з представників української революційної демократії, які, всупереч своїм особистим почуванням, викликаним нахабною й демонстративно - антиукраїнською поведінкою ось тих московських зайд, — виконували супроти монархічної влади Гетьманату свій службовий обов'язок у такій же мірі сумлінно й віддано, як виконували його і перед тим супроти демократичної влади Української Центральної Ради. Національна дисципліна і відчуття обов'язку перед Державою були отже для тодішніх демократів та соціялістів тими вирішальними чинниками, які переборювали їхню нехіть до гетьманських урядів та злобну ненависть до «панів ситуації» у постатях московських фабрикантів і промисловців та золотопогонних старшин Російської Добровольчої Армії. Нехай же бодай третину тієї толеранції виявлять нині до української демократії представники наших гетьманських угруповань! А щоб було це їм легше зробити, ми дозволимо собі тут їм дещо пригадати.

Ніяк не випадковим, а навпаки вповні логічним і життєво - оправданим є той факт, що віссю нашого ідейно - національного життя та тією «точкою приложення», в якій зосереджуються всі моральні сили національно - політичного активу нашої еміґрації є наша республіканська державність, конкретно втілена у форму УНР. Саме під її прапорами перейшла героїчно - славна епопея нашого визвольного змагу і саме за неї пролито річки крови і сліз. За цю, а не за якусь іншу форму української державности поклали свої буйні голови лицарі Крут і Базару. Тим самим вона автоматично стала національними святощами, об'єктом невмирущої національної леґенди. Чи подобається це кому, чи ні — це немає значення і справи ніяк не змінює. Цей стан річей є станом **фактичним**, що його не можна відкидати або заперечувати. Він є явищем історичного порядку, а всі рішення історії — остаточні і тому жадним апеляціям не підлягають. То ж недоцінювати та зневажати нашу республіканську державність, яка з волі історії стала символом нашої національної чести й національної слави, — немає ніяких підстав, робити це може тільки вузькодумна й фанатично засліплена тезами партійного корану а тому й політично - обмежена людина.

Щиро прохаємо нашого читача справно зрозуміти все сказане та не потрактувати його за акт політичної дискусії чи зведення якихось партійних порахунків. Всі оті гіркі слова кажемо нині тому, що цього вимагає громадський обов'язок і журналістична присяга. Та й годі замовчувати те, що само рветься на волю з переповненого мукою і гострим болем серця!

Та проте не в усіх українських серцях нуртує мука і біль. Можемо з певністю сказати, що всі національні зрадники й ренеґати з-під прапору чухновщини щиро тішаться ось такому розбиттю українських національних сил і розколу фронту нашої всегромадської консолідації. Вони напевно потирають від утіхи руки та з усміхом приговорюють: смолодци всьо такі еті гетманци — не селі за одін стол с украінскімі сепаратістамі!» Так, на великий наш жаль і на великий для декого сором за тим столом всенаціональної єдности одно місце лишається порожнім. Проте віримо, що такий абсурдний стан довго не триватиме. Віримо, що голос національного обов'язку таки промовить у серцях наших братів - монархістів та вже незабаром приведе їх до того місця, де кується спільна думка і спільна воля нашого національного колективу. Тільки зробивши це — доведуть вони всьому українському світові, що є вони і правдивими українцями і правдивими **державниками**.

Зниження деяких цін

Як повідомляє німецька преса, головна управа пошт і телеграфу вирішила випустити в обіг з 1 вересня нові поштові марки, одночасно знизивши деякі поштові тарифи. Місцеві листи оплачуватимуться 10-пфеніґовими марками, а позаміські — 20-пфеніґовими. За іншим повідомленням, згідно з постановою господарської управи, незабаром мають бути знижені податки, отже й продажні ціни, на каву, тютюн, пиво й горілку. Продажна ціна кави передбачається в 11—12 марок кіло, тютюнові вироби мають бути здешевлені вдвоє, а тютюн і сиґари навіть ще більше. Звичайні горілчані вироби міцністю 38% коштуватимуть 6,20—6,50 марок, а пиво — 1 марка літр. Разом з тим передбачається поліпшити якість пива. Натомість ціни на міцні алкогольні напої вищої якости будуть відповідно підвищені.

»Не буде війни за Берлін«

В цікавій кореспонденції з Берліну пише «Ді Вельтвохе», що до останніх днів росіяни неофіційно висували різні компромісні пропозиції. Наприклад, що на випадок виходу з міста західніх держав, розв'яжуть т. зв. Народню Раду (замінник парляменту) і припинять пропаґанду за єдність Німеччини. Далі пропонували, що згоджуються на залишення в Берліні західніх держав, одначе, лише як гостей. Урядовий советський орган «Нахт-Експрес» запевняв, що советська нота не має в собі навіть сліду вимоги, щоб західні держави залишили Берлін. Далі говорилось, що Росія згоджується лишити в Берліні все по-старому, якщо їй дадуть голос в контролі Рурської заглибини. Росіяни грають на зволіканні, передбачаючи, що утримання Берліну з повітря взимку буде неможливе.

Що зроблять західні держави? Можуть вислати ультиматум з бажанням знесення бльокади протягом визначеного терміну. Американці можуть почати відбудову залізничної колії Гельмштедт-Берлін власними засобами. Американські сапери швидко дали б раду, діставши в разі потреби заслону з повітря. Чи в цьому випадку росіяни почали б стріляти? Згідно з певними інформаціями, в Німеччині є 300—350 тисяч російських вояків, в тому числі одна повна панцерна дивізія. Скрізь брак матеріялу. Танки перестарілі. Советські війська не готові до того, щоб виступити в першу ліпшу хвилину, але мають вигляд такий, як у минулі роки, коли б не було кризи. В Берліні советські вояки стали полохливими, питаючи німецьких поліцаїв, чи вільно їм залишати советську зону міста. На кордоні советської зони советські війська стоять лише в окремих місцях. Подекуди цей кордон оберігає лише німецька поліція, до речі, дуже непевна. Масове дезертирство німецьких поліцаїв триває далі. Зовсім недавно маршал Соколовський в листі до генерала Клея просив видати дезертирів. Кілька тижнів тому один російський полковник заявив у Бюрі Інформацій в Карлсгорсті, що війни не буде, хоч би кількох советських вояків застрелено на автостраді Берлін-Гелмштедт. Все вказує на те, що, врешті, росіяни відступлять. Це однозгідний погляд усіх тих, хто стоїть близько до росіян. Росіяни не відважаться на війну. Якщо західні держави лишаться в Берліні і навіть відзискають коридор, росіяни знову вернуться до пропаґанди за єдність Німеччини і будуть чекати. Довершується зміна театру дій. Жданов залишив Берлін, а поінформовані люди твердять, що він подався на Балкани. Міцні з'єднання фльоти й летунства США пересуваються в напрямку Дарданел. Бльокувати можна не лише Берлін.

КРЕМЛЬ ТАКОЖ РОБИТЬ ПРОМАХИ

«Ді Вельт» пригадує, що свого часу Сталін щиро признався Гопкінсові, що не сподівався німецького наступу. Газета пише: Кремль також робить помилки. Ця констатація важлива, бо в Европі, а зокрема в Німеччині вірять у вищість, а навіть непомильність Кремля. Проте, останніми часами Кремль скомпромітував себе двічі: в справі Тіта і в боротьбі за Берлін. У Москві ніколи не припускали, що Берлін можна буде харчувати з повітря. Тим часом Австралія присилає гідропляни, ДП дають харчі, Росія зазнає моральної поразки, а вона тим важна, чим довше триває намагання заморити голодом місто. Деякі берлінські часописи пишуть: Росія втратила свій останній атут, змусивши в боротьбі за Берлін американців діяти. Перший раз від 1945 року росіяни зробили рішальну тактичну помилку. Досі большевики, так як колись гітлерівці, звикли були посуватися лише так далеко, щоб не змусити другу сторону діяти. Тепер росіяни покинули цю тактику. Ще пів року тому залишення Берліну не викликало б сильнішої реакції на Заході. Тепер викликало б страшний струс. І це примушує альянтів діяти. Совети в разі потреби завжди міняли, тактику. Коли в Еспанії громадянська війна не пророкувала надій, вони забрали свій леґіон, злишивши еспанських комуністів на їх власну долю. Щоб не замикати собі дверей, Росія пояснює також бльокаду Берліну технічними труднощами. Совети відходять лише тому, щоб не втратити престижу. Німецька газета «Ноєс Таґблят» мала розмову з американським редактором. Не розумію, — сказав американець, — як можна сперечатися про те, чи ми залищимося в Берліні. А коли росіяни не дадуть вам літати? Американець: «І тоді ми залишимося в Берліні». Скажемо берлінцям і світові, що сотні вагонів з харчами стоять на кордоні зони. Цілий світ довідається, що Росія морить Берлін. Не припускаємо, щоб росіяни відважилися на нас напасти».

НОВА «ШПИГУНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ»

МОСКВА (АФП). Советське пресове аґентство ТАСС опублікувало повідомлення про викриття нового шпигунського центру в советській окупаційній зоні Німеччини, який нібито складався з членів соціял-демократичної партії і мав підтримку окупаційної влади західніх держав. На чолі організації стояв колишній головний редактор газети «Соціял-демократ» д-р Шульц, що видавав тепер в британській зоні незалежний тижневик.

ОН РОЗГЛЯНЕ НІМЕЦЬКЕ ПИТАННЯ?

ЛЕЙК-СЕКСЕС (АП). Як заявив на пресовій конференції генеральний секретар Об'єднаних Націй Тріґве Лі, німецьке питання, можливо, буде обговорено на загальних зборах ОН, що мають відкритися у вересні в Парижі. Проте Лі не одержав з цього приводу якогось офіційного повідомлення. Як вважає генеральний секретар ОН, їх загальні збори триватимуть до Різдва.

ПРОСОВЄТСЬКІ ЕЛЕМЕНТИ В ІТАЛІЇ ОБ'ЄДНУЮТЬСЯ

Після розв'язання 10 серпня італійського «Народнього фронту» (об'єднання комуністів і лівих соціялістів) **провідник лівих соціялістів Ненні що перебуває в Москві провадив переговори з Молотовим і головою Комінформу Ждановим.** В політичних колах Риму вважають можливим створення в Італії єдиної крайньолівої соціялістичної партії, яка тісно співпрацюватиме з комуністами і додержуватиме політичного курсу СССР. За пізнішим повідомленням, на засіданні провідників колишнього Народнього фронту представники комуністів, лівих соціялістів та «демократичної робітничої партії» обговорювали пропозицію комуністичної партії створити «Демократичний союз», що мав би об'єднати всі »народньо-демократичні сили». Нова організація має користуватися апаратом Народнього фронту. Разом з тим, як повідомляють з Софії, на загальних зборах комуністичної і соціялістичної партій Болгарії, що відбулися 11 серпня, одноголосно схвалено резолюцію про злиття обох партій в нову «болгарську робітничу партію» з програмою, побудованою «на засадах марксизму, ленінізму і сталінізму». (Ройтер, АФП).

Програму Рейно схвалено

ПАРИЖ (ББЦ). 11 серпня французькі Національні збори схвалили законопроєкт міністра фінансів Рейно про оздоровлення французького господарства. Законопроєкт надає Рейно великих повноважень щодо проведення реформи складної податкової системи у Франції і реорганізації управління націоналізованою промисловістю. Зокрема він надає Рейно надзвичайних повноважень в ділянках бюджету, фінансів, господарства і відбудови французької промисловости до завершення 1952 р. европейської допомогової програми Маршала. Дебати з приводу цього законопроєкту мали дуже напружений характер, бо відхилення його правдоподібно викликало б демісію всього уряду Марі. Опанований комуністами союз професійних спілок КЖТ має намір опублікувати незабаром програму протизаходів комуністичної партії проти пляну Рейно.

Юґославія перевиконала плян . . .

Намагання юґославських комуністичних провідників, — традиційних, русофілів — показати себе такими перед своїми прихильниками і доказати, що вони завжди високо цінили СССР, ведуть до щораз ґротескових виступів. Один з редакторів «Борьби» завдав собі труду **порівняти 1800 чисел своєї газети з іншими** комуністичними газетами Европи і з тріюмфом оголосив такий вислід: 1947 «Борьба» опублікувала на 13,8% тексту більше про Советський Союз, як болгарський комуністичний орган «Работническо Дело», на 137% більше від букарештської «Скантея», на 155% більше від будапештської «Шабад Неп», на 208% більше, ніж чеське «Руде Право» на 236% — італійська «л Юніта» і на 850% більше, ніж французька «Юманіте». За перших чотири місяці 1948 в Юґославії появилося 225 перекладів советських книжок, тоді, як 34 англо-американсько-французьких. Зате в Чехо-Словаччині лише 57 російських книжок, а 134 американських і французьких. Фільми: Юґославія 137 советських за 1947 рік, 38 американських. За 1948 рік — 188 советських, лише 7 американських, тоді як на Мадярщині на 34 советських аж 100 американських. Німецький журналіст, що подає цю інформацію, має закинути терпеливому юґославському статистові лише те, чому він не каже скільки портретів Сталіна і скільки Тіта появилося в Юґославії.

— Советська окупаційна влада в Австрії скасувала заборону британським громадянам діставатися до Відня через советську зону.

„Пропащий легіон“

Причин повільної й недостатньої еміґрації скитальців ми звикли дошукуватися виключно в зовнішніх обставинах — малій активності й невідповідній організації переселенчої акції з боку ІРО, байдужості країн нашого поселення, паралізуючих еміґраційну справу діях ворожих нам сил·

Тим часом важливою причиною малих успіхів переселенчої акції є й ми самі. Треба пам'ятати, що кожна країна, чи держава, яка приймає до себе незнаних їй чужинців, керується не лише гуманітарними, але передусім власними державно-політичними, національними, соціяльними та економічними міркуваннями. Вона не хоче брати до себе зайвого баласту, який обтяжував би, а ще більше діяв би деструктивно на її державно-політичну, національну, чи суспільно-економічну структуру· Це не дивниця· Ніхто не хоче пускати в свій дім непевних гостей· Кожний уряд бажає здобути передусім здорових і працездатних людей, а далі й надійний та морально вартісний елемент, який дав би запоруку, що стане позитивним вкладом у громадськість нової батьківщини.

Тому уряди та громадськість держав, які нас приймають, роблять це дуже обережно· Обсервують нас і виробляють собі про нас опінію. Із перших, пробних груп іміґрантів збірають досвід, чи можна прийняти більше людей, чи припинити дальшу акцію поселення, а навіть позбутися тих, що вже прибули.

Від поведінки цих перших піонерів скитальського руху на чужій території залежить успіх дальшої еміґраційної акції·

На жаль, не всі переміщені люди розуміють як слід свою ролю й своє завдання на чужині· Невідповідною, а навіть злочинною діяльністю вони псують добру славу усієї еміґрації. Тим самим кидають погане світло й на ці нації, до яких еміґранти приналежні. Далі така поведінка не дає змоги влаштуватися й осісти не лише цим, які вже виїхали, а замикає двері й перед тими, які з тугою ждуть на виїзд і влаштування·

Очевидно, вину несуть не лише українські скитальці, але й еміґранти всіх інших національних груп, бо зла опінія поширюється по світі й кидає тінь на загал ДП. Прикрий досвід однієї країни відбирає охоту й відстрашує інші держави.

Якщо йдеться про українських поселенців у чужих країнах, вони роблять загально позитивне враження й у порівнянні з іншонаціональними групами мають добру опінію· Але, на жаль, буває й навпаки· Поруч позитивної оцінки, яку дає нам громадськість, офіційні чинники й преса країн, де знайшли притулок наші скитальці, зустрічаємо й неґативну.

Ми вже нераз цитували позитивні голоси англійської преси про українських людей на території Великої Брітанії. Тепер приходиться нам занотувати, нажаль, неґативну опінію про поселенців у цій країні, як грізне memento для нас усіх·

Ось що пише на цю тему кореспондент газети **«Дейлі Міррор» Еварт Брукс:** «Із 31.405 ДП, яким дозволено приїхати допомагати на ріллі більше як третина не зареєстрована на роботі. Куди вони зникли? Офіційні чинники говорять, що дехто з цього «пропащого легіону» законтрактований приватно до фармерів, але вони не можуть подати точних чисел· Керівник табору ДП «Гоум Каунтис» сказав, що тільки один із чотирьох, або п'яти виявляє бажання вчитися англійської мови або дістати роботу· Вони мають вдосталь їсти, удвічі більше, ніж має англійський сільсько-господарський робітник, вони можуть заробити досить за чотири або п'ять день, щоб байдикувати наступного тижня, тобто надмірно пити й не знати, що із собою робити. Єдині ліки — це загроза викинути їх геть із табору. Але вони сміються з цього, бо знають, що їх можуть перевести лише в інше місце, але не відіслати назад, до Европи· Вони повертаються до табору п'яними, розбивають табір, б'ють тих робітників, які хочуть працювати й щезають ранком. Навколо цього табору коло двадцяти осіб живуть «на чорно». Вони є джерелом турбот для управи табору, місцевих мешканців і поліції· Поліція в «Гоум Каунтіс», куди певне число цих, т· зв. добровільних робітників відряджено для вишколу й харчування, розгубила вже їх багато. Здебільшого вночі, особливо наприкінці тижня, поліція має бути напоготові в малих містечках і селах, щоб перешкодити бешкетам, які спричинюють ці чужинці·

Поліційний інспектор сказав, що дехто з них, що трохи говорить по-англійськи на підпитку розповідає, що вони воювали проти нас в українській дивізії німецького вермахту. Дехто з наших хлопців воювали також і їм не подобаються такі балачки. Велике число чужинців — поляки, українці й інші східньо-европейські типи мають чимало грошей, але не видно, щоб вони працювали· Вони харчуються в кафе, а живуть у великих будинках, перетворених на гуртожитки. Не передбачається, щоб ми перевіряли, чи вони працюють на фармах, у шахтах або в важкій промисловості· Поки вони мають дозвіл, ми не можемо нічого зробити· Тим часом багато тисяч з цього «пропащого легіону» не виконують цю роботу, за яку їм видається надзвичайні приділи втікачів і право на мирне життя».

Ця сама газета в статті «Нехай вони будуть переміщеними» доходить до цього самого висновку: 'Це був би поганий день, коли б наша країна відмовила право гостинности чужинцям, які терплять нещастя. Але в цілому ми зробили поганий інтерес, приймаючи ДП з Европи. Дуже багато з них не працюють, спекулюють, живуть на наших пайках і живуть добре· Вони збільшують наші труднощі й допускаються злочинів· Цього терпіти не можна. Уряд їх прийняв і уряд мусить їх пильнувати· Їх треба зібрати й вислати назад».

Перед нашими громадськими чинниками, управами таборів і передусім переселенчими урядовцями ІРО стоїть велике завдання вести відповідну селекцію людей при переселенні. До високо-культурних країн вислати лише надійний елемент·

Після вступного іспиту

Помічення і завваги з приводу першої сесії Національної Ради

Написав д-р Степан Баран, голова Спілки Українських Журналістів на еміґрації

II

Про цю саму справу, себто про завдання Нац· Ради, говорить докладніше і ширше її декларація, схвалена на засіданні Нац. Ради 19 липня ц. р· а перед тим приготована підготовчою комісією, що приготувала теж проєкт реґуляміну нарад першого засідання Нац· Ради і провізоричний проєкт реґуляміну її нарад, прийнятий Нац. Радою. Декларацію Нац· Ради оголошено вже друком на сторінках української еміґраційної преси, а також і комунікат про першу сесію і створення Виконного Органу Нац· Ради. Те все нашим читачам відоме, а деякі подробиці подано до відома на конференції представників української преси 21 липня ц. р. з президією Нац· Ради і Виконного Органу, які теж оголошено друком.

Національна Рада складається з 36 членів, які належать до вісьмох політичних угрупувань (тут у нас справді ласка Божа!) — отже всі діючі на еміґрації наші політичні партії, що вели боротьбу за визволення українського народу від чужої окупації і відновлення Української Держави· Всі вони республіканці і стоять на засадах леґітимного продовжування державних органів УНР на еміґрації· Поза Нац. Радою стоїть невеличка група гетьманців-монархістів з СГД, що в додатку не має в своєму гуртку молоді, а тим самим призначена на природне вимертя. Зрештою, консервативна монархічна думка не має в світі популярности, а зокрема у демократичних народів, що змагають до свого визволення. Консервативно-монархічна ідея чужа, а навіть зовсім і незрозуміла, і для нашої сучасної молоді, яка в додаток бачить сама постійну ліквідацію історією і найстарших царських престолів і династій. Навіть такий з природи консервативний елемент, — чинник як церкви давно погодився з республіканським устроєм·

Отже проблему — республіка чи монархія — вирішить Конституанта чи плебісцит на звільнених від окупанта українських землях· А шкода, що група гетьманців -монархістів з СГД залишилася поза Нац. Радою, бо і серед цієї невеличкої громади є розумний і державно-творчий елемент· Для СГД залишено 4 місця в Нац. Раді і одно в її президії і гетьманці кожної хвилини можуть до неї вступити.

Розподіл щодо партій у самій Нац· Раді такий: **центр** 12 місць — з того УНДО — 6 і УНДС теж 6; лівиця 12 — з того Соціялістичне Об'єднання (СО) у складі трьох партій: УСДРП, УПСР і УСРП-9 місць і несоціялістична УРДП-3; **правиця** 12 — з того ОУН — 6 і ОУНР — 6. Новотворами з 1946 р·. сучасної еміґрації є наддніпрянські формації УНДС і УРДП, ОУН з 1929 р., всі інші це старі організації, що існували до першої світової війни· УНДО з годішньою назвою Укр Нац· Дем. Партії· Реґіональний характер має галицьке УНДО (самі греко-католики), УСРП (давні галицькі радикали) і УРДП (самі підсовєтські наддніпрянці і православні). З інших груп УНДС має 5 надніпрянців і 1 галичанина, СО — 6 наддіпрянців і 3 галичан, ОУН — 3 наддніпрянці, 1 галичанина, 1 закарпатця і 1 буковинця і ОУНР 4 наддніпрянців і 2 галичан. Щодо віровизнання є 22 православні і 14 греко-католиків· Щодо віку, переважає в складі Нац. Ради старший елемент: половина членів є у віці між 50 до 60, 4 понад 60, 1 член 71-літній, кілька між 30 і 40, решта між 40 і 50· Щодо професії склад такий: 12 журналістів і письменників, 7 професорів високих шкіл, в тому 1 ректор високої школи, 6 правників, в тому 4 адвокати і 1 суддя, 5 інженерів і аґрономів, 2 економісти, решта різних звань, між ними 1 генерал ген. штабу і 1 лікар. Всі члени Нац. Ради мають високу освіту, а 11 з них докторський диплом з різних факультетів· Священиків в Нац. Раді немає· До Нац. Ради входить цілий ряд колишніх членів Центральної Ради і Трудового Конґресу в Києві з рр. 1917/19, з Нац. Ради з УНР у Львові з 1918/19 і один з Сойму Карпатської Українии з 1938 р., є там, отже, заступлені всі колишні законодавчі установи усіх земель з часів нашого державного будівництва останніх трьох десятків літ·

Головою Нац. Ради є ректор української високої школи, член УНДС, його першим заступником адвокат галичанин, кол· посол з УНДО до польського сойму. В президії Нац. Ради заступлені усі угрупування, що входять до Нац. Ради — УНДС, УНДО, СО, УРДП, ОУН, і ОУНР· На президію Нац. Ради переходять всі функції Нац· Ради, крім деяких застережених для пленуму Нац. Ради, в час між сесіями, коли не діє пленум Нац· Ради. Фактично, отже, діятиме постійно тільки президія Національної Ради.

Для повної характеристики складу Нац. Ради слід зазначити, що величезна більшість з них-це колишні політичні в'язні совєтських польських, і німецьких тюрем і концентраційних таборів і всі мають за собою стаж громадської і політичної праці, чимало з них на керівних рішальних постах, дехто ще десятки літ тому, і записався додатньо на сторінках історії наших визвольних державницьких змагань·

Нац· Рада вибрала п'ять постійних комісій: реґулямінова-мандатну, правничу, фінансово-господарську, політично-адміністраційну і закордонних справ· На випадок потреби можуть бути створені пізніше і інші комісії· Вся підготовча і властива праця провадиться в комісіях· Усі п'ять комісій очолюють виключно самі галичани, з того реґулямінова-мандатну адвокат-радикал (УСРП), всі інші члени УНДО, що за Польщі були послами або сенаторами і мають за собою довголітню громадську, політичну і парляментарну практику й рутину; дехто з них входив у склад Нац. Ради і уряду ЗУНР в рр. 1918/19· УНДО єдина група в Нац. Раді, що складається виключно з колишніх парляментаристів членів польського парляменту, з того 6 кол· послів і 1 кол. сенатор, що добре знають парляментарну техніку і парляментарні звичаї· Тому з цього огляду позиція УНДО в Нац. Раді є виїмково важлива, не тільки з формального боку, але і для організації і метод парляментарної праці. Це визнала одноголосно і сама Нац. Рада, віддавши їм провід у своїх комісіях·

Виконний Орган Нац. Ради, що вестиме постійно фактичну щоденну державнотворчу визвольну працю, складається з 12 членів, з того аж 5 без окремого призначення· З того одержали УНДС — 4 (2 і 2 без приділу), СО — 3 (1 і 2 без приділу), УНДО — 2, ОУН — 2 (1 і 1 без приділу і УРДП — 1. Група ОУНР (бандерівці) є єдиною, що не входить у склад Виконного Органу, бо сама остаточно від цього відмовилася. Причиною є її сепаратне становище до УГВР, організації підпільної і анонімової, яку фактично поповнюють члени ОУНР. Головно Вик· Органу є колишній премєр уряду УНР, член УСДРП, його заступником кол· посол з УНДО до польського сойму; вони обидва вложили найбільше ділової конструктивної праці в підготовчій комісії для створення Національної Ради, її статуту реґуляміну і декларації. Мало додатньою сторінкою складу Виконного Органу, а то в певних обставинах і дуже загрозливою є те, що увійшло до нього аж п'ять членів без окремого приділу· Це не поможе діловій праці, навпаки, буде її гальмувати, вносити шкідливий для вислідів праці вузько-партійний фермент, а ділові наради Виконного Органу може переміпити на малий мітинґ із зайвою безконечною балаканиною, відомим від'ємним явищем нашого громадського і політичного життя. Це зрештою, є й деякою ознакою недовір'я ділових членів Виконного Органу, нагадує совєтську установу політруків. А чейже взаємне довір'я і щира співпраця мусять бути між членами Виконнюго. Органу і Нац. Ради та її президії, бо без цього їхня праця не може дати позитивних вислідів·

Справи які вирішено на першій сесії Національної Ради, були: створення Національного фонду для вможливлення і розбудови праці Нац. Ради, видання пам'яткової поштової марки для внутрішнього ужитку з датою 16 липня 1948 р·. переведення національного катастру українців на чужині, створення Світового Союзу українців на чужині для об'єднання діяльности існуючих уже в різних державах світу українських організацій чи пак українських національних комітетів. Цим розпочато здійснення рішення Української Панамериканської Конференції в США з 18—21 листопада 1947 р., що вказала на потребу об'єднання розпорошених у світі українців. Із справ, що стосуються організації праці самої Національної Ради, вирішено на внесок правничої комісії створити при Виконному Органі Правно-Кодифікаційне Бюро, якого брак дошкульно відчувся вже на першій сесії Нац· Ради·

Урочиста присяга членів Національної Ради, голови Директорії, а вкінці і членів Виконного Органу, промова голови Директорії після його урочистої присяги на збереження тимчасового конституційного закону, правопорядку і непохитної праці для визволення українського народу, промова голови президії Ради, обидві на першому засіданні Нац. Ради 16 липня ц· р. і промова голови Виконного Органу по його присязі 19 липня ц. р· зробили помітне враження· Читачі „Неділі» знають уже повний текст декларації і ставлення до неї деяких фракцій, оголошені в пресі, головний зміст промов згаданих вище трьох осіб і тому нема потреби ще раз тут їх нагадувати· Президія Національної Ради і Виконного Органу безпосередньо після закриття сесії Нац. Ради поінформувала 2 липня ц. р· запрошених на конференцію представників української преси про працю Нац· Ради і найближчі завдання Виконного Органу. Зроблено добрий початок, бо зв'язок з пресою тих обох органів і їх співпраця з пресою повинні бути постійні і як найбільші — у спільному інтересі нашої великої справи, якій віддано служить і українська еміґраційна преса.

Національна Рада підкреслила вагу і значення християнської релігії і церкви в житті нашого народу· В неділю 18 липня ц. р· перед полуднем перервано пленарне засідання Нац. Ради· Члени її разом з головою Директорії і членами Виконного Органу пішли ґреміяльно до греко-католицької церкви, а опісля до православної, де відправлено молебні. В греко-католицькій церкві священик, що правив молебень, колишній старшина УГА і учасник визвольних змагань, виголосив коротку, дуже гарну формою і змістом, проповідь, присвячену великій події об'єднання в Нац. Раді усіх діючих українських політичних партій для визволення українського народу з чужої окупації і відновлення та закріплення незалежної суверенної і соборної Української Держави· Коли потім при співі церковно-національного гімну про єдність українців присутні в церкві впали на коліна, здавалося, що дух о· Василя Подолинського, творця нашої сучасної державницької соборницької ідеї з 1848 р., присутній в церкві і благословить усіх на здійснення його великого задуму сто років тому· Тому на вступі згадали ми ширше і про весну Народів на частині українських земель. На шляху здійснювання ідеї о. В. Подолинського історичні дати: 22 січня 1918 р· в Києві, 19 жовтня 1918 р· у Львові, 3 січня 1919 р. в Станіславові і 22 січня 1919 р· в Києві. А історична дата 16 липня 1948 р. на еміґрації хай на цьому шляху буде останньою і доведе до повного визволення всього українського народу та об'єднання його у власній суверенній соборній Українській Державі з повним збереженням і ґарантіями для основних демократичних прав свободи людини.

Наради Національної Ради стояли увесь час на високому парляментарному рівні· Члени її в своїх виступах, внесках і промовах старалися дотримуватися староримської засади — suum cuique tribuere, neminem laedere, nemini facere iniu-

УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ РАДІ

Загальні Збори мешканців українського табору Ч-35 у Галлендорфі пересилають Вам своє привітання і запевняють Вас — Українську Національну Раду, Президію, Пана Президента, Голову Виконного Органу та всіх його Членів у своїй відданості.

Створення Української Національної Ради привело нас до факту, що всім життям української громади буде керувати єдиний український Національно-Політичний Центр, що ми сприймаємо з великою радістю і вірою в приспішення остаточної перемоги нашої Української Правди.

Декларація Української Національної Ради відповідає нашим прагненням і тому ми ще раз висловлюємо наше найщиріше привітання і бажаємо великих успіхів у Вашій Державницькій Праці. — Нехай живе Українська Національна Рада — Національно-Політичний Провід Українського Народу!

Нехай живе Український Народ! Нехай живе Незалежна Українська Соборна Держава! Нехай живе Героїчна Українська Повстанча Армія — єдина збройна Українська Сила!

Галлендорф, 29 Липня 1948 р. За дорученням Загальних зборів:

Голова д-р Мелешко Ф. Секретар: проф Діхтяренко О.

Привіт воякам

Першої Української Див'зії

Другий З'їзд Українських Січових Стрільців, який відбувся в Реґенсбурзі в червні ц.р., схвалив, між іншим, таку резолюцію:

Учасники II З'їзду Братства УСС на чужині, що відбувся в днях 19 і 20 червня 1948 р· в Реґенсбурзі, пересилають своїм наслідникам у другій світовій війні, які з тією ж самою метою, що й УСС 1914 р· взяли за зброю у 1943 р. — а саме Воякам І· Української Дивізії, щирий сердечний привіт і бажають Їм щастя довершити діло, за яке билися Українські Січові Стрільці у І світовій війні.

riam (кожному дати, що його, нікого не зневажати, нікому не творити кривди).

Як на наші політичні звички, були лише деякі відтіні політичної романтики і політичної демагогії, що не обнижували надто загально високого парляментарного рівня нарад, хоч примара питомого нам, а так шкідливого, балакунства ще таки не зникла. Відємною сторінкою Національної Ради є теж і завелике число її партій (аж вісім!). Тут ще далеко нам до англосаських зразків, ще досі чимало у нас любуються магічною, на їх думку, буквою «Р» на партійному шильді.

Національна Рада свій вступний іспит при вході на політичну арену здала, в загальному, з дуже добрим поступом. Дальші її поступи будуть залежати і від повної підтримки і співпраці цілого нашого громадянства на еміграції в Европі і за океаном.

Російське танкове військо

Російське танкове військо, — пише швайцарська газета «Ноє Цюріхер Цайтунґ», створило під час другої світової війни бойову традицію, що значно піднесла почуття власної гідности у його офіцерів та вояків... В рямцях загального стратегічного пляну, в основі якого лежить воєнний конфлікт з західніми державами, на танкові з'єднання 1945 р. покладено завдання: **маючи за центр ваги Близький Схід і прилеглі до східньої частини Середземного моря країни, забезпечити ударним наскоком розташовані перед ними терени,** що могли б стати базою для ворожих бомбових атак. 1947 р. частина генерального штабу зауважила проти цього пляну, що ворог може створити **атомовими атаками між Балтицьким і Чорним морями затруєну радіоактивними випромінюваннями смугу,** яка протягом місяців може робити сумнівним постачання висунутих за неї частин. Через те останніми місяцями деякі добірні військові частини відтягнено з окупаційних районів назад... Взаємодіяння між танковою і повітряною війною становить джерело постійних аналітичних досліджень Совєтів.

Розвинена американцями після 1945 р. **система постачання з повітря їх танкових з'єднань** аж до найбільш висунених наперед клинів зробила враження на росіян. Проте вони досі нічого не протиставили проти різноманітних **ґіґантських транспортових літаків Америки.** Крім того, американці мають перевагу в ділянці танкової картографії, творцем якої є німецький військовий географ д-р Шульц-Кампфгенкель, що з осени 1946 р. працює в Америці. Однак, Совєтський Союз все-таки спроможний базувати свою стратегію на успіху, явно йдучи при цьому за німецьким зразком: при вичікувальній позиції сильних оперативних резервів у багатьох місцях один по одному роблять пролами, які приводять до **розщеплення ворожих сил,** після чого висунені зовні клини з'єднуються в лещата і частинами знищують ворожі сили в утворених таким способом мішках... Така стратегія потребує масових резервів, і росіяни більш ніж будь-коли хочуть тепер мати їх як в людях, так і в матеріялах... Якщо ж значення мас у майбутній війні має стати проблематичним, треба поліпшити тактичну якість бою, а це є неможливим без розвитку **радіосполучення.** Крім того, росіянам відомо, що **американські радіо-, вимірні, фотометричні і звуковимірні прилади значно перевищують російську апаратуру 1945 р.** і що американський персонал вишколено не тільки щодо користування цими приладами, а й щодо знання їх технічних функцій. Виходячи з цього, Совєтський Союз прискорює після закінчення війни будування радіофабрик, а також і радіовишкіл. Проте совєтський генеральний штаб виявляє в усіх інших питаннях, що постають з тактики танкової війни, здорове поєднання консерватизму й стриманости.

За допомогу академічній молоді

Грошова реформа поважно захитала матеріяльне становище українського високошкільного студенства. Над цим працювали останні пленарні засідання „Комісії Допомоги Українському Студенству" Вони схвалили звернутися до українського громадянства з просьбою складати пожертви на збіркові списки, вплачувати відповідні суми на самооподаткування й підтримати збіркову акцію на КОДУС, що традиційно відбувається в вересні й жовтні кожного року. Збори КОДУС вирішили просити наші підприємства не забувати про стипендійний фонд КОДУС-у й звернути увагу на конечність продовжувати дотеперішню акцію креування фундацій і патронатів. Зокрема збори уповажили президію вжити всіх потрібних заходів перед Центральними Европейськими й Заокеанськими Допомоговими Комітетами, щоб вони прийшли з допомогою КОДУС-ові. Бюрові д-ра Романа Смука висловлено у зв'язку з цим подяку за дотеперішню поміч, а Відділові Суспільної Опіки ЦПУЕ за активну підтримку допомогової акції. Збори прийняли до відома сердечне ставлення Преосвященного Кир Івана Бучка до справ українського студенства та праці КОДУС-у й схвалили скласти йому щиру подяку. Вкінці збори рішили пригадати колишнім стипендистам КОДУС-у постанову загальних зборів сплачувати давні зобов'язання. На пленарному засіданні обговорено крім цього справи приміщень для нашого студенства й інші справи, зв'язані з теперішнім становищем.

Можна вірити, що громадянство всіма силами підтримає важливу працю КОДУС-у.

Співробітник „Неділі" в Австралії

Анатоль Мірошник починає кар'єру

Молодий український піяніст-віртуоз Анатоль Мірошник, що писав між іншим музичні рецензії в „Неділі", виїхав нещодавно, як звичайний робітник, до Австралії. Оце оголошуємо його лист з першими враженнями. Найбільші австралійські сиднейські газети, як „Дейлі Телеґраф" та інші помістили вже кількакратно великі фотографії нашого музики, називаючи його славним українським піяністом. Сиднейська газета помістила дві світлини: одну, де Мірошник чистить долівку в шпиталі з допомогою електричного всмоктувача, і другу, де наш піяніст концертує в кіні сиднейського Червоного Хреста. Інша газета повідомляє про концерт дириґента сиднейської симфонічної оркестри містера Євгена Ґусенса, що супроводитиме виступ Мірошника. Керівник королівського готелю „Батарст" містер Бернард сам запропонував заплатити кошти подорожі Мірошника літаком до Сіднею, де мав відбутися його концерт. В інтерв'ю з журналістами Мірошник сказав, що він радо працюватиме фізично для вислову своєї вдячности австралійцям за все, що вони зробили для нього і для його українських земляків.

Високопошаний Пане Редакторе!

Я вже ось шостий тиждень в Австралії. Тиждень тому виїхав з переходового табору Ветгурст, 150 міль від Сіднею. Наш транспорт прибув до Австралії 27 травня. Ми висіли в Сіднею, 860 чоловік, між ними 250 українців. Одразу ж другого дня нас повезли поїздом до вищезгаданого табору. Розділено нас групами на основі знання англійської мови і ми зачали ходити до школи. По двох тижнях людей почали розсилати на роботи: на цукор, каналізацію, будову доріг, на залізницю, до лісу, жінок до шпиталів. **Ставляться австралійці до нас дуже добре.** Ще ми не встигли висісти, а вже нас атакували десятки кореспондентів і фоторепортерів. Українці встигли злаштувати радіо-концерт. Наш хор здобув одразу ж велику славу. Де тільки не з'являться наші люди, австралійці ставлять питання: «як вам подобається наша Австралія, чи думаєте тут назавжди лишатись?» Хоч австралійці, як правило, не люблять чужинців, проте до нас, колишніх ДП, ставлення особливе — сподіваються з нас зробити добрих громадян. Ми одразу почали діставати безплатні запрошення на забави, балі, вечорі і маскаради. Австралійські жінки й дівчата дуже схильні до наших хлопців, до того ж не горді і радо, за місцевим звичаєм, частують різними напоями. Словом, наші хлопці безповоротно розчаровані німецькими жінками, за звичаєм тутешні жінки дуже прості, але не бракує їм і високої культури.

Тепер дещо про загальне життя австралійців. Стандарт життєвий досить високий, ціни строго контрольовані. Так що звичайний робітник, заробляючи щонайменше 6 фунтів тижнево, може собі добре прожити. Вбрання готове коштує 8—12 фунтів, штани дуже доброго матеріялу 2 фунти, сорочка найліпша $1^{1}/_{2}$ фунта тобто 30 шилінґів, черевики від $1^{1}/_{2}$ до $2^{1}/_{2}$ фунтів, найліпші жіночі панчохи 10 шил. тобто $^{1}/_{2}$ фунта.

Продукти тут дуже дешеві. Бекон фунт $2^{1}/_{2}$ шил., масло 2 шил. і 2 пенси, фунт, хліб 2 фунти 4 пенні.

Одяг і всі харчі можна набути без карток, окрім масла і чаю, які є раціоновані. Але на картки їх дістаєте стільки, що не можете все спожити. Европейське око вражає одразу сила товару та особлива модерність маґазинів. Увечорі міста сяють тисячами різнокольорових реклям, що спалахують та гаснуть в океані світла. Вино коштує від 4 шил. до 6 шил. пляшка (до 30°), так що спиртні напої тут продають лише в готелях та барах, куди вхід жінкам заборонений. Тут існують цікаві звичаї, наприклад, якщо йдете на забаву, маєте напої брати зі собою, бо продавати там їх не вільно, через те ввечорі можна бачити тисячі людей з мішками та торбами, що йдуть на забави зі своїм питвом. Забавляються вони дуже добре, до бійок ніколи не доходить, нарід спокійний і врівноважений.

Австралія взагалі країна з цікавими звичаями. Вони часто незрозумілі нам. Наприклад, цікавий закон чекає на емігрантів, що «чорно» проберуться до Австралії. Австралійці — демократи і через те вони не можуть одверто заявити даній особі, якщо вона небажана в країні, домагання покинути Австралію. Такому влізливцеві влаштовують іспит — диктант. Наприклад: італійцеві можуть дати диктант естонською, румунською або навіть китайською мовою, росіянинові альбанською і. т. д. Якщо цього іспиту не витримає-це дає урядові причину на видалення особи з країни. **Австралійці-великі патріоти.** Вони ображаються, коли їх назвати англійцями, так само косо дивляться на американців лише за те, що під час війни американці вивезли до Америки найгарніших дівчат, які, побачивши Америку, повернулись знов до Австралії.

Врешті дещо про себе. Я тепер працюю в дуже великому шпиталі в Сіднею. Моя робота — електричною машиною збирати пил і полірувати підлогу. Дістаю за це 6 фунтів тижнево, 1 фунта вираховують за мешкання і їжу. Їсти, що хочем і скільки хочем 6 разів денно!

Живу в бараку з 16 іншими, окрім мене 4 литовці, 2 латиші, останні все австралійці. Мешканеві умови в Сіднею взагалі дуже тяжкі. Дістатися до цієї праці було мені не легко. Моя справа часта з'являлась на сторінках газет і **навіть обговорювалась на сесії парляменту в Канбері.**

Врешті, уряд не погодився звільнити мене з 2-ох річного контракту, а вирішив дати легку працю в шпиталі. Мене атакують щодня кореспонденти, маю великі знайомства. **Люди тут дуже цікавляться українцями і Україною,** через те я б дуже просив Вас вислати мені якусь літературу про наш нарід і Україну англ. мовою і, як можна, мапу України. Мої можливості дозволяють дати для українців через радіо-Сідней авдиції — музику, спів рідною мового. Та ще одне — якщо можна дістати ноти «Наталки Полтавки» та «Запорожця за Дунаєм» і взагалі українські пісні. Я би швидше хотів діставати «Неділю», бо сумно без неї. Оце все, Пане Редакторе. В майбутньому писатиму більше. Передайте через газету всім моїм знайомим привіт та бажайте успіху.

Наші еміґранти зарекомендували себе добре і я думаю Австралія відкриє ширше двері для нашої еміґрації.

З привітом А. Мірошник
Concord Hospital Sydney, Australia

5 хвилин без політики

ТУРБІНОВІ ЛІТАКИ ЗАВОЙОВУЮТЬ ПОВІТРЯ

Історія цивільного летунства перебуває напередодні революційного перевороту. Тим часом як теперішні літаки з пересічною швидкістю 450 кілометрів в годину щоб перелетіти 5600 км. від Лондону до Нью-Йорку, потребують щонайменше 14 годин (бо вони змушені витрачати багато часу, приземлюючись в Ірляндії і Нью-Фавндленді, щоб набрати бензини), уже в 1950 р. ґіґантські далеколітні машини цілком відмінної конструкції, не приземлюючись по дорозі, перелітатимуть з Нью-Йорку до Лондону за 7 годин. Суворо сховувані під час світової війни таємниці дослідних підприємств військової авіації всіх країн тепер мають бути поставлені на службу справі миру: починається вік турбінових двигунів; пропелер, як властива прикмета дотеперішнього літака, став жертвою технічного проґресу. Тим часом як він виштовхував машину вперед у повітряний простір, турбіновий мотор веде її, відштовхуючись назад зворотнім рухом сильно (2,5 тонни на 1 кв м.) стиснутого повітря.

Президент панамериканського повітряного товариства Хуан Тріппе, що разом з своїм головним інженером Андре Прістером відкрив для летунства область навколосвітніх полетів, уже протягом кількох років плянує турбіну для цивільного літака типу «Кліппер». Ще в жовтні 1946 р. відкриваючи інтернаціональну торговельну палату в Парижі, президент поінформував про стан цих спроб. «Уже незабаром, — сказав він, — світова торгівля дістане великий поштовх для свого розвитку завдяки неймовірному збільшенню швидкости наших «кліпперів». Тепер конструкційні бюра сягнули в своїй роботі так далеко, що дають точні відомості і про турбінові машини типу 1950 р. Хоч конструктори розцінювали вартість будування першої машини нового типу в 12 мільйонів долярів, турбінові літаки дальших серій коштуватимуть дешевше за теперішні машини, що пересічно коштують 600 000 долярів.

Проте перевага турбінових літаків полягає не в самій дешевизні їх, а й у спрощеності конструкції. Три основні властивості відзначають літак 1950 р. Його відмінною прикметою є відтягнені назад крила формою подібні до літери, а це при більшій вантажності забезпечує також спокійний літ через смути негоди. Збільшена вантажність крил уможливлює теж пілотові з більшою швидкістю безпечно перелітати «повітряні ями». Завдяки меншому поперечному перетинові крил машина летить не тільки швидше, а й далеко м'якше. Ця перевага дозволяє передусім підвищену швидкість при злеті і приземленні. Проте знавці підкреслюють, що це не спричиняє загрози для пасажирів і що більшість теперішніх летовищ із стартовим полотном завдовжки в 2000 метрів придатні й для турбінових літаків.

Американські фахівці відкинули спосіб будування турбінових літаків, що його вживають тепер англійці. Вони додержують того погляду, що для застосування турбіни потрібні і цілком нові конструкції фюзеляжу й опірної площі. Цього можна досягти в нових типах машин з чотирма турбінами, що матимуть швидкість 800—875 км/год і вміщатимуть 30—60 пасажирів. Для зменшення опору повітря ці машини літатимуть на висоті 10—12 кілометрів. В наповнених густим повітрям кабінах тиск його буде такий самий, як і на поверхні землі.

Конструктори цих машин певно передбачають на найближчі 20 років такі швидкості лету, які ще кілька років тому здавалися утопічними. Вони бачать в турбінових моторах лише передвісника ракетного літака, що працюватиме за тим самим принципом, і вірять, що переліт через Атлантику з Нью-Йорку до Лондону триватиме не довше $2^{1}/_{2}$ годин. (В червні ц. р. американська преса вже повідомляла, подаючи відповідні фотознятки, про побудування в Америці літака, швидкість якого перевищує 1220 км/год, тобто більша за швидкість звуку — Ред.). (Франкфуртер Рундшав)

ЗАМІСТЬ ПИТТЯ І ЇЖІ — ТАБЛЕТКИ

Як повідомляє «Дейлі Мейл», 80 студентів медичного факультету у Вінчестері провадять тепер науковий дослід, який має визначити, чи може людина й як довго годуватися самими спеціяльними таблетками. На думку їх винахідника д-ра Гейца, висліди цих дослідів покищо непогані. Ще на третій день ці студенти- експериментатори, не зважаючи на повне стримання від води і нормальної їжі, були спроможні вправлятися боксом і грати в крикет.

ЩО НОСИТИМУТЬ НЕЗАБАРОМ ЖІНКИ

Паризьке ательє Сіра вже демонструє перші моделі дамських капелюхів для наступного зимового сезону. Їх виготовлено з фетру, оксамиту, джерсі (в'язаний матеріял) і шведського сукна, а прикрашені вони тюлем, перами й квітами. Капелюхи дуже малі і одягаються на голову косо. Кольором вони витримані в усіх відтінках осінніх тонів, а в їх ідеї лежить стиль рококо. Щождо жіночих вбрань то, як видно з відкритої в Парижі виставки осінніх мод, славетні паризькі модотворці могли дійти згоди лише в одному: спідниці, які останнім часом сягали в Парижі аж по кісточки, будуть знову коротші, не доходячи до землі на 25—38 см. Модерні фасони здаються витриманими в стилі ампір. Проте низка ательє, що дають модам тон, додержують природної лінії талії і запроваджують вузькі моделі, що нагадують моди 20-х років. Цьому відповідають також «хлоп'яча» зачіска і вузьке гостре взуття.

ЯПОНКИ БУНТУЮТЬСЯ І ПРОДАЮТЬСЯ

За повідомленням японської газети «Йоміурі», захоплені демократичними гаслами мешканці японського міста Іхіносеґі колективно поставили своїм чоловікам ультиматум, загрожуючи їм розлученням, якщо вони повертатимуться додому після 6-ої години вечера, питимуть поза домом більше однієї пляшки рижового вина і не кинуть звертатися до своїх жінок з вигуком «Ой», що відповідає нашому: «Гей, ти!» Та разом з тим, не зважаючи на заборону в Японії, після її окупації американською армією, продажу жінок, японські селяни часом знову намагаються продавати своїх жінок, іноді пропонуючи їх і на фабриках для сплати своїх борґів. З огляду на свої господарські труднощі, вони вважають своїх дочок за «коштовний люксусовий товар», розцінюючи їх пересічно по 10 000 ієн, які відповідають проте приблизно 35 американських долярів.

82-ЛІТНІЙ АКРОБАТ

Відомий американський цирковий артист на трапеції і парашутист Айві Болдвін недавно святкував 82-ліття свого народження. Під час цього святкування, бажаючи довести, що, не зважаючи на свій похилий вік, він не втратив сили і вміння, він пройшов по линві завдовжки 90 метрів, перекинутій через глибоку гірську ущелину.

НАДСПІВЧУТЛИВА ПОЛІЦІЯ

Бостонські рибалки витягли з води в кількох кілометрах від американського атлантійського узбережжя двох цілком виснажених молодих людей, яких кінець-кінцем трохи відживили горілкою, кавою і сиґаретами. Прийшовши до пам'яті, молодики пояснили, що їх човен перекинувся і вони кілька годин визирали допомоги. Їх приставлено до порту, поліція якого вмістила їх в лікарні. Лікарський огляд з'ясував, що вони потребують лише перебратися в сухий одяг, поїсти й трохи відпочити. Через брак у них грошей поліція приставила їм сухий одяг, харчів, грошей і, на їх бажання, залізничні квитки до одного міста, лише попросивши їх повернути одяг і гроші, коли молодики прийдуть додому. З тим поліцисти повернулися до своєї служби, щоб там уже незабаром дізнатися, що так сердечно опіковані ними і зниклі після того молоді люди, були збіглими з в'язниці, важливими кримінальними злочинцями.

ДЕКЛЯРАЦІЯ

УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНОГО СОЮЗУ НА 1. СЕСІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

Український Національно - Державний Союз в одному з пунктів своєї програми голосить потребу існування єдиного національного фронту. Вважаємо це за передумову успіху нашої визвольної боротьби.

Визнаючи засади національної солідарности, гармонійної співпраці всіх верств українського суспільства, — уважаємо, що консолідація всіх національних сил, на основі народоправства та соціяльно - економічної справедливости, потрібна не тільки сьогодні — в процесі визвольної боротьби — але буде може ще більше потрібна завтра — в праці над скріпленням відновленної української держави. Тому УНДС уперто і послідовно домагався здійснення консолідації в рамках нашої леґальної державної організації. Ми підкреслювали необхідність об'єднання власне довкола законного українського державного центру, дотримуючись традицій і правних форм останньої української державности, що постала з волі українського народу і що її ще й сьогодні можемо сміливо протиставити узурпаторському урядові т. зв. УСРР. Ця обставина дає змогу всім українським патріотам, без огляду на їх соціяльно - економічні чи державно - устроєві погляди, об'єднатися під державним прапором Української Народньої Республіки. І тільки під цим прапором найзручніше буде виступати так перед зовнішнім світом, як і перед власним народом, бо, діючи під проводом державного уряду України, ми вже тим самим підкреслюємо державницькі постуляти нашої визвольної боротьби і згори виключаємо які б то не було компроміси в питанні відновлення самостійности і суверенности Соборної України. І коли сьогодні консолідаційні зусилля завершилися покликанням до життя Національної Ради — Передпарляменту Української Народньої Республіки — ми не можемо не висловити своєї великої сатисфакції з цього приводу й одночасно заявляємо, що ми щиро, лояльно і непохитно будемо співпрацювати з усіма політичними угрупованнями, що ввійшли до Національної Ради, для розбудови, успіху і переможного завершення того великого діла, для якого ми тут зійшлися.

Ми тільки розпочинаємо нашу працю. Вона ще вся перед нами. Завдання наші колосальні і водночас надзвичайно відповідальні. Коли ми маємо сміливість заявити, що від 16-го липня 1948 року переформований Державний Центр Української Народньої Республіки є єдиним державно-політичним українським центром, який очолює наші визвольні змагання і якому мусять підпорядкуватися всі українські політичні сили, то мусимо виправдати себе перед майбутністю, мусимо довести, що ми є гідні тих величних завдань, які беремо на себе.

Саме тепер відбуваються надзвичайно важливі події. У міжнародніх відносинах напруження доходить може вже до свого кульмінаційного пункту. І може власне наближення розв'язки є причиною посиленого наступу на українство ворожих йому сил — передовсім перефарбованого на інший кольор московського імперіялізму, а також і прикрашеного різними федераційними ідеями імперіялізму з іншого боку. Ідея повного визволення народів европейського сходу й Азії, ідея абсолютної рівноправности в міжнародніх відносинах — яку мусимо репрезентувати ми — може найменш ще популярна в міжнародньому світі. Але власне це накладає на нас обов'язок невтомної і впертої праці, щоб довести світові слушність наших домагань, щоб повести на боротьбу за їх здійснення ввесь український народ.

Національна Рада, через покликаний до життя новий Виконний Орган, складений по - діловому принципу, через свою президію і через відповідні комісії, мусить негайно розпочати роботу. Від наших виконних органів ми будемо вимагати безпосередньої дії. Тому узалежнюючи наше ставлення до кожночасного уряду від його політичної лінії і ступня його активности, ми сьогодні можемо сказати, що УНДС активно працюватиме в усіх виконних органах нашого державного центру.

Головними черговими завданнями нашими УНДС уважає:

1. Політична активізація українців поза межами Батьківщини, притягнення їх до активної участи в окремих ділянках нашої визвольної програми й освідомлення широких еміґраційниі мас в тому, що їх моральним обов'язком є всебічна і повсякчасна підтримка єдного Українського Державного Центру в його визвольній акції.

2. Пильне стеження за процесами, які відбуваються на окупованих українських землях і нерозривний зв'язок з Батьківщиною. Там український народ у різних формах провадить невпинну геройську боротьбу проти ворожої окупації. Ми певні, що прагнення українців в Краю є однозгідні з нашими пратненнями. І ми певні, що факт створення Національної Ради, факт консолідації українських політичних сил на чужині, знайде прихильний відгук на рідних землях і додасть нашим борцям у Краю нових сил у їх тяжких змаганнях з ворогом.

В зв'язку з цим виникає справа розроблення пляну державної праці на перший період по звільненні України від ворожої окупації.

Не треба ґратися в пророкування і здоґади, в яких обставинах відбуватиметься звільнення України. Ми цього наперед не знаємо. Можливо, що на українських землях відразу постане й почне діяти центральний український уряд. Тоді нам, еміґрантам, треба буде включитися в ту роботу, яка на Батьківщині розгортатиметься. Однак обставини можуь так скластися, що в першій хвилі після зміни режиму український народ не матиме можливости покликати до життя центральний уряд та випрацювати єдиний плян державної дії. В передбаченні такої можливости, ми повинні не прогайнувати часу тут, у вільних умовах життя, і розробити відповідний плян, чим може віддамо велику послугу тим, що перебувають тепер у підневільних умовах ворожої окупації.

3. Пропаґанда наших національно - державних постулятів перед Світом і нав'язання зносин з усіма тими чужинецькими силами, які можуть тепер чи в майбутньому підтримати наші змагання.

4. По можливості, утримання нашої військовости в такому стані, щоб на випадок нового збройного конфлікту реґулярні українські формації могли б під українським державним прапором взяти участь в збройних змаганнях.

УНДС буде прагнути до того, щоб при виконуванні цих завдань, зобов'язуючими були такі засади:

1. Всеукраїнська соборність дій. Мусимо не тільки стояти за влучення до української держави всієї історично - природньої української території, але й за єдину дію в процесі визвольних змагань. Тому УНДС буде безоглядно поборювати всякі можливі сепаратні виступи представників окремих українських земель або катеґорій еміґрації.

2. Всі політичні посунення загально - державного значення, повинні бути підпорядковані єдиному державному центрові і виконуватися тільки через нього. Не може бути партійної дипломатії, партійного війська чи партійної революції. Тому Національна Рада мусить подбати про те, щоб усі такі справи, як співпраця з чужинцями, військові вишколи, ставлення до подій на Батьківщині, — негайно були охоплені працею відповідних міністерств і комісії Національної Ради.

3. В усіх посуненнях української визвольної політики треба дотримуватися засад народоправства, соціяльно-економічної справедливости та національної, расової і релігійної толеранції. Усі здобутки Української Революції, що їх органічно сприймав український народ, повинні бути не тільки затримані, але розвинені й поглиблені. Український визвольний рух ні в якому разі не може носити реакційного характеру.

4. Активне наставлення у виконуванні нашої роботи, а не пасивне вичікування подій. УНДС стоїть за чинне використання можливостей у всіх ділянках визвольної боротьби, отже насамперед головних з них: пропаґандивно - дипломатичної, реґулярно - військової, революційної.

Вважаємо, що робота в цих ділянках не повинна колідувати між собою, а навпаки гармонізувати, взаємно себе доповнювати. Щож до цілости нашої тактики у визвольній боротьбі, треба завжди мати на увазі той факт, що український народ поніс за останні 30 літ колосальні фізичні втрати. А тому на майбутнє треба прикласти усіх зусиль, щоб ми могли досягти максимуму наших національно - державних постулятів при можливо мінімальних втратах серед нашого народу

До відома Дирекцій Українських Гімназій в американській зоні

Відділ Культури й Освіти цим доводить до відома Дирекцій Українських гімназій в американській зоні, що всі гімназії з малою кількістю учнів (40—75 учнів) і з неповною кількістю кляс ліквідуються, а їх I—IV кляси перейменовуються на другий ступінь народньої школи. Решта кляс (V—VIII) прилучаються до найближчих по тілу й територіяльно гімназій із правом прилюдности, наданим від Міністерства Освіти Баварії. Цих останніх гімназій є 8 (вісім): 1. в Авґсбурзі, 2. в Мюнхені (Фрайман), 3. в Новім Ульмі, 4. в Міттенвальді, 5. в Берхтесґадені, 6. в Реґенсбурзі, 7. в Байройті і 8. в Ашаффенбурзі. Це значить, учні ліквідованих гімназій переходять або з батьками до відповідного табору, або до інтернату відповідної гімназії.

Виїмково, з огляду на відповідну кількість учнів на шкільний рік 1948/49, залишаються ще такі українські гімназії: 1. в Діллінґені, 2. в Ляндсгуті, 3. в Майнцкастелі, 4. в Ельванґені, 5. Шляйсгаймі.

Всі інші гімназії до І-го вересня ц. р. мають відповідно реорганізуватись у народні школи II ступня із залишенням нормального пляну навчання реальної гімназії, виробленого Відділом Культури й Освіти. Всі кваліфіковані вчителі через Відділ Культури й Освіти мають право вступити на місце учителів некваліфікованих, що ще є тих гімназіях, які залишаються і працюють далі.

Про свою реорганізацію до І-го вересня ц. р. повідомляють Відділ Культури й Освіти.

1-1 b Відділ Культури й Освіти ЦПУЕ

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. 400.—*DM*, $^{1}/_{2}$ стор. 200.—*DM*, $^{1}/_{4}$ стор, 100.—*DM*, $^{1}/_{8}$ стор. 50.—*DM* $^{1}/_{16}$ стор. 30.—*DM*, $^{1}/_{32}$ стор. 15.—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне: 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

Читачам у Великобрітанії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі", Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя".

Умови передплати:
на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дописксю пренумерата „Неділі" з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 46, Seymour St. — London, W 1.

ЗВЕРНЕННЯ НТШ

Наукове Товариство ім. Шевченка в Мюнхені звертається до тих українських громадян, що мають повні або частинні комплекти українських часописів, які виходять або виходили на терені Німеччини, а через виїзд або інші причини хочуть їх позбутися, - з проханням дати їх до диспозиції Науковому Товариству для наукових цілей. Посилку просимо спрямувати на адресу: Публіцистичний Інститут НШТ, Мюнхен 13, Гесс-Штрассе 132а/II пов.

1-1 b Наукове Тов. ім. Шевченка

Лінотипний складач шукає праці

Чайківський Осип, Aschaffenburg, a. M. La Garde-Kaserne. 2-2

РОЗШУКУЮТЬ

Анну Федаш з села Беньова пов. Турка (в 1944 р. працювала в Судетах) шукає сестра Марі. Хто знав би про неї — прошу писати на адресу: Ашаффенбурґ, „Боїс-Брюле", Бл. I/111 Марія Федаш. 1-2 z

Буряк Евстахій шукає своїх родичів та знайомих, Буряка Григорія, Трофименка Миколу; прошу звертатися на адр: Mr. Buriak, Mrs. Bedford, 9, Oakroyd Villas, Manningham Bradford Great Britain 1-1 z

Сірий Олекса шукає брата Івана Григоровича. DP-Camp „Weserflug", 23 Delmenhorst/Old. 1-2 z

Українська Економічна Висока Школа в Мюнхені подає до відома, що зимовий семестер починається дня 1 вересня 1948 Семестральна оплата виносить 100 *DM*

Канцелярія УЕВШ 1-1

ЗАТВЕРДЖЕНЕ ВЛАДОЮ
Бюро правної помочі для чужинців в Ерлянґені, Шіллєр-штр. 17

Юридична поміч в справах судових і адміністративних

1) Адоптація (усиновлення дітей);
2) Встановлення походження дитини (тобто встановлення особи батька); юридичне оформлення опіки над неповнолітніми; юридичне оформлення законного стягнення аліментів для матеріяльного забезпечення дітей—як шлюбних, так і нешлюбних.
3) Реконструкція (відновлення) знищених або загублених документів: метрик, актів, особистих паперів та інш.
4) Полагодження формальностей, зв'язаних з внесками та поданнями в шлюбних справах.
5) Визнання осіб, що безслідно згинули, мертвими і встановлення дати їх смерти.
6) Спростовання актів цивільного стану (поправки законним шляхом різних помилок в метриках та інших документах).
7) Оформлення інвалідських рент тим особам, котрі в наслідок військових дій або на праці пошкодили своє здоров'я і мають право на діставання ренти.
8) Подання, скарги, апеляції та різна кореспонденція чужими мовами: англійською, німецькою, французькою та інш.
9) Подання, правних порад та (в рамах компетенції) заступництво та інтервенції перед відповідними чинниками.

Заінтересовані клієнти, що мешкають поза Ерлянґеном та не мають часу або змоги прибути особисто, можуть отримати відповідні правні поради поштою. Для цього вони пишуть листовне вияснення своєї справи на письмі та додаючи до свого листа поштовим переказом 3 (три) німецькі марки для оплати кореспонденції і порто пересилають все на таку адресу

Rechtsberatungsbüro für Ausländer
Erlangen, Schillerstraße 17 1-2 b

Іспити для медичних працівників ДП

Інформаційний відділ Головної квартири ПКІРО надіслав для опублікування таке повідомлення з 10 серпня:

Медичний іспитовий комітет ІРО, що склав у червні свій перший список лікарів та медичного допоміжного персоналу ДП, пропонує всім кандидатам, які досі ще не зголосилися, негайно подати свої заяви. До іспиту в комітеті можуть зголошуватися тільки такі категорії відповідно кваліфікованих осіб або лікарів ДП, незалежно від того, чи мешкають вони в таборах, чи поза ними: лікарі, лябораторні фахівці, лябораторні фахові допоміжні працівники, асистенти й технічні рентґенологи, аптекарі, фармацевтичні помічники, фізіотерапевти, дипльомовані дієтичні сестри та санітарні техніки. Кандидати не повинні зголошуватись особисто, а тільки мають зголосити своє прізвище, фах і місце мешкання на адресу: Special Qualifications (Medical) Screening Board, Dept. of Health, PCIRO US Zone HQ, Bad Kissingen, Manteuffel-Kaserne.

Всі кандидати повинні подати ці відомості не пізніше 22 серпня ц. р. Їм буде листовно повідомлено, де і коли відбудеться найближче засідання комітету.

Жертвенні громадяни

Лідер української групи в мішаному таборі в Бохольті (Вестфалія), надіслав до Редакції „Неділі" 130 НМ. що їх зібрали 18 українців з того табору на потреби Української Національної Ради.

Відзначаючи цей патріотичний жест жертводавців, повідомляємо їх, що переслану нам суму ми передали покликаним чинникам.

20 серпня виплатять по двадцять марок

За повідомленням з Франкфурту, військові ґубернатори трьох західніх зон вирішили у понеділок 16-го серпня, що решту 20 німецьких марок на душу, (які не були видані при обміні грошей під час валютної реформи) виплатять у п'ятницю 20 серпня. Одночасно військові ґубернатори розглядали можливість звільнення заблькованих 5% т. зв. заморожених конт (фестконто). Зваживши обставини, що через виплату решти поголівної квоти збільшиться обіг грошей, три ґубернатори взяли постанову, що справа звільнення дальших 5% вимагає ще докладного розгляненння і з'ясування.

Ще про безплатні подорожі ДП

До нашої редакції надійшла низка запитів, які свідчать, що для багатьох лишилося не цілком зрозумілим опубліковане в пресі повідомлення про „вільні картки" для проїзду ДП залізницями. В зв'язку з цим подаємо в перекладі дослівний текст офіційного повідомлення в цій справі Головної квартири ІРО:

„Повідомлення відділу руху переміщених осіб".

Переговори між згаданим відділом та відділами цивільних справ і транспорту ЮКОМ про службові подорожі переміщених осіб на території американської зони Німеччини привели до вирішення про видачу Головною квартирою подорожніх посвідок. Після подання такої посвідки відповідною РТО (станційний транспортовий офіцер) видаватиме проїзну картку (квиток). Органи ПКІРО, згідно з наказом управи, повинні видавати подорожні картки переміщеним особам, що мусять їхати залізницею в службових справах ПКІРО і прилеглих до неї установ, або в справі переселення відповідних осіб в порядку репатріяційної або еміґраційної програми. Згідно з цим пляном, всім особам, що мають статус ДП і живуть в межах американської зони, надається право вільного проїзду, незалежно від того, чи мешкають вони в таборі, чи поза ним. Цей плян є першим кроком до здійснення постанов, які надають переміщеним особам привілей вільної їзди німецькими залізницями під умовою, що такі подорожі відбуватимуться в інтересах окупаційної влади.

ТІКАЮТЬ З СОВЄТСЬКОЇ ЗОНИ ДО ШВЕЦІЇ

СТОКГОЛЬМ (АП). Шведська прибережна варта зареєструвала за два останні місяці понад 100 випадків нелеґального прибуття до Швеції втікачів з Німеччини. Втікачі належать до різних національностей, але переважають поміж них жиди. За повідомленням газети «Афтонблядет», частина з них втекла з Німеччини, щоб уникнути примусової праці в совєтських гірничих підприємствах, проте більшість імовірно спокусили кращі умови праці в Швеції.

Місто Кельн в Німеччині святкувало 15 і 16-го серпня 700-ліття свого славного собору. Велетенські маси німецьких католиків зібралися навколо катедри під час понтифікальної служби Божої та процесій під проводом папського легата кардинала Клеменса Мікара, і кардинала німецького архиєпископа Фрінгса. В урочистих зборах для вшанування 700-ліття закладки кельнської катедри, яку бачимо на світлині, взяли участь 100 000 народу. Разом з кардиналом Мікара, що склав візиту вестфальському німецькому урядові прибув до Кельну братанич Папи князь Пачеллі.

КОМІНФОРМ І ЧЕРВОНІ ГЕНЕРАЛИ

НАРАДЖУВАЛИСЯ В СПРАВІ УПА

Братіславський кореспондент американської „Свободи" повідомляє: З поінформованих джерел тут заявляють, що одним з головних предметів нарад Комінформу, які відбулися в днях 25—28. червня, була між іншими, справа Української Повстанської Армії та постійний зріст її авторитету головно серед поневолених Советами народів східної і південно-східної Европи. У зв'язку з цим підкреслюється теж факт, що в нарадах, крім нового господаря Чехословаччини, совєтського амбасадора в Празі, Сіліна, його заступників Новікова і Боброва та ген. Кутаїсова, брали участь високі офіцери совєтської, польської, чехословацької і румунської армій

Американський генерал на українській виставці в Штуттгарті.

Чи СССР почне війну?

Американський політик про український визвольний рух

Таке питання ставить **Самнер Велс** в газеті «Нью Йорк Геральд Трібюн». Твердячи, що совєтська диктатура навмисно викликала берлінську кризу, газета зауважує: «Проте це не повинно означати, що Совєти хочуть війни»... Може Політбюро, під впливом поступливої політики Франції і деякої схильності американців до «миру за всяку ціну», вважає, що зможе змусити західні держави до таких визнань, які без війни дадуть йому контролю спочатку над Німеччиною, а потім і над всією Европою. **Сам совєтський уряд мало вірить своїм твердженням про свою непереможність.** Хоч Росія має кількісну перевагу в збройних силах, проте поступається Сполученим Штатам і в повітрі, і на морі, і в потужності сільського господарства та промисловості... Побоювання того, що Москва зможе накинути людству нову війну, виходить з погляду, що совєтський комунізм не буде спроможним розширитися, коли програма европейської відбудови успішно завершиться, або що суперництво всередині Політбюра послаблює дисципліну комуністичної партії. **Щіліна, що залягла між Молотовим і Ждановим,** стала ще ширшою після виключення Тіто з Комінформу. **Явна ворожість до московського режиму виявлялась досі лише на Україні.** Проте нема жодного сумніву, що змучений війною російський народ тільки тоді міг би підтримати агресивний імперіялізм своїх провідників, коли б Сталін переконав його, ніби його закликають до зброї, щоб запобігти інвазії. Авторитет Совєтського Союзу в західній політиці знижується... Міт совєтської непогрішности, в який так довго вірила Европа, розвіяно... Сполучені Штати в разі війни мали б спиратися майже виключно на власні сили. Західньо-европейський бльок є покищо лише порожнім звуком. Протилежно до Норвегії і Данії Швеція досі лишається в стані ізоляції, який вона називає невтралітетом. Сили Італії і Голляндії незначні. Важання Франції опиратися інвазії дуже захитано. В рішучості щодо цього Англії сумніватися не можна, але вона не має потрібних для опору військових сил і допоміжних засобів... Сполучені Штати як і раніш лишаються найдужчою світовою потугою і країною, яка може найкраще витримати тривалі напруження воєнного часу... Дуже ймовірно, що, нібито розпалюючи загрозу війни, Кремль сподівається змусити Сполучені Штати до переговорів, в наслідок яких Росія могла б здобути знаряддя контролі над Німеччиною. «Як з 1945 р. — пише автор статті, — я засуджував політику нашого уряду в Німеччині, так тепер я вірю, що Маршал своєю берлінською політикою зробив країні нову надзвичайну послугу... Цілком свідомо він дав зрозуміти непохитність нашого наміру утримати свої законні права. Він став на перешкоді провокаційній акції і не вдався до офіційних небезпечних заяв. Він дав зрозуміти, що в разі невдачі переговорів загрозливі для миру питання будуть подані на розгляд Об'єднаних Націй... Стратегія Кремля зазнає поразки, якщо американський нарід рішуче підтримає національну політику, яка без вагань даватиме відсіч дальшій експансії. Єдина Америка є найкращим забезпеченням проти нової війни.

Зі Львова вивезено українців

Як повідомляє **«Пезнт Інтернейшнл Едженсі», у Львові лишилося 30 000 поляків. Українців вивезено. Росіяни знищили низку історичних будов, що підкреслювали польський характер міста, а останнім часом почали розбирати багато будинків, вивозячи з них меблі і устаткування. На схід від Сяну прокладено смугу 25 км. завширшки, очищену від мешканців, будівель і лісів. Цей терен заміновано й загороджено колючим дротом. Там проходять самі патрулі прикордонної варти НКВД.**

Росіяне перебрали польську святиню у Львові

Росіяне привозять своїх священиків й утворюють нові парафії в Галичині. Недавно перебрали вони польську латинську церкву св. Миколая й замінили на свою. З числа кілька десятків польських костелів у Львові тільки 4 зосталися в римо-католицьких руках. Крім цих чотирьох святинь жадної католицької церкви, української чи вірменської у Львові тепер нема. Ті уніяти, що не перейшли на православіє, вчащають, так як можна було сподіватися, до латинських польських костелів.

Як живуть совєтські дипломати в США

Совєтські дипломати не нехтують тимчасовими втіхами. Найбільший рахунок за двох осіб, що був в одному нью-йоркському нічному льокалі, оплатив відомий совєтський журналіст. Дипломати й урядовці різних совєтських місій, здається, мають необмежені кошти, щоб купувати найдорожчі речі, починаючи від люксусових нилонних панчіх і кінчаючи автами і спеціяльними каросеріями. Совєтський Союз є тепер найбільшим закордонним власником нерухомого майна. Для 1200 службовців своїх установ він купив розкішну садибу на Льонг Іслєнд і в аристократичному горішньому Манатені. Совєтська торговельна місія купила за півтора мільйона долярів легендарний палац Моргана з 48 залями, справжніми меблями Люї XV, парком і власним пляжем. Вона ж орендувала палац одного з нафтових магнатів з 50 кімнатами, 35 ваннами, електричними органами тощо. Ремонт палацу коштував 40 000 долярів. Громико має в своєму помешканні в Пляца — Готель в Нью-Йорку трьох кухарів, а неділями виїжджає до люксусової вілли. Діти персоналу амбасади їздять до спеціяльної школи лімузинами з шоферами в лівреях. Разом з тим приватне життя тих людей прохолить далеко від капіталістичного світу. Росіяни приходять купувати щось тільки групами і не вдаються до жодних розмов, твердячи бездоганною англійською мовою, що вони не знають цієї мови. («Райн-Некар Цайтунг»).

СОВЄТСЬКА АРМІЯ СТОЇТЬ ГОТОВА

Московська «Правда» повідомила 15-го серпня, що совєтські збройні сили тримаються в стані бойової готовости в зв'язку з міжнародним становищем і «експансивною політикою американського імперіялізму».

«Совєтське населення» — пише «Правда» в передовій — «дивиться уважно на інтриги паліїв нової війни. Ці інтриги трапляються на суші і на морі».

Птахів у всьому світі є (згідно з обчисленнями одного французького природознавця) біля 75 мільярдів, тобто в 38 раз більше ніж людей. Канарка, наприклад, може жити 25, крук і папуга до 100, струсь 40 років, стільки ж і зозуля, пугач 72 роки.

Таємні переговори в Кремлі

НЕ ДАЮТЬ ДОСІ НІЯКИХ НАСЛІДКІВ

Таємні розмови в Кремлі між представниками західних великодержав і совєтським міністром Молотовим відбуваються далі. На тригодинній конференції **в четвер 12-го серпня** західні дипломати мали відкинути совєтські пропозиції передані Молотовим в понеділок 9-го серпня. Того-ж дня амбасадори мали зробити СССР **власні контрпропозиції,** котрих Москва не схвалила. Як повідомляють закордонні кореспонденти, становище Молотова і далі залишається незмінно твердим. Навколо московських розмов, в яких з російського боку крім Молотова бере також участь **спец від німецьких справ Смірнов** кружляє багато чуток і різних версій, проте західні дипломати повертаючись з зустрічи в Кремлі, відмовляються давати точніші інформації крім стереотипного речення: «Ми розмовляли з Молотовим. Це все».

В неділю 15 серпня амбасадори Вальтер Бедель Сміс, Френк Робертс та Ів Шатеньо нараджувалися над програмою дальших конференцій з Молотовим. У понеділок 16-го серпня о год 18-тій московського часу, мало відбутися **на чергову зустріч з Молотовим, що була найкоротшою з усіх дотеперішніх.** Після конференції три дипломати мали нову нараду в британській амбасаді. Поведілкова п'ята конференція в Кремлі мала бути, як повідомляє кореспондент Ройтера однією з важливіших від часу тривання розмов. Сподіваються, що остаточне рішення станеться, можливо, вкінці цього тижня. Окремий висланник Бевіна Френк Робертс має до кінця місяця повернутися до Лондону. Між західними дипломатами в Москві має панувати оптимізм.

Переселенці до тих країн пішли на початку до таких робіт як шахтарство, рільництво, булова залізниць, колонізація країни, текстильна промисловість, шпитальна служба і домашня обслуга. Імґрація через установи індивідуальної еміґрації за допомогою благодійних організацій, що співпрацювали з ПК ІРО висловилася цифрою 11 544 переселенців до США і 1613 осіб до Палестини.

1. серпня 1948 року в таборах ДП американської зони жило ще 289 224 особи ДП, тоді як 1 серпня минулого року їх було 330 994. Як виходить, число мешканців зменшилося на 41 770 осіб. Релятивно високе число народжень, нові прилюви до таборів і факт, що багато переселених і репатрійованих осіб жили поза таборами виявляють велику різницю між числом осіб, що фактично виїхали, і різницею, щодо стану мешканців у таборах.

Головна Квартира ІРО підкреслює, що в новому фіскальному році передбачається далеко більший імігpаційний рух. Крім перспектив створення американським законом, про яку в рахубу також: велика еміграція до Палестини, якщо там запанує мир, а також пошерена акція виїздів до Венесуелі, Канади і Австралії.

Стримаємо висилку „Неділі"

Всім тим Передплатникам і Кольпортерам, що до 25 серпня не вирівняють свого заборження, або до 1. вересня не вишлють передплати на вересень.

Читайте, передплачуйте і купуйте українську національну пресу!

Світова преса широко коментує **недільну промову американського військового міністра Кенета Роєла** в місті Бар в стейті Вірджинія, який сказав, що **американці залишаться в Берліні і під ніяким оглядом не здадуть своїх позицій** в теперішніх дипломатичних московських розмовах. «Ми нікого не провокуємо», сказав Роєл, «і не хочемо провокувати в майбутньому, але бажаємо міцно затримати на наших позиціях». Роєл заповів злагіднення денацифікаційного курсу в Німеччині в інтересах відбудови і демократії.

Ще 289 224 особи в таборах американської зони

Виданий в кінці липня звіт Головної Квартири ІРО повідомив, що протягом першого року діяльности ПК ІРО допомогло в репатріяції і еміграції 88 283 особам ДП з американської зони. Звіт стосується періоду, що почався 1 липня 1947 року, коли ПК ІРО перебрало опіку над ДП від УНРРА. До країн походження повернулися добровільно 16 008 ДП. На чолі репатріянтів йдуть поляки — 10 042. Друга група — не громадяни США, що їх війна захопила в Німеччині — 1923 особи; на третьому місці югославські громадяни — 1541 особа.

72 275 ДП знайшли нову батьківщину в европейських і заокеанських країнах поселення. Найбільше скитальців прийняла Англія, куди виїхало 12 075 осіб, головно селян, шахтарів і домашніх службовців. Далі йде Бельгія — 11 754 переселенців і Канада, до якої виїхало 10 217 ДП. З інших країн, що запропонували скитальцям нове місце оселення, були:

Франція 4 070
Австралія 3 776
Голляндія 3 213
Венесуеля 2 424

«Колиски» для дорослих, котрі страждають на безсоння, почали виробляти в США. Такий прилад, що виконує повільні рухи колиски, коштує біля 600 долярів і вилікував від безсонниці тих хворих, яким не допомагав жадний інший засіб. Цей прилад має здатність посилювати кровобіг, через що в декотрих шпиталях його вживають м. ін., щоб приспішувати зрощення зламаних костей.

МАНЕВРИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ

НЕАПОЛЬ (ЮП). Американський літаконосець «Керсадж» та інші американські воєнні кораблі, між ними три крейсери й кілька винищувачів, покинули неапольську бухту й інші італійські порти, щоб взяти участь в загальних фльотських маневрах в Середземному морі.

Що ви тут робите?
За несплату 70 марок мене виселили з кімнати...

ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА БУДУВАТИМЕ ФАБРИКИ В ПАКИСТАНІ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Чехо-Словаччина запропонувала збудувати в Пакистані фабрики легкої промисловости і надіслати до нього технічний персонал для вишколу тубільних робітників. Після закінчення вишколу фабрики мають бути передані Пакистанському урядові. Пакистан нібито охоче прийняв чехо-словацьку пропозицію.

19 000 ДП вже в Канаді

ЕДМОНТОН (АП). За словами міністра іміграції Мекінона, Канада на кінець цього року матиме 130 000 нових поселенців. Із 30 000 переміщених осіб, допущених до переселення до домінію, вже прибули до Канади 19 000.

АРАБИ НАСТУПАЮТЬ НА ЄРУСАЛИМ

ТЕЛЬ-АВІВ (АП). Згідно з повідомленням ізраельського уряду, арабський леґіон, озброєний кулеметами і гранатометами, 15 серпня перейшов в генеральний наступ на всьому єрусалимському фронті. Бій тривав 16 серпня.

Маркс і Ленін могли також бути ДП...

Як повідомляє американська газета «Старс енд Страйпс» з Женеви, британський делегат в господарській і суспільній раді Об'єднаних Націй заявив 12 серпня на засіданні суспільного комітету, що діялося б в Англії, коли б вона відмовила була «права азилю» двом славним ДП — панам Карлу Марксу та Володимирові Леніну.

Свого арґументу пан Філіпс, делегат Англії, вжив, виступаючи проти совєтських делегатів, які домагалися стримати переселення европейських ДП до інших країн і репатріювати їх на родину. «Було б дуже цікаво знати, — сказав містер Філіпс, — що б сталося, якби британська влада була примусово відтранспортувала Маркса і Леніна на родину, тоді як вони шукали захисту і азилю у Великій Британії.

Ціна 20 пфенигів — Preis 20 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. — АШАФФЕНБУРҐ, 29 СЕРПНЯ 1948 — Nr. 138

Носек про УПА

на пресовій конференції в Празі

З Праги повідомляють:

Чеський міністр внутрішніх справ, комуніст Носек, скликав пресову конференцію у зв'язку з бойовою акцією УПА на Словаччині. Він заявив, що УПА хоче наставити словацьке громадянство проти ЧСР і нав'язала тісну співпрацю з терористичними словацькими оранізаціями.

Метою дій УПА, — сказав Носек, — є перешкодити відбудові країни.

В дальших своїх поясненнях Носек намагався «довести» ніби «УПА діє з наказу з-закордоону». Він додав, що незабаром у Кошицях почнеться процес проти полоненого командира УПА, Бурлаки, де нібито, «будуть доведені зв'язки УПА з закордонними силами».

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ В КАНАДІ

Під час виборів до парляменту провінції Саскачеван, у Канаді, українці здобули посольські мандати в двох виборчих округах: А. Кузяк в окрузі Канора, як кандидат партії суспільного кредиту, і В. Корчинський, в окрузі Редбері, від ліберальної партії. Обидва дотеперішні посли з партії суспільного кредиту (ССФ) Данилишин і Лазорко, не одержали потрібної кількости голосів.

В усіх виборчих округах кандидували 12 українців.

ЯН МАСАРІК НАМІРЯВСЯ ВТЕКТИ

НЬЮ - ЙОРК, (ЮП). За словами особистого лікаря Яна Масаріка д-ра Оскара Клінґера, неможливо припустити, щоб Масарік добровільно заподіяв собі смерть. Він мав намір у день своєї смерти разом з Клінґером утекти літаком до Англії. Як свідчить далі Клінґер, Масарік перед трьома днями до своєї смерти відіслав з Чехо - Словаччини за кордон одну близьку йому американку, з якою він мав намір одружитися, і при тому обіцяв їй незабаром зустрітися з нею в Лондоні. Клінґер висловлює таке припущення, про т. зв. самогубство цього чехо - словацького державного діяча. Таємна поліція, дізнавшися про намір Масаріка втекти, прийшла арештувати його. Масарік, боронячися, почав стріляти в поліцистів. Правдоподібно, він витратив при цьому всі патрони в своєму револьвері і не мав вже кулі для себе самого. Ніколи не буде з'ясовано, чи сам він кинувся після того з вікна, чи його викинули туди поліцисти, переконавшися, що він не піде з ними добровільно. Заяву Клінґера опубліковано в статті, вміщеній в «Сатерді Івнінґ Пост».

«ГРЕЦІЮ ВРЯТОВАНО ДЛЯ ЗАХІДНЬОГО СВІТУ»

АТЕНИ, (ЮП). На думку грецьких та американських військових кіл, маленький клаптик території, що ще залишився у війська Маркоса вздовж албанського кордону, незабаром буде очищений від повстанців. За повідомленням грецької інформаційної служби, Маркос, перебуваючи на території Албанії, готує перегрупування своїх сил, щоб створити на схід від Ґраммосу нову «вільну Грецію». «Нью - Йорк Геральд Трібюн» розцінює раптову зміну на краще воєнного становища в Греції, як успіх американської зовнішньої політики. «Грецію врятовано для західнього світу і совєтську контролю всього східнього узбережжя Середземного моря відкинуто. Американський генерал Ван - Фліт з 300 своїми офіцерами можуть великою мірою приписати собі вихід грецької армії з її летаргічного стану з пораженськими настроями».

ФРАНЦІЯ ЗМАГАЄ ДО ПАНЕВРОПИ

ПАРИЖ (ЮП). Французький кабінет висловив свою повну підтримку домагань скликати конференцію з метою створення загальноевропейського парляменту. На засіданні кабінету під головуванням президента республіки Оріоля уряд обговорював меморандум, що його подав міжнародній комітет координації прагнень створення об'єднаної Европи. У виданому після цього засідання комунікаті французький уряд висловив свою готовість дати комітетові «діяльну підтримку» і вжити всіх потрібних заходів до досягнення поставленої мети.

ПРОГРАМА ПРАЦІ

НАШОГО УРЯДУ НА ЕМІҐРАЦІЇ

Від виконного органу Української Національної Ради

Українська Національна Рада, створена в липні 1948 р. як представництво волі українського народу, доручила ведення національно-політичних справ Виконному Органові, що за свою діяльність відповідає перед Національною Радою. Минулася доба розбиття, незгоди і внутрішньої боротьби, що нищила сили нашого народу. Як і інші культурні народи ми маємо єдиний політичний центр, одну волю і дію.

Згідно з постановами Національної Ради Виконний Орган намітив такі головні завдання своєї роботи: зміцнити зв'язок з нашим народом на Україні; правильною інформацією та організацією народніх сил піддержувати в народі віру в визволення; підсилити внутрішню організацію і єдність між українцями для успішної боротьби за волю України; вести постійну інформацію в світі про Україну та про визвольний рух нашого народу; бути в тісному зв'язку з народами, що перебувають під комуністичною диктатурою, для спільної визвольної акції;

Виконний Орган і Національна Рада можуть тільки тоді належно здійснити свої завдання, коли будуть спиратися на організоване українське громадянство. Хоч розсіяні в різних чужих землях, українці мають зостатися політичною еміґрацією, вірною нашій національній ідеї. Виконний Орган буде працювати спільно і в згоді з діючими в різних країнах українськими громадськими організаціями.

Щоб наша еміґрація могла належно сповнити свій обов'язок перед народом, вона має бути насамперед морально здоровою. Демократичний правопорядок і пошана до людської гідности мусять бути забезпечені між нами, куди б нас доля не закинула. Виконний Орган працюватиме разом з нашими церквами, щоб утримати між нами внутрішній мир і єдність, бо тільки таким способом можемо успішно зібрати свої національні сили для боротьби за державну незалежність.

Кожний з нас, перебуваючи за межами Рідного Краю, повинен пам'ятати, що по нашій поведінці чужинці складуть відповідну думку про український народ. Тому стараймося достойним способом життя і пильною працею здобути прихильність чужого світу до нашого народу і до української визвольної справи.

Розуміючи всю велику вагу духової культури для нашої національної справи, Виконний Орган буде всяким способом піддержувати її розвиток. Одно з наших основних завдань - забезпечити існування і розвиток українських наукових установ і нашого шкільництва за кордоном. В цей час, коли окупаційна влада на українських землях нищить наш народ не тільки фізично, але й духово, наш обов'язок на чужині зробити все можливе, щоб українські провідні сили невпинно поповнювались притоком свіжих належно підготованих кадрів з нашої молоді, щоб здібніші з нашої молоді мали змогу студіювати в своїх і чужих високих школах особливо для здобуття знання, потрібного для нашого національно-державного будівництва.

Для поширення і зміцнення нашої національної єдности Виконний Орган закликає всіх українців на чужині до організованости, до взаємної підтримки й толеранції. Ми знаємо, що вороги нашої національної єдности вже почали свою підривну, розкладову працю проти Національної Ради та її Виконного Органу. Тому кожний український осередок на чужині повинен жити як одна об'єднана громада, що має передусім сама, за допомогою своїх активніших та свідоміших представників, забезпечити внутрішній порядок, національну дисципліну і боротися з усякими деструктивними проявами серед своїх членів. Тільки так ми можемо зібрати і розвинути наші національні сили, зміцнити моральну основу нашої діяльности і дати належну відсіч усяким ворожим спробам розбити нашу національну єдність.

Українці на чужині! Настала нова велика пора нашої боротьби за волю народу. Нехай забудуться дрібні групові або особисті справи, що вас досі розділяли: гляньмо вперед, йдімо до великих ідеалів, що нас повинні об'єднати і створити з нашої нації непереможну силу, яка відіб'є підступні замахи ворога-гнобителя.

Виконний Орган кличе всіх українців на чужині, незалежно від території з якої вони походять, до активної праці для нашої визвольної справи. Тільки спільними силами дійдемо до здійснення нашої найвищої мети: відновлення незалежної соборної української держави.

Серпень, 1948 року.

БУНТ ПРОТИ ТІТО

Двох юґославських генералів убито на румунському кордоні

Так виглядав Тіто за днів Сталінської ласки.

Згідно з офіційним юґославським комунікатом, вночі проти 12 серпня на юґославсько - румунському кордоні при спробі чотирьох високих юґославських офіцерів втекти до Румунії, юґославська прикордонна варта застрілила колишнього шефа юґославського генерального штабу генерала Йовановіча і ще одного генерала. Третього з них — генерал - майора Петрічевіча — заарештовано, тим часом як четвертому — не з'ясованому ще полковникові — вдалося втекти. Для здійснення свого наміру втікачі удали з себе мисливців. За даними органу юґославської комуністичної партії «Борба», втікачі у відповідь на сиґнальний постріл варти почали стріляти в неї, викликавши тим її вогонь.

В румунському урядовому комунікаті цей випадок названо «вбивством з-за рогу» людей, одиноким злочином яких було то, що вони лишились вірними вченню Маркса й Леніна і не схвалювали політичної лінії Тіто, що підпав під вплив буржуазних кіл народнього фронту. В колах закордонних дипломатів висловлюють припущення, що Йовановіч намагався втекти до Росії, щоб там з совєтською допомоою створити антитітовський юґославський уряд. Підкреслюють також той факт, що Йовановіч дістав спеціяльний військовий вишкіл в Росії. Як пояснюють юґославські еміґранти в Лондоні, убитий генерал мав бути командувачем «вільної юґославської армії» і намірявся, об'єднавшися з колишнім юґославським послом в Букарешті Ґолубовічем і іншими прихильниками сталінської лінії в юґославській комуністичній партії, підготувати в Букарешті створення нового юґославського уряду. (ЮП, АП)

Окремий кореспондент «Нью Йорк Геральд Трібюн» Гомер Біґарт подає в оріґінальному репортажі ще такі подробиці: спроба генерала Йовановіча утекти до Румунії доказує про існування **державної зради в штабі Тіто.** Як виходить з новішого повідомлення юґославського міністерства внутрішніх справ, тією третьої особою, якій вдалося перейти до Румунії **є полковник Владо Дапчевіч.** Четвертого учасника того драматичного переходу зідентифікували як генерального директора державної фарми Светоліча Араб'яка, якого теж застрілила прикордонна варта. Як устійнило слідство, генерали Йовановіч, Петричевіч і полковник Дапчевіч прибули на фарму ніби на полювання вепрів. Йовановіч, відомий партизанський ватажок, з походження монтеґринець, що вже в передвоєнній юґославській армії мав високий ранґ сотника в генеральному штабі. Від перших днів юґославського підпольного руху боровся на боці Тіто. Генерал Петричевіч був першим політичним комісаром третьої юґославської армії.

ТЯЖКЕ СТАНОВИЩЕ АРАБСЬКИХ ВТІКАЧІВ

Тяжке становище 330 000 арабських втікачів з Палестини, повернення яких вимагають араби і заперечують жиди, привертає до себе увагу світової преси. «Більшості цих втікачів, — пише «Нью - Йорк Таймс», — яким бракує харчів, а здебільшого води, загрожує смерть від голоду і пошестей, що можуть стати загрозою для всього Середнього Сходу. Немає жодного сумніву, що Об'єднані Нації, схваливши поділити Палестину, побинні перебрати на себе й відповідальність за наслідки цього рішення». (Франкфуртер Рундшав).

Повітряна «атака» на Лондон

Важливі наради шефів американських генеральних штабів

За повідомленням брітанського міністерства авіяції тепер відбуваються далеколітні маневри з участю всієї повітряної фльоти брітанської метрополії, а також летунських з'єднань, що перебувають в Німеччині. В маневрах беруть також участь і ескадрилі американських бомбовиків, що є у Великобрітанії. Разом у Веикобрітанії перебувають тепер 750 американських військових літаків. Одночасно французьке радіо повідомило, що з Франкфурту до Тріполі вилетіла ескадрилья американських ловецьких літаків, що візьмуть там участь в повітряних маневрах. (ЮП).

Як повідомляє політичний редактор гамбурзької газети «Ді Вельт», спільні брітансько-американські повітяні маневри над Англією, спільні американсько-брітанські сухопутні маневри в Баварії і несподіване скликання нової конференції американських шефів штабу в Нью Порт є виразом послідовного здійснення атлантійської унії.

Перші спільні брітансько-американські летуські вправи великого стилю почнуться 3. вересня, в роковини брітанського оголошення війни Гітлерові над просторами цілої Англії. Згідно з повідомленням брітанського міністерства авіяції, всі ескадри англійської авіяції материка та з'єднання Роєл Ер Форс з Німеччини разом з ескадрами американських бомбовозів, стаціонованими на летовищах Великої Брітанії, візьмуть участь в імпозантних повітряних маневрах, що триватимуть чотири дні над Лондоном. В основі маневрів лежить така стратегічна концепція: одна континентальна держава, названа «Південною країною» передавши ультиматум «Північній державі», яка цей ультиматум відкине, перейде до летунського наступу на брітанські острови. З американського боку в маневрах виступить 750 фронтових бомбовозів, турбінних і транспортних літаків і 3.600 вишколених фронтово американських летунів, яким допомагатимуть 7.500 людей технічного персоналу. 79 американських турбінових літаків, що якраз прибули в Шотландію, перелетять до Фюрстенфельдбрук і залишаться тут назавжди.

Одночасно того самого 3-го вересня в Ґрафенвер в Баварії починається **гостре стріляння американської артилерії,** як підготовка визначених на день 7-го вересня американських маневрів з участю підсиленого брітанського батальйону. В маневрах візьмуть участь усі американські з'єднання у Европі, а також ескадри надфортець і турбінних літаків.

Минулої п'ятниці 20 серпня по обіді у фльотській школі в Нью Порт почалася скликана міністром оборони Джемсом Форресталем **конференція шефів генеральних штабів американських збройних** сил. Вона тривала три дні. На важливість тієї конференції звертає, між іншим, увагу нагле відкликання генерала Ванденберґа, шефа американського генерального штабу американського летунства з його европейської інспекційної подорожі до Нью Порту. Коли генерал вертався своєю летючою фортецею до Америки, її два мотори перестали діяти. На зустріч загроженій машині вилетіли ратувальні літаки з відповідним приладдям, але надфортеця генерала змогла долетіти аж до Вашінґтону і щасливо приземлитися. Головна американська квартира в Німеччині дала доручення 7-мом своїм старшинам авіяції, що перебувають як спостерігачі в Палестині, негайно повертатися до Німеччини.

— 27 серпня відбудеться обмін 41 совєтського на 5 чілійських дипломатів, які після розриву дипломатичних зносин між Чіле і СССР в жовтні 1947 р. дотепер не могли повернутися до своїх країн.

МАРІЯ ПРОВАЗНІКОВА ТЕЖ НЕ ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДО ПРАГИ

Згідно з повідомленням АП, провідниця чехо-словацької легко-атлетичної групи на лондонській олімпіяді, Марія Провазнікова також вирішила не повертатись до Праги. Спортсменка, приєднавшись до шести інших чеських і двох мадярських олімпійських змагунів, які також відмовилися від повороту на батьківщину, заявила що вона політична утікачка і що вона горда з цього приводу. Пані Провазнікова підкреслила, що вона член партії Бенеша і що на її честь під час відомого сокільського свята в липні ц. р. в Празі відбулися голосні вияви симпатії з приводу національної демонстрації проти теперішнього червоного режиму.

Неділя

Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя"
Редагує: Колегія

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Совєтські дивізії з Румунії

готують наступ на Югославію?

ЛОНДОН, (АП). Як сповіщає лондонська газета «Івнінґ Нью», Сталін наказав інсценувати в Юґославії державний переворот і вже призначив наступника маршала Тіто. «В суперечці між Москвою і Беоґрадом слід чекати на протязі найближчих трьох тижнів певного зрушення», — пише газета. «В Москві провадяться готування, щоб інсценувати в Юґославії державний переворот, і замінити тітовський режим правовірним сталінським урядом». Маршал сталін наказав створити з ворожих до Тіто юґославських комуністів «комітет вільної Юґославії» і на наступника Тіто призначив генерал - полковника Дапчевіча, що перебуває тепер в Москві.

Як повідомляє з Беоґраду кореспондент ІНС, в Румунії відбуваються тепер великі пересування совєтського війська. Західні дипломати реаґують на це повідомлення стримано, проте уважно стежать за розвитком подій. Совєтське військо, на думку західніх дипломатичних представників, могло б рушити через Румунію, якщо б Совєти почули себе вимушеними вжити військової сили для повалення Тіто. Румунський міністер зовнішніх справ Анна Паукер відлетіла минулого тижня з Беоґраду до Букарешту, якраз тоді, коли західні дипломати вперше почули про пересування совєтського війська. Деякі з західніх дипломатів вважають можливим, що Румунія буде прилучена до Совєтського Союзу, щоб створити для нього безпосередній кордон із зрадливою Юґославією. Взагалі всі вважають, що Совєти в кожному разі прагнуть усунути Тіто. Він має в своєму розпорядженні армію з 412 000 вояків і, напевно, завзято боронитиметься. Армія Тіто відносно добре озброєна для сухопутних дій, Тіто має бойовий досвід, зокрема в партизанській війні, але невелике юґославське летунство не може стати помітною перешкодою для операцій совєтської армії

Згідно з переданими з Вашінґтону вістками, що підпільним шляхом проникли з-за залізної заслони, Совєти й далі готуються до якихсь заходів. Так, празький уряд нібито отримав з Москви наказ підготувати на заході Чехо - Словаччини низку військових бараків для прийняття російських військових частин. Крім того, на схід від совєтського кордону останнім часом нібито споруджено 15 нових летовищ, на яких вже перебувають совєтські бомбовики, що є наслідуванням американських надфортець типу B-29.

Червона диктатура над Дунаєм

16 серпня дунайська конференція схвалила совєтський проєкт нової дунайської конвенції (див. ч. 135 «Неділі» — Ред.). Всі пункти совєтського проєкту прийнято голосами 7 східніх держав. США утримався від голосування, тим часом, як Великобританія й Франція зовсім не брали в ньому участи. Совєтський делеґат Вишинський, заявив, що схвалення совєтського проєкту відкриває для дунайського судноплавства нову еру. Привітавши представників наддунайських країн з новою конвенцією і подякувавши юґославському урядові за гостинність, Вишинський оголосив конференцію закритою.

Постанови дунайської конференції викликали сильну реакцію в політичних колах західніх держав .Американське міністерство зовнішніх справ заявило, що США не визнаватимуть ні скасування дунайської конвенції 1921 р., ні будьякої комісії, створеної за ухвалою конференції. В надзвичайно гострій своїм змістом дипломатичній деклярації американське міністерство обвинувачує Совєтський Союз в диктуванні своїм сателітним державам, за що вони мусіли голосувати. Американський делеґат Кеннон протестував проти «совєтських маніпуляцій з шістьма голосами своїх маріонеткових держав», в наслідок чого «створено дунайську конвенцію, що леґалізувала совєтську монополію в дунайському судоплавстві». «Совєтський Союз, як видно, вирішив зробити постійним господарське й політичне поневолення дунайських народів». «Сумні» наслідки совєтської політики, — підкреслює міністерство закордонних справ — означає замкнення однієї з найважливіших торговельних брам між Сходом і Заходом і заперечення загального поняття про міжнародні водні шляхи, що понад 130 років було для Европи законом. У Великобританії, Франції, Бельгії, Італії й Німеччини пограбовано здавна ґарантовані їм права. «Ми визнаємо старі договори чинними за міжнароднім правом доти, доки вони не будуть скасовані за згодою всіх їх учасників». Як заявив новий французький міністер закордонних справ Шуман, Франція має намір апелювати до міжнародного суду в Гаазі, вимагаючи перегляду ухвал дунайської конференції. За словами Шумана, нова дунайська конвенція порушує основні права Франції. Так само й австрійський уряд, як повідомляє з Відня ЮП, одноголосно схвалив не визнавати нової дунайської конвенції. В офіційному комунікаті з цього приводу сказано, що австрійський уряд не почуває себе зв'язаним новими умовами. Разом з тим, за повідомленням з Праги, чехо - словацький міністер закордонних справ Клементіс, повернувшися з Беоґраду, заявив у радіопромові, що опір західніх держав новій дунайській конвенції не зупинить її реалізації. (Франкфуртер Рундшав).

Заклики не поможуть

Написав Володимир Барагура

Більш ніж два місяці проминуло з часу, коли проголошено (20 червня ц. р.) в трьох західніх зонах Німеччини закон про валютну реформу й запровадженo його в життя. З цього часу ситуація на німецькому господарському ринку зовсім змінилася. Змінилася вона й для скитальчої маси.

Сьогодні вже із деякої перспективи можна зробити її оцінку та підбити підсумки. Заки прийдемо до наших справ, киньмо оком на ситуацію в німецькому житті.

Проведена валютна реформа була одною з найгостріших цього роду операцій у післявоєнній Европі. Вона мала на меті стягнути з обігу надмірну кількість давніх німецьких марок, дати їм вартість, підготувати й переставити німецьку економіку на вільну продукцію й торгівлю та дати їй змогу включитися в світове економічне життя. Реформа не пройшла безболісно. Треба ствердити, що господарське життя після реформи ще не скристалізувалося, не стабілізувалося, не ввійшло в свої рейки, не знайшло рівноваги. Годі також сказати, якими шляхами воно піде далі.

Німецькі економічні, промислові, торговельні й фінансові кола оцінюють ситуацію дуже обережно. Вони стверджують передусім її нерівність у різних ділянках народньої економіки. Індустріяльна продукція трохи зросла, хоч цього зросту не слід перецінювати. Консумпційна промисловість і торгівля почувають себе найкраще завдяки тому, що на споживчі предмети й товари першої потреби великий попит і ці галузі економічного життя мають до розпорядження пливку готівку. Зате в інвестиційній промисловості помітна затримка, бо немає кредитів. З одного боку на деякі товари ціни спадають (пиво, риба, консерви, картопля), з другого боку на інші (текстиль, шкіра, домашній посуд, овочі) зростають. Деякі галузі гоосподарського життя мусіли звільнити робочу силу, але ця редукція не довела до безробіття більших розмірів, бо інші галузі запотребовують працівників. Далі стверджується що німецькі промисловці, купці й підприємці після довгих років пляновапого господарства не вміють якслід користуватися даною їм свободою діяння й щойно мусять нановo вчитися відповідальности й самостійности. Це стосується зокрема підбивання й неоднаковости цін на різні товари. Виглядає так, що немає доцільної калькуляції ціни.

За такий стан дрібні торгівці роблять відповідальними промисловців і продуцентів. Деякі офіційні німецькі чинники твердять, що німецька економіка не доросла ще до того, щоб уводити вільну продукцію й торгівлю. Деякі є тієї думки, що валютну реформу проведено зарано та що вона якслід непродумана з фінансово-економічних і соціяльних міркувань.

Про ситуацію після реформи свідчить найкраще постава й реакція «сірої людини». Виявляється, що звичайна німецька людина, яка живе з праці рук найболісніше відчула валютну реформу. Вона нарікає на непропорційність заробітної платні й риночних цін. Вона не може втримати в рівновагу свого бюджету, вона не всилі робити ощадностей, які є невідлучною частиною життя німця. Нещодавно зібраний газетою «Ді Ноє Цайтунґ» матеріял на підставі розмов із різними категоріями працюючих людей показав, що пересічний німець не має довір'я до нової валюти. Німецька «сіра людина» дала нещодавно вислів своєму невдоволенню з риночних цін вуличними демонстраціями, які в деяких місцевостях набрали гострої форми. Ці самі демонстрації були проведені з домаганням виплатити решту 20 ДМ на душу. Це свідчить про великий брак готівки навіть серед працюючого населення.

Така в загальних обрисах економічна ситуація в Німеччині після валютної реформи.

А тепер приглянь мося, які наслідки принесла валютна реформа тим, що їх окреслюють двома літерами — ДП.

Безперечно, ситуація тут далеко гірша, ніж у німецького населення, коли взяти на увагу, що скитальці, це люди без імени, без батьківщини й держави, без права громадянства, без ясного правного оформлення, що давало б їм змогу творити варстати праці й працювати за фахом. Валютна реформа довела до зросту вартости марки, яку тепер дуже важко здобути. Вона позбавила наших громадян ощадностей і готівки, з якої вони здебільша жили. У зв'язку з реформою чимраз трудніше дістати працю, а тим самим заробіток. Безробіття серед скитальців зросло.

В українському післяреформовому житті можна ствердити дві основні фази: перша, негайно після реформи, це пригомшення, затримка й очікування. Тепер можна спостерегти другу фазу, творчу, яка ще триває — прочуняння й повільне поновне оживання українського життя.

Прикрі наслідки реформи стали очевидні зокрема в першій фазі. Наше загальнонаціональне життя послабилося. Народня жертвенність на загальні цілі зменшилася, хоч з другого боку можна було заобсервувати необачне витрачування грошей на непотрібні товари, що як гриби по дощі появилися за вітринами крамниць і манили око. Громадські організації сповільнили або припинили свою працю. Це стосується зокрема мистецьких, культурних та наукових інституцій. Інші борються з тяжкими фінансовими труднощами. Навіть продукційні підприємства та інституції економічного чи фінансового характетру, як кооперація, виробництва, видавництва переживають тяжку кризу, бо брак кредитів і приходиться працю зачинати без закладового капіталу. Щоразу чути відклики до громадської жертвенности, усюди відчувається змагання з фінансовими клопотами та гарячкове шукання виходу із складної ситуації. Одночасно видно, що все діється неорганізовано, безпляново, випадково, навласноруч.

Заходить питання. Чи наше громадянство й його провід не несуть велику частину вини за цей скрутний фінансовий стан, у якому опинилися ми? Здається, що так. Наша гроомадськість зустріла валютну реформу непідготованою. Окремі громадяни й інституції та організації мали нераз поважні фонди, але не вміли їх якслід використати до реформи, або забезпечити їх під час реформи. Через те багато народнього майна змарнувалося. Наші провідні чинники й наші економісти мовчали, здвигали плечима й не виробили пляну, як доцільно щодо національної економіки використати народні гроші. Вислід? Наші громадяни без матеріяльних засобів до життя, наші інституції загальнонаціонального характеру без фінансової бази. Вслід за тим сповільнення, а то й припинення діяльности.

Гірше, що й тепер, після грошової реформи далі не маємо пляну діяння в фінансово-економічній ділянці. Приходиться ствердити, що наші провідні чинники найбільше стратили голову й подалися під ударами реформи. Вони найскорше втратили віру й завзяття до боротьби з труднощами. Як тільки припинився доплив фондів із народньої жертвенности й національної вкладки, зараз опустіли бюрка референтів ОПУЕ й ЦПУЕ. Колись, може, надмірно роздуті апарати цих громадських інституцій, тепер подекуди ледви мають двох-трьох людей, щоб вели їх аґенди. А наші економічні кола далі мовчать, а фінансово-господарські референти ОПУЕ й ЦПУЕ як перед реформою, так і тепер не мають випрацьованого пляну, як піднести національну господарку. Вони, замість давати ініціятиву й діяти, бачать єдиний засіб рятувати ситуацію у заклику до народньої жертвенности й у сплаті національної вкладки.

Але, щоб цього від громадськости вимагати, треба їй в заміну щось дати, треба подбати, щоб ця громадськість мала змогу сплачувати національний податок та складати пожертви. Тут не поможуть заклики, звернення, влаштовування забав, імпрез чи збіркові акції. Безробітна громада не може бути жертвенною, бо, як то кожуть, «з порожнього не наллєш».

Треба давати ініціятиву й полегшувати нашим людям творити власні варстати праці, підприємства, виробництва, майстерні, крамниці, не лише на терені таборів, але й у німецькому господарстві. Слід подбати, щоб випродуковані в таборах вироби йшли на збут поза таборову огорожу і цим спричиняли сюди доплив гроша з неукраїнських рук.

Але найважливіша річ, це розв'язка в усій ширині питання заробіткової праці для маси скитальців. Поки ця справа не буде позитивно розв'язана, не можна говорити про стабілізацію й оздоровлення українського економічного, а вслід за тим і загальнонаціонального життя.

Згідно з постановою Головної Квартири ІРО мешканці таборів мають перщенство бути прийнятими на працю в американських установах. Розглядається так само питання дати таборянам працю в німецькій господарській системі. У німецьких урядах праці мають бути встановлені урядовці ІРО. Але й тут треба ініціятиви, треба бути активним, бо справа сама від себе не розв'яжеться. Треба домагатися праці для наших людей, підшукуватти місця заробітку, інтервеньювати, виготовляти списки охочих до праці. І знову доводиться ствердити слабу активність, а то й повну інерцію наших провідних чинників. Деякі ОПУЕ не мають навіть референта праці, хоч цей пост тепер найважливіший.

І діється парадокс. Ініціятива, замість вийти згори, виходить із низів. Ведені здоровим інстинктом широкі кола громадянства перебирають самі ініціятиву, шукають і організують варстати праці й своєю активністю змушують вийти з інерції провідні чинники. Знаємо випадки, що робітники самі повели підготовну акцію до влаштування на працю й заставили поцікавитися цією справою ОПУЕ й ЦПУЕ.

І коли сьогодні живемо якраз у фазі повільного поновного оживання українського життя, то це не так заслуга організованої, плянової акції наших верхів, як радше приватної ініціятиви широких кіл громадянства та окремих людей. Цьому треба приписати, що сьогодні починають знову мистецьке турне українські театри, що наші високі школи проголошують запис студентів на новий академічний рік, що більшість видавництв не перервали своєї діяльности.

З боку українського громадянства впала здорова думка створення залізного національного фонду, що її кинув д-р Іван Гриньох і акцептувало ЦПУЕ.

Треба собі чітко усвідомити — пише ініціятор — що всякий розрахунок на те, що вже в найближчі місяці українська еміґрація зможе в своїй масі переселитися, виявляється невірним. Коло п'ятьсесяти тисяч українських скитальців ще на протязі довгих років не зможе переселитись до інших країн. Найтрагічніше це те, що в тому числі знайдеться елемент найменш працездатний: старші громадяни, інваліди, хворі, каліки, словом елемент, який завжди потребуватиме допомоги від свого суспільства. І саме тут виринає в цілій своїй гостроті питання створення міцних підвалин нашого громадського життя на чужині. Тому, хай і пізно, мусимо братися за таку розв'язку, яка нам доступна та можлива. Зокрема з уведенням грошової реформи питання ощадности, творення громадського фонду розбудова власного господарського життя, творення власних варстатів праці, зберігання грошових капіталів у власних українских руках, уміле орудування грошовими засобами, сувора громадська контроля спільного майна, стають на весь ріст у всій своїй гостроті.

Уявім собі хвилину, що при першій вимінi грошей, ми солідарно віддали кожний по десять марок на створення залізного громадського фонду. Це в сумі принесло б один мільйон марок. Очевидно українське громадянство мусіло б мати ґарантії, що цей фонд не буде зараз же витрачений, що він буде обернений на створення варстатів праці, на розбудову господарського життя, бо вкладником у той фонд був би кожний член нашого суспільства. Перед нами між 20 серпня й 11 вересня нова виплата решти 20 ДМ на душу. Отже до українських рук надійде знову понад два мільйони марок. При відповідному розумінні можна було б ще й тепер створити одномільйоновий громадський фонд під строгою громадською контролею з метою створити тривку економічну базу для українських скитальців. Конкретно кажучи, вважаємо, що при найближчій виплаті решти поголовної квоти, можемо добровільно зложити означену вкладку на залізний громадський фонд. Про це повинно подбати ЦПУЕ, притягаючи до цього свій низовий апарат до таборових ґад включно.

Думка д-ра Гриньоха добра й треба її привітати та обов'язково реалізувати. Але в формі, в якій її подав д-р Гриньох, вона трохи утопійна. Трудно розраховувати на те, що всі складуть по 10 ДМ на цей фонд. Навіть при найбільшій ідейності й жертвенності, ледви чи можна вимагати, щоб людина, яка матиме лише 20 марок при душі без перспектив постійного заробітку, здала половину цієї суми на фонд.

Далі — хто здійснить цю ідею? Чи наші провідні чинники вже опрацювали плян реалізації такої ґрандіозної акції, чи повели відповідну пропаґандивну роботу серед громадянства, чи зуміють запровадити цю акцію в життя, коли прийде день виплати решти поголовної квоти?

Думаємо, що тривку фінансову базу для всіх ділянок нашого життя й практичну можливість реалізації залізного громадського фонду дасть розв'язка питання праці для найширших мас наших громадян. Тоді систематичною, повільною, але постійною акцією можна буде реалізувати ідею залізного громадського фонду й запевнити існування нашого загальнонаціонального життя на еміґрації. Цією лінією мусять піти наші провідні чинники та приватна ініціятива окремих людей, бо це конечна передумова дальших кроків у ділянці національної економіки в умовах еміґрації.

Німецький військовий заг'н в Гренляндії

1942 р. кілька німецьких контрміноносців і невеликих транспортових суден, продершися крізь бльокаду, висадили на березі Ґренляндії військовий загін з різним модерним спорядженням — огріваними електрикою наметами, моторовими санками, а також великим запасом палива й харчів. Експедиція зорганізувала метеорологічну станцію, яка радіом передавала інформації до Німеччини. Двічі німці приставляли тому загонові паливо і харчі. Останнім разом, восени 1944 р., там було висаджено ще 30 вояків — як здається, есесівців. У травні 1945 р експедиція спалила намети, і після того слід за нею зник. Тепер Сполучені Штати виряджають на Ґренляндію невелику військову експедицію, щоб з'ясувати що сталося з німцями (ІІІ).

„Цілковито спольщимо Волинь“...

Ясна польська відповідь

на мрії „Часу“ і редактора Пеленського

З впливового польського лондонського часопису „Вядомосці“ передруковуємо повністю і без коментарів статтю В. А. Збишевського п. з. „Східня програма“. Може врешті ця стаття, яка блискуче викриває туманність межиморських концепцій, розвіє надмірний оптимізм деяких наших публіцистів.

*

Лінія Керзона — цей негідний, ганебний, нікчемний байстрюк грішного залицяння царських дипломатів і генералів, як рівнож радикальних просовєтських жидів з проф. Намєрем на чолі — була нам накинена в Ялті не лише як наслідок старчої хворобливої вялости Рузвелта та цинізму Черчіла й Ідена, а також як частковий наслідок досить розповсюдженого на Заході погляду, згідно з яким, лінія та ніби відповідає якійсь «етнографчній слушності». Крім цинікі͏в було ще й трохи ввічливих людей які щиро вірили, що за допомогою цього міроприємства їм вдасться подагодити одвічні польсько - російські суперечки. Нині своїм облудним імперіялізмом Росія відкрила очі усьому світові, хоч ніхто не порушує питання східних польських земель, одначе для опінії справа ця ясна: **в разі війни з Росією відзискання нами ризьких кордонів здається мені заздалегідь вирішеним, як** вирішеним було відзискання кордонів версальських з хвилини вибуху війни з Німеччиною.

Тому вважаю цілком зайвими всі виступи, котрі ставлять знак запитання щодо волі відзискати цілість навіть таких наших східнх земель як Друя, Остріг і Копичинці, а не те що Львів чи Вільно. Наше юридичне право на них безсумнівне. Крім того, ні Литва, ні Білорусь, ні Україна на Заході не цілком популярні. Питання повернення тих земель мусить в разі війни з Росією бути — повторюю ще раз — без дискусії.

Єдиною проблемою в зв'язку з поверненням наших східних земель є питання чи і наскільки бажаємо відзискати їх з інвентарним бенефісом, тобто з тією непольською людністю, яка можливо буде в цей час на тих землях перебувати. І власне це питання ми й мусимо узгіднити між собою. Бо зайшла совєтська людність змушена буде з цих земель еміґрувати — це очевидно й без сумніву.

Не обдурюймо себе, що Польща є духово приготована до того, щоб стати багатонаціональною державою. Наслідком останніх десяти років народня монолітність видається пересічному полякові напевно єдиною ґарантією народнього життя, державної незалежности, територіяльної цілости.

Нині, після виселення німців, знищення Гітлером жидів та виміні українців, Польща щодо населення монолітніша, ніж була колись за часів Болька Соромливого, коли почалась масова колонізація німців та масовий наплив до неї жидів. Той стан речей напевно не вплинув на збільшення нашої толеранції, що її ми й так підкреслюємо через міру, подібно до того, як англійці принципово переоцінюють своє почуття гумору.

Не бачу можливости застосування методів виселення по відношенню до **автентичних греко - католиків,** особливо тих, що чинили опір схизмі, єресі та аґітації аґентів НКВД, перебраних попами. Хоч я й не люблю унії, хоч і не вірю у вартість того обряду для відбудови єдности костела і вважаю її шкідливою леґалізацією давніх помилок і сьогоднішніх ілюзій, не можна заперечити того, що уніяти є частиною католицької церкви. Усуваючи їх, ми втратили б свій титул католицького народу, чим завдали б, на мою думку, смертельний удар нашій душі. Некатолицька Польща не може лишитись на довшу мету відрубною й самостійною цивілізацією поруч з некатолицькою Росією; рано чи пізно мусітиме вона знайти **долю схизматської України**. Крім небезпеки такої розв'язки, думаю, що ми змушені примиритися з думкою, що в Малопольщі (Галичина — Ред.) будемо й далі мати українське населення. Щоправда при **цілковитому спольщенню Волині,** українська меншість буде кількісно менш загрозлива, а зрештою може, хоч сумніваюсь, досвіди з Росією та Німеччиною навчать українців певного політичного реалізму.

Що сьогодні бажаємо всі, включно з націоналістами, **федерації країн Росією й німцями т. зв. Межимор'я** — це дуже добре. Але, що закриваємо очі на майже **цілковиту нереальність цієї концепції** — це дуже погано.

Західня унія обмежується в даний момент до п'яти держав: В. - Британії, Франції, Бельгії, Голляндії й Люксембурґу. Цивілізація цих п'яти країн є у великій мірі спільна, матеріяльний рівень дуже подібний, взаємовідносини населення схожі, як схожа й спільна для всіх цих країн їх імперіяльна політика, а також загально-поширине знання англійської й німецької мови; всіх їх, крім всього іншото, об'єднує ще спільне побоювання російської небезпеки. Та не зважаючи на це, дані країни ніколи б не підписали навіть вищезгаданого незначного пакту, якби не тиск на них американців.

Країни Межимор'я є щодо рівня цивілізації значно більш чужі між собою: які, наприклад, спільні ознаки знайдемо з Фінляндією чи Альбанією? Жадна з них не виявляє більшого зацікавлення культурою інших частин тієї федерації, всі різною мірою перебувають в орбіті Великої Брітанії, Франції, Німеччини, Росії, але не Польщі чи Чехії, не Угорщини, не кажучи вже про менші держави; жодна з мов того народу, який входить у гру, незнана ширше, аніж за його кордонами; федеранти можуть порозумітись лише по - французькому, англійському, німецькому, можливо подекуди по - російському. На тисячу поляків, сяк-так ознайомлених з Заходом, знайдеться може один, знайомий з Балканами чи Фінляндією, навіть Відень буде для нього значно більш свій, аніж, скажімо, Прага. Різнимось релігією, звичаями, рівнем розвитку промисловости. Не виявляємо жодного жвавого взаємного зацікавлення. Врешті, немає народу, котрий мав би виразне право на провідну ролю. Очевидно, в нашому розумінню ця роля автоматично припадає нам. Але є це лише одна з дорогих нам ілюзій: ні чехи, ні угорці, ні румуни не будуть схильні визнати нашого провдництва.

Взаємна вдчужденість країн Межимор'я є очевидною навіть сьогодні, коли всі згадані країни несуть однаковий тягар совєтського ярма. Концепція Межимор'я є типово інтеліґентською, паперовою.

Після визволення з московської неволі розпочнуться між кандидатами в члени Межимор'я справжні перегони за право бути фаворитом Заходу, конкретно, Америки. Зокрема чехи, які нас так безсоромно продали в 1943 р. совєтам, тепер знову випередять нас в здобутті ласки американців. Не лише тому, що зараз Папанек і К° уже діють у Вашінґтоні в той час, як наші не можуть навіть вилізти з лондонського багна. Чехи бо відразу зрозуміли, що привернути до себе симпатії США можна не деклямацією про демократизм, але виключно відкриттям навстіж усіх брам, усіх вікон американському капіталові. Навіть не зчуємось, як фабрики Шкода будуть належати Сталевій Корпорації США, Вітковіце і Тшинец (так!) до Віфлеємської Сталі, як Chase National Bank і National City Bank матимуть філії на кожній вулиці в Празі і т. д. — а ми й дал воюватимемо з закордонним капіталом і під прикриттям народніх, чи соціялістичних гасел будемо резервувати всю господарську диспозицію для розбудови вітчизняної бюрократії.

Жодне Межимор'я від Петсамо до Пелопонесу не може постати. Здійснення цієї програми мусить початись від його аналізи на складові частини. Фінляндію ми повинні одразу ж намовляти, щоб вона вступила до скандинавської федерації. Три балтійських держави мусять утворити зв'язкову державу, з якою Польша може підписати оборонний пакт. Балкани, тобто Греція, Болгарія, Сербія (бо Хорватія — це щось інше) та Албанія — повинні утворити свій приватний зв'язок, цілком відрубний від середньо-европейського. Наші власні потягнення мусять обмежитись до Чехії, Угорщини, та Румунії. На більше нас не вистачить.

Якщо допровадимо хоч би до спілки цих чотирьох держав, це буде велетенський крок уперед. Межимор'я, чи бльок чотирьох середньо-европейських держав, ніколи не буде організацією самостійною — може існувати, як реґіональний зв'язок в лоні ширшої европейської душі. Якщо захоче звільнитись від протекторату Заходу, змушений буде одразу ж узалежнитись від Німеччини. Середуща Европа без Німеччини не є цілістю ні військовою ні господарчою ні культурною.

Від совєтів залежить — чи вибухне третя світова війна. Якщо вони й далі діятимуть так само провокаційно, як роблять це від 1945 р. — конфлікт неминучий. Йдучи на компроміс, совєти можуть окупити себе дуже незначним коштом. Очевидно, що в цьому випадку питання нашої східньої програми буде абсолютно неактуальним, бо ми й далі лишатимемося в російському лоні. Без війни поверненння незалежності неможливе.

Совєтська зарозумілість і брутальність є одначе настільки великими, що можливість війни з совєтами є дуже ймовірною. Якщо війна вибухне, Росія її програє. Буде переможена. При чому американці будуть в мільйон раз суворіші по відношенню до Росії, аніж по відношенню до Німеччини, бо останньої вони ніколи не боялись, в той час, як Росія завдає їм страху. Ненавидіти можна лише тих, кого боїмось. В Ризі були ми прекраснодушними саме тому, що уважали Росію за слабу.

Можливим, очевидно, є також і те, що після розгрому Росії Польщу зіґнорують так само, як зіґнорували її після перемоги над Німеччиною. Дістане назад свої ризькі кордони, а поза тим ніхто не буде цікавитися її думкою про те, що мусить діятися на схід від того кордона. Наш політичний антиталант може легко спричинитись до цього тим більше, що й наша військова участь у перемозі над Росією буде з самої природи речей дорівнювати нулю.

Але прийнявши, що за певної коньюнктури ми матимемо якийсь світлий уряд поважних державних мужів, народню опінію карну й визначену, — чого мусим весь час домагатись, щоб знали, за що воюємо.

Ні табір націоналістичний, ні табір соціялістичний не мають жодної ясної програми (про народників с «людовці» нема що й говорити, бо вони ex definitione ніколи і ні в якій справі не мають жодної програми крім тієї, що завжди хочуть мати владу в своїх руках). Натомість більшість беківсько - санаційних епіґонів (наслідувачів) буде домагатись того, щоб ми всіма силами форсували створення «Великої України».

Той, хто має програму, хоч би й фальшиву, має величезну перевагу над тими, хто її немає. Зверх цього українофіли будуть ще й покликатись на велике ім'я Пілсудського.

Це покликання є, як то кажуть, «притягнене за чуба». Пілсудський хотів творити Україну в р. 1920-му. Але в р. 1932-му, підписуючи з Росією договір про ненапад, він перекреслив вищезгадану концепцію. Ми стільки раз підкреслювали перфідність Сталіна, який 17 вересня 1939 р. безсоромно зломав угоду з Пілсудським, що напевно не станемо твердити, ніби Пілсудський теж намірявся зламати цю угоду, ніби теж хотів обдурити совєтів і що плянів українських він ніколи не занехаяв.

«Не вірю в польсько - українську приязнь. Очевидно, що в політиці слово «ніколи» не існує. Можливо, що й на це колись прийде пора. Та все ж це справа дуже далекого майбутнього. Серед українців не було й нема пропольських настроїв. Якщо постане незалежна Україна, вона одразу ж виявиться нашим невблаганним ворогом — будемо мати з нею одні лише непорозуміння, бо вона являтиме середовище безперервних антипольських інтриґ. Українська концепція є відгомоном нашого романтизму. Невже ми з нього ніколи не вилікуємось?

Я особисто бачу наші завдання на Сході в зовсім іншій формі. Ми, на мою думку, повинні стреміти до того, щоб там (тобто на Сході) не існував жаден політичний осередок, щоб Росія перетворилась на чисто географічне поняття, в джерело сировини, в колоніяльні терени. Таким географічним поняттям був протягом ста років Китай, таким є сьогодні Близький Схід — з його незрівняно старішою й гіднішою, аніж варварсько - сатрапська Росія, державною й культурною традицією.

Головною вадою ризького договору було те, що через апатію та часткову демагогію відреклись ми велетенських польських капіталів, вкладених на схід від лінії Керзона; самих лише польських маєтків було там на 6 мільйонів гектарів, обшар який дорівнює одній п'ятій поверхні Англії, крім того, що й величезна промисловість, нерухомості, грошові капітали, варстати праці і т. д.; загальна вартість того всього рівняється щонайменше десяти мільярдам злотих, тобто близько половини народнього маєтку Польщі.

Чому ж ми від тих багатств відмовились? Хто нам за це подякував? Мудріші за нас англійці легше дають незалежність своїм колоніям, аніж зрікаються бодай одного пенса. Ірляндія й досі платить не лише чинш за землі, які належать англійським ленд - лордам, але навіть і за скапіталізовані десятини на користь англіканської (!!) церкви. Подібно до цього в Індіях усі ренти, пенсії, борги, вже не кжучи про приватні капітали, стягають до останнього гроша.

Очевидно, що господарча експлуатація в формі фільваркової власности була б сьогодні анахронізмом. Все ж ми повинні дістати від Росії відшкодування за страшні втрати, заподіяні нам наїздами в 1939 і в 1945 р.р. за грабунки і бандитизм, за Катин і захоплення половини нашої країни. Відшкодування за пограбоване польське майно і загарбання під час революції. І врешті такі концесії і терени для економічної діяльности, які дали б нам можливість загосподарення Польщі та надання її процьовитому народові европейського життєвого стандарту правдивого добробуту й заможности.

Портрети наших сучасників

Професор Ісаак Мазепа

Зовсім недавно довелося мені читати некрологи двох осіб заслужених у нашім русі: ген. Всеволода Петрова та Аркадія Животка. При цьому прийшла мені в голову така думка: чи це гаразд, що ми оцінюємо людей аж після їх смерти, а при житті про їх заслуги рідко або й зовсім не згадуємо? Треба вважати цей «звичай» за зовсім ненормальний і шкідливий. Мусимо особливо молодому поколінню показати наших визначних людей ще за життя, а не в труні. Знайомство молоді з старшими заслуженими діячами утвердить у нашім народі зв'язок сучасного з минулим і перекине міст у будучність. Коли засвоїмо собі такі звичаї, то у нас витвориться національна традиція, і нікому не прийде на думку починати історію свого народу від себе, від свого покоління, або ще гірше, від своєї партії. Бо ще Тарас Шевченко уважав, що нація складається з живих, мертвих і ненароджених.

Починаємо ці нариси про наших визначних сучасників з особи Ісаака Мазепи. Саме цими днями проф. Мазепі минуло 64 роки. Тому ця стаття має одночасно також «ювилейний» характер. Пишуємо цей нарис у час, коли волею політичного зорганізованого українського громадянства І. Мазепі доручено відповідальну ролю в нашому громадському житті. Наше суспільство повинно знати особу і дотеперішню діяльність І. Мазепи, щоб зрозуміти, чому саме йому передала Національна Рада це почесне, але надміру тяжке і невдячне здання.

І. Мазепа народився на Чернігівщині, 16 серпня 1884 року. Вчився в Новгороді Сіверськім та в Чернігові, в духовній семінарії. Відомо, що духовні семінарії в царській Росії не зобов'язували своїх вихованців до духовної кар'єри. І. Мазепа мав змогу продовжувати свою науку в університеті в Петербурзі, на природничім факультеті. Поруч із цим він, бувши студентом, пильно відвідував виклади з економічних та суспільних наук і брав участь у політичним житті.

За революції 1905 року І. Мазепа прилучився до Української Соціял - Демократичної Робітничої Партії, в якій тоді брали участь Симон Петлюра, Микола Порш, Володимир Винниченко, Лев Мацієвич, Лука Бич та інші. З доручення партії І. Мазепа провадив організаційну працю серед українського робітництва. По закінченні університетської науки І. Мазепа був деякий час агрономом і від 1914 року працював у Катеринославі в губерніяльному земстві. Поруч з цим не переставав брати участь у революційному русі.

Після повалення царської влади 1917 року Ісаака Мазепу вибрало українське робітництво в члени ради робітничих депутатів міста Катеринослава, а також до міської Думи (ради).

При виборах до Всеросійської Установчої Ради (кінець листопада 1917 р.). І. Мазепа брав активну участь, теж і при виборах до Української Установчої Ради (січень 1918 року). В цей час у Катеринославі відбулися бої між большевицькою «Червоною ґвардією» та Українським Вільним Козацтвом, що складалося переважно з українських робітників-соціялістів. Часто з небезпекою для життя доводилося І. Мазепі брати участь у засіданнях Робітничої Ради Катеринослава, в якій велику частину складали фанатичні большевики. Проти большевицької загрози удалося створити єдиний фронт соціялістичних організацій — українських, жидівських і російських. Це була губерніяльна **Революційна Рада, що** мала великий вплив на політичне життя Катеринославщини. Найдіяльнішим членом цієї Ради був І. Мазепа. Губерніяльна Революційна Рада перестала існувати після гетьманського перевороту в квітні 1918 року. І. Мазепа продовжував свою працю в губерніяльнім земстві Катеринославщини як член управи. В цей час він видавав у Катеринославі соціял-демократичну газету «Наша Справа», що мала значне коло читачів і прихильників.

Світова війна доходила 1918 року до кінця. Російська реакція, що панувала на Україні під покришкою гетьманату, хотіла передати Україну під владу російської Добровольчеської армії. В листопаді 1918 р. губерніяльний староста Черніков (росіянин) звелів заарештувати І. Мазепу. При арешті йому сказали жандарми: «Ось прийшов кінець вашій Україні». «Побачимо», — спокійно відповів І. Мазепа.

Дійсно, незабаром прийшла вістка, що проти проголошеної «федерації» Скоропадського виступила Директорія Української Народньої Республіки, піддержана всенароднім повстанням. У Катеринославі відновлене Українське Вільне Козацтво роззброїло німців та австрійців, вигнало російську «білу ґвардію» і почало оборону краю перед натиском московських большевиків та їх союзника — Махна. В січні Мазепа виїхав на з'їзд української соціял - демократичної партії в Київ та на Трудовий Конґрес, куди його вибрано від Катеринославського робітництва.

На з'їзді соц.-дем. партії і на засіданнях Трудового Конґресу І. Мазепа разом із своїми однодумцями, мусів перебороти величезні труднощі, щоб відбити натиск тих, які хотіли перевести Українську Народню Республіку на «радянську плятформу». Наслідком семимісячної поміщицької реакції за влади Скоропадського в українських народніх масах поширилися совєтофільскі настрої. Бачивши це, деякі українські діячі плянували, що проголошенням «української радянської влади» удасться позбавити ґрунту російську комуністичну пропаґанду на Україні. Проти цього наївного пляну рішучо виступив особливо І. Мазепа. Він доказував, що Українська Народня Республіка і ввесь український рух може перемоти тільки під прапором демократії і що всяка диктатура — права чи ліва — несе смертельну небезпеку для українського народу. Совєтофільські настрої народніх мас І. Мазепа вважав за скороминучі і був певний, що незабаром захоплення «радянством» пропаде. Під впливом цих арґументів Трудовий Конґрес у січні 1919 року висловився за демократичну форму влади і відкинув «радянську плятформу».

А проте впливи большевицької пропаґанди на Україні були деякий час ще дуже великі. Український фронт розпадався, на Україні запанувала страшна анархія. В цей час, коли, здавалося, приходив кінець українській боротьбі за державність організованим фронтом, у квітні 1919 року утворено новий соціялістичний уряд УНРеспубліки під головуванням Б. Мартоса і з участю І. Мазепи, як міністра внутрішніх справ. Голова Директорії УНР С. Петлюра при переговорах про утворення нового уряду казав, що тільки провід соціялістів в уряді може спинити дальшу руїну армії і дати масам програму боротьби проти большевицької демагогії. (Далі на стор. 6)

Нарікання товариша Хмельницького в „Радянській Україні“

»Текстильбуд« не кращий від »Укрлегбудмонтажу«!

Із московсько-большевицької преси, писаної українською мовою, видно, що в промислово-продукційній і торговельно-збутовій ділянках економічного життя СССР багато неполадків, а навіть повний хаос. В статті «Можна й треба будувати дешевше» («Радянська Україна» від 3. 7. 48). уповноважений Промбанку СССР при раді міністрів УРСР **Г. Хмельницький** (номен-омен!) пише:

Уряд Союзу РСР поставив завдання знизити в цьому році вартість будівництва на 4 проц.

За перші чотири місяці 1948 року будівельні організації та будови Києва не виконали цього завдання.

Працівники промислового банку перевірили причини подорожчання будівництва. Матеріали перевірки показали, що безгосподарність, недбальство і пряме розтранжирювання державних коштів усе ще не вижиті на будівництвах і в будівельних організаціях.

Наші будівельники, які мають величезні можливості економії державних коштів, не використовують їх. Вони придумують всякі версії про те, що подорожчання будівництва обумовлюється незалежними від них причинами, замість того, щоб серйозно розібратися в своєму господарстві і знайти справжнє коріння збитків.

Наведемо кілька прикладів.

Республіканський трест «Текстильбуд» за чотири місяці 1948 року допустив подорожчання вартості робіт на 13,4 проц. Сталося це тому, що трест не ліквідував зайвих виробничих затрат у своїх будівельних конторах.

Або візьмемо, наприклад, іншу організацію — «Укрлегбудмонтаж». У системі цього тресту, відсутність елементарного контролю привела до переплат на вантажно-розвантажних роботах, до перебільшення транспортних витрат.

Не вижитто ще випадків кричущої безгосподарності і неприхованого розкрадання державного добра. В Київській області відбудовується зруйнований німецькими окупантами Лучанський цукрозавод (директор тов. Довгаль, головний інженер, він же начальник будівництва — тов. Мацкевич). На будівництві цього заводу маємо справу не просто з безгосподарністю, а з прямим розкраданням державного майна при явній безконтрольності з боку Київського цукротресту.

Не дивно, що тут замість заданого зниження в сумі 123 тисячі карбованців за три місяці має місце подорожчання на 134 тисячі.

З усіх будівельних організацій Києва 44 не виконали завдання по зниженню вартості.

Партійні і радянські організації повинні дати рішучу відсіч намаганням покривати своє невміння господарюватти за рахунок державного бюджету. Необхідно, щоб в цю справу втручалась і прокуратура.

*

А ось ще статття про хаос у торговельно-збутовій ділянці господарського життя СССР. Стаття має наголовок «В бюрократичних закутках товаропровідної сітки». Автор, головний державний інспектор торгівлі УРСР М. Арашкевич:

»В нашій країні все зростає випуск промислової продукції. Одночастно збільшується обсяг товарних фондів, призначених для постачання населенню.

Але самого достатку товарів для забезпечення безперебійної торгівлі ще недосить.

«У нас бували випадки, — говорив товариш Сталін, — коли товарів і продуктів було не мало, але вони не тільки не доходили до споживача, а продовжували роками гуляти в бюрократичних закутках так званої товаропровідної сітки — осторонь від споживача».

Ці «бюрократичні закутки» досі ще не ліквідовані в багатьох збутових і торговельних організаціях України.

Інший раз товар потрапляє «в бюрократичний закуток» зразу ж після появи його на світ. Так сталося, наприклад, з рибними консервами Білгород-Дністровського рибзаводу. З заводського складу банки консервів відвантажили без етикеток. Етикетки були послані окремо. Після прибуття їх на місце призначення виявилось, ще назви, вказані на етикетках, не відповідають змістові банок. Жертвою цього стала чернігівська база Рибзбуту, яка одержала в березні 1948 року 18 тис. банок таких консервів. Протягом двох місяців велась переписка з цього приводу між чернігівською базою, Білгород-Дністровським заводом, Укррибзбутом і Міністерством рибної промисловості України. Однак консерви мертвим вантатжем і досі лежать на базі Рибзбуту.

Товар може благополучно минути перші етапи — збутову базу промислового підприємства і оптову ланку торговельної організації, але нема ніяких гарантій, що він не застрягне на дальшому етапі: при передачі із розподільчого складу торгу до крамниці. Так, директор Ізмаїльського особунівермага тов. Максименко примудрився на 5 місяців розтягнути передачу невеликої партії гардинного полотна із складу в розташовану поруч крамницю.

Ці факти є результат байдужості деяких керівників торговельних організацій і органів регулювання торгівлі до питань прискорення товарообігу.

Гальмом у торгівлі є ще і такий факт: окремі торговельні організації завозять товари в надмірній кількості, не турбуючись про те, чи зможуть вони реалізувати їх.

Директор міськторгу м. Коломиї Станіславської області закупив зразу 25 тисяч дитячих іграшок — скакалок. Можна припустити, що ця гра в місті Коломиї користується великою популярністю. Але ми підрахували, що навіть при тій умові, коли в Коломиї почнуть скакати через мотузок не тільки діти, але й старики, для реалізації 25 тисяч скакалок потрібно буде кілька років.

Цей же коломийський торг закупив в один прийом 44 тисячі складаних ножів і 30 тисяч ножиць. Скільки часу потрібно для реслізації цього товару, можна судити хоча б з того, що з лютого до травня 1948 р. із 44 тисяк ножів торгу вдалося продати лише 30 штук!

Безладний, нерівномірний розподіл і завіз товарів в ряді випадків практикується органами Міністерства торгівлі України. Все це приводить до заморожування коштів, осідання товарів па складах і в крамницях, до перебоїв в торгівлі.

ЯК ДОВГО ЖИВЕ ЛЮДИНА ПІСЛЯ СМЕРТИ

Вимога французького лікаря д-ра Юе видавати посвідки про смерть лише на підставі точного лікарського дослідження жваво дискутується у французькому суспільстві. Твердження д-ра Юе, нібито у Франції щороку ховають живими 8 000 людей, помилково вважаючи їх за померлих, викликало велике збудження. Шеф клініки медичного факультету в Парижі д-р Ґі Ґодлевський підтримує в одній статтті вимогу свого колеґи Юе. При цьому він особливо обстоює, щоб лікар, перед тим, як видавати свідоцтво про смерть, робив інтравенозне впорскування флюоресцеїну, яке у живих безпосередньо викликає жовтувате забарвлення сполучної оболонки ока, тим часом, як у мертвих лишається безрезультатним. Як твердить д-р Ґодлевський, смерть, всупереч загальному уявленню, є не тотальним раптовим явищем, а відбувається у формі часткових процесів, що настають повільно. Життьова сила створюється поступово, в міру збільшення маси живих клітин. Хоч смерть раптово виключає з діяльности організму серцевий мотор, проте сукупність окремих клітин вона вражає лише протягом довших відтинків часу. Отже смерть можна порівняти з демобілізацією великої армії: оголошено припинення воєнних дій, але вістки про це доходять до окремих військових з'єднань не одночасно. Таким чином, безперечно, мають свою рацію слова, що всі ми кілька годин, або навіть і кілька днів можемо лежати під землею лише напівмертвими.

Як відбувається процес смерти? Передусім умирає найбільш диференційований і витончений клітинний світ людини — нервова система. За 5 — 6 хвилин після припинення роботи серця клітини мозкової кори відмирають і вже не можуть бути віджживлені знову. Далі йде спинний мозок, що ще лишається живим до 15 хвилин після смерти. Нарешті вмирають переферійні нерви, які живуть ще з годину. Однак інші клітини живуть ще далеко довше: напр., м'язні — від 10 до 20 годин. Щодо сперматозоїдів, тот вони затримують свою силу до третього чи четвертого дня після смерти чоловіка, — отже теоретично можливість пізнішого штучного запліднення ні в якому разі не виключається. Якщо окремі органи зберігають здатність жити далі в ізольованому стані, то, як доведено, віджживлення цілого людського організму можливе тільки в межах терміну в 5 — 6 хвилин після припинення роботи серця, бо після того мозкові клітини втрачають свою життьову силу.

Сучасна наука відрізняє три стадії смерти. У першій з них, що зветься «позірною смертю», інколи протягом досить довгого часу відбувається надзвичайне послаблення всіх проявів життя, особливо дихання і серцебиття. Такі випадки позірної смерти пояснюють ті історії раптового оживлення «мертвих», які з жахом не раз розповідали очевидці всіх часів. Крім того, наука знає ще й т. зв. «умовну смерть», що охоплює ті прославлені 5 хвилин, під час яких, доки не замруть мозкові клітини, можливе віджживлення. Як відомо російські лікарі Неґуський і Макарішев під час останньої війни повернули до життя 50 вояків, які лежали на полі бою мертвими і яких ці лікарі почали відживляти ще до 5 хвилин після їх смертельного шоку. Третя стадія, т. зв. «абсолютна смерть», не допускає вже ніякої медичної допомоги. Тут ми маємо вже смерть у справжньому розумінні цього слова, проти якої ще не винайдено ніяких засобів. (Франфуртер Ноє Пресе).

НОВІ ВІЗИ ДО АРҐЕНТІНИ

I. Цим повідомляємо, що наспіли нові обіцянки віз до Арґентіни для українських скитальців американської зони, а пе списки чч: 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52 та 53. Досі прийшли списки з ч. I по 44 включно. Назвиська людей вміщені на списках від I по 44 ч. включно були подані в обіжниках Центральної Переселенчої Управи. Списки чч 45 по 53 будуть ще подані. Особи, які подавалися на виїзд до Арґентіни, можуть перевірити, чи вони одержали обіцянку візи: 1. в обіжниках ЦПУ; 2 на таблиці списків в ЗУАДК Мюнхен-Пазінґ, Бісмаркштр. 20, кімната ч. 105; 3. запитати листовно, залучуючи почтовий значок на відповідь, в ЗУАДК Мюнхені-Пазінґ, Бісмаркштр. 20/105.

II. Особи, що мають обіцянки віз і хочуть виїхати до Арґентіни (перший транспорт пішов — ним їхали вже й українці), повинні особисто або письмово подати в ЗУАДК заяву про намірений виїзд, щоб можна було на тій основі поробити кроки у відповідних чиників для переведення потрібної для цього документації. Заява зобов'язує опісля до дійсного виїзду.

З огляду на кошти дороги, найкраще порозумітися письмово, подаючи такі дані: 1 заява, що дана особа чи родина хоче виїхати до Арґентіни на основі обіцянки візи, яку вона має (тобто її назвиська є поміщені на котромусь із поданих вгорі списків, визначивши в заяві і число списка; 2. імя і прізвише заінтересованих осіб; 3. дата і місце народження; 4. число ДП картки або посвідки, на підставі якої особа (-би) є під опікою ІРО бодай в еміґраційному питанні. Ці дані треба посилати на адресу ЗУАДК як вище.

ЗУАДК.

1-1 b

Перенесення таборів ДП до Франції?

Польська «Кроніка», посилаючись на «Бядомосці Прасове», повідомляє: Французький уряд провадить переговори з ІРО в справі перенесення таборів ДП разом з їх мешканцями з Німеччини до Франції. Франція зобов'язується перенести й устаткувати нові табори власним коштом. Переселені до Франції таборяни укладали б уже на новому місці робочі контракти. Ініціятива Франції розв'язує одне з найтяжчих питань, а саме — іміґрацію цілих родин».

ВІЛЬНИЙ ПЕРЕЇЗД МІЖ ЗОНАМИ

За повідомленням ФНП з 18 серпня, радіо Баден-Баден оголосило комунікат такого змісту: «В Баден-Бадені офіційно повідомлено, що згідно з наказом французького головнокомандувача в Німеччині, 20 серпня відновлюється вільне сполучення між французькою зоною і бізоною для всіх осіб, що мешкають у французькій зоні. Це розпорядження видано в згоді з американським і брітанським головнокомандувачами. Бездержавні й переміщені особи підлягають дотеперішнім правилам (тобто потребують для такої подорожі спеціяльного дозволу — Ред.). Новий порядок не поширюється на переселення з однієї зони до іншої». Згідно з ЮП, нові правила скасовують дотеперішні обмеження в сполученні між трьома західніми зонами, щождо сполучення західніх зон з совєтською окупаційною зоною, то на нього нове розпорядження ніяк не поширюється. Нові правила мають двосторонній характер, отже, починаючи з 20 серпня, мешканці бізони також не потребуватимуть жодних пашпортів для проїзду у французьку зону. Скасування обмежень стосується лише пасажирського руху, щождо перевезення вантажів, то лишаються чинними дотеперішні постанови. (Франкфуртер Рундшав).

АНУЛЮВАННЯ СТАРИХ ДРІБНИХ ГРОШЕЙ

Згідно з повідомленням банку німецьких країн у Франкфурті, з 1 вересня ц. р. втрачають свою силу законних платіжних засобів такі банкноти й монети: 1) маркові банкноти альянтської військової влади початковою вартістю в 1 марку (тепер 10 пфеніґів) і в 0,5 марки (тепер 5 пфеніґів): 2) рентові банкноти початкової вартістю в 1 рентову марку (тепер 10 пф.): 3) монети початковою вартістю в 5 райхспфеніґів (тепер 0,5 пф.), 1 райхспфеніґ (тепер 0,1 пф.) і 1 рентовий пфеніґ (тепер 0,1 пф.). За дорученням банку німецьких країн крайові центральні банки американської, брітанської і французької окупаційних зон на вимогу обмінюватимуть до 30 вересня ц. р. включно згадані анульовані грошові знаки на нові гроші. Після 30 вересня ніякі претенсії щодо дрібних грошей не братимуться на увагу. Разом з тим мають бути випущені нові дрібні гроші в 10, 5 і 1 пфеніґів. Згідно з поясненням банку, монети в 10 і 50 пфеніґів, що є тепер в обігу, зберігають свою силу й надалі. (Франкфуртер Ноє Пресе).

ЩОМІСЯЦЯ ПОНАД 1000 ПОВІТРЯНИХ ПОДОРОЖІВ

Компанія «Емерікен Оверзіс Аерлянз», що головним чином обслуговує повітряні лінії, які збігаються у Франкфурті, щомісяця виряджає і приймає тепер на Райн-майнському летовищі понад 1000 літаків. У листопаді 1946 р., за кілька місяців після відбудови летовица, було зареєстровано лише 155 приземлень. В липні 1947 р. на летовищі зареєстровано вже 3400 пасажирів і 65 тонн вантажів і повітряної пошти. В липні 1948 р. дев'ять міжнародніх повітряних товариств, що користуються Райн-майнським летовищем, перевезли вже 6600 пасажирів і близько 500 тонн вантажів і пошти. Отже пересічна кількість перевезених за 1 місяць вантажів і пошти зросла за один рік на 900%, тим часом як пасажирів — удвоє. (Франкфуртер Ноє Пресе).

Віктор Приходько

СПОГАДИ ПРО АРКАДІЯ ЖИВОТКА

I

Антон Чехов десь кинув: «Кожний чоловік живе для свого некрологу». Так воно, властиво, і є. Але щодо Аркадія Петровича Животка, то він, з своєю вдачею, про смерть взагалі думав дуже мало, а тому й міркування про майбутній некролог його,напевно, не обтяжували.

Але коли Аркадія Петровича не стало, то відчувається, що він дивиться на нас з того боку своїми добрими очима й питається: Ну, щож, панове - товариство, невже й добрим словом не згадаєте?..

Супроти А. П. Животка — це голос серця, обов'язок сумління. Во коли Животко працював, невтомно працював на українській ниві, то не вимагав нічого: ні грошей, ні почестей, ні слави. Але в такому випадку йому належить одне: добрий спомин. I, знов же не для нього, а для цієї постаті, для його діла, для його доби...

Цього дощливого літа минає рівно тридцять років, як я познайомився з Аркадієм Петровичем. Був це 1918 рік. Хоч Україна була вже «не та», що у 1917 році — накинутий режим, втручання німецького та австрійського війська — але все - ж «інерція», розгін у роботі ще відчувався повною силою і Подільська Губерніяльна Управа, якої я був головою, старалася працювати, не звертаючи уваги на арешти українських діячів по провінції та всякі перешкоди з боку нових господарів — українофобських «союзов землевладельцев». Подільське Земство поширювало та поглиблювало працю в усіх ділянках, передовсім же в ділянці культурно - освітній, вишукуючи та запрошуючи фахівців.

I ось, на одно з газетних оголошень Управи про потребу «губерніяльного інструктора дошкільного виховання», обізвався з Харкова невідомий нам Аркадій Животко, із студіями в Петроградському Психо - Неврологічному Інституті та з певним стажем громадської праці. Тоді справи робились швидко: телеграма — і за кілька днів у моєму кабінеті сидів молодий худенький інтеліґент, з темною борідкою, скромний і симпатичний. Це й був Аркадій Петрович Животко, з яким тридцять літ нас в'язала щира симпатія й дружба, хоч іноді ми не бачились і роками...

Аркадієві Патровичу було тоді 26 літ, мені трохи більше, але ми були «одного духу» і тому через півгодини ми вже розмовляли, як старі знайомі й товариші, перескакуючи з дошкільного виховання на позашкільну освіту, з цієї останньої на видавництво, звідси на політику, і хоч я був «начальством», а А. П. тримався завжди дуже тактовно, як «підлеглий», між нами постали найближчі, сердечні відносини.

Ми працювали. Правда, досить швидко виявилась певна різниця в нашому підході до праці. Я хотів бачити в А. П-чу передовсім губерніялного інструктора дошкільного виховання, себто, щоб він ширив цю нову ділянку народнього виховання по губернії, організуючи дитячі садки та підготовляючи інструкторів та вихователькок, між тим, я бачив, що новий інструктор «пропадає» передовсім у дитячому садку в Кам'янці. На мої «ревнощі» з цього приводу А. П. старався мені пояснити, що дитячий садок у Кам'янці треба зробити зразковим, треба самим, бо ця справа на Україні цілком нова, вивчити способи й методи праці в дитячих садках, підготувати інструкторів і тоді йти «в губернію». I справді, швидко в кабінеті А. П. з'явились на полицях різні звіри та фіґури, виліплені з глини, а на стінах усякі малюнки та «витинання» — усе праці дітей, — і А. П. із захопленням пояснюв мені, як це робиться і що, ось, тепер він перейде до організації курсів дя садівничок. Правда, мене, як зобов'язаного працювати в «губерніяльному маштабі» ці уподобання А. П. трохи турбували, але я бачив, що він цією, так би мовити, «дослідною» працею так захоплюється, що я не вважав можливим «насильно» спрямовувати його в інший бік. Тим більше, що тоді, як адміністратор, я почав набувати досвіду і прийшов до переконання, що, коли організація й фінанси дозволяють, — кожному треба дати можливість проявляти себе в тій ділянці, яку він любить. Наслідки праці будуть найкращі. Отже й А. П. не міг поскаржитись на мене, що я його до чогось «примушую». I це було правильно. Працюючи вільно, А. Животко, чим далі, все глибше поринав у діло. Але він

Книжна новинка

Борис Лисянський *Pro Patria*

Збірка поезій — Друге (доповнене) видання 1948. — Перше видання (1941) цієї збірки підлягло забороні з боку німецької націонал-соціалістичної влади. Збірка містить у собі цінний деклямаційний матеріял для національних свят та інших імпрез. Ціна книжки 1,50 *DM*, при більших замовленнях знижка 33%. Адреса для замовлень: (20 b) Göttingen, Angerstr. 11, Herr Hirskyj, b. Hildebrandt, 1-4

Хто був ідейним батьком нацизму?

Берлінська газета «Кур'ер» ставить питання про ідейних винуватців нацизму. «Список тих, що їх винуватять як духових творців есесівської держави й нацистських химер, — пише газета, — щодалі подовжується: Лютер, Фрідріх II Пруський, Бісмарк, Ніцше, Ріхард Ваґнер, Трайчке, Томас Ман 1914—1917 р., Стефан Жорж, Меллер ван -ден-Брук, Шпенґлер, брати Юнґер, — це тільки головні обвинувачені. В списку нема ще одного імени — Бернгарда Келлермана. Тим часом з'ясування його ролі виявляє його дуже велику вину. З біографії Гітлера, складеної Конрадом Гайденом, ми дізнаємося, як жив Гітлер у Відні 20-літнім юнаком. Він мешкав тоді в притулку для чоловіків, розмальовував листівки з фотознятками і, коли щастило, продавав їх. Заробивши щось, він ішов до хіна. Особливо чарував його один фільм, який він ходив дивитися раз — у-раз: то був «Тунель» за романом Бернгарда Келлермана. Там було показано, як один аґітатор своєю фанатичною промовою підбурив робітничу масу до страйку. У Відні не було жодного народнього промовця, який міг би його захоплювати. Фільм наштовхнув його на думку про своє життя. Без Келлермана Гітлер ніколи не пізнав би, якою могутньою є сила слова. Келлерман став учителем Гітлера. Залічити його до духових винуватців нацистського режиму є так само багато підстав, як і Ніцше і Стефана Жоржа. Або навпаки — так само мало підстав. Адже тут було лише безпосереднє враження. Тому що Гітлер не читав книжок, але любив відвідувати кіно.

79 000 ДІТЕЙ ДЕПОРТОВАНО ДО СССР

Ліцензійована брітанською владою газета «Ді Цайт», виходячи з даних очоленого генералом Сверовим бюра НВД в Потсдамі, повідомляє, що 1945 р. кругло 79 000 італійських, польських, українських, а переважно німецьких дітей були депортовані Советами до Советського Союзу, де їх в спеціяльних закладах готували до виконання революційних завдань. Газета додає вперше опубліковані точні матеріяли про відтранспортування з советської зони Німеччини німецьких дітей. За її даними, загарбання дітей готувалося вже давно перед тим. Його почали плянувати ще 1943 р. Насамперед були відряджені на спеціяльні курси придатні для цього мужчини й жінки, яких після закінчення відповідного вишколу 1945 р. разом з Червоною армією послано до Німеччини.

— В Румунії за «господарський саботаж» заарештовано одного з провідників націонал-ліберальної партії міністра румунського кабінету Романа і низку його однопартійців.

— 13 серпня спущено советський прапор з будинку берлінської комендантури і знято советські військові пости при ній. Советська влада, вивізши з комендантури документи, залишила її приміщення.

— За повідомленням московського радіо, советський уряд вирішив, крім Болгарії, дати фінансову допомогу і іншим «народньо-демократичним» країнам, які лишилися вірними «ідеалам свободи» і не апелювали, як Юґославія, до капіталістичної Америки.

—Чехо-словацька комуністична партія оголосила «чистку» партії, що триватиме з 1 жовтня до кінця року.

Перші стріли в Берліні

Антикомуністичні демонстрації на Потсдамській площі

19 серпня по 6-ій годині вечора на Потсдамській площі в советському секторі Берліну, коло стику кордонів американського, брітанського й советського секторів, німецька поліція східнього сектору, що перебуває під комуністичним проводом, влаштувала ревізію. При цьому жертвою поліційного свавілля стали й зовсім непричетні до чорної торгівлі люди. Погнавшися за втікачами, поліція вдерлася до брітанського й американського секторів, де юрба почала кидати в неї каміння. З наказу комуністичного поліційного офіцера Ваґнера, поліцисти відповіли пострілами, поранивши кількох людей. Під тиском обуреної юрби, яка ще завзятіше почала кидати каміння, поліція змушена була відступити на советський сектор. Проте заворушення тривали. Два вантажних авта з поліцією східнього сектору, що намагалися перейти зональний кордон, були знову зустрінуті камінням, тим часом як брітанська й американська військова поліція — оплесками й вітаннями. Згодом, коли на Потсдамській площі з'явилася пропаґандистська процесія комуністичного споживчого товариства з советського сектору, збудження юрби ще посилилось. Натовп з кількох тисяч людей, накинувшися на демонстрантів, побив комуністів і подер на шмаття червоні прапори й транспоранти з комуністичними гаслами. Близько 9-ї години вечора заворушення припинилися, проте у всіх трьох секторах посилено поліційні пости й вжито інших запобіжних заходів. Як заявив директор американської військової управи полковник Гавлі, він має дослідити дії поліції східнього сектору. За його словами, події спричинила бльокада Берліну, що змушує берлінців купувати харчі на чорному ринку. (За «Ді Ноє Цайтунґ»).

США зажадали відкликати Ломакіна

ВАШІНҐТОН (АП). «Генеральний консул Яков Ломакін надужив свого становища і повинен бути визнаний винним у грубому порушенні своїх офіційних повноважень», — сказано в ноті уряду США, переданій 19 серпня советській амбасаді у Вашінґтоні і опублікованій 20 серпня. «Сполучені Штати відкидають советські твердження, нібу три советські вчителі — Оксана Козенкіна, Міхаіл Самарін та його дружина — були вивезені антисоветською толстовською організацією за згодою американських урядовців. Самарін і Козенкіна добровільно висловили бажання залишитися в США. Сполучені Штати вимагають від советського уряду відкликати свого генерального консула Ломакіна через його повелінку в справі Козенкіної». За пізнішим повідомленням, Ломакін вже придбав собі квитка на повернення до СССР.

«Намагання трьох советських учителів у Нью-Йорку ухилитися від повернення до СССР, — сказав президент Трумен, — свідчать про те, що в світі є багато людей, які так само вірять у волю особистости, як народ Сполучених Штатів». «Корисно було б пригадати, — пише з того ж приводу «Нью-Йорк Таймс», що страх, який крився в серці Козенкіної, є лише часткою того страху, з яким тепер в опанованих комуністами країнах встають, їдять, працюють і лягають спати мільйони людей. З цієї величезної оселі страху майже неможливо кудись утекти. В цьому страху в Советській Росії народилося вже ціле покоління. Проте страх лишається, — страх до розмов, до чужинців, навіть страх до власної непевної думки, що, бувши випадково висловлена, може зрадити людину. Ми не маємо ні змоги, ні бажання накидати Росії чи якійсь іншій країні свободу в нашому розумінні. Проте ми повинні сказати чужоземним дипломатам, що їм не вільно влаштовувати на нашій землі в'язниць, щоб тримати в них людей, яких за нашими законами не можна вважати злочинцями».

«Насильство й терор, —пише мюнхенська американська газета для німців «Ді Ноє Цайтунґ» в статті «Вони обрали свободу», — ці методи, якими тримається в Росії ворожа до волі влада, — дали змогу захопити Козенкіну. Проте її прагнення волі було сильнішим. Вона викинулася з вікна назустріч явній смерті. Адже така смерть була легшою, ніж життя збезчещеного раба. Західньому світові показано, яким коштовним скарбом є воля. Вона є невід'ємною власністю всього культурного світу, і, загубивши її, західній світ скінчить свою історію. Поки в Росії живуть такі люди, як Козенкіна й Самарін, там житиме й невситуща жадоба волі... Як багато людей в Росії обрали б шлях до свободи, коли б навколо советської держави не так густо стояли загорожі з колючого дроту й червоноармійські пости і не такі міцні були в'язничні мури! Однак, те, що здається міцним, є насправді слабким, бо життя цінне лише там, де панують воля і самовизначення людини, і отже постає питання, чи не виявиться при першому тяжкому випробуванні ця жадоба волі тим могутнім вибуховим матеріялом, що завалить і розвіє порохом будову позірної сили».

НОРВЕГІЯ ГОТУЄТЬСЯ БОРОНИТИСЯ

100 000 молодих добровольців зголосилося до армії

ОСЛО, (Космос) За пляном норвезького міністерства оборони витрати Норвегії на повітряну фльоту, артилерію і атомові дослідження мають бути значно збільшені. Передусім передбачено підвищити продукцію ракетної зброї. Далі посилено провадиться розміщення крайового війська, що підлягає армії. Його завданням є підготувати до військової служби всіх придатних до неї норвежців віком з 17 років, щоб потім залишити їх влавах місцевих військових з'єднань. Кожна така військова частина складена й озброєна так, щоб вона могла боронити свою рідну околицю. На перший заклик про добровільний вступ до крайового війська зголосилися понад 100 000 молодих норвежців. За вислідом анкети Інституту Ґеллупа, 68% норвезького населення висловилися за створення сильної оборони країни. В останньому норвезькому бюджеті витрати на озброєння передбачені в 300 мільйонів крон проти 20 мільйонів крон 1939 р.

ВІЙСЬКОВИЙ СОЮЗ ЗАХІДНЬОЇ УНІЇ З США І КАНАДОЮ?

ВАШІНҐТОН, (ІНС). Держави, що підписали пакт Західньої Унії (Веилкобрітанія, Франція і держави Бенелюксу) уповноважили своїх амбасадорів у Вашінґтоні почати переговори з урядами Сполучених Штатів і Канади про уклалення договору про тісний військовий союз.

ТРУМЕН ПОДОРОЖУЄ

ВАШІНҐТОН, (ЮП). За повідомленням Білого Дому, президент Трумен мав виїхати 20 серпня для відпочинку у 9-денну подорож своєю яхтою «Вільямсбурґ». Під час подорожі президент готуватиметься до виборчої кампанії.

НОВИЙ КАНАЛ МІЖ ТИХИМ І АТЛАНТІЙСЬКИМ ОКЕАНАМИ

ВАШІНҐТОН, (ЮП). На думку представників американської військової влади, один вибух атомової бомби може на кілька років зробити Панамський канал непридатним для користування. Через те виникла думка спорудити другий канал, що міг би заступити Панамський. В жовтні цього року американські й колюмбійські фахівці проведуть дослідження з метою опрацювати трасу й кошторис каналу між Тихим і Атлантійським океанами, що пройде зерез Колюмбію. Цей плян має бути прискорений насамперед через те, що Панама відмовляється надати в середині своєї зони опірні пункти для американських збройних сил.

ФІНСЬКА ТАЄМНА ПОЛІЦІЯ ОПАНОВАНА КОМУНІСТАМИ

ГЕЛЬСІНК., (ЮП). Як зазначено в опублікованому урядом Фаґергольма звіті слідчого комітету, фінська таємна державна поліція ще з 1945 р. перебуває під комуністичною контролею. 70% урядовців державної поліції належать до крайніх лівих партій, решта — непартійні і лише дуже невелика кількість визнають себе антикомуністами. Як твердить далі комітет, поліція між іншим, «кинула тінь» на деяких некомуністичних міністрів. У картотеці цієї установи зареєстровано з 1945 р. 80 000 прізвищ, між ними багатьох членів некомуністичних партій. Багато комуністичних урядовців державної поліції засуджені за державну зраду, крадіжки та інші злочини.

Коли мрії наближаються до здійснення

Сухим шляхом до Англії

Сухопутне сполучення між европейським континентом і Англією, що довго було лише мрією багатьох европейських науковців і політиків, наблизилося до здійснення. Як повідомляють «Франкфуртер Ноє Пресе» з Парижу, в липні там відбулася остаточна зустріч членів французької і англійської парляментських комісій для спорудження під протокою Па-де-Кале тунелю, що має сполучити Францію з Англією. Конференція прийшла до повного порозуміння в цій справі і схвалила передати на розгляд французького й англійського парляментів детально опрацьований комісіями проєкт спорудження такого тунелю. Він має пройти від рогу Ґрі - Не на французькому березі каналу до Фолкестону на англійському і матиме 45 кілометрів завдовжки й 16 метрів завширшки. В ньому будуть прокладені подвійна залізнична колія, автострада і вузьколійна залізниця для поштового сполучення. Тунель буде устаткований спеціяльними вентиляційними приладами, а також машиновими пристроями для відведення води, яка може до нього просочуватися. Будівництво тунелю має початися 1950 р. і триватиме 5—6 років. Вартість його, як на теперішні ціни, визначиться в 60 — 70 міліярдів франків.

*

Як повідомляє Відділ Здоров'я Баварського Міністерства Внутрішніх Справ, досі зареєстровано в Баварії 409 випадків дитячого паралежу (Гайне - Медіна). 18 захворінь покінчилися смертельно. Зокрема гостро виступає епідемія в Реґенсбурзі, Гофі й Штавбінґу. Щодня занотовують коло 12 нових захворінь, так що треба рахуватися із дальшим ростом епідемії. Один смертний випадок трапився в Швайнфурті. Американська окупаційна влада вислала туди негайно «залізні легені». Швайнфуртська фабрика за американським зразком вироблятиме «залізні легені» для Баварії.

Із Північної Кароліни повідомляють про 1500 випадків захворінь дитячим паралежом. Два військові американські транспортні літаки привезли туди 7 тонн спеціяльної апаратури до нового шпиталю, побудованого в Айле.

*

Комітет Прохарчування Господарської Ради в Баварії вирішив скасувати раціоналізацію картопель. Одначе загосподарення картопель залишається надалі. Споживачі можуть купувати картоплі в довільній кількості, але сільсько - господарські продуценти мусять здати призначений їм континґент.

був не тільки «дошкільник». Він взагалі, своєю вдачею, був громадським діячем. Його цікавила також українська школа, цікавила позашкільна освіта, цікавило глибоко політичне життя. І А. П. почав обростати всякими добровільними працями та обов'язками. Подільське Земство зорганізувало тоді популярний часопис «Село», а пізніше журнал, присвячений питанням школи та виховання — «Освіта». Розуміється, в обох часописах він почав співпрацювати. Але тоді мало було бути лише культурником, і А. П. пристає до Кам'янецького Комітету партії Українських Соціялістів - Революціонерів. Так, це була «його» партія. Дуже спокійний і лагідний, людина надзвичайно м'якої вдачі, Аркадій Петрович в певні моменти розпалювався й кидав блискавки. Принциповий і послідовний, — він міг піти й на великі речі...

А пора була «буряна»... Антиукраїнський і антинародній режим 1918 року, розпутується в протигетманське всенароднє повстання. Директорія. Петлюра. Трудовий Конґрес. А. П. Животко — членом Конґресу від Поділля. Серед січневого холоду й розладнання залізничого руху, він — депутатт — їде до Києва. Відомі події весни 1919 року: у квітні большевики з Київа докочуються до Кам'янця - Подільського. Але це большевики ще ніби «молоденькі», «лагідненькі» і А. П. не евакуються, залишається у Кам'янці. Разом з іншою українською інтеліґенцією старається «співпрацювати» з ними, старається рятувати український «стан посідання». Був у Кам'янці український національний клюб, — українська інтеліґенція перейменовує його у «селянсько - робітничий» і А. Животко, не шкодуючи сил і часу, працює там, намагаючись, щоб це було архідемократично і «суперпролетарськи», одначе, щоб було це — «соціялістичне формою» але національне змістом. Тим часом, большевики, хоч «молоденькі» і ще «недосвідчені», досить швидко «орієнтуються» в ситуації і починають розстрілювати в Кам'янці направо й наліво. Що Животко якось уцілів із своїм «селянсько - робітничим» клюбом, треба лише дякувати українській армії, що дозволила тоді господарювати большевикам у Кам'янці всього півтора місяця і з початком червня 1919 року визволила місто. І знову період української влади до осени 1919 року. Кам'янець - Подільський — столиця України, і знову для Земства та для діячів типу Животка — праці поверх голови. Кам'янець — воєнізований, — тут військові установи, майстерні для армії — шевські та кравецькі, — шпиталі, друкарня грошей і... — за 30 верстов фронт: чути, як бухають гармати.

Але Животко, маючи п'ятдесят обов'язків, не забуває за свій п'ятдесят перший — дитячий садок. Цей садок десь викинули за місто, — на хутір — Чи до садка? — Одначе, Животко має велику й авторитетну пілмогу: приїхала з Києва Софія Федоровна Русова — головна й ентузіястична пропаґаторка дошкільного виховання. І Аркадій Петрович ходить «гоголем» і навіть одважується, боязко й лагідненько виглядаючи з-поза Софії Федоровни, інтервеньювати у меріє з приводу садка.

Бо бувають моменти, коли навіть лагідне «начальство» набирає «звірського» образу.

— Панове, — кажу я їм, — ви ж самі бачите: шпиталі повні хорих, ранених, у «чотирикутнику» недостача всього, а ви — з садками!

Але Животко обеззброює. Лагідненько з страшенно винуватим виглядом:

— Так, пане голово, але ось приїхала Софія Федоровна... Якраз курси... Ідеї Песталоцці... Монтесорі...

І, звичайно, виходив переможцем. Десь треба було діставати харчів, грошей, молока, бо Животко щоденно ходить на хутір за п'ять кілометрів і якось з Софією Федорівною «викручують», щоб садок таки існував і щоб «Песталоцці» тріюмфував...

— Але хіба все розкажеш? Та чейже восени 1919 року прибули до Кам'яця, як союзники, поляки, із дуже своєрібним розумінням ролі «союзника». По них прийшли большевики, а восени 1920 року знову заглянула до Кам'янця українська влада. І в усіх цих «перипетіях» Животко був чинний: змагався, боровся за українську справу, за українську школу, за українську культуру. Цілком «ополонянився», забувши, що він з Вороніжчини, з свого далекого «Подоння»...

Так і виїхав на еміґрацію. «Тимчасово». «На три місяці».

Потім не раз ми згадували Поділля, Кам'янець. Було приємно, бувало гірко й прикро, але все ж цей період — роки 1918 — 20 — залишився у Животка як найкращий спомин на ціле життя. Бурхлива доба, завзята боротьба, але все ж — Рідна Земля, рідна стихія і праця для свого народу.

ПОРТРЕТ ПРОФЕСОРА МАЗЕПИ

(Продовшення з 3-ої сторінки)

В серпні 1919 року І. Мазепі доручено головування в українськім уряді, що мав тоді свій осідок у Кам'янці на Поділлі. І. Мазепа докладав усіх зусиль, щоб між урядом УНР та урядом диктатора Західньої України Е. Петрушевича була узгіднена одностайна політика. Але дорадники Е. Петрушевича, зі страху перед Польщею, почали орієнтуватися на «білу», а потім на «червону» Росію. В листопаді 1919 року уряд УНР залишив Кам'янець.

Здавалося, прийшов кінець організованого спротиву України матеріяльній перевазі ворогів. Армію і населення України нищила страшна пошесть тифу. Постачання було зруйноване. Але уряд Української Народньої Республіки під голуванням І. Мазепи не хотів скласти зброї перед ворожою силою. В грудні 1919 року уряд, спільно з командою армії, вирішив повадити дальшу боротьбу, за державність у формах партизанських. Так 6 грудня 1919 року почався славний «Зимовий Похід» армії УНР проти «білих» і «червоних» російських окупантів. Голова уряду І. Мазепа докладав усіх старань для того, щоб армія УНР під командою М. Омеляновича-Павленка успішно виконала своє завдання. Під чужим прізвищем, у постійних небезпеках для власного життя, він об'їздить Україну, окуповану російським большевицьким військом., відбуває наради з командою армії УНР і шукає способу для відновлення українського реґулярного фронту.

Поки це ділялось на Україні, в квітні 1920 року проти Совєтської Росії виступила Польща. Після закінчення Зимового Походу І. Мазепа перестав бути головою уряду УНР. Короткий час він був міністром земельних справ, але, бачивши загарбницькі пляни польського уряду щодо України, вийшов із уряду УНР зовсім. 26 травня 1920 року І. Мазепа, склавши свою демісію, одержав від голови Директорії УНР С. Петлюри такий лист з подякою за його державну працю:

«До голови Ради Народніх Міністрів І. Мазепи.

Шановний Ісаак Прохорович!

В тяжку годину для нашої української справи почало свою роботу Правительство під Вашим головуванням. Розбурханість наших сил національних, тяжка боротьба з зовнішнім ворогом часто перешкоджали творчій праці Правительства. Але завдяки сталому державному напрямку роботи Правительства і невпинній енерґії його членів Правительство завжди находило вихід із тяжких обставин, міцно закріпивши своєю роботою українську державність як в очах нашого народу, так і в очах наших сусідів. Українська справа перейшла в нову еру, яка розкриває перед нами широкі державні перспективи дальшого будівництва нашої Народньої Республіки. Маючи на увазі загальну сучасну ситуацію нашої державної справи, яка вимагає іншої конструкції Правительства. Ви прохали звільнити як Вас, так і цілу Раду Народніх Міністрів.

З жалем уступаючи цьому проханню, висловлюю Вам і Вашим товаришам по Кабінету Міністрів від імени Республіки мою щиру подяку за Вашу велику історичну державну працю, а також певність, що Ви і надалі будете приймати саму активну участь в відповідальній державній роботі, що я вважаю необхідним і одповідаючим інтересам Республіки».

Слова цього листа про «велику історичну державну працю» І. Мазепи — не були виразом простої вічливости з боку голови Директорії УНР. Бо ж І. Мазепі довелося бути головою українського уряду в найтяжчу добу нашої національної революції. В тих надміру складних, критичних обставинах він умів правильно оцінити тодішню дуже складну ситуацію, виявив глибоке чуття відповідальности перед народом і державою та зробив усе, що було в його силах в обороні України перед воротами. В цьому є історична заслуга І. Мазепи, як особи, що відповідала за політичний провід народу.

Від кінця 1920 року І. Мазепа перебував деякий час у Львові. Тут він видав свою цінну працю «Большевизм і окупація України». Ця книжка вийшла 1923 року в Берліні також у німецькому перекладі. При кінці 1922 року польська поліція дозволила І. Мазепі виїхати за кордон, без права повороту.

Від 1923 року аж до весни 1945 перебував І. Мазепа в Чехо - Словаччині. Поруч з науково - педагогічною працею в Українській Господарській Академії в Подєбрадах він працює над своїми споминами, що вийшли в 3-ох частинах у Празі, під назвою — «Україна в огні й бурі революції». В цей час аж до другої світової війни І. Мазепа брав активну участь у політичнім житті нашої еміґрації і піддержував постійні зв'язки з чужими соціялістичними партіями, приналежними до Соціялістичного Інтернаціоналу. Це був шлях для виявлення української політичної думки в світі.

За другої світової війни І. Мазепа мусів відійти від активної політики з огляду на обставини гітлерівського режиму, в яких він опинився в Чехо - Словаччині за німецької окупації.

Домагайтеся „Неділі“
в німецьких кіосках і на двірцях

1945 року бачимо І. Мазепу на новій еміґрації, в зруйнованій Німеччині. Тут він закінчує свою працю — «Підстави нашого відродження», в двох частинах. Умови праці І. Мазепи, серед голоду і холоду були дуже тяжкі. Але він не тратив ніколи свого вродженого оптимізму і надії, що завзяття і енерґія переборе всі труднощі. Найбільшою журбою для І. Мазепи було розбиття українських політичних сил. Тому, в порозумінні з іншими політичними організаціями, він береться до трудного діла — утворення української політичної консолідації на демократичній плятформі. Терпеливо систематично клав він основи під нашу політичну консолідацію і, нарешті, це стало фактом: Українська Національна Рада розпочала свою відповідальну роботу.

В особі І. Мазепи бачимо вироблений тип політичної людини (homo politicus). Він не любить пустих фраз, шукає здійснення задуманого, завжди аналізує ситуацію до подробиць, щоб стояти на реальному ґрунті. Нераз вагається, чи братися до того чи іншого діла, але коли в же намітив завдання, то вкладає в нього всю силу і завзяття, щоб дійти до цілі: «Без захоплення, без горіння громадської справи не зробиш», часто каже І. Мазепа.

В своїм житті і в поведінці І. Мазепа скромний, стриманий, в боротьбі за волю народу — непохитний борець, готовий на всяку жертву для загальної справи. Інтереси народу ставить вище персональних чи партійних амбіцій і претенсій. В своїй ідеології Мазепа демократ. Немало його непокоїть, що українська інтеліґенція між двома світовими війнами була під великим впливом двох диктаторських ідеологій — большевизму та фашизму, — і що це не давало викристалізуватися у нас ідеології демократичній, яка має на Укріані добру історичну традицію. Тому то в 2-гій частині своєї праці — «Підстави нашого відродження», що тепер друкується, І. Мазепа розбирає протидемократичні ідеології Д. Донцова та В. Липинського і показує шлях, яким український народ має йти, коли не хоче бути «чорною вівцею» у культурному демократичному світі.

І Мазепа вважає приналежність до політичної організації за найкращу політичну школу. Але для нього партія не самоціль, не вузька секта, що служить тільки обмеженому гурткові людей: для І. Мазепи політична партія — це знаряддя, засіб для досягнення завдань, що служать інтересам цілої нації. Тому то він не любить ще й досі поширеного у нас політичного сектанства, отого гуртківства, що за теоретичними параґрафами партійної програми не бачить живого життя і його потреб. «Не народ для партії, а партія для народу», такого погляду додержується І. Мазепа в своїй політичній діяльності. І дійсно прикладом свого життя він показав, що в його устах це не пуста фраза. Людина такого формату як І. Мазепа належить не одній партії або групі суспільства, а цілій нації.

В ці дні, коли професорові Мазепі і його співробітникам удалося об'єднати творчі українські сили для нашої визвольної справи, удесятерилася його тяжка праця і поглибилася відповідальність перед українським громадянством. Побажаємо ж йому, на порозі 65 року, сили й здоров'я та довгих літ творчої, плідної праці для визволення нашого народу і для перемоги ідей демократії й поступу, за які І. Мазепа непохитно боровся від днів своєї молодости.

О. ВИСОЦЬКИЙ

Заклик УРУ

Грошева реформа створила великі труднощі для українських організацій. Однак «Українській Родовідній Установі» (УРУ), що оце вступила в четвертий рік відновленої діяльности, далося незмінно, і не скорочуючи, продовжити свою працю.

Наукову роботу УРУ провадить і далі через «Український Науково-Дослідний Інститут Знаменознавства» (ІРЗ). По-старому видає часопис «Рід та Знамено» й приступає тепер до видання «Записок ІРЗ». Одночасно УРУ провадить практичну роботу по розрібці та виконанню знамен (гербів) і оформленню українських родів.

Щоб удоступнити для всіх користання з УРУ й в тяжких сучасних матеріяльних умовах, пороблено всі заходи до зменшення цін. Ціни на видання обнижено у п'ять разів, так що число «Рід та Знамено» тепер коштує 2 мр. Оплати за вироблення знамена й знаменування роду теж зменшені з 180 мр. до 30—60 мр., залежно від складности малюнку знамена.

Закликаємо всі роди з давньою родовою традицією (шляхту) відновити свої родові знамена. А роди, що дотепер не мали знамен, запрошуємо до прийняття нових родових знамен і започаткування родової традиції.

Кожний повинен старатися оформити свій рід і втягнути його до «Української Родовідної Книги».

Поучення про оформлення роду, вироблення чи відновлення знамена, втягнення роду до «Української Родовідної Книги» та виказ наших видань висилаємо по одержанні листової поштової марки.

При ріжного роду запитах також долучати марку на відповідь.

Всю кореспонденцію для УРУ направляти на тимчасову адресу:

E. Archypenko, (16) Frankfurt a. Main — Höchst, Höchster Markt 5. Управа УРУ

1-1 b

Не діяти на власну шкоду!

Бюро д-ра Смука надіслало нам такі завваґи:

Значна частина українських скитальців щиро бажала і бажає переселитися до Арґентіни, де сьогодні живе коло сто наших братів. Над цією справою, що поруч з Канадою, США не втрачає своєї актуальности і важливости), енергійно працюють різні українські організації не лише тут, у Німеччині, але й за океаном (Арґентінський Український Допомоговий Комітет і ЗУАДК). Сьогодні наше громадянство має повне право сказати, що не даром змарновано час, працю і кошти, бо успіхи очевидні. Арґентінський уряд охоче приймає українських скитальців до себе і визнає українські організації.

Ми раді констатувати, що переселення до Арґентіни зрушилось з місця. Шлях на Буенос-Айрес відкрито. **З серпня виїхала через Париж перша партія українських скитальців.** Спішно підготовляються і мають незабаром від'їхати **нові три групи через Швайцарію, Париж і Бельґію.** Закінчується оформлення документації великої групи українських скитальців.

На 5 серпня 1948 р. одержано кілька тисяч віз для наших скитальців у Німеччині й Австрії. Арґентінське урядове еміґраційне бюро що на деякий час було припинило видачу віз нашим скитальцям, тепер знову почало їх видавати. Лише цими днями **одержано знову коло 2000 віз.** Арґентінський Український Допомоговий Комітет запевняє, що справа на добрій дорозі. Сьогодні українським організаціям немає жодних підстав змінювати свої настанови і погляди на переселення до Арґентіни.

Одначе останнім часом ця справа несподівано завдає українським організаціям багато клопоту, прикростей і труднощів. Більшість українців, що свого часу подали списки, оформлює свої документи на виїзд до Арґентіни. Але не всі. **Дехто з наших скитальців, підтвердивши переселенчим організаціям свою згоду їхати, в останній момент заявляє, що він не підготовлений, не може їхати і вирішив далі чекати в морі погоди.**

Буває іноді, що справа набирає навіть досить неприємного виглкду. Є такі випадки, коли, оформивши документи в ареях, в різних комісіях, в Головній Квартирі ІРО і навіть діставши подорожні документи з Головної Управи ІРО в Женеві, наш скиталець, витративши багато часу і коштів та відібравши багато часу собі і різним організаціям, в останній момент заявляє, що хоче ще почекати. Люди багато говорять про Сполучені Штати Америки, Канаду, Австралію, мовляв, треба спробувати щастя і собі. Такій людині байдуже, що вона зайняла чуже місце і не дала можливости іншому скоріше виїхати, її зовсім не хвилює те, що вона відняла собі та різним установам час, позбавила можливости переселення інших скитальців. Про це вона не думає. Ще прикріша і неприємніша справа для всіх українців і українських установ, які добивалися цілий час права на виїзд. **Ми показуємо себе в дуже негарному і невідповідному світлі перед чужинцями.** Більше того, шкодимо самі собі, підриваємо свій авторитет, звужуючи для себе шлях у переселенні.

Ніхто нікого не думає намовляти до переселення в ту чи іншу країну. Але хто раз рішається їхати до тієї чи іншої країни, повинен зрозуміти, що це не забава, а серйозна справа і гратись нею не можна. Наші організації затрачують багато енерґії, щоб переселити українських скитальців до заокеанських країн, щоб здобути довір'я в державних орґанізаціях за океаном. У цей же час серед скитальців є люди, що неодуманими і нерозважними своїми кроками нівечать всі заходи наших організацій.

Хочемо попередити деяких наших скитальців, щоб не робили нерозважних кроків **в надії на еміґрацію до США. Українці мають вигляди на переселення до цієї країни, але переїхати туди буде тяжче, як було досі.** Тому радимо не відмовлятися від тих країн, куди хто намірився їхати, а використувати всяку нагоду і можливість переселення з Німеччини. Ясно, що для кожного скитальця нелегко буде робити перші кроки скрізь, чи то в Канаді, США, Арґентіні, чи в Австралії. Кожна з цих країн має свої плюси і мінуси для скитальця. Тому кожний повинен бути готовим на те, що він мусить переборювати труднощі, починаючи своє життя наново.

Лотиська Національна Рада

Майже рівночасно з Українською Національною Радою, повстала також і Лотиська Національна Рада.

Перша сесія цієї Ради відбулася в Еслінґені, над Некаром. До неї входить 55 делегатів від усіх лотиських політичних партій і інших організацій. Напершій сесії вибрано екзекутиву з 9 осіб. Завданням цієї екзекутиви є боротьба за визволення Латвії у співпраці з лотиських національних організацій на чужині.

НОВІ КОНСУЛЯТИ

За повідомленням німецької преси, канадська військова місія в Берліні сповістила про відкриття у Франкфурті над Майном канадського консуляту. Одночасно повідомлено про відкриття в Гехсті біля Франкфурту, на вулиці Брюнінґштрасе 36, бельґійського консуляту.

Проф. П. Ковалів

З МОВНОЇ ПРАКТИКИ

(„Знати — визнати“ і „знати — пізнати“)

В практиці буває так, що одна стилістично неправильно побудована фраза або навіть одно вжите не на своєму місці слово може викликати на сторінках преси цілу полеміку, яка суттєвого значення не має, тільки завдає зайвого клопоту редакціям. Особливо уважного до себе підходу вимагають префіксовані дієслівні форми, які часто заховують в собі далеко інше значення, ніж видається нашим пересічним практикам мови. Неправильно, не на своєму місці вжита префіксована дієслівна форма може викликати у читача не те розуміння, яке вкладає в цю форму сам автор.

Таке, напр., буває з формами „знати — визнати“. Префікс ви зносить тут зовсім інше значення, ніж його має форма „знати“. В українській мові, як подає словник Б. Грінченка (1925), така префіксована дієслівна форма вживається з трьома значеннями: 1) розвідати, довідатись („Знайшли в нього замок, та по тому й **визнали**, що він украв гроші у скрині“, 202), 2) дати санкцію, цінити („Не так було мені свою праву руку одрубати важко, як тую правду **визнати**, вимовити“ М. Вовч. Там же), 3) признатися, давати свідчення („Хто такий дурний буде, щоб сам на себе **визнавав** таке“ М. Вовч. Там же).

Сучасна літературна мова вживає цієї форми найчастіше з другим значенням, тобто з значенням — давати санкцію на існування якогось факту (держави, установи, ідеології тощо). Ця форма з тим же значенням відповідає рос. **признать**, німецьк. anerkennen, bekennen (визнавати, цінити). Звідси **визнаний**, німецьк. anerkannt, а також — **визнання**, віра, німецьк. Bekenntnis. З цим же значенням, безперечно, зв'язані відомі українські форми „визнавати віру“, „віровизнання“, тобто санкціонувати, цінити, стати ближче.

Як бачимо, форми „знати“ і „визнати“ — це два різні поняття. Причім, перше обов'язково уперeджує друге: щоб **визнати** щось або когось, треба його знати, а не навпаки. **Я знаю**, що становить собою якась ідеологія чи якась ідеологія чи якась нова установа або держава з погляду корисности її для суспільства, тому я її **визнаю**, санкціоную, акцептую, або **не визнаю**, не санкціоную, не акцептую, якщо вона не корисна для суспільства.

Іноді до такого „визнання“ (визнання в лапках) примушують певні обставини, дипломатичні мотиви тощо. Але й у цьому випадку ми все ж таки мусимо знати й таки добре знати, чому ми визнаємо якусь ідеологію, установу, державу то, що лише в лапках, під примусом обставин та інших чинників

Таке велике значення має елемент слова **ви**, що не тільки вносить доконаність дії (визнати — зробити?), але й найголовніше вносить в нього зовсім інший зміст (визнати — прийняти, санкціонувати) з збереженням однак основної ідеї розуміння даного явища, факту, ідеї, що розкривається цілком в слові або, вірніше, в формі слова „знати“. Щождо форми „визнавати“, то вона у відношенні до форми „визнати“ становить собою лише форму недоконаности дії (через суфікс **ва**), іншого значення вона не має.

Навпаки, зовсім протилежні взаємовідносини між рядом форм „знати-пізнати“, де префікс **пі** вносить значення результативности дії, а самий рвзультат висловлений уже формою „знати“. Тому форма „пізнати“ упереджує форму „знати“: **я знаю**, що він добра людина, бо **пізнав** його.

Звідси випливають взаємовідносини форм „визнати — пізнати“, а саме в такій послідовності: пізнати — знати — визнати. Отже, визнати щось або когось можна тільки тоді, коли ми його пізнаємо і будемо знати, не інакше, не навпаки, як видається на перший погляд.

Наприкінці зазначимо, що кожна форма слова має своє значення, а відчувати їх можуть природні знавці мови, не будучи зовсім фахівцями-філологами. Хто ж ухиляється в бік з цього природного шляху, той не зможе підперти свою не так висловлену думку ніякими штучними доказами.

Брітанський генерал Гікс

відвідав український табір у Геллендорфі

Український табір у Геллендорфі відвідав генерал бриґади Гікс в товаристві своєї дружини, сина й доньки. Особа генерала Гікса відома вже мешканцям нашого табору. В березні ц. р. він у перше візитував наш табір. Пристойний зовнішній вигляд табору і його зорганізованість подобалися генералові, і тому він прибув ще раз в товаристві родини. У вітанні генерала брали участь не тільки українці, але й представники інших національних груп, — білоруси, поляки, балтійці й мадяри. Прибув командант ДПАКС — у капітан Пралле, командантти та делеґації таборів. Уся молодь в національних строях з місцевим курінем пластунів у проводі уставилася в дволаву. Генерал прибув у товаристві директора окружного ІРО Шейтлера. Голова Таборової Ради д-р Мелешко і командант табору Коромець вітають гостей. Маленька пластунка Крижанівська вітає генерала англійською мовою і дає йому квіти. Після церемонії привітання гостей ведуть до театральної залі. Тут відбувається концерт. Розпочинає його капеля бандуристів ім. Леонтовича під мистецьким керівництвом Гончаренка. У програмі козацькі й побутові пісні. Гості з надзвичайною увагою слухають мелодії української народньої творчости та нагороджують бандуристів оплесками. Друга частина концерту складалася з виступів таборів ДПАКС-у. Розпочав її жіночий квартет табору Геллендорф, що виконав кілька жартівливих народніх пісень в музичній обробці Леонтовича. Артисти панство Таґаїви виконали фраґменти з наших і чужих опер, а місцевий балет — «буковинку» і «гопака». Виступали також білоруси, мадяри й поляки. Концерт закінчила капеля бандуристів. Після концерту гості відвідали місцеву православну церкву і, повні найкращих вражень, попрощалися з представниками табору, обіцяючи ще загостити до Геллендорфу.

А. Д.

„ХРЕСТ ПРОТИ ДИЯВОЛА“

З української хроніки Реґенсбурґу

(Вл. кор.) Заходами філії ЛУПВ в театральній залі табору поет Є. М. зачитав надісланий з Канади відомий уже з преси реферат д-ра Д. Донцова на тему «Хрест проти диявола». Вступне слово та короткий коментар до реферату виголосив представник ЛУПВ п. Городецький. В цій доповіді д-р Донцов, що, як видно, перейшов велику духово-світоглядову еволюцію, аналізує сучасну моральну, економічну й політичну кризу у світі, а зокрема в Східній Европі та в нашій Батьківщині, та дуже влучно і правильно констатує причини цієї кризи. Найголовнішими з них автор вважає надмірне зматеріялізовання західнього світу та незнання суґті, методів і агресивних намірів московського комунізму й сучасної Росії, як і неусвідомлювання собі величезної загрози тих сил, яких слушно автор назвав диявольськими силами, для існування західньої християнської культури та цивілізації. Автор закінчує свою дуже цікаву доповідь конкретними висновками і побажаннями, як урятувати світ від тої страшної загрози, в якій по другій світовій війні опинився він завдяки помилкам відповідальних державнополітичних чиників і надмірному зматеріялізуванню та паліятивам Заходу, з причини завеликого дбання про «мамону» і матеріяльні «блага». У висліді ми свідками неволі мільйонів свободолюбних европейських і азійських народів, а гарні ідеї про свободу людини і свободу від страху лишаються лише на папері пустими фразами.

Кінцевим уступом доповіді є дуже сумна характеристика української політичної дійсности, як у Краю, так і на чужині. Автор вказує на конечність духового переродження, посилення всебічної праці над самим собою зокрема та над усією українською спільнотою в дусі єдиноправильної ідеї християнства, в основу якої слід поставити гасло: «Хрест проти диявола».

Враження з цієї глибокої змістом доповіді величезне, хоч не в усьому можна з автором погодитись. Зокрема, не погоджуємось з його поголовним безпідставним осудом усіх без винятку українських політичних сил. Якщо цю його тезу прийняти, як правильну, хоч частково, то постає питання: коли всі без винятку злі, то хто тоді з українських національно-державницьких чинників має працювати в дусі тез і порад прелеґента? Невже ж д-р Донцов почуває себе на силах з цим велетенським завданням справитись сам? Коли б так, то його цікава і в деяких місцях глибоко-слушна доповідь не лише не осягнула б цілі, яку він має на увазі, але нашу сумну дійсність лише ускладнила б. Треба шукати синтези, а за діло визволення нашої Батьківщини братись усім патріотичним національним силам, що стоять на плятформі самостійної соборної Української Держави без різниці політичних переконань, ісповідань, станів і клясів. Лише тоді переможемо і вернемось у «землю обітовану».

В. Савійський

В НОВІЙ ЦЕРКВІ

«Вл. кор.) Православну церкву в залі німецького шпиталю в Реґенсбурзі зліквідовано. Дякуючи старанням причту і парафіяльної ради та зусиллям деяких вірних, а головно завдяки допомозі окружного ІРО, напівзруйнований будинок, де містилась досі Миколаївська церква, відремонтовано, поширено та влаштовано там одну церкву для всіх вірних УАПЦ в реґенсбурзькій оселі. До цього спричинились: інженер ІРО п. Шпак - Андрієвський, який вистарався відповідний матеріял, та своєю фаховою й жертвенною працею майстри Копачинський, Голензійовський, Таран і Квятковський При тому чимало напрацювались безплатно і деякі інші парафіяне, як і деякі юнаки.

7. VIII. відбулася в новій церкві, яку переіменовано на честь Св. Покрови, перше урочисте архиєрейське всенішне Богослуження, яке відправив Преосвященний єпископ Володимир в співслужбі оо. архипресвітера о. Тита Яковкевича, митроф. прот. Ол. Новицького (з Ланцуту), протоєреїв В. Шевчука і Бориса Яковкевича та о. Ф. Лобаніева. Чину урочистого посвячення церкви довершив другоо дня 8. VIII. перед Службою Божою Владика Володимир при участі того ж духовенства.

Підчас обох богослужень гарно співав церковний хор під дириґ. Ів. Сторожука-Вознюка.

Вкінці Служби Божої Преосвящ. Кир Володимир тат настоятель о. Тит Яковкевич виголосили відповідні проповіді, в яких подали значення своєї рідної церкви для народу, особливо на чужині в умовах скитальщини. В цих проповідях подякували всім, хто спричинився своєю працею до ремонту церкви, а деяким з них Владика доручив грамоти подяки. Кілька осіб, що найбільше заслуговують на подяку, Владика подав до нагороди Свящ. Синодові УАПЦ.

По закінченні Служби Божої архиєрейським чином відправлено молебен з нагоди повстання Української Національної Ради. Патріотичну проповідь, присвячену цій події, виголосив о. прот. Ол. Новицький. На богослуженні й молебні були присутні голова та деякі члени У. Н. Ради. Простора і гарна церква була переповнена вірними обох обрядів. Урочистість закінчено процесією з читанням Євангелій довкола церкви.

Таким чином реґенсбурзькі православні українці своїми зусиллями мають, нарешті, свою власну церкву.

Дозвольте на голос критики!

Чи ІРО добре обміркувало?

Остання виплата заробітної платні за липень ц.р. переміщеним людям, які одержують т. зв. платню бюрґермайстра, викликала серед цих працівників велике занеспокоєння.

Йдеться про те, що не лише значно обнижено висоту заробньої платні, але, поруч звичайних відрахованьь від брутто заробітку, відраховано кожному працівникові ще 70 ДМ на кошти утримання в таборі. З цього 30 ДМ за харчі та 40 ДМ за квартиру, світло й воду.

Працівники - таборяни не мають нічого проти плати за утримання. Навпаки, вони задоволені, що можуть самі заробити на свій прожиток і ніхто не може робити їм закиду, що вони живуть із ласки. Але треба ствердити, що ці оплати за харч і приміщення в таборах проведено неправильно з економічно - фінансового, соціяльного та технічно - адміністраційного боку.

Передусім треба ствердити, що висота оплат за утримання в таборах в порівнянні з цінами на німецькому господарському ринку абсолютно завелика. Харчі, які одержують переміщені особи в таборах і кількісно й якісно на нормальну ціну в жодному випадку не коштують 30 ДМ.

Щодо квартири, то оплата за неї скалькульована ще більш безпідставно й неоправдано. Таборові приміщення в військових касарнях не можна ставити на рівні з 2—3 кімнатними квартирами в приватних домах. При добрих умовах родина в таборі має одну кімнату, з одним, або двома вікнами — залежно від кількости членів сім'ї. Але в більшості бувають кімнати спільні. Найкраща касарняна кімната не відповідає житловим потребам ані щодо гігієни, ані щодо вигоди.

Це були б мінуси економічно - фінансового порядку. Але ще поважніші недотягнення з погляду соціяльного. Передусім 70 ДМ стягають із усіх працівників, незалежно від висоти заробітної платні. Працівник, що заробляє 300 ДМ платить 70 марок і працівник, якого заробітна платня виносить 100 ДМ платить таку ж суму. Бувають випадки, що при низьких заробітках люди залишаються з 12—15 марками в руках, а то й без пфеніґа. Трапився випадок, що один працівник повинен ще доплатити б!

Одонаково стягають процівникам одиноким і сімейним. Оплату 40ДМ за квартиру стягають без увати на те, чи хтось займає кращу, чи гіршу кімнату, чи хтось живе в окремій кімнаті, чи має лише куток у спільній квартирі. Буває й так, що в одній родині працюють два, чи три члени й кожний із них платить по 40 марок за квартиру. Отже раз кімната коштує 40 ДМ, другий раз така сама кімнната коштує 80, чи 120 ДМ.

Є ще цілі низка недотягнень технічно-адміністраційного порядку. У деяких осередках підрахунок ставок заробітньої платні проведений хаотично й не витримує критики, а відповідні чинники на інтерванцію не вміють дати виясненняБували випадки, що керівник бюра діставтаку саму платню а навіть меншу, як його підлеглі сили. Одні вчителі дістали вищу платню, інші багату нижчу, хоч ані в кваліфікаціях, ані в літах служби ані в виконуванні праці різниці між ними немає.

Це головніші застереження щодо заробитньої платні. Ця виплата вимагає реорганізації. Залишаючи саму ідою оплат за харчі й приміщення, у зміні допотеперішньої системи обтягнень треба піти такою лінією: 1) висоту оплат достосувати до цін німецького господарського ринку. 2) стягати таку суму, яка відповідає фактичній вартості харчів і квартир, що їх одержують таборяни. 3) стягати оплату не за бездушним шабльоном, а висоту її індивідуалізувати, залежно від висоти заробітку, родинного стану й якости приміщення. 4) у випадку коли працюють два, або більше членів родини, оплату за приміщення стягати лише раз. 5) висоту заробітньої платні для одної категорії працівників з однаковими даними визначувати за одним критерієм, щоб не допускати яскравих розбіжностей.

Треба надіятися, що Головна Квартира ІРО зрозуміє критичне становище ДП і піде назустріч їх недолі, зміняючи непередумане, недоцільне й типово бюрократичне розпорядження.

ПЕРЕВИБОРІВ ДО ОПУЕ В РЕҐЕНСБУРЗІ НЕ БУДЕ

(Вл. кор.) Як довідуємось з певного джерела, в наслідок компромісу між представниками виборчих списків, перевиборів до обласної ради ПУЕ реґенсбурзької области не буде. Компромісу досягнено на спільній нараді, скликаній заходами ЦПУЕ та Найвищого Суду при ЦПУЕ в Авґсбурзі в той спосіб, що представники списка більшости (ч. 1) зріклись на користь списків ч.ч. 2 і 3 два мандати, на що представники тих лист нібито погодились. Як відомо, вибори до ОПУЕ в Реґенсбурзі, що відбулися 30. V. ц.р., рішенням Найвищого Суду було уневажнено. Докладніше про це у свій час.

КОЖНОМУ слово

Компромітують цілу націю

Вельмишановний Пане Редакторе!

Від абсольвента православного богословського факультету Університету в Білгороді Остапа Фляка, що виїхав з дружиною 28 липня ц.р. з Бремену до Канади кораблем «Маріне Марлін», ми одержали з порту Галіфакс листа з описом подорожі і гіркими зауваженнями про некультурну поведінку наших людей підчас подорожі. Автор листа звертається до нас із просьбою помістити цю прикру правду та звернути увагу нашим виховним інституціям вжити всіх засобів і старань, щоб викорінити страшну недугу, яка вбиває труди і працю жертвенних людей.

Є тут українці, — пише автор, — але якісь такі дикі, що соромно розмовляти з ними. Все ж таки з деякими розмовляв. Треба обов'язково звернути увагу нашим людям на їх поведінку. Це великий сором для українців взагалі. А скільки брудних лайок і прокльонів — волосся стає дубом! А поведінка в кімнатах спільних, де спимо, а вигукування, вистукування, свистіння! А що діється в їдальнях? Їсть наш брат без розбору, що лише під руку попаде, Входячи до їдальні, застаємо вже на столі супу, якусь салату з другої страви, щось солодке і каву. І наш брат їсть за порядком все. Коли принесе кельнер на тарілках другу страву, з жахом бачить, що вже це все «упокоїлось» і тепер наш брат їсть другу страву без салати. А були й такі, що морожене з'їли навіть з паперовою коробкою — смішно й страшно.

Наш брат, а є його тут досить, йде, скажімо, в умивальню. Там прекрасні вмивальні, вода зимна й гаряча — бери якy і скільки хочеш, впускаєш в умивальник і миєш лице. Але наш брат вмиває там брудні ноги, захляпає навіть дзеркало, що побіч, і так лишає, а чорна обслуга тільки здвигає плечима і дивно йому, що це за такий народ.

Є тут і лазні і купайся скільки хочеш, але він туди нейде. Він миє ноги в умивальні, де нині миють лице. А на борту ввечері стрінеш закохані пари. Сидить їх кілька в тюрмі на кораблі за неморальну поведінку. Не знаю, хто вони за національністю, але знаю, що є між арештованими одна українка.

Перекажіть це все нашим керівникам і скажіть їм, що треба з них має творити людину, яка не принесе сорому українській нації.

Прот. М. Ф.

АМЕРИКАНСЬКО - ФРАНЦУЗЬКІ МАНЕВРИ

Незабаром біля Шпайєру відбудуться американсько - французькі маневри. Американське військо перебере в них на себе оборону східнього берега Райну, тим часом, як французьке військо проведе наступ на ріку. (ЮП)

Коли світ стоїть напередодні найбільшої війни, елеґантні жінки турбуються про довжину спідниць...

„Закоханий Сталін“

До Парижу недавно прибула 20-літня небога відомого совєтського генерала Малиновського Юліяна Малиновська. За її словами, вона втекла з СССР, рятуючись від любовних переслідувань Сталіна. Як вона розповідає, на початку ц.р. ленінський технікум, де вона вчилася, відвідав з інспекційною метою Сталін. Малиновська, що виступала в балеті, привернула до себе увагу Сталіна. За кілька днів він запросив їх балетну групу до Кремля, де сказав Малиновській, що її студії кінчаються і що треба потурбуватися про її майбутнє. На заувaження Маліновської, що це вже робить її дядько, Сталін відповів: «Ваш дядько генерал Малиновський — безперечно прекрасний вояк, але хіба ж він розуміється в цьому. Я сам потурбуюся про вас, моя дитино». Незабаром він запросив її до свого приватного помешкання, куди приставив Малиновську якийсь офіцер. Будинок мав зовсім простий вигляд. Сталін чекав Малиновську в маленькій дуже напаленій кімнаті. Він був ретельно поголений, причепурений, підфарбований. Стіни в кімнаті були вкриті червоно - ґранатовим оксамитом, товстий килим приглушував кроки, на вікнах звисали подвійні важкі штори, а електричні лямпи ховалися під абажурами. На столику стояли дві пляшки — з шампанським і горілкою. Сталін, що спочатку тримався якось незграбно й ніяково, потім, за словами Малиновської, заявив їй, що запросив її для того, щоб повідомити, що її прийнято до балету московської опери. Він запропонував був вражений цієї вісткою Малиновській випити, а коли вона відмовилася, взяв її за руку й раптом сказав їй, що він мріяв зробити її своєю коханкою, бо шалено закоханий в неї. Малиновська нібито наївно відповіла: «Алеж ви старий чоловік, а я молода дівчина». Ці слова, — розповідає Малиновська, — так приголомшили Сталіна, що вся рішучість його геть зникла і ввесь він наче знесилився і зів'янув. Він навіть не затримав Малиновської, коли вона пішла від нього. Страхаючись помсти, вона зараз же побігла до приятелів, які відвели її до родини одного «бурлаки», де її перебрали за «мандрівну перекупу». З двома синами з цієї родини вона й подалася до німецького кордону, сподіваючися втекти на захід. Це їй пощастило. (За «Ді Абендцайтунґ»).

ЩО СТАЛОСЯ З ТАСОЄВИМ?

Як повідомляє французька газета «Франс - Суар» в кореспонденції з Берліну, совєтська влада розстріляла полковника Тасоєва за 24 години після того, як він був переданий їй в Берліні брітанською владою. Представник брітанського уряду заявив з цього приводу: «Наша відповідальність кінчилася з моментом, коли ми передали Тасоєва росіянам, і ми не маємо поняття про те, що з ним далі сталося». Представник совєтської влади, заявивши, що «ми нічого не чули про те», відмовився і підтвердити і спростувати цю вістку. Згідно з версією кореспондента «Франс - Суар», Тасоєв після втечі до Анґлії не добровільно повернувся до Совєтів, а був нібито виданий совєтській владі англійською таємною поліцією обмін на зниклого в Берліні англійського аґента Ігоря Клейна. В усякому разі справа Тасоєва, — пише газета, — досі лишається надзвичайною таємницею

ЕМІҐРАЦІЯ ДП В ЛИПНІ

За даними головної квартири ІРО, в липні ц.р. з американської зони Німеччини вибуло в еміґрацію до інших країн 7 630 ДП, з них: 1476 — до Канади, 1161 — до Англії, 1027 — до Австралії, 658 — літаками до Венесуелі, 271 ДП з афідавітами — до США і по 100—200 осіб — до Франції, Бельгії, Голляндії, Бразилії та Арґентіни. До Англії з жовтня 1947 р. виїхало 12 500 ДП. Дальше вербування до Англії, крім робітників текстильної промисловости й домашньої жіночої обслуги, тимчасово припинено. («Майн Пост»).

—Населення США за 7 років з 1940 р. збільшилось на 8,9% і в липні 1947 р. становило 143 140 000 чоловіка. Найбільше зросло воно в західніх штатах, особливо в Каліфорнії.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. 400·—*DM*, $^1/_2$ стор. 200·—*DM*, $^1/_4$ стор, 100·—*DM*, $^1/_8$ стор. 50.—*DM* $^1/_{16}$ стор. 30·—*DM*, $^1/_{32}$ стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне: 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

DP Camp U-S Бохольт, 7. 8. 48
Ukrainian Group

До Хвальної Редакції газети „Неділя“ в Ашаффенбурзі.

Разом з тим висилаємо на руки Редакції 130 (сто тридять) *DM* зібрані поміж таборянами Українського Осередку в мішаному таборі DP Camp U-S, в Бохольт (Вестфалія), призначені на цілі Української Національної Ради. Гроші просимо Хвальну Редакцію передати до компетентних рук У. Н. Р. При цьому просимо оголосити-помістити на сторінках Вашого цінного часопису поіменний список жертводавців, який тут залучуємо!

Лідер Укр. Групи
(м. Бараня)

Поіменний список

жертводавців на цілі Укр. Нац. Ради від Укр. Осередку в мішаному таборі DP Camp U-S, Бохольт/Вестфалія.

1.	Баранак Микола	10	*DM*
2.	Пепюк Володимир	10	„
3.	Мельник Іван	10	„
4.	Кізло Григорій	10	„
5.	Мосюк Михайло	5	„
6.	Фурик Петро	5	„
7.	Момот Прокіп	10	„
8.	Бориско Микола	5	„
9.	Комарівський Іван	5	„
10.	Вільчинський Казим.	10	„
11.	Несторовська Раїса	5	„
12.	Кмита Марія	5	„
13.	Шмондрак Іван	5	„
14.	Островський Степан	5	„
15.	Демкович Василь	10	„
16.	Дурбак Ілько	5	„
17.	Швець Микола	10	„
18.	Шрібак Іван	5	„
	Разом	130	„

Лідер Укр. Групи.
(М. Баранак)

ЗАТВЕРДЖЕНЕ ВЛАДОЮ
Бюро правної помочі для чужинців в Ерлянґені, Шіллєр-штр. 17

Юридична поміч в справах судових і адміністративних

1) Адоптація (усиновлення дітей);
2) Встановлення походження дитини (тобто встановлення особи батька); юридичне оформлення опіки над неповнолітніми; юридичне оформлення законного стягнення аліментів для матеріяльного забезпечення дітей—як шлюбних, так і нешлюбних.
3) Реконструкція (відновлення) знищених або загублених документів: метрик, актів, особистих паперів та інш.
4) Полагодження формальностей, зв'язаних з внесками та поданнями в шлюбних справах.
5) Визнання осіб, що безслідно згинули, мертвими і встановлення дати їх смерти
6) Спростовання актів цивільного стану (поправки законним шляхом різних помилок в метриках та інших документах).
7) Оформлення інвалідських рент тим особам, котрі в наслідок військових дій або на праці пошкодили своє здоров'я і мають право на діставання ренти.
8) Подання, скарги, апеляції та різна кореспонденція чужими мовами: англійською, німецькою, французькою та інш.
9) Подання, правних порад та (в рамах компетенції) заступництво та інтервенції перед відповідними чинниками.

Заінтересовані клієнти, що мешкають поза Ерлянґеном та не мають часу або змоги прибути особисто, можуть отримати відповідні правні поради поштою. Для цього вони пишуть листовне вияснення своєї справи на письмі та додаючи до свого листа поштовим переказом 3 (три) німецькі марки для оплати кореспонденції і порто пересилають все на таку адресу

Rechtsberatungsbüro für Ausländer
Erlangen, Schillerstraße 17 2-2 ь

РОЗШУКУЮТ

Анну Федаш з села Беньова пов. Турка (в 1944 р. працювала в Судетах) шукає сестра Марі. Хто знав би про неї — прошу писати на адресу: Ашаффенбурґ, „Боїс-Брюле“, Бл. I/111 Марія Федаш. 2-2 z

Сірий Олекса шукає брата Івана Григоровича. DP-Camp „Weserflug“, 23 Delmenhorst/Old. 2-2 z

Шукаю Вероніку Кримську з Клопотовських (Буковина) та Михайла Клопотовського Хто знає про їх долю прошу сповістити на адресу Редакції „Неділі“. 1-1

Святе Письмо українською мовою

Можна набути по таких цінах: Біблія 3·- *DM*. Новий Заповіт (з псальмами) 1·- *DM* Книгарням кольпортерам і тим, що замовляють більше, як один примірник 25% знижки Замовляти: Pastor W. Winiawskyj, Nürnberg, Friedrichstraße 53/II 1-1 z

Читачам у Великобрітанії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі“, Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя“.

Умови передплати:
на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дopискою пренумерата „Неділі“ з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 46, Seymour St. — London, W 1.

Домашній та кухонний посуд, інструменти й дитячі возики купите найдешевше в крамниці
CARL GERZ
Aschaffenburg
Maintalgarage, Cornelien-, Ecke (ріг) Herrleinstraße. 2-4

Богословська Академія УАПЦ.

Через те, що попереднє оголошення про прийом студентів до Академії („Неділя“, ч. 135) надруковане з прикрими помилками, вважати його недійсним. Це оголошення треба читати в такій редакції:

„Богословська Академія УАПЦ оголошує прийом студентів на зимовий семестр, що розпочнеться з 1. вересня ц. р. Курс навчання в Академії 4-річний. Крім інших відділів з богословськими дисциплінами як основними, при Академії відкривається також відділ церковної музики (дириґентський). По закінченні Академії абсольвенти здобувають звання маґістра богословія, а ті, що готуються ще до наукової діяльности, — ступінь доктора богословія.

Дійсними студентами приймаються особи з закінченою середньою освітою. Особи з незакінченою освітою приймаються вільними слухачами з тим, що вони матимуть змогу стати дійсними студентами, пройшовши при Академії підготовчий (матуральний) курс.

Оголошується прийом і на старші семестри тих, що закінчили відповідні семестри інших високих духовних шкіл.

Частина студентів забезпечується гуртожитком при Академії.

Заяви з документами (про освіту, про стан здоров'я, про сповідь і причастя і 2 фотокартки) подавати на адресу:

„Theologische Akademie, München 23 Wilhelmstr. 6/III.“ Ректорат. 1-1 ь

Обробка та фарбування хутер

виготовлення нових, поправка та переробка старих хутряних речей
DASCHNER
Aschaffenburg, Ludwigstrasse 19

Запис до гімназії

Запис та вступні і додаткові іспити до I — VIII кляси Української Гімназії в Ашаффенбурзі відбудуться 30—31 серпня 1948 року з 8 до 13 години. Початок шкільного року 1 вересня 1948 р. Новоступаючі учні подають 1. свідоцтво відходу, 2. останнє шкільне свідоцтво 3 метрику народження та вписову таксу.

1-1 Дирекція.

Американські українці розшукують:

Хто знає, що сталося з Михайлом сином Василя і Парані з Павлишанів Пилиповим, родом з села Небилова, що оженився до села Клубівці біля Тисьмениці. Вістки прошу слати на адресу: Mrs. Parania Pylypiw, 10748 - 105 str., Edmonton, Alberta, Canada, 3-3

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ“!

Треба Вам грошей...

Продайте невживані Вами вже більше речі в обмінній крамниці:
Tauschzentrale Stock
Aschaffenburg, Herstallstraße 7
У нас дешево купите все. — Просимо оглянути наші вітрини. 5-5

Вирішується доля світу

Останні розмови зі Сталіном

Як повідомляє з Москви ДЕНА, представники західніх держав подалися минулого понеділка, 23 серпня, увечері на розмову з міністром Молотовим і генералісимусом Сталіном у Кремль. Повернувшись до своїх амбасад, дипломати негайно опрацювали звіти для своїх урядів у Вашінґтоні, Лондоні й Парижі. Розмова з Сталіном тривала майже 5 годин. Загально сподіваються, що після останньої зустрічі з Сталіном і Молотовим появиться офіційне повідомлення про московські розмови, що почалися 25 днів тому. Коли б СССР принципово погодився з запропонованими західніми урядами проєктами щодо скликання конференції міністрів зовнішніх справ, така зустріч у формі ради міністрів зовнішніх справ мала б місце в Парижі. За повідомленням з Лондону, Сталін на останній нараді в Кремлі з представниками західніх держав нібито запропонував якісь нові пляни. Як вважають в добре поінформованих домдонських колах, головною темою розмов західніх дипломатів із Сталіном на цій зустрічі було питання про берлінську валюту: чи повинні контролювати її всі чотири великодержави спільно, чи сама Росія. В разі розв'язання цього питання на користь СССР він згоджується, як заявляють в цих колах, припинити бльокаду Берліну. За словами американського амбасадора в Москві Сміса, він не вірить, щоб ця нарада в Кремлі була останньою. Брітанський представник Робертс визнав «помітний успіх» останньої конференції.

МОНТҐОМЕРІ ЗАКЛИКАЄ ДОБРОВОЛЬЦІВ

Шеф брітанського генерального штабу фельдмаршал Монтґомері видав відозву, в якій закликає 150 000 англійських чоловіків та жінок зголоситися добровольцями для поповнення резервів брітанської територіяльної армії. У своїй відозві Монтґомері називає теперішній час періодом виснаження, який має характер адше тимчасового перемир'я, ніж сталого миру. (Ройтер).

— В серпні в Шревсбері (Анґлія) відбувся інтернаціональний конґрес осіб, що принципово заперечують військову службу.

— Норвегія замовила Великобрітанії значну кількість турбінових літаків. Турбінові ловецькі літаки зопроваджують у себе і Швеція та Швайцарія. Ґолляндія Канада і Австралія мають вже у себе такі літаки.

— З кордонів американської зони знято американську варту, яку заступила німецька прикордонна поліція. Американська окупаційна поліція лише доглядатиме службу німецької поліції і висилатиме свої патрулі.

— На острові Кіпрі відбувся робітничий страйк з вуличною демонстрацією, учасники якої вимагали незалежности Кіпру.

— За останніми статистичними даними, населення Чехо-Словаччини становить 12,32 мільйона чоловіка — на 161 000 більше ніж минулого року і на 1 674 000 менше ніж 1930 р.

ЗНЕШКОДИЛИ РИТУАЛЬНЕ ВБИВСТВО ДІТЕЙ

(НЦ). Як повідомляють з Бремену, ольденбурзька поліція своєчасно натрапила на слід, що дав їй змогу запобігти ритуальному вбивству двох дітей. Прийшовши на зібрання однієї релігійної секти, поліцисти виявили на ньому двох міцно прив'язаних до стільців дітей, приречених на жертовну смерть для врятування людства від загибелі світу, що його ця секта передбачала 30 серпня. 14 присутніх на зібранні сектантів були заарештовані. Вони перебували в стані такого глибокого трансу, що їх довелоося відвезти лікарняними автами. Їх провідником був один втікач з польського прикордонного району на прізвище Паґацький.

Активність в ІРО

Хоч до десятої пресової конференції редакторів і співробітників ліцензійованої ДП Преси в головній квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені ще досить далеко (вона має відбутися в середу 8 вересня) і хоч розійшлися чутки про перенесення цієї квартири до Мюнхену, між журналістами існує переконання про те, що буде вона однією з цікавіших конференцій цього року. В Головній Квартирі, як нас повідомляють, **панує вже тепер велика активність.** В програму десятої конференції увійдуть найперше **звіти начальників поодиноких департаментів** про найважливіші справи і події в їх ресортах за минулий місяць, а також їх проєкти і перспективи щодо найближчих тижнів. В другій частині конференції журналістам дадуть змогу поставити вільні питання, які концентруватимуться, мабуть, головно над питанням про **сплату 70-ти марок за мешкання і харч у таборі** і про реалізацію еміґраційного закону до США. Загально сподіваються також що в цій конференції візьме вже участь новопризначений, на місце містера Едвардса, директор зональної квартири ІРО, містер Раєн

В доповненні двох наших звітів з дев'ятої пресової конференції в Бад-Кіссінґені подаємо сьогодні (за офіційною стенограмою) ще деякі питання і відповіді, що безумовно будуть цікавити широкий загал наших читачів.

Питання: чи можна зробити будь-які зміни на краще в існуючих досі неможливих умовах під час виїзду до Австралії, Канади і Венесуелі? В одному випадку, наприклад, люди мали лише 6 годин часу. В таборі Вюрцбурґ мешканцям ледви 27 липня о 19-тій годині повідомлено, що вони наступного дня вже о 6-тій годині ранку мали б виїхати до Австралії.

Місс Лівлін відповіла: нам не менше прикро, як і вам за факт коротких реченців. В наведеному випадку ми отримали вістку у вівторок по обіді і передали її ще того самого вечора далі. Поїзд мав від'їхати з Буцбаху вже в п'ятницю і до того часу треба було конче повідомити й зібрати людей. Коли б ми цього не зробили, вони всі втратили б транспорт. Вкінці забракло 50 осіб нормального стану і їх треба було замінити 50 людьми з брітанської зони. Ми жаліємо, що такий інцидент стався, але нам невідомо хто за нього несе вину. Кожна особа, що готується виїхати до Австралії мусить вважати нате, що її викличуть несподівано.

Питання: Коли прибудуть голови комісії для проведення нового американського еміґраційного закону в життя, панове О'Коннор і Карузі і де буде їх головна квартира? Чи існують вже напрями їхньої діяльности?

Відповідь пані Федер: Членів комісії якраз призначив президент Трумен і їх ще мусить затвердити сенат. Нам незідомо, коли вони приїдуть і де вони будуть працювати.

На пресовий фонд „Неділі“

Як хліб і вода потрібні для людського тіла, так молитва і добра преса необхідні для душі людської.

В час тяжкої кризи нашої преси складаю на пресовий фонд „Неділі“ 5 *DM* і закликаю до відгуку і своєю щедрістю: П о. Кулинича, Д-рів Сілецького, Комліка, Базилевича, Макаревича, Крупку, та весь свідомий персонал Лікарні.

Протоєрей Василь Булавка
Ашаффенбург

Видавництво „Неділя“ щиро дякує Всечеснійшому Отцеві Протоєреєві Василеві Булавці за його моральну і матеріяльну підтримку і висловлює надію, що спільними зусиллями співробітників Редакції Адміністрації і Читачів нашого часопису вдасться втримати його існування та розбудувати „Неділю“ на правдиву, трибуну незалежної громадської думки.

В неділю на перелазі

Ціна 20 пфеніґів Preis 20 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 5 ВЕРЕСНЯ 1948 Nr. 139

Помер Андрей Жданов

За переданим з Парижу повідомленням АФП і московського радіо, 31 серпня помер член Політбюра і генеральний секретар совєтської комуністичної партії (а також президент Комінформу-Ред.) Андрей Жданов.

В особі Жданова, що помер, згідно з московським радіом, після довгої і тяжкої хвороби, совєтська комуністична партія втратила одного з найвидатніших діячів і кандидата на наступника Сталіна. Жданов нар. 1896 р. в родині шкільного інспектора, швидко зробив революційну кар'єру. Був третьою особою в Політбюрі після Сталіна й Кагановича. В рр. 1935—1940 керував партійною пропаґандою. За оборону Ленінграда дістав ранґ генерал-полковника. Після капітуляції керував Фінляндією. Організував виступ проти Тіто. Жданов знав німецьку та французьку мови. Він перший відродив російські традиції в СССР. Ненавидів Захід. Мав запеклого ворога в особі шефа НКВД Берія. Його смерть викликає зрозумілі враження і коментарі і зможе вплинути на зміну курсу совєтської політики.

Скринінґ кандидатів

на виїзд до США почнеться вже незабаром

Американський часопис «Старс енд Страйпс» приніс 26 серпня таке повідомлення з Вашінґтону: **перший транспорт европейських скитальців**, згідно з новою програмою переселення переміщених осіб, має прибути до США вже **на початку жовтня ц. р.** Містер Уґо Карузі, комісар для справ ДП, повідомив про це вчора, заявивши, що окремі державні контрольні урядовці почнуть робити вибір відповідних переселенців вже прикінці наступного тижня.

Перша група біженців буде аванґардом із числа 205.000 ДП, що зможуть переселитися до США протягом 2-ох років, до 30 червня 1950 року, як це передбачає схвалений Конґресом закон. Карузі сказав, що перша група переселенців приїде з таборів ДП американської зони Німеччини. Призначені вже **контролери і урядовці, що провадять добирання кандидатів** на виїзд до США, мають виїхати до Европи, щоб там розпочати **скринінґ тисячних кандидатів на виїзд.** Вони працюватимуть при допомозі експертів влади і згодом мають поширити свою працю на американські табори ДП в Австрії та Італії. Карузі повідомив, що перших переселенців розмістять в східних і середньо-західніх Штатах США.

Як повідомляє ця сама газета, 570 чехо-словацьких ДП, що з політичних причин залишили свою країну, виїхали до Неаполя. Це перший транспорт в програмі переселення до Італії 4000—5000 чехо-словацьких громадян. Їх розмістять в таборах ДП в районі Неаполя, що перебувають під охороною ІРО. Згодом буде вирішено, чи їх розселять в Італії, чи по інших країнах.

Голод на Карпатській Україні

900 окремих совєтських політруків втихомирують збуджену людність

Франкфуртська „Ноє Прессе" подала 30 серпня таке повідомлення:

Братіслава, кінець серпня (ІПК). Останніми днями в трьох областях Карпатської України під впливом катастрофічного харчового становища, що в кількох районах країни спричинило пошесть сипняка, знову сталися численні голодові демонстрації. Відповідальність за цей тяжкий загрозливий стан населення покладає на совєтську владу, з наказу якої більшу частину врожаю вивезено з Карпатської України на схід. Як переказують з відповідних кіл, це енерґійне докладання Совєтами рук до карпато-українського врожаю зумовлено станом совєтського господарства і насамперед браком тепер в СССР харчових засобів. У зв'язку з цим посилаються на вістки, згідно з якими після спочатку нібито вдалої грошевої реформи в СССР, а потім недавнього мало не панічного падіння цін забракло товарів і через те ціни знову зрівнялися з колишніми, а в багатьох випадках і перевищили їх в кілька разів. Як переказують, особливо утворюються знову черги перед хлібними крамницями.

Демонстранти давали зрозуміти, що населення не бажає зрікатися свого хліба через неполадки совєтського господарства. Згадують штучно викликаний Совєтами на Україні голод 1933 р., жертвами якого померли 10 мільйонів людей. Як стало відомим, до Карпатської України прибули близько 900 совєтських політичних комісарів, щоб втихомирити збуджену людність. (Далі на 2-ій стор.)

Королева Голяндії Вільгельміна, що 31 травня ц. р. через захорування відійшла від державних справ, повернулася знов до них на шість днів. В той час вона відсвяткує свій 68-мий день народження і золотий ювілей перебування на троні. 4 вересня королевою проклямують її доньку, княжну Юліяну. На світлинах — королева Вільгельміна і княжна Юліяна з її чоловіком князем Бернгардом. (МЕ)

Перша зустріч 4 ґубернаторів у Берліні

Висліди дипломатичних розмов на Кремлі — Знову засідання Контрольної Ради

Московські розмови і досі ще не закінчилися. Представники західніх великодержав мали у п'ятницю 27 серпня тригодинну зустріч з совєтським міністром зовнішніх справ Молотовим. Загально сподівалися, що після цієї розмови, в якій уперше від початку розмов у Кремлі брав участь також заступник Молотова Вишинський, появиться окреме повідомлення, але воно не появилося.

Поява Вишинського на московських нарадах після того, як він повернувся з Беоґрадської дунайської конференції, де витиснув західні великодержави від всякої контролі на Дунаї, дала привід до різних коментарів. Амбасадори залишили Кремль під час зливного дощу і роз'їхалися окремо до своїх посольств. Американський представник Бедел Сміс, вискочивши з свого авта, сказав журналістам лише звичайне: «ніяких коментарів». Між журналістами склалося враження, що в тій зустрічі з совєтського боку брав також участь другий заступник Молотова, Смірнов. Обставина, що перед початком розмови в Кремлі американський амбасадор Сміс мав довгу приватну розмову з французьким амбасадором Шатеньйо, дала привід думати про існування якихсь різниць в думках між англо-американськими державами і Францією. Світова преса висловила припущення, що завданням конференції в Кремлі було виробити інструкції для військових ґубернаторів в Берліні в справі упорядкування берлінської валюти. Розійшлися були чутки про якісь нові пропозиції, зроблені самим Сталіном, що мали створити новий аспект в розмовах.

Проте, ніяке повідомлення не появилося і світова думка ґубиться далі в різних здогадах, а іноді кружляють навіть фантастичні версії. Згідно з повідомленням аґентства ЮП, дипломатичні представники трьох західніх великодержав, подалися у понеділок 30 серпня о 4-тій год. по обіді знов у Кремль, де мали ще одну зустріч з Молотовим і Вишинським. Була це найкоротша з усіх дотеперішніх розмов, після якої західні дипломати зійшлися на спільну нараду. В політичних колах Лондону припускають, на підставі вілтягання публікацій тимчасового комуніке про московські розмови, що Молотов мав би зробити нові пропозиції щодо проєкту такого комуніке, або щодо директиви для чотирьох військових ґубернаторів в Берліні.

Запитаний на цю тему генерал Клей сказав журналістам у Франкфурті, що йому нічого невідомо про якусь намірену конференцію військових ґубернаторів в Берліні, але журналісти довідались, що коротко перед тією заявою генерал Клей мав більше як годинний зв'язок при допомозі далекопису з Вашінґтоном. На випадок, коли б московські розмови довели до припинення транспортної бльокади, згідно з повідомленням ДЕНА, негайно після видання відповідних розпоряджень, до Берліну вирушили б перші поїзди, що стоять під парою.

31 серпня аґентство АП передало, що чотири губернатори-генерали Клей, Робертсон, Кеніґ і маршал Соколовський мали того дня в Берліні перше засідання від 20 березня ц. р. Соколовський прибув у товаристві багатьох цивільних, а Клей-зі своїм фінансовим дорадником Беннетом. Говорили, мабуть, про ліквідацію бльокади. Союзна контрольна рада почала знов діяти. Західні дипломати в Москві чекають висліду берлінських переговорів, маючи безперервний радіозв'язок із своїми столицями.

Закриття совєтських консулятів у США

25 серпня були закриті в Нью-Йорку й Сан-Франціско совєтські консуляти. Першим покинув США 26 серпня совєтським пароплавом **совєтський віцеконсул в Нью-Йорку Черпурник.** За повідомленням добре поінформованих шанхайських кіл, 2 вересня мають виїхати з Владивостока до Шанхаю совєтським пароплавом американський консул у Владивостоку з п'ятьма своїми співробітниками. Закриття цих консулятів сталося в наслідок ноти СССР американському урядові про вирішення совєтського уряду негайно закрити свої консуляти в Нью-Йорку й Сан-Франціско і про заплановане закриття американського консуляту у Владивостоку. Це повідомлення є частиною совєтської відповіді в справі Козенкіної з відкиненням американських тверджень як безпідставних. Совєтський генеральний коонсул в США **Ломакін,** відкликання якого вимагали США в зв'язку з справою Козенкіної, **вибув шведським пароплавом «Стокгольм» до СССР разом з родиною 28 серпня.** За словами міністра зовнішніх справ Маршала, закриття совєтських консулятів в США і американського у Владивостоку є «сумним, але не цілком несподіваним» явищем. США не вважають закриття консуляту у Владивостоку дуже серйозною справою, бо рух американських урядовців був дуже обмеженим. Росіяни трактували американського консула і його штаб як полонених, а будинок консуляту тримали вночі під постійним світлом прожекторів. Закриття консулятів не означає припинення дипломатичних зносин. (АФП, ЮП).

Хто переможе в війні за Берлін?

Вплив берлінських подій на становище в Україні

Швайцарська «Ді Вельтвохе» аналізує значення совєтської бльокади Берліну. Відомо, — пише газета, — що великі й невдалі облоги можуть дати далекосяжні історичні наслідки. До такого наслідку спричинилася у війні між Ісламом і християнством невдала облога Відня. Подібне значення мала пізніще й невдала облога Вердену під час війни між Німеччиною і Францією, а в другій світовій війні — невдала облога Сталінграда. Такі самі важливі наслідки для війни між Сходом і Заходом може спричинити і невдала облога Берліну, якщо оборонці не поступатимуться і далі. Той факт, що росіянам досі не вдалося здобути німецької столиці, не тільки підірвав їх престиж в усій системі східнього бльоку, а й дуже послабив їх надії на підкорення Німеччини Сходові. Третім наслідком невдачі Росії і опору Заходу є господарська дезорганізація позбавленої постачання з Заходу совєтської зони, що дійшла до того, аж такі важливі для Росії репараційні приставки з Німеччини загрожують знизитися до нуля. Нарешті, в результаті війни за Берлін німці і американці стають ніби природними спільниками в боротьбі проти Росії й большевизму, яка стирає німцям з пам'яті психолотічні пережитки англосакських бомбардувань. Оборона Берліну збуджує в усій Німеччині усвідомлення свого зв'язку з Заходом. Також і в совєтській зоні 90% німців вважають американців одиноко можливими оборонцями від російських сваволі й гніту. Подібні почуття народжуються і на схід від залізної заслони. **Навіть в самій Росії факт, що хтось наважився ставити їй опір, діє на людність, особливо на Україні, як чинник розкладу.**

Адже, можна сказати, що з політичного, військового й господарського поглядів боротьба за Берлін розвивається для Заходу дуже успішно. І якщо зарано було б ще говорити про перемогу, то це слід пояснити чинниками, що діють далеко в запіллі, особливо, в Парижі й Вашінґтоні. У Франції активна підтримка, яку подають німцям американці, дуже попсувала людям кров, навіть викликала паніку. Ще небезпечнішим може бути саботаж боротьби за Берлін з боку певних вашінґтонських кіл. Виразником таких тенденцій є Валтер Ліпмен, що належить до найнебезпечніших журналістів. Його блискучий стиль і софістична спритність арґументації змушують забувати, що Ліпменові бракує почуття дійсности й політичного інстинкту. Саме Ліпмен 1933 р., коли Гітлер прийшов до влади, з полегшенням вітав це, твердячи, ніби Гітлер, протилежно до демократичного уряду, завжди матиме в Німеччині стільки ворогів, що буде неспроможний до війни. Арґументи, яких уживає тепер Ліпмен, домагаючися поступливости в боротьбі за Берлін, сильні не своєю якістю, а тим, що вони відповідають поглядам багатьох впливових республіканців. Ці республіканці не бажають, щоб такі представники демократичної партії, як генерал Клей і його політичний радник Мерфі, перемігши у війні за Берлін, додали лаврів урядові Трумена і демократам. (ІП).

„Совєти бавляться з вогнем..."

В інтерв'ю для одного пресового аґентства високий американський старшина сказав: «Совєтська політика бавитися з вогнем для мене незрозуміла. Кремль повинен собі усвідомити, що протягом 48 годин від початку воєнних дій 200 більших міст і промислових осередків СССР майже перестануть існувати». На питання, чи не зважаючи на це совєтські армії не підуть на захід, старшина відповів: «щоб запобігти таким діям, ми можемо між Балтикою і Чорним морем або Адріятикою створити затруєний радіоактивний пояс, що через нього протягом багатьох місяців не зможе переступити ні одна жива істота».

Повітряна катастрофа біля Ганав

24 серпня біля Равольцгавзену (8 кілометрів на північний схід від Ганав) упали два американські двомоторові літаки типу «Дакота», що, приставивши харчі до Берліну, поверталися до Вісбадену. За свідченням очевидця, обидві машини зіткнулися, пролітаючи в нижніх шарах хмар. Упавши на землю недалеко села, вони зараз же спалахнули, і це заважало роботам американської рятівної команди, що за 10 хвилин прибула на місце катастрофи. На кожній машині було по два пілоти, обгорілі трупи яких виявлено під уламками літаків. Ця катастрофа є третьою на берлінській трасі за час повітряного постачання Берліну. Разом при цих катастрофах загинуло 9 американців. (НЦ).

Неділя
Український незалежний часопис
Видає: Видавництво „Неділя“
Редагує: Колегія
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA“
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo“, Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Криза десятого кабінету

Коли світова опінія з напруженням чекала вісток з Москви, досить несподівано поширилася минулої суботи вістка з Парижу що в ранні години 28 серпня неждано подався до демісії не старий ще уряд Андре Марі. Подався з приводу непереборених труднощів і різниць у поглядах щодо господарської і фінансової програми міністра Поля Рейно.

В офіційному комунікаті говориться: прем'єр-міністер зробив свою постанову після того, як уряд ствердив, що не зважаючи на погодження в деяких пунктах, аж ніяк не вдасться усунути розбіжності в поглядах щодо пляну Рейно. Президент Франції Орійоль зробив все можливе для того, щоб стримати загрожений розвалом коаліційний уряд, але згодом вислухав бажання Марі, давши йому демісію. В перші години сподівалися, що місію творення нового уряду дістане колишній прем'єр-міністер Поль Рамад'є, хочби тому, що кабінет Марі завалився якраз через соціялістичну опозицію проти плянів Рейно. Зрештою було відомо, що відхід Марі наступив після нічних суперечок на засіданні кабінету, де міністри-соціялісти погрожували своїм відходом. Рамад'є рішуче підкреслив, що соціялісти ніколи не погодяться на стосовану міністром Рейно політику в справі платні і цін. Як відомо, міністер фінансових справ Рейно творив найбільш маркантну постать розв'язаного кабінету. Він запропонував господарські реформи, що передбачали збільшення теперішніх цін на хліб, молоко, тютюн, погінні матеріяли, газ і поштові значки. Рейно мав на меті збільшити продукцію, експорт, ощадність і стабілізувати валюту, але тримав подробиці свого пляну аж до часу поки не відійшов разом з кабінетом в таємниці. Як виходить з його заяви, зробленої пресі, він проєктував обниження податку від платні, збільшення додатків для родин, і місячний додаток (з приводу збільшення цін) у висоті 1000 франків. Далі Рейно проєктував обнизити видатки на військо з 300 до 250 мільярдів франків, а також завести гостру контролю соціялізованих державою підприємств, провести редукцію урядничого апарату і устабілізувати вартість франка.

Можна багато писати про причини теперішньої французької кризи, одно певне, вона доведе до активізації комуністів і деґолістів. Вже тепер Жак Дюкльо, один з чільних французьких комуністів і член Комінформу, заявив, що комуністи готові взяти участь в новому уряді на підставах демократичного союзу. З другого боку генерал Шарль де Ґоль вживає заходів для інтенсивної кампанії, щоб за всяку ціну дійти до влади. Один з дорадників де Ґоля заявив навіть, що на думку генерала, «третя сила» в наслідок демісії Марі цілком послабилася і що настав час перебрати йому владу. В Парижі сподіваються навіть, що де Ґоль поставить домагання розв'язати національні збори.

Тим часом сподівання на успіх Рамад'є — запеклого ворога комунізму і генерала де Ґоля — завели. Його сподівання, що вдасться створити коаліційний уряд з поміркованих партій, який міг би лишитися при владі бодай до 30 червня наступного року, не дали наслідків. Президент держави передав у понеділок доручення створити уряд Робертові Шуманові, що, як відомо, був прем'єром до 19 липня.

В хвилині, коли пишемо ці рядки, надходять ще досить суперечні вістки і годі ще сказати, чи Шуманові вдасться виконати покладені на нього завдання. Виглядає так, що провідники французьких партій належно не оцінюють теперішнього міжнародного становища, залюбки продовжуючи забаву перевертання кабінетів. А тим часом події у Франції викликають невдоволення в Вашінґтоні, який передбачує можливість шкідливого впливу паризької гри на европ. плян відбудови. Події в Парижі сталися якраз в хвилину найбільшого напруження московських переговорів, створюючи ще одну зайву журбу політикам у Вашінґтоні й Лондоні.

Як би не було: здається, що криза 10-го повоєнного кабінету стане водою на млин де Ґоля, який перервав уже свій відпочинок і заповідає нову серію виступів. Франція перебуває напередодні засадничих внутрішніх змін.

ЕКСПРЕЗИДЕНТ ОЛІМПІЙСЬКОГО КОМІТЕТУ — СОВЄТСЬКИЙ В'ЯЗЕНЬ

БЕРЛІН (ВК). Газета «Норддойче Цайтунґ», що виходить в Ганновері, повідомляє, згідно з Ройтер, що останній німецький президент Олімпійського комітету 57-літній Карл-Фердінанд «лицар» фон-Гальт вже 39 місяців ув'язнений в совєтському концентраційному таборі в Бухенвальді. Гальтові 12 років тому було доручено зорганізувати в Берліні олімпійські ігри.

Зустріч церковних достойників Сходу й Заходу в Амстердамі

Тиф і голод на Закарпатті

(Закінчення з 1-ої сторінки)

Повідомлення німецької преси аж ніяк не здивує українську еміґрацію, бо нам добре відомі методи якими перевиконують свій плян нищення українського народу большевицькі окупанти нашої батьківщини. В механіці того нищення можна віддавна спостерігати різні характеристичні прояви, етапи і симптоми. Завжди, коли має початися винищування населення якоїсь підсовєтської території, в пресі СССР появляються великі і гучні статті про «рай» і щасливе життя даних земель. Таке сталося із Закарпаттям. Вкінці червня ц. р. вся совєтська преса українською мовою помістила під загальним льозунгом «Ростуть і розквітають молоді області Радянської України» цикл тріюмфальних ілюстрованих статтей про «Радянське Закарпаття» і «Колгоспну Ізмаїльщину» (Басарабія). З нагоди 8-их роковин окупації Басарабії совєтськими військами, газета «Радянський Селянин» й «Радянська Україна» писали: «8 років тому доблесні війська радянської армії визволили Ізмаїльщину з — під гніту румунських бояр та експлуатації, англійських, французьких та американських імперіялістів. З роки тому здійснилась одвічна мрія робітників, селян та інтеліґенції Закарпаття про возз'єднання з своєю рідною матір'ю Україною.

Тепер під сонцем сталінської конституції живуть і працюють на самих себе, на свою любиму вітчизну разом з усім українським народом трудящі всіх молодих областей, возз'єднаних в свою українську державу. Під сонцем сталінської конституції, у великій дружбі з російським народом, відзначаючи славні дати возз'єднання з Радянським Союзом, трудящі Ізмаїльщини і Закарпаття йдуть до нових перемог, до перемоги комунізму».

Свої статті совєтські газети ілюстрували парадними знятками «передових» людей Закарпаття і Басарабії, удекорованих великими медалями з нагоди наділення їх званням героїв соціялістичної праці. Проте, цей «марш до перемоги комунізму» мусить гірко смакувати нещасним людям на окупованих межових землях України, коли обидві країни дійшли вже до стану такого масового голоду, що вістки про нього дісталися аж на чільні місця байдужої, назагал до того всього, що діється за залізною заслоною, чужинецької преси.

Коли читаємо на сторінках совєтських газет закоплені вірші якогось Миколи Нагнибіди такого змісту:

Свято лине в Закарпатті,
На Говерлі, на вершині..
І на радість в кожній хаті
Уквітчали люди нині
Найдорожчий образ в світі,
Образ рідної людини . . .
Ця людина в давні роки
Крізь кордони ненависні,
Через гори і потоки
Йшла в легенді та у пісні,
Несла віру на Карпати,
Йшла надією в хатини . . .
З рідним Сталіним солдати
Йшли на Тису з України,
Чути пісню з Закарпаття —
Про вождя співають люди!

. . . і порівнюємо безглуздий трафарет цього віршика з чорною, жахливою, голодною дійсністю, яку місяць по жнивах переживає Срібна земля і багата Басарабія, коли не маємо, будучи скитальцями, майже ніякої змоги в сьогоднішній міжнародній ситуації допомогти нашим братам, що стають жертвами нового 1933 року, можемо лише спонтанним об'єднанням навколо наших визвольних ідей і повагою нашої масової реакції на ці сумні вісті з рідного краю маніфестувати наш біль, наш народній гнів і нашу віру в те, що дні «вождя», про якого «співають» голодні українці над Тисою і над Дністром, будуть коротші від днів, що їх перетривають наші брати до часу закінчення їх тихої мартирології, про яку через нас мусить довідатися цілий світ.

АВСТРІЙСЬКА «ЧЕРВОНА ҐВАРДІЯ»

ВІДЕНЬ (ЮП). Совєтська влада, за даним австрійських кіл, постачила 15 000 автоматичних пістолей німецького виробництва австрійській робітничій варті, дібраній з надійних комуністів і зобов'язаній охороняти совєтські підприємства в російській зоні Австрії. Ця робітнича варта, останнім часом знову «прочищена» совєтськими офіцерами, своїм озброєнням дорівнює нормальній піхотній військовій частині.

Світовий церковний конґрес

22 серпня в новій амстердамскій катедралі відкрився світовий церковний конґрес з участю представників 148 окремих християнських церков 42 націй (крім католиків — Ред.). Промовці підкреслювали незалежність і надпартійність християнської церкви, яка повинна однаково служити і білим і чорним, і західнім демократіям і східнім республікам. Представник азійської «молодої церкви» закликав конґрес стати «мировою конференцією християнства». Представники церков східньо-европейських країн висловили велику надію на конґрес, зокрема на те, що він знайде якесь слово проти «всевлади західніх держав». Відсутність представників московського патріярха пояснюють на конґресі не так політичними, як «психологічними й догматичними» чинниками. В день конґресу прочитано по костелах пастирське послання голови католицької церкви Голляндії, в якому він, підкресливши, що католики не брали участи в організації конґресу, провів певну межу між Амстердамом і Римом. Єдність християн, — сказано в посланні, — може бути здійснена лише тоді, коли всі християни повернуться на шлях до католицизму. (ЦНД, ЕПД).

Европейський передпарлямент

29 серпня в Інтерлякені (Швайцарія) мав зібратися перший передпарлямент Сполучених Держав Европи, в якому репрезентовані всі европейські країни, розташовані між Піренеями і залізною заслоною, разом з представниками 11 західньо-німецьких і саарського парляменту, всупереч французькому урядові, що обстоює його офіційний характер Черчіл відхилив запрошення виступити з промовою на конґресі Кількість делеґатів передпарляменту відповідає числу мільйонів населення кожної країни. Отже Великобританія матиме на ньому 48, Італія — 47 і Франція — 42 голоси Голоси Франції, Італії, Швайцарії, Греції та держав Бенелюксу забезпечують абсолютну більшість плянові европейської федерації. Передпарлямент має розв'язати два основні завдання обговорити питання про негайне скликання обраних европейськими парляментами европейських установчих зборів і виробити найголовніші принципи конституції союзу европейських держав (ЮП)

Кого застрілили на кордоні?

Аґентство АП повідомило 26 серпня: німецька поліція совєтської зони важко підстрелила минулої ночі таємничу німецьку особу, що намагалася перейти через кордон, при тому поліція східньої зони вистрілила навіть в напрямі тогобічної німецької поліції Американські урядовці визнали, що німець, який в наслідок поранення помер в одному шпиталі американської зони, працював для американської розвідчої служби Поліція з совєтського боку два рази намагалася забрати пораненого, що шукав захисту в одному ресторані на цьому боці.

Репетиція комуністичного путчу

Совєти демонструють свою „роботу“ в берлінському маґістраті

26 серпня кілька членів комуністичного об'єднання СЕД вдерлися в розташоване в совєтському секторі Берліну приміщення берлінського маґістрату, де зайняли місця делеґатів, що мали якраз зібратися на засідання. Тим часом на площі перед маґістратом відбулася демонстрація членів СЕД-у й «Вільної німецької молоді», що прийшли з червоними прапорами, плякатами й співом «Інтернаціоналу». Спробам їх вдертися до маґістрату перешкодила поліція. Один з провідників СЕД-у вимагав нагайної демісії маґістрату й заміни його «особливим комітетом» з членів СЕД-у, загрожуючи «рішучими діями» в Берліні найближчим часом. Інші промовці називали членів маґістрату «льокаями монопольного капіталізму» і закликали до боротьби з західніми «імперіялістами». В приміщенні маґістрату зірвано оголошення і плякати некомуністичних партій і замінено їх відозвами СЕД-у. Засідання маґістрату цього дня не відбулося. Вранці 27 серпня, коли маґістрат зібрався на засідання, на площі перед ним знову з'явились кілька сотень демонстрантів. Поліція совєтського сектору зайняла головний вхід, проте совєтські офіцери й члени СЕД-у, що були в маґістраті, відчинили бічні двері і впустили ними демонстрантів. Засідання маґістрату було зірване знову. Згодом на площі Республіки перед зруйнованою будівлею райхстаґу відбулася контрдемонстрація протесту проти комуністичного терору, в якій взяли участь 14 000 берлінців і на якому промовці застерігали проти спроб СЕД-у накинути німцям комуністичну диктатуру. В усьому Берліні панує велике збудження. За заявою генерала Клея, західні держави ні в якому разі не визнають на своїх секторах влади «особливого комітету». Як пояснили в американській військовій управі, комуністичний виступ проти маґістрату безпосередньо спровокований листом совєтського комісара Котікова про недійсність останніх постанов маґістрату як виданих без згоди совєтської окупаційної влади. В брітанських колах становище в Берліні визнають «дуже серйозним» і підкреслюютть, що комуністична демонстрація в Берліні була принаймні підтримана, якщо не зорганізована Совєтами. Берлінський бюрґермайстер д-р Фріденсбурґ рішуче заявляє, що «маґістрат не капітулює». (ДЕНА).

Провокації чеських літаків

МЮНХЕН, (ДЕНА) За повідомленням баварської прикордонної поліції, чехословацькі літаки за останні три тижні кілька разів появлялися над баварськими прикордонними районами. Машини влітали на висоті приблизно 2 000 метрів до 10-ти кілометрів у баварський повітряний простір, завертаючи після півгодинного кружляння назад. Були це переважно армійські літаки типу Дакота. Згідно з дальшими повідомленнями одна із тих машин кружляла дуже низько, очевидно фотографуючи місцевість Як вже повідомлено раніше, чехо-словацька армія провадить тепер відновлення існуючих перед війною фотифікацій на баварському кордоні. Вздовж кордону збудовано обсерваційні вежі, на яких вартують вдень і вночі

— Голляндський парлямент 76 голосами проти 22 схвалив закон про заснування «Сполучених Штатів Індонезії» як суверенної держави під зверхністю нідерляндської корони. Проти закону голосували комуністи й крайні праві.

— В совєтській зоні Німеччини друкують велику кількість анкет для мешканців зони з докладними питаннями про приватну власність.

НОВІ ПОШТОВІ МАРКИ Й МОНЕТИ

За повідомленням німецької преси, з 1 вересня поштові установи продаватимуть марки лише нового зразка вартістю від 2 пфеніґів до 5 німецьких марок. Жодного обміну старих поштових марок на нові не буде, але марки старого зразка із зробленими на них після валютної реформи позначками будуть дійсними до 12 вересня включно. Одночасно німецький банк сповіщає про виготовлення монет в 1, 5 і 10 пфеніґів. Однопфеніґові монети мають бути випущені в обіг в жовтні, тим часом як 5- і 10-пфеніґові — очевидно, лише навесні 1949 р.

— В Знаімі (Чехо-Словаччина) заарештовано низку осіб, між ним ні католицьких священиків та членів Домініканського ордену, за те, що вони нібито організували втечу з Чехо-Словаччини «політично непевних оосіб».

Пам'яті академіка Степана Смаль-Стоцького

Святочна конференція в Аугсбурзі

19 серпня 1948 в Авґсбурзі (Сомме - Казерне) відбулася святочна наукова конференція Літературно- та Мовознавчої Секцій УВАН, присвячена пам'яті академіка Степана Смаль - Стоцького з нагоди 10-их роковин його смерти.

Вранці о. декан Пелипець при співучасті духовенства і чоловічого хору відслужив урочисту панахиду, в якій взяли участь президія, члени й співробітники УВАН, управа табору, представники організацій і громадяни, що заповнили вщерть усю церкву й церковне подвір'я.

Об 11-ій год. зібралися всі в місцевому клюбі СУМ-у, де за столом засіла президія УВАН, а катедру прикрашував великий портрет покійного з останніх років його життя. Проф. д-р Я. Рудницький урочисто відкрив святкову конференцію, закликавши присутніх встати та вшанувати пам'ять покійного ювілянта хвилиною мовчанки. Потім у гарних словах накреслив він барвну біографію неструдженого академіка.

Степан Смаль - Стоцький народився на Радехівщині в 1859 р., скінчив гімназію у Львові, студіював в Чернівецькому, а потім Віденському університеті, де отримав ступень доктора філософії й був там також доцентом. Дальші етапи його життя — це невсипуща та творча праця для рідної зеленої Буковини й цілої України. В 1884—1918 професор університету в Чернівцях, далі Українського університету в Празі, член ВУАН, НТШ, довголітній національний провідник буковинських українців та основоположник майже всіх українських товариств в Чернівцях, посол до буковинського сойму та австрійського парляменту, заступник маршала Крайового Виділу Буковини 1904 — 13, заступник маршалка австрійського парляменту, організатор СВУ й культурного життя по таборах українських полонених, посол ЗУНР у Празі 1919, засновник Українського Музею Визвольної Боротьби у Празі, для якого контракт купівлі дому підписав він 1938 р. вже на смертній постелі, кажучи при цьому: «Нині отпущаєши раба твоєго...»

В своїй науковій діяльності він не цурався жодної праці, від календаря, господарської брошури, шкільного підручника до стисло наукового трактату включно. Та найбільша його заслуга — це введення фонетичного правопису в Галичині (Руська граматика 1893), перша наукова граматика української мови по-німецьки (1913) та виборення українській мові належного місця в сім'ї слов'янських мов, як рівнож правдива інтерпретація творів Шевченка.

«Не од речі буде згадати, — закінчив професор Рудницький, — що син покійного, проф. д-р Роман Смаль - Стоцький займає тепер катедру славістики в Маркетському університеті в Мільвоки в США, а внук — проф. Луцький викладає англістику в Саскачеван в Канаді».

На конференцію наспіло багато привітань, а найбільш сердечне з них від єпископа Сильвестра.

Далі президент УВАН, проф. д-р Л. Білецький виголосив блискучий реферат на тему: «Ст. Смаль - Стоцький як шевченкознавець». Сеньйор українського літературознавства в простих, а глибоких словах з'ясував заслуги покійного як найглибшого інтерпретатора творів Тараса Шевченка. Стоцький піддав критиці плиткі погляди своїх попередників, як от народників (Огоновського, Драгоманова, Єфремова), які творчість великого Кобзаря ділили на 2 періоди: захоплення козаччиною і розчарування нею. Другим поширеним «ідолом» — як це назвав би англ. філософ Бейкен — був погляд порівняльної школи (проф. Третяк), що шукала у Шевченка головно впливів Міцкевіча (а. напр., Якубський — рос. ямбів!). Інші знов у хвилевих сумнівах поета добачали в ньому атеїста і т. д., і т. д. Під впливом нищівної критики Стоцького всі ті «ідоли» впали. Він дав нам Шевченка як суцільного поета, однаково великого й полум'яного від появи першого «Кобзаря» до смерти: поета-генія, що виріс спонтанно з українського ґрунту.

Свій погляд на Шевченка Ст. Смаль - Стоцький виложив найкраще в книзі: «Т. Шевченко. Інтерпретації, вид. УНІ, Варшава 1934, опрацьований після філологічно - поетикальної методи.

Дуже цікава доповідь була проф. д-ра Я. Рудницького: «Ст. Смаль - Стоцький і славістика». У нас покійний академік відомий більше як українїст, бо рідко хто знає про його вклад в славістику, а головне про його думки скласти доброго старо - церковно - слов'янського словника й славістичну бібліографію — думки, що й тепер ще чекають свого здійснення. За часів Стоцького модерними були дві теорії про спорідненн я мов: теорія родового дерева — Шляйхера і теорія хвиль — Шмідта. Стоцький заперечив теорію Шляйхера, на якій будувалась ціла наука про т. зв. «праруську» мову і підтримав цілковито теорію хвиль Шмідта та доказав непохитно походження української мови від праслов'янської, як одного з діялектів тієї прамови. Наша мова має деякі спільні прикмети з російським, білоруським, але не менше і з іншими слов'янськими мовами, напр. у фонетиці з сербо - хорватською. Свої погляди на цю справу виклав він у згаданій вже першій науковій граматиці української мови, а потім в окремій розвідці п. з. «Розвиток поглядів про сем'ю слов'янських мов і їх взаїмне спорідненн я» в записках НТШ 1925, а згодом окремо, Прага 1927. Проти нього виступили російські славісти та їх прихильники. Однак тепер щораз більше учених відкидає «ідола», «праруської» мови, а між ними і визначний російський фонолог, проф. віденського університету Трубецкой, хоч він і в дечому не погоджувався з нашим ученим.

Під час святкового обіду в товариській атмосфері наші вчені обмінялися думками про теперішні тяжкі можливості наукової праці, про минулий з'їзд УВАН в Діллінґені з приводу свята св. Володимира. Виринула також думка, щоб 15 листопада ц.р. врочисто відзначити 30-ліття заснування ВУАН та 3-ліття заснування УВАН. Д-р Рудницький поінформував, що він плянував сьогоднішне свято на більшу скалю, як зустріч з чужинецькими славістами в університетській авлі Гайдельбеурґу. Була вже згода на це німецького ректорату і обіцяно харчову поміч д-р Смука, та грошова реформа ударемнила все.

По обіді — як дальша врочистість у вшануванні пам'яти акад. Ст. Смаль - Стоцького — відбулося відкриття Інституту Слов'янознавства УВАН.

По вступному слові Президента УВАН, д-р Я. Рудницький обговорив завдання і цілі нововідкритого Інституту, для зорганізовання якого покликала його УВАН листом з 29. VII. 1948 р.

Він зазначив, що Америка — через велику кількість російських учених — залита російсько - большевицькими поглядами про Україну, на підтвердження чого прочитав листа від проф. Чубатого з Нью - Йорку і згадав про факт, що польський варшавський уряд переслав колюмбійському університетові 10 000 долярів на уфундування катедри польоністики, з тим, що її має обсадити знаний своїми лівими поглядами міцкевичознавець проф. Манфред Крідль.

В Европі, в усіх університетах покутує ще защеплений російськими славістами термін «малоруський» хоч прямі спадкоємці авторів його, російські большевики вже давно зреклися того терміну, а публікації про Україну по всіх наукових бібліотеках Німеччини треба шукати у відділі «Росія». Так на цілому заході. Російські і польські вчені поширюють думку, що коли варто цікавитись славістикою то тільки з огляду на їх власну мову і літературу.

Ясно, що українська наука мусить боротися з таким станом й кориґувати фальшовані погляди про Україну та її культуру і для тієї цілі УВАН покликає до життя цей Інститут.

Завдання Інституту Слов'янознавства УВАН — 1) поглиблювання студій славістичних проблем, 2) правдива інформація західнього чужинецького наукового світу — головно англо - американського — про Україну, її історію й культуру, 3) правдиве висвітлювання відносин України до її сусідів, а головно до Росії й Польщі і 4) готування кадрів молодих учених славістів, які посилили б і попровадили б далі зачате добре діло.

Інститут видаватиме серію наукових публікацій під заголовком «Славістіка», які будуть реалізувати намічене завдання. Вже є коло десятка таких праць, готових до друку.

Промову цю вся авдиторія зустріла бурею оплесків — доказ, що еміґрація наша розуміє вагу цієї інституції та що вона не залишить її в стані нидіння, а попре її своїми останніми засобами.

Тоді сеньйор української науки проф. д-р І. Раковський, що прибув пізніше, привітав сердечно святочну конференцію і нововідкритий Інститут від НТШ і УВУ — ствердив пекучу потребу такої інституції та висловив надію, що не зважаючи на наше важке становище — поперта правдою й запалом її творців — вона сповнить намічені завдання. В такому ж дусі, від прихильників УВАН, промовляв проф. д-р П. Курінний, який, м. ін. висловив надію, що одною з перших публікацій «славістики» буде англійською мовою розвідка про розмежування термінології Україна й Росія.

На закінчення прочитано перші праці Інституту Слов'янознавства УВАН, призначені для публікації: проф. В. Чапленко: «Українізми у Гоголя» й д-р Ів. Сидорук: «Проблема українсько - білоруської мовної межі»; обидві затверджені для друку.

Д-р ІВ. СИДОРУК

МАРШАЛ СОКОЛОВСЬКИЙ — АВСТРІЙСЬКИЙ ОФІЦЕР?

За повідомленням цюріхської газети «Ді Тат», совєтський головнокомандувач маршал Соколовський за першої світової війни був офіцером австро - угорської армії, маючи звання поручника запасу артилерії, і був кілька разів відзначений королівською владою. Газета зауважує, що таким чином Австрія подарувала німецькому народові не тільки ефрейтора Адольфа Гітлера, а й маршала Соколовського. (Зюддойче Цайтунґ)

Про „Сфінкса, що промовив", малоросів, „Українські Вісті" і російську пресу

ВІДПОВІДЬ ОПОНЕНТАМ

Написав Володомир Барагура

Моя стаття «Сфінкс промовив», що появилася в «Неділі» ч. 120 від 18 квітня ц.р.) викликала живий відгук в українській і чужинецькій пресі, в приватних розмовах, в листах до Редакції, на громадському форумі. Були й письмові та усні звернення до автора статті, а навіть інтервенції з домаганням, щоб автор «покаявся» й відкликав статтю. Ця жива й різнородна реакція є доказом, що я порушив важливу, актуальну й пекучу проблему українського життя та що попав у саму суть речі.

Мої опоненти різно підходили до справи й різно реаґували. Мені приходиться залишити на боці усіх тих «дискутантів», які своє ставлення до моєї статті обмежили лайкою, або особистими випадами проти мене, хоч я персонально нікого не зачепив, ані ніде не вжив образливих слів. Таксамо годі мені давати відповідь тим, які свідомо перекручували й фальшували мої думки й підсували мені те, чого я не написав. Віртуозність у тому показала «Українська Трибуна», яка послужилася найдешевшим методом — скомпонувала вигідну для себе цитату, підбираючи уривки різних моїх думок із різних місць статті. Все ж таки виступ «УТ» не переконав нікого, що вона займає «східняцькі» позиції.

Нещодавно відбулася в місті Фульді річна конференція німецького єпископату під головуванням кельнського кардинала д-ра Фрінґса, що звернувся до світу з окремою подякою німецького народу за несену йому допомогу. Майже одночасно преса повідомила, що в усіх церквах Чехо-Словаччини зачитали в минулу неділю меморандум католицьких єпископів ЧСР з домаганням до уряду припинити „таємну боротьбу" проти церкви, і не визнавати єпископів „ворогами народу". На світлині — німецькі церковні достойники у Фульді.

Більшість авторів порушували справи другоплянові, блукали, так мовити б, по периферії проблеми, не потрапляючи в суть справи. Робили це свідомо тенденційно, або через те, що не зрозуміли суті заторкненої проблематики.

Статті деяких публіцистів, що мали бути полемікою зі мною, насправді є лише підтвердженням моїх тез (стаття п. Сови «Сфінкс давно промовляв» — «Неділя» ч. 124 від 16 травня ц.р. та низка статтей п. В. Гришка в «Укр. Вістях»: «Головна небезпека й наше вразливе місце», «Наша головна сила», «Наша головна сила, її головні вади й її головні завдання»)

Мої опоненти закидають мені такі найважливіші речі: 1) я проти активізації нової східньоукраїнської еміґрації, 2) я кинув каменем в усіх українців східніх земель, копаю Збруч та піддержую гегемонію західніх українців, 3) я дав матеріял у руки нашим ворогам, 4) я проповідую націоналізм.

Уважний і безсторонній читач мусить визнати, що я ніде не виступив проти активізації східніх українців. Навпаки, я привітав їх бажання активізувати себе та вказав, що неактивність, чи слаба активність східньоукраїнських мас на еміґрації є причиною однобічности українського життя на чужині та відбирає йому всеукраїнський характер. Отже я не виступив проти активізації, бо вважаю її явищем позитивним і конечним для повноти українського життя на еміґрації. Я засудив лише шлях, спосіб, яким ця активізація наступає, а саме гуртування й діяння на принципі територіяльному (лише східні українці) та часовому (лише нова еміґрація). Вважаю, що так саме можуть гуртуватися люди для реґіонально - громадських і культурних завдань, ніколи-ж для політичної дії, тим більше, якщо вона має мати державницький та соборницький характер. З цього погляду Союз Земель Соборної України можна назвати в теперішній його фазі радше Союзом Земель Східньої України. Реґіоналізм, будь він «східняцького», будь «західняцького» типу, завжди є руйнуючим елементом у державницькому будуванні на принципах соборности. Бо реґіоналізм у політиці — це заперечення ідеї соборности. І неважне, чи цей реґіональний рух виходить від 3-х, чи від 40 мільйонів людей. Річ тут не в численності, а в суті ідеї. Всеукраїнській ідеї може дати початок невеличка українська група Зеленого Клину і, навпаки, від великої маси може вийти ідея малого формату.

Якщо ми при справі активізації східніх українців, то я зробив їм інший закид, а саме, що вони досі взаалі інертні й неактивні. Але за що на мене гніватися, коли мій опонент п. Гришко цей закид повністю підтверджує: «Наша нова еміґрація з Великої України прийшла сюди (тобто за кордон) справді неорганізованою, без баґажу готових організаційно - політичних форм і традицій. І, власне, це, а не якась зла воля «західняків», стало причиною того, що в їх руках в основному й опинилося керівництво всією нашою еміґрацією.» («Наша головна сила», «УВ», 18. 8. ц. р., ч. 67).

Другий закид, мовляв, я кинув каменем на всю українську еміґрацію східніх земель. Моя стаття у ніякому разі не була звернена проти позитивних сил східньої України, які стоять на чітких національних позиціях і визнають засаду незалежної української держави. Я заатакував деструктивні східньоукраїнські елементи, які свідомо, чи несвідомо діють на шкоду української національно - державницької справи та ці всі чужі й ворожі нам елементи, які підшиваються під східніх українців. Я виступив проти різного роду «малоросів», проти тих, хто стоїть на позиціях чужої державности, проти різних національних гермафродитів і євнухів, проти тих, кому сниться «загірня комуна», проти п'ятої колони, що в нас діє, проти тих, для кого не існує Українська Національна Революція 1918 — 1920 р.р., а велика соціяльна революція з великої букви, проти тих, для кого Сталін не ворог українського народу й наших самостійницько - державницьких змагань, а тільки «зрадник революції». І всі вони наробили найбільше крику й галасу.

Із тим в'яжеться третій закид, що я дав матеріял у руки... нашим ворогам. Цей закид ставлять мені «Укр. Вісті», лондонська «Українська Думка» й, після тримісячної мовчанки, «Час», який твердить, що я спровокував «російську диверсію» в українському житті. Не думаю, щоб я дав якийнебудь матеріял у руки ворога, або своїм виступом діяв на шкоду нашого національного інтересу, бо фактично цю диверсію робимо ми самі через малу національну свідомість та державницьку невиробленість частини наших земляків. Отже я не розкрив жодної таємниці, а лише ясно поставив факт, який об'єктивно існує незалежно від того, чи я його ствердив, чи ні. Бо проблема «малоросіянства» відома не від сьогодні нам, росіянам і всім, хто цікавиться українським питанням. На існуванні й докладному вивченні цієї проблеми російська державницька думка будує свої політичні концепції й конкретні пляни щодо українців та користується цими козирями до биття української незалежницької карти. Шкода лише, що «кібіцами» у цій грі є ми самі.

«Малоросіянство», як символ політичної орієнтації на чужу державність, відоме не лише українському народові, воно подибується й у інших народів, хоч і під іншою назвою. Це недуга бездержавної нації, яка, позбавлена атракційної сили власної державности, схилюється до чужої, підпадає під її чар і обвивається, як блющ довкола неї. Комплекс малоросіянства притаманний не лише східнім українцям, хоч серед них він прибрав найгрізніші форми. Він подибується й у західніх українців, хоч тут малоросіянство у стадії заникання й не являє собою загрози для української національної справи. Відомий тип галицького українця давніших часів, що схилявся в бік польської національности й державности. Це тип «gente Ruthenus natione Polonus». Але процес у тому напрямі затримався вже в минулому столітті й українці на польському фронті перейшли в наступ. Сталося це тому, що Польща, як нація й держава, не вміла заімпонувати національним меншинам і не мала для них притягаючої сили. Таксамо стратив у Галичині силу й значення грізний колись москофільський рух, що під впливом панслявістичних ідей Поґодіна сильно розвивався тут. До війни 1939 р. цей рух репрезентували вже лише останні могікани, а польський уряд, який зразу був зацікавлений у ньому, потім перестав до нього залицятись. Малоросіянство відоме й на інших українських землях під колишньою Польщею. На Волині й Поліссі відомий тип українця з неусвідомленим національним почуттям, який свою національну приналежність окреслював словом «русин»,

(Далі на 8-тій стор.)

Коли Сталін скаже своє останнє слово в справі Тіта

ГЕНЕРАЛ ПЕРО ПОПІВОДА
ЗАКЛИКАЄ ЮҐОСЛАВІВ ДО БУНТУ ПРОТИ БРОЗА

Світова преса сиґналізує початок одвертої боротьби Кремля і Комінформу проти маршала Тіто та його режиму. Згідно з повідомленням ЮП, **до Румунії утік юґославський генерал-майор Перо Попівода,** що займав високе становище в штабі юґославської авіяції. Попівода оголосив в букарештській комуністичній газеті «Скантея» одвертого листа, в якому повідомляє, що 14 серпня ц. р. утік він з Юґославії, щоб не стати жертвою диктатора Ранковіча. Він пише, між іншим: «юґославські вожді втратили контакт з партійною масою. Вони всі сповнені гордістю і недоступні, а державна поліція диктатора Ранковіча, яка досі боролася з опозицією і проти імперіялістичних шпигунів, стала тепер інструментом боротьби проти справжніх комуністів. Попівода називає міністра Джіласа брехуном, що мильно інформує членів юґославської комуністичної партії. Його дезерція під час п'ятої офензиви показала, що він зрадник і боягуз. Ранковічеві не вдасться, проте, стримати юґославських комуністів від боротьби проти зрадницької політики Тіто. В народі постануть такі сили, що знищать націоналістичну політику Тіто і дадуть новий уряд».

Маршал Тіто

Як повідомляє АП, **група юґославських студентів в Чехо-Словаччині виступила з гострим нападом проти Тіто,** закликаючи народ до повстання. Кампанія проти Броза зростає по всіх країнах за залізною заслоною. Як виходить з повідомлень цього аґентства, генерал Попівода утік 10 днів тому літаком до Букарешту. Юґославські студенти, згадуючи кривавий злочин на особі генерала Йовановіча, називають кліку Тіто-Кардель-Ранковіч-Джілас «деспотичними поневолювачами юґославського народу». Акція проти Тіто поширюється також на господарський сектор. Згідно з АП, **мадярський репараційний уряд дістав доручення негайно стримати виплату репарацій до Юґославії.** Одночасно розірвано мадярсько-юґославські переговори щодо уреґулювання цін і кількости мадярських репараційних контиґентів.

Ясно, що головне керівництво широко закроєного наступу проти Тіто спочиває в руках Москви. За повідомленням кореспондента ЮП з Лондону Шекфорда, дипломатичні кола заходу заступають такий погляд: **розриву з Тіто не дасться вже більше заклеїти і тому загрожує безпосередня експльозія на Балканах.** Акція проти збунтованого партизанського маршала в повному ході. В її світлі треба вважати виступ голови комуністичної партії в Румунії Анни Паукер, яка є одночасно міністром зовнішніх справ (а вона обвинувачує Тіто в підготовці перевороту в Юґославії), звичайним маневром. Також польська преса і мадярські часописи закликають до боротьби проти деспотизму Тіто, а московське радіо оголошує зміст поміщеного в «Правді» листа генерала Попіводи, називаючи того перебіжчика заступником командувача юґославської авіяції.

Маршал Тіто і собі намагається запобігти всіма засобами кампанії, яка хоче його позбавити влади й голови. Юґославський міністер зовнішніх справ **Станоє Сіміч передав 25 серпня румунському амбасадорові в Беоґраді протестаційну ноту,** звинувачуючи Анну Паукер та інших румунських урядовців в намаганнях привести до розвалу в юґославському уряді. Румунія, говориться в ноті, порушила чинні між обидвома державами договори, а зокрема закрила одну юґославську книгарню. Юґославські меншини в Румунії перебувають під терором і не мають права слухати радіо з Беоґраду. Однак щастя починає відвертатися від Тіта, а число ворогів зростає. З Букарешту повідомляють про прибуття **нових юґославських офіцерів-дезертирів** з високих посад, в Теграні ціле юґославське посольство відмовилося від Тіта і відійшло під охорону СССР. Можна припускати, що одним з головних орґанізаторів протитітовського руху є (крім генерала Попіводи) юґославський екс-амбасадор в Букарешті **Голубовіч.**

Американська газета «Старс енд Страйпс» широко накреслює акцію проти Тіто, повідомляючи, між іншим, що нота передана урядом Броза амбасадорові Румунії має 2.000 слів. Юґославська влада звертає увагу румунам, що румунські виступи проти Тіта означають підмінування оборонного потенціялу і незалежности Юґославії в стосунках з імперіялістичними силами, що збільшують свій натиск на Юґославію.

Розглядаючи становище на Балканах, німецька газета «Майн Пост» підкреслює, що **Балкани лишилися і далі пороховою бочкою Европи.** Тіто і досі **не потрапив здобути собі симпатії у західніх великодержав** і тому він ступив на дуже важку дорогу. Від того як він сприйме боротьбу, що на нього чекає, залежатиме дуже багато для дальшого курсу СССР в його зовнішній політиці на заході. Цікаве світло кидає теж коментар швайцарської газети «Ді Тат», яка пише: **Немає сьогодні на світі комуністичної такої партії якою не потряс би конфлікт між Комінформом і Тітом.** За приклад може бути маленька комуністична група в Терезієнфельді біля Відня, де на 27 членів екзекутиви 23 разом з головою знищили свої партійні квитки на знак протесту проти дорученої зижчою партійною владою достави сільськогосподарських продуктів росіянам. Коли б проводи компартії допустили сьогодні дійсно демократичну дискусію в справі Тіта, прийшло б до явного розламу в усіх комуністичних групах світу. В Румунії внутрішня партійна опозиція згущується біля особи **Люкрецію Патраскану,** якого в лютому ц. р. викинули з керівництва партії, також під закидом націоналізму і антимарксівського ухилу. Навіть у Празі існує напруження, бо **комуніст Слянски атакував нещодавно політичну лінію Ґотвальда,** домагаючись переходу до найбільш радикального комунізму. На Мадярщині розв'язали «Демократичний Союз Слов'ян», що мав 15.000 членів — комуністів. В Швайцарії між комуністами йдуть запеклі дискусії. Подаючи ці факти, «Ді Тат», застерігає проте, що в тих цікавих симптомах не треба бачити вирішального послаблення комунізму. Спір ще триває, **а сам Сталін ще слова не сказав.** В своїй кар'єрі він розв'язував уже важливіші справи і напевно сьогодні потрапить підтягнути розсварених під одну лінію.

Туреччина шукає
чужоземних капіталів для свого господарства

АНКАРА, (ЮП). Як заявив турецький міністер фінансів Шефкат Адалан, Туреччина зацікавлена в тому, щоб дати можливість закордонним фірмам вкласти капітали в турецьке господарство. При цьому міністер, пославшись на умови пляну Маршала, запевнив, що Туреччина ґарантуватиме чужоземним інвестаторам зиск з вкладеного капіталу, а в разі потреби й право перенесення капіталу з Туреччини. Це повідомлення знаменне тим, що з часів революції Кемаля Ататюрка турецька господарська політика намагалась ні в якому разі не допускати до діяльности в Туреччині чужоземних фірм. Тільки надзвичайно невеликі чужоземні капітали могли бути вкладені в турецькі підприємства.

«ОБРАЖЕНІ» СОВЄТСЬКІ ДИПЛОМАТИ

Присутні на одній виставі в національній опері в Тель - Авіві члени совєтської місії в Ізраелі демонстративно покинули театр, коли на честь дипломатичного представника Сполучених Штатів було зіграно американський національний гімн, тим часом, як російського гімну на честь совєтських гостей не виконаню. (ЮП).

СОВЄТИ ВІДКЛАЛИ ВИБОРИ В СВОЇЙ ЗОНІ

БЕРЛІН, (СНБ). За повідомленням з Берліну, совєтська окупаційна влада в Німеччині знову відклала місцеві вибори в східній зоні, що мали відбутися в жовтні цього року, на осінь 1949 р., одночасно з обласними й провінціяльними виборами. Цей захід обґрунтовано резолюціями й проханнями робітників і службовців, які нібито висловлювали бажання відкласти вибори. Проведення місцевих виборів окремо від провінційних не дає, мовляв, досить часу для демократичної підготовки до них. Як заявляють західні політики, це рішення совєтської влади не є для них несподіванкою. На їх думку, ні совєтська окупаційна влада, ні СЕД не наважуються ще ризикувати на виборах своїм престижем.

БРІТАНСЬКО - ПОЛЬСЬКА НЕЗГОДА

ЛОНДОН, (ЮП). З добре поінформованих джерел повідомляють про незгоду, яка постала між урядами Великобрітанії і Польщі в питанні про воєнних злочинців. Польща заперечує проти вирішення Великобрітанії не видавати більше після 1 вересня жодних воєнних злочинців, хібащо крім незаперечених випадків убивства. У поданій польському урядові ноті Великобрітанія не визнає за собою якогось обов'язку видавати воєнних злочинців без обмеження певним терміном. Про це було повідомлено ще в червні, і тому брітанський уряд вважає, що Польща мала досить часу подати всі свої претенсії щодо видачі воєнних злочинців.

СОВЄТСЬКІ ПІДГОЛОСКИ В АНГЛІЇ

ЛОНДОН, (ЮП). В низці статтей під заголовком «Шлях до миру» ліва лондонська газета «Дейлі Мірор» вимагає нової брітанської зовнішньої політики, що базуватиметься не на «рівновазі сил», а на «співпраці держав». Така зовнішня політика, на думку газети, є передумовою для з'ясування відносин Заходу до Совєтського Союзу і для розв'язання німецького питання. Щоб дійти порозуміння з Совєтами, — пише газета, — треба виконати такі умови: 1) визнати право СССР на «зону безпеки» в Східній Европі і надати йому в цьому районі волю чину; 2) визнати за СССР певну участь в нафтовій промисловості Близького Сходу; 3) якнайшвидше відбудувати німецьке господарство, одночасно й рівнобіжно з цим відновлюючи протягом 10 років і німецьку єдність. При цьому СССР треба дати ґарантії того, що Німеччина не зможе напасти на нього «з-за спини».

95% ЗАХІДНІХ НІМЦІВ НЕ ХОЧУТЬ КОМУНІСТИЧНОЇ НІМЕЧЧИНИ

ФРАНКФУРТ, (ЮП). У висліді анкети, проведеної американською військовою управою за науковим методом Ґеллупа, понад 70% населення американської окупаційної зони бажають створення західньо - німецького уряду. Тільки 16% висловилися проти нього, тим часом як решта 14% не висловили ніякої думки. Переважна більшість — проти комуністичного панування: 95% воліють мати окремий уряд для трьох зон, аніж об'єднану Німеччину під комуністичною контролею, 82% вважають за краще мати один, але не комуністичний уряд для всіх чотирьох зон. Майже половина опитаних висловилася за сильний центральний уряд в Берліні. 20% воліють бачити Німеччину союзною державою, тоді як решта — вільним союзом держав або й незалежними державами. Злиття французької зони з бізоною схвалили 72% опитаних, 7% розцінили його неґативно, а 4% не визнали за ним будь-якого значення

СКЛИКАННЯ РУРСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПАРИЖ, (ЮП). Як повідомляють з французького міністерства закордонних справ, 1 вересня в Парижі мали зібратися фахові представники шести держав, що підписали лондонські протоколи, для опрацювання статуту Рурщини.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОВІТРЯНИЙ ВЕЛЕТЕНЬ

Уже вдруге на Ґатовському летовищі в Берліні приземлився разом з іншими літаками американський транспортовий літак «Ґлобмастер». Він бере на себе в один рейс 25 тонн самої муки. Повертаючися до Франфурту, він прийняв 10 джипів і «народніх авт». Цей літак, що піднімає вдесятеро більше вантажу, ніж літак «Дакота», хочуть використати для посилення повітряного сполучення з Берліном. Австралійський уряд висловив свою готовість надати для постачання Берліну 10 транспортових літаків. Таку ж пропозицію зробив і південно - африканський уряд. За повідомленням АНД, незабаром до Берліну щодня приставлятимуть 6 000 тонн вантажів, тим часом, як 26 червня, тобто в перший день повітряного постачання Берліну, до нього приставлено лише 80 тонн. За 8 тижнів до Берліну прилетіли з вантажами 11 600 літаків. Тепер до нього надлітає один літак пересічно що 4 хвилини. (Ді Ноє Цайтунґ, Вінер Кур'єр)

КІНЕЦЬ «ВІЛЬНОЇ ГРЕЦІЇ?

АТЕНИ, (ЮП). Як офіційно повідомив 21 серпня грецький генеральний штаб, бої в Ґраммосі закінчилися після того, як грецька урядова армія захопила в ньому низку ґірських верховин, що панують над правим флангом міжгір'я Сімітса, що є останнім одиноким шляхом для відступу повстанців до Албанії. В їх руках лишився тільки вузенький трикутник, що щільно прилягає до албанського кордону. З лівого боку міжгір'я тепер бороняться лише кілька загонів Маркоса, щоб прикрити відступ до Албанії. Решту загонів оточено в лісах. В ґірських печерах урядове військо виявило понад 100 виснажених голодом жінок з їх дітьми.

Европі допоможе рекордний урожай в США

З Вашінґтону повідомляють, що за остаточними підрахунками урожай в США, зокрема кукурудзи й пшениці, справді буде рекордним. Беручи загалом, урожай хлібних культур цього року перевищить на 1.35 міліярдів бушелів (1 бушель пшениці — 27.2 кг) урожай минулого року. Урожай кукурудзи в цьому році на 25% вищий за пересічний і на 40% — за торішній урожай. Американські фармери матимуть стільки кукурудзи, що її цілком вистачить не тільки для власного вжитку й широкого продажу, а й для необмеженої відгодівлі своєї худоби. В наслідок свого прекрасного врожаю США, всупереч попереднім припущенням, зможе підвищити свій експорт і посилити допомогу Европі. Як вважають в управі господарської співпраці, американський урожай разом з добрим власним урожаєм Европи позбавить міжнародне харчове становище його теперішньої гостроти. (ОФНС)

Віктор Приходько

СПОГАДИ ПРО АРКАДІЯ ЖИВОТКА

(2)

Після 1920 року А. П. Животко зникає з мого обрію аж на п'ять літ. Тарнів не для нього. Що він має робити тут серед міністрів Уряду УНР, з їх теоретичними плянами та абстрактними політичними комбінаціями? Він потребує живої, конкретної праці. І я чую, що Животко — на Волині. Не то в Крем'янці, не то в Луцьку. І знову чую про якісь курси, «Просвіти», видання, статті. Але за рік - два довідуюся, що такий Животко полякам на Волині зовсім непотрібний, вони з ним і він з ними мають лише неприємності і мусять розійтися. На щастя, у Празі розгортається широка культурно - національна українська праця. Започаткували її головно українські с.-р., партійні товариші Животка, і закликають його до праці. Так, у 1922 чи 23 році Аркадій Петрович, разом із своєю дружиною, українською письменницею Олександрою Черновою, опиняється у Празі. Тут знову широке поле для праці, і я чую в Польщі, що Животко, між іншим, викладає в Українському Вищому Педагогічному Інституті дошкільне виховання.

Тільки в 1926 році я особисто, по приїзді до Праги, зустрічаюсь з А. П. Він ще молодий, енерґійний, працює в Українському Громадському Комітеті, в оточенні своїх товаришів, головних діячів української еміґрації в Чехо - Словаччині. Шаповал, Григоріїв, Мандрика, Богацький, Шрамченко, Денисенко, Довгаль — ось ближче оточення Животка. Але Животко ніколи не був вузьким партійцем, це завжди йому було чуже і тому він постійно у живім стику з усією видатнішою українською інтеліґенцією.

Коли не помиляюсь, десь коло 1930 року в Українськім Громадськім Комітеті у Празі, цій кузні нових ідей та починань, виникає думка закладення великого українського Архиву - Музею. Правда, з цією думкою приїхав ще з Тарнова український поет Михайло Обідний. Він ще на Україні, в Кам'янці, ще в Польщі у Тарнові ходив, проповідував і всім «докучав»: пропадають документи, нищаться матеріяли, гинуть люди, — без запису і пам'ятки. Мусимо збирати, мусимо переховувати, це наш обов'язок культурної нації.

Таке ж проповідував і в Празі. Знайшов собі спільчика — мистця Миколу Битинського. Цей взявся передовсім за Українську Армію: намалював - зафіксував усі уніформи Української Армії з доби останньої визвольної боротьби і до того всі відзнаки, герби, прапори, а при тім і цілі типи військових. Все це тулилось в тісних кімнатах на історичній «Шежіковій, 4», на Сміхові, аж побачили, що треба поставити справу поважно: треба придбати велике помешкання, треба запросити фахових службовців, словом, орґанізувати спеціяльну інституцію.

Все це вимагало поважних коштів, а де їх узяти?

Правда, і на цю маленьку роботу гроші давав чехо - словацький уряд, але совєтська влада все докоряла чехам за підтримку російської та української контрреволюції і чехи не тільки не могли збільшити асиґнувань, але, ради святого спокою, хотіли припинити й ті, що вже їх давали.

Та ж історія виникла і з російським «Заграничным Архивом», який, під керівництвом російських еміґрантів, розрісся у велику установу.

Тоді чеське Міністерство Закордонних Справ запропонувало і російському і українському архивам увійти в склад Міністерства Закордонних Справ, як його окремі установи. Міністерство ґарантувало повну автономію, справу мали провадити в нашому архиві виключно українські урядовці, але большевики уже не могли докоряти, що чехи щось дають українцям чи росіянам, бо Міністерство ж урядова чеська установа.

Пригадую, з цього приводу в колах Українського Громадського Комітету йшли палкі дебати: йти чи не йти до чехів. Мовляв: наших історичних документів і пам'яток не сміємо нікому віддавати, — все мусить бути в українських руках. Ситуація була особливо гостра, бо якраз у той час у Празі постав Музей Визвольної Боротьби України переважно з ініціятиви кіл, ближчих до УНР, який розпочав усюди збірку грошей на будову власного дому у Празі для Музею і на пропоновані їм «прийми» у Чехів гордо не погоджувався.

Правда, в суті речі, всі ці дебати мали лише теоретичний характер, бо, скажіть, будь ласка, — коли б уряд Чехо-Словаччини захотів забрати якісь наші документи ось тут, у себе, в Празі, то чи не міг би він цього зробити чи то із свого міністерства чи з якогось «нашого» помешкання? — Але дебати йшли, і не тільки дебати серед українців, а й справжні «дипломатичні» пертрактації між українцями та чехами, ніби як між рівнорядними «самостійними» державами.

Треба таки віддати справедливість чехам: була це справді демократична держава, чехи були люди добрі, симпатичні і почували ми себе там цілком вільно і приємно. Отже — кажу — відбувалися справжні дипломатичні пер-

Повітряні сили СССР

НЬЮ - ЙОРК, (АФП). За даними американського альманаху «Ворлд Евіейшн Енюел», Советський Союз має тепер понад 14 000 літаків і 400 000 чоловіка їх обслуги. За цей рік в СССР має бути виготовлено 1000 бомбовиків типу В-29 і щомісяця по 200 турбінних літаків п'яти різних моделів. СССР має 20 авіяційних заводів і 40 допоміжних підприємств, які, всупереч загальній думці, розташовані здебільшого в европейській частині Советського Союзу.

Генерал Ванденберґ

Американський генерал Ванденберґ, що провадив недавно інспекцію американського летунства в Европі (і повертаючися з неї до США, ледве не став, як про це повідомлено в ч. 138 «Неділі», жертвою аварії летючої фортеці, якою він летів — Ред.), є шефом генерального штабу американських повітряних сил і двоorigin братом відомого сенатора Ванденберґа. Під час війни він був кілька місяців шефом американської військової летунської місії в Москві, що разом з росіянами опрацьовувала спільний плян бомбардування Німеччини. Подорож генерала Ванденберґа мала на меті вивчення питання про найтіснішу співпрацю летунства США з летунством західніх великодержав і Туреччини. (IП)

АВСТРІЙСЬКІ НАЦИСТИ ПІДНОСЯТЬ ГОЛОВИ

Австрійський уряд вже шкодує, що дав обіцянку амнестувати 500 000 маловажливих нацистів. Як пише урядовий орган «Вінер Цайтунґ», нацистські елементи в Австрії знову виявляють всіма способами свою таємничу діяльність і тримаються так, ніби нічого не сталося. Австрійський уряд назвав цих нацистських підпільників «тими, хто з північною підступністю знову бере участь в політичному житті під маскою демократії». Ці висловлення стоять в безпосередньому зв'язку з ліцензією, що має бути видана незабаром новій австрійській партії — «демократичній унії Австрії». Деякі міністри побоюються, щоб ця партія не стала збірним пунктом нацистських елементів. (Нью-Йорк Геральд Трібюн).

«РОСІЙСЬКІ УМОВИ БУЛИ Б ДЛЯ АНГЛІЙЦІВ НЕСТЕРПНИМИ»

За свідченням довголітнього англійського кореспондента в Москві Верта, росіяни живуть тепер в умовах, які англійці вважали б нестерпними. Проте росіянин порівнює ці умови не з закордонними, а з тими, що були в його країні чотири роки тому. А таке порівняння виходить на користь теперішньому. Щоправда м'ясо й товщ дуже дорогі, але кожен може легко купити хліб, городину й цукор. На загальну думку, після багатих жнив цього року ціни на харчі знизяться наполовину. Після скасування примусового раціонування попит в харчових крамницях так збільшився, що на інші речі не вистачає грошей. Театри й кіна наповнені лише наполовину, а кращі ресторани майже порожні. Крім харчів, купують переважно одяг. Коли надходить транспорт взуття Баті (велика, націоналізована тепер взуттева фірма в Чехо-Словаччині — Ред.), утворюються черги на півкілометра. (Манчестер Ґардіен).

— Кількість безробітних в Сполучених Штатах в липні ц.р. сягала 2 200 000 осіб.

— До Марселю прибули з Німеччини 305 жидів, що вирушать далі до Ізраеля.

Директор Дан про співпрацю з національними групами

В окремих бюрах IPO

зможуть переселені ДП шукати захисту й поради

Бажаючи дати нашим читачам якнайточніші інформації про дев'яту пресову конференцію в Головній Квартирі IPO, подаємо на основі офіційної стенограми, в доповнення до опублікованого вже в попередніх числах «Неділі' матеріялу, дальші питання журналістів і відповіді авторитетних керівників та співробітників Головної Квартири:

Питання: Редактори преси ДП отримують суперечні повідомлення про життєві умови в різних країнах, що до них виїжджають еміґранти; це стосується зокрема Венесуелі. Чи ПК IPO може допомогти вияснити цю дуже важливу справу?

Відповідь міс Лівлін: Це правда, що ми діставали суперечні вістки про життєві умови в різних еміґраційних країнах, зокрема у Венесуелі. В наслідок тих рапортів Женева вислала до Венесуелі окрему комісію, якої завданням було перевірити на місці становище. Ми не маємо досі ніяких повідомлень про наслідок праць тієї комісії. Всі суперечні інформації, що до нас надходять, висилаються до Женеви для того, щоб представники IPO у відповідних країнах могли вжити заходів в справі кожночасних нарікань і скарг. Звичайно, частенько трапляється, що надіслані інформації перебільшені, або перекручують факти і тому коли ми не отримуємо відповідних прізвищ та назв місцевостей, де такі факти мали статися, тоді нам важно їх перевірити. **В кожній країні поселення IPO влаштовує окремі бюра, в яких еміґранти ДП матимуть змогу шукати поради** або складати свої скарги. Отож ми сподіваємося, що в майбутньому вдасться полагоджувати такі скарги в самих країнах, де поселяться еміґранти.

Місіс Федер: Я ще хотіла б додати, що панове, як редактори, маєте обов'язок перед своїми читачами подавати лише такі листи і такі повідомлення в своїх газетах, що відповідають фактам і мають обґрунтовання. Це надто просто друкувати безпідставні історії, що аж ніяк не інформують читачів, а лише їх нервують.

Міс Лівлін: Раз уже було трапилося, що наспіли нарікання від фармерів у певних країнах Південної Америки і під їх впливом ми були стримали висилку сільсько-господарських робітників до тих країн так довго, аж центральне IPO в Женеві ствердило, що умови в тих країнах знов почали відповідати вимогам.

Питання: З німецького боку зроблено спробу заборонити продаж усіх нераціонамагання перешкоджати особам ДП куприклад, продаж городини в 3-тій ерії. Чи існує розпорядження або закон, що дійсно забороняє такий продаж? Як ставиться до цього Головна Квартира IPO?

Містер Кіммел: Німецька влада, зокрема на терені 3-ої округи IPO, зробила намагання перешкоджти особом ДП купувати нераціонoвані товари, а саме городину і овочі. Про цю справу Головна Квартира довідалася від юрисконсулта тієї округи під час однієї конференції в Бад-Кіссінґені. Беззастережно стверджено, що такого розпорядження про заборону особом ДП купувати ці товари не існує. Названий правний дорадник в всіх випадках, які йому були відомі, конферував з місцевим бюрґермайстром і шефами поліції, виясноючи їм, що таке розпорядження німецької влади було б однозначне з дискримінацією ДП. Німецькі чинники виснили, що такі інциденти могли статися в наслідок непорозуміння або неправильного розуміння існуючих розпоряджень певними урядовцями. Правного дорадника запевнено, що такі випадки не повторяться, а коли б вони і далі траплялися треба їх зголошувати до відома правним дорадникам.

В цьому місці, виконуючий обов'язки Головного Директора IPO, містер Дан додає від себе, що в наслідок браку німецьких марок і в наслідок заборони військової влади IPO немає змоги розділяти такі товари між населенням табору. Але якраз з цієї причини ніхто і ніщо не може особам ДП перешкоджати купувати їх на німецькому ринку.

Питання: Представники багатьох таборів заявляють, що харчове становище в таборах погіршилося, тоді як харчова ситуація німців щодалі кращає. Як це можливо?

Містер Дан: Це питання не стоїть у безпосередньому зв'язку з справою нераціонованих товарів. Д-р Фінлі (начальник санітарного відділу) і фахівці харчових справ нашої зони вже досліджували цю проблему. Вислідки їх контролі та спостережень вислано в Женеву. Зрештою, це одно з тих питань, які треба було б своєчасно надіслати для одержання докладнішої відповіді.

Питання: Більше ніж 6 місяців тягнуться переговори в справі вибраного комітету ДП, який мав би бути певного роду дорадником при Головній Квартирі. Женева вже дала свою згоду. Що сталося з цим пляном?

Містер Дан: Ми маємо сьогодні директиву в пресі, що пов'язує самоуправу таборів з адміністрацією IPO. Представники кожної національної групи відвідали нас в Головній Квартирі, але ми мусіли б бути певні, що маємо до діла з дійсними заступниками окремих груп. Для ствердження тієї обставини просили ми представників національностей привезти з собою статути або підставові закони їх організацій. До нас приходили розсварені між собою групи і ми їх мусіли мирити. Ми можемо мати переговори лише з одним головою кожної національної групи. Домагаємося теж, щоб статути були подані в Головну Квартиру американської окупаційної влади в Берліні для їх затвердження. Така організація не мусить бути формально визнаною інституцією чи пак правною особою, але центр окупаційної влади мусить повідомити, що немає ніяких застережень щодо наших стосунків з даною групою. Вже незабаром відбудеться підготовна конференція, бо праця добре посувається вперед і незабаром матимемо не лише статут, але й дорадчий орган.

Питання: Чи можете назвати такі національні групи, що роблять трудноці? Було б бажаним такий факт опублікувати.

Містер Дан: Більшість труднощів вже вдалося полагодити. Містер Броди працює над тими справами і я не хотів би до них втручатися.

Франції треба фармерів

Новий французький переселенчий плян передбачає затруднення 1000 селянських родин ДП, пропонуючи їм працю і мешкання на французьких селах з перспективою одержати в майбутньому власний хутір або господарство. Відповідні комісії по виконанню того пляну почнуть незабаром діяти у трьох західніх зонах Німеччини й Австрії. Від кандидатів вимагають якнайкращих фахових знань. Вони мусять бути віком 18—45 років, родини переселяться разом з кандидатами до переходових таборів, а звідти на нове місце оселення. Французьким фармерам дозволено приймати до себе лише тоді сільсько-господарських робітників зпоміж ДП, коли вони спроможні забезпечити відповідне мешкання робітникові та його родині. За повідомленням французького уряду, поселювання на власні хутори і господарства може бути дійсним вже за один, або найдалі за два роки після прибуття до Франції.

ПРИЇЗД КОМІСІЇ З МАРОККО

Вербувальна комісія з французького Марокко шукає 1350 фахових робітників у таборах Німеччини й Австрії, які могли б виїхати на оселення в Морокко разом з їх родинами. З того числа 600 техніків мали б виїхати з таборів американської зони. Крім того є попит на будівельних майстрів, електриків, механіків, землемірів, текстильних робітників, столярів з меблярської галузі та інших подібних фахів. Крім тих кандидатів, що вже раніше записалися на виїзд до Марокко, комісія зможе прийняти також нових кандидатів і тому вона привезла нові формуляри для підписання умови праці. Марокканська комісія прибуває цими днями з французької до американської зони. Вона намагається уникати бюрократичних методів праці і полагоджувати справу своїх петентів так, щоб без зайвого листування вирішувати їх на місці. Родини зможуть виїхати до Марокко разом з законтрактованими робітниками без огляду на те, чи вони великі чи малі. Єдина передумова полягає в тому, щоб робітник мав змогу їх утримати.

Коротко

— Французькі Національні Збори більшістю 347 проти 183 голосів схвалили індокитайську політику французького уряду, скеровану на визнання незалежности індокитайської республіки Ветнам.

— Уряд Домініканської республіки висловив готовість зараз же прийняти 2000 безпритульних европейських дітей.

— Французьке міністерство внутрішніх справ запропонувало румунському журналістові Сору покинути Францію за «антифранцузьку діяльність», яка виявилася в його надрукованих в Румунії французькою мовою кореспонденціях.

— Як заявив, прибувши до Анкари, шеф американського генерального штабу повітряних сил, турецька повітряна фльота, посилена новими американськими літаками, відповідатиме всім поставленим до неї вимогам.

— В північній Італії почалися перші після війни маневри новоствореної італійської армії, в яких беруть участь 10 000 вояків разом з артилерією і летунством.

— Франція запропонувала Голляндії взяти участь в переговорах про створення европейського парляменту.

— Колишній чехо - словацький міністер зовнішньої торговлі Ріпка, що перебуває тепер на еміґрації, висловився проти створення чехо - словацького еміґраційного уряду, бо він не може бути визнаний жодною державою.

— Папський леґат кардинал Мікара освятив новий кельнський міст через Райн, збудований замість зруйнованого під час війни.

— В Єгипті своєчасно викрито замах на два літаки, якими мали летіти принц Набіба й інші високі єгипетські особи. В 15 скриньках виявлено по три кілограми динаміту, що мав вибухнути після злету машин.

— За повідомленням французького радіо, в Еспанії викрито змову проти Франко. Атентат мав бути зроблений під час перебування Франко в його літній віллі.

— Як повідомляє московське радіо, досі на Україні зжато на 460 000 гектарів більше, ніж на той самий реченець у минулому році.

— Із 300 000 опитаних японською газетою «Йоміурі» осіб 90,3% висловились за збереження в Японії монархії, а 4% — проти неї.

— 70 000 советських робітників (політичних в'язнів? — Ред.) затруднені тепер на будівництві нової залізниці завдовжки 600 кілометрів, що пройде через пустиню Каракум в Туркменістані.

трактації; нас, українців, запрошували до Міністерства Закордонних Справ, розсаджували у мяких шкіряних фотелях. З чеського боку засідали радники міністерства, на чолі з товаришем міністра Гірсою, консулом Завазалом та проф. Славіком, що мав завідувати нашим архивом, а з українського боку цілий «Синедріон»: Шаповал, Григоріїв, проф. Шелухин, проф. Білецький, проф. Софія Русова, С. Довгаль, д-р Обідний, Животко та інші. Чехи урочисто заявляли: всі ваші архівні матеріяли і музейні експонати ви, панове українці, самі збираєте, самі розробляєте і є це ваша священна недоторканна власність. Перебувають вони у Празі, в Чехо - Словацькій Республіці і будуть видані лише Урядові Самостійної (Національної) Української Держави у Києві. Міністерство Закордонних Справ вам лише помагає тим, що дає потрібні приміщення, опалення, освітлення та оплачує ваших людей, що будуть працювати над вашими збірками.

Все було ясно і що, властиво, можна було заперечити? Але Шаповал все вагався і, як висловлюються чехи, «делал драготи» (ставив різні вимоги). Правда, Шаповал — Микита Юхимович Шаповал — це окрема «капітоля». Людина імпонуючої зовнішности — великий і кремезний, з українськими вусами, сильної волі — він взагалі серед чеських міністерських кіл тішився спеціяльною пошаною. Як правило, він в чеських міністерських прийомних не чекав і говорив «тільки з міністрами». Коли треба було чекати, то він демонстративно одягався, а на запит збентеженого урядовця заявляв, що не має часу чекати і полагодить справу безпосередньо з «президентом» (Масариком). Це дуже імпонувало і урядовці в міністерських прийомних уже знали, що «тен не чека» (той не чекає). Правда, оповідали мені: якось сталося так, що Шаповал мусів почекати і то дуже довго. Було це на прийомі у Бенеша, тоді ще міністра закордонних справ. Діло було якесь важливе, а Бенеш все не приймав та не приймав. Шаповал уперто сидів і курив. Нарешті, двері одчинились і до Шаповала вийшов сам міністер, вибачаючись за таку довгу затримку. На це Шаповал, випроставшись, тоном, повним гідности, заявив: «Пане міністре, для свого народу я готовий на найбільші пониження!»

Але раз «найшла коса на камінь». Про це мені розповідав особисто М. Ю. Шаповал. Був серед чеських міністрів один, що відзначався великими здібностями, сильним характером і був досить терпкої вдачі. Був це міністр хліборобства, проф. політехніки Брдлік. Про нього оповідали, що, не маючи часу, він одною своєю великою установою — сільсько - господарським статистичним урядом, де працювало поверх сотні людей, керував телефоном. Одначе, його так боялись, що урядовці сиділи за цифрами, як кляті. Отже цей міністер спротивився певним плянам Шаповала — (справа йшла, здається, як раз про Подебрадську Господарську Академію) — і не підписав якихсь паперів. Шаповал зажадав авдієнції. Знаючи Брдліка, ніхто нічого доброго од цієї зустрічі не сподівався. «Але я, — оповідав мені Шаповал, — почав свою розмову так: пане міністре, ви міністер хліборобства Чехо - Словацької Республіки, а я мав честь бути міністром хліборобства Української Народньої Республіки. І як такий, хотів би мати з вами важливу розмову. Брдлік таким вступом був заскочений. Ми розмовляли п'ять годин і розійшлись великими приятелями». Такий був Шаповал...

В кожному разі пертрактації закінчились добре і український архів Громадського Комітету у Празі увійшов у склад Міністерства Закордонних Справ під назвою «Український Історичний Кабінет» та почав працювати поруч «Русскаго Заграничнаго Архива» та «Кубанського Архиву», що теж перейшли до міністерства.

Сталося це приблизно в 1930 році і з того часу Історичний Кабінет 15 літ спокійно існував у Чехо - Словацькій Республіці, перейшовши, правда, при німцях, десь у 1940 році в склад Міністерства Внутрішніх Справ. Отже в цім Історичнім Кабінеті увесь час, од дня його заснування, п'ятнадцять літ пропрацював А. П. Животко, спочатку, разом з д-ром Михайлом Обідним, а потім, понад 10 літ, як завідуючий, підлягаючи, головно в частині адміністративній, господарській, чеському радникові міністерства.

Така довголітня праця на еміґрації на одному місці взагалі рідкість. Зокрема ж щодо А. П. Животка треба зазначити, що він не «служив', а працював. Історичний Кабінет треба було таким зробити не по назві, а по суті і ця заслуга безперечно належиться А. Животкові. Систематичною працею і заохоченням суспільства він зібрав у Кабінеті великі матеріяли — пресу, книжки, документи, архіви й бібліотеки окремих людей, так що у 1945 році, коли А. Животко мусів, перед большевиками покинути цю свою улюблену установу, вона являла собою уже дуже велику цінність, як збірка і як інституція, де багато міг знайти історик української культури — літератури, науки, преси.

Організувавши одержання українських часописів з українських земель, з еміґрації та Америки, А. П. Животко уже тодіж, на початку служби в Кабінеті, починає працювати, як дослідник української преси. Уже в 1931 році з'являються окремі його статті на відповідні теми.

КОЖНОМУ СЛОВО

Де шукати майна „Українського Мистецтва“?

Справа вивезення з рідних земель українського національного майна, що її порушила п. Г. Наконечна в «Неділі» (ч. 135 з дня 8. 8. 48) викликала серед української еміграції зрозуміле й помітне зацікавлення.

Це справа великої ваги, правдиве висвітлення якої конечне вже, бодай тому, щоб не ширилося баламуцтво.

Різні чутки кружляють довкола цієї справи, взагалі, і музею «Українське Мистецтво», зокрема. Згідно з цими чутками у 1944 р. вивезено зі Львова через Криницю, до Піщан на Словаччині, найцінніше, мільйонової вартости, майно музею «Українське Мистецтво». Кілька ваґонів цього майна нібито розпродано на Словаччині за високими цінами: нитки до вишивок (волічка), наприклад, продано по 800 словацьких корон за 1 кг., тоді як 1 кг. сала коштував тоді на Словаччині тільки 40—50 слов. корон. Решту непроданого майна, нібито біля пів ваґону, вивезено з Словаччини до Німеччини чи Австрії. Дальша доля цих решток невідома.

Дивно, чому саме люди, що стояли безпосередньоо близько до цієї справи, до цього часу мовчать, а ті, що були свідками її перебігу, не поінформували про це ширші кола нашого громадянства, хоч, нема сумніву, що всі вони розуміють вагу народного майна та здають собі справу з великого й засадничого значення потреби висвітлення рефлектором правди таємниці його (майна) зникнення.

Перебираючи на себе ініціятиву щодо цього, прошу всіх осіб, зізнання яких може спричинитися до розв'язання таємниці зникнення нашого народного майна музею, надіслати мені за посередництвом Редакції «Неділі» такі відомості:

1. Коли саме, ким і в якій кількості ваґонів вивезено в 1944 р. (літо) зі Львова майно музею «Українське Мистецтво» і куди саме.
2. Скільки ваґонів цього майна, ким саме, на яку квоту і де саме продано.
3. Де ділися гроші за продане в Словаччині майно музею «Українське Мистецтво»?
4. Куди саме, ким і в якій кількості вивезено з Словаччини решту вищезгаданого майна.
5. Що сталося з рештою цього майна і якщо воно ще існує, то де саме і хто його посідає.

О. Низовий.

В Ельванґені все гаразд!

У 136 ч. «Неділі» ми помістили допис п. н. «Ельванґенські стосунки», який надіслав нам ґромадянин цього табору п. Степан Кузьмин. У зв'язку з тим дописом, автор якого робить цілу низку закидів у бік теперішньої адміністрації та домагається навести порядок в таборі, Редакція одержала листа від командатна табору в Ельванґені капітан-лейтенанта фльоти й відомого громадського діяча Холмщини С. Шрамченка з таким виясненням:

«Від часу, коли в таборі настановлено українську адміністрацію, табор знайшов свою рівновагу. Ельванґен тепер тішиться славою одного з найкраще адміністрованих і упорядкованих таборів. У склад керуючого апарату входять свідомі українці з кількалітнім адміністраційно-таборовим досвідом. Табор стоїть на першому місці в цілій американській зоні щодо кількости переселених, цифра яких на сьогодні перейшла вже 1.800 осіб. Такий стан не до вподоби людям, які вічно невдоволені й хотіли б повернути його до того стану, в якому він був півтори року тому — з терором, сварками, забороною й паленням українських газет іт.п. Виявом діяльности цих людей є ціла низка зажалень, які вони вислали до IPO на лідера табору й працівників адміністрації. Після провірення закидів IPO відкинуло їх, як безпідставні.

Таксамо й допис у «Неділі» є незгідний із фактичним станом:

1) Таборова Рада, обрана в квітні, існує й ділає. Ніхто не примушував членів Ради зрікатися свойого почесного членства і переходити до праці в адміністрації. Це була їх добра воля. На їх місце увійшли інші кандидати.

2) В таборі вже більш року панує спокій лад і порядок.

3) Є ще декілька родин, які мешкають у пів-пивницях, але тому, що самі не бажали перейти на інші пропоновані їм мешкання.

4) Мешканевий референт живе в окремій кімнаті, але з дружиною й двома дітьми. Попередній мешканевий референт займає дуже малу кімнату, але йому, як господарчому референтові, ця кімната належиться.

5) За працею адміністрації пильно слідкують чинники IPO. Якщо були звільнення з праці, то сталося це в наслідок зменшення етатів таборової адміністрації.

6) ЦПУЕ й керівники адміністрації за згодою IPO постановили, що з одної родини може працювати в таборі на платній посаді лише одна особа і ця постанова введена в життя. Крім цього постановлено звільнити з праці усіх одиноких до 45 року життя, хоч адміністрація була свідома, що це діється з кривдою для тих людей.

7) Табор Ельванґен є майже в цілості українським табором, тому закид, що багато людей в адміністрації і поліції не розуміють і не говорять по-українськи, неповажний. В адміністрації, від самого початку існування табору, працюють лише дві фахові особи чужої національности. Крім того нижчі посади займає кілька білорусинів, які є на праці ще від тоді, коли наші люди не хотіли працювати.

В нашому таборі працюють вже майже всі особи (по одній з родини), які сяк-так надаються до праці в адміністрації.

ЧИТАЙТЕ „НЕДІЛЮ“!

5 хвилин без політики

АМЕРИКУ ВІДКРИЛИ ВІКІНҐИ?

Відомий данський археолог професор копенгаґенського університету Йоганнес Бренстед мав наприкінці серпня прибути до США, щоб вивчити сліди можливої діяльности скандінавських вікінґів, які з метою відкриття нових земель ніби подорожували й до Північної Америки. Подорож проф. Бренстеда відбувається за дорученням американсько-скандінавського наукового товариства. Протягом багатьох років історики й археологи намагаються знайти доказ тому, що вікінґ Лейф Еріксон уже 1000 року проплив кораблем до Північної Америки, а згодом намагався завоювати її. Останнім часом зокрема на одній вежі в районі Ньюпорту на Род-Ісленді, виявлено висічені на камені знаки, дуже подібні до північних рунів (давніх скандінавських письмен-Ред.) (IНС)

Жіночі привілеї в Німеччині

За німецьким подружнім правом, якщо одружений чоловік, якого вважали мертвим, повернеться, а його дружина тим часом вийшла заміж за іншого, чинним лишається другий шлюб. Проте жінці надається право зголосити своє бажання повернутися до першого мужа, і тоді другий шлюб уневажнюється. Питання про дітей розв'язується з погляду їх добра.

Норовистий пасажир

Пантера, яку приставляли літаком для бульонського зоологічного саду з Сайґону (Індокитай) до Франції, по дорозі видерлася з клітки й забилася в баґажну комору, звідки при кожному прискореному русі літака видавала дике сичання. Після приземлення дресирувальникові довелось витратити чотири години на те, щоб знову загнати її в клітку.

Як часто англійці відвідують кіно і яких воліють дружин

За даними анкети інституту Геллюпа, в Англії 10% людности ходять до кіна два рази на тиждень, 26% — раз на тиждень, 8% — раз на два тижні, 13% — раз на місяць, 2% — раз у півроку, 16% — раз у рік, 20% зовсім не відвідують кіна. 37% ідуть дивитися фільм залежно від його змісту, 34% (переважно молодь) — залежно від акторів, 16% — керуючись назвою, 19% — рецензією, 2% — за порадою знайомих.

В іншій анкеті поставлено було питання про потрібні для дружини якості. 23% чоловіків вважають, що вона повинна бути доброю господаркою і куховаркою, 10% — бажають мати вірну й лояльну дружину, 10% вимагають від неї терпеливости й розуміння, 10% — чуйности, 9% — лагідности й товариськости. Жінки дали майже такі самі відповіді, вважаючи головними якостями мужа: 18% — відданість і чуйність, 12% — терпеливість і розуміння, 7% — альтруїзм, 7% — лагідність і товариськість 6% — добру опіку. Добре матеріяльне становище родини, визнане в Канаді головною якістю мужа, в англійських відповідях опинилося на останньому місці. (Ш)

„Графиня“ і „барон“

За повідомленням німецької преси, 25-літня домашня робітниця Льора Кравтгаммель з Долішньої Франконії мала й інший фах: під іменем шведської графині Еленори фон-Бар'єль або баронеси Ютти фон-Шліффен вона в різних місцях американської зони шантажами, шахрайствами й крадіжками спустошила кишені у багатьох легковірних людей, причарувавши їх своїм гучним титулом. Одночасно з тим, за повідомленням реґенсбурзької кримінальної поліції, недавно заарештовано 38-літнього кравецького підмайстра з Ессену Йозефа Лянґена, що в дуже елеґантному вбранні й з чарівними манерами, називаючи себе то бароном Вальтер фон-Борном, то бароном Гансом фон-Вінтерштайном, то доктором Бароффом, шахрайствами видурив у багатьох містах на 4 мільйони марок діямантів і коштовних прикрас.

Справжній Йосиф Сталін

Йосиф Сталін — хоч не кремлівський володар, а секретар соціялістичної партії в одному невеликому польському містечку, зате Сталін справжній, за успадкованим, а не вигаданим прізвищем, — подав заяву про зміну свого прізвища. Своє прохання він мотивує тим що його прізвище не дає йому змоги виступати на зібраннях, бо багато людей, знаючи Сталіна з портретів і побачивши на трибуні іншого, вважають польського Сталіна за афериста. (АЕП)

Пелюшки, що рятували літак

На одному великому пасажирському чотиримоторовому літаку під час перелету його з Німеччини до США раптом перестали діяти два мотори. Щоб запобігти катастрофі, на вимогу пілота довелося негайно повикидати за борт весь баґаж 35 пасажирів, їх „зайві“ речі, включно до дитячих пелюшок, навіть частини устаткування літака. Завдяки цьому літак без пригод зміг приземлитися на Бермудських островах. (ЮП)

Багаті коти

Мешканка Чікаґо Мері Клей відписала в заповіті все своє майно вартістю 75 000 долярів своїм дев'яти . . . котам. Духівниця зобов'язує її виконавця купувати котам на 5 долярів у тиждень свіжого м'яса, а також у великій кількості свіжого молока й кексу. Котам забезпечується, крім того, помешкання на першому поверсі вілли їх добродійниці.

Про морську воду і ліки від пиятики

Морська вода на глибині 1200 м пропускає майже без опору звукові хвилі. Вибух 3-х фунтової бомби відмітили звукосхоплюючі апарати, що знаходились на віддалі 3 200 км.

Транспортовий літак, замовлений військовим міністерством США та останньо випробуваний з добрим наслідком, може вмістити 180 осіб і коштує 27 мільйонів долярів. «Атомовий бомбардувальник» Б-36 може вмістити багаж 4-х товарних вагонів, або 400 повністю озброєних вояків. Під час одного пробного лету взяв він з собою баласт 139 тонн — найтяжчий з усіх, що їх досі підіймали в повітря. При дії радіусом 13 000 км споживає він стільки бензини, скільки вистачає для авта, щоб воно могло 16,5 раз об'їхати земну кулю. Швидкість цього бомбардувальника досягає 600 км/год а стеля (тобто найбільша височінь, на яку він може піднестись) — 14 000 км. Для власної оборони має цей літак 8 гарматок.

Для лікування від пиятики в спеціяльних закладах вживають інсулін (в малих або великих дозах), електричні шоки, психотерапію, а в деяких випадках навіть операцію мозгу. Останньо в Бостоні випробувано нову методу, яка полягає на збудженню огиди до алкоголю. Пацієнту що другий день роблять застрик, що викликає млості, після чого його на 20—45 мінут замикають до кльозету де знаходиться багатий вибір алкогольних напоїв. Їх пацієнт може куштувати й пити, скільки хоче. Сеанс постійно кінчається несподіваним блюванням і хворий мандрує до ліжка. Після 7 — 10 таких «обриджень» наступає відраза до алкоголю. Згідно з американською статистикою, наслідок в 45—60% дає тривалу огиду. Та сама метода випробувана в Швеції, дала тривалі наслідки в 27%.

Л. Луців

Завдання української науки, Степан Смаль Стоцький і Ст. Юрський

В «Українських Вістях» друкував п. В. Гришко статті під назвою «Головна небезпека». Пізніше, 17 липня ц.р., п. Ст. Юрський в цьому самому часописі (ч. 58) надрукував статтю під назвою «Головна небезпека і завдання української науки». В цій статті автор нарікає, що «українські науковці не написали жадної видатної роботи з історії всієї Східньої Европи». Автор журиться тим, що українські студенти Українського Вільного Університету в Мюнхені не хочуть вивчати російську мову, і що наш Генеральний штаб «нічого не зможе сказати» про територію Тамбовщини або Сімбірщини. Оці всі авторові турботи — це справи дискусійні, хоч головну думку Ст. Юрського — «головне завдання вільної української науки — це розбудова загально - слов'янських і східньоевропейських концепцій» - можна б прийняти без застереження. Що ж, як є можливості - то вивчаймо не тільки саму Україну, але і всі інші країни Сходу Европи. Хоч і тут треба в дечому доповнити статтю п. Ст. Юрського, бо і наші дотеперішні вчені ніколи не дивилися на українську проблему як на таку, що висить у повітрі, але завжди розглядали її поруч з Московщиною. Згадаймо хочби про праці проф. М. Грушевського в ділянці історії, проф. Ст. Рудницького на полі географії, проф. В. Щербаківського (фолкльор і етнографія), проф. Хв. Вовка і проф. І. Раковського (походження українського народу). Окремо стоять праці наших мовознавців, які завжди розглядали нашу мову в зв'язку з російською мовою. Що воно так справді було, про це свідчить і той факт, що московські окупанти України саме за таку постановку винищили десятки і сотні наших учених і то аж до авторів українських словників включно.

Тому трохи дивно, коли п. Ст. Юрський згадує тільки про працю М. Костомарова «Дві народності»... Правда, не всі згадані нами вчені написали загальні праці у своїх ділянках, але вони завжди не забували про те, що Україна — це сусід Московщини, і завжди підкреслювали самостійність нашого народу та нашої культури. Наш славний історик М. Грушевський вже давно показав світові, чим була Київська наша Держава, але все ж таки ще й сьогодні трапляються чужинні вчені, що дивляться на нашу історію очима російської науки. Чому воно так? Чи М. Грушевський був «необ'єктивний» у своїй праці? Так принаймні повинен би відповісти п. Ст. Юрський, коли гадає, що вистачить тільки написати об'єктивну працю про наше ставлення до Московщини і світ негайно зачне вірити згідно з правдою, яку ми до вірування подаємо.

Така хибна думка вможливила п. Ст. Юрському зробити велику кривду покійному академікові професорові Степанові Смаль Стоцькому, про якого він аж у двох місцях згадує і то, на жаль, «зим словом». Автор гадає, що велика праця цього нашого вченого (німецькою мовою) про українську мову та її місце в сім'ї слов'янських мов, «була подиктована більш патріотичними міркуваннями, ніж об'єктивними й науковими, і тому не дивно, що її висновків не прийняв ніхто у славістиці».

Наш покійний вчений напевно перевернувся б у гробі, коли б прочитав був те число «Українських Вістей» з статтею Ст. Юрського, який говорить про «вільну» українську науку. Покійник чув такі закиди від чужих людей, але від своїх за свого життя напевно не чув! Та ж його працю видало було наше наукове Товариство ім. Шевченка у Львові і невже ж воно могло було видати звичайну аґітку патріотичну?

Приходиться шукати місця, де могла «вільна» українська наука навчитися саме так оцінювати основну працю Ст. Смаль Стоцького. І тут мусимо відповісти, що п. Ст. Юрський напевно студіював українську мову у таких «об'єктивних» учених, як славний професор «filologji ruskiej» Януф у Львові, або таких самих ендецьких наших приятелів у Кракові...

Майже в той самий час, коли появилася стаття п. Юрського, були ми на рефераті проф. І. Раковського про походження українського народу. І той наш учений заявляв, що українські антропологи усталили, що наш нарід расово найбільше зближений з південними слов'янами і що ці висновки сходяться з твердженням Степана Смаль Стоцького, який ствердив у своїй граматиці, що українська мова найближча до південно-слов'янських мов, хоч расологія не має нічого спільного з філологією.

Студіюючи граматику Ст. Смаль Стоцького, ми прочитали і всі рецензії, що були появилися про неї. Французький мовознавець Мейє високо ставив цю першу працю про нашу мову чужою мовою, хоч і не в усьому годився з деякими гіпотезами нашого вченого. Оцінки німецькою мовою хвалили описову частину праці українського автора, але не годилися з кінцевими висновками Смаль Стоцького про становище нашої мови супроти російської мови. Бо ж наш учений відважився розбити теорію про так звану групу східньослов'янських мов, до якої мали б належати московська, українська й білоруська мови. Наш учений твердив, що наша мова вийшла просто від праслов'янської групи. Очевидно, що багато московських учених не охоче дивляться на таку наукову правду. Це саме роблять і їхні польські ендецькі товариші, що ще й досі по-своєму дивляться на самостійність нашого народу. І так те ж був оцінив граматику Ст Смаль Стоцького львівсько - краківський професор Тадеуш Лер - Сплавінський.

І ось джерело думок Ст. Юрського про працю Ст. Смаль Стоцького.

Може автор по-своєму писати нову працю про українську мову та про її місце в сім'ї слов'янських мов, але при тому зовсім непотрібно кидати каменем на могилу нашого вченого, що все своє життя шукав тільки наукової, отже об'єктивної, правди, і в її обороні не боявся сказати правду в очі навіть такому авторитетові, як В. Яґіч.

Свято 960-ліття хрещення України в Реґенсбурзі

(Вл. кор.) В суботу дня 14. 8. в таборових українських церквах обох обрядів в реґенсбурзькій оселі Ґанґгоферзідлюнґ з нагоди ювілею 960-ліття Хрещення Руси-України відбулися урочисті соборні богослуження з водосвяттм та відповідними проповідями, присвяченими цій події. В церкві УАПЦ, переповненій вірними, другого дня в неділю після архиєрейського богослуження, яке відправив Преосвящений Володимир в сослуженні кількох пан-отців, з цієї-ж нагоди було відправлено урочистий молебен, перед яким Владика Володимир виголосив відповідну дуже змістовну проповідь. Академію, присвячену цьому ювилеєві, з технічних причин відложено на пізніше.

Доповідь з правильними висновками

(Вл. кор.). Ред. С. В-ий виголсив в Реґенсбурзі дві доповіді: «Західня Волинь під Польщею в рр. 1919 — 39» та «Уваги до польсько - українських взаємовідносин». В першій доповіді прелеґент подав коротку історію Західньої Волині від найдавніших часів до вибуху II-ї світової війни, зілюстрував розвиток подій у цій нашій волості під час польського 20-літньоо панування.

В другій доповіді ред. С. В-ий подав свої уваги на тему польсько - українських відносин, зацитувавши деякі голоси, як української, так і польської преси. Доповідач ствердив, що польсько - український територіяльний спір може бути розвязаний лише на засаді етнографічній і вказав на шкідливість становища польського політичного світу. Прелеґент заакцентував, що він не солідаризується з деякими українськими публіцистами, які присвячують забагато місця цій проблемі в часописах, зокрема із становищем ред. З. Пеленського, яке він зайняв у своїй статті «Колеса історії не можна відвернути» («Час». Становище Пеленського, що ніби нема вже польського імперіялізму в світлі того непереєднаного та аґресивного становища, яке займає весь польський політичний світ, є присипанням чуйности та відвертанням уваги від небезпеки, яка нам з боку польського імперіялізму й надалі грозить. Обидві доповіді численно зібрані громадяне вислухали з зацікавленням.

Листівка з Бельгії

Наші читачі з робітничого табору Бузуа Енно в Бельгії пишуть: в нашому таборі живе 500 українців та невеличка група росіян. Є тут церква і читальняна домівка. Діє хор і оркестра під проводом пана Семченка. Заходами таборян відбулося вже кілька імпрез. Вашу газету одержуємо, нею користується наша уся громада. «Неділя» знаходиться в домівці IMKA. Наші читачі нею задоволені і дуже сердечно дякують за її надсилання.

Абрамчук

Арешти й переслідування українських священиків у Польщі

(УКПС) Під Польщею залишилося коло 150 українського-католицьких священиків, що жили й працювали на українських землях на захід від лінії Керзона. Всіх їх переселено дальше на захід. Третина з них арештована під різними закидами. Відомі такі прізвища заарештованих священиків, що перебувають в тяжкій в'язниці в Варшаві на Мокотові: о. д-р Граб, о. А. Гоза, о. Гребенях. Тяжко хворий є о. д-р В. Голинський, віцеректор Духовної Семінарії в Перемишлі. Він хворіє на сухоти костей. Багато священиків живуть у крайній нужді. Деякі виконують душпастирські обов'язки в різних установах для старців і сиріт. Майже всі відправляють Службу Божу в латинському обряді. У цей спосіб закривають своє походження та рятуються перед переслідуваннями й знущаннями.

(УКПС). З Німеччини перенесено до Голляндії Українську Католицьку Духовну Семінарію, якої ректором був о. мітрат В. Лаба. Семінарію удержує Апостолат Унійної Акції. Усіх питомців є 42, викладачів 8. Семінарія приміщується в манастирі оо. Августинів.

ФРАНЦУЗ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ В ПАРИЖІ

Паризький тижневик мистецтва й літератури «Ар» містить рецензію про концерт «Спілки українських музик у Парижі», який відвідав його рецензент на запрошення спілки. «В програмі фіґурували, — пише тижневик, — 12 прізвищ композиторів і майже стільки ж виконавців. Коротко кажучи, ціла низка музичних творів, інструменталістів та співаків з «Інструментальним тріо» на першому місці. Уже в оголошенні програми ми сприйняли його, як найспокусливіший нумер. І ми почули невелику композицію для пініна ,скрипки й віольончелі, в якій автор не турбувався про якесь ускладнення теми. Справді, не можна бути простішим від нього в способі тлумачення фолькльорних тем. Ні в способі їх виконання. Решта концерту була витримана в тому ж дусі...»

АШАФФЕНБУРЗЬКІ ЕСТОНЦІ — НА КОРИСТЬ БЕРЛІНЦЯМ

Як повідомила німецька преса, національний комітет естонського табору ДП в Ашаффенбурзі одноголосно схвалив дати берлінському населенню західніх секторів денний раціон таборян. Цією пожертвою естонці хочуть виявити свою солідарність з «боротьбою берлінців з совєтським пануванням». Зреклися свого денного раціону на користь берлінців також переміщені особи з таборів у Ділінґені, Ансбаху й Ґайслінґені. (НЦ)

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. 400·—*DM*, $\frac{1}{2}$ стор. 200·—*DM*, $\frac{1}{4}$ стор, 100·—*DM*, $\frac{1}{8}$ стор. 50.—*DM* $\frac{1}{16}$ стор. 30·—*DM*, $\frac{1}{32}$ стор. 15·—*DM* Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне: 20 пфеніґів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

З Президії ЦПУЕ

Звертаємо увагу всіх наших організацій у сітці ЦПУЕ в Німеччині, що вони не можуть поширювати своєї організаційної діяльности в інших країнах Европи й за океаном без попереднього порозуміння й узгіднення з діючими в тих країнах нашими громадськими центрами (в Англії — С. У. В. Лондон, у Франції — Центральний Український Допомоговий Комітет, Париж, в Бельґії — Український Допомоговий Комітет, Брюссель і. т. д.). Це потрібне в інтересах доцільности організаційної праці.

За Президію ЦПУЕ:

Василь Мудрий, Голова. Др. Никифор Гірняк, Гол. Секретар.

1-1 b

ПОДЯКИ

Складаю щиру подяку всім приятелям і знайомим, що з приводу родинної траґедії-смерти бл. п. Неофіта Яковлевича Кибалюка-прийшли з якою небуть допомогою і висловами співчуття.

Передовсім висловлюємо глибоку подяку Високопреосвященному Архиєпископу Ігореві за Службу Божу в церкві та українському православному духовенсту за участь в похоронах.

Зокрема, дякуємо всім промовцям з ЦПУЕ над могилою і іншим організаціям на еміґрації. Хорові проф. Трухлого, полк. Рибарчукові і інж. Карташевському за полагодження усіх формальностей так в таборі, як і у влади. Та взагалі всім, хто чимнебудь причинився до звеличання цього сумного обряду.

Дружина і Син.

1-1

Обласне Представництво Об'єднання Українських Жінок на еміґрації в Ашаффенбурзі складає подяку Паням, які причинилися до звеличання Академії в честь Великої Княгині Ольги, яка відбулася заходом наших делеґатур 24. 7 48 р. в театральній залі табору „Буа-Брюле".

Зокрема Паням, які брали участь в хорі під керуванням П. Капнудель Люби, П. Марійці Качмарській за змістовий реферат, П. Колодуб-Тимочко за спів, Пані О. Бачинській за форт. супровід, Панні Яцушко Любі-фортепіяно, П. Зелинській Раїсі за деклямацію і організації СУМ за допомогу в декоруванні сцени, щире спасибі

Обласна Жіноча Референтка ОУЖ Ашаффенбурґ

(Олена Коломінська) 1-1

Українське Воєнно-Історичне Товариство

повідомляє запікавлених осіб, що воно вже має анкети-освідчення і може висилати їх тим, хто потребує для вироблення посвідки про його старшинський ранґ. Анкети можна одержати в деталю по 1 марці в поштових значках за штуку, звернувшись на адресу: Masliwez Gregor, (16) Mainz Kastel, DP-Camp 579, Block I, Souterain 1-1 b

Вписи до української гімназії в Ельванґені

Дирекція Української Гімназії в Ельванґені (Яґст), єдина на Вюртемберґію приймає учнів від 1—VIII кляси. Приміщення в гуртожитках запевнене, або учні можуть перенестися з родинами до табору. Вписи до 31 серпня, вступні іспити від 30. VIII до 3. IX ц. р Новоприбулі учні можуть вписуватися додатково і складати іспити до 10 вересня. Початок навчання 3. IX 48 року. 1-1 b

Запис до фахових шкіл

Дирекція Українських Фахових Шкіл в Ашаффенбурзі оголошує запис у такі середні та однорічні школи:

Середня Торговельна Школа (останній шкільний рік).

Однорічна Сільско-господарська Школа.

Однорічна Електро-технічна Школа Умови вступу: Освіта до Середньої Торговельної Школи — 6 кляс середньої освіти (ґімназія).

Освіта до однорічних шкіл: 4 кляси народньої школи

Запис в канцелярії школи (Ашаффенбурґ, Ляґард, Бл. II. підвал) щодня від 17 до 19 години. Дирекція.

1-1

Домагайтеся „Неділі" в німецьких кіосках і на двірцях

Пересторога!

Голова та Головна Управа СУВ попереджає перед замовленням та набуванням відзнаки СУВ (Краківський взірець), організаціями або поодинокими особами не приналежними до СУВ.

Нагадуємо, що відзнаку СУВ має право носити той, хто є членом цієї організації і має ветеранську книжку з тим нумером, що й відзнака. Вразі ствердження, що якась організація обо окремі особи набувають відзнаки СУВ, винні будуть притягнуті до відповідальности перед окупаційною владою. 1-1 b

Читачам у Великобрітанії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі", Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя".

Умови передплати:

на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дopискою пренумерата „Неділі" з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 46, Seymour St. — London, W 1.

Вартісні книжки

O. Karaschkewytsch (13b) Berchtesgaden Schließfach 5. висилає негайно по одержанні належности переказам книжку: Monter-Elektryk I i II 10,oo *DM*. - Elektryk Instalator 15,oo *DM*. - Budowa i obsluga samochodu I — III 12,oo *DM*. — Praktyczny slownik Polsko - Niemiecki i Niem.-Pol. 8,oo *DM*. Slownik Hispansko-Polski i Pol.-Hisp. 3,oo *DM*. A new English manual I, J. Stanislawski 5,oo *DM*. - Nowy slownik Angl. - Pol. i Pol. - Angl. J. Stanislawski 15,oo *DM*. - Langenscheidts: 30 Stunden Englisch für Anfänger 3,- *DM* Sachs-Villatte: Enzyklopädisches Wörterbuch in französcher und deutscher Sprache, Teil I und II 75,oo *DM*. - „Kultura" (польський журнал із Парижу) No. 9/10 4,oo *DM*. Der große Duden, zwei Bände: Rechtschreibung, Grammatik 20,oo *DM* На поручену посилку додатково 2 *DM*

Словники Ланґеншайдта англійсько-німецькі і нім.-англ., два оправлені томи, 1093 сторінки. Ціна 12,80 *DM*.

Langenscheidt's Englisch, Selbstunterricht in 20 Lektionen, von K. Blattner. 309 стор. Ціна 20 *DM*. — „Син України" Історична повість, 52 ілюстрації і кольорові малюнки, 180 сторін великого формату, тверда оправа. Ціна 5 *DM*. „Українська народна вишивка", серія I, 25 таблиць-взорів. Ціна 7 *DM*. „Мистецькі взори український вишивок", 16 таблиць, Ціна 6 *DM*. — **„Kultura"** польський журнал із Парижа, ч. 1—8 по 2,50 *DM*. М. Коцюбинський, том V. Ціна 3 *DM*. „Діти чумацького шляху", том 1—3, по 4 *DM*. Словники всяких мов, фахові найкращих нім. видавництв. За кожну поручену посилку додатково 2 *DM*. Негайно висилає тільки по одержанні належности переказам: O. Karaschkewytsch (13b) Berchtesgaden, Schließfach 5. 4-5

Нічліг у Франкфурті

Повідомляємо всіх тих, яким доводиться перебувати у Франкфурті н. М., що вони можуть користати з дешевої можливости переночувати. Інформації подасть п. М. Вигнанський - Франкфурт Luginsland, I/II. (біля „Гауптвахи").

РОЗШУКУЮТЬ

Шукаю сестру Плювак Анну з села Волостків, пов. Мостиська Хто знає про неї, хай ласкаво повідомить: Zarwanycka Kateryna, Trier (Feyen), Bl. II/40 Fr. Z. 1-1 z

Рідних і знайомих з села Новосілки пов Рівне, шукає Олександер Березнюк Trier, (Feyen) Bl. 1/27 Franz. Zone. 1-1 z

Надію Ковальчук-Мельник і Ґеновефу Ковальчук-Сосновську, що в 1944 році їх вивезло ґестапо до Німеччини із села Мартинів Новий, пов. Рогатин, шукає тітка з Америки:

USA, Mrs. Marcela Laszczewska 105-20 93rd Street Ozone Park 17, N. J. 1-1

Брата Павла Павлишина і сестру Франю Хахула з р. Павлишин родом зі села Косів пов. Чортків шукає Гонора Дух з Канади, також братів Дмитра і Василя Дух родом зі села Вратківці пов Стрий шукає Михайло Дух. Писати на адресу: Mychajlo Duch, 950 Boyd - Ave. Winnipeg, Man.-Canada 1-1

Театр Студія Гірняка: ІРЕНА!

Сердечні ґратуляції — Марійка Марко

1 1 z

Важливе для ремісників

Український Ремісничий Цех в Реґенсбурзі повідомляє, що 25 вересня ц. р. відбудуться іспити на челядників і майстрів всіх родів ремесла Після іспиту видаємо свідоцтва і дипломи українською і англійською мовами Прохання про допущення до іспиту вносити н. адр.: Ukrainian Trades Guild, Regensburg, Fr. von Kabelstr. XX - 6 361. Ganghofersiedl.

1-2 z Старшина Цеху

Недоручені пакети для полонених

Союз Українців у Великобрітанії, відділ сусп. опіки повідомляє: Після від'їзду Укр. Дивізії з терену Італії до Англії весною 1947 р. на адресу УКД — Рим приходили ще посилки полоненим від рідних з-за океану. Вони з черги були переслані до СУБ в Лондоні і находяться під нашою опікою. Для адресатів на терені Англії посилки доручено, але тому, що деяка частина полонених в міжчасі найшлась на терені Німеччини та Австрії, а ми хотіли б доручити посилки власникам, просимо помістити таке:

„Пакунки від рідних з-за океану, передані в 1947 р. до УКД-Рим для нище поданих осіб, находяться під адресою:

49 Linden Gardens, Notting Hill Gate London, W. 2.

Посимо заінтересовані особи переслати свою адресу, подаючи рівночасно прізвище можливого надавця, та поінформувати нас, куди вислати пакунок і хто покриватиме кошти пересилки Пакунки, за якими не зголосяться відборці до 30 жовтня 1948 р., будуть переслані на Фонд Допомоги Хворим та Інвалідам.

Багнюк Ярослав, Бідула Іван, Войткович Ярослав, Вітюк Василь, Степюк Григорій, Лозинський Володимир, Урбан Іван, Стойків Микола, Ваврищук Василь, Гайворонський Василь, Якимів Андрій, Чорній Лев, Станко Роман, Захарків Осип, Мервяк Микола, Гузіль Степан, Андріяшек Михайло, Дяків Петро, Пелещук Василь, Шевців Павло, Гунька Ярослав, Матійчук Святослав, Румар Степан, Лахіта Володимир, Волощак Іван, Остюк Василь, Савків Михайло, Шабат Іван, Левицький Степан, Папроцький Михайло, Лижник Михайло, Гнатківський Степан, Лабич Михайло, Вавринчук Іван, Челяда Антін, Лемко Михайло, Ґоїк Олекса. Гладюк Іван, Ключівський Василь, Корній Микола, Вересюк Володимир, Зелтрай Юліян (2 пак.), Якимів Андрій, Дичок Юрій, Петрович Сергій, Твердохліб Іван, Порада Ілько, Свербивус Петро.

За Управу СУБ — Відділ Сусп. Опіки
Я. Гаврих, референт.

Програма ашаффенбурзьких кінотеатрів

Bavaria-Lichtspiele
БАВАРІЯ-ЛІХТШПІЛЕ

висвітлює веселий фільм
„ГІРСЬКИЙ ТУРИСТ"
в головних ролях: Джо Стекель, Йозеф Айхгайм, Шарльота Доде, Труде Гестерберґ і інші. — Початок щоденно: 14,45 17,30; 20,30 - В неділю і німецькі свята: 14,45; 17,00; 19,00; 21,15. — Каса відкрита щоденно від 10-тої години.

Hofgarten-Lichtspiele
ГОФҐАРТЕН-ЛІХТШПІЛЕ

Німецький фільм
„ЛЮДИ В РУЦІ БОЖІЙ"
Хвилюючий фільм про долю одного сучасного кохання, фільм про людей, як ти і я. З участю Поля Дальке, Марітерес Анґерпоінтер, Ґерті Зальтав, Райнер Пенкерт. — Початок: щодня 15,30; 18,00 і 21,00 - в неділю 14,00; 16,15; 18,30 і 21,00

Spessart-Lichtspiele
HAIBACH — ГАЙБАХ

З п'ятниці 3. 9. до четверта 9. 9. чарівний романтичний фільм
„НЕБЕЗПЕЧНА ВЕСНА"
Серце й гумор, весна й кохання, а також гра виконавців створюють найцікавіші моменти цього фільму
Щодня 20,30 - Неділя 15,30, 18,00 і 20,30

Всі українці співпрацюють

при збірках на фонд праці Н.-Ради, даючи даток і притягаючи знайомих до жертвенности.

Генеральний секретар ОН Трігве Лі розмовляє з чеськими офіцерами

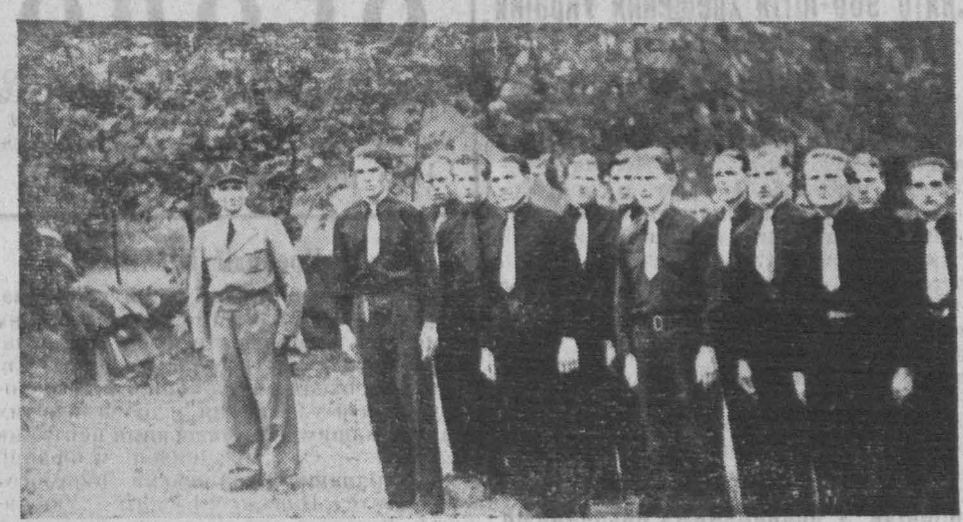

Відділ поліції в одному з українських таборів франц. зони

Олімпіяда поневолених народів

Занедбання легкоатлетики відбилося на вислідах української молоді

(Від нашого окремого кореспондента з Нюрнберґу)

Екзекутивний Комітет Олімпіяди ДП вирішив улаштувати ці змагання 28 і 29 серпня 1948 на великому стадіоні в Нюрнберзі. Чудова погода. Ігри починаються маршем змагунів та відіграванням всіх національних гімнів учасників олімпіяди. Народ линув з усіх сторін Баварії на ці ігрища.

Перше, що впадає в очі — це добра організація імпрези. Впорядчиками — симпатичні хлопці «сумівці» — гостинного табору під шумною назвою «Конґрес» в Нюрнберзі. Охайно зодягнені, чемні, привітні і ознайомлені з завданням. В суддейській комісії помітне нервування, а вже найбільше нервує президент Комітету **мґр. Процінський,** бо на його голові чимале завдання. Правду сказавши, завдяки українцям і нашим спортовим колам, а насамперед РФК з проф. Красником у проводі, ця олімпіяда відбувається. Це їхній плян, бездоганна організація — ну й українці вперше виступають на міжнародній арені. Отже клопіт чималий. Інші народи прийшли — як то кажуть — «на готове». Не обходиться і без малих непорозумінь, бо змагуни інших народів не завжди хочуть підпорядкуватись режимові. У цьому видно певну тактику, навмисну спробу допровадити до протестів і зайняти увагу маловажливими справами. Але президент Процінський злагіднює непорозуміння і все минає без прикрих інцидентів, хоч балтійські народи вразливі й охочі до інтервенцій. А без протестів не обійшлося навіть на цьогорічній олімпіяді у Лондоні.

Комісія суддів засідає, а заповідач А. Вісоцкіс (Литва) закликає змагунів стати на старт до бігу на 1500 м. Стартер інж. Строконь стає за змагунами з якимсь дивним апаратом в руці. Цей апарат складається з двох дощечок, які заступають звичайно вживаний стартовий пістоль. Ці дощечки б'ють одна об одну і видобутий тріск має заступити постріл. Це невигідний винахід, бо маніпуляція ним не дає змоги стартерові звернути уваги на готовість змагунів — що й трагічно відбилось на українській дружині при старті жінок на 60 м та при старті мужчин на 100 м.

В конкуренції на 1500 м з наших змагунів стартує Т. Чмола

Перше місце займає К. Упеніцкіс (Латвія) час — 4:18,9
Друге — М. Тендис (Литва)— 4:19,6
Третє — В. Абольтінс (Латвія) — 4:27,1.

Техніка бігу незадовільна, змагунам брак ґраціозности. Для порівняння з лондонською олімпіядою: виграли шведи (Еріксон, час — 3:49,8).

Оголошують **метання кулі жінок.** Від нас немає охочих.
Перше місце займає п. Баранавскайтіс (Литва) — 11,27.
Друге — Рінґенберґа (Латвія) — 10,92
Третє — Цельнайте (Литва) — 9,19

На лондонській олімпіяді осягнула Остермаєр (Франція) — 13,75.

Одночасно відбувається **скок з тичкою.** Від нас нікого немає.
Перше місце Л. Ярвер (Естонія) — 3,30
Друге — Віспас (Естонія) — 3,20
Третє — А. Бундуліс (Латвія) — 3,00

На лондонській олімпіяді перше місце зайняв Гуін Шміт (Америка) — 4,30 м.

Заповідають **біг на 60 м для жінок:** Від українців стартують — І. Дубас і І. Варцаба.

Наша публіка і знавці сподіваються золотої і срібної медалі, бо І. Варцаба у цій конкуренції «певна».

Гурт фоторепортерів наставляють об'єктиви. Стартер подає команду: «Готовий». На це Варцаба відзивається: «Я ще не готова», одначе стартер подає команду »Руш« і постріл. Всі вистартували крім Варцаби, яка залишилась на старті і через це відпала. Ще надія на Дубас, яка 50 метрів тягне перше місце, накінець заломлюється і приходить третя.
Перше місце Сіканіте (Литва) 8,4
Друге — Бука (Латвія) — 8,4
Третє — Дубас (Україна) — 8,4

На лондонській олімпіяді цієї конкуренції не було. І тут пех. Однаковий час, але вильосовують порядок місць. Українська публіка виявляє незадоволення.

Підготовляються **до скоку в далечень.** Від українців стартують: М. Євсевський і Є. Обухівський: І тут наші змагуни не впорались.

Перше місце зайняв В. Адамкевіціюс (Литва) — 6,65
Друге — Г. Тульвінґ (Естонія) — 6,49
Третє — Є. Курвітіс (Естонія) — 6,41

На лондонській олімпіяді здобув перше місце Стіл (США) — 7,862 м.

Закликають готуватись до **бігу чоловіків на 100 м.**

Від наших стартують Петрівський та Микитович. Стають на старт. Стартер - естонець. Подає команду, скорше виривається два змагуни, потім падає знак, тоді решта зривається. Враження таке, що стартер заверне біг, однак він цього не робить; наші змагуни тягнуть ефектовно, одначе страчене надробити не в силі.
Перше місце здобуває Когве (Естонія) — 11,4 сек.
Друге — Адамкевіціюс (Литва) — 11,7 с.
Третє — Накатовіціюс (Литва) 11,9 с.
Четверте — Петрівський (Україна) — 12,0 сек.
П'яте — Микитович (Україна) — 12,2 сек.

На олімпіяді в Лондоні перше місце здобула Америка за 10,3 сек. (Світовий рекорд 10,2 — Америка, Овенс)

Метають **кулею чоловіки.** В цій конкуренції мав стартувати від українців Хома (знаний боксер тяжкої ваги), на жаль не прибув на олімпіяду з невідомих причин, так що ми не заступлені.
Перше місце здобуває Пузінавскас (Литва) — 14,64 м.
Друге— Маальштайн (Естонія)) — 14,47 м.
Третє — Міллерс (Латвія) — 13,59 м.

На лондонській олімпіяді: Вільбур Томпсон (Америка) осягнув 17,12 м.

На закінчення суботнішньої програми відбулися змагання **жінок в стрибку в далечень.**

Від нас стартують Варцаба і Дубас І в цій конкуренції нам не повезло.
Перше місце зайняла Рінґенберґа (Латвія) — 4,92.
Друге — Ліпнінґ (Естонія) — 4,76.
Третє — Поділянвскайте (Литва) — 4,72.
Варцаба і Дубас зайняли п'яте й шостет місце.

Лондонський олімпійський рекорд побила Гіярматі (Угорщина) — 5,69 м.

Наступає перерва до неділі 29-го.

(Далі буде) О. Ш.

У вересні буде добра погода

За повідомленням з Франкфурту, згідно з довгтотерміновими метеорологічними передбаченнями професора Бавра, протягом всього вересня слід сподіватися доброї погоди. Опади в більшій частині середньої Европи мають бути в нормальній кількості. Температура, принаймні вдень, буде вищою за нормальну. (М.-Е.).

Людина і погода. Кілька років тому в одній з клінік м. Ліону всі немовлята почали плакати о год. 21½ і перестали плакати назавтра о год 8ій. Досліди встновили, що в тому самому часі якраз поблизу Ліону наступило стертя двох мас повітря — холодного й горячого Для лікарів вишезгаданий причиновий зв'язок не був несподіваний. В багатьох шпиталях провадяться «карти погоди» такі самі, як і «карти горячки» (тобто температурні листи). В деяких банках під час спадіння атмосферного тиску не виконується праць, котрі вимагають спеціяльної докладности. Під час пониження тиску мозок працює гірше наступає безсонниця, а ранком — утома Діти в школі менш уважні. В Швайцарії, Італії та Південній Франції під час деяких вітрів несподівано зростає споживання порошків проти головної болі. Суди італійські навіть визнають обставиною, яка зменшує вину, той факт, що під час вчинення якогось злочину дув сірокко (особливий вітер — Ред.) В Сполучених Штатах провадиться систематичне дослідження впливу погоди на продуктивність праці. Крім зміни атмосферного тиску, мають безперечно великий вплив вологість, радіоактивність, електричність повітря, а також наявність азоту.

Методи боротьби з міллю опрацьовує в Англії спеціяльна ляборатоpія, яка співпрацює з міністерством торгівлі. Обчислено, що нащадки одної молі з'їдають протягом року 100 фунтів вовни. Роблять досліди, щоб відшукати речовину, яка шляхом обробки зробила б вовну відпорною до молі. Одна з таких мішанок, яка містить у собі хлор, буде очевидно під кожним поглядом відповідна.

На таборовій малярській виставці

Відповідь опонентам

(Продовження з 3-ої стор.)

Але коли малоросіянство на західній Україні перестало бути проблемою й має значення «сліпої кишки» в людському організмі, в Східній Україні воно є небезпечним запальним вогнищем, яке виказує тенденцію поширюватися й знаходить до цього сприятливий ґрунт і умови. Атже не цю тему «Українські Вісті» опублікували довжелезні статті Гришка, який стверджує: «Власне тому, що військовий і міський прошарки, це найважливіший елемент реальної української сили, Росія якнайбільше намагалася його зрусифікувати й найбільше досягла в цьому відношенні. Русифікація цих вирішальних у житті України прошарків пішла так далеко, що, відкидаючи їх, ми зробили б собі нині справжнє національне гаракірі».

Грізнішою для нас від політичної окупації є психологічна окупація українства російсько-азіятською духовістю. Ми так довго будемо в політичній неволі, як довго не зуміємо вирватися з психологічної залежности. Поміж російським і національно-державницько свідомим українським елементом іде бій за душу тих українців, які в силу історичних і життєвих обставин, стали на шлях «єдінонеделімства» й «народів Росії. Цей бій виграє той, за ким піде ця категорія українців. Покищо програвали завжди ми. З хвилиною, коли програє його Москва, її «єдінонеделімость», а тим самим і потуга раз на завжди пропали. І Росія свідома цього й такого моменту панічно боїться.

І в цьому я бачу причину, чому з приводу моєїстатті «Сфінкс промовив» взяла голос російська преса — американське «Новоє Русскоє Слово» (від 2 червня ц. р., автор ашаффенбурзький малорос під псевдонімом Днєпров) і орган російських солідаристів «Посєв» (від 13 червня ц. р.), який, як пише автор А. Ніколін, «не уделяет места полемікє с українскімі печатнимі орґанамі». А все таки дав місце . . . (Далі буде).

Дві справи боронить одностайно вся російська державницька думка, як непорушне табу: принцип «єдіноделімості» й «народів Росії», тобто «малоросіянства». У цих питаннях одногідні всі росіяни: большевики, демократи, монархісти, солідаристи, власівці й чухновці.

Ось голос п. Днєпрова, що друкується в російській газеті, яка стоїть на антибольшевицьких позиціях: «глибока свідомість спільноти своїх політичних та економічних інтересів і культури з російським народом, свідомість, що особливо зміцніла за чверть століття спільного життя під совєтським режимо — примушує українців не відриватися від росіян. Двадцятьп'ять років життя в совєтських умовах створили культуру національну формою і вона виявляє всі ознаки здорового глузду. Ідемо до майбутнього, до якого жадібно тягнуться всі народи теперішнього СССР — до майбутнього вільного від постійного страху та соціяльної несправедливости».

А тепер інша цитата: «особливе місце відводиться лекціям про дружбу російського й українського народів. З великою увагою робітники, службовці, селяни слухають такі лекції, як «Київська Русь колися трьох братніх народів», «Гетьман Мазепа — зрадник українського народу». Під цим підпишеться обома руками кожний росіянин, хоч цитата рзятамною із «Радянського Селянина» (19. У. ц. р.).

Росіяни змагають до цього, щоб межі між українським і російським народом зробити якнайбільше пливкими в нашу некористь. Тому стільки місця присвячується й так завзято пропаґується ідею братніж народів», народів Росії», совєтського народу» ітп. і тому стільки крику підноситься, коолои розкрити цю акцію й виказати її облуду.

(Далі буде)

Міжнародній пластовий табір

Міжнародне Скавтове Бюро, Комісар для Д. П. Пласту на Німеччину та Австрію Й. Р. Моннет-доручив краєвому уповноваженому на французьку зону Німеччини Романові Мариновичеві організацію та провід Міжнародного Д. П. скавтового табору та Джемборів для Д. П. Пласту у прекрасній місцевості над Боденським Озером Геґне біля Констанци, де в минулому році відбулась стріча українських пластунів зі швайцарськими та французькими Дні табору та Джемборів є 22—27 вересня ц р У Джемборі візьмуть участь також американські, французькі, швайцарські, бельгійські, ліхтенштайські, англійські та інші скавти. На Джемборі, можливо, прибуде ген. Keніг.

Ціна 20 пфенігів Preis 20 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 12 ВЕРЕСНЯ 1948 Nr. 140

Евдард Бенеш помер

ПРАГА, (Ройтер). 3 вересня помер колишній чехо - словацький державний президент д-р Едуард Бенеш. 30 серпня артеріосклероз, на який він хворів, раптом загострився. 31 серпня Бенеш знепритомнів і вже до самої смерти не приходив до пам'яті. Як сказано в офіційному повідомленні, смерть настала о 18 год. 15 хв. «Президент помер спокійно, без передсмертної боротьби, наче поринувши в глибокий сон».

Покійний експрезидент Чехо - Словаччини народився 28 травня 1884 р. в селі Кошляни в західній Чехії десятою дитиною в родині бідного селянина. З природи обдарований, непохитний в прагненні освіти, він, простудіювавши вищі правничі науки в Празі, Парижі, Берліні, Лондоні й Діжоні, уже в 25 років стає професором соціології в празькій торговельній академії. Одночасно бере активну участь в молодому чеському національному русі, очоленому майбутнім першим президентом Чехо - Словаччини Томасом Масариком. 1915 р., під час першої світової війни, він, як і Масарик, еміґрує до Парижу, де стає генеральним секретарем чехо - словацької національної ради. Повернувшись 1918 р. до новоствореної Чехо - Словацької республіки, він до 1935 р. незмінно посідає в ній пост міністра зовнішніх справ, а 1921 — 1922 рр. — і міністер - президента. 1935 р., після смерти Масарика, його обрано президентом республіки. Вдруге еміґрувавши з Чехо - Словаччини до Парижу восени 1938 р. від гітлерівської окупації, він незабаром переїздить до Чікаґо, де працює професором, а згодом — до Лондону, де до кінця війни очолює чехо - словацький еміґраційний уряд. 1943 р. Бенеш укладає в Москві чехо - словацько - советський договір. Повернувшись в травні 1945 р. до Праги, Бенеш 1946 року знову стає президентом, але вже без фактичної влади, аж поки в червні ц.р. не зрікся цього поста. Останнім часом він мешкав у подарованому йому державою замку Лани, — втомлений, виснажений, розчарований, відійшовши від активного політичного життя, працюючи над своїми мемуарами і почуваючи дедалі більший занепад сил. Там він і помер.

Едвард Бенеш

Чехо - словацький уряд оголосив в усій країні жалобу до 10 вересня, а державний похорон експрезидента призначив на 8 вересня. Згодом труна Бенеша має бути перенесена, згідно з бажанням покійного, до його власної вілли в Сезімове Усті. До чехо - словацького уряду з усіх кінців світу надходять телеграми з висловленнями співчуття. Світова демократична преса відзначає, що хоч Бенеш помер і «природною» смертю, проте її значно прискорили комуністичний переворот в його країні, демісія і всі зв'язані з цим переживання орієнтованого на Захід переконаного демократа, змушеного через обставини коритися наказам комуністичного Сходу. Як повідомляє ЮП, колишній чехо - словацький амбасадор Славік, що перебуває в еміґрації в США, заявив про відповідальність за смерть Бенеша комуністів, що є «його вбивцями». «Бенеш, — сказав Славік, — був трагічною постаттю, бо він пережив зруйнування всього, за що боровся». Чехо - словацька національна рада в США опублікувала заяву, в якій назвала Бенеша жертвою «тоталітарного режиму, що панує тепер в Чехо - Словаччині». Одночасно, як повідомляє АП, празький суд заочно ухвалив вирок про ув'язнення на 25 років збіглого до Лондону колишнього генерального секретаря народньо - соціялістичної партії Бенеша Владимира Країну.

Військові готування
на болгарсько-турецькому кордоні

За повідомленням із Стамбулу, турецька таємна служба ствердила вістки про таємничу активність на болгарському боці турецько - болгарського кордону. Згідно з цими вістками, болгари створюють вздовж кордону «мертву смугу» завширшки 5 кілометрів, з якої мають бути виселені мешканці всіх населених пунктів і де будуть збудовані військові споруди. В цивільних осіб, що з'являтимуться в цій смузі, будуть стріляти без попередження. З турецьких кіл повідомляють також, що болгарські громадяни турецького походження в дедалі більшій кількості намагаються тікати до Туреччини.

Як повідомляють з Софії, болгарський уряд запротестував через свого посла в Анкарі перед турецьким урядом проти невидачі Туреччиною семи болгар, що, забивши пілота, приземились на болгарському літаку біля Стамбулу. Турецький уряд, віддавши боларських втікачів до суду за вбивство пілота, відмовився проте видати їх Болгарії. (ЮП)

ТУРЕЧЧИНА МАТИМЕ СВОЮ НАФТУ

СТАМБУЛ (ЮП). За заявою турецьких фахівців, що працюють над видобуванням нафти, Туреччина, як треба сподіватися, за три роки стане незалежною від будьякого довозу нафти. Однак урядові кола не висловлюються в цьому питанні. Як вважають, в Туреччині сподіваються відкрити нафтові поля, що зможуть конкурувати з величезними нафтовими полями Ірану, Арабії та Іраку. Американські кола сумніваються, щоб Туреччина мала досить капіталів для повної експльоатації цих нафтових джерел. Проте турецькі відповідальні чинники висловлюються проти вкладання в цю справу чужоземного капіталу.

Втік російський ракетний фахівець

ЛОНДОН (ЮП). Один російський армійський полковник, на якого як на фахівця-конструктора літунської і ракетної справи було покладено спеціяльне завдання Сталіна, втік кілька тижнів тому з советської зони Німеччини до Англії, де просив азилю під прибраним прізвищем Такоєва. Як пояснив один урядовець брітанського міністерства зовнішніх справ, полковник прибув з Німеччини на власне бажання і дав докладне пояснення причин своєї втечі. Його теперішня адреса не може бути повідомлена, проте йому дано дозвіл залишитися в Англії і тепер він перебуває в Лондоні. Як сповіщає «Нью-Йорк Таймс», «Токаєв» провадить тепер переговори з видавцем Бруксом про видання книжки про советський режим. Згідно з інформацією Брукса про цього таємничого втікача, він — син грузинського селянина, має 35 років і є одним з найбільших знавців літунської справи в Росії.

Містер Гарольд Сміс
відвідає табори ДП

Американський щоденник «Старс енд Страйпс» приніс 5 вересня цікаве скреме повідомлення з Гайдельберґу такого змісту:

П. Гарольд С. Сміс, представник лондонського Комітету для Захисту Біженців перебуває на заплянованій подорожі до різних осередків ДП в західних зонах Німеччини й Австрії. Повідомило про це офіційно американське Головне Командування (ЮКОМ). Метою подорожі п. Сміса, який відвідає табори в Мюнхені, Інґольштадті, Байройті, Ансбасі, Вюрцбурзі і Бад-Кіссінґені та в інших місцях перебування ДП в Австрії, має бути отримання інформаційного матеріялу для Комітету Захисту Біженців. Члени Комітету простудіюють звіт містера Сміса і подадуть свої відповідні рекомендації владі тих країн, що висловили бажання прийняти скитальців

Комітет Захисту Скитальців складається з групи визначних брітанських і американських діячів, що активно цікавляться розв'язкою проблеми скитальців в Европі. Комітет має власні фонди зібрані членами. Урядовцями відділу комітету в США є відома публіцистка пані Дорота Томпсон і містер Чарльз Полетті. Комітет має власну концепцію розв'язки питання ДП, а саме він пропонує передати проблему ДП під захист Пляну Европейської Відбудови, відомого під назвою Маршалового пляну. На думку членів Комітету, Европейська господарка так довго не може стати на ноги, як довго не знайдуть задовільного вирішення справи людей, що стали переміщеними особами.

Про Україну на Дунайській конференції

Цікаву вістку з минулої дунайської конференції в Беоґраді передало аґентство АП. Як відомо Вишинський, маючи за собою запевнену більшість голосів, перевів постанову, що Дунаєм можуть користуватися тільки дунайські держави і Росія. У відповідь на це брітанський амбасадор сер Чарлз Пейк приніс Вишинському карту східньої Европи і домагався вияснити у нього, відколи Росія почала межувати з Дунаєм. Сер Пейк показав на карті, що річка Дунай перепливає Румунію і дотикає України, але самої Росії ніколи не зачіпала. Далі брітанський посол просив Вишинського виявснити йому, чому Росія в своєму пляні плавби по Дунаї вживає на конференції два місця — одне для себе, друге для України.

Прискорюють військові переговори

ВАШІНҐТОН (АП). До Вашінґтону прибув як брітанський спеціяльно уповноважений посол голова постійної комісії Західньо-европейської Унії помічник державного секретаря Ґладвін Джебб, що є одним з найближчих співпрацівників брітанського міністра зовнішніх справ Бевіна. У зв'язку з цією спеціяльною місією Джебба, що збіглася в часі з докладними переговорами західніх держав в берлінському питанні, дипломатичні спостерігачі висловлюють припущення, що таємні переговори амбасадорів які тривають у Вашінґтоні вже понад два місяці в повній таємниці, вступили в свою вирішальну стадію. Як припускають далі, Джебб намагатиметься прискорити переговори про військову допомогу США країнам Західньо-европейської Унії в разі війни. Джебб, єдин з учасників укладення Брюссельського пакту, аж ніяк не робить таємниці з того, що Великобрітанія, притягши Сполучені Штати й Канаду до Західньо-европейської Унії, могла б перетворити її в Атлантійську Унію.

КОМУНІСТИЧНИЙ «ОБ'ЄДНАНИЙ» УРЯД В КИТАЇ

НАНКІН, (АФП). Китайське комуністичне радіо повідомило про створення об'єднаного уряду для захоплених комуністами районів північного Китаю. В новому уряді з 39 комісарами 12 місць залишені відкритими для районів, які ще мають бути «звільнені» Комуністичне радіо визначає населення цих районів у 44 мільйони мешканців.

ГРІХИ ПРОТИ РОГА ЛЮДЕЙ

АМСТЕРДАМ (Ройтер). З вересня світовий церковний конґрес, вислухавши звіт особливого комітету в питанні про ставлення християнських церков до жидівства, засудив антисемітизм як «гріх проти Бога і людей». Напередодні конґрес схвалив кілька постанов і резолюцій, в яких відкинув навіть можлизість якоїсь «оправданої війни» у вік новітньої нищівної зброї. На християнскі церкви одностайно покладено завдання організувати ідейний опір проти війни і замість імперіялістичних домагань зробити чинними моральні засади права. Конґрес вимагає далі від держав, що перемогли, якнайскорше уклаєти мир з переможеними країнами, негайно звільнити всіх військовополонених, зараз же припинити процеси проти воєнних злочинців, а також всякі заходи політичних «чисток».

ЗНОВУ УРЯД ШУМАНА У ФРАНЦІЇ

ПАРИЖ (АП). 4 вересня міністер-президент Роберт Шуман відрекомендував державному президентові Оріолю членів свого нового кабінету, закінчивши таким чином останню французьку урядову кризу, що тривала 8 день. При цій півгодинній зустрічі Шуман виявив мало оптимізму, підкресливши, між іншим, що народження цього уряду було дуже тяжким. «Ми хочемо сподіватися, — сказав він, — що енерґія, виявлена при створенні уряду, буде збережена і в його діяльності».

До нового французького уряду ввійшли в основному представники соціялістів, МРП і радикал-соціялістів. Своїм складом він мало різниться від попереднього уряду Марі. Головною відміною його є очолення його Шуманом, що разом з тим буде міністром зовнішніх справ. Андре Марі дістав у новому кабінеті пост заступника прем'єра і буде головою французької делеґації на пленумі ОН.

На пост міністра фінансів, замість Рейно що зовсім не ввійшов до уряду, призначено соціяліста Піно, а на міністра внутрішніх справ — соціяліста Мока. Сформування нового французького кабінету було досить несподіваним, бо ще 3 вересня Шуман офіційно повідомив президентові Оріолю про своє відмовлення створити уряд, пославшись при цьому на еґоїстичну партійну політику окремих груп в національних зборах. Головною причиною попередніх невдач Шумана була незгоода з його господарсько-фінансовою програмою соціялістів, які, обстоюючи підвищення заробітньої плати, відмовилися були взяти участь в уряді Шумана, хоч і не відмовляли йому в підтримці в окремих питаннях. Дуже утруднила завдання Шумана і неможливість через партійні суперечки знайти кандидата на пост міністра внутрішніх справ. Становище особливо загострилось в зв'язку з вимогою деґолістів призначити нові вибори і аґітацією лівих за загальний страйк. В країні зважають на можливість обох цих акцій. Більшість політичних спостерігачів вважають новий уряд недовговічним і чекають на дальше загострення політичної кризи у Франції.

Згідно з пізнішим повідомленням АП, створення уряду Шуманом викликано неприйняттям його відмовлення президентом Оріолем. Дооо оо складу нового уряду ввійшли 10 членів МРП, 7 соціялістів, 5 радикал-соціялістів, 1 незалежний соціяліст і 1 незалежний республіканець. 5 вересня відбулося перше засідання нового кабінету, на якому схвалено підвищити низку категорій заробітньої плати.

Привітання Митрополита Полікарпа в Ганновері

ЩІБАНОВ СИДІВ У ТЮРМІ ЗІ СТАЛІНОМ

Українська американська преса подає цікаві подробиці в голосній тепер справі втечі колишнього советського вчителя Самаріна й Козенкіної. Самаріна протягом 9 днів переховував від аґентів совєтського консуляту власник фарми курей Гарі Щібанов з Фріґолду в Нью-Джерсі. Цей Щібанов розповідає, що він сидів разом з Сталіном у в'язниці 40 літ тому, коли сам ще був революціонером. Він був дуже обережний в справі Самаріна й Козенкіної, аж поки під час розмови з ними в каварні не переконався в їхній щирості.

Ґомулку спіткала доля Тіто

Згідно з лондонським часописом «Іст Юроп», надто довге «лікування» польського віцепрем'єра Ґомулки викликає і далі багато коментарів. Загально відомо, що Ґомулка виступав проти загострення клясової боротьби в Польщі. Хоч він 10 серпня ц. р. відвідав виставку т. зв. відзисканих територій у Вроцлаві, варшавська преса опублікувала іронічні заваги про його «зникнення». 18 липня ліберальний польський тижневик «Одродзене» написав, що Ґомулка пішов до чорта».

Згідно з останнім повідомленням АП, виконний комітет польської комуністичної партії звільнив Владіслава Ґомулку з поста генерального секретаря партії. Замість нього призначено державного президента Болеслава Берута, що повертається до активної партійної діяльности. Як видно з комунікату виконного комітету Берут вимагав очищення партії від «націоналістичних і право зорієнтованих» елементів, які заважають колективізації сільського господарства, і обвинувачував Ґомулку в підтримці Тіто проти Комінформу. Ґомулка нібито визнав порядком «самокритики» ці обвинувачення.

Арешт в Чехо-Словаччині голляндського диплмата

Прага (АП) Як офіційно повідомило чехо-словацьке пресове аґентство, чехословацька поліція арештувала урядовця місцевої голляндської амбасади Леонардуса ван-Лама. Згідно з цим повідомленням ван-Лам був заплутаний в „шпигунській діяльності" військового й політичного характеру.

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

За що вбили Жданова?

Тому, що за вбивство Жданова ніхто не покараний, треба прийняти за аксіому, що коли його справді вбито, а не він сам помер (а все говорить за це, бо інакше надто підозріло природа діяла у згоді з політикою), то зробити міг це тільки сам Сталін. Він один контролює апарат НКВД. Без нього ніхто не посмів би вбити його фактичного заступника. Навіть саме припущення, що хтось з високих достойників Кремля зробив це без відома і проти волі Сталіна, треба виключити. За вбивство без відома й проти волі Сталіна його попереднього заступника Кірова, крім винуватців, заплатили головою десятки тисяч невинних людей. Версію преси, що вбивство Жданова сталось в наслідок його конфлікту з Молотовим, треба виключити ще й з тих міркувань, що в складі політбюра фахівцем щодо організації політичних убивств є один тільки Сталін.

Тепер виникає запитання: за що Сталін убив свого улюбленця, свого вихованця й заступника?

Ні в СССР, ні в світовій політиці за цей час не сталось нічого такого, що могло б розсварити Сталіна з Ждановим, крім одної важливої події — конфлікту Москва — Югославія. Цього конфлікту світова опінія ще й досі не оцінила як слід. Ще й досі оцінка його не виходить за рямці взаємин маленької Югославії з великим совєтським бльоком. Незмірно більше значення цього конфлікту лежить зовсім у іншій площині. Конфлікт з Югославією поставив Москву перед невблаганною потребою дати перед цілим світом відповідь: чи Москва імперіялістична в інтересах комунізму, чи проти комунізму а тільки в національних інтересах Росії. Було вже багато подій, які яскраво підкреслювали націоналістичний характер московського імперіялізму. Хочби такі факти, як виселення на Сибір цілих автономних республік, разом навіть з комуністами (німців Поволжя, Кримських татар, Чечено-Інґушської, Кабардино-Балкарської і. т. д) Скільки б не говорилось, що то робиться в інтересах комунізму, що ті республіки співчували Гітлерові, ніхто не повірить. Гітлерові «співчували» й росіяни, які в 1941 р. мільйонами втікали з червоної армії в німецький полон ,але російську республіку за це нікуди не виселяють. Проте, всі ці факти цілком у руках Москви, ніхто їх не може проконтролювати і комуністичні сили світу не мають права не вірити.

Тепер, вперше за всю історію революції, Москву обвинувачує в націоналізмі не буржуазний тільки світ, а й організована комуністична держава — Югославія. І, як на гріх, та ніби навмисне та держава найменшої вини перед комунізмом не вчинила, тільки вимагає від Москви одного — не втручатися в її незалежність. А це хіба злочин перед комуністичною теорією? Навпаки, злочин-це втручатись в незалежність рівного. А Югославія ж рівна, вона не капіталістична, її визволяти не треба. У неї права такі ж, як і в Росії.

Вперше за 31 рік революції Москва позбавлена можливости своє загарбництво умотивовувати соціялізмом Ось як важливо, між іншим, коли Москві протиставляти арґументи не голої сили і не абстрактної тільки демократії, а й арґументи соціялізму. Вперше за всю ісорію сталінізму його змушено відповідати на них. І змусив його до цього не лише Тіто, а й комуністична партія Швайцарії, а й вождь угорських комуністів Ракоші а й... Проте це тільки початок, штучно стриманий організаційними містеріями. Проте подія сталась там, де діють більше факти, ніж містерії. Москва позбавлена арґументів, вона німа перед цілим світом, що напружено чекає її слова.

Хто ж довів до такого стану? Хто створив смертельну загрозу розколу з цілим комуністичним світом? Жданов. Він керував Комінформом, він дириґував конфліктом. Він переоцінив силу большевицького апарату, поставивши його віч-на-віч перед нездійсненним і компромітуючим завданням: в інтересах російського націоналізму ліквідувати незалежність комуністичної Югославії. Москва збирається іти походом на Европу. З яким політичним капіталом піде тепер вона? З тим самим, що йде на Югославію?

Жданов створив перед Москвою труднощі, які не подолати десятками тисяч танків. За такі речі зняти з посади секретаря ЦК ВКП мало.

Ми будемо свідками відступу Москви в юґославському питанні, а може навіть і в національному питанні серед країн сателітів. І першою ознакою того відступу є смерть Жданова. Особисто для Сталіна і національне питання, і російський націоналізм були завжди тільки засобом, а не самоціллю. І коли російський націоналізм перед цілим світом продемонстрував свою волю бути самоціллю, верховний жрець комунізму метнув блискавкою й громом і приніс велику криваву жертву. Він віддав своєму богові життя найдорожчої для нього людини, щоб довести к[illegible] світові свою правовірність.

Ів. М — ко.

Смерть „другого Сталіна" викликає коментарі в цілому світі

Від Кірова до Жданова й Андреєва

Як «Неділя» повідомила вже в попередньому числі, у вівторок 31 серпня в Москві помер **генерал-полковник Андрей Андреєвич Жданов,** член політбюра і генеральний секретар совєтської комуністичної партії. Жданова поховали з великою парадою і з участю Сталіна в четвер 2 вересня на «Красной Площаді». 5 лікарів, що підписали акт смерти заявили, начебто померлий хорував на звапнення артерій а зокрема артерії серця, що довело до збільшеного тиску крови. Це повідомлення здивувало закордонні кола, в яких було відомо, що кремезний, широкоплечий, голова Комінформу був відомий, як **один з найздоровіших членів політбюра.** Зокрема у Вашінґтоні американське міністерство зовнішніх справ довідалося про смерть Жданова лише з повідомлення московського радіо, бо ніколи і ніде досі не згадувалося про загрозливий стан здоров'я «другого Сталіна», як загально називали Жданова. «Ноє Цайтунґ» пише: Високий совєтський функціонер мав опінію здорової і кремезної людини. Несподіване повідомлення про його хронічну недугу мусить сприйматися за кордонами СССР з недовір'ям тим більше, що Жданов протягом останніх місяців був незвичайно політично-активний; це він заложив Комінформ і вів головну частину наступу проти маршала Тіто.

1 грудня 1934 року застрілено Сергія Кірова, тодішнього секретаря комуністичної партії ленінградської округи. Його смерть спричинила довгі роки переслідувань т. зв. «контрреволюціонерів» з лівого й правого крила партії. Тоді ліквідовано тисячі комуністів, багатьох з них засуджено і заслано на північ. Совєтський уряд твердить, що Кірова убили антисовєтські елементи. Одначе, в ході чистки, спричиненої замахом на Кірова перед московським трибуналом станув також тодішній шеф ҐПУ Гершель Яґода, як обвинувачений (було це в березні 1938 року), тоді вийшло наверх, що Кірова убило ҐПУ, і воно теж після виконання атентату засудило на смерть виконавців убивства перед таємним трибуналом, а свідків події знищено отрутою і зорганізованою автокатастрофою.

«Ноє Цайтунґ» подає всі ці факти на підставі сенсаційної книжки Александра Бармина.

Згідно з ЮП, Жданову влаштовано величавий похорон. Його тіло перевезли з Ленінграду до Москви і виставили в палаті Професійних Союзів. Великі маси народу пересувалися у середу і вночі на минулий четвер перед труною Жданова, над якою виднів напис **«пролетарі всіх країн єднайтеся!»** В середу увечері сам Сталін змінив молодого робітника, що стояв на сторожі біля труни, і разом з іншими членами політбюра тримав почесну варту. В четвер під час жалібного походу на Красну Площу Сталін був одним з тих що несли бинди труни а похоронну промову **сказав Молотов.**

Цікаві інформації передало аґентство АП про **реакцію Югославії.** Вже в минулу середу Центральний Комітет Комуністичної Партії в Югославії вислав коротку телеграму співчуття совєтській комуністичній партії. Як повідомляють з Лондону, після смерти Жданова постає **можливість приватних розмов між Москвою і Тіто,** якого Жданов був найбільшим ворогом. У зв'язку з тим, цікавою є заввага румунського міністра зовнішніх справ Анни Паукер, яка під час дунайської конференції мала сказати, що Жданов був би інакше підійшов до юґославської проблеми, коли б був належно доцінював внутрішньо-політичну силу Тіта. Для Молотова смерть Жданова означає безумовно **зникнення поважного конкурента** в боротьбі за наслідство по Сталіні.

В свойому дуже цікавому коментарі мюнхенська «Ді Ноє Цайтунґ», між іншим, написала: Жданова призначили 1 грудня 1934 року безпосереднім наступником Кірова. Теперішнє становище в СССР майже таке саме, як було в 1934. Сьогодні знов існує там правий ухил, до якого напр. належить Тіто і лівий ухил, якого чільною постаттю був померлий дуже радикальний Жданов. Під час усіх конфліктів внутрі СССР опозиція від більше, як 20 років базується на 5-ох головних пунктах: 1. Відкидання особистої необмеженої диктатури Сталіна. 2. Відкидання щораз неможливіших контрольних методів таємної служби і партії, що згодом доводять до небезпечної стерилізації духового, політичного й господарського життя на совєтських територіях. 3. Бажання замінити цілковите поневолення національностей — політична мета, якої Сталін ніколи не зрікся — бодай будь-якою автономією народів СССР. 4. Оборона підставової життєвої форми і окремих інтересів селянства перед колективізаційними намаганнями Сталіна, які він зрештою взяв від свого смертельного ворога Троцького. 5. Відхилення односторонньої державно-капіталістичної структури СССР та його сателітних держав.

За всі ці проблеми, або за деякі з них, продовжувалася протягом десятиріч внутрішня боротьба засобами т. зв. «чисток». За ті самі проблеми іде така боротьба народів виданих совєтам в Східній Европі і на Балканах. В добре поінформованих дипломатичних колах Вашінґтону й Лондону здогадуються, що Жданов, коли Москва вирішила виключити Тіто з Комінформу, своїми поглядами розійшовся з Молотовом, і вже тоді у багатьох людей постало переконання, що один з них мусить відійти.

У зв'язку з тим викликає зацікавлення факт, явного зникнення з прилюдної сцени ще одного члена політбюра, а саме А. Андреєва. Розповідають, що Андреєва, який був відповідальним за сільськогосподарську продукцію СССР, від 7 листопада минулого року не бачили прилюдно.

Антикомуністичні летючки у Відні

Знайдена в совєтському секторі Відня складена російською мовою летючка з антикомуністичним змістом викликала в деяких районах Відня поліційні труси, які тривали 5 годин і в яких брали участь 100 російських військових поліцистів з допомогою австрійської поліції. Під час трусів виявлено 150 антикомуністичних летючок і заарештовано 10 осіб, які, за твердженням австрійського міністерства внутрішніх справ, очевидно, не мають нічого спільного з виготовленням цих летючок. (ЮП)

Реорганізація юґославського уряду

БЕОҐРАД, (ЮП). Тут повідомлено про низку цілком несподіваних змін у складі юґославського уряду, які посилюють в ньому становище Тіто, бо висувають трьох його найближчих співпрацівників на його заступників. Пост третього заступника міністер - президента створено лише тепер. На нього призначено міністер - президента союзної республіки Сербії д-ра Блаґоє Несковіча. Другим заступником призначено першого своїм значенням після Тіто міністра внутрішніх справ Александра Ранковіча, що заступив на цьому пості померлого місяць тому Яшу Продамовіча. Перший заступник міністер - президента Едуард Кардель, як наступник Станоє Сіміча, сполучив ще пост міністра зовнішніх справ, а це свідчить про ту увагу, яку надає тепер Югославія своїм закордонним зносинам. Крім того, призначено чотирьох нових членів кабінету: д-ра Несковіча, міністер - президента Боснії та Герцоґовіни Радолюба Калаковіча (міністер науки й культури) і політичних новаків — генерал - ляйтенантів Светозара Вукмековіча (міністер гірничої промисловости) і Міялко Тодоровіча (міністер сільського господарства). Дотеперішній міністер гірничої промисловости Ваня Андреєв очолював нове міністерство енергетичного господарства. Д-р Павле Ґреґоріч має очолити теж нове міністерство охорони здоров'я, створене замість дотеперішнього комітету народнього здоров'я.

СОВЄТСЬКІ АРЕШТИ В БЕРЛІНІ

Наприкінці серпня совєтські вояки вдерлися на територію брітанського сектору Берліну й вивезли звідти заступника директора американського контрольно-інформаційного уряду Томаса Гедона Наступного дня його звільнено. З західніх секторів Совєти вивезли також 12 урядовців німецької поліції, а в східньому секторі заарештували керівника секції розподілу вугілля Мюкенберґера, звільнення якого з посади вимагали перед кількома днями. Крім того, 10 совєтських вояків, що вдерлися до американського сектору Берліну, вивезли звідти німецького фотографа. Американська й брітанська поліція виставили вздовж кордону совєтського сектору пости, щоб не допустити дальших наскоків совєтських вояків до західніх секторів. Поліційного офіцера й двох американських офіцерів, між ними одного члена військової управи в Бад - Кіссінґені, заарештованих 5 серпня, коли вони, інспектуючи поля, помилково перейшли зональний кордон, звільнено наприкінці серпня. (ЮП)

СОВЄТСЬКА АРМІЯ І УГОРСЬКА КОМПАРТІЯ СПЕКУЛЮЮТЬ СИҐАРЕТАМИ

ВАШІНҐТОН, (ОАНС). Американські сиґарети, що їх у великій кількості скуповує в США й Франції одна угорська організація чорної торгівлі, за твердженням віденського кореспондента «Нью - Йорк Таймс», серйозно загрожують стабільності австрійського господарства й отже виконанню европейської програми відбудови в Австрії. Як переказують, сиґарети, потрапивши через Австрію до Угорщини, за посередництвом совєтської армії приставляються звідти на австрійський чорний ринок, при чому великий зиск з цього має комуністична партія Угорщини. Згідно з кореспонденцією, 1 мільйон сиґарет при покупній ціні в 2600 долярів продається на чорному ринку за 5000 — 7700 долярів.

АФРИКА — ВІЙСЬКОВА БАЗА ВЕЛИКОБРІТАНІЇ

Як повідомляють з Лондону, американські летунські з'єднання, що є тепер в Англії, лишатимуться там принаймні до закінчення «холодної війни» з Росією. Кількість їх найближчим часом буде ще збільшена. 23 вересня мають розпочатися триденні маневри брітанської фльоти в Каналі. За повідомленням з добре поінформованих брітанських кіл, в Африці мають бути створені нова потужна військова база брітанського комонвелту і одночасно африканська армія, що зможе відіграти колись ролю, подібну до колишньої індійської. Брітанський відступ з Індії, Єгипту й Палестини, на думку цих кіл, дуже посилив стратегічне значення певних районів Африки для оборони Середземного моря і збереження сполучення Великобрітанії з Цейлоном, Австралією і Малаєю. Кенія, за цим пляном, має стати постачальною базою африканської оборонної системи. (ЮП).

НАВІТЬ ПОМИРАЙ ЯК НАКАЗАНО

Совєтська військова адміністрація заборонила зазначати в офіційних актах туберкульозу й недоживлення як причину смерти. Місцевим відділам охорони здоров'я наказано зажадати від лікарів, щоб надалі в таких випадках вони вказували як причину смерти «серцевий удар» або «рак». (Швебіше Цайтунґ).

ВІЙСЬКОВА РЕЄСТРАЦІЯ В США

В Сполучених Штатах Америки почалася реєстрація військовозобов'язаних молодих американців, загальна кількість яких визначається в 9 600 000 осіб. 10 000 нових вояків мають бути введені в армію вже в листопаді ц.р. Перші континґенти потрібні тільки для армії. Морська й повітряна фльоти сподіваються мати достатню кількість добровільних зголошень, щоб задовольнити свою потребу в людях на найближчі 10 місяців, не вдаючися до примусового вербування. (ЮП).

ЗМІНА АМЕРИКАНСЬКОЇ РЕПАРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ?

НЬЮ - ЙОРК, (АЖП). За повідомленням вашінґтонського дипломатичного кореспондента «Нью-Йорк Таймс»-у, американський уряд обговорює тепер питання про зміну своєї репараційної політики в Німеччині. На думку американського уряду, його дотеперішня політика в цій справі суперечить цілям европейської програми відбудови. Адміністратор европейської допомогової програми Гофман нібито має ретельно опрацювати цю проблему, і поки він не подасть в цій справі свого звіту, всі репараційні приставки з західніх зон мають бути припинені.

З НІМЕЧЧИНИ ДО ПАЛЕСТИНИ

Як заявив член жидівського переселенчого бюра Ліберман представникові ДЕНА, всі жидівські переміщені особи, які перебувають ще в таборах американської та брітанської зон, покинуть Німеччину й переїдуть до Палестини менш ніж за рік. (Майн-Пост).

ЯПОНСЬКІ ВОЯКИ, ЩО КАПІТУЛЮВАЛИ ТІЛЬКИ ТЕПЕР

НАНКІН, (АП). Як повідомляють з тутешніх військових кіл, близько 10—20 тисяч вояків колишньої японської квантунської армії, що протягом трьох років змогли протриматися в манджурських горах, хочуть тепер здатися. Сильний тиск китайських комуністів змусив їх запропонувати залозі китайського урядового війська в Чанчуні здатися їй.

Париж у вересні — центр світових нарад

На думку вашінґтонських дипломатичних кіл, рада міністрів закордонних справ чотирьох великодержав збереться в Парижі ще у вересні, якщо теперішні переговори в Берліні й Москві виявляться успішними. Міністер зовнішніх справ Маршал має вирушити 19 вересня до Парижу, щоб взяти участь в загальних зборах Об'єднаних Націй Як зазначають в американських колах, міністри закордонних справ чотирьох великодержав матимуть слушну нагоду обговорити питання про Німеччину під час пленуму ОН. Загальні збори ОН, як повідомляють з Парижу, мають відкритися 21 вересня в палаці Шайо. Французький прем'єр - міністер Шуман, вітаючи обрання Парижу як місця пленуму ОН, формально передав їх генеральному секретареві Тріґве Лі палац Шайо, а разом з ним і золотий ключ як символ екстериторіяльности палацу під час сесії ОН. (ЮП)

МІСЦЕВІ ВИБОРИ В ЕСПАНІЇ

МАДРІД, (АФП). Як повідомлено в урядовому комунікаті кабінету генерала Франко, в листопаді в усій Еспанії мають відбутися вибори до органів місцевого управління. На думку дипломатичних кіл в Мадріді, це повідомлення видано, щоб показати загальним зборам Об'єднаних Націй, які незабаром відкриються, «демократичний розвиток» франківського режиму в Еспанії. Вибори спочатку мали відбутися ще в травні 1946 р., але були відкладені після антифранківської декларації трьох західніх великодержав. Листопадові вибори будуть першими від часу постання режиму Франко. Досі членів органів місцевого управління призначали цивільні губернатори.

Ми і справа Козенкіної

Світову публічну опінію сколихнула одна подія, яка відсунула в тінь бльокаду Берліну, а навіть загрозу війни. Це розпачливий крок совєтської учительки Козенкіної, яка кинулася з четвертого поверху совєтської амбасади в Нью-Йорку, щоб не повертатися на «родіну».

Нам, українцям, дивним видається це незвичайне порушення публічної опінії світу з цього приводу. Так, наче б випадок із Козенкіною був першим і єдиним актом розпуки та безсилим протестом проти совєтського режиму. Це явище щоденне і звичайне в «раю». І чи ж треба йти аж у Нью-Йорк та чекати на Козенкіну, щоб його побачити? Адже такі акти розпуки відбувалися в таборах скитальців, коли незорієнтовані і байдужі західні альянти давали згоду совєтським репатріяційним місіям силою вивозити «своїх» громадян. Люди робили собі гаракірі, протинали жили, вискакували з поїзда на ходу, кидалися під авта. Бувало й таке, що вояки стріляли в людей, які не хотіли йти на явну смерть. А тепер, чи не караються в італійських концентраках кілька десятків скитальців, у тому кільканадцять українців, яких арештовано на домагання совєтської влади? Світова опінія сліпа й глуха, коли після нерівної боротьби з большевицько-московською навалою в 1918—1920 роках український народ мільйонами гине від страшного червоного режиму, а стрибки через вікно, чи інші форми самогубства, як єдиного рятунку від фізичних і моральних знущань, є явищем щоденним. Світова опінія мовчала, коли великий український народ рішенням провідних державних мужів післяверсальської Европи опинився в страшній большевицько-московській каторзі. Світова опінія не сколихнулася, коли штучно організований большевиками голод в Україні двічі здесяткував її населення і тепер десяткує далі. Світова опінія не реаґувала, коли десятками тисяч гинув цвіт української нації, її духова еліта, сіль землі української — українське інтеліґенція, селянство й робітництво на піскових степах Казахстану, у снігових пустелях Колими й Соловок та в тайґах Сибіру. Їй і досі байдужа страшна фізична та духово-моральна неволя, на яку засуджена і в якій карається вже 30 років українська нація.

Ця опінія не протестувала, коли ялтанським, потсдамським та московським договорами світова дипломатія акцептувала цей стан, який панував у східній Европі та поширила сферу большевицьких впливів ще далі на захід, а тим самим віддала низку нових народів у тоталітарну каторгу большевизму.

Події в Польщі, Балтиці, Фінляндії, Румунії й Мадярщині, Чехо-Словаччині, Юґославії, Італії й Франції, врешті «бій за Берлін» ще не переконали західню дипломатію та політичні кола в повній небезпеці большевизму, вони ще далі мають надію «договоритися» з Совєтами. Це так з офіційною політикою, яка має всі дані бути добре поінформованою та зорієнтованою. Що ж говорити про громадську опінію «сірої людини» Заходу.

Чому ж ці факти не викликали порушення публічної опінії світу, а навпаки до них прикладали рук і ті, які з приводу Козенкіної так живо зареаґували. Бо світ так довго не зворушувався траґічними подіями на схід від «залізної завіси», доки вони відбувалися далеко від нього і безпосередньо його не турбували. Він був непоінформований і незорієнтований у правдивій небезпеці большевизму й, наче той єванґельський Хома, так довго не хотів вірити, поки сам наочно не переконався про фактичний стан справи. Досі світ вважав це неправдивою пропаґандою на шкоду своїх східніх союзників. Він починає міняти свій погляд аж тоді, коли трагічний інцидент трапився в серці вільної землі Вашінґтона, на очах її свободолюбних громадян і як грізне memento усвідомив їм, що так мусіли б стрибати крізь вікно й вони, коли б до Америки докотилася хвиля большевизму. Ця зміна поглядів відбувається не з гуманітарних міркувань, не із співчуття до чужого нещастя, але з власних егоїстичних мотивів і страху за власну шкіру. Але й це добре.

У непоінформованості, незорієнтованості, егоїзмі, наївності й короткозорості, у недобачуванні істини, що треба позитивно розв'язати долю поневолених большевизмом народів, не лише з уваги на добро тих народів, але з уваги на власний інтерес, слід добачувати найбільшу трагедію Заходу та найглибшу помилку людей, відповідальних за долю світу.

Егоїзм і короткозорість Заходу мстяться ще від першої світової війни. Захід кинув уже не раз прекрасні ідеї й гасла свободи людині, але ще не зробив щирого й правдивого зусилля, щоб реалізувати їх. 14 пунктів Вільсона та гасло «самовизначення народів» через політику ізоляціонізму, замість стати щастям людства, стали для деяких народів прокляттям. Ліґа Націй мала дуже добру програму діяльности, але голос у ній мали лише нації-держави, поневолені народи далі залишилися безпомічні. Тепер ОН, Ліґа прав людини так само мають прекрасні завдання, але ще ні одного питання не розв'язалли, хоч на світі стільки потоптаниц людських прав. Атлянтійська Хартія і Хартія Свободи могли б завести рай на землі, але ж одним із співтворців і ґарантів їх є держава, яка за доконані злочини давно повинна відповідати перед міжнародним судом. І ніхто не підносить та не ініціює акції зміни такого жахливого стану, бо сам безпосередньо в тому не зацікавлений, бо від цього не страждає, бо не бачить в реалізації цих ідей і гасел власного інтересу. А самими деклraраціями ситація не зміниться.

І інциндент Козенкіної цікавить нас не сам по собі, бо для нас це явище буденне, а лише з того погляду, що він може бути переломовим пунктом у поглядах публічної опінії світу на большевицьку загрозу і що ця опінія сама вийде і змусить офіційні політичні чинники вийти із шкаралущі егоїзму, поки ще непізно. І в цьому напрямі ми повинні його використати для української справи.

В. Б.

»Смерть і руїна над лінією Керзона«

Написав Е. Більський

Наша преса повідомляла уже про заснування в Америці „Нью-Йорського Комітету проти Масових Виселювань". Тепер отримуємо відомості що цей комітет, на чолі якого стоять визначні американські публіцисти і політики, як, напр. Віліям Генрі Чемберлейн, Джорж С. Контс, професор Колюмбійського університету і багато інших, видав брошуру англійською п. з. „Смерть і руїна над Лінією Керзона" „Death and Devastation on the Curson Line" Автором брошури є Вальтер Душник, американець українського походження, який в час війни був перекладачем французької і російської мови в армії Мек-Артура на далекому сході. П. Душник написав свою брошуру на підставі джерельних матеріялів, пересланих йому безпосередньо з Европи. Серед цих матеріялів, не бракує протоколярних зізнань про масове винищування большевиками українського населення над „лінією Керзона"

Спочатку брошури автор коротенько зупиняється над ґенезою Лінії Керзона ще в 1920 році, коли постала проблема розмежування українсько-польських земель після програної українцями війни проти поляків. Ця лінія лягла в основу пізнішої „Лінії Молотов-Рібентроп" в 1939 р., і останнього, сучасного розмежування згідно з Ялтинською угодою. Автор зазначає, що після цього останнього розмежування залишилося в теперішній польській державі коло 1 200 000 українського населення, яке спершу большевики намагалися „добровільно репатріювати" на схід, а пізніше, коли ця „добровільна репатріяція" не дала сподіваних наслідків, залишили полякам „вільну руку" у виселенні всього українського населення з-над лінії Керзона. Якими методами проваджено це виселення, автор описує в розділі брошури п. заг. „Українські Лідіце". Читаємо тут дослівно таке: 23 січня 1946 року, коло 11 год. ранку прибіг до нашого відділу (Повстанської Армії — примітка перекладача) зв'язковий нашого відділу з села Завадка-Морохівська і повідомив, що польські урядові війська напали на це село з сторони Буковиці, Ратниці і Збоїськ. Поляки, оповідав далі зв'язковий, грабують і палять хати, вбивають чоловіків і б'ють жінок та дітей. Наш відділ негайно вирушив в сторону Завадки. По дорозі ми зустріли селян, що втікали із згаданих вище сел. Вони сказали нам, що вранці великий відділ урядового війська напав на Завадку Морохівську і розпочав дику різанину, в якій багато десятків мешканців села були замордовані. Трохи пізніше ми зустріли жінку, яка, гірко ридаючи, почала нам оповідати, що роблять польські урядові війська: „Вони прийшли в село світанком. Усі чоловіки почали втікати в ліс, або ж ховатися на горищах і в підвалах. Однак, це було надаремно, бо поляки перешукували кожне місце в селі і, де б не знайшли чоловіків, зразу їх вбивали. Якщо не знаходили жодного чоловіка в хаті — били жінок і дітей, щоб сказали, де сховалися чоловіки. Мій батько був схований на горищі. Поляки наказали мамі приставити драбину і лізти нагору. Цей наказ був скріплений важким побиттям. Коли мама почала лізти, а за нею жовніри, драбина зламалася, мама впала і зламала руку. Тоді п'ять жовнірів почали бити маму кольбами карабінів і важкими вояцькими чобітьми. Я прибігла з п'ятилітньою донькою, щоб заслонити маму від побоїв, однак жовніри почали бити мене і дитину, так що я впала непритомна. Коли прокинулася, біля мене лежали вбиті мама і дитина, а усе село палало".

Подаючи такі факти до відома широкого світу, американський публіцист завважує з іронією: „Ці вчинки були запляновані і виконані польським урядом у Варшаві Бєрута якого представник в ОН, пан Д-р Оскар Лянґе обвинувачував нещодавно Сполучені Штати Америки і Велику Брітанію, мовляв, вони „загрожують" мирові в . . . Ірані і Індонезії . . .".

Варто було а на цьому місці звернути увагу на те, як ставляться деякі наші публіцисти до проблем, що назрівають над Лінією Керзона. На жаль, мусимо ствердити, що наставлення деяких наших журналістів не дорівнюється зрозумінню цієї проблеми американцем Вільямом Душником. Сьогодні наша еміґрація захорувала уже на еміґраційний комплекс мислення і виявляє тенденцію, скажімо так, „смажитися у власному соку".

Наші газети коментують ряд внутрішніх чисто еміґраційних проблем, як, наприклад, популярна сьогодні журналістична тема — „східняки" — „західняки", яка, ані вчора, ані завтра напевно не мала і не матиме місця в житті нашої нації, а яка сьогодні, між іншим, як знаємо це документально, сильно компромітує наш діпівський загал перед українською еміґрацією за океаном, до тієї міри, що заокеанська еміґрація починає задумуватися, чи варто, в дійсності, прийняти до себе наш гурт з Европи, щоб завтра мати і за океаном в короткий час „східняцькі" і „західняцькі" комплекси і проблеми . . .

В цей самий час наша преса свідомо старається затушковувати важливі проблеми всеукраїнського значення — а до таких проблем належить і Лінія Керзона. Видавець „Часу", п. Р. Ільницький в циклі статей намагався злагіднити українсько-польські взаємини свідомо, очевидно, промовчуючи дразливу проблему „Закерзоння" та натякаючи на можливість дальшої поступливости, якщо польська сторона не забуде про нього при розподілі ролей в пляні „Межимор'я" — і за це з місця здобув від автора т. зв. „українсько-польської дискусії" п. Грабика титул „визначного українського публіциста". Інший публіцист в тому самому „Часі" тішиться, мовляв . . . сьогодні, врешті, маємо стан, що сидимо компактно на національно чисто розмежованих територіях . . .". За це цей самий п. Грабик з місця найменував того публіциста „єдиним европейцем серед усіх українських журналістів".

Ми вже поминаємо мовчанкою те, що на нашу думку, ми разом з публіцистами „Часу" сидимо не на „національно чисто розмежованих територіях", а дійсно „компактно" в ІРО-вських таборах. Ми розуміємо тугу наших журналістів до впорядкування внутрішніх і зовнішніх проблем. Однак, в жодному разі ця туга чи — як що хочете — „холодний розум" наш не сміє межувати з затратою почуття національної гідности, тим більше у тих наших журналістів, які ще вчора плямували всіх направо і наліво „опортуністами" і „сервілістами".

Пригадуємо на цьому місці слова нашого письменника Уласа Самчука, що „українство до цього часу має в своїм характері багато школярського. Нагадуємо часто студентів, для яких кожна формула — ціле відкриття". Саме ці слова приходять нам на думку, коли ми сьогодні читаємо або чуємо, що в справі нашого сучасного положення на Лінії Керзона . . . „немає ради, треба погодитися з існуючим станом . . .", або: „що ж, як що великі держави постановили . . ." Проблема наших земель, які увійшли сьогодні в склад польської держави, на нашу думку, досить ясна і виразна. Є це старі українські землі, сьогодні вже, наслідком історичних подій, на жаль, цілковито знищені і під національним оглядом спустошені. Знищення українського стану посідання на цих землях є наслідком довготривалої і виснажливої боротьби, в якій наші сусіди завжди були активною і наступаючою стороною. Ця боротбба велася методами, що в багатьох моментах далеко відбігали понять загальнолюдської моралі і християнської етики. Наслідком цієї боротьби наш західній етнографічний кордон пересунувся протягом останнього півстоліття майже на сто кілометрів на схід. Ще на етнографічних мапах проф. Грушевського, опертих на етнографічні студії професора варшавського університету Францева, наші етнографічні землі сягають, згідно з дійсним станом тих часів, „під рогачки Варшави", як злісно зауважує польський історик Левицький. Ще цілком недавно в 30-х роках декретом президента Мосціцького перейменовано цілий ряд осель з українськими назвами на колишньому українсько-польському прикордонню (повіти Сельці — Радин — Люблин, 80 км від Варшави) на польські: Руська Воля на Польська Воля, Куховари на Коженьово, Богородиця на Маршалково і тд.

Тепер на етнографічних мапах проф. Кубійовича наш кордон посунувся майже на сто кілометрів на схід, на сьогоднішню Лінію Керзона і далі.

Ось такий фактичний стан, а не, як каже „єдиний европеєць" в „Часі", що „. . . всякого роду шикани не спромоглися захитати нашого національного стану посідання, ані посунути практично етнічні кордони Польщі, ані на один крок."

Цього фактичного стану на „Закерзонні" і причин, що допровадили до цього стану, цілковито свідома і польська сторона, яка сьогодні з одного боку старається приємним лоскотанням честолюбства молодих і недосвідчених деяких наших публіцистів затушкувати існуючу дуже прикру для обох сторін проблему українських земель під Польщею і українського населення цих земель, яке сьогодні післано боронити польське право посідання новоокупованих німецьких теренів, а з другого, поляки висувають, також для замаскування своїх дійсних думок, справу Волині і Галичини — з тактичних міркувань названу сьогодні дискретно „проблемою Львова".

Не будемо на цьому місці намагатися вглянути в невідоме нам сьогодні майбутнє нашого народу взагалі, а наших західніх околиць зокрема. Тим не менше можемо твердити, що український народ ніколи не забуде свого доброго права до Холмщини, Підляшшя та Лемківщини, так само, як було добрим історичним правом поляків пам'ятати майже тисячу років про свої західні околишні землі і незалежно від розвитку історичних по-

(Кінець на 7-ій стор.)

МИТРОПОЛИТ ПОЛІКАРП У ГАННОВЕРІ

Більше року парафіяни Української Автокефальної Православної Церкви не могли добитися дозволу на відкриття церкви в таборі ім. Лисенка (Ганновер) і цим були змушені ходити до німецької кірхи «за канал» коло 4 кілометрів від табору.

16 липня ц. р. після довгих і настирливих клопотань до табору прибув з Головної Кватири англійський пастор Ляк і дав дозвіл на відкриття церкви УАПЦ в бувшому приміщенні спортової залі, яка може вмістити більше тисячі осіб.

19 липня люди взялись за будування. Дорослі, старі, жінки і діти працювали з ранку до вечора. Затруднені на фірмах і в таборі робітники приходили після робочого дня й працювали до ночі. Дякуючи завзятій праці наших парафіян — через місяць 19 серпня — церква була закінчена.

В день Преображенія Господня, 19 серпня, до табору прибув Митрополит УАПЦ Високопреосвященніший Владика Полікарп для урочистого правлення й освячення новозудованої церкви.

Урочисто піднято національний прапор, під яким струнко вишикувались СУМ і ПЛАСТ. Перед брамою Владику Полікарпа привітав представник від парафії і з хлібом-сіллю представники церковного сестрицтва і голова місцевої організації ОУЖ.

Першим в таборі вітав Владику протопресвітер греко-католицької церкви на англійську зону о. д-р Побігушка. Далі виголосили привітання голова Обласного Українського Допомогового Комітету, Голова Крайової Управи СХС, Голова Зональної Управи спілки Українських Ветеранів, Голова місцевої організації ІМКА і Голова місцевої організації СУМУ.

При вході до церкви Владику вітав настоятель о. Юрій Пелешук.

Церква справила на Митрополита велике враження і Владика просив передати всім парафіянам свою найщирішу подяку і благословення.

На світлині: Свято Спаса в Ганновері

Польські ДП висвистали російських офіцерів

Згідно з повідомленням американської газети «Старс енд Страйпс» зі Штутґарту з 31 серпня ц. р., в польськоому таборі ДП в Равенсбурзі — французька зона — стався інцидент з чотирма совєтськими офіцерами. Росіяни, члени репатріяційної комісії прибули до табору з наміром переконувати поляків про потребу повернутися на батьківщину. Польські ДП на початку терпеливо слухали промов червоних офіцерів, але вкінці схвилювались, оточили чотирьох промовців і погрожували їх побити. Лише завдяки інтервенції одного мешканця табору, що промовив до розуму маси, совєтським офіцерам удалося втекти. Натовп поляків посувався за ними, співаючи польський національний гімн.

Про „Сфінкса, що промовив“, малоросів, „Українські Вісті“ і російську пресу

ВІДПОВІДЬ ОПОНЕНТАМ

Написав Володомир Барагура

(Продовження із 139-го числа «Неділі»)

Для росіян, як панівної нації цей процес дуже корисний, для нас небезпечний. Коли росіянин прикидається українцем, робить це з тактичних мотивів, коли ж українець раз стане на шлях російської національности, або національного гермафродитства — він пропащий назавжди.

Це одна причина, чому російська преса заговорила з приводу моеї статті.

Друга причина, це те, що я заатакував принцип «єдінонеделімості», »історіческі русское целоє». Я вказав на небезпеку гуртуватися політичним партіям на принципі реґіоналізму, що може довести до розмежування двох віток українського народу. У цьому російська преса добачає небезпеку для себе — »взамен кремльоской цітаделі імперіялізма построїть цітаделі новиє, — імперіялізма польського от «моря до моря», ілі імперіялізма псевдоукраїнського «от Львова до Ґрозного». Дивна логіка росіян, які так дуже стоять за свободу «народов Росії». Змагання українців зберегти свою національну окремішність та здобути власну державність, це «націоналістичний шовінізм ґаліціян». Здається більшим шовінізмом є посягати по чужу територію й, під плащиком приятельських почувань змагати всіма силами до того, щоб асимілювати другу націю!

«Посев» затрав у давню дудку про «ґаліціян», »ґаліційскій народ», навіть про три держави — «Россію, Польшу й Ґаліцію». Ця пісня давно відома. Її співала російська протиукраїнська пропаґанда й аґітація під час Визвольних Змагань 1918—1920 рр., коли «австріяками» й «ґаліціянами» називали всі українські патріотичні елементи без уваги на територіяльне походження, щоб проти них настроїти незорієнтовані українські маси. І цього козиря витягають тепер. Це, пане Ніколін, не українці східніх земель писали підчас таборових виборів «бий ґалічан», це писали ворожі українству елементи, використовуючи факт, що східні українці виступили окремим виборчим списком. Розумію хрестоносний похід російської преси проти «ґаліціян», але чому в ньому беруть участь «Українскі Вісті», годі зрозуміти!

Інші є інтереси росіян, інші українців Вони себе перехрещують і взаємно виключають. Ми можемо жити в добрих взаєминах із російським народом, але це не значить, щоб ми жертвували добром власної нації. Росіяни змагають лише до зміни теперішнього режиму в СССР та до зміни соціяльного ладу й ідеологічної настанови, яка там панує, зате російську експансію й імперіялізм схвалюють усі росіяни. Українські інтереси сягають далі. Зміна совєтського режиму, це лише частина програми нашої боротьби. Наша ціль — розчленувати різнонаціональну «Росію» та створити незалежну від неї українську державу з правом на суверенне життя українського народу згідно з його інтересами, а не з інтересами російського народу.

Реакція «Українських Вістей» на мою статтю така своєрідна й характеристична (взагалі реакція цієї газети своєрідна, в роді «відтоптування ноги», або «хвицькання ослячим копитом»), а розвиткова лінія цієї реакції така інтересна, що, хочу присвятити їй трохи місця. «УВ» не знали зразу «на котру ногу стати». У першій стадії постановили «валяти дурака», осмішити мене й головного редактора «Неділі» та кількома уїдливими фразами переконати читацьку публіку про безвартність і шкідливість моєї статті. Мене обсипали лайливими словами, писали моє прізвище з малої букви мене й головного редактора «Неділі» назвали клownами й відсудили від національної чести. «УВ» зразу плуталися — раз писали «якийсь барагура», то знову, що «автор цієї статті є відомим нашим журналістом». Отже, як — «якийсь», чи «відомий»? Де логіка й консеквенція? «УВ» твердять, що я «оригінально підписався». Можливо, що моє прізвище оригінальне, але так називаюся з діда-прадіда й «страха ради» свого призвіща не змінив. Все ж таки моє прізвище менше оригінальне, як «Багряний» та менше дивне, як «Дивнич». «УВ» пишуть про те, що «не радять «пресовим паскарям» занадто розперізуватися», а на В-во «Неділя» кидають закид «ми люди темні, нам треба грошей». Цим хочуть створити довкола «Неділі» й її публіцистів атмосферу продажности поглядів. Як мені відомо, досі В-во «Неділя» не видавало російських публікацій, зате писали нам різні люди, що «УВ» хотіли зробити на цьому непоганий інтерес.

«УВ» жаліються й мають претенсії до «Неділі», що цикл статтей Ю. Дивнича «Перед новим етапом» не знайшов відгуку, а одна стаття в «Неділі» відбилася такою широкою луною й заставила навіть «УВ», проти їх волі, забрати голос. Не вина в тому «Неділі». Видно теперішній вже й номінальний, а тоді ще лише фактичний редактор «УВ» не порушив у своїх солітерного розміру статтях таких проблем, що могли б заінтересувати й розбудити публічну опінію, або зробив це так незугарно, що вони пройшли, не звернувши на себе уваги.

Замість дати змогу людям із різними поглядами висловитися на зачеплену мною тему, «УВ» замкнули уста дискутантам які хотіли взяти слово. У ч. 39 в редакційній замітці «До наших читачів» пишуть: «до редакції безперервним потоком напливають листи від окремих читачів і цілих груп громадянства, а також численні статті — все це в відповідь на виступ газети »Неділя» з передовою «Сфінкс промовив». Редакція не містить згаданого матеріялу».

Але життя перемогло. Зокрема російська преса заставила «УВ» змінити свою думку, мовляв «виступи «Неділі» матеріял вартий для карикатури у гумористичній газеті, а не для серійозної полеміки».

«УВ» були змушені перервати мовчанку та, хоч-не-хоч, взятися за поважнішу (якщо цей термін до «УВ» можна стосувати) полеміку.

На всякий випадок, не зважаючи на всі голосні заяви «УВ» про соборність, ця газета є якраз цим середовищем, яке намагається формувати й очолювати реґіональний східняцький рух, спихаючи його з шляху соборництва на вузьку вуличку провінціялізму. Доказом цього цикл статтей Ю. Дивнича «Перед новим етапом». Гришка «Наша головна сила» й загальний тенор «УВ», які бачать лише східньо-українські землі. Такого вузького підходу до української проблематики «Неділі» ніяк закинути не можна, бо «Неділя» допускає різні голоси, але, ніколи не сходить з лінії соборности!

Поруч з тим, щоб виказати фальшивість шляху (не самого факту!) активізації східніх українців, щоб указати на небезпеку національно-державницького евнухівства й гермафродитства та щоб засудити політичний реґіоналізм будь східняцького, будь західняцького типу, ціль моєї статті була: 1) заставити взяти голос й запрезентувати себе власній громадськості нову українську еміґрацію східніх земель, яка досі завзято мовчала, 2) кинути світло на структуру східньо-українських мас та зорієнтуватися в течіях, які серед них діють в національно-політичній, світоглядово-ідеологічній соціяльній та культурно-громадській площині.

З приємністю мушу ствердити, що мені це вдалося. Із полеміки вийшло ясно, що поміж українцями східніх земель зарисовуються три основні групи: 1) група, яка стоїть на чітких українських національних позиціях і на засаді власної незалежної державности, 2) група, що стоїть на інтернаціональних позиціях, визнає комуністичну ідеологію в різних її формах. Ця група різноманітна: «українські комуністи», троцькісти, або одверті прихильники большевицької системи з опозицією до Сталіна. 3) група українців із слабо розвиненим почуттям національної свідомости та з тяготінням у бік чужої державности — малороси.

Прекрасною ілюстрацією такої дифиренціяції східнього українства може бути роман Докії Гуменної «Діти чумацького шляху».

Авторка змальовує українське село й місто до й після революції. Українське село в романі Гуменної всеціло зацікавлене соціяльними проблемами. Національне питання символізоване військовими відділами петлюрівців. Це лише дрібний епізод у житті села. Вно ставиться вороже до большевизму, але з соціяльно - економічних (розкуркулення, колективізація), а не з національно - державницьких мотивів.

А місто? Авторка змальовує його провідну верству, духову еліту — студенство, світ науки, мистецтва, літератури. Університетська молодь, що гуртується здебільша з колишніх учасників громадянської (не національно - визвольницької) війни тяжить до інтернаціоналістичних ідей, захоплюється комуністичним світоглядом, новою пролетарською правдою, нехай вона й гуртується в Українській Комуністичній Партії. «Націоналізм» цієї молоді — це романтичне захоплення чумаками та зовнішніми акцесоріями: «Я жодної хвилини не хотів би бути обмеженим націоналістом у широких штанях, у смушевій шапці набакир, ще й з якимсь шликом. Я так хочу інтернаціональної, вселюдської культури... але занадто почуваю себе українцем. Мені жаль за всім, що складає мою милу Україну. Губиться зміст, сенс, інтерес, смак інтернаціонального, як нема в ньому українського. Я не міг би легко перейти на іншу мову, мені здається, що я зрадив би рідну матір, якби це зробив. Я хочу бачити Україну не націоналістичною, а в складі сім'ї народів з однаковими правами». Ось «кредо» нового українського покоління, змальованого авторкою! Верства національно свідомого самостійницького українського елементу тоненька. Національне питання здебільша несміливе, неусвідомлене. В одного з головних персонажів десь, наче привид майорiють жовто - блакитні стяги петлюрівської армії, але, ставши поміж національним і інтернаціональним, герой не вміє знайти правильного шляху. Він питає «де правда, де правда»? Може в дальшиі томах герой знайде його.

З повісті Гуменної виходить, що 1918 — 1920 р.р. для України, це не час національно - визвольної боротьби, а час соціяльної революції. «Закінчилася дожовтнева сторінка, зачинається нова, пожовтнева ера революційної робітничо - селянської літератури. Український народ - титан повинен створити нову літературу, що відбивала б прямування до майбутнього комунізму. Неокласики, футуристи, символісти та інші немовби не існували на світі. Пора створити нову літературу жовтня». Ось знову «кредо» старшого українського громадянства, а радше, його духової еліти! За цими гаслами йде молодь. Молодь, що стоїть за національну й політичну окремішність, це лише одиниці. Але «nec Hercules contra plures». Коли на зборах студентів один представник патріотичної молоді вказав на те, що «Україна посідає в РСФСР місце колонії» — загал студенства його «зашикав, закричав, засвистав — це петлюрівщина, контрреволюція, жовто — блакитна аґітація».

Нова молодь змагає «погодити милу Україну з почуванням справедливости на всьому світі, з сліпучо гарною всесвітньою пролетарською революцією. Не може відмовитися від української правди, а большевицька така всеохоплююча»!

Ось вам візія майбутньої України, ось привиди ентузіястів «загірньої комуни», за яку — за авторкою — лилася кров українських мас часу революції й «громадянської війни» й за яку витрачали вони свою енерґію після неї. Ось ідеал, за який гинули «українські комуністи» — Хвильовий, Скрипник, ось ці — за словами п. Сови — «глибші, ширші та прогресивніші погляди», що їх проповідують тепер Багряний, Дивнич, Майстренко, Сова й «Українські Вісті»!

Дискусія в зв'язку з моєю статтею показала далі, що українці східніх земель схиляються до матеріялістичного світогляду та мають нехіть до Европи, що вони більше зацікавлені соціяльними проблемами, менше національно - політичними, що вони в сфері впливів східньої духовости та нерадо сприймають західньо - европейські духові течії. У східніх українців помітний гін до виключности, вони раді б накинути свою гегемонію українцям усіх інших земель, не сприймаючи від них нічого. П. Гришко пише: «Кому багато дано з того багато треба й взяти. Отже, визнавши за нашою новою еміґрацією з Великої України ролю нашої головної сили на еміґрації, ми тим самим повинні визнати за нею й головну відповідальність за цілість українського фронту на еміґрації». У циклі своїх статтей в «УВ» «Наша головна сила» п. Гришко атакує не якусь одну, чи другу західньо - українську течію, але відмовляє будьякого значення й вартости всьому, що постало на Західній Україні, так, наче б кілька мільйонів західніх українців були зайвим баластом в українському житті. Таксамо найгарячіше підтримує Національну Раду, а одночасно нещадно атакує всі політичні угрупування західнього походження. Жодна вітка українського народу не може претендувати на верховодство. Кожна мусить дати свій вклад у всеукраїнську справу. А зроблять це не йдучи поруч ізольованими групами, а всуміш, взаємно доповняючи себе. Бо невідомо, з яких земель виросте майбутній геній нації.

Щодо статті Сови «Сфінкс давно промовляв» («Неділя» 124), я не думаю, щб автор мав право говорити від імени всієї нової еміґрації. Але не можна також думати, щоб він забрав слово лише від себе. Автор, безперечно висловив думки певної групи східніх українців і віддзеркалив одну з багатьох течій, які діють у східній Україні. І хоч стаття п. Сови є підтвердженням моїх тез, я все таки хотів би зупинитися над деякими її місцями. Перше: п. Сова твердить, що одною з причин, чому терпець наддніпрянських українців увірвався-це те, що «часто на сцені доводилося почути від артиста вимовляння українського «с», як «ш», а на святочних академіях замість Тара́са — Тараса́». Справді поважна причина об'єднатися в окремій політичній організації на базі реґіоналізму! Якщоб ми брали мову за пробний камінь національної свідомости, то як виглядала б ця справа на східньо-українських землях? Адже там у місті не почуєте української мови. Про «неправну українську мову» міського населення пише й п. Гришко. Українські малороси знають прекрасно українську мову, але почуття національної свідомости в них слабе, а державницьке думання зовсім чуже.

Друге — п. Сова закидає мені й західнім українцям націоналізм. Залежить про який націоналізм ідеться. Бо, як маємо сьогодні різні визначення демократії, так є й різні поняття націоналізму. Перше, це націоналізм у розумінні большевиків: усе, що небольшевицьке й некомуністичне, те націоналістично-фашистівське. Друге поняття наіоналізму, це вузький націоналізм, що є витвором Німеччини й Італії й що породив посунений до крайніх меж національний еґоїзм та через націонал-соціялістичну й фашистівську партії довів до державно-політичного тоталітаризму в імперії Муссоліні й III-ому Райху Гітлера. Цей націоналізм через Донцова перенісся й до деяких кіл нашого громадянства (не треба думати, що всі західні українці націоналісти й обов'язково «бе», чи «ме»), а його епігони покутують у нас ще сьогодні, хоч він уже в західньому світі засуджений на смерть. Поволі вигибає й у нас.

Але є ще третій, життедайний націоналізм, типу англо-сасько-американського що має в англійців назву „enlightened nationalism“. Таким націоналістом я є й думаю, що такий націоналізм конечний для кожної нації, зокрема для поневоленої, яка бореться за своє визволення.

Пан Сова пише: «духовий світ Заходу нас не зворушив, бо ми переросли його. Діяпазон нашого політичного мислення шукає сьогодні ширших, глибших та прогресивніших поглядів, ніж бачимо їх в націоналізмі». Чи під цими «глибшими, ширшими й прогресивнішими поглядами» п. Сова розуміє інтернаціоналізм, комунізм і большевизм?

І ще одне П. Сова стверджує: «Ми (тобто східні українці) дійсно пишемо (треба додати — й живемо!) під псевдонімами, бо дома ми залишили своїх рідних». Чи думаєте п. Сово, що західні українці нікого там не залишили?

Це моя, хоч і невичерпна, відповідь. Думаю що мої опоненти дали досить арґументів для моїх тверджень у статті «Сфінкс промовив». Факти, що стаються на наших очах, дають їм ще більшу доказову силу.

Бо, як показують деякі події українського життя на еміґрації (повстання Союзу Земель Соборної України, переговори поміж окремими східняцько-реґіональними угрупуваннями з метою створити єдиний східняцький фронт, виступ... у реклямованому Ґіссені, лінія й загальний тенор «Українських Вістей», плян створити «власне» ЦПУЕ) сфінкс не лише промовив . . .

Як функціонує справжня демократія

Міністер відповідає

НАРОДОВІ ДО МІКРОФОНУ

Одному журналістові вдалося влаштувати мікрофонову передачу, в якій данський голова міністрів Ганс Гедтофт відповідав на поставлені йому перед всім громадянством питання, що їх сформулювали самі слухачі. Вістку про авдицію подано заздалегідь з просьбою до слухачів надсилати цікаві для них питання. Зрозуміло — лише невелику частину питань, що напливали тисячами, можна було використати й дати вичерпну відповідь, але й та частина була дуже цікава. Сукупність питань об'єднувалась спільним мотивом: «Якби мені його тут мати!» — Отже: Яби я міг зустрітись з Головою міністрів — я вже йому сказав би своє слово! — Це поважна спроба популярно продемонструвати, як функціонує демократія.

Сам голова міністрів це енерґійний чоловік дещо понад 40 літ. Він вважає, що люди на високих становищах занадто легко втрачають зрозуміння турбот і думок простої людини, а диктатори роблять свої найдурніші вчинки саме тому, що втрачають вже всякий зв'язок з народом.

Питання, що журналіст як речник населення подав Голові міністрів, були гострі й дотепні. Послухаймо: «Пане міністре, як змінити рикаючого лева на лагідну овечку?» Або: «Чому така велика розбіжність між вашими промовами перед виборами й після них?» — Дальше питання: «Якби якась група данців при можливому новому нападі на Данію робила те саме, що робили данські нацисти під час німецької окупації нашої країни, якої думки про ту групу ви б тоді були?» — Один з слухачів звернув увагу на звістку, що англійський прем'єр-міністер домагається від членів уряду, щоб з праці додому вони їхали потягом чи трамваєм, і спитав: «Чи не могли б ви подумати про те, щоб піти за прикладом вашого англійського колеґи і цим допомогти в заощадженні бензини?»

Розуміється — голова міністрів мав змогу всі питання, а їх було тридцять, прочитати ще перед авдицією, щоб підготуватися до відповідей. Вони як правило обіймали політику, адміністрацію країни й інші подібні речі. Проте останнє питання цілком випало з тих рямців Один сільский слухач спитав: «Пане Голово, як вивести жирові плями на канапі?»

Нелегко було голові міністрів відповісти на це питання. Проте він вийшов з скрутної ситуації і сказав: «Я цього не знаю, але мені здається, що моя дружина в таких випадках вживає бензини». — Другого дня данський король Фредерік IX мовив до Ганса Гедтофта: «Ви сказали вчора через радіо, що найліпший засіб виводити жирові плями це бензина. Моя дружина теж слухала вчорашнє пересилання. Але вона додержується думки, що сельтерська вода надається до того краще». — Це не анекдота. Це доводить лише, що в цій країні навіть високі представники уряду є звичайні живі люди.

Проведений копенгаґенським журналістом виступ данського Голови міністрів являє великий успіх. А він буде ще більший, бо упорядчик так само перед відкритим мікрофоном поставив міністрові фінансів і іншим високим урядовцям питання, що цікавлять громадськість. Наступна подібна авдиція висуне низку питань до інтенданта данського радіо. Передача матиме титул: «Пане інтенданте, чому ваші програми такі нудні?»

Що знаєте про Австралію?

Зважаючи на велике зацікавлення Австралією між масами наших читачів і беручи до уваги їх окремі прохання, починаємо друк статті про цю країну, куди щораз більше виїжджає наших людэй. Статтю написано на наше спеціяльне замовлення.

Немало парадоксальний факт, що на нашій плянеті є досі невідомі землі й недосліджені простори. В певнім сенсі це стосується й Австралії. Вона незаслужено забута Тепер ця країна — завдяки її даним — викликає значне зацікавлення нею і сама виявляє помітну активність у спілкуванні зі світом.

Европейці ж завжди відзначалися могутнім стремлінням до нових світі. Тисячу літ тому відважні скандинавські мореплавці-вікінґи перетяли північну частину Атлантійського океану і дійшли берегів «Зеленої землі», а згодом — незнаного доти суходолу. Це було по суті перше — невдовзі забуте — «відкриття Америки». В 13 ст. італієць Марко Польо зробив «по сухій дорозі» свою славетну — першу в історії — подорож на Далекий Схід, що тривала двадцять років. Далі другий італієць і два португальці починають велику добу великих відкрить. В 1492 р. Христофор Колюмб відкриває Новий Світ. В 1498 р. Васко да Ґама торує довкола Африки морський шлях до Індії.

Відкриття Австралії датується порівняно недавнім часом. Коли не брати в рахубу незалюднені обшири земної кулі — Арктику і особливо Антарктиду, то «п'яту частину світу» відкрито найпізніше. Пробиваючись на захід, кораблі Маґелляна спіткали на дорозі острови Маріянські. Потім европейці «знайшли» Нову Ґвінею. Австралію відкрили голляндці в 17 ст. В 1605 р. Янш і в 1606 р. Торрес, ідучи навпростець на схід, досягають західнього узбережжя Австралії. В 1642 р. голляндець Абель Тасман обійшов від півдня континент і острів і, йдучи далі на схід, зробив дальші відкриття. Але — подібно як у випадку з Америкою — це перше відкриття Австралії було европейцям мало відоме і потім зовсім забуте. Вони тоді не доросли ще до дальших великих відкрить. Щойно в другій половині 18 ст. Австралію відкрито вдруге і остаточно. Англійський капітан Джемс Кук близько 1775 р. обійшов весь австралійський континент. Кук зробив не одну подорож до Австралії і Тихого океану, де й загинув у сутичці з тубільцями на Гаваях. Імена цих людей — як і в інших подібних випадках — увічнились в австралійських географічних назвах. Дослідження Австралії тривало до середини 19 ст. Спочатку досліджувалося узбережжя і океанічні простори, а щойно тоді суходіл і його центральні частини. В дослідженні Нової Ґвінеї, що через природні умови найтяжче йому піддається, багато прислужився російський мандрівник Міклуха-Маклай, що довший час прожив серед папуасів. Треба ствердити, що остаточно Австралія не досліджена і донині.

Треба відрізняти Австралію властиву від тяжіючих до неї обширів, насамперед прилягаючих до неї островів. Так званий Маляйський міст, тобто велика кількість великих і малих островів — архіпелів і менших груп, що лежать між Австралією і Азією, творить разом з Новою Ґвінеєю природній фізичний міст між обома континентами. На південь від Австралії лежить острів Тасманія, на схід два острови Нової Зеляндії і ще далі на схід на неосяжних просторах Великого Океану незліченна кількість більших і менших островів. Всі ці обшири об'єднуються загальним іменем французького походження — Океанія. В поняття Австралії як частини світу в широкому значенні входять всі ці простори, у вужчому — Австралія з островами Тасманією, Новою Ґвінеєю і Новою Зеляндією. Властивий суходіл Австралії — це величезний острів, що лежить цілком відрубно від інших континентів. В поняття Австралії як політичної одиниці входить крім континенту і Тасманії менша частина Нової Ґвінеї і деякі острови в океані. В господарському розумінні Австралія єднається і з Новою Зеляндією і в значній мірі з дальшими островами.

Відомий німецький вчений-геолог А. Веґенер подав і розробив надзвичайно цікаву теорію про рух земної кори, виникнення гір і континентів. Він твердить, що в геологічнім минулім на поверхні земної кулі був лише один континент — прамати сучасних, оточений з усіх сторін величезними водними масами. Через діяння внутрішніх геологічних сил цей первісний великий праконтинент почав тріскатись і розходитись в різні сторони. Так постали сучасні континенти. Справді, коли придивитися до берегової лінії, скажімо, Західньої Европи і Африки і порівняти її перебіг з атлантійською береговою лінією обох Америк, то зразу впадає в око разюча ідентичність їх обрису. Доказів правдивости теорії Веґенера дуже багато, і вони становлять сильні арґументи. Вона заглиблюється в усі рогалуження фізичного життя континентів. Звичайно, тепер вона стала вже до певної міри науковим анахронізмом, та, не зважаючи на це, ця теорія відіграла в науці велику позитивну ролю. Нею легко пояснюється окремішність, напр., фльори і фавни Австралії і її географічне положення. Відриваючись від Евразійського континенту, вона лишила по собі слід у вигляді Маляйського мосту. Так само легко встановити геологічний зв'язок Австралії з Антарктидою, Новою Зеляндією і іншими островами. Також легко пояснити виникнення потужного пасма гір на сході Австралії, бо вона в своєму рухові на південний схід зустрічала сильний опір земної кори, в наслідок чого постало велике пасмо гір.

Географічне положення Австралії цілком відрубне. Вона лежить між 10^{0} і 40^{0} південної широти і між 110^{0} і 155^{0} східньої довготи. Вона лежить у трьох півкулях: південній, східній і океанічній. В самому центрі останньої острови Нової Зеляндії, що являє собою антипод островів Великої Брітанії, яка лежить в самому центрі континентальної півкулі. Явище цікаве і парадоксальне: велика морська потуга — в центрі суходільної півкулі. Положення Австралії між двома великими океанами — Тихим і Індійським — дуже вигідне. Ним обумовлюється фізичне відношення Австралії до інших частин світу. Другий парадокс — Австралія лежить далеко від інших континентів, але всіх їх до певної міри зв'язує. З цього погляду можна сказати, що вона лежить саме в центрі між Азією, Африкою, Америкою і Антарктикою. Дійсно значно віддалена вона від Европи, хоч і мала з нею завжди найближчий і найтісніший зв'язок. Можна сказати теж, що Австралія лежить в центрі трикутника Схід-Захід-Південь, чим зумовлюється її вага у комплексі відповідних проблем. Це саме висуває Австралію не на останнє місце в комплексі проблем тихоокеанських, далекосхідніх, середущого Сходу, опанування Антарктики, отже проблем значення світового. Положення Австралії надає їй нині великого значення геополітичного.

Територія Австралії виносить 7 700 000 км². Отже вона майже в два рази менша за Антарктику і сягає лише $^{2}/_{3}$ площі Европи. Австтралія витягнута з заходу на схід і трохи стиснута з півночі на південь. Її максимальна протяглість до 5000 км а ширина — до 3000 км. Нова Ґвінея займає площу 785 000 км², Тасманія —68 000 км², Нова Зеляндія—270 000 км².

Австралія, в основному, країна континентальна, але географічне положення зробило її у великій мірі і морською. Найближчими морськими лініями зв'язана вона з Новою Зеляндією, а через неї з Південною Америкою, звідти через Маґелляньову протоку і Панамський канал має вона вихід в Атлантик. Безпосередньо через острови Фіджі і Гаваї зв'язується із Північною Америкою. Північний шлях веде навпростець через острів Ґуам, на далекий Схід—в Японію, Філіпіни і Китай. Прямими морськими шляхами зв'язана вона через Батавію і Сінґапур з маляйськими країнами, Індокитаєм і Індією і далі з країнами Близького Сходу. Безпосередній зв'язок через Індійський океан і з Африкою, зокрема з Південною. З Европи три морські шляхи провадять до Австралії. Перший: через Італію, Середземне море, на порт Саїд, Суец, Червоне море, Баб-ель-мандеб, Індійський океан, Кольомбо. Другий: з Англії через Атлантик і Ґібралтар, Середземне море, а далі по тій самій лінії. Третій: через Атлантик, Панамський канал і Великий Океан. Час тривання подорожі першими двома шляхами виносить тепер пересічно 28 днів. Це досягнення новітньої мореплавної техніки, бо ще кільканадцять літ тому з Европи до Австралії їхалося до двох місяців. Головні порти Австралії розташовані при її головних містах. В тих умовах, в яких перебуває Австралія, надзвичайної ваги набирає повітряна комунікація. Справді, звичайний лист з Австралії до Европи мандрує три місяці, а лист літаком лише один тиждень. І це не дивно, бо лист поборює віддалення у 18 000 км. Велике значення також у зв'язку з природніми умовами Австралії має каботажне плавання тобто прибережний морський зв'язок поміж окремими важливими пунктами континенту.

Австралія відзначається малою порізаністю берегів і відсутністю більшої кількости догідних портів, хоч наявні гавані дуже добре технічно устатковані. Рисунок берегової лінії одноманітний і окремі пункти суходолу віддалені від моря на 1500 км. Крайні пункти континенту: на півночі — ріг Вілсона під 39^{0} південної широти, на заході — Стіп Поінт (що означає «степовий пункт») під 113^{0} східньої довготи, на північному заході — Північно - західній ріг під 114^{0} східньої довготи і 22 ступенем південної широти, на півночі — ріг Йорк під 11^{0} південної широти і на заході — ріг Байрон під 154^{0} східньої довготи. Австралія омивається зі сходу Великим океаном і його частинами — на півночі Кораловим морем між континентом і островами Нова Ґвінея, Соломонові, Нові Ґібриди і Нова Каледонія, а на півдні — морем Тасмана між континентом і Новою Зеляндією. Від півдня і заходу омиває Австралію Індійський океан, а на півночі, між островами Тімор і Нова Ґвінея — море Тімора, що поєднує обидва океани. Вздовж північно - східнього узбережжя тягнеться величезний так званий Великий бар'єрний риф, що простягся на 2000 км і не має собі рівного на землі. Він завширшки лише 200 — 300 метрів, і більша частина його лежить під водою. Він знаходиться на віддалі приблизно 100 км від берега і є ніби хвильорізом, об який розбиваються великі хвилі океану. Через бар'єрний риф є є лише кілька проходів — звивистих і небезпечних. На рифі розставлено маяки. Від півночі підходять до Австралії Малайський архіпеляґ і Нова Ґвінея, від сходу — острови Океанії і від південного сходу — Нова Зеляндія і Тасманія, що відділена від континенту широкою, але мілкою протокою Басса, в якій багато підводних скель. Так само коралові рифи загороджують Торресову протоку, що відділяє Нову Ґвінею від континенту і поєднує Коралове море з морем Тімора. Австралія має лише дві справжні затоки — на півдні велику Австралійську, що слабо вдається в суходіл і має скелясті береги, позбавлені бухт, і на півночі — Карпентарія, дуже мілководна, з низькими берегами, що складаються з намулу, нанесеного річками і супроводиться піщаними мілинами. Півостровів лише три: на півдні Ейр і на півночі величезна земля Арнгема та великий півострів Йорк — обидва по обох боках затоки Карпентарія. Справжні контури півострова має лише Йорк, що гострим трикутником вибивається далеко на північ.

Поверхня Австралії обумовлюється її загальним характером. Це старі, сильно зруйновані складчасті породи, укриті зверху рівними новими нашаруваннями. Лише далеко на сході підносяться справжні гори, але й вони не дуже високі. Поверхня Австралії поділяється на п'ять окремих смуг, що виразно відрізняються одна від одної. Західньо - австралійське

До Білого Дому прибув посол . . .

Фантастична новеля з правдоподібними мотивами

Під таким заголовком в американському тижневику «Кольер» вміщено фантастичну новелю, що являє собою застережливий заклик до пильности. Зважаючи на ориґінальність і злободенність її фабули і ту сенсацію, яку викликала в широких колах американських читачів ця маленька «шорт сторі», подаємо її тут у перекладі.

Президент Сполучених Штатів Америки тільки що лагодився покинути кабінет і йти снідати, коли повідомили, що до Білого Дому прибув посол Мітурський, який бажає бачити президента в негайній і дуже важливій справі. Зацікавлений президент, щоб не порушити правил міжнародньої чемности, наказав запросити посла до кабінету.

— Пане президенте, — так почав посол, — я маю повідомлення від мого уряду, яке мусить бути в абсолютній таємниці. Я дуже прошу пана Президента на приватну розмову.

— Прошу дуже, — відповів президент, — підемо до моєї робочої кімнати.

За 15 хвилин посол від'їхав. Президент викликав до кабінету двох секретарів. Одному він сказав:

— Викличте отакий нумер телефону й з'ясуйте ось такі питання. Зробіть це негайно і якнайшвидше принесіть мені відповіді. Візьміть когось на допомогу.

Другому секретареві президент сказав:

— Зараз же запросіть всіх членів кабінету і шефа Генерального Штабу негайно прибути до Білого Дому на надзвичайне засідання.

Кабінет зібрався вже за годину після того, як посол Мітурський залишив Білий Дім. Перед президентом край довгого стола лежали два папери: повідомлення посла і відповіді на телефонні запитання.

Взявши перший папір, президент сказав:

— Джентлмени! Я покликав вас сюди тому, що наша країна несподівано опинилася перед такою страшною раптовою небезпекою, якої ще не знала наша історія. Посол Мітурський з годину тому відвідав Білий Дім з нотою свого уряду. Я прочитаю її вам.

«Його Екцеленції Президентові Сполучених Штатів.

Протягом багатьох місяців наші країни всіма силами намагалися дійти порозуміння і забезпечити мир в усьому світі. Ми нічого в цьому не досягли. Дві наші ідеології не можуть жити в згоді на тій самій плянеті. Продовження змагань в озброєнні наших країн може кінецькінцем привести до цілковитого знищення обох націй і наших союзників. Ми вважаємо безглуздям продовжувати наші дипломатичні суперечки, коли всі наші проблеми можуть бути розв'язані зовсім просто. Тому ми вирішили вжити таких заходів:

1. 12 літаків типу B-29 з відзнаками армії Сполучених Штатів, але з нашою командою, кожний з трьома атомовими бомбами приземлилися в таких містах: Сан - Франціско, Льос - Анжелес, Сен-Люї, Канзас - Сіті, Вашінґтоні, Пітсбурзі, Детройті, Новому Орлеані, Філядельфії, Бостоні, Нью - Йорку й Чікаґо.

2. Негайно після приземлення кожний літак зустріли три вантажні авта американського військового типу. Кожне авто прийняло з літаків по одній атомовій бомбі. Цими автами керували прихильні до нашого уряду американські громадяни, які приставили бомби до стратегічних пунктів у кожному з згаданих міст. »

Та тут мову президента урвав міністер оборони:

— Це неможлива річ, — сказав він, — наші органи безпеки...

— Я сказав послові Мітурському, що це неможливо, — відказав президент, — але він відповів, що ми були б здивовані, коли б довідалися, скільки людей з органів державної безпеки є їх прихильниками...

— Алеж армійські авта!.. — почав був шеф Генерального Штабу.

— Ми вже продали тисячі їх приватним особам по всій країні, — сказав президент

Американські військові уніформи тепер можна знайти по всьому світі. Чи здається це можливим, чи ні, але таке може статися. Я перевірив ці повідомлення посла. Ці пілоти B-29 сиґналізували аварії своїх машин і дістали дозвіл приземлитися. Жодне з летовищ навіть не допитало їх.

Більше вже ніхто не перивав президента, і він став читати далі:

«Бомби тепер вже на належних місцях. А тому ми вимагаємо від Вас, як Президента Сполучених Штатів:

1. Наказати роззброїтися американській армії, фльоті та військовим об'єктам.

2. Наказати повітряним силам залишатись на землі.

3. Видати наказ військовим кораблям іти в найближчі порти і чекати наших дальших розпоряджень.

4. Наказати всім окупаційним американським частинам в інших країнах негайно скласти зброю і приготуватися до зустрічі наших високих старшин, які мусять прийняти їх здачу.

5. Повідомити радіом ваше населення, що найменший опір викличе катастрофу в згаданих містах, жертвою якої стане їх населення.

6. Повідомити також населення, що наші представники переберуть урядування Сполученими Штатами завтра о півдні.

Американські громадяни, що симпатизують нашому урядові, одночасно мають обняти провідні посади по всіх містах і населених пунктах.

7. Наказати вашим громадянам здати власну зброю нашим представникам.

8 Повідомити населення, що наша адміністрація і військо почнуть прибувати до Сполучених Штатів завтра о пізні. Вони висадяться в Бостоні, Нью - Йорку і по містах західнього узбережжя. Їх висадки мусять бути без перешкод.

Пане Президенте, цей ультиматум мусить бути прийнятим, або відкинутим протягом двох годин з того моменту, коли наш посол передасть його Вам до рук. Якщо він буде відкинутий або залишиться без відповіді в вище означений термін, наша акція розпочнеться. Три бомби вибухнуть в Нью - Йорку за 30 хвилин. Бомби в 11 інших містах вибухнуть на 15 хвилин пізніше.

Протягом кількох секунд Сполучені Штати втратять 12 найважливіших індустріяльних, військових і комунікаційних центрів і адміністративних осередків. При цьому загинуть 10 мільйонів американців.»

Президент обережно поклав папір на стіл перед собою.

Джентлмени, — сказав він, — така є ситуація. Нам залишається менше години. Що маємо робити?

Переклав М. М.

Ясним оком фото Дашнер

плоскогір'я займає половину Австралії, на півночі доходячи до затоки Карпентарія, а на півдні до півострова Ейр. В самому центрі континенту височіють гори Мекдоналда. Східню частину займає Велика Австралійська низовина. На самому сході від півострова Йорк вздовж всього узбережжя, аж на південь до Індійського океану, тягнеться гірська система — Австралійські Кордильєри. Південний її хребет зветься Австралійськими Альпами. Ступневий перехід до властивих Кордиль'єрів становлять трохи вищі Блакитні або Сині гори. Тут знаходиться найвищий пункт країни — гора Косцюшка, що сягає 2 200 м. Назагал ввесь хребет невисокий, легкодоступний, в багатьох місцях перерізаний залізницями. У внутрішній частині континенту він лагідно переходить в низовину, а до берега зривається стрімкими кручами. На півдні розташована Південно - австралійська гірська країна. Найвищий пункт західньої Австралії сягає висоти 1100 метр.

В загальному Австралія відзначається бідністю на внутрішні і підґрунтові води. Цим пояснюється нагла потреба іриґації, меліорації, гідротехнічних робіт і штучного зрошення. Абсолютно життьове значення має спорудження артезіянських колодязів, які найбільше сконцентровані безпосередньо на захід від Австралійських Кордильєрів, бо тут ґрунтові умови завдяки низинному характерові місцевости найбільше сприяють їх спорудженню. З великих озер в Австралії є лише озеро Ейр, досить велике розміром, але абсолютно недоступне, тому що воно оточене непрохідними грязевими берегами, і дослідити їх можна тільки з літака. Це озеро — мілке соляне болото і лежить на 12 метрів нижче рівня океану. З менших — озера Торенса і Гарднера на півдні. Всі озера солоноводні. З великих річок є тільки одна річка Муррей з допливом Дарлінґ. Довжина їх від верхів'я Дарлінґу до гирла Муррею 3 500 км і площа басейну 90 000 км². Сам Муррей довжиною дорівнює Донові, але маловодніший

Чи ви вже дали даток на фонд праці Української Нац.-Ради?

за нього і в суху пору року ледве доходить до океану у вигляді мілкої і вузенької річки. Дарлінґ вдвоє довший, але в суху пору перетворюється на ряд непроточних озер. Судноплавних річок в Австралії нема. В тропічному районі півночі тече невеличка річка Фліндерс, що виходить в затоку Карпентарія. Річки середущої Австралії звуться «криками» і характеризуються тим, що вони існують лише зимою, а літом безслідно зникають в пісках. Найбільша з них Купер-крик, що впадає в озеро Ейр. Більшість озер в Австралії наповнюється водою лише тоді, коли її приносять «крики».

Величезне значення для життя країни має її підсоння. Тропік Козерога ділить континент Австралії на дві нерівномірні кліматичні смуги — північну тропічну і південну помірну, але справді помірний клімат має лише Тасманія. Південна ж Австралія належить радше до пасма субтропічного. Дві третини континенту мають сухий і пустинний клімат. Опади дуже нерівномірні. Щодо кількости опадів ввесь континент поділяється на кілька смуг. Найменшу кількість опадів до 20 см має центральна Австралія, найбільшу — понад 200 см — вузенька смужка узбережжя обабіч 20 паралелі, але вся східня Австралія вздовж гірського хребта і острів Тасманія являють собою досить вологий район. На сході і на півночі влітку випадають рясні дощі. Тоді суходіл сильно нагрівається, і всередину дмуть морські вітри. Біля західніх берегів Австралії сухо. Береги омиваються холодною течією, що дає мало випарувань. Австралійська зима м'яка, погода суха і тепла, невеликі приморозки, на горах невеликий сніг. Південна Австралія нагадує країни Середземного моря. Назагал клімат континентальний, з великою добовою і річною амплітудою температури. Характеристичні посухи і суховії, що дмуть літом з розжарених пустинь. В цей час легко виникають колосальні лісові пожежі, а рослини і тварини гинуть у великій кількості. В дощову пору під час злив трапляються поводі. За короткий час вода на рівних місцях доходить до колін. Але земля не встигає промокнути, бо вода блискавично стікає і випаровується. Взагалі ввесь континент можна поділити на чотири головні кліматичні смуга, вологий південний схід і безводні паси: тропічна північ, волога берегова пустелі заходу.

„ДОБРЕ, ЩО ВИ НЕ ПОТОПИЛИСЯ ...“

Перші враження з-за океану

Цей лист новоприбулого до Америки українського скитальця познайомить наших читачів із побутом, національно-політичним та громадським життям і способом думання американських українців.

Нарешті поїзд зупиняється. Висідаю, а тут незнайомі люди питають, чи я такий то і такий то. Так. Тоді, ходіть із нами, ми вас завеземо своїм автом. Ви на місці. Перший день — золотий гість, другий — срібний, третій — мед. Але люди добрі та поволі помагають. Піднайшли працю, без якої тут ніхто жити не може. Спочатку все дуже дивне. Місто, яке має кілька миль довжини й ширини, пів мільйона населення та малі, дерев'яні хатки. Найбільше таких на одну родину по чотири кімнати, але є й на більше родин. Кожна родина має від чотирьох до семи кімнат. В середині гарно. Стіни не малюють, а клеять різнокольоровим папером. Підлога встелена килимами, м'які крісла, електрика й газ у кожній хаті. Все роблять машинами. Машиною господиня замітає, пере й прасує. Ось така машина сама пере, сама викручує, полоще, інша сушить, а ще інша прасує. В кожній хаті є радіо. Кожний має своє авто. Американець купує наперед авто, а потім хату. Велике 6—8 циліндрове авто, а малу хату. Кожний хоче мешкати окремо й тому тут так тяжко з мешканням. Люблять їсти солодощі. Цукор і папіроси тут дешеві. Мебель дуже дорога й взагалі все дорожчає. Всі гарно зодягнені. Працюють також усі. В роботі видно старих людей по 80 років. Неправда, що українці мають тут гіршу роботу. Праці досить. І немає жодної різниці, чи хтось колишній старшина армії, чи новоприбулий ДП. Тут ніхто нікому не «панькає», всіх кличуть по імені, чи старий, чи молодий. Деякі мають свої підприємства, багато мають добру роботу, є навіть старшими майстрами. Багато мають свої власні хати. В нашому містечку є греко-католицька церква та чотири Народні Доми. Українці поділені на три групи. Скрайні комунари мають Робітничий Дім, в якому членами є всі національності. Тут ведуть вони червону пропаґанду. Другі, це соціялісти-радикали, мають також свій власний дім під назвою Товариство Вільних Козаків. У третій групі зорганізовані всі інші партії та безпартійні. Вони згуртовані при церкві. Ті Народні Доми називаються галями. В кожній галі є корчма, де попивають «гірку» й пиво. Є також залі на забави. Але ні в одній залі немає портретів українських визначних людей. Коли входите до залі, не можете пізнати, чи це український дім.

Народ дуже любить гроші й не диванниця, бо за гроші можна все придбати. Але цієї любови до грошей забагато. Ось, наприклад, зустрічаю добродія й кажу, що його брат вискринінгуваний і тяжко йому жити. Пропоную, щоб добродій написав до нього листа й послав пакунок. А цей добродій має власну хату й кілька тисяч у касі, але написати не хоче, бо боїться, що треба буде вислати афідавіт. Має всього п'ять кімнат, де подіне брата? Або таке: одна доляролюбна пані каже після приїзду своєї родини: добре, що ви не потопилися. Хто був би мені повернув гроші за дорогу? Така то любов до ближнього є в деяких, але не в усіх. Дехто не хоче навіть листа написати до Европи, бо шкодує на значок. Бояться також, що треба посилати пакунки та афідавіти. Ану ж родина приїде й не схоче працювати. Що тоді робити? Це є, друзі, голоси християн, що ходять до церкви. Що комунари не хочуть помогти скитальцям, це вплив большевицької аґітації. Але інші не хочуть подати допомоги через доляролюбство.

Заробляють тут від 75 центів до двох долярів за годину. Як є помешкання, то роботу можна знайти кожної хвилини. Але мешкань нема. А це тому, що діти, як подружаться, зараз хочуть окремо жити й мати свою хату. Тому й старі працюють, бо діти не хочуть помогти батькам. Не беруть батьків до себе на старість, хіба в крайньому випадку. Коли хто не має грошей у касі, то місто бере такого старого до притулку. Думаю, що це таке виховання дітей.

Жидів тут багато, мають свої фабрики рідко працюють фізично. Мають повно божниць, але деякі одружуються з християнами. Є жиди й бюрґермайстрами. В стейті Нью-Йорк вільно жити чорним й вони мають такі самі права, як білі. В інших стейтах вони ще напівневільники.

Тут країна дуже гарна, багато землі лежить відлогом. Подекуди землю можна дістати даром, але ніхто не хоче брати. Життя добре й, не зважаючи на все, варто сюди приїхати.

Сталін платитиме за все

Спогад про астролога Старжу Дзержбіцького

Ян Старжа Дзержбіцький — цікава постать на варшавському ґрунті. Голова астрологів у Варшаві володів кількома мовами. Зрадив свій шляхецький стан, через що відцуралась від нього його рідня, і пристав до демократичного світу.

Його особу можна було спостерегти в юрбі на 500 метрів. Кремезна постать, в широчезному брилі, на якому зовсім спокійно могло б добре розсістись кілька десятків горобців.

Таким зустрів я його ще під час моїх студентських часів.

Доля звела мене з тим астрологом в 1940 році. Вже при другій зустрічі на вулиці Варецькій, десь на початку лютого 40-го року, Дзежбіцький, побачивши на одному з кіосків портрет Гітлера, відозвався: «Дивіться, що за простацька пика! Цей ідіот навіть не знає, що він накоїв і вкінці чортяка його забере!»

Його афіші були дуже приманливі. Якийсь індійський Магараджа, а побіч текст, який голосив, що вгадує все. Нічого дивного, що німців це оголошення інтриґувало і вони сотнями відвідували славного астролога, щоб дізнатись про свою судьбу. Ішла їх ціла громада з губернатором Фішером, шефом пропаґанди Оленбушем та штадтгауптманом Ляйстом. Очевидно, що становище Дзежбіцького було не легке.

«Що ж, кажу їм, що жде їх чудове майбутнє, — казав мені одного разу, та не можу їм того сказати, що їм усім прийде кінець. — Був у мене вчора ген. Бравн (права рука Ляйса), я сказав йому, що його жде надзвичайно гарна кар'єра, але одного не міг сказати, що за кілька днів він загине.

І справді по цій розмові за якихсь чотири дні польське підпілля положило Бравна трупом на сходах маґістрату.

Це вже не були жарти, і я насторожився і набрав до Дзежбіцького багато довір'я і пошани.

«Чекаю вас, коли зайдете». Не знаю, та двох буханців хліба.

— А тут телефон не дає мені спокою. для чого я відкладав свою візиту. Якось не хотів йому забирати час, бо знав, що він мусить заробляти на життя. А їсти потребував дуже багато.

На сніданок з'їдав яєшню із 20-ти яєць та двох бухонців хліба.

— Все ж таки я подав йому тільки дату свого народження, а за два тижні обіцяв його відвідати. Зустрів мене з окликами, як то він любив.

Ми сіли за стіл і сердечно сміялись. Він витяг мій гороскоп. Просто не хотілось вірити, що він за такий короткий час зумів на ньому стільки понакреслювати.

— Чи знаєте годину свого народження?

— Ні, відповідаю.

— А чи завважили в себе такі й такі ознаки?

— Так, — кажу.

— Ну, то ви народились о 3.30 перед ранком. І почав викладати мій життєпис. Мені ставало час — до — часу моторошно і неприємно. Деякі і то довші періоди з мого життя замикав на 100% вірно роками. Допровадивши мій гороскоп до 1952 року, заявив, що він вже досить намучився, що мушу прийти і вже з ним разом далі його розробляти. Очевидно, що я того не зробив, бо не хотів почути того, що передо мною якась пані. Цілий сеанс відбувався у веселому настрої й з гумором.

Я сердешно подякував і звернувся теж з гумором, щоб розказав мені дещо про Гітлера, Муссоліні, Черчіла та Сталіна.

— Але ж, пане, я до ваших послуг, — почув я веселу відповідь. Сердешно сміючись відсунув мій гороскоп на бік, а з під скатерти витягнув кілька інших. Перший був Гітлера. Почав його характеризувати, як людину страшного типу, обмежену, фанатика, який не здавав собі справи з того, що вчинив. Перше, що його знищить, це те, що він розпочав цю війну в дуже, і дуже нещасливу для себе годину. Далі я почув про зайняття Персії, Африки, перші великінальоти на Німеччину і її кінець.

Це ж був початок 40-го року; все стояло закрите серпанком невідомого. Дивно було слухати такі речі. І коли все почало здійснюватись і то зовсім докладно щодо часу, я аж тоді зрозумів, що Дзежбіцький, це велика людина.

— Шкода Муссоліні, — говорив далі, що зв'язався з Гітлером. Але згадайте мої слова, де ви не були, що при кінці цієї війни, його власний народ повісить. Так воно, як відомо, і сталось.

— А що ж тоді станеться із Сталіном, — запитав я, перебиваючи його міркування.

— Пане, Сталін по першій фазі війни буде король над королями! Всі, мов очмалілі, будуть кричати — Сталін, Сталін! І під впливом того, симпатія до комуни, мов та мряка огорне Европу і покотиться ген - ген! Але це не буде тривати довго Не знати як і коли між Сходом і Заходом зайдуть непорозуміння. Ситуація з дня на день буде ставати чим раз гостріша і врешті допровадить до другої фази — війни! Буде вона коротка, але дуже жорстока! І Сталін буде платити за першу і другу фазу війни, бо ніхто не буде в силі за неї заплатити, а англійці і американці, це ж бізнесмени.

Кажу, це були давні часи і я слухав все це як якусь фантазію, чи казку. Але воно таки зробило на мене сильне враження.

На столі появився моментально гороскоп короля Юрія VI.

— Прошу дивитись. Над його величністю, домом короля Юрія повіває що вісім літ чорна хоругва. По вісьмох літах ось ця планета заходить за ту і ми бачимо, як над його домом вже повіває біла хоругва.

Я дуже докладно і нераз проаналізував сказане. Воно надзвичайно вірно збулося і сьогодні просто не хочеться вірити, що це говорила смертна людина.

І мені приснилась його смерть. Я остерігав його, але було вже пізно, хай же ці рядки будуть від мене згадкою, замість квітів на його самітну могилу на Брудновському цвинтарі. Ґестапо ганебно замордувало його 15. II. 1943 року.

п—я—к.

ЩЕ ПРО ПЕРЕСЕЛЕННЯ ДО США

До поданої в попередньому числі «Неділі» вістки про стан справи з переселенням ДП до США наводимо ще деякі додаткові дані.

Як повідомляють з Вашінґтону, готування до проведення в життя закону про переселення до США 205 000 ДП відбуваються тепер повною ходою. Після перших груп переселенців, що прибудуть до США в жовтні, протягом листопада мають бути переселені 2000 — 3000 осіб, а потім щомісяця перевозитимуть 8000 — 9000 ДП. Найбільший попит в США є на сільсько - господарських робітників, домашню обслугу, будівельників, робітників одягової промисловости, а також осіб з високою педагогічно - виховною, науковою і технічною кваліфікацією і взагалі фахівців з різних галузей. За даними ІРО, загальне число ДП, що перебували в березні ц.р. під її опікою в Німеччині, Австрії та Італії, становить 596 950 осіб. Якщо не рахувати дітей до 16 років і людей, старших за 65 років, залишиться 340 478 осіб. Між ними є 98 192 фахових робітників, 75 964 — сільсько - господарських, 43 547 осіб з адміністративним досвідом керування установами й підприємствами, 26 449 осіб військово-допоміжного персоналу, 23 747 — кваліфікованих робітників, а решту становлять працівники різних інших фахів. (СДП)

Еміґрація ДП за останній рік

ЖЕНЕВА (ЮП) Міжнародня організація для втікачів (ІРО) повідомляє, що протягом року існування цієї організації повернулися до своїх країн або еміґрували до чужих 256 000 ДП Більшість з них переселилися до чужих країн, 51 000 осіб повернулися на батьківщину. Загальна кількість втікачів у Німеччині, Австрії і Італії з 704 000 знизилась до 598 445 осіб. З числа тих, що репатріювалися, 29 746 повернулися до Польщі, 4 526 — до Югославії. Найбільше еміґрантів прийняла Великобрітанія — 69 788, на другому місці щодо кількости прийнятих стоять США — 16 836, потім Франція — 16 216, Арґентина — 12 163, Польща — Палестина — 6 741, Венесуеля — 5 666, Австралія — 5 632, Бразілія — 3 491, Голляндія — 3 488, Параґвай — 2 892, Швеція — 1 943, Чіле — 1 473, Перу — 1 282.

Кожному слово

ОРГАНІЗУЙМО

Товариство прихильників народньої творчости, звичаїв та народнього мистецтва.

Не зважаючи на чужинецьке оточення і скрутне еміґрантське життя, серед нашого громадянства є багато прихильників народньої творчости традиційних народніх звичаїв та народнього мистецтва.

Крім того, є багато людей, що своїм знанням, чи природніми здібностями можуть сприяти розвиткові й поширенню народнього мистецтва, але специфіка еміґраційного життя, відсутність матеріяльних засобів, та розпорошеність майже завжди є перешкодою для так корисної і потрібної справи. Більше того, чужинецьке оточення і відірваність від рідної стихії сприяють забуттю наших народніх звичаїв, призводять до втрат національної свідомости та, врешті до повної денаціоналізації і асиміляції.

Виходячи з цих міркувань, я вирішив звернутися до нашого громадянства з пропозицією організувати товариство прихильників народньої творчости, звичаїв та народнього мистецтва. Членам цього товариства міг би бути кожний українець, чи українка, незалежно від віку, освіти, віровизнання та політичного переконання (крім комуністів). Єдина вимога — це щира любов до нашої національної традиції. У кожній країні Европи та Америці скрізь, де живуть українці щоб творилися місцеві осередки цього товариства. Для керівництва осередками щоб була організована одна головна управа у кожній країні. В Англії, чи Канаді утворити керуючий центр товариства, який би координував діяльність всіх головних управ.

Цей же керуючий центр, щоб видавав журнал-місячник, або квартальник, де б висвітлювалася праця всіх місцевих осередків товариства та крім того такий журнал друкував би матеріяли з української етноґрафії, фолькьору і народнього мистецтва.

Добре було б, щоб цей керуючий центр мав і своє видавництво, щоб перевидати клясиків нашої етноґрафії та фолькьору.

Основні засади товариства прихильників народньої творчости, звичаїв та мистецтва я уявляю собі так:

1. В ділянці народнього мистецтва. Всобічно сприяти розвиткові всіх видів народнього мистецтва. Плекати виконавців народніх дум з народніми ж інструментами. Організовувати майстерні ук-

раїнського народнього мистецтва, а де цього зробити не можна, творити гуртки вишивання, вирізування та різьби по дереву. Плекати розвиток писанчарського мистецтва.

2. В ділянці народньої творчости. Збирати та записувати приповідки, казки, перекази, пісні та народні оповідання, тобто збирати ті, рештки народньої усної творчости, що наші люди ще не встигли розгубити по чужих дорогах., що не можуть писати спогадів, але вміють добре розповідати про свої пригоди. Треба записувати це, як особливий вид фолькльору. Весь зібраний матеріял друкувати у журналі-місячнику.

3. В ділянці народніх звичаїв. Треба, щоб місцеві осередки товариства відзначали народньо-традиційні свята за всіма правилами стародавніх звичаїв. Влаштувати спеціяльні віча, народні забави, відтворювати стародавній українсьий спорт тощо.

У майбутньому поставити, як обов'язок, щоб всі члени товариства, а насамперед молодь, з'являлися на віча та народні забави в українському народньому одязі.

Матеріяльну основу товариства творили б членські внески, розмір яких встановлювала б у кожній країні головна управа товариства.

Така організація мала б великий національно-виховний вплив на нашу молодь, сприяла б розвиткові національного мистецтва та популяризувала б наші народньо-мистецькі скарби серед чужинців

Я звераюсь до наших науковців, педагогів, письменників, журналістів, молоді, селян, робітників, і всіх людей доброї волі, що люблять і цінять нашу народню творчість, звичаї та народне мистецтво, обговорити цю пропозицію на сторінках нашої преси і намітити шляхи практичного здійснення.

Всіх редакторів прошу передрукувати це звернення у своїх газетах.

Олекса Степовий

Реґенсбурзькі ж'нки на честь княгині Ольги

(Вл. кор.). Заходами місцевої філії Об'єднання Українських Жінок (ОУЖ) в Реґенсбурзі в театральній салі Табору відбулася академія на честь Княгині Ольги. Сцена була гарно оздоблена образом Княгині Ольги на тлі княжого терему в оточенні дружинників. Академія розпочалась рефератом на тему «Княгиня Ольга — велика володарка України», що його виголосила пані Наталія Дорошенко - Савченко. П. Савкова виконала сольо на скрипці, далі п. Оксана Рауш продеклямувала «Ніч майова» Ол. Бабія, а поетеса Н. Туз — свій власний вірш — «Княгиня Ольга»; п. Інна Черняхівська (сопрано) виконала низку пісень, а проф. І. Нанасси — на фортеп'яні «Засвистали козаченьки» (Аллеґро марціяле Повалячека) та Рапсодію М. Лисенка «Думка». Відспіванням низки народніх пісень жіночим хором під дириґ. пані О. Кокодинської першу частину програми закінчено. В другій частині була інсценізація п. н. «Княгиня Ольга» пера п. Н. Туз в сценічному оформленні В. Клехнівського та під режисурою арт. Р. Тимчука. Головні ролі виконали: арт. В. Левицька (княгиня Ольга) та арт. Н. Горленко (мати). Цілість академії, організованої силами нашого патріотичного жіноцтва, була на високому рівні та зробила на громадянство глибоке враження.

Вчитись ніколи не пізно!

24 серпня в таборі Піонір в Ашаффенбурзі відбулося закінчення курсу для неграмотних.

Випускників було 19. Всі вони впродовж трьох місяців вивчили достатньо (а деякі навіть добре) абетку, як основний ключ науки читання й писання українською мовою. Дальша за ними праця-вивчити латинку.

На закінчення курсу прибули шкільний інспектор Шумей, як представник ОПУЕ, та адміністратор табору п. Лещишин.

Слід зазначити, що учителька курсу пані Г. Пилишенко вклала великий труд і працю у вивчення грамотности курсантів — вже навіть старших віком людей, які своєю наполегливою доброю волею, доказали, що вчитись ніколи не пізно.

На закінчення курсанти продеклямували кілька віршів. Слово до курсантів сказали: Представник ОПУЕ, адміністратор табору, та учителька курсу. Окрему подяку за науку від курсантів зложив п Пацула.

На лінії Керзона

(Закінчення з 3-ої стор.)

дій в майбутньому уже сьогодні існує пекуча для нас проблема рятування наших братів холмщан, підляшан і лемків, відданих сьогодні на знищення урядом Берута і спілки Ці наші земляки є такими самими Д П. на вигнанні, як і вся наша еміґрація на Заході Европи або ж наші виселенці в Сибіру.

Щождо проблеми майбутнього територіяльного розмежування між українським і польським народами, то цього питання не розв'яжемо в якій хочете приємній „дискусійній" атмосфері, яку намагається створити п. Грабик з „визначними публіцистами" і „европейцями". Проблему цю державного порядку зможуть розв'язати в майбутньому лише і єдино вільні, і незалежні держави-Україна і Польща І не треба тут знову ж нікому виламувати відкриті двері і доводити що ця розв'язка в майбутньому може прийти тільки шляхом взаємного компромісу.

Брак такту і міри

Невдала академія в честь гетьмана Хмельницького в Ашаффенбурзі

Ашаффенбурзьке ОПУЕ не має щастя до святкових академій. Ще не забувся голосний скандал із академією в честь 22 Січня, яку доповідач о. д-р Хрущ використав для дискредитації творців Акту 22 Січня та й самої цієї історичної події, а вже трапився другий подібний випадок. А саме на Академії в честь великого гетьмана Богдана Хмельницького, запрошений культурно - освітнім рефератом ОПУЕ доповідач полк. Євтимович, замість дати публіці синтезу дій цього геніяльного українського державного мужа, використав свій виступ для дискредитації своїх політичних противників із кіл УНР та для пропаґанди ідеї монархізму своєї політичної групи — Союзу Гетьманців — Державників. Полк. Євтимович вжив, між іншими, таких висловів: «значення Богдана Хмельницького не зменшать історики, які міряють його міркою своєї нікчемности, його величі не загасять навіть історики, які носять прізвища великих гетьманів». Алюзія ясна й на святковій Академії абсолютно не на місці. Закінчуючи доповідь полк. Євтимович заявив, що лише монархістична ідея запевнить Україні незалежне державне буття. У цьому дусі була написана також довідка «Великі Роки», вміщена в програмці, виданій з нагоди Академії.

Треба подивляти брак почуття міри в організаторів і доповідачів на святкових Академіях загальнонаціонльного характеру. Громадяни, які приходять на такі свята, складаються з людей, що належать до різних політичних угрупувань, мають різний світогляд, визнають різну ідеологію. Влаштовуючи Академію, треба вийти поза групові та партійні межі й стати на загальнонаціональну площину. Таких історичних подій, чи фактів, які мають всеукраїнське значення й на які приходять всі українці без різниці поглядів, не можна використовувати для політичної полеміки з противниками та для аґітації й пропаґанди ідей якоїсь одної групи. Адже в кожній великій події історії народу є моменти вартісні, дорогі й спільні всім членам даної нації. Й ці моменти треба підносити на академії. Інакше — це непошана до святкової громади й передусім до історичної постаті, чи події, в честь якої академія влаштована. Так було й на академії в честь гетьмана Богдана Хмельницького, влаштованій ашаффенбурзьким ОПУЕ 4 вересня ц.р. А шкода, бо програма святкування — поза доповіддю — була культурна й дбайливо виконана. Таксамо й декорація сцени оригінальна й повністю вдоволяла.

Полк. Евтимович пописався!

Цей самий полк. В. Євтимович виступив другого дня з «інформативною» доповіддю на тему «Відношення Гетьманців - Державників до Української Національної Ради». У цій, наскрізь демаґоґічній доповіді, передовий представник СГД, замість дати публіці сутню критику УНРади та з'ясувати об'єктивні й обґрунтовані причини невступлення українських монархістів до УНРади обмежився до дискредитації українського визвольного руху 1918 — 1920 р.р., Уряду УНР та його членів в минулому й тепер. Доповідач наскрізь вульґарними засобами старався вплинути на масу й зискати дешевими ефектами її симпатії. Дискутанти виказали вповні деструктивний характер доповіді полк. Євтимовича, що своїм виступом не лише діє на шкоду консолідаційної акції українства на еміґрації, а тим самим і всієї української справи, але й кинув відповідне світло на всю політичну групу, яку репрезентує.

Окреме слово належиться частині публіки, зокрема молодшої ґенерації. Вона виявила повну політичну невиробленість і незорієнтованістть. Сміялася тоді, коли треба було плакати, безкритично оплескувала то прелеґента й його однодумців, то знову опонентів. Промовляли їй до переконання не факти, події, історична правда й логіка, а зручний вислів, хочби й позбавлений всякої сутньої вартости й змісту. Сумне свідоцтво українській еміґрації, що так залюбки називає себе політичною.

Місцевій клітині СГД треба признати, що була знаменитим аранжером політичної імпрези ярмаркового характеру. Але як це погодити з «аристократизмом» українських консерватористів?

Роковини

Свято в Цуффенгавзені

29 серпня в таборі Цуфенгаузен минуло дуже урочисто. Відбувся в нас тієї неділі День Фізичної Культури, пов'язаний з 300-літтям велико зриву гетьмана Богдана Хмельницького. Молодь з Пласту та СУМ-у вправляла, а в обидвох наших церквах відбулися урочисті Служби Божі. В греко-католицькій церкві о. Микитів сказав змістовну проповідь про великий 1648 рік. Біля год. 11-тої голова табору мґр. Кудрик з почесним комітетом, в складі якого ми бачили Владику Платона, прийняв дефіляду різних товариств. Увечері відбулася академія з виступом таборові оркестри під керуванням п. Мамуса.

Реферат мав письменник Федір Дудко, деклямував учень УІІ кляси Федуна, якого деклямація вірша О. Веретенченка зробила помітне враження. Реферат п. Дудка складався з двох частин. На нашу думку прелеґент, таки загостро критикував і підкреслював помилки великого гетьмана, викликавши між присутніми на урочистій академії певний несмак. Свято закінчилося співанням національного гімну.

п — я — к.

Читачам у Великобрітанії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі", Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя".

Умови передплати:

на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дописокою пренумерата „Неділі" з Ашаффенбурґу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 46, Seymour St. — London, W 1.

Недоручені пакети для полонених

Союз Українців у Великобрітанії, відділ сусп. опіки повідомляє: Після від'їзду Укр. Дивізії з терену Італії до Англії весною 1947 р. на адресу УКД — Рим приходили ще посилки полоненим від рідних з-за океану Вони з черги були переслані до СУБ в Лондоні і находяться під нашою опікою. Для адресатів на терені Англії посилки доручено, але тому, що деяка частина полонених в міжчасі найшлась на терені Німеччини та Австрії, а ми хотіли б доручити посилки власникам, просимо помістити таке:

„Пакунки від рідних з-за океану, переслані в 1947 р. до УКД-Рим для нище поданих осіб, находяться під адресою:

49 Linden Gardens, Notting Hill Gate London, W. 2.

Посимо заінтересовані особи переслати свою адресу, подаючи рівночасно прізвище можливого надавця, та поінформувати нас, куди вислати пакунок і хто покриватиме кошти пересилки Пакунки, за якими не зголосяться відборці до 30 жовтня 1948 р, будуть переслані на Фонд Допомоги Хворим та Інвалідам.

Багнюк Ярослав, Бідула Іван, Войткович Ярослав, Вітюк Василь, Степюк Григорій, Лозинський Володимир, Урбан Іван, Стойків Микола, Ваврищук Василь, Гайворонський Василь, Якимів Андрій, Чорній Лев, Станко Роман, Захарків Осип, Мервяк Микола, Гузіль Степан, Андріяшек Михайло, Дяків Петро, Пелещук Василь, Шевців Павло, Гунька Ярослав, Матійчук Святослав, Румар Степан, Лахіта Володимир, Волошак Іван, Остюк Василь, Савків Михайло, Шабат Іван, Левицький Степан, Папроцький Михайло, Лижник Михайло, Ґнатківський Степан, Лабич Михайло, Вавринчук Іван, Челяда Антін, Лемко Михайло, Ґоїк Олекса. Гладюк Іван, Ключівський Василь, Корній Микола, Вересюк Володимир, Зелтрай Юліян (2 пак.). Якимів Андрій, Дичок Юрій, Петрович Сергій, Твердохліб Іван, Порада Ілько, Свербивус Петро

За Управу СУБ — Відділ Сусп. Опіки Я. Гаврих, референт.

Постало бюро „ЕОС"

Для можливости популяризації східньо-европейських проблем серед західньо-европейського загалу постало нещодавно в Авґсбурзі Пресово-Кореспонденційне Б'юро „ЕОС".

Як довідуємося, це Б'юро нав'язало вже стосунки з німецькими та закордонними часописами, які з великим зацікавленням готові праці наших фахівців публікувати

Віримо, що таку ініціятиву заінтересовані кола, як одну з можливостей інформувати, широкий загал про такі пекучі та важливі проблеми народів з-за залізної заслони щиро вітатимуть.

Подаємо адресу для заінтересованих „EOS" - Iwan Tychojkyj, Augsburg, Silcherstraße 14 - Tel. 31 617. 1-2 b

Нічліг у Франкфурті

Повідомляємо всіх тих, яким доводиться перебувати у Франкфурті н. М., що вони можуть користати з дешевої можливости переночувати. Інформації подасть п. М. Вигнанський - Франкфурт Luginsland, I/II. (біля „Гауптвахи").

Конкурс на проєкт палацу в Аддіс-Абебі

50 тисяч етіопських долярів будуть виплачені за найкращий проєкт будови Королівського Палацу в Аддіс-Абебі (Абесінія).

Архітекти та інженери всіх націй, що мають дипломи вищих технічних шкіл можуть до 30. 12. 1948 складати свої оферти. Інформації на Німеччину подає: Ingenieur-Büro Hans Klaus, Hannover, Badenstetterstraße 100 1-1 b

Всі українці співпрацюють

при збірках на фонд праці Н.-Ради, даючи даток і притягаючи знайомих до жертвенности.

Важливе для ремісників

Український Ремісничий Цех в Реґенсбурзі повідомляє, що 25 вересня ц р. відбудуться іспити на челядників і майстрів всіх родів ремесла Після іспиту видаємо свідоцтва і дипломи українською і англійською мовами. Прохання про допущення до іспиту вносити н. адр.: Ukrainian Trades Guild, Regensburg, Fr. von Kabelstr. XX - 6/361. Ganghofersiedl.

2-2 z Старшина Цеху

Осторога!

Остерігаємо всіх перед Романом Кульчицьким зі Львова (22—25 років, худий, брунет, половгасте обличчя), який видає себе за студ. мед., прибувшого на прикінці серпня 1948 з Кракова через сов. зону до Мюнхена, де в таборі на Ляймі обікрав українців, які ним заопікувалися.

Згаданого належить передати поліції.

1-1 b ППУЕ Мюнхен

В останні літні дні над Майном

Заслона таємниці
на берлінських переговорах

Заслона таємниці і далі лежить над змістом переговорів у Кремлі, як покриває і конференції чотирьох військових губернаторів у Берліні, що почалися 31 серпня і тривають досі. 2 вересня відбулася третя зустріч губернаторів, а 6 вересня військові команданти мали свою шосту нараду, що була найдовшою з усіх дотеперішніх, протягнувшись 5½ годин. У відміну від перших зустрічей, де панував настрій повної поваги, після тієї останньої наради всі губернатори залишали залю з усмішкою на лиці. Американський губернатор ген. Клей сказав журналістам, які терпеливо на нього чекали: «Одне можу вам лише сьогодні сказати — завтра матимемо нову конференцію».

Згідно з повідомленням світової преси, постанови, що западуть у Берліні, будуть негайно передані дипломатам обох сторін в Москві. Проте нової зустрічі між західніми амбасадорами і Молотовим ще не було. Чутки про те, що, мовляв, у Берліні вже обговорено фінансові й транспортні справи, не підтвердилися. Коменданти чотирьох секторів Берліну не беруть участи в засіданнях, але дістають постійно інформації про стан переговорів.

Назагал у Берліні панує оптимізм щодо висліду переговорів. Транспортний комітет чотирьох губернаторів мав осягнути порозуміння в багатьох питаннях щодо відновлення транспорту між зонами. Брітанці підготували вже в Гамбурзі 34 моторові судна до плавби на Берлін. Американці й брітанці запропонували росіянам розбудувати власними шинами другу лінію залізниці Берлін-Маґдебурґ-Марієнборн, вимагаючи лише інтернаціоналізації обох міжзональних ліній. Росіяни ще покищо думають над тим пляном.

Тим часом 6 вересня в Берліні стався новий скандал, коли підбунтований натовп з 2000 комуністичних демонстрантів виламав двері в берлінському маґістраті, перервав засідання і на очах поліції з східнього сектору побив журналістів, а навіть американських вояків. Метою цього нападу було безумовно намагання розігнати демократичну управу міста або принаймні вигнати її назад в західню частину ще поки закінчаться переговори губернаторів у Берліні й дипломатів у Москві.

Мати Тіто — українка?

За повідомленням американської української преси, в недавно виданій в Трієсті книжці про маршала Тіто, між іншим, зазначено: „Тіто є українського походження: батько його, Іван Васильович Ушаков, є москалем, але мати є українкою. Сам Тіто, як відомо, всюди зазначає, що батько його є хорват, але про національність матері ніколи не згадує. Тіто добре володіє українською мовою і навіть по-сербськи розмовляє з легким українським акцентом“.

Володимир Кохан в Канаді

Наш визначний політичний діяч п Володимир Кохан, що недавно виїхав із Німеччини, перебуває тепер у Канаді. Ще бувши послом до польського сойму від УНДО і як банковий діяч, п. Кохан визначався своєю непохитною демократичною ідеологією, твердим, щирим характером і дійовим патріотизмом, що не любить пустих фраз, а ставить на перше місце діло. В Німеччині п. Кохан був активним діячем Українського Національно-Державного Союзу і був захоплений ідеєю української консолідації у формі Національної Ради.

П. Кохан від перших днів свого перебування в Канаді почав працю серед українців для приєднання їх до акції Української Національної Ради. Бажаємо п. Коханові повного успіху в його відповідальній праці. Тільки консолідація нашої еміґрації обабіч океану може забезпечити морально-політичну й матеріяльну підставу для діяльности Національної Ради і цим допомогти нашому народові в його боротьбі за незалежність.

РОЗШУКУЮТЬ

Хоруженко Яків зі села Комиші розшукує свою дружину Софію, з якою розгубився в Перемишлі, та сина Грицька, з яким розлучився у Відні. Відомість слати на адресу:
J. Choruzenko, 40, rue du Bourg, 40 Mittenheim pres Mulhouse, Haut Rhin, France.
1-2-b

✝

Повідомляємо всіх друзів і знайомих, що 2. 9. 1948 року упокоїлася в Бозі в Амберґу

Лідія Ґраф з дому Здебська

студентка медицини

народжена 12 січня 1926 р. в Миколаєві над Дністром

Похорон відбувся 4. 9. 48 р. в Амберґу

В суботу 11 вересня ц. р. о год. 8-мій ранку в українсько-католицькій церкві табору „Піонір“ буде відправлена панахида за спокій душі Покійної.

Муж і Син.

Привітання

Панству Ксені Марії з Микласевичів та Михайлові Бажанським з нагоди Їх вінчання 11 вересня найкращі привітання передають
Співробітники В-ва „Неділя“
1-1 b

*

З нагоди вінчання нашого співпрацівника, культурно-освітнього референта п. ред. Бажанського Михайла (Ашаффенбурґ. „Ляґард“, бльок 1—24) з п. Ксенею, Марією Микласевич шлемо Їм цею дорогою щиросердечне вітання.

На порозі нового життя бажаємо Їм багато Щастя та Многих Літ!

Управа табору „Ляґард“
Ашаффенбурґ

*

З нагоди вінчання члена Контрольної Комісії Обласної Спілки Українських Журналістів в Ашаффенбурзі п. ред Михайла Бажанського з п. Ксенею Микласевич найщиріші побажання на новій дорозі життя шлють.

Управа й члени Обл Спілки Українських Журналістів
Ашаффенбурґ

*

З нагоди вінчання скм. Михайла Бажанського з п. Ксенею Марією Микласевич щирі побажання всего добра та ґрімке СКОБ! шлють своєму Голові Обласної Пластової Старшини в Ашаффенбурзі — Другові й Товаришеві праці

Обласна Пластова Старшина
Станична Пластова Старшина
Осередок Праці УПС і УСП
Курінь Сеньйорів
Пластові частини: Старших Пластунок і Пластунів, Юначок і Юнаків, Новачок і Новаків разом із своїми проводами.

Олімпіяда народів ДП

(Закінчення з 139 числа „Неділі“)

На другий день змагань погода дальше гарна.

Змагання починаються бігом через плітки на 100 метрів. Цю конкуренцію виграє певно Гіда Гікіх (Мадярщина). Це знаний інтернаціонал і мистець Німеччини, клясичний бігун. Біг Гідаса незабутній, здається, що людина не біжить і стрибає, а пливе у повітрі, повний ґрації і клясичної форми.

Перше місце займає Гіда Гікіх (16,5 сек)
друге — І. Плізіс (Литва) — 18,7 сек
третє — Е. Тульвінґ (Естонія) — 19,0 сек

На лондонській олімпіяді перше місце в цій конкуренції здобув Портер США в часі 13,9 (новий рекорд).

Жінки кидають диском. І знову перемагають:

В. Віскеро (Лотва) — 30,73
В. Бебре (Лотва) — 30,59
С. Баранаускайте (Литва) — 30,15.

В Лондоні перемога припала Остермаєр (Франція)) — 41,92

І ця конкуренція не приносить нам успіху, бо
1 місце здобуває Трейманіс (Лотва) 2:05
2 — Там (Естонія) — 2:05,6
3 — Шот (Угорщина) — 2:06,6
Наш Павловський займає четверте місце.

Репортери і фоторепортери біжать на другий бік площі. Наступає мет диском мужчин.

У цьому змаганні виграє Пузінаускас (Литва) — 42, 75
Друге — Польтранкс (Лотва) — 41,59
Третє — Рааґ (Естонія) — 38,82.

Для порівняння на олімпіяді в Лондоні метнув диском Конзоліні (Італія) на 52,78

Українці починають нервуватися. Тепер, або ніколи! Це старт жінок, а між ними Варцаби на 100 метрів. В перебігах вона «била» всіх і може це було недоцільне, бо зужила забагато енерґії.

Зрив правильний, Варцаба тягне вперед, але на дев'ятьдесятці ловить її довгонога лотишка Рінґенберґа і приходить перша.

Місцями поділились:
Перше — Рінґерберґа (Лотва) — 13,8
Друге — Варцаба (Україна) — 14,0
Третє — Ліщинська (Україна) — 14,2

Приємну несподіванку зробила публіці дрібненька і на око квола Ліщинська, новина в українському спорті. Всеж таки наші змагунки придбали 2 медалі. В Лондоні Блянкерс - Кенн (Голяндія) прийшла першою в часі 11,9.

Біг на 200 м. мужчин.

Ефектовно приходить перший Гідас (Мадярщина) — 23,5
Другий — Когве (Естонія) — 23,7
Третій Накутовіціюс (Литва) — 24,3
Четвертий — Буковіч (Польща) — 24,5
П'ятий — Микитович — (Україна) — 24,6

В Лондоні Паффон (США) в часі 21,1.

Наступає цікава конкуренція в меті ратищем. І в цих змаганнях балтійці доходять до голосу.

Перше місце осягнув Пузінавскас (Литва) — 54,75 м.
Друге — Ааза (Естонія) — 48,69 м.
Третє — Ґайлінс (Литва) — 47,61 м.

В Лондоні метнув ратищем Рауфавора (Фінляндія) на 69,74 м.

Взивають до старту на 3000 метрів. Від українців стартує Т Чмола. Спершу йде він другий і держиться довший час, та на дальшу мету сили відмовляють йому і видно, як його біг стає щораз тяжчий. Приходить до мети шостий.

Перший прийшов Тендис (Литва) в часі 10,75 м.
Другий — Ґальвінс (Лотва) — 10,75 м.
Третій — Кальвінс — (Лотва) — 10,76 м.

На лондонських іграх був біг на 3000 мет. але з перешкодами, здобув перше місце С'єштранд (Швеція) в часі 9,04,6 м.

У стрибку у височінь мужчин наш змагун Барановський заповідається досить добре і доходить на 1,65 метр. в стрибку.

Перше місце зайняв Адамкевіціюс (Литва) — 1,75 м.
Друге — Ґельвінс (Лотва) — 1,75 м.
Третє — Кольнінс (Лотва) — 1,75 м.
Лондонський рекорд побив Вінтер (Австралія), а саме стрибнув 1,98 м. у височінь.

Українська публіка метушиться. Це наступає найкраща, найцікавіша і тяжча конкуренція, в якій вимагається вже групового знання техніки виконання. Це штафетовий біг мужчин 4×100. Тут мусимо виграти.

На старті 6 дружин, між іншими угорська дуже небезпечна, бо у ній стартують двох німецьких мистців брати Гідаси. Самі вони мадяри і тепер виступають на німецьких легкоатлетичних змаганнях і добули перші місця у багатьох конкуренціях за мистецтво Німеччини.

Отже справа не легка. Але наші хлопці не підведуть! І таки не підвели!

Українська дружина дала зі себе, що могла у складі Петрівський Євген, Бойко Роман, Купчинський Юрій і д-р Микитович Роман. Когось вирізнити годі... всі вони вив'язались блискуче і в бігу і в техніці передавання паличок. А коли попереду всіх виринуло усміхнене обличчя д-ра Микитовича з тризубом на грудях і коли він першим прорвав ленту — радості і втісі не було кінця. Деякі обнімались, цілувались і нашим змагунам кидались жінки на шию, а деякі і прослезились і довго зі зворушення не могли промовити слова.

Приходить першою українська дружина в часі 45,3 сек.
Другою литовська — в часі 46,2 сек.
Третьою естонська — в часі 46,4 сек.

Лондонський осяг в цій конкуренції добули англійці в часі 41,3 сек.

У стрибках в гору жінок наступає цікавий двобій поміж довгоногою і високою Рінґенберґою (Лотва) і нашою Варцабою, яка майже на половину менша. У цьому двобою доходять вони 1,40 м. Перемогами поділились, як вильосовано.

Перше місце Рінґенберґа (Лотва) — 1,40
Друге — Варцаба (Україна) — 1,40 м.
Третє — Спроженіце (Лотва) — 1,40 м.

У Лондоні осягнула Коахман (США) новий олімпійський рекорд, а саме 1,68.

В киданню ратищем жінок поділились місцями:
1) Рієкстіна (Лотва) — 28,19
2) Рінґенберґа (Лотва) — 27,99
3) Баранаускайте (Литва) — 25,99
4) Войновська (Україна) — 23,70.

Баума (Австрія) метнула ратищем в Лондоні на 45,57. Отже ця конкуренція вийшла досить слабо.

На закінчення ще одна наша надія — це штафетовий біг жінок 4×100 м. Але і тут пех нас не опустив. Зранення ноги в часі старту Левицької змусило її втратити те, що зискала Варцаба. Через те ми зайняли друге місце. Першою прийшла лотишська дружина в часі 32,00
Другою — українська дружина — 32,07
Третьою — литовська — 33,2

На закінчення змагань директор ІМКА Ноя сказав промову, в якій подякував аранжерам і змагунам за влаштування олімпіяди. У промові він підкреслив, що неважне здобувати перемоги, бо не всі можуть перемагати, але важним є брати активну участь. Після промови наступила роздача медалів і подарунків. Українська група здобула одну золоту, дві срібні та три бронзові медалі. На початок і це добре.

О. Ш.

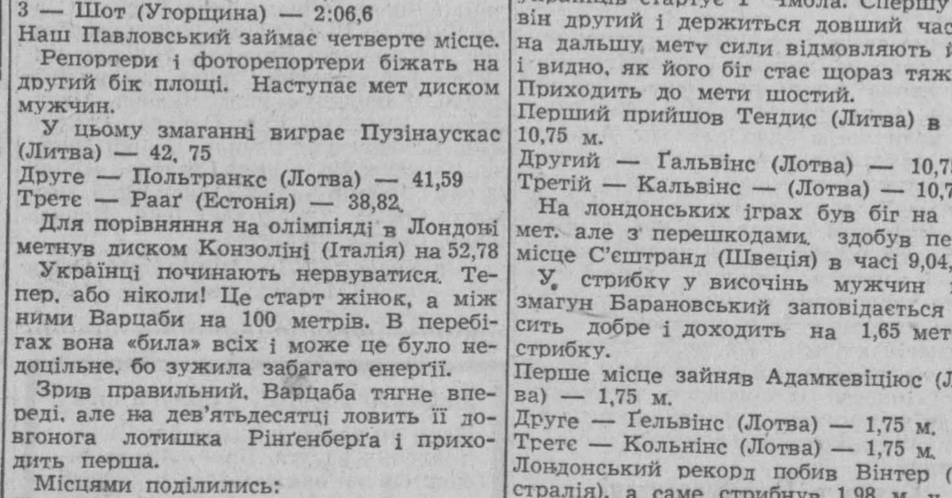

Лісові робітники українських таборів Ашаффенбурґу закінчили сезон

Ціна 20 пфенігів Preis 20 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, 19 ВЕРЕСНЯ 1948 Nr. 141

10 пресова конференція в ІРО — (Фото „Світ")

Два червоні генерали і 25 000 солдатів перейшли до американців

Нові групи вояків УПА

З боями пробиваються на захід

Останніми днями наспіли знову цікаві повідомлення офіційних пресових світових бюр про перехід різних груп вояків Української Повстанської Армії до американських зон Німеччини й Австрії.

3 вересня аґентство Ройтер передало з Відня, що на австрійсько-чехословацькому кордоні біля Цістерсдорфу відбувся бій австрійської поліції з совєтської зони Австрії з 4-ма озброєними українцями, які хотіли перейти з ЧСР до Австрії. У висліді бою один з українців розірвав себе ґранатою, другий застрелився останнім набоєм револьвера. Двох інших арештувала австрійська прикордонна поліція (прізвищ арештованих аґентство Ройтер не опублікувало).

Кілька днів пізніше німецьке аґентство ДЕНА передало 8-го вересня таке повідомлення з Мюнхену. Вісім важко озброєних українських партизан перейшли через баварський кордон і добровільно піддалися американській владі. Ці українці, що прибули з Польщі, згідно з повідомленням урядовців американського військового управління, мають за собою двомісячний марш пішки.

На території Чехо-Словаччини вони мусіли мати сильну сутичку з совєтськими солдатами, під час якої одного з українців легко поранили. Українські вояки мали з собою рушниці і автомати. Вони розповідають, що на їх батьківщині, в Криму, відбувається широка підпільна боротьба проти совєтських військ, а беруть у ній участь тисячі українців. Представник військового уряду в Баварії пояснив, подаючи цю вістку, що не минає ані один день без того, щоб поодинокі партизани або менші групи, озброєні до зубів, не переходили кордонів американської зони.

Німецький щоденник „Франкфуртер Рундшау" помістив 9-го вересня таку власну вістку: „Згідно з повідомленням щоденника „Нью Йорк Геральд Трибюн" за 5 вересня, за останніх 12 місяців здезертували з поміж совєтського окупаційного персоналу в східній зоні Німеччини два червоні ґенерали (один з них належав до штабу маршала Соколовського), майже 4 000 старшин, 6 000 підстаршин і вояків та 3 000 робітників і цивільних урядовців до американської зони. На думку щоденника йдеться тут про мінімальний підрахунок тому, що значна кількість росіян могла безслідно замішатися між німецьке населення. В ці числа не враховано дезертирство у брітанську зону Німеччини та до західніх зон Австрії.

„Нью Йорк Геральд Трибюн" стверджує, що американсько-совєтська умова про видавання дезертирів, підписана вже після закінчення війни, стосується лише в такому випадку, коли совєтська влада потрапить подати точний опис і місце перебування втікачів. Брітанці ніколи не видавали російських дезертирів. Газета обраховує, що за останні місяці принаймі 25 000 приналежних до окупаційної влади подалися за кордон. Американська влада мала б знати, що ця нелеґальна армія могла б подати цінні інформації навіть тоді, коли $^2/_3$ дезертирів, як можна припускати, це селяни й робітники, що мали б знайти собі сховище на господарствах німецьких селян

„Франкфуртер Рундшау" подає далі офіційне повідомлення ДЕНА про 8 українських партизан під заголовком „Українські партизани переходять баварський кордон."

Ще одна група в дорозі

Американська газета «Старс енд Страйпс» подала на підставі повідомлення з Мюнхену з 9 вересня вістку про українських партизанів у такій версії: «Вісім важко озброєних українських партизанів у минулий понеділок перейшли до американської зони Німеччини і передались в руки американської військової влади, як про це тут було повідомлено вчора. Ці вісім людей, не старших від 20 з лишком років прибули на баварський кордон пішки після приблизно двох місяців подорожі. За їх словами, вони залишили Польщу 9 вересня, через те що там для них «зробилося дуже гаряче». Всі вони були одягнені в темнобрунатні уніформи й білі сорочки. Вони були добре озброєні, маючи на собі цілий невеликий арсенал з рушниць і амуніції, виробленої в Росії, Чехо-Словаччині, Кольші, Бельгії і довоєнній Німеччині. Один з них, що мав дуже чепурний вигляд, був поранений кулею в п'ятку, яка була вже майже зовсім вилікувана. Як він пояснив, він був підстрілений в сутичці з російським військом на Україні якраз перед тим як вийшов до Німеччини.

Ті самі партизани сказали, що вони зустріли в чеських лісах 4 російських і 6 чеських вояків і в перестрілці витратили на них частину патронів. «Вони вмить розбіглися, як зайці», — додали партизани. За їх словами, ще одна невелика група партизанів залишила Україну ще перед двома днями до них, але вони ще не прийшли до американської зони. На їх думку, ця група знищена російським військом. Як пояснили партизани американським слідчим, вони прийшли з околиць Санока, де брали активну участь в підпільній боротьбі аж до останнього дня перебування там. За їх словами, протягом останнього року втекли кілька тисяч партизанів, бо росіяни робили їм «великі перешкоди й труднощі».

ТАЄМНИЧА СПРАВА НІМЕЦЬКОГО ГРАФА

ФРАНКФУРТ (АП). 10 вересня американський військовий суд ухвалив вирок про покарання шестимісячним ув'язненням арештованого в американській зоні графа Гайнріха фон-Айнзіделя, у якого виявлено фальшиві документи. Судовий процес відбувався за зачиненими дверима. За неофіційними відомостями, арешт фон-Айзіделя є лише частковим заходом одного «великого слідства». Під час слідства цей колишній пілот зізнався в своїй праці на користь Росії проти інтересів німецької армії після того, як його літак був збитий над Сталінградом, сам він потрапив у совєтський полон. Про те, чи працював він в американській зоні як комуністичний шпигун, нічого не повідомлено. Невідомо також, в чому саме його обвинувачували.

«Совєти готують війну»

ЛОНДОН (ЮП). Політбюро в Кремлі готує нову війну, — сказав представникам преси совєтський фахівець турбінного літунства полковник Токаєв, що збіг недавно до Англії. Як заявив Токаєв, такі готування не відповідають інтересам ні російського, ні будь-якого іншого народу, і тому, не бажаючи бути сліпим знаряддям, він і перейшов до табору найбільших ворогів такої політики. На закиди совєтських журналістів і представників брітанської комуністичної преси, що обвинувачували його в зраді й запроданстві імперіялістичним інтересам Заходу, Токаєв відповів, що саме і має намір служити інтересам свого народу. Токаєв відмовився дати якісь пояснення щодо совєтських атомових досліджень або взагалі військових питань, заявивши, що прибув до Великобрітанії не для того, щоб бути шпигуном, а щоб боротися за волю.

МАСОВІ ДЕПОРТАЦІЇ НА ВОЛИНІ

Що розповідають утікачі з України

Волинь, що перша в час другої світової війни розпочала повстанчу боротьбу проти окупантів, невпинно веде її далі. Червоний окупант, не маючи змоги боротися з повстанчим рухом, постановив залишити український край без його автохтонного населення.

І так в ніч з 20 на 21 жовтня 1947 року — як розповіли тепер утікачі — большевики провели велику акцію депортації. Вивезено 500—800 тисяч людности, що становить 1/5 — 1/4 населення Волині.

Вже місяць перед тим НКВД непомітно на всі стації підвозили вантажні вагони, по селах під прикриттям боротьби з повстанцями розквартировувалися відділи НКВД, Істребітельних Отрядів» та частин Червоної Армії.

Виготовлено списки, на які записано майже всіх свідоміших селян. Це ті, які нібч мали зв'язки з повстанцями, яких члени родини перебувають закордоном, «співпрацювали з німцями» і т. п.

Коли це все було підготоване, вночі 20 жовтня майже всі села оточено та по списках почалася акція вивозу, яка тривала 24 години. Селян, тільки з ручним баґажем, під сильною охороною, відтранспортовували в невідоме. Пізніше прийшли відомості, що їх всіх вивезено в Казахстан.

Кому пощастило на протязі цих 24 годин переховатися, той ще до сьогодні вдома, безперечно до наступної акції.

На господарства вивезених оселено колоністів Московщини, а лише на деякі виселенців з Холмщини. Більше половини тих залишених господарств до сьогодні ще не загосподарено.

КОНҐРЕС ОРГАНІЗАЦІЇ СВІТОВОГО УРЯДУ

БРЮССЕЛЬ (ЮП). 12 вересня в Люксембурзі відбулося відкриття конґресу організації, до якої належать представники 18 держав і яка прагне створити світовий федеративний уряд. Орґанізація має на меті здійснити світові вибори, в яких кожний мільйон мешканців мав би обрати одного делеґата і в результаті яких організація Об'єднаних Націй була б заступлена світовим федеративним урядом. За пляном вибори мали б відбутися до 1950 р. З'їзд в Люксембурзі має опрацювати світову конституцію, яка буде запропонована на наступному з'їзді в Женеві.

Таємний тунель під Дніпром

Вояки УПА розповідають:

В той час, коли українців депортують на тяжкі праці при розбудові Казахстану та Азербейджану, українську столицю Київ відбудовують такі ж нещасні депортовані з інших республік СССР.

ЦЕС (Центральна Електростанція), яку 1941 року большевики знищили при відступі, а пізніше німці відбували та при відступі теж зірвали тепер вже на 50% відбудована. Працює вже на три печі. Мости: Стратегічний, Цепний, дерев'яний на Дарницю та залізничний, які при відступі німців були знищені, тепер цілковито відбудовано. Совєти, спішним темпом будують таємний тунель попід Дніпром, який, до речі, вже розпочато ще перед війною.

— В наслідок величезної повені в центральному й південному Китаї, що сплюндрувала 335 міст та сіл в 10 провінціях, 21 мільйон чоловіка позбулися своїх домівок.

Не буде перевозу до Франції

Десята пресова конференція в Головній Квартирі ІРО

Ще ніколи в Бад-Кіссінґені не збиралося стільки представників преси, як на цю останню, **10-ту пресову конференцію в Головній Квартирі ІРО**, що відбулася в середу 8-го вересня під керівництвом виконуючої обов'язки шефа відділу Інформації в зональній квартирі, **місс Федер.** Напередодні конференції в Бад-Кіссінґені відбулися збори Союзу ДП Преси, присвячені критичному становищу, в якому опинилися газети. Більшість учасників того з'їзду з обов'язку або з цікавости залишилася до середи.

Коротко по годині 14-тій місс Федер привітала зібраних журналісток і журналістів, повідомляючи, що напочатку відрекомендує їм новоприбулого директора зональної квартири **містера Філіпа Раєна.** Містер Раєн увійшов у залю в товаристві керманича відділу охорони й опіки містера Дана, що тимчасово виконував обов'язки директора. Це молода людина (38 років), елеґантно, але скромно зодягнена, з серійозним лицем. Містер Раєн закінчив 1931 року університет і викладав соціяльну опіку на католицьких високих школах. В Америці працював в державних установах в справі утримання таборів для подорожніх і бездомних. Під час війни керував великим штабом для важливих, допоміжних акцій. З особистих подорожей знає Европу, Африку і Далекий Схід. Написав кілька книжок з ділянки соціології. Він одружений і має двоє дітей.

Преса привітала нового директора вставанням з місць і оплесками. Містер Раєн висловив свою радість з нагоди розмовляти з представниками преси ДП. Він має за собою довгу дорогу і негайно розпочне дію. Так як він уже сказав штабові своїх співробітників, головна мета його діяльности полягатиме у веденні добродійної акції для скитальців. Більше він немає нічого сказати. Він дякує містерові Дану за його працю від виїзду пана Едвардса і сподівається знову побачити представників преси у себе, як лише трохи втягнеться в свою роботу. Сказавши це директор Раєн залишив залю.

Директор Раєн промовляє — (Фото „Світ")

Програма конференції передбачала **14 зголошених офіційно різними редакціями або Союзом ДП Преси питань.** На офіційному списку знайшлися між іншим, **всі три питання, поставлені редакцією «Неділі»** на бажання наших читачів. Реферуємо ширше запити і подані на них відповіді: **1. Питання:** Які є нові вістки щодо вираховування 70 марок з платні ДП?

Відповідає містер Віліємс, шеф Відділу фінансів і адміністрації, якого бачимо вперше на конференції. Він підкреслює, що ІРО в своїх діях залежне від головного американського уряду в Німеччині ОМҐУС і від армії. Німецьку марку не вводило ІРО, лише американська влада в порозумінні з німецькою. Платня ДП була одним з найважливіших пунктів нового бюджету ІРО. Після введення валютної реформи нас повідомлено, про те, що настане багато скорочень. ОМҐУС домагалоосоя конче скоротити платню урядовців ІРО, щоб

(Далі на 4-ій стор.)

СОВЄТСЬКИЙ КОМЕНДАНТ ВІДНЯ ВТІК?

ВІДЕНЬ (Ройтер). За повідомленням з дорбе поінформованих австрійських кіл, майор Дарлев, що виконує обов'язки совєтського коменданта у Відні, таємниче зник 1 вересня ц. р. Цього дня майор покинув своє помешкання, щоб їхати до бюра, і відтоді його вже більше не бачили. Незабаром після того, як він залишив своє помешкання, два совєтські офіцери відвезли його дружину на віденський східній вокзал. Заарештовану згодом служницю майора дев'ять день щодня допитували в совєтській комендатурі про знайомства Дарлева з австрійцями та чужинцями.

Неділя

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA“
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo“, Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Внутрішня війна в Індії

НЬЮ — ДЕЛІ (ЮП). За комунікатом індійського уряду, 13 вересня індійське військо перейшло кордон Гайдарабаду, щоб відновити в ньому спокій і порядок. Індійський генерал-губернатор надіслав Ніцамові телеграму, в якій сказано, що індійський уряд не може далі лишатися мовчазним свідком того, як мусульмани й комуністи порушують закон і порядок в Гайдарабаді, а його уряд не може приборкати їх. В проклямації до населення Гайдарабаду головнокомандувач індійської армії повідомив, що вона залишиться в Гайдарабаді доти, доки в ньому не будуть відновлені нормальні умови життя. Як додано в урядовому комунікаті, індійське військо, наступаючи на столицю Гайдарабаду, наразилося в трьох місцях на сильний опір. На допомогу індійському війську послано першу індійську панцерну дивізію. Як сповіщають з Гайдарабаду, військо Ніцама зараз же після початку наступу індійської армії стало нищити всі мости, важливі шляхи, залізничні лінії, поїзди й засоби сполучення, щоб утруднити просування індійського війська. На думку тутешніх спостерігачів, індійська армія, не зважаючи на одчайдушний опір гайдарабадського війська, зможе протягом кількох днів дійти до столиці країни Секундерабаду.

В Нью-Делі індійська поліція оточила палац Ніцама і обеззброїла палацову варту, частина якої вчинила була при цьому опір. В усій Індії оголошено винятковий стан. Того ж дня, як повідомляють з Лондону, представник Гайдарабаду в Англії Юнґ звернувся до генерального секретаря ОН Тріґве Лі з протестом, в якому трактує наступ індійського війська як акт аґресії. Видатні мусульманські діячі заявили, що ввесь мусульманський світ подасть Ніцамові спішну допомогу.

Становище в Берліні загострюється

Слова перестороги Маршала

12-го вересня американське аґентство ЮП повідомило з достовірного джерела, що західні великодержави домагатимуться тепер від Совєтського Союзу негайного знесення бльокади Берліну. Цим вони зроблять останню спробу через дипломатичні переговори дійти до задовільних наслідків своїх пертрактацій. Коли б Совєтський Союз не дав своєї згоди на таку полагоду справи, тоді західні великодержави перейдуть до таких заходів:

1. Вони опублікують **спільну білу книгу про берлінську кризу**, в якій відповідальність за її постання буде зложена на Москву. Західні великодержави звинувачуватимуть СССР в тому, що він знівечив Хартію Об'єднаних Націй. — 2. Західні держави **подадуть справу Берліну на розгляд генеральним зборам Об'єднаних Націй**, що зійдуться 21 вересня в Парижі.

Західні держави пересвідчились, що Совєтський Союз не бажає ніякого такого виснення Берлінської кризи, яке дозволило б західнім державам залишатися в Берліні. Переговори протягом останніх двох місяців відбувалися наче в зачарованому колі. Уряди західніх великодержав **подали своїм представникам в Москві нову інсрукцію запропонувати Сталінові ще одну розмову**. В тій розмові вони мали б домагатися негайного знесення бльокади Берліну. Дальший розвиток подій залежить всеціло від рішення Совєтського Союзу.

Останній тиждень довів до дальшого загострення становища в Берліні.

В минулу середу, 8 вересня **американський міністер зовнішніх справ Маршал сказав ясно, що теперішні комуністичні заворушення в Берліні мають на меті створити в цьому місці уряд під комуністичною контролею.**

Тому треба їх рішуче поборювати. Маршал ще раз підкреслив, що Америка не буде переговорювати під примусом. «Берлінські події нагадують подібні, що сталися нещодавно в інших країнах Европи. Американці надіялися і намагалися зробити все, щоб створити навколо переговорів атмосферу спокою й миру, але сталося щось протилежне». Виступ Маршала означає кінець довгої терпеливости західніх великодержав. Найкраще цю переміну в процесі думання американців ілюструвала газета «Нью Йорк Геральд Трубюн», написавши, між іншим, що Берлін є ясним зразком совєтської тактики в світі. «Тоді як Молотови сідають з вами, — пише газета, — за конференційний стіл і говорять, дискутують, відкидають, приймають, схвалюють, протестують, але не перевивають переговорів, тоді саме різні комітети акцій роблять своє, закликають профсоюзи до страйку, влаштовують демонстрації мас, поліція арештовує, викрадання людей продовжується — і всі угоди втрачають своє значіння». Такі методи — на думку часопису — переконують західні великодержави про безнадійність змагати до буль-якого по розуміння з совєтами.

Тимчасом того самого 8 вересня свєтська влада в Берліну повідомила західні держави про свій намір влаштувати в районі між Берліном і західніми зонами великі повітряні маневри під час яких совєтські машини влітатимуть до повітряних коридорів.

Як повідомило АП, три представники західніх великодержав відвідали у вівторок 14 вересня Молотова в Кремлі і мали з ним розмову після того як з Берліну надійшли точні інструкції в справі нарад 4-ох військових губернаторів.

Не треба мати ніяких ілюзій!

Жданова немає, лишився Маленков

Світова преса далі розглядає значення несподіваної смерти Жданова. Швайцарська газета «Базлер Нахріхтен» пише: Ця подія матиме згодом правдоподібно значіння, якого собі ще сьогодні не уявляємо. Жданов був експонентом найрадикальнійшого комунізму і мав велетенський вплив на внутрішню і зовнішню політику СССР. Скільки не говорили про нього ,як про наступника Сталіна, стільки важно було стриматися від жаху. Такий факт безумовно означав би війну, а смерть Жданова приносить Европі полекшу. Вона може також викликати певні сподівання і надії в Совєтах, де Жданов як репрезентант ортодоксального большевизму знищив залишки вільного духа і спустошив культурне життя.

Газета «Ді Вельт» пише: В особі Жданова політбюро втратило не лише одного з своїх найкращих мізків, але й конкурента Молотова. Жданова уважали прихильником военної партії в політбюрі. Він **баґателізував атомову бомбу,** заздалеґідь твердив, що американцям не вдасться прорвати російські оборонні лінії і називав великим блефом усі американські готування. Його противниками були Каґанович і Мікоян, які виступали за поміркованіщий курс щодо Заходу. В багатьох випадках Жданов, маючи підтримку Сталіна, здійснював свої наміри. Так сталося і в справі пляну Маршала. Молотов, що прибув на конференцію в Парижі з делеґацією, яка нараховувала майже 100 людей і був готовий співдіяти з Заходом, мусів переконатися, що в останню хвилину Кремль на інтервенцію Жданова наказав бойкотувати плян Маршала. Французький «Ле Мон» припускає, що після смерти Жданова совєтська тактика щодо Заходу може стати гнучкішою. Але не треба мати ілюзій, бо залишився **ще один прихильник такої політики — Маленков.** На цю саму обставину звертає увагу лондонський «Таймс» а «Ньюс Кронікл» пише: Росіяни живуть в фаталістичному режимі, де смерть однієї людини не приносить ніяких змін.

НОВІ СОВЄТСЬКІ АРЕШТИ В БЕРЛІНІ

БЕРЛІН (ЮП). За повідомленням совєтської військової влади, 10 вересня заарештовано 15 німців, що є членами антисовєтської «шпигунської організації». Цю групу обвинувачують у шпигунській діяльності та інших «незаконних, злочинних вчинках» у Ваймарі, Ерфурті, Єні та інших тюрінґських містах. Арештовані нібито співпрацювали з західньо-німецькою соціял-демократичною партією, а один з них, на прізвище Баркман, з брітанською та американською таємною службою. Баркман нібито роз'їжджав між головною квартирою соціял-демократичної партії в Ганновері і совєтською зоною, дістаючи особливі завдання від брітанської та американської влади. Він, сказано в повідомленні, заснував у совєтській зоні реакційні групи, члени яких мали добувати дані про сили совєтського окупаційного війська та інші таємні відомості і передавати їх далі. Крім того, Баркман поширював антисовєтську літературу.

РОСІЙСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК КАЄТЬСЯ

МОСКВА (ЦНД). В листі, адресованому на ім'я Сталіна, російська Академія Наук, шкодуючи, що російські біологи допустилися в своїй роботі «ідеологічних помилок», обіцяє виправити ці помилки, щоб робота совєтських біологів відповідала «інтересам країни й розвиткові комунізму». Деякі так звані вчені й члени Біологічного інституту Акдемії Наук підтримували реакційні, ідеалістичні й антинаціональні теорії, довівши цим свою нездатність сприяти розвиткові соціялістичної науки.

ТАЄМНИЧЕ ЗНИКНЕННЯ БРІТАНСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО МАЙНА

БЕРЛІН (ЮП). Останніми місяцями таємниче зникло зі складів у Німеччині брітанське військове майно, що лишилося після війни, опинившися тепер в Палестині, Греції та інших місцях, де точиться війна. Щоб з'ясувати цю справу, до брітанської окупаційної зони тепер прибули урядовці англійської таємної поліції. Вартість зниклого військового майна визначають в 250 000 фунтів стерлінґів. Серед зниклого майна були, між іншим, десантні човни й панцерники. За словами офіцера брітанської таємної служби, в цю справу вплутані деякі англійські вояки й урядовці.

ПРОДУКЦІЯ СОВЄТСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ

ЛЕЙК-СЕКСЕС (ЮП). За повідомленням «Статистичного Бюлетеню» організації Об'єднаних Націй, промислова продукція в Совєтському Союзі в другому кварталі цього року порівняно з минулим роком збільшилася на 48%. Зростання продукції в окремих галузях промисловости проти 1946 р. становить: залізної руди — 50%, сталі — 30%, вугілля — 25%, нафти — 33%, вантажних вагонів — 549%, вантажних авт — 596%, тракторів — 357%, штучного добрива — 95% і текстильних виробі — 102%.

В ЕСПАНІЇ НЕ ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ЗМІН

ПАРИЖ (АФП). Як заявив один еспанський монархіст, що є політичним радником претендента на еспанський трон Дон-Хуана, зустріч Дон-Хуана з генералом Франко не спричинить будь-яких змін. Значення цих переговорів дорівнює нулеві.

ЮҐОСЛАВИ ПЕРЕЙШЛИ ГРЕЦЬКИЙ КОРДОН

АТЕНИ (АП). За повідомленням грецького військового міністра Стратоса, в районі Каймакчалану на грецьку територію вдерлося разом з партизанами юґославське військо. Воно захопило було одну зайняту грецьким урядовим військом верховину, яку згодом знову від них відбито. Згідно з опублікованим 10 вересня комунікатом, при цьому вбито 20 вояків, між ними трьох офіцерів. Трьох полонених вояків допитала балканська комісія ОН. Грецький генеральний штаб наказав армії не вступати на юґославську територію і не обстрілювати її. Стратос звернувся до західніх великодержав і ОН з проханням втрутитися в цю справу, поки грецьким військам ще «не урвався терпець» від повторних провокацій Албанії, Юґославії та Болгарії, що можуть спричинити конфлікт у великому масштабі. Греція згоджується обговорити питання про надіслання до неї інтернаціонального війська, яке загородило б на протязі 800 км північні кордони Греції.

«ПОВСТАННЯ» ПРОТИ ВІНСТОНА ЧЕРЧІЛА

ЛОНДОН (ЮП). Як повідомляють з вірогідних джерел, політична кар'єра провідника брітанської консервативної партії Вінстона Черчіла загрожена «повстанням» проти нього, що назріває всередині його партії. Не раз уже була мова про незгоду між Черчілем і його колишнім міністром зовнішніх справ Іденом. Тепер в консервативній партії, як здається, утворилися два ворожі табори. «Повстанці» вербуються переважно з лав молодих консерваторів, до яких нібито прилучилася також низка старих членів партії. Ця група переконана в тому, що політична кар'єра Черчіла кінчається, що його інтереси не збігаються більше з інтересами партії, а його пляни відкидаються широкими масами англійських виборців. На думку цих кіл, брітанські консерватори тільки тоді зможуть сподіватися перемогти на наступних загальних виборах, коли Черчіл не виставлятиме своєї кандидатури на пост прем'єр-міністра. Як переказують з авторитетних консервативних кіл, в Англії є багато консерваторів, переконаних в тому, що надалі провідником консервативної партії буде Іден, який повинен статит прем'єр-міністром наступного консервативного уряду в Англії.

ФРАНЦІЯ ВИЗНАЛА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ВЄТНАМУ

САЙҐОН (АФП). 9 вересня високий французький комісар в Індокитаї Еміль Болляр оголосив перед вєтнамським конґресом, дипломатичним корпусом і десятитисячною юрбою декларацію про визнання Францією незалежности Індокитаю. Вєтнамський президент генерал Ксуан заявив з цього приводу, що цим кроком Франція задовольнила законні домагання вєтнамців. Вєтнам забезпечить тепер Франції оборону її інтересів у своєму районі в рямцях Французької Унії.

ПОЛЬСЬКІ КОМУНІСТИ ТІКАЮТЬ ДО ШВЕЦІЇ

СТОКГОЛЬМ (ЮП). Шведська поліційна влада підтвердила вістки про збільшення останнім часом випадків прибуття до шведського узбережжя невеликими човнами втікачів з Німеччини й Польщі. Ця нова навала втікачів викликана берлінською кризою і кампанією «чистки» польської комуністичної партії.

ВІЙСЬКОВА СПІВПРАЦЯ СКАНДІНАВСЬКИХ ДЕРЖАВ

СТОКГОЛЬМ (ЮП). 8 вересня в Стокгольмі зібралися на нараду про зовнішньо-політичне становище три міністри закордонних справ скандінавських держав — Данії, Швеції та Норвегії. Головним пунктом переговорів є питання військової співпраці згаданих держав.

ЛОНДОН (ЮП). Чотириденні маневри американських і брітанських повітряних сил, що відбувались над Англією від 3 вересня, довели, що Великобрітанія наспроможна оборонитися перед евентуальною атомовою війною. Щоправда, брітанські ловецькі літаки з ракетами можуть збити багато бомбовозів і знищити цілі ескадрильї, але не є досить сильними, щоб не допустити більших з'єднань бомбовозів до обраної ними цілі. Зокрема Лондон являє собою таку ціль, яку ще не можна цілком оборонити. Під час маневрів одна американська надфортеця упала в Північне море. Залога врятувалась на парашутах.

Німецька парляментарна рада

1 вересня в Бонні в приміщенні колишнього королівського музею відкрилася так звана парляментарна рада, що являє собою тимчасовий парлямент, а певніше установчі збори західньої Німеччини і повинна опрацювати засади її тимчасової конституції. Рада складається з 65 делеґатів, що репрезентують 46 мільонів німців західніх зон. На врочистому відкритті, крім 11 міністетр-президентв західньо - німецьких провінцій, присутні були провідні представники політичного, господарського й культурного життя західньої Німеччини. Відсутніх в зв'язку з берлінськими переговорами військових губернаторів заступали їх політичні радники: Мерфі (США), Стіл (Великобрітанія) і Ардуен (Франція). З дорадчим голосом в Раді беруть участь і 5 делеґатів Берліну. Міністер - президенти й делеґати одностайно вітають відкриття парляментарної ради, хоч і висловлюють жаль, що через сучасні обставини в ній не репрезентована вся Німеччина. За їх словами, їх метою є політична й господарська єдність Німеччини. Проте обидва комуністичні делеґати, що є в Раді, вимагали її закриття, бо вона не репрезентує, мовляв, всього німецького народу і її скликаня є порушенням Ялтинського й Потсдамського договорів. Коли один з цих комуністів, не зважаючи на відмову йому в повторному слові, зійшов на трибуну й почав аґітаційну промову, запрошені як гості західні офіцери й частина делеґатів покинули залю. Вимогу комуністів відкинуто всіма голосами, крім двох комуністичних. Продовження сесії парляментарної ради відкладено на 8 вересня в зв'язку з вибуттям її президента Аденауера на конференцію «европейського передпарляменту» в Інтерлякені. (Ройтер).

Коротко

— В останній день міжнародного шахового турніру в Стокгольмі під час партії між совєтським шаховим маестро Давидом Бронштейном і французьким маестро Тартаковером в залю вдерся натовп, що влаштував антисовєтську демонстрацію.

— Уряд Перу вирішив у зв'язку із зміною політичного становища поновити «традиційні приязні стосунки» з Еспанією і призначити до Мадріду свого посла.

В Ріано (25 км на північ Риму) стався вибух збройового складу італійської армії.

— Лише 8000 з загального числа 50 000 мусульманських дівчат, вивезених з Пакістану під час релігійних заворушень, повернулися додому. За даними пакістанського уряду, решта їх перебуває в гаремах індійських поліційних та армійських офіцерів.

— Американські трансокеанські повітряні товариства мають намір знизити з 1 жовтня ц. р. ціни за переліт між США і Німеччиною понад 25%, зробивши їх нижчими за вартість переїзду до Европи пароплавом в першій клясі. Переліт з Нью-Йорку до Франкфурту і назад коштувтиме 530 долярів, а до Мюнхену — 567 долярів.

— Ватикан в наслідок переговорів з ІРО оголошуватиме своїм радіом списки осіб, що їх шукають через відділи розшуків .РО.

— З французько-американського зонального кордону повідомляють про надзвичайно жвавий рух між обома зонами після скасування спеціяльних перепусток для міжзонального сполучення. 22 серпня протягом лише однієї години мостом між Вісбаденом і Майнцом в обох напрямках перейшли Райн 20 000 пішоходців.

— Китайський уряд видав декрет про заборону чорної торгівлі під загрозою смертної кари.

— Київське радіо й газета «Молодий Большевик» закликають комсомольців до активнішої участи в антирелігійній пропаґанді.

— З Франкфурту повідомляють про надзвичайний успіх недавно відкритої в ньому сільсько - господарської виставки. 3 вересня на виставці зареєстровано 310 000 відвідувачів.

— Портуґальський уряд видав розпорядження про неґайне закриття свого консуляту в Румунії.

— 2 вересня після довгої хвороби помер заступник міністра легкої індустрії СССР, член Верховного совєту й центральної контрольної комуністичної партії Серґей Лукін.

— Чілійський президент підписав декрет про заборону в Чіле комуністичної партії. В Бразілії і Параґваї комуністичні партії вже заборонені.

— В зв'язку з урядовою кризою у Франції знизився курс франка: золотий наполеон (20 фр.) замість дотеперішніх 4300 фр. розцінюється на чорній біржі в 5000 фр., а 20 американських долярів — замість 21 600 фр. — 23 000 фр.

— Німецький апеляційний суд, переглянувши справу колишнього президента райхсбанку Шахта, засудженого за співпрацю з нацизмом на 8 років ув'язнення, визнав його невинним.

Пам'яті Неофіта Кибалюка

• 21. I. 1894 — † 9. VII. 1948

На далекій чужині в німецькому місті Авґсбурзі зійшов зі світу ненадійно один з видатних українських громадян - діячів, Неофіт Яковлевич Кибалюк, що своєю невсипущою діяльністю записався додатньо на сторінках нашої найновішої історії визвольних змагань. Помер на розрив серця у розгарі своєї багатогранної праці, останнім часом як редактор «Богословського Вістника», органу УАПЦ.

Покійний народився в селі Івниця, житомирського повіту на Волині, де його батько, о. Яків, був священиком. Дбаючи про освіту своїх дітей (трьох синів і двох дочок), о. Яків Кибалюк старався вивести їх у люди та дати їм вищу освіту, хоч і сам не жив у достатках.

І справді, таку освіту всі його діти одержали, між ними і покійний Неофіт. Батько зразу віддав його до духовної школи, а потім до духовної семінарії в Житомирі, бажаючи бачити сина священиком. Судилося інакше. Закінчивши духовну семінарію в Житомирі, у якій вже тоді проявлялось серед семінаристів українська національна свідомість і активність, молодий семінарист подався на дальші студії у харківський університет на юридичний факультет і тут застала його перша світова війна. Його змобілізовано як «вольноопределяющего» і приділено до царицинського студентського батальйону, а за якийсь час приділено до школи прапорщиків у Тифлісі і по її закінченні у 151 запасний піший полк.

В 1918 р., вже по розвалі царської армії Неофіт Кибалюк зголосився до армії УНР, у якій приділено його як викладача до юнацької школи, а незабаром як її державного інспектора. В часі переходу цієї школи з Житомира до Кам'янця на Поділлі, мусила вона зі зброєю в руках пробиватися крізь большевицькі ряди і тоді покійний як старшина бере участь у кривавих боях.

По державній катастрофі, коли західня Волинь на підставі ризького договору (1921 р.) опинилася під Польщею, Неофіт Кибалюк осідає в Почаєві як учитель, однак незабаром переноситься до Крем'янця. Визначався він завжди помітною громадською ініціятивою і громадською відвагою, отже прикметами, що не так то дуже часто у нас стрічаються. В Крем'янці організує і стає у проводі «Просвіти», що закладає в повіті чимало своїх філій, веде українську книгарню, а маючи письменницький і журналістичний хист, береться і за перо. Пише свої перші новелі, а головно дописує до українських часописів, в першу чергу до львівського щоденника «Діло», якого залишається постійним кореспондентом аж до вибуху другої світової війни. Нова польська влада переводила послідовно свій плян колонізації, латинізації і полонізації Волині і її органи дуже скоро звернули увагу на небажану їм діяльність Покійного. В 1922 р. його арештовують — в час сojмових виборів — і довгий час тримають у тюрмі в Тернополі, закидаючи йому співпрацю в большевиками.

По виборах його звільнили без судової розправи і він вертається до Крем'янця, де продовжує дальше свою працю, в чому допомагає йому і його дружина, Марія Федорівна, з якою побрався 1926 р. З причини переведення місцевою адміністрацією, переніся він 1927 р. до Дубна на Волині, де відкрив власну книгарню і став головою повітової «Просвіти», а його дім став осередком українського національного життя в повіті.

При других виборах до польського сойму в березні 1928 р. поставлено Покійного на список кандидатів з бльоку національних меншин. Польська влада не хотіла допустити його до виборів як посла до польського сойму і позбавивши польського громадянства, скреслила його з списка кандидатів і в додатку арештувала і посадила знову на кілька місяців у слідчу тюрму. Коли, не зважаючи на арешти й інші репресії, Покійний і далі продовжував свою національну працю у Дубні, воєвода Генрик Юзефський наказав виселити його з Волині як людину політично підозрілу, і піддати під поліційний догляд з забороною до полської поліції писати до українських часописів, зокрема до львівського «Діла».

По довгих заходах вдалося Покійному дістати дозвіл на ведення книгарні і продаж канцелярійного приладдя, але на ім'я своєї жінки. Це було джерелом його прожитку, аж до хвилини повороту на Волинь. Вже за німецької окупації в Люблині в рр. 1939—1941 Покійний бере живу участь у праці місцевого Українського Допомогового Комітету, а також і в новій організації Української Православної Церкви як член Єпархіяльної Ради в Холмі. Там з родиною осідає в Рівному і, як всюди перед тим, розвиває широку діяльність, передовсім просвітянську і у церковній ділянці. Та незабаром німці розпочали великі репресії супроти українців — масові арешти і розстріли. Покійний виїжджає з Рівного до Львова і тут знаходить працю як керманич місцевого відділу УАПЦ. Перед большевицьким наїздом подається в 1944 р. далі на захід і через Словаччину попадає до відомого табору в Штрасгофі коло Відня, подім як фабричний робітник — до Сан Пельтена і врешті — до Відня, звідки 1945 р. переїздить до Баварії і осідає в Авґсбурзі в таборі ДП на Ґеґінґен, а потім в Зоммекасерне, де й закінчує своє життя.

В Авґсбурзі розвинув покійний Неофіт Кибалюк дуже видатну діяльність у різних ділянках, насамперед в культурно-освітній, церковній і взагалі організаційній нашого національного і таборового життя. Належить до основників «Нашого Життя» в Авґсбурзі, першого українського часопису на сучасній еміґрації в Німеччині у вересні 1945 р. і входить до її редакції та до Спілки Українських Письменників і Журналістів. Працює у філії Т-ва Українських Політв'язнів, в обласній управі Українського Національного Державного Союзу і в Селянській Спілці, цікавлячись останньо твоpенням Національної Ради. Цієї радісної для нього хвилини не діждався, помер як раз напередодні її створення.

Його цінні статті і дописи містили довгі роки передовсім львівське «Діло», а також львівські журнали «Вісник» і «Наступ» і деякі інші часописи — як «Наше Життя» в Луцьку, а в час війни — «Краківські Вісті». Покійний пробував свої сили і на літературному полі. Написав дві повісті «Щербатий келех» і «Над Іквою», які прийняло до друку Українське Видавництво в Кракові, але з причини евакуації не змогли вони вже появитися. В рукописі залишив Покійний цілий ряд оповідань і новель, які повинен переглянути хтось з наших літературознавців і допомогти видати їх.

Покійний відійшов від нас у самому розгарі своєї праці, залишаючи дружину і сина та щирий жаль у всіх, що його знали й уміли цінити його працю.

С. Б.

Азіятська психіка Сталіна

На думку швайцарського часопису «Вельтвохе», ключем до зрозуміння політики СССР є психіка Сталіна, а Сталін є азіят. Він сам визнав це, — напр., приймаючи японських журналістів. Як твердить в своїй книжці Гафенку, японський міністер закордонних справ Матсуока був единим чужоземним політиком, з яким Сталін почувався цілком добре. До західніх політиків Сталін завжди мав недовіру, що стала просто хворобливою, відколи його піддурив Гітлер. Офіційно совєтська політика базується на марксизмі, проте в марксизмі Сталін тямить лише стільки, скільки він йому потрібний як знаряддя політики. Марксівська діялектика служить Сталінові для «ідеологічного обґрунтування» політичної акції. До Заходу Сталін ставиться з інстинктовною погордою, а в основі його політики лежить емпіризм. Подібно до китайців та японців, Сталін вдається до соціяльних або господарських експериментів, а тоді чекає наслідків. Якщо вони виявляються поганими, він обирає інший шлях, а, коли треба, кидає його знову. Сталін не здатний до передбачення, властивого для західньої логіки. Так було і в його ставленні до Гітлера. Коли для всіх людей, що мислять логічно, було не виключеним, що Гітлер нападе на Росію, бо це було в його характері, тільки Сталін був неспроможний передбачити це. Як типовий азіят він не розуміє процесів динамічних, що розвиваються силою внутрішньої консеквенції. Сталін не передбачив розвитку боротьби за Берлін. Бувши певний у своїй близькій перемозі, він не врахував заздалегідь своєї поведінки в разі невдачі, і це утруднює йому тепер відступ. Ґофенку каже про «роздвоєну логіку» Сталіна, називає його «неясним і загадковим», вважає його безвідповідальним, підкреслює його терпеливість і вміння чекати. Здається, стараючись збагнути, що може зробити Сталін, найкраще зважати на те, що він вчинить щось протилежне до того, що мав би логічно зробити. Коли нам, напр., здається, що логіка вимагає від Совєтів консолідації свого становища на Балканах, вони можуть несподівано виявити активність в Берліні або в Кореї. Є річчю небезпечною, коли Сталін нічого не робить, і річчю підозрілою, коли він стає поступливим і лагідним. Сталін не є тип героя: він завжди уникає ризику. Він ніколи не наважився тікати з в'язниці, ніколи не ризикував життям в громадянській війні. Як азіят він найрадше діє за лаштунками, нав'язує інтриґи і тільки тоді з'являється на сцені, коли цілком певний успіху. Багато років треба було Сталінові на розбудову партійного апарату, перш ніж він наважився офіційно стати на чолі держави. Він належить до типу тих обачних, хитрих володарів, що на них такий багатий Схід. Політику «залізної заслони» як барикади проти впливів Заходу застосовувано і в історії Китаю та Японії.

СЕРИОЗНЕ СТАНОВИЩЕ У ФРАНЦІЇ

Уряд Шумана проіснував лише 64 години

Новий французький уряд Анрі Кей, що прийшов на зміну урядові Шумана, матиме в своєму складі, як і досі, 15 міністрів і 17, замість дотепершніх 9, державних секретарів. В ньому репрезентовані 8 партій: МРП (народні республіканці) має в ньому 9 представників, соціялісти — 8, радикал-соціялісти — 7, унія резистанс — 2, незалежні республіканці — 2, республіканська партія свободи — 2, селянська партія — 1, незалежні демократи — 1.

Попередній уряд Шумана проіснував лише 64 години, подавшися до демісії після того, як національні збори більшістю 295 проти 289 голосів відкинули його господарську програму. Шумана підтримали лише соціялісти й МРП, тоді як комуністи, деґолісти, радикал-соціялісти та інші партії голосували проти нього. Президент Оріоль спочатку мав доручити створення кабінету президентові парляменту Еріо, який відмовився від цього, посилаючись на стан свого здоров'я. В новому уряді міністер-президент Кей сполучатиме також пост міністра фінансів. Міністром зовнішніх справ буде Шуман, а міністром внутрішніх справ — хтось з соціялістів. Кей висловився проти підвищення заробітньої плати, яке обстоюють соціялісти й комуністи, і тому, на думку політичних спостерігачів, його кабінет буде теж недовгий. Під час сформування кабінету він мав нараду з представниками різних політичних груп. Радився він і з прихильниками де-Ґоля, які обіцяли йому підтримку в разі призначення нових виборів ще в цьому році і до яких перетягала частина радикал-соціялістів. Національні збори висловили Шуманові довір'я більшістю 360 проти 183 голосів.

9 і 10 вересня на заклик комуністів в Парижі відбувалися страйки і демонстрації невеликих груп перед резиденцією президента — Елісейським палацом. Демонстранти співали Марсельєзу і Інтернаціонал і вимагали «демократичного уряду» (тобто уряду з участю комуністів — Ред.). Сталася низка сутичок демонстрантів з поліцією, під час яких поранено 12 демонстрантів і 20 поліцистів. Поліційна охорона міста і особливо президенського палацу значно посилена. Разом з тим Унія генерала до Ґоля вперше офіційно виступила з вимогою розпустити парлямент і призначити нові вибори. Вимагати цього від уряду закликає людність і генерал де Ґоль у своїй пропаґандивній подорожі по південній Франції. «Я готовий, — сказав він, — взяти в свої руки долю Франції... Франція не поглине анархія і рабство». На думку демократичної світової преси, зокрема нью-йоркської, французькі національні збори не репрезентують більше французького народу і їх розв'язання є неминуче. 12 вересня відбулося перше засідання нового кабінету, на якому фінансове становище Франції визнано катастрофічним. Всім членам французького уряду заборонено залишати Париж протягом двох місяців. Політичні спостерігачі вважають теперішню ситуацію у Францію дуже серйозною. (ЮП, АП, Ройтер)

Комунізм і варшав'янки

За повідомленням американської військової газети «Старс енд Страйпс», одним з наслідків кризи в польській комуністичній партії на минулому тижні було те, що варшавські жінки почали у великій кількості купувати косметичні товари. Одна гарно одягнена пані, стоячи в черзі, сказала: «Я хочу придбати собі запас косметики, бо в майбутній польській комуністичній державі буде нелегко розбудитися на такі речі». Разом з тим варшав'янки скаржаться на брак м'яса. Протягом тьох днів у тижні, коли продають м'ясо, перед м'ясними крамницями утворюються довгі черги.

ПРОТЕСТИ ЗАХІДНІХ ДЕРЖАВ У РУМУНІЇ

ЛОНДОН (Ройтер). 7 вересня британський посол в Букарешті Адріян Голмен передав румунському урядові ноту, в якій Великобританія в гострій формі протестує проти виданого вісім тижнів тому закону про удержавлення чужоземних підприємств. Подібні ноти того самого дня передали румунському урядові і посли Франції, Бельгії, Голляндії і Сполучених Штатів. Уряди Швеції і Швайцарії вже протестували недавно проти цього закону.

МАНЕВРИ В ПІВДЕННІЙ НІМЕЧЧИНІ

ҐРАФЕНВЕР (АП). 7 вересня на військовому учбовому плацу Ґрафенвер біля Нюрнберґу почалися найбільші досі в Німеччині маневри американської армії, в яких беруть участь 20 000 вояків і які триватимуть два тижні. Як уже повідомлено, до цих маневрів притягнено також британський батальйон парашутистів у складі 1200 вояків. Метою показового бою, який має вестися, буде довести, що наступає, і державою, що боронить, що наступає, і державою, що боронитьсь, є з'єсувати, чи може дивізія, що боронитьcя, затримати наступ на всьому шляху від Франконської Юри до ліній Райну. Як повідомляє ДЕНА, 15—18 вересня в районі Карльсруе відбудуться маневри американського й французького війська.

БЕНЕША ПОХОВАЛИ БЕЗ ПРОМОВ

9 вересня в парку вілли колишнього президента Чехо-Словаччини Бенеша в Сезімове Усті поховано тіло покійного, вночі привезене з Праги. Жалобна церемонія офіційно почалася в Празі 8 вересня об 11 годині в парляменті. На бажання покійного під час похорону не було жодних промов. Тисячні натовпи заповняли празькі вулиці, бажаючи востаннє подивитися на свого колишнього президента. Коли поліція намагалася припинити доступ до катафалку, в юрбі сталося велике збудження. З криками: „Ми хочемо Бенеша!", „Ми хочемо волі!" — юрба прорвала поліційне загородження, кинувшися до катафалку. Згодом на головній вулиці Праги — Вацлавському майдані — знову сталися заворушення, коли поліція прогнала людей в бічні вулиці, де не дозволяла стояти на одному місці. Опублікована перед похороном відозва міністерства внутрішніх справ закликала людність до спокою і пильности, бо „безвідповідальні й реакційні елементи в зв'язку з чужоземними аґітаторами хочуть використати глибоку жалобу народу для своїх провокаційних антидержавних дій". До Праги стягнуто було велику поліційну підмогу. Особливу увагу звернено на сокольські організації, яких з інших міст не допустили до Праги. (ЮП, Ройтер)

Гітлер хотів воювати газами

Як стало відомим з численних опублікованих останніми місяцями секретних архівів Райху, нацисти готувалися у великому масштабі застосувати у війні гази. Гітлер тричі намірявся вжити їх під час наступу, але в усіх трьох випалках побоявся в останній момент видати такий ризикований наказ. Вперше він хотів ужити газів 1940 р., щоб ще прискорити блискавичну війну проти Голляндії, Бельгії і Франції. Тоді перед цим наміром його зупинили, між іншим, і побоювання оголошення через те війни Сполученим Штатам, а також заплянована ним на той час війна проти Совєтського Союзу, в якій він хотів був спочатку вперше вжити газів. Вдруге хотів він вдатися до газової війни під час інвазії альянтів і втретє — під час наступу генерала Рундштедта в Арденах. Під час просування альянтського війська в північній Німеччині була виявлена дослідна станція для виготовлення газів, а також і кілька підземних сховищ газової апаратури й газів. На складі недалеко Берхтесґадену виявлено 30 000 авіяційних бомб з 250—500 кілограмами газу кожна. (АЕП)

Берут — провідник „робітничої партії"

ВАРШАВА (АП). Польський державний президент і новопризначений генеральний секретар комуністичної партії Болеслав Берут дістав запрошення очолити об'єднану „робітничу партію", що має бути створена найближчими тижнями. Делеґація під проводом міністра-президента Циранкевича й колишнього польського амбасадора у Вашінґтоні та делеґата в ОН д-ра Лянґе відвідала Берута, щоб повідомити йому про призначення його на цей найвищий партійний пост. Президент подякував делеґації за це призначення. Цим, з огляду на відсутність будь-якої опозиції, це призначення автоматично набирає сили.

Совєтські „турботи" за італійські колонії

Великобританія, Сполучені Штати й Франція відповіли згодою на совєтську пропозицію склакати ще до 15 вересня конференцію міністрів закордонних справ великодержав для обговорення питання про долю колишніх італійських колоній. Великобританія запропонувала склакати цю конференцію в Парижі. Разом з тим американський міністер закордонних справ Маршал заявив, що така конференція не матиме ніякого значення, якщо Совєти не зроблять якихсь нових пропозицій, бо дискусія про італійські колонії вже тижнями тривала в Лондоні, не привівши до порозуміння між Сходом і Заходом. В політичних колах західніх держав теперішню несподівану пропозицію СССР про негайне склакання такої конференції однозначно розцінюють як пропаґандивний трюк Совєтського Союзу. У французькому політичному світі підкреслюють також, що цей совєтський крок може бути скерований на підтримку французької комуністичної партії під час французької урядової кризи і зважають не виключеним, що Молотов з метою привернути до СССР Італію несподівано запропонує повернути їй всі її колишні колонії. (ЮП, АП)

ВІДКЛИКАНО АМЕРИКАНСЬКОГО КОНСУЛА З БОЛГАРІЇ

СОФІЯ (ЮП). Згідно з повідомленням болгарського уряду, з Болгарії відкликано американського віцеконсула Доналда Евінґа, затриманого на вулиці в Софії в той самий момент, коли він мовляв, одержував від двох болгар шпигунські інформації. Урядовий комунікат твердить, ніби Евінґ підтримував посередні стосунки з опозиційною групою Петкова. В зв'язку з цим американському міністерству зовнішніх справ пояснили, що закиди болгарського уряду не відповідають дійсності. Коли Евінґ затримано з знайомими болгарами, болгарська таємна поліція зараз же заарештувала їх. Обвинувачення Евінґа в шпигунських зв'язках є неправдивим.

Що знаєте про Австралію?

(Продовження з 140 числа „Неділі“)

В Австралії переважає природній ляндшафт. Культурні ляндшафти концентруються переважно в береговій і гірській смузі. Між головними типами ляндшафтів спостерігається велика диференціяція. Основні ляндшафти берегова й гірська смуга, гірські ліси, полонини, пустині, півпустині, трав'яні й солончакові степи, болота.

Рослинний світ країни відзначається великою відрубністю і різко поділяється на рослини тубільні і свійські. Дев'ять десятих рослин Австралії це такі рослини, яких або взагалі ніде інде нема, або вони збереглися лише тут. Трав'яні дерева, рідко ростучі казуарії, непрохідні хащі тісно зрослих акацій, ґалерійні ліси вічнозелених ґумових дерев евкаліптів, ростучі в солончаках солянки, особливі рослини, дуже полюблювані вівцями. Повзучий комиш, що досягає довжини 100 метрів. Евкаліпт, найвище дерево на землі, досягає 150 метрів висоти. Його вивозять в інші країни, зокрема є тепер насадження його на Чорноморському узбережжі Кавказу. Евкаліпт ціниться не тільки за швидкий ріст, а також за тверду, міцнішу дуба, деревину і за листя, з якого добувається пахучу олію. Крім того вживається його при осушуванні боліт, бо він швидко вибирає своїм корінням воду. В пустинях і півпустинях росте колючий чагарник «скреб» і колючі трави, яких не жере жадна тварина, бо листя їх гостре як ніж. У тропічних лісах півночі зустрічаются часто деревовидні папороті. Раніш культурних рослин не було зовсім, їх привезли европейці. З культурних рослин найголовніші — зернові, овочеві, виногад, цукрова тростина, бавовник, олива.

Ще дивовижніший тваринний світ Австралії. Тут теж збереглися тварини, що давно вимерли в інших частинах світу. Велике поширення мають сумчасті. Вони мають на череві спеціяльний мішок, в якому носять своїх дитят. З сумчастих найбільш відомий кенґуру, якого є в Австралії багато порід різної величини. Кенґуру-це велика тварина з маленькими передніми лапками і величезними задніми кінцівками і дуже сильним хвостом. Це ідеальні скакуни. Нещодавно европейська кінопубліка мала нагоду оглядати скоки кенґуру в одному з чисел кінового тижневика. Останніми часами їх посилено винищують, бо вони пожирають траву на овечих пасовищах, а також тому, що вони мють дуже цінне футро. Оригінальні тварин це яйцекладучі ссавці-єхидна і качконіс. Вони кладуть яйця, з яких висиджують як птахи, але живлять своїх дитят молоком як усі ссавці. Це так звані дзьобовидні ссавці. Ратичні тварини і мавпи прибули в Австралію разом з европейцями. З хижаків, починаючи від льодовикового періоду, розповсюджені в Австралії пси «дінґо», що кольором шерсти скидаються на лиса. Тубільці вживали цього звіра як напівсвійської тварини, але тепер він теж винищується, бо турбує овець. В лісах і степах багато птаства, особливо папуг, що літають зграями по кілька тисяч штук. Багато пташиних порід є таких, що зустрічаються лише в Австралії. Це білий орел і чорний біль, птиця-ліра в тропічнихлісах, безкрилий струсь ему, розмірами менший за африканського, але дещо більший за південно-американського, дуже гарний пишнохвостий павлін. Є тут рідкісна тварина кузуар. В річках дводишна риба церaподус, що має зябри і одну легеню. Свійські тварини різних порід з'явилися також тільки разом з европейцями. Особливо багато тепер овець, великої рогатої худоби і коней.

Австралія багата на корисні копалини. Могутні поклади кам'яного вуґілля — на півдні, на сході й на заході. Мідь на півдні, золого на заході й на сході, срібло й оливо.

Австралія-країна в основному сільськогосподарська, при чому на першому місці стоїть вівчарство. Кількість овець доходить тепер до 150 000 000 годів. Майже всі вони належать великим капіталістам-вівчарам, що мають величезні овечі господарства й отари по 10 000 штук в кожній. Тому чабанство являє поважний і відповідальний рід заняття австралійців. Чабани мусять бути добрими ковбоями, бо доглядати такі отари без коней і спеціяльних собак неможливо. Проте кількість овець залежно від погоди, що випадає в даний рік, дуже коливається. В посушливі роки, не знаходячи паші, вівці гинуть мільйонами. Щоправда, при зміні природніх умов кількість овець швидко вирівнюється. Вівці є м'ясні і вовняні. Якість їх вовни дуже висока. Австралія тепер дає до половини світового видобутку вовни. Велика рогата худоба, почасти молочна, а особливо м'ясна, переважно на східньому узбережжі. М'ясо в великій мірі призначено для вивозу. Справжнє лихо Австралії-це кролі. Їх так багато, що вони пожирають стільки трави, що її вистачило б для вигодування 100 млн. овець. Кролів вперше привезли до Австралії европейські переселенці в 1862 р., і ці звірята поступово здичавіли. Їх цькували спочатку собаками, потім почали труїти отруйними речовинами, а тепер обгороджують поля і пасовища сітками з колючого дроту, що тягнуться на багато тисяч кілометрів. Тепер кролів б'ють на м'ясо і шкірки й вивозять їх в Англію до 10 млн. штук річно. Під час поводей кролі гинуть величезними масами, і коли вода спадає, всюди зустрічаються в незліченній кількості кролячі трупи. З хлібних рослин найбільше розповсюдження мають пшениця і маїс. Пшениця переважає на півдні, де посіви зв'язані з зимовими дощами. Фармери сіють пшеницю восени і, коли вона добре проросте, виганяють на посів овець, весноють пшениця проростає знову, літом збираю урожай, а потім знову виганяють овець на стернище. На крайньому східньому узбережжі посіви пшениці не вдаються, бо вона тут хворіє на іржу. Величина врожаю сильно коливається в зв'язку з посухами. В субтропіках півдня розвинулось промислове садівництво. В районах штучного зрошення культивуються помаранчі й цитрони, морелі, фіґи й виноград. На Тасманії — яблука й вишні. На півночі у вологих тропіках — банани, ананаси, цукрова тростина. В гірських районах спостерігається зміна овочевих культур у вертикальному напрямі. Піднімаючись потягом вглиб суходолу через гори, подорожній бачить спочатку ананаси й банани, а потім помаранчі й яблука.

Значний розвиток має також промисловість з двома головними районами — південь і південний схід. З тяжкої промисловости на першому місці стоїть гірнича — добування кам'яного вугілля, міді, золота і срібла з жил. На Австралію припадає $^1/_4$ світового видобутку золота. Набирає значення розвиток і інших галузей промисловости — зокрема тяжкої індустрії — будування кораблів, нових залізничних ліній тощо. Головні галузі легкої промисловости: текстильна — бавовняна і шерстяна, потім харчова — винарство, млинарство, консервна промисловість з поділом на м'ясну й овочеву.

Специфічні умовини спричиняють особливості розвитку транспорту. Залізниці сконцентровані переважно на півдні. Технічно залізниці стоять високо. Загальна довжина їх понад 45 000 км Трансавстралійська залізниця йде від міста Перт на заході аж до міста Брісбен на сході. В умовах Австралії особливого значення набуває морський і повітряний зв'язок. Місто Пелмерстон на півночі і Аделяїда на півдні зв'яззані трансавстралійською телеграфною лінією

Немале значення має торгівля, внутрішня й зовнішня. Ще десять літ тому загальна вартість її виносила близько 150 млн фунтів стерлінґів в кожній галузі. До половини торговельного балянсу Австралії припадає на Велику Брітанію. Головні артикули вивозу: вовна, пшениця, шкури, м'ясо, масло, борошно, цукор, оливо, продислові товщі, молоко й вершки, сушені овочі. М'ясо вивозиться не тільки в консервах, а також морожене спеціяльними пароплавами - холодильниками.

Короткі повідомлення

— Вночі проти 10 вересня в своєму Кобурзькому замку помер у віці 87 років колишній болгарський цар Фердінанд I.

— В Будапешті страчено головного інспектора залізниць Ловаса й полковника угорського генерального штабу Гатваня, обвинувачених в «державній зраді й шпигунстві на користь західніх держав». Трьох їх «співучасників» засуджено до ув'язнення.

— Чехо-словацький генеральний консул в Чікаґо Ладіслав Крно, протестуючи проти теперішнього режиму в Чехо-Словаччині, подався до демісії і звернувся до американського уряду з проханням про надання йому азилю в США.

— 44 чехо-словацькі студенти, що вчаться у вищих школах в Лондоні, відмовилися повернутися на батьківщину.

— Вінстон Черчіл, що перебуває тепер на відпочинку у Франції, має, за повідомленням ЮП, поїхати на ріг Антіб в гостину до герцоґа Віндзорського, де нібито зустрінеться з генералом де-Ґолем.

— З одного брітанського летовища біля Менчестеру недавно вкрадено чотири ловецькі літаки. Ними відлетіли невідомі особи, що назвалися співробітниками одного фільмового товариства і подали документи про дозвіл скористатися літаками для зняття нового кінофільму.

— За повідомленням баварського міністерства внутрішніх справ, епідемія дитячого параліча поширюється далі. До 6 вересни в Баварії зареєстровано 759 випадків захворінь, з них 37 із смертним кінцем.

— Між СССР і Афганістаном укладено торговельний договір, за яким Афганістан має постачити СССР на 270 000 американських долярів бавовни в обмін на нафту, бензину, текстильні товари й цукор.

— В Знаімі (Чехо-Словаччина) заарештовано низку осіб, між ними і католиць ких священиків та членів Домініканського ордену, за те, що вони нібито організували втечу з Чехо-Словаччини «політично непевних осіб».

— Уряд США запропонував Чіле й шести іншим державам інтернаціоналізувати Антартику.

— Франція і Еспанія підписали договір про повітряне сполучення між обома країнами.

— Як заявив в одній з промов генерал Франко, Еспанія «завдяки своєму національному рухові є одинокою країною в Европі, яка може з гордістю твердити, що вона зовсім не боїться комунізму».

— В Кастань (південна Італія) при відбудові церкви знайдено зовсім нерозкладений труп 18-літньої дівчини, що померла 1888 р. після короткою, але гідного святої життя.

Щомісяця 10 000 ДП до США

ФРАНКФУРТ (АП). 8 вересня до Франкфурту прибув з Нью-Йорку голова американської ДП-комісії Уґо Карузі, що має на меті прискорити переселення до США з Німеччини, Австрії та Італії 205 000 переміщених осіб. Він наміряєтся вже в жовтні вирядити до Америки перший транспорт ДП, а потім переселювати щомісяця до 10 000 осіб. Як повідомила, згідно з ДЕНА, американське військо, витрати на утримання переміщених осіб в американській зоні скорочено на 1949 рік на 50 мільйонів марок і визначено в сумі 247 043 098 марок.

кова у управа, витрати на утримання переміщених осіб в американській зоні скорочено на 1949 рік на 50 мільйонів марок і визначено в сумі 247 043 098 марок.

За пізнішим повідомленням Ройтера, Уґо Карузі заявив представникам преси, що перший транспорт з еміґрантами, які отримають візи за новим законом про переселення 205 000 ДП, має від'їхати 3 жовтня. Протягом жовтня передбачається переселити до США 1900 осіб.

10 пресова конферецція IРО

(Продовження з 1-ої сторінки)

цим змешити видатки на утримання IРО. Вкінці, ми мусіли погодитися на зменшення деяких заробітків. Було багато переговорів в цій справі. Кінець-кінцем, ми погодилися на відрахування 70 марок, бо це був **найкращий з усіх проектів.** Всі інші проєкти були б заподіяли особом ДП ще більших труднощів.

Містер Віліємс відповідає далі і на **питання 2: Чому ця постанова обов'язує від 1-го липня, хоч її видано пізніше?** Він пояснює,що таку інтерпретацію цій постанові дало ОМҐУС. IРо на це не погоджувалося, але його заперечення і пропозиції відкинено. Ми знову — каже референт — звернулися до ОМҐУС з проханням не стягати 70-ти марок за перший місяць. Але досі не маємо в цій справі ніякої відповіді. На окремі запитання журналістів референт говорить, що скорочення будуть проведені по всіх еріях. Інші проєкти ОМҐУС-у були ще некорисніші, вимагаючи **стягання 100 і більше марок з платні.** Всі проєкти мали незвичайно драстичний характер. Містер Віліємс вияснює, що сума 70 марок складається з двох позицій — 50 марок виносять пересічно кошти харчування, 20 марок дістає IРО за утримання таборів. Коли в'їдливі запитання преси множаться, один з українських журналістів ставить таке питання.

— Містере Віліємсе, як можна було зрозуміти з ваших заяв, існує ще якась можливість переговорів в цій болючій справі з ОМҐУС. Газети ДП у своїх критичних статтях широко зреферували невдоволення ДП постановою про 70 марок і подали багато переконливих арґументів. Чи ви не змогли би використати ці статті як арґументи перед ОМҐУСОМ?

На це питання відповідає міс Рут Федер, запевняючи що все те, що з'явилося, або з'являється IРО в газетах ДП якнайточніше **перекладається** і стає предметом розгляду відповідних референтів. На питання іншого представника газети референти вияснюють, що **обов'язок платити 70 марок мають усі ДП без огляду на те, де вони затруднені.** На запитання латвійських журналістів, чи IРо не протестуватиме, коли ДП, щоб уникнути втрати 70 марок, захочуть переходити на приватні мешкання, містер Ґріґ вияснює, що ніхто не ставитиме перешкод, але особам ДП буде важно знайти працю. Містер Віліємс, ще раз підкреслює, що усі працюючі ДП навіть такі, що їх роботодавцями є німці мусять сплачувати податок (70 ДМ). **3. Питання: Мюнхенські студенти ДП працюють під час своїх ферій десять годин денно в шпиталі Альтерсгайм, щоб заробити на студійну платню. Вони заробляють 160 марок на місяць. З того їм стягають 26 марок на податки, а 70 на IРО. Залишається їм по 64 марки. Отже за три місяці праці студенти не можуть заробити, щоб заплатити за один семестр. Чи не можна було б звільнити студентів від сплати 70 марок або від обов'язку 100 годин праці в таборі?**

На це питання відповідає один з активніших референтів головної Квартири, а саме начальник відділу праці **містер Броди.** Відповідає запитанням:

— Панове, це факт чи теорія? Після вияснення генерального секретаря Союзу ДП Преси п. Берлінґса, що в тому випадку йдеться про факти, містер Броді сміючись стверджує, що це питання теоретичне. Він сьогодні вранці телефонував до Альтерсгайму і ствердив, що там працює 25 студентів, з яких лише 12 живуть у таборі. Ніхто з них не стягає 26 марок.

Чергове питання: Студенти ДП ніяк не можуть сплачувати 200—250 марок за семестр. У французькій і брітанській зоні навчальну таксу платять їм з репараційних засобів. Чи не можна було б цю справу поставити так і в американській зоні?

Відповідає містер Ґріґ: Питання в такій версії було нам поставлене вже на попередній пресовій конференції місяць тому. Ми звернулися тоді до відповідних представників названих зон, але французи заперечили існування таких привілеїв. В брітанській зоні студентам ДП дійсно дають певну допомогу, але не від IРО, лише від Контрольної Комісії Німеччини. В наслідок нового порушення тієї справи ми звернулися просто до Женеви з проханням дати про це інструкції. Щоправда, безпосередньої відповіді ми не дістали, надіслано натомість новий закон, який дає нам певну можливість допомагати студентам, хоч ми ще не знаємо як це робити. Проте, містер Ґріґ переконаний, що вдається знайти відповідну дорогу. Він радо прийме конкретний матеріял в цій справі в письмовій формі. Одно треба пам'ятати: допомога студентам мусить бути умотивована двома потребами: репатріяції або еміґрації.

Окрему активність у ставленні попередніх питань на 10 пресову конференцію проявила **російська національна група.** Від неї походило, між іншим, довге **5-те питання** такого змісту: вірні російської православної Церкви в Німеччині ніколи не платили церковного податку з тієї причини, що цей податок не йшов на дохід Православної Церкви. Оподаткування православних вірних відбувалося здебільшого згідно з умовою з німецькою владою через органи льокальної управи. Якщо ця постанова не підлягла зміні, з якої причини члени російської православної церкви, що живуть в таборах ДП, мусять платити церковний податок? Чи вони можуть бути звільнені від податку?

Керівник правного відділу, відповідаючи на це питання перечитав таку заяву: розпорядження військової влади передбачує, що особи ДП, які заробляють гроші, мають обов'язок платити податки згідно з німецькими законами. Представники IРО інтервеньювали в ОМҐУС в надії змінити цю постанову.

Щодо питання, то як вияснено, російська православна церква мала свою окрему умову з німецькою державою і ще перед війною була визнана Райхом окремим договором. З того виходить, що їй лишається мати переговори в справі податків виключно з місцевими німецькими крайовими урядами.

Найцікавіший момент конференції почався від питання 6-ого: чому **ДП — урядовці головних квартир по еріях-дістають вищу платню від тих ДП, що виконують таку саму працю по таборах?** На це питання широко відповів начальник відділу праці містер Броди, подовши цілий коментар до історії останніх переговорів між представниками IPO та військової влади. Панове, — сказав містер Броди, — мусите знати точний перебіг подій у нашому відділі тим більше, що містер Віліємс насвітлив ці справи виключно з становища свого фінансового відділу. Нещодавно сталися три важливі речі і то всі майже одночасно. Найперше, об'єднано брітанську і американську зони в так звану бізонію, далі, 1-го липня почався новий бюджетний рік і, врешті, як відомо ми були свідками валютної реформи.

Зміни, що сталися, вплинули насамперед в нашому бюджеті на ті пункти що стосувалися платні. Ми дістали доручення подати новий бюджет, а даємо роботу, як знаєте, **60.000 людей.** Коли врахувати, що пересічна місячна платня працюючих ДП становить 220 марок то це давало загальну суму 158 000 000 марок. Ми намагалися рішуче обороняти цю позицію і дискусії між представниками IPO та військовою владою були пожвавлені і довгі. Три дні за спільним столом засідали такі високі особи, як ґенеральний секретар IPO в Женеві містер Тейк, ґубернатор Німеччини генерал Клей, заступник генерала Гарольда, начальник відділу транспорту і постачання генерал Гарвіґ, економічні дорадники генерала Клея, а від нас панове Данн, Віліємс, Шеневи і інші. Ми зробили все що було можна. Проєкт відлягнення 70 марок був найлегший з усих нами запронованих.

На питання журналістів містер Броді пояснює, що в суму 70 марок на харчі відраховано 20 марок, а на комірне 8 марок місячно, решта розкладається на інші видатки, як, напр., на кошти подорожі, бо, як виходить, кожна особа ДП в загальному обрахунку на один місяць проїжджає пересічно 150 км. (В ерії Франкфурт протягом останнього тижня видано 2.500 безплатних квитків проїзду залізницями). Містер Броді діставав з кіл ДП кілька десятків подань та пропозицій і точно з ними знайомився. В одному пункті переговорів, коли IPO висловило готовість зрезиґнувати з су-

Чи ви вже дали даток на фонд праці Української Нац.-Ради?

ми 70 марок, щоб їх лише не стягати, його представникам подано до відома, що, не зважаючи на таке становище, IPO ті гроші будуть з платні таки стягнені. В такій ситуації ми мусіли цю умову прийняти. Гроші, що постають із стягнень для IPO по 20 марок переходять автоматично на окремий фонд, що ним диспонує військовий уряд. Ці суми будуть вживатися на покриття різних видатків для ДП, як нотаріяльні підтвердження актів, фотоґрафії чи врешті на індивідуальні допомоги. Лише завдяки тому, що ми погодилися на умову прийняти тих 70 марок вдалося нам уникнути редукції і затримати всіх 60.000 урядовців. До 1-го січня 1949 року можна бути спокійним, що ніяких звільнень не буде, хіба що вони приходитимуть пропорційно до репатріяційного і еміґраційного руху.

Такі справи порушено на конференції до першої перерви. З огляду на брак місця дальший зміст питань і відповідей, а між іншим дискусію щодо питань поставлених Редакцією «Неділі», подамо в наступному числі. Тут варто ще лише згадати, що міс Федер офіційно здементувала (заперечила) вістки про масовий вивіз таборів ДП з Німеччини до Франції. Це звичайна чутка без ніяких підстав. Щодо питань в справі еміґрації до США, то на них була тільки така відповідь: якраз в середу 8 вересня до Франкфурту прибув еміґраційний комісар Уґо Карусі і вже першого дня мав конференцію з 4-ма представниками центрального бюра IPO в Женеві та з 4-ма з Бад-Кіссінґену. Разом з ним повернувся з США референт IPO містер Коркері, що досліджував в Америці еміґраційні можливості. Безумовно справа вирішиться якраз цими днями і тоді Головна Квартира негайно передасть пресі відповідні вичерпні інформації.

(Далі буде)

ТРЕТІЙ З'ЇЗД ОУЖ

Голова Мудрий, д-р Смук і Улас Самчук між гостями

(Власна кореспонденція). В суботу і неділю 4 і 5-го вересня відбувся в українському таборі в Цуффенгаузені біля Штуттґарту 3-тій З'їзд Організації Українських Жінок на Еміґрації. Прибули делеґатки із усіх трьох зон. Першого дня завітав на З'їзд Голова ЦПУЕ Василь Мудрий, а також д-р Роман Смук з дружиною та своїми співробітниками. В залі було 66 делеґаток з правом голосувати.

Безперечно був це дуже імпозантний і, може, найцікавіший з дотеперішніх, З'їзд ОУЖ на еміґрації, що порушив ряд пекучих проблем. З привітальними промовами виступали, між іншим, Пресвященний Владика Платон, голова Василь Мудрий і д-р Роман Смук. Наради стояли на високому рівні і робили на присутніх позитивне враження. Від преси були кореспонденти «Українських Вістей» і «Неділі». В неділю по обіді учасниці з'їзду мали нагоду бути гостями показового виступу місцевого дитячого садка.

Пізно ввечері другого дня наради вибрано нову управу ОУЖ. На внесок «комісії матки», зачитаний п. Чайківською з Берхтесґадену, через аклямацію вибрано новий провід організації. Головою стала Ірина Павликівська, її заступницями п. Біляк з брітанської та п. Солодуха з французької зони. Членами управи вибрано п. л. Івченко, Олену Чехівську, Віру Шпаківську, Марію Бачинську-Донцову, Степанію Нагірну, Дарію Ребет, Марію Рублеву, Кекілію Ґадрецьку, Ольгу Павловську і Ірину Домчевську (від Марійської дружини). Заступницями: Ірена Бонковська, Ірена Михайлова, Володимира Ценко, та Івана Мірчук. До Контрольної Комісії увійшли п. п.: Марія Голуб, Анна Пономаренко і Софія Долоницька.

п — я — к.

Розмова з д-ром Смуком

Кореспондент „Неділі" (п-я-к) на 3-ому З'їзді ОУЖ мав нагоду розмовляти з д-ром Романом Смуком, директором ЗУДАК-у і надіслав нам такий звіт:

Як тільки в залі з'явилися Голова Мудрий і Д-р Смук повстав незвичайно піднесений настрій. Присутні журналісти просили д-ра Смука розповісти новини з його ресорту.

Найважніше, — каже д-р Смук, — що незабаром будуть набирати до Америки переселенців і то вже згідно з новим законом, новим правом. Сподіваюся, що в квоті 200 000 українці здобудуть належне їм місце, а це тому, що між нашими переселенцями є дуже багато галичан, волиняків, поліщуків, людей з Закарпаття і Буковини. Вони якраз підходять під цю катеґорію переселенців, якій закон дає привілеї. Якщо Український Комітет в Америці, а ми тут вживемо відповідних заходів, то нам удасться вислати багато наших людей за океан.

Як стоїть справа з виїздом до Франції? Чи правда, що туди мають переселити компактною масою табори ДП з Німеччини?

Відповідь:

Французи мають розпочати набір еміґрантів на більшу скалю уже за новою системою. Фактично заберуть до себе без контракту на працю більшу кількість ДП: У Франції зорганізують 4—5 таборів. Туди переселять ДП і почнуть їх перевишкіл, так би мовити, дадуть їм французьку орієнтацію. До тих збірних таборів прибуватимуть французькі фармери набирати для себе робітників. Отже обидві сторони матимуть змогу належного вибору. До тих таборів зможуть повертатися робітники, невдоволені зробленим вибором після кількатижневої проби. На початок має виїхати 250 родин причому для українців зарезервовано місця на 50 родин. Ми потрапили уже зорганізувати три комітети. Відомий український діяч французької зони д-р Кальба вже підшукує 50 родин. Справа залежатиме від того, чи IPO погодиться утримувати ці табори у Франції, чого вимагає французький уряд. Якщо цю справу вдасться добре розв'язати, тоді буде можливість переселити туди тисячі українських скитальців: Ясна річ, що багато в цій справі залежить від французів.

Які настрої в Америці?

Погані, дуже погані і то з тієї причини, що українська еміґрація в Европі не потрапила з'ясувати вартости українців американським організаціям, що тут діють. В майбутньому треба до цих справ ставитися серйозніше.

Чи конференція Українських Допомогових Комітетів звернула належну увагу на хворих?

Так. Ця справа буде теж полагоджена:

Яке враження зробило створення Національної Ради?

Безперечно позитивне. Але американські українці дивляться на все скептично, знаючи, що таких угод було вже багато. В той час, коли верхівка доходить до згоди, низи частенько всю справу паралізують, підлягаючи міжпартійній гризні. Американські українці ждуть реакції мас.

Праця байройтських різьбарів

Нещодавно по кількамісячній, невтомній праці проф. О. Петрівський закінчив різьбарський курс із своїми учнями в Байройті. У приміщенні світлиці табору відкрито виставку різьбарських робіт учнів. На відкриття виставки прибули гості з IPO. Побачивши біля 150 експонатів, дир. IPO Лісяк висловив своє задоволення, що тут саме люди дістали у руки фах, яким можуть добре за океаном заробляти на прожиток.

На виставці було найбільше касеток. Були й інкрустовані речі та великої вартости експонати глибокої різьби. В очі впадав дуже гарно інкрустований топірець. Був там ще альбом та рямці, а крім цього різьбарске приладдя, роботи п. Дідошака, який багато допомагав курсантам. Виставка робила гарне враження.

Під проводом проф. Петрівського, який вів курс під фірмою УТГІ, відбулися іспити 35 курсантів. Правда, з початку було їх коло 60 та багато виїхало до Англії. Коли взяти до уваги факт, що проф. Петрівський вів такі курси ще в Бамберґу, то з під його руки вийшло разом понад 60 закінчених різьбарів, які можуть уже самостійно працювати.

Зацікавлення різьбарством у Байройті велике. Є надія на виїзд за океан різьбарів гуртом.

п — я — к.

Нова п'єса Фотія Мелешка

Театральний гурток у Геллендорфі під мистецьким проводом артиста Михайла Тагаєва виставив п'єсу письменника д-ра Фотія Мелешка «Трьома шляхами». Вистава пройшла з великим успіхом, не зважаючи на те, що не можна було забезпечити деяких акторів відповідними строями. Цей брак відчувся передусім на Василеві (старшина Армії УНР), в ролі якого виступав артист і режисер Михайло Тагаїв.

Сам автор п'єси виступаючи в ролі батька (Яким Коваленко), зумів дати переконливий тип українського селянина, що переживав бурхливі роки війни й революції.

Артистка Анна Тагаєва прекрасно виконала ролю укрїнської жінки-матері, яка боліє, що її сини з ідеологічних причин не можуть погодитися поміж собою (Вались-українець самостійник, Михайло-денікінець, Гаврило-большевик), сама одначе всією душею по боці Василя.

Раїса Уланова добре виконала ролю дочки Марійки. В ролі Гаврила виступив надійний актор М. Головатий. На висоті свого завдання був п. Півень в ролі Михайла (денікінець). Артисти Сергієнко й Кузьменко (молодий) досконало вдали типи москалів «кацапів». Кузьменко (старший) в ролі жида, добре оволодів жидівськими манерами, а п. Водяницький, як комісар вдало відобразив тип большевицького бюрократа.

Зміст п'єси глибоко ідейний і яскраво зображає побут українського народу в період революції та перехрешування різних стихій, що тоді панували в Україні та стали головною причиною закріплення большевицької системи на нашій батьківщині.

А. Д.

Привітання Національній Раді

від Української Центральної Репрезентації Аргентини

Від Української Центральної Репрезентації Аргентини, Параґваю й Уруґваю одержала наша Редакція копію такого письма, адресованого до Пана Президентта Української Народньої Республіки:

Ваша Ексцеленціє!

З уваги на довершення так важного історичного акту, Українська Центральна Репрезентація Арґентіни, Параґваю та Уруґваю, бажає Вашій Ексцеленції, разом з нововибраним урядом та Українській Національній Раді, витривалости і повного успіху Ваших національних завдань.

Просимо Всевишього, щоб Вам допоміг осягнути ті ідеали, за які боролися наші предки. Хай Господь Милосерний дасть Вам всіх сил, щоб Ви могли виконати те велике діло.

Українська Центральна репрезентація Арґентіни, Параґваю та Уруґваю піддається цілковито до Ваших послуг та розпорядків, щоб своєю скромною допомогою могла також прислужитись до відбудови Української Держави.

Хай живе Його Ексцеленція Пан Президент.

Хай живе Український Уряд.

хай живе Укарїнська Національна Рада.

Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава.

За Українську Центральну Репрезентацію Арґентіни, Параґваю й Уруґваю.
Ґенеральний секретар (-) Григоращук Іван
Голова (-) Володимир Савич

НІМЕЦЬКІ ДІВЧАТА ЇДУТЬ ПРАЦЮВАТИ ДО АНГЛІЇ

В Мюнстер-Мекленбурзі, останньому німецькому пункті на шляху до Англії, вестфальсько-північно-райнський міністер-президент Гальбфель прощався з першим транспортом з 100 німецьких дівчат з брітанської зони, що їдуть до Англії на дворічну домашню роботу. Вони працюватимуть на тих самих умовах, як і англійки, і за два роки матимуть змогу набути прав англійського громадянства. Вся група, в числі 4000 дівчат, дібраних з великого числа кандидаток, виїде до Англії найближчим часом. (Франкфуртер Рундшав).

ПРАЦЯ В АВСТРАЛІЇ НЕВАЖКА

Ще один лист з далекого континенту

Колишній мешканець ашаффенбурзьких таборів Павло Вадинський написав цікавого листа з Австралії, якого передали до нашої Редакції:

Виїхали ми з Амберґу 12 квітня, їхали через італійський порт американським пароплавом. 17 квітня виплили до Австралії. В дорозі на пароплаві видали нам по 13 пачок сиґарет, мило, бритву, цукерки. Коли ми переїздили екватор (рівник), то моряки — за звичаєм — вихрищували людей. На палубі стоїть великий казан з водою й підвищена площина, на якій сидять три моряки, вбрані наче боги з хрестами. Через радіо викликають нумер (всі люди по нумеровані). Прийдеш на виклик, зав'яжуть очі й ведуть на площину для хрищення. На площині обмастять обличчя мазутою (солідолом) і підводять до брезентового мішка метрів 4, кидають у мішок, а потім із пожежних рукавів направляють воду. Вода під великим тиском б'є по мішку та викидає в казан із водою. Тут відкривають очі і вже вважають охрищеним. Потім видають свідоцтва охрищення.

До Австралії приїхали ми 15 травня в порт Сідней, звідки перевезли нас до табору в лісовій місцевості. Про харчування не буду писати, харчі взагалі дуже добрі. Ходимо до лісу на кролі, яких можна набити скільки хочем. Пізніше нас учили в школі англійської мови, кого два, а кого півтора місяця. Тоді відправляли на працю. Вчили по чотири години денно і можемо потрохи розмовляти.

Видали безкоштовно простий костюм, робочі черевики, мешти на свято, дві пари білизни, дві пари скарпеток, п'ять хустинок, шлейки, светер, шапку.

Австралія велика, клімат теплий, дуже багато овець. У господарів немає хлівів для худоби, вся худоба живе під відкритим небом цілий рік.

Після закінчення навчання нас розподілили на працю. На фах ніхто не вважає. Ми повинні відпрацювати дворічний контракт і не маємо права відмовитися від праці, на яку нас посилають. Розподілили на працю так: збирати цукрову тростину, працювати в лісі, при будові (для одружених), в тартаках, частина попала за фахом, частина залишилися при таборі на працю, інші пішли на залізнорожні роботи, на цементові заводи.

Праця для европейців неважка, працюємо п'ять день тижнево від 7,30 до 4,30. Австралійці вважають названі роботи тяжкими, але для нас вони не тяжкі, бо тут немає «соцзмагання» і «стахановщини», тут люди працюють нормально та ще й відпочивають; ніяк того не можна порівняти з працею в «раю».

Маємо переписку з різних кінців Австралії, всюди заробіток однаковий — за два тижні 14,5 фунта. Від заробітку 14,5 фунта за два тижні відраховують на утримання й харчі 4,5 фунта. Харчі дуже добрі. Коли порівняти «рай» Сталіна, то комуніст-директор фабрики так не їсть, як тут простий робітник. У СССР комуніст багато одержує, але щоб він так харчувався як ми, то йому не хватило б грошей на харчі. Видно нема в світі таких дешевих цін і такої високої оплати праці як в Австралії.

Я вам написав про все добре, але тут є й неґативні сторони. Призначили нас 100 чоловік на залізницю. Виїхали ми з порту Сідней в порт Авґуст, де розподілили нас на групи. Я попав у четверту. Під час їзди бачив степ. Осель не видно. Крім безконечного степу нічого не видно. У нашому гурті 9 українців, 3 юґослави й 4 австралійці. Більше нікого не бачимо. Біля нас невеликі озера й річка. Багато всякої птиці, що й назви не знаєш. Один раз підійшли ми до табуна корів. Бик як зареве, як закопає ногами в землю, а корови вишикувались усі в ряд проти нас, ми перелякались і втекли. Тільки раз у п'ятницю проходить особовий потяг, хлопці біжать до потяга, хоч на людей подивитись. Харчі возять потягом, воду також. Отаке то наше білове життя. Коли б не цей контракт! Та, нічого, відпрацюємо два роки, заробимо грошей, поїдемо в місто й будемо жити.

Посилаю Вам українськи привіт!

ЮВІЛЕЙ ПРЕОСВЯЩЕННОГО ВЛАДИКИ ВЯЧЕСЛАВА

В церкві Пресвятої Богородиці в Ашафенбурзі Преосвященний Владика Вячеслав відправив 12-го вересня врочисту літургію.

Лише після Богослуження, з привітальних слів о. прот. Гаюка, парафіяни дізнались про ювілей Владики — 35 ліття священнослужіння і 6 ліття єпископської хіротонії.

Достойний Ювілят у своїї архипастирській скромності не бажав окремих зустрічей і привітань.

Владика Вячеслав, у світському житті Гервасій Григорієвич Лисицький, народився 8. I. 1893 р. в духовній родині на Житомирщині.

В Житомирі закінчив духовну школу і семінарію.

Від 1918 р. перебував на Волині настоятелем чеського собору.

В 1930 р. закінчив теологічні студії на варшавському університеті.

В 1942 р. Митрополит Полікарп, доцінюючи ієрейський хист і чесноти о. Лисицького, хиротонізував його в сан єпископа УАПЦ з осідком в Дубні на Волині. Воєнна хуртовина винесла Владику на еміграцію.

Майже 4 роки перебував Владика в Бад-Кіссінгені, де крім епархії піклувався місцевою укр. колонією.

Преосвященний Владика Вячеслав навіть в несприятливих таборових обставинах не занедбує наукової праці в переконанні, що служити народові — це служити Богові.

Достойному Ювілятові бажаємо многая літа у відданій службі для добра нашої церкви і народу. АБУ

60-ліття проф. Селезньова

5 вересня минуло 60 років шаховому майстрові А. С. Селезньову. З ранніх років він захопився шаховою грою, а вже на 19-у році життя поділив четвертий і п'ятий призи з майбутнім чемпіоном світу А. Альохіним (Москва, 1907). З цього часу й починається офіційна шахова діяльність Селезньова. У турнірі за першенство Москви 1910 р. він дістав другий приз з 12 1/2 з 14 можливих, — на 3 1/2 очка більше від майстра Вигодчікова і лише на 1/2 менше ґросмайстра Обернштайна. 1914 р. німецький шаховий союз запросив Селезньова на міжнародній турнір в Мангаймі. У зв'язку з вибухом війни його разом з іншими видатними шахистами затримують в цивільному полоні, а турнір не кінчається. Перебуваючи примусово в Німеччині, Селезньов зближається з Е. Боголюбовим. Відбуваються ряд турнірів полонених шахистів, і А. Селезньов має в них успіх. 1916 р. йому надали звання майстра, а 4 березня після турніру в Берліні звання міжнародного майстра. З найвизначнішим успіхом Селезньов грав у Чеській Остраві 1923 р., де брали участь усі видатні шахисти того часу. Ще й тепер не без успіху бере участь Селезньов у різних турнірах, про що свідчить низка високих місць, які він здобув на шахових турнірах ДП в Шляйсгаймі і Ольденбурзі.

Крім практичної шахової діяльности, майстер Селезньов займається також теоретикою шахової гри. Його книжка „100 шахових етюдів" перекладена німецькою мовою. Перебуваючи в українському таборі в Ашаффенбурзі, майстер Селезньов радо виступає в українських шахових репрезентаціях і охоче передає свої знання і вміння молодим аматорам шахової гри, організуючи гуртки й турніри.

Редакція „Неділі" бажає визначному майстрові ще довгих літ життя і творчої праці в ділянці шахового мистецтва

Спорт

Українсько-німецькі боксерські змагання в Ашаффенбурзі

Українська Боксерська Репрезентація американської зони, що на боксерському турнірі в Вюрцбурзі — в межах олімпіяди поневолених народів здобула 3 золоті, одну срібну й дві бронзові медалі, звела 14-го вересня завзяту, але лицарську навкулачну боротьбу із змагунами дуже сильного німецького 1-го Боксерського Клюбу 28 в Ашаффенбурзі. Боротьба скінчилася перемогою нашої репрезентації 8:6 (до перерви, що наступила після четвертої зустрічі стан був 6:2 на користь німців).

Вислідн окремих зустрічей такі:

Вага мухи: Зварич (Мюнхен) ремізує з Бішофом.

Вага пера: Кіт (Реґенсбурґ) проти Герцоґа-нерішена.

Вага легка: Шип (Мюнхен) програє нокавтом до Ґільмера.

Вага півсередня: У другій рунді добрий Древницький, (Мюнхен) який одначе не вміє економити сил, лежить на дошках. Виграє нокавтом Шустер.

Вага середня: після завзятої боротьби, в якій перевагу увесь час має Барчук (Мюнхен), програє к. о. німець, Брандмюлер якого після двох сильних ударів українського змагуна зносять непритомного з ринґу.

У півтяжкій вазі приємну несподіванку зробив Семенюк (Ашаффенбурґ), який, не зважаючи на брутальну боротьбу німця Ріхтера, виграє на пункти.

Найкращим моментом змагань була завзята боротьба в тяжкій вазі колишнього віцемистця Польщі Хоми (Мюнхен-Міттенвальд) з Окермюллером, яка принесла перемогу нашому боксерові на пункти. Хоч Хома мав здецидовану перевагу й зійшов з ринґу в дуже добрій формі, наш передовий боксер не зумів знокавтувати твердого німця.

Суддював п. Шмідт, трохи на користь німців, що викликало незадоволення публіки, яка переповнила вщерть театральну залю табору „Боа-Брюле".

Німецький Боксерський Клюб запросив охочих українських змагунів тренувати й приймати участь у його змаганнях.

Іспити у Фахових Школах

Абсольвенти Українських Фахових Шкіл в Ашаффенбурзі при УТГІ склали кінцеві іспити. В склад Української Фахової Школи входили три групи, а саме: 1) Торговельна школа (дворічна), 2) електротехнічна школа (однорічна), 3) сільсько-господарська школа (однорічна) Учбовий персонал складався з 15 осіб з керівником доц. І. Германом. Через невідрадні життьові умови та виїзд на дальшу еміґрацію до інших країн, іспити склали лише 48 осіб. Учасниками Фахових Шкіл були також слухачі з неповною і повною середньою освітою. Немало зусиль і праці доклали викладачі, які щиро й віддано передавали свої знання слухачам. Абсольвент

Добрі осяги спортовців

Новозасноване «Українське Спортове Т-во Ашаффенбурґ», що повстало в наслідок злиття двох місцевих клюбів «Пролом» і «Запоріжжя» на початку липня ц. р., проявляє активну діяльність в усіх спортових ланках; в шахах, кошівці, відбиванці, легкоатлетиці, а найбільше в ділянці футбольній. Перша дружина УСТА в серпні виграла шість змагань проти клюбів німецької повітової ліги, а друга дружина чотири рази виграла та один раз програла.

Найцікавіші змагання відбулися між УСТ та СФ Зульцбах. УСТ виступив в повному складі та показав дуже гарну гру, особливо в другій півгрі, коли ворота німців наш напад здобував реґулярно що кілька хвилин і вислідом 8:0 цілковито розгромив противника, який у блискавичному турнірі німецьких клюбів, що відбувся з участю також наших змагунів зайняв перше місце.

Змагання бездоганно суддював колишній воротар «України» Босий. Ворітьми поділилися: Горський — 5, Лебідь — 2, Стеранівський — 1.

Друга дружина виграла також легко 5:0.

У змаганнях проти ґрізного противника «Ґольбах» суддював п. Рицар, який незрозумілими нікому свистками, диктуючи «вільний удар по м'ячі» в цілком протилежному напрямі, допускаючи до за гострої гри та «фавлів» так спешив наших грачів, що вони незаслужено програли 1:3.

У відбиванці УСТ в Майнц-Кастелі наші змагуни виграли 2:1. У столовій ситківці легко програли 3:4, за те в копаному м'ячі цілковито розгромили господарів 7:0. Ворота здобули: Губарів 3, Горський 2, Герасимів 1 і Тимченко 1. Суддював безсторонньо п. Босий. М. Г.

Свято в Українській Сотні в Ганау — (Фото Юркова)

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. 400.—DM, 1/2 стор. 200.—DM, 1/4 стор. 100.—DM, 1/8 стор. 50.—DM 1/16 стор. 30.—DM, 1/32 стор. 15.—DM. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

Читачам у Великобрітанії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі", Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя".

Умови передплати:

на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Ґрошові перекази з точною адресою і з виразною дopискою пренумерата „Неділі" з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 46, Seymour St. — London, W 1.

Вартісні книжки

O. Karaschkewytsch (13b) Berchtesgaden Schließfach 5. висилає негайно по одержанні належности переказам книжку Monter-Elektryk I i II 10,00 DM. - Elektryk Instalator 15,00 DM. - Budowa i obsluga samochodu I — III 12,00 DM. — Praktyczny slownik Polsko - Niemiecki i Niem.-Pol. 8,00 DM. Slownik Hispansko-Polski i Pol.-Hisp. 3,00 DM. A new English manual I, J. Stanislawski 5,00 DM. - Nowy slownik Angl. - Pol. i Pol. - Angl. J. Stanislawski 15,00 DM. - Langenscheidts: 30 Stunden Englisch für Anfänger 3,- DM Sachs-Villatte: Enzyklopädisches Wörterbuch in französcher und deutscher Sprache, Teil I und II 75,00 DM. - „Kultura" (польський журнал із Парижу) No. 9/10 4,00 DM. Der große Duden, zwei Bände: Rechtschreibung, Grammatik 20,00 DM На поручену посилку додатково 2 DM

Словники Ланґеншайдта англійсько-німецькі і нім.-англ., два оправлені томи, 1093 сторінки. Ціна 12,80 DM.

Langenscheidt's Englisch, Selbstunterricht in 20 Lektionen, von K. Blattner. 309 стор. Ціна 20 DM. — „Син України" Історична повість, 52 ілюстрації і кольорові малюнки, 180 сторін великого формату, тверда оправа. Ціна 5 DM. „Українська народна вишивка", серія I, 25 таблиць-взорів. Ціна 7 DM. „Мистецькі взори українських вишивок", 16 таблиць. Ціна 6 DM. — „Kultura" польський журнал із Парижа, ч. 1—8 по 2,50 DM. М. Коцюбинський, том V. Ціна 3 DM „Діти чумацького шляху", том 1—3, по 4 DM. Словники всяких мов, фахові найкращих нім. видавництв. За кожну поручену посилку додатково 2 DM. Негайно висилає тільки по одержанні належности переказам: O. Karaschkewytsch (13b) Berchtesgaden, Schließfach 5. 5-5

Українсько-англійські словники

Анг.-укр. і укр.-анг. словники, Лева — Вербяного замовляйте: гуртом — Кооп. „Пласт" або „Прапя" Байройт, Леопольд Касерне Бл IX, вроздріб Кооп. „Пласт" Василкова Станиця Авгсбурґ, Сомме-Касерне. Ціни анг.-укр. 6 DM, укр.анг. 16 DM або 8 DM за один том. 2-3

Радіо-Стандарт

Українсько - англійсько - німецький словничок радіотехнічної термінольогії і інформатор про основні радіотехнічні норми. Ціна з пересилкою 4 DM. Замовляти на адресу: Ukrainische Funk-Technische Schule Braunschweig, Rautheimerstr. Nr. 12 (20b). - Там же можна придбати журнал „Радіотехнік" № 1-12 ціна поодинокого числа 2 DM 1-1 z

Всі українці співпрацюють

при збірках на фонд праці Н.-Ради, лаючи даток і притягаючи знайомих до жертвенности.

РОЗШУКУЮТЬ

Хоруженко Яків зі села Комиші розшукує свою дружину Софію, з якою розгубився в Перемишлі, та сина Грицька, з яким розлучився у Відні. Відомість слати на адресу:

J. Choruzenko, 40, rue du Bourg, 40 Mittenheim pres Mulhouse, Haut Rhin, France. 2-2-b

Пане Коваленко Федір!
Швидко обізвіться на адресу: W. Milko, (16) Giessen, Braugasse 7. 1-1 z

Марію Іванівну Кобзій із Ворошиловградської області, що в 1945 р. була евакуйована з міста Швайдніц на Сілезії розшукує муж. Писати на адресу: Терещенко Хима, Ашаффенбурґ, Артіллері Казерне Бл. IV/45. 1-1 z

Ліквідація табору Майнц-Кастель

З огляду на ліквідацію табору МАЙНЦ-КАСТЕЛЬ, що буде переведена від 15 до 20 вересня, просимо всіх зацікавлених в Німеччині і закордонами утриматися від кореспондування з нашим табором до часу, коли кожен з місцевих таборян не подасть зацікавленим свою нову адресу. В. Соколовський, Комендант Табору. 1-1 b

Куплю українську друкарську машинку в доброму стані, малого валізкового формату. Звертатися: J. Tarkowytsch, Heidelberg. Keplerstr. 6. 1-1 z

Оповідання з нашої визвольної боротьби —
П. Таборенко: Панцерний поїзд „Стрілець"
Замовляти:
Verlag „Plastun" Augsburg 2 Postfach
Ціна 80 пфеніґів. — Питайте у всіх книгарнях! 1-6 b

Програма ашаффенбурзьких кінотеатрів

Bavaria-Lichtspiele
БАВАРІЯ-ЛІХТШПІЛЕ

висвітлюють до четверта фільм з Гансом Альберсом „ВОДА ДЛЯ КАНІТОГИ" а від пятниці — найгарніший німецький кольоровий фільм з Марікою Рекк і Георґом Александром „ЖІНКА МОЇХ МРІЙ" Початок сеансів: Щодня - 14,45 17,30; 20,30 — Неділя - 14.45; 17,00; 19,00; 21,15.

Hofgarten-Lichtspiele
ГОФҐАРТЕН-ЛІХТШПІЛЕ

висвітлюють від п'ятниці нім. фільм „А МУЗИКА ПРИГРАВАЄ" За оперетковим сезоном у Зальцбурзі Грають Марія Андерґаст і Ґ. Александер Початок сеансів: Щодня 15,30; 18.00 21,00 Неділя - 14,00; 16,15; 18,30 і 21,00

Spessart-Lichtspiele
HAIBACH — ГАЙБАХ

від п'ятниці 17. 9. до четверта 23. 9. 1948 фільм про найвизначнішого скрипаля-віртуоза „ПАҐАНІНІ" Прегарна музика славного мистця Єгуді Мегудіна очарує кожного слухача. Щодня 20,30 - Неділя 15,30, 18,00 і 20,30

Стримаємо висилку „Неділі"

Всім тим Передплатникам і Кольпортерам, що до 25 вересня не вирівняють свого заборження, або до 25 вересня не вишлють передплати на вересень.

Читайте, передплачуйте і купуйте українську національну пресу

Ціна 20 пфенігів

Preis 20 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly

„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 26 ВЕРЕСНЯ 1948 Nr. 142

Декомпозиція в УГВР

„Східняцька" опозиція підтримує Бандеру проти старої галицької ґвардії

Як нас повідомляють, в околиці Міттенвальду відбувся нещодавно великий політичний з'їзд бандерівських діячів. Організатори з'їзду поставили собі за завдання ліквідувати різні фракції та відцентрові течії внутрі ОУН(б) та визначити остаточно свою лінію в партії. Широкі маси не цілком ясно знають про різні розбіжні групи в партії Бандери. Найбільша з них, невдоволена з політики Бандери й Стецька, була репрезентована на з'їзді колишніми учасниками протинімецького руху опору і упістами. Нею керують люди, що перебрали провід в ОУН після того як Гестапо було виарештувало кандидатів на міністрів в уряді Стецька. Ці нові вожді ОУН згодом, побачивши, що українське населення спонтанно організовує збройну боротьбу проти німецьких окупантів, в 1943 році вирішили цей рух опанувати й капіталізувати. Воони робили багато помилок, але водночас дечого навчилися й через те зросли ідеологічно та організаційно. Тепер на еміґрації, коли провід партії знову перебрали старі вожді, що повернулися з кацетів, яких ні життя, ні війна нічого не навчили, молодші, зв'язані з краєм, сили перейшли в опозицію, назвавши себе «угаверівською групою», бо якраз в УГВР доводилося їм в момент ув'язнення «міністрів» заступати ОУН. Іншу опозицію в партії ОУН(б) творила т. зв. «східняцька група», що останнім часом дуже активізувалася й потайки тримала звязок з Багряним, вбачаючи в його особі й середовищі людей, з якими спільно можна створити нову («кращу», читай статті Гришка в «Українських Вістях») націоналістичну партію. До тих двох найповажніших груп долучилися ще й поодинокі невдоволені проводом особи, створюючи внутрі партії стан постійного кипіння й бунту. Бажаючи прибрати до рук розбурхані партійні фракції, теперішній провід ОУН(б) саме й скликав міттенвальдську конференцію, що відзначалася доброю технічною організацією при одночасно дуже низькім ідеологічним рівні. Під час запальних дискусій т. зв. «східняцька група» цілком стала на позиціях Степана Бандери й повела наступ на «угаверівців». Знавці кажуть, що чільні діячі «східняцької опозиції» розчарувалися в надіях на групу Багряного, зневірившись, щоб добрі поети могли робити серйозну політику. З другого боку ця група вирішила ціною «розбиття неокомуністичної угаверівської опозиції» випливти на організаційні верхи. Дійшло до того, коли один загартований партійний бойовик, почувши демагогічний закид, що він комуніст, розплакався як дитина перед лицем усієї конференції. Проте виступи «угаверівців», а зокрема їх головного промовця стояли на далеко вищому рівні й робили помітне враження. Загальну декомпозицію, що витворилася в тракті взаємних обвинувачень майстерно використав сам Бандера, закинувши опозиції, мовляв, вона «зробила з УГВР власну приватну лавочку». Під враженням слів провідника всі опоненти зрезиґнували із своїх мандатів в УГВР, віддаючи їх до диспозиції конференції та Бандери.

Вістка про такий крок викликала широке невдоволення між тими достойниками бандерівської партії, що не були присутні на конференції й уважають, що делеґати УГВР аж ніяк не мали права здавати свої мандати до рук випадкової еміґраційної конференції, тим більше, що вони дістали їх кілька років тому від організації, яка останнім часом розвивається в іншому напрямі, як закордонні частини ОУН.

Міттенвальдський інцидент остаточно розбив міт про незалежність УГВР на еміґрації, довівши її неістотність. Нові делеґати, що їх Бандера вишле до УГВР будуть виконувати лише «накази». Проте, як кажуть, в колах вояків УПА, що прийшли й далі приходять з краю, назріває невдоволення диктатурою закордонних провідників партії й це невдоволення активних бійців, що свою ідеологію засвідчували кров'ю ворожою й власною, може одного дня довести до звичайного в кожній диктатурі «землетрусу», що змете леґендарних «вождів». Він розвіє недемократичні, чужі принципи приватних людей, що не діють у згоді з національним інтересом, лише керуються власними амбіціями. Постання Національної Ради і зростання авторитету її Виконного Органу пришвидшить цей процес вульканізації й доведуть до кінця одну з найсумніших сторінок типово еміґраційного руху, що розминаються з державними інтересами нації, не витримав проби й котрого натишнишись «66%», почнає відступати перед новими конструктивними силами, які входять на українську політичну арену.

Наш обов'язок

створити фінансову базу для праці виконного органу УНРади.

На пресовій конференції ІРО: міс Федер і містер Броди.

Відкликання з Румунії американських дипломатів

ВАШИНҐТОН (РОЙТЕР). Міністерство зовнішніх справ США повідомило, що воно згодилося на домагання румунського уряду відкликати чотирьох членів американського посольства в Букарешті. Твердження, ніби ці особи фотографували в „заборонній зоні", міністерство зовнішніх справ рішуче спростовує. США протестували в румунському міністерстві зовнішніх справ проти „недозволенного способу дій румунської влади", яка протримала під арештом членів посольства 17 годин, не допустивши їх до будь-якого зв'язку з зовнішнім світом. Крім того, щоб змусити арештованих до визнання накинених їм обвинувачень, влада вдалася до обманних способів дій. Протягом 16 годин чотирьох американців — двох мужчин і двох жінок — залишили без їжі й води. Як пояснило при цьому міністерство зовнішніх справ, хоч троє з них в момент арешту й мали при собі фотоапарати, проте вони сфотографували тільки віз, запряжений волами, одного селянина, стадо биків і криницю.

ДІМІТРОВ У МОСКВІ

Як повідомляють з Відня, до Москви викликали болгарського прем'єра Дімітрова, щоб продискутувати з ним різні справи. Болгарський режим має так мало довір'я до населення своєї країни, що він вирішив збільшити відділи міліції. Утворюються окремі відділи вартової служби на заводах, залізницях і в державних установах.

„Кремль готує фальшивого Гітлера"

Чи живий Гітлер? Таке питання ставить в опублікованій в цюріхській газеті «Вохенцайтунґ» статті д-р Отто Штрассер, що живе в Америці. Він відповідає на нього: «Ні! Гітлер помер, помер безперечно». На доказ свого твердження Штрассер посилається на видану англійською таємною службою книжку «Останні дні Гітлера» з дуже докладними й підпертими доказами подробицями смерти Гітлера, а головно — на самогубство Ґеббельса, який, на думку Штрассера, ніколи не заподіяв би собі смерть, якщо Гітлер був би живий. Найцікавішим у міркуваннях Штрассера є висновок, до якого він доходить, аналізуючи можливі джерела досить поширених сумнівів у смерті Гітлера. Таке джерело він знаходить в Кремлі. Посилаючись на статтю в лондонській газеті «Кевелкейд» з 8 травня ц. р. Штрассер твердить, що справа про смерть Гітлера була об'єктом спеціального слідства, яке провів шеф совєтського НКВД Берія і під час якого допитано понад 10 000 свідків. Однак, тоді як західні держави опублікували свої офіційні комунікати про смерть Гітлера з наведенням певних доказів, звіт Берія в цій справі обсягом на 164 сторінки не був опублікований, а в численних розмовах на цю тему з закордонними представниками і Сталін і Молотов завжди висловлювали свій сумнів у смерті Гітлера.

Знаменним є і мовчання Росії в справі Бормана, смерть якого викликала такі серйозні сумніви, що їх навіть юридично санкціонував нюрнберзький суд, «заочно» засудивши його на смерть як воєнного злочинця. Підтверджує цей сумнів у смерті Бормана і інформація американського пресового аґентства НАНА з 17 липня ц. р., де з приводу утворення в Москві двох груп — Молотова і Жданова — між іншим, сказано: «Жданов, підтримуваний німецькими генералами Павлюсом та Зайдліцом і відомим нацистським провідником Мартіном Борманом, хоче захопити Німеччину й Австрію силою». Зіставляючи обидві ці комбінації (з Гітлером і Борманом) разом, Штрассер пише: «В разі російсько-американської війни Москва висуне фальшивого Гітлера, репрезентованого справжнім Борманом, і цей фальшивий Гітлер укладе з Сталіном новий пакт і видасть „полум'яну відозву" до німецького народу, закликаючи його до боротьби з «західніми плутократами». Про це Штрассер вважає потрібним заздалегідь застерегти німецький народ.

700 втікачів щодня

В Чехо-Словаччині назріває криза

ПРАГА (Ройтор). Як з офіційних, так і з неофіційних джерел повідомляють про розпочаті 17 вересня масові арешти в рямцях комуністичного наступу на опозиційно настроєні елементи. Заарештованих осіб обвинувачують в антидержавній діяльності й намаганні своєю критикою в зв'язку з господарськими труднощами уряду викликати заворушення. Багатьох з них обвинувачують, крім того, в складанні й поширенні антиурядових летючок. При демонструванні одного фільму про звільнення Праги Червоною армією дійшло, за неофіційними повідомленнями, до антисовєтських демонстрацій. Присутні аґенти таємної поліції заарештували багато осіб. Згідно з ЮП, є такі ознаки наступної кризи в Чехо-Словаччині: арешт кілька днів тому тьох провідних комуністичних поліційних урядовців; реорганізація кабінету, якої чекають в жовтні; заплановане виключення з парламенту низки депутатів; привезена з Москви чехо-словацьким міністром сільського господарства вимога прискорити колективізацію сільського господарства, яка викликає занепокоєння навіть в колах комуністичної партії; загальне незадоволення комуністичної партії «високопанським» життям її провідників включно до державного президентта Готвальда й міністер-президента Запотоцького.

15 провідних діячів чехо-словацького «Соколу» склали з себе повноваження, протестуючи проти урядової чистки в сокольських організаціях. Цю демісію досі не ствердив центральний комуністичний комітет чину і про неї офіційно нічого не повідомлено. На думку місцевих спостерігачів, демісія 15 сокольських провідників спричинилась би до посилення руху спротиву теперішньому режимові.

Одночасно, за повідомленням аґентства ЮП з Реґенсбурґу, після смерти чехо-словацького експрезидента Бенеша до американської зони Німеччини щодня прибувають круглo 700 втікачів з Чехо-Словаччини.

«ПРОТИУРЯДОВА ЗМОВА» В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

ПРАГА (АП). За заявою чехо-словацького комуністичного міністра юстиції Чепічки, зятя чехо-словацького президента Готвальда, «чужоземні» аґенти нібито мали доручення «усунути з шляху» президента, щоб помститися за смерті колишнього президента Бенеша. Цю заяву Чепічка зробив у промові у вугільно-промисловому місті Духоу, кажучи про широку змову проти уряду. Перед тим міністер внутрішніх справ Носек твердив у своїй промові в Кладно про зловживання католицької церкви своїм становищем для «пропаґандивних цілей і політичного підбурювання юности».

Совєтська провокація в Кореї

ВАШИНҐТОН (АП). Як переказують в тутешніх політичних колах, Сполучені Штати, очевидно, не мають наміру вивести з Кореї своє військо, аж поки особлива комісія Об'єднаних Націй не опублікує свого звіту про становище в Кореї. Тодішнє повідомлення совєтського уряду про виведення починаючи з 15 жовтня, совєтського війська з північної Кореї розціюється тут лише як маневр. Москва прийшла до такого рішення після того, як зорганізувала в північній Кореї комуністичну партію і сильну армію. Для американського уряду було б великим ризиком відкликати з Кореї своє військо, бо тоді південна Корея зараз же стане жертвою комуністичного просякання.

АМЕРИКАНСЬКІ СЕНАТОРИ ЦІКАВЛЯТЬСЯ СПРАВОЮ ДП

До Франкфурту прибули два американські конгресмени Кенеґ Кітінґ і Вальтер Рільмен. Вони вже виїхали до Мюнхену, щоб там познайомитися з проблемою переміщених людей.

Еміґраційний комісар Уґо Карузі

розпочав активну переселенчу роботу в Европі

Цивільний Інформаційний Відділ Головної Квартири ІРО Американської зони з Бад-Кіссінґену повідомляє:

На конференції, що відбулася у Франкфурті минулого тижня, шеф американської ДП-Комісії, ІРО Карузі склав звіт про стан справи переселення ДП із таборів до США. В конференції взяли участь круглo 90 осіб всіх груп, заціканлених в переселенні переміщених осіб на підставі американського закону про міґрацію ДП. Поруч з американськими консульськими урядовцями, представниками ЮКОМ і ЮСФА, на конференції присутні були шефи дбровільних допомогових організацій і урядові переселенчих відділів Головної Квартири ІРО з Женеви й Бад-Кіссінґену.

Новий комісар від справ ДП підкреслив, що «ми маємо тільки 21 місяць часу, щоб переселити 200.000 осіб. Хочемо перевезти цю повну квоту на доцільних засадах, щоб почувати, що ми гідно виконали наше завдання». «Карузі сказав далі»: сподіваємося, що ціла проблема ДП, можливо з допомогою інших націй, які широко відкриють свої двері, буде розв'язана так, щоб можливо найбільше число людей знайшло собі шлях до вільного життя».

Шеф комісії з трьох осіб, відповідальної за добір ДП до переселення, ясно ствердив, що спосіб переведення переселенної акції мусить бути підготований у США, а не на підставі прохань ДП на місцях. Він заявив, що істотною передумовою допущення ДП до США є доказ, що еміґрант має забезпечене там приміщення й відповідну працю, але під умовою, що ніхто через те не буде їх позбавлений. Крім того потрібна впевненість, що новий еміґрант не стане тягарем для публічної суспільної опіки.

Отже треба, щоб заручники в Америці — чи то приватні особи, чи допомогові організації, чи державні інституції — подали до ДП Комісії в Вашинґтоні докази про те, що ці умови щодо названих по імені, чи «описаних» (в разі зазначення не імени, а лише фахової придатности) виконано.

Карузі сказав далі: «якщо комісія визнає, що ці умови виконано, вона переедає залучники (прилоги) далі представникам комісії в Німеччині. Тоді урядовці в окремих округах відшукуватимуть відповідних людей, або таких, що відповідають за фахом запотребуванням. При цьому вони виходитимуть від інформацій ІРО, або допомогових організацій».

Після цього як урядовці, що провадитимуть добір, позитивно розв'яжуть питання про допущення ДП, потрібні-перевірка військовими слідчими органами, збирання всього матеріялу, складення звіту спеціялістами, видача візи консулом або відповідна в ній, медичний огляд представником американської служби здоровля. Нарешті ДП відтранспортують до порту, в якому вони мають сідати на пароплав, де знову вдбудеться ще раз: «інспекторій» остаточно затверджують папери.

Коли переселенці прибудуть до американського порту, їх папери й стан здоров'я ще раз перевірять американські іміґраційні урядовці й інспектори здоров'я.

Містер Карузі сказав, що «перший корабель, як слід гадати, буде наповнений такими ДП, справа яких уже опрацьована на підставі директиви президента, а папери знаходяться в консулатах. Будемо вишукувати такі випадки, що відповідають вимогам, а тоді будемо діставати потрібні інформації й робити доповнення».

ДП комісар додав до цього, що справа нібито є складною, проте в США вже вжито багато підготових заходів і всі організації там підготовані зараз же розпочати роботу. Далі містер Карузі нагадав учасникам конференції про те, що «наше завдання полягає в тому, щоб виконати закон. Ми повинні допомогти цим безталанним людям стати на власні ноги й ми повинні зробити це так, щоб вони здійснили собі пошану в народів, які їх приймуть». Якщо ми свого завдання добре не виконаємо, ДП можуть сприйняти це так, ніби вони не є такими бажаними, якими ми хотіли б, щоб вони були».

На двох наступних засіданнях з участю містера Карузі, в яких брали участь і переселенчі урядовці ІРО, були опрацьовані деталі програми.

Наприкінці містер Карузі повідомив, що він має намір поїхати в Австрію й Женеву, щоб провадити дальші переговори з ІРО.

Було також повідомлено, що корабель, який спочатку мав був відплисти 3 жовтня, вирушить, як передбачається, 15 жовтня. Підставою для цього відкладення — страйк в США.

Загальний добір ДП передбачається почати наприкінці жовтня, коли прибуде весь штаб урядовців.

ТАК — ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОР ІРО

ЖЕНЕВА (ЮП). На першому засіданні генеральної ради інтернаціональної організації для втікачів на генерального директора ІРО одноголосно обрано представника США Вільяма Така. Так очолював підготовчу комісію ІРО, поки після приєднання Данії до конвенції ІРО в минулому місяці, згідно з статутом, не була перетворена в повноважну організацію Об'єднаних Націй.

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Apellatio ad Caesarem

В політиці відома аксіома Едварда Бенеша: «Уся праця міністра зовнішніх справ повинна відзначатися постійним намаганням не дозволити під жодним оглядом на те, щоб міністер військових справ мусів діяти».

Американське міністерство зовнішніх справ, лондонська Давнінґ стріт і французька дипломатія ще й досі, як виходить, не відважилися виступати проти тієї засади, хоч стільки динаміту назбиралося останніми днями в міжнародніх стосунках. Не зважаючи на всі провокації Москви, західні великодержави вирішили знову стукати в двері Кремля, бажаючи вияснити суперечності між теорією Сталіна й практикою Соколовського та його німецького комуністичного активу. Цікаво схарактеризував становище англійський «Сандей Таймс», написавши: «Бльокада Берліну, це виставчальний «казус беллі». Проте, західні великодержави воліють не вважати її причиною вибуху війни. Якщо ж одначе Росія забажає таку війну викликати, зробить це, мабуть, восени».

Західні партнери сильно розчарувалися, віддавши після девятьох довгих конференцій із Сталіном і Молотовим комплекс берлінських питань до вірних рук військових губернаторів. Клей, Робертсон, Соколовський і Кеніґ мали, нарешті, договорится в справі берлінської валюти і припинення бльокади. Але якраз тоді, згідно з старою російською тактикою, червоний маршал несподівано відступив від спільної плятформи, а водночас штурмові відділи німецької Комуністичної Партії СЕД почали за ясними вказівками Комінформу свої відомі бешкети. Советські намагання викликати путч над Шпревою спричинили реакцію берлінського населення. Біля Бранденбурґертору посипалося каміння, залунали постріли, полетіли на брук роздерті червоні прапори, потекла кров убитих і поранених. П'ять берлінських громадян дістали жорстокий вирок советського трибуналу. Їх майбутнє — Сибір. Сотні не комуністів урядовців втратили посади. Під впливом цих подій навіть німецька Парляментарна Рада в Бонн під час демонстраційного засідання виступила в обороні тих людей, назвавши їх справу справою усього німецького народу.

Отже в запальному берлінському повітрі аж ніяк не можна було продовжувати переговори. Проте, західні держави засвідчили, що мають добрі нерви й зареаґували спокійно, перевівши розмови назад у Москву та спитали там, хто саме, Сталін, чи дух Жданова диктують берлінську політику? Вони ще не хочуть тратити з Росією контакту.

На німецькі летовища прибувають щораз нові ескадри модерних американських літаків. В Лондоні відбуваються наради кабінету з генеральним штабом, але Захід апелює ще раз до Сталіна, чекає ще можливости використати берлінську тему на генеральній асамблеї ОН 21 вересня, щоб не дати Молотову і так звичайного у нього арґументу: мовляв, Захід розрізав Европу на дві частини.

Червоний генералісимус, поплакавши на похоронах Жданова, залишив Москву й має аж чотири тижні відпочивати в своєму розкішному курорті Сочі. Так сказали західнім дипломатам у минулий вівторок на десятій зустрічі (перша відбулася ще 30 липня) з Молотовим. Сталінові приємніше, мабуть, проводити тепер час в товаристві чехо-словацького президента Клемента Ґотвальда, що 13 вересня разом з дружиною відлетів на військовій машині в Крим, залишаючи за собою свою збуджену країну, в якій проходить, згідно з усіма засадами советської практики, чистка проти опозиції, зокрема проти церкви й сокільської організації.

Поводження Сталіна копіює Молотов, намагаючись грати на час. Розійшлися були навіть чутки, що советський міністер звернувся 14 вересня до своїх трьох постійних співрозмовців з проханням дати йому час до застанови і роздумувань над поставленими питаннями. Захід чекає терпеливо і чекатиме, мабуть, довго, бо його дипломати з престижевих мотивів аж до Сочі не поїдуть, а в Лондоні заперечено чутки, мовляв, Молотову поставлено ультиматум щодо речення відповіді. В міжчасі мусять відбуватися ще інші переговори, ще більш таємні від офіційних. Доказ цього — візита президента американського союзу фільмових експортерів Еріка Джонстона, що 16 вересня сказав в Москві журналістам про свій намір стрінутися з Молотовим і советським міністром зовнішньої торгівлі Анастасієм Івановичем Мікояном. Розмови мають стосуватися справи ввозу до СССР американських фільмів і «інших справ». Тим часом західні дипломати минулої суботи 18 вересня стрінулися знову — одинадцятий вже раз — з Молотовим, порадившись перед тим в брітанській, а після того в американській амбасаді. На настирливе запитання журналістів, чи московські переговори можна уважати вже нарешті закінченими, амбасадор Бедел Сміс дав стару і відому «безбарвну» відповідь: «Ніякого коментаря»!

Не зважаючи на таку скупість офіційних чинників, аґентство АП довідалося, що треба в поточному тижні сподіватися широких публікацій, а за кілька днів становище мало б дозволити і на публікації різних подробиць. Факт, що Молотов не поїде до Парижу на відкриття генеральних зборів ОН, вказує на можливість з його боку далі продовжувати свої переговори.

Можна думати, що ясна советська тактика зволікання не мусить вийти на цей раз виключно на користь Москві. Час діє також на користь західніх урядів, зокрема коли йдеться про наростання відповідної прилюдної атмосфери й опінії. За швайцарськими повідомленнями, брітанська опінія знає, що розмови відбуваються під натиском берлінської бльокади, хоч Бевін урочисто запевняв, що в таких умовах розмовляти не буде. Брітанська людина відчуває неможливе трактування з боку своїх російських ексоюзників. «Чому ми взагалі ще говоримо з росіянами, коли вони бавляться й маневрують» — питають люди на лондонській вулиці. Так далі не може бути, війни не можна обминути. Якщо маємо її мати, нехай би вже була. «І так — пишуть «Базлер Нахріхтен» — говорять англійці, не бажаючи нічого іншого, як лише спокійно працювати. Торговці риб нарікають на брак риби, бо рибальські фльотилії не можут навіть, як звичайно досі, під цю пору року випливати далеко на північні води, через те, що советські патрульні кораблі або в них стріляють, або поривають до своїх пристаней. Відомий політичний авторитет лорд Ванситтарт пише: «події в Берліні доказують, що Сталін не бажає собі правдивого договору — так, як не бажав і Гітлер. Час було б припинити розмови аж до часу, коли комуністи почнуть вести себе як цивілізовані люди. Слабі серця думають, що це наблизило б війну, проте ґанґстери з Кремля почнуть її і так, коли забажають». Таке діється і в США, де за повідомленням ньюйоркських газет, вісті з Берліну прикрили справу виборів і справу страйку. Над руїнами Берліну вітає дух Ґеббельса — пищуть газети — й повертається до пекла вдоволений засіяним зерном розбиття між Сходом і Заходом. Щоб зрушити Америку, треба було б багато більше російських провокацій не так далеко, як в Берліні. Проте, треба сказати, що й Америці вже нелегко тримати себе в руках.

В такій драматичній атмосфері західні уряди виготовляють, мабуть, останні, інструкції своїм дипломатам на розмову з червоним диктатором. Він скаже останнє слово. Хвилина нагадує своїм змістом і драматизмом майже клясичну римську історію, Apellatio ad Caesarem (відклик до Цезаря). Який він буде і що принесе? А може його взагалі не буде, коли — згідно з останніми вістками — західні дипломати вже залишили Москву. Покищо літаки до Берліну гудуть далі...

З чийого наказу діяли жидівські терористи?

В Єрусалимі вбито графа Бернадота

Бернадот

ЛОНДОН (Ройтер). 17 вересня в Єрусалимі застрілені посередник ОН в справах Палестини граф Фольке Бернадот і французький полковник Саро, що був з ним. Головна квартира ОН підтвердила цю вістку. В звіті американського генеральногго консула в Єрусалимі Мек-Доналда американському міністерству зовнішніх справ сказано: «Коли авто, яким їхав граф Бернадот з кількома іншими особами, повертаючись з урядового будинку, проїжджало в колоні авт зайнятим жидами староерусалимським кварталом Катамон, вулицю раптом перегородив один джип. Двоє з чотирьох осіб, що були в джипі, пішли до авта Бернадота. Американський полковник Франк Беґлі, що став битися рукопаш з одним з них, був легко поранений в обличчя. Другий з невідомих, підійшовши до авта, застрілив з автоматичної пістолі Бернадота й Саро. Джипові вдалося від'їхати геть. Як повідомляє генеральний консул, вбивці «правдоподібно, належали до жидівської організації Штерн».

Граф Бернадот, за повідомленням ББЦ, прибув до Єрусалиму того самого дня, щоб звідти разом із своїм першим секретарем Банчем вирушити до Баґдаду, а потім до Родосу, звідки мав вилетіти до Парижу звітувати на пленумі ОН про становище в Палестині. Коли він під'їжджав до Єрусалиму, за три кілометри від міста його авто було обстріляно, при чому кілька куль потрапили в машину, нікого не поранивши. В Єрусалимі Бернадот сказав кореспондентові Ройтера: «Мене не може застрілити ні реґулярне, ні нереґулярне військо».

Представник СССР Соболев, що виконує обов'язки генерального секретаря ОН, телеграфно наказав негайно провести слідство в справі вбивства Бернадота, і якнайшвидше подати звіт. Секретареві Бернадота Банчу запропоновано взяти на себе виконання обов'язків посередника ОН в Палестині. 18 вересня відбулося надзвичайне засідання Ради Безпеки ОН в справі вбивства Бернадота

Граф Бернадот народився 2 січня 1895 р. в Стокгольмі. 1943 р. він був президентом шведського руху бойскавтів, в якому діяльну участь брала і його дружина. 1944 р. його призначено віцепрезидентом, а 1946 р. — президентом шведського Червоного Хреста. Наприкінці війни Бернадот як неофіційний посередник кілька разів літав до Німеччини, щоб провадити переговори з Гімлером про закінчення війни і передав альянтам згоду Німеччини на капітуляцію. Після закінчення війни він очолював шведську допомогову акцію Німеччині й іншим европейським країнам і мав в цій ділянці великі заслуги. На посередника ОН в Палестині його призначено 20 травня 1948 р.

25 років концентраку за мирну демонстрацію!

Як повідомила німецька преса, на конґресі німецької соціял-демократичної партії, що відбувається в Дюссельдорфі і що між іншим, 356 голосами проти одного перебрав на лідера партії д-ра Шумахера, величезне збудження викликала інформація берлінського делеґата Маттіка про те, що за вироком советського військового суду п'ятьох молодих учасників антикомуністичної демонстрації в Берліні 9 вересня, заарештованих поліцією східньої зони, засуджено на 25 років примусової праці кожного. Підсудним не дозволено було ні мати побачення з їх родинами, ні мати на суді німецьких оборонців. Це повідомлення делеґати зустріли вигуками загального обурення. За словами Маттіка, Советський Союз хоче військовими, брутальними й кривавими засобами підкорити собі Німеччину. Треба зробити ясним для всіх демократчних сил в Европі і для західньої окупаційної влади, що з Советами не може бути жодного порозуміння. «Ми сподівались на нього три роки, тепер нам цього досить». В запропонованій ним і одностайно прийнятій резолюції сказано, що партійний конґрес з почуттям обурення і огиди дізнався про ганебний і злочинний вирок советського суду проти мирних демонстрантів за право й волю. Резолюція плямує німецьких комуністів як «советських наймитів», а советську політику — як «варварську».

Советський присуд, як повідомляють з Берліну, викликав величезне обурення і в усьому вільному світі. Коментатоор ББЦ Андерсон підкреслив, що суд не мав ніяких доказів того, що саме ці п'ять засуджених юнаків кидали каміння в поліцію, а приписувані їм нацистські витуки є явною фальсифікацією Советів. Советський суд не допустив до процесу не тільки оборонців підсудних, а й навіть свідків, на яких вони посилалися. Вирок советського суду, — сказав Андерсон, — є нелюдський. Система совєтських таборів примусової праці нічим не поступається перед системою концентраків Гітлера й Гімлера, і тому глумом здаються влаштовувані російською владою вшанування жертв колишніх німецьких концентраційних таборів. Австралійський міністер-президент Чіфлі назвав цей присуд «огидним», шеф правничого відділу американської військової управи в Німеччині полковник Реймонд — «ганебним», а в брітанських колах його атестували як «нечуваний» і «скандальний». В брітанській контрольній комісії твердять до того, провокаційні вибрики під час демонстрації були вчинені саме советськими вояками й поліцією східнього сектору. «Голос Америки», заявляючи, що Америка цілком поділяє обурення. Німеччини цим вироком, каже, що в Берліні йдеться тепер про долю не цих п'яти юнаків і навіть не мільйонового населення міста, а про долю світового миру.

Проєкт загального оборонного пакту

ВАШІНҐТОН (АФП). Вразі дальшого погіршення міжнародного становища міністер зовнішніх справ Маршал, як повідомляють з дипломатичних кіл, запропонує на наступній сесії загальних зборів Об'єднаних Націй пакт оборонного союзу, подібний до укладеного в Петрополісі між американськими державами. Цей новий договір мав би доповнювати договір про оборону західньої півкулі. Всі країни, що є членами ОН, змогли б приєднатися до нього. Президент Трумен разом з міністром Маршалом вивчають тепер цей плян.

НІЦАМ ЗДАВСЯ

Як повідомляють з Мадрасу, гайдарабадський князь Ніцам здався 17 вересня індійській армії і наказав війську зараз же припинити опір. Про своє вирішення припинити воєнні дії і створити новий кабінет він повідомив індійському губернаторові Раджаґопалахарі. Після того, за повідомленням з Нью-Делі, Ніцам звернувся радіом до населення свого князівства з ві дозвою, в якій, визнавши поразку свого війська й марність дальшої боротьби оголосив про її припинення, свою демісію і передачу державної влади в країні переможцеві. (АП, ЮП).

АРАБИ ПРО СОВЄТСЬКІ ПІДСТУПИ В ПАЛЕСТИНІ

ТЕЛЬ-АВІВ (АП). За повідомленням з Лондону, комендант трансйорданської армії Ґлубб Паша перед поверненням до Середнього Сходу заявив, що Росія намагатиметься опанувати Середній Схід з Ізраелю. Нема ніякого сумніву, що Совєтський Союз підтримує намагання ізраельських сіоністів силою захопити Святу Землю. «З того боку залізної заслони до жидівської держави нелеґально перепачковують зброю». Ізраель провадить двоїсту політику, дістаючи з Америки великі фінансові засоби і вживаючи їх на купівлю зброї в Росії та її сателітів. «Що довше триватимуть теперішні розрухи, то більш посилить Росія свої впливи в Ізраелі», — твердить Паша.

ШТЕРН І ІРҐУН ВЛИВАЮТЬСЯ В ІЗРАЕЛЬСЬКУ АРМІЮ

ЄРУСАЛИМ (ЮП). Обидві жидівські організації — Штерн та Ірґун Цвай Леумі — клопочуться про влиття їх бойових з'єднань в Єрусалимі до ізраельської армії. Як зазначають, обидві ці організації неспроможні більш з міркувань як фінансового, так і політичного характеру утримувати свої бойові з'єднання як самостійні армії.

ЗГОДА ЕСПАНСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ З ДОН-ХУАНОМ

ПАРИЖ (ЮП). За повідомленням провідника еспанських соціялістів на еміґрації Пріето, його партія уклала з претендентом на еспанський трон Дон-Хуаном тимчасову угоду про створення антифранківського еспанського уряду.

ТІТО ПЕРЕГОВОРЮЄТЬСЯ З АМЕРИКАНЦЯМИ?

РИМ (Ройтер). Італійське пресове аґентство в Трієсті повідомило, ніби минулого тижня маршал Тіто зробив таємну подорож на Адріятичне море, дезустрівся з американськими уповноваженими представниками. Зустріч нібито відбулась на острівці Бріоні біля істрійського узбережжя.

ПАНІЧНИЙ НАСТРІЙ В ВАРШАВІ

У Варшаві панічно розкуповують тепер всякого роду харчі. Чутки про близьку війну, а також про колективізацію польського сільського господарства викликали в місті манію створення харчових запасів. (Таймс).

ПРИПИНЕНО ДОВІЗ ДО СОВЄТСЬКОЇ ЗОНИ

Як повідомляє німецька преса, американська військова управа офіційно заборонила довозити будь-які товари до советської зони. Не будуть допущені до советської зони і товари, що надходили б з-за кордону або з французької зони. Це розпорядження не стосується лише леґального повітряного транспортування до Берліну. Про аналогічну заборону повідоміла й брітанська військова управа. Щоб запобігти нелеґальному перевезенню товарів, брітанська прикордонна поліція буде посилена.

ЗАСЕКРЕЧЕНИЙ ВИБУХ

Як повідомляє німецька преса, на совєтському летовищі Ранґсдорф біля Берліну стався вибух складу з більш як 15 000 тонн бойових припасів, мін та різних вибухових речовин. При цьому вбиті два совєтські вояки і пошкоджені багато будівель коло летовища. Бюрґермайстрові Ранґсдорфу суворо наказано нічого не казати про цю подію під загрозою його арешту в разі появи в берлінській пресі повідомлень про вибух.

ЧЕХО-СЛОВАЦЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАГРОЖУЄ

Чехо-словацький міністер інформації Копецький застеріг про вжиття проти «саботажників і провокаторів» суворих заходів. За його словами, терпець трудовому народові уривається. З Заходу поширюють воєнну психозу, проте нема чого лякатися, бо лише кількість вояків, а ніяк не кількість зброї чи атомових бомб є вирішальною. (Ройтер).

ЗНАЙДЕНО МЕРТВОГО СС-ГЕНЕРАЛА

БЕРЛІН (АП). 53-літнього колишнього генерала війська СС Шімана, як повідомила брітанська військова управа, знайдено мертвого в одному з готелів в Оснабрюку. Шімана в грудні 1947 р. втік з Нюрнберґу, де він чекав на вирок інтернаціонального військового суду, і відтоді жив як Павль Лянґ, документ на ім'я якого при ньому й знайдено. Увесь цей час він мав мешкати в околиці Дюссельдорфу і лише перед одним днем до своєї смерти прибув до Оснабрюку. Як гадають, він заподіяв собі смерть сам.

ЗНОВУ ВБИВСТВО НА ЗОНАЛЬНОМУ КОРДОНІ

ҐОСЛЯР (ЮП). За повідомленням місцевої прикордонної поліції, нелеґальний перебіжчик через брітансько-російський зональний кордон застрілив на ньому двох советських офіцерів. Вбивця втік від своїх переслідувачів у гірський лісистий Гарц. Докладніших відомостей про це ще немає.

Провінціоналізм і політика

Уже віддавна «Українські Вісті» завалені безконечною дискусією на тему т. зв. східняцької акції.

Між різними дискутантами п. Котович, що попав у редакцію «УВ» (і вже встиг з неї вийти), з темпераментом, питомим типовому поплентачеві, висунувся на першу «бойову» лінію з гаслом «зміна варти», тобто передача всього політичного проводу на еміґрації в руки виключно т. зв. нових східняків, без участи давніх східніх політичних еміґрантів та діячів з західніх земель України. Його пізніші поправки, мовляв, сам процес боротьби на українських землях висуне нових борців і політичніх провідників, що прийдуть на зміну старої еміґрації, не вияснюють поставленого питання, а тільки його ще більше заплутують. Мова йде про провід еміґрації, а не про організацію проводу на звільнених українських землях. Ми інакше не вірили б у глибокі моральні й творчі сили нашого народу, коли б сумнівалися, що в процесі революції на Україні український народ, зокрема народні маси Великої України не висунуть нових кадрів військових і політичних провідників, що заступлять еміґрацію.

Ще можна б не дивуватися, коли б подібна дискусія мала місце рік чи два тому. Але тепер, коли вже існує спільний головний національно-політичний провід у постаті Української Національної Ради з її Виконним Органом, до яких увійшли найкращі українські сили, на які могла тільки спромогтися наша політична еміґрація — що має означати оця розбивацька акція, оце вишукування нібито арґументів для поглиблювання антагонізмів серед нашої громади? Як тепер треба розуміти гасло «зміна варти»? Чи не створення другої Національної Ради? Хто може в оцей трагічний момент для українського народу, коли рішається його «бути чи не бути», дозволити собі на того роду непорозуміння? Невже ж нас і дотепер нічого не навчила наша трагічна історія?

Які ж арґументи висувають наші «східняцькі» дискутанти? Чи можна брати серйозно такі, нпр., «арґументи» п. Івана Сагайди, який під іншим прізвищем знаний, як голова чисто «східняцького»

Союзу Земель Соборної України», що одним махом елімінує з політичного життя» старих еміґрантів»,.. бо, мовляв, еміґраційні Петлюри носять ту саму кепку, пальто й калоші, що їх у 1920 р. носили в Лубнях і Звенигородці... Той же п. Сагайда вважає УНДС за механічний зліпок, де поруч з «новими» сидять і «старі», хоч головою УНДС є таки чистокровний «новий східняк». Питаєш: чим різниться політична програма «чисто східняцького» СЗСУ від програми УНДС? Нічим! УНДС має хіба одну-однісіньку хибу: що головою УНДС не теперішній голова СЗСУ.

Чого не приходиться вичитувати в отих довжелезних і до безкраю заплутаних статтях, яких автори намагаються довести конечність утворення нового «східняцького» ґетто!

Головним арґументом для цього відокремлення є давня пісня на арію «ми триста літ страждали» і, мовляв, ми найкраще знаємо нові зміни й потреби українського народу, чого ніяк не в силі зрозуміти ні «західняки», ані «старі еміґранти».

Нічого не згадують про те, що величезна більшість «західняків» мала також нагоду пізнати большевицький «рай» під час дворічної совєтської окупації. Але чи можна взагалі відсувати всіх тих українців від активної участи в боротьбі за основні права українського народу тільки через те, що вони 25 років не жили під совєтським режимом? Чи теперішні «старі еміґранти», що кровавилися в боротьбі проти большевиків і винесли на своїх плечах прапори української державности, не живуть дальше цілим своїм єством інтересами українського народу? Що — вони зрусифікувалися, чи потуркменилися?

Та й саме тільки «страждання» не є єдиним мірилом для управнення монопольного політичного проводу еміґрації. Сучасна еміґрація не має однородного політичного обличчя, як це мала еміґрація 1920 р., що в цілості носила політичний характер. Теперішня нова еміґрантська маса попала за кордон не з однакових мотивів. Це стосується «західняків» і «східняків». Тому не можна говорити ані про західню еміґрацію, як про однородну цілість, ані також про східню. Чи може кожний еміґрант — західній, чи східній претендувати на політичний провід тільки тому, що він опинився на еміґрації? Гадаємо, що ні, бо не кожний має до того відповідні кваліфікації. При цьому буде до речі пригадати дуже важливу елементарну засаду.

Кожний народ, що хоче вдержати свою незалежність, мусить берегти, як ока в голові, основні морально-суспільні норми, прийняті в усьому культурному світі. Організоване культурне суспільство не може толерувати поступування таких громадян, що довгий час відогравали провідну ролю, як репрезентанти одних ідей, нагло, при зміні коньюнктури, перекидаються в протилежний бік і стають знову провідниками цієї течії, що її весь час поборювали. У житті такі зміни існують, людина може змінити свої переконання, але цю зміну має насамперед довести скромною, тихою працею, але не пертися відразу до проводу. Конкретно кажучи, провідники, що відогравали провідну ролю в фашистівській, чи комуністичній тоталітарній партії, не мають ніякого морального права перекидатися відразу на провідників демократії. Не можуть, нпр., репрезентувати липківського церковного руху на еміґрації люди, які довгі часи були в рядах комуністичної партії активними воюючими безбожниками й безпосередніми спричинниками кривавого знищення цілої липківської церкви на Україні. Таке поступування цього типу «провідних» людей підриває основні моральні підвалини кожної національної спільноти. Німецький народ тепер звільняється від нацистського духу. Це, видно, потрібне для відновлення творчих сил німецької нації. І нікому з німців не приходить на думку, щоб недавні активні нацисти стали в проводі нової німецької демократії.

Жахливе спустошення України, переведене не тільки московськими руками. Поневолення українського народу, доноси, розкуркулення, здирання «продналогів», викидання з власних хат т. зв. куркулів, масове вивезення на Соловки й Сибір, нищення українських церков, розстріли ітд., виконувалися також українськими руками. Хоч ми прихильники християнського всепрощення, але й тут мусить прийти певна перевірка й клясифікація виновників з відповідною покутою, бо це буде конечно потрібним для відновлення живих, моральних і творчих сил українського народу.

Також і теперішня еміґрація прийде на ці місця України, де вона колись діяла в умовах чужої окупації. «Невчене око» народньої маси легко зорієнтується, кого наділити своїм довір'ям, а кого ні. Тоді й покажеться, хто терпів за Україну, а хто служив її ворогам.

Сучасна т. зв. активізація східняцького руху в напрямі повного організаційного й психологічного відокремлення «нових східняків» від решти української еміґрації з претенсіями захопити монопольний провід української політики, є штучним і неприродним явищем, форсованим деякими хвороамбітними одиницями. В нашій трагічній історії ці неґативні прояви нераз повторювалися в формі різних отаманій. Всякі провінціональні об'єднання земляцтва харків'ян кубанців, чи гуцулів є позитивні для плекання різних питоменностей місцевого побуту, але ніяк у політиці.

Національна політика мусить бути тільки соборна, бо тільки об'єднаними соборними силами зможемо подалати ті велетенські труднощі, що стоять на шляху до здобуття волі України.

Політичних партій маємо й так забагато. Для скріплення політичної консолідації української еміґрації є конечно потрібне перевести редукцію, чи комасацію політичних організацій. Добрий початок зробили вже українські соціялісти, що об'єдналися в одній спільній організації Українського Соціялістичного Об'єднання (УСО). Черга тепер на редукцію демократичного центру й ОУН. Творення ще нових політичних партій з такою ж самою політичною програмою і то ще на провінціонально-територіяльному принципі, не має ніякого політичного оправдання.

Нові еміґранти з Великої України мають вільні й широкі можливості зактивізуватися в рамах існуючих політичних партій. І треба з вдоволенням ствердити, що свідома маса нової еміґрації з Великої України, зокрема ті, що дійсно терпіли за Україну, не бажають собі ніяких розколів і ніяких «східняцьких» відокремлень», йдучи за здоровим інстинктом самозбереження українського народу.

Можемо згори твердити, що намагання деяких хворобливо-амбітних одиниць творити східняцько-політичне ґетто, закінчиться повним фяском і не дасть ніяких позитивних наслідків, бо цей цілий штучний рух суперечний з інтересами українського народу.

Не вільно нам забувати, що з поміж усіх поневолених народів Україна понесла найбільші втрати та що ми стоїмо перед лицем нових велетенських втрат. І тому кожна українська одиниця на Україні й еміґрації йде на вагу золота. Чи можемо дозволити собі на розбивання наших сил?

Утворення Української Національної Ради та її Виконного Органу сповняє нас новою вірою в наше краще майбутнє, бо вже цей факт виявив здорові основи інстинкту самозбереження українського народу й на ділі довів неприродність змагань деструктивних сил до всяких «блискучих відокремлень». Сам принцип складення цього нашого соборного політичного проводу, до якого ввійшли найкращі сили нашої еміґрації, розв'язав також і питання політичної єдности всіх українських земель, старої й нової еміґрації.

Іван Луч.

„Хто їсть український хліб, той для України і мусить працювати“.

Проф. Олександер Русов

Написав М. Базілевський

Для нашого покоління, що брало участь у визвольних змаганнях українського народу в 1917—1920 рр. ідеалом, до якого воно змагало, була воля України, а між тими, хто його вчив цій правді, почесне місце належить О. Русову.

Київський Комерційний Інститут, в якому Русов викладав статистику, був заснований незадовго перед першою світовою війною. Це була одна з найпустовіших високих шкіл того часу, в якій професорський склад не терпів між собою реакційних професорів типу відомого україножера Флоринського, що викладав тоді на київському університеті.

Надзвичайно цікавий був і студенський склад цієї школи. У ній студіювали представники всіх національностей тодішньої Росії та всіх її середніх шкіл. Серед цих шкіл перше місце займали вихованці духовних семінарій, тобто представники тієї молоді, що міцно була зв'язана з українським селом та в переважній своїй більшості мала своє коріння в козацькій верстві українського народу. Коли взяти на увагу, що вищі школи колишньої Росії користувались досить широкою автономією, яка давала можливість в самій школі укладати внутрішній порядок (нпр. поліція не мала права входити в стіни високої школи), то цим можна пояснити, що при Київському Комерційному Інституті зовсім легально існувала Українська Студенська Громада, чого не було в інших високих школх.

В української молоді, що приїздила студіювати до високих шкіл, був значний національний потенціял, але бракувало їй національної свідомости. Хоч українське село й жило виключно своєю культурою та ретельно дотримувалося українських звичаїв у всіх ділянках народнього життя, навіть у таких, що були найбільше зрусифіковані, але воно не ставило собі жодних конкретних національних завдань. Дома звичайно говорилося українською мовою, але вже на людях російською. До речі з цим явищем, тільки навпаки (на людях по-українськи, дома по-російськи) ми зустрічаємося й сьогодні, після 30 років визвольних змаган!

Отже ні дома, ні в середній школі більшості українського юнацтва не доводилося багато чути про Україну та українську справу. Правда, в багатьох середніх школах були українські гуртки, але вони, в уваги на переслідування, не вели широкої роботи, а навпаки були так законспіровані, що, нпр., ми, полтавці уже аж у Студенській Громаді довідались, що на чолі українських гуртків Духовної Семінарії та Кадетського Корпусу стояла одна й ця сама людина, наш спільний учитель співу І. М. Риденко. Цілком у інші умови попадали ми по вступі до Київського Комерційного Інституту. В Києві ми якось автоматично включалися в українське життя. Старші товариші, що були вже студентами, записували нас заздалегідь до Громади, де людина зараз же і виключно попадала в свідоме українське оточення. В цій же громаді ми довідалися, що професор О. Русов цілком відверто читає про Україну, майстерно пов'язуючи українські проблеми з статистичною наукою. І от ніхто інший, як Русов, перший почав оформлювати нас духово, перший почав формувати нашу українську свідомість. Від Русова ми вперше довідалися, що Україна — це не лише пісня, мова та вишита сорочка, а що це щось більше, що це ціла велика проблема!

Статистична наука, хоч і глибока та цікава, все таки не могла захопити нас цілком і треба визнати, що не для неї ми відвідували лекції Русова в такій мірі, як не робили цього ні в одного іншого професора. Не зважаючи на те, що Русов не був першоклясним лектором, його авдиторія завжди була вщерть переповнена. Відвідували виклади Русова насамперед українські студенти всіх високих шкіл Києва, користуючись тим, що інститутська адміністрація не дуже суворо вимагала вхідних леґітимацій — потім студенти народів Кавказу, особливо грузини, яких з українським студентством в'язала щира приязнь, також різні студенти, що чули про нього, як професора, що цілком одверто голосить українські сепаратистичні, як тоді казали, ідеї і нарешті наші інститутскі педелі (обслуга), що були українського походження й дуже любили лагідного та доброго Русова. Вони стояли звичайно біля дверей окремою купкою, а один із них людина вже старшого віку, завше плакав, коли Русов цитував Шевченка.

На своїх лекціях Русов постійно ілюстрував ті, чи інші статистичні явища, чи працю прикладами з української історії, етнографії, чи письменства. Коли Русов переходив на українські теми, він весь мінявся, починав хвилюватися, навіть жестикулювати, що зовсім не пасувало його спокійній вдачі, голос його міцнів. Потім він знову впадав у свій звичайний тон, починав тяжко віддихувати (Русов був хворий астмою) та продовжував викладати статистичну науку. Очевидно, що такі виклади змушували нас багато думати, скріплювали національну свідомість та вчили нас пізнавати та любити свою батьківщину. Хто в ті часи слухав виклади Русова, той уже ніколи не відійшов від свого народу. Русов — наукова сила европейського формату і статистик, відомий далеко поза межами колишньої Росії. Крім багатьох наукових праць в цій галузі, він створив методу українського перепису, так званого чернигівського в протилежність до московського. Ця метода побудована на глибокому знанню побуту та потреб українського народу. Русов особисто керував переписами.

На науковому полі Русов відомий також, як український етнограф. Етнографічний матеріял був для нього тим ґрунтом, на якому він базував та розвивав свої статистичні досліди. Русов мав свої власні етюграфічні збірки, які він сам опрацьовував, або давав опрацьовувати іншим етнографам, як Вовкові і другим.

У свої молоді роки Русов мав великі акторські здібності. Центром тодішнього аматорського гуртка була родина Ліндфорсів, з якої вийшла Софія Русова, його дружина. В. Антонович в «Триста років українського театру» каже: «Найвидатнішим все ж таки гуртком українських аматорів в 60-тих роках уже був гурток київських громадян. Тут збиралися визначні українські діячі з іменами, пізніше відомими на Україні, на полі науки, літератури, мистецтва й громадської праці. Вони надавали також багато громадського значення українським виставам, а дехто з них, як О. Русов, Матвіїв та О. Левицький мали справжній хист до сцени так, що якби не покликання до науки, то український театр міг би знайти в них першорядних талановитих акторів».

Нарешті, О. Русов відзначився на українському полі як громадський діяч. Він був щирим другом української молоді. Сам молодий душею, він розумів її стремління і йшов їй щиро на зустріч. В часи перед першою світовою війною, а пізніше і на початку війни, Українська Студентська Громада міста Києва з уваги на конспірацію та зручність праці поділялась на т. зв. десятки. Одна з таких десяток збіралася в родині Русових. До цієї десятки належали студенти, що деякі з них записали свої імена в українській історії — М. Любинський, один з творців берестейської умови, що відчинила Україні шлях на міжнародню арену Й. Гермайзе, відомий в Україні науковець, знаний з процесу СВУ, Володимир [illegible] Шульгин, Стьоса, Бабенко, які загинули під Крутами, брат Миколи Зерова Дмитро, що загинув у вирі визвольної боротьби та син Русова Юрко. Також у Русових на помешканні відбулось декілька зборів комітету по влаштуванні Шевченківської демонстрації в 1913 році, що була блискучою маніфестацією українських сил та дуже занепокоїла тоді російську адміністрацію.

Під час війни високі школи міста Києва, крім політехніки та медичного факультету університету, були евакуйовані до Саратова. Приїхав сюди і професор Русов із своєю родиною. Під час одного з приступів астми восени 1915 року Русов помер. Після панахиди в місцевому соборі декілька тисяч студентів проводили походом вулицями чужого міста тіло Русова на двірець. Поховали Русова в Києві на Байковому кладовищі.

Повернувшись до Саратова, Софія Русова, дружина покійного, почала збірати в себе знову десятки студентської громади. Завдячуючи тому, що Саратовщиною правив тоді віцеґубернатор Боярський, який мав великі симпатії до української справи, ми дістали дозвіл на українські вистави. Ці вистави в Саратові здобули собі таку популярність, що квитки розпродувалися за декілька тижнів наперед. Це, на перший погляд, дивне явище пояснювалося тим, що навколо Саратова багато українських сіл (найбільше з них Покровська Слобідка), які тут були засновані ще за часів Катерини І. Оті села і творили головний континґент відвідувачів українських вистав.

Русов був з походження росіянин (уроженець Костромської ґубернії). Подібно сотням тисяч своїх одноплемінників він в молоді роки приїхав на Україну в ролі асимілятора. Одружився він також з неукраїнкою Ноною Ліндфорс, пізніше Софією Русовою, що, хоч і походила з України, але не була навіть слов'янкою (по батькові шведка, по матері француженка). Але без огляду на те, вони обоє досконало вивчили українське питання, полюбили Україну, віддали їй все своє життя, свої сили та міцно зв'язали з нею і долю своїх нащадків. Коли хто питав Русова, чому він став почувати себе українцем, то він за своєю звичкою відповідав приказкою: «На чиєму возі їдеш, того і пісню співай» — і додавав вже поважно: «Хто їсть український хліб, той для України і мусить працювати». В цих простих словах уся постать Русова, ввесь його духовий образ.

О. Русов мав консервативний характер, був спокійний, надзвичайно зрівноважений, милувався в українській старовині, наших прекрасних звичаях, піснях, в народньому епосі. Його дружина Софія стояла вся в вирі революційної боротьби.

Революційна діяльність Русової викликала постійні репресії, обшуки, виселення, арешти, які Русов зносив твердо, спокійно, без слова нарікання. В один з чергових арештів Русова в харківській тюрмі породила сина Юрія, що сьогодні викладає в канадійському монтреальському університеті.

Минає 100 років, з дня народження Олександра Русова. Він зробив багато для України та є нам взірцем впертої та відданої праці для української справи.

Чехо-словацький уран — до Росії

З Чехо-Словаччини до Росії щодня від'їжджають 30 залізничних вагонів з урановою рудою, — як заявив в інтерв'ю в Стокгольмі колишній депутат чехословацького парляменту Мірко Седлак, який за повідомленням газети «Афтонтіднінґен» втік з Чехо-Словаччини в березні ц. р. (Старс енд Страйпс).

Бадьорий голос українського жіноцтва

Чому в Національній Раді немає аніодної жінки?

Третій з'їзд Об'єднання Українських Жінок перейде, мабуть, до історії жіночого руху на еміґрації. Недарма голова ОУЖ п. Ірина Павликівська у вступній промові сказала, що цей з'їзд став вимогою часу й жіноцтво мусіло його відбути. Цуффенгавзен належно підготувався до нього. Таку теплу й сердечну атмосферу рідко можна стрічати на наших з'їздах. Наради відбулися в поважній і діловій атмосфері. Заля гарно удекорована, на головній стіні портрет св. Ольги. Президія потонула в квітах. У залі, крім делеґаток, багато гостей.

П. Павликівська в змістовній промові змалювала образ нашої еміґрації, її досягнення й невдачі та поставила перед жіноцтвом вимоги, що їх треба виконати. Життя нашої еміґрації ділиться на три фази: перша, це творення таборів і нашого організованого життя та час репатріяції, друга фаза принесла перемогу, бо еміґранти добилися здержання репатріяції, врешті, третя фаза, яку ми тепер переживаємо, це переселення. У цій фазі бачимо занепад організованого життя. Йдучи на еміґрацію, ми хотіли не лише зберегти себе фізично, але й духово. І тут зустріла нас траґедія, бо до нас не поставилися, як до політичної еміґрації, а почали міряти наші м'язи та ставитися до нас, як до людей, що шукають заробітку. Через таке ставлення розбили наші родини, висмоктали з нас молоді сили. Проти такого трактування проблеми еміґрації з'їзд ОУЖ як найрішучіше протестує перед усім культурним світом і домагається приспішити еміґрацію, не розчленовуючи її. Болючою проблемою стали для нас нешлюбні діти, батьки яких їдуть на дальшу еміґрацію. Ці діти можуть бути втрачені для нашої нації. До цього не може допустити організоване жіноцтво. Наша надія на допомогу «сильного й справедливого світу» не справджується. Мусимо самі діяти й боронити свої права. Наша надія на стару еміґрацію за океаном не може бути завелика. Ми мусимо вважати на ментальність цих людей і достосуватися до неї, даючи з другого боку нашій заокеанській громадськості доплив свіжих, здорових сил. На чужині ми не сміємо денаціоналізуватися. Дуже важна проблема, це те, щоб жіноцтво вміло пристосуватися до нових соціяльних умов. Жіночий рух на еміґрації не був чимсь відокремленим, це зорганізована соціяльна одиниця, яка не переживає цієї кризи, що інші клітини нашого життя на чужині.

Далі голова ОУЖ зупиняється на моментах консолідації нашого еміґрантського суспільства. Початок дали студенти, потім прийшов Діллінґен і, врешті, якби завершення консолідаційної акції — Українська Національна Рада й її Виконний Орган, як єдиний політичний провід. Життя по таборах стало дуже важке, голод заглядає з усіх-усюдів. Появилася апатія. Це треба усунути. Жіноцтво мусить стати на висоті своїх завдань і причинитися до піднесення. Праця жіноцтва тут на еміґрації йде часто на рахунок інших організацій. Треба ствердити факт, що УНРада не ввела в свої лави ані одної жінки. Це так на політичному відтинку. Зате в громадському секторі позиції жіноцтва стійкі. Свою промову п. Павликівська закінчила апелем до жіноцтва, щоб об'єднувалося по різних країнах поселення й ставало до праці. Воно мусить подбати про те, щоб у дієспорі не пропала ні одна жінка.

Відкриваючи з'їзд п. Павликівська привітала присутнього в залі Владику Платона, письменника Уласа Самчука та всі таборові організації. Після привітань — між іншими — від Владики Платона, Української Національної Ради, ЦПУЕ, ЗУДАК, ІРО, мандатна комісія ствердила, що з американської зони на 34 делеґатури було заступлених на з'їзді 24 (41 представниця), з англійської зони 1 та з французької зони 3. Управнених голосувати в залі 66 осіб.

Звіт про працю головної управи ОУЖ за час від 1. IV. — 15 VIII 48 р. склали п. Віра Шпаківська та п. Івченко. Від імени Контрольної комісії п. Донцова поставила пропозицію дати управі абсолюторію. Над звітом почалася дискусія, яка стояла на високому рівні й висвітлила та поставила багато важливих питань. З дискусії виходить, що жіноцтво турбує доля наших найменших і тому багато місця присвячено справі дитячих садків та нешлюбних дітей. Стверджено невідрадне явище, таборові управи не визнають часто жіночої організації й не наладнують із нею співпраці, а навпаки гальмують активність клітин ОУЖ (Берхтесґаден). В Ашаффенбурзі, нпр., в одному таборі був маленький майданчик для дітей і адміністратор табору казав заорати його під редьку. Виринають проекти примусити батьків нешлюбних дітей адоптувати їх, а ні, то не пускати таких батьків за океан. Жіноцтво домагається, щоб голови жіночих делеґатур автоматично входили до управ таборів, щоб мали вплив на жіночі справи, а головно на дитячі садки, яких жінки не можуть випустити із своїх рук. Делеґатка з Реґенсбурґу дає думку, щоб подбати про перевишкіл персоналу делеґатур. Порушено справу вивчання англійської мови при допомозі курсів по таборах. Були обговорювані й інші важливі проблеми, як справа навчання дітей у середніх школах після валютної реформи, справа загиблих під час війни чоловіків і тяжке становище їх жінок, потреба закладати варстати праці по таборах. Звернено увагу, щоб використовувати кожну нагоду виїзду з Німеччини.

До учасниць з'їзду промовив д-р Смук, який обговорив багато пекучих проблем. Він звернув увагу на те, що на одну візу до Америки можуть їхати дві особи. Порушив справу Франції; нешлюбних дітей і інвалідів та старих людей. Справа старих буде розв'язана. До наступного року багато їх виїде, решту розберуть різні держави. Промовляв також голова ЦПУЕ п. Мудрий, який обіцяв допо могти жіноцтву в його праці.

Багато уваги присвячено Світовому Конґресові Українських Жінок, що має відбутися в жовтні ц. р. в Філядельфії. На цей Конґрес ОУЖ делеґує 4 окремі представниці.

У неділю делеґатки взяли участь у Богослуженні. Після того п. Гаєвська з Ельванґену, інспектор дитячих садків, мала доповідь про працю в садках.

На внесення контрольної комісії визнано управі ОУЖ обсолюторію. Після обіду відбувся виступ дитячого садка і народньої школи. З цієї нагоди д-р Смук пожертвував 200 марок на садок в Ельванґені й 100 марок на садок у Цуффенгавзені.

Після виборів нової управи, про склад якої ми повідомляли в попередньому числі «Неділі», схвалено резолюції й вислано низку привітань, між іншим до вдови по Головному Отаманові Симоні Петлюрі.

З нагоди з'їзду відбулася товариська зустріч делеґаток і гостей.

п — я — к

Виступ суперінтендента Кузева

У таборі на Фраймані в Мюнхені відбулася дуже цікава доповідь суперінтендента Української Євангельської Реформованої Церкви і представника Світовоі Ради Церков при ІРО В. Кузева на тему: «Євангельський рух у світі і в Україні». Доповідач дав широку інформацію про евангельський рух в усьому світі, про його вплив на соціяльний, економічний і культурний розвиток народів англосаксонських країн, про його теперішню ролю. Доповідач вияснив також, в якій мірі основні засади евангельського руху в питаннях свободи совісти, свободи людської одиниці й громади, взаємовідносин між церквою й державою та державою й школою, свободи науки й вільного досліду тощо — причинилися до економічного, культурного й соціяльно-політичног розвитку протестанських країн Европи та Америки. Без глибокогго перерodження людини й суспільства в дусі Христової науки немислиме переборення большевицького й всякого іншого тоталітаризму, переборення системи насилля над людиною й нацією. Щире сприйняття й активне здійснювання засад Христової науки сучасною людиною, так само українською людиною, це єдиний надійний шлях до справедливої перебудови сучасного світу й тріюмфу свободи, демократії, толеранції.

Надзвичайно цікавий був огляд руху релігійного відродження в Україні, впливу реформації й ролі евангеликів-протестантів у повстанні Богдана Хмельницького, зв'язків великого гетьмана з протестантськими країнами. Часи реформацій, часи відродження релігійної думки були й пізніше джерелом надхнення для творчости визначних українських діячів — Сковороди, Котляревського, Шевченка, Куліша, Костомарова, Драгоманова, Павлика, Грушевського й багатьох інших. Кирило-Методіївське Братство було першою спробою оформити в Україні поступову громаду, пройняту евангельськими засадами. Доповідач подав інформацію про історичний розвиток і сучасний стан українського евангельського руху й за океаном.

На доповіді була присутня численна авдиторія з перевагою студенської молоді.

В. Р.

Антітітовські заворушення в Юґославії

РИМ (АП). Про «серйозні сутички» в Юґославії між прихильниками маршала Тіто і прибічниками Комінформу повідомила 15 вересня з Трієсту, посилаючись на добре поінформовані джерела, консервативна газета «Іль Темпо». Згідно з кореспонденцією в Дуба, Боріка й Соколовіч поліція змушена була відкрити вогонь по масових демонстраціях, при чому «були вбиті й поранені багато осіб». Крім того, антитітовські демонстрації протесту сталися і в Аґрамі. Як сказано далі в повідомленні, заворушення виникли і в концентраційних таборах в Новісаді й Сомборі. З другого боку, за повідомленням газети, в усій країні відбулися масові зібрання протесту проти антиюґославської кампанії. Промислові й сільсько-господарські робітничі організації висловили свою повну солідарність з політикою Тіто.

Короткі повідомлення

— В зв'язку з перелетами совєтських літаків над островом Борнгольмом (див. вістку про це в 141 ч. «Неділі») Данія подала Совєтському Союзові ноту протесту проти порушення її кордонів.

— Брітанський міністер-президент Етлі, що хворів на виразку шлунку, вийшов з лікарні, але не може ще виконувати своїх обов'язків.

— Мешканці табору ДП у Фульді пожертвували денний раціон на допомогу дітям, що голодують в Берліні.

— В Нью-Йорку оголошено найбільшу дотепер кампанію боротьби проти щурів, яких є в Нью-Йорку, як вважають, приблизно 15 мільйонів. Всіх мешканців міста закликано взяти в цій кампанії активну участь.

— 1 жовтня ліквідується табір для інтернованих в Дармштадті. Всі так звані «автоматично» заарештовані в'язні, тобто заарештовані не з спеціяльного, обґрунтованого законом наказу, мають бути до того часу звільнені.

— Бамберзький суд розглянув справу колишнього ґестапівця Еріха Гона, що після закінчення війни, удаючи з себе жида й колишнього в'язня концентраку Юліуса Ізраеля Гольма, був заступником голови товариства колишніх політичних в'язнів. Гона засуджено на три роки тюремного ув'язнення.

— Мадраський парлямент схвалив закон про скасування в південній Індії полігамії з наданням жінкам права розлуки. На мусульман цей закон не поширюється.

— Під час вистави в одному з театрів у Бомбеї завалилась переповнена артистами й статистами сцена, споруджена над глибоким басейном. Витягнено 12 трупів. Всього загинуло, очевидно, 24 чоловіка.

— Чехо-словацький президент Ґотвальд разом з дружиною перебуває на відпочинку в Криму.

— За заявою брітанського міністра охорони здоров'я, Бевена, в районі Великого Лондону, як можна сподіватися, ще до кінця цього року будуть відбудовані всі поруйновані під час війни будинки.

— Старший син болгарського віце-президента Лінебомір Нейков разом з дружиною та дитиною два тижні тому втік як політичний еміґрант до Туреччини.

— Провідник південно-африканської опозиції генерал Сматс вимагає масової еміґрації до Південної Африки, яка має посилити становище Південно — Африканського Союзу в загроженому небезпекою світі.

Що знаєте про Австралію?

(Продовження з 141 числа „Неділі")

Населення Австралії порівняно з іншими країнами невелике — трохи більше 7 млн людей. Первісне населення Австралії давно цілковито вимерло. Порівняно недавно зберігалося воно ще на острові Тасманія, це так звані австралійські неґри. Останній тасманієць умер кількадесят літ тому. Це була сенсація. Його портрет видруковано в різних журналах світу. Свого часу нинішні австралійські тубільці відтіснили початкове населення на острови, а самі зайняли континент. Нинішні тубільці пересічно до 168 см на зріст, а жінки лише до 158 см, не чорні, а радше брунатні, з чорним волоссям, довгоголові, з низьким і широким обличчям. Говорять аґлютинативно, тобто склеюючими говорами. Говорів багато, але всі вони творять одну мовну родину, що не має споріднення з жадною іншою. Живуть замкненими родами до 100 осіб кожний. Їх племена складаються з тотемічних, тобто обожнюючих тварину чи рослину, родів. Головне заняття — полювання. Крім іншої зброї вони винайшли для полювання також бумеранґ. Це січна, метальна, підковоподібна зброя, що повертається до того місця, звідки вона пущена. Він широко розповсюджений також у маляйців і в Океанії. В житті і в культі австралійських тубільців велику ролю відіграє шаманство. Кількість їх сильно зменшується і доходить тепер на самому континенті хіба до 100 тис. осіб. В це число входять і кочові племена в малодосліджених центральних районах. Більшість тубільців працює наймитами у великих вівчарів. Решта — бродячі мисливці, що зі зброєю блукають в тропічних лісах і скребі, полюючи на кенґуру, кролів і іншу дичину і збираючи дикорослі їстивні рослини. Невелика кількість працює на фабриках. Разом з колонізацією країни почалося жорстоке винищення тубільців, рештки яких були остаточно відтиснуті в найбезплодніші області. Початково Австралія була місцем засилання злочинців. Так постали перші колонії на півдні.

Щойно пізніше почалася справжня колонізація. Теперішнє населення майже все складається з европейських переселенців, головно з англійців, і вся країна має англійський характер. Загальна густота населення дуже невисока — 1 особа на 1 кв. км, але розміщення дуже нерівномірне. І в той час коли південна Австралія, а особливо міські райони відзначаються колосальною густотою, центральні райони країни безлюдні.

Відповідно до того сконсолідувався розвиток міст, розміщених майже виключно на півдні і південному сході. Міста дуже великі і мають европейський характер. В двох найбільших містах живе третина населення всієї країни. Це знову один з парадоксів Австралії: в аґрарній в основному країні величезні міські індустріяльні центри. Найголовніші міста: Сідней (1½ млн. мешканців), Мелбурн (1 млн. мешканців), Аделаїда (320 тис.) Брісбен (250 тис.), Ньюкесл (100 тис.), Гобарт (60 тис.) на Тасманії. Ці міста являють собою і головні порти. На півночі найбільший порт Дарвін. Столиця Австралії-недавно збудоване місто Канберра, що має лише кільканадцять тисяч мешканців.

До кінця століття Австралія була колонією Великобрітанії. Парляментським актом 9 липня 1900 р. заіснувала домінія під назвою Австралійська Унія або Австралійський Союз, а точніше Commonwealth of Australia. Домінія складається з 6 штатів — Новий Південний Велз, Вікторія, Квінсленд, Південна Австралія, Західня Австралія і Тасманія і з 5 територій або областей — Північна Австралія, Середуща Австралія, область головного міста унії, Папуа на Новій Ґвінеї і о. Норфолк. Коли подивимось на мапу, то пообачимо, що кордони між штатами, а також територіями являють прямі лінії, тільки кордон між Вікторією і Новим Південним Велзом, а також східня частина кордону між Новим Південним Велзом і Квінслендом набирає властивішої форми і вигинається вздовж течії річок Муррея і Барлінґа. Така форма кордонів свідчить, що при становленні їх не треба було узгляднювати якихось специфічних умов і що вони зроблені цілком довільно. Домініон є країною правдивої демократії. Парлямент складається з двох частин — Сенату й Палати представників.

Австралія високо культурна країна. Вже на початку нинішнього століття вона дала літературні твори з власного життя, а надто з життя австралійських джунґлів. Досить назвати імена Генрі Лявсона, Алберта Доррінґтона й Едварда Дайзона. Австралія країна загальної грамотности й широко розвиненого шкільництва, в тому числі й високого. Университети функціонують в усіх головних містах штатів. Розвивається і кінематографія. Нещодавно з'явився австралійський фільм п. н. «Великий переґін» і на екранах Німеччини. В галузі спорту Австралія посідає також не останнє місце. Її змагуни успішно беруть участь в багатьох світових змаганнях. Сильно розвинуте і полюблене музичне життя. Недурно так прихильно зустріли австралійці українського пяніста Мірошника.

Глибоко розвинуте релігійне життя. Щодо віровизнання найбільше англіканців понад 40%, далі римо-католики, методисти, пресвітеріяни і інші. Архиепископ сіднейський є примас — голова англіканської церкви Австралії. В шістьох столицях штатів перебувають католицькі архиепископи.

Політичний стан Австралії високий. Австралійці брали участ у війні на багатьох фронтах Европи і Далекого Сходу. Австралія мала поважні підстави побоюватись японської інвазії, а оборонність країни ґрунтується на досить сильній армії, воєнній фльоті і летунстві. В країні існує система загальної військової виучки для чоловіків.

По приїзді в Австралію вражає европейця факт, що літо припадає на січень і лютий, а зима на липень і серпень, а також, що не видно на небі Полярної зірки, Великого й Малого воза, а на зоряному небі панує над всім австралійський Південний Хрест.

Життьовий стандарт країни дуже високий, чи не найвищий у світі. Пересічний заробіток робітника 5—7 фунтів на тиждень. Прохарчуватись одна особа може за один фунт на тиждень. Жінки заробляють менше. Умови праці добрі. Стиль життя відповідний. Австралія лишається досі країною в яку може найтяжче виеміґрувати. Хоч багато англійців охоче стали б австралійськими іміґрантами — уряд приймає тепер переважно скитальців, бо вони згодні підписати контракт праці на найтяжчі роботи. Австралія приймає тепер балтійців, юґославів, чехів і українців.

Перспективи і вигляди самої країни, а разом з тим переселенців дуже добрі, вона країна великих можливостей і виходить на велику дорогу. Чоловіків чекає праця в сільському господарстві, в каменоломах копальнях, на залізниці, на плянтаціях цукрової тростини тощо, жінок в домашній обслузі, в шпиталях. Бюрова праця, зрозуміло, лише для людей, що володіють англійською мовою, але фізична праця оплачується значно вище. Великим мінусом є факт, що родинам переселенців дозволяється приїхати щойно пізніше, але навіть у цій галузі, не кажучи вже про загальні умови прийняття іміґрантів, Австралія веде перед в ряді інших країни. Величезне значення має знання мови і надбання відповідного фаху для застосування сил по вичерпанні контракту.

АВСТРАЛІЯ ПРИЙМАЄ НІМЦІВ ТА АВСТРІЙЦІВ

КАНБЕРРА (Ройтер). За повідомленням австралійського міністра Колвелла, австралійський уряд скасував заборону іміґрації до Австралії німців та австрійців. Досвід показав, — заявив Колвелл, — що австрійці та німці є найприємнішими чужоземними переселенцями.

Відважний голос

Ми вже нераз звертали увагу наших читачів, що німецька преса радо нотує всякі незаконні вчинки чужинців, які живуть у таборах, роздмухує їх, генералізує та дає їм посмак сенсації, щоб наставити проти них публічну опінію.

Одначе треба ствердити, що час-до-часу подибується й обєктивний, а то й прихильний голос німецьких журналістів, які не все зло бачать по боці „авслендерів“ та відважно звертають увагу своїм землякам, що й вони не без гріха.

Місцева німецька газета в Ашаффенбурзі „Майн-Ехо“ (від 14. серпня ц. р.) написала:

„ДП, яких називають частіше „запротореними людьми“, мають багато дечого на сумлінні. Одначе не всі. Таксамо, як не увесь німецький народ є „жертовним козлом“. Тому ми повинні передусім уникати узагальнення. Одночасно пам'ятаймо, що й не всі німці без гріха. Сільська поліція із Баварського Лісу повідомляє, що один ДП з родиною збирав у лісі ягоди. Два громадяни з Льорберґу біля Оссеру, які були також у лісі, почали його лаяти та погрожували побиттям. Коли ДП, який не знав про що йдеться, хотів оборонятися, обидва німці заатакували його негайно. Один із них вийняв ножа й ударив ним ДП, другий почав його бити. Це не подія на світового маштабу, все ж таки варто щоб неодин довідався про неї та задумався над нею“

Пластуни змагаються

Пластовий осередок в Ашаффенбурзі влаштував нещодавно легкоатлетичні змагання юнацтва, в яких взяли участь українські, естонські й німецькі пластуни. Змагання відбулися в таких конкуренціях: біг (100 м., 800 м., штафета 4 x 100) стрибок (у висоту і в довшину) метання (ратищем, диском), поштовх кулі.

У загальній пунктації перемогли естонці, друге місце зайняли українці, третє німці.

В українських пластунів помітний брак систематичної спортової вправи· Через те їх фізична кондиція слаба, а в виконанні брак стилю. Найкраще показали себе естонські змагуни, в яких видно зацікавлення спортом і тренінґ.

Постало т-во „Рідна Школа“

12 вересня ц. р. в «Сомме-казерне» в Авґсбурзі відбулися установчі збори т-ва «Рідна Школа». Ініціятори поставили собі за мету відновити діяльність «Рідної Школи-Українського Педегогічного Т-ва», яке діяло від 1881—1939 рр· на західньо-українських землях. Завдання новоснованого т-ва є допомагати батькам серед чужих впливів виховувати молодь на свідомих і добрих українських громадян. Збори відкрив проф. Іщук Роман, зясовуючи коротко суть і потребу такого товариства на еміґрації. Основну доповідь про потребу «Рідної Школи» на чужині сказав д-р Петро Біланюк. Статут т-ва зреферував д-р Петро Ісаїв· Статут прийнято. Збори висловили побажання до нововибраної управи т-ва, щоб вона подбала, в порозумінні з іншими товариствами, скликати якнайскорше основуючі збори центрального т-ва «Рідна Школа», яке охоплювало б своєю діяльністю не лише західню Німеччину, але й усю нашу еміґрацію. Головою т-ва обрано інж. Анатолія Карташевського, заступником голови д-ра Петра Біланюка. Під кінець зборів обговорено методи праці й можливості поширити рідношкільні ідеї серед загалу української еміґрації. Багато уваги присвячено справі фінансування українського шкільництва на еміґрації·

8-ма промова посла Глинки

Від сеньйорки українського організованого жіночого руху **п. О. Кисілевської з Канади** дістаємо такі інформації: вже в самому кінці парляментарної сесії 24 червня ц. р. посол Антін Глинка ще раз порушив справу скитальців, виступивши гаряче в їх обороні. Це вже 8-мий раз за останні три роки посол Глинка домагається справедливої розв'язки скитальчого питання. На цей раз промова мала форму запитів посла міністрові еміґрації Меккіннон. Питання стосувалися трьох найважливіших справ, а саме надто суворих лікарських вимог щодо кандидатів на виїзд в Канаду, таємничих містерій з документами ч. 55 і переселення старших людей навіть у таких випадках, коли вони мають близьку рідню в Канаді. Посол Глинка звернув міністрові увагу, що навіть на думку комісії IPO вимоги щодо стану здоров'я є надто суворі. Пан Глинка дав приклад 65-літньої самітньої жінки з Мюнхену, якій не дали дозволу на виїзд до Канади, хоч вона має там троє дітей, які готові забезпечити їй прожиток.

Промову посла Глинки підтримав також англійський посол з Торонта· Відповідаючи, міністер визнав, що вимоги щодо здоров'я дійсно суворі, але вони мусять такі бути. У випадках коли лікарська комісія ствердить, ослаблення в наслідок слабого харчування, або недоїдання робитимуть вийняток.

СТАЛІН І ПІЙ XII

ВАШІНҐТОН (АФП). За твердженням президента Трумена в його промові перед членами товариства сприяння науці, на Потсдамській конференції брітанський міністер-президент Етлі вказав на те, що Папа не схвалить анексії Совєтським Союзом польських земель. Тоді Сталін, покручуючи вуси, спитав: «Скажіть мені, пане міністре-президенте, скільки дивізій має в своєму розпорядженні Пій XII?»

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор. 50.—*DM* 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

Де є представники УПА?

Представники тих частин УПА, які прибули під кінець 1947 і в 1948 році до західньої Німеччини, стверджують, що ні в Сполучених Державах Північної Америки ні в Канаді, ні в ніякій іншій американській країні не має ніяких представників УПА. І тому ніхто непокликаний там до того, щоб репрезентувати названих членів УПА перед тамошнім українським громадянством

За членів УПА в Західній Німеччині:
Старшини: Байда П. Вернигора І.

Цю інформацію на основі документальних даних уповні підтверджують Центральне Представництво Української Еміґрації в Німеччині і Санітарно-Харитативна Служба.

За ЦПУЕ: Василь Мудрий, Голова
За С. Х. С. Д-р Воєвідка Ярослав, Голова

Керманич Відділу Сусп. Опіки
Проф. Іван Розгін

Секретар: Мгр. Смаль Олександер

Комунікат Т-ва „Рідна Школа“

В Авґсбурзі 12 вересня б. року засновано Т-во „Рідна Школа“. Головним завданням його є: забезпечити нашому життю на чужині повний український зміст й охоронити наше молоде покоління від національної загибелі.

Закликаємо все зорганізоване українське громадянство на чужині піти нашим слідом і заложити такі Т-ва „Рідної Школи“ в усіх осередках української еміґрації.

Заінтересованим можемо переслати статут Т-ва „Рідна Школа“ та поділитися з ними своїм досвідом.

Рівночасно з цим звертаємось до братніх організацій „Рідна Школа“ в Новім Світі з проханням увійти з нами в зв'язок, чого ми через брак адрес не можемо зробити.

Просимо рівнож і всі інші організації відгукнутися і підтримати наш почин.

T-wo „Ridna Szkola“ Augsburg (13 b) DP Camp „Somme Kaserne“ Bl. I. Kim. 28.

Управа Т-ва „Рідна Школа“
в Авґсбурзі 1-1-b

КОМУНІКАТ

Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету

Питання допомоги потребуючим чимраз більше ускладнюється в наслідок невідрадних умов, спричинених валютною реформою. Кількість потребуючих збільшується, а засоби, що ЗУАДК має до розпорядження, вичерпуються. Сподівань на нові засоби покищо нема. В таких умовах нема можливости помогти всім потребуючим.

Тому ЗУАДК приневолений — доки не одержить нових поважніших засобів — обмежити харчову допомогу до найконечніших випадків, а зокрема:

1. Важко хворим — за поданням лікарських свідоцтв.
2. Нездібним до праці, потребуючим і високопроцентовим інвалідам.
3. Туберкулюзнохворим — насамперед дітям.
4. Студіюючій молоді — через студентські харчівні.
5. Дитячим садкам.

Допомога для наведених категорій може відбуватися в обмежених розмірах, а це з огляду на дуже скромні засоби.

Допомагати здоровим і працездатним людям, без огляду на їхні потреби ЗУАДК не буде і тому є зайвим звертатись в таких справах особисто, або через внесення подань.

Неслід звертатися за допомогою до Централі ЗУАДК у Філядельфії, бо ці подання передаються до полагодження Станиці ЗУАДК в Мюнхені. Станиця теж не буде в стані їх полагоджувати з наведених вище причин.

Подання хворих і інвалідів мусять бути засвідчені лікарями СХС. При допомозі студіюючій молоді потрібна рекомендація КоДУС-у і Суспільної Опіки, а для дитячих садків — опінія від ОУЖ. На основі опіній цих трьох чинників, які творять Комісію Допомогової Ради ЗУАДК, будуть видаватися визнані кожноразово допомоги. Позатим ЗУАДК жадних особистих прохань не буде розглядати.

Грошових допомог ЗУАДК нікому взагалі не приділяє, бо на це немає призначених готівкових фондів.

Цей комунікат стосується терену діяльности ЗУАДК в усіх зонах Німеччини і Австрії.

За Злучений Українсько Американський Допомоговий Комітет

Д-р І. Р. Смук, Директор

Мюнхен, 10. 9. 1948

ЧИТАЙТЕ „НЕДІЛЮ“, бо без неї жити важко!!

Читачам у Великобрітанії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі“, Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя“.

Умови передплати:

на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дописскою пренумерата „Неділі“ з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 46, Seymour St. — London, W 1.

Всі українці співпрацюють

при збірках на фонд праці Н.-Ради, даючи даток і притягаючи знайомих до жертвенности.

РОЗШУКУЮТЬ

Катерина Шумада шукає брата Івана Шумаду і знайомих з с. Журавці в Галичині-Шукаю знайомих з села Кніґиничі на Рогатинщині. Вістки слати на адресу: Dtytschko Michael, Mannheim-Almenhof, Franz Siegelstr. 1., bei Birkenmayer. 1-1 z

Коцюбків Валентину, Ґеорґа і Женю шукає Стефанус Павліна, Hannover, Gneisenaustr. 13. 1-1 z

Дмитрик Вілем, син Ілька й Катерини з села Лука в Галичині шукає свою доньку Ольгу Патиковську і зятя Остапа Патиковського, що 1945 перебували в американській зоні. Писати до: Wilem Dmytryk, - Rue Hubert Goffin 13, Ans-lez-Liege, Belgium. 1-1 b

Гарне діло в Етлінґені

Працюючі громадяни табору Етлінґен (Баден), що за свою працю одержують заробітню платню, зложили під час одержання такої платні за посередництвом Таборової Ради добровільні датки на допомогу нашому Високошкільному Студентству в сумі 549, 50 *DM*.

Комісія Доромоги Українському Студентству проголошуючи це, як примір гідний наслідування складає оцим щедрим жертводавцям гарячу подяку. 1-1 b

ПОДЯКА

За повернення мені здоровля після тяжкої операції, особливо щиро дякую п. Д-р Макаревичеві, п. Д-р Наболотному, п. Д-р Писареву, а також усім Сестрам та Санітаркам за дбайливий догляд в часі моєї хвороби. Чайка М. 1-1

„Неділю“ в Штуттґарті

можна набути в таборовій книгарні в Штуттґарт-Цуффенгавзен, Гренадір-Казерне. Адміністраційний бльок, пивниця. Кожної п'ятниці нове видання! Ціна окремного числа 20 пфеніґів. 1-4 b

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Досі я не віднайшов нікого із рідні ані знайомих на скитальщині. Бажаю виконати обов'язок. Я вдівець із фамілією, літ 51. Еміґраційний уряд дозволяє мені спровадити жінку, як наречену. Моїм бажанням є спровадити жінку в моїх літах, людину самітну і лагідну, струнку і вищу ростом. J. Pyndyk Grimsby, Ont. 57 Robinson St. S., Canada. 1-1 b

Заокеанські українці

ведуть акцію в нашу користь

У звязку з схваленням американським парляментом закону про допущення 405·000 переміщених людей до США, почалася в Америці підготовна акція серед українців, щоб прийняти до себе своїх земляків з Европи:

«Новий Шлях» (ч. 61) повідомляє про перебування в США д-ра Романа Смука, який складав звіт про свою 10-ти місячну працю для скитальців в Европі:

«Три години розповідав він про потреби й життя наших скитальців та про те, що йому вдалося для них зробити. Привіз із собою 10.000 посвідок. та каже, що справа допомог харчами у нас найкраще із усіх ДП наладнана (?)· Розповідав, які трудноші мають скитальці в переселенні. Найбільшою перешкодою є слабе здоровля й мала вага скитальців. Справу переселення розкладається на два роки, але, якщо не вдасться до цього часу підтримати й поправитит здоровля скитальців, то не буде кому еміґрувати. Їх фізичне й духове здоровля буде в такому стані, що жодна держава їх не прийме. Тепер можна їх ще врятувати, але треба робити це вже сьогодні, зараз, бо потім може бути пізно»·

«Новий Шлях» (ч. 62) передруковує інформацію В. Перкінса, кореспондента балтиморської газети «Тзе Сан»:

«1500 українських скитальців мають приїхати до Балтимору на працю у фармах в Меріленд. Іміґранти — деякі із них з сім'ями — будуть першими українцями, що виїдуть із Німеччини вже на підставі нового закону про до пущення ДП до Америки. Скитальці одержать контракти праці на один рік· Подорож до ЗДА заплатить ІРО. а кошти подорожі з Балтимор на фарми покриють працедавці та стягнуть їх із платні робітників.

Цю умову в справі висилки українських скитальців до Меріленду складено між губернатором Лейном та д-ром В. Ґаланом, екзекутивним директором ЗУДАК-у з Філядельфії. Перший транспорт буде експериментом, що встановить норми іміґрації понад 40.000 українців до інших стейтів ЗДА· Меріленд є першим стейтом, що запропонував відразу таку великодушну програму. Меріленд перебрав ініціятиву, не чекаючи, що зроблять інші стейти».

Про створення заходами ЗУДАК-у першого Комітету американських фармерів для переселення українських скитальців до США повідомляє «Свобода» (ч. 184) таке:

«З головної канцелярії ЗУДАК-у повідомляють про створення першого Комітету американських фармерів для переселення українских фармерських родин з европейської скитальщини. В цій справі відбулися наради стейту Мерленд, повіту Каррол в містечку Тені Тавн біля Вестмінстеру· В нарадах крім 8 довколишніх фармерів взяв участь директор ЗУДАК-у д-р Володимир Ґалан та представник департаменту аґрикультури на поріт Каррол Л. С. Бернс. Справу переселення українських скитальців-фармерів реферував д-р Ґалан і піся дискусії місцеві фармери підписали 25 аплікацій на спровадження 25 українських фармерських родин її скитальщини. Зацікавлений проблемою переміщених осіб та її розв'язкою фармер Френк Д· Періх зголосився стати представником ЗУДАК-у на повіт Каррол та збирати від місцевих фармерів дальші заяви на спровадження українських фармерів-скитальців. Якщоб виникла така потреба, то він згодився на власні кошти поїхати до Европи і там на місці самому провести якнайдоцільніший набір українських фармерів. На цих нарадах дноголосно прийнято пропозицію, на підставі якої кожна бездітна родина українських фармерів-скитальців може перед відїздом до Америки усиновити одну українську сироту та привезти її із собою на меріленські фарми. То й була б за одним разом розвя'зана проблема спровадження українських сиріт. Треба сподіватися, що й інші американські фармери підуть за шляхетним почином мерілендських фармерів».

РОЗШУКУЮТЬ СОВЄТСЬКОГО АТОМОВОГО ШПИГУНА

ВАШІНҐТОН (ЮП). На вимогу слідчих органів при американському конґресі провадяться широкі розшуки однієї особи, що зветься Артуром Адамсом і що, як твердять, є провідним шпигуном на совєтській службі, який зрадив атомову таємницю· Як заявив голова парляментського комітету для дослідження антиамериканської діяльностти Пернел. Адамс був одним з найважливіших російських шпигунів у Сполучених Штатах. Походячи з Фінляндії, він дістав освіту в Канаді і обрав собі фах атомознавця. Він мав від Совєтського Союзу доручення викрасти важливі таємні документи в ділянці атомових досліджень.

Пленум ОН в Парижі

ПАРИЖ (Ройтер). 21 вересня о 16 год. в палаці Шайно у французькій столиці відкрилося третє чергове повне зібрання Об'єднаних Націй, в якому беруть участь делегації 58 держав — членів ОН. На порядку дня цього зібрання, яке вважають найважливішим за весь час існування ОН, стоять 70 питань, між ними й палестинська проблема. За президентським кріслом висять прапори 58 націй і символ ОН. Над ними — великими літерами відбите гасло третього пленуму: «Дух завзяття панує над цим місцем людського єднання».

Як повідомило АФП, загальне зібрання ОН відкрив арґентінський делеґат Хуан Брамулья, що головував в останній день на попередньому пленумі.

Де-Ґоль забирає голос

Страйки 31 000 робітників націоналізованих авіяційних підприємств Рено, а також французьких металюрґійних та інших підприємств (за даними з комуністични джерел, минулого тижня у Франції оголошено близько 1000 страйків) 17 вересня, за повідомленням АП, майже цілком припинились. 15 вересня в Парижі перед будинком летунської промисловости щось з 2500 страйкарів влаштували демонстрацію, під час якої сталися сутички з поліцією. 13 демонстрантів і 27 поліцистів були поранені тяжче, близько 300 чоловіка — легко. Поліція провела низку арештів. Страйкарі вимагали підвищити платню, а також повернути на роботу 1700 робітників летунської промисловости, звільнених згідно з урядовими заходами до скорочення державних витрат.

Новий уряд, що при голосуванні однієї комуністичної інтерпеляції посередньо дістав вотум довіри парляменту 340 голосами проти 227, схвалив господарську програму Кея, який, вимагаючи, за його словами, „тяжких жертв від кожного француза“, передбачає низку суворих фінансових заходів, зокрема підвищення деяких податків і цін і скорочення державного апарату. Ціну на хліб вже підвищено з 15 вересня з 24 до 35 франків за кіло.

Тим часом генерал де-Ґоль і далі провадить широку енерґійну пропаґанду за призначення нових виборів. По всій Франції розвішено цлякати його Унії. Одночасно з подпропаґандивною подорожжю по південній Франції де-Ґоль видав маніфест до населення, в якому пропонує всім, хто підтримує його та його вимогу перевиборів, купувати й надсилати йому спеціяльні 50-франкові марки з надрукованим на них гаслом: „За благо народу — так!“, яких Унія вже виготовила 10 мільйонів штук. Деґолісти бачать в цій акції неофіційний народній плебісцит і певні його успіху. (АП, ЮП)

Малян пропонує створити Панафрику

КАПШТАДТ (ЮП). В промові перед південно - африканським парляментом прем'єр-міністер Південно-Африканської Унії Малян висловився за боротьбу з комунізмом і підкреслив, що зовнішня політика Південної Африки спрямована на підтримку Західньої Унії. Малян бачить в комуністичній ідеології загрозу Південній Африці, бо, на його думку, небіле населення країни являє собою дуже сприятливий ґрунт для комунізму. За словами південно-африканського прем'єра, Південна Африка зацікавлена в підтримці „сердечних взаємовідносин“, з державами брітанського комонвелту на засадах доброї волі. Як він повідомив, він братиме участь в майбутній імперській конференції в Лондоні. Наприкінці Малян запропонував створити панафриканську Унію, яка, подібно до паневропейській Унії, була б здатна репрезентувати й боронити інтереси країн, що братимуть в ній участь.

СОВЄТСЬКА РОБОТА В ПІВДЕННО-СХІДНІЙ АЗІЇ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Американське міністерство зовнішніх справ опублікувало комунікат про становище в південно-східній Азії, в якому стверджено, що комуністи під маскою національного руху розпочали там «боротьбу за владу». Американське міністерство зовнішніх справ покладає безпосередню відповідальність за це на Совєтськиуй Союз. В Бірмі, Малаї та Індонезії помітне постійне посилення комуністичної активности. Як сказав з цього приводу представник міністерства зовнішніх справ, його міністерство якнайпильніше простежило цю діяльність, щоб бути спроможним протиставити їй свою власну політику в південно-східній Азії.

ВИБУХ АМЕРИКАНСЬКОГО ТУРБІННОГО ЛІТАКА

Як сповіщає німецька преса на підставі повідомлення головної квартири американських повітряних сил в Европі, 15 вересня в 15 кілометрах від Фюрстенфельдбруку вибухнув американський турбінний ловецький літак типу Ф-80· Про причину катастрофи, при якій загинув один пілот, ще провадиться слідство. Разом з тим, як сповістила американська військова управа в Німеччині, 14 вересня американський двомоторовий транспортний літак, що летів з Вісбадену з харчовими продуктами для Берліну, через несправність моторів упав на землю в Тюрінґії. Обоє пілоти врятувались на парашутах і повернулися до Вісбадену.

5 хвилин без політики

КІНЕЦЬ ЗАГАДКОВОГО ЗВІРЯ

Наприкінці серпня коло с. Айльте (британська зона) один німецький селянин застрілив загадкового невловимого звіра, що протягом всього літа тероризував людність великого району, загризши й пожерши щось з 60 телят та понад 100 овець· Людям, що мельки бачили його, він видавався то пумою, то тигром, то левом· Дехто вважав його за мішання якогось збіглого із звіринця звіра з собакою, дехто — за звичайного здичавілого собаку, інші припускали, що то є збіглий з гамбурзької школи для сліпих данський доґ. З його слідів були зроблені гіпсові відбитки, але це не допомогло з'ясувати «особу» таємничого хижака. Зорганізоване військовою управою полювання на нього, в якому взяли участь загалом до 2000 мисливців, теж не дало жодного наслідку. Звір лишався невловимим. Проте з численних, але безталанних мисливців, що полювали на нього, відзначився своєю завзятістю селянин Ґац, що, виробивши свій плян і визначивши місце, де найправдо-подібніше міг з'явитися звір, протягом кількох тижнів щоночі робив засідку з рушницею на дереві, аж поки вночі проти 28 серпня йому не вдалося застрілити «ліхтенморське чудовисько» з відстані близько 80 метрів. Забитий звір виявився величезним вовком завдовжки 170 і заввишки 80 сантиметрів, що важив 90 кілограмів. Проте з огляду на деякі сумніви, остаточно з'ясувати його породу має одна з вищих наукових установ у Ганновері· (ФНП).

КОРОЛЕВУ КРАСИ ВІДЛУЧЕНО ВІД ЦЕРКВИ

Вілінґський єпископ Джон Свінт (штат Вірґінія) під загрозою відлучення від Церкви заборонив католицький жінкам своєї єпархії брати участь в конкурсах краси· Частина кандидаток на королеву краси підкорилися цій забороні, тим часом як інші демонстративно підтримали свою заяву про участь у конкурсі. Коли одна з них була обрана на королеву, єпископ відлучив її від Церкви. Це справило в США тим більше враження, що організатори таких конкурсів занепокоєні тепер успіхом їх в майбутньому. (ЦНД)

ПЛАВМА ЧЕРЕЗ ПА-ДЕ-КАЛЕ

30 серпня 41-літній єгипетський унтерофіцер Гассан Абд-ель-Регін, один з чотирьох учасників змагання, переплив протоку Па-де-Кале з Франції (ріг Ґрі-Не) до Англії (Сен-Марґеретс Бей) за 17 год. 8 хв. З цього приводу в пресі пригадують, що першим канал переплив англійський капітан Вебб 25. 8. 1875, витративши на це 21 г. 45 хв. Перед Реґіном канал востаннє переплив 4· 9. 1947 за 14 г. 46 хв. перуанець Даніель Карпіо. Із жінок першою переплила канад за 14. г. 32 хв. 7· 8. 1926 німкеня Ґертруда Едерле. Найвидше переплив канал мешканець Кельну Ернст Фіркеттер (12 г. 40 хв.). Преса не подає, проте, довжини шляху кожного з цих змагунів.

СКІЛЬКИ Є КОЛЬОРІВ?

Американський фахівець фарб д-р Мек-Адам, провівши за науковим методом належні ляборaторні дослідження, нарахував їх 17 000. Самих кольорів сірих тонів він виявив близько 500. У спектрі розрізняють приблизно 250 головних кольорів з 10 000 її різних відтінків.

ПРИЯТЕЛЬКА ПІДВЕЛА

9-місячним тюремним ув'язненням за бігамію, згідно з вироком Бременського німецького суду, закінчила, свою гідну кінофільму авантуру 28-літня Аннеліза Швіндт· Ще 1945 р. познайомилася вона з одним американцем, а познайомившись поставила собі за мету стати йому дружиною, хоч мешкала в Бремені разом з своїм чоловіком і мала трьох дітей. Вперта жінка не зреклася свого наміру і тоді, коли її «майбутнього чоловіка» перевели в Італію. В американській військовій уніформі вона перейшла італійський кордон і, знайшовши американця в Неаполі, згодом переїхала з ним до Ліворно. Там, у військовій американській церкві, і відбувся їх шлюб. Адже американець вважав її самітною вдовою, чоловік якої був убитий на війні, а свій документ вона «трохи виправила», замінивши в ньому слово «заміжня» словом «незаміжня», та заразом вже й відмолодивши себе на шість років· Американець подався до демісії, і щасливе подружжя переїхало до Америки в Пітсбурґ. Молода дружина пильно зберігала свою таємницю, звіривши її тільки одній близькій приятельці в Бремені, але, щоб бути певнішою, оголосила себе «безвісно зниклою». Та вона не врахувала одного: жіночої балакучости або підступности. «Близька приятелька» таки викрила її таємницю в листі до батьків її другого мужа і тим закінчила в камері Бременського суду її кар'єру, що була так привітливо їй всміхнулась.

УГОРСЬКИЙ ЄПИСКОП — ПАЧКАР?

Як повідомляють з Будапешту, згідно з комунікатом міністерства внутрішніх справ, угорською поліцією арештовані евангелицький єпископ Лайон Ордаш і колишній головний інтендант угорської евангелицької церкви барон Альберт Радванський. За цим повідомленням, єпископ Ордаш і Радванський «мали при собі без дозволу національного банку сотні тисяч долярів і гандлювали на чорному ринку закордонною валютою». (Старс енд Страйпс).

---

†

З Буковини наспіла вістка, що в селі Стара-Жучка, черновецького повіту, помер на 70-ому році життя колишній директор української гімназії в Чернівцях,

Д-р Пантелеймон Клим

Покійний належав до перших піонерів-організаторів середньошкілля на Буковині. Походив із свідомої селянської родини, яка також багато спричинилася до відродження свого села. Скінчив філософічний факультет Чернівецького університету, здобувши з відзначенням ступінь доктора. Свої знання доповнив в закордонних університетак, осягаючи в Відні подвійний докторат Блискучий лінґвіст, Покійний мав феноменальну пам'ять і всебічне знання. Після закінчення закордонних студіїв стає директором ІІ-ої утраквістичної гімназії в Чернівцях, реорганізуючи її на українську. По приході на Буковину румунів, втратив директуру, а потім і право навчання та приватний великий маєток. Ці життєві труднощі та переслідування большевицького режиму виснажили Його фізично й психічно.

Схиляємо голову над могилою цього заслуженого українського громадянина й діяча. Хай з Богом спочиває! РІДНЯ й УЧНІ.

Кожному слово

Треба допомогти!

Шановний Пане Редакторе!

Звертаюсь з проханням до Вас порадити мені, до кого я мав би звернутись в справі допомоги. Я хворий на туберкульозу, а останнім часом застудив уші і втратив слух. Перебуваю, в німецькій лікарні, де мушу платити за застрики, а також мушу щось купити з їжі, бо те, що дістаю, не врятує мого здоров'я. Писав я до різних наших інституцій, але безрезультатно. Навіть до духовних звертався — до Митрополита й інших — нічого не отримав. Надіюсь, що Ви, Шановний Пане Редакторе, не відмовите мені в помочі і не допустите згинути в німецькій лікарні бувшому військовикові Української Національної Армії. В останній війні я також зі зброєю прикривав тих що їхали собі на захід до Німеччини, утікаючи від большевизму. Ми ж борці і військовики мусили йти пішки, охороняючи тих людей які не визнають нас, військових, а стараються тільки для себе. Знаю, і сам на власні очі випадково бачив список на 15 осіб, проводирів однієї місцевости, які мають сталу допомогу від СХС: від 150 до 450 марок, а ми, військові і борці за українську землю мусимо гинути, бо тепер нікому не потрібні. Покладаю велику надію, що Пан Редактор порадить і скерує на добру дорогу. Я обіцяю словом гонору, що як тільки дістану 20 марок, які мають виплатити, зараз вишлю на кошти канцелярійні, бо тепер не маю ні гроша. На цей лист позичив у німця папір і поштову марку. Чекаю відповіді защо щиро дякую і буду вдячний.

M. M., Tuberkulosenheim
Spardorf b. Erlangen

Від Редакції:

Не маємо наміру встрявати в компетенцію допомогових організацій, але йдеться нам про те, щоб поки бюрократія приступить до діла, дати негайну допомогу людині, яка її безумовно заслуговує. Пожертви можна надсилати до Адміністрації „Неділі“ з допискою „Для хворого вояка“.

Ціна 20 пфенігів Preis 20 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, 3. ЖОВТНЯ 1948 Nr. 143

В обороні прав України

Меморіял Виконного Органу Української Національної Ради до асамблеї Об'єднаних Націй в Парижі

Виконний Орган Української Національної Ради не міг пропустити такої нагоди для виявлення волі українського народу як чергова асамблея Об'єднаних Націй, що почалася в Парижі 21 вересня ц. р.

З доручення Виконного Органу передано до Секретаріяту Організації Об'єднаних Націй на адресу Голови асамблеї меморіял в українській справі.

Виконний Орган Української Національної Ради хоче поважними арґументами звернути увагу культурного світу на суть української проблеми та вказати членам Об'єднаних Націй на правно-політичну її сторону.

Меморіял Виконного Органу Української Національної Ради, подаючи факти гноблення України та інших народів совєтським московським урядом, стверджує, що це суперечить засадам демократії, на яких збудована Організація Об'єднаних Націй, а також доводить, що імперіялістична політика Москви загрожує свободі народів та міжнародньому мирові.

На цій підставі Об'єднані Нації могли б створити окрему комісію для дослідження ситуації на сході Европи під московською комуністичною диктатурою.

Виконний Орган не вважає цієї справи за легку. Не можна недоцінювати великих впливів наших гнобителів; також загально відоме бажання великодержав удержати нормальні відносини з Москвою, хоч і великими жертвами. Але свій меморіял Виконний Орган Української Національної Ради мусів подати незалежно від того, яка доля його зустріне в Організації Об'єднаних Націй.

Бо цей меморіял виходить від авторитетного всенаціонального органу, що створився в липні 1948 р. Цей орган — Українська Національна Рада — об'єднує провідні політичні сили українського народу з усіх земель України. Протест Виконного Органу Української Національної Ради — це не голос однієї групи, це голос усієї політично зорганізованої України, голос авторитетних, знаних у світі людей, що стояли свого часу на чолі нашої незалежної держави — Української Народньої Республіки — і боролися з своїм народом проти комуністичної Москви. І хочби практичне здійснення поставлених у меморіялі домагань зустріло, за теперішніх обставин, непереможні перепони на форумі Організації Об'єднаних Націй, проте меморіял Виконного Органу Української Національної Ради не пройде без сліду в політичному світі.

Подаємо повний текст меморіялу Виконного Органу до Організації Об'єднаних Націй.

До меморіялу додана також коротка інформація про український визвольний рух.

Повний текст меморіялу

До Голови Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй у Парижі

Справа: Меморіял про утворення окремої комісії при ОН для дослідження ситуації на Сході Европи, що загрожує світовому мирові.

Ваша Ексцеленціє!

З доручення Виконного Органу Української Національної Ради, яка продовжує державну традицію Української Народньої Республіки, маю честь заявити, що між народами, які під Вашим проводом беруть участь через своїх делеґатів у пленарному засіданні Об'єднаних Націй, український народ фактично не заступлений. Як усі народи, що були вільні і незалежні, а тепер поневолені совєтською Росією, Україна офіційно заступлена в Парижі представниками тієї влади, війська якої свого часу силою окупували Україну, а саме делеґацією т. зв. уряду УССР, тобто фактично совєтською Москвою. Україна в ніякій мірі не незалежна, бо на ділі підлягає насильницькому пануванню московського уряду.

Тому, протестуючи проти узурпації совєтською Москвою прав української нації, я дозволяю собі подати Вашій Ексцеленції і членам ОН такі факти, що виправдують цей мій протест:

1) Після упадку царської влади в Росії український народ здійснив своє право на самоозначення. 22. січня 1918 р. в Києві революційний парлямент України — Центральна Рада — проголосив Україну незалежною демократичною республікою, що була визнана різними державами (включно з совєтською Москвою) і іншими її сусідами. Але комуністичний уряд совєтської Росії незабаром з порушенням міжнароднього права почав війну проти демократичної України і після довгого завзятого спротиву української армії, підтриманої населенням, захопив українську територію, утворивши свій „уряд" УССР з людей ворожих Україні і підпорядкованих Москві. Одночасно совєтська Росія збройно окупувала Грузію, Азербайджан, Північний Кавказ, Туркестан та інші країни.

Наслідком цього Україна, (хоч совєтська пропаґанда називає її незалежною), фактично стала колонією совєтської Москви. Московський совєтський уряд поруч з політичним поневоленням українського народу, визискує цю від природи багату країну в такій мірі, що ця колишня „житниця Европи" доведена до економічної руїни і справжнього голоду. Наприклад, мільйони українців загинули під московським совєтським режимом від голоду, що був навмисне зорганізований в Україні в рр. 1921—22 та 1933, мільйони нашого народу втратили своє життя на засланні в Сибірі, дальші мільйони невинних людей терплять муки в концентраційних таборах і темницях російської тоталітарної держави. В такій ситуації перебувають народи, поневолені совєтською Росією.

Це все показує, яку велику небезпеку являє собою совєтський режим на Україні та в інших державах Східньої Европи для демократичного розвитку та міжнароднього миру.

Делеґація т. зв. уряду УССР в Об'єднаних Націях репрезентує лише гнобителів України і тому не має права говорити іменем українського народу.

2. Продовжуючи свою завойовницьку політику, Совєтська Росія під час другої світової війни захопила силою також всі інші українські території (Галичину, Волинь, Буковину, Басарабію, Карпатську Україну). Таким чином большевицько-московська влада запанувала над усім українським народом.

3. Проти московської окупації український народ, під проводом свого національного уряду Української Народньої Республіки, боровся організованим фронтом до кінця 1920 р., а далі народні повстання ввесь час свідчать про незламну волю українського народу позбутися чужої окупаційної влади і відновити свою державну незалежність.

4. Український народ не визнавав і не визнає панування російської комуністичної влади над собою. Тимто Українська Національна Рада як представниця організованої волі українського народу в своїй декларації з липня ц. р. проголосила свій однодушний протест проти окупаційної влади російських большевиків на Україні і ствердила, що ця влада „не має права говорити іменем українського народу". Українська Національна Рада в цій своїй декларації крім того заявила, що т. зв. уряд совєтської України є тільки „експозитурою московської комуністичної влади, яка панує над українським народом лише силою зброї і засобами терору", а до часу коли український народ зможе вільно виявити свою волю на власній землі, справи українського народу перед світом заступає державний центр Української народньої Республіки через Національну Раду і Виконний Орган.

5. Проти тоталітарного режиму комуністичної Москви український народ на всіх своїх землях бореться всякими засобами до збройних повстань включно. Ця боротьба українського народу не припиняється вже 30 років. **Московська комуністична влада на Україні творить небезпеку для демократичного розвитку і миру між народами.**

До того часу, поки не визволяться народи, що перебувають під пануванням большевицької Москви, буде тривати поважна загроза для миру в Европі і в усьому світі.

На підставі сказаного маю честь просити Вашу Ексцеленцію поставити на обговорення теперішньої генеральної асамблеї Обєднаних Націй справу відносин на Україні під московським совєтським режимом і створити **окрему комісію при Обєднаних Націях для дослідження сучасної ситуації на Сході Европи взагалі, що загрожує світовому мирові.**

Хартія Обєднаних Націй приписує своїм членам „розвивати між народами дружні взаємовідносини, основані на пошані до засади рівноправности націй і до їх права на самоозначення і вживати всіх інших відповідних заходів для забезпечення світового миру. (Глава 1. § 1. уступ 2.). Ці постанови хартії дають підставу для інтервенції Обєднаних Націй в зазначеній справі.

Прийміть, Пане Голово, запевнення моєї глибокої пошани

Ісаак Мазепа

Голова Виконного Органу Української Національної Ради і Керуючий Закордонними Справами.

20 вересня 1948

Додаток: Коротка інформація про український визвольний рух.

Шведи про український повстанчий рух

На випадок вибуху війни, — пише шведська газета «Стокгольмс Тіднінґен«, — в районах окупованих Росією вибухнуть повстання, що загрожуватимуть шляхам сполуки совєтської армії. Совєтське верховне командування має це на увазі і вжило відповідних заходів. Кажуть, найкращу підпільну армію за «залізною заслоною» мають українці. Вони нав'язали контакт з поляками й чехами і провадять разом із ними спільні дії. Українці намагаються координувати всі дії від Балтики до Чорного Моря.

США посилюють оборону Туреччини

ВАШІНҐТОН (ЮП). За словами одного представника міністерства зовнішніх справ, Сполучені Штати мають постачити Туреччині ще деяку кількість бойових кораблів, щоб посилити оборону турецького узбережжя. Питання обговорюється тепер у Вашінґтоні й Анкарі. Ідеться про те, щоб визначити, як найкраще використати грошові засоби, одержувані в рямцях грецько-турецької допомогової програми.

Коли Совєти покинуть ОН?

Західні держави визнають становище „надзвичайно серйозним"

ПАРИЖ (ЮП). 26 вересня в приміщенні міністерства закордонних справ зібрались міністри зовнішніх справ трьох західних великодержав на невідкладне надзвичайне засідання для обговорення берлінської кризи. Вони ухвалили, зважаючи на незгоду СССР зняти бльокаду з Берліну, передати питання про берлінську кризу, що зазнало невдачі на московських переговорах, на розгляд Ради Безпеки Об'єднаних Націй.

Разом з тим три великодержави видали з цього приводу офіційний комунікат, в якому пояснюють, що метою їх конференції було обговорення совєтської ноти з 25 вересня у відповідь на їх ноту з 22 вересня, в якій вони домагалися негайного зняття совєтської бльокади. Зважаючи на те, що Совєтський Союз відмовився задовольнити це законне домагання трьох західніх великодержав, вимагаючи до того ж повної совєтської контролі всього сполучення західніх держав з Берліном, в тому числі й повітряного, західні великодержави, визнаючи совєтську ноту незадовільною, ухвалили передати все питання на розсуд Ради Безпеки Об'єднаних Націй.

Одночасно, за повідомленням Ройтера, совєтське пресове аґентство ТАСС опублікувало 26 вересня офіційний совєтський комунікат, в якому совєтський уряд, намагаючись обґрунтувати як законні свої домагання на контролю всього сполучення між Берліном і західніми зонами і на запровадження в Берліні єдиної валюти, покладає відповідальність за невдачу переговорів на західні великодержави.

В урядових колах західніх держав становище, що створилося в наслідок незадовільної совєтської відповіді, визнають «надзвичайно серйозним». В колах делеґатів ОН, як повідомляє АП, зважають на можливість бойкотування Совєтським Союзом Ради Безпеки під час розгляду нею берлінського питання або й залишення її на знак протесту. Деякі делеґати певні навіть в неминучому близькому кінці ОН в їх теперішній формі і остаточному поділі світу на два відокремлені бльоки.

За повідомленням ЮП, 27 вересня три західні великодержави подали СССР ноту, в якій сповіщають його про свій намір передати берлінське питання на розгляд Ради Безпеки. Нота визнає становище в Берліні загрозливим для миру й міжнародньої безпеки і обвинувачує Росію в намаганнях приєднати до своєї зони весь Берлін, віддавши населення колишньої німецької столиці на поталу голодові й господарській руйнації. Нота посилається при цьому на 39 статтю Хартії ОН, що уповноважує Раду Безпеки розглядати справи про загрозу міжнародньому мирові й безпеці, накладаючи на винні держави санкції дипломатичного, господарського й навіть військового характеру.

Міністри закордонних справ Бевін, Маршал і Шуман опублікували декларацію з 14 пунктів, обсягом щось з 3000 слів, де відверто обвинувачують СССР в намаганні досягти своїх політичних цілей «незаконними й шантажними» заходами, а також в невиконанні маршалом Соколовським під час переговорів в Берліні ґарантій, даних Сталіним західнім великодержавам.

Лише рішучість може запобітти війні

БЕВІН ЗАСТЕРІГАЄ В ОН СОВЄТИ

27 вересня на пленумі ОН промовляв брітанський міністер зовнішніх справ Бевін. За його словами, якщо людство зазнає на протязі життя одного покоління третьої світової війни, якщо його опанує «чорна фурія атомової війни», то в цьому безмежному нещасті винним буде лише СССР. Англія, — сказав Бевін, — вже бачить кінець організації ОН, якщо конфлікт між Сходом і Заходом не буде нарешті зліквідований. Відповідаючи Вишинському на його пропозицію скоротити збройні сили всіх великодержав на одну третину і заборонити під міжнародньою контролею виготовлення атомової зброї, Бевін підкреслив, що Совєтський Союз, маючи армію, значно сильнішу від інших великодержав, хоче поставити себе в ще вигідніше становище, тим більш, що його країна є «книгою під сімома печатками», в яку тяжко зазирнути. Західні великодержави вже пропонували таке розв'язання атомового питання, яке ґарантувало б міжнародню безпеку, проте СССР відкинув ці пропозиції. Відмовився він і від зробленої йому свого часу пропозиції спільного договору про демілітаризацію Німеччини з 40-літніми ґарантіями. Совєтські вчинки розходяться із совєтськими словами, і Совєтський Союз явно ухиляється від порозуміння з Заходом, мабуть, згідно з марксо-ленінською теорією про неможливість ніякої остаточної згоди з некомуністичними державами. Бевін рішуче відкинув всі совєтські обвинувачення західних великодержав в берлінському питанні, довівши, що вони є «простим винаходом» Совєтів. (АП).

Терор в Чехо-Словаччині

22 вересня в Празі, згідно з офіційним повідомленням, страчено через повішення капітана генерального штабу Рудольфа Грацділека, обвинуваченого в шпигунстві на користь Великобрітанії. Як видно з того самого повідомлення під арештом як «американські шпигуни» перебувають ще не менш 32 осіб. Крім того, в результаті широкої слідчої акції заарештовано приблизно 80 осіб за «антиурядову діяльність». 22 особи, між ними й жінки, засуджені до ув'язнення від одного до дев'яти років за поширення антиурядової і антикомуністичної літератури, де, між іншим, підтверджувалося вбивство Яна Масарика. (АП).

Вознесенський пророкує війну

НЬЮ-ЙОРК (Ройтер). У своїй книжці про совєтське військове господарство, англійський переклад якої з'явився тепер в США, совєтський заступник міністерпрезидента й член Політбюра Ніколай Вознесенський твердить, що війна між Сполученими Штатами і Совєтським Союзом є неминучою. Тільки капітуляція США, — сказано в книзі, — може запобігти такій війні. Сталінський режим вимагає цілком беззастережної просовєтської настанови до політики комуністичних партій світу. З огляду на те, що від сили й єдности Совєтського Союзу та його альянтів залежить зруйнування плянів США, Совєтський Союз мусить утримувати своє повоєнне господарство в широкому обсязі, як господарство військове. Друга світова війна, — пише Вознесенський, — була лише однією з низки воєн, бо аґресивні війни будуть завжди, поки існує капіталізм.

До наших читачів і кольпортерів!

Це число „Неділі" у зв'язку з непередбаченим дефектом у друкарні ми приневолені випустити в зменшеному об'ємі. Водночас повідомляємо, що від наступного числа „Неділя" виходитиме постійно розміром на вісім сторінок і коштуватиме 30 пф.

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Німці облягають американські консуляти

Згода США прийняти протягом двох років 56 000 німців, австрійців та фолькcдойче з Европи, як повідомляє німецька преса, викликала в Німеччині справжню переселенчу «гарячку». Майже з усіх міст західньої Німеччини до Франкфурту й Мюнхену масами ринули німці з метою клопотатися в американських консулятах про візу на переселення до США. 20 вересня, коли у Франкфурті почалась реєстрація кандидатів, перед дверима американського консуляту ще з півночі встановилася черга з понад 1000 людей. Вранці, коли почався урядовий час, тиск натовпу набрав такої сили, що консулят змушений був звернутися по допомогу поліції, яка ледве відновила порядок, оточивши потім будову консуляту й закривши доступ до неї. Щоб запобігти подібним явищам, американський генеральний консулят видав розпорядження згідно з яким заяви про дозвіл на переселення він прийматиме далі лише поштою.

Короткі повідомлення

— Бразілійська поліція перевіряє одержані з Німеччини відомості, ніби збіглий з Дармштадтського табору інтернованих колишній есесівський провідник Отто Скожени перебуває в місті Сао-Паульо.

— В Штутґарті заарештовано двоюрідного брата Гімлера СС-оберґрупенфюрера й губернатора Любліна й Кракова Ріхарда Вендлера, що його як воєнного злочинця шукали з 1945 р.

— В Будапешті заарештовано шість провідних службовців угорсько-американського нафтового товариства разом з його президентом Рюдеманом та віцепрезидентом Беннентіном. Їх обвинувачують у вживанні заходів до зменшення угорської нафтової продукції «за дорученням їх американських працедавців».

— Як заявив американський військовий губернатор в Німеччині генерал Клей, в наслідок совєтської бльокади кожний десятий берлінський службовець і робітник є тепер безробітним.

— Вночі проти 20 вересня незабаром після старту з Вунсдорфу вибухнув і згорів брітанський чотиримоторовий літак, що летів з 8 тоннами харчів до Берліну. П'ять членів залоги загинули. Це є перший нещасливий випадок в брітанському повітряному сполученні з Берліном.

— 35 американських і 20 брітанських військових кораблів з американським літаконосцем «Франклін Рузвелт» стоять тепер в Ґібралтарі, де за мирного часу ще ніколи не було такого великого скупчення військової фльоти.

— Великобрітанія вирішила збільшити резервний склад своєї фльоти з 31 000 до 125 000 старшин та вояків.

— 24 вересня в Римі почався загальний страйк робітників, що вимагають підвищення заробітної плати.

— З Антверпену виплив до Нью-Йорку американський пароплав з 41 345 трунами з тілами американських вояків, що полягли в Европі під час другої світової війни. В Шербурзі пароплав візьме ще 2912 трун.

— За повідомленням грецької урядової армії, повстанчий «генерал» Маркос був поранений в останніх боях і тепер перебуває в лікарні в Тірані.

— За повідомленням турецьких газет, господарське становище в Туреччині дедалі загострюється. Купівельна спроможність турецького населення значно увзнизилась в наслідок підвищення цін. Уряд має запровадити нові податки.

— Совєтська окупаційна влада замінила вирок про 25-літню примусову працю п"яти учасникам антикомуністичної демонстрації в Берліні, що викликав загальне обурення і протести, умовним ув'язненням на 8 років, мотивуючи це головною відповідальністю в цій справі «фашистських підбурювачів» — провідників німецьких демократичних партій.

— Комуністична партія США надіслала комуністичному об'єднанню совєтської зони Німеччини СЕД вітальну телеграму, обіцяючи допомогти в його «боротьбі проти західніх демократій».

— Індійські ріки Ґанґ, Януна й Рамґанґа, вийшовши з берегів, затопили тисячі квадратових кілометрів землі з 400 населених пунктів. Є близько 100 людських жертв.

— З совєтської до брітанської зони Німеччини в районі Дудерштадту перебігли один совєтський вояк і два німецькі поліцисти. — —

ВІД 3 ЖОВТНЯ — ЗИМОВИЙ ЧАС

За повідомленням німецької преси, літній час закінчується в усій Німеччині 3 жовтня о 3 годині ранку (тобто з цього часу стрілки годинників мають бути переведені на одну годину вперед — Ред.). Так ухвалено 21 вересня на засіданні представників секретаріятів трьох західніх альянтів. Совєтські представники, не прибувши на засідання, листовно повідомили про свою згоду на цей захід.

Сидять одні поруч одних і одні одних іґнорують

Провокаційні виступи Вишинського

не виводять американців з рівноваги

У величному палаці Шайо в Парижі невтомно радяться делеґати 58 країн, що з'їхались з усіх кінців світу на третій пленум тимчасового «світового парляменту» — організації Об'єднаних Націй. Його відкриття захопило увагу світових політичних кіл, відвернувши її навіть від берлінських переговорів, що до того, за всіма даними, безнадійно зайшли вже в свій глухий кут. Ще рано казати про те, що дасть нова спроба світового порозуміння на теперішній сесії ОН. Проте вже перші засідання її, де знову виразно відокремилися дві протилежні, непримиренні політичні системи, дають мало підстав сподіватися на можливість такого порозуміння. Вони радше промовляють за іншу можливість — можливість остаточного розколу світу в Парижі, можливість навіть виходу Совєтського Союзу з Об'єднаних Націй.

«Холодна атмосфера», — так назагал схарактеризували настрій на перших засіданнях повного зібрання ОН присутні на них журналісти. Відрубність становища демократичних держав і совєтського бльоку відразу ж далася взнаки навіть у зовнішньому поводженні делеґатів ще перед відкриттям пленуму. Тим часом як американські й брітанські делеґати, прибувши на засідання, дружньо віталися, тисли одні одним руки, жваво розмовляли, совєтські делеґати, — як пише кореспондент ЮП, — трималися осторонь, своєю власною, замкненою в собі групою, і вперто мовчали, не бажаючи зовсім вступати в якісь зв'язки з іншими делеґаціями. Делеґації США та Великобрітанії і совєтська, як зауважує той самий кореспондент, сидять одні поруч одних і одні одних іґнорують: Маршал — часом поринаючи в глибоку задуму, немов почуваючи на собі весь тягар свого завдання; Бевін — з непорушним, настороженим поглядом; Вишинський — нервово накидаючи на папір якісь нотатки.

Совєтський бльок почав свою амбіціозно-аґресивну політику ще в організаційній стадії загального зібрання. Він почув себе скривдженим вже вислідом виборів семи віцепрезидентів, якими виявились представники США, Великобрітанії, Франції, Китаю та Мехіко і «лише» два представники совєтського бльоку — від СССР та Польщі. Ще більше зачеплена була амбіція СССР вислідом виборів шести голів основних комітетів пленуму, на яких обрано представників Канади, Бельґії, Ірану, Лібанону, Чіле й Панами, тобто не обрано жодного представника совєтського бльоку. Тим часом голови цих комітетів разом з віцепрезидентами утворюють дуже важливий «керівний», або пляновий комітет пленуму, від якого залежить його денний порядок. Всупереч протестам Вишинського, цей комітет ухвалив, між іншим, розглянути на сесії питання прийняття до ОН 9 нових членів, незалежности Кореї, грецької безпеки, ревізії права вето в Раді Безпеки, визнання постійним органом ОН їх «малого пленуму».

Усе це дало підставу Вишинському гостро виступити на пленумі насамперед проти США. В своїй збудженій промові, «як дикий» (за висловом кореспондента ЮП) розмахуючи обома руками, Вишинський обвинувачував «певні делеґації» в намаганні розколоти єдність націй, щоб створити не «об'єднані», а «роз'єднані» нації, закидав США організацію і очолення в ОН антисовєтського бльоку, називав бажання прийняти до ОН Італію (проти чого свого часу вже наклав вето Ґромико) і зревізувати право вето порушенням Хартії ОН і врешті загрозливо застеріг, що «Совєтський Союз може не завжди лишатися членом Об'єднаних Націй». Вишинському приспівував і польський делеґат Модзелевський, голос якого звучав уже цілком істерично, а мова була позбавлена навіть умовної дипломатичної пристойности свого совєтського дириґента. В своїй промові, густо пересипаній такими висловами, як «палії війни», «банкіри з Волстріту», «імперіялісти, що хочуть загарбати весь світ» тощо, він назвав, між іншим, «ілюзією» англо-американське постачання Берлінові, з якого мовляв, західні великодержави вивозять більше, ніж до нього довозять.

Американський міністер зовнішніх справ Маршал, за спостереженням кореспондента ЮП, під час промови Модзелевського раптом нахилився до свого сусіди брітанського делеґата Шовкросса і щось шепнув йому, показуючи пальцем на лондонський «Таймс», що лежав на столі перед Шовкроссом. Брітанський делеґат з усміхом передав Маршалові газету, і той занурився в неї. Коли Модзелевський скінчив промовляти, Маршал і собі перестав читати, згорнув газету, з подякою повернув її Шовкроссові, а тоді ввічливо приєднався до оплесків Модзелевському деяких делеґатів.

Коли на трибуну зійшов міністер Маршал, вся заля, крім совєтського бльоку, вибухнула гучними оплесками. Його промова, відмінно від промов Вишинського й Модзелевського, була діловою, спокійною витриманою в дипломатичному тоні. Він виразно накреслив програму відновлення миру й добробуту на землі. Для цього, на його думку, треба якнайшвидше укласти мирові договори з Німеччиною, Австрією і Японією, а також забезпечити насамперед мир і державну незалежність в Палестині, Кореї, Греції, Індонезії, Індії, створити міжнародню систему контролі атомової енерґії і обмежити договорами між п'ятьма великодержавами право вето в Раді Безпеки. Відповідаючи Вишинському, Маршал відкинув його обвинувачення в створенні Сполученими Штатами антисовєтського бльоку в ОН. Якщо СССР опинився в ОН на позиції меншости, — заявив Маршал, — то таку позицію «він обрав собі сам». Щодо пляну відбудови Европи Маршал висловив тільки жаль, що проти нього повстали «деякі держави», які, очевидно, бояться стабілізації нормального становища в Европі. Разом з тим Маршал закликав делеґатів виявити рішучість в обороні прав і свобод народів, щоб не дати їм бути збитими з правильного шляху тими, хто, прикриваючись революційними гаслами, перешкоджає відбудові країн або, створюючи голод і хаос, хоче привабити ілюзіями майбутнього добробуту. Дипломатичною, але твердою і недвозначною мовою Маршал застеріг від «трагічної помилки — через непорозуміння вважати терпіння США їх слабкістю».

ТАЄМНІ ОБОРОННІ ПЛЯНИ США

ВАШІНҐТОН (ЮП). Шефи американських генеральних штабів, за повідомленням міністерства оборони США, передали до підлеглих урядів таємні пляни оборони Сполучених Штатів. Між іншим, там є плян промислової мобілізації, що передбачає передачу промисловості важливих військових матеріялів на суму 700 мільйонів долярів і готування замовлень, які мають бути негайно дані промисловості в разі нападу на США.

Слово належить генеральним штабам

Згідно з брітанською пресою, день 17 вересня був незвичайний в Лондоні тим, що під головуванням міністра зовнішніх справ Бевіна відбулася в Форін Офіс надзвичайна конференція з участю міністрів Кріппса (фінанси), Александра (оборони), Шінвелла (війни), а також шефів штабу усіх трьох родів зброї — фельдмаршала Монтґомері, адмірала Фрейзера і маршала авіяції, сера Джемса Робба, що заступав лорда Теддера. Конференція розглядала в звязку з міжнароднім становищем і берлінською кризою питання оборони, а зокрема оборонні проблеми Західньо-европейського Союзу. Після закінчення цієї конференції міністер Бевін подався до Парижу, а Кріппс до Канади на розмови з фінансовими фахівцями.

Державно-військова нарада в Форін Офіс прийшла після цілої низки важливих конференцій, що займалися станом брітанської оборони, а зокрема парляментарною заявою президента таємної коронної ради Герберта Моррісона, що домагався затримати звільнювання вояків з війська і подвоєння подукції ловецьких літаків. Має початися пожвавлене вербування професійних вояків до брітанської авіяції.

Нові континґенти вояків мають підсилити загальну модернізацію брітанських збройних сил. Воєнна фльота дістане турбіно-літаки, а також машини типу «Вікерс Сапер» і «Гавкер 7—46». РАФ придбає турбінолітаки з швидкістю майже 1000 км на годину. Газета «Ді Вельт» пише, що названі брітанські дії мають зв'язок з критичним станом московських переговорів і є дальшим доказом рішучости Великобрітанії не поступитися перед ніяким натиском, зокрема в Берліні, де вона безумовно боронитиме свого права окупаційної держави.

Фельдмаршал лорд Монтґомері, шеф імперського генерального штабу відмовився від своєї наміреної подорожі до Ліверпулю, посилено працюючи над удосконаленням нових брітанських плянів оборони. Вже першого жовтня почнеться вербування 64 000 рекрутів до різних частин королівського летунства. Воно отримає незабаром кілька ескадр турбінолітаків, а зокрема чотиришрубових турбінових бомбовозів з швидкістю 960 км на годину. Усі з'єднання ловецьких літаків мають уже турбіно-літаки типу «Вампір» і «Метеор». Останні великі повітряні маневри над каналом дали рішучий поштовх для реалізації цього дозбросння.

Як розповідають в Лондоні, розмова Бевіна з турецьким амбасадором Чевад Атчікаліном, про яку не видано коментарів, стосувалася утворення орієнтального союзу, що мав би об'єднати Туреччину й різні арабські країни в сусідстві з Палестиною.

КОМУНІКАТ

В погодженні з відповідним Ресортом Виконного Органу У.Н.-Ради наприкінці місяця серпня 1948 інтервеніовано перед найвищими представниками окупаційної влади в справі набору українців до охоронних відділів

При тій нагоді устійнено:

1) немає ніяких перешкод для рівнорядного трактування українців з іншими національностями

2) нових охоронних відділів покищо не твориться, комплетується лиш вже існуючі злекомплетовані відділи. У звязку з тим

3) видано усім підлеглим компетентним чинникам доручення у наборі не поминути українців.

4) При затруднюванні робітників в підприємствах і установах, що підлягають військовому управлінні, першенство мають чужинці ДП. Коли на місцях справа мається інакше, належить зібрати матеріяли і факти і їх представити, а стан буде змінений.

Просимо матеріяли, що можуть відноситися до пункту 4, враз з докладними циферними даними, дійсними фактами, прізвищами і адресами та назвами установ англійською мовою надсилати на адресу „Ukrainian Service", Мюнхен 8, Розенгаймерштр 46а для евентуальних дальших інтервенцій.

Українська Суспільна Служба
Мюнхен

1-1 Ь

Американський генеральний консул про переселення

Як заявив 15 вересня американський генеральний консул у Франкфурті М. Ванс, ДП, що мають виїхати до США, згідно з новим законом про їх переселення, будуть перевірені урядовцями США в справах іміґрації перед переїздом до переходового приморського пункту в Бремергафені. Процедура, яку мають пройти ДП перед сіданням на корабель, матиме радикальну зміну проти попередньої переселенчої політики. Як сказав п. Ванс, вона матиме на меті якнайбільше обмежити можливі випадки повернення переселенців назад до таборів. Коли ДП прибудуть до США, там має відбутися для них друга лікарська комісія, проте, за винятком одиноких випадків, прибулим ДП не слід боятися, що їх повернуть назад, якщо їх виїзд до США був схвалений в порту, де вони сіли на корабель.

Генеральний консул Ванс, що був недавно переміщений до Франкфурту з Берліну, дістав від міністерства уповноваження щодо переселення з Німеччини, Австрії та Італії за новим законом про прийняття до США 200 000 осіб, 3 000 німецьких дітей-сиріт і 2 000 чехо-словацьких втікачів. За його словами, перший транспорт з кругло 800 переселенцями залишить Бремергафен 12 жовтня ц. р. Генеральний консул Ванс перебуває на службі міністерства зовнішніх справ з 1921 р. і був затруднений переважно проблемами еміґрації ДП з червня 1946 р., як тільки повернувся до Німеччини після війни. (Старс енд Страйпс)

300 000 ДП — до Канади й Австралії

З Женеви повідомляють: „300 000 ДП знайдуть нову батьківщину в Канаді й Австралії протягом найближчих кількох років; про це сповістили Раду Головної Квартири ІРО в Женеві відповідні уряди. Австралійський делеґат Фредерік Галаган повідомив Раді, що Австралія асиґнувала 4 мільйони долярів на спорудження будинків для евентуального приміщення в них 200 000 ДП, які переїжджатимуть до Австралії по 24 000 осіб на рік.

За повідомленням представника Канади Жана Дезі, Канада протягом кількох найближчих років має прийняти 100 000 переселенців. Зважаючи на можливості теперішнього бюджету, на протязі найближчих 12 місяців Канада має прийняти 60 000, а Австралія — 20 000 втікачів". (Старс енд Страйпс).

Американська газета „Старс енд Страйпс" подала 15 вересня таку вістку з Бремергафену:

"Як вчора повідомили урядовці, на цьому тижні до Канади й Бразілії виїдуть з Бремергафену приблизно 2 500 ДП. Перший транспорт з 700 особами вже виїхав на цьому тижні до Канади брітанським кораблем „Бівербрей". Понад 800 осіб мають виїхати до Канади військовим американським кораблем „Генерал Гайнцельман" і приблизно стільки ж виїде завтра до Бразілії кораблем „Генерал Блек". Перший транспорт був забезпечений канадійською Християнською Радою, а два інші оплачує організація ІРО. Еміґранти, що їдуть, походять переважно з Польщі й балтицьких країн.

ФАРМИ ДЛЯ ЖИДІВСЬКИХ ДП

ПАРИЖ (ЮП). «Жидівське товариство для підтримки переселення» опублікувало плян, згідно з яким найближчими тижнями в таборах ДП в Німеччині буде проведений добір осіб з сільсько-господарським фахом, які будуть переселені до Канади, Бразілії, Арґентіни та Уруґваю. Переселеним особом мають бути передані в місцях їх нового оселення фарми, цілком устатковані мешканевими приміщеннями, господарськими будовами, внутрішнім спорядженням і потрібними сільсько-господарськими машинами. З фармами буде передана навіть і худоба. Перша група переселенців з 150 родин має виїхати вже незабаром.

ПОТРІБНІ ДП — ПАСТУХИ ПІВНІЧНИХ ОЛЕНІВ

Як повідомляють з Головної Квартири ІРО, поміж ДП американської зони шукають пастухів північних оленів для затруднення в північно-західніх районах Канади як інструкторів, що навчатимуть молодих індійців догляду за оленями і використання їх продукції. (МЕ).

Відповідальність за громадське добро

У зв'язку з тяжкою фінансовою ситуацією, в яку вкинула наше організоване життя валютна реформа та в зв'язку з проєктом створити «залізний громадський фонд», що став би базою матеріяльного існування наших установ, організацій, товариств всеукраїнського значення та становив би підставу національної економіки на чужині, з широких кіл нашого еміґраційного громадянства підносяться критичні голоси. А саме громадянство домагається виснити долю цього національного майна, яке на передодні й під час тривожних днів воєнної хуртовини було вивезене з краю, точніше з західньо-українських земель, за кордон.

Як відомо, українське життя в межах колишньої Польщі, стало на шлях автономізму (не формального, але фактичного), не лише в політично-національній і культурній, але і в економічній ділянці. Мати власну матеріяльну базу було життєвою конечністю українського народу, що опинився під польською окупацією. Щоб утримати багатогранне національне життя, треба було мати власні фінанси й власні матеріяльні ресурси. І ось спільними зусиллями — пожертвами, складчиною й працею сотень-тисяч українських громадян постало багато установ, вартість яких ішла в мільйони злотих польських і які стали загально-національним добром і власністю усього українського народу. Назвімо лише деякі з них, як асекураційне Т-во «Дністер», «Маслосоюз», «Центросоюз», «Народня Торгівля», «Українбанк», «Земельний Гіпотечний Банк», кредитові й позичкові каси, ощадниці, кооперація торговельного й виробничого характеру, «Сільський Господар», «Просвіта», «Рідна Школа». Ці інституції перестали бути власністю їх ініціяторів, основників, чи пайовиків. Вони стали загально-національним добром, до них мала (й далі має) право вся українська громадськість й вони стояли до її послуг. Інші інституції, хоч не мали такого загально-національного характеру, як вищезгадані, але, організовані на кооперативних засадах, чи на засадах членства, об'єднували таку велику кількість пайовиків і так заважили на загально-національному житті, що годі було вважати їх приватною власністю членів, але в великій мірі треба їх зарахувати на добро громадянства.

Після приходу большевиків 1939 р. деякі з тих інституцій залишили рідні землі й продовжували своє життя в т. зв. Генеральній Губернії. За німецької окупації деякі з тих інституцій ожили знову й, хоч не мали свободи діяння, все ж таки становили потенціяльно національне добро й могли бодай частково фінансувати загальноукраїнські потреби. Постали також і нові, нпр. «Українське Видавництво Краків-Львів».

Коли прийшли тривожні дні 1944—1945 рр. багато з тих інституцій виїхали на еміґрацію. Разом із тим велика частина загальнонаціонального добра опинилася на чужині, між тим і поважні харчові та фінансові засоби УЦК, які в левиній частині складалися з пожертв і національної вкладки українського громадянства.

На добрий лад, це майно повинно було стати матеріяльною базою нашого загально-національного життя на чужині та послужити на громадські потреби. Деякі установи чи виробництва могли б були в Німеччині відновити свою діяльність і фінансувати потреби еміґраційного суспільства.

Тим часом так не сталося. Ми мусіли будувати все наново, а брак потрібних матеріяльних засобів і ресурсів дуже від'ємно відбився на житті й праці нашої еміґрації. Пригадаймо, з якими труднощами приходилося організовувати працю ЦПУЕ й як брак засобів лягав колодою на його шляху. І тепер після реформи ми почували б себе економічно інакше, якщоб були мали контролю й доцільно використали вивезене з краю національне майно. Матеріяльна база не була б захитана, існування й дальша діяльність були б забезпечені. А так деякі життєво конечні установи стоять перед катастрофою, а така першої ваги з загально-національного погляду справа, як Укр. Національна Рада й її Виконний Орган, не має потрібних засобів на ведення своєї діяльности й здані на випадкові пожертви громадян. І як тут можна говорити про доцільне й відповідальне господарення загальним добром, про ведення плянової праці в користь української справи?

Але годі говорити про поставлення цього майна до диспозиції української громадськости на еміґрації, коли вона навіть не знає, яка доля цього майна, хоч, як законний і моральний його власник, має повне право дізнатися про це, незалежно від того, чи воно через різні умови загинуло, чи збереглооси. Яка доля його не була б — громадянство повинно бути про неї поінформоване.

На жаль, це покищо не сталося. У добре організованій громадськості панує звичай, що всякі інституції, організації, товариства, виробництва загально-громадського характеру відчитуються прилюдно за свою діяльність, тим більше, коли йдеться про фінансові, чи взагалі матеріяльні справи.

Здається прийшла остання пора, щоб цю справу поставити ясно й висвітлити її повністю. Громадянство цього жде й цього домагається. Умови до цього є. Маємо такі поважні й компетентні до цього громадські й загально-національні органи як ЦПУЕ й Українська Національна Рада та її виконне тіло з ресортом фінансів і найвищою контролею. Вони повинні взяти цю справу в свої руки й скласти звіт перед усією українською еміґраційною громадою про вислід своїх заходів. Від цього ресорт національних фінансів повинен почати свою діяльність. Загально-національне добро не може безслідно щезнути й доля його — зла чи добра — не сміє бути вкрита серпанком таємности. Люди, відповідальні за це майно, здебільшого тут і можуть дати громадянству потрібні інформації та виснення

Ми далекі від того, щоб підозрівати когонебудь у злій волі, чи дії. Навпаки, люди, які опікувалися цим майном, відомі своєю громадською поставою й якщо досі не відчиталися перед громадою то хіба тому, що не було відповідного й компетентного форуму, де могли б це зробити. Але в зв'язку з таємністю, яка окутує долю національного майна, кружляють різні неперевірені версії. Їх треба справдити й — або відкинути, або підтвердити.

Щойно коли справа загально-національного майна, що опинилося на еміґрації, буде виснена до дна й подана до відома громаді, можна буде говорити про успіх у реалізації ідеї національного фонду. Така справа може пройти лише в атмосфері повного довір'я. А невиснена досі доля громадського добра не дає сприятливого ґрунту для довір'я.

В. Б.

Остання конференція в Гайдельберзі

Американська газета „Старс енд Страйпс" містить повідомлення з Гайдельберґу від 15 вересня такого змісту:

„Згідно з повідомленням американської Головної Квартири з 14 вересня, в Гайдельберзі відбулася конференція, в якій взяли участь представники організацій в справах ДП. На ній були вироблені пляни перевезення на постійне проживання в США 200 000 ДП. На конференції були присутні представники ДП-комісії, американські консули, представники ІРО, армії і добровільних допомогових організацій. Це було останнім з низки засідань, що відбулися після прибуття до Головної Квартири шефа ДП-комісії Уґо Карузі. За повідомленням урядовців комісії, перша група ДП, що переселюються до США згідно з новим законом, як передбачається, виїде з Бремергафену 12 жовтня.

Дискусія і суперечка

На Десятому Міжнародньому Філософському Конґресі в Амстердамі

Майже тисяча учасників з 30 країн зустрілося на X. міжнародньому Філософському Конґресі в Амстердамі. Значення цієї зустрічі окреслив президент Конґресу проф. Г. Й. Пос так: тут мали звітувати не так суб'єктивно світоглядні мислителі як радше представники об'єктивної філософії (природознавство, астрономія, філософія мови). А професор Бет доповнив: чотири філософські течії переважають тепер у світі: 1) філософія Аристотеля, 2) іраціоналізм, 3) марксизм і історизм, 4) чисто наукова філософія. Він встановив, що на Конґресі в Амстердамі переважають представники першої і четвертої течії.

Доповіді й реферати потвердили обидва ці освідчення. Проте й суб'єктивно-світоглядова філософія виходила на порядку дня.

Всюди, де переходив до слова марксизм, повставали в дискусії інтелектуальні тертя, при яких сипалися не тільки суто наукові, але суб'єктивно-світоглядні іскри. Коли Л. Ріґер (Прага) говорив про «демократію» і безпосередньо на це відповідав блискучий, родом з Австрії К. Ф. Поппер (Лондон) відомий як автор книги «Одверта демократія», то не тільки висновки обох промовців в однім тематичнім колі були гостро суперечні, але й слідуюча по тім дискусія розверзла прірву, що глибоко врізалася в царину політики. Притому надто старий Бертранд Руссель скерував проти представників марксистського тоталітаризму дошкульне вістря: «Скажіть вашим наказодавцям потойбіч...»

Зрештою діялектичний матеріялізм (марксизм) знайшов своїх щедрих речників в особах А. Банфі (Міляно), Кольмана (Прага), Фоґарасі (Будапешт), таких щедрих, що голова Конґресу зразу від початку його вважав за конечне пояснити, що Конґрес в жадному разі не переслідує течій радикально лівого напряму, але має служити лиш чистому й аполітичному дослідженню істини.

Як керівні ідеї амстердамської сесії встановлено в згоді з Унеско такі три пункти:

1) Повага до розбіжностей між людьми,
2) Особиста і групова відповідальність,
3) Ідея свободи.

Звернуло на себе увагу поставлення голляндця Бета проти Канта. Цій позиції сильно спротивився проф. Еббінґгауз (Марбурґ), один з шести німецьких представників. Бет намагався ствердити «занепад кантіянської філософії в усій Західній Европі» і закинув кантіянській системі поважні недостачі логічного зв'язку.

Офіційними мовами сесії були англійська і французька; проте випадок хотів, щоб першим промовляв Альойз Демпф (Відень). Після того як голова дуже влучно і з гумором оголосив, що Демпф «буде говорити мовою, що зживається в Австрії», то в рефератах і дискусіях і далі часто й добре говорили по-німецькому і то не тільки німці, але також швайцарці і голляндці. Одну з найпомітніших доповідей виголосив капштадтський професор Й. Ростойчер родом з Німеччини, який об'єктивно й дотепно проаналізував вплив іраціоналізму на розвиток німецького духу. Велике враження було, коли проф. фон Рінтелен (Майнц) окреслив відкинення іраціоналізму теж як один з головних вислідів щойно скінченого майнцького філософського Конґресу. [illegible] мудрости знайшов вислів в доповіді Пандіта С. Неру (Нью Йорк), брата нинішнього міністра-президента; Неру дав практичні вказівки до використання космічної енерґії; приміром говорив він про те, що рослини, на які надіти залізне кільце, краще зростають через притягнення ультрафіолетового проміння. (У цьому зв'язку заслуговує на увагу, що на «Конґресі духового здоров'я», який саме відбувається, президент Унеско проф. Юліян Гекслі домагався дослідження індійського досвіду, може і вчення йоґів, засобами західньої науки і запевнив цим прагненням повну підтримку від Унеско.

Вкінці створено «Міжнародню федерацію всіх філософських об'єднань» — організацію, що її зреалізування вимагає вже багато літ, багато праці. Місцем з'їзду наступної (XI) сесії (1952) прийнято Брюссель.

Тіто, жінки і політика

Любовні пригоди партизанського маршала в світлі швайцарської преси

Конфлікт югославського маршала Тіто з Комінформом висунув його особу на чільне місце в світовій пресі. При тій нагоді великі европейські і заокеанські газети уперше опублікували цікаві репортажі про інтимне життя колишнього шефа югославських партизан, висвітливши майже сенсаційні подробиці відносин Тіто з гарним полом. Найцікавіші під тим оглядом є звідомлення швайцарських газет, згідно з якими, найбільш запеклим ворогом Тіто є румунський міністер зовнішніх справ Анна Паукер. Звичайно, мотиви ворожнечі між румунським міністром в спідниці і Тіто мають, мабуть, політичний характер, але з другого боку можна цю ворожнечу пояснювати гнівом злеґкованої жінки, заведеної красунем Тіто в її любовних сподіваннях. Вже два роки між Паукер і Тіто триває тихий інтимний конфлікт. Свого часу Анна Паукер — делікатно кажучи — дуже поважала провідника сербських партизан. Проте він, якого чемність і уважливість щодо жіночих осіб його штабу була загально відома, проявив супроти Анни Паукер принаймні неджентельменське поступовання. Коли два роки тому Паукер прибула з візитою до Београду, Тіто не прибув привітати її на двірці. Замість нього чекала на румунську достойницю гарненька і рухлива та інтелігентна Мітра Мітровіч, 32-річна дружина міністра Джіласа, одного з найближчих співробітників Тіто, що сама займає пост міністра освіти. Мітра Мітровіч була два рази поранена в партизанських боях і має високі югославські та російські відзначення. Говорять, що ця дорадниця має значний особистий і політичний вплив на Тіто. Тимчасом маршал — красунь не знайшов можливості, будучи перевантаженим роботою, виділити авдієнцію високій румунській гості під час цілого її перебування в Београді. Пізніше, коли з нагоди конституційних зборів Комінформу в Варшаві відбувався гучний бенкет, Тіто уперто — не зважаючи на остереження тодішнього польського міністра внутрішніх справ Ґомулки — іґнорував Анну Паукер, не запросивши її хоч разок танцювати. Зневажена тим амбітна жінка сама вже мусіла догадатися як пояснити цей факт: взяти його до свого серця чи записати як зневагу на адресу румунського міністра. Хоч досі не вдалося розслідити походження, минуле і родинне життя колишнього партизанського ватажка, проте, загально відомо, що Тіто це гарний чоловік з замилуванням до орденів і знавець жіночої краси. Жінки за ним просто шаліють і він має для них тепле око. В Абації, сонячному курорті над Адріятиком, живо майже 40-ка річна росіянка Анна Аматова, перша любов Тіто. Вони разом були учнями інституту Карла Маркса, тієї школи світової революції в Москві. Відбувши успішно свою пропаґандову подорож по Балканах, Аматова дістала катедру професора названого інституту. Сьогодні вона пише грубі томи про ідеологію і теорію марксизму, вживаючи псевдоніму Душана Каревіч. Під час еспанської громадянської війни Тіто закрутив голову батьом жінкам, що разом з ним боролися там в міжнародній червоній бриґаді, але першою його фавориткою була німкеня Еріка Белеман, відома красою і розумом. Її найбільша рівалька, француженка, згинула в бою. Кажуть, що незвичайною красою відзначалася також сербка Боріклава Баяновіч, партизанка, якій Тіто в своїй головній квартирі на острові Крк поклав до ніг серце і гори здобутих самоцвітів. Коли одначе вийшло на верх, що шеф не є виключним щасливцем в користанні з принад тієї чарівної партизанки, обманений Тіто вислав її в бойовий район Боснії, а там і слід по ній заник. Врешті романтичною здається кар'єра колишньої служниці Любіци Чептіш, що одного гарного дня замешкала в чарівній віллі в Загребі. Її чоловік, старшина армії, ніяк не може повернутися до своєї дружини. Щоправда відвідини Тіто у тієї красуні його оточення старалося затримати в тайні, але народ швидко дізнався правди. Спокуслива Любіца, кохаючи диктатора, не перестала бути скромною. Лише рідко вона скидає з себе хорватський народній стрій, рідко користає з люксусового авта, проживаючи в тиші з своєю новонародженою дитиною, на яку маршал Тіто має споглядати не зовсім байдужим оком.

ПОЛКОВНИК КОЦ ВАРИТЬ ЇСТИ...

Американський кореспондент лондонського польського щоденника «Дзеннік Польскі» подає цікаві інформації про теперішне життя і працю колишніх польських достойників.

Колишній капітан польського пароплава «Батори», єдиного люксусного корабля польської фльоти, Борковський працює далі як капітан американського пароплава. Колишній видавець Маріян Домбровський, видавець найбільшого польського щоденника «ІКЦ», що виходив у Кракові і визначався зоольогічним українoжерством, нічого не робить, а його дружина працює як сестра-піклувальниця. Даніловський, відомий керівник хору «Дана» заклав фабрику грамофонних плит, зробивши маєток на випуску кружка з піснею «Полька Гелена». Варшавський промисловець А. Фальтер займається перепродажем пароплавів з дуже добрими наслідками. Відомий варшавський професор Оскар Галецький викладає в католицькому університеті в Ню Йорку. Промисловий батач Южиковський будує вже другу фабрику бішкоптів. Навіть всі українці пам'ятають досі мабуть самореклямного міністра Енджеєвіча, який тепер є викладачем в одній американській колеґії. Слава польського спорту — Яніна Конопацка, відома метанням диску, працює кельнеркою в пансіоні. Син президента Мосціцкого займає лекторат на одному університеті, тоді як його жінка продає в склепі. Колишня молода дружина президента Мосціцкого Марія Модзелевська, що зрадила своєму чоловікові полковникові Модзелєвському і вийшла заміж за голову держави, живе в Ню Йорку і нічого не робить. Кіноакторка Смосарська готовиться до артистичного турне, а колишній секретар міністра Бека Ст. Сєдлецький керує фармою курей і влаштовує курси для еміґрантів. Славний польський журналіст Конрад Вжос перебуває в Бразілії, а інший журналіст Ст. Стжетельський, що був послом до сойму і головним редактором популярного щоденника «Вечур Варшавскі» має невеликий пансіон. Тим пансіоном керує дружина відомого маляра Черманського, а головним кухарем пансону є полковник Адам Коц, славнозвісний шеф голосної польської проурядової партії, відомої в колишній Польщі під назвою «ОЗОН».

Автор репортажу підкреслює, що вся ця польська інтелігенція тримається здалека від американських поляків і лише деколи можна її бачити на різних академіях і сходинах з нагоди національних свят.

—

Совєтські літаки над данським островом

КОПЕНГАҐЕН (Ройтер). Як повідомляють з данського морського міністерства, з 9 вересня над островом Борнгольмом і коло нього пролітають на невеликій висоті совєтські літаки. Між цими літаками помічено чималу кількість ловецьких літаків і бомбовозів.

КОПЕНГАҐЕН (АФП). У зв'язку з перелітаннями через данський острів совєтських літаків вислано туди данський воєнний корабель і протилетунську артилерію. Данський уряд має намір запротестувати в Москві з приводу цих інцидентів.

Замість рецензії

НЕВДАЛИЙ ТВІР ПРО МИСТЕЦТВО

Олекса Повстенко: Історія українського мистецтва. Частина перша, Нюрнберґ-Фюрт 1948, ст. 56.

Після довгих анонсів і старанно переведеної реклями, нарешті, вийшов перший зошит ширше запроєктованого видання «Історії українського мистецтва», що має бути в 10 зошитах. Таке підприємство справді заслуговує на увагу, особливо в сучасних невідрадних видавничих умовах.

Зовнішнє враження робить видання гарне — досить добрий папір, широкі марґінеси, велика кількість ілюстрацій, чіткий друк.

Перший зошит складається з оглядів доісторичних часів на українських землях, мистецтва надчорноморських грецьких колоній, доби старохристиянської й княжої передхристиянських часів.

В розділах доісторичних часів — палеоліту, неоліту, енеоліту і палеометалю автор іде за чисто описовою методою зі становища побуту і способу виробів, без ширшої синтези, анализи та намічення еволюції розвитку. Подаючи компіляцію археологічних огладів, не підходить до пам'яток з боку мистецтвознавчого і ширшого становища історика мистецтва. При тім торкається в палеоліті майже виключно Мізинських знахідок, в неоліті т. зв. Трипільської культури, але цей матеріял самостійно на спрацьовує в аспекті історії мистецтва. А якраз Трипільська мальована кераміка в топографічному й часовому поширенні дає вдячне поле для мистецтвознавця та історика мистецтва.

Звичайно в цих археологічних оглядах, що являються вступом до історії мистецтва, можна пробачити необізнаність автора в матеріялі, але вже більші вимоги можемо ставити до дальших оглядів, особливо мистецтва грецьких колоній, що становлять дуже важливу і цінну сторінку розвитку мистецтва на українських землях та дають ґрунтовну підставу для розвитку українського мистецтва княжої доби X—XIII ст. В цьому огляді, замість того, щоб подати розвиток античного мистецтва на українських землях, досить примітивно і фраґментарно переказує історію грецьких колоній (ст. 22—28), говорить про улаштування міст, торгівлю, устрій та все інше, тільки найменше про саме мистецтво. Це останнє збуває автор буквально таким реченням: «Викликують також інтерес численні фраґменти різьб, архітектурних деталів, капітелів колон, вази, амфори» (ст. 34). Та в чому полягає цей інтерес, читач не довідається, бо автор не подає жодної характеристики доби та їх мистецьких пам'яток, відмін стилів, напрямків, течій, еволюції розвитку, навіть не згадує, які саме різьби, кераміка та інші вироби були знайдені, до якого стилю, напрямку й школи вони належать та яке їх місце в історії античного та українського мистецтва.

Про руйнування античних пам'яток російським військом у Криму в кінці XVIII ст., автор подає цікаві реляції англійця Клерка, але школа, що не згадує не менше варварські способи розкопів і «реставрації» цих пам'яток російською адміністрацією протягом цілого XIX століття.

Розділ про старохристиянську добу (ст. 34—38) ще менше опрацьований. Зовсім хибне твердження автора на ст. 34, що найстаршими пам'ятками Херсонеса треба вважати базилики, тоді як в дійсності найстаршими будовами були хрещаті храми нентрального типу, відомі вже в IV столітті. Про це читач може довідатися з ілюстрації на ст. 23, якої в тексті автор не згадує. Взагалі текст видання не має зв'язку з ілюстраціями, більше того, в багатьох випадках вони себе взаємно заперечують. Нпр., автор твердить, що в «язичницькі (поганські) часи на українських землях не вміли робити склепінчастого перекриття (ст. 54), тоді як на ст. 31 репродуковано рисунок гробівниці в Ґорґіпії грецьких часів, де якраз маємо приклад склепінчастого перекриття за помічю клинуватого каміння.

Трапляються в тексті також зовсім необґрунтовані й довільні припущення, як, нпр.: «язичницький храм, мабуть, був увінчаний (?) зображенням сонця — символом Перуна» (ст. 55).

В останньому огляді «Мистецтво України-Руси за передхристиянських часів» автор торкається майже виключно мітології й побуту, кидає деякі безпідставні й фантастичні припущення й найменше говорить про мистецтво.

Так само, як і в попередніх розділах, не подає автор різні теорії й погляди, щодо ґенези і розвитку певних мистецьких зразків, їх мистецької вартости та значення. Звичайно, що нічого не допомагають такі дешеві загальні вислови, як «високорозвинені», «високомистецькі», «неперевершені» ітд.

Як ми зазначили, видання має велику кількість ілюстрацій, запозичених з різних, досить знаних видань. Між іншим, добра половина всіх ілюстрацій перезнята з великих видань проф. В. Січинського „Monumenta Architecturae Ukrainae" і «Українське ужиткове мистецтво» без зазначення джерела. Інші ілюстрації взяті з праць М. Грушевського, Ф. Вовка, Л. Чикаленка, Д. М. Щербаківського, М. Ростовцева і ін. Як правило О. Повстенко не подає авторів фотографій, також у своїх інших виданнях, нпр. «Київ» (Авґсбурґ 1947). А треба знати, що у новішому законодавстві західньої й центральної Европи фотографія й рисунок (виконаний ручно) має таке саме значення, як кожний малярський чи інший мистецький твір і так само поширюються на них авторські права виконавця.

З нових, ще не публікованих ілюсрацій, ми знайшли в праці О. Повстенка заледве чотири! А між тим автор в передмові пише:

«Більшість ілюстративного матеріялу є оригінальна й це в першу чергу стосується до частково ніде ще не опублікованих світлин, креслеників та рисунків, що ними автор намагався ілюструвати історію українського мистецтва якнайповніше . . .»

Це підкреслення свого «піонерства», яке здибаємо також в іншому місці, робить прикре враження. І коли в такому великому виданні, запроєктованому на 10 зошитів, автор не спромігся дати бібліографічного огляду, або бодай подати головнішу літературу предмету, то належало б у передмові згадати своїх попередників, працями яких автор мусів користуватися, а в першій мірі бодай старших, істориків українського мистецтва, як бл. п. М. Грушевський, К. Широцький, В. Модзалевський, Ф. Ернст, Ф. Шміт, М. Голубець, М. Макаренко, Дм. Антонович, С. Таранушенко.

Н. Н.

Німецька газета про життя ДП

В таборових касарнях

Нижче подаємо в перекладі статтю під наголовком «Коли буде розв'язана проблема ДП?», вміщену в газеті «Френкіше Ляндесцайтунґ» (23. 9.), що виходить в Нойштадт-Айші. Подаємо її без коментарів, як зразок німецької характеристики ДП та деяких сторін їх життя. Зауважмо тільки, що згадана газета належить до тієї невеликої частини німецької преси, яка ставиться до ДП порівняно прихильно. — Ред.

Склади «Ді-Пі» не звучать в Німеччині добре. Багато ДП насильствами й чорною торгівлею здобували собі зиск з повоєнного лихоліття, тим часом як «нормально скривджений» німець міг би з великими симпатіями поставитися до ДП, цього синоніму поняття чужоземного робітника, переміщеної особи, втікача. Люди питаються: «Чого їм ще у нас треба? Вони могли б давно бути у себе вдома!»

Проте це річ не така проста. В західніх зонах ще мешкають півмільйона ДП: 170 000 — в брітанській зоні, 290 000 — в американській і 40 000 — у французькій. В травні 1945 р. їх було три мільйони. 50% з них протягом першої половини року після капітуляції були репатрійовані на батьківщину: близько мільйону — росіян, 43 000 поляків і 38 000 юґославів — на схід, 268 000 французів, 58 000 голляндців і 54 000 бельґійців — на захід. Цим була розв'язана проблема західньо-европейських ДП. Більшість східньо-европейців залишилися. Здебільшого це поляки, люди з Балтики, ті, що звуть себе «польськими українцями», кількасот росіян і кілька тисяч юґославів. Для переважної маси їх єдиною перспективою є покинути Европу. Багато людей з фаховими знаннями могли б збудувати собі нове життя і в західніх зонах. Нікого не примушують покинути Німеччину. Проте більшість боїться росіян. «Ви зможете ще втекти від росіян з підбитим носом, — кажуть вони, — але ми не могли б мати на це анінайменших виглядів».

Порозуміння між окремими групами ДП і в зносинах з урядовими установами ІРО, наступниці УНРРА, досягається з допомогою німецької мови — цього Есперанто ДП. З першого ж погляду видно, що ці сотні тисяч складаються вже не з того місцевого пролетаріяту, з якого вербували остівців. Це представники середньої та вищої кляс з Риги, Ревелю, Варшави, Ковна, Любліна, — громадяни, що тікали перед совєтською армією і тільки навесні 1945 р. разом з хвилею німецьких втікачів перейшли Ельбу. Кожен з них може розповісти справжню Одисею. Ви бачите на них хутра й нильонові панчохи, і елеґантні туалети «керівського» походження, що нерідко впадають вам в око, становлять контраст в монотонному світі бараків або касарень, що протягом років лишаються цим людям домівкою.

В більших переходових таборах провадиться остаточне відшліфування для переселення. Спочатку брали тільки мужчин, що на 1—2 роки зобов'язувались працею. За деякий час до них могли їхати дружини й діти. На розумові фахи попиту не було, і тому науковці, директори банків, інженери їхали як звичайні робітники, сподіваючись згодом спробувати щастя в своєму фаху. Пізніше змогли переселюватись і безлітні подружжя, якщо і чоловік і жінка зобов'язувались працювати на фармах. В таборових касарнях тепер є сила матерів з дітьми, що мусять місяцями чекати, аж поки їх чоловіки не назбирають по той бік океану грошей, щоб дати їм змогу приїхати. Тим часом кошти їх утримання, як і всі витрати переселення, оплачує ІРО.

Пересічно в переходових таборах доводиться чекати шість місяців. При цьому треба подолати багато медичних і бюрократичних перепон. Добір провадиться з якнайбільшою дріб'язковою пунктуальністю. А проте, як вважає ІРО, наступного року половина ДП, тобто 250 000 їх, залишить Німеччину, а за півтора року проблема ДП буде вже цілком розв'язана.

ЧИТАЙТЕ „НЕДІЛЮ", бо без неї жити важко!!

ПОСТАНОВА

про форми співпраці українських громадських організацій з Виконним Органом Української Національної Ради. (Прийнята Виконним Органом УНРади 13 вересня 1948 р. на основі узгіднення з представниками ЦПУЕ в Німеччині, Союзу Українців В. Британії і Центрального Українського Громадського Комітету у Франції).

В відозві за серпень 1948 р. Виконний Орган заявив, що в своїй діяльності він буде спиратися на організоване українське громадянство і працюватиме спільно і в згоді з діючими в різних країнах українськими громадськими організаціями.

Виходячи з цієї засади, Виконний Орган буде додержуватися таких форм взаємовідносин з українськими громадськими організаціями в різних країнах світу:

1. Українські громадські організації в окремих країнах вважаються за допоміжний апарат, на якому передовсім спиратиметься Виконний Орган у своїй діяльності на чужині.

2. Українські централі окремих країн, зберігаючи свою самоуправну організаційну незалежність, в справах загально-національного значення підпорядковуються Виконному Органові УНРади.

3. Існуючі в різних країнах для координації діяльности окремих організацій українські централі стоять в звязку з Виконним Органом Національної Ради. В кожній країні, в місці осідку централі, мають діяти уповноважені Виконного Органу для справ зовнішніх, внутрішніх, військових, фінансів, преси й інформації. Вони працюватимуть за директивами Виконного Органу.

4. В разі створення Координаційних Комітетів для узгіднення діяльности між централями окремих країн, на тому чи іншому континенті, ці координаційні осередки мають провадити свою працю в постійному контакті з Виконним Органом Української Національної Ради.

13 вересня 1948 р.

Ціна 30 пфенігів Preis 30 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 10 ЖОВТНЯ 1948 Nr. 144

Міттенвальдські комбатанти посвятили свій прапор. Генерал Палій-Неїло передає його хорунжому.

Сотні тисяч глядачів відвідують щодня Франкфуртський Ярмарок.

Антисталінська демонстрація в Нью-Иорку

(НЬЮ-ЙОРК АП) 24 тисячі громадян Нью-Йорку були учасниками великої маніфестації в неділю 3-го жовтня увечорі, зверненої проти Сталіна і СССР. Демонстранти несли велике чучало повішеного Сталіна під червоним прапором, який пізніше розірвано на шматки. Організаторами демонстрації були американські поляки, що з'їхалися з нагоди двохсотих роковин з дня народження ген. Казімєжа Пуласького, що, як відомо, зягинув в обороні США. Демонстрацію споглядало 250 000 ньюйорських громадян. В поході несено транспаранти з написами: „Не хочемо чекати аж коли буде запізно". „Викиньте маріонеток Сталіна з Варшави". „Ми перемогли Гітлера, переможемо й Сталіна". Під бурхливі овації натовпу президент міста Нью-Йорку Вільям Двеєр мав промову, назвавши параду висловом надій польського народу, що Польща знову стане демократичною.

Совєти залишають Раду Безпеки

Вишинський: Росія бойкотуватиме дискусію про Берлін

Як повідомило радіо Об'єднаниж Націй, 4 жовтня під головуванням американського сенатора Остіна відкрилось засідання Ради Безпеки, присвячене берлінському конфліктові. Совєтський делеґат Вишинський протестував проти розгляду цього питання Радою Безпеки, навівши ті самі арґументи, що й Молотов у своїй ноті до західніх великодержав. На думку Вишинського, питання про Берлін є невід'ємною частиною питання про всю Німеччину, яке, згідно з Ялтинським і Потсдамським договорами, є компетенцією не ОН, а влади чотирьох великодержав. Крім того, Вишинський заперечував загрозу загальному мирові в Берліні і навіть наявність бльокади його, називаючи твердження про те пропаґандою з аґресивною метою. Вишинський промовляв у гостро збудженому тоні, часом стукаючи кулаком по столу. Вишинському відповідав американський делеґат Джессеп, який підкреслив, що берлінське питання передано до Ради Безпеки саме через те, західні великодержави стали в Берліні жертвою насильства, і що, згідно з хартією ОН, під якою є підпис і СССР, розгляд таких випадків якраз і є компетенцією ОН. (ЮП, Ройтер).

Як повідомляє ЮП, Рада Безпеки схвалила 9 голосами проти 2-ох (СССР і Україна) поставити берлінську кризу на свій денний порядок. Внаслідок того Вишинський Мануїльський заявили, що вони не братимуть участи в засіданнях Ради Безпеки.

50-літній оборонний плян США

ВАШІНҐТОН (ЮП). Головне командування американських збройних сил опрацювало оборонний плян на найближчі 50 років, побудований на припущенні, що Совєтський Союз 1952 р. буде спроможний виготовляти атомові бомби і що приблизно 1977 р. можна буде кидати з одного континенту на другий самокеровані атомові ракети.

Український празник у бельгійському місті

Головнокомандувачі Західньої Унії

ЛОНДОН (Ройтер). 4 жовтня офіційно повідомлено про призначення фельдмаршала лорда Монтґомері на пост головнокомандувача постійного оборонного комітету Західньої Унії. На головнокомандувача піхотних сил п'яти держав призначено французького генерала Жана де-Лятр де-Тасіньі, головнокомандувача повітряних сил — брітанського маршала Джемса Робба і морських сил — французького віцеадмірала Робера Жожура.

„Головна Квартира" людської контрабанди

ФРАНКФУРТ (ЮП). Коло Гофу в Баварії містилася «Головна квартира» добре зорганізованої міжнародньої «кампанії живої контрабанди, яка за 20 долярів (або відповідну суму західньо-німецькою чи іншою валютою) переводила гірськими стежками втікачів з совєтської зони. З жінок за це звичайно брали пару шовкових панчох. Організація перекинула вже з-за залізної заслони на захід понад 400 осіб. Її місцевий шеф, нібито колишній німецький літунський старшина «Еріх» (свого прізвища він не назвав), повідомив, що поміж тих втікачів були різні високі достойники з совєтської зони і політичні діячі з Польщі й Чехо-Словаччини. Досі вже не один член його організації був заарештований поліцією. — додав «Еріх». Організація мала підтримку «різних чужоземних аґентів» і приставила частину втікачів зі Сходу до Франції, Великобрітанії та Сполучених Штатів.

Нове слово про старі печі

БУФФАЛЬО (АП). Як заявив тут, повернувшися з европейської подорожі, контрольний урядовець американської контррозвідки Ґюнтер Райнгардт, персонал УНРРА в Европі, з невеликими винятками, ніби являє собою «конґльомерат авантурників, шахраїв та спекулянтів усіх національностей». Навіть міжнородня організація для втікачів (ІРО), що перебрала завдання УНРРА, все ще затруднює у себе велику частину цього персоналу. Американська окупаційна влада й закордонні уряди неспроможні припинити таку діяльність, бо співучасники, «користуючись майже повною недоторканністю, можуть безсоромно провадити свої спекуляції під самим носом у влади». Вартість дорученого їм майна, розкраденого й затаєного ними протягом одного року, Райнгарт оцінює кругло в 150 мільйонів долярів.

Претендент на російський трон

Володимир в неласці

За повідомленням паризької просовєтської газети «Русские Новости», претендент на російський імператорський трон великий князь Володимир Кирилович, що має тепер 31 рік, всупереч бажанню своєї родини і обуренню російських монархістів, одружився з пані Кірби, народженою княжною Баґратіон, вдовою американського купця. Мезальянс цього шлюбу полягає в тому, що мати «майбутньої цариці» була жидівка.

До другої світової війни російська еміґрація перебувала в стані застою і її діяльність обмежувалась партійною боротьбою. Певне зрушення щодо цього викликв під час війни так званий «рух Власова». Ще досі багато росіян визнають його програму, називаючи себе «невласовцями». Тепер боротьба між окремими напрямками тониться за душі так званої «нової еміґрації» — втікачів з-за залізної заслони. Не малу ролю в цій боротьбі відіграє Керенський. (Базлер Нахріхтер).

Масова біґамія в СССР

ВАРШАВА (ІПК). Московська „Правда" виступає знову проти занепаду подружньої моралі. На її думку, совєтам загрожує масове явище „огидної біґамії". Навіть найвищі достойники комуністичної партії мають по кілька жінок, не взявши розводу з попередньою. Партійні установи обвинувачуються в сприянні біґамії видачею посвідок про право на подружжя навіть у таких випадках, де вже існує законне вінчання. „Правда" нападає на секретарів відповідних міністерських установ, що не дають послуху покривдженим і залишеним на поталу жінкам.

Американські генерали відвідали генераліссімуса Франко

Реалізм генерального штабу США

Джерні

Світові аґентства передали першого жовтня вістку про те, що шеф еспанської держави ген. Франко прийняв у четвер 30-го вересня голову військової комісії в американському сенаті сенатора Чен Джерні разом з двома іншими американськими генералами й одним адміралом. Розмова, як повідомляє аґентство «Експрес» тривала годину, а взяв у ній участь також американський представник в Мадріді П. Кальбертсон. Ще перед тим американська група мала конференцію з шефом еспанського генерального штабу. Генерал Хуан Віґон мав познайомити американців з потребами Еспанії щодо військового приладдя, а сенатор Джерні мав запевнити Франко, що його комісія рішуче підтримує справу встановлення нормальних зв'язків між США й Еспанією.

МАДРІД (ЮП). Генералісимус Франко прийняв у своїй резиденції 30 вересня американського сенатора Джерні й групу високих американських старшин армії і флоти. Це була перша конференція між еспанським шефом держави й офіційними представниками США.

«Я особисто сподіваются, — сказав Джерні після наради з Франко представникам преси, — що незабаром будуть поновлені в повному обсязі всі взаємовідносини між Еспанією, Сполученими Штатами та іншими державами». На Джерні справила враження віра Франка в свій народ і військову силу Еспанії. За словами Джерні, головна тема їх розмов була «антикомуністичного характеру». Франко підкреслював велику небезпеку дальшого поширення комунізму не тільки в Европі й Великобрітанії, а й в усій Америці, особливо в США. На його думку, найважливішим завданням нашого часу є утримати здоровим південний захід Европи, створивши для цього бар'єр проти комуністичної експансії. Як заявив сенатор Джерні, завданням його групи є подати комітетові збройних сил звіт про військове становище в Европі. Він вже відвідав Англію, Німеччину, Трієст, Грецію Туреччину, Іран, Саудi-Арабію, Єгипет, Тріполітанію, Ґібралтар і Францію. На останнє він має відвідати ще Лісбону.

Джерней мав похвально висловитися про поставу еспанської армії і водночаз висловити надію, що стосунки між американськими й еспанськими збройними силами дедалі тіснішатимуть.

Світова преса підкреслює, що Джерней виступав іменем американського генерального штабу. Американські військові кола застоюють тепер погляд, що для оборони західньої Европи прийдеться використати не лише еспанські, але й німецькі людські резерви. На їх думку, вже швидко вдасться включити Еспанію до західнього оборонного союзу. Шефи американського штабу протилежно до становища міністерства зовнішніх справ мали б втратити довір'я до Франції, прийшовши до переконання, що ця країна вже ніколи не буде військовою потугою. Далі Джерней мав запропонувати ген. Франку велику долярову позику в заміну на ліберальнішу форму уряду, а Франко мав у тих розмовах проявити далекосяжну готовість прихильно поставитися до таких вимог. Зустріч відбулася з ініціятиви сенатора Джернея. Під час розмови, в якій від американців були також генерал-майор Ботнер і Персонс та адмірал Вулдрідж, Франко підкреслив, що Еспанія творить тепер оазу правдивого миру в неспокійній Европі.

Як повідомляє «Таймс», 30-го вересня в Мадріді видано декрет, що заповідає самоуправні вибори вкінці цього року. Покликані кола американського уряду заперечили того ж дня рішуче нью-йоркські повідомлення еспанського аґентства «ЕФЕ», мовляв, еспанському урядові незабаром вишлють запрошення до співпраці з західніми державами в плянованому атлатійському оборонному пакті.

Еспанія займе місце неспокійної Франції?

Мадрідська візита поставила в ніякове становище лейбористський уряд в Англії, якого представник негайно заявив, що Лондон не має наміру шукати зближення з Франком. Тим часом брітанські військові експерти, як повідомляє «Ді Вельт», між ними буцімто й новопризначений головнокомандувач західнього оборонного бльоку фельдмаршал Монтґомері мають домагатися прийняти Еспанію, що у війні творила б неможливий до здобуття оборонний бастіон.

На думку військових кіл, Еспанія була б доброю операційною базою для американських великих бомбовозів. У звязку з тим, хоч як Еспанія непопулярна в колах брітанських соціялістів, навіть міністер Бевін готовий шукати порозуміння з Мадрідом. З другого боку визнання Франко або прийняття Еспанії до пляну Маршала чи до Обеднаних Націй могло б спричинити розбиття соціялістичного уряду й мати неґативні наслідки у брітанській внутрішній політиці.

Як повідомляє ЮП, сенатор Джерні, закінчивши свої розмови в Еспанії, прибув до Лісбону і мав там нараду з португальським міністром зовнішніх справ Кейро Мата. Згідно з Деною, еспанські кола завдоволені світовими відгуками переговорів між Франком і сенатором Джерні. Мадрідська газета «Аріба» наводить слова американського сенатора: «Еспанці відзначаються моральними вартостями; які ми охоче бачили б в Европі. Паризькі кореспонденти еспанських газет підкреслюють, шо вістка про американську візиту в Мадріді спричинила в Парижі заздрість і нервозність.

РІШУЧИЙ СЕНАТОР

ВАШІНҐТОН (ЮП). Сенатор Джемс Істленд зробив пропозицію, щоб Сполучені Штати загрозили Совєтському Союзові скинути атомову бомбу на важливе російське місто в разі Совєти не знімуть бльокади з Берліну.

Слабі нерви совєтських делеґатів

Атмосфера в паризькому замку Шайо на 3 сесії Об'єднаних Націй розжарюється

Третя сесія повного зібрання Об'єднаних Націй цілком розгорнула вже свою працю. Засідання відбуваються як в пленарному складі, так і в окремих комітетах. Їх напружений, інтенсивний перебіг, гостре розмежування на них двох ідеологічних таборів — Совєтського Союзу з його сателітами і всього демократичного світу — відзначають як найхарактеристичнішу рису теперішньої сесії ОН всі спостерігачі.

«Роззброюйтесь, а нас не контролюйте!»

З комітетських дебатів на минулому тижні особливу увагу політичних кіл привернули палкі суперечки в політичному комітеті 30 вересня і 1 жовтня про контролю виробництва атомової енерґії. Як звичайно, боролися між собою два погляди — совєтський і американський. Совєтський плян, вимагаючи заборони виробництва атомової енерґії і знищення запасу атомових бомб, явно скерований проти США і разом фактично унеможливлює відповідну атомову контролю за залізною заслоною. Американський плян має на меті лише вреґулювати виробництво й застосування атомової енерґії, поставивши його на службу цивілізаторським цілям з допомогою ефективної міжнародньої контролі, отже й з певним обмеженням в цій ділянці національного суверенітету всіх держав-продуцентів атомової енерґії. Американський проєкт рішуче й обґрунтовано підтримували американський делеґат сенатор Остін, канадійський представник генерал Мек-Новтен, китайський делеґат д-р Чан та інші представники демократичного світу. Генерал Новтен недвозначно розкрив і показав приховані пружини совєтського пляну, підкресливши, що тільки Сполучені Штати мають у себе в руках атомову силу. Адже якщо навіть Канада, Великобрітанія і Совєтський Союз, знаючи таємницю, можуть мати вже й деяку кількість атомових бомб, то США в усякому разі далеко випередили їх в цій ділянці. На цьому й побудовано совєтський плян ліквідації американських атомових бомб і припинення виготовлення їх в США, який разом з тим фактично залишає недоторканим виробництво атомової енерґії в СССР. Тільки американський плян, за словами Новтена, забезпечує людство від застосування цієї страшної зброї для нищівних цілей.

Совєтський делеґат Вишинський, цілком зрозуміло, завзято боронив совєтський плян і гостро критикував американський як «сміховинний, нелогічний, суперечливий і надзвичайно нереальний». За твердженням Вишинського, Совєтський Союз нібито згоджується в інтересах миру на певне обмеження разом з іншими країнами свого національного суверенітету і запровадження міжнародньої контролі, але лише при попередніх ґарантіях у вигляді заборони атомового виробництва й знищення виготовлених уже атомових бомб. Без цих ґарантій, за словами Вишинського, міжнародня контроля легко обернеться на міжнародне «шпигунство», а суверенітет меншости держав стане жертвою їх очоленої Сполученими Штатами більшости. Вишинський назвав «ілюзією» віру в атомову монополію «однієї держави». Збуджено тикаючи пальцем в напрямі сенатора Остіна, він патетично вигукував: «Ніколи, ніколи, — повторюю вам, панове, — ніхто нас не піддурить і не ошукає: наші груди міцні, наша шия — не шия курчатка». Промова Вишинського тривала понад дві години. За об'єктивними спостереженнями, вона відзначалась великою пристрасністю, жвавістю, красномовністю, але разом з тим і тенденційною пропаґандивністю. Коли під час її двічі переставав діяти мікрофон, Вишинський з їдким натяком висловив своє здивовання, що це сталося якраз під час його промови. «Проте я буду говорити, — вигукнув він, — чи то з мікрофоном, чи без нього».

Совєтські делеґати нервуються

Однак фактично центральним питанням цієї сесії ОН, безперечно, є питання про бльокаду Берліну. 29 вересня три західні великодержави передали генеральному секретареві ОН Тріґве Лі офіційну заяву про внесення цього питання на розгляд Ради Безпеки, яка вже ймала почати розглядати його 4 жовтня. В політичних колах визнають, що цей акт робить розрив між Сходом і Заходом офіційно визнаним фактом. З другого боку, в тих же колах підкреслюють створену ним надзвичайно небезпечну ситуацію, що може загрожувати навіть існуванню ОН, якщо Совєтський Союз не згодиться на її ухвали або й вийде з її складу (скористуватися правом вето СССР в даному питанні не може). Однак, за повідомленням ЮП, Вишинський, всупереч своїй загрозі в першому виступі на цьому пленумі, заявив кореспондентові «Дейлі Геральд», що Совєтський Союз не має думки виходити з ОН. «Ми хочемо залишитися членами світової організації і співпрацювати з іншими народами», — сказав він.

Мануїльський

Того самого 29 вересня представники Совєтського Сходу, явно знервовані передачею до Ради Безпеки берлінського питання, гостро заатакували на пленумі ОН західні великодержави, намагаючись змалювати їх як аґресорів і паліїв війни, що хочуть розколоти Европу і світ, за єдність яких, мовляв, щиро бореться Совєтський Союз. Невдячну ролю оборонців цього погляду взяли на себе представник «України» Мануїльський і юґославський делеґат і міністер зовнішніх справ Кардель, який цим разом намагався не відставати від свого совєтського «старшого брата». Жодним словом не згадавши про конфлікт Тіто з Комінформом, Кардель улесливо назвав Совєтський Союз та його комуністичну систему «найбільшою і найкращою надією всього світу». За його словами, Сполучені Штати силкуються зруйнувати всю повоєнну систему міжнароднього співробітництва, щоб опанувати світ. Для цього вони створили західню Німеччину, відбудовують Японію як антисовєтську базу, не виконують мирових договорів, відмовляються роззброїтись. Ще гострішою була нервова промова Мануїльського. Він обвинувачував брітанського міністра зовнішніх справ Бевіна в тому, нібу той загрожував Совєтам атомовою бомбою, а Сполучені Штати у влаштуванні «бльокади» проти держав «за залізною заслоною», в намаганні поневолити Европу її розколом і пляном Маршала. США, за словами Мануїльського, вже збудували в усьому світі 489 військових опірних пунктів, готуючи війну проти СССР.

Спак приймає виклик

Головним оборонцем західніх позицій був бельґійський міністер зовнішніх справ Спак. У чіткій, логічно побудованій промові він пункт за пунктом відкинув совєтські обвинувачення. Він довів, що військові готування Заходу мають лише оборонний характер проти можливої аґресії і що саме Совєтський Союз зриває справу загального миру й об'єднання, заважаючи відбудові Европи за пляном Маршала, зловживаючи правом вето і створюючи скрізь свої п'яті колони, що «ще гірші за гітлерівські». Промова Спака була не менш темпераментною, ніж промова Вишинського, і справила в залі засідання величезне враження. Делеґати не раз переривали її гучними оплесками, а коли Спак сів уже на своє місце, багато з них, між ними й міністер Маршал, підходили до нього і вітаючи тисли руку. Місце Вишинського лишалось, проте, порожнім. Совєтський делеґат волів не бути в залі в цій частині засідання.

Спаак

Канадійський міністер-президент Мекензі Кінґ приєднався до вимоги Бевіна в разі неможливости світового об'єднання перейти до системи реґіональних пактів. Щодо атомової проблеми, то, на його думку, якщо СССР бойкотуватиме ОН, цю проблему треба розв'язати без участи Совєтського Союзу. Французький міністер закордонних справ Шуман, виявивши характеристичну для офіційної Франції стриманість у ставленні до передачі ОН берлінського конфлікту і побоювання тяжких наслідків цього кроку, визнав, проте, бльокаду Берліну незаконним «актом насильства» і приєднався до пропозицій Бевіна й Мекензі Кінґа. Представник Мехіко подав детально опрацьовану пропозицію негайно скликати мирову конференцію з участю всіх великих і малих держав, що розв'язали б нарешті такі важливі для справи загального миру німецьке й японське питання.

Поточна сесія Об'єднаних Націй, за всіма даними, триватиме довгий час.

ЗАКЛИК

Закликаємо наших членів та прихильників піддержувати активно та всебічно Українську Національну Раду та її Виконний Орган у всіх їх акціях.

Рівночасно просимо всіх тих членів нашої партії (без огляду на місце перебування в Західній Европі й за океаном), які своєї адреси нам ще досі не подали, переслати її до нашого секретаріяту на адресу: д-р Михайло Годованець (13 b) Mittenwald Obb., Jägerkaserne Bl. IV/39 Germany, US-Zone

Президія Українського Національно-Демократичного Обєднання

Совєтські „атомові" шпигуни в США

ВАШІНҐТОН (Ройтер). Комісія для дослідження антиамериканської діяльности офіційно обвинувачує совєтських дипломатів в організації і керівництві шпигунських груп з американських комуністів, які добували під час війни таємні відомості про атомову бомбу, передаючи їх совєтській владі. Це обвинувачення подано в одному звіті, що являє собою зведення даних тритижневого таємного дослідження в цій справі. Загальний зміст його такий:

1. Дипломатичні представники совєтського уряду в США організували й очолили під час війни створені з американських комуністів групи шпигунів, які добували таємні відомості про розвиток виробництва атомової бомби.

2. Цим трупам пощастило просунути деяких своїх членів на важливі стратегічні пости в різних атомових інституціях і підприємствах, де вони мали доступ до найтаємніших відомостей.

3. Їм пощастило добути й передати дипломатичним представникам і шпигунським аґентам совєтського уряду таємні інформації про атомові бомби. Провідний шпигунський аґент, за твердженням комунікату, звався Артуром Александровичем Адамсом, що прибув до США нелеґально. Під час трусу в його помешканні, який зробили американські аґенти 1944 р., були знайдені дуже таємні відомості про атомове підприємство в Оук Рідж, а також інші важливі інформації про розвиток атомових досліджень в інших країнах. Адамса бачили разом з совєтським віцеконсулом в Нью-Йорку Павлом Міхайловим. Тепер він перебуває в СССР.

В одній із своїх передвиборчих промов президент Трумен обвинувачував республіканську партію в тому, що вона гальмує розвиток атомового виробництва і перешкоджає державній поліції знешколити роботу комуністів.

Коротко звідусіль

— В Угорщині заарештовано групу «фашистів», винних нібито в спробі висадити в повітря пам'ятник совєтської армії.

— В районі Авґсбурґу виявлено фальшиві американські військові банкноти в 5 і 10 долярів. На думку кримінальної поліції, їх пустили в обіг якісь транзитні залізничні пасажири.

— Між турецьким і американським урядами успішно закінчуються переговори про купівлю Туреччиною двох американських крейсерів типу «Фарґо» і чотирьох торпедоносців. Ці судна допіру виготовлені на американських корабельнях за найновішими зразками.

— Між Великобрітенією і Юґославією відбуваються переговори про укладення торговельного договору на 199 р. на суму 20 млн. фунтів стерлінґів.

— В Греції знову віджившилась діяльність партизанів. Вночі проти 29 вересня вони зробили наскок на головне місто Тессалії Ларіссу.

— В Сіямі викрито змову проти уряду фельдмаршала Сонґкрама. На чолі її стояла група сіямських офіцерів.

— Адьютант збіглого в липні ц. р. з Дармштадтського табору інтернованих «визволителя Муссоліні» Оттто Скорцени Радель втік 29 вересня з того ж табору під час відвіни зубного лікаря.

— 24 молоді німці, змобілізовані Совєтами в Мекленбурзі для видобування урану, втекли з транспорту, коли поїзд проходив брітанським сектором Берліну. Брітанська влада визнала їм право азилю.

— В Парижі вкоротив собі віку колишній ректор паризького університету 73-літній Ґустав Руссі, усунутий з посади після викриття його широких операцій в чорній торгівлі.

Пізне каяття німецьких комуністів

„Вони шукали волі — знайшли концентраки"

«Якщо б я знав раніше, що відбувається в совєтській державі, я не пожертвував би партії 20 років свого життя», — з пізнім каяттям сказав багатолітній чехо-словацький комуністичний діяч Гаєк, який, еміґрувавши до СССР, загинув 1943 р. в підвалі НКВД із спотвореним від катувань обличчям і спухлими від голоду ногами. Така доля, як пише мюнхенська «Ноє Цайтунґ», спіткала й багатьох німецьких політичних еміґрантів, що втекли свого часу від гітлерівського режиму до СССР. Небагатьом з них пощастило видертися згодом з комуністичного «раю». Величезна більшість їх безвісно загинули в його катівнях або були відразу ж зліквідовані, допіру зрозуміли, що стали жертвою найбільшого в історії ошуканства. До звільненої від нацистів батьківщини звичайно не змогли повернутися навіть заціліли рештки родин замордованих німецьких комуністів, бо російська влада боїться, щоб вони не розповіли в своїй батьківщині страшної правди про совєтську дійсність.

Кожного політичного еміґранта, не зважаючи на його партійні пост, стаж і заслуги, на його активну, часом жертовну участь в підпільному русі за кордоном або в громадянській війні в Еспанії, в Совєтському Союзі зустрічали кращому разі як підозрілу особу, а то й як підісланого аґента Ґестапо. Для арешту або й негайної ліквідації якогось політичного еміґранта звичайно бувало досить безпідставного доносу чи якоїсь дрібниці. Визначного гамбурзького комуніста Шуберта заарештували тільки за те, що під час однієї приватної розмови він на чиєсь зауваження, що Троцький був німецьким шпигуном, відповів, що німецьким шпигуном свого часу називали й Леніна. Вдова померлого в СССР від виснаження секретаря комуністичної партії в Судетах Рімера була заарештована в Москві як «шпигунка», бо в неї виявлено календар, який вона, тікаючи з Чехо-Словаччини, кваплячись захопила з собою і в якому був портрет Гітлера.

Проте часто для арешту не треба було й такого, — не треба було нічого. Німецький комуніст Авґуст Кройцбурґ, який працював в підпільному русі в Голляндії, був там заарештований, мав бути виданий Німеччині, але якому врешті пощастило добитися виселення в СССР, був там зараз же заарештований. На питання слідчого НКВД, скільки грошей готівкою дістав він від Ґестапо, Кройцбурґ, вважаючи арешт випадковим непорозумінням, жартома відповів: «П'ять марок», а що слідчому ця сума здалася надто маленькою, згодом «зізнався», що дістав «аж 20 марок». На цьому допит його був припинений. В службовому протоколі записано було зізнання Кройцбурґа в своїй зраді, — і відтоді ніхто ніколи його вже не побачив.

Всі організації політичних еміґрантів перебували під особливим доглядом і врешті були зліквідовані. Так скінчив своє існування «Дім політеміґранта» в Москві, з якого щоночі вивозили арештованих, аж поки в ньому не лишилися тільки частина жінок з малими дітьми. Так були закриті московські газета «Дойче Центральцайтунґ" і «Видавниче товариство чужоземних робітників», в яких були заарештовані не тільки редактори, а й коректори, технічні працівники, друкарки. Так припинив своє існування і «Клюб імени Тельмана» в Москві після того як весь персонал разом з керівником Штеффеком опинився у в'язниці.

Від хворобливої підозрілости совєтської влади не могла врятувати навіть жидівська національність комуністичної «Роте Фане» і найближчий помічник Тельмана жид Вернер Гірш, який ще зберігав на собі сліди жорстого катування в Ґестапо і якого не пощадило НКВД тільки тому, що його хай і півмертвого, Ґестапо звільнило кінець-кінцем з-під арешту. Безвісно зникли і швайцарський комуніст жид Плляттеч що разом з Леніним приїхав 1917 р. до Росії в запльомбованому вагоні, і старий відомий берлінський комуніст жид Будіґ. Така сама доля спіткала й багатолітнього юрисконсульта центрального комітету німецької комуністичної партії Галле, дружина якого незабаром вкоротила собі віку. Не міг рятувати від НКВД і вік його жертв, що з них деякі виїхали з Німеччини ще малими дітьми. Не врятували, напр., німецького юнака Баймлерса ні його 16 років, ні те, що батько його був вкритий славою комуністичного героя, який, втікши з небезпекою для життя з дахавського концентраку, поліг в бою біля Мадріду як політичний комісар інтернаціональної бриґади.

Проте чи не найбільш зрадницьким і підступним вчинком проти своїх німецьких «товаришів» була видача совєтською владою Ґестапо, після укладення з Гітлером договору про дружбу, щось з 170 визначих німецьких комуністів. «Ноє Цайтунґ» наводить багато імен часто заслужених, випробуваних німецьких комуністів, що бувши заарештовані в СССР, загинули або безвісно зникли в тюрмах і концентраках «щасливої батьківщини світового пролетаріяту». Розповідає газета і про нелюдські катування багатьох з них під час «допитів» їх в НКВД. Проте і поданого тут матеріялу буде для читача досить.

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"

Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50

Published under EUCOM, Civil Affairs Division,

Authorization Number UNDP 218

1. July 1948. Responsible publisher: Gennady Kotorowycz

Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly Circulation: 4000

Консолідація й наші завдання

Написав Богдан Войнарович

I

Покликання до життя Української Національної Ради не було легкою справою. Протилежностей та неузгіднених моментів було так багато, що окремим українським політичним групам було справді нелегко зговоритися. Про це свідчить хоч би той факт, що праця підготовчої комісії по створенні Національної Ради тривала цілий рік, а всі заходи й передвступні наради — аж понад два роки. Дехто може схильний зводити всі ці труднощі до особистих непорозумінь поміж передовими особами окремих груп, або до безпідставної партійної «гризні». Особливо американським українцями може видаватися дивним і незрозумілим дотеперішній брак згоди поміж українцями в краю й на еміґрації в Европі. Проте зведення цілої проблеми консолідації до особистих чи групових амбіцій було б упрощенням справи. Справжні причини дотеперішнього стану речей далеко глибші й поважніші. Найголовніші були:

1. Перебування українського народу під гнітом чужинецького панування. Хоч цей факт мусів би ніби спричинитися до об'єднання національних зусиль, що подекуди й мало місце, проте він викликав і розбиття українського суспільства з уваги на підневільні умови життя під ворожою окупацією, неоднаковість поглядів на методи й способи спротиву й боротьби та розбивацьку, провокаційну роботу ворожої аґентури.

2. Перебування українців під різними займанщинами, в наслідок чого мала місце не тільки технічна неможливість зговоритися, але часом і фактична, хоч правда часова й лише тактична та здебільшого позірна, розбіжність поглядів поміж представниками українців різних займанщин.

3. Розбиття, вагання, ідеологічна криза й брак виразної лінії серед некомуністичної частини світу, що не могло не відбитися на внутрішньому українському житті — особливо в тій дуже тяжкій і скомплікованій ситуації, коли українці опинилися поміж двома ворожими до України тоталітарними силами: німецько-фашистською й московсько-большевицькою.

Діяння всіх тих протилежних сил та безпосередної постійної загрози нерідко просто безвихідної ситуації не відчували на собі американські українці. Вони жили — навіть підчас війни — в нормальних упорядкованих умовах демократичних вільних країн і щодо краю свого походження могли мати тільки єдине бажання: щоб він був вільним, щоб його добробут, культура й вага в світі постійно зростали. Але навіть і серед американських українців не завжди панувала повна згода, хоч це, здається, було відбиттям того стану, який панував поміж українцями в Европі. Щождо цих останніх, то повторюємо хто усвідомляє собі весь хаос суперечностей і траґізм ситуації, в яких опинилося українство, той розуміє, чому не було згоди серед політичних українських груп і той не буде дивуватися, чому консолідаційний процес проходив з такими труднощами. Цей факт не повннеи викликати зневіри, а тимбільше не вільно собі з нього кпити. Коли чуються голоси позитивної критики Української Національної Ради, коли висловлюються думки про ті чи інші доповнення чи корективи в її структурі, або про потребу поглиблення консолідаційного процесу це належить тільки вітати. Однак дивним і незрозумілим видається, коли дехто ніби навмисно підкреслює й висуває наперед не зовсім ще усунені розбіжності або, замість конструктивної критики, з замилуванням вишукує позірно недосконалі моменти та обнижує авторитет або й очорнює окремих осіб, керуючись у цьому персональними антипатіями та зводячи старі порахунки, що їх давно належало б забути.

Річ зрозуміла, що консолідаційний процес ще цілком не завершився: його належить поглибити й удосконалити. Однак творення Національної Ради означає величезний крок уперед, величезне конструктивне досягнення. І коли воно ще не зовсім досконале, то обов'язком всіх свідомих українців є не підривати його несутньою критикою і підкреслюванням можливо слабих його сторін, а всебічною допомогою й підтримкою спричинитися до закріплення вже існуючого здобутку. Бо ж у наслідок покликання до життя Національної Ради створено власне передумови, які дозволяють надіятися, що незабаром в процесі практичної роботи, можна буде вирівняти й узгіднити ті моменти, щодо яких існують ще й тепер деякі розходження поміж українським політичними групами.

Нам потрібно сьогодні припинити безконечні дискусії про те, що нас роз'єднує, зате негайно розпочати практичну роботу. Час не жде. Міжнародня ситуація й нестерпне становище українського народу на рідних землях вимагають від нас негайної дії. Покликаний до життя Національною Радою, оновлений на базі широкої політичної коаліції Уряд Української Народньої Республіки має перед собою величезні завдання і мусить негайно розпочати (і вже розпочав) їх здійснення.

З комплексу справ які входять в програму української визвольної акції, треба відрізнити дві кардинальні проблеми: рух спротиву в краю й пропаґандивно-репрезентативна праця на міжнародньому форумі. Обидві вони вимагають устійнення спільного для всіх українських політичних сил пляну дії й обидві вони мають велетенське значення. На наш погляд дискусія на тему, котра з цих проблем важливіша, несутня, бо й одній і другій треба присвятити максимум уваги й зусиль. Проте ясним є, що боротьбу власними силами в краю треба поставити на перше місце, бо наші національно-державні постуляти є тільки тоді реальними, коли за ними стоїть воля українського народу, яка в даних обставинах виявляється на зовні у вигляді руху спротиву.

Несутньою є також дискусія на тему, кому належить першенство, провід, право усталювання напрямних визвольної боротьби — краєві чи еміґрації? Бо це, безумовно, залежить від обставин даного часу. Історія багата на приклади, коли еміґрації належало перше слово, але при умові, коли вона докладно відзеркалювала настрої краю. В майбутньому буде залежати від об'єктивних обставин, кому припаде тягар відограти першу ролю. Покищо й одні й другі повинні виконувати максимум того, що лежить в обсягу їх можливостей. Головне полягає в тому, щоб між еміґрацією й краєм не було розбіжностей, щоб їх зусилля взаємно доповнювалися. І цього нетрудно досягти, оскільки на еміґрації буде одна, а не кілька програм визвольної акції.

Рух спротиву в краю проявляється в двох відмінних виглядах: активна революційно-підпільна, або відверто-повстанська боротьба та пасивний опір, в якому беруть участь не тільки широкі маси суспільства, але й часто працівники різних совєтських установ включно до українців-членів комуністичної партії, які використовують свої посади для того, щоб вирвати у ворога якісь полегші для українського народу. Свого часу досить гостру полеміку викликало питання, чи добре поступали ці українські комуністи, які багато дечого виривали від Москви, але які для цього все ж таки мусіли йти на компроміси з ворогом. Ми не будемо говорити про те, чи мають рацію ті, які цілковито відкидають цей спосіб пасивного опору, визнаючи за корисну й доцільну лише безкомпромісову революційно-повстанську боротьбу. Також поминаємо питання, чи доцільною є перманентна повстанська акція, без уваги на те, чи вона дає безпосередній успіх в даних обставинах і в даний момент, потягаючи однак за собою криваві жертви в рядах борців. Головне те, щоб рух спротиву, підготованість до масового революційного повстанського здвигу, коли на це прийде догідний момент — були постійно наявними серед українського народу. Головне також, те щоб серед діючих революційно-політичних сил в Україні панувала єдність і згода. І щодо цього останнього можна бути оптимістичної думки. Дійсно, супроти небувалого в своїй брутальній жорстокості гніту московсько-большевицької окупації, всі активні — явні чи приховані — борці за визволення повинні й можуть об'єднатися. Всі можливі розходження — партійно-програмового чи групово-особистого характеру — блїднуть і зникають перед винищувальним, безоглядним наступом на українство ворожих сил.

Гасла визвольного руху на українських землях можуть бути короткими й тільки загальними. Український народ буде боротися за знищення чужинецького панування, за відновлення своєї незалежної держави, за встановлення в ній народоправного ладу, за розвиток української культури й християнських основ українського суспільства, за соціяльно-економічну справдливість і рівність, за збереження суспільних здобутків і громадських свобід Української Националної Революції, за поступовий, а не реакційний характер громадського ладу в відновленій українській державі. Зайвим було б кликати українські маси на боротьбу, даючи їм тепер детально розроблені соціяльно-економічні, чи правно-устроєві основи української держави. Це справа майбутнього, яка сьогодні могла б тільки спричинитися до незгоди й суперечностей. Сьогодні найголовнішою є справа боротьби з чужинецьким пануванням і для цього вистачить загально зрозумілих і безсумнівних засад, на яких можуть об'єднатися всі.

Характерно, що коли й існували (або існують) деякі суперечності серед діючих в краю сил, то це було скорше відзеркалення браку єдности на чужині, а не навпаки. Недаремно всі голоси, що доходять до нас з краю, однозгідно стверджують, що там бажають, щоб серед українців на чужині панувала єдність і згода. Створення Української Національної Ради і надання Державному Центрові Української Народньої Республіки характеру єдиного національно-політичного центру знайде безумовно кольосальний, позитивний відгук на окупованих українських землях. Національна Рада може спричинитися і напевно спричиниться до остаточного уодностайнення й повної єдности діючих в краю революційно-політичних сил.

Представники ІРО відповідають на запити „Неділі"

Що чекає старших віком ДП?

Навала актуального політичного матеріялу не дозволила нам опублікувати останньої частини широкого звіту про десяту пресову конференцію в Головній Кваритирі ІРО в Бад-Кіссінґені, який ми помістили в 141-ому числі. Зважаючи на велике зацікавлення, яке пресові конференції в ІРО викликають між нашими читачами, містимо сьогодні дальшу частину звідомлень нашого представника, звертаючи окрему звагу на ті питання, які були поставлені Редакцією «Неділі» й знайшлися на офіційному списку. Повертаючись ще до арґументів начальника відділу праці містера Броді в питанні зміни платні та різних її кляс, містимо дальші його пояснення. Містер Броді, між іншим, сказав:

«Ваварські німецькі уряди застосували ще гострішу перевірку бюджету і в німців, напр., ліквідовано додаток до платні для одружених з дітьми. Хочу ще додати, що ІРО має в Баварії 40 000 платних урядовців. Було дуже багато труднощів договоритися з німцями про видачу зарплатні хоч би тому, що в наших таборах є багато таких функцій, яких німці не мають, як, напр., кухар що варить на 5.000 осіб. Невідомо було, що робити з таборами при устійненні відповідної катеґорії, яких німецьке господарство розрізняє три. Нарешті, німці поділили всі табори на дві групи. У висліді особи, що досі мали платню першої катеґорії, втратили, а особи, що мали досі третю катеґорію, зискали. Такий поділ нам не подобався і ми протестували, аж до останнього четверга, коли ми, нарешті, підписали договір з німцями, бо бюрократія, як знаєте, існує всюди і обов'язувала також і тут. Наш договір в справі платні має такий пункт. Кожна особа ДП на території Баварії, Гессену, або Баден-Бадену мусить діставати таку платню, щоб після стягнення обов'язкових 70 марок могло ще їй лишитися мінімум 50%. І тут панам відповідь на 6-те питання. Цілком зрозуміло, що людина, яка відповідає за 6 таборів дістає більшу платню. Моя особиста платня, мабуть, не більша від платні якогось визначнішого ДП, але річ у тому, що мені виплачують на руки більше ніж йому. Не шукайте порівнань в німецькому тарифі, бо він такий складний, що ніяк не дійдете до якихось висноків.

Питання 7: Чи Головній Квартирі ІРО відомо, що ДЕПО постачання американської армії в Ґіссені затруднює 3.500 німців? Цю роботу могли б дуже добре виконувати особи ДП, але їм відмовлено. **Відповідь:** Ми знаємо лише, що рік тому ми зробили умову, за якою в Ґіссені можна було дати працю тисячі особам ДП, але ми знайшли 300 відповідних людей. Крім того кожен, хто там працює, мусить там жити. Якраз нещодавно треба було в Ґіссені 100 кваліфікованих машиністів. Ми ще раз ґрунтовно перевіримо це питання.

У зв'язку з 7-мим питанням один з представників преси запитує, чи на місце німців, які працюють в Головній Квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені, не можна б прийняти ДП? На це, містер Броді вияснює, що вже зроблено належні скорочення німецьких етатів і що на 60.000 працівників ІРО лише 1300 посад обіймають німці.

Причиною великого числа затруднених в ІРО німців був факт, що в нас є багато посад, що їх ДП не хотіли обійняти, Щодо Бад-Кіссенґену, то нам важко було дістати людей, які мали б бажання переселитися в околиці північного кордону.

Питання девяте: Що зроблено для використання послуг пропонованих національними комітетами?

Містер Броді: Цю справу ми вже розглядали на останніх трьох конференціях. Ми клопотали, щоб дістати згоду військової влади (ОМҐУС) на конституцію національних комітетів. Якраз учора ОМҐУС відповіло, що це не їх справа. Тому ми перешлемо тепер статут національних комітетів Відділові Цивільних Справ Головної Квартири у Франкфурті. Якщо й ця інстанція не захоче взятися за цю справу, тоді ми вирішимо її самостійно. Ми маємо раз на місяць конференції з національними комітетами, як ми де факто визнаємо вже а йдеться лише про визнання де юре.

(Як відомо, на одній з попередніх конференцій містер Данн запевняв, що справа визнання національних комітетів ОМҐУС в Берліні була на добрій дорозі, отже, видно що мусіли статися якість зміни на некористь скитальців).

В цей момент конференції представники юґославської преси в досить рішучій формі домагаються вияснити справу несподіваного наказу юґославським, румунським, польським і російським ДП **залишити табір Люїтпольд-казерне,** до якого прибув на постійне перебування тітовський офіцер з невеликим персоналом. Юґославські журналісти запитують, чи таку акцію слід пояснити комуністичними впливами.

Місс Федер відповідає, що на конференції нема нікого з відділу репатріяції, а репатріяція є теж одним із завдань ІРО. Коли виринає потреба дати місце репатріяційній місії, то таке місце мусить бути знайдене, зокрема в такій великій окрузі як Мюнхен. Зрештою належит до обовязку редакторів заздалегідь надсилати їх запитання на конференцію, щоб представники відповідних відділів могли на них дати вичерпну відповідь.

Врешті, прийшла черга на **питання, поставлені Редакцією «Неділі».**

Питання десяте: Нещодавно повідомлено, що німці можуть вільно переїздити з французької зони до бізони й назад. Для ДП існують старі обмеження. Чому? Чи такого стану не можна змінити?

Відповідає містер Кіммель: Коли надійшло розпорядження про вільне подорожування між брітанською й американською зонами, в ньому була постанова, яка не дозволяла вільного руху. ДП. Правний офіцер Головної Квартири запротестував проти **тієї дискримінації** в ОМҐУС. Нам відповіли, що розпорядження було наслідком міждержавного договору. Безумовно ці договори стосуються також французюкої зони. Здається, що на думку кожного уряду для осіб ДП його зона видається найбільш привабливою й що свобода руху спричинила б масовий переїзд ДП до тієї зони й то на постійне. Все таки ми можемо в важливих випалках діставати дозвіл на такі виїзди і ще раз будемо протестувати проти тієї дискримінації.

На питання, як можна дістати такі дозволи, коли звичайно військова влада зразу відкидає прохання про їх видачу, містер Кіммель пояснює, що про це мають дбати правні дорадники табору. В справі вільного руху журналістів пані Федер ще раз буде робити заходи в Головній Квартирі.

Цікаву дискусію й пояснення викликало наступне (одинадцяте на списку) питання «Неділі»: **Які пляни існують щодо старших віком осіб ДП?**

Відповідає містер Ґріґ: Досить важко відповісти на це запит тому, що дискутується багато плянів, а всі вони назагал неясні. Я вів переговори в цій справі вже багато разів у Женеві, де брали до уваги різні можливості. Можу вас запевнити, що женевська Головна Квартира належно доцінює цю справу й намагається виробити остаточні пляни. Одна добровільна організація, а саме Світова Церковна Служба, вживає заходів створити для старих віком людей доми старих. Один вже зорганізовано в американській зоні Австрії. Згадана організація вже кілька місяців шукає відповідного об'єкту також і в американській зоні Німеччини. Як тільки знайдемо такий об'єкт, негайно заложимо дім старих. В цій справі даємо повну підтримку церковній організації.

Польська журналістка графиня Любомірська запитує: **Чи це означає, що старші люди залишатимуться в Німеччині аж до смерти, чи це лише переходовий засіб?**

Містер Ґріґ: Це якраз і є одна із справ, яку ще треба вияснити. Після розв'язання ІРО Церковна Служба або якась інша релігійна організація перейме фінансову відповідальність за ці доми старих.

(Далі на 8-ій стор.)

США вимагають від СССР повернути кораблі

ВАШІНҐТОН (АП). Як заявив останньо заступник американського міністра зовнішніх справ Ловетт, Сполучені Штати знову подали Росії вимогу по змозі швидше повернути кораблі, надані їй під час війни в рямцях договору про винайм і оренду. Мова йде про 3 криголами, 28 фреґатів і певну кількість менших суден. Повторення цієї вимоги ставлять в зв'язок з невдачею берлінських переговорів. Совєтський амбасадор Панюшкін, очевидно чекаючи інструкцій з Москви, не відповів на американську ноту.

III. Загальний З'їзд Об'єднання Українських жінок на еміґрації

Сидять у центрі: голова ЦПУЕ Василь Мудрий, голова ОУЖ пані Павликовська і директор ЗУДАК Роман Смук. (Фото: Хома)

Тепер слово за ЦПУЕ

Як нас повідомляють, поміщена в 143-ому числі „Неділі“ стаття „Відповідальність за громадське добро“, викликана опублікованими попередньо листами з кіл громадянства, спричинила інтервенцію Керманича фінансового ресорту Виконного Органу Української Національної Ради. Нижче публікуємо відпис листа д-ра Л. Макарушки до Управи ЦПУЕ

79/48/Ф. Дня 2 жовтня 48

До Управи ЦПУ в АВҐСБУРЗІ

В числі 143 часопису „Неділя“ за 3 жовтня п. р. поміщено статтю п. н. „Відповідальність за громадське добро“, в якій є заклик до Фінансового ресорту Виконного Органу проявити ініціятиву в справі упорядкування цієї загально-громадської національної справи. На мою думку належить ця справа до компетенції організації української еміґрації в Німеччині, тому звертаючи увагу Хвальної Управи на згадану вгорі статтю, прошу повідомити Виконний Орган, що до тепер в цій справі заряджено зглядно зроблено, а як що ще нічого в тій справі не сталось, то яку ініціятиву має намір Президія ЦПУЕ в цій справі проявити.

З глибокою пошаною

За Фінансовий Ресорт
Вик. Органу УНРади:
(Д-р Л. Макарушка)
Керманич Ресорту

Відписи до:
1) Голова Виконного Органу
2) Редакція часопису „Неділя“.

Де майно Харківського комісійного маґазину?

Останніми часами заторкнуто дуже важливе питання про „відповідальність за громадське добро“ — це цілком слушно, бо громадський діяч або, просто довірена на певний час у громади людина, як справжні слуги народу, відповідають перед ним за свої дії не лише морально, але й матеріяльно. Бо, справді, однієї лише відповідальности перед Богом і історією було б не досить.

Невідома доля спіткала не лише гроші і майно багатьох українських установ, вивезених вкінці війни із Західн. України (як про це писалось попередньо), але і коштовності Харківського комісійного маґазину, які були вивезені перед кінцем війни із Харкова однією дуже патріотичною групою земляків. Як відомо, в Харкові, за часів жахливої німецької окупації, довгий час панував великий голод і тому як хтось мав якусь коштовність, то ніс її до комісійного маґазину, щоб щось виміняти і не загинути таким чином від голоду. І ось під час одного совєтського наступу деякі наші відповідальні громадяни забрали ці коштовності — два мішки золотих і дорогих річей — і вивезли їх на захід . . . Деякі громадяни просили повернути їх речі, але не було часу!

Злі язики говорять, що ці коштовності потім були використані на створення „східняцько-західняцького“ ферменту, але віриться, що тепер, коли нормалізувалися наші внутрішні відносини, частина цих речей будуть роздані власникам, а решта будуть використані на загально-українську справу. Чутки, що це майно нібито було „забуте“ у Вінниці на вдоволення загалу, не підтвердились.

О. З.

„Адже там є і українці!“

В німецькій газеті «Ді Вельт» вміщено кореспонденцію з Куксгафену (гамбурзький порт на березі Північного моря) з приводу відкриття в ньому 17 вересня після 9-літньої перерви нормального пасажирського океанського сполучення. Перший рейс робив проте не німецький пароплав. Це була розкішна на вигляд «Самарія» товариства «Канар Вайт-Стар», що відпливала до Квебеку в Канаді з 20 приватними пасажирами і 1400 ДП різних національностей: поляків, українців, балтійців, румунів, угорців. Ось як описує німецький кореспондент останній момент перед сіданням пасажирів на пароплав: «З пасажирського поїзду, що стоїть на невеликому портовому двірці Куксгафену, низкою ідуть сідати на корабель спочатку жінки, за ними — мужчини. На грудях в них бовтаються нумерки, за якими їх рахують. На пристані на них чекали вже пароплавні служники в білих куртках, що брали й несли на пароплав ручний баґаж. Тут же — прикордонна варта, блакитні поліцисти, розшиті голунами англійські корабельні старшини. На пароплавному поруччі висять кухарі, опалювачі, ресторанні офіціянти. Чарівна картина! Проте падає дощ .На моє зауваження, що вона зможе тепер знайти собі гарного канадійця, одна свіженька вродлива українка дає мені гарну відповідь: «Навіщо? Адже там є і українці!»

Викрито змову проти Перона

БУЕНОС-АЙРЕС (ЮП). За повідомленням шефа поліції Буенос-Айресу генерала Бертольо, там викрито змову проти арґентінського президента Перона та його дружини. Змовники нібито хотіли вбити їх 12 жовтня, коли вони входили або виходили б з одного театру, виставу в якому вони намірялись відвідати. Поліція досі заарештувала в зв'язку з цією справою 13 осіб. За її даними, на чолі змови стояв колишній секретар американської амбасади в Буенос-Айресі Джон Ґріффіт. В дипломатичних колах Вашінґтону висловлюють припущення, що обвинувачення Ґріфіта в організації змови є «політичним маневром» генерала Перона.

Проблема ДП буде цілком розв'язана

Звернення генерального директора ІРО Вільяма Така

В повідомленні ч. 590 Головної Квартири ІРО в Женеві, надісланому для ДП-преси, вміщено звернення до Генеральної Ради ІРО нового генерального директора ІРО містера Вільяма Така з приводу призначення його на цей пост. Через великий розмір цього звернення наводимо його тут в трохи скороченому вигляді.

Подякувавши Генеральній Раді за честь і довіру, виявлені йому обранням на пост генерального директора, містер Так підкреслив, що розділ «Підготовча комісія» в історії ІРО закінчився. Він був, на думку м. Така, успішним: чверть мільйона людей «відстартували» в нове життя, понад півмільйона решти ДП дістають повну опіку. Тепер, — заявив м. Так, — перед нами стоїть проблема: «У світі з сотнями мільйонів людей знайти місце для праці й життя кругло 800 000 втікачів і ДП, а тоді їх туди перевезти». Для розв'язання цієї істотної проблеми ІРО має два роки. Ще, в травні ц. р., не зважаючи на всі старання, проблема ця лишалася далекою до розв'язання: бракувало часу, грошей, транспортових засобів, нарешті просто християнської любови до ближнього. Тепер, за п'ять місяців, хоч ДП і відчувають ще на собі «гніт часу»,. проте фінансове становище ІРО покращало і кращає щораз далі. Втікачам не доводиться також вже чекати через брак пароплавів. Збудилося в народі й християнське почуття, хоч ще й недостатньою мірою. В біжучому господарському році ІРО сподівається репатріювати 57 000 осіб і переселити до інших країн 381 000. Крім 205 000 ДП, що їх мають прийняти США до 1 липня 1950 р., збільшили іміґраційну квоту для втікачів, а де в чому полегшили умови прийняття їх Франція, Канада, Австралія, Венесуеля, Бразілія і Арґентіна.

Проте, — заявляє м. Так, — що більше ми наближаємось до кінця даного нам терміну, то нагальнішим стає питання так званого «твердого горішка» — тих, що можуть лишитися тут. На 1 липня 1950 р. в таборах ДП в Европі неминуче залишиться певне число осіб, які не будуть на той час ні репатрійовані, ні кудись переселені. Їх кількість залежатиме від тлумачення поняття родини окремими державами, які тепер трактують його, у Ванкувері чи Мелбурні, в Чікаґо чи Ліоні, по-різному. Тим часом в таборах ДП тепер є приблизно 147 000 родин пересічно з трьох осіб кожна і лише невелика кількість самотніх осіб. Якщо в родині є хоч би одна особа, що через старість, якісь фізичні вади або взагалі непрацездатність не може бути продуктивною силою, такі родини в деяких випадках мусять поділятися і непрацездатні члени відкидаюся до «звалища старого заліза». Проте в багатьох випадках члени такої родини не бажають розлучатися, і волюють бути звaленими до «старого заліза» цілою родиною.

Найближчими місяцями, — заявляє м. Так, — ми й повинні подбати про майбутнє цих «відкинутих» мужчин і жінок. Опрацювання проєкту остаточного розв'язання цієї проблеми має особливе значення в зв'язку з завданням, покладеним на ІРО сьомою сесією Господарсько-соціяльної ради Об'єднаних Націй. ІРО має виготовити плян переселення всіх ДП, що не підлягають репатріяції, і подати його на розгляд восьмої сесії Ради в січні 1949 р. Містер Так цитує окремі місця резолюції Ради, де на ІРО покладається завдання протягом двох років остаточно розв'язати проблему репатріяції і переселення всіх ДП, під умовою дійсного співробітництва з відповідними урядами. Далі м. Так цитує витяг із звіту про роботу ІРО Об'єднаним Націям д-ра Гамбро й містера Вільямса. «Насамперед, — сказано там, — держави повинні відчинити брами не тільки для молодих втікачів та ДП, а й для старих людей, калік і хворих... ІРО повинне запропонувати робочий плян, щоб перебрати на себе ініціятиву в ліквідації проблеми ІРО, не піддаючи її випадковим і неповязаним між собою заходам окремих урядів».

Усе це показує, що ІРО є лише аґентом спільної волі її країн-учасниць. ІРО може пропонувати пляни, провадити переговори з урядами, організувати власний апарат. Проте іскри для стартування машин, паливо для їх урухомлення, мастило для їх механізмів можуть дати тільки уряди. Загальне зібрання ОН, підготовча комісія і недавне рішенення Господарсько-соціяльної ради вимагали від кожного народу прийняти «належну частину» нерепатрійованих ДП. Працездатні ДП змогли б утримувати непрацездатних ДП, яких є порівняно небагато. Такого розв'язання проблеми і буде надалі домагатимся ІРО, провадячи безпосередні переговори в цій справі з окремими урядами.

«Втікачі — це суспільство. Як кожне суспільство, вони складаються з господарських продуцентів і таких осіб, що від них залежать. Як кожне інше, це суспільство повинне терпіти на тому, що його продуктивні сили відтягаються з нього кокуренційними змаганнями, які насамперед прагнуть ліквідувати брак робочої сили в своїх власних країнах, замість сприяти розв'язанню проблеми втікачів». Відзначивши далі, що заснування ІРО як нової організації ОН зміцнює віру в краще розв'язання в міжнародньому масштабі всього питання ДП і в перетворення ідеалу Об'єднаних Націй в практичну дійсність, м. Так підкреслив, що на порядку денному цієї сесії стоїть питання про життя 800 000 мужчин, жінок та дітей втікачів і переміщених осіб, які бачать в ІРО одиноке джерело підтримки й надії на переселення, і тому ІРО мусить успішно виконати своє завдання. ІРО має персонал, кораблі й інші засоби, щоб протягом двох років переселяти по 400 000 осіб щороку. 16 націй, присутніх тут як члени ІРО, висловили своє бажання розв'язати проблему ДП, яка порівняно з іншими завданнями нашого часу є невеликою. «Воля і сила цих націй, — закінчує своє звернення м. Так, — дають мені певність, що проблема втікачів, яка три роки тяжіла над сумлінням світу, буде з нього знята».

Audiatur et altera pars

„Провінціялізм і політика“

Під таким заголовком написав п. Іван Луч статтю до «Неділі» (ч. 142). Тому що п. Луч дозволив собі на пару журналістичних некоректностей і подекуди невірно інформує нашу суспільність, вважаю за свій обов'язок забрати голос. Бо проблема власна поставлена (в статті «Зміна варти» й інших друкованих в «Українських Вістях») не про передачу еміґраційного проводу в руки «східняків», але про те, як активізувати основну масу великоукраїнської еміґрації, з якими ідеями й гаслами до неї підійти? Бо маємо тут до діла якраз не з провінцією, а з метрополією України й коли ми цієї проблеми задовільно не розв'яжемо, можемо програти ще один і хто знає чи не останній, наш шанс. Цього якраз, на жаль, не зрозумів п. І. Луч.

Але насамперед маленьке відхилення від теми. Пан Іван Луч пише: «Чи можна брати серйозно такі, нпр. «арґументи» п. Івана Сагайди ,який під іншим прізвищем знаний як голова чисто «східняцького» Союзу Земель Соборної України...» Думаю, що ані той факт, що п. Луч є також Іваном, не дає йому право відкривати псевдонім п. Івана Сагайди.

Не слід також невірно інформувати українське суспільство. Пан І. Луч, говорячи про те, що в нас партій забагато, інформує: «Добрий початок зробили вже українські соціялісти, що об'єдналися в одній спільній організації Українського Соціялістичного Об'єднання (УСО)». На жаль, це твердження не цілком вірне До сьогодні справа стоїть так, що українські соціялістичні партії утворили УСО, як ідеологічний осередок. Може пізніше УСО й перетвориться в одну політичну організацію, але, на жаль, дотепер ще цього не сталось...

І нарешті демонстрація оригінального методу «дискусії» п. Івана Луча. У своїй статті «А все ж таки зміна варти!» (сама ж стаття »Зміна варти» надрукована була ще до утворення Національної Ради!), що була вміщена в «Українських Вістях» 4 серпня ц. р., отже майже на два місяці раніше, ніж появилися на сторінках «Неділі» стаття п. І. Луча, я написав: «Тепер, коли ми маємо політичний центр — ніяких змін варти без його санкцій! Українська Національна Рада — це той форум, де ці речі мають обговоритись, ухвалитись і перевестись».

Пан Іван Луч пише: «Але тепер, коли вже існує спільний головний національно-політичний провід у постаті Української Національної Ради... що має означати оця розбивацька акція...? Як тепер треба розуміти гасло «зміна варти»? Чи не створення другої Національної Ради»...

Отже ж, «як тепер» це треба назвати? Признаюсь, мені ніяково й соромно було ці рядки читати. Соромно за свого опонента. «Хто може в оцей трагічний момент для українського народу, коли рішається його «бути чи не бути», дозволити собі на того роду непорозуміння? — патетично питає п. І. Луч. Дійсно, хто? — спитаюсь і я разом з ним.

І далі п. Луч безпомічно борсається в комплексі «східняцьких» питань, не можучи ніяк зрозуміти суті проблеми. Справа не в програмі окремих партій, а в тім, як активізувати великоукраїнську, чи як хтось хоче, «східняцьку» масу?

Не йдеться про «розбивацьку акцію», а навпаки, про поширення й поглиблення українського національного руху до всіх прошарків нашої еміґрації. Обом ОУН це не вдалося. Може це вдасться іншим групам? Якщо так, не перешкоджаймо їм, а поможім. А може це скорше піде під релігійним проводом УАПЦ (соборноправної)? Тоді треба йому допомогти, а не перешкоджати на кожному кроці.

Я не обізнаний з церковними справами, але все ж таки думаю, що кожний рух, який активізує ще може не зовсім національно свідомих наших братів з Великої України і приводить їх під українські прапори — це рух наш, нам корисний. Отож, коли офіційна синодальна УАПЦ не знайшла дороги до сердець великоукраїнської маси, нехай це роблять «липківці», нехай це роблять евангелики, баптисти, але щоб були українські патріоти.

Тому всякі виступи проти будь-якої організації політичної, церковної, громадської, коли вона, ця організація українська і стоїть на наших загальних позиціях самостійности й соборности нашої нації — вважаю за шкідливі. Такі виступи не виходять із загально-українського становища, не мають державницького підходу. А вже зовсім не добре при цім обкидати когось болодом, називати большевиком, комуністом ітд. (див. виразні натяки п. Луча на провід УАПЦ — соборноправної).

Проблеми треба ставити мужньо, одверто, до речей підходити прямо, а не як та Турґеневська курка, що навіть до зерна намагається підійти збоку.

Павло Котович.

Від Редакції: Даючи льояльно місце на відповідь ред. Котовичеві, уважаємо потрібним зазначити, що його погляди на рух «соборноправників» цілком розходяться з нашими. На нашу думку, всякі виступи проти УАПЦ, в тому числі і виступ п. Котовича, nolens-volens, — вода на млин сучасної політики московського патріярхату. Було б добре, щоб соціялісти, які «не визнаються на церковних питаннях», цими питаннями не займалися. Церква не кон'юнктурна партія і всяким випадковим, непокликаним до того людям немає в неї чого шукати. Ми переконані, що УАПЦ відродиться, виправить свої звичайні, людські, помилки і розцвіте новими вогнями на основі великих могилянських традицій, на засаді непорушних, віками освячених канонів. Толеранція й соборніст-дух нашої Церкви. Але іґнорантам; каріеристам, свідомим і безвольним аґентам чужої справи нема в ній чого шукати. Ті, що заблудили, хай визнають свої помилки й стають до конструктивної праці на церковно.громадській ниві під проводом освяченої Єрархії. Церква прощає.

Ген. Гальдер всміхається

15 вересня, як повідомляє німецька преса, в Мюнхені почався гучний судовий процес колишнього шефа німецького генерального штабу за Гітлера генерал-полковника Франца Гальдера. Ще перед відкриттям засідання перед приміщенням суду зібрався великий натовп, що вимагав допуску до судової залі, куди й вдерся згодом, прорвавши поліційне загородження. Поміж викликаних свідків — багато генералів і загальновідомих осіб, між ними баварський ексКронпринц Рупрехт і колишній директор райхсбанку Шахт. Підсудний Гальдер рішуче відкинув обвинувачення в співучасті в плянах Гітлера, зокрема щодо нелюдського ставлення до населення окупованих країн. За його твердженням, він не тільки весь час був противником Гітлера, а й разом з іншими генералами плянував путч проти нього, який мав підтримати й берлінський поліцайпрезидент граф Гельдорф з усією своєю поліцією. Число змовників з тактичних міркувань було дуже обмежено, та й з них живими лишилися кінець-кінцем тільки 10%. Головною метою змови було запобігти новій війні, яка, на думку Гальдера спричинила б для Німеччини другу катастрофу. Виступ мав бути здійснений 1938 р. під час судетської кризи. Проте несподіване укладення Чемберленом і Деляльє Мюнхенської угоди з Гітлером та Муссоліні обеззброїло змовників, що втратили нагоду путчу, якої 1939 р. вже не було.

Характеризуючи Гітлера як тупого фанатика, що не допускав жодних дискусій, і як брехливу людину, Гальдер нагадав слова, сказані Гітлером перед війною під час суперечок про Данціґський коридор: «Я був би ідіотом, коли б через отой пархатий коридор встряв у світову війну». Гальдер сказав далі: «Хто, як я, 1000 годин бачив перед собою цього чоловіка, той знав, що він, ледве розкривши рот, вже брехав». Судова публіка, поміж якої переважають колишні офіцери генерального штабу, генерали та їх дружини, жваво реаґує на перебіг процесу, часом вигукуючи (навіть у ручні гучномовці) «ганебно!» і інші репліки на критичні зауваження Гальдера щодо тактики Гітлера. Під час судової перерви, оточений своїми колишніми колеґами з штабу, що висловлювали йому співчуття, Гальдер всміхався.

ВБИВЦІ БЕРНАДОТА — СОВЄТСЬКІ ДРУЗІ

ТЕЛЬ-АВІВ (АФП). Жидівська підпільна організація Штерн, що винна в убивстві графа Бернадота, видала проклямацію, де, між іншим, сказано: «Ізраельський уряд бореться з нами, щоб показати, що він хоче прилучитися до західнього бльоку. Ми ж, навпаки, боремося за те, щоб нав'язати дружні взаємовідносини з СССР».

Хто буде наступником Сталіна?

Шанси молодого Маленкова

Останнім часом світова преса виявляє особливий інтерес до залаштункової діяльности в Совєтському Союзі, яка часто має вирішальне значення в совєтській політиці. Питанню внутрішього групування сил і боротьби за політичну спадщину Сталіна в разі його смерти присвячена і вміщена в газеті «Ді Вельт» стаття «Суперництво в Політбюрі». Наводимо її загальний зміст.

Справжнім урядом в Росії, — пише автор, — є очолене Сталіном Політбюро з 14 членів, в якому зібрані найвидатніші й найвпливовіші російські комуністи. Деякі з них, як, напр., Молотов що є міністром закордонних справ, сполучають свій пост з якимсь міністерським; деякі керують роботою цілої групи міністерств, як от Андреєв — сільсько-господарською, а Мікоян — промисловою. Інші стоять поза міністерствами, працюючи всередині партії і часом виконуючи спеціяльні урядові завдання. Члени цієї групи не зв'язані певною, постійною працею в уряді, мають більшу можливість руху в партійній ієрархії і можуть ширше використовувати свою владу.

До цієї останньої групи належав і покійний Жданов, що був одним з найвидатніших членів Політбюра, а ймовірно й найсильнішою після Сталіна людиною в СССР. Тепер його крісло за столом засідань Політбюра стоїть порожнім, але багато шансів сісти в ньому має молодший суперник Жданова — секретар організаційного бюра і член контрольної комісії Політбюра Маленков. Шанси його тим більші, що його становище в організаційному бюрі дає йому можливість заміщати своїми прихильниками всі ключеві пости в партії. Члени Політбюра одностайні в одному — у вірі, що призначенням Росії є організувати світову революцію. Проте це аж ніяк не може стати на перешкоді особистій ворожнечі й палацовим підступам всередині Політбюра.

В оточенні Сталіна, що й досі лишився генеральним секретарем партії і прем'єр-міністром, однією з найвизначніших осіб є, безперечно, його заступник в уряді Молотов, проте, як можна судити, він не є таким сильним і незалежним, щоб атакувати інших, аґресивніших претендентів на владу, яким був, напр., Жданов. Жданова тепер нема, але є інші. Колишній шеф НКВД Берія тепер контролює об'єднані таємну поліцію і поліцію безпеки і йому ж таки доручено контролю виготовлення атомової енерґії. В руках у нього — весь апарат поліції безпеки і мільйони рабів примусової праці — і це забезпечує йому те високе становище, яке аніяк не відповідає його особистим здібностям і якостям. Його майбутня доля залежить від того, як зможе він пов'язати свої інтереси з інтересами своєї поліції, яка фактично тримає в своїх руках всю владу в Росії. Якщо Берія змагає до влади і певний у підтримці своїми людьми, він зможе прийти до влади після смерти Сталіна з допомогою жахливих засобів своєї поліції.

Можуть бути й інші претенденти. Із старших членів Політбюра — насамперед шеф контрольної комісії Андреєв. Однак цю непривітну, злісну людину в партії не люблять. З інших слід згадати Кагановича — останнього жида у верховному совєті Кремля. Він — блискучий, динамічний, але й хвалькуватий. Перед війною йому доручена була реорганізація залізниць, а після війни — реорганізація і повернення до дисципліни здеморалізованої війною України.

Блискучим є і вірменин Мікоян, що контролює тепер всю промисловість. Проте новим провідником Росії не може бути ні жид, ні вірменин. Для цього повинні знайтись інші — від старого Ворошилова, вага якого визначається проте лише особистою тісною дружбою із Сталіном, до молодшого Вознесенського, що як шеф плянової комісії відповідає за виконання п'ятирічки.

Проте, як уже згадано, найбільше шансів стати наступником Сталіна має один з наймолодших членів Політбюра Маленков, особливо після смерти його ворога Жданова. Завдяки своєму партійному становищу й сильному характерові, він завоював собі в партії таку позицію, з якої його тяжко вибити. Тим більше, що за ним стоїть Сталін. А втім, ніяких «природних» наступників у Сталіна нема. Якщо ним не стане, хай просто в ролі фіґури, Молотов, то в разі смерти Сталіна почалась би боротьба, під час якої може статися все.

Короткі повідомлення

— За повідомленням одного з найвизначніших генералів Тіто, Дапчевіча, юґославська армія має бути значно посилена. Цей захід є відповіддю на «наклепницьку кампанію ворогів Юґославії, включно до деяких народніх демократій».

— Американська нота, передана болгарському урядові, обвинувачує його в запровадженні в Болгарії системи рабства, катувань і вбивств і тому заперечує допущення Болгарії до участи в організації ОН.

— Шефові німецької соціял-демократичної партії д-рові Шумахеру зроблено в Ганновері ампутацію ноги, в якій припинення циркуляції крови викликало гангренозний процес. Під час першої світової війни д-р Шумахер вже втратив праву руку.

— В американському секторі Берліну завалився під час сеансу один з кінотеатрів, розміщений в напівзруйнованому під час війни будинку. 18 відвідувачів убиті, багато поранені.

— 1 вересня в Нью - Йорку застрайкували 10 000 шоферів вантажних авт, до яких мають приєднатися ще 50 000 шоферів.

— З Нанкіну до Москви вилетів представник китайського міністерства закордонних справ Пу-Рао-Мін, щоб обговорити низку питань, в яких досі не змогли порозумітися совєтський і китайський уряди.

— У Варшаві засуджено до смертної кари колишнього коменданта концентраційного табору в Дахав Рудольфа Генчеля, обвинуваченого в масових убивствах польських жидів. Генчель був заарештований в Штутґарті, де він після війни був на поліційній службі.

— В Софії заарештовано 6 депутатів болгарського парляменту, що належали до опозиції. Тепер з неї лишилися в болгарському парляменті лише два соціял - демократи.

— Після довгого й запеклого бою 180-тисячній армії китайських комуністів удалося вдертися до передмістя столиці провінції Шантунь Цзінаня.

— До 1 липня 1950 р. з Европи до США мають виїхати 28 000 німців, фольксдойче та австрійців.

— За останніми статистичними даними, з загального числа 66 мільйонів німців у Німеччині 15 мільйонів осіб, тобто 23%, є переміщеними особами.

ТАКИЙ РАХУНОК

презентує тепер Бернар Барух Сталінові й червоному штабові

Відомий американський фінансово-господарський знавець і дорадник президента Рузвелта під час другої світової війни Бернар Барух в серії опублікованих в пресі статтей, повстаючи проти «дуже поширеної в Европі думки», ніби Америка мала з останньої війни лише зиск, уперше, щоб спростувати цей погляд, подає докладні дані про матеріяльні й людські втрати США в минулій війні. За підрахунками Баруха, Сполучені Штати витратили на неї на 330 міліярдів долярів більше, ніж Великобританія і Совєтський Союз разом. З загального числа 90 альянтських дивізій, що йшли пробоєм через Західню Европу, було 61 американських. Тим часом як Великобританія, за даними «Світового Альманаху», втратила під час війни вбитими, пораненими й безвісно зниклими, разом з цивільним населенням, 980 161 чоловіка, втрати США лише вбитим й пораненими перевищили 1 мільйон вояків. США змобілізували 14 мільйонів мужчин і жінок, випродукували 60% всієї альянтської зброї і приставили альянтам на 50 міліярдів долярів різної продукції. Самих зенітних гармат одна Великобританія одержала від США 45 000.

З багатьох наведених Барухом цифр особливо цікаві ті, що показують, яку величезну підтримку від США дістав під час війни Совєтський Союз, якому приділено було приблизно чвертину всіх виданих Сполученими Штатами позик (11 міліярдів долярів). США задовольнили всю потребу СССР в нічних ловецьких літаках, яких він зовсім не продукував, і в бензині для літаків, якої йому бракувало. Крім того, Совєти дістали від США 1981 паротяг, 3 800 000 автомашин, 375 000 вантажних авт. 52 000 джипів, 35 000 мотоциклетів. 415 000 телефонних апаратів, 15 мільйонів пар вояцьких чобіт, 4 мільйони тонн харчових засобів. Без цієї допомоги США Совєтський Союз ніяк не зміг би утримати 22 мільйони своїх мобілізованих людей і добитися успіху у війні.

Як підкреслює Барух, Сполучені Штати і після війни несуть на собі головний повоєнний тягар, надавши іншим країнам на 21 міліярд долярів частково безповоротних позик. Тільки до Европи і тільки від приватних осіб минулого року послано з США 23 мільйони пакетів. (За ФНП).

УРЯДОВІ ЗМІНИ В СССР

ЛОНДОН (ЮП). Протягом останніх тижнів і місяців перед своїм вибуттям на відпочинок Сталін зробив великі зміни на провідних постах Совєтського Союзу. Їх метою було посилити уряд, але через те, що вони відбувалися поступово, вони пройшли для суспільства мало помітними. Найістотнішим заходом щодо цього можна вважати реорганізацію міністерства залізниць, де міністер Іван Ковальов був замінений П. П. Бечевим і де були призначені чотири нові заступники міністра. Поінформовані кола бачать в цих широких змінах ознаку того, що в російському залізничному транспорті не все відбувається так, як було б бажаним. Важливим є також і призначення Алексея Крутікова на заступника міністер-президента в справах зовнішньої торгівлі. Заступники міністер-президента створюють в СССР «внутрішній кабінет», де кожний є найвищим контролером в певній ділянці. Майже непомітним лишилося і недавнє призначення обох, заступників міністра І. І. Масленкова й А. Панюкова в міністерство внутрішніх справ, якому підлягає МВД (таємна поліція). Знавці російських справ нагадують, що зміни в цьому міністерстві часто бувають пов'язаними з акцією загальної чистки.

МАСОВІ ЗВІЛЬНЕННЯ В РУМУНІЇ

БЕОҐРАД (ЮП). Як повідомляє з Букарешту офіційне юґославське пресове аґентство Танюґ, румунський уряд звільнив 507 урядовців румунського міністерства фінансів за їх «шкідливу для державних інтересів роботу». Поміж звільнениї є 22 директори і 48 керівників відділів.

СОВЄТСЬКЕ «СПІВЧУТТЯ» КОЗЕНКІНІЙ

НЬЮ-Йорк (Ройтер). Нью-Йоркський совєтський консулят, який перед закриттям ще виконує свої функції, передав до шпиталю імени Рузвелта, де лікується, викинувшися з вікна совєтського консуляту, Козенкіна, призначений для неї чек на 250 долярів. Козенкіна зажадала від адміністрації шпиталю не приймати чека. Разом з тим, за словами її адвоката, вона не має жодних коштів оплатити своє лікування.

«НАЙЧОРНІШИЙ ДЕНЬ ІЗРАЕЛЯ»

18 вересня жидівська терористична організація Штерн визнала: «Ми вбили Бернадота», бо він «працював для англійців і виконував їх накази». За поясненням близької до Штерну жидівської бойової організації «Гапіт Моледет», французький полковник Серо був убитий «помилково» замість «антисемітського брітанського аґента» генерала Ленд-строма. Представник ОН в Палестині Банч подав ізраельському урядові офіційну ноту протесту, в якій покладає на нього повну відповідальність за вбивство Бернадота й Серо і за порушення перемир'я. Ізраельський уряд оголосив Штерн нелеґальною організацією, що влаштувала «змову проти безпеки держави» і вжив заходів до виявлення і затримання вбивць. Заарештовано близько 400 осіб, між ними, я кгадають, деяких провідників Штерну. При цьому сконфісковано, кілька складів зброї. В ізраельських урядових колах день вбивства представника ОН назвали «найчорнішим днем для жидівської держави», який може стати для Ізраелю багатим на найгірші наслідки. Ізраельський державний президент Вайцман підкреслив, що Штерн репрезентує лише мізерну частину жидівського населення Палестини, яке в масі ненавидить його. Ізраельська преса, гостро засуджуючи вбивство, вимагає повного викорінення терoризму в Палестині. До ОН, шведського королівського дому й вдови графа Бернадота з усіх кінців світу надходять численні телеграми з висловленням співчуття. (ЮП, АП).

«КРОКОДИЛ» В НЕЛАСЦІ

МОСКВА (АФП). Згідно з постановою центрального комітету совєтської комуністичної партії, головного редактора відомого совєтського сатиричного тижневика «Крокодил» Рилкіна знято з посади. За висновком центрального комітету партії, «Крокодил» не виконав завдання «совєтського гумористичного й сатиричного бойового журналу», першим призначенням якого є боротися проти «пережитків капіталістичного світогляду в людській свідомості». Він повинен «безкомпромісово атакувати буржуазну культуру Заходу, викриваючи порожнечу й тупість її ідеологгії».

Успіхи американського летунства

ВАШІНҐТОН (ЮП). Ще не досить велике американське летунство являє собою «здорове ядро», що пляномірно збільшується, щоб досягти передбаченої сили, — заявив під час святкування перших роковин самостійного існування американських повітряних сил шеф генерального штабу американського летунства генерал Ванденберґ. Мають бути вжиті заходи, щоб до липня 1949 р. американська авіяція замість теперішніх 55 мала 66 груп. Наступного року мають бути створені ще 4 групи, і таким чином буде досягнута запляновапа Конґресом кількість в 70 груп. Згідно з новою програмою, машини, що походять з другої світової війни, мають бути замінені модерними турбінними літаками й далеколетними бомбовозами. Обслуга літаків має бути збільшена на 1949 р. з 400 000 до 444 500, а на червень 1950 р. — до 502 000 старшин та вояків. Як сказав далі, за АП, генерал Ванденберґ, один цілком озброєний турбінний ловецький літак типу Ф-86 поставив новий світовий рекорд для цілком озброєного літака, досягши швидкости 1079,8 км/год. Останній світовий рекорд щодо цього, поставлений одним морським розвідувальним літаком, був на 35 км/год нижчий. Як видно з доповіді американського військового міністра Ройяла з приводу роковин самоврядування американського летунства, воно має турбінні літаки, швидші за звук. В зв'язку з цим святкуванням багато швидких бомбовозів типу В-29 прилетіли до США з опірних пунктів Аляски, Алеутських, Азорських, Бермудських та Гавайських островів, Ісляндії, Японії і Німеччини. Літаки з усіх кінців США злетілися також у визначений пункт точно о 12 год. дня 18 вересня. З нагоди цього авіяційного свята завод «Нордтроп» в Каліфорнії повідомив деякі подробиці щодо двох, досі утримуваних в суворій таємниці типів літаків: «придатного для всякої погоди» ловецького літака ІксФ-89 і маленького турбінного літака Ікс-4 для полетів у межах швидкости звуку. Перший з цих типів літаків має залогу з трьох осіб, що перебуває в особливому приміщенні, і може літати навіть при найгіршій погоді. Літак другого типу спроможний літани довший час, ніж літаки з турбінними моторами дотеперішнього типу.

Червоні генерали - українці

чекають війни разом з каторжниками Камчатки

На Камчатку в тяжку каторгу засилали колись російські царі найбільших каторжників і ворогів держави». Тими самими слідами вже 30 років йде продовжувач політики царів — «демократичний» Сталін.

Про деякі нюанси життя каторжан на Камчатці розповів нам один українець, який будучи вояком мадярської армії, попав в совєтський полон та був засланий на каторжні роботи. По 5-х роках неребування в Петропавтовську, йому майже чудом пощастило дістатися до Мадярщини, а звідти назад до Німеччини.

Петропавтовськ — місцевість віддалена 300 км від залізничної станції. Каторжани, яких налічується там около 40 тисяч працюють на великій копальні олова. Умови праці та життя — жахливі. 12 годин без перерви працюють каторжани в шахті, пізніше заступає їх друга зміна. Частина каторжан приміщена під землею в старих шахтах. Це «щасливці», які щоправда не бачать світла, але не мерзнуть. Натомість нові поповнення приміщуються в шатрах. Мруть з голоду і холоду як миші. Харчі жахливі: 400 грам хліба та гнила риба.

3000 вояків військ НКВД зі зграями собак охороняють копальню. Натомість весь технічний персонал, включно до інженерів — це все каторжани.

Можна зустріти тут і старих дідусів ще з царського заслання, які вже на волі подружилися з ескімосками та якутками, та їхні діти чи внуки працюють як вільні на ційже копальні. Вони відірвані цілком від світу і не знають навіть хто сьогодні урядує в Москві. Кажуть — «якийсь там цар править.». Останньо привозять до Петропавтовська також вояків червоної Армії включно з генералами. Це, в більшості ті, які перебували в окупованих країнах та мали виявити «свої симпатії» до заходу та повстанчого руху. Це все в більшості українці. Взагалі, на которжних роботах, в Петропавтовську перебуває майже 75% українців, решта білоруси кавказці та дуже мало росіян. Всі каторжани живуть надією що ось-ось вибухне війна і вони зможуть свої кривди належно помстити.

(грц).

ВІДЗНАЧЕННЯ ВОЯКІВ МУССОЛІНІ

МОСКВА (Ройтер). Як повідомляє совєтське пресове аґентство ТАСС, Італія в своїй відповіді на совєтську ноту протесту визнала, що італійські військові частини і окремі вояки, які брали участь у війні проти Совєтського Союзу, дістали військові відзнаки. В совєтській ноті було вказано на те, що нагоородження теперішнім італійським урядом військовими відзнаками цих вояків являє собою заохчування до відродження фашистських організацій і суперечить духові італійського мирного договору.

Фрайман

ВТІКАЧІ ДО ЮҐОСЛАВІЇ

ЛОНДОН (АП). 506 громадян інших балканських країн, як повідомило юґославське міністерство внутрішніх справ, втекли досі до Юґославії. Деякі з них еміґрували з політичних міркувань, інші покинули свою батьківщину через безробіття, що панує там і низьку заробітну плату. В Юґославії всі втікачі знаходять роботу, проте їм не дано можливостей політичної діяльности проти урядів їх країн. Більшість втікачів, як сказано в повідомленні, походять з Румунії.

Дозволено 10-кілограмові посилки

Згідно із спільним комунікатом трьох західніх військових управ від 20 вересня ц. р., з 1 жовтня дозволяється міжнароднє пересилання посилок між трьома західніми зонами й всіма країнами світу, крім Японії. Посилки повинні бути, як повідомляє німецька преса, не важчі за 10 кілограмів і не більші (за трьома вимірами) за 180 сантиметрів і підлягатимуть звичайним митним правилам.

КОЖНОМУ СЛОВО

Наклепи на редакцію „Нашого Життя“

Від колишньої редакції «Нашого Життя» в Авґсбурзі ми одержали прохання помістити її листа з таким виясненням:

До членів колишньої редакції «Нашого Життя» дійшли відомости про те, що якийсь гурт осіб ширить в останній час, очевидно пляново, на редакцію «Нашого Життя» наклеп, що вона, мовляв, писала в газеті... доноси на своїх противників. Як доказ, вони наводять уміщену два роки тому в «Нашому Житті» статтю п. А. Зборівського під назвою «Політичні злочини й помилки». У цій статті освітлено різницю між політичним злочином супроти своєї нації й політичною помилкою, а ці провини перед власною нацією чітко відмежовано від т. зв. неіснуючих у нас «воєнних злочинів», якими тоді дехто страшив наших скитальців і пробував в цьому напрямі тероризувати навіть деякі установи. Стаття в «Нашому Житті» тому два роки була зовсім актуальна і ні в громадянстві, ані в пресі ніяких критичних заперечень не викликала. В кожнім разі стаття не робила ні на кого ніякого «доносу», бо — перше-не називає ніяких осіб, а — з другого боку — подає тільки загальновідомі факти, нераз перед тим порушувані у нашій пресі. Чому ж дехто нагло вигрібає забуту вже й тепер неактуальну статтю, писану тому два роки? Хто уважно прислухається до цієї пошепної кампанії, той відразу розкусить цей загадковий горіх. Тому що в згаданій статті, як один із прикладів політичних помилок, згадано також одну політичну групу, яка є тепер у консолідації Української Національної Ради, то противники цієї національної консолідації хотіли б тепер, очевидно в нових обставинах, порізнити групи, об'єднані в Українській Національній Раді перекручуванням статтей, друкованих кілька років тому.

Але зусилля цих людей будуть даремні. Української національної консолідації не ослаблять ніякі затроєні стріли очорнення й демагогії, що їх дехто пускає з ціллю дезорієнтації українського політичного життя.

За колишню редакцію «Нашого Життя»
Д-р Левко Чикаленко
Авґсбурґ, 1-го вересня 1948 р.

За кілька речень

В інтересах правди і з пошанування журналістичної етики, прошу Вас вмістити на сторінках Вашої шановної газети це моє спростування.

В ч. 140 газети «Неділя» за підписом п—я—к вміщена замітка Вашого кореспондента про День Фізичної Культури в Цуффенгавзені, пов'язаний, за висловом п—я—к «з 300-літтям великого зриву Гетьмана Б. Хмельницького». В цьому кількарядковому звіті п—я—к вжив такого вислову:

«Реферат Ф. Дудка складався з 2-ох частин (а яких саме не сказано). На мою думку, прелеґент таки загостро критикував і підкреслював помилки великого гетьмана, викликавши між присутніми певний несмак».

В інтересах істини повинен заявити, що таке дуже загальне й туманне звітування може викликати у декого враження, немов би прелеґент або непримиримий антигетьманець, або вороже наставлений до такої неповторної в нашій історії постаті, як гетьман Б. Хмельницький. Ні тим, ні другим прелеґент, тобто я, не є. Саме в першій частині своєї доповіді, що започатковувала святочну академію, я підкреслив усю велич чину гетьмана Б. Хмельницького у пропам'ятному 1648 році і завізвав залю вшанувати пам'ять усіх поляглих у цьому великому зриві за волю України під проводом великого мужа повсванням з місць. Після цього відбулася академія.

Лише наприкінці її я дозволив собі виголосити кілька речень, в яких, в аспекті сьогоднішнього дня, кинув погляд на дальші історичні дії, а саме на Зборів і Переяслав, зазначивши, що великому гетьманові бракувало зрозуміння того історичного післанництва, якого чекав від нього увесь український народ, що підкреслюють у його чинах наші великі історики й чого не міг подарувати йому Тарас Шевченко.

Якщо це викликало «певний несмак» у декого, то лише в того, кому гетьманська ідея засліпила очі. На всякий випадок, якусь частину викликання того «несмаку» перекладено на плечі наших відомих істориків і Т. Шевченка, з яких я дещо у своїй доповіді зацитував.

Прошу прийняти вислови моєї пошани

Федір Дудко

Сподіваємося, що ІРО вияснить цю справу і покарає винних

Примусова затримка на Ґібральтарі

Подорож скитальців до нових місць поселення відбувається в загальному в добрих умовах і, як свідчать листи з дороги, люди вдоволені. Але бувають випадки, що через злу організацію, невідповідні засоби транспорту, погане ставлення до пасажирів урядовців ІРО й корабельної залоги, деструктивні впливи чужонаціонального оточення, еміґранти переживають тяжкі й неприємні моменти. На ці недоліки переселенчої акції хочемо звернути увагу ІРО й наших громадських чинників, щоб вжити заходів для усунення їх.

Голосний був випадок із пароплавом «Раднік», який належав юґославському урядові й на який навантажили скитальців. Портрети «любимого» викликали паніку серед пасажирів, які думали, що їх репатріюють.

Як пише нам група колишніх мешканців ашаффенбурзьких таборів, їх транспорт уже довший час застряг у Ґібральтарі й їм приходиться тяжко переносити подорож:

«Цього листа пишу серед моря, на якому так довго їдемо. Наш пароплав дуже мізерний. Тепер допливаємо до Ґібральтару й не можемо доїхати. За весь час подорожі ми стояли вже три рази на морі. Кожного дня моряки кажуть, що ми повинні доплисти до якоїсь пристані. Люди дуже стривожені, що мотори псуються й ми мусимо так довго стояти. Дуже велике біда, що нема що пити, бо магазин з напоями закритий і людям не дають нічого, що гасило б спрагу. Помаранчів не дають навіть хворим. Провідник транспорту — урядовець ІРО-великий егоїст і дуже погано ставиться до ДП. Так само вся обслуга й лікарі та медичний персонал зде ставляться до нас й не знати, до кого звернутися по поміч.

Врешті, привезли нас до Ґібральтару і — стоп, далі не їдемо, бо машини попсувалися. Ще ми не доїхали до Австралії, а вже одного з нашого транспорту поховонили. Помер 21 серпня. Покійний називається Іван Белза з Галичини, село Кошилівці, пов. Чортків. Жив у таборі Штутґарт-Цуффенгавзен. Похоронив його англійський священик. Співав наш хор, промову над могилою мав п. Пеленський. Причиною смерти було те, що покійного не взяли під час недуги зараз до лікарні, а тримали в кімнаті кілька день. Дали один укол, але вже було запізно. З причини злого харчування й поганого ставлення до людей ми зробили страйк на пароплаві. Страйк відбувся 22 серпня. Всі люди зібралися в корабельному клюбі. Прибув сюди й представник ІРО. Всі голосно заявили йому, що коли за два дні не зміняться обставини на кораблі, то люди покинуть корабель і далі не поїдуть. Цей страйк зробив велике враження й представник ІРО обіцяв подбати про зміну. Були вигуки, щоб його скинути в море. І справді через два дні харчування покращало. Таксамо краще почали працювати лікарі й медичні сестри.

Все було б добре, якби були гроші. Але люди дають собі раду, переважно жінки. Кожний моряк має одну або й дві дівчини й все питає іншої. Ідуть до міста, нап'ються й гуляють з дівчатами цілу ніч. На це дивляться інші й давай відбирати одна від одної англійця щоб дістати якийсь подарунок або щось добре з'їсти чи випити. Уже побилися три жінки за свого «дарлінґа». Хлопці напилися й також бились. Це все роблять балтійці. Жінки були чешки, решта жінок, що ходять до кают моряків, також балтійки. Наші щойно придивляються, але, здається, не видержать. Думаю, що як постоїмо тут довше, то все проміняють за коньяки, вино й горілку та за дівчат. Навіть корабель проміняють. Бо моряки кажуть, що ще в житті так їм добре не було, як на нашому кораблі «Чартіон». Усім дуже дошкулює шлункова недуга. Попали ми на добрий транспорт ІРО!

Але поруч цих понурих моментів наші земляки переживають і приємні хвилини. Зуміли нав'язати контакт з місцевим населенням та познайомити його з українською культурою:

«Ґібральтар гарне місто. Найкраще виглядає вночі, як на Різдво ялинка, обвішана свічками. Самі еспанці дуже добрі люди й дуже гарно ставляться до нас. Тут у Ґібральтарі є ІМКА, яка зорганізувала концерт ДП для еспанської публіки. Українці взяли перше місце. Ґібральтарський театр дав для нас концерт і ми мали нагоду бачити, як еспанські діти танцювали й співали. Також демонстрували для нас кінофільм.

Я познайомився з одним рибалкою й він просив наших дівчат, щоб зварили український обід. Дівчата зварили український борщ і вареники. Еспанцям дуже сподобалися ці страви. На другий раз еспанці зварили нам свій обід. Їх страви такі як німецькі. Вся городина, м'ясо, товщ і картопля зварене разом. На десерт давали будинь, виноград, банани, вино, пиво, лімонаду, чай і каву. Ми харчуємося в них цілий тиждень. За те, що вони такі добрі для нас, наші дівчата вишили їм подушку. Еспанці не можуть налюбуватися нашими вишивками. Майже кожна наша жінка вишиває для ґібральтарців якість вишивки».

САМОГУБСТВО ПРЕЗИДЕНТА ЕСТОНСЬКОЇ СОВЄТСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

За повідомленням шведської газети «Стокгольмс Тіднінґен», президент естонської совєтської республіки, про смерть якого від серцевого удару офіційно повідомлено в СССР, насправді сам вкоротив собі віку, щоб не виконати наказу Москви про заслання на примусову працю в Сибіру 40 000 естонців. (ЮП).

Поразка комуністів на шведських виборах

СТОКГОЛЬМ (ЮП). На парляментських виборах, що відбулися в Швеції 19 вересня, окремі партії, за неофіційним даними, дістали таку кількість голосів (в дужках зазначено висліди виборів 1944 р.): соціял-демократи 1 749 672 (1 436 751), ліберали — 846 335 (398 293), селянська партія — 474 075 (424 091), консерватори — 448 308 (488 921), комуністи — 241 178 (318 466), ліві соціялісти — 2924 (1677). На підставі цих вислідів парляментські місця будуть розподілені між п'ятьма головними партіями так: соціял-демократи — 112 (115), ліберали — 57 (26), селянська партія — 30 (35), консерватори — 22 (39), комуністи — 9 (15). Загальна кількість поданих голосів становить цього року 3 762 523 (1944 р. — 3 065 022).

ЯПОНСЬКІ ВОЯКИ В КИТАЇ

Як вважають, в Китаї досі є кругло 30 000 колишніх японських вояків, які, залишившися там після війни, воюють частково в лавах урядової, а частково в комуністичній армії. В урядовій армії їх є дві дивізії повного складу по 10 000 вояків, що стоять тепер на бірманському кордоні. Японці, що включилися в комуністичну армію, як припускають, розташовані в Зовнішній Монґолії. Крім того, згідно з тим же повідомленням, в горах ховаються менші групи японців силою до 100 чоловіка, що беруть участь в партизанській війні.

СССР ДОМАГАЄТЬСЯ ВИДАЧІ АНТИКОМУНІСТИЧНИХ ПРОМОВЦІВ

Як повідомляє німецька преса, совєтська окупаційна влада обговорює тепер питання про домагання видачі професорів Ройтер йНоймана, докторів Зура й Фріденбурґа та інших промовців, що виступали 9 вересня на зібранні на площі Республіки. Натомість по надумі «помилувано» засуджених на 25 років ув'язнення в таборах примусової праці п'ять учасників антикомуністичної демонстрації. Одночасно совєтський генерал Котіков зажадав перегляду совєтським найвищим судом в Німеччині справи цих п'яти засуджених, бо суд, мовляв, не взяв на увагу того, що вони перебували під впливом «погромних промов фашистського характеру» і були нацьковані до виступів на берлінській демонстрації «ззовні» — промовами берлінських буржуазних партійних провідників.

АРЕШТИ РОБІТНИКІВ У РУМУНІЇ

ВІДЕНЬ (Ройтер). За повідомленням преси, в Румунії заарештовано сотні робітників промислових підприємств. Як пояснюють соціялісти, це є заходом комуністів, що намагаються таким чином видалити з промисловости опозицію.

ДОЛЮ ІТАЛІЙСЬКИХ КОЛОНІЙ ВИРІШИТЬ ОН

ПАРИЖ (ЮП).О 12 год. 15 вересня минув рік з того часу, як італійський мировий договір набрав сили. Отже за умовами цього договору вирішення долі італійських колоній автоматично переходить з цього моменту, в разі непогодження цього питання між чотирма великодержавами, з їх рук до Об'єднаних Націй. Представники чотирьох великодержав після ранкового засідання 15 вересня, яке лишилось безрезультатним, знову зійшлися того ж дня, щоб погодити між собою текст листа до Об'єднаних Націй з повідомленням про те, що чотири великодержави не змогли порозумітися в цьому питанні і ухвалили передати його на розгляд ОН.

Віктор Приходько

3) СПОГАДИ ПРО АРКАДІЯ ЖИВОТКА

Зокрема, залюбки він працював над «Основою» — відомим нашим першим українським журналом, що виходив у Петербурзі в році 1860, на світанку українського культурно-національного й політичного руху. Як відомо, в цім журналі співпрацювали такі наші велетні, як Шевченко, Куліш, Костомаров. Про свою працю А. П. частенько згадував мені і я бачив, що йому приємно було перегортати пожовклі сторінки такого раритету, як «Основа». Не знаю, де він його роздобув...

Взагалі я любив час-до-часу заглянути до Історичного Кабінету. Спочатку, в рр. 1931—1932 він містився в невеликому помешканні на Віноградах, біля Віноградського залізничого двірця. Там працювали — А. П. Животко, д-р Михайло Обідний і Софія Гаєвська-Безручко. Але це помешкання було мале, незатишне й нецікаве — у новому домі, на Торовій вулиці й під вікнами гудів трамвай. Це якось не пасувало до маєстатичного спокою державно-історичної установи. І справді, кабінет швидко перенесли на майже другий кінець Праги, на історичні Градчани, де старовина, давні будівлі з колонадою, маленькі вікна з ґратами, ковані залізом двері й вузенькі дерев'яні кручені сходи. Тут було відлюдно, тихо, було й тіснувато — але що ж зробиш! — і так, у центрі старої Праги, розташувався наш Український Історичний Кабінет. Тут також працювали разом Животко й Обідний. Михайло Обідний — благородна й симпатична постать: ідеаліст, поет і фанатик ідеї збереження національних пам'яток. На цю тему він говорив з кожним: доводив, арґументував, аґітував. Але на ділі був досить безрадний серед стосів газет, книжок, документів. Бачилося, що це «ідеолог», але фактичну працю хтось поруч нього мусить робити.. І це — був Животко. Він майже ніколи на «музейні теми» не говорив, уважаючи справу самозрозумілою, зате мовчки, при допомозі одного-двох урядовців, робив потрібні порядки. На Обідного не сердився. Обідний був трагічна постать: мав туберкульозу й то переважно в активній формі, хоч мало хто йому вірив. Виглядав добре і був рожевий. Але справа була погана: він скаржився, що йому шкодить празьке повітря, його душить архівний порох і що він хоче утекти на Підкарпаття. Справді втік. У 1936 р. я зустрівся з ним у Мукачеві. Розуміється він там організував музей-і, розуміється, це перше, що, на погляд Обідного, я мусів у Мукачеві бачити. Я, поправді, був вражений: в кількох невеликих, але чистих кімнатах я побачив цілу нашу маленьку «Срібну Землю«: історію, етнографію, побут, економіку. Я тоді зрозумів: справжнє «амплюа» Обідного збирати: їздити, переконувати, проповідувати й випрошувати у парохів та по церквах старі ікони, богослужебні книги та у селян старе сільсько-господарське знаряддя, у жінок — старовинний посуд, глечики та вишивки. Але поруч працювала управа музею: та давала збіркам лад і порядок і Обідний не міг на свій музей налюбуватись. Але Підкарпаття, подарувавши Обідному пару літ життя, таки не врятувало його. Того ж 1936 року прийшла взимку вістка, що Обідний помер. Були маленькі некрологи, пара симпатичних згадок і... Обідного забуто. Але, нині, коли помер його товариш, співробітник і продовжувач спільно розпочатого діла, мимохіть згадується й ця дуже симпатична постать. Так, Обідного-як і багатьох-багатьох-забуто. Забуто серед українського циганського життя. І не знаю, чи існує десь «по цей бік» хоч одна збірка його віршів. Але Обідний був поет милостю Божою, і у мене ще з 20 року, з початку еміґрації, затримався в пам'яті його вірш. Лише перші строфи, лише кілька рядків. Але переносять вони в ту добу яскравіше, ніж широкі сторінки спогадів:

Довгії, довгі полотна
Білі, холодні, як сніг
Шиємо: доле турботна —
Падемо з ніг.

Молодше й молоде покоління безперечно потребує пояснень.

Отже 1920—21 рік. Тарнів-Ченстохова-Каліш. Велика національна трагедія. — військова поразка і перша велика еміґрація. Ще чується крізь сон гуркіт гармат над Збручем, ще хвилюється тільки що інтернована українська армія, але дійсність трагічна й темна: осінь, дощ хлюпотить і вітер холодний шугає по непривітній Польщі. І ось доходить чутка, що в Варшаві існує американська ІМКА. Вона цікавиться українськими вишивками — видає полотно, нитки, а бажаючі можуть вишивати. Платня невелика, але й не експлуататорська. І ось-українське жіноцтво накидається на цю роботу. Усі: дружини урядовців, військових, і ті-найвищих ранґів-генеральші, жінки міністрів, директорів департаментів. Бо дійсність сувора й тверда. Тож українські жінки, з притаманною їм запопадливістю, беруться до праці: вишивають в день і в ночі, виснажуються, тратять зір.

Отже:

Довгії, довгі полотна,
Білі, холодні, як сніг —
Шиємо: доле турботна!
Падемо з ніг.

За останній рядок не ручуся. Безперечно, в Історичному Кабінеті ця збірка Обідного есть. Але... Кабінету вже нема, Обідного нема й нема... Аркадія Петровича, що, покрехкуючи по-старечому, пішов би десь у другу кімнату і там, пошамотавши, приніс би нам тоненьку книжечку, з роблено-суворим наказом не затратити й повернути...

* * *

В роках 1933—35 я особливо частенько заходив до Кабінету, до Аркадія Петровича. Це була доба широкої акції в справі скликання Всеукраїнського Національного Конґресу. На Україні був страшний голод, у цілому СССР — розпач і безнадія, а в Европі виростали аґресивні настрої: Гітлер і Муссоліні. Ще далеко до подій відчувалося, що вони прийдуть. Ціле світове українство їх інтуїтивно відчувало і статті про потребу Всеукраїнського Конґресу, які я містив переважно в «Ділі», знаходили спонтанний відгук — Галичина, Волинь, Ужгород і Чернівці, уся еміґраційна Европа, заокеанська Америка й Канада і навіть далекий Китай захоплено реаґували на акцію, вітаючи ідею та вимагаючи скоршої реалізації її. По містах Америки та Канади відбувалися навіть тисячні мітинґи з рішучими резолюціями. Ми, прихильники Конґресу, жили повним життям, не встигаючи переглядати преси та й не маючи її всієї під рукою. Але в Історичному Кабінеті у «Животка» було все. І ми, себто я із секретарями Ініціятивного Комітету в справі скликання Конґресу — спочатку з Т. Монюком (холмщак), нині покійним, а пізніше з інж. В. Т. Васюком (кубанський козак) заходили до Кабінету переглядати, що пишуть про Конґрес.

Аркадій Петрович дуже цікавився Конґресом. Він бачив, що «увесь народ» стоїть за консолідацію. Але коли справа в

ДОПОВІДЬ ПРОФЕСОРА ВАСИЛЯ ДУБРОВСЬКОГО
про нову Туреччину й Україну

З ініціятиви місцевої клітини Союзу Земель Соборної України прибув до Ашаффенбурґу визначний діяч цього руху проф. Василь Васильович Дубровський і дав у театральній залі табору «Ляґард» цикль лекцій, що складався з трьох доповідей: «Микола Гоголь», Симон Петлюра» й «Нова Туреччина та Україна». Доповідач — визначний український учений, професор харківського університету, де займав катедру історії української культури. Він також один із небагатьох українських орієнталістів (сходознавців) туркологів. Знає турецьку мову й збагатив українське перекладне письменство творами передових турецьких письменників. Переклав також на турецьку мову три новелі М. Коцюбинського, які одначе не побачили денного світла. Проф. Дубровський був членом ВУАН, Науководослідного Інституту Сходознавства, Харківського Наукового Т-ва, Всеукраїнської Асоціяції Сходознавства та різних інших наукових установ. Він також визначний громадський діяч Харківщини (якийсь час був головою «Просвіти»).

Першу доповідь присвятив проф. Дубровський Миколі Гоголю. Доповідач поставив собі метою довести, що Гоголя не слід нам з легкої руки дарувати росіянам, що Гоголь став у російській літературі на захист української нації та повів ідеологічний наступ на ворогів української нації. Через те він має повне право бути в пантеоні великих українських людей, український народ має право забрати собі його назад і понести його з собою, як духовий український пенат. Хоч деякі тези доповідача занадто сміливі, а арґументи не завжди переконливі, все ж таки проф. Дубровський свою ціль осягнув, не зважаючи на опозицію дискутантів, які здається не зовсім влучно зрозуміли інтенцію доповідача.

Друга доповідь про Симона Петлюру була науковим пеаном у честь Головного Отамана. Це одна із циклю біографій пера проф. Дубровського про наших діячів: Михайла Грушевського, Володимира Винниченка та гетьмана Павла Скоропадського. Писав їх автор з метою познайомити широкі кола громадянства, зокрема молодь, з постатями, які відограли важливу ролю в наших визвольних змаганнях — байдуже позитивну чи неґативну. Ці біографії писані із строгим науковим об'єктивізмом, хоч як тяжко здобутися на нього при оцінці свіжих подій недавно минулого. Бо автор писав свої праці з метою знайти правду.

У доповіді про Симона Петлюру проф. Дубровський дав багатий фактичний матеріял, при чому різні факти подані вперше. Прелеґент на цьому матеріялі показав, як постать Великого Отамана поступово звільняється із тлінних атрибутів і стає на п'єдестал духовости, а його велич визнають не лише його внутрішньо-українські противники, але й чужонаціональні вороти. Зокрема переконливо довів доповідач політичний геній Покійного Голови Української Держави, якого передбачування здійснюються тепер наче пророцтво.

Третя доповідь на тему «Нова Туреччина й Україна» стягнула найбільше слухачів. На широкому історичному тлі доповідач накреслив українсько-турецькі взаємини в минулому й сучасному. Він показав, що ці дві країни в час визвольних змагань і тепер були, є й будуть природніми союзниками, бо мають спільні політичні, господарські й культурні інтереси.

Широка ерудиція, науковий об'єктивізм, багатство фактів, вдумлива їх аналіза, чітке формулювання думок, ясний виклад — роблять із проф. Дубровського першорядного доповідача, який тримає слухачів в напруженій увазі, спонукує їх до творчої праці — вони мусять із поданого матеріялу самі робити синтезу й витягати висновки.

Шкода лише, що фреквенція на доповідях не була велика, а молодших людей яким насамперед треба вчитися, можна було порахувати на пальцях. (ба)

Полковник Євтимович прислужився російським монархістам

Нефортунний виступ гетьманського діяча полк. Вартоломія Євтимовича в Ашаффенбурзі, зорганізований місцевою клітиною Союзу Гетьманців Державників, про який ми писали в 140-му ч. «Неділі», дав свої наслідки, що їх легко можна було передбачити. Відомий антиукраїнський орган російських монархістичних імперіялістів «Обзор» з Фельдмохінґу біля Мюнхену помістив ентузіястичну кореспонденцію про цей виступ, яку передруковуємо дослівно й без коментарів. Познайомившись із змістом цього допису, можна лише сказати одно: виступи українських гетьманців типу п. Євтимовича нічим не відрізняються від виступів російських ворогів української справи, звичайно, живемо в демократичних обставинах і кожному вільно говорити, що хоче. Але, на нашу думку, існують ще закони національної пристойности й ґенерально зрозумілого національно-державницького інтересу. Це дає нам підставу думати, що здорове українське громадянство не толеруватиме більше демагогічних вискоків і уникатиме слухати таких доповідачів і таких організаторів доповідей, що в найсуворіший час української історії не вміють нічого забути й почуття національної солідарности заступають низькою й вульґарною ненавистю. Здається, ашаффенбурзький виступ, нарешті, закінчить багату політичну кар'єру пана полковника Євтимовича і його однодумців.

«5 вересня ц. р. в Ашаффенбурзі в українському ДП таборі «Ляґард» — пише «Обзор» — відбулася доповідь одного з керівних діячів руху українських монархістів — гетьманців — полковника В. Євтимовича.

Доповідь ця цікава для нас новими нотками, що прозвучали вперше з української «самостійницької» трибуни з уст «самостійного» ж громадського діяча, а також — реакцією присутніх на деякі висловлювання доповідача.

Лишаючись все ще на позиціях «самостійности», п. Євтимович разом із тим зміг у своїй доповіді під бурхливі оплески численних слухачів дати нищівну критику сучасних кар'єристів від усіх цих ЦПУЕ, ОПУЕ, УНР й ін. які, сидючи на харчах матері УНРРА-ІРО, утворюють уряди з всілякими міністерствами, зокрема і такими необхідними для майбутньої «самостійної демократичної» України, як міністерство державної безпеки і міністерство пропаґанди з міністром Іваном Багряним. Крім того, доповідач здоровим гумором і знанням історичної правди викрив перед зборами суть деяких подій 1917—19 рр. і намалював кольоритні портрети тодішніх «діячів» типу отамана Петлюри.

Присутні на доповіді «петлюрівці», «бандерівці» разом з представниками т. зв. «неокомуністів» — течією, очоленою тепер газетою «Українські Вісті' — намагалися були перешкодити ораторові, і демагогічними, суто большевицькими засобами зірвати його виступ. Проте, доповідач, що його бурхливо підтримала авдиторія дав гідну відповідь непрошеним опонентам.

Треба також відмітити реакцію слухачів на виступ одного з «бандерівців» — представника «Укр. Нац. Ради» — Суховерськото. Коли, звичайним способом не находячи що сказати, він почав не своїм голосом, наче з колгоспної трибуни, кричати про «кацапів» та «кацапур» авдиторія голосно висловила йому своє незадоволення.

Висновки, які можна зробити з усього вищесказаного, такі:

1. маси починають усвідомлювати безґрунтовність противних духові українського народу сепаратистичних течій і переходять на плятформу гетьманської «федеративности»

2.самі сепаратисти розуміють, що не далекий той час, коли доведеться стати їм на суд усього російського народу і дати відповідь за розкол антибольшевицького фронту самостійницькими вихватками в 1917—19 рр. і за їхню допомогу большевикам укріпитися в Україні і в усій Росії;

3. російські люди, що живуть в українських таборах ДП під терором шовіністів, починають потрохи підіймати голову і, хоч ще й пасивно, висловлюють бажання відмежуватися від протинародніх і людоненависницьких принципів «самостійної нетерпимости» та нацьковування однієї частини російського народу на другу.

Г. Євтимович — це перша ластівка народнього гніву у таборі самостійників».

«Обсервер».

ПРИМІРНІ ГРОМАДЯНИ

Група еміґрантів з Корнберґу, виїзджаючи з Бремену до дальших країв поселення, зібрали між собою 25,30 *DM* на Національну Раду (60%) та УПА (40%) і кличуть інших виїзджаючих еміґрантів піти їхніми слідами. По 5 *DM* жертвували: Фічко Маріян та Дякун Михайло, по 2 *DM* Гава Михайло та П. Осташевський, Ворона Петро, по 1,50 *DM* Зінкевич Ілько, по 1 *DM* Ференц Анна, Степан Мудрак, Ваврилкович Володимир, Зубач Михайло, Шпильчак, Долішний Федор, по 80 пф. Данилюк Агафія, по 50 пф. Квик Марія та Деревянко Кат.

порядку реалізації перейшла до партій, то тут почались «неясності», непорозуміння й зволікання. Животкові це було якось дуже неприємно. Належачи сам до партії, він так ніби почував себе «винним», що політичні партії справу затримують. Крекхав і зідкав. Ще будучи молодим — в силі віку-якось напускав на себе старечість. Удавав також песиміста, а може вже й починав ним бути. Багато курив. П'ятнадцять літ еміґрації давали себе відчути. — «Тяжка справа, вік! Так здається: Всеукраїнський Конґрес! А що скажуть поляки, румуни, навіть чехи! Та й наші партії: бачите — одні хотять, а другі лише удають, що хотять, а, в суті речі, справу торпедують. Я, звичайно, розумію важливість справи і наша партія — українські с-р. — щиро для діла працюємо. Але не знаю... не знаю...»

Перегортав свіжу пошту, розгортав великі простирала американських газет і був дуже задоволений, коли міг нас потішити новими статтями про Конґрес...

* * *

А час біг. Прийшов 1938 рік. Над Европою уже гримів Гітлер і в Европі уже не було місця для Українського Конґресу. Партії справу так безконечно затягли — (звичайна в нас історія!) — й українство вступало в смугу великих подій неорганізоване й непідготоване. За те тяжко поплатилось.

Прийшла «Карпатська Україна». Серед світового українства надзвичайне піднесення! Будуємо маленьку державу, як трамплін до великої! Галицька й американська преса повна статтей про Карпатську Україну. І знову у «Животка» в кабінеті пожвавлення і «парламенти». Багато хочуть працювати на Підкарпатті, «прикласти своїх сил» для української справи: серед суспільства надзвичайна жертвенність і Животко жвавішає, а може б теж «махнув» з іншими дихнути «рідним повітрям». Але-він звязаний службою, головне ж на ньому Кабінет і на кого ж він лишить свою «дитину»?

Тому Животко на Підкарпаття не їде, але подіями дуже цікавиться і майже щодня вечорами приїздить трамваєм із служби, або з дому, з своїх далеких «Кошіч» у центро Праги до кавярні «Метро». Не помагають і постійні нарікання дружини Лесі, що ходить голодний та перевтомляє себе. Кавярня «Метро» в добу «Карпатської України», в роках 1938—39, головний штаб, куди вечорами поспішають за новинами українці з усієї Праги. Тут безконечні зустрічі, збори, засідання й дебати. Животко усім цікавиться, до всего прислухається, але — стриманий, не виступає, не заперечує, але й не захоплюється.

Проте фінал «Карпатської України» впливає на настрій А. П. Животка надзвичайно. Він притах, став маломовним і так ніби перебував під тягарем сумних думок і песимістичного настрою. Правда, свого настрою нікому не нав'язував і не «проповідував», але відчувалося в ньому якась моральна втома. Вона була характерна для нього під час цілого періоду другої світової війни, коли Україна переживала свою чергову глибоку трагедію.

Навіть дивно, що в цей період А. П. Животко досить продуктивний. Передусім він пише свою «Подонь», яку видає йому відомий український видавець у Празі Юрій Сірий. Пригадую, що книжечку дав мені Животко до коректури. Брошура невеличка, але поява її під оглядом національно-державним многозначна. Річ у тім, що Подонь — українська частина Вороніжської губернії (чотири повіти) давно інкорпорована до РСФСР до Російської Соціялістичної Федеративної Республіки — і майже ніхто про неї, про що українську землю не згадує й не домагається її. В УССР — з причини режиму, а на еміґрації цією темою якось ніхто не цікавився. Отже велика заслуга Животка — популяризація справи Подоні серед українського громадянства. Животко в своїй брошурі стверджує український характер цієї землі і підкреслює, що в період української революції й Центральної Ради ця частина нашої національної території урочисто заманіфестувала свій український характер і свою волю належати до Української Держави. Ці землі дали низку праціників на українській ниві, а між ними відомого історика Миколу Костомарова.

ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ В ПАРИЖІ
без злоби і без суперлятивів

Про діяльність українських допомогових організацій у Франції наше громадянство знає досі лише з офіційних повідомлень цих установ. Тепер містимо критичний голос про «Українську Громадську Опіку» одного з тих людей, яких доля заставила користати з допомоги цієї інституції. Можливо, що факти подані тут трохи перебільшені. Все ж таки вони кидають світло й на «другий бік медалі». Сподіваємося, що в цій справі заберуть ще слово й інші зацікавлені особи. Отже громадянство матиме ясний і всебічний її образ:

«Громадська Опіка» в Парижі — це фікція. Існує вона на вивісках, в календарях, оголошеннях Правда на вул. Тен 13 є невеличкий домик, в якому тепер гуртується частинно життя та хвилево дістають приміщення скитальці. Цей дім є власністю українців-американців і видатки, звязані з утриманням, а також і харчування скитальців платили українці-американці. Адмініструвала цим Громадська Опіка в Парижі. Одного дня американські українці прислали листа, що ліквідують дім на руе Тен 13, тобто закривають кухню, а дім треба залишити до їхньої диспозиції. Якже ж реаґує на це Громадська Опіка? Ото ж дає розпорядження закрити кухню, а скитальцям каже старатися чим скорше випровадитися. Випадково була в Парижі в тому домі одна українка з Америки. Дізнавшись про розпорядження Громадської Опіки, ця українка дала певну суму на купівлю харчів і харчування продовжувалося до 20 серпня. 21 серпня адміністратори дому заявили, що обіду не буде, бо не ма за що купувати харчів. Жоден з тих панів не вважав відповідним повідомити про таку постанову за день раніше. Хлопці роздобули десь картоплю й хотіли варити, але обидва панове заборонили, а один із них заявив, що замкне газ. Цього дня люди голодували. Між скитальцями є одна родина з малою дитиною. Мати цієї дитини звернулася з просьбою до одного з скитальців, щоб інтервенювати в когось, бо дитина просить їсти, а мати безпорадна. Скитальці звернулися до голови ревізійної комісії й заявили, що вони самі постараються заплатити за газ тільки щоб дозволено їм зварити їсти. Голова з цим погодився, що газу не треба замикати й на рахунок оплати за газ дав адміністраторові 100 франків. Треба зазначити, що цей адміністратор людина дуже неучинна й постійно каже, що як схоче, то поможе, а як ні, то ні. Такі то люди засідають у Громадській Опіці. Скитальці звернулися за допомогою до Української Католицької Місії, де дістали трохи консервів і обіцянку, що справа газу буде унормована. Одночасно 22 серпня скитальці післали делеґата до голови Громадської Опіки п. інж. Созонтова, щоб з'ясувати йому справу. Інж. Созонтів заявив, що Громадська Опіка не має фондів ,а що американські українці допомогу припинили, то трудно давати поміч скитальцям. Коли за газ буде заплачено, то він не має нічого проти того, щоб його вживати. Це рішення доведено до відома адміністраторові дому. На превелике диво цей пан газ замикає, кажучи, що робить це з наказу управи Громадської Опіки. Відкрити газ може лише на письмове доручення інж. Созонтова. Цього дня скитальці не їли теплої страви, лише зимні консерви. Знову звернулися до Української Католицької Місії, яка з інж. Созонтовом справу полагодила й газ відкрито.

Громадська Опіка одначе нічим не допомагає скитальцям і вони радять собі, як уміють. Адміністрація дому завжди нагадує, що приміщення треба залишити. Але життя сильніше від наказу бюрократії. Одні скитальці відходять, інші прибувають. Що ж дивного, що нами не хочуть опікуватися чужі, коли свої не те, що не допомагають, а ще переслідують. Ставлення адміністраторів дому до скитальців нечемне, вони постійно на них кричать наче в концентраку. Постає питання, чи не було б доцільніше замінити цих людей іншими? Ці люди на невідповідному місці.

Громадська Опіка в Парижі довела, що вона вміє адміструвати чужими грішми. Цікаво одначе, що сталося з грішми, які склали тут громадяни, що сталося з «кер-пакетами», які прийшли з Америки для скитальців?

Кажуть, що у Франції живе около 50 тисяч українців, а вписове по 100 франків до Громадської Опіки внесло лише 900 осіб. Де решта? А де українські мільйонери, яких кілька десятків? Читаєте в газетах, що в Парижі все таки щось робиться. Так, але це роблять одиниці — інж. Созонтів, проф. Шульгин та ще дехто. А де загал?

В Парижі діють дві допомогові установи-Громадська Опіка й Суспільна Опіка при Українській Католицькій Церкві. Обидві вони дають правні поради, оформляють папери, підшукують працю. Виринає питання: чи не краще об'єднати б працю цих двох інституцій в одне, або поділити функції — одна хай подає правну пораду, друга матеріяльну допомогу?

Скиталець.

СУЖ і Національна Рада

Головна Управа Спілки Українських Журналістів на своєму засіданні 24 вересня 1948 р. ухвалила:

1) Звернути увагу нашого громадянства на те, що політична консолідація Української Національної Ради, що стала дійсністю є найважливіший політичний акт всього українства після збройних визвольних змагань.

2) Вітати об'єднання українських політичних сил на форумі Української Національної Ради та передати на руки Голови УНРади та Голови Виконного Органу іменем українських журналістів, організованих у СУЖ-і, заяву вірности, лояльности й відданости нашій найвищій політичній Репрезентації — Українській Національній Раді.

3) Закликати всіх журналістів, організованих у СУЖ-і, всеціло й активно підтримувати дії Національної Ради й Виконного Органу.

Архітектурний конкурс

Навесні ц. р. був оголошений конкурс на проєкт катедральної церкви УАПЦ в Вінніпеґу. В умовах конкурсу намічено розмір будови, що мала вміщати коло 1500 вірних, під церквою має бути заля на зібрання та інші приміщення та висловлено побажання, щоб церква була в українському стилі з 5 банями.

Конкурс пройшов з великим успіхом, прислано понад 20 проєктів українських архітектів та інженерів з різних країн: Канади, США, Англії, Франції, Німеччини, Венесуелі. Проєкти були подані під гаслом, без зазначення імен авторів. Жюрі конкурсу вибрало шість найкращих проєктів, які дістали премії. По відкритті запечатаних конвертів з гаслами виявилося, що проєкти належать таким особам: Юрій Кодак, інж. Мошинський і арх. О. Повстенко (спільна праця), проф. архіт. Володимир Січинський, архіт. Сластьон і проф. інж. Сергій Тимошенко.

Цікаво зазначити, що більшість надісланих проєктів були з американської зони Німеччини, а два премійовані проєкти належать професорам Українського Технічно-Господарського Інституту (Реґенсбурґ) — С. Тимошенкові й В. Січинському. Досі ще не усталено, який саме проєкт буде прийнятий до будови церкви.

Після визнання премії влаштовано виставку всіх надісланих проєктів, яка звернула увагу технічних і мистецьких кіл Канади на високий мистецький і технічний рівень українських проєктів.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. 400·—*DM*, $^1/_2$ стор. 200·—*DM*, $^1/_4$ стор. 100·—*DM*, $^1/_8$ стор. 50.—*DM* $^1/_{16}$ стор. 30·—*DM*, $^1/_{32}$ стор. 15·—*DM* Розшуки 10 пфенігів, матримоніяльне 20 пфенігів за слово Гроші слід насилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

Заклик до П. Т. Українських Видавців, Авторів і Книгарів!

Завдяки заходам Групи Українських Науковців у Гайдельберзі й Інституту Слов'янознавства УВАН Дирекція Унів. Бібліотеки в Гайдельберзі відкрила в вересні ц. р. окремий україністичний відділ у Слов'янській Групі цієї книгозбірні, перенісши туди всю дотеперішню україніку з російського відділу. Дбаючи про збереження наших еміграційних видань у Німеччині й бажаючи підсилити досить велику україніку цієї бібліотеки (тут зберігаються напр. Записки НТШ, деякі видання ВУАН і ін.), звертаємося оцим до українських видавців, авторів, книгарів і всіх, хто розуміє справу збереження наших культурно-наукових надбань на чужині, з закликом пересилати по одному безплатному примірникові для новоствореного українського відділу. Адреса:
Universitäts-Bibliothek, Heidelberg.
За Групу УН і Інститут Слов'янознавства УВАН, Проф Д-р Яр. Рудницький вр.
1-1 b

„РОЗГРОМ“
нова повість І. Багряного
1941 — 1943 рр. на Україні

Ціна 2 *DM* — Замовляти: Кооп. „Кос“ Мюнхен, Розенгаймерштр. 46а
1-4

Плекаймо культуру рідної мови!

Рідна мова — одна з найважливіших ділянок культури на чужині. Цю ділянку так само, як і інші ділянки нашої національної культури, треба плекати, розвивати, оберігати від різних шкідливих впливів. А це можна зробити з допомогою такого органу, яким є “НАША МОВА“ (Журнал для всіх).

Досі вийшло друком тільки перше число цього журналу в 1947 році. Підготовлений уже численний матеріял для наступних чисел. Але Редакційна Колеґія не спроможна через грошеву реформу видати навіть наступне (друге) число журналу, давно вже підготовлене до друку.

Звертаємось до всіх українців в Европі і за океаном з закликом підтримати „НАШУ МОВУ“ в створенні для неї видавничої бази. Пожертви просимо надсилати на адресу: München 23, Wilhelmstr. 6/III, Redaktion „Nasha mowa“.
1-1 b Редакційна Колеґія

Українське Воєнно-Історичне Товариство,
що знаходилося до недавнього часу в Майнц-Кастелі, є тепер в іншому місті. Адреса для кореспонденції: (17 a) Pforzheim (Baden) Buckenberg - Kaserne, Block V/35
M. Sadowskyj. 1-1 b

РОЗШУКУЮТЬ

Злучений Українсько - Американський Допомоговий Комітет просить надрукувати такі оголошення:

У зв'язку з можливим у найближчий час виїздом дітей-сиріт ДП до США, нижченазвані діти-сироти розшукують своїх рідних і знайомих:

1) Стефан Кіт (або Кот) шукає матір Теодозію Гиска Кіт (Кот). — 2) Ярослав Левко шукає батька Юрія Левка і матір Катерину Левко, нар. Склодовська. 3) Ярослава Доброволського - Гаврило Добровольський. 4) Анналіза Козюра - батька Франка Косцельника, матір Марію Козюра. 5) Неллі Грасман - Марію Михайлівну Щербакову. 6) Михайло Кузьма - Стефана Кузьму і Марію Кузьму з Скваряви пов. Золочів. 7) Богдан-Павло Греголинський шукає Дмитра Греголинського і Ольгу Греголинську з Перемишля. 8) Ірена Козубай - Романа Смичок та Катерину Козубай. 9) Анатолій Бовкунович - Віру Бовкунович. 10) Стефан Алексевич - Івана Алексевича та Єву Алексевич. 11) Едвард Корнеєнко шукає Стефанію Корнеєнко.

Просимо цих означених осіб та всіх інших, що знають про їх місце перебування повідомити Злучений Український Американський Допомоговий Комітеть Мюнхен-Пазінґ, Бісмаркштр. 20/105. 1-1 b

Іванюк Нестор шукає свого брата Григорія Іванюка з м. Хотин, повіт Калуш. Писати на адресу: Procyk Bohdan, Poundon Hostel, Nr. Bieester, Oxon, England.
1-2 b

Брата Олексу Кіт, 21 р до капітуляції в Нідерельбе шукає Семен Кіт, (16) Großauheim/M., Engineer Depot, 8361 Lb Sv Co.
1-2 z

Шукаю брата Свистуна із села Замочок пов Жовква. Хто знає про його долю, хай повідомить: Swystun Petro Trier (Feyen), Bl II 37 Franz Zone 1-1 z

Михайло Луговий, купець зі Львова, шукає сина Богдана, нар в 1923 р. бувший перекладач при Укр Дивізії, яка в останнє (1945 р.) знаходилась біля м. Бубен на рікою Найзою. Хто з товаришів знавби про його долю, прошу повідомити Luhowyj Michael (17a) Grünsfeld Hauptstr. 203 Kr. Tauberbischofsheim in Baden, US-Zone.
1-2 z

Шукаю Ляховича Василя або його сина, які правдопод. перебувають в Німеччині. Маю відомість про брата Миколу Відгукнутись на адресу: Boryezczak Iwan 231 Military Hospital Redgrawe Park Nr. Diss/Norfolk England.
1-2 b

HELMUT HUMMEL
Майстер радіо-механік
Aschaffenburg, Danzigerstraße Nr. 3
біля костела Herz-Jesu-Kirche
виконує фахові репаратури всіх родів радіоприладдя - (З обслугою можна порозумітися по-російськи)
1-1

Вчіться англійської мови!

Що знання англійської мови необхідне, то кожний знає — Але не кожний знає, що можна її вивчити легко і скоро, без учителя і чужої помочі! А це тому, що Редакція гумористичного журналу „Запроторений Комар“ вже в кількох числах систематично подає на цілу сторінку влучні жарти з гумору англійського, американського і українського.

Під англійським текстом читач має словник і важніші граматичні пояснення. Користь з того потрійна: 1) Щиро засмієтесь, 2) Кожний збагатить свій гумористичний репертуар новими анекдотами, які зможе відтак англійською мовою розповідати своїм друзям, чужинцям і 3) Найважнійше за один рік легко вивчите понад 1 200 англійських слів, бо кожне число принесе Вам понад 50 нових, які Ви протягом чотирнадцяти днів по одержанні нового „Комар'я“ легко засвоїте собі. А не забудьте: що навчитесь тут в Німеччині, то так якби Ви його знайшли за океаном.

„Їжак-Комар“ можете дістати в кожнім кіоску по українських таборах, або замовте його собі просто в редакції: Мюнхен, Розенгаймерштрассе 46а. 2-2 b

Оповідання з нашої визвольної боротьби —
П. Таборенко: Панцерний поїзд „Стрілець“
Замовляти:
Verlag „Plastun“ Augsburg 2
Postfach
Ціна 80 пфенігів. — Питайте у всіх книгарнях! 4-6 b

Наш обов'язок
створити фінансову базу для праці виконного органу УНРади

Нова історична повість

Вийшла з друку і поступила в продаж історична повість Ю. Степового „В Херсонських Степах“.

Повість є продовженням відомої українській громадськості епопеї „Холодний Яр“. Горліс - Горського. Спішіть набути в редакції „Комаря“, Мюнхен, Розенгаймерштрассе 46а, або кожнім таборовім кіоску. Ціна поодинокого примірника 2,50 *DM*. 2-2 b

„Неділю“ в Штутґарті

можна набути в таборовій книгарні в Штутґарт-Цуффенгавзен, Гренадір-Казерне. Адміністраційний бльок, пивниця. Кожної п'ятниці нове видання!
Ціна окремного числа 20 пфенігів. 3-4 b

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Молодий, 30 років, матеріяльно забезпечений кавалєр радо нав'яже листування з панною до 25-ти років, веселої та доброї вдачі, яка готова ділити разом долю і недолю, не виїжджаючи з Европи. Писати до „Неділі“ під „Бурлака“.
2-2 b

Авта для винайму
чужинцями
Надаються для користування вдень і вночі
MAREK ZOLTOBROCKI
Aschaffenburg
Sandgasse 31 Telephon 2031
4-4

! НАйКРАЩИЙ УСПІХ МАЮТЬ ОГОЛОШЕННЯ В „НЕДІЛІ“! !

Кравецька майстерня, що має матеріяли і власні додатки, а також виготовляє добре і елеґантне жіноче й чоловіче вбрання
Schneiderei Hans Winterle
Aschaffenburg.
Schweinheimer Berg, Hildebrandstr. 4
2-5

Актори театру Блавацького, перебуваючи в Ашаффенбурзі, мали футбольну зустріч з місцевим УСТ. (Фото Івашко)

Radiohaus Ing. I. Beickert
Передовий магазин з радіоапаратами і електричним приладдям
Виконує репаратури
ASCHAFFENBURG
Sandgasse 46 Telefon 27 21
2-2

Українсько - німецько - англійсько-французький словник

Проф. д-ра З. Лисівецького, 350 сторінок з англійською та французькою вимовами, вже вийшов з друку накладом Гурк тівні Паперу в Авґсбурзі. Коштує тільки 5·— *DM* - кошти пересилки 1·— *DM* Замовляти: Ukrainische Versandbuchhandlung, (13 b) Augsburg, Spitalgasse 5
2-2

Постіль, жіночу й головічу білизну, білизну для дітей і немовлят, а також модні жіночі блюзки
купите найкраще у фірмі
Himmelsbach
Aschaffenburg
При костелі Kapuzinerkirche
2-5

Важливе для лікарів, фармацевтів і медсестер!

Д-р Борхард: **Kleines deutsch-englisches Satzlexikon für Aerzte.** — Гамбурґ 1947, 133 стор. Ціна з порученою посилкою 2,50 *DM*. За післяплатою не висилається. O. Karaschkewytsch, Buchhändler (13b) Berchtesgaden, Schließfach 5. 2-3

Одержано партію друкарських машинок „Міґнон“ із німецько-російським змінним шрифтом.
Ціна від 65 *DM*
JOSEF BACHMANN
Aschaffenburg, Landingstraße Nr. 2
Ремонтна майстерня друкарських машинок. — Купівля і продаж. —
Тел. 2772 1-2

Читачам у Великобрітанії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі“, Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя“.

Умови передплати:
на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дopискою пренумерата „Неділі“ з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 46, Seymour St. — London, W 1.

Пресова конференція ІРО

Кінець із 3-ої сторінки

Останнє питання »Неділі« було таке: Яка доля виїзду тих осіб ДП, що отримали свої афідавіти до США ще до ехвалення відомого еміґраційного закону? **Відповідає містер Стіббінґ:** Ми ще самі не знаємо, що станеться. Якраз прибув містер Карузі і він, очевидно, вияснить ці справи. Треба об'єктивно розцінювати світове становище. ІРО має важку позицію. Ми так той купець, що має багато товару, а уряди мають змогу вибирати молодих жінок і чоловіків. Проте Женева працює над цим питанням і безумовно знайде якусь розв'язку.

Як нас повідомляють, у п'ятницю 8-го жовтня в Бад-Кіссінґені відбудеться чергова **одинадцята пресова конференція** з участю самого американського комісара Карузі й американських журналістів. Сподіваються, що на цій конференції вдасться вияснити багато справ, які тепер хвилюють і займають увагу загалу ДП.

Програма ашаффенбурзьких кінотеатрів

Bavaria-Lichtspiele
БАВАРІЯ-ЛІХТШПІЛЕ
висвітлюють від п'ятниці 8 жовтня
„ПОМСТА КРОВИ“
Сфільмований пригодницький роман Олександра Дюма. Дуґлас Фербенкс у подвійній ролі. Найліпший фільм американської продукції.
Початок сеансів Щодня - 14,45 17,30 20,00 — Неділя - 14,45; 17,00; 19,00; 21,15
Каса відкрита щодня 10 год.

Hofgarten-Lichtspiele
ГОФҐАРТЕН-ЛІХТШПІЛЕ
висвітлюють
„ФІНАЛЕ“
Вальтер Ґізекінґ виконує в ньому сольові партії з творів Бетховена, Чайковського й Шопена.
Початок сеансів: Щодня 15,30; 18,00 21,00
Неділя - 14,00; 16,15; 18,30 і 21,00

УКРАЇНСЬКИЙ РАДІОКОНЦЕРТ

Слухайте радіо Франкфурт 12 жовтня (вівторок) від години 21.35 до години 22.00. Співатиме український хор табору Майнц-Кастель, що тепер перебуває в таборі Пфорцгайм. Дириґуватиме о. Іван Заяць. 1-1-b

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ НЕДІЛЮ!

Адміністрація „Неділі“ повідомляє шанових читачів, що в звязку з підвишкою ціни 1 примірника „Неділі“ до 30 пф. передплата становить:

В Німеччині:
на 1 місяць 1,50 *DM*
на 2 місяці 3,00 *DM*
на 3 місяці 4,50 *DM*

За кордон:
на 1 місяць 2,00 *DM*
на 2 місяці 4,00 *DM*
на 3 місяці 6,00 *DM*

Адміністрація

НЕОБХІДНА РІЧ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ!
Вже вийшла з друку у В-ві „Прометей“ книга
„СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКІ МАШИНИ“
підручник для робітників механізованого сільського господарства.
Охоплені всі роди машин! — Понад 100 ілюстрацій!

Цей дуже докладний, приступно написаний та багато ілюстрований підручник дає повні відомості про всі сільсько-господарські машини та про їх деталі, вчить як ними користуватися, як їх направляти і т. д. Пам'ятаймо, що без знання сільсько-господарських машин, в механізованому сільському-господарстві нового світу ми зможемо виконувати тільки ролю допоміжньої робочої сили. Крім того неодин, що подавався за хлібороба, відпав уже тут з листи виїжджаючих тільки тому, що при іспиті замало знав про сільсько-господарські машини. Книгу замовляти в кооперативі „Кос“ Мюнхен, Розенгаймерштр 46а. Ціна підручника 5,— *DM*. Висилається тільки за попереднім надісланням грошей або за післяплатою. При замовленнях понад п'ять примірників 20% знижки.
1-4

Ціна 30 пфеніґів | Preis 30 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. | АШАФФЕНБУРҐ, 17 ЖОВТНЯ 1948 | Nr. 145

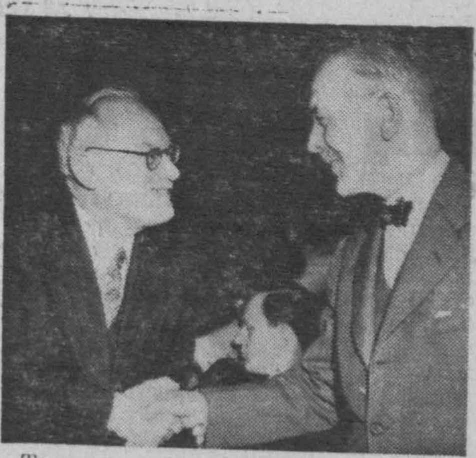

Так солодко потрапить усміхатися Вишинський (ліворуч), вітаючись з британським дипломатом Кедоґеном

Освітлений капелюх — найновіший засіб реклями в Чікаґо. Капелюх важить 1 фунт і освітлюється кишенькового батерією.

Окремий посол Трумена
не поїде на переговори з Сталіном
Генерал Маршал, сказавши рішуче слово в Вашінґтоні, прилетів знов до Парижу

Президент Трумен викликав 9-го жовтня міністра зовнішніх справ ген. Маршала до Вашінґтону й повідомив його про свій плян вислати до Москви окремого посла. Тим послом мав бути голова найвищого американського суду Фред Вінсон. Маршал, надлетівши власним літаком Трумена з Парижу, мав розмови з зовнішньо-політичним дорадником республіканської партії сенатором Вандерберґом і своїм заступником Робертом Ловеттом. Після розмови з Маршалом президент Трумен залишив свій плян висилати Вінсона до Сталіна.

Намір президента викликав, зрозуміло, зацікавлення в політичних колах світу. Трумен хотів, як каже, підкреслити ще раз свою добру волю й мирну готовість США. Маршал заперечив, буцімто між ним і президентом настав „розрив". Після розмови з міністром оборони Форресталем, підчас якої порушено справу американської допомоги Західньо-европейському Союзові, Маршал відлетів назад до Парижу, куди прибув у вівторок райком.

Поступливість Трумена не подобалася ані брітанцям, ані французам, бо на їх думку вона могла б захитати основи Об'єднаних Націй. Республіканський кандидат на президента Дюї після телефонічної розмови із своїм дорадником в Парижі Джоном Даллесом підкреслив, що американський народ рішуче схвалює виступи американської делеґації, зокрема її домагання негайно скасувати бльокаду Берліну. Дюї відмовився публічно критикувати крок Трумена, але в приватному колі мав його назвати „великою дурницею".

Ще 3 роки
не буде війни

ЩЕ ТРИ РОКИ війни не буде — такий висновок робить один читач «Нью-Йорк Геральд Трібюн» в листі до редакції. На думку експертів Сполучені Штати до р. 1951 не будуть ще готові до війни, російські ж привідці гадають, що вони й без війни досягнуть більшости своїх цілів. Війна на думку Кремлю могла б лише відсунути неуникнене збанкрутування капіталістичної системи, війна була б справою довгою, а для Росії в кожнім випадку ще нищівнішою ніж остання війна. Одначе що зробить Росія, коли побачить, що її розрахунок не справджується й коли Захід буде готовий? Якщо росіяни чогось навчилися з помилок Гітлера — то помудрішають. Але тому що німці в 1939 р. повторили свою помилку з 1914 р. — не виключено, що й росіяни не навчилися нічого.

Чи радарова сітка врятує Росію?
французький голос про ударну силу США

Згідно з повідомленням «Обсервер», озброєння США випереджує вже щонайменш на півроку — а може й на рік — велику програму озброєнь, що реалізувалася по капітуляції Франції. Головна ріжниця полягає в царині промисловій. Специфікації й контракти, що їх опрацювання забрало тоді цілий рік, тепер перебувають вже в руках виробників.

До кінця бюджетного року вивершиться вишкіл 500.000 рекрутів і створиться з них 18 дивізій. Тоді Бредлі матиме ударну силу, що спроможна з першого наказу захопити бази авіяції і фльоти.

Фльота розбудовується до 700.000 людей і піддається радикальній реорганізації під оглядом атомової зброї і швидких підводних човнів.

Програма летунства має певні слабкі пункти. Бомбовик B-29, що має бути наріжним стовпом авіяції США впродовж найближчих літ, на думку багатьох вже застарів. Бомбовик B-54, що перебув вже фазу випробувань і входить у виробництво, тимчасом має бути вибудуваний в кількості 13 екземплярів, і до кінця 1950 р. B-29 залишиться головним типом.

Панцерні дивізії, що їх створив ген. Бредлі, незначно відрізняються супроти тих, якими він командував у 1944 р. Це певно випливає з того погляду, що совєтська панцерна зброя не буде ліпша за німецьку, яку Бредлі гнав від Шербурґу аж до Ляйпціґу. Також летунство США не передбачає, щоб совєтські винищувачі та оборона літунів були ліпші від німецьких. Росія не буде спроможна охороняти тисячі миль своїх кордонів радаровою сіткою, а також не здобується на таку концентрацію винищувачів, якої досягли німці. А фльота США переконана, що не стрінеться з совєтською атомовою бомбою.

Англія будуватиме протиатомові бункери

ЛОНДОН (ЮП). Брітанський уряд готує закон про будування великих бункерів, що захищатимуть від атомових бомб. Уже раніше були повідомлення пр оте, що міністерство внутрішніх справ наказало припинити руйнування бункерів для захисту від повітряних налетів, які залишилися від останньої війни. За повідомленням лондонської «Стар», для південної Англії опрацьовано плян спорудження бункерів для захисту цивільного населення, в основу яких покладено висліди досліджень і випробувань, проведених в Японії з печерами в скелях. Для цього має бути зарезервовано 10% виробльованої в Англії сталі. Лондон має вісім побудованих наприкінці війни на глибині до 50 метрів підземних сховищ, що коштували близько 3 мільйонів фунтів стерлінґів.

Повернувшись кілька днів тому з відпочинку в південній Франції, Вінстон Черчіл вперше прилюдно виступив після того на зібранні 3000 рекрутів до англійської армії. Він підкреслив, що в разі війни південна Англія може бути обстрілена новими «фау»-набоями з Райну. «Тепер, — сказав Черчіл, — Ельба є кордоном Азії. Проте ми були б нерозумними, коли б піддалися всьому тому, що відбувається перед нашими очима і про що ми щоранку чуємо. Ми були б також нерозумними, коли б повторили помилки минулого».

Всі українці співпрацюють при збірках на фонд праці Н.-Ради даючи датох і притягаючи знайомих до жертвенности.

Росія не покине ОН
Опінія Заходу: Кремль грає на час

ПАРИЖ (АФП). Московське радіо передало 11 жовтня статтю „Правди", яка спростовує повідомлення закордонної преси про те, ніби Совєтський Союз має намір вийти з організації Об'єднаних Націй. Ці повідомлення названо „чистою фантазією". В асамблеї ОН, — пише „Правда", — чути голос Совєтського Союзу, що закликає до миру, всупереч намаганням ворогів миру і міжнародній змові з метою саботувати Об'єднані Нації.

— Перша після війни промислова виставка у Франкфурті, що тривала з 3 до 8 жовтня, мала великий успіх. Її відвідали понад 300 000 покупців, а загальний обіг її становить понад 600 мільйонів нім. марок у внутрішніх і до 6 мільйонів марок в зовнішніх операціях.

ЩО МАЮТЬ РОБИТИ колишні совєтські громадяни?
Комісар Уго Карузі відповідає на запити кореспондентів скитальчої преси

В пятницю 8-го жовтня в Головній Квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені відбулася 11 пресова конференція, на яку прибув американський комісар у справах переселення Уґо Карузі в товаристві 12-ох американських і канадських редакторів. В конференції взяли також участь зональний директор Раєн, представник Відділу Цивільних Справ Головної Квартири Сквадрілі, шеф преси Централі ІРО в Женеві, начальник Відділу містер Коркері, керівник Відділу інформації міс Федер і багато інших відповідальних урядовців ІРО. Представників преси ДП було дуже багато. Перша частина конференції минула, зрозуміло, під знаком заяв містера Карузі. Друга частина через те, що на офіційному списку запитів було тепер аж 28 запитань, часами надто детальних і маловажних, затягнулася і не дала нічого спеціяльно цікавого. Більшість відповідей і пояснень давав містер Коркері, скупий на слова і обережний у заявах.

У протилежність до цього урядовця ІРО уповноважений Трумена в виконанні еміґраційного закону містер Карузі говорив радо й багато. На запитання журналістів, які методи стосуватимуться при виборі спеціялістів до США так, щоб були збережені інтереси всіх національностей, Карузі сказав, що він не зацікавлений в задоволенні національних постулятів, лише у вишуканні відповідних фахівців. Відповідаючи на запитання, які афідавіти треба мати з Америки для виїзду окремих осіб, комісар сказав, що такі афідавіти мусять мати три запевнення: 1) особа дістане працю, 2) дістане приміщення, 3) не стане тягарем державі. Відповідаючи на дальші запитання, Карузі пояснив, що закон не має ніяких точніших вказівок щодо того чи еміґранти зможуть забирати з собою батьків і старших віком свояків. У практиці ІРО буде йти назустріч таким потребам. Вік для кандидатів на еміґрацію не обмежений. Особи, які нікого не мають в Америці, хто міг би їм прислати посвідчення, повинні звертатися до добродійних організацій та ІРО, бо існує велика кількість непоіменних запотребувань. Лише не треба гаяти часу. Особи, що живуть поза таборами, можуть теж еміґрувати, лише під умовою, якщо вони залишили табір з причини здоров'я через втрату членом їх родини статусу ДП, або з причини праці, нпр. при війську.

На питання українського журналіста Лихоліта, чи містер Карузі сподівається виконати за два роки свій плян, комісар відповів: «Докладемо всіх зусиль, але жодних запевнень давати не хочемо й не можемо».

На питання, яка буде доля тих колишніх совєтських громадян, що зі страху перед репатріяцією пофальшували свої документи, містер Карузі відповів:

«Крім тих людей відомі нам ще інші групи, що свого часу подали фальшиві дані. Кожну таку особу мусимо докладно перевірити, щоб ствердити, чи дійсно вона пустилася на такий крок для рятування життя чи з інших мотивів. Бо це не все одно чи хто свідомо подає фальшиві дані, чи хто їх мусить подавати. В інтересі тих людей якнайшвидше подати відповідні заяви, чому вони тоді пофальшували свої папери. Підкреслюю, щоб ми могли цю справу вирішити, мусимо чим скорше мати такі заяви. Уперте затримування фальшивих даних діє на виключну шкоду еміґрантів. Справу треба провадити через ІРО». (Далі на 3 ст.)

Світлини кореспондента „Неділі" (Фото Світ) показують: містер Карузі (ліворуч) уважливо слідкує за питаннями преси. Праворуч — містер Коркері. — Внизу: Карузі дає відповідь.

800 ДП виїхали до Арґентіни
800 ДП ВИЇХАЛИ ДО АРҐЕНТІНИ

10 жовтня з Ґенуї відплив до Арґентіни американський транспортовий пароплав «Генерал Стюарт Гайнцельман» з 800 переміщеними особами, що їдуть під опікою і коштом ІРО. Переселювані ДП походять з України, Росії, Польщі, Литви, Естонії, Угорщини, Словенії, Хорватії і Сербії

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Ставимо питання ясно . . .

Передовиця «Української Трибуни» за 3 жовтня нагадує колишні «дискусії» цієї газети з українським демократичним табором: нема тут теми, нема якоїсь однієї провідної думки, тільки безконечні напади, інсинуації, очорнювання. Похапцем вибрано ніби «підходящі» цитати немилих трибунівцям авторів, понаставляно знаки наведення, сяк-так з'єднано це все сосом власних «розважань» і... стаття готова. Головне, щоб було проти Української Національної Ради.

Ми воліли б, щоб «Українська Трибуна» поставила ясно якусь тезу і попробувала її належно обґрунтувати, або, як у цьому випадкові, ясно переказала тези згадуваних нею авторів і піддала їх річевій критиці. Та ми, мабуть, хотіли б від цього часопису неможливого: річевість — це не його амплюа.

Читаючи різні «партійні» і «безпартійні» «розважання» (ці міркування редакція «УТ» називає «розважаннями», мабуть, тому, що хоче ними розважати своїх читачів) на сторінках цієї газети, маєте враження, що цим панам хоч кіл на голові теши, а їм все одно: вони без кінця й краю повторяють один за одним тіж самі, давно вже відкинені і нашим суспільством і ними ж самими «арґументи».

Бо й справді: говорите про те, що Національна Рада мала б бути вибрана? Ви ж знаєте, що вибори на еміґрації неможливі, бо це ж мали б бути політичні вибори, а жодна з держав на своїй території таких виборів не дозволить. Навіть як би котрась держава нам це й дозволила, то цього мало: ми потребували б рівночасного дозволу від усіх держав, в яких живуть українці. А це неможливо.

Безконечну кількість разів повторюєте за приятелем російських єдинонеделимців паном Євтимовичем, що партії в УНРаді заступлені обернено-пропорційно до своїх впливів між громадянством, хоч знаєте добре, що це неправда: і націоналісти, і центро-демократи і ліві партії (соціялісти і УРДП) — мають по рівній кількості мандатів. А зрештою — ви ж самі на таке представництво погодились, умову підписали і навіть присягу склали! Коли ж, нарешті, ваше слово, панове, матиме якусь вартість?

Ви закидаєте соціялістам, конкретно одному із них, що він, мовляв, проповідує нечувану єресь: «залежність визволення України від міжнародньої коньюнктури»? А ви значить твердите, що ні, що Україну можна визволити будь-коли, воюючи навіть проти цілого світу? Як що так, панове, то вас і на гарматний постріл не можна підпускати до ведення української визвольної боротьби, бо ви заведете нас усіх під дурного хату.

Або що значать оці постійні напади на соціялістів, у яких, мовляв, «держава на другому пляні»? Не хочемо спеціяльно обороняти соціялістів, але мусимо бути справедливі і не закривати собі самому очей хоч би на такі факти: соціяліст Юліян Бачинський перший взагалі між українцями дав гасло боротьби за самостійну Україну (його брошура «Україна ірредента»); практичними творцями самостійної української держави були — Петлюра, Грушевський, Мазепа, і цілий ряд інших соціялістів; теоретично-науково обґрунтували ці питання проф. В. Старосольський («Теорія нації») та проф. О. Бочковський в численних своїх наукових працях. Можна сміливо твердити, що українські соціялісти дали теоретично-наукового і практичного доробку в цих галузях більше, ніж решта українських угруповань разом узятих. Щож, кому більше дано, з того й більше вимагається. Але це не значить, що соціялісти мають усім верховодити, і таких намагань у них ми не помічаємо. Щождо оцих постійних нападів «УТ» на соціялістів, то це або ознака неграмотности її редакторів, або прояв злої, тенденційної, вузько-групової волі.

«Українська Трибуна» закидає, що Виконний Орган не намагається координувати своєї діяльности з воюючою Україною, тобто, треба думати, з УГВРадою. А при цім кивав на редакцію «Неділі», що вона, мовляв, «усім хто спеціяльно цікавиться» (натяк зрозумілий), спішить подати вістки про події в ОУН(р) і УГВР.

Нам здається, що було б багато краще, якби «УТ» просто і обґрунтовано спростувала ревеляції «Неділі». А то й справді не знати, чи існує ще та УГВрада і чи є ще там з ким координуватись.

Говорите, панове з «УТ», аж у двох числах підряд про те, що Виконний Орган, мовляв, собі підпорядковує» українські громадські організації, і що це недемократично. Ви навіть не соромитесь при цім фальшувати цитати. Адже ж в постанові ясно говориться, що громадські організації підпорядковуються (до речі, цілком добровільно!) Виконному Органові тільки «в справах загально-національного значення», а не взагалі. Ви проти такого підпорядкування? Ви за те, щоб і надалі від різних українських організацій надходило на кожну сесію Об'єднаних Націй по сім меморіялів? Значить ви вороги консолідації і єдности та хочете або самі «репрезентувати» Україну, або свідомо помагаєте нашим ворогам-гнобителям, працюючи фактично в напрямі розбиття наших національних сил.

Ви самі друкуєте на сторінках «Української Трибуни» повний список з титулами членів Виконного Органу — і після того повторюєте байку про його анонімність! Коли ви вже покінчите з такою «річевою» критикою загально-національних установ, які створено, доречі, за вашою участю і згодою?

Ворог залазить у всілякі щілини. Пхає свою брудну руку куди тільки йому вдається. І все для того, щоб повалити з такими труднощами створену українську єдність, щоб у нас знову був хаос і боротьба всіх проти всіх. Це ворогові потрібно. Але чи це потрібно нам, українцям?

Колись, пригадуємо собі, нашим щирим бажанням було, щоб українські політичні партії договорились. «Нехай партії договоряться!«, — говорив кожний. Бо всі знали, що там власне має бути зговореність. І от, коли це вже сталось, вороги української єдности починають цю консолідацію всіма силами поборювати. «Українська Трибуна» пише: «Українські Вісті» безапеляційно твердять, що «у майбутньому українському парляменті можуть бути і будуть заступлені тільки політичні партії, виправдуючи цим штучну антидемократичну конструкцію Національної Ради на еміґрації. А як же буде з народом? Через кого будуть заступлені інтереси селян, робітників, інтелігенції і ремісників?»

Хіба можна цюписанину інакше назвати, як брудною демагогією? Бо, перш за все, конструкція Української Національної Ради наскрізь демократична: вона постала на основі добровільної згоди всього організованого і діючого тепер українського політичного світу, а причини догоди вжито тому, що не можна перевести на еміґрації виборів. А якщо ви, панове з «УТ», хочете знати, що таке не-демократія, то гляньте на деякі наші табори, де певна група, здобувши 51% голосів, обсадила всі платні таборові посади на 100% своїми людьми! Ось де нема демократії, хоч і вибори були. А коли ЦПУЕ хотіло навести в таких таборах демократичний лад і порядок, то ви, панове, стали в оборону цієї «демократії і торпедували ці заходи своїм пасквілем «Переконсолідувались».

По-друге, коли ми говоримо, що в майбутньому парляменті будуть тільки представники політичних партій, то це вірно. Але, розуміється, в цих партіях не будуть тільки чиновники (не думайте, панове, що демократичні партії будуються на взірець вашої, або КП(б) У!), але будуть перш за все селяни, робітники, ремісники і взагалі громадяни вільної демократичної України. Вони ж будуть заступлені і в парляменті.

Та в своєму нігілізмі, в запереченні всього конструктивно-творчого, розбивачі української єдности йдуть ще далі. В ці самій статті «Української Трибуни» читаємо: «Національна Рада в цілості не знає ні програми, ні пляну роботи Виконного Органу і не висловила свого довір'я Виконному Органові як його голові, який на доручення в. о. голови Директорії той Орган комплектував». Виходить, нічого нема: і голова Виконного Органу і весь Виконний Орган — якісь самозванці! А ми тим часом читали справоздання з праці першої сесії УНРади, читали Декларації усіх партій — виходить навпаки. Хто ж тоді свідомо ширить неправду, чи всі партії, чи «Українська Трибуна»? Кому ж тоді ОУН(р) у своїй Декларації обіцяло доляльну опозицію? Хіба не цьому «ніким не затвердженому» Виконному Органові? І оце така має бути «лояльна» опозиція? Коли вам людей не соромно, то бодай Бога бійтеся, панове.

Ви не знаєте програми Виконного Органу? А чи не чули ваші представники експозе Голови Виконного Органу, в якому ця програма в загальних рисах була подана і в обговоренню якої взяв участь також представник ОУН(р)? Пізніше, в серпні, у своєму зверненні до українського громадянства, Виконний Орган подав докладно свою програму праці до загального відома. Українська преса по обох боках океану її надрукувала без будь-яких зауважень чи критики. Всюди, де тільки перебувають українські патріоти, програма Виконного Органу була прийнята із зрозумінням і задоволенням.

Розбивачі української єдности не обмежуються одним писанням. Вони також «діють». Пред нами такий документ-поквитування: «На фонд визвольної боротьби України одержано . . . .» Саме поквитування виглядає так: в лівого боку тризуб(!?), а текст такий — «Дякуємо за внесок (навіть не сказано добровільний!) на фонд визвольної боротьби України . . . . .» Підпис: «З. Ч.ОУН». На звороті надруковано сентенцію: «Матеріяльна допомога визвольно-революційним силам Організації Українсьих Націоналістів-революціонерів закордоном скріплює єдність еміґрації з Батьківщиною та наближає день постання Української Самостійної Соборної Держави». Збірка організована нашвидку (це видно із недосконалого друку поквитувань), щоб тільки перешкодити спонтанно на місцях організованим збіркам на фонд Української Національної Ради. Висновок сам напрошується: такому політичному противникові, що-немов той большевизм-виступає під різними масками, аби лише накинути масам свою вузько-групову волю, мусимо протиставити тверду національну єдність, свідомість, дисципліну і цілковите розуміння того, що ці їхні виступи за собою ховають.

Ще одна цитата із «УТ»: «Український революційно-визвольний фронт (ОУН-р?) бореться за такий державний лад в Українській Суверенній державі, в якому владу здійснюватиме сам народ...» Наводимо це місце, як взірець крутійства, скерованого на те, щоб затуманити голову читачеві: бо при чім тут «державний лад»? Хіба автори з «УТ» не читали Статут УНРади, де сказано, що щойно Українські Установчі Збори «встановлять основний закон про устрій Української держави»? Отам і буде місце про це боротися. Але їм йдеться про те, щоб знову вернути наше суспільство до того хаосу і повного політичного небуття, до якого вони були довели нашу справу протягом трьох років монопольного володіння. Партія, яка намагається проповідувати на словах демократію, на ділі ні на йоту не відступає від своєї попередньої тактики (вистачить згадати наші табори!), очевидна річ, не може користуватись довір'ям в нашому громадянстві.

Отже, ставимо питання ясно: чи панове з «УТ» і ті, що навколо неї, хотять бути конструктивно-творчою опозицією, чи хотять увійти в історію як вороги і розбивачі української єдности? Чи панове за свою Пашкірську волость, чи за Українську державу?

Л. Бойченко

ДЬЮІ ВИМАГАЄ СТВОРИТИ ПАНЕВРОПУ

ЛЕЙК СІТІ (АНД). Республіканський кандидат на президента США Томас Дьюі, виступаючи з передвиборчою промовою, запропонував зовнішньо політичну програму з дев'яти пунктів, метою якої є досягти світового миру ухиленням від політики поступок, підтримати ідею Сполучених Держав Европи з включенням їх до організації Об'єднаних Націй і подати Китаєві посилену допомогу. Дьюі вимагав також необмеженої підтримки програми европейської допомоги, яка повинна стати для західньо-европейських держав поштовхом до створення Европейської Унії.

Антисталінська опозиція в СССР

ПАРИЖ (Космос). Згідно з інформаціями з Москви, Сталін нібито не шукав розриву з альянтами ні в берлінському конфлікті, ні в дунайському питанні. Проте його домагання дійти компромісу не мали успіху через поставу Політбюра, в якому взяли гору елементи, радикально настроєні проти західніх держав. В добре поінформованих колах твердять, ніби недавно померлий Жданов був у Політбюрі рушійною силою проти Сталіна. Жданова рішуче підтримували при цьому колишній особистий секретар Сталіна Маленков, один з провідних російських господарників Вознесенський і маршал Булґанін. Крім того, за Жданова і проти Сталіна виступали поза Політбюром і низка впливових осіб, особливо з високих військових достойників. Переважна більшість голосів у Політбюрі виявилась антисталінською. Таке бувало, як твердять, нібито і раніш, проте ніколи досі ця тенденція не набирала таких поважних форм.

СОВЄТСЬКІ ПОВІТРЯНІ ПРОВОКАЦІЇ

БЕРЛІН (ЮП). П'ять російських ловецьких літаків типу «Як» зробили 29 вересня спроби атакувати два важко навантажені американські транспортові літаки, налітаючи на американські, а за 30—40 метрів раптово завертаючи вбік. Американська влада подала совєтській військовій управі протест з цього приводу, вимагаючи вжити «негайних і безпосередніх» заходів, щоб запобігти надалі подібним налетам на американські літки. Дотепер усні протести проти подібних вчинків совєтських пілотів були безрезультатними.

АРЕШТОВУЮТЬ ПОЛЬСЬКИХ РЕДАКТОРІВ

В Польщі видано офіційне повідомлення, що ще 21 липня Корпус Захисту Кордону арештував був головного редактора католицького тижневика «Тиґоднік Варшавскі» К. Студентовіча. Студентовіч був тепер лідером групи відомого політика Попеля, що перебуває за кордоном. Органи безпеки арештували крім того деяких членів редакції й закрили бюра. Арештовано теж колишнього директора пресового аґентства КАП о. Качинського, якого згодом звільнено, але залишено під доглядом поліції.

КОМУНІСТИЧНЕ ПОВСТАННЯ НА ЯВІ ПРИДУШЕНО

БАТАВІЯ (ЮП). 30 вересня військам індонезійської республіки вдалося відбити назад місто Мадіум, яке близько тижня тому захопили були комуністичні повстанці. Їх вожак Музе втік на південний схід Яви. Іншого відомого комуніста Аліміна, що 1946 р. повернувся на Яву після багатолітнього перебування в Москві, взято в полон. Республіканське військо очищає тепер околиці Мадіуму від решток комуністів.

„Нема захисту проти атомової бомби"

БОСТОН (ЮП). В жовтневому числі «Етлентік Манслі» вміщено статтю американського фахівця військової медицини в галузі рентгенології д-ра Давіда Бредлі про результати його досліджень радіоактивних впливів після спробного вибуху атомової бомби в Бікіні. Його висновки являють собою серйозне застереження. Як заявляє д-р Бредлі, досліди переконали його в тому, що «необмежене застосування атомової енерґії з політичною метою поставило б на карту існування людства». На підставі цих дослідів він приходить до таких висновків: «Проти атомової зброї нема ніякого дійсного засобу. Не існують жодні задовільні контрзаходи й протиотрути. Нема ніяких достатніх медичних і санітарних засобів забезпечити проти діяння атомових бомб людність заатакованих ними районів. Нищівний вплив атомової бомби та її ще ненароджених «родичів» може через наявність постійної радіоактивної діяльности тяжко відбиватися протягом століть на населенні цих районів і його добробуті. Шкідливий вплив радіоактивности може спадково передатися низці людських поколінь.

СОВЄТСЬКИЙ ЗБРОЙНИЙ НАПАД НА АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕКТОР

БЕРЛІН (ЮП)). 1 жовтня американська влада склала протест совєтській центральній комендатурі в зв'язку з переходом 30 вересня міжсекторного кордону озброєними совєтськими вояками, що вдершись в американський сектор, стріляли в американську військову поліцію і німецьких цивілістів. В американських колах розцінюють цей інцидент як один з найсерйозніших за останні тижні. Тут схвалюють холоднокровність американських військових поліцистів, які не відповідали на російський вогонь і тим запобігли серйозній сутичці.

СОВЄТСЬКА НОТА ПРОТЕСТУ ФІНЛЯНДІЇ

ГЕЛЬСІНКІ (ЮП). Внутрішнє становище у Фінляндії нібито знову загострилось. Совєтський посол у Фінляндії протестував перед фінляндським урядом з приводу «військової активности» фінських ловецьких і стрілецьких спілок. На підставі цього протесту філяндське міністерство внутрішніх справ наказадо поліції подбати про припинення будь-якої незаконної військової діяльности у Фінляндії. Проте, за повідомленням фінляндського уряду, відомості про військовий вишкіл у фінських стрілкових спілках не відповідають дійсності.

ЧВАРИ В АЛБАНСЬКІЙ КОМУНІСТИЧНІЙ ПАРТІЇ

НЬЮ-ЙОРК (ОАНС). За даними «Нью-Йорк Таймс-у з Беоґраду, в наслідок напруженого харчового становища в Албанії всередині албанської комуністичної партії дійшло до серйозних суперечок. На підставі довготермінового торговельного договору між Юґославією і Албанією, який після конфлікту Комінформу з Тіто був скасований албанським урядом, Юґославія мала постачати Албанії велику кількість харчових продуктів. Проте навіть і з ними Албанія не могла цілком задовольняти своїх потреб. Після ж відмовлення Албанії від договоору її становище гостро погіршало. Албанські комуністи, що підтримували юґославську комуністичну партію проти Комінформу, обстоюють думку, що для Албанії потрібна господарська співпраця з Юґославією.

Разом з тим, за повідомленням АФП, юґославський уряд повідомив албанське посольство в Беоґраді, що Юґославія не буде надалі репрезентувати албанські інтереси в країнах, з якими Албанія не підтримує дипломатичних зносин.

БАНЧ ОБВИНУВАЧУЄ ІЗРАЕЛЬ

ТЕЛЬ-АВІВ (ЮП). Останніми днями в Гайфі заарештовано провідника жидівської підпільної організації Єллінa, якого довго шукала жидівська поліція, а в арабському кварталі Єрусалиму — його найближчого співпрацівника Шуеловича. Заступник вбитого Бернадота д-р Банч вибув 30 вересня до Парижу по нові інструкції від ОН. Він обвинувачує ізраельський уряд у відхиленні пропозиції про створення в Єрусалимі третьої невтральної зони і в порушенні перемир'я і вимагає негайних заходів до забезпечення в Палестині миру, серйозно загроженого «злочинними бандами».

За словами ізраельського міністер-президента Бен-Ґуріона, доля Ізраеля буде вирішена не в Парижі, а в Палестині, у висліді боротьби або миру з арабами. Палестинські араби офіційно повідомили д-ра Банча про створення під головуванням великого муфті нового арабського уряду, що претендує на владу в усій Палестині.

— З наказу урядової влади ресторанні офіціянти в Чехо-Словаччині мусять замість «капіталістичних» фраків носити «народньо-демократичні» куртки.

Невже це місто мало б стати другим Ґданськом?

На вулицях Берліну

Якщо кинути побіжний погляд на західні й східній сектори Берліну, — пише берлінський кореспондент ОФНС, — то різниця між ними може здатися невеликою: ті самі руїни, ті самі мертві вулиці, ті самі змучені обличчя домашніх господарок, ті самі групи німецьких поліцистів на вуличних роздоріжжях. Проте це тільки ззовні, тільки на перший поверховий погляд. Зазирнувши в життя Берліну глибше, ви будете вражені величезною відмінністю між східнім і західніми секторами. Кореспондент відчув її, ще лагодячись їхати до російського сектору, щоб відвідати деяких осіб, які могли б розповісти йому про життя під совєтською окупаційною владою. Для більшої певности його взялась супроводити одна «досвідчена» німкеня, яка пробула чотири місяці в совєтському концентраційному таборі за підозрою в «шпигунстів» і чоловіка якої застрелив 1946 р. п'яний совєтський вояк. Німецький шофер брітанської автомашини, якою мав їхати кореспондент, не без вагань згодився ризикувати своєю машиною, їдучи до совєтського сектору, а щоб минути совєтський центр і менше уваги привертати до брітанського авта, поїхав манівцями через французький сектор і вже «задніми дверима» в'їхав до совєтського сектору.

Щоб відвідати одного крамаря, довелося зупинити автомашину на чималій відстані від його помешкання, а тоді вже дійти до нього пішки. Адже інакше авто могло б «викрити» зносини крамаря з брітанським сектором. Чекаючи на господаря, кореспондент розмовляв з членами його родини, і молоді жінки, не зважаючи на «хаос і голод», що панують, за твердженням совєтської пропаґанди, в західніх секторах, насамперед позаздрили кореспондентові, що мешкає в брітанському Шарльотенбурзі. Щодо харчового становища, за їх словами, хоч в совєтському секторі й досить легко дістати городину, але вона завжди такої поганої якости, що навіть сушена картопля, якої нема в російському секторі, здається їм неприступною розкішшю. Гнітила їх і свідомість того, що харчі, які їм давали, стягалися з голодних німців в інших місцях совєтської зони. Сам крамар виявився півжидом, що мав за своїми плечима 12 років нацистського панування. На питання, коли йому краще жилося, він відповів, що не бачить особливої різниці між режимами. Якщо за нацистів він був переслідувний расово, то тепер він почуває себе переслідуваним як «антисоціяльний елемент», бо належить до середньої суспільної кляси. Він так само почуває себе оточеним шпигунами і так само боїться ночами, щоб не бути заарештованим «Тільки одне тепер краще, — додав він, — раніше багато спантеличених людей були заловолені режимом, тепер — майже ніхто».

«Думки, подібні до висловлених цим крамарем, — пише кореспондент, — висловлювали мені й майже всі люди, з якими я розмовляв. В місті, де навіть за часів нацизму чимала частина населення залишалась настроєною комуністично, більш уже майже нема комуністів. Колишні члени комуністичної партії гірко розчарувалися в комунізмі, що тепер скинув з себе машкару». Прагнення стабільного, нормального життя і волі панує навіть над такою загальною темою, як харчове питання. Зокрема всі скаржилися на втручання бюрократії в приватне життя — ще більше, ніж за часів Гітлера.

Мешканці східнього сектору свідомі багатьох незручностей життя західніх секторів, де тільки дві години на добу буває струм і де платня видається частково західньою, а частково східньою валютою і за дещо треба платити виключно західніми, а за інше — виключно східніми грішми. А проте пані В., яка була під арештом в Ґестапо і чоловік якої заарештований тепер совєтським МВД, воліє мешкати саме в західніх секторах. І не сама вона. Цього воліли всі, з ким довелося говорити кореспондентові. І тому таким зрозумілим здався йому його німецький шофер, що виїжджаючи з совєтського сектору до французького, глибоко віддихнув і полегшено промовив: Знову на волю!» А коли авто обгорнув морок неосвітлених вулиць західніх секторів і кореспондент зауважив: «Нема струму», — той же шофер впевнено відповів: «Нема ні струму, ні Совєтів: це в усякому разі краще, ніж навпаки».

За і проти евакуації

«Нью-Йорк Гералд Трібюн» повідомляє, що певні військові кола в Вашінґтоні висловлюються за евекуацію Берліну, мотивуючи це думкою, що Берлін не вдасться вдержати військовою силою, а Захід до війни не готовий. Але цього погляду додержується лише незначна меншість військовиків. Назагал вважається, що Берлін це політична проблема. Деві зразу ж по виборах опиниться перед конечною потребою розтяти берлінську болячку. Ясно це операція не легка та й не безпечна. Говорилося про господарські санкції проти Росії, але слід сумніватися в їх реальності, бо Росія з власоні волі досить вже сама себе ізолювала від зовнішнього світу. Отже Деві зразу ж по виборах мусітиме зважитись на рішучий та безпосередній крок. Такий крок, спертий на силу, приведе нас радше до миру ніж до війни.

ЖІНКИ В ТУРЕЦЬКІЙ АРМІЇ

ІСТАНБУЛ (ЮП). Використовуючи досвід брітанської та американської армій, турецька армія почала і собі військовий вишкіл жінок, призначаючи їх в різні ділянки військової служби. Жінки, яких вперше допустили в турецьку армію як медичних сестер, тепер зможуть також бути вишколені для служби в протилітунських загонах, при радарових установках, в поштових транспортових та постачальних закладах.

Що бачив у Совєтах

АНАТОЛЬ КОМІСАРЕНКО?

Американська військова газета «Старс енд Страйпс» публікує п. н. «Молодий українець втікає до вільного життя» інтерв'ю свого кореспондента Ерні Ріда із 20-ти літним українцем Анатолієм Комісаренком, який був репатріований «на родіну» і втік з концентраційного табору з-під Києва до американської зони Німеччини. 1942 року його забрали німці на примусові роботи до Еслінґену. Після війни совєтські репатріяційні чинники намалювали йому гарну картину в СССР, обіцяючи, що він побачить батьків і одержить працю. Замість того його замкнули в концентраційний табір на примусову працю. Подорож з Франкфурту до Польщі ніби ще нічим не загрожувала, але в Польщі їх оточили совєтські вояки з автоматами. Його кинули у в'язницю а потім вислали на працю в копальню. Він захворів і обезсилів його спровадили в лікарню. Коли одужав, його знову послали на тяжку земляну роботу біля Києва і тримали тут три роки. Харчі були погані, приміщення нетоплене й мусів спати на голих дошках. Він і сім інших хлопців приготовляли втечу. І коли їх послали на лісові роботи під охороною двох вартових, вони відважились тікати. Один із них зрадив їх плян вартовим. Але хлопців це не зупинило. Вартові пострілом убили одного з них. Всі, крім, Анатолія, здались, а йому пощастило сховатись у хащах. Тікаючи, він відвідав свою хату, але вона була зруйнована. Сім діб він без харчів пробирався через Польщу. Комісаренко сказав, що там він бачив у лісах українських партизанів, які перебувають у горах, чекаючи революції проти совєтського режиму.

Комісаренко шукає роботу в Баварії. Він застерігає українців в ДП таборах, що репетріяція до СССР веде тільки в концентрак на найтяжчу працю.

На святі в Міттенвальді: генерали й визначні діячі за вітальним столом (Світ)

ХІ ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В ІРО

(Закінчення з 1-ої стор.)

На питання українського видавця п. Ільницького, чи до еміґраційних комісій допустять також представників ДП, Карузі відповів, що вони не зможуть обіймати офіційних посад, але притягатимуться як дорадники й матимуть змогу складати свої пропозиції.

Представники преси винесли враження, що комісар Карузі активна й енерґійна людина, добре практично обізнана з проблемою ДП і що через те він зможе причинитися до поважного зменшення людського резервуару ДП в Европі.

Точний звіт з дальшого перебігу конференції подамо в наступних числах. (КТВ).

Місс Фелер директор Івен шеф Преси з Женеви і містер Карузі (Фото Світ)

Концерт бандуристів для хворих

Серед сірих днів шпитальної буденщини пацієнти санаторії в Амберґу пережили 18 вересня винятково радісні й незабутні хвилини, слухаючи виступ славної Української Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка. Своєю грою й співом Капеля причарувала всіх слухачів. Історичні, побутові, а особливо нові пісні композиції самого керівника Капелі Гр. Китастого „Вставай, народе"! і „Пісня про Тютюнника" викликала ентузіязм та довготривалі оплески.

Капеля Бандуристів дала ще цього ж дня ввечорі концерт з великим успіхом у переповненій залі переселенчого табору.

Пацієнти українці тепло й з вдячністю згадуватимуть Капелю, яка не жаліла труду й часу дати безплатний концерт у санаторії, де, на жаль, українські імпрези відбуваються дуже рідко. Цього року відвідали санаторію ще в січні квартет „Богема" і церковний хор УАПЦ з Реґенсбурґу та 19 серпня хор „Боян" з Байройту. На жаль, хор „Сурма" з Реґенсбурґу, даючи 14 вересня ц. р. концерти в двох таборах Амберґу (переселенчому й балтійському), зовсім поминув санаторію, де під цей час є найбільше скупчення українців в Амберґу, ще й до того хворих.

Ан. Д-ський

Комінформ радиться?

ЛОНДОН (АП). Як сказав 23 вересня один урядовець брітанського міністерства зовнішніх справ, представники Комінформу й плянових та пропаґандивних організацій Росії та її сателітів правдоподібно зібралися тепер в Криму. За словами урядовця, він може певно ствердити, що як румунського міністра зовнішніх справ Анни Паукер, так і чехословацького державного президента Клемента Ґотвальда в їх столицях нема. Згідно з непідтвердженими ще відомостями, болгарський міністер-президент Ґеорґій Дімітров мав теж виїхати з Болгарії. На питання, чи нема якогось зв'язку між цією конференцією Комінформу і вибуттям Сталіна з Москви, представник міністерства відповів, що він не бачить у цьому „чистої випадковости". На думку дипломатичних кіл, конференція Комінформу могла б бути скликана з двох причин: поперше, через напруження в стосунках між Росією і західніми державами, що постало в наслідок безплідних переговорів про берлінську кризу; подруге, з метою опрацювати програму усунення неполадок всередині комуністичного бльоку, виявлених в обвинуваченнях проти маршала Тіто і під час „чистки" в Польщі.

„Комунізація" польської соціялістичної партії

Центральна рада соціялістичної партії Польщі повідомила 22 вересня про демісію президента виконного комітету партії міністра праці Казіміра Русінека й президента центральної ради Станіслава Швальбе. Одночасно повідомлено про усунення з постів членів виконного комітету партії колишнього міністер-президента Едварда Осубки-Моравського й Станіслава Птаковського і про демісію ще 12 членів комітету. Це є наслідком п'ятиденних нарад соціялістичної партії за зачиненими дрерима, де в зв'язку з майбутнім злиттям соціялістів з комуністами проведено ґрунтовну „чистку" проводу соціялістичної партії від правих і націоналістичних елементів. На президента виконного комітету призначено міністра юстиції Свйонтковського — відвертого ворога всяких націоналістичних течій в соціялізмі. (АП)

Проєкт Північно-Атлантійської Унії

ЛОНДОН (АФП). Канадійський кабінет, як повідомляє про це ангійська газета «Ньюз Кронікл», 7 жовтня вирішив звернутися до держав брюссельського оборонного пакту з пропозицією укласти «пакт безпеки» з Канадою та Сполученими Штатами. За повідомленням газети канадійського міністра зовнішніх справ уповноважено подати цю пропозицію на найближчу конференцію держав Західньої Унії, що відбудеться в листопаді в Парижі.

(ЮП). Канадійська влада з'ясовує тепер, як повідомляють з Оттави, в якому обсязі зможе Канада постачати зброю, військове спорядження і харчові засоби заплянованій «Північно-атлантійській Унії». В Оттаві пояснили, що в разі укладення цього союзу всі учасники його повинні визначити, що вони можуть дати для справи спільної оборони. Разом з тим в Оттаві відзначають, що Канада ще не одержала ніяких офіційних пропозицій від якихсь інших урядів щодо участи у військовому пакті. Тим часом при неофіційних переговорах у Вашінґтоні були розглянуті питання промислового виробництва оборонного характеру.

СКАНДІНАВСЬКІ ДЕРЖАВИ І ЗАХІДНЯ УНІЯ

7 жовтня американський міністер зовнішніх справ Маршал, приймаючи міністрів зовнішніх справ скандінавських держав, заявив, що США не наполягає на тому, щоб скандінавські держави зараз же вирішили, чи вони приєднуються до Західньої Унії. В добре поінформованих колах відзначають, що скандінавські міністри зовнішніх справ прийняли цю заяву Маршала з явним полегшенням. Як сказав їм Маршал, він переконаний, що Норвеґія і Данія свідомі важливого значення тісного зв'язку з західніми державами. Він підкреслив також, що США не вірять, що якась европейська держава поза сферою влади Совєтського Союзу може лишатися цілком невтральною в холодній війні». Проте США ні в якому разі не чинитимуть на скандінавські держави тиску, щоб змусити їх до певного вирішення в цій справі. США, за словами Маршала, вітали б об'єднання скандінавських держав в скандінавську унію, яка й собі могла б пов'язатися з Західньою Унією. В цьому разі північно-европейські держави формально не вступали б в Західню Унію. (ЮП).

ПЛЯНУЮТЬ ТРИМІСЯЧНЕ «ПЕРЕМИР'Я В БЕРЛІНІ

ЛОНДОН (АФП). Президент повного зібрання ОН д-р Івеtт пропонує, згідно з повідомленням лондонської газети «Івнінґ Стандард» встановити в Берліні тримісячне «перемир'я. За цим пляном, який тепер опрацьовують шість безпосередньо не зацікавлених в берлінському конфлікті держав, Совєтський Союз має на три місяці зняти з Берліну блокаду, а три західні великодержави мають зголитися на скликання ради міністрів закордонних справ для обговорення всієї німецької проблеми. Як повідомляють з добре поінформованих джерел, Франція нібито схвалює цей плян, тим часом як в брітанських колах до нього ставляться стримано, хоч і відзначають, що він звільнив би західні великодержави від потреби підтримувати повітряне сполучення під час найхолодніших зимових місяців.

Коротко звідусіль

— Швеція дістає за договором певну кількість брітанських турбінових ловецьких літаків типу «Вампір».

— Один з брітанських літаків упав в Північному морі біля острова Гельґолянду. Рятувальний корабель знайшов лише деякі уламки літака. Двоє пілотів, очевидно, загинули.

— Японський кабінет Ашіди після наради з альянтським головнокомандувачем в Японії генералом Мек-Артуром подався 7 жовтня до демісії.

— Між США і Арґентіною укладено договір про відрядження до Арґентіни американської військової місії для інструктажу арґентінської армії.

— В портовому місті Калляо в південно-американській республіці Перу спалахнуло повстання, придушене за два дні. На чолі його були ліві, але не комуністичні елементи.

— Брітанська окупаційна влада подала протест проти советської «учбової» стрілянини і «вправ» советських літаків у брітанському повітряному коридорі.

— За повідомленням ДЕНА, поліція советської зони Німеччини має бути незабаром посилена до 400 000 чоловіка.

— Місто Тьепу, що є центром англо-американської нафтової промисловости на острові Яві, горить, підпалене комуністичними повстанцями.

— Англійський міністер Кріпс зробив в'язням лондонської тюрми 45-хвилинний звіт про господарський стан Англії. Доповідь мала великий успіх і викликала низку запитів до міністра.

— Не зважаючи на посилення прикордонної поліції, кількість перебіжчиків з советської зони (з Тюрінґії) у вересні ц. р. була вдвоє більша, ніж в серпні. Одну перебіжчицю, вже на території американської зони, застрілив советський вояк.

— В Мюнхені приземлився чехо-словацький літак, що мав летіти з Братіслави до Праги. В дорозі один з пасажирів примусив пілота під загрозою револьвером летіти на Мюнхен, де всі пасажири відмовилися повернутися в Чехо-Словаччину, крім дружини заступника чехо-словацького міністер-президента Широки, яка з п'ятилітнім сином повернулась до Праги.

— В брітанській зоні Німеччини приземлився на бомбовозі російського типу «Як» польський літунський старшина, що втік як політичний еміґрант з Польщі.

— Нью-йорський колюмбійський університет повідомив про відкриття в Бельґійському Конґо нового зеленого мінералу, надзвичайно багатого на уран. Його названо «сенґіритом» за прізвищем Сенґіра — директора копальні, де його вперше знайдено.

— За розпорядженням IPO, всім ДП, які повертаються додому, безкоштовно видаватимуть харчові пакети, що відповідають 20-денному харчовому раціонові.

— Разом з останнім зліквідованим табором ДП в Майнц-Кастелі всього з 1 січня ц. р. в американській зоні Німеччини передано військовій владі 42 табори ДП.

В таборі Ешвеґе закінчився голодовий страйк 245 ДП, що тривав шість днів. Вимогу страйкарів — відновлення в правах ДП — задоволено.

— Таємницю бомби, що вибухла 30 вересня біля Бремену, з'ясовано: це була учбова бомба, яку скинув брітанський літак.

— Колишній президент німецького райхсбанку д-р Шахт має намір виїхати незабаром в Чіле, щоб «почати там нове життя».

— За даними американської статистики, в США пересічно що 38 секунд трапляється пожежа, що 2хвилини загоряється мешканевий будинок і що 50 хвилин стає жертвою пожежі один американець.

Засідання Ради Безпеки відкладено

Після того, як Рада Безпеки ОН на засіданні 5 жовтня 9 голосами проти голосів СССР і України ухвалила поставити на свій денний порядок питання про берлінську кризу, а Вишинський заявив, що він не братиме участи в цих нарадах, берлінське питання було обговорено 6 жовтня в присутності Вишинського, що прибув таки на засідання. Після виступу американського делеґата Джессепа, брітанського — Кедеґена й французького — Пароді Рада Безпеки ухвалила відкласти наступні засідання на невизначений термін, щоб дати можливість Советському Союзові ґрунтовно обміркувати заяву західніх великодержав про їх згоду обговорити берлінське питання в раді міністрів закордонних справ лише після зняття з Берліну бльокади.

Підкресливши конечність мирного розв'язання берлінського питання, американський делеґат Джессеп разом з тим рішуче заявив перед «Радою Безпеки ОН і перед всім світом», що США твердо вирішили ніколи не капітулювати в Берліні, лишаючись в ньому за всяких обставин, навіть і в разі спроби застосувати проти них насильство. Як і міністер Маршал кілька день тому, Джессеп застеріг СССР від помилки вважати терпіння США непевністю в своїх силах. Кедеґен і Пароді в стриманішій формі підтримали Джессепа. Під час промов делеґатів західніх великодержав Вишинський сидів часом без навушників, ніби нудьгуючи, і не побажав відповідати. (ЮП).

Роберт Марксмен

ШЕРЕХОВА ДІЯЛЕКТИКА

До дискусії про Косачеву повість „Еней та життя інших"

Увірвався в мою кімнату мій український приятель і зачав кричати до мене: «Ти безвідповідальна й маловідповідальна людино! «Ти людина вчорашніх догм, принципово нетворчої настанови» і «бездиханної(!)настанови»! «Ти людина явно нечистої гри!» В тебе «цілковита брудно-рукість», а також «патологічний стан мозкових клітин!»

Я з жахом дивився на старого випробуваного приятеля, бо гадав, що він збожеволів. Але коли мій друг кинув мені на стіл 34 число нюрнберзького «Часу» (за 22 серпня ц. р.), я зараз заспокоївся, а коли прочитав ще й під статтею «Рік однієї дискусії» підпис Юрія Шереха, то зачав сміятися разом із приятелем, бо вже знав, що той «шляхетний, ніжний лицар» певно відповідає на мою статтю в «Літературно-Науковому Віснику» — і робить це в такому «пристойному тоні».

Кажуть, хто злоститься в дискусії, той не має слушности. Але не забігаймо вперед, може саме такий спосіб вислову єдино притаманний нашому опонентові, що як побачимо пізніше, дуже високо думає про себе.

Вже на самому початку заявляємо, що оті повищі Шерехові лайки нас ніяк не зможуть забризкати своїм брудом, а то тимбільше, що ми не вживали такої вуличної лайки, якою кидає в нас пан професор. Свято віримо, що всі ті люди українські, що нас особисто знають, поділяють нашу думку в цій справі. Заявляємо також, що нам соромно за пана професора, що в своїй люті мусив уживати аж таких, сумнівної вартости «арґументів».

Редакція «Часу» зазначає, що «радо» дає слово Шерехові для підсумування наслідків дискусії. Віримо Редакції, бо вона більше як рік стояла під закидом, що устами Шереха похвалила безбожницьку Косачеву повість про Енея. Аж ось тепер Шерех «очищує» себе і редактора від такого підозріння. Тому й зрозуміла «радість» Редакції...

Американська бомба „з очима"

ЕЛДЖІН ФІЛД, ФЛЬОРІДА (Ройтер). Як повідомляє місцева дослідна станція американських повітряних сил, Сполучені Штати мають бомби «з очима», які самі реґулюють своє падіння на ворожі кораблі, фабрики, нафтові підприємства та інші цілі. Така самокерована бомба покищо проходить стадію випробовування Бомба має назву «ВБ—6» або «бомби, що шукає спеки». Як пояснили техніки, її притягає кожна ціль, що має вищу температуру, ніж її навколишнє середовище.

Подивімся, як це Шерех робить і чому він так поденервувався, бо ж досі він цього не любив робити.

Спочатку згадує він в «схематизованому вигляді» тези своєї минулорічної статті. Нас цікавлять тільки ті пункти його тез, які ми заторкували в своїй статті.

Автор твердить у своїй четвертій тезі, що він минулого року писав «не про занепад віри й горіння», а «домагався піднести їх на вищий ступінь, на ступінь відповідальности перед собою, своїм народом, людством Богом». Автор кінчає так: «Так виглядають ці тези схематизовано». А ми заявляємо, що отих правд, які тепер автор переповідає ніби «схематизовано», зовсім не бачили в минулорічних його статтях. Якщо безстороння комісія вирішить, що Юрій Шерех у «Часі» минулого року «говорив» про «піднесення віри на вищий ступінь», на ступінь «відповідальности перед собою, народом, людством і Богом» — то ми публічно відкличемо свою статтю і годимося підписати й оголосити друком заяву, яку тільки подиктує нам наш противник і то з усіма «соковитими» його лайками.

Та поки це станеться, мусимо далі вказувати на ті місця в полеміці, де автор «викручується, як то кажуть, сіном» і віддалюється від правди. Цього року він пише, що в його першій статті «ясно говорилося» про те, що спільного з сартризмом має український резистанс. Але трохи нижче заявляє, що він минулого року не робив жодних «уточнень», бо бажав тільки «штовхнути читача» до самостійного думання, «вказавши проблему і шлях до її розв'язання».

Та ще цінна й оця заява нашого критика!

«І тому автор аж ніяк не пишається, що змушений був (?!) — на догоду своїм опонентам і проти власних переконань (так!) — бодай частину своїх думок сформулювати на початку своєї статті в чотири тези».

Нам дійсно жаль автора, що «проти власних переконань» «був змушений» формулювати свої тези, з яких одну ми навели вгорі. Та якби він був це зробив минулого року, то зовсім не треба було б тепер дискутувати, бо з цьогорічними «тезами» ми могли б погодитися. Але ж біда тільки, що в минулорічних статтях автор зовсім не так «ясно» говорив, як він це робить сьогодні нібито під примусом і то «проти власних переконань».

Тому подивімся, як то було рік тому.

Ми твердили в своїй статті, що Косачева повість «Еней та життя інших» — це твір безбожницький. А робили ми це тому, що герой повісти, професор Кравчук, який за твердженням критика Шереха, є «рупором ідей, що зрушують Ірина в нове життя» (отже це головний ідеологічний герой повісти!), твердив таке:

«Мусимо признати, що пролите в секунду, підкреслюю, в секунду світостворіння: нехай стане світ! — Повторюю, проміння «гама» пролите в мряковину пустки, це есть Бог. Інакшого вияснення і не треба й не буде ніколи. Ніколи, ви чусте?»

Це дослівна цитата слів того персонажа, що є немов двійником самого автора (так він у повісті заявляє) і якого ви називаєте «рупором ідей, що зрушують головного героя в нове життя».

Віримо, що й пан професор Ю. Шерех згодиться з нами, що в повищих словах «рупора ідей» є явний матеріялізм і атеїзм. Тут жодного викруту не може бути, бо ж це слова Косачевого героя, а не Шереха. Пан Шерех твердить, що він писав у своїй критиці не про «занепад віри», а тільки про її «піднесення на вищий ступінь, на ступінь відповідальности перед собою, своїм народом, людством і Богом.» »Але, будь ласка, скажіть нам, перед яким Богом має бути ваша відповідальність, чи перед «промінням «гама»? Чи це і ваш Бог? Чому ж тоді ви ще «точніше» не «уточнюєте» своїх думок не називаєте того свого «бога» — «вітальною силою», чи силою законів природи, або якось інакше, а тільки крутите (і то під «примусом»!) про якогось «бога», щоб людей обманювати. Чи не маєте відваги признатися до своєї віри в того свого «бога»? Та ж ви назвали, що я «людина нечистої гри», чи ваша гра «чиста»? Ви закидаєте мені «бруднорукість» (на втіху всім моїм знайомим, що знають мене як дорослу особу вже 35 літ!) — а я не хочу вам тим самим платити, але дивуюся, що Редакція «Часу» без найменших застережень видрукувала оті ваші крутійства. Невже й вона вірить в проміння «гама», а не в особового християнського Бога...

Ваш «рупор ідей вже нового Ірина», славний професор Кравчук, твердив, що українська спільнота «виконує вітальний плян так, як їй призначено». «Здійснення пляну довершується незалежно від нашої волі, нашого романтичного настрою. Прийде час і результати будуть наявні». Ми тоді сміялися з небилиць вашого «рупора», бо як може матеріяліст і атеїст говорити про «призначення», і ми заявляли, що ми того розумування вашого божища не «можемо зрозуміти». Так, ми це написали тоді і так само твердимо й тепер. Але ви, пане професоре, (видно, що працюєте із школярами!) зараз «дотепно» (на втіху Редакції) написали: «Коли людина не розуміє чогось, то треба не забирати голосу на сторінках преси, а сісти й постаратися зрозуміти». Так і бачу, як ви разом з редактором «Часу» підміхаєтеся, мовяв, а то йому «вліпив»! Нехай не пише більше, а сидить і читає ідеї Шерехових «рупорів». А ми вам відповімо таке. Підіть до своїх товаришів-професорів філософії і запитайте їх, чи може хтось говорити про призначення й бути одночасно матеріялістом і атеїстом. Якщо вони вам вияснять, що так, то я тоді «зрозумію» ваші протиріччя, в яких ви плутаєтеся.

Та, скажете ви, що це слова Кравчука, а не ваші і ви за них не відповідаєте. Але ж воно не так, пане професоре, бо ж ви написали виразно, що хвалите все (без найменшого найменшого застереження!), що написав ваш маестро Юрій Косач. Ви там писали так:

«Письменник показав, як це нове оформляється з старого, показав шлях через кризу, показав вихід із — здавалося б — глухого кутка» (де?-запитає читач). Рік тому ті часописи, що ви в них головним літературним критиком, були проти української консолідації і ви тоді писали, що повість Косача «варта всіх наших численних мертвороджених партійно політичних програм і далеко більше». Отже ви тоді були проти «партійно політичних програм». Так принаймні я це розумію і так розуміла напевно тоді Редакція «Часу». А сьогодні, після уконституйовання Української Національної Ради, обороняючи себе, ви відважуєтеся писати так:

«Рік дискусії ствердив погляди автора. У багатьох випадках — у літературі, пресі, публіцистиці, в безпосередній політиці (хочби в факті утворення Української Національної Ради) уже діє й проявляється, далі самооформляючися, людина нового етапу нашого визвольного руху».

Досі я чув, як українці називали одну духовну особу, що своїм впливом причинилася до об'єднання українців на чужині, а тепер бачу, що це заслуга вашого маестра Юрія Косача, автора повісти «Еней і життя інших», ну, і ваша, що зараз же вихвалили цю повість. Може б так у залі засідань українського парляменту на чужині поставити ці два бюсти на видному місці на науку прийдешніх поколінь...

Перейдім до другого мого закиду проти автора «Енея» й його критика, до вакиду про аморальність головного героя повісти. На початку повісти «старий» Ірин дарує дитину Ларисі і пізніше зовсім не дбає ані про матір своєї дитини, ані про саму дитину. При кінці твору, вже, як ви кажете, «переродженний і новий Ірин» викрадає Галочку, щоб з нею зробити те саме. Але щоб не говорити на вітер, даймо слово Косачеві:

«Він уже був вільний. Він уже зважився. Він став просто свобідним». «Вчора відійде без воротгя, не залишаючи ні сліду любови, чи ненависти».

ЧИТАЙТЕ „НЕДІЛЮ"

бо без неї жити важко!!

Хтось міг би думати, що герой відходить до манастиря, або йде на війну, де грозить смерть. Але ні, він іде з новою жертвою своїх поліґамічних уподобань (люди типу Ірина мають нахил до поліґамії — каже ваш автор, Косач!)

«Перед Ірином буде тільки день, той самий день Лариси, що народився в Гунсдорфі біля Відня, в бауерській шопі серед синяви однієї весни», (там Лариса породила дитину від Ірина).

Ось вам новий Ірин, ось його моральні засади. Чи можна його назвати «моральною людиною»? В повісті він заявляє, що «совість — це обмеження людського єства». А при кінці повісти, вже нібито по-вашому «новий» Ірин іде на те, щоб з Галочкою повторити історію з Ларисою...

У своїй критиці писав Шерех, що на Іриновім атеїзмі «нашаровувалися від початків властиві українському рухові месіяністичні нотки». А ми зазначали, що важко зрозуміти, «як можна при скептицизмі, песимізмі й атеїзмі говорити про «месіянізм». А ви знову на те відповідаєте мені по шкільному: «Сідай і читай ще раз, а тоді зрозумієш».

Наша стаття і так довшає, а ми не пишемо за рядкове й не можемо порушувати всього того, про що ви пишете. Але в одному з радістю визнаємо вам слушність. Ви пишете, що я ніби англієць, але цитую не з англійських, тільки з німецьких джерел. Це вам удалося, пане професоре! Та я й сам знав про те, але зробив це тому, що тоді в Німеччині не було англійських джерел (ба й тепер їх немає!), як про це писав і професор Еббінґавз у згадуваній мною статті. А я хотів, щоб ті статті, про які згадую, міг прочитати і український читач. Але при тому ви, пане професоре, зробили «хватку», що вас компромітує і показує вашу необмежену зарозумілість. Ви написали так:

«Автор чудний: він англієць, але не вміє, бідолашний, читати по-англійськи, так що змушений англійські джерела цитувати з журнальчика для німецької

(Далі на 7-ій стор.)

Великі маневри в Америці й Туреччині

З Сан-Дієґо вийшли понад 60 американських бойових, постачальних і транспортових кораблів, щоб провести найбільші після війни маневри американської фльоти, в яких беруть участь 30 000 вояків. Головне стратегічне завдання маневрів — інвазія на каліфорнійському узбережжі. Також і в північному районі Антлантійського океану між 1 і 23 листопада відбудуться маневри американської фльоти у великому масштабі у взаємодії з військовою авіяцією і армійськими з'єднаннями. Зокрема велику ролю відіграватимуть підводні човни. Одним з завдань цих маневрів є пристосування до умов холодного клімату. В маневрах візьмуть участь 31 000 вояків, 65 суден і 30 повітряних ескадриль. Разом з тим, за повідомленням з Фльоріди, там почалися 4 жовтня Великі маневри американської повітряної фльоти з участю 500 літаків модерного типу і кругло 9000 літунів.

Одночасно з Істанбулу повідомляють про великі комбіновані маневри турецької армії, фльоти та авіяції, що відбуваються тепер на північний схід від Істанбулу із стратегічною метою оборони від нападу з півночі. В цих маневрах будуть виробувані одержані від США танки, бойові кораблі (між ними й підводні човни) і літаки найновіших типів. (ЮП).

Про маневри американських відділів в місцевості Ґрафенвер так пише кореспондент «Старс енд Страйпс» Джон Піс:

Генерал-майор Франк Мілберн, командувач дивізії в товаристві офіцерів штабу і командантів полків уважно простудіював ролю й виконання маневрів першою американською дивізією піхоти, заявивши, що загальне враження від маневрів цілком задовільне. В той самий час «аґресор», цебто другий полк констабюлерів під командуванням полковника Вільяма Лонґа опрацював пляни другої фази маневрів, що тривала цілий тиждень. Високі офіцери на окремому засіданні уважно проаналізували кожну фазу маневрів від постачання аж до фронтової служби піхоти. Як стверджено, все це діяло краще, ніж під час усіх дотеперішніх маневрів за останні шість місяців. Генерал Мілберн сказав офіцерам своєї дивізії, що вона перебуває тепер в кращому стані, ніж якась інша американська дивізія на початку другої світової війни.

ВЕНЕСУЕЛЯ — країна без податків

Інформація від Підготовчої Комісії Української Громади в Каракасі

Від Підготовчої Комісії Української Громади в Каракасі (Венесуеля) наша Редакція одержала авторитетні докладні, перевірені інформації про життя в Венесуелі.

Венесуеля лежить на північному побережжі Південної Америки, має 1,020.400 кв. км. та 3.900.000 мешканців, є демократичною республікою та поділена на 20 стейтів, 1 федеральну округу та 2 території. Географічно складається з низини, плоскогір'я й височких гір. Клімагично ділиться на три смуги: 1) тропічну, 2) субтропічну, 3) помірну. Тропічна від 0—500 м над рівнем моря, субтропічна 500—800 м і помірна від 800 вгору. Понад 3000 м клімат холодний. Европейці цілком добре переносять клімат від 400 м вгору, а на висоті 800—1200 м клімат вже надзвичайно приємний, як, нпр., в Каракасі, Маріді, Трухільє, Баркісемете, Федеральній території Амазонас і інших вищеположених місцевостях. Природа Венесуелі надзвичайно багата й різноманітна від тропічного пралісу, широких степів аж до гірської рослинности. Земля назагал дуже родюча, краса краєвиду надзвичайна. Населення Венесуелі це індіоси, креоли, неґри й мулати. Крім того білі з усіх країн світу. Ставлення до новоприбулих місцевого населення прихильне. Українська колонія в Венесуелі мало численна та нараховує приблизно 2000 душ. Точної статистики немає.

Дістатися до Венесуелі можна двома шляхами: для ДП через венесуельське представництво в Мюнхені, при чому кошти подорожі покриває ІРО і через венесуельські консуляти в інших державах, або просто написавши просьбу до Інстітуто Техніко де Імміґрасіон и Колонізасіон, Каракас. Візи дають виключно хліборобам і ремісникам та фахівцям. Легко видають візи ДП, які мають тут рідню, або знайомих, які клопочуться про них в урядах.

Люди, що їдуть сюди, мусять бути здорові. Передусім треба звернути увагу на зуби, які тут дуже псуються. Їх треба упорядкувати в Европі, бо в Венесуелі лікування зубів дуже коштовне. Люди з активною туберкульозою не мають сюди чого їхати. Так само сердечно хворі та люди з високим тисненням крови зле переносять клімат у високоположених місцевостях.

Не брати з собою жодних зимових речей, але легкі й продувні. Не брати коротких штанчат, бо за це можна опинитися в в'язниці. За те вовняний светер, ґумовий плащ та теплі коци, чи ковдри добре мати, бо ночі в високих смугах холодні. Треба бути добре й елеґантно вдягненим, бо на це, як у всіх країнах південної Америки, звертають велику увагу. Шукати, нпр., працю без чистого комірця й краватки не слід. Самовпевнена постава й елеґантний вигляд та вихованість — це одна з передумов успіху.

Брати з собою рішучо все, що маєте, бо тут речі багато дорожчі, як в Европі, хоч всього доволі. Спеціялістам радимо взяти все, що їм потрібне для викону-

вання свого фаху, включно до фахової літератури. Взяти також усе, що зв'язане з рідною культурою.

Знання еспанської мови, бодай часткове, конечне. На другому місці стоїть англійська мова, добре знання якої допомагає нераз влаштуватися на працю в американських фірмах.

Для оформлення кожний новоприбулий мусить їхати до одного з трьох еміґраційних центрів (два в Каракасі та один в провінції Ель Тромпілло). Творять ще два нові центри — в Маракаїбо та Барцельоні. Табори досить добре організовані. Їжа задовільна, гігієнічні умови також. В таборах іміґранти переходять поліційні й щодо стану здоров'я формальності. Лікарська перевірка робиться дуже дбайливо й гігієнічно. Після огляду видають посвідку, яка конечна при вступі на працю. Після полагодження поліційних формальностей видають «седулю» (посвідчення), на пять років перебування в Венесуелі. Після отримання леґітимації іміґрант вважається повноправним громадянином Венесуелі та жодним іншим поліційним чи адміністраційним формальностям не підлягає.

Інстітуто Текніко де Іміґраціон и де Колонізаціон старається підшукати працю еміґрантові. Поки іміґрант праці не знайшов, ІТІК утримує його та родину 15 день, а навіть і довше. Коли якійсь людині не можут підшукати праці в одній місцевості, відсилають новоприбулого до іншої, оплачуючи кошти транспорту. У випадку, коли поселенець являється небажаним для країни елементом, його відсилають назад до Европи, але не позбавляють опіки ІРО. Примусу праці в Венесуелі немає жодного, кожний може робити що хоче й жити, як хоче.

Виключена можливість для лікарів працювати в Каракасі, хіба, що це високо-кваліфікована сила. Як правило, кожний лікар мусить відпрацювати бодай рік в «інтеріорі», тобто поза межами Каракасу як «медіко рураль» — сільський лікар. Після цього він може нострифікувати диплом, що дає йому право практикувати в Каракасі. На жаль, для

лікарської праці лишаються тепер місця в мало догідних кліматичних-смугах. Можна ще влаштуватися лікарям у наукових інституціях, приватних клініках, лябораторіях при приватних ординаціях та — з великими труднощами — в нафтових компаніях. Сестри й нижчий медичний персонал мають добрі можливості праці в Каракасі й на провінції.

Найкращі можливості зпоміж інженерів мають цивільні (будівельні) інженери, архітекти, геологи, геометри, геодезисти, топографи, гірники нафтові, фахівці агрономи з практикою в дослідних господарствах, лісники. Також багато можливостей влаштуватися в приватних підприємствах або в нафтових компаніях. Праця може бути в Каракасі або на провінції. Крім того інженери можуть закласти власне підприємство, дозвіл на яке дуже легко дістати. Одначе це вимогає капіталу 1000—10 000 боліварів, знання мови й місцевих обставин. Трудніше влаштуватися інженерам електротехнікам, хемікам, механікам. Добрі можливості є для бухгальтерів, комерційних інженерів, банкових урядовців, але треба знати досконало свій фах і еспанську, або принаймні англійську мову. Є досить можливостей для влаштування фармацевтів, дентистів, зубних техніків та лябораторів. Зокрема добрий український зубний лікар міг би мати добру практику, обслуговуючи виключно українську колонію в Каракасі. Знаючи добре мову й стенографію і маючи друкарську машинку можна легко знайти працю й добрий заробіток у бюрах, нафтових компаніях, туристичних підприємствах тощо. Корисно знати німецьку й французьку мови. Добрі можливості є також у торговельних підприємствах для спеціялістів експорту-імпорту та для всіх комерційних фахів, якщо вони мають капітал на закладення власного підприємства. Не можуть влаштовуватися адвокати, учителі, професори, мистці, журналісти. Всі ремісники мають змогу створити собі варстат праці. Спочатку працюють в уже існуючих майстернях на місячну платню, чи на 50% заробітку, а потім, зібравши трохи грошей, відкривають власне підприємство. Більшість ремісників вже за пів року можуть розпочати власне діло. Тут вистачає навіть поверхового знання еспанської мови. Фотографи, столярі, шевці, кравці, автомеханіки, годинникарі, механіки, монтери, будівельники влаштуються тут не зле. Через нове розпорядження отримати шоферську ліцензію на таксі — неможливо. Лишається праця в приватних осіб за платню й мешкання та харчі. Власне транспортне підприємство не оплачується. Дуже легко можуть дістати працю куховарки, служниці, покоївки, піклунки, прачки, городники, льокаї та взагалі хатні працівники. Робітники без окресленого фаху не мають жодних виглядів на працю, бо виконують її кольорові люди, а на заробіток 4—8 боліварів у день чолвек білий жити не може.

Найбільш бажаний елемент, це селяни. Тут є три можливості праці для хліборобів: на офіційних колоніях ІТІК, на землі, заарендованій у приватних господарів, на власній землі.

ІТІК має свої власні колонії, куди посилає групи людей із 6—20 родин. Товариство дає кредит. Деякі колонії вже підготовлені до оселення, інші щойно треба творити, корчуючи ліс. У таких умовах ІТІК дає допомогу. З чистого прибутку колоніст сплачує борг державі й після того земля стає його власністю. ІТІК не радо оселює національними групами. Добробут колонії залежить від людей, співпраці поміж ними, від совісности керівника колонії та від зовнішніх умов: Є багато добре проспоруючих, здебільша українських колоній, але трапляються випадки, що колонії занепадають, хоч при іншому керівництві та доборі людей могли б успішно працювати.

Праця на приватних господарствах залежить від контракту. Зробитися наймитом у господаря, не є гідним европейця і змушений до цього іміґрант стає жертвою жахливих матеріяльних і моральних умов. Український селянин може прийняти працю в приватному господарстві лише й виключно на підставі контракту, який ґарантував би йому вільну руку в виборі співробітників, свободу діяння, кредит 8000—10 000 боліварів на колоніста, амортизаційний термін бодай п'ять років, після чого земля й інвентар переходять у його власність. Так само й тут держава дає кредит, але групам не меншим як шість родин. Третя можливість, нашим людям спочатку недоступна, це купівля власної «гацієнди» (господарства). Таких гацієнд є багато й вони надаються дуже до використання.

У гірських околицях клімат надзвичайно приємний і для европейців легко переносний. Але й в гірших кліматичних смугах для робітників і пересоналу нафтові фірми створили такі ідеальні житлові умови, що вони почувають себе добре. Взагалі клімату нема чого боятися.

Людина, яка живе згідно з елементарними засадами гігієни, не мусить боятися жодних специфічно тропічних хвороб. Малярія зустрічається лише в гарячих смугах. Над 500 м її немає.

Помешкання, це одна з найтяжчих проблем у Венесуелі. В Каракасі помешкання знайти ще тяжче, як у Мюнхені. Легше найняти умебльоване помешкання, або цілу умебльовану віллу. Але оплата дуже висока. Значно краще стоять справи з окремими кімнатами. Можна приміститися й у пансіонах та готелях. В менших містах на провінції легше знайти приміщення. Так само ціни в декілька разів нижчі.

Венесуеля є одною з найбільш дорогих та найбагатших країн світу. Одначе високі ціни достосовані до високого заробітку. Хоч тут ціни вищі як у США, то заробіток вищий і легше його знайти. Жодних обмежень товарів немає, можете купити що хочете й скільки хочете. Рівень життя людини, що влаштується, багато кращий як в Европі. Помешкання з 3—4 кімнат, льодники, електрична кухня, пральня; садок, елеґантний одяг, авто — це звичайний здобуток вже за короткий час. Венесуеля, це країна контрастів і найрозкішніше життя йде поруч із нечуваною нуждою кольорового населення.

Венесуеля, це молода країна, яка починає поступово розвиватися. Експорт нафти покриває й перевищує всі державні видатки й тому це єдина країна світу, в якій немає податків. Поруч із найновішими здобутками культури на далекій провінції умови часом не кращі, як у найглухіших околицях Африки. Це країна, де можна зустріти індійців, які ще ніколи не бачили білої людини, де ще в ріках вимивають золото, шукають діямантів і добра третина якої є ще білою плямою на мапі.

З кожним тижнем прибуває сюди все більше українців. При їх розкиданості та тому, що значна частина тих, які прибули як українці подають себе за поляків, бездержавних, або москалів (ці останні дуже радо приймають українців і створюють славнозвісних малоросів) — дуже тяжко вести статистику. Останнім часом сформувалася ініціятивна група українців, яка має на меті сконсолідувати український елемент в Венесуелі й вести серед нього інформативну, культурно-освітню й допомогову акцію. Через те що ця ініціятивна група не має ще жодних фондів, вона не може матеріяльно допомагати місцевим і бажаючим прибути сюди українцям. Одначе вона радо послужить інформаціями й порадами всім, хто звернеться до неї. Усяку кореспонденцію скеровувати на адресу:

Dr. L. Stachowskyj 178, Calle Real de Sabana Grande, Caracas, Venezuela.

Група плянує створити дитячий садок, амбулаторію, українські церкви обох віровизнань тощо.

Цю інформацію про умови життя в Венесуелі підписали: уповноважений Українського Червоного Хреста в Женеві та член ІРО-Венесуеля д-р Л. Стаховський, інж. В. Коваль, член професорського збору університету в Каракасі, інж. Лазаренко працівник міністерства публічних робіт в Каракасі, Роман Кошарич, урядовець цього ж міністерства та інж Олександер Євтуків, фабричний урядовець у Каракасі.

США передають ОН корейське питання

ЛОНДОН (ЮП). За повідомленням московського радіо, наприкінці вересня Сполучені Штати і Советська Росія обмінялись нотами про відтягнення окупаційного війська з Кореї. У своїй відповіді на советську ноту з 26 вересня американське міністерство зовнішніх справ висловило думку, що відтягнення окупаційного війська з Кореї є частиною більшого комплексу питань і що американський погляд має бути поданий на розсуд Об'єднаних Націй. Московське радіо називає цю відповідь ухильною і обвинувачує США в бажанні залишити своє військо в Кореї, тим часом як Росія відтягає своє військо назад.

Ще одна країна без війська, податків, валюти

АНДОРРА — ФРАНЦУЗЬКО-ЕСПАНСЬКА БРАМА

На південному схилі східніх Піренеїв на кордоні між Францією і Еспанією, лежить на площі в 452 кв. км. із своїми 5 000 мешканців республіка Андорра. Офіційно вона зветься Андорським князівством, проте насправді не має ніякого князя. Цією карликовою державою править демократичний парлямент, в якому кожна сільська громада репрезентована двома делеґатами. Андорці не сплачують жодних податків, і тому головним прибутковим джерелом державної скарбниці, як в Сан-Маріно або Монако, є видавання поштових марок. Громадяни Андорри не потребують військової служби, а що злочини в країні трапляються рідко, то, щоб підтримати порядок, їй досить двох поліцистів.

Маленька країна щаслива й задоволена. Переважна частина людности живе з пачкарства, яке тут не є, проте, пачкарством в звичайному розумінні. Адже державні кордони для андорських громадян відкриті з обох боків, а в'їзд до Андорри для мешканців Франції і Еспанії дозволений без пашпортів і віз. Це створює для князівства широченні можливості. Торговельні зносини тут буйно розвиваються. Країна довозить сировину, переробляє її і за великі гроші вивозить під марками закордонних фірм готові товари — передусім сигарети, лікери й парфуми. Ніякої власної валюти Андорра не має, і тому кожен може платити тут першими ліпшими грішми; долярами, пезетами, франками, гульденами тощо.

Андорра не має будь якого шкільного бюджету, а проте має найкращі на Піренейському півострові школи й найдосвідченіших викладачів. Адже і Еспанія і Франція, домагаючися якнайбільшої прихильности андорців, стараються дати цій маленькій країні все, що є в них найкращого.

Андорра має свою власну офіційну мову — мельодійний діялект катальонської. Цією мовою заповнюють і пашпорти. Однак, з огляду на те, що не всі фінансові й митні урядовці в світі повинні знати андорську мову, Еспанія, Андорра і Франція погодилися на тому, що кожний андорець може подавати три пашпорти: андорський, еспанський і французький. За кордоном андорці також мають дипломатичну підтримку цих трьох держав.

Андорра є країною тисячі можливостей Люди з усіх кінців і кутків землі перейшли її північний і південний кордони. Проте вона не бере участи в якихось політичних змаганнях, і недавно голова держави Люїс Ґайрат повідомив через відому й улюблену в усій Західній Европі дикторку андорського радіо сеньйору Вікторію, що поселення в Андоррі політичних еміґрантів або ДП є небажаним. Ця маленька гірська республіка існує вже понад 700 років і досі не провадила жодної війни. Якщо не станеться чогось непередбаченого, якщо перебіг подій буде таким же, як був досі, треба сподіватися, що ця крихітна держава і далі матиме перед собою щасливу майбутність.

Слово річевої критики з добрим наміром

НЕДОЛІКИ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ

Різні зустрічі українських спортовців із чужинецькими показують, що наш спорт має поважні недоліки. На олімпіяді поневолених народів у Нюрнберзі в багатьох конкуренціях ми не зуміли поставити кандидатів, у інших ми мусіли задовольнитися дальшими місцями. Це не випадок, а постійне явище, яке має свої поважні причини.

Які це причини? Не можна сказати, щоб українська молодь належала до „неспортової“ нації, не мала вроджених спортових здібностей. Навпаки, серед неї подибуються великі спортові таланти. Не можна також нарікати на брак популярности в нас спортової ідеї. Приходиться ствердити, що спорт у нас масовий. Спортових товариств багато Знайдете їх у кожному таборі, у кожному скупищі українців.

Отже причинами наших неуспіхів на зеленому майдані не є ані брак вроджених здібностей, ані непопулярність спортової ідеї.

Де ж шукати цих причин?

Перша із них, це занедбання правдивої „королеви спорту“ — легкотлетики та підбудови спорту — гімнастики. У нас забувають, що хто хоче бути добрим спортсменом, мусить плекати передусім загальну гімнастику та вправляти легкоатлетику. Це конечна передумова для всіх спортовців, у якій ділянці вони не спеціялізувалися б. Це, так сказати б, азбука спорту.

Щойно коли легкоатлетика поставлена на належний рівень — можна говорити про високий рівень та успіхи в окремих ділянках спорту. Тоді щойно спортовці можуть досконалитися в різних його галузях, залежно від здібностей, замилування, природи даного народу, традиції. Бо легкоатлетика й ґімнастика всебічно розвивають організм змагуна, дають йому відповідну міць, тугість, витривалість, швидкість, відвагу, орієнтацію.

Друга причина, це однобокість нашого спорту. У нас плекаються лише деякі його галузі, занедбуються інші. На першому місці стоїть у нас футбол, некоронований „король спорту“. Футбол здобув собі в нас таке почесне місце, що деякі спортові клюби обмежуються лише цією ділянкою, а поняття спорту в багатьох із нас покривається з поняттям футболу й навпаки. І хоч так багато місця присвячується копаному м'ячеві, не можна сказати, щоб він стояв у нас на високому рівні.

У міжнародніх зустрічах ми не можемо обсадити всіх конкуренцій через те, що деякі ділянки спорту в нас зовсім незнані, нпр. фехтування, їзда верхи, теніс, ковзани, лещата, санчата, водний м'яч. Тому поруч з поставленням легкоатлетики на належне їй місце, другим постулятом до нашої спортової молоді є поширення діяльности на всі ділянки спорту.

Третя катеґорія недоліків, це випадковість у спорті. У нашої спортової молоді не видно наполегливої, систематичної, пляновової праці над собою. А це єдиний шлях до успіху. Лише систематичним, методичним тренінґом можна піднестися на вершини. А то дуже часто обсервуємо прикре явище. До змагань стає молодь, яка вправляє доривочно, а то й зовсім непідготована. Вислід такий, що в неї нерозвинені м'язи, невреґульований віддих, брак витривалости, незнання техніки змагань, неопановані нерви, відсутність стилю в виконанні. На спортове грище до рішальних змагань стягаємо, часом, нашвидкоруч випадкових „змагунів“. А спорт, як і багато інших ділянок, вимагає не лише вроджених здібностей, але й наполегливої, витривалої, систематичної, продуманої праці під умілим проводом. Трудно, нпр. уявити собі, щоб хтось виступив на концерті, повправлявши перед тим тиждень на інструменті. Через такий випадковий підхід до спорту позбавляємо його виховної вартости. Змагання, це не показ, чи виконання обов'язку. Це сума досягнень, здобутих важкою працею й трудом, це наче іспит і підсумки систематичної праці над собою

Інша причина спортових неуспіхів, це негігієнічний спосіб життя деяких змагунів. Пиття, курення, нічні гулянки, часом напередодні змагань, невідповідне харчування, відбиваються від'ємно на фізичній кондиції й духових вартостях змагуна. Психічна постава змагуна, охота, воля, витривалість, завзяття, амбіція, бажання перемоги, це половина успіху на спортовому майдані.

Великим недоліком нашого спортового життя відсутність фахових тренерів та інструкторів. Мало людей студіює в нас фізичну культуру й тому брак нам інструкторів із теоретичним знанням і практичною підготовою та знанням методики праці в спорті. У наших школах фізичне виховання поставлене на другому, а то й останньому пляні Ведуть його нефахові люди, які вбивають часто своїм невмінням зацікавлення молоді до спорту. А якраз середньошкільна й університетська молодь можуть дати найкращий матеріял на спортовців. Невміле ведення спортового виховання серед шкільної молоді доводить часто, не до розвою, а до фізичного нидіння молоді.

Врешті, недоліком спортового життя в нас є мале зацікавлення спортом і спортовою молоддю широких кіл громадянства. Багато громадян вважають спорт непотрібним, безвартісним, а навіть шкідливим дозвіллям й, замість пособляти, ставлять перешкоди спортовому життю. У нас не вишукують спортових талантів та не відкривають перед ними шляху. Таксамо й з боку чинників нашого орґанізованого громадянського життя не має потрібної активної постави до спортової справи. З прикрістю треба ствердити, що бувають і випадки, коли офіційне спортове керівництво не ставиться до спорту так, як повинні й своєю поставою знеохочують навіть надійних змагунів до праці над собою.

Коли хочемо мати в себе спорт на високому рівні, щоб гідно запрезентуватися перед чужими змагунами й витримати з ними конкуренцію на майдані, мусимо не жаліти труду й коштів та створити нашим спортовцям відповідні умови праці З другого боку спортова молодь мусить виявити свою добру волю. Лише спільним зусиллям зможемо наперед усунути ці поважні недоліки, якими тепер недомагає наше спортове життя та вслід за тим рушити на вищий рівень — гідний українських спортовців.

В. Б.

Німці про наших боксерів

Про боксерські змагання, що відбулися в Ашаффенбурзі 14 ц. м. поміж Українською Боксерською Репрезентацією Американської зони і місцевим Німецьким Боксерським Клюбом (гл. „Неділя“ ч 141), спортовий редактор ашаффенбурзької газети „Майн Ехо“ (16. 9. 1948) звітує:

Дуже сильна команда українців перемогла у вівторок в касарнях Боа-Брюле в присутності понад 1200 глядачів Боксерський Клюб-Ашаффенбурґ 8:6. Треба одначе підкреслити, що українська дружина не мала змагунів проти братів Шмідтів і Г. Герцоґа. У перших зустрічах українці — Зварич (Мюнхен) і Кіт (Реґенсбурґ) повинні бути дуже задоволені, що зремізували з Бішофом і Фр. Герцоґом, бо врешті оцінюється пункти, а не більш-менш постійно атакуючого змагуна. Сепп Ґільмер подбав у першій рунді про клясичний ко проти Шиба (Мюнхен). Для тієї самої мети Шустер потребував проти Древницького три рунди. В Барчуку господарі мали найкращого борця, який послав на дошки Брандмюллера, будь-що-будь аса ашаффенбурзької дружини. Керуючись спортовою честю, переможений заявив, що рішальний поціл не був низьким ударом. Ріхтер, який видимо був непідготований, мусів відступити Семенюкові пункти. Таксамо й Окермюллер, після трьох рунд, втратив до свого противника тяжкої ваги Хоми, який був багато сильніший, лише пункти.

Українська Боксерська Репрезентація перед змаганнями в Ашаффенбурзі (Фото Івашко)

На ігрищах ІРО

(Від нашого мюнхенського кореспондента)

(Власна кореспонденція). В Мюнхені, на Функ-казерне з ініціятиви ІРО та ІМКА впродовж п'яти день були проведені спортові ігрища в олімпійському стилі п'ятої, шостої й сьомої округ ІРО. Метою ігриш було встановити найліпші види спорту для цих округ.

До участи в ігрищах зголосилося коло 700 спортовиків різних таборів, що свідчило про велику зацікавленість та бажання продемонструвати свої досягнення в різних ділянках спорту. Проте з огляду на харчові й транспортні трудноші прибуло лише 500 осіб із 20 таборів. Найбільше прибуло з мюнхенської округи.

Програма змагань була досить широка та різноманітна й складалася з футболу, кошиківки, чоловічої та жіночої відбиванки, плавання, тенісу, пінґ-понґу та легкої атлетики. Відбувся також шаховий турнір. Проєктованих перегонів наколесників не було через невелику кількість учасників.

Свято розпочалося 15 вересня урочистою парадою всіх учасників ігриш, яку приймали директор сьомої ерії містер Іре Блейк Кокс, командир мюнхенського мілітерпосту полк. Тапер, представники американської армії, ІРО, ІМКА та інших допомогових організацій. З оркестрою, у барвистих спортових убраннях всі учасники пройшли церемоніяльним маршем по спортовому полю. Кожний табір ніс напис і емблему свого табору та спортової команди. Через мікрофон учасників привітав директор сьомої ерії містер Блейк Кокс. Ігри офіційно відкрив полк. Тапер.

Далі почалася строката й різноманітна програма змагань. Ігри відбувалися щодня від 9—22 години. Через велику кількість окремих точок провадилися ігри рівнобіжно. На головній спортовій площі, на відбиванковому, кошівковому й тенісовому майданах, плавання в басейні на вільному повітрі.

Ігрища викликали велике зацікавлення, про що свідчила численна фреквенція відвідувачів. Трибуни завжди були переповнені. Щодня пересічно було до 800 глядачів.

Ігри пройшли з повним успіхом. У пунктації таборів на перше місце вийшла Варнер-казерне (Мюнхен), на друге Функ-казерне (Мюнхен) і на трете-табір Розенгайм.

Багато майстерности і завзяття виявлено в окремих змаганнях з різних ділянок спорту. В копаному м'ячі перше місце й золоту медалю забрали калмики з Пфаффенгофену, друге місце юґославці з Леопольд-казерне (Мюнхен). З українських команд у копаному м'ячі брали участь: «Лев» (Міттенвальд), «Довбуш» (Варнерказерне, Мюнхен) і «Орлик» (Берхтесґаден). Перші дві з цих команд не дійшли до півфіналу через програш, а третя через те, що була дискваліфікована, добираючи грачів із перших двох команд. Такі сумні для українських спортовиків наслідки змагань з копаного м'яча пояснюються тим, що наші футболісти різних таборів трохи злегковажили собі справу. Були ж по таборах певні команди, що могли б дійти до фіналу, але вони ставилися несерйозно, брали чужих грачів і зазнали поразки.

Кращих успіхів домоглися українці у відбиванці. Хоч і тут перше місце й золоту медалю здобула російська команда «Русь» (Пасінґ). Все ж до фіналу дійшла й одержала друге місце та срібну медалю українська команда «Лев» (Міттенвальд), а третє місце й бронзову медалю українська команда «Довбуш» (Варнер-казерне — Мюнхен).

З кошівки перше місце посіла литовська команда «Гімтерас», друге збірна команда Пазінґ і третє місце Функказерне.

У змаганнях з легкої атлетики найліпші місця в основному зайняли представники балтійських народів. Українські спортовики, хоч і брали участь у цих змаганнях, але мали менші успіхи, хоч окремі наші змагуни й показали велику майстерність. Особливо відзначився Микола Євсевський (Діллінґен), що дістав срібну й бронзову медалі за скоки в довжину й вгору, а також Яцишин (Діллінґен), що одержав бронзову медалю в дискові. На жаль, українські жінки в змаганнях з легкої атлетики нічого доброго не осягнули.

У плаванні добрі висліди мав український змагун Андрієвський (Діллінґен), що одержав золоту медалю за кравль на 50 метрів, а також Володимир Король (Варнер-казерне, Мюнхен), який дістав срібну медалю за плавання на спині на 50 метрів. У плавацьких змаганнях жінок обидві українки, що брали в них участь, мали слабі місця.

У пінґ-понґу золоту й срібну медалі одержав українець Грицик (Берхтесґаден) за подвійну гру. У змаганнях з тенісу українські учасники були слабенькі. Так само й у шахах наші змагуни не були добре репрезентовані.

Загалом протягом п'ятиде[illegible] змагань найкращі висліди були в бі[illegible]я жінок, диску та киданні ратища, але здобуті вони не силами українців. З національних груп учасників ігриш найкращі досягнення мали прибалтійці.

19 вересня ввечорі в кіно-залі відбулося урочисте закриття ігриш. Містер Кокс у присутності всіх спортовців і численних глядачів вручив переможцям медалі. Роздано 38 золотих, 38 срібних і 28 бронзових медалів.

Невеликі успіхи, осягнуті нашими змагунами, зобов'язують їх більше уваги приділити своєму тренінґу і дальшому розвиткові своєї вправности в різних спортових ділянках з тим, щоб у наступних виступах на міжнаціональному форумі добре продемонструвати свою загартованість та майстерність і гідно репрезентувати українське ім'я перед іншими народами.

Г. Л.

5 хвилин без політики

КОРОТКИЙ СОН — ДЖЕРЕЛО СИЛИ

Шопенгауер казав: «Сон для кожної людини — як накручування для годинника». Проте для модерної людини з її складними завданнями й турботами, крім звичайного, «основного», щоденного сну, потрібний ще короткий сонний відпочинок серед самого дня — короткий сон, в який можна зануритися в перший-ліпший момент. Така здатність може бути в самій природі людини, але її можна виробити в собі й вправами.

Один з найкращих знавців у цій галузі проф. Гохе в своїй книжці «Спання і сни» піддає сумніву оповідання про великих людей, що нібито завжди мало спали. Виходячи з власних спостережень, він твердить, що такі люди звичайно компенсували години неспання вночі коротким сном удень. Так, берлінський історик Момзен, що, на загальну думку, «спав мало», завжди засипав в омнібусі, їдучи на лекції до університету.

Наполеон I в перший-ліпший момент і в першому-ліпшому місці, не зважаючи на найтяжчі умовини, навіть в рішучі хвилини бою, міг свідомо примусити себе ненадовго заснути, після чого прокидався відсвіженим. В цій здатності його бачать одне з джерел його непереможної сили духу й працездатности. Таким «віртуозом спання» був і великий англійський політик Ґладстон, що навіть у дуже похилому віці дивував своєю енерґією і бадьорістю. Він міг, коли й де хотів, хоч би й в годину надзвичайно збудженої діяльности, раптово віддатися короткому сну.

Вінстон Черчіл, маючи під час другої світової війни 70 років, був спроможний роками працювати 16 годин на день. Це він завдячував своїй власній методі. Ранками він до 11 години працював у ліжку, де читав, диктував, телефонував, провадив важливі переговори. По обіді він знов лягав поспати одну годину, потім знов їв, а тоді бадьоро працював до пізньої ночі.

Едісон також пояснював свою працездатність звичкою завжди й скрізь поринати в короткий сон, коли почував у тому потребу. Генрі Форд, що, маючи 80 років, був разом з тим винятково здоровим і свіжим, казав про себе: «Я ніколи не стою, якщо можу сидіти; я ніколи не сиджу, якщо можу лежати». Джон Рокфеллер також часто лежачи виконував серйозні роботи й провадив серйозні розмови.

Багато людей новітнього типу, мужчин і жінок, що мислять практично і фах або праця яких вимагає великого напруження, особливо люди інтеліґентних професій — правники, лікарі, журналісти, директори, комерсанти та ін. — навчилися мимохідь, серед дня, хоч були б — в омнібусі, авті, за письмовим столом — черпати часом з кількох хвилин короткого, але інтенсивного сну наснагу нової енергії і свіжих сил для своєї роботи. Конче потрібними умовами для набуття такої здібности й вдосконалення в ній є виховання своєї волі, самоопанування, самозосередження, вправи й звичка.

„Хемія“ подружнього щастя

„Елеґантний азотний мужчина понад 30 років прагне шлюбного щастя з привабливою натрійною бльондинкою. Перевага вдові з залізною дитиною“. Подібні матримоніяльні оголошення повинні незабаром з'явитися на шпальтах світової преси, якщо буде стверджена незвичайна теорія португальської лікарки Йонґе. Адже вдача й поводження людини, що від них головно й залежить подружнє щастя, визначаються, за цією теорією, насамперед „хемічним складом“ організму. З цього погляду д-р Йонґе поділяє людей на 22 групи. Основна для організму даної людини хемічна речовина, що визначає її групу, впливає на вдачу, вчинки, отже чималою мірою і на подружнє щастя і взагалі долю цієї людини. Виходячи з цього, д-р Йонґе рекомендує всім, хто бажає одружитися, перед шлюбом дослідити основні хемічні складові частини жениха й невісти.

За цією, на перший погляд химерною, але разом з тим цікавою і нібито науково обґрунтованою теорією, ніколи, напр., не може бути щасливим шлюб „сірчанокислого“ мужчини з „фосфорною“ дівчиною. Особливо ж слід стерегтися мужчинам одружуватися з „нітрогенними“ жінками. Ці дами дуже легковажні, схильні зраджувати своїх чоловіків, люблять обертати ніч на день. „У висліді численних дослідів, — пише д-р Йонґе, — я встановила, що нітрогенні жінки здебільшого прагнуть авантурницького життя“.

Цілком іншими є „кальційові" люди. Вони скромні, люблять свою працю, домашній затишок і спокій. Жінки з цієї групи схильні грубшати. Отже хто воліє мати тонку, ґрацийну дружину, мусить шукати собі „кисневої" подруги життя, які до того ж бувають дуже товариськими. Мистці, згідно з цією незвичайною теорією, є „натрійними" людьми. Велику увагу слід звертати на наявність в тілі певної особи заліза. Невелика кількість його властива організмам пройдисвітів і закоренілих злочинців. Цукор і азот є ознакою духово обдарованих людей. Отож, — зауважує д-р Йонґе, — будьте пильні, добираючи собі жениха чи невісту. Тільки „хемічна правильність" їх може забезпечити вам подружнє щастя.

Відповідь Шерехові

(Закінчення з 4-ої стор.)

Я вже відповів чому я цитував «Ноє Авслезе» і «Амеріканіше Рундшав». А тут тільки хочу перевіритти, чи справді «Ноє Авслезе» — це «журнал для німецької вулиці». Ми розуміємо поденервування пана професора, але тут він пересолив свій борщ. Ми взяли кілька чисел «Ноє Авслезе» і там знайшли прізвища професорів університетів: англійських, американських, німецьких і навіть китайських. Є там прізвища премєрів, міністрів, президентів столичних наукових установ і визначних письменників. Ми читали там статтю головного редактора лондонського «Таймс». І все це, на думку пана професора Шереха тільки люди, що пишуть для «німецької вулиці». Чи вам не сором, пане професоре, так низько ставити своїх міжнародніх колеґ? Чи Б. Шов, П. Валері, К. Чапек, Джон Прістлі, прем'єр Етлі, Стетініюс брати А. і Ю. Гакслі, Б. Рассел, Кітс, В. Стид, К. Реннер, Дж. Дюамель Г. Гессе ітд.... це «вулиця»? Чи ви «відповідальні», коли пишете для українського читача такі «мудрощі»? Жаль мені вас, але розумію вас, бо ж ви призвичаєні до того, що ви «найбільший критик» і «блискучий діялектик» — як вас назвав ваш приятель Юрій Косач у своїй «Українській літературі», написаній німецькою мовою — і тому вам вільно все писати. Але чому Редакція не скреслила вам вашого «ляпсуса» — цього вже не розуміємо. Невже й вона, так само як і ви, досі не бачила ані одного числа «Ноє Авслезе»? І ви творите «велику українську літературу» і формуєте українську духовість на еміґрації.

Та досить про те ваше слабе місце. Хочу ще згадати про ваше кінцеве нарікання, що, мовляв, такі «невпорядковані» видавничі справи на еміґрації, що досі ваша стаття про Косачеву повість не могла появитися в цілості. Гадаємо, що досить і того, що вже появилося, автім, ви не можете нарікати на те, що мало досі видрукували. «Українська Трибуна», «Час», «Українські Вісті», МУР «Хорс», ну й ваша «Арка» — завжди друкували ваші писання. Ви такі «ліберальні» що до себе й своїх писань, але вам напевно знана справа, як тяжко і як довго народжувався на еміґрації ЛНВ. Чому так завзято виступала знана вам група людей проти появи таких цінних авторів, як В. Щербаківський, Б. Крупницький В. Дорошенко, Ю. Клен та інші. Чи це робилося з «лібералізму», чи може з інших, менше ідейних причин? Ми стояли і стоїмо далеко від Редакції ЛНВ, але нам писали що один пан, навіть ніби член Редакційної Колеґії ЛНВ, одною рукою брав тисячі марок на рахунок гонорару, а другою їздив і аґітував проти появи цього місячника. Чи це можна назвати «чистою грою»? Та цей закид не відноситься до Шереха, хоч нам писали, що й він не дуже тішився майбутнім ЛНВ, коли перестала була виходити на кілька місяців його дефіцитна «Арка». Чому ж тоді нарікати на «невпорядковані» друкарські справи і на брак лібералізму у видавців, коли самому не дуже то до вподоби отой «лібералізм»?

Хочемо кінчати.

Стоїмо при тому, що Косачів «Еней»-це матеріялістична песимістична, аморальна й атеїстична книга. Твердимо, що критик Шерех під небеса вихвалив був цю повість, ані словом не згадавши про якінебудь застереження з приводу її появи: тому й критик несе відповідальність за шкідливий вплив цієї книги. Знаю, що сьогодні незручно авторові й критикові признаватися до своїх минулорічних писань. Але саме «відпекування» від того, що було написане і заперечування, не розв'язує справи. Тому пропонуємо, щоб представники українських Церков вирішили чи ця Косачева повість дійсно нешкідлива з погляду релігії. Якщо так станеться, тоді відкличемо всі свої закиди й признаємося до всіх тих «ніжних» епітетів, якими нас обдарував поденервований критик.

А що буде з нашою дискусією тоді, коли пан Шерех не схоче піддатися під громадський суд, або коли той суд вирішить справу на його некористь, нехай судить тоді сам читач. Та ж до його критичного змислу відкликається і сам критик..

Спокійно ждемо, що скажуть представники українських християнських Церков.

НОВІ ЦІНИ

За повідомленням німецької преси, гос подарча рада ухвалила запровадити нові податкові ставки, в зв'язку з чим мають бути змінені ціни на деякі продукти й товари, а саме: кава коштуватиме 11—12 нім. марок, 1 кіло, горілка — 6,25—6,65 марки 1 літр, пиво 7—8% міцности — 0,9—1 марка 1 літр, чорний хліб — 35 пфеніґів 1 кіло, пшеничний сірий — 40—41 пф., пшеничний білий — 68—78 пф., воловина — 1,42 марки 1 фунт, свинина — 1,37 марки 1 фунт.

З церковно-громадських справ

Трагедія Владики Костельника

Українська преса повідомила вже про смерть православного львівського єпископа Гавриїла Костельника, що загинув в таємних обставинах. Київська совєтська «Українська Правда», подаючи вістку про смерть владики Костельника, повідомила, що убивця мав бути «членом українського націоналістичного підпілля і таємним емісаром... Папи». Як відомо, о. Гавриїл Костельник був перед війною канонїком у Львові і прихильником якнайтіснішого союзу Греко-католицької Церкви з Ватіканом. 1945 року очолив Комітет ініціятиви об'єднання Греко-католицької Церкви з російською православною Церквою. До групи Костельника приєдналося десять відсотків священиків, а тих, що протестували вивезено до Росії. Отця Костельника призначено православним львівським єпископом. Таємну смерть трагічного церковного достойника використав московський православний патріях Алексій і патріярх україни Іоан для шалених виступів проти Ватікану.

Конференція православного духовенства Канади

10, 11 і 12 серпня ц. р. відбулася під проводом Високопреосвященного Владики Метислава крайова конференція духовенства Української Православної Церкви в Канаді. Перед конференцією відправлено соборну Службу Божу й молебен. Конференцію відкрив Єпископ Метислав, вказуючи на її значення й мету. Владика зачитав привітального листа Високопреосвященнішого Митрополита Полікарпа з нагоди 30-літнього ювілею Української Православної Церкви в Канаді. Потім учасники конференції заслухали доповідь Владики Метислава на тему «Сучасний стан Української Греко- Православної Церкви в Канаді, її потреби на сьогодні та завдання на ближче майбутнє». Доповідь показала, що за короткий час Архипастир всебічно й ґрунтовно ознайомився з потребами УПЦ в Канаді. Другим рефератом була доповідь голови Консисторії о. прот. С. В. Савчука про діяльність Консисторії, зокрема про організаційні й видавничі справи. Увечорі цього дня присутні на конференції священики були на прийнятті в Колеґії св. Андрея, яке влаштувала дирекція Колеґії. Принципал Колеґії поінформував про її працю й потреби. Другий день нарад конференції почався доповіддю о. прот. Є. Грицини про «Сучасну ролю й завдання духовенства Української Греко-Православної Церкви в Канаді». Після цих трьох доповідей розпочались дискусії над ними. Матеріял дискусії передано до опрацювання й остаточного зредаґування комісіям. Працю другого дня конференції закінчено знову пленарним засіданням. Третій і останній день конференції присвячено праці над внесеннями комісій та прийняттю ухвал і резолюцій. Між іншим, конференція ствердила, що сучасні потреби УПЦ вимагають опрацювання нового статуту та побільшення кількости священиків і єпископів. Стверджено також потребу реорганізації праці в виконному органі Церкви-Консисторії та обрано постійну видавничо-редакційну комісію. Схвалено плян місійної праці та підкреслено позитивну ролю округових церковних комітетів. Окреслено ставлення УПЦ до світських організацій та стверджено потребу організації української православної молоді. Окремою резолюцією конференція прийняла до відома ставлення Архиепископа до інших православних Церков і її єрархів так українських, як і чужих. Обговорено питання дальшої будови церков і їх устаткування. Так само успішно полаґоджено справи з ділянки внутрішньої адміністрації Церкви та переміщення в обсаді священичих місць. Треба ствердити, що конференція відбулася в діловій атмосфері, що цим свідчить про всебічне зростання Української Православної Церкви в Канаді.

(За канадським «Українським Голосом»)

Партизани на Литві

Бельгійський столичний щоденник „Ля Лібр Бельжік" помістив зізнання одного литовця, що прибув в західню Европу з Литви. Він розказує про дальші депортації литовського населення в глибину Росії, про підпільну боротьбу литовських партизан та становище католицької Церкви. В Литві залишився лише один католицький єпископ, а большевики дальше арештовують і вивозять священиків та забороняють всяку форму організованого життя й появу католицької преси.

Виїзд о. Германюка з Бельгії

Як повідомляє Пресове Бюро-Лювен (Бельгія), з доручення духовної влади переїхав з Бельгії до Канади о. д-р М. Германюк, УНІ. За час свого перебування в Бельгії о. д-р Германюк докладав усіх своїх сил, щоб покращити долю українських скитальців у цій країні. Багато завдячують йому нові скитальці, що прибули до Бельгії, в 1945 році. Він допомагав їм знайти працю, інтервенював по різних таборових управах, влаштовував студентів в університет. О. д-р Германюк дав також почин до зорганізування Українського Допомогового Комітету в Бельгії, став головою Українського Науково-освітнього Т-ва та організував українські католицькі парафії й школи. Був основником і редактором місячника «Голос Христа Чоловіколюбця». 19 вересня українська колонія в Бельгії прощалась о. д-ром Германюком. До Лювену прибули делеґати з різних місцевостей. Промовляв голова УДК, представник Українського Науково освітнього Т-ва, представники студенства, делеґати УАПЦ, жіноцтва й лювенської парафії. Всі складали йому щиру подяку за піклування й працю на користь нашої еміґрації в Бельгії.

На могилі Головного Отамана

Етлінґенські організації та окремі громадяни просили митрофорного протоєрея Володимира Вишневського, який поїхав до Франції на парафію УАПЦ в Парижі, щоб після прибуття до столиці Франції відвідав могилу Головного Отамана Симона Петлюри й передав поклін тіням великого державного мужа України. 10-го вересня в супроводі представників паризької української колонії митрофорний прот. о. Вишнівский поїхав на кладовище Монпарнас, де спочиває Головний Отаман і виконав просьбу громадян етлінґенського табору.

В обороні наших прав

В засаді правильна й справедлива зміна, яка наступила 10. 5. ц. р. в положенні матеріяльного забезпечення ДП в англійській зоні дала нарешті можливість кожному працездатному чоловікові почуватися хоч у деякій мірі не жебраком. Рано, чи пізно життя на рахунок платників чужих держав мусить скінчитися, а ми всі ДП мусумо перейти на власне утримання. У цьому сенсі розпорядження Військового Управління, яким запроваджено оплату за харчі в англійській зоні, належить тільки вітати. Розпорядження звучить так:

ДП, які живуть у таборах і затруднені та дістають заробітну платню, мусять платити за своє приміщення, харчі й додаткові приділи за твердими цінами. У робітників і працівників цей податок буде стягнений з їхньої платні й переданий до відповідного уряду праці, який передасть гроші дальше до фінансового уряду. Інші ДП, що затруднені й дістають заробітну платню, будуть платити свій податок до таборових кас, а ті передадуть його до фінансового уряду, що вмістить гроші на допомоговий фонд. Це розпорядження стосується всіх фізично здорових чоловіків віком 14-років і більше, що починаючи з 10. 5. 1948 р. будуть платити за приміщення, харчі й додаткові приділи такі ціни: а) кожний фізично здоровий чоловік платить 7НМ тижнево. б) кожний член родини понад 14 років платить 7 НМ тижнево. в) перших двоє дітей до 14 років платять 3.50 тижнево. г) всі інші діти до 14 років платять 3.00 НМ тижнево. Можна платити й за інших членів родини до 21 року життя. Ті, що не хочуть платити за своїх рідних, мусять повідомили про це керівника табору. Ті, що за них ніхто не буде платити, будуть переселені до іншого табору для непрацюючих. Позатаборовим працівникам фірма буде відраховувати їхній податок.

Однак, сам зміст розпорядження, в ідеї так потрібний і справедливий, не бере під увагу умов сучасного життя, тому в практиці лягає на деякі катеґорії людей тягарем, який стає абсолютно непосильний. Він передбачає стягнення з кожного працюючого денно одної марки з дорослого — 0,50 за харчі й 0,50 за приміщення. Перші двоє дітей платять по 3,50, інші діти 3,00 марки тижнево. Наслідок такий, що більше сімейні люди залишать увесь свій заробіток у касах фірм, як сплату за харчування й приміщення своїх родин. На інші видатки грошей не вистачає.

Тому таборяни Фалькенберґу на загальних зборах, присвячених цій справі винесли таку резолюцію:

Загальні збори робітників ДП табору Фалькенберґ (коло Гамбурґу), заслухавши цілий ряд фактів, що свідчать про дуже тяжкі наслідкки для ДП, розпорядження про оплату за харчі й приміщення особливо для тих, що мають родини стверджують:

1) розпорядження Військового Управління погіршує вже й так тяжке існування ДП.

2) загрожує здоров'ю людей, особливо дітей і молоді тому, що заробіток сімейного робітника, по відрахованні високих оплат за кошти утримання, не вистачає на закуп конечних до життя додаткових продуктів.

3) відбирає всяку охоту до праці.

4) кривдить робітника ДП, бо відрахована сума утримання є багато більша від ринечної вартости харчів, якими постачається табори та від фактичної вартости приміщень, в яких ДП живуть.

5) непропорційно обтяжує нормального споживача й найтяжче працюючого, а тому несправедливим є, коли відраховується оплату за харчі й приміщення однакову щодо висоти в усіх категоріях робітників.

6) В зв'язку з тим загальні збори звертаються до Військового Управління британської зони Німеччини з проханням переглянути розміри оплат та знизити їх, або звільнити від оплат непрацюючих членів родини.

Читачка „Неділі" п Зінаїда Гаєвська з Берхтесґадену вийшла заміж за американця містера Ловсона

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор. 50.—*DM* 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфенігів, матримоніяльне 20 пфенігів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

До

Українського Громадянства в Европі

і за океаном

Український Технічно-Господарський Інститут — УТГІ (українська політехніка) стоїть перед загрозою перерви навчання, коли не на всіх, то на деяких своїх семестрах Авдиторного Сектора. — Українське студенство, що почало чи закінчує на різних відділах УТГІ свої студії, може не завершити своєї освіти. —

Чинність УТГІ — УГА, спрямована для ширення технічного й економічного знання й для підготовлення фахових інженерських кадрів й ведена більш як чверть століття, із-за нестачі матеріяльних засобів може перерватися.

Три роки тому УТГІ виеміґрував з Чехії майже зруйнований. Але Спілка Професорів Української Господарської Академії (СПУГА) та Дирекція УТГІ, одержавши 28. 6. 1945 дозвіл американської військової влади на продовження праці, за допомогою й великою співучастю професури з нової велико-української й галицької еміґрації розбудувала УТГІ на п'ять факультетів з вісьмома відділами, з навчальним персоналом, що перевищує сто осіб, та з студенством, що на початку минулого ак. року доходило до 900 осіб.

За роки 1945—1948 наслідки праці УТГІ виявилися: 1) На Науковім Секторі багатьма десятками наукових доповідей та виданням „Наукових Записок" 15 арк., що їх друк нині закінчується. 2) На Авдиторнім Секторі абсольвувало інженерів: аґрономів 57, лісівників 5, цивільного будівництва 1, хеміків 2, економістів 1, ветеринарних лікарів 2, маґістрів фармації 23, разом 91. Одержало ступінь доктора 6 осіб. Студенти, що в 1945 р. вступили на перші семестри, дійшли вже до останнього року своїх високо-шкільних студій. Матуральні курси прослухали й закінчили 61 осіб. 3) На Секторі Позаочного навчання (за реґенсбурський період): студіювало 1940 студійників, з того на високошкільних студіях 244 осіб; наново видано 40 підручників. 4) На секторі фахових середніх шкіл та курсів було: 24 школи, 92 курсів, викладовців 415, студіювало разом коло 4 000 осіб, закінчило студії поверх 2 000 осіб.

УТГІ протягом трьох років існувало майже виключно на свої засоби, що походили з студентських такс та продажу виданих підручників. Допомога українських установ становила тільки незначну частину нашого прибуткового кошторису. Зате з щедрим даром прийшов нам на поміч Фонд Допомоги Українців Канади, надіславши машинки до писання, циклостилі, друкарські матеріяли та 100 керпакетів на підсилення фондів УТГІ. Але у деяких колах громадянства УТГІ, на жаль, не завжди находило і належне зрозуміння для своїх завдань та праці.

Тепер прийшов четвертий акад. рік праці УТГІ в Німеччині — останній рік студій для тих, що розпочали їх в УТГІ на першому семестрі та для багатьох з тих, що вступили на старші семестри УТГІ з інших високих шкіл.

У попередні роки УТГІ спирався в основі на свої власні організаційні сили, на жертовність своєї професури та на активність студенства. Нині ми всі вживаємо зусиль, щоб затримати на далі існування УТГІ, продовжити нашу науково-педагогічну працю та до кінця виконати свої обов'язки перед студенством

Але тепер наша матеріяльна ситуація значно погіршала і коли наші власні зусилля й можливості будуть невистачальні, а українське громадянство не посилить нас матеріяльно, то не виключена можливість перервання нашої праці. Головна причина цього погіршення матеріяльного стану стоїть у зв'язку з валютною реформою в Німеччині, що викликала заблькування значної частини нашої готівки, зменшення внесків від студенства та зменшення продажу наших видань.

Не тратимо надії на переборення труднощів, але не вважаємо себе в праві замовчати про нашу сучасну ситуацію перед громадянством, бо справу нашої школи й долі нашого студенства вважаємо за справу загально-національного значення, а не нашого приватного інтересу. Ця справа належить всій українській спільноті в Европі й за Океаном і вона мусить про цю справу знати.

За Управу СПУГА і Ректорат та Сенат УТГІ: Проф. Д-р Б. Іваницький, проф. В. Доманицький, проф. інж. М. Зайцев, проф. інж. Р. Димінський, проф. Л. Шрамченко, проф. С. Комарецький, проф. д-р Г. Драбатий, проф. Д-р І. Розгін, проф. Д-р Е. Вертипорох.

Реґенсбурґ, 16 вересня 1948 р.

Стримаємо висилку „Неділі"

всім тим Передплатникам і Кольпортерам, що до 15 жовтня не вирівняють свого заборження, або до 20. жовтня не вишлють передплати на цей місяць.

Читайте, передплачуйте і купуйте українську національну пресу

Читачам у Великобританії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Британії в справі пренумерати „Неділі", Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя".

Умови передплати:
на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дописскою пренумерата „Неділі" з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 46, Seymour St. — London, W 1.

Одержано партію друкарських машинок „Міґнон" із німецько-російським змінним шрифтом. Ціна від 65 *DM*

JOSEF BACHMANN
Aschaffenburg, Landingstraße Nr. 2

Ремонтна майстерня друкарських машинок. — Купівля і продаж. —

Тел. 2772 2-2

Відвідайте Вечір Вина в

Cafe Wien

Запрошуємо Вас щиро

Родина A. MOSKE

Консуляти у Франкфурті над Майном

(в дужках — число телефону)

Арґентіна
Ген. консулят Ffm. Hansaallee 23 (54898)
Ген. консуль: Enrique C. Dubois
Бельгія
Ген. консулят: Ffm. Höchst, Bruningstraße 36 - Ген. консуль: Fredy Cogels, Tel. 12017, 12012
Чіле
Ген. консулят: Ffm. Frauenlobstr. 33 Tel. 76671 - Ген. консуль: Camilo Riccio
Данія
Консулят: Ffm., Wolfgangstr. 56 - Tel. 58722 - Консуль: R. Kampp.
Франція
Ген консулят: Ffm., Zeppelinallee 69 (75080) Ген. консуль: Andre F. Decamps
Греція
Консулят: Ffm, Höchst, Hochmuhl 6 (13020) Консуль: Eustachios Kalamidas
Вел.-Британія
Ген. консулят: Zeppelinallee 47 (21625 22937) Ген консуль: R. G. Monypenny
Індія
Консулят: Ffm. Oberlindau, 108 (56329)
Консуль: N. Kesavan
Італія
Ген. консулят: Ffm, Feldbergstr. 24 (23 342, Visaabteilung 21667) ген. консуль: Ffm. Vitale Gallina
Канада
Консулят: Ffm Fürstenbergstr 154 (55 158) Консуль: Ffm., Arthur J. Hicks
Люксембурґ
Консулят: Ffm., August-Siebertstr. 3 (24694) Консуль: Ffm. Joseph B. Juettel
Голандія
Консулят Ffm. Bockenheimer Anlage 45 (21981 [374]) консуль: Ffm., H. Jonker
Норвеґія
Консулят: Ffm., Oberlindau 108, (21397, 24996) Консуль: Haakon Nord
Австрія
Консулят: Ffm., Höchst, Hochmuhl 9 (13661). Консуль: Ffm., Dr Fritz Riedl-Riedenstein
Польща
Ген консулят: Ffm, Schaumainkai 43 (64410, 64514), ген. консуль: Mieczyslaw Zembrzuski
Швеція
Консулят: Ffm, Bockenheimer Landstr. 22 (76546) Віцеконсуль: Sten G. Aminoff
Швайцарія
Ген. консулят Ffm, Myliusstr. 20 (78486) ген. консуль: Legationsrat Albert Huber відділ „візи" (79932) і канцелярія руку (72823) Arndstraße 42
Південно-Африканська Унія
Консулят: Ffm, Höchst Paulistr. 9 (72 823) консуль: H. B. Burger
Чехо-Словаччина
Ген. консулят: Ffm, Höchst, Hochmuhl 2 (13356, 13366) ген. консуль: Vaclav T. Podhora
Туреччина:
Ген. консулят: Zeppelinalle 27 (21455) консуль: Organ Tahsin Günden
Венесуеля
Ген. консулят: Fürstenbergstr. 223 ген. консуль: Pascual Delgado-Filardo
Злучені Держави Північної Америки
Ген консулят: Bockenheimer Anlage 11 (21661) ген. консуль: Marshall M Vance
Відділ „візи": Taunusanlage 6 (21661)

Відцвітають останні айстри

НЕОБХІДНА РІЧ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ!

Вже вийшла з друку у В-ві „Прометей" книга

„СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКІ МАШИНИ"

підручник для робітників механізованого сільського господарства

Охоплені всі роди машин! — Понад 100 ілюстрацій!

Цей дуже докладний, приступно написаний та багато ілюстрований підручник дає повні відомості про всі сільсько-господарські машини та про їх деталі, вчить як ними користуватися, як їх направляти і т. д. Пам'ятаймо, що без знання сільсько-господарських машин, в механізованому сільському-господарстві нового світу ми зможемо виконувати тільки ролю допоміжньої робочої сили. Крім того неодин, що подавався за хлібороба, відпав уже тут з листи виїжджаючих тільки тому, що при іспиті замало знав про сільсько-господарські машини. Книгу замовляти в кооперативі „Кос" Мюнхен, Розенгаймерштр 46а. Ціна підручника 5,— *DM*. Висилається тільки за попереднім надісланням грошей або за післяплатою. При замовленнях понад п'ять примірників 20% знижки. 2-4

ОПОВІСТКА

„Комісія Допомоги Українському Студенству" у Фюрті, (Даніель-Ляйштрассе 11/III) подає до відома, що прохання в справі признання стипендії (допомог на зимовий семестер 1948/49 приймають усі філії Представництва Ко ДУС-у найдалі до кінця жовтня ц. р. Прохання з усіми належними документами належить вносити через свої студентські організації. Після речинця прохання прийматимуться тільки у виїмкових випадках.

„Комісія Допомоги Українському Студентству"

1-1 b

Радіомеханік і радіомайстер

RADIO HUMMEL

Aschaffenburg, Danzigerstraße Nr. 3 (околиця Гофґартенського кіна)

Радіоапарати — патефони, репарування їх

Прошу відвідати моє підприємство Говорять по-російськи 1-1

Просимо Вас без зобовязань оглянути вироби нашої фірми

Liselotte Körbel

Товари для подарунків

Aschaffenburg, Friedrichstraße 9/II

Важливе для лікарів, фармацевтів і медсестер!

Д-р Борхард: **Kleines deutsch englisches Satzlexikon für Aerzte.** — Гамбурґ 1947, 133 стор. Ціна з порученою посилкою 2,50 *DM*. За післяплатою не висилається O. Karaschkewytsch, Buchhändler (13b) Berchtesgaden, Schließfach 5. 3-3

Постіль, жіночу й головічу білизну, білизну для дітей і немовлят, а також модні жіночі блюзки

купите найкраще у фірмі

Himmelsbach

Aschaffenburg

При костелі Kapuzinerkirche 3-5

ПОДЯКИ

Головна Управа Об'єднання Українських Жінок на еміграції складає Таборовій Раді і Управі Табору на руки Коменданта ВП. П. О. Кудрика в Штуттгарт-Цуффенгаузен щиру подяку за приміщення і клопотання для III. З'їзду ОУЖ. Дбайливе ставлення і поміч в улаштуванню З'їзду у великій мірі причинилися до його успішної праці і сердечного настрою в часі З'їзду.

Головна Управа ОУЖ

Виносимо щиру й безмежну подяку Високоповажаному Панові Професору Базилевичу за врятування життя в безнадійному стані Деркач Одарки.

Хай Вам Бог відплатить! З подякою:

1-1 z Чоловік, дочка, син і зять

Книжки, газети, журнали мод і розвагову літературу знайдете в багатому виборі в книгарні й випозичальні книжок

PFARRER

Aschaffenburg, Herstallstraße Nr. 11

Рекомендую мою чужомовну літературу та ілюстрований словник п'яти мов

РОЗШУКУЮТЬ

Anna Nalkowska - Lubeck - Churchill Barracks Z. 250 - British Zone - подайте свою адресу для F. Muzyka, Vegreville - Alberta - Canada. 1-1 z

Михайло Луговий, купець зі Львова, шукає сина Богдана, нар. в 1923 р. бувший перекладач при Укр. Дивізії, яка в останнє (1945 р.) знаходилась біля м. Бубен на рікою Найзою. Хто з товаришів знав би про його долю, прошу повідомити: Luhowyj Michael (17a) Grünsfeld Hauptstr. 203 Kr. Tauberbischofsheim in Baden, US-Zone. 2-2 z

Іванюк Нестор шукає свого брата Григорія Іванюка з м. Хотин, повіт Калуш. Писати на адресу: Procyk Bohdan, Poundon Hostel, Nr. Bieester, Oxon, England. 2-2 b

Брата Олексу Кіт, 21 р. до капітуляції в Нідерельбе шукає Семен Кіт, (16) Großauheim/M., Engineer Depot, 8361 Lb Sv Co. 2-2 z

Шукаю Ляховича Василя або його сина, які правдопод. перебувають в Німеччині. Маю відомість про брата Миколу. Відгукнутись на адресу: Boryezczak Iwan 231 Military Hospital Redgrawe Park Nr. Diss/Norfolk England. 1-2 b

Кравецька майстерня, що має матеріяли і власні додатки, а також виготовляє добре і елеґантне жіноче й чоловіче вбрання

Schneiderei Hans Winterle

Aschaffenburg,
Schweinheimer Berg, Hildebrandstr. 4

3-5

Оповідання з нашої визвольної боротьби —

П. Таборенко: Панцерний поїзд „Стрілець"

Замовляти:

Verlag „Plastun" Augsburg 2
Postfach

Ціна 80 пфенігів. — Питайте у всіх книгарнях! 5-6 b

РОЗГРОМ

нова повість І. Багряного 1941 — 1943 рр. на Україні

Ціна 2 *DM* — Замовляти: Кооп. „Кос" Мюнхен, Розенгаймерштр. 46а 2-4

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ"!

30 пфенигів Preis 30 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 24. ЖОВТНЯ 1948 Nr. 146

Шуман у Німеччині

Як повідомляє німецька преса, до Кобленцу 10 жовтня прилетів з Парижу французький міністер зовнішніх справ Шуман, що 11 жовтня мав наради з провідними представниками німецького уряду, Церкви й професійних спілок. За словами міністра юстиції і культури д-ра Зюстергенна, Шуман виявив при цьому надзвичайне розуміння ситуації в західній Німеччині. Він висловився за надання німцям прав самоврядування і за обмеження функцій французької окупаційної влади лише потрібною контролею. Як сказав представникам преси міністер-президент Райнлянд-Пфальцу Альтмаєр, він щиро обговорив з міністром Шуманом різні проблеми окупаційної оплітики. Розмовляючи з трірським і майнцським єпископами, Шуман з'ясував труднощі Церкви і обіцяв їй підтримку французького уряду. Представник соціял-демократичної фракції ляндтаґу Бетґенгевзер підкреслив в розмові з Шуманом потребу тісної політичної і господарської співпраці західньої Німеччини з західніми державами, зокрема державами Бенелюксу. Шуман пробув у Кобленці два дні. За його словами, його подорож мала цілком приватний характер.

Шуман

Як розповідає старшина УПА

Німецько-американська газета «Ді Ноє Цайтунґ» подає розмову з молодим старшиною УПА в одному з українських таборів у Баварії. За словами старшини, загони УПА обмундировані. Організація охоплює всю країну і поділяється на групи і полки. Колишні есесівці й власовці в УПА не служать, але до неї приймають збіглих німецьких військовополонених. Головні гнізда опору розташовані в лісистих околицях Станіславова, Стрию, Самбору, Львоа і в Карпатах. Загони УПА палять колгоспи, нападають на транспорти, і звільняють людей. Вояки, що не можуть далі битися, вкорочують собі віку. До тих, що пробиваються на захід, словаки й німці ставляться приязно, а чехи намагаються не пропускати їх. Коли поляки переселили всіх українців у Східню Прусію, з'єднання УПА дістало наказ охороняти своїх земляків. Загін рушив, пересуваючись ночами, на північ, і незабаром в литовській пресі з'явилися перші вістки про сутички з «бандами ворогів народу».

Успішна інтервенція

пані Мілени Рудницької допомогла скитальцям на Ґібральтарі

Українські скитальці довідалися з інформаційної статті в 144 ч. «Неділі» про скандальну примусову затримку корабля з транспортом ДП у Ґібральтарі. Між тими нещасними пасажирами була група українців з Ашаффенбурґу. Долею того транспорту зацікавився, на щастя, Український Допомоговий Комітет у Швайцарії, якому вдалося спричинити позитивну інтервенцію ІРО в Женеві. Повідомляє про це в окремому листі до Редакції від 13 жовтня голова швайцарського УДК в Женеві пані Мілена Рудницька. Зміст листа подаємо без скорочень:

В українській пресі появилися відомості про примусову затримку в Ґібральтарі корабля «Чарлтон Соверен», що віз вигнанців-переселенців, в цьому біля 200 українців, з Німеччини до Австралії, а також про жалюгідні відносини на цьому кораблі.

Ці відомості слушно можуть затривожити наше громадянство та відібрати охоту до далекої подорожі тим, що задумують еміґрувати до Австралії. Тому хочемо поінформувати український загал про заходи, які зробив УНК у Швайцарії для того, щоб спонукати Централю ІРО приспішити відплив корабля з Ґібральтару та для покращення на ньому санітарних і харчових відносин.

Ми негайно інтервеньювали письмово та усно перед Централею ІРО та одержали від неї листа за 3. 10., де, м. ін., пишеться таке: «Ми дуже раді, що можемо Вас повідомити, що «Чарлтон Соверен», — корабель, який внаслідок аварії був примушений перервати подорож, — покинув Ґібральтар 12 вересня в напрямі на Австралію. Всі переселенці повернулися на палубу і подорож відбувається нормально. Саме довідуємося, що корабель вчора причалив в Кольомбо. Отже скитальці незабаром прибудуть до цілі й могтимуть почати нормальне життя... Підписано: С. К. Лінні, Директор Відділу переселення.

Чи ви вже дали даток на фонд праці Української Нац.-Ради?

Перший транспорт до США

14-го жовтня до порту в Бремені прибули перші транспорти ДП, що мають виїхати до США на основі нового закону. 21-го жовтня 800 еміґрантів відпливуть з Бремену американським військовим транспортовим кораблем «Генерал Блек». Між еміґрантами є 56 дітей-сиріт, що перебувають під опікою двох жінок. В транспорті одна група з Буцбаху й одна з Мюнхену, а крім того 44 особи з Франкфурту. Передбачають, що він прибуде до Нью-Йорку 1-го листопада.

Міністер Маршал в Греції

Оглянув американські ескадри в Пірейській гавані й вів переговори з королем Павлом

АТЕНИ (АП). Американський міністер зовнішніх справ Маршал прибув 16 жовтня до Атен, де мав розмови з грецьким королем Павлом, міністер-президентом Софулісом і керівником справ міністерства зовнішніх справ Стефанопулосом. Маршал відмовився „в цей критичний момент" обговорювати становище в Греції або якісь інші питання. Як він пояснив, він прибув до Атен, щоб особисто довідатися про стан справи американської допомоги. В бухті Фалерон і в гавані Піреї Маршал оглянув 12 американських військових кораблів, літаконосець, 4 крейсери, 5 винищувачів і 2 допоміжних судна. 19 жовтня міністер Маршал повернувся до Парижу, зупинившись по дорозі в Римі.

СТАЛІН ЗНИЩИВ ТУХАЧЕВСЬКОГО

з хитрою допомогою Ґестапо

Мемуари Черчіла ближче висвітлюють ролю колишнього чехо-словацького державного президента Бенеша в справі страти совєтського маршала Тухачевського. Згідно з ними, німецькі дипломати не раз домагалися, щоб Бенеш відмовився від військового союзу з Францією. Натомість Чехо-Словаччина мала дістати від Третього Райху ґарантії своєї неподільности. Коли Бенеш довго не зважувався на якесь рішення, йому дали зрозуміти, що німецька пропозиція незабаром втратить свою силу, бо в Совєтському Союзі мають бути великі зміни. Занепокоєний цією вісткою, Бенеш доручив чехо-словацькій таємній службі з'ясувати становище і таким способом дізнався, ніби якраз в Празі відбувалися таємні переговори між представниками німецького «вермахту» і совєтських антисталінських військових кіл. Він повідомив про те Сталінові, який і зліквідував Тухачевського з його прихильниками. Як жертви «чистки», яка тривала в зв'язку з цим в СССР понад два роки, наложили головами сотні тисяч людей.

Нові сенсаційні викриття кидають на тодішні події цілком нове світло. Приписувана Тухачевському «змова» мала бути винаходом Ґестапо в співпраці з ГПУ. Сталін почував до Тухачевського непримиренну ненависть. 1920 р., під час російсько-польської війни, Тухачевський як командувач армії стояв перед Варшавою. В той самий час Сталін був політичним комісаром при гнеральному штабі маршала Буденного. Замість підтримати армію Тухачевського, Сталін намовив Буденного наступати в напрямі на Львів. В наслідок цього Тухачевський був змушений до відступу. Скипівши гнівом, він назвав Сталіна військовим нездарою і зрадником батьківщини. Коли Сталін прийшов до влади, доля Тухачевського так чи інакше була вирішена. Диктатор тільки чекав слушної нагоди, щоб непомітно спекатись популярного генерала.

Тухачевський був переконаним прибічником військової співпраці Совєтського Союзу з альянтами. Його відвідини Лондону в зв'язку з королівською коронацією ще підсилили його в цьому переконанні. Ґестапо знало про його настанову проти гітлерівської Німеччини. Воно знало також, що Сталін бачив у ньому свого особистого ворога «нумер один». Отож воно пустило чутки про змову Тухачевського з німецьким генералітетом. Бенеш за пляном Ґестапо мав підтвердити ці вістки. Володарі Третього Райху були задоволені, бо їх ворог був усунений самим Сталіном. Задоволені були й західні держави, вважаючи Тухачевського за прихильника гітлерівського Райху. Шахрайський маневр вдався блискуче (ІА).

Совєти зменшують платню

За повідомленням аґентства АДН, окупаційна совєтська влада зменшила платню своїм військовим і цивільним урядовцям у Німеччині. Російський персонал в Німеччині отримуватиме в майбутньому сорок відсотків своєї дотеперішньої платні німецькими марками, а 60 відсотків рублями. Досі росіяни отримували дві платні: одну марками і другу, такої ж висоти, рублями. Подвійна платня давала російським чиновникам змогу жити по-люксусовому.

Український дарунок

президентові США Трумену

Світлина показує картину українського маляра Михайла Бабія з Реґенсбурґу, що присвятив її американському народові й президентові Трумену. На звороті полотна є напис: „Дай Боже, такої зустрічі на вільній Україні". Картину пристосовану до летунського транспорту у Вашінґтон, передано 7-го жовтня директорові ІРО п. Шапіроту. Німецькі газети помістили ширшу замітку про український дарунок Труменові.

Відверта заява генерала

Критичне становище Китаю

НАНКІН (ЮП). Як відверто заявив генералісимус Чан Кай-Шек, китайський національний уряд в наслідок падіння Цзінаню, що був надзвичайно важливим стратеґічним опірним пунктом в Центральному Китаї опинився в неприятливому становищі. Визнання генералісимуса має означати, що центральний уряд не може далі приховувати те, що з військового погляду він опинився в боротьбі з комуністичною армією в критичному становищі.

Загальні сили китайської урядової армії визначаються тепер в 3 860 000 вояків. Чисельно переважаючи комуністичну армію зії приблизно 2 мільйонами вояків, урядова армія розпорошена однак по всій країні з метою оборони важливих стратеґічних пунктів. Навпаки, комуністичне військо може зосереджуватися в різних обраних пунктах. Хоч урядова авіяція панує в повітрі над всією країною, проте вона зовсім не така сильна, щоб рішуче вплинути на перебіг війни. Другим фактом, що утруднює становище уряду, є те, що комуністи тримають під своєю контролею майже 70% залізниць. На думку невтральних кіл в Китаї, хоч національний уряд і не стоїть ще перед якоюсь катастрофою, проте він змушений до оборони й терпіння. Вони питають при цьому: доки ж йому треба терпіти? В урядових колах на це відповіли: терпіти треба доти, поки Вашінґтон не зважиться необмежено підтримати китайський уряд або поки не вибухне третя світова війна.

Підчас недавнього міжнародного здвигу молоді, що прибула з усіх країн поклонитися чудотворній Матері Божій в славній французькій місцевості Люрд, звернула на себе окрему увагу група українського католицького духовенства й вірних, яку тут бачимо на світлині, надісланій нам п. Мариновичем.

Неділя

Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948. Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

НАШІ ЗАВДАННЯ в міжнародній політиці

Написав Богдан Войнарович

У праці на міжнародньому форумі досі дуже недогідною й недоречною обставиною був той факт, що в імені українського народу виступало кілька центрів. Брак узгіднення, а часом і деякі суперечності таких виступів безумовно викликали неґативне враження серед чужинців. З хвилиною покликання до життя Національної Ради такому станові речей кладеться раз на все край. Це вже само по собі становить великий плюс. Сьогодні українські організації — партійного чи громадського характеру — можуть своїми виступами хіба лише доповняти й підтримувати міжнародню акцію єдиного українського політичного центру. Таким чином упорядкування внутрішньо-політичного українського життя створює догідні умови для нашої акції на міжнародньому форумі. Це накладає обов'язок негайного нав'язання відповідних контактів та до популяризації в світі наших визвольних постулятів, попередивши це, безумовно, устійненням і ясним сформулюванням цих наших визвольних постулятів.

Що ми маємо сказати чужинецькому світові? Чого ми хочемо, чого домагаємося і якими шляхами будемо це здійснювати? Отже, наші постуляти можна б було сформулювати в кількох коротких пунктах: 1) визволення з-під чужинецького панування, тобто повне відокремлення від Москви й відновлення суверенної, незалежної української держави з демократичним ладом. 2) наше визволення ми не відокремлюємо від інших тотожніх проблем, цебто будемо прямувати до створення спільного фронту всіх безпосередньо або посередньо поневолених московсько-большевицьким імперіялізмом націй для осягнення єдиної мети: повного визволення й відновлення або створення незалежних держав поневолених европейських і азійських народів. 3) в наших змаганнях ми включаємо себе в ідейну систему демократичного світу, якому протиставиться безпосередньо ворожий нам світ імперіялістично-аґресивного тоталітаризму. Од вільного від московсько-большевицького панування демократичного світу ми домагаємося зрозуміння й морально-ідейної підтримки. Ми самі понусили й готові ще понести велетенські жертви в боротьбі за визволення. Однак уважаємо, що, борючися за свою свободу, ми одночасно боремося й за свободу всього демократичного світу, якому постійно загрожує московсько-большевицький імперіялізм.

Але, як добитися зрозуміння нашої справи на міжнародньому форумі, як довести слушність і доцільність наших домагань? Українська справа не є ще належно популярною серед чужинців і ця обставина схиляє декого з українців до думки про потребу йти на компроміси. Особливе це помітне у тих українців, які довгий час перебувають на чужині, далеко від безпосередніх впливів української стихії. Зрозуміло, що кожна людина мимоволі підпадає під вплив оточення, в якому вона перебуває. І чи це не штовхає пересічного українця в Америці підсвідомо розв'язувати українське питання так, як це роблять американці, українця в Англії-як англійці, у Франції-як французи? Однак українська політика повинна стерегтися вступу на такий шлях. Ми повині враховувати ставлення до нашої справи чужинецького світу, але мусимо мати свою яскраво окреслену й непохитну політичну лінію. Бо тільки ми самі можемо знати справжні потреби й прагнення нашого народу. Ми також краще, ніж чужинці, обізнані із становищем на просторах, підлеглих СССР, більше розуміємо суть й небезпеку російського імперіялізму. А тому нам немає чого хворіти на почуття меншевартости й відмовлятися від своїх постулятів тільки тому, що до них і досі не мають зрозуміння могутні чужинецькі нації. Слабі фізично, ми сильні ідейно та досвідом тяжкої боротьби. Отже, не думаймо, що це було б меґальоманією домагатися приєднати до своїх поглядів провідні кола демократичного світу. Тим більше, що ми переконані в доцільності й користі пропонованої нами розв'язки не тільки для нас, але й для всього світу демократії й свободи. Еволюція, яка на очах у всіх відбувається в світовій політиці, доводить слушність цього твердження.

Не так давно нам не хотіли вірити, коли ми остерігали перед загрозою московсько-большевицького імперіялізму й твердили, що існування поруч себе та мирне співжиття світу демократичного й тоталітарного неможливе. Сьогодні до цього переконання поволі вже дійшли або доходять провідні кола світової демократії. Цей приклад повинен підбадьорити українців в їх дальшій впертій праці популяризації своїх постулятів серед чужинців.

Сьогодні в міжнародніх політичних колах досить міцним є ще погляд, що все зло походить тільки від комуністичного режиму, а не від традиційного вікового московського імперіялізму. Отож, прагнуть тільки зміни цього режиму, не добачаючи потреби розподілу російської імперії. Чи таке становище чужинців може змусити українців піти на компроміси з протикомуністичними російськими колами в питанні незалежности й суверенности української держави? Ні! Бо ми знаємо, що всяке державне об'єднання України з Московщиною означатиме гегемонію цієї останньої, а в результаті поновне цілковите закріпачення українського народу. Але розподіл Росії на її складові під національним поглядом частини є не тільки в інтересах поневолених народів, але й у інтересах усього світу. Хто знає процеси, які відбуваються тепер серед московського народу, той розуміє, що покомуністична Росія буде ще більш пройнята московським націоналізмом й аґресивно-імперіялістичним духом. І вона буде ще більш спаяна й міцна, коли у московського народу зникнуть недоречності комуністичного режиму, незадоволення якими в певній мірі (значно меншій, ніж у народів немосковських) мало місце й у нього. І ця покомуністична Росія матиме велетенську силу, якщо для розбудови своєї технічної потуги в її посіданні залишаться колосальні матеріяльні ресурси, наявні на територіях поневолених немосковських народів Европи й Азії. Отже, тільки розподіл Росії усуне світову загрозу російського імперіялізму, відбираючи в нього потрібну йому для здійснення аґресивних плянів матеріяльну базу.

Але на цьому не кінець труднощам, на які буде натрапляти українська політика в міжнародньому світі. Коли навіть ідея розподілу Росії буде прийнята як слушна, то що має постати на місце сьогоднішнього стану речей? І тут ми зустрічаємося з поглядом, що час незалежних, суверенних держав малого чи середнього розміру минув, бо такі держави не виправдують, мовляв, себе ані господарською ані політичною, стороною витворюючи довкола себе атмосферу вічних конфліктів непримиренних націоналізмів. Сьогодні, замість ідеї окремих суверенних держав, панує ідея федеративна. А тому ніби не може бути мови про здійснення постуляту відновлення незалежної української держави .

Отже, українська політика не має жодного наміру заперечувати значення чи відкидати думку про потребу міжнародньої співпраці, про потребу творення менших чи більших міждержавних бльоків, що в конечному результаті привело б до створення якоїсь форми федерації. Але, яким шляхом прямувати до такої федерації? Чи вона має постати штучно подиктованим згори актом чи в наслідок органічного процесу знизу, який приводить існуючі суверенні держави до усвідомлення потреби взаємного тісного зв'язку й гармонійної співпраці? Отже, всі великі пропаґатори ідеї справжнього федералізму були речниками тільки такого органічного, добровільного федеративного поєднання. Щодо Европи, то спроби її об'єднання методами Наполеона, Гітлера й носіїв московського імперіялізму були тільки прихованими прагненнями до накинення своєї гегемонії й нічого спільного з справжнім федералізмом не мали. Всі ці спроби не вдалися, але не вдадуться і всякі інші спроби накинення згори федеративного зв'язку без попереднього створення для цього відповідних передумов. Серед европейських народів, протягом 19-го і 20-го століть, відбувався процес диференціяції, який був би завершився, якщо б його не загальмував московський большевизм. Сьогодні прагнення відбути цей диференційний процес має місце й серед азійських народів. Тільки після закінчення цього процесу може розпочатися природній добровільний процес інтеґрації, що доведе до створення федерацій на ширшому й вужчому просторі. Таким чином шлях до справжньої федерації йде тільки через відновлення або створення суверенних держав народів, які цього прагнуть. Зокрема щодо Европи, то накинута згори, без уваги на інтереси й прагнення всіх її націй, европейська федерація не дасть бажаного результату, себто не спричиниться до тривалого світового миру й не внесе багато позитивного в діло світової міжнародньої співпраці в ділянках політичній, господарській і культурній. Бо така Европа: або буде слаба з уваги на незадоволення її окремих складових частин і суперечність їх інтересів, або раніше чи пізніше підпаде знову під гегемонію найсильнішого й найспритнішого з її народів, що знову порушить світову рівновагу. Тільки спілка вільних народів — в Европі чи Азії — побудована на засадах повної рівноправности й добровільности, отже справжня федерація існуючих сьогодні і відновлених або створених завтра незалежних суверенних держав може ґарантувати життєздатність такого або таких майбутніх наддержавних формацій і забезпечить їх мирну й плідну співпрацю з рештою світу, передусім з Америкою, створюючи солідні підстави для існування світової міжнародньої спільноти. Чим швидше це зрозуміють такі держави як США, Англія, Франція тощо, тим краще для нас — українців і інших поневолених народів, але тим краще також і для всього демократичного світу, бо це забезпечить йому мир та культурний і матеріяльний добробут.

Країна під знаком постійної мобілізації

Нова Туреччина прямує до Заходу

Невтралітет дав Туреччині багато, але багато й коштував їй. Тепер утримання ключевого становища в місці перетину двох частин землі поглинає в неї велетенські резерви сил. Тоді як обідрані вояки розбитих армій держав Осі мандрували в полон, тим часом як вояки держав-переможниць, рік-урік демобілізуючись, поверталися до свого приватного життя, Туреччина, як і у вирішальний період війни, мала й досі має під зброєю один мільйон вояків 50 дивізій воєнного складу.

Вояки в уніформах з постаченої Північною Америкою матерії створюють загальну картину країни. Міста геть ними забиті. У східній Анатолії, в Тракії їх можна бачити на кожній залізничній станції. Для їх розміщення не вистачає касарень, і розкішна «Блакитна мечеть» в Істамбулі стала для них притулком.

Ця мілітарна картина мало личить тій Туреччині, яку в цивільних рямцях збудували її великі мужі, вкривши себе славою цивілізаторів внутрішнього життя країни. Творець новітньої Туреччини Кемаль Ататюрк та його наступник адвокат Ісмет Іненю всміхаються з портретів і фото, що висять майже в усіх приміщеннях і щодня, щогодини навертаються на очі кожному туркові саме як цивілісти. Їх зображення ви побачите в мармурі, бронзі, в олійних фарбах і простеньких фотокопіях, у вирізках з газет, — завжди у фраку, з крайчиком хустки, що визирає на грудях з кишені, з орденською розеткою в петлиці.

Міст до західньої цивілізації, що його збудував Кемаль Ататюрк, опірні стовпи якого були відтоді поступово укріплені, тепер уже не відкриває ніякого шляху до іншого берегу. З Туреччини, як і з Греції, можна манівцями дістатися хібащо до земель, що лежать в сфері совєтських впливів. Поміж демократій, що постали на південному сході після першої світової війни, Туреччина є найчіткішим відбитком Заходу. Розвиток, що ззовні виявлявся революційними заходами латинізації правопису й запровадженням капелюхів, відзначився і радикальними внутрішніми змінами, як міряти його масштабом дотогочасних умов. Заснування парляменту з опозицією і допущення демократичної преси є щаблями цього розвитку, в якому чужоземні спостерігачі спочатку бачили тільки вивіску поліційної держави.

Сильні поштовхи до поступу, що їх сприйняла нова Туреччина від Заходу, залишили на ній виразні сліди французького духу, німецької військової традиції і англійського купецького реалізму. Проте вже останніми роками минулої війни в Туреччині почав щораз сильніше позначатися цивілізаторський вплив Сполучених Штатів. Поверхові спостерігачі бачили його лише в збільшенні імпорту американських лімузинів і льодовень. Але чи не почали там вже будувати за сміливими плянами американської науки? Будинки, міста, вулиці, рейкові шляхи, летовища! Модерні готелі в Істамбулі навряд чи вже мають на собі щось европейське.

Анкара, столиця Туреччини, є гордощами країни. Місто свідчить про те, що може зробити хотіння,присвятивши себе творчій праці. З відвагою римлян, що на цьому самому місці спорудили висококультурний опірний пункт (розкопи виявили тут вартий уваги матеріял), Кемаль Ататюрк підніс тут серед анатолійського степу бастіон західньої цивілізації. Протягом одного десятиліття тут мов зпід землі, не органічно, а як витвір вольового заміру, постала столиця, що спромоглася відтоді утримати своє становище, всупереч традиції і багатству старої торговельної метрополії над Босфооом.

Бульвар Ататюрка, єдиний бульвар в Анкарі починається перед вокзалом і простягається звідти аж до резиденції державного президента, на підніжжі гори. Вздовж цієї вулиці збудовано місто: спочатку діловий центр, далі чепурні житла городян, що здебільшого є урядовцями, ще далі — міністерський квартал, а за ним — розкинуте, як колонія вілл, дипломатичне місто. Там різні дипломатичні представництва створюють, сказати б, маленькі замкнені в собі села. «Село» Надольни — колись німецьке посольство, останнім господарем якого був Франц фон-Папен, — згадує часи свого засновника, ім'я якого воно носить, — часи, коли демократична Німеччина стояла в ряді націй, на які турецький народ дивиться як на свій праобраз.

В Анкарі тепер 150 000 мешканців. Активність закордонних держав та їх аґентів, що буйно розвинулась тут, на невтральній землі, під час війни, і після неї послабшала лише трохи. Туреччина живе між Сходом і Заходом і мусить напружувати всі сили, щоб утримати свою молоду демократію. (НП).

СОВЄТСЬКІ ВОЯКИ ЗАКОЛОЛИ АВСТРІЙЦЯ

ВІДЕНЬ (ЮП). За повідомленням австрійського міністерства внутрішніх справ, 8 жовтня в Трайскірхені (совєтська окупаційна зона Австрії) двоє совєтських вояків закололи баґнетами австрійського робітника на прізвище Фляша. Совєтська окупаційна влада не дозволила австрійській поліції провести в цій справі слідство.

АМЕРИКАНСЬКИЙ «РАКЕТОНОСЕЦЬ»

ВАШІНҐТОН (ДЕНА). Перший озброєний приладами для обстрілювання набоями «фау-цвай» американський військовий корабель вийшов з Норфолку (Вірґінія) в море для проведення вправ. Це є колишній великий морський літаконосець, задня палуба якого пристосована для випускання ракетних набоїв 14 тонн заважки.

В БОЛГАРІЇ НЕ СПОДІВАЮТЬСЯ ЗМІН

Кореспондент лондонської газети „Дейлі Телеграф", що багато років жив у Болгарії, трохи піднімає в своїй статті залізну заслону, яка відокремила від зовнішнього світу цю нову совєтську колонію. Як пише кореспондент, болгарський „Патріотичний фронт", що являє собою велику керовану комуністами об'єднану партію, відмінно від інших европейських об'єднаних партій, змагає стати масовою організацією по змозі всіх болгар. Умови вступу до „Патріотичного фронту" дуже легкі, і він доступний навіть для колишніх фашистів, якщо вони визнали свої давніші помилки Кожний член цієї організації мусить щонайменше двічі на місяць відвідувати курси ідеологічного вишколу. Хто тричі не відвідає лекцій, виключається з партії. Крім того, кожен повинен 10 день працювати в сільському господарстві, на шляховому будівництві або на роботах по очищенню від румовищ. Юнаки й студенти повинні належати до робітничих бриґад і два місяці на рік працювати для держави. Не бувши членом якоїсь робітничої бриґади, жодний молодий болгарин не може відвідувати вищу школу або бути допущеним до іспитів. В наслідок цього молоді люди „добровільно" і вступають до „Патріотичного фронту".

Після процесу Пєткова у вересні 1947р політичне очищення Болгарії провадилось залізною мітлою. Всіх більш-менш відповідальних членів селянської партії Пєткова кинули у в'язниці або змусили їх зректися надалі будь-якої політичної діяльности. Крім того, їм наказано залишити столицю. Слідом за політичною чисткою, що, крім селянської партії, охопила й інші політичні організації, в грудні сталася націоналізація промислових підприємств, яка не торкнулась лише зовсім дрібних майстерень і фабрик. Вона була проведена зненацька: уповноважені на це урядовці, в супроводі озброєної варти, вдиралися в фабрику, займали всі її приміщення, а тоді наказували власникам зараз же забиратися геть. Далі, скликали загальні зібрання і оголошували на них підприємство власністю „народу". Колишнім власникам їх забороняли надалі мати якісь зносини з їх службовцями й робітниками. Поточні рахунки фабрикантів у банках були закриті, але колишнім власникам підприємств призначили невеликі відшкодування, які виплачували щонайдовше 6 місяців. Тепер ці люди, яким неможливо знайти десь працю, живуть з того, що продають свої меблі.

Чорний ринок панує над життям Болгарії. Насамперед там навіть за високими цінами видирають з рук харчові продукти. Посуха й поганий урожай спричинили суворе раціонування продажу хліба. Торік Болгарія змушена була довозити совєтську пшеницю і юґославську кукурудзу. Цього року там сподіваються вже покращення харчового становища і взагалі певного відпруження господарської ситуації.

В політичній ділянці не сподіваються можливости якихсь змін. Міністер-президента Дімітрова вважають одним з найправовірніших комуністичних провідників, що ніколи не згодиться на політику, яка до останнього слова не відповідала б московським настановам.

І ЖИДИ І АРАБИ ВІДКИДАЮТЬ ПРОПОЗИЦІЮ МИРУ

ЛЕЙК-СЕКСЕС (ЮП). Як повідомляє генеральний секретаріят ОН, і арабські держави і тимчасовий ізраельський уряд видали офіційні комунікати, в яких остаточно відкидають пропозицію вбитого графа Бернадота щодо миру в Палестині. За повідомленням Ройтера з 7 жовтня, арабське військо, підтримане танками й літаками, перейшло в наступ на жидівські позиції в південній Палестині.

СКЛАД РОСІЙСЬКОЇ ЗБРОЇ В ІТАЛІЇ

11 жовтня на заводі «Фіат» в Турині італійська поліція виявила великий склад зброї, влаштований комуністично настроєною робітничою вартою. В ньому знайдено модерну швидкострільну зброю російського походження, переважно продукції чехословацьких заводів Шкода, що працюють на російські замовлення. Склад сконфісковано. Поліція провадить арешти винних осіб і передбачає можливість викриття сенсаційних фактів. (АФП).

Безвідповідальна критика

„Українська Трибуна“ проти Виконного Органу УНРади

Як відомо, українські громадські установи Франції, Бельгії, Англії, Канади, Арґентіни, Америки та інших країн визнали національно-політичний провід Української Національної Ради та її Виконного Органу. Голоси визнання і щирої прихильностти до Національної Ради доходять від різних впливових чужинецьких чинників, з якими Виконний Орган має постійний політичний контакт. Це ті реальні досягнення Української Національної Ради, яких не може мати ні одна поодинока українська політична партія.

Проте, замість радіти успіхові Української Національної Ради, «патріоти» з «Української Трибуни» пишуть статті, шоб підірвати повагу і авторитет Української Національної Ради. Ось, приміром, в одній статті в «УТ» за 10 жовтня авторові не подобається, що в меморіялі Виконного Органу згадано тільки про акт четвертого Універсалу Центральної Ради, а не пишеться про проголошення соборности України. Автор цієї статті тоном строгого прокурора пише:

«Треба ствердити, що таке формулювання не випадкове і що це жаден стилістичний недогляд». Цими словами автор з «УТ» свідомо ширить негідну інсинуацію, мовляв, Виконний Орган УНРади додержується Варшавської угоди з 1920 року з Польщею і тому не пише в меморіялі про соборність...

Коли б п. В. Стахів хотів, то знайшов би відповідь на свої питання і сумніви в «Короткій інформації про Український визвольний рух» (додаток до меморіялу Виконного Органу, що був надісланий до Об'єднаних Націй рівночасно з меморіялом). Там читаємо:

«Після упадку Австро-Угорської монархії українці в Галичині оголосили 1 листопада 1918 року незалежну західню Українську Народню Республіку. Актом з 22 січня 1919 р. в Києві було проголошене об'єднання Західної України з Східно-Українською Народньою Республікою». Далі в додатку пишеться про кривду заподіяну Україні Ризьким договором між Москвою і Варшавою.

Але п. Стахів не шукає правди: його подиктоване завдання очорнити Виконний Орган Української Національної Ради, пустити на нього обвинувачення в непатріотизмі, майже в національній зраді.

П. Стахів невдоволений тим, що в меморіялі Виконного Органу говориться про небезпеку для демократичного розвитку і миру між народами від московсько-большевицької влади, що панує на Україні. П. Стахів в цьому пункті показує своє нерозуміння світової ситуації, незнання засад, на яких збудована організація Об'єднаних Націй та своє повне неознайомлення з методами міжнародньої політичної інформації. Щоб мати успіх на міжнародньому форумі, не можна висувати тільки свою національну справу: треба свою проблему зв'язувати з ширшими питаннями, що ними політичний світ безпосередньо заінтересований. І тому Виконний Орган УНРади зробив правильно поставивши українську справу в своєму меморіялі в в'язож з загрозою світовому мирові від імперіялістичної Москви. Само собою, «дипломатія» пп. Лебедя, В. Стахова та інших має свої «методи»: тим то вони за три роки своєї безславної діяльности стоять на тім самім місці, де й були, і ще дивуються, чому політичний світ на них не звертає ніякої уваги.

Меморіял Виконного Органу писаний для спеціяльної мети. Коли б п. Стахів хоч трохи розумі в «практику у зовнішній політиці», то мусів би знати, що меморіял тим ліпший, чим він коротший. Політичний меморіял має містити суть справи і подати ясні, логічно завершені висновки. Уважаємо, що Виконний Орган УНРади склав свій меморіял у формі логічній і переконливій не тільки з нашого становища, а, головне, доступний до переконання чужинців. А це в таких справах головна річ. Як довідуємось, Виконний Орган, виробляючи свій меморіял, робив консультацію правно-політичного характеру з нашими визначними правниками і затвердив меморіял на підставі всебічного обговорення його змісту і форми.

Автор із «Української Трибуни» робить безпідставний закид меморіялові Виконного Органу, мовляв, у ньому є «послідовне замовчування сучасної визвольної боротьби українського народу». Автор із «Української Трибуни» може це легко писати для своїх читачів, бо ця газета з наміром не вмістила у себе меморіялу Виконного Органу. Тим часом про збройну боротьбу українського народу проти московської большевицької окупації на протязі 30 років аж до сьогодні пишеться і в меморіялі, і в «Короткій інформації». Для кожної компетентної людини зовсім ясно, що Виконному Органові — як леґальній установі — за теперішньої міжнародньої ситуацції ледве чи голилось би, без шкоди для загальної нашої справи, посилатися на конкретні повстанські організації, що ведуть збройну боротьбу. Про ці факти можна і треба говорити, але на іншому місці. Хто цього не розуміє, той даремно береться до такої складної і відповідальної справи, як політика.

Прихильний відгомін на меморіял Виконного Органу чуємо в міжнародніх політичних колах і в світовій пресі. Саме в дусі меморіялу Виконного Органу проти голосів московських делеґатів поставлено на порядок денний в Об'єднаних Націях окремий пункт про «створення окремої комісії для піддержки міжнародньої співпраці». В такій комісії знайде своє місце і українська справа, якщо Виконний Орган буде вести свою політику розумно, а не методами пп. Лебедя, В. Стахова і їм подібних. Просто дивно, як ці люди, які так скандально закінчили свою «дипломатичну» діяльність, яку провадили ось уже три роки за кордоном, відважуються тепер виступати в ролі критиків і навіть «учителів» для Виконного Органу УНРади про те, якими методами треба вести інформацію світу про український рух.

Це все випливає з вузько-партійної позиції «Української Трибуни». Приміром, п. Стахів для своєї мети просто фальшує зміст промови голови Виконного Органу на першій сесії Національної Ради, заявляючи, що, мовляв, у тій промові «не було ні найменьшої згадки про те, що кожна політика, а зокрема зовнішня, може рахувати на успіхи лише тоді, якщо вона спирається на якійсь своїй, хоч би мінімальній, реальній си-«вулиця»? Чи ви «відповідальні», коли лі». В дійсності ж в промові голови Виконного Органу ця теза була виразно висловлена і то не один раз словами: «Ми мусимо в своїй політиці насамперед звернути увагу на упорядкування та зміцнення своїх внутрішніх сил. При всій важливості зовнішніх чинників, з якими ми мусимо поважно числитися, всетаки наше перше завдання — це організація своїх власних сил».

Основна помилка п. В. Стахова є та, що він як вузький партієць, не відрізняє виступів окремих груп чи партій на міжнародньому форумі від виступів представників нашого загально-національного політичного центру. Окремі партії чи групи можуть дозволяти собі говорити в своїх виступах все, що вважають за потрібне з погляду своїх групових інтересів. Наприклад, партійний товариш автора, М. Лебідь, ховаючись за анонімну підпільну організацію УГВР, міг писати в своїх нотах, що хотів і як хотів, бо він відповідає лише перед своєю партією. Але з моменту створення Національної Ради доба групової безвідповідальної політики, зокрема на міжнародньому форумі, минула.

Тепер Виконний Орган Національної Ради, виступаючи перед світом, повинен числитися з усією сумою обставин, в яких йому доводиться діяти для того, щоб досягнути успіху в своїй акції для добра цілої української нації. Тут мова йде не про засади, а лише про відповідну політичну тактику, яка за даних умов має більше шансів на успіх. Скажім конкретно, чи було б вказаним, щоб за сучасної міжнародньої ситуації Виконний Орган дав у своєму меморіялі будь-який привід чи підставу для висновків, що цей орган перебуває у зв'язку, а значить і несе відповідальність за діяльність підпільних революційних організацій України? Це момент, який Виконний Орган, як відповідальний чинник, не міг і не мав права не взяти на увагу.

Тому виступ п. Стахова ніяк не можна вважати за поважний. В його статті не знаходимо ані натяку на буль-яку вічеву критику, лише намагання за всяку ціну очернити те, що робиться не за вказівками його партії. Нічого дивного, що своєю статтею автор фактично сіє дезорієнтацію в нашому суспільстві з метою підірвати авторитет Національної Ради і її Виконного Органу. Іншими словами, автор не допомагає, а тільки шкодить нашій загально-національній справі.

На щастя, наше громадянство уже досить дозріле для того, щоб відрізнити правду від фальшування. Тому всі руїнницькі спроби авторів із «Української Трибуни» українське суспільство відкине так, як відкинуло свого часу намагання цієї групи не допустити взагалі до створення Національної Ради і її Виконного Органу, як єдиного українського національно-політичного центру.

Т. Савченко

Вояцьке свято в Міттенвальді

Коли б Кремль почав війну

В швайцарському часописі „Люцернер Таґеблят“ читаємо, між іншим, такі речі: Справа Власова, повстання на Україні, збройні виступи проти російських військ у Криму — все це діялося під час війни, що в ній Росію заатакували. Можна собі уявити, що діялося коли б Кремль провадив війну, в якій не міг би апелювати до природньої волі оборони народу, війну ведену не в загроженій батьківщині, лише в чужих краях. Заклик до патріотизму під час такої війни не дав би ніяких наслідків.

Оптимізм президента Трумена

ВАШІНҐТОН (АП). Президент Трумен заявив про деяке відпруження в світовому становищі, навівши, як приклад, продовження дебатів в організації Об'єднаних Націй. Сам цей факт дає йому підстави для оптимізму. Як на ознаку поліпшення міжнародніх взаємовідносин Трумен послався і на готовість Росії дискутувати в ширшому масштабі.

За словами Трумена, його фахівці в справі оборони хотіли були визначити військовий бюджет для фінансового року, що почався 1 серпня, в 23 міліярди долярів, проте він знизив його до 14,4 млрд. дол. На цей рік військові видатки США скалькульовано в 12 млрд. дол. Як сподівається президент, їх можна буде знизити до 5—7 млрд. дол., якщо будуть створені міцні підвалини світового миру.

«Старс енд Страйпс» додає, що свою заяву през. Трумен зробив, повернувшись з виборчої подорожі по американському Середньому Заході. Трумен запевнив журналістів в своєму ґлибокому переконанні, що мир в усьому світі, мабуть, вдасться втримати. Розмовляючи з журналістами, після залишення поїзда, Трумен сказав, що він оптимістично думає про свій успіх на листопадових виборах. Буде багато контр-кандидатів, які переконаються, що їх надії не сповнились. Звичайно, Трумен думав про республіканського кандидата Томаса Дюї.

Нова тактика комуністів у Франції

ПАРИЖ (ЮП). Комуністи змінили тактику проведення страйків. Через те, що торік довготривалі страйки вичерпували партійні каси, тепер комуністи перейшли до тактики «ротаційних» страйків, які за чергою охоплюють щораз нові галузі промисловости. Останні страйки почались у вугільних копальнях, згодом охопили й коксові копальні в північній Франції, перекинулись на деякі залізничні вузли, потім на текстильні фабрики, пароплавства. Все це мало привести до послаблення французького господарства, при чому жодна категорія робітників не повинна була надто довго лишатися без роботи.

Погляди політичних спостерігачів збігаються щодо привідців страйків і об'єкту, проти якого вони скеровані, але розходяться щодо цілей, яких хоче досягти комуністична партія, виступаючи проти уряду «третьої сили». Як тут вважають, хвиля страйків є одним з виявів наступу Комінформу з метою знеохотити Сполучені Штати вкладати свої доляри в державі з такою непевно внутрішньою ситуацією, повалити уряд і передати владу комуністам або змусити поміркованї партії прийняти їх до уряду.

Помер маршал Бравхіч

Як повідомляє Дена, у понеділок 18 жовтня увечері в брітанському шпиталі в Гамбурґу помер на тромбозу кол. німецький фельдмаршал Вальтер фон Бравхіч.

— За останніми даними, населення Риму досягло 1 615 463 чоловіка.

Генерал Спаац

про можливості летунських атак на Росію

Німецькі газети передрукували цікаві інформації про головну американську концепцію, яку мали б США застосувати на випадок війни. Головне питання, за висловом колишнього шефа генерального штабу США ген. Спааца, полягало б у тому «як підійти до російського колосу». Американці вповкі доцінюють трудноші наступу з суходолу і скептично розцінюють підступи з моря, бо відомо, що кожен літаконосець на Балтиці, на Чорному або на Японському морі був би атакований совєтською авіяцією з суходільних баз.

Коли одначе на Росію споглядає летун, — каже ген. Спаац, — тоді велетенський простір в 22 мільйони квадратних кілометрів зразу маліє до кількох вирішальних просторів. Російська індустрійна система має п'ять головних районів: Москва, [illegible]-Волга, Кавказ, Урал і Сибір. Поставивши питання, чи названі совєтські промислові центри можна атакувати з повітря, шеф американського летунства відповідає: вирішним фактором можливого американського удару є радіюс американського літака-надфортеці Б 29. Він виносить після наймодерніших поправок до 4000 км. Через те навколо Росії можна створити майже 1000 км шириною пояс з летовищами бомбардувальника Б 29, з яких можна було б досягати совєтські промислові райони.

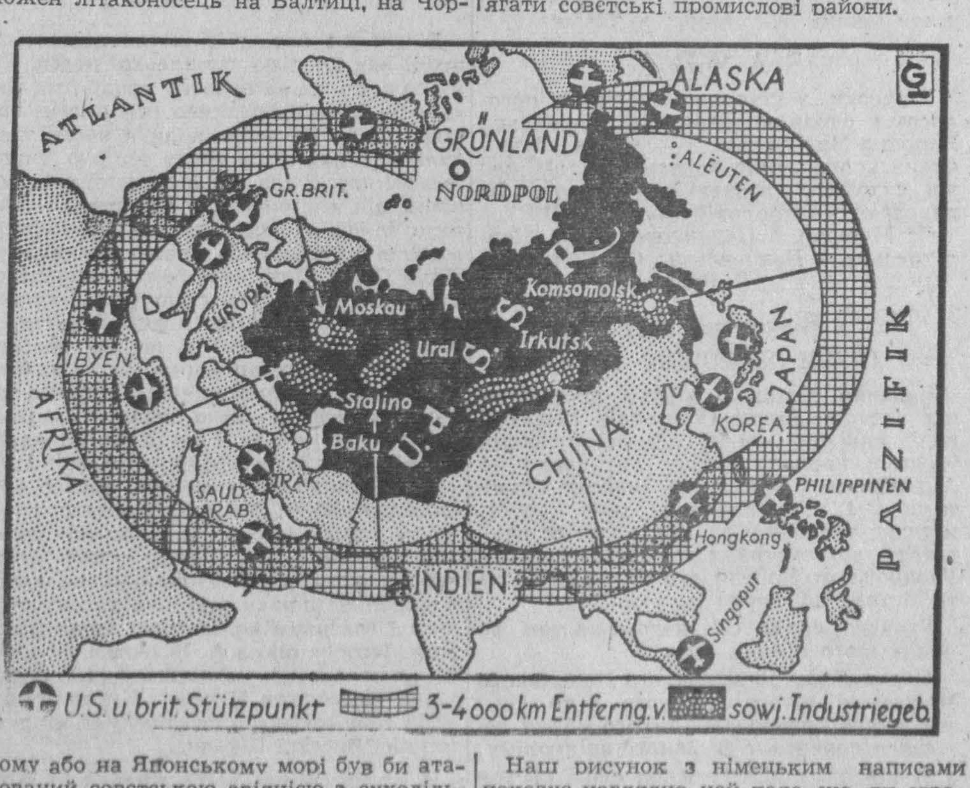

Наш рисунок з німецьким написами показує наглядно цей пояс, що, як стратегічна повітряна мінімальна база, грає вирішальну ролю в американській концепції. Карта показує також бази, з яких може вільно користати летунство США. Положення тих баз пояснює до певної міри причини холодної війни між Вашінґтоном і Кремлем. Воно відбиває дуже наглядним способом за що йде холодна війна, яка є чейже боротьбою за бази на випадок, коли б згодом стало гаряче.

КОЖНОМУ СЛОВО

Таборітіс

До Редакції часопису «Неділя»

Шановна Редакціє!

В «Неділі» за 19 вересня 1948 р. надруковано звідомлення Вашого власного кореспондента про III-тій Загальний З'їзд Об'єднання Українських Жінок. Там, між іншим, є такі рядки: ... Від преси були кореспонденти «Українських Віс» тей» і «Неділі». В неділю по обіді учасниці з'їзду мали нагоду бути гостями показового виступу місцевого дитячого садка...» Ваш кореспондент акуратно був присутній на всіх нарадах з'їзду і очевидно, також мав нагоду бути присутнім на показовому виступі в неділю пополудні. Дивно, як він не дочув слів пані голови І. Павликовської наприкінці пополудневих нарад в неділю, що о 2-гій годині відбудеться в театрі дитяча імпреза, яку ставлять діти з Ельванґену. Крім того були оголошення радіом в таборі про це і крім того в театрі вже на початку вистави оголошено, що приїхали діти-школярі з Ельванґену і ставлять імпрезу спеціяльно для зїзду ОУЖ.

Повідомлення Вашої газети прикро вразило і здивувало дітей-учасників імпрези, їхніх батьків, мешканців Ельванґену взагалі й мене — автора й керівника імпрези (також мешканки Ельванґену) — зокрема. Думаю, що воно здивувало й вразило всіх учасниць з'їзду і гостей, які були присутні на імпрезі.

Я не маю претенсій до шановної редакції, але маю їх до Вашого кореспондента, неувага якого зробила прикрість мені, а, очевидно, після мого виясненння справи й редакції.

У всякому разі прошу в найближчому числі Вашого часопису вмістити мого листа й дати спростування. Бо я в ніякому разі не можу допустити, щоб лаври Успіху виступу (дослівно — Ред.), належні ельванґенським школярам з легкої руки кореспондента лягали на голови інших.

З пошаною до Вас
Лідія Гаєвська
Ельванґен-Яґст, 20 вересня 48 р.

Від Редакції: Нам справді дуже прикро, що в першому («Неділя» ч. 141), телеграфним стилем писаному звіті про третій з'їзд ОУЖ помилково подано, що показовий виступ зробили діти місцевого (цебто Штуттґарт-Цуффенгаузен) дитячого садка. І хоч ми в наступному (142) числі в широкому звіті про жіночий з'їзд подали правильно, що цей виступ належить ельванґенським дітям, все ж таки містимо льояльно ще й спростування пані інспекторки Лідії Гаєвської.

А все ж таки зміст спростування пані інспектор трохи нас здивував. Високий рівень нарад з'їзду, важливі проблеми порушені на ньому, ділова дискусія над заторкненими питаннями, загально-національний дух, яким були навіяні промови й виступи всіх учасниць з'їзду, врешті жіноча преса — не давали нам досі підстав думати, що серед нашого організованого жіноцтва є аж так дрібничкові та до тієї міри засліплені льокально-таборовим патріотизмом одиниці. Думаємо, що пані інспектор, виховуючи дітей, віддає свої сили й знання загально-українській справі, а не спеціяльно дітворі ельванґенського табору й при події загально-громадського маштабу, якою був жіночий з'їзд, не варто робити бурі в склянці води та з завзяттям, гідним важливішої справи, «ламати копіє» за такі справи як таборові та персональні амбіції.

Сподіваємося, що після цього спростування всі «лаври» виступу дітвори, за які так побивається пані інспектор «спочинуть неподільно на її голові як автора й керівника імпрези», хоч від випадкових очевидців ми чували, що коли діти виступали бездоганно, то від нерівників імпрези можна було вимагати більше ..

ЗАЯВА

У звязку з шиpенням невірних поголосок в справі кооперативи „Українське Народне Мистецтво", — ми як бувші члени кооперативи подаємо до відома: усі відомості звязані з цією справою передано Контрольній Комісії ЦПУЕ

Ст. Пушкар, І. Павликовська, О. Павловська, І. Бонковська, Ст. Савицька, Л. Рудик.

Відкритий лист
до „ГРУПИ ОБОРОНЦІВ ПРАВДИ".

Недавно дістав я відпис кріптоніму під гаслом „Група Оборонців Правди", який невідомі особи під неіснуючими іменами вислали деяким установам по Америки та в якому між іншими клеветами є і твердження на мою адресу, мовляв, я належу до тих „великих патріотів", що попирали розпродажу майна Українського Народнього Мистецтва і за те дістали афідавіти та поміч.

Уважаю своїм обовязком подати до прилюдного відома, що:

1) з майном Українського Народнього Мистецтва нічого спільного я не мав і про якусь розпродажу такого майна довідався доперва зі згаданого кріптоніму;

2) афідавіти дістав я від своєї сестри й брата і не потребував ніякої помочи від інших осіб;

3) відпис кріптоніму передав я до Українського Найвищого Громадського Суду з проханням, щоби завести в тій справі дохоодження і видати справедливий розсуд.

Щоби улекшити роботу Суду, оцим закликаю авторів кріптоніму, що скрилися під гаслом „Група Оборонців Правди", щоби зголосилися до Українського Найвищого Громадського Суду і зложили доказовий матеріял, бо здається мені, що американська військова поліція нічого спільного з цілою справою не схоче мати і тому шкода нею вигрожувати.

Юліян Ревай

Франкфурт а. М., дня 10. жовтня 1948.

На сторінках польських журналів

Українсько-юґославські аналогії

Польський лондонський двотижневик «Трибуна», що виходить під гаслом «незалежність і демократія» у 16-ому числі за 18 вересня ц. р. публікує статтю Яна Зиха п. н. «Попередники Тіто», в якій автор робить аналогію поміж сьогоднішнім конфліктом Москва-Юґославія й боротьбою за незалежність українців у СССР. І хоч у цій статті подибуються неточності, все ж таки вона написана із знанням справи та цікава для нас тим, як бачить, сприймає й оцінює чужинецький світ боротьбу українського народу за свої права.

Сьогоднішній конфлікт, — пише Ян Зих, — поміж совєтськими й юґославськими комуністами нагадує дуже подібну аналогію, яку можна знайти в історії затяжної боротьби поміж Москвою й комуністичною партією УССР.

У 1930-ому році, в залі найбільшого київського (фактично харківською — Ред.) театру відбувався великий політичний процес, який своїм розмірами був чимсь надзвичайним навіть у совєтських умовах. На лаві підсудних засіло 45 осіб під закидом участи в конспіративній організації «Спілка Визволення України». Головною постаттю поміж обжалованими був старенький проф. Михайло Грушевський, український історик і колишній президент УНР.

Цей процес був наче останнім відгуком короткотривалого епізоду, яким була незалежна Українська Народня Республіка в 1918—1920-их роках. Він був також останнім епілогом НЕП-у в 1921—27 рр., коли українське культурне життя розвивалося буйно в межах національної автономії.

У процесі СВУ звинувачем був Панас Любченко фанатичний комуніст, прихильник ідеї «Совєтської України». Запам'ятаймо добре це прізвище.

Трагедія Скрипника

Наступні роки довели до відкривання щораз нових заговорів і акцій визвольного руху. Період релятивної свободи в ділянці культурно-національного життя закінчився безповоротно разом із періодом НЕП-у. Іррідента на націоналістичному ґрунті зійшлася й злилася в одно з бурхливим опором українських селян проти колективізації. Політика, яку в той час провадив Кремль щодо українського населення, викликала гострі ферменти й спротиви в українській комуністичній партії й вирвала гіркі слова на адресу Москви з уст українського комуніста Миколи Скрипника: «Національні питання визнають лише в теорії, але коли треба діяти, не виявляємо для них жодного зрозуміння. Великодержавна фікція, спадкована по предках є невідлучною частиною ментальности багатьох наших товаришів«.

Ці характерні й відважні слова, такі актуальні в сьогоднішній момент, були сказані на конґресі Української Комуністичної Партії в 1933 р. Скрипник був одним із ветеранів, «старим большевиком», членом політ-бюра й обіймав одночасно в уряді УССР посаду віце-прем'єра й комісара освіти. Одначе його виступ проти централістичної політики Росії викликав негайну реакцію Москви. Скрипника негайно викликали в столицю та примусили публічно покаятися й «самокритикою» перекреслити свій промах. Одначе «старий большевик» волів вибрати смерть і покінчив самовбивством. Цього самого 1933 року наклав на себе руку в тюрмі (так!) визначний український письменник Хвильовий.

Наступила масова чистка в лавах УКП. (точніше КП(б)У) Згідно з опублікованими цифрами на загальну кількість 125000 членів партії, ліквідовано тоді 27000. Жертвою чистки впали 240 окружних партійних секретарів, 250 голів льокальних виконних комітетів, коло 1000 урядовців департаменту освіти й 300 учителів, професорів та членів ВУАН. (цифри сумнівні — Ред.).

Із обвинувача — оскаржений

З того часу боротьба Кремля з українським націоналізмом нагадує двобій із гідрою, якій на місце однієї відрубаної голови виростає десять. За чотири роки після смерти Скрипника в 1937 році (неточно — Ред.), прем'єром українського совєтського уряду став Панас Лубченко — той самий, що виступав як обвинувачувач у процесі СВУ. Промовляючи на одному мітинґу, Лючeнко виступив проти вмішування на залізничних станціях російських написів побіч українських. Москва заатакувала негайно українського прем'єра, але З'їзд УКП, (КП(б)У) хоч його кілька разів очищували з опозиційних елементів, став на боці Любченка. На Україну вислано ще одну слідчу комісію. Керував нею високий урядовець ҐПУ — Леплевський. Слідство виявило нову націоналістичну змову, в проводі якої, нібито, стояв Панас Любченко. Він знав добре всі страждання й пониження, які мусіли перенести всі обжаловані на монстр-процесах у час, коли він сам, Панас Любченко виконував ролю обвинувачувача. Він пішов слідами Скрипника й Хвильового — наклав на себе руку.

Після справи Любченка й нової серії політичних процесів, головним персонажем яких був тим разом комісар фінансів Гринько та 20 інших високопоставлених партійців, Москва не мала довір'я до старих комуністів. Прем'єром українського совєтського уряду став 30-літній молодий комуніст Михайло Бондаренко. Він працював на своїй посаді лише два місяці. Після того його викликано до Москви і, як пізніше виявилося обвинувачено в націоналістичних тенденціях.

Новий період чисток і процесів наступив знову, коли в проводі УКП став москаль — Хрущов, що зайняв посаду її генерального секретаря. Жертвою чистки став тоді м. ін. «старий большевик» і президент УССР від початку її існування — Григорій Петровський.

Боротьба Москви з українськими комуністами не припинилася й тоді. Під кінець 1938 року коло 60 вищих офіцерів Червоної Армії арештовано під закидом приналежности до тайної організації під назвою «Організація Відродження України». Український вулькан безупину давав про себе знати. Воєнні події покрили історію боротьби українських комуністів грубим пластом забуття. Вони відживають наново в світлі нового непорозуміння в Комінформі.

Повітряне поштове сполучення з закордоном

БЕРЛІН (ДЕНА). За повідомленням відділу пошти й телеграфу при американському військовому управлінні з 20 жовтня до міжнародного повітряного поштового сполучення будуть включені три західні зони Німеччини. Всі поштові установи прийматимуть з цього дня повітряну поштову кореспонденцію завважки до 100 грамів з оплатою в західньо-німецькій валюті. З запровадженням цього нового порядку втрачають силу всі дотеперішні обмеження в повітряному поштовому сполученні, згідно з якими повітряною поштою можна було посилати тільки ділові листи з особливого дозводу або листи-відповіді при наявності відповідної міжнародньої квітанції.

Великою подією в католицькій Баварії була урочиста консекрація (хіротонія) наймолодшого німецького єпископа Юліюся у Вюрцбурзі. Світлини: єпископ у поході через місто баварські міністри під час свята.

Скільки людей на світі

Статистичне Бюро ОН зробило підсумки кількости населення всіх країн світу крім СССР. На підставі зібраних матеріялів довідуємося, що в той час на земній кулі жиле (Без СССР) коло 2 і 1/4 мільярда людей. В Африці було 183 мільйони населення, в Америці 304 мільйони, в Азії (без СССР) 1.220 мільйонів, в Европі (без СССР) 383 мільйони, в Океанії 12 мільйонів. Коли до цих даних додати ще стан населення СССР з 17 січня 1939 року, то є 170,467 мільйонів, одержимо кількість людей на всьому світі — понад 2 і 1/4 мільярда людей.

Віктор Приходько

4) СПОГАДИ ПРО АРКАДІЯ ЖИВОТКА

В цей же період Животко віддається праці над історією української преси. Як ми бачили, ще на початку тридцятих років він пише спорадично про окремі органи преси. Не знаю, коли в нього зродилась думка дати повну історію української преси, але під час другої світової війни він систематично працював над цією темою й, оскільки, не помиляюся, говорив мені, що цю працю має видати Юрій Сірий. Події 1945 року цьому перешкодили, але ми мусимо бути вдячні долі, що Покійний цю працю закінчив і вивіз на еміґрацію. Тут, по цей бік Европи, ані в Америці він не міг би знайти ніде відповідних матеріялів. Щасливо також сталося, що цією працею зацікавився УТҐІ і видав її ще за життя Автора, під його безпосереднім доглядом. Як відомо, компетентна критика високо оцінила цю роботу. В ній ми маємо фактично не тільки історію української преси, але, у великій мірі, історію також цілого українського культурно-національного й політичного руху, оскільки преса є першим і головним виразником явищ цього роду. Історію преси А. Животка, як відомо, включено, як окремий предмет в програму Позаочних Курсів Журналістики УТҐІ і він провадив цей предмет, як лектор цієї Високої Школи.

А друга світова війна шуміла... Роки 1942—44 цілком виразно показали, що німці мають щодо України та її населення найгірші заміри. Навіть самі німецькі діячі — переважно військові генерали — вказували Гітлерові на безумство його політики. Але все було даремне. Німеччина наповнювалась українцями-робітниками, насильно вивезеними з України. Деякі транспорти слідували через Прагу й ми бачили наших людей, які ніяк не могли зрозуміти самогубної поведінки німців. Виразно позначувалась неминуча поразка Гітлера, але й . поновне панування Сталіна. Чехи у Празі надзвичайно раділи невдачами Гітлера, потирали руки, але сиділи тихо, бо режим був дуже твердий. Так само українці в Празі мусіли шануватися, бо усіх видатніших діячів між українцями час-до-часу викликали на розмови з Ґестапо й тоді ніхто не знав — повернеться людина з розмови, чи ні. Головне Ґестапо містилося у Празі на Бредовій вулиці, проти Вільзонова двірця, в домі чеського мільйонера-жида Пешка. Це був монументальний розкішний будинок, з глибокими підвалами. В середині — великі розкішні кімнати, червоні пухкі килими, в яких стрягнуть ноги і — зловіща тиша. Празька публіка цей будинок всяко обминала. Все ж треба сказати, що постійна біда й небезпека нас навчила і українці таки не залишалися нечинними й під цим тяжким режимом. З політикою треба було бути тихо, але свою культурну чинність українці таки якось легалізували: при німцях у Празі працювали видавництва і навіть не зле, бо Німеччина, повна робітництва з Наддніпрянської України та з Галичини потребувала єдиної розради — української книжки. Все ж час-до-часу сходились невеликими гуртами й українські політики — поділитись інформаціями та поглядами. Один такий гурток сходився «на каву» у Сміховському Народньому Домі й до нього належав також А. П. Животко. Він акуратно приїздив і більше прислухався та курив. Своєю вдачею не належав до людей, що люблять неодмінно когось переконувати, настирливо нав'язувати свої погляди, а тим більше демагогічно виступати. Тому його присутність була завжди приємна й надавала інтимного характеру зустрічам. Тоді, як відомо, часописи були під суворою цензурою, листування також і тому всякі справді цікаві й важливі вістки з Наддніпрянщини, Галичини, Німеччини та інших країн ширились через «пантофлеву пошту».

А. П. інформував, часом, що робиться в Історичному Кабінеті. З приходом до Праги німці, як відомо «скасували» Чехословаччину як самостійну державу, повернувши її в «протекторат», а разом з тим скасували й міністерство закордонних справ, залишивши всі інші міністерства, розуміється, із дуже урізаною компетенцією. У зв'язку з цим, Український Історичний Кабінет опинився без господаря й його приділено до міністерства внутрішніх справ «Протекторату Чехи й Морава». Разом із тим кабінет, як Російський та Кубанський Архіви, було перенесено в будинок міністерства внутрішніх справ. Була це велика старовинна тюрма з довгими коридорами, з ґратами й системою поодиноких камер. Будова велика й простора. Містилася вона в самому центрі колишньої старовинної Праги, просто напроти «Ґраду», місця осідку президента — колись Чехословацької Республіки, а тоді «Протекторату Чехи й Морави». Ось тут урядував останніх п'ять років А. Животко. На помешкання він не скаржився: було трохи «суворо» й понуро, але тихо й тепло. В кабінеті в цей час працювали ще два урядовці — українці. Вони провадили досить важливу працю, а саме — працювали над бібліографією українських часописів: коли вам треба було щось знайти, нпр. про Карпатську Україну чи про Хвильового, то ви тоді вдавались до картотеки і там, на карточках, можна знайти, в якому часописі і за

Володимир Кедровський

Біля однієї великої мети

З нагоди повстання Української Національной Ради «Український Голос», що виходить у Вінніпеґу в числі за 1 вересня ц. р. помістив принципову статтю Володимира Кедровського п. н. Національна Рада». Цю статтю передруковуємо, щоб познайомити наших читачів із враженням, яке викликала ця важлива політична подія серед американських українців та з їх поставою до об'єднання українських сил на еміґрації:

*

З Европи надійшли вісти, що там українська політична еміґрація об'єдналася в Українську Національну Раду, яка взяла в свої руки Прапор Української Народньої Республіки, що в Києві піднесла Українська Центральна Рада. Цей прапор Української Самостійної Держави тридцять років міцно тримав у своїх руках та ніс його через довгі роки боротьби Уряд Української Народньої Республіки, зберігаючи до цього часу правне існування української державної влади. Ось цей легальний уряд Української Республіки, на чолі з головою Директорії, й став тим осередком, біля якого обєдналися всі українські політичні партії, що стоять на ґрунті народоправства й прегнуть відновлення української народоправної республіки.

До складу Національної Ради не ввійшла лише одна не значна по своїй кількості членів, а ще менша впливом своєї ідеології на українські маси, партія українських монархістів, себто гетьманців.

Сила українського національного руху все була в його масовості. Коли ж провідники українського руху відривалися від мас, а ще до того розпочинали взаємну чи то гуртову, чи особисту боротьбу, то тоді рух занепадав, сходив нанівець і ущухав, з чого користали вороги українського народу.

Незвичайно великої сили й розгону український визвольний рух набрав по упадку царату в Росії коли український народ створив свій революційний парлямент Центральну Раду в Києві. В цьому парляменті були заступлені представники всіх груп населення України, як українського так і неукраїнського. Не менше виразним виявом волі українського народу до самостійного державного життя були також вибори Всеросійських та Українських установчих зборів, куди населення України вибрало своїми заступниками переважно тих, що стояли на ґрунті самостійности української держави.

По упадку федералістично-автономістичного гетьманату, населення України знову постало до Трудового Конґресу своїх представників, що стояли на ґрунті продовження традицій Центральної Ради та продовження боротьби за самостійну соборну українську републіку, в якій були б забезпечені інтереси широких працюючих мас України.

Лише під ударами московської націонал-червоної армії з одної сторони, та під ударами націонал-чорносотенної армії з другої а також під ударами польсько-антантської армії з заходу і півдня, та іззa тяжкої бльокади, яку повели проти Української Народньої Републіки держави переможці в першій світовій війні: Велика Бритaнія, США та Франція, українська армія, а з нею й уряд, примушені були залишити терени України. Навіть після того були спроби об'єднати ширші кола українських державницьких груп для боротьби за самостійність української републіки. Такими спробами були: Національна Рада в Тарнові та Конґрес Українських Парляментаристів у Відні. Та спроби ці під натиском різних чинників, ворожих українсько-визвольницькій боротьбі, не повелися й єдність українських національних груп та партій була розбита на довгий час.

Тому різні українські групи й партії, що стоять на ґрунті незалежности української дежави вели свою працю й боротьбу власними методами, провадячи свою працю часто не лише відмінними, але навіть протилежними шляхами. Часом доходило між ними до запеклої й тяжкої боротьби не лише ідеольогічної, але, з сумом треба ствердити, й до фізичної, що потягнуло за собою значні жертви в рядах українських патріотів. На взаємну боротьбу різних українських груп та партій часами витрачалося більше часу й енергії та завзяття ніж на боротьбу з ворогами українського народу. Не обійшлося й без того, що ту взаємну боротьбу було інспіровано та часом проваджено аґентами ворогів України і різними провокаторами, що вдерлися в ряди деяких українських груп і партій, а навіть бувало; що ті провокатори стояли на чільних становищах у певних групах.

В цій політично-партійній та груповій анархії навколо укрїнських державницьких визвольних змагань лише Уряд Української Народньої Републіки стояв твердо на тих позиціях, які здобула Центральна Рада, та які підтвердив Український Трудовий Конґрес, а за які Армія Української Народньої Републіки боролася героїчно до останнього дня свого дійового існування. Уряд Української Народньої Републіки в часи політичного українського хаосу, в часи завзятої ворожнечі різних партій та груп, в часи шалених атак проти нього, як українських так і не українських груп, стояв твердо й непохитно на своєму становищі легальної влади українського народу й не здавав своїх позицій. Тому він і став тим осередком навколо якого доконано сучасне об'єднання всіх українських національно-державницьких груп та партій, що вважають своїм обовязком провадити дальшу боротьбу спільними силами за відбудову української Народньої Републіки. Таким чином повстала Національна Рада.

Українська Центральна Рада в Києві об'єднувала в собі представників українського народу з Придніпрянщини. Український Трудовий Конґрес об'єднував уже представників Придніпрянщини та Західної України. Новоутворена Національна Рада об'єднала в собі представників усієї Соборної України: Придніпрянщини, Галичини, Буковини, Закарпатської України та Кубані. Отже в тяжкій тридцятьлітній боротьбі український нарід дійсно осягнув свою духову, політичну та ідейну соборність всіх земель України.

Крім того в Національній Раді тепер об'єднані для спільної боротьби за українську державність українські державники, що ще в часи царату, а потім в революції 1917 року боролися за визволення українського народу. В Національній Раді об'єднані ті, що боролися за українські права ще в цісарській Австро-Угорщині, а потім в революції 1918 року. В ній об'єднані всі ті, що боролися за визволення українського народу, як під тяжкою чужинецькою окупацією українських земель, так і ті, що боротьбу свою й працю на користь визволення українського народу провадили довгі роки на чужині. В Національній Раді об'єднані представники старшого дореволюційного покоління українських патріотів і також представники тих поколінь, що виросли й виховалися на українських землях під довголітною тяжкою окупацією ворогів України. Отже, в Національній Раді тепер об'єднані представники цілої Соборної України, представники різних шарів, груп, навіть культур і політичного виховання населення.

Всі вони об'єднані біля однієї великої мети для боротьби за визволення українського народу з-під чужинецького панування та за створення ним. Суверенної Соборної Української Народньої Републіки. Оце свідчить про дозрілість українського народу до політично-державного життя та непереможну його волю до боротьби за своє визволення.

Національна Рада, перейнявши на себе всі традиції та правні підстави існування Уряду Української Народньої Републіки, тепер стала єдинним речником і провідником українського визвольно-державницького руху. Існування Української Національної Ради, є виявом дозрілости українського народу до державного самостійного життя, а разом з тим це має, нарешті, покласти кінець різним анархічним виступам окремих партій, груп та осіб, що так часто до цього часу траплялися, коли самочинні «спасителі» українського народу та його самопризначені «речники» робили різні виступи на міжнародньому полі та подавали свої проєкти «визволення України» часами за ціну українських земель чи за ціну певних прав українського народу.

Рішення й ухвали Національної Ради, а також діяльність Уряду Української Народньої Републіки тепер стають дороговказом й зобов'язуючим для всього українського патріотичного загалу, що прагне до відродження Української Суверенної Народньої Републіки.

Ми, громадяни держав Північної та Південної Америки щиро вітаємо об'єднання української політичної еміґрації в Европі і віримо, що таке об'єднання скоро наступить для української еміґрації в цілому світі. Разом з тим це відіб'ється позитивно-творчей на українських землях під московською окупацією.

Такому українському об'єднанню, що стоятиме на принципах демократії, на принципах панування народоправства, права й справедливости та ширшого співжиття й співпраці з іншими цивілізованими державами світу ми все подамо свою моральну й матеріяльну підтримку, бо глибоко віримо, що об'єднання всіх українських позитивних творчих сил в боротьбі за українську державу скорше позитивно-творче й на українських землі Обітованої».

З тим більшим завзяттям будемо пособляти нашим братам по крові в їх тяжкій боротьбі за право українського народу на незалежне життя, бо глибоко віримо, що лише українська суверенна Народня Републіка стане тим чинником в Европі, який спинить московський, польський, німецький та інші імперіялізми, що неминуче приводять до війни, яка тягне за собою жертви й з сторони наших американських держав та нашого народу.

Щоб не було другого Перл-Гарбору

ВАШІНҐТОН (ЮП). За повідомленням головного командування американських повітряних сил, після 1 листопада до Аляски трьома групами будуть послані 15 надфортець, що протягом 45 днів провадитимуть там військові вправи в арктичних зимових умовах. Ці 15 надфортець є першими з загальної кількости 50, пристосованих до війни в Арктиці. Одночасно повідомлено також, що в головній квартирі генерала Мек-Артура в Японії відбулась конференція головнокомандувачів американських сухопутних, морських і повітряних сил в Алясці й Тихому океані, під час якої були обговорені заходи проти можливого раптового нападу, подібного до того, що був свого часу в Перл-Гарборі. Зокрема було обговорено питання співпраці збойних сил в Алясці, Східній Азії і на опірних пунктах в Тихому океані. Військові командувачі відзначили при цьому недостатню кількість війська в цих районах.

За іншим повідомленням, заступник міністерства повітряних сил Вайтні повідомив в одній промові у Вашінґтоні, що 400 виключених раніше з повітряної фльоти учбових літаків знову притягнено до робти. Вони будуть застосовані для вишколу літунських резервів у рямцях програми в 73 мільйони долярів.

Чеська православна Церква

Чеська православна Церква до другої світової війни підлягала серб́ській автокефальній Церкві. По звільненні чеських теренів в 1946 році на домагання московськоно паріярха Алексея вони підлягають Москві. Одночасно призначено російського архиєпископа Елевтерія ексархом для новоствореної чехо-словацької православної дієцезії. Улітку 1946 року Елевтерій домагався в президента Бенеша, щоб уряд активно піддержував православну Церкву в новій республіці. Бенеш відмовився, мотивуючи, що подібна спроба в 1918 році при творенні т. зв. національної Церкви, викликала багато занепокоєння та протестів католицького населення Чехії та Словаччини. Одначе в лютому ц. р. становище в Чехо-Словаччині змінилося. Цей стан використав московський патріярх Алексей та підніс празького православного архиєпископа до гідности митрополита. Загально вважають цей акт за спробу ударної релігійної кампанії проти католицької церкви в західній Европі.

який рік та місяць писалося щонебудь на відповідну тему. В Кабінеті і в цілій будові були нові порядки: увечорі позне затемнення і нічні дижури урядовців — на випадок налетів і пожежі. В будинку були величезні підвали. А. П. один раз показував мені їх: залізні двері із тяжкими до них ключами, а в підвалах залізні сейфи для найцінніших документів.

Але не врятували наших історичних цінностей у Празі ні власний будинок «Музею Визвольної Боротьби України», ні глибокі підвали Історичного Кабінету на Градчанах ... Бувають люди, яким в житті особливо не щастить, а бувають, очевидно, країни й народи. До тих останніх безперечно належить наша Україна. Бо скажіть, будь ласка: протягом десяти літ Музей Визвольної Боротьби України збирає гроші на будову власного будинку. Збирає в добу загальної економічної кризи, буквально копійками од українців, розкиданих по всіх світах. Все ж грошей на будову нового дому не вистачає.

Але трапляється нагода вигідно купити двоповерховий, досить добрий будинок. Нарешті, є де розложити хоч частину (таки не всі!) зібраних матеріялів! І ось приходить 14 лютого 1945 року: перший налет на Прагу! Майже перед кінцем війни! Досі Прага й ціла Чехословаччина, як країна, явно ворожа німцям і явно прихильна аліянтам, жадних налетів не знала. Але за якимись військовими міркуваннями, так мусіло статися. І ось треба було, щоб під час цього першого налету, який тривав рівно три хвилини, одна бомба влучила в будинок «вдовиної лепти», в Музей Визвольної Боротьби України! Будинок валиться і в руїнах його загибає родина чеха-сторожа Музею. Серед українців, на щастя, жертв нема і, на щастя, пожежі не сталося. Але всі матеріяли Музею опинилися під руїнами й перемішалися з камінням, цеглою й піском.

Це був тяжкий удар для всього світового українства. Але Україна та українці весь час перебувають в такому стані, що навіть не мають можливости, ні часу, ні обставин спинитись бодай на своїх втратах. Події женуться шаленим темпом — руйнуються й зникають з поверхні земної тисячолітні будови-Михайловський манастир, Печерська Лавра, музеї, села, міста, люди — і нема можливости цього навіть зафіксувати. Українство, волею долі, мусить бути увесь час «в русі»: бігти, тікати, еміґрувати, переселюватися і де ж той час, щоб над подією бодай спиниптись, її проаналізувати, оцінити. Отже те саме й з Музеєм Визвольної Боротьби України і я певен, що й десята частина українців на світі не знають про подію, що сталась з їх установою і з тим будинком, на який ішли збори під гордим гаслом: «Народ собі». Але українцям до ударів не звикати й управа Музею одразу ж вживає заходів, щоб рятувати майно. Звертається до українських студентів у Празі, закликає робітників і майже все майно, за малими виїмками, врятовує. В цей тяжкий час для «конкуренційної установи» треба відзначити гідну поставу А. Животка. Він був глибоко вражений нещастям, що трапилося з Музеєм і почав уживати заходів перед німецькими і чеськими чинниками, щоб для збірок Музею було приділено місце в будові, де містився Історичний Кабінет. Тепер не пригадую, як справу розв'язано, але, здається мені, що Музей цією пропозицією не скористався все ж з того мотиву, щоб збірки не дісталися до чужих рук.

У всякому разі, Управа Музею — люди, що коло тієї справи стояли, мали дуже багато клопоту й відповідальної праці. І, насамперед, переживав цю подію незмінний директор Музею і відданий працівник його — проф. Дмитро Антонович. Він перед тим довго хорував, але коли сталася така катастрофа з його улюбленою дитиною, то швидко, за кілька місяців, і помер. Помер уже в большевицькій Празі, де про нього не можна було й написати, а еміґраційна преса в Баварії не мала й не має навіть докладних відомостей, при яких обставинах помер і як та де похований цей видатний український діяч: професор історії українського мистецтва, кількакратний ректор Українського Вільного Університету в Празі, майже незмінний голова Українського Історико-Філологічного Т-ва, незмінний директор Музею Визвольної Боротьби України, автор численних праць наукових праць —син Володимира Антоновича — історичної української постаті. (Кінець буде).

Улас Самчук виїхав до Канади

Голова МУР-у письменник Улас Самчук виїхав 15 вересня ц. р. з табору Цуффенгавзен до Канади. На запит кореспондента «Неділі», які бажання й пляни має автор «Волині», письменник відповів: Бажаю знайти якесь місце, де я міг би спокійно написати другий і третій томи свого роману «Ост».

Тодось Осьмачка в Штутґарті

До табору Штутґарт-Цуффенгаузен завітав автор «Старшого Боярина» й прочитав декілька своїх поезій, між іншим: «Елеґію», «Семена Палія», «Неволю», «Царицю» та «Спільну долю». Поема «Зінько в підвалах ҐПУ» зробила сильне враження на слухачів. У своїй творчості Тодось Осьмачка є представником ідеології українського консерватизму. Немилосердним способом поет розправляється з моральним занепадом, що заіснував по наших таборах. Поет здобув на слухачів позитивне враження.

Д-р Безушко працює

Як повідомляє „Америка“ (ч. 72 за 10 вересня ц. р.) д-р Володимир Безушко, колись скиталець з Ашаффенбурґу (американська зона Німеччини) і викладач Українського Вільного Університету в Мюнхені, є тепер професором модерних мов університету св. Ксавера в Сінсінаті, Огайо. Д-р Безушко читає також доповіді для української й американської публіки під час своїх поїздок по різних містах Америки. Нещодавно в Філядельфії читев він по англійськи доповідь про Аркадія Любченка й його „Вертеп“.

Згинув о. Карло Більке

Як повідомляють із Бельгії, згинув там у шляховій катастрофі 21 серпня ц. р. о. Карло Більке. Фляманець з походження о. Більке прийняв греко-католицький обряд, вивчив українську мову й став Редемптористом. Жив у манастирі оо. Редемптористів у Збоїськах під Львовом. Тут був викладачем гімназії. Отець Більке працював також як місіонер серед українців-католиків у Галичині й здобув собі славу доброго проповідника.

Українська Громада в Бельгії вшанувала пам'ять Покійного численною участю в похоронах.

УАПЦ у Франції

На просьбу православних українців у Франції Високопреосвященний Митрополит Полікарп наказав митрофорному протоєреєві В. Вишневському, настоятелеві в Етлінґені виїхати до Парижу й очолити місцеву парафію. До Франції прибув о. мітрат 25 серпня й розпочав реґулярні Богослужби в церкві св. Симона при вулиці Гасніє Ґю ч. 5.

Щоб обслуговувати робітників на провінції, прибув до Франції другий священик УАПЦ протоєрей О. Новицький. На запрошення Христових Громад о. Новицький виїхав до Вілерю (біля Мецу), щоб там відправити Службу Божу. Там зберуться представники всіх українських осередків, щоб обговорити справу організації реґулярних Богослужень у цій околиці.

КОМУНІСТИЧНІ ЗДИРСТВА В МАЛАЇ

СІНҐАПУР (ЮП). Як повідомляють з авторитетних джерел, урядова влада здобула незаперечні докази того, що китайські плянтатори сплачують терористам у вигляді хабарів великі гроші, щоб рятувати свої плянтації від плюндрування і руйнування. Це з'ясовує між іншим загадкове походження у комуністів засобів для боротьби. Докази потрапили поліції до рук при раптовому наскоку в джунґлях на засекречене місце, де збиралися терористи. При цьому виявлено було список провідників руху, а також таємних аґентів, що здирали з плянтаторів гроші або й грабували.

Дюї за рішучішу політику Америки

НЬЮ-ЙОРК (АП). Як сказав президент Трумен, він завжди сподівався, що американська зовнішня політика не стане об'єктом передвиборчої пропаґанди. Доводиться шкодувати, що в теперішній час політичних розрухів точаться суперечки між американськими партіями. «Ми стараємось, — сказав Трумен, — провадити передвиборчу кампанію на високому рівні і як перш підтримувати двопартійну політику».

За словами республіканського кандидата в президенти США Томаса Дюї, в разі перемоги на виборах республіканської партії американський уряд скинув би «кайдани плутанини, пораженства й пригнічености». На часі вже так змобілізувати сили Сполучених Штатів з їх велетенською виробничою спроможністю, щоб жолен диктатор не наважився знову на наступ. В світі, на якому лежить тінь воєнної загрози, проблеми миру розв'язати не можна. Треба покласти край «комедії і імпровізаціям зовнішньої політики Трумена».

Американське спростовання чехо-словацьких вигадок

Франкфурт (ЮП). Один з провідних урядовців американської контррозвідки в Німеччині відкинув обвинувачення, що їх нещодавно висували проти США урядові ЧСР в зв'язку з арештами так званих „шпигунів", яких нібито надіслала до ЧСР американська контррозвідка. Урядовець підкреслив, що американська військова контррозвідка ніколи не одержувала від американської окупаційної влади наказів про надіслання шпигунів до інших країн і ніколи цього не робила

Це спростовання зроблено в зв'язку з твердженням чехо-словацької влади, за повідомленням АП, ніби сліди від заарештованих шпигунів привели до американської амбасади, де було гніздо змови проти чехо-слонацького комуністичного уряду, між іншим — з пляном висадити в повітря деякі урядові установи. Головну вину в цьому чехо-словацька влада покладала на американську військову контррозвідку в Німеччині, 8 аґентів якої і 50 їх помічників уже, мовляв, заарештовані в Чехо-Словаччині.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПЛЯН ЄДИНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ УПРАВИ

ФРАНКФУРТ (ЮП). Американський плян створення єдиної координованої військової управи для трьох західніх зон Німеччини, як подають з відповідних американських кіл, наразився на сильний опір як брітанської, так і французької влади. Обидві держави висловилися проти цього наміру, підкреслюючи, що створення однієї альянтської влади було б подібним до створення під час війни головної квартири генерала Айзенгауера. Переговори з приводу цього американського пляну безрезультатно тривають вже два місяці. Одночасно з американської сторони передбачалося скоротити число альянтських урядових установ в західній Німеччині, передавши німецькій владі дальші адміністративні функції.

ЮҐОСЛАВІЯ ВИВОДИТЬ ВІЙСЬКО З ТРІЄСТУ?

ФРАНКФУРТ (ФР). Як повідомила «Дейлі Телеграф» з Трієсту на підставі вірогідних інформацій, юґославське військо буде виведене з Трієсту без заміни його новим. Дерев'яні таборові бараки й будинки, де мешкали вояки, в багатьох місцях юґославської зони розібрано.

МИРОВИЙ ДОГОВІР З АВСТРІЄЮ ВІДКЛАДАЄТЬСЯ

ПАРИЖ (АП). Уряди західніх великодержав мали заявити австрійському міністрові зовнішніх справ Ґруберові, що вони не мають особливого бажання поновити з Росією переговори про мировий договір з Австрією, поки лишається нерозв'язаним берлінське питання.

ФІНСЬКІ КОМУНІСТИ ХОЧУТЬ ПОВАЛИТИ УРЯД

ГЕЛЬСІНКІ (ЮП). В колах соціял-демократичного уряду висловлюють побоювання, що опозиційний бльок, до якого належать представники комуністичної, народньої і селянської партій, має на меті повалити уряд міністер-президента Фаґергольма. 7 жовтня комуністична партія Фінляндії провела енрґійну кампанію проти уряду Фаґергольма, опублікувавши в усіх комуністичних ранкових газетах відозву до фінського робітництва з закликом боротися проти соціял-демократичного уряду. В цій відозві фінляндський уряд обвинувачувався в одержанні наказів від «західніх імперіялістів» і в співпраці з «капіталістами», а також в намаганні з допомогою «закордонних імперіялістів» псувати совєтсько-фінські взаємовідносини. Врешті, за твердженням комуністів, уряд наміряється звільнити всіх урядовців, які працюють «на користь демократії».

З серії нових винаходів у летунстві: літак, що згодом має замінити автобуси

Коротко

—На заклик генерала де-Ґоля до своїх прихильників купити й надіслати йому спеціяльно видані марки відгукнулись у Франції 3 247 000 осіб.

— На запрошення німецької ліґи жінок-лікарів до Штутґарту 23 жовтня має приїхати й виступити з промовою на жіночому зібранні Елеонора Рузвелт, що як американська делеґатка бере участь в генеральній асамблеї ОН в Парижі.

— До Теґрану прибули 112 американських пілотів для вишколу іранських літунів. Найближчим часом туди ж мають прибути ще 13 американських інструкторів.

До Лондону знов прилетіла група чехо-словацьких втікачів, поміж яких є два генерали.

Чехо-словацький уряд вирішив визнати право чехо-словацького громадянства за угорськими громадянами, що живуть в Чехо-Словаччині з 1 вересня 1938 р. Цим має бути припинена масова депортація угорців з Чехо-Словаччини.

— Брітанська влада схвалила плян прискореного переселення жидів з брітанської зони Німеччини до Палестини. Згідно з цим пляном, з Німеччини щомісяця виїжджатимуть через Марсель 200 жидів.

— Коло Біллінґену в Швеції виявлено поклади урану. Докладніші відомості про них лишаються досі засекреченими.

— 14 жовтня японський парлямент доручив створити новий уряд японському консерваторові Йошіді.

— Провідні діячі чехо-словацької еміґрації утворили в США «Раду вільної Чехо-Словаччини», що має привести до сформування чехо-словацького еміґраційного уряду. На голову Ради обрано колишнього заступника міністер-президента Ценкла. — В Чехо-Словаччині за вироком суду повішено трьох спекулянтів, які ніби продали 40 000 вкрадених харчових карток. Двоє з них були засуджені спершу до довічного ув'язнення.

— Шеф американської професійної спілки гірників Джон Люїс, що досі одержував від неї 25 000 долярів річної платні, тепер діставатиме 50 000 долярів.

— В Детройті (США) видано наказ про покарання штрафом в 15 долярів або ув'язненням до 30 днів батьків, малолітні (менше 17 років) діти яких будуть спостережені на вулиці без дорослих після півночі.

— Як повідомляє міністерство оборони США, два американські пароплави, що були присутні при вибуху атомової бомби в Бікіні $2^1/_2$ роки тому, досі не втратили радіоактивности.

— За повідомленням ДЕНА-АФП, коло Атен, на висоті 3000 метрів, на військовий літак напав величезний шуліка, який так поранив обох пілотів, аж їх довелося покласти до лікарні.

— Кількість жидів у Німеччині, що 1933 р. сягала 500 000, 1948 р. зменшилась до 40 000, з яких тільки 16 000 мешкали в Німеччині до закінчення війни.

— Населення Баварії обчислюється тепер в 9 029 090 чол. — на 28,3% більше, інж 1939 р. Населення Гессену, досягши 4 064 079, збільшилось за той самий час на 16,8%. Збільшення населення в обох провінціях пояснюється великом припливом до них втікачів зі сходу.

— Чехо-словацький посол в Данії Зденек Немечек подався до демісії, «бажаючи мати чисте сумління». За даними еміґраційної організації «Вільна Чехо-Словаччина», після лютневого перевороту з 67 чехо-словацьких дипломатів за кордоном вже подалися до демісії 38 осіб.

— В зв'язку з процесом колишнього італійського маршала Ґраціяно, обвинувачуваного в співпраці з німцями, 10 жовтня в Римі сталися сутички між демонстрантами неофашистської групи і поліцією, під час яких поранено 30 осіб.

— На професійних заводських виборах в Тюрінґії кандидати комуністичного об'єднання СЕД дістали меншість голосів (165 мандатів з 338).

ПОРІВНЯННЯ

8 хвилин мусить працювати кваліфікований німецький робітник, щоб купити 1 цигарку (американський робітник 7 хвилин — на 20 цигарок). 1000 гр білого хліба вимагає в Німеччині 30 хвилин праці, 1 фунт масла 2 годин 10 хвилин, 1 яйце 31 хвилину, фунт кави 20 годин 48 хвилин, або ж 1 година праці приносить 24 гр кави.

Можливе прийняття
Портуґалії до західньої Унії

ЛОНДОН (АП). 14 жовтня шеф генерального штабу портуґальської армії генерел Родріґес мав розмову з шефом оборонного комітету Західньо-европейської Унії фельдмаршалом Монтґомері. Хоч брітанське військове міністерство відмовилось дати з цього приводу якісь коментарі, тут висловлюють припущення, що генерал Родріґес обговорював з Монтґомері можливість прийняття Портуґалії в оборонну унію Західньої Европи. Мова про це була ще з того часу, як в березні ц. р. створено унію між Великобританією, Францією і трьома державами Бенелюксу. Крім того, генерал Родріґес мав нараду з військовим міністром Шінвеллом і заступником шефа генерального штабу брітанської імперії генерал-ляйтенантом Темплером.

УЧАСТЬ ШВАЙЦАРІЇ В ПЛЯНІ МАРШАЛА

ЖЕНЕВА (Ройтер). 7 жовтня швайцарська державна рада ухвалила взяти участь в програмі европейської відбудови. Національна рада вже перед двома днями висловилась за це всіма голосами проти голосів комуністів.

МОСКВА ГОТУЄ СХІДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКУ УНІЮ

ПРАГА (ЮП). (Ройтер). Як повідомляють з політичних кіл чехо-словацької столиці, комуністичні партії східньо-европейських держав готуються тепер до утворення тісного формального приєднання народніх демократій до Совєтського Союзу. Щораз частіше тут висловлюють погляд, що Москва у відповідь на утворення Західньо-европейської Унії наміряється утворити східньо-европейську унію і можливо незабаром повідомить про її виникнення.

ЕСПАНІЯ ЗАЛИШИТЬСЯ НЕВТРАЛЬНОЮ

МАДРІД (АП). Вечірні газети під великими заголовками вмістили заяву еспанського міністра зовнішніх справ Артахо, зроблену ним в Буенос-Айресі, що Еспанія в разі війни залишиться невтральною. Як підкреслив Артахо, хоч Еспанія і перемогла у себе комунізм, проте це не значить, що уряд бере на себе зобов'язання вступити у війну «на перший поклик сурми».

СПІШНА ВІДБУДОВА ПОЛЬСЬКИХ ОБОРОННИХ ПІДПРИЄМСТВ

ВАРШАВА (Ройтер). Згідно з неофіційними, але вірогідними джерелами, польський уряд поставив на перше місце відбудову оборонних підприємств на заході країни. Міністерство колишніх німецьких західніх районів Польщі нібито видало наказ про те, що всі колишні німецькі військові підприємства в західній Польщі повинні бути відремонтовані й захищені від шкідливого впливу снігу й дощів до 25 грудня ц. р.

УСПІХИ КИТАЙСЬКИХ КОМУНІСТІВ В МАНДЖУРІЇ

ПЕЙПІН (АП). Військо маршала Чан-Кай-Шека залишило столицю Манджурії Чан-Чун, здавши таким чином останній важливий опірний пункт в Манджурії. Урядове військо, як повідомили 6 жовтня з прихильних до китайського уряду кіл, відступає до Мукдену. Залога обложеного комуністами міста мусить пробиватися крізь кільце облоги. За іншим повідомленням, китайським комуністам вдалося після запеклого бою захопити важливе летовище біля Чінзіну в південно-східній Манджурії, а також місто Суі-Чун на залізниці Пейпін-Мукден.

АШХАБАД НАПІВЗРУЙНОВАНИЙ ЗЕМЛЕТРУСОМ

Центр великого землетрусу 4 жовтня виявився в районі совєтсько- іранського кордону. В місті Ашхабад в совєтській Туркменській республіці більше або менше зруйновані всі урядові будинки, промислові підприємства, школи. Число вбитих визначається сотнями, а поранених — тисячами. Приблизно так само потерпіли й іранські міста Дереґес, Мешед та ін. (Ройтер).

КАНАДА МОЖЕ ВІДКЛИКАТИ З МОСКВИ ПОСОЛЬСТВО

ОТТАВА (ЮП) Канадійський уряд, як повідомляють з близьких до нього кіл, обговорює тепер питання про від Москви — Ред.). Проте це означало якщо виконання його обов'язків стане неможливим в наслідок нових російських обмежень пересування (згідно з якими дипломатичні представники можуть виїжджати не далі як за 50 кілометрів від Москви — Ред.). Проте це означало б не припинення дипломатичних зносин, а тільки відкликання членів посольства.

ШУКАЮТЬ «АТОМОВОГО» КОМПРОМІСУ

Підкомітет політичного комітету ОН з представників 11 держав — США, Великобританії, Франції, Китаю, Індії, Канади, Швеції, Бразілії, Еквадору, Совєтського Союзу і України — почав 8 жовтня опрацьовувати резолюцію компромісового характеру в атомовому питанні. Совєти згоджуються на дійсну міжнародню контролю під умовою одночасної заборони атомового виробництва й знищення атомових бомб в усіх країнах. (Ройтер).

ОБДУРЕНІ ВІРМЕНИ ТІКАЮТЬ З СССР

Велика кількість вірмен, що на запрошення московської влади приїхали з Сирії до совєтської вірменської республіки, тепер знову повернулись до Сирії (очевидно, нелеґально — Ред.). Вони просили сирійський уряд знову прийняти їх, посилаючись на погане поводження з ними й голод в Совєтському Союзі. (ІПК).

На рецензійному столику

ЩЕ ПРО КНИЖКУ ОЛЕКСИ РАНЯ

Олекса Рань: «Крилата жінка», оповідання 1948.

Молодий автор Олекса Рань, більше знаний своїми невеличкими віршами, які час від часу містить у нашій періодичній пресі, для свого літературного дебюту образ проти сподівань не поезії, а прозові оповідання, об'єднані під химерним наголовком «Крилата жінка». У декого ці не менш химерні своєю фабулою твори одразу викликають питання, що саме спонукало автора взятися за розробку таких тем, як зневага до оточення, гордовите відокремлення від людей, замкнення в собі, надмірний індивідуалізм, самотнє прагнення до вершин творчости — цих притаманних рис байронізму, що були модними і актуальними на початку минулого століття.

Нам зрозумілий творчий задум автора. В цих оповіданнях бачимо ми протест проти сірої одноманітної буденщини наших днів, коли мертвячий таборовий побут сковує творчі прагнення людини, присипляє її силу й енерґію, підрізує крила. В шляхетних образах своїх героїв, аристократів духа намагається зобразити автор людей, в яких живе й вирує природжене людині прагнення до краси, до поезії, до висот. Траґедія їх життя є трагедією тих поетичних душ, мрії та ідеї яких зустрічаються в зударі з тяжкими суворими умовами буденного життя, які змушені зійти з верховин і йти манівцями, хоч вони й прагнуть ідеалу.

Перше оповідання «Друг», що починається малюнком степу, здалека нагадуючи Косинку, далі переходить у похмуру, повну трагічної безнадійности розповідь про двох суворих замкнених у собі аскетів-жерців власної неясно змальованої ідеї: жебрака, що гордо відокремився від людей, уникає навіть дівчини, яку кохає в душі й яка, як він знає, шукає зустрічі з ним та мистця такого ж відлюдника, що зосередився в своїй творчій келії й малює образи давньої минувшини. Обидва образи героїв надто штучні й майже неможливі за умов совєтської дійсности, в обставинах якої відбувається дія.

Причини психічної депресії загадкової постаті жебрака так і лишаються неясними і це надає самому оповіданню вигляду незакінчености, а разом з тим викликає різні думки щодо оцінки поведінки цієї дійової особи.

Персонажами другого оповідання, що носить назву всієї книжки, є також двоє друзів — композитор і маляр, сповнені невгасимої жадоби творчости й прагнення до висот. Таємнича крилата жінка, що ночами відвідувала будинок мистця над морем, була ніби виявом їх творчих поривань і втіленням надхненної мрії.

З оповідання не видно, хто насправді вона — чи сомнамбула, чи смілива авантурниця на зразок героїні з лермонтовської «Тамані», чи дійсно лише витвір хворобливої фантазії обидвох надто екзальтованих мистців. В усякому разі поєднати у цьому творі реальність й фантастику на зразок Коцюбинського («Тіні забутих предків») чи гоголівської «Майської ночі» логічно ніби не виправдується, не зважаючи на надмірну романтизацію теми.

Третє маленьке оповідання «Сонячний хлопчик» в сонячних імпресіоністичних барвах передає леґенду про підлітка-втілення неспокою та нестримного руху, прагнень кудись уперед, у незнану далечінь, що кінець-кінцем приводить до загибелі його, а потім його матір.

Надмірна романтизація сюжетку і патетичність розповіді як і нереальність персонажів, так і незакінченість дії самі собою стають на перешкоді переконливому виявові авторового задуму.

У молодого автора є безумніву ознаки літературного таланту, певна глибина думки, намагання бути своєрідним у висловах, у мові, хоч змальовані події він і не доводить до логічного кінця. Можна побажати йому ґрунтовніше підходити до опрацювання обраних тем, уникати надмірної химерности й романтизованости дійових осіб та не іґнорувати часу й обставин нашого життя та смаків і вимог читачів, на яких розраховані ці твори.

Г.

Конструкція чи деструкція?

„Union der schöpferischen Kräfte"

Що розповідають у Мюнхені про організаторів „Союзу Конструктивно-Творчих Сил України"

Наш мюнхенський кореспондент (Р) повідомляє: Українська еміграція в американській зоні в Німеччині не може нарікати на брак щоразу нових політичних еміграційних партій і організацій. Ще три роки тому з'явився заходами пана **Володимира Доленка** «Український Національно-Державний Союз» (УНДС), що об'єднав поважний гурт демократичних елементів старої й нової еміграції. Цей Союз відіграв видатну ролю при організації Координаційного Українського Комітету, що, як відомо, перестав діяти в момент створення Української Національної Ради. В Національній Раді УНДС разом з УНДО, старою демократичною політичною організацією галицьких українців, творить її центр, біля якого гуртуються лівий-здебільша соціялістичний — і правий — націоналістичний — сектори. Можна було сподіватися, що УНДС набиратиме нових членів і поширюватиме свою працю. Та у нас не так. Ніхто інший, а саме головний творець УНДС пан Володимир Доленко розбив цю організацію й створив нову, яка своєю програмою не різниться по суті нічим від попередньої. Подібне трапилося і з другою українською політичною партією — Українською Революційно-Демократичною Партією (УРДП), до створення якої спричинився найбільше письменник **Іван Багряний** і яка об'єднувала переважно нову підсовєтську еміграцію. Від тієї партії відкололася т. зв. група Майстренка з соціялістичною ідеологією. Ця група має в Національній Раді свого представникка якого не має нова група п. Володимира Доленка, відома під назвою Союзу Земель Соборної України.

Такі явища самі по собі ще не є трагедією тим більше, що їх спричинниками є люди, яким не можна закинути ніяких особистих інтересів і нез'ясованих цілей. Постійне розпорошення є звичайним соціологічним явищем кожної еміграції зокрема в такі бурхливі і непевні часи, як теперішні. Зрештою ми були свідками і ясних хвилин як от повстання Української Національної Ради, яке доказує, що українські еміґранти найшли спільну мову і зрозуміли повагу політичного моменту. Такий процес мусить мати, звичайно, одну передумову, а саме: до політичної акції не вільно допускати різного роду «комбінаторів», що, відразу дискредитують і саму справу і чесних людей, нераз заслужених і з іменем, які, не знаючи обставин, опинилися в товаристві політичних спекулянтів.

Такі думки насуваються з приводу появи на мюнхенському українському обрії політичного новотвору, що прибрав шумну назву «Союз Конструктивно-творчих Сил України». Історія цього новотвору така:

На початку вересня українські редакції і громадяни дістали друковані повідомлення про ініціятиву створити організацію під наведеною назвою. В редакціях панувала повна дезорієнтація щодо такої акції, тим більше що під повідомленнями не було підписів. За деякий час організатори нової партії розіслали чепурно видані кольорові запрошення на «конституційні збори» Союзу Конструктивно-творчих Сил України. Ті збори відбулися в неділю 18-го вересня ц. р. о 9-ій год. ранку в концертовій залі при Пошінґерштр. 5 в Мюнхені. Як довідався Ваш кореспондент, ініціятива створення нової української політичної організації вийшла від професорського гуртка Української Високої Економічної Школи в Мюнхені, але властивим батьком, а тепер і фактичним керманичем партії стала людина досі українському громадянству невідома: **д-р Григорій Прокопчук**. Запрошення на згадані збори, надруковане на візитовому папері з архаїчним тризубом Володимира Великого, прикрашене

Наймодніший светер з усіма назвами американських цигарок

незалежницькою латинською девізою Мазепи притягнуло досить багато нашої публіки, ласої на політичні новини. Звичайно, притягала людей і проголошена ініціяторами конструкивна програма партії, що поставила своїм завданням перевести ґрунтовну санацію наших політичних сил. На зборах, на які прибуло кілька десятків осіб, зачитано й прийнято статут нової організації та приступлено до виборів керівних органів партії, що складаються з ради старших і управи. Головою ради старших обрано **проф. Горбачевського з УВЕШ**, його заступником **ген. Шандрука**, а секретарем проф. Одинського з УВЕЩ. До управи увійшли: суддя Леонтієв з Буковини, як голова, п. Вереш, закарпатець, асистент УВЕШ, як заступник голови, і д-р Григорій Прокопчук, галичанння, як генеральний секретар, отже фактичний керманич новоствореного політичного підприємства. Дискусія на зборах була хаотична й у своєму змісті неясна. Вона дозволяла припускати, що не йдеться тут про нову кращу й доцільнішу конструкцію нашого політичного життя на еміґрації, а радше про щось протилежне. Наші громадяни в Мюнхені ніяк не можуть вийти з дива як в одній спілці з д-ром Прокопчуком опинилися такі діячі як пан генерал Шандрук і деякі професори з УЕВШ.

Як розповідають в українських колах, генеральний секретар «Конструктивного Союзу», прибувши до Мюнхену ще перед другою світовою війною студентом, одружився з німкенею, став райхсдойчем і фактично відійшов від української спільноти. Коли після німецької капітуляції в Мюнхені, у дуже важких обставинах, не зважаючи на репатріяційний терор аґентів НКВД, повстав вкінці квітня 1945 Український Громадський Комітет (ЦПУЕ тоді ще не було), під проводом проф. Олександра Корсунського як голови, проф. Івана Розгона як заступника голови, д-ра Якова Маковецького як генерального секретаря і дир. Миколи Бігуна та мгр. Ореста Казанівського і інших як референтів, тоді заходив до цього комітету і д-р Прокопчук. Поведінка д-ра Прокопчука мала бути така, що Комітет не бажав собі його візит. Як засвідчують названі громадяни, цей пан з помсти мав робити фальшиві доноси на Комітет до американської військової влади, намагаючись при допомозі німців викинути українські установи з дарованого українцям американцями будинка при Розенгаймерштр. 46а. В липні й серпні 1945 року американська військова поліція робила ревізії в Комітеті, але діячам тієї установи, а зокрема панам Маковецькому й Бігунові вдалося доказати цілковиту безпідставність тих доносів. Тоді д-р Прокопчук, як розповідають українські організатори, пішов до фірми «Зюддойче Целлерґезельшафт», що за Гітлера мало свої бюра в домі при Розенгаймерштр. 46а, і мав намовити цю фірму домагатися від американців повернути їй будинок. Як результат — нова візита американської жандармерії, нові інтервенції. Врешті справу вдалося виграти, а Український Комітет, згодом ОПУЕ, та інші громадсько-кооперативні інституції змогли залишитися на своєму місці. Новообраний генеральний секретар Союзу Конструктивно-творчих Сил України мав також карну справу перед українським громадським судом у Мюнхені. Коли він на питання обвинувачвача, чи обвинувачений д-р Прокопчук дійсно райхсдойч, дав позитивну відповідь, суд припинив дальший розгляд як некомпетентний до вирішення його справи.

Щодо інтенцій, завдань і куліс новоствореної організації курсує в Мюнхені багато різних версій, про які тут годі говорити. Канцелярія Союзу розсилає щедро друковані відозви і бланкети заяв членства. Перше з них підписує д-р Прокопчук, а під підписом ставить німецьку печатку: Уніон Шепферішер Крефте, Мюнхен 23 Авспренґерштр. 7/3. Про слово «Україна» в німецькій печатці згадки нема.

Від Редакції: Поміщуючи інформацію нашого мюнхенського кореспондента, написану на наше окреме доручення після того як до нас прийшли запрошення від ініціяторів, зазначаємо, що ця реляція покривається з опініями та інформаціями поважних українських кіл, в Мюнхені і Авґсбурзі, до яких ми зверталися з проханням схарактеризувати нам акцію й організаторів імпрези під назвою «Уніон шепферішер Крефте». Думаємо, що такі відомі діячі як професор Горбачевський і ген. Шандрук захочуть вияснити українському громадянству мотиви своєї акції, при чому для тієї мети можуть скористати із пшальт нашої газети.

Перед конґресом українців у Бельгії

В Бельгії тепер нараховується більше як 10 000 українців В усіх існуючих організаціях і товариствах об'єднані ледве 2000 українців. Останні понад 8000 лишаються поза організаціями й цілком зрозуміле можуть легко підпасти під небажані, а часом і ворожі українському народові впливи.

Найстарша організація УДК до сьогодні ще не спромоглась придбати собі авторитету. Існуючі організації не тільки не співпрацювали до цього часу, а навпаки частинно іґнорували одна одну. Культурно-виховне й громадсько-освітнє життя занедбане і здається нікого не цікавило. Опіка й захист прав українського робітника-вуглекопа полишені йому самому. Цілком зрозуміле, що таке явище не може вважатися нормальним. Управа УДК (голова інж. А. Кишка) вживає тепер всіх заходів, щоб громадське життя українців у Бельгії оздоровити в найкоротшому часі. З цього приводу 28 серпня ц. р. відбулася координаційна конференція всіх існуючих організацій і товариств, яка вирішила: скликати український конґрес у Бельгії, перевести певні зміни дотеперішнього статуту УДК, придбати український дім у Брюсселі. Рішено, що в конґресі мають прийняти участь всі українці через посередництво своїх делегатів. Для цього по всіх місцевостях, таборах, кантинах, копальнях, де живуть українці, мають самі ж люди перевести вибори делегатів на український конґрес у Бельгії. Делегати обираються за таким ключем: один делегат на 25 чоловік, або один делегат від окремого терену, кантини, табору, де мешкають менше ніж 25 українців. Бути делегатом та вибирати делегатів має право кожен українець, замешкалий в Бельгії, що має не менше 18 років життя.

Конґрес має відбутися 31 жовтня та 1 листопада. Перший день буде присвячений загально-українській маніфестації, посвяті домівки, академії та відкриттю українського конґресу в Бельгії. Другий день буде присвячений діловій нараді конґресу. Варто було б, щоб на передодні конґресу українці в Бельгії висловилися, як найскорше оздоровити українське життя в цій країні.

Ю. Одлига

Німецька газета про українців в Ельванґені

Німецька газета „Штуттґартер Цайтунг (2 жовтня 1948 р. ч. 88) у замітці п. н. „Український табір в Ельванґені" пише:

Три роки понад 2000 запроторених українців живуть у надзвичайно тяжких житлових умовах у колишніх СС-казармах. Три-чотири сім'ї в одній кімнаті, чотири п'ять жінок мусять варити на імпровізованій спільній кухні. Це як правило. Постачання харчами спочиває в руках ІРО. Українці вірять, що їх сподіване переселення передусім до Арґентіни й Австралії буде таки вкінці зреалізоване Країни поселення хочуть передусім працездатної робочої сили, здорових і сильних чоловіків і жінок, бездітних подружж. Що буде із старшими віком та хворими людьми?

В окремому будинку влаштовано лікарню під керівництвом своїх лікарів. Для виховання й освіти молодих мешканців табору його керівництво відкрило литячий садок, початкову школу, гімназію й фахові школи для найважливіших галузей ремесла так, що всякі роботи в таборі можна виконати власними силами. Іграшки, дрібні речі та ужиткові предмети таборяни пропонують місцевому населенню. Більша кількість таборян працювали лісорубами та при інших лісових роботах. Після грошової реформи лісництво позбавило їх цієї праці, а на їх місце прийняло німецьких робітників. Взаємини поміж таборянами й місцевим населенням добрі.

Матура в Шляйсгаймі

28 і 29 вересня ц. р. в таборі Шляйсгайм перед іспитовою комісією української реальної гімназії стало 10 кандидатів, що закінчили матуральні курси і тепер складали матуру. В наслідок іспитів атестати зрілости одержали: Афендікова Світлана, Бірко Арнольд, Омельченко Марія, Роговська Ніна, Сидоренко Любов, Немич Степан, Чопівський Володимир.

Після іспитів в парадно прикрашеній одній з гімназійних кімнат старанням батьківського комітету й жіночого об'єднання відбувся для матурантів випускний вечір, підчас якого випускників вітали — представник шкільного відділу ЦПУЕ проф. Самойлович, дир. гімназії проф. Кашинський, катехит о. Костецький та представники таборових організацій. Новим абітурієнтам бажаємо успіху і щастя на дорозі „зрілих"!

Чому Маня, а не Маруся?

(До уваги нашим батькам і педагогам)

Після кількатижневих щоденних дощів у Баварії, нарешті, у неділю вияснилося і показалося сонце Наш табір ожив знову. Старі „діпісти", що досі сиді ли по бараках, знову повиходили перед канцелярії і почали свої діпівські клопоти обговорювати: коли вже, нарешті, братимуть до тої Америки чи Австралії, та коли те наше ІРО почне замість сушеної, нову картоплю видавати?

На таборову площу висипали діти й підлітки.

Вони бавляться, бігають, перевертаються та пустують. А при тому кричать на ввесь голос, перекликаються. Я спинився на хвилину, приглядаюся до їхньої гри, прислухуюсь як вони себе кличуть і чую:

— Ясю, а йди сюди!

— Катюша, лови його, лови . . .

— Міхал, швидше!

— Стьопа, тікай . . .

Ей, думаю, а то що за диво? І ніби наш табір український, а діти кличуть себе зовсім не українськими іменами? Мабуть самі себе так поназивали Треба б їхнім батькам сказати, щоб дітям звернули увагу і заборонили перекручувати українські імена на польський та московський лад.

Це було саме під вечір і сонце, минувши гору, сховалось за ліс і готувалось заходити Матері кличуть дітей спати

— Маня, де ти?

— Петя, а йди в хату . . .

— Юзя, пора спати . . .

— Вова, зараз іди вечеряти . .

Ну, так, думаю. Якжеж діти не кликатимуть себе чужими іменами, коли їх так кличуть і так навчили самі їхні батьки?

Розсердившись іду в хату і беру кінчаті ще недочитаний український часопис. Читаю про зустріч української дружини футболу з юґослав'янами за „міждіпістське" першенство. Добре справились наші хлопці, — виграли змагання 5:1. Славно хлопці.

А наприкінці опису гри читаю:

. . . „Ясьо (Мікльош), популярний наш оборонець, панував своїм олімпійським спокоєм . . .

— А гій, і аж плюю з пересердя, а це що таке: куди тільки не піди, що тільки не послухай, що тільки не почитай, — всюди ті викривлені меніа наших людей!

Сердито перелистую часопис і потрапляю на останню сторінку. Читаю куток розшуків, бо там все ще можна відшукати когось з рідних або знайомих. А там між іншими розшуками читаю:

„Брата Йосифа, а в Дужких „Юзя" Карпінського та знайомих з села Топільки, пов. Старий Самбір шукає і. т. д."

„Брата (шофера) Володю розшукують сестри Катерина й Зіна, а в знаках наведення „Катюша" й „Зінюша", їхня адреса і т. д.

Це тільки кілька прикладів перекручення наших українських імен на польський чи московський лад. Таких і подібних прикладів не мало. З Гаврила, приміром, зробили „Ґабріеля" чи „Гаврюшу", з Володимира якихось „Влодків", „Влодзів", „Вовів" чи „Вовків", з Микол „Кольків" чи „Миколюшків".

Щож означає ця деукраїнізація українських імен?

Полонізування чи москалізування наших імен це не що інше, як одна з багатьох ознак зовсім безпідставного почуття нашої меншевартости та упосліджености супроти наших віковічних займанців і ворогів. Це ознаки нашого духового рабства, якого ми набрались за час нашої довгої неволі, і якого ми ще й досі не позбулися, забрали його з собою і на еміґрацію. Це залишки тієї моди, на „культурність", яку, як нам колись здавалося, несли нам наші „визволителі" та „старші брати". Це, врешті, бажання раба у всьому наслідувати свого пана.

На нашу думку, перекручування українських імен компромітує нас як націю.

Якжеж нам боротися з перекручуванням українських імен?

На нашу думку, треба повести загальну кампанію за українізування українських імен через:

1) пресу;

2) доповіді та реферати;

3) школу й дитячі садки.

Було б бажано, щоб наші науковці, а докладніше наші іменознавці, взяли в тій справі голос і в формі газетних статтей чи коротких рефератів поінформували, що більшість українських імен походять з мови грецької чи староболгарської і вживані майже всіма слов'янськими народами, але кожний народ віддає їх по-своєму.

Петро, для прикладу, українською мовою звучить Петро, польською Пьотр, в московській Петр, а ще інакше звучить це ім'я в мові чеській, сербській і інших слов'янських мовах. В кожній мові інакше звучатиме те ім'я здрібнілим. В українській мові буде воно звучати Петрик, Петрусь, чи Петрусик, в польській Пьотрусь, чи Пьотрек, в московській Петруша чи Петрушенька тощо.

З такими статтями, публікаціями чи рефератами треба познайомити всіх дорослих українців-еміґрантів, а особливо всіх жителів таборів на спеціяльно уряджених голосних читаннях чи рефератах.

Учителі та провідниці дитячих садків повинні знову відповідними розмовами повчати дітей, щоб вони перестали перекручувати українські імена. Учителі та садівнички можуть впливати через дітей на їхніх батьків. Коли якась дитина скаже, що її кличуть „Юзьом", чи „Катюшкою", то її треба обережно виправити.

Тут хочеться ще додати, що напередодні масового переселення слід би повчити нашу еміґрацію, щоб наші люди, переселившись до якоїсь заморської країни, не бігли за різнородними нездоровими модами того краю, та щоб не робили з себе із своїх дітей рідних „Майків", чи „Міґуелів" з Михайлів, та „Мері", чи як воно там по-еспанськи зветься наша Маруся. Правда, у відділі праці та в школі вони будуть зватися Майками, й Міґуелями, але дома, серед своєї рідні, та серед своїх людей хай українці назавжди залишаться Михайлами.

Тож при народженні дітей, вже на нових наших тимчасових батьківщинах, слід би хрестити їх українськими іменами, такими, як хрестили нас дома.

Степан Жепецький

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор 50.—*DM* 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфенігів, матримоніяльне 20 пфенігів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

Необхідна річ для емігрантів!

Вже вийшла з друку у В-ві „П р о м е т е й" книга

„СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКІ МАШИНИ"

підручник для робітників механізованого сільського господарства.

Охоплені всі роди машин! — Понад 100 ілюстрацій!

Цей дуже докладний, приступно написаний та багато ілюстрований підручник дає повні відомості про всі сільсько-господарські машини та про їх деталі, вчить як ними користуватися, як їх направляти і т. д.

Пам'ятаймо, що без знання сільсько-господарських машин, в механізованому сільському-господарстві нового світу ми зможемо виконувати тільки ролю допоміжної робочої сили. Крім того неодин, що подавався за хлібороба, відпав уже тут з листи виїжджаючих тільки тому, що при іспиті замало знав про сільсько-господарські машини.

Книгу замовляти в кооперативі „Кос" Мюнхен, Розенгаймерштр 46а. Ціна підручника 5,— *DM*. Висилається тільки за попереднім надісланням грошей або за післяплатою. При замовленнях понад п'ять примірників 20% знижки. 2-4

Переклади мовами російською, англійською, німецькою швидко, дешево, довірочно. Посилайте Ваші документи:

H. H. Enderwitz (16) Watzenborn (Giessen) Bahnhofstraße 80 2-2

Моделі в'язання

Моделі в'язання, зшиток на 36 стор. для пульоверів, кольорового вбрання, камізельок, білизни, панчіх тощо 2 *DM*

Взірці крою кольоровим друком на вибір для жінок, дівчат, хлопців, малих дітей і ін. кожного розміру. Ціна за 1 арк. 2,50 *DM*.

Взірці взуття кольоровим друком для хатнього взуття і пантофлів кожного ґатунку. 2,40 *DM*.

Все негаймо приставляється - Цінник б е з к о ш т о в н о.

Alberts-Verlag (20) Groß-Ilsede

Користайте з нагоди!

50% обнижки ціни!

Англ.-укр. і укр.-англ. словник Лева Вербяного, разом три томи, 750 стор., ок. 30,000 слів, в часі від 15 жовтня до 15 листопада коштує лише 12,00 *DM*, або. 4,00 *DM* за один том

Висилає за післяплатою коoп. „Пласт" Василкова Станиця, Авґсбурґ Сомме-касерне.

Крім того словник можна набувати в крамницях коoп „Пласт" Байройт, Реґенсбурґ та коoп. „Праця" Байройт.

W. Darmochwal-Plast (13a) Bayreuth, Leopoldkaserne - US-Zone. 2-2

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ НЕДІЛЮ!

Адміністрація „Неділі" повідомляє шановних читачів, що в звязку з підвишкою ціни 1 примірника „Н е д і л і" до 30 пф передплата становить:

В Німеччині:

на 1 місяць 1,50 *DM*
на 2 місяці 3,00 *DM*
на 3 місяці 4,50 *DM*

За кордон:

на 1 місяць 2,00 *DM*
на 2 місяці 4,00 *DM*
на 3 місяці 6,00 *DM*

Адміністрація

Консуляти у Франкфурті над Майном

(в дужках — число телефону)

Арґентіна
Ген. консулят: Ffm. Hansaallee 23 (54898) Ген. консуль Enrique C. Dubois
Бельгія
Ген. консулят: Ffm. Höchst, Bruningstraße 36 - Ген. консуль: Fredy Cogels, Tel. 12017, 12012
Чіле
Ген. консулят: Ffm., Frauenlobstr. 33 Tel. 76671 - Ген. консуль: Camilo Riccio
Данія
Консулят: Ffm., Wolfgangstr. 56 - Tel. 58722 - Консуль: R. Kampp.
Франція
Ген. консулят: Ffm, Zeppelinallee 69 (75080) Ген. консуль: Andre F. Decamps
Греція
Консулят: Ffm, Höchst, Hochmuhl 6 (1302 0) Консуль: Eustachios Kalamidas
Вел.-Британія
Ген консулят: Zeppelinallee 47 (21625 22937) Ген консуль: R G. Monypenny
Індія
Консулят: Ffm. Oberlindau, 108 (56329) Консуль: N. Kesavan
Італія.
Ген консулят: Ffm, Feldbergstr. 24 (23 342, Visaabteilung 21667) ген. консуль: Ffm Vitale Gallina
Канада
Консулят: Ffm Fürstenbergstr 154 (55 158) Консуль: Ffm., Arthur J. Hicks
Люксембурґ
Консулят: Ffm. August-Siebertstr. 3 (24694) Консуль: Ffm Joseph B. Juettel
Голандія
Консулят Ffm. Bockenheimer Anlage 45 (21981 [374]) консуль: Ffm., H. Jonker
Норвеґія
Консулят: Ffm., Oberlindau 108, (21397, 24996) Консуль: Haakon Nord
Австрія
Консулят: Ffm., Höchst, Hochmuhl 9 (13661) Консуль: Ffm., Dr Fritz Riedl-Riedenstein
Польща
Ген консулят: Ffm., Schaumainkai 43 (64410, 64514), ген. консуль: Mieczyslaw Zembrzuski
Швеція.
Консулят: Ffm, Bockenheimer Landstr. 22 (76546) Віцеконсуль: Sten G. Aminoff
Швайцарія
Ген. консулят: Ffm., Myliusstr. 20 (78486) ген. консуль: Legationsrat Albert Huber відділ „візи" (79932) і канцелярія руху (72823) Arndstraße 42
Південно-Африканська Унія
Консулят: Ffm., Höchst Paulistr. 9 (72 823) консуль: H. B. Burger
Чехо-Словаччина
Ген. консулят: Ffm, Höchst, Hochmuhl 2 (13356, 13366) ген. консуль: Vaclav T. Podhora
Туреччина:
Ген. консулят: Zeppelinalle 27 (21455) консуль: Organ Tahsin Günden
Венесуеля
Ген. консулят: Fürstenbergstr. 223 ген. консуль: Pascual Delgado-Filardo
З'єдинені Держави Північної Америки
Ген консулят: Bockenheimer Anlage 11 (21661) ген. консуль: Marshall M. Vance Відділ „візи": Taunusanlage 6 (21661)

Постіль, жіночу й чоловічу білизну, білизну для дітей і немовлят, а також модні жіночі блюзки

купите найкраще у фірмі

Himmelsbach

Aschaffenburg

При костелі Kapuzinerkirche 3-5

Читачам у Великобрітанії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі", Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя".

Умови передплати:

на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дописною пренумерата „Неділі" з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 46, Seymour St. — London, W 1.

Кравецька майстерня, що має матеріяли і власні додатки, а також виготовляє добре і елеґантне жіноче і чоловіче вбрання

Schneiderei Hans Winterle

Aschaffenburg,

Schweinheimer Berg, Hildebrandstr. 4 7-5

! НАЙКРАЩИЙ УСПІХ МАЮТЬ ОГОЛОШЕННЯ В „НЕДІЛІ"! !

РОЗГРОМ

нова повість І. Багряного 1941 — 1943 рр. на Україні

Ціна 2 *DM* — Замовляти: Кооп. „Кос" Мюнхен, Розенгаймерштр. 46а 2-4

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ"!

Оповідання з нашої визвольної боротьби —

П. Таборенко: Панцерний поїзд „Стрілець"

Замовляти

Verlag „Plastun" Augsburg 2

Postfach

Ціна 80 пфенігів — Питайте у всіх книгарнях! 5-6 b

Н а ш о б о в'я з о к

створити фінансову базу для праці виконного органу УНРади

З нових видань:

1) В е л и к и й Г е т ь м а н істор. роман, Федір Дудко, окладинка роботи С. Бабулевича, накладом Гуртівні Паперу — Авґсбурґ (Шпітальґассе 5), 1948 р. 216 стор. 80, ціна 4,— *DM*.

2) Н а з в а У к р а ї н и, Володимир Січинський, окладинка роботи автора, накладом Гуртівні Паперу — Авґсбурґ (Шпітальґассе 5), 1948 р., 44 стор. 80, ціна 1,50 *DM*.

3) К и ш е н ь к о в и й с л о в н и к українсько - німецько - англійсько-французький, (з англ. та франц. вимовою), уложив д-р З. Лисівецький; накладом Гуртівні Паперу, Авґсбурґ 1948, стор. 352, 16,—; Ціна 5,— *DM*.

До членів бережанського гуртка „Молодої України"

Ювілейний З'їзд членів таємного гуртка „Молода Україна" бережанської гімназії з нагоди 50-ліття оснування гуртка вирішив видати пропам'ятну книжку, в якій м. ін. буде поміщений список членів за час від 1898—1918 р. Усіх колишніх членів гуртка проситься надсилати короткі біографічні дати про себе та товаришів, що полягли, згинули в тюрмах чи концентраційних таборах або померли. Надсилати з фотознятками й адресами на адресу: Prof. Dr. Zenon Kuzela, Fürth (Bayern) Daniel Ley-Straße 1/III. 1-1 b

Появилася з друку збірка оповідань Софія Парфанович

ЗАГОРІЛА ПОЛОНИНА

Оповідання про дозрівання, життя й боротьбу сучасного бойківського села. Ціна 2 *DM* Жадайте в книгарнях головний склад Кооп. „КОС", М ю н х е н, Розенгаймерштрассе 46а 1-2 48)

В-во „Рідна Школа має на складі:

1.	М. Копюбинський, твори том 5	1,00	*DM*
2	Клясні журнали (денники)	1,50	„
3.	Рахунки для 1кл. нар. школи	1,80	„
4.	„ „ 2—3 „ по	2,00	„
5.	„ 4 „	3,20	„
6.	Читанки „ 2, 3, 4 „ по	3,50	„
7.	Збірник алгебричних задач ч.1	1,50	„
8.	Ботаніка	2,00	„
9.	Зоологія	2,50	„
10.	Геометрія ч. 1 (пляніметрія)	2,50	„
11.	„ ч 2 (стереометрія)	2,00	„
12.	Географія частин світу	2,50	„
13.	„ України	3,00	„
14.	„ фізична (Мар'єнко)	3,60	„
15.	Історія середньовіччя	3,00	„
16.	„ всесвітня	3,00	„
17.	„ України (1. Крип'якевич)	1,20	„
18.	„ укр. літератури ч 1	2,00	„
19.	„ „ „ ч. 2	2,00	„
20.	Латинська граматика ч. 1	2,00	„
21.	„ „ ч 2	2,00	„
22.	Фізика ч. 2 (акустика і тепло)	3,50	„
23.	„ ч 3 (електрика і оптика)	3,50	„
24.	Збірник вправ і задач з аритметики для 4 кл шкіл та 1, 2, 3 кл. гімназій	3,50	„

Verlag „Ridna Schkola", Hannover, Möckernstraße 29

БАЖАЄТЕ БЕЗПЕРЕБІЙНО ОДЕРЖУВАТИ «НЕДІЛЮ» ?

ПЕРЕДПЛАТІТЬ НАШ ЧАСОПИС, ВИСИЛАЮЧИ ПОШТОВИМ ПЕРЕКАЗОМ 1,5 — МАРОК (ЗА 1 МІСЯЦЬ), АБО 4,5 — МАРОК (ЗА 3 МІСЯЦІ)

'Адресуйте так:
VERLAG „NEDILA"
ASCHAFFENBURG
Schweinheimer Straße 50.

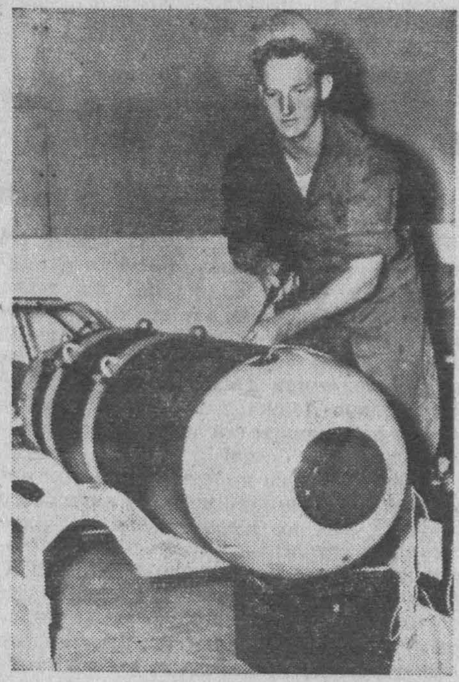

Так виглядає американська „бомба з очима", що сама вишукує свої жертви.

ПРОДАЖА СВІЧОК

Церковних (10 — 20% воску з композиціями) на 1 кг 150-120-100 або 80 штук. Ціна 1кг 10 — 12 *DM* для ЯЛИНКИ з композиціями 12 штук 1 *DM*. кольорові 12 штук 1,20 *DM*. Замовлення церковних свічок виконуються безпосередньо. Свічки для Ялинки за попереднім замовленням. Порто дораховується. Замовлення слати через Orthodoxe Gemeinde (13a) Wildflecken-Ort, Postlagernd 1-1 z

Американські українці розшукують:

Хто знав би про Анну Шавала з с. Шкло на Яворівщині, хай ласкаво повідомить стрия: Nicolais Mackiw, Haworgate, Sask, Canada. 1-2 b

РОЗШУКУЮТЬ

Діти-сироти розшукують своїх рідних і знайомих:

1) К о с Вера (або Вероніка) шукає батька Т о м у Коса і матір Анну Кос, родж. Добак

2) Віноградов Рено шукає матір Дюдмилу Віноградову

3) Шимо-Васильченко Анастазія шукає батька Шило-Васильченка Миколу і матір Городецьку Марію. ЗУАДК 1-1

Шукаю Ляховича Василя або його сина, які правдопод. перебувають в Німеччині. Маю відомість про брата Миколу. Відгукнутись на адресу: Boryezczak Iwan 231 Military Hospital Redgrawe Park Nr. Diss/Norfolk England. 1-2 b

Продам

найкращого срібного л и с а. Оферти з пропозиціями слати до Ульріх. Майн-Ехо Ашаффенбурґ

ПОВІДОМЛЕННЯ

„Українська Родовідна установа", що перебувала у Франкфурті змінила місце осідку й перенесена до Еттлінґену. Всю кореспонденцію прохаємо направляти на адресу E. Archypenko (17a) Etlingen, Baden, Durlacherstr. 27a.

Програма ашаффенбурзьких кінотеатрів

Bavaria-Lichtspiele
БАВАРІЯ-ЛІХТШПІЛЕ

висвітлює з п'ятниці -

ВЕЛИКИЙ БЛЕФ

з Марленою Дітріх, Джемс Стювартом і іншим. — Фільм америк. продукції.

Початок сеансів Щодня - 15,00 17,30 20,00 — Неділя - 14,45; 17,00; 19,15; 21,15. Каса відкрита щодня 10 год.

Hofgarten-Lichtspiele
ГОФҐАРТЕН-ЛІХТШПІЛЕ

Висвітлюють далі америк великофільм

„К А Л Ь К У Т Т А"

Ролі вик.: Аллан Ладд, Джел Руссел, В. Бендікс

Початок вистав: 14,00; 16,15; 18,30; 20,30

UNION-Lichtspiele
Aschaffenburg, Treibgasse

Висвітлюють з п'ятниці фільм Ігл-Ліону

КАПІТАН БОЙКОТ

зі Стювардом Ґранґером. Катлен Раєн.

Початок сеансів. Щодня 15,30; 18,00 22,30 Неділя - 14,00. 16,15. 18,30 і 21,00

Каса відкрита щодня 12,30 год. Неділя о 10 год

Ціна 30 пфенігів Preis 30 Pfennig
„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС
Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 31 ЖОВТНЯ 1948 Nr. 147

ЗАХІДНЯ УКРАЇНА
— невід'ємна частина Соборної України
Від Виконного Органу Української Народньої Республіки у 30-ті роковини 1-го Листопада

1-го листопада минає 30 років з того дня. коли волею українського населення земель, що належали до австрійської держави, постала незалежна західньо-українська держава. Чином 1-го листопада 1918-го року здійснено акт 18-го квітня того ж року, яким уповноважене представництво тих земель, спираючися на право самовизначення народів, рішило проголосити Західньо-Українську Народню Республіку. Галичина, Буковина, Карпатська Україна пішли за Східньою Україною, що Четвертим Універсалом Центральної Ради в Києві 22-го січня 1918-го року, визнала себе самостійною і незалежною державою.

Ті два акти дістали незабаром своє остаточне завершення: 22-го січня 1919-го року, в українській столиці — золотоверхім Києві — представники всіх земель України, зібрані на Трудовому Конґресі, проголосили об'єднання обидвох українських держав в одну Самостійну і Соборну Українську Народню Республіку.

Оточена з усіх боків ворогами, молода, неокріпла ще держава, — після кількох років героїчної оборони, — попала під чуже панування. З півночі сунула на неї большевицька Москва, з півдня рвали її недобитки царських армій, із заходу напали нововідроджена Польща та Румунія. А рішальна тоді, переможна в першій світовій війні антанта давала піддержку не молодій українській республіці в її боротьбі проти ворога цивілізації — комуністичної Москви, але навпаки допомагала силам, які підривали Україну. Сьогодні світ дорого платить за свою велику помилку. Польща і Румунія опинилися як колись Україна, під московським пануванням. А західні держави, не загоївши ще ран другої світової війни, мусять у свій власній хаті поборювати підлазку московської п'ятої колони і одночасно озброюватися для оборони власної свободи та власного порядку перед зазіханнями московського імперіялізму.

Схиляючи голову перед пам'ятю 1-го листопада, — і напередодні великих подій, що надходять, ВИКОННИЙ ОРГАН УНР — іменем українського народу — заявляє:

— Ми свідомі того, що тільки згода між поневоленими Москвою народами східньої і середньої Европи та Азії, на основі рівноправности і державної незалежности, може привернути їм свободу, здобуту революцією після першої світової війни;

— Ми свідомі того, що тільки спільний фронт тих народів з вільними державами західньої Европи і Америки може спинити раз на завсіди натиск московського імперіялізму.

Українці не ставлять ніяких домагань до чужих земель і готові до тієї конечної, дружньої, співпраці і боротьби за свободу. Але українці вимагають такої ж постави і від інших народів, зокрема від своїх сусідів. ЗАХІДНЯ УКРАЇНА — ЦЕ НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА СОБОРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

* * *

Пам'ять славних роковин 1-го листопада з'єднує всіх українців — на батьківщині і в чужині — одним спільним переживанням. Хай же в його огні засталиться також спільне рішення:

— зміцнити і поглибити всеукраїнську духову соборність і знищити всі сліди колишніх, чужинцями накинутих нам поділів, на те, щоб одностайним фронтом стояти твердо і непохитно в обороні нашої державної незалежности і на сторожі наших національних меж.

Хай живе вільний український народ!

Хай живе Самостійна і Соборна Українська Республіка!

Привітання Пані Рузвелт в українському таборі Штуттґарт-Цуффенгавзен (Фото Хома)

ПРИВІТ Галицькій Землі
Український Національно-Державний Союз з приводу 30-их роковин 1 Листопада

В тридцяті роковини постання Західньо-української Народньої Республіки Президія Українського Національно-Державного Союзу шле привіт многострадальній землі короля Данила — Галичині.

Наші думки і серце з нашими рідними братами Західньої України, які об'єднані спільною долею з Великою Україною в одну всеукраїнську громаду, стоять одностайним фронтом проти кривавого режиму московського большевизму.

В ці великі роковини Галицької Волости Президія УНДСоюзу, як речника національно-державного руху соборної України, згадуючи державне будівництво Західньої України в 1918—1919 рр. пересилає на руки д-ра Степана Барана, що є серед нас єдиним сьогодні представником першого уряду Західньо-Української Народньої Республіки, привіт усім тим галичанам, які під проводом того уряду в найтрудніших умовах воєнного часу будували свою державу. Згадуючи геройські діла Української Галицької Армії, яка зі зброєю в руках боронила найсвятіші права рідної землі, шле привітання всім колишнім членам УГА — на руки генерала Омеляновича-Павленка, начального вождя УГА.

Боротьба Західньої України за її природне право — незалежне національне життя у власній державі українського народу — ще досі не здійснене. Справа визволення Галичини це справа не тільки галичан, але цілого українського народу. Тому теж 30-ті роковини проголошення Західньо-Української Народньої Республіки актом західньо-української конституанти у Львові 18. 10. 1918 і підняття українського прапору на ратуші столичного города князя Льва 1. 11. 1918 — це свято не тільки галичан, але цілої соборної України. Боротьба галицької вітки українського народу, яка в свойому новому етапі почалась 30 років тому, — це одна зі сторінок вікових змагань українського народу за його право на національний розвиток у власній державі. Ця сторінка дорога всім українцям без уваги на те, з якої волости великої української землі вони походять.

Зокрема дорога вона й для УНДС, який ставить як одне з головних своїх завдан закріплювати духа соборности серед цілого українського громадянства на чужині. Тридцяті роковини західньо-української конституанти і Чину Першого Листопада святкуємо як етап на шляху до повної соборности, бо ці акти були вступом до постанови західньо-української Національної Ради з 3. 1. 1919 про злуку з Українською Народньою Республікою, а тимсамим були етапом світлого акту 22. 1. 1919, якого 30-ті роковини саме перед нами.

Тридцяті роковини великих подій у Львові пригадують нам цілу минувшину Галичини й ту ролю, яку вона грала в історії цілої України. Перед тисячоліттям Галичина належала до тих земель — Волинь, Поділля, Київщина, — які разом творили прабатьківщину українського народу. В княжих часах вона була частиною великої політичної системи Київської Руси, а коли впала київська староукраїнська держава, Галичина разом з Волинню, сформувавши власну державу під проводом українських князів, була її леґітимним продовженням. В цілій історії України Галичина творила природній поміст України до заходу Европи. Впродовж тисячоліть український елемент в Галичині вріс так сильно в рідний ґрунт, що ніякі пізніші катастрофи, які навіщали цю землю, не змогли його звідтам викоренити, і він до сьогоднішніх днів є пропечистим доказом українськости галицької землі.

В наслідок збройного завоювання Галичини Польщею в XIV столітті ця частина української землі стала на довгі сторіччя предметом спору між народами польським і українським. Але ми віримо, що оба народи, яким — в такій гострій формі, як ніколи досі — загрожує одна й та ж небезпека з боку московського імперіялізму, перед лицем спільної загрози знайдуть шляхи порозуміння на основі єдино справедливого етнографічного розмежування території обох народів.

Президія Українського Національно-Державного Союзу.

На чужині, 1. 11 1948.

Коли б існувала вільна Україна
світ не стояв би перед загрозою 3-ої світової війни
Виступи американських діячів на українській маніфестації в Ньюарку

Як повідомляє українська американська преса, 10-го жовтня ц. р. в Ньюарку відбулася велика політична маніфестація з участю майже 2500 місцевих українців Крім сенатора Сміта на цій маніфестації виступали з промовами: скарбник стейту Нью-Джерсі Роберт С. Гендріксон, закордонний кореспондент «Ньюарк Івнінґ Ньюз» Вільєм Гетерінґтон, представник білоруської Центральної Ради д-р Іван Єрмаченко, делеґат Української Національної Ради інж. Дмитро Андрієвський, голова Українського Конґресового Комітету Степан Шумейко та інші. Маніфестацією керував одвокат Іван Романишин.

Метою української маніфестації було засвідчити солідарність американських українців з поліликою їх уряду і головно пригадати світові героїчну боротьбу українського народу проти тоталітарного ворога людства совєтської Росії, що сьогодні загрожує вже й Америці.

Першим програмовим промовцем на маніфестації був американський представник Білоруської Центральної Ради, що білоруською мовою передав привіт від Центрального Представництва білоруського народу. Тисячі й тисячі білорусів і українців — сказав він — затримують сьогодні свої бойові позиції в лісах, а нашим святим обовязком є кликати рятунку для тих найкращих синів України й Білоруси, що борються за ті самі принципи, за які кожної хвилини готов умерти також американець. Далі говорив інж. Дмитро Андрієвський з Бельгії, висланий Виконним Органом Української Національної Ради до США в ролі офіційного делеґата. Він широко розповів про творення й працю нашого парляменту й державного центру на чужині і підкреслив, що украiнські патріоти своєю єдністю дали приклад іншим поневоленим народам.

Голова Українського Конґресового Комітету Степан Шумейко з'ясував значення українських змагань та визволення України з перспективи американської політики. Іґнорування української сили в світовій політиці було трагічною помилкою, за яку світ і Америка сьогодні покутують. Коли б Америка та західні демократії були ці українські змагання зрозуміли й належно підтримали їх вже під час і після першої світової війни, вони не мали б сьогодні проблеми Берліну й самі не стояли б під загрозою третьої світової війни. На щастя, американська політика щодо українського визвольного руху змінилася на краще, доказом чого може бути, вже хоч би факт, що департамент стейту рішив передавати через радіовисильню «Голос Америки» українською мовою в Україну. Згладку Степана Шумейка, що в цьому

(Далі на 2-ій стор.)

Під новим прапором
Вояцьке свято Покрови

(Власна кореспонденція). 14 жовтня ц.р. в день Покрови Пречистої Діви Марії, яка була колись покровителькою й опі-

Урочиста Служба Божа в Байройті (Фото Л. Янушевич)

27 вето Москви в Раді Безпеки

Сталін сказав своє останнє слово в справі блокади Берліну

ПАРИЖ (КП). 25 жовтня розбилося намагання знайти компромісову розв'язку берлінської кризи. Під час голосування над поставленою „невтральними" членами Ради компромісовою формулою за прийняття резолюцій було 9 голосів. Совєтський Союз і Україна виступили проти. Цим саме Москва наклала 27 вето в Раді Безпеки. Негайно після того Рада відложила свої засідання. Кореспонденти повідомляють, що Рада Безпеки зійшлася була о год. 17,40 з наміром голосувати. Французький делеґат Пароді, подякувавши „невтральним" членам Ради за їх намагання досягти компромісу, заявив, що голосуватиме за підтримку пропонованої формули і закликав Совєтський Союз приєднатися до того діла. Такі ж самі заяви склали брітанські й американські представники.

Далі взяв слово Вишинський. Він сказав, що СССР накладе вето проти запропонованої Радою Безпеки розв'язки берлінської кризи. Росія заступає погляд, що ОН не мають права розглядати берлінську кризу. Запропонована резолюція звертається проти угоди, досягненої амбасадорами західніх великодержав і Сталіном 30-го серпня в Москві. Тоді встав американський делеґат д-р Джессуп і сказав, що США приймають до відома оголошене СССР вето.

З огляду на те, що згідно з статтею 27/3 Статуту Об'єднаних Націй постанови Ради Безпеки вимагають згоди семи членів, в тому числі мусять бути голоси всіх постійних членів, себто п'яти великодержав, залишилася тепер тільки одна можливість, а саме: передати берлінське питання на дальший розгляд генеральним зборам ОН.

Як повідомляє АП, Вишинський наклав своє вето після багатьох попередніх конференцій з президентом Ради д-ром Брамулія (Арґентіна). Текст резолюції він вислав до Москви для докладної перевірки Сталіном і Молотовим. Совєти ніяк не погодилися на пропозицію резолюції, складеної в незвичайно обережній формі припинити транспортні обмеження до часу вияснення валютних питань.

В колах дипломатів звернули увагу на останній виступ кандидата третьої американської партії в президенти Воллеса, який, промовляючи 24-го жовтня перед робітниками, запропонував, щоб совєти, США і Англія забрали свої війська з Німеччини, віддаючи поліційну владу на її території шістьом сусідам Німеччини, а саме: Франції, Бельгії, Голляндії, Люксембурґові, Чехо-Словаччині й Польщі.

Прапор СУВ в Байройті (Фото-Мушак)

кунюою запоріжського лицарства, відділ Союзу Українських Ветеранів (СУВ) в Байройті посвятив урочисто свій прапор. На свято прибув генерал Армії УНР Раєвський з полковником Татарським та сотником інж. Захвалинським, представник Української Національної Ради ред. Антін Чернецький, голова Таборової Ради в Байройті інж. Гриценко, представники громадських установ та організацій, шкільна молодь з учителями, Пласт та інші.

Від зібраних рапорт відібрав ген. Раєвський в оточенні військових старшин, між якими бачили ми полковника Чорного, учасника Зимового Походу та представиків установ.

На щоглі перед домівкою СУВ завішено український національний стяг. Хорунжий д-р Лазор в асисті комбатантів виносить з домівки новий прапор відділу СУВ. Похід формується на площу перед таборовим театром. Тут духовенство обох віровизнань відправило молебен та спільно посвятило прапор. О. декан Кудрик і о. Лукасевич, сам колишній старшина Армії УНР, сказали принагідні промови. Оба духовники, тримаючи спільно прапор, передали його ген. Раєвському, який приклякнув, поцілував прапор та перебрав його з рук священиків. Ген. Раєвський сказав палку вояцьку промову. Після того передав прапор голові місцевого відділу СУВ сотникові Плавичеві, який склав присягу чесно й вірно служити під ним українській державі та боронити честь прапора до загину. Вкінці прапор переходить у руки хорунжого д-ра Лазора. Від місцевої Таборової Ради промовляє інж. Гриценко. Хор співає «Боже, Великий, Єдиний»... та Многоліття Президентові УНР й Українській Національній Раді. Наступає дефіляда перед прапором, представниками армії, УН Ради. Дефіляду починають комбатанти, далі йдуть пластуни, шкільна молодь, жінки, таборова поліція.

Пополудні в театральній залі відбувся спільний вояцький обід, під час якого зачитано привітального листа від ген. Омеляновича-Павленка. Промовляли ген. Раєвський, ред. Чернецький від УНРади, полк. Татарський, пані Олена Целевич від жіноцтва та сотник інж. Захвалинський.

Прапор виготовили пані генералова Марія Вовк, сама учасниця наших бойових змагань та пані Теодозія Дюг, дружина сотника. Прапор шовковий в двох кольорах. З одного боку білий, а на ньому Пречиста Діва Марія своїм покровом окрилює військо, з другого боку зелений, а на ньому знак комбатантів та дати 1917—1946 (рік оснування відділу СУВ в Байройті).

Олег Ставенко.

ПРОМОВА СЕНАТОРА СМІТА

на українській маніфестації в Ньюарку

(Кінець з 1-ої стор.)

одна з головних заслуг присутнього в залі сенатора Олександра Сміта учасники маніфестації довго й щиро оплескували.

Кульмінаційним пунктом маніфестації став виступ кандидата на сенатора стейту Нью-Джерсі Роберта Гендріксона з республіканської партії. Він ветеран двох останніх воєн і працював в Австрії та Італії у військовій адміністрації та познайомився із змаганнями народніх мас в Східній і Центральній Европі, що бажають жити життям вільним від тиранії й переслідувань. У цьому могутньому змаганні, — сказав Гендріксон, — такі великі ідеї як українській національний визвольний рух є не менш важливі як сама зброя. Для нас сьогодні, — продовжував він, — цілком ясно, що коло 50 мільйонів українців з великими економічними ресурсами та глибоко вкоріненими демократичними будуть найсильнішим заборолом проти тих аґресивних сил, які нам тепер загрожують. Гендріксон запевнив, що коли його виберуть сенатором США, він буде підтримувати програму для скріплення демократичних народів і швидкої розв'язки проблеми скитальців. Промову Гендріксона передали до американської преси.

Наступному промовцеві **сенаторові Г. А. Смітові** слухачі влаштували велику овацію. Цей промовець не потребує рекомендації, — заявив адвокат Романишин, представляючи сенатора слухачам. Він вже віддавна відомий американським українцям своїми симпатіями до українського руху. Це він був головним адвокатом закону про допущення скитальців. Як член сенатської комісії закордонних справ сенатор Сміт нещодавно відвідав Европу і з окремим захопленням згадує свої відвідини в одному таборі скитальців біля Франкфурту, а зокрема, **свою зустріч і розмову з президентом Української Народньої Республіки Андрієм Лівицьким і генералом Омеляновичем - Павленком.** Сенатор Сміт на прикладах, схарактеризувавши американську зовнішню політику, висловив погляд що американська закордонна політика повинна включити всі народи Европи, отже й український, не зважаючи на те, чи це кому сподобається.

Прекрасну промову про небезпеку комунізму сказав на підставі своїх спостережень під час подорожі по Европі американський журналіст Гетерінґтон, що закликав до боротьби проти комунізму. Після доповідей схвалено низку резолюцій і зібрано 1 500 долярів на допомогу українським визвольним змаганням.

МОНГОЛИ В ТЮРІНҐІЇ

БЕРЛІН (ДЕНА). **Як повідомляють з добре поінформованих джерел, розташовані в Тюрінґії совєтські військові з'єднання останнім часом є значно підсилені. Ще в середині вересня мали прибути в район колишнього плацу для танкових вправ в Ордруфі (Тюрінґія) два сильні монгольські панцерні з'єднання в складі приблизно 30 000 вояків.**

НА МИНУЛОМУ ТИЖНІ В ОН

Дискусії в генеральній асамблеї ОН відбувалися на минулому тижні під тим же знаком непримиренної розбіжности поглядів обох сторін: західніх великодержав, що згоджувались на скликання конференції чотирьох великодержав для розгляду берлінського й взагалі німецького питання лише під умовою негайного зняття блокади з Берліну, і Совєтського Союзу, що відмовлявся від виконання цієї умови. Компромісовий посередницький проєкт «малої шестірки» про одночасне скликання «конференції чотирьох» і зняття бльокади тільки ускладнив справу, бо відповідь СССР із згодою на цю пропозицію лише під умовою негайного зняття берлінського питання з програми асамблеї ОН західні держави визнали «незадовільною».

Дискусії в ОН відбувалися в дуже загостреному тоні. Відповідаючи на совєтські обвинувачення, американський делеґат Остін розшифрував совєтську пропозицію про обмеження озброєнь на одну третину, як «пропаґандивний маневр» і знову довів, що загрозу миру створює тільки СССР. Брітанський делеґат Шевкросс рішуче вимагав відкриття залізної заслони і встановлення в СССР, «як це ведеться в цивілізованих країнах», свободи руху дипломатів і журналістів, міжнародного повітряного сполучення, відкриття дипломатичних місій в Києві й Мінську, вільного допущення до СССР закордонних радіовисилань, туристів і студентів. В своїй відповіді Шевкроссові совєтський делеґат Малік назвав твердження про залізну заслону «ганебною брехнею і наклепом, взятими з арсеналу Троцького, Гітлера, Ґеббельса й Ріббентропа». В тому самому дусі промовляв і «український» делеґат Мануїльський.

15 жовтня Рада Безпеки ОН почала розглядати палестинське питання, не зважаючи на заперечення СССР, України й Сирії. Заступник убитого графа Бернадотта д-р Банч гостро нападав на ізраельський уряд, покладаючи на нього відповідальність за це вбивство і почасти за порушення перемир'я в Палестині. На його пропозицію Рада Безпеки ухвалила резолюцію, в якій вимагає від ізраельського уряду негайно провести слідство в справі вбивства Бернадотта, покарати винних, ґарантувати свободу руху й недоторканність представників ОН, припинити воєнні дії і почати з арабами переговори про мир. За повідомленням АП з 18 жовтня, ізраельський уряд згодився уже почати мирові переговори з арабами, відмовившись проте припинити воєнні дії, поки не матиме ґарантій, що їх припинять і араби.

Того ж 15 жовтня Рада Безпеки поновила формальне обговорення берлінського питання. Не зважаючи на заяву Вишинського про бойкотування ним розгляду берлінської кризи в Раді Безпеки, він виступив в цьому засіданні з промовою в збудженому тоні, в якій назвав тактику альянтів в берлінському питанні «трюком». «Годі й думати, — сказав він, — що совєтську делеґацію можна зловити на цю принаду».

Мандатний комітет ОН 30 голосами проти 6 відкинув совєтську пропозицію про реґулярне інспектування Об'єднаними Націями колоніяльних володінь і подання колоніяльними державами звітів про становище в колоніях. В гострій відповіді американський делеґат Осборн нагадав Совєтському Союзові про його концентраційні табори, примусове переселення народів і 15 мільйонів позбавлених волі рабів.

БРІТАНСЬКІ ПРОФСПІЛКИ ПРОТИ КОМУНІСТИВ

МЕНЧЕСТЕР (АП). На зібранні приблизно 3000 діячів брітанських професійних спілок переважною більшістю голосів ухвалено домагатися у брітанського уряду й брітанського конґресу професійних спілок усунення комуністів з провідних постів у професійних спілках.

ДО СТВОРЕННЯ ТРИЗОНАЛЬНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ УПРАВИ

Під час переговорів, що відбувалися у Франкфурті між військовими губернаторами генералами Клеєм та Робертсоном і заступником французького військового губернатора генералом Нуаре, обговорено, між іншими, і питання про створення у Франкфурті тризональної військової управи. Згідно з американською пропозицією, така управа має складатися з представників окупаційної влади трьох західніх зон з організацією місцевої влади також в тризональному складі. Разом з тим німецькій владі має бути передана значна частина повноважень окупаційної влади. Переговори не дали остаточного порозуміння. Англійська влада заперечує проти такого швидкого обмеження альянтських повноважень і обстоює лише повільну й поступову передачу їх німецькій владі. Французи взагалі принципово відкидають такий крок, бажаючи насамперед зберегти в своїй зоні законодавчу владу. Ухвалено, що кожна військова управа складе свій власний проєкт організації тризональної військової управи, після чого згодом в Берліні буде скликана конференція, що спробує скоординувати ці окремі плкни. (ФР).

ЗНОВУ СОВЄТСЬКІ «МАНЕВРИ»

БЕРЛІН (ЮП). Росіяни роблять літунські маневри над Берліном. Совєтська влада повідомила, що бомбовози й ловецькі літаки провадитимуть учбові вправи коло «повітряного коридору» Гамбурґ — Берлін. Американська влада заявила що цим разом не буде подавати протесту, зважаючи на безрезультатність дотеперішніх протестів.

«КРАЩЕ ВІЙНА, НІЖ КОМУНІЗМ»

КОПЕНГАҐЕН (ЮП). Як заявив на пресовій конференції шеф чехо-словацької допомогової організації для політичних еміґрантів у скандінавських країнах колишній чехо-словацький посол в Норвегії д-р Вальтер, число чехо-словацьких втікачів після лютневого перевороту в Празі перевищило вже 20 000. За словами д-ра Вальтера, звичайний чехо-словацький громадянин сподівається нової війни і зважає на можливість саме атомової війни. Він воліє мати війну, ніж терпіти далі комуністичний режим.

«СОКОЛОВІ» ЗАБОРОНЕНО СВЯТКУВАТИ

ПРАГА (ЮП). За повідомленням президії організації «Сокола», сокольським групам заборонено взяти участь в святкуванні 28 жовтня дня чехо-словацької незалежности. Членам цієї організації заборонено також одягати в день свята свою уніформу. Вперше після 1918 р. сокольська організація не братиме участи в святкуванні дня незалежности. Очевидно, урядова влада боїться проамериканських і пробрітанських виступів членів «Сокола».

«НОВИЙ СТАН» В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

ПРАГА (ЦНД). За словами президента Ґотвальда, відкриттям першої школи для вищих старшин чехо-словацької армії в ній засновується новий стан. Новий старшина повинен свідомо стояти на ґрунті народньої демократії, марксизму й ленінізму, бо тільки на них можуть базуватись поступ і наука. Разом з пізнанням реакційного ворога буде посилена й народня оборона батьківщини, як це ми бачимо в совєтській армії.

АМЕРИКАНСЬКІ СИҐАРЕТИ ДЛЯ БІЗОНИ

Після проведення в життя зниження податків на тютюнові вироби для потреб бізони будуть видані 90—100 мільйонів американських сиґарет, що переховуються тепер на складах. Крім того, будуть випущені в продаж і 58 мільйонів сиґарет з призначених для шкіл керпакетів. Пачки з сиґаретами мають бути обклеєні німецькими бандеролями. Ціна сиґарет буде значно нижчою за теперішню ціну 30 пфеніґів за штуку. (ДЕНА).

1 600 КІЛОМЕТРІВ В ГОДИНУ!

ДЕТРОЙТ (ЮП). Як повідомив 21 жовтня головнокомандувач американської повітряної оборони генерал-ляйтенант Джордж Стратенмеєр, один турбіновий літак американської військової авіяції досяг швидкости 1 600 кілометрів у годину.

Помер кардинал Гльонд

У пятницю 22-го жовтня помер в одній варшавській клініці в наслідок запалення легенів кардинал-примас Польщі і митрополит Варшави Авґуст Гльонд. Народжений 5-го липня 1881 року

в Шлезьку, він студіював у Римі й Кракові, де 1905 року став священиком. В 1919 році о. Авґуста Гльонда іменували провінціялом німецько-австрійської провінції чину оо. Салезіянів. Після перебування на катовицькій єпископській катедрі в грудні 1925 року архиєпископ Гльонд обійняв архиєпископство в Ґнєзні й Познані, ставши через те примасом, а в 1927 році отримав кардинальський капелюх.

В часи німецько-польських непорозумінь за Гітлера він виступав за поєднання. Папа Пій XII призначив його 1946 року митрополитом Варшави. В 1940 році кардинал Гльонд, перебуваючи в Франції, попав в руки Ґестапо.

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY „NEDILA"
Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948. Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly Circulation: 4000

Що нас вразило . . .

Штуттґарт, 24 жовтня 1948.

Місцева німецька преса, вітаючи в своїх вступних статтях пані Елеанор Рузвелт, написала щиро й правдиво, що візита дружини колишнього президента Рузвелта не міститься в рямках звичайних незобов'язуючих відвідин. В особі пані Рузвелт світ привик бачити важливу репрезентантку США, що своє життя присвятила вивченню соціяльних проблем і праці на користь людству.

До Штуттґарту їхали ми з малими надіями побачити пані Рузвелт в українському оточенні. Запрошена німецьким союзом лікарок Вюртемберґ-Бадену, прибула вона просто з засідань Організації Об'єднаних Націй у Парижі на 24 години, освіши в суботу на новому підштуттґартському летовищі в Ехтердінґен. Всі години її перебування тут були густо виповнені: вона конферувала з представниками жіноцтва й молоді, відвідала табір німецьких «фліхтлінґів» і табір українських ДП у соняшному, високому Цуффенгавзені.

Про цю милу візиту, кольорову, гамірну, повну милих слів і грімких окликів з подивом пише місцева німецька преса, підкреслюючи далеко чорнішу дійсність в попередньому німецькому таборі виселених з Чехії. Але про свято в Цуффенгавзені розповідають на іншому місці наші колеги, що мали того дня правдиві газетні жнива вражінь та роботи.

Нас найбільше цікавила кульмінаційна точка візити: суботня промова пані Рузвелт в великому театрі. Президентова зробила німкеням і німцям милу несподіванку, сказавши свою промову німецькою мовою, над якою пильно працювала в Парижі. Головні моменти тієї шляхетної промови жінки переможного народу до жінок переможеної держави: жінки можуть грати ролю в розвитку демократії. В боротьбі за неї я вам обіцяю свою приязнь і співпрацю.

Нас вразило одно. Згадуючи про СССР, пані Рузвелт сказала дослівно: «Думаю, що СССР має право розвивати свою власну систему в своїх межах»... Це нас сильно вразило як доказ того, що американська політика і американці все ще живуть старими ілюзіями і готові відступити пів світу червоній тиранії за ціну фальшивої угоди. Що ж, можна й так. Але чи не прийдеться відважній і ґрандіозній пані Рузвелт розчаруватися? Чи, можливо, мала недільна зустріч з українськими скитальцями дала їй новий матеріял до задуми КТВ.

ГЕНЕРАЛ КЛЕЙ В США

ВАШІНҐТОН (АФП). Як заявив тут на пресовій конференції американський військовий губернатор в Німеччині генерал Клей, спроба бльокади Берліну фактично зазнала невдачі, бо Берлін незележно від погоди постачається з повітря. Постачання місту з допомогою повітряного моста, — сказав генерал Клей, — дає Сполученим Штатам досить часу для того, щоб шукати розв'язання берлінського питання за посередництвом Об'єднаних Націй. «Совєтська окупаційна зона Німеччини, — сказав він далі, — має поліційні кадри, створені совєтською владою і вишколені в комуністичному дусі. Вони мають 200—300 тисяч чоловіка і щораз більше підсилюються. На питання, чи не готуються Совєти до війни, генерал Клей відповів, що він не має ніяких доказів пересувань з цією метою совєтського війська. Він не припускає також якихсь совєтських заходів проти берлінського повітряного коридору. Щодо валютної реформи в Західній Німеччині, то, за словами генерала Клея, вона мала «майже неймовірний успіх». За минулі чотири місяці промислова продукція збільшилась там на 35%, а місячний експорт досяг суми в 60 мільйонів долярів. Як заявив нарешті генерал Клей, вислід виборів президента не змінить в Німеччині американської політики, яку одностайно підтримують обидві партії.

(Ройтер). Президент Трумен доручив генералові Клею посилити американську повітряну фльоту для берлінського повітряного моста ще 66 транспортовими літаками типу С-54. За повідомленням американської повітряно-транспортової служби, в повітряному сполученні з Берліном з початку його 26 червня до 18 жовтня зроблено 38 134 повітряні рейси. При цьому сталось 88 нещасливих випадків, при яких загинули 13 американських літунів.

Українська поліція
арештувала посла УНРади

Довідуємося, що член Української Національної Ради д-р Степан Росоха, під час свого перебування в таборі Лінтдорф біля Дюссельдорфу, де виступав з відчитом про УНРаду, мав 17 жовтня прикрий інцидент з українською таборовою поліцією. Не зважаючи на те, що слухачі відчиту з захопленням вітали його виступ, таборова поліція під проводом коменданта пана Хоми, озброєна дрючками й ґумами арештувала посла під час прийняття, влаштованого на його честь. В інцидент вмішалася німецька поліція, що має нагляд над табором і після того, як таборові поліцисти розбіглися, взяла під захист нападеного. На підставі зізнань д-ра Росохи, репрезентації трьох партій ОУН, УСО і УНДС подали спільний запит президії Української Національної Ради та Виконному Органові на руки керманича внутрішніх справ. Варто додати, що пан комендант Хома сам з симпатією ставився під час доповідей до прелеґента, а пізніше мусів, мабуть діставши інший наказ від проводу партії, до якої належить, змінити своє відношення. З приводу цього інциденту до нашої редакції приходьть листи з висловами обурення.

Репортаж нашого штуттґартського кореспондента

Пані Елеанор Рузвелт
не поминула українських скитальців у Цуффенгавзені

Наш табір має щастя. Ще не проминуло вражіння з відвідин групи американських сенаторів, а вже в неділю 24 жовтня вітали ми пані Рузвелт. На дворі стояла чудова погода, понад 1 000 таборян вийшло на майдан, щоб гідно зустріти високу гостю. Народ хвилюється, дітвора в національному вбранні. Хутко наближається година 10,30, час заповідженої візити. Нарешті, здалеку заревли сирени американської жандармерії на мотоциклах і до табору вкотилася ціла валка пишних автомашин. За хвилину з однієї з них висідає пані Рузвелт, а повітря лунає від голосних овацій.

Президентова лагідно усміхнена підходить до голови табору, який сердечно зустрічає несподівану гостю, вітаючи її такими словами: «Високодостойна пані! Найбільшою й найщирішою любов'ю в світі є любов матері до своїх дітей. Як лідер цього українського табору вітаю Вас сьогодні з таким почуттям, яке має дитина до своєї матері. Ви перша стали в нашій обороні, врятувавши в найкритичніший момент нас від заглади тоталітарного режиму. Ми вдячні Всевишньому за те, що післав нам Вашу материнську опіку й молимо Його, щоб дав Вам здоров'я, а американському народові — славу! Прийми, наша дорога пані, цей хліб і сіль як символ нашого найсердечнішого вітання за староукраїнським звичаєм.

Йдуть до дитячого садка: праворуч пані Рузвелт — пані Ріббінґ, ліворуч — п. Кудрик, за ними губ. Ля-Фалет і ген Герольд. (Фото Хома).

Пані Рузвелт пильно слухала кожне слово вітання, а на її лиці цвіла посмішка. Пані Варварів, голова жіночої делегатури привітала президентову від жіноцтва і передала їй на гарній різбленій тарілці хліб. Майже 30 фотографів схоплювали кожний момент привітання.

Пані Рузвелт прибула в оточенні високих гостей, між якими були: військовий губернатор для країни Вюртемберґ-Баден містер Ляфалет, генерал Геролд з Головної Квартири Гайдельберґу, полковник Оберляйн, шеф секції 5, Мілітер Пост Штуттґарт, містер Дан з Головної Квартири IPO в Бад-Кіссінґені в товаристві багатьох представників IPO, містер Вашінґтотн і пані Ріббінґ, репрезентанти Ерії 2, капітан Гаркер з польової Інспекції IPO і багато військових та цивільних урядовців та кореспондентів американської і німецької преси. Пані Ванда Ґрабінська, президентка Міжнародньої Жіночої Ліґи на Еміґрації передала меморандум, в якому порушено важливі питання нашого життя, а саме: справу еміґрації родин, забезпечення інвалідів і старших віком людей, справу нешлюбних дітей і боротьби проти заразливих хвороб між дітьми, справу славних 70 марок, тощо. Меморандум підписали представники 9 національностей.

По привітанні пані Рузвелт всі пішли до гостинної залі, в якій улаштовано виставку української народньої творчости. Потім відвідали дитячий садок. Малі діти засипали паню Рузвелт квітами, заспівали пісню «Маленькі наші руки», а потім в залі садка виконали кілька танків. Крім того пані Рузвелт оглянула греко-католицьку церкву та житлові приміщення таборян. Перед від'їздом вона дала інтерв'ю українським журналістам. Були також присутні і німецькі журналісти. Пані Рузвелт поставила українським журналістам запитання: «Чи вже всі ДП рішили, що ніхто не буде повертати додому?» На це отримала відповідь, що з українських ДП ніхто не повернеться на батьківщину. Далі цікавилася, чи скитальці мають зв'язки з домом і чи вістки, що їх дістають з батьківщини, вірні. На те була відповідь, що українці на скитальщині докладно поінформовані про те, що діється на рідних землях. На запитання журналістів про долю старших віком людей та інвалідів пані Рузвелт відповіла, що тепер будуть брати цілими родинами. У війну пані Рузвелт не вірить, але якщо вона прийде, то ДП терпітимуть так само як і інші люди. Про вивіз ДП пані Рузвелт нічого не знає.

На прощання голова табору п. Кудрик подарував пані Рузвелт альбом українського мистецтва. Візита в таборі тривала одну годину.

О 3-тій год. по полудні пані Рузвелт мала пресову конференцію для німецьких журналістів в будинку губернаторства. Прибуло коло 150 журналістів в тому 30 журналісток. Були на конференції також кореспонденти «Неділі», «Українських Вістей» і «Америки». Конференція тривала півгодини. Поставлено на ній 14 питань, зв'язаних з німецькою проблематикою. Тільки одне питання стосувалося ДП, а саме, коли вони виїдуть з Німеччини. На це пані Рузвелт відповіла, що вона завжди за те, щоб табори зліквідувати якнайскорше, бо в них немає життя. — **п-я-к.**

За старим звичаєм — вітають хлібом-сіллю.

Прірва між владою і народом в СССР
Спостереження американського журналіста

В американському квартальнику «Айл Рев'ю» вміщена стаття Фредеріка Берурна про психіку совєтської людности, її настрої і взаємовідносини з владою. Автор, що прожив у Росії з 1942 до 1947 р., пильно придивляючись до совєтського життя, приходить до старого для нас, але, видно, нового ще для деяких американців висновку про «глибоку прірву», що залягає як між доктриною і практикою, так і між владою і людністю в совєтській державі. Зважаючи на великий розмір цієї цікавої окремими спостереженнями статті, подаємо тут її загальний зміст.

Навіть уважно читаючи совєтську пресу, — пише автор, — неминуче приходиш до висновку про значні розбіжності в совєтському суспільстві. Самий факт, що поруч з твердженням про монолітність і вищість совєтської системи совєтські провідники невпинно закликають людність до посилення своїх змагань на користь державі, одночасно закидаючи «деяким громадянам» їх «рабське поклоніння» перед закордонними товарами й життьовими умовами, — свідчить про страх; щоб народ не засудив совєтської системи. І справді, придивившися до народніх настроїв в СССР, бачиш, що страх виправданий, неповага до офіційної доктрини, цинізм, втома й апатія, незадоволення своїми життьовими умовинами нерідко виявляються так відверто, аж доводять совєтських громадян до Сибіру. Психологічно-ідейними чинниками цього відчуження людности від влади є насамперед нерідко неусвідомлений психологічний опір населення намаганню перетворити совєтську утопію в дійсність, накинувши людності суворо ідеологічну програму, що часто суперечить вимогам людської натури. Другим таким фактором є цілковите занедбання в Совєтському Союзі інтересів людської особистости заради інтересів держави. Росіяни на протязі всієї своєї історії звикли жертвувати інтересами окремої людини інтересам груповим, проте жорстока система «большевицьких темпів» і драконівські закони про працю явно викликають нервове й психічне виснаження і невдоволення людности. Досить сказати, що за спізнення на працю совєтському громадянинові загрожує тюрма, а за загублення пашпорта — аж до п'яти років ув'язнення в тюрмі чи примусової праці в таборах. Найтяжчі наслідки може мати в СССР і, напр., відвідання чужоземного дипломата. Методи совєтської влади, — каже автор, — є «війною проти власного народу», і тільки російська здатність зносити жорстокості й насильства дає росіянам змогу терпіти совєтський режим, що впершій-ліпшій іншій країні неминуче привів би вже до революції.

Не дивно, що, не зважаючи на всі гучні слова совєтського проводу про вищу «комуністичну мораль», вищий тип нової людини», які створюються в Совєтському Союзі, мораль совєтського громадянина, людська натура якого лишається дивно подібною до «капіталістичної», після війни виявляє часто ще більший духовий розклад, зокрема у вигляді ненормальних родинних стосунків розпусти й великої кількостти малолітніх злочинців.

Основним, переважним настроєм совєтських людей, і то від народніх мас аж до урядової верхівки включно, є почуття страху — страху перед всемогутнім НКВД, від якого вільний хібащо сам Сталін, страху перед новою війною. Панівним є і почуття незадоволення, яким пройнята й молодь, що їй провід Комсомолу закидав «демобілізаційні настрої». Це незадоволення, передусім совєтським способом життя, приводить, особливо в інтеліґентних прошарках, до скептицизму, глибокого фаталізму, до переконання «комуністичної» молоді в зраді комунізмом ідей марксизму. Гірше розчарування особливо помітне у колишніх учасників війни. Багато з них, виховані у вірі в відсталість від СССР, розклад і гнилість західнього світу з його нібито страшним визиском і пригніченням людини, побачивши, що навіть в Румунії ця людина живе краще, вільніше, ніж в совєтській державі, переконалися в ошуканстві їх, втратили довіру до свого проводу і вперше пройнялися тим почуттям людської гідности, що так тяжко далося їм взнаки після повернення до совєтської дійсности. Їм розкрилися очі. Звідси — сучасна шалена совєтська пропаґанда проти «капіталістів», намагання будь-що викоренити з совєтських громадян почуття приязні й поваги до Заходу, будь-

---

✝

Як повідомляють із Швайцарії, там помер від туберкульози 13 жовтня 1948 б. п. письменник

ЛЕОНІД МОСЕНДЗ

Похорони відбулися 15 жовтня ц. р.

Покійний був учасником Українських Визвольних Змагань як вояк Української Армії. З нею пішов на еміґрацію й тут у таборах інтернованих занепав на здоров'ї. З Польщі попадає в Чехо-Словаччину. Кінчає Технологічний Відділ Інженерського Факультету Української Господарської Академії в Подебрадах. На політехніці в Брні здобуває ступінь „доктора інженерії" як спеціаліст нафти.

Широкому українському громадянству Мозендз відомий більше як поет і письменник. Появилися окремі збірки Його творів: „Зодіяк" (поезії), „Гомо леніс" (новелі). Смерть не дала Йому закінчити роман „Засів".

Хай земля чужа пером Йому буде!

ЗМІНА АМЕРИКАНСЬКИХ ЛІТУНІВ В ЕВРОПІ

ВАШІНҐТОН (Ройтер). Американська повітряна фльота в Европі рішуче зажадала привозу 10 000 колишніх пілотів, механіків та іншого літунського персоналу для затруднення у Великобрітанії та Західній Европі і в повітряному сполученні з Берліном. Цей персонал потрібний для американських надфортець, які стаціонують в згаданих районах. Дібрані тепер літуни мають заступити тих, термін служби яких кінчається. Крім того, до місць своєї попередньої служби на батьківщині мають повернутися літуни, відряджені до Европи тимчасово.

що спаплюжити, зганьбити його перед очима зачарованого ним совєтського громадянина. Примусити забути цей світ є одним з головних завдань і того «ентузіязму відбудови», який силкується прищепити населенню ця пропаґанда. Та не покладаючись на саму цю пропаґанду, за її спиною завжди стоїть непереборна система терору. Глибока прірва, — каже на закінчення автор, — залягає в Совєтському Союзі між людністю і її проводом.

Коротко

— В Празі заочно засуджено до вічного ув'язненння за жорстоке поводження з жидами вдову застріленого в Празі колишнього «райхспротектора» Маркету Гайдріх.

— 10 000 болгарських жидів бажають переселитися до Палестини. Крім них, 7 000 жидів уже виїхали до Палестини.

— За повідомленням берлінської газети «Телеграф», совєтський військовий трибунал засудив колишнього керівника берлінського клюбу художників Мосякова на 15 років, а керівника «Дому совєтської культури» Фабера на 25 років примусової праці за «незаконні» зносини з західніми художниками.

— За даними німецького жіночого євангелічного товариства, зі сходу на західні зони щотижня прибувають пересічно 1000 осіб. Переважна більшість їх потребують допомоги.

— В гамбрзькому брітанському шпиталі помер колишній головнокомандувач німецької армії генерал-фельдмаршал фон-Бравхіч.

— В Мюнхені за хабарництво заарештовано громадського обвинувача місцевого суду Пфойфера, на помешканні якого під час трусу виявлено силу матерій, костюмів, хутр, ручних годинників, радіоапаратів тощо.

— На празьких кладовищах, згідно з ухвалою міської управи, затерто німецькі написи на могилах.

— В бізоні відбудовано вже 189 мостів, зруйнованих під час війни.

— Потоком ляви з вулкану Вілляріки в Чіле, що почав діяти, знищено чотири села, в яких загинули понад 100 чол.

— Генерал Франко, що був на полюванні коло Севільї, 22 жовтня, не зважаючи на свою нехіть до повітряних подорожей, вдруге за час свого урядування літаком прибув до Мадріду на святкування дня свого срібного весілля.

— Голляндський літак, що летів до Нью-Йорку, впав і згорів, пролітаючи над Шотляндією. З сорока пасажирів

Чи ви вже дали даток на фонд праці Української Нац.-Ради?

і членів залоги врятовано з тяжкими опіками лише шість осіб. Діяманти й годинники, що були на літаку в спеціяльних скриньках, збереглися.

— Берлінське летовище Ґатов просило брітанське міністерство авіяції надіслати вишколених соколів для відстрашування пташиних зграй, що заважають стартуванню і приземлюванню літаків

— Нові зниження цін на деякі продукти мали бути запроваджені на такий час: на пиво й горілку — 23 жовтня, на каву — 30 жовтня, на тютюн — 8 листопада.

— В грудні на продаж в західній Німеччині мають надійти 45 000 тонн каліфорнійських родзинок і сушених слив.

Перший транспорт ДП до США вже виїхав

БРЕМЕНГАФЕН (АП). Перша група з 813 переміщених осіб з 11 держав, між ними 63 дітей-сиріт, які переселюються до США на підставі нового закону про ДП, 21 жовтня вибула в рейс через океан транспортовим пароплавом американської армії «Генерал Блек».

ПАЧКАРІ З ВЛАСНИМИ ЛІТАКАМИ

СТРАСБУРҐ (ІПК). Тут заарештовано шість осіб, приналежних до однієї з найбільших міжнародніх пачкарських організацій. Ця організація з мільйоновими прибутками має членів в різних европейських країнах, між ними багатьох і в Німеччині. Вона нелеґально перепачкувала загалом в усі чотири зони Німеччини 1 800 тонн сиґарет. Організація мала, між іншим, власні транспортові літаки.

Над Ашаффенбурґом безперервно гудуть літаки

Таємниці повітряного коридору

Щоденно пролітають над українськими таборами Ашаффенбурґу американські машини до Берліну, хвилюють вдень, не дають спати вночі. Пролітають систематично, без перерви, наче живі сигнали великих подій, що збуваються і кажуть думати про завтра...

«Однією з найглибше захованих таємниць в холодній війні з початку російської бльокади Берліну, — пише швайцарська газета «Ді Тат», — є летунська спроможність і досягнуті результати берлінського повітряного мосту». Головну квартиру американських повітряних сил у Вашінґтоні буквально штурмували з усіх боків, домагаючись статистичних даних про цей коридор. Тільки тепер Головна Квартира до певної міри скидає з цієї таємниці завісу, що її трохи відгорнув недавно генерал Клей, заявивши, що повітряний міст може забезпечити Берлін на два роки.

Американська «Мілітері Ер Тренспорт Сервіс», що з 16 жовтня злилася з англійською повітряною службою в «Кембайнд Ерліфт Таск Форс», підтримує сполучення з Берліном з трьох пунктів: Франкфурту й Вісбадену в американській зоні і з Фасбурґу в брітанській. Літаки з американської зони приземлюються в Берліні на летовищі Темпельгоф, літаки з Фасбурґу — в Ґатові. Американська повітряна фльотилія, що обслуговує Берлін, складається з 183 апаратів, між якими є 117 Дуґлас С-47 і 5 Ферчайлд С-82. Машини С-47 незабаром будуть замінені сильнішими за них С-54. 77 літаків стартують з Франкфурту, 66 — з Вісбадену, 40 — з Фасбурґу.

Реґулярне повітряне постачання Берлінові почалось 26 червня ц. р., коли з Франкфурту зроблено 32 рейси літаками типу С-47, а на темпельгофському летовищі вивантажено 80 тонн харчових засобів. За місяць денна кількість рейсів зросла вже до 300, а тоннаж — до 1629 тонн. За два місяці повітряного сполучення з Берліном до нього перевезено разом 100 400 тонн і зроблено 15 687 полетів. Проте розвиток повітряного сполучення тривав і далі Протягом вересня до Берліну перекинуто повітрям 105 175 тонн, тобто більш як вдвоє проти двох попередніх місяців разом. За весь час зроблено 29 мільйонів літних кілометрів.

Робоче навантаження машин неймовірно велике. Нові літаки С-54 пересічно мають щодня 10 літних годин, а 112 літаків, що протягом 10 день перевозили вугілля, перебували в повітрі пересічно 14 год. 12 хв. на день. Одна машина С-47 спромоглась за одну добу шість разів відлетіти з Вісбадену, перевізши до Берліну 120 тонн палива. Вона поставила цим рекорд, небувалий ще в історії авіяції.

Нормальна висота полетів лежить між 1500 і 2100 метрів. Літаки стартують в обмежений повітряний коридор що три хвилини, і це могло б бути дуже небезпечним, якщо б на допомогу не прийшла зразкова організація всієї справи. Велику ролю при цьому відіграють контрольні вежі з радарапаратами й вишколеним персоналом. Велике значення має також і метод заощадження і реґулювання часу. Всі операції, в тому числі й подавання, вантаження, відведення на доріжку й стратування літака точно розраховані хвилинами. Пілотові не доводиться ходити по документи, харчі тощо: все це подається йому перед стартом на борт, разом з інструкціями для кожного лету, зокрема — точним визначенням висоти, яка завжди буває на 150 метрів вищою або нижчою за висоту попереднього літака. Точно раціоналізовано навіть працю лотиських ДП, що обслуговують матеріяльну частину.

Проте, чи не пошкодить цей повітряний міст зима, що вже стоїть перед нашими дверима із своїми дощами, снігом, туманами? На це питання, як повідомляє віденська газета «Вінер Кур'єр», в авторитетних американських колах відповіли кореспондентові «Асошіейтед Прес» впевненим «ні». «В зимові місяці не тільки можливо підтримувати повітряний міст, але літунска діяльність на ньому буде ще посилена порівняно з літом», — сказав командувач літунських з'єднань повітряного мосту генерал Санер, що під час війни очолював успішне повітряне постачання Китаю з Бірми над неприступними верхами Гімаляїв.

Найсильнішою зброєю проти зими є для літаків радар, що його недарма звуть «радіооком» пілота. Адже вдосконалений тип брітанського радарапарату, що є тепер на всіх модерних великих летовищах, дозволяє пілотові літати й приземлюватись, навіть не бачачи землі. З допомогою радарекрану радист, сидячи в контрольній вежі, точно вказує пілотові потрібний йому напрям, шлях, доріжку летовища. Ні сніг, ні дощ, ні туман не можуть стати цьому на перешкоді. Радарове керування літаком було вже успішно випробуване у великому масштабі в штаті Массачусет минулої зими, що відзначалась там надзвичайно поганою погодою. Чималу загрозу для літаків становить взимку і можливість обледеніння пропелерів і опірної площі. Отож всі літаки берлінського повітряного мосту мають спеціяльні прилади для відморожування. Зрозуміло, в окремі, особливо несприятливі для полетів години, ба навіть і дні, літаки не зможуть стартувати. Проте, враховуючи метеорологічні дані Німеччини, такого мертвого часу може бути взимку не більш 1/5, і отже його легко компенсувати.

Все це разом і дало американському військовому губернаторові в Баварії ван-Ваґонерові право переконано сказати: «Повітряний міст став найбільшим тріюмфом західньої демократії, і йому великою мірою завдячує той престиж, який ми тепер маємо».

Тактичний плян Маршала

ПАРИЖ (ЮП). За твердженням тутешніх кіл, Маршал опрацював докладний плян американської тактики в «зимовій війні» з Росією. Цей плян в основі схвалив республіканський кандидат на президента Дюї. Щодо Берліну плян полягає у виграші часу, посиленні повітряних приставок, а також униканні переговорів, поки триває бльокада. Одночасно плян змагає до засудження Об'єднаними Націями Совєтського Союзу. Далі плян передбачає створення тісних господарських, політичних і військових зв'язків між некомуністичними европейськими державами і заснування Північно-атлантійського союзу між Сполученими Штатами, Канадою, Великобрітанією, Норвеґією, Францією, державами Бенелюксу й Портуґалією. Крім того, плян передбачає домагатися згоди американського Конґресу на військову допомогу Европі в сумі 5 міліярдів долярів.

Незгода між Труменом і Маршалом?

Коментуючи промову президента Трумена перед конґресом американського леґіону, в якій він, згідно з повідомленням аґенства Ройтер, боронив свій плян послати до Москви спеціяльного емісара для особистих переговорів із Сталіном про усталення взаємного довір'я і співпраці, швайцарська газета «Ді Тат» пише: «Весь тон цієї промови Трумена підтверджує правдивість вісток про те, що президент тільки дуже неохоче й імовірно під впливом енерґійної загрози Маршала своєю демісією зрікся свого пляну нової «місії до Москви» і що він намагається разом з тим збити собі «виборчо-політичний капітал» проти прихильників Воллеса. Незгода між президентом і державним секретарем Маршалом виявилась особливо виразно в несподіваному підкресленому твердженні Трумена, що зовнішня політика є справою виключно президента».

ДАЛЛЕС У ВІДНІ Й БЕРЛІНІ

Зовнішньо-політичний радник республіканського кандидата в президенти США Томаса Дюї Джон Фостер Даллес, що є американським делеґатом в генеральній асамблеї ОН, зробив подорож по Европі, відвідавши Франкфурт, Відень і Берлін, звідки повернувся 17 жовтня. Метою його подорожі було особисто ознайомитися з становищем в Австрії та Німеччині. На темпельгофському летовищі в Берліні його зустрічали американський військовий губернатор генерал Клей, його політичний радник Марфі і шеф штабу генерал Ґейлі. Відвідання Даллесом Берліну особливо звернуло на себе увагу в зв'язку з тим, що генерал Клей мав незабаром вилетіти разом з Даллесом до Нью-Йорку.

ПРОЦЕС ҐРАЦІАНІ ПІД ЗАГРОЗОЮ СКАНДАЛУ

ВИМ (ЮП). Процес колишнього головнокомандувача італійської армії маршала Родольфо Ґраціані загрожує скандалом. Три праві парляментські депутати, що під час війни були партизанами, подали в парляменті міністрові юстиції Ґрассі формальний запит, в якому піддають сумніву особу голови суду, а також законність судового слідства. Ці три депутати, що в квітні 1945 р. взяли в полон і передали англійцям Ґраціані, зажадали від міністра юстиції висловитися з приводу повідомлень преси, згідно з якими голова суду над Ґраціані був свого часу головою спеціяльного суду, утвореного тим самим Ґраціані для покарання партизанів у північній Італії. Судові закидають, крімі того, надання обвинувачуваному Ґраціані надто великої волі.

На виборах переміг Де-Ґоль

ПАРИЖ (АП). На попередніх виборах до Ради Республіки (французької верхньої палати парляменту), що відбулися 17 жовтня, за одержаними досі відомостями, на першому місці йде партія де-Ґоля (РПФ), на другому — комуністи. У загальному висліді виборів в 26 комунальних парляментах у виборці обрано 594 члени партії де-Ґоля і 454 представники комуністичної партії. На третьому місці стоять соціялісти з 220 делеґатами, тим часом як католицька народньо-республіканська партія (МРП) із своїми 150 представниками значно поступилася перед ними, а з радикал-соціялісті і незалежних обрано 99 делеґатів. Брат генерала де-Ґоля паризький мер П'єр де-Ґоль повідомив про вислідн виборів у Парижі, де обрано 307 членів партії де-Ґоля, 153 комуністи, 35 соціялістів, 29 МРП і 5 незалежних. В Ліллі МРП зазнала рішучої поразки. Там обрано 37 деґолістів, 16 соціялістів, 11 комуністів і лише 3 члени МРП.

(Ройтер). На думку політичних кіл, вислідн французьких виборів 17 жовтня можуть дати деґолістам значний успіх на виборах до Ради Республіки, що відбудуться 7 листопада. Деґолісти, можливо, вийдуть на них або як найсильніша партія в Раді, або й дістануть абсолютну більшість (до 55% місць). Як припускають, місця в новій Раді Республіки розподіляться приблизно так: комуністи — 20 (тепер 88), соціялісти — 50 (64), МРП — 25 (70), радикали — 80 (40), деґолісти й праві — 145 (93).

Згідно з вечірнім повідомленням 17 жовтня міністерства внутрішніх справ про вислідн виборів, голоси між окремими партіями поділилися так: соціялісти й незалежні соціялісти — 26%, незалежні радикали — 21%, об'єднання генерала де-Ґоля — 13%, радикал-соціялісти (праві) — 12%, комуністи — 10%, МРП — 9%, різні дрібні партії — 9%. Проте генеральний секретар організації деґолістів спростовує це повідомлення.

Комуністичне повстання в південній Кореї

СЕУЛ (АФП). На крайньому півдні Кореї (в американській окупаційній зоні) спалахнуло комуністичне повстання. В країні оголошено воєнний стан і змобілізовано військо для боротьби з повстанцями. Повстання походить з кіл корейської поліції. Повстанці захопили поліційні й урядові будинки в портовому південно-корейському місті Йосу, звідки повстання поширилося на північ аж до важливого залізничного вузлового пункту Сунхос. Повстанням охоплено також і інше південно-корейське місто Чіню. На корейського державного президента вчинено невдалий атентат.

(ЮП). За повідомленням з американських кіл, 21 жовтня повстанці, втративши в боях з урядовим військом понад 450 чоловіка, почали тікати. За американськими підрахунками, в повстанні беруть участь щонайбільше 3000 чоловіка, з них близько 800 поліцистів. Як заявив представник корейського уряду, повстання організував колишній шеф поліційної інформаційної служби Деї. Разом з двома політиками, що удавали з себе правих, він влаштував в районі Воню повстання поліцистів, яке за пляном мало бути підтримане комуністичними робітниками. Метою повстання було створення комуністичного уряду і приєднання до Совєтського Союзу об'єднаних північної та південної Кореї. Арешт Деї і ще одного з високих поліційних урядовців значною мірою позбавив повстанців проводу.

Чан-Кай-Шек хоче покинути Китай?

Генералісимус Чан-Кай-Шек зажадав собі 24 жовтня в китайських Національних Зборах річної «відпустки» до Сполучених Штатів. Разом з тим він дав зрозуміти своєму міністер-президентові Гао бажаність його демісії. Ця заява Чан-Кай-Шека збіглась якраз з новими вістками про успіхи китайського комуністичного війська. Проте, за останніми вістками, урядове військо домоглося чималого успіху, прорвавши оборонну лінію комуністів на залізниці Мукден — Дайрен захопивши важливий аґрарний центр — місто Гай-Чен. Тим часом, згідно з офіційними даними, кількість втікачів у Китаї становить тепер 43 551 000 чоловіка. Крім того, 12 мільйонів китайців стали бездомними через величезну повінь, що була влітку. (АП, ЮП).

Совєти розбудовують ленський район

Московські «Известия» повідомляють: «На берегах Лени в східньому Сибіру швидко росте вугільний і промисловий центр. Столицею тієї віддаленої совєтської республіки є Якутськ, центрами вугільнодобувної і суднобудівельної промисловости — Санґар і Пеледуй. 1936 р. в Санґарі було ще менш 20 хатинок якутських мисливців і рибалок. Тепер він став одним з найбільш промислових міст на Лені. За 80 кілометрів від Алданську на річці Томмот лежить місто з такою самою назвою, зв'язане з Якутськом реґулярним пароплавним і автобусовим сполученням.

Бурхливий студентський з'їзд

Студентство бажає успіху Українській Національній Раді

Від нашого окремого кореспондента. Рік і чотири місяці праці єдиної студенської централі ЦеСУС-у після фрайманського з'їзду 1947 року, що об'єднав дві, які до того ворогували між собою організації студенства — довів, що при толеранції, добрій волі і бажанні співпраці є цілковита можливість праці навіть при наявності певних партійно-групових і світоглядових розходжень. Була надія, що праця піде й надалі таким шляхом та стара незгода забудеться.

Але з наближенням терміну скликання чергового звичайного з'їзду ЦеСУС-у підсилилося суперництво між двома крилами націоналістичного табору за опанування проводом студенства. Атмосфера нагрівалася. Було ясно, що готується великий зудар двох сил, що прагнуть кожна перебрати цілковито в свої руки керівництво студенської централі. І відбутий 9—11 жовтня в Мюнхені черговий звичайний з'їзд ЦеСУС-у був яскравим прикладом того, з якою силою можуть інколи вибухнути приспані партійно-групові пристрасті і як цей вибух ледве не висадив цілої централі, але рівнож і як при тверезій оцінці ситуації та добрій волі можна домогтися порозуміння й врятувати здавалося вже безнадійну ситуацію.

Відкрив з'їзд д-р Роман Залуцький, після чого заслухано звіт мандатної комісії. Далі приймається рішення про прийняття нових правних членів ЦеСУС-у: українських студенських громад в Нью-Йорку та Дюссельдорфі й Аахені і української академічної ліги «Суспільний гуманізм». Проти прийняття останньої гостро виступає низка делеґатів, але більшість за прийняття.

Зачитуються численні привітальні телеграми, між іншим від Преосвященного Кир Івана Бучка, який пише про допомогу закінчуюшим студентам, що її призначив Папа через кардинада Тіссерана, від Лотинського Центрального Студентського Союзу, від УВУ, СУПЕ, КОДУС-у УНДС, Високих Шкіл, ЦПУЕ.

Далі з'їзд заслухує звіти уступаючих органів ЦеСУС-у. У своєму звіті голова ЦеСУС-у д-р Роман Залуцький відзначає, що дотеперішня управа мала коаліційний характер і мала представників від різних груп. Завдання ЦеСУС-у було розбудувати працю Союзу як професійної організації й виробити світоглядові засади студенства. З роз'їздом студенства по різних країнах нав'язуються з ним зв'язки. Після грошової реформи засоби для студій занепали. Допомогу дає Ватікан, який підтримує 100 українських студентів без різниці віровизнання. У напрямі кристалізації духового обличчя студенства зроблено чимало. Відновлено «Студенський Вісник», відбуто студенський ідеологічний конґрес. Проте не пощастило здійснити об'єднання наших високих шкіл. Не видано також альманаху з нагоди 25-ліття ЦеСУС-у.

Перший заступник голови Борис Макаренко, що перебуває в Бельгії, дав звіт про студенське життя в цій країні. Про студенське життя в Австрії оповів другий секретар Аркадій Жуківський. Організаційний референт каже, що в ЦеСУС входить 38 студенських товариств звичайних членів і 2 надзвичайні. Референт міжнародніх зв'язків Антохій дає огляд виступів на міжнародньому форумі та розповідає про старання щодо створення міжнародньої студенської організації і про контакт з чужинецькими студенським осередками.

Д-р Цюцюра, спиняючись на діяльності реферату студій і культурних справ, інформує, що з'єднання УВУ і УЕВШ не здійснилося через категоричну вимогу останньої прийняти по злитті всіх її викладачів і технічного персоналу із збереженням їх звань і кваліфікацій. Приявний на з'їзді ректор УЕВШ проф. Мартос заперечує це, але д-р Цюцюра наведенням відповідних документів переконливо доводить справедливість своїх слів.

По звітах відбувається жвава дискусія' яка виявила великі розходження між окремими угрупуваннями.

З гострою критикою діяльности ЦеСУС-у виступив д-р Володимир Білинський, який спинився на недоліках студенської преси та ствердив, що ЦеСУС не має ніякого впливу на студенське життя Інсбруку. Йому бракує широти в роботі й пробоєвости. Студент Середович указує на незадовільне зображення студенського життя в пресі, а Кость Варварів каже, що в Гайдельберзі міжнародні зв'язки є найбільш занедбаною ділянкою праці. Інші промовці вказують на хиби в роботі референтури суспільної опіки й КоДУС-у. Але частина дискутантів відзначає й позитивні сторони праці ЦеСУС-у, зокрема в організаційному рефераті.

Після ухвалення абсолюторії, заслухання двох доповідей про «Завдання та побудову української студенської централі на еміґрації», про «Допомогове питання еміґраційного українського студенства» та зміни статуту ЦеСУС-у, розпочато вибори нових органів організації.

Комісія-матка звертається до з'їзду з сенсаційним повідомленням, що оскільки переговори між окремими угруваннями, заступленими на з'їзді (два націоналістичні табори, «Суспільний гуманізм», НОУС, «Обнова», УРДП) не дійшли до згоди, тому праця припинилася. Група ОУН-революціонерів висунула своїм кандидатом на голову ЦеСУС-у д-ра Залуцького і в разі необрання його загрожує зовсім не брати участи в управі. Рівнож і група ОУН-солідаристів вимагає обрати її кандидата д-ра Цюцюру головою. В іншому випадку нехай ОУН-революціонери разом з іншими угрупуваннями беруть самі провід і несуть відповідальність за нього. Від груп УРДП ред. Дубняк декларує консолідацію й колеґіяльність, як основу праці в управі. Він заявляє, що не має застережень до виставлених обома націоналістичними крилами кандидатур при відповідному обсадженні референтур представниками інших угрупувань, Розпалюється страшна дискусія. О год 11, 15 вечора представники різних середовищ виходять на нараду в справі порозуміння. О год. 1,35 вони повертаються й представник ОУН-солідаристів п. Суховерський заявляє: «Іменем більшости ми готові перебрати всі органи ЦеСУС-у. Нам поставили категоричні вимоги або закінчувати етап, що почався минулого року, або йти на неприйнятний для нас компроміс. В ім'я добра ми готові на цей компроміс, коли зустрінемо зрозуміння противної сторочи».

Як остання надія на можливість порозуміння висувається пропозиція ще раз піти на розмови, Пропозицію прийнято. Засідання триває далі. Нервовість, напруження зростає. О год. 2.45 представники обох груп повертаються з заявою, що «після розмов у дружній атмосфері до згоди не дійшли».

В умовах великого напруження о 4-тій год. ранку відбуваються вибори. НОУС і «Обнова» подають на письмі відмовлення брати учась в управі, оскільки в ній нема обох крил націоналістів. Група «Суспільного гуманізму» йде до конструктивної опозиції. Головою пропонують д-ра Марка Антоновича, який проходить простою більшістю голосів. Лунають вигуки обох протилежних груп. Знову востаннє пропонують наново створити комісію-матку й ще раз спробувати досягтти згоди. Заля з'їзду бурхливо реаґує на цю останню спробу запобітти розбиттю. Учасники з'їзду п'ють правдиву американську каву, що зміцнює їх бадьорість після безсонної ночі.

О год. 6-тій ранку повертається комісія-матка й повідомляє, що осягуто згоду з усіма фракціями, крім УРДП. В інтересах загальної згоди д-р Антонович зрікається своєї кандидатури. Оголошується нова ліста: голова д-р Роман Залуцький, 1-ший заступник Борис Суховерський, 2-ий заступник Кость Варварів. Головою контрольної комісії стає д-р Богдан Цюцюра. Від УРДП ред. Дубняк заявляє, що його група стала на позиціях колеґіяльности, не хотіла бути численно заступлена в управі, але хотіла зайняти референтуру преси, яку мала змогу добре поставити. Вона хотіла активізувати східньо-український елемент, але її не зрозуміли. Ред. Дубняк залишає з'їзд. Представник ОУН-солідаристів висловлює жаль, що УРДП не заступлена в управі й висловлює надію, що управа активізує східньо-український елемент. Стверджено, що лише надзвичайні обставини перешкодили УРДП обійняти реферат преси. Запропоновану лісту з'їзд схвалює.

У резолюціях висловлено подив бійцям за волю України та побажано успіхів Українській Національній Раді. Крім того винесено рішення дальшого організаційного зміцнення, поширення міжнародніх зв'язків, об'єднання Високих Шкіл, та посилення матеріяльної допомоги студенству.

З'їзд закінчився о год. 7,30 ранку. Осягнена на ньому згода між двома антагоністичними угрупуваннями вказує на свідомість нашої студенської молоді, що готова в рішальний момент на різні жертви й поступки для загального добра.

Г. Л.

Церква надія ДП в Німеччині

Як повідомляє «Старс енд Страйпс», один з провідників лютеранської Церкви сказав у Філядельфії, що християнські Церкви є единою надією для сорока тисяч ДП, зокрема латвійців і естонців у Німеччині. Єдиною надією тих ДП є допомога християнських Церков і тому президент латвійського комітету допомоги в США п. Ліфиорс з Нью-Йорку апелював до конвенції Об'єднаних Лютеранських Церков в Америці рятувати ДП від загрози Сибіру.

1898 — 1948

Зустріч бережанської Молодої України в Байройті

Ще за австрійської займанщини серед української середньошкільної та університетської молоді створились тайні організації, які рішучо й ясно ставили питання національно-політичного визволення українського народу. В тому рухові передове місце займала українська молодь бережанської гімназії. Звідси вийшло чи не найбільше визначних діячів, політиків та письменників, починаючи

Учасники байройтської зустрічі. Четвертий зліва проф. Кузеля, далі о. Кузів і редактор Чернецький. (Фото інж. Осадца).

від пробудника галицької України Маркіяна Шашкевича аж до Богдана Лепкого, Артима Хомика, Франца Коковського та інших, які в українській літературі та житті аж надто добре записані. Всі вони були членами тайних студентських гуртків. З тих гуртків вийшов композитор Денис Січинський та маляр Юліян Панькевич. На переломі XIX і XX століття, бо в році 1898 постав у Бережанах між українською гімназійною молоддю тайний гурток «Молода Україна», який побіч самоосвіти ясно поставив і політичний ідеал «Самостіна Українська Держава».

Постав цей гурток під впливом батька Богдана Лепкого, пароха Жукова коло Бережан о. Сильвестра Лепкого, відомого як письменника під псевдонімом Марко Мурава та його рідні, зокрема сестер Глібовицьких. Оснував цей гурток учень бережанської гімназії Зенон Кузеля, сьогодні університетський професор, визначний учений, член НТШ та голова КоДУС-у. Цей гурток виховав цілу плеяду визначних народніх робітників та діячів, з яких немало за свої ідеали лягли на полі бою у визвольних змаганнях, чи загинули в ворожих тюрмах і концтаборах. Із більше ніж 200 членів гуртка бережанської «Молодої України» лишилося мало в живих та й ті розбрелись по всьому світі.

З ініціятиви основника цього гуртка проф. д-ра Зенона Кузелі відбувся 1 і 2 жовтня ц. р. в Байройті товариський з'їзд бережанської «Молодої України» з нагоди 50-ліття її заснування.

Із «старої ґвардії» гуртка явився на з'їзді проф. Зенон Кузеля, основник його, о. декан Петро Смик, суперінтендент і голова українських євангеликів д-р Василь Кузів, проф. Василь Ратич, ред. Степан Чернецький державний секретар ЗУНР та член Української Національної Ради, Кость Цурковський та інші. Наймолодші явились під проводом ред. Бориса Левицького. Бережанські громадяни, які перебувають на скитальщині в Байройті щиро вітали учасників з'їзду.

1-го жовтня увечері театр-студія Йосипа Гірняка дав на честь з'їзду святочну виставу п'єси Лесі Українки «Оргія». В суботу 2-го жовтня в таборовій церкві колишній член гуртка «Молодої України» о. декан Смик відправив Службу Божу, а потім спільно з парохом о. Кудриком панахиду по покійних членах гуртка. Співав хор гімназії під проводом п. Огроднік і хор Музичної секції табору під дириґентурою проф. Недільського. На панахиді хор співав «Со святими» композиції учня бережанської гімназії Орловського. Проповідь сказав о. декан Смик.

Святочне відкриття з'їзду почалося концертом в таборовій світлиці, прибраній портретами, мальованими мистцем-малярем проф Євзевієм Липецьким (портрети М. Шашкевича, М. Драгоманова, Б. Лепкого) та бережанцем інж. А. Осадцею (портрети ініціяторів тайних гуртків — Остапа Терлецького, о. Данила Танячкевича, письменника Андрія Чайковського опікуна бережанської «Молодої України», Івана Франка, Дениса Січинського та першого українського граматика о. Осадці учня бережанської гімназії).

Хор проф. Недільського проспівав М. Шашкевича (композиція Матюка) «Нещасний» та «Не згасайте, ясні зорі», а оперна співачка М. Гузій виконала М.

Віктор Поиходько

5) СПОГАДИ ПРО АРКАДІЯ ЖИВОТКА

Але коли вже я при наших «музейниках, то мушу навести один приклад, яким способом поставали наші інституції й як працювали наші видатні люди. Отже було це десь ранньою весною 1937 чи 1938 року. Я мусів переїздити у Празі на нове помешкання. Як завжди буває в таких випадках, чоловік констатує, що він «непомітно» обріс своєрідним майном: часописи, перечитані книжки, різні папери: відозви всяких українських організацій, звіти, запрошення, инасти, посівдки і т.д. Що з тим робить кожний «нормальний» український обиватель? — Дере, палить, викидає на смітник або в кращому разі залишає своїй господині, яка має чим розпалювати. Так прлиймні робили всі українські студенти та всі порядні українські громадяни в Празі. Отже Музей Визвольної Боротьби України від якогось часу почав провадити з тим систематичну боротьбу — пояснював, що кожна стара газета є цінність, бо з старих газет постають річні комплети, а їх можна міняти на комплети інших часописів з інших музеїв і так постають цінні бібліотеки. Що різні відозви й посвідки — це історія українського руху, українського життя і що нищити те все — це вандалізм. І що надалі Музей просить громадян про кожний переїзд на нове помешкання чи виїзд з Праги заздалегідь його сповіщати, а він пришле підводу, авто чи службовиків, які всі зайві матеріяли заберуть з вдячністю до Музею й визволять власника від всякого клопоту. Так зробив і я: рішив книжки передати до бібліотеки української гімназії, а всю решту — Музеєві Визвольної Боротьби. То ж більш-менш у призначений час — дзвінок. Відчиняю двері й трохи здивований: входить проф. Дмитро Антонович, а за ним скромно його молодший синек — студент.

Привітання.

— Чим можу служити, пане ректоре?

— А ми з приводу вашої листівки, що переїжджаєте . . .

— Ах, так! А що ж маєте там, на долині, авто?

— Ні, авта нема.

— Чи може підводу?

— Ні, підводи теж нема!

— А де ж кур'єр Музею?

— Та, властиво, й кур'єра нема!

— А як же, властиво, це має бути?

— Та ми, власне, ось . . . самі прийшли . . . я із хлопцем . . .

— Пане ректоре, що Ви, Бог з вами — старий чоловік, де ж це видано, з четвертото поверху, ради якись моїх старих паперів!

— Але, пане професоре, абсолютно не турбуйтесь! Показуйте, де ваші матеріяли. Ось маємо рюкзаки і за хвилину все буде готове. Це нам діло знайоме!

Я був безрадний. Мої обіцянки, що сам усе привезу до Музею, зовсім не брались на увагу. Старий професор із сином, закасавши рукави, взялись до праці й їх глибокі мішки швидко наповнювались папером. Ще хвилина й усе було готове. Я ледве підтримував рюкзак, що Антонович накладав на свої плечі. І сина був не менший. Я розгублений розпрощався і довго чув, як директор Музею Визвольної Боротьби — всеукраїнської установи, важко ступаючи, сходив з четвертого поверху. Потім я довідався, що горде оповіщення Музею про авта та «кур'єрів» було лише прекрасною мрією, а що, в дійсності, Музей поповнювався описаним вище способом . . .

Але я трошки одійшов убік . . . Налет стався 14 лютого 1945 року й від того часу події почали розвиватись швидким темпом. Німці безупинно котились назад, а совєтська армія наближалась до Праги. Хто займе Прагу — американці чи большевики? Ось питання, що цікавило всіх у Празі, а українців глибоко хвилювало. Бо чехи радо очікували одних і других, як визволителів. Для українців же це було далеко не все одно! Аркадій Петрович Животко вже заздалегідь хвилювався. Що буде й що робити? З большевиками, безперечно, залишатися не можна, але як же кинути Кабінет? Животко тоді гостро відчув, що Український Історичний Кабінет — це його друге «я», його дитина й кинути Кабінет — це одірвати кусок серця.

Так А. П. опинився на еміґрації... Мучився, крутився, відкладав до останнього моменту, аж наочно переконався, що кінець. Чехо-Словацька Республіка довго думала, як би то найкраще, найглибше, найкультурніше віддячитися Совєтському Союзові й Червоній Армії за довго жданне визволення. І рішила: подарувати Ленінґрадській Академії Наук Російський Заграничний Архів — дійсно величезну збірку книжок, часописів, документів та інших матеріялів, що торкалися, головним чином великої російської революції 1917 року. Цей Архів російська еміґрація у Празі почала збірати зразу ж у 1920 році, так що це наслідок чвертьстолітньої праці і вартість цього Архіву — неоцінена. Дуже багато в тому й чисто українських матеріялів.

А що ж з Українським Історичним Кабінетом? Не знаю. Гадають, що був це цілий і неподільний дар: усі архіви — і Український і Кубанський. В кожному разі, треба думати, чехи тим собі особливо голови не ламали.

— Добре, а як же з урочистою обіцянкою Міністерства Закордонних Справ,

Обдурені вірмени тікають з СССР

Велика кількість вірмен, що на запрошення московської влади приїхали з Сирії до совєтської вірменської республіки, тепер знову повернулись до Сирії (очевидно, нелеґально — Ред.). Вони просили сирійський уряд знову прийняти ї х,посилаючись на погане поводження з ними й голод в Совєтському Союзі. (ІПК).

СПРАВЖНЄ ОБЛИЧЧЯ СОВЄТСЬКОГО «МИРОЛЮБСТВА»

Не слід легковажити, — пише французька «Популер», — совєтською пропозицією роззброєння. Навіть якщо вона мала б служити пропаґанді, її слід ґрунтовно вивчити, бодай для того, щоб довести її недостатність і подати кращу пропозицію. Врешті плян скорочення озброєнь на одну третину, — твердить газета, — має ту хибу, що для однієї сторони ідеться про 4 мільйони вояків, а для другої — про кількасот тисяч. Наслідком було б те, що лишилась би величезна армія з 2 700 000 вояків, тим часом як інші армії стали б самими кадрами. Заборона вжиття атомової зброї при відсутності разом з тим тривалої повсюдної контролі привела б тільки до роззброєння Америки. Щирість СССР можна було б визнати тільки тоді, якщо б Москва згодилась відчинити всі свої брами, включно з тими, що замикають Сибір і далеку Північ. (ІП).

ІНДІЯ НАМІРЯЄТЬСЯ ВИЙТИ З КОМОНВЕЛТУ

ЛОНДОН (ЮП). Міністер-президенти брітанського Комонвелту, що зібралися тут на конференцію, побоюються, що Індія має намір вийти з Комонвелту. З цього приводу міністер-президенти Австралії і Новозеляндії провадять переговори з індійським делеґатом з метою схилити Індію залишитися в Комонвелт[1]. Як новозеляндський міністер-президент Фразер, так і заступник австралійського міністер-президента Іветт боїться, що вихід Індії з Комонвелту створить серйозну загрозу для антикомуністичного фронту на Далекому Сході.

Шашкевича «Веснівку», Франка-Нижанківського «Минули літа молодії», Олеся-Лисенка «Айстри» та Січинського «Не співай по весні».

Проф. Василь Ратич відкрив з'їзд і передав провід основникові і першому голові бережанської «Молодої України» проф. З. Кузелі, який пригадав історію заснування бережанського гуртка. О. декан Смик та інж. Осадца зачитали список членів померлих і живих. Читанням привітів закінчено святочне відкриття з'їзду.

Після обіду почалися наради з'їзду. Ред. Чернецький зачитав доповідь «50-ліття української політичної дійсности, участь в ній і роля «Молодої України», а суперінтендент В. Кузів «Про українську духовість». Наймолодший член гуртка ред. Борис Левицький говорив про таємні гуртки молоді в бережанській гімназії за Польщі. Д-р Кузеля подав ґенезу оснування гуртка, згадав давніх його опікунів, зустріч з Іваном Франком, Павликом, Гнатюком, які перші дали бережанцям літературу й вказівки. Свої спомини подав також суперінтендент д-р В. Кузів та інші.

З'їзд вирішив видати пропам'ятний альманах бережанської «Молодої України». Суперінтендент Кузів обіцяє фінансувати це видання коштами американських членів гуртка.

З'їзд закриває його голова проф. Зенон Кузеля. З'їзд залишив гарний спомин не лише серед членів гуртка та бережанців, але й серед усього таборового громадянства, а головно молоді, яка разом із своїм учительським складом як гості взяла участь у з'їзді.

Олег Ставенко.

Американські делеґати

розмовляють із українськими скитальцями

У неділю 17 жовтня до українського табору в Штуттґарт-Цуффенгавзені завітали американські делеґати до ОН в Парижі. На подвір'ї зібралося багато людей. Очі всіх зверталися на шлях, яким ось-ось мали над'їхати очікувані гості. На закруті показалась ціла колона авт, що хутко наближалась до брами табору й під звуки оркестри в'їхала на подвір'я. Стало гамірно. Коло адміністраційного дому зупиняються авта, а з них з апаратами в руках виходять американські гості, яких облягає коло тисячі людей. Апарати в русі. Полковник Сейдж, наш випробований приятель, гукає по-українськи на людей, щоб наблизились. Гамір перериває голос промови. Це комендант табору мґр О. Кудрик вітає достойних гостей. Між рядками падають знаменні слова: «Наша проблема — це не якесь замкнене питання ДП, це проблема, зв'язана з мільйонами українців, які борються за свободу й мир за залізною куртиною». Гості, головно пані, тепло оплескують промову. Малі діти в національному убранні з трояндами коротенькими промовами вітають ђань. Одна з делеґаток обіймає дівчину й цілує на знак подяки за теплу зустріч.

Прибули: полк. Сейдж від відділу Цивільних Справ Головної Квартири Американських Збройних Сил в Европі, підполк. Оберлін, шеф 5-го Відділу Головної Квартири Штуттґартської Військової Округи, Доротея Блайсдел від Ліґи Жінок Виборців, Бересфорд Фокс від Об'єднання Християнських Жінок, Л. Г. Фрадкін від Жіночого Виконного Комітету для Тривалого Миру, Гелена Кітредж від Об'єднання Церковної Ради Жінок, пані Мекдоналд від Крайової Жі-

Урочисте прощання о. суперінтенде-та Кузева (в Авґсбурзі), що днями виїхав до США. (Фото „Світ").

ночої Ради, пані Адольф Робінзон від Американського Об'єднання Університетських Жінок та Національної Ради Жидівських Жінок, Гаррі Мартін американський журналіст, провідник делеґації, Фред Сміт від Торговельної Організації «Лайонс Інтернешенел», Джоель Вульсон від Американського Жидівського Комітету, Ельстер Коп від Конґресу Індустріяльних Організацій, Маврис Бісґер від Жидівської Спілки «Б'най Б'ріт», панство Честер Вільямс від Державного Департаменту.

Після привітань американські представники, в супроводі голови табору та численних громадян, удаються до гостинної залі, в якій улаштовано виставку українського мистецтва. Серед гутірки оглядають прерізні соломкарські касетки з різними візерунками, вишивки, серветки, кравецькі роботи, гарно виконані шевські роботи: черевики та чоботи. Крім того на столі були альбоми з картинами та книжки відомих наших істориків і науковців. На чільному місці видніла велика історія України М. Грушевського англійською мовою.

Кореспондент «Неділі» мав інтерв'ю з п. Гаррі Мартіном американським журналістом провідником делеґації. Пан Мартін є членом „The Commercial Appeal The South's Greatest Newspaper".

Перебіг інтерв'ю: «Яка ціль ваших відвідин до американської зони Німеччини?»

Г. Мартін: Ціль наших відвідин познайомитися з становищем Німеччини, щоб використати цей досвід при інформуванні різних американських організацій, членами яких є ці делеґати.

Наш кореспондент: Як ви уявляєте собі остаточну розв'язку проблеми ДП?

Г. Мартін: Ми віримо, що Об'єднані Нації разом з урядами демократичних країн розв'яжуть теперішні труднощі і за допомогою пляну Маршала встановлять на землі тривалий мир. Ми не віримо, що війна неминуча.

Наш кореспондент: Я добре знаю совєтський режим і переконаний, що співпраця з совєтами мирним шляхом неможлива. На тому розмова закінчилася.

Тим часом наші гості вже кінчали оглядати виставку й забажали відвідати декілька житлових приміщень, щоб ознайомитися із життям переміщених людей. Виявилося, що приміщення були чисті, не зважаючи на те, що — як звернули увагу гості — в одній кімнаті мешкає разом багато родин. При розмові з людьми допомагав д-р Ценко, ну й самі люди якось давали собі раду. В приміщенні о. Будного його брат добре сам на все відповідав так, що полк. Сейдж запитав його, де він навчився говорити по англійськи. В одному приміщенні на прохання самих таборян полк. Сейдж провів з одним селянином розмову, щоб познайомити делеґатів з проблемами ДП.

Полк. Сейдж: Коли ви прибули до Німеччини?

ДП: В 1942 році.

Полк. Сейдж: Чому ви приїхали до Німеччини?

ДП: Був насильно вивезений німецькою поліцією на примусову працю.

Полк. Сейдж: Що ви робили в Німеччині?

ДП: Працював сільсько-господарським робітником.

Потім ДП пояснив чому він не може вертатися додому. Як йому вертатися, коли большевики, прийшовши в 1939 році до Галичини, вимордували багато наших людей і його батько пропав.

Полк. Сейдж. Які ваші перспективи на майбутнє?

ДП: Я зареєструвався на еміґрацію до США, де я хочу побудувати нормальне життя, працювати на ріллі й бути корисним громадянином.

Після того всі вернулися до адміністраційного бльоку, де гості відвідали українську греко-католицьку церкву. Видно церква їм дуже подобалася. Пані Блайсдел, побачивши на стіні портрет Римського Папи, запитала, чи й українці належать до Риму. При тім пояснили їй різницю між православним й греко-католиками й сказали, що 80% таборян це греко-католики, а решта 20% православні. Присутні почули від п. Мартіна, що його батько баптистський священик.

Пан Вільямс (Державний Департамент), ставши на сходах адміністраційного дому, попрощався з таборянами такими словами: Ми, американські представники при конференції ОН в Парижі, були дуже раді вас особисто зустріти, відвідати вашу виставку мистецтва та познайомитися з вашим життям. Ми бачимо, що ви не гаяли часу, але працювали, щоб показати, що ви вмієте робити. Ми, американські делеґати, що репрезентуємо багато мільйонів американців, надіємося, що зусилля встановити тривалий мир увінчається успіхом і що ви також знайдете постійне місце на працю й нормальне життя. Ми будемо стояти за свободу.

Сотки присутніх на подвір'ї привітали цю промову гарячими оплесками.

Кореспондент «Неділі», який на запитання п. Мартіна дав відповідь, що «Неділя» виходить в Ашаффенбурзі, підійшов до авта п. Гаррі Мартіна, щоб його попрощати такими словами: Мені було дуже приємно вітати вас тут в Цуффенгавзені як журналіста вільного американського народу, але я був би більш задоволений вітати вас і мати з вами інтерв'ю в столиці незалежної, вільної демократичної України — в Києві.

Пан Мартін відповів: Приємно буде мені відвідати вас у Києві, але я буду радий вітати вас також у США.

На прощання голова табору подарував гостям колекцію українських картин і гості від'їхали з табору.

п—я—к

Америка — рішуча й одностайна

Автором наведеної тут в перекладі статті є член партії лейбористів і один з провідників міжнародного соціялізму проф. Джордж Кетлін, відомий як поборник тісного англосаксього союзу.

Світ опанований тепер двома потугами — США і Росією, між якими третя намагається не так утримати рівновагу, як не загубити у себе під ногами ґрунту. Чи приведе цей стан до одностороннього опанування світом, чи до його поділу на сфери впливів і чи буде досягнута ця мета мирним шляхом, чи військовим зударом, — ми не знаємо Ясно проте одно: світові події перебігають рівнобіжно з американською політикою і чекатимуть американських виборів у листопаді.

В зв'язку з цим цікаво відзначити, що, згідно з даними вивчення публічної опінії американців, американський народ, очевидно, рішучіше ніж його уряд підтримує „завзяту" політику проти Росії. Як видно, в США незадоволені тим, що уряд є недосить „енерґійним". Почасти це може бути наслідком антикомуністичної пропаґанди, але в основі своїй це є виявом дуже правильного переконання, що небезпека російської експансії є фактом цілком реальним. Свідомість звичайного громадянина США не припускає можливости поразки Америки в разі війни: треба тільки за всяку ціну не дати Сталінові піти стратегічними шляхами Гітлера.

Якщо однак так стоять справи, то треба поставити питання: звідки походить зволікання Америки в берлінському питанні і на чому базується тенденція послабляти рішучу раніш політику генерала Клея? Настановою американського суспільства пояснити це не можна Головна причина цього полягає в тому, що безпосередньо після закінчення війни американці занадто оптимістично поставилися до питання замирення світу і тому вимога суспільства „повернути молодь" надто легко привела до надто швидкої демобілізації. Через те американська дипломатія може зважати тепер лише на потенціяльні сили Америки, а не спиратися на фактично наявну армію. Якщо б незабаром вибухла війна, американське військо в Европі правдоподібно зазнало б поразки. Крім того, сенсаційне пропаґування атомової бомби спричинилось до того, що в широких американських колах утримання сильної армії вважали річчю більш-менш зайвою Лише дуже повільно в американському, як і брітанському суспільстві зрозуміли (чого сталінська урядова кліка ніколи не забувала), що війну ще й досі виграє добре озброєна піхота.

Вирішальною і мабуть катастрофічною помилкою росіян в оцінці сучасної світової ситуації є те, що вони переоцінюють тимчасову й випадкову слабкість Америки. Вони схильні сприймати як суть речей їх зовнішню видимість. Можливо також, що Маршал зволікає надто натискати на центрально-европейський район тому, що бойовими центрами можуть стати Іран та Ірак: погляд, що примушує освітлювати палестинське питання в новому значущому світлі. В усякому разі в Америці назагал певні того, що новим Мюнхеном не можна виграти нічого і що є чимало чинників, які не стануть для Америки сприятливішими з бігом часу. Проте там знають також, що в модерній війні той, хто стоїть на ясних оборонних позиціях, має моральний успіх, який за певних умов перетворюється і в військовий.

Власне небезпека теперішнього надзвичайно „вибухового" міжнародного стану є в тому, що Сталін недооцінює сили Америки і насамперед одностайну й міцну волю всього американського народу боронитися від напасника. Мабуть американська демократія є хиткою, пацифістськи настроєною, нерішучою. Але американський народ є одностайним, готовим до боротьби й рішучим (МЕ)

що Український Історичний Кабінет буде переданий лише Самостійній Українській Державі? Але, як бачимо на наочному прикладі, історія, часом, дуже поважні питання робить наївними...

Як усе це переживав і як до всього цього ставився А.П. Животко? Не знаю. Еміґрація нас розкидала. Він отаборився в Ашаффенбурзі, я — в іншому місці. Із вдоволенням лише бачив по часописах і чув, що Животко не заламався. Навпаки, очевидно, будучи вільний від служби, яка його зв'язувала в Празі, він знову кинувся в вир громадської праці: організував піврічні курси українознавства, улаштовував літературні вечорі, виступав з лекціями й доповідями, був головою президії Міжтаборової Ради в Ашаффенбурзі та головою Обласної Спілки Українських Журналістів, членом Контрольної Комісії Спілки Українських Журналістів, провадив філію Архіву ВУАН в Ашаффенбурзі, писав у часописах статті й розвідки, а при тому остаточно закінчував свою історію української преси і був лектором УТГІ на Позаочних Курсах Журналістики.

Як на три роки, здається, праці й обов'язків не мало! Можу тільки напевне сказати, що було їх у два рази більше, ніж я здалека подав. Бо хіба можна врахувати навантаґу людини, що працює над українськими громадськими справами? Це праця куховарки, яка щодня варить, годує, миє посуд, завтра знову те саме і ніхто тієї праці не бачить і не цінить. В упорядкованих державах усе це принаймні записується до «послужного списка», а в нас і того чема!

Так згорів Аркадій Петрович. Упав «на ходу» од хвороби, якої не сподівався, якої майже до самого кінця не помічав (рак шлунку), упав серед праці, у яку вірив і на яку безперечно покладав надії, ...ті далекі надії.

Не зважаючи на свою роблену старечість (58 років) і штучний песимізм. Справжні песимісти громадськими справами не захоплюються!..

Так Аркадія Петровича не стало Не стало й Українського Історичного Кабінету. І не стало також... «Музею Визвольної Боротьби України». Наперекір звичайній поведінці большевиків, Музей цей майже три роки існував при них у Празі. Як існував і як працював, — про це може довідаємося аж колись, пізніше. Але після лютневого перевороту ц.р. в Чехах, прийшла вістка, що Музей розв'язано й майно його сконфісковано. Подано й причини, але, Боже мій, хіба причини так тяжко знайти?..

* * *

Озирнувся я на написане й бачу, що вийшли спогади мої сумні-невеселі... Ну, але що ж: слова із пісні, як кажуть, не викинеш. Одначе, який же висновок? — Плакати, зідхати, сидіти нечинно, посипавши «главу пеплом»?., Розуміється — ні! Це передусім осудив би сам А. П. Животко. Йому був найближчий і найдорожчий залишений у Празі, а нині може вивезений до Ленінґраду Український Історичний Кабінет, але, як бачимо, опинившись на еміґрації, він з новою енерґією та завзяттям береться до праці і не тратить ні одного дня.

Так, праця найкраще заліковує рани. Як особисті, так і суспільні. Вона ж відкриває перспективи і заохочує до життя і змагання. Навіть одиниця, дуже часто з успіхом змагається з лихом, — що ж сказати про Націю! Рідко буває положення, з якого немає виходу. Треба його лише пошукати. Припустім навіть найгірше, — щоб збірки Історичного Кабінету й Пражського Музею були знищені. І навіть в такому разі можливий вихід. Бо ще залишились при житті деякі колишні українські дипломати, ще живе немало видатних військовиків і дуже багато рядових учасників українських визвольних змагань, — отже, їх обов'язок зробити те, чого вони не зробили досі — написати власні спогади. І вони в багатьох випадках будуть не менше цінні, ніж паперові документи. Далі, мусимо глянути самі на себе: скільки то ми самі понищили й нині нищимо історичних матеріялів і цінних документів, замість здати їх до архівів-музеїв?

Словом, ще багато в наших руках! Тепер, в поруйнованій Европі, серед скелетів колишніх будинків, на румовищах з цегли й піску, сидять інженери й архітекти. Вони плянують нові дільниці, нові міста. Вони кажуть: замість тісних вулиць, старих, вогких будов, постануть нові міста-сади з широкими проспектами, чудовими бульварами й монументальними будовами!

І так само встане Київ, встане Львів, встане вільна Україна!

І будуть на Україні Музеї, будуть Палаци Визвольної Боротьби — і там не забудуть тих, що в час трудний «во время люте», віддано працювали для далекої, великої Мати...

КІНЕЦЬ.

Щирим вояцьким серцем вітають Українську Національну Раду

До Української Національної Ради

I Конґрес Українських Повстанців вітає щирим вояцьким серцем Українську Національну Раду й цим шляхом посилає їй свої найкращі побажання.

Конґрес Українських Повстанців, а з ним і новоповстала Леґія Українських Повстанців висловлює свою надію, що праця Української Національної Ради та її Виконного Органу йтиме шляхом дальшої боротьби за Українську Націю й її державу, та що вона в свойому висліді принесе незаперечний успіх.

Конґрес Українських Повстанців заявляє Українській Національній Раді, як Державному Центрові, який об'єднує все здорове українство, готовість співдії та праці в рамках запляновано̄ї активної боротьби. Українські повстанці Другої Світової Війни й періоду після неї запевняють свою повну готовість нести припадаючу їм частину змагань та вважають своїм святим обов'язком не відступити від своїх постів боротьби аж до успішного її завершення.

Конґрес Українських Повстанців надіється, що все здорове українство, кожний на свойому місці, кермуватиметься справою визволення й закріплення Української Держави та під тим аспектом бажає Українській Національній Раді успіхів і якнайкращих вислідів в організації й веденні української державної справи.

14. 8. 1948 р. Слава Україні!

Конґрес Українських Повстанців

КОЖНОМУ СЛОВО

Заява професора Січинського

Високоповажана Редакціє!

На днях вийшов у світ перший зошит «Історії українського мистецтва» Олекси Повстенка (Нюренберґ-Фюрт, 1948, стор. 56).

Звертаю увагу, що там уміщено 56 (п'ятдесят шість) рисунків з двох моїх більших праць: «Monumenta Architecturae Ukrainae» і «Українське ужиткове мистецтво» А саме передруковано з «Monumenta» таб. II, III і IV в цілості (всі рисунки) і більшу половину рисунків таб. I і V; з «Украін. ужит. мистецтва» таб. XIII і XIV в цілости і таб. II на 3/4. При тім автор Вп. п. О. Повстенко ніде не зазначив ані автора рисунків, ані назви праць, звідки він запозичив половину всіх ілюстрацій для свого видання.

А це тим більше дивно, що ходить про мистецькі рисунки (фіґурові, орнаменти, різьби тощо) та рисунки реконструктивні, над якими підписаний працював багато років.

Прошу, не одмовити в ласкавості, опублікувати цього листа у Вашому цінному часопису.

З великою повагою до Вас

Проф. Д-р Володимир Січинський.

18. жовтня 1948 р.

У Галлендорфі коло Браунштайґу...

Високоповажаний Пане Редакторе!

В часописі «Українські Вісті» ч. 83 за 13 жовтня в розділі «Хроніка» поміщене коротке повідомлення, начебто в таборі 25 у Галлендорфі (коло Бравншвайґу, брітанська смуга Німеччини) група мешканців табору «скаржиться» на Таборову Раду, яка й досі не думає звітувати й складати свої повноваження перед мешканцями табору, хоч речинець її діяння скінчився ще 2 травня ц. р. Те саме стосується й до коменданта табору п. І. Коренця.

Тому, що це повідомлення необґрунтоване й ані трохи не відповідає дійсному станові речей, Президія Таборової Ради й Управа Табору заявляють:

1) Ще перед закінченням каденції Таборової Ради в квітні Президія звернулася телефоном з проханням до голови УЦДК проф. Григорія Ялового, щоб він дав свою згоду на переведення виборів до Таборової Ради. Проф. Яловий сам персонально повідомив Президію про розпорядження Головної Квартири Брітанської Окупаційної Влади (що потім було відкликане), на підставі якого стара система самоврядування таборів — Таборові Ради ліквідуються, а на їх місце буде запроваджена система «Вельфар»-комітетів. Згідно з цим розпорядженням проф. Яловий доручив відкласти вибори на необмежений час, поки справа про систему самоврядування остаточно не вияснится.

15 квітня ц. р. проф. Яловий в товаристві члена УЦДК мґра Фаринича відвідав наш табір. З цієї нагоди відбулося надзвичайне засідання Таборової Ради на якому він детально висвітлив цю справу.

2) У вересні ми одержали повідомлення від УЦДК про відкликання вищезгаданого розпорядження й його згоду на переведення нових виборів.

На засіданні Таборової Ради 3 вересня ц. р. постановлено в найкоротшому часі провести нові вибори, а Контрольній Комісії доручено провести контролю відділів Управи табору. Після закінчення контролі Таборова Рада розпочне складати свої обов'язки.

3) Голову Управи, який є одночасно комендантом табору вибирають мешканці табору, згідно з окремим розпорядженням команданта ДПАКС-у. Розпорядження це в силі й по сьогодні і жадний таборовий чинник не може його порушити. Про вибори команданта по сьогодні не одержано розпорядження.

4). Контрольна Комісія переорганізована і провадить нормально свою працю та скоро її закінчить. Після закінчення контролі будуть оголошені негайно нові вибори.

Ось так дійсно виглядає ця справа. Є речі, які абсолютно від нас незалежні й їх використовує «покривджена» в таборі група. Її провідники в ім'я заспокоєння своїх амбіцій виводять на світло денне проблеми, які досі не мали місця в нашому середовищі, нпр. уперта позакулісна гра проти вигаданих «бандерівців і т. д. Хоч, може, в Таборовій Раді є й бандерівці, однак у громадське життя табору вони не вносять ніякої партійної політики. В Таборовій Раді є люди різних політичних переконань, однак на громадському полі всі виступають координовано, відсуваючи назад свої вузькі партикулярні справи.

Досі відповідальні за табір чинники не реаґували на цю деструктивну роботу групи безвідповідальних людей. Але коли ця група починає ширити баламутство й неправду із шпальт «Українських Вістей», тоді, звичайно, Таборова Рада має моральне право оборонятись від видуманих і перекручених фактів на сторінках нашої преси, тимбільше, що в Раді працюють люди, які своєю діяльністю знані нашому широкому громадянству.

Президія Таборової Ради заявляє, що Таборова Рада для збереження спокою в таборі буде поборювати всяку анархію.

Остаємо з пошаною

Президія Таборової Ради:

Д-р Фотій Мелешко (голова)

Проф. О. Діхтяренко (заступник)

Анатоль Демусь (секретар).

Читачі пишуть про своє життя

У ПФОРЦГАЙМІ СТАЛО ЖВАВІШЕ

У двадцятих числах вересня перевезено до нашого табору 430 осіб з ліквідованого табору в Майнц-Кастелі Для них ми звільнили цілий великий бльок, де вони головним чином і розмістилися.

Це народ рухливий, ініціятивний, господарний. Привезли вони з собою курей, кріликів, поросят, яких негайно ж і розмістили у закутках табору Особливо ж рухливою є їхня група колишніх військовиків на чолі з пп. Садовським і Стечишином Ця група зорганізувала спеціяльну вояцьку таборову культурно-освітню раду, що до неї ввійшли представники Українського Воєнно-Історичного Т-ва, Союзу Українських Ветеранів, Союзу Українських Інвалідів та Союзу Української Молоді. Ця Рада започаткувала свою працю імпозантною імпрезою: виставкою воєнних пам'яток та матеріялів з визвольних змагань Ми там побачили великі постаті нашого недавнього минулого, як цивільні, так і військові; бачили бойові стяги, предмети уніформи, вояцькі відзнаки, ордени; бачили справжні українські гроші й поштові марки з доби 1917—1921 рр.; бачили величні постаті нашого духовного проводу в особах митрополитів гр. Андрея Шептицького, Діонисія, Полікарпа, Іларіона, Олександра, архиєпископа Івана Теодоровича; бачили малесеньку книжечку — молитва за Україну. Виставку відвідало майже все населення табору.

Мішаний хор під керівництвом о. Заяця дав концерт світських пісень. Цей же хор співав для англійської домініяльної комісії, у складі яких з півтора десятка осіб, що були так захоплені співом наших стрілецьких пісень, фотографували, фільмували, дякували. Окремий концерт дала кастельська сольова співачка Ганна Шерей, яку присутні рясно нагороджували оплесками та квітами.

Напередодні Свята Покрови відбулася урочиста зустріч архиєпископа Никанора, що прибув на храмове свято церкви Св. Покрови. Церква робить дуже миле враження У ній відбулися 13 і 14 жовтня величаві Богослужби, з участю хору о. Заяця. Після св. Літургії відбулася трапеза на честь духовного достойника. Закінчив трапезу архиєпископ Никанор своєю змістовною промовою.

17 жовтня мав доповідь член УНРади п. Микола Лівицький на тему „Українська Національна Рада і наші завдання". В театральній залі було майже повно слухачів, які з належною увагою вислухали змістовний і сповнений оптимізму, реферат.

Два дні перед тим виступав з рефератом на тему УАПЦ п. Євген Тиравський, який подав багатий матеріал, що ним вияснив слухачам, яке значення Церкви в житті народу та її завдання, канонічні підстави й вигляди на майбутнє. Вияснив також і справу ашаффенбурзького „розколу" та його дієвих осіб, на чолі з позбавленим єпископського сану б. єпископом Григорієм Огійчуком.

16 і 17 жовтня трупа п. Давидовича дала в нас дві вистави легкого жартівливого змісту, якими таки досить насмішила таборян.

Таборянин

В РЕҐЕНСБУРЗІ БЕЗ ЗМІН

Вибори до таборової ради й контрольної комісії реґенсбурзької оселі, що відбулися 30 травня, ще досі не управнилися. Найвищий Суд в Авсґсбурзі ще не видав остаточного присуду, щодо запротестованих виборів, а спроби полагодити справу компромісово не вдалися через представників списка ч. 1 (бандерівці й прихильники) та декого з ЦПУЕ. Належної громадської контролі діяльности управи й органів самоврядування нема, здекомплетована стара рада й контрольна комісія розв'язали себе, уважаючи свої компетенції скінченими. Нова рада, яка з юридичного боку не управнилась, дозволила собі на деякі потягнення, які викликають принаймні здивування. Так нпр. панове радні списка ч. 1 утворили односторонній склад президії ради та контрольної комісії виключно з представників своєї групи. Мало того, виключно своїми голосами вибрали п. П. Балея, одного з редакторів «Української Трибуни» головою табору. Пан Балей вже навіть почав перебирати справи від дотеперішнього виконуючого обов'язки голови табору д-ра І. Максимчука. Але представники опозиції подали протест до ІРО, яке наказало д-рові Максимчукові урядувати до остаточного вирішення справи. Абстрагуючи від критики особи, яку висувають на голову реґенсбурзького табору, вважаємо, що ці вибори у сьогоднішній стадії незаконні, а п. Балеєві дивуємося, як він, знаючи фактичний стан справ, у таких умовах міг взагалі вибір прийняти, а навіть мав охоту почати урядувати. Не закидаємо йому злої волі. Але невже й тут інтереси партії, до якої належить так заслонили декому почуття вищого порядку та навіть певні етичні засади?

А тим часом розгардіяш на цьому відтинку триває. Незнані елементи використовують це й уночі розклеюють по таборі летючки протисоборницького змісту. Цей факт повинен схаменути реґенсбурзьких українців та змусити їх якслід подумати над тим, що таке розбиття повинно скінчитися компромісом. Коли наступила консолідація вгорі в формі УНРади та її Виконного Органу, то передусім ця консолідація повинна наступити й на низах. Українцям у Реґенсбурзі слід, нарешті, об'єднатися, закинувши дотеперішні методи взаємопоборювання, недовір'я й демагогії, якими була така багата таборова дійсність дотепер.

Обсерватор

Чорні прапори

НА МЮНХЕНСЬКІЙ ВАРНЕРКАСЕРНЕ

Пишуть нам з Мюнхену, що 24 жовтня в нерохідовому таборі Варнер-казерне почалася протестна голодівка з приводу занедбання еміґраційною владою справи виїзду мешканців того табору. Під час відвідин в тому таборі еміґраційний комісар пан Карузі обіцяв вислати за океан тих, що вже місяцями сидять на клунках Тим часом в четвер 21 жовтня в таборі вивішено список 745 людей, які мають . . . залишити табір і виїхати до своїх таборів. Зрозуміло, цей список викликав велике занепокоєння, бо кандидати на виїзд давно випродали свої речі й ліквідували свої мешкання. Відбулися збори розчарованих і охоплених розпукою людей, на них обрано міжнаціональний комітет (українців, поляків, балтійців, жидів), що заступає 1200 еміґрантів, а комітет вислав телеграму до президента Трумена, централі ІРО пані Рузвелт та інших. На будинку вивішено чорні прапори й таблицю з написом німецькою мовою: „Тут голодовий протест" Кореспондентові „Неділі" організатори голодівки пояснили, що ніхто з мешканців Варнер-казерне, звичайно, проти існуючих еміґраційних законів до США не їде Самі консульства покликали до того табору людей, що мали вже афідавіти від родини або від різних інституцій в Америці. В таборі доводиться жити без столів і крісел, переносити багато невигод і тепер втратити останню надію. За два втрачених роки на старання з виїздом до США можна було давно еміґрувати до Арґентіни, Венесуелі або Тунісу. Голодівка, це крик розпуки і протест проти бюрократичного ставлення до нещасних людей, але він не є лише демонстрацією, тільки дозволеним засобом оборони людських прав і гідности. Телеграми до високих достойників не є скаргою на ІРО, лише звичайним криком знедолених скитальців. Всі національні групи солідарно підтримують голодівку. (К)

Культурно-освітня референтура табору „Ляґард" улаштовує дня 29 жовтня 1948 р. о годині 19-тій в театральній залі табору Ляґард в першу річницю смерти Юрія Клена

літературний вечір

В програмі: доповідь Яр. Славутича, художнє читання творів артиста Я. Рудакевича в музичному супроводі д-ра Е Цегельського (скрипка) та пані І. Масюк. (фортепян)

Вступ за добровільними датками.

ЯР СЛАВУТИЧ

З КНИГИ „СПРАГА"

Не прости, як присягу порушу,
Не зглянься на благаючий крик, —
Запали смолоскипами душу,
А гріховний мій вирви язик.

І як помсти не вситиш у спразі,
Не вагайся — стеблом осліпи,
Тільки дай в соромотній екстазі
Відчувати, як дишуть степи.

О, священна! О, рідна до болю!
Лиш хулою тебе оскверню,
Не дивись на синовню сваволю,
На взаємну, безславну борню, —

Покарай на широкім безводді
Пробувати під варом юги,
Щоб клювали шуліки й відтоді
Я не відав живої снаги,

Щоб — дознавши великої муки —
Я не каявсь на клятій путі,
Від блаженства ламаючи руки
У рахманній моїй ваготі.

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— В Берліні перебуває тепер шеф московського національного комітету «Вільної Німеччини» колишній німецький генерал фон-Зейдліц, що бере участь в нарадах з представниками советської окупаційної і німецької влади про реорганізацію поліції східньої зони. Він має нібито після того повернутися до СССР, а тоді вже остаточно переїхати до Німеччини.

— Бельґійському кореспондентові аґентства «Юнайтед Прес» де-Борштрав хтось телефоном загрозив «ліквідацією», якщо він продовжуватиме «писати кореспонденції, що шкодять інтересам комуністів».

— Фінляндський уряд повідомив про реорганізацію таємної поліції, що стала «державою в едржаві». Вона буде замінена новим складом, а частково її функції будуть передані звичайній поліції.

— Вранці 18 жовтня, повертаючись з Берліну до Франкфурту, в американській зоні впав і згорів американський літак типу Скімайстер. Три члени залоги загинули. Разом з ними число американських літунів, що загинули під час повітряного постачання Берлінові, становить 13.

— За заявою генерала Клея, харчове становище в західній Німеччині взимку цього року має бути добрим. Урожай картоплі перевищив надії, а врожай збіжжя є найкращим за останні 50 років.

— До Мадріду для переговорів з генералом Франко прибула нова група членів американського Конґресу.

— Китайський міністер закордонних справ Ші-Хі разом з делеґатами Китаю на сесії ОН відвідав Франкфурт, де мав розмову з генералом Клеєм.

— Параґвай відновив дипломатичні стосунки з Еспанією і надіслав до Мадріду свого амбасадора.

— В Бразилії заарештовано 12 советських шпитунів.

— В Італії постала небезпека загального страйку, в якому візьмуть участь 7 мільйонів робітників.

— До Москви 15 жовтня повернувся американський амбасадор в СССР Волтер Беделл-Сміс.

— Вінстон Черчіл вибув до Бельгії, де буде гостем реґента князя Карла.

— В Нью-Йорку почався судовий процес лідера комуністичної партії США Фостера та 11 інших провідних комуністів, обвинувачуваних в змові з метою повалити уряд.

— Всім шоферам, що їдуть з советської зони до Берліну, наказано в'їжджати до міста тільки через советський сектор, минаючи західні.

— В Шамбері (півд.-сх. Франція) у ванній кімнаті знайдено труп задушеного перед 10 днями колишнього юґославського амбасадора в Данії Тодора.

— Французький уряд запровадив з 18 жовтня новий обмінний курс франка. 1 американський долар коштуватиме тепер 246 франків замість 214 дотеперішніх), 1 фунт стерлінґів — 1060 фр. (замість 864). Урядовий комунікат підкреслює, що цей захід є не зниженням курсу франку, а «валютною реформою».

— В Кельні врочисто відкрито новий модерний міст через Райн, збудований замість зруйнованого під час війни.

— Іранський уряд уклав з однією американською інженерною фірмою договір про виконання робіт в рямцях іранської 7-літньої програми на загальну суму 650 мільйонів долярів. Роботи провадитимуться переважно в ділянці промисловости, залізничного транспорту й сільського господарства.

— Папа Пій XII прийняв американського міністра зовнішніх справ Маршала, що, повертаючись з Греції, зупинився в Римі.

— В Чехо-Словаччині триває «чистка» бібліотек з вилученням з них всіх книжок, що «ідеологічно суперечать засадам народньої демократії».

ДЛЯ УРУХОМЛЕННЯ ЕМІҐРАЦІЇ ДО США

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як повідомило американське міністерство зовнішніх справ, з метою урухомлення еміґрації ДП до Сполучених Штатів Америки до Німеччини, Австрії та Італії послано 72 консульських урядовців, що є фахівцями в справі видачі віз.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. 400·—DM, 1/2 стор. 200·—DM, 1/4 стор, 100·—DM, 1/8 стор 50.—DM 1/16 стор. 30·—DM, 1/32 стор. 15·—DM. Розшуки 10 пфенігів, матримоніяльне 20 пфенігів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

Необхідна річ для еміґрантів!

Вже вийшла з друку у В-ві „П р о м е т е й“ книга

„СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКІ МАШИНИ“

підручник для робітників механізованого сільського господарства.

Охоплені всі роди машин! — Понад 100 ілюстрацій!

Цей дуже докладний, приступно написаний та багато ілюстрований підручник дає повні відомості про всі сільсько-господарські машини та про їх деталі, вчить як ними користуватися, як їх направляти і т. д.

Пам'ятаймо, що без знання сільсько-господарських машин, в механізованому сільському-господарстві нового світу ми зможемо виконувати тільки ролю допоміжньої робочої сили. Крім того неодин, що подавався за хлібороба, відпав уже тут з листи виїжджаючих тільки тому, що при іспиті замало знав про сільсько-господарські машини.

Книгу замовляти в кооперативі „Кос“ Мюнхен, Розенгаймерштр 46а Ціна підручника 5,— DM. Висилається тільки за попереднім надісланням грошей або за післяплатою. При замовленнях понад п'ять примірників 20% знижки. 4-4

КОМУНІКАТ

Головна Управа Союзу Українських Ветеранів на своєму засіданні дня 22 жовтня 1948 ще раз розглядала справу об'єднання всіх українських військовиків в одній організації, що випливає з постанов II-го З'їзду СУВ, які Головна Управа намагається поспішним темпом реалізувати. В цій цілі делегувала своїх двох членів до спеціяльної комісії, яка має цю справу технічно перевести. Комісія ще своєї праці не закінчила, а вже нам доносять з Корнбергу, що там початком жовтня були вивішені в таборі оголошення за підписом: „М. постою, 1-го жовтня 1948“, друковані і відбиті на ротаторі, в яких закликається вояцтво об'єднатися в спосіб створення відділів ОУК і брехливо нападається на СУВ, неначе б то він гальмував справу об'єднання.

Подаємо до відома членам СУВ і всьому українському вояцтву, що тимчасова перерва в згаданій комісії настала з вини делеґата ОУК, а з нашого боку пороблено все можливе, щоб комісія могла далі працювати.

Взиваємо членів СУВ і все українське вояцтво, щоб не дало себе спровокувати подібними анонімовими відозвами, які видають і розширюють безвідповідальні особи або які виходять з ворожих агентур і які в ніякому разі не спричиняться до консолідації українського вояцтва, але щоб і надалі утримувало тісний звязок з управами своїх Відділів СУВ та Секретаріятом Головної Управи СУВ.

1-1 b Головна Управа СУВ.

Появилася з друку збірка оповідань Софія Парфанович

ЗАГОРІЛА ПОЛОНИНА

Оповідання про дозрівання, життя й боротьбу сучасного бойківського села. Ціна 2 DM Жадайте в книгарнях головний склад. Кооп „КОС“, М ю н х е н, Розенгаймерштрассе 46а 1-2 48)

ОГОЛОШЕННЯ

Вчімся ремесла ще перед еміґрацією!

Дирекція Українського Технічного Комбінату в Ашаффенбурзі (табір Піонір) повідомляє, що протягом останніх місяців при УТК відкриті курси:

1) Автомеханічний
2) Годинникарський
3) Молочарський
4) Мулярський
5) Радіотехнічний
6) Шоферський

З 1-шим листопада ц. р. розпочинають навчання на таких курсах:

1) Автомеханічний
2) Креслярський
3) Друкарських складачів
4) Електротехнічний
5) Шоферський

На кожному курсі передбачається лише 10 — 15 місяць. Запис кандидатів приймається щоденно від год. 18 — 20-ої в таборі „Піонір“ бл. VII (канцелярія)

Директор: Інж. А. Забутько

Користайте з нагоди — заморські країни потребують ремісників! 1-1 ?

Оповідання з нашої визвольної боротьби —

П. Таборенко: Панцерний поїзд „Стрілець“

Замовляти: Verlag „Plastun“ Augsburg 2 Postfach

Ціна 80 пфенігів. — Питайте у всіх книгарнях! 6-6 b

В справі студій в Арґентіні

Український Допомоговий Комітет в Арґентіні повідомляє: кожний чужинець, що хоче студіювати на тамтешніх високих школах, мусить скласти поновно іспит зрілости з тим, що до іспиту додають ще історію і географію Арґентіни. Ті, що не мають укінчених студій, і ті, що покінчили університетські студії, мусять крім іспитів зрілости ходити два семестри на виклади і можуть щойно опісля складати іспити.

Нострифікація лікарських дипломів здержана з 1949 р. і не знати чи після цього реченця буде дозволена.

„Комісія Допомоги Українському Студентству“ 1-1 b

O. Karaschkewytsch, Buchhändler (13a) Berchtesgaden - Schließfach 5 висилає негайно по одержанні належности переказом: Василь Дядинюк: Володарі України княжої доби. (Альбом 9 барвистих малюнків) 5 DM — Микола Зеров: Sonnetarium. 198 ст. 5 DM — П. Голубенко: Вацліте 93 ст. 2 DM — Самовчитель еспанської мови (німецький): „Spanisch in 20 Lektionen“ Ланґеншайдта 352 ст. 22 DM — Atlas von Westeuropa, 12 карт у 5 фарбах 4 DM — Stöckler: Leica in Beruf und Wissenschaft 384 ст. 188 ілюстр., 47 барвистих, 18 DM — Huss: Schlosser-Lehrgang I 300 ілюстр. 6 DM — Drebbers Kurbriefe: Würmer; Lungen-; Nerven-; Hautleiden; Nervenerschöpfung; Leichte Geburten; Haarausfall, Grippe по 1,50 DM — Romano Guardini: Der Herr. Betrachtungen über Leben und Person Jesu Christi (512 ст.) 10,50 DM — Leddies: Wörterbuch der Psychologie 200 ст. 8 DM — Leddies: Menschenkenntnis (Практична характерологія) 312 ст. 8 DM Müller - Freienfels: Gedächtnisschulung, 264 ст. 8 DM — Reis: Deine Handschrift (Справочник ґрафологій) 124 ст. 90 ілюстр. 6,50 DM — Witz: Englisch, wie es nicht im Wörterbuch steht. Engl.-Deutsch Deutsch-Engl. 512 ст. 10,50 DM — Oertel Bauer: Heilpflanzen-Taschenbuch. 348 ст. 16 кольор. таблиць, багато ілюстр, картон 9,50 DM, півполотно 11 DM — Henkel: Katechismus der Milchwirtschaft. 314 ст. 156 ілюстр. 8 DM — Cornelius Nepos Auswahl (лат. текст) 1,80 DM — Всі нім. книжки про малочарство. — Ціни вже з порученою посилкою. 1-4

РОЗГРОМ

нова повість І. Б а г р я н о г о 1941 — 1943 рр. на Україні

Ціна 2 DM — Замовляти: Кооп „Кос“ Мюнхен, Розенгаймерштр. 46а 3-4

Від „Української Родовідної Установи“

„Українська Родовідна Установа“ взиває всі українські роди невідкладно зайнятися упорядкуванням роду, оформленням його в „Українській Родовідній Установі“ та прийняти родове знамено.

Зокрема закликаємо до того стару шляхту нашу й ті роди, представники яких від'їзджають є Европи.

Цими актами Ви усталюєте нерозривний звязок є нацією.

За долученням поштової листової марки ми висилаємо безплатно поучення про впис до „Української Родовідної Установи“. Пишіть до нас на адресу: E. Archypenko, (17a) Ettlingen in Baden, Durlacherstraße 27a

Виплата залеглої платні

Українці, що в роках війни працювали при охоронній службі (Wachmannschaft) Континентального Нафтового Акційного Товариства (Kontinentale Oel Aktiengesellschaft Berlin) хай зголосяться на адресу Відділу Інформації ЦПУЕ (Frankfurt a. M., Luginsland 1 I) Згадана фірма ліквідується й вирівнює б. своїм службовцям ту частину платні, яка вплачувалась в роках війни на конто. В писемному зголошенні треба подати імя та прізвище й роки служби

Відділ Інформації ЦПУЕ

Постіль, жіночу й чоловічу білизну, білизну для дітей і немовлят, а також модні жіночі блюзки купите найкраще у фірмі

Himmelsbach

Aschaffenburg

При костелі Kapuzinerkirche 4-5

РОЗШУКУЮТЬ

Шукаю Ляховича Василя або його сина, які правдопод. перебувають в Німеччині. Маю відомість про брата Миколу Відгукнутись на адресу: Boryezczak Iwan 231 Military Hospital Redgrawe Park Nr. Diss/Norfolk England. 2-2 b

Американські українці розшукують:

Хто знав би про Анну Шавала з с. Шкло на Яворівщині, хай ласкаво повідомить стрия: Nicolais Mackiw, Haworgate, Sask, Canada. 2-2 b

Шукаю брата Гриця Фаля (із 1928 р.), сина Гната, із села Гирова, коло Дуклі, Галичина, який був вивезений на роботу до Німеччини в 1943 або 1944 р. Проситься всіх знайомих подавати вістки на адресу Kaitan Fall. United Ukrainian American Relief Committee, Inc. Frankfurt a. M. Holbeinstraße 48. 1-1 b

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Самотній будівельний технік, 40 років, навяже листування з українкою до 35 років з матримоніяльною метою. Поважні відповіді надсилати на адресу: Rykiv Ivan, Helguera N 1661 Gerli, Buenos Aires, Argentina. 1-2 z

Кравецька майстерня, що має матеріяли і власні додатки, а також виготовляє добре і елеґантне жіноче й чоловіче вбрання

Schneiderei Hans Winterle

Aschaffenburg,

Schweinheimer Berg, Hildebrandstr. 4 4-5

! НАЙКРАЩИЙ УСПІХ МАЮТЬ ОГОЛОШЕННЯ В „НЕДІЛІ“! !

ПОДЯКИ

Цією дорогою складаю щиро подяку Вп. Пану д-ру Стефанівському з Цуффенгаузена за дбайливе лікування моєї дочки Орисі в часі мою виїзду за океан.

Петрик Степан. 1-1 z

*

Від імени 76 хворих на ТБЦ українців, що перебувають в лікарні в Гайльброні, висловлюємо опим СХС Централі Мюнхен, а насамперед Високоповажаному д-ру О. Смукові, директорові ЗУДАК на Европу, нашу сердечну подяку за допомогу товщами, яку ми одержали 7 жовтня ц. р.

Це вже третя за чергою допомога, яку отримуємо ми, найбільш покривджені під цю пору та найбільш потребуючі цієї допомоги від ЗУДАК.

За групу хворих українців:
Мартин Прозорівський
Микола Хинальський

Власноручні підписи пп М. Прозорівського та М. Хинальського стверджую:
О. Власюк
Голова Станиці СХС Гайльбронн

В-во „Рідна Школа має на складі:

1.	М. Копюбинський. твори том 5	1,00	DM
2	Клясні журнали (денники)	1,50	„
3.	Рахунки для 1кл. нар. школи	1,80	„
4.	„ „ 2—3 „ по	2,00	„
5.	„ „ 4 „	3,20	„
6.	Читанки „ 2. 3 4 „ по	3,50	„
7.	Збірник алгебричних задач ч.1	1.50	„
8	Ботаніка	2,00	„
9.	Зоологія	2,50	„
10	Геометрія ч 1 (пляніметрія)	2,50	„
11.	„ ч 2 (стереометрія)	2 00	„
12.	Географія частин світу	2 50	„
13.	„ України	3,00	„
14	„ фізична (Мар'єнко)	3.60	„
15	Історія середньовіччя	3,00	„
16	„ всесвітня	3,00	„
17.	„ України (І. Крип'якевич)	1 20	„
18.	„ укр. літератури ч 1	2,00	„
19	„ „ „ ч 2	2,00	„
20.	Латинська граматика ч. 1	2,00	„
21	„ „ ч 2	2,00	„
22	Фізика ч. 2 (акустика і тепло)	3,50	„
23	„ ч 3 (електрика і оптика)	3.50	„
24	Збірник вправ і задач з аритметики для 4 кл шкіл та 1, 2, 3 кл. гімназій	3,50	„

Verlag „Ridna Schkola“, Hannover, Möckernstraße 29

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ“!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ НЕДІЛЮ!

Адміністрація „Неділі“ повідомляє шанових читачів, що в звязку з підвишкою ціни 1 примірника „Н е д і л і“ до 30 пф передплата становить:

В Німеччині:
на 1 місяць 1,50 DM
на 2 місяці 3,00 DM
на 3 місяці 4,50 DM

За кордон:
на 1 місяць 2,00 DM
на 2 місяці 4.00 DM
на 3 місяці 6,00 DM

Адміністрація

Наш обов'язок створити фінансову базу для праці виконного органу УНРади

Читачам у Великобрітанії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі“, Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя“.

Умови передплати:
на 1 місяць 2 шілінґи
на 3 місяці 6 шілінґів
на пів року 12 шілінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною дописною пренумерата „Неділі“ з Ашаффенбургу просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 46, Seymour St. — London, W 1.

„ПОЯСНЕННЯ“

про правила зачаття — видання за проф. д-р Кнавс Ціна 4 DM — Дискретна висилка післяплатою Record-Vertrieb, (13a) Kulmbach Spiege 141

Програма ашаффенбурзьких кінотеатрів

Bavaria-Lichtspiele
БАВАРІЯ-ЛІХТШПІЛЕ

від п'ятниці

„ПІСНЯ БЕРНАДЕТТИ“

за славетним романом Франца Верфеля „Пісня Бернадетти“ це визначна мистецька подія наших днів-кожен зможе, почути цю пісню віруючого серця, цілком нею перейнятися.

Початок сеансів того фільму: щоденно 14,00; 17,00 і 20,00 (також в неділю)

Каса відкрита щодня 10 год.

UNION-Lichtspiele
Aschaffenburg, Treibgasse

від п'ятниці

„ПРИГОДИ В БРАЗІЛІЇ“

Фільм сповнений хвилюючого напруження

Початок сеансів: Щодня 15,30; 18,00 22,30
Неділя - 14,00; 16,15; 18,30 і 21,00
В суботу о 22,30 год.
Каса відкрита: щодня 12,30 год.
Неділя о 10 год.

Hofgarten-Lichtspiele
ГОФҐАРТЕН-ЛІХТШПІЛЕ

від вівтірка висвітлюється французький фільм

„СИМФОНІЯ КОХАННЯ“

німецькою мовою

Життьова доля великого композитора Гектора Берліоза надає фільмові захоплюючої людину силу, а музика його робить фільм великою музичною подією.

Початок вистав: 14,00; 16,15; 18,30; 20,30

БАЖАЄТЕ БЕЗПЕРЕБІЙНО ОДЕРЖУВАТИ «НЕДІЛЮ»?

ПЕРЕДПЛАТІТЬ НАШ ЧАСОПИС, ВИСИЛАЮЧИ ПОШТОВИМ ПЕРЕКАЗОМ 1,5 — МАРОК (ЗА 1 МІСЯЦЬ), АБО 4,5 — МАРОК (ЗА 3 МІСЯЦІ)

Адресуйте так:
VERLAG „NEDILA“
ASCHAFFENBURG
Schweinheimer Straße 50.

Ціна 30 пфеніґів Preis 30 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 7 ЛИСТОПАДА 1948 Nr. 148

Український табір в Цуффенгавзені відвідала нещодавно група американських делеґатів при ОН. На світлині — кореспондент „Неділі" Петро Ямняк під час інтерв'ю з провідником делеґації Гаррі Мартіном (в авті). Фото Хома.

СУТИЧКА НА ІРАНСЬКО-СОВЄТСЬКОМУ КОРДОНІ

ТЕҐРАН (ЮП). За повідомленням представника іранського генерального штабу, 26 жовтня на іргансько-совєтському кордоні сталася стрілянина між совєтським військом і іранською прикордонною вартою. Один іранський вояк убитий, чотири поранені. Совєтське вісько, що перейшло іранський кордон, захопило в полон 20 іранських вояків і відвели їх на совєтську територію.

Переможе Трумен?

• Перші висліди американських виборів

З незвичайною увагою слідкував цілий світ за перебігом президентських передвиборів у США 2-го листопада. В хвилину замикання числа „Неділі" світові аґентства передавали, що о год. 9,10 3-го листопада Трумен мав 14 800 000 голосів, Дюї — 13 600 000.

Радіо Нью-Йорк підкреслює, що ці висліди ще не остаточні. Здається, що одначе перемога Трумена запевнена.

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як заявляли тут минулого тижня авторитетні політичні спостерігачі, обрання на президента США Томаса Дюї можна було вважати забезпеченим, хоч президент Трумен останніми днями і здобув невелику кількість нових голосів. Припускали, що Дюї буде обраний на нового президента США більшістю приблизно 4 мільйонів голосів.

Призначені в США на 2 листопада «президентські вибори» були, згідно з американською конституцією, виборами не безпосередньо президента, а лише 531 делеґата-виборця, які вже самі оберуть в грудні президента. Проте з вислідів виборів 2 листопада має бути ясним, хто стане незабаром президентом США. Кандидатами на президента мають бути на виборах теперішній президент Трумен від демократичної партії, Томас Дюї від республіканської, Сермонд від демократів південних штатів і Воллес від «поступової партії». Головними суперниками на виборах будуть Трумен і Дюї. Інші кандидати, за всіма даними, не можуть дістати значної кількости голосів. Із 531 виборця республіканці сподіваються на 334 прихильників Дюї і лише 79 виборців Трумена і 38 Сермонда (80 виборців вони вважають непевними). Тим часом демократи передбачають 229 виборців для Трумена, 109 для Дюї, 8 для Сермонда і 185 непевних.

Отже головними суперниками на наступних виборах президента будуть, як і досі, демократична і республіканська партії з їх кандидатами — Труменом і Дюї. Починаючи з виборів 1888 р., коли остаточно сформувались ці провідні американські партії, і до останніх виборів 1944 р., Сполучені Штати мали 8 республіканських президентів і 7 демократичних, між ними чотири останні рази — Франкліна Рузвелта, всупереч американській традиції, що не дозволяє тій самій особі виставляти свою кандидатуру більш двох разів поспіль.

БЛЬОКАДА БЕРЛІНУ Б'Є І ПО СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ

За повідомленням «Зюдена», з совєтської зони Німеччини виїхала до Варшави торговельна делеґація під проводом заступника лідера СЕД-у Ульбріхта, яка має провести там переговори про приставку східній зоні, що терпить тепер від контрбльокади західніх великодержав, вугілля і різної сировини.

Як сповіщає американська військова газета «Старс енд Страйпс», тяжкі наслідки совєтської бльокади даються взнаки навіть в берлінському совєтському «Інтурист-Готелі», що був одиноким пристойним місцем, де чужинці (за великі гроші) в чужій валюті могли повечеряти й випити. Група англійців, відвідавши цей готель 16 жовтня, марно домагалася в ньому горілки, ікри й інших делікатесів. Адміністрація готелю, якій англійські гості поскаржились на неапетитне, пересмажене «почорніле м'ясо», яке їм запропонували, чемно відповіла: «Відколи почалася бльокада, ми неспроможні вже додержувати звичайного стандарту життя».

Мукден капітулював

Манджурія в руках комуністичних військ

НАНКІН (ЮП). Вранці 1 листопада комуністичне військо захопило столицю Манджурії Мукден. В наслідок цього вся Манджурія потрапила в руки комуністам. В урядових колах національного Китаю підтверджують вістку про знищення п'яти армій центрального уряду, що зазнали нищівної поразки на захід від Ляоніну, де вони кинули всю свою важку зброю переважно американського походження. Ще боєздатні рештки армії намагались з легкою зброєю пробитися з Манджурії до Китаю. Генералісимус Чан-Кай-Шек скликав у Нанкіні надзвичайне засідання військової ради, на якому повідомив про втрату всієї Манджурії. Інший член уряду заявив, що тепер можна побоюватись також втрати всього північного Китаю.

Ще 31 жовтня місто Мукден оточили комуністи, закликаючи урядові війська до капітуляції. Досі немає ясних вісток про перебіг капітуляції. Відомо лише, що до рук комуністів попали великі запаси американської зброї, доставленої леґітимному китайському урядові. Усі урядові достойники утікли ще раніше автами й літаками. Генерал Ве-Лі-Хуанґ, командувач урядових військ у Манджурії прибув до південно-манджурського порту Гулатао. На засіданні надзвичайної воєнної ради, на яке прибули всі міністри й визначніші генерали, Чан-Кай-Шек песимістично оцінив становище Китаю, кажучи, що за 3 місяці буде вирішена доля китайської громадянської війни. Країні загрожує також господарська криза. Сподіваються зміни теперішнього уряду новим, коаліційним, з участю комуністів.

До Тсінґтау прибула американська ескадра. Говорять, що наступить загальна евакуація чужинців.

Американська преса широко коментує мукденську катастрофу. „Ню Йорк Геральд Тріб'юн" сумнівається в тому, чи Китай можна врятувати лише допомогою США. Цей старий арґумент Чан-Кай-Шека, на думку газети, не витримає критики, якщо сам Китай не знайде сили духа і правдивих мужів, що єдино могли б його врятувати.

Вони почули „Голос Америки"

Подробиці втечі з України совєтських старшин

Австрійська й німецька преса подають цікаві подробиці до недавньої вістки про втечу з України до американської зони Австрії двох молодих совєтських старшин повітряних збройних сил — 31-літнього капітана Барсова й 28-літнього ляйтенанта ґвардії Піроґова.

9-го жовтня, як повідомив «Вінер Кур'єр», на американському летовищі Гершінґу біля Лінцу несподівано приземлився, зазнавши при цьому тяжких пошкоджень, совєтський двомоторовий бомбовоз, в якому, крім згаданих старшин, був ще й один совєтський підстаршина. В повному напруження і гострої зацікавлености інтерв'ю, що його зробили совєтським старшинам американські літуни капітан Карпентер і ляйтенант Фарбер, нові втікачі розповіли про себе і причини та обставини своєї втечі. Вони не схотіли лише докладніше розповісти про свої родинні справи. Відомо тільки, що Барсов залишив в Совєтському Союзі дружину й дитину, а Піроґов — невісту. Обоє вони прилетіли з України, де служили у військовій авіяції. Піроґов, син убитого на війні робітника, за цивільним фахом був учителем, а в армії — літунським спостерігачем.

За словами обох втікачів, вони будували пляни втечі вже протягом року, шукаючи для цього слушного моменту. Така сприятлива нагода трапилась їм 9 жовтня, коли, відлетівши з одного українського летовища в 55-хвилинний учбовий політ, вони набрали висоти 4000 метрів і сховались за хмари. Там вони відразу взяли курс на Польщу і далі, а відлетівши вже далеко, спустилися на кілька хвилин попід хмари, щоб зорієнтуватись в місцевості. Під ними лежала стрічка Дунаю з Братіславою, а десь далеко бовванів Відень. Спочатку мали намір летіти на Мюнхен, але брак палива і те, що крайнім західнім пунктом на їх мапах був Лінц, примусило їх знову сховатись за хмари і, зробивши петлю, взяти курс саме на Лінц. Знов спустившися коло нього під хмари, вони побачили якийсь невеликий американський літак, що готувався приземлитись, і, сказати б, взявши собі той літак за лоцмана, приземлились слідом за ним на якомусь летовищі... «Лінц?» — було першим питанням Барсова, що вийшов з літака. «Но, — заперечливо хитнувши головою, відповів переляканому Барсову американський вартівник. — Гершінґ». Але знаками пояснив, що це зовсім близько від Лінцу

Що примусило їх втекти? — запитали їх на допиті американці. І вони відповіли: «Переслідування Сталіна». Зрозуміло, в ширшому розумінні цього слова, — в розумінні політичної системи, що панує в СССР. Що давало їм найбільший поштовх до втечі? — «Голос Америки», що довів мені існування в Америці справжньої демократії, — відповів Піроґов, — той «Голос Америки», що його о 21 годині за московським часом так жадібно слухає в Совєтському Союзі кожний, хто має будь-яку змогу потай підслухати його'. Людність СССР, за словами Піроґова, в масі не знає правди про західній світ, але 70% її ненавидять совєтську диктатуру, хоч і не зважуються виступити проти неї. Піроґов визнав, що їм, як старшинам армії, жилося в СССР добре. Проте решта населення, особливо селяни, терплять і матеріяльно і морально. Навіть вояки совєтської армії нуждено животіють.

Обоє висловили бажання якнайшвидше переселитися до США, щоб працювати й дістати права громадянства в країні справжньої демократії, де вони знайдуть свободу слова, друку і вільну працю. На питання, що вони розуміють під демократією, вони відповіли, що мають на увазі такий режим, де дії уряду відповідають бажанням народу. За словами Піроґова, випадок з Козенкіною особливо переконав його в тому, що він як політичний еміґрант зможе знайти в США людське життя.

Американський високий комісар генерал-ляйтенант Кейс згодився повернути совєтській владі літак, проте відмовився видати їй членів його залоги проти їх бажання. Він запропонував совєтському генералові Курасову прислати свого представника, щоб особисто переконатися в бажаннях совєтських літунів. Проте представникові Курасова, не зважаючи на **дев'ятигодинну** розмову з втікачами, не пощастило, зрозуміло, переконати до повернення на батьківщину жодного з совєтських старшин. Лише сержант заявив про своє бажання повернутись, пославшись на те, що він до останнього моменту не знав про справжні наміри старшин. Його і літак в розібраному вигляді приставлено з допомогою американців на совєтську зону, тим часом як обом старшинам американська влада визнала право азилю.

НОВА СПРОБА ПОРОЗУМИТИСЯ В БЕРЛІНСЬКОМУ ПИТАННІ

ПАРИЖ (ЮП). Міністри зовнішніх справ трьох західніх великодержав посередньо передали Совєтському Союзові компромісову пропозицію порозумітися в берлінському питанні поза Об'єднаними Націями на підставі проєкту резолюції, на яку 25 жовтня Вишинський наклав в ОН вето. Після кількагодинної конференції, в якій взяли участь Бевін, Маршал та Шуман, міністри висловили в комунікаті готовість виходити в переговорах з «засад, викладених в резолюції, яку відкинув СССР».

(ДЕНА). Міністри зовнішніх справ трьох західніх великодержав після наради у французькому міністерстві закордонних справ заявили, що берлінське питання і далі лишається на денному порядку Ради Безпеки. На думку політичних кіл французької столиці, західні великодержави хочуть цим показати, що вони не мають наміру ставити тепер берлінське питання на розгляд генеральної асамблеї Об'єднаних Націй. Оголошення цього рішення має дати Совєтському Союзові можливість чи в організації Об'єднаних Націй, чи поза нею знову розпочати переговори про вреґулювання берлінської кризи.

Совєтська армія знервована

БРЕСЛЯВ (ІЦ). В західніх районах Польщі, де зосереджено багато совєтських військових з'єднань, від певного часу спостерігається велика нервозність, що виявляється втечею совєтських вояків до лісів. Такі вояки купують собі цивільний одяг, що полегшує їм втечу. Те саме спостерігається і в окупованих совєтською армією частинах Німеччини. Там теж вояки стараються роздобутись на цивільний одяг. До цього значною мірою спричиняється совєтська воєнна пропаґанда, що створює психозу неминучої війни з Заходом, а також військові готування на терені Польщі й східньої частини Німеччини.

В польському старшинському корпусі політруки провадять велику чистку, арештовуючи запідозрених в неблагонадійності. В другій половині вересня нібито арештовано 200 польських старшин в армії, 9 — в генеральному штабі, 6 — у військовому географічному інституті і 20 — в корпусі безпеки. Кількість армії Жимерського вкрита таємницею, але назагал її визначають в 200 000 вояків. В літунських, морських, моторизованих і зв'язкових з'єднаннях провадиться прискорений перевишкіл резервістів. З Росії до Польщі надходять великі транспорти зброї. Совєтські частини на терені Польщі, склад яких має сягати 150 000 вояків, ще збільшено. Багато польських вояків проходять спеціяльний вишкіл в Росії, де вони навіть займають місця, призначені раніш для вояків Тіто. На новонабутих землях і в східній Польщі прискореним темпом відбудовують шляхи й мости.

Армії сателітів ненадійні

Лондонські фахівці переконані в тому, що в разі війни Совєтський Союз не зможе зважати на поважну допомогу своїх сателітів. Для наступальних операцій до певної міри могла б бути використана тільки болгарська армія. Одинокою армією, що мала великі позитивні якості, як і високий ступінь мобілізаційної готовости і достатній вишкіл, була армія юґославська. Однією з причин конфлікту між Тіто і Росією було питання контролі над юґославською армією і способів її евентуального застосування. Росіяни домагались широких повноважень для своєї військової місії всередині юґославської військової організації і розбудови армії з погляду її майбутнього застосування тільки в рямцях мішаних російсько - юґославських армійських груп. Крім того, вони вимагали також усунути з юґославської армії всяке модерне спорядження, обмеживши її склад лише піхотними з'єднаннями. Тим часом Тіто та його генерали хотіли мати комплектну, здатну до наступу армію.

Інші армії совєтських сателітів перебувають тепер в процесі глибоких змін революційної реорганізації. Угорське й чехо-словацьке війська проходять тепер кардинальну чистку, головно старшинського складу. Напр., в Угорщині в рямцях «пролетаризації збройних сил» звільнено понад 14000 старшин, а нових кадрів ледве вистачає на обслуговування нечисленної армії, дозволеної Угорщині згідно з мировим договором. В Чехо-Словаччині, де до кожного полку призначено совєтського старшину, також проведено з лютого ц. р. масове звільнення старшин. Особливо неґативно це відбилося на летунстві, що під час свого перебування в складі брітанської королівської авіяції мало блискуче вишколені залоги. Як вважають в Лондоні, чеське летунство як бойова одиниця вже не існує. Не в кращому стані є і польська армія. («Ді Тат»).

НЕЗВИЧАЙНІ ЗАХОДИ В ШТУТТҐАРТІ

30 жовтня директор американської військової управи в Вюртемберґ-Бадені Ляфоллет опублікував затверджений генералом Клеєм наказ про заборону мешканцям Штутґарту та його околиць виходити з будинків між 21 і 4 годинами. Заборонено також будь-які зібрання під голим небом більш як п'яти осіб. Цей наказ буде чинним доти, доки не будуть виявлені особи, що напали на американських військових поліцистів.

Наказ видано в зв'язку з тими заворушеннями, що стались в Штутґарті 28 жовтня. Того дня після зібрання для протесту проти підвищення цін і дорожнечі, в якому взяли участь близько 80 000 робітників під проводом професійних спілок, в Штутґарті відбулись великі вуличні демонстрації, що привели до сутичок юрби з американською військовою та німецькою поліцією. Одна група юнаків несла транспарант з гаслом: «Поліція є знаряддям капіталу! Ми вимагаємо соціялістичної єдности Німеччини!» Після того, як натови почав бити шибки в вітринах крамниць, американська військова поліція розігнала юрбу сльозоточивими газами. Коло залізничної станції частина демонстрантів зустріла американську поліцію градом каміння. Американські поліцисти баґнетами зараз же прогнали юрбу. Заарештовано 32 демонстранти. (ДЕНА).

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
WEEKLY „NEDILA"
Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Провокаційна заява Сталіна

Червоний диктатор: „Воно може скінчитися тільки ганебним крахом паліїв війни"

МОСКВА (Ройтер). 28 жовтня генералісимус Сталін відповів на низку питань з приводу берлінського конфлікту, поставлених йому кореспондентом офіційної московської газети «Правда».

На питання про підсумки обговорення берлінської проблеми в Раді Безпеки й становища в цій справі англо-американських представників Сталін відповів: «Я бачу в обох випадках доказ аґресивної політики панівних кляс Великобрітанії, Америки й Франції». Генералісимус повідомив при цьому представникові «Правди», що 30 серпня ц. р. в Москві була досягнута згода між представниками чотирьох великодержав про одночасне скасування обмежень в сполученні і запровадження як єдиної валюти східньої марки в Берліні. Ця згода забезпечувала інтереси й можливість дальшої співпраці обох сторін. Проте уряди Сполучених Штатів і Великобрітанії не визнали дій своїх представників у Москві і чинности цієї згоди. Вони порушили її, вирішивши передати берлінське питання на розгляд Ради Безпеки, де англо-американці мають забезпечену більшість.

На питання, чи правда, що недавно в Парижі, коли в Раді Безпеки вже обговорювали берлінський конфлікт, в неофіційних переговорах про становище в Берліні досягнуто порозуміння що до голосування цього в Раді Безпеки, Сталін сказав: «Голова Ради Безпеки д-р Брамуґлія, що за дорученням зацікавлених держав провадив неофіційні переговори з Вишинським, справді мав прийнятний з усіх поглядів проєкт розв'язання берлінського питання. Проте представники Великобрітанії і Сполучених Штатів знов-таки заперечили проти такої згоди». Як суть цієї справи генералісимус відзначив «недостатню зацікавленість США та Великобрітанії в порозумінні й співпраці з Совєтським Союзом. Тільки через те вони зламали досягнуту вже угоду, відмежувалися від своїх представників, що пристали на неї, і, порушивши хартію ОН, передали питання до Ради Безпеки, де їм ґарантована більшість і де вони можуть довести все, що захочуть».

Заходи, що їх вжили в Раді Безпеки шість держав — Китай, Канада, Бельґія Арґентіна, Колюмбія і Сирія—скеровані на підтримку політичної аґресії і готування нової війни. На питання, як усе це скінчиться, Сталін відповів: «Воно може скінчитися тільки ганебним крахом всіх паліїв війни. Черчіл, що найбільше розпалює війну, зайшов уже так далеко, аж втратив довіру свого народу й демократичних сил всього світу. Така сама доля чекає і всіх інших. Жахи останньої війни надто живі ще в пам'яті народів, щоб учні Черчіла були спроможні подолати їх і викликати нову війну».

Відгуки на заяву Сталіна

(АП). Коментарі Сталіна до берлінського питання в його інтерв'ю для «Правди» не відповідають правді, — заявили в Парижі західні дипломати. Після одержання повідомлення про інтерв'ю в палаці Шайо панувало велике пожвавлення. Кореспондентів, що мали в руках текст інтерв'ю, буквально облягали делеґати.

(ДЕНА). За повідомленням з Лондону, офіційні брітанські кола заявили, що вони дуже здивовані, що Сталін в своєму інтерв'ю обвинувачував Великобрітанію і Сполучені Штати в готуванні нової війни. Вони назвали твердження Сталіна звичайною пропаґандою, ледве чи вартою, щоб її обґоворювати. Твердження Сталіна, ніби угода 30 серпня була відкинута Сполученими Штатами й Великобрітанією, не відповідає правді. Угода мала бути досягнута на підставі московських директив на конференції чотирьох військових губернаторів у Німеччині. Крім того, ніякої згоди в Парижі між чотирма великодержавами за посередництвом Брамуґлія не було. Була лише згода між трьома західніми великодержавами.

(АФП)). Як пише «Нью-Йорк Трібюн», твердження Сталіна, ніби західні держави прагнуть війни, є тим більш сміховинними, що Сталін, який завжди твердить про неминучість воєн поки існує капіталізм, під час останньої війни і після неї приєднав до СССР багато держав, тим часом як західні великодержави надали незалежности Філіппінам, Індії і Бірмі.

АНГЛІЯ — «ЛІТУНСЬКИЙ АРСЕНАЛ» ЗАХІДНЬОЇ ЕВРОПИ

ВАШІНҐТОН (Ройтер). Як повідомили в авторитетних американських колах, тепер опрацьовуються пляни, за якими Англія має бути розбудована як «арсенал турбінових ловецьких літаків» для Західньої Европи.

Страйки втихають

ФРАНЦІЯ ДЕПОРТУЄ ЧУЖИНЕЦЬКИХ РОБІТНИКІВ

Французьке військо й загони безпеки без спротиву зайняли 28 жовтня в районі Кале ще сім копалень. Згідно з повідомленням міністерства внутрішніх справ, гірники дедалі більше повертаються до роботи. В районі Аль заарештовано 371 робітника, між багато тубільців північно Африки і чужинців. За комунікатом міністерства, з початку страйку гірників уже депортовано 52 чужинці, що брали участь в заворушеннях в зв'язку з страйком. Ще більше чужинецьких робітників перебуває під арештом в поліції, чекаючи перед депортацією з Франції суду за підбурювання до заворушень. У страйкарів виявлено й зешкоджено 70 невеликих бомб. Портовики Кале, Ля Рошель, Дюнкірхену, Дьєну, Гавру, Руану, Бордо Нанту і Сен-Назару відмовились розвантажувати пароплави з призначенням для Франції вугіллям. В Парижі зібрались провідники прокомуністичних спілок залізничних і металюрґійних робітників, які обговорюють питання про загальний страйк на французьких залізницях і металюрґійних підприємствах. (ЮП).

СОЦІЯЛІЗАЦІЯ ГОСПОДАРСТВА В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

ПРАГА (Ройтер). 28 жовтня, свято 30-х роковин чехо-словацької незалежности, чехо-словацький парлямент схвалив урядовий новий п'ятилітній плян, що запроваджує соціялізацію господарства і викорінювання з нього капіталістичних елементів. Зв'язані з цим пляном витрати виносять 355 міліярдів чеських крон. Одночасно чехо-словацький парлямент схвалив законопроєкт про заснування в країні робітних таборів.

Інформації Головної Квартири ІРО

— Генеральна Рада ІРО звернулася з енерґійним закликом до сумління народів і окремих осіб в справі прийняття ДП, особливо підкреслюючи потребу приймати їх цілими родинами.

— Згідно з ухвалою Генеральної Ради ІРО, харчування ДП має бути на рівні, потрібному для підтримання їх здоров'я, не перевищуючи разом з тим норм, встановлених для місцевого населення.

— Представник новозеляндського уряду в Генеральній Раді ІРО генерал Стевенс повідомив, що його уряд згоджується прийняти ДП, між ними й певну кількість дітей-сиріт. Новозеляндський уряд вивчає також питання про прийняття тих втікачів, які за теперішніми правилами не можуть бути переселювані. Спеціяльна комісія для добору переселенців має незабаром прибути до Европи.

— Венесуеля вступила до складу ІРО. Італія висловила бажання стати членом ІРО, а швайцарський уряд обговорює тепер питання про участь в ній Швайцарії.

— В 1948/49 фінансовому році коштом ІРО мають бути перевезені 282 000 ДП проти 52 000 осіб, перевезених в минулому фінансовому році.

— Генеральна Рада ІРО схвалила дворічний бюджет, згідно з яким на переселення і репатріяцію 825 660 втікачів асиґновано: в біжучому фінансовому році 155 075 770 долярів, а в наступному — 154 560 500 долярів Бюджет передбачає, між іншим, витрати на 25 транспортових пароплавів. На час після ліквідації ІРО, яка має бути 30 червня 1950 р., зарезервовано понад 34 мільйони долярів на утримання приблизно 184 000 ДП, які через свій вік, хворобу або з інших причин правдоподібно не могли б бути кудись переселені. Ця сума має бути покрита внесками нових членів ІРО.

— Колишнього урядовця закордонної служби США Гарднера Річердсона призначено на виконного асистента Головної Квартири ІРО.

— В першій половині жовтня Австрію і Німеччину відвідала група з 12 американських журналістів, що оглянула низку таборів ДП, лікарень, дитячих притулків тощо і взяла участь в пресовій конференції ІРО, що відбулась 12 жовтня в Бад-Кіссінґені. На запрошення генерала Клея американську зону Німеччини відвідали також парляментарі Англії та домініонів, одна група яких оглянула український табір біля Пфорцгайму, а друга — табір Функказерне в Мюнхені.

„Східняки" й „західняки" чи — українці?

У дискусії, яка досі велася на тему «східняки-західняки» підходили до справи лиш з неґативного боку, стверджували лиш різниці між двома вітками українського народу, видвигали те що нас ділить, а промовчували те, що нас єднає та не вказували шляхів поєднання. У дискусії сказано багато гіркої правди, але це не шкодить, хоч дехто вважає цю дускусію зайвою а то й шкідливою, мовляв, вона копає ще глибший Збруч. Це неправильний погляд. Навпаки, сталося дуже добре, що така дискусія гірка, безжалісна й болюча відбулася й шкода, що вона не була ширша й ґрунтовніша. Не зважаючи навіть на те, що під час дискусії з одного й другого боку була нераз перебрана мірка й у запалі дискутування свіжих, болючих справ, у яких дискутанти зацікавлені особисто, чуттєво, переступалися інколи межі. Це річ зрозуміла. Але ці переступлення меж треба відкинути й залишити позитивні наслідки дискусії, на яких треба будувати далі.

Уважаємо, що цю вступну дискусію ми мусіли відбути, бо інакше ми ніколи не могли б взятися за конкретне діло усоборнення українства, проведення й завершення процесу всеукраїнського ставання. Це перша фаза дискусії на цьому шляху стверджения різниць, взаємних неґативних сторінок, констатація фактів і їх фіксація. Це, так би мовити зорання й підготова ґрунту на засів. На цій першій стадії не можна зупинитися, бо справа залишилася б незакінченою й виглядала б на рану, яку лікар роз'ятрив для дальшого лікування, але раптом припинив свою роботу.

Друга фаза — це засіяння здорового зерна, яке дало б добрий плід. Тобто треба кинути позитивні думки й накреслити плян, як улегшити й приспішити природній процес усоборнення, що на наших очах у дуже несприятливих умовах відбувається.

Третя фаза — дальшого майбутнього, це збірання плоду, тобто завершення процесу всеукраїнського ставання.

Найтрудніша, безсумніву, друга фаза. Найлегша перша, бо не трудно підшукати неґативні явища, зіставити й описати їх. Таксамо легко буде зробити підсумки третьої фази, хоч труднощі будуть у розумному використанні їх.

За те найважче знайти позитивні сторінки, які часто приховані, вказати правильні й доцільні шляхи та створити сприятливу атмосферу, якій розвивався б, приспішувався б та викристалізовувався б цей процес. Важко також не зійти з правильного шляху на манівці. І ось це завдання стоїть перед нами в цілій своїй ширині та відповідальності.

Мусимо дати відповідь на питання: чи підемо ми — українці різних земель рівнобіжно як дві залізничні колії, що тягнуться в безконечність, але ніколи не зійдуться, чи маємо розійтися в два протилежні боки, як дві відноги великої маґістралі й ніколи не зійтися та дійти до двох різних протилежних станцій призначення, чи врешті як ці потоки, що різні своєю природою, зливаються в одне русло могутньої течії?

Здається кожний із нас скаже, що тільки цей останній варіянт для нас приємливий і подиктований нашою рацією. То ж реалізуймо його!

На наше щастя в нас, у всіх вітках українського народу, не зважаючи на довгі століття територіяльного розмежування, що привело до глибоких психологічних, політичних, культурних, соціяльно-економічних різниць, є гін до соборности. У нас справа стоїть краще як у багатьох інших народів, нпр. австрійців, де стираються дві сильні течії — сепаратистична й соборницька. Таксамо й у німців, де в багатьох краях сильні сепаратистичні тенденції. З другого боку маємо багато прикладів, що поруч всяких різниць процес соборництва дійшов до повного свого завершення в національній і державно-політичній площині (Велика Брітанія, Італія, Еспанія, Бельгія). Він завершиться й у нас тимбільше, що в нас немає абсолютно відосередніх течій. У крові кожного українця лежить гін до соборництва, якого не вбили ні час, ні життєві умови, ні історичні події, ні навіть насильницькі заходи всяких ворожих режимів. І якщо це соборництво ще не наступило, то лиш через те, що не було досі умовин до цього й не було потрібного часу на завершення такого ґрандіозного процесу, яким є злиття в одне ціле. Окремі частини нашого народу досі лиш на дуже короткий час і в дуже несприятливих умовах увійшли в безпосередній живий контакт із собою — у час визвольної боротьби 1917—1920 рр. Перед тим зв'язки були лише духові, або персональні окремих людей. Після визвольних змагань знову мали змогу зустрітися різні вітки українського народу з всякими перипетіями від 1939 року до тепер. Але завжди під ворожими нам режімами, які не допускали до злиття. Тепер на еміґрації знову зустрілися лиш невеличкі групи українців із різних земель, але умови зустрічі такі неприродні, що годі говорити про нормальний процес усоборнення.

Очевидно, що органічно, спокійно й досконало може проходити цей процес лише на звільненій від окупантів українській національно-державній території, під власним національним урядом в межах власної суверенної держави, яка об'єднувала б усі українські землі. Але й тепер, хоч у мініятюрі, не шкодить нам провести бодай певну підготовну роботу в цьому напрямі.

Заки приступити до конкретних плянів та вказання шляхів реалізації цього процесу, треба сповнити деякі вступні передумови. До справи треба підходити з чистим серцем і чистими думками, без злоби, а з любовю, з свідомістю відповідальности так, щоб мати чисту совість, що коли навіть зробиться фальшивий крок, то не із злої волі.

Друга передумова — двигнутися на щабель загальнонаціональний, відкидаючи всякі вузько-партійні, групові, станові, льокально-провінціональні, реґіональні, загумінкові амбіції. Знайти цю площину, на якій сходяться інтереси всіх українців без різниці на світоглядово-ідеологічну настанову, сферу культурних впливів, релігійну приналежність чи соціяльний прошарок. Це дуже важко зробити й тут будуть траплятися найбільші й найтяжчі помилки, але це не значить, щоб через те ми мали зрезиґнувати з шукання шляху або відмовлятися від цієї незвичайно трудної, але конечної й вдячної праці.

Третя передумова — зробити «внутрішній іспит совісти», ясно окреслити, хто свій, а хто ворог. Маємо на думці ясно й недвозначно окреслити чистоту нашого середовища, тобто усунути з нього всі ці елементи, які підшиваються під українство, зовнішньо прикидаються українцями, а на ділі чужі духові, ідеям змаганням і інтересам українства, та діють на нашу шкоду явно чи скрито. Цю п'яту колону, цього внутрішнього ворога мусимо викрити, здемаскувати й поставити його поза межі української громади. Це полегшить нам безсумніву наше пізнання, зближення й злиття в один національний моноліт.

Мусимо поставити собі ясно свою ціль перед очі й не дати збити себе із шляху зовнішнім ворожим силам, яким не до вподоби кристалізація нашого процесу усоборнення й які постійно робитимуть «інтервенцію й диверсію».

Дуже важливою справою є термінологія. У нас прийнялася була зразу термінологія: східняк-західняк без лапок. Згодом ми почали брати ці терміни в лапки. Знак, що ми відчули їх обсурдальність, знак, що ці терміни не здобудуть собі права громадянства й виявляють тенденцію заникання. Вжито їх зпохвату за браком кращого окреслення. Чи не пора вже на їх місце вживати терміну «українець», «український», а коли йдеться про окреслення територіяльного походження вживати «українець з Полтавщини, Харківщини, Галичини, Волині».

Друга справа, здавалося б дрібна, а все таки важлива — закинути звичку називати себе взаємно такими епітетами як «русскій», «совєт» чи «поляк», «австріяк», «марксист», «комуніст» чи «большевик» і «фашист», «СС», іт.п. Такі болючі й злобні прізвища викликають взаємну нехіть одних до других та зроджують ненависть, яку використовують наші вороги.

Або протиставлення «ми» й «ви», «наші» й «ваші», «у нас» і «у вас». Чи не краще тільки «ми», «наші», «в нас»?

Третя справа — уникати льокального патріотизму й не творити в його ім'я політичні, громадські, культурні, мистецькі орґанізації, групи, установи. Приклади: театр Гірняка, капеля бандуристів, хор Городовенка, ВУАН вважаються в нас «східняцькими» надбаннями — театр Блавацького, НТШ, хор Божика — «західняцькими». Між ними йде певна конкуренція не матеріяльного, але «ідейно-льокально-патріотичного» характеру. Вони мають навіть свою публіку. Або й окремі особи мистців, поетів, вчених. Мовляв це «наші», а це «ваші». Чи не краще, щоб всі вони були «наші», тобто ані «східняцькі» ані «західняцькі», а просто «українські» так як українськими є Шевченко, Франко, Грушевський, Петлюра.

Те саме в ділянці політики: є партії, які вважаються «західняцькими», є інші які окреслюються «східняцькими». Заходить питання чи справді ці партії ведуть якусь відірвану від української дійсности свою власну політику для своєї реґіональної групи чи для української справи взагалі й українського народу в цілому. Те саме спостеріґаємо в щоденному громадському житті, нпр. в управах таборів, в таборових радах, навіть у спортових товариствах! (Далі на 6 стор.)

ЖДАНОВ ЗАМІСТЬ МАРІЮПОЛЯ

Совєтський уряд ухвалив на честь покійного Жданова перейменувати м. Маріюпіль на Озівському морі в «Жданов», а також назвати іменем Жданова московський, казанський і ленінградський приморський райони та низку різних закладів. В Москві й Ленінграді йому будуть споруджені пам'ятники.

Підготовляють світову опінію до нової анексії Галичини

„The Problem of Eastern Galicia"

Зайвий пропаґандивний труд пана Станіслава Скшипека

«The Problem of Eastern Galicia» by Stanislaw Skrzypek (London 1948), це заголовок пропаґандивної книжки про Галичину, що недавно появилася в Лондоні. Ціль її — «об'єктивно» й «науково» доказати англійському читачеві, який так само, як і вся Західня Европа мало обізнаний на справах европейського Сходу, що Східня Галичина вже навіть на підставі літопису Нестора ще перед 981 роком належала до Польщі.

Не думаємо писати рецензії на цю книжку, хочемо тільки поінформувати наш загал про те, як думає про українську Галичину польська публічна опінія й якими арґументами автор послуговується.

На сторінці 44-тій автор пише: «Хоч були бої між польськими військами і українськими сепаратистами (1918 - 1919), Польща відразу ґарантувала українському народові ті самі права, які були ґарантовані полякам: йому була забезпечена свобода розвивати своє економічне, політичне, культурне й релігійне життя». Або на сторінці 54-тій пише: «Від 1919-1938 рр. з загальної суми 872 000 акрів розпарцельованої землі в Східній Галичині 495 000 акрів попало в руки українських селян».

Адже ж кожний наш селянин і замітач вулиці знає: щоб українець у кол. Польщі міг купити кусень землі, або дістати працю хочби в міському закладі чищення, мусів змінити обряд. Проте пан Скшипек цитує текст польської конституції з 1921 р. про рівність всіх громадян без уваги на віру й національність — конституції, яка існувала на папері хіба тільки на те, щоб 27 років після її ехвалення можна було її зацитувати англійським демократам як доказ, що й Польща була колись демократичною державою. А в тім у 1935 р. конституцію з 1921 р. змінили на таку, що права громадян визначалися заслугами їх для польської держави, а кожний староста й постерунковий інтерпретував її по своїй вподобі. Які ж могли бути заслуги українців для такої держави, яка всіма засобами державної машини прагнула того, щоб українець став поляком, «тутейшим», або «поржондним русінем», як, нпр. М. Бачинський, якого рабську промову в соймі з 21 січня 1931 р. цитує чужинцям п. Скшипек на доказ того, що «українські маси були щасливі під Польщею, а тільки жменька української інтеліґенції, амбіціонерів-сепаратистів мріяла про свою державу».

Невже доказом «забезпеченої свободи політичного, культурного й релігійного життя» були численні пацифікації, насильне — під загрозою виселення військом цілого села — навертання українських православних селян на католицизм, нпр. в Гриньках на Волині в 1938 р., або знищення й спалення 148 українських церков на Холмщині? Про те англійський читач ніколи й нічого не довідається з книжки п. Скшипка, а шкода, бо через те праця його тратить свій об'єктивний і науковий характер.

Автор ділить свою брошуру на дві частини: 1) всебічні зв'язки Галичини з Польщею, де він переглядає історичні, культурні, економічні взаємини, національну структуру й всі кордони від Версальського договору, сильно критикуючи «лінію Керзона», 2) позиція українців у Польщі. В тій другій частині автор інформує про українське політичне та релігійне життя, свободу культурного розвитку, пресу, періодичні видання, місцеву самоуправу, економічні умови (розвиток нашої кооперації — це доказ добробуту українців під Польщею!), трактат для охорони меншин і ставлення українців у Польщі до УССР. Далі чотири сторінки бібліографії та 29 сторінок документів і... багато перекручених українських слів та прізвищ.

Антибольшевицьке ставлення українців, звірства НКВД і варварське насильство Москви над українсько-католицькою Церквою та духовенством подані вірно, бо цього вимагає ціль книжки — показати англо-американському світові, що українці в Галичині не було просовєтських симпатій. З цього твердження можна однак логічно робити висновку, що галицькі українці тим самим мусять мати пропольські симпатії.

Автор однаке забуває факт, що коли в Галичині не було просовєтської орієнтації, то це не заслуга «москвофілів», чи «порядних і почтивих русинів», а якраз цієї «жменьки» українських «амбіціонерів-сепаратистів», які однаково боряться проти всякого чужинецького ярма.

Ризький трактат, що був політичним злочином і розчвертуванням живого українського організму вважає п. Скшипек єдино правильним «статус кво» й мріє про повторення цього насильства з усіма колишніми спільниками, не питаючи про волю й право на самовизначення українського народу, єдиноправного власника цієї землі. Нехіть до большевицької Росії виступає в автора постійно, поскільки вона зламала цей трактат. Коли вона відступить за Збруч, поляки з росіянами будуть знову добрими приятелями. Ясна річ, що в такій концепції нема місця на українську соборну суверенну державу й з тим член „Polish Asociation for the South-Eastern Provinces" зовсім не криється. Але, що скажуть автохтони цих «провінцій» — це польського політика ніколи не цікавило. Д-р Скшипек свято вірить, що «після визволення Галичини наявні відмінності між поляками й українцями будуть розв'язані, приязно й вибачливо на користь обох народів» (стор. 59).

А тепер ще без коментарів цілий кінцевий висновок п. Скшипка: «В цій студії ми показали тісний зв'язок поміж Східньою Галичиною й рештою Польщі в світлі історії — етнічні, кровні, культурні й економічні відносини та правний стан. Ланка що єднає Східню Галичину й Польщу є в той самий час ланкою що лучить цю провінцію з Заходом. Від того часу, коли ця територія була прилучена до польської держави в 10-му столітті під час періоду її історії під галицько-волинськими князями і в кінці її тісним з'єднанням з Польщею — ця країна була завжди під сильним впливом західньої цивілізації, яка після багатьох століть залишила свій нестертий слід. Подорожній з Валії або Фляндрії, з Англії або Італії дихатиме тут тим самим повітрям як дома та знайде чимало подібних ідей, які він залишив у своїй власній батьківщині.

І власне тому — каже далі п. Скшипек — важко повірити, щоб ця країна мала лишатися на завжди під ярмом абсолютно чужої її духові, тиранічної влади, яка намагається знищити величну спадщину історії. Коли прийде час — а сподіваймося, що не будемо вже довго ждати — щоб направити кривду, заподіяну народам центрально-східньої Европи при кінці другої світової війни — тоді між великими актами відшкодування Львів і Східня Галичина мусить також бути повернена Польщі. Для мирної й неаґресивної Росії, це цілком не буде втратою. Росія має далеко більші багатства на своїх власних територіях. Польські південно-східні провінції не мають російської традиції взагалі, а через те, Совєтський Союз пересовує своє економічне життя завжди на схід, прилучення цих провінцій в російську державу означало б тільки їх зубожіння й занепад».

Отже автор весь час оперує двома державними поняттями: «Польщі» й «Росії». Державне поняття «Україна» для нього не існує Для Галичини він знає лише дві розв'язки — російське (яке він відкидає) або — польське ярмо. Про те, щоб Галичина стала складовою частиною вільної української держави — автор і не згадує. Така можливість для нього не існує.

Д-р Іван Сидорук.

Українці Ґеттінґену вітають Національну Раду

Заслухавши доповідь про Українську Національну Раду пана маґістра Миколи Лівицького, присутні на доповіді мешканці табору в Ґеттінґені постановили:

1) Ми вітаємо Українську Національну Раду як орган консолідованої української громадсько-політичної думки на чужині та обіцяємо їй всебічну підтримку.

2) Дякуємо Президії Української Національної Ради за вислання до нас свого делеґата в особі члена Ради пана маґістра Миколи Лівицького, доповідь якого не тільки дала нам багатоцінні інформації, але також і зміцнила нас духом.

3) З глибини своїх українських сердець засилаємо палкий привіт Його Екселенції Пану Президентові Андрієві Лівицькому, Пану Голові Української Національної Ради та Пану Голові Виконного Органу. Бажаємо всім Їм багато здоров'я й сил для успішного переведення їхньої відповідальної праці.

Ґеттінґен, 19 жовтня 1948 року.

Заява мюнхенських студентів

Українська Студентська Громада в Мюнхені-Фюріхшуле надіслала нам таку резолюцію своїх Надзвичайних Загальних Зборів 30 вересня ц. р.:

До
Української Національної Ради
та її Виконного Органу

Надзвичайні Загальні Збори найбільшої на еміґрації Української Студентської Громади в Мюнхені якнайгарячіше вітають створення Української Національної Ради, як єдиного українського державно-політичного центру, та її Виконного Органу.

Українське студентство Мюнхену радіє з приводу консолідації українських визвольно-політичних сил та вірить, що праця Української Національної Ради та її Виконного Органу увінчається успіхом і доведе до повного державнополітичного визволення Українського Народу.

Президія Зборів.

Старі селянки плакали...

Німці про зустріч пані Рузвельт з українськими скитальцями

Відвідини пані Рузвельт у Штуттґарті відбилися широкою луною в німецькій пресі. Німецькі газети, що оцінюють візиту п. Рузвельт із становища німецьких інтересів, присвячують також увагу її відвідинам в українському таборі Штуттгарт-Цуффенгавзен.

«Ді Нос Цайтунґ» за 26 жовтня в незвичайно спостережливому репортажі др. Ірини Цандер пише: «Пані Рузвельт відвідала жидівську переселенчу централю в Штуттґарті, ДП-вишкільний табір у Людвіґсбурзі, табір німецьких утікачів у Корнвестгаймі і український скитальчий табір у Цуффенгавзені.

Штуттґартський Союз Лікарів запросив пані Рузвельт, щоб познайомилася з соціяльним становищем, зокрема скитальців. У теоретичній частині програми зроблено це за допомогою статистичних даних, що дали ясну картину цієї сторінки життя в таборах: туберкульоза, недуги, смертність, житлове питання, перенаселення, одягова проблема, прохарчування, були ясно зображені цифрами й прикладами — так як пізніше українські діти, що передали пані Рувельт букети квітів, були частинно живим прикладом цих теоретичних даних».

Про відвідини в українському таборі Цуффенгавзен «Ді Нос Цайтунг» пише: «Чарівні українські діти, строкаті й чужі під штуттґартським небом, наче грайливі пташки танцювали під звуки рідних мелодій. А матері з поважним виразом лиця стояли на чистому таборовому майдані.

Рефлекси цих образів наче в дзеркалі відбилися на лиці жінки, яку цієї неділі дожидали тисячі».

Льокальна німецька газета «Штуттґартер Нахріхтен» за 25 жовтня порівнює табір німецьких утікачів із табором українських скитальців у Цуффенгавзені. Змальовавши жалюгідну картину життя в німецькому таборі кореспондент пише: «Мимоволі напрошується порівняння із недавніми відвідинами в цуффенгавзенських касарнях. Бодай казарми! Бодай чисті, отоплені житла. Очевидно й тут відчувається страждання людей, прогнаних із своєї батьківщини. Роками вони ждуть на змогу переселитися до США або до Канади. У жодному випадку не повертатися на Україну! Виставка показує, що можуть створити таборяни. І вони хочуть працювати. Вони хочуть також, навіть якщо цього не кажуть, вкінці кудись переселитися назавжди.

Діти в строкатих національних одягах сипали квіти перед високою гостею. Найменші ніжними голосками співали пісню свого краю. Кілька кроків далі стояли дві старі селянки й плакали...»

Дипломати, кохання і ҐПУ

„Сателітні" чужинці знайомляться із звичаями Москви

Як всім відомо, невсипуще око НКВД з допомогою густої мережі аґентів та шпигунів пильнує навіть інтимне життя кожної звичайної совєтської людини. Тим більшу увагу НКВД привертають до себе дипломатичні представники закордонних держав, і то як «капіталістичних», так і своїх сателітних. Обмеження в свободі руху й дій, які формально чи фактично ставить їм совєтська влада, страх совєтських громадян мати з ними будь-які зносини (хоч би у вигляді короткої випадкової розмови або ділової візити), вічне відчування в себе за спиною аґентів, що стежать за кожним кроком — створюють для чужоземних дипломатів в СССР повну ізоляцію якогось карантинного життя, почуття відчужености від усього навколишнього світу. Дипломатичні представники різних держав мають можливість взаємно відвідувати одні одних і тим хоч трохи розвіювати нудоту свого замкненого життя. В гіршому становищі є канцелярські службовці посольств, яким заборонено мати якісь стосунки із своїми колеґами з інших посольств. Життя їх безвідрадно нудотне й монотонне.

Так нудилася в Москві і секретарка чехо-словацького посла панна Н., — як згадує німецька преса з цих часів, коли СССР був тим же СССР, хоч НКВД і звалося тоді ГПУ, але Чехо-Словаччина була ще «буржуазною», тобто незалежною, країною. Єдиною втіхою молодої жінки було кіно, яке вона часто відвідувала. Якось в одному з кінотеатрів вона познайомилась з молодом чехом і страшенно зраділа цьому знайомству, що, здавалось, не загрожувало їй ніякими неприємностями. Незабаром їх справи так посунулися вперед, що вони вирішили одружитися. Проте такий шлюб міг загрожувати чехові за його словами, втратою посади інженера, яку він мав за договором в одному совєтському підприємстві, а їй — втратою посади в посольстві. Отож вони вирішили одружитися таємно і для цього поїхали, наче на відпочинок, в Крим, де щасливо промайнув їх медовий місяць. Коли молоді повернулися до Москви, пані Н. була раптом заарештована. В ГПУ її арешт пояснили тим, що вона є шпигункою, а на доказ цього показали фотографічні знятки її на тлі севастопольських укріплень, які робив у Криму її чоловік, що виявився не чеським інженером, а аґентом ГПУ. Пані Н. загрожували тяжкою карою і пропонували зізнатися, але врешті пообіцяли затерти всю справу, якщо молода жінка згодиться робити ГПУ «маленькі послуги». Вона почула себе змушеною підписати відповідне зобов'язання, але, прийшовши до посольства, розповіла про все послові. Найближчим поїздом її повернули до Праги.

Подібна суттю пригода трапилася незабаром і з одним новопризначеним з Праги шефом канцелярії чехо-словацького посольства в СССР паном Б., який теж дуже нудився в Москві. Якось, розмовляючи з службовцем міського подорожнього бюра Годицьким, що приставляв дипломатам проїзні квитки, пан Б. поскаржився йому на свою нудоту. Послужливий Годицький познайомив його з однією гарненькою дівчиною, а потім влаштував їм побачення в якомусь помешканні. Та раптом туди вдерлася поліція, що заарештувала пана Б. за відвідання «будинку розпусти». Ніякі заперечення і дипломатична недоторканність справі не допомогли. Слідчий ГПУ тільки заперечливо похитував головою: персонал посольства не є недоторканним, тим більш у справах кримінального характеру. Панові Б., — сказав слідчий, — згідно з совєтськими законами, загрожує багатолітнє ув'язнення, врятувати від якого його може тільки одне: згода робити совєтській владі «маленькі послуги». Пан Б. обіцяв зробити все, що від нього вимагали, а повернувшися до посольства, як і пані Н., розповів про все послові. Як і пані Н., його того ж таки дня відрядили до Праги. Чехо-словацький посол мав з цього приводу особисту розмову з тодішнім совєтським комісаром закордонних справ Літвіновим, що не міг заперечити правдивости оповідання пана Б.

„Найблискучіше" прийняття в Москві

МОСКВА (ЮП). Амбасадори США, Великобританії і Франції в Москві підписалися до тосту совєтського міністра зовнішніх справ Молотова, що на врочистому прийнятті 28 жовтня ввечері в «Московському готелі» в приводу 30-их роковин чехо-словацької незалежности виголосив: «Хай живе Чехо-словацька республіка!» Прийняття було влаштоване чехо-словацьким амбасадором в Москві і було найблискучішим з усіх, що відбулися в Москві після закінчення війни.

Жертви совєтських концентраків в Німеччині

На недавньому зібранні антикомуністичної робітничої спілки демократичної молоді Берліну сталися демонстрації проти «совєтського нелюдського поводження в нових концентраційних таборах». Колишній в'язень Ґерард Ваґенер розповів про своє 36-місячне перебування в Сахсенгавзені, де він протягом місяців мусів спати без ковдри на голій долівці. Офіцери, що провадили допит, допускалися всіх засобів, аби змусити свої жертви до «признання». Один з методів катування полягав у тому, що в'язнів замикали в темну, тісну комірчину, яку попередньо наповнили водою — так, що першого дня вона сягала по коліна, другого по стегна, третього — по шию. Інших в'язнів садовили у ванну з гарячою водою. Наймолодшій жертві такого катування було 10 років.

Другий учасник зібрання, що зійшов на трибуну, спираючись на дві милиці, пошкодивши собі хребет в робітничій команді в Сахсенгавзені, повідомив про те, що взимку 1945/1946 року в концентраційному таборі щодня вмирало 60—70 в'язнів. Із 15 000 осіб, що були в ньому 1945 р., за два роки лишилися живими тільки 6400. «Ніколи більше, — збуджено вигукнув промовець, — не хочу я знову пережити таке життя, яке й не було зовсім життям!»

Безпосередньо після цього зібрання засновано «Бойову групу боротьби проти нелюдськости» з метою морально підтримувати в'язнів концентраційних таборів і висвітлювати населенню Західньої Европи справжній стан речей в совєтських концентраках. (ЮП).

Франц Леґар помер

24-го жовтня помер в своїй віллі в Бад-Ішль славний оперетковий композитор Франц Леґар, проживши 78 років. Вістка про важку недугу Франца Леґара, що мав рака і слабе серце, непокоїла вже кілька тижнів його симпатиків і всіх, що захоплювалися його музикою. Запалення легенів стало безпосередньою причиною смерти. Біля смертної постелі був брат композитора та його сестра, вдова по мадярському графові. Світова преса, помістила великі згадки про Леґара, підкреслює, що разом з ним остаточно померла давня австро-мадярська монархія.

5 хвилин без політики

Нова міжнародня цифрова мова

Ідея простої інтернаціональної мови, що вже стукає в двері Об'єднаних Націй, домагаючись своєї реалізації, найповніше й найдосконаліше виявлена в мові Есперанто, яка й претендує стати допоміжною міжнародньою мовою недалекого майбутнього. Проте на переможному шляху Есперанто й досі намагаються стати проєкти інших міжнародніх мовних систем, опрацьованих в різних країнах різними авторами.

Останнім з них є, як повідомляє з Оттави аґентство «Асошіейтед Прес», проєкт канадійського вченого мовознавця Івана Петелки. Створена ним мова, протилежно до Есперанто, обмежується застосуванням лише в письмовому або друкованому вигляді. Говорити нею не можна. Проте в межах свого письмового застосування вона має багатто зручност тей і простоти: створюючись з самих цифр, вона не знає ні граматики, ні правил наголосу й вимови і тому є максимально спрощеною мовою з усіх досі запропонованих.

Порівнявши уживаність певних слів в різних мовах, Петелка склав таблиці слів, пронумерувавши їх в порядку уживаности. Під числом 1 у нього стоїть «я», під 2 — «ти» і т. д. Слово «людина» позначено числом 33, слово «любов» — 130. Для зміни частини мови в словах із спільним коренем Петелка додає нулі. Так, більшість іменників у нього кінчаються на один нуль, похідне дієслово — на два нулі, прикметник — на три, прислівник — на чотири. Напр., «демократія» мовою Петелки віддається як 8730, «демократизувати» — 87 300, «демократичний» — 873 000, «демократично» — 8 730 000. Автор має незабаром опублікувати свій ориґінальний мовний винахід і певний його успіху. Проте обмеженість цифрової мови її письмовим застосуванням навряд чи сприятиме виправданню оптимістичних сподіванок автора.

БРЮНЕТКИ ЧИ БЛЬОНДИНКИ?

Незвичайна дискусія шведського суспільства

За повідомленням німецької преси, недавно в Швеції досить довго тривала в суспільстві й пресі дискусія на цілком незвичайну тему: чи можна з кольору волосся судити про вдачу жінки? Зацікавленість в цьому питанні, жвавість, а то й пристрасність дискусії стають зрозумілими, якщо зважити на те, що це питання безпосередньо зачепило не тільки «честь», а й життьові інтереси більшости шведок.

Дискусію почав один відомий стокгольмський промисловець своїм твердженням, ніби темноволосі жінки далеко здібніші в ділових справах, стараніші й працьовитіші, ніж бльондинки. На доказ цього він посилався на багатолітні спостереження над своїм численним персоналом. Зрозуміло, це викликало величезне обурення шведок, більшість яких є саме бльондинки. Хвиля запеклої дискусії «Бльондинки чи брюнетки» широко прокотилася в шведському суспільстві.

Низка працедавців, — хто жартома, заради розваги, — підтримали промисловця. За їх твердженням, темноволосі жінки частіше відзначаються розумом і здібністю зосереджуватися. Крім того, вони звичайно позбавлені характеристичних для бльондинок нервозности й здебільшого мають добрий настрій. Бльондинки, на їх думку, також часто бувають млявими, лінивими, безвільними. Проте у бльондинок знайшлися оборонці і поміж чоловіків. На думку шефа особового відділу одного великого торговельного дому, саме бльондинки найкраще надаються на посади продавців і навіть на провідні пости. Інший оборонець бльондинок доводив їх темпераментність і силу характеру.

Була в цій дискусії і третя група — безсторонніх суддів, що просто заперечували будь-який зв'язок між кольором волося і вдачею та здібностями людини. Питання «Брюнетки чи бльондинки», на їх думку, розв'язується виключно особистим смаком. Брюнетки лише тому можуть викликати більше уподобань в Швеції, що перевага її жінок — бльондинки, які до того ж не схильні до фарбування волосся і штучних зачісок. Через те і для шведської сцени й фільму переважає попит саме на темноволосих жінок. Брюнетка — відома шведська кіноартистка Інґрід Берґман, брюнетка й нова голлівудська зірка шведка Вівека Ліндфорс.

Щоб запобігти літунським катастрофам

Намагання забезпечити літаки від падіння такі ж давні, як і саме літунство. Однак тільки тепер молодий американський учений д-р Ґрін, здається, наблизився до часткового розв'язання цього питання, до того ж простого й дешевого. Метою його винаходу не було, проте, запобігти літунським катастрофам, викликаним технічними дефектами або якимись вищими силами. Він мав на увазі головно нещасливі випадки з вини самого пілота, певніше спричинені його недостатньою уважністю, досвідченістю, вмінням. Такі випадки майже завжди трапляються через зменшення швидкости літака настільки, що він втрачає свою стійкість, тобто не може більше триматися в повітрі. Найчастіше такі катастрофи бувають при старті й приземленні, що, як відомо, є найтяжчими операціями при полетах. Нормально для підтримки своєї стійкости в повітрі літаки потребують певної швидкости, яка, напр., для спортового літака дорівнює приблизно 80 км/год. Зроблено вже не одну спробу винайти такий прилад, що сиґналізував би пілотові брак потрібної мінімальної швидкости, проте всі спроєктовані прилади мали досі яку-небудь хибу.

Новий прилад д-ра Ґріна—дуже невеликий (кілька квадратових сантиметрів). Він прикріплюється на передньому краю крила літака в тому місці (так званому «підпірному пункті»), де нормально зустічна струмина повітря поділяється на дві течії: верхню, що скеровується поверх опірної площі крила, і нижню — під площею крила. Цей пункт дуже чутливий до змін відношення опірної площі літака до зустрічної повітряної струмини, і прилад д-ра Ґріна, сприймаючи їх, електричним способом дає пілотові світловий сиґнал про наближення загрозливої для стійкости літака ситуації.

Цей прилад такий дешевий і простий своєю конструкцією і так добре себе зарекомендував, що в США обговорюють тепер питання про те, щоб зробити устаткування ним всіх літаків обов'язковим. Низка авіяційних заводів вже почали випускати свої літаки з приладом д-ра Ґріна. (ФР).

ВИНА МАРІЇ ҐІНІ

Суддя італійського містечка Рельдоні біля Верони не дає собі ради з навалою цивільних позовів до місцевої родини Ґіні, тим більш що походження цих позовів зовсім незвичайне. Мешканка Рольдоні 28-літня Марія Ґіні, після довгого перебування в лікарні наче впавши в стан релігійного екстазу, почала віщувати свій перехід у потойбічний світ якраз опівночі певного, точно визначеного нею дня. Вона так вперто пророкувала це, що на час її провіщеної смерти в Рольдоні зібралася з околиць юрба з 40 000 прочан, які бажали бути присутніми при її смерті. Проте поміж побожно настроєних знайшлись і легковажні люди, які йшли в заклад на великі гроші, твердячи, що Марія Ґіні не помре. Коли виявилося, що вони мали рацію і Марія справді не померла, обуренню юрби не було краю. Адже родина Ґіні, на їх думку, не тільки піддурила їх, а ще й заздалегідь умовилася з своїми спільниками, щоб вони йшли в заклад, що Марія не помре, а тоді віддали їм частину грошей. Тепер ральдонський суддя і сушить собі голову над численними позовами тих, що програли заклад. (РП).

Добрі традиції „Маслосоюзу"

Між різними професійними і становими організаціями, що повстали на еміґрації, діє професійна організація „Об'єднання Українських Молочарських Працівників", заснована 10 квітня ц. р. в Мюнхені.

Завданням цього об'єднання є, між іншим, згуртувати всіх молочарських працівників, кооператорів та колишніх співробітників „Маслосоюзу" й „Районових Молочарень", які опинилися на еміґрації. Мета об'єднання: 1)репрезентувати цих працівників як фахівців усіх ділянок молочарства перед українськими й чужинецькими установами. 2) допомагати членам доповнювати своє фахове знання шляхом доповідей, курсів, екскурсій і практики по німецьких і інших чужинецьких молочарнях. 3) допомагати своїм членам на еміґрації підшукати працю за фахом та допомогти в організації власних молочарських підприємств по різних країнах світу.

Головна управа ОУМП, не маючи змоги нав'язати особистий контакт з усіма молочарами-кооператорами, розпорошеними по всіх крях, цим закликає всіх молочарських працівників нав'язати контакт з нею (адреса: Д-р О. Котик, Реґенсбурґ, Ґанґгоферзідлюнґ, Павль Гайзештр. 6), засновувати гуртки молочарів, де лише буде 3—4 молочарі й дбати про використання свого фахового знання як засобу пропаґанди доброго імени, яке українські молочарі здобули собі ще до другої світової війни під проводом „Маслосоюзу".

Крім цього управа ОУМП закликає всі свої гуртки продовж місяця жовтня й листопада ц. р. відсвяткувати 25-ліття віднови українського кооперативного молочарства і його централі „Маслосоюз" на землях Західньої України Таке свято треба відбути в формі святочних сходин з доповіддю про значення молочарської кооперації в відбудові нашого краю до другої світової війни та вказати на завдання молочарської кооперації при відбудові української державности.

Перше таке свято відбулося 14 жовтня ц. р. в Авґсбурзі, де гурток ОУМП має 10 членів.

В програмі свята о. декан В. Пилипець відслужив панахиду за основоположників „Маслосоюзу" бл. п. д-ра Е. Олесницького, о. Остапа Нижанківського, д-ра Іларіона Бачинського, о. М. Гораревича, о. Костя Петрушевича, Дениса Сембратовича та всіх інших кооператорів, що причинилися до розбудови молочарської кооперації. Увечері відбулися святочні сходини членів і запрошених гостей, представників усіх місцевих організацій, на яких інж. Андрій Качор прочитав реферат про ролю й завдання української молочарської кооперації на Західній Україні Після реферату відбулася загальна товариська гутірка.

А. К-р

Генерал Клей дідом

Генерал Клей американський військовий губернатор Німеччини став 14-го жовтня дідом. Його внук, народжений на Фльориді, є першим сином полковника Люціюса Клея і на честь діда назвуть його також Люціюсом.

— Згідно з повідомленням головної залізничної управи, до кінця року персонал залізниць бізони через фінансові трудноші має бути скорочений на 25—30% 45 000 осіб, тобто на 8,5%.

КОЖНОМУ СЛОВО

ПЕРШИЙ ЧИН

мюнхенських конструктивістів: подають до суду редакцію „Неділі"

Союз Конструктивно-Творчих Сил України — Президія.

Мюнхен, дня 26. 10. 48.

До Хвальної Редакції часопису «Неділя» в Ашафенбуурзі.

В числі 146 за 24 жовтня 1948 р. була вміщена стаття, п н. «Union der schöpferschen Kräfte», в якій були порушені справи Союзу Конструктивно-Творчих Сил України, а також зроблені закиди супроти особи генерального секретаря Союзу п. д-ра Григорія Прокопчука.

На основі пресового закону просимо помістити в найближчому Вашому часописі таке

СПРОСТУВАННЯ

На статтю в числі 146 за 24 жовтня 1948 р. під назвою «Union der schöpferschen Kräfte» президія Союзу Конструктивно-Творчих Сил України вважає своїм обов'язком довести до загального відома, що ініціятива створення нової української організації не вийшла від професорського гуртка Високої Української Економічної Школи в Мюнхені та що по перевіренні фактичних матеріялів відкидає обжалування п. д-ра Г. Прокопчука як безпідставні, подаючи до відома українському громадянству, що д-р Г. Прокопчук освідчився притягнути до судової відповідальности редакцію часопису «Неділя» за вміщення невідповідаючих дійсності і неперевірених редакцією фактів.
Президент: Д-р Т. Леонтій. — За ґен. секретаря: Д-р Одинець.

Від Редакції: Публікуючи, згідно з засадою безсторонности, повищу заяву «конструктивно-творчих» діячів, вважаємо за відповідне підкреслити, що ми спокійно доручили цей лист нашому адвокатові і з зацікавленням чекатимемо процесу. Як відомо, кожна судова справа відзначається тим, що її можна витрати, або програти...

З інформаційного обов'язку зазначуємо, що з названих в інкримінованій статті визначних діячів забрав слово лише пан генерал Шандрук на жаль лише у формі приватного листа до головного редактора нашої газети. Не маючи змоги опублікувати того листа повністю, можемо лише коротко повідомити, що генерал Шандрук уважає нашу інформацію про мюнхенський новотвір «нездоровою сенсацією», саму організацію називає аполітичною і думає, що не буде в ній допущено нічого, що свідомо підривало б наші національно-політичні змагання.

Наш кореспондент заперечує

Хочу написати кілька слів правди, щоб читачі «Неділі» мали справді повний образ спростування Ф. Дудка. Якщо я написав, що його реферат на академії, присвяченій гетьманові Богданові Хмельницькому, викликав певний несмак, то справді моя вина в тому, що я зразу широко не написав і не поінформував наше громадянство про виступ Ф. Дудка. Уже в перших рядках закидають мені явну неправду, мовляв, я пов'язав день Фізичної Культури із зривом Хмельницького. На таборовій площі висіла величезна афіша з підписом культурно-освітнього референта, на якій чорним по білому стояла програма, що пов'язувала одне свято з другим. В

На рецензійному столику

КНИГА, ЩО ЧЕКАЄ НА ВИЗНАННЯ

На сторінках «Неділі» та інших газет вже кілька разів з'являлось повідомлення про вихід у світ книги «Мистецтво слова». Книга ця — справжній унікум в галузі вивчення техніки й виразности мови. На солідність і науковість праці вказують зрештою прізвища авторів; це — проф. П. Ковалів, один з кращих і найбільш авторитетних українських мовознавців, та його син Борис Ковалів, автор статтей про українську драматургію і театральних рецензій. Наслідок співавторства батька з сином вийшов на користь і заслуговує на цілковите визнання в першу чергу тих, хто говорить про потребу культурного наближення України до европейського і взагалі західнього світу. На Заході, бо в европейських та американських високих школах вивченню техніки й виразности мови приділюють велику увагу — а у нас ця ділянка тепер майже цілковито занедбана. Кажемо «тепер», бо свого часу наприклад в Києво-Могилянській академії оволодінню мистецтвом слова приділювалось багато часу — і то не лише на катедрі піїтики й риторики, але також і на катедрі богословія та філософії. Автори «Мистецтва слова» мають цілковиту рацію, вказуючи на потребу «запровадження художнього слова в наших початкових середніх і насамперед високих школах». Цю заяву вони підкріплюють ділом, даючи українському читачеві цікаву й вартісну книгу, написану настільки популярно (і так би мовити беллетристично), що її легко читатиме кожний. Одночасно ця книга є й науковою, бо в ній викладені наукові основи художнього виконання літературного тексту та пов'язаність мистецьких чинників (мелодійність, емоційність, стиль і т. д.) з чинниками науковими (анатомія, фізіологія, психологія, фонетика та ін.).

Як часто, слухаючи деклямації або дивлячись на виступи котрогось із наших театральних гуртків, з прикрістю констатуєш несценічність, нетеатральність виступу, нечіткість дикції рецитатора — і хоч останній старається, як то кажуть, зі всіх сил, враження від його виступу лишається поганим. Чому? Тому, що людина, крім доброї волі, не диспонувала більш ніякими мистецькими даними, тобто не знала найелементарніших основ мистецького виконання тексту. Саме їх — ці основи художнього слова — і дає читачеві «Мистецтво слова».

Ця книга (як сказано в її передмові) є «посібник для всіх тих, хто вивчає живе слово й рідну мову». В справедливості цього може переконатися кожен Необов'язково навіть, щоб це був артист. Той, кому доводиться виступати з промовами, напевно оцінить такі розділи, як «Зміст і система в промові», «Початок і кінець в промові», «Імпровізовані промови» тощо. Співакам же, які не компонують своє, а мають до діла з готовими текстами, радимо прочитати в першу чергу інші розділи, а саме «Поділ співочих голосів», «Гіґієна голосу», «Голосові вправи». Наслідком ознайомлення з вищезгаданими розділами буде те, що непоставлені голоси наших молодих співаків звучатимуть приємніше для слухачів та служитимуть довше для самих виконавців. Взагалі ж для всіх тих, хто вивчає живе слово й рідну моу, праця батька й сина Ковалевих мусить зробитись [illegible] настільною книгою Як довідуємось принагідно, фінансові труднощі змусили авторів скоротити (з метою зниження собівартости) деякі підрозділи та багато ілюстративного матеріялу. Тому сподіваємось одночасно, що слідуюче видання цієї гарної книги побачить світ уже в своєму повному вигляді.

Павло Дубів.

П. Таборенко: Панцерний поїзд «Стрілець», Авґсбурґ 1948 р. стр. 68

Автор книжечки «Панцерний поїзд «Стрілець» взяв тему з нашої національної революції 1917—1920 рр. Панцерник «Стрілець», не вигадка: цей поїзд був і живуть ще між нами люди, що в ньому билися за волю України. П. Таборенко показує в своїм оповіданні не «забронзовлених героїв», а живих людей з їх болями й радощами, з їх сильними якостями й виявами слабости. В книжечці показана бурхлива атмосфера боротьби армії Української Народньої Республіки проти большевиків, подане історичне тло, без якого не міг би молодий читач зрозуміти ходу подій і розвитку почувань героїв «Стрільця». Це все подане в легкій, мистецькій формі, тому книжку прочитає й наша молодь і дорослі. Мова цього оповідання культурна, вироблена, жива. Авторові удається самими звуками слів подати читачам образ дії. Нпр. опис бомбардування: «Гарматній рик розриває дроти, руйнує будинки, б'є лютим боєм ранену землю» (звуки «р» і «б» мистецько підкреслюють дію), або: «Три дні гуркало й торохкотіло кругом Коростеня».

Авторові вдалося дати живі типи учасників леґендарної боротьби «Стрільця». Отаман («батько») Семен Мошура, або гімназист Івась Скрипченко лишаються в пам'яті читача з усіма своїми прикметами. Для нашої молоді буде прикладом ідеалізм обсади «Стрільця». Це були ті, що жертвували все для України, сказавши: «Здобути або дома не бути». Сантиментальна нотка в оповіданні не вносить деструкції в загальний тон цього твору, бо ця нотка відповідає життєвій і мистецькій правді. Читаючи, як козаки «Стрільця» плакали, коли довідалися про загибіль цього панцерника, ми розуміємо їх переживання й сами їм піддаємося.

Заслуга автора, що він має чуття міри, подає чуттєві елементи в мистецькій формі. Такий твір знайде своїх захоплених читачів.

Л. Г-ко

ЯР СЛАВУТИЧ

З книги „Спрага“

Марно кликана, пуста, недбала,
Де ж ти діла, розгубила гнів?
Для якого спокою приспала
Полум'яні пориви синів?

Це ж тебе ганяють буйні бурі,
Наче хмару, білу і легку;
Це ж тебе на овиді похмурім
Розривають вихори в танку.

Доле, доле! Жаром непогасним
На путі, на стоптані терни,
Припади для радости нещасним
І жадану стріху поверни!

Як же ні, не зможешся — погана —
Нас, бездомних, повести під ню, —
Хай тебе роз'ятрить вічна рана,
Вічна рана сорому й вогню!

І нехай, нехай тебе з дороги
На скалі край отньої води,
Як прокляття, кинуте від Бога,
Приланцюжать люди назавжди!

1946.

ім'я незаперечної правди мушу заявити, що Ф. Дудко перед своїм виступом явно-славно заявляв: я ворог Хмельницького, а симпатик Мазепи. На це д-р Ценко звертав увагу, що Ф. Дудко не повинен читати реферата, коли так ставиться до Хмельницького. Але ця громадська думка не вплинула на нього. Для того ми й почули на рефераті таку квітку: Мазепа довів нас до Полтави, а Хмельницький до таборів у Німеччині. От дивіться, мовляв, люди, що то за гетьман був, через нього караємося тут у Цуффенгавзені. Заявляю, що реферат Ф. Дудка викликав не «певний несмак», як я подав, а загальний несмак і обурення серед інтеліґенції. Чулося вислови: «ганьба, нижче критики, краще не говоріть, паплюження гетьмана» і ін. А в час самого реферату деякі визначні громадяни поспускали від сорому голови. Ф. Дудко читав свій реферат у дусі ворожому гетьманові Хмельницькому, а цитати ставляв у такі місця, щоб тільки якнайсильніше вдарити по нелюбій йому постаті. А вже закінчення доповіді, зокрема її частина про другий пам'ятник гетьманові в Києві викликала думки: для чого ми сюди прийшли? Длячого обходимо це 300-ліття?

Амбіція п. Дудка спонукує його порівнювати себе з Тарасом Шевченком. Сьогодні Шевченко напевно змінив би свої погляди на різні справи нашого минулого.

Ніхто не забороняє п. Дудкові розправлятися з великим гетьманом, але не на академії. На це є відчити й світлиці. Ф. Дудко говорив про якусь мою засліпленість. Якби п-я-к був такий засліплений, як собі того бажає Ф. Дудко, то був би йому зробив такий скандал, як зробили громадяни іншому доповідачеві на Січневій Академії в Ашаффенбурзі.

Пан полк. Гудима (зовсім не гетьманець, бо й при чому тут гетьманство?) не ховав свого несмаку й за кілька днів мав доповідь п. н. «Европа й Україна за часів Б. Хмельницького». Цей реферат був доброю відповіддю на виступ Ф. Дудка. На фактах доказав доповідач, що Хмельницький був великим мужем і полководцем. У дискусії до решти збито закиди Ф. Дудка й явно задекляровано той несмак, який викликав його виступ на академії. І ніхто не став в обороні Ф. Дудка.

Петро Ямняк (п-я-к).

Пан Доленко і УНДС

«Протестуємо» проти кореспонденції в «Неділі» в ч. 146 про «Союз Конструктивно-творчих Сил України». Отже: УНДС постав зовсім не заходами Володимира Доленка, але цілого ряду інших осіб. Роля В. Доленка була там зовсім не домінуючою. Також він зовсім не розбив УНДС, який існує далі, виключивши із свого складу В. Доленка і ще кількох осіб.

Члени УНДС

Від Редакції: Як бачимо, поборювана кореспонденція в «Неділі» мала також свою позитивну сторону, спричинившись до вияснення різних, досі невідомих справ і фактів. Щодо В. Доленка, то, як довідуємося, цей темпераментний політик, незадоволений теперішнім проводом створеного ним Союзу Земель Соборної України веде переговори в справі створення ще однієї організації, а саме нової «Селянської Партії», що згодом мала б об'єднатися з УРДП і цим створити одну селянсько- робітничу партію.

Чому не чуємо „Голосу Америки?“

Хвальна Редакціє!

Прошу від імени таборян подати в наступному числі «Неділі», в якій годині й на яких хвилях «Голос Америки» передається по-українськи. Свого часу (в ч. 137-ому). Ви оголосили на першій сторінці і великими буквами, що він 1-ого жовтня будуть авдиції «Голосу Америки» українською мовою. Досі ніхто не зловив цих радіовисилань.

Читачі «Неділі» в Байройті

Від Редакції: Нашу вістку про українське радіопередавання «Голосу Америки» ми взяли були з газети «Старс енд Страйпс» за 12 серпня ц. р. Про те, що авдиції починаються 1-го жовтня «Неділя» не писала. Це Ви вичитали в інших газетах, які пізніше також повідомляли про це. Як тепер стало відомо, одним із тих американських політиків, що спричинилися до введення українських радіопересилань був сенатор Олександер Сміт. Нам і самим дивно, що ця справа затягається, а яка вона важлива-найкращий доказ утеча двох советських летунів, що слухали «Голос Америки» російською мовою. Думаємо, що американські відповідальні кола виконають своє запевнення і вже незабаром почуємо український «Голос Америки».

Капеля бандуристів

перед виїздом за океан

«Ой, літа орел, літа сизий,
попід небесами...»

Пісня збуджує давні, трохи вже забуті емоції, малює перед очима знайомі картини, — ніби справжній орел з рідної Наддніпрянщини прилетів до Гіссену і кружляє тепер попід стелею української оселі, розносячи разом з мелодією дзвінких бандур пахощі рідного степу...

До Гіссену капеля бандуристів ім. Тараса Шевченка приїхала після 1946 р. уперше. Чутка про її приїзд миттю облетіла місто і того вечора до українського табору прийшли гіссенський бюрґермайстер з дружиною та інші місцеві урядовці. Їх враження від концерту було таке ж захоплене, як і враження кожного, хто мав хоч раз нагоду слухати нашу славну капелю. І ми певні, що під час свого нового турне — найбільшого з усіх, які капеля робила будь-коли досі — бандуристи під мистецьким керівництвом Григорія Китастого виправдають ті надії, які покладає на них українська еміґрація. Бо не секрет, що у широкий заокеанський світ капеля їде для здобуття серед тамтешнього суспільства прихильного ставлення до української справи взагалі та до української еміґрації — зокрема. Від мистецьких виступів капелі залежить великою мірою те, чи вдасться нам здобути серед широких верств населення США й Південної Америки зрозуміння справедливости визвольних змагань українського народу. Як свого часу, завдяки капелі Кошиця світ зацікавився українською справою після того, як пізнав українську пісню, так тепер він повинен зробити те ж саме, пізнавши український народній інструмент — бандуру.

Вповні усвідомлюючи собі значення своїх майбутніх виступів, бандуристи готуються до них з винятковою старанністю й наполегливістю. Підготовка відбувається в першу чергу зміцненням особистого складу капелі, як шляхом повернення до неї тих її членів, котрі з ріжних причин відійшли були на деякий час від безпосередньої праці в капелі (Назаренко, Мінський, Гончаренко, Григоренко, та ін.), так і шляхом прийчі одного з кращих серед української еміґрації ліричних тенорів. Зокрема його соло під час виконання пісні «Ой, ти дівчино заручена» свідчить, що для капелі він являється дійсно цінним надбанням. Як довідуємось принагідно, в склад капелі мають ще увійти оперові співаки Зайферт і Рейнарович, імена яких настільки відомі, що говорять самі за себе і не потребують якихось спеціяльних коментарів. Новим явищем у житті капелі є також те, що вона вперше за ввесь час свого існування вводить в репертуар балетні номери, залучивши до свого складу чотирьох найкращих українських танцюристів. Не менш старанно відбувається підготовка майбутніх виступів через розширення репертуару (тобто введенням в нього все нових і нових мистецьких точок), — що, зрештою відбувається безперервно. Новими піснями, які ми чули уперше, були: рекрутська народня пісня, жартівлива закарпатська «Ти до мене не ходи», «Пісня про Тютюнника» та — як віддзеркалення сучасної боротьби в Україні — «Марш УПА», що його написав Павло Дубів. Зараз капеля готує до виконання «Владико неба і землі» (з опери «Запорожець за Дунаєм») та «Бурю на Чорному морі» — прекрасний музичний твір Гната Хоткевича, написаний для 12-ти бандур. Все вищезазначене переконливо свідчить про те, що капеля не застигає на одному місці, а живе неспокійним творчим життям ввесь час розсуваючи межі своїх художніх можливостей.

ХРАМОВЕ СВЯТО В МЮНХЕНІ

Якось молодо, привітно й особливо урочисто виглядала парадно прикрашена Свято-Покровська Українська православна церква в Мюнхені в день свого храмового свята Покрову Божої Матері. З нагоди свята прийшли маси українців без огляду на віровизнання — православні, католики, євангелики, православні білоруси, прибалтійці, росіяни, греки та німці. Ця урочистість виявилася і в захопленій зустрічі нового Владики Архиєпископа Геннадія, який у цей день уперше прибув до Свято-Покровської церкви після перебрання баварської епархії від Архиєпископа Михаїла, що виїхав для духовної опіки над православними українцями Бельгії, Голляндії та Люксембурґу. Нового Владику зустріли хлібом-сіллю настоятель і титар церкви Святої Покрови.

З великим духовним піднесенням відправив Високопреосвященніший Геннадій урочисту Архиєрейську Службу Божу в асисті 5 священиків. Урочистості Богослужби сприяв і прекрасний спів Архиєрейського хору, підсиленого співаками капелі «Україна».

Повна глибокого змісту й великої сили патріотична проповідь Архиєпископа Геннадія про свято Покрови, про заступство Богоматері просто до серця промовила всім присутнім. Молебен і парастас по полеглих славних запорожцях та козацькому лицарству довершили церковну урочистість.

Традиційний братський обід, яким завершилося свято, пройшов у дружній, щирій атмосфері. Свято залишило велике враження на всіх, хто брав у ньому участь.

Допомога наших братів за океаном

У зв'язку з новим американським законом про допущення 205 тисяч еміґрантів до США, в Америці утворилося українське Товариство під назвою «Самопоміч», що має за мету спроваджування більшої кількости української еміґрації з Европи. Це товариство звернулося з апелем до всього організованого українського громадянства в Америці проявити якнайбільшу діяльність, щоб рятувати життя найкращих синів української суспільности, а в першій мірі найпередовіщих представників української культури. Реально ця допомога мала б виявитися в тому, щоб спонукати українців в Америці інтенсивно зібрати якнайбільше вимаганих законом декларацій про запевнення праці і мешкань для нових еміґрантів. Т-во «Самопоміч» розвинуло вже широко свою діяльність в цьому напрямі, повідкривало філії в різних містах Америки і організує сходини громадян для обговорення цієї справи. Одною з таких активних філій Т-ва є відділ «Самопомочі» у Філядельфії, що відкрив спеціяльне бюро для уділення всяких інформацій і порад в справі спроваджения рідні та знайомих безпосередньо на місці, а також листовно. Адреса цього бюра Т-ва «Самопоміч»: 932 N. Franklin Street, Philadelphia, Pa.

Д.

Про гайдельберзький смалець . . .

Вельмишановний Пане Редакторе!

Прошу помістити у Вашій цінній газеті запит про дві справи громадянського характеру.

СХС в Гайдел«берґу дістала влітку ц. р. 50 фунтів смальцю, який мав бути розділений для хворих в цьому місті і околиці. Смалець дістали українці-пацієнти в лікарні для умово хворих біля Гайдельберґу, але важко хворі українці в шпиталі для хворих на легені в Гайдельберґу не дістали нічого. Відомо, що смалець абсолютно необхідний якраз для хворих на легені. Цікавий ще факт, що не всі умово хворі — в наслідок їх хвороби — розписалися про одержання цього смальцю. Хорі на легені розписатися могли, але при розподілі смальцю на них з невідомих причин, не звернено уваги. Чому це так?

Друга справа: В Гайдельберґу є студентська кухня і вона дістає від ЗАДК на Европу майже регулярно деяку скількість смальцю. Дуже добре і похвальне діло. Під час ферій було тут мало студентів і в студентській кухні харчувалися і ще харчуються й не студенти — деякі зовсім здорові і працездібні члени української громади в цьому славному університетному місті. Безперечно, що треба помагати і здоровим, але чи не було б більш справедливо, щоб замість зовсім здорових членів місцевого Комітету діставали ці додаткові харчі хворі, старі і нездібні до праці? Коли здорові українці можуть користати із допомоги ЗАДК на Европу, то чому такої помочі не мають важко хворі в туберкульозному шпиталі в Гайдельберґу? В першу чергу необхідна поміч для хворих на легені.

З належною до Вас пошаною

Юрій Таркович.

Вартісна аналогія

У видавництві Антона Білоуса в Авґсбурзі вийшла з друку антологія української поезії в німецьких перекладах проф. Володимира Державина. Антологія має шість аркушів друку і вміщає 30 модерних українських поетів (від Франка). Кожному поетові дано біографічні відомості та коротку характеристику. Проф. Державин знайомить німецького читача з розвитком українського поетичного мистецтва, при чому 20-ті роки називає «поетичним відродженням», єдиним явищем серед слов'янських літератур. Таким чином українській поезії вручено пальму першости серед слов'янських літератур усіх часів.

Приємно відзначити також те, що перше в історії німецької літератури антологія української поезії має назву українських національних кольорів — «Жовтина і блакить». З цього погляду ця маленька книжечка є великим пропаґандивним актом не тільки українського поетичного мистецтва, а й української визвольної справи взагалі. — (Ярс).

— В зв'язку з незначним запасом тютюну в бізоні і тимчасовою затримкою в приставці його з США, а також з тимчасовим скороченням на 25—30% продукції тютюнових фабрик, західньо-німецькі господарники зважають на можливість в листопаді й грудні ц. р. певної тютюнової кризи в Німеччині.

— З Мюнхену повідомляють про катастрофічний стан м'ясного господарства в Баварії Становище м'ясного ринку в Мюнхені не краще за те, що було першими днями після закінчення війни. Багато м'ясних крамниць в Мюнхені закрито через брак м'яса.

\+

Рада і Управа українського табору в Діллінґені з глибоким сумом сповіщає про передчасну смерть Голови Таборової Ради б. п. інж.

ІГНАТА ЕЛІЯШЕВСЬКОГО,

яка сталася 15 жовтня 1948 р. в Мюнхенській клініці після короткої, але тяжкої хвороби.

Таборова Рада і Управа висловлюють своє глибоке співчуття родині Покійного.

Похорон відбувся 18 жовтня 1948 в Діллінґені.

Рада і Управа Табору Діллінґен.

\+

З невимовним жалем ділимось своїм горем з друзями і знайомими з приводу передчасної смерти нашого доброго мужа, батька, брата

ІГНАТА ЕЛІЯШЕВСЬКОГО,

яка сталася в Мюнхенській клініці після короткої, проте тяжкої хвороби. Похорон відбувся 18 жовтня 1948 року в Діллінґені.

Дружина, діти, брати, рідня.

\+

По довгій недузі помер 6-го жовтня п. р. в лікарні ІРО в Байройті колишній директор Союзу Кооператив у Підгайцях і Бережанах, учасник визвольних змагань, поручник УГА

ТЕОДОР БОЯНІВСЬКИЙ,

проживши 67 років.

Походив із заможньої, свідомої міщанської родини. Присвятив себе ремеслу й став добрим фахівпемшевцем. Думав відкрити власну фабрику взуття, але доля хотіла інакше. Молодим челядником познайомився з учнями бережанської гімназії, що належали до тайного гуртка „Молода Громада“. Ця зустріч повела Його іншим шляхом — до Міщанської Читальні в Бережанах. Брав участь у визвольних змаганнях як поручник УГА. Потім пішов на еміґрацію в Чехо-Словаччину. Тут під впливом проф. Олекси Лукіяновича доповнив освіту, склав іспит зрілости та скінчив вищі студії. Одночасно працював по великих чеських підприємствах. Вернувшись до краю, стає до кооперативної праці, займаючи пост директора Союзу Кооператив у Підгайцях та Бережанах. Після приходу большевиків Його арештовує НКВД. В наслідок тортур у в'язниці за „контрреволюційну петлюрівську роботу“ тратить здоров'я. Чудом тільки врятувався з в'язниці. Опинившись тепер на еміґрації, працює знову в кооперації та інтересується громадським справами. Але недуга робила своє й врешті смерть забрала цього зразкового громадянина.

Похорон був скромний, скитальчий. На місце вічного спочинку відпровадили Його 8-го жовтня сусіди-бережанці, кооператори, знайомі. Над могилою промовляв приятель із молодих літ ред. Антін Чернецький, від комбатантів інж. Гудзяк та від кооператорів дир. Клепар. З Покійним зійшов у могилу щирий патріот, вірний своїм ідеалам до останнього моменту.

Честь Його пам'яті!

Вечір на честь Юрія Клена

Першу річницю смерти передчасно померлого (29 жовтня 1947 року) поета, письменника й літературного критика Юрія Клена (Освальда Бурґгардта) українська громада в Ашаффенбурзі вшанувала літературним вечором, що відбувся з ініціятиви культурно-освітньої референтури табору „Ляґард“.

Вечір відкрив ред. Михайло Бажанський, а доповідь-спогади про Юрія Клена сказав поет і близький друг Покійного Яр Славутич. Поруч біографічних даних доповідач фраґментами з життя Ю. Клена, рельєфно змалював Його постать з високими пориваннями на тлі зматеріялізованої й отупілої еміґрантської буденщини. Трагічні останні роки життя талановитого мистця слова є прикладом незавидної долі майже всіх наших мистців, поетів, учених та взагалі людей високих душевних поривів на еміґрації.

Артист Я. Рудакевич виступив із художнім читанням уривків творів Ю. Клена. Музичний супровід спочивав у руках д-ра Є. Цегельського (скрипка) й пані І. Масюк (фортеп'ян).

З жалем приходиться ствердити, що українська громадськість не вміє шанувати своїх мистців не лише за життя, але й по смерті. Бо хоч особа Юрія Клена тісно зв'язана з першими днями постання ашаффенбурських таборів, хоч ще недавно Ашаффенбурґ бачив Його живим і слухав Його твори у власному виконанні поета, лише невеличка громадка (коло 50 людей) вважала своїм обов'язком з'явитися на цьому культурному вечорі. Зокрема треба дивуватися нашій молоді, яка громадою ходить на сумнівної вартости імпрези або на „наказ“ прибуває, щоб „робити публіку“ малої особистої та громадської вартости доповідачам. (ба)

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор 50.—*DM*. 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфенігів, матримоніяльне 20 пфенігів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо.

В обороні інвалідів і непрацездатних

Спільними заходами ЦПУЕ і ЗУАДК-у 18-го жовтня 1948 року в Авґсбурзі в приміщенні ЦПУЕ відбулась ширша конференція представників громадських установ з участю Доктора Романа І. Смука в справі Інвалідів і Непрапездатних громадян. Наслідком конференції постала „КОМІСІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СТАЛОГО ПОБУТУ ІНВАЛІДІВ І НЕПРАЦЕЗДАТНИХ".

До Комісії входять представники:

1. Української Автокефальної Православної Церкви.
2. Української Греко-Католицької Церкви.
3. Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету на західню Европу.
4. Санітарно-Харитативної Служби.
5. Об'єднання Українських Жінок в Німеччині.
6. Союзу Українських Ветеранів.
7. Союзу Українських Інвалідів.
8. Союзу Українських Кооперативів „Унія".
9. Керманич Правної Охорони ЦПУЕ.
10. Керманич Відділу Організації Праці й Господарства ЦПУЕ.
11. Керманич Відділу Суспільної Опіки ЦПУЕ.

*

25-го жовтня 1948 року на Пазінґу СОЮЗ ЦЕРКОВ розпочав свої наради з представниками національних комітетів в справі опіки над тими скитальцями, які не зможуть емігрувати.

В головних зарисах устійнено такі категорії, які будуть входити до уваги:

I. Група-скитальці понад 65 літ, самітні, але здорові.

II. Група-скитальці понад 65 літ, самітні або з ріднею, але такі, що потребують лікарської опіки.

III. Група-скитальці понад 65 літ, які, взагалі, через недугу не можуть виїхати.

IV. Група-скитальці без огляду на вік, які з причини недуги, стану здоровля, каліцтва не мають даних на виїзд.

Повітові Представництва, мужі довір'я і команданти таборів, негайно надішлють ці відомості до ЦПУЕ Авгсбург.

*

28-го листопада ІНКОПФ організує велике зібрання в Мюнхені всіх центральних комітетів в Німеччині, на якому має бути порушена спільна акція в обороні інвалідів і непрацездатних, яких ніяка країна не хоче прийняти до себе

1-1 b

Важливе для виїжджаючих до Канади

Українці, що ідуть до Канади, виходять тим самим з-під опіки Центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині. В Канаді існує Комітет Українців Канади, який на тім терені служить всякою можливою поміччю новоприбулим. По прибутті до Канади повинні скитальці з пошаною ставитись до існуючих там українських інституцій і вповні включатись в їхню працю. Ці інституції постали за ініциятивою горстки свідомих людей та за піддержкою в поті чола працюючої маси еміґрантів з рідного краю. Ці люди, що давним-давно вийшли з рідних теренів, уміли заховати наші притаманності, хоч затратили були той пінний зв'язок із національним життям, що пульсував в краю.

При Комітеті Українців Канади існує Комісія Поселення, працює над переселенням скитальців із Европи, як теж поселенням прибулих до Канади скитальців. Тому виїжджаючи до тої держави:

1) Повинні вже на кораблі скласти списки в'їжджаючих до Канади українців за такою схемою:

1. Порядкове число
2. Прізвище та ім'я еміґранта та його родини, якщо з ним їде
3. До кого їде та адреса
4. Де хотів би залишитись та чому

Ці списки у двох примірниках належить вислати летунською поштою з порту негайно після випущення з корабля на адресу Комітету У. К.

2) По прибутті на місце призначення скитальці, кожний зокрема (з родинами) повинні зголосити свої адреси до Комітету і вислати евентуально свої побажання та подати інформації про умови праці та заробітку, що його вони одержали.

Відділ Переселення ЦПУЕ.

1-2 b

Зміни в еміґрації до Арґентіни

Відділ Переселення ЦПУЕ просить повідомити зацікавлених, що він отримав листа від УДК в Арґентіні з повідомленням про те, що згідно з розпорядженням дирекції еміґрації не можна заносити в списки самітніх осіб (кавалерів, вдівців, вдовиць) які мають 45 років життя. Всіх самітніх у списках викреслено. Крім того викреслено зі списків осіб, що мають 60 років життя (подружжя), а не мають дітей, що могли б їм в Арґентіні дати утримання. Відділ Переселення просить в майбутньому прізвищ таких осіб в списки не вносити

1-1 b

РОЗШУКУЮТЬ

Шукаю брата Миколу Ґереджука з с. Порищі, пов. Надвірна, останьо Ляйпціґ. Прошу вістку на адресу: Kowalczuk Dmytro, Trier (Feyen), Bl. II/66 Fr. Zone.

1-1 z

Шукаю земляків з сіл Божанка та Догиничі Володимирського повіту на Волині. Зголошення до „Неділі" під „Волиняк".

1-1 b

Відділ Переселення Ц. П. У. Е. одержав лист з Арґентіни від українців Миколи Антонова та Анни Свачій з проханням допомогти їм розшукати сина Стефана Антонова та брата Петра Свачія з села Слободи Букачівці, повіт Рогатин Писати на адресу: Nikolaj Antoniw lalle Lawalle N 2511, Buenos Aires Rep. Argentina

1-1 b

Чи Ви вже відвідали ново-відчинену ЦУКЕРНЮ „Золоте Поділля" в Ашаффенбурзі Табір „Піонір" бл. І партер к 110 До послуг навіть найвибагливіших гостей — різні солодощі, овочі, безалькогольні напої і добірні вина. В суботу і неділю гарячі закуски. Приймаємо замовлення на торти. — Різні гри як білярд, шахи та інше. Постійно наявні всі українські часописи. Завжди діє радіо. Цукерня відкрита в будні від 11—14 і 17—22 год. В неділю і свята 12—22 год.

1-1

Немає УДК в Данії

Голова ЦПУЕ п. Василь Мудрий подає до загального відома, що з днем 30. X. 1948 перестав існувати Український Допомоговий Комітет (УДК) в Данії, тому що майже всі українці виїхали з Данії.

1-1 b

ПОВІДОМЛЕННЯ

Подаємо до відома, що Переселенчий Відділ ЦПУЕ перенісся з днем 21. X. 48 з Мюнхену, Дахауерштрассе 9/II до Авґсбурґа і міститься тепер в Авґсбурзі, Юденберґ 8/II.

Всі заграничні та заокеанські часописи просимо передрукувати це оголошення в своїх часописах та поінформувати всі українські комітети, щоб пошту для Переселенчого Відділу спрямовувати на адресу Авґсбурґ, Юденберґ 8/II.

1-1 b

ПОДЯКИ

Отримавши грошову допомогу від Суспільної Опіки ОПУЕ, ми хворі мешканці ашаффенбурзьких таборів, що перебуваємо на лікуванні в шпиталі в Гайльбронні, складаємо свою найсердечнішу подяку всім жертводавцям і особам, що своєю жертовною працею спричинилися до тієї допомоги.

Хай Господь милосердний сторицею віддасть кожному за його працю.

Хворі ашаффенбурзьких таборів в Гайльбронні.

1-1 b

ЗАКЛИК

19 вересня 1948 року помер в таборі „Буа-Брюле" в Ашаффенбурзі, не залишиви жадного заповіту, б. п. Юрчик Яків, народжений 6 вересня 1914 року на Лемківщині

Закликаємо всіх осіб, які мають по померлому законне право на спадкове, щоб вони це своє право зголосили продовж 14 днів, рахуючи від наступного дня від дати цього оголошення — до Правного Відділу табору „Артилерія" Бльок І Ашаффенбурґ.

Суспільна Опіка табору „Буа-Брюле"

1-1

Bavaria-Lichtspiele
БАВАРІЯ-ЛІХТШПІЛЕ

„ПІСНЯ БЕРНАДЕТТИ" продовжено!

Початок сеансів цього фільму: щоденно 14,00; 17,00 і 20,00 (також в неділю)

Каса відкрита щодня від 10 год.

UNION-Lichtspiele
Aschaffenburg, Treibgasse

від п'ятниці

ЯЙЦЕ І Я

Весела фільм-комедія з уч. К. Кольберт

Початок сеансів: Щодня 15,30; 18,00; 20,30
Неділя - 14,00; 16,15; 18,30 і 21,00

Hofgarten-Lichtspiele
ГОФГАРТЕН-ЛІХТШПІЛЕ

„СИМФОНІЯ КОХАННЯ" Четвер 4 лист Останній день!
Від п'ятниці 5 лист. Великий французький фільм німецькою мовою

ПАЛАЮЧИЙ РИНОК

У гол. ролях: Ліз Делямар, Люї Жуве. Хвилююча любовна пригода між Парижем і Монголією

Кохання — боротьба — сенсація'

Початок вистав: 14,00; 16,15; 18,30; 20,30

„Східняки" й „західняки" чи — українці?

(Закінчення з стор. 2)

Треба отрястися з льокального патріотизму, з цього балясту, що тримає нас при нашому загумінку, а двигнутися на щабель найвищий-всеукраїнський. Уникати творення організацій, партій, установ, товариств на реґіональній базі з членів одної провінції української території, а всуміш. Допускати всіх до управи ними, не керуючися при виборі до проводу територіяльним походженням а кваліфікаціями, досвідом, здібностями, працездатністю, громадською вартістю, суспільною настановою. Пособляймо всякого роду гуртуванню українських людей з різних земель, бо лиш тоді знайдемо площину взаємного пізнання й зрозуміння. Зачинаймо від найдрібнішої клітини суспільного життя — подружніх зв'язків, родини, дошкілля, школи, почерез різні громадського, культурного чи політичного типу організації й установи. Лише тим шляхом дійдемо до національно-державного моноліту.

У зв'язку з льокальним патріотизмом треба скинути всяку зарозумілість і почуття вищости, що так насторожує одних проти одних. З боку галичан про «Піємонт», «спеціяльну місію», «західню культуру» (краще, щоб вона була українська!), з боку наддніпрянців про свою виключність з уваги на чисельну перевагу, походження з кореня української землі, чи страждання від большевицького режиму. Всі українці мають однакове право й однаковий обов'язок боротися за долю своєї країни й нації й всі обов'язані віддати свої сили й здібності для тієї справи. Про наші заслуги судитиме історія, тепер не час на те. Всі вітки українського народу дали великих, здібних і заслужених людей і всі працюють в міру сил, обставин і спроможностей та терплять і страждають для спільної справи.

Одначе ми не хочемо викорінювати зовсім почувань реґіонального чи місцевого патріотизму, бо це було б протиприродне. Але ми хочемо встановити їх ієрархію, визначити їм відповідне місце.

Не можуть вони йти за такими ступнями: льокальний (нпр. Харків), реґіональний (парківщина), загальноукраїнський патріотизм, або: реґіональний, льокальний, загально-національний патріотизм, але: загально-національний, реґіональний, льокальний патротіизм. За правильне ступенування цих почувань мусимо боротися так, як за правильне ступенування понять партія — держава, які в нас також ще не мають своєї ієрархії, а радше ця ієрархія відвернена — замість інтерес держави, інтерес партії в нас справа мається навпаки.

Різниці між окремими вітками українського народу є. Не будемо тут входити в їх причини, але наш обов'язок звести їх до купи й знайти синтезу — те, що спільне нам усім. Бо українства не створимо протиставленням «схід — захід».

Існують у нас релігійні різниці. Але чи це перешкоджає нам бути всім українцями, членами однієї нації й змагати до однієї мети? Часи релігійної нетолеранції безповоротно проминули й антитеза православ'я-католицизм сьогодні з національно-державницького загальноукраїнського становища анахронізм. До релігійної полеміки й боротьби силою, чи до методів інквізиції не будемо повертатися. Обі наші Церкви з національно-державницького й громадського боку є всеукраїнськими інституціями вищого порядку й миряни обидвох їх є однаковими членами української національної спільноти. Обидві вони мають рівнорядну позицію, ані вишу, ані нижчу, а своєрідну й хто зна чи існування двох церков з загальноукраїнського становища не краще для розв'язки національно-державницьких питань. Нації з двома віровизнаннями дають нам приклад, що й у нас ця справа не може стати перешкодою в реалізації наших ідеалів. Це, що кожна Церква плекає свої традиції й захищає своє становище — її право й обов'язок. Це, що проповідує свої доґми, свою науку, що творить власні організації та твердить, що вона найкраща — також її право й обов'язок. Не стараймося зовнішньо доказувати й демонструвати єдности наших Церков, бо це до нічого не доведе, а справу зіпсує. Не стягаймо на силу до одного престолу священиків двох різних віровизнань та не берім їм цього за зле, коли вони цього не хочуть робити. Не робім непродуманої акції об'єднання Церков, бо час і умови до цього ще не прийшли й така акція загострює ситуацію. Лишім цю справу в спокою совісті кожного із нас. Нехай кожна Церква виконує свою Божу й історичну місію серед нашого народу, а тоді ніхто не зможе виграти антитезу православ'я — католицизм. Хвилева розколина в Православній Церкві поміж східніми й західними українцями при добрій волі дасться усунути.

Найбільші розходження поміж двома вітками українського народу спостерігаємо в ділянці світовідчування, світосприймання, світогляду, ідеології, практичної політики, внутрішньоукраїнського та зовнішнього характеру. Але й тут мусимо доповнити себе взаємно й знайти синтезу. З деяких позицій мусять зійти одні й другі й зайняти нові, спільні.

Настанову наддніпрянців до цих справ можна коротко схарактеризувати так: тверезий реалізм з перевагою матеріялізму, нахил до інтернаціоналізму та марксизму й комунізму, а вслід за тим висування на перший плян соціяльних проблем коштом національних. Така настанова заставляє наддніпрянців навіть у момент визвольних змагань ставити питання; що з того соціяльно будемо мати. Брак позитивної відповіді на таке питання може мати рішальний вплив на вислід змагань (Досвід 1917—20 рр.). В ім'я самої української державности, не заповненої реальним конкретним змістом, зокрема в соціяльній ділянці українські наддніпрянські маси боротися не будуть. Цей факт мусимо прийняти до відома й погодитися з ним та витягти з нього практичні політичні висновки. Інші притаманності: широкий розмах, відкрита голова, ширший і більш всеохоплюючий діяпазон думання, хоч брак дисципліни й систематики в праці.

Постава західних українців: ідеалізм, нехтування реальним умовами, романтика з ухилом до «лицарства абсурду», перевага національних почувань аж до скрайніх їх форм в ідеології націоналізму, вслід за тим сильно розвинене почуття патріотизму, яке веде до безкорисної самопожертви в ім'я чистої любови до батьківщини. Майже повна іґноранція соціяльних проблем та відсутність тенденцій клясової боротьби. Вужчий і більш дрібничковий виднокруг думання, зате більше дисциплінованости, систематичности, пляновости в праці й діянні. Запальність і поверховне сприймання різних течій. Є ще інші різниці побутового, звичаєвого характеру, виховання і т. д. Вони скоро затруться й дехто непотрібно робить із них велику справу (нпр. професійні титули на Західній Україні й по батькові в Східній Україні, скидання накриття голови при поздоровленні ітп).

Обом віткам притаманний консерватизм і традиціоналізм у позитивному сенсі, які дають змогу, не зважаючи на сильні й довготривалі чужі впливи, зберегти здорові українські первні та ненарушену національну субстанцію.

Позитивний шлях, це взаємне доповнення й синтеза. Західні українці присвоять собі реалізм, тверезість та зацікавлення соціяльними питаннями, навчаться думати ширшими категоріями, східні «заразяться» від західних ідеалізмом, сприймуть глибше національно-патріотичні почування та присвоять собі дисциплінованість, систематику, пляновість. Щезне «східняк» і «західняк, вийде тип соборного українця з найпозитивнішими рисами обидвох віток українського народу. З притаманним українцям нахилом до перебільшення наддніпрянці під впливом большевицької пропаґанди вважають всіх західніх українців «націоналістами», чи «фашистами», зате західні, через сильне зацікавлення наддніпрянців соціяльними проблемами, з легкої руки називають їх усіх «комуністами», чи «большевиками». Як не було б, східні українці мусять притупити дещо свої «ліві» симпатії, західні «праві» й зійтися на «золотій середині». Цією «золотою серединою» є справжня демократія, що єдино з давен-давна відповідає українському духові тоді, коли всі «ліві» й «праві» течії, це чужі напластування. Віднайти зпід цих чужих впливів свою рідну українську демократію — завдання всіх віток українського народу.

Покищо ідея соборности найкраще реалізувалася в ділянці духово-інтелектуального життя українців, зокрема в ділянці літературної мови. Цей приклад соборности в ділянці культури треба перенести й на всі інші ділянки українського національного життя, що велетенськими кроками йде в напрямі усоборнення. Важливим горнилом, у якому в останній час почали перетоплюватися всі українські сили на всіх ділянках життя на еміґрації стала УНРада й до неї не слід підходити лиш як до державного-політичного тіла, але дивитися на неї й під аспектом наростання процесу усоборнення.

Кинуті тут думки, це перша спроба шукання спільного шляху до спільної мети й тому не претендують ані на вдалість ані на вичерпність чи досконалість. Йдеться поки що про те, щоб кинути думку, ідею, звернути увагу на цю справу широких кіл громадянства, зацікавити його нею та заохотити до творчої праці та реалізації чи радше допомоги реалізуватися в швидшому темпі процесові, який і так природно відбувається.

В. Б.

Коротко

— Брітанську морську фльоту посилено чотирма літаконосцями загальним тоннажем 90 000 тонн.

— Для посилення берлінського повітряного мосту з США виряджено дві фльотилії з 24 транспортових літаків 10-тонної вантажности.

— Арґентінський уряд наказав видавати театральні програми й ресторанні картки еспанською, а не англійською або французькою мовою, як це часто бувало досі.

— Брітанська окупаційна влада не дала дозволу відомій кіноартистці Царі Леандер зробити гастрольне турне по брітанській зоні.

— За повідомленням американської повітряної служби, підтримання берлінського повітряного мосту коштує денно 385 000 долярів. З початку бльокади до Берліну вже приставлено повітряним шляхом 310 000 тонн палива й продуктів.

— В Празі засуджено до довічного ув'язнення колишнього німецького коменданта Праги генерала Рудольфа Туссена, причетного, між іншим, до знищення села Лідіце.

— В Швеції при незначній реорганізації уряду вперше призначено на пост міністра жінку — проф. Капрін Кок, що очолюватиме міністерство постачання.

— Брітанський уряд вирішив постачити сіямській армії для боротьби з комуністами модерну зброю.

Ціна 30 пфенигів | Preis 30 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. | АШАФФЕНБУРГ, 14 ЛИСТОПАДА 1948 | Nr. 149

Гетьманич Данило Скоропадський в Німеччині

Данило Скоропадський в Авгсбурзі, ліворуч посол Сегейда. Фото „Світ".

Сталіна не було
на московській жовтневій параді
Тимошенко парадував, Молотов атакував Маршала

7 листопада на Червоній площі в Москві відбулася традиційна парада з нагоди 31-ї річниці Жовтневої революції. Параду приймав зустрінутий гучними оплесками маршал Тимошенко, довга відсутність якого на офіційній сцені спричинила була в Москві багато різних тлумачень. З ленінського мавзолею, де була влаштована урядова трибуна, він звернувся до війська з промовою, скерованою проти західніх «паліїв війни» і «аґресорів», в якій закликав советську армію «стояти на варті мирної конструкційної праці народів Советського Союзу», лишаючись «в стані повної боєспроможности». В черговому наказі армії, що його видав того дня маршал Булґанін, і в промові його на параді, поряд з такими ж нападами на англо-американських «аґресорів і паліїв війни», підкреслені були «мирні» змагання Советського Союзу. Під час паради над Червоною площею пролітали численні советські військові літаки. Поміж закордонними делеґаціями, що були присутніми на параді, була також і німецька. Сталіна, що нібито, маючи відпустку, перебуває ще на відпочинку, на параді не було.

В приміщенні московського «Великого театру» відбулося врочисте святкове зібрання, на якому були присутні маршал Сталін, члени уряду, Політбюра та центрального комітету советської комуністичної партії і представники армії та партії. З півторагодинною промовою виступив міністер зовнішніх справ Молотов, що значну частину її присвятив питанню про розвиток советського господарства в рямцях повоєнного п'ятилітнього пляну. Відзначивши змагання «советського народу» до розбудови советської індустрії та сільського господарства в «небувалому досі маштабі», він твердив про зростання господарської моці Советського Союзу й матеріяльного добробуту його людности протилежно до «капіталістичних» західньо-европейських країн, що можуть жити лише з кредитів «дядька Сема». За словами Молотова, плян Маршала є неспроможним відбудувати Европу. В царині зовнішньої політики, підкресливши сприятливі наслідки укладення миру з Італією, Болгарією, Румунією і Фінляндією, Молотов визнав конче потрібним укладення таких договорів і з Німеччиною та Японією на засадах демілітаризації і демократизації цих країн і з умовою інтернаціоналізації контролі над Рурщиною. В гальмуванні укладення цих договорів Молотов обвинувачував Сполучені Штати й Великобританію, які, «на жаль», дуже змінили свою політику після закінчення війни і, хоч офіційно цього не висловлюють, намагаються здійснити свої пляни опанування всім світом. Непоступливість СССР аґресорам і паліям війни і є, мовляв, причиною нерозв'язання досі берлінського питання.

Маршал Тіто, що як сповіщає аґенство ЮП, надіслав Сталінові вітальну телеграму з нагоди 31-х роковин Жовтневої революції, не прибув проте, за повідомленням з Беоґраду, на офіційне святкування цих роковин юґославською комуністичною партією, в якому взяли участь багато членів юґославського Політбюра. (Ройтер, Старс енд Страйпс).

ПЕРЕМОГА ДЕҐОЛІСТІВ

ПАРИЖ (Ройтер). Обрані три тижні тому електори обирали у Франції 7 листопада депутатів до зорганізованої в грудні 1946 р. «Ради Республіки» (верхньої палати парляменту). Із загальної кількости 320 членів Ради тепер мали бути обрані 269 депутатів французької метрополії. Решта 51 депутат від північно-африканських колоній будуть обрані 14 листопада й 19 грудня. На виборах 7 листопада великий успіх мала унія генерала де-Ґоля, тим часом як комуністи втратили багато місць. Згідно з комунікатом французького міністерства внутрішніх справ, обрані депутати розподіляються за партіями так: народня унія де-Ґоля — 114, соціялісти — 47, радикал-соціялісти — 46, незалежні — 19, комуністи — 16, МРП — 14, республіканська партія свободи — 3, різні — 7. Різниця між цими даними і неофіційними, за якими число обраних деґолістів є значно більшим, пояснюється тим, що багато членів деяких офіційно недеґолістських партій фактично є деґолістами і не входять до його унії тільки через те, що формально вона не є політичною партією.

(АП). Вже 8 листопада, після виборчої перемоги де-Ґоля, в політичних колах Парижу висловлювали певність в неминучому призначенні нових виборів до французьких Національних Зборів. За словами одного близького до уряду політика, становище уряду має бути тепер надзвичайно тяжким. Дуже ймовірно, що він буде змушеним призначити нові вибори.

ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК В БІЗОН.?

ФРАНКФУРТ. Рада професійних спілок бізони ухвалила провести в американській та британській зонах одноденний генеральний страйк протесту проти «господарської анархії», низької заробітної плати і високих цін. Припускають, що він буде призначений на 12 листопада. Проте навряд цей страйк буде проведений в повному обсязі, бо частина профспілчанського загалу з колишніх християнських спілок ставляться до страйку опозиційно. Крім того, лишається ще надія на переговори представників професійних спілок з військовими губернаторами і якийсь компроміс, що може запобігти страйкові. (ДЕНА).

Зустріч Скоропадський-Бандера
Гетьманські діячі невдоволені конструктивними заявами свого шефа

Інженер Данило Скоропадський, син покійного гетьмана України Павла Скоропадського, прибув несподівано для ширшого українського загалу з недовгою візитою до американської зона Німеччини, де відвідав кілька українських таборів і мав переговори з центром гетьманського руху на еміґрації в Німеччині. Згідно з повідомленням нашого міттенвалдського кореспондента, кілька днів тому мала відбутися зустріч гетьманича з Степаном Бандерою. Хоч про цю зустріч не видано досі ніяких офіційних повідомлень, проте діячі гетьманського руху не заперечили самого її факту й підтвердили, що темою розмов мало бути „устійнення спільної плятформи щодо конкретних домагань до Національної Ради й Виконного Органу". Як підкреслюють наші кореспонденти, що мали змогу брати неофіційну участь в зустрічах пана Скоропадського, в організації тих привітань можна було зауважити демонстративну співпрацю Союзу Гетьманців Державників і ОУН(р).

Редактор «Неділі» пише з Авґсбурґу: Вістка про приїзд гетьманича Скоропадського до українського табору Зоммеказерне в Авґсбурзі, оголошена таборовими чинниками «радіом», стягнула на його привітання (в суботу 6-то листопада о 3-ій годині по обіді) майже 200 вірних гетьманців і звичайних таборових тат випадкових глядачів. Не зважаючи на те, що «Комітет для вшанування Його Світлости Гетьмана» під проводом д-ра Кришевського мав час надрукувати й розіслати навіть до далеких міст зони окремі запрошення, представників преси про цю подію не повідомлено і лише два випадкових журналісти були її свідками. Авто з гостем спізнилося рівно на годину, викликаючи різні зауваження й здогади. Врешті, о 4-ій годині з малого ясного авта висів гетьманич і, відкинувши недокурену цигарку, став перед групою урочисто виструнчених чільних достойників і провідників гетьманського штабу під проводом полковника Янова, д-ра Рознатовського, посла Сегейди, полковника Євтимовича, інж. Калюжного, Колесника й інших. В оточенні таборових поліцистів і своїх співробітників пан гетьманич Скоропадський швидко пройшов до православної церкви, де вже чекало його духовенство з Архиєпископом Ігорем Губою. Церковний достойник сказав на привітання гостя промову з підкреслено політичними акцентами. Український народ, — сказав Архиєпископ, — лежить трупом, потоптаний ворогами й жде приходу хазяїна. І він його має в особі ясновельможного пана гетьманича, якого він в слушний час покличе. Владика закликав молитися до Господа Бога, щоб прискорив той час. Після урочистого молебну гетьманич з оточенням поцілував хрест і подався до греко-католицької церкви, де вже чекав о. декан Пилипець в асисті дияконів, що після молебня з євангелієм, коротко привітав гостя. Під час Богослуження в греко-католицькій церкві Архиєпископ Ігор на запрошення о. декана Пилипця зайняв місце коло престолу.

Після Богослужень гетьманича запрошено до приміщення таборової Ради, звідки він подався до великої театральної залі, де зібралася значна кількість громадян. На команду уніформованого впорядчика — «Увага, прошу встати, Його Світлість Пан Гетьманич входить» — публіка встала з місць і опісля, сівши, з помітним зацікавленням вислухала привітання від різних кількох філій СГД по таборах і, між іншим, від представників УПА та Пласту. У відповідь на ці привітання інженер Скоропадський сказав літературною українською мовою коротку промову, приблизно такого змісту: Я сердечно дякую всім вам, що так численно зібралися, щоб мене привітати. Думаю, що це привітання стосується також того руху, який я маю честь репрезентувати. Сьогодні об 11-ій годині вночі мушу вертатися до Лондону. Для здійснення наших ідеалів треба ще багато попрацювати. Ми перший раз тут стрінулися з західнім світом, з тими народами, в яких існує правдива свобода, якщо вона взагалі може існувати в людському суспільстві. Я знаю, що якраз у цьому осередку була започаткована Національна Рада. Вона являє собою здорове явище. Я її вітаю. Назовні мусимо репрезентуватись людьми з авторитетом. Вірю, що при добрій волі всіх угрупований створимо такий репрезентативний осередок. Оскільки від мене це залежатиме, то вірю в можливість компромісу й у те, що єдність буде здійснена. Не відомо, що станеться за два три роки, але світ малий і де ми не були б, всюди заступатимемо нашу справу. Звертаю свої очі на молодь України, на СУМ, Пласт і вояків УПА, які дійсно ведуть свою боротьбу на славу Україні. Ми в Англії будемо шукати шляхів, щоб тим нашим борцям за волю допомогти. (Ці слова гетьманича переривають бурхливі оплески слухачів і вигуки «Слава Гетьманові, пануй нам гетьманичу!»). На цьому зустріч в театрі закінчилася, але гість ще довго й терпеливо позував багатьом фо-

(Далі на 5-ій стор.).

Журналістів на вечірній бенкет не просили, але фотографам позували залюбки. На тлі портретів, що, мабуть, ще ніколи не висіли в такому укладі, Гетьманич між архиєпископом Ігорем і о. дек. Пилипцем. За ними пластуни. Фото „Світ".

14 500 ЛІТАКІВ МОРСЬКОЇ ФЛЬОТИ

ВАШІНҐТОН (КП). За повідомленням американської морської фльоти, її авіяція на 15 липня 1949 р. матиме 14 500 літаків. Нові «безхвості» турбінові ловецькі літаки, що їх недавно випробувала фльота, показали надзвичайно велику швидкість. Разом з тим, щоб мати належну кількість літаків, виявилось потрібним знову притягти до служби 3000 машин з часів останньої війни.

Остаточний вислід американських виборів

За повідомленням „Юнайтед Прес", остаточні висліди виборів 7 листопада в США є такі:

	Голосів	Електорів
Трумен	22 626 854	304
Дюї	20 647 128	189
Воллес.	1 055 053	0
Сермонд	707 937	38

До Конґресу обрано (в дужках — дотеперішнє число депутатів): Сенат: республіканців — 42 (51), демократів — 54 (45). Палата репрезентантів: республіканців — 171 (244), демократів — 262 (184), робітничої партії — 2 (1).

Перший Конґрес Українців у Бельгії
вітає Українську Національну Раду

Перший Конґрес Українців у Бельгії вислав Українській Національній Раді привітальну телеграму такого змісту:

Перший Конґрес Українців у Бельгії на своїм пленарнім засіданні в дні 1. листопада 1948 р., в якім взяло участь 170 умандатованих делегатів від усіх українців в Бельгії, пересилає УНРаді і її Виконному Органові привіт і вислови солідарности в прямуванні до спільної мети — побудови Самостійної Соборної Української Держави.

Скільки українців
уже виеміґрувало з Німеччини?

Відділ Інформації Головної Квартири ІРО в Бад-Кіссінґені повідомив 29-го жовтня, що участь українських ДП в переселенчій акції з американської зони, почавши від січня 1947 року висловлюється цифрою 17 %. Виготовлений ІРО огляд показує, що в числі 129 660 ДП американської зони, які від січня 1947 до вересня 1948 еміґрували, було 21 851 українців. Під час останнього року переселено загалом 10 156 українців, що становить пересічно 1300 осіб на місяць. Українці становлять трохи більше як 18 %, населення ДП американської зони.

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
WEEKLY „NEDILA“
Schweinheimer Straße 50
Published under EUCOM. Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948. Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo“, Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Що сказав 2 листопада американський народ?

Перше враження політичного світу від вістки про перемогу на виборах в США демократичної партії, тобто кандидатури президента Трумена, було враженням чогось надзвичайно несподіваного, — враженням, за висловом ДЕНА, від раптом кинутої бомби. Адже перемогу республіканського кандидата Дюї пророкували в Америці майже всі політичні спостерігачі, видатні публіцисти, анкети інституту Ґеллепа. Ще в день виборів ранкове «Чікаґо Трібюн» та й чимало інших американських газет великими грубими заголовками сповістили світові про перемогу Дюї... А проте переміг Трумен. Переміг той зморений осел (символ демократичної партії США, де цій тварині зовсім не надають тих властивостей, як у нас в Европі), що з своїм повислим хвостом мав такий мізерний вигляд на передвиборчих республіканських плякатах поруч з слоном (символ республіканської партії) з його переможно задертим хоботом.

Тяжко пояснити цю величезну помилку американської публічної опінії, що поширилась на ввесь світ. Чи її спричинили якісь недосконалості в методах інституту Ґеллепа, чи більша активність, чи то «галасливість» республіканців під час виборчої кампанії, чи просто певна схильність американців до сенсаційних і парадоксальних новин — годі сказати. Проте це й не є таким важливим. Важливішим є суттєве питання — в чому значення цих виборів і що сказав на виборах 2 листопада американський народ?

Велике значення цих виборів у тому, що вони своєю незаперечною статистикою довели, що не тільки комуністичне запоморочення, а й демагогія Воллеса, не зважаючи на всю мобілізацію їх пропаґанди, не змогли отруїти здорової політичної свідомости американського громадянина. Комуністи навіть не наважилися виставити свого кандидата, а їх підспівач Воллес не спромігся дістати більшости в жодному штаті і не здобув жодного електора (виборця президента) поруч з 304 електорами Трумена й 189 електорами Дюї. Посилання на порівняно високий відсоток тих, що не з'явились на вибори, не може нічого змінити на користь комуністичних елементів, бо комуністи схвалили голосувати за Воллеса, а їх відома всім активність, організованість і дисциплінованість забезпечували максимальну участь у виборах всього комуністичного й прокомуністичного табору.

З цього приводу може здатися трохи дивним твердження деяких впливових демократів, ніби перемога їх партії є до певної міри перемогою «третьої американської сили» — між «крайнім консерватизмом республіканців і прихильниками Воллеса». Бо щодо «сил», то їх було на виборах лише дві: змагання відбувалось між республіканським слоном і демократичним ослом, яких намагався вжалити комуністично-воллесівський комар. Зрозуміло, і комуністичні комарі можуть являти собою небезпеку, поширюючи політичну хворобу, але боротьба з ними входить тепер в програму обох провідних партій, і тому навряд чи справдиться амбіційне віщування розгніваного своєю поразкою Воллеса, що його партія «незабаром стане провідною партією країни».

Комуністи намагаються удавати, що їх мало обходять результати американських виборів. Один з членів юґославської делеґації в генеральній асамблеї в Парижі (делеґації, що докладає всіх сил, щоб повернути своїй країні ласку її хазяїна СССР), повторюючи «тезу», яку свого часу висловив в одному інтерв'ю Сталін, сказав, що, мовляв, висліди виборів не мають ніякого значення, бо різниця між обома кандидатами на президента лише в тому, що один з них має вуси, а другий не має. Проте комуністам доводиться, за французькою приказкою, «робити добру міну при поганій грі». Висліди американських виборів не тільки довели безсилля в США комуністів і Волеса, а й створивши в обох палатах Конґресу демократичну більшість, усунули дотеперішню розбіжність між законодавчою владою — республіканським Конґресом і виконною владою — демократичним президентом та урядом. Досягнута тепер єдність і монолітність американської державної системи, безперечно, полегшуватиме й прискорюватиме роботу політичної, господарської та військової машин цієї системи (між іншим, треба сподіватися, і в питаннях іміґрації, в яких певна частина республіканців в Конґресі стояла в принциповій опозиції). І в цьому — друге велике значення цих виборів. Особливо в цей політично напружений час обрання республіканського президента могло б ускладнити й захитати становище США в генеральній асамблеї ОН, зокрема в берлінському питанні, бо ні міністер Маршал, ні сам президент Трумен, що мав би скласти свою владу лише 20 січня, не могли б до того часу почувати під собою твердого ґрунту.

І в Лондоні, і в Парижі, і в інших европейських демократичних країнах, вітаючи обрання Трумена, підкреслюють, що американський народ висловив цим своє схвалення зовнішньої політики Трумена, скерованої передусім на підтримку й оборону Західньої Европи. Так трактує висліди виборів і майже вся світова демократична преса. Не можна заперечувати правильности такого тлумачення, але не можна разом з тим забувати при цьому й не менш, а з американського погляду, мабуть, і більш важливу сторону — питання внутрішньої політики, в яких якраз найбільш і виявляються розбіжності програм обох партій.

Коротко кажучи, республіканська партія вихована в дусі традиції доктрини Монро («Америка для американців») і наступної політики ізоляціонізму. Під ударами першої світової війни партія змушена була зревізувати цю політику, а під час другої світової війни нібито й зректись її зовсім. Формально республіканці не є вже ізоляціоністами. В 9 пунктах республіканської зовнішньо-політичної програми, яку оголосив Дюї під час виборчої кампанії, він твердо обстоював плян европейської допомоги, створення европейської унії як передумови світової рівноваги, посилену підтримку проти комуністичної аґресії Західньої Европи, Греції та Китаю. Він підтримує ідею світового миру, головну ґарантію якого бачить в сильній з господарського й військового погляду Америці.

Зовнішньо-політична програма Трумена теж складається з 9 пунктів: посилення допомоги Західній Европі, тверда політика проти Росії (зокрема в Берліні) і комуністичної експансії, підтримка (можливо й військова) Західньо-европейської Унії, сприяння ідеї Об'єднаних Націй, поділ Палестини, антикомуністична допомога Греції, Туреччині й Китаєві, добросусідські відносини з Латинською Америкою. Як бачимо, принципових розходжень між обома програмами нема, і тому в обранні Трумена ще не можна бачити було б голосування американців саме за програму европейської допомоги. Але реалістичні американці зважають не так на слова, як на факти, і тому, мабуть, до Конґресу не обрано жодного з тих республіканців, що під час обговорення в ньому закону про европейську допомогу висловились проти неї, ніби підтвердивши цим досить поширений в Америці погляд, що дух ізоляціонізму ще не цілком видихався з республіканської партії. А це свідчить і про те, що невдачу Дюї не можна пояснювати побоюванням американців, що він своєю надто рішучою зовнішньою політикою може спричинити війну. З його програми цього не видно, а принципово цілком слушні республіканські обвинувачення демократів в помилках 1941—1945 р., що віддали совєтській Росії половину Европи й частину Азії, в даному разі позбавлені практичного значення і правдоподібно мали аґітаційно-передвиборчий характер. Ці помилки (хай пізно) визнала тепер і сама демократична партія, вони були загально-американського масштабу, але виправити їх тепер війною неспроможна була б, мабуть, тим більш і республіканська партія, що практично досі не позбулася ще цілком свого недавнього вже непопулярного в США ізоляціоністського духу.

Істотніший безпосередній вплив на висліди виборів, без сумніву, мали питання внутрішньої політики, де розколина між обома партіями значно ширша. Якщо для комуністів республіканці і демократи являють собою лише представників інтересів певних груп американського капіталу, то насправді (як це показали й вибори) вони є окремими елементами єдиної американської нації, які у вирішальні дні американської історії завжди об'єднувались в єдиний фронт. Зовнішнім виявленням цієї єдности американської нації, крім купки комуністів та прихильників Воллеса, що ізолювались від неї, є сердешні вітальні звернення до переможця Трумена переможених противників — Дюї і кандидата соціялістичної партії Томаса. Обидві провідні партії США — республіканська і демократична — є лише політичними виразниками двох груп американського суспільства, хай і з певним соціяльним забарвленням. Демократи спираються головно на широкі верстви працівників — службовців, робітників, ремісників, інтеліґенції, а республіканці — переважно на працедавців (власників, підприємців, різний торговельно-промисловий елемент). Фармери репрезентовані в партіях нерівномірно: в південних штатах — переважно в республіканській партії, в північних — головно в демократичній. Ці соціяльні відмінності позначаються і на програмах обох партій. Тим часом як республіканці, в основному обстоюючи доктрину економічної свободи, почасти, а то й цілком заперечували плянування і раціоналізування господарства, нормування цін, підвищення оподаткування більших підприємств, розширення програми соціяльного забезпечення, прав професійних спілок і широкої програми будівництва дешевих будинків, — демократи якраз вважали ці заходи мало не головними пунктами своєї програми і президент Трумен, як відомо, поклав свого часу вето на закон про обмеження прав професійних спілок і страйків (так званий Тефт-Гартлі-Білл). Через те саме обидва могутні американські союзи професійних спілок одностайно підтримали на виборах кандидатуру Трумена, значно, якщо не абсолютно забезпечивши йому перемогу.

Багато голосів набув собі Трумен і своїм пляном остаточного управнення численних в США неґрів — так званим проєктом громадянських прав», що насамперед передбачає скасування обмежень у вільному пересуванні неґрів, а також виборчого податку для них, які ще є в південних штатах. Цей плян мав нечисленних ворогів навіть в самій демократичній партії Низка її членів з південних штатів на літньому конґресі партії в Філадельфії, на знак протесту проти цього проєкту, навіть відкололася в окрему групу, що виставила свого кандидата Сермонта, який спромігся лише на 38 електорів.

2 листопада американський народ остаточно скинув з своєї країни кайдани ізоляціонізму. Він недвозначно сказав, що прагне миру, а не війни, демократичної волі, а не комуністичного рабства і що він боронитиме ці ідеали не тільки у себе вдома, а й в усьому загроженому демократичному світі. Разом з тим він зажадав і як найповнішого завершення системи американської трудової демократії.

Б. К.

ВЕЛИКОБРІТАНІЯ ХОЧЕ БРАТИ ЧУЖИНЦІВ ДО АРМІЇ

ЛОНДОН (ЮП). Відповідаючи на один запит в палаті громад, міністер оборони Алексадер заявив, що брітанський уряд обговорює тепер питання про прийняття чужинців до брітанської армії. В зв'язку з цим уряд вивчає пропозицію про створення чужинецького леґіону.

Чи справді така страшна Росія?

Опінія шефа брітанської військової місії в Москві

Англійська газета «Санді Діспеч» вміщає статтю шефа брітанської військової місії в Росії під час війни генерал-ляйтенанта Джиффера Мартелла про військову силу Росії. «Дуже тяжко, — пише генерал Мартел, — мати точні відомості про збройні сили Росії. Проте, черпаючи окремі дані з найрізноманітніших джерел, можна приблизно створити собі певну картину».

Сухопутна армія є найістотнішою частиною всієї збройної ситеми Росії. Назагал совєтські старшини мали в останній війні дуже високу репутацію. Вони дістали вишкіл в державних військових школах, що своїм типом цілком відповідають нашим. Солдати були, очевидно, горді служити своїм офіцерам. Для російських збройних сил це було таким самим значущим чинником, як у нас перед війною. Кожний окремий солдат був прекрасним вояком — дуже хоробрим, неймовірно впертим і з великою здібністю до орієнтування.

Та, на нещастя росіян, їх озброєння було дуже обмежене. Хоч вони й мали добрі польові гармати, кулемети й досить примітивно виготовлені танки, проте при своїй обмеженій індустріяльній спроможності вони мусили базуватися на цій безумовно потрібній зброї, зневажаючи інші військово-технічні досягнення, як от моторизовані кулемети, й радіо, авта для речей тощо. Всі повідомлення передавались цілком застарілим способом — гінцями. Піші вояки більшість своїх речей несли на спині. З огляду на такі хиби, російська армія була тільки другорядною, хоч і мала прекрасних старшин та вояків.

Ці хиби мусять здебільшого лишатись і далі. Щоб цілком озброїти всю військову силу Росії, треба, — навіть для нашої промисловости, поминувши вже обмежену в своїх можливостях російську, — принаймні 10 років. Щодо сили совєтської армії, то її визначають в 200—250 дивізій, озброєних в усякому разі недостатньо. Приблизно 40 з них є панцерними. Великою хибою цієї армії є брак моторизованих транспортових засобів. Постачання майже всіх дивізій здійснюється кінними валками. Вояки мусять іти пішки. Для армії збудовано важко озброєні й сильно бронійовані танки для близького бою. Хоч такі танки в обмеженому масштабі, і являють собою потрібну складову частину кожної армії, проте найважливішим чинником модерної армії є рухливі танкові з'єднання, що співпрацюють з моторизованими піхотними дивізіями.

Щодо летунства, то, як загально відомо, росіяни докладають всіх сил, щоб наздогнати в цій ділянці західні держави. В цьому їм, без сумніву, повинні прислужитися тепер німецькі фахівці. Вони будують турбінові машини, модерні радарові апарати й далекострільні набої. Однак потрібні ще роки, щоб Росія наздогнала Захід.

В російській фльоті можуть бути гідними уваги лише щось з 200 підводних човнів. Проте щодо застосування цієї фльоти я можу навести один приклад з останньої війни. Росія мала в Чорному морі 20 підводних човнів. Німці потребували багато дуже важливих для себе мінералів, які вони приставляли до західнього узбережжя Чорного моря торговельними пароплавами, а звідти — через Румунію до Німеччини. Однак протягом усієї війни жодний з цих пароплавів не був торпедований. Отож я гадаю, що нам не треба надто боятись російських підводних човнів.

Що може тепер зробити Росія своїми збройними силами, міць яких створює головно армія? Політика Росії полягає в холодній війні, щоб поступово поширити свій вплив на всю Европу. Досі їй в цьому дуже щастило. Проте, якщо ми і американці зможемо виставити по п'ять добре озброєних дивізій, та ще десять дивізій дали б разом держави Бенелюксу, маючи до того в себе територіяльні резерви, ми були б досить сильними, щоб не тільки протистояти холодній війні Росії, а й наважитися вигнати росіян з таких країн, як Чехо-Словаччина. При цьому не слід забувати й того, що з атомовими бомбами в Росії не гаразд. Якщо ми застосуємо цю нову зброю проти російських нафтових районів, війна скінчиться за короткий час.

Американська зброя для Франції?

Як стало відомо з цілком надійних джерел, Сполучені Штати таємно озброїли три французькі дивізії. Як перший крок до збільшення військової сили Західньої Европи американська армія «позичила» французькій зброю та військове спорядження загальною вартістю на 5 мільйонів долярів. Про цей захід стало відомо в той самий час, коли з Вашінґтону після закінчення президентських виборів сповістили про те, що посилення західньо-европейської оборони стоїть на першому місці в зовнішньо-політичних плянах президентат Трумена. З другого боку, ця вістка наспіла за якийсь день після повідомлення збіглого до західніх зон колишнього німецького генерала Шрайбера про створення в російській окупаційній зоні німецької «червоної армії». Офіційні французькі й американські військові кола відмовились будь-яким сопособом підтвердити це повідомлення. Разом з тим відомо, що американська армія в Німеччині кілька тижнів тому дістала військове спорядження з своїх резервних складів у Франції. (АП).

ЗАХІДНЯ Й ПІВНІЧНО-АТЛАНТІЙСЬКА УНІЇ

Як повідомляють з Лондону, першими західньо-европейськими державами, яким запропонують приєднатися до Західньої Унії, будуть Норвегія і Данія. На думку брітанських урядових кіл, ця пропозиція буде зроблена згаданим державам зараз же після того, як Сполучені Штати й Канада, уклавши північно-атлантійський пакт, подадуть Західній Унії військову підтримку. Швеція, як видно, досі ухиляється порушити свою традиційну політику невтралітету. Італія, яка вже повідомила про свою готовість прилучитись до Західньої Унії, покищо не буде запрошена до участи в Унії, як про те переказують з авторитетних джерел. Небажано давати італійському урядові можливість домагатися змін щодо встановлених в мировому договорі обмежень озброєння Італії. (АП).

ОН СХАЛИЛИ АМЕРИКАНСЬКИЙ АТОМОВИЙ ПЛЯН

ПАРИЖ (ЮП). Генеральна асамблея ОН 40 голосами проти 6 відхилила совєтський проєкт щодо контролі атомового виробництва і схвалила американський контрольний плян, що його понад два роки тому опрацював Бернар Барух. Цей плян передбачає створити міжнародню організацію, яка матиме право контролювати підприємства для виробництва атомової енерґії в усьому світі. Сполучені Штати висловили свою готовість знищити свої запаси атомових бомб, якщо буде забезпечена справжня міжнародня контроля.

Схвалений в генеральній асамблеї плян передбачає зокрема: 1) прийняти відомий під назвою «пляна Баруха» проєкт міжнародньої контролі атомової енерґії; 2) доручити атомовим комісіям, робота яких за минулі 30 місяців зайшла в глухий кут, поновити свою діяльність; 3) створити «комітет шести» з представників п'яти великодержав тта Канади, який має зібратись в наступному році, щоб з'ясувати готовість совєтського уряду змінити свою теперішню настанову і подати звіт найближчій генеральній асамблеї.

— В м. Марктредвіц (бізона) викрадено всі 17 000 харчових карток на наступний період, призначених для населення міста.

НОВЕ АЛЬЯНТСЬКЕ ЛЕТОВИЩЕ В БЕРЛІНІ

БЕРЛІН (АП). Вранці 5 листопада на новозбудованому вже під час блокади Берліну летовищі Теґель у французькому секторі приземлився перший літак. Таким чином поруч з летовищами в Темпельгофі й Ґатові для повітряного постачання місту тепер є вже три аеродроми. Вважають, що летовище Теґель цілком розгорне роботу за 8—10 день.

Де українська громадянка ?

Інтерв'ю з Міленою Рудницькою

Головний редактор нашого часопису мав щасливу нагоду відбути в кінці жовтня ц. р. розмову з панею Міленою Рудницькою. Пані Рудницька широко відома українському громадянству з парляментарної діяльности в польському соймі та з виступів на міжнародньому терені, зокрема з оборони прав українського народу перед Союзом Народів (акція в справі «пацифікації» і в справі голоду на Великій Україні, виступи на міжнародніх конґресах, зустрічі з найвидатнішими европейськими державними мужами, і т. ін.). Однак, безперечно, найповажнішою громадською позицією п-ні Рудницької є її довголітня провідна роля в українському жіночому русі: Вона була ініціяторкою Першого Всеукраїнського Жіночого З'їзду у Львові в 1921 р., незмінною, аж до війни, головою Централі Союзу Українок, організаторкою і провідницею Українського Жіночого Конґресу 1934 р., основницею і начальною редакторкою журналу Жінка», вкінці головою Світового Союзу Українок. Тепер п. Рудницька очолює Український Допомоговий Комітет у Швайцарії.

Отож нашому редакторові приємно було використати зустріч з панею Рудницькою на те, щоб почути її опінію про сучасний стан жіночої організації на еміґрації.

— Загал українського громадянства, особливо наше жіноцтво, що пам'ятає Вас з довоєнних часів, не може собі пояснити, чому Ви відійшли від українського жіночого руху, з яким Ви були так тісно зв'язані. Чи треба це розуміти, що Ви перестали цікавитися жіночою проблематикою і долею українського жіноцтва, чи може інші причини спонукали Вас відсунутися від цих справ?

— Ви торкнулися — відповідає пані Рудницька — дуже болючого для мене питання. Все ж, я хочу щиро Вам відповісти: Не я відійшла від українського жіночого руху, але українське зорганізоване жіноцтво відійшло від мене, чи точніше: відійшло від тих ідей, яким служив український жіночий рух, коли я його очолювала.

— Вибачте, я не зовсім ясно Вас розумію. Чи Ви хочете сказати, що Вас не задовольняють наші жіночі організації на еміґрації?

— Не кожна жіноча організація є висловом жіночого руху, не кожна заслуговує на те, щоб її вважати за вияв громадської творчости жіноцтва. Дозвольте заілюструвати цю тезу драстичним прикладом. Чи «Націонал - соціялістіше Фрауеншафт» в колишній Німеччині, що мала велетенський організаційний апарат та мільйони членів і що в своїх клітинах провадила подекуди навіть позитивну працю (напр., опіка над материнством, всілякого роду практичні курси, робітні, тощо) увійшла в історію німецького жіночого руху? Хіба тільки як доба його потворного викривлення і цілковитого занепаду! Поперше тому, що ця організація зрезиґнувала з основного постуляту жіночого руху, що ним є ідеологічна й організаційна автономність. Подруге, бо вона стояла на послугах політичної системи, яка, спираючись на терор, перечила найістотнішим, демократичним і гуманістичним ідеям фемінізму. Я не твердж, що сучасні українські жіночі товариства уподібнилися до згаданої німецької організації; я вжила цього прикладу, бо він пояснює також необізнаним, що вартість жіночої організації слід оцінювати критеріями жіночого руху. Отож твердж з повною рішучістю, що сьогоднішні українські жіночі товариства мають дуже мало спільного з українським жіночим рухом, як його розуміли його основоположниці, Наталя Кобринська й Олена Пчілка, Софія Русова і Костянтина Малицька, та яким він був в добу свого великого розцвіту, між обидвома Світовими Війнами.

— Чи можу просити Вас, пані Посол, пояснити ближче, що саме є «український жіночий рух»?

— Ви знаєте, пане редакторе, як тяжко подати в кількох рядках дефініцію складних суспільних явищ. Сама назва нам каже, що йдеться про **р у х**, себто про суспільну **т е ч і ю**. В основу цього руху лягло переконання, що українська жінка в рівній мірі відповідальна за долю Батьківщини, як український чоловік. Лягла, дальше, віра в прикмети жіночої психіки, специфічні, «материнські», духові цінності, які жінка впродовж століть віддавала на службу своїй родині, а які в модерному суспільстві вона повинна перенести в соціяльний світ і віддати на службу загалу. Жіночий рух думає, що жінка має право й обов'язок внести в національне життя **с в о ї** досвіди, **с в о є** розуміння добра і справедливости, формувати його згідно з **с в о є ю** волею, одним словом, вона повинна бути співрішальним чинником української сучасности і майбутности. Відсунення жінок від громадських справ, від національної політики (в найширшому розумінні цього слова) доводить до зубожіння суспільности, даючи у висліді однобічну культуру, однобічний стиль життя, бо ж народ, це не тільки чоловіки, а й жінки. Жіночий рух говорить про «місію» української жінки, бо він вірить, що її думка, її воля, її чин так само повновартні і незаступні, так само потрібні для нашої визвольної справи, як прикмети чоловічого духа. Ми скріплювали віру жіноцтва у власну вартість і у власні сили, вимагали від нього громадянської активности, вимагали від жінок творчости також у громадсько-політичній ділянці.

— Чи можете навести якісь конкретні приклади, як проявлялася ця «творча роля української жінки» в політичній ділянці?

— Невже ж маю нагадувати Вам, пане редакторе, речі, що їх Ви пам'ятаєте, мабуть, не гірше від мене? Правда, вже 9 літ минуло, відколи Союз Українок мусів припинити свою діяльність, і багато з цього часу позабулося... Чи пам'ятаєте вклад жіноцтва в розвиток української кооперації, Просвіти та інших національних установ? А імпозантні жіночі здвиги, повітові «Свята Селянки», Жіночий Конґрес 1934 р. і т. д. Чи пам'ятаєте участь жінок у всіляких масових рухах, напр., у шкільних плебісцитах, у громадських і парляментарних виборах? Взагалі, чи була на ЗУЗ впродовж 20 років яканебудь національна акція, в якій нас не було? Але громадська творчість жінки не обмежувалася тільки до **к і л ь к і с н о г о** збагачення національного життя. Жіноцтво було часто **і н с п і р а т о р о м** і **п р о м о т о р о м** в політичній ділянці, воно впливало свідомо на **н а п р я м н і** національної політики, займаючи поставу до всіх чергових питань збірного життя. Стоячи завжди непохитно на державницьких і самостійницьких позиціях, воно протиставлялось активно всяким угодовським тенденціям серед громадянства, як вбік червоної Москви, так і вбік Варшави. Нехай мені буде вільно нагадати два факти. Коли в 20-их роках «радянофільська» дурійка охоплювала широкі кола галицького громадянства, що бачило в Радянській Україні форму української державности, тоді українське жіноцтво **п е р ш е** виповіло війну цій отруйній «орієнтації» і проголосило на Загальних Зборах Союзу Українок в 1928 р. бойкот большевизуючої преси і тих діячів, що підтримували зв'язок з офіційними колами УРСР. В **т о д і ш н і х** настроях на ЗУЗ був це крок дуже сміливий, що спричинив львівській Централі Союзу Українок багато прикрощів і ускладнень. Другий факт: в 1935 р., в часи т. зв. «нормалізації» (угоди з польським урядом), зорганізоване жіноцтво заявилося проти угоди та гостро її поборювало, стягаючи знов на свою голову бурю від впливових українських чинників. Але ми витривали на своїх позиціях, а розвиток подій, як в одному, так і в другому випадку, виявив, що ми діяли правильно. У внутрішніх українських відносинах український жіночий рух завжди застоював потребу об'єднання всіх національних сил, взаємної толерантности і льояльности. Звідсіля наші безнастанні зусилля довести до порозуміння між різними угрупованнями та до створення єдиного визвольного фронту. У всіх консолідаційних акціях зорганізоване жіноцтво брало якнайактивнішу участь. Само собою, жіноцтво протиставилося з усіх сил політиці ненависництва, осуджувало прояви здичіння громадського життя, що траплялися в останні роки перед війною, та ставило якнайенергійніший відпір усім намаганням перещепити на український ґрунт чужі тоталітарні зразки. — Ось Вам, пане редакторе, кілька прикладів політики української жінки, її конструктивної, «материнської» ролі в громадянстві.

— Скажіть, будь ласка, чим на Вашу думку жіночі товариства на еміґрації відійшли від постулятів українського фемінізму?

— Основний, так би мовити первородний гріх, це зірвання з традицією довоєнного українського жіночого руху. Зміна назви жіночого товариства в Німеччині не була випадкова. Серед еміґраційної громадськости спостерігаємо самозрозуміле бажання зберігати традиційні установи і товариства: відновилося «Наукове Т-во ім. Шевченка», відновили свою діяльність «ЦеСУС», «Пласт» і багато інших. Чому ж тільки жінки творять в цьому виняток? Адже, власне жіноцтво повинно дорожити на чужині традицією, повинно зберігати і продовжувати на вигнанні те, що виросло на Рідній Землі творчою працею двох жіночих поколінь! З назвою «Союзу Українок» зв'язана така світла традиція, що, справді не було жадної оправданої причини її відкидати. Але суть справи не в назві організації, тільки в тому, що разом із старим іменем поховано і старого духа жіночої організації. Бачимо, як сучасні керівниці жіночого товариства в Німеччині з острахом оминають усе, що могло б викликати спогад про старі прагнення і здобутки. Вони, мабуть, хочуть, щоб українське жіноцтво забуло про те, чим воно було до 1939 року...

— Відкинення традиції — говорить далі пані Рудницька — це перший кардинальний гріх. Другий — це потоптання засади незалежности жіночої організації. Як відомо, довгий час після закінчення війни новий провід не зважувався вийти поза межі «жіночих секцій» при допомогових комітетах, на зразок жіночих причеп при тоталітарних «всеобіймаючих» установах. В цей період він заступав погляд, що самостійна жіноча організація на еміґрації — зайва, чи навіть шкідлива. Але вимоги життя та прив'язання українського жіноцтва до самостійної організації приневолили пізніше піти на поступки та повернутися до нібито незалежної організаційної форми. Кажу: «нібито», бо покищо не видно, щоб ця нова жіноча організація хотіла і вміла стати дійсно на власні ноги. Вам, пане редакторе, що перебуваєте в Німеччині, може це виднише: чи Об'єднання Українських Жінок є самостійною організацією, чи це жіноча секція ЦПУЕ? Чи голова ОУЖ автоматично стає жіночою референткою при ЦПУЕ, чи навпаки? На всякий випадок одне певне: що «джерелом влади» була не воля жінок... Адже перший з'їзд жінок у Німеччині відбувся щойно в грудні 1945 р., а жіночий провід був десиґнований вже в квітні 1945, десиґнований чинниками з-поза жіночих кіл.

Мілена Рудницька, Фото Янушевич.

— Третій кардинальний гріх: резиґнація із громадсько-політичної функції. Ми всі гордимося назвою «політичної еміґрації». Чим жіноче товариство в Німеччині доказало свою приналежність до **п о л і т и ч н о ї** еміґрації? Чи робітнями вишивок, кравецькими курсами, дитячими садками? Я далека від того, щоб знецінювати значення потрібної практичної роботи. Але я гадаю, що жіноча організація політичних вигнанок, яка всеціло обмежила себе до вишивок, курсів і садків, не виправдує свого існування. Бо чейже робітні і курси рівно добре могли б провадитися з доручення інших національних установ (виховних, культурно-освітніх, господарських тощо). Т. зв. дрібна органічна праця дістає тільки тоді глибший сенс, коли вона не є самоціллю, але коли всі ці дрібні чинності пройняті однією ідеєю, що променює з керуючого центру. Нехай мені буде вільно вжити порівняння з Св. Письма: Українське зорганізоване жіноцтво не сміє зійти в нашій суспільності до ролі Марти; воно мусить бути також, і це насамперед, Марією... Де ж було наше сучасне жіноцтво — у своїй власній організації та почерез жінок-членів таборових самоуправ, — коли треба було протидіяти жалюгідним методам боротьби з інакше думаючими земляками і протиставитися актам внутрішнього українського терору, практикованого невідповідальними анархічними елементами? Яка була роля жіноцтва у змаганні за національну консолідацію, у підготові великого діла, що ним є створення УНРади? Що робить жіноцтво тепер, щоб унешкідливити підривну роботу проти нашого Державного Центру, якому всі громадянки обов'язані дати всебічну підтримку? Від активної постави українського жіноцтва в цих питаннях може залежати, чи та як українська еміґрація виконає своє історичне завдання. Але жіноча організація мовчить, її ці справи не цікавлять, вона заслонюється засадою «аполітичности». На ділі, резиґнуючи з права й обов'язку бути речником політичних прагнень українського жіноцтва, вона зійшла до непочесної ролі поплентача в національному житті. Можна боліти, що в Національній Раді нема ні одної жінки, але з другого боку доводиться визнати цей факт за логічний висновок з того, що жіноцтво перестало бути на еміґрації якимнебудь громадсько-політичним чинником. Безпідставним був би арґумент, що, мовляв, члени УН Ради були запропоновані партіями, отж жіноча організація, при найкращому бажанні, не могла б мати на це жадного впливу. Коли б зорганізоване жіноцтво було илою в загально-суспільному житті, то партії самі, у власних інтересах, подбали б про те, щоб вислати жіночих депутатів до УНРади.

Найхарактерніша прикмета зорганізованого жіноцтва в сучасну пору є те, що його не видно, що про нього не чути, що його взагалі трудно зауважити. Преса довгими місяцями не реєструє жадних подій з жіночого життя, бо нема що реєструвати. Також в інших ділянках життя, в організаціях культурно-освітніх, наукових, студентських і т. ін., жінок годі побачити. Колись французька приповідка казала, що та добра жінка, про яку ніхто не говорить. Мабуть цієї засади тримається наше жіноцтво на еміґрації... Нема сумніву, що період перебування української еміґрації в Німеччині перейде до історії як надзвичайно цікавий і плодотворний період. В жахливих умовинах таборових злиднів українське життя виявило не буденну динаміку. Вистане вказати хоч би тільки на один приклад: на рівень української преси. На тлі загального багатства і многогранности українського еміґраційного життя тим яскравіше відрізняється кволість і вбогість жіночого сек-

(Кінець на 8-ій стор.)

Перший Світовий Конгрес

Українського Жіноцтва на американській землі

Ірина Павликовська репрезентує ОУЖ

12, 13 і 14 листопада в готелі „Адельфія“ в місті Філядельфії в США відбувається восьма Конвенція Союзу Українок Америки і Перший Світовий Конгрес Українського Жіноцтва на американській землі. З нагоди Конгресу вийшло окреме число органу СУА „Наше Життя“, що приносить привітальні статті Олени Кисілевської, Юлії Шустакевич і програми нарад обидвох з'їздів. 30-го жовтня до порту в Нью-Йорку причалили на пароплаві „Марін Флешер“ дві делеґатки з Европи, а саме голова ОУЖ пані Ірина Павликовська і пані Уляна Целевич. Европейських делеґаток привітали представниці американських українських організацій на чолі з головою Союзу Українок Америки панею Оленою Лотоцькою. Українська преса в Америці широко описує привітання делеґаток і відзначає, що майже всі більші американські газети помістили розмови своїх репортерів з обидвома делеґатками ОУЖ та гарні світлини. На тих фотографіях пані Павликовська виступає з переданою їй китицею пшениці. Часопис „Америка“ помістив велику розмову з панею Павликовською, відзначаючи її „енерґійність, діловитість“ і те, що вона „уособлює модерну українську жінку“. На думку пані Павликовської американський Конґрес повинен стати дороговказом для дальшої діяльности українського жіноцтва. Метою Конґресу буде: створити світовий осередок українського жіноцтва з постійним секретаріятом у свобідній Америці, нав'язати контакт з жіночими організаціями інших народів, інформувати світ про долю й діяльність української жінки і організувати розкидане по всьому світі українське жіноцтво. Про перебіг нарад Конґресу подамо ширший звіт в наступних числах нашого часопису.

Важливе для виїжджаючих до Канади

Українці, що їдуть до Канади, виходять тим самим з-під опіки Центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині. В Канаді існує Комітет Українців Канади, який на тім терені служить всякою можливою поміччю новоприбулим. По прибутті до Канади повинні скитальці з пошаною ставитись до існуючих там українських інституцій і вповні включатись в їхню працю. Ці інституції постали за ініциятивою горстки свідомих людей та за піддержкою в поті чола працюючої маси еміґрантів з рідного краю. Ці люди, що давним-давно вийшли з рідних теренів, уміли заховати наші притаманності, хоч затратили були той цінний зв'язок із національним життям, що пульсував в краю.

При Комітеті Українців Канади існує Комісія Поселення, працює над переселенням скитальців із Европи, як теж поселенням прибулих до Канади скитальців. Тому виїжджаючи до тої держави:

1) Повинні вже **н а к о р а б л і** скласти списки в'їжджаючих до Канади українців за такою схемою:

1. Порядкове число
2. Прізвище та ім'я еміґранта та його родини, якщо з ним їде
3. До кого їде та адреса
4. Де хотів би залишитись та чому

Ці списки у двох примірниках належить вислати летунською поштою з порту негайно після випущення з корабля на адресу Комітету У. К.

2) По прибутті на місце призначення скитальці, кожний зокрема (з родинами) повинні зголосити свої адреси до Комітету і вислати евентуально свої побажання та подати інформації про умови праці та заробітку, що його вони одержали.

Відділ Переселення ЦПУЕ

2-2 Ь

Актуальні питання української внутрішньої політики

Дилема гетьманського табору

Написав д-р Іван Лисяк-Рудницький

Як причину своєї відмови від участи в Українській Національній Раді подають гетьманці, що вона прийняла плятформу леґітимности та державно-правної переємности Української Народньої Республіки. Уенерівська плятформа, мовляв, для гетьманців неприйнятна, бо, вони, дотримуючись традицій Гетьманату 1918 р., визнають тільки монархічний леґітимізм роду Скоропадських.

В чому головна помилка цієї позиції? Гетьманці не хотять бачити, що насущне питання, що перед ним не віднині стоїть українська громадськість, це не дилема: «республіка, чи монархія?», але «правопорядок, чи хаос?». Всі політичні групи та кожний громадянин зокрема, мають обов'язок визначити своє ставлення до цієї найбільш вітальної проблеми нашого національного існування. Питання про майбутні форми політичного устрою, — хоч також далебі немаловажне, — є похідне та другорядне у порівнянні зі справою правопорядку. Бо тільки її позитивна полагода дасть ключі, що дозволять знайти розв'язку і для питання про форму державного ладу. Республіканці та монархісти мусять насамперед визнати, що над ними обома стоїть один спільний закон, згідно з яким вони погоджуються розсудити свій спір. У протилежному разі, без підпорядкування надрядній реґулятивній нормі, конфлікт між республіканцями та монархістами не може бути «розв'язаний» (в лапках) інакше, як засобами насильства. До речі, зовсім подібно стоїть справа також в усіх інших засадничих конфліктах (напр економічного чи соціяльного характеру), що розділяють українське громадянство. Але коли українці почнуть полагоджувати свої ідейно-політичні розходження методою насильства, — тоді не буде української держави: її розсадять внутрішні конфлікти. Практично бачимо це на прикладі революційного періоду 1917/21 рр. Нещастя було не в тому, що в Україні боролися різні течії, але в тому, що республіканці та гетьманці, соціялісти та не-соціялісти не хотіли знати іншого критерія, як революційне (чи контрреволюційне) насилля. Українців, нездібних зберігати елементарний правопорядок у своїх внутрішньо-національних відносинах, «погодили» допіру большевики. Чи ця історія має, в новому варіянті, повторитися в майбутньому?

Основна теза цієї статті, що нема й не може бути в Україні, — і не лише в Україні, але в усьому сучасному світі, — іншої норми правопорядку, як **демократія**.

Про точний сенс поняття «демократія» багато можна дискутувати. Але не підлягають сумніву три найважніші стовпи демократичного ладу: Це, попереше, засада, що **воля народу єдине леґальне джерело влади**; себто керівники потребують уповноваження та делеґації від тих, що ними вони керують. Подруге, меншість мусить лояльно підпорядковуватися волі більшости. Потретє, більшість зобов'язана не насилувати сумління меншости, ані не внеможливлювати її критики та опозиції.

Твердимо, що ніякої іншої **законної** бази, як демократія, державна влада в наші часи мати не може. Як інший, протилежний до демократії вихід з альтернативи, лишається хіба система тоталістичної диктатури. Це режим, що базується на фізичному терорі та демагогічному обмані. Але ні в чому не показується ясніше неподільна духова гегемонія демократичного принципу в нашому столітті, як у тому, що навіть закляті вороги демократії, — різні диктаторсько-тоталістичні рухи та режими, — примушені вдаватися до демократичного ідейного арсеналу, коли вони шукають для себе за якимось ідеологічним та державно-правним прикриттям. Тому, нпр. диктаторські кліки залюбки чваняться тим, що вони репрезентують «народню волю», — хоч вони рівночасно методою поліційного терору душать свобідне волевиявлення громадянства. Особливо фатальні наслідки дає застосування диктаторсько-тоталістичної методи в націй молодих, які щойно боряться за власнодержавність. Бо для таких націй, що ще не мають до розпорядження мішної «машини» влади, елемент **добровільної** громадянської дисципліни та всенародньої (міжклясової, міжобласної та міжпартійної) солідарности є справою рішального значення. Ця ж громадянська дисципліна та всенародня солідарність осягається не сентиментальними закликами до «згоди в сімействі», (які як правило ні до чого путнього не ведуть), але наполегливим та непохитним застосуванням принципів демократичного правопорядку; зокрема важливе полагоджування демократично-законною дорогою наявних конфліктів, що неминуче виринають в кожному суспільстві. Щойно при таких передумовинах може в народі запанувати атмосфера взаємного довір'я та спонтанної солідарности, — така конче потрібна для тих, що спільно боряться проти грізних зовнішніх ворогів. До точно протилежних результатів доводить вжиття диктаторсько-тоталістичних прийомів: внаслідок піднесення кулачного «права» до найвищої норми, між синами одного народу поширюється атмосфера взаємного страху, недовір'я, підозри, ненависти. А тому, що в недержавній нації одна фракція ніколи не може мати стільки фізичної сили, щоб рівночасно провадити успішну боротьбу на зовнішньому фронті і «тримати за морду» всіх внутрішніх опонентів, — відхилення від лінії демократичного правопорядку кінчається хаосом («отаманією», як звучить своєрідний український термін) та національною катастрофою. Демократичний правопорядок, — або хаос!

Розгляньмо ситуацію монархії в сучасному світі. Невірно було б говорити, що «монархія пережила себе». Як організаційна форма верховного державного уряду, монархія має зовсім очевидні ділові вигоди. (Незалежне та тривале становище голови держави, яке найкраще дозволяє йому виконувати функцію найвищого арбітра). Через це саме деякі нації найбільш виробленої політичної культури (Великобританія, Бельгія, Нідерляндія, скандинавські країни) зберегли інституцію монархії та нею дорожать. Але підвалини цієї модерної західньо-европейської монархії безперечно демократичні. Монарх діє тільки як символ і орган (чи точніше: один з органів) народнього суверенітету.

З останніх літ можна б навести чимало прикладів, які недвозначно свідчать про підпорядкованість сучасної европейської монархії демократичному принципові: Про саме існування монархічної інституції рішають народні плебісцити, як це було в Італії та Греції. Також еспанський претендент, Дон-Хуан, погоджується приняти корону лиш з рук Народу, а не з рук диктатора Франка, бо Дон-Хуан слушно вважає, що тільки вільно виявлена народня санкція зробила б реставрацію законною. Бельгійський король не рішається повернутися до своєї країни проти бажання парляменту: він теж готовий питання про свою евентуальну абдикацію віддати на всенародній присуд. Навіть в Англії, цій найбільше монархічній країні, однозгідна опінія лідерів трьох партій вистачила, щоб спонукати до зречення від престолу короля Едварда VIII. (Афера пані Сімпсон).

Суть справи навіть не у фактичному відношенні сил (бо заговори проти володарів, вимушені абдикації і т. ін., траплялися навіть в віки, коли монархічна ідея переживала свій апогей), але в **законності** цих актів. Напр. дискусійна річ, чи італійський народ вчинив **доцільно**, скасувавши плебісцитом королівство; але **леґальність** цього кроку безперечна. Іншими словами: згідно з правовою свідомістю нашої доби, саме існування інституції монархії залежне від згоди громадянства. Зате монархія не має права порушувати основ демокраатичного ладу. Коли силою різних обставин доводилося в деяких державах монархам добитися самодержавного положення (Румунія при Каролі II., Юґославія при Олександрі I., Еспанія при Альфонсі XIII.), то такі «короновані диктатури» відчуваються правовою свідомістю XX. століття як таке ж беззаконня, що і всяка інша диктатура. Досвід учить, що абсолютистичні експерименти монархіям звичайно не виходили на здоров'я. Тільки ті монархії показалися відпорні на історичні бурі, які щиро та без ніяких задніх думок стали на демократичну базу та що про них можна сказати словами французького діяча XIX. століття: «Королівство, це найкраща республіка».

Ці теоретичні висновки потрібні на те, щоб накреслити історичне та ідейно-політичне довкілля, що на його тлі виринає проблема про форму державного устрою в майбутній українській державі.

Тяжко сьогодні судити, чи є якісь реальні шанси для віднови гетьманства в побольшевицькій Україні. «Логіка речей» вимагатиме, мабуть, авторитетної позиції голови держави. Існують для цього цікаві історичні прецеденти: УНР (у своєму другому періоді) розпочала від колеґіяльної форми верховного уряду («Директорія»), але ця колеґіяльність себе не виправдала і перетворилася швидко в одноособове президентство Симона Петлюри; від «головного отаманства» до «гетьманства» був уже тільки один крок. Публіцист нової східньо-української еміґрації, І. Сагайда, каже (в брошурі «Великі Питання») про форму верховного уряду в майбутній Україні так: Принципово прийнятна для України або республіка президіяльного типу (приблизно на північно-американський зразок), або конституційна монархія (на західньо-европейський лад); і в одному і в другому випадку голова держави міг би носити традиційний титул гетьмана. — Тези І. Сагайди цікаві тим, що вони показують, що серед підсовєтських українців (чи принаймні серед їх частини?) нема «органічної» ворожнечі до ідеї гетьманства.

Але незалежно від тих спекуляцій про гіпотетичний майбутній розвиток подій, одна річ мусить бути визнана, як **аксіома**: Про форми державного устрою рішатиме сам народ; евентуальна віднова гетьманства могла б відбутися **тільки законним шляхом**. «Пуч» 29. квітня 1918 р., хоч його виправдують, чи пояснюють, тодішні хворобливі, революційні відносини (демократичність та правовість режиму Центральної Ради теж лишали багато до побажання!), — не сміє сучасним гетьманцям служити, як приклад до наслідування

Тут гетьманцям руба мусимо поставити питання: Чи вони згідні з тим, щоб здійснення свого ідеалу добиватися виключно законними засобами? Чи підпорядкуються вони лояльно народній волі, коли рішення впаде проти них? Чи монархістична опозиція дотримуватиметься вірности леґальному республіканському урядові?

Не знаємо, що гетьманці можуть відповісти на такий «ультимативний» запит. Якщо б їхня відповідь мала бути неґативна, — тоді шкода витрачати на розмову з ними кожного дальшого слова. Якщо б відповідь була позитивна, — тоді мусимо гетьманцям сказати наступне: Не вистачає заявляти про відданість принципам демократії в майбутньому, після повороту додому: треба це доказувати ділами вже нині, в житті нашої еміґраційної спільноти. Щодо цього постава гетьманців багато лишає до побажання. Зокрема їхній підхід до питання Національної Ради подібний на прямий саботаж українського правопорядку.

В чому річ? Гетьманці могли мати свій погляд на методи впорядкування внутрішніх відносин еміґрації. Цілковито погоджуємося з тим, що дискусійною річчю було, по-перше, чи організувати наш національний центр в формі «екзильного уряду», та, по-друге, чи доцільно було Національну Раду традиційно пов'язати з Українською Народньою Республікою. Як сказано, про ці питання можна було мати дуже різні погляди. Але факт, що велика більшість українських політичних чинників рішила, по зрілій надумі, прийняти відомі постанови про реорганізацію Державного Центру Української Народньої Республіки. З цієї хвилини ці постанови зобов'язують усе дисципліноване громадянство. Гетьманська меншість зобов'язана підпорядкуватися волі більшости й не зривати справи єдиного національного фронту тільки тому, що гетьманцям не вдалося поставити «на своєму».

Гетьманці раптом заговорили, що Українська Національна Рада постала «недемократичним шляхом», бо, мовляв, не з народнього вибору, але з номінації політичних груп. Несерйозні, демагогічні арґументи! Всі знаємо, що в еміґраційних умовинах демократичний принцип може діяти тільки недосконало. Українська Національна Рада напевно ще далека від абстрактних вимог ідеальної демократії, але вона єсть «оптимумом» демократії на наші сучасні відносини. Вона репрезентує всі важливіші політичні напрями останнього тридцятиліття з усіх наших земель. Чиї турботи за чистоту демократичного принципу щирі, той має можливість довести це позитивною співпрацею, або й конструктивною опозицією, в межах УНРади та її органів.

Інший арґумент гетьманців: Українська Національна Рада, як еміґраційна установа, не має права перерішувати справи політичного устрою України, бо до цього покликаний тільки народ на рідних землях. Відповідаємо: УНРада нічого не «перерішує», нічим не входить в компетенції майбутньої Української Конституанти. Чи ця остання, напр., не матиме змоги, — якщо цього захоче, — відновити спадкового гетьманства з династією Скоропадських? Очевидно, що ця можливість принципово завжди остається відчинена. Але заки зберуться колись Установчі Збори, уже мусить вестися на еміґрації державницька українська політика. Для цього треба якихось форм та органів. З еміґраційної «забави в державу» легко сміятися; дійсно, тут криються певні небезпеки психологічного порядку, коли б хтось за цими «формами» почав забувати, що **дійсної** держави в нас ще нема... Але знову повертаємося до засадничого пункту: «воля більшости»! Більшість нашого політичного світу вважала, що з мотивів внутрішнього (морального) та зовнішнього (пропаґандивного) порядку, доцільно прийняти для організації нашого центру форму «екзильного уряду». Гетьманська меншість повинна підпорядкуватися! Ми певні, що коли б, нпр., Національна Рада рішила була станути на монархічну плятформу, то гетьманці не мали б ніяких «сумнівів» щодо «неправосильности» та «недемократичности» її постанов. Отже вони мусять показати ділами ту саму лояльність та дисциплінованість, що її вони, коли б вони самі були при владі, вимагали б від республіканської опозиції. (Далі буде)

З'їзд української преси

відбудеться в грудні

Матеріяльні трудноші спричинені валютною реформою сильно послабили, але не припинили діяльности станової організації українських журналістів СУЖ. Правда, проєктований на вересень загальний з'їзд довелося відкласти, але праця над його відбуттям провадиться далі. 24-го вересня п. р. в Мюнхені відбулося ділове засідання Головної Управи з участю голови д-ра Степана Барана, пп. Дацька, Росохи, Которовича, Підгайного, Котовича, Драгоманова, д-ра Лапичака, Степового й Дубняка. Після короткої дискусії вирішено річний з'їзд членів Спілки скликати в формі делеґатського з'їзду на 11 і 12-го грудня до табору в Шляйсгаймі. Кожна Обласна Спілка вишле на цей з'їзд вибраних делеґатів, згідно з інструкцією, що її виробить секретаріят Головної Управи.

Після доповіді ред. Которовича в справі заходів щодо об'єднання всіх українських журналістів в одну професійну організацію було вирішено ще раз подати до відома, що в з'їзді може взяти участь кожен журналіст, який згідно із статутом стане членом СУЖ-у й оформиться в одній із існуючих Обласних Спілок. Проф. Драгоманов доповідав про потребу участи української преси в европейському конґресі федералістів у Римі. Багато уваги присвячено організаційному з'їздові Федерації Вільної Преси, що має відбутися в кінці листопада п. р в Парижі. Ініціятива створити міжнародню організацію вільної преси вийшла від організації польських журналістів в Лондоні. Завданням такої федерації було б зорганізувати журналістів всіх країн, окупованих Росією, й виєднати їм такі права, що їх мають журналісти державних народів. Делеґатами від СУЖ-у на нараду в Парижі вирішено вислати пп. Миколу Лівицького, Кирила Дацька й Богдана Галайчука, що перебуває у Франції.

Головна Управа прийняла в члени Спілки декілька нових людей, що останнім часом зактивізувалися, і між іншим з радістю привітала факт утворення філії СУЖ-у на терені Великої Британії. Правда, згідно з статутом, така філія може розвивати лише фактичну діяльність. Проте Головна Управа СУЖ-у бачить в активності тих членів СУЖ-у, які вже виїхали за кордон, доказ братнього пов'язання й ідейної співпраці.

Українська преса пережила за останні місяці багато великих труднощів найчастіше мало відомих широкому загалові. Проте вона втримується в прагненні служити своєму громадянству. Треба сподіватися, що річний загальний з'їзд в грудні ц. р. зактивізує ще більше всіх людей української преси і допоможе їм ще конструктивніше працювати для реалізації тих великих завдань, які постали перед українством усього світу після реституції леґального і єдиного державного центру.

Росія готується до війни

Совєтські зброєння зі скандинавської перспективи

НЬЮ-ЙОРК (ІЦ). Шеф американських закордонних кореспондентів і співробітник пресового концерну Герста Віґенд, що об'їздить тепер скандінавські країни з метою добути відомості про совєтські готування до війни, в одній з своїх останніх кореспонденцій з Стокгольму твердить, що «совєтська Росія провадить величезні військові готування, як це одностайно підтверджують багато людей, що повтікали останнім часом з балтицьких країн та самої Росії».

За Віґендом, в Росії є тепер близько тисячі таборів тяжкої праці, розташованих на теренах самої Росії, в Сибіру й Туркестані, з 12—15 мільйонами невільників. Ці люди працюють на так звану народню оборону й безпеку, виробляючи зброю та військові запаси. Більшість тубільної людности Литви, Латвії та Естонії перекинуто вглиб Росії, а на їх місця поселено азіятів. Зроблено це з метою запобігти якимсь розрухам в балтицьких країнах в разі війни з Америкою. «Майстри своєї справи, що керували замордуванням 11 000 польських старшин в Катині, — пише Віґенд, — не вередують нічим, аби досягти своєї мети. Перед загрозою жахливої війни совєтська Росія покладається виключно на власні сили, старання і можливості».

Разом з тим кореспонденти інших американських газет надсилають з невтральних країн тривожні відомості про концентрацію совєтського війська в сателітних державах, зокрема в Польщі, Чехо-Словаччині й Румунії. Ці відомості ґрунтуються головно на повідомленнях політичних втікачів останнього часу і як зв'язані із становищем в Берліні, а також з відвертою дипломатичною аґресією совєтських делеґатів в ОН, впливають на швидку кристалізацію американської публічної опінії, яку місячник «Плейн Ток» резюмує так:

«Величезна більшість американського суспільства відчуває ситуацію так: совєтська Росія вирішила або завоювати світ, або (а це є те саме) вчинити світову комуністичну революцію. Ми не можемо це допустити. Звідси й походить безпосередня загроза війни. Росія не є тепер готовою до війни. Вона почуває себе виснаженою недавніми змаганнями і не має ще вирішальної зброї. Через те вона зволікає до моменту, коли буде певна своєї перемоги... Не зважаючи на те, що для більшости американців ідея війни є огидною, скрізь панує переконання, що треба опиратися злу, яке тепер ми бачимо як небезпеку.

Совєти випробовують атомові бомби?

ПАРИЖ (Ройтер). Відома паризька газета «Фіґаро» публікує вістку про випробування в СССР двох атомових бомб, яке нібито сталось в червні ц. р. на одному з півостровів Каспійського моря. Ця спроба виявилася невдалою через те, що бомби вибухли передчасно. Стаття базується на інформаціях, які подав колишній совєтський старшина генерального штабу капітан Сілов. Обидві спробні бомби, виготовлені в Стерлітамаку й Алтайських горах, мали, за цим повідомленням, лише 50 грамів атомової вибухової речовини.

ВІДПОВІДІ УҐО КАРУЗІ

(За стенограмою 11-ої пресової конференції)

Питання 1: Які методи будуть застосовані при виборі фахівців для переселення до США на основі закону (уст. 6, част. В), щоб врахувати інтереси всіх національних груп?

Містер Карузі: Це нелегко робити за принципом національних груп, і тому ми намагаємося дати однакові шанси кожній національній групі. Сподіваюся — Вам цілком ясно, що цей проєкт не виходить від уряду. Не уряд США ставить пропозиції чи вимагає певних категорій ДП. Уряд Сполучених Штатів встановлює процедуру й видає дозвіл на прийняття певних осіб, алеж практичний виклик мусить надходити від окремих осіб у США. Отже від індивідуальних пропозицій буде залежати, хто приїде спершу. В деяких випадках проведено клявзулі про національні пільги; де вони не мають місця — переселенців вибирається так, щоб це було справедливо для кожної національної групи.

Питання: Чи це стосується теж і жидів як і інших національних груп?

Містер Карузі: Так.

Питання 2: Скільки і які саме треба доставити афідевіти від певних осіб чи інституцій в США, що мають бажання допомагати приїздові окремих ДП на основі нового закону?

М-р Карузі: В кожнім випадку афідевіти мусять бути в двох примірниках подані ДП-комісії у Вашінґтоні. Якщо вони виповнюються окремими особами — як нпр. передбачуваний працедавець — ці документи мусять мати форму афідевіту й бути стверджені присягою. Якщо вони надходять від якоїсь добро-приміщення. Тоді на підставі цих фактів комісія може вирішити, чи це приміщення й заняття є задовільне.

Питання 3: Чи можуть ДП, що допущені до іміґрації у США, взяти з собою — на підставі приписів закону — своїх літніх батьків чи рідню? Якщо так — які того умови?

М-р Карузі: В законі про ДП немає жадного спеціяльного припису, який забезпечував би таким родичам (за винятком дружини й неповнолітніх дітей) переважаючий чи хоч би й той самий статус, щоб вони могли супроводити того члена родини, якого вибрано для іміґрації. Одначе ці родичі можуть самостійно проходити процедуру, й будуть вжиті всі заходи, щоб ці випадки розглядати спільно і щоб якмога більше осіб могло виеміґрувати як цілість.

Питання 4: Який відсоток з загальної для кожної країни кількости іміґрантів до США буде призначений для ДП в д., то можна було б зробити це лише так, щоб перевірити кожен випадок кожного ДП зокрема, потім поділити цих ДП по окремих категоріях і тоді лише полагодити всі формальності. Це таке завдання, що ніхто не може чекати від нас його виконання. І тому ми будемо так застосовувати Закон: де нпр. вимагається, щоб було 30% (включаючи членів родини) фармерів, а 40% має походити з тих країн, що були анектовані чужими державами, то ці відсотки мають бути виконані на закінчення переселенчого проєкту. Це не означає, що ми день при дні і для кожного корабля будемо додержуватися цієї схеми. Щождо різних клявзуль про привілеї, то щоб їх додержати — найрозсудливіше зробити так: якщо ми маємо перед собою різні випадки, з яких одні мають перевагу, а інші ні, то ми спочатку опрацюємо ті випадки, що підлягають пільговим клявзулям, щоб пізніше взятись до

Містер Карузі на 11-ій конференції

кожному господарському році на основі нового закону?

М-р Карузі: 50%.

Питання 5: Яке тлумачення й застосування доданих в уст. 6 і 7 Закону клявзуль про привілеї?

М-р Карузі: Якби ми ті випадки, що мають першість і привілеї, розглядали так, що спершу взялися б до першої вільної організації чи іншої акредитованої при комісії для справ ДП корпорації — не потребують афідевітного уложення й присяги. Вони можуть містити або йменння бажаної особи або опис фахових чи якихось інших категорій. Ці потвердження повинні показати комісії ДП, що очікуваний іміґрант має в США певне й здорове приміщення, яке він не відніме в іншої особи; вони повинні також містити вказівку на те, що очікуваний іміґрант дістане «відповідне заняття», яке він не відніме в когось іншого. Під «відповідним заняттям» слід розуміти: відповідне до здібностей іміґранта і його фізичного становища в житті. Мусить бути також потвердження того, що передбачуваний іміґрант не ляже тягаром на плечі громадської опіки. Це потвердження стосується також тих членів родини, що супроводять «передбачуваного іміґранта». При подачі цього потвердження — замість загальних фраз — краще зазначити докладні факти про рід наявного заняття і про категорії першости, потім до другої і т. інших. Хоч я й сказав, що ми не можемо день-у-день і при кожному кораблі припильнувати висоти відсотків, та все таки будемо періодично це реґулювати, щоб не надто далеко відійти від приписів і при закінченні проєкту зробити тільки малі поправки, а то навіть обійтися без жадних.

Міжнародні збори в Реґенсбурзі

24-го жовтня ц. р. відбулося в Реґенсбурзі зібрання представників поневолених народів, що перебувають на еміґрації. Зібрання було присвячене вшануванню трирічного існування Організації Об'єднаних Націй. У зібранні взяли участь представники лотишів, литовців, поляків, росіян, словаків, українців, чехів і білорусів.

Зібрання привітало старання ОН втримати й скріпити мир та усунути збройні конфлікти в дусі Атлантійської Хартії. Одночасно зібрані представники поневолених народів стверджують, що ОН не зробили жодних рішучих заходів, щоб розв'язати найбільш важливі життєві питання. До цих питань належать: визволення поневолених народів, усунення насильницьких режимів, ґарантія всім народам основних людських прав і свобід. Зібрані висловили свою віру в те, що ОН знайдуть засоби для усунення насильницької сваволі й забезпечення тривалого миру.

В Товаристві політв'язнів

6 ц. м. відбулися загальні збори філії Т-ва Українських Політичних В'язнів в Ашаффенбурзі. Звіт про діяльність Т-ва склав його голова п. Маслюк. Членів було 44, з них 6 виїхали з Німеччини. Нових членів прийнято 9. Зорганізовано домівку в таборі „Ляґарде", яка є чинна щоденно від 19 год. для членів і їх родин. Створено стипендійний фонд ім. Ольжича-Кандиби. Із цього фонду визнано стипендію трьом студентам, дітям політичних в'язнів. Разом виплачено суму 1400 *DM*. Одну стипендію одержав гімназійний учень (360 *DM*). Одному хворому членові виплачено допомогу висотою 256 *DM*. Філію відвідав представник Централі. Відбуто цілий ряд сходин, присвячених пам'яті Ольги Басараб, Ольжича та читанню споминів. Зібрані на допомогу вдовам і сиротам гроші в сумі 1004 *DM* та на фонд мартирології в сумі 1162 *DM* віддано до Централі. Всі члени одноразово одержали допомогу харчами із приділу, що його прислала Централя.

Збори визнали, що діловодство й діяльність управи були ведені правильно та визнали абсолюторію проводові Т-ва. Головою нового проводу обрано ред. Михайла Бажанського.

П. О. С.

Хворі цікавляться громадськими справами

25-го жовтня відвідав хворих українців у Гайльброні член Української Національної Ради д-р Степан Росоха. Хворі зібралися у шпитальній світлиці та з увагою прослухали дві доповіді посла — про визвольну боротьбу Карпатської України та про утворення Української Національної Ради. Д-р Росоха розповів про боротьбу Карпатської Січі та змалював світлу постать Президента Карпатської України о. д-ра Августина Волошина. Карпатська Україна завжди прагнула до об'єднання з українськими землями, а її боротьба за визволення знайшла широкий відгомін у світі.

Прелеґент розповів також про консолідацію українських національних сил на чужині та про утворення Української Національної Ради і її Виконного Органу. В однодушно прийнятій резолюції хворі українці щиро вітають утворення Української Національної Ради. Хворі переконані, що для успішного ведення праці не вистарчає самих заяв і привітань, але потрібна ще й матеріяльна база. Тому вони перевели збірку на фонд УНРади. Збірка дала понад 40 марок. Коли взяти на увагу, що багато хворих не можуть піднятися з ліжка й самі потребують матеріяльної допомоги, збірка ця свідчить про велику національну свідомість українських пацієнтів лікарні в Гайльбронні.

Х ворий Яр-ко

Концерт Ганни Шерей

17-го жовтн ц. р. в Українському Таборі Цуффенгавзен виступала з гостинним концертом співачка Ганна Шерей. Виступ цієї артистки, що має велику культуру голосу, незвичайну виразистість музичного вислову і милу інтерпретацію, був святочною несподіванкою в сірих буднях таборового життя. На жаль, наша публіка, особливо інтеліґенція, хоч і любить пишатися славою «музикальної нації», воліла бавитися в карти, пити пиво в таборових шиночках або переціжувати таборові пльотки, замість того, щоб пережити хвилин справжнього естетичного піднесення в театральній залі.

Артистка своїм милим меццо-сопраном з оксамитовими низами віддала цілу низку українських пісень та оперових арій, з яких з особливою майстерністю виконала жартівливі і характеристичні пісні.

Солістці чудово акомпаньював молодий пяніст-композитор Ігор Білогруд, який виконав з успіхом кілька сольових точок.

Ф. Д.

Бібліографічна нотатка

„Субтропічні культури"

Допіру вийшла з друку (циклостилевим способом) робота про субтропічні культури д-ра Коноваленка А. П. і проф. Вітвицького Л. П. під назвою: «Субтропічні культури». Це видання, як і всі інші видання Українського Технічно-Господарського Інституту (УТГІ) в Реґенсбурґу, належить до категорії підручників, розрахованих на самостійну пропобку матеріялу і самостійну працю (за поданими в ніх вказівками) читачів і студійників сектору позаочного навчання УТГІ.

Зокрема про книжку Коноваленка А. П. і Вітвицького Л. П.»

«Субтропічні культури» доводиться сказати, що це — дуже серйозна, змістовна, сумлінна робота. Вона цілком відповідає тому завданню, яке поставили перед собою автори цієї книжки: «познайомити українських скитальців з культурою субтропічних рослин, ... прислужитись українским скитальцям при переїзді за океан в зони субтропічного клімату».

Після коротенької характеристики клімату субтропічної зони подаються докладні відомості про управу багатьох субтропічних культур. Це ознайомлення з кожною окремою культурою зроблене з належним знанням справи, відомості подані в послідовному, систематичному викладі, досить повно і простою зрозумілою мовою. Робота може правити не лише яко інформативний довідник, але за справжнього підручника, що за його допомогою сміливо можна братися за розведення нової, до тої пори невідомої, культурної рослини з числа тих, які охоплені в книзі «Субтропічні Культури» і з успіхом це розведення виконати, звичайно при умові певної господарсько-рільничої дотепности, уваги і спостережливости господаря.

В цій книжці охоплено управу таких рослин: тютюну, бавовника, рижу, етеро-олійних рослин (мускатної шалвії, мяти, герані, цитринового сорго, коріяндру, троянди, лаванди), цукрової тростини, чаю, цитрусових (мандарину, цитрини, кінкану, померанчу, грей-фруту, берґамоту) і субтропічних овочевих культур (фіґи, ґранату, фінікової пальми, оливкового дерева, бросквині, себто персика, міндального оріха і фісташки).

Не всі розділи роботи про субтропічні культури одноково повні й детальні про управу рослин польової культури (тютюн, бавовник, риж, цукрова тростина) викладено повніше, а про садові культури та етеро-олійні — менш детально, хоча це не позбавляє значення роботи яко підручника також і для розведення цих останніх культур. Щодо рижу, якого культура на земній кулі забирає найбільшу посівну площу, то відомості про його управу подані аж занадто детально.

Робота ілюстрована значною кількістю (на 34 сторінках з загально числа 180 сторінок роботи) малюнків, що дуже полегшує засвоєння текстової частини. Поруч того краще засвоєння поданих в роботі, відомостей фіксується на головніших моментах тої чи тої культури гарно сформульованими контрольними запитаннями, поданими наприкінці роботи.

Що до недоліків, то треба сказати, що недотягнень в роботі мало, і мають вони другорядне значення, здебільша стосуючись до категорії друкарських помилок. Головною хибою книжки є те, що видана вона в циклостилевий спосіб а не друкарським накладом.

Взагалі ж робота справляє дуже приємне враження і мимоволі викликає бажання, щоб ця книжка зверула на себе увагу і розійшлася серед найбільшої кількости українських скитальців, що їм судитиметься знайти працю і прикласти її до землі у субтропічній зоні — новій батьківшині по тих чи по тих континентах земної кулі.

Проф. В. Городецький

На сторінках чужинецьких газет

Добра опінія української еміграції

В англійській пресі читаємо багато прихильних голосів про наших людей, що прибули на працю до Великобрітанії.

Часопис «Блекбурн Таймс» пише:

«У Ст. Альбанс Гол можна було чути чудові чоловічі голоси, що з них била глибока віра у прихід волі для батьківщини-України. Коли хор «Бурлака» виконував пісню «Різдвяні дзвони», ви, приплющивши очі, в згармонізованих голосах хористів, зовсім певно чули справжні дзвони. Ці люди, що покинули свій край, щоб не бути під пануванням комуністів, співають уже рік в Англії, а ще перед тим два роки співали в Італії».

Про концерт хору українських добровільних робітників пише кореспондент «Бартон Дейлі Мейл»:

«Відвідини цього хору в Вотерзайл Комюніті Сентр дали змогу провести весело й корисно вечір громаді 200 людей. Кольорове народнє вбрання, що в нього одягнений хор із 26 чоловіків і 4 жінок, творили прегарну картину, а співи й жваві танці викликали велике враження.

А. Е. Чепмен, що підготовив концерт і відрекомендував зібраним хор, у вступному слові ствердив, що це співаки, які відмовилися жити під комунізмом, коли він залив Україну. Вони тепер переміщені особи, високорелігійні й шукають притулку в нашому краю».

Не менше захоплення викликала виставка українського народнього мистецтва.

Кореспондент «Блекбурн Таймс»-у так описує враження з цієї імпрези:

«Вишивки були прекрасною несподіванкою і коли я оглядав виставку робіт, влаштовану українськими дівчатами, що працюють тут у копальнях — був захоплений. Чудові сорочки, скатерті, накривала тощо своїм блеском могли зачарувати глядача. На виставці були також по-мистецьки виконані дерев'яні скриньки, книжки, альбоми й багато інших речей. Одне, що могло розчарувати в цьому пишному показі, це напис, зроблений великими буквами над головним вікном: «Не на продаж»...»

Англійська газета «Віґер Обсервер» пише про зріст ощадности серед переселених людей, зокрема серед українців:

«Преселені особи, затруднені в Великій Брітанії, стали членами-ентузіястами руху ощадности. Одні відвідини урядовця Поштового Банку Ощадности в гостелі добровільних робітників дали в висліді 588 фунтів інвестицій за вечір. Подібні результати дала пропаґандивна промова за ощадність в гостелі в Йоркшірі. Нові ощадники — це латвійці, естонці, поляки й українці».

(ПБ-Любен). В ілюстрованому бельгійському журналі «Робітнича Молодь» появилася стаття бельгійського робітника п. н. «Коли скитальці пригадають собі свою вітчизну». Стаття написана під враженням участи цього робітника на святі весни СУМ-у в Бельгії. Автор статті пише:

«Белгія стала сьогодні гостинним краєм і кількість чужинців, що в ній поселилися доволі значна. Поважне також число українців, які прибули із своєї батьківщини. Там вони працювали за своєю професією. Одначе тому, що вони християни та гарячі патріоти, мусіли кидати рідні сторони, йти на скитальщину та остаточно найшли працю в бельгійському промислі. Вони нещасні так, як і всі скитальці. Пригадуються мені слова повні страждання, які сказав до мене мій український приятель: «Вже більше трьох років не маю жодної вістки з дому. Не знаю що сталося з моєю ріднею».

І кожного року так, як колись в їхній Україні, вони збираються, щоб відсвяткувати свої свята. Цього року моя федерація звернулася до мене, щоб я передав від імени ЖОК-у (Централя Світового Руху Християнської Молоді) привіт нашим українським приятелям.

Зібралося кількасот молодих дисциплінованих людей, а всі вони в одностроях або в прегарно вишитих сорочках, що залишилися їм як спомин з рідного краю. Перед нами похід, на чолі якого жовто-блакитний прапор. На початку свята український духовник, також скиталець, відправляє Службу Божу в візантійському обряді та промовляє до зібраних. Свято продовжувалося вдалою виставою, спортовими змаганнями, концертом та скромною забавою.

Ще мов сьогодні бачу, як на щоглі повівали жовто-блакитний український та трикольоровий бельгійський прапори, символи злуки двох країн та символи солідарности між молодими демократами й одночасно християнами».

Чан-Кай-Шек не здає позицій

Ще вісім років боротьби з комуністами в Китаї

НАНКІН (АП). Генералісимус Чан Кай Шек сказав минулого понеділка перед членами Куомінтанґу, що Китай мусить підготовитися до дальшої боротьби проти комуністів, що триватиме ще вісім років. Єдина надія на мир, це поразка комуністів на полі бою. Всі чутки про мир інспіровані комуністами. Чан Кай Шек навіть не намагався поменшувати поразок своїх збройних сил. Втрату Мукдену він назвав найбільшим ударом громадянської війни. Китайський генералісимус не зробив ніяких натяків щодо зміни в уряді, одначе на засіданні політичної центральної ради зроблено важливі постанови щодо майбутньої зовнішньої й внутрішньої політики Китаю. Між іншим мали там запасти рішення щодо посилення господарського становища Китаю.

За повідомленням китайського уряду, дві останні гавані, що лишалися ще в руках урядової армії, — Їн-Кау і Гулютау — здані після бою комуністичному війську. Цим відтято останні шляхи відступу для решток розбитої манджурської армії, що провадять ще бої в Манджурії, не зважаючи на вимогу комуністів негайно капітулювати. Як повідомило китайське комуністичне радіо, в бою за Їн-Кау комуністи нібито знищили більш як дивізію національного війська і, крім того, 3000 чоловіка із штабу й два полки вояків, які вже посідали на кораблі. Китайський центральниуй уряд твердить проте про вивезення пароплавами з Їн-Кау, яке він уподібнює до Дюнкірхену, великої кількости військового спорядження, зброї та вояків.

Запеклі бої точаться за головне місто провінції Шансі Таюен. Комуністична армія силою до півмільйона вояків атакує також важливий пункт урядового війська Ксуе-Чу, приблизно за 300 кілометрів від Нанкіну. В Мукдені комуністична влада зажадала від службовців та робітників поновити працю. В місті нема ні води, ні електрики. Урядові літаки роблять повітряні налети на місто. За повідомленням з Нанкіну, на південній околиці Манджурії коло Лїонінґу зосереджується урядова армія, що має перешкодити дальшому просуванню комуністів до північного Китаю. Генералісимус Чан-Кай-Шек надав головнокомандувачеві урядових військ в північному Китаї генералові Футсої надзвичайних повноважень з правом самостійно розв'язувати питання про здачу найважливіших центрів, між ними Пекіну й Тянзіну. На думку політичних спостерігачів в Нанкіні, Чан-Кай-Шек має здати весь північний Китай і створити нову оборонну лінію вздовж ріки Янцекіянґу, перш ніж почати мирні переговори з комуністами.

За твердженням провідника китайських комуністів Мао-Тсе-Тунґа, за час з червня 1946 р. до червня цього року з 4 300 000 вояків Чан-Кай-Шека комуністи нібито зробили небоєспроможними (переважно захопивши в полон) 2 640 000 чол. і зайняли близько чверти всієї китайської території з 168 мільйонами населення.

З листопада китайський центральний уряд подався до демісії. За повідомленням китайської преси, створити новий уряд буде доручено міністрові закордонних справ Ван-Ші-Чі, що повертається тепер до Китаю з генеральної асамблеї ОН в Парижі. Манджурська поразка значно погіршила й без того катастрофічне господарське становище Китаю. Ціни в Шанхаї відразу зросли в 3—4 рази. Зважаючи на можливість дальшого просування комуністичного війська на південь, американських уряд наказав евакуювати з району Нанкін — Шанхай всіх громадян США. (Ройтер, ШП, АП).

Перед вирішним боєм за Нанкін

Світова преса підкреслює факт, що втрата китайським національним урядом Манджурії це найбільший удар для нього за останні роки. Ще 16 місяців тому уряд Чан Кай Шека, розпочинаючи свою велику офензиву, заповідав знищення комунізму протягом пів року, а тим часом сталося якраз навпаки. Манджурія — країна більша від Німеччини й Франції разом і багата вугіллям та залізом, деревами, рижом і соєю, яку з Манджурії доставляли Европі для виробу мила, марґарини і інших важливих продуктів.

За повідомленнями американської преси сильні китайські комуністичні армії розпочали великий наступ з трьох боків у напрямі на дуже важливий коридор Сучо-Нанкін. 400 тисяч вояків Чан Кай Шека намагаються затримати наступ червоних. Комуністами командують генерали Чен-І та Лїю-По-Ген. Армія першого генерала зложена з ветеранів усіх останніх боїв, вони здобули цілу провінцію Шан-Тун і наступають на південь, поділившись на дві ударні колони. Дальші повідомлення кажуть, що бої проходять вже біля Пенґпу 120 миль на північ від Нанкіну, де націоналісти вирішили дати рішучий опір, щоб стримати наближення червоних до столиці. В військових колах передбачають, що командувач центрального Китаю ген. Пай Чунґкей, який має свій головний штаб в Ган Ганґков і який був вже міністром національної оборони, перейме верховне командування національних сил, що мають стримати червону лявину.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ЛОРДА ВАНСІТТАРТА

ПАРИЖ (ДЕНА). Лорд Ванситтарт застерігає в европейському виданні «Дейлі Мейл» проти залишення незабаром Німеччини західніми окупаційними арміями. Такий захід, — пише Ванситтарт, — пересунув би кордони Азії з Ельби на Райн. В статті під заголовком «Залишити Німеччину значить втратити Европу» автор заперечує підтримуваний деякими лейбористами плян, за яким відкликання окупаційного війська з Німеччини являє собою одиноке розв'язання проблеми. Сталін, — пише Ванситтарт, — дуже радо вітав би таку пропозицію, а згодом використав би першу слушну нагоду зламати, як це він завжди робив, своє слово, щоб вдертися в порожню середню Европу. Треба усвідомити собі, що комуністична перемога над Німеччиною означала б перемогу над Европою. Ні Франція, ні Італія не змогли б вчинити опору. Бельґія та Голляндія були б підкорені. Скандінавія стал б жертвою комунізму, а становище Великобрітанії зробилось би безнадійним.

ЧОТИРИ ПОВСТАННЯ В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ

Крім оголошення военного стану в Болівії в зв'язку із спробою повстання, з Латинської Америки повідомляють про повстання 25 жовтня в Панамі, де наступного дня порядок відновлено. За повідомленням параґвайського радіо, повстання в Параґваї придушено урядовим військом, яке захопило будинок військової академії, що була центром повстання, вчиненого її слухачами. В Перу вибухло військове повстання під проводом право зорієнтованих військовиків. 29 жовтня після триденної «безкровної» революції, повстанці без бою захопили столицю республіки Ліму, ґарнізон якої перейшов на їх бік. Президент Ріверо втік літаком до Буенос-Айресу. (Ройтер, ЮП).

Злочин на віденській вулиці

ВБИВСТВО СОВЄТСЬКИМИ ВОЯКАМИ АМЕРИКАНСЬКОГО УРЯДОВЦЯ

Як повідомили 31 жовтня, чотири російські вояки «брутальним способом» забили у Відні американця. У вбитому пізнано урядовця американського посольства й члена місії ЕКА у Відні Ірвінґа Росса.

Як виявлено, приблизно опівночі, коли Росс їхав автом біля кордону брітанського й совєтського секторів Відня з однією австрійською дівчиною, на прізвище Суткєніна, він був затриманий совєтським автом-джипом, в якому були чотири озброєні совєтські вояки. Двоє з них ввійшли в авто Росса, вимагаючи, щоб він їхав до совєтського штабу в Бадені, а потім почали бити його по голові прикладами автоматів. По дорозі до Бадену, коли Росс і дівчина намагались чинити опір, совєтські вояки тяжко побили їх обох, викинувши з авта непритомну дівчину. Другого дня вранці австрійська поліція знайшла авто Росса біля ставка в Інцердорфі без чотирьох коліс і деяких частин. За кермом авта сидів убитий Росс з розтрощеною головою. Все тіло його було вкрите ранами, можливо й баґнетними, і слідами ударів. Дівчину знайдено на вулиці в непритомному стані. Її вмістили в лікарні, де вона опритомніла й дала перші свідчення. За словами високого австрійського поліційного урядовця, це нелюдське вбивство «тяжко зрозуміти звичайним людським розумом». 36-літній Росс мав дружину й трьох дітей, що мали незабаром до нього приїхати. (Старс енд Страйпс).

В совєтській зоні готується комуністичний переворот

За повідомленням «Франкфуртер Рундшав», колишній член комітету «Вільної Німеччини» і шеф відділу пропаґанди й розвідки при саксонському уряді Кмох, що був найближчим співробітником майора Райціна, полковника Тюльпанова і міністра внутрішніх справ Фішера, втікши з Берліну, викриває у Франкфурті таємні пляни совєтської окупаційної влади й німецького комуністичного об'єднання СЕД.

Згідно з цими плянами, на підставі схваленої Народньою радою конституції, совєтська окупаційна влада має незабаром залишити східню зону. Генерал Зайдліц привіз з собою до Берліну останні інструкції московського Політбюра. Має бути створений як філіял НКВД «Кримінальний комісаріят», а також зорганізована таємна поліція СЕД-у. Ці завдання передбачено покласти на довірених осіб НКВД з СЕД-у, які будуть озброєні. Шефом такого німецького НКВД має бути один з членів центрального секретаріяту СЕД-у. За словами Кмоха, він на власні очі бачив «наказ» Фішера про повне озброєння не пізніше 1 листопада 400 000 поліцистів совєтської окупаційної зони, а також вишколених чехо-словацьких і польських з'єднань. Народня поліція, згідно з цим наказом, має бути озброєна автоматичними пістолями й кулеметами совєтського зразка. На думку Кмоха, добре поінформовані кола в східній зоні зважають на можливість того, що намовлене на це совєтською окупаційною владою СЕД спробує з допомогою такої озброєної народньої поліції перебрати на себе всю політичну й господарську владу.

Як заявив на пресовій конференції брітанський військовий губернатор генерал Робертсон, сформування в східній зоні сильного поліційного війська є незвичайним явищем, явно скерованим проти німецької людности. Згідно з наявними даними, при цьому йдеться про організацію військового характеру, в розпорядженні якої є міномети, танки, важкі кулемети й зброя всякого роду.

За словами недавно збіглих з Берліну до західньої зони Німеччини колишнього генерала та двох інших старшин, в східній зоні створено табори, де вишколюють поліцистів, дібраних з колишніх німецьких військовополонених. Вони суворо ізольовані від зовнішнього світу, щоб не могли втекти до нього, і тому те, що діється в цих таборах, лишається до певної міри таємницею. Відомо тільки, що вишкіл в них провадиться в цілком комуністичному дусі.

— Бюджетовий комітет ОН асиґнував 5 мільйонів долярів на допомогу більш як 500 000 втікачів палестинської війни. Загальна програма цієї допомоги спляннована в сумі близько 30 мільйонів долярів.

5 хвилин без політики

СЕРЦЕ РОБИТЬ ДВА МІЛІЯРДИ УДАРІВ

Людське життя в цифрах

Чи ясно уявляєте ви собі, що ваше серце протягом вашого життя робить два міліярди ударів або що ваші нігті можуть вирости до 30 метрів завдовжки? Ні, вам це не зовсім ясно, і тому один скандінавський інститут склав низку відповідних статистичних даних.

Припустімо, що ви є молода жінка, яка працює в бюрі. Припустімо далі, що ви як добра стенотипістка можете надрукувати за хвилину 180 літер. Отже з цього виходить, що за годину ви можете відбити 10 800 літер, а за день — 75 000. Сила, потрібна для одного удару по клявішу друкарської машинки, дорівнює силі, яку треба прикласти, щоб зрушити з місця тягар в 700 грамів. Чи уявляєте ви собі тепер, люба панночко, яку роботу ви виконуєте? Не більш і не менш як 50 тонн пересуваєте ви щодня, змахуючи своїми ніжними пальцями.

Але це ще пусте! Вислухайте краще цифри, що стосуються вашого серцебиття і вашого дихання. Медична наука визначає число ударів нашого серця приблизно в 5000 в годину. А як часто ми вдихаємо і видихаємо? 27 разів у хвилину. В 60-у річницю нашого народження це становитиме аж 851 472 000 разів. Ця шестидесята річниця взагалі являє собою слушний для розмірковування етап життя. З його височини можна кинути назад оком на свої прожиті 720 місяців або 3120 тижнів. А за 3120 тижнів було чому трапитись! Тепер припустімо, що пересічно ми спали щодня 9 годин, — отже за 60 років ми проспали 197 100 годин. Правдоподібно ми споживали їжу чотири рази на день. Отож на порозі 61-го року життя попоїли вже 87 600 разів.

Однак статитстики підраховують не тільки те, що виявлялося в наших діях, — вони не минають і певних механічних процесів нашого фізичного «я». Візьмімо хоч би нігті на пальцях. Якщо б ми ніколи їх не обрізували і якщо б, весь час схоплюючи щось або торкаючись руками, ми потроху не оббивали й не обтісували собі нігтів, вони за наше життя виросли б до 30 метрів завдовжки. Або візьмімо наше волосся, що за добу виростає приблизно на чверть міліметра. Якщо б людина ніколи не стригла його, то наприкінці свого життя вона мала б носити косу в 5 чи 6 метрів. А втім щодо чоловічого волосся природа порушує розрахунки статистиків, бо воно, досягши певної довжини, починає враз страйкувати. Зате більшості чоловіків завдає турбот утворення лисини. Як саме утворюється вона, здається кожному з нас досить загадковим. Адже, причесавшися вранці, ми знаходимо на щітці лише кілька волосинок, а проте для багатьох настає таки день, коли замість щітки вони повинні «причісуватися» кишеньковою хусткою! Однак в цьому нема нічого таємничого. За твердженням медиків, людина має пересічно 80 000 волосів. Припустімо, що з 80 000 волосів чоловік щодня втрачає 15—20. Адже йому не доведеться надто довго чекати, щоб колись буйна зачіска непомітно перетворилась з роками на поріділе волосся і «особливо високий лоб».

Проте статистики не задовольняються виявленням в своїх цифрах нашого скромного «я». Вони використовують для себе і наш страх до бациль, ясно й беззастережно кажучи нам: в кожному кубічному міліметрі повітря можуть жити 1 мільйон бактерій. Шар повітря, що обгортає нашу землю, має в собі 35300 квадрильйонів кубічних міліметрів, і отже для нас відкрита можливість зіткнутися з 35 300 квінтильйонами бактерій. Однак, зважаючи на те, що більшість обчислень наших статистиків стосуються 60-літньої людини, такий підрахунок не повинен нас дуже лякати. Хто прожив 60 років, проспав 197 100 годин і 87 600 разів поїв, зберігши здоров'я, тому кілька мільйонів бактерій, що літають у нього в кімнаті, не попсують приємности поїсти ще 10 000 разів. (МГП).

НАЙКРАЩИЙ УРОЖАЙ, А ПРОТЕ...

ВАШІНҐТОН (ЮП). Харчова й сільсько-господарська організація Об'єднаних Націй в своєму огляді вислідів цьогорішнього врожаю в різних країнах світу приходить до висновку, що врожай 1947/1948 р. був найкращим за всі роки після закінчення війни. В більшості країн Европи й Далекого Сходу довоєнний рівень продукції буде досягнутий на 1950 р. Проте разом з тим згадана організація застерігає проти недбалого господарювання на землі. Адже населення земної кулі зростає швидше за харчову продукцію. Крім того, мільйони людей все ще терплять від голоду. Тим часом через брак грошей багато країн неспроможні тепер запровадити у себе наймодерніші сільсько-господарські методи. Крім того, належне прохарчування людства утруднюється і невврівноваженням міжнародньої торгівлі. На думку організації, досі зроблено ще занадто мало, щоб задовольнити потреби щодо цього людства.

США незадоволені Ґрецією

(ЕТБ). Після відвідин американським міністром зовнішніх справ Маршалом Греції тепер у Вашінґтоні обговорюють його докладний звіт про становище в Греції. За спостереженнями Маршала, політичне й військове становище грецького уряду останніми тижнями значно погіршало. Повстанці знов переходять в наступ великими силами. В країні зростає опозиція до уряду, яка підтримує кожного політика, що виступає за мирне розв'язання конфлікту. Нема сумніву, що грецький народ повільно наближається до краю своїх моральних і психічних сил.

Газета «Вашінґтон Пост» обвинувачує грецький уряд в тому, що він хоче спочатку витягти з США ще нові грошові засоби, замість дати переконливі воєнні успіхи в боротьбі з Маркосом. Якщо Маркос зміг тепер наступати з більшими силами, ніж був після своєї поразки в Ґраммосі, то чому не могли бути сильнішими, ніж раніш, Атени, тим більше, що допомога США була значно поважнішою за допомогу, яку міг дістати Маркос від східніх держав. В такому самому дусі висловлюютья і багато інших американських газет. В усякому разі в Вашінґтоні розчаровані в грецьому уряді, вважаючи, що йому бракує потрібної енергії. Для надання йому дальших кредитів Америка потребує доказів цієї енергії. Відвідини Маршала, безперечно, з'ясували ситуацію в Греції.

(АП). Як повідомили з Атен, 29 жовтня грецький король Павло підписав наказ про оголошення всієї Греції на военному стані з метою полегшення урядові наступу проти повстанців. За повідомленням «Старс енд Страйпс», грецький прем'єр-міністер Софуліс заявив про демісію уряду за два-три дні.

ЧОТИРИ ЛІТУНСЬКІ КАТАСТРОФИ

На початку листопада американське літунство в Західній Европі зазнало кілька літунських катастроф. 2 листопада коло Вісбадену впав і розбився американський транспортовий чотиримоторовий літак типу С-54. З листопада за 20 кілометрів на південний схід від Манчестеру розбився, наскочивши в густих хмарах на верховину гори заввишки 600 метрів, американський бомбовоз типу надфортеці В-29. Вся валота (3 старшин й 10 вояків) загинула. 4 листопада недалеко від Мюнхену впав американський ловецький літак. Машина розбилася, пілот лише легко поранений. Того ж 4 листопада над середмістям Ґармішу (американська зона), зазнавши аварії, впав на міські будинки американський турбіновий літак. В місті виникли дві пожежі. Пілот убитий, про інші [illegible] повідомлень нема. (АП, ДЕНА).

ОСТАП ТАРНАВСЬКИЙ

ЛИСТОПАДОВА МІСТЕРІЯ

Вдягнулось місто в червінь листопаду,
як і тоді — у той прекрасний час,
коли збігались кулі на нараду,
вогнем розприскуючи раз-у-раз;

коли з піснями про калину в лузі
із піль далеких вітер тугу ніс
і кидав дім, закоханий в цій тузі,
коня досівши, смілий гімназист;

коли дівчина, вийшовши по воду,
глядїла довго на стяжки доріг,
з ясних очей злетів порив до сходу
і сум росинкою до ній приліг.

Чудовий час безмежного пориву!
Десь кінь ґальопом крізь поля жене,
а вітер прапором розвів гриву...
І знову снишся ти, прекрасний сне, —

романтико нестримного ґальопу
і заклику відлітних журавлів,
що ще тоді зродилася в окопах
під тихим небом — серед сірих піль.

І знову місто в прапорах яскравих,
і знову в'ється малиновий шлях;
здається, ось з-за міста, з-за застави
прийде хтось близький, хто у серці ляг.

І наче коні копитами дзвонять,
дівчина хустскою замаяла з вікна, —
і, вслуханий у давній, світлий гомін,
конь виводить хлопець гайкома.

І наче ждем когось у тихій тузі,
і наче ждем її: княжну — весну,
що похилилась, мов калина в лузі,
та що її — калину підіймуть.

І наче знову грають кулемети,
і розприск стрільн, свист куль, гарматній рев,
і загорілись червінню баґнети
в осіннім сонці — в золоті дерев.

І враз так дуже хочеться повірить,
чолом припавши до холодних шиб,
що це вони ідуть в шинелях сірих,
що їх запал — живий, ще не погиб.

Тільки туга за рідним краєм . . .

Український робітник в Англії п. С. Зайченко передає через «Неділю» привіт усім своїм знайомим у Німеччині і так описує життя на новому місці свого перебування:

Залишивши український табір у Райтсгайх, я виїхав через Амберґ і Бремен до Англії. Плавба через канал тривала вісім годин. На кораблі давали нам різноманітну добру страву. Ніхто не захворів. В англійській пристані вивантажилися ми з корабля. Потім ще 300 км повезли нас поїздом до міста Кембрідж. Тут англійська поліція допомагала нам вивантажитися. Англійці — чоловіки, жінки й діти щиро нас вітали. Хлопці й дівчата давали нам квіти. Потім нас повезли ще 20 км у переходовий табір і тут ми перейшли ще раз лікарську комісію. На працю призначають залежно від здоров'я. До 35 років посилають на копальню, старших до фабрики або до фармерів. Через два тижні поліція видала нам відповідний документ, з яким можна ходити до міста. Видали нам теж одяг і взуття.

Живу добре, працюю кухарем у табовій кухні. Їсти дають чотири рази в день, страва різноманітна й смачна. Одяг до праці й святковий маю, крім того можу ще дещо купити в магазинах. Працюю 8 годин у день, праця не тяжка. Один день у тижні маю вільний. Скільки коштують харчі тижнево-невідомо, бо наші картки в бюрі, яке закуповує харчі й платить без нас. Мешкаю в чистій кімнаті разом з двома іншими робітниками. У таборі є дві церкви — греко-католицька й православна. У неділю й свята ходимо до церкви помолитись Богу. Багато англійців приїжджають автобусами до української православної церкви на Службу Божу. Вони дуже цікавляться нашим Богослуженням. Погода для нас дуже приємна — хмарно, мряка, вітер і дощі, хоч буває й сонце. Я вже до того звик і вмію трохи говорити по-англійськи. Англійці мають найбільшу симпатію до українців. Поляки, що тут є, позаписувалися на українців. В політику ми не втручаємося, а чесно виконуємо свою працю. Уряд стоїть за нас й, коли треба, всяко допомагає. Все добре, тільки туга за рідним краєм не дає спокою.

„Комонвелт Націй"

ЛОНДОН (ЮП). З приводу конференції міністер-президентів тут повідомлено про рішення її не вживати надалі слова «брітанський» перед словом «Комонвелт». Отже, як видно з урядового повідомлення, світове королівство зватиметься відтепер просто «Комонвелт Націй». Як повідомили також з офіційних джерел, Індія вирішила оголосити себе республікою, залишаючись проте в складі Комонвелту.

(АП). В урядовому комунікаті зазначено досягнення загального порозуміння про те, що участь Великобрітанії в західно-европейському пакті не порушує інтересів Комонвелту. Представники урядів Комонвелту висловили крім того, намір розбудувати господарство в своїх країнах і «вжити всіх потрібних заходів, щоб дати відсіч агресії». Міністер-президенти країн Комонвелту дійшли також до згоди, піднісши продуктивність промисловости й життьового стандарту в своїх країнах, спинити усталенню міграції. Це особливо стосується відсталих районів світу.

Роковини Листопадового Зриву

в українських таборах Ашаффенбурґу

Цьогорічне святкування 30-х роковин Листопадового Зриву в Західній Україні пройшло в Ашаффенбурзі під знаком консолідації українства, що знайшла своє здійснення в Українській Національній Раді.

Програма святкування почалася панахидою за полеглих борців, відправленою в усіх церквах Ашаффенбурґу напередодні 1 Листопада.

Вранці 1 Листопада о год. 8,30 на щоглах ашаффенбурзьких таборів замаяли національні прапори. Піднятя прапорів відбулося під командою комбатантів та при участі таборових організацій і громадянства. Пополудні пам'ять героїчних зусиль вояків Української Армії шанували пластуни традиційним гуртковим маршем.

Довершенням Листопадових святкувань була Академія, що відбулася в театральній залі табору "Буа Брюле". Академію відкрив Голова Української Міжтаборової Ради Дмитро Савчук, який у короткому слові дав образ подій 1918 року на землях Західної України. Інтересно було присутнім послухати, як дивиться на тодішні події в Галичині представник нової української еміграції з Наддніпрянщини. Промовець кинув кілька цікавих і нових думок на цю подію, оцінюючи її із загально українського становища.

Доповідь про всеукраїнське значення Листопадового Зриву і пізніших Визвольних Змагань сказав д-р Микола Галій, який зактуалізував цю велику подію, зробивши паралелю між 1918 роком і сьогоднішніми Визвольними Змаганнями української нації.

У вокально-музичній частині тодішню романтику і своєрідну атмосферу стрілецького життя з усіма його поривами, радощами і смутками зілюстрував майстерною грою на скрипці соліст д-р Євген Цегельський (фортепіяновий супровід пані Ірина Масюк). Він із чуттям відіграв «Епос стрілецьких пісень» уклад. Ярославенка.

Звичайно добрий хор під диригентурою проф. Ю. Лаврівського (акомпаньямент пані Ольга Бачинська) був цим разом недиспонований. Відспівав «Ой, у лузі червона калина», пісню вояків УПА, «Вже досить мук» та «Гаснуть зорі» і «Іди вже, козаче». Остання пісня ані тематично, ані ідейно не зв'язана з 1 Листопадом і, мабуть, помилково знайшлася в програмі.

Деклямація пана Костюка доповнила програму Академії.

Святкування Листопадових роковин організувало ашаффенбурзьке ОПУЕ. 2-го Листопада в греко-католицьких церквах Ашаффенбурґу відбулася панахида за Митрополита Андрея Шептицького. (ба)

ПОСВЯЧЕННЯ КОМБАТАНСЬКОГО ПРАПОРА

В ТАБОРІ ВАРНЕРКАЗЕРНЕ В МЮНХЕНІ

Урочисто пройшло в таборі Варнерказерне в Мюнхені на Фраймані святкування 30-их роковин Листопадового Зриву. В неділю 31-го жовтня на табовому майдані зібралося громадянство й організації коло престолу. Прибули також таборяни інших національностей. Комбатанти прийшли із прапором до посвячення. На святкування прибув ген. Капустянський, якого зустріли звуками сурми. На майдані духовенство відправило Богослуження, після чого відбулося посвячення комбатантського прапора, хрещеним батьком якого був ген. Капустянський. Після акту посвячення комбатанти, СУМ і Пласт продефілювали перед почесною трибуною, на якій був ген. Капустянський, теж Шандрук та представники балтійських народів.

О 6-ій годині на майдані перед комбатантським прапором відбувся апель комбатантів, СУМ-у й Пласту для відзначення пам'яти полеглих героїв.

1-го листопада відбулися Богослужби по церквах, а ввечорі академія, на якій з власними спогадами виступив січовий стрілець Роман Купчинський.

Після академії на майдані табору відбулося спущення національного прапора.

В Райтсзайху

31-го жовтня в таборовій церкві в Райтсзайху при символічно прибраній могилі священики відправили панахиду за полеглих пілчас Листопадових боїв. Над могилою о. Ганас виголосив палку й зворушливу промову. Увечері місцевий драматичний гурток відіграв п'єсу Беркута з боїв УПА під назвою „Галя". Реально й мистецьки показано на сцені велетенське змагання та грозу сучасних дій у Краю. До сліз зворушливі події, порівнюючи по чину діла героїв УПА. Пані М. Куркова відтворила правдивий образ Галі. Добре виконана роля Марти, яка дає зглу свій 17-тлітній дочці піти до УПА та роля бабуні Галі, яка прориваєтся через усі застави й позиції з важною поштою до своєї внучки-бунчужної УПА. Тепло підкреслити наполегливу працю аматорів і режисера Тимкова, які зуміли на сцені віддати правиві дії УПА.

В Реґенсбурзі

(Вл. кор.) Як і щороку, так і в цьому українці-мешканці реґенсбурзької оселі Ґанґофершідлюнґ гідно відзначили дні Листопадового Зриву. Заходами спеціяльно утвореного Громадського Комітету і обласної управи СХС відбулися урочисті святкування з такою програмою: напередодні, 31. X. о год. 17,30 на спортовій площі „Січі" відбулось піднесення національного прапора на щоглу. Того дня ввечері в церквах обох обрядів було відправлено урочисті панахиди за спокій душ полеглих за волю України, а зокрема жертв Листопадового Чину. О год. 18,45 на спортовій площі відбувся апель молоді з участю представників комбатантів та організацій молоді. І. XI. вдень в обох церквах відправлено знов урочисті богослуження. По традиційному марші молоді, ввечері в театральній залі табору відбулася святкова Академія з такою програмою:

1) оркестра Ансамблю Укр. Артистів під керівництвом проф. Поваляєчека виконала кілька стрілецьких пісень, 2) д-р Степюк виголосив доповідь на тему Листопадового Чину, в якій вказав м. ін. на значення цього Зриву в історичній перспективі та на майбутнє для всього українства як під оглядом підкреслення соборництва. Далі були співи хорів: чоловічого „Сурма" під дириг. проф. О. Плешкевича і жіночого ОуЖ під керів п. О. Коколинської, інж. С. Шевченко продеклямувала свій вірш на ця день, а член Капелі Гр. Китастого п. М. Ольховий проспівав 3 пісні. Вкінці Капела Бандуристів під пров. Гр. Китасто го виконала кілька стрілецьких і народних пісень. Академію закінчено національним гімном з участю згаданих хорів.

Наплив громадянства був такий великий, що простора театральна заля не могла всіх умістити, при чому ми зауважили, що молоді хлопці й дівчата вигідно сиділи на перших місцях, а старші, а в тому й учасники наших визвольних змагань та заслужені діячі не лише стояли, але й не могли увійти в залю. Біля дверей і в залі не було жадних розпорядчиків. Через стиск і неможливість стояти довелось благати, щоб пропустили вийти з залі, щоб не задушили або щоб не зомліти. Я.П-ИЙ

Штуттґарт-Цуффенгавзен

Листопадовий Зрив у Галичині показав, що по цю частину української землі не сміє посягати жодна ворожа рука. На пам'ять цієї історичної події в церквах табору відправлено напередодні торжественні панахиди за героїв Листопадових днів. Цього ж дня о год. 17-тій заходом Громадянського Клюбу відбувся вечір споминів учасників Листопадового Зриву. Слово про значення цієї події сказав д-р Ценко. Своїми спогадами поділилися з присутніми дир. Хархаліс, який, будучи учнем шостої кляси гімназії, брав участь із зброєю в руках у Листопадових поліях на Яворівщині. Із спогадами виступили також д-р Гіжик і сотник Мачай.

1-го листопада в греко-католицькій церкві відправлено торжественну Службу Божу за український народ. О 11-тій год. Листопадове свято влаштувала місцева народня школа. На програму свята складалися: вступне слово, доповідь учня VI-ої кляси Мареніна, деклямації й виступи шкільного хору. На закінчення учні поставили Листопадову сценку.

Святочна Академія для громадянства відбулася увечері. Вступне слово мав полк М. Куликівський, доповідь проф Подоляк. Виступав хор під дир. Филипова. Гарно деклямувала студ. медицини Катруся Василів.

Доповідь Миколи Лівицького

в таборі Мунстерляґер

25-го жовтня в українському таборі Еррель (Мунстер Ляґер) відбулася доповідь члена Української Національної Ради мґра М. А. Лівицького на тему „Українська Національна Рада й наші завдання". Присутні уважно вислухали преленента, який поінформував про створення, організацію, склад і напрями праці УНРади та її Виконного Органу. Доповідач давав також відповіді на поставлені питання, що виникли в зв'язку з постанням нашого оновленого державного центру.

Блискуча формою доповідь була складена суттєво й витримана в спокійному, високо-культурному тоні. Після доповіді присутні винесли резолюцію такого змісту: „Висилаємо УНРаді й Виконному Органові Української Народньої Республіки сердечний привіт і запевнення про готовість прийти їм із всебічною моральною й матеріяльною допомогою".

Присутній

Конструктивна заява монархістів

Громадське життя в таборі Штуттґарт-Цуффенгавзен за останній час дуже пожвавилося. Цей табір двічі відвідали високі американські особи, а нещодавно, після довгої перерви, відбулися три доповіді на політичні теми. 22-го жовтня М. Поронюк мав доповідь про „Гетьмана Павла Скоропадського, його чин і місце в очах його противників". 23 і 24-го жовтня д-р Росоха читав дуже цікаві реферати про зрив Карпатської України та про Українську Національну Раду. На заклик купець із Штуттґарту п. Купчик склав 100 *DM* на фонд УНРади. Його слідами пішла Жіноча Секція із 50 *DM*, студенти із 50 *DM*, СХС із 50 *DM* та інші громадяни з дрібнішими пожертвами. Всього зібрано понад 500 *DM*. Збірку продовжено другого дня по кімнатах. В залі було велике піднесення, коли після доповіді про УНРаду гетьманці-монархісти заявили, що їм треба вступити до нашого передпарляменту.

п-я-к

КОЖНОМУ СЛОВО

За правильність виборів до Головної Ради

В часописі «Промінь» за 6 жовтня п. р. Олександер Наріжний в статті «Статут ЦПУЕ в практиці» спиняється над випадком обрання до Головної Ради від Ерлянґенської Области двох делеґатів нечленів Обласної Ради д-ра Бернардина й п. Дзинди.

Олександер Наріжний вважає ці вибори неправильними, бо зовсім слушно підкреслює, що обиратись до Головної Ради можуть і мусять члени лише шляхом загальних виборів, як того вимагає статтю 16 статуту ЦПУЕ, а то значить лише з числа членів Обласних Рад і посилання на § 74 виборчого правильника є хибним і безпредметовим. § 74 виборчого правильника, на нашу думку, може бути інтерпретований лише як дозвіл обирати до Головної Ради і неприсутніх членів Обласної Ради на виборчому засіданні Ради за їх письмною згодою. Чомусь замість виразу «неприсутні на виборчім засіданні члени» вжито виразу «нечлени виборчого засідання» й це стало причиною грубого порушення змісту засадничої статті статуту — ст. 16 і, то, очевидно, на усьому еміграційному терені. Інтерпретація § 74 виборчого правильника як неприсутність членів Обласних Рад на виборчому засіданні, на нашу думку, є незаконна, бо і не відповідає ясно означеним в ст. 16 вимогам загальних виборів і 2) веде до зневаження волі виборців, прикладом якого може бути обрання від реґенсбурзької области до Головної Ради п. Футали. Пан Футала кандидував до Обласної Ради реґенсбурзької области, але перепав, бо не дістав, через скреслення самими виборцями, потрібної кількости голосів. Одноцушні п. Футали всупереч і засадничій вимозі ст. 16 і волі виборців провели його аж до Головної Ради. Повод-

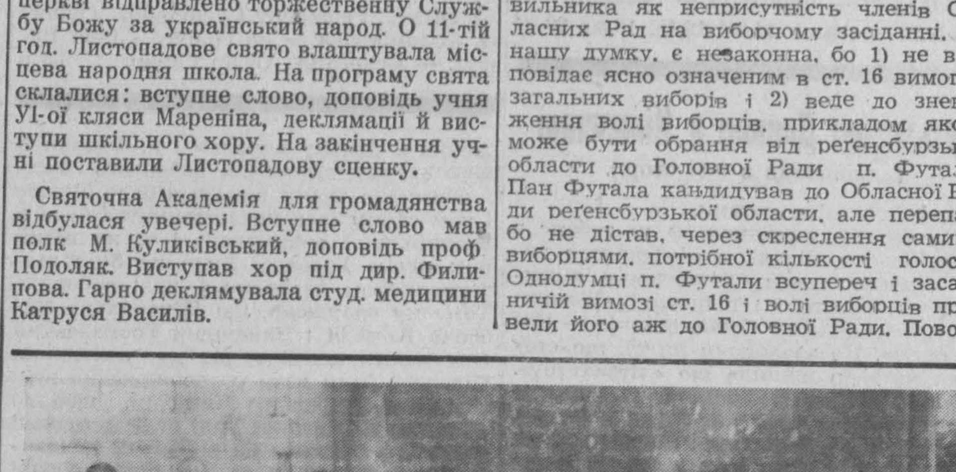

На міському цвинтарі в Берхтесґадені відбулося урочисте посвячення нагробних пам'ятників на могилах визначної української співачки Катрі Гриневичевої та Андрія Гарасевича, молодого, талановитого поета й спортсмена, що загинув трагічною смертю під час альпіністичної мандрівки. Посвятив пам'ятники парох табору „Орлик" о кан. Мартинович у присутності рідні Покійних, представників Централі й Філії Об'єднання Українських Жінок, Літературно-Мистецького Клюбу і Спортового Т-ва „Орлик", а також інших організацій та установ табору. Співав хор „Бояна" під диригуванням д-ра Р. Ставничого. Пам'ятники виконані за проєктами проф. Володимира Січинського та проф. Сергія Литвиненка.

Гетьманич Данило в Німеччині

(Закінчення з 1-ої стор.).

тографам, з світлометами.

Під час в'їзду гетьманича до табору з вікна бльоку, під яким відбувалася зустріч, масово розкинено летючки, відбиті на циклостилі і підписані «Товариством Українських Самостійників — Соборників». Не зважаючи на те, що сторожа негайно нищила цю «літературу», летючки широко розійшлися і їх можна було бачити в руках публіки в театрі. Летючка під заголовком «Патріотизм чи національна зрада» вже у вступі нагадувала, що «28 квітня 1918 року російські поміщики, з допомогою німецького війська виступили проти законного Уряду Української Народної Республіки, а уряд Скоропадського скасував демократичні закони Центральної Ради, зокрема, закон земельний». Далі летючка, нагадуючи, що «проти цієї державної зради виступили українські патріоти під проводом республіканської Директорії», подає повністю універсал Симона Петлюри, що закликав до повстання проти Скоропадського і кінчає запитом: «яким же правом можуть гетьманці виставляти пана Данила Скоропадського на гетьмана України?»

Не зважаючи на те, що гетьманич підкреслював своє позитивне ставлення до Національної Ради, він не знайшов часу скласти візиту провідникам передпарляменту і Виконного Органу УНР. — (КТВ).

КОЖНОМУ СЛОВО

(закінчення з 7-ої стор.)

дання — є справою їхньої громадської етики, але сам факт обрання п. Футали є яскравою ілюстрацією хибної інтерпретації. § 74 через доведення її до абсурду: той, кого не схотіли виборці мати в нижчому ступні, дістається до вищого.

Подбайте про реєстрацію своїх запорук до США

Багато українських скитальців в Німеччині, Австрії й Італії одержали через ЗУАДК від своїх рідних та знайомих запоруки на працю і помешкання в США. Усі ці особи Бюром ЗУАДК в Мюнхені вже повідомлені про це і надалі будуть своєчасно повідомлятись про все, що їм треба буде робити в справі виїзду.

Цими днями Бюро одержало повідомлення і номери 16 лист, зареєстрованих в ДП Комісії в Вашінґтоні. Найближчими днями кожна родина, що занесена до одної з цих лист, одержить свій особистий номер, за яким рахується його справа в ДП Комісії. Декілька лист, головно з вписаними прізвищами скитальців ще не одержали з Вашінґтону. З боку Центр. ЗУАДК в Філядельфії вживаються зараз енерґійні заходи, щоб виправити усі недостатки в цих запоруках і якнайшвидше їх зареєструвати в ДП Комісії в Вашінґтоні.

Усіх осіб, що мають від Бюра ЗУАДК повідомлення про одержання запоруки, просимо спокійно чекати, аж поки вони не одержать виклику від місцевої ДП Комісії або відповідних вказівок від нас.

Звертаємо увагу всіх осіб, що мають на руках безпосередньо від своїх рідних або знайомих в США копії запорук на працю і помешкання або якимсь іншим способом є в посіданні таких запорук, незареєстрованих в ДП Комісії в Вашінґтоні, щоб їх негайно вислали до нашої Централі на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee P. O. Box 1661 Philadelphia 5, Pa. USA.

В іншому разі вони ризикують, що їх запоруки не будуть своєчасно зареєстровані в ДП Комісії в Вашінґтоні і вони не зможуть виїхати до США. ЗУАДК.

1-1 b

Збірка на допомогу хворим

Відділ Суспільної Опіки Обласного Представництва Української Еміґрації в Ашаффенбурзі подає до відома всіх мешканців таборів Ашаффенбурґу, що в вересні й жовтні ц. р. проведено заходом ОПУЕ збірку на допомогу хворим на ТБЦ — мешканцям таборів Ашаффенбурґу, з таким вислідом:

1.	Табір	Артилерія	87,40 *DM*
2.	„	Буа-Брюле	140,90 „
3.	„	Ляґард	151,65 „
4.	„	Піонір	223,45 „
		Разом	603,40 *DM*

Суму 603,40 *DM* на підставі виготовлених списків таборовими референтами Суспільної Опіки розподілено так:

19 хворих одержали допомогу по 30 марок на суму	570,00 *DM*
1 хворий одержав допомогу 33,40 марок на суму	33,40 „
Разом	603,40 *DM*

Поквитування про одержання грошей є в актах ОПУЕ, а копії переслано до окремих таборів.

Цим складаємо щиру подяку Вп. Паням з Об'єднання Українських Жінок, Вп. Панам Таборовим Референтам Суспільної Опіки та всім Жертводавцям.

За ОПУЕ: Референт Суспільної Опіки: О. Коломінська — за Голову: Іван Ващук — Секретар: Сидір Рицар. 1-1 b

ження в даному випадку і п. Футали й його однодумців-членів виборчого засі-

Очевидно таких випадків буде більше і тим самим ідея представництва буде в великій мірі викривлена і то на цілий рік: склад Головної Ради не буде віддзеркалювати справжньої волі виборців. Тому ми вважаємо, що Центральна Виборча Комісія і Найвищий Громадський Суд мають негайно, ще до скликання Головної Ради дати розпорядження всім Обласним Виборчим Комісіям, щоб до членства в Головній Раді були допущені лише ті з обраних на виборчих засіданнях, хто згідно із ст. 16 були обрані шляхом загальних (посередніх) виборів членів Обласних Рад. Всі, хто цим вимогам не відповідають, мусять бути скреслені й замінені наступним на списку кандидатом, бо йдеться про скреслення не вибулих, а про скреслення неправно (помилково) обраних; із списку заступників мусять брати лише тоді кандидатів, коли б список кандидатів через скреслення був вичерпаний. Це мусить, на нашу думку, бути зроблене без уваги на прострочений термін, бо йдеться не про окремі випадки, а про загальне явище, що виникло з вини тих, хто не подбав, щоб статут і виборчий правильник були складені для всіх ясно й зрозуміло, а не так, що й правники-члени Виборчих Комісій не знали як їх розуміти й спричинилися до введення виборців-членів обласних виборчих засідань у блуд. Провести це розпорядженим в життя, на нашу думку, дуже легко, оголосивши директиву до всіх Виборчих Комісій в українській пресі, а крім того надіславши її місцевим Обласним Управам. Зробити це Найвищий Громадський Суд і Центральна Виборча Комісія зобов'язані, бо Головна Рада має бути представництвом справжнього українського суспільства, а не якихсь, хочби й дуже спритних, відокремлених груп.

Д. П.

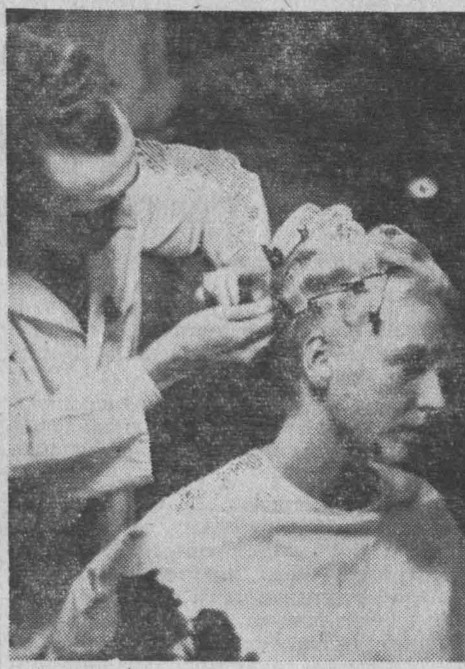

Тоді як значні кола німців аранжують страйк і демонстрацію волі працюючих з приводу економічних труднощів — іншим поводиться зовсім не так зле, про що свідчить м. і. „фризьєрський конкурс“, впоряджений в Ашаффенбурзі минулої неділі; наша світлина показує одну з чільних „імпрез“ конкурсу.

Інтерв'ю з Міленою Рудницькою

(Закінчення з 3-ої стор.).

тора. І це є четвертий кардинальний гріх. Коли потоптано старе, коли відкинуто без скрупулів увесь довоєнний ідеологічний баґаж українського жіночого руху, що поставлено на це місце? Нічого! Пустка, вбогість, повна нездарність супроти вимог часу. Бо ж нова ситуація поставила українську жінку перед новими завданнями. Але ми не чули ні одного нового гасла, не зауважили навіть жадної спроби нового сформулювання ролі жінки. Ні, вибачте! Об'єднання Українських Жінок впровадило одну інновацію, невідому нам з праці на Рідній Землі: медалі за громадські заслуги! Чи може бути більш несмачна комедія в ці трагічні часи!...

— Я не буду продовжувати — каже пані Посол — цього реєстру промахів і занедбань, згадаю ще тільки про один гріх. Маю на думці марнотратство надбань довоєнного жіночого руху в ділянці міжнародніх зв'язків. Впертими довголітніми зусиллями добуло собі українське жіноцтво в добі між 1919—1939 дуже поважні позиції в міжнародніх жіночих колах. Як рівний з рівними засідав Союз Українок, побіч жіноцтва державних націй, в найбільших міжнародніх об'єднаннях. Наш голос лунав з трибун міжнародніх конґресів, — нас знали і шанували. Ці добрі зв'язки із світом українське жіноцтво віддавало при різних нагодах на послуги національної справи. Нагадаю Вам хоч би тільки один факт: Це виключно завдяки підтримці міжнародніх жіночих організацій справа голоду на Великій Україні була восени 1933 р. на порядку нарад Ради Союзу Народів. Зриваючи нитку традиції з крайовим Союзом Українок, українське жіноцтво втратило тим самим свої позиції в міжнародніх жіночих союзах, що мають великий вплив на світову опінію. А підтримка світової опінії нам сьогодні потрібніша, ніж колинебудь давніше! Затримати раз набуті позиції легше, ніж добувати втрачені, і дуже це сумнівна річ, чи навіть при найбільш наполегливих заходах можна б наново домогтися визнання нас як рівноважних членів, з уваги на державний принцип членства. — Ось Вам, пане редакторе, балянс українського зорганізованого жіноцтва за повоєнні роки...

— Дійсно, Пані, балянс невеселий... Але де ж, по Вашому, лежать причини цього занепаду українського жіночого руху? Як до цього дійшло? Хто за це відповідальний?

— Відповідальність за сучасний стан впаде на провід української жіночої організації на терені найбільшого скупчення української еміґрації, себто на провід жіноцтва в Німеччині. Відповідальність тим більша, що товариство «Об'єднання Українських Жінок» арогувало собі, мабуть, назву «центрального» і хоче відогравати ролю репрезентанта українського жіноцтва на еміґрації. Як до цього дійшло? Не треба забувати, що між добою розквіту і теперішнім занепадом була війна. Обставини воєнного періоду, себто німецької окупації, обмежили жіночу діяльність до вузьких рямців секцій-прибудівок при тодішніх «всеобіймаючих» громадських установах. Громадянство за час війни відвикло бачити жінок при ширшій роботі і, коли після закінчення війни почалася будова громадського життя на еміґрації, наші панове нерадо сприймали окрему самостійну жіночу організацію. Ви, пане редакторе, певно, добре пам'ятаєте ті часи розпорошення і немов параліж демократичного громадянства та сваволі анархічних елементів, яким, до речі, жіночий рух здавна був сіллю в оці. І тоді, на весні 1945 р., були вирішені такі форми жіночої організації і такий її провід, які тим силам були до смаку...

— А чи не думаєте, що відповідальність впаде на все українське жіноцтво, яке погодилося з такими «доконаними фактами»?

— Я певна, що українське жіноцтво залишилося таким, яким воно було: патріотичним, дисциплінованим, чутливим на всі національні потреби, прекрасним організаційним матеріялом. Адже довоєнні осяги українського жіночого руху це не було діло одиниць, а діло всього членства Союзу Українок. Це не був випадок, а вислід притаманних нашій жінці великих громадянських прикмет, не одноразовий фоєрверк, а постійний похід вгору, від успіху до успіху. Але кожний рух мусить мати провід, а сучасний провід на 100 відсотків розчарував. Візьміть теж, будь ласка, під увагу винятково тяжкі для жіноцтва еміґраційні умовини, які могли спричинити деяку пасивність, навіть заломання. Маю на думці не тільки побутові умовини, еміґраційні будні, що б'ють по жінці сильніше, ніж по чоловіках. Йдеться мені насамперед про психологічний бік проблеми: Вигнання і чужина це для жінки щось зовсім інше, щось без порівняння важче і болючіше, ніж для чоловіка. Наше жіноцтво зійшло за останні роки на саме дно людських страждань, перейшло крізь кров і сльози, зазнало нечуваних поневірянь і злиднів. Який пишний квіт гарту, нового розуміння нашої ролі, нової любови і вибачливости до земляків, нової відданости національній справі міг і повинен був вирости з цього збірного горя! Але на це треба наших жінок знати, треба вміти викресати з них те, що в них найцінніше.

— Якже в такому разі виправдати довоєнний провід, що він в такий відповідальний час випустив кермо з рук? Чи не впаде і на нього вина за сучасний стан?

— До певної міри так, а саме в значенні посередньої відповідальности, за «не протиставлення злу». Однак, чи не думаєте, пане редакторе, що головним мотивом для довоєнних провідниць могло бути те, що вони не хотіли доводити до розламу між жіноцтвом, що супроти згаданих доконаних фактів було б неминуче. Не хотіли стягати на жінок сорому і ганьби, що в часи страшної національної трагедії, вони не вміють знайти спільної мови. Отже краще було усунутися і дати змогу новим провідницям виявити, що вони вміють. Тепер вони не можуть говорити, що хтонебуль їм перешкоджав.

— Чи можна Вас ще запитати про Ваше ставлення до Конґресу Українського Жіноцтва, що має відбутися в листопаді ц. р. у Філядельфії?

— Коли наше американське жіноцтво скликає свій конґрес для поглиблення своєї організаційної праці та щоб піднести голос в обороні права українського народу на незалежне державне життя, то цей факт треба вітати і ним радіти. Можна тільки мати застереження щодо назви, а саме організаторки конґресу називають його «світовим», а навіть «першим в історії українського народу». Як мені відомо, крім делеґаток «Об'єднання Українських Жінок» в Німеччині, ніхто більше з Европи не збирається на цей конґес. Не може, отже, бути мови, щоб філядельфійський конґрес репрезентував жіноцтво політичної еміґрації в Европі. Треба теж заздалегідь застерегтися, що філядельфійський Конґрес Українського Жіноцтва не має права покликувати до життя якінебудь «світові федерації» та виносити рішення зобов'язуючі для всього українського жіноцтва. Організаторки конґресу не старалися, навіть, порозумітися з останньою управою Світового Союзу Українок, хоч майже всі її члени (крім двох) є на еміґрації. А чейже не може бути сумніву, що власне вони найбільш покликані до того, щоб репрезентувати ідеї і надбання довоєнного українського жіночого руху на Рідних Землях.

— Ще останнє питання: Який вихід бачите з сучасного стану?

— Бавитися в ворожбитство в громадських справах — річ небезпечна. Передайте від мене жінкам, що я — не зважаючи на все — вірю в них. Скажіть їм, що бажаю їм проводу, на який вони заслуговують. І, потретє, перекажіть їм, щоб вони всім своїм впливом, всією енерґією, з усім ентузіязмом підтримали наш Державний Центр, репрезентанта і найвищого керманича визвольної боротьби українського народу. Треба жити в такому важному міжнародньому пункті як Женева, щоб собі усвідомити, як виросла наша Визвольна Справа, як виросли ми всі, відколи постала УНРада. Нема сьогодні для українського жіноцтва завдання важливішого і відповідальнішого як скріпити національну єдність під прапором УНРади та її Виконного Органу.

ФРАНКФУРТ (ЮП). 40 000 німців служать у французькому чужинецькому леґіоні, — повідомила американська військова управа. Здебільшого вони перебувають у французькому Індокитаї або в колоніяльних ґарнізонах. Кругло 22% німецьких військовополонених, що не повернулись на батьківщину, зголосились служити в чужинецькому леґіоні.

Ціна 30 пфенігів Preis 30 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРГ, 21 ЛИСТОПАДА 1948 Nr. 150

Українці Америки вітають і визнають

Українську Національну Раду

23, 24 і 25 жовтня 1948 року в Торонто (Канада) відбулися наради Секретаріяту Пан-Американської Української Конференції, в яких взяли участь: голова о. д-р Василь Кушнір, заступник голови д-р Лонгин Цегельський, генеральний секретар Степан Шумейко, касир Дмитро Галичин, культурний референт проф. Микола Чубатий, заступник голови КУК (Канада) Володимир Коссар, касир КУК д-р Теодор Дацьків і член Екзекутиви КУК посол Іван Соломон. Був також присутній член і делеґат Української Національної Ради з Европи інж. Дмитро Андрієвський і уповноважений на Канаду Української Національної Ради посол В. Кохан. На початку наради були присутні гості з церковних і громадських кіл.

Ціллю наради було: 1) зробити підсумки виконаної досі праці, 2) визначити ставлення до політичних подій, що заіснували серед української еміґрації в Европі, а також встановити способи і форму співпраці з УНРадою, 3) обговорити справу скликання Світового Українського Конґрэсу, 4) скласти плян праці.

Секретаріят ПАУК після поборення перших труднощів технічного порядку задовільно виконав свої завдання. Він скрепив передусім ділові взаємини з членами ПАУК, а саме: Комітетом Українців Канади, Т-вом Прихильників Української Культури в Бразілії і Центральною Українською Репрезентацією в Арґентіні та з різними іншими українськими організаціями в усіх країнах світу.

Щодо ставлення ПАУК до Української Національної Ради прийнято однозгідно таку резолюцію:

1) ПАУК вітає створення Української Національної Ради в Европі як установи, що об'єднує українську еміґрацію поза Совєтським Союзом. Одночасно ПАУК стверджує, що політична програма УНРади — Самостійна Соборна та Демократична Українська Держава — є виразником політичних стремлінь української еміґрації, яка має право та обов'язок промовляти від імени українського народу, позбавленого під червоною московською окупацією змоги вільно виявляти свою волю.

2) ПАУК як представник українців обидвох Америк стверджує, що політичні ідеї УНРади стоять у повній згоді з ідеалами західнього демократичного світу.

3) ПАУК уважає, що українці обидвох Америк повинні дати Українській Національній Раді всяку моральну підтримку перед своїми урядами та матеріяльну допомогу.

Панамериканська Українська Конференція на засіданні 23 жовтня 1948 року в Торонто (Канада) в присутності представників УКК Америки та КУК Канади, розглянувши документи Української Національної Ради та її Виконного Органу про їх постання, познаймившись із ставленням Українського Конґресового Комітету Америки, Комітету Українців Канади, Т-ва Прихильників Української Культури (Бразілія) і Центральної Української Репрезентації Арґентіни, Уруґваю і Параґваю, постановила:

В справі скликання Світового Українського Конґресу прийнято однозгідно постанову такого змісту:

ПАУК стверджує потребу **скликати Світовий Український Конґрес** як це було постановлено на загальному з'їзді ПАУК в 1947 році. Розпочинаючи реалізацію цієї постанови, доручається Секретаріятові ПАУК в Нью-Йорку порозумітися в цій справі з Президією Української Національної Ради в Европі

Сучасне міжнародне становище було предметом пильних уваг нарад, які обговорили всі можливості розв'язки проблеми Сходу Европи на випадок війни й визволення України зокрема. Стверджено, що значення проблеми української державности в комплексі питань московської імперії набирає в демократичному світі реального зрозуміння. Для централізації й цілеспрямованости зв'язкової та інформаційної праці з демократичними урядовими колами рішено створити **постійні представництва ПАУК у Вашінґтоні, Лондоні й Оттаві.**

Окрему увагу присвячено фінансовим справам, бо недостача фондів у великій мірі утруднює ведення широкої політичної акції. У цій справі прийнято таку резолюцію:

Український Конґресовий Комітет Америки, Комітет Українців Канади, Т-во Прихильників Української Культури в Бразілії і Українська Центральна Репрезентація Арґентіни, Уруґваю й Параґваю подбають про те, щоб повести збіркову акцію на потреби політичної оборони українського народу в Европі.

Обговорено також справу ставлення української заокеанської преси до визвольних українських змагань і Української Національної Ради зокрема. Кожній газеті надається право критики, але ця критика мусить бути творча й конструктивна. Зауважено, що деякі українські пресові органи в Америці не дотримуються цих вимог.

Врешті, доручено референтові культурних справ, щоб ужив відповідних заходів спільно з допомоговими установами в справі перевезення до Америки осіб та інституцій загальнонаціонального значення.

Декорація на Листопадову академію в Авґсбурзі — роботи артиста маляра Залуцького

Прощальна зустріч з полковником Сейджем

(Власна корес.). Відомий своїм щирим, дружнім ставленням до українців полковник Сейдж, виїжджаючи до Америки, побажав попрощатися з українськими скитальцями Мюнхену і просив ЗУДАК влаштувати прощальну зустріч із ними. Старанням д-ра Романа Смука така зустріч була організована в театрі табору Варнерказерне на Фраймані.

Прощання було дуже щире й зворушливе. Співав таборовий хор. Від українського громадянства д-р Хробак привітав полковника Сейджа і дякував йому за прихильність українській справі та просив по приїзді до Америки так само не забувати про українців і інформувати західній світ про них.

З вокальними номерами виступили Ярослав Рудавський і Євгенія Мозгова-Винниченко. Коло фортеп'яну була п. Степанова. Миле враження залишив також виступ балетної дитячої школи.

Проф. Борис Мартос підніс полк. Сейджу від Високої Економічної Школи подарунок, дякуючи за допомогу при її організації. Від Пласту піднесли подарунок пластун і маленька пластунка. Піднесено також подарунок від громадян табору.

З відповіддю на привітання виступив полк. Сейдж:

— Мої українські друзі! — українською мовою звернувся він до присутніх і далі, вже по-англійськи, вияснив, що саме було причиною того, що він так полюбив українців і співпрацював з ними. Під час війни він потрапив до німецького полону та, намагаючись визволитися виломився з вікна і тоді один українець, не знаючи його, допоміг йому врятуватися. З того часу він звернув увагу на українців, почав з ними співпрацювати, зацікавився ними й переконався, якими духовими багатствами володіє цей народ. Будучи хвилево в Америці, під час виконання службових обов'язків, він говорив з президентом Труменом, вияснював йому справу еміґрації й спеціяльно української еміґрації, вказував, що це не коляборанти, а суто ідейні люди, державники, що прагнуть мати свою власну державу і терплять лише тому, що їх не розуміє світ.

Полк. Сейдж пообіцяв по приїзді до Америки докласти всіх зусиль в заохоті американців до ширшої допомоги скитальцям і висловив своє зворушення щирим привітанням, яке тут почув.

— Дякую вам! — по-українськи закінчив полк. Сейдж свою промову.

На випадок евакуації...

12-та Пресова Конференція

(Власна кореспонденція). У вівторок 16-го листопада по обіді відбулася в Головній квартирі IPO в Бад Кіссінґені 12-та місячна пресова конференція. 33 журналісти, що прибули на неї під враженням новозаповідженої містером **Райнером,** новим шефом Відділу Інформації, пресової «реформи», яка передбачує зменшення числа газет ДП, мали нагоду знайтися перед неменшим гуртом представників, шефів і делеґатів **різнонаціональних церковних і світських** благодатних товариств, що займаються еміґрацією і мали якраз свою інформаційну нараду. Проте навіть така чисельна участь представників еміґраційних інституцій не змогла оживити досить сонного настрою, що гармонізував з листопадовими туманами, які залягали над Кіссінґеном, опустілим по курацийному сезоні.

Відповіді на **35 запитів** преси давали переважно містер Коркері, Броді і Кіммель. Останній м. ін., відповідаючи на запит редакції «Неділі», чи колишні ДП, які виеміґрували до інших країн не можуть надсилати через IPO грошових запомог своїм родинам і близьким, заявив, що такої можливості не існує. Лишається хіба дорога керпакетів.

На питання, чи Головна Квартира IPO **з огляду на напружену міжнародню ситуацію,** передбачає приспішення еміґрації, речник IPO сказав, що IPO приспішує заходи в цій справі не з уваги на політичне становище, але з уваги на важливість самої проблеми. На випадок критичного становища справа евакуації ДП належатиме армії. (ба).

— За повідомленням італійської комуністичної газети «Уніта», між Тіто і Ватиканом нібито відбуваються переговори про перебрання Ватиканом посередництво між Юґославією і США.

В неділю 21-го листопада п. р. вся українська громада на скитальщині вітатиме генерал-полковника Михайла Омеляновича-Павленка з 70-літтям з дня народження. Приєднуючись до бажань українського вояцтва і всього українського громадянства, бажаємо славному Командармові, Начальному Вождеві УГА і Хороброму Головнокомандувачеві Зимового Походу ще Многих Літ, особистого щастя й невсипущої праці на славу Україні.

(Високий Ювілянт відомий прихильник природи. На нашій світлині бачимо його з своїми улюбленцями на дозвіллі. — Фото „Світ").

ХТО НИЩИТЬ „НЕДІЛЮ"?

Органи безпеки на слідах зорганізованої акції

Замість ювілейного звернення з нагоди сьогоднішнього 150-го номера „Неділі", мусимо подати до відома наших читачів і прихильників вістку про факти нового організованого терору проти нашого позапартійного й незалежного часопису. Вже від 3-ох тижнів, не зважаючи на безперебійне діяння поштово-експедиційного апарату, до різних місцевостей і таборів перестали надходити пакети з нашим часописом. Останньо такі випадки трапилися в таборі Мюнхен-Фрайман, Реґенсбурзі, Байройті й Авґсбурзі. Повідомлені нами поштові уряди й органи безпеки устійнили, що по пакети „Неділі" зголошуються фальшиві відборці, видаючи себе за кольпортерів нашого Видавництва. В Авґсбурзі „Неділя" ,пропала' вже два рази між поштою місцевої таборової ради. Ці випадки доказують про зорганізовану підривну роботу, розраховану на захитання нашого Видавництва.

Подаючи ці факти до відома нашим читачам, висловлюємо водночас рішучий протест проти терору і насильства над українським незалежним словом. Українську національну пресу можуть нищити лише свідомі й несвідомі пахолки большевицької аґентури. Вжиймо усіх заходів для викриття й прилюдного здемаскування викрадачів та винищувачів нашої газети, а всіх наших прихильників просимо допомоги в цій акції.

Редакція й Видавництво „Неділя"

ТАЄМНИЧА ВИПРАВА СОВЄТСЬКИХ РОЗВІДНИКІВ

«Брюссельські Вісті» подають: 8 жовтня ц. р. повідомила «Ля Лібр Бельжік», що напередодні ввечері перед помешканням п. Янсена в Тюрну (пров. Калтен) спинилося авто, яким приїхало двоє розвідників совєтського посольства в Брюсселі, щоб забрати дружину п. Янсена, українку з походження, яка була заручена з ним ще в Берліні під час війни. Заалярмована місцева жандармерія не дозволила вивезти жінку та її двох дітей, мотивуючи це тим, що колишня українка своїм шлюбом набула бельгійського громадянства. Причиною уявного від'їзду цієї жінки мала бути нібито родинна незгода.

НОВА СПРОБА В БЕРЛІНСЬКОМУ ПИТАННІ

ПАРИЖ (Дена). Генеральний секретар Об'єднаних Націй Тріґве Лі й президент теперішньої загальної сесії ОН д-р Іветт звернулись 13 листопада до провідників чотирьох великодержав із спільним закликом негайно почати переговори в берлінському питанні, вживши всіх заходів до його вреґулювання.

НЕДІЛЯ
Українські незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Невдача фінських комуністів

Комуністичний страйковий рух у Фінляндії перебуває в стадії остаточної ліквідації. Його ініціятори змушені були офіційно визнати свій відступ, а це, безперечно, далось їм нелегко. Становище уряду Фаґерґольма тепер сильніше, ніж було колись досі. Цей успіх уряду є не випадковим явищем, а безсумнівним наслідком виявленої ним розсудливости й рішучости. Як впевнено сказав в інтерв'ю Фаґерґольм, комуністи правдоподібно розіграли й програли у влаштованому ними страйку свої останні карти. Створюється враження, що тепер ми знову вступаємо в спокійний період. Професійні спілки готуються вжити низку заходів, які мають зробити надалі для комуністів неможливим вдаватися до загроз соціяльному мирові в тому стилі, що його вони вживали досі. (ФР).

В АЛБАНІЇ НАРОДЖУЄТЬСЯ ОПОЗИЦІЯ

Як повідомила бельгійська газета «Ля Лібр Бельжік», у вересні до Албанії приїхав советський генерал Ковпак, що під час війни був провідником червоних партизанів на Україні, а тепер керує діяльністю комуністичних партизанів і п'ятих колон в усьому світі. За даними газети, метою його відвідин Албанії було ознайомлення із становищем на фронтах грецьких повстанців, а також з внутрішнім політичним становищем в Албанії.

«Справа Тіто серийозно відбилась і на становищі Албанії, — пише газета. — Коли Комінформ засудив юґославського диктатора, албанський міністер-президент Ґоджа опинився в тяжкому становищі». Юґославські партизани дуже прислужилися звільненню Албанії і усталенню в ній теперішнього режиму, а розвиток албанського господарства завдячує юґославським кредитам. Проте, з другого боку, албанська армія, що налічує 60 000 вояків, озброєна, споряджена й вишколена советськими коштами й засобами. Разом з тим албанці — це гірський, дуже волелюбний народ. За давнім звичаєм, кожний албанець є верхівцем і завжди має рушницю. Тепер, після останньої війни, він має модерну зброю і чималі запаси спорядження. «Опозиція, що організується в Албанії, пише «Ля Лібр Бельжік», — починає турбувати СССР».

КОНЦЕНТРАКИ В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

Як повідомляє часопис «Ческі бой», що виходить в Лондоні, в кінці 1946 року, згідно з підрахунком одного члена англійської Нижньої Палати, в Чехо-Словаччині було 52 концентраки. Цієї кількости не вистачає. Мусять організовуватись нові. Прем'єр-міністер дістає сотні телеграм з вимогою спорудити нові концентраки. «Бажання працюючих мусять бути задоволені».

НАЇВНЕ ПИТАННЯ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Передовик «Вашінґтон Таймс Геральд» Тріс Коффін послав 10 листопада Сталінові таку телеграму: «Президент Трумен і раніше, і після свого обрання твердив, що найближчим завданням його уряду є світовий мир. Чи не згодилися б ви в зв'язку з цією заявою зустрітися з президентом Сполучених Штатів в якомусь прийнятному для обох сторін місці, щоб без упереджень обговорити засоби й шляхи для досягнення цього ідеалу?»

Як повідомляє з Кей-Вест (Фльоріда) аґентство АП, заступник пресового секретаря президента Трумена Ебен Айерс пояснив з цього приводу, що нема жодних плянів щодо зустрічі президента з маршалом Сталіним. Трумен не має наміру їхати до Москви, проте він не зрікається своєї пропозиції в перший-ліпший момент обговорити це питання з маршалом Сталіним, якщо б той мав бажання прибути до Вашінґтону.

КОМУНІСТИ ВМІЮТЬ КРАЩЕ ДОЇТИ!

Щоб успішно боротись з невиконанням чеськими селянами континґентів молока, міністерство хліборобства в Празі вирішило, щоб ненадійним селянам відібрати корови й передати їх комуністам. Вони краще вміють доїти і напевне все молоко здадуть державі.

В АРҐЕНТІНІ ЗАБОРОНЕНО КОМУНІСТИЧНУ ПАРТІЮ

БУЕНОС-АЙРЕС (АП). Арґентінський суд затвердив постанову поліційної влади про оголошення комуністичної партії Арґентіни нелеґальною організацією, бо «її діяльність керується вказівками, одержуваними з-за кордону».

ІВЕТТ НАМАГАЄТЬСЯ ПРИМИРИТИ ВЕЛИКОДЕРЖАВИ

ПАРИЖ (АФП). За повідомленням з добре поінформованих кіл, президент генеральної асамблеї ОН австралійський міністер зовнішніх справ Іветт вирішив особисто втрутитися в берлінський конфлікт між чотирма окупаційними владами. Про намір Іветта стало відомим в зв'язку з переговорами між генеральним секретарем ОН Тріґве Лі та президентом Ради Безпеки Брамуґліа, а також між самим Іветтом та шефом мехіканської делеґації Нерво. На останньому засіданні схвалено можливість застосувати мехіканську резолюцію, обговорену в генеральній асамблеї 3 листопада. Ця резолюція пропонувала великодержавам домагатися далі примирити свої розбіжні погляди. На думку Іветта, це рішення покладає на великодержави моральний обов'язок дійти до порозуміння особливо в питанні мирних договорів з Німеччиною, Японією та Австрією.

АНТИКОМУНІСТИЧНЕ ПОВСТАННЯ В КОРЕЇ

СЕУЛ (АП). Як заявив міністер внутрішніх справ південно-корейського уряду Йон, під час спроби повстання проти комуністичного режиму в советській зоні північної Кореї вбито приблизно 6000 комуністичних противників. В столиці північної Кореї Пійонґянґу та в шести інших містах сталися народні повстання. За повідомленням іншого південно-корейського міністра, в повстанні, що триває і досі, взяли участь 150 000 чоловіка. Повстання пояснюють як акт одчаю.

ТРИ НЕБЕЗПЕКИ ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ

Французький кабінет схвалив законопроект про заходи проти актів саботажу і для захисту робітників, що бажають працювати. Два члени МРП статсекретарі де-Форесто й Погер через свою поразку на виборах подались до демісії. Разом з тим ще два новообрані члени Ради Республіки приєднались до унії де-Ґоля, число депутатів якої зросло вже до 125. Уряд Кея бачить перед собою три небезпеки: таке посилення в Раді Республіки деґолістів, яке дасть їм можливість блькувати діяльність уряду; урядова криза в зв'язку з нищівною поразкою МРП на виборах і конфлікт з некомуністичними професійними спілками, які й далі домагаються підвищення заробітної плати. Усунути ці небезпеки і намагається тепер Кей в тяжких неофіційних переговорах. (ЮП).

ОН засудило
балканські держави

ПАРИЖ (ЮП). Політичний комітет генеральної асамблеї ОН формально визнав Албанію, Болгарію та Юґославію винними в підтримці комуністичного повстанчого війська в Греції в його боротьбі з грецьким урядом. Ця постанова являє собою вислід довгої і запеклої боротьби, що її провадив досі бльок східніх держав проти такої резолюції ОН. Політичний комітет вирішив не тільки визнати три балканські держави винними у втручанні в грецькі справи, а й продовжити на наступний рік діяльність балканської контрольної комісії ОН. При голосуванні резолюції її підтримали 48 делеґатів, тим часом як 6 делеґатів Советського Союзу та його сателітів голосували проти неї. З вислідів цього голосування можна з певністю зробити висновок, що й генеральна асамблея підтримає це рішення. Політичний комітет відхилив також 38 голосами проти 7 голосів пропозицію Советського Союзу визнати «доктрину Трумена» і англо-американську політику в Греції відповідальними за створені в ній труднощі і відкликати з Греції всі чужоземні війська.

— Чехо-словацька комуністична партія перебуває в процесі реорганізації, мета якої — з масової політичної організації зробити партію «організацією комуністичної еліти».

— Одержавши в парляменті певний вотум недовіри, подався до демісії іранський уряд Гаґіра.

— Англійська, французька, бельгійська й голляндська поліції викрили в наслідок спільної розвідки головну квартиру міжнародніх фальшивників, що у великій кількості приставляли до Франції підроблені однофунтові банкноти.

— В Штуттґарті знято заборону виходити після 21 год., а згодом обмеження права зібрань.

— Американські літуни Енмонт та Сімонс, що поставили собі завдання перевершити світовий рекорд тривалого полету (726 г.), вже 3 тижні (понад 500 г.) перебувають в повітрі.

Дилема
гетьманського табору
Написав д-р Іван Лисяк-Рудницький

II

Протести гетьманців тільки в о д н о м у випадку треба було б визнати за оправдані: Якби хтось чинив насильство над їхнім сумлінням, вимагав від них зречення від їх ідеалів. Цього в демократії ніхто ні від кого не сміє вимагати. Але ж бо ніхто гетьманцям не забороняє вірити в єдиноспасенність монархічного устрою, чи аґітувати за цю програму. Гетьманцям відводять місце в УНРаді та її Президії. Вони мають усі можливості поширювати свої гасла (щоб здобути більшість серед народу), а рівночасно можуть позитивною працею в органах УН Ради показати свої державницькі здатності. Українська демократична громадськість тільки одного вимагає від гетьманців і від цієї вимоги вона не відступить: Нехай гетьманці борються за здійснення своєї мети законною і демократичною, а не пучистсько-заговірницькою та демагогічною методою!

Вже багато літ поширюють гетьманці один вислів, що його буцімто мав сказати в 1917 р. один наш чільний діяч «лівого» табору: «Якщо не буде України соціялістичної, так краще хай не буде жадної!» В даному випадку для нас байдуже, чи цей вислів автентичний, чи апокрифічний. Але він дійсно добре характеризує засліплено-сектантський підхід у політичних справах, коли загальне добро приносять в жертву вузьким інтересам групи. Але чи сучасні гетьманці не опинилися в цьому ж грісі, що його вони досі не можуть простити соціялістам 1917 р.? Чи гетьманці не кажуть, — не словами, але своїми ділами, — що: «кращий хаос, ніж правопорядок, якщо цей не буде гетьманський»?

Фатальне рішення гетьманського табору про відмову від участи в УНРаді не випадковий. Це тільки остання ланка в довгому ланцюзі політичних помилок, які завели це середовище в теперішню безвихідну ситуацію. Не пишемо тут історичного нарису про гетьманський рух. Обмежимося декількома потрібними твердженнями: Суть усіх помилок гетьманської групи в тому, що вона попала здавна в «т о т а л і с т и ч н и й у х и л», який цілковито викривив її первісні ідеологічні засновки. Липинський орієнтувався, — крім рідних українських історичних ремінісценцій, — на приклад англійської монархії; теоретична схема «клясократії» в Липинського має на увазі англійські відносини. Але серед загалу гетьманців небагато людей, що конкретно уявляють собі, що воно таке европейська правова монархія. Гетьманці старшого покоління живуть категоріями та звичками, виробленими в школі російського самодержав'я. Молодші гетьманські неофіти другої половини двадцятих та тридцятих років перебували під суґестією модних вождівсько-тоталістичних течій. Таким чином у світогляді гетьманців затиралася грань, — що її Липинський бачив так виразно! — між націоналістично-тоталістичною диктатурою та конституційно-демократичною монархією. Одним з багатьох симптомів тоталістичного гріхопадіння гетьманської течії була, напр., фузія групи молодших гетьманців Галичини з націоналістично-провідницькою партією «Фронт Національної Єдности». Впродовж цілих років гетьманці то шукали кандидата в «українські Мусоліні» (націоналістичний «вождь» п р и монархові), то кидали клич: «маємо вождя в особі гетьмана!», ставлячи цим свою концепцію гетьманського уряду в одній площині з концепцією націоналістичної диктатури.

Іншим джерелом ідейно-політичних збочень гетьманської течії були ресентименти, що їх лишив 1918 р. Гідне уваги, як обережний був В. Липинський в оцінці Гетьманщини 1918 р.; він відрізняв ідею та невикористані п о т е н ц і я л ь н і м о ж л и в о с т і цього політичного експерименту, від його «історичної емпірії». На людей та діла 1918 р. мав Липинський напевне цілком тверезий погляд. Але в публіцистиці та журналістиці гетьманського табору запанував інший тон: навіть не апології, але безумовної а п о т е о з и. Чим дальше віддалялися часово події цього періоду, тим фанатичніше пропаґовано «міт 1918 р.»; зміст цієї гетьманської «ретроспективної утопії» той, що, мовляв, Павло Скоропадський створив своїм генієм «могутню українську державу», яку завалив безглуздий і злочинний «бунт українських соціялістів». Міцно защеплений ненависницький комплекс загнав гетьманців у сліпу, деструктивну опозицію до всього, що пахло для них «уенерівщиною», чи просто взагалі «лівизною». Неґація спрямовувалася не проти окремих помилкових позицій, чи «лівацьких» вивихів українського демократичного світу, але проти самих основ демократичного ладу. Все це перетворювало гетьманців у «поплентачів». — насамперед ідейно-моральних, а згодом і практично-політичних, — відомих безвідповідально-анархічних сил.

Доводиться констатувати дивне відвернення ролей: Наслідники «революційної демократії» 1917-21 рр. рішуче стали на шлях леґітимізму, державноправної переємности, дотримування вимог правопорядку в політичній діяльності. Це безумовно вказує на ідейно-політичний ріст українського «лівого» табору, який, видно, вчиться з помилок минувшини та який зрозумів, що його найбільшою хибою в добу Визвольних Змагань було потурання революційно-отаманській самоволі. І навпаки: Ті, що називають себе учнями В. Липинського, опинилися в хвості революційних авантурників та демагогів.

Український правопорядок такий молодий і незакріплений, що годі на нашому хиткому політичному ґрунті відкидати теоретично й цю можливість (нехай нас Бог від цього боронить!), що різним диверсійним силам може вдатися розвалити Національну Раду (якщо б не втрималася теперішня «урядова коаліція»). Але чи гетьманці дійсно такі короткозорі, що вони не бачать, що цей сумний «тріюмф» ані на один крок не наблизив би їхньої о с т а т о ч н о ї мети? Бо хочемо вірити, що гетьманцям серйозно йдеться про віднову гетьманату та що ця концепція не є для них тільки претекстом для кирині. Чи гетьманці дають собі замилювати очі такими наївними «трюками», як складення вінків на могилу бл. п. гетьмана Павла представниками різних Угавер? **Чи ж гетьманці не розуміють, що «вожденятам» потрібна не монархія, ані конституційна, ані взагалі ніяка, але їхня власна самовладна диктатура?** Заломання УНРади, це був би крок не в напрямі до відродження гетьманства, але перемога анархічного отаманського гуляйпілля. Для консервативного табору, що ним чейже хотять бути гетьманці, спілка з каламутною стихією вождівсько-тоталістичного націоналізму, це гірше як помилка, це моральне та політичне самогубство.

На «ретроспективних утопіях» годі будувати позитивну політику. Навіть коли б прийняти за правду всі казки про 1918 р., — так що з цього?! «Минулося, не вернеться». Для сучасників цікаве не те, чого буцімто соціялісти не дозволили гетьманові Павлові Скоропадському виконати в 1918 р., але те, чи гетьманська ідея насьогодні та назавтра викаже чимнебудь свою життєздатність. Монархія в наші часи не може бути самоціллю, вона мусить своє існування виправдувати заслугами перед нацією. Зокрема на українському ґрунті, глибоко переораному советським лемішем, самою історичною романтикою не вдасться згуртувати жадної поважнішої сили. Як би в гетьманців був політичний розум, старались би вони себе вести так, щоб усім видно було, що для них на першому місці стоїть українська державна рація в найкращому значенні слова, а не смішний і дрібний груповий егоїзм. Вони повинні б уважати за справу чести підтримувати всі позитивні почини (а що до таких належить Національна Рада, про це чейже не може бути двох слів!), навіть коли ці не конче йдуть лінією доктринальних постулятів їхнього табору. Така шляхетна безінтересовність виплатилась би на довшу мету, бо цим гетьманці здобули б для своєї справи симпатію та пошану. Але гетьманці діють якраз протилежно. Всі їхні вчинки немов навмисне скеровані до того, щоб переконати тверезі голови, що в наші дні гетьманство стало потрібне хіба тільки групі сектантів, що бавляться з цією ідеєю.

«Священне право» кожного політичного табору робити помилки на власний ризик і страх. Тому ніхто сторонній не покликаний давати гетьманцям поради. Але з другого боку наша громадськість не може взнати, що її не обходить, що діється з гетьманським рухом. Річ в тому, що правильне функціонування демократії неможливе без міцного консервативного крила. Без консервативного первня не могли б існувати такі зразкові республіки, як США або Швайцарія. Без уваги на те, чи Україна буде республіканською, чи гетьманською, потрібний український консерватизм. І тому, — подібно, як «правий» українець мусів тішитися з недавньої консолідації соціялістичного сектора, — так і радикально-проґресивний, соціялістичний українець мусить собі бажати санації сектора консервативного. Вживаючи імен, як символів: У спектрумі української політики мусить бути лінія Драгоманова та лінія Липинського. «Драгоманови» та «Липинські» себе взаємно доповняють, творячи р а з о м один спільний фронт правопорядку проти сил анархії та тоталізму. Шкідливість, з погляду загального добра, сучасного положення гетьманської групи в тому, що ці паралітики завалюють шлях для оформлення творчого та життєздатного «правого» українства. Гетьманці закопали в землю талант, — спадщину Липинського; цей найбагатший скарб української політичної думки нашою громадськістю досі якслід неоцінений та інтелектуально незасвоєний. Але є ознаки, що цей стан уже не триватиме довго. Наближається час, коли логіка історичного розвитку висуне проблеми Липинського на порядок дня. Тому що група гетьманських епігонів у своєму сучасному виді для цього завдання не тільки нічим не вміє причинитися, але, поскільки дотеперішні досвіди дозволяють сулити, є щодо цього прямою завадою, — то станеться це без і проти неї.

ГЕНЕРАЛ ЛУК'ЯНЧЕНКО ЗАГРОЖУЄ

БЕРЛІН (ЮП). Шеф військового штабу советської окупаційної зони Німеччини, генерал-ляйтенант Лук'янченко заявив у листі до шефа американської військової управи бриґадного генерала Шарля Гейлі, що російська повітряна варта змушуватиме приземлюватись всі літаки, які не матимуть відповідних знаків або пролітатимуть над російською зоною поза повітряним коридором. Генерал Ґейлі відповів на це, що в разі заподіяння якомусь з західніх літаків або комусь з членів їх залог якоїсь шкоди в наслідок російської акції вся відповідальність за це буде покладена на советську владу.

Вже й наддніпрянцям ЗАБАЖАЛОСЯ МОНОПАРТІЇ!

Нездійснені амбіції УРДП

Українське партійно-політичне життя на еміґрації пожвавилося і приносить щоразу нові докази незвичайної активности зокрема коли йдеться про т. зв. нову еміґрацію. Як повідомляє наш авґсбурський кореспондент, ще в першій половині жовтня в одному з міст американської зони Німеччини відбулася з ініціятиви політичного активу УРДП порозумівавча конференція визначних діячів нової еміґрації і всіх існуючих українських партій, крім гетьманців. Як можна догадуватись, конференцію скликали панове Підгайний і Дивнич з УРДП. Іван Багряний на конференцію не приїхав. Не приїхав теж запрошений проф. Ветухів, (УНДС) обмежившись привітальним листом. Натомість взяли участь у конференції два молодші діячі тієї групи панове Шкварченко й Дяченко. УНДС заступав проф. Олексіїв і пан Сенько. Союз Земель Соборної України кількох діячів під проводом п. Домазара, бо пан Доленко прибув із великим запізненням. Українську Національну Ґвардію заступали панове Коваль і Титаренко і, як кажуть, отаман Бульба. Новоеміґрантську фракцію бандерівської партії репрезентували панове Рябушенко й Гришко з кількома іншими делеґатами.

Ініціяторам конференції, головно діячам УРДП, Союзу Земель Соборної України і бандерівцям нової дати йшлося про те, щоб заснувати негайно нову політичну партію, яка об'єднала б усіх нових еміґрантів, відтягаючи їх з інших, вже існуючих політичних угрупувань. Ця ідея, лянсована головно діячами УРДП і Союзу Земель Соборної України натрапила на заперечення представників УНДС і мельниківців, які не схвалили проєкту розв'язання існуючих партій і критикували ідею творення однієї центральної новоеміґрантської групи, підкреслюючи однак, що вони виступають на конференції не як офіційні делеґати, а лише як запрошені гості. Після довгих дискусій конференція закінчилася покликанням комісії, яка мала б продовжувати дальші переговори на тему такого обєднання, але яка, правдоподібно, до ніяких конкретних досягнень не дійде.

В розмові з учасниками тієї характеристичної для теперішніх тенденцій в українському суспільстві конференції наш кореспондент довідався, що під час цього суто реґіонального конвентиклю представники УРДП поставили конкретно сформульований внесок, а саме запропонували, щоб об'єднання всіх новоеміґрантських елементів з існуючих партій відбулося на базі УРДП. Цю пропозицію відкинено, як неоправдану меґаломанію уердепістів, при чому в дискусії вказано на те, що уердепісти, а саме теперішня їх несоціялістична частина пропонували вже свого часу утворення УСО (Українське Соціялістичне Об'єднання) на базі УРДП і, стрінувшись з відмовою, не ввійшли до УСО. Під час засідання відбувся спільний обід, за який після того господарі стягнули з запрошених гостей по 5 марок, що ще більше зіпсувало настрій учасникам і ніяк не спричинилося до консолідації. Створена комісія в такій атмосфері була вже лише актом для «годиться», бо делеґати роз'їхались знеохочені й переконані, що з тієї хмари не буде навіть маленького дощику.

Проте, відкидаючи жартівливі моменти, доводиться ствердити, що конференція була першим організованим виявом існуючих в новій еміґрації тенденцій і бажань створити головну політичну силу, що взяла б провід українського життя, так як у роках 1917—20 робили це українські соціялісти. Такі акценти відчувалися головно у виступах, відомого своїми статтями в «Українських Вістях» і активного учасника бандерівського руху пана Гришка і одного з головних опозиціонертів в партії Бандери пана Рябушенка, який підтримував виступи свого колеґи з тим, одначе, застереженням, що головною рушійною силою нового руху буде східня маса, для якої якраз треба організувати цілком окремий «східняцький» рух. Цей рух ідеологічно мав би синтезувати соціялізм і гасла Липинського та утворити щось, що було б адекватне і відповідало б сьогоднішнім стремлінням, зокрема соціяльним народніх мас Велкої України. Цікаво, що всі майже учасники гостро виступали проти пана Доленка, критикуючи його намагання «бути всім нараз». Зокрема гострі закиди зробили пану Доленкові представники УНДС, які уважають його головним творцем СЗСУ. Цей здогад підтверджують найновіші виступи того політика в Авґсбурзі й Реґенсбурзі, де він мав відчити, після яких в обидвох осередках створено льокальні філії СЗСУ.

Публікуючи кореспонденцію нашого авґсбурзького співробітника, дозволимо собі зауважити, що в факті відбуття такої конференції не можна бачити нічого неґативного. Вже від давна, як кажуть, велися переговори між УНДО, УНДС і СЗСУ в справі створення однієї центральної партії в Національній Раді. Застереження може викликати лише факт, що провідний голос в такій акції здобувають елементи реґіонального типу в тому випадку діячі нової еміґрації яким чомусь нагло тепер забажалося нових форм організації, що можуть викликати застереження з соборницько-державницького погляду. Такі тенденції при найкращих інтенціях їх носіїв можуть бути знаменито використані ворожою аґентурою. Далі: рішучі виступи нових еміґрантів з партії Бандери доказують ще раз, що міттенвальдський розкол, про який ми своєчасно вже згадували, триває і набирає щоразу ширших розмірів. Таким чином бандерівський рух, хоч-не-хоч, тратить риси загальноукраїнської політичної формації, вертаючись до того, чим був від самого початку — до льокального вияву перестарілих вже бажань частини галицького громадянства, що в зустрічі з новою дійсністю і тенденціями демократичного Заходу не витримали проби життя.

Елеанор Рузвелт

ділиться своїми враженнями з українського табору

Відвідини пані Рузвелт в скитальчих таборах під час її перебування в Штутґарті стали предметом зацікавлення великих світових аґентств і газет. В багатьох американських щоденниках появилося інтерв'ю з панею Рузвелт, в якому вона підкреслила високу мораль українських і жидівських діпістів. Подібне інтерв'ю помістив французький часопис «Ле монд» в Парижі (28-го жовтня). «Правду кажучи, — заявила кореспондентам пані Рузвелт, — я трохи боялась заходити до скитальчих таборів, бо думала, що важко підтримати належну мораль між тими людьми, які так довго живуть думкою, що завжди треба обмежуватись у всьому. Але урядовці IPO показали, що вони злібні втримати мораль біженців на високому рівні. Я хотіла б похвалити їх за це й за цю відданість, яку вони проявляють в своїй роботі, а їх завдання важкі і не завжди привабливі. Скитальці в таборах є подекуди відрізані від зовнішнього світу й часами мають почуття, що довкілля ставиться до них вороже. Дехто з них свідомі того, що німці радо бажали б їх найшвидшого виїзду з Німеччини.

Побачивши в таборі українців виставу ручних виробів, я мимоволі подумала про потребу знайти засоби, які дозволили б цим скитальцям власною працею придбати малий капітал і отримати матеріяли першої потреби з тих країн, куди вони думають еміґрувати. Наприклад, коли б кандидати на виїзд до США могли одержувати матеріяли, а в заміну посилати назад виготовлені предмети і коли б їм за це визнали кредит в США — то це дало б їм більше надії і засобів на виїзд до США. Вишивки, які вони виробляють-незвичайно гарні, тим більше, що з цілком поганеньких матеріялів, які їм вдається роздобути, вони виробляють славні блюзки, скатерті і навіть одяг. Чоловіки виробляють чоботи і інше взуття, яке з гордістю міг би носити найвибагливіший багатій. Я розмовляла, — каже пані Рузвелт, — з шефами 19 скитальчих організацій в Штутґарті. Вони заступали студентів, релігійні групи й професійні спілки. Споглядаючи їх молоді обличчя я була здивована виразом дивної їх поваги. Студенти намагалися дістати змогу виміни студентів і професорів. Всі бажали контакту з зовнішнім світом. У тих молодих людей помітне деяке, цілком зрозуміле, почуття дефетизму. Я бажаю, щоб вони могли отримати як і вся молодь Европи повну волю і віру в майбутнє, яка завжди існує в нашій великій батьківщині».

Як ми вже повідомляли, група американських політиків відвідала український табір у Цуффенгавзені. Фото Хоми показує хвилину їх привітання.

1500 учасників прибуло

на Перший Конґрес Українців у Бельгії:

Маніфестаційний похід вулицями Брюсселю — Телеграми до Папи і регента бельгійського

ЛЮВЕН (ПВ). 31-то жовтня та 1-го листопада ц.р. відбувся в Брюсселі Перший Конґрес Українців у Бельгії, що його підготовляла Головна Управа Українського Допомогового Комітету в порозумінні з іншими українськими громадськими організаціями. На 10 000 українських громадян, що живуть тепер у Бельгії й працюють здебільша вуглекопами, на Конґрес прибуло понад 1 500 людей.

Конґрес почався Богослуженнями в церквах обох наших віровизнань. У греко-католицькій церкві св. Йосипа правив Службу Божу о. Ван де Мале, генеральний вікарій на Бельгію, у православній церкві в Українському Домі служив о. Бачинський. Після Богослужень посвячено новий Український Дім в Брюселі, при вулиці Ґюмар ч. 7.

О 2-ій год. сформувався маніфестаційний похід учасників з'їзду й головними вулицями міста вирушив до пам'ятника Бельгійського Невідомого Вояка. Маніфестація зробила добре враження на чужинців. Попереду йшла делеґація українських вуглекопів у шахтарських одягах і несла вінок, за нею хорунжі несли три прапори: посередині український, по боках бельгійський та Бельгійського Конґо. Далі йшла почесна президія Конґресу з головою УДК інж. А. Кішкою, представники обидвох Церков і комбатантів. За ними духовенство, почесні гості й представники чужинецьких організацій. Далі шахтарі, комбатанти, СУМ, Пласт, студенство, жіноцтво та інші учасники Конґресу. Коло пам'ятника Невідомого Вояка ждали вже бельгійські журналісти й фоторепортери. На могилі інж. Кішка від імени українців Бельгії склав вінок. Присутні вшанували пам'ять полягли одхвилинною мовчанкою.

Після повороту з маніфестації учасники з'їзду оглянули виставку української преси на еміґрації та виставку українського народнього мистецтва. У великій залі «Ежідіюм» відбулося спільне віче для всіх учасників з'їзду, на якому заслухано цілий ряд привітань, між іншими від Української Національної Ради.

У вступній промові інж. Кішка сказав, що Конґрес має два завдання — запрезентувати українських скитальців перед бельгійським населенням і вирішити проблеми українського життя в Бельгії. Під час зібрання проведено збірку на Українську Національну Раду та вислано привітальні телеграми до Святішого Отця Папи Пія XII, до регента Бельгії принца Карла, до примаса Бельгії кардинала Ван Руї й до бельгійського прем'єра Спаака.

У цій самій залі відбувся концерт українських робітників, присвячений 30-тій річниці 1-го Листопада та 4-тій річниці смерти митрополита Кир Андрея. На концерт численно прибула бельгійська публіка. Промову французькою мовою сказав інж. Кішка, який з'ясував значення Листопадового Зриву та ролю митрополита Шептицького в українському житті. Доповідач підкреслив значення й ролю українського народу в сьогоднішній політичній ситуації. Поукраїнськи промовляв М. Логуш. Програма концерту складалася з виступу хору, деклямації та живих картин.

Другого дня наради почалися пленарним засіданням мандатних делеґатів. Слово до зібраних мав Владика УАПЦ Архиєпископ Михаїл, який кинув багато цінних думок про українську еміґрацію та завдання Конґресу. Важливі питання, що їх мав вирішити Конґрес обговорювалися в окремих комісіях. Ці комісії склали також резолюції, що були схвалені Конґресом. Статутарна комісія вирішила покликати до життя Головну Раду Українського Допомогового Комітету, що складатиметься з представників обидвох Церков і всіх українських організацій, які діють на терені Бельгії. Конґрес вислав привітальні телеграми до Апостольського Візитатора Кир Івана Бучка, Митрополита УАПЦ Полікарпа, УНРади та УПА.

З нагоди Конґресу Святіший Отець Папа Пій XII прислав таку телеграму: «Святіший Отець дуже зворушений виловами синівського віддання з нагоди Першого Конґресу українських робітників-скитальців у Бельгії, що працює для справ встановлення справедливого миру, просить для нього Божої допомоги та пересилає своє Апостольське Благословення».

Від фермерської садиби до Білого Дому

Гаррі Трумен керує далі долею США

Від фермерської садиби до Білого Дому — такий життьовий шлях обраного на президента Сполучених Штатів 64-літнього Гаррі Трумена. Вийшовши з народніх мас, пройшовши, поступово підвищуючись, крізь всі верстви американського суспільства, він досконало й всебічно вивчив умови життя звичайного американця з усіма його потребами й надіями, зжився з ними, перейнявся ними і тому особливо чуйно реаґував на них, перебуваючи вже на посту тимчасового президента Сполучених Штатів. Ця близькість його до народу є головною причиною його безперечної популярности в широких колах американців і не могла не бути й однією з причин його успіху на минулих виборах.

Гаррі Трумен народився в штаті Місурі в родині фармера. Скінчивши школу він хотів був обрати собі військову кар'єру, але не бувши прийнятим до військової академії, почав працювати як службовець — спочатку залізничником, потім — бухгальтером. Проте незабаром, покинувши службу, Трумен повернувся до батьківської фарми й віддався сільському господарству. Покликаний до військової служби під час першої світової війни, він спочатку як ляйтенант, а потім як капітан, брав участь в боях в Арґоському лісі. Повернушись з війни до Америки, Трумен позичив 15 000 долярів і відкрив ґалянтерійну торгівлю, на якій проте збанкрутував. Та це його не заломило. Самоосвітою здобувши потрібні юридичні знання, він незабаром обняв правничу посаду в одному з органів самоврядування. Одночасно він брав участь в громадському й політичному житті, став діяльним членом демократичної партії, а 1934 р. — обраним членом Сенату.

В липні 1944 р. Трумена обрано на віцепрезидента США від демократичної партії. Тодішній президент Рузвелт, людина самостійна на вдачу, ніколи цілком не звірявся на своїх навіть найближчих співробітників. Як переказують, він навіть не відкрив Труменові всіх таємниць нового тоді виробництва атомової енерґії. Отже, коли в квітні 1945 р., після смерти Рузвелта, Трумен автоматично, за конституцією, перебрав пост президента до нових виборів (які оце й відбулися тепер), він, за його ж власними словами, почував себе досить збентеженим історичними завданнями, які несподівано поклала на нього примхлива доля. Тому, займаючи цей пост після смерти Рузвелта, він і сказав своїм співробітникам: «Я не домагався цього поста; моліться за мене, щоб я був гідний його». Ці слова згадує тепер світова преса, відзначаючи, як швидко зміцнився він на цьому посту, як швидко виріс на ньому в досвідченого державного діяча.

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— Господарська комісія совєтської зони за згодою російської окупаційної влади сконфіскувала 11 мільйонів метрів матерій, виготовлених в совєтській зоні на замовлення фірм західніх секторів Берліну з одержаної від них сировини.

— В Чехо-Словаччині за заснування нелеґальної католицької юнацької організації і антиурядову діяльність засуджено на терміни від 8 місяців до 10 років 40 юнаків.

— Колишній совєтський делеґат в ОН Ґромико, що наклав найбільшу кількість вето за всіх совєтських делеґатів, дістав орден «Трудового прапору» за «видатні заслуги перед совєтською державою в ділянці дипломатії».

—Група членів єгипетської опозиційної вафдистської партії обстріляла з кулемета й кинула бомбу в помешкання єгипетського прем'єр-міністра Паші, якому не заподіяно ніякої шкоди. Це є вже п'ятий невдалий атентат на нього. В зв'язку з цим атентатом в Каїрі оголошено винятковий стан.

— 21 листопада в Еспанії відбуваються перші після закінчення громадянської війни вибори органів місцевого самоврядування.

— Подався до демісії заступник американського міністра зовнішніх справ в господарських справах один з організаторів УНРРА й европейської допомогової програми Вільям Клейтон.

— 15 грудня біля Ганноверу відкриється нове летовище для американських літаків, яке значно скоротить повітряну лінію сполучення з Берліном.

— За повідомленням однієї італійської газети, так званий «політичний заповіт» Муссоліні є фальшивим. Його нібито вигадав невідомий фашистський журналіст.

— 5 листопада між Італією і Грецією укладено договір про приязнь, торгівлю, пароплавство й вреґулювання конфліктів, який має «остаточно зліквідувати розбіжності в минулому».

—Албанська комуністична партія виключила з свого складу генерального секретаря партії Коці й шефа Політбюра Крісту як «головне знаряддя Юґославії в Албанії».

ТАЄМНИЧА РАДІОСТАНЦІЯ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Починаючи з 3 листопада американські радіостанції чують таємничі антикомуністичні радіовисилання з якогось невідомого пункту в Европі. Метою цих висилань, за поясненням радіостанції, є висвітлювати слухачам в опанованій комуністами Чехо-Словаччині становище по цей бік залізної заслони.

Білоруський публіцист про польську концепцію „Межимор'я“

«За нашу й вашу свободу»

Написав для „Неділі“ М. Панямонскі

У висліді другої світової війни польський народ крім пропорційно великих жертв людьми й матеріяльними добрами зазнав найбільшої втрати, згубивши свою суверенність. Польщі Берута зовсім слушно ніхто не може вважати суверенною державою. Польща зійшла до ролі сателіта свого східнього сусіда й такою, якщо не «де юре», то «де факто» вважають її в політичному світі. Польський народ із ролі довоєнного бундючного, хоч доволі сумнівного щодо реальної сили, суб'єкту зійшов у становище ідентичне з сьогоднішньою долею інших народів східньої й центральної Европи, до об'єкту — до звичайного пішака на шаховій дошці сьогоднішньої, політики. Це факт, що не підлягає ніякому сумніву. Пишучи про те, ми не керуємося ані, як кажуть німці, жодною «Шаденфройде», ані думкою ображати національні почування нашого західнього сусіда. Зовсім об'єктивно стверджуємо лише факт, що заіснував в Европі після останньої війни. Мало того. Відчуваючи на власній національній, особистій шкірі тягар неволі, доцінюючи ролю й значення самостійного політичного життя, ми щиро співчуваємо польському народові в його національному горі й бажаємо йому якнайшвидшого здійснення його справедливих домагань і прав.

Беручи до уваги ситуацію, що постала на сході Европи та історію польського народу минулих століть, врешті, геополітичне його положення, здавалося б, що він, як жоден інший народ, повинен був цю ситуацію тверезо оцінити та на підставі сумного досвіду свого історичного минулого відповідно покерувати своєю політичною акцією сьогоднішніх днів. Дійсність, одначе, показує щось інше. Польський народ виявив себе мало здібним учнем історичної Немезіс. Тверда школа минулих віків пройшла неначе побіч нього, не залишивши глибших слідів на способі думання, діяння та ментальности представників тієї нації. Втиснутий волею долі поміж двох сильних і клясично-типових представників бойового імперіялізму — Німеччину з її споконвічним «Дранґ нах Остен» з одного та Росію (яку — це не важне), «собирателя» чужих земель і народів з другого боку, лежачи, так сказати б поспортовому, на лопатках... сам починає будувати пляни свого власного імперіялізму в стосунку до своїх сусідів: українців і інших. Цікаве й трагікомічне те, що ці пляни будуються... на еміґрації.

В липні цього року майже одночасно відбулися два з'їзди польської політичної еміґрації: Стронніцтва Народового, т. зв. ендеції в Европі й Американської Польонії в США. Місяць раніше в Лондоні відбувся політичний з'їзд «Ліґі неподлеґлосьці Польскі» — прихильників ідеї першого маршала Польщі Пілсудського т. зв. санації, яка керувала польською державою від 1926 року до останньої війни. Всі три з'їзди пройшли під гаслом «од моржа до моржа»... На Заході вони домагалися «зєм одзисканих» по Одер і Ніссу, на Сході ризького кордону. Про т. зв. лінію Керзона, визнану політиками й етнографами заходу етнографічну межу польського народу на сході, про віковічні права на ці землі їх автохтонів — білорусів і українців ані слова так, наче б ці землі тепер зовсім на світі не існували. Таксамо ні словечка про слушну й справедливу конечність розподілу на природні складові частини тієї нової тюрми народів, якою є сьогоднішній Совєтський союз

Може хтось зауважити, що від ендеції, гурранаціоналістичної та одночасно проросійської польської партії й від санації, яка коло двадцяти років поліційним терором, руками різних боцяньскіх, костек-бернацкіх, юзефскіх, за допомогою аж надто добре відомих білорусам і українцям: Картузької Берези, Лукішок, Бутирек, Вронок, Равіча і т.д. «розв'язувала» національну проблему на схід від Бугу, іншого становища не можна було й сподіватися. Серед білоруської політичної еміґрації є ще одиниці, які через свою вроджену чи набуту симпатію до західнього сусіда, чи через свою наївність думають ще вище згаданими категоріями. Увесь тягар гріху білорусожерної польської політики попередніх і сьогоднішніх часів кладуть вони в рахунок згаданих політичних партій чи груп як на недемократичні групи. Польська демократія — на їх думку — це приятелі білоруського народу й його національно-політичних змагань. Який ці «приятелі» мають справжній вигляд, про це може засвідчити такий документ наших часів. Це декларація т. зв. «Демократичного Об'єднання»—польської політичної організації, що об'єднує: Польську Партію Соціялістичну—Закордонний Комітет у Лондоні, Польскі Рух Вольносьцьови — Неподлеґлосьць і Демокрація, Польскє Стронніцтво Демократичне, Стронніцтво Праци-Зажонд на Виходзьтвє і Стронніцтво Людове «Вольносьць» з 30-го червня 1947 р. У першому пункті декларації сказано: «Головною нашою метою є вільна, соборна, демократична Польська Республіка. «Після пояснення слова «вільна» наступає ближче пояснення слова «соборна». «Соборна, це значить у межах, визначених на сході ризьким договором поки свобідно вибране представництво польської держави не постановить іншої розв'язки тієї проблеми у дружньому порозумінні з народами, що заселюють східні землі Речипосполитої. На Заході Польща мусить спиратися на кордоні Одеру й Лужицької Ніссі». (Цитоване за «Дзєннік Польскі і Дзєннік Жолнєржа» ч. 155 за 2 липня 1947, Лондон).

> Беларускае Літаратурнае Згуртаваньне паэтаў і пісьменьнікаў „Шыпшына“ з глыбокім жалем паведамляе аб заўчаснай сьмерці на чужыне выдатнага беларускага паэты
>
> **ХВЕДАРА ІЛЬЛЯШЭВІЧА,**
>
> што наступіла 7 лістапада г. г. у беларускім лягеры Ватэнштэпе.
>
> * * *
>
> Білоруське Літературне Об'єднання поетів і письменників „Шипшина“ з глибоким жалем повідомляє про передчасну смерть визначного білоруського поета
>
> **ФЕДОРА ІЛЛЯШЕВИЧА,**
>
> що сталася 7-го листопада ц. р. у білоруському таборі в Ватенштедті

У зв'язку з тим, що й ця казуїстично-єзуїцька редакція поняття «соборна» в частині, що стосується східнього кордону, викликала в польських еміґраційних колах різну інтерпретацію, «Демократичне Об'єднання» вважало своїм обов'язком дати «пояснення», в якому цинічно стверджується, що воно твердо застоює трактат ризький» («Кроніка» ч. 35 за 31 серпня 1947).

Як бачимо, польські демократи недалеко відійшли від ендеків. Згаданий документ не потребує ніяких коментарів. Дозволимо собі одначе трохи над ним затриматися. Робимо це з причини інтересної ментальности й етики його авторів. Їх ментальність дуже нагадує нам ментальність брехуна й хвалька в одній особі — Заґлоба, не почервонівши й не моргнувши навіть оком, дарує Нідерлянди. Етика авторів декларації та майже всіх польських відповідальних і безвідповідальних політиків є фотографічним відбитком етики півдикого африканського неґра Калі з книжки цього ж Сенкевіча «В пустині і в пущі». Увесь її «багатий та високий» зміст вміщається в одному вислові цього «героя»: «Коли Калі у когонебудь украсти корову — це дуже добре, але коли хтонебудь украсти корову Калі — це дуже нечесно». Більш зрозуміло кажучи — коли поляки комусь роблять кривду — це добре, але коли хтось їм робить кривду, то це несправедливість, яка кличе до неба про помсту. Постанова в Ялті 1944 року, на підставі якої державний кордон сьогоднішньої Польщі має проходити лінією Керзона, їх, поляків не може обов'язувати, бо, мовляв, вони в цій конференції участи не брали (леґітимний польський уряд з Міколайчиком у проводі 16-го серпня 1945 року цю постанову акцептував), але договір у Ризі 1921 року, хоч білоруси в його складанні участи не брали — мало того, проти його постанов протестували — мусить їх обов'язувати.. бо творили його поляки. Як на XX століття, справді дуже характеристична ментальність і проґресивна етика. Для нас, як для кожної етичної і культурної людини, не грає ролі факт, чи Калі є суб'єктом, який краде, чи об'єктом, у якого крадуть. Для нас важливий сам факт крадежу, факт наявности неетичного вчинку, що колідує з кримінальним правом і що повинен бути покараний згідно з чинними законами. Якщо Ялта має бути політичним злочином, то Рига в сто разів більшим. У Ризі порізано живе тіло українського й білоруського народів, у Ялті старалися «направити» цю несправедливість, нота бене проводячи кордон корисний для Польщі, бо визнано їй землі й міста, які ніколи польськими не були й тепер не є (Білосток, Біловежа і т. д.). Факт часової їх приналежности до польської держави не може бути переконливим доказом їх польського характеру — був час, що й Москва була в польсько-білоруських руках, але не довгий час була в іншому, а не польському посіданні.

Серед маленької групки польської інтеліґенції від якогось часу лянсується, передусім на експорт, концепцію т. зв. «Межимор'я». Концепція сама по собі дуже неясна. Вона становить теоретичну спробу, за думкою модних тепер понаддержавних творів на Заході, створити щось подібне й на Сході між Балтійським і Адріятичним морями. Розуміється, що в цьому понаддержавному творі між Балтикою й Адріятикою першу скрипку має грати не хто інший, а саме Польща. Цікава річ, що навіть при такому змісті тієї концепції серед польських офіційних політичних кіл вона не найшла ширшого відгуку. Усі польські політичні партії й групи, що мають у польському політичному житті якенебудь значення, від скрайно правих до скрайно лівих свого офіційного ставлення до цієї концепції не з'ясували. Як сказано вище всі ці групи переліцитовуються в своїх «високопатріотичних» територіяльних домаганнях, загубивши межі пристойности в різниці поміж власним і чужим.

Зовсім ясне й недвозначне ставлення до цієї концепції має впливовий польський лондонський часопис «Вядомосці» в статті пера В. А. Збишевского п. н. «Східня проблема». Обмежуємося кількома цитатами: «Взаємна чужість країн Межимор'я є безсумнівною навіть, коли всі згадані країни несуть однаковий тягар совєтського ярма. Концепція Межимор'я є типово інтеліґентською, паперовою. Ніякого Межимор'я від Петсамо до Пелопонезу створити не можна». Здається, що ясніше вже не можна висловитись. Взагалі згадана стаття заслуговує на те, щоб з нею познайомилися докладно передусім різні наші (тобто білоруські — Ред.) «президенти», які намагаються робити «велику» політику та мріють ще про якесь білорусько-польське порозуміння на плятформі Межимор'я.

Здається, що вся ця межиморська концепція це ніщо інше як польський троянський кінь, що має на меті приспати національну чуйність білорусів і українців за допомогою конфедераційно-федералістичної фразеології.

Польська пропаґанда ще з давніх часів аж до сьогодні послуговується шумним гаслом «За нашу й вашу свободу». І, на жаль, ще є багато наївних, які це галасливо-трафаретне гасло беруть за добру монету. Нас інтересує для якої й чиєї свободи існував у довоєнній Польщі концентраційний табір Береза Картузка, Лукішкі, Бутиркі, Равіч і т. д.? За чию й за яку свободу за часів Наполеона польські леґіони вирізували в пень свободолюбних еспанців, що обороняли свою незалежність і свободу під Само-С'єррою, автохтонів на острові Сан-Домінґо і т.д.? Для якої й чиєї свободи вони пруться на споконвіку етнографічні українські й білоруські землі? У даному випадку навіть не в ім'я своєї власної, бо якщо які поляки й були на схід від Бугу (військові осадники, асимільовані «пер фас ет нефас» білоруси й українці), то вони перейшли на захід на «зємє одзискане».

Межа поміж «свободою» й вульгарним імперіялізмом, що нагадує нам відомий «Дранґ нах Остен», як бачимо, у польських політиків дуже пливка, а то й зовсім затерта.

Чи не найкраще, використавши досвід історії та сьогоднішніх трагічних днів, зревізувати свою дотеперішню політику, відкинути, може й приємні, але нереальні, сни про «моцарствовосць», визнати іншим те, що хотілося б мати для себе й спільно з іншими народами, поневоленими большевицьким імперіялізмом, змагатися за краще завтра на сході Европи?

Білоруський народ твердо ставши на шлях національно-політичного відродження, якого ніяка в світі сила не зможе здержати, пильно стежить за етапами розвитку політичної думки на відтинку сусідських взаємовідносин свого західнього сусіда. Якість цих взаємин цілком узалежнена від здібности й охоти польських політиків поставити виразну межу поміж поняттями — волі з одного й імперіялізму з другого боку.

Цього року минуло 35-річчя смерти Коцюбинського

Дорогоцінний вклад

Короткий, але надзвичайно знаменний творчий шлях Михайла Коцюбинського був яскравим зразком великого творчого горіння письменника, його безнастанних шукань краси й шляхетности в сірому, буденному людському житті, його запеклої боротьби проти «мертвого спокою калюжі», проти життєвого «смітника», проти обтяження людського життя дрібними матеріяльними інтересами, прагнення до висот, до ідеалів — ці прекрасні риси вразливого, чуйного темпераменту письменника знайшли свій багатий вияв у його спадщині.

Рання літературна творчість Коцюбинського, перший твір «Андрій Соловейко», казка «Хо», оповідання «На віру», «П'ятизлотник», «Ціпов'яз» — носять на собі відбиток тодішнього реалістично-побутового напрямку в українському письменстві. Наголошуючи в цих творах потребу освіти для народу, людяности в поводженні з селянством, виступаючи проти темряви й забобонів, Коцюбинський дотримується панівної тоді етнографічно-побутової форми, яка не надавалася для його творів і сковувала його творчі задуми, хоч місцями й у ній проривалися прекрасні прояви його таланту, як майстерне зображення в «П'ятизлотнику» переживань героїні.

Праця в комісії по боротьбі з виноградним шкідником, філоксерою, в Криму й Басарабії, під час якої письменникові довелося ще глибше заглянути в умови життя селянина й переконатися, що урядові заходи по знищенню шкідника «для загального добра» призводять і до знищення виноградників, виплеканих тяжкою працею селянина, — призводить до створення оповідань «Для загального добра» й «Філоксера», де в повних драматизму барвах малює автор трагічні наслідки цих «благодійних акцій комісії, спрямованих «для загального добра».

Несприятливі обставини життя, хвороба, праця в чернігівських і вінницьких установах усе ж не перешкоджають Коцюбинському розгорнути свою творчу діяльність. У своїх творах він виступає проти темряви, звірячих інстинктів, апатії, аморальности («На камені», «Лялечка», «Поєдинок», «В дорозі», «Дебют»), збагачує українську тематику образами життя Криму («В путах шайтана», «Під мінаретами»), та придунайських країн («Помстився»), підносить мало розвинений до цього жанр психологічної новелі й продовжує жанр соціяльної повісти.

Не задовольняючись мистецькою формою старого реалістично — побутового напрямку, шукає Коцюбинський в західньо-европейській літературі нових мистецьких засобів, що більше імпонували б його мистецькій творчості. На деякий час він захоплюється Мопасаном, знаходить в його манері писання просторішу для змалювання психологічних подробиць і проникнень у глибину людської душі форму, пізніше читає й вивчає Стріндберґа, Густава Фльобера, Генрика Ібсена, Кнута Гамсуна, твори модерністів і витворює свій індивідуальний, притаманний лише йому стиль, взявши від українського реалізму твердий ґрунт і ясну прозорість думки, від французького натуралізму — тверезий, погляд і сміливе шукання краси, від скандинавських письменників — їх уміння глибоко зазирнути в душу і змалювати різноманітні людські переживання, обумовлені почуттям радости, горя, голоду тощо.

Любов до краси, до шляхетности в житті й у природі змушують Коцюбинського обминати крайнощі вульґарного натуралізму, а велика майстерність спостереження різноманітних людських переживань, реагувань на хвилеве явище спрямовує його в бік імпресіонізму, і до всього цього він додає своє власне, непозичене ні від кого: прагнення до шляхетности, до прекрасного, до ідеалу, повстання проти сірої буденщини і засмічення душі непотрібним, неперевершене вміння перейматися психікою власних персонажів та найяскравіше передавати їх настрої і переживання. Чи не найкращим прикладом цього є його чудове оповідання «Цвіт яблуні».

Революція 1905 року і обумовлений нею розмах національно-визвольного руху на Україні сприйняв Коцюбинський як боротьбу пригноблених верств за своє, насамперед, соціяльне визволення, за покращення свого вкрай злиденного життя, свого економічного добробуту. Величня епопея «Фата морґана», де з великою силою розкрито жах злиденного поневіряння поневоленого селянства, споконвічні надії селян на одержання землі, революція як засіб здобути землю, спроба в наслідок тимчасової перемоги закласти свою земельну громаду і, трагічний фінал одчайдушних змагань за землю передані образно, драматично-напружено, в русі. Повість лишилася незакінченою.

Боротьби за національне визволення Коцюбинський не висвітлював у своїх творах, присвячених 1905 року. Діячів революції зображував він здебільшого терористами («Невідомий», «Подарунок на іменини»), гостро виступав проти тієї частини інтеліґенції, що злякалася й відійшла від революції («Сміх»), засуджував погроми («Він іде»), шукав проблисків гуманности і шляхетности у найнижчих верств суспільства, навіть у катів, що виконують вироки смерти над учасниками революційних змагань («Персона ґрата»).

В прекрасному оповіданні «Інтермецо», цій чудовій сповіді мистця, що втомився душею і хоче спочити від хвилювань душі у самотині серед природи, Коцюбинський з великою силою описує зустріч із селянином, постать якого є уособленням усього народу в чорні часи реакції після спаду революційної хвилі.

Лаконічні, прості, але сповнені великої сили слова автора й його співрозмовника створюють хвилююче враження і промовляють просто до серця читачів мабуть чи сильніше, ніж детальні описи тих же подій в інших творах.

Перебування на лікуванні в карпатському селі Криворівні, цих «українських Атенах», куди впродовж кількох років з'їжджалися на літній відпочинок видатні наші письменники, знайомство з місцевим гуцульським побутом обумовлює створення Коцюбинським чудової повісти «Тіні забутих предків». Близько до Федьковича і Кобилянської оспівує він поезію буйної карпатської природи і гуцульської душі, насичує свій твір багатствами місцевого фолькльору з його фантастичним світом, розкритим на тлі суворих гір, бурхливого Черемошу, гуцульського побуту. Він створив правдивий шедевр гуцульської тематики.

Слідом за «Тінями забутих предків» думав автор написати ще велику повість про Довбуша, але передчасна смерть перекреслила ці задуми.

Ще раз до тем, піднесених у творах про 1905 рік, вдався письменник наприкінці життя в оповіданні «Коні не винні», де дав соковитий, вбивчо сатиричний образ поміщицької родини та її удавного лібералізму, а поруч з тим зобразив селянське горе й злидні.

«Хвала життю» — прекрасний нарис, створений на острові Капрі в Італії, віддзеркалює всю його жагучу творчу діяльність, бо вся вона була хвалою життю, красі, як вищій формі життя.

Залишені Коцюбинським твори є дорогоцінним вкладом у наш національний фонд, вони дорівнюють своєю красою творам найбільших сучасних йому західньо-европейських письменників і це забезпечує йому стале місце серед клясиків нашої літератури.

БІЛИМ ВИНОМ І ШНІЦЛЯМИ

приймали в Мюнхені й Авґсбурзі гетьманці свого шефа

Візита інженера Данила Скоропадського в Німеччині, яку він використав для пропаґанди своєї партії між українцями у бізонії, викликала зрозуміле зацікавлення як свого роду політична сенсація в сірі таборові будні. З тих причин, не надаючи цим відвідинам якоїсь окремої ваги, містимо ще й в цьому числі інформаційні звіти наших кореспондентів про перебування пана Скоропадського у різних таборах.

Підчас свого відвідання Мюнхену гетьманич Данило Скоропадський 4-го листопада загостив — як повідомляє наш співробітник Г. — до мюнхенського табору Фрайман. У театрі, де було призначено зустріч з ним, зібралася велика кількість таборян, що хотіли побачити особу, приналежну до гетьманського роду.

Гетьманичеві на вигляд 44-45 років, пристійний, вдумливий, з глибокими очима, спокійний, в поведінці елястичний та інтелігентний. Пан Скоропадський мав коротеньку промову до зібраних, в якій з особливим притиском відзначив, що він особисто позитивно ставиться до Національної Ради.

По зібранні в залі кантини кооперативи «КОС» відбулася зустріч запрошених громадян табору з гетьманичем. Гостя привітали представники різних таборових організацій, греко-католицької церкви, лідер табору д-р Тершаковець, представник молоді Закарпатець, представник студентства п. Маркусь. Хоч, як сказав один з привітавших, і здається парадоксом, щоб революціонери привітали і підтримували представника монархічної влади, бо таких випадків не було в історії, але ОУН-революціонери вітають гетьманича і ставляться прихильно до нього.

Відповідаючи на привіти, гетьманич ще раз підкреслив своє позитивне ставлення до Української Національної Ради та підкреслив, що всі українці на еміґрації повинні прагнути національної солідарности, закликав не відмежовуватися різко на партії, бо це може бути корисне лише на рідній землі, де всі партії зможуть виявити свої бажання, а на еміґрації всі українці перебувають в однакових умовинах.

Данило Скоропадський відзначив, що момент творення Української Держави ще не наступив, хоч коньюнктура до цього зближається і при цій ситуації буде багато легше здобути державу, ніж затримати. Промовець ще раз закликав, щоб люди спільно працювали між собою для того, щоб ту державу утримати і закріпити.

Про цю саму зустріч інший наш кореспондент пише:

На час зустрічі до Фрайману з'їхалиса багато чільних представників гетьмансько-монархістичного руху. По малім привітанні на брамі табору удався гетьманич і його ближче оточення до таборової православної каплиці на молебен. По молебні о 6-ій годині перейшов гетьманич до театральної залі, де на порозі привітали його представники громадянства хлібом і сіллю. Заля була переповнена таборянами. Перші три середні ряди лавок зайняли гетьманці, а посеред них гетьманич.

Від місцевих гетьманців відкрив зустріч п. Пасіка, привітавши самого гетьманича і покликавши до президії д-ра Хробака і ще двох громадян.

Мову гетьманича часто перебивали оплески. Коли гетьманич сказав, що ставиться позитивно до Нац. Ради, тоді слухачі зареаґували гучними оплесками, за виїмком перших трьох середніх лавок, де сиділи штабівці гетьманського руху на чолі з п. Євтимовичем, недавнім редактором «Блазня«. Цим разом шеф наших монархістів мав нагоду особисто переконатися, як далеко відстала його організація в Німеччині від українського громадянства.

З мови гетьм. Скоропадського, так офіційної як і неофіційної, видно, що він далеко переріс свою організацю. Вони супроти нього малі люди партійного ґетта, що за 30 літ нічого не навчилися, коли молодий Скоропадський за той час, як сказав, пізнав західню демократію і багато від неї навчився.

По промові гетьманича ніхто не взяв слова в дискусії і не ставив запитань. Справи були так ясні, що не було про що й питати й над чим дискутувати. Могли тільки гетьманці оспорювати думку гетьманича про його позитивне ставлення до Нац. Ради, але на таку публічну дискусію навіть вони вже не важилися.

В кінці гетьманич дістав деякі дарунки від громадян, а при виході гурток пластунів віддав йому почесть.

Про перебування п. Скоропадського в Авґсбурзі до звіту нашого редактора в попередньому числі — додає ще такі інформації наш кореспондент: У зв'язку з приїздом п. Д. Скоропадського до Авґсбурґу сталися деякі події. В день його приїзду відбулося засідання президії ЦПУЕ, на якій було ухвалено, що офіційно таборові ради не мають брати участи в вітанні гостя, так само школам не було рекомендовано анґажуватись до цієї імпрези. Було зауважено керманичеві Організаційного Відділу д-рові Галамаєві, що він допустив до того, що офіційні чинники табору Сомме-касерне беруть у вітанні участь. Д-р Галамай виправдувався, що це сталося без його відома і зобов'язався негайно передати таборовій раді в Сомме-казерне погляди Президії ЦПУЕ.

У зв'язку з цим на воротях касарень п. Скоропадського вітав не Голова таборової ради п. Гриневич (він це потім зробив офіційно на вечері), але т. зв. лідер табору п. Лисянецький.

До участи в церемоніях офіційно був запрошений п. пор. Марчук, голова Союзу Українських Інвалідів, але, як довідуємось, з огляду на те, що свого часу інваліди-гетьманці поставили своє вето щодо того, щоб голова п. Марчук якимнебудь способом вітав Президента Лівицького і Національну Раду (полк. Євтимович загрозив навіть виходом із організації інвалідів) — тепер п. Марчук не підкорився натискові навіть власної партії (ОУН-р) і на прийняттю не був.

На вечері подавалось легке столове (біле й червоне) вино, канапки та теплий шніцель і торт. Було до 80 запрошених осіб. Деякі із запрошених, хоч і були в театрі, на вечерю не з'явилися.

На вечері «журналістів» заступав поет Василь Барка. Промовляли: Гриневич — від таборової ради, Коваль — від організації, іменем якої він сказав, що після заяви п. Скоропадського в театрі (про те, що УНРаду треба реорганізувати), не названа організація стала союзником СГД. Були ще промови від СУМ-у та УПА, від католицької церкви (о. Пилипець), від СГД — проф. В. Гришко. Накінець проспівали гостеві «Многая літа».

Репрезентаційний Концерт

Української Капелі Бандуристів

Редактор «Неділі» повідомляє з Бад-Кіссінґену: Українська Капеля Бандуристів під мистецьким керівництвом Гр. Китастого виступила тут в понеділок 15 листопада увечері, в імпозантній залі Реґентенбау (за яку довелося віддати аж 800 марок з доходу за продані квитки!) з одним репрезентаційним концертом, що став блискучим «показом» української вокально-інструментальної культури. Концерт відбувся з нагоди конференції різних Добродійних Орґанізацій, що співпрацюють з IPO і мали тут свої наради в Головній Квартирі. Між чинсельною лублікою (американці, англійці, швайцарці, німці, балтійці, поляки, місцеві українці та інші) були м. ін. генеральний директор IPO в Женеві Так, зональний директор IPO Раєн, д-р Смук, визначні військові й цивільні особи. Програма вдалася незвичайно,, всі солісти, зокрема Любанський, Мінський і Ольховий мали свій великий день. Найдовші, спонтанні брава викликала «Пісня про сусідку» та одна англійська пісня й німецька колисанка. Чужинецькі слухачі, а зокрема представники різнонаціональних газет висловлювали голосно своє захоплення. Не перебільшуючи: це був правдивий тріюмф української пісні. Концерт заповіджено двомовними англо-німецькими афішами. Капеля дістала запрошення ще перед виїздом до США відвідати Швайцарію. — (КТВ).

Без самостійної України

не можна розв'язати проблеми миру

«Розчленування советської імперії та встановлення низки незалежних держав — України, Білоруси, Балтійських держав і держав народів Кавказу: Грузії, Вірменії, Азербайджану та інших — є єдино можливим і справедливим шляхом для звільнення всіх свободолюбних народів світу від советської загрози. Тільки така розв'язка проблеми Східньої Европи може забезпечити й забезпечить життєві для нашої цивілізації мир і безпеку» — сказано в новому Меморіялі Українського Конґресового Комітету, поданім до Державного департаменту у Вашінґтоні. Меморіял, що має офіційну назву «Меморандум про реорганізацію Східньої Европи з метою виключення російської аґресії», є старанно приготований. В поодиноких розділах коротко й річево з'ясовано теперішні проблеми міжнародньої політики у зв'язку з советською загрозою та на їх базі пороблено переконливі висновки. «Подаючи цей меморіял, підписані вважають це за свій патріотичний обов'язок у відношенні до Сполучених Штатів та за моральний обов'язок у відношенні до людства. Врешті вони вважають, що, інформуючи наш уряд правдиво про відносини в Східній Европі, вони допомагають теж своїм рідним в країні своїх предків, що тепер перебуває під брутальною і нелюдською тоталітарною диктатурою Советської Росії» — закінчується підписаний головою УКК С. Шумейком меморіял. Меморіял передано на руки керівника европейських справ Державного департаменту Лівеліна Томсона, з яким опісля відбуто довшу розмову на зачеплені в меморіялі теми. — («Свобода», 8. 10. 48.).

ВЕЛИКОБРІТАНІЯ МАЄ ПРЕСТОЛОНАСТУПНИКА

ЛОНДОН (ФР). Ввечері 14 листопада принцеса Елізабет народила сина. Стан здоров'я матері й дитини добрий. Мешканцям Лондону, що з надвичайним напруженням чекали цієї події, 41 гарматними пострілами оповіщено, що в Букінгемському палаці побачив світ принц Единбурзький. Вперше за 54 роки народився наступник англійського престолу в прямій лінії, і весь Лондон захоплено святкує тепер цю подію.

НОВИЙ УРЯД В КАНАДІ

ОТТАВА (Дена). Канадійський міністер-президент Мекензі Кінґ зрікся 15 листопада свого поста на користь дотеперішнього міністра зовнішніх справ Люї Сен-Льорана, що є другим канадійським прем'єр-міністром французького походження за останні понад 80 років. Демісія Кінґа не має політичного характеру. Він зробив цей крок, щоб рештки свого життя присвятити писанню мемуарів. Його демісія автоматично спричиняє демісію всього уряду, і тому Сен-Льоран має тепер створити новий уряд. Значних змін в його складі не передбачають.

ПОСИЛЕНА ЕМІҐРАЦІЯ ЖИДІВ ДО ПАЛЕСТИНИ

ЄРУСАЛИМ (АФП). За повідомленням місцевого бюра жидівського аґентства, протягом першого тижня листопада до Палестини щодня прибували кругло тисяча жидівських переселенців. За час з травня ц. р. зареєстровано загалом 40 000 переселенців. На протязі найближчих двох місяців мають прибути ще 60 000 іміґрантів.

МАРШАЛ НЕ ПОДАСТЬСЯ ДО ДЕМІСІЇ

ПАРИЖ (Ройтер). Американський міністер зовнішніх справ спростував повідомлення про те, ніби він вирішив податися в наступному році до демісії з свого теперішнього поста.

КОМУНІСТИЧНА НЕБЕЗПЕКА НА КІПРІ

ЛОНДОН (ЮП). Губернатор Кіпру лорд Вінстер має найближчим часом виїхати до Лондону, щоб поінформувати брітанський уряд про дедалі більшу активність комуністів на стратегічно важливих брітанських островах в східній частині Середземного моря. Як сказали з цього приводу брітанські фахівці колоніяльних питань, брітанський уряд, можливо, буде змушений вжити на Кіпрі таких самих заходів, як і в Малаї.

ІЗРАЕЛЬ ПРОТИ ОН

ПАРИЖ (ЮП). Посередник організації Об'єднаних Націй в Палестині д-р Банч передав Ізраелеві вимогу вивести своє військо з захопленого ним району Неґев. Представник Ізраеля в ОН Ебан у відповідь на це заявив, що Ізраель відмовляється виконати цю вимогу.

НОРВЕГІЯ ПРОТИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ АНТАРКТИКИ

ОСЛЬО (АФП). Як заявили в норвезькому міністерстві закордонних справ, Норвеґія не може згодитися з американською пропозицією про міжнароднє управління районів Антарктики. Проте вона братиме участь в усякому заході міжнародньої співпраці в наукових дослідженнях цих районів.

ЛЬОРІЦ РОЗПОВІДАЄ І ОБВИНУВАЧУЄ

Арештований 11 листопада колишній баварський міністер без портфеля Альфред Льоріц, що був уперше заарештований 1947 р. за обвинуваченням у широких операціях на чорному ринку, в довгому інтерв'ю, даному ним у в'язниці кореспондентові ДЕНА, розповів про свою втечу й 13-місячне переховування від поліції. Він рішуче заперечив вістки, ніби поліція свідомо уникала його арешту, а також ніби він певний час переховувався в Швайцарії. Він весь час, мовляв, перебував коло Мюнхену, мешкаючи у своїх друзів. Те, що поліція шукала його, доводить хоч би те, що він ледве уник арешту під час своєї зустрічі з матір'ю. Він ніколи проте не ховався, вважаючи навіть безпечнішим уникати якихсь схованок. Він часто бував в м. Мюнхені —

Льоріц

і на двірці, і на головних вулицях, і перехожі, що пізнавали його, бажали йому й далі щасливо уникати арешту.

З приводу своєї втечі Льоріц пояснив, що тільки вважаючи його стан безнадійним, його поклали в лікарню, де він нічого не міг їсти. Тільки втеча врятувала йому життя. Кажучи про атентат на Гітлера 1939, в «Бюрґербройкеллері», Льоріц заявив, ніби він був на чолі його, і додав, що цей атентат був зроблений замість початкового пляну кинути динамітну бомбу в «Фельдгеригалле», коли нею мав проходити 9-го листопада Гітлер із світою. Льоріц порадив журналістам забезпечити собі «добрі місця» на його процесі, де буде багато сенсацій. Разом з тим він гостро нападав на баварського міністр-президента д-ра Егарда, кажучи, що людина, яка за нацизму була членом суду «спадкових справ», не сміє бути тепер міністр-президентом. Його заступника д-ра Мюллера Льоріц назвав людиною, «відданою Канарісові», який був гіршим злочинцем, ніж Гітлер та Гімлер, і видав ґестапівським катам сотні борців руху опору.

КОЖНОМУ СЛОВО

Заява ректора Мартоса

Українська Економічна Висока Школа — Мюнхен 8, Флюрштр. 1, Тел. 41145, Ч. 392-48. Мюнхен, 3 листопада 1948.

До Хвальної Редакції часопису «Неділя» в Ашаффенбурзі.

На статтю поміщену в Вашім часописі ч. 146 з дня 24 жовтня 1948 прошу помістити слідуючу З а я в у.

З огляду на деякі неясності й неточності в інформаціях в пресі про новопосталий Союз Конструктивно-Творчих Сил України звертаються до мене різні особи за поясненнями.

З приводу цього вважаю за потрібне заявити, що Українська Економічна Школа була завжди й залишається надалі а п о л і т и ч н о ю й п о з а п а р т і й н о ю. В складі її професорського персоналу є представники всіх існуючих політичних угруповань за винятком комуністів. В склад новоутвореного Союзу Конструктивно-Творчих Сил України ввійшло із 40 осіб педагогічного персоналу, на скільки мені відомо, 5-ть осіб. Дипл. економ. В. Вереш не є асистентом при УЕВШ, а секретарем канцелярії і студентом 7-го семестру.

З пошаною Проф. Б. Мартос, ректор.

Д-р Прокопчук не є батьком СКТСУ

До Хвальної Редакції «Неділя», Ашаффенбурґ.

Користаючи з пресового закону, прошу Хвальну Редакцію вмістити на Вашу статтю за 24 жовтня 1948 р. п. н. „Union der schöpferischen Kräfte" ось таке спростовання.

СПРОСТОВАННЯ

1. Часопис «Неділя» 24. XI. 1948 року в числі 146 п.н. „Union der schöpferischen Kräfte" пише, що «властивим батьком і фактичним керманичем партії стала людина досі українському громадянству невідома д-р Григорій Прокопчук» — це не відповідає правді, — а правдою є, що я не є властивим батьком, ані керманичем Союзу Конструктивно-Творчих Сил України.

2. Неправдою, що я є «фактичним керманичем новоствореного політичного підприємства», а правда, що я є керманичем власного підприємства-друкарні.

3. Неправда, що я «відійшов від української спільноти», а правда, що я активно працював над справами, які стосувалися українського громадянства на еміґрації.

4. Неправда, що «комітет не бажав собі моїх візит», а правда, що я був організаційним референтом господарського відділу Комітету.

5. Неправда, що я «з помсти робив доноси до американської військової влади», а правдою, що таких доносів не робив, а все захищав інтереси комітету і українських чесних громадян.

6. Неправда, що я «намовив фірму Süddeutsche Zellerwerke домагатися від американців повернення будинку» а правдою, що я цього не робив і навпаки я цей будинок для комітету підшукав і упорядковано передав.

7. Неправда, що я домагався застановлення карної справи супроти мене в справі образи чести п. дир. Бігуна, а правдою, що я цього ніколи не домагався і що суд аж по переслуханню свідків відкинув дальше ведення справи з власної ініціятиви.

Оцим подаю до відома українському громадянству, що поза опублікуванням цього спростовання передаю справу для остаточного вирішення компетентним судовим чинникам.

Мюнхен 4 листопада 1948. — Д-р Григорій Прокопчук.

Не осмішуйте себе, панове!

Ашаффенбурґ, 8. XI. 1948.

До Союзу Конструктивно-Творчих Сил України в м. Мюнхені.

Дякую Вам за надіслану нову газетку «Ідея і Чин» ч. 1. та запрошення вступити в члени Вашої організації.

По докладному прочитанні Вашого орґану, зокрема Вашої відозви, звідомлення про конституційні Збори та ідеологію СКТСУ прийшов я, на превеликий жаль, до висновку, який ніяк не потверджує реклямованої конструктивної творчости.

1. Ви проголошуєте свою прихильність до УНРади, яку творять, як Вам відомо, українські політичні партії, але рівночасно заявляєте, що: «конструктивно-творчі сили українського народу: промисловці, купці, мистці, вільні фахи, ремісники робітники — проти того щоб малий процент членів незнаних загалові партій, рішав про всі українські справи».

2. Ви заснували організацію з **політичною програмою,** з визначенням української державної будови, економічно-соціяльних і культурних проблем, себто **утворили ще одну, нову політичну партію,** дійсно нікому досі незнану.

Ви справді твердите, що Ви не партія, бо й в назві Вашої організації нема

100 000 ЖЕРТВ ВІД ОДНІЄЇ АТОМОВОЇ БОМБИ

ВАШІНҐТОН (ШП). В урядових колах Вашінґтону опрацьовують тепер дуже широкий плян цивільної оборони Америки в разі війни. Цей плян передбачає мобілізацію 15 мільйонів громадян для вжиття оборонних заходів проти можливих атомових і газових атак. За повідомленням ДЕНА-Ройтер, пляни американської цивільної оборони базуються на припущенні, що від однієї скинутої атомової бомби будуть вбиті 40 000 і поранені 60 000 людей.

того терміну, але це може бути «аргументом» хіба для політично неграмотних людей. Якщо між Вами дійсно знайдеться хтось, що вірить у "безпартійність" Вашої партії, то нехай загляне у лексикон і довідається, що таке політична партія.

3. У політичній програмі Вашої організації Ви не внесли нічогісінько нового. Виложені Вами думки є в кожній програмі існуючих політичних українських партій.

4. Отож Ви спромоглися довести до збільшення числа політичних партій, що на одну, себто непотрібну політичну організацію, якої «конструктивно-творчі сили» зовсім добре могли б помiститися в рямках існуючих вже політичних партій, що їх маємо й так забагато.

5. Ваша пропаґанда проти засади представництва політ. партій у Нац. Раді ніяк не потверджує Вашої «конструктивної творчости».

У цілому культурному світі політику ведуть політичні партії та, очевидно, інакше не може бути й в нас. Інша річ — питання якости політичних організацій! Чим культурніший народ, тим кращі у нього політичні партії.

Існуючі українські політ. партії не замикають дверей для вступу нових членів з різних верств народу, професій і освітніх степенів. Якщо між Вами є дійсно конструктивні люди, то нехай активізуються в існуючих політичних організаціях і своєю творчою працею підносять рівень нашого політичного життя!

6. Рекламовані Вашою організацією вишивкарські, шоферські і т. п. курси та правні поради веде кожний табір ДП. Творити для того ще одну політичну партію та виступати з політичними деклараціями — виглядає що найменше на дитячу забаву!

7. Моя скромна порада: На Вашій нещасній декларації та проголошеній ідеології кінчайте Вашу невдалу конструкцію, не осмішуйте себе, а головне, не вносьте баламутства, політичної спекуляції у наше еміґраційне громадське життя!

З належною пошаною

Інж. Іван Лучишин.

КОМУНІКАТ

ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

за 9 листопада 1948 р.

Заінтересованим в еміґрації до США подаємо до відома такі вказівки:

1. Після інструкції стосованої ДП-Комісіями потребує кожний дальший член родини поза подружньою парою (навіть діти) по закінченні 21 р. життя осібної посвідки затруднення та замешкання.

2. Вся кореспонденція з нашою Централею у Філядельфії в справах еміґрації має бути спрямована до нашої головної станиці Мюнхен-Пазінґ, Бісмаркштрассе 20. Писати і висилати листи безпосередно до Централі—це витрата часу для скитальців, бо звідти всі листи повертають до нашої ста ниці для їх полагоди.

3. У зв'язку з великим навалом праці в ділянці еміґрації ми змушені апелювати до заінтересованих, щоб стрималися від зайвої з нами кореспонденції. Питати нас належить, і ми будемо відповідати в справах більшої ваги.

4. Звертаємо зосібна увагу, що у виконанні еміґраційного закону кожний заінтересований повинен іти до своєї мети раз вже обраною дорогою. Коли де в тій акції тереж ЗУАДК нехай держиться вже нашої установи, а хто вжив відповідних заходів через Католицьку Акцію або інші добровільні товариства, нехай лишається при тій установі до кінця Перебігати з одної установи до другої, або пробувати щастя в кількох нараз — це дуже нерозумна і шкідлива поведінка з поважними поганими консеквенціями, що їх належить за всяку ціну оминати.

5 Супроти запрятання нашої установи еміґраційною акцією звертаємося до наших скитальців з проханням обмежити по змозі прохання про допомогу, що їх і так не маємо змоги задовольнити крім випадків, перебачених в нашому комунікаті про матеріяльну допомогу.

6 У видавничих справах заінтересування ЗУАДК у тимчасово обмежується тільки до підручників чужих мов та словників, потрібних для наших еміґрантів в чужих краях. Тому просимо також в інших справах до нас покищо не звертатися.

7. Щодо скитальців з Австрії, Французької та Англійської Зони полагоджуватиме Головна Станиця Пазінґ — як це було проголошено в попередньому комунікаті — всі справи з Австрії, Штутґартська Станиця справи з Французької і Франкфуртська Станиця справи з Англійської Зони. Технічна доцільність одначе вимагає, щоб справи з Австрії проходили до нас через нашу Станицю Зальцбурґ, а з Французької Зони через нашу Станицю Біркенфельд. З Англійської Зони було б найкраще пересилати справи через Комітет тієї Зони або Представництво Лондонського Бюра в Ельмберґу Справи спрямовані до приналежної Станиці безпосередньо, очевидно, будуть розглянені, але на випадок неточності і неясності перевірка та доповнення буде поєднані з трудношами та проволокою. Тому краще за посередництвом наших місцевих Станиць треба контактуватися з Станицями в Пазінґу, Штутґарті та Франкфурті.

Головна Станиця
Злученого Українсько Американського
Допомогового Комітету
Мюнхен-Пазінґ, Бісмаркштрассе 20

З'їзд львівських матуристів

Наступного 1949 року відбудеться з'їзд матуристів гімназії Греко-Католицьої Малої Семінарії у Львові з нагоди десятиріччя першої матури (1939—1949) та всіх матуристів і питомців, що від заснування гімназії й Інституту Св. Йосафата при вул. Сикстуській 39а перебували й користали із далекосяглих задумів і реалізацій основоположника бл. пам'яти Митрополита Андрея Шептицького.

Просимо всіх, що перебувають на терені Мюнхену й околиці прийти 5 грудня 48 року на 15-ту годину до Студенської Харчівні "Своя Хата" Мюнхен, Йоганніспляц 7. Доїзд трамваєм ч.: 19, 9, 4, 12 до Макс Веберпляц, щоб створити діловий комітет. За ближчими інформаціями звертатися на адресу: проф. Адам Антонович, Мюнхен-Фрайман, Варнерказерне Бл. I-37.

Всі часописи поза Німеччиною просимо передрукувати цю оповістку.

За Ініціятивний Комітет:
Адам Антонович — настоятель
Д-р Пронюк Володимир
Д-р Черевко Ярослав
Процик Іван і Володимир

Мюнхен. 5 XI 48. 1-1

Ювілей артиста О. Левитського

Об'єднання Мистців Української Сцени (ОМУС) влаштовує в неділю, дня 21. листопада 1948 р. в Реґенсбурзі Ювілей 40-літньої сценічної праці видатного мистця українських сцен артиста і режисера

Олексія Павловича Левитського
Ювілейна вистава:
„Наталка Полтавка"
в поставі: О П. Левитського

з участю:
арт. Н. Горленко (Терпелиха)
арт. Є. Шатаровської (Наталка)
арт. О. Левитського (Возний)
арт. Б. Паздрія (Виборний)
арт. В. Карп'яка (Петро)
арт. А. Радванського (Микола)

Музичний провід А. Барнич
Сценічне оформлення: В. Клех

Привіти і побажання для ювілянта слати на адресу: Verein der Künstler der ukrainischen Bühne ∞ Regensburg Ganghofersiedlung. 1-1 b

Наnкін під загрозою

Поновивши великими силами наступ, китайська комуністична армія прорвала першу оборонну лінію навколо загроженої столиці національного Китаю Нанкіну, і наступає в його напрямі вздовж залізничної лінії. Після запеклого бою урядове військо залишило Лінхенґ в центральному Китаї. В околицях міста Сучоу точиться великий запеклий бій, в якій обидві сторони кинули всі свої наявні сухопутні й повітряні сили. За повідомленнями з комуністичних джерел, п'ять урядових армій, втративши 20 000 вояків, цілком розладнані, а залізниця на схід і захід від міста перебуває в руках комуністів, які наблизились до урядової головної квартири на кілька кілометрів. В Нанкіні побоюються, що бойові операції незабаром перекинуться на Жовту річку, створивши безпосередню загрозу для Нанкіну. В чужоземних колах вважають, що комуністи захоплять Нанкін ще до кінця цього року. Британці, американці й інші чужинці делалі більшими масами від'їжджають з Нанкіну пароплавами й літаками. В Нанкіні, Шанхаї та Ганкау вибухли страйки, заворушення, грабунки й підпали. Поліція стріляла в юрбу: є вбиті й поранені. В усіх цих містах, а також почасти в районі всієї нижньої течії Янсекянгу оголошено винятковий стан. Центральний уряд ухвалив створити «воєнний кабінет», що має змобілізувати всі сили на боротьбу проти комуністів. Скрізь в національному Китаї панує господарський хаос. Представники Китаю і США провадять у Вашінгтоні й Парижі прискорені переговори про посилення господарської і військової допомоги Китаєві (Ройтер, ЮП, АП).

ПЕРЕВІРКА ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ДО США

На підставі президентського розпорядження, доданого як пояснення до іміґраційного закону про допущення 205000 нових іміґрантів з европейських скитальців, ім'я кожного іміґранта мусить бути подане до відома Департаменту юстиції, а Федеральне Бюро Інвестицій перебере на себе відповідальність за перевірку кожного іміґранта і складення потрібного звіту. Такий «скринінґ» вводиться на вимогу президента, подану в листі до Уго Карузі, голови Комісії ДП. У листі сказано ще: «Щоб з огляду на безпеку краю забезпечити себе проти в'їзду небажаних осіб до США, треба додержуватися найвищих вимог безпеки».

Водночас Державний департамент рішуче заперечив, начебто консуляти в Европі звоялкалі з видаванням паспортових віз, як про це сповістив щоденник «Н. Йорк Таймс». Пресовий урядовець подав вістку, що ІРО не внесло жадної скарги до департаменту, незважаючи на згадане повідомлення «Нью Йорк Таймс». («Свобода», 6. 10. 48.).

— Маршала Василевського через його "перевантаження" звільнено з поста шефа совєтського генерального штабу з призначенням замість нього генерала Штеменка. Василевський лишається проте заступником міністра збройних сил.

— В таборі для інтернованих в Дахау закінчився оголошений в'язнями голодовий страйк.

Із спортового життя в Ашаффенбурзі

7-го листопада завітав до табору «Артилері казерне» найсильніший місцевий німецький шаховий клюб в складі 10 змагунів і розіграв товариський турнір з шаховою секцією «УСТ-Ашаффенбурґ». Вислідн: 1 дошка проф. Селезнів — Вокк 1:0; 2 дошка Дубина — Вомбахер 1:0; 3 дошка проф. Копистянський — Гайс 0:1; 4 дошка мгр. Григорович — Шуберт 0:1; 5 дошка Макогін — Шерф 1/2:1/2; 6 дошка Парута — Віссель 1:0; 7 дошка Теслюк — Фаупель 1:0; 8 дошка Кушнірук — Рушер 0:1; 9 дошка Губарів В. — Богнен 0:1; 10 дошка Губарів М. — Льог 1:0.

Загальний вислід 5 1/2 : 4 1/2 на користь українців. Попередньо наша перша шістка виграла у німецьких шахістів Швангайму 6 1/2 : 1/2, а друга — програла по рівноправній грі 3 1/2 : 4 1/2.

В той самий час наші футболісти, що брали участь в зональних змаганнях в Авґсбурзі, зайняли друге місце, виграючи в мюнхенських студентів УССК 1:0 (які в загальній клясифікації опинились на першому місці), та непотрібно програючи «Чорногорі» (Авґсбурґ) 0:2 й здобуваючи «ваковер» 3:0 у «Лева», що вибув з дальших змагань (після 2-х програних) та відпав на 4-те місце. При кожній нагоді та дальшій виві в свої сили наш «УСТ-Ашаффенбурґ» сміло міг би вийти на перше місце. Всі змагуни грали жертвенно, не шкодуючи себе, одначе цілком «фер», спонукуючи цим своїх противників до такої ж самої джентльменської гри. Героєм змагань був наш воротар Зубяк, що своїми «робінзонадами» та «концертовою грою» викликав часті оплески чужої публіки, якої зібралося чимало. Г.

Після злиття „Запоріжжя" й „Пролому" постала в Ашаффенбурзі нова спортова дружина УСТ Ашаффенбурґ.

Ціна 30 пфенігів Preis 30 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 28 ЛИСТОПАДА 1948 Nr. 151

Український хор „Ватра" з Австрії (до нашої статті на 7-ій стор.)

Американці викрили
чехо-словацьку шпигунську організацію

Як повідомляє «Старс енд Страйпс», 9-го листопада американська влада арештувала 20 членів чехо-словацької шпигунської служби, що перебували в американській і брітанській зонах. Офіційний комунікат зазначає, що не всі арештовані були чехи. Арештовано їх після стеження, яке почалося ще в 1946-році.

Органи безпеки сконфіскували багатий писаний матеріял, виготовлений аґентами для чехо-словацької таємної поліції. Центр шпіонажу знаходився в районі Мюнхену. Всі шпигуни були судетськими німцями і мали завдання стежити за чеськими утікачами та за американськими військовими спорудам. Американська влада довідалась про шпигунів в наслідок доносу.

ЧАН-КАЙ-ШЕК ДОМАГАЄТЬСЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДОПОМОГИ

Як повідомляють з нанкінських добре поінформованих кіл, 22 листопада урядове військо покинуло столицю китайської провінції Гопей Паотін (в так званому «коридорі» в північному Китаї — Ред.) і відійшло в напрямі до Пейпіну. За іншим повідомленням, комуністи наблизились до Пейпіну на 45 кілометрів. В китайських урядових колах після кількох переможних реляцій про операції коло Сучоу вперше визнали, що на схід від нього створилось дуже тяжке становище. З району Сучоу повідомляють про щораз сильніші атаки комуністів. За неофіційними даними, комуністи наблизились до Нанкіну на 150 кілометрів. В разі захоплення ними Сучоу уряд, як переказують, наміряється перейти з Нанкіну до Кантону. За комунікатом китайського уряду, втрати комуністів в бою на Великому каналі сягають нібито 200 000 вояків, а урядового війська — 40 000. Командувач північно-західньої урядової армії генерал Чан-Чі-Чун і член виконного комітету Куомінтану Сао-Лі порушили питання про укладення з комуністами миру, проте, за повідомленням з урядових кіл, Чан-Кай-Шек вирішив продовжувати боротьбу.

Генералісимус Чан-Кай-Шек звернувся до президента Трумена з листом, в якому, як переказують з авторитетних джерел, просив відповідної заяви США про їх готовість підтримати китайський уряд в боротьбі з комуністами. На думку Чан-Кай-Шека, без систематичної «безпосередньої і широкої» військової допомоги Сполучених Штатів Китай стане комуністичним. Повідомляючи про це, спеціяльна місія правного комітету американського Сенату, що недавно повернулась з Китаю, в своєму звіті вимагає негайної ґрунтовної підтримки китайського уряду зброєю (включно до гармат і літаків) і фінансовими засобами, бо інакше весь Далекий Схід буде захоплений комуністами, а Сполучені Штати можуть бути втягнені у війну. Конґрес має вибрати щось одне: чи зупинити комунізм, чи взяти на себе ризик нової війни. (ЮП, Ройтер).

БАНДИТСЬКИЙ НАСКОК СОВЄТСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ

20 листопада в селі Ґерблінґероде (брітанська зона) біля совєтського зонального кордону стався серйозний прикордонний інцидент. Шість сильно озброєних цивільних осіб, що розмовляли російською мовою, разом з поліцистами совєтської зони вдерлись в село, де намагались арештувати двох збіглих з совєтської зони поліцистів. Обом вдалось проте втекти, хоч в них і стріляли. Розлючені невдачею нападники заарештували власника будинку, де були збіглі, а також його батька й двох синів. Коли прибув панцерник з викликаною телефоном брітанською військовою поліцією, нападники втекли за кордон. (ДЕНА).

ДО ЧУТОК ПРО ДЕМІСІЮ МАРШАЛА

Всупереч недавнім вісткам про намір американського міністра зовнішніх справ Маршала лишитися на своєму посту, він, як повідомляють з Шеннону, зупинившися там по дорозі до Вашінґтону, заявив, що він в січні подасться до демісії і хоче «надовго дати собі спокій». (ЮП).

— В Ірані сформовано новий уряд під проводом Могамеда Мараґе.

Інформації Головної Кватири ІРО

— Пароплавом «Генерал Блек» 21 жовтня виїхали з Бремергафену до США 813 ДП, з них 374 мужчин, 316 жінок і 123 дітей до 10 років, з яких 63 сироти. Щодо національности найбільш поїхало поляків, потім — лотишів; за релігією 493 католики, 173 жиди, 75 православних, 68 протестантів і 4 особи поза релігією. Між переселенцями була 35-літня естонка, що їхала для догляду за дітьми в родину американського військового міністра Ройелла. На відповідний заклик шефа ДП-комісії Карузі, 4 особи добровільно відмовились їхати тим транспортом, щоб через брак місця не розбивати родин: один рабін поступився своїм місцем жінці, що чекала дитини, одна польська родина — старому чоловікові з родиною; відмовилися їхати на користь інших і одна молода дівчина з братом і друга — з матір'ю. За фахом в транспорті були: 41 інженерів та техніків, 8 слюсарів, 11 шоферів, 33 робітники деревообробної та будівельної промисловости, 6 різників, 3 пекарі, 1 кравець готового одягу, 1 мірошник, 5 кухарів, 1 домашня економка, 6 домашніх служниць, 4 ювеліри й годинникарі, 3 фризери, 2 фотографи, 1 танцюриста, 1 фабричний майстер і 1 друкар. Виряджати в путь еміґрантів прибули шеф ДП-комісії Карузі, представник в справах ДП в Німеччині Сквадріллі, шеф цивільного відділу ЮКОМ-у бриґадний генерал Гарролд, генеральний директор ІРО Так і шеф ІРО в американській зоні Райен.

— Для ДП з вюрцбурзької та нюрнберзької областей відкрито в Швайнфурті переселенчий табір ІРО. 22 жовтня до нього прибула французька, а 25 жовтня — бельґійська й австралійська комісії. Представник США прибув до нього на початку листопада.

— 8 листопада з Бремергафену вибув пароплавом «Генерал Банді» другий транспорт ДП, що переселюються до США згідно з новим законом про еміґрацію до Америки переміщених осіб. З загального числа 802 переселенців було 347 поляків і менші кількості жидів, українців, литовців, лотишів, чехів та бездержавних, а за релігією — 275 жидівської, 260 — римо-католицької, 122 — греко-католицької, 96 протестантської та 64 — православної. Поміж переселенців було 64 особи вільних професій, 57-робітників одягової промисловости, 34 особи медичного допоміжного персоналу та ін. Вік переселенців коливався від 6 місяців до 79 років, але переважали молоді люди від 19 до 35 років. Було також 37 дітей-сиріт. 473 ДП їхали до Нью-Йорку, решта — до різних штатів, 86 литовців їхали на запрошення одної лише особи — містера Ґеллікота з Сенатобії. Перед тим як сідати на пароплав, переселювані ДП послали президентові Трумену телеграму, в якій вітали його з перемогою на виборах і дякували йому й американському народові за надання їм можливости почати нове життя.

Полк. Вілсон відвідав
українських пластунів в Авґсбурзі й Ганав

Під час своєї інспекційної подорожі по пластових осередках Австрії й Німеччини голова Міжнародного Скавтового Бюра в Лондоні чіф-скавт полковник Вілсон в товаристві організатора американських «вовченят» містера Весселі, уповноваженого для ДП-скавтів містера Монне й уповноваженого для справ німецького скавтинґу містера Герберта зустрівся в Ганав коло Франкфурту з українськими, (Ашаффенбурзька станиця під проводом скм. Масюка) литовськими, лотишськими, естонськими та німецькими пластунами. Поляки, юґослави та росіяни на зустріч не прибули.

Господарями зустрічі були лотиші (українські пластуни виконували ролю господарів у Мюнхені). В великій театральній залі ганавських таборів при штучній ватрі під проводом своїх виховників зібралося кілька сотень пластової молоді, яка грімким пластовим окликом привітала полковника Вілсона. Віддавши почесть національним прапорам і пластовим стягам, полковник Вілсон із своїм почотом зайняв місце при ватрі.

Пластова молодь вшанувале чіф-скавта веселою різноманітною програмою пластової ватри, в яку ввійшли національні й пластові пісні, танці, сценки з пластового життя, покази пластової вмілости. На закінчення ватри полковник Вілсон мав промову до молоді. Він привітав її від Міжнародного Скавтового Бюра та від скавтової молоді усього світу. Приємно йому було ствердити, що скитальська молодь, не зважаючи на трудні життєві умови, так пройнялася скавтовою ідеєю. У своїй дальшій мандрівці вона в кожній країні знайде своїх побратимів-скавтів, які подадуть їй помічну руку. Полковник Вілсон звернувся й до батьків молоді, які повинні бути щасливими, що їх діти знайшли правильний шлях у житті. Із окремим привітанням звернувся полковник Вілсон до німецької скавтової молоді, сподіваючись побачити незабором німецький скавтінґ у членах Міжнародного Скавтового Бюра.

Після того полковник Вілсон мав гутірку з пластовими виховниками. Представники окремих національностей вітали його від імени своїх пластових частин. Від українців привітальну промову англійською мовою сказав пластун-сеньйор Круцько. Українська група вручила чіф-скавтові різьблену касетку, яка незвичайно йому подобалася й за яку він окремо дякував представникам українців.

У своїй промові голова Міжнародного Пластового Бюра з'язував присутнім постання, працю й завдання Бюра, підкреслюючи, що це незалежна від усяких сторонніх чинників інституція, яка репрезентує світовий скавтинґ. Характеризуючи скавтовий рух, полковник Вілсон ствердив, що він учить молоду людину самостійно думати й діяти. Скавтинґ прагне до взаємної толеранції між народами й до світового миру.

Як можна догадуватися з багатьох натяків та реверансів у бік німецького скавтинґу та з того, що в почоті полковника Вілсона був і представник німецького скавтинґу, голова Міжнародного Скавтового Бюра відбув свою поїздку по Австрії й Німеччині не лише, щоб злюструвати скавтові організації скитальців, але передусім, щоб простудіювати німецький скавтовий рух, допомогти йому стати на ноги й відкрити йому шлях до Міжнародного Скавтового Бюра. (ба).

ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК В ПАРИЖІ

ПАРИЖ (Ройтер). Оголошений 13 листопада союзом професійних спілок КЖТ 24-годинний загальний страйк в районі Великого Парижу привів до окремих сутичок страйкарів з поліцією. З обох сторін є поранені. Поліція зробила низку арештів. Газети в Парижі не вийшли, частково перервано подавання електрики, газу й води. Через відсутність струму не було руху й на багатьох залізничних лініях. В середній Франції також сталася низка невеликих сутичок.

Американські журнал'сти відв'дали Ашаффенбурґ

23-го листопада ц. р. прибули до Ашаффенбурґу американські журналісти з Чікаґо Трібюн" містер Ляррі Руї й кореспондентка „Ньюз Дей" місс Аліція Патерсон. Американські журналісти відвідали український табір „Ляґард" і естонський табір „Єґерказерне".

У товаристві представників управи табору, таборових організацій та місцевих українських журналістів (представників ОСУЖ і Редакції „Неділі") американські кореспонденти оглянули табір кооперативу, -майстерні, бюра, бібліотеку, архів, приміщення ОПУЕ, де мали змогу побачити вироби українського народнього мистецтва. Помітне враження зробила на них дітвора литячого садка, що якраз мала свої пополудневі заняття. Найбільше одначе цікавив американських журналістів таборовий побут і щоденне життя мешканців табору. Кореспонденти відвідали кілька кімнат, між ними одну зразкову, в якій живуть чотири родини й одну пересічну, в якій живе 9-тичленна сім'я.

Американські журналісти збирали фактичний матеріял про життя скитальців і зробили багато світлин з характеристичними моментами таборового життя.

Як заявили журналісти з Чікаґо, вони помістять в своїх газетах репортажі з світлинами з життя скитальців, що живуть у таборах в Німеччині (ба)

Франко домагається
американської позики

Як повідомляє газета «Нью-Йорк Таймс», генералісимус Франко заявив про бажаність покращання відносин між Еспанією і Сполученими Штатами і надання ними Еспанії позики в 20 000 мільйонів долярів для модернізації еспанської промисловсти й транспорту. На думку Франко, найбільшою небезпекою для західнього світу є «мирне» підміновування Совєтським Союзом західньої цивілізації. Для врятування її потрібна оборонна коаліція держав, в якій Еспанія охоче візьме участь.

Ашаффенбурґ — пам'яті Героїв Базару

Громадянство Ашаффенбурґу достойно вшанувало пам'ять 359 героїв-вояків Армії УНР. 20-го листопада увечорі відбулася заходом місцевої філії Студенської Громади академія в честь Базару. Вступне урочисте слово сказав Михайло Бажанський, доповідь мав студент М. Козак. Деклямував студ. Є. Костюк. Хор під дириґентурою проф. Лаврівського відспівав три пісні.

21-го листопада в усіх таборах вранці піднято національні прапори до половини щогли. О 18-ій годині відслужено в церквах панахиди, а увечорі в залі табору „Боа-Брюле Союз Українських Ветеранів влаштував святочну академію в честь героїв Базару. Академію відкрив голова філії СУВ в Ашаффенбурзі сот. Рудецький. Хор відспівав могутнє „Зоріла золота заграва". Доповідь про Базар сказав проф. Лук'янчук, представивши Базар як дороговказ до здійснення українського національно - державницького ідеалу. Є. Костюк рецитував „Легенду побратима", а проф. Е. Цегельський при супроводі фортеп'яну (п. Ірина Масюк) майстерно відіграв „Легенду"-Анрі й „Аве Марія" -Шуберта. Програму доповнила „Ватра" старших пластунок. Маршем „Україна" і піснею „Наша сотня" та національним гімном, закінчено базарське свято. Декорація зображала шлях рейду й місце трагедії 359 лицарів.

Пам'яті героїв Базару окремі святочні сходини з віповідною програмою присвятили пластуни ашаффенбурзької станиці.

П. О. С.

НЕДІЛЯ
Українськи незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Бій за Азію і Европу

Вислід велетенської битви на китайському Великому каналі — найбільшого бою в китайській громадянській війні і навіть мало не в усій історії Азії — досі лишається нез'ясованим. Поруч з переможними реляціями комуністичного командування про розгром п'ятьох урядових армій, з кіл центрального китайського уряду повідомляють про «найбільшу перемогу» нап комуністами, які нібито втратили кількадесять тисяч вояків і скрізь відкинуті. Тяжко дати собі раду в цьому хаосі суперечних вісток, проте, на думку військових спостерігачів, навіть в разі справжньої перемоги урядової армії вона зможе лише затримати тижні на три виконання комуністичних плянів.

Ці пляни далекосяжні. Захоплення Мукдену не тільки віддало комуністам всю багатющу Манджурію з її рижовими й сойовими плянтаціями, численними корисними копалинами і високо розвиненою під час японської окупації промисловістю, а й забезпечило їм вихідні бази для дальшого наступу. Стратегічною метою теперішніх операцій комуністичної армії є вихід на лінію головної китайської річкової артерії — Янтсекянґу з розташованими на ньому столицею національного Китаю Нанкіном великими економічними центрами Чунцсіном та Ханьков і недалеким найбільшим торговельним і портовим центром Китаю Шанхаєм. Успіх цієї операції, крім величезномо морального, мав би і те значення, що, відокремивши й незабаром зліквідувавши північно-китайський «коридор» між Внутрішньою Монґолією і Жовтим морем, який досі лишається в руках урядових військ, віддав би комуністам і весь північний та центральний Китай.

Політичною метою — і то не китайських комуністів, а Кремля, що стоїть за ними — є (як це нарешті ясним стало всьому світові), захопити владу в усьому Китаї з його 450 мільйонами населення, а тоді й в усій Азії, насамперед в її південно-східній частині. Підготовча акція провадиться вже й тепер в Кореї, Бірмі, Малаї, Індонезії. Захоплення комуністами Китаю майже неминуче привело б і до захоплення цих країн їх комуністичними змовниками й повстанцями. Тільки Індія і Близький та Середній Схід могли б лишитися поза сферою червоної Азії, але й вони були б нею дуже загрожені. Комуністи нишком, манівцями проникають уже і в Індію, а неприступний для них арабський Близький Схід намагаються розхитати руками Ізраеля, якому посилено постачають зброю з Чехо-Словаччини.

Ось чому теперішні бої в Китаї світова преса часом називає «битвою за Азію», ба навіть і «за Азію і Европу». Адже, замість привиду колишньої уявної «жовтої небезпеки», з безкраїх просторів Азії насувається на Европу цілком реальна червона небезпека, і наляканий нею західній світ, згадуючи слова Леніна, що Европу треба завойовувати «через Азію», висловлює здогад, що Совєтський Союз штучно створив і роз'ятрює берлінський конфлікт, щоб відтягти увагу Заходу від Далекого Сходу. Він готовий засудити вже своє давніше гасло: «Спершу рятувати Европу, а потім Азію» і з тим же почуттям пізнього каяття починає усвідомлювати, що «проспав» Азію ще в 1945., заколисаний казкою про миролюбну демократичність совєтської держави. А згадуючи це, згадує і ім'я колишнього американського амбасадора в Москві й Парижі Булліта.

Булліт несподівано став героєм дня. Адже він був не тільки амбасадором в СССР. Він не раз бував в Росії і раніше, подорожував по ній, особисто знав Леніна. Своїм спостережливим, проникливим оком він давно пізнав під демократичною маскою деспотичне обличчя Совєтського Союзу і в своїх промовах, статтях, в своїй книжці про СССР нещадно викривав його, закликав не вірити його демократичності, гостро критикував ялтинський і потсдамський договори. Булліт вважав трагічною помилкою спонукати СССР на війну з розбитою Японією, напередодні її капітуляції перед США, в руках яких була вже атомова бомба. Цим, за його твердженням, західні великодержави власноручно допомогли Совєтам майже без бою захопити Манджурію і Корею з величезними запасами японської зброї, віддати їх комуністичним повстанцям, розпалити в Китаї громадянську війну, незмірно посилитись на Далекому Сході. Величезною помилкою вважав Булліт і перемир'я 10 січня 1946 р., якого домігся тодішній американський головнокомандувач в Китаї генерал Маршал. Вважаючи цим закінченою свою мирну місію в Китаї, американський уряд поспішив покинути напризволяще національний Китай, залишивши йому лише частину військового майна своєї демобілізованої армії, а потім не давши йому жадної кулі. Тим часом комуністи, використавши перемир'я на створення і озброєння в Манджурії великої армії, зламали його в зручний для себе момент. «Нашою політикою було, — пише в журналі «Ляйф» Булліт, — обеззброювати друзів, коли Совєти озброюють наших ворогів... Ми спокійно кинули Китай варитись у власному соку. Проте ще на самому початку 1947 р. стало ясним: якщо ми не змінимо своєї політики, Китай варитиметься вже не у власному, а в совєтському соку».

Голос Булліта довго лишався голосом, що волав у пустелі. Те, що цілком ясним було першому-ліпшому втікачеві зі Сходу, лишалось неясним провідникам зовнішньої політики Заходу. Переконаний, запеклий борець проти комуністичної деспотії, Булліт став для Совєтів ненависним «ворогом № 1», але не був пророком в своїй батьківщині. Він став ним тільки тепер. Саме на нього покладено тепер відповідальну місію рятувати Китай. Його відряджено до Нанкіну для організації йому допомоги, про яку останнім часом провадились спішні переговори між представниками США і Китаю у Вашінґтоні й Парижі. За повідомленням преси, перший транспорт зброї та військового спорядження в рямцях цієї допомоги вже послано до Китаю... Чи не пізно тільки? Чи, як кажуть, «краще пізно, ніж ніколи?»

Щоб певніше відповісти на це питання, слід по змозі ближче придивитися до справжніх причин воєнно-політичних успіхів китайських комуністів. Їх не можна спрощувати, зводячи до чинників лише військово-технічного характеру. Сили обох сторін тепер майже однакові: у комуністів — 770 000, у урядової армії — 790 000 вояків. Комуністи добре озброєні колишньою японською зброєю і, безперечно, і далі дістають допомогу від Совєтів. Проте, за даними військових спостерігачів, озброєння національної армії, хоч і поступається перед комуністичною, але не однаково в усіх родах війська. Повідомлення про захоплення комуністами в Манджурії великої кількости важкої американської зброї, кинутої урядовим військом, свідчать про чималу військову спадщину Чан-Кай-Шека від американської армії.

Гірше становище урядової армії з погляду її рухомости, здатности до швидкого зосередження в потрібних місцях, бо наявність в її тилу п'ятих колон і партизанів примушує командування урядової армії розпорошувати її по всій країні для придушення повстань, охорони залізниць, мостів, складів. Однак головне значення в нерівновазі сил, без сумніву, мають питання організації, дисципліни, бойового духу, в яких китайським комуністам слід визнати перевагу.

Моторошну картину являє собою сучасний Китай. Спалені села й міста, 45 мільйонів бездомних, безробіття, господарський хаос, дорожнеча, втома від нескінченних воєн, напівфеодальний лад з визиском селян, що становлять в Китаї основну соціяльну клясу, — усе це створює дуже сприятливий ґрунт для комуністичної демагогії. Граючи на національних почуттях китайців своїми гаслами національного об'єднання і звільнення від «чужоземного капіталу», наділяючи малоземельних селян землею без колективізації покищо їх господарств, націоналізувавши тільки залізниці, банки й великі підприємства та землеволодіння, захищаючи права «чесної власности», китайські комуністи створили не тільки у китайських селян, а спочатку й в західньому світі міт про незалежність свого руху від Москви і про наділення селян землею як кінцевий пункт своєї соціяльної програми.

Вкоріненню цього міту дуже спріяла і сама постать провідника китайських комунсітів Мао-Тсе-Тунґа. Цей потворний на вигляд ветеран, ще китайської національної революції 1911 р., що зрікся всіх вигод життя і культури, людина вольової вдачі, широкого діяпазону й европейської освіти, глибокий знавець і китайського народу і західньої літератури, політик, учитель, стратег, поет, блискучий промовець, вміє імпонувати народнім масам. Він ненавидить Чан-Кай-Шека, з наказу якого 1927 р. розстріляно дружину Мао, пам'яті якої він присвятив збірку своїх французьких віршів. Політичний вихованець Москви, він ніколи тепер не цитує Маркса, Леніна, Сталіна. Як кажуть, він скинув з себе залежність Москви і саме йому приписують «поміркований курс» китайського комунізму. Авторитет його, і не в самій партії, величезний. Його ім'я повите леґендою.

А втім, тяжко сказати, хто такий є Мао: чи справді якийсь китайський Тіто поліпшеного зразку, що розуміє китайський комунізм як програму національної незалежности й соціяльної справедливости для свого народу, чи — просто добре заґримована дійова особа тої трагікомедії, що її виставляють на китайській сцені російсько-китайські комуністичні змовники? В остаточному підсумку це не може мати для китайського народу особливого значення: навіть в першому випадку Москва зуміє в слушний момент показати йому свої пазурі й загнати в колгоспне ярмо, хоч би з допомогою тієї цілком відданої їй опозиції, яка створюється вже проти Мао в комуністичній партії Китаю. Але, ще не знаючи цього, китайські селяни в масі жваво відгукуються на палкі заклики Мао, що обіцяє їм мир, волю і землю.

Що ж може протиставити Мао Чан-Кай-Шек? Свої гасла боротьби з комуністами за демократичний Китай? Але з погляду широких селянських мас китайський комунізм якраз і несе їм, крім демократії, ще й землю. Своє ім'я, свій авторитет національного провідника, видатного політика й стратега? Заперечувати їх не можна, але останнім часом вони значно захитані неспроможністю Чан-Кай-Шека ні перемогти комуністів (а це він врочисто обіцяв зробити за півроку ще 16 місяців тому), ні впорядкувати господарство, ні вреґулювати земельне питання, знищивши тяжкі пережитки февдалізму в китайському землеволодінні. Головною вадою Чан-Кай-Шека є його самітність. Він не має широких кіл співпрацівників, на які міг би звіритись. Навпаки, його оточення саботує його спроби господарських і соціяльних реформ, воліючи ловити рибу в каламутній воді. Об'єднання урядових партій Куоміндан являє собою сумну картину партійних розрухів, взаємної боротьби владолюбних амбіцій. Хабарництво, крадіжки й розтрати державних грошей, загальний моральний розклад — за тведженням спостерігачів, є найхарактеристичнішими прикметами урядового світу, національного Китаю. «Продажні мандарини» старого Китаю тільки скинули з себе національні одяги, перебравшися в европейські. Їх ненажерливе грошолюбство розпалює сама свідомість того, що 80% бюджету національного Китаю призначено на громадянську війну і фактично не піддається точній контролі. Загальний розклад поширюється і на армію. Ось як розповідає про нього американський пілот Янґ, що довго постачав літаком до Мукдену харчові засоби: «Урядовці, яких я знав, народились, виросли й виховались в середовищі корупції. Я був свідком того, як одне по одному капітулювали міста, не зробивши жодного пострілу на свою оборону, хоч мали великі запаси і набоїв і рижу. Я бачив вояків, що безтурботно спали, коли комуністи обстрілювали їх позиції. Вони відмовлялись розвантажувати літаки, що привозили для їх же порятунку харчі й набої...» Не дивно, що випадки зради окремих генералів або легкої здачі чи навіть переходу до комуністів цілих військових з'єднань не є в урядовій армії поодинокими фактами.

Чи не ясно отже, що сама американська допомога, хоч яка б вона була дійова, не зможе ще врятувати національний Китай. Якщо в іншому нічого не зміниться, ця допомога зможе навіть виправдати злу іронію китайських комуністичних провідників, що свого часу «вітали» американську евентуальну допомогу Китаєві, кажучи, що американська зброя однаково кінець-кінцем потрапить їм в руки. Щоб не тільки тимчасово зупинити комуністичну навалу на лінії Янтсекянґу, а й контрнаступом зліквідувати її зовсім, Чан-Кай-Шекові, крім бойової зброї, потрібна ще та зброя, що перемогла б внутрішніх ворогів національної єдности, соціяльного звільнення і морального відродження Китаю. Чи знайде він таку зброю в той короткий час, що лишається йому перед остаточним розв'язком історичної боротьби? На це надто мало надій. І тому, мабуть, дехто з політиків твердить тепер про програний вже в Китаї перший бій третьої світової війни, а Сполучені Штати спішно й впевнено створюють в Японії міцний бастіон проти червоної Азії... Поразка, що її сам собі завдав західній світ на манджурських полях в серпні 1945 р., [illegible] надто багато на наслідки. — Б. К.

Васілевский командує
китайською комуністичною армією?

Як переказують совєтські старшини, що втекли до західньої Німеччини, звільнення маршала Василевського з поста шефа совєтського генерального штабу не слід пояснювати політичними мотивами. Василевського, який привернув до себе прихильну увагу Сталіна при реорганізації Червоної Армії в зв'язку з фінляндською війною 1940 року, вважають одним з найнадійніших офіцерів совєтської армії. Його недарма призначено на шефа «політичного управління армії» і заступника міністра совєтських збойних сил. Цей останній пост він дістав, за совєтськими повідомленнями, уже після своєї демісії.

З усіх теперішніх версій про Василевського найправдоподібнішою, на думку російських авторитетних людей, є припущення французької газети «Ле Монд», що його послано до Китаю як таємного радника при китайській комуністичній армії. Збіглі совєтські старшини вважають, що Василевський, який командував 1945 р. совєтськими арміями в Манджурії і північній Кореї, вже певною мірою прислужився до останніх успіхів китайських комуністів. З різних джерел стверджували, що він разом з колишнім військовим губернатором в Німеччині Жуковом організував вишкіл на совєтській території китайців та росіян, що мали взяти участь в китайській громадянській війні. Певним ствердженням цих тлумачень є і одночасне з демісією Василевського призначення на коменданта Одеси генерал-поручника Пахова. Досі цей пост офіційно посідав Жуков. Свого часу припускали, що він брав участь в керуванні з Одеси боротьбою грецьких повстанців. Проте ще перед звільненям Василевського південно-американські газети повідомляли, що Жукова переводять до Центральної Азії. Оголошувані тепер московським радіом службові підвищення багатьох совєтських штабних офіцерів треба теж поставити у зв'язок з комуністичними успіхами в Китаї. (НЦ).

Совєтські „амазонки" хапають мужчин

Недавно в Сполучених Штатах видано книжку колишнього угорського міністер-президента Нодя «Боротьба за залізною заслоною». В ній подано, між іншим, опис розташованого в Кеос-Ренеті на березі Дунаю табору для відпочинку жінок, що служать в совєтській армії. Групи жінок, — твердить Нодь, — виходять з нього ночами до сусідніх сіл, хапають там мужчин (чи парубків, чи одружених) і тягнуть їх до себе в бараки. Повідомлення про такі випадки були ще 1945 р. подані швайцарському урядові, який алярмував про них далі. Проте є багато підстав побоюватись, що з цього нічого не вийшло і що молоді угорці, які бажають уникнути авантур з цими амазонками, мусять і досі ховатись ночами в лісах. (АЕП).

— За останніми даними, населення Великого Лондону становить 8 360 000 чол.

— 15 листопада у Відні вперше після війни відкрилася біржа.

ЯПОНСЬКИХ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ ЗАСУДЖЕНО

Міжнародній військовий суд закінчив в Токіо процес 25 колишніх членів японського уряду й військового проводу, обвинувачених в плянуванні аґресивної війни, воєнних злочинах і жорстокостях та вбивствах, що спричинили смерть 302 000 полонених та громадян альянтських країн. Всіх підсудних визнано винними. З них 6 (між ними колишній міністер-президент Тойо) засуджено до страти повішенням, 17 (між ними японський амбасадор в Німеччині під час підписання пакту трьох держав Ошіма) — до довічного ув'язнення, колишні міністри закордонних справ Тоґо — до 20 років і Шіґемітсу — до 7 років ув'язнення.

Як заявив голова суду Вебб, японський імператор Гіроґіто, якому надано недоторканности, є підбурювачем воєнних злочинів і співучасником засуджених. Представник Індії суддя Ранда Сінод Пал заявив про свою незгоду з присудом. На його думку, треба було виправдати всіх, бо «світ потребує справжньої вселюдської великодушности й розумного милосердя». (АП, ЮП).

БЕЗВЛАДДЯ В ГРЕЦІЇ

12 липня грецький прем'єр-міністер Софуліс подав грецькому королеві Павлу заяву про демісію уряду. Король прийняв цю демісію і доручив сформувати новий кабінет міністрові зовнішніх справ членові народньої партії Тсалдарісові, що приїхав до Атен з Парижу, де він як грецький делеґат бере участь в генеральній асамблеї ОН. Переговори Тсалдаріса з політичними діячами покищо не дали жодних наслідків.

До демісії уряду спричинилась опозиція що її створив заступник провідника ліберальної партії Венізелос, зблькувавшись з іншими опозиційними елементами і створивши в парляменті антиурядову більшість, яка мала висловити урядові недовіру після закінчення в ОН дебатів в грецькому питанні. Щоб уникнути вотуму недовіри, Софуліс заздалегідь подався до демісії. Венізелос обвинувачує уряд в безпорадності й неспроможності приборкати грецьких повстанців. (АП).

ВКРАДЕНІ ДЛЯ ПАЛЕСТИНИ АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ

МАЙАМІ (Фльоріда) (ЮП). Місцевий суд ухвалив обвинувальний вирок в справі 10 осіб, обвинувачених в нелеґальному постачанні Палестині через Чехо-Словаччину зброї та літаків. Як викрито, вони організували переліт трьох летючих фортець B-17 з Майамі до Цатеку в Чехо-Словаччині. Одна з них, як з'ясувала американська влада, відлетіла з Цатеку бомбардувати Каїро. Решта дві приставляли зброю та набої з заводів Шкода до Тель-Авіву. Як виявила далі американська митна влада, чотири американські бомбовози, затримані недавно у форті Лаудердейл у Фльоріді, були призначені для Палестини.

— 21 листопада в усьому Совєтському Союзі відбулось святкування »дня артилерії», яка, за твердженням ТАСС'у, була в останній війні «головною зброєю совєтської армії».

— Англійський уряд опрацьовує законопроєкт про збільшення терміну військової служби з 12 до 18 місяців, а можливо навіть і до двох років.

Тафт об'їжджає бізону

Р. Тафт

Повідомляють, що республіканський сенатор США Роберт Тафт, як передбачається, приїде з інформаційною метою до бізони. В добре поінформованих колах Дводержавної контрольної управи цим відвідинам надається великого значення, тому що Тафт це один з найвпливовіших американських політиків.

Соціялістичний публіцист про актуальну „націоналістичну" публікацію

ЗА ЩО ВОЮЄ УПА

Нотатки про книгу „Позиції українського визвольного руху"

Перед нами книга, що, без перебільшень, покликана зробити переворот у головах української еміґрації. Історія цієї книги виключна. Матеріяли до неї ще минулого року принесли перші загони УПА, що пробились у Баварію. Ці матеріяли потрапили до проводу ОУН-Бандери. Коло року лежали вони схованими за сімома замками, як нас інформують, у самого «вождя», аж доки ліва опозиція в УГВР всякими хитрощами не зняла з них копії і не видала тепер через рік окремою книгою — «Позиції українського визвольного руху». Вже, коли книга лежала готова в друкарні в Мюнхені, хтось робив спробу викрасти й знищити цілий її наклад. Та це не вдалося й книга таки побачила світ.

Чого ж так злякались її ті, кому вона була ніби адресована? Як еміґрантська ОУН-Бандери відважилась затулити рот тим, що вмирають за Україну в нерівній боротьбі в Москвою? Щоб піти на таке страшне злочинство перед воюючою Україною, потрібні були якісь особливі причини. Вони стануть ясними для всякого, хто прочитає книгу «Позиції українського визвольного руху». Ця книга показує, що ідеї воюючої України не мають нічого спільного з ідеями українського еміґраційного націоналізму, що ті ідеї є просто таки ворожі цьому націоналізмові.

Вже довший час точиться на еміґрації суперечка — яка політична партія на еміґрації найбільш репрезентує ідеї воюючої України. Книга «Позиції українського визвольного руху» припиняє цю дискусію і дає вичерпну відповідь на поставлене питання. Тепер кожному українському еміґрантові залишається тільки визначити своє місце — чи він підтримує ідеї воюючої України, чи він проти них, чи він хоче помагати краєві в його боротьбі, чи шкодити й займатися політичними спекуляціями в середовищі здезорієнтованої й змученої понevірянням і безперспективністю української еміґрації.

Тепер перейдімо до змісту рецензованої нами книги. Але перед тим хочемо сказати, що, оскільки цю книгу творило українське воююче підпілля, то вона, очевидно, репрезентує найбільш крайню, найбільш непримиренну течію антибольшевицького руху. Що всі інші течії, оскільки вони вважають можливим мирно співіснувати з большевизмом, є більш опортуністичні й примиренські до нього. Так само цілком очевидно, що люди, які стали на шлях одвертої війни з таким могутнім ворогом як большевицька Москва, не мають можливости й часу займатися доктринерством, що вони змушені братися за ідейну зброю, найбільш діючу й найбільш радикальну, яка ґарантувала б їм підтримку місцевого населення. Не будуть же вони творити концепцій, ворожих українському народові і, таким чином, крім большевизму мати проти себе ще й цілий український народ.

Книга «Позиції українського визвольного руху» містить три великі статті, власне, три теоретичні праці, написані на дуже високому рівні. Рівень той набагато вищий всього, що досі з'явилося на еміґрації з актуальної публіцистики. Перша стаття належить П. Полтаві — «Концепція самостійної України й основна тенденція політичного розвитку сучасного світу». Далі йде стаття О. Горнового — «На большевицькому ідеологічному фронті» і, нарешті, У. Кужіля — «Науковість діялектечного матеріялізму». Усі статті світоглядово дуже відмінні, навіть антагоністичні, але всіх авторів об'єднує єдина, цілком виразна соціяльно-політична програма. Програма ця — самостійна українська держава й безклясовий, безкапіталістичний та безвласницький устрій у ній. І хоч один автор, Полтава виступає з критикою соціялізму й марксизму, проте саме він найбільш чітко зформулював практичну програму української визвольної боротьби, програму, що є стопроцентово соціялістичною. На стр. 27 П. Полтава пише: «Концепція Самостійної України — це, також, концепція такого суспільного ладу в майбутній Українській Державі, за якого існування не існуватиме експлуатація (визиск) людини людиною. Цей лад буде спиратися на національно-державну й кооперативну власність у промисловості, банковій справі, торгівлі, на національно-державну власність на землю при індивідуальному або колективному, в залежності від волі населення, землекористуванні.

Така концепція суспільно-економічного ладу в майбутній Українській Державі, насамперед, відповідає фактичному становищу в цьому вдношенні на українських землях сьогодні. На українських землях не існує сьогодні приватної власности ні в промисловості, ні в торгівлі, ні в банковій справі, не існує приватної власности на землю. Економічна експлуатація українського народу основана сьогодні на колоніяльно-безправному політичному й економічному становищі України в системі большевицького СССР. Соціяльне поневолення українського народу здійснює сьогодні кляса большевицьких вельмож, упривілейована політично і, вслід за тим, економічно. І саме ці два моменти — колоніяльне становище України в системі большевицького СССР і соціяльне поневолення працюючих мас українського народу большевицькими вельможами — саме ці два моменти і не що інше становлять основну причину економічних злиднів українського народу сьогодні. Ці два моменти зникнуть, коли український народ здобуде повну політичну самостійність і побудує свій внутрішній політичний суспільний лад на справедливих демократичних основах. Тоді і лише тоді, принципи суспільної власности можна буде повністю поставити на службу українському народові — народові селян, робітників і інтеліґенції. Лише тоді принцип суспільної власности стане основою справді щасливого, справді заможного, справді культурного життя українського народу, стане могутнім рушієм розвитку продукційних сил України. Поворот до капіталізму в випадку України був би в кожному відношенні кроком назад, реґресом.

Думки П. Полтави цікавлять нас подвійно: як представника воюючої України і як вчорашнього націоналіста. Це останнє треба підкреслити особливо. В своїй праці П. Полтава критикує ще соціялізм і марксизм з позицій так типових для націоналістичної ментальности, а в практичних висновках він стоїть на більш лівих, соціялістичних позиціях, ніж найрадикальніші автори з уердепівської «Нашої боротьби». На думку П. Полтави в залежності від волі населення існуватиме в Україні «індивідуальне чи колективне землекористування». Питання ж про власність на землю чи, тим паче, на інші засоби виробництва, вчорашній націоналіст П. Полтава навіть не ставить ні в яку залежність. Це питання для нього знято самим життям. Вчорашній націоналіст в умовах живої й реальної України пройнятий патосом суспільної власности при умові ліквідації большевизму й впровадження демократичного устрою.

Але націоналізм П. Полтави дуже умовний. Ховаючи правдиві думки нашого автора від української еміґрації, бандерівські провідники повибирали з його праці убогі залишки націоналістичних ідей і на початку цього року друкували їх в «Українській Трибуні». Це були найслабші місця з статті П. Полтави, місця, де він протирічить усім своїм практичним висновкам, наведеним вище. Місця, де він віддає ще данину своєму реакційно-націоналістичному минулому. Але цінність ідей Полтави не в його данині націоналістичній минувшині, а в його практичній, наведеній нами вище, соціяльно-економічній програмі, що є стопроцентово антинаціоналістична. Ця антинаціоналістична стихія визирає з цілої праці Полтави на всьому її протязі. «Щоб повністю зліквідувати клясову боротьбу, — пише П. Полтава на 55 стор. — треба знищити саму основу існування кляс, тобто, у випадку капіталістичних країн, треба знищити інституцію приватної власности на знаряддя й засоби виробництва, а в випадку большевицького СССР — політичну монополію большевицької партії, диктаторський тоталітарний большевицький режим». Що спільного має оце писання бувшого бандерівця з краю з писанням бандерівської еміґрації? Для прикладу наведімо «Українську Трибуну» від 1-го лютого 1948 року. На стор. 3 замітка «Як би це було гарно»... Мова йде про націоналізовану в Англії летунську компанію, що в наслідок націоналізації втратила, як свідчить консервативна «Дейлі Телеграф, 6 мільйонів фунтів стерлінгів. «Як би це було гарно»... цитує «Українська Трибуна» і в заголовку й у кінці замітки, якби не було отих націоналізацій. Але ж таких заміток, статтів (нпр. статті про Форда), кореспонденцій повна вся еміґрантська націоналістична преса. Як же, після цього, сміє вона准 писуватись репрезентантом воюючої України.

Другий автор з книги «Позиції українського визвольного руху» О. Горновий не знає протиріч, що роз'їдають концепцію П. Полтави. В боротьбі проти большевизму він спирається на соціялізм і марксизм. Соціялізм це, насамперед, ліквідація визиску людини людиною? Замість старокапіталістичного, большевизм впровадив новий визиск людини людиною. «Отже, — робить виснфовок О. Горновий, — совєтський лад — це не соціялістичний лад». Так само за О. Горновим стоїть справа й з марксизмом. Марксизм є теорія визволення праці, а большевизм працю поневолює. Тому «марксизм є тією теорією, — каже О. Горновий, — яка найсильніше б'є по большевиках». Спираючись на соціялістичну й марксистську науку, О. Горновий струнко обґрунтовує українську визвольну концепцію. І мимоволі напрошується запитання: а як же з твердженням Бориса Озерського з «Української Трибуни», що марксизм несполучний з українською визвольною боротьбою? Так бореться націоналістична еміґрантщина проти воюючої України.

Третя стаття з книги «Позиції українського визвольного руху» належить У. Кужілю «Науковість діялектичного матеріялізму». Як П. Полтава критикує соціялізм з соціялістичних позицій, так У. Кужіль критикує діялектичний матеріялізм з позицій експериментальної науки й матеріялістичного мислення. Жодного арґументу з арсеналу голої метафізики, жодної апеляції до явищ трансцендентного світу. Таку критику всякої філософічної концепції ми можемо тільки вітати, бо вона є правдиво наукова. Взагалі всі три автори книги «Позиції українського визвольного руху» стоять на суворо реалістичних, наукових позиціях. Всім їм чужа будь-яка містика й апеляція до «речей в собі». Дух революційного раціоналізму витає над їхньою творчістю.

Такий в коротких словах зміст «Позицій» воюючої України, що догори ногами перевертає всі наші дотеперішні уявлення про неї. За тридцять років революції протибольшевицькі повстання в Україні, крім національного моменту, були озброєні завжди реакційно-реставраційними ідеями. Саме тому вони досі терпіли поразку. Нинішній повстанський протибольшевицький рух зрозумів цю слабу сторону своїх попередників. Нинішній повстанський рух в Україні зрозумів, що він переможе тільки тоді, коли він тягтиме не назад, а вперед, коли він буде озброєний більш передовою ідеєю ніж його ворог. «Большевицька ідеологія безсила в зустрічі з проґресивним — каже О. Горновий. Вона боїться проґресивного. Зокрема вона безсила в зударі з ідеологією українського національно-визвольного руху, що проповідує побудову відносин між народами на принципі справді вільних і самостійних національних держав кожного народу, що всередині власної нації бореться за знищення всякої експлуатації й побудову дійсно безклясового суспільства». У відміну від всіх попередніх протибольшевицьких повстань теперішній «український національно-визвольний рух не лежить колодою на розвитковому шляху історичного руху». — закінчує свою статтю П. Полтава: «Він іде в ногу з тим усім, що доконується в світі. Він є складовою частиною тієї величезної сили, яка сьогодні руйнує старий світ і будує новий. Він являє собою те нове, об'єктивно проґресивне, яке лише народжується. Ми, учасники українського національно-визвольного революційного руху, не епігони минулого, а пробойовики майбутнього! Ми можемо сказати про себе словами Франка: «Ми — пролог, не епілог»!

«Позиції українського визвольного руху» з цілковитою виразністю змальовують образ нової України, що в муках і боротьбі народжується в надрах большевицького терористичного режиму. Та Україна, як бачимо з наведених з книги цитат, є антикапіталістична й антивласницька, тобто вона є соціялістична. Та Україна бореться за нову народню демократію, тобто вона є й антинаціоналістична. В «Позиціях» жодного слова «націоналізм», а тільки «національно-визвольний рух». Книгу цю мусить вивчити кожен думаючий українець, який не хоче відриватися від рідного краю й бути колодою на шляху до його визволення.

Ів. М-ко.

Архиєпископ Михаїл на авдієнції в Монс. Керкґофса

28. жовтня ц. р. Єпископ міста Льєж Екс. Монс. Керктофс дав авдієнцію Архиєпископу Михайлу, що тривала 1 год. і 10 хвилин. Українського Архиєпископа супроводжали: о. прот. І. Бачинський, голова УДК інж. Кішка і інж. Кондрацький. Крім цього були присутніми: Монс. Бус і о. Клейстерс, ґенеральний душпастир для чужинецьких робітників на дієцезію Льєж.

Ціллю візити було подякувати католицькому Єпископови за його прихильне ставлення до українських православних робітників в Бельгії та обговорити всі поточні питання, що стосуються душпастирства серед православних УАПЦ. Авдієнція пройшла в атмосфері повного зрозуміння до порушуваних справ і Монс. Керкгофс заявив дальшу готовість допомагати УАПЦ.

ГНІЗДО НІМЕЦЬКИХ НАЦІСТІВ В АРАБІЇ

Данський часопис «Юллянде-Постен» вміщає кореспонденцію свого палестинського співробітника про активну участь колишніх німецьких військовиків в боротьбі арабів з жидами. Поруч з досить численними англійськими старшинами, що, вийшовши після війни з брітанської армії, вступили до арабської, в ній служить також багато колишніх німецьких офіцерів. 20 000 арабських бедуїнів нібито безмежно віддані своїм білим старшинам. Головна квартира німців, затруднених в арабському війську, яка зветься «Німецьким комітетом» і міститься в Бейруті, загрожує проте страйком, якщо араби не будуть краще оплачувати участь німців в боях проти жидів. Провідником цих німців є граф Емар фон-Гарденберґ, що походить з Поморщини і політично належав до групи графа Штавфенберґа. Тепер він належить до «зревізованого, поліпшеного націонал-соціялізму», хоч і висловив данському журналістові повагу до тих із своїх «хлопців», які й тепер сповідають первісний, незайманий націонал-соціялізм. Всіх їх об'єднує антисемітизм разом з бажанням зберегти престиж німецької армії. Гарденберґ принципово відраджує своїм людям повертатися до Німеччини, бо поза нею, за його словами, можна більше зробити «для нашої країни», ніж в ній, де всі ходять «навшпиньках».

Майже всі німецькі найманці арабського війська повтікали з таборів військовополонених біля Файду недалеко Суецького каналу, звідки втекти, здається, не дуже тяжко. Інші знов таки втекли з французьких кораблів, що везли до Індокитаю загони чужинецького леґіону. Деякі прибули й з Німеччини, як от один берлінець, який, найнявшись в Марселі механіком на жидівський еміґраційний пароплав, тепер в арабській уніформі б'ється з жидами. В трансйорданській столиці Аммані кореспондент зустрів одного молодого німця з Карльсруе — ляйтенанта панцерного війська, що зветься тепер Абдулом Азісом, має трансйорданський пашпорт і служить старшиною в арабському леґіоні під командуванням Джона Баґотта Ґлубба. Цей Ґлубб, колишній брітанський бриґадний генерал, названий арабами Ґлуббом-пашею і відомий своїм найінтимнішим знанням арабського світу, нагадує свого земляка напівмітичного, напівреального Ловренса, що відіграв на Сході таку велику ролю на користь англійців. Ляйтенант з Карльсруе, наскрізь просякнений жидожерством, виявився безмежним прихильником Гітлера. Поміж німецьких старшин в арабському війську кореспондент знайшов також майора Кайля — колишнього панцерного фахівця в африканській танковій армії Роммеля, а в бейрутському порту побачив колишню яхту Гітлера «Ґрілле», що є тепер власністю багатого левантинця, але має переважно німецьку обслугу.

КОЖНОМУ СЛОВО

КОМУНІКАТ

Закордонного Представництва УГВР

На сторінках деяких пресових органів і шляхом шептаної пропаґанди поширюється невірні інформації про Українську Головну Визвольну Раду та її Закордонне Представництво. Тому Президія Закордонного Представництва УГВР, відкликаючись до своїх дотеперішніх видань, де неодноразово з'ясовувано питання характеру, ролі і завдань УГВР, вважає за потрібне ще раз подати до відома українського громадянства на чужині наступне:

1. УГВР — це керівний орган революційно-визвольної боротьби українського народу до часу покликання українським народом на звільненій від окупантів Батьківщині найвищих органів української суверенної державної влади.

2. УГВР створена на всеукраїнській понадпартійній базі і тому не є ні політичною надбудовою, ні тим більше інструментом будь-якої політичної партії чи організації.

3. УГВР та всі її органи зберігають ідейно-політично і організаційно свою повну суверенність та незалежність щодо інших політичних середовищ.

4. У своїй внутрішній організаційній структурі органи УГВР керуються принципами Тимчасового Устрою УГВР, схваленими І. Великим Збором УГВР в 1944 р. і тільки Великому Зборові надається право провадити істотні зміни ідейно-програмового і структурального характеру в УГВР. Ніяким стороннім партійно-політичним чинникам таке право не прислуговує.

5. Членом УГВР може бути національно-активний українець-державник, незалежно від свого світогляду та політично-групової приналежности, покликаний Великим Збором УГВР, який визнає Плятформу УГВР та є готовий кожночасно реалізувати її програму. Тому УГВР не є побудована за принципом політично-партійного фракційного заступництва, бо завдання її членів не є боротьба за вузкі партійно-групові впливи та цілі того чи іншого політичного середовища, а спільна праця і боротьба за реалізацію основних цілей національно-визвольної боротьби широких українських народних мас. Ті цілі сформульовані в основних актах УГВР-Універсалі, Плятформі і Тимчасовому Устрої.

6. Число членів УГВР побільшується дорогою кооптації, що її переводить Великий Збір УГВР. Кооптації до Закордонного Представництва УГВР переводить його Пленум. Саме тут є відкритий шлях для участи в праці УГВР тих громадян і політичних середовищ закордоном, які визнають основні ідейно-політичні та програмові позиції революційно-визвольної боротьби українського народу, є готові їх боронити і їх реалізувати. Ніякі партійно-групові чинники такого права не мають, а будь-які намагання в тому напрямі мусіли б бути кваліфіковані, як спроби арогувати собі компетенції, які належать виключно до органів УГВР.

7. Для ведення роботи закордоном крайові чинники УГВР умандатували Генерального Секретаря Закордонних Справ УГВР і Закордонне Представництво УГВР. Тому будь-які виступи та провоження роботи закордоном іменем УГВР може відбуватися тільки за їх відомом, з їх уповноваження та за їх виразним дорученням.

8. Згідно з дорученнями крайових органів УГВР та прийнятими на себе обов'язками, члени УГВР, що є закордоном, проводять і дальше свою роботу в рямцях Генерального Секретаріяту і Закордонного Представництва УГВР по лінії потреб та вимог визвольної боротьби на Рідних Землях, не зважаючи на те, яке ставлення до вимог цієї боротьби та до її керівного органу УГВР і її органів закордоном матимуть українські політичні угрупування на еміґрації. Органи УГВР закордоном будуть і на дальше стояти на сторожі всіх ідейно-політичних та програмових досягнень всього визвольного руху в Україні і його широкої всенародної, а не партійно-групової концепції. Вони будуть боронити незалежність

УГВР, як верховного керівного органу визвольної боротьби українського народу так, як це сформульовано в основних програмових і конституційних актах УГВР на її I Великому Зборі. Тенденційні твердження про те, начебто деякі члени УГВР закордоном „зложили свої мандати до рук Бандери“ і тим самим „покінчився міт про незалежну УГВР“ не відповідають правді. Членам УГВР вільно скласти свої мандати тільки до рук компетентних чинників УГВР, а ніколи до рук політичної партії. Так само ніякі політично-групові чинники не мають права приймати димісій членів УГВР. Усі ці і їм подібні твердження абстрагуючи від того, з яких політичних середовищ вони поширюються і що цим бажають осягнути їхні автори, дають зайвий доказ нерозуміння тими колами характеру УГВР, а в деякій мірі випливають з непоінформованости і, зокрема, спираються на самовільну і невірну інтерпретацію фактичного перебігу нарад останньої Конференції Закордонних Частин ОУН.

9. Закордонне Представництво УГВР неодноразово з'ясовувало українському громадянству на чужині в своїх офіційних виданнях та в усних інформаціях характер, завдання та ролю УГВР у сучасній визвольній боротьбі і займало становище до актуальних проблем українського політичного життя на еміґрації (пор. Декларацію ЗП УГВР в справі творення Національної Ради). Члени УГВР завжди боронили незалежного від будь-яких партійно-групових чиників характеру УГВР, як понадпартійного керівного органу революційно-визвольної боротьби українського народу. На цих позиціях стоїть Закордонне Представництво і дальше, не зважаючи на свідомі чи несвідомі намагання таких чи інших сторонніх політичних чинників чи окремих людей викривити дійсний характер УГВР. Всяким намаганням, які йшли б у тому напрямі, щоб звести УГВР, згл. її органи закордоном до ролі знаряддя будь-якої політичної партії, Закордонне Представництво УГВР буде якнайрішучіше протиставитися, вважаючи такі намагання шкідливими для визвольної боротьби українського народу і незгідними з концепцією визвольної боротьби і побудовою цілого організованого національно-визвольного руху на Україні сьогодні.

Закордонне Представництво УГВР вірить, що в своїй праці, якої завданням є бути закордоном речником і оборонцем позицій українського національно-визвольного руху на Рідних Землях і досягнень широких народних українських мас, які дають докази героїчного завзяття в боротьбі з московсько-большевицькими окупантами України і які виключно своїм зусиллям створили і до сьогодні підтримують всенародну збройну силу — Українську Повстанську Армію, знайде, як і дотепер, належне зрозуміння та підтримку всього свідомого українського громадянства закордоном.

ПРЕЗИДІЯ
ЗАКОРДОННОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА
УГВР.

Жовтень 1948 р.

Від Редакції: друкуємо повністю доручений нам комунікат групи, яка називає себе Закордонним Представництвом УГВР. Робимо це з двох причин. Перша: цей комунікат, здається, намагається дати відповідь на інформації «Неділі» про міттенвальдський розлам між бандерівцями; друга: стоїмо — як незалежний часопис на неодмінній позиції об'єктивного інформування навіть у випадку — як ось оцей — де треба дати місце середовищу, якого не визнаємо і якого діяльність, зокрема тепер, коли воно свідомо намагається торпедувати роботу реституованого Державного Центру УНР, засуджуємо і поборюємо.

Проте іронія долі хоче, що в хвилині, коли цей комунікат вставляємо на шпальти «Неділі», дістаємо від наших кореспондентів з Мюнхену й Міттенвальду повідомлення про **виключення** політичним проводом групи пана Степана Бандери з членів партії ОУН(р) таких осіб: о. Івана Гриньоха, Василя Охримовича, Миколи Лебедя, П. Прокопа, пані Ребет і ще однієї особи, якої прізвища досі не устійнено. В повідомленні нашого звичайно добре поінформованого кореспондента говориться далі про те, що відомі публіцисти з «Української Трибуни» панове Стахів і Шанківський, які не є членами УГВР, стали в гостру опозицію до проводу партії. На їх думку, партія ОУН(р) вимагає конечної демократизації і перебудови соціяльної програми. Зрештою — обидва панове з редакції «Української Трибуни» матимуть змогу заперечити або підтвердити правдивість нашої інформації на сторінках власної газети, в якій чомусь так довго не опубліковано надісланого нам комунікату. Ми можемо сказати одно: міттенвальдський розкол поширюватиметься далі і не припиниться доти, доки наші бандерівські діячі не забудуть того, що було вчора. Майбутня Українська Держава може бути лише демократією, бо всякі тоталізми в ній згинуть разом із большевизмом.

В справі листа п. Сапіги

Вельмишановний Пане Редакторе!

Ввічливо прошу не відмовитися помістити на сторінках Вашого цінного часопису декілька моїх зауважень з приводу появи листа п. І. Сапіги з Ґденау до Голови Гол. Управи Союзу Українських Ветеранів п. ген. Смовського. Листа того, із заявою про вихід із С. У. В. опублікував п. Сапіга в канадійському часописі гетьманського напрямку «Український Робітник» за 24. 9. 1948 ч. 38.

За причину свого виходу подає п. Сапіга видання накладом СУВ публікації «Українські Збройні Сили 1917-21 рр.» (частина I — Доба Центральної Ради й Гетьманату), — якої я є автором. При цьому відзначаю, що це друге видання, передруковане майже без змін з «Історії Українського Війська» виданої в 1936 р. І. Тиктором у Львові. В той час книжка була рецензована в дуже прихильному дусі усією західньо-українською пресою, а також українською пресою за кордоном.

Я дозволю собі навести кілька соковитих місць із названого листа, розрахованого тільки на непоінформованість читачів «Укр. Робітника», — щоб мати уяву про політичну грамотність автора того ж листа:

«Брошура ця в цілому є пасквілем на Св. пам'яти Гетьмана Павла Скоропадського і разом з цим на український консервативно-монархістичний рух». «В брошурі Стефанова нічого не сказано про українізацію військ в російських військових округах, ні про **українську** (!!!) (підкреслення моє) армію адмірала Колчака, ні про причини переходу українських старшин і козаків до білоросійських армій, ні про геніяльну тактику і стратегію тодішнього генерала Скоропадського...!

«Вистачить навести саме закінчення цієї брошури — «Гетьманщина перестала існувати. Відновлено Українську Народню Республіку, щоб знати на чиє доручення автор закінчив так брошуру і яку ціль цим хотів осягнути».

«Союз Ветеранів, видаючи брошуру З. Стефанова повну **наклепів** на Гетьмана Скоропадського і тенденційности в освітлюванні тодішніх подій...» і т. д.

В ім'я історичної правди, заявляю, що вважаю лист п. Сапіги як звичайну наклепницьку інсинуацію, подиктовану вузько-партійницькою нетерпимістю.

В жодному місці книжки я не вжив ні одного образливого слова на бл. п. Гетьмана Скоропадського, а також і на український гетьманський рух взагалі. Розуміється, що в насвітлюванні історичного тла подій, я, як історик подав критичні зауваження щодо Гетьманського періоду, але це також в рівній мірі стосується доби Центральної Ради. Колись в 1936 р. пок. д-р О. Назарук, що стояв дуже близько до гетьманського руху, рецензуючи мою книжку в «Новій Зорі» — тільки закинув мені, що я з а м а л о відвів місця Гетьманатові в порівнянні із Центральною Радою. П. Сапіга про це, певно, не знає бо тоді такими справами не цікавився.

Українізації частин російської армії відведено стільки місця, наскільки з тієї ділянки були оголошені якінебудь джерела, а в окремому місці (ст. 23-25) я якраз присвятив більше уваги українізованому I Українському Корпусові, командувачем якого був тод. ген. Скоропадський.

Щождо **української** (в розумінні пана Сапіги) армії адм. Колчака, то признаюся — не цікавився я нею зовсім, бо був до появи листа п. Сапіги того переконання, що це була собі звичайна біла московська армія. Про її історію може п. Сапіга довідатися з авторитетного і компетентного джерела, а саме: «Дни русской смуты», книги написаної ген. Денікіном, колиш. головнокомандувачем «Юга Росії»:

Далі, щодо причин переходу (?) українських старшин і козаків до білих російських армій — то п. Сапіга повинен знати, що свідомі національно українські старшини і козаки служили в своєму національному українському війську, натомість були українці насильно мобілізовані не тільки до білих армій, а також і до червоної. Добровільно вступали чи переходили до тих армій українські малороси. Зрештою мене, як історика українського війська цікавить тільки українська національна армія, що під українським прапором воювала з усіма ворогами, в тому і з білими росіянами.

Не подобається п. Сапізі закінчення I частини: «Відновлено Українську Народню Республіку». Що ж вдіяти чи подобається це п. Сапізі, чи ні — історична дійсність залишається і викреслити її не можна.

Вкінці пораджу перечитати п. Сапізі «Історію України», написану проф. Дмитром Дорошенком, б. міністром закордонних справ гетьманського уряду і до сьогоднішнього дня гетьманських переконань, особливо II том, де на стор. 118 написаний такий **«пасквіль»**: «...Україна була вкрита (в період Гетьманату) сіткою російських організацій, що перебували в зв'язку з добровольчою армією, непримиримо ворожою до Української Держави та з іншими російськими осередками поза її межами».

Про значення слова «пасквіль», а також слів «етика» і «демагогія» може довідатися п. Сапіга в «Словнику чужих слів», уложеному д-ром З. Кузелею.

Прошу прийняти вислови правдивої до Вас пошани — **Зенон Стефанів.**

Замість листа Володимирові Барагурі

Коріння еміґраційної «соборности»

Написав Гнат Дядюренко

Цю тему, говорену і обговорювану сотні разів не тільки в пресі, а й на всіляких зборах, нарадах, конференціях та простих таборових суперечках, почну коротким спогадом. В листопаді 1942 р. мене разом з кількома сотнями «остарбайтерів» закинули в провінційне німецьке містечко на березі Райну. В ресторані-готелі на кінці містечка, нашвидку перетвореному на табір для «остів», з добудованими бараками, дали нам притулок. Табір уже був частково заселений робітниками й робітницями з Чернігівщини, Київщини та Галичини. Кого було більше — не пригадую, але, здається, було наполовину одних і других — «східняків» і «західняків». Прибиті щоденною виснажливою працею, згуртовані таборовою «баландою» (юшкою з капусти, картоплі та брюкви) всі творили якусь однорідну масу стомлених, голодних, сірих людей. Ми «нові» остарбайтери, швидко влилися в «стару» масу і вже через тиждень-два почували себе старожилами цього неприємного, але мальовничого табору з модною назвою «Шютценгоф».

Неділями ми раділи з денного відпочинку, і зібравшись інколи в таборовому подвір'ї, зеленому й мальовничому, сідали гуртами й довго, аж поки не продзвенить знак — «вечеря!» — ділилися спогадами, думками, сподіваннями. Читали газети, що тоді приходили до нашого табору, журнал «Дозвілля» та інші видання українською мовою. Гурти були мішані — тулилися до нас навіть грузини та осетини, яких кілька осіб примхою долі потрапило до табору, а вже про якийсь поділ на «східняків» та «західняків» — не було й мови. Вірніше, такий поділ був: кожен із нас знав, хто «східняк», а хто ні, але ніхто не надавав тому ніякого значення; навіть жартували одні над одними, особливо над місцевими звичками, мовою, звичаями, але все те носило характер дружнього жарту, що швидко минав під впливом інших «проблем» — вкрасти десь картоплі, щоб потім спекти, ховаючись від майстра, в гарячому піску в заводі, одержати ложку «добавки», обміняти цигарки в німця на шматок хліба...

За п'ять років вивітрилися з пам'яти прізвища знайомих і приятелів остівського «раювання». Пригадую тільки, що одним з найкращих моїх приятелів був Терешко Семенюк з-під Борислава, трохи письменний селянин 30 років, білявий Василь з тих же місцевостей, що приносив мені завжди кожен листок задрукованого паперу і просячи в мене чогось нового почитати, дядько Юхим — сорокалітній селянин з Гуцульщини, що потім утік із табору, затуживши за домом та родиною, з моїм приятелем-односельчанином Іваном Турським і потім потрапив, здається, до концентраційного табору в Кобленц.

Хіба це всі тільки приятелі й знайомі? Пам'ятаю, як неділями ми збиралися на подвір'ї, як ці милі, щирі й довірливі селячи — «західняки» слухали вірші, що їх я читав, тільки написавши перед тим, і ці неписьменні та малописьменні дядьки були моїми першими рецензентами...

І коли тепер дивлюся на таборове наше життя, то аж дивно стає: немов не ті люди приїхали сюди в Німеччину!

Раптом на всю «широчінь» стало питання «східняків» та «західняків», а «соборність» стала колотися, як кажуть, по всіх швах.

Де ж коріння цієї нашої «соборности» (в лапках!)? Що за причина цього нікому непотрібного розбиття, цієї таборової ворожнечі?

Ось такі питання кружляють часто, і на деякі з них знайшлася в мене відповідь. Відповідь ця полегшується тим, що в німецьких таборах (остівських і унрівських) опинилися в значній мірі ті ж самі люди, що жили в них за одних і других умов і можуть порівнювати теперішні і раніші умови співжиття таборової маси та знаходити причини теперішніх непорозумінь.

Як відомо, в остівські табори з східніх областей України потрапляли люди всіх прошарків суспільства: робітники, селяни, інтеліґенція. Вчителі, службовці установ, лікарі, письменники, артисти, малярі — ось зовсім неповний перелік професій «остарбайтерів». А впереміжку з ними — бувші колгоспники, робітники Донбасу, Кривого Рогу, Дніпропетровська, студенти з усіх навчальних закладів України. Лише невелика частина з них потрапила добровільно — добровільно приїздили люди з голодних українських міст — Харкова, Дніпропетровська, Києва, сподіваючись, що в невідомій Німеччині буде хоч харч, чого не було за німецької окупації в містах, спустошених двома режимами.

З Галичини приїздили люди, схоплені або німцями на вулицях і на полях, прямо на праці, або люди, призначені порядком «континґентів» робочої сили для Німеччини. Про це розповідали всі ті, з якими мені доводилося працювати та говорити. Інтеліґенції між цими людьми не було. Це були майже без винятків селяни та робітники. І склалася думка: або в Галичині інтеліґенції взагалі мало, або якщо її багато, то вона перебуває за німців у якійсь вигіднішій ситуації, ніж ця «темна маса», чого не було там, на Україні. Бо, наприклад, із мого району зі мною разом було вислано до Німеччини в однім транспорті з десять учителів, кілька службовців, аптекаря, немало студентів.

Тільки в кінці 1944 року до Німеччини почала прибувати інтеліґенція та інші прошарки, що не хотіли залишатися під большевиками. І тут не траплялося ще непорозумінь, бо всіх єднало почуття страху перед невідомим, всіх ще єднали алярми, бомбування, ентварнунґи та спільна дорога з сходу подалі на захід. В перші часи після закінчення війни також не було ще майже непорозумінь, бо насильні репатріяції, комісії, перевірки об'єднували всіх в одну масу загнаних, безправних, безпорадних людей, оборонятися.

Розкол почався десь у кінці 1945 року. Він не носив характеру територіяльного. Я пригадую собі для ілюстрації перший такий розкол у Байройті, де комендантом табору був д-р Ц., теперішній працівник ЦПУЕ. Група людей, що очолила таборовий «дворцовий переворот», не була людьми зі Сходу — то були галицькі інтеліґенти, прізвища яких не хочеться називати, бо в Байройті їх і так усі знають, а для інших таборів цілком байдужі імена «бунтарів» байройтського табору. «Бунт», як бачу тепер, відбувся за якимось галицько-партійним принципом, що тоді для нас, людей із Великої України, був незрозумілий, пустий і дивний. Ми не привикли до боротьби партій — ми привикли ділити людей на дві категорії: людей чесних і шахраїв. І в тій боротьбі склалося враження: невелика група чесних людей бореться із шахраями. Так виглядало із бурхливих зборів, влаштованих на чиюсь ініціятиву в таборовій залі, де п. Ц. робилося багато закидів, які він, користуючись адвокатським вмінням, по можливості відкидав. Неспокій закінчився тим, що д-ра Ц. було «обрано» «демократичним» способом: одного ранку приїхав директор УНРРА ван Зойлен і проголосив на таборовій площі: хто за д-ра Ц. — нехай стане праворуч, а хто проти — нехай відійде вліво. Сам директор УНРРА стояв на підвищенні і керував цими «виборами», а навколо нього стояв таборовий «причет». Перед цим ввечері довго говорилося про репатріяцію, доказувалося, що тільки д-р Ц. зможе врятувати всіх від вивозу, отож недивно, що коли наступного ранку директор УНРРА подав знак поділитися всім напополам, то з лівого боку залишився тільки здивований один хлопець, решта ж наввипередки, немов і справді рятуючись від репатріяції, кинулася бігом на праву частину подвір'я.

Так закінчився розкол у таборі, і тільки пізніше стало для декого зрозумілим, що в боротьбі зіткнулися дві сторони: мельниківці і інші галицькі партії з бандерівцями. Для нас, наддніпрянців, те все було «темним лісом», і всі були такої думки, що «добро» не зуміло перемогти таборового «зла»...

Цей випадок навів я для того, щоб показати, який характер носили таборові неспокої в той час. Очолювали ці неспокої в більшій мірі самі ж галицькі партійні та позапартійні люди, до яких, не терплячи несправедливости, приєднувалися й люди з Великої України.

Скажу відверто, що люди з Великої України на еміґрації сподівалися знайти відпочинок від морального та фізичного терору, що його пережили протягом колективізацій, розкуркулень, процесів, чисток, голоду, позик, соціялістичного змагання та п'ятирічок. І тому кожен прояв несправедливости на еміґрації переживали болісно, немов рецидив минулого, від якого сподівалися безповоротно втекти. Тому серед усіх проявів таборових «бунтів» так масово брали участь люди з Великої України. Лише невеличкі купки (навіть одиниці!) наддніпрянців — всякого роду злочинців, кар'єристів, вічних підлабузників — ставали на стороні зла, лакомлячись на ті недоїдки, що падали їм із столу таборових «руководителів». В масі цих бунтарів якось заховалася, зникла та галицька інтеліґенція, що спочатку очолювала ці прояви боротьби зі злом. До керівництва таборовими протестами якось поступово почали приступати люди з Великої України, розділяючи це керівництво в якійсь мірі з представниками свідомішої частини галицького середовища, в переважній мірі з мельниківцями, що ненависть до бандерівців принесли з дому, а також з іншими партіями, що включалися в боротьбу спочатку по лінії таборових «корит», а піз-

(Далі на стор. 8-ій).

В річницю смерти
Митрополита Шептицького

7-го листопада штутґартський табір обходив 4-ту річницю смерти Митрополита графа Шептицького. Святкування відбулося в залі Громадянського Клюбу. Програма вечора складалася з вступного слова д-ра Миколи Ценка, доповіді Михайла Поранюка, споминів п. Людмили Івченко (читала їх пані Володимира Ценко), спомину священика-пластуна про Митрополита з Остодори, що його прочитав учень VIII кляси Федун. Далі д-р Ценко зачитав частину статті Ярослава Наґурського, з часопису «Оржел Бяли» про Митрополита та п. Катруся Василів прочитала Купчинського «Три моменти» (Підлисся, Київ, Рим). У рефераті п. Поронюк пригадав всебічну й багатогранну діяльність великого Митрополита. Із статті Наґурського присутні довідалися, яку велику й важку боротьбу вів Митрополит Шептицький із большевиками в 1939—1941 роках. Зачитано також спомини полк. Євтимовича про ставлення жидів до Митрополита. Святочний вечір закінчено однохвилинною мовчанкою, якою присутні вшанували цю небуденну в українській історії постать.

П—я—к

Л. Луців

Дивогляди нашої критики

і „Доктор Серафікус“ В. Домонтовича

Використано статті «Української Трибуни»: В. Державин: «Майстер іронії» (22. і 26. II. 1948) і Олекса Ізарський: «Друга Україна» (11. і 14. III. 1948).

В наших часописах недавно можна було читати оголошення з реклямою твору В. Домонтовича «Доктор Серафікус». В тій реклямі голосилося, що хто хоче пізнати життя української інтелігенції в Україні в двадцятих роках цього віку, нехай читає «Серафікуса». Не знаю, чи хоч один читач був вдоволений і чи знайшов у книжці те, що обіцяла рекляма. Але що ж? Видавництво видає книжку, воно ж реклямує її, хоч солідний купець ніколи не буде називати солених оселедців еспанськими сардинками і навпаки. Та чого то не робиться для реклями, щоб позбутися товару! Тому видавцеві можна й не дивуватися, але дивуємося, що те саме зробив і критик, автор «Бедекера», що вміщений вкінці твору, Юрій Коробут, який також запевнює читачів, немов би то Домонтовичів твір «вводить нас у двадцяті роки поточного віку, коли в Україні відбувалися дуже ускладнені соціяльні та світоглядові процеси». Це Корибутове твердження видруковано аж трьома мовами: англійською, французькою і німецькою.

Що буде думати неукраїнський читач, коли заохочений Корибутом, зачне читати Домонтовичів твір і знайде там речення, що — «чоловік приймає позу чотириногої тварини, а жінка лягає на спину», — яка то думка повинна б бути основною ідеєю твору — про те, мабуть, не думав ані автор реклями, ані творець славного «Бедекера», ані «Видавнича Комісія МУР-у», що «співпрацювала» при виданні «Доктора Серафікуса», як це зазначено на книжці. Ми вже чули, як один чужинець говорив:

«Я гадав, що в Україні тоді відбувалися такі процеси, які спостерігаємо сьогодні в т. зв. сателітних совєтських державах, а «Доктор Серафікус» ані словом не натякає про соціяльні й політичні справи, тільки безтурботно роздумує над тим, як би то замість жінки родити самому діти». Ще цікавішою стає історія тоді, коли прочитаємо, що в головному герові бачимо «може й автобіографічні риси» самого ж Домонтовича... (В. Державин).

Скажуть нам оборонці «пози чотириногої тварини», що авторові «великої літератури» вільно про все і вся писати, а не тільки зідхати й «плакати над недоленькою» рідного краю Та ж Домонтович порушує проблему у всесвітньому маштабі, та ж тут, у «Докторі Серафікусі», на думку Ю. Корибута, «сяє образ космічного буття людини» («коли жінка лягає на спину»), а другий критик, В. Державин, бачить тут «клясичний тип ученого-відлюдника, такий самий, як універсальний у всеевропейському письменстві Тартюф і Гарпаґон Мольєра».

Воно може бути й правда, що тут маємо «космічність» і «універсальність» та «всеевропейськість», але нащо ж заявляти всім і вся, що в творі Домонтовича говориться про «світоглядові і соціяльні процеси» в Україні в 20-тих роках нашого віку, нащо ж тоді писати про «образ людини конкретної української доби двадцятих років» (Ю. Корибут), коли це ніби то має бути «клясична типізація» (В. Державин) — поза місцем і часом.

Та ще більший дивогляд стрічаємо тоді, коли в цьому самому часописі («У.Т.», 4. III. 48) читаємо про те, як у дійсності виглядали 20-ті роки в окупованій Україні.

«Настав 1925-26 академічний рік. І тоді центром стає Київ. У стінах високих шкіл Київ об'єднує молоду генерацію з міст і сіл майже всієї України, ґенерацію, яка не поривала органічного зв'язку із своїм середовищем. А над усім цим височіє, як фортеця, Всеукраїнська Академія Наук. Тут гуртувалися визначні мужі науки, відомі вчені, кращі письменники й малярі, славетні композитори, популярні артисти, інженери та різні великі фахівці, які віддано служили ідеї українського народу».

Хто читає повищі слова М. Сердюка про «СУМ» в Україні, що саме тоді народжувався, той побачить, що «Доктор Серафікус» зовсім не подає нам «образу людини конкретної української доби двадцятих років», — і переконається, що слова Ю. Корибута, це звичайна поетична видумка, надрукована, на жаль, у співпраці з «Видавничою Комісією «МУР-у».

Тепер пригляньмося до самого твору, яка його провідна ідея.

Сам Ю. Корибут написав у своїм «Бедекері», що один критик, ознайомившися з «Серафікусом» у машинописі, «висловив своє враження так: «Прекрасна річ, але не розумію для чого вона написана». Подібно і В. Державин сподівається «для «Доктора Серафікуса» неприязного наставлення з боку літературної критики (хоч сам вихваляє твір як «шедевр»).

Головний герой твору, це професор Комаха, що є нібито професором рефлексології і одночасно автором праці «Особливості синтакси грецьких написів у лапідарних пам'ятках північного Причорномор'я». Він дивна людина, «хоче мати дитину найраціональнішим способом, тобто уникнути того, щоб звертатися у цій справі до жінки», він «хотів би родити сам», бо «немає потреби, щоб у дітородінні брала якунебудь участь жінка. Для нього вже «химерною вигадкою лишився давній міт, повторюваний у пам'ятках усіх віків і народів, про чоловіків, що кохають жінок». Він рад би всі ті «перекази брати алеґорично» й бажає «примітивний і некультурний спосіб дітонародження заступити іншим». Він «боронив право чоловіка на інтелектуальне споглядання жіночої вроди, бо він «був безстатева людина». Він твердить, що «розпуста й шлюб (!) обтяжили й розклали почуття, що не має нічого спільного ані з тим, ані з тим, ніби споглядання вроди обов'язково сполучене з ліжком і розстебнутими ґудзиками». Він для своєї оборони цитує Платона («поза чотириногої тварини» і «жінка на спині»), — кликав же колись «До джерел!» М. Зеров, — а захоплений Корибут зараз пояснює, що це цитата, де «античний філософ доходить до найвищої точки свого морального патосу». Та в кінці твору отой дивак — професор, Комаха, закохується, зовсім не в дусі «платонського морального патосу» і заявляє:

«Усе, що я є, є ти. Я не існую. Існуєш ти. Я існую тобою. У мене є два бажання: одне, — зникнути в тобі — і друге — віддати тобі всього себе».

А тепер ще про інші персонажі, про інших людей, як твердить Корибут, «конкретної української доби двадцятих років». Вер і Корвина найкраще пізнаємо з опісі їхньої розмови:

Корвин: Ви дратуєте мене, Вер! Що вам за втіха з того?

Вер: Ви незадоволені? Це ви тільки вередуєте! Я ж казала: сподівайтеся! Чекайте на вашу чергу!

Корвин: Ви знущаєтесь! Я не звик стояти в чергах!

Вер: Звикайте!

Корвин: Чи не мушу я поступитися своєю чергою Комасі? Він повинен бути вам до вподоби: він ніколи не скаже про своє кохання, навіть коли б і закохався!

Вер: Чудесно! Мені дуже до вподоби люди, що не кажуть жінкам про своє кохання. Я сама волію казати про кохання людині, яку я кохаю! Сідайте, Корвине, сідайте, все буде гаразд! Будьте терплячі.

Коли читаємо цей діялог то нам пригадуються такі твори італійського письменника, Пітіґріллі, як «Чоловік шукає кохання», «Пояс чесноти», або «14 каратів дівицтва», що то на них критика не звертала уваги, але, як каже Державин про «Серафікуса», їх «любили читачі» 25 років тому. Ніхто в Европі не ставив Пітіґріллі побіч Шекспіра, як це робить Корибут, який у своєму «Бедекері» згадує таких своїх і чужинних авторів (щоб виказати свою ерудицію!), як Анрі де Реньє, Ґ. Майрінк, Едшмід, Сервантес, Шекспір, М. Куліш, Осьмачка, Ю. Косач, Платон, Плотін, Руссо і Фр. Ніцше. А критик-хвалько Державин крім Анрі де Реньє і Сервантеса додає ще цілу плеяду нових сонць і зірниць: К. Джеролла, Ляроштфуко, Мольєра, Бюрґерового «Мюнхгавзена», Стендаля, Арістофана, Рабле, Плявта, Діккенса, Люкіяна, Вольтера, Свіфта, Теккерея, Гайне і Анатоля Франса з чужих, а Лесю Українку з наших письменників. Критик гадає, що «Серафікус» споріднений з деякими з тих письменників, але найбільше пише про ставлення до Франса. Раз нібито Домонтович «вище Франса», в другому місці «багато в чому конгеніяльний Франсові», а вкінці таки чітко твердить, що «іронія Домонтовича... аристократичніша, шляхетніша і мистецьки досконаліша за Франсову».

Та першуном у хвальбі є все ж таки Корибут, який перший заявив, що «Серафікус», це «нова сторінка в історії українського роману». На думку Корибута автор «в постаті головного героя роману витворив образ «технічної людини», «функціональної людини», «людини ізольованої технічної функції». Можливо, що за сто, чи двісті років, будуть у світі якісь інші, «функціональні», і «технічні» люди, але говорити про них в «конкретну добу 20-тих років» в Україні може тільки Юрій Корибут, або В. Державин, що зве «Серафікуса» «ідейно значущим» твором.

Ще кращий дивогляд бачимо тоді, коли наші критики визначають, до якого літературного напрямку зарахувати новий архитвір. Корибут міркує, що творчість «Домонтовича ніколи до клясицизму не належала», а Державин бачить у «Серафікусі» «консеквентний клясицизм». «Ця клясична чистота й незасміченість основних ліній твору однаковою мірою поширюється і на стилістичну образність викладу, і на композицію образів-персонажів».

І чи можна поважно дивитися на те, що пишуть повищі критики? Чи не треба сміятися, коли такий критик не заїкнувшися твердить, що «Домонтович втілив духове життя нації (?!) в гідним його змісту духовім творі досконалого стилю та всеевропейського артистичного рівня», і зараз додає, що саме «такої літератури нам сьогодні потреба — висококультурної літератури для культурного читача». Ще бракує, щоб «скромний критик» заявив таке: «Варто було залишати рідну землю і бути поживою для таборових блощиць, щоб тільки можна було в Мюнхені читати висококультурні думки Платона-Домонтовича».

Не менший дивогляд находимо і в третій похвальній пісні «Серафікусові», що її скомпонував Олекса Ізарський і назвав «Другою Україною». Чому так? Бо «першою» Україною була «народофільська» і «селянська» Україна, яка нічого не могла почути ні про Наполеона, ні про Ґарібальді, ні про відродження Угорщини, ні про польські повстання». Та під кінець першої світової війни приходить «ріст другої України», ц. зн. «аристократії, як еліти нації, інтеліґентної України», — і той ріст «призвів нас до національної революції, до бурхливого оформлення українського народу в українську націю». І хоч впала наша держава, та зате прийшов пізніше «розквіт української культури», прийшов «відхід учорашніх соціялістів і комунарів від народництва до націоналізму». Ось як народилася «українська нація!» (До відома професора В. Щербаківського!) І ось яка «друга Україна» стала «все багатше варійованою (галичанин легко може прочитати «зварійованою») темою В. Домонтовича, повістяра українського міста, української інтеліґенції».

Ізарський уважає «Серафікуса» за «найвизначніший твір нашої неоклясичної прози 20-тих років» і додає при тому завваження А. Жіда про те, що «клясицизм треба розглядати як гармонійне об'єднання чеснот, серед яких скромність займає перше місце». (Про «скромність» наших критиків, ба й самого Домонтовича — годі говорити: пор. хоч би його «Болотяну люкрозу» зі згадкою про поетів «автодидактів»).

На закінчення ще кілька слів про інших критиків, що без «патосу» дивляться на твір із «Бедекером». В. Радзикевич в першому числі «Сьогочасне й минуле» називає твір Домонтовича «цікавою психологічною студією на еротичні теми». Ми додали б ще, що тут справа з ненормальною людиною, на яку треба би дивитися з погляду Фройдівської психоаналізи. Цікаве, що хоч «фройдизм» дуже очевидний в «Серафікусі», то ніхто з хвальків-критиків не згадав автора психоаналізи, з якого Домонтович немов відписав от хоч би оце місце:

«Бажання, сховані й притлумлені вдень, прокидаються вночі. У нічних снах вони набувають реальности, й людина пізнає нарешті те, що поза цим, може, назавжди лишилося б для неї невідомим і неуявленим. Коли б люди не бачили снів, може, вони ніколи не довідались би про те, що існує. Тільки у снах розкривається справжній сенс наших бажань».

Можливо, що якби були критики згадали Фройдівський «сексуальний ком-

Лист читача „Неділі“ з Венесуелі

Подорож під... червоним прапором

Наш передплатник пан В. В. Руденко, колишній мешканець Ашаффенбурґу, виїхав до Венесуелі й прислав до Редакції «Неділі» листа з описом життя в цій країні. Цей лист є одночасно відповіддю на численні листи знайомих п. Руденка, яким він не має змоги особисто кожному відповісти.

Прибули ми до Венесуелі ще 25 травня під червоним прапором юґославського пароплава. Я був присутнім на святі 1 травня, яке нас застало ще в Марселі. Мені просто було цікаво, як його святкують юґослави. Я не міг опісля встановити різниці між 1-им травня, що його святкував примусово в СССР. Абсолютно всі ті самі гасла й лозунґи в юґославів, що й у большевиків.

В столиці Венесуелі — Каракасі Фото Тищенко

По приїзді до Венесуелі нас влаштували в таборі Ель Тромпільйо, що розташований три-чотири кілометри на південь від озера Валенсія та коло 30 км від міста Валенсія. Розмістили нас у бараках, спеціяльно побудованих для еміґрантів. Тут ми пройшли всі формальності, які проходили вже в Европі. Щоденно через гучномовець оголошували куди можна їхати та влаштуватися на роботу. Деякі новоприбулі взяли по 33 болівари (10 долярів) на особу та поїхали самі шукати праці. Звичайно їхали до Валенсії, або до Маракаю, бо це найближчі осередки. Всі познаходили роботу й якось живуть.

Як оплачується праця? Земляні роботи оплачуються найгірше. Дуже рідко зустріти нашого чоловіка, який отримував би платню менше десяти боліварів на день. Наших новачків зразу обманювали (не платять за неділю), але коли вони довідуються, що тут мусять платити за 48 робочих годин у тиждень і за неділю, то справа наладнується. Мулярі отримують 14—16 боліварів. Їхні помічники 8—10, столярі 15—25, шофери 15, механіки 20—30, арматурники 12—25, будівельники 15—20, землекопи 8—10, інженери 40—50 болівапів. Ставки обраховані на один день. Інженери-хеміки не мають великих можливостей.

Дуже багато наших людей взялися за торгівлю і мають із цього досить добрий зиск. Дехто почав із грішми, але інші бралися за діло без нічого. Шевці мають 12—15 болівапів і виконують звичайно лише якусь одну роботу. Дуже оплачується праця на акорд, а ще краще, коли хтось працює вдома. Але на це треба мати весь необхідний інструмент. Ремісниче знаряддя є тут усе, але доволі дороге. Тому найкраще брати його з собою з Европи. Багажі всі доходять акуратно. Ціни, порівнюючи з заробітком, дорогуваті, проте жити можна. Ціни не сталі, а з купцями треба торгуватися. Із зміною пір року (якщо можна так виразитися) зміняється й висота цін на різні сезонові товарі. Мебель також дорога. Всякі машини тут є й тим не треба турбуватися. Деякі еміґранти мають уже власні таксі чи вантажні машини й вони приносять їм непоганий дохід. Можна купити землю в місті на квадратні метри. В Каракасі вона дуже дорога. Проте наші люди вже мають свої хатки на власній землі і то в Каракасі.

Що ж являє собою Каракас? Це столиця країни, велетенське місто, в якому можна б помістити п'ять мільйонів населення з европейською густотою. Тут височать ґіганти-будівлі й хмарочоси, але рядом із ними можна бачити й маленькі будинки. Це старий Каракас. Новий заповнений прекрасними віллами в південному стилі з широкими, чистими вулицями. Тут заплановують багато будинків на 20 і 25 поверхів. Каракас-це майбутній Нью-Йорк. Проте гори, які оточують столицю, вкриті бідними хатками. Інші міста виглядають нецікаво. Тяжкої індустрії Венесуеля не має, а легка в зародовому стані.

Рідко зустрічається родину, яка не мала б свого радіо, хоч і спатиме на підлозі. Молодь у містах дуже гарно одягається, але можна побачити й обідраних людей. Це тому, що вони весь зароблений гріш пропивають. Деякі з наших еміґрантів взяли з них приклад.

Що собою являє Вересуеля з кліматичного боку? Це тропіки, але наші еміґранти переносять їх легко і захворювань, яких ми побоювалися в Европі, немає. Може через те, що майже всі еміґранти примістилися в містах, розположених на схилах Кордільєрів. Але є й такі, що живуть низько, нпр. в портах і не чути про захворювання. Навіть п'ємо сиру воду й нічого нам не шкодить. Є тут еміґранти, які живуть по 30—40 років і прекрасно себе почувають.

Чимало наших працюють на земляних роботах, мають власні хати, корови, трактори, машини, за які сплачують кредит. Весь транспорт Венесуелі відбувається виключно машинами й автобусами. Є невеличка залізнича сітка, а радше лінія Каракас-Маракай-Валенсія-Пуерто Кабелльо. Ходять тільки по одному вагоні з 30—40 пасажирами.

Я мешкаю в місті Валенсія. Українців тут коло 70. Ніодин з нас не отримує українських газет. Одним словом одірвані від світу, особливо від українського життя. Якщо взяти нпр. росіян — вони зорганізовані. Мають свою церкву в Каракасі й будують другу. У Валенсії також мають церкву й свої бібліотеки. Таксамо поляки. Проте віримо, що нас Европа не забуде. А покищо чекаємо на духову допомогу та віримо, що й українці в Венесуелі поволі зорганізують своє культурно-національне життя. Наш Комітет у Каракасі мало активний.

плекс», то не мусіли б були згадувати Шекспіра і Сервантеса та Мольєра і були б скромніше оцінили Домонтовичів твір, бо ж Комаха — це зовсім не те, що Дон Кіхот і Гамлет, чи Тартюф, або Гарпаґон. Та ж зовсім щось інше «типізація» в сенсі Сервантеса або Мольєра, і зовсім не те — «типізація» ненормальної сексуально людини.

На оправдання автора треба сказати, що тут завинили більше критики, як сам Домонтович. Автор звав свій твір «документом часу», а хвастуни-критики заговорили про «неповторний український інтелект» та про його «отвори у сферичну безконечність просторів і часів», про «другу елітарну Україну» (з проститутною Вер!) та про «нову добу в історії українського роману». А тим часом це «звичайна книга для розваги», як вірно оцінила її М. Бачинська-Донцова в першій книзі еміґраційного «ЛНВ». Кінчаємо свої завваги про дивогляди нашої критики словами згаданої вище авторки.

«І скільки б критики ще не написали б про цей твір, як би його не розхвалювали, але найглибшу і найвірнішу критику цьому творові дав малюнком Я. Ґніздовський, що змалював д-ра Серафікуса, як той садить дерево догори коренем.

Так, роман справді вивертає догори коренем нашу українську дійсність тогочасну. А та дійсність цікава й варта уваги такого великого майстра, яким безперечно є В. Домонтович. І ми маємо право вимагати від нього, саме від нього, великого твору про Україну з її надіями, з її пориваннями і боротьбою, з її спадами і злетами, і з усім тим, в чому проявляється справжній український дух».

Л. Луців.

З мовної практики

До синоніміки слів

Написав професор П. Ковалів

В нашій мовній практиці ми натрапляємо на труднощі позначення того загального поняття, що означає головну поживу для організму. Це поняття позначається неоднустайно поширеними на Україні термінами «жир» і «товщ» і обіймає собою окремі конкретні складники, детерміновані словами: сало, солонина (Галичина: «Намажуся я солониною, скочу до хлопців скалубиною», Головацький, V), смалець (стоплене свиняче сало, Грінч. ДВУ, 1925, стр. 1720), жир (риб'ячий), лій (овечий) тощо.

В словнику Грінченка слово «жир» подане в значенні їжі, поживи (у диких тварин): «Качки полетіли на жир». Звідси дієслово «жирувати» — здобувати їжу: «Зайці на зорі жирують». З цим же значенням це дієслово вживається ще в давніх пам'ятках: «жировати» — пастись (Толков. псалтир 1100 року). Звідси дієслівний іменник «жирование» — пасовисько (Остромир. євангелія XI ст.). Слово «жир» в значенні їжі вживається в старослов'янській мові і в сучасних слов'янських мовах: сербській, чеській, польській.

Звідси гомонімічно розвинулось «жир» в значенні ситности, достатку: «То з жиру дуріють», «собаки з жиру казяться» (Номис). В староукраїнській мові «жир» означало багатство. А далі дієслово «жирувати» — жити в достатку, розкошувати: «Жирували та панували пани» (Грінч. 1925, стр. 527), «Жирується, як нірка в салі» (Номис). Звідси близький перехід до «жирувати» — пустувати, бавитися: «Посходились на вулицю дівчата й хлопці, зачали жирувати» (Грінч. І, 69).

З другого боку, від «жир» в значенні їжі, поживи розвинулось функціональним шляхом «жир», як позначення спеціяльного продукту харчування в загальнім його понятті: «організм потребує жиру», «жир — харчовий продукт» тощо. Нарід здебільшого обходиться без цього слова, вживаючи відповідно до обставин конкретних назв: сало, смалець, олія, здір (внутрішнє свиняче сало), лій тощо. Але в літературній мові воно поширюється, як загальне поняття (часом потрібне і в науці) відповідно до нім. Fett, франц. graisse, анг. shortening, чеськ. tuk, польськ. tluszcz, болг. мас, рос. жир. Звідси прикметник «жирний» (обід, молоко; і в переносному розумінні: достатній), що в народній мові вживається здебільшого у відношенні до організму: «Дивно, що жирний бик до роботи привик» (Волинь), «Жирнючі та слиняві губи» (П. Мирний). Але більш звичне в народі слово «гладкий», що має зовсім інше походження: «гладкий чоловік», «гладкий бик» тощо.

Щодо слова «товщ», що вживається переважно в Галичині, то воно в словнику Грінченка не засвідчене, але в словнику Кузелі і Рудницького воно є, як синонім поряд з «жир». Слово це так само давнього походження і зв'язане з коренем **товст-**. Порівн.: старослов. тлъстъ, серб. туст, чеськ. tlst-, польськ. tlust-, укр товст-, рос. толст-. Первісне значення цього кореня — набитий чимсь, начинений відповідно до литовськ. tirstas — густий. Звідси сучасний прикметник (з збереженням ідеї первісного значення) «товстий», як синонім до «жирний»: «Дочка товста» (Метлин. 311), «Живіт товстий, а лоб пустий» (Номис), «Деревце те не товстеє» (Із. Котляр.).

Отже, слово «товщ» містить в собі ту ж саму ідею повноти, достатку, що й «жир». Слово «товщ» — синонім слова «жир». Але в цім значенні воно вживається лише в польській мові (tluszcz), а відо впливом польської — частково і в українській мові (Галичина).

Виникає питання: яка з цих форм має правність на поширення в українській літературній мові? Безперечно, «жир» має мінніші історичні основи, як первісне позначення поняття їжі, поживи, і існує в українській мові незалежно від російської. Слово «товщ», як калька з польської мови, може бути лише синонімом. Так само синонімом до «жирний» є «тлустий» (теж калька з польськ.: tlusty), прикметник, поширений більше в західній частині України: «тлустий борщ», «тлусте м'ясо» тощо.

З словом «товщ» синонімічно мало б конкурувати слово «сить», засвідчене ще в давніх пам'ятках із значенням достатку: сыть Збірник Святослава XI. ст. Порівн. серб. сит, чеськ. syty, литов. suitis (О. Потебня). Це слово знаходимо в Н.-Левицького: «А як виросте кабан, то вже аж тоді кладе на собі сить». Але більше поширена в народі прикметникова форма, як синонім до «жирний»: «Ситяча вівця» (Конст. пов.), «Ситий борщ» (жирний), «Це з ситої землі хліб» (П. Мирний), «Ситий баран пасеться» (Рудч. Ск. І, 2).

В українській літературній мові всі ці форми можуть мати свою перспективу розвитку, якщо вони стануть всенароднім надбанням, навіть і кальки з польської мови. А серед них і прегарне давне українське слово «скором», відоме в народі в значенні м'ясної їжі взагалі.

ТРИДЦЯТИРІЧЧЯ

Всеукраїнської Академії Наук

(Власна кореспп.) 14 і 15 листопада ц. р. відбулась в Авґсбурзі Ювілейна Конференція Української Вільної Академії Наук, присвячена знаменній події, що відбулася тридцять років тому — заснуванню Всеукраїнської Академії Наук у Києві. Присутні були, крім віце-президента УВАН проф. Д-ра Л. Білецького, Голова Української Національної Ради проф. Д-р Іваницький, деякі члени Виконного Органу та ряд видатних наших учених, як Д. Чижевський, Мірчук, Полонська-Василенко та інші.

Коло 100 учасників з цікавістю вислухали наукові доповіді і спогади про заснування та працю ВУАН в Києві, які (доповіді і спогади) були виголошенні з глибоким знанням справи і небуденною ерудицією. Стосується це насамперед обох виступів проф. Д. Чижевського, хоч і решта прелеґентів (Д. Горняткевич, Л. Білецький, Полонська-Василенко та П. Курінний) внесли дуже багато цінного.

Спостерігаючи працю й перебіг Ювілейної Конференції УВАН, можна було немов мати перед своїми очима отого вічного і невмирущого «духа живого», якого не вбити ніякими персекуціями, переслідуваннями і нищеннями: вчора ворог знищив нашу Академію, а сьогодні, на наших очах, вона знову відживає. А досягнення вже нашої тутешньої Академії, за 3 роки її існування, теж не малі.

Та мусимо розповісти про перебіг самої Кофеpенції.

Відкрив її віце-президент проф. Д-р Л. Білецький, привітавши гостей, зокрема Голову УНРади проф. Іваницького, що приявні зустріли гучними оплесками, проф. Мірчука та інших. З привітаннями виступили Голова Української Національної Ради від імени цієї нашої найвищої Інституції, та Д-р Мірчук від імени Українського Університету в Мюнхені. Проф. Порський зачитав ряд телеграм і листів, що наспіли від багатьох наших інституцій і поодиноких осіб. Зокрема цікаве привітання-спогад про перші дні праці ВУАН наспіло від Єпископа Сильвестра.

Доповідь проф. д-ра Д. Чижевського «Ідея Академії в історії української культури» що була, як зрештою більшість виступів цього нашого відомого вченого, новим відкриттям в цій галузі — започаткувала властиву Конференцію. Д. Горняткевич, в своїй старанно опрацьованій доповіді, розповів про 1-ий з'їзд українських вчених у Львові в 1848 році. Далі проф. Л. Білецький синтезував факти у своїй доповіді «Всеукраїнська Академія Наук і українська наука».

Ці основні доповіді першого дня Конференції були доповнені спогадами Н. Полонської-Василенко та П. Зайцева. Перед очами слухачів, немов живими, проходили перші творці нашої Академії Наук — Проф. М. Грушевський, А. Кримський, В. Вернадський, Єфремов, міністер освіти Василенко та багато інших — з усіма їхніми хибами і ентузіязмом до праці.

Другий день Конференції почався доповіддю Д. Чижевського про першого президента ВУАН В. Вернадського. Сильветка цього українського вченого була прелеґентом подана з неперевершеною досконалістю. Цікаво, як Вернадський як мінералог шляхом ориґінальної індукції, приходив до узагальнень, до тверджень пізніше підтверджених Айнштайном в його теорії релятивности, або Плянком в теорії квантів.

На закінчення Конференції проф. П. Курінний розповів про Українську Вільну Академію Наук, яка є продовженням ВУАН, що була фактично большевиками в 1930 році, як Академія Наук ліквідована. Сучасна УВАН має 19 секцій та об'єднує під своїм дахом 156 українських вчених. Взагалі на еміґрації є до 250 українських науковців, але з цього числа 50 взагалі не зголосилися до продовження наукової праці і цю кількість треба вважати втраченими. Решта 200 українських вчених працюють інтенсивно, з них 156 належить до УВАН.

УВАН сьогодні, переборовши перші труднощі, виходить широко на арену і є надія, особливо після створення Товариства прихильників УВАН, що зокрема видавнича діяльність буде налагоджена. Первісну думку про те, що УВАН має об'єднувати лише наукові установи, тобто бути спілкою наукових установ, було відкинено. Нав'язано зносини з німецькими і іншими чужинецькими вченими. Заплановано цілий ряд видань, для яких вже знайдено матеріяльні засоби і які вже починають з'являтися.

(пк).

Радіо Анкара заповідає „криваву чистку"

РОЗПАЧ БАЛТИЦЬКИХ СЕЛЯН

Радіо Анкари передбачає, що незабаром в країнах Східньої Европи почнеться загальна «кривава чистка». Після інтеліґенції черга приходить на селян. В деяких районах Румунії і Юґославії селяни палять свої садиби й тікають в гори до партизанів. Більшою чи меншою мірою це спостерігається в усій Східній Европі, зокрема в її надбалтицьких країнах, де останнім часом посилено відбувається наступ на село. Звичайно всіх мешканців села зганяють на збори, де їм пропонують утворити колгосп... Селяни живуть в постійному страху. Можливість втратити власну землю і жити з цілком чужими людьми — часто обідраними, голодними, хворими, брудними, вкритими вошами, лінивими селянами советської Росії доводить деяких батійців до розпачу: вони відмовляються вступити до колгоспу і за це стають «ворогами народу» або тікають до партизанів, наперед спаливши свої садиби і знищивши реманент. Вже кілька місяців советська влада провадить ліквідаційну акцію, скеровану проти «крукулів», тобто селян-власників. Кожен, хто опирається, навіть безземельний, дістає назву «пронациста». Його виганяють з господарства, депортують, засилають до концентраційного табору. Більшість балтицьких селян перебувають уже далеко від свого краю, решта день-у-день чекає на депортацію і відповідно до цього і влаштовує своє життя. На їх місце, в їх садиби раз-у-раз напливають нові хвилі людей з глибу Росії.

Проте і «колгоспникам» живеться не краще. «Колгоспники не мають права без дозволу залишати ні свій колгосп, ні свою бриґаду», — сказано в декреті советської ради міністрів з 7 липня ц. р. Отже кожний селянин на все життя прикутий не тільки до свого колгоспу, а й до своєї робочої бриґади. Радіо з Риги недавно повідомляло: «В усіх колгоспах комуністи повинні бути розміщені так, щоб вони могли доглядати кожний крок селянина... Всі сільські й районові ради мають картотеки кожного господарства... Колгоспи можуть взяти потрібний їм реманент з навколишніх господарств... Раніш чи пізніш всі литовські селяни змушені будуть вступити до колгоспів...» (Базлер Нахріхтен).

ЗАХІДНЯ КУЛЬТУРА ПЕРЕД СУДОМ „ПРАВДИ"

Московська «Правда» недавно поставила на свій суд західню культуру. Ясна річ, орган советської комуністичної партії ухвалив суворий вирок підсудній, визнавши її винною в повному занепаді. «Де тепер европейська література, що колись мала Стендаля, Золя, Фльобера? Клясиків заступили третьорядні автори, які в своїх легких пригодницьких творах розповідають про те, як поліція допомагає великим злочинцям ловити дрібних злочинців». За твердженням газети, занепад літератури відбився навіть на серйозній поезії, яка, бачачи «неминучий крах капіталізму, намагається знайти шлях до порятунку капіталістичного світу і виправдати нещадну боротьбу імперіялістичної реакції проти сил соціялізму й демократії». Не краще, за словами «Правди», стоїть на Заході справа і з театром. В Европі й США, власно, нема вже ніякого театру, там є лише пародія на театр, де людей трактують як автоматів або якихсь опанованих пристрастями нероб. Сцена стала видовищем всяких жахів. Ознаки занепаду лягли вже й на західню науку. «Вона вже давно зреклася точного наукового мислення і намагається середньовічними методами відвернути увагу людства від соціяльних питань». Отже, — приходить до висновку «Правда», — повна ліквідація західньої культури вже недалека.

А тепер, вислухавши ці обвинувачення «Правдою» західньої культури, — пише «Франкфуртер Рундшав», — візьміть в руки ч. 251 тієї самої «Правди» і прочитайте в ньому зимову програму московських театрів. В оперовому «Великому театрі» ви на першому місці побачите Чайковського («Євгеній Онєґін», «Винова краля» та ін.), також Мусоргського («Борис Годунов»), Римського-Корсакова («Садко»), Сметану («Продана невіста»). Славнозвісний «Художній театр» виставляє п'єси Чехова («Три сестри» та ін.), Островського, Толстого й інших старів. Тільки «Малий» та різні дрібні другорядні театри виставляють п'єси нових невідомих драматургів у дусі пропаґандивного «Російського питання» або «Королівської крови» чи «Всіх моїх синів».

До цього додамо ще від себе одне з недавніх повідомлень ТАСС-у про «досягнення» советських композиторів. З нього дізнаємося, що композитор Шостакович пише оперу на сюжет повісти Фадєєва «Молода ґвардійка», а Прокоф'єв уже написав оперу «діла однієї людини», в якій герой — советський літун, що, втративши обидві ноги, повертається на військову службу і дістає звання «богатиря СССР». Композитор Мясковський написав симфонію, присвячену Сталінові, а Александров склав сценарій «Рапорт товариша Сталіна в справі конституції СССР».

Годі сперечатися, що занепад мистецтва є загальним, світовим явищем, зумовленим насамперед катастрофічним характером нашої доби. Однак, коли в ролі обвинувачів саме західнього мистецтва в зубожінні художніх форм і ідейного змісту, зокрема в політичній тенденційності, виступають ідейні батьки оцих «рапортів товариша Сталіна», то тільки й можна згадати народню приказку: «Чия б гарчала, а твоя б мовчала».

Дві королівські розлуки

Фаріда

КАЇР (ЮП). За офіційним повідомленням, єгипетський король Фарук розлучився з королевою Фарідою, з якою одружився 1938 р. У них є троє дочок: принцеси Феріал, Фавзія та Фаіда. Королева Фаріда — дочка Юссуфа Цулфікара, що був державним суддею в Александрії і єгипетським міністер-президентом. Одночасно повідомляють і про розлуку іранського шаха за взаємною згодою з своєю дружиною — сестрою єгипетського короля Фарука принцесою Фавзією.

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— Предстатвники Естонії, Латвії та Литви подали президентові сесії ОН д-рові Іветту меморандум з протестом проти приєднання цих країн до СССР.

— В Лондоні викрито величезні спекуляції (на суму до 4 мільйонів фунтів стерлінґів) з британським військовим майном в Німеччині, в яких брали участь деякі багаті лондонські комерсанти.

— В Англії оголошено про скасування карткової системи на низку продуктів і про збільшення раціонів інших.

— На одному з британських летовищ на двох прибулих з Німеччини літаках сконфісковано багато привезених фотоапаратів «Лейка» на загальну суму в кілька тисяч фунтів стерлінґів.

— Британська військова поліція викрила в Берліні пачкарську організацію, яка робила великі операції продаючи харчові продукти, приставлені до Берліну повітряним шляхом. В зв'язку з цим заарештовано 4 англійці й 11 німців.

— В Пфорцгаймі заарештовано німця, що повернувся з советського військового полону. Перебуваючи в ньому, він, за свідченням людей, що були там разом з ним, убив 50 німецьких військовополонених і взагалі поводився «гірше за ґестапівця».

— На виборах в Женевському кантоні комуністи з 36 дотеперішніх місць втратили 12 на користь переважно радикальної партії.

— Советська окупаційна влада, посилаючись на «боротьбу з пошестями», закрила останній переходовий пункт між Тюрінґією і Гессеном в Герлесгавзені.

— У франкфуртській, мюнхенській та штуттґартській торговельних централях для американців, що мешкають в Німеччині, викрито нелеґальні операції з продажем мільйонів американських сиґарет. В зв'язку з цим заарештовано 19 американців.

— Судовий процес 12 провідних діячів комуністичної партії США, обвинувачуваних в готуванні революції, відкладено вдруге.

— Помер провідник індонезійських комуністів Муссо, тяжко поранений в бою 31 жовтня.

— Після державного перевороту в Перу військовики, що захопили владу видали наказ про заборону комуністичної і лівої «народньої» партій.

— Згідно з урядовим законопроєктом, в Англії мають бути націоналізовані всі великі металюрґійні підприємства, на яких працюють 300 000 робітників.

— Як повідомляє німецька преса, поміж численних осіб, що збігли останнім часом з східньої зони до західніх, є колишній генерал і два інші старшини, мекленбурзький міністер фінансів проф. Штрассер, музикознавець проф. Ґерстенберґ, доцентка філософського факультету ростокського університету фон-Галем та інші достойники і діячі науки й мистецтва.

ТАЄМНА ВІЙСЬКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В СКАНДІНАВІЇ

СТОКГОЛЬМ (ЮП). 15-го листопада в Сальтсйобадені біля Стокгольму зібралися на таємну конференцію для обговорення військових питань представники оборонних комітетів трьох скандінавських держав.

З хроніки одного мистецького ансамблю

»Ватра« працює для України

Минулого місяця Українська Чоловіча Хорова Капеля «Ватра» під мистецьким керівництвом проф. Лева Туркевича, колишнього музичного керівника й диригента Львівського Оперного Театру, почала третій рік своєї мистецької діяльности. За той час вона успішно пропаґувала українське ім'я на чужині. Зокрема великих успіхів зазнала вона під час свого турне по Швайцарії, де дала концерти в таких великих містах як: Женева, Монтре, Берн, Цюріх, Бадси, Фрібурґ, Дафес, Аппенцель, Хур, Урнеш, Люцерна, Люґано та інші. У всіх трьох частинах Швайцарії німецькій, французькій та італійській співала «Ватра», захоплюючи чужинців красою української пісні, полонячи всеціло їхні серця. Для зрозуміння краси української пісні й українських мельодій причинилися в великій мірі дбайливо й культурно опрацьовані чепурні програмки, які давали короткий зміст і характеристику кожної пісні німецькою й французькою мовами.

Капеля давала концерти й через радіо. 24-го січня ц. р. женевська радіостанція Сотенс надала концерт світських пісень та трансмітувала його ще два рази 28-го травня і 29 липня ц. р. 23-го квітня ц. р. у радіовисильні Цюріх-Монтеченері накручено на стрічку інтерв'ю про українську музику, історію сучасної української еміґрації та історію «Ватри». Інтерв'ю німецькою мовою дав проф. Лев Туркевич, а французькою мовою д-р Володимир Білинський, голова української Делеґатури Суспільної Служби в Бреґенсі. Це інтерв'ю (по чотири хвилини кожною мовою) трансмітували радіостанції в Монточенері й Беромюнстері в програмі т. зв. «Культурвохенберіхту». Ця сама радіостанція Мотеченері накрутила на стрічку світський репертуар Капелі і трансмітувала його 12-го листопада та ще двічі пізніше.

Багато концертів дала Капеля в католицьких і протестантських швайцарських церквах. Запрошували її до участи в Богослуженнях, нпр., у французькій церкві в Люцерні 5-го вересня.

Деякі виступи хору «Ватра» вийшли далеко поза межі звичайного концерту й стали справжньою культурно-мистецькою подією великого пропаґандивного значення. 25-го січня влаштовано в Женеві прийняття для Капелі, на якому були присутні представники Українсьських Американських Комітетів — сотник Яримович, Суперінтендент Кузів, представник українців у Франції інж. Созонтів, представники швайцарських українців ред. Єреміїв та пані посолка Мілена Рудницька, шеф Централі ІРО в Женеві амбасадор Понсо та багато інших визначних гостей-чужинців. Про цю подію сповіщав окремим комунікатом Український Допомоговий Комітет в Швайцарії.

На деяких концертах було понад 2 000 осіб, а в Люцерні розентузіязмована публіка прощалась з Капелею на залізничій станції. Тут на домагання публіки хор мусів дати концерт на пероні.

Рецензії про виступи Капелі «Ватра» помістили коло 30 швайцарських часописів (німецьких, французьких і італійських). Деякі давали рецензію два рази. Між іншими писали про Капелю такі газети як: «Ді Тат», «Курієр де Женев», «Трібюн де Женев», «Журналь де Женев», «Бернер Таґеблят», «Ґацетта Тічінезе». Рецензії появлялися інколи під багатомовними заголовками: «Тріюмф української пісні» («Ім Авслянде»), «Коли Україна співає» («Коріє де Женев»), «Хор українських скитальців» («Бернер Таґблят»), «Іль коро козакко» («Ґацетта Тічінезе»).

До кінця 1948 року Капеля законтрактувала концерти в Швайцарії в таких місцевостях: Шафгавзен, Уцвіль, Базель, Фрібурґ, Біль, Сант Ґаллен, Люцерна, Цуґ. Вживають заходів для складення контрактів і з іншими містами. Головну заслугу в улаштуванні концертів «Ватри» має наш випробуваний приятель швайцарський священик о. Л. Шреєр з Рейнеку. Він уже третій раз зовсім безкорисно опікується Капелею. Робить це виключно з любови й захоплення українською піснею та керуючись християнським почуванням. Через свої зв'язки з видними швайцарськими особами й впливовими колами о. Шреєр організує не лише концерти, але й приміщення й харчування членам Капелі. Зовсім безплатно виклопочує Капелі концертові залі та церкви на її виступи. Успіхи «Ватри» в Швайцарії, це в великій мірі заслуга цього великого приятеля українців, що з неменшим відданням піклується й українськими скитальцями в таборі Форклостер в Бреґенці. Технічну сторону організації концертів «Ватри» в Швайцарії провадить імпресаріо д-р Йоахім Висс та Герман Бок, які ставляться з великим респектом до Папелі й її диригента.

Треба згадати й про виступи «Ватри» на терені Німеччини й Австрії. Помітнішими були виступи Капелі на міжнародньому святі культури в Інсбруку, участь у французьких національних святах, в святах з нагоди річниці звільнення Франції, Французького Червоного Хреста, у привітанні Епископа Івана Бучка.

Справді тяжку й важливу пропаґандивну роботу виконує «Ватра» на чужинецькому, міжнародньому терені. Зокрема важлива ця праця в такій вузловій, з погляду міжнародніх стосунків, країні як Швайцарія.

Як довідуємося, «Ватра» одержала запрошення записати на грамофонні плити свій репертуар. Запис відбудеться в Цюріху в грудні. Плити поширюватимуть у Швайцарії.

Володимир Даниленко.

Проти терору і провокацій

РЕЗОЛЮЦІЯ

1. Зібрані 5. XI 1948 р. на надзвичайні таборові сходини мешканці табору Ліндорф з жалем стверджують, що сумний факт нападу на члена Н. Р. д-ра Росоху, який мав місце в нашому таборі 17. X. 1948 р. був справою малої групи людей під проводом команданта таборової поліції Степана Хоми, з якою нижчепідписані не консолідуються.

2. Нижчепідписані засуджують цей жалюгідний факт, як високо негромадський і шкідливий укр. справі, як спробу до підірвання авторитету Національної Ради.

3. Підписані висловлюють свій глибокий жаль з цього приводу, та висловлюють цією дорогою щире співчуття д-рові Рососі.

4. Підписані заявляють свою повну підпорядкованість та слухняність Н. Р., як нашому найвищому політичному чинникові на еміґрації, якої постання вітали в нашому таборі, як день урочистої радости, реалізуючи давно вже очікувану політичну консолідацію всіх укр. угруповань.

5. Підписані з приємністю стверджують, що частина поліціянтів, учасників нападу на д-ра Росоху, визнала свою помилку, підписуючи цю резолюцію, чим виказали свою національну зрілість.

6. Підписані просять Хвальну Редакцію „Неділі" в Ашаффенбурзі, і „Укр. Слово" в Блюмберзі, видрукувати вищесхвалену резолюцію в найближчому числі Вашого часопису.

Десята Сесія Священного Синоду УАПЦ

В Ельванґені відбулася 12-15 листопада чергова 10-та сесія Священного Синоду УАПЦ. Присутні: Митрополит Полікарп, Архиєпископ Ніканор, заступник Митрополита Архиєпископ Ігор, Владика Генадій, секретар Священного Синоду Владика Платон і члени Синоду — від священиків о. мітрат Юрій Пелещук, від мирян ред. Анатолій Котович. Двоє не прибуло.

В суботу правив всенічну Архиєпископ Ігор, в неділю торжественну Службу Божу Митрополит Полікарп, Архиєпископ Ніканор і Генадій. Проповідь мав Архиєпископ Ігор. По молебні із словом до мирян звернувся Митрополит Полікарп, закликаючи до єдности, любови до ближнього та сильної віри в поворот на рідну землю.

О 12-ій годині учасників Священного Синоду урочисто зустрічало громадянство табору — голова, Пласт, СУМ і інші таборові організації.

Під час Собору розійшлася чутка, що 25-го листопада має відбутися зустріч Митрополита Полікарпа з Архиєпископом Кентерберійським у Білефельді (англійська зона). Участь мають взяти представники різних Церков.

Візита Арх. Мстислава теперішньому Патріярхові

Як повідомляють з Канади, на запрошення Архиєпископа Атенаґораса, що керує Грецькою Архидієцезією північної і південної Америки, який повідомив про своє бажання особисто познайомитись з Головою Української Греко-Православної Церкви в Канаді — Владика Архиєпископ Мстислав відбув в другій половині жовтня подорож до Сполучених Держав Америки.

Перша зустріч обох ієрархів відбулася 20 жовтня в Нью Йорку й тривала понад дві години. Розмови, що відбулися під час цієї зустрічі, носили інформаційний характер і обіймали цілість української православної проблеми.

Другого дня, 21 жовтня, Архиєпископ Атенаґорас пригостив Авхиєпископа Мстислава обідом, на якому окрім обох Владик, були присутні члени Церковного Управління Грецької Архидієцезії на чолі з о. прот. М. Андреалісом та о. прот. В. Слюзаром з Монреаль, який супроводив Владику Мстислава в подорожі до Сп. Держав, і був присутнім під час розмов обох ієрархів. По обіді відбулися дальші розмови, предметом яких було сучасне положення української православної церковної справи на теренах Північної Америки.

На пам'ятку зустрічі Владика Архиєпископ Мстислав подарував Архиєпископові Атенаґорасу мистецьки виконаний наперсний хрест з прикрасами.

22 жовтня Архиєпископ Мстислав відвідав в Філядельфії Владику Івана Теодоровича, а наступного дня виїхав через Детройт до Віндзор, де 24 жовтня відбулася його перша візитація тамошньої української православної церкви.

Візита Архиєпископа Мстислава в грецького Архиєпископа Атенаґораса набрала окремого значення після того, як невдовзі після неї Владику Атенаґораса обрано на престол грецького патріярха. Як довідуємося, Патріярх запропонував Арх. Мстиславові очолити також Українську Православну Церкву в США, яка є частиною Царгородського Екзархату Північної й Південної Америки й перебуває під зверхністю Єпископа Богдана Шпильки. В православних колах Америки вважають цей факт за важливий, бо він відкриває можливість впровадити українську православну церковну справу на міжнародній форум і вияснити канонічність та визнання її патріярхату.

Попередня візита Митрополита Іларіона (Огієнка) в Патріярха, про яку кружляє багато версій, втратила через заіснування нових фактів на своєму значенні.

О. Петро Голинський

другим Генеральним Вікарієм у Німеччині

Його Екселенція Апостольський Візитатор українців в Західній Европі, Епископ Іван Бучко іменував 5-го листопада ц. р. другим Генеральним Вікарієм в Німеччині Впр. о. Петра Голинського. Впр. о. Н. Вояковський уже десятий рік виконує в Німеччині душпастирську місійну працю, в останні три роки на дуже відповідальній і експонованій посаді. І саме ця праця в найтяжчі хвилини нашої скитальщини, коли кермо нашої Церкви в Німеччині спочивало виключно на його раменах, зужила його до тієї міри, що перетомлений працею чимраз більше занепадав на своїх силах. Щоб відтяжити в деякій мірі і полегшити відповідальну працю о. Н. Вояковського, Його Екселенція Кир Іван, керуючись журбою за долю нашої Церкви і почуванням відповідальности перед Богом, заіменував саме другим Генеральним Вікарієм Впр. о. Петра Голинського. Особа о. Голинського знана широким колам нашого громадянства вже в рідній землі. Він народжений 5-го липня 1892 року в Підгайчиках, львівської округи; св. Богословію студіював в університеті у Львові і в Інсбруку, а філософію в університеті в Празі. Після висвячення, яке було 26-го лютого 1922 року, займає пост гімназійного катехита в Сяноку, потім у Сокалі, вкінці в Перемишлі, де перебував аж до початку другої світової війни. Крім гімназійної катихитури в Перемишлі о. Голинський виконує ще обов'язки референта Епископської Консисторії і Просинодального Судді. За другої світової війни виконує обов'язки гімназійного катехита зразу в Ярославі, а потім в Перемишлі. У 1944 році виїжджає на еміґрацію на виклик толішнього Апостольського Візитатора о. прелата Верґуна. Його іменували душпастирем у Кемптен і околиці. Опісля стає душпастирем у знаному німецькому відпустовому місті Альтеттінґ, потім професором Теології в Духовній Семінарії в Гіршберґу. Згодом іменований Протопресвітером для українців-католиків, що мешкають в американській зоні, головою Церковного Трибуналу й Радником Апостольського Візитатора. Вкінці за надзвичайну ревність у виконуванні своїх обов'язків іменований Генеральним Вікарієм. Слід згадати б ще, що Впр. о. Генеральний Вікарій Голинський є одруженим священиком і його дружина походить з родини Преосвященного Коциловського.

Новоіменованому о. Генеральному Вікарієві Голинському складаємо цим щирі побажання в новому уряді та віримо, що він, як дотепер, так і надалі своєю ревністю й муравлиною працею у виконуванні своїх обов'язків причиниться і для добра нашої св. Церкви і для душевного хісна наших скитальців.

Об'єднання українців у Голляндії

Українська колонія в Голляндії — невелика. Складається вона з робітників, що приїхали сюди на працю в рамцях переселенчої акції ІРО та з деякої кількости головно східньо-українських дівчат, що повиходили заміж за голляндців після закінчення війни, а також дрібна кількість утікачів із Сх. Европи.

Живуть українці розкидано по цілій Голляндії, працюючи переважно на заводах. Відносини голляндців до українців щирі та добросердечні. Досі не було в Голляндії ніякого об'єднуючого осередка, а одиноким зв'язковим та помічником для українців був Впр. о. Ген.-Вікарій М. ван де Мале, що старався допомагати радою та інтервенцією потребуючим.

Щойно 7 листопада відбулися Перші основуючі Загальні Збори Українців у Голляндії. На Збори прибули представники українців з майже всіх осередків Голляндії. Доповідь про потребу організації виголосив М. Боровський, який вказав на широку активність українців у цілому світі, а зокрема на боротьбу УПА на рідних землях, що найкраще свідчить про живучість та невмирущість українського народу. Присутні вшанували пам'ять усіх українців, що на протязі вікової боротьби поклали своє життя на жертівник Батьківщини. Обговорено та затверджено статут «Об'єднання Українців у Голляндії» та вибрано Управу Об'єднання.

Збори привітали створення Національної Ради та ухвалили вислати їй привіт і з захопленням прийняли внесок М. Боровського іменувати Впр. о. Ген.-Вікарія М. ван де Мале, за його жертовну працю серед українців у Голляндії, почесним членом Об'єднання. Як довідуємося, Впр. о. ван де Мале уже вжив заходів для придбання домівки для Об'єднання.

Перші Збори пройшли в дуже приязній та діловій атмосфері і, певно, причиняться до пожвавлення українського життя в Голляндії.

Всю кореспонденцію для «Об'єднання Українців у Голляндії» проситься посилати на адресу:
M. Borowskyj, Amsterdam-Zuid, Bethovenstraat 10 - Tel. 91 285 - Nederland

Щодня 50 втікачів!

БЕРЛІН (ЮП). Не зважаючи на сувору прикордонну контролю, з Чехо-Словаччини до Німеччини, як повідомляють з офіційних американських кіл, щодня примудряються втекти пересічно 50 чехів. 4000 чехів перебувають тепер в таборах міжнародньої організації для втікачів. 2000 виряджено з західньої Німеччини далі до Італії і кілька тисяч еміґрували через Німеччину до Франції, Голляндії і Бельґії. Згідно з повідомленням американської військової управи, масу цих втікачів складають не колишні чехо-словацькі урядовці, а «прості люди», які переходять через кордон до західньої Німеччини, боячись комунізму, примусової праці й «розкуркулення». Як заявив незабаром після державного перевороту в Чехо-Словаччині генерал Клей, чехословацьких втікачів не будуть відсилати назад.

ВАН РУЇ ПЕРШОМУ КОНҐРЕСОВІ УКРАЇНЦІВ У БЕЛЬҐІЇ

Їх Еміненція Кардинал ван Руї, Примас Бельґії, Архиєпископ Малін, переслав на руки голови УДК, інж. А. Кішки власноручно написаного листа, в якому передає свої ґратуляції і побажання Першому Конґресові Українців у Бельґії такими словами: «Українським робітникам-скитальцям у Бельґії, з нагоди їхнього Першого Конґресу, пересилаємо вислови нашої щирої подяки за одержану телеграму й запевняємо в нашій відданості та сердечно благословляємо всіх учасників Конґресу та їхні родини, а зокрема їх Голову Комітету й душпастирів. — Підпис: Й. Е. Кард. ван Руї, Архиєпископ Маліну.

Оксана Косенкіна про українські справи

Зі шпиталю, де перебуває на лікуванні О. Косенкіна, що вискочила з вікна совєтського консуляту, повідомляється, що вона приходить до здоров'я. Щоденник «Джорнел Емерикен» містить автобіографію Косенкіної, звідки видно, що вона родом з Донеччини. У своїй статті Косенкіна присвячує значну увагу становищу української справи під Совєтми і твердить між ін., що Совєти перекручують Шевченка на свій копил. Згадує теж про самогубство Скрипника, що зневірився в можливості вільного розвитку української культури під Совєтами.

Один із щойно прибулих українських іміґрантів д-р Йосип Оришкевич написав листа до хворої Косенкіної й дістав від неї запрошення на розмову у шпиталю. Тому що відвідувач не знає добре російської мови, Косенкіна говорила з ним по-українському, виявляючи повне знання української мови. Косенкіна сказала, що вона українка — звичайно в значенні територіяльнім, бо батько її росіянин. («Свобода», 5. 10. 48.).

ВАТИКАН ПЕРЕДБАЧУЄ ВІЙНУ

МОНРЕАЛЬ (АП). Як заявив, повернувшись з дволітньої інформаційної подорожі по Европі єзуїтський патер Шерідан, Ватикан зважає не тільки на «можливість», а й на реальну «правдоподібність» майбутньої війни і відповідно готується до найгіршого випадку. Як дізнався Шерідан, Папа вже призначив на свого заступника одного кардинала на той випадок, якщо б управління Ватикану не змогло залишитися в Римі. За словами Шерідана, він дістав цю вістку з надійних джерел і вірить їй, хоч і не знає, про якого кардинала тут ідеться. Крім того, з важливих рукописів Ватикан уже заготував нібито дублікати, перевізши їх до іншого місця.

ТАФТ ОБ'ЇЖДЖАТИМЕ БІЗОНУ

Повідомляють, що республіканський сенатор США Роберт Тафт, як передбачається, прийде з інформаційною метою до бізони. В добре поінформованих колах Дводержавної контрольної управи цим відвідинам надається великого значення, тому що Тафт це один з найвпливовіших американських політиків.

— Американський головнокомандувач в Японії генерал Мек-Артур обвинувачує СССР в затримуванні на примусовій праці ще 500 000 японських військовополонених.

— Кельнери, покоївки й вся готельна обслуга в Чехо-Словаччині мусять пройти спеціяльні курси для набуття «політичної свідомости».

Коріння еміґраційної „соборности“ (Закінчення з стор 4-ої).

ніше — й по лінії загально-політичної боротьби на еміґрації.

Коротко говорячи, в таборах створилося дві частини — бандерівців з їхніми прихильниками — з одного боку і «опозиції» — з другого боку, куди ввійшли майже всі наддніпрянці, за винятком згаданих вище категорій, та найсвідоміша частина галицького середовища, галицький розум, як кажуть тут на еміґрації.

Яскраво виставили себе ворогами бандерівщини тільки мельниківці, продовжуючи традицію від 1940 року. З інших галицьких політичних партій проти бандерівщини виступили тільки окремі сміливі люди, типу д-ра С. Барана, люди, проти яких навіть бандерівці не можуть нічого сказати, бо знають їхні заслуги перед політичною й суспільною боротьбою Галичини з ворогами.

Через те, що в одній групі людей переважали галичани, а в другій наддніпрянці (до речі, галичан в опозиційній групі в багато разів більше, ніж наддніпрянців у бандерівській групі!), розкол став набирати характеру галицько-наддніпрянських відносин.

Створення політичних партій, що втягали в себе наддніпрянців (УНДС, УРДП) трохи «розкололо» опозиційний бльок, якщо так можна висловитися. Групові інтереси, говорячи щиро, трохи знесилили цю групу протибандерівського активу, бо там, де хоч у незначній мірі відбувається міжгрупова боротьба, вже механічно доходить до витрати енерґії (людина, що чухається й стріляє одночасно, ніколи не попале в ціль!)

За бандерівцями пішла, як бачимо, майже вся галицька маса — явище, подібне до революції 1917 року на Україні, коли за большевицькі гасла пішла на Лівобережжі більшість селян. Одні зловлені на патріотичні гасла, інші — на гроші, ще інші на посади, частина — на обіцянки, а частина — на загрози, люди створили видимість бандерівської більшости на еміґрації. Сталося навіть так, що бандерівці немов би репрезентують собою волю й бажання галицької маси, навіть Галичини в цілому!.. Прихід упівців і перехід їх більшости в бандерівське «лоно» остаточно перехилив галицьку масу доброго, довірливого, щирого й патріотичного селянства на бік цієї найсильнішої на еміґрації галицької партії.

Враховуючи коньюнктурну силу цієї партії, в стан зимової політичної сплячки потрапляють деякі галицькі діячі, які в своїй суті ніколи не були бандерівцями та їх прихильниками. Побутові умови таборового життя змушують галицьку інтеліґенцію (не всю!) ставати на послуги до цієї сильної партії, втамовуючи свої політичні переконання (якщо вони були) заспокійливим: «Якось буде!» або обивательським: «Хіба я член партії, чи що?» Явище, подібне до большевицької дійсности, коли ті, хто ненавидів, совєтську систему, в силу життєвих законів ішов служити до недруга — в совєтських умовах — ворога.

Такі обставини довели до того, що в людей із Великої України витворилося переконання: «Всі вони однакові — і бандерівці, і небандерівці». Хронічні невдачі в боротьбі за таборовий порядок підсилювали цю думку, і більшість наддніпрянців, кажучи грубо, стала кляcти всіх на світі галичан; не роблячи ні для кого винятків. Кляла навіть тих чесних галичан, що боролися разом з ними за справеливість, зганяючи злість за всі невдачі на таборових «фронтах». Мовляв: чому ви, галичани, не притяг- тровська. Києва, сподіваючись, що в не- раїнських міст — Харкова, Дніпропе- нете за собою селянства? Де ваші маси? Де ваш авторитет серед галицького середовища? І так далі в цьому дусі.

Оця злість наддніпрянців, оці постійні дорікання на галичан — своїх таки побратимів в боротьбі зі злом — привелдо до того, що й у опозиційному таборі почалися непорозуміння. Наддніпрянці лаяли зі злости галичан, галичани — наддніпрянців.

Ці лайки в таборах між «опозиціонерами» довели до того, що в газетах почали появлятися статті, досить темпераментні, — в тім числі кілька моїх статтей, статті В. Барагури в «Неділі», де між собою лаялися по суті ми — ті, що творили одне ціле.

Між бандерівськими прихильниками та «опозицією» по таборах існує боротьба й навіть ненависть. Це факт безперечний. Бандерівці бачать, що їхня сила тільки в тому, шоб як можна довше утримати при собі свою «масу». Щоб об'єднувати її навколо себе, треба проти когось настроювати і ввесь час тримати в стані «бойової готовости: напруженою масою легше керувати. І от тоді, коли наддніпрянці разом із свідомішою частиною галичан виступають в таборах проти бандерівських зловживань, коли порівнюють їх до дуже схожого большевизму, бандерівці закидають наддніпрянцям большевизм, комунізм (це робить навіть і п. Барагура). Галицькі селяни, що ненавидять большевизм і гуртуються навколо свого «проводу», а особливо загони поплентачів, небезпечних у гарячих випадках, бо вони в багато разів зліші й безсовісніші своїх господарів, накидаються на своїх «ворогів» і готові закидати їм усе, чого хазяїн навіть не вимагає від них.

В холодній, речевій дискусії кожному найтемнішому галицькому селянинові можна доказати: який же комуніст чи большевик полтавський селянин, в якого в час колективізації відібрали господарство, вигнали з хати, загнали в шахти або примусили без документів переховуватися цілими роками по всіх закутках «родіни»?

В дискусії це можна вияснити, і такий селянин-галичанин безперечно все зрозуміє і повірить своєму рідному за фахом полтавському селянинові. Але таких дискусій майже не буває. Газет галицький селянин також майже не читає, бо в значній мірі взагалі не вміє читати та писати. Крім того, його партійні наглядачі забороняють читати «ворожу» літературу, і він мимоволі стає знаряддям антисоборности, розбиття, провокацій і злочинів.

Це саме стосується й галицької молоді, очоленої бандерівцями, молоді, що готова на найсміливіший чин, на відданість, вірячи в справедливість і розум свого «проводу» та «вождя».

Оце такий ґрунт, на якому виросло поступово велике дерево з гіркими плодами: «Східняки-західняки».

В сучасних умовах становище вже настільки загострилося, що на питання — як знову привести до міжтериторіяльної гармонії наші відносини, важко відповісти. Відповісти можна тільки тоді, коли буде знайдено справжнього винуватця цього роздору. В колі «опозиціонерів» у таборах суперечки, якщо вони й є, носять, на щастя, характер сімейних «перепалок», породжених невдачами в таборовому житті. Ці непорозуміння такі ще незначні, що їх майже не треба лікувати — вони поступово залікуються самі. Гірше те, що ненависть між наддніпрянським та галицьким населенням ввесь час підогрівається таборовим побутом, що його створюють керуючі бандерівці. Вони, репрезентуючи галицьку більшість на еміґрації, відповідають за всі непорозуміння, що переросли в територіяльний конфлікт. Вони своїми чинами поділили еміґрацію на дві частини. Їх більше (разом із поплентачами та прихильниками), ніж наддніпрянців та свідомих галичан, в американській зоні, яка задає тон еміґраційному життю, і тому від них залежить: чи розбиття піде далі й виразиться якимись організаційними формами, чи стане на місці, чи почне спадати.

В мене витворюється думка: поки існуватиме бандерівщина, доти соборність стоятиме під загрозою не тільки на еміґрації, а й взагалі на Україні, коли вона буде самотійною. Це таке зло, що з'їсть і єдність, і соборність, і всі найкращі намагання нашого народу, якщо його не приборкають свідомі частини галицького середовища разом із населенням Великої України на еміґрації. Сила бандерівщини тільки в розбитті нашої еміґрації. Там, де є соборність, там для бандерівщини немає найменшого ґрунту.

А врешті — ні одна важка хвороба не лікується за один день. Є хвороби, що дошкуляють протягом цілих років. Гітлеризм тримався в силі дванадцять років, большевизм — тридцять один рік. Еміґраційна шкідлива несоборність протягнеться, мабуть, не довше, як до третьої світової війни, коли сили українського еміґраційного активу будуть спрямовані в бік практичної активної боротьби за Україну.

До еміґраційного розбиття треба ставитися спокійно, як до етапу, що його треба пережити. Якщо це розбиття набрало б ще гостріших форм, то й тоді треба пам'ятати, що це розбиття зачепило тільки одну стоп'ятдесяту частину нашого народу, що опинилася поза Україною, де відбуватиметься головна боротьба за неї та де будуватиметься її державний лад після визволення. Зрозуміння ролі нашої еміґрації також допоможе пережити це прикре, але існуюче явище.

Тільки холодний спокій та розуміння, що кожен народ і кожна його частина переживає стан великих і дрібних захворювань. Чи загине від наших еміґраційних непорозумінь наша нація? Ні. Чи загине Україна? Ні. Бо є Україна, і є її народ, а ми — тільки його маленька частинка.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*. $^1/_2$ стор 200·—*DM*, $^1/_4$ стор, 100·—*DM*, $^1/_8$ стор 50.—*DM*. $^1/_{16}$ стор. 30·—*DM*, $^1/_{32}$ стор. 15·—*DM* Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

До всіх членів Спілки Українських Журналістів

КОМУНІКАТ

Організаційної Референтури Головної Управи СУЖ.

1) Рішенням засідання Головної Управи СУЖ від 24. вересня, 11 — 12 грудня в таборі Шляйсгайм-Фельдмохінґ біля Мюнхену відбудеться річний з'їзд Союзу Українських Журналістів.

2) Кожна обласна філія СУЖ на з'їзд висилає делеґатів з розрахунку від десяти членів філії один делеґат і видає їм письмові уповноваження. На з'їзд прибувають Управи Обласних Філій і їх Контрольні Комісії в повному складі.

3) Скликання на з'їзд делеґатів, а не всіх членів продиктоване грошевою скрутого, означе кожному журналістові, членові СУЖ-у, надається повне право взяти участь у з'їзді.

4) Для проведення зборів Філій і виділення делеґатів уповноважені і від Головної Управи:

Філія Ашаффенбурґ - ред. Которович
„ Ной-Ульм-Штуттґарт ред. Дацько
„ Ауґсбурґ - ред. Котович (Адреса: Сомме-Касерне Проф. Чикаленко)
„ Реґенсбурґ - Д-р Росоха (DP-Lager Ganghofersiedlung)
„ Мюнхен - Проф. Степовий - Ред Ковтонюк (Feldmoching bei München, DP-Lager B 11/5

5) Делеґатів треба виділити до 1-го грудня, а всі відомости-звіти надіслати до 5-го грудня на адресу . Ф. Ковтонюк (Feldmoching b. M., DP-Lager B 11/5

6) Делеґатам і учасникам з'їзду їхати на адресу: DP-Lager Feldmoching Українська Громада. (Від головного двірця в Мюнхені — в напрямку Реґенсбурґ — Ляндсгут-Фрайсінґ — три зупинки. На двірці Фельдмохінґ висідати Можна їхати до табору Фрайман (автобусом) і з Фрайману також автобусом до Шляйсгайму, або пішки 20 хв.

Орг. Референт гол. Упр. Секретар
Вол. Дубняк Ю. Степовий

У зв'язку з Загальними Зборами Спілки Українських Журналістів, що відбудуться в Мюнхені 11 і 12-го грудня п. р. Обласна Спілка Українських Журналістів в Ашаффенбурзі закликає своїх членів сплатити членські внески 0,50 *DM* місячно від валютної реформи та 0,20 *DM* заборгованість за місяці перед валютною реформою.

Гроші слати на адресу: Володимир Барагура, Aschaffenburg, Schweinheimerstraße 50, - Verlag „Nedila“ або: Кирило Дацько, Neu-Ulm, Reinhardtkaserne 1-1

До українських інвалідів!

Головна Управа Санітарно-Харитативної Служби в Мюнхені, Дахауерштр. 9/II, одержавши фонди від ЗУАДК-у закликає всіх українських інвалідів, що потребують протезів, візків, ортопедичних черевиків, поясів тощо, внести відповідні до цього прохання-замовлення, спрямовуючи їх до своїх станиць СХС, причому зацікавлені особи наперед повинні звернутись до найближчих ортопедичних закладів та дістати від них належні оферти з точним зазначенням потрібних предметів та вартости останніх.

Ці оферти з проханнями-замовленнями подавати до своїх Станиць СХС, які вже від себе мають надсилати їх до Головної Управи СХС для оплати.

Головна Управа СХС
Sanitär- und Charitas-Dienst München 2, Dachauerstraße 9|2

В справі бельгійських стипендій

„Комісія Допомоги Українському Студентству“ подає до відома, що справу віз на виїзд до Бельгії з американської зони полагоджує тепер бельгійський консулят у Франкфурті. Frankfurt-Höchst, Brüningstraße 36.

Загальні Збори КоДУС-у

Подаємо до відома, що Звичайні Загальні Збори „Комісії Допомоги Українському Студентству“ (КоДУС) відбудуться у четвер, дня 2. грудня 1948 р. в приміщенні табору в Ерлянґені. Початок о год. 9-ій вранці.

На порядку нарад верифікація протоколу з попереднього року, прийняття нових членів, зміна статуту, звідомлення з діяльности „Комісії“ та її Філій і Представництв за рік 1947/48, звідомлення Контрольної Комісії і уділення абсолюторії, обрання Президії і Контрольної Комісії, плян праці в новому академічному році 1948/49, ухвалення прелімінара на перше півріччя 1948/49 та внесення і запити.

1-1 b „КоДУС“

ПОДЯКИ

Хворі українці шпиталя у Гайльбронні вислухавши на своїх інформаційних сходинах 25 жовтня 1948 р. доповідь члена Української Національної Ради п. д-ра С. Росохи про Закарпатську Україні та Українську Національну Раду, щиро вітають постання Української Національної Ради і її Виконного Органу, бажають її повних успіхів в її тяжкій праці та закликають українське громадянство підтримати Українську Національну Раду морально і матеріяльно.

Від себе хворі українці на фонд Національної Ради вносять квоту 40,40 *DM*

З правдивою пошаною!

На доручення хворих українців у шпиталі Гайльбронн:

М. Прозорівський, голова — Шенкірик, секретар

1-1 b

РОЗШУКУЮТЬ

Хто знає про місце перебування Головчака Василя, підстаршини Української Дивізії, хай ласкаво повідомить його, що його родина повернулась під рідну стріху. Докладні відомості подасть:

Prokipczuk Iwan Eßlingen (Wtbg,) Herrenstraße 25 2-2 z

*

Палажку Подоляк, народжену 1922 року і Лисака Меркурія шукає Микита Подоляк. Писати до Редакції „Неділі“.

*

Батька Петра і трьох сестер зі Львова шукає Роман Гасюк, нар. 7. 9. 1913. Вістку до „Неділі“ під „Роман“. 1-1b

*

Анну Погорецьку з села Бубло біля Перемишля, що 1924 року виїхала до Франції на фарму й там одружилася, шукає братова дочка Гелена Погорецька Aschaffenburg, Bois Brule-Kaserne Bl. V/216 - Germany. (Українські часописи у Франції прошу ласкаво передрукувати). 1-1 z

*

Кабляк Михайло, YMCA Hostel Newton, Tewkesbury Glos, England шукає Василя Галайчука з села Довпотів, повіт Калуш.

*

Панчишин Григорій, 71 Lancaster Rd., London W 11, England, розшукує рідних і знайомих із села Дубаневичі, повіт Рудки.

*

Малук Теодор, YMCA Hostel Byfield, Rugby, England, шукає Малука Івана і Данила.

*

Христавчук Михайло, 23 River St., Ogmore Vale, S. Wales England, розшукує Петра Христавчука з села Жукотина, повіт Коломия.

*

Власенко Катерина, Oxford Mill (John Bright Mill) Rochdale, Lancs. England, пошукує Власенка Якова. 1-1b

Збірний цінник видань членів „Книгоцентру“

приготовляється до друку. У ньому проти кожної назви будуть подані ціни в чотирох валютах: німецьких марках, американських долярах, англійських шилінгах, бельгійських франках. Цінник вирішено друкувати в 2 000 примірниках і розіслати поза межами Німеччини До цінника приймаються назви видань та оповістки лише від членів „Книгоцентру“. Видавництва та книготоргівлі, що ще не оформили свого вступу в число членів „Книгоцентру“ Управа взиває зробити це якнайшвидше. Адреса: „Бухцентрале“ Мюнхен, Дахауерштрассе 9 I. 1-1b

ОГОЛОШЕННЯ

Нижче заподані особи одержали від своїх рідних з Америки посвідки на працю і мешкання, потрібні до виїзду о США.

Хто знав би про місце перебування цих осіб, просимо нас повідомити.

1) Іван Хамуляк, 2) Осип, Софія і Володимир Матієвич 3) Стефан Пастушок 4) Іван, Наталка і Ларіса Лютий 5) Маріян Клемків, 6) Майк Пришляк, Марія Пришляк та їхня дочка 7) Євген та Марія Галушак 8) Тарас Загаєвич 9) Андрій Кременець

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет
München Pasing, Bismarckstraße 20/105.

Ціна 30 пфеніґів | Preis 30 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. | АШАФФЕНБУРҐ, 5 ГРУДНЯ 1948 | Nr. 152

Розкол між бандерівцями

Невдала „чистка" Степана Бандери - Німецька поліція викидає боївку СБ з редакції „Української Трибуни"

Несподівано для широкого загалу українського суспільства, але цілком сподівано для тих, що мали змогу уважливо обсервувати, в найбільш консервативному середовищі українського націоналізму, в т. зв. партії ОУН(р) настала глибока внутрішня криза, що проявилася навіть в формі голосного публічного скандалу. Провід бандерівської партії, бажаючи ліквідувати свою внутрішню опозицію, вирішив терором захопити різні інституції свого власного партійного і загально-громадського апарату, а в першу чергу інструменти пропаґанди й інформації. Згідно з наказом партійного центру, органи СБ (Служба Безпеки) намагалися зробити „палатну революцію" в мюнхенському видавництві „Українська Трибуна", що їм не вдалося, а довівши до інтервенції чужинецької німецької поліції, викликали інцидент, що всеціло скомпромітував бандерівське середовище. Партія ОУН(р) перебуває в стані повного розкладу й давно пердбаченої самоліквідації. Події, що збуваються в її нутрі проходять, зрештою, за клясичним правилом: „Хто мечем воює, від меча гине".

Широкі звіти кореспондентів „Неділі" всесторонньо висвітлюють кризу між бандерівцями, а містимо їх з інформаційного обов'язку, щоб дати громадянству жахливий образ стану того середовища, що, на щастя, вже безславно сходить з арени українського політичного життя.

Наш кореспондент з Міттенвальду подає: — Отож, як ми вже повідомляли, на з'їзді в Міттенвальді створилася група приблизно 20 чоловік, що була в послідовній і постійній опозиції до п. Бандери і його «генеральної лінії». (Тих, які голосували проти деяких тез «бандерівців» було значно більше). Головніші з цих опозиціонерів — це такі загально відомі і заслужені для ОУН(р) особи: М. Лебідь (співтворець і історик УПА), о. д-р Іван Гриньох, пані Дарія Ребетова (вела підпільну працю у Львові, нещодавно відлетіла до США для пропаґандивної праці УГВРади), Василь Охримович (відомий ідеолог ОУН-р), П. Прокіп (публіцист). Всі вони, як члени УГВР, були вже з партії виключені, бо п. С. Бандері йшлося про опанування УГВРади. Тому він (або, скажім, «провід» ОУН-р) призначив замість виключених з партії — шістьох інших «членів» ЗП УГВР але УГВРада цих нових «членів» не признала.

Командири УПА в опозиції

Далі трималися міцно опозиції такі видатні члени ОУН(р): командуючий всіма силами УПА з округи «Захід» Гуцул, представники військового центру УГВР — полк. Лопатинський, сотн. М. Мартинець, пор. І. Марчук (голова Союзу українських інвалідів), публіцист д-р В. Стахів, його брат п. Стахів, д-р Ребет. Опозицію підтримали всі військовики, навіть безпартійні, як от наприклад **командир УПА Байда.** Натомість все СБ лишилося вірне «генеральній лінії».

Вірним опозиції увесь час був п. Василь Пасічняк, ліцензіянт «Української Трибуни», який на знак протесту проти безправного виключення заслужених членів ОУН(р) з партії — подав заяву про свій вихід із партії ОУН(р). Ця обставина привела до того, що «провід» ОУН(р) «змушений» був призначити для «Української Трибуни» свого комісара і цензора. Цим «комісаром» є завжди вірний всім «генеральним лініям» п. Іван Вовчук, який власне й не дозволив надрукувати Комунікат УГВРади, що появився в останньому числі «Неділі». Тепер саме відбуваються найдраматичніші моменти боротьби за «Українську Трибуну» між ОУН(р) і УГВРадою. УГВРада має той плюс у цій боротьбі, що на її боці є ліцензент, але не має таких «атутів», як славнозвісне СБ.

Ці відомости нашого міттенвальдського кореспондента доповнює інший наш кореспондент (—ко) з французької зони. Він повідомляє, що п. Степан Бандера почав уже генеральну «чистку» в своїй

(Далі на 2-ій стор.).

ПРАГА 1929

ЗГАДАЛИ ХОРОБРІСТЬ СВОГО КОМАНДАРМА

В день 70-ліття генерал-полковника Михайла Омеляновича-Павленка філія Союзу Українських Ветеранів в Авґсбурзі відбула святочні загальні збори, на яких полковник Рибарчук прочитав коротку доповідь про життя і бойові заслуги Командарма. Прелеґент розповів про деякі випадки, у яких генерал Омелянович-Павленко виявив надзвичайну навіть для тодішніх героїчних часів персональну хоробрість і відвагу. Так 23 січня 1920 р. в бою з білоґвардійцями генерала Денікіна під селом Олексіївка в районі Корсунь—Сміла, генерал М. Омелянович-Павленко виграв для нас битву, повівши особисто фланговий наступ з своїм конвоєм і оинією гайдамацькою кінною чотою (разом 50 шабель). Наступного дня у великім бою, на цей раз вже з большевиками, генерал Омелянович-Павленко сам особисто керував битвою і брав у ній участь, охоплюючи большевиків зліва.

Збори пройшли достойно. Шкода тільки, що молодь ці імпрези нерадо чомусь відвідує. Керівництво СУМу на майбутнє мусить подбати, щоб на таких зборах молодь організовано була присутня і то масово.

Браво, после Пасторе!

ІТАЛІЙСЬКІ КОМУНІСТИ НА СЛИЗЬКОМУ

РИМ (Космос). Під час недавніх дискусій в італійському парляменті про право страйків провідник християнських професійних спілок депутат християнсько-демократичної партії Пасторе прочитав таке положення: «Робітник, що не з'явиться на свою працю без законних причин, не дістає ніякої заробітної плати і, якщо його відсутність дезорганізувала роботу фабрики, назавжди звільняється з неї і протягомм 6 місяців не може бути прийнятий на роботу на будь-якому іншому підприємстві». Ліва опозиція зустріла читання цього тексту обурливими вигуками, вважаючи, що тут ідеться про цитату з нового італійського законопроєкту про страйки. Яке ж прикре було замішання комуністів, коли Пасторе пояснив наприкінці, що він прочитав для відстрашення один параграф з совєтського законодавства про працю.

РЕПЕТИЦІЯ ВІЙНИ В АРКТИЦІ

ВАШІНҐТОН (ЮП). В недавніх найбільших з усіх, що будь-коли відбувались в північній Атлантиці, маневрах американської фльоти була випробувана її боєспроможність. У вправах брали участь літаконосці, крейсери, винищувачі, підводні човни й численні літаки. На думку американських військових фахівців, особливо придатною для боротьби з підводними човнами при цьому виявилась комбінація спільних дій літаків та морських винищувачів. Велику ролю в морських і сухопутних операціях майбутньої війни мають відігравати також ттак звані «жаби» морської фльоти — фахівці підводного нищення. В крижаних водах Артики для людей і речей постає багато труднощів і перешкод. На чардаку корабля утворюється небезпечна льодова кора. Гармати та інші речі також вкриваються льодом. Щоб підтримати здатність літаків до старту, потрібні особливі опалювальні прилади. Залоги кораблів та літаків мусять носити спеціяльний одяг, пристосований до всякої погоди. Як показали маневри, через усі ці труднощі боєспроможність в арктичних районах знижується на 50%.

СТАНОВИЩЕ В КИТАЇ ГІРШАЄ

За словами міністра зовнішніх справ США Маршала, становище в Китаї дуже критичне, але американський уряд ще не вирішив, яких заходів в зв'язку з цим йому треба вжити. За останнім повідомленням Ройтера, комуністи підійшли на 30 кілометрів до Пейпіну і на 40 кілометрів до Тієнтсіну. Згідно з комуністичним комунікатом, комуністичне військо цілком оточило Сучоу, замкнувши в ньому 14 урядових дивізій, становище яких безнадійне. За 160 кілометрів на південь від нього урядове військо споруджає коло Пенґпу «останню оборонну лінію». На нового китайського міністер-президента призначено сина засновника китайської республіки Сун-Ят-Сена д-ра Сун-Фо (ЮП, Ройтер).

Соколовський готується до насильств

27 листопада в Берлін-Карльсгорсті було скликане надзвичайне засідання офіційних представників совєтського сектору, на якому маршал Соколовський зажадав від СЕД-у й демократичного блоку припинити надалі будь-які самостійні виступи проти західніх секторів Берліну, пославшись при цьому на те, що перед тим як почати пляномірну акцію проти західніх секторів слід зачекати остаточного вирішення в берлінському питанні Ради Безпеки ОН. На думку Соколовського, невдача переговорів про берлінську кризу має остаточно з'ясуватись на початку грудня. Час для відповідних дій припаде на той момент, коли скінчаться повноваження теперішнього президента Ради Безпеки д-ра Брамуґлії і берлінська криза не буде вже обговорювана в Парижі. Від того часу не слід вже буде уникати «застосування сили». «Почесне завдання' при цьому мають взяти на себе берлінські комуністи, яким тільки й належить «нести прапори свободи». (ДЕНА).

ДЕРЖАВИ, ЯКИМ НЕМА МІСЦЯ В ОН

В політичному комітеті генеральної асамблеї ОН недавно відбулися дискусії про прийняття до ОН нових членів. Совєтський делеґат вже не раз накладав в Раді Безпеки вето на прийняття до ОН Італії, Фінляндії, Трансйорданії, Австрії, Ірляндії, Цейлону та Портуґалії. Він вимагав, щоб одночасно з цими державами були також прийняті і Зовнішня Монґолія, Албанія, Болгарія, Румунія та Угорщина. Цього ж домагався і тепер на засіданні 23 листопада совєтський представник Вишинський, загрожуючи в разі незгоди з ним ветом. Делеґати західніх держав підкреслювали необґрунтованість совєтських домагань, бо за хартією ОН прийняття нових членів залежить виключно від того, як відповідає вимогам хартії певна держава, а не може бути пов'язуване з якимись «обмінними» умовами. Як відзначили делеґати США та Австралії, такі держави, як Албанія та Болгарія, що підтримують банди грецьких повстанців, як Румунія та Угорщина, що порушують врочисто взяті на себе за мировими договорами зобов'язання, позбавляючи людей їх найелементарніших прав, або як Монґольська народня республіка, державна незалежність якої дуже сумнівна через герметичне замкнення цієї країни від зовнішнього світу, — не відповідають вимогам хартії ОН і тому не можуть бути членами цієї міжнародньої організації. (НЦ).

ШИРОКА СОЦІЯЛЬНА ПРОГРАМА ТРУМЕНА

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як повідомляють з вірогідних джерел, президент Трумен має намір створити нове міністерство для здійснення своєї широкої соціяльної програми. Ця програма, між іншим, передбачає поширення соціяльного забезпечення з вищими допомоговими ставками на старих і всіх, хто потребує допомоги, поліпшення системи охорони здоров'я, медичної допомоги, а також державну підтримку будівництва лікарень та шкіл.

МИРОЛЮБНИЙ ТОН ПРЕЗИДЕНТА

ВАШІНҐТОН (Ройтер). 24 листопада президент Трумен виступив на конференції ФАО (харчової та сільсько-господарської організації ОН) з першою після свого обрання публічною промовою, пройнятою миролюбним тоном щодо СССР. Трумен закликав Совєтський Союз працювати в організацій Об'єднаних Націй. «Якщо б ми могли примирити з СССР наші взаємні інтереси в сільсько-господарській ділянці, — сказав президент Трумен, — легше примирили б свої розбіжної погляди і в інших ділянках». Той факт, що деякі східньоевропейські держави є членами ФАО, на думку президента, надзвичайно втішний.

«ОСТАННЯ» СПРОБА ПОРОЗУМІТИСЯ

27 листопада президент Ради Безпеки д-р Брамуґлія зробив останню спробу розв'язати берлінське питання. Він поновив переговори з представниками чотирьох великодержав, щоб з'ясувати можливості їх взаємного порозуміння, а також з 6 «невтральними» членами Ради Безпеки, щоб опрацювати з ними прийнятну для великодержав формулу. Проте в поінформованих колах ОН вважають, що й ця спроба буде невдалою. (ЮП).

— 20 листопада у Франкфурті на площі перед головним двірцем зчинилась велика паніка, коли якийсь громадянин почав збуджено вигукувати: «Росіяни йдуть!», «Червона армія наступає!» Затриманий виявився нервово-хворим німецьким студентом.

— Останнє засідання генеральної асамблеї ОН, як передбачається, відбудеться 11 грудня.

АМЕРИКАНСЬКІ КАТОЛИКИ ПРИЙМАЮТЬ 69 000 ДП

Американські католики висловили готовість прийняти до 69 000 ДП з Німеччини й Австрії. За повідомленням отця Стефана Бернаса, він вже отримав 8000 забезпечених місць праці й приміщення для ДП і має найближчим часом примістити в США разом з родинами 24 000 осіб. Крім того, він сподівається незабаром забезпечити в Нью-Йорку працею і приміщеннями ще 45 000 ДП. Бернас, що є директором відділу допомоги жертвам війни в Німеччині й Австрії, мав вилетіти вже до США, щоб допомогти справі дальшого переселення ДП і зокрема звернути увагу американського народу на «моральність і духову та інтелектуальну чесноту переміщених осіб». (Старз енд Страйпс).

Урочисте піднесення прапора на Листопадовому святі в Авґсбурзі. — Фото Світ.

НЕДІЛЯ
Український ... часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Що сталося?

Куліси нової підривної кампанії ОУН (р) проти УНРади

Написав В. Косар

Як відомо, підготовча робота для скликання Української Національної Ради тривала понад півтора року. За той час всі політичні партії мали змогу докладно познайомитися зі статутом УНРади і його простудіювати та продискутувати. Майже кожна з політичних партій зголосила в свій час цілу низку поправок до первісного проєкту статуту. Теперішній статут УНРади є **спільним проєктом всіх партій**, які входять до складу УН Ради. Партії, які не зголошували поправок до статуту УНРади, підтверджували тим самим, що вважають його відповідним для розгортання діяльности УНРади. Інакше не повинні були б вони цього спільного проєкту підписувати й входити до складу УНРади.

ОУН(р), якою керує Ст. Бандера, мала таксамо в своїх руках проєкт статуту УНРади довгі місяці до його остаточного схвалення і підписання. Очевидно і провідники ОУН(р) мусіли цей проєкт докладно простудіювати і продискутувати в себе, ще поки дали доручення своїм делеґатам його остаточно підписати.

Що таке сталося, що кола ОУН(р) так нагло змінили свій погляд на УНРаду і власне після того, як їх партія погодилась на спільний проєкт статуту УНРади й підписала його, і після того, як представники ОУН(р) склали присягу в діяльності УНРади дотримуватися постанов цього статуту?

Причину цієї наглої зміни тактики ОУН(р) можна пояснити тільки непевним внутрішнім станом цієї організації та внутрішнім розкладом, що роз'їдав її від довшого часу.

Як відомо, бандерівська преса довгий час вела завзяту кампанію проти об'єднання українських політичних сил в УН Раді для спільної акції у світі на користь української справи. ОУН(р) хотіла змонополізувати це право виключно для себе, ставши в т. зв. «блискуче відокремлення» від решти українських політичних сил. Тимчасом ідея консолідації, пропонована українськими демократичними силами, почала здобувати щораз ширші симпатії українського громадянства. Становище «блискучого відокремлення» ставало все більше неблискучим, почало осмішувати його в очах критично думаючого українського громадянства. Тверезіше думаючі члени ОУН(р) почали виломлюватися з тоталітарної дисципліни й домагатися від проводу своєї організації вступу до УНРади. Цей поділ думок в таборі ОУН(р) позначився передусім всередині УГВРади. Значне число членів УГВРади, які були рівночасно членами ОУН(р), побачили, що з моментом утворення скonсолідованої репрезентації українських політичних сил у формі УНРади, існування УГВРади втрачає свій сенс.

Всьому українському громадянству було і є відомо, що УГВРада складається лише з кільканадцяти осіб. Більшість із них це одночасно члени ОУН(р), а незначна меншість це люди, які під час війни припадково знайшли опіку в оунерівському підпіллі, чи пристали до нього в надії на можливість ширшої політичної діяльности. Склад УГВРади добирався за особистими уподобаннями тих, що її творили й для кого існування УГВРади було потрібним. Ані політичні партії, ані громадські організації, ані УПА, на яку УГВРада так залюбки покликується, делеґатів до УГВРади шляхом демократичних виборів не висувала, бо про те в умовах окупації і мови не могло бути. Кого організатори УГВРади до цього покликали і хто дав на це згоду — той став членом УГВРади. Члени ОУН(р), що творили УГВРаду на власну руку і відповідальність, хотіли в той спосіб закрити ідейне й політичне банкрутство націоналістичного руху під час війни, хотіли в той спосіб надалі зберегти ідейне й політичне керівництво над стихійним рухом народніх мас проти окупантів під нібито більше демократичною організаційною формою (рада, а не політична партія), хотіли в той спосіб уможливити собі політичну акцію в демократичному світі за кордоном, куди з тоталітарною оунівською формою, як передбачувалося, не можна буде з'явитися. По суті УГВРада — назвавши себе радою — не перестала бути знаряддям тоталітарної ОУН(р). Факт, що ОУН(р) і УГВРада разом опинилися в «блискучому відокремленні» і понад два роки марно намагалися накинути еміґраційному громадянству свою волю, потверджує найкраще, що УГВРада була тільки знаряддям політики ОУН(р), а не самостійною і незалежною від ОУН(р) політичною організацією.

Українське громадянство на еміґрації не могло очевидно прийняти замаскованої угаверівською формою «тоталітарної диктатури» ОУН(р) за вираз дійсної демократичної консолідації українських політичних сил. Тому демократичні сили висунули ідею дійсної консолідації у формі УНРади. ОУН(р) пробувало зразу всякими способами саботувати справу такої консолідації. Та коли ця ідея все почала перемагати, частина членів ОУН(р) під тиском української прилюдної думки побачила, що далі йти проти настроїв громадянства річ неможлива, бо це скінчиться повною компромітацією ОУН(р) і УГВР.

І коли консолідаційна акція для створення УНРади пішла так далеко вперед, що вже видно було, що ніяким темним силам розбити її не вдасться, деякі з членів УГВРади, що не були членами ОУН(р), залишили в ній свої місця, так немов би їх там ніколи не було. Більшість членів УГВРади, що були одночасно членами ОУН(р), хотіли ще рятувати престиж УГВРади в той спосіб, щоб притягнути до УГВРади представників деяких політичних партій і могти похвалитися тим, що в УГВР є не тільки представники ОУН(р), але ще й представники інших політичних партій. Одначе цей трюк оунерівцям не вдався. Тоді більшість УГВРади, що не бажала разом з ОУН(р) в повній політичній ізоляції в українському політичному світі і разом з ОУН(р) поволі вмирати, почала робити тиск на ОУН(р), на Ст. Бандеру і Я. Стецька, в тому напрямі, щоб ОУН(р) вступила в Укаїнську Національну Раду. При нагоді цієї, від прилюдної думки укритої боротьби між опозиційною більшістю УГВРади і ОУН(р) українські політичні кола мали змогу дістати дуже цінні інформації, щодо ставлення ОУН(р) і УГВРади до підпільного руху в Україні. Опозиційні кола УГВР опублікували документи, з яких виходить ясно, що підпільний рух в Україні цілковито розійшовся з реакційними ідейно-політичними настановами ОУН(р). Як можна бачити з опублікованої брошури «Позиції українського визвольного руху» (яку ми зреферували в останньому числі «Неділі» — Ред.) підпільний рух в Україні стоїть на засадах демократичних зокрема в питаннях економічного ладу майбутньої України. Далі українське громадянство на підставі інформацій, здобутих у зв'язку з тим конфліктом в лоні ОУН(р) і УГВРади, має всі підстави припускати, що закордонна УГВРада і само ОУН(р) не має найменшого впливу на підпільний рух в Україні, що покликування обох цих організацій на мандат від цього руху репрезентувати його перед світом є зовсім безпідставні.

Тому що опозиційні до Бандери, Стецька і їх товаришів члени УГВРади загрожували своїм виходом з ОУН(р), загрожували розривом УГВРади з ОУН(р), якщо ОУН(р) не прилучиться до коаліційної акції, провід ОУН(р) вважав себе змушеним капітулювати і дав своїм делеґатам доручення вступити до Української Національної Ради. Таким чином він хотів оминути нового розколу в ОУН(р), оминути розриву УГВРади з ОУН(р). Але ОУН(р) не може змиритися з тим, що, вступивши до УНРади, вона мусить рахуватися з волею також інших політичних партій, що вона не може сама в УНРаді командувати. Всі ці »ґрунтовні зміни« статуту УНРади, яких прихильники ОУН(р) так настирливо домагаються, мають саме на меті змонтувати в УНРаді таку «більшість», яка б слухалася ОУН(р).

Причин, які штовхають тепер провід ОУН(р) знову валити УНРаду і на її місці творити власну, йому слухняну, треба теж шукати у внутрішнім стані цієї організації. Недавно на партійній конференції ОУН(р) опозиційні до проводу тої партії члени, в тому ж майже всі ті члени, що є членами УГВРади, хотіли здобути для себе і своїх прихильників міцніші позиції в ОУН(р). Але, як це звичайно буває в тоталітарній організації, більшість з'їзду висловилась проти тих бунтівників, проти їхнього «вождя» і переголосувала їх. Щоб покінчити з тою опозицією раз назавжди, вірна «вождеві» більшість вимагала, щоб ці члени ОУН(р) віддали свої мандати до УГВРади на руки проводу ОУН(р). І ці члени дійсно склали на руки ОУН(р) свої мандати як члени УГВРади! Що це означає? Це означає передусім, що члени УГВРади не одержали своїх мандатів до УГВРади ні від «різних українських політичних середовищ», ні від «Української Повстанської Армії», як про це нам три роки бандерівські газети гладко деклямують, але що члени УГВР одержали ці мандати від ОУН(р). Якщо в УГВРаді і є мізерна меншість, що не складається з нечленів ОУН(р), але яких ОУН(р) в свій час туди попросила, то це ні в чому не заперечує, що УГВР є цілковитим знаряддям політики ОУН(р). Це тільки доводить величину політичної безвідповідальности людей, що з тих чи інших мотивів дозволяють вживати себе як знаряддя політики партії, до якої не належать і поглядів якої, можливо, не поділяють.

Після такої перемоги над опозицією, після того як з'явилася можливість обсадити УГВРаду правовірними членами і зробити її слухняною собі, після того як провід ОУН(р) почув, що він знову сидить міцно в сідлі у власній організації і що небезпека розколу-розходжень з УГВРадою минула — в нього з'явилася очевидно і охота наново почати боротьбу в громадянстві за монопольне становище ОУН(р). Це зовсім не випадок, що початок нової кампанії ОУН(р) проти УНРади збігається з перемогою над опозицією всередині ОУН(р). Тому що в міжчасі ОУН(р) була вже змушена під тиском прилюдної опінії в УНРаду вступити — вона має вибрати одну з двох доріг: або опанувати УНРаду зсередини цебто добитися такої «ґрунтовної зміни статуту УНРади», яка дозволяла би ОУН(р) змонтувати в УНРаді свою більшість, або при неможливості досягти цієї цілі, підготувати українську прилюдну думку до свого виходу з УНРади і провину за те скласти на інші політичні партії. Іншої цілі кампанія ОУН(р) проти УНРади мати не може.

Як довідуємося, декілька членів УГВР які не є членами ОУН(р), не схвалили і не прийняли заяви своїх співтоваришів з УГВРади про складення мандатів на руки ОУН(р), бо очевидно не хочуть попасти в залежність від цілковито правовірних членів ОУН(р) в УГВРаді. На підставі цього несхвалення і неприйняття до відома члени УГВРади, що, на партійній конференції ОУН(р) склали були їй на руки свої мандати до УГВРади, вирішили вернутися до УГВРади і не капітулювати перед правовірними членами ОУН(р). В зв'язку з тим Ст. Бандера мав дати доручення двом правовірним членам ОУН(р) залишити неправовірну УГВРаду. Стоячи на становищі, що ті члени, які зреклися своїх мандатів, не мають права їх нанова приймати, Ст. Бандера хоче творити УГВРаду без опозиційних членів ОУН(р). Якщо обидві сторони стануть на непримиренну позицію, то будемо мати очевидно дві УГВРади.

Українське громадянство мусить бути сторожке і, знаючи, про що кому йде, мусить давати належну відсіч всяким демогогам і голодним на владу самозванцям, які не тільки не репрезентують волі якихось ширших громадських кіл, але починають тратити владу і над тою організацією, в якій доля звела їх всіх докупи. УГВРада, як самостійний і від ОУН(р) незалежний осередок керівництва боротьбою краєвого підпілля зовсім не існує. Демагогія діячів ОУН(р), немов би ця організація репрезентувала «широкі маси» України, може тільки смішити, а не переконувати свідомих українських людей на еміґрації. Та якщо тій демагогії не протиставитися, вона знайде таких, яких можна дурити. Нехай же наше громадянство про це не забуває і своєю активністю перешкодить крикунам з ОУН(р) в їх руїнницькій роботі.

Розкол в монопартії

(Продовження з 1-ої стор.).

партії. Між іншими є виключеним з партії п. Турчик, що перебуває постійно в Швайцарії, а з французької зони виключено трьох членів (між ними п. Болюх і п. Брилко). Протестуючи проти цих виключень, 15 членів ОУН(р) на французькій зоні подало заяву про свій вихід з партії.

Також інші звідомлення кажуть про те, що багато дотеперішніх членів ОУН(р) покидає лави партії. Частина з них, під проводом пп. В. Гришка і Рябушенка, увійде очевидно до УРДП, а решта поділиться між п. Бандерою і УГВРадою. Причім, здається, більш заслужені і відомі одиниці скупчуються навколо УГВРади.

Перше враж'ння: несмак

Події в Мюнхені викликали, як повідомляє наш кореспондент Г., загальний несмак в тамошніх українських колах. Вони наочно стверджують глибину непоборних протиріч між антагоністичними групами бандерівської монопартії, що тепер один проти одного застосовують ті самі методи, які так недавно застосовували проти своїх політичних противників. В Мюнхені переважає опінія, що останні події є відгомоном конфлікту між штабом Бандери і т. зв. УГВР, про який «Неділя» повідомила ще 26-го вересня ц. р. На міттенвальдській конференції партія домоглася від деяких своїх делеґатів до УГВР, щоб вони зрезиґнували із своїх становищ і передали УГВР до виключної диспозиції партії. Більшість тих делеґатів погодилася зразу на пропозицію Бандери, але потім вирішила не зрікатися своїх мандатів тому, що вважала себе вибраною до УГВР в краю. Бандера зареаґував ультиматумом: вихід з УГБР або виключення з ОУН(р). Тому що «Українська Трибуна» в тому конфлікті була невтральна, а властиво симпатизувала УГВР, бандерівці вирішили силою забрати газету. Вже 24-го листопада делеґація від них пішла до німецької управи друкарні й відрекомендувала «нову» редакцію. Друкарня, річ ясна, зі здивуванням відкинула ці вимоги, знаючи лише ліцензіянта. Дійшло до відомого інциденту, під час якого цю ситуацію найкраще схарактеризував пан Пасічняк, який — як розговідають — побіжни по поліцію, знервовано витукував: «Що це діється? Де ми живемо? В джунґлях?»

Органи СБ під час свого невдалого наступу голосно вихвалялися, що опанування «УТ» мало бути лише вступом до «офензиви» Бандери на інші відтинки громадського життя включаючи й ЦПУЕ, при чому кандидат на голову цієї установи мав бути уже заздалегідь призначений.

СБ „випростовує" генеральну лінію „Української Трибуни"

Висланий нами до Мюнхену окремий кореспондент (З) звітує про подробиці подій в «Українській Трибуні»:

У випадку з «Нашим Життям» в Авґсбурзі це була таборова рада, у випадку з «Українською Трибуною» — це мала бути «Ліґа Політв'язнів», з допомогою якої бандерівці хотіли цілковито опанувати цей націоналістичний, але не завжди вірний «генеральній лінії» часопис.

22 і 23 листопада у Мюнхені відбувалися загальні збори Ліґи Політв'язнів, на яких «вирішено», що «Українська Трибуна» редаґується невідповідно, а тому що ліцензіянт ред. Василь Пасічняк є членом ЛПВ, йому запропоновано передати ліцензію іншому, «Ліґою» вибраному ліцензіятові. На цих зборах утворено теж нову «видавничу спілку» та призначено нових редакторів.

Пан Василь Пасічняк не скорився. Тому на 24. 11. покликано з Авґсбурґу, Міттенвальду та інших міст членів СБ, щоб у той спосіб тероризувати працівників видавництва і змусити їх до капітуляції. Ранесенько, ще як нікого не було в приміщеннях редакції і адміністрації, представники СБ прийшли і... повішали на двері свої власні замки. Зроблено це було очевидно для того, щоб господарі приміщень не могли зайти до кімнат, а мусіли договорюватись з новими «хазяями».

Коли прийшли постійні співробітники «У. Т.», в тому числі й ред. Пасічняк, їх СБ пустило в приміщення, і нові «господарі» почали «перебирати» справи.

Нових «власників» «Української Трибуни» репрезентували такі панове: Іван Вовчук, Панас Олійниченко, Богдан Рибчук, Валентин Коваль, Євген Лозинський, Степан Ленкавський, Василь Тюшка і Петро Бащук. До речі п. В. Коваль це той самий, що свого часу «перебрав» був «Наше Життя» та став на два тижні одним із «редакторів» цього часопису.

На протести панів Пасічняка, В. Стахова та інших — не зважали. Пан В. Тюшка заявив, що «коли «Українська Трибуна» не буде такою, як ми (тобто бандерівці) хочемо, то не буде ніякої». Коли працівники редакції загрозили, що покличуть поліцію (бо переконування і вмовлювання нічого не помогли), у відповідь почули вигуки: «Кличте, кличте поліцію!» Ред. Пасічняк вийшов і вернувся в супроводі двох німецьких поліціянтів. (У цей саме момент, переказують, зайшов до редакції «У. Т.» редактор «Українських Вістей» п. Ю. Дивнич, але, побачивши поліціянтів, відразу вийшов). Щойно тоді — з наказу німецької поліції — представники бандерівської СБ відійшли.

У суботу 27 листопада відбулися надзвичайні загальні збори видавничої спілки «Українська Трибуна». Ухвалено виключити з членів видавничої спілки за протистатутову діяльність пп. Івана Вовчука і Б. Рибчука. Один з членів, тероризований бандерівцями, вийшов з членів сам. Таким чином сьогодні видавнича спілка «УТ» має 7 членів.

Співробітники «УТ», а особливо члени їхніх родин побоюються терору. Жінки не можуть уночі спати...

Наш кореспондент відвідав друкарню «Української Трибуни», де принагідно побачив в коректі Комунікат ЗП УГВ Ради і коментар п. з. «Чому аж тепер?» В коментарі редакція пояснює (констатувавши слушність здивування «Неділі»), що дотепер не могли надрукувати Комунікату ЗП УГВР, який мав з'явитися ще у ч. 76 «УТ» бо п. І. Вовчук заборонив спеціяльним листом до друкарні (!) набирати і друкувати цей документ.

У Мюнхені кружляють чутки, що «Неділя» останніми часами «пропадала на пошті» теж у зв'язку з сподіваним у ній Комунікатом ЗП УГВР· малося на увазі конфіскувати саме цей Комунікат. Поза тим «шептана пропаґанда» всіляко намагається очорнити ред. В. Пасічняка та інших його співробітників.

Адміністрація «УТ» готується до того, щоб приймати сотки «непроданих» чисел своєї газети, але всі співробітники вірять, що переборять труднощі, які їх очікують.

З головної кватири ІРО

— Англія вирішила знову приймати до себе ДП. Прийматимуть рільників, шахтарів, кваліфікованих мулярів, бляхарів та «інших» робітників. Граничний вік підвищено з 35 до 40 років. Кількість еміґрантів визначено в 200 осіб на тиждень.

— У жовтні ц. р. з американської зони Німеччини виїхали 9662 ДП (у вересні — на 400 менше), з них 3435 — до Канади, 500 — до Австралії, по 200—300 до Англії, Франції, Венесуелі й Бразілії і по 100 — до Голляндії і Параґваю. Решта виїхали в індивідуальному порядку до Палестини, Бразілії, Болівії, Колюмбії, Уруґваю і навіть (вперше за весь час еміґрації) — на острови Гаїті.

З початку еміґрації до Канади в березні 1947 р. до жовтня ц. р. туди переселилися загалом 40 000 ДП, з них 24 644 — за робочими контрактами. З американської зони Німеччини за той же час виїхали до Канади близько 20 000 (в березні 1947 р. — 26, у вересні 1948 р. — 2600 осіб).

— На курсах чужоземних мов ІРО тепер вчаться 11 009 осіб, з них 7411 — англійської мови, 2665 — жидівської, 691 — еспанської і 212 — французької.

— 8 та 27 жовтня і 16 листопада з Австрії вибули до Туреччини 650 мусульманських ДП, що зможуть відразу одержати турецьке громадянство.

— В інформаційному бюлетені Головної Квартири ІРО в Женеві з 15 жовтня (ч. 3) понад 3 сторінки заповнено витягами з надрукованих в ДП-пресі листів та кореспонденцій переселених до різних країн ДП, між ними й з уміщеної в «Неділі» кореспонденції «Добрі вістки з Австралії». Крім Австралії, «Бюлетень» подає добрі вістки й з Канади, Арґентіни, Бразілії, Англії, Бельґії.

Під 3 прапорами

Перший Світовий Конґрес Українського Жіноцтва на американській землі

Як уже «Неділя» коротко повідомляла (ч. 149 за 14 листопада ц. р.), у Філядельфії (США) відбувся 12—13-го листопада ц. р. Перший Світовий Конґрес Українського Жіноцтва. Метою Конґресу було: створити світовий осередок українського жіноцтва з постійним секретаріятом в Америці, організувати розкидане по всьому світі українське жіноцтво, нав'язати контакт з жіночими організаціями інших народів, інформувати світ про долю й діяльність українського жіноцтва. Крім цих проблем, що стосуються виключно українського жіноцтва, дводенні наради Конґресу винесли цілий ряд постанов, що мають загально-національне значення. Це: 1) створення одноцілого фронту українського жіноцтва проти большевицької окупації 2) манїфестація жіноцтвом єдности з Рідним Краєм у боротьбі за визволення 3) привітання і піддержка Української Національної Ради 4) співпраця з демократичними народами світу для тривалого миру, який можливий лише тоді, коли український і інші, поневолені большевиками народи, матимуть право на вільне життя 5) посилення акції допомоги й переселення скитальців.

«Привіт Світовому Конґресові Українського Жіноцтва»

Таким написом прикрашений величавий філядельфійський готель «Адельфія», до якого з'їхалися з усього світу представниці українського жіноцтва, щоб відбути свої наради. В готелі всеціло панує українська мова. Найбільший рух у кімнаті ч. 16 на 8-ому поверсі, де урядує Конґресовий Комітет з головою Союзу Українок Америки п. Оленою Лотоцькою у проводі. Тут у сусідній кімнаті живе й сеньйорка українського жіноцтва сенаторка пані Олена Кисілевська, яка вже кілька день до Конґресу прибула до Філядельфії, щоб узяти активну участь у його підготові й нарадах. А праці багато. Делеґатки так зайняті, що коли прийшло число «Неділі» з інтерв'ю пані посол Мілени Рудницької п. н. «Де українська громадянка?», вони не мали навіть часу ближче познайомитися з критичними думками цієї визначної представниці українського жіночого руху й обговорити їх...

Конґресовий Комітет відбув спільне засідання з панею О. Кисілевською. Участь узяли американська, канадська й европейська делеґації. Центральні жіночі організації Бразилії й Арґентіни, які не могли прислати делеґаток, заявили на письмі свою солідарність, піддержку та згоду від їх імени виносити на Конґресі рішення. На засіданні узгіднено працю Конґресу. Склад делеґації такий: з Америки беруть участь філії Союзу Українок та інші жіночі організації, як Золотий Хрест, Сестрицтва, Допомогові Організації. Очолює делеґації пані Олена Лотоцька. З Канади прибуло шість делеґаток: голова Комітету Українок Канади п. Євгенія Ситник, голова Організації Українок Канади пані Шлюзар Леонія і п. Кравс Катерина, заступниця голови Централі Ліги Католицьких Жінок у Канаді. Делеґація з Европи: голова Об'єднання Українських Жінок на Еміґрації п. Ірина Павликовська, секретар Об'єднання Українських Жінок п. Дарія Ребет та члени делеґації п. Уляна Целевич і п. Химинець. Через технічні перешкоди не прибула п. Людмила Івченко. Як бачимо персональний склад европейської делеґації однобічний і не відбиває всіх течій, які діють серед українського жіноцтва. Зокрема вражає відсутність колишніх передових діячів українського жіночого руху, бо всі члени европейської делеґації, це «гомінес нові». Через те европейської делеґації не можна вважати репрезентативною.

Напередодні Конґресу відбулася пресова конференція для американських журналістів. Представники преси ставлять запити, інформуються про ціль Конґресу, інтересуються делеґатками, роблять знятки.

«Місце для делеґатки України»

Конґрес українського жіноцтва почався Богослуженням. В українській католицькій катедрі відправив урочисту Службу Божу о. Ярослав Данильчук. В Богослуженні взяли участь понад 200 жінок. Потім відбулася панахида за померлих членок організації полеглих за волю України жінок-героїнь. На кінець о. Платон Корнеляк посвятив мистецький образ Матері Божої з Ісусом на руках. Це дар Союзові Українок Америки від Об'єднання Українських Жінок на еміґрації в Европі. Ікону намалював мистець-маляр Кирилюк. Вона символізує ідеал, який присвічує сучасній українській жінці.

Наради відбуваються в «хрустальній залі» готелю «Адельфія». Присутніх 120 делеґаток і 140 гостей. Президіяльний стіл прибраний зеленим сунком та українською вишивкою. На фронтовій стіні картина пензла маляра Святослава Гординського, що зображує українську жінку з рукою, простягнутою до статуї Свободи.

О 10-ій годині в залю входять представниці українського організованого жіноцтва на чолі з сенаторкою панею Кисілевською. Після того дві пластунки сурмою дають знак про відкриття Конґресу. На голос сурми в залю входить 12 пластунок і несуть американський, канадський і український прапори та пластовий стяг.

З'їзд відкриває голова Союзу Українок Америки п. Олена Лотоцька. До почесної президії Конґресу входять ділові голови жіночих організацій, а почесною головою Конґресу стає пані сенаторка О. Кисілевська. При президіяльному столі одне місце порожнє. Коло нього на столі китиця пшениці з маками й волошками, перев'язана стрічкою в національних барвах. Це місце для «Делеґатки з Рідного Краю». Воно залишилося порожнім до кінця нарад...

Об'єднаними силами українського жіноцтва

Під таким мотто відбулася низка доповідей на Конґресі. Перша доповідає пані Лотоцька. Вона вказала на велике значення жіночого руху для українського народу. Наші жіночі організації сповнили велику місію. Завершенням їх праці має бути світове об'єднання українських жінок, завданням якого буде скоординувати працю всіх українських жінок до боротьби за визволення українського народу.

Працю жіночих організацій на українських землях і на скитальщині змалювала голова ОУЖ п. Ірина Павликовська, найважливіше завдання, до якого мусять бути притягнені всі клітини українського організованого життя, а передусім жіноцтво. Об'єднані спільними силами зможуть українські жінки виконати це важливе завдання разом з об'єднаними силами всіх українців у світі. Тому Конґрес вітає Українську Національну Раду та заявляє їй свою повну піддержку й допомогу. Цей Конґрес має довести до об'єднання всіх українських жіночих сил до спільної всім українцям мети: визволення України. Українське жіноцтво підносить протест проти московсько-большевицького терору на Україні та стає разом з усім демократичним світом проти тоталітарної совєтської системи.

Про досягнення українського жіноцтва в Канаді говорить п. Войценко. Канадському жіноцтву присвічували два гасла: служити Канаді й справі рідного народу. Перший етап праці канадського жіноцтва піонерський. Воно разом з чоловіками створює собі умови життя. Другий етап — організаційний. Третій — це заснування «Союзу Українок Канади». Останній, сьогоднішний — це розквіт українського життя в Канаді. Від'ємними сторінками життя канадських українців, у тому й української жінки є асиміляція, самолюбство, льокальне розпорошення. Треба посилити українське виховання молоді та об'єднати сили.

Про український жіночий рух в США мала доповідь п. Штогрин. Перше світське жіноче товариство постає в 1925 році. Це «Союз Українок» під проводом пані Шустакевич. Воно розрослося в сильну організацію. Видає орган «Наше життя». Союз дав почин до скликання сьогоднішнього Конґресу. Тепер Союз нараховує 50 філій і 3000 членів.

Про Організацію Українських Жінок Канади говорила п. Савчукова. Головне завдання цієї організації допомагати в боротьбі Рідному Краєві.

Складають привіти

Від Української Національної Ради вітає Конґрес її представник на США інж. Дмитро Андрієвський з Брюсселю. УНРада високо цінить громадянсько-допомогову працю українського жіноцтва. Наспів також письмовий привіт від УНРади. Від «Провидіння» вітає Конґрес. п. Антін Цурковський, від Братства Українців Католиків п. Катерина Кравс, від Пласту п. Марія Хомин. Секретарка Конґресу зачитує привіти з Німеччини, Австрії, Данії, Швеції, Бельгії, Голляндії, Франції, Швайцарії, Італії, Еспанії, Великої Брітанії, Бразілії, Арґентіни. Привіти прийшли від УНРади, ЦПУЕ, СХС, ОУН (Мельника), УГВР, маршала Мудрого, сотника Панчука.

Перший день нарад закінчився доповіддю п. Ярослави Чубатої про завдання української жінка на еміґрації.

Справа Косенкіної на жіночому комерсі

Увечері відбувся для делеґаток Конґресу в Українському Домі великий ко-

З життя чеської еміґрації

Після лютневих подій в Чехо-Словаччині (комуністичний переворот) прибуло звідтіль на захід до 20 000 втікачів. Не виключено, що ряди цієї нової політичної еміґрації будуть і далі поповнюватись, хоч може й не так інтенсивно з огляду на посилену охорону кордону.

Це має вже сьогодні, і матиме у майбутньому, не абияке значення не лише для боротьби чехів за свободу свого народу, але й для нас усіх — українців, поляків, білорусів, прибалтійців, — що боремось з російським імперіялізмом за свободу і незалежність своїх народів. Чеська еміґрація без сумніву підсилює наші ряди. Тому українському читачеві цікаво довідатись, бодай коротко, про життя і відносини в чеській еміґрації.

Серед чехів позначається виразно творення двох політичних осередків — Лондонського і Вашінґтонського. В Лондоні вже віддавна (з часу підписання Бенешем умови з Москвою, отже з 1943 р.) існує Чеський Національний Комітет на чолі з генералом Львом Прхалою, а у Вашінґтоні тепер твориться чехо-словацька Національна Рада, яку очолює Д-р Петро Зенкль.

Розходження між цими осередками справді глибоко принципові. Група генер. Прхали, це, сказати б, «старі еміґранти», люди, що були вже віддавна противниками просовєтської політики Бенеша і, які після «звільнення» большевиками Чехо-Словаччини не повернулись до республіки, а лишились на еміґрації, правильно передбачаючи хід подій. Ця група рішуче відмовилась від т. зв. чехо-словакізму, тобто намагання творити з чехів і словаків одну націю, а стала на ґрунт повного права і чехів і словаків на національне і державне самовизначення. Група ця стоїть виразно за федерацію середньо-східньої Европи, конкретніше за концепцію Межимор'я (Теперішнім головою Центрального Федерального Клюбу «Інтермаріюм» у Лондоні є саме генерал Л. Прхала).

Лондонський Національний Комітет, з напливом нових еміґрантів, дістав виразне підсилення і має сьогодні значні кадри видатних політиків і діячів. Його підпирає відновлена аґрарна партія (колись найбільша в Чехо-Словаччині), яку тепер очолює кол. міністер д-р Черни. За ним стоїть чеська демократична партія, що твориться з кадрів колишньої національ-демократичної партії і, здається, партії середнього стану («живностенська»). На чолі підготовного комітету в справі організації цієї партії стоїть д-р Карл Льохер. Також підтримують генерала Прхалу Чеський Союз Праці, який очолює Лежак-Борін та Організація Вільної Чеської Молоді на чолі з Станіславом Брзобогатим.

Вашінґтонська група об'єднує політиків з еузір'я Бенеша, цебто соціял-демократів, народніх соціялістів та католицької партій. Це ті партії, що творили коаліцію («Національний Фронт») з комуністами. Ці партії (за виключенням окремих одиниць) ще й досі застоюють чехо-словакізм, мабуть тому, що в їхніх рядах є й словацькі «чехо-словаки» (щось на зразок наших «малоросів»). Очолює цю групу д-р Петро Зенкль, колишній голова міста Праги, а пізніше прем'єр-міністер ЧСР.

Між обома цими центрами ведеться завзята, вперта і гостра боротьба за маси. Вона напевне ушухне після того, як маси нової еміґрації диференціюються. Не сумніваємося, що чехи, як державницько, вироблений народ, напевне знайдуть у собі стільки самодисципліни, щоб забути прикрощі минулого, і об'єднаються для спільної боротьби з ворогом.

П. К.

Не змарнуймо великої шанси

Передумови успіху масового переселення до США

Директор Смук на діловій конференції з містером Скводрілі.

Правне, моральне й психологічне становище української скитальчої маси в Західній Европі за останні місяці трохи покращало. Питання масового переселення ДП, зокрема з Німеччини, увійшло у вирішальну стадію. До червня 1950 року табори ДП мають бути в Німеччині і Австрії дефінітивно ліквідовані. Ще в минулому році Велика Брітанія, Бельгія, Арґентіна, Канада, частинно Франція, Венесуеля, Австралія відчинили вступ для ДП на їхні землі. Останнім часом, як відомо, зробили це також Сполучені Штати, ухвалюючи 16. 6. 1948 р. закон про допущення до США в ході 1948-1950 рр. — 205 000 ДП. Сьогодні є дані приймати, що з виборчою перемогою през. Трумена по вичерпанні вже визначеного 205-тисячного переселенчого континґенту, заіснують серйозні вигляди на дальше збільшення цих квот. Правда, є багато дечого такого в ухваленому законі, що нас не цілком задовольняє. Було б одначе неправильно обороняти погляд, мовляв: або їдуть усі, або ніхто. Правильнішою є інша теза. Хоч ще не всі можуть їхати, хай чим швидше їдуть ті, що можуть. Чим більше їх виїде, тим більше через те посилиться наша організованість за океаном, тим більше виглядів на поміч матимуть ті, що ще залишаться в Европі.

Наша доля — в наших руках

Цим підходимо до суті проблеми. Українська скитальська маса стала сьогодні перед днями великих і важких вирішень: вони пересудять дальшу долю або недолю дослівно наших десятків тисяч. Особливість ситуації полягає в тому, що корисне для нас виконання еміґраційного закону залежить у значній мірі від нас самих, нашого організаційного таланту, нашої зарадливости і енерґії. Як колись був час на велику мобілізацію українства закордоном, то ця хвилина є сьогодні. Ще точніше: перемога в цій справі залежить насамперед від постави американського громадянства українського походження в США, і щойно в другу чергу від нас, тут в Европі. Це є хвилина, де мусять замовкнути особисті суперечки, групові антаґонізми, партійні суперечки. В цю хвилину, коли йдеться про долю й недолю усієї нашої скитальчої громади, наших батьків і матерів, наших жінок і дітей, про те чи і в якій кількості пройдемо або не пройдемо через відхилені ворота до життя гідного людей, — в таку хвилину мусимо один в одному бачити свого земляка, сусіда, приятеля і брата.

Характер переселенчого закону

Ось у чому справа: допущених до переселення 205 тисяч скитальців не спроваджує американський уряд, але американське громадянство. Це розрізнення незвичайно важливе. ІРО покриває тільки кошти транспорту до пристаней США. Уряд та ІРО послуговуються при тому в дуже видайній мірі допомогово-філантропійними громадськими організаціями різного типу, т. зв. Voluntary Agencies. Одначе це не є філантропійне переселення. Нас не хочуть брати «гнаних і голодних», претендентів на ласкавий хліб, на милостиню. В основу переселення лягає обов'язок праці. Кожного з нас мусить з Америки хтось особисто запотребувати. Ні щодо професій, ні щодо віку запотребуваних немає обмежень. Можна запотребувати селян і лікарів, робітників і журналістів, замітачів вулиць і оперових співаків, молодих дівчат чи старших жінок, скажімо як домашню чи лікарняну прислугу, так само 70-літнього професора як і стареньку селянську бабусю, якщо найдеться

Друга світлина: Українські секретарки проробляють „кейси“.

мерс. Під час прийняття п. Марія Хомин провела концертову програму, в якій з великим успіхом виступили: Елеонора Кульчицька - віолінчелістка, Аделяйда Кульчицька - піаністка, Оля Головата-скрипалька, Леся Букай-арфістка, і Анна Мельник-сопрано. Пані Лотоцька оповіла присутним на комерсі про свою розмову з Оксаною Косенкіною, яка шукає дороги повороту до української нації й до української Церкви.

З нагоди Конґресу була влаштована виставка українського народнього мистецтва. Організаторами виставки був Союз Українок Америки і Базар Українського Мистецтва. Мистецьке керівництво спочивало в руках пань Пушкаревої й Хоминової.

Другий день нарад почався дискусією над доповідями. Зокрема цікаво говорила п. Олена Мураль. Вона спростувала твердження, начебто українська молодь в Америці не хоче чути про Україну. Хоч ця молодь говорить англійською мовою, вона все ж таки живо відчуває свої кровні й культурні зв'язки з українським народом. Пані Козаченко домагається вислати з Америки українську жінку, яка обізналась би з життям скитальців в Европі та пожвавила акцію переселення серед українців Америки.

Від імени білорусів та Білоруської Центральної Ради вітає конґрес д-р І. Ермаченко з Нью-Йорку, а від білоруського жіноцтва п. Ніна Кіт.

Післяобідні наради відбуваються англійською мовою. Пані Кусій говорить про українську культуру й її зв'язок із політикою, а пані Ґамбаль про позицію, яку повинно українське жіноцтво займати в світі в питанні ідеалів свободи й демократії.

Чому Америка не має допомогти Україні...?

На це «англійське» засідання Конґресу прибули дві представниці американського жіноцтва. Пані Стюарт Вільямс, представниця Федерації Жіночих Клюбів, до якої належить і Союз Українок Америки, вітає Конґрес від Федерації та бажає успіхів українському жіноцтву в визвольних змаганнях. Президентка антикомуністичної організації »Коммон Ковз« (Спільна Справа) пані Наталія Ввелс Пейн сказала палку промову до учасниць Конґресу. Коли советська Росія при всій своїй мілітарно-поліційній потузі за 28 років боротьби не знищила українського змагання до самостійности, — говорила пані Пейн, — то вона не здушить його ніколи. Існує почиття завзята боротьба на Україні за свободу, де добре зорганізовані групи партизан борються в сутичках з червоною армією. Мета цієї боротьби лишається незмінною — самостійна Україна. Америка мусить допомогти борцям проти Сталіна висилкою зброї й різних припасів та провідникам руху спротиву в країнах за залізною завісою. Існує американська традиція підтримувати й підбадьорювати їх так, як був підтримуваний антинацистський підпільний рух. Чому Америка не має допомогти Україні, коли допомагає Китаєві й іншим країнам, що ставлять опір комуністичній й московській агресії? Український народ (часопис «Америка» ч. 92 з 19 листопада ц. р. невірно подає «Українська Повстанська Армія»), — каже пані Пейн, — є нашим невідомим союзником. Організація «Коммон Ковз» — запевнила пані Пейн — подбає, щоб усі американці зрозуміли українську проблему і щоб Україні дано поміч в боротьбі з окупантом.

Пані Пейн була представницею оборони Оксани Косенкіної, видачі якої домагалися совети. Разом з панею Пейн на засіданні Конґресу був голова «Коммон Ковз» пан Крістофер Імет.

Останнім пунктом нарад була доповідь пані Дарії Ребет про Світову Федерацію Жіночих Організацій. Ціллю цієї Федерації буде об'єднати все українське жіноцтво в світі, координувати працю українських жіночих організацій різних країн, репрезентувати українське жіноцтво на міжнародньому форумі. Федерація має бути цілком аполітичною та буде складатися з жіночих центральних організацій різних країн світу. Кожна організація буде мати в Федерації одне місце. Покищо покликано Тимчасову Управу Федерації, головою якої стала пані О. Кисілевська, а як її заступниці голови українських жіночих організацій з різних країв.

Конґрес вислав привіти президентові Труменові, президії ОН, пані Елеонорі Рузвелт та президентові Канади Мекензі Кінґові.

Конґрес закінчився співанням американського й українського гімнів та гімну Союзу Українок.

Увечері відбувся в залях готелю «Адельфія» бенкет з участю понад 300 людей.

Американська преса про Конґрес

Конґресом Українського Жіноцтва зацікавилася американська преса. «Дзе Філядельфія Інквайрер» і »Дзі Івнінґ Бюлетин» помістили світлини делегаток з Европи (момент передачі пані Ірині Павликовській китиці пшениці Марійкою Бакай, як символу приязні і групу дівчат в українських національних одягах) та короткі звіти з нарад Конґресу, зокрема промову пані Пейн. Таксамо «Нью-Йорк Таймс» помістив довгий звіт про Конґрес від свого філядельфійського кореспондента.

До далекого австралійського берега

Наш австралійський кореспондент описує прибуття двох кораблів із скитальцями до Сіднею 29 жовтня ц. р.: О 4-ій годині по обіді сліпуче австралійське сонце вітає в сіднейській гавані корабель «Чарлтон Соврін», що везе з Бремергафен 722 особи ДП, між ними коло 250 українців. (Це той сильний корабель, що мав скандальну затримку на Ґібральтарі, про яку ми широко писали і в справі якої інтервенювала голова УДК в Женеві п. Мілена Рудницька — Ред.) Кілька українців на пристані з квітами в руках нетерпляче очікують прибуття своїх родичів і знайомих. Ось корабель пришвартувався. Люди виглядають дуже втомлено. Серед них пізнає багато знайомих з Ашаффенбурґу. Обмінюємося теплими привітаннями. Вони не мали щастя. Крім затримки на Ґібральтарі вони мусили ще довго стояти в Батавії на Яві, так що ціла подорож тривала коло трьох місяців. Втомлені люди щасливо позіхають. Ще сьогодні вночі знову окремими поїздами їх повезуть до табору коло Ветгурст, 200 км від Сіднею. Там їх будуть вчити англійської мови і прибливно через місяць розвезуть на різні роботи.

Кілька годин пізніше до тієї ж гавані прибув норвезький пароплав «Свалбард» з 900 еміґрантами ДП, між якими було 220 українців. Люди виглядають значно свіжіше, бо їхня подорож тривала нормально коло 35 днів. Десятки кореспондентів метушаться тут, але на корабель нікого не пускають, бо за дві години новоприбулі мають від'їхати до того самого табору. — А. М-к.

Українська Національна Ґвардія

З нагоди річниці заложення цієї організації, з огляду не лише на важливість самої ідеї, але й на певні організаційні досягнення, не можемо обмежитись хронікальною заміткою, але мусимо сказати кілька слів взагалі у зв'язку з цим, нам здасться, важливим новотвором.

Насамперед нам видається щасливою сама ідея Національної Ґвардії. Були і є ґвардії у імператорів і королів, були сердюки у наших гетьманів, отже теперь у часі, коли суверенom стає сама нація, в часі демократії — не лише може але по суті й мусить існувати Національна Ґвардія.

Ідею цю правильно зрозуміли ініціятори, бо на своїх прапорах вписали гасла беззастережного служіння своєму народові. В виданій друком «Пам'ятці вояка Української Національної Ґвардії» читаємо:

«Українська Національна Ґвардія не підлягає жодній політичній партії. Свою акцію підпорядковує тільки законному Урядові Української Народньої Республіки.

Не вступає в жодні міжпартійні суперечки. Замість партійних та клясових міжусобиць УНҐ бореться за повну консолідацію серед українців.

Бореться у першу черґу за визволення України з чужого ярма та відбудову своєї Суверенної Держави...».

Ось так формулюють своє «політичне вірую» старшини і вояки Української Національної Ґвардії. Думаємо, що сформульовано добре, і з цим «вірую» може зґодитися кожний український демократ-патріот.

Та віра без діл — мертва. Але були, є і віримо, будуть діла.

Насамперед треба відзначити, що хоч УНҐ формально і була заложена учасниками 1-ої і 2-ої світових воєн рік тому, 29 листопада 1947, але вона своїми коріннями сягає до героїчної УПА, що пізніше (після того, як команду УПА опанувала монопартійна верхівка) перетворилася на УНРА (Українська Народня Революційна Армія). Її командир, отаман Т. Бульба-Боровець є одним із ініціяторів УНҐ. Кажемо свідомо «одним із ініціяторів», бо багато ініціятиви вклав теж Ген. Шт. Полк. І. Чернігівський та інші видатні військові діячі.

Зрештою коріння УНҐ сягають також часів наших героїчних часів визвольних змагань: багато колишніх старшин і вояків армії УНР належать до УНҐ, а сама УНҐ, як організація, що тісно теж організаційно пов'язана з Союзом Українських Ветеранів — перебирає від останнього багато активних кадрів та живе життєдайними ідеями нашого Відродження.

Проте правдивою гордістю УНҐ є той факт, що ця військова організація об'єднує у своїх рядах висококваліфікованих фахівців воєнних дисциплін, учасників 2-ої світової війни, що добре знають новітню техніку, тактику і стратеґію модерного воєнного мистецтва. Так в рядах УНҐ є п'ять генералів з вищою військовою освітою, учасників 2-ої світової війни, а з 47 полковників — 29 активно брали участь в останній війні. Це, зрештою, є одним із завдань УНҐ: об'єднавши у своїх рядах найвидатніших військових фахівців, готуватись до можливих подій.

Завданням УНҐ — бути слухняним знаряддям кожночасного існуючого законного уряду УНР, авторитет якого з постанням української Національної Ради мусить бути визнаним кожним громадянином України. У наслідок цього УНҐ бореться і проти зовнішнього і проти внутрішнього ворога.

Знаємо з досвіду, що іноді «свої гірше ляха її розпинають». Тому УНҐ поборює теж внутрішній розгардіяш, отаманію і сили анархії, до яких приєднуються монопартійні тенденції деяких груп, що вносять первні тоталітаризму в наше життя.

Згадуємо першу річницю існування Української Національної Ґвардії. За цей час переведено значну організаційну роботу збирання розпорошених вояцьких сил, утворено філії на місцях, видано два номери військового журналу, перебрав від УНРА її орган «Оборона України», що незабаром, є надії, буде появлятися реґулярно, та створено прихильну атмосферу в нашім громадянстві для УНҐ.

Тяжкий фінансовий стан, особливо після грошової реформи, був тією головною перешкодою, головним гальмом у праці. Та є надії, що вже незабаром УНҐ впорається з своїми труднощами і вийде на широкий шлях живої і творчої праці. Але наше суспільство мусить своїй власній Національній Ґвардії всебічно допомогти.

Б. Леміш.

Невдала спроба обдурити світ

ПАРИЖ (АП). Генеральна асамблея ОН розглядала 19 листопада російську пропозицію скороти на одну третину зброєні сили п'яти великодержав. Разом з тим, як відомо, російська пропозиція вимагала і заборони Об'єднаними Націями атомових бомб. Французький міністер зовнішніх справ Шуман, відкидаючи російський плян, назвав скорочення збройних сил без міжнародньої контролі «ошдурюванням світу». За словами американського делеґата Даллеса, советська резолюція має на увазі лише утримати теперішню збройну спроможність Советського Союзу, який мав би багато можливостей порушувати умови роззброєння. Заступник британського міністра зовнішніх справ Мек-Нейл також підлав критиці советську пропозицію. Він назвав її «пропаґандивним жестом» і заявив, що цей крок не дав би за теперішніх обставин жодних наслідків. Поки не можна порозумітися щодо обмеження озброєнь, Великобританія змушена вживати «заходів для нового озброєння», що не може робити інакше при наявних непевних міжнародніх відносинах. Советський делеґат Вишинський обвинувачував США й Великобританію в «безглуздому змаганні в озброєнні проти Советського Союзу».

ТАЄМНИЧІ НАРАДИ

Шефи західніх генеральних штабів маршал Монтґомері, генерал де-Тассіньї, віцеадмірал Жояр і містер Робб відвідали Франкфурт, де провадили переговори з високими достойниками західніх зон, зокрема і з генералом Клеєм. Про зміст цих нарад нічого не повідомлено.

— На данські острови Льолланд і Фальстер вислано великий поліційний загін, щоб перевірити вістки про спостережені там таємничі світлові явища, подібні до полету ракет. Поліція цих явищ не спостерегла.

— В США є ще близько трьох мільйонів неписьменних. Число їх за останні 18 років зменшилось з 4.7 до 2.7%.

хтось, хто захоче виставити для них підставу всього діла, т. зв. Housing and Employment Certificate. По-нашому: запорука про прийняття скитальця за мешканця і працю. В канцелярійній мові ці поняття називаються коротко: «ашуранс», по-нашому: запорука. Хто не має «ашурансу», чародійного ключа до американських воріт, той не поїде. «Ашуранси» заступають колишні «афідавіти». Їх може в Америці підписувати кожна приватна людина і кожна установа, з передумовою, що вони справді можуть запевнити скитальцеві працю і відповідне помешкання, однаке без того, щоб через те був позбавлений праці або замешкання якийсь справжній, натуральний американець. Окремий «ашуранс» мусить мати кожна особа, все одно чи це батько, мати, брат, сестра і т.д. — крім дружини і малих дітей.

Значення ЗУАДК

Отже основна проблема перед якою сьогодні стоїмо — це організація широкого, масового, всеохоплюючого запотребування наших людей для виїзду звідси до Сполучених Штатів. Чим більше найдемо в Америці охотних і доброзичливих людей, готових наших скитальців запотребувати, тим більше нашого народу зможе звідси виїхати. Приєднуванням американських роботодавців і господарів, — очевидно, крім людей особисто зацікавлених у спроваджені своїх найближчих — займаються різні українські допомогові й філантропійні організації; їх збірнє зусилля є зосереджене в З'єднаному Українсько-Американському „Допомоговому Комітеті. — ЗУАДК-у. Низка таких організацій як ЗУАДК отримала від американського уряду право заступати за окреме відповідні чи національні групи скитальців та допомагати їм у виїзді. Такі організації мають назву: Voluntary Agencies, і правний стан т. зв. «спонзорів», опікунів. До таких аґенцій належать католицький НСВС, жидівські Джойнт і ГІЯС, Черч Ворльд Сервіс, ІРРС та ін. Як офіційно визнаний «спонзор» ЗУАДК уповноважений не тільки вишукувати і мобілізувати для наших людей роботодавців і опікунів в Америці, але також виставляти відповідні формуляри запотребування, отже «ашуранси», і надавати офіційний хід справі. Це велика перемога української організованости в Америці. Поза жидами, яких питання стоїть інакше, українці є єдина національна група, яка отримала право бути «спонзором». Тепер є менше тривоги за те, що могли б пропадати цілі списки кандидатів і цілі транспорти.

Механіка переселенчого закону

Спосіб дії переселенчого закону до США коротко такий:

Президент Трумен і Конґрес покликали до життя «Комісію для переселення ДП до США». Її централя перебуває у Франкфурті; керівник — **п. Скводріс.** Далі будемо її називати коротко: Франкфуртська Комісія. Американські працедавці можуть посилати «ашуранси» також просто до Вашінґтонської Комісії. Але, як було сказано, переважно посилають ці Допомогові Аґенції, т. зн. для маси українців — ЗУАДК. Передані ЗУАДК-ом ашуранси Вашінґтонська Комісія реєструє, ставить на кожне індивідуальне запотребування т. зв. «ковд», себто порядкове число, і пересилає списки до Франкфуртської Комісії. Рівночасно, американська централя ЗУАДК пересилає список до європейської філії ЗУАДК в Мюнхені, на Пазінгу. До речі, є два роди «ашурансів»: поіменні і безіменні. В деяких випадках американські роботодавці доручають Допомоговим Аґенціям настільки, що кажуть їм самим заповняти бланки для людей, яких їм було б потрібні. Ці списки мусять сходитися: між централею ЗУАДК і Вашінґтонською Комісією в Америці і між ЗУАДК і Франкфуртською Комісією, тут в Европі. Від вручення до Вашінґтонської Комісії запотребування на приїзд переселенця, аж до моменту його вступу на корабель, його акт має 21 урядових ходів. ЗУАДК має можливість і право стежити, які ці списки йдуть дорогою переселенчої біорократії, до установ ІРО, до таборів, до всяких комісій, аж до їхнього відплиття з пристані.

Европейський ЗУАДК діє

Якщо йдеться про европейське крило всієї операції, то 15 місяців перебування і праці між нами д-ра Романа Смука не пройшло цілком марно. Українська еміґраційна маса в американських зонах Німеччини і Австрії майже повністю через ЗУАДК евіденційно охоплена. У передбаченні сподіваного вирішального часу, в ході цілого минулого року була проведена систематична реєстраційна акція. В кожному таборі і в кожному середовищі запитували про їхні побажання тих, хто цікавився справою пізнішого евент. виїзду до США. Коли хтось не реєстраційну акцію завсдбав, сам собі сьогодні мусить приписувати можливу невдачу. В рямках отриманих інформацій кожна заповнена сила, кожна вимагана з Америки професія негайно в списках устійнювана і передавана для урядового американського переселенчого опрацювання. Перевести організаційні роботи, потрібні особові й інші зв'язки з вирішальними установами: Амер. Війск. Управління ІРО і Франкфуртської Комісії освічено впевнені настільки що можна з впевненням ствердити, що кожний згідно з приписами зроблений внесок ЗУАДК респектований, всі запопоновані ЗУАДК-ом списки акцептовані і подані на них українці виїжджають, очевидно з передумовою, що відповідають вимогам безпеки (CIC) і вимогам лікаря. На вирішення цих двох останніх інстанцій ЗУАДК, безумовно не може мати впливу.

Українці ладнають свої справи

Чим саме так важлива европейська філія ЗУАДК? Допомогові організації («спонзори») ставлять частково свій технічний апарат, з якого допомогою Франкфуртська Комісія опрацьовує переселення по лінії ухваленого закону. Завдяки існуванню й ції ЗУАДК-у, заповнюють і є наші люди, самі українці, які під доглядом п. Скводріс розробляють переселенчі українські справи. Подібно як інші допомогові організації НСВС, Джойнт, ГІЯС, ЧВС), раз на тиждень також д-р Смук з своїм технічним штабом має свій день у переселенчому бюрі п. Скводріс у Франкфуртській Комісії і розробляє українські списки і справи. На цей день до Франкфурту прибувають усі вишколені секретарки ЗУАДК. Кожна з них мусить вміти вільно говорити по-англійському і так само вільно писати на машинці. Як відбувається цей «український день»? Наших 8 дівчат заклaдають основні акти, заносять на них, як «коди», нанизують одне на одне довгий ряд осіб, родин, цілих спільнот, які передбачені до переселення. За такий один день праці проробляють кількасот «кейс'ів», себто справ: в сумі це робить пересічно 1 000 до 1 500 осіб. Так починається дальший етап мандрівки великої частини нашої скитальчої громади.

Не можемо гаяти дорогого часу. Коли ми вчасно не заповнимо своє місце — займе його хтось інший. Ті інші рок не закладають. Помічаємо це тут на кожному кроці. Багато з нас, тисячі злиднів, безнадійністю і безпросвітністю таборового життя чекає війни, як можливої розв'язки. Але в сьогоднішніх умовах війна ще не є розв'язкою.

Не змарнуймо цієї шансі, яка нам вже майже в руках.

Д. Зеленко.

Конґрес европейських федералістів у Римі

За об'єднання Европи

У Венеціянському палаці в Римі недавно відбувся другий річний конґрес Унії европейських федералістів. В повитому сумною славою палаці, який ще 10 років тому, за висловом «Ноє Пресе», був кузнею плянів мілітаристичної експансії, зібрались кувати справу мирного об'єднання націй представники 12 европейських держав. Італійський уряд, дуже зацікавлений у федералістичному об'єднанні Европи, виявив до конґресу особливу увагу. Він не тільки надав йому для засідань цей величний і прекрасний витвір італійського мистецтва, а й майже в повному складі на чолі з президентом республіки Ейнауді з'явився вітати конґрес в день його відкриття. Велику увагу привернув до себе конґрес і у Ватикані. Папа Пій XII, давши 250 учасникам конґресу в Кастель Ґандольфо 75-хвилинну авдієнцію, звернувся до них з довгою промовою, в якій підкреслив велике значення змагань федералістів для справи миру й християнської єдности. «Настала крайня пора, — сказав він, — здійснити европейську унію. Не можна більш гаяти часу в цій справі, бо дехто навіть питає, чи не пізно вже... Щоб досягти такої бажаної всім єдности і створити справжню европейську сім'ю, треба, щоб великі нації зреклися часточки свого національного суверенітету, зрівнявшись з іншими країнами континенту».

Римський конґрес Европейської унії був власне продовженням робіт першого річного конґресу в Гаазі й торішнього конґресу в Монтре. Різниця між ними та, що тим часом як перші два опрацьовували переважно принципові питання европейської унії, римський конґрес мав завданням зробити з них певні практичні висновки, розв'язавши низку питань про попередні заходи, потрібні для здійснення европейської федерації. Проте, як і на перших, на теперішньому конґресі явно накреслились дві течії. Одна з них, так звана «брітанська», змагає головно до політичної і військової співпраці европейських країн, тим часом як друга, репрезентована Францією, Бельґією, Італією та Швайцарією, прагне насамперед господарського й соціяльного об'єднання. Крім того певні труднощі для европейського федералістичного руху викликає опозиція соціялістів до надто консервативних, на їх думку, федералістичних плянів Черчіла й ван-Целянда.

Поміж делеґатами були й 25 представників західньої Німеччини. Провідник німецької делеґації Шпікер і найактивніший її член Коґон здивовано й задоволено підкреслювали ту увагу, яку приділяв німецьким представникам конґрес, одним з важливих питань якого було й «німецьке питання» і який піддав дискусії навіть можливість ремілітаризації Німеччини в складі европейської федерації. Щодо рурського господарства конґрес схвалив, що воно має стати на службу майбутній европейській федерації

Мирну роботу конґресу порушив був інцидент, коли за повідомленням Ройтера, частина брітанської, голляндської і німецької делеґацій демонстративно покинула залю після того як італійський делеґат граф Карандіні закинув. Великобританії небажання брати «стовідсоткову участь» в европейській федерації і навіть здатність «саботувати всю справу».

З найголовніших практичних результатів конґресу слід відзначити резолюцію про злиття в єдину унію федералістичних організацій Черчіла, ван-Целянда, «Католицької акції» та окремих груп. Схвалено заснувати в окремих країнах національні комітети, що оберуть членів «Европейської федералістичної ради», яка вже виділить Виконне бюро, що й підтримуватиме контакт з окремими урядами. Свою співпрацю в цій справі вже обіцяли Черчіл, Спаак, де-Ґаспері й Анрі Блюм. США дуже прихильно ставляться до справи федералістичного об'єднання Европи. Сподіваються, що 1949 р будуть зроблені рішучі кроки до практичного здійснення ідеї европейської федерації і, можливо, ще до 1 квітня скликані Установчі збори Унії. (НП, РМ).

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— Президент Трумен тимчасово виїхав з Білого Дому, який має бути капітально відремонтований. Теперішній стан цієї 150-літньої будови визнано небезпечним.

— У Варшаві засуджено до страти 8 польських і совєтських вояків та поліцистів за «належність до незаконної терористичної банди».

— Міністерство зовнішніх справ США подало болгарському урядові ноту протесту в зв'язку з недавнім процесом 9 членів болгарських опозиційних партій, в якому США бачать порушення умов мирового договору.

— Гірники СССР «ухвалили» відраховувати з своєї платні на користь французьких шахтарів-страйкарів допомогу, що загальною сумою сягає 55 мільйонів франків.

— На італійських місцевих виборах християнські демократи здобули рішучу перемогу (5/6 всіх місць) над комуністами й лівими соціялістами.

— В СССР з незазначених причин звільнено з посади міністра лісівництва Мотовілова з призначенням замість нього Бовіна.

— В одній римській в'язниці підпалила на собі вбрання і померла від опіків 22-літня домашня робітниця, арештована за підозрою в крадіжці коштовностей. Останні слова її були: «Я невинна».

— Один данський журналіст за 6 днів 21 год. 15 хв. облетів навколо землі, користуючись лише реґулярним повітряним сполученням. Метою його було довести спроможність на це повітряних ліній.

— В жовтні ц. р. баварська поліція затримала при нелеґальному переході з совєтської зони 4000 осіб.

— З совєтського концентраку в Захсенгавзені з допомогою підкопу втекли п'ять в'язнів. За їх словами, більшість в'язнів неспроможна на це через свою виснаженість.

— Незабаром бізону має відвідати відомий американський публіцист Волтер Ліпмен.

— В Голляндії викрито підпільну організацію колишніх голляндських нацистів.

— Корейський уряд офіційно просив американський уряд залишити в південній Кореї американське військо як «противагу проти комуністичної небезпеки».

— Місто Злін в Чехо-Словаччині на честь чехо-словацького президента перейменовується з січня в «Ґотвальдово».

— Останнім часом висиланням ватиканського радіо для східньої і середньої Европи посилено перешкоджає будапештська радіостанція.

— В першій половині грудня відбудуться великі маневри брітанської фльоти, під час яких будуть випробувані можливості оборони проти атомових бомб.

— 25 листопада на кордоні совєтського сектору у Відні юрба відбила у двох російських вояків одного австрійця, якого вони намагались відвезти джипом.

— Випущена в США ракета типу «фав-2» досягла висоти 182,4 кілометрів.

— В Румунії в порядку боротьби «народньої демократії» проти західніх впливів закрито всі французькі школи.

— Американська військова розвідка викрила в американській зоні Німеччини шпигунську організацію.

— Великобританія продала 1947 р. Совєтському Союзові 55 турбінових моторів. Дальших совєтських замовлень на них не було.

— Страйк портовиків на східньому узбережжі США закінчився угодою про підвищення платні на 13% замість 50%, як вимагали спочатку страйкарі.

— Англійський король Джордж VI захворів на застій крови в ногах, в наслідок чого подорож королівської родини до Австралії та Нової Зеляндії, яка мала відбутись на початку 1949 р., відкладено на невизначений час

— Тяжкий серцевий припадок стався у 87-літнього грецького прем'єра й військового міністра Софуліса. На думку лікарів життя його у великій небезпеці.

— Шість найбільших англійських тютюнових фабрик мають виробляти папіроси з картонними мундштуками. В них буде на 1/1 тютюну менше, але їх можна буде докурювати до кінця і вони будуть правдоподібно дешевші.

НЕЗГОДА МІЖ ДЕ-ҐОЛЕМ І АНГЛО-АМЕРИКАНЦЯМИ

Генерал де-Ґоль обвинувачує англоамериканців в бажанні відновити німецький «Райх». Про це він заявив 17 листопада, відповідаючи на одній пресовій конференції на питання про його погляд на англо-американське рішення знову передати в німецькі руки керівництво рурською індустрією. За словами де-Ґоля, західні держави наміряються створити нову Німеччину, яка мала б бути поставлена на боротьбу проти Росії. Однак, на думку де-Ґоля, ще дуже сумнівно, на чий бік стане така Німеччина, бо росіяни прагнуть створити єдину Німеччину. Заявивши, що він не є принциповим ворогом пляну Маршала, де Ґоль підкреслив разом з тим, що його можна прийняти лише під умовою повних ґарантій господарської незалежности Франції і в майбутньому. Крім того, де-Ґоль висловився за відмовлення від теперішнього проекту Західньої Унії і Північно-атлантійського оборонного пакту і за створення натомість оборонної ради, що складалась би з президента США і брітанського та французького прем'єр-міністрів і своєю діяльністю охоплювала б весь світ.

Заява де-Ґоля викликала за кордоном сильну реакцію. У Вашінґтоні підкреслюють, що вона фактично скерована на користь европейським комуністам і американським ізоляціоністам. Цілком неґативне враження справила вона і в урядових колах Лондону. (Ройтер, АП).

СОВЄТСЬКА ДИКТАТУРА НА БАЛКАНАХ ЗАГРОЖЕНА

БЕРЛІН (АП). Влада комуністичних диктаторів в балканських країнах надзвичайно загрожена щораз більшим незадоволенням населення, — заявив у своєму звіті в альянтських колах радник з балканських питань при інформаційному відділі американської військової управи в Берліні Фодор. Жодна влада на землі, — сказав він далі, — ніколи не могла довго тримати в ярмі балканські держави, і теперішні диктатори раніш чи пізніш змушені будуть переконатись, що людність балканських країн свою волю любить більше, ніж своє життя. А тепер вона оточена не тільки зовнішньою, а й духовою «залізною заслоною».

В БОЛГАРІЇ ЗАБОРОНЕНО АВТОМОБІЛЬНИЙ РУХ

Як повідомляють з Софії, в Болгарії видано урядовий декрет про заборону користуватись пасажирськими й вантажними автами та мотоциклетами. Ця заборона не поширюється лише на авта членів уряду й президії болгарського парляменту. Офіційно цей захід пояснюється «потребою перевірити всі авта». Крім того, за повідомленням турецького радіо, іншим розпорядженням болгарського уряду вздовж усього болгарсько-турецького кордону з 20 листопада, з метою перешкодити втечі до Туреччини болгарських громадян, влаштована заборонна зона. (ЮП, Ройтер).

СКАРГИ ФРАНКА

НЬЮ-ЙОРК (Ройтер). Генерал Франко закидав Великобританії втручання в еспансько-американські відносини. Без нього між Еспанією і Сполученими Штатами «вже давно» була б згода. Франко підтвердив вістки про те, що французький генеральний штаб запитав еспанських генералів, чи пропустить Еспанія в разі війни французьке військо через свою територію до північної Африки. Їм доручено відповісти французам, що жінки й діти в усякому разі зможуть безборонно проїхати через Францію, але вояки мусять залишитись у Франції боронити свою країну.

СКАНДАЛ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

ПАРИЖ (ЮП). 18 листопада у французьких Національних Зборах зчинився великий галас, коли комуніст Лекер назвав уряд «льокаєм Трумена». Він заявив, що допомоговий плян Маршала віддав Францію на ласку США. «Вчора був Гітлер, сьогодні — Трумен», — вигукнув Лекер. Після цих слів в залі зчинилася буча. Президент Національних Зборів Еріо обурено спинив Лекера, гостро зауваживши йому, що його вислови є ворожими до голови дружньої держави. Некомуністичні депутати вигуками й стукотінням кришками шопітрів протестували проти слів Лекера. Коли заля нарешті заспокоїлась, міністер внутрішніх справ Мок заявив, що уряд не має на увазі забороняти комуністичної партії. «Не в інтересах держави, — сказав він, — робити з комуністів мучеників».

БЕЗКРОВНИЙ ПЕРЕВОРОТ У ВЕНЕСУЕЛІ

Найвищі офіцери венесуельської армії, зажадавши демісії венесуельського президента й уряду, взяли президента й кількох міністрів під домашній арешт. В усій країні запроваджено сувору цензуру, скасовано свободу слова й зібрань і заборонено поширювати чутки. В столиці Венесуелі Каракасі оголошено воєнний стан. Палац президента, всі урядові й громадські будови й каракаська радіостанція заняті повсталим військом. За повідомленням венесуельського радіо, армія захопила контролю над всією країною. Переворот стався без жодного пострілу. (Ройтер, АП, АФП).

«ВИКЛИК» ЯПОНСЬКОГО УРЯДУ

ТОКІО (АФП). Міністер-президент Йошіда урядовим декретом розпустив японський парлямент в зв'язку з відхиленням ним антистрайкового законопроєкту Цей захід викликав в американських колах сильну реакцію. Його розглядають як виклик американській окупаційній владі й порушення нової японської конституції.

Об'єднання польських демократів

Польські демократичні партії, а саме Польська Партія Соціялістична, Польське Стронніцтво Людове і Стронніцтво Праци після нарад в Парижі й Лондоні створили «Порозумене Стронніцтв Демократичних», поставивши за головну свою мету повернення Польщі самостійности і введення демократичного ладу. На спільній конференції 15-го листопада 1948 схвалено декларацію з політичною й суспільною програмою польської демократії. Названі польські партії вирішили повести розмови в справі співпраці з іншими польськими демократичними партіями.

Декларація, яку повністю опублікував орган Міколайчика «Ютро Польскі», не згадує нічого про українську справу, лише в другому пункті має таке речення: «Акти нової займанщини земель Речі Посполитої, зроблені чужинцями проти волі й без згоди польського народу, лишаються неважними й не зобов'язують польського народу». Знавцям відомої тальмудистики польських демократів легко буде зрозуміти, що тут ідеться про Галичину, Волинь, Полісся й білоруські землі, окуповані совєтами під претекстом справедливого акту супроти українського й білоруського народів. Декларацію підписали від ППС: Томаш Арцішевський, Францішек Бялас, Адам Цьолкош і Оттен Пер, від ПСЛ: Станіслав Міколайчик, Казімеж Баґіньський і Стефан Корбоньський, від СП: Кароль Попель, Ципріян Одоркевіч і Конрад Ценевич.

Як повідомляє преса, Міколайчик на запрошення президента бельгійського парляменту виїхав до Бельгії.

ПРОЦЕС ПОЛЬСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ

Шість польських соціялістів, що їх з початку листопада судять за «шпигунство й антидержавну змову», відмовились від останнього слова. Казімір Пужак, якого обвинувачують в керівництві забороненого 1947 р. «руху волі, рівности й незалежности», заявив, що тепер, «на порозі могили», від нього годі сподіватися зради його переконань. (Ройтер).

НЕМА ГІДНИХ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ МИРУ

Нобелівський комітет норвезького парляменту повідомив, що цього року не буде жодного конкурсу на нобелівську премію миру (поміж кандидатів на неї були й такі «миротворці», як Сталін та Молотов — Ред.). (ЮП).

Таємниця смерти Роммеля

В Берхтесґадені почався судовий процес в справі колишнього німецького генерал-ляйтенанта Ернста Майзеля, що разом з генералом Бурґсдорфом за дорученням Гітлера й Кайтеля вбили, (точніше — примусили заподіяти собі смерть самому), колишнього командувача німецької танкової армії в Північній Африці генерал-фельдмаршала Роммеля, після того як він впав у неласку «фюрера».

Цікаві подробиці в цій справі повідомив недавно син покійного генерал-фельдмаршала студент Манфред Роммель, що разом із своєю матір'ю мешкає в старому осідку Роммелів Герлінґені біля Ульму. Як відомо, Роммель був тяжко поранений 17 липня 1944 р. на нормандському фронті під обстрілом з ворожого літака. В серпні його приставлено додому в Герлінґен. На той час в головній квартирі «фюрера» вже були сильні підозри щодо настанов Роммеля. Шефа його штабу генерал-ляйтенанта Шпайделя заарештовано ще на початку 1944 р. Коли ж виявилось, що всі найближчі до Роммеля люди були пов'язані з атентатом 20 липня 1944 р., а фельдмаршал фон-Клюґе отруївся, щоб уникнути шибениці, тяжко поранений Роммель був узятий на своєму помешканні під догляд Ґестапо. Він знав історію німецького головнокомандувача у Франції фон-Штюльпнаґеля, який в день атентату заарештував був усіх, аж до найвищих, есесівських фюрерів у Франції (докладніше про це свого часу повідомлено в «Неділі»). Після невдачі атентату Штюльпнаґель змушений був звільнити їх, а сам негайно виїхати до головної квартири на її виклик. Коли його авто під'їхало до Маасу, він ніби бажаючи оглянути поле великого бою першої світової війни, підійшов до річки, а тоді кинувся в воду й вистрелив собі в голову. Проте він лишився живим, лише осліпши від невдалого пострілу. Сліпим його приставили до Берліну, де й повісили. Пам'ятаючи цю трагічну історію, Роммель (як він сказав це своєму синові) відразу ж здогадався, що по нього прийшла смерть, коли 14 жовтня 1944 р. до нього зголосились генерали Бурґдорф і Майзель, які з доручення Кайтеля нібито хотіли говорити з ним з приводу його повернення на службу. Насправді обидва генерали, заявивши Роммелеві, що його участь в атентаті 20 липня доведена, зажадали від нього, з наказу Гітлера, заподіяти собі смерть. Коли Роммель відмовився був від цього, генерали загрозили репресіями проти його дружини й сина, і Роммель, на їх вимогу, подався за ними й сів разом з ними в авто. В дорозі, між Герлінґеном і Ульмом, Роммель отруївся отрутою, яку дали йому кати. Про його смерть родині повідомлено за якісь півгодини після того, як він виїхав з дому. З холоднокровною жорстокістю знищивши свого бойового генерал-фельдмаршала, Гітлер для замилювання очей наказав влаштувати йому багатий державний похорон.

Як ведеться, Майзель заперечує тепер свою вину, цілком скидаючи її на померлого вже Бурґдорфа, проте вже перші судові засідання викривають його ролю в цій справі принаймні як найближчого помічника головного ката. Остаточно мають з'ясувати справу свідчення вдови Роммеля Люцімарії, через хворобу якої процес покищо відкладено.

Совєтський черговий блеф

Совєтська рада міністрів недавно опублікувала плян залісення протягом найближчих 15 років південно-східніх степів европейської частини Совєтського Союзу. Чотири довжелезні й широкі смуги лісів (між Уралом і Каспійським морем обабіч ріки Урал, між р. Урал і Волгою, від Кавказьких гір до Камишина на Волзі і в районі Дону), завдовжки кілька тисяч клометрів, затримуватимуть гарячі й холодні вітри з Внутрішньої Азії. Разом з широкими заходами місцевого лісонасадження і обводнення здійнення цього пляну має дати сільському господарству південно-східніх районів величезну користь. (Глобус).

†

24-го вересня 1948 року помер на 86-му році життя в Філядельфії (США) парох катедрального храму, канцлер Української Католицької Єпархії в Америці, сеньйор українських душпастирів в Америці і великий громадянин-патріот Високопреподобний

о. ФИЛИМОН ТАРНАВСЬКИЙ

О. Филимон Тарнавський народився 4-го грудня 1862-го року в Куликові (повіт Камінка-Струмилова в Галичині) в сім'ї священика. Матуру склав в Українській Академічній Гімназії у Львові У 1882 р записався до Духовної Семинарії у Львові. У 1889 році був рукоположений кардиналом Сильвестром Сембратовичем. Як душпастир займається також громадською працею. Від Митрополита Шептицького дістає крилошанські відзнаки й номінацію на декана золочівського деканату.

У 1911 році о. Ф. Тарнавський еміґрує до Америки і тут поруч душпастирської діяльности розгортає живу громадську працю. Як парох у різних місцевостях будує парохіяльні доми, а в Клівленді засновує сиротинець під проводом СС Василіянок. Купує дім для сиротинця. Тут будує також дім для дяко-учителів В о Тарнавського гостює Митрополит Шептицький під час свого перебування в Америці, де зібрав для сиріт у краю 5000 долярів.

У 1923-ому році стає о. Тарнавський парохом Чікаґо. Його заходами артист Т. Катамай розмалював за проєктом о. Гліба Верхівського найкращу в Америці церкву, що її побудував о. Микола Струтинський Купує три престоли до тієї церкви. Закладає школу СС Василіянок і відступає на приміщення половину парохіяльного дому. Перенесений до Нью-Йорку на парохію св. Юрія закладає й тут школу під керівництвом СС Василіянок. По смерті о. канцлера Пика обіймає о Тарнавський цю посаду. На цьому становищі постигла Його смерть.

О. канцлер Филимон Тарнавський записався в пам'яті американських українців не лише як зразковий душпастир, але й як зразковий громадянин.

Академія „359" в Авґсбурзі

Сомме-касернівці востаннє в своєму театрі

Місцева філія Союзу Українських Ветеранів, спільно з «Пластом», школами та інституціями табору Сомме-касерне добре організувала Академію на честь героїв Базару. Приємно, що у вступному слові голови філії СУВ полк. Рибарчука і в основному рефераті проф. Завадовича не підкреслювалась трагічність, але героїчність моменту.

По одній пісні заспівали церковний хор і хор місцевої гімназії, було дві деклямації і накінець інсценізація самого моменту розстрілу большевиками 359 героїв та безмертного виступу козака Щербака, добре проведена силами місцевого пластового куреня.

Була небезпека, що у вечірній темряві міг хтось із відвідувачів ненароком натрапити на кільчасті дротяні загорожі, якими вже почали відгороджувати театр від табору Сомме-касерне, а тому комендант місцевої таборової поліції виставив поліційні варти, за що йому належить признання.

Театр, збудований силами і коштами самих таборян, що був сценою популярного ансаблю В. Блавацького, що гостив високомистецьку студію Йосипа Гірняка і що був свідком не одново свята, академії, реферату, значіння яких далеко переростало Авґсбурґ... тепер від нас забирають. Мають нібито ще взяти два бльоки.

Малою втіхою є те, що, як інформують компетентні чинники, і сам табір за кілька місяців має бути розформований. Не слід би з нами поступати так, як отой господар, що вирішив утяти своєму псові хвоста, але жаліючи пса утинав йому щотижня по шматочку.

*

Табір Штуттґарт-Цуффенгавзен дбайливо приготовився віддати належну шану козакам, що 27 років тому згинули героїчно під Базаром. В таборових церквах відправлено Службу Божу й панахиду. У православній церкві о. митрофорний протопресвітер В. Варварів мав слово про лицарів Базару.

Увечері в театральній залі табору відбулася академія. У залі напис «Героям Базару». На академію масово прибуло громадянство табору. Академія почалася виступом мішаного хору під диригентурою Филипова. Хор виконав «Ой, послалась доріженька». Доповідь про базарський чин мав д-р Микола Ценко. «Думу про похід на Україну» Курила деклямувало тріо в складі студ. Кулія, студ. Катрусі Василів та п. Стецько. Ескіз «Героям Базару» рецитував п. Мамуса Оркестра під диригентурою п. Мамуса спричинилася до звеличання пам'яти героїв. Були ще деклямації студентки К. Василів (І Багряного-«Серце»), п. Кльована (Ю. Клена «Базар»), п. Стецька) («Для 359» В. Лепкого), студ. Кулія (Карпенка-Криниці «Ми») Учень VIII кл. Федун деклямував вірш В. Янова «Юнаки». Виступ хору й національний гімн закінчили Базарське свято в Цуффенгавзені.

п—я—к

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор 50.—*DM*. 1/16 стор: 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

Роз'яснення

У зв'язку з невірною інтерпретацією паргр. 74 Виборчого Правильника, що мала місце в деяких часописах („Промінь" за 6. 10. п. р., „Українські Вісті" за 10. 11. ц. р.), Центральна Виборча Комісія роз'яснює:

Згідно з паргр. 6 Виборчого Правильника право бути обраним до Головної Ради ЦПУЕ (пасивне виборче право) належить всім українцям-еміґрантам, що мають активне виборче право та скінчили 25-й рік життя. Тому, незаконно було б позбавити пасивного виборчого права тих українців, які не є членами Обласних Рад. Таке обмеження виборчих прав не відповідало б принципові загальности виборів, про який зазначено в ст. 16 Статуту ЦПУЕ

Те ж саме випливає і з паргр. 74 Виборчого Правильника, що дає право висувати кандидатів до Головної Ради ЦПУЕ також з числа не членів виборчих засідань, себто Обласних Рад.

У зв'язку з цим треба визнати, що членів Гол. Ради ЦПУЕ можна вибирати і з числа членів Обласних Рад, і з числа тих українців, які мають пасивне виборче право, не входячи при тому до складу будь-якої Обласної Ради

Центральна Виборча Комісія.

1-1 b

ВІД ЦПУЕ

До Таборових Рад і Управ!

У зв'язку із частим і досить дошкульним звільнюванням адміністративних працівників поодинокі Таборові Ради й Управи вносять меморіяли до Головних Кватир ІРО.

Часто ці меморіяли не досягають своєї мети м. ін. також через такі хиби:

а) вислови бувають неделікатні,

б) розп. 101 інтерпретується по-різному

Ми додержуємось погляду, що найкраще є посилати делеґації й усно подавати справу, а поменше писати меморіяли. Коли ж ці листи вже й висилати, то треба дуже дбайливо виправити мову та дуже дбайливо перевірити факти, про які згадується в меморіялах, а також дбати про пристійну форму в їх редаґуванні.

Також просимо про всі ваші трудноші в співпраці з ІРО нас інформувати, щоб ми могли інтервеньювати в Головній Кватирі на американську зону.

Керманич Орг. Відділу Д-р С. Галамай в. р. Секретар Д-р К. Годованець

1-1 b

Найкращим дарунком від святого Миколая є книжка дітям і молоді:

1. Багряний І.: **Казка про лелек** . 3.50
2. Вайдль О.: **Велетень Себелюб** . 0,50
3. Ґрімм: **Казки** 1,50
4. Дражевська В.: **Омелькова Сім'я** 0,60
5. Козак-Підгірянка: **Брисько, Гуска і Лисичка** . . . . 1,—
6. Козак - Підгірянка: **Кравчиня Маруся** . . . . 1,—
7. Козбур-Вітик: **Дитяча Абетка** 2,—
8. Костюшко Л.: **Отче наш** (в образках 0,75
9. Коцюбинський - Судомора: **Дві Кізочки** . . . . 1,—
10. Мукердзі: **Пригоди хороброго голуба** . . . . 2,—
11. Орел: **Їжак Миротворець** . . . 0,50
12. Погідний М.: **Гетьманська булава** 0,75
13. Радзикевич В.: **Пригоди Юрчика Кучерявого** . . . . 2,—
14. Роляник: **Хлопці з зеленого бору** 1,50
15. Сторм Т.: **Юрчик Мандрівник** . 2,50
16. Чапленко: **Увесьденечки** . . . 0,80
17. Народні казки: **Дід, баба і курочка ряба** 1,50
18. Народні казки: **Діти одгадайте** 0.50
19. Народні казки: **Івасик Телесик** 0,85
20. Народні казки: **Івасик Дурник** . 0,85
21. Журналь: **Малі Друзі** . . . , 1,—

Для школярів і старших маємо також різні добрі книжки. Замовляйте найрадше за післяплатою. Новий каталог ч. 4 (повний) висилаємо безплатно.

Українська Книгарня

München, Dachauerstr. 9/I.

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ"!

УКРАЇНЦІ ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ?

що єдине українське бюро правних порад, перекладів та інформації „РАПІД" може Вам дати поміч

- інформаціями в справах еміґрації
- перекладами з усіх на всі мови
- розшуками родин та знайомих
- правними порадами (витрати, адопції і. т. і.)

тому звертайтеся з довір'ям лише до »RAPID« (13b) München, Grillparzerstraße 32 0

3-4

„ЛІРА"

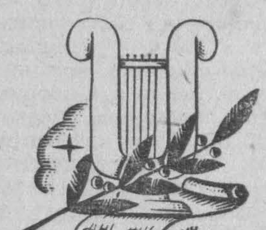

Великий збірник українських народніх пісень. 364 пісень, кожна пісня з нотами мелодії 478 сторін друку, 750 мистецьких прикрас-заставок і ін. на укр. мотивах.

Висилає поручено по одержанні переказом чи листом 11 *DM*

O. Karaschkewytsch, Buchhändler (13b) Berchtesgaden, Schließfach 5, Bayern - Germany

2-5

O. Karaschkewytsch, Buchhändler (13a) Berchtesgaden - Schließfach 5

висилає негайно по одержанні належности переказом. Василь Дядинюк Володарі України княжої доби (Альбом 9 барвистих малюнків) 5 DM — Микола Зеров: Sonnetarium. 198 ст. 5 DM — П. Голубенко: Вапліте 93 ст. 2 DM — Самовчитель еспанської мови (німецький): „Spanisch in 20 Lektionen" Лянґеншайдта 352 ст. 22 DM — Atlas von Westeuropa, 12 карт у 5 фарбах 4 DM — Stöckler: Leica in Beruf und Wissenschaft 384 ст. 188 ілюстр., 47 барвистих, 18 DM — Huss: Schlosser-Lehrgang I 300 ілюстр. 6 DM — Drebbers Kurbriefe: Würmer; Lungen-; Nerven-; Hautleiden; Nervenerschöpfung; Leichte Geburten; Haarausfall, Grippe по 1,50 DM — Romano Guardini: Der Herr. Betrachtungen über Leben und Person Jesu Christi (512 ст.) 10,50 DM — Leddies: Wörterbuch der Psychologie 200 ст. 8 DM — Leddies: Menschenkenntnis (Практична характерологія) 312 ст. 8 DM Müller - Freienfels: Gedächtnisschulung, 264 ст 8 DM — Reis: Deine Handschrift (Справочник ґрафологій) 124 ст. 90 ілюстр. 6,50 DM — Witz: Englisch, wie es nicht im Wörterbuch steht. Engl.-Deutsch Deutsch-Engl. 512 ст. 10,50 DM — Oertel Bauer: Heilpflanzen-Taschenbuch. 348 ст. 16 кольор. таблиць, багато ілюстр, картон 9,50 DM. півполотно 11 DM — Henkel: Katechismus der Milchwirtschaft. 314 ст. 156 ілюстр. 8 DM — Cornelius Nepos: Auswahl (лат. текст) 1,80 DM — Всі нім. книжки про молочарство. — Ціни вже з порученою посилкою.

2-4

Чи Ви вже відвідали ново-відчинену Цукерню

„Золоте Поділля"

в Ашаффенбурзі

Табір „Піонір" бл. І партер к. 110

До послуг навіть найвибагливіших гостей — різні солодощі, овочі, безалькогольні напої і добірні вина. В суботу і неділю гарячі закуски. Приймаємо замовлення на торти. — Різні гри як білярд, шахи та інше.

Постійно наявні всі українські часописи. Завжди діє радіо.

Цукерня відкрита в будні від 11 — 14 і 17 — 22 год., в неділю і свята 12 — 22 год.

3-5

Видання Українського Церковного Видавництва в Авґсбурзі

	Ціна
Є. Плужник — „Рівновага" (посмертна збірка поезій) — .	2.00 *DM*
Проф. Л. Вітвицький — Городництво	6.50 „
Проф. д-р Білецький — „Історія Укр. Літератури"	7 50 „
М. Коцюбинський — „Тіні забутих предків"	1.40 „
М. Коцюбинський — „Фата Морґана"	2.50 „
М. Коцюбинський — „Інтермеццю"	0.40 „
М. Орест — „Душа і Доля"	1.00 „
А. Орел — Правописний словник з наголосами	4.00 „
А. Орел — „Їжак Миротворець" (для дітей, ілюстр.)	0.50 „
Український православний короткий молитовник	0.40 „
Малий требник українською мовою	15.00 „
Псалтир українською мовою	3.00 „
Поминальна граматка з образками	0.30 „
Архиєп. Ігор — Закон Божий Стар. Заповіт (ілюстр.) . .	0.50 „
Ікони кольорові (формат 18×24 см) Різдво Христове, Благовіщення, Пресвятая Тройця, Воскресіння Господа Нашого Ісуса Христа, Вхід Господній до Єрусалиму	1.50 „
А. Лотоцький — Княжа Слава	3.00 „

Вимагайте у всіх книгарнях Головний склад: Kirchenverlag, Augsburg, Peutingerstr. 11/II.

1-4

ОГОЛОШЕННЯ

Найвищий Громадський Суд Української Еміґрації подає до загального відома, що до Найвищого Громадського Суду надійшов обвинувальний акт п. Юліяна Ревая проти незнаних з імени й прізвища осіб, що прикриваються під криптонімом „Група оборонців правди", про знеславлення, вчинене листом від 30. 8. 1948, висланім до різних українських інституцій у Америці, осудили його про привласнення на свою користь майна „Українського мистецтва".

Найвищий Громадський Суд визначив у цій справі головну розправу на 9-го грудня 1948 року, 10.30 год. ранку у приміщенні ЦПУЕ і закликає обвинувачених, щоб до того часу подали Судові свої правдиві імена і прізвища, або самі з'явились і несли свою оборону, в противному випадкові Суд проведе розправу тільки на підставі матеріялів і доказів поданих обвинувачувачем та винесе присуд.

Авґсбурґ, 18 листопада 1948 р.

1-1 b

РОЗШУКУЮТЬ

Шукаю шкільних товаришок Ольгу Лимар, Ірену Костюк і кол. Володимира Дячика. Прошу їх відгукнутися на адресу:

Iwan Nykotyshyn, E. V. D. Hostel B. 24 Friday Bridge nv. Wisbech Cambs Great Britain.

Збережімо Українське Мистецьке Виробництво

Єдина в Німеччині українська експортово-імпортова фірма „Südwesttextil" з осідком в Штуттґарті, Кеніґштр. 14, яка з великим успіхом заступала вироби українського мистецтва на франкфуртському ярмарку, організує тепер продукцію українських килимів, вишивок і т. п. Вироби ці будуть опісля використані на виставках в різних державах світу і продавані на світовому ринку. Ця фірма має торговельні зносини з багатьма европейськими, а навіть заокеанськими державами і тому може промостити шлях для наших найкращих виробів на світому ринку і повести пропаґанду для нашого мистецтва і тим самим і для української справи взагалі.

Цей почин має наше суспільство, а зокрема наші вже існуючі виробні й фахівці, підтримати і широко розвинути.

Дуже часто під наші вироби підшиваються наші „добрі" сусіди -- росіяни, поляки, чехи та інші, закуповують їх, продають як свої і нашим коштом роблять собі пропаґанду.

Нам конечні є в поодиноких державах свої представництва, свої торгові павільйони, які, маючи чисто український характер, розповсюджували б наші вироби так, як би ми того хотіли. Це вже започаткувала новостворена „Українська Світова Торговельно-Промислова Унія" і довірила здійснення цього нашій текстильній фірмі.

Звертаємося до всіх наших робітень і варстатів, які продукують килими, вишивки і т. п., щоб зголошувалися до нашої фірми і за добрими цінами відступали туди свої товари. Фірма „Зюдвесттекстиль" служитиме їм також сировиною для дальшої продукції. Закликаємо всіх фахівців і робітників з цієї ділянки, щоб зверталися до цієї фірми, де у варстатах, що організуються, одержать добру працю і забезпечення свого майбутнього, а всі разом спричиняться до збереження, піднесення і пропаганди наших найбільших мистецьких цінностей.

Адреса фірми:

Ukrainische Welthandels- u. Gewerbe-Union

USTPU

Generaldirektion

Stuttgart N, Königstr. 14 (Südwesttextil)

1-1-b

Програма ашаффенбурзьких кінотеатрів

Bavaria-Lichtspiele

БАВАРІЯ-ЛІХТШПІЛЕ

ДЗВОНАР З НОТР-ДАМ

Продовжено до неділі вкл.

Початок сеансів щоденно 15,00 17,30 20,00
В неділю і св. 14,00 16,30 18,45 і 20,15 год

UNION-Lichtspiele

УНІОН-ЛІХТШПІЛЕ

Четвер 2 грудня Останній день!

СХІДНІЙ ЕКСПРЕС

Від п'ятниці лише до неділі вкл. визначний премійований фільм

ВТРАЧЕНИЙ КІНЕЦЬ ТИЖНЯ

Початок сеансів Щодня 15,30; 18,00; 20,00
В неділю і св. 14,00; 16,00; 18,15 і 20,30

Hofgarten-Lichtspiele

ГОФҐАРТЕН-ЛІХТШПІЛЕ

Ганс Альберс у фільмі

Сержант Беррі

Початок сеансів 14,00; 16,15; 18,30; 20,30

Ціна 30 пфеніґів — Preis 30 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. — АШАФФЕНБУРҐ, 12 ГРУДНЯ 1948 — Nr. 153

ВІТАЄМО
Третій Загальний З'їзд
Спілки Українських Журналістів на еміґрації

КОНҐРЕС вільних журналістів

Центральної і Східньої Европи, Балтійських і Балканських країн в Парижі

Три крайові об'єднання вільних журналістів з-поза залізної завіси, а саме з Великобрітанії, Франції й Німеччини, зорганізували в Парижі 28 і 29 листопада ц. р. Конґрес з метою створення світової організації вільних журналістів з-поза залізної завіси.

Участь у Конґресі взяли представники Білоруси, Болгарії, Естонії, Латвії, Литви, Мадярщини, Польщі, Румунії, Словаччини, України, Чехії та Юґославії. Як гості були представники козаків.

Українські журналісти взяли участь у Конґресі 10-членною делеґацією, складеною з представників укр. журналістів з Німеччини, Франції і Великобрітанії. Українська делеґація складалася з представників:

Спілки Українських Журналістів (ред. Р. Ільницький і М. Колянківський), Спілки Укр. Журналістів у В. Брітанії (ред. М. Семчишин), українських журналістів у Франції репрезентували д-р О. Яримович, ред. Л. Гузар, І. Попович, П. Поліщук, Б. Галиняк і М. Ковальський.

Головою української делеґації був ред. М. Семчишин, що теж очолював статутарно-організаційну комісію Конґресу.

Під час урочистого відкриття Конґресу представник української делеґації п. М. Лівицький виголосив декларативну заяву, інформуючи присутніх про змагання українського народу до визволення Української Держави з-під московсько-большевицького панування.

Члени української делеґації взяли активну участь у працях 4-х комісій конґресу.

Ред. М. Семчишин став заступником голови Федерації, а головою вибрано поляка ред. Вержбянського з Лондону. 2-й заступник ред. д-р Радовановіч (юґослав), 3-ій заступник ред. інж. Ридлевський (білорус), генеральний секретар — ред. Рудзінський (словак), заступник генерального секретаря — ред. Ґедґавдас (литовець), скарбник — ред. Брушек (чех).

Ред. М. Ковальський увійшов до Контрольної Комісії. До Ради Федерації увійшли: ред. М. Лівицький і ред. Р. Ільницький.

Українська делеґація зробила все, щоб поінформувати своїх чужонаціональних товаришів з професії про сучасне становище і боротьбу укр. народу та про українську пресу. Велику нагоду для цього дала пресова конференція, що відбулася 30 листопада ц. р. в домі Французького Резистансу.

У випущеній з нагоди Конґресу спеціяльній брошурі було відведено окреме місце для статті про українську пресу під Совєтами, у підпіллі та на еміґрації. Матеріяли до цієї статті опрацював ред. Б. Ірчан.

1-го грудня ц. р. делеґація українських журналістів поклала вінок на могилу Головного Отамана Симона Петлюри.

ЗУСТРІЧ ГОЛОВИ АНҐЛІКАНСЬКОЇ ЦЕРКВИ З МИТРОПОЛИТОМ ПОЛІКАРПОМ

Голова Анґліканської Церкви Архиєп. Фішер відвідав брітанську зону Німеччини і, пробувши в ній 12 днів, нав'язав особистий контакт з німецьким духовенством, запросивши представників Німецьких Церков до Англії.

Як «Неділя» вже повідомляла (ч. 151), в колах вищого духовенства Української Автокефальної Православної Церкви говорилося про можливість зустрічі брітанського церковного достойника з Митрополитом Полікарпом. Як повідомляє наш співробітник з брітанської зони — П. З. — 25. листопада ц. р. Архиєпископ д-р Фішер запросив на конференцію до міста Білефельду духовенство ДП всіх християнських некатолицьких віровизнань. Зустріч відбулася в будинку анґлійського офіцерського касина, куди духовенство УАПЦ на чолі з митрополитом Полікарпом прибуло в числі 16 осіб. Владику Полікарпа зустрів референт для справ віровизнання містер Лек. Коло 1-ої години всіх духовних гостей (а їх було понад 200) запрошено до їдальної залі. Першим увійшов на залю Митрополит Полікарп, по боках Його за столом зайняли місця **епископ Лотиської Євангелицької Церкви та Адміністратор Сербської Православної Церкви в Західній Европі о. протоєрей Милан Йованович.** По вході на залю анґліканського достойника, який зайняв місце проти українського Митрополита, розпочався обід, підчас якого перше слово взяв Голова УАПЦ, вітаючи Примаса Анґліканської Церкви короткою промовою по українськи і вручивши гостеві анґлійський текст свого привітального слова. Після своєї промови Митрополит Полікарп підніс Архиєпископові Фішерові **вишиваний шовками (праця волинських українок) благословенний образ Матері Божої в гарній дубовій рамі роботи наших майстрів.** Оздоблений українськими рушниками образ уміщено в спеціяльному футлярі. Зворушений Архиєпископ Кентерберійський сердечно дякував Митрополитові Полікарпові й, високо підносячи образ над головами гостей, повертав його на всі сторони, показуючи всім присутнім. Після привітань латвійського епископа, російського епископа Афанасія з Гамбурґа, сербського о. Адміністратора та представника баптистів пана Ґордєєва, — Архиєпископ Фішер звернувся до присутніх з довгим словом. Він підкреслив свою радість, що духівництво християнських визнань підтримує дух еміґрації в такий тяжкий час. **Він висловив надію, що по повороті до Англії йому пощастить зробити все можливе для поліпшення долі ДП, зокрема їх духовенства.** Підчас промови д-р Фішер звернувся спеціяльно до Митрополита Полікарпа, похваляючи організацію УАПЦ, яка до груп ДП, що проживають уже в інших країнах висилає священиків для опіки над своїми вірними, зокрема — до Англії. Видно було, — пише наш кореспондент, — що Архиєпископ Кентерберійський спеціяльно цікавиться життям українських скитальців.

Після урочистого обіду Архиєпископ Фішер конферував з представниками духовенства ДП, а коли настав час прощання, на знак Митрополита Полікарпа українське духовенство, підтримане сербськими священиками, відспівало анґлійському гостеві многоліття. Українське громадянство брітанської зони з великим задоволенням довідалось про білефельдську зустріч, а зокрема про підкреслено щире вітання брітанського церковного достойника українських священиків, з якими д-р Фішер прощався особисто і, простягаючи усміхнено руку, запитував: «Україна? Україна?»...

Як довідується наш кореспондент, д-р Фішер зробив цінний подарунок духовенству УАПЦ — 60 м чудової парчі на ризи й стільки ж чорного матеріялу на ряси.

Владика Бучко в Англії

22-го листопада ц. р. прибув до Бельгії Владика Української Католицької Церкви Кир Іван Бучко. По приїзді до Бельгії Владика Бучко відбув конференції з різними людьми українського й чужинецького середовища. По довгій розмові з Апостольським Нунцієм монсеньйоре Ченто Владика Бучко відбув нараду з головою УДК в Бельгії інж. Кішкою та о. Дюмоном, бенедиктинцем візантійського обряду. Наступний день Владика присвятив конференції з українськими душпастирями в Бельгії. Увечорі Владика відвідав Український Дім в Брюсселі. З Бельгії Князь Української Католицької Церкви виїхав до Голляндії, а згодом до Англії.

13-та Пресова Конференція IРО
Справа звільнень з роботи

В середу 8-го грудня Відділ Інформації Головної Квартири IРО в американській зоні скликав чергову (13) місячну пресову конференцію. На цій конференції мав, між іншим, виступити керівник французької еміґраційної місії в західній Німеччині.

Попередня листопадова пресова зустріч з урядовцями Головної Квартири була така багата на питання й відповіді, що годі їх з'ясувати в одному звіті. Тому ще раз повертаємося до її тематики тим більше, що на цій конференції авторитетні представники IРО відповіли на питання, подані давніше нашою Редакцією. І так на питання «Неділі», які є постанови щодо звільнювання ДП з посад, бо нещодавно звільнено в Ашаффенбурзі кількох працівників не лише без попереднього відшкодування, але й без виплати за останні шість тижнів їхньої праці — містер Броді відповів, що нікого не можна звільняти без попередження. Коли ж діється інакше, тоді пошкодований може скаржитись перед вищими інстанціями IРО у відповідний відділ праці.

Зустріч голови УАПЦ в Англії о. прот. Грубажевського в Манчестері. — Фото К. Калиновський.

Блискуче відокремлення «Української Трибуни»

Повідомлення «Неділі» про розкол в ОУН(р), опубліковане нами з інформаційного обов'язку, а підтведжене комунікатом «Української Трибуни», викликало значне враження і різні коментарі. Провінційні клітини бандерівської партії були минулого тижня цілком збиті з пантелику. Вони відбували безперервно гарячкові засідання й наради. Бандерівська провінція не цілком орієнтується в ситуації, яка витворилася, й не знає, на яку ногу стати, бо зв'язковокур'єрський апарат функціонував незадовільно. Найбільша паніка панує серед багатолюдних лав поплентачів, які не знають, чия візьме — Бандери чи УГВР — та по чиєму боці стати, щоб не зробити фальшивого кроку й не втратити ласки своїх хлібодавців.

Лише в Ашаффенбурзі місцеві бандерівські кола намагалися злегковажити інформації нашої газети, кажучи: «Наша партія велика, і непорозуміння в ній теж можуть траплятися. Всі ці речі вигадав і перебільшив пан Которович.

Тим часом «Неділя» нічого не вигадала, а навпаки ще стрималася від публікації відомих нам добре прикрих залаштункових фактів зі штабів монопартії, які тепер витягнули наверх сами розсварені сторони. Наш мюнхенський кореспондент (Р) пише:

«Переповідаючи докладно хроніку жалюгідних подій в бандерівському середовищі, ми аж ніяк не керувалися бажанням радіти «з сусідового нещастя». Але ці події, які, звичайно, можна б було поминути, або згадати короткою заміткою, мають таке симптоматичне значення в українському еміґраційному житті, що їх не можна й не треба приховувати. Коли в кінці вересня ц. р. «Неділя» опублікувала перші вістки про «декомпозицію» УГВР, було багато людей, які вважали їх неправдивими. Тим більше тепер вийшло наверх, як далекими від конструктивно-державницьких течій є малі амбіції людей, що хотіли б панувати в майбутній Україні. Міттенвальдсько-мюнхенський диктаторський путч — це малий образ терору й тієї анархії, які наш народ мусів би нести на своїх плечах, коли б відомому середовищу дійсно вдалося коли-небудь захопити владу в Україні.

Вертаючись до самих непрозумінь всередині бандерівської партії, треба ще додати, що вони назрівали віддавна. Вже відхід колишнього редактора «УТ» п. Пеленського, який працює тепер в IРО, і часті зміни на провідних посадах в редакції «Трибуни» показували, що в штабі наших монопартійників щось вариться й недомагає. Події в Мюнхені викликали переполох і дезорієнтацію. Провід партії пускає між свої низи різні версії, яких мета виправдати його кроки й вибілити насправді дуже чорне діло. Згідно з однією з останніх таких версій, в партії заіснували дві течії. Одна група під проводом Лебедя, о. Гриньоха, Охримовича, Ребета й інших має виступати за утримання монопартійности, СБ і актів терору. Бандера, немов би бажав... демократизації УГВР і притягнення до неї людей з інших партій. Скільки правди в цій версії, сказати годі. **Збентежені бандерівці розповідають між собою, що комендант УПА Чупринка взяв сторону Бандери й Степька й висловився за те, щоб усунути «лебедівців» з партії. Виходить отже, що конфлікт має тло персональних непорозумінь між Лебедем та військовими чинниками УПА».**

Варто тут згадати, що опублікований нами в останньому числі «Неділі» комунікат т. зв. закордонного представництва УГВР був доручений нашій редакції одним з членів УГВР. Провід партії, довідавшись, мабуть з кіл УГВР, про можливість появи такого комунікату, наказав своїм органам «безпеки» нищити нашу газету в найважливіших осередках еміґрації. Проте, того, що сталося загасити й приховати не можна. В хвилину, коли бандеризм тріщить по всіх швах, українське громадянство мусить за прикладом нашої еміґрації в Америці й Канаді тим цупкіше й організованіше стати на єдино правильні тепер позиції згуртування всіх наявних українських сил на плятформі леґального, контрольованого народом, уряду й Української Національної Ради. Лише явна, одверта, чесна й загально-національна політика державного Центру, якому мандат дав народ, може вивести нашу справу до бажаної нам мети. Всякі самозванчі вожді й авантурники хай кінчають так, як почали».

Такого „Трибуна" не чекала!

Доля переслідуваної «Неділі» спіткала тепер і «Українську Трибуну», яку ОУН (р) — кажучи її мовою — блискуче відокремлює:

З багатьох місць наші кореспонденти повідомляють, що у них не можна купити жодного примірника «Української Трибуни». В деяких кіосках кажуть, що «вже випродали», але в деяких інших одверто заявляють, що продавати не сміють. **В Новому Ульмі ввесь наклад «Української Трибуни» спалили**, а потім як це вже в нас заведено, «запили» цю «подію». Під час цього, як нас повідомляють, проклинали «зрадників» та «заповіли», що ні один із них не «дістане дозволу» вернутись в Україну!

В Авґсбурзі в таборі Сомме-касерне 100 примірників знищили, а решту відіслали назад до видавництва. Говорять одверто про те, що «УТ» буде заборонено читати і що таким чином ця газета припинить своє існування.

УГВРада відповідає на це так, що розіслала всюди своїх військовиків та командирів УПА, які спостерігають на місцях та записують собі всі ці події. УГВ Рада почала також вже свою «чистку»:

(Продовження на 2-ій стор.).

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ЛИШАЄТЬСЯ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як заявив президент Трумен на своїй першій після виборів пресовій конференції, він не має тепер наміру реорганізувати свій кабінет. Трумен додав, що він просив усіх міністрів свого кабінету лишатися на своїх постах, і всі вони обіцяли йому це.

Зорганізований бойкот „Української Трибуни"

(Продовження з 1-ої сторінки).

в своїй сітці усуває всіх бандерівців і призначає на їх місце позапартійних, рівночасно реорганізуючи та мобілізуючи свої сили.

Особливе обурення серед УГВР-івців викликала **летючка Головної Управи Ліґи Українських Політв'язнів** з 1. грудня. розліплена і розкидана по всіх наших таборах. З летючки не лише довідуємося, що пп. В. Пасічняк і В. Стахів виключені з ЛУПВ. але й про те. як ніби «правно» намагалися бандерівці опанувати «Українську Трибуну». Отож, «моральний власник» ЛУПВ — вирішив стати справжнім власником газети.

В летючці адресованій до «Українського Громадянства» м. ін. читаємо:

«Ліґа Українських Політичних В'язнів. що об'єднує українців. які за окупації України боролися проти її поневолювачів у висліді своїх заходів одержала в 1946 р. від Американської Влади в Німеччині дозвіл на видання газети «Українська Трибуна». Ліцензія була видана на ім'я тодішнього голови ЛУПВ п. Василя Пасічняка.

На жаль. уповноважений Ліґою п. Пасічняк надужив довір'ям ЛУПВ і використав виставлення ліцензії на його ім'я для переторення Видавництва «Українська Трибуна» на свою приватну власність. Пан Пасічняк. як ліцензіят. отримував з Видавництва 3000 НМ місячно за ліцензію. а крім того за окремі видання побирав 8% від їх номінальної вартости, використовуючи тим лихварським способом своє положення.

Це довело до конфлікту між ЛУПВ і ліцензіятом п. Пасічняком.

Одначе коли наступного дня члени реорганізованої Видавничої Спілки. в тому Голова Надзірної Ради д-р Б. Рибчук і нач. дир. дотогочасної спілки проф. І. Вовчук. згідно з ухвалою конференції ЛУПВ явилися до праці у Видавництві, пп. В. Пасічняк і В. Стахів викликали німецьку поліцію, представляючи їй тих людей. як напасників на приватне майно п. В. Пасічняка.

Управа ЛУПВ подає до відома українському громадянству. що газета «Українська Трибуна» опинилася в приватних руках проти законів громадської моралі. Вона не є виразником українського націоналістичного. революційно-визвольного фронту, і тому за дальший її зміст ЛУПВ не бере ніякої моральної відповідальности».

Оця брудненька типово-бандерівська. летючка. яку розіслано навіть до чужинецьких редакцій Союзу ДП-преси. непереконливо «переконує» читача тільки в одному: бандерівці сьогодні не мають своєї преси і змушені випускати летючки. Трагедія ніби «найбільшої» партії зрозуміла...

Повідомлення «Неділі» з попереднього числа були — немов атомова бомба: газету розкупили всюди. де тільки вона була. З усіх боків стверджується абсолютна правдивість поданих в попередньому числі фактів. і читачі з вдоволенням заявляють. що єдина «Неділя» інформує правильно. (Це є наш обов'язок. — Редакція).

Незважаючи на витворену ситуацію, партія ОУН(р) всіма засобами прагне опанувати терен і по всіх таборах веде акцію ударного наступу на ключові посади. Як пише наш кореспондент (Н):

«Вже в часі авантур та розколу бандерівської «партії» її вожаки, щоб скрепити свою касу. спорядили через свою службу безпеки збірку фондів на «визвольну боротьбу», яку їх «партія» провадить.

Проводили цю збірку терором, залякуванням людей. і то коли таборовики, які працюють, саме діставали свою заробітну платню. Так зробили пр. в таборі в Байройті. Тут до збірки уповноважили п. Божка, голову опікунчого комітету при суспільній опіці табору.

Люди, яким п. Божко може відмовити видачі якогось іровського лаха чи мізерної підмоги з фондів суспільної опіки, давали, щоб запобігти ласкавого ока п. Божка та щоб мати спокій і не попасти під евіденцію бандерівської служби безпеки».

Цікаве повідомленни надіслав наш кореспондент з Реґенсбурґу (О). який твердить. що ролю медіятора поміж двома розсвареними бандеро-націоналістичними крилами які себе поборюють, намагається заграти бандерівський центр. т. зв. католицькі бандерівці з д-ром Володимиром М. Яновом на чолі. Органом цієї групи має стати «Час», якому українсько-католицькі кола в Римі. що їх очолює епископ Іван Бучко. мають особливо патронувати для розбудови в політично-католицький орган. Вказувало б це на анґажування церковної єрархії в політичне життя. Зрештою на цю тему найкраще зможе висловитися сам «Час», який досі не подав на тему мюнхенських полій ніодної вістки. Стано ище «Українських Вістей». що їх тепленьке відношення до колеґів з Дахауерштрассе є прилюдною таємницею — досі не з'ясоване.

А вся ця історія — сумний доказ. що наше громадянство терпляче досі толерувало диктатуру підозрілих елементів. Для українських демократів — запізнена сатисфакція за ганебний напад на «Наше Життя».

ПОВІДОМЛЕННЯ ГОЛОВНОЇ КВАРТИРИ ІРО

— Категорично заборонено ДП. що переселюються до заокеанських країн, брати з собою будь-яких тварин.

«Інформації Головної Квартири ІРО»

— Американський часопис «Провіденс Джернл», повідомляючи про закінчення студій першої групи курсів підвищення кваліфікації лікарів ДП з Німеччини й Австрії. що їх зорганізувала ІРО в Мюнхені. дає дуже високу й прихильну оцінку і цим курсам і лікарям, що були їх слухачами. Лекторами на них були п'ять професорів — видатних фахівців з різних галузей медицини. слухачами — 71 лікар-ДП. Часопис називає наявність 1600 лікарів-ДП в Німеччині й Австрії «великою проблемою» і висловлює надію. що повідомлення про дуже добрі результати цих курсів збудять інтерес до ДП-лікарів у країнах, які досі приймали до себе лише робітників фізичної праці. На підтвердження цього часопис наводить слова одного з лекторів курсів проф. Берґесса. сказані ним на закритті першої групи курсів: «Я не знаю іншої групи медиків. що стояла б на вищому рівні. ніж ця група ДП. Усе це — люди кращого ґатунку. які зможуть дати лише користь кожній країні, що прийняла б їх... Замість ставити перешкоди до їх поселення у себе. багатьом країнам. якщо б вони були розсудливими. слід було б буквально видирати їх для себе... Ми не можемо сказати. що знаємо більш ніж вони: ми хочемо лише ознайомити їх з деякими новими медичними методами. Напр., з такими медикаментами. як пеніцилина або «сульфа-групи». вони обізнані лише з чуток. не мавши ніякої нагоди працювати з ними. В цьому тільки й різниця. В багатьох ділянках вони знають навіть більш як ми... Кажучи. напр., про своє бажання прочитати лекцію про кардіографію. я з'ясував. що один з слухачів написав на цю тему книжку і знав більше від мене...»

— Американський Червоний Хрест видав досі на потреби ДП на суму 5 мільйонів долярів різних речей — від лез для безпечних бритв до ковдр. Поміж ними є 1 мільйон пачок сиґарет та тютюну. 320 000 штук одягу. різні речі для дітей. туалету. медичні інструменти. вітамінові пілюлі тощо. Крім того. з матеріялів Червоного Хреста в майстернях ІРО виготовлено 81 242 штук одягу. а також і інші речі.

— Група колишніх моряків з табору ДП в Інґольштадті біля Мюнхену звернулась до ІРО з наполегливим домаганням «знову пустити їх в море». Поміж цих осіб є 5 фахівців рибальства у відкритому морі. 10 — плетіння сітей і т. ін. Майже всі вони — польські українці. На чолі їх стоїть чорноморець Аркадій Бреннер. що 30 років плавав по морю. 1920 р. під час захоплення Одеси. він втратив свою невелику фльотилію рибальських суден. але. втікши до Болгарії. почав знову рибалити на Чорному морі. Другу світову війну він перебув в Юґославії. звідки нацисти депортували його до Німеччини. Всі вони хочуть переселитися до США або Канади. але насамперед — до країни. що дасть їм можливість знову рибалити у відкритому морі.

— 8 листопада. в перший день зниження цін на тютюн та спиртові напої. в багатьох містах Західньої Німеччини ще зранку була випродана вся наявна кількість тютюну. Нові запаси його можуть надійти на роздрібний продаж не раніш як за 10 день. Спиртові напої таємниче «зникли» з крамниць.

— 8 листопада біля Ляндсберґу (Баварія) знов з невідомої причини впав один американський літак.

— У Відні. в тому самому районі міста. де недавно був убитий американський урядовець Росс. совєтські вояки, затримавши заступника брітанського високого комісара генерала Вінтертона, протягом п'яти хвилин брутально кричали на нього російською мовою і не допустили до ґаражу в совєтському секторі. куди він мав їхати.

— На шефа відділу особового складу ІРО в американській зоні Німеччини призначено колиш. урядовця УНРРА у Вашінґтоні й співробітника американської військової вербувальної комісії містера Е. С. Бротна.

— В середній частині Чіле спостережені в небі дивні явища. подібні до так званих «летючих дисків».

Перед своїм застосуванням проти китайських комуністів «Летючий тигр» провадить тепер вправи на острові Формозі.

КАГАНОВИЧ ч. II ЗНОВУ НА СЦЕНІ

За повідомленням київського радіо, Михаїла Кагановича. молодшого брата всевладного друга й тестя Сталіна Лазаря Кагановича. недавно призначено на директора «Вугільного тресту» в Донецькому басейні. Цей Каганович, що посідав в СССР різні високі партійні й міністерські пости. після показових процесів 1936-1937 років зник з совєтської офіційної сцени. За чутками. він дістав на одному з цих процесів смертний вирок. але Сталін, на подання свого друга Лазаря Кагановича, замінив страту 25-літнім ув'язненням.

ТАЄМНИЧА СМЕРТЬ В МОСКВІ НОРВЕЗЬКОГО ДИПЛОМАТА

МОСКВА (ЮП). 22 листопада помер від вогнестрільних ран пресовий аташе норвезької амбасади в Москві Ґуннар Рейзе. Як переказують. він застрелився в своїй кімнаті. За припущенням норвезької амбасади. тут міг статися нещасливий випадок.

УРЯД КЕЯ ЩЕ ТРИМАЄТЬСЯ

Французькі Національні Збори більшістю 317 голосів проти 164 голосів комуністів і при 4 тих, що утримались від голосування висловили 24 листопада довір'я коаліційному урядові Кея. Національні Збори відкинули також вимогу комуністів перевірити обвинувачення у рядом Комінформу в фінансовій підтримці ним страйків у французьких шахтах та портах. (АП).

Відомий німецький дитині-артистці Штарк минуло 18 років і вона одружилася з американцем.

ОСЕРЕДОК ЧОРНОЇ ТОРГІВЛІ В ТАБОРІ ДП

ЛЮНЕБУРҐ (ЮП). В колишньому концентраційному таборі Берґен-Бельзені. де тепер міститься переходовий табір для переміщених осіб. німецька поліція викрила великий осередок чорної торгівлі. Сконфісковано 2 000 фунтів кави, 6 000 плиток шоколяди. 40 000 американських сиґарет і багато інших товарів.

Наприкінці листопада вісім озброєних чужинців напали на американський харчовий склад в Авґсбурзі. Бандити. загрожуючи револьверами, примусили п'ятьох вартових увійти в комору. яку замкнули. а тоді, перерізавши телефонні дроти, пограбували склад. забравши переважно сиґарети. (ДЕНА).

НАПАД НА АМЕРИКАНСЬКУ ВІЙСЬКОВУ ПОЛІЦІЮ

В Бремені до німецького нічного льокалю. куди заборонено ходити американським воякам, прийшли для ревізії два американські військові поліцисти. Один з відвідувачів (очевидно. боксер), ставши в позу нападу. зажадав від поліцистів вийти з льокалю. а коли вони не зробили цього, напав на них разом з кількома іншими німцями. Нападники розбили одному з американців ніс і пошкодили поліційний джип. В цій справі вже заарештовано чотири німці. (Абендпост).

Американці можуть залишити Берлін?

Висновки „холодної війни"

Лондонський «Дзеннік Польскі» подає з Вашінґтону кореспонденцію свого авторитетного співробітника Віґіля. де він. посилаючись на надійні джерела. твердить. ніби «все свідчить про те. що президент Трумен найближчим часом постарається вивести американську політику з глухого берлінського кута. Залишення Берліну американцями. а за ними, очевидно. і брітанцями та французами. стає дуже правдоподібним. навіть певним». За твердженням Віґіля. це може статись після нової спроби порозумітися з Сталіном за посередництвом спеціяльного емісара і в усякому разі — після евакуації з Берліну кількох тисяч німців, скомпромітованих з совєтського погляду співпрацею з окупаційною владою західніх великодержав. Можливо. що для врятування престижу одночасно з залишенням Берліну буде підписаний договір про союз США з західньо-европейськими державами. щоб підкреслити. що зречення Берліну не означає ще зречення Европи взагалі. На думку політичних і військових дорадників президента Трумена. вихід з Берліну буде не заходом до «втихомирення» Совєтів. а просто висновком з реалістичної оцінки загальної ситуації на всіх фронтах «холодної війни». Ще перед виборами в найвищих військових колах у Вашінґтоні переконалися в тому. що прийняття остаточного бою в цій війні на терені Берліну або взагалі Німеччини не є вигідним для американської політики. Крім того, треба враховувати й трудноші повітряного сполучення з Берліном. особливо зимовими місяцями.

Очевидно. під час виборчої кампанії, коли так багато залежало від утримання престижу. така відверта й реалістична постава була для обох кандидатів дуже ризикованою. Проте президент Трумен, протилежно до свого противника, за кілька місяців передвиборчої кампанії ні разу в своїх 356 промовах жодним словом не згадав того. що не залишить Берліну. Американські виборці, голосуючи за Трумена, нічим не виявили свого погляду на берлінський конфлікт. Вони ясно висловились за плян Маршала. виключивши з Конґресу понад 30 депутатів. що були проти нього, а також за озброєння і проти решток ізоляціонізму. Разом з тим вони нічим не показали, що прагнуть скрізь і за всяку ціну ставати проти Совєтів. «Мандат, що його видали президентові Труменy понад 22 мільйони виборців. — пише Віґіль. — скорше треба тлумачити так: Відкидаємо комунізм, не хочемо поступатись Совєтам і дозволяти їм дальшу експансію. але не шукаємо сварки, особливо там, де не маємо шансів виграти. і. зміцнюючись, хочемо. щоб уряд працював над всякими можливостями порозумітися». Під тиском щораз більших труднощів в утриманні берлінських позицій президент Трумен найпевніше піде за порадами свого військового проводу і постарається знайти «елеґантський спосіб витягти американську шию з берлінської петлі». розпочавши одночасно перегруповувати сили спротиву Совєтам на ширшому фронті. Поштовхом до такого перегруповування має стати закриття сесії Об'єднаних Націй в Парижі.

Календарець „Червоної Калини"

Ілюстрований календарець „Червоної Калини" з ювілейною літературно-історичною збіркою (35-річчя виступу УСС-1914—1949) на рік 1949 Видавництво „Червона Калина", Реґенсбурґ, 1948, стор. 90+38

В рідному краю календарі та календарці „Червоної Калини" тішилися заслуженою славою, бо вони пригадували молодому поколінню, як то 1914 року Українські Січові Стрільці зірвалися до лету, щоб підняти червону калину. що довгі літа була похилилася на українських землях. А пізніше, від 1918 року. січові полки вже в рядах української армії воювали за рідну землю і в обороні українського Львова і золотоверхого Києва, і на галицькому Поділлі, і на широких степах Київщини та Херсонщини, всюди там, де треба було рідною кров'ю обороняти нашу землю від хижацьких наїзників-чужинців.

Ілюстрований календарець „Червоної Калини на рік 1949 пригадує нам оцю криваву стрілецьку славу в поезіях та статтях М. Угрина-Безгрішного, Романа Купчинського, Богдана Бори, Йосипа Мошури, Льонгина Козара та в матеріялах, що їх подала „Пресова Кватира" Українських Січових Стрільців, що тепер живе теж і на скитальщині, на чужині

Нехай оця маленька, чепурненько видана книжечка буде нам усім милою згадкою про ті часи, коли то український нарід знову пізнав, що волю треба здобувати зброєю. що слава рідного вояцтва — це найбільша дорогоцінність для народу, що гасло „Не ридай — а добувай" — це єдиний дороговказ усім тим. що хочуть дійсно жити. а не тільки гнити.

Л. Граничка

ПЕРШИЙ САМОКЕРОВАНИЙ ЛІТАК

БАЛТІМОРА (АП). Як повідомляє авіяційний завод «Мартін». один збудований на ньому самокерований турбіновий літак зробив кілька пробних полетів. кожний з яких тривав понад 10 хвилин. Літак досяг при цьому швидкости 1 120 км/год.

СССР будує морську фльоту

Згідно з повідомленням ленінградського радіо. одного з найближчих співпрацівників Сталіна Косиґіна призначено на «особливоуповноваженого ради міністрів для будівництва військової фльоти». Під час відвідин балтицької корабельні в Ленінграді Косиґіни заявив, що головним завданням нової програми будівництва фльоти буде спорудження не великих суден. а підводних і швидкісних човнів. торпедоносців та кораблів берегової оборони. Особливе значення матиме розвиток нових типів берегових панцерних суден. спроможних підтримувати з моря наземне військо, даючи фланґове прикриття піхоті на суходолі.

ПРИВАТНА ПОВІТРЯНА ФЛЬОТА ДЛЯ КИТАЮ

ПІТСБУРҐ (ЮП). Одне американське авіяційне товариство реорганізувало для війни в Китаї «Летючий тигр» генерал-майора Клера Чінолта — щось подібне до приватної повітряної фльоти з 51 лодовецького літака. 26 бомбовозів і з 200 пілотами. Ця ескадрилья зможе почати свої операції лише після того. як Сполучені Штати нададуть Китаєві військову позику. Генерал Чінолт, що перебуває тепер в Китаї, висловив готовість перебрати на себе командування нею.

УНЕСКО — за працю емігрантів за фахом

БЕЙРУТ (ДП). Комісія УНЕСКО схвалила низку резолюцій в справі втікачів. Виходячи з твердження. що багато переміщених внаслідок війни осіб більше придатні для розумової та культурної праці ніж до фізичної. резолюція закликає держави давати втікачам працю за їх здатністю.

Нова Зеляндія візьме частину непрацездатних ДП

ЛОНДОН (ББЦ). За повідомленням ІРО, Нова Зеляндія прийме 1 000 втікачів, з них — понад 300 вдів, сиріт та старих

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number „UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Критика Української Національної Ради (1)

Вода на чужий млин

Написав Богдан Войнарович

Українська Національна Рада продовжує з неослабною силою притягати увагу українців, розкиданих по всьому світі. Однак чуються не лише голоси задоволення, не лише привітання й обітниці підтримки. Ледве УНРада постала й подала цей факт до відома українського суспільства, не встигнувши ще якслід зорганізувати своєї роботи, як уже почулися голоси критики. Річ ця сама по собі не має нічого від'ємного, бо критика — критика позитивна і конструктивна — свідчить про зацікавлення громадянства даною справою і про його бажання внести свій вклад у справу керівництва нашою визвольною боротьбою. Проте, на жаль, критика УНРади в багатьох випадках набрала занадто гострого тону, зійшла на тори непотрібної міжгрупової полеміки і звелась до критики деструктивної, яка нічого не будує, лиш руйнує те конструктивне досягнення, що його з таким трудом далося здійснити. Поминаємо брудну лайку й нагінку на окремих осіб, яких, на жаль, допустилися деякі українські часописи. На таку «критику» не варто відповідати; належить тільки висловити жаль, що дехто зійшов до такого некультурного рівня «полеміки». Однак не можна проходити мовчки повз ті критичні голоси, які мають претенсії на об'єктивність, хоч і висловлюються в тоні «непомильности», що не допускає, мовляв, жодних заперечень.

Найбільше критики викликає і далі той факт, що УНРада ніби «створила» уряд, а це, мовляв, дуже «ускладнює справу», непотрібне для сучасних обставин, передчасне і т. д. При цьому не подається, властиво, жодних арґументів, а так просто собі твердиться: «ускладнює справу» і все. Отже, насамперед треба устійнити, що УНРада зовсім не «творила» уряду. Вона тільки переформувала і зміцнила державний Центр Української Народньої Республіки, який посідає свої повновласті від вільно обраних парляментів української держави — Центральної Ради і Трудового Конґресу. Чи були якісь арґументи за те, щоб зліквідувати цей наш існуючий на чужині леґальний український уряд? Ми їх не бачимо.

Українцям, що є громадянами чужинецьких держав, ніщо не перешкоджатиме підтримувати цей уряд в його змаганнях до визволення батьківщини. Чи американським громадянам ірляндського, норвезького або якогось іншого походження не вільно симпатизувати з урядами країв їх походження? Чи американським полякам заборонено підтримувати лондонський польський уряд? Або, коли Україна стане, нарешті, фактично незалежною державою з своїм справжнім урядом у Києві — чи тоді американські українці вважатимуть за неможливе тримати зносини з своєю колишньою батьківщиною? Це могло б мати місце лише в тому випадку, якби Українська Держава ворогувала з Америкою і хотіла творити, як, напр., гітлерівська Німеччина, п'яту колону з американських громадян українського походження. Але маємо певність, що Україна справжня ніколи на такий шлях не ступить, а сьогодні якраз наш запеклий ворог — червона Москва — творить п'яту колону на терені Америки.

Не має значення і тотй арґумент, що сьогодні ніякі чужинецькі державні чинники не будуть, мовляв, офіційно розмовляти з українським урядом. Звичайно, якби створити на чужині якийсь комітет, що мав би своїм завданням, скажімо, полегшення долі українського населення під владою СССР, то може з таким комітетом хтось і розмовляв би «офіційно». Але, що, **в сучасних обставинах**, могли б дати такі розмови? Хіба лише вислови співчуття з боку чужинців — і тільки. Коли ж міжнародня коньюнктура зміниться настільки, що українська проблема стане актуальною, тоді будуть говорити і з урядом, може щоправда ще його за такий на початку «розмов» і не визнаючи. Однак нам ідеться про те, щоб на той час, коли події назрівають, самим не втратити свого вигляду, себто мати підстави заявити, що ми репрезентуємо і які права маємо. Наші домагання мусимо базувати на виразно висловленій волі українського народу. І власне для цього від імени України мусить промовляти її законний уряд, що походить з Києва.

30 літ тому проголошено незалежну Українську Народню Республіку і покликано до життя її уряд. Тепер у Києві сидить уряд т. зв. Української Соціялістичної Радянської Республіки. Нам треба визначити наше ставлення до цього «уряду» та до фіктивної української держави, що ніби існує під назвою УСРР. Оскільки ми приймемо пропаґовану деякими українськими політиками тезу, що уряд УНР втратив уже тепер свої права, то хто ж посів його місце? Від цього один крок до того, щоб визнати УСРР за українську державу, а її уряд, репрезентований п. Мануїльським, за справжній український уряд. Стаючи на цей шлях, ми зводимо себе до ролі опозиції супроти власного ніби уряду і підпираємо тезу Москви, що Україна — це внутрішня справа СССР. І тоді ми самі підкопуємо собі ґрунт для наших домагань на міжнародньому терені. Коли ж ми стверджуємо, що УСРР і її уряд — це фікції, накинуті українському народові силою, що «уряд» п. Мануїльського не має права репрезентувати України і не є виразником її волі, що справжня українська держава — це Українська Народня Республіка, уряд якої був змушений в наслідок війни з зовнішнім ворогом відступити разом з військом за кордон, до останньої крихти боронячи рідну територію, і тутт не втратив своїх прав репрезентувати Україну, — тоді ми ставимо українське питання в площину міжнародніх проблем і базуємо наші домагання на нормах міжнароднього права. Тоді ми — не опозиція, яка хоче тільки зміни режиму в своєму краю, але репрезентанти держави, яка домагається звільнення своєї території від чужинецької окупації.

Права уряду УНР фактом його 28-літнього перебування на чужині не є передавнені, так само, як не є передавнене і проголошення України самостійною державою 22-го січня 1918 і 1919 років. Бо за ці 30 літ український народ ні разу не мав змоги висловити свою справжню волю шляхом вільного голосування. Отже, тим самим зобов'язуючими до сьогодні є останні вільно схвалені державні акти й установлена ними державна форма — Українська Народня Республіка з її урядом. Не перекреслює законности уряду і той факт, що в наслідок военно-революційних обставин до основних конституційних законів УНР дійшли деякі доповнення, які вимагалися розвитком подій: такі речі трапляються навіть і в державах, що живуть у зовсім нормальних обставинах. Верховна влада УНР з п'ятиособової Директорії перетворилася в одноособову владу голови Директорії і Головного Отамана Симона Петлюри, по смерті якого його заступив тодішній прем'єр-міністр. Всі ці, обумовлені обставинами, зміни сталися на підставі цілком конкретних законодатних актів (зокрема закону з 11-го листопада 1920 року), які були прийняті на основі виразних уповноважень Трудового Конґресу, останнього вільного українського парляменту.

Треба однак ствердити, що деякі українські політики не тільки заперечують леґальність законодатних актів Державного Центру УНР в роки 1919 і 1920, але в своєму груповому засліпленні ідуть навіть так далеко, що не вважають Трудовий Конґрес за вільний і повноправний український парлямент. Однак відмовити цього характеру Трудовому Конґресові, який репрезентував щонайменше 80% українського населення (лише 80%, бо деякі території були тоді вже окуповані московськими большевиками, а мінімальний відсоток населення, головно зрусифіковані та спольонізовані поміщицько-фабрикантські кола, був позбавлений виборчих прав), Трудовому Конґресові, в якому були заступлені Східня і Західня (Галичина, Буковина і т. д.) частини Української Народньої Республіки, який підтвердив проголошену Центральною Радою самостійність, а 22-го січня 1919 року прийняв акт злуки українських земель, акт Соборности, що його святкують тепер щороку всі українці, — заперечивши леґальність Трудового Конґресу, ми б зруйнували всі підстави, на яких ми базуємо нашу визвольну боротьбу й арґументуємо наші домагання перед міжнароднім світом. Тим самим ми дали б арґументи нашим ворогам, які твердять, що ми тільки купка «мазепинців-сепаратистів», за якими не стоїть воля українського народу. Це ж наші вороги — Москва всіх забарвлень — твердили і твердять, що Центральна Рада, Трудовий Конґрес, Уряд УНР — це «купка інтеліґентів, чужоземна інтриґа, запроданці міжнароднього капіталу, бандити, вороги народу» і т. д., які не мають жодних законних підстав говорити від імени українського народу. Отже залишмо нашим ворогам труд доводитти «незаконність» уряду УНР, бо це лежить в їх інтересах. Але пощо нам, українцям, висуваючи ті ж твердження, лити воду на млин нашого найлютішого ворога?

„Безглуздя" брітанської політики

ЛОНДОН (Ройтер). Заступник брітанського міністра зовнішніх справ Мейю відхилив у палаті громад пропозицію припинити постачання Советському союзові військових матеріялів, аж поки не буде знята з Берліну бльокада. «Важливішим є підходити до «холодної війни» з ясною головою», — сказав Мейю додавши, що Великобрітанія мусить пильнувати своїх інтересів у господарських відносинах із східньо-европейськими державами. Колишній міністер зовнішніх справ і заступник шефа консервативної опозиції Іден заявив, що здається безглуздям одночасно посилати Советському Союзові гострі ноти і коштовну сировину.

Українська синтеза

або українська громадянська війна

Актуальна цінність маловідомої книжки д-ра Миколи Шлемкевича

Серед повені різних (нераз дуже маловартісних) політичних статтей, що на протязі останніх років буквально залили нашу пресу, якось непомітно пройшла поява однієї книжки, котра, можливо через свій скромний зовнішній вигляд (друкована циклостилем), чомусь і досі не звернула на себе уваги читачів, не викликала рецензій, не спонукала до критичних оцінок. А між тим така реакція була б цілком виправданою, бо книжка, про яку йде мова, не тільки назавжди увійде в історію української політичної думки, але й стане в один ряд з творами таких клясиків, як Липинський, Донцов чи Юрій Липа. Автором цієї винятково цінної книги є д-р Микола Шлемкевич — один з найбільш культурних і найбільш інтеліґентних сучасних українських політиків — людина, що вміє поєднувати блискучий стиль письменника-публіциста з всебічною ерудицією науковця, глибокий розум філософа з досвідом громадського діяча. Книга, що про неї говоримо, зветься «Українська синтеза або українська громадянська війна».

Як часто доводиться чути, що серед українців немає єдности, що серед нас панує гуляй-поле, нахил до отаманії і т. д. Але де причини цього? Чому ніхто з тих, що критикують українську отаманію не переступав межі голих слів, не спирав свої твердження на скільки-небудь науковому підґрунті. З легкої руки цих доморощених політиків ми вже звикли дивитись на отаманію, як на наше найбільше національне лихо. Тим більш несподіваним являється (чи не перше в своєму роді) твердження, згідно з яким отаманія є істотною — ба навіть невід'ємною — складовою частиною української історії — і то не лише на бездержавних, але також на державницьких її періодах; теорія нова, ориґінальна, але разом з тим і наукова, бо базує свої докази на науково-філософському ґрунті. Висвітленню причин історичної тяглости української отаманії спеціяльно присвячені розділи: «Творчі ідеї української історії в першій і другій державах (монархійна ідея, народовладство, провідницько-отаманська ідея)» та «Творчі ідеї української історії в часи революції і третьої держави 1917—1920 рр. (демократія, монархія, провідницько-отаманська ідея)».

Ми є свідками того, як в Українській Національній Раді відбувається тертя між демократичним і отаманським таборами, і як третій табір — монархічний — ніяк не наважиться вступити до демократичної Національної Ради. Кожен з цих ідеологічних таборів обстоює свої погляди на форму української державности. Ці три табори — демократія, монархія та отаманія — утворились серед українців не від сьогодні; вони існували на всьому протязі української історії. Наша біда не в тому, що вони є але в тому, що між ними немає єдности — синтези. Про це пише д-р Шлемкевич і саме тому його книга є для нас такою актуальною і своєчасною. Без перебільшення можна сказати, що на цій книзі виховуватимуться цілі покоління українських суспільно-громадських діячів, котрі братимуть з неї ґрунт для своєї громадської праці. Бо не можна творити сучасности, не знаючи добре минувшини, і не можна бути безпомилковим тепер, не зваживши тих помилок, які були зроблені раніше. Чи ж нашим політикам (а особливо тим, що починають історію України «від себе»), не слід задуматися хоч би над такими словами:

«Три творчі ідеї голосяться одна по одній, а не разом до будови державности. Коли ж і є спроби помирити хоч дві з них, як у 1917 р. отаманську ідею й демократію, в 1918 р. демократичний Національний Союз із монархією в 1919 р. провідництво з демократією в лоні Директорії, — ті спроби зустрічали великі труднощі, відбувалися в підсонні глибокого недовір'я й після короткої злагоди розпадалися, порізнюючи договірників ще більше» (стор. 21).

Хіба не те саме пережив — уже за наших часів — КУК, з якого вийшли прибічники отаманії — бандерівці? Хіба не те саме роблять тепер монархісти — гетьманці — по відношенню до демократичної Національної Ради? Хай же своєрідним мементо для порушників українського державницького правопорядку буде інше місце з того самого твору:

> «...основний гріх нашої історії: творчі її сили дуже рідко виступають однозгідно, однонапрямково. Вони найчастіше перебувають у стадії скритої, а то й одвертої гомадянської війни. З неї користає зразу рідний цар-голота, а за ним іде чужа влада». (стор. 10).

Засобом для примирення ріжних своєю ідеологією всіх українських таборів автор цілком справедливо уважає їх синтезу. «Синтеза творчих ідей — шлях до українського внутрішнього миру». В цьому розділі з надзвичайною глибиною й переконливістю даються приклади того, як треба використовувати історичне минуле для формування нашої сьогоднішньої дійсности. І що особливо цінне для нас — людей викинутих поза межі нашої батьківщини, — це те, що в здійсненні цих авторських вказівок (як зрештою і всієї синтези), — велика роля відводиться нам, українським еміґрантам. Ми в цій книзі виступаємо не як вигнанці, чи в кращому випадку репрезентанти перед чужинецьким світом нашої батьківщини, а як необхідний складовий чинник її відродження.

> «Наше призначення, — пише др. М. Шлемкевич, — куди ширше, ніж завдання дотеперішніх наших і чужих еміґрацій... На нашу нинішню еміґрацію впали обов'язки репрезентаційного почину, але і що так висловимось, субстанціяльного значення».

Останній — заключний — розділ книги так і зветься «Ситеза ідей — завдання сучасної української еміґрації». Чи пощастить нам здійснити цю синтезу і повернутись додому з'єднаними в одну цілість, чи — як слушно пише автор — «знову повториться 1941 р. коли еміґрація, не впорядкувавши себе, стала в ріднім краю зачином не організації, але громадянської війни в найгіршому крайньо-неморальному розумінні». (стор. 53), — це питання, яке стоїть тепер перед нами у всій своїй гостроті й невмолимості. «Чи здобуде еміґрація скарб своєї мудрости і свого порядку і чи принесе рідному краєві внутрішній український мир» (там же). — ось основний сенс нашого теперішнього «бути чи не бути». Бо — як цілком переконливо закінчує свою книгу д-р. Шлемкевич — нас чекає «або українська синтеза або національна смерть».

Павло Дубів

ЯР СЛАВУТИЧ

З КНИГИ „СПРАГА"

Борвієм гряди, Месіє!
Розколюй жалі наруг!
Сичить головатим змієм
На друга нещирий друг.

І бродять, немов цигани,
Сини — безталанний дріб —
І в станах, негідних шани,
Гризуться, як пси за хліб,

А мати — о скорбна мати! —
Під гупотами чобіт
Безсила, слаба вмирати
Плекає державний міт.

І щедро плоди рум'яні
Дарує своїм катам,
І бачить, як ті останній,
Останній руйнують храм,

Деруть на онучі плахту,
Несвітську несучи лють,
Б'ючи яничарську вахту,
Що мало дарів дають.

Де ж помста, правди озіє?
О, звуку сурми не жди —
Борвієм гряди, Месіє,
Жорстоко суди, суди!

11. 1. 1946.

Лондон в „горохівці"

28 листопада брітанська столиця занурилась в так звану там «горохівку» — надзвичайно густий туман, що змішавшись з димом та сажею, набуває подібного до горохового супу кольору. Сполучення в місті було цілком припинено, а пожежники, викликані гасити пожежу, шукаючи шлях з смолоскипами, змогли прибути на віддалене на 1 кілометр місце пожежі лише за 20 хвилин, і тому там загинула одна стара жінка. Виборці, що прийшли голосувати на додаткових парляментських виборах, через туман замість виборчого приміщення помилково стояли в черзі перед рибною крамницею. (ЮП).

— До Мадріду несподівано прибули для переговорів з військовою владою сім членів американського конґресу.

— 28 листопада зник в Празі генеральний секретар міністерства зовнішніх справ Гайдріх разом з дружиною та дитиною. Вважають, що він втік з Чехо-Словаччини.

— Ізраельський уряд висловив свою повну згоду на пропозицію ОН про перемир'я в Палестині.

— Советський уряд асиґнував два міліярди рублів (40 мільйонів фунтів стерлінґів) на розбудову чорноморського курорту Сочі, де буває на відпочинку Сталін.

— Опанований комуністами союз французьких професійних спілок КЖТ, під тиском стихійного повернення на працю страйкарів, видав «наказ» про повне припинення страйків з 30 листопада.

— В одному з берлінських приватних помешкань виявлено радій на 20 000 долярів. Двох німців заарештовано.

— Кельнська артистка Ґізеля Шлютер заснувала унію світового громадянства, до якої вже зголосились 8000 осіб, між ними чимало американців та французів.

— За останніми офіційними даними, в Ізраелі є 713 000 жидів і 69 000 арабів.

— Президент генеральної асамблеї ОН Іветт провадить неофіційні переговори з представниками Греції, Болгарії, Югославії та Албанії про вреґулювання балканського конфлікту.

— 20 листопада в брітанському секторі Берліну п'ять жидів польської державної приналежности намагались вивезти автом одного громадянина, але були арештовані й віддані до військового суду.

Берлінці маніфестують свій зв'язок з Заходом

БЛИЗЬКО 90% БЕРЛІНЦІВ ПРИЙШЛИ ДО ВИБОРЧИХ УРН

Згідно з даними берлінського центрального виборчого бюра, загальна участь населення західніх секторів Берліну у виборах 5 грудня перевищила 88%, а в деяких районах навіть 90%. Подекуди відзначено провокаційні виступи невідомих осіб, що намагались порушити нормальний перебіг виборів. В зв'язку з цим заарештовано 65 осіб що виявились переважно членами СЕД-у із східнього сектору, які діяли за дорученням свого партійного проводу з метою зірвати вибори. Коло кожного виборчого льокалю вартували один, зрідка два поліцисти, проте назагал вибори минули спокійно, без будь-яких серйозних порушень або сутичок. З нагоди виборів вулиці й будинки вперше за три місяці весело сяяли електрикою, і берлінці, користуючись цим, заповнили вулиці й кінотеатри. Перший підрахунок 189 голосів, поданих в одному притулку для старих в Берлін-Стеґліці, дав такі висліди: за соціял-демократів — 116, за християнських демократів — 37, за ліберально-демократичну партію — 31, недійсних — 5 голосів. (ДЕНА, ФР).

СОВЄТСЬКИЙ ТЕРОР В АВСТРІЇ

Австрійська людність і далі перебуває під враженням самовільних арештів, а також зникнень численних політичних та громадських діячів, що стались останнім часом... «Зникають батьки, — пише «Арбайтерцайтунґ» їх дружини й діти голодують. Тільки комуністи вважають, що все в порядку». Того самого дня, — зауважує далі газета, — коли на конференції соціялістичної партії окремі її учасники домагалися дружби з СССР, зникли три австрійські інженери — фахівці нафтової справи. «Вони найсумлінніше служили своєму підприємству, що перебуває під совєтською контролею, отже на ділі виявили себе друзями СССР. Їм належно подякували за це». «Совєтська окупаційна влада, — пише «Форарльберґер Нахріхтен», — розуміє під шпигунством все, що їй не подобається, і ніхто з нас не знає, що саме є для Совєтів актом шпигунства. Такий стан є нестерпним, бо він — на жаль, це робиться умисне — нацьковує австрійців на австрійців і сіє між них недовіру». (Ді Ноє Цайтунґ).

ЧУТКИ ПРО РЕМІЛІТАРИЗАЦІЮ ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ «ПЕРЕБІЛЬШЕНІ»

НЮРНБЕРҐ (ДЕНА). Під час інспекції американського війська в Кобурзі генералом Клеєм його дорадник в політичних питаннях Мерфі пояснив головному редакторові кобурзької «Ноє Пресе» (з приводу заяви д-ра Коґона про ремілітаризацію західньої Німеччини), що жодних істотних змін в дотеперішній американській політиці демілітаризації і демократизації західньої Німеччини не передбачається і що чутки про військову відбудову західньої Німеччини «дуже перебільшені».

ДЕРЖАВА, ЩО ДОБРОВІЛЬНО РОЗЗБРОЇЛАСЬ

САН-ХОЗЕ (АП). 1 грудня армію Костаріки (республіка в центральній Америці — Ред.) скасовано. За словами президента республіки Хозе Фіґереса, Костаріка є миролюбною державою і не потребує ніякої армії. В нормальний час спокій та порядок підтримуватиме поліція, а в разі особливої небезпеки будуть знову притягнені до військової служби здатні до цього чоловіки. Всі оборонні споруди й касарні мають бути зруйновані, головний штаб армії — перетворений в музей, а армійські офіцери — взяті на облік уряду для призначення на цивільну службу.

Комуністичний штурм вже почався

Берлін в глухому куті

Холодна війна за Берлін, що її почали Совєти ще влітку ц. р. демонстраціями, нападом на маґістрат, а головно бльокадою міста, увійшла в свою вирішальну стадію, привівши до остаточного поділу німецької столиці на два Берліни чи навіть дві берлінські держави, цілком ізольовані одна від одної. Проте, якщо літні демонстрації були лише пробною підготовчою акцією комуністичних сил, то події 30 листопада були початком комуністичного штурму Берліну, на який недвозначно натякав недавно совєтський маршал Соколовський (див про це в попередньому числі «Неділі»). Це підтверджують і слова одного з відповідальних совєтських старшин, який, за повідомленням ДЕНА, назвав берлінські події «вступом до так званого пляну «сходу сонця», автором якого є Соколовський.

Ось як описує німецька преса цей «схід сонця». 30 листопада в приміщенні Адміральспалясту, де тепер міститься оперовий театр, відбулось зібрання комуністичних міських радників і «демократичного бльоку» східнього сектору з переважною участю в ньому членів комуністичного СЕД-у. Одночасно на вулицях стались «народні демонстрації». Демонстранти, яких було до 60 000, зібрались перед будинком університету на «Унтер ден Лінден» на «народнє зібрання», що висловило протест проти призначених на 5 грудня міських виборів в західніх секторах і зажадало розпуску теперішнього берлінського маґістрату і обрання нового. Покірне «голосові народу» зібрання демократичного бльоку в оперовому театрі оголосило берлінський маґістрат неуправненим на виконання своїх функцій і обрало переважно з членів СЕД-у (хоч на останніх виборах СЕД дістав лише 18% голосів) новий маґістрат з 14 членів. На берлінського обербурґомістра обрано сина колишнього президента німецької республіки члена СЕД-у Фріца Еберта, вшанованого букетом хризантем з рук... поліційного офіцера. Мабуть, зворушений такою увагою до себе «народу», Еберт нагодував його обіцянками 18 центнерів вугілля на родину, деяких додаткових «пунктів» і збільшення споживчої норми електрики. Новий маґістрат, що його Еберт назвав «оборонцем всіх берлінців незалежно від секторів», вважається тимчасовим маґістратом східнього сектору до проведення комуністичних виборів в усьому Берліні.

Одне слово, все відбулось за заздалегідь докладно, хоч досить банально опрацьованим пляном, і американський комендант Берліну полковник Ровлі мав повну рацію назвати зібрання в оперовому театрі «комедією в опері». Не меншою комедією була й сама демонстрація. За спостереженням кореспондента «Ді Ноє Цайтунґ», демонстранти являли собою колони робітників та службовців, звільнених від праці після 12 години і «поведених» на демонстрацію, на якій більшість їх лишалась цілком байдужою до закликів і гасел промовців та радіо. Минувши на місці зібрання на Унтер ден Лінден контролю комуністичних та профспілкових осередків своїх підприємств, багато демонстрантів повтікали додому. Кінець-кінцем замість запланованих комуністами 500 000 на зібранні було ледве 40 000 чоловіка.

Шеф Міжнародного Скавтового Бюра в Лондоні чіф-скавт полк. Вілсон (без шапки) відбув подорож по Німеччині, щоб познайомитися з пластовими організаціями скитальців.

Законний берлінський бурґомістер д-р Фріденсбурґ, що прийшов наступного дня до свого офіційного бюра, в східньому секторі, не був допущений туди (як і члени маґістрату) згідно з розпорядженням Еберта. Того ж дня в брітанському секторі відбулось засідання законного маґістрату, що схвалив скасувати мандати депутатів совєтського сектору (32 з 130) і скликати засідання щодня. Для довершення повного відокремлення східнього сектору від західніх совєтська окупаційна влада ще 30 XI. зажадала від фірм та приватних осіб сплачувати належні з них податки тільки до фінансових установ східнього сектору. Окупаційна влада західніх великодержав відповіла на це аналогічним розпорядженням в своїх секторах. Створивши свій маґістрат, комуністичний СЕД взявся до шаленої пропаґанди проти західніх великодержав, обвинувачуючи їх в створенні в Берліні «голоду й безробіття», і проти виборів 5 грудня, які закликав бойкотувати.

Представники західніх великодержав зараз же заявили, що визнаватимуть тільки старий, законно обраний 20 жовтня 1946 р. на підставі конституції маґістрат, а не незаконно призначений «оперовий маґістрат». Про це офіційним листом повідомили маршалові Соколовському три військові губернатори західніх зон генерали Клей, Робертсон і Кеніґ. За повідомленням ЮП, Сполучені Штати, Великобританія та Франція застерегли 1 грудня Совєтський Союз, що, зважаючи на його самовільні дії, скеровані на розкол Берліну, вони вирішили вжити в разі потреби всіх заходів до збереження свого становища в Берліні. В цій заяві, складеній в гострій формі і переданій через арґентінського міністра зовнішніх справ Брамуґлію, західні великодержави обвинувачують СССР в систематичному поході від 25 жовтня проти демократично обраного берлінського маґістрату з метою остаточно розколоти Берлін. 2 грудня всі три західні великодержави відкликали з ратуші в совєтському секторі своїх військових старшин, порвавши, за висловом ЮП, останню ланку, що сполучала західні сектори із східнім.

Політичні діячі демократичного світу підкреслюють, що безпосередньою метою комуністичної провокації в Берліні було послабити значення міських виборів у ньому 5 грудня, які західні великодержави призначили згідно з конституцією, але якип бажали уникнути комуністи, боячись своєї поразки. Жваво й гостро реаґувала на берлінські події і демократична преса, одностайно засудивши совєтську політику і порівнявши берлінський переворот з лютневим переворотом в Чехо-Словаччині. «Коли Гітлер обрав для своїх цілей Спортпаляст, — писав французький «Монд», — комуністи пішли до Адміральспалясту. Обидва палаци варті один одного». Майже всі вважають, що берлінське питання остаточно зайшло в глухий кут і не може вже бути розв'язане ні в Берліні, ні в Парижі, де останні намагання Брамуґлії примирити сторони компромісом за посередництвом «невтральних» держав приречені тепер на невдачу. На думку «Нью-Йорк Гералд Трібюн», призначення Еберта означає «кінець потсдамських ухвал і остаточне знищення перемир'я між альянтами, що було під час війни. Західні великодержави мусять бути тепер більш непохитними ніж будь-коли, бо поступливість може спричинити катастрофу». А втім міністер закордонних справ Бевін не загубив своєї брітанської холоднокровности. Він навіть не схотів повернутись з відпустки до Лондону, вважаючи стан незагрозливим. І зовсім вже оптимістом виявився голова зовнішньо-політичного комітету американського Сенату Конеллі, який висловив на пресовій конференції певність, що берлінське питання буде незабаром розв'язане договором про вільний обіг в Берліні совєтської валюти і зняття з нього бльокади.

СССР ПРИСКОРЮЄ БУДІВНИЦТВО ДРУГОЇ СИБІРСЬКОЇ ЗАЛІЗНИЦІ

За повідомленням московського радіо, в СССР вжито всіх заходів для прискорення будівництва «південно-сибірської маґістралі» — другої залізничної лінії між европейською частиною Совєтського Союзу і Далеким Сходом. (ФР).

«РОСІЯ НЕ ХОЧЕ ВІЙНИ»

«Молоді російські старшини, — пише газета «Ді Вельтвохе», — казали про неминучу незабаром війну і перемогу в ній Росії. Що вони мали цим сказати? Відколи російські старшини знають те, що наміряються робити політики, які керують їх країною? Насправді росіяни не хочуть ніякої війни. Якщо б вони її хотіли, вони мали б один раз обстріляти альянтські літаки. Цього вони розсудливо не роблять».

СССР ховається під землю

Швайцарська преса присвячує останнім часом чимало місця питанням співвідношення військових сил в евентуальній майбутній війні і зокрема — готовости до неї Совєтського Союзу. Газета «Ноє Цюрхер Цайтунґ» обговорюючи питання озброєння Росії, висвітлює також і ті оборонні заходи, яких вживає СССР на випадок атомової війни. «Росіяни, — пише газета, — особливо заклопотані спорудженням «атомових замків», що в разі нагальної потреби мали б стати притулком для найважливіших політичних і військових провідних центрів як проти бомб, так і проти дії радіоактивного випромінювання. Вже зроблено багато: цілі великі промислові підприємства й склади зникли під земною поверхнею. Ще під час боїв за Сталінград був успішно застосований метод розміщення в підземних сховищах авіяційних майстерень. Тепер в широченних підземеллях розміщена більша частина підприємств Дзержинського хемічного комбінату. Перенесено під землю і численні електростанції у Вірменії, а також великі летовища в різних частинах країни. Розвивається будівництво занурених в землю бензинових цистерн, і навіть важливі залізничні дільниці стараються прокладати через закриті місцевості або й під землею. Певних турбот завдає росіянам алюмінійова промисловість, яка неспроможна або в усякому разі з великими труднощами може працювати в підземних ґалеріях. Проте Совєти дали собі раду з цим, пішовши за прикладом великих дослідних станцій німецького «вермахту» біля Люнебурґу: підземні підприємства мають димарі з легкого металю, які в разі повітряної небезпеки можна втягати під землю. Таким способом вони уможливили перенесення під землю низки підприємств, укриття яких здавалося досі неможливим. До совєтських оборонних заходів належить також і систематичне й неоглядне перенесення індустрії на схід. Воно набуло вже такого розміру, аж деякі міністерства змушені були поділитися на східній і західній відділи. Важливі індустріяльні підприємства децентралізовано».

Отже, — пише газета, — «війна проти Росії не може бути «блискавичною» ні із звичайними, ні з атомовими бомбами. Якщо вже в період 1942—1945 років німецькі літаки мусили повертати назад в 50 кілометрів від Москви, то й у майбутній в війні росіяни були б не менш здатними утруднити скидання бомб на різні індустріяльні центри. З допомогою ракет і радар-апаратів вони дуже широко розвинули свою повітряну оборону, частково спираючись при цьому на німецькі зразки «Вогняної лілеї», «айнської дочки» та електромаґнетичного «Геншеля 298».

Атомова республіка Танна-Тува

Про намагання совєтської Росії за всяку ціну виконати своє теперішнє гасло: «Наздогнати і випередити Америку» — пише газета «Ім Авслянд». Визнаючи завзятість в цьому Совєтського Союзу і наявність у нього величезної майже безплатної робочої сили у вигляді мільйонів ув'язнених рабів, газета відзначає проте незаперечну промислово-технічну відсталість СССР від Америки, особливо щодо механізації способів виробництва. Досить сказати, напр., що тим часом як совєтська електростанція в Кемерові має 480 осіб технічної обслуги, цілком однакова своєю продукційною спроможністю американська станція в Саус-Ембой обслуговується лише 51 особою. Однак СССР не кидає своїх змагань. За час з 1940 р. між Волгою та Уралом розбудовано устаткований модерними технічними засобами великий нафтовий район, що його в СССР люблять називати «другим Баку». Інтенсивно працюють збройові заводи, а особливу увагу звернено на виготовлення танків та панцерників. Одним з центрів цього виробництва є район Кірова. Туди приставляють і там спеціяльно переробляють особливе вугілля, що його видобувають тільки на шахті «Новая» в Кузнецькому басейні (Західній Сибір), але все те, що відбувається в «Новій» і Кірові ховається в суворій таємниці.

Ще більшою таємницею оповите все, що стосується виробництва атомової енерґії в СССР. «Де є російський атомовий центр? — питає газета. — Чи може досягти його ворожа авіяція? Чи може знищити його?» — «Тепер відомо, як повідомляє «Гаазька Пошта», — що совєтське атомове місто розташоване в совєтскій республіці Танна-Тува («Тувинська автономна народня республіка» — Ред.), на кордоні між південним Сибіром і Монґолією. Ця республіка являє собою величезну долину, з усіх боків оточену непрохідними гірськими пасмами. Тільки спеціяльно пристосовані для високих полетів літаки можуть перелетіти ці гори. Лише кілька гірських проходів сполучають Танна-Туву з Сибіром і Монґолією, але вони такі вузькі, що невеликий добре озброєний загін може перешкодити в них ворожій навалі. Безрезультатні були б тут і повітряні атаки».

Ця країна цілком відокремлена від усього зовнішнього світу. Разом з тим вона має три великі ріки й взагалі досить води, щоб мати навіть ґідроелектричні станції. В її горах багатто найрізноманітніших корисних копалин, а її підсоння сприяє рільництву й скотарству. Країна має у себе все потрібне для харчування і розвитку промисловости і не потребує реґулярного довозу. Довгі вузькі міжгір'я ведуть до величезних ґротів та печер — частково природного характеру, частково штучного (рештки давніх копалень монґольського періоду). В цих підземних сховищах атомові підприємства цілком забезпечені від повітряних атак і навіть до певної міри — від атомових бомб.

«Доказом того, що ці повідомлення базуються не на самих неперевірених чутках, — пише «Ім Авслянд», — є факт, що населення «автономної республіки» Танна-Туви, що складалося з 70 000 тубільців, належних до пастуших племен, примусово переселено до південного Сибіру й Туркестану. З часів Гірошіми республіка вже не згадується в совєтській пресі. Ніхто не може проникнути в цю країну. Гірські проходи пильно охороняються вартою поліції безпеки. Час-від-часу в напрямі до Танна-Туви котяться під суворою охороною поїзди з російськими, німецькими та іншими техніками або в'язнями концентраків. Республіка поглинає всіх цих людей. 1946 і 1947 років до Танна-Туви відряджено щось з 30 груп вчених та фахівців для проведення «наукових дослідів»; туди ж послано і величезну кількість різних фабричних матеріялів».

Цінна доповідь

професора Володимира Кубійовича

на відкритті Мюнхенських академічних вечерів

У Мюнхені організовано нову серію викладів Академічних Вечорів. Відкриття відбулося 5-го листопада в домівці харчівні КоДУС-у. Прибуло коло 50 чоловіка, здебільшого старшого громадянства. Прикро вражала мала кількість студіюючої молоді.

Від керівництва Академічних Вечорів вступне слово виголосив проф. д-р О. Кульчицький. Він відзначив, що характер їх буде дещо звужений тематично, але головну увагу звернеться на якість і речевість доповідей.

З доповіддю на тему «Людностеві зміни на Україні продовж останніх двох десятиріч» виступив проф. д-р Володимир Кубійович. Ця тема важлива й трагічна, бо нема в Европі такого народу, що поніс стільки страт як наш народ. Прелеґент зупинився на українській колонізації на Кавказі в XУII столітті і в Казахстані та Сибіру в XIX ст. По першій світовій війні в добу НЕП-у приріст українського населення був одним із більших в Европі. За час 1931-41 років приходять зміни. Українська людність несе страти через голод, фізичне знищення, переселення людей, розкуркулення. Натомість у ці роки помічаємо приплив неукраїнського населення на наші землі, менше до сіл, більше до міст. Помічається також переселення українців з сіл у міста. Це «урбанізація» українців, які підлягають у містах впливу русифікації.

З переписів населення видко, що в 1926-ому році на Україні мешкало 31 мільйон українців, а в 1939-ому — 28 мільйонів, хоч середній приріст населення складав 15%, так що мало б бути 36 мільйонів. Прелеґент вказує на фальшування переписів. Перепис 1937 року був анульований, бо він виявляв правду про зменшення населення СССР, а наступний 1939 р. не дав справжніх цифр. Не було також тоді відомо, чи українці розташовані в УССР, чи деінде. Відомо лише, що зросло населення міст, а сільське населення зменшилося з 25 до 20 мільйонів.

В Західній Україні значних змін не було, крім припливів поляків. У 1939—1941 рр. помітний відплив поляків з Галичини. Частину українців вивезли на Схід.

За другої світової війни наш народ несе нові втрати. Українці-вояки советської армії гинуть у боях, в полоні, багато людей висилають на роботу в Німеччину. Після закінчення війни на Україну вернулись евакуйовані перед німецьким наступом із Сходу й робітники, що були в Німеччині. Демобілізовані з армії не вернулися на українські землі. Зовсім зникли з України німці й значно зменшилося число жидів. Евакуйований російський елемент вернувся. Страти українського народу прелеґент визначає на 3 мільйони, а разом за 15 років — 12 мільйонів при одночасному збільшенні української людности в Азії. На Україні мало б бути 23 мільйони українців, зате в Азії 8—9 мільйонів. Тепер на Україні перевага жінок. З чужонаціонального елементу скрепився на Україні, лише російський елемент. Перестало існувати 700 тисяч німців і по 2 мільйони поляків і жидів. Тепер на Україні з 31 мільйонів населення 23 мільйони українців, тобто 75%, коли до війни було 77%, отже зміни невеликі. На західньому пограниччі кордон СССР є етнографічною межею для нас, бо 700 тисяч українців, що були на Заході, виселені. На білоруському прикордонні не наступило великих змін. Не було пересунень і на Курщині та Вороніжчині. Невідомо, що сталося в Криму. На Кавказі не було густого поселення, і там зміни могли бути некорисні для нас. Прелеґент тієї думки, що наш елемент ослаблений і тому ми повинні дорожити українською кров'ю.

Наступними доповідями має бути відчит д-ра Янова «Творче підсоння» та о. Голинського про релігійність Соловйова й Достоєвського.

Доповіді відбуватимуться надалі в студентській оселі на Фюріхшуле. Успіх першого вечора був безперечний. Цікава доповідь проф. Кубійовича буде добрим початком і призведе до успішного проведення наміченої серії академічних вечорів.

Г.

Група українських пластунів французької зони.

Богословська Академія

урочисто посвятила власну церкву

У приміщенні Богословської Академії в Мюнхені старанням студентства та педагогічного персоналу цієї Високої Школи уряджено академічну церкву. Урочисте посвячення нового храму в день св. Архистратига Михаїла збіглося з другими роковинами існування Академії. На посвяту церкви прибув з Реґенсбурґу новий куратор Академії єпископ Володимир. Урочистості посвячення сприяв академічний хор під керівництвом Сергія Ковальчука, поповнений співаками капелі «Україна» та церковного хору з Шляйсгайму. З проповіддю виступив богослов Сергій Кіндзеравий-Пастухів, відзначивши велику ролю Академії в розвитку нашого духового життя. У своєму слові єпископ Володимир висловив радість з приводу створення нової церкви та підкреслив велику організуючу ролю храму серед віруючих. Владика відслужив молебен св. Архистратигові Михаїлу, іменем якого названо новий храм. Ректор проф. Ковалів, вітаючи присутніх, оповів, що Академія розпочала свій 5-ий семестер і оголосив вдячні листи особам, що спричинилися до створення церкви.

Ентузіязм учасників свята та їх велика творча енерґія запевняють, що 3-ій рік праці принесе Академії нові досягнення в розвитку української богословської думки. — Г.

Ще про невдалий твір

У відповідь на нашу замітку про перший зошит «Історії українського мистецтва» О. Повстенка, що була вміщена в «Неділі» за 3 жовтня під заголовком «Невдалий твір про мистецтво», тижневик «Час» умістив статтю О. Повстенка під тим самим заголовком, що займає повні чотири шпальти газетної сторінки («Час», Фюрт, за 31. жовтня 1948). Не маючи змоги конкурувати щодо розміру шпальт, обмежимося лише до найважніших зауважень.

Назагал «пояснення» Вп. О. Повстенка та його ослаблення наших критичних зауваг, підтверджують хиткість і необґрунтованість деяких тверджень в його «Історії українського мистецтва». Але в своїх поясненнях і висвітленнях О. Повстенко додав ще нові помилки і недоречності, на які вважаємо за потрібне дати відповідь.

Автор робить наївний закид, що рецензент «не відважився підписатися» повним прізвищем. Питаємось, чи автор іншої рецензії на працю О. Повстенка, яка була уміщена в «Часі» (с. т. в тому самому видавництві, яке друкує «Історію українського мистецтва»), що «заховався під ініціялами» теж «не відважився підписатись».

Твердження О. Повстенка, що його огляд мистецтва доісторичних часів тому побіжний, що ця доба має бути «широко висвітлена» у приготованих до друку працях інших авторів (а до того ще в інших видавництвах!) — хіба не потребує коментарів. Чи автор «Історії українського мистецтва» буде і надалі користуватися такою вигідною методою?

Найдовше спиняється автор над питанням, який тип будов Херсонесу старохристиянської доби був найстарший — базиліка чи хрещатий (центральний). Це питання досі цілий ряд дослідників, як А. Бертьє-Деляґард, К. Косцюшко-Валюжинич, Айналой, Е. Мінс, В. Січинський та ін. вирішили на користь центрального (хрещатого) типу. «Можна мати протилежний висновок» — каже Вп. О. Повстенко! Звичайно, що можна, але його треба підтвердити і обґрунтувати новими археологічними даними та докладною аналізою — якщо не окремою монографією то бодай важливими, переконуючими мотивами. Те саме стосується й питання склепінчастого перекриття. Але і після висвітлень О. Повстенка в «Часі», все таки в його «Історії» залишаються суперечності поміж ілюстраціями (запозиченими з інших праць) і текстом, бо ж на стор. 23 в поясненнях до плянів будов Херсонесу виразно стоїть, що хрещатий тип походить з IV стол., а базиліки з VII ст., тоді як в тексті навпаки — базиліки датуються IV ст. та до того названі «найстаршими» (для точности подаємо стор. 34, рядок 12 і 14 знизу!).

Щодо подання джерел, то згода того чи іншого автора, зовсім не звільняє О. Повстенка від обов'язку ці джерела подавати. Далі О. Повстенко висвітлює, що «літературні джерела» не були уміщені «з недогляду друкарні». Але звідки читач і рецензент мав знати про цю «друкарську помилку» і чи автор після цього має підстави закидати рецензентові «тенденційність» і необ'єктивність?

Щодо «ориґінальности» фотоґрафій, які «вперше публіковані», то можемо запевнити, що фотографії на стор. 26, 27, 28 і 29 публікувалися ще перед першою світовою війною і то навіть у листівках (поштівках).

Закиди О. Повстенка, що ніби в рецензії «підкреслюється «східняцьке походження» автора, кажучи делікатно, виссано з пальця. В рецензії ніде не тільки не вжито такого означення, але навіть нема і тіні натяку в тому напрямку. Чи таким засобом автор намагається придбати собі прихильність певної частини читачів?

Коли в наших критичних заувагах говориться, що автор «Історії» не подає ширшої характеристики доби та аналізи мистецьких пам'яток, а послуговується загальниками, то це не можна трактувати, як це робить О. П-о, що, мовляв, для рецензента українські пам'ятки мистецтва «менше дорогі і рідні, як кожному з нас». Такий «полемічний засіб» навіть не можемо трактувати серйозно, бо він висловлений, як кажуть, у полемічному запалі...

Значно прикріше враження роблять зауваження Вп. п. О. Повстенка щодо його попередників по праці. У нашій рецензії було виразно сказано, що коли автор не спромігся дати **бібліографічного огляду** (не джерел, а саме бібліографічного огляду при вступі!), то належало б у передмові згадати **старших істориків** українського мистецтва, с. т. тих, що вже померли (зазначено «бл. п.»). Тому додані О. Повстенком нові імена мистецтвознавців **не** відповідають меті, бо вони не дали загальних, синтетичних оглядів історії українського мистецтва. З другого боку О. Повстенко дивується чому ми згадали відомого дослідника В. Модзалевського, очевидно, не знаючи, що йому належить загальний, стислий огляд українського мистецтва в окремому виданні, під загол. «Украинское искусство» (Чернігів 1917). І хоч цей огляд написано російською мовою, але з чисто-українського становища, до того ще незвичайно важливий, як перша того роду спроба.

А вже зовсім легковажне зауваження **п. О. Повстенка**, що «праці М. Голубця з ділянки українського мистецтва досить поверхові». Треба підкреслити, що саме М. Голубцеві належить **перший** українською мовою огляд **Історії** українського мистецтва (Львів 1922, В-во «Просвіта», частина перша), який він значно поширив і вповні закінчив в «Історії української культури», вид. І. Тиктора (Львів 1937). І якщо «Час» реклямує «Історію українського мистецтва» О. Повстенка, як «досі найбільший твір з історії українського мистецтва», то справді таким, на нинішний день є твір саме М. Голубця. Треба підкреслити, що М. Голубець відзначався всебічністю знання, як талановитий синтетик і ерудит, з ориґінальними думками і концепціями.

А може найважливіше, що перше ніж писати Історію українського мистецтва, М. Голубець опрацював і видав силу праць монографічного, науково-дослідчого і популярно-журналістичного характеру, зокрема в галузі українського малярства старіших і новіших часів. Це мало би бути дороговказом для інших!

Н. Н.

Заява скритикованого автора

До Хвальної Редакції час. «Неділя».

В зв'язку з заявою ВП. п. проф. Вол. Січинського в «Неділі» з 31-го жовтня 1948 р., повідомляю шановних читачів Вашого цінного часопису, що невміщення назв джерел, якими я користався в моїй праці «Історія українського мистецтва» ч. 1 (перший зошит), вид. «Час», 1948), сталося не з моєї вини, а з недогляду друкарні.

Про це прикре непорозуміння я писав до ВП. п. проф. В. Січинського з докладним виясненням причини невміщення джерел і висловом мого щирого вибачення. Сподіваюсь, що й редакція «Час»-у своєю дорогою зробила те саме.

На мої кількаразові домагання ще задовго до появи в «Неділі» рецензії пана Н. Н. п. н. «Невдалий твір про мистецтво» та заяви проф. В. Січинського редакція «Час»-у погодилась пропущені нею «джерела» додрукувати, що вона й виконала ще в першому зошиті «Історії українського мистецтва».

Щождо кількости використаних мною рисунків з праць проф. В. Січинського: „Monumenta Architecturae Ukraine“ та «Українське ужиткове мистецтво», то шановні читачі «Неділі» можуть довідатись з моєї відповіді на згадану вже рецензію п. Н. Н. (див. тиж. «Час» з 31 жовтня 1948, ч. 44 (161).

Отже, ще раз стверджую, що я не мав й тіні наміру порушити авторське право ВП. п. проф. В. Січинського і, дорогою вміщення у Вашому цінному часописі цього листа, ще раз висловлюю перед ним моє щире вибачення, хоч, разом з тим, мене дивують його листи, писані до кількох українських часописів після докладного виясненння згаданого вище непорозуміння заздалегідь.

Прошу прийняти вислів моєї правдивої пошани **Олекса Повстенко.**

Дозвольте на малу щирість

ЧЕРҐОВИЙ „ТВІР“ ІЛАРІОНА

Черговий твір Іларіона «Народження людини» — філософічна містерія.

Основна ідея — свобода волі. Душа людини — обранця Божого — перед переходом до земного життя має змогу визначити свої земні шляхи — вибирати сама дорогу добра чи зла і навіть взагалі рішати «бути чи не бути» — йти на землю чи ні. Бо Господь каже людині: «Я в світотворі дав повную волю людині в свойому розвої. Тому то людина — коваль своєї долі». Теорію цілковитої детермінованости відстає диявол. Який має бути диявол, автор визначає своїми поетичними ремарками, які самі по собі є матеріялом для екскурсу. По тексту ж диявол зовсім не пекельний, а такий собі немудрий молодець, який нахапався тоталітарних кадил і прийняв кредо: «Життям керує не наука, а лише омана й груба сила, а на людей потреба бука, а не якісь там мрійні крила». Перейнявшись такою ідеологією, диявол не хоче мати на землі Обранця й тому залякуванням старається загнати його на небо. Проти нього стоїть Янгол Хоронитель. Висуваючи значення одиниці — «Життя підносить не збірнота, але Обранці одиниці», він підтримує душу в напрямку вибору земного життя. Між обидвома силами відбувається боротьба за душу. Диявол при тому згадує багато тверджень і задає питань, які вказують на певну допитливість його розуму. Нпр., «Коли б не мав я свого пекла, кому потрібний був би рай?», або «Коли б не грала студінь люта (чому студінь грає?), було б незнане і тепло. Коли диявол не потрібний, пошо творить його було?» Із тверджень наведемо лише одно: «Якби не довгі, темні ночі, то й сонце вартости не мало б» Рація. Що можна на це відповісти. Янгол в дійсності також не знає й рекомендує: «Замок на уста, злобний духу!», а далі туманно розводиться про бур'яни, що ростуть у всякому городі. Між заступниками протилежних теорій, за допомогою відповідних хорів, відбувається велике змагання, своєрідний фестиваль. Кожний з головних персонажів має свій ансамбль. З одного боку, це — зло, злидні, хвороби, старість, смерть, дух руїни, які відстрашують душу негодами земного життя. Нпр., Старість обіцяє: «І будуть снитись юні ночі... та станеш ти гнила колода й при лоні спрагненім красуні». Війна лякає душу атомами. «Мене ти вкусиш тільки в п'яту а я світ знищу без утоми». Цікаво, чому душа має кусати війну і чому якраз в п'яту? Дух Руїни також оперує атомами після яких на землі — ...«лиш драні лишаться онучі». Обіцяє натворить партій, коли «...всі попхнуться в отамани». І нарешті — «Зміню я критику на лайку, зроблю із преси таратайку» і найстрашніше «Я погашу поетам риму й вони творитимуть без стриму на посміх миляне і темне». Ну, це вже сталося, принаймні щодо автора.

Чесноти — Дух добра, здоров'я, молодість зроблять так що душі «...по коліна буде море». Сонце — до Всевишнього віконце, і в його теплі цвітуть ідеї, місяць — в душі ворушить пахощі раю й стеле туди всім дорогу, зорі — зволожують спраглу душу, надія — сяде в серці, дасть волю лева і буде пахуча як лілея і т. д.

Філософічна містерія. Дійсно філософування багато. Що це торкається містерії, то вся таємниця в тому — де в тій містерії містерія?

До того кілька зразків поетичних виразів і образів: «Святому радість сиплеться як з міха». «Не видно й сліду з Ідеалу — його голодні згризли кози». «Чого казати на Івана, коли в самого рильце в пуху». «В душі заграє міць дубова». «Хмари забили сонечко камінням».

Рай — трояндиться, місяць — білозорий і пливе лодкою ясною, природа пахне скрізь чертогом і т. д.

Рими відповідні: безмежні - належні, зорі - просторі, ліку - чоловіку, солодке-коротке, волі - голі, люди-повсюди, очі-ночі, землі - млі, неволю - долю, зарази-бази, пташата-тата, пахом-махом, духа-обуха, потеруха і т. д. без кінця.

Такі поетичні якості містерії, в такому жанрі відбувається змагання за душу. Не диво що наслухавшись душі «...так прагнеться до тіла». «Пора скінчить свої вибори» і вибирає землю з усіма страхіттями, вибирає собі стать — рішає бути чоловіком і надумує про пару для себе, бо «без пари в світі хоч годину не добре жити чоловіку».

«Поезія душі розрада» признається автор в одному місці. Для такої своєї розради він випадково сам найшов кваліфікацію, і нам не треба нічого подавати;

«Такі тернисті муки слова,
Коли в душі святе й небесне,
А... на папір іде полова...».

С. Ф.

900 франків за автограф одного політика!

«Історичне сміття» палацу Шайо

Промови й суперечки делеґатів і резолюції гненеральної асамблеї ОН, що стають здобутком світової преси — це офіційний, всім більш-менш відомий бік справи. Проте є в ній і інший, неофіційний бік — оте буденне життя і палацу Шайо і зібраних в ньому делеґатів світу, про яке майже ніхто нічого не пише й не знає і яке саме тому набирає певного інтересу. Якраз про нього і знаходимо останнім часом кілька досить цікавих нотаток у французькій та німецькій пресі.

Попри все своє незалежне дипломатичне становище і високе звання депутатів «світового парляменту», і делеґатам ОН даються взнаки труднощі теперішнього часу. Найвищу платню —.9000 французьких франків денно — дістає шеф бельґійської делеґації Спак. Шеф американської делеґації Маршал обмежується 7000 франків, а інші делеґати — і ще меншими сумами. При загальній дорожнечі, особливо готельно-ресторанного життя, в Парижі і великих витратах на представництво вони мусять часом заощаджувати на іншому. Один делеґат колишнього світового банкіра Великобрітанії, яка платить тепер своїм представникам чи не найменше, — не бажаючи переплачувати за таке дороге в Парижі прання або теж дороге мило, дістає його з Англії, а тоді, замкнувшись у себе в готелі, пере собі білизну сам. Спростився і зовнішній вигляд вершителів світової історії, і дехто з старих портьє, бачачи їх в звичайнісіньких піджаках, тільки сумно зідхає на згадку про колишніх величних дипломатів у фраках, мундирах і орденах.

Коли, закінчивши засідання, делеґати покидають велику театральну залю палацу Шайо, настає черга його прибиральниць. Багато парижанок позаздрили б їм в цей момент. Дістаючи 55 франків за годину, вони досить просто примудряються збільшити свої заробітки в кілька разів. Адже, прибираючи залю, вони знаходять на столах делеґатів чимало свідомо кинутих там або забутих аркушів і клаптиків паперу з нотатками чи просто «пробами пера», зробленими під час засідання. На це «історичне сміття» завжди є великий попит у його численних аматорів і колекціонерів. Зроблена рукою Маршала нотатка розцінюється в 500 франків, а його підпис — навіть 700 франків. Проте найдорожче чомусь цінився бельґійський міністер-президент Спак, за автограф якого спочатку платили 900 франків, хоч згодом почали платити лише 650. Причиною цього подешевшання була велика пропозиція «творів» бельґійського прем'єра, який через свою велику неуважливість і розкиданість думок в житті завжди залишає на столі купи паперу з нотатками, а часом навіть і речі. Якось, напр. прибиральниця знайшла на його столі, крім сили нотаток, бельґійську комуністичну газету «Драпо Руж», брошуру «Хартія Об'єднаних Націй» і ледве почату пачку сиґарет «Корона». Вона не знайшла зате слухового апарату «Валькі-Талькі», що його Спак машинально заніс із собою. Ці коштовні апарати, що є при кожному місці делеґатів, журналістів і навіть для публіки і з допомогою яких можна слухати промови делеґатів бажаною слухачеві мовою, взагалі почали поволі зникати з залі: їх недолічується вже понад 60, хоч обслузі палацу й доручено під час виходу людей з залі нагадувати в належних випадках кому треба про його «забутливість». Іншим разом щаслива прибиральниця знайшла на столі Спака справжній подарунок для себе: малюнок з зображенням голляндського каналу, на березі якого пасеться теля — та ще з підписом в даному разі художника Спака. Цей малюнок вона продала за 1100 франків.

Проте даремно оглядають прибиральниці столи делеґатів СССР та його сателітів: жодного автографа, жодної нотатки, жодного малюнку, жодного папірця ще ні разу не знайшли вони на цих столах. А шкода, бо через надто велику «уважливість» советських делеґатів один з «надаматорів» вже пропонує за автограф Вишинського... 200 000 франків!

Монотонний назагал перебіг засідань, що примушує делеґатів накидати отакі малюнки й автографи, зрідка порушується однак то веселими, то надзвичайними інцидентами. Як повідомляє кореспондент «Ноє Пресе» під час однієї з промов Вишинського в Раді Безпеки з остогидлими вже всім делеґатам нападами на «капіталістів і паліїв війни» сусіда Вишинського, сирійський делеґат, покунявши деякий час, заснув безтурботним сном. Помітивши це, Вишинський під загальний реґіт публіки й посмішки делеґатів, недоброзичливо зиркнувши на сирійця, якого хтось смикав уже за плечі, уїдливо звернувся до нього: «Шановний колеґо, бажаю вам довгого життя і доброго здоров'я» — а тоді почав далі розправлятись з «капіталістами».

Іншим разом, 19 листопада, під час дискусії «про заборону торгівлі дурманами» на місцях для публіки підвівся невисокий на зріст з майже жовтогарячим волоссям молодий чоловік і вигукнув: «Іменем нерепрезентованих тут світових громадян я уриваю вам мову! Ми, народ, бажаємо миру, що його тільки й може забезпечити світовий уряд. Суверенні держави, які ви репрезентуєте, поділили нас і ведуть до безодні. Я апелюю до вас не плекати далі ілюзій і негайно скликати світові установчі збори, що взяли б на себе завдання зібрати докупи всі народи і створити єдиний світовий уряд»... Два поліцисти вивели промовця з залі, коли він не встиг ще закінчити свого маніфесту, проте за нього закінчив його один з друзів промовця. Публіка реаґувала на цей виступ оплесками. Невідомий виявився колишнім американським пілотом Ґаррі Девісом, що брав участь в бомбардуванні Німеччини, а після війни, ставши переконаним пацифістом, зрікся американського громадянства і оголосив себе «світовим гвомадянином ч. 1».

Роєл відвідає Европу

ВАШІНҐТОН (Ройтер). Статссекретар міністерства оборони США в справах армії Кеннет Роєл має зробити в грудні подорож по Европі, щоб «оглянути на місці діяльність американської окупаційної влади». За словами Роєла, він має на увазі вирушити 11 грудня до Парижу, а потім відвідати Берлін, Франкфурт, Гайдельберґ, Відень, Трієст, Атени та Анкару. Разом з ним мають приїхати й 12 знавців військових і господарських питань.

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— Ірляндський парлямент без дискусій одноголосно схвалив законопроєкт про Ірляндську республіку, який передбачає остаточне звільнення Ірляндії з-під будь-якої залежности від брітанської корони.

— На острові Яві комуністи знов улаштували повстання проти індонезійського республіканського уряду.

— У вересні ц. р. США експортували до СССР лише на 100 000 долярів проти 1 200 000 долярів у серпні. Це є найменшим експортом за останні 13 років.

— В Бремені заарештовано відповідального за знищення 1942 р. чехо-словацького села Лідіце колишнього есесівського «Фюрера» Ляха, що під чужим ім'ям працював у одного тесляра.

— В Штуттґарті заарештовано одного з головних організаторів заворушень 28 жовтня 24-літнього члена національного комітету «Вільної Німеччини» Мокроса, що прибув до Штуттґарту із східньої зони.

— Советська газета «Труд» обвинувачує брітанську владу в Німеччині в тому, що вона не тільки «віддає в рабство великим німецьким поміщикам російських дітей, а й посилає їх до інших країн».

— В СССР видано книжку Молотова «Проблеми зовнішньої політики», де виправдується повоєнна закордонна політика Росії і особиста діяльність Молотова. Книжку присвячено «незрівняному, безсмертному маршалу Сталінові».

— Коло гирла річки Ельби море викинуло на беріг перекинутий невеликий фінляндський корабель, на якому виявлено великі запаси води й харчів, 300 фінських ножів і три мертві фіни.

— Японський учений д-р Окамура винайшов стоп (з міді, алюмінію, цинку, манґанової руди, олива, цини й кадмію), що зовнішнім виглядом і якостями цілком подібний до золота.

— На летовищі Фюрстенфельдбрук біля Мюнхену впав і згорів американський турбіновий ловецький літак. Пілот лишився живим і навіть непораненим.

— До західньої Німеччини прибули ще 20 американських транспортових літаків для посилення повітряного сполучення з Берліном.

— На запрошення брітанської військової управи до брітанської окупаційної зони Німеччини прибув на 12 днів архиєпископ Кентерберійський.

— Польський уряд запропонував двом членам французької амбасади в Варшаві покинути Польщу протягом двох днів, мотивуючи це відмовою Франції у візах двом відповідним польським урядовцям.

— В Бельґійському Конґо будують найбільше в світі підприємство для добування урану, який, за договором, постачатиметься США.

— На провідні пости в поліції советської зони Німеччини призначено чотирьох колишніх німецьких генералів, членів «Вільної Німеччини».

НАЙБІЛЬША В СВІТІ ГАРМАТА

ВАШІНҐТОН (ЮП). За повідомленням американської морської фльоти, вона виготовила найбільшу в світі гармату, з якої можна стріляти бомбами завважки 2000 фунтів, а також самокерованими ракетними набоями із швидкістю, більшою за швидкість звуку.

ПОЛЬЩА НАПЕРЕДОДНІ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ

Як повідомляє гамбурзька газета «Ді Вельт», польська комуністична партія вже опрацювала програму колективізації сільського господарства в Польщі. Кінцева мета й остаточні форми цієї колективізації, звичайно, відповідають тому, що вже зроблено в Советському Союзі. Проте, очевидно навчені гірким досвідом Советів, польські комуністи нібито обирають де в чому відмінні від советських шляхи до цієї колективізації: вони відкидають надмірне прискорення її процесу і надуживання примусових методів. Головними поступками щодо цього є три такі: 1) селянам обіцяють зберегти при колективізації їх права на новонабуті земельні ділянки; 2) їм обіцяють цілком «добровільне» вербування до колгоспів з покаранням комуністів, винних в застосуванні примусу; 3) їх запевняють в лише поступовому здійсненні колективізації. Першим етапом в боротьбі за колективізацію буде, як була і в СССР, кампанія проти «сільських капіталістів», або «куркулів», але з вживанням методів не фізичного знищення і депортації, а, як висловився міністер Мінц, «господарської зброї» у вигляді «витиснення і ізоляції».

Проте не слід переоцінювати цього «лібералізму» польської комуністичної партії і уряду. Адже тут ідеться лише про перший тимчасовий етап колективізації. Щождо відмовлення від крайніх засобів боротьби з «куркулями», то причиною цього, як це видно із слів того ж таки Мінца, є відсутність в Польщі таких зручних місць, як Сибір, і неможливість цілком викидати з господарства країни, що й без того втратила в наслідок війни багато людських резервів, майже мільйон пар робочих рук. «Куркулі» не будуть знищені безпосередньо, але будуть позбавлені державних кредитів, суворо оподатковані й обмежені в можливості купувати потрібні їм добриво й реманент. Вони не будуть депортовані на Сибір, але будуть депортовані «соціяльно». До того ж, поняття «куркуля» дуже розтяжне й непевне. Мінц поділяє селян на три категорії: 1) бідаків, що не можуть жити з свого власного господарства і змушені найматися до заможніших; 2) середняків, які можуть жити з своєї землі, і 3) багатих селян, що живуть з визиску інших. Отож поняття «багатого селянина» не визначається якоюсь земельною нормою. «Куркулем» може стати кожний, хто житиме трохи краще за інших.

«Ді Вельт» називає проєкт колективізації в Польщі політикою «медяника і батога». Цілком згоджуючись з такою характеристикою, можемо додати до цього своє питання: якого ж вони походження? Чи не є це варшавський медяник і московський батіг? Чи не є «лібералізм» польського проєкту ухилом від «генеральної лінії» советської колективізації? Навряд чи польські комуністи змогли б наважитись на такий відкритий небезпечний крок, не спитавшися наперед свого кремлівського хазяїна. Він зараз же вибив би їм з рук цього медяника. Певніше, і медяник і батіг того самого походження: їх простягає та сама рука червоної Москви, і як тільки наблизиться до медяника поступок польський селянин, як його оперізає схований поки що батіг «суцільної колективізації».

ЗАМІСТЬ ПОЛЬЩІ ПРИЇХАЛИ ДО РОСІЇ

Едінбурзька газета «Івнінґ Діспеч» публікує інформацію капітана пароплава «Емпайр Тест», який недавно повернувся до Англії, відвізши до Гдині 654 польських репатріянтів. «Країну, з якої ми повернулись, — сказав капітан, — можна назвати Польщею тільки з люб'язности. Насправді ми висадили своїх пасажирів в Росії. Нікого не допущено вітати прибулих не тільки на пароплав, а й навіть на мол, на якому зосереджена була озброєна варта. Кожного репатріянта сфотографували, а потім всіх військовими вагонами відвезли під вартою до таборів. На прибулих, особливо на шість англійок, що як дружини репатріянтів теж були в траспорті, таке прийняття справило гнітюче враження. За словами капітана, вони з жалем покидали борт «Емпайр Тест»-у — цього останнього для них клаптика брітанської території. Дізнавшись про таке прийняття, близько 500 осіб з наступного репатріяційного транспорту з 800 поляків уже відмовились повертатись до Польщі.

ГОСПОДАРСЬКІ ТРУДНОЩІ ЮҐОСЛАВІЇ

БЕОҐРАД (АП). Маршал Тіто заявив кроатським комуністам в Аґрамі, що в наслідок обмеження своєї торгівлі з іншими східньо-европейськими державами Юґославія мусить «реорганізувати й перегрупувати» свою програму індустріялізації країни. Це не означає кроку назад, але разом з тим покладе край «реалізації цілей п'ятилітнього пляну». За повідомленням з Женеви, Юґославія в першому кварталі 1949 р. додатково одержить з Західньої Европи 50 000 тонн коксу, щоб задовольнити потребу в ньому, яка збільшилась при меншому тепер довозі з Польщі.

ДІМІТРОВ ПОМИРАЄ

Згідно з повідомленням з авторитетних джерел, стан здоров'я комуністичного міністер-президента Болгарії Ґеорґія Дімітрова значно погіршав. Хворобу колишнього президента комуністичного інтернаціоналу (рак) вважають невиліковною. Крім того, організм Дімітрова дуже послаблений надмірним споживанням алькоголю. Імовірними наступниками Дімітрова вже називають теперішнього заступника його Костова або секретаря центрального комітету комуністичної партії Болгарії міністра Червенкова, що як зять Дімітрова нібито має на це більше шансів. (МП).

Сучоу в руках комуністів

НАНКІН (ДЕНА). Китайське місто Сучоу з його 800 000 мешканцями, останній разом з Пенґпу опірний пункт урядової армії перед китайською столицею Нанкіном, 2 грудня, згідно з повідомленням АФП, захопили комуністи. Ще перед захопленням його комуністами в обложеному останнім часом місті панували паніка й хаос. Старшини й вояки билися за місця на нечисленних літаках, які ще прибували до Сучоу з рижом. Тисячі тяжко поранених вояків національного війська лежали в лікарнях без достатнього догляду. Не раз літаки скидали привезені вантажі, бо пілоти боялись приземлюватись з огляду на розлючену юрбу. За повідомленням ЮП з Гонконґу, в Нанкіні почалась евакуація міністерств центрального китайського уряду.

Як повідомляє французька газета «Парі Прес-Лентрансіжан», американські старшини в Нанкіні готові до евакуації. Жінки гарячково пакують речі й палять непотрібні документи. Американські спостерігачі з прикрістю підкреслюють, що частково озброєна й вишколена американцями китайська армія відступає без серйозного опору, а китайські літаки часом не беруть в операціях ніякої участи. Багато з них лише вивозять родини й речі (включно до роялів) високих урядовців та старшин, тим часом як в районі боїв часом не буває жодного літака, хоч вони там конче потрібні. Наприкінці кореспондент припускає можливість того, що Вашінґтонові доведеться відкликати з Китаю своїх військових дорадників і «забути ім'я Чан-Кай-Шека».

ВЕЛИЧЕЗНА КАТАСТРОФА БІЛЯ ШАНХАЮ

ШАНХАЙ (ЮП). Рятувальні судна шукали 4 грудня в бухті Ганчау людей, що могли лишитись живими після величезної катастрофи, яка сталась минулої ночі з пароплавом на південь від Шанхаю і від якої знайшли смерть в хвилях 1—2 тисячі китайців (за іншим повідомленням — понад 3200 чол. — Ред.). Берегове судно «Кянґя», що пливло до Нінґпо, мало на своєму борту 2150 зареєстрованих пасажирів, але, за словами врятованих, фактично на пароплав втиснулись понад 4000 чол. Портова влада підтверджує теж, що на ньому були й безбілетні пасажири. Всі, що загинули, були нібито китайськими втікачами, які шукали безпеки від комуністів. В деяких колах припускають, що вибух, від якого загинув пароплав, був справою рук комуністів. Під час вибуху частина пасажирів снідала, але багато людей ще спали. Були численні вбиті й поранені. Коли пароплав почав тонути, ті, що лишились живими, в паніці кидались за борт, намагаючись врятуватися в бухті.

СОВЄТСЬКІ ПІДСТУПИ В ТУРЕЧЧИНІ

ІСТАМБУЛ (АП). Парляментська фракція республіканської народньої партії зажадала від турецького міністер-президента Гасана Сака, що є членом цієї партії, звіту про його розмову з советським послом Лаврентьєвом на одному прийнятті в советському посольстві. В цій розмові Лаврентьєв мав пропонувати, щоб Туреччина порвала всі зв'язки із Сполученими Штатами і співпрацювала з Советським Союзом.

«МАЛЕ ЗІБРАННЯ» ОН

ПАРИЖ (ЮП). 40 голосами проти 6 (Індія утрималась від голосування) пленум Об'єднаних Націй прийняв американську пропозицію продовжити ще на один рік повноваження тимчасового комітету, звичайно званого «Малим повним зібранням». Це «Мале зібрання» сторено, щоб уможливити членам ОН продовжувати свою роботу в той період, коли нема генеральної асамблеї.

ПРОДОВЖЕННЯ СЕСІЇ ОН В НЬЮ-ЙОРКУ?

ПАРИЖ (ЮП). 5 грудня пляновий комітет генеральної асамблеї ОН вирішив запропонувати продовжити в Нью-Йорку сесію ОН, що має закінчитись 11 грудня. В цій наступній особливій сесії ОН мали б бути розв'язані всі нерозглянуті ще в цій сесії справи. Пропозицію передано до генеральної асамблеї.

ПРОЄКТ ПАКТУ 7 ДЕРЖАВ

ЛОНДОН (АФП). Як підтвердили 29 листопада в брітанському міністерстві зовнішніх справ, опрацьований і остаточно схвалений представниками п'яти держав Західньої Унії проєкт атлантійського пакту семи держав передано до Вашінґтону. Тепер його вивчатимуть там представники зацікавлених в пакті держав.

ВІЙСЬКОВІ СИЛИ АНГЛО-АМЕРИКАНЦІВ

Збройні сили Сполучених Штатів збільшились в жовтні ц. р. на 19 000 вояків, досягши загальної кількости в півтора мільйона вояків. Загальна сила брітанської армії визначається тепер, за повідомленням брітанського міністерства оборони в 1 015 000 вояків, включно з жінками на військовій допоміжній службі. (ДЕНА).

СОВЄТСЬКИЙ ЛЯЙТЕНАНТ ГРАБУВАВ НА ДОРОЗІ

Між Віднем і Лінцом група бандитів, що приїхали численним джипами без розпізнавчих нумерів, пограбувала низку вантажних авт. Коли наблизилась австрійська поліція, бандити втекли. Затримано лише одного з них — в уніформі ляйтенанта советської артилерії. Бандита передачо советській владі. (Ройтер).

Чому наше студентство

апатично ставиться до суспільної праці?

Цікава дискусія на Загальних Зборах КоДУС-у

(Власний звіт «Неділі»). Звичайні За-
гальні Збори «Комісії Допомоги Україн-
ському Студентству» (КоДУС), що відбу-
лися в четвер 2-го грудня 1948 р. в та-
борі ДП в Ерлянґені перейшли — як і в
попередні роки — під знаком незвичайно
ділового напруження, а провадив їх за
президіяльним столом заслужений і до-
свідчений голова КоДУС-у і **великий
прихильник української академічної мо-
лоді проф. д-р Зенон Кузеля.** В Зборах
взяли участь, між іншим, обидва заступ-
ники голови: **д-р інж. Євген Храпливий
і проф. Іван Розгін,** перший секретар
проф. Волошин, а далі: **д-р М. Шлемке-
вич,** голова ЦеСУС-у **д-р Микола За-
луцький** (як репрезентант Апостольської
Візитатури), **професори Володимир Кубі-
йович і Кульчицький,** делеґат брітансь-
кої зони **проф. Бобеляк** і представники
філій КоДУС-у та студентських органі-
зацій. Пресу заступали представники
«Часу» й «Неділі», Українську Студент-
ську Громаду з Франкфурту і осередок
Ашаффенбурґу, пан Козак.

Не зважаючи на те, що порядок нарад
мав аж 19 пунктів, Зборам — в немалій
мірі завдяки незвичайно вмілому і до-
тепному веденню проф. Кузелею — вда-
лося повністю вичерпати (протягом одно-
го дня!) всі пункти та навіть скласти
плян праці в новому академічному році.
Великий звіт проф. Кузелі за академіч-
ний рік 1947-48 зачитав пан Волошин.
Він приніс такі цікаві дані, що нам
прийдеться ще при різних нагодах ого-
лосити його на сторінках «Неділі». Тут
варто покищо лише згадати, що праця
КоДУС-у була всестороння, розвивалася
успішно до валютної реформи і після неї,
а головне — чого так бракує в багатьох
інших організаціях — кошти адміністра-
ції такої поважної інституції з мільйо-
новим бюджетом забрали ще менше, ніж
минулого року, бо лише 7,1% (минулого
року 10,5%). В підзвітному році **КоДУС
давав стипендії 451 студентові в Німеч-
чині і 137 студентам в Австрії.** В студій-
ній політиці, якій Комісія слушно надає
ваги, можна було зауважити **спад числа
медиків на користь студентів філософіч-
них, технічних і аґрарних наук.** З касо-
вого фонду 360 000 Райхсмарок, зложе-
ного на банкове конто, врятовано після
валютної реформи 5%. Першого листопа-
да 1948 року КоДУС мав поважну суму
28 363,82 новими марками. Хоч нашу у-
вагу звернув факт, що в загальних збо-
рах Комісії не взяла участи ніодна жін-
ка, (не згадуючи симпатичних ерлянґен-
ських пань, які виконували обов'язки
господинь під час обіду), довелося нам з
приємністю відзначити, що **між стипен-
дистами КоДУС-у було 80 жінок.** Жер-
товність громадянства після валютної ре-
форми, на жаль, зменшилася і секрета-
реві КоДУС-у довелося навіть під час
звітування **замовчувати назви різних у-
країнських осередків, щоб не виставляти
їх в неґативному світлі.** Проте нам і так
неважко було догадатись, що чи не най-
гірше під тим оглядом стоїть справа в
Ашаффенбурзі. В розмові з делеґатами
можна було почути про **малу зацікавле-
ність ашаффенбурзької Суспільної Опі-
ки справою студенства,** що стосується
зокрема місцевих кооперативів, які після
валютної реформи не вислали до КоДУС
ані одного сотика, хоч запевняли про це
місцевих студентів. 20% усіх збірок за
останніх п'ять місяців (1282 ДМ) зібрали
українці Байройту, друге місце під тим
оглядом (663 ДМ) **зайняв Етлінґен.** Слабо
жертвують кооперативи, які колись бу-
ли дуже поважними добродіями КоДУС.
(За останніх п'ять місяців всі коопера-
тиви ледве здобулися на 172 марки). Де-
леґати з місць підкреслювали важке ста-
новище наших людей по реформі, навіть
такий ентузіяст КоДУС як **проф. Зайцев
з Авґсбурґу,** звернув увагу, що громадян-
ство апатично ставиться до прилюдних
збірок, яких є дуже багато, про що свід-
чить, нпр., факт, що в таборі Зоммерка-
зерне в місяці серпні ц. р. аж 17 різних
організацій одночасно провадили збірки.

В дискусії перший взяв слово **проф.
Розгін,** який щиро признався, що мав від
КоДУС-у багато різних обов'язків, які
можна було б розкласти на різних лю-
дей. Він заступав інтереси допомогової
організації студенству перед ЦПУЕ, СХС
і ЗУАДК. У звітах КоДУС-у ЦПУЕ бу-
ло заатаковане і це добре, бо ЦПУЕ не
може не мати гріхів. Відповідальність
за «недогляд» несе в рівній мірі проф.
Кузеля. Зрештою ЦПУЕ цілком задово-
лене працею КоДУС-у і голова Мудрий
просив привітати його діячів та керма-
ничів. Д-р Смук, маючи на увазі перш
за все справи еміґрації, все таки знахо-
дить зрозуміння і час для потреб сту-
дентських. 25-го листопада під час візит
представників від студенства в нього,
дир. Смук обіцяв їм допомогу товщем а
можливо навіть і грішми. Справою до-
помоги студентам зацікавилося вже на-
ше громадянство в Америці. Проф. Роз-
гін думає, що тепер, коли гріш подорож-
чав, до акції КоДУС-у громадянство
придивлятиметься ще уважніше і тому
треба ширше подавати вузлові справи
та поставити більші вимоги до стипен-
діятів, підтягаючи їх на вищий рівень.
Проф. Кузеля, відзначивши своє задо-
волення з жертовної праці д-ра Розгона,
підкреслив, що КоДУС ставиться до
ЦПУЕ з належною повагою й пошаною,
хоч КоДУС не є клітиною ЦПУЕ, але
самостійною організацією. Ми добровіль-
но, — сказав він, — піддалися під су-
премат нашої найвищої громадської ор-
ганізації, бо знаємо дисципліну праці.
Проте КоДУС відмовився, всупереч про-
ханню ЦПУЕ, перебрати Науковий Фонд,
щоб не комплікувати своєї діяльности.
До ЦПУЕ має прохання — звільнити
його від податку. Голова КоДУС-у вино-
сить окрему подяку директорам Палієві
й Мудрикові, що уважно слідкують за
потребами студенства, зокрема його хар-
чівень. Контроля студій стипендистів
дуже риґористична.

Після заслухання інформацій присут-
ніх у залі представників преси про не-
ґативне ставлення Головної Квартири
IPO до справи постійних допомог сту-
дентам, проф. Кузеля вияснив, що
КоДУС вислав окремий меморіял в тій
справі до Головної Квартири IPO в Же-
неві. Ствердивши, що 1227 українських
студентів американської зони не отри-
мують ніякої допомоги від IPO і що
КоДУС користає виключно з фондів
українського громадянства, Загальні Збо-
ри уповноважили представників «Часу»
й «Неділі» поставити цю справу іменем
Комісії ще раз на конференції IPO в
Бад-Кіссінґені. Далі взяли слово **д-р
Залуцький і мґр Стець.** Перший ствер-
див, що звіти не віддзеркалюють всієї ва-
жливої праці, яку зробив КоДУС. Засте-
реження мусить викликати приділ сти-
пендій на студії в Бельгії. Окремо виді-
лена комісія запропонувала кандидатів
на 21 католицьку стипендію, а потім ви-
явилося, що бельгійський Комітет зро-
бив по-своєму і довільно вибрав 12 кан-
дидатів. Голова ЦеСУС-у подякував від
студентства управі КоДУС-у за видатну
працю в теперішніх умовах, а зокрема
всім жертводавцям. Другий промовець
від студентів мґр Стець, відповідаючи на
заяву проф. Розгона, мовляв, **серед сту-
дентів панує апатія до суспільної праці,**
визнав що безумовно серед академічної
молоді існує така апатія. Які її причи-
ни? Сама стипендія студента не забез-
печує, бо хоч число стипендій КоДУС-у
було щедре, але вони низькі й великої
ролі в бюджеті студента не грали. Такий
стан змусив частину студентів шукати
інших шляхів забезпечити собі життя,
що, зрозуміло, від'ємно вплинуло на стан
студій. Українські студенти в німецьких
високих школах в порівнянні із студен-
тами 17 інших національностей (промо-
вець наводить приклади з Ерлянґену)
**мають вигляд жебраків в подертих че-
ревиках.** Інакше справа стоїть, нпр., у
поляків, яким їхнє суспільство дає пре-
красні харчові приділи, багато цигарок
і інших форм допомоги. Нічого дивного,
що число іматрикульованих українських
студентів спадає. (В Ерлянґені в 1947 р.
було їх 218, в літньому семестрі ц. р. 165,
тепер лишилося лише 62). Це добре, що
д-р Смук турбується про студентів, але
коли б він побачив мешкання деяких
студентів, він власною рукою витягнув
би по 20 долярів для кожного. В таких
умовах не можна говорити про якусь
студійну політику, бо студенти **свідомо
втікають від спеціялізації** до практичної
доходової роботи. Медики, нпр., замість
лишатися в клініках, де є прекрасне у-
статкування й нагода спеціялізації, пе-
реходять до шпиталів практикувати на
пацієнтах ДП і тому ми продукуємо
«півінтеліґентів». Коли б ці медики мо-
гли дістати бодай по 100 марок місячної
допомоги, вони б безумовно пішли на
спеціялізацію. Мґр Стець ствердив, що
українське громадянство ставиться апа-
тично од свого студентства. Приклади:
два дні радила **Обласна Управа УЕ Вай-
сенбурґ** над різними справами й ніхто
протягом двох днів ні словечком не зга-
дав про студентів, дарма, що в області є
університет. Під час т. зв. «Зондерпрі-
фунґ» німецька університетська влада,
що не визнала українських іспитів зрі-
лости від 1941 року викинула коло 50
студентів з самого Ерлянґену й україн-
ське громадянство тією справою не по-
цікавилося... Проф. Кузеля відповів про-
мовцеві, що КоДУС може інтервеню-
вати лише в справах, які знає й що зав-
дяки інтервенції проф. д-ра Мірчука в
Мюнхені в баварському міністерстві ак-
цію «Зондерпріфунґу» було стримано. На
запит проф. Зайцева, проф. Кузеля по-
інформував далі, що КоДУС визнав вже
на зимовий семестр стипендії 303 студен-
тів і то переважно дипломантам, лекто-
рантам і слухачам останніх років. «Ані
Комісія, ані українське громадянство —
сказав він — не можуть власними си-
лами поставити 2000 стипендій, бо й ми
старші громадяни, не студенти, нужден-
но живемо, харчуємося й нужденно одя-
гаємося».

В явному голосуванні Збори, визнавши
після звіту контрольної комісії абсолю-
торію уступаючій управі, вибрали **голо-
вою на новий звітний рік знову проф.
Кузелю,** який, дякуючи за цю почесть,
зворушено підкреслив, що справа молоді
є потребою його серця, хоч через це він
затримує свою наукову вар'єру. Заступ-
никами залишилися далі професори Роз-
гін і Храпливий, першим секретарем —
проф. Волошин, другим вибрано проф.
Кульчицького. До контрольної комісії
вибрано: головою радника Максиміліяна
Ладижинського, членами о. генерального
вікарія Голинського і проф. Бобеляка з
брітанської зони, а генеральним касиром
інж. Чайківського. Треба підкреслити,
що під час Зборів учасники з увагою
прослухали звіт проф. Бобеляка та фа-
хові зауваження й цифрові дані заслу-
женого касира пана Чайківського і його
молодого помічника книговода Гаюка, в
руках яких спочиває невдячний, але ва-
жливий обов'язок пильнувати за належ-
ним ходом щоденної допомогової акції
студентству. Студентство Мюнхену засту-
пав п. Євген Перейма, що своїми заува-
женнями і інформаціями дав змогу де-
леґатам і журналістам належно зорієн-
туватися в практичному перебігу допо-
могової акції на терені баварського уні-
верситетського міста зони. (КТВ).

Вечір книжки

**Заходами Громадського Клюбу відбув-
ся в таборі Штутґарт-Цуффенгавзен
Вечір книжки. З тієї нагоди влаштовано
в чепурно прибраній залі клюбу вистав-
ку української книжки й преси. Імпрезу
відкрив д-р М. Ценко, який сказав про
значення рідної книжки й преси. Як при-
клад подав д-р Ценко сільського хлопця,
який повіз із собою до Австралії 400-то-
мову бібліотеку з комплектами еміґрацій-
ної преси.**

**Другим доповідачем був проф. Дмитро
Чуб. Він дав характеристику різних на-
ших письменників, а учні гімназії реци-
тували їх твори. Про значення книжки
для дитини говорила пані Варварів.**

**Вечір книжки був вдалою імпрезою
й у великій мірі спричиниться до запі-
кавлення таборян рідною книжкою й пре-
сою.**

п-я-к

Бельґійська преса

про перший конґрес українців у Бельгії

Перший Конґрес Українців у Бельгії
викликав велике зацікавлення бельгій-
ського населення. Велика кількість ре-
дакторів, фоторепортерів та представ-
ників пресового аґентства «Бельґа» по-
дали бельгійським газетам матеріял про
Конґрес. Вся бельгійська преса, чи то
французька, чи фляманська підкресли-
ла, що Конґрес скликано в річницю 30-
ліття Листопадового Зриву та в 4-ту рі-
чницю смерти Митрополита Кир Андрея
Шептицького.

Конґресом зацікавилася не лише пу-
блічна опінія в Бельгії, але також пе-
редові люди цієї країни. Про увагу до
Конґресу свідчить телеграма Святішого
Отця Папи Пія XII та власноручний
лист Еміненції Кардинала ван Руї, При-
маса Бельгії. Українська дисциплінова-
ність і організаційний хист заімпонува-
ли чужинцям. Більше 20-ти щоденників
принесли статті, репортажі, світлини,
що стосувалися Конґресу. Відомий фля-
мандський щоденник «Ґазет ван Антвер-
пен» та «Де Ґазет» в 5-ьох числах при-
святили багато місця Конґресові. Так
само впливова «Ля Лібр Бельжік», ви-
давана французькою мовою, не зали-
шилася позаду. Вона в 4-ьох чергових
числах принесла звідомлення про нара-
ди Конґресу.

«Ля Лібр Бельжік» пише: «Перший
Конґрес Українців у Бельгії показав, що
10 тисяч нових скитальців, які живуть
тепер у Бельгії, прекрасно зорганізова-
ні. Довгий і маєстатичний похід прой-
шов головними вулицями нашої столиці
у зразковому порядку. Українці в Бель-
гії так, як їхні брати в західній Европі,
стоять під загрозою світового комуніз-
му. І тепер, коли велике число українців
працює в бельгійській промисловості,
вони готують оборону світу. Вони не
жертви останньої війни, а тільки жер-
тви большевизму».

«Ля Дерньєр ЕР» під заголовком «В
30-ті роковини незалежности України»
пише: «Ми довідалися, серед яких об-
ставин українці здобули свою незалеж-
ність, як цей народ героїчно боровся
проти німецьких наїзників та дальше
веде боротьбу проти большевицького о-
купанта й що їх змусило йти на ски-
тальщину...».

«Ля Лянтерн» передає головні думки
промови голови УДК інж. Кішки.

«Ґазет ван Антверпен» так оцінює
Конґрес: «...цей Конґрес, що почався
згадкою про минуле й про всіх тих, що
поклали свої голови за незалежність
України, має ще тісніше з'єднати розки-
нутих по Бельгії українців. Конґресисти
залишили по собі прекрасне враження.
Церковця св. Володимира не могла по-
містити всіх учасників. Це молився на-
род, що багато витерпів та багато втра-
тив».

«Ґет Фолк» інформує: «Прибули деле-
ґати від 10 тисяч українців, що після
закінчення цеї війни як скитальці знай-
шли тепер у нас працю, щоб відбути свій
Конґрес, який ціхував дух солідаризму».

«Де Ніве Хідс» пише: «Цей Конґрес
українських скитальців виявився в мо-
гутній маніфестації національної свобо-
долюбности й незламного спротиву про-
ти советської тиранії. Західня Европа
остаточно побачить близьку загрозу
большевицького імперіялізму та зрозуміє,
що змагання українців є також і зма-
ганнями західнього світу».

Повідомлення аґентства «Бельґа» було
таке: «1-го листопада 1918 року Україна
проголосила свою незалежність, а 4 ро-
ки тому помер Великий Митрополит У-
країни Андрей Шептицький. В неділю
обидві річниці згадали українські ски-
тальці в Бельгії (є їх коло 10 тисяч) на
своєму Конґресі в Брюсселі».

Хроніка Ашаффенбурґу

Значення консолідації для українців

(Доповідь д-ра Суховерського).

Актуальні й злободенні питання нашої
сьогоднішньої дійсности порушив д-р
Целестин Суховерський в своїй доповіді
на тему **«Значення консолідації для по-
неволених народів»,** виголошеній 26-го
листопада в ашаффенбурзькому таборі
«Лягард». Прелеґент навів цілу низку
надзвичайно вдалих прикладів того, яке
значення мала консолідація для всіх
народів і як уміння консолідуватись мо-
же служити мірилом для державницької
виробленности кожної нації. Напр. у
Франції в часи німецької окупації боро-
лись проти німців аж три французьких
партизанки — деґолісти, торезівці (ко-
муністи) й т. зв. етранжери; ці три пар-
тизанки в ім'я звільнення батьківщини
консолідувались і узгіднювали свої дії.
Протилежне бачимо в українців — на-
ції, менш державно-виробленій, — які
не вміли консолідувати свої сили і тому
в боротьбі з окупантом дві українські
партизанки поборювали не тільки нім-
ців, але також одна одну, чим доводили
до розбиття сил та непотрібного пролиття
крови. Таке ж саме бачимо під час на-
ших визвольних змагань, коли діяли дві
України, два українських уряди, дві у-
країнські армії і т. д.

Увага слухачів стала особливо напру-
женою тоді, коли прелеґент від історич-
ного минулого перейшов до сучасности,
даючи характеристику таким спробам у-
країнської консолідації, як конференції
в Бад-Кіссінґені (навесні 1945 р.), утво-
рення ЦПУЕ, творення КУК-у, створен-
ня Укр. Нац. Ради та ін.; при цьому до-
повідач давав стислу характеристику дій
кожної партії та її ролі в проведенні тієї
чи іншої консолідаційної акції.

Доповідь д-ра Суховерського виклика-
ла надзвичайне зацікавлення присутніх,
які реаґували на неї численними запи-
тами та виступам з місць. Особливо при-
страсно виступали п. Рицар, боронячи
інтереси УГВР; проф. Животкова, захи-
щаючи інтереси українських соціялістів,
та д-р Калюжна, що промовляла від іме-
ни гетьманців. На всі запити з місць
прелеґент дав вичерпні відповіді.

Тенденційна доповідь

Заходом ініціятивної групи для вша-
нування пам'яти українського мандрова-
ного філософа при ашаффенбурзькій
клітині Союзу Земель Соборної України
та при співучасти культурно-освітнього
референта табору «Лягарде» відбулася
5-го грудня ц. р. доповідь проф. Попів-
ського на тему «Український філософ
Григорій Сковорода з нагоди 226 річниці
річниці його народження».

Поза доброю зовнішньою формою до-
повідь не була на високому рівні. Допо-
відач не підготовився якслід, говорив без
пляну, плутався і по кілька разів пов-
торяв одні й ці самі думки. Слухачі ви-
несли враження, що прелеґент в остан-
ній хвилині змінив плян доповіді й, з у-
ваги на різну публіку, мусів говорити
обережніше, ніж задумав. Прелеґент тен-
денційно підкреслював певні моменти з
життя й філософії Сковороди та свідомо
насвітлював і нагинав їх для своїх ці-
лей. Згадати б хоч натяки на «розколь-
ництво» Сковороди, схвалювання анар-
хізму в громадсько-суспільному й цер-
ковному житті, принижування авторите-
тів, що тримають суспільство на належ-
ному рівні. Критичне ставлення Сково-
роди до церковної організації й духовен-
ства відоме, але прелеґент як духовна
особа (о. Попівський є настоятелем «со-
борноправної» церкви в Ашаффенбурзі)
повинен був поставитися до нього біль-
ше об'єктивно, а не свідомо й злорадно
вияскравлювати його, що викликало ве-
село-задоволену реакцію тієї частини
публіки, що думає так само як прелеґент.

Це була перша з циклу доповідей, при-
свячених Григорієві Сковороді. Цікаво,
що на запит слухачів, кого запрошено
на лекторів дальших доповідей — іні-
ціятори не дали конкретної відповіді,
повідомивши лише, що для студій вчен-
ня Сковороди твориться в Ашаффенбур-
зі окреме статутарне товариство. Ідея
створити аж спеціяльне товариство для
вшанування пам'яти Сковороди та ха-
рактер першої доповіді вказували б, що
ініціяторам ідеться про використання о-
соби й науки Сковороди для прихованоо-
го ширення й пропаґанди своїх власних
поглядів на політичне, суспільно-гро-
мадське й, зокрема релігійно-церковне
життя. (а).

Немила справа з милом

В житті Ашаффенбурзького україн-
ського осередку бувають не лише ясні
моменти. Однак ми майже зовсім не ці-
кавимося кримінальною хронікою, яку
залюбки заповнює «авслендерськими»
прогріхами місцева німецька газ. «Майн-
Ехо».

Проте — річ і обов'язкова газети реє-
струвати все, отже і добре і зле. Остан-
німи днями десятки громадян відвідали
нашу Редакцію, домагаючись якнайпо-
ставити немилу історію з милом, що ста-
лася в таборі Піонір. Громадянам при-
табору довго довелося чекати на приді-
ли мила, а коли ці приділи вреші ви-
дано, виявилося, що вони були менші
ніж звичайно. Енерґійний поліції — зав-
дяки спостережливості одного громадя-
нина — вдалося знайти скриньки з ми-
лом в одній кімнаті. Заскочений влас-
ник, якого довелося примкнути, поясню-
вав, що мило купив у жида жид
(привела його американська поліція) до-
сів, що мило якраз пропонував купити
йому... Люди ломлять собі тепер голову
питаннями: як нещасне мило з таборо-
вого магазину попало на чорний ринок?
Хто видав мило з магазину? Чи, бува,

†

о. ЄВГЕН КУШЛИК

Українсько-католицький декан і парох в П'яновичах коло Самбора, колишній полевий духовник УСС і УГА, член багатьох українських культурно-освітніх установ у краю, душпастир українців-католиків в таборі Ляндсгут, народжений 6. 5 1889 в Кулачківцях п. Коломия, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, помер трагічно 12 листопала 1948 р. в шпиталі Фрайзінґу коло Мюнхену внаслідок автомобілевої катастрофи.

Похорон відбувся 14-15 листопада 1948 р. в Ляндсгуті.

В. Й. П.

ще й інші речі не вийдуть — при тій нагоді — на яв?

Покищо декому дуже залежить на «примазанні» тієї справи, а зрештою афероюзайнялася чужа влада. З багатьох дописів, які нам прислали на тему цієї — гіркої на мило — історії наші місцеві читачі, друкуємо лише вірш одного «поета»:

Було мило, було мило
Тай мила нема
Без милонька людей бідних
Застане зима.
Давши собі замилити
Очі на виборах.
Тепер мусимо без мила
Сидіти в таборах...

Справді, наш український гумор вартий уваги!

Портрети наших днів

Дорога Григорія Івановича

У мого знайомого, Григорія Івановича, все говорить про те, що він українець. Називається він — Григорій Іванович ...-ойко. Повного його прізвища не подаю, але воно з тих чисто українських, козацьких, як: Сайко, Койко, Бойко, Райко...

Походить він із самого серця України — з Полтавщини, де його діди й прадіди колись славно козакували. Коли глянете на нього, зараз пізнаєте, що перед вами не хто інший, а чистокровний, расовий українець. Лице в нього кругле, мов двопудовий гарбуз на баштані, присадкуватий, кремезний, очі наскрізь проникливі, верстов, мабуть, на десять бачать... Як засміється, то так грімко, що й сам нечистий злякається. Вусища в нього такі, що й сам Сірко позаздрив би йому.

Все це ясно показує, що Григорій Іванович ...-ойко з крови, плоти й кости українець.

Тільки один-єдиний пункт заперечує тому й каже, що він не українець, а малорос, чи може й руский.

А цей пункт, це Григорій Іванович у своїй власній особі

Якось недавно я запитав його:

— Як же ж воно так, Григорію Івановичу, що ви не українець?

На це він мені відповів трохи сердито й на «общепонятном»:

— А патаму, что України не било, нет і... далі вже знаєте.

Я ще після того спитав його тільки:

— А чому ж у вашій картотеці ДП написано, що ви українець?

— Я того не писав, — відповів Григорій Іванович, — самі мені так при перевірці написали.

Після того я вже більше не заходив до Григорія Івановича.

Чув тільки від людей, що він свого сина віддав до російської школи в Мюнхені, виписує собі «Обозреніє», з чухнівцями знається, що всюди на російських зборах заявляє: я, хоч народжений на Україні, але руский.

Поволі став я про нього забувати і вже був би зовсім забув, коли ж несподівано зустрів його.

Де?

У домівці Обласного Представництва Української Еміґрації в Нюрнберґу!

Чого він туди зайшов?

Справа проста. Відомо, що українці за океаном складають пожертви на допомогу українським скитальцям в Европі. Остання велика посилка наших заокеанських братів була призначена для українців-приватників. ОПУЕ в Нюрнберґу й мені призначило пайку тієї посилки. І саме, коли я зайшов до домівки ОПУЕ за своєю пайкою, стрінув там Григорія Івановича.

— А, здорові! І ви тут, Григорію Івановичу!?

Григорій Іванович дуже зніяковів, трохи зблід трохи почервонів, але зараз оговтався й будючно відповів:

— А чому ж я тут не мав би бути? Хіба ж я не такий українець як ви?

На це я йому нічого не відповів, лише скоро відійшов від нього геть.

Після роздачі пайків Григорій Іванович наздогнав мене на дорозі з половиною «кер-пакету» під пахою та чемненько до мене каже:

— Я вам дуже, дуже вдячний, що в Представництві не розказали про те, що я вам нераз говорив. Знаєте, такі тепер непевні часи... не знаєш, хто твій друг, а хто ворог... Та й нерви, нерви. Толі я був заблудив, а тепер знайшов правильний шлях...

Я йшов і думав: не знаю, чи довго йтимеш, Григорію Івановичу, тією правильною дорогою. Так довго, як довго діставатимеш допомогу від заокеанських українців, чи довше?

Степан Женецький.

Бразілія приймає ДП до 60 років

Бразілійський кореспондент „Ді Ноє Цайтунґ“ повідомляє з Сао-Павльо про стан еміґрації до Південної Америки, зокрема до Бразілії. Венесуеля зараз же після війни почала опрацьовуати іміґраційні пляни і до останнього року вже прийняла з Европи понад 50 000 ДП. Цього року вона має прийняти ще понад 80 000 осіб, а до 1956 р. сподівається оселити у себе три мільйони европейців. Так само і Арґентіна за 1947 р. прийняла 50 000 ДП, а цього року має довести це число до 100 000. Прихильну до іміґрації політику провадили і Уруґвай та Чіле.

Інше становище було досі в Бразілії, де її недавній диктатор Варґас ставився до іміґрації вороже. Уряд теперішнього президента Дутри, зважаючи на брак в Бразілії робочої сили, особливо в її найбагатшому штаті Сао Павльо, вирішив скасувати всі дотеперішні обмеження іміґрації. Візи на переселення до Бразілії видаватимуть відтепер за єдиним „маштабом“: всіх осіб (чи чоловіків, чи жінок) від 18 до 60 років, що не є порушниками громадського ладу, Бразілія прийматиме як бажаних переселенців.

Проте початковий плян бразілійського уряду приймати щороку 120 000 переселенців лишився великою мірою невиконаним. На переселення голляндських селян для заснування молочарських господарств коло Сао Павльо забракло грошей. Еспанців та італійців, на яких дуже сподівався бразілійський уряд, прибуло небагато: італійці волють працювати в европейських країнах, а еміґрацію з Еспанії затримав розвиток еспанської промисловости. Отже головна надія бразілійського уряду скерована тепер на східньо-европейських втікачів. Однак, як застерігає газета, „Бразілія не є раєм“. Звичайно заробітна плата не відповідає там цінам. Фаховий робітник, дістаючи 8 крузерів за годину, мусить працювати 12 годин, щоб заробити на сорочку, 26 годин — на взуття, 5 годин — на 1 кілограм масла, 25 хвилин — на 1 кг цукру, 50 хвилин — на 1 кг хліба, 40 хвилин — на 1 літр молока тощо. Він мусить працювати 2 години, щоб заробити 1 кг кави, тим часом як його північно-американський товариш працює для цього лише півгодини. Нефахові робітники дістають на 30—40%, а сільсько-господарські і на 70—75% менше. Місячне комірне за якнайпростіше помешкання дорівнює заробітній платі принаймні за 30 годин. А втім — „немало переселенців знайшли собі в Бразілії щасливу долю, проте радити йти на таку льотерію було б несумлінно“.

МІСТЕР ҐОСЕТ СУМНІВАЄТЬСЯ В ДП

Американський республіканський посол від Техасу Ґосет, повернушись з подорожі по Европі, де він разм з чотирма іншими делеґатами-демократами відвідав кілька таборів ДП, в даному представникам преси інтерв'ю висловив сумнів в можливості дібрати з-поміж ДП достатню кількість осіб для переселення до США за новим законом. Як він застеріґся при цьому, він певен, що передбачена законом квота в 205 000 осіб буде цілком заповнена, але вважає що не всі ці ДП будуть «кваліфікованими», як того вимагає закон. Республіканець Ґосет є переконаним противником закону про переселення ДП і взагалі всіх заходів до полегшення іміґрації до США. Навпаки, член делеґації демократ Вілсон дуже прихильно оцінив ДП і висловив свою певність, що вони цілком виправдають довір'я США. (Старз енд Страйпс).

ДОДАТКОВА ОПЛАТА ЛИСТІВ

За повідомленням німецької преси, з 1 грудня на три найближчі місяці встановлено спеціяльний поштовий податок в 2 пфеніґи на користь «берлінських жертв». Він стягається у вигляді особливих 2-пфеніґових марок, які продають поштові установи і які треба наклеювати в правому верхньому кутку коверта. Цьому податкові підлягають всі листівки, листи, бандеролі, друки й пакети, що їх пересилають поштою з американської, британської та французької зон Німеччини. Не підлягає цій додатковій оплаті кореспонденція, адресована до Берліну, російської зони та за кордон.

Найновіше „відкриття“ англійського фільму: 25 літня Гелма Катберт.

ЗАКЛИК

Головної Ради Братства У. С. С.

До всіх членів!

В день 1 листопада 1948 р. при нагоді передачі Стяга У. С. С., 5-тому Куреневі У. П. Ю. ім. Хведора Черника, як символу передачі стрілецьких традицій Українському Юнацтву, відбувся у Міттенвальді Малий З'їзд У. С. С.

На цьому з'їзді вирішено: у 35-ті роковини першого бою Леґіону УСС у Карпатах на верху „Кобила“, який відбувся 27 вересня 1914 р., проголосити Ювілейний рік, який має тривати від 1. 11. 48— 1. 11. 1949.

В тому ювілейному році Братство УСС доложить всіх зусиль, щоб закрепити визвольні традиції України, які на еміґрації серед нашого юнацтва стали слабнути. З тією метою відновлюється видавництво „Червона Калина“, що публікуватиме спогади учасників визвольних змагань України від 1914 року до нинішніх часи, а далі історичні документи та пам'ятки, історичні студії і матеріяли до них. В тім же ювілейнім році УСС в порозумінні і співпраці з вояками українських Армій, Української Дивізії та стрільцями УПА повинні влаштовувати, насамперед для українського юнацтва вери спогадів, а той святкові імпрези, яких темою повинні бути визвольні змагання двох українських поколінь.

Рала Братства УСС закликає всіх своїх членів в Европі, а також за океаном, зазначеним вище шляхом розбуджувати серед нашого юнацтва поза межами нашої батьківшини, пієтизм до нашого визвольного руху та його чільніших героїв. Таким чином між юнацтвом на рідних землях, де безперервно ллється кров за волю батьківщини і нашим юнацтвом на еміґрації мусить розвинутися дух національної спільноти і стремління до здійснення нашого Ідеалу. Всі члени Братства УСС, які вже виїхали або виїдуть на поселення за океан, нав'яжуть якнайтісніший контакт з існуючими там братніми організаціями нашого вояцтва, насамперед з Українською Стрілецькою Громадою в Америці й Канаді, а також з Пластовою Організацією, і при їх допомозі оживлять нашу визвольну традицію в цьому ювілейном році.

За Президію Головної Ради УСС
Отаман Никифор Гірняк в. р. — голова
Михайло Островерха — секретар.

1-1 b

ЦПУЕ доводить до відома українське громадянство, що під час свят Різдва Христового з дня 7-го до 20-го січня 1949 р. провадиться тільки одна збірка за підписними листами ЦПУЕ під гаслом:

„Самі собі допоможімо зберегти і розвивати українську науку, мистецтво й культуру“

РОЗШУКУЮТЬ

Івана Ватажко, нар. 1907, родом з Княждвору, повіт Коломия, шукає Марія Ватажко, Ettlingen-Baden, Rheinlandkaserne 2-107.

1-1 z

*

Химинець Іван із Саджави, пов. Станиславів, шукає рідних і знайомих на терені Німеччини. — Писати на адресу 29 Holland Park Gardens, London, W. 14, England.

1-2 z

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Українець, 34 років, зріст 1,66 бльонднин, бажає познайомитись с поважною панною з метою одруження. Писати до „Неділі“ під „Еміґрант“

1-2 z

Ціна 30 пфенігів Preis 30 Pfennig
„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС
Рік 4. АШАФФЕНБУРҐ, 19 ГРУДНЯ 1948 Nr. 154

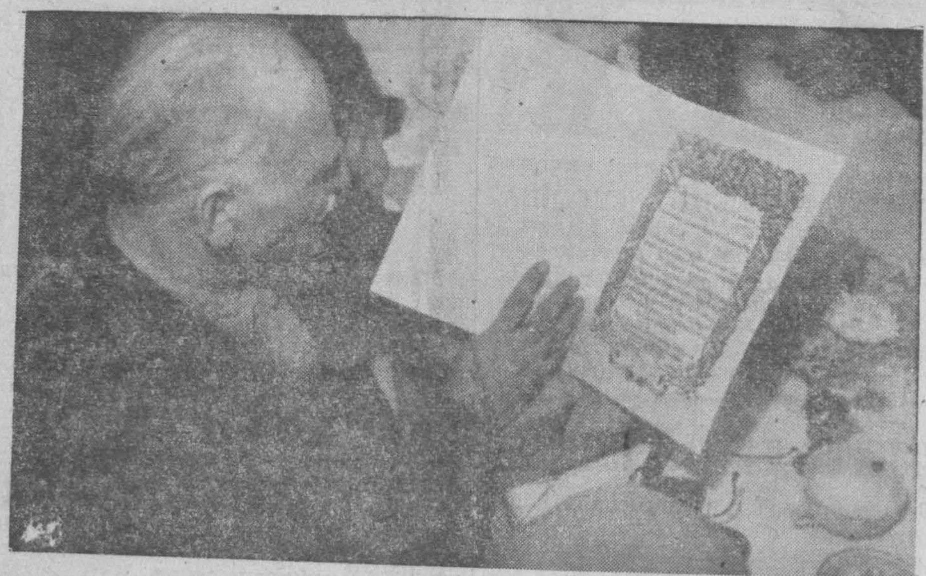

Колишній Командарм УГА ген.-полк. Михайло Омелянович-Павленко читає привітальну грамоту робочої сотні з Ґіссену в день 70-ліття свого народження. — Фото „Світ".

ДЕНЬ ІМЕНИН

Пана Президента Української Народньої Республіки

13-го грудня в день св. Андрея Первозваного Президент Української Народньої Республіки Андрій Миколайович Лівицький в убогих обставинах еміґраційної скитальщини святкував День Свого Патрона. Члени Виконного Органу й Української Національної Ради, а також представники політичних партій і репрезентанти українських національних організацій та широкі кола українського громадянства особисто і письмово привітали Голову Девжави, бажаючи Йому сил, здоров'я й швидкого повороту на звільнену від ворожої окупації Українську Землю.

Український Народ в окупованій Батьківщині і розсіяний на еміґрації вірить, що прийде день, коли законний Уряд УНР на чолі з своїм Президентом повернеться до Золотоверхого Києва і продовжуватиме святе діло будування власної Державности на славу Україні і на добро волелюбним народам та новому справедливішому світові.

ПОЛКОВНИК АНДРІЙ МЕЛЬНИК скінчив 58 років життя

13-го грудня п. р. полковник Андрій Мельник. Голова Проводу Українських Націоналістів святкував свої 58 роковини з дня народження. З цього приводу газета «Промінь» пише:

«58 років — це великий період часу, більшість якого. бо аж 34 роки, пройшла у постійній боротьбі й жертвенній службі Нації. Етапи цього другого періоду це леґіон Українських Січових Стрільців, київський Корпус Січових Стрільців і відповідальна праця на становищі начальника штабу армії Української Народньої Республіки. А згодом на зміну боротьбі в лавах українських збройних сил приходить ще важча боротьба в лавах визвольнореволюційного руху — Української Військової Організації, кількалітнє ув'язнення і, врешті діяльність в Організації Українських Націоналістів, яку доля судила Ювілятові очолювати у найважчі часи останнього десятиліття. Саме в цьому останньому періоді виявилася повністю ширина думки політика й стратега визвольнореволюційної боротьби. — прикмети, які можемо вже тепер високо оцінити і які безперечно знайдуть високу оцінку майбутніх істориків».

Українське громадянство, вірне великим гаслом Української Національної Ради, бажає Голові Українських Націоналістів довгих літ, здоров'я й жертовної праці на користь Батьківщині.

ВІЙСЬКОВІ НАРАДИ В США

ВАШІНҐТОН (ЮП). Брітанські, французькі й італійські представники мали низку нарад з офіцерами американської армії та військової авіяції в питаннях західньо-европейської оборони. Заступник шефа брітанського генерального штабу генерал Кровфорд радився в головній квартирі у форті Монро (Вірґінія) з американськими армійськими старшинами. Перед цими переговорами на минулому тижні відбулися конференції високих брітанських військовиків з шефом американського генерального штабу Бредлі.

СЕПАРАТНОГО ДОГОВОРУ З НІМЕЧЧИНОЮ НЕ БУДЕ

ЛОНДОН (АФП). Як заявив один представник брітанського міністерства зовнішніх справ, опублікована в одній лондонській вечірній газеті вістка про те, ніби Франція запропонувала в Лондоні й Вашінґтоні підписати з Німеччиною мировий договір, перш ніж в цьому перебере ініціятиву Совєтський Союз, — позбавлені будь-якої підстави. За словами урядовця, брітанський уряд ніколи не підпише сепаратного договору з Німеччиною. Також спростував це повідомлення і представник французького уряду.

ЗА ДОПУЩЕННЯ 400 000 ДП до США!

Як повідомив американський щоденник «Старс енд Страйпс», один демократичний представник адміністраційної влади повідомив 4-го грудня у Вашінґтоні про свій намір запропонувати новий закон про допущення 400 000 ДП до США протягом наступних чотирьох років. Посол Емануель Селер, який очолює Правничий Комітет Конґресу сказав, що він теж подасть пропозицію, яка матиме тенденцію «усунути звинувачувальні параґрафи» із існуючого закону про в'їзд ДП, що був предметом критики з боку президента Трумена. Містер Селер зазначив при тому, що від Правничого Комітету будуть вимагати якнайшвидше розглянути питання поправок в законі про ДП. Станеться це після полагоди програми президента щодо цивільного законодавства в справах податків, а також законів проти самосуду. М-р Селер запропонував такі зміни в обов'язуючому законі про ДП:

1) поправити число допущених дозволів на в'їзд з 200 000 на 400 000 протягом 4 років;

2) обмежити дозвіл на в'їзд особам німецького походження;

3) пересунути передбачений час прибуття до табору. Тепер, як відомо, право виїхати до США мають лише особи, що прибули до европейських таборів в грудні 1945 року.

4) обмежити привілеї, які визнано біженцям із балтійських держав (теперішній закон передбачає, що 40% допущених до виїзду осіб мають бути балтійцями);

5) обмежити постанову закону про «мертву квоту». Як відомо, закон передбачає, що число прийнятих до США ДП має бути відняте від числа майбутньої квоти еміґрації із країн походження ДП.

„УСІ МАТИМУТЬ ЗМОГУ ВИЇХАТИ..."

Американський посол Сейр між нашими скитальцями

Президент Ради Повірництва Об'єднаних Націй, американський посол Франс Б. Сейр, колишній державний секретар США і Високий Комісар для Філіпін, відвідав табір українських скитальців в Штуттґарті-Цуффенгавзені. Визначний американський гість прибув у товаристві високопоставлених офіційних осіб і між іншим дав інтерв'ю кореспондентові „Неділі", висловившись щодо проблеми еміґрації ДП до США.

Передаємо звіт нашого кореспондента (п-я-к) про цю важливу візиту:

Після візит делеґатів ОН і пані Рузвелт український табір ДП в Штуттґарті-Цуффенгавзені не сподівався пережити ще в цьому році чергові відвідини високих гостей. І тому всі здивувалися, почувши у п'ятицю 3-го грудня увечері вістку з таборових гучномовців, що в суботу має приїхати до нашого табору президент і посол Франс Б. Сейр. Високий гість прибув до воріт табору о год. пів десятої в товаристві бриґадного генерала Фанка, коменданта штуттґартської округи й заступника шефа секції майора Е. Б. Джіфорса. На сходах адміністраційного будинку голова табору маґістер Кудрик привітав шановного гостя. Посол Сейр — це старший пан з дуже симпатичними рисами лиця, постійно усміхнений, темпераментний. Він не гає часу. Енерґійним кроком прямує до першого будинку, шоб оглянути кімнати скитальців. З його уст падуть одне за одним питання: — Коли ви приїхали до Німеччини? З якої країни? Почувши слова Галичина, Західня Україна, містер Сейр дав зрозуміти, що йому не чужі справи тих частин нашої батьківщини. Він запитував далі, в який спосіб скитальці потрапили до Німеччини, де працювали, що робили дома і чи працюють зараз. Далі американський гість запитував людей, яку роботу вони виконують тепер, чи вони нею вдоволені й які мають пляни на майбутнє. Коли запитані виявляли бажання й охоту працювати в новій країні оселення, то на лиці містера Сейра: видно було незвичайне вдоволення.

Коли делеґат ОН зайшов до кімнати кореспондента «Неділі», наш співробітник просив його дати інтерв'ю для читачів нашого часопису. Містер Сейр, який є професором міжнароднього права в одному з американських університетів, погодився з великим вдоволенням.

— Скажіть, будь ласка, декілька слів про мету ваших відвідин.

— Моя батьківщина Америка та американський народ незвичайно цікавляться проблемою ДП. Хочемо для кожного знайти працю і дім. Передусім бажаємо докладно ознайомитися з тією важливою справою.

— Чи не вважаєте, що все ж таки справа еміґрації проходить надто повільно?

— Проблема переселення пов'язана з великими труднощами. Ідуть в тому напрямі всі зусилля, щоб їх перебороти й уможливити якнайшвидший виїзд ДП.

Нажаль, поспіх не дає нам змоги продовжувати цікаву розмову. На закінчення усміхнений містер Сейр заявив: «Не журіться, цю проблему швидко розв'яжемо й усі матимуть змогу виїхати».

По дорозі до поліційної школи американський посол живо цікавився всіма справами нашого табору. Маґістер Кудрик подав йому найважливіші інформації й цифри. На 639 здібних до праці людей працює 430, цебто 68,8%. 216 людей працюють в німецькій економіці. З особового складу табору, що 30-го червня 1947 року виносив ще 1660 осіб, 52% виеміґрували до різних держав. Виїхали переважно самітні, бо тільки таких брали. Згодом табір доповнено новими людьми. Пекучою є проблема переселення родин, старців, хворих та калік.

Варто згадати, що німецька кіноаґенція «Вельт ім Фільм» фільмувала візиту містера Сейра в українському таборі. З Цуффенгавзену високий гість подався до Людвіґсбурґу, де мав оглянути перевишкільні курси ІРО.

Закриття генеральної асамблеї ОН

СССР не підтримав „Декларацію прав людини"

ПАРИЖ (ЮП). 12 грудня о 18 год. 10 хв. перервано до 1 грудня наступного року повне зібрання Об'єднаних Націй, яке збереться вже не в Европі, а в Лейк-Сексесі біля Нью-Йорку.

Напередодні свого закриття пленум ОН схвалив «Декларацію прав людини» з 20 пунктів, перший з яких починається словами: «Всі люди народжені вільними й мають однакову людську ґідність і однакові права». Декларація забороняє рабство в будь-якій формі, самовільні арешти, мордування, нелюдське поводження або покарання. Вона проклямує право на життя, волю й безпеку людини, свободу думки й слова, релігій, зібрань, спілок, право на працю, вільне обрання роду її, на соціяльне забезпечення, відпочинок, освіту, вільне пересування, азиль і набуття громадянства в інших країнах, на право власности й недоторканність приватних мешкань і кореспонденції. Декларація передбачає також ґарантії прав матері й дитини і «право одруження».

Декларацію схвалено всіма голосами, крім представників Совєтського Союзу, його сателітів, Савді-Арабії та Південно-Африканської Унії, які утримались від голосування.

Напередодні асамблея схвалила також «Конвенцію ОН про заборону масових вбивств» з расових, релігійних, етнологічних або національних мотивів. Декларацію підписали 20 націй, між якими нема ні СССР, ні його сателітів, крім Югославії.

В останній день сесії ОН, 12 грудня, вона схвалила ще резолюцію про визнання уряду південної Кореї, яка перебуває під американською окупаційною владою, одиноким законним урядом для всієї Кореї. Представники СССР та його сателітів заявили про невизнання ними ні цієї резолюції, ні взагалі всієї роботи корейської комісії, яку вони бойкотують.

За статистичними підрахунками, генеральна асамблея ОН, що тривала менше трьох місяців (з 21 вересня), мала 50 засідань (в 1947 р. — 49), в яких брали участь 275 делеґатів 58 країн. Вона коштувала ОН 2 315 000 долярів. За час її робіт складено 150 000 протоколів та інших офіційних паперів на 100 мільйонах сторінках і виголошено близько 10 мільйонів «офіційних» слів. (ЮП).

ЩО ГОТУЄ МОСКВА

Як повідомляє «Старс енд Страйпс» в Берліні кружляє чутка, що найближчим кроком Росії в «холодній війні» буде проголошення комуністичної республіки в Східній Німеччині, яка мала б репрезентувати увесь німецький народ. Берлінська газета «Телеграф», яка має англійську ліцензію й репрезентує протикомуністичних соціялістів, повідомила, що совєти бажають проголосити комуністичну республіку навесну 1949 року.

Генерал Люціюс Д. Клей, американський військовий губернатор, сказав, що його штаб ще не отримав підтвердження цієї вістки, але вона може бути правдивою.

Один американський старшина з розвідки заявив, що на його думку большевицька Східня Німеччина визнає себе повноправною владою для всієї Німеччини.

СОВЄТИ БАРИКАДУЮТЬ БЕРЛІНСЬКУ РАДІОСТАНЦІЮ

БЕРЛІН (ЮП). На спеціяльно скликаному засіданні Шарльоттенбурзької районової ради 8 грудня ухвалено домагатися від брітанської військової влади заходів до залишення Совєтами розташованого в брітанському секторі будинку берлінського радіо, шоб використати його для інших цілей. Інші антикомуністичні організації трьох західніх секторів уже раніше заявляли про потребу звільнити будинок радіо з-під Совєтів, відколи поділ міста став доконаним фактом. За повідомленням «Телеграфу», Совєти забарикадували вікна й двері будинку радіо і посилили навколо нього пости військової поліції. Директор будинку комуніст Шмідт заявив представникові «Юнайтед Прес», що персонал радіостанції твердо вирішив всіма способами опиратись «провокаціям», скерованим на звільнення ним будинку. Брітанська влада досі відмовляється висловитись в цій справі.

Політруки для розкладу США

Комітет при американському Конґресі, який працює над справами політичної діяльности на всій території США, висловив думку, що 800 американських комуністів, вишколених у Москві є «вищими офіцерами таємної армії, яка нині отримує військовий вишкіл, щоб повалити нашу владу».

Комітет не сказав, де мала б така таємна армія проходити військовий вишкіл. Він заявив, що комуністична освіта й пропаґанда є одним із найкращих засобів комуністичної діяльности і що багато комуністів та мандрівних партійців влізли в американську шкільну систему та є справжньою «смертельною загрозою».

Комітет стверджує в своєму звіті, що «поза активною освітньою працею в державних школах та в приватних і церковних учбових закладах від дитячих садків до вищих шкіл, вони організують деякі школи незаконно. Комуністи завжди вважали учительську професію такою соціяльною групою, з якої найкраще можна вербувати активних партійних працівників і мандрівних партійців.

Комітет подав це як причину, чому комуністи притягають на працю так багато вчених людей. Іноді це є розчарування в житті. Іноді бажання мати гроші й владу. Іноді невдалий ідеалізм.

Комітет повідомив, що найвища школа комуністичної освіти, це школа імени Леніна в Москві, де, як підтверджується, старанно вибрані комуністи з США й інших країн вивчають фабричний саботаж, приготування «пекельних машин» викрадання людей, пошкодження поїздів, повстання, методи громадянської війни, шпигунство, інфільтрацію й інші методи шкодження країні. Вважають, що

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Лотиський Листопад

18-то листопада ц. р. лотиський народ святкував 30-річчя проголошення своєї державної незалежности. Це знаменна дата не тільки для латвійців. Вона має вагу і для інших народів Східньої й Середущої Европи. Нам, українцям, годиться ближче пізнати нашого балтійського «брата недолі».

Латвія невелика країна обширом 65 тис. кв. км з населенням бл. 2 млн. Вона тереново й людностево займає середнє місце між трьома надбалтицькими республіками, та в певних царинах дещо переважала своїх сусідок від півночі й півдня. Країна сільськогосподарська й промислова, що в значній мірі працювала на експорт, вивозячи дерево, масло, льон, ґумові вироби — головно до Англії й Німеччини. Рига — столиця Латвії, прекрасне европейське університетське і з її 350 тис. мешк. найбільше в Надбалтиці місто — лежить над великою й дуже догідною для зовнішніх зносин Ризькою затокою.

Перед першою світовою війною «прибалтійські» країни входили в склад Російської імперії, і напрям їх життя диктувався приписами парату, що поділив ці землі на губерні Курлядську, Ліфляндську й ін. Старші латвійці назагал добре володіють російською мовою. Молодша генерація вчилася її пізніше. Балтійці й зокрема латвійці відзначаються значним рівнем культури, високим загальним розвитком і знанням чужих мов — російської, німецької, англійської. Дехто знає тут теж мову шведську й польську. Історично ж доля й недоля в'язала Надбалтику не тільки з Німеччиною й Росією, але й зі Скандинавією, Фінляндією й Польщею. Дуже цікавий факт, що саме в Надбалтиці виплекалися найкращі взірці німецької мови — зокрема говірної. Це зв'язується з тим, що так звані «Остзейські провінції» (від слова «Остзее» — німецької назви Балтицького моря) завжди були уроєним об'єктом германської експансії і великі земельні добра належали тут довший час німецьким баронам.

Стиснена між Сходом і Заходом балтійська земля — як і інші краї вже заїжджeного в нашій пресі «Межимор'я» — була полем повсякчасного завзятого змагання двох імперіялістичних колосів. Боротьба за опанування ними надбалтійських просторів з одного й визвольна боротьба за скинення всіх чужих зверхностей з другого боку точилася в складнім історичнім сплеті здавен - давна. Впродовж останніх 180 літ налічується з десяток великих народніх розрухів в межах самої Латвії. Ці терени були полем виправ хрестоносців, Лівонського й інших орденів, полем випаду тевтонів проти Новгородської республіки тощо. Згадаймо при цім місці своєрідну, та так розкішну «Литовську баляду» А. Міцкевіча.

Українців історична доля єднала тільки з литвинами. Велике князівство Литовсько-Руське, в яке входили землі українські, білоруські й литовські, існувало аж до злуки з Польщею за короля Ягайла. З іншими балтійцями безпосередньо українці зіткнулись лише на еміґрації. Стосунки між ними й нами не завсіди ідеальні. Хоч балтійці на чолі з лотишами й не складають кількісно найзначнішої еміґрації — проте в еміґрантсько-діпівському житті ведуть перед, не толеруючи інших і зокрема нас — українців. Вони енерґійні й мають багато інтеліґенції — і то рясно зрізничкованої, вони підприємливі й зарадні, економічно сильніші й вироблені в сенсі своєї державної традиції. Це підґрунтя їх передової ролі на еміґрації. Віримо, що тіневі сторони в їх взаєминах з іншими національними групами — явище минуще, спричинене ненормальностями еміґрантського болота. Не сміє потішати нас і здогад, що й відносини серед самих балтійців — надто між лотишами й литовцями — не надто ідилічні.

Ці два народи належать до летолитовської групи індоевропейців і стоять між слов'янами й германцями, являючи етнічне «переміжжя». В балтійській публіцистиці винурюється згадка, що «балтійський буфер» це забороло проти слов'янських впливів. Однак близькість летто-литовців до слов'ян очевидна. Вона слідна і в мові. Своєю фонетичною структурою й іншими рисами обидві мови значно зближаються до слов'янських — особливо литовська. Лотиші ж нпр. називають Росію словом «Кривія» — в той час коли це стара походженням з найменння племени кривичів слов'янська назва Білоруси. Треба, щоб репрезентанти латвійської преси висловлювались докладніш і ствердили, що околиця над Балтиком становила забороло проти російської експансії на Захід. Щождо естонців — це нарід фінського кореня.

Надбалтійські республіки проіснували 22 роки, що були добою високого розквіту й добробуту. В ґроні підсовєтських і інших народів східньої частини Европи присуди долі були до балтійців — як і поляків — помітно прихильніші. З ґвалтовних намаг германізації й русифікації нічого не вийшло. Вкінці вони звелись нанівець. Не так як в інших займанщинах! Фактична анексія Надбалтики сталася в 1940 р. Спершу — в перший рік війни — були допіру двобічні угоди з наданням Совєтам стратегічних «штюцпунктів». Щойно пізніше ввесь край «всенароднім голосуванням» як три Совєтські республіки прилучено до загрібущого «Російського ведмедя». Що не здолав «початкуючий» Петро Перший — вивершив «непогнутий» Сталін! І зразу знана картина: військова навала, люті утиски звироднілння, нищення народньої еліти й самого народу, велетенські депортації і т. д. І хоч лотиші немало прислужились колись большевицькій революції — Совєти і в їх країні напоролись на прихований і одвертий опір.

У краї, що був незмінно розлеглим полем бою за обох світових воєн і перше — люди, не знаючи гітлеризму, чекали з тугою й сподіванням німецьких «визволителів». Марна надія! Німці принесли меч і вогонь, кров і смерть. Створено незалежний «Райхскомісаріят Остлянд». І знову знявся стихійний спротив. А далі все пішло дивоколом аж до ґвалтовної мобілізації балтійців до німецького «вермахту» й масової втечі людности перед Совєтами. Партизанський рух, що повстав мало не враз із війною і в певному сенсі в'яжеться з чинністю УПА, завдав обом могутнім загарбникам чимало клопоту, якого Совєти не можуть позбутися досі.

Західні великодержави не визнають анексії балтійських республік, і їх старі представництва закордоном функціонують досі, а Швеція була перша країна, до якої прибились перші хвилі балтійських скитальців. Вони теж розпорошені нині по всьому світі — і з-посеред них загальна кількість лишень лотишів поважно перевищує сотню тисяч, що становить понад 5 відс. всього народу. Значна частина їх — надто ж вивезені націвськими посіпаками — затрималась досі в Німеччині.

Від хвилі совєтської, потім німецької а згодом знову совєтської окупації все змінилося в «раю над Балтиком». В країні, де вже 8 літ за ношення національного знака чи перетятого білою смужкою червоного прапорця грозять страшні репресії — каменя на камені не лишилось від високого колись добробуту й свободи. І лиш в справді твердій і братерській спілці з іншими народами-борцями зможуть балтійські землі виконати ролю «европейського бруствера» проти питомого совєтського Сходу.

Разом з лотишами радіємо святом 30-ліття проголошення їх державної незалежности, разом з ними сумуємо втратою її, бажаємо їм якнайскоршого її привернення й поновного процвітання їх батьківщини в грядучій вільній родині вільних народів всієї Европи. Л. Л.

ЧЕХО-СЛОВАЦЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ У СТАЛІНА

До Москви прибула чехо-словацька урядова делеґація під проводом міністер-президента Запотоцького. Як повідомляє московське радіо, ввечері 8 грудня її прийняв у себе генералісимус Сталін. На прийнятті був присутній і совєтський міністер зовнішніх справ Молотов. (ЮП).

Терпкі слова містера Райнера

13 питань на 13 пресконференції

Новий одяг для ДП з німецьких фабрик?

Мабуть холодна пора, непривітна груднева погода й карколомна їзда «автобусами» ІРО з Вюрцбурґу до Бад-Кіссінґену, що вже на попередній конференції викликала інтервенцію журналістів вплинули на те, що участь працівників преси на грудневій конференції (8-го грудня ц. р.) в порівнянні з попередньою значно змаліла. Прибули 34 журналісти, але деякі газети і навіть національні групи не прислали нікого. А все ж таки, не зважаючи на те, що лави учасників конференції прорідли, атмосфера була досить жива. Цим разом ініціятиву мали в своїх руках представники ІРО, а керував нею шеф Відділу Інформації містер Райнер, який був присутній на всій конференції й дав особисто відповіді майже на всі 13 питань, які були поставлені. Зрештою конференція пройшла за звичайною своєю формою з невідкличною міцною, запашною «мокко» з правдивою сметанкою...

Перше питання, яке стосувалося української національної групи, звучало: чи правда, що США заявили свою готовість визнати надзвичайну квоту переселення українським скитальцям, які походять із земель, що в 1920 році були відлучені від Росії та втілені до Польщі.

Відповідь: немає покищо ніяких змін у висоті квот, призначених окремим національностям. Українці їдуть частинно на польську, частинно на російську квоту. Поки ці квоти не вичерпані, справа залишається без змін. Є вістка, що один сенатор має внести на сесію нового парляменту проєкт, який цю справу оформить.

Питання друге стосувалося відшкодування колишніх кацетників. А саме, інтерпелянт запитав, чи правда, що ген. Клей покликав до життя окрему комісію для дослідження закону про відшкодування кацетників і політично переслідуваних осіб. Чи ІРО буде заступлене в цій комісії?

У відповіді сказано, що спеціяльної комісії немає, але справу досліджують й студіюють проєкт її розв'язки. Покищо відшкодування мають одержати ті кацетники, що живуть у німецькій економіці, тобто приватники. Ті, що живуть у таборах, не підлягають цьому розпорядженню. ІРО інтервеньювало в цій справі, але висліду інтерпеляції ще нема.

Польська група поставила чергове питання, що стосується розводів ДП. Є поляки еміґранти, які хочуть взяти розвід перед переселенням. На підставі закону довідку про здібність до розводу, на підставі якої німецька влада переведе розводову процедуру, може дати варшавський уряд. Одночасно є постанова, що ДП, який звертається до консуляту цього уряду, якого не визнає, тратить право на статус ДП. Який вихід із ситуації?

Відповідь: у таких справах чисто формально-правного характеру можна користуватися послугами консуляту без загрози втрати статусу ДП.

Один із журналістів поставив усне питання, чи правдивою є чутка, що ІРО відступило два кораблі для Китаю.

З боку ІРО потверджено цю вістку. Ці два кораблі призначені для евакуації европейського населення із загрожених теренів Китаю. Відступлення цих двох кораблів не має на меті сповільнити переселенчу акцію в Европі, але становище в Китаї загрозливе й вимагає негайної акції. Тому ІРО просить европейську еміґрацію зрозуміння. Для вирівняння цієї втрати ІРО могтиме послуговатися іншими кораблями.

Велике зацікавлення викликала відповідь на питання 4, яке стосувалося закупу ІРО 204 нових авт. Чи доцільним є в момент скорочення бюджету й ощадностей, які роблять коштом ДП — купувати нові авта?

У відповіді референт господарських справ і транспорту сказав, що нові авта куплено з 2-ох причин: 1) ремонт старих авт коштував більше, ніж нові машини, 2) тепер прибувають часто до Бад-Кіссінґену члени переселенчих комісій різних країн і для їх потреб конче потрібні нові автомашини.

П'яте питання стосувалося одягових приділів ДП. Воно з'ясувалося в таких пунктах: 1) одяг і взуття, що їх дає ІРО здебільшого непридатні, бо їх величина невідповідна. 2) речі, які видають не завжди відповідають тим, які на списку, нпр., замість вовняних дають бавовняні. 3) приділ одягу недостатній. У деяких таборах діти ходять босі.

Відповідь: щодо цього ІРО не має змоги заспокоїти всіх потреб таборян. Якщо ДП не одержав якоїсь речі, не повинен потверджувати її відбору. Якщо в якомусь таборі діти ходять босі, треба такий випадок зголосити референтові суспільної опіки й справа буде полагоджена. На наступний рік ІРО замовило одяги в німецьких фабриках так, що тепер будуть виробляти їх за відповідною величиною.

Наступне питання (шосте) стосувалося справи праці. Йдеться про те, що робітники й працівники ДП одержують нижчу заробітну платню ніж німці, бо їх призначено до нижчих груп, хоч згідно з тарифом це недопустиме. Після стягнення 70 марок ДП мають прибутки куди менші як німці.

У відповіді сказано, що тарифний контракт складений між військовою владою й окремими німецькими крайовими урядами та затверджений ОМҐУС. Засадничі його постанови однакові, в деталях є деяка різниця. Зарахування до заробітної групи зумовлене кваліфікаціями робітників. Якщо ДП часом враховані до нижчого щабля, то це треба пояснити тим, що питання кваліфікованости не з'ясоване чітко й це впливає на різницю в висоті винагород між робітниками ДП й німцями.

Шеф переселення в Головній Квартирі Армії містер Скводрілі уважливо слідкує за питаннями журналістів.

ДП лишаються без праці

Відповідь ця не задовольнила юґославських журналістів, які в репліці ствердили, що подана ІРО інформація не відповідає фактичному станові справи. В Мюнхені в одній робітні в СС-казерне працювало 25 робітників, в тому лише 7 ДП. Коли цю робітню перенесено до Функказерне, всіх ДП звільнено. Керівні посади обіймають також німці, часто бувші військові й поліційні старшини, що викликає невдоволення скитальців.

Містер Райнер обіцяв цю справу докладно перевірити.

Ділянки праці стосувалося й питання 7-ме, чому можливості праці ДП постійно меншають і чому на різних посадах зайняті німці.

Це, що можливості праці ДП меншають — відповідає правді. Зокрема щораз менше людей, які працюють для потреб ІРО. Це тому, що чимраз більше скитальців покидають зону й для них не треба вже стільки працівників як раніше. Таксамо й військова влада затруднює менше сил. Одначе кількість ДП, які працюють у німецькій економіці після валютної реформи не зменшилася. Все таки, приймаючи на працю, військова влада при рівних кваліфікаціях дає право першенства ДП. Німців ІРО приймає лише тоді, коли нема кваліфікованих сил ДП. Німецькі працівники бувають висококваліфіковані й володіють англійською мовою. Зрештою ІРО поширює програму домашнього промислу на експорт. На запит з українського боку, чи не можна б виробляти одягів для ДП не в німецьких фабриках, а в таборових майстернях шеф Відділу Інформації просив подати йому проєкт на папері.

8-ме питання стверджує, що багато урядовців ІРО грубо обходяться з ДП, не цікавляться їх долею, замість допомагати роблять їм труднощі, а урядовець суспільної опіки в Франкфурті міс Station Station Stanislavski є «справжнім пострахом» ДП.

Містер Райнер каже, що на це питання може дати лише загальну відповідь, що ІРО старається призначати на різні посади совісних людей, які сумлінно ставляться до потреб людей. Треба давати конкретні випадки невідповідної поведінки. Тоді можна інтервеньювати. Справа міс Станіславскі буде докладно просліджена, але містер Райнер уважає, що окреслення «символ терору», яке застосовано до міс Станіславські, для нього неясне.

Питання 9-те закидає чинникам ІРО, що вони не виконують обіцянки співпрацювати з національними групами ДП та втручаються у внутрішні справи таборів, хоч скитальцям запевнена самоуправа.

Відповідь: ІРО підкреслює своє бажання співпрацювати з національними групами. Справа взаємовідносин чинників ІРО й таборової самоуправи ясно окреслена адміністраційним розпорядженням ІРО ч. 119. Окремі випадки його порушення будуть просліджені.

Справа спільних шкіл

Справу безплатних залізничих квитків для шкільної молоді ДП (питання 10) вияснює містер Райнер так, що ДП, які вчаться в професійно-вишкільних курсах ІРО інтернатського характеру, одержують безплатний квиток на залізницю з табору на курси і після їх покінчення назад до табору. ІРО не має фондів, щоб оплачувати місячні залізничі квитки. Але в тому напрямі вживають заходів.

Відповідаючи на питання 11, нібито ІРО задумує зробити спільні школи для дітей всіх національностей ДП, містер Райнер стверджує, що це не відповідає правді. Категорично відкидає підозру в злій волі заборонити дітям скитальців навчатися рідною мовою.

Два останні питання стосувалися пресових справ. А саме питання 12 стверджує, що для німецької преси приготовляється новий закон, а німецькі газети вже тепер можуть критикувати військову владу. Чи це стосується й преси ДП, чи надалі обов'язують давні приписи, які зв'язують її свободу. Врешті, поставлено 13 питання, чи ДП-газети одержать фінансову допомогу ІРО.

Відповідь: у правному стані преси ДП не заходять ніякі зміни.

Щодо фінансової допомоги, то Відділ

Оборона на Райні

КОЛИШНІЙ ШЕФ НІМЕЦЬКОГО ШТАБУ ПРО МАЙБУТНЮ ВІЙНУ

«Я не вірю в те, що Росія наміряється напасти. Якщо проте такий напад стався б, треба було б зректися всього району на схід від Райну і саме на Райн оперти свою оборону», — сказав кореспондентові французького аґентства АФП колишній шеф німецького генерального штабу генерал-полковник Франц Гальдер в Кеніґштайні. Гальдер керував операціями між Волгою і Атлантикою і точно знає, за його словами, цей район. Будь-яка спроба боронити Західню Европу на східніх кордонах Німеччини була б «романтичною». Крім Райну, нема іншої оборонної лінії. Становище військових з'єднань, які були б висунуті на схід від Райну, стало б безнадійним. Щоб зберегти людей і матеріяли, довелось би залишити розташований на схід від Райну терен, навіть якщо б це було на шкоду німцям.

На питання кореспондента, чи здійсненною є участь німців в обороні Заходу, Гальдер відповів: «Це є питання виключно політичного характеру, належне до компетенції альянтів». На його думку, кожний захід, скерований на створення нової німецької армії, міг би дати привід до наступу Червоної армії на захід. Отже німецька армія, до того ж в неповному складі, була б неспроможна виконати своє дуже важливе завдання, — додав колишній генерал-полковник. Замість ґарантувати безпеку Західньої Европи, вона спричинила б саме небезпеку для неї. Для альянтів є тільки одна можливість: взяти на себе оборону на Райні і закликати радіом всіх здатних до військової служби німців добровільно перейти за лінію Райну, щоб взяти участь в обороні Західньої Европи. Виклавши свою стратегічну концепцію оборони Західньої Европи, Гальдер скептично висловився в питанні про оборону райнської лінії за теперішніх обставин. Він на мапі показав, як Совєти протягом кількох годин змогли б з своїх теперішніх вихідних позицій досягти Райну і перейти його.

Проте Гальдер не вірить, що Европа буде вирішальним театром воєнних дій в майбутній війні. На його думку, якщо вибухне війна, вона буде розв'язана в центральній Росії. З Ірану й Чорного моря відкриваються кращі можливості щодо воєнних операцій, ніж у вузькому просторі Західньої Европи. Американці не без підстав виявляють інтерес до арктичних шляхів.

Інформації на підставі докладного простудіювання бюджетів окремих газетних видавництв переконався, що в кожній національній групі лише 1—2 газет стоять на здорових фінансових основах, евентуально мають такі зобов'язання, що з них самі зуміють вийти. Ті, які мають борги, не можуть одержати допомоги, бо це виглядало б, що ІРО преміює дефіцитні газети за їх нежиттєздатність. Це було б кривдою для газет, які рентуються.

Леґенда про 20 марок

Нефортунний виступ однієї журналістки, яка просила вияснення, чи правдивою є вістка, яку принесла одна газета, що з 1-го січня 1949 року ІРО платитиме урядовцям лише 20 марок місячно, був причиною, що на закінчення конференції шеф Відділу Інформації прочитав журналістам «патер ностер», ствердивши, що ІРО нічого невідомо про зміну винагород, він закинув пресі ДП, що вона не завжди якслід виконує своє завдання, що дає замало інформацій про справи переселення та взагалі про справи ДП, що часто публікує незгідні з правдивим станом інформації про діяльність ІРО. Далі містер Райнер закинув журналістам, що питання часто на низькому рівні, без конкретних фактів, а інколи тенденційно-злобні. Всі ми, — сказав містер Райнер, — ІРО, ДП і преса маємо спільну мету — розв'язати проблему переселення. У виконанні цього завдання пресі припадає важлива роля.

Інформаціями про чисто видавничо-професійні справи та надією, що на наступній конференції питання будуть високоякісні закінчив містер Райнер пресову конференцію.

А все таки треба об'єктивно сказати, що коли на конференціях бувають іноді маловажливі питання, то й відповіді на деякі запити незавжди можна вважати задовільними.

На пресовій конференції повідомлено також, що 7-го січня 1949 року в Амстердамі (Голляндія) буде відкрита виставка мистців-ДП. Заступлені будуть 9 націй.

Після конференції інформації про переселення до Франції дали члени французької еміґраційної місії. Про це на іншому місці. (ба)

— У вересні з таборів в Німеччині, Австрії та Італії переселились до інших країн 21 034 ДП, між якими було 1810 репатріянтів, з них 1049 — до Польщі. До Канади еміґрували 5888 осіб, до Палестини (без допомоги ІРО) — 3811, до Венесуелі — 2100, до Арґентіни — 1813, до Франції — 1155, до Австралії — 1032, до Великобританії — 814. Від липня 1947 р. з допомогою ІРО виїхали до інших країн 312 896 ДП, з яких 57 117 репатріювались.

— На утриманні ІРО перебувають ще 555 300 ДП, з яких 519 980 мешкають в таборах.

— 17 листопада з Гамбурґу вперше вибув до Канади транспортний пароплав «Флешер» з 549 переселенцями. Разом з ними до Канади переселилися в листопаді 3000 осіб.

Критика Української Національної Ради (2)

Неіснуюче „прокляте питання"

Але на цьому не кінець закидам на адресу УНРади. Деякі з них є, очевидно, наслідком якогось непорозуміння. І так закидається напр., що УНРада й уряд ховаються «в тумані конспірації». Але ті, які виставляють подібні закиди, певно просто не знають, в яких обставинах перебуває наш центр. Всі українські громадяни, які справами національно-політичними цікавляться, знають, хто належить до УНРади і до її Президії та до Виконного Органу. Знають також, де цих людей шукати і як до них адресуватися. Однак, в наших обставинах, друкувати тут, в европейських газетах, всі прізвища або напр. подавати до публічного відома про дати і місце засідань чи зборів, — було б недоцільне і просто непотрібне. Бо ж ми живемо в країні, яка перебуває у винятковому стані, а тому не можна перетягувати струни.

На непорозумінні полягає, очевидно, і закид, згідно якого існує ніби помішання компетенцій поміж УНРадою чи її Президією з одного і Виконним Органом з другого боку. Нинішній державний центр складається з трьох чинників з виразно окресленими і розмежованими компетенціями: 1. Голови держави — з титулом Президента Української Народньої Республіки — як влади верховної. 2. УНРади, як влади законодатної і парляментарно-контрольної. 3. Виконного Органу (Уряду), як влади виконавчої. При цьому цілком є зрозумілим, що Виконний Орган, як чинник виконавчий, є більш дієвим назовні ніж інші чинники державного центру.

Далі твердиться, що УНРада не повинна була пов'язувати себе з державним центром Української Народньої Республіки, бо цей центр був, мовляв, протягом свого перебування на чужині бездіяльним. Отже Уряд УНР, в умовах перебування на чужині та при малочисельності української еміґрації до 1939 року, не мав відповідних засобів, щоб якслід розгорнути свою роботу. Проте і в цих умовах він провадив невпинну роботу на міжнародньому форумі, утримував зв'язки з Україною під совєтською окупацією, дбав про збереження кадрів нашого війська. Про цю роботу вже були написані цілі твори і, напевно, ще будуть написані, бо вона нерозривно зв'язана з історією нашої визвольної боротьби. Сталося так, що якраз в рядах найближчих безпосередніх співробітників державного центру УНР останній десяток років поробив величезні спустошення. Підчас останньої війни померли два найвизначніші керівники державного центру: прем'єр-міністр В. Прокопович і міністр військових справ ген. В. Сальський. Відійшли назавжди такі визначні політичні і військові діячі, члени уряду або його близькі співробітники, як професори О. Лотоцький, М. Славинський, К. Мацієвич, В. Садовський, генерали М. Безручко, В. Кущ, В. Змієнко, далі М. М. Ковальський (згинув в гітлерівському концтаборі в Дахав) і цілий шерег діячів з молодшої генерації — М. Литвицький (розстріляний мадярами на Карпатській Україні), полк. Ступницький (згинув в УПА), полк. Орел-Гальчевський, Войнаровський (забитий польськими боївкарями), полк. М. Палієнко (загинув під Бродами в дивізії «Галичина»), інж. О. Чубенко, інж. П. Сикора. Немає і досі відомостей про інж. полк. Проходу та про ввесь провід української еміґрації в Румунії — проф. Д. Трепке, полк. Г. Порохівського, письменника Геродота. До цих імен можна б додати безконечний шерег інших... Було б великою несправедливістю і неправдою закинути бездіяльність усім цим людям, що все своє життя присвячували національній роботі. Але припустімо навіть, що державний центр був справді замало діяльним. Отже, якби він ізолювався від українських політичних середовищ, якби замикався в обмеженому колі якоїсь групи осіб, — це було б недопустимою помилкою. Але ж якраз створення УНРади дає повну можливість притягнути всі наші політичні групи до співучасти і співвідповідальности в роботі державного центру. Пощо ж тоді говорити про те, що, наколи і було, належить до минулого? Якщо дійсно державний центр був бездіяльним, то тепер є чудова нагода зробити його діяльним, а представники молодшої генерації мають повну можливість з'єднати свої зусилля з старшими нашими діячами або й зовсім їх згодом заступити. Проте справді діяльним державний центр може стати тільки при умові всебічної підтримки з боку всього українського громадянства. Бо лише члени Виконного Органу або й 36 членів УНРади мало що зможуть вдіяти, коли загал українського громадянства буде тільки або байдуже приглядатися до зусиль нашого центру, або постійно його критикувати. Ті, які говорять про бездіяльність, могли б замість таких розмов самі взятися до праці і тим самим спричинитися до пожвавлення діяльности державного центру.

І врешті треба згадати про «прокляте питання» т. зв. Варшавського договору, за який ніби поносить відповідальність Уряд УНР і який довгі роки був причиною гострих непорозумінь поміж українцями. Сьогодні властиво не треба б було займатися цією давно скінченою і назавжди для нас похованою справою. Однак є люди, які не тільки напередодні (що можна зрозуміти), але й після створення УНРади ніби навмисно витягають з архівів Варшавський договір. А тому не можна оминути мовчанкою того явища, яке, на жаль, ще й досі хвилює деякі кола нашого громадянства.

Залишаючи безстороннім історикам завдання остаточного висвітлення справи Варшавського договору, сьогодні — в ім'я правди і для того, щоб не сіялося баламутства серед необізнаних із справою громадян — належить ствердити, що Варшавський договір не був наслідком злої волі тих, які його заключили, але наслідком трагічного, просто безвихідного становища, в якому опинилися в кінці 1919 року наше військо, наш уряд і вся наша справа. Ведучи боротьбу на 4 фронти — проти московських большевиків, проти білоґвардійських російських генералів, проти Польщі і Румунії — українське військо опинилося в т. зв. «чотирикутнику смерти», оточене зо всіх боків ворогами, десятковане страшною епідемією тифу, без зброї, без набоїв, без взуття й одягу, без медикаментів. При цьому належить підкреслити, що Україна не мала ніякої підтримки ззовні, бо всесильна тоді Антанта (Франція й Англія) підтримувала якраз наших ворогів — Денікіна і Польщу, а супроти України застосувала бльокаду. І от в тих обставинах насунулася конечність ліквідації хоч одного або двох з ворожих фронтів. Для цього по згоді між урядом ЗУНР (Галичини) було вислано до Варшави дипломатичну місію, яка складалася з представників обох урядів, як наддніпрянського, так і галицького. Але в міжчасі становище українців значно погіршало. Галицька армія змушена була піти на угоду з Денікіном, реґулярний фронт перестав існувати, більша частина наддніпрянської армії пішла в Зимовий похід на тили ворога, поляки окупували тоді не тільки Галичину і Волинь, але й частину Поділля з Кам'янцем, де знаходилися міністерства й інші центральні українські установи. Сталася властиво страшна катастрофа, і цю катастрофу використали поляки, поставивши українській місії надзвичайно тяжкі умови. Треба було вибирати: або зрезиґнувати з дальшої боротьби реґулярним фронтом і в державних формах та залишити на призволяще наше військо в Зимовому поході, або — прийняти польський диктат і, ціною часових тяжких і болючих втрат територіяльних, спробувати відновити реґулярний фронт і продовжувати боротьбу проти найстрашнішого і найсильнішого ворога — Москви. Після довгих вагань сталося на цей другий шлях, про який так висловлювався Головний Отаман Петлюра: «Варшавська умова 22-го квітня 1920 р. була історично вимушеним актом, неминучим ланцюгом в ході політично-мілітарних подій нашої новітньої історії, а не штучним утвором політичної нерозважности чи злої волі, як дехто легковажно і поверхово думає про неї. Її темні моменти були відомі відповідальним діячам, що підписували її, але не могли бути переборені чи невтралізовані через об'єктивні причини міжнародного характеру».

Належить підкреслити, що територіяльні клявзулі Варшавського договору українська сторона згори трактувала як тимчасові. Гасло «через Київ — на Львів» залишилося незмінним. Міркувалося, що після успішного закінчення війни з Москвою, на порядок денний прийде справа прилучення до самостійної української держави західніх українських земель. І про таке наставлення українців чудово знали поляки. Однак в польському політичному проводі перемогла саме в той момент думка конечности спільної з українцями боротьби проти московської загрози. Щождо майбутнього — після перемоги над Мос-

74-ліття Черчіла

30 листопада з нагоди дня свого 74-ліття Вінстон Черчіл одержав з усіх кінців світу силу вітальних листів та телеграм, а також і подарунки. Один з еспанських прихильників Черчіла, з жалем прочитавши в газетах, ніби Черчіл цим разом не дістав в подарунок сиґар, „відшкодував" його, надіславши йому гаванську сиґару велетенського розміру. (ЮП)

Українське вільне слово

на гостинній французькій землі

Промова представника Спілки Українських Журналістів на відкритті Конґресу Вільної Преси в Парижі

З почуттям великої сатисфакції представники українських журналістів беруть участь в Конґресі Вільної Преси. Вільна преса — слова говорять самі за себе. Це преса, для якої гасла: «свобода сумління, свобода релігійних і політичних переконань, свобода слова і преси, право народів на самовизначення» — не є порожніми звуками, але основою її існування й діяльности. Ніхто, може, як журналісти українські, не відчувають так змісту і значення цих гасел. Бо стан, в якому перебуває український народ — і то не короткий час, але вже 200 літ — є яскравим запереченням цих елементарних засад права людини і громадянина, які є невід'ємною частиною політичних режимів всього культурного демократичного світу. Стан, в якому перебуває преса якогось народу, є точним віддзеркаленням того стану, в якому перебуває даний народ. У народів, які перебувають під гнітом тоталістичних режимів, немає вільної преси. Ще в гіршому стані є ті народи, коли пануючі над ними тоталістичні режими є водночас режимами чужинецькими, які є наслідком аґресивного імперіялізму якогось уряду або й якогось народу.

Український народ у 18-му столітті, після вікових героїчних змагань проти чужинецьких загарбницьких дій, втратив свою державну незалежність. Наслідком цього інші народи Східньої Европи втратили також, один за другим, свою незалежність. Перебуваючи під гнітом чужинецької неволі — терплячи під деспотичним режимом російських царів — український народ не мав у себе вільної преси. Режим царської Москви доходив у своїх переслідуваннях українського народу до того, що в Україні були заборонені на підставі указу 1876 року всі без винятку видання українською мовою. Але революція 1917 року принесла на короткий час визволення для української нації. Як на українських землях, що належали до Російської держави, так і на українських землях, що входили до того в склад Австро-Угорщини, була проклямована незалежна Українська Держава. Вільно обраний парлямент України проклямував 22-го січня 1919 року єдину незалежну Українську Народню Республіку. Ця Українська Держава проіснувала до 1921 року, перебуваючи однак у стані безперервної війни з чужинцями, які не хотіли визнати за Україною права на незалежне державне існування. Українська держава впала головно під ударами червоної Москви, а її територія була поділена поміж чотирма сусідніми державами. Але український народ не визнав над собою чужинецької окупації, продовжуючи вперту повстансько-революційну боротьбу проти чужинецької окупації, а законний уряд український, змушений залишити територію України, продовжував закордоном виступати в обороні поґвалтованих прав українського народу.

Українська преса, що за час існування української держави, могла вільно розвиватися і служити інтересам не тільки свого народу, але й загального поступу та міжнародньої, побудованої на справедливості і рівності, співпраці — була знищена в Україні і лише на еміґрації могла вільно висловлювати свої думки, що були думками всього поневоленого українського народу. Під окупацією московських большевиків українська преса зазнала нечуваних репресій: десятки тисяч українських журналістів письменників або науковців були розстріляні або згинули на засланнях у Сибіру. В загальному від розстрілів, від штучно зорганізованого в Україні голоду в роках 1932—33 та на засланнях згинуло понад 12 мільйонів українського населення під владою совєтської Москви.

Як і в 18-му столітті, зникнення України з мапи Европи знову потягнуло за собою уярмлення інших вільних народів. Знову, відсутність України в концерті народів зірвала рівновагу сил.

Остання світова війна принесла нову трагедію для українського народу. Гітлерівська Німеччина, бажаючи обернути Україну з московської на німецьку колонію, запровадила на окупованих німецьким військом українських землях режим жахливого терору, від якого загинули мільйони українських чоловіків, жінок і дітей. Український народ, так само як він боровся проти московських большевиків, відповів німецьким аґресорам масовим повстанським рухом, невпинно змагаючи до реституції незалежної української держави. Ми, українці, є горді з того, що дії Української Повстанської Армії проти гітлерівської Німеччини внесли свій вклад, висоту якого визначить пізніше історія, в діло перемоги над нацистським тоталітаризмом.

Сьогодні Україна — майже вся українська територія — перебуває під владою комуністичної Москви. Але водночас Україна, як ніби незалежна держава, входить до складу Об'єднаних Націй. Народи світу, приймаючи в своє ґроно Україну, тим самим визнали за українським народом право мати свою незалежну державу. Однак так зв. уряд, який сьогодні сидить у Києві і репрезентує Україну в О. Н., не є справжнім репрезентантом волі українського народу, але лише настановленою силою зброї аґентурою комуністичної Москви.

кводо — то поляки сподівалися, що вони будуть сильнішими за українців, а тому їм удасться втримати не тільки Галичину й інші західні землі, але може навіть ще й чогось більшого досягти: нпр. шляхом якоїсь «федерації» (в дійсності гегемонії) дійти до Чорного моря... Поляки не враховували тільки одної «дрібнички»: для успішности українсько-польського союзу проти Москви, вони не повинні були використовувати тяжкого становища України, але чесно й справедливо поставитися до справи територіяльного розмежування між Україною і Польщею та перестати мріяти про Польщу Ягайлонів. І тому, супроти такого наставлення поляків, українській стороні нічого не залишалося, як, ідучи з тяжким серцем на умови Варшавського договору, лічити в свою чергу на те, що українці після перемоги над Москвою матимуть стільки сили, що зможуть не тільки протиставитися ягайлонським забаганкам Польщі, але й відібрати назад староукраїнські землі: Галичину, західню Волинь, Полісся, тощо.

Таке було тло Варшавського договору. І коли поляки не тільки подиктували українцям тяжкі умови цього договору, але ще й самі офіційно зірвали його, ідучи на сепаратний Ризький трактат, яким Україну поділено між совєтською Москвою і Польщею, то тим самим Варшавський договір автоматично перестав існувати, про що офіційні українські представники в році 1921 нотифікували польському урядові. Зрештою, не бувши ратифікованим, договір цей ніколи не був правно зобов'язуючим для України.

Історична наука скаже своє слово, в якій мірі Варшавський договір був помилкою і які неґативні наслідки мав він для української справи. Але, повторюємо, вже сьогодні треба ствердити, що він не був результатом злої волі тих українців, які його заключували. Хто може закинути злу волю людині, пам'ять якої є сьогодні святою для всіх українців? Отже Симон Петлюра пішов на цей договір, як на спробу вивести справу нашої визвольної боротьби з того безвихідного становища, в якому вона тоді знаходилася. Але цього мало. Багато було провідних політичних мужів Галичини, які так само уважали, що в тодішніх трагічних обставинах треба було йти на Варшавський договір. І серед цих провідних осіб знаходиться й ім'я великої Людини, якій ніхто хіба не посміє закинути злої волі: бл. п. Митрополит Кир Андрей Шептицький.

Однак це все належить до минулого. Сьогодні Варшавський договір — це назавжди похована справа. Після численних заяв представників уряду УНР від 1921 аж по 1948 рік, ще раз зложено в цій справі цілком виразну, офіційну й опубліковану в пресі (отже не «про домо сва» і не «для домашнього, міжпартійного вжитку», але для проголошення нашого становища в цій справі, як для українського суспільства, так і для міжнароднього форума) заяву в державно-правній деклярації Президента УНР на відкритті УНРади. Згідно з цією заявою, «...Варшавська умова є документом минулого часу, вигаслим протягом півроку по його підписанню, незобов'язуючим і нині неіснуючим».

Отже, для УНРади й переформованого державного центру Варшавський договір є неіснуючим і незобов'язуючим. Але власне має значення та обставина, що до державного центру належать і сьогодні ще ті люди, які займали відповідальні становища в українському уряді в році 1920. Бо власне голос цих осіб може бути найбільш авторитетним і міродайним, коли саме вони стверджують нечинність Варшавського договору. Однак насувається питання: пощо витягати цю стару і непотрібну, давно ліквідовану справу — особливо тепер, після здійснення гасла косолідації шляхом створення УНРади? Хіба тільки на те, щоб сіяти знову зневір'я в лавах українського громадянства і вносити заколот у наші внутрішні політичні відносини...

На кінець ще раз можна ствердити: критика — річ добра і необхідна, але вона не повинна переходити тих меж, коли стає шкідливою, руйнуючою і деструктивною, бо ж з цього користають лиш наші вороги. Можуть бути різні зміни, доповнення і корективи в структурі чи роботі державного центру, можуть прийти інші особи до складу УНРади чи Виконного Органу, але досягнута з такими труднощами консолідація, єдиний національно-політичний центр мусить утриматися за всяку ціну, бо це лежить в інтересах успішногоза вершення нашої визвольної боротьби. І тому широкі кола українського суспільства не повинні зневірюватися під враженням за делеко ідучої, неперебірливої критики, але вперто і далі стояти на раз обраних позиціях — повсякчасної всебічної підтримки УНРади, українського національно-політичного, державного центру.

ПОВЕРТАЙТЕСЬ ДОДОМУ пані Чан-Кай-Шекова!

Від 1 грудня у Вашінґтоні перебуває пані Чан-Кай-Шекова, дружина китайського генералісимуса, що прибула туди за дипломатичним дорученням свого чоловіка домогтися в високих політичних сферах США негайної широкої військової та фінансової допомоги Нанкінові, розсіявши те недовірливе й обережне ставлення до китайського національного уряду, яке спостерігається в деяких урядових і громадських колах США. Пані Чан-Кай-Шекова зробила низку дипломатичних візит і двічі відвідала міністра зовнішніх справ Маршала в лікарні, де він досі лежить після операції. Одна з цих візит тривала понад 4 години. Нарешті пані Чан-Кай-Шекова відвідала в супроводі дружини Маршала

> ### Роєл прибув до Німеччини
>
> «Старс енд Страйпс» повідомляють: Американський військовий міністер Кенет С. Роєль прибув до Лондону. Під час своєї інспекційної подорожі по Европі він має провести контролю американського війська й його устаткування. Американська преса повідомила, що містер Роєль конферував з міністром закордонних справ Ернестом Бевіном. Міністер Роєль під час своєї подорожі відвідає Франкфурт, Атени, Анкару, Істамбул, Неаполь, Гайдельберґ, Вісбаден, Відень і Париж. З Лондону до Европи міністер Роєль має вилетіти літаком на летовище Райн-Майн у Німеччині.

президента Трумена, який мав з нею тривалу розмову. Тим часом перед китайським посольством вібулась демонстрація проти надання Китаєві допомоги. Демонстранти несли транспаранти з гаслами: «До побачення, пані Чан-Кай-Шекова! Повертайтесь додому!», «Жодної зброї, жодного доляра здеморалізованому китайському урядові!» і т. ін.

В американських політичних колах відвідини Чан-Кай-Шековою Вашінґтону вважають безуспішними. Переказують, ніби у Вашінґтоні вже вирішили обмежитись обороною Західньої Европи, зважаючи на безнадійність становища нанкінського уряду і неспроможність його належно використати американську допомогу. Відзначають, що не тільки китайська урядова армія кинула понад 300 000 американських рушниць, але й були наявні випадки продажу американської зброї китайським комуністам. Конче потрібною передумовою допомоги Китаєві США вважали б насамперед повну американську контролю використання цієї допомоги в Китаї. Як заявив проте адміністратор американського допомогового пляну Гофман, США схильні принципово підтримати Китай і в тому випадку коли теперішній режим в ньому буде замінений демократичною коаліцією з представників усього китайського народу, бо США борються в Китаї не з доктриною, а з голодом і хаосом. Якщо ж коаліція набере «явно комуністичного» характеру, в допомозі Китаєві буде відмовлено в усякому разі. (ЮП, Ройтер).

Як повідомляє «Старс енд Страйпс», згідно з директора Управління Господарської Співпраці, США стримають допомогу Китаєві, якщо комуністи переможуть в цій країні. На пресовій конференції містер Гофман заявив, що допомога Китаєві, згідно з теперішніми постановами, кінчиться в квітні. Вона буде залежати також від того, чи в Китаї постане влада, яка репрезентувала б більшість китайського народу.

НА ПІДСТУПАХ ДО ЯНТСЕКЯНҐУ Й ПЕКІНУ

Китайські комуністи захопили важливий опірний пункт Кянґен за 100 км на північний схід від Нанкіну і отже стоять в 30 км перед Янтсекянґом. Китайська урядова влада виставила вдовж Янтсекянґу між Шанхаєм і Нанкіном спеціяльні спостережні пункти з цивільного населення, які мають зараз же повідомляти військову владу в разі переходу комуністами ріки. За неофіційними повідомленнями, комуністти нібито вже реквізували багато човнів для переходу Янтсекянґу. Китайська преса в Гонконґу повідомляє з Нанкіну, ніби генералісимус Чан-Кай-Шек заявив недавно своїм співробітникам, що в разі перемоги комуністів він наміряється сам заподіяти собі смерть перед пам'ятником засновника китайської республіки Сун-Ят-Сена в Нанкіні.

Під сильним тиском комуністів китайське урядове військо залишило Чо-Сен за 50 км на південний захід від Пекіну, в 35 км від якого тривають запеклі бої. До портів Тентсін, Тсінітав в Шанхай прибули американські пароплави із зброєю для китайського центрального уряду, яка є першою приставкою в рахунок американської програми на 125 мільйонів долярів для військової підтримки Китаю. (Ройтер, АФП).

БРАМУҐЛІЯ У ПРЕЗИДЕНТА ТРУМЕНА

ВАШІНҐТОН (АП). Президент Трумен прийняв 10 грудня арґентінського міністра зовнішніх справ Брамуґлію. Як пояснив після того Брамуґлія, берлінське питання при цьому не обговорювалось і його розмова з президентом стосувалась тільки дружніх взаємин між обома державами. Проте щодо можливости розв'язати берлінське питання Брамуґлія, за його словами і далі лишається оптимістом.

МАРШАЛ БУВ ОПЕРОВАНИЙ

ВАШІНҐТОН (ДЕНА). Американському міністрові зовнішніх справ Маршалові зроблено операцію нирок. За повідомленням лікарів, вона була успішною. Маршал, повернувшись 22 листопада з Парижу, перебував з того часу в лікарні. За повідомленням з міністерства зовнішніх справ, операція мала бути зроблена ще влітку, але була відкладена через участь Маршала в сесії ОН. Згідно з неофіційними даними — йому вирізано одну нирку. Маршал частково виконував свої обов'язки і в лікарні і тому цілком обізнаний з міжнародним становищем. Офіційне керування міністерством зовнішніх справ тимчасово перебрав на себе заступник міністра Роберт Ловетт.

ПЕРШІ ПОБОРНИКИ СВІТОВОГО УРЯДУ

ПАРИЖ (АФП). До президента генеральної асамблеї ОН Іветта надійшли французький і брітанський листи, в яких підтримувалась вимога «світового громадянина» Ґаррі Девіса про скликання спеціяльного засідання пленуму ОН для обговорення питань світового миру. Брітанський лист підписали, між іншими, проф. Айнштайн, Джон Орр і Джон Ренкін, а французький — «французький комітет для підтримки Ґаррі Девіса», до якого належать Поль Веркор, Альбер Камю, Андре Бретон і багато інших письменників та журналістів. В обох листах ішлося про продовження засідань пленуму ОН на один тиждень або принаймні на день для обговорення питань про створення світового уряду, згідно з меморандумом Девіса з 19 листопада на ім'я д-ра Іветта (про виступ Девіса на засіданні ОН повідомлено в ч. 153 «Неділі» — Ред.).

БЕЗПІДСТАВНІ ЧУТКИ

Представники «банку німецьких країн» гаряче вітають заяву генерала Клея про те, що нема ні гадки, ні приводу вдаватись до другої валютної реформи. Як сподівається банк, ця заява остаточно переконає населення західньої Німеччини в тому, що всі чутки про другу валютну реформу, які кружляють і досі, позбавлені всякої підстави.

Так само і головна залізнична управа спростовує повідомлення деяких газет про нібито передбачене підвищення залізничних тарифів. Щоправда, фінансова управа запропонувала була запровадити на три місяці додаткове стягання при продажі залізничних квитків 15% їх ціни на допомогу Берліну, але цю пропозицію відхилено.

СОВЄТСЬКИЙ ПРОТЕСТ ФІНЛЯНДІЇ

МОСКВА (АП). «Правда» та інші російські газети опублікували 10 грудня коротке повідомлення ТАСС-у, згідно з яким фінляндському урядові передано ноту з приводу «ворожої до Совєтського Союзу діяльности у Фінляндії».

УРЯДОВА КРИЗА В УГОРЩИНІ

БУДАПЕШТ (ЮП). Партія дрібних землевласників вирішила відкликати з угорського кабінету міністер-президента Діньєша. В довгій резолюції зазначено, що партія ухвалила позбавити Діньєша своєї довіри, бо він не виявив достатньої енерґії в боротьбі проти «двозначних елементів» в партії і не досить тісно співпрацював з нею. Одночасно повідомлено про відклик з уряду чотирьох статс-секретарів партії дрібних землевласників. Прем'єр-міністер Діньєш подав уже заяву про демісію президентові республіки, який просив його лишатися на посту до сформування нового уряду.

ЧИ СПРАВДІ ТАК?

Депутат англійської палати громад Ґросмен, належний до крайнього лівогр крила лейбористської партії, закидає американцям в газеті «Санді Пікторієл» «пронімецьку гістерію». Дехто з американських генералів, — пише він, — хоче озброїти Німеччину, бо, на їх думку, Франція вже зійшла нанівець і тільки знов озброєна Німеччина спроможна оборонити Европу від комунізму. Ні Великобрітанія, ні Сполучені Штати не були під німецькою окупацією, але континентальні народи не схильні знову наражатися на можливість німецького завоювання. Якби довелось обирати між німецькою і комуністичною окупацією, більшість европейців обрали б комунізм.

НІМЕЦЬКІ РОБІТНИКИ ДЛЯ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ

ЛОНДОН (ЮП). За словами брітанських політичних спостерігачів, чехо-словацький уряд звернувся до совєтського по пораду з приводу наявного тепер в Чехо-Словаччині браку робочої сили. Як переказують, Совєтський Союз запропонував надіслати до Чехо-Словаччини робітників з совєтської зони Німеччини. Частина чехо-словацьких комуністів вважала цей захід рівнозначним поверненню до Чехо-Словаччини німців, проте крайня течія в партії підтримала совєтську пропозицію як конче потрібну для успішного виконання п'ятилітнього пляну. Останнім часом в чехо-словацькій промисловості затруднені вже румунські, болгарські й польські робітники, і створено, насамперед в будівельній промисловості, робітничі бриґади. Проте ще не вистачає 180 000 робітників, і цю проталину мають надолужити тепер німці. Відповідний договір між Москвою і Прагою нібито вже укладено.

АВСТРІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ МИРОВОГО ДОГОВОРУ

ВІДЕНЬ (АФП). Австрійський уряд звернувся до Сполучених Штатів, Великобрітанії, Франції і Совєтського Союзу з нотами однакового змісту, в яких просив поновити переговори про укладення мирового договору з Австрією. США і Великобрітанія вже привітали цю ініціятиву Австрії.

— Американська преса відзначає трилітній «ювілей» «кер-пакетів». За минулі три роки в США створено 26 відповідних організацій, що надіслали до 12 европейських країн понад 7 мільйонів кер-пакетів.

— За даними ІРО, з 145 000 ДП в брітанській зоні Німеччини є тільки 66 000 працездатних осіб у віці понад 16 років.

— Бельгійський Сенат 107 голосами проти 20 (8 утримались) висловив довіру новому католицько-соціялістичному урядові Спака. Проти уряду голосували комуністи й ліберали.

— За повідомленням з американських урядових кіл, в Нью-Йорку є тепер в обігу так багато фальшивих долярових банкнот, як не було досі ніколи в США.

— В січні 1949 р. в західній Німеччині відбудуться маневри американського війська для вивчення провадження війни в цих районах в зимових умовах.

— Голова військового комітету американської палати депутатів Шорт, повернувшись з Мадріду, вимагав негайного прийняття Еспанії до ОН і підтримки її Сполученими Штатами.

— У Румунії заарештовано всіх католицьких священиків, що відмовились перейти до офіційно визнаної православної Церкви. Цим практично завершено ліквідацію румунської католицької Церкви. (Ройтер).

Доля нешлюбних дітей

Відповіді ІРО на питання читачів „Неділі“

Чергове питання «Неділі», внесене на прохання наших читачів з міста Кіцінґену: чи ІРО може дати тимчасову фінансову допомогу групі приватників ДП? Вони твердять, що така допомога вимагала б менше витрат, ніж приймання до табору. Відповідь представника ІРО: ІРО не зацікавлене давати таку допомогу, але воно має представників при німецькій владі, до яких треба звертатися.

Далі «Неділя» запитала: багато родичів тих дітей, що вже еміґрували, залишаються по таборах в Німеччині без ніякої фінансової допомоги. Чи не могли б еміґранти з країн переселення посилати своїм рідним у Німеччині грошей через ІРО?

Відповідь: не існує ніякої змоги посилати гроші за посередництвом ІРО до свояків у Німеччині. Найкраще посилати керпакети при допомозі харитативних організацій.

Здивування українських журналістів викликав офіційний запит редакції польського часопису «Кроніка», чому на перших пароплавах, які виїхали до США, було багато українських ДП, записаних як поляки, хоч ці українці добровільно зреклися польського громадянства і створили від 1945 року свою власну національну групу...

Жаліємо, що д-р Смук, присутній на початку конференції не зміг дати відповіді на це дивне польське питання, не згідне, зрештою, з фактичним станом (в одному з наступних чисел «Неділі» ми на основі офіційних корабельних статистик докажемо польським інтерпелянтам, що в порівнянні з масою поляків з українського боку виїжджають лише одиниці). Представник ІРО обіцяв редакції «Кроніки» дати відповідь на наступній конференції.

Останнє наше питання: чи ІРО має якісь пляни щодо нешлюбних дітей. Різні країни не хочуть прийматти незаміжніх матерів з їх дітьми.

Відповідь: практика ІРО щодо нешлюбних дітей така сама як щодо осіб з родинами. ІРО робить все, щоб не розбивати родин. Приймання таких матерів з дітьми провадиться виключно на індивідуальній базі, хоч ясно, що ця група матиме окремі труднощі й ІРО з нею також. Для сиріт не існує великих виглядів, хоч нещодавно Бельгія, нпр., погодилася прийняти сиріт.

Загальну веселість між журналістами викликало 15 питання: чому розшалілим козлам дозволяється шаліти на подвір'ї шпиталю в Авґсбурзі? Оце 16-го листопада такий козел поламав ребра одній старій людині. Це веселе питання удостоїлося з боку ІРО значно більшої уваги, ніж багато важливіших питань. Начальник відповідного відділу найповажнішим голосом перечитав відповідь на телефонограму в справі розшалілого козла з Авґсбурґу: Ерія Ауґсбурґ повідомляє, що дійсно в шпиталі ДП в Авґсбурзі годують овечок, щоб мати кров для проб Вассермана. Дальші відповіді подамо в наступних числах «Неділі».

— З загальної кількости 83 127 нових прохань про будь-яку допомогу ІРО у вересні ц. р. задоволено 65 721 заяв. Більшість їх стосувались лише формального нового прийняття на утримання ІРО, яка мала вже цих осіб на обліку. Поміж новоприйнятими ДП є 26 974 поляки, 11 588 угорців, 9 423 українці, 9 194 балтійці, 8 775 юґославів і 8 714 чехи.

КОЖНОМУ СЛОВО

В Реґенсбурзі є зміни!

В ч. 147 «Неділі» за 31. жовтня ц. р. поміщено мій допис п. н. «В Реґенсбурзі без змін». Допис цей, на жаль, задовго пролежав в Редакції, мабуть з технічних причин, і тому відомості, подані в ньому, про справи таборової адміністрації були застарілі, в дечому неактуальні та не передавали дійсного стану речей навіть на день опублікування їх в газеті.

Тому, діставши відомості в добре поінформованих колах, **в ім'я правди** та належної пресової інформації дозволю собі подати їх в цьому дописі.

Вибори до таборової ради і контрольної комісії реґенсбурзької оселі, що відбулися 30. V. ц. р. представники лист чч. 2 і 3 були опротестували. Обласний Громад. Суд в Реґенсбурзі рішенням від 26 липня ц. р., констатуючи цілий ряд порушень виборчих приписів та явних надужить, вибори уневажнив. Тоді представники більшости — (списка ч. 1) і собі склали до Найвищого Громад. Суду в Авґсбурзі апеляцію. В наслідок цього, НГС своєю постановою від 26.VIII. рішення І-ої інстанції ухилив, вважаючи мотиви, якими керувався Обласний Гром. Суд ніби-то за неістотні для висліду і справи уневажнення виборів. Такі представники лист чч. 2 і 3 внесли до НГСуду протест-просьбу про ревізію присуду від 26. 8. 48.

В наслідок цього, 30. IX. 48. представники всіх виборчих лист з'їхались до місця осідку Найв. Гром. Суду і по переведеному судовому процесі в присутності пп. голови і членів суду спірні сторони склали там між собою компромісову угоду такого змісту:

1. Список ч. 1 відступає з числа своїх 12-ти членів Таборової Ради одного члена листі ч. 3, отже склад Таборової Ради буде такий:

а) для списка ч. 1 — 11 мандатів,
б) для списка ч. 2 — 3 мандати,
в) для списка ч. 3 — 5 мандатів,
г) для національних меншин (росіяни) — 2 мандати, разом 21.

2. Президія Таборової Ради уконституйовується так, що голова Ради, перший заступник і звичайний член президії належать спискові ч. 1, другий заступник голови і секретар президії належать спискам чч. 2 і 3.

3. Посадником (головою) табору лишається обраний 13. IX. 46. мґр. Петро Балей з тим, що на наступному засіданні Таборова Рада апробує його на тому пості. Заступник посадника (голови) табору буде номінований списками чч. 2 і 3.

4. З-поміж 12-ти референтів управи Оселі 7 референтів належать одинці, а 5 — двійці і трійці з тим, що якби число референтів збільшилось або зменшилось, то поділ між списки наступить у тім же процентовім відношенні. Того самого ключа належить придержуватись також при встановленні урядовців Управи. — Бажано, щоб реферати харчовий і реєстраційний не були в руках представників того самого списка та щоб у рефераті правної поради був принаймні один представник груп 2 і 3.

Ось так звучала складена угода і на тій підставі представники списків чч 2 і 3 взяли назад свій протест (позов).

Таким чином п. П. Балей став виконувати обов'язки голови табору і їх виконує, при чому хоч ще мало часу, але досі в таборі не чути на нього нарікань.

Але хоч від дати складання тієї угоди минуло вже 2 місяці на жаль, вона переведена в життя лише частинно. На першому спільному засіданні Ради з участю опозиції було уконстатуйовано президію Ради в складі: голова П. Футала (сп. ч. 1), заступники голови: інж. Підгайний (ч. 1) і полк. І. Самійленко (ч. 3), секретар Ради А. Залізко (ч. 2), член президії п. Яворський (ч. 1).

Заступника голови табору ще не обрано (досі виконують обов'язки дотеперішні заступники посадника д-р І. Максимчук і інж. Фаєвців), як і не переведено всіх інших персональних змін згідно з угодою. Хоч на це — здавалось би — було досить часу та при добрій волі можна б було їх провести. Та як інформують нас, причиною цього є спротив деяких панів з групи ч. 1, які не хотіли б втратити дотеперішніх впливових і «інтратних» позицій. Не хочемо цього назвати саботажем, як воно виглядало б, але таке поступовання викликає принаймні здивування у тих громадян табору, які хотіли б, щоб на цьому відтинку, нарешті, наступило замирення та, нарешті, почалась продуктивна, конструктивна праця, як Ради, так і ін. органів таборової адміністрації.

Вибір мґр. Балея на голову, як досі, виявився щасливим. Він енерґійно взявся до праці та обіцяє провести деяку санацію і льояльно та об'єктивно співпрацювати з усіма громадськими групами, що слід привітати, бо цього на терені нашого табору вже давно потрібно.

Побачимо! Тим часом 5. XI. відбулося друге засідання нової Ради в повному складі. Це засідання протягнулось аж до 2-ї год. ночі і по довгій та в деяких моментах нерічевій і нудній дискусії Табор. Рада схвалила поданий управою преліминар бюджету на 4 місяці ц. р. (до 31. XII. 48) з незначними поправками та виконавчими постановами між ін. про надання управі права санкцій проти осіб, підприємств і організацій, які ухиляються або не сповняють належно своїх податкових повинностей на користь адміністрації Оселі. В дискусії порушено теж справу недостатнього плянування з боку дотеперішніх органів табор. адміністрації проблеми організації деяких зарібкових промислово - торговельних підприємств, щоб дати працю більшій кількості таборян. Пан Балей, визнаючи важливість цієї проблеми, з свого боку подав свої думки на цю тему та обіцяв цю важливу справу мати на увазі у своїй дальшій діяльності.

Ось так у світлі дійсности на тепер стоїть справа щодо таборової адміністрації реґенсбурзької Оселі. **Обсерватор.**

Невже д-р Смук не може нічого вдіяти в тій справі?

Тіні «зразкового табору»

Сміливість не завжди поплачує. За одверте й відважне ставлення до деструктивних явищ, що діють на шкоду великим і меншим інтересам українського суспільства, «Неділя» присвоїла собі незаслужений епітет «сенсаційної» газети». Проте, ми не шукаємо «сенсацій» для самої сенсації, але стоїмо на становищі потреби правдиво інформувати наш загал про речі, яких встидливо уникає ЦПУЕ, яких бояться політичні чинники, які замовчують інші газети.

Таке було досі і з славною вже оселею в Ґіссені. Скільки листів, звернень і телеграм вислало робітництво тієї оселі до редакцій українських газет і високих бюр наших провідних установ, домагаючись контролі, інтервенції, допомоги! Нічого не помогло: інтереси працюючих інтеліґентів, студентів і робітників залишено без захисту, потребу оборони засади чистих рук у громадській роботі зіґноровано й замовчано.

Ми досі терпеливо вичікували, хоч вже не раз і при різних нагодах прозоречисто акцентували й сиґналізували нездорову атмосферу Ґіссену. І тепер, виждавши кілька довгих місяців, містимо листа людей, що вже сотні разів оббивали пороги нашої редакції, домагаючись його публікації. Коли ті, які покликані лікувати громадське зло, байдуже здвигають раменами, коли партійні газети або вихвалюють зло, або мовчать, щоб собі «не накоїти лиха», незалежна газета мусить сказати своє слово. І з тих власне причин з почуттям повної відповідальности оголошуємо оці факти:

Високоповажаний Пане Редакторе!

УРДП, це своєрідна партія, яка проголошує всім і вся, що вона єдина спасе Україну і всім і вся закидає брак патріотизму, а на ділі є зразком того, як загумінковість і партикуляризм мають виглядати.

Наш народ не знає, як виглядає партійна політика УРДП у практиці, в щоденній праці Цікавим можна б просто подати адресу Української Робітничої Оселі в Ґіссені та порадити їм побути в цьому ославленому таборі кілька днів. Цього доволі, щоб мати уявлення, як «проводила б» Україною УРДП, якби її мрії здійснилися.

Коли пишемо цього листа, відносини в ґіссенському таборі дійшли до вершка напруження.

Табір українських робітників в Ґіссені постав з ініціятиви д-ра Смука й ЦПУЕ. Це мав бути зразковий український робітничий табір. Тому його організації приділено велику увагу й за цю справу взявся особисто референт праці ЦПУЕ п. Микола Степаненко. Своє обрання на посаду референта праці ЦПУЕ він завдячує партії УРДП, членом якої він є і виконавцем волі якої він хоч-не-хоч являється. Знаючи, що з Ґіссену УРДП вирішило зробити другу (поруч Нового Ульму) цитаделю уердепістів в Німеччині, п. Степаненко подбав, щоб на всі вільні місця в ґіссенському таборі потрапили «свої люди». Якщо прибував до табору не-уердепівець, йому створювалися такі умови, що він був змушений табір покинути. Такі труднощі створено інж. Сем'янчукові з Ашаффенбурґу, який мав стати тут директором табору, така сама доля зустріла інж. Кавулю. Врешті директором призначено проф. Ю. Филиповича. Він на власних плечах виніс всі труднощі будування ґіссенської оселі. Він хоч і був уердепівець, спочатку партія не робила йому труднощів, бо думала, що новий директор буде сліпим виконавцем її волі. Та коли показалося, що проф. Филипович керувався в доборі людей власними міркуваннями, оцінюючи фахову й громадську вартість кожного кандидата, а не його партійну приналежність, проти нього почалася акція. Посипалися доноси густо, як дощ, і пр. Филипович мусів зрезиґнувати із своєї посади.

Новим директором ґіссенської оселі призначено п. Шинкаря. Він обіцяв слухняно виконувати накази УРДП. Не знаючи жодної чужої мови, не маючи авторитету в ІРО, новий директор виявився проте цілком «на місці», бо робив те, що йому казали згори. Першим таким наказом було виправити «помилки», що їх допустився попередник, тобто вичистити табір від усяких «потенціяльних і соціяльних ворогів». Виконання цього наказу було проведено з усією безцеремонністю. Коли нпр. мешканевий референт п. Федоренко взяв законну відпустку, його після повороту звільнено з праці. Дуже цікаві пригоди мав референт суспільної опіки п. Запорожець. Він покинув УРДП і перейшов до УНДС, чи до гетьманців. Відразу його звільнили в Ґіссені з посади. Не дивлячись на те, що він лежав хворий в шпиталі й не мав змоги деінде влаштуватися, його вигнали з табору. Боячись, щоб він не доходив своїх прав, таборова управа не видала йому жодних документів. Відповідні інформації управа дала також шефові табору, американському майорові, так, що інтервенція п. Запорожця в нього не дала наслідків. Формальною причиною звільнення п. Запорожця було нібито скорочення штатів. Фактично одначе прийнято на його місце уердепівця п. Євсевського. Врешті проти п. Запорожця зроблено донос, що він... большевицький аґент.

Не прийнято на відповідальну посаду команданта української автоколони пана Туренка, хоч він першоякісний фахівець, але не... уердепівець.

23-го серпня до Ґіссену прибуло ашафенбурзьке авто з двома десятками робітників. Вони мали листа від голови ашаффенбурзького ОПУЕ з просьбою прийняти їх на працю в оселі. Але між ними не було уердепівців і їх не прийняли. Зате спроваджено робітників із Корнберґу, бо їх симпатії були по боці УРДП, а багато з них були, або зголосили охоту стати членами УРДП.

Тепер ситуація в Ґіссені така, що в управі табору з виїмком однієї людини всі уердепівці. Те саме в поліції, в магазині й на кухні. Словом партійна лавочка, до якої заїздять щораз партійні достойники на конференції партії і з'їзди.

В Українській Робітничій Оселі на словах панує «соборництво» й «безпартійність», а на ділі інакше. Навіть студентам, які приїхали сюди, щоб заробити на студії, ставиться вимогу приналежности до УРДП. З групи 15 студентів, які приїхали тут влітку, трьом, які були партійцями, дала управа табору легку й добре платну роботу, інших вислано копати канали, а заступник коменданта табору п. Шадурський тішився навіть, що нарешті й «бандерівцям хтось дає школи», хоч половина з прибулих студентів бандерівцями ніколи не були.

Але так є не лише із студентами. З людського боку оселя в Ґіссені, це резерват УРДП і референт відділу праці ЦПУЕ навіть чванився, що коли «нас б'ють у інших таборах, то тут будуть бити інших». Бити ще нікого не били, але коли так висловлюється референт ЦПУЕ секретар УНРади й видатний член УРДП, то це має спеціяльний посмак. Зрештою в ґіссенській оселі «б'ють» непартійних тим, що дають тяжку працю, гіршу зарібтну плату, приділяють бляшані «бочки» на мешкання (партійні живуть у кімнатах), а поза працею дають такого «бобу», що людина сидить «нижче трави, тихше води». Інакше називають «бандерівцем» і при першій нагоді викидають з праці. Взагалі «галичан» і «бандерівців» директор табору п. Шинкар, його заступник п. Шадурський та пружина всього п. Михайличенко, — «не люблять». Таксамо переслідують і членів чи симпатиків Союзу Земель Соборної України. Панію д-р К., що була секретаркою в управі табору «деґрадували» до кухонної прислуги за те, що вітала Театр-Студію Гірняка від імені СЗСУ. Трапилася й така цікава історія: голову ґіссенської клітини СЗСУ інж. Колодія, поважну, стару людину під закидом крадіжки звільнено з праці й усунено з табору. Справу розслідувати прибули ред. Степаненко й С. Підгайний. Пан Семен Підгайний хотів поставити перед інж. Мельником вимогу ліквідації ґіссенської клітини СЗСУ і вибрався до нього на розмову. На дорозі зустрів одначе двох людей, які разом із ним відбували каторгу на Соловках і були свідками його поведінки до товаришів недолі. Зустріч ця була для С. Підгайного настільки небажаною, що він повернув назад і наказав закликати до себе інж. Мельника. У розмові поставив інж. Мельнику ультимативну вимогу розв'язати СЗСУ в Ґіссені. При тому допитувався, чи інж. Мельник розстрілював на Україні комуністів (!).

В оселі діються цікаві речі. На суботу й неділю з оселі їде додому багато людей. За ці два дні вони харчів не одержують, хоч приділи на них ідуть. На кухні немає жодної контролі. Партійцям кухарі дають кращі порції, а згадайте про контролю, то зараз ви «бан-

Виставка народньої творчости

Стараннями СХС організовано в Мюнхені виставку української народньої творчости, що ілюструє мистецьку самодіяльність нашого народу. Виставлено 170 експонатів. Метою організації виставки є збір коштів для хворих, що перебувають у шпиталі. Найбільше заступлено українські вишивки. Серед експонатів розміщені й ляльки із зразками народньої ноші. Ляльки з робітні пані Яремович на Фраймані. Виставлені також косівські килими. Майстерно виконані й різьбарські вироби. Касети з робітні УПА одного з наших таборів являють зразки гуцульської різьби з інкрустацією. На стіні великий образ Богоматері роботи мистця-різьбаря Крука та символічний малюнок Козака із зображенням катедри св. Юра у Львові, скитальців і УПА ілюструє сучасну долю українського народу. Окреме місце займають образи дерев'яних церков і дзвіниць на Закарпатті. Ориґінальні знятки бойків у народніх строях, зокрема цікаві типи бойків на ярмарку в Турці над Стриєм.

Виставку відвідало багато людей, в тому численні чужинці. Багато експонатів продано. Г.

Українські студенти
в декана дипломатичного корпусу

Вже більше як два роки існує в Лювені колонія українських студентів, що студіюють в лювенському університеті. Завдяки великій жертовності Апостольської Столиці, дбайливості Їх Еміненції Кардинала Тіссерана, піклуванню Єпископа Івана Бучка та інж. А. Кішки українські студенти - скитальці найшли можливість студіювати в добрих умовах.

10-го листопада ц. р. студентська делеґація під проводом студента І. Суховерського склала на руки папського нунція Монсіньоре Ф. Ченто вислови подяки Апостольській Столиці за допомогу українським студентам. При цій нагоді українські студенти в Лювені вручили Монсіньоре Ченто дарунок, виконаний православним студентом К. Кмеклюком, а саме оригінально намальований на шовку портрет Папського Нунція.

Студент І. Суховерський, вручаючи дарунок подякував за опіку над студентами Святішого Отця. Від Українського Комітету говорив інж. Кішка. Він підкреслив опіку Нунція не лише над українськими студентами, але й над українськими скитальцями, взагалі.

Представник Апостольської Столиці, що є одночасно деканом дипломатичного корпусу в Бельгії, подякував за дарунок та в промові підкреслив, що Ватикан завжди готовий допомагати українській студентській молоді. По офіційній частині делеґація провела півгодини в дружній гутірці з Нунцієм у його приймальній залі. Вся авдієнція тривала годину. (П. Б. Лювен).

Новини з Пфорцгайму

З доповіддю про Українську Національну Раду, її завдання та напрями української національної політики й переселення виступив в Пфорцгаймі член УНРади Микола Лівицький. Громадянство Пфорцгайму з увагою прослухало його двогодинну доповідь, яка багато дечого розкрила, навчила корисного та спонукала задуматися байдужих.

В театральній залі табору Пфорцгайм відбулася вистава аматорської трупи з Ельванґену, яка продемонструвала перед глядачами події з нашого минулого Трупа взяла на себе важке завдання, бо тяжкі й делікатні деякі моменти цих живих історичних образів і нелегко віддати їх правдиво. Одначе треба привітати намагання молодих ентузіястів, які з патріотичних мотивів взялися за таку тяжку для них справу. Таборянин

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— Відряджений 4. XI. ц. р. в службових справах за кордон угорський міністер фінансів Нярадь, як офіційно повідомлено 5 грудня, «не повернувся до Угорщини».

— 88-літній грецький прем'єр і військовий міністер Софуліс про небезпечну для життя хворобу якого недавно повідомлено, видужав і повернувся до виконання своїх службових обов'язків.

— Британська палата громад схвалила законопроєкт про здовження військової служби з 12 до 18 місяців.

— В британській Австрії заарештовані два колишні есесівці, що збирали таємні інформації для «однієї східньо-европейської держави».

— В Японії відбувся дводенний страйк моряків, що вимагали підвищення зарібітної плати на 30%. Після нього оголошено триденний страйк гірняків.

— В Лондоні відбулась конференція представників соціял-демократичних партій Польщі, Чехо-Словаччини, Угорщини, Румунії, Болгарії та Юґославії, що перебувають на еміґрації.

— За «націоналістичні тенденції» або «правий напрям» з комуністичної партії Польщі виключено 1900 і з соціялістичної партії 5000 членів.

— Генерал Мек-Артур припинив виконання смертного вироку колишньому японському міністер-президентові Тойо та шести іншим членам японського уряду до перегляду справи в найвищому американському суді.

— В Південній Кароліні, що була одиноким штатом в США, де цілком заборонені були подружні розлуки, їх допущено тепер в низці випадків.

БЛИСКУЧА ПЕРЕМОГА ДЕМОКРАТІЇ В БЕРЛІНІ

Німецька преса подає такі остаточні висліди виборів у західніх секторах Берліну (в дужках — відповідні дані виборів у жовтні 1946 р.): соціял-демократи — 858 100 голосів — 64.3% (51,1), християнські демократи — 258 496 — 19.4% (23.4) і ліберал-демократи — 214 224 — 16.1% (10.1). Світова демократична преса одностайно вітає ці висліди як вияв блискучої перемоги в Берліні демократії над комуністичним тоталітаризмом.

Під знаком єдности і еміґрації

пройшов Третій З'їзд Спілки Українських Журналістів

Третій Загальний З'їзд Спілки Українських Журналістів на еміґрації, що відбувся в неділю 12-го грудня 1948 року в гостинному, хоч забутому Богом і людьми таборі на периферіях Мюнхену-Фельдмохінґу в Шляйсгаймі й стягнув більше, ніж можна було сподіватися, число української пресової братії, пройшов під знаком загального об'єднання і еміґраційної „психози".

Завдяки енерґійному проводові голови зборів ред. Свирида Довгаля, З'їзд встиг впродовж одного дня в дружній атмосфері вичерпати намічену програму й після визнання абсолюторії уступаючій управі на чолі з д-ром Степаном Бараном, якого під загальні оплески вибрано почесним головою, покликати нову Управу в такому складі: Микола Лівицький — голова; члени Управи: Денис Квітковський, Павло Котович, Михайло Воскобійник, Семен Старів, Орест Зибачинський, Зенон Городинський, Василь Онуфрієнко і Кость Варварів; заступники Юрій Артюшенко, Василь Вергун, Віктор Царинник і Володимир Барагура. — Контрольна Комісія: Ілько Попович — голова; члени: Світозар Драгоманов, Тома Лапичак, Петро Павлович і Антін Добрянський.

Нову Управу вибрано з одного списка, оголошеного З'їздовою Комісією-Маткою, до якої під головуванням ред. Михайла Демковича-Добрянського входили панове: Геннадій Которович, Юрій Дивнич, Степан Росоха й Ілько Попович. Комісія-Матка висловила суґестію, щоб генеральним секретарем в новій Управі став пан Семен Старів, а заступниками голови панове Воскобійник і Квітковський. Прізвища нововибраних членів Управи вказують, що до праці в Спілці Українських Журналістів приступає нова зміна молодших робітників пера, що безумовно далі високо триматимуть прапор станової організації українських журналістів і на підвалинах, збудованих важкою працею попередніх Управ, розбудовуватимуть в усіх країнах і на всіх континентах велике діло української пресової служби Батьківщині.

*

В нетопленій залі бідненького таборового бараку зібралися недільного ранку кілька десятків українських журналістів з різних закутків Німеччини на свій, можливо останній перед розпорошенням, делеґатський з'їзд. 21 умандатований делеґат і двічі стільки добровільних учасників та гостей із зворушенням вислухали привітальну промову свого голови д-ра Степана Барана, що так як і його заступники панове Дацько і Росоха готується до виїзду з Німеччини. Серед невідрадних еміґраційних обставин, — сказав д-р Баран, — коли найбільша в історії України еміґрація перебуває в стані ліквідації, відбувається З'їзд тих, що віддали свої ідеали й знання справі народу й за останні три роки записали одну з найцікавіших сторінок української преси. За почесним президіяльним столом побіч ред. Довгаля зайняв місце енерґійний генерал **Капустянський**, а темпераментна авдиторія живо реаґувала оплесками на листовні й особисті привітання. Від імени **Виконного Органу УНР** вітав З'їзд **ред. Довгаль**, який підкреслив, що робітники пера, як творці українських визвольних концепцій завжди були предметом подиву Уряду й Національної Ради. Він склав глибоку подяку за працю в будуванні української преси. Окремі привітання надіслали Українська Національна Рада, генерал-полковник Омелянович-Павленко, письменник Іван Багряний, Президія ЦПУЕ. Бурхливими оплесками дякував З'їзд за привітання редакторові місцевої калмицької газети «Обозрение» панові **Шамба Галданову**, що закликав українських журналістів і далі боротися проти тиранії та бажав, щоб 4-тий З'їзд СУЖ-у відбувся в Києві і щоб усі інші народи вислали туди своїх представників. Не менше щиро вітав З'їзд промову представника Українського Вільного Козацтва пана **Клея.** Довшу промову мав від імени ОМУС **письменник Юрій Косач,** який нарікав, між іншим, на те, що в нас не завжди враховують різниці між літературою й публіцистикою, вимагаючи від письменників політичних декларацій.

Звіт про діяльність уступаючої Управи складали панове: д-р Баран, Которович і Микола Лівицький. Останній широко розповів про вдалий виступ об'єднаних українських журналістичних репрезентацій з Німеччини, Англії й Франції на листопадовому Конґресі Вільних Журналістів в Парижі, а ред. Которович в своєму звіті про міжнародні контакти СУЖ-у зачитав листа від редактора «Української Думки» з Лондону, пана Мирослава Семчишина, який повідомив, що українські журналісти в В. Брітанії, стоячи ідеологічно на позиціях СУЖ-у, але бажаючи працювати автономно, 4-го грудня ц. р. заснували Т-во Письменників і Журналістів при Союзі Українців у Великій Брітанії.

Ширший звіт про З'їзд подамо в одному з поточних чисел нашого часопису.

дерівець». З каси оселі видають гроші на різні прийняття, але з цього ніхто не розраховується. Директор Шинкар зробив раз збори робітників, але наслухався такого, що сказав собі твердо: «більше зборів не роблю».

Серед урделівських мешканців табору в Ґіссені ціла куча справжніх громил і «активістів», а багато з них це українці тільки з прізвища й з українством нічого спільного не мають. Зрештою в оселі чуєте часто російську мову й російську лайку, цілими годинами з радіоапаратів «ґаваріт матушка Масква».

Та й методи своєрідні. Щоб народ не дармував і не роздумував, пан Шинкар застосовує всякі «норми», «соцзмагання», «суботники» й інші «райські» витадки.

За кілька місяців свого «урядування» пан Шинкар вичистив управу ґіссенського табору від «галичан і бандерівців» та настягав повно малоросів, «розкольників» і таких «культурних» партійців, що за них можна УРДП поґратулювати. На культурній імпрезі побачите на 600 мешканців оселі яких 40-50 чоловік, хоч «Українські Вісті» пишуть про це пеани.

Не можна сказати, щоб про відносини в Ґіссені не знали наші відповідальні громадські чинники. Навпаки! Варто згадати б. що прибув сюди на збори з робітниками д-р Смук, щоб провірити справу, але управа табору так хитро влаштувала цю зустріч, що д-р Смук з нічим від'їхав.

І так невідомий досі нікому пан Шинкар, що за протекцією свого однопартійного колеґи з ЦПУЕ дістав під свою «милостиву» руку таку цінну для української еміґрації стійку як Українська Робітнича Оселя, замість зробити з неї справді репрезентативний український табір, звів її до партійного бастіону УРДП та збіговища такого строкатого народу, що кожна здорово думаюча людина мусить над тим застановитися.

Та невже справді одна партія може так марнувати загально-українську цінність і невже пан Шинкар має справді в ЦПУЕ й у д-ра Смука такі впливи, що вони беруть відповідальність за всю безвідповідальну його в цій Оселі діяльність? Невже справді?

Група робітників-ґіссенців.

Звичайні таборові кваси — каже пан Степаненко

Вельмишановний Пане Редакторе!

До мене дійшли відомості, що Редакція Вашого цінного часопису одержала купу матеріялів про Робітничу Оселю в Ґіссені.

Перед тим, як будете ласкаві редаґувати і друкувати ті матеріяли, осмілююсь подати Вам до відома, що

1. Справа ґіссенської Оселі була предметом обговорення Окремої Сесії Управи ЦПУЕ, її Президії та була досліджена Контрольною Комісією при ЦПУЕ.

2. Ніяких страхітливих речей там не діється. Є звичайні таборові кваси і боротьба за впливи з боку «блискучого відокремлення», що одержало наказ оволодіти Оселею. Жертвою цієї боротьби впали і окремі перечулені комплексом «Схід-Захід» навіть колеґи-журналісти, зокрема ред. А. Курдидик.

3. Зведення цієї справи до якоїсь одноособової політики є неправдивим і робить кривду виконавцеві ресорту Праці і Господарства. Це був би фактично єдиний виступ проти особи Керманича Відділу і то такого Відділу, який є найменш відповідальним за неподобства в таборах. За цю ділянку, як відомо, відповідає Керманич Організаційного Відділу ЦПУЕ Мимо того, що на тій ділянці є більше жахливих фактів порушення правопорядку, про неї ще не появилися статті. Це вже дає підставу думати, що статті про Ґіссен є зорганізовані середовищем, близьким до організаційного Керманича.

4. Мені було б прикро, якби Ваша Хвальна Редакція не врахувала тих обставин і підтримала безпідставні нападки «блискучих» на мою особу.

Будьте ласкаві прийняти мої щирі запевнення в правдивій до Вас пошані

Микола Степаненко.

Штуттґарт, 12. XII. 1948.

Від Редакції: Друкуючи з правдивою приємністю оцю заяву Шановного Автора, висловлюємо надію, що його колеґа, керманич Організаційного Відділу з ЦПУЕ, п. Галамай, зі свого боку дасть пояснення в заторкнених справах. Найвищий закон нашої праці — добро української справи й оборона інтересів малої людини.

Концерт у Мюнхені

20-го листопада в Ротройцзалі в Мюнхені відбувся в рамах Ваґнерівських Вечорів великий концерт пісень та арій у виконанні солістів Українського Оперного Ансамблю. У концерті взяли участь прімадонна Лідія Горн, знаний баритон Лев Войнарович, Фаїна Носенко, Ігор Зайферт. Партію роялю з піднесенням виконав музичний керівник Української Опери Богдан Пюрко. Концерт пройшов з великим успіхом і був доброю репрезентацією українського вокального мистецтва перед чужинцями. Чужинецька публіка наділила українських співаків довготривалими оплесками, викликами й квітами. — Г. Л.

Ціна 30 пфенігів | Preis 30 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 4. | АШАФФЕНБУРГ, 26 ГРУДНЯ 1948 | Nr. 155

ПЕКІН ГОРИТЬ

Драматична телеграма дружини Чан-Кай-Шека

За повідомленням з китайських фінансових кіл. генералісимус Чан-Кай-Шек нібито наміряється податися до демісії з поста державного президента. який перебере віцепрезидент Лі-Тсу-Єн. відомий як прихильник політики реформ і якнайшвидшого закінчення китайської громадянської війни. Проте нанкінські урядові кола спростовують це повідомлення. Разом з тим вимоги залишення Чан-Кай-Шеком свого поста стають дедалі частішими. Шеф військового комітету національного уряду генерал Люн-Юн. відлетівши до Гонконґу. телеграмою зажадав звідти демісії Чан-Кай-Шека. Місію пані Чан-Кай-Шекової в США в китайських політичних колах вважають остаточно збанкрутілою. Як повідомляють з Вашінґтону. Чан-Кай-Шекова телеграфом повідомила свого чоловіка, що на американську інтервенцію немає жадної надії. В Шанхаї навала на банки з вимогою обміну банкнотів на золото (згідно з урядовим зобов'язанням) набрала такого масового й безладного характеру. що для наведення ладу довелось викликати посилені загони поліції з кулеметами й панцерниками.

Бій за давню китайську столицю Пейпін (Пекін) ніби ще триває. Передові частини комуністичної армії вже вдерлись до західніх передмість Пейпіну. які горять. Коло університету й «імператорського» літнього палацу точились запеклі бої. Згідно з пізнішим повідомленням АФП. — бої в Пейпіні припинились. і урядове військо без бою залишило місто. Проте інші вістки не підтверджують цього повідомлення. Тим часом. як сповіщає центральний уряд. на північний захід від Шанхаю комуністичні загони вперше перейшли ріку Янтсе. Крім того. в районі на північний схід від Нанкіну зосередились великі комуністичні сили, що створили третій фронт і наступають вздовж Великого каналу за 80 км від Янтсе в напрямі до нього й Нанкіну. Розташовані тут урядові війська опинились «в мішку». з якого, за непідтвердженими ще даними. більшій частині їх вдалось видертись. прорвавши кільце комуністичної армії. (За ДЕНА-Ройтер).

Важлива нарада в Бад-Кіссінґені

Ввечері 16 грудня в Бад-Кіссінґенні відкрилась триденна конференція урядовців ІРО і провідних представників всіх допомогових організацій. що співпрацюють в американській зоні в справі ДП. На конференції обговорено такі питання, як прискорення виконання еміґраційної програми. укомплектування таборів. місцевий бюджет і пляни опікування дітьми включно до заснування дитячої оселі для самітних дітей в Бад-Айблінґу. На всіх засіданнях головував шеф ІРО в американській зоні Філін Райєн.

На світлині: Шеф ІРО в американській зоні Філін Райєн (зліва) розмовляє з головою допомогових організацій Джозефом Нойя (посередині) і директором ГІАС в американській зоні Максом Ньюменом.

Українці перед Празьким судом

В Празі почався процес 11 «членів однієї української організації. централя якої міститься в Мюнхені». Підсудних обвинувачують в тому. ніби вони уможливили втечу до Німеччини членів польської підпільної організації. Одночасно в Празі почався і судовий процес. в якому греко-католицький священик о. Павло Гучко та 9 інших осіб обвинувачуються в «шпигунській діяльності на користь антисовєтських груп в середній Европі».

СОВЄТИ ЗАБИРАЮТЬ 33 ІТАЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКОВІ КОРАБЛІ

МОСКВА (Ройтер). 13 грудня совєтський уряд опублікував подробиці комунікату про переговори в Москві з представниками італійського уряду про репарації. торгівлю. судноплавство й передачу кораблів на підставі італійського мирового договору. Згідно з комунікатом. Італія в підписаному 6 листопада договорі зобов'язалась передати Совєтському Союзові до 15 січня 1949 р. п'ятьма групами 33 військові кораблі. Крім того. за договором. Совєтський Союз перебирає як репарації все італійське майно в Румунії. Болгарії та Угорщині. Решту репарацій Італія має сплачувати СССР з поточної продукції своєї промисловости. Одночасно з цим підписано договір з Італією терміном на три роки. що передбачає обмін товарами в сумі 30 міліярдів лір на рік.

АНГЛІЯ ДАЄ ФРАНЦІЇ ТУРБІНОВІ ЛІТАКИ

ЛОНДОН (Ройтер). Як першу поставку зброї від одного члена Західньої Унії до другого Великобрітанія. за повідомленням брітанського уряду. має передати Франції турбінові літаки. Це робиться на підставі взаємного порозуміння у вересні ц. р. про оборону держав Західньої Унії.

ЩО СКАЖЕ ІСТОРІЯ ПРО МИНУЛУ СЕСІЮ ОН ?

ПАРИЖ (АП). Тим часом як делеґати генеральної асамблеї ОН вже покинули Париж. Рада Безпеки й комітет експертів і далі обговорюють питання берлінської валюти. Рада Безпеки має розв'язати і питання про прийняття до ОН Ізраеля. Цейлону і Кореї. а також і про конфлікт між Індією і Пакістаном (Кашмір і Гайдерабад). Крім того. Рада розгляне докладний звіт спеціяльного Індонезійського комітету. до якого належать представники США. Австралії та Бельґії. про стан. що створився після припинення переговорів з Голляндією. в Індонезії. де є загроза поновлення бойових сутичок.

Реакція на минулу сесію ОН різноманітна: від жалю з приводу її закінчення до якнайгострішої критики. Президент генеральної асамблеї ОН д-р Іветт на одній пресовій конференції підкреслив критикам те. що для ОН неможливо було припинити всі конфлікти. розв'язати які великодержави ані разу не були спроможні. За словами шефа американської делеґації Даллеса. генеральна сесія ОН буде відзначена в історії як така. що мала не абиякий успіх. Це гостро заперечив шеф совєтської делеґації Вишинський. заявивши. що ця сесія ОН. навпаки. увійде до історії як така. що звела нанівець змагання до миру. бо США та Великобрітанія явно прагнуть викликати війну проти СССР. Сесія. мовляв. закінчилась сумною невдачею. відхиливши совєтську пропозицію про роззброєння і атомову контролю.

АНГЛІЙСЬКЕ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Англійська консервативна газ. «Йоркшір Пост» пише про відродження в Німеччині націоналізму. Багато німців. — сказано в статті. — охоче взяли б участь в хрестовому поході проти Совєтського Союзу. Проте не можна ручитися. що в разі його успіху вони задовольнилися б поверненням їм втрачених східніх районів. Західні великодержави мали б підкреслити німцям незламність даного їм слова. але разом з тим мусіли б і застерегти багатьох німців від їх експансіоністських тенденцій.

НА КОРДОНАХ ДВОХ БЕРЛІНІВ

Новий берлінський бурґомістер західніх секторів проф. Ройтер заявив на одній пресовій конференції. що на найближчий час для задоволення життьових потреб західніх секторів треба приставляти до Берліну повітряним шляхом денно 8 000 тонн харчів та палива. На думку берлінського маґістрату. ця кількість була б ще недостатньою.

Поліція совєтського сектору цілком припинила вільне сполучення між совєтським і західніми секторами. За її повідомленням. на кордонах секторів уже сконфісковано «величезну кількість всякого добра». Товари нібито передано розподільчим органам. а частково так званим «вільним крамницям» в совєтському секторі Берліну й східній зоні Німеччини. Крім того. захоплено понад 400 авт. На 71 перехідному пункті до західніх секторів виставлено постійні пости і ще понад 300 поліцистів вдень і вночі патрулюють вздовж кордонів західніх секторів. (ДЕНА).

Фінляндія видає СССР 15 втікачів

ГЕЛЬСІНКІ (Ройтер). Фінляндський уряд вирішив задовольнити вимогу совєтського уряду і видати йому 15 обвинувачуваних в державній зраді «совєтських громадян», що втекли до Фінляндії. За винятком однієї жінки тут ідеться про колишніх військовополонених, які нібито свого часу служили в німецькій чи фінляндській арміях. Майже всі вони є естонці, лотиші й литовці. Вимога видачі їх була обґрунтована мировим договором з Фінляндією 1944 р.

Справа переселення до Франції

Доповідь французької Переселенчої Місії на 13-ій пресовій конференції ІРО

Зібрані на 13-ій пресовій конференції ІРО в Бад-Кіссінґені журналісти мали нагоду заслухати доповіді французької Переселенчої Місії. яка керує акцією переселення ДП з американської зони Німеччини до Франції. Інформації давали керівник Місії й один урядовець.

Згідно з інформаціями представників французького уряду. для ДП є такі можливості виїхати до Франції: на працю в копальнях. індустрії й сільському господарстві. Найбільші можливості для хліборобських робітників. бо сільське господарство може дати працю цілим родинам. В індустрії є запотребування на самітніх людей. Родинні можуть також знайти працю в цій галузі. але мусять наперед їхати самі а щойно за кілька місяців. коли влаштуються. можуть спровадити родини. Всі три категорії робітників одержують такі самі умови праці й таку саму заробітну плату як і французькі робітники. Заробітна платня виносить коло 10 000 франків місячно й цього вистачає на життя повністю. На питання одного із журналістів. чим пояснити страйки у Франції. коли робітники матеріяльно забезпечені. представник Місії сказав: Я не уповноважений давати в цій справі вияснень. бо це питання не належить до ресорту цього міністерства. представником якого є наша Місія. але можу запевнити. що причини страйків не економічного. а політичного характеру.

Вік робітників. які хочуть виїхати на роботу в сільському господарстві обмежений до 55 років. в індустрії до 35 років і в копальнях до 35 років. Це не значить. що не можуть їхати й люди. які перейшли вже цю межу. Її можна піднести. зокрема. коли йдеться про фахівців-спеціялістів. Контракт. який мусять підписати робітники. триває один рік. Можна працювати й за іншим фахом. якщо робітник зуміє себе влаштувати.

На запит журналістів. чи. нпр., в сільському господарстві можуть знайти працю за фахом люди з сільсько-господарською освітою — науковці. викладачі. інженери. представник французького уряду відповів. що набору цієї категорії людей немає й французький уряд зацікавлений покищо лише у вербуванні робітників. Одначе індивідуально можна влаштуватися й на працю. яка вимагає вищих кваліфікацій.

Щодо квоти. якої потребує Франція. обмежень ніяких немає. бо запотребування на працю. зокрема в сільському господарстві. велике. Після 1-річного контракту робітник може змінити працедавця. але зміна професії вимагає згоди льокальної адміністративної влади.

Згідно з розпорядженням французької влади. контракт на працю підписується тоді. коли робітник має забезпечене приміщення. Про приміщення мусить постаратися хлібодавець. Ця справа перебуває під доглядом міністерства. Про недостачу мешкань в південній Франції представникам Місії нічого не відомо.

Новоприбулі до Франції робітники можуть винайняти собі фарми на таких самих умовах як французи. Треба одначе мати на це відповідний капітал. Згідно з законом до Франції можна ввезти 70 НМ.

Додатки на родину виплачують лише тоді. коли родина вже у Франції. Такий додаток виносить:

для 1 дитини. якщо жінка працює 1000 франків.
для 2 дітей якщо жінка працює або ні 2000 франків.
для 3 дітей якщо жінка працює або ні 3500 франків.
для 4 дітей якщо жінка працює або ні 5000 франків.

Додатки виплачують місячно.

Вже рік Місія об'їжджає табори американської зони Німеччини й записує людей на працю. Коли її представники не об'їхали ще всіх таборів. то сталося це тому. що персонал невеличкий. Результати переселенчої акції до Франції задовільні. хоч і є дрібні недотягнення. Як ствердило ІРО. ДП задоволені умовами життя й праці у Франції. Акція посилилася три місяці тому. коли почали приймати на працю цілі родини. Набір відбувається лише до европейської Франції. Для людей. які бажали б виїхати до колоній (Африканське Марокко) працює окрема комісія. але вона зацікавлена лише в вербуванні певних категорій спеціялістів.

Адреса Французької Переселенчої Місії в американській зоні Німеччини: Karlsruhe. Forstner-Kaserne.

Американський посол Франс Б. Сейр, президент Ради Повірництва Об'єднаних Націй, колишній державний секретар США і Високий Комісар для Філіпін, відвідав табір українських скитальців в Штуттґарті-Цуффенгавзені. Визначний американський гість прибув у товаристві високопоставлених офіційних осіб і між іншим дав інтерв'ю кореспондентові „Неділі", яке ми помістили в попередньому числі. Тут бачимо його в розмові з головою табору мр. Кудриком.

Неділя

Українськии незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

ПРИЧИНИ ЗАНЕПАДУ
культурно-освітньої праці

Грошова реформа в Німеччині фатально відбилася не тільки на фінансовому стані нашої еміґрації, але дала себе дошкульно відчути й у ділянні духового життя. Бо коли до грошової реформи наше культурно-освітнє й науково-мистецьке життя було живе, то після неї воно послабло. Тепер не чути нічого про «Тижні Української Культури», про культурні імпрези більших маштабів, а навіть льокальне культурно-освітнє життя по таборах затихло.

І коли неспроможність організувати імпрези більшого розміру можна виправдати браком фондів, то застою в громадській роботі культурно-освітнього характеру цим виправдати не можна.

Причина послаблення культурно-освітньої роботи по наших таборах лежить, на нашу думку, не так у наслідках грошової реформи, як у нас самих. Впадає в очі, що люди, відповідальні за культурно-освітнє життя, отже інтеліґенція, турбуються в першу міру тим, щоб обійняти якусь посаду в таборовій адміністрації, а щойно потім організацією культурно-освітнього життя. Це явище нормальне, бо кожна людина мусить забезпечити собі наперед матеріяльну базу свого існування. Одначе при тому треба знайти якийсь компромісовий шлях, щоб у нових економічно-матеріяльних умовах продовжувалася безперебійно культурно-освітня праця по наших таборах.

До грошової реформи було так, що платні таборові працівники займалися виключно адміністративно-таборовою роботою, а громадською, культурноосвітньою працею займалися інші люди, зовсім безкорисно. Після грошової реформи й редукцій, проведених ІРО, праця адміністративно-таборового апарату залишилася без істотних змін, бо зредуковано здебільшого фізичних робітників. Зате культурно-освітня праця припинилася майже повністю. Ці громадяни, які досі займалися нею, або не можуть вести її далі, бо мусять шукати якогось заробітку, або відтягаються від неї свідомо, мовляв, хай працюють ті, які є на платній роботі в адміністрації.

І саме тут лежить причина занепаду громадської роботи по наших таборах. І тут доходимо до висновку.

Щоб зактивізувати послаблену громадську роботу по таборах у культурно-освітній ділянці, треба до таборової адміністрації добирати таких працівників, які зуміли б пов'язати свою професійну роботу з громадською. Це повинні бути отже люди, які мають певний досвід у веденні такої роботи.

ЦПУЕ в одному своєму розпорядженні звертало увагу таборовим управам, щоб давати посади передусім людям багатосімейним, старшим віком, інвалідам. До цих вимог треба ще додати: до таборової адміністрації треба підбирати суспільників, які змогли б вести громадську роботу.

Думаємо, що коли громадські, передусім культурно-освітні, працівники матимуть забезпечений прожиток, вони зможуть успішно працювати на громадському секторі. Таким чином пожвавиться наше духове життя на еміґрації.

Степан Женецький.

ІРО і українці
Офіційна відповідь на польську інтерпеляцію

Як ми вже згадували в попередньому числі «Неділі», редактори польського часопису «Кроніка» поставили були питання на 12-ій пресовій конференції в Головній Квартирі ІРО таке, яке здивувало своєю прихованою інтенцією представників української преси. Польські журналісти запитали ІРО, чому на першому кораблі, який віз ДП до США було велике число українських скитальців, занесених до списків як поляки. Перед війною ці люди мали польське громадянство, але від 1945 року — заявили поляки — вони заснували власну національну групу й підкреслено акцентували, що зрікаються польської державної приналежности. Шеф Відділу містер Коркері обіцяв був відповісти на цей польський запит в порозумінні з відповідним референтом на наступній конференції. Проте в офіційній стенограмі з 12-ої конференції, що появилася англійською мовою аж тепер, знаходимо точну відповідь правного референта містера Кіммеля, відомого своїми дріб'язковими відповідями на запитання представників преси. Правдоподібно містер Кіммель розробив свою відповідь в порозумінні з іншими референтами ІРО. Відповідь має такий зміст:

«Уважається, що термін «українська національність» не цілком відповідний, коли його вживати в сенсі визначеного громадянства, бо тільки ті українці, які є громадянами Української ССР, мають дійсне українське громадянство й національність. Вираз «український» вживається організацією ІРО в сенсі звітового терміну для окреслення етнічного походження. Українці, які перебувають в американській зоні і походять з колишніх польських територій Західньої України (нової частини УССР), раніше мали польське громадянство, але загубили його на підставі польсько-совєтського порозуміння в 1945 році. Згідно з тим, такі українці є бездержавними. Для того, щоб їх відрізнити від інших груп ДП, які є теж бездержавними, їх ставлять на списки як українців. ІРО додає також слова «бувші польські», щоб зазначити країну їхнього походження. Неможливо називати тих людей, — закінчує свій висновок містер Кіммель, — «українською національністю», бо, як ми вже зазначили, це могло б довести до непорозумінь щодо їх державної приналежности, яка є бездержавна».

Сподіваємося, що цю відповідь містера Кіммеля прочитають також панове редактори з «Кроніки».

СОВЄТСЬКІ ШПИГУНИ НА АЛЯСЦІ

Республіканець Чарлз Керстен повідомив 18 грудня, що в Номі на Алясці «одна шпигунська група передавала Росії інформації про тамтешні військові споруди» (Старс енд Стр.).

Голляндське військо
зайняло столицю Індонезії

ГААҐА (ЮП). За повідомленням голляндського уряду з 18 грудня, його війська розпочали нову «поліційну акцію». По всій Індонезії заборонено передавати інформації. Всі зв'язки з закордонними державами піддано суворій цензурі. 19-го грудня голляндське військо зайняло столицю молодої Індонезійської республіки Джоґьякарту і заарештувало президента республіки Сукарно й міністер-президента Гатту. 20 грудня відбулося спеціяльне засідання Ради Безпеки ОН для обговорення становища в Індонезії.

СССР ЗГОДЕН ПОНОВИТИ ПЕРЕГОВОРИ ПРО АВСТРІЮ

ВІДЕНЬ (АП). Як повідомило совєтське пресове аґентство ТАСС, Совєтський Союз згоден поновити переговори про договір з Австрією. В совєтській ноті зазначено, що Совєтський Союз «здавна намагається якнайшвидше укласти цей договір». Нота є відповіддю на запит австрійського уряду, надісланий 6. XII. до окупаційних держав, щодо часу поновлення переговорів. Сполучені Штати, Англія і Франція вже згодились поновити ці переговори.

ВИБОРЧА ПЕРЕМОГА ПЕРОНА

БУЕНОС-АЙРЕС (Ройтер). Згідно з опублікованими 18 грудня вислідами загальних виборів в Арґентині, президент Хуан Перон здобув на них рішучу перемогу, діставши в 13 провінціях і Буенос-Айресі понад 339 тисяч голосів.

В БЕРЛІНІ ВИСАДЖЕНО В ПОВІТРЯ ДВІ РАДІОВЕЖІ

БЕРЛІН (ФР). Дві вежі контрольованого совєтською владою берлінського радіо, розташовані в безпосередній близькості від нового летовища Теґель у французькому секторі, 16 грудня висаджено в повітря французьким саперним з'єднанням з наказу французької військової управи. Як зазначено в комунікаті французького військового коменданта генерала Ґаневаля, обидві висаджені радіовежі, заввишки 80 і 100 метрів, перешкоджали приземлюватись на летовищі Теґель літакам берлінського повітряного мосту.

Ножем убив двох українців

З українського табору в Галлендорфі (британська зона Німеччини) пишуть нам:

З Великої Британії прийшла вістка, що 3-го грудня ц. р. в одній місцевості коло Менчестеру від руки перекинчика Ілька Браця загинули два молоді свідомі українці — Омелян Романишин і Володимир Бонк. Поранені важко ножем померли в одній лікарні коло Менчестеру. Убивця попав у руки поліції. Коли під час слідства покликано перекладача-українця, злочинець відмовився відповідати, мовляв, він ніколи не був українцем. Тільки обставини змушували його жити поміж українцями. Він маскувався й удавав українця. Тоді покликано перекладача поляка. Мотиви злочину поки що невідомі. Відомо лише, що вбивця бував часто в совєтському посольстві в Лондоні й має совєтські документи. Він походить з мішаного подружжя — батько поляк, мати українка. Незабаром має відбутися над злочинцем надзвичайний суд.

Обидва покійні й убивця були раніше мешканцями українського табору в Галлендорфі.

Сл. пам'яти Омелян Романишин нар 1921 року і Володимир Бонк нар. 1920 року були членами Організації Українських Націоналістів.

В таборі належали до місцевого Клюбу Української Молоді та до Спілки Української Молоді. Вони були зразковими громадянами. До В. Британії виїхали в 1947 році.

Ця жахлива подія, це ще один доказ, що ворог приховується в наших лавах з метою на кожному кроці шкодити нашій справі, підривати авторитет української нації та нищити кращих наших людей.

Англійська преса широко коментує цю подію.

НЬЮ-ЙОРКСЬКИЙ РАБІН У ПАПИ ПІЯ

Нью-Йоркський рабин Вільям Розенблюм, який відвідав у грудні папу Пія XII, сподівається, що Св. Отець захличе в своєму Різдвяному посланні католиків і жидів до взаємного порозуміння. Повернувшись з Европи, він сказав кореспондентам газет: «Я подав Його Святості думку звернутись до народів Европи з закликом проти антисемітизму. Папа поставився до мого побажання дуже прихільно і обіцяв приділити йому якнайповажнішу увагу». (Старс енд Страйпс).

ЖИДІВСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ

В листопаді ц. р. з Европи до Палестини вибули 14 677, а загалом протягом 1948 р. — 88 741 жидівських ДП. В листопаді 941 жидівських переселенців виїхали з Европи до інших заокеанських країн. (Нью-Йорк Геральд Трібюн).

МІЖНАРОДНІЙ КОМУНІСТИЧНИЙ ЗЛІТ У ВАРШАВІ

ВАРШАВА (Ройтер). 15 грудня до Варшави несподівано прибули провідні комуністи 22 націй, щоб взяти участь в міжнародній комуністичній конференції. Згідно з повідомленням совєтського пресового аґентства ТАСС з 16 грудня, в конференції беруть участь комуністичні делеґації з таких країн: СССР, Польщі, Чехо-Словаччини, Румунії, Болгарії, Угорщини, Албанії, Греції, республіканської Еспанії, Великобританії, Франції, Італії, Голляндії, Бельґії, Данії, Норвегії, Фінляндії, Бразілії, Арґентіни, Ізраеля та Німеччини. Офіційно делеґації прибули до Варшави для участи в об'єднаному конґресі комуністичної і соціялістичної партій Польщі, про злиття яких в єдину «робітничу партію» президент Берут офіційно оповістив радіом 15 грудня польських громадян. Однак в політичних колах в цьому з'їзді бачать ознаку скликання незабаром важливої комуністичної конференції. Вважають можливим, що східньо-европейські держави готують у Варшаві контрзаходи проти запляннованого атлантійського пакту західніх держав.

З-під вінця на шибеницю

КОПЕНГАҐЕН (ЮП). В копенгаґенській поліції відбувся шлюб двох засуджених до страти воєнних злочинців — Єрґена Льоренца з ампутованою ногою і Анни Люнд, яка перед арештом під час однієї сутички втратила обидві руки. Вінчав їх в'язничний священик. На весіллі були присутні 12 осіб, яких після вінчання частували вечерею з горілкою і пивом. Після того обох знов відвезли до їх тюремних камер, де вони й чекали страти Вони дістали смертний вирок як данські написти, що до смерти катували під час німецької окупації борців руху спротиву.

Скандал в японському парляменті

47-літня депутатка японського парляменту Ямашіта під час обговорення в парляменті державного бюджету заявила з трибуни, що міністер фінансів Ізуміяна непристойно залицявся до неї у вестибюлі парляменту. Вона викликала загальне обурення депутатів, переказавши слова, які, обійнявши її, сказав їй міністер: „Я кохаю тебе і мені цілком байдуже, що станеться з урядовим проєктом бюджету". Депутати зажадали негайної демісії міністра фінансів Ізуміяна, якого знайдено в сусідній з парляментською залею кімнаті, де він спав, пояснив міністер-президентові Йошіді, що він був тоді п'яним. 14 грудня він подався до демісії. За розпорядженням Сенату в приміщенні парляменту заборонено надалі продавати алкогольні напої. (Ройтер)

Помітне погіршення
взаємовідносин між Польщею і Совєтським Союзом

Взаємовідносини між Польщею і Совєтським Союзом останнім часом помітно погіршали. Чужоземні спостерігачі у Варшаві вважають їх тепер такими ж напруженими, як між Москвою і Беоґрадом, але можуть висловлювати з приводу них лише припущення, бо й сама Польща, очевидно, не дає собі ради в цьому питанні. Як факт відзначають лише те, що російська політика щодо Польщі стала дуже нерівною і в Варшаві бояться, що Кремль, з огляду на свої німецькі пляни, може навіть, зрікшись ґарантій польських кордонів на лінії Одер-Найсе, відтягти з совєтської зони на польську територію своє окупаційне військо. А цей захід був би рівнозначним політичній і господарській руйнації країни.

А втім, головною причиною напружених відносин між Москвою і Варшавою вважають незадоволення Росії розвитком будівництва «східнього Руру». Цей «Рур», як відомо, повинен, за совєтськими плянами, постати в Горішньому Шлезьку, охопивши всі металюрґійні заводи й шахти як на польській, так і на чеській території. Польща витратила вже на здійснення цього пляну 17 міліярдів злотих, але досі спромоглася лише відбудувати три великі заводи споруджені німцями під час війни коло Гайдебреку, а також бляшаний і фарбовий заводи в Райґерсфельді та ще один завод в Одерталі. Разом з тим в промисловому районі Кеніґсгютте-Бісмарк досі не роздуто жодної доменної печі. У Варшаві виправдуються неможливістю приставляти із Швеції достатню кількість руди через обмежену транспортову спроможність польських залізниць і пароплавства на Одері. Крім того, посилаються на брак кваліфікованих робітників, бо переселені з Волині й Поділля поляки є переважно рільниками, що тільки з примусу йшли працювати в промисловість або й незабаром знов переселялись з нелюбих їм західніх земель до внутрішньої Польщі.

Якщо зважити такий стан речей, можна легко зрозуміти, що реалізацію інших плянів — будування автостради Ґдиня-Ґданськ - Ґляйвіцер, сполучення каналами Висли, Одеру й Дунаю, збудування кількаколійових залізничних шляхів між портами Балтицького й Адріятичного морів — відкладено на далеку непевну майбутність. Москва дала Польщі зрозуміти, що з такими темпами доведеться чекати ще 10 років, щоб здобути бодай лише передумови, потрібні для здійснення цих гарних плянів. Проте Росія не може так довго чекати, бо вона змушена тепер відмовитись від довозу з Заходу важливої для неї промислової продукції. Такий стан речей приводить невтральних спостерігачів до висновку, що Росія прагне перегруповання всередині східнього бльоку, намагається, привабивши до себе німців, поставити східньо-німецьку народню республіку на те місце московської шахівниці, де тепер стоїть Польща. А що майбутнє Польщі в такому разі не викликало б ніякого сумніву, то схвильованість варшавських урядових кіл стає цілком зрозумілою. — (НП).

— Фінляндський соціял-демократичний уряд має намір податися до демісії, якщо парлямент не відмовиться від своєї вимоги скасувати раціонованого продажу хліба.

— 13 грудня з Мюнхену до Казабляики вилетіла перша група ДП, що переселюються до Марокко з американської зони Німеччини. В групі було 55 осіб, що становили 17 родин польської, української, югославської та чеської національностей. Загалом за останні 3½ роки до французького Марокка з американської зони Німеччини переселились понад 450 ДП.

Три роки тому
вийшло перше число „Неділі"

У внутрішній публіцистичній діяльності найбільшим завданням української преси й української журналістики є:

Всіма силами підтримувати боротьбу українського народу і завжди з готовістю віддавати свою працю на допомогу цій боротьбі.

Стояти на ґрунті справжньої демократії, обстоювати консолідацію українських політичних сил та існування єдиного українського політичного керівного центру, зокрема поборювати прояви виключности та отаманії.

Всіма силами підтримувати всеукраїнську соборницьку єдність, виступати проти середнаціональної ворожнечі й терору, проти злочинно зайвої витрати сил на міжпартійну боротьбу, проти братовбивчих її форм. Вітати коректні форми ідеологічної дискусії й сприяти їм.

Поборювати всякі прояви політичної і громадської безхребетности, угодництва, безпринциповости і ґешефтярства серед українського громадянства, а зокрема в лавах українських журналістів та на сторінках української преси рішуче боротися проти українських зрадників, відступників і яничарів.

(З декларації І З'їзду Українських Журналістів на Еміґрації, Новий Ульм, 3 червня 1946 р.)

значить мати вузькопартійну нетерпимість. і бути політично неграмотним.

Розумію інтенцію п. З. Стефанова боронити в своїй брошурі «знамениту» большевицьку Таращанську Дивізію, проти якої як і взагалі проти усіх большевиків. виступали українські добровільні формації. що складалися з синів заможних українських селян. які дякуючи нацькуванню на них тодішнім лівосоціялістичним українським урядом селянської голоти. змушені були шукати пристановища у білих російських формаціях.

Форму замітки «В справі листа п. Сапіги» відношу на карб схвилювання п. З. Стефанова і всяку дальшу дискусію в цій справі на цьому припиняю.

З правдивою пошаною — **Ілля Сапіга.**

Від Редакції: Даючи місце заяві п. Сапіги виключно в ім'я засади безсторонности. підкреслюємо. що ми далекі від визнання її слушности.

На цікавій виставці в Еттлінґені

4 і 5-го грудня п. р. в таборі в Еттлінґені заходом місцевого відділу СУВ відбулася виставка експонатів із нашої визвольної боротьби 1918–1920 років Експонати є власністю Українського Воєнно-історичного Товариства. Відкрив виставку голова Таборової Ради в присутності громадянства табору й таборових організацій. Виставку відвідали-президент УНР Андрій Лівицький, члени Виконного Органу й понад тисяча громадян з табору й околиці. Спеціяльну зацікавленість відвідувачів викликали ці експонати, що є „білими круками" тієї незвичайно цінної колекції, яку зібрав і зберігає ген. М. Садовський. Зокрема зацікавилася збіркою наша молодь і з увагою слухала пояснень генерала Садовського про походження експонатів та їх пов'язаність із минулим народу. На просьбу відвідувачів у залі виставки Пан Президент Андрій Лівицький позував фотографам на тлі прапорів, покритих славою в боротьбі за Українську Державу.

І. Д.

Фрайман піддержує Українську Національну Раду

В українському таборі СС-касарні на Фраймані біля Мюнхену, де теж є і переходовий табір для виїзду до Америки, 3 грудня 48 р. виступив член УНРади д-р Степан Росоха з інформативною доповідю про консолідаційну акцію українських політичних сил та Національну раду. Простору залю читальні „Просвіта" в таборі заповнило зацікавлене громадянство числом понад 300. Незважаючи на те, що це вже четвертий виступ представників УНРади та Виконного Органу, інтересна доповідь прелеґента викликала найбільше заінтересування в слухачів, що виявилося в дискусії, видержаній на високому рівні. Як доповідь, так дискусія без сумніву показала, незважаючи на розходження різних політичних угруповань, повну сконсолідованість всіх українських політичних творчих сил та конечність єдиного спільного політичного центру для керування визвольною боротьбою. В дискусіях висловлено жаль, що не вся українська преса зрозуміла вагу досягнення єдиного політичного центру, яким є УНРада.

І. К.

— В Польщі з 1 січня має бути цілком скасована система раціонованого продажу, а також запроваджуються нові ставки заробітної плати.

— В районі Ріо-де-Жанейро (Бразілія) сталася величезна повідь в наслідок недавніх тропічних злив. За офіційними даними. досі виявлено 310 убитих і 1000 поранених. 7000 чол. стали бездомними.

НА СВЯТІ 359 БЕЗСМЕРТНИХ У ПФОРЦГАЙМІ

Неділю 21 листопада довго будуть пам'ятати мешканці Пфорцгайму. Уже в суботу, як спустився морок на землю, запалали смолоскипи навкруги величавої козацької могили. що як у казці. виросла посеред таборового майдану. На ній метровий білий старовинний український хрест світивсь. як місяць в небі. Могила ця символізує братську могилу 359 лицарів-мучеників. розстріляних Москвою 21 листопада 1921 р. під містечком Базаром на Волині за Україну.

В неділю в обох наших церквах відправлено урочисту Службу Божу. О 16 годині перед фронтом могили вишикувалися стрункими рядами відділи: ветеранів. молоді. таборової поліції. Ряди їх оздобили бойові прапори армії УНР та СУМ-у. Слідом за цим прийшла таборова школа й процесії обох церков. Падає лунає чітка команда полк. Стечишина: «Відділи «струнко». на молитву шапки геть». Декан української католицької церкви о. Канда починає правити панахиду. співає хор православної парафії під проводом о. Заяця. Несеться молитва до Бога за спокій душ безсмертних з-під Базару. Декан о. Канда. кінчивши панахиду. відходить і стає коло аналоя. Його місце займає настоятель православної церкви протоєрей о. Уманець. Співає той же хор. Священик виголошує «вічну пам'ять». Лунає сиґнал сурми (штаб-сурмач Мазепинського кінного полку козак Чабан) й схиляються бойові знамена. віддаючи шану безсмертним. далеко по долинах пішло у світ з уст хору «вічна пам'ять»... — Виходить на підвищення о. Канда й виголошує блискучу змістом і формою проповідь-науку. І знов звуки сурми. і знов чітка команда: «Накрийсь», «відділам відмаширувати для дефіляди». За кілька хвилин перед могилою стрункими трійками проходять бравурно. віддаючи як тридцять років тому військовий такт. ветерани. За ними вслід. з молодечим гартом. йде майбутнє військо України — молодь (СУМ). Закінчує дефіляду відділ Об'єднання Українських Жінок під проводом п. Галини Ліневич. До ген. Садовського. що в асисті полк. Приходька й полк. Хорольського приймав дефіляду. підходить полк. Стечишин і рапортує. що дефіляду скінчено.

Які прекрасні хвилини пережили ми. які солодкі пронеслися думки. які райські образи постали перед нами при цій провізорії нашого рідного війська. нашої недавньої минувшини. нашої козацької слави!..

Настала двадцята година. Театр переповнений людьми. Дзвінок. Поволі розступається заслона. Перед зачарованими очима тисячі таборян постає незрівняна величава чаруюча картина: дві під мармур зроблені пам'яткові дошки з іменами всіх 359 Безсмертних. над ними посередині майже метровий Хрест Симона Петлюри (яким посмертно нагороджено всіх 359). над орденом державний герб. по боках дошок такого ж розміру орденські відзнаки Залізний Хрест і Хрест УГА. Все це обрамоване ґірляндами із зелені. Перед дошками прекрасні живі квіти.

По кількахвилевій павзі виходить ген. Садовський і виголошує змістовне. добре продумане. надхненне палке слово на честь Безсмертних. Як в калейдоскопі пройшла перед слухачами вся дія нашого славного війська. з усіма труднощами. з усіма страхіттями й безвихідністю становища. з тим непогамованим бажанням звільнити Батьківщину і нарід свій від ворога-гнобителя. з тим. може. неповторним героїзмом. що його виказало військо УНР у цьому поході.

У дальшій програмі урочистої академії був виступ нашого таборового хору. який під керівництвом дириґента його о. Заяця виконав: «Спіть. хлопці. спіть» з участю декляматорки панни Оксани Харитоненко. «Тим. що впали» та бравурний марш «Не здавить ворог нас». Закінчила академію наша знана артистка пані Шебякина прекрасною деклямацією «Червоні маки» В. Коцюбинського та «Епітафія» М. Битинського. Лиш тільки прозвучали останні. такі сильні. слова Епітафії. як зза сцени. так ніби десь з лісів і з далеких гір Карпат дійшов голос УПА (п. Євген Стецюренко). який рубав пророчі слова. що УПА продовжує виконанням нескінчену дію Безсмертних. З уст хору й тисячі присутніх у залі зірвались слова національного гімну «Ще не вмерла Україна»..

У святі взяли участь всі без винятку мешканці табору на чолі з головою таборової ради п. Наталкою Тарасюк та комендантом табору п. Салуком. Впорядчиком свята була Вояцька Культурно-освітня Рада. що її виділили з себе Укр. В.-Істор. Т-во. СУВ. СУІ та СУМ.

Свято скінчилося. а велична — на 6 мтр. висотою й 16 мтр. шириною — збудована під керівництвом пп. Тимкевича й Сумарокова таборянами-патріотами (Штепа. Сахан. Ростоцький. Туровіров. Сененко Яків. Чабан. Бовкун. Дзюба. Чернявський Юрко та інші) Козацька Могила ще й далі красується на таборовому майдані та кличе всіх живих до помсти. до праці. до збройного чину!.

Таборянин.

ЯНУСЬ, ОЗВИСЯ ДО СВОГО БАТЬКА!

Написав Анатоль Курдидик

....У крайньому бляшаному бараку. в якому 30 старших і молодших чоловіків. а то й молодих хлопців. перебуває тільки звечора та вночі. бо вдень усі ходять на роботу до американського депа у тому самому бараку. за яким починається майдан. а там далі доріжка губиться у стіні соснового лісу. у тому бараку я зустрів трагедію батька.

Черствий і крепкий як відземок. широкоплечий і широколиций. з буйною ще чуприною. він говорив важко. вривчасто. ніби виривав із себе шматками біль. такий кривавий біль. що ледве вміщався у слова. За його плечима бляшана стіна. а туди й сюди рівні ліжка під американськими коцами. однакові й нецікаві як наші еміґрантські будні. Хлопці як хлопці: хто розлігся і спочивав по праці. хто голився. до дівчини збирався. Він не спочивав. хоч натрудився не менше від них. хоч утома аж била з постаті.

— Немає мені спочинку. Так ото стоїть переді мною. як бачив його останній раз. четвертий рік уже від того часу пішов. Як пропав? А ось як! Німецький фронт котився назад. Підійшли до нашого села. Наказали всім за годину бути на возах і виїздити. Взяв я жінку. взяв його. поїхали. Так ми доїхали аж до Прус. В якомусь таборі. а табір був як мурашник. стали нас сортувати. Чоловіки. кажуть. і жінки підуть до роботи. Га. Боже. ясно. що дурно хліба не буде ніхто давати. А діти? · Дітей. кажуть. ми беремо в окремий табір. будуть мати добру опіку. Жінки мало не роздерлися з розпуки. Янусь мав 6 років. Ніби чув. що вже не побачимося. крок-у-крок ходив за мною та за жінкою.

Чоловік повернувся на постелі й дивився кудись повз мене. ніби бачив свого сина.

— Янусь! Нічого був хлопець. здоров. мудрий. меткий. Руки мені ще й сьогодні опадають. коли. згадую. Дитина ж своя...

— І от одного дня забрали. І мого. й сусідів. і знайомих. Просто пекло було того дня: нас вивозили. жінок кудиінде вивозили. а їх забрали повне авто як кошенят. Але Янусь не плакав. Він навіть до мами казав: «Чого ти. мамко. плачеш? Чого?»

— Коли це було? Кінець 1944 року. Знову везли нас хто зна куди. хто зна до кого. Казали нам: пишіть на фельдпост 1090. як хочете довідатися про дітей. Так я той нумер запам'ятав. що до смерти не забуду. А потім скоро те місто. де нас розділили. забрали червоні. і я писав — та й що з того? Ніхто ніколи не відповів...

Він спохмурнів. ніби ще чорніший став. Хлопці поголились і пішли байдуже. може чули вже не раз оповідання Станіслава Мяцежа. єдиного білоруса в їх українськім бараку. Я пробував говорити щось. у чому була крихітка надії. Це не значить. що Янусь пропав. Сотні дітей шукають сьогодні своїх батьків. усі німецькі залізничні станції обліплені безліччю фотографій малих голівок. що даремно ждуть на ласкавий погляд батька та матері. Зрештою. може Янусь вже дома?..

— Ні. ні. Я не писав до дружини. але знайомі мали вістку з нашого села. Жінка дома. але Януся нема. Чи я знаю? Я от. коли мені сказали. що ви редактор. я подумав: Попрошу. щоб написали в газеті. Може хтось чув. бачив. може про той фельдпост 1090 хто щонебудь знає.

Я чув. які пусті мої слова потіхи. Адже-у мене також син. один і другий. і я чую. що мені від того чужого болю вгинається щось у грудях.

— Мав би 10 літ тепер. Село своє. прізвище повинен пам'ятати... — каже батько.

Каже до мене. до тебе. читачу. до всіх батьків. що в них є діти.

Янусь Мяцеж! Невже ти. хлопче многострадальний. не озвешся до свого батька. що ні праці ні спочинку не має і розсаджує увесь світ своєю тугою за тобою? Невже таки справді не озвешся?...

Доповідь ген. Павленка

В домівці СУМ-у в Пфорцгаймі мав доповідь генерал-полковник Михайло Омелянович-Павленко на тему «Українсько-польська війна 1918—1919 років». Перед доповіддю генерал Садовський відрекомендував прелеґента авдиторії, зазначивши. що він був командантом Української Галицької Армії та Армії УНР, очолював і провів славнозвісний Зимовий Похід. Прелеґент коротко тільки згадав про саму українсько-польську війну. а широко зупинився на характеристиці її кульмінаційного пункту. Генерал Омелянович-Павленко розкрив перед слухачами закулісові тайни цієї війни. Це дало змогу зрозуміти. чому українці цю війну програли. Виходить. що в найбільший розгар бойових операцій, коли УГА брала вже верх над польською армією і ось-ось була б переможцем, всесильна тоді Антанта через свою делеґацію наказала команді УГА припинити бойові дії. З великою увагою слухала численна авдиторія (ветерани. сумівці та взагалі молодь. зокрема галицька) оповідання колишнього командувача УГА.

Т.

З ЧИМ ПІДЕМО В УКРАЇНУ?

(Продовження з 3-ої стор.)

переходу на ваш бік людей з іншої армії (та ще й до того дуже «попечених» — хоч і не з своєї вини — невдалою практикою переходу на бік німців) — можуть лише пісні. перейняті здоровою життєдайною бадьорістю. — пісні. які б викликали в душі того. хто їх співає, бажання перемогти і — як наслідок цього бажання — віру в перемогу. Віра ж ця може зродитися лише в того. хто має сильнішу — тобто модернішу — аніж його противник. зброю. А яку модерну зброю під оглядом військових пісень маємо ми? Невже в протидію советським «Маршу танкістів», «Маршу пілотів» та ін. почнемо співати «Гукнемо з гаківниць. блиснемо шаблями». Ні. панове. якщо ми в добу танків і літаків почнемо оспівувати шаблі й гаківниці, тоді вже не мріймо про перемогу. тоді вже дійсно «гей. чи пан. чи пропав». Бо ця і подібні до неї пісні являються на сьогодні вже не бойовим пропаґандивним знаряддям. а хіба лиш музейними експонатами. перед якими образно висловлюючись можна «скинути шапку», але в боєспроможну силу яких абсолютно не віриться Вони цінні як звеличання української хоробрости в минулому — це правда! — але цим їхня цінність і обмежується. бо сучасна війна вимагає сучасної зброї. отже — сучасних бойових пісень.

Чи створені такі бойові пісні тут. на еміґрації? Ні не створені Констатувати це доводиться з жалем і прикрістю. але так воно є і кілька добрих текстів Івана Багряного (що. доречі. не являються специфічно-військовими). справи не вирішують. Ні «Союз Комбатантів». ні «Українська Національна Ґвардія». ні поетична секція МУР-у (про міністерство пропаґанди й аґітації при УНРаді не говоримо. бо воно як зрештою і вся УНРада ще «тіль-тіль встає на ноги») — не подбали про написання модерних. вояцьких пісень і маршів. Чому? Невже вважали це зайвим і непотрібним? Невже думали. що для звеличання подвигів сьогоднішніх українських лицарів вистачить заспівати «Ой. як стрелив Байда з лука»? Адже життя йде вперед і нові часи ставлять перед нашими піснями нові вимоги. Для чого. напр.. доводячи законність і справедливість українських визвольних змагань. співати пісню «У туркені по тім боці». де є слова «не дукати трусить — їдем різать. палить»? Хіба це тепер на часі? Для чого про наших найзапекліших ворогів співати лагідно-сантиментальне «Згинуть наші воріженьки» (не вороги. а чомусь «воріженьки»)? Чи ж не явним анахронізмом звучить сьогодні пісня «Засвистали козаченьки», в якій козацькій мужності протиставляється жіноча розчуленість. ба навіть сльозливість («засвистали козаченьки — заплакала Марусина«)? Як відомо. тепер майже в усіх країнах світу жінок покликують до військової служби і вони сповняють її нарівні з мужчинами — отже характеристика жінок. як таких. що здатні лише до сліз. є цілком недоречною. бо не викличе поваги до себе ні з боку Марусини-танкістки. ні з боку Марусини-пілота. ні з боку Марусини-фронтової медсестри. Ось так стоїть питання щодо військових пісень. Але ще гостріше встане воно. якщо перейти до військових маршів Де. напр.. «Марш українських комбатантів». котрі (комбатанти) мали за чверть століття еміґраційного життя досить часу і можливостей для того. щоб в ім'я збереження боєздатности демобілізованих українських військовиків. створити марш бодай для свого внутрішнього вжитку? Де «Марш українських пілотів»? «...українських танкістів»? «..українських артилеристів»? Аджеж при майбутній організації українського війська всі ці роди зброї будуть існувати! А де пісні для них? Прикро буде. якщо під час походу на Україну з уст українських вояків залунають «общепонятние песні». а наші поети й композитори аж тоді лише схопляться за голови. І що (доречі сказати) думатимуть про нас наші спільники. ті, з ким разом ми йтимемо воювати за нашу Батьківщину: «Навішо їм самостійна Україна. коли вони. навіть збираючись визволяти її від Росії. співають російських пісень». Чи нам може й справді хочеться. щоб про нас так подумали?..

Дехто припускає. що бойові українські пісні й марші творяться тепер на рідних землях. де діє героїчна УПА. Такі припущення не витримують на жаль жодної критики. Бо ті пісенні примітиви. які принесли з собою до Німеччини рейдуючі вояки УПА. ні в якій мірі не відповідають вимогам сучасного бойового маршу. Ось. напр.. уривок пісні. що її досить часто виконують наші еміґраційні хори і перед початком якої заповідач оголошує: «Пісня. що її під цю пору співає край».

Світить місяць понад темним бором.
Буйний вітер кругом завива.
Із гір Карпат ярами надолину
Сотня повстанців гордо виступа...»

Можливо. що той. хто писав цю пісню. був щирий український патріот. Можливо. що він навіть був перейнятий бойовим повстанським завзяттям. Однак відсутність рими в рядках 1-3. дієслівна рима (найгірший з усіх видів римування) в рядках 2-4. неоднакова довгота рядків (що дуже утруднює ходу під час співання маршу). змішування елементів ліричної пісні («світить місяць») з похідним маршем («сотня повстанців... виступа»). а також деякі інші недоліки свідчать за те. що про модерну поетичну архітектоніку (і зокрема архітектоніку вояцького маршу) автор тексту мав дуже невиразну уяву. Ймовірно. що цих авторів було декілька. може навіть дуже багато. але все ж мусів бути хтось один. хто збирав цей сировий пісенний матеріял (в даному випадку визвольно-повстанський сучасний український епос) та робив з ним щось подібне до того. що робив Гомер з грецьким епосом про троянську війну. тобто давав йому співзвучну з духом доби літературну обробку Віримо. що героїка сучасної боротьби в Україні буде відтворена в піснях так само. як доба Козаччини знайшла свій відбиток в «Пісні про Нечая». «Пісні про Морозенка» та ін.. а доба наших визвольних змагань оспівана І. Багряним в «Пісні про Тютюнника» та очевидно буде ще оспівана багатьма іншими поетами. Кажемо. що віримо в це. Однак не сміємо забувати. що кожна доба пред'являє до пісні свої вимоги. не лише щодо змісту. але також і щодо характеру самого пісенного жанру. За часів Гомера. напр.. пісні про війну співались на урочистих бенкетах; тому розмір віршу був довгий і поважний (гексаметр). За наших часів військові пісні є в більшості т. зв. маршового типу (тобто написані так.. щоб під їх спів можна було маршувати). — отже на перше місце виступають максимально-сконденсований (щодо кількости думок та художних образів) рядок та чітка ритмічна структура. Ці специфічні риси модерної пісні наші поети й композитори мусять узяти до уваги вже тепер. щоб своєчасно заготувати відповідні тексти з нотами та — в разі потреби — швидко роздати їх військовим оркестрам і пустити в маси. Чим ретельніше буде виконана ця праця. тим більше шансів на те. що влягнені в червоноармійські шинелі українці перестануть співати твори советських поетів-орденоносців і підхоплять наші пісні. Для досягнення цього необхідно. щоб ці наші пісні були створені не лише з завзяттям. але також і з майстерністю. а для цього: в свою чергу потрібні відповідні умови для праці. яких вічно-рейдуючі вояки УПА не мають та. зводячи безперервні бої з «істреботрядами» та спецвідділами НКВД. очевидно й не можуть мати. Тим більша відповідальність за творення військових пісень і бойових маршів лягає на плечі тих українських поетів і композиторів. які знаходяться на еміґрації та мають без порівнання кращі умови для своєї творчої праці. Не будемо вказувати на те. як саме мають вони це завдання виконати: це вже їхня справа. Хай скликають чи не скликають жюрі. хай влаштовують чи не влаштовують конкурси, — але хай нарешті зроблять українському вояцтву ту послугу. для якої зараз — найвища пора.

Павло Дубів

Хроніка Ашаффенбурґу

Приїзд „Ватри“

Вони таки приїхали. Пізно увечері 20. грудня на подвір'ї ашаффенбурзького табору «Ляґарде» зупиняється автобус. Нарешті! Той хор, про який ми стільки чули й читали, таки приїхав до Німеччини. З усіх українських діпістів ашаффенбурці перші почують його. Розпитуюсь у хористів про причини запізнення. Виявляється, що їхали від самого Ліндав (350 км.), що шофер плутав дорогу, що два рази поїхали не в тому напрямі, куди треба і т. д. Хіба мало пригод може спіткати людей, які на протязі вже двох з половиною років весь час перебувають у русі. Так, у русі, бо хоч основне ядро хору знаходиться в Ляндеку та Бреґенці (по 10 чол. в кожному місті), однак багатьом співакам доводиться «доїжджати» на репетиції за яких 500 км. Робити такі подорожі примушує їх лише високоідейне служіння рідному мистецтву та усвідомлення того, що роблять корисну для української нації справу. І дійсно завдяки вмілому керівництву проф. Туркевича кожен з дотеперішніх концертів перетворювався на тріюмф української пісні та з'єднував капелі все нових і нових симпатиків. Про це свідчать 5 кінофільмів, накручених з виступів хору, та численні записи в пропам'ятній книзі, де одних лише фахових рецензій є вже біля 150. Варто згадати хоч би Отто Клемперера, відомого дириґента й знавця сучасної музики, який, приїхавши з США до Баден-Бадену, де концертувала капеля, того ж самого вечора пішов слухати українських співаків і сказав потім у захваті, що чогось подібного він ще зроду не чув. Таке ж враження справила капеля й на славного музичного директора проф. Фріца Вайдліха з Інсбруку, який після виступу «Ватри» у великій залі Моцартеум відразу ж запросив їх співати в ораторії Гайдна «Сотворення світу». Не менш цікавим було знайомство хористів з вождем підпільного руху Франції (часів резистансу) генералом Мерґеритом, який поставився до них з виключною люб'язністю. Та найбільш глибоко (за словами самих ватрівців) запам'яталась їм зустріч з 82-літнім композитором, швайцарським священиком Жозефом Бове, в домі якого хористи співали авторську пісню господаря «Стара колиба». Зливований і розчулений тим, що представники невідомого йому народу так майстерно виконують його твір, старець з обличчям Ліста плакав, як мала дитина. Коли ж цю пісню заспівали у великій залі, де було повно народу, автор вийшов з-поміж глядачів, зійшов на сцену і прилюдно поцілував проф. Туркевича, що звичайно викликало бурю оплесків. Так оцінили «Ватру» чужинці. Та не так — на жаль — свої. Афішу про виступ хору в ашаффенбурзькому таборі «Буа Брюле» зірвали зовсім, а приїжджих співаків розмістили по холодних кімнатах, так що багато з них — а особливо ніжні тенори — почали побоюватись за свої вокальні інструменти. Сподіваємось, одначе, що цим від'ємним рисам вдасться запобігти і дальше прийняття ватрівців буде більш «теплим». — Д-в.

Фахові курси

В Ашаффенбурзі заходами інж. Сімоновича та інж. Забутька організовано курси для підготови працівників молочарської промисловости. Спочатку не було фахової літератури, потім пощастило придбати німецькі книги з хемії молока, маслоробства, сироварства. Тоді навчання пішло успішно. Недавно роздобули книги українського мовою по годівлі молочних тварин та по перерібці молока в плинні продукти. У бактеріологічній лябораторії ашаффенбурзької лікарні були засвоєні теоретичні виклади.

Відвідини міської німецької молочарні, що недавно побудована й устаткована модерною апаратурою, ознайомили курсантів із модерними методами перерібки молока.

Валютна реформа відсунула відвідини сироварні, фабрики в Корнберзі по виробу конденсованого молока, порошкованого молока й сметани та гомоґенізованого молока й фабрики у Франкфурті, де проміння ртутних ламп збільшує в молоці кількість вітаміни Д, відсутність якої викликає у дітей небезпечну хворобу — рахіт.

Абсольвенти крім курсових рахунків виповнили цікаві реферати, як готування сиру «Ементалер», вплив Данії на розвиток молочарства в Україні, праця першої української молочарні в Канаді, значення молочарської кооперації, велика праця «Маслосоюзу» перед та в час минулої війни.

„Чудо“ в Піоніркасерне:
ВИВІТРИЛАСЯ ЧОКОЛЯДА

Після довгої перерви 10-го ц. м. відбулося знову інформативне зібрання «старших кімнат» табору «Піонір» в Ашаффенбурзі, присвячене питанням таборового життя. Громадянство табору сподівалося, що в центрі уваги буде стояти справа недавньої афери з милом, в наслідок якої ввесь дотеперішній персонал харчового магазину звільнено з праці.

Та сталося інакше Пан Лещишин, адміністратор табору провадив зібрання так, щоб присутнім «замилити очі» й відсунути обговорювання тієї справи на останній плян. Три години референти та адміністратор займали увагу людей всякими вигадками й дрібницями. Аж коли люди перевтомилися пан адміністратор «злегка» згадав, що трапилася пригода з милом, яка покищо є «урядовою тайною» й громадянам не слід про неї знати. Згадуючи про цю «урядову тайну», пан адміністратор, покликуючись на дуже загальну замітку в «Неділі» (ч. 153), сказав, що «лише місцева брукова газета «Неділя», яка займається сенсаціями», написала про цю аферу, зачіпаючи при цій нагоді й його, пана адміністратора (?). Як заявив далі п. Лещишин у «Неділі» працюють люди, «про чесність яких ми всі дбре знаємо».

Про чесність пана Лещишина натомість ми, «Неділя», знаємо безперечно менше від загалу його таборовиків, які нам частенько доставляють багато писаного матеріялу. А писати є про що. Ось, ще не проминув тиждень, а вже з маґазину табору «Піонір» безслідно зникли більше 300 плиток чоколяди, призначеної на Різдвяний дарунок таборовим дітям. Лежали в маґазині під трьома замками і зникли. І даремне народ демонструє перед будинком управи. Чоколяда пропала. Можливо, чесний пан адміністратор згодом вияснить людям, як вона вивітрилась, або як її.. явивітрили». Терпеливо почекаємо. В нас нерви сильні, «брукові».

Але, поминаючи жарти, час уже нарешті кому слід зробити лад з тим звичайним обкраданням беззахисних таборових людей!

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор 50.—*DM*. 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

До відома українських філятелістів!

Центральний Економат і Експедиція вартісних паперів УНРади повідомляє, що вже появилась пропам'ятна серія поштових марок з нагоди відкриття І-ої сесії Української Національної Ради.

Марки видано у зв'язку із схваленою постановою УНРади про поштові оплати у внутрішньо - українських поштових зносинах, що незабаром буде впроваджена в життя. Ціна серії марок УНРади, що складається із 6-ти купюр, становить 2.— нм плюс кошти пересилки та опакування.

З огляду на брак доброякісного, гумованого паперу в Німеччині, тільки невелику частину накладу надруковано на білому, гарному папері з водними знаками, яку зарезервовано передусім для українських і частинно для чужинних філятелістів. Випущено теж обмежену кількість незубкованих серій, які відпускається замовникам, що одночасно замовляють 5 незубкованих серій.

Рисунки серій марок УНРади складають своїм змістом одну тематичну цілість. Два головні осередки Київ і Львів, представлені на двох перших купюрах, підкреслюють керівну ролю цих міст в історії України, а зображені на них мотиви двох тамошніх святинь символізують християнську ідею, що об'єднує наш нарід на всіх його землях та пов'язує з іншими християнськими народами світу. Дальші три купюри зображують низку історичних будинків, символізують етапи наших визвольних і державно-творчих змагань та етапи розвитку українського парляментаризму. Мотив кінцевої купюри представляє Декляраццію УНРади проголошену дня 16. 7. 1948, що завершує, як останній хронологічно державний акт, весь досі перейдений шлях будівництва Української Держави.

Хто з українських філятелістів бажає закупити зубковані та незубковані серії марок УНРади на доброякісному папері з водними знаками, зволить негайно надіслати замовлення на адресу:

Zentral-Ekonomat u. Expedition der Wertpapiere des UNRates 13a Regensburg, Ganghofer-Siedlung.

Від Адміністрації „Неділі“

З уваги на закінчення 1948 бюджетного року просимо всіх наших Шановних Кольпортерів і Передплатників вирівняти до 31 12. 1948 заборгованість за кольпортаж і передплату „Неділі“

Одночасно просимо повернути вирізки заголовків непроданих примірників „Неділі“

Збірка „Коляда на чужині“

1) ЦПУЕ повідомляє все організоване українське громадянство, що на свята Різдва Христового з 7 до 20 січня 1948 р. провадиться збірка Коляди за підписними листами ЦПУЕ на культурно-освітні та наукові цілі української еміґрації. Проведення збірки погоджено з Вищими Управліннями Українських Церков. Всякі збірки на громадсько-суспільні цілі можуть провадитись тільки за згодою і дозволом ЦПУЕ.

Від 7—20 січня 1949 р. крім збірки в церквах на церковні цілі і збірки за підписними листами ЦПУЕ „Коляда на чужині 1948-49 р.“ не провадиться інших збірок.

2) Гасла: „Колядуймо на культурно-освітні та наукові цілі української еміґрації“.

„Складімо пожертви на свою освіту, науку і культуру за підписними листами ЦПУЕ“ Коляда на чужині в 1948-49 р.

3) Українське громадянство в минулому році на свята Різдва Христового склало свої пожертви за підписними листами ЦПУЕ „Коляда на Чужині в 1947-48 році“ РМ 131,477-50 на культурно-освітні та наукові цілі. За час від 1. 1. до 1. 7. 1948 року ЦПУЕ видало допомог українським високим школам, науковим установам, мистецьким закладам і науковцям РМ 153,988.

Активно підтримуймо збірку Коляди в 1949 році, щоб мати змогу допомогти нашим високим учбовим та науковим і мистецьким закладам і науковцям, що опинились в особливо тяжкому стані.

Почин гідний наслідування

Відомий власник текстильної фірми в Штуттґарті і голова УСТПУ п. Іван Купчик прийняв на безплатне утримання на протязі 1-го місяця, а зокрема в часі свят Різдва Христового троє наших бідних дітей, що в числі останніх біженців з Чехословаччини живуть в страшних матеріяльних умовах в чеському таборі в Людвіґсбурґу б. Штуттґарту. Рівночасно закликає він всіх наших купців-промисловців і інших добре матеріяльно ситуйваних людей, щоб пішли його слідами

Ми від себе щиро вітаємо цей гарний почин, тим більше, що в наших таборах, а головно на приватках, живе багато наших дітей, які через матеріяльні злидні їх родичів не будуть мати змоги відчути родинного тепла і величі празника Різдва Христового, що на все життя лишаються в пам'яті дитини. Нехай цей почин скрушить серця наших людей і ті, що можуть, хай дадуть притулок в часі свят тим нашим найменшим, що його потребують і ждуть на нього.

Читачам у Великобрітанії

Ідучи назустріч бажанню наших шановних Читачів у Великій Брітанії в справі пренумерати „Неділі“, Українська Книгарня і Видавництво в Лондоні, вже довший час приймає пренумерату на часопис „Неділя“.

Умови передплати:

на 1 місяць 2 шилінґи
на 3 місяці 6 шилінґів
на півроку 12 шилінґів.

Грошові перекази з точною адресою і з виразною допискою —пренумерата „Неділі“ з Ашафенбурґу - просимо висилати на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers, 46, Seymour St. — London, W 1.

Нагода виїзду до США

ФАХОВИХ МУЛЯРІВ УКРАЇНЦІВ СПРОВАДИТЬ до США тамошня будівельна фірма, даючи їм працю й помешкання Писати до „Неділі“ під „Муляр“. Додати поштові марки на відповідь.

*

Дитину-сироту, дівчинку, українку, прийме за доньку українська заможна родина у США. Писати до „Неділі“ під „Сирітка“.

ВИЇХАЛИ ДО АРҐЕНТІНИ

18-го грудня ц. р. виїхав з Ашаффенбурґу транспорт українських скитальців до Авґсбурґу, щоб звідтіля через Бремен податися до Арґентіни. Заходи українських громадських чинників з допомогою ІРО та Українського Комітету в Арґентіні увінчалися успіхом. Транспорт з Ашаффенбурґу долучено зразу до вантажного поїзду, а опісля до швидкого. З Авґсбурґу еміґранти поїдуть окремими американськими вагонами до Бремену. Цим транспортом поїде багато ДП різних національностей, між ними найбільше українців з американської зони Німеччини. Транспорт зорганізовано добре й справність треба завдячувати ІРО.

РОЗШУКУЮТЬ

Миколу Мазура, Михайла Лопачука Михайла й Миколу Марусяків, Доскоцького, Юрка Малендевича та ближчу родину — всіх із Болехова шукає:

Mrs. Julia Malendevich, Delsea Drive. Westwille Grove, NJ. USA,

*

Шукаю своїх братів та знайомих з села Марселівка, повіт Володимир Волинський. Мої брати: Михайло, Микита, Микола, Осип та Семен Мочиброди.

Хто знав би про їх долю, нехай негайно подасть вістку за винагородою сестрі Дарії Федоркевич. — Адреса:

Daria Fedorkevicz 1233 Lawndale Ave Racine, Wis. (USA). 2-2

*

Пані Марія Кульчицька Ste. Sophie de Lacorne, Coute Terebone, Canada шукає брата Степана Кульчицького. Зголошувати на адресу ЗУАДКомітету в München-Pasing, Bismarckstraße 20. 1-1 b

Український співак у радіо

просять нас повідомити, що 28-го грудня (вівторок) п. р. о 19,30 год. радіовисильня в Мюнхені передаватиме

КОНЦЕРТ
італійських арій і пісень

у виконанні відомого оперного співака
Івана Рудавського

Наш обов'язок

створити фінансову базу для праці виконного органу УНРади.

Ціна 50 пфенігів Preis 50 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ РІЗДВО ХРИСТОВЕ 1949 Nr. 156

ІМЕНЕМ ХРИСТА

Сталася велика подія: народився Син Божий в образі людини, щоб образ цей зробити праведним. Це тайна, якої ми не можемо своїм розумом осягнути, але через цю саме тайну людству відкрився шлях, що веде до пізнання найвищої Правди.

Христос — Світло. Шлях праведних, тих, що вірують у Нього. А Шлях праведних, як каже Соломон, — „це та зоря, що зорить рано вранці і світить ясніше та ясніше аж до повного дня." Христос прийшов на землю, щоб виконати призначену Йому Отцем Місію, визволити людство від гріха і смерти. Самий акт пришестя на землю Сина Божого, народження Його від непорочної Діви Марії, Його життя, проповідь, страждання, смерть і воскресіння — це ті засоби Божого милосердя, якими зміцнювалась в народі віра, а через віру і пізнання Бога Отця, найвищої Правди і Справедливости

На жаль, людина не стала ще на шлях, що веде до вічної Правди. Маючи величезні досягнення в галузі науки і техніки, людина нічого майже не зробила для підняття свого духовного єства, своїх духовних вартостей. Велика щілина проходить крізь цілу світобудову. Людина віддалена від Бога, від Правди і Життя. Загроза смерти щораз більше штовхає людину до війни, до самознищення, хоч може вона й не хоче собі загибелі і іскра перемоги доброї волі ще не згасла в її душі.

Факт залишається фактом, що людина ще не стала на шлях повного зрозуміння свого призначення. Американець Норман Казне в статті „Несучасність сучасної людини", говорячи про великі досягнення науки і техніки, про людину каже, що вона „застаріла, сама себе зробила анахронізмом"; вона „спричинилася до зміни в усіх речах, тільки не в самій собі . . . Людина випередила століття щоб відкрити світ, в якому можна було б жити, але людина не знає нічого або знає дуже мало про ролю, яку вона має грати в ньому". Казнс справедливо нарікає на людину, що вона „ладна тотально мобілізувати свою технічну і духовну енергію, щоб убивати, але не хоче провести подібну мобілізацію, щоб забезпечити можливість жити"

Може ці слова звучать трохи песимістично, але не можна заперечити факту, що сучасна людина стоїть ще на низькому моральному рівні. З розвитком техніки людина не поліпшила собі морального життя. З другого боку, помилкою було б думати, що в цьому винна наука і техніка. Наука і техніка в жодному разі не суперечать моральному розвиткові людини; цей останній залежить не від засобів, якими людина поліпшує собі боротьбу за існування, а від самої людини, від її власної волі, якою вона керується в своїх добрих і злих вчинках. Руйнування міст, нищення людей та інше зло, яке виконується засобами модерної техніки, не означає, що людина стала в моральному відношенні гіршою, бо й самий розвиток техніки може бути обумовлений низьким ступнем людської моралі, якщо ця техніка розвивається за передбаченим пляном з метою нищення (напр., та сама воєнна техніка).

Отже людина, керуючись свободою волі, може поставити розвиток техніки не на шкоду іншим, а на користь. А це залежить від того морального стану, в якому людина перебуває. Моральний же стан залежить не від розвитку техніки, а від самоусвідомлення людиною свого призначення, від ступеня пізнання нею абсолютного Добра.

І тепер неминуче стає проблема підняття людини на вищий ступінь моралі. Розв'язання цієї проблеми безперечно належить християнству. Тільки християнин і християнин один відповідає за світ, бо задля життя світу Народився Христос і за нього віддав своє життя. Тільки іменем Христа можна оберегти світ від падіння його в безодню. Тому ми й переживаємо всі радість Його Народження.

Цю проблему поставив сам Христос в останніх словах Своєї молитви на Тайній Вечері: „Отче Праведний! Світ Тебе не признав, Я ж признав Тебе" (10. 17, 25). Ця проблема, власне проблема пізнання Бога, найвищої Правди, абсолютного Добра, ще не розв'язана. Точиться боротьба між добром і злом, між правдою і неправдою. Використовуються в цій боротьбі наймодерніші досягнення науки і техніки. Але ми певні, що правда таки переможе, і техніка піде на службу добробутові людини. Правда переможе, бо для цього народився Син Божий. До цього ми прагнемо й мусимо прагнути, бо призначені синами Божими зватися. „Дух правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його і не знає Його" (10. 14, 17), переможе таки духа неправди, і не зовнішністю, якої таки справді ніхто не знає, а своєю внутрішньою силою добра і справедливости.

Цього Духа правди сповнилися уже своїм серцем перші наслідувачі Христа Святі Апостоли, Святі Отці і Вчителі Церкви, тисячі мучеників за віру Христову, великі подвижники і оборонці Христової науки, окремі побожні народи і серед них український Нарід.

Народився Христос — і разом з ним народилася нова ера в житті людства! Народився Христос — і Святі Ангели заспівали радісну пісню миру і спокою на землі! Народився Христос — світло Правди засяяло в темряві ночі!

Правда переможе неправду, світло — темряву, і запанує вічний мир і спокій на землі!

Проф. П Ковалів

Архипастирське Різдвяне Послання

З ласки Божої Смиренний ПОЛІКАРП Митрополит Української Автокефальної Православної Церкви, Голова Собору Єпископів і Священного Синоду її

До Преосвященних Архипастирів, Всечесного Духовенства, Преподобного Чернецтва і всіх Боголюбивих Вірних

Христос Рождається — славте!
Христос з небес — зустрічайте!

Так Свята наша Церква рік-у-рік кличе нас урочисто й велично прославити Христа Рожденного на землі, зустрінути Сина Божого, що благословив зійти з небес для спасіння від моральної загибелі роду людського.

Тайну, як Бог стався людиною, не можна збагнути людським розумом. Але дійство її ось вже близько 20 віків відчуває і переживає в своїй історії від Різдва Христового рід людський.

Різдво Христове весь світ осяяло світлом пізнання, дало нове життя народам на руїнах поганського світу. Християнська релігія освятила життя родинне, скрепила держави, зломила ярмо невільництва, привернула гідність жінки, збудила творчий геній людський в областях мистецтва, науки, філософської думки, дала зрозуміння і оправдання страждань і терпінь на землі. Скільки людей піднеслося через закон Христа до високого ступня звершености, яке лише в стані чоловік осягнути! Все гідне поваги й величі, що людство витворило за минулі віки від Святої Вифлеємської Ночі, все те з'явилось через Християнство.

І наш Український Народ, світлом Христової науки осяяний при Великому Князі Рівноапостольному Володимирі, усе краще, що створив і має в своїй тисячолітній культурі, в діях своєї багатовікової історії, все те створив він під впливом своєї Христової віри і своєї рідної Церкви.

Скільки радости духовної, творчости релігійної, скільки тепла і любови родинної, глибокого сприймання Божого світу, як створення Божого, — вкладено нашим народом в одні тільки обряди і звичаї, що ними рік-у-рік славила українська земля Христа, що від Пречистої Діви народився! І які сірі й сухі й безрадісні, а часто й страшні наступили в Україні дні, подібні до тих днів, про які пише в Апокаліпсі Св. Апостол і Євангелист Іван Богослов (Гол. 6, ст. 8), коли „вершник з'явився на блідому коні, ім'я йому — смерть і пекло йшло за ним; і дана була йому влада над четвертою частиною землі вбивати мечем і голодом, і смертю, і земними звірями". Життя під цим наїзником показало, чим є чоловік без Бога і Господа Христа, занепадає життя, занепадає мораля і творчість і радість життя, а навіть над чисто тваринним життям всевладно починає тяготіти прокляття Боже, що Бог прорік їм в раю після їх падіння: „проклята земля задля тебе; в печалі й тузі харчуватимешся з неї" (Бит. 3, 16).

Любі мої діти, сини і доньки нашої рідної Української Автокефальної Православної Церкви!

За рік від останніх Різдвяних Свят багато з вас розкинуто вже по білому світі з місць першого вашого перебування на вигнанні — на цих „ріках вавилонських" в Німеччині. І далі йде ваше розселення... Де б ви не перебували, чи хто ще в Німеччині, чи в інших землях Західньої Европи, чи в далеких краях Америки, Канади, Бразілії, Арґентіни, Австралії, Африки — усі об'єднайтесь духом своїм в Святий Вечір Різдвяної ночі. Господь дасть, що цю радість християнського єднання відчують і брати і сестри наші на Великій Україні, які ще не схилили своїх колін перед наїзниками.

Усім вам, любі мої діти шлю своє Архипастирське поздоровлення з Великим Святом Народження Бога-Слова і молю Господа, щоб Він зберіг вас у вірі батьків ваших та послав вам кращу долю і повернув вас на Вільну, Незалежну Батьківщину.

„Боже Вічний і Надвічний, що як чоловік з'явився на землі, помилуй нас" (Догм. гол. 5) Амінь.

Митрополит ПОЛІКАРП

Божественну простоту містерії Різдвяної Ночі передає оця різьба молодого українського емігранта Василя Орсика, що, набідувавшись в Німеччині як депортований робітник, оселився після війни у Вертгаймі та творами свого талановитого долота звертає увагу щораз ширших кіл чужинців. Іконописна краса позначається у вертепній композиції, яку репродукувала у різдвяних виданнях німецька преса, підкреслюючи обдарованість молодого українця, про якого досі не знає ширший український загал. (МЕ)

В 30-РІЧЧЯ САМОСТІЙНОСТИ

З нагоди 30-річчя постання Української Соборної Держави мешканці 25. табору в Галлендорфі в брітанській зоні передали Пану Президентові УНР Андрієві Лівицькому пропам'ятний дарунок -- різблений та розмальований кольоровими фарбами таріль з букового дерева. В заглибленні дарунку уміщений Соборний Герб Української Держави роботи майстра Петра Олійницького. На звороті є відповідна деликація.

(Фото — Губаренко)

Щоб не було між нами ворожнечі

Високодостойному Президентові УНР, Національній Раді, Урядові, Єпископству, Духовенству, Вірним, Редакції „Неділі", Землякам посилаю Святочне поздоровлення з молитовним побажанням, щоб Народжений Спаситель Мира обгорнув ласкою своєю убогих скитальців наших, обдарував нас щасливим, вільним та побожним життям і щоб вже не було між нами неправди та ворожнечі.

Архиєпископ ПАЛЛАДІЙ

ПЕРЕПОВНЕНІ ЦЕРКВИ за залізною заслоною

ЯК МИНУЛО В СВІТІ РІЗДВО

Різдвяні Свята в Европі минули цього року в звичайних, традиційних для неї формах, хоч і, природно, з деяким «корективами», що їх зробив подекуди наш незвичайний час. Рим святкував Різдво під промінням ніби весняного сонця. В катедралі Св. Петра, де зібрались понад 10 000 вірних, урочисту Богослужбу відправив папа Пій XII. Однак подекуди свята в Італії були порушені бандитськими виступами, що в Палермо привели до застосування поліцією вогнестрільної зброї. В Болоньї невідомі бандити кинули бомбу в приміщення головної квартири католицької робітничої унії.

В Парижі високі ціни в ресторанах змусили переважну більшість парижан відмовитись від традиційного «ревейон» в кафе й ресторанах і зустріти свята вдома. Нічну Богослужбу в катедралі Нотр-Дам вперше трансльовано радіом. В Ніцці укладено «перемир'я» між шоферами і поліцією, яка відмовилась штрафувати шоферів до Нового Року.

Росіяни у Відні «відзначили» Різдво тим, що напередодні принесли на засідання альянтської Контрольної Ради горілку й ікру. В сателітних державах, не зважаючи на неприхильне ставлення до цього влади, населення переповнило церкви й широко відсвяткувало Різдво. В Угорщині уряд намагався обернути свято Різдва в робітниче, а в школах повчали дітей, що не Христос-дитина, а батьки дбають про подарунки для них. Проте населення Угорщини, як і Чехо-Словаччини, нічим не змінило своїх різдвяних традицій. В Румунії, де Різдво офіційно не визнано святом, в церквах, за повідомленням кореспондентів, було повно, як ніколи доти.

В Швайцарії відзначено прибуття на Різдвяні Свята численних туристів з Бельгії, Голляндії, Великобрітанії та скандінавських країн. В далеких Південній Африці й Арґентіні Різдво святкували під яскравим, літнім там сонцем цілком спокійно й весело. Пляжі рясніли бронзовими тілами чоловіків та жінок. Нью-Йорк зустрів свято «під снігом».

Президент Трумен видав як різдвяний подарунок кожному з 350 службовців Білого Дому шкіряну закладинку для

Розкидані по всіх тернистих шляхах нашої історичної еміґрації, заслухані в трагічний епос кривавої боротьби на втраченій, але неподоланій Батьківщині, незрозумілі могутніми цього світу, на розпуттях нових доріг — єдиним спраглим серцем і з вірою у невмирущість споконвічної Ідеї нашої Нації, вдивляючись ще раз у віще миготіння Вифлеємської Зорі — чаємо, надіємось, готуємось.

Неділя

Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

виборчих гасел: «Мир в світі мені дорожчий за пост президента».

Мабуть найсумнішу в західньому світі картину являв собою Берлін, де Різдво, як в обложеному місті, минуло, за висловом ДЕНА, «під знаком бльокади». В східньому секторі берлінці тихо відсвяткували Різдво, хай із свіжою картоплею, зате з осяяними ялинками, — західні ж сектори, що дістали на свята свіже м'ясо, поринали в обсолютоій темряві.

РІЗДВЯНА АМНЕСТІЯ В ЯПОНІЇ

За кілька годин після страчення головних семи японських воєнних злочинців американський головнокомандувач в Японії ген. Мек Артур проголосив амнестію для всіх провідних воєнних злочинців, що ще перебували у в'язницях. Тим закінчилися, за винятком двох процесів, судові розправи проти японських воєнних злочинців.

До замкнення цього святочного числа нам не надіслано Різдвяного Послання Єпископату Української Католицької Церкви. Сподіваємося його оголосити в наступному числі «Неділі».

Наступне число „Неділі"

вийде з датою 16-го січня 1949 року і появиться в продажі в четвер 13-го січня. В цьому числі помістимо всі спізнені матеріяли, що прийшли або ще прийдуть по замкненні нашого Різдвяного числа, яке ми мусили видати раніше в огляду на німецький Новий Рік.

Українські демократи
відвідали президента Трумена

Президент Трумен прийняв 29-го жовтня 1948-го року як, повідомляє наша преса з Америки, представників Крайових Відділів національних груп Демократичної Партії, між ними голову Українського відділу тієї партії Степана Ярему та його заступника Володимира Бакала.

Під час зустрічі голови крайових відділів національних груп Демократичної Партії передали президентові перґамент з відповідним текстом. Він висловлює президентові Труменові подяку за «зусилля встановити тривкі основи миру та принести благословення волі поневоленим народам». Приймаючи перґамент, президент запевнив, що ця адреса висітиме в Білому Домі до кінця його президентської каденції. В прийнятті взяв участь голова Комітету Демократичної Партії сенатор Говард МекҐрет. Цей сенатор раніше мав конференцію з представниками чужомовної американської преси. Українців заступав на конференції д-р Л. Мишуга, головний редактор щоденника «Свобода». Під час зустрічі з президентом Труменом голів національних відділів Демократичної Партії нью-йорського стейту президентові США відрекомендовано голову стейтового українського відділу адвоката Миколу Гаврилка та членів його комітету Володиимра Бакада, Гарі Полче, Василя Рибака та Юрія Волинця молодшого. Український відділ Демократичної Партії брав активну участь в передвиборчій кампанії: спеціяльно активно виступав український Демократичний Клюб міста Нью-Йорку.

Словацький трибунал
засудив до страти вояків УПА

20-го листопада 1948 р. в Братиславі перед чесько-словацьким судом скінчилася триденна розправа проти чотирьох борців Української Повстанчої Армії, взятих літом м. р. в полон. Обжалуваних — 25-літного Івана Кліща-Бізоня, 34-літного Павла Лесняка-Зірку, 34-літного Миколу Маслюха-Хмару і 35-літного Василя Рибку-Василя трибунал під проводом віцепрезидента д-ра Карла Бидрни признав винними в замаху на безпеченство чехо-словацької республіки та засудив їх на кару смерти через повішення. Проти цього присуду всі чотири українці зголосили відклик до Верховного Суду республіки в Празі.

Обжаловував підсудних державний прокурор д-р Фаєш, який намагався доказати, що бійці УПА мали зв'язок з заграницею, звідки діставали інструкції і прикази. Боронили підсудних адвокати д-р Краль, д-р Шімкович, д-р Диниш і д-р Лакс.

Вже першого дня розправа, котру пляновано як доказ, що борці УПА це збиранина «бандитів», чужих наємників, «фашистів» і т. п., перемінилася у вельми патетичнім звороті в наскрізь політичну драму, що змінила відношення суду, публіки, преси й загальної опінії до підсудних та до репрезентованої ними достойно ідеї, а саме — ідеї боротьби за самостійну українську державу.

Цього звороту доконав виступ обжалованого старш. Івана Кліща, який іменем своїм і своїх товаришів, заявив, що вони є борці і старшини правильної української армії і як такі мусять бути трактовані й шановані, а вкінці зажадав, щоб їм звернено їх військові однострої та старшинські відзнаки.

По двох годинах трибунал оголосив рішення, що уніформи УПА мають бути підсудним звернені і їх зараз же принесено до залі розправ і покладено побіч обжалуваних. Ця подія вплинула на все дальше відношення до підсудних. Навіть комуністична преса звала їх відтепер вояками УПА, подавала вірно їх зізнання та не закривала, що вони воювали за волю України.

Перебігові процесу приглядалися, крім советського генерального консула в Братиславі, Теплова, теж військовий аташе СССР в Празі, полк. Сізов, та цілий ряд советських, польських і чеських офіцерів.

Комуністи ув'язнили
кардинала Угорщини Миндсентя

БУДАПЕШТ (ЮП). 27 грудня угорська поліція заарештувала кардинала Йозефа Міндсентя. Його обвинувапують в державній зраді, готуванні державного перевороту, шпигунстві й незаконних операціях з валютою.

Арешт провідника католицької Церкви в Угорщині не є чимсь несподіваним. Плянам усунути кардинала були присвячені спецяльні урядові наради на яких обговорювали різні варіянти, — між ними обвинувачення кардинала в зносинах з закордоном «на шкоду інтересам країни», створення йому такої ситуації, що примусила б його до еміґрації, а тоді арешт його на кордоні як «дезертира» тощо.

«Нью-Йорк Геральд Трібюн» в ч. з 13 грудня, пишучи про урядовий наступ в Угорщині на Церкву, характеризував кардинала Міндсентя як «холоднокровного, рішучого аскета», що відкидає будь-які компроміси з комунізмом і об'єднує навколо себе всі активні сили католицької Церкви в Угорщині.

Загострення конфлікту між Церквою і «народньо-демократичним» урядом Угорщини почалось, як відзначає Ройтер, у вересні 1948 р. в зв'язку з удержавленням церковних шкіл. В листопаді угорська влада заарештувала за «антинародню діяльність» секретаря Міндсентя, а самого його почала цькувати в урядовій пресі в зв'язку з його посланням «до націй». Непохитність кардинала тим більше дратувала угорський уряд, що лютеранська Церква в Угорщині виявила повну покору владі, а кальвіністична — навіть цілком співпрацює з нею.

Кардинал Міндсенть 1918 р. був посвячений на священика, а 1944 р. — на епископа і того ж року заарештований нацистами. Після звільнення 1945 року його призначено на князя-примаса в Угорщині, а в лютому 1946 р. йому дано звання кардинала.

Національний Китай схиляється до переговорів?

ЧАН-КАЙ-ШЕК ПОДАВСЯ НА ФРОНТ

НАНКІН (ЮП). Як повідомили 27 грудня з вірогідних джерел, між національним урядом Сун-Фо і генералісимусом Чан-Кай-Шеком провадяться наради з приводу того, чи продовжувати війну, чи негайно почати мирові переговори з комуністами. Досі не знайдено ніякого рішення, лише дійдено згоди продовжувати війну до «почесного миру». Як твердять в цих колах, нова політична лінія китайського центрального уряду сходить до компромісу між вимогою негайних мирових переговорів і вимогою продовжувати війну до хоч би й найгіршого кінця.

За повідомленням китайської преси з Пейпіну, дві дивізії «однієї держави» (яку тут розшифровують як СССР) ввійшли в контрольовані комуністами райони Манджурії і перебрали на себе охорону залізниць. Крім того, як твердять, советські загони контролюють район коло Великого муру. Офіційні кола не підтвердили цих повідомлень. Як повідомляють також з Нанкіну, Чан-Кай-Шек вирядився літаком на фронт, і це породило чутки про можливість незабаром мирових переговорів.

(АФП). Пані Чан-Кай-Шекова, що мешкає у вашінґтонському будинку свого брата Сонґа, клопочеться, як твердять у Вашінґтоні, про купівлю будинку, куди міг би переїхати її чоловік в разі його остаточної поразки.

(Ройтер). Згідно з повідомленням з кіл національного уряду, китайські комуністи захопили міста Тсау-Янґ і Фау-Чонґ, просунувшись ще на 120 км в південно-східньому напрямі. Комуністична армія під командуванням генерала Кунґ-Тсун-Шау, наступаючи в напрямі Ганков, прорвала мало укріплені позиції урядового війська і, захопивши Суі, наблизилась на 150 км до Ганков.

Вбито Нокраші Пашу

28 грудня в приміщенні міністерства внутрішніх справ у Каїрі вбито єгипетського міністер-президента Нокраші Пашу. За даними єгипетської поліції, заарештований вбивця — молодий студент, що переодягся поліційним урядовцем. Він вистрелив в Нокраші Пашу шість разів з револьвера з близької відстані. Мотиви вбивства ще точно не з'ясовано, але, як можна гадати, вбивця є членом «мусульманського братства» крайньої націоналістичної організації, що стоїть в гострій опозиції до уряду, обвинувачуючи його головно в не досить енерґійній підтримці домагань прилучення до Єгипту Судану і в млявій боротьбі з жидами в Палестині.

Нокраші Паша був призначений на міністер-президента в лютому 1945 р. після вбивства Ахмеда Паші, в кабінеті якого він був міністром зовнішніх справ. За рік він подався до демісії, але в грудні 1946 р., відігравши велику ролю в справі виведення з Єгипту англійського війська, знов посів пост міністер-президента, і 1947 р. репрезентував Єгипет в Раді Безпеки ОН. (ББЦ).

13 000 000 в концентраках
ТАСС заперечує заяву американського воєнного міністра

На пресовій конферанції, що відбулась 27 грудня в Берліні, американський військовий міністер Роєл, між іншим, посилаючись на цілком вірогідні таємні джерела, заявив, що в концентраційних таборах СССР тепер ув'язнено 13 мільйонів чол., — з них приблизно 9 млн росіян, 2 млн — людей інших національностей і 2 млн німців (якщо до «росіян» тут не включено українців, як це часом буває в закордонних інформаціях, то загальне число в'язнів советських концентраків має бути значно більшим, бо самих українців поміж них є далеко більше 2 млн «інших національностей» — Ред.). До цього числа не враховано тих німецьких військовополонених, які досі ще лишаються в Росії. Поміж німецьких в'язнів є також багато жінок і певна кількість дітей. (ДЕНА).

Далі міністер Роєл підтвердив на пресовій конференції в Берліні намір американського уряду посилити свою армію в Европі, не зазначивши, де саме буде посилена армія. Сили американської армії в Німеччині, на його думку, достатні. Роєл енерґійно спростував також чутки про заплановану нібито заміну на посту американського військового губернатора в Німеччині генерала Клея американським амбасадором в Москві Смісом.

Советське аґентство ТАСС заперечило 28-го грудня увечері, що в концтаборах СССР перебувають 13 мільйонів людей. ТАСС називає заяву Роєла «нечуваним наклепом». (ЮП).

— Колишній статссекретар американського міністерства зовнішніх справ Веллес, що хворіє на серце, зазнавши серцевого припадку під час вечірньої прогулянки, пролежав на сніґу при сильному морозі до самого ранку, коли його вперше помітили. Йому загрожує ампутація кількох пальців на руках і ногах.

В березні й квітні...

«Найкращим вербувальним аґентом для Великобрітанії є Сталін, — сказав, промовляючи в Ноттіґемі, командувач північно-центральної військової округи брітанський генерал Річердс. — В жовтні, коли Сталін стукав кулаком об стіл, до війська зголосилося більше добровольців, ніж в будь-який інший місяць. Тепер Сталін заспокоївся, і поменшала кількість добровольців. Вважаючи, що країна в небезпеці, брітанська «людина з вулиці» зараз же закачує рукава. Я переконаний, що нам загрожує небезпека, про яку ми почуємо щось найбільше в березні або квітні». — заявив генерал Річердс. («Дзєннік Польскі»).

Український протест в Англії

Як повідомляє американський щоденник «Старс енд Страйпс» (за аґентством Ассошіейтед Пресс з Лондону) 28-го грудня українські робітники вирішили перервати працю в 400 брітанських таборах полонених і лікарнях, а саме з приводу постанови військової влади про висилку їх до Німеччини. Про це повідомив голова Союзу Українців у В. Брітанії Панчук, підкресливши, що 250 українців, призначених на вивіз, ставитимуть, мабуть, фізичний опір. Ці українці належать до т. зв. ворожого полоненого персоналу. Свого часу вони попали до альянтського полону в німецьких уніформах. Проте їх не трактували як військовополонених, тому що вони були мобілізовані в останній стадії війни. Сотник Панчук виявнив далі, як повідомляє аґентство, що майже 8500 тих колишніх вояків перевезено минулого року з Італії на місце тих військовополонених німців, що працювали в брітанському сільському господарстві.

Радісних Свят Різдва Христового і Щасливішого Нового Року бажаємо нашим Читачам, Прихильникам і всім Українцям на Батьківщині і в усьому світі

Редакція й Видавництво „Неділя"

«АМЕРИКАНЦІ НЕ ПОКИНУТЬ БЕРЛІНУ»

БЕРЛІН (ДЕНА). Новообраний американський державний президент Берклі заявив на різдвяній пресовій конференції, в якій брав участь і статссекретар повітряних сил в американському міністерстві оборони Сімінґтон, що не може бути навіть жадної гадки, щоб американці покинули Берлін, поки в Німеччині є окупаційна влада. На думку Берклі, нема ніякого сумніву, що американський Конґрес висловиться за продовження операцій берлінського повітряного мосту, хоча, природно, було б краще, коли б сприятливий розвиток політичних подій зробив би взагалі повітряне сполучення з Берліном зайвим.

КЛЕЙ СПРОСТОВУЄ ВІСТКИ ПРО НІМЕЦЬКУ ПОЛІЦІЮ

В інтерв'ю, даному 26 грудня представникові одного американського радіотовариства, американський військовий губернатор в Німеччині генерал Клей, між іншим, спростував вістки про організацію в Західній Німеччині централізованої і тяжко озброєної поліції. «Ми проти створення поліції, що могла б служити військовому вишколу», — сказав він. Повноваження поліції не повинні виходити за межі окремих провінцій, а її сили мають бути реґульовані місцевими потребами. Можливість ширшої організації генерал Клей допускає тільки для контрольних органів. В зв'язку з цим він згадав органи митної влади, кримінальної поліції і «дуже невелику союзну поліцію» для столиці.

ДП МОЖУТЬ ВІЛЬНО ЇЗДИТИ ПО ВСІЙ ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

БЕРЛІН (ДЕНА). Відділ цивільного управління при американській військовій управі оголосив про скасування всіх обмежень, що були досі в Західній Німеччині щодо пересування переміщених і бездержавних осіб, які законно мешкають в одній з західніх зон. Досі належні до цих груп особи могли їздити з однієї зони до іншої лише з особливого дозволу. Після видання цього розпорядження всім особам, що леґально мешкають з Західній Німеччині, надається право необмежено вільного пересування між західніми зонами.

З усього світу

— 27 грудня американський військовий міністер Роєл прийняв в присутності генерала Клея параду розміщених в Берліні американських військ, під час якої на честь Роєла дано салют з 19 пострілів.

— Комуністична преса Італії називає «провокаційно антисовєтським» різдвяне послання папи Пія XII, в якому він казав про системи, що, пануючи над народом, грабують його волю.

— Під час Різдвяних Свят в США загинули від різних нещасливих випадків 414 осіб.

— На кордоні Юґославії затримано при спробі втекти заступника юґославського міністра фінансів комуніста Блаґоєвіча.

— В найбільшому в історії США державному бюджеті 1948 р. на 227 міліярдів долярів лише 1% призначено на цілі добродійного характеру.

— На підставі договору чехословацького й советського урядів протягом останніх тижнів з Чехо-Словаччини до СССР виряджено приблизно 30 000 фахівців різних галузей.

— Перебрівши Райн, до Швайцарії продерлося з Західньої Німечини сила диких кабанів.

— З північної Кореї відкликано останні загони советського війська, що лишалися ще при штабі советської окупаційної армії.

Заповідають нові пакети

Як повідомила «Свобода», вкінці листопада відома кооператива для пересилання харчових продуктів розділила між своїми членами двомісячну надвишку в харчах на загальну суму 200 000 долярів. Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет, будучи членом «Каре» отримав продуктів за 14 000 долярів. ЗУАДК має розділити ці харчі між українськими скитальціями в Німеччині, Австрії, Брітанії та інших европейських країнах і навіть у Польщі. Пакети висилатимуть на підставі схеми, опрацьованої в канцелярії европейського представництва ЗУАДК. Як повідомляють українські газети з Америки, на допомогу д-рові Смукові прибуде ще один заступник директора місії, референт переселенчих справ та чотири секретарки.

366 днів українського життя

Опрацював Володимир Барагура

Дати огляд подій бурхливого й багатогранного українського життя на европейській скитальщині — річ нелегка, тим більше, що треба його розглядати в зв'язку з подіями в Краю й життям заокеанської еміґрації. Відсутність потрібного документального матеріялу не дозволяє дати вірного образу цього життя. Брак перспективи не дає змоги якслід оцінити подій, а особиста участь у кипучому житті рідної стихії позбавляє такий огляд об'єктивізму. А все таки підсумки зробити треба й варто.

Останній 1948 рік, що вже за нами, як і два попередні на еміґрації, сповнений трагічних і щасливих моментів, темних і світлих хвилин, надій і зневіри, розчарувань і нездійснених мрій, піднесення і занепаду. Не зважаючи на всі неґативні сторони, на помилки й промахи, на блукання манівцями, в загальному балянс українського життя на еміґрації за 1948-ий рік — наскрізь позитивний. Його треба вважати великим, хоч з трудом та коштом тяжких жертв, зробленим кроком уперед на важкому шляху мандрівки української нації до кращого майбутнього.

У 1948-ому році все життя українського народу на всіх континентах — в Краю, в Европі та за океаном йшло під одним спільним гаслом — боротьби за своє національно-політичне визволення, хоч ця боротьба ведеться іншими засобами на Батьківщині, іншими на еміґрації в Европі, а ще іншими в другій гемісфері.

Наша Батьківщина на всій своїй етнографічній території опинилася під ворожою большевицькою окупацією, яка вживає всіх засобів, щоб знищити український народ не лише в національно-політичному й державницькому розумінні, але й фізично. І ця істотна ціль окупанта зумовляє форми й методи життя, праці й боротьби українського народу.

Виселення українців з Закерзоння, переселення автохтонного українського населення в глибину СССР та насаджування на прадідню українську землю азіятів, щоб денаціоналізувати й знищити самостійний український народ — ось перша життьова проблема української нації в Краю. Масові депортації, арешти й ув'язнення, заслання, стосування фізичного й морального терору, потоптання свободи совісти й основних прав, свобід і гідности людини — ось другий комплекс проблем, перед розв'язкою якого став український народ. Збереження стрижня нації, її життьових соків, її моральних сил та здорових первнів, врешті, виборення їй національно-політичної й державної незалежности — ось найважливіший комплекс проблем, які розв'язує коштом велетенських трудів і жертв українська нація на Рідних Землях.

Не зважаючи на складений ще в 1947 році військовий союз СССР, Польщі й Чехо-Словаччини, в наслідок якого великі групи українських партизан мусіли покинути Рідний Край і в героїчних рейдах пробиватися до американської зони Німеччини, рух збройного опору проти окупанта не вгаває й маємо щоденні вістки про нові партизанські акції. Поруч наступальних дій українських повстанців ведеться ще оборонна акція на лінії Керзона в захист цієї частини українського населення, яке виселює й утискає червоний польський уряд.

Боротьба в Краю є помостом, що єднає еміґрацію з Батьківщиною. Бо життя й праця української скитальщини йде під цим самим гаслом, хоч і відбувається іншими методами та засобами.

Українське еміґраційне життя в 1948 році проходило під знаком постійного гіршання світової політичної ситуації, консолідації українських національних сил перед лицем нових подій, що наближаються, посиленої акції переселення, наростання нових українських осередків у різних країнах, врешті, під знаком гіршання економічного становища скитальчих мас.

Великодні Свята 1948 року принесли змученій внутрішніми роздорами й завзятою боротьбою політичних партій і груп благу вість — створення Української Національної Ради. 10-го червня офіційно повідомлено про створення УН Ради, а 16—20-го липня відбулася перша її сесія, з нагоди якої була видана декларація та складена заява голови українського передпарляменту. УНРада була завершенням цих консолідаційних заходів і зусиль, що їх почав Координаційний Український Комітет. Не зважаючи на песимістичні погляди деяких українських політичних кіл, на внутрішньо-деструктивну роботу ОУН(р), яке формально зголосило свій вступ до УНРади, а фактично відіграє в ній ролю Троянського коня та на неясне становище гетьманців, які, хоч і заявляють потребу вступити до Національної Ради, але фактично не лише стоять осторонь і активно діють проти неї — УНРада працює й здобуває собі авторитет у власному суспільстві та на міжнародній арені. Вона має свою питому вагу в закордонній політиці.

Постання Національної Ради і її Виконного Органу, це наявний доказ консолідації сил еміґраційної України. Визнало її й українське громадянство обидвох Америк. 23—25-го жовтня відбулося в Торонто наради секретаріяту Панамериканської Української Конференції, яка офіційно визнала УНРаду. Цей гін до консолідації такий сильний, що він спаралізував всякі відосередні течії, які тут і там в українському житті проявляються.

Не страшною показалася спроба створення нової політичної групи монопартійного типу. А саме в половині жовтня відбувся з'їзд УРДП, СЗСУ й наддніпрянських бандерівців нової еміґрації з метою об'єднати в одній організації всіх українців-наддніпрянців нової еміґрації. Ця спроба не дала успіху, бо УРДП виявила ясно свої монопартійні тенденції й хотіла провести злиття цих всіх течій на базі своєї партії.

Так само без всякого значення пройшло створення 18-го вересня Союзу Конструктивно-Творчих Сил України, що наробив стільки фоєрверкової тріскотняви.

Консолідаційна сила УНРади така велика, що вона змусила гетьманців, найнепримиренніших її ворогів та провідника гетьманського руху Данила Скоропадського, публічно визнати єдиний український політичний центр. Сталося це під час візити гетьманича в американській зоні Німеччини. Ця візита, що мала бути демонстрацією українських консервативно-монархістичних сил, не зважаючи на співпрацю з бандерівцями, показала насправді повну кволість гетьманського руху та його тенденцію завмирати.

Врешті, постання УНРади й зростання її авторитету в українському громадянстві та в зовнішньому світі довело до розвалу бандеро-угаверівського табору, що в УНРаді побачив засуд смерти для себе. В наслідок цього почалася деконсолідація цієї організації. Цей розвал, що почав обрисовуватися вже з постанням Координаційного Українського Комітету й прибирав на силі із поступанням вперед консолідаційної акції, проявив себе назверх у Міттенвальдському з'їзді бандеро-угаверівських кіл (вересень), у чистці в партії ОУН(р) та подіями в редакції «Української Трибуни». Він мабуть, закінчиться атомізацією бандерівської монопартії, створенням нового УГВР, тобто ще одного вузько-партійного «державницького центру».

Поруч такої капітальної події як постання УНРади, треба занотувати ще кілька вдалих і успішних акцій на міжнародньому форумі. Це заява УНР про недійсність Варшавського договору, меморіял Виконного Органу УНРади до Об'єднаних Націй в Парижі 20-го вересня в обороні прав українського народу, це заява цього ж Органу з нагоди 1-го Листопада про невідлучну приналежність ЗУЗ до української державної території. З інших акцій на полі міжнародньої політики увагу звернула делеґація українців В. Брітанії в складі голови СУВ-у сот. Панчука, дир. Центрального Українського Допомогового Бюра Яремовича й д-ра Коростовця, яка перед п. Рузвелт з'ясувала право українського народу на свободу. За океаном президія Українського Конґресового Комітету післала звернення до Конвенції Республіканської й Демократичної Партій про українське питання. Таким кроком було також звернення в українській справі до Вінстона Черчіла та привітання українцями Швайцарії п. Рузвелт з нагоди її перебування тут під час засідання Комісії Прав Людини, головою якої вона була. В Ньюарку відбулася велика політична маніфестація українців, в якій узяв участь сен. Сміс, представник УНРади в США інж. Андрієвський та п. Шумейко, голова Українського Конґресового Комітету. Маніфестація пройшла під гаслом, що не було б тепер загрози нового збройного конфлікту, якби український народ мав самостійність. Подібний характер мала величава маніфестація українців в Мюнхені (7-го березня) в 30-ті роковини голоду на Україні.

Базою, на якій будується все національне життя є народня економіка. Ця ділянка життя на еміґрації в 1948-ому році, як і в попередніх роках, не була розв'язана. Занедбання такої важливої справи як національна економіка було причиною малих успіхів, а інколи й поважних невдач в інших галузях національного життя. Наші політичні, громадські, наукові й мистецькі організації та інституції базували свою діяльність на випадкових прибутках, якими були здебільша принагідні збірки чи пожертви громадянства, евен. допомога зза океану. Збірка національної вкладки не була якслід зорганізована й не могла стати матеріяльною підставою українського національного життя на еміґрації. Ця справа чекає ще своєї розв'язки в наступному 1949-ому році. Таксамо не вияснено досі долі вивезеного з Краю національного майна, яке повинно було стати основою національних фінансів на еміґрації.

Більшість українців одначе не має постійної праці й сталих прибутків, а в загальному українська скитальська маса перебуває в тяжких матеріяльних умовах.

Обидві Українські Церкви пережили ряд сильних потрясень, але Вони встоялися переможно перед ударами бурунів розколиханого житейського моря й, не зважаючи на всі ці удари долі, обидві Церкви вийшли з життьової проби ще сильнішими ніж досі.

Поруч трагедії, яку довелося пережити Українській Католицькій Церкві на Рідних Землях — цебто насильницьке «наверення» її на большевицько-російське православ'я, вона пережила поза межами Батьківщини ряд світлих моментів. Це іменування Апостольського Візитатора для українців-католиків у Західній Европі єпископа Івана Бучка, його візитацію вірних в Европі й створення в Канаді нових екзархатів, як рекомпенсата за втрати, нанесені греко-католицькій Церкві большевиками. При кінці року в Лондоні відбулося урочисте посвячення першої українсько-католицької церкви в столиці В. Брітанії та відкриття церкви св. Володимира в Арнольді.

Українська Автокефальна Православна Церква, що в Рідному Краю вже 30 років страждає від московсько-большевицького режиму й в минулому році зазнала в колишній Польщі ліквідації з хвилиною арештування митрополита Діонісія, тут на еміґрації пережила внутрішній розлам, спричинений постанням т. зв. «розкольницького» руху й «соборноправної» УАПЦ, що покликується нібито на традиції митрополита Липківського. Але, не зважаючи на те, авторитет офіційної УАПЦ зріс. Їй удалося вислати своїх єпископів до різних країн, де живуть більші скупчення українців-православних. Врешті, їй вдалося нав'язати добрі взаємини з англіканською Церквою. Це зустріч митрополита Полікарпа з Кентенберійським примасом Фішером. Важливою подією було прибуття до Канади єпископа Мстислава, який зумів нав'язати контакт з царгородським Патріярхом. 10-го грудня на Соборі в Америці владика Мстислав був обраний архиепископом усієї Православної Церкви. Богословська Академія посвятила свою церкву в Мюнхені, а в Канаді в Торонто відбулося урочисте посвячення нової церкви архиепископом Мстиславом.

Виявом взаємної толеранції обидвох Українських Церков був факт зустрічі в Бльомберґу митрополитта Полікарпа й владики Бучка, які в присутності делеґатів українських установ розцілувалися.

В ділянці суспільно-громадського життя, поруч осягів, багато недотягнень. Започаткована на Загальному З'їзді ЦПУЕ в Діллінґені консолідаційна акція в секторі громадського життя, не дала сподіваних наслідків. Зрештою ЦПУЕ не проявило великої активности й українська громадськість не відчула керівної руки цього диспозиційного центру. Коли ще до валютної реформи апарат ЦПУЕ-ОПУЕ трохи діяв, то після неї запанував тут помітний застій. З довалютної діяльности ЦПУЕ треба відзначити скликання двох пресових конференцій та влаштування Відділом Культури й Освіти Тижня Української Культури. Воно видало також розпорядження про відбуття виборів до таборових, повітових і обласних рад. Задумана на більший розмах акція Української Робітничої Оселі в Ґіссені, як показали події, не дала сподіваних наслідків.

Важною подією було надання американською владою ЗУДАК права вислати свого представника до Европи. Став ним д-р Смук, який відкрив свої бюра в Мюнхені й Франкфурті. Поруч допомогової акції д-р Смук присвятив найбільше уваги справі переселення, але, на жаль, і мабуть не з власної провини сподівань українського громадянства не виправдав.

Низка українських громадських установ відбула свої річні збори, з яких багато пройшло під знаком об'єднання й консолідації. 1—13-го листопада відбувся в Америці Перший Світовий Конґрес Українського Жіноцтва, на якому створено Світову Федерацію Жіночих Організацій.

(Далі на 10-ій стор.).

У вересні минулого року Редакція „Неділі“ влаштувала в Ашаффенбурзі Живу Газету, присвячену головно звітам з пресових конференцій в ІРО. В дискусії, що розвинулася між слухачами, забрав слово наш читач і колишній кольпортер пан Козопас. Він звернувся з проханням поставити в ІРО так сформульоване питання: з'ясування про стягання 70 марок викликає запит — чому американська влада вмішується в ці справи, коли фонди для ІРО прибувають з 16 різних країн? Ми передали це питання до Головної Квартири і нещодавно отримали таку відповідь містера Броді: причина, чому ОМГУС вмішується в списки платні від бурґомістра, полягає в тому, що гроші для списка платні прибувають з німецького господарства, а не від 16 держав-членів ІРО . . .

Поки ми дочекалися тієї відповіді, автор запитання еміґрував до США. На світлині бачимо першу сторінку ілюстрованого часопису „Бостон Ювнінґ Емерікен“, а на ній пана Козопаса з дружиною Редакція додала до неї напис: Вдячні за можливість переселитися до США колишні ДП з України моляться на покладі корабля „Генерал Банді“.

Яр СЛАВУТИЧ

НОВОРІЧНІ ДУМИ

Морозна ніч. На видноколі
Як щит поблискує зоря...
Немов з душі останні болі —
Зриваю лист календаря.

І затихають спраглі рани,
Мінливих дум проходить рій.
Що принесеш мені незнаний,
В громи сповитий, рік новий?

Чи від кривавої знемоги
Достойну смерть за рідний край?
Чи біг далекої дороги
В чужих земель чужий розмай?

Чи може знов над синім полем
Води нап'юся із Дніпра,
І за вербовим частоколом
Обнімуть мати і сестра?

Неси, що хочеш. Я зумію
Прийняти радість і удар...
Немов палаючу надію —
Новий беру я календар.

З Різдвом Христовим !

Радісних і щасливих Різдвяних Свят бажають усім Приятелям, Знайомим і Землякам, зокрема Сусідам із Холмщини,

Геннадій Которович з сестрою Надією Гальчевською-Войнаровською й небожем Романом.

З нагоди Світлого Празника Різдва Христового й Нового Року найщиріші побажання Всього Кращого Рідні, Друзям і Недругам шлють

Марія й Володимир Барагури з дітьми, Ашаффенбурґ.

Всім Друзям та Знайомим тут і за Океаном радісних Різдвяних Свят і щастя в Новому Році бажають

Б., М. і В. Козловські.

Всім „Мангаймцям" з Еттлінґену, Ельванґену і Пфорцгайму, Рідним, Приятелям і Знайомим обабіч океану найщиріше „Христос раждається" й побажання здоров'я та успіхів у праці й боротьбі

Анатоль, Стефа і Левко Курдидики

Неоавстралійцеві Анатолієві Мірошнику бажаємо Веселих Різдвяних Свят і щасливого Нового Року

Михайлівські, Ашаффенбурґ.

Щасливих Свят та доброго Нового Року бажає Рідним, Друзям, Землякам і Знайомим.

Святий Петро.

З Різдвом Христовим і Новим Роком сердечно вітаю редакцію газети „Неділя" та всіх моїх друзів в Европі і за Океаном і висловлюю всім мої найщиріші святочні побажання. Новий Рік нехай принесе нам нове щастя і кращу долю!

Проф. П. Ковалів

Всім тим, що лишилися вірними невмирущій Національній Правді нашій традиційним гаслам нашого Визвольного Змагу та овіяним славою бойовим прапорам УНР — засилає свій святочний привіт і новорічні побажання

Проф. Борис Лисянський.

Усім моїм добрим Друзям, близьким Знайомим, головно в Байройті та по інших таборах і розсіяним по всьому світі, тим, що пам'ятають і тим що забули,мій сердечний привіт. Христос Рождається !

Петро Ямнак, Штуттґарт.

Всім товаришам праці в Краю й у Німеччині, Знайомим і Друзям, розпорошеним по всьому світі, з нагоди Різдва Христового й Нового Року пересилають найщиріші побажання й щасливих Свят

Христос Рождається !

Іванна й Андрій Качорі з Лесею й Софійкою.

Рідним і добрим знайомим в Німеччині і за Океаном Веселих Різдвяних Свят та щасливішого Нового Року бажає

Л. Дзябенко.

Із Святами Різдва Христового та Нового Року вітаю Друзів, Знайомих, Земляків та Клієнтів

П. Олексієнко, Фото-мистець, Авґсбурґ.

*

Пластовим Сеньйоркам, Старшим Пластункам, Юначкам і Новачкам Веселих Свят Різдва Христового й Щасливого Нового Року бажає

сктм. Софія Кульчицька, Ашфбґ.

Веселих і радісних свят Різдва Христового, щасливого Нового Року та здійснення всіх задумів панству Паддеретіним та Цаголовим в Америці, п-ву Третяк та всім іншим землякам у Бельгії від щирого серця бажає

Родина Капустянських

Рідним, Друзям і Знайомим тут і за Океанами Веселих Свят Різдва Христового й Щасливого Нового Року бажають

Софія і Ярослав Кульчицькі з дітьми, Ашаффенбурґ.

Забута драма

многострадальної Холмської України

В щоденних важких турботах минулого року нашого скитання непомітно проминули, не знайшовши ніякого відгомону, десяті роковини однієї з найбільших драм межових Земель України — варварського руйнування сотень українських старовинних церков на споконвічно нашому Забужжі. Бажаючи бодай коротко затримати увагу нашої громадськости на тих сумних подіях, що скривавили душу безталанної Княжої Землі, „де орли в землю вгрузли", — далекі від наміру роздирати рани старих антагонізмів — друкуємо епізодальний спогад, який хай стане привітом з чужини далекій Забужанській Україні, оберненій наїзниками в дикий степ.

Холмщина, як українська земля, тепер не існує. У моторошних подіях останніх років, перейшли ми до порядку денного над князівськими столицями — над Червенем і Холмом, — над чорноземом роботящих українських рук, над — не ріками — морем нашої крови пролитої на наших західніх кордонах. Ми тут не наступали, як на сході, ми увесь час лише боронилися, повільно відступаючи. Тут наша кров пролита не в боротьбі з Азією, лише в змаганнях з «братамислов'янами», яким наша сакля очі колола.

Згадуючи про десятиріччя страшних подій на Холмщині, не робимо це задля викликання зайвої ненависти, не для того, щоб тривожити тіні минулого. Але, якщо майже вся польська преса домагається західніх наших земель, то мимоволі пригадуються криваві рукавички, які керували Львовом і Вільном.

Пригадую — було неспокійне, з вітрами й громами, літо 1938 року. Вже довгі роки тривав спокій у Европі і в демократичній Польщі, що росла, багатіла й послідовно асимілювала «меншості». З сусідньої Холмщини на Володимирщину приходили неясні чутки про руйнування церков, про напади польських озброєних відділів т. зв. «кракусів» на мирне селянське населення Холмщини. Чутки про вимагання знущаннями й душогубствами переходу на католицтво й «на польське». Цьому не вірилось. Це ж бо у ясний Божий день, в нормальній упорядкованій квітучій державі...

Але коли до села Цюпнева на Володимирщині почали прибувати через Буг юрби втікачів з Холмщини — з розсіченими обличчями, повибиваними зубами, поламаними ребрами — сумніву не стало. Стало ясно, що Холмщина перебуває черговий наступ західнього сусіда. Що цей нічим не спровокований наступ, йде проти дуже льояльного й мирного у той час холмщака.

Треба було переконатись у цьому особисто. Пригадую добре перше село. Вийнятий з футляра маленький фотоапарат «Ретіна» зовсім не відтягував кишеню. Працював він певно, а з городу біля пошти видно було обставлену поліцією прастару церкву села Пригорілого. Церква не була замкнена польською владою, як більшість церков на Холмщині й Підляшші. Ще зовсім недавно у цій церковці гостинний настоятель о. Огіцький захоплено показував львівські й київські стародруки, а серед них требник митрополита Петра Могили. І ось ці всі книги, ці старовинні образи, що я їх оглядав — тепер у оточеній поліцією церкві.

На дерев'яних хідниках, на м'якій від куряви вулиці голосили жінки. Подальше юрбою селяни з набряклими на чолі жилами. Потім ріжучий скрегіт пилок. Голосіння стало непереносне. Під палючим сонцем минали години, але від холоду, що підноситься зсередини це сонце видавалося зимовим. На підпиловані бані закинули шнури. За золочений хрест вчепився хтось у кепці й кричить і вимахує вільною рукою. Зірвався рик моторів. За двома вантажними автами натягнулися аж до хрестів мотузки. Баня хилиться й відділяється від її основи. З високого городнього бур'яну здіймаю цей момент. Щось тупко падає, над цвинтарем зноситься густа хмара білої куряви. Юрба охає й христиться. Відсахується назад і знову насувається вперед, але затримується під мовчазно спрямованими на неї отворами рушниць і скорострілів. Потім крик — когось б'ють. Похапцем перекручую плівку й городами вибігаю над високий беріг Бугу, де на острові височать стіни замку, руйнованого, либонь, ще під час переможного походу Хмельницького з-під Львова до Замостя. Глинистим урвищем поспішаю до сусіднього містечка Крилова, де саме руйнують величну кам'яну церкву. Гостюю там у безжурного, атлетичної будови юнака К. і нам таки вдається знов утривалити момент, коли велизечна баня змахує подертими бляшаними крилами й летить в небуття. Ця світлина потім фіґурувала в деяких закордонних виданнях, що їх вдалося ще виготовити. На позиченім ровері вириваюся зміїстими стежками між достигаючої пшениці до с. Сліпче, щоб ще побачити, як заорюють фундаменти знищеного дому священика (плебанії). Там треба було переховуватися зо два дні й туди прийшла з Крилова вістка, як під руїнами церкви згинув майстер-чужинець, що, розвалюючи церкву, все виспівував «Господи, помилуй».

— Кара, Божа кара, хитали головами сліпчани. Але Божа кара прийшла пізніше — у 1939 році.

Потім ці самі, загублені в пшеницях стежки вели до Уханя, до Вербковиць, до Городла, до Богородиці, до соток сіл і містечок. Я набрався вправи, підходив до поліцистів, оповідав їм, що я працівник католицького музею в Люблині, що шукаю старовинних образів і вони дозволяли мені фотографувати. Вони витягали з-під руїн хрести й «бородатих свєнтих». З церковних чаш вони пили молоко й розпалювали багаття пергаміновими рукописами. Добре горіли великі червоні, на шовкових шнурах, грамоти побожних князів та фундаторів святих храмів божих.

Переходили грози. Уночі з таємничих рук почали падати кракуси й тоді горіли пацифіковані села. Нічні постріли, що розривали причаєну тишу позначали перші спротиви селянської самооборони. На горбах у полі чатували, як за Запорожжя, хлопці й горіли смолоскипи, попереджаючи про напади кракусів. Тоді будилися села. На шляхах лягали, догори зубами борони й коси виблискували під місяцем.

Діялось це не за дротами Освенцімів, не за тисячами кілометрів тайги, а таки у самім серці Европи, в країні, де нормально плинло життя, де виходили часописи, працювали пошта, залізниці, де польський журналіст не міг не знати про те, що в білий день його держава руйнує дві сотні святинь громадян іншої національности. Й проте була мовчанка, як за мурами Кремля. Протести православного церковного синоду, інтервенції в уставодавчих та найвищих виконавчих установах, лист митрополита А. Шептицького — це ж все було. Чесний політик і журналіст не має підстави твердити, що цього всього не знав. Проте мовчали.

І тому вина за це нелюдське, що сталося в Европі у добі спокою і добробуту — падає на все польське суспільство. Воно ніяк не склало іспиту керування землями з іншонаціональним населенням. І не розуміє воно, що право на Львів і Вільну програно насамперед в площині моральній.

Ми можем — якщо не пробачити, то зрозуміти те, що діялось потім в Холмщині в роки німецької і совєтської окупації. Війна, анархія, безвідповідальність і ненависть. Нехай.

Але ж дві сотні святинь було зруйновано року 1938-го! **Богдан Жуків.**

„SEMPER FIDELIS..."

Маніфестація лондонських поляків в 30-у річницю боїв за Львів

Польська газета «Дзєннік польскі і дзєннік жолнєжа», що виходить в Лондоні вмістила в числі за 25 листопада 1948 р. статтю під заголовком «В 30-ту річницю оборони Львова». Передаємо її в повному перекладі без змін і без коментарів:

На академію для вшанування 30-ї річниці оборони Львова в день 21 мин. місяця прибуло так багато людей, що заля «Оґніска» не змогла всіх їх вмістити. Академію, почату співанням національного гімну, відкрив прем'єр Бор-Коморовскі, який після привітання польського президента А. Залеского, закликав присутніх вшанувати пам'ять полеглих в 1918 р. оборонців Львова.

Далі виступив колишній шеф штабу оборони Львова полковник д-р А. Якубскі, що схарактеризував перебіг боїв від 1 до 22 листопада, а також організацію командування, на чолі якого став полк. Чеслав Мончинскі та його заступник пор. Ст. Лапінскі-Нільскі. Доповідач підкреслив драматичні особливості оборони, ріжниці між добровільним польським вояком, надхненим справедливістю тієї справи, яку боронив, та українським вояком який не хотів воювати. Цю річницю робить більш випуклою ще й той факт, що поляки в момент відсічі мали 3 000 вояків, тоді як українці диспонували одинадцятьма тисячами. Свою промову проф. Якубскі закінчив палким зверненням до польсько-українського поєднання.

Після того проф. Ст. Стронскі пригадав «свій старий» Львів в часи першого десятиріччя XX в., Львів Бальзера, Ст. Войцеховського, Фінкла, Каспровіча, культуру привабність і політичний темперамент цього міста. Далі він перенісся думками до XIX в., щоб схарактеризувати генезу новочасної української проблеми, після чого вказав на залежність націоналістичної української політики від зовнішніх чинників, зокрема Берліну.

Третій промовець, ред М. Е. Роск згадав, що Львів, який захищали в 1918 р., а згодом в 1920 р. — на цей раз проти Будьонного й Сталіна — став у 1939 р. підставою до видатного продовження спротиву німецькій навалі. Бо Львів лежить в середині геополітичного польського простору. Хто править у Львові, той одночасно править у Кракові, а також в Будапешті та містах Семигороду. Польський нарід, намагаючись відзискати ризький кордон, не приймає лінії Керзона, а якби хтось із польських політиків її (тобто лінію Керзона) сприйняв — буде відкинутий самим народом. Співпраця на Сході з визвольним українським рухом може мати місце лише на базі пошанування українцями життєвих інтересів Польщі як рівно ж і принципів західньої цивілізації.

Останній промовець, д-р Ст. Менкарскі схарактеризувавши славну ролю львівської молоді в р. 1918 протиставив минулим суперечкам спільні завдання й польсько-українські цілі в будуччині. Жодними перекрученнями не змінимо того факту, що Львів є сьогодні в російських руках. Без розв'язки російської проблеми, без повернення Росії до меж її природних етнічних кордонів, не може бути й мови про тривале усунення загрози найбільш природних польських і українських інтересів та про відзискання справжньої незалежности народами середньо-східньої Европи. Бо кожна Росія за Збручем, царська, большевицька, «демократична», централістична чи «федераційна», незмінно лишатиметься виразом і рушієм тієї загрози. Відкинення українського рецепту з 1918 р. для розв'язання суперечок «залізом і кров'ю» та перемога спільних завдань в майбутньому — було б найбільшим тріюмфом ідеї оборони Львова, якій чужа була ненависть.

Друга частина академії складалася з різноманітної прекрасно виконаної артистичної програми, яку складали: пісні польського хору під диригуванням Г. Госовіча (гімн в честь Львова — слова Г. Збержковецкого, пісня про Юрка Вічана «Вернемось туди»), львівський фейлетон В. Будзинського, мелодеклямація В. Солтисіковної та в'язанка львівських мелодій, зворушливо виконаних на фортепіяні Б. Дулебіною.

В той час як в краю лише думки й серця могли битись в мовчанні для завжди вірного міста, поляки у Лондоні прилюдно заманіфестували свою прив'язаність і волю повороту до міста орлят.

Деморалізація Совєтської Армії в Австрії

Один з совєтських високих старшин сказав австрійському урядовцеві, який скаржився на інциденти, що їх раз-у-раз створюють в Австрії російські вояки: «Щотижня ми розстрілюємо кілька своїх вояків за їх негідні вчинки. Проте, щоб усталити дисципліну, ми не можемо винищити всю армію». (Старс енд Стр.).

— Торговельна камера американського міста Петербурґ (у Фльоріді), посилаючись на погіршену харчову ситуацію в Англії, надіслала літаком в подарунок новонародженому англійському престолонаступникові (очевидно, чималу кількість) помаранчового варення.

— В Японії розпущено парлямент. Нові вибори призначено на 23 січня.

— Рада Безпеки ОН більшістю голосів відхилила прийняття Ізраеля до організації Об'єднаних Націй.

Образ Архистратига Михаїла власної роботи передав Палій-Неїло ген. Михайлові Омеляновичеві Павленкові в день його ювілею.

Коротко звідусіль

— Французький суд виправдав колишнього міністра внутрішніх справ в уряді Віші Марселя Пейрутона, притягнутого до відповідальности як колябоpант.

— Польський учений проф. Шенковський заявив представникам преси про дослідження атомової енерґії, що мають незабаром початись у варшавському фізичному інституті.

— 5 американців, що працювали в лябораторії для дослідження атомової енерґії, втратили зір, — як припускає директор лябораторії, — під впливом радіоактивного випромінювання.

— В прийнятому в еспанському парляменті найбільшому за весь час еспанському державному бюджеті в сумі понад 16,6 мільярдів песет (1,5 мільярда дол.) третину витрат призначено на військові потреби.

— Трансйорданський король Абдулла призначив на єрусалимського муфті замість Ель-Гуссейні його політичного ворога Шейка Яраллага.

— Фінляндський парлямент більшістю 80 голосів проти 70 висловив довір'я урядові Фаґергольма, запобігши тим урядовій кризі.

— Громадяни США з американських зон Европи можуть відтепер без віз їздити до Еспанії в цивільному одягу.

— У Вільні Совєти перетворили в танцювальну залю славну місцеву катедралю — одну з найвизначніших в північно-східній Европі релігійних будов.

— В Чіле схвалено законопроєкт про надання жінкам виборчих прав.

— 5 бандитів, загрожуючи револьверами, пограбували на 400 000 песет еспанський колоніяльний банк в Барсельоні і втекли вкраденим перед тим автом.

— Після пожежі, що знищила в Чікаґо великий готель «Вікторія», про яку вже повідомляла «Неділя», у Філядельфії згорів 21 грудня 4-поверховий готель «Вестмінстер». Троє осіб згоріли, троє тяжко поранені.

— В Гамбурґ-Ніндорфі вибухла скинута під час війни бомба з часовим механізмом, що зруйнувала кілька будинків.

— В Парижі заарештовано зграю шахраїв, що під виглядом «майонезу» в пляшках з відповідними етикетками продали понад 500 літрів парафінової олії, від якої захворіли на шлунок понад 10 000 осіб. Шахраї в своїй «діяльності» користувались вкраденим автом. Їх провідник був уже засуджений 13 разів.

— Біля Авґсбурґу на одному вантажному авті сконфісковано 195 пачок марґарини, 185 фунтів кокосової олії та 390 плиток чоколяди нелеґального походження.

— В Пассав один ремісник, ремонтуючи у себе підлогу, виявив скарб з 43 золотих і 135 срібних монет часів облоги міста Наполеоном.

— На початку лютого сподіваються прибуття до Західньої Німеччини закуплених в Індії 570 тонн чаю.

— За розпорядженням еспанської влади, еспанські підприємці мусять вчити грамоти своїх неписьменних робітників, щоб зменшити число неписьменних в країні, яке сягає 35%.

— Совєтська делеґація наклала в Раді Безпеки 29-е за загальним рахунком вето на резолюцію про прийняття до ОН Цейлону.

— Згідно з комунікатом індійського уряду, в провінції Кашмір знов почались бої.

— Головна квартира американської авіяції в Европі відхилила прохання двох совєтських старшин-літунів, що втекли недавно з СССР, допустити їх до служби в берлінському повітряному мосту.

— На швайцарського союзного президента обрано соціял-демократа Ернста Нобса.

— В центрально-американській республіці Сан-Сальвадор стався державний переворот. Диктатора Кастро скинуто з президентського поста і заарештовано.

— Французький парлямент почав обговорювати проєкт державного бюджету на 1949 р. в сумі 2000 міліярдів франків, з яких 270 міліярдів франків призначено на надзвичайні витрати і 385 міліярдів — на модернізацію французької промисловости.

— Загін з понад 2000 грецьких повстанців захопив місто Хардіцу в Тессалії.

— Румунія і Індія вирішили встановити між собою постійні дипломатичні зносини.

— Південна Корея після визнання її як держави Об'єднаними Націями подала заяву про прийняття її до ОН.

— Коло Боґоти (США) впав транспортовий літак. 30 осіб, що були в ньому, загинули.

— Населення США становило 1 жовтня ц. р. 147 280 000 чол. — на 1 800 000 чол. більше, ніж було 1 січня ц. р.

„Третьої світової війни не буде"

ЛОНДОН (Ройтер). За словами президента генеральної асамблеї ОН д-ра Іветта, Об'єднані Нації можуть не допустити третьої світової війни, і вони її не допустять. Тепер є тенденція використовувати Об'єднані Нації для розв'язання проблем, які великі держави могли б розв'язати самі. Великодержави насамперед мусять позбутись того, що можна назвати «европейською хворобою». Вони повинні усвідомити собі, що не сама лише Европа, а ввесь світ заплутаний в кожну більшу проблему, що загрожує мирові, — одинаково, чи йдеться при цьому про політичні, чи про господарські напруження.

Диктатор на дієті

Засекречене 69-ліття Сталіна

21 грудня Сталінові минуло 69 років. Про день його народження, який останніми роками в СССР замовчують дедалі більше, цього року ані словом не згадало ні московське радіо, ні совєтська преса. Не подано навіть змісту вітальних звернень з сателітних держав і зокрема телеграми маршала Тіто, що між іншим, вітав Сталіна, з «великим успіхом в його тяжкій праці на користь народів Совєтського Союзу й загального проґресу людства». Натомість совєтське радіо подало вістку (чи не для «підбадьорення» совєтських громадян щодо можливости такого ж довголіття і у Сталіна?! — перекл.) про селянина Сафара Ґуссейна Оґли з околиць Баку, що відсвяткував свою 138-у річницю.

Цього року Сталін нібито висловив бажання нічим офіційно не відзначати дня свого народження, хоч його 70-річчя має бути відсвятковане надзвичайно врочисто. Отож 69-а річниця Сталіна була відзначена лише в тісному родинному колі. Проте син Сталіна Василій, що є тепер генерал-майором повітряних сил, а також дочка Сталіна від другого шлюбу Світлана перебувають в Москві, а Сталін — в санаторії на Кавказі, де він проходить курс лікування для посилення діяльности серця і мусить додержувати суворої дієти й багато рухатись. Останнім часом його поїздки на курорти дуже почастішали (лише протягом 1948 р. він тричі довгий час був у Ялті та Сочі), проте про них нічого не повідомляють суспільству. Однак, як переказують, стан його здоров'я останніми місяцями значно покращав. Взагалі про Сталіна пишуть і інформують тепер в СССР далеко менше. Вже півтора року він зовсім не показувався народові і його не буває на офіційних святах — навіть на таких, як врочисті паради в «Жовтневі свята» на Червоній площі. (ДЕНА-Ройтер, ЮП, АП).

Останнє бажання Тойо

ТОКІО (Ройтер). Колишній японський міністер-президент Гідері Тойо та шість інших засуджених японських воєнних злочинців страчено 22 грудня повішенням. Крім Тойо, що в жовтні 1941 р., перед двома місяцями до нападу на Перл-Гарбор, був міністер-президентом і що його військовий суд визнав відповідальним за злочинний напад Японії на сусідні держави, були страчені такі колишні японські державні діячі та військовики: колишній міністер-президент Кіро Гірота, головнокомандувач в середньому Китаї під час нападу на Нанкін 1937 р. Іване Матсуі, член найвищої японської військової ради з 1940 до 1943 р. та командувач однієї японської армії КенЬї Доіґара, головнокомандувач японської армії в Бірмі 1944 р. Гейтаро Кімура, командувач армії в Сінґапурі і колишній військовий міністер Сеісгіро Ітаґакі і шеф штабу командувача японської армії на Філіппінах Акіра Муто.

Обвинувачуваних визнано винними в змові з метою аґресивної війни, злочині проти миру й жорстокостях. Процес проти Тойо та 24 інших воєнних злочинців, з яких 18 засуджено до тюремного ув'язнення, тривав понад 400 днів. Усно або на письмі на ньому допитано 1194 свідки.

(ЮП) Головна квартира генерала Мек-Артура видала офіційний комунікат про страту 7 японських воєнних злочинців, в якому, між іншим, сказано: «... Про призначене виконання смертного вироку засудженим повідомлено 21 грудня о 9-й год. вечора. На їх прохання їх парами відвели до в'язничного буддистського священика д-ра Ганаяма. Тойо висловив при цьому бажання мати в останній день свого життя вечерю з японських страв, яке теж було задоволене. Всі засуджені провели свій останній день, пишучи листи розмовляючи з буддистським священиком і прощаючись один з одним. При виконанні вироку були присутні тільки офіційні свідки, лікарі й деякі в'язничні урядовці, а також по одному представникові Америки, Великобританії та Росії.

Вже о 8-й год. ранку трупи повішених вночі 7 японських воєнних злочинців були спалені в крематорії в Йокогамі, що його охороняв великий загін американських вояків. Зараз же після спалення трупів 7 джипів розвезли в різних напрямках урни, і вояки порозвівали в невідомих місцях останні рештки колись могутніх провідників японського мілітаризму. Цим мали запобігти перетворенню місця поховання решток на місце споминів і прощ.

ДО «РЕМІЛІТАРИЗАЦІЇ» ЯПОНІЇ

ВАШІНҐТОН (ЮП). З тутешніх військових кіл повідомляють про можливість створення в Японії поліційної армії з 100—150 тисяч чоловіка щоб в разі евентуального відкликання з Японії американського окупаційного війська вона не лишилась порожнім місцем. При цьому підкреслюють, що тут ідеться тільки про заходи безпеки, які не суперечать ні зобов'язанням альянтів ні японській конституції. За повідомленням преси генерал Мек-Артур нібито зажадав посилити американське військо в Японії. На його думку комуністична фланґова загроза з Курільських островів, з острова Сахаліну й півострова Камчатки з півночі і з Китаю з півдня послабили американські позиції в Японії.

Разом з тим, за повідомленням лондонської газети «Дейлі Мейл», американські військові кола вивчають тепер питання про можливу ремілітаризацію Японії, щоб створити тим противагу проти комуністичної експансії в Китаї.

Згода західніх держав

у рурському питанні

ВАШІНҐТОН (АФП). Сполучені Штати, Великобританія і Франція, як заявив заступник американського міністра зовнішніх справ Ловетт, дійшли до згоди в питанні про Рур. Як підкреслив Ловетт, ця угода має задовольнити справедливі домагання Франції щодо безпеки.

(АП). За повідомленням з лондонських кіл, для контролі над Рурською областю незабаром має бути зорганізована міжнародня індустріяльна поліція. Це поліційне військо перебуватиме під доглядом міжнародньої контрольної організації, до складу якої ввійдуть і представники Німеччини. Представники контрольної влади систематично інспектуватимуть Рурську область, щоб не дозволяти виходити за визначені західніми державами межі продукції або й виготовлення на заводах військових матеріялів. Угода не передбачає участи СССР в інтернаціональній контролі Рурщини. Повідомлення з британських і американських джерел одностайно визнають, що лондонська конференція досягла своєї головної мети.

ТОРГОВЕЛЬНІ ДОГОВОРИ ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ

Між західніми зонами Німеччини і деякими закордонними державами останнім часом укладено низку торговельних договорів. Так, 20 грудня представники цих зон підписали торговельний договір з Польщею. Перед тим торговельний договір на суму понад 56,7 мільйонів долярів укладено і між трьома західніми зонами та Францією, яка одержуватиме з Західньої Німеччини переважно вугілля і кокс. Підписано торговельний договір на суму 75 мільйонів долярів і з Туреччиною. (За ДЕНА).

ЮҐОСЛАВІЯ ЗАПЕРЕЧУЄ ОРІЄНТАЦІЮ НА ЗАХІД

БЕОҐРАД (ЮП). Юґославська комуністична газ. «Борба» спростовує в передовій статті всі повідомлення про те, ніби маршал Тіто вирішив орієнтуватись на Захід. Проте, — пише газета, — Юґославія готова нав'язати торговельні стосунки з усіма державами. За словами «Борби», позбавлені всяких підстав твердження, ніби Юґославія провадить переговори про союз з США, уклала таємний договір з Ватиканом і наміряється взяти участь в пляні Маршала. Юґославська зовнішньо-торговельна політика базується на декларації маршала Тіто 1945 р., згідно з якою «Юґославія хоче провадити торгівлю з усіма державами, під умовою, що ця торгівля сприятиме будівництву соціялізму в нашій країні».

ОСТАТОЧНИЙ СКЛАД ФРАНЦУЗЬКОЇ РАДИ БЕЗПЕКИ РЕСПУБЛІКИ

ПАРИЖ (Ройтер). Враховуючи вислід останніх додаткових виборів до французької Ради Республіки, 320 місць в ній розподіляються між партіями так: ґолісти (РПФ) — 122 місця, соціялісти — 58, радикали — 52, незалежні — 29, комуністи 20, МРП — 17, республіканська партія свободи — 4, окремі групи — 17 місць. 26 грудня мали відбутися вибори ще одного депутата на Мадаґаскарі.

АМЕРИКАНСЬКА ЗБРОЯ ДЛЯ ФРАНЦІЇ

ЛОНДОН (Ройтер). За повідомленням паризького кореспондента газети «Санді Таймс», Сполучені Штати вже почали приставляти Франції транспорти із зброєю, хоч у Вашінґтоні ще не закінчили обговорювати питання військової підтримки Західньої Европи. Франція, особливо знервована напруженою ситуацією, останніми тижнями вже одержала зброю і спорядження більш як для трьох дивізій.

ДЛЯ ДОЛЯРА НЕМА КОРДОНІВ!

ВАШІНҐТОН (Ройтер). Дев'ять країн, що беруть участь в пляні Маршала — Великобританія, Швайцарія, Італія, Норвеґія, Швеція, Данія, Голляндія, Бельґія та Люксембурґ, як повідомила адміністрація европейської допомогової програми, скасували вимогу віз на в'їзд, щоб сприяти тим приїздові американців, які привозять свою валюту. Франція, Портуґалія та Ірляндія хочуть піти за прикладом цих держав.

ПРИЄДНАННЯ НЬЮФАВНДЛЕНДУ ДО КАНАДИ

ОТТАВА (АФП). В канадському Сенаті підписано договір між канадським урядом і представниками Ньюфавндленду про приєднання до Канади цієї колишньої британської колонії. Договір набирає чинности з 31 березня 1949 р. До укладення його спричинився народній плебісцит в Ньюфавндленді 22 липня ц. р., в якому ньюфавндлендське населення висловилось за приєднання до Канади.

«ЛІКВІДАЦІЯ КАПІТАЛІЗМУ» В УГОРЩИНІ

БУДАПЕШТ (Ройтер). Новий угорський міністер-президент Іштван Доби (наступник Діньєша) заявив у парляменті, що партія дрібних землевласників, провідником якої він є, схвалила програму, що передбачає «повну ліквідацію капіталістичної системи» в Угорщині. Уряд звертатиме надалі більше уваги на те, щоб «жодні наймані аґенти імперіялізму» не могли прокрадатися на високі пости, — підкреслив Доби, натякаючи на колишнього міністра Няґадя, що відмовився повернутись з Швайцарії, спричинивши тим демісію Діньєша.

— Французька поліція безпеки викрила велику організацію пачкарів, у яких сконфісковано 20 тонн американських сиґарет. Обіг «операцій» цих пачкарів в західніх зонах Німеччини сягав кількох мільйонів німецьких марок.

— Угорський посол в Туреччині Ґульочі через політичну розбіжність із своїм урядом зрікся свого поста і звернувся до турецького уряду з проханням про азиль.

Відкриття 81-го Конґресу в США

81-й Конґрес США, відкриття якого було призначене на 2 січня, дечим відрізняється від свого попередника. Як відзначає аґентство АП, склад його характеризується перевагою адвокатів, хоч кількість їх і зменшилась порівняно з попереднім Конґресом. Професійний склад палати репрезентантів такий: адвокатів — 235, представників ділових кіл — 81, фармерів — 37, журналістів — 21, вчителів — 20, представників інших професійних груп — 41. В Сенаті є 66 адвокатів, 16 представників ділових кіл, 9 фармерів і 5 з інших груп. Щодо освіти загальний рівень членів нового Конґресу вищий, ніж був у попередньому: майже всі депутати або мають вищу освіту, або в усякому разі відвідували університети й коледжі. Пересічний вік членів Конґресу на один рік більший, ніж був у попередньому. Взагалі, на думку більшости американських газет, новий Конґрес ширше й різноманітніше за свого попередника репрезентує країну в розумінні концентрації в ньому знань і досвіду американського народу.

Однак, головною відміною 81-го Конґресу є, безперечно, його не соціяльний чи професійний, а політичний склад. В новій палаті репрезентантів тепер є 262 демократи, 171 республіканець і 2 члени робітничої партії, а в Сенаті — 54 демократи і 42 республіканці. Отже новий Конґрес, протилежно до попереднього республіканського, має абсолютну демократичну більшість, і це забезпечує демократам проведення низки законопроєктів, похованих у 80-му Конґресі республіканською більшістю. До них належать насамперед законопроєкт про скасування правних обмежень для негрів у південних штатах, про права професійних спілок (на цей законопроєкт в його республіканській редакції президент Трумен минулого року наклав вето, відкинуте згодом Конґресом), про заходи соціяльного забезпечення, мешканеве будівництво тощо. Крім цих законопроєктів і низки інших, зокрема зв'язаних з озброєнням США і їх допомоговою акцією, в програму сесії Конґресу мають ввійти і законопроєкти про деякі зміни й додатки до закону про переселення 205 тисяч ДП, а посол Селер, як вже повідомляла «Неділя», має внести законопроєкт про допущення до США протягом 4 років 400 000 іміґрантів. Однак тяжко сподіватись, щоб питання про еміґрацію до США могло б бути розглянуте в Конґресі ще в початковій стадії його сесії.

МЕРТВИЙ ДУНАЙ

Згідно із звітом австрійського інституту для дослідження господарства, судноплавство на Дунаї після останньої війни становить лише якусь часточку того, що було перед війною. Як в совєтській, так і в американській окупаційних зонах Австрії наявне лише обмежене перевезення Дунаєм пасажирів і вантажів, а між обома зонами досі ще немає жадного пароплавного сполучення, хоч перешкоди до цього давно усунено. Отже Дунай втратив своє давніше значення шляху сполучення між Сходом і Заходом — головної артерії европейського водного транспорту. (ФНП).

Реєстрація ДП в США

Як повідомила польська лондонська преса, всі особи в призовному віці, тобто чоловіки від 18 до 25 років, що прибули до Сполучених Штатів з метою постійного оселення в них, зобов'язані зареєструватись у військових вербувальних бюрах протягом 6 місяців після свого прибуття. Це розпорядження, оголошене 18 грудня, стосується також і втікачів відповідного віку, що прибули до США згідно з новим іміґраційним законом.

Що пишуть з Бразілії

В статті під заголовком «Країна для позбавлених батьківщини» гамбурзька газета «Ді Вельт», сказати б, рекомендує ДП для переселення Бразілію.

«Колишні ДП — твердить газета — пишуть своїм знайомим в Европі, що переміщені особи й втікачі знаходять в Бразілії нове щастя. Один естонець пише: «Ми якраз прибули до Ріо-де-Жанейро. Мені пощастило познайомитись з другим губернатором штату Ґояц, який запропонував мені допомагати в переселенчому бюрі й при прийнятті транспортів. Згодом він доручив мені знайти для штату Ґояц 19 родин. Незабаром в цьому штаті мають будувати нову столицю Бразілії. Район Ґояца завдяки родючості свого ґрунту й доброму підсонню має стати «житницею Бразілії».

Другий втікач, що прибув до Бразілії в травні, пише, що він разом з одним своїм товаришем з «Нейшнл Петрол Кавнсіл» був посланий до Сальвадору, щоб керувати раціональним виготовленням бензини. Всі члени родини могли їхати разом.

Один українець пише своїм приятелям, що кожний переселенець, прибуваючи до Бразілії, одержує 185 крузерів. «Ця сума має тут велику вартість. За 150 крузерів можна купити годинник фірми «Омеґа». Отож один кваліфікований робітник за свою дводенну заробітну платню купив не тільки годинник, а ще й інші речі. За 100 крузерів ви купите костюм, за 750—6000 крузерів — радіоапарат. Звичайний робітник дістає 750—3000 крузерів на місяць, кваліфікований — вдвоє більше».

Інший колишній мешканець табору ДП в Німеччині захоплено описує прийняття, яке він зустрів у Бразілії. Всі еміґранти були поселені в готелі і мали повне утримання. За його словами Ріо-де-Жанейро таке гарне, що він не може навіть дібрати слів, щоб описати місто в усіх його барвах. «Незабаром після нашого прибуття ми дістали запрошення на працю, і я обрав собі роботу лісоруба».

ДЕ-ҐОЛЬ ОБІЦЯЄ СОЦІЯЛЬНИЙ МИР

ПАРИЖ (АП). Генерал де-Ґоль сказав перед 30 000 робітників у Парижі промову, в якій розвинув плян участи робітників у прибутках промислових підприємств. Де-Ґоль обіцяв домагатися створити нові «товариства» працедавців і робітників у всіх галузях промисловости й торгівлі. Форми цих товариств залежатимуть від характеру підприємства, але в усякому разі вони базуватимуться на «контракті» про участь робітників і власників у керуванні підприємством. Не роблячи професійних спілок непотрібними, — сказав де-Ґоль, — цей плян змінить проте їх завдання: надалі вони не будуть вже знаряддям в руках політичних партій.

ПРИНЦ ЧАРЛЗ ЕДІНБУРЗЬКИЙ

ЛОНДОН (ЮП). 15 грудня був охрещений син принцеси Елізабет і герцоґа Едінбурзького. Він матиме титул принца Чарлза Едінбурзького і зватиметься Чарлзом-Філіпом-Артуром - Джорджом. Христив його архиепископ Кентерберійський.

ІРО відповідає на запити редакцій

Еміґраційна табеля містера Коркері

Нещодавно появилася стенограма 12-ої пресової конференції в Головній Квартирі ІРО. В ній знаходимо точні відповіді на різні питання, поставлені журналістами відповідальним урядовцям ІРО. В тому числі є теж відповіді на питання Редакції «Неділі». Зваживши факт, що відповіді стенограми звичайно далеко ширше розроблені ніж відповіді на самих конференціях, ми ще раз заторкаємо справи, про які ми інформували в попередніх числах «Неділі», щоб дати нашим читачам змогу докладно ознайомитися з поглядами ІРО на різні практичні питання таборового життя.

Відповідаючи на питання в справі законів, які реґулюють звільнення з праці урядовців ДП, шеф Відділу Опіки й Устаткування містер Броді відповів: цивільний персональний циркуляр ч. 12 (Civilian Personel Circular) є законом, що реґулює затруднення ДП. Принципово, нікого не можна звільнити з роботи, навіть звичайного робітника, що працює на години, без попередження за два тижні. Місячні працівники мають право на 30 днів попередження. У випадку покривдження працівника він може подати скаргу до Уряду Праці, а коли це не поможе, тоді треба подати скаргу проти офіцера праці до німецького Арбайтсамту.

Чи була контроля?

Один з журналістів звернувся до Головної Квартири з такою справою: дуже часто стверджувано, що не було контролі над товарами, переданими орґанізацією УНРРА до ІРО. Чи це правда? Чи Зональна Квартира не зможе покластти кінець тим наклепам?

Містер Уйлер з Відділу Постачання з притиском заперечує усі фальшиві твердження. В червні 1947 року видано адміністративне розпорядження УНРРА ч. 267 в справі процедури передачі майна УНРРА до ІРО. Воно передбачувало детальний плян передачі й мало точні інструкції, які виконано. Що стосується невикористаного майна армії, позиченого УНРРА, то передача була цілковито підтверджена каблеграмою американської військової влади (ОМҐУС, ч. 32607 від 6-ого червня 1947). Всі товари, які ми прийняли від різних магазинів армії, в усіх випадках занесено у інвентар в присутності урядовців ІРО і офіцерів армії. Існує повна підстава думати, що ця процедура виконана якнайсовісніше й точно. Всі твердження, зілюстровані поставленим питанням є неправдиві й необґрунтовані.

Етнічний склад еміґрації

Цікаву відповідь дав один з впливовіших урядовців ІРО, містер Коркері, на питаня про чисельний і етнічний стан та склад еміґрації до США від 1945 р. до половини листопада 1948. Я виробив — сказав містер Коркері — доступну для вас всіх таблицю, яка наочно показує числа ДП за їх національністю. Таблиця виглядає так:

Арґентіна	1	Нансенівці (ст. еміґранти)	620
Вірменія	7	Норвегія	1
Албанія	1	Польща	3.694
Австрія	346	Румунія	75
Бельгія	5	Сіям	1
Болгарія	—	Швеція	1
Канада	7	Туреччина	3
Чехословаччина	208	Україна	469
Ґданськ (Данціґ)	9	Уругвай	3
Естонія	171	СССР	751
Фінляндія	4	Венесуеля	1
Франція	11	Югославія	562
Німеччина	5.701	Данія	1
Греція	13	Швайцарія	3
Мадярщина	150	Невизначених	149
Іран	12	Голяндія	16
Італія	13	Жиди	13.323
Латвія	646	Вел. Брітанія (Об'єднане Королівство)	6
Литва	996	Китай	1
		Разом	27.981

Містер Коркері затримався теж на питанні 27-ому, яке інтерпелювало ІРО, чому країни переселення цікавляться майже виключно молодими й самітними особами. Журналісти підкреслили, що продовження такої практики залишить у таборах старих і немічних та родини з малими дітьми. Чи організація ІРО має ґарантії від якоїсь країни, що й гих людей згодом приймуть? Якщо так, то від яких країн, а якщо ні, то який плян має ІРО для цих осіб? Містер Коркері підкреслив, що в тих справах еміґраційні країни не дали ІРО ніякої ґарантії. ІРО уживало всіх дипломатичних заходів, щоб переконати кожну зацікавлену еміґрацією країну в справі прийняття певного числа осіб цієї «небажаної категорії». ІРО утворило свій плян, відомий під назвою «пляну гарної частини». На першому засіданні Ради ІРБ делеґати всіх націй-членів ІРО займалися питанням опіки над людьми, які не відповідають умовам переселення. Нова австралійська програма дає змогу родичам еміґранта, що нездібні працювати, виїхати разом з ним, якщо існує певність, що ці родичі не стануть тягарем для самого австралійського населення.

СОВЄТИ ВИШКОЛЮЮТЬ „ВТІКАЧІВ ЗІ СХОДУ“

В замку Сіґульда в Латвії, де давніше мешкали письменники й митці і який став тепер неприступним для звичайних смертних, російська таємна служба заснувала шпигунську школу, де цілком своєрідними методами вишколюють «втікачів зі Сходу». Велика здібність росіян до мов стає в послузі цій галузі совєтської пропаґанди. Учні вивчають насамперед чужі мови — як от шведську, норвезьку, данську, голляндську, німецьку й англійську. Совєтська таємна служба відряджає до цього «орденського замку» лише цілком інтеліґентних і виключно обдарованих людей, які до того ж повинні бути членами комуністичної партії від жовтня 1939 р. В колах людей, обізнаних з таємницею сіґульдської школи, її називають «дезинформаційним університетом». Як Комінформ створено для палких прихильників Совєтів, так цю «дезинформаційну галузь» його створено для людей непевних і нерішучих.

Сіґульдський «університет» вишколює аґентів для скандінавських країн, Голляндії, західніх зон Німеччини та Англії — як з чоловіків так і з жінок. Для Америки є спеціяльна школа в околиці Москви, а для Азії засновано інші школи в Чіті й Барнаулі (Сибір). В цих школах майбутні «втікачі» вчаться всього, що вони повинні знати про духові специфічності людности тієї країни, до якої вони призначені. Вишколені комуністи з відповідних країн керують викладанням в окремих клясах.

Коли вишкіл закінчено, аґенти невеликими ґрупами або й цілими «командами» під виглядом втікачів переходять з Польщі, Чехо-Словаччини або Совєтського Союзу до певної західньої країни. Ці «дезинформісти» розповідають жахливі історії про свої муки під «червоним терором», і тоді люди охоче надають віри й усім їх іншим оповіданням.

Однак те, що розповідають ці аґенти про Совєтський Союз, дуже відмінне в окремих країнах, де вони з'являються. В отакій малій мирній країні як Швеція дезинформіст охоче розповідає про великі сили совєтської держави, при кожній нагоді підкреслюючи проте її миролюбність. Коли людина, що «так тяжко потерпіла під Совєтами», незважаючи на це вірить все ж в їх миролюбність, то її слова безперечно впливатимуть більше, ніж би таке казав якийсь переконаний комуніст. Наслідком цього є посилення ідеї невтралітету й заперечення будь-якого зовнішнього союзу. В інших країнах, з нестійким політичним станом, аґент-дезинформіст застосовує природно вже зовсім іншу тактику. Твердячи, що Совєтський Союз готується до війни, він викликає у людей думку, що підкреслено антисовєтська політика означає самогубство. В США знов таки вживають іншої тактики. Там поширюють переконання, що Совєтський Союз, хоч і дуже сильний, а проте не готується до війни. Америка має перевагу і завдяки своїй атомовій зброї не має жодних підстав турбуватися. Щождо внутрішньої політики СССР, то на жаль — підкреслюють ці аґенти — більшість народу задоволена совєтським урядом і лишається льояльною.

Оповідання дезинформістів завжди рясніють правдивими подробицями і такими, що їх можна перевірити, а це дуже посилює ймовірність цілого оповідання. Крім того вони розповідають свої історії завжди тільки російською мовою і ніколи нічим не показують, що дуже добре розуміють мову місцевої людности. Завдяки цьому дезинформіст дізнається про силу важливих для нього деталів, які він може передати до Совєтського Союзу. Проте ніколи дезинформіст не нав'язує контакту з тими совєтськими аґентами, що вже є в тій країні. Російська таємна служба додержує щодо цього цілком нової лінії. Роля дезинформіста — удавати з себе бідного збіглого еміґранта, що далеко від своєї безталанної батьківщини переживає трагічну долю.

Таємна служба західніх держав докладає всіх старань, щоб розрізнити совєтських аґентів від справжніх втікачів. Практично тут ідеться про завдання, що спочатку здається нерозв'язним. Одинока можливість викрити такого аґента — це дати можливість допитати його якомусь совєтському громадянинові, що втік з Совєтського Союзу і антисовєтська настанова якого не викликає жодних сумнівів.

Дезинформісти ще збільшують ту неясність уявлення про справжній стан речей в Совєтському Союзі, яка спостерігається в усьому світі. Легковірні люди, наслухавшись найрізноматніших оповідань про совєтські порядки й умовини, прийдуть до висновку, що мати точні й правдиві інформації про Совєтський Союз просто таки неможливо. До цього треба додати, що держава як оце СССР, яка потребує такого хитромудрого пропаґандистського апарату, хоч і може зміцнити свої сили й боєздатність, разом з тим виявляє і свою внутрішню безсилість. («Ді Тат»).

Віктор Приходько

Олесів „Книгоцентр“

(СПОГАД)

Нещодавно заснувалася у нас, на еміґрації, одна нова організація, що називається «Книгоцентр». Завдання її, широко взявши, полягають у тому, щоб упорядкувати книжну справу, почавши од написання твору і кінчаючи виходом його у світ і розповсюдженням. Але в статуті «Книгоцентру» є один пункт, тісно зв'язаний із сучасною ситуацією, яка виникла у нас на книжному ринку з огляду на грошову реформу в Німеччині. Як відомо, книжка тепер лежить і ніхто її не купує, бо не може купувати. Яка ж перспектива? Ми роз'їжджаємося, а книжка українська залишається. І може створитися положення, що у Німеччині жадних українців не буде, а українські книжки будуть залягати по різних складах та підвалах у Мюнхенах та Авґсбурґах... Отже, щоб такого не сталось, Книгоцентр» висунув гасло: українська книжка слідує за українською еміґрацією! Гасло прекрасне — і, дай Боже, щоб воно було запроваджене в життя...

Але цей почин викликав у мене один спогад, що у великій мірі нагадує аналогічну ситуацію і тісно зв'язаний з іменем покійного Поета нашого О. Олеся. І є «причинком» до історії української книжки.

Взагалі ця «історія» нашої книжки!.. Не знаю, чи який інший народ може «похвалитися» такими неймовірими «зиґзаґами» своєї культури. Взяти хоч би останні роки нашої визвольної боротьби: кому могло снитися і який пророк міг передповісти, що буде час, коли ми, українці, будемо видавати свої книжки десь у Мюнхені, Авґсбурзі чи Реґенсбурзі, газети наші будуть виходити в Ашаффенбурзі чи Фюрті, а наші письменники, поети та журналісти будуть починати свою письменницьку кар'єру в Міттенвальді чи Новому Ульмі!

Словом, дивні діла Твої, Господи!

Але вертаюсь до спогаду. Було це в роки 1918—20. На Україні шуміла революція, точилася боротьба, але одночасно розгорталась надзвичайно широка культурно-освітня робота. По цілій Україні, себто в кожному селі, постали українські школи. Але що це означало в ті часи — українська школа? Це значило, що у відповідне село — а сел на Україні поверх 20 000, — треба було вислати шкільних підручників бодай на 100 учнів, себто яких тисячу книжок. А для цілої України, тільки для народних шкіл, потрібно було, значить, 20 000 000 (двадцять мільйонів) примірників! Не рахуючи сотень і тисяч «Просвіт», бібліотек і мільйонів пробуджених до свідомого життя громадян. Отож в українських видавництвах у Києві, Полтаві, Одесі, Катеринославі, Вінниці, Кам'янці робилося щось надзвичайне. Працювалося день і ніч. А черги завідувачів шкіл, інспекторів, земських діячів все не зменшувались і часто вертались до своїх повітів без книжок. Україна не в стані була справитись із запотребуванням: не було досить складачів, машин, паперу.

Ось тоді у кількох видавництв виникла думка перенести свою працю до Відня: там є великі друкарні, що у зв'язку із розпадом Австрії, стоять нечинні, а в тих друкарнях модерні ротаційні машини і багаті запаси паперу. Так перенесли частково або цілком свою діяльність з Києва — видавництва — «Час», «Дзвін», «Вернигора», Катеринославське Видавництво та інші, — а персонально це були — видавець Юрій Сірий, д-р І. Кашинський, проф. Антін Крушельницький, д-р В. Пісничевський, а біля цих видавництв групи письменників, педагогів та журналістів, і між ними — Володимир Винниченко, Олександр Олесь, Спиридон Черкасенко Артем Хомик та багато інших. Взагалі в ті роки Відень був великим українським центром і в традиційних віденських каварнях роїлося від наших людей. На Україні точилася боротьба, а українські видавництва у Відні, в добрій вірі в нашу остаточну перемогу, друкували сотні тисяч підручників, — букварів, читанок, задачників, а також белетристики та поезій. Отож тоді було видано також великим накладом низку творів Олександра Олеся, що був «Поетом Відродження Нації» і тішився на Україні величезною популярністю. Його поезії — «Живи, Україно!», «Вкраїно, Мати», положені на ноти Кирилом Стеценком, стали мов національні гімни і на незчисленних і незабутніх тодішніх зборах, мітинґах та святах співались нарівні із «Ще не вмерла...»

Але... «облетіли квіти, догоріли вогні» великої української революції, — в Москві засів — Ленін, а у Києві — КП(б)У та «Чрезвичайка». І.. величезні склади тільки що виготовлених книжок, що пахли ще друкарською фарбою, залягли... у Відні.

Що було робити? Залишалися «по цей бік» Галичина, Волинь, Буковина. Але ці країни — розбиті, ослаблені війною, під чужим ворожим режимом, були безнадійним консументом стотисячних накладів...

Починалась справжня еміґрація... У Відні вже не було чого роботи, український Відень підупадав. Але... виростала еміґраційна Прага і Відень помалу почав перебиратись до Чех. Український Громадський Комітет у Празі, на чолі з Шаповалом, Григоріївим та Мандрикою, згадали й про Олеся і запросили його перебратись до Чех, де виклопотали йому у Міністерстві Закордонних Справ невелику стипендію як письменникові.

Так у році 1922 перебрався Олесь до Чехословаччини. Але не сам. Порішив, що мусить перевести з собою і свої книжки. Хоч не всі, то бодай частину. Сказано — зроблено. Як відомо, існує на світі стародавня, на всіх кінцях земної кулі знана транспортова фірма Шенкер і Ко. Отож цій фірмі доручив Олесь перевезти до Праги свої твори — скільки саме примірників — не знаю, але було це щось сорок великих дерев'яних скринь. Були це збірки поезій — «Чу-

В століття української преси

Доповідь д-ра Барана на III. З'їзді СУЖ-у

У своєму звіті з діяльности Головної Управи СУЖ-у д-р Степан Баран відзначив, що III з'їзд СУЖ-у відбувається в століття української преси та в триліття створення нашої преси на еміґрації.

Згадавши ідейний зрив у Києві в 1846 р., створення «Кирило-Методіївського Братства» та вихід «Книги битія українського народу» Костомарова, як і її ролю в розвитку української політичної думки, доповідач докладно спиняється на весні народів 1848 р., коли організується «Руська Рада» і створюється наша національна преса, повстає думка про політичну державність і соборність українських земель. Вперше висловлена о. Подолинським ця думка здобуває широке визнання в українських колах. У тому ж 1848 р. засновується перша українська газета «Зоря Галицька». Пізніше виходить у Женеві «Громада», а потім у Львові «Батьківщина» — політичний тижневик Юліяна Романчука. Ці органи відограли велику ролю в розвитку нашого політичного життя. З початком 900-х років виходить у Львові студентський журнал «Молода Україна». Спиняючись на численних політичних і соборницьких статтях, що з'являлися в той час, доповідач оповідає й про свою участь у тогочасних органах преси.

Спинившись на розвитку українського журналістичного життя в умовах сучасної еміґрації, д-р Степан Баран згадує І-й з'їзд і заснування СУЖ-у в червні 1946 р. і зауважує, що тоді було намічено широкий програм діяльности, але багато чого не пощастило виконати. ІІ-й з'їзд у липні мин року пройшов в умовах труднощів, спричинених американською владою, що дала лише 4 ліценції для українських газет і лише пізніше підступом дістала ліценцію «Українська Трибуна».

Прелеґент оповідає про працю Головної управи СУЖ-у, про відбуті наради з пресою інших народів та німецькою пресою. Тепер, за словами доповідача, треба оцінювати працю не з діяльности на внутрішніх теренах, а з боку дійовости нашої пропаґанди державницьких ідеалів.

Далі д-р Баран нагадує про пресовий з'їзд 1947 р. в квітні, коли запала думка про створення Української Національної Ради. Від українців на з'їзді був він, д-р Баран, і головував та проф. Драгоманів. З задоволенням підкреслює доповідач невпинне зростання української преси на чужині. У Бразилії, де перед 4 міс. відновився новий наш орган «Наша Думка», також в Арґентіні — «Наш Клич» та інші.

— Я працюю вже з третім поколінням, — каже д-р Баран. — і можу з математичною впевненістю сказати, що ті ідеї, які були нам дорогі і за які ми боролися, тепер стають здобутком тисячних мас на еміґрації, не лише людей, що самі виїхали з політичних переконань, а й примусово вивезених німецьким окупантом.

Д-р Баран спиняється на сумних подіях останніх трьох років, що помрачали наше журналістичне життя, згадує напад на редакцію «Нашого Життя», фізичний напад на ред. Багряного та інші ексцеси, викликані тоталітарною течією і з задоволенням констатує, що це сьогодні ліквідується.

— Хто мечем воює, від меча гине, — наводить прелеґент відомий вислів і стверджує: — Ми є свідками цього. Чим скорше це станеться, тим буде краще, бо з такою тактикою і з таким духовим багажем прибічники згаданих нападів і ексцесів не можуть появитися в краї-нах, де панує справжній демократизм.

Наприкінці прелеґент каже, що Головна Управа старалася виконати свою працю якнайкраще. Зокрема, як відзначає він, багато працював у галузі чужонаціональних зв'язків ред. Г. Которович, якому за його працю д-р Баран, як голова СУЖ-у складає признання. Відзначає доповідач також ред. Лівицького, що їздив до Парижу на з'їзд вільної преси й інших референтів.

— Наше побажання — прийти скоро до об'єднання щоб зник той чад тоталітаризму, щоб ніхто не дурів і всі прийшли до розуміння справжнього демократизму! — закінчив свою доповідь д-р Баран.

Концерт Ганни Шерей

Після закриття з'їзду СУЖ-у для делеґатів та таборового громадянства був влаштований концерт української пісні у виконанні відомої української співачки Ганни Шерей, яка у вступному слові сказала, що прибула до Шляйсгайму, щоб піснею привітати з'їзд.

Концерт пройшов з великим успіхом. Виконавиця має міцний, виразний меццосопран, яким вільно володіє, чітку дикцію та виявляє велике знання виконуваних речей та музичність.

Єдиний твір західньо-европейської музики в програмі концерту — «Мандрівник» Шуберта у виконанні співачки прозвучав, можливо, трохи холодно, проте в номерах українського репертуару артистка виявила потрібну теплоту і щирість при інтерпретації відповідних почуттів і переживань.

У пісні про Нечая., муз. Січинського, співачка виразно передала образ героя та живе зацікавлення всього народу його долею. Та ж широта, теплота, сердечність характеризували виконання «Зозульки» Грудина. Більше піднесення та емоційного напруження хотілося б відчути при виконанні всім відомих Олесевих «Айстр» муз. Лисенка, що набувають особливого звучання саме в наші дні. Позбавлено достатньої щирости інтерпретації й інший твір на слова Олеся «Ти не прийшов» муз. Грудина.

Тими ж високими якостями відзначалося виконання українських народних пісень. Жартівлива «Кулик чайку любив» у прекрасній обробці славетного Кошиця, «Ой мати, мати» гармонізації Лисенка, «Ой п'яна я п'яна» в записі Демуцького розкрили в інтерпретації Ганни Шерей багатства народньої пісенної творчости.

В пісні «Нагадай, бандуро», слова Калюжної, муз. Китастого майстерно підкреслила співачка тугу за рідним краєм, а в стрілецькій пісні Купчинського — особисті переживання, що переплітаються з мотивами війни і смерти.

На додаток проспівала артистка «Чумарочку» в обр. Лисенка і за проханням ред. М. Лівицького «Засумуй, трембіто» муз. Н. Нижанківського. Добре провів партію фортепіяна Ігор Білогруд.

У перерві між двома частинами концерту зі словом до приявних таборян виступив новий голова СУЖ-у ред. М. Лівицький, який поінформував про відбутий з'їзд і спинився на завданнях українських журналістів, які разом з усім громадянством повинні боротися за наші національно-державні ідеали. Відзначивши, яку велику активізуючу ролю має пісня, промовець висловив радість з приводу того, що з'їзд закінчується таним прекрасним концертом і від імени делеґатів дякував Ганні Шерей за її високо-мистецьке виконання народних пісень. — Г. Л.

Різдво на світі

Різдвяна відозва Генерала Клея

БЕРЛІН (ДЕНА). Американський військовий губернатор генерал Клей видав 22 грудня таку різдвяну відозву до німецького населення:

«Коли минулого року я звертався до німецького населення американської зони з найкращими побажаннями з приводу Різдвяних Свят і Нового Року, я закликав Вас бути певними, що наступний рік принесе з собою значне поліпшення життьових умовин. Це поліпшення стало дійсністю і повинне принести вам веселіше Різдво, ніж було торік, а більша підтримка з допомогою програми відбудови Европи відкриває кращі перспективи й на новий рік. Всім нам, що є однієї віри, співзгучне гасло Різдвяних Свят: «Мир на землі й між людьми ласка». Це є для нас день самозаглиблення з метою спільної побудови в світі тривалого миру. В цьому розумінні я іменем американської військової управи ще раз шлю вам свої найкращі побажання веселих Різдвяних Свят і щасливого Нового Року».

РІЗДВО В СВЯТІЙ ЗЕМЛІ

Француський консул в Єрусалимі Невіль передав египетській армії іменем християнських дипломатів у Святому Місті вимогу не ставитти на контрольованому нею шляху з Єрусалиму до Вифлеєму жадних перешкод традиційній різдвяній прощі. Досі египтяни ставили цьому перепони, очевидно, не бажаючи, щоб прочани бачили військові укріплення, споруджені египетською армією на цьому шляху. Навпаки, ізраельська й трансйорданська військова влада висловили готовість вільно пропускати на контрольованій ними частині шляху християнських прочан. Разом з тим ізраельський уряд 23 грудня заявив про невизнання ним надалі схваленого 16-го листопада перемир'я. Того ж дня між ізраельським і египетським військом в пустелі Неґев почалися бої, в яких взяла участь і ізраельська бойова авіяція.

БІЛЕ РІЗДВО

Перед Різдвом в північно-східній частині Сполучених Штатів пронеслась хуртовина, що засипала Нью-Йорк снігом до півметра заввишки. На розчищення вулиць було поставлено 18 000 чол. Цю хуртовину вважають однією з найбільших в історії США. В наслідок її в північно-східних штатах сталося 24 смертних випадків. Матеріяльна шкода від неї визначається приблизно в три мільйони долярів для самого Нью-Йорку. Про завірюхи з кількома жертвами сповістили і з Англії. В Берліні й багатьох місцях Західньої Німеччини, Бельгії та Голляндії перший сніг випав 21 грудня. (ДЕНА-Ройтер, АП).

— Президент Трумен має запропонувати на наступній сесії американського Конґресу суворий антишпигунський законопроєкт.

Українське Козацтво вітає Національну Раду

Від Генеральної Управи Українського Вільного Козацтва одержали ми до публікації такого листа:

До ВП. Пана Голови Президії Української Національної Ради.

Українське Вільне Козацтво, відроджене в 1917 р. й затверджене тогочасним Урядом нашим для охорони держави й боротьби проти ворогів її, має покликання продовжувати славні традиції історичного козацтва.

Як і весь народ український, У. В. К. добровільно несло життя своїх лицарів на вівтар батьківщини за незалежність нації з часів визвольних змагань і по цей час.

Українське козацтво продовжує далі також і на чужині йти шляхами колишніх Запорожців, і кожний з лав його завжди готовий служити свойому народові як вояк-громадянин.

У. В. К. як суспільно-національна позапартійна організація стверджує доконаний факт консолідації сил всіх верств нашого громадянства в світі й беззастережно підтримує створену на правно-державних основах Українську Національну Раду та її Виконний Орган в боротьбі до повного визволення нашого краю від наїзників.

За Генеральну Управу Українського Вільного Козацтва:

За Генерального Писаря:
І. Миколаєнко

Голова:
І. Цапко

АНГЛО-ФРАНЦУЗЬКА НЕЗГОДА

ЛОНДОН (АФП). «Англо-француські відносини так явно погіршали, аж навіть постає можливість, що міністер зовнішніх справ Бевін поїде після Різдва до Парижу, щоб обговорити становище». — пише англійська газета «Дейлі Мірор». Головними причинами цього погіршення взаємовідносин, які з часів Віші ніколи не були такими напруженими, газета вважає, між іншим, відхилення французьким урядом британського чотирилітнього пляну і французьке незадоволення британською політикою в питанні відбудови німецької промисловости.

ІРЛЯНДІЯ ПРОКЛЯМУЄ СВОЮ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

ДАБЛІН (АФП). Законопроєкт про скасування «Екстернл Рілейшн Ект» («Акт про зовнішні відносини») — останньої ланки, що сполучала Ірляндію в її зовнішньому зв'язку з британською короною, прийнято в останньому читанні в ірляндському парляменті. Проте закон про це, правдоподібно, буде офіційно опублікований лише 24 квітня наступного року — в річницю ірляндського повстання 1846 р.

жиною», «На Зелених Горах» і «Поезії том п'ятий».

Розуміється, Шенкер і Ко книжки негайно перевіз. Але... тут то й виявилось, що Олесь був ... передовсім — Поет. Куди книжки подіти, де склад найняти і чим за нього платити? Мудрував Олесь туди й сюди й рішив: нехай «тимчасово» лежать у Шенкера, може скоро поїдуть на Вкраїну.

А роки бігли. І вийшло так, що у році 1927-му я уперше зустрівся і познайомився з Олесем у містечку Жевницях біля Праги, де мешкав Поет і куди доля занесла й мене. Олесь — душа чоловік і наше знайомство швидко обернулось у приятельство й щиру приязнь, якою обдаровував мене Поет аж до смерти. Пробуваючи у такій провінції, як невеличке містечко, ми зустрічались щодня, часом по кілька разів, і, самозрозуміло, були в курсі різних наших поточних інтересів та справ. Отож, від якогось часу Олесь почав діставати од фірми Шенкера і Ко у Празі, а також од якихось Конскладів у Відні неприємні листи. Контора Шенкера в році 1928 чи 29-му приблизно писала: Шановний Пане! Уже вісім літ залягають Ваші скрині в наших складах у Празі, забираючи місце і перешкоджаючи нашій праці. Належний нам борг за схоронення Вашого майна росте з року на рік і сягає нині суми 10 000 корон чеських. Попереджаємо Вас, що коли зазначена сума не буде заплачена протягом найближчого часу, то книжки Ваші буде продано на макулятуру, а одержані гроші — повернуто на частинне покриття Вашого боргу. З належною пошаною і т. д. Подібні листи прийшли і з Відня.

Ну, що його робити? Де дістати грошей? А гроші — дуже великі. Десять тисяч корон чеських! Це — в той час, коли Олесь на життя з родиною діставав стипендії тисячу на місяць. І заробітків — жадних, бо кругом криза якраз світова економічна криза — і гріш — дуже дорогий.

Було це двадцять років тому і я справою дуже перейнявся. Це ж світовий скандал і національна ганьба, — щоб твори нашого славетного Поета пішли на макулятуру! Невже ж українське суспільство таке нечуле і таке бідне, щоб не зарадити лихові! І в мене виник плян: заалярмувати наше громадянство перед небезпекою і національною шкодою. Невже дозволимо, щоб пішли на оселедці тисячі книжок поезії Олеся, — тих книжок, яких зовсім нема ні в Галичині, ні на Волині, ні серед еміґрації! Отже — оголосити спеціяльний продаж цих творів, щоб виплатити Шенкеру і зберегти решту. Сказано — зроблено! Олесь, як «герой» і «жертва», тримався пасивно і лише скептично посміхався, передрікаючи, що нічого з того не вийде. Але я «запалився». І полетіли всюди до преси — статті, заклики, оголошення. До Галичини, на Волинь, Буковину, Підкарпаття, до Америки і Канади! Плян був такий: за три книжки («Чужиною», «На Зелених Горах» і «Поезії том 5й») оголошуємо ціну 30 корон чеських з пересилкою або 5 злотих польських або 1 долар для Америки. Замовлень дістанемо щонайменше тисячу, — бо звертаємось же до 8-ми мільйонів українців! — отже зберемо рівно 30 000 корон чеських З них 10 000 Шенкеру, а решта на Відень та ще й нам залишиться — забагатіємо!

Тож передовсім їду я до фірми Шенкера і Ко — попередити, щоб — бува — книжок не продали. Прага, Панська вулиця, 8. Розглядаюся — велика фірма, займає два поверхи. Амфіляда кімнат, сидить маса людей, — пишуть, рахують, тріскотять машинки Потрапляємо до компетентного директора. Пристойний пан, — видно, жид. — Так і так. Передбачаємо надзвичайний збут, протягом найближчого місяця борг виплатимо, книжки заберемо. Чекали десять років — почекайте два місяці! — Згода! Дуже приємно! Ми самі не раді застосовувати такі драстичні заходи.

З тріюмфом вертаюсь до Жевниць. Отже, — дорогий Олександре Івановичу, — ситуацію врятовано! Книжки — забезпечені. Оголошення пішли в світ — тепер посиплються замовлення! Олесь недовірливо посміхається, але по натурі він великий оптиміст — і ми повні надій.

Минають дні. Олесь нетерпеливиться. Вибігає назустріч листоноші — нема нічого! Між іншим одна із звичок Олеся: чоловік він був нервовий, вставав рано, службових обов'язків не мав і завжди виглядав листоношу: може які листи, часописи, гроші. Але всидіти не міг і, як правило, виходив листоноші далеко назустріч, перехоплюючи його десь на бічних вуличках містечка.

— Ось, бачите, Вікторе Кондратовичу: а ви казали — «посиплються».

— Ну, так, Олександре Івановичу, але не зразу ж моментально. Наші люди мусять подумати, розгойдатись...

Аж за пару днів приводить до мене «під конвоєм» листоношу. Радісний, пенсне блискає, паличкою по тротуару постукує. — В. К.! Є замовлення, — (пошта йшла на моє ім'я). — уявіть собі, є замовлення! — Справді, одразу п'ять чи шість замовлень: озвалося двоє чи троє панотців з Галичини, хтось з Підкарпаття, хтось з еміґрації. Слава! Є — «свіжа копійка»!

«Свіжа копійка»!...

Тепер, оглядаючись назад, коли уже Олеся нема і сина його — Ольжича — нема і дружина Олеся — Віра Антоновна ось недавно у Празі тихо й непомітно одійшла у вічність, не раз задумуєшся: у яких, властиво, злиднях тримала Українська Нація свого безперечно найвидатнішого в останню добу Поета. Тема ця делікатна, але, пишучи про Олеся, не можна її не торкнутись, може навіть треба торкнутись. Бо Олесь належить до тієї категорії одиниць, життю і творчості яких ще буде присвячено не одну книжку й не одну студію. І може навіть є обов'язком сучасників Поета, поки вони живі, подати, що знають про його життя та працю.

Отже, коли йдеться про Олеся, то од сучасників — головно пражан — не раз можна почути закид на адресу Поета, що «Олесь пив». Отож в справі цього «пиття» може час сказати кілька слів. Передовсім., світ од того не перевернувся б, коли б Олесь і справді пив. Є це приватна справа кожного і тяжко до того щось говорити. Але з «питтям» Олеся є то так: Олесь горілки майже не пив — був до неї цілком байдужий, так

„Комісія Допомоги Українському Студентству" (КоДУС)

шле Преосвященному Кир Іванові Бучкові, обом нашим Церквам, Виконному Органові УНРади, Проводам ЦПУЕ і УЦДК, Допомоговим Комітетам в Америці й Канаді, зокрема ЗУАДК і Фондові Допомоги Українців Канади, Бюрові д-ра Смука, Українським Високим Школам, Управам Таборів і Культурно-Освітнім Референтам, Українським Студентським Організаціям і Редакціям та всім нашим Установам, Філіям, Представництвам, Делеґатурам і Співробітникам та всьому нашому жертволюбивому Громадянству щирі та сердечні побажання всього найкращого з приводу Різдва Христового і Нового Року 1949 і дякує від щирої душі за теперішнє незвичайно сердечне і позитивне ставлення до українського студентства і праці „КоДУС-у" та за велику підтримку в допомоговій і стипендійній акції.

Новорічний дарунок директора IPO

Щотижня 2000 ДП до США

Головна Квартира IPO повідомляє:

Персонал переселенчого відділу IPO спроможний тепер щотижня опитувати й виготовляти документи для 2000 ДП, що можуть еміґрувати до США згідно з законом 1948 р. про переселення до Сполучених Штатів переміщених осіб. Щоб справді можна було перевезти зафрахтованими IPO пароплавами стільки осіб, — це залежить від різних установ, яким доручено здійснення цього закону. Такими є:

американська ДП-комісія (US Displaced Persons Kommission), що добирає кандидатів на переселення з погляду забезпечення їх працею та приміщенням і права на нього за законом (eligibility under the Act);

відділ армійського CIC (Counter Intelligence Corps), що з'ясовує надійність (charakter) майбутнього переселенця;

американська служба охорони здоров'я (US Public Health Service), яка оформлює і перевіряє документи про стан здоров'я переселенців;

віцеконсул, що перевіряє права на переселення до США і видає остаточні документи (visa) і

служба іміґрації і натуралізації (Immigration and Naturalization Service), що проводить останню контролю перед відплиттям пароплава.

Завданням IPO для прискорення переселення ДП є готувати й складати при проходженні відповідних інстанцій всі документи, що стосуються прізвища й фаху переселенців, включно до анкет для переселенчих реєстраційних пунктів, офіційних лікарських дослідженнь IPO, посвідок про фах, зняття відбитків пальців і фотокарток для пашпортів. Для реєстрації потрібні також посвідки про тривалість перебування ДП в зоні, мешкання його в одному з таборів ДП і визнання його втікачем згідно з статутом IPO. Також мають бути подані й особисті папери (свідоцтва про народження, розвід) і посвідки про військову службу.

IPO утримує також переходові табори, в яких перебувають ДП для останньої перевірки американською ДП-комісією. Нарешті IPO приставляє ДП до пристані, де вони мають сідати на пароплав, і перевозить їх зафрахтованими IPO пароплавами до Сполучених Штатів.

Генеральний директор IPO для американської зони м-р Філіп Раєн заявив: «Ми можемо пропускати щотижня 2000 кандидатів на переселення доти, доки цього вимагатиме від нас американська ДП-комісія. Ми маємо кандидатів, ми можемо виконувати всі потрібні формальності і маємо до того ж в своєму розпорядженні кораблі. Щодо IPO, то справа може бути розв'зана».

Шеф зони відзначив ще, що згідно з необов'язковою квотою, встановленою IPO й ДП-комісією, з 205 000 ДП, які за законом 1948 р. про переселення переміщених осіб до США можуть туди переселитися, 144 000 осіб мають виїхати з Німеччини, 30 000 — з Австрії і 31 000 — з британської зони та Італії. Щоб можна було реалізувати квоту протягом 18 місяців треба, за розрахунком IPO, щомісця перевозити приблизно 8000 ДП.

Дотепер разом з ДП, що виїхали пароплавом «Marine Marlin» з початку переселення (21 жовтня) перевезено до США 2464 особи. IPO вважає, що в січні вона зможе забезпечити перевезення 3400 осіб. Офіційно переселення по 2000 осіб щотижня буде здійснюване від середини лютого.

Не забудьте на Різдво відвідати хворих земляків!

Буенос-Айрес розважається найновішою трансакцією Єви Перон

Галльо, сеньйоре президенте...!

Буенос-Айрес розважається тепер найновішою трансакцією, яку зробила Єва Дюарт де Перон — дружина арґентінського президента. Після того як вона купила два газетні підприємства й заснувала видавництво «Едіторіяль Демокрація» — набула недавно ще третє.

Одного пообідля вона зустріла на вулиці Хозе Аґусті, власника «Ультімас Нотіціяс», пополудневої газети, що має 300 000 накладу. Вона запитала видавця, чи це правда, що він задумує продати своє видавництво. Заскочений Аґусті, який є все таки досвідченим підприємцем, що не з одної печі їв хліб, колишній противник пані Перон, відповів обережно, що він має таку думку, але ще непевний, чи це зробить...

Єва одначе була завзята: «Скільки бажаєте за своє видавництво, так щоб ця трансакція вам оплатилася?»

Аґусті назвав суму 6 мільйонів пезет, тобто 1.5 мільйона долярів.

«Буено (гаразд) — сказала пані Перон — відсьогодні «Нотіціяс» стає моєю власністю».

Це все таки кар'єра для жінки. Її вік окутаний таємницею. Арґентінське товариство, яке згадує ті часи, коли Євине золотисто-мідяне волосся було ще чорне, злісно твердить, що Єва має майже 40 років, зате її прихильники кажуть, що їй усього 27 років.

На підставі достовірних джерел можна ствердити, що вона народилася 7-го травня 1919 року в невеличкому селі провінції Буенос-Айрес як наймолодша, п'ята дитина дрібного землевласника, що незабаром після її приходу на світ стратив свій маєток і помер. Найстарша сестра, що була поштовою урядничкою, утримувала родину по смерті батька. Мати віддала всіх доньок заміж, але з Євою не пішло так легко. Вона мала інші амбіції. Вона не хотіла також стати продавницею. Її фантазію полонили магазини з фотографіями голлівудських фільмових зірок — вона забажала також стати зіркою. Одначе, незважаючи на всю її енерґію й амбіцію, її талант дав їй змогу виступити лише в кількох невеличких ролях. Врешті дзвінкий голос молодої дівчини відкрив їй іншу кар'єру. Єву заанґажували до радіовисильні, і вона стала відомою як «сеньйорита радіо». Місячний заробіток Єви становив 150 пезет.

Але це не задовольняло амбітну сеньйориту. Революція 1943 року допомогла їй реалізувати свою програму. Розповідають про таку історію її телефонічної розмови з новим президентом генералом Раміресом.

— Галло, сеньйоре президенте. Чи це ви? Я хотіла б з вами сьогодні пообідати.

І так сталося. Наступного місяця вона одержала в радіо ґажу не 150 пезет, а 5 000. Але зірка Рамірєца незабаром зайшла як у політиці, так і в Єви. На арену політичного життя прийшов Хуан Перон, який вже здобув собі позицію серед жіночого арґентінського світу. Про знайомство Єви з Пероном кружляють усякі версії. Одні кажуть, що відбулася між ними подібна телефонна розмова як з Раміресом, інші розповідають про зустріч з нагоди однієї радіопрограми. Інші знову твердять, що знайомство сталося під час якоїсь допомогової акції для потерпілих від землетрусу в січні 1944 року. Перон, що займав тоді посаду міністра військових справ — прийшов, побачив, переміг. Незабаром після першої зустрічі Єва прибула в авті міністра військових справ до радіо й одержала платню висотою 35 000 пезет. Вона мешкала в Калле Посадас в апартаменті «Б». Перон, що міжтим став наймогутнішою людиною в Арґентіні, замешкав в апартаменті «А».

Щойно тепер почалася Євина кар'єра. Вона стала президенткою радіотовариства й називала своїх колишніх колеґ і шефів «мої діти». Арешт Перона був лише коротким епізодом. Вона стала по його боці й завдяки її пропаґанді поміж робітниками Перон став президентом.

У жовтні 1945 року Перон і Єва повінчалися нишком в одному маленькому селі. Зразком який вибрала собі Єва до наслідування була пані Елеонора Рузвелт. Вона забажала також стати «першою леді». Незважаючи на невдоволення партійних товаришів свого чоловіка, вона почала цікавитися політикою.

Передусім вона подбала про те, щоб обмежити імпорт голлівудських кінофільмів, які робили велику конкуренцію її власним фільмам. Тепер, коли вона вже стала «Ля прімера Дама», голлівудських фільмів взагалі не можна демонструвати. Вона відкрила своє серце широко для вбогих і стала оборонцем жіночих прав. Вона присвятила свій час і енерґію розробленню соціяльних реформ та робітничої програми. На соціяльні потреби видала за 11 місяців 4.5 мільйонів долярів, виборола виборче право для жінок, відкрила в величавій будівлі пошти в Буенос-Айрес свою головну квартиру з цілим штабом урядовців і приймала від ранку до вечора відвідувачів. Це не були одначе сильно напарфумовані жінки багатих ґідальґів, що приходять на сплітки, але це були керівники підприємств, секретарі робітничих організацій, міністри й бурґомістри. Вона стала «президенткою». І стала не менше популярною від свого чоловіка. Бо вона дописує до всіх трьох своїх газет, фотографи яких мають змогу робити її світлини. У кожному числі появляється бодай одна її світлина на кожній сторінці. Вона є авторкою передових статтей, бере участь у конференціях редакційного штабу. Вона виголошує палкі промови, в яких називає себе «першою дескамісада» (безсорочник). Одначе цього не треба брати дослівно, бо Єва носить люксусову гардеробу найкращих арґентінських сальонів мод. Вона каже народові називати себе «Евіта», хоч це обурює товариські арґентінські кола, в яких пильно дотримується традиційного аристократичного церемоніялу й звичаїв.

Її противники одначе не хочуть визнати колишньої продавниці й твердять, що жінка належить до горщків, а в політиці їй нічого шукати. Вони невдоволені з того, що Єва забагато втручається в політику. Її особа в останні часи є центром майже всіх політичних скандалів. Через неї уступають міністри, а високі урядовці втрачають посади.

Єва прагне того, щоб осягнути свою кінцеву мету. Під час своєї подорожі по Европі, яку вона відбула минулого року і яка була кульмінаційним пунктом її політичної діяльности, вона сказала: «Наш вік не буде віком світових воєн та атомової енерґії, але стане віком тріюмфуючого фемінізму».

Вірна цій заяві, й горда із своїх успіхів в Европі, де її скрізь захоплено вітали, вона після повороту до батьківщини здивувала Арґентіну своїми новими плянами. Думали, що вона схоче бути міністром праці. Але куди! Вона виявила бажання стати віцепрезидентом, а після каденції свого чоловіка хотіла обійняти посаду президента держави. Всі оніміли. Її чоловік почав виясняювати своїй дружині, що трудно буде здійснити такі її бажання.

А все таки Єва Перон, незалежно від того чи її обожнюють чи ненавидять, є втіленням «тріюмфуючого фемінізму».

Кораблі IPO в Китаї

Згідно з повідомленням Інформаційного Відділу Центрального Бюра IPO в Женеві, крім двох кораблів IPO, що поплили до Китаю, IPO винайняло ще три пароплави. Два перші, «Кастель Банко» і «Водстер» прибули з Австралії до Китаю з наказом забрати на борт 1700 утікачів, головно жидів, і перевезти їх Тихим Океаном і Панамським Каналом до якогось Середземноморського порту. Три нові кораблі, а саме «Сан-Франціско», «Свальбард» і «Протеа», завізши европейських скитальців до Австралії, не повернуться, але попливуть теж до Китаю. Вони зможуть забрати 3135 пасажирів, отже майже усіх утікачів, що мають виїзну візу. Щоб незалежно від втрати тих 5 кораблів можна було виконати австралійську переселенчу програму, США дали дозвіл IPO приділити на австралійську лінію три колишні атлантійські військові транспортовики. На випадок, коли б події в Китаї вимагали ще дальших заходів, підготовляється новий плян, що має на меті допомогти ще 8000 утікачів европейського походження переїхати в можливо короткий час до якогось місця недалеко китайської воєнної території.

ЗРОСТАЄ ЕМІҐРАЦІЯ ДО КАНАДИ

Шеф канадської Еміґраційної Місії в Карльсруе містер Кормiє оголосив, що в листопаді виїхали до Канади 4508 ДП. В тому числі було 734 особи, що є своями давніше переселених ДП. Шеф Місії підкреслив, що еміґранти, які вже оселилися в Канаді можуть спроваджувати своїх рідних негайно після того, коли докажуть що вони можуть їм забезпечити прожиток і мешкання. Коли пригадати, що в 1947 році від квітня до кінця жовтня до Канади змогло виїхати всього 4500 осіб, то видно великий зріст виїздів. Полагода формальностей дальших чотирьох тисяч ДП також вже закінчена й вони чекають нагоди сісти на корабель.

ЕМІҐРАНТИ 54-ЬОХ ФАХІВ

В другому тижні грудня залишили Европу більше 4900 ДП. До Канади виїхало 1475 осіб, до Австралії — 1200, до США 825, до Венесуелі 422, до Туреччини 150 і до Марокко 102. 14-го грудня з Бремергафену відплило 816 ДП до Бразілії. На пароплаві «Істамбул», що залишив 12-го грудня порт у Ґенуї відплила друга група з 1700 магометанців, яким Туреччина пообіцяла негайну працю, мешкання й громадянство. Дальших 400 магометанців залишать Авґсбурґ в кінці січня. Між еміґрантами, що відплили 13-го грудня з Гамбурґу, були люди 54 фахів, механіки, інженери, кінооператори, учителі, ветеринарні лікарі, хлібороби, кравці, косметики, столярі, мулярі, бляхарі й інші. Між визначими пасажирами пароплава був д-р Клюпайля, визначий литовський спеціяліст. 33 особи мали афідавіти від своїх знайомих. Найбільшу групу творили поляки 169 осіб.

само не пив вина. Але пиво любив. Любив і міг випити досить багато. Одначе, ця «пристрасть» Олеся не була «самодовліючою», — вона тісно пов'язувалася з цілим укладом і трибом його життя. Знаємо, що й кожний звичайний чоловік має свої уподобання і звички. Тим більше їх мають натури небуденні, — зокрема письменники, поети, артисти, винахідники. Не раз читаємо, що один письменник може працювати лише серед абсолютної тиші свого кабінету, а другий, навпаки, творить серед галасу і крику. Одного поета настроює музика, а другого — природа. І т. д. Отже свою вироблену звичку мав і Олесь. Він ніколи не працював вдома, в родині. Любив самоту і спокій. Тому йшов кудись до пиварні чи до каварні, найрадше до маленької й тихої. Там забивався десь у куточок і сидів. Самотний Олесь у куточку маленької пиварні — перед ним гальба пива, в руці — сиґарета — це була ідеальна «творча атмосфера» Олеся. Так Олесь міг просидіти на одному місці три й п'ять годин. Перо бігало по папері, папіроски викурювались одна по одній, а hostinský (шинкар) дбав, щоб «pan spisovatel» (по-чеськи — письменник) без пива не сидів. Так сотні разів я заставав Олеся за працею. Тоді він складав до кишені свій зошит (найчастіше писав у звичайному учнівському зошиті) і вітав гостя. Бо, попри самоту, любив також і просив дуже, щоб хтось приходив до нього, де він сидить та розповів новини з часописів чи з еміґрантського життя. Радо любив посміятися, пожартувати й погостити гостя пивом та цигаркою. Ось, загально взявши образ Олесевої «пиятики». Він не раз мені казав — «виправдувався», що пиво дуже гарно на нього впливає, підносить його настрій, і він тоді має охоту писати. Це знали його дружина й син і вдома ніколи з цього приводу не було жадних розмов. В пивярнях Олеся дуже любили і господарі — «гостінскі» і постійні гості. Любили за привітність, простоту і лагідність вдачі. Всі знали, що це — «ukrainski spisovatel a basnik» (український письменник і поет) і ставились з великою пошаною. Коли б Олесь помер у нормальні часи, то — я певен — за його гробом слідували б сотні оцих його знайомих і приятелів-чехів, а в пивярнях, де він засідав, з'явились би на стінах, — европейським звичаєм, — почесні дошки, з написом: — «zde sedaval ukrainski basnik Oles». Але помер Олесь, як відомо, 22 липня 1944 року. — Прага й Чехо-Словаччина перебувала під п'ятою Гітлера і не було можливости і настрою для виявлення чесько-українських симпатій.

Одначе, цей триб життя Олесевого коштував гроші. Пиво коштувало і 40—50 сиґарет денно теж коштували. Правда, для пересічного чеського урядовця чи столяра або муляра такі видатки були самозрозумілою річчю, але український поет на це не міг собі дозволити, бо це в корені руйнувало його бюджет. І ось — перманентний дефіцит — в межах кількох сот чеських корон місячно — це був той тягар, що ніс Поет ціле своє життя. Де дістати зайву копійку, щоб вибитись із Прокрустова ложа скромної чеської стипендії?! І скільки то думок, енерґії та заходів, вартих кращого призначення, витратив Поет на розв'язання цієї «проблеми». Розуміється, загально взявши, це був наслідок нашої національної поразки, наслідок нашої неорганізованости, — бо таки ж мусить бути у кожного народу установа, яка бодай трохи цікавилась би долею своїх видатніших людей, — але факт був той, що Олесь ціле своє життя на еміґрації бідував. Я не раз проєктував чи пропонував заходи певного громадського порядку, але Олесь завжди їх одкидав. Відчувалося, що він уважав сам себе «винним» за те, що п'є пиво і багато курить і тому вважав, що не має права звертатись до когось, а тим більше до суспільства, щоб йому допомагало. Зважаючи на це, самотужки провадив свою «фінансову політику»: кредитувався потроху в «господах» (так у чехів називаються малі пиварні-ресторації), у своїх знайомих українців, але одночасно від пертрактації про видання чи продаж тієї чи іншої своєї книжки, з тяжкою бідою діставав якийсь гонорар, з великою приємністю і дуже акуратно сплачував свої борги і так «крутив» далі. Ці матеріяльні турботи стали ніби невід'ємною частиною Олеся. — зрана він уже їхав трамваєм «до міста» (в році 1934-му Олесі перебрались з Жевниць до Праги, але оселились на периферії, — Horni Krc, — досить далеко від центру), де мав «ділове» побачення з тим чи іншим знайомим українцем або чехом або де писав «ділові» листи — переважно листівки. — Правда, дуже часто всі ці «ділові пляни» були еміґраційною комбінацією на піску, але Олесь так звик до цих турбот, що, здавалось, без них йому було б нудно жити.

Дуже допомагала Олесеві його прекрасна вдача: весела, оптимістична, жартівлива і це ще при тій обставині, що Олесь постійно страждав на недугу шлунку. Що це було — невідомо, бо Олесь — сам ветеринарний лікар — дуже не любив звертатись до лікарів і майже ніколи не лікувався у них. Мав на це причину, бо кожний забороняв йому пити пиво, отже Олесь «в цій точці» не погоджувався з лікарями, казав, що вони не розуміють його хвороби і лікувався сам. Це лікування полягало в тому, що, у випадках болю, Олесь уживав соду і так «нормував» свою хворобу. Видно, що хвороба не була небезпечна, бо прожив він з нею при мені майже сімнадцять років (умер од іншої хвороби) і видно, що можна було її цілком вилікувати, — але це ж був Олесь із своєрідними особливостями. Часом аж корчився од болю, але до лікаря не йшов: ковтав з пригоршні соду і запивав... пивом або кавою. Сам собі прописував «дієту», — казав, що йому шкодить чорний хліб і бараболя, але бараболю з оселедцем дуже любив, махав рукою й їв, а потім їхав додому, де Віра Антоновна мусила йому робити гарячі припарки на шлунок та при тім, як належиться кожній статечній українській жінці, вичитувала. Але болі минали, Олесь починав жартувати, а на ранок та ж історія «спочатку»: трамвай, «господа», побачення з приятелями, пиво і чорна кава, сода, болі в шлунку і — над вечір — додому. Дуже рідко, — майже ніколи — в «господах» не обідав і це ненормальне життя, очевидно, найбільше на шлункові відбивалось: замість гарячої страви якийсь сухий «вуршт» (підрядна ковбаса), — і так цілий день. Можливо, коли б вільні гроші, то пішов би й до порядної ресторації пообідати, але треба було... «щадити». Аж увечері, вдома, щось з'їсть, — при умові, що не болить шлунок. А поміж усім тим — писав, — нападами й непомітно. Не робив із своєї творчости великого «ритуалу» і ніколи не скаржився, що хтось йому одігнав Музу. Муза прилітала, як тільки Олесь торкався пера, вірш ллявся, як срібний потік і його зошити невідомо коли і як наповнювались поезіями...

Управам студентських громад всім Українським студентам в Европі та за океаном, а також усьому українському громадянству гарячі різдвяні побажання та щирий новорічний привіт складає

Президія ЦЕСУС-у

150-ліття Українського Ренесансу

Поруч з низкою знаменних історичних дат (300-ліття Великої Національної революції під проводом Богдана Хмельницького, 100-ліття смерти видатного байкаря Євгена Гребінки, 50-ліття смерти Якова Щоголева та інших визначних річниць) поточний 1948 рік приніс нам також славний ювілей 150-ліття українського національного відродження, що було започатковано виходом у світ безсмертної «Енеїди» та разом з тим — 110-ліття смерти автора її, апостола українського відродження, батька нової нашої літератури Івана Котляревського.

Український Ренесанс, національне відродження нашого народу після довгого періоду занепаду в наслідок політичного, економічного і культурного пригноблення чужинцями, прийшов рівночасно з великим збудженням в усіх ділянках життя західньої Европи, що втілювало протест проти старих деспотичних устроїв февдального світу та віщувало наближення Великої французької революції з її демократичними гаслами, та національного піднесення інших поневолених народів і показав нерозривний зв'язок нашого народу з усім загально-европейським історичним процесом, не зважаючи на страшні обставини неволі, в яких ми перебували.

Західня Европа, перебуваючи в той час (друга половина XVIII століття) в умовах віджилих февдальних стосунків, готувала могутній виступ проти них. Виявом їх у літературі був панівний псевдоклясичний стиль, мертві, холодні канони якого сковували творчу думку письменників, унеможливлювали правдиве зображення дійсности, вражали штучністю опису й мови. Пратнучи позбутися цих канонів та створити літературу близьку і зрозумілу широким масам, прогресивні письменники щораз більше зацікавлюються життям свого народу, його фолькльором, його піснями, вивчають народню мову і тим започатковують нові напрямки і течії в літературній творчості. Зацікавлення усною народньою поезією, піснею, народньою мовою, далекою від мов аристократичних сальонів, усе зростає.

В 1762 році Джек Мекферсон в Англії видав збірку пісень шотляндського народнього співця Оссіяна, в 1765 році де-Персі видає старо-англійські баляди. Їх приклад наслідують у Німеччині Бодмер, Брайтінґер, Гердер, Ґете. Порівняльна граматика індоевропейських мов Франца Бопа, де він, показуючи спорідення цих мов, дає простір для нових мовознавчих дослідів, — викликає особливе збудження серед слов'янських народів, які саме в цей час підносились до самостійного національного життя і своїми лінгвістичними працями прагнули також довести самостійний розвиток своїх мов, як право їх народів на незалежне існування. В Чехії Осип Добровський, Осип Юнгман, Павло Шафарик, у Сербії Вук Стефанович-Караджіч, у Словенії Варфоломей Копітар, у Польщі Адам Чарнецький наполегливо працюють над розвитком своїх мов і літератур.

Незрівняно тяжче було розгорнути таку працю на українських землях, розірваних на двоє австро-російським кордоном. Не було тут ні відповідних умов, ні свідомих людей для цього. Навіть на західніх землях, що з 1772 р. належали Австрії не було ні українських шкіл, ні свідомої інтеліґенції. Селянство поневірялося в панщині і безпросвітній темряві. Духівництво своїм життям і духовими зацікавленнями мало різнилося від нього і не лише в щоденному житті, а й у проповідях вживало польську мову. Старання львівських єпископів (Льва Шептицького, пізніше Петра Білянського) подекуди полекшили невідрадне становище (було обмежено кріпаччину, відкрито духовну семінарію, згодом Руський інститут), але були це тільки перші початкові кроки.

Ще гірше було на східніх землях, де після скасування решток колишньої вольности і запровадження кріпацтва швидким темпом ішов процес денаціоналізації і винародовлення. Своєю творчістю письменники українці Капніст, Нарiжний, Рубан, Богданович збагачують російську літературу. Українською мовою розмовляє здебільшого саме селянство. І тоді, коли, здавалося, українська справа вже остаточно загинула, прозвучав голос великого Котляревського, що провістив початок нового національного відродження

Славна роля Котляревського, як апостола нашого національного відродження полягає в тому, що цей, за правдивим висловом Коцюбинського «чарівник слова» створив свої величні літературні пам'ятники не вживаною тоді в письменстві старою архаїчною, незрозумілою широким масам мовою, а живою народньою мовою, наситив їх барвистим народним кольоритом і, прекрасно знаючи народне життя, побут, звичаї, фолькльор, він розкрив їх у своїх творах, тим незрівняно збагатив їх, відкрив нову сторінку в історії нашої літератури і дав приклад для нових поколінь письменників.

До такої діяльности Котляревський був підготовлений самим життям. Провівши свої молоді роки в Полтаві, що була тоді звичайним великим селом, він був добре обізнаний з народним життям, піснями, звичаями, легендами, переказами, а пізніше, вчителюючи по панських маєтках, Котляревський, як твердить його перший біограф Стеблін-Камінський, «уважно придивлявся до звичаїв і обрядів українців бував на святах, весіллях, поставах і не раз сам, переодягнувшись, брав у них участь, вивчав народню творчість, немов би підготовляючи себе до наступної праці».

І ця праця згодом виявилася в створенні «Енеїди», 150-ліття з дня виходу якої в світ ми тепер святкуємо.

«Вічно незабутній, навіки пам'ятний для нашої літератури є рік 1798-й, — писав академік Сергій Єфремов. — Того бо року вийшла в Петербурзі маленька книжечка, яка указала, та не тільки указала, а й порішила, як, куди, яким шляхом іти далі українському письменству».

Цей згаданий Сергієм Єфремовим 1798 рік був роком виходу в світ «Енеїди». Йдучи за прикладом інших переробників Верґілієвої поеми — Скаррона, Блюмауера й Осипова, Котляревський розвінчав і демократизував виведені в ній величні образи, переніс місце дії в українське оточення й дав барвисті малюнки сучасного йому українського життя. Висока ідейність твору, величання минулого України, патріотизм, любов до рідного краю, до народу, співчуття бідним і покривдженим, засудження кріпаччини і разом з тим незрівняні своєю мальовничістю описи народнього побуту, одягів, страв, бенкетів, розваг, народних звичаїв і обрядів є тими високими якостями, що забезпечили невмирущість і автору й його поемі.

Даремно гнівався Котляревський на конотопського мецената Максима Парпуру, що своїм накладом видав в 1798 р. його поему. Не для зиску зробив це Парпура, а лише тому, що вірно оцінив високу вартість «Енеїди».

Обидва драматичні твори Котляревського закріпили за ним славу й таланновитого драматурга. Те ж наслідування ідей Сковороди, любов до людей, глибокий демократизм переконливе доведення, що й під убогою селянською свитиною б'ється прекрасне шляхетне серце, сповнюють його речі для театру.

Своїми творами Котляревський випередив своїх сучасників, випередив літератури інших народів. «Енеїда», що була переломовим твором у розвитку нашого письменства вийшла тоді, коли ще не було на світі Пушкіна, творчість якого була таким же етапним знаком в історії російської літератури. А «Наталка Полтавка» і «Москаль чарівник» вийшли на десятки років раніше, ніж твори з селянського життя Жорж-Занд, Ауербаха, Григоровича і Тургенева, так що Котляревського по праву можна вважати першим письменником, що підніс селянську тематику в европейській літературі.

Прекрасна, шляхетна, лагідна людина, що надзвичайно гуманно поводилася з кріпаками, Котляревський сприяв викупленню на волю кріпака Михайла Щепкіна, в майбутньому геніяльного діяча сцени, друга Шевченка, і сам перед смертю відпустив на волю своїх кріпаків, а свій маєток роздав рідним і знайомим.

Смерть Котляревського в листопаді 1838 року була тяжким горем для всього українського громадянства. Величезну ролю його виступу відзначив тоді ще молодий Шевченко, що назвав Котляревського батьком і пророкував його спадщині безсмертність.

Це пророкування здійснилося. «Енеїда» швидко стала настільною книгою кожної української родини. Її вивіз Наполеон, повертаючись з невдалого походу з Росії. Нею захоплювались запорожці за Дунаєм, останні нащадки Січі. «Наталка Полтавка» до наших днів йде в театрах і має завжди величезний успіх.

Національно-демократичні ідеї, висловлені Котляревським, відтоді запанували в нашому письменстві і не втратили своєї актуальности дотепер. Відродження, що його обумовила творчість Котляревського, незабаром висунуло такого генія як Шевченко і за ним цілу плеяду українських письменників. Під безпосереднім враженням Котляревського почав писати Маркіян Шашкевич, спричинивши тим галицьке відродження. Новий період нашої літератури, що його започаткував автор «Енеїди», триває досі.

Столітній ювілей «Енеїди» в 1898 році на східній Україні в умовах чорної реакції не було змоги відзначити. За те у Львові ця знаменна дата була урочисто відсвяткована, як ювілей відродження рідного письменства і всього українського народу. На урочистій академії було поставлено «Наталку Полтавку», а перед нею спеціяльно написаний Франком до цього свята пролог «Великі роковини». Цей пролог до ювілейної вистави, повний й високої поезії і захвату, ефектовний з сценічного боку, з закликами, що пройняли серця громадянства, цілком відповідав настрою авдиторії і був зустрінутий таким ентузіязмом, що за словами очевидців поет, здавалося, зливався з ними в одне нерозривне ціле, таке ціле, якого ніщо ніколи не роз'єднає.

В 1903 році в Полтаві на кошти, зібрані українським громадянством, було споруджено пам'ятник Котляревському. Урочисте відкриття пам'ятника, на якому були присутні всі визначні діячі нашої культури з різних земель: Леся Українка, Коцюбинський, Лисенко, Тобілевич, Грінченко, тоді ще молодий Олесь, галицькі гості — Стефаник, проф. Студинський, депутат парляменту Романчук, — перетворилося на потужну демонстрацію протесту проти деспотизму самодержавства і переслідування ним українського слова.

Велика любов усього народу до батька нової нашої літератури виявлялася завжди в усьому — у великому попиті його творів у біліотеках і читальнях, у масовій фреквенції на поставах його п'єс, у святкуванні його роковин. Цю любов до Котляревського зберегли наші люди і на еміґрації. В 1945 р. у Відні останньою українською імпрезою УНО перед наближенням фронту було вшанування пам'яти Котляревського. Восени того ж року в одному з таборів коло Мюнхену було підготовано святочну академію на честь Котляревського, зроблено його великий портрет, видруковано програми, навіть вивішено афіші. Але в останню хвилину з'явився якийсь Геростат з мюнхенського Українського Комітету і заявив, що оскільки це свято робиться без його відома, він забороняв його. Академію було зірвано, але святкування відбулося в іншому таборі і пройшло з великим піднесенням.

У тому ж 1945 р. вшанування пам'яти Котляревського відбулося в Реґенсбурзі і Ной-Бойерні. В 1946 р. вечори, присвячені Котляревському влаштувалися в Міттенвальді в Авґсбурзі, 1947 р. — в Байройті, Ноймаркті, Вольхерінгу, Пассаві, Ганновері і Діллінгені Святкування цьогорічного ювілею запляновано також в ряді таборів.

В цьому всенародньому вшануванні пам'яти славного батька нової нашої літератури, в урочистості ювілейних академій, у великому попиті на твори Котляревського виявляється безмежна любов нашого громадянства до того, хто перший поклав підвалини новому українському письменству, започаткував його, родоначальнику і основоположнику нашої нової літератури, апостолу українського відродження Івану Котляревському. — Г.

Ювілей композитора Івана Недільського

25 РОКІВ ПРАЦІ

Скромно та без великого гомону святкувала українська скитальська громада в Байройті 28 листопада ц. р. 25-ліття композиторської та дириґентської праці вчителя гімназії Івана Недільського.

Велика корпорація нашого музичного світу, так само як і пропаґатори «великої літератури» певно не доцінює, а може й не дуже запримічує скромного гімназійного вчителя, який ведений найінтимнішими стимулами своєї душі, закоханий в музику, культивує спів та компонує свої твори, не дбаючи навіть про їх видання, не говорячи вже про реклямy своїй особі, про претенсії великого мистця.

Тому й досить поблажливо ставляться до нього, бо великої конкуренції проф. Недільський у своїй скромности їм не робить.

Творить і компонує для себе самого, для свого духового я. Не пнеться на котурни, не говорить про те, яку школу, чи переломи відкриває він на полі нашої музичної творчости. Його музика захоплює своєю безпосередністю, своєю свіжістю, а навіть подекуди чистим ліризмом та бальорістю чого доказом популярність його пісень, з яких деякі стають загальними, майже народніми. Люди їх співають, не знаючи навіть їхнього композитора.

Праця, труд та музична творчість композитора Івана Недільського, далека від претенсій і реклями великої геніяльности, але безпосередня і щира, стає підложжям не тільки популяризації української пісні та нашого музичного мистецтва, але й ґрунтом і кліматом, на якому і в якому повстати можуть дійсно мистецькі і то великого маштабу музичні твори.

Проф. Іван Недільський народився в Західній Україні, 25 липня 1895 року в містечку Золотий Потік, повіт Бучач. Гімназійні студії відбув на Зеленій Буковині в Чернівцях і Кіцмані. Музичні студії почав в Чернівцях, а закінчив у Берліні. Під час першої світової війни як старшина австрійської армії попав в 1917 році в італійський полон. Перебував в Касіно та у Фльоренції. Там саме в соняшній Італії повстали тоді в полоні й перші його музичні твори, це «Марш Лазаронів», який опісля діставши новий, змінений текст й перемінився в могутнє: «Засяло сонце золоте», нині загально, знану, популярну пісню-гімн. В італійському полоні повстала теж і глибока, повна ліричного трагізму пісня: «У дві пари несуть мари», яка теж здобула широку та заслужену популярність, саме завдяки своїй безпосередній, інтимній, людській на сердешньому відчуттю побудованій трагедії бідного жовніра борця, що гине незамітно з далека на чужині, в неволі.

По закінченні музичних студій у берлінській консерваторії, де вчився теж гри на віольончелі, яку незвичайно любить, повертає у рідний край, на скромну посаду гімназійного вчителя німецької мови. В Станиславові вчить теж в Музичному Інституті ім. М. Лисенка, а в рр. 1928-1939 працює теж як дириґент «Станиславівського Бояна», у якому колись дириґентом був композитор Денис Січинський.

В той час повстає цілий ряд хоральних творів, мішаних та чоловічих, а також сольоспівів до слів Степана Чарнецького, Б. Лепкого, Фр. Коковського, Уляни Кравченко, О. Стефановича, О. Маковея, Е. Маланюка і інших.

Праця в школі для хліба не давала змоги працювати творчо, а важкі матеріяльні умови не дали засобів і тому більшість творів остали в рукописах, а багато й пропало у «позиках» у різних дириґентів.

Вже тут на еміґрації, та в таборах скитальців повстало кілька його нових пісень на хори та сольоспіви, писані з різних нагод та імпрез. Тут повстав «Спортовий марш» та на мотивах партизанських боїв скомпонована бадьора популярна пісня «Ми у вічі сміємося смерти» та інші.

Таборова наша скитальська громада в Байройті в признанню праці проф. Івана Недільського, свойого мистця як теж і доброго сусіда, щирої все до послуг готової людини, скромним святом-концертом вшанувала 25-ліття (згл. 30-ліття від композицій в італійському полоні) його композиторської та дириґентської праці, 28 листопада ц. р., зложеним із творів композитора-ювілята.

Почався концерт «Спортовим маршем» у виконанню з'єднаних хорів гімназії та тов. «Боян» в Байройті. Опісля директор д-р Кисілевський розповів про мистецьку композиторську працю ювілята, та перший зложив йому привітання. Наступили дальші точки програми творів композитора. Дитячий хор народньої школи проспівав «Марш юнаків» (слова Угрин-Безгрішного) та «Різдвяну зірку»; хор гімназії виконав музичну ілюстрацію композитора до Франка «Лис Микита», а жіночий хор проспівав Уляни Кравченко: «Стелися барвінку» в супроводі фортеп'яну. Чоловічий хор байройтського «Бояна» проспівав «У дві пари несуть мари» та «Виє буря» до слів Ст. Чарнецького. Артистка п. М. Гузій (сопран) проспівала в супроводі оркестри сольо: І. Франка «Коли часом у важкій задумі» та «Іде до мене в тиху пору». Мішаний хор проспівав: «Весняний день» (сл. Г. Дубика) та «Ми у вічі сміємося смерти» — пісню партизан.

Делеґації громадянства та установ зложили привіт та подарунки. Між подарунками звернув на себе увагу портрет ювілянта, роботи артиста маляра проф. Евз. Липецького, та мистецька батута, якою дириґент дириґував на закінчення концерту гімном: «Засяло сонце золоте», у виконанню злучених хорів гімназії і «Бояна».

Хорами дириґували пані проф. Огродник, п. Д. Ратич (діточий), оркестрою п. З. Цісик, акомп. фортеп'яну проф. Вишневський.

По концерті відбулася зустріч громадянства із ювілянтом, прочитано багато привітів, які наспіли від прихильників композитора від різних установ та приватних осіб (навіть з Америки та Англії). Скромний ювілянт подякував кількома словами за ці привіти та увагу до нього.

Вклад ювілянта в українську музичну культуру може непомітний, нерозреклямований, але він цінний. Так як культуру народу міряється не університетами, а сіткою добре та високопоставлених і розвинених народніх шкіл (університет на горі і анальфабетизм на долині — не можуть свідчити про культуру) так і в мистецькому житті. Такі як проф. Недільський культивуючи музику між масами народу, сприяють тим самим повстанню великих музичних геніїв, реформаторів музичного мистецтва і в тому й велика, тривка заслуга, заслуга важкої мозольної праці, замилування до мистецтва, до його краси, а не тільки блиск гасану та ерудиції.

Коли ще й зважити життєві умови — то труд проф. Недільського, таки великий. І за це йому щира дяка від українського громадянства. — А. Ч.

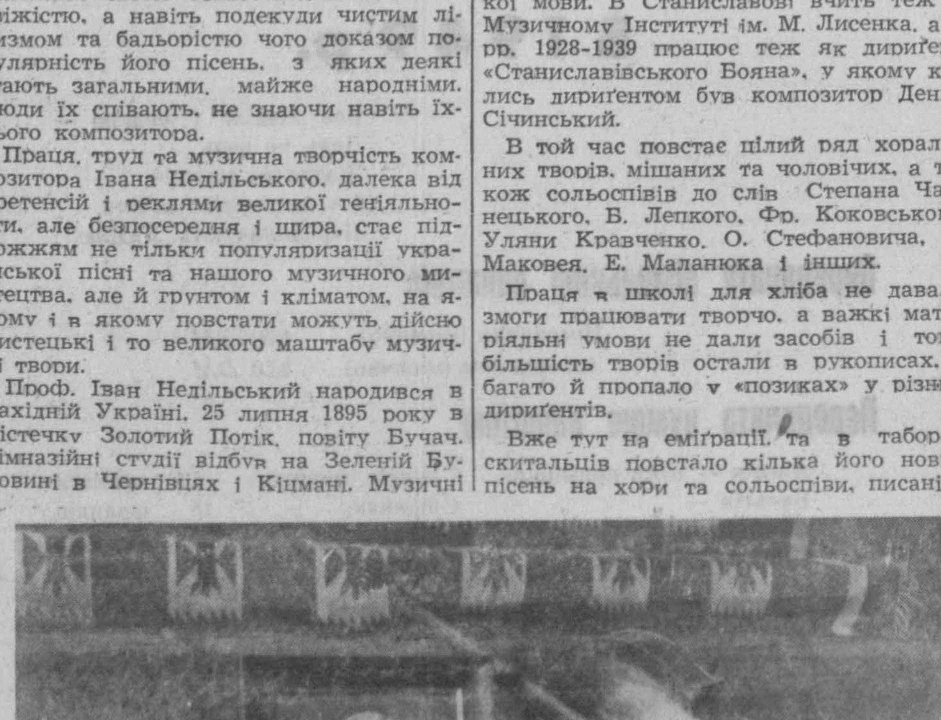

Портрет ювілята (роботи артиста маляра проф. Є. Липецького) і дарунки, які він одержав в день свого ювілею — чело, батута й ін. — Фото: Янушевич

Євгенія Мозгова
співає на Мюнхенській естраді

Український музичний Олімп американської зони Німеччини, такий бідний і нечисленний визначними голосами, що могли б гідно репрезентувати нашу вокальну культуру, збагатився з щасливим переїздом до Мюнхену з замкненого Берліну видатної української солістки Євгенії Мозгової-Винниченко.

Хто ж вона, що під час своїх ґастрольних подорожів на численних европейських столичних сценах здобуває скрізь шумний успіх, загальне визнання і захоплені оцінки преси, але не задовольняється здобутим і працює все далі над своїм голосом і вдосконаленням техніки співу?

Українка з-під Києва, племінниця кляєика нашої літератури голови Директорії Володимира Винниченка вона п'яти років простилася з рідною землею і опинилася на еміґрації, але не забула ні своєї мови, ні національної приналежности, ні рідної пісні, що з дитинства чарувала її.

В Београді закінчує Мозгова-Винниченко консерваторію, де виявляються її блискучі вокальні обдаровання. Перший виступ молодої артистки в Београдській народній опері в «Масковому балі» Верді перетворюється на тріюмф. Захоплені її голосом і грою численні мистці, що були приявні на виставі запрошували її до різних музичних закладів, але дирекція опери, що перша заанґажувала талановиту співачку нізащо не хотіла її відступити.

Чарівний драматичний сопран меццосопранового характеру з гарно офарбленим середнім та долішнім реґістром та велика музичність сприяли блискучій кар'єрі обдарованої артистки. В Београді виступає вона в операх «Аїда», «Тоска», «Сільська честь» та в сербських національних операх, а участь у численних українських концертах, академіях, Шевченкових імпрезах вечорах нашої народньої пісні і блискуче виконання рідного репертуару чимало підносять українську музичну творчість в очах чужинців.

Євгенія Мозгова-Винниченко була першої співачкою, якій пощастило виступити з виконанням українських народних пісень на београдському радіовузлі, що його обсіли російські монархісти і нікого з українців не допускали.

Під час своїх концертових турне по Европі Євгенія Мозгова-Винниченко тричі була у Франції, де дала 70 концертів, була також у Бельгії, Голляндії, Швеції, Німеччині і, співаючи шістьма мовами, в кожному концерті мала кілька номерів українською мовою, яких загалом в її репертуарі є коло 50.

В 1942 р. Євгенія Мозгова-Винниченко виступала у Львові з самостійними концертами і спільно з Зеноном Дольницьким. У своїй рецензії композитор Василь Барвінський писав, що вона «вільна від усякої претенсійности, повна шляхетної скромности, а відомий львівський музичний критик Борис Кудрик відзначив у неї кришталево-чистий голос та непорочно-ніжну м'яку інтонацію і висловив побажання, щоб львівський оперовий театр запросив її на постійне, пікреслюючи, що «це буде безперечно велика світова подія в історії цього театру та в історії нашого музичного життя взагалі».

Незабутнє враження залишив на слухачів концерт-академія на честь С. Петлюри й Коновальця в Берліні, влаштований берлінською філією УНО 16 травня 1942 р. Велика заля «Фісгармонії» місткістю 2 200 місць була переповнена. Євгенія Мозгова-Винниченко виступала там разом з Орестом Руснаком і Зеноном Дольницьким.

Як відзначала одностайно преса, «можна сміло твердити, що це була перша українська імпреза в Берліні за останні роки взагалі, а в рамені УНО зокрема, що відповідала вимогам достойної національної репрезентації як перед своїми, так і перед чужими».

Тими ж успіхами відзначаються і інші концерти Мозгової-Винниченко. Але артистка незадоволена своєю концертовою діяльністю і більш за все любить оперу. «Мені, моїй душі концертова сцена нічого не дає, — каже вона. — Я люблю сцену, але в повнім змісті цього слова, де я — не я, а та, котру імітую. Я живу її життям, її сльозами, її співом її красою, бо завжди ми звикли бачити чи на полотні, чи на сцені відкритій тільки гарне, тільки красу».

Підчас передостаннього перебування в Мюнхені співачка брала участь у з'їзді українських музик і висловила бажання вступити в їх спілку, але відповіді, ось уже скоро рік, не дістала. «Може не хочуть мати мене своїм членом? — питає вона.

Залишивши бльокований Берлін, артистка літаком прибула до Мюнхену, де й оселилася. Мюнхенське українське громадянство вже двічі мало можливість слухати її на Фраймані: під час Листопадової академії та на проводах полк. Сейджа. Прекрасний голос і висока культура співу виконавиці знову захопили всіх.

9-го січня 1949 р. Євгенія Мозгова-Винниченко бере участь у великому концерті української пісні в Софієнзалі в Мюнхені, де буде багато чужинців і цей виступ, нема сумніву, сприятиме знову гідній репрезентації нашого мистецтва перед чужинецьким світом. — Г.

1948 і еміґрація

(Закінчення з 3-ої стор.)

Окрему ділянку національно-громадського життя становить науково-мистецький світ. Всі наші наукові інституції: Український Вільний Университет, УТГІ, Висока Економічна Школа, ВУАН, НТШ продовжували свою науково-виховну діяльність. Працювала також ціла низка дитячих садків, народніх, фахових та середніх шкіл і вишкільних курсів. Від'ємною сторінкою було те, що не дійшло до об'єднання окремих наукових інституцій. ВУАН відбула в Реґенсбурзі свої річні збори — Шевченківську Конференцію, получену з засіданням окремих наукових секцій та пленуму. 5—7 червня ВУАН спільно з НТШ влаштували наукову конференцію історичних і мистецтвознавчих секцій. УВАН відсвяткувала 30-ліття заснування Всеукраїнської Академії Наук, а НТШ в перших днях березня відбуло з'їзд, присвячений Шевченкові. Великою подією, що причинилася до пропаґанди українського мистецтва серед чужинців, був Тиждень Української Культури в Мюнхені, в якому 5-18-го квітня, взяв участь губернатор Баварії Ваґонер і інші високі чужинецькі достойники. Такий Тиждень відбувся також у Реґенсбурзі 7—21 березня заходами УСОМ і частково у Франкфурті.

Український Мистецький Рух відбув свій III-ій з'їзд в Цуффенгавзені під гаслом консолідації мистецьких сил і мистецької солідарности. Українські мистецькі ансамблі—театр Гірняка, Блавацького й Оперний ансамбль Пюрка мали турне по таборах Баварії. З театральних новин слід звернути увагу на постановку «Зайвих людей» (за «Санаторійною зоною» Хвильового) і другої частини «Мамая» Гірняком та «Антігони» Блавацьким.

Поруч виступів хору Городовенка, Божика й Капелі Бандуристів Китастого, що відбувала своє прощальне турне перед виїздом до США, при кінці року завітав до Баварії хор «Ватра» з Австрії під мистецьким керівництвом проф. Л. Туркевича. Цей хор здобув великий успіх у Швайцарії.

Українським видавництвам прийшлося пережити в минулому році тяжкі моменти. Преса мусіла боротися з зовнішніми труднощами й поборювати перешкоди, які їй ставило власне громадянство. Вона пройшла продовж 1948 року двічі через Скиллу й Харибду переліцензування та зазнала сильного потрясення в наслідок валютної реформи. Через те багато, газетних видавництв припинили свою діяльність. 12-го грудня відбувся в Шляйсгаймі III-ій Загальний З'їзд Спілки Українських Журналістів.

Український видавничо-книжковий рух може записати на своє конто появу таких речей як Уласа Самчука «Ост», Домонтовича «Без ґрунту», Докії Гуменної »Діти чумацького шляху», І. Багряного «Морітурі», «Розгром», «Генерал», Т. Осьмачки «Старший боярин». Появилося також кілька збірок поезій. Особливо творчими були Орест, Яр Славутич і О. Тарнавський (Австрія).

Життя української молоді гуртувалося в двох організаціях Пласт та СУМ, в студенських організаціях та в спортових клюбах. Імпозантний Пластовий Конґрес відбувся в Ашаффенбурзі 26—29 березня. Другою важливою подією були відвідини українських пластунів головою Міжнародонього Скавтового Бюра полк. Вілсоном. Українське студентство, що провело консолідаційну акцію всіх студентських ідеологічних угрупувань, відбуло бурхливий з'їзд у Мюнхені, який одначе зумів втримати єдність студентського життя. Справам допомоги студенству був присвячений з'їзд КоДУС-у 2-го грудня.

У спортовому житті треба згадати про успішні виступи Української Боксерської Репрезентації, що мала низку перемог над чужинцями та участь українських змагунів в Олімпіяді Народів ДП. Українець проф. С. Попель здобув чашу в шахових змаганнях у Парижі.

У важливій для українських скитальців ділянці переселення 1948 рік був повний тривожних моментів та важливих подій. Прийшлося перейти т. зв. ре скринінґ. У зв'язку з новим еміґраційним законом ЗУАДК в Америці і його представництва в Европі повели відповідну підготовну акцію. В порівнянні з іншими роками в 1948-ому році виїхало найбільше наших скитальців. В Нью-Йорку з прихильною промовою про конечність позитивно розв'язати питання ДП виступив полк. Сейдж, присвятивши окреме місце українській скитальщині. Окремі радісні хвилини пережили українські скитальці табору Штутґарт-Цуффенгавзен, яких впродовж короткого часу відвідали американські високопоставлені особи: пані Рузвелт, посол Сейр та інші. Усі чужинецькі відвідувачі прибули познайомитися з українською національною групою й винесли про неї якнайкраще враження.

Киньмо ще оком на українське життя в інших частинах світу. Коли досі говорилося про українців за океаном, то тепер приходиться говорити про українців за океанами. Кількість українців в США й Канаді зросла й дістала доплив свіжих сил. Багато країн побачили українських людей щойно вперше. Це передусім Австралія.

У Лондоні 7-8 лютого відбулися збори СУБ-у, единої громадської організації українців В. Британії. З культурного життя треба згадати про успішні концерти хору «Бурлака» й «Славути». В кінці року постало в Лондоні Товариство Українських Письменників і Журналістів.

Українське життя в Бельгії проходило під знаком консолідації. Головою УДК став інж. Кішка, якого опісля І-ий Конґрес Українців у Бельгії, що був скликаний для репрезентації українців та мав вирішити проблеми українського життя в Бельгії, вибрав своїм головою. Український Студентський Дім вітав у своїх мурах папського нунція монсеньйоре Ченто. 31-го жовтня відбувся величавий здвиг СУМ-у.

Українське життя в Америці йде по лінії збереження льояльности до своєї держави й виконання свого обов'язку щодо Рідного Краю. Одночасно українське громадянство веде допомогову акцію на користь скитальців. Американська й канадська молодь відбули свої річні конвенції. II-й Конґрес українців-католиків у Канаді схвалив резолюцію в справі допомоги скитальцям. У канадському парляменті посол д-р Глинка мав 24-го червня свою 8-му промову в обороні скитальців.

В інших заокеанських країнах українське життя шукає можливостей свого вияву. В Арґентіні й Бразілії воно вже знайшло певні організаційні рямці, створено свої організації, інституції, пресу. У Венесуелі зроблено щойно перший крок до організації українського життя, а саме постала Підготовча Комісія Української Громади. Найгірше стоїть справа в Австралії, бо там наша кольонія слаба. Зрештою Австралія незацікавлена в національному розвитку іміґрантів.

Поруч святкування ювілейних днів генерала Омеляновича-Павленка, Палія-Неїло та д-ра Степана Барана, ми понесли й тяжкі втрати: померли — ген. Петрів, Леонід Мосендз, Аркадій Животко, Неофіт Кибалюк, д-р Павло Лисяк, о. Г. Костельник.

Наш огляд подій українського життя далеко неповний, зокрема брак у ньому статистичних даних. Це велика його недостача, бо циферно-статистичні дані говорять більше ніж найкраще опрацьований газетний огляд.

А все ж таки з цього огляду видно, що, не зважаючи на поважні недоліки нашого життя на еміґрації, як завершення консолідаційного процесу, невпорядкування економічної ділянки, нездорові внутрішні відносини, занепад громадської моралі — українська еміґрація не прогайнувала минулого року, досягла поважних успіхів та з вірою й надією може вступити в Новий 1949-ий Божий Рік.

Використати всі засоби!
Проф. Вєтухів відвідав мр. Скварділлі

Професор М. О. Вєтухів мав розмову з головою ДП-комісії на американську зону, паном Алексом Скварділлі.

Пан Скварділлі детально вияснив порядок переселення ДП за існуючими тепер реґуляціями, підкресливши, що кожний іміґрант повинен мати забезпечену працю.

Представник українців поставив питання про можливості переселення інтелектуалів і можливості для них праці за фахом. Професор Вєтухів зазначив, що серед еміґрації є багато визначних фахівців, які могли б бути корисними в США. Тим часом приходять контракти майже виключно на фізичну працю.

Пан Скварділлі підкреслив велику ваґу переселення інтелектуалів до США

Містер Скварділлі (праворуч) і д-р Смук

на фахові роботи і порадив, рівнобіжно з загальними заходами, розгорнути якнайширше встановлення контакту з різними американськими інституціями, які могли б мати інтерес у затрудненні ДП учених та фахівців.

Пан Скварділлі порадив тепер же якнайбільше поширити листовний зв'язок з університетами, дослідчими інституціями тощо, а крім того використовувати тих учених, які вже переселились до США, як і тих іміґрантів, що давніше живуть у США і мають певні зв'язки.

Містер Скварділлі висловив надію, що справа переселення інтелектуалів до США налагодиться, і обіцяв надалі повну підтримку і співпрацю з відповідними ДП-організаціями при розв'язанні цієї проблеми. (Інформаційний Відділ ЦПУЕ).

ЛІТАКОМ З МЮНХЕНУ ДО МАРОККО

7-го грудня американську зону залишив перший летунський транспорт до Марокко. Еміґранти в числі 55 осіб вилетіли літаком ІРО з Мюнхену до Касаблянки. В їх числі було 17 українських, польських, юґославських і чеських родин. За фахами були це — креслярі, корабельні теслі, інженери й текстильні робітники. Від половини 1945 р. з американської зони еміґрувало майже 450 ДП для оселення у французькому Марокко.

НАЙКОРОТШИЙ ПОВІТРЯНИЙ МІСТ

ГАННОВЕР (ДЕНА). 16-го грудня біля Целле після здовження стартового полотна на колишньому аеродромі німецьких ловецьких літаків на 2 000 метрів, відкрито нову англо-американську базу повітряного мосту. Маючи 3 000 чоловіка англо-американської обслуги й модерне технічне устаткування, це летовище являє собою і стартову базу для найкоротшого сполучення між західніми зонами і Берліном.

Ділимося з українським громадянством сумною вісткою, що

Зиновій Веселовський

народжений 13-го серпня 1901 року в Городенці, учасник Визвольних Змагань в рядах УГА, довголітній працівник у кооперативній ділянці на Станиславівщині, щирий український патріот, людина криштального характеру та великих особистих і громадських чеснот, невтомний та жертовний працівник на громадському полі, голова Представництва Українских Пацієнтів санаторії в Амберзі. після довгих терпінь, в наслідок важкої недуги, прийнявши Найсвятіші Тайни, упокоївся в Бозі 17-го грудня 1948 року. Похорон Покійного відбувся 20-го грудня 1948 року на кладовищі св. Катерини в м. Амберзі.

Покійний був кольпортером часопису „Неділя“.

В. Й. П.

Українці-пацієнти санаторії в Амберзі

Видавництво „Неділя“

Бл. п. Михайло Іваненко

професор гімназії, сотник Української Армії, визначний Пластовий Провідник, член багатьох українських товариств і установ у Краю й на еміґрації, громадський діяч.

Помер після довгої й тяжкої недуги, прийнявши Найсв. Тайни, 25. листопада 1948 р. у Реґенсбурзі на 68. році життя.

Похорони відбулися 27. XI. 1948 р. на католицькому кладовищі в Реґенсбурзі.

В. Й. П.

Репатріяція польських ДП

10-го грудня санітарний поїзд, присланий польським урядом відвіз з Вольфсбурґу через Есслінґен-Мюнхен-Лявф біля Нюрнберґу до прикордонної станції Дзедзіце 378 польських репатріянтів, між ними 19 дітей, що після віднайдення їх бюрами розшуків повернулися до своїх рідних.

УКРАЇНЕЦЬ УБИВ АВСТРІЙСЬКОГО ДИПЛОМАТА?

Як повідомляє лондонська польська преса, в столиці Чіле Сант-Яґо вбито дипломатичного представника Австрії Ганса Беккера. Убивця, український еміґрант на прізвище Сікорський, заподіяв собі смерть, вистріливши з револьвера в голову.

В СПРАВІ ҐІССЕНУ

Лист групи українських робітників про «зразковий табір» Ґіссен, поміщений нами в ч. 154-ому «Неділі» разом з листом пана Миколи Степаненка, референта праці в ЦПУЕ, викликав велике зацікавлення і зрозумілий відгук. До нашої Редакції наспівають з усіх сторін заяви, що схвалюють наше одверте поставлення справи нездорових стосунків в Ґіссені і дають багатий інформаційний матеріял, як про ці відносини, так і про тих, хто за них відповідає. Про те, що інформації «Неділі» були правдиві, свідчить, між іншим факт, що вже й в «Українській Трибуні» появився лист про Ґіссен, який іде по лінії наших повідомлень. Не зважаючи на те, пан Микола Степаненко пробує рятувати свою позицію листом до «Українських Вістей» (поміщеним в числі 104-ому цього часопису), в якому намагається відвернути увагу зацікавлених за свою персональну політику в Ґіссені «заплямовуванням вчинку редактора Которовича» за зроблене ним опублікування без згоди автора приватного листа. Не бажаючи розглядати цієї справи в святковому числі, обмежуємося інформацією, що між листами, які ми маємо є, між іншим, заяви д-ра Галамая, керманича Організаційного Відділу ЦПУЕ, редактора Анатоля Курдидика, референта в управі табору Ґіссен, д-ра М. Мельника, колишнього правного дорадника в таборі Ґіссен, п. Семена Підтайного та інших. Всі згадані листи надрукуємо в поточних числах «Неділі» з нашими коментарями і цим дамо змогу громадянству переконатися як пан керманич Степаненко разом з іншими своїми однопартійцями легковажно змарнував великий шанс зробити табір в Ґіссені одним з багатьох таборів, що мали постати й дати працю українським еміґрантам.

АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ В ЕВРОПІ НЕ БУДЕ ПОСИЛЕНА

За заявою заступника шефа американського генерального штабу генерала Коллінса зробленою ним на пресовій конференції головне командування американської армії не має наміру посилювати американські військові сили в Европі (ДЕНА).

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—DM, 1/2 стор. 200·—DM, 1/4 стор, 100·—DM, 1/8 стор 50.—DM. 1/16 стор. 30·—DM, 1/32 стор. 15·—DM. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

Жертовні громадяни

В останні тижні минулого року до нашої Редакції наспіли звідусіль дрібні пожертви на фонд Української Національної Ради. З Франкфурту надіслано нам підписний лист на який за ініціятивою ППУЕ зібрано 35.50 м. Далі за ініціятивою пп. Михайлова Василя й Кульчицького Григорія на іменинах у пана Короля Йосифа 16-го листопада 1948 року зібрано на фонд Української Національної Ради 20 (двадцять) НД, які вислано до Адміністрації «Неділі» в Ашаффенбурзі. Панове ВТ і АФ з Ганау прислали 10.— м. П. Іван Керестіль з Амберґу надіслав у висліді збірки між українськими пацієнтами тамошньої санаторії 38,95 м.

Відзначаючи жертовність усіх тих громадян, передаємо одержані суми до Фінансового Ресорту УНРади.

ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка

З нагоди 25 річної мистецької праці Капелі Бандурістів ім. Т. Шевченка відбудеться ювілейне святкування 12 січня 1949 року в м. Реґенсбурзі в Нойгаввзалі.

Початок концерту о год 19,30. Участь в концерті беруть Пп. Носенко, Г. Шерей, І. Зейферт, М. Мінський, М. Ольховий і Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка під мистецьким проводом Г. Китастого.

Діловий комітет.

Своїм членам і прихильникам Веселих Різдвяних Свят і Щасливого Нового Року бажає

Українська Світова Торговельно-Промислова Унія

USTPU Stuttgart N
KÖNIGSTR. 14 (Südwesttextil)

РОЗШУКИ

Сестру Марію з чоловіком Євгеном Григоровичем-Барським шукає Іван Проноза. Ласкаво повідомити на адресу: Poluchowicz J., München 8, Wolfgangstr. 11/III rechts, Rückgebäude. 1-6

Американські українці розшукують:

Будія Григорія, народж. 1923 р. в Ходачкові Малім б. Тернополя, який ще в 1944 р. працював в Дюсселдорфі, Штайнштрассе 54/56 у фабриці „Райншталь“ (Німеччина), шукає сестра. За конкретні відмості про його теперішнє місце перебування і т. п. віддячуся. Листи слати на адресу:

Mrs. Maria Swiecicka, 93 Grove Sf. Winnipeg, Man. CANADA. 1-3 z

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Гарний мужчина, 42 роки, з високою освітою, перед виїздом до США хоче познайомитися з інтеліґентною й гарною українкою високого росту у віці 28—36 років. Писати до „Неділі“ під „Зустріч“ 1-2 z

Високоповажаним Відвідувачам, Гостям і Покупцям та Доставцям Веселих Свят Різдва Христового й Щасливого Нового Року бажає

Цукерня „ЗОЛОТЕ ПОДІЛЛЯ“ АШАФФЕНБУРҐ

табір „Піонір“, бльок I партер

Власник Т. Шевчук і Спілка

Веселих Різдвяних Свят!

Президія і Центральний Комітет Українського Національно-Державного Союзу надсилає Відділам і всім членам УНДС, прихильникам і приятелям та всьому українському громадянству сердечний гарчий привіт з нагоди Нового Року й Різдвяних Свят.

Членам Головної Ради Братства УСС і всім УУС-ям в Европі на скитальщині й за Океанами — зі святом Різдва Христового й Новим Роком щирі побажання: щастя, здоровля і моральних сил перебути важкі роки всенародного лихоліття і щасливого повороту на Рідні Землі шле Президія Головної Ради Братства УСС Д-р Никифор Гірняк — голова; Михайло Островерха — секретар; Іван Поритко — заступник голови.

З Новим Роком і Різдвом Святим вітаю щиро Об'єднання Інвалідів активної збройної боротьби за Нашу Розп'яту Матір-Україну!
Вітаю рівно ж і з відновленням інвалідського друкованого органу «Український Інвалід».
Михайло Садовський — генерал-хорунжий, основоположник інвалідської організації на чужині в 1921 році та б. редактор «Українського Інваліда».

Обласне Представництво Української Еміґрації на Швабію, в Авґсбурзі, з нагоди Різдва Христового шле свій щирий привіт та найкращі побажання: Обом Українським Церквам і Їх Духовенству, Громадським, Культурмеччині і розсіяні по всіх країнах цім та всім Українцям на Рідних Землях та за кордоном ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!
Голова ОПУЕ: (проф. Чуйко П.); секретар ОПУЕ: (Підгородецький Т.).

Іменем Ашаффенбурзької Управи СХС складаю Борцям за волю України, їх Родинам, Комбатантам і Хворим найщиріші побажання «Веселих Свят» та щоб Господь Милосерний поблагословив наші змагання й доміг нам другі Свята Різдва Христового обходити на Рідній Землі в щасті й здоров'ї. Симчук Василь.

Христос Рождається. Славіте! Рідним і Знайомим — Радісних Різдвяних Свят і хосенного Нового Року бажає Протоєрей Василь Булавка.

Рідним і Знайомим Кращих Різдвяних Свят і Щасливого Нового Року бажає Д-р Суховерський

Правне Бюро IPO в Ашаффенбурзі бажає всім Відвідувачам Веселих Свят та Щасливого Нового Року.

Рідним, Друзям, Знайомим і Товаришам закладницької недолі — в радости многонадійних Різдвяних Свят і Нового Року, бажає Мґр. А. Булавка.

Осип Сов'як з Канади вітає всіх своїх Знайомих в Ашаффенбурзі й Німеччині, бажаючи Їм Веселих Свят та Щасливого Нового Року.

Дорогі Українці! В день Рождества Христового возлюбім друг-друга, щоб вічні наші мрії здійснилися, а наступні Свята довелося обходити вже в рідній хаті. Хай збудеться в Новому Році все, чого бажають українці та інші свободолюбні народи!
Ґудз Михайло, 77-літній дідусь, читач «Неділі» з Фрайбурґа.

Усім Рідним, Друзям, Товаришам і Знайомим — Тим нечисленним, що ще осталися в живих у Рідному Краю і цим, що на вигнанні — тут у Ніно-Освітнім і Допомоговим Організаі континентах — шлю сердечні побажання радісних Свят Різдва Христового та справді Щасливого Нового Року, а з ним нових сил, гарту й віри! М. Сениця.

Веселих Свят Різдва Христового та Щасливого Нового Року Рідним, Друзям, Односельчанам та Знайомим на Рідних Землях, на скитальщині та за океаном бажають Анна і Василь Марущаки.

Веселих Свят Різдва Христового та Щасливого Нового Року колишнім воякам 1-шої Української Галицької Дивізії бажає Ваш друг по зброї К. Маньківський.

Всім Приятелям і Знайомим веселих Різдвяних Свят і Щасливово Нового Року бажають Орися й Андрій Тимінські.

Кіоск «Неділі» в Ашаффенбурзі, табір «Піонір» бажає своїм Високоповажаним Покупцям і Доставцям Веселих Свят Різдва Христового та Щасливого Нового Року Марущак Василь.

Адміністрація „Неділі“ передає найкращі Свят Різдвяні й Новорічні бажання всім Шановним Панам Представникам, Кольпортерам, Передплатникам і Прихильникам „Неділі“.

Адміністрація „Неділі“

Наш редакційний фотограф — як видно — дійсно вміє святкувати!

До відома українських філятелістів!

Центральний Економат і Експедиція вартісних паперів УНРади повідомляє, що вже появилась пропам'ятна серія поштових марок з нагоди відкриття I-ої сесії Української Національної Ради.

Марки видано у зв'язку із схваленою постановою УНРади про поштові оплати у внутрішньо - українських поштових зносинах, що незабаром буде впроваджена в життя. Ціна серії марок УНРади, що складається із 6-ти купюр, становить 2.— нм плюс кошти пересилки та опакування.

З огляду на брак доброякісного, гумованого паперу в Німеччині, тільки невелику частину накладу надруковано на білому, гарному папері з водними знаками, яку зарезервовано передусім для українських і частинно для чужинних філятелістів. Випущено теж обмежену кількість незубкованих серій, які відпускається замовникам, що одночасно замовляють 5 незубкованих серій.

Рисунки серій марок УНРади складають своїм змістом одну тематичну цілість. Два головні осередки Київ і Львів, представлені на двох перших купюрах, підкреслюють керівну ролю цих міст в історії України, а зображені на них мотиви двох тамошніх святинь символізують християнську ідею, що об'єднує наш нарід на всіх його землях та пов'язує з іншими християнськими народами світу. Дальші три купюри зображують низку історичних будинків, символізують етапи наших визвольних і державно-творчих змагань та етапи розвитку українського парляментаризму. Мотив кінцевої купюри представляє Декларацію УНРади проголошену дня 16. 7. 1948, що завершує, як останній хронологічно державний акт, весь досі перейдений шлях будівництва Української Держави.

Хто з українських філятелістів бажає закупити зубковані та незубковані серії марок УНРади на доброякісному папері з водними знаками, зволить негайно надіслати замовлення на адресу:

Zentral-Ekonomat u. Expedition der Wertpapiere des UNRates 13a Regensburg Ganghofer-Siedlung.

ЗУАДК розшукує

ЗУАДК одержав запотребування на працю та мешкання в США для таких осіб:

1) Онишканич Дмитро - від п. Петра Калимуна.
2) Балезюк Гнат - від п. Степана Шутки.
3) Ґалатій Михайло - від п. Осипа Гупфа.
4) Житинський Олександер - від п. Миколи Савчака.
5) Стець Павло - від п. Юрія Баглая.

Прохаємо усіх, що знають адреси вичислених вгорі людей, подати їх до ЗУАДК, München-Pasing, Bismarckstr. 20/105

1-1 ЗУАДК.

Досягнення нашого високошкільного студентства

Впродовж останнього часу велике число нашого студентства закінчило свої високошкільні студії державними іспитами, дипломами і докторатами. Цей відрадний факт, що вказує на пильність нашої високошкільної молоді, незвичайно важливий, і „Комісія Допомоги Українському Студентству" (КоДУС), що опікується нашою молоддю і допомагає їй стипендіями закінчити студії, подає це тепер до відома нашого громадянства, починаючи свої зіставлення від університету в Ерлянґені.

Список абсольвентів-українців,

що склали державний іспит або докторат в університеті в Ерлянґені від осени 1945 р. до 1 грудня 1948 р.

I) Медицина:

1. Василишин Ростислав (і докторат)
2. Городиловський Юрій
3. Горошко Софія
4. Гук Степан
5 Гарбовський Орест (і докторат)
6 Демус Теофіль (і докторат)
7. Дзяд Пантелеймон
8. Добрянський Іван
9. Зазуля Любомира
10. Іванпів Іван (і докторат)
11. Кашуба Олександер
12. Коропецька Марія
13. Коструб'як Дмитро
14. Лемішка Андрій
15 Мандзик Степан
16. Мурський Лев
17. Низда Олександер
18. Попадюк Петро (і докторат)
19. Снилик Олег (і докторат)
20. Снилик Мирослава
21. Стрільбицький Олександер
22. Харкава Анна
23. Целевич Богдан (і докторат)
24. Чорний Іван
25. Чуй Теодор
26. Шехович Богдан
27. Шухевич Іван
28. Яхторович Орест (і докторат)

II) Зубна медицина:

1. Блавалька Дарія
2. Василовський Степан
3. Грабович Ярослава (і докторат)
4. Дикун Богдан
5. Кишакевич Юрій (і докторат)
6. Логінська Лідія
7. Мельник Володимир
8. Перейма Кость
9. Сочинський Ярослав (і докторат)
10. Степь Марія
11. Цісик Тетяна (тільки докторат)
12. Ярош Іван

III) Державні науки:

1. Мельник Мирослав
2. Стеткевич Роман
3. Степь Василь
4 Сушків Омелян
5. Тимків Михайло (тільки докторат)

IV) Хемія:

1. Грабович Павло
2. Демидюк Таїса (тільки докторат)
3 Коцур Ігор
4. Мацьків Володимир

V) Фармація:

1. Рубич Анна
2. Рубич Михайло
3. Хандога Мирослава

За КоДУС — д-р Зенон Кузеля.

РОЗШУКУЮТЬ

Шукаю своїх братів та знайомих з села Марселівка, повіт Володимир Волинський. Мої брати: Михайло, Микита, Микола, Осип та Семен Мочиброди.

Хто знав би про їх долю, нехай негайно подасть вістку за винагородою сестрі Дарії Федоркевич. — Адреса:

Daria Fedorkevicz 1233 Lawndale Ave Racine, Wis. (USA). 2-2

*

Пані Марія Кульчицька Ste. Sophie de Lacorne, Coute Terebone, Canada шукає брата Степана Кульчицького. Зголошувати на адресу ЗУАДКомітету в München-Pasing, Bismarckstraße 20. 1-1 b

Управам українських таборів до відома

Ще не пізно підшколити адмін. персонал

Всі, хто мав якенебудь відношення до справи адміністрування варстатами, підприємствами в Краю або нашими таборами на чужині, визнають щиро, що завжди відчувався брак фахового підручника про засади адміністрації й адміністрування. Особливо виразно відчув цей брак Організаційний Відділ ЦПУЕ, що бажав незалежно від поточної праці допомогти сильнішим таборам влаштувати курси адміністративних працівників нижчого ступеня.

Тоді Орг. Відділ зв'язувався із багатьма б. викладачами самоуправних або адміністративних курсів та всюди стрічався із злощасною відповіддю „немає підручників, не захватили з собою відповідних матеріялів" . . .

Саме тепер трапилася дуже сприятлива нагода, а саме: катедру адміністрації при Укр. Вільн. Унів. обійняв знаний довголітній фахівець адміністрації й адміністративного права проф. д-р Юрій Панейко, що в поточному академ. році став ректором УВУ.

На базі його викладів буде незабаром зладжено циклостильний скрипт п. н: „Наука адміністрації й адміністративного права — загальна частина" — що матиме приблизно 300 стор. та коштуватиме не менше 10 н. м., а охоплюватиме такі найважливіші ділянки:

1) Адміністрація, поняття, відношення до законодавства й судівництва, поняття публічних служб і т. д

2) Адміністративне право, поняття, методологія й ідеологія, соціялізація власности, солідаризм, джерела.

3) Публічні підметові права.

4) Організація адміністрації, органи адміністрації, історично-політичні моменти в організації адміністрації, бюрократія і т. п.

5) Самоврядування, історія, порівняння в інших країнах значення.

6) Адміністративний акт, хибність адміністративних актів, правосильність адмін. актів і т. д.

7) Вільна оцінка в адміністрації, критерії та межі.

8) Адміністративна політика, політика, як мистецтво, політика як наука, метода політики, чинники політики, спеціяльні цілі політики, засоби політики, новітня державна рація і її застосування, етичні колізії, партії, преса і т. д.

9) Наукова організація державної адміністрації.

10) Поліція, межі поліц влади, публ безпека, порядок, роли поліції, форми поліції, діяльність і т. д.

11) Адміністративне поводження, поняття, засади, контролі, адміністр. екзекуція, поводження карно-адміністративне і т. д.

12) Адміністративне судівництво, форми адм. суд. Франція, Німеччина, Англія, проблеми адмін. суд., охорона публічних підметових прав чи охорона предметового порядку і т. д.

13) Компетенційне судівництво і т. п. Передплату можна надсилати на адресу: ЦПУЕ американська зона, Баварія, Авґсбурґ, Юденберґ 8/II. з дописокою -- „на адміністративний скрипт".

Д-р Степан Галамай
Керманич Організаційного Відділу
Д-р К. Годованець
Секретар 1-1

Збірка „Коляда на чужині"

1) ЦПУЕ повідомляє все організоване українське громадянство, що на свята Різдва Христового з 7 до 20 січня 1948 р. провадиться збірка Коляди за підписними листами ЦПУЕ на культурно-освітні та наукові цілі української еміґрації. Проведення збірки погоджено з Вищими Управліннями Українських Церков Всякі збірки на громадсько-суспільні цілі можуть провадитись тільки за згодою і дозволом ЦПУЕ.

Від 7—20 січня 1949 р. крім збірки в церквах на церковні цілі і збірки за підписними листами ЦПУЕ „Коляда на чужині 1948-49 р." не провадиться інших збірок.

2) Гасла: „Колядуймо на культурно-освітні та наукові цілі української еміґрації".

„Складімо пожертви на свою освіту, науку і культуру за підписними листами ЦПУЕ" Коляда на чужині в 1948-49 р.

3) Українське громадянство в минулому році на свята Різдва Христового склало свої пожертви за підписними листами ЦПУЕ „Коляда на чужині в 1947-48 році" РМ 131,477-50 на культурно-освітні та наукові цілі. За час від 1. 1. до 1. 7. 1948 року ЦПУЕ видало допомог українським високим школам, науковим установам, мистецьким закладам і науковцям РМ 153,988.

Активно підтримуймо збірку Коляди в 1949 році, щоб мати змогу допомогти нашим високим учбовим та науковим і мистецьким закладам і науковцям, що опинились в особливо тяжкому стані.

Майбутній шведський король 1 1/2-річний синок престолонаслідника Густава Адольфа помагає приготовляти Різдвяне печиво

Наш обов'язок створити фінансову базу для праці виконного органу УНРади.

В справі нагоди виїзду до США

Уміщене нами в ч. 154-ому оголошення під гаслом „Муляр" викликало загальне зацікавлення. З усіх сторін наспівають листи з проханням точних інформацій.

Не маючи змоги відповідати всім зацікавленим, повідомляємо, що ініціятором виїзду мулярів є український священик у Міннеаполісі. Він через своїх парафіян виклопотав у тамошньої американської фірми згоду прийняти коло 20 українських мулярів. Американська фірма береться тих фахівців спровадити з Німеччини в межах діючого іміґраційного закону та дати їм мешкання. Згаданий священик бажав би мати між цими мулярами людей солідних і таких, що зміцнювали б місцеве українське громадське життя. Всі надіслані нам зголошення відсилаємо представникові ініціятора цієї акції в Німеччині і від нього просимо чекати відповіді Провадити окреме листування в цій справі не маємо змоги.

Щодо оголошення, згідно з яким українська заможня родина в США прийме за доньку дівчинку сироту, повідомляємо, що така дівчинка знайшлася вже в Ашаффенбурзі, і тому ми не будемо листуватися в цій справі з іншими позамісцевими особами.

Редакція „Неділі" 1-2

Ціна 30 пфенігів Preis 30 Pfennig

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 6. АШАФФЕНБУРҐ, 16 січня 1949. Nr. 157-8

ПОДЯКА ПАНА ПРЕЗИДЕНТА
Української Народньої Республіки

Зворушений численними привітаннями з усіх країн розсіяння нашої еміґрації, щиро дякую ВСЕЧЕСНОМУ ДУХОВЕНСТВУ обох Українських Церков за молитви і привітання з приводу дня мого СВЯТОГО ПАТРОНА, а також установам та товариствам політичним, військовим, науковим і громадським, як і окремим громадянам, за сердечні побажання.

Всьому патріотичному громадянству українському-мої найліпші побажання в НОВОМУ 1949 Році.

АНДРІЙ ЛІВИЦЬКИЙ

Українська перемога у Великобрітанії

Непрацездатних полонених залишено в Англії — Депортація малої групи закутих у кайдани українців

У Свят-Різдвяному числі (156) «Неділя» повідомила за американською газетою «Старс енд Страйпс» про страйк, що його проголосили на 28 грудня 1948 року українські робітники у 400 брітанських таборах і лікарнях на знак протесту проти постанови англійського уряду депортувати до Німеччини 250 членів І-ої Галицької Стрілецької Дивізії.

«Нью-Йорк Геральд Трібюн» під заголовком «77 українців вивезено з Англії до совєтів» повідомляє, що «77 військово-полонених українців вивезено на голляндському кораблі «Амстердам» до совєтської зони Німеччини. Ці українці проголосили в Англії голодовий страйк і, відмовляючися працювати з причини поганого здоров'я, домагалися, щоб їх перевезли до західніх зон Німеччини. Всі ці українці були закуті в кайдани й за кожним ішли по два озброєні вартові. Більша частина українців була депортована примусово. Вони всі мають працювати в совєтській зоні Німеччини».

У зв'язку з тією подією лондонський **«Дзеннік Польскі і Дзеннік Жолнежа»** (за 30 XII 48) пише:

«150 українців, яким загрожує депортація до Німеччини, голодують від півночі з понеділка на вівторок, на знак протесту проти наказу депортації. Вони належать до групи 200—3000 українців колишніх воєнно-полонених, які мають бути депортовані до Німеччини 31-го грудня 1948-го року тому, що не здатні до праці на ріллі й перебувають тепер у таборі Лодж Мур Кемп під Шефілдом.

В Союзі Українців Велико-Брітанії вияснили нашому звітодавцеві, що голодовий страйк був зорганізований страйкарями на власну руку без порозуміння з Союзом, який і собі робить заходи, щоб депортаційний наказ, виданий брітанською владою був відкладений і щоб цю справу розглянули ще раз».

У числі за 31 грудня 1948 року «Дзеннік Польскі і Дзеннік Жолнежа» пише:

«230 українців, колишніх воєнно-полонених, які мали бути депортовані до Німеччини з причини непрацездатности, залишаться в В. Брітанії. Сьогодні виїжджають лише 45 українців, які бажають їхати до родин у Німеччину та 32 українці, які допустилися різних незаконних вчинків. Зміна депортаційного наказу викликала велике задоволення в Союзі Українців Велико-Брітанії, який ствердив, що це найкраща розв'язка питання.

77 депортованих українців вирушили вчора вранці з табору під Шефілдом поїздом до Гарвіч, звідки попливуть далі до Німеччини. Станція завантаження на поїзд була затаєна. Перед табором Лодж Мур зібралася одначе група журналістів. Коли депортовані виїхали з табору автобусами й військовими вантажними автами, за конвоєм вирушили пресові авта.

На залізничній станції було військо, жандармерія й цивільна поліція. До поїзду, який чекав на українців завантажено наперед тих, які зголосилися добровільно на виїзд. Потім завантажено під охороною закутих в кайдани 32 українців, депортованих примусово. Завантаження відбулося спокійно, без жодних інцидентів.

В середу о 7-мій увечорі міністерство внутрішніх справ подало до відома своє рішення в справі українців і негайно закінчилася голодівка 150 людей, призначених на депортацію в таборі Лодж Мур Кемп під Шефілдом і в готелі Мортон Гол під Единбурґом, де група українців голодувала для солідарности. Після голодівки, що тривала нецілі два дні, страйкарі прийняли поживу перший раз в середу увечорі.

Перед тим до табору Лодж Мур під Шефілдом прибуло п'ять вантажних авт з військом. Хід подій в таборі був окутаний таємницею й нікого з українців не випустили увечорі до міста. В полудень, мабуть, відбулася маніфестація страйкарів, бо з табору чути було оклики.

«Таймс» присвятив цій справі вступну статтю, заторкаючи при цій нагоді питання ширшої натури, що стосується всіх чужинецьких робітників у В. Брітанії, що є на статусі «Е. В. В.» «Таймс» пригадує, що досі В. Брітанія тільки нерадо користувалася правом депортації небажаних чужинців, обмежуючи депортацію до індивідуальних випадків. Через те, — пише «Таймс», — вістка, що ціла група 300 українців має бути депортована до Німеччини, викликала багато протестів, які довели до зміни становища міністерства внутрішніх справ.

Автор статті питає, що саме значить окреслення «невідповідна поведінка» й на чому міністерство спирає свою дефініцію, що хтось є «непрацездатний». «Таймс» критикує також децизію депортацій до Німеччини людей ненімецької національности і протестує проти того, щоб Німеччину вважати магазином небажаних людей. Війна, — пише «Таймс», — залишила по собі багато таких самих трудних до розв'язки питань, поміж якими проблема українців не належить до найлегших. Перед таким рішенням міністерство внутрішніх справ повинно було заслухати опінії парляменту.

Брітанська опінія
в обороні наших братів

Лондонська «Українська Думка» подала широку реляцію про депортаційну акцію брітанського уряду. Вона м. ін. пише: Останні дні грудня принесли всій українській колонії у Вел. Брітанії з СУБ-ом у проводі, замість різдвяного подарунку, вістку, що уряд постановив депортувати до Німеччини групу 200-300 українців-полонених, які, з причини стану здоров'я, не могли стати до праці на ріллі, куди були скеровані всі звільнені з полону їх друзі. Уряд передбачав, що в краю можуть залишитися тільки ті з-поміж хворих, що їх лікарська комісія визнала за нездібних до транспорту.

Вістка про намірену депортацію викликала велике заворушення найперше в Централі СУБ-у, а далі — в усіх українських осередках краю. Енерґійна протиакція голови СУБ-у п. В. Панчука, поведена всіма леґальними засобами і при допомозі всіх зв'язків, підтримана цілою українською громадськістю на островах, зокрема Проводами обидвох українських Церков, дала блискучі висліди: по боці українців виповілося все гуманне і волелюбне брітанське суспільство зі своєю пресою, своїми парляментарними висланниками й установами на чолі і — в наслідок цього Міністерство Внутрішніх Справ, офіційно відкликаючи попередню постанову уряду, дня 30. 12. видало комунікат такого змісту:

«Група українських воєнно-полонених, які завтра будуть скеровані до Німеччини, обмежується тими людьми, що добровільно зголосилися на поворот до Німеччини і тими, що, як полонені, звернули на себе увагу своєю незадовільною поведінкою. Близько 40 людей, що початкове не хотіли прийняти пропонованого їм затруднення але які потім це затруднення взяли, отримають дозвіл лишитися в краю, під умовою, що їх праця буде задовільна».

«Також було постановлено, що близько 190 людей, бажаючих працювати, але до цієї пори визнаваних за нездібних до цих родів праці, які доступні европейським добровільним робітникам, — залишаться часово в краю з тим, що Міністерство Праці в дальшому вирішить, чи вони можуть бути приділені до відповідної їм праці без шкоди для інтересів брітанських горожан. 105 людей, які під сучасну пору є в лікарнях, залишаться також у Вел. Брітанії.

Від імені проводу СУБ-у сотник Панчук приготовив меморандум до шефа бріт. Уряду прем'єра Етлі, якому всебічно і вичерпно з'ясував питання українських б. полонених в цілому і окремо згаданої групи 300.

У зверненні до брітанської християнської прилюдної опінії, надрукованому у формі листівки, яку українські робітники мали, по підписанні, доручити під час страйку своїм працедавцям, між іншим, кажеться: «Ми гостро протестуємо проти висилки наших друзів під час Різдва Христового, що є великим торжеством всіх людей доброї волі... Протестуємо проти висилки, яка є запереченням традиційного брітанського духа азилю та захисту, як і саме прийнятого закону про права людини...

Солідарний український протест

Незалежно від цього, голова Союзу звернувся з відповідними листами до цілої низки відповідальних брітанських, світських та духовних, чинників (голів обох англійських Церков, папського Нунція, Бріт. Комітету Оборони Прав Біженців, до послів Парляменту, публіцистів, редакцій всіх бріт. газет) з проханням піддержати морально акцію українського протесту перед бріт. урядом і оборони людяного полагодження цієї справи.

Всі українські осередки у В. Брітанії влаштували по таборах і гостелях протестаційні віча та вручили своїй владі меморіяли і протести. В більшості українських скупчень були проведені страйки. — В таборі полонених у Шеффільді група 150 українців, призначених на депортацію до Німеччини, опівночі з понеділка на вівторок розпочала голодовий страйк. Делеґат голодуючих заявив: кореспондентові місцевої англійської газети: «Ми, призначені на примусовий виїзд, воліємо померти тут з голоду і вичерпання, ніж вертатися ще раз до Німеччини».

Був і один випадок виламання з національної дисципліни:

Коли в ті критичні дні — пише «Думка» — майже вся англійська преса зайняла позитивне становище до протесту українського зорганізованого громадянства, чимале здивування, а то й обурення, викликала поява на сторінках часопису «Нюс Кроникл» від 28 грудня вістки про те, що п. О. Ліснювський з Менчестеру, подаючи себе за «заступника голови Союзу Українців», висловився проти зарядженого Централею СУБ-у страйку.

Що означає відхід Маршала?

Дін Ечісон перебрав закордонну політику США

ВАШІНҐТОН (ЮП). Американський міністер зовнішніх справ Джордж Маршал та його заступник Роберт Ловетт подалися 7 січня до демісії. Наступником Маршала буде заступник міністра зовнішніх справ Дін Ечісон, а наступником Ловетта — директор бюджетного відділу Джемс Вебб. Зміна постів станеться 20 січня.

За словами президента Трумена, демісія Маршала, цього «видатного мужа воєнного часу», не означає якихсь розбіжностей в його поглядах з поглядами президента і не свідчить про якусь зміну американської зовнішньої політики. Як сказав Трумен, він не відразу й з великим жалем згодився задовольнити прохання Маршала про демісію, викликану станом його здоров'я. Про перевтому й хворобливий стан 68-літнього Маршала, якому недавно зроблено операцію нирок і який має намір відпочити в приватному житті, повідомляє і американська преса. Маршал був професійним вояком. Призначений в день вибуху другої світової війни на пост шефа американського генерального штабу, він виявив в цій ролі великий організаторський хист. Його стараннями американська армія збільшилась з 200 000 до понад 8 мільйонів вояків, він же був творцем пляну об'єднання англійського й американського генеральних штабів і успішної інвазії 1944 р. і, за словами Черчіла, став «дійсним організатором перемоги». Він належав до найближчого оточення президента Рузвелта і разом з ним брав участь в усіх дипломатичних конференціях воєнного часу (в Касаблянці, Квебеку, Каїрі, Теґрані, Ялті), а разом з президентом Труменом — в Потсдамській конференції. Після закінчення війни, в листопаді 1945 р., здавши свій пост генералові Ейзенгауеру, Маршал за призначенням Трумена вибув як повновладний американський посол до Китаю, де марно намагався припинити громадянську війну прийнятним для обох сторін компромісом. Розчарований китайською невдачею, він повернувся до США, де 8 січня 1947 р. був призначений міністром зовнішніх справ після демісії з цього поста Джемса Бернса. Призначення на цей пост «вояка» свого часу викликало у багатьох сумніви, проте Маршал спромігся довести свій хист не тільки стратега, а й дипломата. Він був ініціятором европейської допомогової програми і, за визнанням політиків, першим промовцем і оборонцем демократичних країн.

Прощання Маршала з Молотовом

Весь світ жваво реаґував на демісію Маршала. Назагал преса й політичні кола демократичних країн прийняли цю вістку з почуттям жалю, висловлюючи проте віру в незмінність американської зовнішньої політики і вітаючи признаприводу призначення Ечісона, а не адмідових колах висловили здивування з приводу призначення Ечісна, а не адміністратора европейської довпомогової програми Гаррімена або найвищого судді Вінсона. Разом з тим французька демократична преса підкреслено висловлює побажання, щоб новий міністер зовнішніх справ США прийшов до порозуміння з Росією. В Лондоні призначення Ечісона, в якому там бачать «друга Великобрітанії», прийнято з повним задоволенням. Лондонський «Таймс», відзначаючи відсутність ідеологічних розбіжностей між Маршалом і Ечісоном, припускає проте можливість деяких змін в зовнішньо-політичній тактиці США. «Маршал — вояк, а Ечісон — цивіліст», — пише газета. Комуністична «Юманіте», називаючи Ечісона «винахідником» відкинутої комуністами европейської допомогової програми, вважає, що «в особі Діна Ечісона Маршала заступив Маршал». Всі московські газети опублікували про демісію Маршала лише офіційне повідомлення на 9 рядків, утримавшись від будь-яких коментарів.

Новопризначений американський міністер зовнішніх справ Ечісон народився 1893 р. За освітою він правник. Останні 6—7 років він посідав відповідальні посади в міністерстві зовнішніх справ, де відначився як палкий прихильник ідеї американської допомоги світові і один з творців европейського допомогового пляну. Під час другої світової війни він гаряче обстоював військову допомогу не тільки Англії, а й Совєтському Союзові. Проте після війни, в лютому 1947 р., він виступив в Сенаті з антисовєтською промовою, в якій назвав зовнішню політику СССР «аґресивною і експансіоністською», викликавши тим совєтський протест і обмін гострими нотами. (АП, ЮП, ДЕНА).

100 000-й літак повітряного мосту

В останній день 1948 р. на берлінському летовищі Теґель приземлився 100 000-й літак берлінського повітряного мосту Протягом останнього тижня минулого року до Берліну приставлено літаками 41 287 тонн вантажів — рекордну кількість тижневого постачання Берлінові. З цього приводу головнокомандувач американських повітряних сил в Европі генерал-ляйтенант Кеньнон звернувся до американських пілотів берлінського повітряного мосту з відозвою, в якій відзначив, що забезпечення ними існування 2,5-мільйонового населення бльокованих секторів Берліну є для всього світу символом миру й доброї волі. (ФР)

Свят-Вечір у Бремені

Група українців, що 3-го й 5-го січня 1949 року виїхала з Бупбаху до Бремен відсвяткувала тут Свят-Вечір. Треба було вкласти багато труду, щоб зорганізувати зустріч всіх українців, які розкинені поміж чужинцями. Одначе заходами ашаффенбурзьких українців, а саме п. Станка, інж. Пузяка, о. Теліжина вдалося влаштувати на 6-ту годину вечора спільну Святу Вечерю для всіх українців, які перебувають у Бремені. Вечерю благословив о. Теліжин, який зложив усім присутнім побажання з нагоди празника Різдва Христового. Підчас вечері присутні співали колядки та перевели збірку на українських воєнних інвалідів, яких видалюють з Англії до Німеччини. Гроші в сумі 55 *DM* переслано на адресу Редакції „Неділі". Отець Теліжин правив для бременських українців Богослуження під час Різдвяних Свят.

А. Роік

Неділя

Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Кому на користь ?

В «Часі» за 31 грудня м. р. п. Р. Ільницький умістив статтю під заголовком «Куди прямує Виконний Орган УНРади» з критикою діяльности Виконного Органу.

Р. Ільницький на жаль, не шукає правди і не намагається своєю критикою посилити консолідацію українських політичних сил, а навпаки: він намагається сіяти розбрат, дезорієнтацію та дезорганізацію в українськім громадянстві.

Але спинимось насамперед над тією загальною оцінкою українських політичних напрямків, що її подає п. Ільницький. На його думку в українському політичному житті є два табори: «революційний», до якого належать націоналісти під проводом п. Бандери і «протиреволюційний» (тобто — контрреволюційний!) — куди зараховано всі інші українські партії. Р. Ільницький намагається (за вказівками ЦК ОУН-р, у відношенню до якого останнім часом він став дуже слухняним) всю збройну боротьбу українського народу проти німецького нацизму та російського большевизму монополізувати для своєї партії. Ніхто, окрім купки його однодумців, з цим не погодиться: збройна боротьба проти окупантів України — це не справа однієї особи або партії, **це діло цілого українського народу.** В тій боротьбі брали і беруть участь усі українські патріоти, незалежно від політичного світогляду та партійної приналежности. Цієї безсумнівної правди п. Ільницький не хоче визнати.

Із словом «революція», «революційність», завдяки політичній неграмотності наших «єдиних» «революціонерів», виходить велике непорозуміння і шкода для нашого суспільства. Шириться погляд, що тільки повстанська боротьба — це революція. Але це погляд помилковий. Революція — це суспільний процес, що охоплює цілий громадський рух і приводить, врешті, до усунення перешкод зі шляху розвитку народа. Революція поневоленого народу охоплює всю діяльність його членів, від скромної праці селянина до збройного повстання. Не тільки ті українці, що збройно борються проти ворожої окупації, ведуть революційну акцію: також той учитель під совєтським режимом, що не зважаючи на большевицькі директиви розвиває національну свідомість у народі, є революціонер; і той службовець совєтського апарату, що не вважаючи на московські інструкції і заходи для нищення українського народу старається охоронити своїх земляків перед ворожим замахом, сприяє українській революції; і той науковець, що творить культурні цінності для українського народу під совєтським режимом або на чужині — помагає українській революції, бо збагачує розумову силу українського народу; і той український журналіст або письменник, що вміє подати чужинцям правдиві інформації про український визвольний рух і збудити в них прихильність до українського народу — помагає українській національній революції. Всередині 19 віку один визначний соціолог в Англії назвав закон англійського парляменту про десятигодинний робочий день **революційним актом**, хоч при тому не було ніякого повстання і не лилася кров.

Наші «революціонери» з-під стягу п. Бандери і їхні різного ступеня поплентачі мусіли б прийти до розуму і навчитись трохи скромности: революційну боротьбу проти чужої диктатури веде увесь український народ у всіх можливих формах. Для «проводу» в таких справах не вистачить сил однієї партії, хоч би які вона мала бундючні претенсії. Якщо українські політичні організації це зрозуміють і належно оцінять вагу об'єднання своїх сил навкруги УНРади і її Виконного Органу, то це буде сприяти розвиткові революційного руху в Україні та серед нашої еміґрації і знайде дальший позитивний відгук у чужому світі. Коли б між нами почалася непотрібна ворожнеча на тлі партійних чи персональних амбіцій, то це було б тяжким ударом для нашого визвольного руху в Україні і дало б нашим ворогам арґумент (який вони використали б у світі) проти нас, як незрілого народу.

Переходимо тепер до самої «критики» п. Ільницького. Автор, хоч і не належить до УНРади ані до її Виконного Органу, пише про суто практичні справи, про які він не знає і не може знати, а тому змушений робити «свої здогади». Нічого й дивуватись, що він у наслідок цього приходить до зовсім фальшивих висновків. Іноді Р. Ільницький свідомо речі перекручує. Наприклад, він закидає Голові Виконного Органу, ніби той ухилився «від відповіді на питання про значення збройної боротьби УПА для української визвольної справи». Насправді ж литовський журналіст п. Вітенас запитав голову ВО УНРади про причину, чому деякі бійці УПА покинули рідну землю і перейшли на чужину. На це питання й була дана зовсім ясна відповідь. Про значення боротьби УПА для української визвольної справи литовський журналіст зовсім не питав, тому й відповіді ніякої не могло бути.

Далі п. Ільницький твердить, що члени ВО УНРади не бажають співпраці з його однодумцями, і «не підприняли вні однієї ініціятиви в цьому напрямі... Виконний Орган не лише не визнав УГВР, не лише не визнає УПА, але уперто і послідовно протиставиться всякій революційній роботі на батьківщині, поменшує її значення, а то й заперечує її наявність».

Коли б п. Ільницький не мав такої «надзвичайної легкости в мислях», то він мусів би наперед подумати, ніж писати ці рядки. Адже ж ясно мусить бути кожному, а журналістові тим більше, що чи Виконний Орган визнає і які відносини має до УГВРади, і чи має їх взагалі — це справа глибоко внутрішня і **стосується лише цих двох інституцій.** Як слід назвати намагання перенести ці справи на публічний форум? Адже ж український публіцист мусів би розуміти, що леґальне, загально відоме представництво українського народу — Українська Національна Рада та її Виконний Орган — не може брати на себе відповідальности за суто нелеґальну діяльність тих чи інших груп на Україні, якщо не хоче знищити можливість своєї політичної праці в світі. І взагалі писати на ці теми таким способом в пресі може собі дозволити тільки зовсім безвідповідальна людина, якій «море по коліна».

Взагалі у хитро-мудрих твердженнях і всіх «арґументах» п. Ільницького, які вважаємо зайвим тут переповідати, нема ані крихітки чогось нового чи ориґінального. Р. Ільницький намагається відновити претенсії «блискучого відокремлення» на ведення української національної політики. Дотепер, як ми бачили, ця група не вміла нічого путнього зробити для української визвольної справи хоч змогу й мала!

Р. Ільницький твердить, що мовляв, ВО УНРади «знівечив одиноку історичну шансу довести до співпраці на базі УНРади революційні і протиреволюційні сили», і стає в позу суворого прокурора та від імени цілої України (скромно, нівроку!) питає: «Чи українська нація може позволити собі на таку політику, яку провадить тепер Виконний Орган, і чи ті люди, які сьогодні входять в її склад, можуть і надалі лишатися там?»

Нам ясна ціль усієї писанини проти ВО УНРади: це бажання підірвати довір'я серед українського громадянства до нашої національної консолідації, відновити безладдя і хаос, в якому так легко могла б його група, як у тій мутній водиці — рибу ловити. Але це п. Ільницькому та його однодумцям не вдасться. УНРада — це наше велике історичне досягнення і український народ, в його політично свідомій і організованій частині, не дозволить руїнникам і людям безвідповідальним нівечити найцінніше знаряддя української визвольної політики. А статті такого характеру напевне викличуть велику радість між ворогами нашого національного визволення. Бо чому ж ворогові й не тішитись, коли він бачить, як деякі журналісти під маскою фальшиво засвоєного «патріотизму» пробують руйнувати українську національну єдність, якої єдиної ворог найбільше боїться.

Л. Бойченко.

З ПАСТИРСЬКОГО ПОСЛАННЯ ІВАНА БУЧКА

Божою Милістю Святого Апостольського Римського Престолу Благословенням Єпископа Тит. Кадоенського, Апостольського Візитатора для Українців у краях Західньої Европи.

Всечесному Духовенству і Вірним Українським Скитальцям Мир у Господі і Архиєрейське Благословення.

Всечесні Отці, Дорогі Браття і Сестри!

Заряження Божого Провидіння каже нам ще й цього року зустрічати Великий Господній Празник Святого Христового Рождества на холодній чужині, на вигнанні, здалека від Рідного Краю, від нашої любої Батьківщини — України. Змушені обставинами страшної війни покинули ми Рідний Край і затримались у гостинних краях Західньої Европи, у яких є правдива свобода совісти, свобода слова й діяння, а стрічаючи сердешні спочування для нашої недолі з боку західніх народів можемо свобідно організувати наше церковне, суспільне й культурне життя. Носимо в наших серцях невмирущу тугу за нашою Батьківщиною, відчуваємо ще більше привязання до наших вікових християнських звичаїв і традицій, до нашої мови, нашої культури наших змагань за свободу, тай вичікуємо кращих днів, які — сподіємося — напевно прийдуть, а наше вигнання скінчиться і ми повернемо знова до нашої любої Батьківщини. Ми віримо, що вона не пропаде для нас, вона остане наша Правління — уряди, це сковський большевизм-комунізм, що про нього дотепер західні народи не мали правдивого поняття, ані не вважали його загрозою для правдивого християнства у цілому світі. Нині вже західні народи при стрічі зі сотнями тисяч скитальців, збігців з-під совєтського ярма зачинають щораз краще розуміти, що й для них не виключена така сама небезпека втратити всяку свободу так, як і ми втратили. Вони зачинають розуміти слова св. Апостола Павла (II Сол. 2, 7.) «тайна уже діється беззаконія». Бо сатана, що колись вселювався в людське тіло, нині вселюється вже й у людського духа так, що людська воля і розум стають його піддані і то не в поодиноких людях, але й у цілих краях відразу там, де преслідується християнську правду.

Наше примусове перебування поза межами Батьківщини це нове свідоцтво про невмируще бажання нашого народу жити свобідно у своїй власній державі від нікого незалежній. Але з усіх користей найважніша та, що, несучи терпеливо тяжкий хрест нашого вигнання в дусі правдивого покаяння, ми маємо змогу переблагати Бога за наші провини відомі й невідомі та й прихилити і прискорити Боже милосердя до наших бажань і змагань.

речі проминаючі, вони зміняються, чи то революційним шляхом чи під натиском іззовні, — на це маємо безліч доказів з історії хоч би і не давної, яку ми самі переживали. Ми знаємо, що не може бути тривале те, що насильне і противне людській природі, противне Божому Законові. Корячись перед допустом Божим (бо ж ніщо не діється без Божої волі) і користаючи з гостинности Західньо-Европейських Націй, будемо зустрічати велике свято Христового Рождества на чужині з тою вірою і надією, що Милосердний Господь зглянеться на наші здидні і на нашу тугу і схоче потішити нас тай надгородити нас за наші терпіння ще й у цьому життю, даючи нам змогу оглядатит Його прославлення на нашій Рідній Землі, а завстидження і ганьбу тих, що намагались знищити Його Царство і закріпити своє безбожне царство насилля над людськими душами. Ми певні того, що наш побут на чужині не обійдеться без користи для нас самих і для нашого любого народу, бо ж наше вигнання це свідоцтво наявне для правди про мо-

Ось з такими думками, з такими почуваннями віри й надії зустрічаємо, Дорогі в Христі Браття і Сестри, наш черговий цьогорічний великий Празник Христового Рождества на чужині, заховуючи при цьому наші стародавні християнські звичаї. Знаю добре, що саме намагання заховати вірно ті звичаї може ще збільшити наш біль і смуток, бо воно не можливе без згадки про те, що ми спинились здалека від наших рідних і знайомих, від наших приятелів і друзів, від нашого колишнього окруження, а те все збільшить нашу тугу і здається глибше зранить наші серця. Та я не сумніваюсь, що Божа Дитина Ісус Христос, якого річницю Рождества святкувати будемо, потішить нас небесною блатодаттю. Він отре наші слези. Він влегшить нашу тугу. Він скаже нам, як колись говорив до апостолів своє солодке слово: «не сумуйте, не тривожтеся, я з вами».

З нагоди традиційного церковно-українського Нового Року Читачів „Неділі" та всіх українців на Рідних Землях і за їх кордонами вітають та бажають кращої долі!

Редакція і Видавництво „Неділя"

Таємниця корони Стефана

Як заявив представник військової управи для Гессену в зв'язку з газетними вістками про те, ніби угорська «корона Стефана» має бути в Вісбадені, він не може сказати чогось з цього приводу, бо, згідно з наказом генерала Клея, ця справа є військовою таємницею. Він додав проте, що корона Стефана була у вісбаденському крайовому музеї в скарбах мистецьких цінностів. Корона Стефана віділграє важливу ролю в справі угорського кардинала-примаса Мінсентя. Угорське міністерство закордонних справ опублікувало фотокопії листів, якими нібито обмінялися Мінсенть і католицькі провідники в Австрії, Америці й Ватикані. Між ними є і лист австрійського архиєпископа кардинала Рорапера до нью-йоркського архиєпископа кардинала Спелмана з проханням поклопотатися про те, щоб корона Стефана не була повернута з американської зони до Угорщини. Мінсентя обвинувачують в тому, ніби він призначив її для Отто Габсбурзького, що мав би після третьої світової війни повернутися на австрійський престол. (ДЕНА).

ВАТИКАН ВІДХИЛИВ ПОРОЗУМІННЯ З УГОЩИНОЮ

ЛОНДОН (Ройтер). За повідомленням ватиканського радіо, Ватикан відхилив домагання Угорщини порозумітися з ним. Угорський уряд, як зазначено в повідомленні, висловив своє бажання також порозуміння «незалежно від особистої справи примаса Угорщини». Неможливо зрозуміти, — сказано у відповіді Ватикану, — як можна поєднати таке бажання з поводженням угорського уряду з кардиналом Мінсентем, яке саме по собі являє образу Ватикану.

Угорські урядові кола прийняли спокійно вістку про відлучення Папою від Церкви всіх осіб, причетних до арешту кардинала Мінсентя. Вони підкреслюють, що справа Мінсентя має виключно політичний характер. Разом з тим уряд спростовує вістки про арешт 75-літньої матері кардинала. Процес кардинала Мінсентя та інших провідних осіб католицької Церкви в Угорщині має відбутися в першій половині лютого. Перед своїм арештом кардинал Мінсенть застеріг угорських єпископів, що в разі підписання ним «визнання» це слід буде пояснити тільки людською слабкістю і тому таке визнання не мало б ніякого значення.

Патріярхове благословення

Архиєпископу Мстиславу

Як повідомила американська преса, а зокрема щоденник «Морнінґ Колл» з Пенсильвенії, 10-го грудня відбувся Собор Української Православної Церкви Америки. В Соборі, що мав на церкві Пречистої Діви Марії, брали участь крім українських єпископів також грецькі владики, Атенаґорас з Бостону і Ґерманос з Джамейка та 125 делеґатів та священиків. Собор вибрав Архиєпископа Мстислава Скрипника з Вінніпеґу в Канаді правлячим Архиєпископом для Української Православної Церкви в США, що складається з двох єпархій, які разом з вірними в південно-американських країнах нараховують 40 000 вірних. Преосвященний Богдан Шпилька лишається й далі єпископом Нью-Йорку. Найбільш урочистою хвилиною Собору було благословення Архиєпископа Мстислава грецьким Архиєпископом з Нью-Йорку Атенаґорасом, якого, як відомо, вибрано на царгородський патріярший престол і який уже відіхав на свій високий пост в Істамбул.

Після Собору відбувся урочистий бенкет в готелі «Амерікус» під проводом протоєрея о. Івана Гундяка з Карперет.

НОТА ЗАХІДНІХ ДЕРЖАВ СССР

Амбасадори Франції, Великобрітанії та США в Москві передали 3 січня совєтському міністерству зовнішніх справ ноту, в якій нагадують йому про ухвалу Ради міністрів зовнішніх справ у Москві 3 квітня 1947 р. звільнити всіх німецьких військовополонених, що перебувають в полоні у чотирьох великодержав не пізніше 31 грудня 1948 р. Три західні держави, повідомляючи в своїй ноті совєтському урядові про виконання ними цієї ухвали, запитують його, чи виконано її і в Совєтському Союзі. Хоч загальна кількість німецьких військовополонених в СССР точно невідома, проте на підставі совєтських офіційних даних їх повинно бути понад 200 000. У відповідь на цю ноту совєтське офіційне інформаційне аґентство ТАСС опублікувало повідомлення, в якому твердить, що переважна більшість німецьких військовополонених в СССР вже звільнена, а решта буде звільнена за совєтським пляном на кінець 1949 р. — (ДЕНА).

КОНЦЕНТРАК ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ

Згідно з даними української католицької преси в Австрії, польський уряд заснував поблизу Кракова концентраційний табір для українських католицьких священиків. (ЦНД).

— В Портуґалії почалась підготовча кампанія до виборів президента республіки. Кандидатами на цей пост є теперішній 79-літній президент Кармона і провідник опозиції 81-літній генерал Матта.

— Чехо-словацький консул в Мілянї зрікся свого поста і відмовився повернутись до Праги на вимогу уряду.

В Парижі в одному з танцювальних льокалів заарештовано колишнього «фюрера» ляндсберзького концентраку Епсляйна, якого пізнав колишній в'язень цього концентраку що був у льокалі.

— За повідомленням московського радіо, совєтська промисловість, в багатьох галузях нібито перевищила виробничі пляни 1948 р.

Д-р Степан Галамай про Ґіссен

Етика пана керманича Степаненка в світлі фактів

Згідно з повідомленням в останньому числі «Неділі», повертаємося сьогодні до болючої справи анормальних відносин в «зразковому таборі» Ґіссен. Друкуємо оце заяву Керманича Організаційного Відділу ЦПУЕ д-ра Степана Галамая. В справі Ґіссену наша Редакція дістала понад сотню листів, що їх велетенська більшість схвалює виступ нашої газети, підтриманий редакціями «Української Трибуни» і «Променя» («Українські Вісті» і «Час» натомість уважали відповідним в Свят-різдвяних числах накинутися з грубою лайкою на «Неділю» та її співробітників). Тимчасом директор оселі п. Шинкар практикує й далі терор і насильства. Під самий Свят-Вечір він звільнив з праці культ.-освітнього референта табору ред. Анатоля Курдидика, мотивуючи це звільнення комасацією референтів з 10-х до 9-тьох (!). Обурене робітництво залишає працю в таборі, а тимчасом ЦПУЕ і д-р Смук й далі не проявляють ніякої ініціятиви для наведення ладу в Ґіссені. Як довго ще вони толеруватимуть жалюгідну практику пп. Степаненка й Шинкаря?

*

Авґсбурґ 21. 12 48 р.

Вельмишановний Пане Редакторе!

Останнє число Вашого цінного часопису від 19 грудня 1948 принесло багацько матеріялу про табір Ґіссен. Були там: стаття п. н. Тіні «зразкового» табору, а далі лист Керманича Відділу Праці п. Степаненка М. й нарешті замітка Редакції, з якої виходило, що Ви надаєте великого значення справі внутрішніх відносин в таборі Ґіссен та що я, як Керманич Організаційного Відділу, повинен дати пояснення. Дозвольте отже мені можливо якнайкоротше висловитися. Почну з листа.

Пощо його написано? Які він матиме наслідки? Можуть бути різні здогади. Дехто може думати, що, у зв'язку із наближенням перевиборів Управи ЦПУЕ, автор листа хоче «підставити ногу» мені, а ще дехто може пояснити появу такого хоч і приватного (якщо він мав бути приватний) листа тим, що це є злощасний відгомін виховання й побуту в тій каторжній системі, яка примушувала писати заяви (доноси) навіть на своїх найближчих, нерідко — рідних дітей на рідних батьків, а ще інші вважатимуть, що Керманич Відділу Праці бажав звалити вину за свої недогляди й невдачі на того Керманича, який, мовляв, близький до середовища, що на нього всі всю вину звалювали аж до часу, поки воно покірно не ввійшло в Національну Раду. Все це я відкидаю.

Тай взагалі як громадський робітник, не ставлю справи в площину особистої кривди. Признаюсь, мені дуже прикро, що я не мав ніякогісінького впливу на підбір людей до табору Ґіссен, а саме: п. Степаненко, від початку цілком автономно той табір организував — а тепер мав би бути винен за безпорядки там якраз я. Очевидно всяка несправедливість навіть з боку товариша по праці зрештою боліла б кожному.

Але не те почуття особистої кривди й болю заставляє мене забирати слово публічно, на сторінках часопису «Неділя». Зза особистих мотивів, очевидно, не реагував би навіть на цей кривдячий мене лист. Хай би вже було так, як в народній приповідці, що коваль завинив, а шевця повісили за це.

Та цим листом порушено щось далеко важніше й для установи (ЦПУЕ)) й для суспільности чи пак громадськости нашої. Нікому не секрет, що ЦПУЕ, як найвища громадська Централя має в складі Управи репрезентантів різних суспільних чи радше політичних напрямків, а може й світоглядів та що рівновага в ній зберігається завдяки великому досвідові Голови й Президії та завдяки суворому зберіганню засади взаємної льояльности. Цеї засади взаємної льояльности за три роки існування ЦПУЕ ніхто, навіть найбільш «революційний» демократ не важився порушити. Завдяки цій засаді взаємної льояльности ми вже в 1945 році досягли на громадському відтинку повної консолідації, отже далеко перед заснуванням КУК-у чи Національної Ради. Завдяки цій засаді ми не допустили до остаточного розсварення на гром. відтинку. Це ж завдяки цій засаді взаємної толеранції люди не кидали праці в ЦПУЕ тоді, коли не тільки не хотіла нас влада визнати, але давала виразні накази заперестати діяльність й розійтись по домам. Можна без перебільшення сказати, що власне засадою взаїмної льояльності між співпрацівниками ЦПУЕ — воно зростало й розвивалося, майже з нічого.

Колиж тепер цю засаду порушує представник будь-що-будь еліти — я вважаю, що тепер є загрожена рівновага Української Громадської Централі, а для суспільности це поганий симптом. І мовчати довше мені не слід. Хоч може персонально симпатичний п. Степаненко й жалітиме свого кроку й може постраждати свого становища в ЦК своєї групи — то хоч як це може бути мені прикро, мушу нап'ятнувати такий виступ, і то зогляду на добро установи, в якій працюємо й яка є загальнолюдським добром і її добро, себто привернення назад рівноваги, привернення назад засади взаємної льояльности між всіма співпрацівниками ЦПУЕ має стати понад всім іншим.

Про самі відносини в таборі Ґіссен скажу дуже небагато. І знов не тому, щоби я чи то замало знав про них, чи то замало дорожив чнтересами малої людини, як про це натякає в своїй замітці Редакція «Неділі». Якраз навпаки. Все ЦПУЕ (отже і я) досить поінформоване про внутрішні відносини в таборі Ґіссен, як рівнож про невідкладну потребу їх негайно направити, бо ж ці справи були предметом обмірковування на останньому пленарному засіданні Управи в половині листопаду біжучого року. Зокрема Організаційний Відділ, а ще більше Президія одержали багацько листів від мешканців табору. Значить поінформовані добре. З другого боку й ЦПУЕ в цілому, а вже спеціяльно Відділ, який я заступаю мав своїм завданням те гасло що його видвигає Ваш часопис. Ви пишете про оборону інтересів малої людини ми завжди стояли на сторожі інтересів малої людини, і при тому на сторожі інтересів саме української малої людини. А всетаки про Ґіссен можу лише деякі загальні ствердження подати. Не можу широко їх аналізувати, хоч там було обстеження представника Контрольної Комісії, бо не вважаю можливим допускатися подібного порушення засади взаємної льояльности тому тільки, що на це дозволив собі один із Керманичів ЦПУЕ.

Дивна річ: із творенням робітничої оселі в Ґіссені трапилось щось подібне, до того, що було будуванням нашої держави чи то в 18-тих роках чи в 1941-му році. Ми дуже бажалиб мати свою державу, але кожний український державник знає, як та держава виглядала б, якби дійсно ми її мали свобідну можливість самим будувати. Вибачте за порівнання, але щось подібне сталося із нашим табором Ґіссен. Тим, хто ввесь час кричав про «зажим» над ними, дана була можливість від найменшого кілка аж до найбільшої справи самоуправи й команданта цілком самостійно й після власної вподоби комплектувати табір й вони показали все, що потраплять та таке показали, що аж моторошно стає.

Стверджую, що в наслідок скарг довколишніх таборів на Управу в Ґіссені про те, що вона не зважає на виготовлені громадськими чинниками (таборовими радами) списки кандидатів, що малиб в цьому зразковому таборі показати українців з якнайкращого боку — але наче на зло вибирає з таборів передовсім людей з поза списків й нерідко пяниць або таких, що проштрафились і тд. — то Організ. Відділ декілька разів звертав увагу на це Відділові Праці та завжди одержував обіцянку, що буде поправлено. Очевидно такі намагання мусіли бути. Також я інтерпелював Відділ Праці про можливість переведення там виборів Управи. Знаю, що нелегка справа, бо то спеціяльний робітничий табір, але й не легкі речі, в тім числі й вибори робитиме Відділ Праці. Покищо згідно з поставою Відділу Праці цей табір й надачі залишається під безпосередньою опікою Керманича Відділу Праці й Організаційний Відділ може лише передавати всі скарги до того Відділу, б в праці ЦПУЕ поодинокі Відділи користуються досить широкою автономією й само собою я не можу ніяк встрявати в справи Ґіссену, бо то справи застережені безпосередньо Відділом Праці. Зрештою в конкретній справі Ґісену Відділ Праці намагається довести до справи. В тому напрямі допомагатиме йому Управа ЦПУЕ та зокрема Орг. Відділ отже я можу висловити надію, що багато буде справлено, але ж тут має допомогти й сама Управа Ґіссену та й мешканці табору.

В цьому місці я мушу застерегтись проти нічим необґрунтованих тверджень п. Степаненка про те, начебто мені близьке середовище організувало «наступ» на УРДЕП-івську твердиню з метою опанувати там управу чи що. То є виссане з пальця. Якби середовище захотіло організувати «наступ», скажім у виді писання всюди до українських кругів листів іт. д. то це очевидно було б солідно й масово організовано. Я не є компетентний говорити за середовище, якому приписується бажання опановуватти, як теж не виключаю, що всі оті покривджені в Ґіссені члени Союзу Земель, соціялісти, а далі оба націоналістичні крила та може самі поміркованi УРДП-івці захотять там зробити якісь внутрішні пересунення, але це поперше справа дальшого майбутнього й по друге мене, як члена Управи ані трохи не може обходити й до того ніколи рук не приложу.

З пошаною Степан Галамай

14 пресконференція в Бад Кіссінґені

ІРО ліквідує 2 ерії

(Від нашого окремого звітодавця)

У 14-ій пресовій конференції в Головній Квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені 12-го січня ц. р. взяла участь рекордна кількість журналістів-47. Найбільш заступлена була українська й жидівська національні групи. Журналісти поставили 18 письмових питань і багато усних. Відповіді на питання опрацювали окремі референти, але зачитував їх і інтерпретував та давав додаткові пояснення шеф Відділу Інформації Головної Квартири ІРО містер Райнер, який дуже серйозно й по-діловому ставиться до своїх завдань. Містер Райнер висловив своє задоволення, що поставлені на 14-ту конференцію були повновартісні й напевно цікавитимуть скитальську громадськість.

Перше питання: Запотребування на виїзд до Америки дуже поволі напливають до Вашінґтону. Чому, отже, люди, яких запотребування вже кілька місяців лежать у Вашінґтоні, мусять так довго чекати виїзду?

Відповідь: Запотребування приходять із Вашінґтону до Франкфурту й тут розділяють їх на окремі консуляти. Це вимагає деякого часу. Так само й перевірка СІС та інші формальності відволікають реченець виїзду. На всякий випадок впродовж 55 днів з хвилини надіслання паперів справа повинна бути дефінітивно полагоджена. Тепер надійшло паперів на 40 000 родин, тобто майже на 90 000 осіб.

Автор **другого питання** цікавився, чи особи, які одержали запотребування через добродійні установи, при переселенні мають першенство перед тими людьми, які одержали таке запотребування приватною дорогою або від приватних інституцій.

У відповіді на це питання стверджено, що не мають спеціяльного привілею особи, які одержали запотребування на виїзд від добродійних інституцій.

На черзі стояло питання про переселенчі пляни ІРО на найближчий час.

Крім країн, що вже приймають людей, — сказав містер Райнер, — тепер зголосилися ще такі держави: Люксембурґ — 1 000 осіб, Чіле — 5 000 осіб, Нова Зеляндія — 1 000 людей, Норвеґія — 500. Ця остання країна зголосила бажання прийняти чехо-словаків. Цікаво, що вона приймає наперед жінок і дітей, а чоловіків щойно після того, як піднайде їм відповідну працю.

Зацікавлення викликав запит: Ходять чутки, що табори на терені Франкфуртської й Вюрцбурзької областей будуть ліквідовані. Чи це правда?

Містер Райнер відповідає: ІРО в порозумінні з добродійними установами рішило сконцентрувати табори. Згідно з пляном має бути ліквідована ерія 1 (Франкфурт) і ерія 4 (Амберґ). Цей плян опрацьовано, щоб прискорити переселення та упростити організаційно-адміністраційні справи. Передбачається ліквідувати ерію 1-у до вересня 1949 року й ерію 4-у до лютого 1950 року. Все залежить від того як відбуватиметься акція переселення, якщо справа піде добре, то й перегрупування таборів відбудеться в коротший реченець, а саме ерію 1-у ліквідують до липня 1949 року, ерію 4-у до грудня 1949 року. Переміщення таборів відбуватиметься літньою й зимовою порою. ІРО переконане, що акція відбудеться справно й взимку транспорти будуть опалені.

Представник «Неділі» ставить усний запит: Ви сказали, що ліквідується ерія 1 і 4. Чи вам відомо, що ашаффенбурзькі табори дістали наказ евакуації до кінця січня ц. р., хоч Ашаффенбурґ належить до ерії 3 (Вюрцбурґ), яка не передбачена ліквідаційним пляном ІРО.

Містер Райнер: **нам це відомо, але евакуація Ашаффенбурґу не має нічого спільного з плянами ІРО. Ці табори потрібні армії й вона видала наказ евакуації.** Це може трапитися і з іншими таборами навіть на терені тих ерій, які не призначені ІРО на ліквідацію, якщо касарні будуть потрібні армії. Додатково містер Райнер вияснив, що не створюватимуть окремих ерій за національним принципом, тільки на терені окремих ерій будуть створені табори для національних груп. — (ба).

Студентське Різдво

Скромні але чепурно розмальовані афіші повідомляли мешканців Ашаффенбурґу про те, що в 8 січня в таборі «Ляґарде» відбудеться великий Різдвяний Вечір. Програму склали колядки хору під дириґуванням п. Дідуха, декламації та мистецький монтаж «Різдво в Україні», виконаний під керівництвом проф. Зінченка та п. Карпенка. Фортепіяновий акомпонімент спочивав у руках п. І. Масюк. Підготовчу працю по влаштуванню вечора мало не зіпсувала переїздова психоза (бо український Ашаффенбурґ стоїть, як відомо, під знаком переселення). Однак завдяки старанням наших студентів та старших пластунів (з місцевих студентів особливо багато енергії та жертвенної праці віддав для підготовки вечора п. В. Бакум) — цей, можливо останній в Ашаффенбурзі, Святвечір всеж пощастило відсвяткувати. Про труднощі, які довелось переборoти організаторам свята, розповіли нам голова Української студентської громади при Франкфуртському університеті п. Филипович та його заступник п. Саваранюк. Вони висловлювали побоювання за долю своєї громади, в житті якої відбудуться мабуть поважні зміни. Після валютної реформи, яка позбавивши багатьох наших студентів можливості продовжувати студії, дуже здесяткувала ряди української студентської громади у Франкфурті, на неї насувається тепер нова загроза: багатто її членів тепер мешкають в Ашаффенбурзі і якщо їх розвезуть по різних місцях, — хто-зна чи зможуть доїздити до Франкфурту, тобто вибудуть зі складу франкфуртської громади П. п. Филипович та Саваранюк роблять старання, щоб під час вивозу українців з Ашаффенбурґу студентів лишали аж до останньої хвилини і цим дали їм змогу не тільки продовжувати свої студії, але й зберегти цілість своєї громади.

В Польщі вбито советського генерала

Згідно з вірогідними інформаціями, одержаними з альянтських кіл в Берліні, катастрофа в Польщі швидкого поїзду Берлін — Москва була спричинена терористичною акцією і привела до численних жертв, між якими є і советський генерал. Справа цієї катастрофи спочатку лишалася дуже таємничою. Варшавська влада чотири дні замовчувала самий факт катастрофи і лише після того, як інформаційні аґенства повідомили про загибель при ній певної кількости советських військовиків, у Варшаві оголошено лаконічне спростовання, в якому сказано про відсутність жертв.

Тепер пресові аґентства з'ясували в кореспонденціях з Берліну таємницю мовчання варшавської влади. Згідно з одержаною з Берліну інформацією, катастрофа сталася за 15 км на захід від Ловіча. Немає сумніву, — заявляють в альянтських колах, — що причиною її був терористичний виступ польського, на їх думку, підпільного руху. В другому вагоні поїзду зараз же після катастрофи стався раптовий вибух. В цьому вагоні їхав російський генерал, прізвище якого невідоме. В поїзді були визначні особи з різних місць советської зони, а також росіяни, що їхали до Москви на всеслов'янський урочистий з'їзд. Згідно з першими повідомленнями, в катастрофі нібито загинуло 200 осіб, проте ця вістка була перебільшена. Одержані тепер дані визначають число жертв у 18 убитих і 10 поранених. (Дзєннік Польскі).

ЛОТИСЬКИЙ ДП — ҐЕСТАПІВЕЦЬ

За повідомленням «Юдіше Ґемайндеблят», один представник ГІАС пізнав у лотиському втікачеві Теодорі Данілові колишнього ґестапівського офіцера, що жорстоко поводився з жидами в концентраційних таборах. Американська іміґраційна влада заарештувала й залишила його на Елліс-острові. Данілов був одним з 549 переселенців-ДП, що на минулому тижні прибули пароплавом «Мерін Флешер» з Німеччини до Сполучених Штатів за новим законом про переселення ДП.

АМЕРИКАНСЬКІ Й АНГЛІЙСЬКІ МОРСЬКІ МАНЕВРИ

ВАШІНҐТОН (Ройтер). З 14 лютого до 1 березня в Караїбському морі й в західній Атлантиці відбудуться найбільші з дотеперішніх фльотські маневри, в яких візьмуть участь понад 100 американських військових кораблів і 35 000 вояків усіх родів зброї. У лютому, за повідомленням «Дейлі Експрес», в Середземному морі будуть проведені маневри брітанської фльоти з участю 60 військових кораблів, між ними — бойових кораблів «Ванґуард» та «Дюк ов Йорк» і 5 літаконосців.

КЛЕЙ І РОЄЛ ПРО ВІЙНУ

За повідомленням НАНА, американський головнокомандувач в Німеччині генерал Клей, хоч і припускає, що Совети посилюватимуть холодну війну, проте не вірить, щоб вони могли почати війну справжню. Як заявив Клей в розмові з членами військового комітету американського Конґресу, що відвідали Берлін, Совети малюють на стінах Европи привид війни, проте вони двічі замисляться перш ніж перейти до відкритих ворожих дій. Їх тактика полягає в поширенні заворушень і страху, щоб створити широку ниву для комуністичних жнив. А втім, — додав Клей, — щонайменший зрив у цій тонкій війні нервів може легко спричинити воєнний вибух. Найважливішим чинником, що стримує Советський Союз від воєнних дій, є повітряна міць Сполучених Штатів. «Росіяни — сказав Клей, — мають більше пошани до наших повітряних сил, ніж багато людей у нас вдома». Гудіння літаків повітряного мосту тільки збільшило цю їх пошану і разом з тим дуже вплинуло на решту Европи. Клей цілком певний, що росіяни в усякому разі хочуть виждати, чи витримає зиму повітряний міст, перш ніж наважутися на відступ в берлінському питанні.

Також і американський військовий міністер Роєл заявив на одній пресовій конференції, що Европі не загрожує війна. За словами Роєла, що недавно повернувся з тритижневої европейської подорожі через Німеччину, Грецію і Туреччину, його думка про потребу негайної військової підтримки Західньої Европи Сполученими Штатами ще більш зміцнилася в результаті цієї подорожі. Як заявив далі Роєл, виданий в Берліні наказ американському війську не підтримувати ніякого товаришування з советськими вояками виходить з рішення генерала Клея найкраще обізнаного з місцевими відносинами. (За ДЕНА).

Перший дійсно цікавий лист з Австралії

Робочі руки дорожчі від золота...

Ми одержали листа від колишнього мешканця ашаффенбурзьких таборів і нашого передплатника інж. І. Грущецького, який з дружиною-лікаркою й сином гімназистом та пластуном виїхали влітку до Австралії. Це, мабуть, перший опублікований в українській пресі лист, автор якого не обмежується лише зовнішніми спостереженнями, але дає вірний образ перипетій, які приходиться переживати українській людині під час подорожі та перших кроків в Австралії. Автор вникає глибоко в специфічні умови австралійського життя та старається схопити його суть і передати її своїм землякам, що не мали нагоди ознайомитися з австралійським світом з власного досвіду.

*

Ми від'їхали до Австралії з Ґенуї кораблем «Вустер Вікторі», місяць були на морі, місяць у переходовому таборі. Тепер уже місяць працюємо. Уже на другий день морської подорожі заходами лотишів відбувся на покладі концерт. Вони мали між собою оперну співачку, росіяни кабаретну співачку. Від української групи виступали танцюристи. Потім аранжер-лотиш запропонував усім заспівати українську пісню... «Волґа, Волґа»... Українці зрозуміли це як провокацію й, крім росіян та кількох малоросів, ніхто з українців не співав цієї російської пісні. Спроба організувати українську мистецьку групу, зокрема хор не дала успіху, бо не було диригента.

На бажання капітана корабля кожна національна група мала вибрати собі представника. Представником української групи вибрано автора цього листа. Йому довелося полагоджувати всякі конфлікти і серед української групи, і з командою та залогою корабля (італійцями) чи з іншими національними групами. Причиною конфліктів було здебільшого безділля й вино, яке пасажири одержували безкоштовно, або за дешевий гріш.

На кораблі були такі національні групи: українська — понад 300 осіб, лотиська — 228, литовська — 146, естонська — 130, юґославська — 60, чеська — 25. На українську квоту їхало багато росіян, бо в секретаріяті групи зареєструвалося лише 237 осіб, що подали свою національність як українську. Наша група зорганізувала курси англійської мови, на які ходило 80 осіб, поділені на три кляси.

Редакційна колеґія видала одноднівку «На хвилях». Капітанові корабля піднесено гарно розмальовану пропам'ятну адресу з прапорами окремих національних груп та підписами їх представників.

Передбачаючи зацікавлення австралійської преси, українська група приготувала відповідний інформативний матеріял: привітальну телеграму для прем'єр-міністра Чіфлея, лист до австралійців та інтерв'ю для австралійської преси.

Коли ми причалили до пристані, з'явилося багато журналістів і фоторепортерів, щоб довідатися дещо про новоприбулих. Між австралійськими журналістами був і наш піяніст Мірошник, який живе в Сіднеї. Він придбав собі тут епітет «брильянтовий піяніст».

В переходовому таборі в Батарсті ми пробули один місяць. Полагоджували формальності, училися п'ять годин денно англійської мови й ходили на працю для потреб табору. Я, як лідер української групи, мав крім того працю як організатор української частини концерту й української виставки, яку влаштовано раз у таборі, раз у місті Батарсті. Під час нашого перебування в таборі завітав до нас міністер іміґрації містер Колвел. З тієї нагоди влаштовано концерт, який сфільмовано. Українська група дала таку програму: хор, танок, дуети, солоспів, фортепіяно (Мірошник) і акробатика. Виступ українців, зокрема Мірошника, мали великий успіх в австралійської публіки.

Перед виставкою українська група позичила 2 фунти й за ці гроші купила вишивкарський матеріял. Наші пані вишили дві чудові подушки. На другому боці був напис «Дарунок від вдячних українців». Коли міністер Колвел оглянув виставку, я від імени української групи сказав кілька слів, а наші пані передали йому й його дружині по подушці. Міністер був дуже зворушений нашим привітанням. З розмови з ним ми побачили, що містер Колвел добре обзнайомлений з українськими справами. Міністер одержує, напр., постійно «Тзі Юкреніен Квортерлі». Тим треба пояснити прихильне ставлення міністра до українців. Виданням цього квартильника Український Конґресовий Комітет в Америці робить надзвичайно важливу національну роботу. А наші вчені зроблять велетенську послугу українській нації, якщо видадуть українську енциклопедію англійською мовою. Наша виставка була дуже гарна й багата експонатами. Жіночі блюзки так сподобалися секретареві міністра, що він, не зважаючи на ціну, замовив блюзку для своєї дружини. На виставці були: вишивки, різьба, килими, малярство, українська філятелія, українські гроші, еміґраційна преса, книжкові видання і куток українського пластуна. Мій син у пластовому однострої давав відвідувачам пояснення.

Ще кілька слів про ставлення до нас лотиської групи. В день приїзду міністра Колвела директор табору скликав на нараду представників усіх національних груп і з'ясував нам значення відвідин Колвела, який у парляменті бореться з іншими партіями за [illegible] до Австралії ДП всіх національностей. З його мови виходило, що йдеться про вислів вдячности міністрові за його заходи на користь скитальців. Лідери груп рішили, що передадуть міністрові таку саму адресу як капітанові корабля. Адреса була виконана українським малярем Радченком. Різниця мала бути та, що замість підпису української групи, її підпишуть спільно від усіх національних груп. Але, коли ввечері я прийшов підписати адресу від імени української групи, лотиський лідер відмовився дати її мені на підпис, мовляв, українці вже сепаратно вислали свою адресу. На моє заперечення лотиш сказав, що піднесення міністрові й його дружині вишиваних подушок він уважає зламанням умови українською групою. Коли про це довідалися литовці — із здивуванням запитали мене: «То ви ще досі не пізнали лотишів?» Російського представника навіть не повідомили про плян дати адресу міністрові. Коли прийшов момент привітання містера Колвела, лотиші не хотіли навіть допустити українських представників до нього й щойно директор табору сам поставив мене й 2-х українських артистів у національному вбранні разом з представниками інших націй для привітання міністра. А адресу так і передали без підпису українців і литовців. Обидві ці групи дали додатково свої підписи на другий день під час зустрічі з міністром. На концерт прибуло понад 1200 австралійців, про нього писала широко преса й говорило радіо. Концерт був сфільмований. Те саме було й з виставкою.

Уже на третьому тижні перебування в таборі нас почали розсилати на працю. Були такі можливості: ліс, тартак, цегельні, водогони, залізниця й ферма. Для жінок: лікарня, фабрика, домашня служниця, ферма. Я з сином вибрали цегельню, а дружина лікарню в Мельбурні. Місто робить прекрасне враження. Нас повезли розкішними автобусами й примістили на передмісті в колишніх військових бараках. Нан обскочила громадка обідраних дітей і добивалася цигарок, бо тут 8-ми літні діти вже курять з дозволу публічної опінії. У таких бараках живе найгірший елемент, який з різних причин опинився на дні суспільного життя. Шість таких бараків фірма найняла для своїх робітників. Нас розмістили в бараках, де вже жили наші люди. За приміщення й харчі фірма стягає 2 фунти тижнево з платні але маєте право найняти собі самі мешкання й харчуватися окремо. Я працював в цегельні лише два тижні, але цієї праці не забуду по вік. Я приходив увечорі додому, змивав бруд, вечеряв і падав у ліжко, щоб на другий день, не зважаючи на біль м'язів, іти знову до праці. Мені опухли руки. В суботу й неділю тут не працюють. Управа заводу зорієнтувалася, що ця праця мені не під силу й дала мені легшу. Згодом мене з сином перевели працювати до відпочинкового дому для старих людей. Тут умовини праці, харчування й заробіток багато кращі як на цегельні. Ми доглядаємо чистоти в відпочинковому домі. Працюємо 8 годин денно, п'ять днів у тижні. Ставлення до нас австралійців-персоналу й пацієнтів — якнайкраще. Взагалі, треба сказати, що австралійці ставляться до нас дуже ввічливо, поприятельськи, завжди з усмішкою. Це, мабуть, тому що австралійці народ, який не знає життьових труднощів живе розкішно й, як то кажуть, хіба пташиного молока йому бракує. Тому вони завжди самозадоволені й радо вітають чужинців, які прибувають сюди, виконувати за них працю, якої вони не хочуть робити. І коли теперішній австралійський уряд (тут при владі робітнича партія) хоче забрати до себе всіх ДП, то робить це не з альтруїстичних мотивів, вже кілька років поширюється тут думка, що Австралія для власної користи й безпеки мусить прийняти більшу кількість поселенців. Мусить це робити й з уваги на здоров'я населення. Увесь австралійський континент майже прожній, а тусто заселені сусідні країни заздрим оком глядять на добробут країни. Другий важливий момент, це занепад народнього здоров'я в наслідок схрещування спорідненої крови, п'янства, куреня. Тут майже всі жінки й діти курять і п'ють. По 6-ій годині вечора не продають у місті алькогольних напоїв, а в ресторанах так само не подають алькоголю. Це, мабуть, тому, щоб п'яні могли завидна заїхати додому, й не валялися по вулицях і парках. Часто ви зустрічаєте дуже подібних до себе людей. Це в наслідок споріднення крови. Як дальший наслідок Австралія має великий процент паралітиків та ідіотів. Нас дивувало, чому Австралія бере всіх жінок ДП до шпиталів. Це тому, що шпиталів тут дуже багато й запотребування на персонал, зокрема в божевільних, незвичайно велике. Австралійці ж самі не хочуть іти на працю шпитального персоналу.

Тут робочі руки дорожчі від золота. Щодня в часописах 3-4 сторінки оголошень з пропозицією доброї праці й високого заробітку. Але охочих немає. Щойно тепер ми, ДП з Европи зрозуміли, яку велетенську користь приносимо цій країні, підписуючи робочий контракт на два роки. Часописи принесли вістку, що міністер Колвел хоче зменшити контракт до півтора року. Я певний, що ніде в світі ДП не знайдуть кращих умов праці, заробітку й життя як в Австралії. По відбутті контракту кожний може знайти собі яку завгодно працю. Наші люди просто вірити не хочуть, що попали в такі сприятливі умови й бояться, що одного гарного дня хтось позбавить їх цього щастя й добробуту. Коли в родині працює дві-три особи, то за три роки можна побудувати собі дім із п'яти кімнат, не відмовляючи собі нівчому. Тут розкішні маґазини з чудовими речами, тут люксусові кіна й театри, кав'ярні й ресторани і маєш почуття, що це все для тебе. Тяжка лише проблема помешкання, яке й за гроші тут трудно дістати. За нашу працю дають нам багато грошей так, що вистачає на все й ще до банку можна складати. З приємністю приходиться ствердити, що наші люди ведуть себе тут добре, мають марку найкращих робітників-українців. Зовнішньо уже наших людей годі впізнати. Кожний купує найкращі речі, спеціяльно жінки. Наше жіноцтво в Австралії, це прямо краса! Шафи вже тріщать від усяких одягів, білизни й взуття.

Примхи природи

В Норвегії — троянди, в Еспанії — снігові!

Як виявляється, найхолоднішим районом Західньої Европи в другій половині грудня була Західня Німеччина. Найнижча температура в ній спостерігалась в районі Мюнхену, де термометр ночами показував до 16° нижче нуля. Разом з тим з Норвегії повідомляли про надзвичайно теплу, зовсім весняну погоду: на берегах норвезьких фйордів квітнули троянди й проліски. Навіть на Північному Розі й на острові Шпіцберґені температура вночі не спускалась нижче 3—4 тепла. З потепленням і дощами в Західній Німеччині, з «весною» як в Норвегії, так і в Швеції, дощами й теплими вітрами в Англії після Нового Року збіглися холод, бурі, завірюхи й снігові в центральній (щоправда, гористій) Еспанії, де вовки, шукаючи поживи, наближаються до осель і нищать худобу. Також в північній і навіть середній Італії тримаються морози, що подекуди сягають 13°. В північній Італії найбільші за 50 років завірюхи завдали великої матеріяльної шкоди і в багатьох місцях припинили сполучення. В південній Італії і Сіцилії — бурі з дощами. Про надзвичайної сили бурі на початку січня повідомляли і з західньої Франції, де ними пошкоджені багато будов і кілька кораблів у портах. Деякі французькі міста лишилися без електрики, а Ля-Рошель — і без води. Шторм, що лютував на морі, заніс на скелі коло Байони (Еспанія) норвезький корабель, з пасажирів і обслуги якого потонули 17 чоловіка. Друге норвезьке судно викинуто на скелі в Ісляндії, але людських жертв не було. Британський океанський пароплав «Квін Мері», випливши до Америки, був занесений штормовими хвилями на піщану мілину і змушений повернутись до Саусематому для полагодження дрібних пошкоджень. На Констанцькому озері буря прибила до протилежного швайцарського берега німецький пароплав, що йшов до Ліндав. В самому Ліндав пошкоджено багато будинків. В Гамбурзі буря завалила напівзруйнований будинок з родиною з 8 душ: матір з чотирма дітьми відкопано живими, батько з двома дітьми загинули.

Віктор Приходько

2)

Олесів „Книгоцентр“

(СПОГАД)

Ось такий був Олесь.

І ось на цьому фоні — «свіжа копійка». Само собою, уся ця «копійка» — для мільйонера Шенкера, але як же одмовити Олесеві в приємності проїхатись з Жевниць до Праги, маючи при тім у кишені вільних 20-30 корон. Олесь же такий життєрадісний, як дитина, — він любить пройтись вулицями гамірної Праги, спинитись безжурно біля одної-другої вітрини і «на радощах» заскочити «за компанію» в автомат та з'їсти гарячу «парку» (ковбаски) з горчицею...

І перші дні нашої «акції» — ми святкували. Сьогодні — п'ять замовлень, завтра три, а позавтра — шість. — Значить «взяло», — справа біжить, і Олесь щоранку вже в мене з листоношею: дуже його цікавило — скільки прийшло замовлень.

Так за тиждень набралось щось тридцять замовлень.

— Ну, що ж, Кондратьїч — так, звичайно, змосковська, лише по-батькові, звертався до мене Олесь. — треба висилати книжки!

— Треба то треба, але ж до 10 000 ще дуже далеко. І однієї нема!

Отже, дійсність підказувала нову тактику. Для того, щоб виконати замовлення, треба було дістати од Шенкера хоч по одній скрині з кожною назвою, себто три скрині — і платити йому частками, так — ніби — викуповуючи кожну скриню.

Ну, що ж, це також вихід! Нехай Шенкер бачить, що справа все ж посувається.

І другого дня я знову у Празі, на Панській, 8. — Так і так, справа почалася, вона, розуміється, піде «crescendo», але ось покищо 600 корон, прошу видати тимчасом три скрині.

Пан директор приємно усміхається, гроші приймає, але запитує:

— Ну, а як ви все таки думаєте, коли зможете все забрати, бо нам, знаєте, місця — місця страшно бракує!

— Не знаю, пане директоре, але коли справа так піде, як почалася, то за місяць усе з ваших складів виметемо!

Отже я в руках маю квиток дирекції до складів Шенкера і Ко. з наказом видати мені три скрині.

Склади Шенкера містились у Празі на великім і знанім українцям Денісовім «nadrazi» (двірці), звідки їдеться з Праги до Подебрад.

Заходжу. Величезний барак, наповнений різними-презірними скринями та товарами, що йдуть у всі кінці Европи, а може й світу. — Де ж наші, українські скрині? — Ах, ось вони, на кінці бараку. Зайняли цілу стінку і полізли аж під стелю. Деякі од старости та різних пересувань трохи скривились, підломились, але — все в порядку.

Отож за пару день скрині були в Жевницях і почалася урочиста розсилка. На знак нашої особливої вдячности і признання замовцям та для більшої приємности їм, я запропонував Олесеві — дати на кождій книжці свій автограф. Робота не тяжка і Олесь на ріжку кожної книжки ставив скромно свій автограф: «О. Олесь».

Але що з замовленнями? Ще сипнуло 30-40 і... стало. Капає по одному, по два. «Свіжа копійка» є, але де тисячі?.. А тут уже й другий місяць минає. Треба до Шенкера заявитись, комерційну солідність показати. Нам нових скринь зовсім непотрібно, бо ще й перші цілком повні, але їду викупляти «другу партію».

Я — в кабінеті у директора. — Так і так, справа безупинно посувається, правда не так, як передбачалося, — знаєте, світова економічна криза! — але ось знову — 600 корон і просимо видати нових три скрині!

Директор посміхнувся і задумався. Гм... гм... Скільки ви маєте у нас скринь? — Усіх було 40, а тепер залишиться 34. — Тридцять чотири, тридцять чо-ти-ри. — Директор шкрябав собі олівцем за вухом і щось міркував. Я сидів перед ним з портфелем в чекальній позі. Нараз він енерґійно крутнувся на кріслі, зробив урочистий рух рукою і заявив: Знаєте, Шановний Пане, що я вам хочу сказати? — Говорив по-чеськи, трохи зжидівська. — Ми бачимо з боку Pana Spisovatel-я добру волю. Хочете нам сплатити гроші. Але тридцять чотири скрині... тридцять чотири... Коли то буде.. З другого боку, не хочемо Pana Spisovatel-я кривдити. Продати на макулятуру — це нам, великій фірмі, не личить! Так. — ось що: ми скреслюємо вам увесь борг! Книжки — ваші! Тільки очистіть нам склад! Ми своїми людьми наладуємо вам скрині у вагони, спрямуємо на місце призначення, а ви маєте тільки розраховуватись із залізницею Згода?!

Я був заскочений. Од хвилювання встав і директор встав — Розуміється, пане директоре, згода! Але нащо ж з вашого боку така жертва? Ми маємо твердий намір викупити і заплатити.

— Бачу і знаю бачу і знаю! Але, пане професоре, я тридцять літ працюю у фірмі і різне бачив. Ми то витримаємо!..

Я летів до Жевниць.

— Олександре Івановичу — надзвичайна сенсація!

Олесь блиснув пенсне.

— Що, продали на макулятуру?

— Зовсім навпаки, тільки не зомлійте!

І я розповів цілу історію. — Тепер тільки назбирати грошей на залізницю і знайти помешкання в Жевницях. — Олесь був вражений, дякував, курив і радів, що тепер усі дальші замовлення будуть «наші»

«Штаб» запрацював. Звичайно, книжки перевезти до Жевниць — куди ж інакше. Але де подіти? Знову наймати склад і починати борги «спочатку»? Чим платити?

І тут Олесь уже сам виказав неабияку винахідливість. За пару днів каже мені: — Знаєте, Кондратьїч, я придумав штуку. Переговорив із своїм паном «domacim» (домовласником). — він чоловік добрий і згідливий — і запропонував йому такий проєкт: я побудую в його садку деревляну будку-бесідку і туди складу книжки. За якийсь час, — будемо говорити — рік — книжки розійдуться, а за те будка залишиться йому на власність. І «domaci» мені зказав, що нічого проти не має. Отже будка коштуватиме кілька сот корон, але я вже буду мати спокій. — Як ви гадаєте?

Пан «domaci» Олеся (на жаль, забув прізвище — не то Махачек, не то Петржелка) був, як переважно всі чехи, чоловік флегматичний і добрий. Служив собі десь у Празі на залізниці, а ввечері приїздив додому, їв свою вечерю, запивав пивом і нікому жити не перешкоджав.

Отже Олесь виявив «темпо»: десь на днях прийдуть книжки, треба, щоб будка була готова! Гроші від замовлень потроху капали, а коли є гроші, то кожна робота біжить. Прийшли майстрі, привезли дошки, постукали молотками і за пару днів серед невеликого зеленого садку — стала біленька «будка» — будинок — майже власність Олеся! Олесь часом любив такі клопоти і був собою дуже задоволений.

Аж прийшли й книжки! Прибіг до мене задиханий, заклопотаний: — Кондратьїч, є книжки повнісінький вагон!

Кожному слово

Важливий прецеденс

Справа національности українських ДП

Колишній мешканець ашаффенбурзьких таборів інж. Іван Грушецький пише нам з Австралії:

У день виїзду з Буцбаху кожному з нас видано паспорт та інші документи, в яких зазначувалося крім інших даних також національність. В українців з Польщі було зазначено Polish-Ukrainian, але в багатьох лише Polish. На наше зауваження нам сказано, що тут змінити нічого не можуть, бо документи видано в іншому місці, а хто паспорту не підпише, цей відпаде з транспорту. На пароплаві представник ІРО заявив, що в Австралії нам ці паспорти змінять і виповнять згідно з фактичним станом. На жаль, при видачі нам нових паспортів на п'ять років після прибуття до Австралії, переписано без ніяких змін дані з паспортів, виданих нам у Буцбаху. Категорично відмовлено нам дописати в рубриці «національність» до Polish ще Ukrainian. Цікаве, що в інших паперах було вписане Polish-Ukrainian лише в паспорті саме Polish. З нашого 7-го транспорту виявилося аж 88 осіб українців, яких занесено в офіційну статистику як поляків. Таке саме явище можна зауважити в усіх транспортах. Це матиме велику матеріяльну й моральну шкоду для нашого майбутнього організованого життя в Австралії.

Я написав прохання до Міністерства Імігґрації (через руки директора табору) від імені всіх 88 морально пошкодованих українців і просив дозволу вписати в рубрику «національність» ще національну приналежність, яку подає зацікавлена особа. Директор табору поставився дуже прихильно до цього прохання й вислав його до Кенбери, додаючи від себе листа, зміст якого подаємо нижче.

Ми всі українці в Австралії просимо нашу централю в Німеччині зробити все можливе, щоб нам було повернене наше національне ім'я — українець. Було б добре, коли б наш політичний центр чи може д-р Смук написали із свого боку до Кенбери.

Текст прохання до Секретаріяту Департаменту Еміґрації в Кенбері:

Нехай буде мені вільно звернути увагу на потребу реалістичного погляду при встановлюванні фактора походження, зокрема коли це стосується поселенців з України. Цей народ сприймає з незадоволенням записування його як поляків, якими вони в дійсності не є, тим більше, що ірляндець не є сьогодні англійцем, коли він не бажає так називатись.

Український народ, як Вам відомо, від поколінь бореться за свою самостійність, але безуспішно, бо цю хлібницю Европи більші потуги як Росія, Польща, Чехословаччина й Румунія зуміли завжди підкорити й заволодіти нею.

Тепер, коли децидує нічий інший тільки наш демократичний погляд, ми повинні бути готові узгляднити їх домагання й визнавати їх просто за українців, а не поляків, навіть коли Польща панує над тією частиною України.

Коли 100 українців на борті корабля «Вустер Вікторі» підписали петицію з таким домаганням. Цю петицію прийнято для доручення містерові Кейне з Реєстрації Чужинців у Сидней, але як справу політичну спрямовано невластиво.

Я прошу рішуче полагодити позитивно їх прохання.

Вільям К. Ріс. — Директор.

ІРО не може давати фінансову допомогу студентам ДП

Інтервенція Редакції „Неділі" в Головній Квартирі

Справа матеріяльної допомоги студентам ДП виринала вже кількакратно на пресових конференціях в Головній Квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені. Журналісти нераз звертали увагу представників ІРО, що в брітанській і французькій зонах студенти ДП дістають місячну фінансову допомогу від інституцій, які опікуються таборами. Проте ІРО заявляло, що йому про таку допомогу нічого невідомо. Справа тієї допомоги вринула ще раз на звичайних Загальних Зборах Комісії Допомоги Українському Студенству КоДУС 2-го грудня 1948-го року в Ерлянґені, де авторитетно стверджено, що 1227 українських студентів американської зони не отримують ніякої допомоги від ІРО, користаючи виключно з невеличких пожертв українського громадянства. Коли в дискусії присутні представники преси порушили цю справу й довідалися від делеґата з брітанської зони (проф. Бобеляка), що студентам брітанської зони ІРО або ДІПАКС дають дійсно місячну допомогу. Загальні Збори уповноважили

Учасники Загальних Зборів КоДУС-у Фото С. Федів

представників «Часу» й «Неділі» поставити цю справу ще раз на конференції в Бад-Кіссінґені. Редактор «Неділі», порозумівшись з представником «Часу», відвідав 17 грудні 1948-го року Головну Квартиру ІРО в Бад-Кіссінґені і після інформаційних розмов та інтервенцій в Відділі Опіки, передав на письмі звернення такого змісту:

До
Містера Ґріґа
Шефа Відділу Опіки
в Головній Квартирі ІРО
Бад-Кіссінґен

На кількох пресових конференціях представники газет запитували Вас, чи можливо було б виплачувати студентам ДП в американській зоні місячну допомогу, таку, яку дістають студенти в брітанській зоні. На одній з останніх конференцій Ви подали до відома, що студентам можна було б визнавати допомогу лише в випадку, коли б вона сприяла справам репатріяції й еміґрації. З доручення Комісії Допомоги Українському Студенству і іменем її голови, проф. Зенона Кузелі, дозволяємо собі Вас поінформувати, що, як стверджено, студентам ДП брітанської зони ІРО або ДІПАКС справді виплачують постійну місячну допомогу, яка в місті Бони становить навіть значну цифру-182 марки на місяць. Комісія просить за нашим посередництвом Вашої ласкавої інтервенції, чи не могли б українські студенти, як і всі студенти ДП в американській зоні, діставати аналогічних допомог. Не бажаючи займати тією справою Вашої уваги на пресовій конференції, передаємо її Вам на письмі.

З висловами правдивої пошани
Геннадій Которович
Ліцензент і головний редактор «Неділі»

У відповідь на інтервенцію Редакції «Неділі» Головна Квартира ІРО надіслала листа такого змісту:

ІРО. АМЕРИКАНСЬКА ЗОНА НІМЕЧЧИНИ.

4-го січня 1949

Зміст: Ваша петиція від 17-го грудня 1948 про вищу освіту.

До пана Которовича Геннадія ліцензента-видавця українського тижневого часопису «Неділя» в Ашаффенбурзі.

Ми отримали Вашу петицію про допомогу українським студентам у їхніх університетських студіях.

Ми старанно перевірили засоби, якими ми диспонуємо, щоб помогти їм в їх зрозумілому бажанні продовжувати освіту, одначе ресурси, що є в нас для цієї мети, є обмежені.

Мусите взяти на увагу, що наша організація має за свій обовязок розвязати проблему ДП якнайкраще й якнайшвидше. Згідно з цим, ми не можемо сприяти програмі вищих студій, які відтягають в непотрібній мірі переселення, тимбільше, що такі студії не дадуться обмежити окресленим часом і не дозволяють зорієнтуватися щодо практичних наслідків.

Як Вам уже без сумніву відомо, наша переселенча програма дає першенство тим особам, що вже мають практичний фах перед такими людьми, яких знання потягає на широкій академічній базі. Ми тепер і далі будемо давати опіку й підтримку таким студентам, які мешкають в таборах, близьких до університетів, але ми не маємо змоги дозволити якубудь особливу допомогу таку, як місячні субсидії, заснування студенських домівок, виплата стипендій або взагалі приймання під опіку й на утримання осіб, яких єдиною метою є вчитись у вищій школі. Аналогічна політика стосується також і в брітанській зоні і студентам її не видають ніяких окремих субсидій. Правда, цілком можливо, що німецька адміністрація тієї зони дає з свого боку деяку підтримку студенству, але про це ІРО в американській зоні не має ніяких певних інформацій.

Прикро нам, що маємо змоги заохочувати ДП у названій справі. Запевняємо Вас, що ми присвятили цій проблемі нашу повну увагу.

За Головного Директора:
Ернест С. Ґріґ
Відділ Опіки й Оформлення

Надісланий лист Редакція «Неділі» передала голові КоДУС-у проф. д-рові Кузелі. Зміст листа покривається з заявами урядовців ІРО, зробленими нашому редакторові під час його особистої інтервенції.

Нова Управа СУЖ

розпочала працю

29. 12. 1948 р. відбулося Перше Засідання Головної Управи СУЖ-у на якому остаточно укомплектовано Управу та розглянуто плян роботи на майбутнє. Члени Управи розподілили між собою такі функції: М Лівицький, Голова Управи СУЖ-у; С Старів, Ген.-секретар; Д. Квятковський, референт видавничих справ; Онуфрієнко, реф. інформаційний, О. Зибачинський, звязок з чужинецкою пресою; М. Воскобійник, звязок з пресою ДП; П. Котович, реф. персонально-професійних справ; К. Варварів, звязок з німецькою пресою; З. Городиський, реф. організаційний.

На заступників Голови Управи СУЖ-у обрано: Першим заст. Д. Квятковський, другим: М. Воскобійник.

Обговорюючи плян роботи на майбутнє, особливу увагу звернуто на потребу видання матеріялів чужими мовами: ухвалено видавати Квартальник і окремі брошури а також і Інформаційний Листок для членів Спілки. Ухвалено, також реґулярно скликати пресові Конференції як з Виконним Органом УНР так і з чужинецькими журналістами. Крім цього, обговорено справу об'єднання всіх українських Журналістів, що проживають за межами Батьківщини, в одну організацію, справу співпраці з Федерацією Вільної Преси та справу об'єднання з НДОУЖ. — Розглянуто також питання організації допомоги для членів спілки.

Управа СУЖ-у

— Американський амбасадор в Москві Волтер Сміс просив президента Трумена про звільнення з цього поста.

— Замість М. Ляфолеттта, що повернувся до США, на пост військового губернатора Вюртемберґ-Баден призначено генерал-майора Ґросса.

— Брітанська військова управа в Німеччині запропонувала додатково притягти до охорони брітансько-советського зонального кордону 5000 озброєних німецьких поліцистів, щоб перешкодити посиленому останнім часом комуністичному пачкарству.

— Американський військовий аташе в Румунії полковник Ловел і радник американського посольства Леверіх, яким румунський уряд закинув причетність до шпигунства, покинули Букарешт.

— Генерал де-Ґоль назвав 1949 рік «вирішальним роком», в якому його партія приведе французьку народню унію до перемоги.

— Отож пішли в рух підводи, робітники, помагало й пара українців-приятелів Олеся. Деякі скрині розломились, коли почали тривожити їх старі кості і з них висипались на волю книжечки: «Чужиною», «На зелених горах». Книжечки щурились на сонце після десятилітнього перебування в тюрмі, але їх знову перепакували і повезли на нову «квартиру».

Так Олесева будка аж до стріхи заповнилась скринями. Тут би тільки й розсилати: лежать тисячі книжок, усі під рукою, але замовлення — кап, кап! — і... спинились. Спинились — і ні руш! Та й алярмувати суспільність не було як, бо головна небезпека минула — книжкам нічого не загрожує.

Так акція і завмерла. Прийшло всього тоді від цілої Нації Української, що розкинулась по Галичині, Волині, Підкарпаттю, Буковині, по Европі та Америці — сто п'ятьдесят замовлень. Разом 4.500 корон чеських. Мало, але на цей раз — «багато»: несподівано було осягнуто мету — врятовано цілий вагон творів Олеся — десятки тисяч пвимірників української книжки...

А де ж плянована «мінімум тисяча» замовлень? З цього приводу люблять у нас люди нарікати на Націю, на інтеліґенцію, на народ. Але все це — марна справа. В кожній порі народ виявить те, що може виявити. — і на це нема ради. Закон, «его же не прейдеши». Колись, дев'ятдесят років тому, Шевченко, Куліш, Костомарів заснували відомий журнал український «Основу» — єдиний журнал на цілу Велику Україну, що віщав Відродження Нації, журнал, що був потрібний тоді, як повітря. А що ж? — Не устояв, мусів припинити своє існування — не через утиски, не через цензуру, а тільки через брак передплатників. А нині, в американській зоні, де нема й сотні тисяч українців, вони тримають п'ять часописів і низку журналів...

— А що ж Олесева будка. — «Книгоцентр»?

— „Habent sua fata libelli" — казали Римляни: книжки мають свою долю. А особливо українські книжки.

Отож, — як я сказав, — замовлення припинились. Скрині з гучної Праги, із магазину світової фірми, попали в глуху провінцію, у тихий садок. «На Зелених горах», «Чужиною» й «Поезії том 5-й» могли спокійно спати і мріяти мов Олесеві «айстри» у сні...

Але життя не стоїть: в 1933 році я перебрався з Жевниць до Праги, в наступному році переїхав до Праги Олесь, а ще за рік покинула Жевниці метушлива й гамірлива українська дітвора — Жевницька гімназія.

Жевниці спорожніли... Осінь, дощ капотить, і стоїть самотна Олесева будка в Петржелковому садку, і дивиться на неї Петржелка меланхолійно з вікна та гадає: Дивний народ ті українці. Що собі думали, коли друкували таку силу книжок!

Так минали роки — 1933, 34, 35, 36 і так далі і так далі...

»Довліст дневі злоба його«, — і Олесь і я зайнялися іншими справами, мали інші турботи, — зрештою, я вважав свій стосунок до книжок закінченим з моментом прибуття їх до Жевниць. Та і чим цікавитись? — Лежать книжки, то й лежать. І навіть дурно їх не роздаси, бо на розсилку теж потрібні гроші.

І тільки флеґматичний і добродушний Петржелка час-до-часу нагадував про будку і великий скарб у ній. Приїздив пару разів до Праги, до Олеся.

— Пане письменнику, там, у стрісі, є діра. Коли дощ або сніг то до середини тече вода.

Петржелка давно втратив надію мати в садку безплатну «бесідку» і тільки турбувався долею чужого майна.

Олесь нерадо слухав, що треба щось коло будки робити бо то клопіт і грошей нема. Але нічого не вдієш. В той час між приятелями Олеся був один особливо відданий йому — молодий українець С. Сеник. Він один час був безробітний і не раз просиджував з Олесем по господах, творячи Олесеві мовчазне товариство. Також часто охоче виконував, по-приятельськи, Олесеві різні більші і менші послуги. Отож в таких випадках, коли треба було «подивитися до будки» у Жевницях, Олесь звертався до п. Сеника. Давав йому ключі і просив розглянутись хазяйським оком і направити що треба. Пам'ятаю, С. Сеник їздив до будки кілька разів і потім, своїм звичаєм, дуже ґрунтовно й докладно пояснював Олесеві що і як він коло будки зробив. При тім любив покартати Олеся і прочитати йому своїм баском нотацію.

— Ось бачите, Олександре Івановичу, до чого допустилися. Там таки добре тече! А одна скриня тріснула і книжки намокають. Що ж ви собі думаєте?

— Це ж ваше майно, може ж колись і на Україну поїде. А ви заховуєтесь так легковажно!

Олесь винувато поблискував пенсне і слабо виправдувався: — та куди воно поїде, вже нікуди воно не поїде!

Але „habent sua fata libelli!" ... І книжки Олесеві таки «поїхали». Цілком неочікувано і несподівано, в дусі української тисячі й однієї ночі.

Діло було так. Прийшли роки 1939, 40 і далі. Гітлер, війна, наступ на Схід. Падає Польща, відкривається Україна. Зміни, переміни, надії і розчарування. Пересувається народ туди й сюди, рух у Галичині, на Холмщині та Підляшшю. Доба тяжка, непевна, з неясним майбутнім. Але українці не сплять. На бувшій польській займанщині постають школи, читальні, український культурний рух, а з ним — запотребовання на книжку. І в Кракові розгортає свою працю «Українське Видавництво». Але далі — справжнє переселення народів. Гітлер, державний комісар України Кох і головний поставщик живої сили для Німеччини Завкель намагаються забрати з України майже всю молодь. Транспорти без перерви рухаються зі Сходу на Захід і українці заповнюють міста й села Німеччини. Чужина, тяжка праця й туга за своїм рідним. Так серед несамовитих умов воюючої Німеччини, — поміж невільничою працею, бомбуванням, концентраками й напівголодним існуванням постає несподівано «коньюнктура» на українську книжку й газету.

І ось на Велику Німеччину, заселену несподівано мільйонами українців, працюють українські видавництва в Кракові, Берліні, Празі, Відні. У Празі працюють Юрій Тищенко, в-во УНО, але перед веде д-р Степан Росоха. В ньому «молода ще грає кров» і преса його бойова: часопис називається «Наступ», а журнал «Пробоєм». Але одночасно Росоха виказує неабиякий організаторський і комерційний хист. Видавництво «Пробоєм» видає одну по одній українські книжки а між ними й досить грубі. Але всього того мало. Попит — надзвичайний. І ось тоді випли申 на сцену бідна забута Олесева будка. С. Росоха пропонує продати йому за готівку усі книжки. — цілий склад. Гроші на стіл, але знижки 50%, бо книжки «давні» і «підмочені», — багато відпаде. Пропозиція дуже цікава, але чи не багато 50% знижки. — Як ви думаєте, Кондратьїч? — Думаю, що пропозиція дуже добра. Скажу більше — несподівана нагода! Коли будете мати подібний випадок? — Так, кажете, — прийняти? — Безперечно! — Другого дня ми в С. Росохи, в його видавництві, і «вдарили по руках».

С. Росоха розпорядився з Олесевими книжками дуже сміливо: не став ждати індивідуальних замовлень, а розіслав їх усім передплатникам «Наступу», з зазначенням — хто не бажає, може книжки повернути назад. Часопис «Наступ» друкувався кількістю 10 000 примірників, отож було тоді розіслано приблизно по 10 000 книжок — «Чужиною» і «На Зелених горах». («Поезії том 5-й» було небагато). Ризико вдалося: передплатники

Відкрився американський Конґрес

Програма президента Трумена

3 січня в Вашінґтоні відкрилась перша сесія 81-го американського Конґресу, яка триватиме 6 місяців. На думку кореспондента аґентства Ройтер, вона має бути однією з найважливіших в історії США і від неї може залежати доля людства майже в усіх кутках світу. Перед відкриттям Конґресу президент Трумен відвідав Богослужбу в церкві, а перше завдання в обох палатах було відкрите молитвою. В наслідок переваги в новому Конґресі демократів вони захопили провідні пости при виборах як в самому Конґресі, так і в його комітетах. Вперше в історії США на голову одного з чільних комітетів обрано неґра-депутата штату Ілліної Давсона.

5 січня президент Трумен звернувся до Конґресу з традиційною річною декляраціею «про стан держави», в якій в основних рисах виклав свою програму. Підкресливши, що США більш ніж будь-коли спроможні тепер задовольнити потреби народу, Трумен піддав критиці наявні ще в державі неполадки й хиби, для усунення яких запропонував широкий плян господарсько-соціяльних реформ. Програма Трумена передбачає запровадження державної контролі господарства, зокрема контролі цін, підвищення на 4 міліярди долярів податків з великих і середніх платників, підвищення мінімальної заробітної плати й пенсій інвалідам, хворим, старим та безробітним, загальну кваліфіковану медичну допомогу, розширення і поліпшення шкільної системи, масове будівництво дешевих помешкань, забезпечення громадянських прав і свобод із скасуванням решток расової нерівноправности (насамперед — неґрів), скасування Тафт-Гартлі-біллу, що обмежував права професійних спілок (хоч право страйків має бути до певної міри обмежене й надалі). В основі господарсько-соціяльної програми Трумена, за його словами, лежить доведене листопадовими виборами небажання американського народу, щоб багатства нації перебували в руках небагатьох привілейованих осіб

Зовнішній політиці звернення Трумена відводить мало місця. В ньому трактується переважно програма торговельних договорів, а також згадано потребу полегшити іміґрацію до США переміщених осіб з Европи. Про стосунки з СССР, північно-атлантійський пакт, військову допомогу Західній Европі, допомоговий плян Маршала в зверненні Трумена не сказано нічого. Проте, заявивши, що метою США лишається світовий мир і братство народів, президент підкреслив, що Америка не має наміру надовго лишати незмінним теперішній стан речей. «Ми стоїмо на початку етапу, — сказав президент Трумен, — на якому або досягнемо великих успіхів, або зможемо наблизитись до жахливої катастрофи як для нас, так і для всього людства. Сила США має бути використана в інтересах всього американського народу, а не нечисленних привілейованих осіб. Її треба без егоїзму поставити на службу світовому мирові й усьому людству. Завдання це не є легким. Воно складне і наразиться на гострий опір егоїстично зацікавлених осіб». Нарешті Трумен обіцяв Конґресові подати на його розгляд під час сесії низку плянів внутрішньоє й зовнішньополітичних заходів.

Політичні спостерігачі досить одностайно відзначають, що своїм обсягом і волелюбним духом програма Трумена перевищує програму «Нью-Дил» покійного президента Рузвелта. (Ройтер, ЮП).

ТРУМЕН ПІДТВЕРДЖУЄ СВОЮ ЗАЯВУ

Президент Трумен знов повторив своє твердження, що деякі високі совєтські політики «надзвичайно зацікавлені» в порозумінні із Сполученими Штатами. (ДЕНА — Ройтер).

СССР ПРИЄДНАВ ДО СЕБЕ ТАННУ-ТУВУ

За повідомленням московського радіо, далекосхідня народня республіка Танну-Туву (між Західньою Монґолією і Совєтським Союзом) після 30-літнього існування як самостійної держави приєдналася до Совєтського Союзу як «тувінська автономна область». Ця країна, відмежована від зовнішнього світу високими гірськими пасмами, втратила свою повну незалежність ще 1935 р., коли в її столицю Кизил-Хото були послані перші совєтські військові, фінансові й господарські радники. Відтоді Москва почала розвивати в ній свою експансіоністську політику. 1943 р. сталася окупація країни совєтським військом, а незабаром — оголошення в Кизил-Хото «народньої республіки». Протягом останніх трьох років до Танну-Туви виряджено для досліджень 17 совєтських геологічних екскурсій. За повідомленням англійської преси в Китаї, росіяни виявили в горах Танну-Туви коло монгольського кордону значні поклади урану. Згідно з даними голляндської преси, в Танну-Туві засновано совєтський «Атомград» (про який недавно докладно подавала вже «Неділя». — Ред.).

Совєти прокрадаються в Африку

Як видно з великої статті в російському журналі «Огонек», просовєтські тенденції в серці Африки — Абесінії — щораз збільшуються. У британських знавців колоніяльних справ це посилює враження, що Кремль обрав собі Абесінію за осередок совєтської активности в усій середній та східній Африці. Абесінія є однією з небагатьох країн світу, де нема ніякої комуністичної партії. Проте російський журнал дає зрозуміти, що поважним знаряддям совєтської пропаґанди в Абесінії є дві організації в Аддіс-Абебі — постійна совєтська виставка і совєтський шпиталь. (ЮП).

ГОТУЮТЬСЯ УКЛАСТИ ПІВНІЧНО-АТЛАНТІЙСЬКИЙ ПАКТ

ЛОНДОН (АП). Як тут повідомили, навесні цього року мають зібратися до 12 міністрів закордонних справ західніх держав, щоб формально укласти північно-атлантійський оборонний пакт. В Лондоні підкреслюють, що конференція у Вашінґтоні не схвалила будь-яких остаточних рішень щодо країн, які мають бути запрошені до участи в унії. Проте як припускають, такі запрошення одержать Данія, Ісляндія, Ірляндія і Портуґалія як країни, що мають велике стратегічне значення. Можливо, запрошені будуть також Норвегія, Швеція, Італія, Греція і Туреччина, хоч тут зважають на можливість відмовлення Швеції від участи в цьому пакті. Ускладненим є питання щодо Італії, прийняття якої пропонують США і заперечує Англія.

«ЛІКВІДАЦІЯ КУРКУЛІВ ЯК КЛЯСИ» В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

ПРАГА (Ройтер). В Чехо-Словаччині в день Нового Року оголошено про початок нового чехо-словацького 5-літнього пляну. Як тут чекають, незабаром мають бути остаточно схвалені дальші важливі комуністичні заходи. Нова політика значною мірою визначається як політика «ліквідації решток капіталістичних елементів». Як можна судити з офіційних заяв, 1949 р. принесе ширші зміни, ніж минулий рік.

— В Польщі оголошено кампанію боротьби з уживанням алькоголю.

Туреччина не пропускає кораблів для СССР

В передачі італійських військових кораблів Совєтському Союзові сталася затримка в зв'язку з труднощами, що їх створила для СССР Туреччина. Посилаючися на договір в Монтре, Туреччина відмовилась пропустити через Дарданелли бойовий корабель «Джуліо Цезаре» й підводні човни. Згідно з укладеним в Монтре договором, Туреччина має право не пропускати через Дарданелли військові кораблі з тоннажем понад 10 000 тонн, а також підводні човни. (ДЕНА).

Ліпмен - проти повітряного мосту

Відомий американський журналіст Волтер Ліпмен вмістив у лондонській газеті «Дейлі Мейл» велику статтю, в якій робить підсумки своїй европейській подорожі через Еспанію, Німеччину, Італію, Швайцарію, Францію та Англію. Ніщо не дає підстав до висновку, — пише Ліпмен, — ніби СССР готується напасти на Західню Европу. Більша небезпека, на його думку, полягає в тому, що берлінці й німці взагалі стоять на найкоротшому шляху до громадянської війни, в яку легко можуть бути вплутані і альянти. Щождо берлінського повітряного мосту, — пише Ліпмен, — то що довше він існуватиме, то менше буде від нього користи. Твердження, ніби повітряний міст забезпечує існування західніх секторів на необмежений час, не є правдивим. Хоч західніх берлінців можна нагодувати, проте треба взяти на увагу, що фабрики в західньому Берліні працюють лише 20 годин на тиждень і що після остаточного закінчення будівництва нових летовищ безробіття в Берліні збільшиться. (ДЕНА).

НОВА ТАКТИКА МАРКОСА

АТЕНИ (Космос). Партизанська війна в Греції знов набрала поважного характеру. Щодня в різних місцях партизани руйнують залізничі лінії, висаджують в повітря мости, підпалюють окремі будови або й цілі оселі. Як стає очевидним, партизани дедалі більше просуваються на південь. Генерал Маркос змінив свою тактику. Його добре озброєні вояки, яких тепер більше ніж було до боїв у горах Ґраммос, просуваються вглиб країни горами й всякими манівцями. Як побоюються в Атенах, напад на 30-тисячне місто Кардіцу міг бути початком здійснення пляну систематичних нападів на грецькі міста. В Кардіцу повстанці вдерлися цілком несподівано і два дні володіли містом, вивізши з нього 400 заручників.

Щораз критичнішим стає становище і в Пелопонессі, де повстанці дуже зміцнили свої позиції. За повідомленням з Атен, грецький уряд концентрує своє військо, але він не має його досить, щоб скрізь поборювати повстанців. Отож тут стурбовано спостерігають діяльність розпорошених по країні численних банд, бо для уряду неможливо боронити невеликі міста поминувши вже села, від несподіваних наскоків повстанців з гір. За останнім повідомленням Маркоса, до нього нібито перебігли загалом 10 780 вояків атенського уряду.

— В Румунії заарештовано 7 директорів і 21 відповідальний співробітник румунського нафтового товариства. Їх обвинувачують в «шкідництві й саботажі».

— Американський посол в Празі подав чехо-словацькому урядові протест з приводу роздягання трьох службовців посольства, між ними двох жінок, при митній контролі.

Чан-Кай-Шек пропонує мир

В своєму новорічному посланні Чан-Кай-Шек пропонує свої мирові умови. Маршал згоджується на мир з комуністами й свою евентуальну демісію під такими умовами: 1. Мир не повинен завдати якоїсь школи національній незалежності й суверенітетові Китаю. 2. Він має сприяти добробутові народу. 3. Конституція не повинна бути порушена і мають бути збережені демократичні форми правління. 4. Армія має залишитися неподільною. 5. Повинні бути забезпечені особиста свобода й мінімальний життьовий рівень людности.

Ґенералісимус не вживає в своєму посланні слова «демісія», проте посередньо висловлює згоду залишити свій пост в разі прийняття його умов. Якщо ж комуністи відкинуть їх, — заявив Чан-Кай-Шек, — уряд всіма силами продовжуватиме боротьбу, не втрачаючи віри в її остаточний успіх. Маршал назвав становище в Китаї «надзвичайно небезпечним», бо йдеться про те, чи бути китайцям вільними людьми, чи стати рабами. Міністер-президент Сун-Фо, преса, професура й майже всі політичні й громадські діячі Китаю вітають послання Чан-Кай-Шека і його згоду податися до демісії в інтересах миру й загальнонго порозуміння і закликають комуністів до мирових переговорів. Такий же заклик іменем 6 мільйонів населення Шанхаю передала радіом до комуністичної столиці Єнань і міська рада Шанхаю. Проте китайські комуністи, як це видно з повідомлення їх радіо, відкидають пропозицію мирових переговорів. Вітаючи намір Чан-Кай-Шека податися до демісії, вони вважають його послання намаганням виграти час і заявляють, що продовжуватимуть боротьбу до перемоги, бо припинення її суперечило б бажанню китайського народу. Один з запеклих політичних ворогів Чан-Кай-Шека маршал Лі-Чі-Шен і провідник оголошеної нелеґальною демократичної партії Чан-Лан виїхали для переговорів з комуністами про створення коаліційного уряду до північного Китаю, куди вже раніше вибули багато вороже настроєних до Чан-Кай-Шека китайських політиків. Китайське комуністичне радіо твердить, що в Китаї ще в цьому році буде заснована «китайська народня республіка» з демократичним китайським урядом під проводом комуністів. (ЮП, АП).

масово викупили книжки, лише дещо повернулося. Так справа закінчилася повним успіхом.

Ця «трансакція» була для Олеся дуже добра і вчасна. Олесь, як звичайно, сидів без грошей, а тим часом в Чехах панувала німецька карткова система, придбати шось для життя можна було лише на чорнім торгу за велику ціну і це творило для Олеся цілий ланцюг тяжкостей і неприємностей. Тим часом, Олесь дістав тоді за свої книжки поважні суми і, треба сказати, навіть на той час це була солідна підтримка.

Так Олесева будка — «Книгоцентр» — несподівано врятувала ситуацію, і останні роки перед смертю Олесь прожив без турбот. Крім успіху з «будкою», Олесеві усміхнулась тоді доля і в іншим напрямку. С. Росоха взявся видатит й деякі Олесеві твори, заплативши належний гонорар. Так вийшли тоді — Олесева «Княжа Україна» та нові казки для дітей: «Бабусина пригода», «Бабуся в гостях у медведя» та «Медведь в гостях у бабусі». Крім того, були напівготові в друкарнях того ж видавництва ще три книжки Олеся: «Вибір поезій», під редакцією проф. Л. Білецького, «Карпатська Україна» — поема і «Книга казок» з ілюстраціями талановитого художника українського Ю. Вовка. Але українське «щастя», як звичайно, буває дуже коротке: несподівано на Прагу налетіло Берлінське ґестапо і для видавництва «Пробоєм» прийшла катастрофа: др Росоха і його дружина були заарештовані, часописи припинені, склади запечатані. Зробив це якийсь ґестаповець високого ранґу, що добре володів російською та українською мовами і добре знався на українських справах, при чім усю акцію перевів з великим «смаком». Є навіть підозріння, що був це совєтський енкаведист в німецькій службі.

Як би то не було, матеріяльне положення Олеся значно поправилось. Ранком Олесь не потребував поспішати трамваєм до міста «на ділове побачення» (читай — для роздобування грошей), і не крутив собі голови, де їх дістати.

Себто: Олесь все одно кожного ранку їхав до міста, — це була його «служба», але їхав з приємністю, з легкою душею: побачення з приятелями були лише літературні, видавничі, товариські, а не фінансові.

Під час війни сталася в житті Олеся і знаменна переміна: він перестав пити пиво, — за німців у Чехах воно стало мов вода, — без міцности й смаку. А що «мусів» сидіти у «господах», то перейшов на вино. Але скоро припинилось і воно: німці докладно вичищали в Чехах усі продукти і товари. І тоді Олесь перейшов на чорну каву. Пив, писав і не нарікав. В той, останній період, творчість Олеся набрала особливого, відмінного, характеру. Трагедія Підкарпаття в році 1939 і тут же, поруч, — велика драма України в р. р. 1941—43, відбилися тяжким болем в душі Поета. Олесь назовні не змінився, був веселий і жартівливий, але його «творча самота» — була глибоко трагічна. Я ніколи не докучав Поетові проханням показатти мені — що нового написав. Але інколи Олесь сам дещо показував. Пригадую, десь взимку в році 1943-му, ми разом їхали трамваєм до нього. Дорога досить далека. Олесеві шось сталось, — він витягнув з кишені плаща останній зошит і подав мені. Я почав читати і був надзвичайно вражений: безжурного Олеся не існувало, це були поезії невимовної глибини і сили. Трагедія України, большевицька неволя, а на зміну їй німецька назала — зроджена надія і тут же — безсудні й безрозсудні розстріли цвіту Української Нації, спалені села й зруйновані храми, — нарешті, німецький «ясир» — поневіряння дітей України в чужих невільничих роботах, — все це відбилось в останніх творах Олеся із силою надзвичайною.

Але тоді почала налягати на Олеся його смертельна хвороба — переродження печінки. Жадні ліки не помагали. Олесь явно підупадав. Старий знайомий і приятель Олеся, бувш. член Директорії, проф. А. М. Андрієвський сумно похитував головою і своєрідним жарґоном переконано заявияв:

— А все оттого, Олександр Іванович, що нет алкоголю. Бо всякі лекарства — це єрунда!

Так кінчилася історія книжок Олеся, виданих у Відні в 1920 році. З Відня вони переїхали до Праги, з Праги до Жевниць, а звідси — перебрались знову до Праги, в склади видавництва «Пробоєм» А з видавництва розлетілись — розпорошились по цілій Німеччині, розважаючи і тамуючи тугу невідомих невільників — хлопців і дівчат українських, що їх доля розкидала по чужій стороні — по містах та селах, по «барах» та майстернях.

Де ви, Олесеві книжечки і де ви, невідомі їх читачі...

На закінчення — ще два слова про українські склади у Відні.

Пишучи ці рядки про Олесів «Книгоцентр», я поінтересувався призабутою справою, — а шо ж із складами українських книжок у Відні. Нагода хотіла, шоб я зустрівся з чоловіком, який стояв близько до цих справ.

— Скажіть, будь ласка, що із складами у Відні і які там книжки були?

— Так, склади існували і великі склади. Усе, що було надруковано в р. р. 1919—20. Поперше, усі художні твори В. Винниченка і його драми — усе шось в десяти томах і у великих накладах. Далі — праці М. Грушевського, Христюка, твори Черкасенка, ще чиїсь і велика сила підручників для України, що відроджувалась: граматики, читанки — Черкасенка і Крушельницького, задачники Чепіги і т. д. і т. д.

— Що ж з усім тим?

— Склади належали одній жидівській фірмі у Відні і книжки українські лежали там ще до 1937 року. Українські видавці і власники книжок якось із тою фірмою лагодили і відпрошувалися. Але в 1937 році, коли запахло «аншлюсом» — приєднанням Австрії до Німеччини і небезпекою для жидів, власник складів тихо усе сподав на макулятуру, фірму ліквідував і втік.

— А як багато, на Вашу думку, було там книжок?

— Оскільки знаю, було там дванадцять вагонів українських книжок.

Дванадцять вагонів книжок!...

Це ще одна жертва останнього лихоліття, ще одна втрата, про яку українське суспільство навіть нічого не знає.

Ось такі діла наші, українські...

В справі нагоди виїзду до США

Уміщене нами в ч. 154-ому оглошення під–гаслом „Муляр“о Звкликало загальне зацікавлення. и усіх сторін наспівають листи з проханням точних інформацій.

Не маючи змоги відповідати всім зацікавленим, повідомляємо, що ініціятором виїзду мулярів є український священик у Міннеаполісі. Він через своїх парафіян виклопотав у тамошньої американської фірми згоду прийняти коло 20 українських мулярів. Американська фірма береться тих фахівців спровадити з Німеччини в межах діючого іміґраційного закону та дати їм мешкання. Згаданий священик бажав би мати між ними мулярами людей солідних і таких, що зміцнювали б місцеве українське громадське життя. Всі надіслані нам зголошення відсилаємо представникові ініціятора цієї акції в Німеччині і від нього просимо чекати відповіді. Провадити окреме листування в цій справі не маємо змоги.

Щодо оголошення, згідно з яким українська заможня родина в США прийме за доньку дівчинку сироту, повідомляємо, що така дівчинка знайшлася вже в Ашаффенбурзі, і тому ми не будемо листуватися в цій справі з іншими позамісцевими особами.

Редакція „Неділі“ -2

Виїзд проф. Нестора

Старанням українських організацій у Канаді за згодою канадійського уряду мистецький керівник капелі «Україна» проф. Нестор одержав запрошення до Канади, щоб обняти там провід хоровим мистецтвом українців і після поладнання всіх необхідних формальностей виїхав разом з дружиною в далеку подорож.

На рідних землях, з раннього дитинства милувався й захоплювався маленький Нестор неперевершеною красою й милозвучністю української народньої пісні, підлітком-співаком церковних хорів розпочав свою музичну карієру. Його глибоке відчуття народньої пісні, розуміння її духу, її мелодійности, всіх її нюансів скоро висунули Нестора на провідні становища. Він став дириґентом кращих хорових капель, які під його проводом незрівняно зростали і збагачувалися його досвідом.

На чолі свого хору проф. Нестор виїздив до Парижу і там перед чужинецьким світом, перед захопленою авдиторією французької столиці гідно репрезентував величну красу і поетичність пісні українського народу. Це відзначала паризька преса, підкреслюючи, що своєю співучістю і мелодійністю українська мова мало чим поступається італійській.

Одночасно зі своєю дириґентською діяльністю проф. Нестор працює як композитор і збирач народних пісень, записує їх по селах, гармонізує і поповнює ними український хоровий репертуар.

Опинившись на еміґрації, проф. Нестор не залишає праці, в Фюссені організує хор «Україну», разом з яким після ліквідації там табору, переїздить до Шляйсгайму, а потім на Фрайман, де й перебував до від'їзду в Канаду.

Тепер наш визначний діяч хорового мистецтва вирушив за океан, щоб там на новому місці в нових обставинах з новими людьми продовжувати велику справу репрезентації нашої культури, передавання свого творчого досвіду молодим кадрам і вихованню з них нових обдарованих співаків і дириґентів.

На концертах „Ватри"

Український чоловічий хор «Ватра» в Австрії під мистецьким керівництвом проф. Лева Туркевича за 2½ роки свого існування чимало культурно зріс, вивчив великий репертуар наших народних пісень та обслужив своїми концертами цілу Австрію та французьку зону Німеччини, скрізь викликаючи в чужинецьких слухачів велику цікавість до української пісні.

Повертаючись з Швайцарії, «Ватра» вперше дала кілька своїх концертів в американській зоні Німеччини, виступала в Ашаффенбурзі, Штуттгарті - Цуффенгавзені, Новому Ульмі, Авґсбурзі, Мюнхені, Реґенсбурзі та інших місцях. У Мюнхені концерти хору відбулися на Фраймані (Варнер касерне), на Функкасерне, в місті в Софієнзалі і нарешті на радіовисильні, звідки транслювалися в етер.

Програм концертів складався з багатої та різноманітної творчости наших композиторів, переважно галицьких, пісні яких інтерпретував хор з різним успіхом. Можна цілком погодитися з рецензіями іноземних газет, зокрема женевських і цюрихських про велику музичну культуру дириґента і керованого ним хору, про добрий добір голосів, тверду дисципліну, ніжність артикуляції, прецезійність інтонації. При оцінці ж самих виконуваних хором речей між незнайомими з духом і характеристичними особливостями українських пісень чужинецькими критиками існувала розбіжність та суперечності. Це неминуче станеться з кожним, хто не відчуває специфічної своєрідности нашого фолькльору та іґнорує самобутність розвитку українського пісенного мистецтва. А саме ці моменти і знайшли свій яскравий відбиток у концертах.

Ціла низка речей А. Гнатишака, що складали третину цілого програму, загалом добре відчута і передана хором. У «Садку вишневому» майстерно передано настрій сну, втоми, тиші, чому протиставлено бадьорість дівчат і солов'я. Ориґінальну річ «Чорнява молодичка» виконано з піднесенням і невимушеною веселістю. Спів народний так добре відчутий автором зумів майстерно передати хор. Дещо слабше вдалися «Засумуй, трембіто», київський напів «Блажен муж» та «І шумить і гуде», де змінено навіть поодинокі слова: дощик не йде, а паде.

У пісні «Ой за гори» М. Колесси бракувало виконавцям потрібного захвату і піднесення. Трохи бліде прозвучали: «Не плач, Рахиле» Купчинського, «Через поле» Котка, «Гуляли, гуляли» О. Нижанківського.

Додані на закінчення піднесені бадьорі марші «Засяло сонце золоте» Недільського і повний надії марш молоді (виконаний без дириґента), як і «Трембіта» Третяка про рідний милий край виконані успішно і залишили кінцеве гарне враження.

Найбільшим потенціяльним чинником хору є його добре зорганізований склад, зокрема гарна обсада тенорів і басів, що під дириґентурою проф. Туркевича вже досяг, а в майбутньому може досягнути ще більше успіхів. Хотілося б побажати безперечно талановитому і надійному ансамблю більш уваги звернути на східньо-український репертуар, побільшити в своїх програмах твори Лисенка, Стеценка, Леонтовича, що дадуть їм простір і розмах для піднесення своїх вокальних здібностей. Нинішній репертуар, 75% якого складається з галицьких композиторів, а решта здебільшого з переробок, зроблених проф. Туркевичем, не може задовольнити сучасної авдиторії.

Схаменіться, панове, що ви робите!

В Міттенвальді катують українців

В «Українських Вістях» в ч. 260—261 в рубриці «Листування редакції» поміщено відповідь «Таборянинові з Міттенвальду», якого редакція повідомляє, що його «лист з апелем до громадянства та ЦПУЕ про самосуд таборової поліції в Єґеркасерне над пп. Іваськовим і Саламахою переслано керманичеві Організаційного Відділу ЦПУЕ».

З цього повідомлення виходить, що редакція «Українських Вістей», відома своїм теплим ставленням до «блискучих», не знайшла відваги порушити справу яка на початку 1949 року схвилювала українське громадянство в таборах південної Німеччини, викликавши загальне обурення та домагання покарати винних.

Як повідомляють нас, поважні громадяни, а зокрема місцева комбатанська організація, замовчана «Українськими Вістями» подія сталася в таборі Єґеркасерне у Міттенвальді вночі з 26 на 27 грудня м. р. Деякі місцеві таборові поліціянти, підпивши фабрикованого на місці самогону, покликали на поліційну станицю нічим невинних двох мешканців табору, а саме п. Михайла Іваськова літ 50 і Василя Саламаху літ 35. Поліцист Іван Ґоїн накинув на голову п. Михайла Іваськова коц і разом з іншими мундурованими товаришами трикратно побили обидвох названих громадян, зламавши першому два ребра, а другому спричинивши тріснення підстави черепа. Катування обидвох названих українців тривало від 8-ої години увечорі до півночі. Під час тортур один з поліціянтів бив у бляхи, щоб заглушити крик жертв. Скатованих громадян кинено на долівку арештантської камери, де вони пролежали аж до третьої години другого дня пообіді. До них не допущено не лише нікого з родини, але навіть священика і лікаря. Аж тоді, коли вістка про те, що скатований Михайло Іваськів лежить в агонії, рознеслася по таборі, сусіди й односельчани побитого рішучо вимагали від коменданта табору п. м-ґра Михайла Дужого звільнити заарештованих. Обидвох громадян знайдено в камері цілком обезсилених, вкритих великими синяками й скривавлених. Обидвох віднесено до місцевого шпиталю, де їх обмито від крови і в важкому стані відвезено до німецької лікарні в Ґарміш-Партенкірхені. Стан здоров'я нещасних таборовиків, а зокрема п. Іваськова дуже критичний. Він бореться з смертю.

Цей нелюдський, нечуваний вчинок в таборі п. м-ґра Дужого викликав загальне занепокоєння й обурення між місцевим українським населенням. Треба підкреслити, що побитий Михайло Іваськів, галичанин, належав колись у Бережанщині до передових громадян повіту. Довгі роки був головою читальні «Просвіти» й кооперативи в своєму селі та членом усіх культурно-освітніх і економічних повітових товариств. Пан Василь Саламаха походить з центральних українських земель. Будучи сином розкуркуленого селянина утік з транспорту на Сибір і тепер перебував у Міттенвальді. Цей випадок у міттенвальдському таборі не перший. На протязі короткого часу таборова поліція побила громадян — Гаврила Діденка, Івана Гончара, Михайла Зоєвича, Івана Зоєвича, Андрія Ґаха і Василя Мелешка. Тих варварств таборові диктатори не бачать так, як і не бачать різних прикрих речей, що діються в «зразковому» Міттенвальді. А діється там багато і то такого, про що й згадувати прилюдно сором. Громадянство Міттенвальду домагається від керівних українських кіл негайно поцікавитися подіями в Міттенвальді й покласти край нестерпному та компромітуючому нас самих теророві.

Познайомившись із змістом цього листа, засвідченого найповажнішими громадськими діячами Міттенвальду, ми вислали нашого окремого звітодавця до Мюнхену, щоб довідатися про причини ганебного випадку в Міттенвальді. Наш кореспондент повідомив, що комендант табору намагався недопусттити до розголошення цієї скандальної події, а зокрема проявив акцію щоб затушкувати її перед ІРО. Тим часом вищі органи ІРО і американська кримінальна влада дістали вже власні рапорти про терор в Міттенвальді й, мабуть, поведуть відповідне слідство. Не чекаючи його висліду можна сказати — вся українська публічна опінія без огляду на партійні симпатії й приналежність, без огляду на те, яким би не було тло інциденту в мітттенвальдській камері тортур, мусить домагатися негайного покарання всіх тих, що сталінські терористичні методи бажали б прищепити на ґрунт українського еміґраційного життя.

Студентська ялинка в Франкфурті

20-го грудня 1948 року в залі американського клюбу XVIII піхотного полку заходами Міжнародньої Організації Студентів при німецькому університеті ім. Й. В. Ґете та при матеріяльній підтримці Американського Військового Управління, деяких дипломатичних представництв, національних допомогових комітетів, в тому числі й ЗУДАК-у та групи американських студенток відбулася Різдвяна Ялинка.

В святкувані взяли участь представники Американського Військового Управління, дипломатичних представництв, ректор університету проф. д-р Бем, декани, професори та численні гості. Від університету привітав гостей проф. д-р Гартнер, від Міжнародньої Організації Студентів голова Української Студенської Громади у Франкфурті. Промову виголосив проф. д-р Бем.

Програма свята складалася з виступів студентів різних національних груп. Українські студенти Ю. Сікорський з панею Л. Кузьмою танцювали «Козачка» та «Чумака» в українських народніх одягах. Вони були атракцією вечора й здобули великий успіх.

Вдалий був і виступ американського студента Д. Нюнна, який під власний акомпаньямент на ґітарі проспівав дві популярні американські пісні та розповів веселу новелю про напад на банк. Гурток американських студенток співав американську колядку. Слід також згадати вдалий виступ представника литовців проф. Мотекайтіса, який грав на скрипці литовську народню пісню «Верба» та романс Свендсена. Група польських студентів виконала колядки. Від української групи виступив ще студ. В. Бакум, який проспівав «Аве Марія» Шуберта та арію з опери «Лібестранк» Доніччетті. Шкода, що п. Бакум не мав у своєму репертуарі українських пісень.

Треба ствердити, що, не зважаючи на тяжкі матеріяльні умови, українські студенти гідно репрезентували себе перед чужинецьким світом.

Теодор Мацьків

Ялинка в Ганау

В суботу 8-го січня в таборі в Ганау стараннями таборової Управи була влаштована ялинка для дітей. Залю заповнили діти, батьки й запрошені гості. Їх усіх привітав директор школи проф. Бойцун. Програму склали: виступи дитячого хору під упр. учителя П. Зінченка, одноактова сценка «Курочка й півник», образок «Ялинка», деклямації (найменшому декляматорові було 5 р.) та танці «Верховина» та «Сніжинки» у виконанні маленьких дівчаток. На кінець була роздача дітям подарунків. Присутній

Спортові новини

Звичайні Збори РФК

18-го грудня 1948 року відбулися в Авґсбурзі 3-ті звичайні загальні збори Ради Фізичної Культури ЦПУЕ. Участь взяли представники 5 спортових товариств («Чорногора», «Лев», «Беркут», «УССК», «Довбуш») та кілька діловодів і членів Ради.

Збори відкрив голова РФК проф. Красник Іван, який закликав присутніх вшанувати пам'ять померлого 10 липня 48 року фізкультурного діяча генерала Всеволода Петрова, голови Контрольної Комісії РФК. Головою зборів вибрано мґра Дужого Михайла («Лев»), секретарем Кашубу Володимира («Чорногора»'. Після верифікації протоколу з попередніх загальних зборів голова РФК подав звіт про діяльність цієї установи за час від 1-го вересня 1947 року до 31-го жовтня 1948 року. Поруч з веденням праці й зональних турнірів в усіх ділянках спорту, найбільшим досягненням були успіхи українських змаґунів на олімпіяді народів ДП та зредаґування «Альманаху РФК». Цей альманах розрахований на 7 аркушів друку формату четвірки та міститиме джерельні матеріяли до історії українського спорту на еміґрації. Відданий уже до друку підручник мґра О. Лісинецького «100 ігор і забав» не появився через брак фондів після валютної реформи. Взагалі брак фондів був головною темою нарад з'їзду. Після звіту Контрольної Комісії визнано абсолюторію попередній управі, відзначивши зокрема працю проф. Красника. Нову управу обрано в такому складі: Кітка Степан-голова, мґр Рак Ярослав, інж. Строкон Микола, д-р Мартинець Іван і Качмар Роман-члени. Крім цього з уряду до складу Ради входять — Андрухович Ярослав, як представник Об'єднання Спортових Суддів, і мґр Левицький Роман, інспектор фізичної культури ЦПУЕ? Новій Раді надано право кооптувати нових осіб та ліквідувати установу. Дотеперішній голова РФК мґр Красник, що очолював цю установу від липня 1946 року відмовився ввійти до нового складу Ради. Збори закінчилися схваленням висоти членських

Українці з колонії Богданівка в Параґваї

З НОВИМ РОКОМ!

З нагоди свят Різдва Христового і Нового Року посилаю свої щирі поздоровлення Хвальній Редакції нашого християнського часопису «Неділя»! — Сердечно бажаю дальшого розвитку в Новому 949 році! — З правдивою пошаною Митрофорний Протоєрей Володимир Вишневський, Париж. Єпархіяльна Рада Української Автокефальної Православної Церкви у Франції.

З Різдвом Христовим та Новим Роком: Центральній Раді, Її Виконному Органові, Представництвам обох Українських Церков, Центральному Представництву Української Еміграції, Українським Високим Школам, Науковому Товариству ім. Шевченка, Всеукраїнській Академії Наук, всім Українським Студентським Організаціям, Санітарно Харитативній Службі, Українській Пресі та Кооперації, Станицям Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету в Німеччині і Австрії, та всім іншим Українським Суспільно-Громадським Установам та поодиноким Українським Емігрантам — Веселих Свят та Кращого Нового Року і всього добра, а зосібна якнайскорішого здійснення найбільшого побажання всіх емігрантів щасливо повернути на Рідні Землі бажає — Головна Станиця Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету — Мюнхен-Пазінґ, Бісмаркштр. 20.

Відділ Культури й Освіти з нагоди Нового Року та Різдвяних Свят шле найщиріші привітання Духівництву Українських Церков, Науковим Інституціям, Високим Школам, КоДУС-у, всьому Українському Шкільництву, Мистецьким закладам і установам та культ.-освітнім Референтам. Бажаємо всім працівникам української культури й освіти духових і фізичних сил на шляху дальшої розбудови скарбів нашої національної культури. — Відділ Культури й Освіти ЦПУЕ.

З нагоди Різдвяних Свят та Нового Року, Головна Управа Спілки Українських Журналістів вітає колеґ журналістів та все українське громадянство бажанням добрих сил і здоров'я пережити ці тяжкі часи скитання на чужині і наступні свята зустрічати на звільненій і незалежній Українській Державі. Бажаємо Веселих Свят!

Всім членам і прихильникам Товариства Українських Політичних В'язнів, всім борцям за волю України, всім українським Установам, Товариствам та всім добрим українцям по цей і той бік океану веселих та щасливих свят та щасливого Нового Року бажає Головна Управа Товариства Українських Політичних В'язнів.

Голову Української Автокефальної Православної Церкви, Його Преосвященство Преосвященішого Митрополита Полікарпа, Апостольського Візитатора і Адміністратора Української Католицької Церкви в Німеччині Всесвітлішого Отця Миколая Вояковського, Центральне Представництво Української Еміграції, Ветеранів Перших Визвольних змагань, героїв-бійців Української Повстанської Армії, що з нами та тих, що борються на Рідних Землях, науковців, письменників, журналістів і всі українські організації та працівників вітаємо з Новим Роком. Бажаємо всім якнайскоршого повороту на вільну Україну. — Центральний Комітет Спілки Української Молоді.

З нагоди Різдва та Нового Року засилають з далекого Вінніпеґу усім Рідним, Приятелям, Знайомим якнайщиріші привіти і побажання — Марта і Всеволод Левицькі.

внесків, прийняттям ділових пропозицій та заклику до товариств і громадянства жертвувати на «Олімпійський Фонд» при РФК, щоб покрити дефіцит олімпійських імпрез у висоті 478,91 ДМ.

Українські гокеїсти
заімпонували німцям

Під час латинських Різдвяних Свят відбулися в Ашаффенбурзі гокейові змагання німецьких дружин за мандрівну нагороду Майнінґа. Участь у турнірі взяли гокейові команди з Ашаффенбурґу, Франкфурту й Маннгайму. Дармштадський гокейовий клюб на змагання не прибув. В ашаффенбурзькій гокейовій дружині участь взяло шість змагунів міттенвальського «Лева» — Бучацький, Будний, Дицьо, Левицький, Пестек і Цимбалістий, що властиво становили майже повний склад ашаффенбурзької команди. Завдяки участі українських змагунів ашаффенбурзький гокейовий клюб взяв перше місце й чашу Майнінґа, перемігши високо Франкфурт (8:2) та Маннгайм (6:2). Зустріч Маннгайм-Франкфурт скінчилася перемогою Франкфурту 6:1.

Першого дня свят відбулася товариська зустріч «Лева» з німецькою ашаффенбурзькою дружиною. Змагання закінчилися перемогою «Лева» 16:1.

Найкращими грачами на льоду були довоєнні змагуни гокейової секції львівського спортового товариства «Україна» Бучацький і Дицьо. Про них з найвищим признанням пише спортовий редактор місцевої німецької газети «Майн Ехо»:

«Зустріч Ашаффенбург-Франкфурт дала все, що можемо вимагати від гокею: швидкість, комбінацію, спортове завзяття й елеґантність. Ашаффенбурґ переміг завдяки надзвичайній грі Бучацького й Диця. Дріблінґи й зіграння та співпраця цих двох змагунів були спортовим сюрпризом. Дицьо здобув п'ять воріт, Бучацький одні.

З нагоди змагань із Маннгаймом «Майн Ехо» пише:

«Маннгаймські гокеїсти не могли встояти проти безперервного наступу дуету: Бучацький-Дицьо. Бучацький захоплював своєю розумною, швидкою, елеґантною й повною несподіванок грою. Дицьо виявився стрільцем великого формату. Четверо воріт у цій зустрічі він записав на своє конто».

На змаганнях було 10 000 глядачів.

*

Героєм новорічних гокейових змагань в Ашаффенбурзі між місцевим німецьким гокейовим клюбом і Маннгаймом (у Вечір Сильвестра) та Дармштадтом (Новий Рік) — був український змагун Дицьо («Лев» — Міттенвальд). Його жертовній грі, орієнтації, техніці й пробойовості та твердій обороні (Будний, ворота, Цимбалістий, Пестек — оборонці) може Ашаффенбурґ завдячувати реміс із сильною, вирівняною маннгаймською командою, яка ввесь час гри мала велику перевагу над чорно-білими й до останніх хвилин третьої терції вела заслужено 4:2. Щойно в останньому моменті перед закінченням змагань із сольових пробойових акцій Дицьові вдалося здобути вирівняння. Зрештою цей талановитий гокеїст може записати на своє конто всі чотири ворота.

Метч із реклямованою дармштадтською дружиною на Новий Рік закінчився блискучою перемогою Ашаффенбурґу (12:1), який неподільно панував над кружком і увесь час пересиджував під воротами противника, бомбардуючи їх безперервно. І цим разом душею ашаффенбурзької дружини був Дицьо, автор, або співавтор майже всіх воріт. Поруч Диця найкращим на льоді був українець Цимбалістий.

До обидвох змагань ашаффенбурзька дружина виступила без хворого Бучацького й Левицького. В склад команди чотири українці: Будний (ворота), Цимбалістий, Пестек (оборона), Дицьо (напад-середина).

Хроніка Ашаффенбурґу

Під знаком переселення

Коли потяг у даль загуркоче.
Пригадаються знову мені
Дзвін гітари і місячні ночі
Поцілунки й жоржини сумні.
В. Сосюра

Так. Не одному ашаффенбурзькому діпістові будуть згадуватись знайомі касарні, швидка течія Майну і тихі вечори під квітучими ашаффенбурзькими яблунями. І Майн і яблуні лишатимуться тут надалі, але нас уже не буде, бо касарні в Ашаффенбурзі мають бути звільнені — «Піонір» та «Лягарде» найближчими днями, а Буа Брюле — дещо пізніше. Наказ про звільнення поширюється й на п'ятий табір «Єґерказерне», мешканці якого — естонці — частково уже виїхали. Українців з Ашаффенбурґу вивозитимуть у такі місця

Пфорцгайм	500 чол.
Ельванґен	400 чол.
Фрайман	400 чол.
Мюнхен (Варне каз.)	400 чол.
Мюнхен (Ляим)	50 чол.
Етлінґен	300 чол.
Цуффенгаузен	275 чол.
Фюртен	250 чол.
Стефанскірхен	200 чол.
Берхтесґаден	170 чол.
Інґольштадт	75 чол.

Можливо, що ці цифри в останню хвилину будуть дещо змінені, але ясно одне: цілість української громади в Ашаффенбурзі дуже поважно надщерблена, бо її кількість зменшиться майже наполовину, а це, ясна річ, потягне за собою такі далекосяжні наслідки, як зміни в складі ОПУЕ та інших установ: шпиталь, школи, (загальноосвітні й фахові), різні курси та ін. Доля цих установ та місце їх дальшого перебування остаточно ще не вирішена. Відомо лише, що легко-хорих та тих, які видужують, перевозитимуть зі шпиталю назад у бльоки, а решту мають нібито перевезти до місцевого німецького шпиталю. Так само буде змінений склад місцевого гаражу, більшість працівників якого ~~складали~~ українці. В гаражі проведуть редукцію: частину шоферів і механіків переведуть до Гіббельштадту (14 км. від Вюрцбурґу), частину звільнять і лише небагатьох лишать до хвилі остаточної ліквідації таборів. Наказ про виїзд з Ашаффенбурґу не поширюється: на працівників IPO, на тих, хто має оформлені документи на еміґрацію та на тих, хто працює в американців (Ґіссен, Ганау). Ті ж люди, які працюють у німців, муситимуть з Ашаффенбурґу виїхати. Список таборів, що прийматимуть ашаффенбурзьких українців, вивішено за кілька днів наперед, щоб кожен мав змогу завчасу прочитати його і вирішити, куди саме він хоче виїздити. Акцією перевозки керуватиме ашаффенбурзьке ОПУЕ. Видавництво «Неділя» залишається в Ашаффенбурзі.

П. Дубів.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор 400·—DM, 1/2 стор 200·—DM, 1/4 стор, 100·—DM, 1/8 стор 50.—DM. 1/16 стор 30·—DM, 1/32 стор 15·—DM Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

Від адміністрації „Неділі"

Низченаведених Шановних Кольпортерів просимо негайно вирівняти заборгованість по кінець грудня 1948

1) П. Кобаса в Ноймаркті (J. Boegls Buchhandlung)
2) п. М Клітинський в Ганакері
3) Український Кіоск. (München-Freimann, Funk-Kaserne)

*

Негайно стримаємо висилку „Неділі" всім нашим Кольпортерам і Передплатникам, що не вирівняли заборгованість за минулий 1948 р.

Приймаємо передплату на січень, лютий, березень 1949 р Адреса Verlag „Nedila", Aschaffenburg, Schweinheimer-Straße 50.

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Гарний мужчина, 42 роки, з високою освітою, перед виїздом до США хоче познайомитися з інтеліґентною й гарною українкою високого росту у віці 28—36 років. Писати до „Неділі" під „Зустріч" 2-2 z

Старший кавалер (будівельний інженер, затруднений при IPO), невисокий темний шатен, енергійної веселої вдачі, музикальний, господарний, не курить, здорової будови, недавно попав сюди з Чехії і тому тут без ширших знайомств, — хоче пізнати шляхом кореспонденції культурну, симпатичну, доброго серця та християнської моралі українку, панну чи вдовицю, 30-40 літ, яка в разі взаємної симпатії стала б йому правдивою товаришкою життя в умовах дальшої еміґрації. Дискрецію переписки ґарантую словом чести.

Листи слати на адресу: Козур (для ABC), München 2, Dachauer Str. 9 II.

Хочу поділити небуденні мистецько — творчі здобутки з панею, яка має в собі іскру мистецького талану, жіночу небуденність та добру волю вчитися і разом творити.

Незалежна, пристійна, енергійна та підприємчива (бо цього вимагає життєва конечність), віком до 35 р. — такою мусить бути та, хто запікавилась би цим оголошенням та мала охоту написати „для Андрія" 1-2

ПОДЯКИ

Цим виношу подяку Вп. П. д-рові Іванові Макаревичу та його асистентам д-рові Наболотному, Дмитренкові та Билову за вилікування мене хірургічним способом з важкої недуги шлунка. При цій нагоди дякую медсестрам хірургічного відділу та допоміжному персоналові за солідне піклування під час моєї хороби.

1-1 z Д-р Ст Брикович.

*

Вп. Панам Д-рам Романові Крупці та Петрові Худолієві щиро дякую за успішне вилікування мене з затяжної недуги ішіасу.

Всьому допоміжному персоналові з Вп. П. Сидоренком на чолі дякую за дбайливу опіку під час мого перебування в лікарні.

Вищезгаданим особам бажаю в зв'язку з Новим Роком всього найкращого.

Петро Зубрицький
Ашаффенбург 1949 р.
1-1

РОЗШУКИ

Сестру Марію з чоловіком Євгеном Григорович-Барським шукає Іван Проноза. Ласкаво повідомити на адресу: Poluchowicz J., München 8, Wolfgangstr. 11/III rechts, Rückgebäude. 2-6

Будія Григорія, народж. 1923 р. в Ходачкові Малім б Тернополя, який ще в 1944 р. працював в Дюсселдорфі, Штайнштрассе 54/56 у фабриці „Райншталь" (Німеччина), шукає сестра. За конкретні відмості про його теперішнє місце перебування і т. п. віддячуся. Листи слати на адресу:

Mrs. Maria Swiecicka, 93 Grove Sf Winnipeg, Man. CANADA.
2-3 z

24-річна шведка Керстін Екекранц — єдина в своїй батьківщині жінка-суддя.

ОГОЛОШЕННЯ

Всі члени СУВ повинні здати свої Ветеранські книжки до відділів для вшиття двох нових листків на яких є зазначене продовження важности книжки. Ветеранська книжка, яка не є продовжена, тратить свою важність з днем 1-го січня 1949 року.

1-1 b Головна Управа С.У.В.

Hofgarten-Lichtspiele
ГОФҐАРТЕН-ЛІХТШПІЛЕ

З огляду на велетенський успіх продовжено на другий тиждень фільм

ҐРАФ МОНТЕ-КРІСТО

Початок сеансів 14,оо 16,15 18,30 20,30
Каса відкрита щодня 11 до 12 год.

НОВОРІЧНИЙ СОН СТАЛІНА

Була остання хвилина 1948-го року. Сталін із своїми „геніяльними" соратниками підняли новорічні келехи . . . Сталін поздоровив Молотова за його успіхи в закордоній політиці й побажав йому успіху на новий 1949-й рік.

І ось Сталін уже в розкішній постелі, спить міцним сном і сниться йому дивовижний сон, що нібито він умер, а його провадять невидимі сили до якихось мурів з залізною брамою, по боках якої стоять дужі-чорні аж страшні на вигляд вартові, що йому нагадало Кремль.

— Прийшов! — подумав. — Але куди — в рай? Ні, певне, бо мури чорні, страшні, воротарі нагадують чортів. Мабуть, пекло? . . . — подумав. — Опе попав!

— Підійшов ближче, а за брамою повно людей, і всі в один голос:

— Сталін іде, Сталін іде . . .

„Ох, лишенько, і тут мене знають!" — гірко подумав Йосип Вісаріонович.

Придивився до людей — а то все царські міністри, генерали, чиновники

— Е, ні. Це не пекло. Це ж найхристолюбивіші і найправославніші сини „Єдіної неделімої". І повеселішав.

Раптом брама відчинилася, і він уже біля гурту.

— Що робити? — думає собі. — Тепер я один, а їх багато. Зроблять зі мною те, що я робив із ними на тім світі.

І знову засмутився.

Мовчить.

Побачив, що й вони замовкли, змінились. Посмілішав та як крикне до всього гурту:

— Здорові, ребята!

— Здрам желам, товариш Сталін! — гаркнули разом неделімці.

Ця бадьора відповідь трохи здивувала Сталіна Він гадав, що почнуть прискіпуватися, кинуться його бити, а вони — вітають. Підійшли ближче й один споперед одного:

— Слава великому вождеві, навіки слава! . . .

Взяла його цікавість, і він запитав:

— Вітаєте? Я ж бився з вами! . . .

— Переможців не судять! — загули в один голос: — Іван Грозний теж рубав голови своїм. Петро Великий теж четвертував стрільців і навіть рідного сина закатував. Катерина останнього гетьмана кошового Івана Калнишевського 25 років мучила прикованого у печері. Живими замуровували вільних козаків за неповинність у стіни манастирські . . .

— Невже ви ото мене виправдовуєте за те, що я вас ліквідовував?

— Ми думали, що ти нищиш родіну а ти її підніс так, як нам і не снилося. Не тільки старі кордони відновив, а до Адріятичного моря добрався Завтра Дарданелли покладеш у кишеню Манджурія наша, а незадовго й цілий Китай буде наш. Курильські острови . . .

— Так то ж усе в ім'я комунізму . . .

— То в 1918 році ми боролися та боялися, що в ім'я комунізму з'їси неделімую. А тепер, коли Кеніґсберг переймено на ім'я тверського ґражданіна — Калініґрад, то ми певні, що комунізм твій тільки на користь нашій родіні . . .

Третину французької нації примушуєш битися за ідеали Москви. А Італія? А Греція? А вся східня Европа? . . . Ми й не мріяли про таке достіженіє . . . Слава великому Сталіну! Слава! Слава! Слава! . . .

Сталін посміхнувся.

— Добрі патріоти, — подумав. — Моїм би ребятам навчитися у них. Мої трохи не такі.

Так його зворушила ця відданість, що він аж сльозу пустив.

Помітив це один з колишніх парів, підійшов до Сталіна, взяв його в обійми й палко-палко поцілував. А потім і питає:

— Скажи, Йосип Перший, які пляни намітив ти на тім світі?

Зворушений Сталін від щирого серця взявся відразу розповідати:

— Зараз я замилюю очі альянтам своєю найдемократичнішою конституцією. Дискутую з ними й доказую, що я більший демократ і миротворець, ніж вони. А під тим плащиком роблю свої ділишки. Манджурію вже заграбастав, а там і цілий Китай хапону, а там Корею, а потім, трохи передихнувши, — і Европу обніму обома руками Після того Америка й Англія затанцюють під мою дудку. І тоді — Кремль — столиця світу! . . .

Не встиг ще Сталін закінчити, як пар вхопив його ще міцніше в обійми, а всі навколо несамовито загукали

— Слава Сталіну, слава Сталіну! . .

Раптом підійшов до Сталіна один із військових міністрів й запитав:

— А чи ніхто не розкриє перед альянтами твоїх аґресивних планів?

— Так! У мене є, а вони є й наші віковічні вороги — це українці. Вони зможуть всі мої плани дати альянтам і ті можуть зробити це раніше, ніж я.

Але ж вони в твоїх руках.

— Е, не всі! По цілім світі розлізлися ДП українці і добиваються свого визволення. Але я вживаю всіх заходів для дискримінації їх. Керенський з Америки, а я звідціля і розіб'ємо петлюровсько-фашистську ідею

Сталін вирівнявся, підніс голову, як на мавзолеї Леніна підчас параду і запитав:

— Прошу, господа, де це ми? Певне в раю?

— Е, ні, пекло.

— Як це? Ну, хай я церкви нищив, священиків розстрілював, а ви ж церкви будували, молились, релігію підносили.

— Не визнають! Не визнають! засморкуючи сльози, мовив якийсь єпископ. Обвинувачують, що ми нищили інші релігії. Побачили, що ми хотіли під плащиком християнства й нашого „миротворства" панувати над іншими народами й заволодіти Европою та цілим світом. Тут знають і про те, що ми собі й назву Русь силою забрали від славної Київської Руси . . За зловживання правором православної церкви — усіх нас запроторили до пекла . . .

Раптом підбіг якийсь генерал, шарпнув Сталіна за рукав та як крикне:

— А ти чого між нас забрався? На тім світі погони нам здирав, за погони нас розстрілював, в тюрми саджав, а тепер між нами? . . .

— Пробачте господін генерал, — холодно промовив Сталін. — Я маю багатомільйонову армію, і вся вона носить погони. Коли б мені дозволили сюди прибути в мундирі генералісімуса, ви побачили б, що ми тепер маємо погони вдвоє ширші й довші, ніж мали ви.

— Так, правду каже! — загули навколо.

— Ну, тоді вибачте! — сказав генерал і одійшов набік.

Але ось почувся страшний розпачливий крик:

— Сталін? . . Де він? Давайте, його сюди! . . .

І Сталін побачив . . . Троцького з сокирою в руках. З тією самою сокирою, якою він, Сталін, доручив був на тім світі розрубати Троцькому голову. Обличчя Троцького було стривожене, і Сталін лишився сам, вічна-віч з Троцьким.

— Ага попався, зрадник революції?

Не встиг Сталін розтулити рота, як Троцький замахнувся з усієї сили сокирою і . .

Сталін з переляку прокинувся. Він був увесь мокрий від поту і дрижів.

На Кремлівській вежі пробило 8 годину ранку. Гучномовці виголошували славу „великому" Сталінові Сталін здивовано обвів очима навколо по кімнаті, і обмацуючи сам себе, запитав:

— Чи я ще в пеклі, чи в СССР? . . .

І. Малетич.

Preis 40 Pfennig | Ціна 40 пфеніґів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Недiля

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 6. АШАФФЕНБУРҐ, 23 січня 1949. Nr. 159

ДОНЕСЕМО незаплямовані прапори на героїчну і вільну батьківщину

Від Виконного Органу Української Національної Ради з приводу 30-тих роковин Соборности України

22 січня минає 30 років з дня, в якому нова українська історія завершилася своїм найвищим осягом. 22 січня 1919 року рішенням вільно обраного народнього представництва, Трудового Конґресу України, — на підставі постанови Української Національної Ради Західньо-Української Народньої Республіки з 3 січня 1919 року та акту Директорії Української Народньої Республіки з 22 січня 1919 року — проголошено в Києві об'єднану, соборну українську державу. Четвертий Універсал Центральної Ради з 22 січня 1918 року і Перший Листопад, створюючи незалежні — східню і західню — українські республіки, дали підвалини під те завершення державної будови.

Після упадку другої української козацької держави українська нація пробудилася на початку минулого століття справді окрадено на пожарищі. Її провідна верства в великій частині перейшла до чужих займанців. Тож наше національне відродження мало своєю головною метою наново здобути втрачену духову, господарську і політичну незалежність. Це глибокий зміст визвольної праці і боротьби 19-го і початку 20-го століть, а революція 1917 і наступних років з її найвищими датами, завершеними 22 січня 1919 року — це остаточні державно-правні оформлення здобутків тієї праці і тієї боротьби поколінь.

Оце здійснювалася незрадна мрія українського народу про справедлиний суспільний лад, про сім'ю вільну нову, в свобідній українській землі. Оце український дух остаточно скидав із себе пута, накладені російським царським режимом. Залунало по всій Україні вільне слово. Свобідна вже — саме 30 років тому — в січні 1918 року, волею українського народу і рішенням його вільного уряду визволена з-під російського ярма, українська автокефальна православна церква могла разом із вільною українською католицькою церквою Західньої України, класти основи нового, праведного миру в душі народу. І як остаточне завершення тих подій прийшло постання двох українських держав і злиття їх в одну соборну республіку — 22 січня 1919 року.

Всі українці, де б вони не були, на батьківщині чи на чужині, на волі чи в тюрмах і засланнях, в тяжкій праці чи в криванім бою з ворогом, — в той прапам'ятний день 22 січня повторятимуть незабуті слова великих документів: ІУ-го Універсалу з 22 січня 1918 року:

„Від нині Українська Народня Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною державою Українського Народу".

І слова проголошення Директорії УНР 22 січня 1919 року:

„Від нині зливаються в одно віками відділені одна від другої частини України — Галичина, Буковина, Закарпаття і Придніпрянська Україна в одну велику Україну. Сповнилися відвічні мрії, для яких жили і за які вмирали найкращі сини України. Від нині є тільки одна незалежна Українська Народня Республіка".

В тій дорогій і спільній для всіх українців — на батьківщині і на скитальщині, вільних і невільних — пам'яті, розкидані по всьому світу переживаємо в дні 22 січня нашу вже нерозривну єдність, якої не знищать ніякі зазіхання теперішніх і колишніх займанців. Хай же в почутті тієї односги зміцниться тверде рішення побороти всі сили, що намагаються повернути колесо історії назад і зробити ті акти недійсними. Адже знову український дух у неволі й українські церкви у московскім полоні. І знову замість вільного, демократичного суспільно-господарського ладу на наших землях нове чуже панство і нове кріпацтво. І місце української самостійної держави зайняла, для обману світу, примарна ніби українська совєтська республіка.

Тож на нас, українцях на чужині, лежить великий обов'язок супроти батьківщини в ярмі і бою: обов'язок зберегти прапори і заповіти 22 січня 1918—1919 років. Мусимо тут, хоч у злиднях, але у вільніших умовах, розбудувати і поглибити 30 років тому здобуту свободу і єдність духу, не піддаючися чужим підшептам, що намагаються знову розділити нас і розсварити, щоб і далі держати наш народ у неволі.

Мусимо зберегти і поглиблювати нашу політичну єдність, не допускаючи ворогові на втіху до нового розбиття на воюючі між собою групи. Українське організоване громадянство достойно вшанувало великі роковини Самостійности і Соборности України, створивши одне політичне представництво нашого народу — Українську Національну Раду.

Українська Національна Рада донесе незаплямованими прапори тих славних днів аж до вільної батьківщини, щоб передати їх нашому народові, у по віки вже одній Самостійній і Соборній Українській Державі.

Хай живе Український Народ!

Хай живе Самостійна Соборна Українська Народня Республіка!

На чужині, в січні 1949 року.

1649 - 1919 - 1949

БОРОТЬБА УКРАЇНИ

не припиняється ні на один день

Як повідомляють з Рідних Земель, насильне запровадження колективізації натрапляє на великий спротив селян. Її запроваджують у той спосіб, що мужчин арештовують й вивозять, а за кілька тижнів змушують безборонних жінок «добровільно» підписувати заяву вступу до колхозу. Коли це не вдається, вживають інших засобів — застрашують та побивають неслухняних. Часто до сіл прибувають комісари й горе тому, чий будинок має ще чепурний вигляд. Власника такого будинку звинувачують в приналежності до соціяльних і потенціяльних ворогів та в державній зраді. Таких людей вивозять і заставляють до тяжких робіт. Як тільки село ставить опір, зараз його оточують вибраними частинами війська, молодь і здібних до праці людей вивозять під конвоєм на примусові роботи, а село з немічними та старими людьми палять. Великими й чисельними стали тепер нові колонії примусових поселенців із України не лише на Сибіру, але й біля заливу Берінґа коло Аляски.

Так само поведено сильний наступ на українську католицьку Церкву. Всю церковну ієрархію виарештовано та вивезено на Воркуту, над річкою Камою. У Воркуті перебуває тепер львівський митрополит Архиєпископ Кир Йосип Сліпий, Кир Василій Чарнецький та другі. Така сама доля зустріла новоіменованих Генеральних Вікаріїв. Всі вони тяжко страждають по вугляних шахтах, відокремлені одні від одних, терплять голод, цингу та переносять інші невигоди заслання. Такого життя не видержав старенький ігумен оо. Студитів о. Климентій Шептицький. Він помер від холоду, голоду й виснаження тяжкою працею. В околицях Воркути перебуває тепер коло 7 мільйонів засланців. Не стало також між живими о. Лончини, пароха церкви св. Миколая у Львові, якого большевики засудили на 10 років тяжкої тюрми. Кир Никиту Будка вивезено над Озівське море. Кир Григорій Хомишин єпископ-ординарій станиславівський помер у січні 1947 року. Не стало в живих перемиського єпископа Йосафата Коциловського, що помер у православному манастирі під Києвом.

Не зважаючи на ці безнастанні переслідування, населення йде в ліси й тут вірні душпастирі правлять Богослуження. До половини жовтня 1948 року в манастирях могли ще перебувати священики-ченці й правити Службу Божу. Одначе після цієї дати всіх монахів перевезли до концентраційного табору в Уневі коло Перемишля й невідомо, що з ними зроблять.

Поляків на західно-українських землях большевики не переслідують. У Львові є їх ще около 60 000. Їм залишили до користування 4 костели, в Станиславові один Українські католицькі церкви перебрали православні, або переміняли їх на магазини. Така сама доля зустріла два відомі польські костели у Львові — оо. Бернардинів і Домініканів.

(За П. Б.).

Координаційний Осередок

Українських Громадських Центральних Установ

В днях 31.12 1948 — 3.1. 1949 відбулася в Лондоні в прищенні Союзу Українців у Вел. Брітанії, на основі постанови КОУДК з осідком в Авґсбурзі, V-та Конференція українських громадських центральних установ, на яку запрошено всі українські центральні установи в Европі, Азії і Африці — з метою остаточного оформлення Координаційного Осередку цих установ.

Конференція покликала до життя такий Координаційний Осередок і затвердила його статут.

Осередок, якого повна статутова назва звучить: «Координаційний Осередок Українських Громадських Центральних Установ» (КОУГЦУ) є надбудовою українських громадських центральних установ, що діють поза українськими землями в країнах Европи, Азії та Африки.

На Конференцію приїхали представники центральних українських громадських установ з дев'яти країн і ці представники підписавши статут Осередку КОУГЦУ стали членами основниками цього Осередку. Статут підписали делегації таких центральних українських громадських установ: Бельгії (УДК), Великої Брітанії (СУБ), Голляндії (Українська Громада), Італії (УДК), Німеччини (ЦПУЕ) Франції, (Укр. Центр. Гром. Комітет), Швайцарії (УДК), Швеції (Українська Громада).

Згідно з постановами статуту, метою КОУГЦУ є:

1. Координувати діяльність існуючих центральних громадських установ — своїх членів.

2. Допомагати творенню центральних допомогових громадських установ у тих країнах, де їх нема, а де живуть українці.

3. Репрезентувати назовні українські громадські і допомогово - харитативні установи.

4. Дбати про збереження етичних основ нашого громадського життя та українського правопорядку.

5. Полагоджувати спірні справи між центральними українськими установами в різних країнах, якщо для цього зайде потреба.

Місцем осідку для Осередку визначила Конференція, тимчасово, місто Лондон.

Відповідно до постанов статуту вибрано власті Осередку та Ділового Секретаря в такому складі:

Президія КОУГЦУ:

Голова Президії — п. Василь Мудрий (ЦПУЕ Німеччина); Заст. Голови — п. Богдан Панчук (СУБ Вел. Брітанія); Секретар Президії — інж. Андрій Кішка (УДК Бельгія).

Члени Президії: 1. інж. Симон Созонтів (УЦГ Комітет Франція), 2. о. д-р Іван Прашко (УДК Італія).

Контрольна Комісія Голова: проф. Михайло Ветухів (ЦПУЕ Німеччина); Заст. Голови: п. Іван Попович (УЦГК Франція); Секретар: мґр Маріян Дзьоба (УДК Бельгія).

Заступники членів Контрольної Комісії: 1. п. Валеріян Федорчук (Українська Громада Швеція); 2. п. Ярослав Пришляк (УДК Бельгія).

Діловий Секретар: п. Юрій Сальський (Лондон).

В ході нарад Конференції, заслухано звітів з діяльности поодиноких краєвих централь, з яких стверджено з вдоволенням постійний поступ в розбудові та скріплюванні нашого організованого життя на чужині, завершенням чого є створення УНРади. В часі дискусій піднесено цілий ряд справ яких розв'язання чи ведення має увійти в плян праці новообраної Президії Осередку та Ділового Секретаріяту.

Незабутні спомини

Ми сиділи за столом і вели бесіду. Мій співрозмовник колишній старшина УГА ветеран визвольних змагань уквітчаний срібною сивиною оповідав мені різні події з пройденого ним бойового шляху.

— Багато довелося пережити, чимало різних бойових епізодів уже стерлися в спогадах, але назавжди збережуться в моїй пам'яті обидві прекрасні знаменні дати нашої державности: проголошення самостійности України, а роком пізніше — об'єднання всіх українських земель, — казав він.

Вічно незабутні, навіки пам'ятні залишаться величаві хвилини, коли до нас дійшла звістка про ці події, а та непередавана радість, яку збудили вони, обумовили величезне піднесення і ентузіязм усього народу.

Старшина оповідав далі:

— У січні 1918 року я з іншим клегою Михайлом Тишовицьким були на вишколі в австрійській старшинській артилерійській школі в Братиславі. Обидва ми пильно слідкували за всім, що діялося на Великій Україні, яка була тоді на шляху до своєї самостійности, та інформували про ці події своїх колег по школі — чехів, словаків, хорватів та інших, що виявляли живий інтерес до всіх подій на Сході.

Я, — продовжував старшина, — передплачував «Діло» та українські часописи німецькою мовою з Відня, і уважно стежив за всіма новинами сам та давав читати газети іншим старшинам, що були на вишколі.

Десь в останніх днях січня прибули з пошти свіжі номери українських газет з Відня і «Діло» зі Львова. Мою увагу одразу прикувало повідомлення, що в Києві, на Софійському майдані проголошено універсал про самостійність і суверенність Української Народньої Республіки.

З непередаваною радістю прочитав я цю коротку інформацію. Про події на Україні, про її автономію ми знали та чекали і сподівалися її унезалежнення та вірили, що воно скоро наступить. Та все-ж звістка про те, що самостійність України вже проголошено, до глибини серця вразила і зворушила мене.

— Подивись! Прочитай! — тремтячим від хвилювання голосом сказав я, передаючи газету Тишовицькому, який прочитавши, так зрадів, що кинувся мені на шию зі сльозами радости поздоровляючи мене неначе на Великодне свято.

Обидва ми поділилися своєю радістю з колегами по школі інших національностей. Всі вони піднесено зустріли наше повідомлення і, густим колом оточивши нас, вітали нас українців, та бажали нам кращого майбутнього.

Наша радість передалася іншим. Тішився з нами увесь провід школи, поздоровляли нас старшини. Особливо радів поручник австрійської армії Фердинанд Лянг, пізніше відомий усім як старшина УГА та згодом посол до польського з української листи в 1928 р.

Замешкалий у Братиславі біля нашої казарми чи не одинокий українець, на звиськом Василишин, у якого харчувалися вихованці школи, дізнавшись про цю подію від радости заплакав.

Радість вирувала в школі. Нашою радістю проймалися військовики інших національностей

Згадавши, що недалеко Братислави розташувалася запасна кадрова частина,

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 5(
Published under EUCOM, Civil Affairs Division
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

в складі якої були також старшини та вояки українці, серед них лікар — українець д-р Іван Колодрубець (тепер уже померлий), я поїхав з тими газетами туди і сповістив їх про самостійність України.

Лаконічне газетне повідомлення робило величезне враження, мало колосальний відгомін. Це була не просто радість, ні — святий ентузіязм, що сльози на очах викликає і збуджує на героїчні вчинки.

Жовніри-галичани захоплювалися величним актом, вчиненим їх східними братами, вони були певні, що здійснилися їх надії і сподівання, зв'язували з цим фактом найкращі мрії, вірили, що тепер буде вільна Україна і вони стануть вояками української армії та поїдуть до своєї омріяної держави.

Та в недовзі закінчився наш вишкіл і мене відправили на італійський фронт, де я втратив зв'язки з українським середовищем, але любов до вітчизни, свідомість того, що вона вже суверенна і незалежна, не залишали мене ніколи і, повернувшись до Галичини, в дні Листопадового чину я поринув у вир визвольних змагань.

1919 рік застав мене на фронті під Львовом, де я як старшина УГА був при панцерному поїзді, що діяв на залізничій лінії Львів—Самбір.

У Станиславові, тоді столиці Західньо-Української Народньої Республіки виходило кілька українських газет: «Стрілець», «Нарід» та інші, які у великій кількості приходили на фронт для вояцтва УГА.

І ось одного морозного січневого дня українська преса принесла нам звістку, що в Києві проголошено Соборну Україну. Вояки і троє нас старшин цього панцерного поїзда з непередаваним одушевлінням зустріли це повідомлення.

Здійснилися заповітні мрії нашого народу, — говорили жовніри.

Скрізь панував великий ентузіязм. Думки всіх линули до Золотоверхого Києва, де, пролунали історичні слова універсалу про сполуку всіх українських земель. Ніхто тоді не сподівався, що наші героїчні змагання закінчаться таким фіналом.

Старий вояк насупив брови.

— Але це ще не кінець. Боротьбу не закінчено. В Україні ще й тепер лунають постріли. Ідеї, проголошені в обох універсалах піднімуть нові покоління на боротьбу за їх здійснення і я вірю, що поведу ще свою військову частину на Київ. — Г.

Джон Ф. Стюарт про Україну

Відомий політик Джон Ф. Стюарт, голова Скотської Ліги для европейської свободи, пише в спеціяльно виданій книжечці з приводу вистави мистецьких виробів тих народів, що є за «залізною завісою», про долю тих країн і також про Україну. В цій брошурі читаємо:

Народ у Велико-Британії мабуть знає менше про Україну як про будь-яку іншу країну Европи. Уважають за певне, що Україна є російська своїми традиціями, культурою, мовою й перспективами й тим більше, що Україна окремо представлена в Об'єднаних Націях, але завжди як совєтська підмога. Українці-це народ числом більший 40 мільйонів з однією з найстарших цивілізацій в Европі. В минулі часи столиця України Київ була фактично центром европейської цивілізації й культури. Перед першою світовою війною Україна була, як і Польща, розділена і одна її частина була під російською, друга під австрійською окупацією. При кінці війни українці схотіли об'єднати свій розділений народ і створити Соборну Українську Республіку з їх власним незалежним урядом. Але на Україну напали — большевицька Росія поляки та армії білих росіян царських генералів, яких підтримувала В. Британія але яких українці не хотіли так само як не хотіли й большевиків. Знову українці були поневолені. Частина їх країни перейшла до Совєтського Союзу, частина до Польщі, частина до нової держави Чехо-Словаччини.

Але українці ніколи не припиняли боротьби за свободу й їх рух за вигнання большевиків із країн в Европі, що є тепер під російським пануванням, мабуть найсильніший з усіх і Україна буде, очевидно, природним провідником.

Хоч вони слов'яни, одначе українці не росіяни і не мають із ними ані спорідненння, ані симпатій до них. Вони рішили, що Україна має бути знову вільною і великою нацією як була в минулому. Вони мають завдання знищити так званий український режим, що тепер панує в їх країні. Вони мають на поготові тимчасовий уряд, що складається з членів колишнього незалежного уряду й парляменту. Їх армії ніколи не переставали боротися проти совєтів. Вони й тепер ведуть боротьбу. Дуже велике число українців прибуло в Скотію на роботу й ми незабаром більше будемо знати про цей великий народ».

ГАННА ЧЕРІНЬ

Різдво на чужині

У кожному вікні ялинку видно.
Як пахне лісовий смолистий ладан!
І стільки спогадів про тепле, рідне,
Що мимохіть розплакатися ладен.

Це ж Той родився, що в нужді і горі
І на вигнанні поміч нам єдина.
Свічками зайнялись різдвяні зорі,
І знов повірила зневірена людина.

Що ще життя у неї не пропаще,
Бо нам Спаситель допоможе всюди
І кожен вірить — все піде на краще,
І принесе Різдво з собою чудо:

Чи щастя поверне хоч на хвилинку,
Чи з дому прийде хоч маленька вість,
Чи завітає саме на ялинку
Неждано дорогий та любий гість.

ПОЧАТОК ПРОЦЕСУ Віктора Кравченка

24 січня в Парижі починається призначений вже один раз, але потім відкладений сенсаційний «процес Кравченка». Ідеться про відомого своєю втечею в США з свого поста високого совєтського урядовця Віктора Кравченка, що у виданій ним книжці «Я обрав свободу» нещадно викрив жахливу правду про Совєтський Союз. Коли французький комуністичний часопис «Де Летр Франсес», що його головним редактором є Кльод Морґан, вмістив статтю журналіста Андре Вурмсера, в якій твердилось, ніби книжка Кравченка являє собою наклепницький, брехливий пасквіль проти Совєтського Союзу «запроданця» Кравченка, автор «Я обрав свободу» притяг часопис до судової відповідальности за наклеп.

Як заявив Кравченко на одній пресовій конференції в Парижі, його цікавить в даному випадку не юридичний, а політичний бік справи. Він обрав шлях судового процесу, щоб в демократичній країні, де можна вільно висловлюватись, дати бій комунізмові й совєтському режимові. «Я звертаюсь, — сказав Кравченко, — не тільки до тих, хто не втратив почуття правди й особистої чести, а й до тих, хто ще має довіру Совєтської Росії і в її режимі намагається бачити втілення своїх ідеалів. В своїй батьківщині, яку я люблю, я був багатолітнім свідком тієї кривди, що її кремлівські диктатори називають словом «соціялізм», хоч в усьому Совєтському Союзі нема й сліду соціялізму. Я знаю, що я, як і мої одноземці, неспроможний провадити відкриту боротьбу проти режиму й політичних установ в Росії. Коли Кремль поклав на мене певну місію в Америці, я остаточно порвав з режимом і використав наявні у мене можливості, щоб відкрити світові правду».

Комуністичні кола і зокрема «Ле Летр Франсес» сподівались, що Кравченко не зможе приїхати до Парижу, що йому не стане для цього матеріяльних коштів. Проте він приїхав, і то не сам, а з валізками, повними документів та інших матеріялів, що доводять правдивість його тверджень. Він не тільки приїхав з ними на суд, а й вклав в його депозит 1 800 000 франків, потрібних на виклик його близько 30 свідків. Між ними є навіть один колишній «герой Совєтського Союзу», а завдяки підтримці американської влади і 13 мешканців таборів ДП в Баварії (в тому числі й українці — Ред.), з якими перед їх виїздом з Мюнхену розмовляв кореспондент «Нюс Цайтунґ». Звичайні інженери, робітники, селяни, а не якісь політики, — ці ДП хочуть, за їх словами, спитати французьких комуністів: хто з них — чи вони, про життя яких в СССР розповів Кравченко, чи червоні з Марселю й Парижу краще знають «рай» Совєтського Союзу. Вони хочуть розповісти правду про ту «свободу», про яку Вурмсер писав, ніби «поставши з французької революції, вона дістала своє завершення в Совєтському Союзі». Здається невипадковим, — зауважує при цьому кореспондент, — що вони поїхали до Парижу поїздом, який іде туди з Букарешту через Будапешт. Вони, як і він, прийшли з-за залізної заслони і, як вони, рушать на Захід. Вони тільки сіли тепер в поїзд на проміжній станції.

Всього цього противна сторона не сподівалась і тепер вона мобілізувала всі свої сили, готуючись до процесу. Вона прийде на суд в супроводі 40 свідків, між ними і двох жінок, з якими нібито був одружений свого часу Кравченко і які на завдання Совєтського Союзу мусять тепер боронити совєтську систему й дискредитувати Кравченка скандальними паризькими пригодами. Цікаво, що на чолі комуністичних свідків стоїть французький атомовий дослідник — лавреат нобелівської премії Жольйо Кюрі, на думку якого життю в СССР нічого не можна закинути.

Обидві сторони готові до запеклого ідеологічного бою, на який викликав комунізм Віктор Кравченко. (За ГД, НЦ).

Румунія перетворюється

в совєтську республіку

Як повідомляє букарестське радіо, румунська робітнича партія (комуністи) разом з радою міністрів опрацювала й подала до парляменту законопроєкт про перетворення румунської народньої республіки в совєтську республіку, який тепер і обговорюють румунські Національні Збори. Пропозицію запровадити в Румунії совєтську систему Національні Збори схвалили одностайно, отже щодо прийняття цього законопроєкту в цілому не може бути ніякого сумніву. Надалі вся повновлада в Румунії — від сільських управ до ради міністрів — перейде до обраних трудящими совєтських інстанцій, поза якими не буде жодних урядових або місцевих органів влади. (ФР).

ЕВАКУАЦІЯ БІЛОРУСІВ З БЕРЛІНУ

БЕРЛІН (АП). За повідомленням відділу в справах переміщених осіб при американській військовій управі, закінчено евакуацію літаками до Західньої Німеччини 194 білорусів, що мешкали в Берліні. Як сказано в комунікаті, білоруси просили негайно вивезти їх з Берліну, бо безпосереднє сусідство окупованих Совєтами районів робить їх становище непевним».

НЕННІ ЗАСТЕРІГАЄ США ПРОТИ КОМУНІСТІВ (?)

НЕАПОЛЬ (ЮП). Провідник італійських лівих соціялістів П'єтро Ненні застеріг Сполучені Штати від надання Італії та Франції зброї, бо вона може потрапити до рук комуністам і бути застосована проти США. Ненні нагадав у своїй промові, що Мао-Тсе-Тун провадить війну в Китаї зброєю, яку американський уряд приставляв Чан-Кай-Шекові, і радить Сполученим Штатам не йти на непотрібний ризик.

— З мешканців переданого Італії південного Тіролю, що 1939 р. були виселені звідти на підставі угоди Гітлера й Муссоліні до Австрії, 75% (30 000 осіб) заявили бажання повернутись назад.

— В Токіо за продаж в рабство 150 дітей арештовано шість осіб.

МАТИ, ЩО ВБИЛА ШІСТЬ ДІТЕЙ

КАССЕЛЬ (ДЕНА). Згідно з повідомленням поліційної влади, 18 січня в селі Дерінґсдорф, розташованому в совєтській зоні біля самого гессен-тюрінґського зонального кордону, стався тяжкий кривавий випадок. Жінка одного втікача, притягненого до суду за кримінальний злочин, пройнялась через те таким збудженням, аж в припадку несамовитости намагалася вбити себе й шість своїх дітей. Сусіди, почувши крики дітей, зламали двері саме тоді, коли жінка намірялась підпалити помешкання. Вони знайшли на підлозі шестимісячне немовля з перерізаним горлом; решта п'ять дітей дістали такі тяжкі поранення голів молотком і порізи ножем шиї і обличчів, що їх одужання сумнівне. Жінку, що хотіла й собі заподіяти смерть, вдалось схопити й відвести під арешт.

Американські вояки залюбки роблять подарунки европейським дітям.

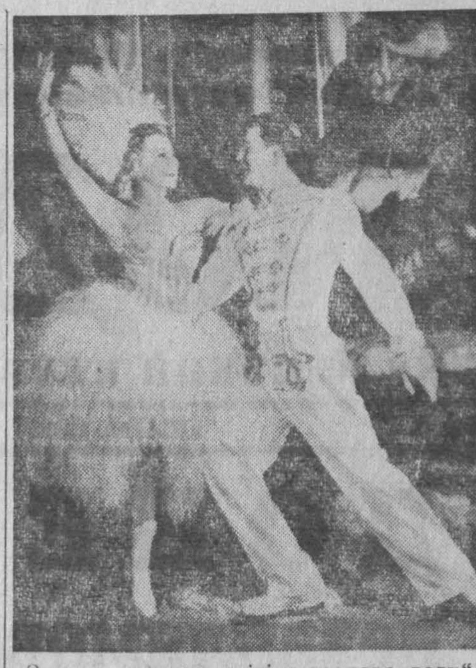

Знана в усьому світі „королева леду" Соня Гені зі своїм новим партнером.

АРЕШТОВАНО СОВЄТСЬКОГО АРХИЄПИСКОПА

СТОКГОЛЬМ (Ґ. М.). За вироком одного російського суду совєтсько-естонського «архиєпископа» Авґуста Пена засуджено на 10 років примусової праці за те, ніби він саботував одержані з Москви директиви про зрівняння в правах естонської Церкви. Як стало відомим наприкінці грудня в Стокгольмі, зараз же після оголошення вироку Пена відвезли до якогось віддаленого місця Сибіру, де він має відбути кару. Пен після окупації Естляндії Червоною армією восени 1944 р. був призначений з Москви на «архиєпископа» совєтської Естляндії замість останнього національно-естонського єпископа Стільверка, який зараз же після окупації естонської столиці Ревелю був заарештований ҐПУ і засланий «в далеку путь вглиб СССР».

*

— Згідно з поданим до американського Конґресу законопроєктом, до американської армії мають бути прийняті 25 000 чужинців.

— До Ґібральтару прибули три американські крейсери в супроводі шести винищувачів. Тепер там є вже 30 американських військових кораблів.

— Протягом 1948 р. з Італії еміґрували понад 282 000 її громадян.

— На острові Івоїма, вже чотири роки окупованому американцями, здалися тепер два японські вояки, що були одягнені в украдені американські уніформи і жили з украдених америк. харчів.

— Як повідомляє бременський «Везеркур'єр», за час після закінчення війни до західніх зон Німеччини дезертували 80—100 тисяч совєтських вояків.

— За 200 днів з початку бльокади Берліну англо-американські літаки берлінського повітряного мосту зробили 105 734 рейси, перевізши до Берліну 781 647 тонн харчів та палива.

— 12 січня біля райн-майнського летовища упав, повертаючись з Берліну, американський транспортовий літак. Три члени залоги загинули.

— За повідомленням варшавських урядових кіл, в Польщі за останні чотири місяці минулого року терористи вбили 17 урядовців.

— Московське радіо повідомляє, що цього року в Києві буде споруджене метро.

— Американський Сенат схвалив законопроєкт про підвищення річної платні президентові США з 75 000 долярів до 100 000, з яких 50 000 не підлягають оподаткуванню. Підвищення платні вищим урядовцям відхилено.

— Сполучені Штати надали Італії 200 ловецьких літаків.

— Грецький прем'єр-міністер Софуліс знов подав королеві прохання про демісію.

— Берлінський міський парлямент обрав на обербурґомістра Берліну проф. Ернста Ройтера

— Австралійський уряд передав британському урядові чек на 8 мільйонів фунтів стерлінґів, призначених для сприяння справі европейської відбудови.

— Еспанія знов заявила домагання на повернення їй Маріянських та Каролінських островів, які 1899 р. перейшли від Еспанії до Німеччини, а тепер перебувають під американським мандатом.

— Італійсько-юґославська прикордонна комісія обговорює тепер питання про встановлення італійсько - юґославського кордону і прикордонне сполучення.

— Американський військовий трибунал в Німеччині засудив одного американського вояка до страти повішенням за зґвалтування і вбивство 27-літньої німкені, а другого вояка — до 20-літнього ув'язнення за спробу зґвалтування.

ШВЕЦІЯ ХОЧЕ ЛИШИТИСЬ НЕВТРАЛЬНОЮ

СТОКГОЛЬМ (ЮП). 18 січня на засіданні шведського парляменту промовці чотирьох найбільших шведських партій (соціял - демократичної, ліберальної, консервативної та селянської) вимагали додержання їх країною невтралітету і висловились проти участи Швеції в будь-якому створюваному великодержавами бльоку. Політичні спостерігачі бачать в цих заявах спробу вплинути в останній момент на політику Данії та Норвегії і прилучити обидві ці держави до «невтрального скандінавського бльоку».

25-ліття Капелі Бандуристів
ім. Тараса Шевченка (в Реґенсбурзі)

(Власна кореспонденція). 12-го січня наша славна Капеля Бандуристів урочисто відсвяткувала чвертьстоліття свого існування. Свято відбулося в Реґенсбурзі-Оселі, де тепер має побут Капеля. Капеля Бандуристів, — під керівництвом Григорія Китастого — це явище безперечно порядку загально - національного і всеукраїнського і можна уявити собі, якої урочистоти і помпезности воно набрало б на вільній Рідній Землі. А на еміґрації усе це, звичайно, мусіло бути скромнішим і тихішим. Все ж треба зазначити, що свято відбулось гарно, а головне — було щире і сердечне. Капеля та її Керівник одержала багато привітів, квітів і сердечних побажань. Ювілей Капелі відзначили й наші офіційні чинники: Національна Рада і Виконний Орган надіслали Капелі свої привітання, а Ресорт Освіти та Ісповідань переслав Керівникові Капелі Г. Китастому і трьом її основоположникам грамоти, з відзначенням їх великих заслуг для Капелі. Цими основоположниками є: Григорій Назаренко, Павло Міняйло та Йосип Панасенко. Привіти склав і грамоти передав член Виконного Органу інж. С. М. Довгаль.

На урочистости були також присутні: Голова Національної Ради проф. д-р Б. Іваницький, Єпископ Володимир, члени Нац. Ради — проф. д-р Андрієвський, інж. Г. Денисенко та д-р Я. Зозуля і численні представники світу наукового, письменницького та мистецького.

Що торкається самого концерту, то на цей раз першу половину вечера Капеля відступила для виступів своїх і чужих солістів і оперових співаків, що приїхали привітати Капелю. Із своїх солістів виступали: пп. Михайло Мінський — сильний, прекрасний баритон та Михайло Ольховий — глибокий бас. Із гостей — пані Носенко та Ганна Ширей — відомі наші співаки і п. Юрій Зайферт — тенор великої сили і високої культури. Виступи усіх солістів мали у переповненої залі великий і заслужений успіх.

В другій частині виступала Капеля. Писати про її виступ — значило би повторювати усім відомі речі про незрівняне виконання Капелею своїх номерів. Все ж не можна не згадати про колядку «На Йорданській річці» — цей шедевр музики і співу.

Перед виступом Капелі, проф. І. Майстренко, бувший тимчасовий її директор, в стислім, але змістовнімрефераті подав коротку історію життя і праці Капелі. Прелеґент правильно зазначив, що історія Капелі мусить бути детально записана. Справді, тут праця і переслідування Капелі на Україні, подорож її по Сибіру та Середній Азії, виступи за часів німецької влади на Волині і, нарешті, концерти для «остарбайтерів» по цілій Німеччині.

Історія — цікава, барвиста, повна пригод і драматичних моментів.

Ювілей закінчився товариською вечерею для членів Капелі, їх родин та запрошених гостей, що була організована дуже добре і відбулась в атмосфері щирости й сердечноти.

Нарешті, два слова загальних вражінь і міркувань. Відчувається, що Капеля трохи «засиділась» в українських таборах. Відчувається, що вона марнується в атмосфері, що так скажемо, «української провінції». Безумовно, вона заслуговує на краще — її місце у великих містах, в блискучих залях, серед тисячних натовпів, — вона має що сказати, вона має що показати широкому світові. Кожний день перебування Капелі в таборі — це величезна втрата для української справи і для самої Капелі. Правда, чуємо, що Капеля вибирається до Америки, але також чуємо, що справа затягається, формальності вимагають часу. Між тим, перед Капелею лежить облогом ціла Західня Німеччина і сусідні держави. Вважаємо, що є великим обов'язком нашим — чинників офіційних і громадських — уможливити Капелі вирватись з таборового «ґетта» у великий світ, де її чекають блискучі тріюмфи і де Капеля зможе щоденно робити українській справі величезну прислугу... — В. П.

ВІД ДОБИХ СЛІВ ДО ДОБРОГО ДІЛА!
(Надіслана дискусійна стаття)

В числі 155-му «Неділі» вміщено статтю п. Павла Дубова «З чим підемо в Україну?» яка підставно зупинила на собі увагу читацьких кіл. Не можна відмовити шановному авторові в числі наведених ним арґументів, що «хльостко б'ють» по людській психіці. Справді стає боляче й досадно, що наш загал, розпоряджаючи, безперечно, відповідними інтелектуальними кадрами, не спромігся дотепер забезпечити наше вояцтво і нашу молодь потужною духовою зброєю у вигляді привабливої своєю формою й повноцінної своїм змістом **модерної української пісні**, яка б захоплювала серце й бадьорила дух та поривала людину до відважного й жертовного патріотичного чину. Актуальність порушеного автором питання безсумнівна й незаперечна. Вже й раніше кілька інших наших громадян брало слово в цій справі, не жаліючи докорів на адресу наших поетів і відверто кажучи, що це саме вони завинили оцей невідрадний стан, своїми лінощами спричинили оцю порожнечу. Маю намір стати нині в оборону цих обвинувачених «товаришів по перу», а то не з «почуття професійної солідарности», а лише для того, щоб вивести справу із зачарованого кола та скерувати її на шлях реального здійснення.

Рішуче твердлю, що справа полягає не в байдужості й лінивстві наших поетів, а в недостачі того чинника, який **поважно б** зацікавився проблемою написання й музичного оформлення наших вояцьких пісень та цю справу практично б організував і урухомив. З-поміж наших військових чинників, як мені відомо, виявляв свого часу інтерес до цього питання п. генерал Шандрук. Але інтересу з боку однієї лише особи не вистачає, щоб «підняти» таку непросту справу. Це під силу лише якійсь вояцькій організації, яка одиноко і може зрушити справу з місця, притягнувши до неї наші літературні й музичні кола та розписавши відповідний конкурс. Одначе наше громадянство має усвідомитти собі ту нехитру, але вирішальну істину, що жадний поет не візьметься писати на визначену йому згори тематику, якщо він не буде певний в доцільності своєї праці та її життєвій ужитковості. Писати лише для того, щоб написане припадало порохом життя й збільшувало багаж еміґрантського господарства — ніхто не матиме охоти з цілком зрозумілих і оправданиї причин. А гіркий досвід життя вже навчив наших робітників пера багато дечому та переконав у тому, що нераз справді повноцінні речі залишаються роками лежати без ужитку, хоч з другого боку писанина деяких пробоєвих «конквістадорів», або впрост випадкових дописувачів знаходить легкий доступ на сторінки нашої преси. Як часто старі робітники пера дістають від наших хвальних редакцій «гарбуза» у вигляді заяви, що «за браком місця Ваш дуже цінний рукопис, нажаль, не може бути вміщений». І в той же час та сама редакція уділяє 4—5 шпальт цього ж таки дорогого місця для найдокладнішого (і через те нікому непотрібного) опису звичайнісінької таборової імпрези або для «воістину актуального репортажу» під заголовком «Від Мюнхена до Бремена» — з довгим і нудним описом подорожі залізницею та випадкових розмов з випадковими німцями... А в цей же час повні глибокого змісту на актуальні теми життєвої проблематики нариси і статті подорожують від редакцій назад до авторів, або ж «вилежуються» довгими місяцями у редакційних шухлядах. Ось така реальна дійсність наших днів, що аж ніяк не заохочує авторів до праці на полі публіцистики. У скільки ж разів має бути гіршою ситуація на полі чистої літератури, а зосібна поезії? І, хоч далеко не вся «поетична творчість» нашої доби заслуговує дійсного визнання й позитивної оцінки, та все ж, перебравши доробок півсотки наших поетів, напевно можна б було знайти пару десятків творів, уповні гідних того, щоб бути покладеними на ноти. А новітніх національних пісень та романсів нам таки ж справді бракує! Та хто ж проте писатиме тексти для отих пісень і романсів, коли тексти старі, написані вже десятки літ тому лишаються невикористаними? І звідки в того поета візьметься мінімальна охота та потрібний настрій? Що ж справа тут — повторюю ще раз — не в робітниках пера, а в тих особах, од яких залежить ужиткове використання поетичної творчости наших письменників. Нехай активізуються музичні діячі, наші композитори, наші видавці і взагалі всі ті, від доброї волі яких залежить поява на світ Божий повновартісних пісень та романсів, — і тоді, наша «пісенна література» відразу оживиться сама собою, набуде сили й життєвої динаміки та виявить належну творчу ініціятиву. Бо ж до того часу все навколо нидітиме й кунятиме, як куняло досі.

Р. С. Де з чим не погоджуюся з шановним автором статті «З чим підемо в Україну?» У питанні про ідеологічне спрямовання нашої новітньої патріотичної пісні. Він виразно підкреслює, що своїм жанром і змістом ця пісня має бути, так би мовити, «українським варіянтом» пісні нашого ворога і тому мусить бути «супер-модерною», оперуючи атрибутами сучасної військової дійсности (літаками, танками **і т. п.**). Я в цім питанні додержуюсья іншого погляду і вважаю, що в ідеологічному аспекті наша пісня має бути **самобутною,** опертою на питомі скарби нашої національної духовости, на все те, що є близьким і дорогим для кожного українського патріота. І, виходячи з того, що сила нашого національного духу коріниться в нашій **національній традиції,** яка має свої підвалини у давнім нашім минулім, оновленім і доповненім геройчними діями нашого недавнього Визвольного Змагу, — я вважаю, що новітня патріотична, а зосібна вояцька пісня має при кожній нагоді нав'язувати духовий зв'язок з отією старославною традицією нашого «лицарства-козацтва» та виховувати нашу молодь в дусі цієї традиції, а вояка української армії — в гордій свідомості, що він достойний нащадок отих відважних і непокірних лицарів славної української давнини. Саме в цьому аспекті писав я колись раніше та оце й тепер свої текстти вояцьких пісень.

Борис Лисянський

Привітання
Української Національної Ради

З нагоди ювілею Капелі Бандуристів ім. Т Шевченка визначніші установи, організації та особи надіслали привітання. Українська Національна Рада й Голова Виконного Органу в своїх привітаннях відзначили заслужену мистецьку діяльність славної Капелі.

Привітання Української Національної Ради таке:

„З нагоди 25-тої річниці мистецької діяльности славної Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка висловлюємо сердечне вітання і подяку всім її членам та мистецькому керівникові п. Григорію Китастому за велику працю, яку Капеля виконувала впродож чверти століття на славу української пісні, на честь Української Нації

Хай же славна Капеля Бандуристів і далі чарує нас своїм співом і грою, хай несе у світ найкращий скарб України — її пісню, хай скарга нашої бандури кличе своїх до виконання обовязку перед Україною, а чужинців до зрозуміння й підтримки нашої визвольної справи.

Проф д-р Борис Іваницький,
Голова Української Нац. Ради."

Інж. Спиридон Довгаль,
член Виконного Органу УНРади

В ЧАРАХ УКРАЇНСЬКОЇ БАНДУРИ

В культурі українського народу музиці належить безперечно одно з перших місць. На сторожі своїх культурних прав український народ поставив своє рідне слово, свою мову та пісню, що заховали в собі всі найтиповіші ознаки культурної окремішности українського народу. Отже, в музиці ми маємо один з тих чинників, що допомагають утворенню своєї ориґінальної культури. В розвитку українського народу музика грала велику ролю: через пісню й музику доходимо до розуміння його як нації.

Музика була його вірою, його життям, вона підтримувала його в тяжкі хвилини його існування, вона будила його думку і, врешті, разом з письменством, вона спричинилася до його національного відродження.

Вбираючи в себе все, що заховане в душі народу, музика повертає народові всі його переживання, настрої та думки в звуках... Все його власне життя розкривається перед ним в яскравих музичних формах, і може найкраща історія народу — це та, що писана звуками його пісень.

Музика є величн а парость тих духовних надбань, що заховує в собі український нарід. А надбання ці були великі: з давніх-давен український нарід утвердив державний лад, збудувавши велику Київську державу (княжий період), вбрав у себе здобуттки інших культурних народів (Византія), перетворивши їх за своїми ориґінальними зразками, утворив великі культурні осередки, що несли полум'я світла на північ.

Поруч з піснею український нарід не занедбував і музики інструментальної, що з'явилася в житті культурних народів трохи пізніше. По всьому просторі нашої землі знаходимо чимало інструментів, яких уживає наш нарід. Одні з них, як от кобза, бандура, ліра, були і є українськими національними інструментами. Вони найулюбленіші і тому найпоширеніші.

Інші вживаються лише в окремих місцевостях України, ще інші, сказати б, інструменти міжнародні, як скрипка, хоч і охоче вживається нашим народом, хоч і улюблені, але не такі характеристичні для нього.

Бандура-кобза, тепер існує як один інструмент, але були часи, коли вони суворо розрізнялись. Кобза — походженням старша. Знали її вже в XII сторіччі половці, що принесли її з Азії. Вони прищепили кобзу татарам, а від них потрапила вона й на Україну. Та в ті часи вона не дуже розповсюднилася. Популяризували кобзу козаки, привізши її вдруге на терен України в XV ст. з походів на Туреччину. Там згадувана вже арабська лютня АЛЬ УТ була знана під назвою КОБУЗ. Досконалішою формою кобзи був ще торбан, що походить теж з сімейства лютень і має характеристичну особливість — подвійний ґриф, як західньо-европейські мандори. В усьому іншому торбан нагадує кобзу. Звичайний торбан мав до 30 струн, але траплялися такі, що мали по 60, так звані «цілі торбани». По селах цього інструменту не вживали, бо гра на ньому вимагала чималої вмілости.

По селах розповсюдилася бандура, струнний інструмент, первісне бідніший на струни, ніж торбан, але багатший і досконаліший від кобзи. Щодо походження бандури, то вважають, що й вона арабо-перського походження й прийшла в Україну через Грецію в XV сторіччі. Спочатку вона ввійшла до вжитку в багатших домах та між запорозьким козацтвом, а там, трохи згодом, перейшла до рук народних співаків, остаточно усунувши з ужитку давню кобзу та перейнявши її назву. В XVI ст. до основних струн, що йшли по ручці, українці додали короткі струни (приструнки) і тоді цей інструмент почав зватися бандурою.

В цій формі бандура на протязі кількох століть давала українському народові не лише добру розвагу, але нагадувала йому про славне минуле, пробуджувала національні почування, приспані віками тяжкої неволі.

На XVII та XVIII століття припадає найбільший розцвіт кобзи. Грали на ній військові кобзарі, що складали полкову музику, грали й гетьмани (Іван Мазепа), а після розгрому війська запорізького кобзарі пішли «в народ». Користуючись великою славою, уміли і вмирати, накладаючи головами за волю своєї батьківщини. Вони часто були тими людьми, яких пізніше стали назвати пропаґандистами та аґітаторами. Перед повстанням взагалі, а особливо під час Хмельниччини, по всій Україні, здебільшого з Запорізької Січі, розходилися кобзарі і своїм співом та грою на кобзі роздували іскри народнього гніву, закликаючи до боротьби проти гнобителів, що панували тоді на Україні.

А коли кінець XVIII ст. приніс із собою повне поневолення українського народу, кобзарі, з кобзою під полою, як старці блукали Україною, оспівуючи слову минулих днів. Яке значення мала кобза в ті часи, видно хоч би з того, що Тарас Шевченко, випускаючи у світ свої твори, назвав їх «Кобзарем».

В епоху українського відродження перед першою світовою війною зацікавлення кобзою прокинулось між ширшими колами громадянства й ентузіясти з честю перебрали славний інструмент з рук сліпих кобзарів й винесли його в широкий світ. Історичні заслуги в цьому мають Остап Вересай, а потім славний письменник і композитор Гнат Хоткевич, пізніше Василь Ємець, — вони піднесли й розвинули мистецтво гри на бандурі до високого рівня.

У Києві в липні 1918 р. організувалася вперше кобзарська капеля. На жаль, друга, червона навала передчасно припинила її існування Проте, большевицький гніт не в силі був заглушити дзвін кобзи-бандури. Плекали її самодіяльні гуртки, творились капелі бандуристів, що віддано, з самопожертвою схилялись над струнами, шепчучи з Кулішем:

Кобзо, ти.. наша відрада єдина,
Поки прокинеться сонна країна,
Поки діждеться своєї весни, —
Ти нам по хатах убогих дзвени!
Стиха дзвени..
Давні пригоди ти нам спомяни.
Хай братнє серце до серця озветься,
Як на бандурі струна до струни!

Великі, історичної ваги заслуги перед українським мистецтвом Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка під мистецьким керівництвом Г. Китастого. Ця Капеля перейшла огонь другої світової війни, зазнала німецької неволі, коли її вивезено з України й німці примусили наших славних бандуристів виконувати тяжку фізичну працю, як остарбайтерів. Звільнившись з німецької неволі, Капеля невтомно продовжує мистецьку працю, мандруючи, немов колишні кобзарі, тільки по світі й несе славу нашої Батьківщини, її найцінніший скарб наш — пісню і її звуками чарує українського мандрівника і чужинця. Хто побував на концертах Капелі, стає мимовільно прихильником нашим і довго носить у пам'яті згадку про нашу пісню і про нашу бандуру. Тому всі концерти Капелі відбуваються в переповнених залях, зачарована публіка не хоче відходити, коли концерт кінчається, домагаючись повторення або виконання нових пісень. Кожний з нас був свідком і слухачем, коли бандуристи вже вичерпали програму, але публіка одностайними оплесками домагається ще і ще співу. Чи не є це найкращим доказом всенаціонального значення мистецької праці Капелі?

Саме в січні 1949 року Капеля святкує свій заслужений 25 літній ювілей. Українське громадянство матиме нагоду висловити свою подяку Капелі за її велику працю, за її невтомну служб у українському народові. Капеля за останній час зміцніла, поповнлиась новими бандуристами й співаками та перебуває на вершині своїх мистецьких досягнень.

Бажаємо Капелі Бандуристів та її талановитому керівникові Григорію Китастому й дальших успіхів на полі нашого мистецтва. — С. Д.

ЧИ СПРАВДІ НЕВАРТО еміґрувати до Франції?

Після закінчення 14-ої пресової конференції в Головній Квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені присутні журналісти мали нагоду познайомитися із звітом п. Міхальчика, члена делеґації народів ДП, яка відвідала Францію, щоб перевірити життєві умови сільсько-господарських робітників, які виїхали на працю до цієї країни та вивчити можливості дальшого поселення у Франції хліборобських родин скитальців. Делеґація складалася з чотирьох українців, двох поляків, одного лотиша, одного мадяра та одного вірменина. Ще 22-го жовтня минулого року у французькій зоні скликано спеціяльну конференцію з представників ІРО, французького уряду та національних скитальчих комітетів, що обговорила б справу виїзду окремої делеґації до Франції. У висліді цієї конференції відбулася в грудні 1948 року поїздка згаданих делеґатів до сільсько-господарських округів Франції, де працюють родини переміщених людей.

Делеґація відвідала два осередки й побувала в родин, які розташовані в промірі 200 км від переходових таборів, з яких розсилають людей на працю. Вибір осередків і родин, від яких делеґація бажала мати інформації був свобідний і залежав виключно від делеґації.

Як інформував журналістів п. Міхальчик, члени делеґації винесли із своєї подорожі дуже позитивне враження. Умови життя, праці й заробітку — добрі, а в багатьох випадках навіть дуже добрі, робітники в загальному задоволені. На думку делеґації плян масового поселення сільсько-господарських робітників треба використати повністю. Зокрема він прийнятний для українських та польських хліборобів.

Франція приймає на працю гірників і фабричних робітників, але найбільше вона зацікавлена в поселенні цілих родин сільсько-господарських робітників. Від вересня ця країна приймає не лише самих працівників, але й цілі родини. Вона не обмежує для працюючих віку. Є ще й та дотідність, що на кожного працюючого може припасти два непрацюючих. При двох працюючих у родині та при більшечленній сім'ї пропорція непрацючих до працюючих ще корисніша.

Праця в сільському господарстві Франції дуже відповідає нашим робітникам. В усіх випадках, які мала нагоду бачити делеґація, мешканева справа, якої так бояться наші люди, була цілком задовільна, ставлення працедавців добре. Платня устійнена урядово, вона нічим не різниться від платні французьких громадян. В небагатьох випадках стверджено деяке переобтяження необізнаних з місцевими умовами робітників, але цю справу можна наладнати при допомозі інспекторів праці. Ця інституція на терені Франції діє дуже справно й слідкує за тим, щоб не переступати закону про припис праці.

Кожний робітник в сільському господарстві підписує контракт щойно після того як познайомиться з працедавцем і відбуде пробний час, що триває один місяць. Робітник має право три рази змінити працедавця, якщо йому праця не відповідає. Контракт стає дійсний щойно тоді, коли робітник без нарікання працює один місяць. Робітникові надається право до 6 місяців повернутися знову до табору в Німеччині без втрати прав ДП та на кошт французького уряду. З Франції робітник після відбуття річного контракту може еміґрувати далі на власний кошт. Після відбуття контракту робітник може змінити працю, орендувати господарство, або набути у власність. Є багато випадків, що українські та польські робітники, які прибули сюди в 1945 році, купили собі вже власні господарства.

Інші користі з виїзду до Франції на хліборобські роботи, це добра соціяльна забезпека, високі заробітки та преміювання родин з багатьма дітьми. Багатосімейні родини одержують додатки родинні й вирівняльні. Ці додатки часом двічі або тричі перевишують заробітну плату. Їх висота доходить до 20 000 франків і більше. При народженні на французькій території 1-шої дитини батьки одержують 31 000 франків, другої 21 000 франків.

Еміґрація до Франції добра ще й тим, що транспорт догідний і триває коротко. Після приїзду робітників поселюють в розподільних пунктах і звідси розсилають їх на працю. Коли робітник незадоволений запропонованою йому працею, він повертається назад у табір. У переходових таборах життєві умови й харчування задовільні. Кожна родина при виїзді до Франції на сільсько-господарські роботи може забрати із собою 30 кг багажу на особу, жінки можуть узяти 80 кг домашнього устаткування, а родина 500 кг меблів та 2000 реманенту.

Причин нечисленної еміґрації до Франції треба шукати передусім у тому, що не було відповідної пропаґанди цієї справи по таборах. Інформації про життя у Франції походили здебільша від тих людей, які з різних причин мусіли повертатися назад до Німеччини й вони на підставі своїх суб'єктивних переживань невірно інформували скитальчу громадськість про життя у Франції й відстрашували людей від еміґрування до цієї країни. Тимчасом, як ствердила делеґація, лише в небагатьох випадках робітники потрапили на злі умови й цих окремих випадків не слід генералізувати. Здебільшого невдоволені ці люди, які не є хліборобами, а записалися на сільсько-господарські роботи й не могли до них ніяк звикнути. Тому на сільське гогосподарство рекомендується їхати тільки хліборобам. — (Кінець на 8-ій стор.).

Про Австралію, багаж,

Людвіґсбурґ і сиґарети була мова на 14-пресконференції ІРО

(Продовження з 158 числа „Неділі“)

Питання четверте звучало: На підставі нового переселенчого закону до Австралії прийматимуть цілі родини. Коли ця програма вступить у життя й кого треба вважати членом родини?

Відповідь: Програму переселення до Австралії в міру можливостей виконують і поширюють. До родини належать: жінка й діти, батьки. Може бути зарахований і брат та сестра до 18 років життя. Щодо братів і сестер понад 18 років та щодо інших членів родини, треба договоритися з австралійськими консулятами індивідуально. Таких осіб можуть визнати за членів родини в тому сенсі, що дозволять їм разом еміґрувати, але ґарантії на це дати не можна.

У відповіді на **питання пяте** про те, чи прибула вже іміґраційна комісія з Нової Зеляндії, містер Райнер сказав, що вона поїде спершу до Австрії, а звідтіля прибуде до брітанської зони Німеччини. До американської зони прибуде тоді, коли в Австрії й брітанській смузі не набере відповідного континґенту людей. Нова Зеляндія зацікавлена в переселенні балтійців. Ідеться про такі категорії людей: 200 сиріт, 300 неодружених жінок до 40 років, 50 вдів або матерів з дітьми до 40 років, 100 чоловіків до 45 років на тяжкі роботи та 80 чоловіків понад 45 років до легших робіт.

Шосте питання стосувалося робітників, які виїхали до Бельгії. Цим людям обіцяли після двох років відбутого контракту дати змогу залишитися в Бельгії, або повернути їм давні права ДП, щоб вони могли виїхати в іншу країну. Багато бельгійських робітників зацікавлені цією справою. Чи це правда, що їм допоможуть лише в справі оформлення на виїзд до іншої країни, але кошти муситимуть покрити самі?

У відповідь містер Райнер стверджує, що такої умови не було. Робітники в Бельгії після двох років контракту можуть або залишитися на попередній праці, або змінити роботу, або виїхати. Цю проблему розглядають в Женеві й шукають її розв'язки. Представники ІРО в Бельгії мають цю справу простудіювати. На всякий випадок робітники, що працюють у Бельгії, мають виїздити до інших країн не через Німеччину, а з Бельгії.

З питання скільки багажу мають право забрати з собою ДП до США присутні довідалися, що можна взяти 100 кг на особу безкоштовно, 50 кг на особу фахового знаряддя, але на це треба подати окреме прохання. Щодо цього є спеціяльна точна інструкція про те що й скільки можна брати до США. Текст цієї інструкції роздано журналістам і ми опублікуємо його в поточних числах «Неділі».

Деякий час тому з'ясовує питання восьме — в усіх таборах виготовлено списки людей, які з різних причин не можуть виїхати до інших країн. Це старші віком люди, інваліди тощо. Міродайні чинники заявили, що реєстрацію ведено, щоб розглянути можливості опіки й переселення цих людей. Що зроблено в цій справі? В тому ж сенсі було поставлене й питання 17.

Відповідь на обидва ці питання така: суспільна опіка ІРО й інші добродійні організації ведуть акцію дослідження цієї проблеми. На підставі зібраних звітів буде вироблений плян розвязки цього трудного питання. ІРО вживає усіх можливих заходів, щоб країни-члени ІРО прийняли й цю категорію ДП, незалежно від того, чи вони працездатні, чи ні. З цією метою ІРО опрацьовує т. зв. «плян слушного розподілу». На всякий випадок тоді перебачити який буде остаточний вислід цих заходів. Згадана категорія людей повинна добре подумати, чи не відкриваються перед нею можливості включитися в німецьку економіку. Але коли постане можливість переселення ці люди повинні бути готовими скористати з даного їм шансу.

Найменш цікаве було **9 питання,** бо стосувалося льокальних неполадок у людвіґсбурзьких таборах. А саме там не отоплюють житлових приміщень і не має теплої води. Так само, згідно з твердженням авторів питання, харчі в Людвіґсбурзі гірші, ніж по інших осередках. Містер Райнер відповідає, що недотягнення з отоплюванням і гарячою водою уже позитивно наладнане, а спеціяльна комісія ствердила, що харчі в Людвіґсбурзі такі самі, як і в інших осередках.

Десяте питання стосувалося справи свят-різдвяного обдарування дітей ДП. А саме, «Ноє Цайтунґ» повідомило, що американська армія провела велику збіркову акцію для святочного обдарування німецьких дітей. Чи таку акцію проведено й для дітей ДП, що належать до Об'єднаних Націй?

Відповідь: Така акція відбулася, хоч трудно було всіх дітей обдарувати. Збирали одяг, іграшки, солодощі й гроші. Збірка відбулася між ДП, вояками й персоналом ІРО. Зокрема гарні наслідки дала збірка в ерії 7 та 3 (Мюнхен і Вюрцбурґ).

Справи редукції працівників ІРО стосувалось питання 11. Незалежно від запевнень ІРО, що не буде більше редукції до 1-го квітня, в 5-тій ерії звільнено з праці коло 25% персоналу. Чому?

ІРО, — сказав містер Райнер, — має певний окреслений бюджет, якого переступити не може. Не може його також збільшувати, бо завданням ІРО є передусім переселення й на ту ціль ідуть всі кошти. Одначе ІРО не має також наміру кривдити працівників. Залежно від місцевих умов, кожний осередок повинен так діяти, щоб радше пересувати людей на іншу роботу, ніж звільняти їх з праці.

Відповідаючи на **питання 12-те** про те, яке фахове знання найкраще набувати й які будуть створені в цьому році фахові школи й курси містер Райнер сказав, що не може дати вичерпної відповіди, бо матеріял до цього питання надзвичайно багатий. Він буде зібраний і висланий всім газетам ДП до публікації.

Питання 13 порушило нову інструкцію в справі розподілу сиґарет. На підставі постанови 122 від 7-го січня 1949 року розподіл цигарок мав бути такий: в межах запасів окремі ерії розподіляють цигарки місячно на кожну особу від 18 років. Скаля розподілу буде різна в різних еріях, залежно від запасу. Загальна постанова така, що жінки й чоловіки в цій самій категорії одержуватимуть однакову кількість цигарок. Будуть три категорії: I-ша працівники на платні бурґомістра, робітники спеціяльних професій, деревні й будівельні робітники, пекарі й робітники при військових частинах. 2-га студенти високих шкіл і учні фахових шкіл і курсів, організованих ІРО. 3-тя: незатруднені особи. Ця остання категорія одержуватиме 20 цигарок (1 пачка) місячно. Всі цигарки, що залишаться з категорії III мають бути розділені між категоріями I й II в стосунку одна одиниця на 1-шу категорію й пів одиниці на 2-гу категорію. Працівники преси мають бути зараховані до 1-шої категорії.

Чергове питання: представник Жидівської Служби Телеграфного Аґентства журналіст Давид Нуссбавм, який разом з іншими американськими журналістами відвідав табори скитальців в Австрії й Німеччині, поширив через своє агентство фальшиві й злобні наклепи на ДП. ІРО має на увазі здементувати та спростувати статтю Нуссбавма?

Щодо цього ІРО вже зробило відповідні кроки. Головний директор ІРО містер Так з Женеви та ціла низка високопоставлених осіб різних добродійних організацій гостро зареаґували на безвідповідальний виступ жидівського журналіста. У звязку з виступом Нуссбавма вібулася 17-го грудня м. р. в радіо Нью-Йорк дискусія, яка спростувала закиди Нуссбавма. Зареаґувала також латвійська газета «Латвія». Матеріяли до цієї справи будуть надіслані ДП-пресі окремо.

Передостаннє питання: чи може ДП перенестися до своєї родини в іншу зону, або чи може її стягнути до зони свого замешкання. Питання стояло про американську й англійську зони? Якщо можливо стягнути рідню до американської зони, то чи можуть вони потім спільно еміґрувати до США?

Перміщення з зони до зони відбувається на підставі обміну. Стільки людей може переселитися з англійської до американської зони, скільки з американської виїде до англійської й навпаки. Засада переселення така, що менша група рідні мусить переселитися до більшої. Чи це стосується і Австрії, містер Райнер не може сказати, бо питання стояло лише про англійську й американську зони.

Останнє питання: які фахи найбільш побажані в Австралії?

Відповідь: чоловічі фахи такі: водні й залізничі роботи, лісоруби й будівельники хат копальні вугілля, інші копальні, сільсько-господарські роботи, каменоломи, цукрові плянтації, фабрики. Для жінок: домашня служниця в приватних людей і шпиталях, медсестри й їх помічниці, легка фабрична праця.

На закінчення конференції шеф преси подав видавцям деякі інформації, що стосуються відновлення ліцензій, продовження довідок, оподаткування преси, звільнення від обов'язку сплати 70 марок.

(ба)

ДОПОВІДЬ ОСИПА БОЙДУНИКА

Заступник голови Української Національної Ради інж. Осип Бойдуник мав в Ашаффенбурзі доповідь про «Українську Національну Раду й наші завдання». Це, мабуть, єдина досі політична доповідь, яку мали змогу заслухати ашаффенбурзькі українці, що стояла на висоті завдання. Доповідач, співтворець УНРади, добре ознайомлений з історією українських визвольних змагань, зокрема останніх 30-ти років, у яких він сам брав активну участь. Незвичайно багатий досвід, який він виніс із цих років, дає йому змогу вірно насвітлювати події, давати їм правдиву оцінку та витягати правильні висновки. Багата політична ерудиція, дипломатичний змисл, чіткість думки, вміння попасти в істоту речі, ясний виклад, темперамент, полемічний талант — ось прикмети, якими відзначається доповідач й завдяки яким він зміг поставити свою доповідь на високий рівень та вийти переможцем із дискусії, яку йому довелося вести впродовж майже чотирьох годин із представниками майже всіх течій, які діють в українському суспільстві — від лівих до правих, а навіть з членами п'ятої колони.

Як чоловий представник організації ОУН прелеґент підійшов до теми із становища своєї групи, що одначе не перешкодило йому зайняти до явищ українського політичного життя наскрізь державницьке становище. Інж. Бойдуник коротко накреслив історію українських визвольних змагань з моменту втрати самостійного життя в минулому та дав докладну аналізу визвольного руху за останні 30 років. Зокрема зупинився над лінією української політики після 1921 року. Ствердивши розходження між двома таборами й двома концепціями української політичної думки 20-их і 30-их років, з яких одна була реальною, чи, як доповідач її окреслив опортуністичною (політика кіл УНР і леґальних західньо-українських політичних партій) а друга революційною (УВО-ОУН) доповідач сказав: після невдалих спроб знайти спільну мову цих двох концепцій в минулому, тепер після другої світової війни, у висліді якої вся українська територія попала в руки ворога, який не знає компромісів — всі українські політичні партії прийшли до переконання — українська визвольна політика може бути ведена тільки революційними методами й засобами. Окупант, який тепер панує в Україні, виключає політику реалізму, опортунізму, достосування, коньюнктурности. Його можна усунути тільки збройною силою, очевидно, використовуючи міжнародню ситуацію та повівши одночасно відповідну політично-дипломатичну акцію. Прелеґент підкреслив, що «революційність»-це не значить необачне проливання крови й збройна боротьба без уваги на вигляди її успіху. Навпаки, тактика революційної боротьби, зокрема її збройні форми вимагає великої обережности й економічного розкладу сил на рішальний удар.

Це визнання принципу революційности в визвольних діях українського народу на всіх ділянках його життя, дало змогу зговоритися українським політичним партіям та довело до створення УНРади та її Виконного Органу.

Доповідач ствердив, що УНРада та її Виконний Орган мусіли дотримуватись нашої єдиної політично-державної

традиції недавньо-минулого й тому вибрали форму Української Народньої Республіки та реституювали й оновили леґальний державний ценір Уряду УНР, як носія української державної традиції й единого леґального репрезентанта української держави, що має мандат усього українського народу й виніс його на еміґрацію. Жоден український державник не може не визнати УНРади, навіть якщо має застереження до тих чи інших осіб, що в ній працюють, чи до тих чи інших її дій. Сам принцип цієї найвищої інституції — бездискусійний. Всі українські угрупування ввійшли в склад УНРади з вийімком одного, але є всі дані вірити, що й воно незабаром засяде в ній.

Те, що УНРада дотримується традиції й взяла форму УНРеспубліки, не значить, що вона пересуджує майбутній устрій чи форму Української Держави. УНРада покликана тільки до ведення визвольної боротьби й її роля кінчиться з моментом подолання окупанта та повернення суверенітету українському народові, який дасть йому змогу свобідно виявити свою політичну волю. Тоді вся влада переходить у руки суверена — українського народу й він рішає про форму й устрій Української Держави — республіка чи монархія.

В останній частині доповіді прелеґент накреслив програму діяльности УНРади й її Виконного Органу в ділянці української внутрішньої й зовнішньої політики. Він перелічив цілий ряд успіхів та завдань, які ще чекають своєї розв'язки. З'ясував також труднощі, з якими приходиться боротися українській політиці та дипломатії на міжнародньому форумі. Це передусім необізнаність світової опінії з українською проблемою, нерозуміння її та акція ворожих нам сил на шкоду української справи.

Багатство й глибина проблематики, яку порушив доповідач, державницький підхід до справи викликли живу дискусію, що також стояла на високому рівні й — за винятком одного-двох провокаційних виступів велася по-діловому й поважно.

Представники ОУН(р) виступили із звичайними своїми претенсіями, відомими з їх преси: 30 червня 1941 року, УГВР, монополь на УПА.

Гетьманці в дускусії не піднеслися на належний рівень. Вони не могли вийти з полону минулого (1918 рік), зрештою співали відому пісню про причини своєї ізоляції від УНРади. Вони в дискусії були розгромлені.

П'ята колона промовила устами Васильченка (СЗСУ). Він пішов по лінії заперечення УНРади. Уважає, що політичні партії загнали нашу державність у домовину й вигнали нас на еміґрацію. Їх треба знищити. Повстання проти гетьмана, це повстання проти української державности взагалі. Центральна Рада діяла за большевицькі гроші. Тепер УНРада, це приватний інтерес окремих людей. Для українців єдиний вихід: цар або німець. Цікаве, що Васильченко тримав лінію гетьманців, а вони не відмежувалися від нього.

Це єдиний інцидент, поза нефортунним, гумористичним виступом гетьманця п. Цапа.

Доповідь і дискусія дали багато позитивного матеріялу до передумання.

— Угорський генерал Бортта, що був міністром оборони в уряді Ноля, втік, щоб уникнути арешту, до Австрії.

Китай шукає посередника

Уряди Сполучених Штатів і Великобрітанії, як повідомляють з авторитетних джерел, подали до відома національному урядові Китаю, що вони не мають наміру брати на себе посередництва в китайській громадянській війні. Разом з тим советський міністер зовнішніх справ Молотов обговорював в Москві з китайським амбасадором в СССР Фу-Пінґ-Ханґом становище в Китаї. Молотов нібито висловив йому советський погляд на прохання про посередництво, в якому Китай просив чотири великодержави про окремі або спільне посередництво з метою укладення з комуністами перемир'я.

Центральна рада Куомінтанґу, зібравшись 17 січня на таємне засідання, не змогла прийти до якогось певного рішення в питанні продовження війни або нових спроб миру. 60 депутатів китайського парляменту звернулись до Чан-Кай-Шека з закликом негайно відрядити спеціяльну комісію для переговорів про перемир'я з комуністами.

За повідомленням «Берлінер Монтаґс-Ехо», взятому з вірогідних інформацій високих старшин советської військової управи, маршал Жуков перебуває на Далекому Сході, де керує наступом китайської комуністичної армії. (ДЕНА).

КОМУНІСТИ ВДЕРЛИСЯ ДО ТЄНТСІНУ

ШАНХАЙ (ЮП). Згідно з телефонним повідомленням з Тентсіну, вночі проти 10 січня комуністичним військовим з'єднанням вдалось промкнутись через давні мури в північно-східній частині Тентсіну і вдертися до міста. Мирова делеґація, яку вислала міська управа, після безрезультатних спроб переговорів повернулась назад. Як вона повідомила, командувач комуністичного війська відмовився прийняти її і вести переговори про умови здачі. Американські, французькі й брітанські громадяни не встигли покинути місто. 70 американським громадянам запропоновано перейти до американського консуляту. Як переказують із звичайно добре поінформованих нанкінських кіл, багато командувачів бойових частин урядової армії заявили, що вони не мають наміру опиратись наступові комуністів, якщо Чан-Кай-Шек відмовится податись до демісії.

АФРИКАНСЬКО-ІНДУСЬКІ СУТИЧКИ В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ

ДУРБАН (Ройтер). 14 січня в Дурбані сталась найтяжча в історії Південної Африки сутичка між індусами й африканцями. Досі виявлено понад 100 вбитих і 1000 поранених. Заколот почався з сутички в автобусі напередодні звечері одного індуського крамаря з африканцем. Жертвами нападу банд африканців стали сотні індусів. Африканці пограбували й зруйнували всі індуські підприємства в місті. За словами дурбанської поліції, становище в місті має ще більш загостритись. Під згарищами спалених будинків лежали обвуглені трупи, які тепер поховано. Спалено сило індуських будинків та крамниць. Дотеперішні матеріяльні втрати сягають чверти мільйона фунтів стерлінґів. Президент африканського національного Конґресу д-р Ксума, що вибув 15 січня з Йоганнесбурґу до Дурбану, щоб з'ясувати причини заворушень, закликав чорну й індуську людність міста припинити насильства.

За пізнішим повідомленням ЮП, 17 січня в Дурбані вдалося відновити порядок, хоч є загроза нових заворушень в головному місті південно-африканської провінції Наталі Моріцбурзі. На вулицях Дурбану купчаться 25 000 бездомних індусів, що завдають багато труднощів міській управі. Сподіваються виняткових заходів для постачання їм харчів, води й ліків. Фельдмаршал Сматс бачить в подіях застереження проти небезпеки, яку несе расова політика уряду Маляна.

Данський король Фредерік, відомий аматор музики, диригує концертом капелі Королівської Опери; дохід з концерту призначено на добродійні цілі.

Військові вправи в Американській Зоні

ГАЙДЕЛЬБЕРҐ (ДЕНА). О 6-й годині ранку 17 січня почались перші військові зимові вправи в Німеччині. Ідеться не про справжні маневри, бо в них оперує лише одна сторона, що діє проти уявного ворога. Головні квартири влаштовано в Карльсруе й Дармштадті. В районі військових вправ лежать також міста Мангайм, Гайдельберґ, Франкфурт і Вісбаден.

ВІЙСЬКОРА СЛУЖБА БЕЗПЕКИ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

БЕРЛІН (ДЕНА). 17 січня американська, брітанська й французька військові управи в Німеччині оголосили спільний комунікат про створення військової служби безпеки для Західньої Німеччини. Як сказано в комунікаті, нова організація не буде без потреби обмежувати мирного господарського й наукового розвитку Німеччини. Завданням її має бути забезпечувати додержання Німеччиною її мирних цілей. Організацію очолять директор військового відділу американської військової управи генерал Годжіс, заступник шефа брітанського штабу в Німеччині генерал Вестрон і як представник Франції — шеф французького відділу демілітаризації Німеччини генерал Етьєн.

— Брітанський військовий губернатор в Німеччині заборонив довозити до брітанської зони советську літературу.

Німці працюють в Америці над ракетами

100 німецьких вчених і техніків під керівництвом барона Вернера фон-Бравна, що конструював німецькі фаунабої в поморському містечку Пенемюде, працюють тепер на дослідній ділянді в США, яка дістала назву «малого Пенемюнде». Згідно з повідомленням паризького «Фіґаро», німці уклали з американським урядом договори про цивільну службу з високою платнею і викликали до себе дружин та дітей. Барон незабаром після того прийняв американське громадянство. Минулого року він відвідав Німеччину, щоб там одружитись. Як він розповів представникам преси, він перебрав на себе 1936 р. керівництво дослідними установами в Пенемюнде, де спочатку працювали 200, за два роки — 1500, а під час війни — багато тисяч інженерів та робітників. Влітку 1942 р. був випущений перший набій «фау-2». Після двох невдалих спроб 3 жовтня того самого року були зроблені постріли через Балтицьке море, що виправдали сподіванки. Тільки після того Гітлер, якому був показаний фільм, знятий з цих спроб, і який доти часто висловлював сумніви щодо них, був ним переконаний і наказав прискорити роботи. «Наприкінці війни ми мали ракету, що летіла із швидкістю 430 км у хвилину. Ми не змогли застосувати її, але ми були близько від цього. Я переконаний, що її успіх був би великий. Війна скінчилася надто швидко, і ми не могли більше випускати ракетит серіями». Як сказав далі Бравн, ракети могли б тепер легко перелітати через Атлантику і бути скеровуваними в цілі здалека з точністю до 3 кілометрів. (ЦРБ).

ПОЛЬЩА НЕ ПІДЕ ЗА ПРИКЛАДОМ МОСКВИ

„Московське радіо опублікувало повідомлення інформаційного аґенства ТАСС, згідно з яким торговельний обіг між Советським Союзом і Юґославією через ухил маршала Тіто від провідної лінії Комінформу та його суперечки з СССР буде зменшений 1949 р. на 1/8 проти дотеперішнього. Разом з тим польське міністерство зовнішніх справ заявило, що Польща не має наміру йти за прикладом Москви і не обмежить своїх торговельних отосунків з Юґославією.

Безкомпромісова красуня-монархістка

лає Франко та глузує з арештів

«Так, я монархістка! Так, я провадила пропаґанду проти Франко і я робитиму це далі, як тільки знову стану вільною!» — гнівно блиснувши очима, кинула в обличчя мовчазному військовому судові обвинувачувана — донна Люіза Марія Нарваес і Масіас, Перес де Ґусман ель Ґуено і Рамірес де Арелляно, герцоґиня Валенська, маркіза де Картаґо, графиня Канада-Альтійська й баронеса Аліятарська.

Судді збентежені. «Проте ваші пасквілі на голову нашої держави мають явно комуністичний характер. Отже вони підтримують злісних ворогів нашої країни». — не цілком певним голосом арґументує голова суду. Тоді вже зовсім розпалюється донна Люіза. «Я забороняю вам, — пронизливо вигукує вона, — будь в чому ставити мою діяльність в зв'язок з нашими найгіршими ворогами!» Суддя розпачливо дзвонить, щоб відновити спокій. Потім оголошують вирок: один рік ув'язнення за пропаґанду проти режиму Франко. Донна Люіза лихом згадала голову держави на могилі одного монархістського друга.

Обвинувачена зневажливо всміхнулась. Вже дев'ять місяців пробула вона під арештом слідчого, — отже ще три місяці, і служниці мадрідської жіночої в'язниці так само радо позбудуться її, як і останнім разом, коли донна Люіза мала бути передчасно звільнена «в інтересах порядку в в'язниці». Вона лаяла з-за ґрат Франко саме так, як і зараз же після свого виходу на волю. І вона знов робитиме це, і незабаром в п'ятий, але напевно не останній раз знов бунтуватиме у в'язниці. — Важко озброєні поліцисти мусіли розігнати юрбу, що напружено чекала вироку перед військовим міністерством.

Донна Люіза вже завдала Франко та його урядові багато мороки. Адже вона є не тільки однією з видатних представниць еспанської аристократії, яка дарує їй навіть те, що вона одна з дуже небагатьох часом носить штани; вона є також палко обожувана ідолом еспанської молоді, особливо студентів, поміж яких, здається, воскресли тепер трубадури. І це не є дивним, бо донна Люіза, що має 32 роки, така сама гарна, як і темпераментна така сама надхненна націоналістка, як і безкомпромісова монархістка, і тому є запеклим ворогом режиму Франко. Кількома зневажливими словами вона розірвала свій шлюб з легкодухим бароном фон-Кандалет. В її очах барон виявився боягузом, досить нерішуче поставившись до її боротьби за престолонаступника Дон Хуана.

Донну Люізу не можна приборкати нічим: ні грошовими штрафами, яких вона досі мусіла сплатити близько 1 мільйона пезет (приблизно 300 000 німецьких марок), ні арештами. Навіть у в'язниці вона щоразу обіцяла Франко «нові несподіванки», і завжди додержувала цих обіцянок. Одного разу вона підбурила своїх студентів на страйк, другого разу вона склала летючки і кидала їх з свого балькону на найбільш багатолюдну вулицю Мадріду. «Король вартий тисячу разів більше, ніж всі оці переслідування і арешти», — каже вона. І судді не можуть глибоко засувати в свої службові шафи кримінальні справи «Донни Люізи Марії Нарваес... і т. д.». (НП).

Мрії Отто Габсбурзького

У Відні справу кардинала Міндсентя пов'язують з іменем Отто Габсбурзького і при цьому знову витягають на денне світло старий плян габсбурзького претендента на трон відновити австрійсько-угорську монархію під назвою «Данубії». Цей плян бере свій початок з 1942 р. Тоді, як пише віденський «Дер Абенд», Отто Габсбурзький опублікував кілька «прокляційних» статтей, в яких пропонував заснувати дунайську федерацію під пануванням спадкової династії. Членами цієї федерації мали б бути всі країни між Балтицьким і Чорним морями, що могли б створити скеровану проти Советського Союзу смугу безпеки. Ці пляни підтримали середньо-европейські політики, що перебувають в Америці, як от Брюнінґ, Отто Штрассер, угорський антисемітський провідник Тібор Екорд, а також прибічник юґославського Міхайловіча й польського Пілсудського.

Подорожі Отто Габсбурзького незабаром після закінчення війни до Лісбони, Мадріду, Брюсселю і Риму, його переговори з Франко, Папою, колишнім шефом територіяльного війська Берґер-Вальденеґом, Рупрехтом Баварським, його перебування 1946 р. в Тіролі, звідки він мусів виїхати з наказу альянтської ради, — мали бути пов'язані з його домаганнями реставрації монархії в Австрії і Угорщині. З недовір'ям ставляться і до його теперішнього гостювання у Франко.

В архівах кардинала Міндсентя, який мав бути приставлений до в'язниці Ґіор в Раабі, нібито знайдено матеріяли, що викривають підтримку ним цих плянів Отто Габсбурзького. При цьому нібито обговорювалось також заснування европейського католицького бльоку, до якого б мали увійти Австрія, Угорщина, Італія, Баварія та Бурґундія. (ФР).

ЧУЖИНЦІ В АРҐЕНТІНІ МАЮТЬ СТАТИ ЇЇ ГРОМАДЯНАМИ

БУЕНОС-АЙРЕС (АП). Арґентінське міністерство закордонних справ опублікувало новий закон про державне громадянство, згідно з яким всі чужоземці, що живуть в Арґентіні, мають за два роки або прийняти арґентінське громадянство, або покинути Арґентіну. Дії цього закону підлягають за загальним підрахунком три мільйони чужинців.

ПОМАРАНЧІ Й ЦИТРИНИ

ГАМБУРҐ (ЮП). 3 січня сюди прибув брітанський вантажний моторовий корабель «Скотленд» з першою партією призначених для Західньої Німеччини помаранч (6 000 ящиків) і цитрин (35 000 ящиків). Незабаром мають прибути нові транспорти помаранч і цитрин.

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА ОДРУЖЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ З НІМКЕНЯМИ

ФРАНКФУРТ (АП). Згідно з повідомленням американської армії з 16 січня, американські вояки із званням включно до капраля (молодшого підстаршини) можуть одружуватись з німкенями тільки у виняткових випадках, якщо вони підлягають европейському командуванню. З часу скасування заборони одружень з німкенями, виданого два роки тому, вояки нижчих ранґів мали щодо цього однакові права з сержантами та офіцерами.

Новий турецький уряд

АНКАРА (Ройтер) Семсеттім Ґуналтай, якому турецький державний президент Ісмет Іненю доручив створити новий уряд, повідомив про сформування нового кабінету. 10 міністрів у ньому лишились з попереднього уряду Гасан Сака, 5 міністрів є новопризначеними.

Найбільший американський державний бюджет

ВАШІНҐТОН (АФП). Проєкт державного бюджету, що його подав 10 січня до Конґресу президент Трумен, є щодо передбачених в ньому витрат найбільшим бюджетом мирного часу в Сполучених Штатах. Президент просить в ньому Конґрес схвалити державні витрати в сумі 41,858 міліярда. долярів, тобто на 1,7 міліярда долярів більше ніж у поточному фінансовому році. Лише на оборону країни має бути асиґновано 15 міліярдів долярів, а на міжнародні справи — 6,7 міліярда, з яких 4,5 міліярда — на европейську допомогову програму і 355 мільйонів — на господарську програму підтримки закордонних країн. Прибуткова частина бюджету становить 40,985 міліярда долярів.

Президент Трумен визнає в своєму проєкті потрібною таку кількість вояків: для сухопутної армії — 667 000 вояків, 325 000 національних ґвардійців і 230 000 осіб вишкільного персоналу (40% вояків призначаються для заокеанської служби); для військової авіяції — 412 000 вояків, 45 000 повітряних національних ґвардійців і 68 000 резервистів та осіб вишкільного персоналу; для морської фльоти — 527 000 вояків і 281 000 резервистів. На кінець 1950 р. військова повітряна авіяція повинна мати 9200 літаків різних типів, а морська фльота — 731 корабель і 7450 літаків.

ЕЧІСОН ПІДЕ ШЛЯХОМ МАРШАЛА

ВАШІНҐТОН (ЮП). Новопризначений американський міністер зовнішніх справ Дін Ечісон відповів в зовнішньо-політичному комітеті Сенату на низку поставлених йому запитів. На питання сенатора Ванденберґа про засади його майбутньої політики щодо СССР Ечісон заявив, що він в усіх зовнішньо-політичних стосунках додержуватиметься напрямних свого попередника Джорджа Маршала і за його словами, той,хто, працював під керівництвом Маршала, не може зробити нічого кращого, ніж піти за його прикладом. Як сказав далі Ечісон, йому неможливо визначити свою політику щодо Советського Союзу. Проте він нагадав свою важливу ролю в створенні пляну Маршала, ідея якого полягала в спорудженні «бар'єру проти комунізму». Він обіцяв також пильнувати, щоб жодні «змовницькі елементи» не змогли прокрастись до міністерства зовнішніх справ, поки він очолюватиме це міністерство.

Ця заява Ечісона посилила у Вашінґтні враження, що президент Трумен особисто відіграватиме надалі головну ролю в американській зовнішній політиці, а Ечісон являтиме собою певніше радника Трумена в справах зовнішньої політики.

БРІТАНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКЕ ТЕРТЯ

Брітанське міністерство закордонних справ опублікувало комунікат з приводу брітанських літаків, збитих жидами в египетсько-палестинському прикордонному районі, в якому твердить, що хоч брітанські літаки й провадили там розвідку з власної ініціятиви, але про це відомо було Сполученим Штатам. Наприкінці минуго року брітанський уряд провадив переговори з американським міністерством закордонних справ, в яких і Англія і Сполучені Штати визнали потрібним з'ясувати, чи справді на египетській території перебуває ізраельське військо і в якій кількості.

У відповідь на це міністерство закордонних справ США в гострій формі заперечило будь-яку свою відповідальність за розвідки брітанських літаків в прикордонному районі. (АП).

МИНУЛОГО РОКУ В ПОЛЬЩІ...

ВАШІНҐТОН (ШП). Як заявив 13 січня на одній пресовій конференції колишній польський прем'єр-міністер Станіслав Міколайчік, протягом минулого року з наказу польського комуністичного уряду в Польщі заарештовано й частково страчено 120 000 поляків. 15 000 поляків, що намагались покинути країну, були заарештовані, але приблизно 30 000 чол. вдалося втекти за кордон. Комуністичний тиск на польську людність спричинився, за словами Міколайчіка до посилення груп руху опору в Польщі, хоч поляки, багато переживши під час війни, мало схильні до активної боротьби.

Американський сотник Давид Вейвер охрищує японку Коїзумі Гама, яку він навернув на християнство. Капітан, що був пастором в США, сам збудував басейн для охрищення. Ліворуч японський духовник Кіокі. Хрищення відбулося в Токіо.

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— Недалеко від Мюнхену упав і розбився американський ловецький літак. Пілот убитий.

— За повідомленням московського радіо, повоєнна відбудова Ленінграду в основній частині нібито закінчена. 1949 р. в Ленінграді передбачають низку реставраційних робіт, зокрема двох колишніх царських палаців, а також розгорнення нового будівництва.

— Починаючи з жовтня минулого року в Закавказзі будують велику електростанцію. Советський уряд недавно додатково послав на це будівництво 60 000 робітників, загальна кількість яких тепер перевищує 140 000.

— В СССР тепер опрацьовують питання про нові моделі одягу, що мають замінити сучасні моди, створені за «бульварними уподобаннями капіталістичного Заходу».

— В Польщі з 1 січня скасовано систему раціонування продуктів.

— На крайній півночі Фінляндії виявлено поклади золота.

— Англійські хеміки винайшли новий болезаспокійливий засіб («гепталгін»), сила якого в шість разів перевищує дію препаратів морфію.

— У Франції лютує незвичайна пошесть ґрипи. В Парижі хворим на ґрипу лежить кожний п'ятий мешканець.

— Відомий шведський дослідник і мандрівник 83-літній Свен Гедін, що багато років був сліпим, в наслідок операції знову став бачити. Він має намір виїхати до Арґентіни і почав працювати над 31-м томом опису подорожі по Азії.

— Відомий французький атомовий дослідник комуніст Фрідерік Жольйо-Кюрі заявив про вихід з комуністичної партії, бо вона вимагала від нього передати Росії таємницю атомової бомби.

— 5 січня в Мюнхені приземлився угорський літак з 25 пасажирами (між ними — лікарі, інженери й кілька жінок), що готували втечу ще з весни минулого року.

— В січні в усій американській зоні Німеччини (з центром в південному Гессені й північному Вюртемберґ-Бадені) мають відбутися маневри американського війська.

— Незабаром на берлінському повітряному мосту з'являться нові велетенські літаки С-97, вантажність яких (20 тонн) вдвоє більша, ніж у найсильніших дотепер машин С-54.

— Як повідомляє Ройтер, президія Верховного Совєту СССР видала декрет про посилене покарання за ґвалтування. Відтепер вони в звичайних випадках, замість 5 років, каратимуться 10—15 літнім ув'язненням.

— За даними московського статистичного бюра, за час існування СССР в ньому видано 754 мільйони примірників творів про марсизм і ленінізм. З них 174 млн припадають на твори Леніна, видані 77 мовами. Загалом твори Маркса Енґельса, Леніна й Сталіна видано 101 мовою.

— США офіційно визнали південно-корейський уряд, проте американське військо буде відкликане з південної Кореї лише після остаточного вишколу південно-корейської поліції.

КОМУНІСТИЧНІ ШПИГУНИ В БУДИНКАХ

В містах советської зони Німеччини на керівників будинків, що є переважно членами комуністичного СЕД-у, покладено тепер обов'язок посилено пильнувати мешканців будинків. Вони повинні, між іншим, подавати «керівникам вулиць» прізвища осіб, що підтримують зв'язки із Західньою Німеччиною чи західнім Берліном або часто подорожують. Крім того, вони зобов'язані подавати реґулярні відомості про всі підозрілі події в будинках. (ДЕНА).

НІМЕЦЬКА МАРКА ПОДОРОЖЧАЛА

В середині січня на чорному ринку у Франкфурті несподівано знизився курс доляра: на «скрипт»-доляр до 10—11 німецьких марок, а на «зелений» доляр — до 13—14 марок. Ще перед самими Різдвом за перші доляри платили по 19 марок, а за другі — по 22 марки. Так само разом з тим знизились на франкфуртському чорному ринку і ціни на різні товари. Сиґарети, за які раніше платили не менш 8 марок за пачку, тепер можна дістати у Франкфурті приблизно за 5 марок. Причиною цього є підвищення неофіційного курсу німецької марки в Швайцарії, де за 100 німецьких марок замість 20 швайцарських франків стали платити 35—40 франків. (М.-Е.).

НАЦИСТСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ НА ЧОЛІ «РОБІТНИЧОЇ ҐВАРДІЇ

На командувача австрійської «робітничої ґвардії», число членів якої недавно збільшено до 11 000, призначено колишнього німецького генерала, що був під час війни взятий в советський полон і там відповідно вишколений. Минулого року він повернувся до Австрії як військовий радник комуністичної партії. (Ройтер).

ПЕРШИЙ КОЛГОСП В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ

БЕРЛІН (ДЕНА). Як тут твердять, село Дрец біля Нойштадту над Доссе має стати першим колгоспом в советській зоні. Щоб забезпечити успіх цього заходу, до Дрецу вже приставлено велику кількість добрива й засівного насіння. Крім того, для колгоспу влаштовується надзвичайно великий для советської зони машиновий парк.

ЕСПАНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ У ВІСБАДЕНІ

ПАРИЖ (Ройтер). Як заявили в еспанській амбасаді в Парижі, подорож урядовців еспанського міністерства авіяції, що прибули до Парижу, їдучи до Вісбадену, не має «жодного політичного приводу». Делеґація, яку вирядив міністер авіяції де-Буруаґа, має, мовляв, лише зробити візиту чемности шефові «повітряного мосту» генералові Вільяму Таннерові.

ЖИДІВСЬКО-ЕГИПЕТСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ НА РОДОСІ

РОДОС (Ройтер). Ізраельські й египетські делеґати мирової конференції на острові Родосі погодились на такий денний порядок конференції: 1) Ґарантії військової і національної безпеки; 2) здійснення резолюцій світової Ради Безпеки з 4 та 16 листопада про припинення бойових дій; 3) опрацювання договору про перемир'я і 4) підписання його.

ДО ПЕРЕГОВОРІВ ГРЕЦІЇ З ПІВНІЧНИМИ СУСІДАМИ

Як заявив заступник болгарського міністра зовнішніх справ Топенхаров, на початку квітня в Парижі має початися конференція представників Греції та сусідніх з нею північних держав. Топенхаров, який брав у грудні минулого року участь в паризьких переговорах цих чотирьох держав, пояснив далі, що ці переговори були лише тимчасово перервані, а не зовсім припинені. Якщо Греція справді бажає дружніх стосунків із своїми сусідами, майбутня конференція матиме успіх.

ГРЕЦЬКІ БАНДИТИ ПАЛЯТЬ ШПИТАЛІ З ХВОРИМИ

АТЕНИ (Ройтер). Після 60-годинного бою, що закінчився висадженням в повітря урядових опірних пунктів із смертю їх оборонців, македонське місто Наусса перейшло до рук повстанців. Згідно з повідомленням втікачів, повстанці вчинили масові страти, пограбували крамниці, висадили в повітря всі текстильні фабрики (головна промисловість міста) і підпалили шпиталь, з яким згоріли й поранені та хворі, що були в ньому. Багатьох урядовців взято в полон як заручників. Вістка про долю Наусси пройняла жахом всю Грецію. Пограбувавши й поруйнувавши місто, повстанці подались назад в гори, переслідувані бомбовим і бортовим вогнем урядової військової авіяції.

„Я людина стара й недовірлива“ — каже про себе Сталін

Грузинський володар Советського Союзу цікавить ввесь світ. В цьому нема нічого дивного, бо як давніше над Росією і всіма її володіннями панував цар, так тепер над ними панує Сталін. Тільки особа червоного царя далеко більше вкрита таємницею, далеко менше відома народові, ніж особи останніх царів династії Романових.

Сталін мешкає в Кремлі. Його життя охороняють з надзвичайною пильністю. Щоб проникнути до нього леґальним способом, треба мати численні посвідки, до того ж перейти з ними багато різних інстанцій. Влітку Сталін мешкає у віллі в околицях Москви, — в тій самій віллі, що була вже осідком Леніна за часів його повновлади. Вона оточена високими мурами і, зрозуміло, охороняється, крім того, сильною вартою.

Життьові звички Сталіна — типово російсько-східні. Він відпочиває в ліжку майже до полудня, а вставши п'є дуже міцний солодкий чай, який готує йому його дочка Свєтлана. Після того він працює у себе в кабінеті до пів другої години. Тоді їсть обід, до якого рідко не буває чорної ікри; також любить він і київську дробину. Сталін їсть і п'є багато і вважається прекрасним знавцем вин та горілок. Коли після революції вино в Росії стало рідкощами, Троцький скаржився Ленінові, що Сталін переховує в Кремлі великі запаси вина. «Чи ви хочете позбавити грузина вина? — виправдовувався Сталін. — Якщо ви не можете зрозуміти мене, зрозуміє народ». Він добре знав, що попри всі зміни урядових систем жодний росіянин не зречеться своєї схильности до алькоголю. Сталінові навіть під час авдієнцій подають в особливій карафі водку його улюбленої марки, якою він частує і свого відвідувача, якщо той припав йому до вподоби.

Другою його пристрастю є тютюн. Хоч лікарі Сталіна з огляду на його серцеві припадки і заборонили йому курити, проте він викурює за день силу папірос, а найбільше — люльок, яких він має принаймні з дюжину. По обіді Сталін працює до вечера, потім трохи відпочиває, знов п'є горілку, ходить до свого приватного кремлівського кінотеатру, бо дуже кохається в кіні й радіо. Потім він приймає відвідувачів, а тоді знов працює до пізньої ночі. Вечеряє він опівночі і лише коли розвидняється іде до ліжка. Така його звичка властива багатьом російським революціонерам.

Сталін є батьком двох синів і однієї дочки. 40-літній тепер «Яша» походить від першого шлюбу Сталіна з рано померлою грузинкою Катериною Сканідзе. Він дуже схожий на свого батька, але має зовсім іншу вдачу. Він — жвавий, веселий, кохається в своєму фаху (він — інженер) і не має жодних особливих амбіцій. На війні він був хоробрим вояком, поки не потрапив у полон до німців, де пробув понад три роки. При цьому слід відзначити, що німці поводились з ним дуже добре. Другий син Василь і вже згадана дочка Свєтлана походять від другого шлюбу Сталіна з теж померлою вже Надеждою Алілуєвою. Свєтлана дуже схожа на неї, дістала добру освіту, вивчала історію і вільно говорить французькою мовою. Її зовнішність має печатку скромної елеґантности. Її брат Василь бачить її лише зрідка. Він — відомий літун, що командував авіяцією на останній московській параді в «день Жовтневої революції».

Сталінові даються взнаки його роки (21 грудня йому минуло 69 років — Ред.). Волосся йому дуже посивіло, руки покалічені ревматизмом, а правиця трохи паралізована. А втім фізично він виявляє себе стійким і витривалим. Все, що подають йому на розгляд, він вивчає ґрунтовно й сумлінно. «Я людина стара, а тому й недовірлива», — каже він сам про себе.

(Німецький часопис «Ім Авсслянд унд ін Дойчлянд», з якого ми запозичили цей нарис, кажучи про родину Сталіна, одруженого тепер, до речі, з дочкою Лазаря Кагановича, не згадує чомусь того, що несподівана й таємнича смерть молодої Алілуєвої, за загальним поголосом в СССР і даними закордонної преси, була справою рук самого Сталіна і що старший син його, згідно з вістками, що з'явились свого часу в західньо-европейській пресі, прилюдно, зрікся, опинившись після війни в Швайцарії, свого батька й всієї його кривавої справи. — Ред.).

Трумен у Маршала

Президент Трумен зробив візиту своєму дотеперішньому міністрові зовнішніх справ Маршалові. Для цього він літаком вирушив до Пайнгерста, де відпочиває Маршал після зробленої йому в лікарні операції нирок. Як переказують, президент хотів ще раз побачити Маршала, поки він ще лишається міністром. (АФП)

ЯР СЛАВУТИЧ

З КНИГИ „СПРАГА“

І майдани. й люди — як на святі!
Аж вібрує ґотика струнка.
Та в моєму серці біснуватім
Не вмирає дух степовика.

Що йому ці подвиги колишні.
Захололі в строгості різьби?
Ближчі. ближчі пурпурові вишні
Та стави. та сонце. та дуби.

Та хвиляста навкруги пшениця.
Та вітрів несамовита гра.
Дух могучий рокіт Ненаситця.
Він клекоче й кличе — до Дніпра!

1945

Подяка Виконного Органу УНРади

Виконний Орган УНРади висловлює щиру подяку українським організаціям. установам і окремим особам за надіслані привітання і побажання з нагоди Різдвяних Свят і Нового Року.

Виконний Орган з великим задоволенням вітає той факт. що наше організоване громадянство у всіх країнах світу. де є українські еміґраційні осередки. однодушно висловилося за всебічну піддержку Української Національної Ради як представництва українського народу в його боротьбі за державну незалежність. Так само на українських землях. під окупаційною владою Совєтської Москви. вістка про створення Української Національної Ради знайшла прихильний відгук і оживляє надію на наше визволення.

Все це дає підставу вірити. що визвольна боротьба і праця всіх діючих українських національних сил як найскорше приведе нас до остаточної перемоги і відновлення Самостійної Соборної України.

Виконний Орган вірить. що свідомі українські громадяни як на рідних землях так і на чужині стоятимуть і надалі на сторожі єдности наших національних сил і всебічно будуть допомагати українському національно - державному центрові в його тяжкій і відповідальній праці.

Виконний Орган
Української Національної Ради
15 січня 1949 року.

Дякуємо за добрі бажання!

Редакція «Неділі» висловлює найщирішу подяку всім. хто був ласкавий надіслати нам Свят-Різдвяні та Новорічні привітанн.

Зокрема виносимо подяку Їх Ексцеленції Високопреосвященнішому Архиєпископові Палладієві і Високопреподобному Митрофорному Протоієреєві Володимиру Вишневському в Парижі. Далі дякуємо Голові ЦПУЕ. маршалові Василеві Мудрому. доктору Степанові Барановi. Голові та Членам Ради Союзу Українців у Великобрітанії. Ректоратові Українського Вільного Університету. Президії Української Вільної Академії Наук. Ректоратові. Професурі та Студентам Богословської Академії. Головній Управі СХС Українському Допомоговому Комітетові на англійську зону. Президії Центрального Союзу Українського Студентства Театрові-Студії під керівництвом Йосипа Гірняка. Видавництву «Українська Трибуна». Філії Союзу Українських Ветеранів в Етлінґені. Голові СУЖ-у п Миколі Лівицькому. докторові Л. Луцеву Українській Студентській Громаді в Брауншвайґу. ОПУЕ та Управі Оселі в Реґенсбурзі. Хвальній Таборовій Раді та Управі Українського Табору ч. 25 в Галлендорфі Управі Українського Табору в Годенау Видавництву Михайла Борецького в Реґенсбурзі.

Врешті дякуємо всім тим Шановним Співробітникам. Колеґам. Читачам і Представникам «Неділі» в Німеччині. Бельгії Англії. США Південній Америці та Австралії що надіслали нам свої привіти та Новорічні Побажання. Не маючи змоги звертатись до кожного з них поіменно. дякуємо їм усім разом і бажаємо в Новому Році особистого щастя та злійснення тих великих ідеалів. для боротьби за які ми покинули Рідні Землі.

ІНТЕРВ'Ю З КАРЛОМ СІДОРОМ

Словацьке питання в сьогоднішній момент знаходить велике зацікавлення світової опінії. Передові чужинецькі газети присвячують проблемі національно-політичного визволення словацького народу багато місця.

«Журналь де Женев» (за грудень 1948) поміщує інтерв'ю свого кореспондента із головою Словацької Національної Ради на еміґрації Карлом Сідором. який заявив. що Чехо-Словаччина не має свого ексильного уряду.

Карло Сідор — син муляра. Він має 47 років. Завжди був надійним націоналістом. метою життя якого є незалежна Словаччина. Для цієї мети він працював своїм пером. як шеф-редактор великого щоденника в Братіславі. Для реалізації цієї мети він виступав як репрезентант словацького народу в празькому уряді. де він обіймав посаду заступника голови й державного міністра. І тепер на скитальщині він продовжує свою визвольницьку роботу. Підчас окупації Словаччини націонал-соціялістичною Німеччиною Гітлер домагався усунути Сідора з краю. щоб уникнути непорозумінь Братіслави з Берліном. Сідор виїхав до Ватикану як представник словацької держави при папському престолі.

У своєму інтерв'ю Сідор сказав. що Словаччина втратила незалежність 1000 років тому. Ціле тисячоліття вона належала до Мадярщини. а від 1918 року попала під чеську окупацію. Словаччину репрезентували перед зовнішним світом чужі — Мадярщина й Чехо-Словаччина. Словаки не мали змоги піднести голосу перед світом в обороні своїх національних інтересів Одначе не зважаючи на такий довгий період неволі. словацький народ зберіг свій національний характер і мову. Проголошенням незалежної держави 14-го березня 1939 року словаки довели перед світом свою національно-політичну й державницьку зрілість. Так само словацький нарід дав доказ. що він зуміє бути самостійний і незалежний у культурній і економічній ділянках.

Чехо-Словаччина. — сказав Сідор. — це державний твір. який не має ніякого права на існування. Словацький народ не бажає собі творити з чехами спільну державу. Спільна держава чехів і словаків приносить словацькому народові тільки шкоду. Як показує сьогоднішня ситуація в Словаччині. чехи роблять все. шоб діяти на шкоду словацькому народові.

Далі Сідор заявив. що він вірить у мочехів. Це природне право словацького лістичних принципах. Але в цій федерації словацький народ буде заступлений жливість організації Европи на федерабезпосередньо. а не за посередництвом народу мати свою власну державу. Словацький народ. це давня нація із власними традиціями. Через европейську федерацію народів він сподівається осягнути волю й самостійне життя.

Інша швайцарська газета «Люцернер Ноесте Нахріхтен» у статті під заголовком «Чи Словаччина буде незалежною»?. пише. що еміґрація на 90% визнає визвольну політику Сідора й вибрала його головою Словацької Національної Ради. На еміґрації Сідор створив нову партію. яка базується на християнсько-демократичних принципах. Голова Словацької Національної Ради застоює незалежність словацького народу. який має всі дані на самостійне державне життя. Він вірить. що після заламання совєтських впливів у середній- і південній Европі. можлива буде співпраця поміж окремими націями. які сьогодні мусять страждати за залізною завісою. Можлива є також співпраця між чехами й словаками. але не в межах спільної держави. Кожна нація мусить мати свою державу. хоч частину суверенітету мусітиме віддати на користь майбутньої федерації. чи конференції Об'єднаних Держав Европи.

Відмінність у ментальності чехів і словаків треба — на думку Сідора — шукати в тому що словаки своїми національними традиціями зв'язані тісно з католицькою Церквою. а чехи завжди стояли на антаґоністичних до католицької Церкви позиціях. Лише 15% словаків є протестантами. але все таки ця невеличка група становить поважну проблему словацької нації. бо протестанти політично мають симпатії до ідеї спільної держави з чехами. Одначе ця течія не має ніодного визначного представника. який не повітав би самостійної словацької держави.

Але вже й серед чехів є прихильники середньо-европейської федерації держав. У Лондоні. нпр.. працює над такою розв'язкою питання національних держав чеський Еміґраційний Комітет ген. Прхалі. що є в тісному контакті з словацьким комітетом Прідавока.

ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В МІСТАХ НЮРНБЕРҐ-ФЮРТ

Наша громада хоч з кожним роком меншає. а останньо в половині жовтня м. р. втратила знову декілька своїх діяльних членів. що виїхали до таборів у Берхтесґадені і Пюртені — все ж таки не перестає бути активною та вірною традиції. Доказом цього національні та побутові свята. що відбулися в останніх двох місяцях.

Тридцятилітню річницю Листопадового Зриву відсвятковао гідно у вщерть виповнений залі «старої» домівки при Павмґартенштр 16. влаштований ППУЕ і СХС-ою «Святий Миколай» обдарував безкоштовними дарунками 80 дітей обох міст та понад 30 дітей в ІРО санаторії для хворих на ТБЦ.

Свят Вечір у спільній домівці ППУЕ і СХС зібрав черговий раз самітніх. щоб їм серед чужих не дати забути наших рідних звичаїв. Свято це доповнили буковинські колядники своїми реґіональними колядками і до пізнього вечора ще лунали українські коляди при ялинці в малій домівці при Адам Кляйнштр. 87.

І. хоч як скромні ці всі свята. то чисельність учасників доказує наглядно. що громадське життя тут не завмерло та не завмирає. — Учасник.

СЛОВАКИ В ЖАЛОБІ

Від словацьких національних кіл одержали ми таку статтю:

Із Словаччини прийшла сумна вістка, що 23-го грудня 1948 року помер **архиєпископ із Нітри д-р Карло Кметко** на 72-гому році життя. Три дні раніше у Вілкес-Барре. Па. помер **д-р П. Юрчак** голова Словацької Ліги в Америці.

Ці два смертні випадки є для цілого словацького народу важкою втратою. З особою д-ра Карла Кметка зійшов у могилу найвищий представник католицької Церкви в Словаччині духовний із надзвичайними людськими прикметами та гарячий націоналіст 28 років очолював д-р Карло Кметко владичий престол у Нітрі. Він був відомий передусім як великий прихильник місіонерської праці. З його достоїнством князя Церкви тісно поєднувалося глибоке соціяльне почування. Архиєпископ Кметко опублікував багато матеріялів про місіонерську працю в Словаччині й у світі та підтримував місіонерські чини морально та матеріяльно. Лише завдяки йому міг оселитися в Словаччині та виконувати свою місіонерську працю Чин Господнього Слова Перед пів роком д-ра Карла Кметка вибрано головою Об'єднання всіх місіонерських чинів у Чехословаччині.

В післявоєнному часі став д-р Кметко духовим провідником словацького народу. який у 85% визнає католицьку віру. Зокрема його безкомпромісова протикомуністична постава знайшла широкий відгук в усій Словаччині.

Треба ще підкреслити. що в відомому політичному процесі перед т. зв. народнім судом у Братіславі проти д-ра Йосипа Тісо. архиєпископ д-р Карло Кметко. як представник зверхної влади над Тісом. виступив у характері свідка й ніхто не видав д-р Тісо такого гарного свідоцтва. як цей патріярх Церкви. Відкрито він підносив високі моральні й державно-політичні прикмети д-ра Йосипа Тісо. пікреслюючи при тому. що в Словаччині не було кращої й більш гідної людини на становище президента держави від д-ра Тісо. Католицькі єпископи бачили в особі д-ра Тісо ґарантію того. що він не допустить до загибелі словацького народу При такій самій нагоді д-р Кметко ствердив. що коли б словацький народ мав право свобідного вибору. він і сьогодні рішися б на самостійну словацьку державу.

Другий великий словацький покійний. д-р Петро Юрчак. є однією з найбільше маркантних постатей словацького життя

ПЕРЕНАСЕЛЕННЯ ЗЕМНОЇ КУЛІ

Недавно один американський часопис опублікував досить сенсаційну статтю Волкера. в якій він трактує питання про те. чи зможе земля надалі прогодувати своє населення. Автор. користуючись наявними тепер офіційними матеріялами. приходить до висновку. що звучить надзвичайно тривожно: попри всі природні й самими людьми створювані катастрофи. населення земної кулі щороку збільшується на 17 мільйонів чол. При такому зростанні населення здається виключеним. щоб міг зберегтись колишній рівень харчування людности.

На нашій планеті живуть тепер 2500 мільйонів людей За 25 років їх буде більше на 500 мільйонів. Отож. не зважаючи на воєнні втрати. в Европі є тепер принаймні на 21 мільйон людей більше. ніж було перед останньою війною. Якщо число людей збільшуватиметься такими самими темпами. як досі. то за 90 років населення землі подвоїться. Чи зможе земля прогодувати їх? На землі є 1.6 міліярда гектарів оброблюваного ґрунту. Кожна людина потребує близько 1 гектара для того. щоб прохарчуватись і одягтись. Проте тепер на кожну людину припадає лише 0.7 гектара. Інакше кажучи вже тепер є надто мало країн. здатних прохарчувати людство. Навіть в роки нормального врожаю від недостатнього харчування вмирають 20—30 мільйонів людей. Сер Джон Бойд Орр з харчової управи Об'єднаних Націй певно визначив. що перед останньою війною постійно недоїдали дві третини всіх людей . . .

За підрахунками. ще 0.6 міліярда могли б бути зорані. але лише дуже невелика частина цих земель. що їх за певних умов можна було б обробити. відповідають вимогам щодо підсоння. ґрунту й місцевости Частина їх розташована надто близько до бігунів. частина — до екватора Хоч ми маємо вже нові холодо й посухостійкі види хлібних рослин які значно розширять в майбутньому світову засівну площу. але якщо вона зросте й на 20%. лишається факт. що населення землі в наступному столітті збільшиться на 100%

Штучні добрива. як от азот. фосфати й калійові сполуки. хоч і подвоїли й потроїли збори врожаїв проте тут є певна межа а як побоюються багато фахівців навіть може бути і певний реґрес. Небезпеку для прохарчування треба бачити також і в процесах дедалі більшої ерозії (розмивання ґрунту — Ред.). яку ми спостерігаємо в багатьох країнах світу.. Ерозія ґрунту являє собою особливу небезпеку на широких російських рівнинах та евразійських пасовиськах і. як недавно відзначив Сматс. становить поважну проблему для Південної Африки й Південної Америки.

Чи можуть до певної міри надолужити цю прогалину в харчуванні людей рибні багатства морів — на це питання численні фахівці відповідають неґативно: улови в головних европейських риболовних районах щодалі зменшуються. Отже лишається ще надія тільки на виготовлення синтетичних харчових засобів які проте. як можна судити. здатні прогодувати лише невелику частину населення. що весь час зростає. (ФНП).

П'ЯНІ СВИНІ

«П'яна свиня» — це не тільки деким мабуть не раз чувана на свою адресу лайка. П'яні свині — це дійсність нашого часу яку виявили вартівники на бельгійсько - голляндському кордоні в рюкзаках трьох затриманих пачкарів. Як виявляється пачкарі худобою між Голляндією і Бельгією. що широко розвинули тепер свою «діяльність». відзначаються не абиякою винахідливістю. Щоб не хрьокали в мішках поросята. вони напоюють їх п'яними: щоб не чути було кроків корів вони одягають їм на ноги мотузяні черевики: щоб не мекали вівці. вони змазують їм морди якоюсь особливою пастою. весь час злизуючи яку вівці мовчки переходять кордон. Взагалі винахідливість їх не знає меж. і тому так тяжко боротися з ними прикордонній варті

КРОКОДИЛИ В ІТАЛІЇ

За словами італійських рибалок. на річці По в північній Італії. коли вони. витягаючи сіті. занурювались у воду. їх часом кусали якісь загадкові водяні звірі. Разом з тим люди. що купалися в По. не раз розповідали останнім часом про невеликих крокодилів. яких вони нібито бачили в річці Та всім цим оповіданням майже ніхто не йняв віри. вважаючи їх химерними вигадками. аж поки в По не було виявлено труп одного справжнього крокодила Загадкову появу в італійській річці цих незвичайних для Італії тварин очевидно треба поставити в зв'язок з недавньою втечею кількох крокодилів з одного розташованого на березі По італійського цирку.

СУВОРІ МОРОЗИ В СИБІРУ

В Сибіру настали суворі морози. В Іркутську температура знизилась до 50° нижче нуля Тим часом в середній Росії тримається надзвичайно тепла для зими погода В Москві — відлига нічні приморозки не перевищують 2°. Триденні завірюхи в південних і деяких середніх штатах США насипали снігу понад метр заввишки Низка осель відтяті від зовнішнього світу і дістають харчі й все потрібне повітряним шляхом Після того в південних штатах від дощів а в північних — від відлиги сталися величезні поводі які ще більш погіршили сполучення.

Збори обласної Філії СУЖ в Реґензбурзі

2. січня 1949 відбулися Загальні Збори Обласної Філії СУЖ в Реґензбурзі. Філія постала 12 грудня 1946 з 29 українських журналістів Очолив її д-р Степан Росоха, з поновним вибором на наступних Загальних Зборах 31 січня 1948 Вже протягом першого року філія зросла аж до 36 членів. влаштувала понад 35 рефератів, святкувань та імпрез. зорганізувала пресовий кіоск Кіоск став заразом базою фінансовою і уможливив видання трьох чисел „Українського Бюлетеня Інформацій“ англійською і німецькою мовами. Фінансовий обіг філії робив понад 12 тисяч РМ Всі члени брали активну участь в громадсько-політичнім житті української еміґрації.

На цьогорічних Зборах виявилося. що Управа філії та її членство не поступилися у своїй активності і діяльності з попереднього року 1947. що ясно виплпвало із звіту голови філії СУЖ д-ра С. Росохи. Управа філії поширила свою діяльність на цілу область, створивши свої осередки в Ландсгуті, Інґольштадті. Байройті іНоймаркті. де були влаштовані свята і реферати. В Байройті активно працювали п'ять членів філії під проводом проф Миколи Угрина-Безгрішного і Семена Підгайного в Ландсгуті чотири під веденням інж Дмитра Кузика та Осипа Далька та в Інґольштадті інж Василя Баричка Всіх рефератів з імпрезами було коло півсотні В імпрезах брали участь і не члени СУЖ, як оперова співачка Евдокія Шостак, з Реґенсбургу майстри клявіру проф. Баранецький з Ландсгуту і д-р Мішкевич з Реґензбурґу: пор. Іван Небола з Реґенсбурґу, проф. Остапяк з Байройту. мґр. Ґерманюк і проф. Німець з Ноймаркту. д-р Сахно з Ландсгуту. д-р Білецький Інґольштадту та інші збагачували своїми виступами програми СУЖ-івських імпрез Філія тісно співпрацювала з іншими громадськими організаціями. як СУВ. ТУПВ. РУХ. ОПУЕ і т. д. Шість членів Філії увійшло до Української Національної Ради Один заступник голови Ради, а один член Виконного Органу. Решта активно беруть участь в різних комісіях Ради

До нової Управи Філії СУЖ в Реґенсбурзі увійшли Голова-Антін Добрянський Демкович, заступник-Кость Гімельрайх, секретар-Василь Онуфрієнко і д-р Степан Масенко та інж Василь Баричко, як члени До Контрольної Комісії: Голова -проф В Приходько, члени: проф Світозор Драгоманів і доц Григорій Денисенко

Голова Зборів інж Іван Шабельський висловів від імени зборів сердечну подяку попередній Управі і зокрема її голові д-ру С. Рососі, побажавши йому щасливої подорожі за океан. Око.

в Америці. Підчас трьох останніх років він очолював Словацьку Ліґу, яка бореться вже від 40 років відважно й успішно за права словацького народу, за його самостійне життя та незалежність. Д-р Юрчак провадив боротьбу словацькою й англійською мовою на американському ґрунті, передусім публіцистично. Він опублікував деякі студії з ділянки історії словацького народу. Завдяки йому 90% словаків, які живуть в Америці, виступили в лавах борців за самостійну словацьку державу. Це в великій мірі причинилося до підйому духа словацького народу в батьківщині та на еміґрації.

Переселення до Франції

(Кінець з 4-ої стор.)

Щоб справа переселення до Франції йшла справно, треба доброї й вірної пропаґанди. Потрібна також тісна співпраця поміж французьким урядом, ІРО й національними комітетами скитальців. Час тривання переселенчої процедури, який досі від моменту виїзду до хвилини влаштування на працю тривав коло 37 днів, треба безумовно скоротити й практика останніх днів показала, що це можна зробити. Більше уваги треба звернути на опіку над дітьми та родинами, які довший час мусять перебувати в переходовому таборі доки знайдуть працю. Великою перешкодою є те, що переселенча комісія вимагає, щоб родина, яка хоче їхати до Франції, ліквідувала зразу своє мешкання в таборі, ще заки має певність, що комісія визнає її на виїзд. Це подиктоване ощадностевими моментами ІРО, яке хоче лише раз оплачувати подорож кандидатам на виїзд до Франції. Але ця процедура має бути скасована на користь робітників.

Як заявив п. Міхальчик, він їздитиме тепер по польських таборах з доповідями про можливості поселення у Франції сільсько-господарських робітників. Свою пропаґандивну роботу за масовий виїзд до Франції на ріллю польських робітників він провадитиме з чистим сумлінням, бо наочно переконався, що умови життя хліборобських робітників у Франції цілком задовільні й ця акція заслуговує на реалізацію в широкому маштабі. Французький уряд не ставить ніяких перешкод у організації національного життя скитальців.

Добре було б, щоб наші відповідальні громадські чинники подбали про такі інформативно-пропаґандивні доповіді й по українських таборах тимбільше, що українських делеґатів було аж чотири. І хоч вони, мабуть, усі з французької зони, не шкодило б їх запросити до українських таборів в американській зоні, щоб і наші люди могли заслухати їх звіти й, евентуально, скористати із такого догідного життєвого шансу, який — за словами п. Міхальчика — дає хліборобам поселення у Франції.

Хроніка Ашаффенбурґу

Щасливої дороги!

Українська колонія в Ашаффенбурзі переживає нервові дні переїзду на нові місця дальшого скитання. 18-го січня ц. р. в місцевому ІРО відбулося довге засідання комендантів таборів, голів Таборових Рад та представників ОПУЕ з польовим інспектором ІРО, містером Бредфордом. Обговорювано питання переселення 2600 українських ДП до інших таборів. Остаточно устійнено, що всі працівники ІРО, які й далі матимуть працю, а також ті, що працюють при війську, врешті всі, що незабаром мають виїхати закордон лишаються покищо в Ашаффенбурзі. Найдовше обговорювано справу, чи залишити працівників таборових адміністрацій коштом учительського й учнівського персоналу гімназії та місцевого студенства. Директор Бредфорд прихилився врешті до тези, оборонюваної д-ром Суховерським, щоб залишити студентів і гімназію.

В четвер 20-го січня під непривітним захмареним небом Ашаффенбурґу на таборових площах почалася метушня: появилися бідні скитальчі шафи, ліжка, скрині, клунки. По кількох роках веґетування в непривітному місті над Майном люди почали готовитися до нового етапу. 21-го січня мав вирушити перший транспорт до Пфорцгайму (400 осіб), 23-го до Еттлінґену (300 осіб) 25-го до Цуффенгавзену (275), 27-го на Фрайман (400) і на Ляйм (50), 29-го до Пюртен (250), 31-го до Берхтесґаден (175) і Стефанскірхен (200).

Всім, що мусять залишити Ашаффенбурґ, прислуговує право добровільного вибору одного з названих таборів, хто відмовиться виїхати, — тратить право ДП.

Як можна зорієнтуватися з розмов між людьми, місцеві наші громадські чинники поставилися до справи переїзду байдуже й неповажно. Голова Міжтаборової Ради не скликав в тій справі ані одного засідання, а діюча управа ОПУЕ не вважала потрібним навіть порозумiватися з Радою в цій справі. Тому й можна припускати, що переселення українців Ашаффенбурґу буде, либонь, далеко гірше зорганізоване як напр. переселення місцевих естонців, що відбулося в великому ладі тта відзначалося зразковою організацією й співпрацею всього зацікавленого населення.

Всім нашим читачам і взагалі всім українцям з Ашаффенбурґу, що залишають це місто й виїжджають до інших таборів Редакція «Неділі» бажає щасливої дороги і тим шляхом звертається до панів Комендантів та населення таборів, що мають прийняти їх до себе, прихильно та дружньо поставитися до справи оселення їх на новому місці, беручи до уваги, що примусовий переїзд відбувається взимку й серед багатьох інших особливо несприятливих обстави.н

Стосунки в одному таборі

З нагоди закінчення ділового 1948-го року відбулося в таборі «Піонір» в Ашаффенбурзі засідання Таборової Ради й Міжтаборової Контрольної Комісії під головуванням радного Івана Ващука. Адміністратор табору «Піонір» п. Іван Лещишин і окремі референти складали перед цими громадськими органами звіт про діяльність за минулий діловий рік. Після звітів відбулася широка й гаряча дискусія. Зокрема багато уваги присвячено рефератові суспільної опіки. Багато атак довелося витримати й адміністраторові табору п. Лещишинові що відповідальний за цілість життя в таборі й працю адміністраційного апарату.

Радний Ковшун порушив мешканеві справи табору «Піонір», запитуючи, яка є властиво мешканева «політика» адміністратора. Привід до того дав інтерпелянтові конкретний випадок. А саме від початку існування табору музикант, композитор, диригент симфонічної оркестри та викладач Консерваторії п. Іван Григорович живе в жалюгідних житлових умовах у вогкому, темному підвалі. Ця талановита й з громадського боку вартісна людина не має тут ніяких можливостей праці. В додатку п. Григорович хворий. Двічі його обікрали, раз жертвою крадежу була скрипка відомої німецької фірми Кльоца. Не зважаючи на різні заходи персональні й громадських чинників п. Григоровичу не приділено відповідного приміщення, а пан адміністратор замість підвалу пропонував йому... горище. І це діється тоді, коли деякі малосімейні й з громадського боку маловартісні, а то й шкідливі табор яни займають дві кімнати, а деякі одинокі люди живуть у великих кімнатах самі.

Гострі й рішучі виступи радних викликала заява п. Лещишина, що він хоче повернути до праці попередній персонал харчового магазину, який був усунений у зв'язку з миляною аферою. Адміністратор мотивував тим, мовляв, цей персонал був лише часово «завішений» у виконуванні своїх обов'язків до моменту вияснення справи. Тепер, коли перед американським судом вдалося доказати, що мило не було таборового походження, цим людям належить сатисфакція.

Голова Міжтаборової Ради й радний табору «Піонір» п. Савчук заявив, що повернення давнього персоналу до праці викликало б загальне обурення таборян і кинуло б погане світло на всю таборову адміністрацію й Таборову Раду.

Член Міжтаборової Контрольної Комісії п. Квартирук заявив, що в 36 випадках стверджено, що при видачі мила не додавали людям від 2—4 унцій. Але цей факт затаєно перед американським судом і про це добре знає п. Лещишин.

Пан Лещишин спростовує:

чоколяда не вивітрилась її ... вкрали!

До Редакції «Неділя» в Ашаффенбурзі.

У Вашій газеті «Неділя» ч. 153 з дня 12 грудня 1948 р. в дописі під наг. «Немила справа з милом» та в числі 155 з дня 26 грудня м. р. в дописі під наг. «Чудо в Піоніркасерне: «вивітрилася чоколяда» надали Ви випадкам, що мали місце в нашому таборі, неправдиве насвітлення.

1. Правдою є, що в таборі «Піоніркасерне» знайдено дня 3.XII. 1948 р. в одного громадянина табору, який ніде не працював, 120 кусків туалетного мила, що мало б походити з таборового магазину. Натомість неправдою є, що буцімто «декому дуже залежало на «примазанні» тієї справи» та що цією «аферою зайнялася чужа влада», бо я доклав, як адміністратор табору, всіх найрішучіших адміністративних заходів, доручаючи таборовій поліції негайно зайнятися виявленням та прослідженням справи мила, як рівно ж завісив я змісця працівників магазину у виконуванні праці аж до остаточного вирішення правди.

2. За протоколом Американського Військового Суду з дня 23.XII. 1948 р. в справі мила Суд визнав, що підсудний одержав знайдене мило почтою від приватного купця і покарав його за нелегальне посідання американського товару 2-ма місяцями вязниці.

3. Неправдою є теж, що буцімто на останніх таборових виборах (14.III. 1948 р.) «замилювано очі» виборцям, як це Ви представили, а правдою є, іо згадані вибори відбулися в найбільш демократичний спосіб, за прийнятими всюди виборчими приписами та без «замилювання очей».

4. Неправдою є, що «три години референти та адміністратор займали увагу людей всякими вигадками й дрібницями» та що сходини Старших кімнат були так мною ведені, щоби «замилити очі» присутнім, а правдою є, що 10.XII. м. р. я скликав чергові сходини Старших кімнат табору «Піонір»

5. Неправдою є, що я говорив при справі з милом, що «громадянам неслід про неї знати». За те правдою є, що командант таборової поліції і я виразно заявили, що вислід слідства буде докладно і своєчасно поданий до загального відома.

6. Правдою є, що на сходинах старших кімнат згадав я про поведінку редакторів «Неділя», а за те неправдою є, що в таборі «Піонір» «чоколяда вивітрилась або її...вивітрили», бо в таборі «Піонір» шоколяду вкрали, відповідальним за шоколяду і інші святочні подарунки був таборовий опікун над дітьми (child care officer), а адміністратор табору п. Лещишин є від 13. XII. 1948 р. до 30. XII. 1948 р. значить в критичний час, на відпочинковій відпустці) був і є непричасний «вивітрення чоколяди».

Іван Лещишин
адміністратор табору «Піонір».

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM* 1/2 стор 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор 50.—*DM*. 1/16 стор 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM* Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов в небуття наш найдорожчий Муж, Батько, Брат інж. Ігнатій Еліяшевський. Почуваємося до обов'язку зложити сердечну подяку всім, що під час Його недуги несли Йому поміч, а під час похорону допомогли нам перенести це горе та спричинились до звеличання пам'яті Покійного.

Дякуємо насамперед о. Ковалеві Володимиру — греко-католицькому пароховi в Діллінґені за ведення похорону, а також о. прот Ляшукові Миколі — настоятелю У. А. П. Ц та всім Всечесним Отцям табору Діллінґен за участь в похороні.

Дякуємо рівнож головному лікареві Др. Жуківському А. та всім українським лікарям табору, які подавали першу поміч в час захворювання шокійного.

Складаємо сердечну подяку голові Таб. Ради інж. Семчишинові О. тодішньому комендантові табору інсп. Решетиловичеві В., голові Контрольної Комісії інж. Городиському М., всім членам Опікунчого Комітету і членам Таб Ради та Управи за моральну та матеріяльну поміч й улаштування похорону.

Сердечно дякуємо інспекторкам ІРО паням Валерії Паллінґ і Марселі Лєві, і реф. Суспільної Опіки ІРО п. Христіянсенові та представникові місцевого ІРО п. Крекові за матеріяльну поміч та участь в похороні.

На кінець дякуємо представникам литовського табору, усім установам та організаціям табору Діллінґен, знайомим і друзям за участь в похороні і за висловлення нам співчуття.

Дружина, Діти, Брат і Рідня.

Звідомлення про висліди збірок на „КоДУС"

„Комісія Допомоги Українському Студентству" (КоДУС) подає оцим до відома нашого жертвенного громадянства висліди збірок в користь нашої високошкільної молоді за останніх 6 місяців (до кінця грудня 1948 року). Поміщуємо табори й осередки за висотою зібраних сум (в душках цифри відповідають німецьким маркам):

1. Байройт (1,416 13), 2. Мюнхен (1,339, 45), 3. Ашаффенбурґ (934,99), 4 Реґенсбурґ (929.30), 5 Берхтесґаден (880 50). 6. Еттлінґен (835.10), 7. Авґсбурґ (725 49) 8. Корнберґ (423 90), 9. Корбах (396.70), 10. Ерлянґен (303.66), 11 Міттенвальд (297 90), 12. Штуттґарт-Цуффенгавзен (240.15), 13 Пфорцгайм (225.70), 14. Ельванґен (221 20), 15. Ґросс-Авгайм (146.00) 16. Пюртен (140.35), 17. Бамберґ (132.00). 18. Фюрт (124.90), 19 Ансбах (101 90), 20. Інґольштадт (100.00). 21. Ганав (93 25), 22. Вайсенбурґ (93.00), 23. Ґіссен (90 00), 24 Ганакер (65.00), 25. Арользен (57.00), 26. Фрайбурґ (56.00), 27 Кобурґ (55 00), 28 Дармштадт (48.00), 29. Буцбах (37 00), 30 Ноєндетельсав (34 00), 31. Франкфурт (33 00), 32 Бад Кіссінґен (30.00), 33 Кірхзеєон (25.00), 34. Фріпляр (25.00), 35 Нюрнберґ-Конґрес (24.20), 36 Гайльбронн (21 50), 37. Пассав (20 00), 38. Арпберґ (16.00). 39. Кемптен (15 50), 40. Лявф (15,40), 41 Швайнсдорф (14 50), 42. Авкірх (14 50), 43 Тутлінґен (13.00), 44. Герренберґ (11.45) 45 Форнбах (11.00), 46. Меммінґен (11.00). 47. Герсбрук (11 00), 48. Вюрцбурґ (10.00), 49. Кеніґсфельд (10 00). 50 Дракcльгам (10.00). 51. Дінґольфінґ (10.00), і 15 осередків, що зібрали менше ніж 10.00 марок.

Враховані в це також пожертви кооператив, а саме в Авґсбурґу (66 00), Берхтесґадені (180 00) і Еттлінґені (50 00)

При тій нагоді дозволяємо собі скласти широсердечну подяку щедрим Жертводавцям, Вбірщикам, Таборовим Культ. Освітним Референтам та всім, що в будь-який спосіб причинилися до збагачення нашого стипендійного фонду, з якого під цю пору користає 396 стипендіятів.

Прохаємо й надалі не забувати за нашу студіюючу молодь

„Комісія Допомоги Українському Студентству"

1-1 b

РОЗШУКУЮТЬ

Сестру Марію з чоловіком Євгеном Григорович-Барським шукає Іван Проноза. Ласкаво повідомити на адресу: Poluchowicz J., München 8, Wolfgangstr. 11/III rechts, Rückgebäude. 2-6

Будія Григорія, народж. 1923 р. в Ходачкові Малім б. Тернополя, який ще в 1944 р. працював в Дюсселдорфі, Штайнштрассе 54/56 у фабриці „Райншталь" (Німеччина), шукає сестра. За конкретні відмості про його теперішнє місце перебування і т. п. віддячуся. Листи слати на адресу:

Mrs. Maria Swiecicka, 93 Grove Sf
Winnipeg, Man. CANADA. 2-3 z

Свояків Занька Івана і Теодора та знайомого Подольського Теодора шукає Осип Кузик з Каменоброду, тепер:

Kuzuk J., Horchheim bei Koblenz,
Gneisenau-Kaserne. 1-2 b

Кревних і знайомих розшукує

M. Rak, Horchheim bei Koblenz,
Gneisenau-Kaserne. 1-2 b

*

У зв'язку з можливим у найближчому часі виїздом дітей-сиріт ДП до США, нижченазвані діти-сироти розшукують своїх рідних і знайомих:

1. Ізевський Роман шукає матір, Стефанію Ізевську

2 Шенкович Марія шукає батька і матір.

3 Айбін Володимир шукає батька Ксаймира Айбіна і матір Стефанію, з дому Стебельську.

4. Григорій Чоботарьов шукає батьків, Павла і Оксану Чоботарьов.

5. Юрій Шумицький шукає батьків, Евґрафа і Елисавету Шумицьких

6. Анна-Роза Сависька (або Цабийська) шукає матір, Анну Савиську (або Цабийську) і батька Йосифа Тимошенко.

7. Павло Сапожнік шукає матір, Галину Сапожнік.

8. Евгенія Кротевич шукає батьків. Василя і Ванду Кротевичів, і кревних,

9. Мартин (Еріх) Бяловецкий шукає матір, Анну Бяловецку і батька, Мартина Матріко.

10. Франціска Фаринюк шукає матір, Еву Фаринюк.

11. Анна Дубинська шукає матір, Дубинську (?).

12. Мая Піяніла шукає матір, Віру Піянілу

13 Юстина Волощук (або Волошук) шукає батька Волощук (або Волошук) Василя і брата, Юрія

14. Вихайло Сіткевич шукає матір, Анну Сіткевич.

15 Іна Волкович шукає кревних або знайомих.

16 Володимир Денисенко шукає батька, Сілву Денисенко.

17. Клара Крачковська шукає матір, Марію Крачковську.

18. Марія Щінська (або Спінська) шукає матір, Ірену Щінську (Спінську).

19. Стор (або Стер) Лідія шукає матір, Стор (або Стер) Катерину.

Preis 40 Pfennig **Ціна 40 пфенігів**

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 6. АШАФФЕНБУРҐ, 30 січня 1949. Nr. 160

КАПІТУЛЯЦІЯ КИТАЮ

ЧАН-КАЙ-ШЕК ЗРІКСЯ СВОГО ПОСТА

НАНКІН (АП). Як заявив 21 січня заступник міністра інформації китайського національного уряду Тао-Хі-Шен, державний президент Чан-Кай-Шек подався до демісії. Згідно з офіційним повідомленням, Чан-Кай-Шек вже покинув Нанкін, вирушивши до Ганчау. Пост державного президента мав уже перебрати віцепрезидент Лі-Тсун-Єн. Проте урядове офіційне повідомлення каже лише про вибуття Чан-Кай-Шека. В ньому сказано: „Президент Чан-Кай-Шек покинув 21 січня Нанкін. Він перебуває в дорозі до свого рідного міста Фенґуа в провінції Чекіянґ. Метою його подорожі є Ганчау. Згідно з конституцією, на час відсутности президента його заступатиме віцепрезидент Лі-Тсун-Єн".

В своєму прощальному зверненні до народу Чан-Кай-Шек підкреслив, що він тимчасово покидає свій пост, щоб уможливити укладення миру й полегшення народніх страждань в Китаї. Він закликає уряд і народ підтримати віцепрезидента Лі-Тсун-Єна. Як заявляє Чан-Кай-Шек, він за весь час своєї 21-літньої активної політичної діяльности в національному Китаї тільки одного разу рішуче обстоював боротьбу до кінця, а саме — під час китайсько-японської війни. В інших випадках він завжди намагався знайти мирне розв'язання. Китайський уряд ухвалив податися до демісії, щоб уможливити Лі-Тсун-Єнові створення власного кабінету.

Вістка про демісію Чан-Кай-Шека, як повідомляють з Шанхаю, втішила тамтешнє населення, яке вірить тепер в близький мир. Досі комуністи відкидали всі пропозиції припинити бойові дії, вимагаючи ще до того усунути Чан-Кай-Шека і скликати мирову конференцію. Комуністичний головнокомандувач Мао-Тсе-Тун висловив радіом готовість до мирових переговорів в разі виконання його умов з 16 січня (покарання воєнних злочинців, скасування теперішньої конституції, земельна реформа, демобілізація армії Куомінтанґу тощо), а також передачі управління його виконним органам.

В Нанкіні офіційно повідомлено, що США, Великобританія, Франція і Совєтський Союз відхилили домагання національного уряду про посередництво в громадянській війні. Національний уряд вирішив перейти з своїми установами до Кантону. Про це повідомлено всім закордонним дипломатичним представникам з пропозицією переїхати до Кантону. Однак про бажання слідувати за урядом заявила лише совєтська амбасада. Для перевезення урядових установ призначено понад 100 транспортових літаків. Як переказують, комуністичне військо перебуває в двох днях переходу від Нанкіну. Вступу найближчим часом комуністів чекають і в Шанхаї, який, за свідченням невтральних спостерігачів, не має жодних укріплень.

В Сполучених Штатах становище в Китаї розцінюють дуже песимістично. «Якщо комуністи підкорять під своє панування Китай, вже за кілька років це дасться взнаки як найбільша поразка, яку зазнали США за 170 років своєї історії», — сказав 20 січня в зовнішньо-політичному кабінеті американської палати репрезентантів республіканський депутат Джад. Ця поразка, за його словами, мала б гірші наслідки, ніж Перл Габор: її не можна було б відшкодувати. (АП, Ройтер, АФП, ЮП).

КАПІТУЛЯЦІЯ ПЕЙПІНУ

НАНКІН (АФП). Згідно з офіційним повідомленням, Пейпін (Пекін) капітулював. В місті панує повний спокій — нема ні грабунків, ні заворушень. До нього вже вступили окремі невеликі комуністичні загони. Урядове військо покинуло місто і подалось у визначені для нього пункти в околицях, чекаючи вирішення своєї долі. Деякі частини залишилися в Пейпіні пильнувати ладу й спокою. На всьому зайнятому урядовим військом терені, крім бойових районів, оголошено військовий стан. Політичних в'язнів звільнено, а «Головну квартиру для придушення комунізму» зліквідовано.

КОРЕЙСЬКІ ПОВСТАНЦІ ЗАХОПИЛИ КОМУНІСТИЧНИЙ ШТАБ

СЕУЛ (Ройтер). Антикомуністичні повстанці захопили Головну квартиру північно-корейської народньої армії в Гай-Ю поблизу кордону між північною і південною Кореєю. Як заявив міністер-президент окупованої американцями південної Кореї, Лі-Бук-Сук, в боях беруть участь приблизно 5 000 чоловіка. Зруйновано 18 арсеналів і спалено багато будов. З того боку кордону чути стрілянину.

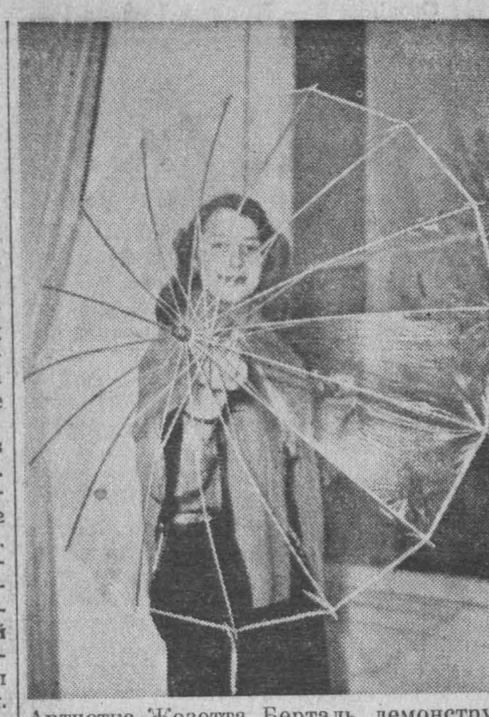

Артистка Жозетта Берталь демонструє найновішу модель прозорої парасольки.

Допомога китайським українцям

Завдяки американцям їх вивезуть до Арґентіни

В середу, дня 22-го грудня, голова Українського Конгресового Комітету, Степан Шумейко, інтервенював в державному департаменті у Вашінґтоні в справі допомоги українській колонії на Далекому Сході. Українська колонія в Північному Китаю опинилася в загрозливому положенні, у зв'язку з останніми перемогами комуністичних військ та звернулася до УККомітету і ПАУКонференції, прохаючи відповідної інтервенції у Вашінґтоні. Йшлося про те, щоби державний департамент у Вашінґтоні уповноважнив американську місію в Китаю включити українців в загальний американський евакуаційний плян. Уповноважнений далекосхідніми справами в державному департаменті, Гр. Давсон, поставився дуже прихильно до українського прохання та запевнив представника УККомітету, що він негайно звернеться каблеграмою до американської місії в Шангаю, рекомедуючи їй тамошніх українців.

Американські газети пишуть: Американська влада в Китаю та місцевий відділ Міжнародної Організації для Збігців (IPO) допомогли врятувати українську колонію з Тяньтзіну, Цяндао та деяких інших місцевостей.

З наступом і перемогами червоних військ в Китаю українська громада в Тяньтзіні вже в половині листопада опинилася в дуже складному положенні, тим більше, що протикомуністичне наставлення українців було загальновідоме, а досвіди минулого і теперішні інформації переконували, що червоні політруки в китайській комуністичній армії мали окремі доручення/власне щодо протисовєтської еміґрації. Місцева українська громада негайно поробила відповідні заходи перед американськими і міжнародними властями, щоб включити її в загальний евакуаційний плян всіх чужинецьких колоній. Місцевих українців в цих заходах піддержали українські громади в інших частинах Китаю, конкретно — українська допомогова організація в Шангаю.

Українська громада в Тяньтзіні негайно передала список своїх біля 45 членів в цьому місті та кількох українців в Цяндао, американському консулові та представникові IPO. В день евакуації американський консул ранком переслав до IPO список українців та персональний дозвіл кожному на посадку на корабель, як теж дозвіл на перевезення 350 фунтів багажу для кожного. Але IPO передало це повідомлення аж після полудня, коли погрузка на пароплав вже переводилася. Тому з усіх українців тільки 11 особам пощастило тоді виїхати і друга група 18 осіб виїхала тиждень пізніше та усі щасливо прибули до Шангаю. Усіх їх перевезено кораблями американської фльоти. Дописувач зокрема підкреслює дуже приязне ставлення американців до українців, яких трактовано нарівні з американцями, брітанцями та іншими союзними народами. Окрему групу творили росіяни.

В Тяньтзіні залишилося ще 11 українців, головно жінок з дітьми, що з різних причин не могли виїхати. Кілька українців залишилось ще в Цяндао, між ними теж д-р Бриль, що в роках 1927-30 був в Ханькоу та очолював там філію харбінської «Просвіти». Архів української організації в Тяньзіні, частину книгозбірні та все важливіше вивезено, а все інше спалено.

В Шангаї всі переселенці з Тяньзіну приміщені тепер в мешканнях колишніх французьких військових касарень, що їх місцевий французький консуль передав до розпорядження IPO. Вони одержують там все потрібне і всіми ними піклується американський офіцер. Українська група мала б одна з перших виїхати до Арґентіни, бо більшість з них мають на це вже потрібні дозволи. Зв'язані з виїздом і переїздом кошти покриє IPO. В Шангаї тепер находиться біля 200 українців.

Згідно з повідомленням «Норт Чайна Дейлі Нюз» з Шангаю виїхали вже до Арґентіни такі українці: Іван, Лідія, Марія і Тамара Пономаренко, Михайло Яворський, Юлія Вишневська, Константин, Людмила, Наталія і Анастазія Рибка та інші.

Американський кардинал Спеллман між китайськими дітьми.

В ГРЕЦІЇ СТВОРЕНО НОВИЙ УРЯД

Урядову кризу в Греції вважають закінченою. На чолі новосформованого кабінету знову став один з провідних членів ліберальної партії 88-літній Софуліс, пост міністра зовнішніх справ знов посів «популіст» Тсалдаріс, а військового міністра — ліберал Венізелос. В уряді беруть участь всі головні грецькі партії, крім крайніх правих, комуністів та соціял-демократів. Проте соціял-демократи висловились за підтримку нового уряду. (Ройтер).

АНГЛІЯ І ФРАНЦІЯ ВИЗНАЛИ ІЗРАЕЛЬ

24 січня брітанський кабінет, за повідомленням з урядових кіл, схвалив формальну постанову про визнання Великобританією Ізраеля. Того ж дня ухвалив «де факто» визнати Ізраель і французький уряд, як про це повідомлено в офіційному комунікаті. Перед цим рішенням відбулись переговори французького уряду з представниками Ізраеля. (АП, АФП).

ПЕРШІ ВИБОРИ В ІЗРАЕЛІ

25 січня в Ізраелі мали відбутися вибори 120 членів перших Установчих Зборів. Дотеперішні уряд і парлямент були лише «тимчасовими». До виборчих урн мали бути допущені 800 000 виборців у віці понад 18 років, між якими є 713 000 жидів і 69 000 арабів. Право голосування не обмежене будь-якими расовими, релігійними або іншими умовами; вперше його надано й арабським жінкам.

Головними партіями, що змагались в передвиборчій кампанії, були: Мапай (ізраельська робітнича партія) — найсильніша партія в ізраельському уряді, до якої, між іншими, належать міністер-президент Ґуріон та міністер закордонних справ Шерток; Мапам (об'єднана робітнича партія) — ліва соціялістична група; Герут — крайня права група, що вийшла з Іpґун Цвай Леумі; ревізіоністи — теж права антисоціялістична група; «загальні» сіоністи — права партія, що відбиває інтереси середніх кляс; проґресисти — ліве угруповання загальних сіоністів. Комуністи через своє неґативне ставлення до сіонізму мають в Ізраелі лише невелику групу. (Ройтер).

БРІТАНСЬКИЙ ПЛЯН ЗАМИРЕННЯ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

За повідомленням «Дейлі Ґрафік», Великобританія запропонувала Сполученим Штатам свій плян усталення миру на Близькому Сході. Цей плян передбачає, між іншим, англо-американські ґарантії арабсько-жидівських кордонів, укладення між Ізраелом і його арабськими сусідами пактів про ненапад, інтернаціоналізацію Єрусалиму, визнання Великобританією Ізраеля і англо-американську підтримку його домагань прийняття до Об'єднаних Націй. Визнати Ізраель ніби готові тепер і Австралія та Нова Зеляндія.

За повідомленням з Бейруту, Трансйорданія вже уклала з Ізраелем пакт про ненапад, хоч король Абдулла не має наміру починати формальних мирових переговорів, плекаючи плян створення «Великої Сирії». Найближчим часом можливе також укладення перемир'я між Ізраелем і Лібаноном.

Після першого успіху Родоської конференції в питанні про евакуацію єгипетського війська, оточеного під Фалуєю, Єгипет і Ізраель прийшли вже на ній до згоди й в багатьох інших питаннях, хоч досі, не зважаючи на активне посередництво представника ОН Банча, не можуть порозумітися про район Ґази, на який зазіхають і Єгипет і Ізраель. — (Ройтер, ЮП).

Перші дні процесу Кравченка

ПАРИЖ (ЮП). 24 січня почався процес колишнього совєтського урядовця Кравченка проти часопису «Ле Летр Франсес». Поліція, зайнявши всі входи до приміщення суду, пильно перевіряла документи допущених до судової залі осіб. В своїй обвинувальній промові Кравченко заявив, що відповідати перед демократичним судом повинен був би Совєтський Союз. Він зажадав від журналіста Вурмсера й видавця часопису Морґана подати докази, що сказане в його книжці не є правдою. За його словами, коли він писав свою книжку, його переслідували совєтські аґенти і він мусів ховатись. Він переконався, що Сполучені Штати складаються не з самого «Болстріту». Його поведінка є антисовєтською, але не антиросійською. Він любить свою батьківщину й свій народ. Кравченко просив суд управнити його подати докази, що витрати, зв'язані з процесом і викликом свідків, він сплачує з власної кишені. Ще перед промовою Кравченка голова суду Дюркгайм дав зрозуміти, що часопис «Ле Летр Франсес» повинен довести своє твердження, ніби Кравченко є «брехун і неписьменний».

«ЗМОВА» В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

ПРАГА (ЮП). Згідно з повідомленням з надійних джерел, протягом останніх чотирьох тижнів було заарештовано 200-300 старшин чехословацької армії, між ними низку генералів і вищих штабних офіцерів. Хоч це повідомлення ще не підтверджено офіційно, звичайно добре поінформовані кола пояснюють цю хвилю арештів викриттям пляну повстання в Чехії. Нібито в зв'язку з цим у грудні минулого року було заарештовано 2 000 осіб. Начебто у змовників був плян зробити в грудні 1948 р. або в лютому ц. р. збройне повстання, захопити найважливіші пункти на заході Чехо-Словаччини і, приєднавши до повстання решту районів країни, повалити теперішній уряд.

(Ройтер). За офіційним повідомленням в Празі, в Чехо-Словаччині заарештовано 70 осіб, які нібито створювали осередок шпигунства «в американських інтересах».

В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ ПРОДУКУЮТЬ ВІЙСЬКОВІ МАТЕРІЯЛИ

БЕРЛІН (ЮП). Як заявив в одному інтерв'ю заступник американського шефа в новоствореній військовій службі безпеки в Німеччині підполковник Кемпбел, західні альянти одержали багато повідомлень про те, що в східній зоні Німеччини виготовляють заборонені військові матеріяли. Деякі з цих повідомлень вже підтверджено, і тому безперечно, що Росія, всупереч Потсдамському договорові, продукує на німецьких фабриках збойові матеріяли.

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 5
Published under EUCOM, Civil-Affairs Division
Authorization Number UNDP 218
1. July 1948, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Чи не стане Греція другим Китаєм?

Таке питання останнім часом щораз частіше ставить світова демократична преса. Причини такої тривоги досить зрозумілі. Громадянська війна в Греції, що була притихла після перемоги урядового війська в горах Ґраммосу, знов набрала гострих і небезпечних форм, виявляючи безпорадність грецького уряду в боротьбі з повстанцями, не зважаючи на одержану від США допомогу. Сили бойових груп «генерала» Маркоса визначаються тепер в 20—30 тисяч вояків, але до них слід додати тих численних (мабуть, до 100 тисяч) активних прибічників Маркоса, які, не належачи до його армії, дають їй дійову допомогу, що особливо полегшується в умовах партизанської війни малими групами. Застосовуючи тактику блискавичних наскоків партизанських загонів з гір та лісів (як про це докладніше писала вже «Неділя» в ч. 157-8), Маркос, якому Юґославія знов почала постачати зброю, разом з тим зв'язує дії урядової армії, приковуючи її до північних кордонів, з яких весь час загрожує наступом і захопленням таких важливих міст як Касторія, Флоріна, Серес та ін. Урядова армія, безперечно, сильніша (140 000 вояків і 50 000 національних ґвардійців) і краще озброєна за повстанців, проте при такій тактиці їх вона неспроможна завдати їм нищівного удару.

З цього приводу «Швебіше Ляндесцайтунґ» проводить паралелю між становищем в Греції і Китаї. Нагадуючи, що свого часу китайські повстанці являли собою ще далеко гірше озброєні й споряджені банди, газета передбачає можливість повторення в Греції китайських подій. Як і в Китаї, США щедро підтримують в Греції уряд і його військо. Грецький уряд уже дістав 350 мільйонів долярів, а цього року має одержати ще 400 млн. А проте, — пише газета, — в країні панують злидні. За твердженням одного швайцарського часопису, одна ковдра припадає на 7-8 грецьких втікачів, 700 000-а маса яких віддана на поталу голодові й холоду. Хоч відсоток американських грошей, що прилипають до рук урядових злодіїв, в Греції менший, ніж в Китаї, проте реально Греція кінець-кінцем мало має від американської допомоги. Господарський хаос і занедбання народніх потреб сприяють комуністичній пропаґанді, а сама жорстокість, з якою уряд намагається приборкати комуністів, тільки збільшує у відповідь безоглядність комуністичного терору. «На одному з атенських передмість поліція викрила великий склад зброї». «В Салоніках заарештовано 68 членів забороненої юнацької організації, які вербували добровольців для генерала Маркоса». «Пелопоннес оголошено на воєнному стані». — такими й подібними до них вістками щодня аж рясніють, як повідомляє «Таґеспост», шпальти грецьких газет. Щодня з якогось району Греції повідомляють про спалене село, висаджений в повітря міст, вбивство урядовця.

З загального числа 5 600 грецьких населених пунктів під час громадянської війни цілком або частково зруйновано 1 400, з 7 мільйонів населення Греції вже 1,5 млн. лишились бездомними, а загальна кількість людности зменшилась на 13 проц. Місткість торговельної фльоти Греції з 2 млн. брутто-тонн знизилась на 0,8 млн., а промислова продукція — на одну чверть.

Відзначаючи нездатність грецького уряду подолати воєнні і внутрішні політично-господарські труднощі і легку можливість через те комуністичної перемоги, «Швебіше Ляндесцайтунґ» пише: «Так було в Китаї і навряд чи буде інакше в Греції».

Трумен склав присягу

20 січня у Вашінґтоні врочисто відсвятковано так званий «Іноґ'юрейшн Дей», (день офіційного вступу нових президентів США на свій пост, що з 1934 р. буває 20 січня, а до того часу був 4-го квітня — Ред.). Того дня Трумен склав присягу на вірність американській конституції і офіційно перебрав повновладу президента держави. Після Трумена склав присягу й віцепрезидент США Елбен Берклі. Наступник Маршала, новопризначений міністер зовнішніх справ Ечісон склав присягу 21 січня. Заступник міністра зовнішніх справ Ловет, що теж подався до демісії, виконуватиме ще свої обов'язки доти, доки Ечісон докладно не обізнається з усіма поточними справами міністерства, особливо із справою укладення північно - атлантійського пакту.

Вперше після початку війни день присяги президента відзначено в столиці США з широкою урочистістю. Спеціяльні поїзди, літаки, омнібуси й приватні авта безперервною валкою приставляли до Вашінґтону численних відвідувачів, які разом з вашінґтонським населенням створили кількамільйонову масу учасників свята. Урочисті церемонії, прийняття, банкети й розваги тривали 19 годин. Вони почались об 11-ій годині виїздом президента Трумена з віцепрезидентом Берклі з Блейр-Гауз'а будинку, в якому тимчасово мешкає президент через ремонт розташованої поблизу постійної резиденції президентів США — Білого Дому. Проспектом «Евіню Пенсільванія», обабіч якого у вікнах, на бальконах і на спеціяльно влаштованих трибунах тислися сотні тисяч глядачів, президент, за яким ішов військовий почет і 40-тисячна процесія, під'їхав до вашінґтонського Капітолю, перед яким на пишно прикрашених трибунах його чекали вже члени найвищого суду, уряду, Конґресу і амбасадори та посли 71 закордонної держави.

Присягу приймав президент найвищого державного суду Фред Вінсон. Поклавши одну руку на копію Біблії Ґутенберґа німецького видання 1913 р. а другу — на Біблію 1945 р. Трумен виголосив текст присяги: «Врочисто присягаюсь, що я вірно виконуватиму обов'язки президента Сполучених Штатів і буду найсумлінніше додержувати, пильнувати й боронити конституцію Сполучених Штатів». Після присяги президент Трумен виступив з промовою, яку транслювали 880 радіостанцій, а «Голос Америки» висилав і за кордон. Згодом Трумен перед Білим Домом прийняв військову параду, в якій взяли участь ловецькі літаки, надфортеці і 10-кілометрова колона військ, що проходили п'ять годин. Після низки прийнять і банкетів відбулись літературний вечір, симфонічний концерт і традиційний баль з участю 6 000 гостей. Над американською столицею сяяли різнокольорові вогні й спалахували феєрверки. (НЦ, Ройтер, ЮП).

„Вступна" промова президента

В промові, яку сказав президент Трумен 20 січня у Вашінґтоні, принявши присягу, він знову підкреслив небезпеку, що її являє для всього світу комунізм, і назвав змагання до свобод народів і людини незмінними напрямними його майбутньої політики.

«З побожністю перебираю я на себе цей почесний пост, — сказав Трумен, — з непохитним бажанням зробити все, що в моїй силі, для добробуту нації і для світового миру. Правдоподібно, нам судилося перейти вирішальний поворотний пункт в історії людства і самим великою мірою вплинути на її перебіг... Народи світу, — сказав Трумен, — стоять перед дуже непевним майбутнім, в якому криються і великі надії і великі небезпеки». Американський народ вірить, що всі люди мають право на однакове ставлення до них закону і на однакову участь в загальному добрі, що людина має право на свободу мислення і слова. Однак передусім бажає американський народ справедливого й тривалого миру. Змагаючи до цієї мети, — сказав далі Трумен, — Сполучені Штати й інші нації з таким світоглядом наражаються на режим з цілком іншими цілями і життьовими уявленнями. Цей режим базується на псевдофілософії, що зветься комунізмом. Для комунізму людина є слабкою і неповновартісною одиницею, що потребує для себе суворого володаря, тим часом як з погляду демократії людина має невід'ємне право й здатність правити собою сама. З комуністичного погляду соціяльні суперечності можна усунути тільки силою, тим часом як демократія довела, що соціяльної справедливости можна досягти шляхом мирних змін. Комунізм вірить в неминучість війни в глибоко розколотому клясовими суперечностями світі, тим часом як демократія вважає, що вільні народи можуть залишатися в мирі. «Ми врятували численні народи від втрати волі. Сотні мільйонів в усьому світі подають разом з нами голос за те, що нам непотрібна війна, що ми можемо мати мир».

Далі президент Трумен відзначив чотири напрямні лінії своєї політично-господарської програми:

1. Ми й далі, — сказав він, — підтримуватимемо Об'єднані Нації та пов'язані з ними організації і шукатимемо шляхів для зміцнення їх авторитету та посилення ефективности роботи.

2. Ми здійснюватимемо свою ппроґраму господарської відбудови Европи і всього світу.

3. Ми будемо посилювати волелюбні народи проти небезпеки аґресії. Відзначивши далі заходи до укладення північно-атлантійського пакту в рямцях Хартії ОН, Трумен заявив, що в інтересах миру й безпеки США даватимуть вільним націям військову раду і зброєю. Якщо ми, — сказав Трумен, — ясно покажемо, що будь-який збройний напад, спрямований проти нашої національної безпеки, наразиться на більшу силу, ніж у нападника, — тоді його, імовірно, ніколи не станеться.

4. Ми повинні опрацювати нову сміливу програму, яка поширила б на відсталі райони землі досягнення нашої науки й індустріяльного поступу. Понад половину населення земної кулі живуть в злиднях. Ми повинні поставити собі мету допомогти вільним народам світу власними зусиллями продукувати більше харчів, одягу, речей домашнього вжитку й різних механічних допоміжних засобів. З допомогою ділового світу, приватного капіталу, сільського господарства й робітників в Сполучених Штатах можна розвинути цю програму промислової активізації інших країн і піднести в них життьовий стандарт. Старий імперіялізм з його визиском, — заявив Трумен, — не має в наших плянах жодного місця.

За повідомленням аґентства Юнайтед Прес, вже після своєї промови президент Трумен заявив: «Моя головна мета — це забезпечити, щоб нашим дітям і внукам не довелось брати участь в новій війні». — (ОАНС).

ЕЧІСОН — ВОРОГ КОМУНІЗМУ

ВАШІНҐТОН (Ройтер). На думку новопризначеного міністра зовнішніх справ США Діна Ачісона, комунізм як доктрина становить небезпеку для вільного суспільства, людських прав і основних свобод. Як аґресивний чинник світової експансії комунізм означає кінець незалежних урядів і вільних народів.

В ЮҐОСЛАВІЇ ЗАБОРОНЕНО СЛУХАТИ МОСКОВСЬКІ РАДІОВИСИЛАННЯ

БЕОҐРАД (ІПК). Під час демонстрування тижневого огляду в кінотеатрі «Славія», коли на екрані з'явився маршал Тіто, почулося свистіння багатьох відвідувачів. Поліція змушена була втрутитися. Щоб припинити поширення серед мас юґославського населення антидержавних чуток, юґославська державна поліція видала наказ про заборону слухати висилання московського радіо.

За повідомленням АП, Росія, як це констатує президент об'єднання американських радіотовариств, використовує 17 висильних станцій, щоб заважати пересиланням «Голосу Америки».

СТАТУТ МЕНШОСТИ ДЛЯ УГОРЦІВ У ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

ПРАГА (ЮП). Угорцям в Чехо-Словаччині надано статут політичної меншости. Всіх їх приведено до присяги як чехо-словацьких громадян. Як відзначають політичні спостерігачі, це має відкрити шлях до чехо - словацько - угорського військового союзу в рямцях східного бльоку, з яким досі довго зволікали.

ЗАХІДНІ КОРДОНИ НІМЕЧЧИНИ БУДУТЬ ВИЗНАЧЕНІ БЕЗ СССР

БЕРЛІН (ЮП). **Як заявив один високий урядовець американської військової управи, німецькі західні кордони будуть визначені без опитування в цій справі Совєтського Союзу. Західні альянти вже погодилися щодо деяких дрібних змін кордонів.**

СКАНДІНАВІЯ БОРОНИТИМЕТЬСЯ ВСІМА СИЛАМИ

КОПЕНГАҐЕН (Ройтер). Конференція скандінавських прем'єр-міністрів і міністрів закордонних справ і оборони повідомила, що «три скандінавські країни прийшли до непохитного рішення всіма наявними у них засобами боронити свою волю, незалежність і демократію проти будь-якої аґресії».

СССР не сплачує довгів

БЕРЛІН (Зюдена). Як заявив заступник американського військового губернатора, генерал Гейс, Совєтський Союз повинен приставити західнім альянтам із Східньої Німеччини на 10 мільйонів долярів різних товарів. Проте нема ніяких виглядів одержати ці товари в бльокованих західніх секторах Берліну. Совєтам було запропоновано приставити їх із східньої зони до західнього Берліну в рямцях передбаченого в потсдамському репараційному договорі «взаємного постачання». Однак совєтський старшина, що відповідав на цю пропозицію, заявив що йому не надано права визначити в Берліні пункт передачі товарів.

СОВЄТСЬКИЙ «МИРНИЙ НАСТУП»?

ВАШІНҐТОН (ЮП). Тут кажуть про те, ніби Совєтський Союз плянує «мирний наступ». Місцеві дипломатичні кола ставляться до цих чуток хоч і з зацікавленням, але й з певною стриманістю. Примирливий тон недавніх промов видатних французьких та італійських комуністів, а також вміщена в інформаційному бюлетені совєтської амбасади в Вашінґтоні стаття, в якій висловлюється побажання кращого порозуміння між народами СССР і США, надають цим чуткам певної ваги. Як заявив на пресовій конференції заступник американського міністра зовнішніх справ Ловет, США вітали б всяку конструктивну співпрацю з СССР в разі щирости цього «совєтского мирного наступу», яку СССР може довести насамперед в питанні бльокади Берліну, а також в переговорах про мировий договір з Австрією, які почнуться в лютому в Лондоні.

З БЕРЛІНУ ЕВАКУЙОВАНО РОСІЙСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ

За повідомленням польської преси, в середині січня з Берліну евакуйовано до західніх зон Німеччини всіх російських еміґрантів, які ще лишалися в Берліні

ПЕРЕСЕЛЕННЯ ДП ДО США БУДЕ ПОСИЛЕНЕ

ФРАНКФУРТ (ДЕНА). Як заявив 19 січня на одній пресовій конференції шеф американської організації для переселення ДП Сквалріллі, переселення перемішених осіб з Німеччини, Австрії та Італії до США буде значно посилене в лютому. Як треба вважати, в лютому буде переселено до США 4 000 ДП, в березні — 10 000, а в квітні і наступних місяцях — по 12 000.

НАЙБІЛЬШИЙ ЖИДІВСЬКИЙ ТРАНСПОРТ З ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ

17 січня з Мюнхену виїхав до Палестини найбільший транспорт жидівських ДП у складі 998 осіб. За повідомленням ІРО, в Західній Німеччині, переважно в її американській зоні, перебувають ще приблизно 11 500 жидів (ДЕНА).

МАЙЖЕ ПОЛОВИНА ДП ПРАЦЮЮТЬ

ВАШІНҐТОН (СДП). Як повідомило бюро міжнародньої організації втікачів (ІРО), з загального числа 68 436 ДП, що мешкали 30 жовтня 1948 р. в американській зоні, кругло 55% чоловіків і 30% жінок мали певну працю або проходили фаховий вишкіл. Отже ппрацю мали майже половина всіх ДП, що є під опікою ІРО

— При контролі шляху біля Ляммертгайму затримано два авта з 4 500 плитками чоколяди, 4 центерами кави й близько 5 центерами какао. Німецька митна влада заявляє, ніби осередком великої чорної торгівлі є табір ДП в Ляммертгаймі.

— Відомий балетмайстер Рудольф Келлінґ, що виступав в мюнхенській опері, без сліду зник ще 12 січня. Він недавно переселився до Мюнхену з Берліну, де працював в розташованому в совєтському секторі театрі «Метрополь».

— До Німеччини повертається відома збірка 500 срібних речей Гогенцоллернів, що була досі в Національному музеї у Вашінґтоні.

Азорські острови — оборонна база Европи

ЛІСБОНА (Космос). Портуґальський уряд асиґнував ще 64 мільйони ескудо (2 750 000 долярів) на будівництво летовища Ляженс на Азорських островах. Інші споруди й підприємства так само мають бути розширені й модернізовані після того як Сполучені Штати дістали право використовувати повітряні бази на Атлантійських островах на дальші п'ять років. Ці роботи мають для атлантійського повітроплавства велике значення як під час війни, так і під час миру. Вже тепер Ляженс із своїм 8-кілометровим стартовим полотном є одним з найважливіших транзитних пунктів світового повітряного сполучення. Протягом одного року тут приземлюються і відстартовують понад 3000 кількамоторових трансатлантійських машин (лише в серпні ц. р. їх було понад 700). Портуґалія має чималий зиск з форсованої американцями модернізації, застерігши в договорі з США свої суверенні права і домігшись того, що все збудоване американцями переходить їй у власність.

В останній війні Азорські острови відіграли важливу ролю. Тут була база англійських повітряних сил, що могли провадити звідси кінець-кінцем успішну боротьбу проти німецьких підводних човнів. Уже 1941 р. англійці почали на острові Тероейра підготовчі роботи для спорудження летовища Ляженс. Портуґальці надали тоді їм право контролювати сполучення від і до острова і навіть з самою метрополією. Німці, частина яких завжди жила на острові, були видалені з нього. Острів був замкнений герметично. Усвідомлюючи, що Азорські острови аніяк не втратили свого значення, американці тепер уже кілька років докладають всіх сил, щоб пристосувати всі тамтешні повітряні бази до найновіших технічних вимог.

ВИСЛІДИ ЯПОНСЬКИХ ВИБОРІВ

ТОКІО (Ройтер). Як видно з опублікованого 24 січня урядового комунікату, на виборах в Японії ліберал-демократи дістали 262 місця з загального числа 466 місць в парляменті. Демократи одержали 70 місць, соціялісти — 49, комуністи — 36, народня партія — 13 і дрібні партії та незалежні — разом 36 місць.

Від Адміністрації „Неділі"

Востаннє пригадуємо про необхідність негайної сплати заборгованости за кольпортаж і передплату „Неділі" в минулому 1948 році.

В черговому числі „Неділі" будемо приневолені оголосити листу наших злісних боржників.

Д-р Іван Німчук

Д-р Степан Баран як економічний діяч

На останньому З'їзді Спілки Українських Журналістів обрано д-ра Степана Барана, за його заслуги на полі української журналістики, почесним головою СУЖ-у. Ст. Баран — це не лише журналіст, публіцист, політик і громадський діяч, але також знаменитий економіст, зокрема один з найкращих знавців української аграрної політики. У зв'язку із закінченням ювілейного року д-ра Ст. Барана та його від'їздом до Канади містимо статтю д-ра Івана Німчука про Ювілята, як економічного діяча. Стаття ця була написана для «Господарсько — Кооперативного Життя», але в зв'язку з тим, що цей журнал перестав виходити, — статтю цю передано нашій Редакції.

Редакція.

Зацікавлення економічно-господарськими справами, попри історію і право, проявляв наш ювілят д-р Степан Баран здавна. Це зацікавлення спонукало його до того, що після закінчення правничого факультету львівського університету (1906) він почав студіювати там ще й історію та економію на філософічному факультеті (1907—1909). Промувавшись на доктора прав 9. 3. 1909 р., дістав стипендію для кандидатів на професорів університету і виїхав того ж року до Берліну, де слухав виклади професорів університету Шмолера (загальна економія) і Вагнера (фінансове законодавство), а, крім того, пройшов курс аграрної політики і статистики у світової слави проф. Зерінга та курс соціології у проф. Сомбарта в Торговельній Академії (1909—1910). Економічні науки закінчив у віденському університеті, де студіював у рр. 1911—1913.

В часи своїх студій у Берліні мав д-р. Ст. Баран нагоду обізнатися докладно з пруською колонізаційною політикою, бо з доручення проф. Зерінга виїхав був до Познані, де більше як місяць вивчав закони і методи тієї політики. Після складення адвокатського іспиту у вересні 1911 р. виїхав на доручення австрійського міністерства торгівлі і промисловости як представник Руського Еміграційного Товариства у Львові до Німеччини, де впродовж 5 місяців спостерігав скупчення східно-галицьких робітників, сезонних на ріллі та (менш численних) у копальнях. А було тоді в Німеччині к. 200 000 українських робітників (з цілої Галичини було там к. 500 000 робітників). Зібравши потрібні статистичні матеріяли, написав про свою поїзку широке звідомлення, де вказав на пекучу потребу соціяльної охорони й опіки австрійських державних чинників над нашими людьми в Німеччині. Це звідомлення він подав через посла до австр. парляменту о. Фоліса комісії фахівців, що була покликана до життя австр. урядом для виготовлення проєкту еміграційного закону, якого в Австрії до того часу ще не було. До тієї комісії фахівців з українців належав директор Народньої Торгівлі Микола Заячківський, який роком пізніше виїхав для студій колонізаційних можливостей до Бразілії.

Що наш Ювілят, як мало хто в нас був справді визначним фахівцем в економічно- господарських справах, видно найкраще із того, що в першому уряді ЗУНР у Львові в листопаді 1918 р., що уконституювався під проводом д-ра Костя Левицького, саме йому доручено стаж міністра земельних справ. (Його заступник у Станиславові інж. Мартинець загинув пізніше від польських рук).

Після наших визвольних змагань, за польських часів увійшов д-р С. Баран, десь з початком 1921 р., як член до Ради Крайового Союзу Ревізійного у Львові. Недавно перед тим (1920) вийшов польський кооперативний закон і Крайовий Ревізійний Союз покликав окрему комісію, яка мала виготовити зразковий статут для кооператив першого ступеня. Та комісія вибрала підкомісію в складі: дир. К. С. Р. Омелян Саєвич, д-р Михайло Волошин, нж. Юліян Павликовський і д-р С. Баран, які і виготовили зразковий статут для низових кооператив та намітили спосіб переведення реорганізації й дальшої розбудови українських кооператив на західньо — українських землях під Польщею. Референтом нового статуту був д-р С. Баран, Тут треба пригадати, що за Австрії середньої надбудови в українській кооперативній організації (Повітових та Окружних Союзів) не було. І саме на основі того пляну, який обговорено і намічено на згаданій підкомісії, виготовлено пізніше — вже без д-ра Барана — статут для Окружних Союзів Кооператив, що згодом стали творитися і покрили своєю сіткою всі наші землі в Польщі.

З переїздом зі Львова на постійне життя до Тернополя (1922) увійшов д-р. С. Баран до дирекції Повітового Товариства Кредитового, пізнішого Українського Кооперативного Банку, в якій засідав до 1930 р. (фактичном директором був о. Вол. Громницький, другим членом дирекції був д-р Ст. Брикевич). За австрійських часів це була одна з найбільших, після перемиської «Віри», наших кредитових установ у краю. За Польщі після девальвації, треба було починати майже з нічого, але завдяки вмілому проводові, наше Кредитове Т-во в Тернополі за розмірно недовгий час висулося знову на одно з перших місць на західньо-українських землях. Для цієї установи виготовив д-р С. Баран новий статут (1928) під назвою: Український Кооперативний Банк, що став, незабаром зразком для щораз численніших Українбанків у Галичині. З нагоди ювілею (30-ліття) банку вийшла окрема ілюстрована його історія пера д-ра С. Барана п. з. «30-ліття Повітового Товариства Кредитового (Українського Кооперативного Банку) в Тернополі» (1929). Від того часу аж до вересня 1939 р. був д-р С. Баран синдиком (уповноваженим згаданого банку.

Як посол польського сойму був наш Ювілят членом еміґраційної комісії. На тій комісії після промови міністра суспільної опіки д-ра Юркевича, виголосив він — єдиний — ширшу промову — і більше засідань комісії в такій важкій справі вже не було. В пізніших каденціях сойму еміґраційної комісії не покликувано взагалі до життя.

І в другій (1928—30) і в третій каденції сойму (1930—35) був д-р Ст. Баран членом комісії земельних реформ, де забирав нераз слово і реферував про працю комісії постійно в «Ділі». Пізніше — після з'єднання міністерства хліборобства в одно — тієї комісії вже не було. Працювала тільки комісія рільна.

Треба ще згадати, що від 1930 до 1939 р. був д-р С. Баран членом адміністраційної і самоуправної комісії польського сойму де нераз обговорювано справи економічного характеру, головно у зв'язку з самоврядуванням. У цій комісії він брав теж нераз слово і писав про її діяльність у «Ділі».

Коли йде про працю Ювілята як економічного публіциста, то вона дуже широка. І за Австрії і за Польщі він помістив у «Ділі» багато ґрунтовних статтей особливо на еміґраційні теми. В тому ж щоденнику помістив низку знаменних статтей про польську економічну політику в Галичині (1912—13) у зв'язку з пляном австрійського уряду збудувати канал Висла-Дністер, чого дуже добивались поляки. Про статті д-ра С. Барана на теми земельної реформи і колонізації українських земель польським елементом з заходу згадано вже раніше. Таких статтей, а також дописів з місць на економічно-господарські теми, яких автором був д-р С. Баран, появилось безліч.

Окремо вийшли: «Нарід без землі — риба без води». Львів 1934. Наклад УНДО. Ця брошура появилась кількома десятками тисяч примірників і була сконфіскована Видилом безпеки на Волині. За її кольпортаж відбувся м. ін. процес проти члена УНДО Ярмолюка в Рівному, якого тамошній суд засудив на 3 місяці в'язниці, не зважаючи на гарячу оборону автора брошури.

«Земельна справа в Галичині», Мюнхен 1948. (відбиток з «Господарсько-Кооперативного Життя»).

На увагу заслуговує ще одна стаття нашого автора про земельні справи на українських землях у Польщі, поміщена в Українській Загальній Енциклопедії.

Оце в найзагальніших рисах діяльність д-ра Ст. Барана як економічного діяча і публіциста.

Цікавий відчит в одному польському клюбі

Станіслав Папроцький

не визнає етнографічного принципу

В лондонському польському місячнику **«За Вольносьць і Неподлеґлосьць»** поміщено широкий звіт про відчит **п. Станіслава Папроцького,** присвячений українському питанню. З уваги на те, що Станіслав Папроцький, колишній директор відомого варшавського Інституту Національних Дослідів, як високий урядовець в тодішній президії Ради Міністрів належить до тих польських політиків, що мали великий голос у практичному ставленні українського питання у Польщі, як і з уваги на те, що п. Папроцький часто виступає на сторінках польської національної преси як опонент проти шовіністичних польських українофобів, передруковуємо цей звіт повністю. Український читач зробить сам відповідні висновки.

З ініціятиви Польського Інституту Дослідження Міжнародніх Справ відбувся 2-го листопада 1948 р. (в Лондоні) відчит п. Ст. Папроцького, присвячений українському питанню. На синтетично підмальованому історичному тлі прелеґент зробив докладний та організаційний нарис того, як програмова діяльність українського незалежного руху, що тепер після тяжких досвідів останніх літ остаточно усталив своє рішучо-неґативне відношення до Росії, виявляє чимраз більше зрозуміння для політичної співпраці з Польщею. Свій знаменитий під кожним оглядом реферат закінчив прелеґент пропозиціями, найважніші з яких слідуючі:

1) На конфлікті Заходу з Советським Союзу будуємо наші надії на можливість здійснення цілей нашої війни за свободу, незалежність і цілість Речі Посполитої. Поразка Советського Союзу є необхідною передумовою здійснення тих цілей, але не запевнить побудованого на тривалих і справедливих засадах миру, якщо цей мир не буде збудований на конструктивному, політичному і оборонному порозумінню народів, загрожених імперіялізмом російським і німецьким. В час спільної боротьби з советським окупантом порозуміння тих народів є справою невідкладної потреби.

2) Польський народ лише в колі вільних народів може забезпечити свою власну волю й незалежність. Так само немає жадної моральної і політичної рації заперечити українському народові права на свободу й незалежність. Здійснення бо цього права є одночасно найпослідовнішим засобом для знищення російського імперіялізму.

3) Український народ з подивуґідною витривалістю й героїзмом на протязі 30 років ставить опір політиці Москви, яка змагає до того, щоб його знищити й уярмити. Тому український нарід є нашим природним спільником у боротьбі за визволення.

4) Багаторічний польсько-український антаґонізм був однією з головних причин слабости й неволі народів польського й українського. Цей антаґонізм використали Німеччина й Росія на шкоду обох цих народів.

Порозуміння тих народів може послужити фундаментом їх сили й свободи. Керівні ідеї гадяцької угоди мусять зробитись підставою з'єднання й співпраці обох народів. Епохальні дії II світової війни, котра таким страшним способом як з боку Німеччини так і з боку Росії вдарила ті два народи (тобто польський і український — Ред.) мусять стати зворотним пунктом у діях їхніх взаємовідносин. Постали реальні можливості для того, щоб свідома передбачлива та й розумна польська політика могла це завдання здійснити.

5) Єдиною істотною проблемою, яка в польсько-українських стосунках є спірною, являється справа кордонів. Не прийшов іще момент для її остаточної розв'язки. Так само певним є те, що етнографічний принцип, як єдина підстава цієї розв'язки (і здійснення якого домагаються українці), не є слушним і тому не може бути нами сприйнятий. Маємо бо в своєму розпорядженні арґументи юридичні, історичні й політичні, котрі (арґументи) узаконнюють наше право на терени, за які спорять українці. І на тій основі приналежности цих земель до Речі Посполитої, будемо боронити. Поглиблення польсько - українського антаґонізму може принести для обох сторін лише шкоду і вже напевно не може дати жодної користи.

Польсько-українське порозуміння являється отже наказом польської державної рації і нашої актуальної визвольної політики.

Після відчиту розвинулась жвава й на високому рівні ведена дискусія, що, загалом кажучи, солідаризувалась з арґументацією та пропозиціями прелеґента. Кількість учасників дискусії свідчить про те, як сильно польська політична опінія цікавиться справою Межимор'я та скільки виявляє вона в цьому питанні свого мудрого зрозуміння.

Боротьба туркестанського народу

В таборі Штуттґарт- Цуффенгавзен відбувся нещодавно відчит члена Антибольшевицького Бльоку Народів (АБН) туркестанця д-ра Явкого про ціль і завдання цієї організації. Прелеґент сказав, що Західній світ чимраз краще розуміє підривну ролю большевизму, який є сівачем неспокою в усьому світі. Організація, яка називається Антибольшевицьким Бльоком Народів, постала в 1943 році на українській землі. У першому з'їзді взяли участь 39 делеґатів від 12 націй. АБн постановив вести боротьбу проти Гітлера й Сталіна силами всіх поневолених народів. Згадавши про участь туркестанців у лавах УПА, доповідач заявив: я, як туркестанець, завжди буду активно боротися за визволення України, бо визволення цієї країни є визволенням Туркестану. Але АБН бореться не тільки проти большевизму, але й проти російського імперіялізму взагалі. Лави АБН ростуть з кожним днем, а його ідеї знаходять чимраз більшу популярність не лише серед поневолених большевизмом народів, але й серед народів усього світу. Тепер до АБН долучився ще фронт молоді. Туркестан втратив свою незалежність 65 років тому. Царська Росія посягаючи по його природні багатства, окупувала його й поділила на 5 губерній, а большевики на 5 советських республік. Туркестан-це багата країна, яка нараховує 25 мільйонів населення. Туркестан доставляє СССР 95% бавовни та стоїть по Донбасі на другому місці щодо видобутку вугілля. Таксамо багаті поклади нафти. За час свого панування большевики провели чистку туркестанського народу. З голоду згинуло 2 мільйони людей, а 50 000 інтеліґенції запроторено на Сибір та знищено. Але духа туркестанського народу не зламає ніяка ворожа сила, бо його окрилює велика ідея перемоги й свободи. У дискусії присутні почули, що всі туркестанці-магометани, що в них живий контакт з батьківщиною, в якій ведеться збройний рух опору, що АБН в Заході хоче бачити союзників, а не завойовників.

Як боролися на східньо-українських землях

Цінні лекції проф. Степового

Подією в культурному житті Ашафенбурґу були виступи проф. Ю. Степового, що 11 та 12 січня виголосив дві доповіді: першу на тему «Боротьба проти окупантів на східних українських землях (1920-1943 р.), другу — «Про боротьбу на літературно-мистецькому фронті в підсоветській дійсності (1943-1948 р. р.)»

Гарно володіючи словом, прелеґент тримав увагу присутніх напруженною ще бо не обмежувався висвітленням фактів, а давав їм відповідну критичну оцінку. «На сторінках минулого, — каже він, — вчімося тому, як треба обминати помилки на майбутнє. Про минулі помилки говоримо не для того, щоб докоряти тим, хто ці помилки робив, а з єдиною метою: застерегти себе в від їх повторення». Це тим більш необхідно, що боротьба на Україні не припиняється й досі. Існуючи як збойна майже до 1925 р., вона згодом перетворюється на ідеологічну, знаходячи свій відбиток у творах багатьох письменників, що дістали за це від советського уряду тавро «ворогів народу». Для знищення ж опору всього українського народу був запроваджений голод 1933 р. Як відпвідь на це — одразу з вибухом війни почалась масова здача в полон українців. Однак прихід німців не звільнив українського народу, лише замінив одного окупанта іншим, котрий поборював українців не менш завзято, ніж його попередник. Щоб перешкодити консолідації українців, німці розколювали український моноліт, даючи одній його частині (фольксдойчі, малороси тощо) різні привілеї та поборюючи все дійсно українське. Це ж саме було і в Німеччині. Відсутність консолідації дається взнаки й досі, бо за три роки скитальщини ми дуже багато часу витратили на взаємопоборювання та взаємоплюгавлення, чим, крім внутрішнього розбиття, дуже дискредитували себе перед чужинцями. Найбільш позитивним фактором нашого 3-х літнього перебування на скитальщині прелеґент цілком слушно вважає створення УНРади. Після доповіді розгорнулась жвава дискусія, в якій брали участь п. п. Капустянський, інж. Кекало, д-р. Суховерський, п. Ілляшенко та інші. На кінець прелеґент подякував дискутантам і присутнім та запросив їх усіх на наступну лекцію.

В другій лекцій проф. Степовий перш за все звернув увагу на те, як большевики взялися за перегляд усього ідеологічного фронту (відома постанова ЦК ВКП(б) від 14. 8. 46 р., що знайшла свій відгомін на Україні в постанові від 1. 10. 46 р., де говорилось про недоліки в українській літературі та українському мистецтві). На це ж звернули увагу також і збори письменників у Києві, скеровані проти буржуазних поглядів на мистецтво та літературу. Першою жертвою нових директив впали м. ін. «Нариси з історії української літератури» за ред. Маслова і Кирилюка (видання Акад. Наук). Основний закид цим «Нарисам...» полягав у підкресленні самобутности української літератури, бо Кремль хоче, щоб українська література розвивалась не самостійно, а лише в межах російської. Про неприйняття кращими українськими письменниками цієї директиви свідчать такі твори як, напр., Смілянського «Софія», де є відверте протиставлення української літератури російській, або твір Кунзіча «Українська хата», в якому ідеалізується стара Україна, натомість нової «колгоспної» України не помічається зовсім. Такою ж ідеалізацією старої України пройнятий твір. Чередниченка «Я — щаслива Валентина». Прелеґент називає цілий ряд письменників та літераторів, що стали жертвою боротьби української література за своє існування (Шабльовський, Завальський, Маслов, Маслюга, Яруга, Зоренко, Пільгук, Коваленко, Лазоревський), а також тих, які, щоб не згинути в боротьбі, вирішили за краще пристосуватись до умов і тому зробились слухняними виконавцями волі Кремля. Це Остап Вишня (або як його наз. «Остап Клюква»), Бажан та деякі інші. Зрада цих запроданців українського народу не врятувала їх, так само як не врятувала інших письменників (Панч, Городський) їхня творча мовчанка. Не менш завзято провадилась боротьба на мистецькому фронті і в галузі драматургії, що особливо помітно в п'єсі Гросмана. «Якщо вірити пітагорійцям», автор якої наносить удар матеріялістичній філософії - діялектиці, доводячи, що марксівська філософія збанкрутувала; загалом беручи, ця п'єса — вбивча картина советської дійсности. Постанова ЦК ВКП(б) вказує на те, що театри відстають від життя й інтересів советського народу: зокрема історичні п'єси шкідливі своєю ідеологією й мораллю, бо пропагують легке міщанське буржуазне життя, оживляючи в свідомости советських людей рештки капіталізму. В дискусії, що мала місце після доповіді брали участь: поет Яр Славутич, проф. Михайлівський, інж. Кекало та ін.

Порівнюючи дві доповіді можна сказати, що перша з них була більш цікава щодо викладу та «блискучіша» формою. Однак як перша так і друга, проведені на високому ідейному та науковому рівні, викликали цілком заслужену цікавість авдиторії та залишили по собі гарне враження. — П. Д-в.

Коли американські ескадри щоразу частіше перепливають Ґібральтар...

США на варті Середземного моря

Відколи сфера американських інтересів простяглась аж до портів Сауді-Арабії та Перської затоки, життьовою артерією («ляйф-ляйн») для Сполучених Штатів став і прадавній шлях через Середземне море. Хоч Америка не має тут (як от Великобританія в Ґібральтарі, на Мальті й Кіпрі) жодних територіяльних опірних пунктів, проте питання першости в цьому морі історичних змагань має для США велике значення: адже саме тут мусить бути зупинене поширення комунізму на захід і південь.

Середземноморська ескадра американської фльоти на чолі з 45 000-тонновим літаконосцем «Рузвелт» що провадила недавно маневри в Егейському морі, контролює Середземне море від Танжеру до малоазійського узбережжя. Вона є аванґардом однієї з найбільших в усій історії фльот, яка розторошила японську потугу, яка провела в Північній Африці велетенські інвазійні операції і відкрила альянтам переможний марш до Европи.

На охороні Середземного моря від російської експансії досі протягом століть завжди стояла Великобританія. Тільки господарське й політичне послаблення острівної імперії після минулої війни примусило Сполучені Штати майже проти власного бажання перебрати на себе ролю охоронця Середземного моря від загрози комуністичної експансії. Оцей процес поступового, а проте щораз швидшого опанування Сполученими Штатами становища середземноморської держави, що переймає на себе відповідальність за оборону принаймні східнього Середземномор'я, є одним з найважливіших наслідків другої світової війни.

Ще й досі принагідно згадують чотири великодержави або й «велику трійку». Проте це є лише самооманою чи навіть платонічним самозадоволенням тих, хто вже вийшов з історичної гри. Насправді є тільки «велика двійка» — Америка і Совєтський Союз, суперечності між якими панують над всіма питаннями сучасної світової політики. На порозі старої брами Середземного моря, яка веде до скарбниць Евразії та Африки, ці суперечності виявляються тепер якнайяскравіше. Вступ Сполучених Штатів в цю браму є логічною, але дуже спізнілою реакцією на революційні пересування большевицьких сил в районах Волги й Дніпра, на Ельбі й Адріятичному морі. Тепер треба докладати багато сил, щоб бодай частково компенсувати помилки минулої війни, через які — наче на глум з Атлантійської Хартії — легко віддано на поталу Кремлеві Балкани і пропущено слушну нагоду своєчасною інвазією в південно-східній Европі підтримати тамтешні антибольшевицькі елементи. Тепер ці помилки недалекого минулого доводиться відшкодовувати міліярдами Маршалового пляну.

В п'ятьох війнах Росія намагалась силоміць відкрити собі шлях до Візантії, проте щоразу на перешкоді цьому наступові ставали єдиним фронтом західні держави. Щойно червоним володарям Кремля вдалось просунутись далеко наперед на тому шляху, яким в XIX столітті прокрадались російські царі. Совєтський Союз за посередництвом своїх сателітів — Албанії та Юґославії — панує тепер над великою, стратегічно важливою частиною середземного узбережжя — від Істрії до порту Санта Кураанта проти острова Корфу. Кремлівські гармати націлені як на Венеціянську затоку, так і на протоку Отранто (південна Італія — Ред.). Острів Сассеню у Валонській бухті російські інженери перетворили на сильну морську фортецю. Так само й Ляґоста (між Сплітом і Барі), яку свого часу збудували італійці як аванпост проти Юґославії, стала тепер бастіоном большевицького світу проти Заходу. Далматське узбережжя з своїми захищеними просторими бухтами є ідеальним опірним пунктом для кораблів та літаків, і звідси, імовірно, Совєтський Союз і змагатиме до своїх цілей.

Вже кілька разів після закінчення війни Москва намагалась просунутись далі в район східнього Середземномор'я. Греція і Туреччина, розташовані в сфері безпосереднього обстрілу від деякого часу являють собою перший шар вибухової речовини в балканській пороховій бочці, що з гуркотом вибухла б вже давно, якщо б Америка рішуче не подала військової та господарської допомоги. До постійної пильности й бойової готовости особливо змушена Туреччина, опірні пункти якої в Дарданеллах є перешкодою для плянів кремлівської експансії. Туреччина безпосередньо прилягає на півночі, від Тракії до Кавказу, до сфери Совєтського Союзу. Ледве 40 миль відокремлюють Константинопіль і турецькі морські протоки від болгарського кордону, на якому вже давно зосереджені болгарсько-російські танкові дивізії. Великі військові сили має Росія і на Кавказі, де стоїть напоготові совєтська четверта армійська група, що складається з 50 дивізій. Через те не є випадковим, що свої недавні маневри турецька армія провела саме в північному прикордонному районі.

Проте найбільше турбот завдає як турецькому генеральному штабові, так і урядові в Анкарі не брязкання зброєю на півночі, а тривожне становище в азійських державах, що межують з Туреччиною зі сходу й півдня. В Ірані, Іраку, Сирії та Палестині Москва розбудовує свої позиції і всебічно підтримує свої п'яті колони які в разі війни повинні полегшити совєтській армії проникнути в ці країни і оточити Туреччину. Стрижнем цих комбінацій мають бути Палестина і Сирія. Можливість фактичного політичного й військового втручання Совєтського Союзу в Палестині викликає в Туреччині гострий неспокій, що збільшується в міру того, як вужчає палестинський глухий кут. В сирійському генеральному штабі переконані, що саме в цій країні має статися зустріч совєтської армії з військом Ізраеля. Совєтський посол в Дамаску належить до найактивніших політиків на Середньому Сході. Поміж його урядовців є російські старшини, яким доручено провадити в разі війни диверсійну акцію. Якщо комунізмові вдасться тим чи іншим способом ступити на Святу Землю, Туреччина буде цілком оточена країнами, які чи зовсім підкорені впливам Совєтів, чи відчувають сильний комуністичний тиск. Така перспектива не може тішити Туреччину. Отож вона мусить шукати щораз більшої підтримки в американській політиці.

Тим часом як за лаштунками кризи, в Палестині, так гостро виявляється безсилля Арабської Ліґи, внутрішньо сконсолідована Туреччина висувається на чоло всіх мусульманських народів і лишається в американських оборонних плянах на Середньому Сході головною передовою фортецею проти Росії. Завдяки військовій і фінансовій допомозі оборонні сили Туреччини зростають. Її армія має мільйон вояків, добре вишколених, озброєних і споряджених американцями.

З оборонною силою Анатолійського півострова тісно зв'язана безпека грецького флангу Туреччини. Завданням червоного Маркоса, що непокоїть гори й долини Македонії, Тессалії та Пелопоннесу, було морем крови й вогню прокласти совєтському імперіялізмові шлях до Егейського моря. Ніхто не може сказати, — чи не пишалась би вже на п'єдесталі давньої еллінської столиці, що була колискою нашої західньої демократії, ота народня демократія під емблемою серпа й молота, якщо б не успішна й багата допомога Сполучених Штатів грецькій урядовій армії. З другого боку не викликає жодного сумніву й те, що комуністичне повстання в Греції зійшло б уже нанівець, якщо б воно не мало постійної допомоги у вигляді фанатичного людського матеріялу і зброї від північних большевицьких сусідів Греції. Недавні дебати в ОН, під час яких були прочитані три звіти балканської комісії, показали, як сильно підтримують Албанія, Болгарія і Юґославія, всупереч резолюції ОН 1947 р., банди Маркоса.

Сполучені Штати, маючи змогу довести, що лише вони можуть дати серйозну допомогу грецькому урядові в його тяжкому господарському становищі і в боротьбі з партизанським рухом, втручаються в середземноморську політику як одинока діяльна потуга. Усвідомлюючи це, італійський народ і собі схиляється до політичної і господарської моці США і черпає з неї сили для успішної боротьби з комуністичною небезпекою.

Якщо США досі ухилялись підтримувати ворогів режиму Франко (а це, як відомо, суперечить американським ідеалам), то це слід пояснити тільки далекосяжними політичними перспективами. Адже Сполучені Штати не можуть допустити, щоб політичне становище Еспанії захиталось і через те перемогу здобули ставленики Москви. Загальна ситуація в Середземному морі радикально змінилась би, якщо Кремлеві вдалося б підкорити своєму впливові Іберійський півострів з його стратегічними оборонними можливостями. Сполучені Штати відіграють тепер на берегах Середземного моря, з яких постала вся наша західня культура, історичну ролю, подібну до ролі тих народів, що колись зупинили занесений над Европою арабський меч і навалу турецьких завойовників. Було б затемненням фактів уявляти собі справу так, ніби в ній насамперед ідеться про втручання на користь приватного американського капіталу на Середньому Сході. При цьому, свідомо чи не свідомо, був би недоцінений той факт що Америка в своїй політиці на загрожених східніх кордонах стоїть лише в обороні («Ім Авслянд»).

Стрілянина на чехо-словацькому кордоні

ФРАНКФУРТ (ДЕНА) Вночі проти 21 січня біля Шерндінґу на німецько-чехо-словацькому кордоні дійшло до стрілянини. Згідно з повідомленням американської Головної Квартири, німецькі прикордонні поліцисти почали стріляти у вантажне авто, що, їдучи в напрямку чехо-словацького терену, намагалось уникнути контролі. З авта відповіли пострілами. Під час стрілянини був поранений шофер авта, який після того зупинив свою машину коло самого кордону на чехо-словацькій території. Німецькі поліцисти, оглянувши авто, виявили, що він був навантажений кульковими ложищами і різними частинами машин. Взявши зразки вантажу і ключ від машини, вони відійшли назад. Тим часом до кордону наблизилась чехо-словацька прикордонна варта яка почала стріляти в американських військових поліцистів, що й собі якраз підійшли до кордону. Американці відповіли пострілами, лишаючись проте на німецькій території, а потім відійшли. Чехо-словаки залишили варту коло авта і осіб, що були в ньому.

ХВИЛЯ ВТІКАЧІВ З УГОРЩИНИ

Як заявив на пресовій конференції в Мюнхені статссекретар Єніке, після арешту кардинала Міндсенти в південно-східній Европі помітна нова хвиля втікачів, що рушать до баварських кордонів. Поміж них є і колишній угорський міністер закордонних справ Гень. Разом в Баварії є тепер 16 000 «національних» угорців. (М.-П.).

ҐОМУЛКА Й ОСУБКА-МОРАВСЬКИЙ ПОЗБАВЛЕНІ ВЛАДИ

Колишній польський комуністичний провідник і заступник міністер-президента Владіслав Ґомулка, а також міністер крайової адміністрації Осубка-Моравський, колишній соціялістичний державний президент, міністер закордонних справ і міністер-президент, після занепаду соціялістичної партії остаточно втратив свій вплив. (ФР).

ОДНА З ТАЄМНИЦЬ ЯЛТИ

ВАШІНҐТОН (К). Як пише в січневому числі журналу «ЮН-Верлд» на Ялтинській конференції (в лютому 1945 р.) тоді вже смертельно хворий президент Франклін Рузвелт, виходячи з песимістичної таємної інформації американської східньо-азійської служби, прийшов до надто далекосяжних висновків. Цей звіт передбачав, що війна на Далекому Сході закінчиться не раніше 1948 р. Зважаючи на це Рузвелт за всяку ціну намагався добитись втручання у війну протит Японії і Совєтського Союзу. На думку Захаріаса, американський таємний звіт базувався на неправдивих пропаґандивних даних японського походження.

НЕ ВИСТАЧАЄ МАТЕРІЇ НА ЯПОНСЬКІ ПРАПОРИ

ТОКІО (ШП). Як повідомили японські урядовці, в Японії не вистачає сировини, щоб задовольнити посилений попит на японські прапори із зображенням сходу сонця (недавно дозволені в Японії американською окупаційною владою — Ред.). Через нестачу бавовни матерію для японських прапорів надалі виготовлятимуть з шовку місцевого виробництва, при чому продаж її буде раціонований.

ПРИЧИНИ ПЕРЕБУВАННЯ Д'АЛЬКВЕНА В США

ВАШІНҐТОН (ДЕНА). Справа колишнього головного редактора есесівського тижневика «Чорний Корпус» Ґунтера д'Альквена, який, згідно з поширеними останнім часом чутками, є тепер при американському міністерстві зовнішніх справ, нині з'ясувалася Як повідомило, за ОАНС, американське міністерство юстиції, Ґунтер д'Альквен разом з іншим есесівським урядовцем Германом Рокманом ще в вересні 1948 р. були привезені до Сполучених Штатів як свідки в одній справі державної зради. Тепер їх знов приставили до США, де вони мали дати свідчення в процесі, що почався в січні. Ідеться про справу державної зради американця Мартіна Джемса Манті, обвинувачуваного в тому, що, перелетівши американським військовим аеропляном німецькі лінії, він передався СС і німецьким радіом провадив відповідну пропаґанду. За останнім повідомленням, Манті засуджено до 25 років ув'язнення і штрафу в 10 000 дол.

Просіки на кордоні

Як охороняється границя „Соціял'стичної батьк'вщини"?

Старшина чехо-словацької армії, який цими днями втік з ЧСР, і який перебував до недавнього часу на кордоні між ЧСР і Карпатською Україною, розповів вашому співробітникові про те, як СССР, після приєднання Карпатської України до УССР — «забезпечила» свої кордони.

Насамперед там де кордон проходить лісом — зроблено повздовж цілого кордону просіку на 60 метр. широку; далі повздовж цілого кордону зорано і добре заволочено боронами 8 метрів широку смугу на него ідуть дротяні загорожі, а далі до глибини 30 аж 40 мтр. протягнено понад самою землею дроти, які з'єднані з сигнальними ракетами, що запалюються при доторкненню дротів. Там, де кордон іде річкою, дротяні загорожі зроблено на цілій совєтській половині річки (йдеться конкретно, про Тису), що видніє майже пів метра над поверхнею води. З'орана смуга тут іде самим берегом, а далі знову тіж самі дроти сигнальних ракет.

Охороняється кордон так, щоб у день один пограничник бачив з обох боків своїх сусідів, крім того час від часу проїзжають кінні роз'їзди з псами. У ночі віддаль між окремими стійками так незначна, що вони між собою можуть розмовляти. Коли вночі раптом вибухає десь якась ракета, туди негайно скеровується вогонь автоматів: на ранок знаходять там забитого, власне розсіченого зайця чи козу, а інколи й чоловіка, або двох. Їх там же на місці закопують і справа скінчена.

Щодня, як тільки добре розвидниться, понад з'оране поле проїзжає кінний роз'їзд з псами. Що роблять і як далеко переслідують слід, який веде в СССР, чеський старшина не знає. Але коли в одному випадкові, свідком якого був саме цей старшина, роз'їзд натрапив на слід, що вів до ЧСР, тоді, давши понюхати слід псам, частина роз'їзду проїхала майже 30 км. вглиб «самостійної» ЧСР і з допомогою псів знайшла «деліквента» в ліжку (відпочивав після, як йому здавалось, щасливої втечі), забрала з собою не лише втікача, але й цілу родину, в хаті якої він знайшов притулок... Більше цих людей ніхто не бачив...

Коли цей роз'їзд на чолі з старшим лейтенантом вертався назад і вів зв'язаного втікача та так само зв'язаних по руках членів словацької селянської родини (господар, ґаздиня і дві дорослих доньки), начальник роз'їзду вважав очевидно вимогою ввічливости чеському старшині сказати, що це трапилось тільки тому, що совєтські пограничники ще не знають «слабих місць» цього нового кордону: на старих совєтських кордонах подібний перехід абсолютно неможливий. Охоронна справа пізніше так удосконалилась, що за останнього півтора року чеський старшина не пам'ятає випадку нелегального переходу кордону.

Чеський старшина підтвердив характеристичний прикордонний випадок. Одного разу приїхав на кордон з Братіслави автом совєтський полковник і мав їхати далі до Ужгороду. Мав в порядку виставлену перепустку, але на іншиий перехід: йому власне в дорозі порадили скоротити шлях і їхати кращим гостинцем. Полковник не був певний, чи його чехо-словаки пустять. Ці пустили, але висловили сумнів, чи пустять совєтські пограничники. «Як то, мене, трижди героя, наші не пустять?» — образився полковник і розіпнув свою військову шинелю, показуючи чехословакам свої груди, що нагадували кількістю орденів виставку дитячих іграшок... Проте за пару хвилин авто вернулося: полковник з соромом сховався в глибину критого авта, а шофер сказав — «не пустілі», додаючи звичайну московську, сьогодні відому цілій Европі, лайку...

Так охороняються кордони «найщасливішої країни світу — батьківщини соціялізму»...

„СЕЛА" МАРТІНА БОРМАНА

Мюнхенська фінансова управа опублікувала «Список майна засуджених в Нюрнберзі воєнних злочинців, яке перебуває під контролею». Як видно з нього, мальовничі гори й озера південної Баварії, що завжди привертали до себе увагу туристів, були й улюбленим місцем відпочинку провідних нацистів, що охоче будували серед них свої вілли, літні дачі, мисливські «хатки».

Рекорд щодо цього побив колишній «райхсляйтер» Мартін Борман, майно якого оцінено в 7 662 011 марок. Тільки на вкритих буковим лісом верхах Оберзальцберґу він мав справжнє власне «село» з 87 будинками — мешканевими й господарськими, з школою, гімнастичною залею, крамницею, пожежною командою, тепловою і трансформаторною станціями, вартівнею. В іншому місці того ж Оберзальцберґу він мав «тільки» 27 будинків. Крім того, в Пляттергофі коло самого гітлерівського маєтку, він теж мав низку будов. Його власністю були і «Адлергорст» («Орляче гніздо»), що мав бути останнім оборонним пунктом нацистів, «Шірацколям», «Дюрклеен», «Гінтереке» з 4 мешканевими будинками, «Антонберґ» з 26 мешканевими бараками, вартівнею, театральною залею і будинком спілки молоді, «Ґастгоф» з 10 будинками, «Шпергавз», «Борманґавз» з оранжеріями площею понад 40 гектарів мисливський дім «Росфельд».

Другим щодо багатства після Бормана був Юліус Штрайхер, що мав у Баварії два маєтки загальною вартістю 1 385 000 марок. З них маєток «Пляйкерсгоф» в Кадольцбурґ-Фюрсті, що його свого часу подарував Штрайхерові за його «надзвичайні заслуги» Гітлер, коштує 1200000 марок. Зате колишній міністер внутрішніх справ Фрік був, очевидно, ощадливою людиною, бо мав лише один мешканевий будинок («Руляндт») над Старнберзьким озером. Решту його майна, яке загальною вартістю дорівнювало 1110864 маркам, являли собою вкладені до банку гроші. Майно Ґерінґа оцінено в 271 500 марок, з яких 204 800 марок припадає на коштовні прикраси й відзнаки. Бальдур фон-Шірах мав замок «Аспенштайн» в Кохелі вартістю 150 000 марок. Далі йдуть Рудольф Гесс, що мав дуже великі витрати (тільки 11 слуг!), «фюрер» будинок якого на Принцреґентштрасе в Мюнхені і гірська вілла в Оберзальцберзі оцінена в 159 023 марки, нарешті Франк, що мав маєток у Фішгавзені і будинок для недільного відпочинку в Гершінґу.

Насправді багатства нацистських провідників, стягнені ними з народнього майна, були значно більші, бо наведені дані стосуються тільки ділянки, підвідомчої мюнхенській фінансовій управі — (МЕ).

О. Лятуринська

ВІДПОВІДЬ НА АНКЕТУ МУР-у

Я схаменулась, що не відповіла на розписану МУР-ом анкету — які твори з української еміґраційної літератури подобаються найбільше? Як так не скористатись своїм правом? Все ж один голос більше, може він би щось заважив у висліді, з яким, до речи, ніяк не можна погодитись. А так мовчання свідчить лише про пасивність сприймання ато й байдужість до літературного процесу. Та чи ж нам не цінувати того, що вже чужинці відзначують? Пригадую, першого року війни чи непосередньо перед війною один відомий польський славіст читав у Варшаві прилюдну лекцію про модерну поезію, віддаючи українській першенство не тільки між слав'янською поезією, а й всесвітньою. Отже Державин зі своїм визначенням українського справжнього ренесансу (Gelb und Blau) спізнився майже на 10 років.

Той вислід МУР-івської анкети! Потішаю себе тим, що не все масово читне говорить про досконалість твору, скорше свідчить про культурний рівень читача. Маса не легко сприймає те, що виходить поза її розуміння та звичність, і треба довгого тлумачення, щоб призвичаїти до іншого підходу. Хіба в свій час просвітяне не вибирали з Шевченка за своїм критерієм і за своєю уподобою, викривляючи або принаймні не даючи повний образ Шевченка? Одначе маса як маса. Дивно те, коли дехто з наших письменників твердить, мовляв, треба писати так, як вимагає публіка. Це може говорити лише той, хто далекий від розуміння сути і завдань мистецтва, мистецтва, як виключности і неповторности, мистецтва, як вічних шукань. Вже не згадуючи, яке страшне приречення було б для української літератури — зупинитися у своєму розвитку на завжди. Адже сприйняття нашої теперішньої публіки ледви чи чимсь ріжниться від сприйняття просвітян кінця 19 ст., хоч у нашій літературі з того часу минула ціла революційна епоха.

Та я маю відповідати на анкету, а саме, що мені найбільше подобається з нашої еміґраційної прози.

Прочитавши недавно книжку Косача, кажу очарована: «День гніву».

Автор присвятив цю книжку Липинському і ніби закляв у ній Липинського конструктивний державницький дух. Це величезні полотна, надхненні яркі видива, монументальні постаті, тонко вичурний ґротеск. Напевно її не писав прозаїк. — поет? Чаклун? Читаєте і вас полонить і хвилює усе: ядерна барвна мова, незвична форма, на диво органічна і цільна в своїх ріжнородних прийомах, і під усім — велика правда. А без останньої нема великого твору. Не говорю тут про історичну правду, яку, вірю на слово авторові, дотримано, ані про об'єктивну, вселюдську, — говорю про суб'єктивну магічну, пересвідчуючу, коли мистець, творячи свій власний химерний світ, заставляє силоміць повірити в нього.

Ті страшні видива! Богом Даний, що своєю-несвоєю волею призначений вершити судьбами людей за новий лад і своє право, «коли не для привати світить Марс і заслоняє Скорпіона». Хмельницький під Пилявцями. (Ні, ця постать ніяк не свідчить про свобідний вибір людиною свого шляху!) Кривоніс з його сакраментальним Goddam, з незбагненою покоряючою силою на сіроматнеу стихію на тлі пожарищ, вішальників і екзотично-вільмарського квіття — Мадрагори, Вебени, Альравни. Домінік — Юрій Збаразький то святоша, то диявол у катівнях вихоплених зі середньовіччя. Виговський, Морозенко, Рославець, Римша, Жеребило, ребелізанти, конфіденти, побойовища, підпалені замчища, майдани з насадженим кіллям...

Ті описи природи барвні і недоговорені, майже з кількох речень, свіжих і вишуканих. Ті чаруючі слова з народної лексики і нашої книжної мови 17 ст. з ледь відчутним відтінком волинської говірки, перетоплені в суто Косаківському необарочному горнилі, набравши ще більшої образливости, ядерности й динаміки. Вони зачакловують, знехотя лізуть на язик. І не схаменешся, як вже починаєш лаятись на Косачівський манір: ганджуче, гиря, псубрате, сацюго, денейку, шальвіро, спломени тебе! — і скрикувати під афектом: Реґімен... реґіментарю, асано! —

Цур і пек!

Азали це книжка? — чаклунство!

СВІТ СЕРГІЯ ЛИТВИНЕНКА

У широких дверях доволі великого будинку стрічає нас Сергій Литвиненко та гостинним рухом запрошує до середини. Входимо й відразу попадаємо в атмосферу творчої праці. Скрізь, куди лиш глянуть очі, потрапляєте на полиці, штелярі та столи, заповнені розпочатими, напів викінченими та вже цілком готовими керамічними виробами. Дивлячись на те все, забуваємо, де ми є. Здається нам, що ми у Львові, на вул. Потоцького, в році Божому 1938-ому і що, вийшовши на двір, сядемо в трамвай ч. 1 й поїдемо на Личаків, де проф. Литвиненко впровадить нас у свою скульптурну майстерню. А там стрінуть нас давні знайом портрети, погруддя, композиції, проєкти пам'ятників. Потім побачимо нові, ще ніде не виставлювані твори то з мармуру, то з теракоти, то з гіпсу, чи з бронзи відлиті і, нарешті, матимемо рідку можливість побачити скульптуру ще в процесі праці над нею. Литвиненко говорить мало. Зате його твори, кожний зокрема і всі разом, говорять так багато і такою прекрасною мовою, що ви довго ходите по великій, гарно освітленій майстерні. З неї вийшли всі пам'ятники, що були поставлені мистцем на Землі Галицькій продовж останніх 30-ти років. З неї, властиво, започаткувався ренесанс української скульптури в Галичині. З неї промінювали ті творчі флюїди, що потягли на мистецький шлях цілу низку сьогоднішніх молодих українських скульпторів, з яких не один був учнем Литвиненка. З гордістю й одночасно з жалем виходили ми завжди з майстерні мистця.

З сумом констатуємо, що не у Львові ми в 1938-ому році, а у стіп суворого Вацмана, в таборі «Орлик» і в 1949-ому році. Скільки треба мати енергії, завзяття, а головне любови до своєї праці, щоб тут на чужині, в умовах без завтра таку силу тієї праці вкласти, творючи керамічну майстерню й добитися таких результатів у час, коли нічого і хемікалій купити не можна й зробити самому не завжди є з чого. Багато невдач довелось перенести працівникам майстерні. Лишились тепер лише проф. Литвиненко й його співробітник керамік-гончар Степан Заборонюк, який аж по двадцятьох роках знову вернув до фаху свого батька й з усією насолодою працює над щораз новими формами.

На першому поверсі адміністраційного будинку впроваджує нас маестро до своєї різьбарської майстерні. Тут вітають нас серія чоловічих і жіночих скульптурних портретів, між якими впізнаємо прекрасно виконаний портрет відомого п'яніста Р. Савицького. Далі, монументальна голова М. Гоція. Голова мистця, вчечного. Спокійна й міцна в своїй формі. Ще далі невеликий бюст О. Грицая це психологічний портрет, бо при непорушнім матеріялі (глина) портрет робить враження безперервного руху, як і оригінал. За ним з під дашка кашкету виглядають насуплені брови, грізні очі й розбурхана борода проф. Козловського. Портрет такий живий, що здається ось-ось щось гукне. В кутку зупиняємося перед скульптурою жінки з дитиною, що вже майже викінчена з одного куска липового дерева. Це «Втеча», втеча від зла, від жорстокого ворога, втеча для протесту. Недалеко вікна доволі велика фігура з плястеліни, над якою мистець тепер працює. Не маю права писати про неї, бо вона ще в праці. Скажу лише: це «Мир». Прекрасно скомпонований твір. Ще одна замотана в полотно фігура, але її мистець показати не хоче. Це лише перший шкіц нової композиції.

Отлядаємося по стінах. Тут лише одна, дві маленькі барельєфи, решта образи — праці приятелів професора. Прекрасний портрет небіжчика М. Жевого «Хата над потічком», професора О. Повстенка «Церква в Поворознику», «Київо-Печерська брама», М. Анастазієвського «Портрет Литвиненка», М. Михайлевича «Мати», М. Антохія «Осінь», О. Чейковського «Гори» і пару добрих студій колишніх учнів професора.

Це світ, у якому творить Литвиненко.

М. Василів

Мистець Петро Андрусів
розмальовує американські церкви

Американський щоденник »Дейлі Діспеч« з Нью-Кенсінґтону Пенсільванії приніс широкий і багатоілюстрований репортаж (на першій сторінці) про посвячення нової української церкви св. Володимира в місті Арнольді. В урочистому посвяченні цієї української святині взяли участь найвищі українські католицькі достойники з Піттсбурської дієцезії. Урочисту Службу Божу відправив парох церкви св. Володимира о. Степан Кнап. На підставі поміщених світлин можна уважати новопосвячену церкву одною з найкращих на американській землі. Її стіни виложені камінними плитами, а над могутньою будівлею пишаються дві бані, в комбінованому модерно-візантійському стилі. Церковний вівтар збудований з мармуру, привезеного з Італії. Розмалювали церкву мистець Петро Андрусів і Федір Катамай. Нову церкву збудували коштами української колонії в Арнольді й Новому Кесінґтоні, що за останні 37 років з 60 родин зросла до 300 родин. В день посвячення церкви урочисту проповідь мав о. д-р Василь Федиш, редактор релігійного часопису «Дорога», а Преосвященний А. Сенишин єпископ-помічник дієцезії поблагословив вірних, зібраних перед входом.

Американський часопис передає більшу замітку про працю і мистецьку творчість проф. Андрусева, підкреслюючи при цій нагоді існування багатьох визначних талантів між найновішими еміґрантами, що прибули до Америки.

ЩЕ ПОНАД 1/4 МІЛЬЙОНА ДП В ТАБОРАХ

На 1 грудня в таборах американської зони Німеччини перебували 256 786 ДП. Пересічно з американської зони вибували 1948 р. 5 817 ДП щомісяця (в листопаді — 9 086). Кількість жидів, що перебували в Німеччині, зменшилась більш як на одну п'яту завдяки посиленню ізраельської авіяції, що приставляє імігрантів до Палестини. Лише в грудні з Німеччини еміґрували 5 400 жидів. — (ДЕНА).

Так спростовує наклеп на ДП

НЬЮ-ЙОРК (IЦ). Генеральний директор IPO Так опублікував гостре запеченння проти злосливого твердження, ніби воєнні втікачі, що перебувають під опікою IPO в Німеччині та Австрії, були пронацистами або німецькими колябораптами. Разом з цим Так ствердив, що ці втікачі «можуть стати досконалими громадянами Сполучених Штатів». Ця заява стоїть в зв'язку із зловмисними атаками кореспондента ОНА й жидівського аґентства Давида Нусбавма, що, відвідавши в групі 11 журналістів табори ДП в Европі, твердив, ніби за винятком жидів всі інші таборяни є «небажаним елементом» для Сполучених Штатів. Директор IPO засудив цю інформацію як тенденційну і ствердив, що «під опікою IPO перебувають тільки втікачі, гідні допомоги». Він послався при цьому на десятки тисяч втікачів, що вже оселилися в різних країнах (Франції, Англії, Канаді, Австралії), які цілком задоволені цими імігрантами і приймають далі нових.

«МЕМУАРИ» ГЕНЕРАЛА КЛЕЯ

За повідомленням німецької преси, американський військовий губернатор в Німеччині ген. Клей має тепер почати писати за високий гонорар свої мемуари. Власниця одного з найбільших американських видавництв Кнопф прилетіла кілька днів тому до Берліну, щоб укласти з генералом Клеєм відповідний контракт.

За пізнішим повідомленням аґентства АП з Франкфурту, генерал Клей назвав вістки, що з'явилися в пресі, ніби він, на доручення одного нью-йоркського видавництва, наміряється писати свої мемуари «надзвичайно сміховинними».

КОМУ СТАВЛЯТЬ в СССР ПАМ'ЯТНИКИ

АНКАРА (IIIК). В південно-російському місті Краснодарі (на Кубані — Ред.) відкрито пам'ятник на честь 18-літнього Павла Морозова. Цей юнак недавно зрадив советській державній поліції свого батька за його антикомуністичні настанови. Советська преса вихваляла вчинок юнака як зразок і приклад бездоганного й правильного усвідомлення свого обов'язку.

ЗІТКНЕННЯ ТРЬОХ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛІТАКІВ

ФРАНКФУРТ (ШП). 20 січня три американські ловецькі літаки, злетівши з летовища Нойбіберґ біля Мюнхену, зіткнулись в повітрі і впали за 8 кілометрів на південь від Нойбіберґу. Два пілоти вбиті, тим часом як третьому пощастило спустися парашутом. Він легко поранений.

ПАПА ЗАКЛИКАЄ СПРИЯТИ ПЕРЕСЕЛЕННЮ ДП

Папа Пій XII звернувся до духівництва Сполучених Штатів із закликом посилено сприяти переселенню ДП до США (ЮП).

Ганна Черінь

УРИВКИ ТАБОРОВИХ БУДНІВ

„Генерал їде!"

Якщо хтось на який день-два виїздив з табору, а повертаючись назад помітить незвичайну метушню, біганину, як в розворушеному мурашнику, то не подумає про пожежу, а знає напевно, що це має приїхати комісія або «генерал». Баракові загадують замітати двір, перекопувати грядки, мити підлогу. Господині покидають навіть обід та заходжуються біля роботи.

Найгірше ж буває, що здебільшого це буває фальшива тривога: «генерал» не з'являється. Тоді деякі таборяни шкодують «даремної» праці й бурчать:

— Оце воно так завжди: прибирай-прибирай, а він тобі й не приїде. І чого дарма людям голову морочити?

Сім п'ятниць на тиждень

Що купувати, а що спродувати?

Старша віком пані Загайко користується ще з дому привезеними банячками, полив'яними мисками з вишневими троянлами, важенними, але пухкими подушками. Має й килим і кілька хідничків, та ще й два гуцульських кожухи. А тут чоловік записавсь у Арґентіну, і кажуть, що через два тижні їхати і що там кожухів не носять.

Тому біля видачі молока, де щодня проходить майже ввесь табір, якось з'явилась біленька записочка:

«Продається через виїзд два кожухи, подушки та різний посуд». к

Скоро з'явилися й покупці, особливо ж охоче купити кожухи, бо позаминула зима ще й досі всіх лякає.

А через два місяці на тім же місці повисло тією ж рукою писане оголошення:

«Куплю добрий кожух. Барак А., кімн. 5».

— Чи це ви кожуха купуєте, та й чого? — питаюсь у пані Загайко.

— Та хай вона... (тут з делікатности поминаю той комплімент, яким пані почастувала південно-американську республіку). — Їдемо ж онде вже два роки, не втерпіла та й до Франції записались. А туди краще з своїм добром їхати.

— То відкупіть свої кожухи, — кажу.

— Немає, вже перепродані. Вже одного Зінькова невістка носить.

— Зінькова? Це та, що в картотеці?

— Та ж.

— Так вони ж самі в Арґентіну записались. При мені вписові платили.

— Та невже?.. Оце ж дякую вам, серденько, мерщій побіжу...

Через тиждень похолодало. Одного жовтневого ранку пані Загайко йшла по тріски в своєму ж буланому кожусі. На всіх цих «ґешефтах» вона втратила сорок марок.

Кашка

Барак — як вулик з бджолами. Так само тісно і так само гамірно. Тільки у вулику завжди одна матка, а в бараці — в кожній кімнаті своя. І тому навіть найсмирніші сварок не обминуть, бо, так би мовити, посадили нас всіх один одному на голову.

Вечоріє. Небо над табором таке ж гарне, помережане зорями, як і десь в степу чи у вишневім садку. Таборовими «вулицями» гуляє закохана молодь, і чути місцеву розлогу пісню:

Карі очі, чорні брови,
Темні ночі таборові...

З кімнати на коридор раз-у-раз вистромлює голову пані Клочко.

О! Знов почулись чиїсь притишені кроки... Впіймала! Ні, це бабця з четвертої кімнати несе сміття, чалапаючи шльопанцями. О! Знов хтось іде, крадеться! Ні, пройшов повз лічник. О, ще хтось! — Цить! — крикнула пані Клочко на малого Зенця. Але ні, це взагалі хтось із іншого бараку.

— Як я виглядаю, то нікого впіймати не можна, — жаліється пані Клочко чоловікові. — А тільки забуду та не прислухаюсь, хтось випхне автомат — і нема світла! Сьогодні вже два рази запобіжник і раз на стовбі перепалювали, — сказала пані Клочко і поставила на електричну плитку баняк з водою, щоб нагріти собі для купелі води. Але тільки но вода стала літепла, почулось характерне «трісь», — і довелось пані Клочко самій красатись по коридору до автомата. Їй, проте, не пощастило, бо ледве вона торкнула ґудзик, в бараці погасло світло. Саме з умивальні виходив бараковий, з дверей повибігали стривожені сусіди, і пані Клочко була спіймана на гарячому.

— Я бігме хотіла тільки кашку малому зварити перший раз за ввесь місяць. Як же всі повмикали плитки, чайники, праси і Бог знає що ще... — бідкалась пані Клочко і не дала нікому підняти на себе голос.

Бараковий мовчки подавсь до запобіжника. За яку хвилю до пані Клочко постукала сусідка:

— Позичте, будь-ласка, яку ложку соли, бо оце хочу зварити... — сусідка не доказала: на електричній плитці вона побачила «кашку» для малого у відровім баняку.

Метаморфоза

— Біда, знаєте, з моєю жінкою, — зітхнув високий чолов'яга з розлогими, як коромисла, бровами.

— А що вже?

— Охолола до мене. Я, буває, жартом чи ласкою зачіпну, то сердиться: «Чи ти, каже, здурів чи що?»

— Що воно таке? — озвався співбесідник. — Та ж моя так само. Це ж на них кристріт якийсь!

— Я знаю, в чім справа, — вровадив перший. — Бо тепер жінки в дефіциті. Он усі, хто поїхав до Канади, в один голос кричать «женіться в таборі, бо ввесь вік шкодуватимете!» Ось воно й виходить, що не «женіться з жінками», а «женіться за жінками». Та вже ж після такого не те що моя жінка (бо вона в мене таки нічого собі), а й таранкувата Хведоська картопляну кирпу гне.

— Ох біда, — зітхнув співбесідник. Я, знаєте, замолоду часом в гречку скакав. Як поїду десь у відрядження, так потім і приходить на тиждень два або три листи. Ото було мороки, щоб жінка якось не вхопила та не влаштувала якої халепи!.. Було, що й казати... А тепер он цілком збайдужіла. Я вже й підкладав їй усякі саморобні листи, ніби хтось мною цікавиться — не бере...

— Не той тепер світ став, товаришу! Шануймо вже їх краще та тримаймося.

Борис Лисянський

ВОЯЦЬКА ПІСНЯ

Ми — хлопці відважні, палкі юнаки,
В своєму гурті — всі ми браття.
До нас промовляють минулі віки
І прадідів славних завзяття.

З незнаних, далеких, забутих могил
Нас кличуть хоробрі герої,
Зовуть до посвятних і лицарських діл —
До чину, до змагу, до зброї.

І зов той лунає у наших серцях,
І будить солодку тривогу,
І віру гартує в вояцьких думках
У близьку, ясну перемогу.

Незнаний нам сумнів, незнаний відчай,
Не повниться дух нам журбою,
За Правду і Волю, за Рідний Наш Край
Ми сміливо йдемо до бою.

Колує в нас кров, мов бурхливий потік,
Гуртує нас думка єдина!
Живе хай назавше, живе хай повік
Могутня, міцна Україна!

5 хвилин без політики

Ювілейне вітання відомих фільмовцх акторів.

ТУРБОТИ ПУАТЄРСЬКОГО БУРҐОМІСТРА

Бурґомістер французького міста Пуатьє має багато клопоту: він мусить знайти в своєму невеликому місті 1200 цілком невинних чеснотливих дівчат. Так побажала в своєму заповіті недавно померла графиня Осмуа, що відписала своє майно вартістю в 120 мільйонів франків нарівно містам Руанові й Пуатьє, але з тим, щоб Пуатьє, сплатив по 1000 франків 1200 своїх дівчат, невинність яких буде беззаперечно доведена. Найбільш незадоволений пуатьєрський бурґомістер тим, що, згідно з заповітом, в разі невиявлення в Пуатьє цих 1200 дівчат 60 мільйонів франків одержує містечко Ітель без будьяких подібних умов. Чому ітельським дівчатам дозволяється, очевидно, те, що не дозволяється пуатьєрським, — цю незрозумілу бурґомістрові таємницю занесла з собою в могилу покійна.

ІНШІ ТУРБОТИ ФУКУШІМСЬКОГО БУРҐОМІСТРА

Химерна для европейців Японія має оригінальні звичаї і в шлюбі. В японському місті Фукушіма досі зберігся, напр., давній февдальний звичай (юс пріме ноктіс), за яким бурґомістер обов'язково буває присутнім на кожному весіллі, що відбувається в його окрузі, а після того проводить першу ніч з молодою. Другого дня він передає її молодому разом з особливою посвідкою про «придатність до шлюбу» його дружини. Про те, як реаґують на ці «посвідки» дружини фукушімських бурґомістрів, ПРД, подаючи цю вістку, не повідомляє.

Запрошуємо передплачувати „Неділю“ в 1949 році

Умови передплати тижневика „Неділя“

	Німеччина	Бельгія	Англія	США і Канада
поодиноке число	0,40 DM	4 б.фр	6 пенсів	5 центів
місячно:	1,60 DM	16 б.фр	2,5 шилінгів	20 центів
чвертьрічно:	4,80 DM	48 б.фр	7,5 „	60 центів
піврічно:	9,60 DM	96 б.фр	15 „	1,2 доляра
річно	19,20 DM	192 б.фр	30 „	2,4 доляра

Закордоном передплату приймають наші представництва:

1. АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers and Publishers (for „Nedila") 49 Linden Gardens, London W2.

2. БЕЛЬГІЯ:

Msr. Zavziaty Jean, 90 rue Wazon, Liege

3. США:

Mr. Theophil Rudakewych, 811 N. Franklin Street, Philadelphia 23 Pa.

4. КАНАДА:

„KALYNA" Booksellers and Publishers, 1576 Dupont Street Toronto 9./ Ont.

Висилаємо „Неділю“ також до Австралії, Бразілії, Голляндії, Данії, Еспанії, Італії, Індо-Китаю, Чіле, Венесуелі, Куби, Ірану, Туреччини, Єгипту, Тунісу і трьох зах. секторів Берліну.

Крім вплат закордонною валютою, евентуально приймаємо розрахунок за допомогою КЕР-пакетів та інших дозволених посилок.

Книгарням та кольпортерам приділяємо значку знижку. На замовлення часопис висилаємо летунською поштою.

У випадку зміни адреси, необхідно присилати одночасно з повідомленням про це — 50 пф. (закордоном міжнародній поштовий купон) маніпуляційної оплати.

Наша адреса:

Verlag „Nedila" Aschaffenburg, Schweinheimer-Straße 50.

Видавництво „Неділя“

ДЕ ФУКУШІМСЬКИЙ БУРҐОМІСТЕР ЗАНЕХАЯВ БИ СВОЇ ОБОВ'ЯЗКИ

За повідомленням ДЕНА, в Кілі недавно відбувся, очевидно, перший в своєму дусі в хроніці цього міста шлюб 25-літнього Герберта Ґолле з.. 82-літньою Марією Гаґемайтер. «Молода» виходила заміж втретє. 60-літній син її і старший за її жениха внук весь час рішуче протестували проти цього шлюбу, але, наразившись на непохитну непоступливість «закоханої пари», порушили справу про стан її розумових здібностей. Проте після належного дослідження експерт проф. Галлерман визнав женика й невісту цілком нормальними і щасливі молодята весело відсвяткували весілля.

Вісбаденський візник — негритянський король

Вісбаденський власник кінного транспортового підприємства Артур С., як можна судити з повідомлень німецької преси, ще досі не розв'язав остаточно питання — чи стати йому королем неґритянського племени в Африці. Разом з тим С. не є божевільним. Він справді дістав недавно таку пропозицію від міністра негритянського королівства Тоґо в Західній Африці, який в листі, переданому через французьку військову управу, писав С.: «Ми довго шукали тебе, і нарешті наше прохання дійшло до ушей білої людини». Батько С. колишній консул Тоґо в Гамбурзі, оженився там з німкенею. Їх син Артур був вихований у Вісбадені. Батько й дід Артура вже померли, і тепер права на королівський трон в Тоґо, на який тимчасово посаджено дядька Артура, має за тубільними законами Артур. Проте вісбаденського візника начебто не дуже вабить перспектива стати володарем 30 000 «чорних» душ, 100 000 голів худоби й незліченної кількости кокосових пальм, бананових, кавчукових та какаоносних дерев. Він ніколи не був в Африці, одружений з німкенею і сам має всі німецькі риси, крім хіба темнуватого кольору обличчя. Його підприємство дає йому чималий прибуток, і саме перед одержанням пропозиції трону він заходився коло моторизації свого транспорту.

...а аахенський ґірник — американський мільйонер

Так само й на думці не мав стати американським мільйонером звичайний німецький гірник Дітріхс, що, мешкаючи в Ешвайлері біля Аахену, здавна працював з своєю родиною в шахтах і на цегельнях. Тим часом ще 1939 р. в США помер без заповіту його двоюрідний брат, що успадкував від своєї матері, яка кількадесят років тому переселилася з Ешвайлеру до Америки, 3 мільйони долярів готівкою і шахти вартістю в 10 мільйонів долярів, що їх покійна німкеня і собі успадкувала від чоловіка-американця. Війна й повоєнний хаос загальмували були шукання законних спадкоємців цих 13 мільйонів, але тепер Дітріхса вже офіційно повідомлено про його повні права на цю спадщину. Родина Дітріхса на дозвіллі приймає у себе численних відвідувачів — ешвайлерських мешканців, що навперебій пропонують їм свої послуги як керівники майна, подорожні компаньйони, шофери, покоївки, слуги тощо. Дітріхси приймають їх, а тоді йдуть... обпалювати цеглу чи вибивати вугілля, бо ніяк не можуть ще знайти потрібного їм кваліфікованого й надійного, але не такого ненажерливого адвоката, як їх гамбурзький «оборонець права», що зажадав з них за оформлення спадщини гонорар в 40%, тобто... 5 200 000 долярів!

ЗА 457 РОКІВ ПОВЕРТАЮТЬСЯ НА БАТЬКІВЩИНУ

МАДРІД (ЮП). Після 457-літнього вигнання сефардіми — нащадки еспанських жидів, що були вигнані із своєї батьківщини 1492 р., — тепер мають повернутися до Еспанії і дістати права еспанського громадянства. Два мільйони сефардімів (близько 8% всіх жидів) живуть переважно в Єгипті й Греції. Культурним центром їх є Салоніки. Вони мають з наукового погляду особливий інтерес, бо говорять середньовічною еспанською говіркою і зберегли багато старовинних звичаїв та пісень, що давно вже зникли в новій Еспанії. Багато родин, що особливо суворо додержують традицій, ще досі зберігають ключі від тих будинків в Еспанії, які їх предки покинули 1492 р.

ДРАМА ЗРАДЖЕНОЇ АМЕРИКАНЦЕМ НІМКЕНІ

ФРАНКФУРТ (АП). 27-літня Лізельот Бенґель разом із своєю 47-матір'ю і двома дітьми у віці 7 та 8 років вчинила самогубство через те, що її зрадив американський вояк, який був її нареченим. Американець нібито виклопотав всі потрібні для виїзду документи, і тоді Бенґель продала свої меблі й помешкання і витратила багато грошей на посаг. Коли вояк перестав давати про себе якісь вістки з Америки, обидві жінки вирішили заподіяти смерть всією родиною.

ФАЛЬШИВІ БАНКНОТИ

ФРАНКФУРТ (ДЕНА). За повідомленням «банку німецьких країн», в обігу тепер є банкноти в 100 німецьких марок поганої фальсифікації. Населенню пропонують, приймаючи 100-маркові банкноти, особливу увагу звертати на зображення жінки посередині їх лицевої сторони. Тим часом як на справжніх банкнотах воно виконане чистими штрихами й ясними лініями, підробках воно має хиби, що не викликають сумнівів у підробленості банкноти.

В США ЗНОВ БУШУЮТЬ ЗАВІРЮХИ

ЧІКАҐО (ЮП). Сильні завірюхи знов бушують у великій частині Сполучених Штатів. 17 січня національна ґвардія в південній частині Нового Мехіко мусіла визволяти з-під снігу близько 2000 занесених ним шоферів. Особливо постраждали штати Ютаг і Кольорадо. Мільйони голів худоби — переважно великі отари овець, на які багатий цей край — відтяті від зовнішнього світу сніговими заметами. Тисячам тварин загрожує голодна смерть через неможливість приставити до них кормові засоби.

— Індуський принц Алі Хан має, розлучившись з своєю першою дружиною, одружитись з відомою голлівудською кінозіркою Рітою Гайворт, як він заявив про це на пресовій конференції в Каннах.

Талант Ляріси Лінник

Німці бажають успіху українській дівчині.

Справжнім нововідкритим талантом є 10-літня дівчинка Ляріса Лінник, солістка Великого Вар'єте Національного Театру в Оффенбаху. Вона ходить до III-ої „п“ кляси школи ім. Ґете. Одночасно вона вчиться балетного мистецтва у пані Лерхе-Ґерманофф, колишньої прімабалерини Царської Опери в Петербурзі. Мистецька зірка молодої артистки щойно сходить, шлях її кар'єри лежить ще відкритий. Про виступ молодої балерини наш кореспондент з Оффенбаху пише:

12-го грудня 48 року велика заля Національного Театру переповнена. Прибула й українська колонія в Оффенбаху, щоб подивитися на виступ молодої, талановитої артистки Ляріси Лінник. Світло гасне й на сцені легко, як метелик з'являється Ляріса. Немов зовсім не доторкаючися землі, вона танцює клясичний вальс. Але ми чекаємо, коли Ляріса почне танцювати наш танок. Ми хочемо бачити, як вона розуміє нашу танкову культуру й як передасть її. Вона вдягнена в стилевий національний одяг танцює гопака. Молода артистка по-мистецьки передає зміст, багатство й дух українського танку. І чужинці розуміють його. Лярису нагороджують гучними оплесками. Наше національне почуття приємно вражене таким успіхом нашої землячки. Ґратулюємо і даємо їй квіти.

Місцева німецька газета „Оффенбахер Пост“ помістила фото молодої артистки з біографічним даними про неї та дала дуже прихильну оцінку її дебюту. Мистецький рецензент газети пише:

„10-ти літня дівчинка, нововідкритий український талант надзвичайно танцює гопака. Ще краще запрезентувалася молода балерина у вальсі, що його танцювала в білій, легкій сукні. Її талант не лише в ногах, але й у руках та в кінчиках пальців. І те все після п'яти місяців навчання, як твердить її учителька. Чи на підставі цього факту можна віщувати цій дівчинці велику кар'єру? На всякий випадок ми бажаємо їй цього. Не лише її учителька пані Лерхе-Ґерманофф, але й Оффенбах можуть бути гордими, що якраз на сцені місцевого театру дебютувала нова зірка балетного мистецтва“.

Підготовка до переселення в США

Містер Скводріллі на конференції в брітанській зоні

Як повідомляє «Українське Слово», 5-го січня 1949 р. відбулася в Головній Квартирі ІРО брит. зони Німеччини в Лемґо інформаційна конференція в справі переселення до США з британської зони Німеччини. Проводив конференцією зональний директор ІРО генерал майор Феншев, референтом був координатор на Німеччину Американської Комісії ДП п. Скводріллі, додаткові вияснення подавав генеральний консул США п. Венс з Франкфурту. В конференції взяли участь представники ДП-преси і національних комітетів. Українців заступав заст. голови УЦДК д-р Ст. Біляк.

По вступному слові ген. Феншева представив п. Скводріллі теперішню стадію переселенчої акції до США з британської зони Німеччини. 5-го ц. м. віддано Американській ДП Комісії переходовий табір у Венторфі коло Гамбурґу, і цим почалася офіційно переселенча акція. Табір у Венторфі буде єдиним переходовим табором до США на терені британської зони. До перевірки переселення Американською ДП Комісією, для якого наспіє з Вашінґтону посвідка праці й замешкання в США, переселенець буде покликаний до табору в Венторфі, де, після оглядин американськими лікарями, буде винесене рішення прихильне або відмовне. Далі консул видасть прихильно скваліфікованому переселенцеві візу, і тоді виїзд до США буде справою короткого часу. Комісія розпочне в найближчих днях працю над поважною кількістю посвідок т. зв. ашурансів, які вже надійшли для мешканців британської зони.

П. Координатор Скводріллі зазначив виразно, що формальне поступовання Комісії буде спиратися лише на посвідках, виставлених через «ручителів» («спонзорів») і затверджених через вашінґтонську Комісію, або на підставі посвідок, виставлених уповноваженими для цього організаціями. Референт припускає, що кількість переселенців до США з британської зони може дійти до числа 50 000 — 60 000, очевидна річ під умовою, що така кількість осіб дістане посвідки і буде відповідати законним вимогам переселенчого закону.

Переїзд до США, включно з візою безплатний. Перестерігається перед несовісними аґентами чи фірмами, які за певну квоту обіцяють посередництво в переїзді чи приспішення.

В другій частині конференції п. Скводріллі як і ген. консул давали вияснення на запити учасників.

З відповідей заслуговують деякі на увагу.

На запит польського представника, чи візи будуть приділювати пропорціонально до поодиноких національностей, зокрема, що візи для «поляків» належало би давати лише особам польської державної та національної приналежности, відповів п. Скводріллі:

— Закон не передбачає такого процентового поділу — крім зарезервовання 40 проц. місць для національностей, краї яких дійсно загарбані совєтами, тобто балтійців і польських українців. Поза тим закон не передбачає ніяких застережень відносно якогонебудь процентового розподілу — навіть на поодинокі терени, замешкані тепер ДП.

Виїзд першої партії ДП з британської зони передбачається в місяці лютому 1949 р.

Чи інваліди (каліки) зможуть еміґрувати в межах закону про еміґрацію ДП до США?

Такі випадки будуть розглядатися індивідуально, і рішення Комісії буде залежати від ступня інвалідства. Обов'язком лікарської комісії буде устійнити, чи в даному випадку ушкодження інваліда може спричинити, що він стане публічним тягарем. Залежить це від відповідного «ашурансу» (забезпечуючої посвідки) і евентуального устійнення Комісією, що здібності (звання), які посідає даний каліка, можуть становити еквівалент фізичного ушкодження («гендікет»). Комісія буде відноситися до таких випадків з великою прихильністю.

Якщо один з членів родини (наприклад мала дитина) — має сліди на легенях (початки сухіт) чи ця родина буде відкинена лікарською Комісією?

Ціла родина не буде відкинена, щонайвище даний член родини, якщо лікарська Комісія ствердить, що він слабує на заразливу недугу. Лікарська Комісія буде видавати 2 роди свідоцтв: свідоцтво «А» — для кандидатів, які на підставі їх стану здоров'я повинні бути прийняті, — і свідоцтво «Б» для кандидатів, що посідають ступінь інвалідства, зглядно нездібности до праці, що не виключають їх можливости зарібкування. Лише на випадок ствердження, що здоров'я кандидата є дійсно не в порядку — буде він відкинений.

На чому полягатиме друга лікарська перевірка, що буде відбуватися після прибуття до США?

Ціллю цієї перевірки буде устійнити, чи еміґранти не набули якої заразливої недуги під час від першої лікарської перевірки до приїзду до США — і на підставі вислідів цієї перевірки можуть бути ще й тоді відкинені.

Чи вдови з дітьми й незаміжні з дітьми можуть еміґрувати до США?

Вдови — так, якщо діти є природні (шлюбні). Незаміжні з дітьми — так, якщо комісія на підставі доказів прийде до переконання, що вони не є здеправовані морально — і не більше, як з одною дитиною.

Які особисті документи має ДП пред'явити Комісії, про це видасть окремі точні інструкції ІРО, яке також буде переводити вступну перевірку, чи кандидат відповідає вимогам еміґраційного закону.

Хроніка Ашаффенбурґу

Тихе святкування великої річниці

Влаштоване ОПУЕ свято 22-го Січня в Ашаффенбурзі пройшло тихо, скромно, під знаком розвантаження ашаффенбурзьких українських таборів. Коли вранці в таборах піднімали національні прапори, на таборових площах глухо гули автомашини й метушився в січневому дощі й зимовому тумані народ, навантажуючи на них своє скитальське майно.

Увечорі тільки небагато громадян прибули на Академію, яку тим разом влаштовано в невеличкій залі імпрез табору «Ляґард». Одні не прибули, бо їх вже в Ашаффенбурзі не стало, інші приготовлялися до від'їзду на наступний день. Відчувався настрій пригнічености й непевности про завтрішнє майбутнє.

Програма Академії скромна, але вдала. Вступне слово обласного лідера проф. Орелецького, гарна зовнішньою формою доповідь про 22 Січня проф. Лук'янчука, що підійшов до теми радше з літературно-мистецького як з історично-політичного боку, деклямація арт. Я. Рудакевича та скрипкове сольо д-ра Є. Цегельського — так вшанувала українська скитальська громада Ашаффенбурґу цю важливу історичну дату.

Перед входом до залі замість програмок хлопчаки роздавали летючки ЗЧ ОУН(р), в яких ця група використала велику історичну подію, що сталася 22 Січня 1918 року для пропаганди «державного акту . . .» 30 червня 1941.

До бочки меду ложка дьогтю . .

Загальні збори СХС

5-го грудня 1948 року в Ашаффенбурзі відбулися загальні збори Станиці СХС. На зборах виявилися деякі недоліки в роботі Управи, яка складається з 3-ох членів. Але вина в цьому не управи, а Ради Станиці, яка не відбула жодного засідання, не уконституувалася й навіть не вибрала контрольної комісії.

Інституція СХС має рятувати хворих! допомагати бідним, опікуватися тими, які були готові навіть життя своє віддати за свій народ, а також нести поміч членам родини борців за волю України.

На жаль, наших таборян опанувала також якась апатія й байдужність до цієї установи. Навіть ці, які найбільше потребують допомоги, на збори на прийшли.

До складу новообраної управи СХС увійшли: директор Симчук Василь- голова, проф. Ґлов'як Михайло, мґр Лисяк Богдан, мґр Цимбрила Володимир, мґр Равлюк, д-р Калюжна і Борецький Осип-члени управи.

Управа Станиці СХС звертається до громадян, щоб допогли в праці тієї добродійної установи.

З АШАФФЕНБУРЗЬКОГО СПОРТУ

Настав сезон спортових ігор в закритих помешканнях. Наш «УСТ» розпочав його, після низки тренінґів, грою зі своїм «споконвічним» противником — німецьким клюбом «Турнферайн». Українські змагуни виступили добре підготовленими та заслужено виграли змагання з вислідом 8:4 (програючи, щоправда, в подвійних змаганнях — деблях — 1:2, зате вигравши в поодиноких змаганнях — сінґлях — 7:2). Крім того, двоє наших змагунів (Кахній В. та Левицький) взяли участь в складі німецької «пінґ-понґової» дружини Ашаффенбурґу проти м. Льор та обоє виграли по 3:2. Честь нашому Кахнієві, що переміг майстра Льору, досить сильного грача. В загальному виграв Ашаффенбурґ з рахунком 6:3.

Копуни теж не бажають виходити з форми та, користаючи з теплої погоди, час од часу тривожать трише в таборі «Артилерія». І так 9 січня друга дружина «УСТ» виграла у юніорів «Вікторії» (німці) з рахунком 4:3. Ворітьми поділилися: Гальний — 2, Чередніченко — 1, Заблоцький — 1. 19 січня перед виїздом наших таборів до інших осередків заграла спортова молодь «УСТ-2» проти репрезентації всіх таборів — юніорів, насилу вигравши 3:2 хоч фактично вислід мусив бути ремісовий. Загалом беручи, репрезентація грала навіть технічно — краще, в той час, як серед грачів «УСТ-2» було більше хаосу і до того ж грали вони не стільки дружинoво, скільки сольовими перебіями (Віктор) або «випускали» наперед Едіка Боте, що, хоч і записав на своє конто двоє воріт, «спудлював» треті з віддалі 10 м. Треті ворота зшобув відомий грач «Женічка». Завзято грали найменші юніори, з яких найкращим був Соловій. Добре судлював п. Будний. Глядачів — мабуть через брак рекдями — небагато, однак майже всі «бадільники» були присутні. — М. Г.

Пластунська ялинка

Пластуни табору Штутґарт-Цуффенгавзен запросили німецьких скавтів до себе в гості на ялинку на другий день Різдва. Від українських пластунів привітав гостей станичний д-р М. Ценко. Після того пластуни гостили німецьких скавтів часм і тістечками. Під час прийняття пластуни співали колядки, а німці своїх пісень. Пластовими грами й забавами закінчилася ця мила зустріч, яка причинилася до взаємного пізнання молоді двох народів. — п-я-к.

ВЛАДИКА БУЧКО В БЕЛЬГІЇ

У переддень Нового Року українська студентська громада в Любені (Бельгія) гостила в себе свого опікуна Ексцеленцію Кир Івана Бучка, Апостольського Візитатора для українців-католиків у Західній Німеччині. У студентському домі живе 60 студентів високих шкіл з усіх земель України. Дім просторий, привітний, панує в ньому зразкова чистота й порядок. Самі студенти відновили дім і виконують у ньому різні праці.

Поміж студентами йде жвава самовиховна праця. В межах НаСУС-у щотижня відбуваються доповіді на світоглядові й виховні теми. Тут діє також Т-во Українських Студентів Католиків «Обнова». Пласт. хор, що виступає на різних імпрезах у Любені й околиці.

За короткий час студентський дім у Любені відвідало багато визначних осіб: Апостольський Нунцій у Бельгії монсиньйоре Ченто, Владика Іван Бучко, монсиньйоре Ванвенберґ, ректор любенського університету, представники «Пакс Романа», делеґати американської католицької організації ВСВС та інші. Гостював також гетьманич Данило Скоропадський.

Останні відвідини Владики Бучка були особливим святом у студентському домі. Владика прибув у товаристві генерального вікарія Ван де Мале, о. Дюмон і інж. А. Кішки. Студенти відспівали «Многоліття» гостям і склали подяку Владиці Бучкові за опіку над ними. Візита Владики в студентському домі тривала до вечора. — (П. Б. — Любен).

Візитація Арх. Нікaнора

Українська група в університетському місті Гайдельберґу переживала нещодавно святкові й підбадьорюючі хвилини — Високопреосвященний Архиєпископ Нікaнор відправив при асисті 4-ох духовників архиєрейську Службу Божу. Під час Служби Божої добре співав церковний хор під орудою студента місцевого університету Василя Климука. Богослуження відбулося при великій участі гайдельберзьких українців.

Православна парафія в Гайдельберґу існує вже від 1945 року. Це була зразу «загально-слов'янська» церква, яку зорганізували та використовували для своїх цілей росіяни та деякі малороси. Восени 1946 року за ініціятивою п. Казимира Юркевича була основана українська православна парафія, що існує й дотепер. Левину заслугу в тому має голова Церковної Ради К. Юркевич, що старається далі забезпечити існування православної української церкви в Гайдельберґу. «Загально-слов'янська», а згодом російська православна церква після грошової реформи перестала зовсім існувати. Ця сама доля стрінула й парафії балтійських народів. Осталася в Гайдельберґу тільки одна українська православна церква, здається чи не єдина позатборова приватна українська церква в американській зоні Німеччини, утримувана завдяки посвяті й жертвенності кількох людей.

Українці Гайдельберґу майже зовсім відірвані від українського організованого життя, бо до найближчого українського табору понад 60 км. Життя приватників важке й під оглядом національним вони поважно загрожені. Вже тепер діти багатьох таких людей не вміють по українськи, а батьки говорять до них німецькою мовою. В таких випадках українська церква має вирішальний вплив на батьків і дітей та є часто єдиним місцем, де можуть зійтися розсіяні в чужому місті українці.

Отже не диво, що патріотично-релігійна проповідь старенького Архиєпископа Нікaнора зробила на присутніх велике враження й додала їм силу й віру в перемогу Української Правди з допомогою Всемогутнього Бога. **Юрій Таркович.**

Помер автор „Гаріляди"

Дня 6 листопада 1948 р — як сповіщає „Наш Клич" з Буенос-Айрес — помер інж. Гаріль, якого правдиве імя було Сергій Симонов. Він був свого роду філософом містиком, що все мріяв про незалежну Україну, і любов до свого народу вилляв у „Гаріляді" з 1933 і 1935 рр. Крім того, писав поезії („В Долині Рож") і наукові розвідки. Народився в 1883 р. на Кавказі, походив із обмосковленої козацької родини, до Аргентини приїхав в 1925 і відтоді був незвичайно діяльним серед української громади. Положив великі заслуги для скликання Українського Національного Культурно — Освітнього Конгресу 2 листопада 1947 в Буенос Айрес. Українська Центральна Репрезентація, як екзекутива Конґресу іменувала його Почесним Радником за його заслуги. Симонов — Гаріль був урядовцем в міністерстві військових справ Аргентини, а перед смертю в Дирекції Еміграції й Етнічному Інституті. Старанням У. Ц. Р. відбулося засідання 11 листопада, на якому вшановано небіжчика окремим докладом про його життя. Тіло його поховано на цвинтарі Чакарита.

Вульгарна лайка замість переконливих арґументів

Як «Українські Вісті» обороняють Ґіссенських тоталістів

Головний редактор «органу передової громадсько-політичної думки» (так величає себе газета УРДП «Українські Вісті») п. Юрій Дивнич признався нещодавно в окремій передовій, що має намір очолити (своєю газетою) процес реґіоналізації української скитальщини й одним помахом пера забажав зіпхнути «Українську Трибуну», «Час», «Промінь» і «Неділю» на лінію вифантазованого ним антисоборницького «фронту». Хитрий маневр, але прозорий. І тому нікого не може переконати вступна фаза відкритої боротьби пана Дивнича, зформульована у вульґарному виступі проти «Неділі», як першого об'єкту войовничого наступу ульмівських «передовиків». Майже цілу сторінку, записану дрібним шрифтом, присвятила редакція «Українських Вістей» в ч. 7-ому невдалій спробі обнизити в очах українського громадянства позицію й вартість «Неділі». Причиною такого заїлого, типово совєтського виступу став опублікований нами в 154-ому числі нашого часопису лист групи українських робітників з Ґіссенського табору. Наша відповідь коротка: нечувані «арґументи» «Українських Вістей» мовляв, «Неділя» веде «бульварну, безпринципну торгівлю громадськими явищами» ніяк не витримують критики. Кожна проста людина знає, що всі українські часописи на еміґрації переживають гостру фінансову кризу та що одверте ставлення непопулярних справ, як це робить «Неділя», ще погіршує такий стан, бо нашу газету палять, нищать та бойкотують. Але манірі уердепівських редакторів нас не дивують; кожен звик так дискутувати, як це обов'язує його середовище. А головне: **«Українські Вісті» не мають арґументів,** щоб спростувати закиди, зроблені українськими робітниками на сторінках «Неділі» в справі Ґіссену. Група українських робітників поставила проводові ґіссенського табору а зокрема панам Степаненкові й Шинкареві поважні конкретні закиди. Ці закиди підтвердив д-р Галамай з ЦПУЕ. В листах редактора Курдидика і п. Запорожця, які друкуємо тепер, подаються дальші закиди. Хай «Українські Вісті» заперечать їх документованим матеріялом, **підписаним прізвищами, а не фіктивними цифрами й сфабрикованими в Ульмі псевдонімами.** Коли йдеться про нас, то ми маємо ще сотні листів про Ґіссен, маємо писані документи і будемо їх публікувати безперервно так довго аж коли ЦПУЕ і д-р Смук не візьмуть цієї справи в авторитетні руки, а панове Степаненко й Шинкар не залишать своїх становищ.

„Ми вас знищимо" — заявляв одверто пан Степаненко

Високоповажаний Пане Редакторе!

У зв'язку з поміщеними в «Неділі» статтями про відносини в Українській Робітничій Оселі в Ґіссені, попало в лист п. Степаненка, що намагається боронити свого однопартійця, дир. Шинькаря, й моє прізвище. Саме п. Степаненко пробує звести всі безчинства в Ґіссені до модерного тепер конфлікту «Схід-Захід», жертвою якого мав упасти, «перечулений» і я. Зрештою ніякого іншого прізвища п Степаненко в своєму листі не подав і виходило б, що я якась справді «жертва» згаданого конфлікту.

Перед лицем усього українського громадянства заявляю, що даремне п. Степаненко намагається представити боротьбу чесних робітників з невеликим гуртом «господарів» як комплекс «Схід-Захід». Такого комплексу нема, як нема також ніякої, як він каже, «боротьби за впливи з боку блискучого відокремлення», що нібито дістало наказ «оволодіти оселею». Стверджую це не в обороні «блискучого відокремлення», бо моє відношення до нього відоме й засвідчене напастями на мене в усіх органах того угрупування, а в імені правди.

Зате правда, що в Ґіссені йде боротьба більшости робітництва з гуртом людей, що держаться при владі тільки ласкою п. Степаненка його однопартій-

100 кілограмів багажу

може забрати еміґрант за кордон

Масовий виїзд наших людей за кордон робить актуальною справу багажу, який можна перевозити із собою до країни поселення. Головна Квартира ІРО видала окремі приписи, що стосуються питання, скільки й які речі можна забирати еміґрантам.

Не дозволено перевозити: всякого роду вогнепальну зброю та іншу зброю, амуніцію й вибухові речовини та матеріяли, алькогольні напої (також вино й пиво), наркотики, ліки, якими можуть послуговуватися тільки лікарі та продаж яких обмежена, нпр. пеніцилін, рад ітп., радіоапарати, висильне радіоустаткування й частини радіоапаратів, телевізійні апарати й їх частини, псів та інші тварини, рослини та цибулини рослин, предмети, які належать до устаткування американської армії більше ніж один картон (10 пачок) цигарок на дорослу особу.

Вільно перевозити: особисті речі такі, як одяг, ювелірні вироби (біжутерію), домашнє устаткування ітп. Таксамо дозволяється перевозити фахове знаряддя, але не більше як це потрібне для однієї особи. Це значить, що музика може взяти один інструмент, інженер один комплет приладдя, механік один комплет знаряддя ітп.

Кожна особа може забрати багаж вагою 100 кг. На перевіз фахового знаряддя ІРО може видати дозвіл на додаткову вагу 50 кг. Транспорт баґажу вагою до 150 кг, дозволеною ІРО не підлягає ніяким оплатам. Перевіз додаткового баґажу, на який треба мати дозвіл ІРО, відбувається на кошт еміґранта. Не вільно забирати речей великих і дуже важких, нпр. фортепіяно. Про кількість баґажу, який забирає еміґрант рішає ІРО. Баґаж еміґрантів не підлягає контролі митних урядів, але ІРО має право сконфіскувати предмети, які походять з чорної торгівлі, або призначені на чорний ринок. Вільно везти ювелірні предмети й твори мистецтва, але ІРО має право сконфіскувати їх, якщо еміґрант не може доказати, що це його власність.

Ці приписи стосуються не лише перевозу речей до США, але й до всіх інших країн. ІРО не бере відповідальности за пошкодження або втрату баґажу під час подорожі. Еміґрант сам бере на себе риск за баґаж, відданий на перехування в магазинах переходових таборів та під час подорожі. Але ІРО докладає всіх зусиль, щоб баґаж еміґрантів був відповідно забезпечений. Коли еміґрант прибуде до переходового табору, його баґаж контролюють, опечатують і складають до магазину. Під час подорожі до порту баґаж навантажують до вантажних вагонів. Еміґрант має право везти із собою невеличкий баґаж вагою 10 кг на особу. Дитячих візків не можна забирати як ручний баґаж. Корабельні компанії завжди відбирають візки й приміщують їх під покладом.

Після контролі списка людей, які ідуть з переходового табору до порту, або до кінцевого місця призначення, коли еміґрація відбувається до однієї з европейських країн, кожний еміґрант одержує картку з нумером і прізвищем, яку прикріплює до лівої вилоги одягу й яку носить аж до прибуття до місця призначення.

Військове Управління видало також приписи про спроваджения особистих речей і домашнього устаткування з американської зони за кордон. Особи, які живуть поза межами Німеччини, можуть вивезти свої особисті речі й домашнє устаткування, яке є в американській зоні Німеччини, але мусять це робити згідно з приписами, які подаємо нижче.

Передусім треба пам'ятати, що цей дозвіл видається не на те, щоб уможливити перевіз чи полегшити продаж згаданих речей за чужу валюту, чи фінансувати перевіз «кер-пакетів» або подібних пакетів, які прийшли до Німеччини зза кордону.

Умови вивозу цих речей такі: вони мусять перебувати в американській зоні Німеччини, особи, які хочуть їх спровадити до себе за кордон, мусять доказати, що це їх власність, ці речі мусять бути вільні від усяких претенсій інших осіб.

Власник цих речей, або його уповноважений, який живе в американській зоні, мають скласти прохання в п'яти примірниках, щоб одержати дозвіл на вивіз речей. Це прохання треба складати через бюро посередництва, або безпосередньо до відповідного аґента - посередника в Німеччині. Цей аґент муситиме зібрати докази, що згадані речі є власністю даної особи та не обтяжені жодними сплатами за перехування, податки ітп. Всі зібрані документи з проханням передаються до Amt für Vermögenskontrolle (Local German Property Control Office) там, де речі зберігаються, або до Hauptabteilung VI Міністерство фінансів' (German Land Property Control Office) Stuttgart, Hausteigstr. 45.

Також долучується кошторис перевозу речей. Головний Відділ VI Міністерства Фінансів розгляне й вирішить прохання та передасть його Land Property Control Chief на остаточне вирішення справи.

Якщоб поміж тими речами були мистецькі твори або ювелірні вироби чи якась вартісна старовина, треба додатково взяти дозвіл на вивіз від Відділу Відшкодувань Військового Управління. Коли відповідна влада дасть дозвіл на вивіз згаданих речей, кошти перевозу можна оплатити з заблькованих конто німецьких марок, якщо власник має таке конто. Можна також оплатити витрати чужою валютою за посередництвом найближчого бюра JEIA.

Ліцензії на вивіз не видаються, якщо ці речі підлягають військовому законові про відшкодування або коли виявиться, що вони набуті після 8-го травня 1945 року.

ців, які діяли за його вказівками й які послугувалися такими ж методами, як і їх шеф п. Степаненко. У цій боротьбі проти п. Шинькаря виступають якраз найактивніше не, як виходило б з письма п. Степаненка — галичане й «бандерівці», а ближчі земляки п. Шинькаря та його однодумця пана Степаненка, найчесніші, найповажніші й найвартісніші робітники нашої оселі, що стали поруч таких же робітників галичан, а п. Степаненко належав до тих, що іменно тим своїм же землякам за «непослух» та виступи проти п. Шинькаря підчас своїх частих колись «інспекцій» Ґісену (тепер це вже трапляється рідше, бо раз немає вже грошей, по друге п. Степаненко приїздить потайки, так що ніхто із членів управи Ґіссену, про це й не знає), погрожував «ви будете ліквідовані», «ми вас знищимо», як про це можуть посвідчити панове Запорожець і Новодворський, якраз не-галичане і не-бандерівці! Та не потребую покликуватись аж на чужих. Гадаю, що не дуже було б п. Степаненкові приємно, коли б я опублікував його лист до мене після того, коли і я почав звертати п. Шинькареві увагу на різні недоліки його «господарства», лист, який є простим шантажем і погрозою позбавити мене місця в оселі, якщо я не достосуюсь до'генеральної лінії.» А коли на цей лист п. Степаненко дістав від мене відправу, він пустив по оселі, щоб підірвати мою добру серед іменно «східняків», марку типову для його групи провокаційну вістку, що... я як голова табору в Маннгаймі вантажив «східняків» на советські авта й цю провокацію повторяв мені пару разів.

На щастя, тисячі маннгаймців живуть, а сотки «східняків» з Маннгайму знають хто й як рятував їх саме від совєтських комісій. Зате спосіб і прийоми п. Степаненка, вже хочби як референта праці ЦПУЕ, аж до таких меж посуватись не повинні. Партія партією, а референт праці ЦПУЕ мусить бути більш об'єктивний.

Ми в Ґіссені звикли вже до того, що тут звертати увагу, а тим паче бути в опозиції до п. Шинькаря -небезпечно. Бувші мої товариші з управи Ґіссену і референти п. Олексій Запорожець і д-р Михайло Мельник про це вже переконались, при чому -стверджую це з повною відповідальністю, — на них роблено до американців брехливі доноси. Коло п. Шинькаря й його заступника та шефа магазинів, партійця Шадурського, можуть жити тільки їх партійці, або поплентачі. Та хоч п. Шинькар і його група запевнює й хоче вмовити в людей, що Ґісен на інших правах, як усі табори, що тут немає місця для громадського чинника і його контролі і що все вирішує «непомильний» п. Шинькар, хоч бути може й на мене після цього мого першого в справі Ґіссену публічного виступу, — бо досі я старався і говорив про речі п. Шинькареві без будьяких успіхів в очі, — посиплються до американців доноси, що я «бунтівник» (як на проф. Кавулю) чи навіть совєтський аґент (як на п. Запорожця) — то це ні мене, ні інших чесних робітників, які не бояться морального терору, не приневолить перестати домагатися того, що вважаємо основою всякої й не тільки ґіссенської спільноти:

Громадської контролі над діяльністю управи й магазинів, допущення членів управи до керування й вирішування всіх справ оселі й нарешті вилучення з управи оселі людей, у яких партійні та групові інтереси на першому місці.

Вкінці дозвольте мені подякувати п. Степаненкові за його згадку про мене, що й звільнила мене з постанови мовчати про ці прикрі справи і просити його не називати мене колегою після згаданих його проти мене виступів. На жаль, коли п. Степаненко гадав, що я за наділену мені посаду буду мовчаливим і «ківательним» членом Управи Оселі, — він мусить на мені завестися. Належу до людей, яким окулярів накласти не можна і яким не залежить на «гладженні по голівці» різних партійних достойників. У своїй більш 20-літній, може і скромній, журналістичній та громадській діяльності, я завжди був проти закулісових махінацій, нелицарськости і брутальности і п. Степаненко прикро помилився, коли уявив собі, що зможе мене переставити на інші життьові засади.

Я певний, що засади демократії, права голосу і критики, засади відкритих карт і лицарськости мусять панувати скрізь і я певний, що вони, хоч би як п. Степаненко старався, запанують у всій нашій еміґрації, якої Ґіссен є одною тільки малою клітиною.

Прийміть, пане Редакторе, вислови моєї до Вас високої пошани

Анатоль Курдидик.

КОЖНОМУ СЛОВО

Безпідставне обвинувачення

В неліцензійованому „Українському щомісячному журналі політики і суспільного життя" під назвою „На сторожі", ч. 6 (26), червень 1947 року в статті „О. М-а", під заголовком „Так виглядає ,консолідація' в Герсфельді", на сторінці 31-й було надруковано: „Хто не хоче (!), щоб його анкета ще раз (!) була передана офіцерам „з родіни" — не голосуйте за листу № 1. Досить того, що це було вже раз, коли Бульбенко був шефом табору". Прямо здивування огортає Вас, що такі речі, як видача картотеканкет советським офіцерам заіснувала в таборі, а ще дивніше, що про це починають говорити щойно в часі виборчої кампанії. Чому ЦПУЕ-як громадська організація не прослідить вірности цього закиду, а вже направду дивує нас ставлення до такого факту нашої „щиродемократичної" преси, яка замість горлати про фашизм, терор і блискуче відокремлення повинна звернути увагу на такі злочинні випадки!"

Так у згаданому журналі кинуто обвинувачення П Бульбенко Федору у видачі картотеки — списків ДП української — скитальників у лютому 1946 року у Герсфельді совєтським офіцерам, у національній зраді

„Ми, нижчепідписані, що були у цьому таборі під час подій лютого-березня 1946 року і добре знаємо їх обставини, цим свідчимо, перед Богом і людьми, що вищезазначене повідомлення — обвинувачення є від початку і до кінця неправдивим і перекручує справжню дійсність, бо п. Бульбенко Федір, який тоді був комендантом української групи цього табору, ніяких списків совєтським офіцерам не видавав, а, навпаки, мужньо і всіма доступними йому способами боронив нашу групу українців перед загрозою примусової репатріяції її совєтськими агентами. За це ми йому щиро вдячні і не сумніваємося в патріотизмі і незаплямованій чесності п. Бульбенка Федора.

Поширення ж в пресі неправдивих про нього чуток вважаємо ворожим наклепом. (34 підписи)

ІРО й МИСТЦІ

До

Хвальної Редакції «Неділі»

Із 154-го числа Вашого цінного часопису я довідався про те, що 7-го січня 1949 року в Амстердамі (Голляндія) відбудеться виставка мистців-ДП.

На великий жаль багато мистців, зокрема тих, які живуть далеко від таборів, довідуються про такі виставки щойно з преси за тиждень, або й більше після відкриття.

Мене дивує, чому ІРО ніколи не інформує таборових мистців через свою адміністрацію про такі виставки? Треба бути справедливим: один раз поінформували про конкурс на емблему ІРО за.... один день перед скінченням терміну надсилання проєктів

Не знаю, чи в англійській зоні є організація українських мистців-як ні, чому не інтересуються «дикими» мистцями брітанської зони?

Я, нпр., тільки випадково довідався в листі з Америки, що на весну готовиться велика виставка ДП-мистців у Вашінґтоні, одначе в Німеччині про це мало хто знає.

Нема сумніву, що ІРО інформує про виставки українські центральні й мистецькі організації та вони не інформують мистців, може тому, що «вибрані» особистості в цих організаціях хочуть обмежити кількість наших мистців на міжнародніх виставках, щоб безконкуренційно самим на них виступати.

В багатьох наших організаціях люди, що взялися керувати нашим громадським чи мистецьким життям, мабуть, так задоволені собою, що втратили почуття елементарної ввічливости й обов'язки добре вихованої людини: відповідати на офіційні чи півофіційні листи, в яких запитується їх про те, про що самі повинні поінформувати громадськість без спеціяльних запрошень.

Чи довго такий хаос пануватиме в нашому мистецькому житті?

З пошаною

Мистець А. П.

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— 1 лютого у Франції має бути скасоване раціонування продажу хліба.

— На пост заступника румунського міністра зовнішніх справ призначено Ґріґора Преотеаса — колишнього першого радника у Вашінґтоні, що був відкликаний на вимогу американського уряду.

— 1948 р. президент Трумен одержав 180 465 телеграм, тобто пересічно він одержував одну телеграму що три хвилини.

— До Еспанії вирушила група високих американських старшин, що мають нав'язати стосунки з еспанською військовою владою і відвідати генералісимуса Франко.

— Американський експортно-імпортний банк надав Ізраелеві позику в 100 млн. долярів.

— В Букаресті засуджено до тюремного ув'язнення від 2 до 10 років 17 колишніх міністрів уряду Антонеску.

— 22 січня в Римі сталась демонстрація кількох тисяч студентів, що протестували проти видачі Совєтам італійських кораблів.

— 23 січня на одному великому політичному зібранні в Римі провідник італійських комуністів Тольятті сказав промову, в якій доводив, що війна не є неминучою.

— Подався до демісії бірманський уряд.

— Вперше після конфлікту Тіто з Комінформом один високий юґославський урядовець відкрито обвинувачував Сталіна в «тоталітаристичних змаганнях».

— В березні чи квітні мають відбутись переговори трьох західніх великодержав в справі об'єднання французької зони Німеччини з бізоною.

— СССР висловив згоду поновити на початку лютого переговори про договір з Австрією.

— Поштове сполучення совєтської зони Німеччини поширене на цінні посилки вагою до 500 грамів і вартістю до 500 марок

— Від лютого до служби в брітанській військовій авіяції будуть приймати й жінок.

— Без вісти зник вирушивши з Данії до Стокгольму данський 500-тонновий пароплав «Анна Ріта» з 12 особами, між ними 7 німцями.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400'—*DM*. 1/2 стор. 200'—*DM*, 1/4 стор. 100'—*DM*, 1/8 стор. 50.—*DM*. 1/16 стор. 30'—*DM*, 1/32 стор. 15'—*DM* Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

Українська Служба Божа в радіо

30 січня ц. р. о год. 10 перед пол. до год. 11,30 буде трансмітувати Голляндська Католицька Радіовисильня Гільверзум I на хвилі 301 метрів Службу Божу з каплиці Української Католицької Духовної Семінарії в Кулемборґу. Співатиме хор богословів під орудою проф Антоновича.

У вівторок 1 лютня ц. р. ця сама радіовисильня й на тих самих хвилях передаватиме о год 18 — 18,20 концерт українських пісень та арій у виконанні відомого українського оперового співака Мирослава Антоновича.

В програмі твори Лисенка, Степового, Лятошинського, Людкевича. 1-1 b

ОПОВІСТКА

„Комісія Допомоги Українському Студентству" (КоДУС) подає до відома, що п. Володимир Малич (Міттенвальд, Єґеркасерне) вплатив з доручення ліквідаційної комісії кооперативи „Самопоміч", Бад Верісгофен, пожертву 180 *DM*., як 30% зиску цієї кооперативи на „КоДУС".

За цю велику пожертву складаємо якнайсердечнішу подяку.

„Комісія Допомоги Українському Студентству" 1-1 b

В справі непрацездатних

Певна частина непрацездатних з нашої еміґрації мусить залишитися в Німеччині, не маючи шансів на виїзд до інших країн світу. Вона складатиметься переважно з інвалідів усіх видів, ветеранів, хворих на різні невилікувані недуги, старих віком понад 60 років та родин, які приневолені будуть залишитися при своїх непрацездатних з числа згаданих осіб.

З метою організувати завчасно якнайширшу допомогову акцію цим особам, незалежно від того, чи вони живуть по таборах чи приватно ми разом з Відділом Суспільної Опіки ЦПУЕ розпочали реєстрацію, яка перш за все має охопити такі 4 основні групи непрапездатних: 1. інвалідів, 2. хворих на різні недуги, 3. старих віком понад 60 р. і 4. членів родин цих груп.

По таборах цю реєстрацію проводить Відділ Суспільної Опіки ЦПУЕ, а приватно мешкаючих-відповідні Станиці СХС.

Тому, доводячи до відома зацікавлених осіб про вищенаведене, пропонуємо їм зголоситися до належних реєстраційних органів та заповнити там реєстраційні листки, які вже ми розіслали по місцях.

Приватно мешкаючі в Мюнхені та його околицях мусять зареєструватися в Централі СХС (Дахауерштр. 9/II кім. 8) Прийом відвідувачів відбувається кожного дня крім неділь та свят з 9-ти до 12-ти год. дня

Остаточний термін — 25 січня 1949 р.

Санітарно-Харитативна Служба

1-2 b Мюнхен, Дахауер-Штр. 9/II

РОЗШУКУЮТЬ

Сестру Марію з чоловіком Євгеном Григорович-Барським шукає Іван Проноза. Ласкаво повідомити на адресу: Poluchowicz J., München 8, Wolfgangstr. 11/III rechts, Rückgebäude. 3-6

Будія Григорія, народж. 1923 р. в Ходачкові Малім б. Тернополя, який ще в 1944 р. працював в Дюсселдорфі, Штайнштрассе 54/56 у фабриці „Райншталь" (Німеччина), шукає сестра. За конкретні відмості про його теперішнє місце перебування і т п. віддячуся. Листи слати на адресу

Mrs. Maria Swiecicka, 93 Grove Sf

3-3 z Winnipeg, Man. CANADA.

Захарко Богдан з Сілець на Самбірщині шукає: 1) Городинського Ярослава й Стефанію, останньо перебували в Дрогобичі 2) Стахуру Романа й Ірену, останньо перебували в Самборі Адреса:

Zacharko Bohdan, (20b) Braunschweig, DP-Lager Rosalie-Kaserne.

Рідного батька Івана Паращиняка з села Угринів Середній повіт Калуш, що в 1942-ому році виїхав з дому до Німеччини Я, мавши тоді 10 років, згубився з ним у Львові й досі бідую сам. Прошу щиро всіх, хто знав би щось про мого батька, повідомити на адресу

Дмитро Паращиняк, E. V. W. Hostel Debach, Woodbridge Suffolk - England.

Своїх рідних шукає Іван Лозовий,

1-2 z Bad Münder (Deister), Hospital.

Городиських Ярослава та сестру Стефанію з Луків (біля Самбора) і Стахура Романа з Самбора шукає Богдан Захарко, Braunschweig, Rautheimerstr. Rosalies-Kaserne, Bl. 1/95. 1-2 z

Іван Бігун зі Струтина-Нижнього, прибувши з трьохлітнього перебування в Польщі, шукає рідних і друзів Писати: Bihun Iwan, Braunschweig, Rosalien-Baracke A. C. 295. 1-2 z

Braunschweig, Rosalies Baracke A. C. 295

1-2 z

Степан Гавриш з Медвежі біля Дрогобича, який прибув з Польщі 31-го грудня мин року після трьохрічного перебування там, шукає рідних та знайомих. Писати:

Braunschweig, Rosalies Baracke A. C. 295

1-2 z

Ксеня Галюлька Міхальчик шукає рідних і знайомих із Руського Села коло Дубецька, повіт Перемишль. Писати на адресу:

Michalczuk, R. D. 1. Both. Pa. USA. 1-2

Попередження

Головної Станиці ЗУАДК

Головна станиця Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету в мюнхені просить нас подати до відома всім зацікавленим в еміґрації до США таке попередження:

1) Хто дістав або має надію дістати поіменну посвідку на працю й мешкання для еміґрації в США, мусить негайно надіслати до ЗУДАК особисті дані свої і членів своєї родини з датою й місцем народження всіх. Треба також подати фах кожної особи й теперішню адресу. Листи висилати на адресу United Ukrainian American Relief Comittee, München-Pasing, Bismarckstrasse 20.

2) Хто найдалі до 30-го січня ц. р. не надішле на подану адресу потрібних даних, той буде викреслений з листи власників посвідки і втратить тим самим можливість еміґрації.

3) Кожен, хто сподівався отримати еміґраційну посвідку з США через ЗУДАК, повинен вже негайно подати точну свою адресу і потрібні інформації, згадані на початку. Трапляється, що в посвідках з США адреси перекручені й через те повідомлення з ЗУДАК-у можуть не дійти до рук адресатів.

4) В майбутньому ЗУДАК буде чекати не довше 8 днів від дати висилки повідомлення на потрібні інформації зацікавленої особи. Хто протягом 8 днів не зголоситься, того скреслять із списка.

5) Всякі реклямації після упливу поданих термінів-безцільні. Бюро ЗУДАК не буде навіть на них відповідати. Хто занедбає на час допильнувати висилку потрібних інформацій, сам відповідає за втрату можливости еміґрувати.

Preis 40 Pfennig **Ціна 40 пфенігів**

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 6. АШАФФЕНБУРГ, 6 лютого 1949. **Nr. 161**

Черговий маневр

Сталін пропонує мир і зустріч з Труменом

29 січня в інтерв'ю з представником американського інформаційного аґентства «Інтернешнл Нью Сервіс» Сталін висловивив готовість советського уряду видати спільно з США декларацію про те, що жодна з цих країн не має наміру братись до зброї і провести це в життя. Крім того Сталін обіцяв зняти з Берліну бльокаду в разі скасування західніми державами запроваджених ними обмежень і відмовлення від створення західньо-німецького уряду до того часу, поки рада міністрів закордонних справ не обговорить цілої німецької проблеми. Нарешті Сталін висловив готовість зустрітися з президентом Труменом в якомусь місці для обговорення умов мирової згоди.

30 січня московське радіо широко оголосило всіма вживаними ним мовами цю заяву Сталіна, а всі советські газети вмістили її на видних місцях. В західніх країнах це інтерв'ю справило враження певної несподіванки. Політичні кола й преса демократичних держав в принципі вітають основний зміст заяви Сталіна, але разом з тим назагал ставляться до неї стримано. Британська преса ставить її в зв'язок з советським демаршом в Норвегії і бачить в ній наступ Советів на північно-атлантійський пакт. Зовсім стримано розцінює заяву Сталіна французька преса. В американських урядових колах, підкреслюючи, що Америка чекає від Советів реальної позитивної акції, а не самих слів, вважають, що Сталін своєю пропозицією хоче відвернути увагу Заходу від північно-атлантійського пакту, а американський делеґат в ОН Остін назвав інтерв'ю Сталіна «частиною советського мирного наступу». В політичних колах Стокгольму заяву Сталіна трактують як черговий політичний маневр Советів.

Офіційної відповіді на заяву Сталіна західні великодержави ще не дали. Це питання ще обговорюють у Вашінґтоні й Лондоні, де 31 січня відбулось з цього приводу спеціяльне засідання британського кабінету. Разом з тим, за повідомленням з Білого Дому, президент Трумен висловив свою готовість зустрітися з Сталіном, але лише в Вашінґтоні. В шведських політичних колах висловлюють побажання такої зустрічі десь на невтральній території і пропонують для цього Швецію. (Ройтер, ЮП).

США НЕ БОЯТЬСЯ ЗАГРОЗ

ЧІКАҐО (Ройтер). На зібранні старшин резерви, що відбулись 30 січня в Чікаґо, головнокомадувач американської морської фльоти генерал Кейтс заявив, що в світі нема такої потуги, яка могла б являти для США загрозу з моря чи суходолу.

Маркос знову пропонує...

ПАРИЖ (АФП). Провідник грецьких повстанців генерал Маркос ввечері 27 січня вислав радіом відозву до грецького народу з закликом скінчити війну. Базою для порозуміння ворожих таборів звернення приймає, між іншим, негайне відкликання з Греції всіх чужоземних військ і місій, скасування всіх договорів і угод, що обмежують суверенітет Греції, негайне перемир'я загальну політичну амнестію і початок переговорів про створення прийнятного для обох сторін уряду. В разі згоди атенського уряду на відкриття переговорів, — сказано у відозві, — уряд Маркоса готовий послати до Атен свою делеґацію.

(Ройтер). 29 січня грецький міністер закордонних справ Тсалдаріс спростував повідомлення, ніби грецький уряд відповів на мирову пропозицію Маркоса. Грецький уряд взагалі й не обговорював питання про відкриття переговорів з Маркосом.

«СОВЄТИЗАЦІЯ» ЖИТТЯ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Як одиноке джерело постачання для всіх «непрацюючих» щодо текстильних виробів, взуття й різних інших товарів в Празі з 5 січня лишився тільки вільний ринок. Тим часом кишенькова хустка у вільному продажі коштує 220 чехословацьких корон (10 чехо-слов. корон дорівнюють вартістю 1 нім. марці), пара черевиків — 4 200, чоловічий костюм — 15 000 корон. Ще влітку минулого року пара взуття коштувала 400 - 600 корон, чоловічий костюм на пункти — 2000-3000 і дюжина хусток — 180 чехо-словацьких корон. (ФНП).

Їх не обдурили !

ОСЛЬО (ЦНД). Шеф норвезької робітничої делеґації, яка перебуває тепер в США, і разом з тим секретар норвезької робітничої партії Гаакон Лі заявив американським журналістам, що советський комунізм являє собою «найбільше ошуканство нашого віку». Під час подорожі по Росії він і інші норвезькі робітники змогли переконатися в тому, що в Советському Союзі нема ні справжнього комунізму, ні якогось соціяльного проґресу, а панує сама тиранія. Советський уряд хотів притаїти цей факт від норвезьких гостей, запросивши їх на 35 бенкетів.

ГЕНЕРАЛ РУДЕНКО

свідком на процесі Кравченка

Після обвинувальної промови Кравченка на його процесі давав свідчення головний редактор «Ле Летр Франсес» Морґан, що, підтримуючи правильність тверджень газети, відмовився назвати автора статті і всю відповідальність за неї взяв на себе. На наступних засіданнях суду тривав допит численних свідків. Колишній французький міністер авіяції комуніст Ґреньє намагався довести неправдивість тверджень Кравченка, що індустріяльна сила СССР виявилась під час війни недостатньою і що Совєти виграли війну головно завдяки допомозі альянтів, тим часом, мовляв, як справді ця допомога визначається нібито тільки 5%. В суперечці з цього приводу з Ґреньє Кравченко назвав його «брехуном». На твердження Ґреньє, ніби всі противники Сталіна були «колябоанти» і що він може показати фото деяких з них, як от колишнього, французького комуніста Доріо в німецькій офіцерській уніформі, Кравченко відповів: «А я можу показати вам фото Сталіна в товаристві з Ріббентропом». Поет Брюлер, відомий як співець руху опору, намагався висвітлити книгу Кравченка як спробу ізолювати СССР від альянтів. Професор Бабі «доводив» неправдоподібність твердження Кравченка про голодування і виснаженість советських громадян посиланням на зростання населення в СССР. Оборонець Морґана Нордман вимагав від Кравченка назвати осіб, з якими він зустрічався в межичассі між його втечею з советської місії і його першим інтерв'ю в «Нью-Йорк Таймс» — і, а коли Кравченко відмовився назвати цих осіб в інтересах їх безпеки, каліфікував відмову Кравченка як «доказ» його співпраці з американською таємною поліцією.

Ще перед початком процесу советський уряд просив французьку владу про видачу віз низці советських громадян, що мали б виступити на суді як свідки. Французький уряд задовольнив це прохання. Поміж советськими свідками є й генерал Руденко, що під час війни був шефом російської торговельної місії, де служив і Кравченко, а згодом виступав як обвинувач на нюрнберзькому процесі.

З США ВИСЛАНО НІМЕЦЬКОГО ПІЯНІСТА

Відомий німецький піяніст Гізекінґ, що приїхав до США на концертне турне, був заарештований перед самим першим своїм концертом в Нью-Йорку, на який ще перед кількома тижнями були випродані всі 2700 квитків. Юрба жидівських воєнних ветеранів та інших громадян влаштували перед будовою, де мав відбутися концерт, демонстрацію, трактуючи Гізекінґа як нациста і вимагаючи заборони його концерту. Між ними й відвідувачами концерту стались гострі суперечки і навіть сутички, що привели до втручання поліції. В урядових колах заявили, що віза, видана Ґізекінґові в американській зоні Німеччини, є «сумнівною». Ґізекінґові запропоновано залишити США і наступного дня він вилетів до Парижу. Як він заявив в інтерв'ю він дуже ображений «брутальним» поводженням з ним в США, бо в усіх европейських країнах його шанували як митця.

Кар'єра українського скитальця

Молодий український піяніст і композитор Анатоль Мірошник, про кар'єру якого в Австралії «Неділя» згадувала вже не раз, стає щораз популярнішим музикою наймолодшого континенту. Оце друкуємо фото Мірошника вміщене в центральній австралійській газеті. Сенсаційна замітка повідомляє, що один австралійський багатій асекурував руку нашого піяніста на 20 000 австралійських фунтів. Як відомо, Мірошник працює... замітачем в Сіднейському репатріяційному шпиталі і міністер імміґрації Колвелл не погоджується звільнити його з цієї праці аж до часу закінчення обов'язкового робочого контракту. Проте наш піяніст має багато вільного часу і саме тепер закінчує свою нову композицію під назвою «Українська рапсодія».

З приємністю мусимо відзначити, що п. Мірошник під час перебування в Німеччині був співробітником «Неділі», вміщуючи в ній рецензії з ріжних музичних імпрез. Австралійський меценат нашого музики плянує влаштувати йому літаком концертове турне по всьому світі. З цієї нагоди бажаємо нашому колишньому товаришеві багато успіху в його житті та буйній творчій праці.

‚Европейська Рада'

ЛОНДОН (АП). П'ять міністрів закордонних держав Західньої унії опублікували комунікат про дводенні переговори в Лондоні, в якому повідомляють про рішення заснувати «Европейську Раду». Як сказано в комунікаті, ця організація складатиметься з міністерського комітету, засідання якого будуть закритими, і дорадчого фгану з відкритою для суспільства діяльністю. Міністри ухвалили також запросити до участи в переговорах про організацію Европейської Ради і інші европейські країни.

СХІДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКА ГОСПОДАРСЬКА РАДА

МОСКВА (Ройтер). Советський Союз і п'ять східньо-европейських держав — Болгарія, Угорщина, Польща, Румунія та Чехо-Словаччина — як такі, що відмовились «підкоритись диктатурі Маршалового пляну», створили «Раду взаємної господарської допомоги». Про участь Юґославії при цьому не згадано. Головними завданнями ради мають бути взаємна підтримка і обмін як господарським досвідом, так і сировиною, харчовими запасами, машинами й ріжним приладдям.

СКАНДІНАВСЬКА НЕЗГОДА

ОСЛЬО (АП). Переговори про скандінавський оборонний пакт, що закінчились 30 січня в Ослью, не привели до порозуміння. Як сказано в спільному комунікаті данських, шведських і норвезьких делеґатів, попри всі вжиті старання не можна було знайти якоїсь бази для скандінавського оборонного пакту.

ПРИМУСОВЕ ВІДВІДУВАННЯ СОВЄТСЬКИХ ФІЛЬМІВ

З огляду на те, що фільми, які надсилаються з Советського Союзу до східніх зон Німеччини, демонструються здебільшого перед порожньою залею, в удержавлених кінотеатрах советської зони тепер організовано примусове поширення квитків на такі фільми. Дістати квиток на німецький фільм можна тільки, одночасно купивши квитка на московський. (М.-Е.).

30 ДЕРЖАВ ВИЗНАЛИ ІЗРАЕЛЬ

29 січня Ізраель визнали Великобританія, Нова Зеляндія, Бельґія і Голляндія. Перед тим визнала його і Швайцарія. Отож число держав, що нав'язали з Ізраелем дипломатичні стосунки, збільшилось до 30. Всі країни, крім Австралії, визнали, проте, Ізраель лише «де факто». Отже до нього будуть послані дипломатичні представними, які не матимуть звання ні амбасадора, ні посла. За повідомленням австралійського міністра зовнішніх справ Іветта, його країна визнала Ізраель «де факто». (Ройтер).

«ПОВІТРЯНІ НАПАДИ» В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗОНІ

За пляном оголошених на минулому тижні повітряних маневрів американської військової авіяції бомбовики типу В-29 провели показові повітряні напади на Штуттґарт, Нюрнберґ і Мюнхен. Ракетові ловецькі літаки, що злетіли з летовища Фюрстенфельбрук, мали взяти участь в цих маневрах перешкоджаючи «нападам» бомбовиків. (ДЕНА).

Вони не потребують війни

ВИРІШАЛЬНІ ДНІ НАЦІОНАЛЬНОГО КИТАЮ

Як повідомляють з Шанхаю, китайські комуністи висловили згоду почати мирові переговори на базі своїх восьми умов з представниками національного Китаю, вважаючи такими призначену вже його п'ятичленну делеґацію. Вони бажають провадити переговори в Пейпіні. В китайських урядових колах визнають, що фактично час і місце переговорів залежать тепер від комуністів.

Тим часом як 200-тисячна комуністична армія наближається до Нанкіну, національному війську, за повідомленням з урядових кіл, наказано залишити північний берег Ян-тсе-Кянґу, перейшовши на південний, де китайський уряд нібито вирішив дати рішучу відсіч комуністичному наступові, якщо до того часу не будуть припинені бойові дії. Одночасно національний уряд ухвалив звільнити всіх політичних в'язнів, зліквідувати спеціяльні суди й скасувати заборону демократичної ліґи. (ЮП, АФП).

Особиста інтервенція генерала Клея в справі українського часопису

Як повідомляє наш кореспондент з Бад-Кіссінґену, перед 15-ою Пресовою Конференцією ІРО в середу 2-го лютого відбулося там засідання Головної Управи «Союзу ДП-преси». На цьому засіданні порушено дві сенсаційні українські справи. В звіті Президії звернено увагу на випадок з «Українськими Вістями», які без порозуміння з Союзом видали т. зв. субліцензію одній білоруській політичній групі, котра почала випускати свій часопис в противагу до існуючого ліцензійованого білоруського часопису «Бацькоушина». Президія Союзу підкреслила, що інституції субліцензій більше не існує, та що ліцензіят не має права самовільно видавати «від себе» ліцензій тим, кому забажає. В наслідок протесту видавця «Бацькоушчини» п. Маньковського в ІРО, який уважав, що «Українські Вісті» порушили добрі взаємовідносини між національними групами, справа опинилась перед американською військовою владою. 26. січня за дорученням генерала Клея офіцер відділу С-5 в Авґсбурзі викликав керівника бюра «Союзу ДП-преси» естонця п. Мурему з домаганням виснити справу. Пану Муремі, який передав виправдання видавця «Українських Вістей» п. Маляра, вдалось цю справу полагодити «полюбовно». Американський фіцер погодився не передавати справи америк. військовому судові, але застеріг усю пресу ДП що при повторенні таких випадків, влада замикатиме газети, а видавців віддаватиме під суд.

На цьому ж засіданні Голова Союзу редактор Бялaсєвіч (поляк) заплямував спроби втягати його — як голови — особу у внутрішньо-партійні розгри національних груп. Хоч голова висловився делікатно, вживаючи лише загальних виразів, присутній представник українців ред. В. Пасічняк в дискусії з'ясував, що йдеться про випадок з «Українською Трибуною». Тоді ред. Бялaсєвіч одверто розповів, що його відвідав якийсь п. Петро Башук і лишив йому готовий англійський текст заяви до ІРО, мовляв, голова Союзу підтримує домагання відібрати у п. Пасічняка ліцензію на видавання газети та що він, ред. Бялaсєвіч, відмовився цю заяву підписати.

Пан Башук реферував свою справу перед редактором «Кроніки» Клявдіюшом Грабиком.

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

ПАТРІЯРХ АТЕНАҐОРАС

Вселенська Православна Церква відзначає подію особливої ваги: 27 січня в Істанбулі інтронізувався на престол вселенського патріярха Православної Церкви грецький архиепископ в США, митрополит ньюйоркський Атенаґорас. З цієї нагоди в колишній столиці Візантійської імперії, потурреченому тепер Істанбулі відкрився Синод Православної Церкви з участю 16 епископів. Як підкреслено повідомляють світові інформаційні аґентства всі православні Церкви, за винятком російської, надіслали новому патріярхові свої вітання.

Інтронізація патріярха Атенаґораса, грека, що 23 роки тому еміґрував до Сполучених Штатів і там здобув значний авторитет і впливи, — це між іншим доказ перемоги західньої орієнтації серед православних патріярхатів і церков над інтриґами советсько-московського «патріярха» Алексея, який всіма типово московськими засобами намагався вплинути на вислід царгородського елекційного Синоду. 11 проти 6 патріярших і митрополичих голосів, відданих за Атенаґораса перекреслили цю незвичайно активну інтервенцію Алексея, поразка якого стала водночас дошкульною поразкою Сталіна, що до воза своєї експансивної політики нео-російського імперіялізму запряг також і церкву, відновлену з виключно тактично-політичних мотивів під час останньої, «вітчизняної» війни.

Поява патріярха Атенаґораса на традиційному, першому між рівними, царгородському митрополичому престолі б'є по Москві з усією силою. Як відомо, вже 500 років столиця північно-східнього імперіялізму намагається підірвати авторитет і обмежити ролю царгородського Вселенського Патріярха, прагнучи вчинити Москву центром греко-православного світу. В архівах царгородського архиґраматея, патріяршого генерального секретаря переховуються багато документів, які свідчать про безнастанний ривалізаційний наступ Москви на традиційні, канонічні й політичні права царгородського патріяршого престолу. Між ними є й писання російського святого філофея Псковського, що, назвавши Москву третім Римом («два Рими упали, а четвертого не буде!»), накреслив шалену імперіялістичну візію розбійницької політики московських «Боговбоязних царів», благословивши їм «об'єднувати всі християнські царства в одному»...

Іосиф Перший Сталін довів божевільні мрії псковського самодержавного імперіяліста в чернечій келії до стану далекопосуненої реалізації. Безбожницький режим комуністичного політбюра знайшов гармонію із заповітами канонізованих достойників російської державної Церкви, що мир Божий на землі реалізувала в формі самодержавного страху перед троном білого царату.

Одна із найцікавіших фаз клясичної співпраці російської церкви з Сталіном (царем) в споконвічному змаганні Москви підкорити собі 150 мільйонів православних вірних пройшла в останні місяці на наших очах. Лише тією обставиною, що увага світу була сконцентрована на берлінський конфлікт, можна пояснити назагал слабе зацікавлення прилюдної опінії подіями що їх Москва режисерувала на фронті — коли вжити боєвого советського терміну — церковної боротьби.

Якраз взимку і літом минулого року большевицька Москва заінсценізувала була ще один великий спектакль міжнародного значіння. Зокрема яскраве було його закінчення. Від 8 до 18 липня відбувалися в сталінській столиці великі церковні святкування, зв'язані з блискучим духовним з'їздом з нагоди 500 річниці автокефалії (незалежности від царгородського патріярхату) російської православної Церкви. На цей незвичайний ювілей до Москви прибули були патріярхи православних Церков з Румунії, митрополити Софії та Антіохії, делеґати російських еміґрантських церков з Західньої й Центральної Европи, Америки й Китаю. Навіть екуменічний, вселенський патріярхат із Царгороду вислав був свого представника в особі митрополита Ґерманоса. І лише один београдський патріярх югославських православних (очевидно за порадою Тіто) відмовився поїхати до кремлівської столиці.

В чому ж полягав сенс цих демонстраційних святкувань? Кремль, що визнає атеїстичну ідеологію, розпочав — ясна річ, з суто-політичних мотивів — широку консолідацію православного світу навколо слухняного виконавця сталінських директив московського патріярхату. — Якщо ж тепер на патріяршому царгородському престолі засів особистий знайомий Трумена митрополит Атенаґорас, стає ясним що православний світ дивитиметься не на Москву, а якраз навпаки — він покладатиме свої надії на Захід. В тому аспекті особа патріярха Атенаґораса, що особисто поблагословив українського американського Владику Мстислава як делеґата УАПЦ, відкриває цілком нові можливості перед українською православною Церквою.

Чому так тихо в „Українських Вістях" про справу Кравченка

Віктор Андрійович і українці

Як «Неділя» вже ширше повідомляла в обидвох останніх числах, 24-го січня ц. р. в Парижі почався сенсаційний процес Віктора Кравченка. На іншому місці наші читачі знайдуть дальші подробиці з перебігу цього процесу, зібрані нами з багатьох різних чужинецьких газет, що самому процесові надають особливого значення. Тут хочемо поставитись до справи стосунку українського світу як до процесу так і до особи Віктора Андрійовича Кравченка. Річ у тому, що одна з українських газет, а саме «Українські Вісті» надавали були свого часу особливо великого значення виступові автора книжки «Я вибрав свободу». Ново-ульмівська газета помістила тоді цілий цикл закликів до українського громадянства збирати інформаційний матеріял на допомогу Кравченкові, письменник Іван Багряний присвятив тій справі патетичну статтю, мало того, редакція газети використала, здається, свої впливи в такій поважній організації як Союз Українських Ветеранів, намовивши його управу заанґажуватися в справі збірки матеріялів-свідчень до паризького процесу.

Тим часом вже від самого початку цієї акції в багатьох колах українського громадянства виникло зрозуміле упередження й сумніви, чи варто нам українцям так сильно анґажуватися в справу, яка, щоправда, давала можливість голосно сказати українське слово правди про советську дійсність, але ніяк не ґарантувала 100% певности, чи таке анґажування вийде якраз на користь українській справі. Не кожний бо утікач з СССР з прізвищем на енко обов'язково мусить бути союзником і прихильником наших національних інтересів. І ось тепер із здивуванням обсервуємо, що в тих самих «Українських Вістях, які стільки місця й черенок присвячують нпр., темпераментним, легко кажучи, виступам проти «Неділі», чомусь немає втриманих в давнішому стилі ентузіястичних статтей про Кравченка. Що сталося? Чому «Українські Вісті» набрали нагло води в рот? Можливо, не наспіли ще до них кореспонденції скремих звітодавців з Парижу... Але існує ще й інша можливість, про яку повідомили українські газети з Парижу й Лондону і про яку на їх підставі цілком правильно пише публіцист «Української Трибуни». Тому що наше ставлення до усеї справи покривається із ставленням «Української Трибуни», дозволяємо собі зацитувати основні місця з її коментаря:

«Кравченко скликав пресову конференцію, в якій взяли участь триста журналістів, між ними українці — І. Попович («Українець»), С. Созонтів («Громада»), о. Леськович («Церковний Вісник»).

На цій конференції Кравченко заявив м. ін. на питання: «Що ви думаєте про майбутній територіяльний стан нової, вільної і демократичної Росії? Чи, нпр., Україна повинна остатися при ній, чи відірватися і створити незалежну державу?» — «Я не прибічник територіяльного поділу майбутньої Росії. Важливо, щоб всі територіяльні підбої, які СССР вчинив під час і після останньої світової війни за допомогою багнетів, були скасовані».

В дальшому Кравченко вияснив, що він «поборює тільки советський режим», що «йому надто дорога батьківщина в її етнографічних межах». На запитання С. Созонтова, чи він українець, Кравченко відповіді не дав. І. Попович поставив йому таке питання: «Як ви ставитеся до питання України в комплексі СССР? Чи Україна незалежна республіка, чи московська колонія?» Кравченко відповів по-російськи: «Советські республіки, що ніби самостійні, є самостійними тільки на папері, бо в дійсності вони окуповані росіянами. З них Україна займає окреме місце, а окупаційний режим в ній ще гірший».

У дальших відповідях Кравченко з'ясував свої прагнення, щоб його процес стався процесом проти советського режиму, його обману, знущань і насилля, що він доведе, «що в советській Росії немає жодного сліду соціялізму», що на потвердження його з'ясувань в книжці «Я вибрав волю» свідчитимуть «росіяни (!), що живуть в таборах ДП в Німеччині, Австрії й Італії».

Віктор А. Кравченко, хоч уродженець Дніпропетровська належить до тієї катеґорії «енків» які не тільки засліплені імперіялістичною політикою кожної Москви, але на додаток вірні її прислужники. Він навіть тих українців, що за допомогою газети «Українські Вісті» — Новий Ульм подавали йому свідчення про терористичний режим большевицької тоталітарної диктатури в Україні називає... росіянами. Для нього — цілий СССР, це «етнографічні межі» російського (!) народу.

Вікторові Андрійовичу Кравченкові українська громадськість не повинна робити реклями і не захоплюватися ним, бо він звичайний собі малорос — російський імперіяліст!

ЧЕРГОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕРЕВОРОТ В ПАРАҐВАЇ

АСУНСЬЙОН (ЮП) Згідно з офіційним комунікатом, в Параґваї скинуто з своїх постів державного президента Хуана Ґонзалеса і весь його уряд. В столиці і в усій країні цілком спокійно. Президент Ґонзалес і міністер фінансів Пріето втекли до бразілійської амбасади.

СОВЄТСЬКИЙ ТИСК НА НОРВЕГІЮ

МОСКВА (Ройтер). Згідно з повідомленням советського інформаційного аґентства ТАСС, советський амбасадор в Осльо Афанасьєв просив 29 січня норвезьке міністерство закордонних справ дати докладніші пояснення з приводу становища норвезького уряду в питанні про атлантійський пакт. Особливо підкресливши при цьому наявність у Норвегії спільних кордонів з Советським Союзом, советський амбасадор просив поінформувати його, чи не має Норвегія наміру взяти на себе якість зобов'язання щодо спорудження на норвезькій території повітряних і морських опірних пунктів держав, що братимуть участь в атлантійському пакті. В советській ноті зазначено далі що атлантійський пакт виходить з рямок Об'єднаних Націй і що держави, які були його ініціяторами, хотіли з його допомогою одержати опірні пункти в сусідніх з СССР країнах.

В політичних колах Франції советський демарш перед норвезьким урядом трактують як важливий чинник міжнародного становища. В британському міністерстві закордонних справ советські домагання до Норвегії назвали «погано прихованою загрозою і спробою втрутитися в норвезьку зовнішню політику». Торішня советська політика щодо Чехо-Словаччини ясно показала, куди може привести таке втручання, якщо воно не наразиться на стійку відсіч. (Ройтер ДЕНА).

Вони не потребують війни

Написав Павло Котович

Очі, якими культурна людина дивиться сьогодні на світ, є у значній мірі преса: різні насвітлення, різний підхід і вільний вибір того, що журналіст хоче бачити — це преса демократична. Протилежність, приклад просто відстрашуючий для цілого людства — це преса советська: безконечні вірнопідданчі листи і «рапорти» «незабутньому, великому, геніяльному учителеві і батькові народів», суха жуйка про соцзмагання і т. д... Ні, цієї преси просто не можна читати.

Трохи цікавіше, хоч теж значно «совєтизовано» редаґується орган Комінформу «За тривалий мир за народню демократію», який після «бунту» Тіто виходить в Букарешті. Перед нами ч 1(28) цього часопису з датою 1 січня 1949 р. Вже сама назва часопису гідна уваги: вона довга і з додатком «Пролетарі всіх країн, єднайтесь!», що красується в правому кутку на горі — це ціла програма і бойове гасло разом.

На шести сторінках великого газетного формату знаходимо ряд інформацій, зокрема про з'їзд болгарської робітничої партії (комуністів), скорочену стенограму доповіді Г. Димітрова; про об'єднуючий з'їзд робітничих партій Польщі і стенограму доповідей на цьому з'їзді Б. Берута та Ю. Циранкевича; ряд інформаційних статей з Румунії, Франції, Німеччини (К. Пархон, В. Пік Жанет Вермерш) і нарешті фейлетон Ільї Еренбурґа під значущим заголовком «Час з нами».

З газети довідуємось, що це власне таке — отой режим «народніх демократій», і які зовдання тому режимові ставлять большевицькі теоретики і практичні політики. А довідатись справді цікаво, бо режим «народньої демократії» це власне той самий режим, який ще перед другою світовою війною большевики намагались завести в Европі, організовуючи «народні фронти» у Франції та інших країнах. Отже вже тоді большевицькі стратеги хотіли здобути світ без війни І вже тоді ці т. зв. «народні фронти» деякі ліво, і не конче ліво, орієнтовані европейські політики схильні були вважати за правдиво демократичний режим, що бере до коаліції, цим їх ніби до того ще й знешкоднюючи, комуністів. Отож сьогодні офіціоз Комінформу дає на це питання вичерпуючу відповідь.

Насамперед в редакційній передовиці читаємо:

«Глибокі політичні переформовання здійснені в цих країнах (в країнах «народньої демократії» ПК) націоналізація великої промисловости, аграрна реформа, політика обмеження і витиснення куркульства й перші кроки на шляху творення сільськогосподарської кооперації (читайте — колгоспів ПК) створило міцну підставу для успішного розвитку країн нової демократії. Ці країни здійснюють перехід від капіталізму до соціялізму, опираючись на режим народньої демократії, що успішно виповняє функції диктатури пролетаріяту в даних історичних умовинах». (Підкреслення наше. ПК).

Над цією проблемою ширше спиняється Б. Берут у своїй доповіді на об'єднуючому з'їзді польських робітничих партій. Він питає: «Чи можна підходити до народньої демократії як до контломерату двох протилежних суспільних устроїв як до мішної статичної мішанини мирно співжиючих соціялістичних і капіталістичних елементів»? Свою неґативну відповідь Б. Берут формулює так: «Ясно, що така постановка питання про народню демократію наскрізь фальшива... Народня демократія не є формою синтези.... а формою усунення і поступової ліквідації капіталістичних елементів...» Завдяки «самоотверженій (?) героїчній помочі Советського Союзу, — каже Берут, — ми можемо в рамках народньої демократії своєрідно реалізувати функції диктатури пролетаріяту» (Підкреслення оригіналу. ПК).

Г. М. Димітров на V з'їзді болгарської робітничої партії (комуністів) каже: «...режим народньої демократії може і мусить в даних історичних умовах, як вже показав досвід, з успіхом виповняти функції диктатури пролетаріяту».

Здається ясно. Насамперед кидається у вічі майже однакове формування думки: видно, що й вийшла вона з одного інкубатора, з московського Кремля. Виникає питання, що це за така «демократія», яка «виповняє функції диктатури», демократія, що сама себе заперечує?

Отже — робимо висновок — режим «народньої демократії», це точнісінько той самий большевизм що і в СССР, тільки що він виступає під «псевдонімом», який зрештою самі його керманичі мусять розшифровувати, бо видно, громадяни країн «народньої демократії» й справді думали, що у них демократія. З цього «блуду» їх швидко виведуть...

Стратегія большевиків ясна. «Світова революція» має здійснюватися такими етапами:

1) В демократичних країнах витворюється рух за «народні демократії», за коаліційну владу з участю комуністів.

2) Комуністи намагаються захопити ресорт внутрішніх справ, протягають до поліції і її керівного апарату своїх людей, творять поліційні новотвори, куди набирають майже виключно своїх людей, а рівночасно маючи необмежені фінансові засоби з Москви, вони організовують «пролетаріят» (фактично люмпен-пролетаріят і міське шумовиння) в ударні групи і бриґади.

3) У слушний час розпочинають в такій вже «спілій» країні громадянську війну. СССР своєю воєнною потугою дбає, щоб «капіталістичні» країни не втручались до «внутрішніх справ» цієї чергової жертви московської стратегії.

4) Перемагають «трудящі»...

Розуміється, що там, де «трудящі» (комуністи) можуть спертися на багнети советської армії — справа йде без ускладнень, як у добре працюючій залізничній мережі прихід і відхід потягів. Там, де цього нема — вони всіляко комбінують, злагіднюють темпи й переходи, творять буфонади, куди скеровують увагу цілого світу (напр., Берлін), а тим часом готують «останній і рішучий бій» деінде (напр., Китай).

У всякому разі вони війни не потребують (світової війни, у якій вони мусіли б кинути всю свою міць на одну карту, грати «ва банк»), вони мають час. «Час з нами», — каже московський трубадур Ілья Еренбурґ. А його вірний соратник Д. Заславський пише: «В буржуазнім світі мрії — цілком і повністю ілюзії, а пляни — ворожба. Наука марксизму-ленінізму заміняє ворожбу передбаченням. Вона надає реальність мрії». Молотов сказав: «Всі дороги ведуть до комунізму»...

Ми віримо у справжню, а не «народню» демократію, у перемогу засад християнського гуманізму. Але наш світ мусить зрозуміти, що зло треба активно поборювати, і мусить знайти Ахілесову п'яту цього зла. Колись Константинові приснилось, що треба тільки намалювати хрести на прапорах, і він переможе («Сим знаменем переможеш!»). Він переміг. Сильні сьогоднішнього світу мають зрозуміти, що тепер знаменем перемоги є гасло свободи і самоозначення народів.

Подяка з Канади

На сторінках українських часописів у Німеччині за 16. 9. 1948 появилося було оголошення про підшукування кандидаток з поміж українських еміґранток до подружжя з українськими фармерами в Канаді. Це оголошення мало дуже додатні наслідки, бо зголосилося 42 кандидатки для вступу у подружні зв'язки із українськими фармерами в Канаді. Багатьом фармерам удалось одружитись із зголошеними кандидатками. Але для деяких, зокрема для кандидатів від 20—30 літ забракло молодших дівчат або жінок. Я належу теж до тих, яким доля сприяла одружитись з українкою із нової еміґрації в Німеччині. І я і ті мої товариші, яким удалось одружитись, почувають себе дуже добре. Треба надіятись, що знайдеться ще більше охочих дівчат з-поміж нової еміґрації, які радо одружаться з канадійськими українцями.

Вважаю собі за приємність і обов'язок прилюдно подякувати ЦПУЕ за допомогу у цій справі. Прошу цю мою подяку оголосити у еміґрантській українській пресі. При цій нагоді бажаю всім братам українцям на еміґрації якнайкращих успіхів у новому 1949 році.

J. Pyndyk, Building contractor Carpenter
57 Robinson St. S. Grimsby, Ont. Canada.
1-2 z

Урочисте рукоположення нових священиків

Нащадок Богословської Академії у Львові Українська Католицька Духовна Семінарія, зорганізована на скитальщині, перебуває тепер у Кюлемборні в Голляндії. Вона приміщена в «Апостоляті З'єдинення» оо. Августинів. Студіює там 40 богословів під керівництвом 9 викладачів. Ректором Семінарії є о. Мітрат Малиновський, студійним ректором о. мітрат д-р Лаба. Семінарія готує священиків для українців-католиків у різних країнах Европи й Африки. Зразу Семінарія працювала в Баварії в замку Гіршберґ. Тут студіювало 60 питомців і викладало 16 професорів. Згодом Владика Бучко переніс Семінарію до Голляндії.

На Різдвяні Свята відбулося урочисте рукоположення нових ієреїв і діяконів. На торжество прибув Владика Іван Бучко та Апостольський Інтернунцій в Гаазі Ексцеленція Павло Джоббе. Акт висвячення відбувся в каплиці оо. Авґустинів. З цієї нагоди будинок Духовної Семінарії прикрашений папськими, голляндськими та українськими прапорами. Архиєрейську Службу Божу правив Кир Іван Бучко у співслужбі о. Ван де Мале, свого генерального вікарія, оо. мітратів Малиновського й Лаби. Співав хор богословів. Рукоположення провадив Владика Бучко.

На це свято прибув також Кардинал Де Йонґ, примас Голляндії, якому єпископ Бучко дякував за поміч у влаштуванні Семінарії на терені Голляндії.

Акт освячення у східньому обряді викликав велике зацікавлення серед чужинців. Багато їх прибуло до церкви. З'явилося також багато фоторепортерів й кореспондентів великих голляндських газет. Католицьке радіо в Голляндії на хвилях етеру передало інтерв'ю з о. Ван Де Мале про долю Української Католицької Духовної Семінарії на чужині. Радіовисильня подала також 20-хвилинний репортаж про свято рукоположення.

До українського жіноцтва

Переживаємо переломові хвилини в історії всього людства, боротьбу двох світоглядів, де творяться зовсім нові ідеї і нові основи життя. Зокрема український нарoд переживає найтяжчі часи. Всі українські землі під ворожою окупацією. Довголітня праця українського жіноцтва на Рідних землях знищена, а чільніші жінки, передові і чолові провідниці жіночого руху впали жертвою чужих окупантів і тоталітарних режимів. Велику частину їх вивезено без засуду на Сибір, багато засуджено на примусові роботи, або розстріляли большевики чи німецьке ґестапо. Українська жінка перейшла криваві часи війни та знущання обох тоталітарних режимів на Україні де падали мільйонові жертви.

Багато нашого жіноцтва, щоб рятувати життя своє і своїх дітей, мусіло покинути рідні землі й тепер по цілому світі шукає захисту для себе, для своєї родини, для спромоги виховати своїх дітей.

Щоб скріпити наші сили, щоб українське жіноцтво в боротьбі тих двох світів зайняло своє місце і виразно заявило своє становище, скликано **Світовий Конґрес Українського Жіноцтва**, що відбувся 12 і 13-го листопада 1948 р. у Філяделфії.

Конґрес сказав своє слово від імени зорганізованого українського жіноцтва. Українське жіноцтво виразно з'ясувало свої позиції:

Ми, українські жінки, бажаємо справедливого миру в цілому світі, але передумовою є, щоб усі народи мали право на свобідне життя. Ми бажаємо свободи слова і думки у всіх країнах, а перш за все на нашій Рідній Землі. Ми бачимо що на наших Рідних Землях панує терор, який не дає змоги свобідно розвиватись українському народові. Український народ постійно мусить давати жертви крови, які нищать його основи. Постійне, систематичне винищування українського народу через комуністичний режим довело до того, що український нарід мусів ухопити зброю і повести боротьбу як засіб самооборони. В ряди визвольного руху в Україні стали не тільки чоловіки але й жінки, приносячи своє життя в обороні батьківщини. Ті жертви зобов'язують нас стати в обороні наших сестер, які замкнені на Рідних Землях не мають доступу до вільного світу, не можуть самі за себе заговорити. Тому жіноцтво розкинене по цілому світі рішило скріпити свої ряди, щоб тим сильніше виконати ті завдання, які накладає тепер слушний час на українську жінку.

Головна наша ціль-це піддержка визвольних змагань українського народу до самостійного життя. Це спільна боротьба враз з усім культурним, демократичним світом проти ворога свободи, ворога Бога, религії і всіх святощів людства. Вся наша праця, всі наші зусилля мають бути спрямовані для цієї ідеї. Але перед нами стоять ще обов'язки як матерів і виховниць молодого покоління. Ми повинні подбати, щоб кожна українська родина мала змогу жити і працювати та в людських умовинах виховувати своїх дітей. А між тим велике число українських скитальців поневіяються. Ми сильніші та у кращими умовоми життя повинні нести поміч тим жінкам і дітям на скитальщині, що звертають до нас свою безпомічну руку. Багато наших родил розкинені по далеких просторах Південної Америки, Австралії, починають своє життя наново, творячи й будуючи церкви та Народні Доми станиці українського життя. Їх треба змішнити духом і піддержати морально.

Щоб виконати наше завдання ми, українські жінки, перш за все мусимо змінити наші власні ряди. Світовий Конгрес Українського Жіноцтва, дав своїми резолюціями основи для нашої дальшої праці і передав дальший провід та репрезентацію в руки **Світової Федерації Українських Жіночих Організацій.**

До Вас українські жінки розкинуті по всьому світі кличемо: ставайте в організовані ряди українського жіноцтва і поможіть нам сповнити великі зобов'язання перед українським народом, нашими власними дітьми. Розкинені по всьому світі, гуртуймося в наших організаціях, бо тільки в єдності, солідарності, дисциплінованості наша сила. Доповняйте ряди жіночих організацій, які вже довгі роки працюють і кличте всіх, хто ще не є їх членом. В країнах, де існують жіночі організації і своєю працею розвинули всебічну діяльність, нехай координують ту працю, нехай її ще більше узгіднять та держать сильніше з своїм проводом. В країнах, де ще нема українських жіночих організацій, гуртуйтеся і творіть жіночі організації. Світова Федерація Українських Жіночих Організацій стоїть Вам до помочі й готова Вас піддержати, творячи можливости взаємної співпраці та піддержки. Сильніші-слабшим, багатші-біднішим, всі ми діти українського народу.

До Вас, українська молоде, звертаємось ми окремим закликом, бо Ви маєте понести наші прапори дальше. Ряди нашої української молоді прорідились до нас кличуть могили з Сибіру через Москву, Україну, а дальше з Німеччини і всіх країн світу. Вони кличуть Вас, щоб даремно не пропала їхня жертва і те молоде життя, що вони зложили в надії на краще майбутне українського народу.

До Вас, українська жінко, кличемо: хай цей рік стане пробоєвим роком, хай українська жінка струсе із себе тяжкі переходи останніх років та відважно і сміливо стане будувати нове життя.

Хай живе українська жінка, мати майбутніх поколінь і громадянка, що добро і долю українського народу ставить понад усе.

Хай Бог благословить нас в нашому святому ділі.

За Світову Федерацію Українських Жіноцтва Олена Кисілевська — голова Олена Лотоцька, Людмила Івченко, Евгенія Ситник — заступники голови Марія Біляк, Анастасія Волкер, Ольга Войценко, Стефанія Прицько, Ірина Павликовська — члени.

Теперішний осідок і адреса СФУЖО: 886 North 7th Street, Philadelphia 23, Pa. U. S. A.

Борець за волю і єдність України

(250-річчя з дня смерти гетьмана Петра Дорошенка)

Перегортаючи сумні і невеселі сторінки другої половини XVII сторіччя, в міжчасі між Богданом Хмельницьким та Іваном Мазепою, добу руїни і занепаду нашого державного життя, бачимо, що серед численних тодішніх гетьманів найсвітлішою постаттю був Петро Дорошенко, талановитий організатор, мудрий політик і борець за об'єднання українських земель.

У тяжких, несприятливих обставинах прийняв булаву цей мужній послідовник Богдана Хмельницького і довго, вперто й отчайдушно боровся за здійснення плянів, що їх накреслив великий Богдан.

Становище України було вкрай тяжке. Могутній всенародний рух Хмельниччини, що звільнив Наддніпрянські землі від польського панування, призвів до створення окремого громадського устрою, що набув рис козацької держави, виявив величезні потенціяльні сили нашого народу, які під умілим керівництвом могли здригнути цілим сходом Европи, заломився. Раптова смерть Богдана Хмельницького позбавила Україну її талановитого провідника, якого не міг заступити ніхто з його наступників. Обраний гетьманом син Богдана Хмельницького Юрась виявляє цілковиту нездатність продовжити справу батька. Іван Витовський не тішився популярністю в демократичних козацьких колах, як виходець з шляхти. Ця непопулярність знівечує успіхи його війни з Москвою і блискучу перемогу, здобуту під Конотопом.

На Лівобережжі панує хаос, анархія, скликається чорна рада, що стає знаряддям московської політики і висуває на лівобережного гетьмана ставленника москалів Івана Брюховецького. На Правобережжі гетьман Павло Тетеря, збанкрутувавши в своїй політиці орієнтації на Польщу, зрікається влади і виїздить з України.

У таких обставинах розбиття України на дві частини, розбрату національних сил і ворожнечі між борцями за державну незалежність та прибічниками московської і польської орієнтації, в серпні 1665 р. за рекомендацією кримського хана правобережним гетьманом обирають Петра Дорошенка.

Вилй гетьмана Михайла Дорошенка, що залишив по собі світлі спогади, полковник Богдана Хмельницького, новий гетьман ясно бачить лихо рідного краю і своїм завданням ставить боротьбу за волю України та невтралізацію її між Москвою, Польщею і Туреччиною. Союзником на якого можна було б спертися, він обирає не Москву і не Польщу, що не раз уже виявили свою нещирість і бажання загарбати українські землі, а Туреччину. Дорошенко нав'язує тісні стосунки з султаном Магометом IV і визнає його своїм зверхником, вважаючи, що цей протекторат не перешкодить державній самостійності і вільному розвитку України. За це Магомет IV обіцяє допомогу і визнає Україну в її етнографічних кордонах від Перемишля і Самбора до Путивля і Сівська.

У своїй діяльності Дорошенко знаходить загальну підтримку громадянства. Його дії вітає духівництво. Київський митрополит Йосип Нелюбович-Тукальський переїздить до столиці гетьмана — Чигирина.

Дорошенко виганяє з України, нишить московського прибічника Дрозда і об'єднує під своєю булавою все Правобережжя. Тепер завданням його є приєднати й Лівий беріг Дніпра. Якраз тоді Москва, відчуваючи несилу втримати в своїх руках усю Україну, підписує в Андрусові мир з Польщею, лишаючи собі лише Лівобережжя з Києвом на правому березі Дніпра. Це одверте порушення Москвою обіцянки, даної Богдану Хмельницькому щодо визволення всієї України від поляків як і московська орієнтація лівобережного гетьмана Брюховецького викликають загальне обурення на Україні. Всі чекають захисту від Дорошенка.

Ураховуючи народній настрій, Дорошенко рушає за Дніпро, де Брюховецький, збанкрутувавши в своїй політиці підлабузництва до Москви, підіймає проти неї заколот. Нарід радісно вітає Дорошенка. Козаки Брюховецького вбивають свого ватажка і переходять на Дорошенків бік. Москалі тікають з Лівобережжя і воно з'єднується з Правобережжям під булавою Дорошенка. Справа об'єднання Наддніпрянської України, здається, вивершена.

Та раптовий напад поляків на Поділля змушує Дорошенка спішити туди організувати оборону. А тимчасом на Лівобережжі прибічники московської орієнтації беруть гору, запрошують московське військо окупувати їх землі та на з'їзді в Новгород-Сіверську обирають своїм гетьманом полковника Дем'яна Многогрішного. Україна знову розпадається на дві частини.

На бажання читачів в наступному числі „Неділі" починаємо друкувати історичний роман. Буде це повість Панаса Феденка про часи гетьмана Петра Сагайдачного, якого показує наша світлина.

Проти Дорошенка шириться рух і на Правобережжі. Уманський полковник Михайло Ханенко веде таємні переговори з поляками. Його підтримує Запорізька Січ на чолі з своїм кошовим Іваном Сірком. Перед обличчям грізної небезпеки Дорошенко звертається згідно договору до Туреччини по допомогу.

Навесні 1672 р. приходить султан з великим військом. Він об'єднується з Дорошенком, облягає і здобуває Кам'янець Подільський, громить поляків та їх прибічника Ханенка і з'єднані турецько-козацькі сили рушають у наступ на Галичину. Польща просить мира. Вона зрікається України для Дорошенка і Поділля для турків та обіцяє ще платити данину. Але перемогу цю здобуто ціною тяжких утрат та спустошення правобережних земель.

Дорошенко задумується знову над приєднанням Лівобережжя і погоджується навіть визнати московську зверхність з тим, щоб Україна мала повну автономію внутрішнього життя. Але Москва вважає його небезпечним за самостійницькі погляди, а новий гетьман Лівобережжя Іван Самойлович, обраний на місце Многогрішного намовляє не йти на зраду з Дорошенком. Самойлович бачив, що міць Дорошенка похитнулася, що Польща зміцніла після поразки і почала знову війну з турками, бачить нову діяльність Ханенка, бачить, що союзники Дорошенка турки і татари брутально поводяться з українським населенням, не шанують православних церков, руйнують села, забирають людей у неволю, а провину за це нарід склав на Дорошенка.

Самойлович вирішив скористатись цим і в 1674 р. виступив проти Дорошенка з своїми козаками та москалями. Та проти його сподівань Дорошенка підтримали і запорожці з Сірком і турки та татари. Самойлович поспішно відступив.

Але Правобережжя являло собою суцільну руїну. Нарід тікав за Дніпро. Переїхав туди і Ханенко. З невеликою кількістю вірних йому козаків Дорошенко сидів як у пустелі в гетьманському замку на чигиринській горі.

Самойлович вирішив ще раз спробувати щастя і з своїми козаками та великим військом москалів підійшов до Чигирина. Дорошенко не мав чим боротися і бачив, що нема за що власно й боротися та здався без бою у вересні 1676 р. і просив лише, щоб йому дозволили дожити до смерти на Україні.

Та цього не дозволили. Москва боялася Дорошенка. Його повезли до Москви, тримали кілька років у почесному ув'язненні, потім поставили воєводою у Ветці, де він був з 1679 до 1682 р. і нарешті оселили в селі Ярополче Волоколамського повіту під Москвою, де він прожив ще 18 років, переживши всіх своїх сучасників: Сірка, що помер у 1680 р., Самойловича, що вмер на засланні в 1687 р. Помер Дорошенко в 1698 р. коли на Україні вже гетьманував Мазепа.

Слава про відважного гетьмана, великого українського патріота, що всю свою діяльність присвятив боротьбі за волю і єдність України, збереглася в нашому народі. У думах та історичних піснях нарід наш віддзеркалив героїчні змагання Дорошенка, що «веде своє військо, військо запорожців хорошенко». У літературі образ славного гетьмана змалювала Старицька-Чернигівська в своїй драмі «Гетьман Дорошенко». Добу Дорошенка зобразила також Марко Вовчок у повісті «Маруся», що мала великий успіх також у Франції, де її введено до шкільних програмів, і Спиридон Черкасенко в драмі «Про що Тирса шелестіла».

Г. Л.

14-літній гість Ватикану

«Я хотів би поговорити з Папою», — заявив здивованій варті швайцарських ґвардійців перед ватиканським палацом 14-літній німецький хлопчик Льотар Новак. «Адже я пройшов тисячі кілометрів, я голодний і хочу лишитись і працювати в Італії». Хлопчик, що мешкав у Бреславі, під час війни втратив батьків і 1945 р. був уміщений росіянами в дитячий табір біля Ляйпціґу. Влітку 1948 р. йому разом з двома своїми товаришами, пощастило втекти вночі з табору. Розлучившись із своїми товаришами, хлопчик скерував свій пригодницький шлях на південь, щасливо перейшов австрійський кордон, але на французькій зоні в Тіролі був заарештований. Проте йому знов удалось втекти і, як весь час — пішки, він перебрався до Італії, де у Фльоренції якась літня італійка купила йому залізничний квиток до Риму. До з'ясування всієї справи хлопчика залишено при Ватикані. Як сподіваються, йому буде дозволено залишитись в Італії. (ЦНД).

ЖІНКИ В АМЕРИКАНСЬКІЙ АРМІЇ

Як повідомили в Вашінґтоні, на службі в американській армії є тепер 7 000 жінок, але кандидаток, що бажають служити у війську, більшає день-у-день. Жінок охоче приймають до армії, фльоти й військової авіяції. Подано законопроєкт про заснування жіночого відділу в резерві приморської варти. (Старс енд Страйпс).

Нова совєтська політика в східній зоні?

БЕРЛІН (ЮП). Поряд з чутками про відкликання незабаром шефа пропаґанди совєтської військової управи полковника Тюльпанова в берлінських громадських колах говорять і про те, ніби німецькі комуністи дістали вказівки додержувати примирливої політики щодо своїх політичних некомуністичних противників. Така зміна політики СЕД-у в східній зоні нібито широко погоджується з заходами, що їх вжили вже комуністи Франції та Італії. Полковник Тюльпанов лише кілька днів тому повернувся до Берліну з подорожі до Москви й Відня, при чому йому, видимо, запропоновано змінити дотеперішню політику. В близьких до СЕД-у колах вважають, що Тюльпанов буде заступлений теперішнім політичним радником маршала Соколовського Д. С. Семйоновим. Як переказують, Тюльпанов і Семйонов репрезентують цілком відмінні погляди щодо совєтської політики в Німеччині.

(Ройтер). За повідомленням «Дейлі Теле̇граф» (ч. 24. І.), в політичних колах Берліну тепер обговорюють плян Совєтів відкликати своє окупаційне військо на лінію Одер — Найсе. Цей плян має бути здійснений ще до літа, якщо розвиток подій в Західній Німеччині відповідатиме совєтським сподіванкам. Совєти покладають надії на зростання незадоволення німецької людности західніх зон тризональною політикою альянтів. Перед відведенням совєтського війська має бути створений в східній зоні німецький комуністичний уряд, з яким Совєти укладуть мировий договір і пакт про взаємне сприяння.

ОПОЗИЦІЯ В НІМЕЦЬКІЙ КОМУНІСТИЧНІЙ ПАРТІЇ

БЕРЛІН (ДЕНА). Підготовчий комітет опозиції комуністичної партії (КПО) послав телеграму делеґатам партійної конференції СЕД-у, що почалась 25 січня, з вимогою постанови про негайне зняття бльокади з Берліну, невизнання лінії Одер-Найсе, ліквідації концентраційних таборів в совєтській зоні із звільненням всіх ув'язнених в ній осіб і вжиття попередніх заходів до відкриття мирових переговорів між Совєтським Союзом і Німеччиною.

ХВОРОБИ І СМЕРТЬ В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ

Ліцензійована брітанською владою берлінська газета «Соціял-Демократ» повідомляє про жахливе збільшення смертних випадків і зростання числа захворювань на туберкульозу в совєтській зоні. За даними газети, в першій половині 1947 р. в Ляйпціґу на 9000 смертних випадків зареєстровано тільки 3600 народжень. Таку ж високу смертність мають і інші місця совєтської зони. Особливо багато жертв дає туберкульоза, насамперед серед молоді. В Саксонії, за повідомленням «Соціял-Демократа», не менш 31% всіх смертних випадків припадає на цю загальну пошесть. Совєтська зона, як пише газета, є однією з небагатьох країн, де дані не тільки промислової продукції і зовнішньої торгівлі, але й народньої статистики тримаються в таємниці.

Для врятування чотирьох дітей в берлінському совєтському секторі і Дрездені, що тяжко захворіли на рідку форму розладу травлення, при якій можна споживати тільки бананову дієту, в Нью-Йорку через Франкфурт до Дрездену й совєтського сектору Берліну спішно приставлено літаком 48 доз бананових «пластівців», що мають споживчу вартість кількох ящиків свіжих бананів і зберігають її необмежений час. Про приставку їх просила допомогова організація американських жінок у Франкфурті, а придбало й безкоштовно приставило їх як пожертву американське товариство трансокеанських повітряних ліній. (ДЕНА).

ГЕНЕРАЛ КЛЕЙ ПОКИНЕ НІМЕЧЧИНУ?

ВАШІНҐТОН (ЮП). Згідно з інформацією урядовця американського міністерства оборони, генерал Клей, можливо, буде призначений на пост командувача першої армії в США, який незабаром має покинути генерал Годжіс. Не передбачається, — сказав урядовець, — щоб генерал Клей довго залишався в Німеччині. Проте остаточно ще не вирішено, чи буде відкликаний і коли саме генерал Клей.

Ройтер). На пресовій конференції в Берліні 26 січня генерал Клей в звязку з чутками про свою демісію заявив, що він не має наміру подаватись до неї, проте, як він вже заявляв не раз, покине свій пост, діставши відповідний наказ.

ВИКРИТО ВЕЛИКУ МІЖНАРОДНЮ ПАЧКАРСЬКУ ОРГАНІЗАЦІЮ

Головна Квартира американських повітряних сил у Вісбадені повідомляє про почату акцію проти широко розгалуженої міжнародньої пачкарської організації з центром в Міляні. Банда оперувала переважно золотом, сріблом, валютою, цінними промисловими (як от кульковими ложищами) й люксусовими предметами тощо. Обіг її операцій сягав кількох мільйонів долярів. До організації, крім бельґійців та громадян інших західньо-европейських країн, належали й деякі американці. Представникам американської окупаційної влади за перевезення в їх автах пачкарського товару вони часом пропонували хабарі до 500 долярів. Один з членів банди зізнався, що багато разів нелеґально перейшовши кордони, він «заробив» понад 40 000 долярів. Банда була дуже добре зорганізована й керована. Її авта виглядали як американські і мали так добре влаштовані сховища що їх не можна було виявити при звичайній контролі. Слідчу акцію провадить американська військова влада в співпраці з французькою та італійською поліцією і митними установами. В цій справі вже арештовано низку осіб.

ТІТО НАЗИВОЄ СССР «АНТИРЕВОЛЮЦІЙНИМ»

БЕОҐРАД (ДПД). Делеґати комуністичної партії Сербії, закриваючи 22 січня свій другий партійний конґрес, схвалили постанову про виключення з лав партії всіх прибічників Комінформу. Наклепницькі твердження Совєтського Союзу й народньої демократії проти Юґославії є лише доказом того, що Юґославія стоїть на правильному шляху. Маршал Броз-Тіто обвинувачував на партійному конґресі Совєтський Союз і держави Комінформу в «антиреволюційній» настанові й ухилі від марксистської лінії. Для соціялістичних країн особливо важить шанувати елементарні права рівности. Юґославія боронить принципи марксизму й ленінізму проти ревізіоністів.

ЗМІНИ АМЕРИКАНСЬКИХ АМБАСАДОРІВ

ВАШІНҐТОН (ЕП). Президент Трумен та його новий міністер закордонних справ Ечісон мають незабаром запровадити зміни в американських амбасадах. Одні амбасадори будуть відкликані, інші покинуть свої пости на власне бажання. Крім того, як вважають в дипломатичних колах Вашінґтону, Ечісон зробить певні зміни в колі своїх провідних політичних радників. Зміни амбасадорів мають статися на п'яти важливіших постах. Генерал Волтер Беделл Сміс вже рік домагається демісії з поста амбасадора в Москві. Персональні зміни амбасадорів мають також бути в Парижі, Нанкіні, Буенос-Айресі, Копенгаґені й Гаазі.

ЧУЖОЗЕМНІ КОНСУЛИ ГИНУТЬ В СОВЄТСЬКИХ КОНЦЕНТРАКАХ

Як повідомляє «Група боротьби з нелюдськістю», проти переслідувань МВД (кол. НКВД) в совєтській окупаційній зоні не забезпечені навіть чужинці. Урядовець швайцарського консуляту Віктор де-Ляпрі лежить хворий на туберкульозу в концентраційному таборі Бухенвальді. Він був заарештований за те, що хотів у Ваймарі стати на перешкоді захопленню швайцарського майна совєтською окупаційною владою. Перуанський консул Альфредо Абеданк помер з голоду в тому самому Бухенвальді, мехіканський консул Карльос Сталь помер від туберкульози. Італійського делеґата Червоного Хреста в Берліні Данте Уджетто бачили в концентраку Мюлебен тяжко хворим на легені. (ДПД).

ГАЙНЦА НОЙМАНА РОЗСТРІЛЯЛО ҐПУ

Свого часу (ч. 144) в нарисі «Пізнє каяття німецьких комуністів» «Неділя» подавала докладні відомості про тяжку долю в СССР німецьких комуністів, що, шукаючи в ньому волі, знайшли концентраки, і про видачу їх Совєтами 1939 р. гітлерівському Ґестапо. Тепер факт видачі Сталіном 1939 р., коли він приятелював з Гітлером, німецьких комуністів Ґестапо знаходить нове підтвердження в недавно виданій в Стокгольмі сенсаційній книжці «Полонені у Сталіна і Гітлера» Марґарет Бубер. Авторка — вдова дуже відомого в Німеччині після першої світової війни комуніста Гайнца Ноймана, що втік з нею 1933 р. до Росії, де незабаром опинився в неласці. Ще 1947 р. в книжці «Підпільний рух в Німеччині» відомий американський дипломат Даллес писав що нема ніяких відомостей про Ноймана. Тепер цю таємницю викрито. Гайнц Нойман був заарештований і розстріляний ҐПУ 1937 р. Його дружина Марґарет Бубер-Нойман була заарештована й заслана до Сибіру в концентраційний табір в Караґанді як в'язень ч. 174 475. (ПЛ).

КАТУВАННЯ МІНДСЕНТЯ ТА ЙОГО СПІВПРАЦІВНИКІВ

ВІДЕНЬ (АП). «Признання» кардинала Міндсентя було вимушене тим, що кардинал протягом всього 82-годинного допиту мусів безперервно стояти і що йому часом давали споживати «відсвіжні» таблетки. Так переказує у «Вінер Кур'єр» угорський поліційний офіцер, що виконував свої обов'язки під час «слідства» в Будапешті проти Міндсентя. Першого морального вдару кардиналові завдали, показавши йому його страшенно знівечених катами співпрацівників. Його колишній секретар був на межі божевілля і на всі питання відповідав з істеричним сміхом: «Я признаюсь в тому, що ви хочете». «Відсвіжні» таблетки зовсім зламали опір кардинала. Такі таблетки спричиняють майже паралізуючий головний біль, нестерпну спрагу і кінець-кінцем повну втрату волі.

«ВОЙОВНИЧІ» ЧЕХИ

Коли групі приблизно з 50 чехів з табору Лехтфельд, що домагались увійти на закриту танцювальну вечірку німецького товариства молочарів в Ґрабені біля Мюнхену було в цьому відмовлено, вони, озброївшись видертими з паркану дошками, цеглинами й порожніми пляшками, почали штурмувати льокаль, вибивши в ньому шибки й легко поранивши чотирьох німців. Деяких з них американська військова поліція заарештувала вже в таборі. (Ш).

Новий осередок совєтського озброєння

В Совєтському Союзі, як переказують німецькі військовополонені, що повернулись з Росії, на сибірській залізниці, між містами Омськом і Іркутськом, створюється нове промислове місто під назвою «Новостройка». Його промисловість складають переважно збройові заводи, що виготовляють важкі морські гармати й іншу великокаліброву артилерійську зброю. (ДЕНА).

Таємні наради з Вишинським в Карльсбаді

ПРАГА (Ройтер). В одному подібному до фортеці готелі поблизу Карльсбаду, як тут повідомляють, відбувається тепер таємна нарада заступників совєтського міністра закордонних справ Вишинського з комуністичними провідниками східньо-европейських країн. В офіційних колах ЧСР зберігають повну мовчанку з приводу цієї конференції. Один представник уряду навіть твердив ніби він нічого не знає про перебування Вишинського в Чехо-Словаччині. Як переказують з добре поінформованих джерел, розбіжності поглядів в політичних і господарських питаннях між східньо- европейськими комуністичними провідниками викликали потребу в присутності й посередництві Вишинського. Ці розбіжності виникли передусім в питанні про прилучення до східньо-европейського бльоку совєтської окупаційної зони Німеччини, передбачене в повідомлених з Москви плянах створення східньо-европейської господарської ради, до якого і Польща і Чехо-Словаччина ставляться з недовірою. Крім того, присутність Вишинського в ЧСР збіглася і з чутками про незгоду в чехо-словацькому уряді. Хоч присутність Вишинського в ЧСР підтвердив ще раніше один урядовець міністерства закордонних справ, проте міністерства інформації і закордонних справ відмовились як підтвердити, так і спростувати цей факт або переказати якісь подробиці про мету приїзду Вишинського. Урядовці цих міністерств заперечили також, ніби щось знають про якусь політичну конференцію в Карльсбаді.

КОМУНІСТИ ХОЧУТЬ ВИГРАТИ ЧАС

«Нью-Йорк Геральд Трібюн» пише про спостеріганy останніми тижнями нову тактику комуністів, спрямовану на здобуття популярности в західньо-европейських країнах. Вони облишили свою дотеперішню тактику створення в цих країнах внутрішніх труднощів. Ознакою цієї зміни були недавні промови комуністичних провідників Франції Кашена і Італії — Тольятті. Обоє вони підкреслили потребу збереження миру між Росією і Сполученими Штатами і співпраці обох народів. Проте, на думку газети, схильність комуністів до співпраці з іншими партіями в західніх країнах суперечить їх поводженню в країнах, де панують комуністи. Також і совєтські газети «Правда» і «Ізвєстія» з такою ж люттю атакують плян Маршала і «американський імперіялізм». (Ройтер).

КОШТОВНІ РУМОВИЩА

МЮНХЕН (ЮП). Коли розчищали мюнхенську церкву «Фрауенкірхе», яка була частково зруйнована під час війни, якийсь Франц Фукс купив 12 старих дерев'яних бантин майже 500-літньої давности. З цих бантин кваліфіковані скрипкові майстри виготовили скрипки, що своїм тоном нібито не поступаються старовинним італійським інструментам. Фукс вже дістав численні замовлення на такі скрипки від німецьких скрипалів. За його підрахунком, йому вистачить цього дерева на 200 скрипок, з них 50 першорядних, приблизно 100 — «другої кляси», а решта — пересічної якости. Найдешевші з них коштуватимуть 400 марок.

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— Англія має намір продовжувати торговельні стосунки з Еспанією, особливо щодо сталі й харчових засобів.

— Колишній південно-африканський прем'єр-міністер фельдмаршал Смаєс подав до парляменту пропозицію висловити недовіру урядові Маляна через його расову політику, скеровану проти кольорового населення країни.

— 22 естонці й 15 фінів, втікши з своїх країн, перепливли 30-метровою шхуною Атлантійський океан і прибули до Міямі у Фльориді (США).

— Шеф чехо-словацької військової місії в Берліні генерал Дастіх, поїхавши перед Різдвом до Парижу, звідти не повернувся. Вважають, що він втік як політичний еміґрант.

— Совєтського посла в Лондоні Зарубіна спішно викликано до Москви для «важливих переговорів».

— В Еспанії почався процес проти 52 членів заборонених політичних партій.

— Італійська поліція заарештувала 7 осіб в зв'язку з наміром італійських студентів висадити в повітря військовий корабель «Кольомбо», що за мировим договором має бути переданий СССР.

— Европі досі бракує [illegible] 14 мільйонів помешкань.

— В Німеччині арештовано американця Барґмена, що під час війни провадив радіом нацистську пропаґанду.

— На радника в жидівських справах при американському військовому губернаторі в Німеччині, замість д-ра Габера, що як професор повернувся до Мічіґанського університету, призначено Гаррі Ґрінштейна.

— В атомовій лябораторії в Бірмінгемі помер 32-літній атомовий дослідник Фертел. Як припускають, він доторкнувся до проводу з великою напругою.

— Три англійці, два тижні щасливо граючи в рулетку в Монте-Карльо, спричинили крах його банку, що мусів виплатити 40 мільйонів франків.

ЩО КОШТУВАТИМЕ ХОЛОДНА ВІЙНА?

БАЛТІМОРА (ЮП). Як заявив голова військового комітету американського Сенату сенатор Тідінґс, «холодна війна» проти Совєтського Союзу до кінця 1952 р. загалом коштувала б американським платникам податків принаймні 25 міліярдів долярів. Останнім часом становище в світі (що стосується США) певніше погіршало, ніж покращало.

Турки не пропускають до СССР кораблів

Як уже коротко повідомляла «Неділя», вимога Совєтського Союзу передати йому за мировим договором з Італією певну кількість італійських військових кораблів наразилась на посередній опір цьому як в самій Італії, так і в Туреччині. Італія, здавши найбільший крейсер «Джуліо Цезаре», який вже відведено до албанського порту Валоба, затримує здачу інших кораблів, офіційно посилаючись при цьому на умови мирового договору, який передбачає здачу кораблів лише в «бездоганному стані», що його, мовляв, ці кораблі ще не мають. Разом з тим в Італії провадиться енерґійна кампанія проти видачі цих кораблів взагалі. Підкреслюють, що вони в останньому році війни билися проти німців на боці альянтів, і намагаються в крайньому разі обумовити здачу їх одночасним поверненням Росією позичених нею під час війни американських і брітанських кораблів. Італійські студенти влаштували на вулицях Риму й перед Совєтським посольством 6000-у демонстрацію проти видачі цих кораблів, а італійська поліція нібито викрила змову, метою якої було висадити в повітря ці кораблі.

Туреччина як пише «Швебіше Ляндесцайтунґ» підходить до цього питання без італійської темпераментности, без зайвого «крику». Вона спокійно виходить з реальної оцінки становища, посилаючись на договір в Монтре і відмовляючись пропустити через Дарданелли й Босфор крейсер «Цезаре» як більший за 10 000 тонн, а також підводні човни. Проте разом з тим Туреччина взагалі домагається від альянтів зміни їх рішення видати СССР італійські кораблі. Не в інтересах Туреччини посилення в Чорному морі совєтської фльоти. До італійських кораблів що мають бути видані Совєтам належать згаданий вже крейсер «Джуліо Цезаре» (хоч і збудований ще 1905 р., проте модернізований перед самою другою світовою війною), якому турецька фльота не може протиставити чогось рівного силою, а також один легкий крейсер три винищувачі два підводні човни й різні допоміжні судна. Крім того за точними інформаціями, що їх має Туреччина, Совєтський Союз будує в Миколаєві великий 45000-тонновий бойовий корабель. За таких умов Росії цілком забезпечена на Чорному морі перевага над слабкою турецькою фльотою. Туреччина, звичайно, свідома цього і стривожена цим становищем тим більше що важливий для неї вугільний район Цонґулдака, розташований в безпосередній близькості від Чорного моря потребує особливої оборони фльотою. Англо-американські друзі Туреччини кажуть їй: Адже в разі війни на допомогу Туреччині зараз же прийшла б англо-американська фльота, отже нема рації ще більше обтяжувати турецький бюджет посиленням турецької фльоти. Але турки цілком реально відповідають на це що така оцінка стратегічного становища не може бути сталою і що не треба забувати, як під час другої світової війни американська фльота виявилась неспроможною опанувати Егейське море, острови якого були окуповані державами Осі. Отож істамбульський часопис «Кюмбурієт» приходить до таких мелянхолійних висновків: «Це є результатом помилки зробленої альянтами в останньому році минулої війни, коли вони не послухались Черчіла (тобто не пішли за його порадою зробити інвазію на Балканах і окупувати їх ще до Совєтів — Ред.), і тепер ми є тими, що змушені нести на собі її наслідки. Турецька фльота неспроможна впоратись із завданням, яке може бути на неї покладено. Рівновага в Чорному морі знищена, і це є справою альянтів відновити її».

Невдалий виступ жидівського журналіста Давида Нуссбавма

Кінець одної провокації

Европейські скитальці, жертви останньої світової війни та двох тоталітарних режимів — нацистського та большевицького — були вже нераз предметом атак з боку ворожих їм елементів. Ціллю тих нападів було скомпромітувати запроторених людей в очах західніх великодержав та перешкодити ДП еміґрувати й знайти собі нову батьківщину. Найбільше атак довелося витримати з боку большевиків, які вели їх офіційно через своїх представників на міжнародньому форумі та неофіційно через свою пресу, радіо й публікації. Сильну акцію проти ДП вели також німецькі урядові й громадські чинники та німецька преса. Їм ішлося про те, щоб якнайскорше позбутися скитальців із своєї країни.

Тепер долучився до них ще голос представників американського жидівства. А саме з тяжкими обвинуваченнями нежидівських ДП виступив жидівський журналіст із США Давид Нуссбавм, кореспондент Пресового Агентства за Океаном і Жидівського Телеграфного Агентства, який нещодавно подорожував по Европі й відвідав табори жидівських і нежидівських скитальців. Він опублікував статтю, в якій твердить, що більшість із 400 000 ДП не є ніякими запротореними особами, а добровільно виїхали із східньої Европи до Німеччини разом з гітлерівською армією. 80% цих людей на думку Нуссбавма — є колябронтами нацистського режиму. Через те більшість нежидівських европейських скитальців є небажаним для США елементом.

Проти цих злісних і безпідставних обвинувачень жидівського журналіста виступила група американських журналістів, які разом із ним відвідали ці самі табори переміщених людей в Европі. Крім того твердження Нуссбавма спростував з усією рішучістю головний директор IPO в Женеві містер Так, а представники всіх добродійних організацій, які опікуються скитальцями, винесли однозгідний протест проти безвідповідальних наклепів Нуссбавма. Цікаво, що коли досі перед того роду атаками мусіли оборонятися самі напädені, тепер в їх обороні став і чужинецький світ, який на підставі довгої обсервації мав нагоду переконатися про велику вартість переміщених осіб.

Подаємо голоси окремих журналістів, які подорожували разом з Нуссбавмом і які прийшли до протилежного від нього висновку, якщо йдеться про нежидівських ДП. Вісім американських журналістів однозгідно ствердили, що нежидівські ДП є дуже побажаним елементом для США й вони стануть вартісними громадянами своєї нової батьківщини.

Вільям Е. Рінґ, кореспондент Штабу Служби Преси Національної Католицької Конференції Допомоги, пише, що закиди Нуссбавма нежидівським скитальцям «є грубо нечемними і невірними». Як ствердив згаданий кореспондент, «550 000 переміщених осіб були перевірені дуже дбайливо, щоб не прокралися небажані елементи». Коли Рінґ звернувся до Нуссбавма з домаганням дати докази на свої обвинувачення, жидівський кореспондент відмовився, мовляв, політика його газети не дозволяє йому це зробити.

Відомий військовий кореспондент, популярний радіокоментатор і співробітник газети «Щоденник міста Чікаґо» та «Міямі Геральд» ствердив: «На мій погляд велика більшість ДП, які прибувають до США, перевищують тих переселенців, які прибули сюди впродовж останніх 20 років. Перевірка новоприбулих дуже сувора. В таборах ДП живе велика кількість інтелектуалів та фахівців різних галузей. Пан Нуссбавм присвятив більшу частину своїх відвідин в Европі жидівським таборам, і він не має права говорити про всіх ДП».

Співробітник газ. «Індіянополіс Стар» Джозеф К. Шеперд пише: «Тяжко собі уявити, як два журналісти, що відбули ту саму подорож та розмовляли з тими самими людьми, могли прийти до двох діяметрально різних висновків — Давид Нуссбавм і я. Коли я повертався назад до США кораблем, на якому їхала група ДП, я був сповнений гордощів, що ці міцні люди так гарно починають своє нове життя. Коли вони заспівали «Боже, благослови Америку», я був певний, що вони таксамо думають як співають. Пан Нуссбавм провів свої ночі на кораблі блідий з переляку, що нацистська група змовників заповнить Америку підпільними злочинцями і квіслінґами та саботажниками й колябрантами, які прибудуть до США IPO-ськими кораблями. Я певний, що перевірка IPO, наших консулятів і нашої переселенчої служби, була точна й певна. Я був радісно зворушений, коли побачив наших нових майбутніх громадян».

Ед Арлістронґ з «Вільної Преси» в Вінніпеґу (Канада) стверджує, що Канада радо вітає в себе нових іміґрантів, які складаються з представників різних національних і віроісповідних груп. Канада, що вже прийняла понад 42 000 іміґрантів, плянує прискорити переселення скитальців. Право азилю для біженців є одною із найдавніших і найважливіших британських традицій, яку Канада мала щастя успадкувати.

«Цих кілька сотень ДП, жертв сталінського й гітлерівського режимів, які прибувають до США разом зі мною, — пише Чальмерс М. Робертс із «Вашинґтон Стар», — є добрі люди. Вони стануть першорядними громадянами США».

Кореспондент «Люїзвільського Кур'єра» Сам Адкінс дивується твердженню Нуссбавма, що тільки жидівські ДП є справжніми переміщеними особами. На його думку, тільки незначна кількість ДП може бути небажаним елементом.

«Християнський Науковий Вісник» стверджує, що між скитальцями є люди різних фахів, різних національних і віроісповідних груп. Всі вони мають за собою трагічні переживання. США мають змогу вибрати таких людей, що були б здібні пристосуватися до американської цивілізації.

Молодий шеф вашінґтонської газети «Світовий Демократ» Роберт Б. Армстронґ твердить: «Обвинувачення всіх 400 000 ДП в Европі, що вони негідні американського громадянства, бо вони є жертвами комуністичної тиранії замість того, щоб стати жертвами нацистського переслідування, є так само фальшиве як і комуністичне обвинувачення, що США є країною воєнних спекулянтів. Вважати нацистськими колябрантами цілі національні групи, які були двічі позбавлені людського існування через насильницьку окупацію червоних, могло б припасти до вподоби тільки покійному міністрові пропаґанди Райху і Службі Безпеці. Це необґрунтовані й наївнохитрі напади. Вони противічать цілій низці правдивих фактів та не відповідають цим обсерваціям і висновкам, що їх поробили працівники преси під час відвідин таборів европейських скитальців. Ці напади не мають нічого спільного з об'єктивною інформацією й мають на меті викликати тільки сенсацію.

Редактор газети «Журнал Провидіння» Джек Ділені сказав: «Найкращі люди в Европі живуть у таборах ДП». Проблема переселення — на його думку — така важлива, що їй не можуть перешкодити ніякі міркування релігійного, расового, чи іншого характеру. Жодна група не може мати ніяких особливих привілеїв. США радо вітають усіх ДП.

З приводу нечуваного виступу жида Нуссбавма, який своїми наклепами хоче захитати добру опінію нежидівських скитальців у світі та цим відсунути їх від переселенчої акції, Рада Добровільних Допомогових Організацій винесла окрему постанову, в якій заперечує закиди жидівського журналіста 22 члени Ради, між якими є католицькі, православні, евангелицькі та жидівські віроісповідні групи, виступили рішучо проти твердження Нуссбавма, мовляв, більшість ДП є колябрантами нацистського режиму. Рада стверджує, що всі ДП були перевірені американською армією та IPO й вони на підставі своїх спостережень надали цим людям статус ДП. Жодна добродійна організація не взяла б на себе обов'язку допомагати колябрантам. Коли комусь доказано, що він колябрант, його позбавляли права ДП і допомоги. Твердження п. Нуссбавма образливі й нечемні та роблять кривду людям, які найбільше потерпіли від режиму поліційних держав.

Лотиська газ. «Латвія» стверджує, що на наклепи Нуссбавма не варто було б реаґувати, якби не те, що його витадки діють на публічну опінію світу більше від поважних статтей. Але пан Нуссбавм — пише газета — знає, яка мета його виступу й наше завдання полягає в обороні нас самих перед такими нападами.

Безвідповідальний напад жидівського журналіста на всі інші національні групи скитальців з метою пошкодити їх переселенню викликав однозгідну реакцію опінії світу, що вже мала нагоду переконатися про високу моральну вартість людей, які є жертвою другої світової війни та двох тоталітарних режимів. Слова оборони американських журналістів та світових Добродійних Організацій є одночасно найкращим свідоцтвом, яке видала світова опінія устами своїх представників нежидівським скитальцям.

Переселення з зони

До питання про переселення ДП з американської до англійської зони Німеччини й навпаки, яке було поставлене на 14-ій Пресовій Конференції в Головній Квартирі IPO в Бад-Кіссінґені, ми одержали додаткові пояснення, які з'ясовуємо нашим читачам:

Приписи про переселення ДП з англійської зони до американської сформульовані на конференції Відділу Цивільних Справ ЕУКОМ та узгіднені з IPO британської зони. Вони оголошені в адміністративному розпорядку ч. 39 від 28-го листопада 1947 року.

Найважливіші причини, щоб перенести когось з однієї зони до іншої, такі:

1) об'єднання родини, тобто об'єднання з родичами першого або другого ступня спорідження.

2) відвідування школи, лікування в шпиталі, користування інституціями, яких немає в зоні замешкання, або інші причини, які визнає IPO достатніми.

3) гуманітарно-добродійні причини, які визнає IPO.

Переміщена особа заповнює формуляр М/3, тобто прохання про перенесення до іншої зони в місцевому бюрі IPO. У дальшій процедурі заінтересована особа участи не бере. Справу ведуть відповідні чинники IPO й про вислід її повідомляють петента. Те саме бюро, в якому ДП склав прохання про переселення, повідомляє його, коли він може переселитися.

ЕУКОМ не дозволяє, щоб до американської зони переносилося для поєднання з родиною більше дорослих осіб, ніж їх мешкає в американській зоні. Нпр., коли 4 особи з британської зони бажають поєднатися з двома особами родини в американській зоні, то IPO пропонує радше, щоб сталося навпаки.

Факт, що хтось бажає об'єднатися з родиною для спільної еміґрації, не є причиною для переселення, бо проєкти еміґрації можна успішно реалізувати й у британській зоні.

Цей розпорядок підписав шеф Відділу Переселення Біженців Гарольд Л. Додж.

Представництва в Національній Раді домагається Союз Земель Соборної України

В українській пресі була вже коротка згадка про те, що 24-го й 25-го грудня м. р. в Ашаффенбурзі відбувся програмовий пленум центральних органів Союзу Земель Соборної України. Як довідався наш кореспондент з близьких до проводу СЗСУ кіл, пленум видав окремий комунікат, в якому підкреслив, що широкі маси українського суспільства виявили до нової організації не абиякий інтерес. Нова організація відзначається амбіцією поширити свою діяльність. Тепер функціонують 14 осередків СЗСУ, а в стадії організації мають перебувати дальших 18 осередків. Коли вірити інформаціям проводу, число дійсних членів в деяких осередках переходить уже сотню. Два дні нарад пленуму минули в жвавих дискусіях на політично-державні, громадські й церковні теми. Пленум визнав, що дальшим кроком для зміцнення бази й підсилення авторитету Української Національної Ради, є потрібним уже тепер поширити представництва в Національній Раді. Це визнання треба розуміти як домагання руху, очоленого паном Доленком та його групою увійти поруч інших українських партій до нашого еміґраційного парляменту. Цікаве місце в комунікаті пленуму знаходимо щодо характеристики ЦПУЕ, якому пленум закидає, що воно за три роки свого існування не спромоглося впорядкувати таборового життя в усіх його ділянках. Тому й пленум висловлює бажання, щоб Виконний Орган сам вжив негайно заходів у тій справі. З українського становища на окрему увагу заслуговує постанова пленуму про боротьбу з проросійськими впливами. З цього погляду-каже комунікат треба відзначити велику активність та ініціятиву, які виявляють окремі осередки СЗСУ, які в своїй щоденній роботі безпосередньо стикаються з підступно-розкладницькою роботою власівців, солідаристів, тощо. В церковному питанні пленум схвалив текст меморандуму до Національної Ради з домаганням якнайскорше проголосити основи церковної політики Уряду, яка мала б виходити з двох принципових засад: визнання свободи релігії та незалежности Церкви від держави.

Як довідується наш кореспондент, в персональній структурі органів СЗСУ сталися зміни. На місце п. С. Домазара, що остаточно вийшов з тієї організації, якої був головою, керівництво Союзом перебрав п. Сеник.

З ПОЛИНИ РАЙНУ ДО БРАЗІЛІЇ

Одного січневого дня особливо часто курсують вантажні авта між переходовим табором і станцією Нідерляндштайн (Французька зона). На перехресті стоїть поліцист і керує рухом. Вантажні авта повні людей і баґажу. Вони їдуть на залізничну станцію, а потім знову повертаються, щоб забрати нових людей і новий баґаж. Комендант табору п. Авустен особисто керує акцією перевозу родин скитальців французької зони, які їдуть до Бразілії. У переходовому таборі ці переселенці перебувають звичайно один день, одержують на дорогу по пачці харчів від Червоного Хреста на особу.

Це вже не перший транспорт. Кілька відправлено на Фрайбурґ до Франції, а цей уже потім до Бразілії. Люди, що ним їдуть, перейшли вже цілу низку реєстрацій, комісій, лікарських оглядин. З приводу їх виїзду велася вже багата кореспонденція, телефонні розмови, особисті зустрічі. Акцією переселення скитальців до Бразілії керує директор IPO на північну французьку зону полковник Ґріоле, а допомагає йому керівник еміґраційного відділу полковник Лавінь. IPO співпрацює з другою установою ПДР, в проводі якої стоїть майор Реклю й його ад'ютант Борд. Ці дві установи довго й наполегливо працювали над тим, щоб побачити цю кінцеву фазу своїх заходів. Співпрацюють з ними представництва окремих національних груп, щоб полегшити переселенчу процедуру.

Транспорт відбувається окремим поїздом. Діти одержують гаряче молоко, старші гарячу каву. Багато людей, які ще залишаються в Німеччині, проводять на станцію знайомих.

Транспорт їде під охороною старшини IPO аж до Ґрону, збірного табору коло порту в Бремені.

Цього січневого дня понад 500 людей покинули долину Райну. Понад 500 людей різних національностей (українці, поляки, мадяри, балтійці) виїхали в далеку заморську країну шукати нової долі.

Г.

Наради IPO в Женеві

Як повідомляє преса, 18-го до 21-го січня ц. р. в колишній палаті Ліґи Націй у Женеві відбулися наради IPO й добродійних установ. На цій конференції обговорено здобутті при реалізації плянів IPO і добродійних організацій успіхи та накреслено засоби, які дали б змогу осягнути якнайкращі результати у найближчому півріччі.

На конференції були присутні представники від семи урядів, які найбільше зацікавлені проблемою еміґрації, високі урядовці IPO та делеґати 89 добродійних установ від 47 народів. Наради відкрив містер Коген. Доповідав про дотеперішню діяльність IPO заступник головного директора IPO містера Така, який перебуває тепер в південній Америці сер Артур Рукер. В програмі нарад були доповіді про репатріяцію, переселення, опіку, утримання та правну допомогу. Над доповідями крім того відбулися дискусії в окремих комісіях. Важливою проблемою нарад було питання людей хворих та інвалідів. Обговорювано не лише справу посилення опіки над ними та забезпечення їх рентами, але й запроєктовано вжити заходи, щоб різні країни пішли слідами Бельгії й Нової Зеляндії та прийняли до себе тих, що найбільше потерпіли у другій світовій війні. Для ґрунтовного опрацювання й розроблення цієї проблеми покликано окрему комісію.

Другою важливою проблемою була індивідуальна еміґрація. Обговорено способи полегшення цієї еміґрації. Під час дискусії виявилося, що Арґентіна проведе реформу еміґраційних законів впродовж найближчих трьох місяців і тоді знову можна буде еміґрувати до цієї країни. IPO має інтервеньювати перед австралійським урядом в справі допущення до виїзду цілих родин. Представниця IPO в Вашінґтоні місс Марта Діле склала звіт про новий американський «білл» (закон), який передбачає переселення скитальців з всіх країнах кількістю 400 000 до 1952-го року. Право на переселення мали б мати всі, хто відповідає дотеперішнім вимогам, але опинилися на місці свого теперішнього перебування перед 21-им квітня 1947-го року. Для опрацювання постулятів, які в зв'язку з тим мають поставити американському сенатові IPO й добродійні установи, покликано окрему комісію. Ці постуляти будуть передані американським добродійним установам, які поставлять їх на розгляд парляменту.

Найбільшу увагу звернула конференція на справу переселення, яка є найважливішою ділянкою праці IPO. Для реалізації окремих обговорених на конференції проблем, будуть створені комісії. Конференція принесе безперечно великі користі скитальцям, бо обговорено й зактуалізовано в ній багато життєвих проблем ДП.

Суперечні погляди на новий іміґраційний закон.

Підчас прилюдного форуму, уладженого на радіостації щоденником «Нью Йорк Таймс» в середу 22 грудня, виявлено такі погляди на новий іміґраційний закон, який допускає 205 000 скитальців: Едвард Корсі, стейтовий комісар промислу, твердив, що теперішній закон невиконний, бо стримує приїзд робітників, яких Америка дуже потребує, отже треба закон змінити, щоб допустити негайно скитальців у великому числі. Конгресмен Ед. Госсет, який приготовляє зміни в теперішньому законі вже після Нового Року, каже, що закон є справедливий та виконний і що це не є в інтересі Америки допустити скитальців, які «є найменше бажані й найменше на це заслуговують». Він казав, що тепер нема в Америці мешкань і праці для всіх скитальців. Гарольд Фішбайн, колишній директор IPO в Берліні, казав, що Америка повинна впустити всіх, щоб здобути приязнь народів. Пол Ґріфіт, недавній командант Американського Леґіону, радив втримувати стелю на іміґрантів. Всі промовці є знавцями відносин серед діпістів на еміґрації.

ДО США Й АВСТРАЛІЇ ВИБУЛИ 593 ДП

25 січня з Мюнхену вибули 593 ДП, що переселюються до Сполучених Штатів і Австралії. З цього числа 500 осіб поїхали поїздом до Бремену, звідки мають вибути до Америки. 50 еміґрантів, а згодом ще 43, вилетіли до Неаполю, щоб звідти пароплавом рушити до Австралії. (Старс енд Страйпс).

ЕСЕСІВЦІ ПІД МАСКОЮ ДП?

СІДНЕЙ (ЮП). За твердженням голляндських переселенців, що прибули до Сіднею пароплавом «Волендам», з ними приїхали принаймні 12 колишніх есесівців, що запевняли, ніби вони балтійці. Незабаром після того, як пароплав вийшов з Роттердаму, між деякими балтійцями і людьми, що твердили, ніби вони теж балтійці, а справді були есесівськими вартівниками в німецьких концентраційних таборах, дійшло до бурхливих суперечок. Один голляндський пасажир запевняв, що він підслухав розмову на чердаку пароплава двох таких «балтійців», в якій один з них казав, що він був есесівським «штандартенфюрером»

КОЖНОМУ СЛОВО

Заява проф. Шаяна

3-го січня ц. р. о год. 8.15 вечора увійшли до моєї кімнати два незнакомих суб'єкти віком коло 25-30 років. На моє прохання, щоб вони відрекомендувалися, вони відмовилися подати свої прізвища, а після цього один з них заявив, що я і п. ред. Б Війтенко компромітуємо українську справу нашими інформаціями перед чужинцями, а також, що ми приїхали до Англії набивати свої валізки. Він загрозив смертю мені і неприсутньому п. ред. Б. Війтенкові, якщо ми не перестанемо цього робити.

Стверджую, що маємо тут справу із складним випадком політичного шантажу інспірованого неправдивими чи може провокаційними вістками про мою діяльність у Англії.

Цей сумний факт свідчить наявно, до якого абсурду і морального занепаду може докотитись організація, що зв'язала свою долю із того роду темними і безвідповідальними методами.

Якщо ці методи не будуть до кінця усунені з діяльности, а що найважніше із совісти української нації, тоді ми опинимося в хаосі провокацій і терору, що доведе нас до моральної і фізичної руїни на довгі століття.

Ілі, 5 січня 1949.

Володимир Шаян, Англія.

Прикрий недогляд

Шановний Пане Начальний Редакторе!

В Вашому цінному часописі ч. 156 уміщено фотознимку з підписом: «Образ Архистратига Михаїла власної роботи передав Палій-Неїло генералові Михайлові Омеляновичеві Павленкові в день його ювілею». В цьому підписі на сторінці 4-ій при наведенні мого прізвища пропущено, думаю через редакційну неувагу, належний мені військовий ранґ генерала, як також і моє ім'я, а далі на сторінці 10-ій того-ж 156-го числа надруковане: «Поруч святкування ювілейних днів генерала Омеляновича-Павленка, Палія-Неїла та д-ра Степана Барана...». Отже мене чомусь двічі здеґрадовано. Це серед моїх приятелів, вояків СУВ-у і багатьох наших громадян, які знають мою працю на громадській ниві та в військовому секторі й ставляться до мене з пошаною, викликало зрозуміле здивування, бо я й вони вважаємо це за пониження моєї особи. Не хочу звинувачувати в цьому Редакції «Неділі», зокрема головного Редактора цієї газети, бо думаю, що цей недогляд не був подиктований злою волею або свідомим наміром злегковажити і понизити мою гідність, однак хотів би зазначити, що як чомусь не надрукували мого ранґу, то повинні були б надрукувати «мистець-іконоґраф», бо крім вищої військової освіти, я маю ще скінчений іконоґрафічний відділ Московської Академії. З уваги на те, на майбутнє у згадці про мою недостойну особу прошу не робити подібних помилок тим більше, що серед невеличкої групи нашої генералії я є найстарший віком і найстарший роками служби генерал і інвалід наших Визвольних Змагань.

З вояцьким привітом

Генерал-хорунжий артилерії
Борис Палій-Неїло.

Від Редакції: Шановний Пане Генерале! Нам дуже прикро за недогляд, зроблений в процесі верстання критичного числа «Неділі». Не мусимо Вас запевняти, що винен тут виключно злісний друкарський чортик бо Ви самі знаєте з якою повагою «Неділя» ставиться до наших Ветеранів та з якою радістю ми нещодавно помістили велику статтю з барвистим описом Ваших великих бойових та громадських заслуг. Думаємо, що публікацією Вашого наведеного листа ми направили зроблену Вам кривду.

В обороні ред. Пасічняка

До Пана Редактора «Неділі»

Як український учитель і учасник українських визвольних змагань, цією дорогою хочу виступити в обороні чести й доброї слави мого колишнього учня, ред. Василя Пасічняка.

Я знаю його не гірше від свого сина, бо від 6-го року життя я був його вчителем, виховником і директором у початковій школі в його рідному селі.

Він був одним із найкращих моїх учнів так щодо науки як і поведінки. Тому я рішився послати його до гімназії. Як гімназійний учень він організовує в рідному й сусідніх селах читальні «Просвіти», «Рідну Школу» та «Сільський Господар». У сьомій клясі його арештовує польська поліція за промову в читальні «Просвіти» у Вороні. Лише трудами та заходами чільних громадських діячів та Єпископа Кир Григорія Хомишина вдалося йому продовжувати гімназійну науку. Як учень вищих кляс гімназії ред. Василь Пасічняк організовує українську молодь в трьох польських гімназіях та вчительській семінарії в Станиславові. За це зазнав дальших переслідувань польської влади. По матурі Пасічняк студіював теологію в Станиславові. Тут знову продовжує працювати на національній ділянці. Одначе польська поліція знову його арештувала. Справді Єпископ Хомишин інтервеньював в його справі, але не прийняв на дальші теологічні студії. Тому що у Львові не прийняли п. Пасічняка до вищої школи, він мусів студіювати у Високій Журналістичній Школі в Варшаві.

З приходом большевиків до Західньої України виїздить ред. Пасічняк на Лемківщину. Тут знову зазнає дальших переслідувань німецької влади. У 1941-ому році йде на Східні Області України. Арештований у 1941 році, сидить у тюрмах Львова, Кракова. Опісля карається в концентраках Авшвіцу, Маттавзену, Мельку й Еґензее, звідки його американська армія звільнює в травні 1945 року. У червні 1946-го року в Мюнхені в оселі при Фюріхштрассе, довідався я від українських політв'язнів про те, що він неодному товаришеві недолі врятував життя в концентраку. Дали мені також його відозву в справі заснування ЛУПВ. Пізніше він організував Міжнародню Ліґу Політичних Вя'знів. Його вибрали першим президентом цієї установи.

Треба об'єктивно ствердити, що «Українська Трибуна» постала з його ініціятиви.

Найкоротшими словами старався я подати до відома широкого українського громадянства, яку велику кривду зробила Управа Ліґи Українських Політичних В'язнів своєму першому голові, коли зважилася в своїй тенденційній листівці від 1-го грудня м. р. непристойним способом знищити те все, що кожній чесній людині найдорожче — честь і славу.

З моїх слів кожному видно, що ред. Пасічняк впродовж 20 років чесно працював для українського народу, а сьогодні в заплату за те одержав цинічну писульку від ЛУПВ, яку плямує кожний чесний українець.

Цих метод, від яких ми всі втікали з Рідних Земель, не можна застосовувати тут, на чужині. Ці методи не лише руйнують і дезорієнтують українське громадянство, але й ллють воду на чужий млин.

Як учитель і виховник ред. Пасічняка й як український громадянин я вважав своїм обов'язком стати в обороні безпідставно заплямованої чести свого колишнього учня.

Василь Симчук

Громадянство чекає на полагоду Гіссенської справи!

Воюють доносами

До Хвальної Редакції час. «Неділя».

У Вашому цінному часописові ч. 154 від 19-го грудня м. р. в статті про робітничу оселю в Ґісені — «Тіні «зразкового табору» було згадано також моє прізвище. Там було написано: «Дуже цікаві пригоди мав референт суспільної опіки п. Запорожець. Він покинув УРДП і перейшов до УНДС, чи гетьманців». Тому дозвольте з цього приводу заявити, що автори допустили відносно мене деяку неточність, бо формально я не належав і не належу до жодної з партій. Являюсь прихильником національного світогляду, бо лише останній може встояти напорові комунізму, але в питаннях практичної праці я виходив і дотепер виходжу з понадпартійного становища. З цієї причини, ясна річ, я не міг кидати одну партію, чи переходити до інших.

Що ж навело на мене **гнів дуже «революційних» діячів з УРДП?**

В 1944 році я майже врятував життя п. М. Степаненкові, а також при цій нагоді я його представив багатьом нашим видатним людям на еміґрації. Потім ми зустрічались з обіймами і поцілунками, як брати... З організацією Робітн. Оселі в Ґісені п. Степаненко приголосив мило і мене прийняти в цьому активну участь. Я охоче погодився! Бо чому б мені не попрацювати для створення зразкової Оселі? Пізніше п. Степаненко і Ко думаючи очевидно, що вони мене цим купили, **вимагали від мене в грубій формі підтримувати їхні всілякі кривди та злочини по відношенню робітників табору.** Вимагали від мене також формального вступу до УРДП, щоб очевидно скрутити мене обов'язком «партійної дисципліни»... Де дівсь колишній Степаненко? Це вже була бездушна людина і мої переконання вже не мали жодного впливу!

Коли я категорично відмовився виконати їх вимоги, то Степаненко погрозив, що **«його партія мене знищить».** Так говорив зі мною один із недавніх палких оборонців волі, демократії і т. ін. Тоді ж був потрібний цей облудний туман, бо УРДП була ще в стадії «ферментації»! Дуже вже швидке виродження!

Але очевидно в п. Степаненка і його прибічників не вистачило відваги мене знищити... тоді по його наказу та мабуть і ЦК УРДП — п. Шинкар і ще декілька його поплентачів в гострій формі зложили американським чинникам заяву, що я людина «дуже небезпечна», бо я «совєтський аґент». Очевидно, чужими руками безпечніше когось «нищити»... Потім, не дочекавшись розбору і затвердження цієї своєї заяви, Шинкар сам вигнав мене з табору, використовуючи при цьому таборову поліцію. Я навіть не був формально звільнений з праці, де числивсь ще більше м-ця. Жодний з американців не підписав наказ про моє звільнення, що зробив знову лише Шинкар, але ж останній всіх запевняє, що це зроблено на вимогу американців!

Оце недавно я був знайшов собі працю в переселенчому таборі Буцбах, але перед днем виходу в праці мені відмовлено... бо «Ваші земляки заявили, що Ви викинутий із двох таборів за комунізм». Так що мої «цікаві пригоди» продовжуються!

Коли зрідка Шинкар впускає мене в Ґісенський табір, щоб я дещо взяв із своїх речей, то обов'язково приставляє поліцая, так що на території табору я буваю заарештований. Але ні американська, ні німецька поліція мене не розшукують і не переслідують!

Так керують люди, що написавши лише «з десяток любовних листів до дівчат» нагороджуються еміґрацією з легкої руки титулами «професорів» та званнями відомих «громадсько-політичних» діячів... Цікаво, що дехто воюючи проти титулів «гнилої Европи», так легко чіпляє ці титули собі!

Хіба ж учителі 7-ми річок на східній Україні звались професорами?

На такій моральній основі «кується» тип керівного діяча УРДП!

І після цього хочеться запитати, що ж, Ви панове далі зі мною зробите? «Зразковий процес»?

Мені дуже цікаво чи Ви відмінно засвоїли собі «4 главу» із «Краткого курса історії ВКП(б)» про діялектику?

Чи може в Вас знайдеться гідність, щоб самим запляновувати свої вчинки?

Але про ці справи я оповім ще іншим разом.

З глибокою пошаною

Ґісен, 4. I. 49. **О. Запорожець.**

Пам'ятайте про допомогу українським студентам!

Голос з Галичини

За повідомленням польської еміґраційної преси, до західньої Німеччини прибув один греко-католицький священик, що 30 років був у Галичині, а в середині грудня минулого року був виданий звідти совєтською владою. За його словами, теперішній Львів справляє враження цілком російського міста. На вулицях чути лише російську мову, впадають в око численні азіятські типи. Поляків у Львові ще лишилось 40-50 тисяч. Відчинені ще катедраля, церкви св. Магдалини, св. Антонія і ще одна. Решту церков і манастирів перетворено на ґаражі, склади тощо.

УПА діє. Щодо українського духівництва, то митрополит Сліпий, єпископи Чарнецький, Лакота й багато священиків ув'язнені в Воркуцькому таборі коло Уралу над річкою Камою. Вони працюють там у вугільних копальнях в жахливих умовах. Старенький вже брат митрополита Шептицького ігумен отців Студитів зі Львова помер у тому ж таборі 1948 р. Станиславівський єпископ Лятишевський перебуває на засланні в Казакстані, а єпископ Будко психічнохворий і разом з одним ченцем-студитом поселений десь над Озівським морем. Призначений большевицькою владою на перемиського єпископа Мельник вже усунутий і замінений росіянином.

АРЕШТ ВИДАТНОГО КАНАДСЬКОГО КОМУНІСТА

ВАШІНҐТОН (Ройтер). Американська кримінальна поліція заарештувала в Нью-Йорку колишнього секретаря канадської комуністичної партії Сема Карра, якого визнано чільною постаттю в справі совєтського шпигунства в Канаді.

Кандидатки на „Міcс Баварію" в Мюнхені

Проф. П. Ковалів

Мовний провінціялізм чи літературна норма?

Таке питання часто виникає, коли в практиці доводиться вживати часових форм н и н і і с ь о г о д н і. Яка з них форм літературніша? Чи може обидві вони літературні і вживаються кожна на своєму місці?

Слово н и н і — індоевропейське, спільне для всіх індоевропейських мов. Тільки не в усіх мовах воно зберігає однакове значення в одних воно вживається із значенням т е п е р, в інших — із значенням з а р а з, ще в інших — як синонім т е п е р, і с ь о г о д н і або з а р а з. В слов'янських мовах це слово вживається переважно як синонім нині, тепер, сьогодні. Напр. старослов'ян і староукр. нынь, болгар. нине, рос ныне, білор. ныне. чеськ. nyni, польс. nynie. Порівн. в інших мовах литов nu, nunai, nunaisi (тепер), грецьк nun (зараз), латин. nuns, num (зараз), нім. nun, перс. nun, nun, староіндійськ. nunam (тепер).

Як бачимо, слово н и н і з давніх часів зберігає загальне значення теперішнього часу, але в окремих мовах воно також конкретизується в понятті с ь о г о д н і (цього дня) і навіть — в понятті з а р а з (негайно). В українській народній мові це слово вживається переважно з конкретним значенням (сьогодні) в формах н и н і і н и н ь к и: Бодай мій ворог знав, що нині за день (Номис) Ниньки живеш, а завтра гниєш (Номис). Ниньки підемо до Церкви (Поділля).

Але в літературній українській мові слово нині втратило конкретне значення (сьогодні) і вживається із значенням загальним, і то найчастіше цим поняттям охоплюється цілу епоху, що її ми мислимо в теперішності синонімічно до форми „в наш час". Тому ми залюбки вживаємо: „Нині ми переживаємо важку духову кризу", „Нині вже літають із швидкістю тисячу кілометрів на годину", „Нині немає єдности між державою і Церквою" та ін. З тим же, очевидно, значенням вживається церковного богослужбового виразу: „Завжди, нині і повсякчас . . ."

Натомість з конкретним значенням вживається слово с ь о г о д н і (тобто цього дня), відповідно до нім. heute, англ. to-day, this day, франц. aujourd'hui, еспан. hoy, польськ dzisiaj, чесь. dnes. Це слово пізнішого походження (староукраїн. сєго днь) і заступило в цім значенні слово н и н і, перейнявши від нього функцію конкретизації часу. З цим значенням воно відомо і в народній мові Напр. Чи не гріх, кажуть, сьогодні робить (ЗОЮР, 1, 18). Сьогодні не празник, а ти нам не вказник (Номис). А в літературній українській мові воно стало нормою: „Я сьогодні працюю, а завтра відпочиваю", „Ми сьогодні були в театрі". Як і, навпаки, не слід вживати цієї конкретизованої форми з загальним значенням: „Сьогодні вже літають із швидкістю тисячу кілометрів на годину" (Час, 1948, ч. 35).

Щождо слова т е п е р, що його в практиці плутають з словом з а р а з, то воно має інше значення. Це слово існує тільки в слов'янських мовах і походить з т е - п ь р в ь, старослов'ян. т о п р ь в о, серб т о п р в Воно знаходиться в зв'язку з словом п о р а (час) і відповідає нім. jetzt, англ. now, at present. Слово це вживається із значенням певної пори часу, що вже наступила: Теперички не дам байбарака (Шевч) Оставайся, мамо, в лузі, вже тепера ми сами друзі (Номис). Особливо при дієсловах з метою відтінити пору тривання чинности: „Я тепер працюю", Ми тепер відпочиваємо, „Батько тепер спить". В окремих випадках, правда, слово т е п е р може синонімічно вживатися і поряд з н и н і, тобто в певному контексті може набирати значення епохи: „Ми тепер переживаємо важкі часи". Але краще вживати в таких випадках традиційного українського н и н і.

Слово з а р а з вживається із значенням негайного виконання чинности: Зараз не вішають, а попереду розсудять (Номис). Скажи, що зараз прийду (Харків). Зараз Івана з'язали, вивели його в чисте поле (Чуб. V, 930). Ці слова (тепер і зараз) зовсім не є синонімами і не можуть одно одного заступати. Отже, не можна сказати: „Я тепер прийду".

Із сказаного приходимо до висновків, що кожне з перелічених слів має своє місце в літературній українській мові. Не можна їх також приймати за провінціялізми там, де вони несуть певну нормативну функцію в літературній мові, як і не можна їх приймати за літературні норми там, де вони є провінціялізмами.

ДОРАДЧЕ БЮРО ІРО ДЛЯ ДП

ІРО відкрило в Вюрцбурґу дорадче бюро, що має давати поради й довідки всім переміщеним особам (ДП), які мешкають в Долішній Франконії (Унтерфранкен). Чужинцям, що мешкають в цій зоні, бюро подаватиме поради в господарських і соціяльних питаннях. Запити англійською чи німецькою мовою скеровувати на адресу: Welfare Office «Out-Service», IRO Area 3 Sub-HQ's Schönleinstrasse 3. Урядові години: 8.30—12.00 і 13.00—17.30. (М.-П.).

СКІЛЬКИ ЛИШИЛОСЬ ДП?

В американській зоні Німеччини тепер перебуває 249 000 ДП Протягом 1948 р. з американської зони еміґрувало 74 000 переміщених осіб Переселення всіх жидівських ДП з бізони до Ізраеля передбачається здійснити на кінець цього року. (ДЕНА).

Хроніка Ашаффенбурґу

РОЗ'ЇЖДЖАЄТЬСЯ велика громада

До невеликої станції «Ашаффенбурґ-Зюдбангоф» під'їздять тягарові авта. З них висідають люди і, несучи в руках течки та невеликі валізки, йдуть до вагонів.

На пероні натовп. Обійми. Потиски рук.

— Так ви, Іване Івановичу, пишіть, не забувайте. —

— Не бійтесь, не забуду. Писатиму. —

— Так ви, пане маґістре... —

— Так ви... —

Коротке «айнштайґен!» прорізає повітря. Родичі, друзі і просто знайомі дивляться один на одного так, ніби розлучаються навіки.

Колеса починають крутитись. Все швидше і швидше. Ось уже останній вагон зник у далечіні.

Капає дощ з неба, капають сльози в людей.

Поїхали!

Чутки про розформування українського Ашаффенбурґу, чутки, що, то зміцнюючись, то послаблюючись, кружляли вже довший час, — тепер знайшли своє реальне втілення.

21 січня з Ашаффенбурґу від'їхало в Пфорцгайм 400 осіб.

23 січня в Етлінґен 313 осіб.

25 січня в Цуффенгавзен 193 особи.

27 січня на Мюнхен 382 і на Ляйм 68 осіб.

Ці цифри дещо різняться від тих, які «Неділя» подавала раніше, що, зрештою, цілком зрозуміло, бо при реалізації якогось пляну завжди можливі відхилення в той чи інший бік, тимбільше, що діпісти зараз їдуть то на комісії то взагалі з Німеччини, — отже цілий ряд людей, намічених до якогось транспорту, «випав з графіка». Особливо це позначилось під час виїзду до Пюртену, куди замість запланованих 250 чол. виїхало лише 83. Причина недотягнення криється в тому, що до останньої хвилини не була вирішена доля української гімназії, бібліотеки, студентів та інших. — Всі ці установи, а також студенти лишаються в Ашаффенбурзі. Дальші транспорти: відійшли на Берхтесґаден 31 січня та на Ельванґен 2 лютого. Разом у ці два табори від'їде з Ашаффенбурґу 600 осіб. Акцією перевозки керувало ашаффенбурзьке ІРО і ОПУЕ і — слід признати — керувало добре. Замовлені потяги прибували заздалегідь, так що люди мали змогу перевезти основну масу речей напередодні, щоб у день від'їзду прибути на двірець уже без турбот про те, де і як заладувати речі. Матерів з грудними дітьми возили на станцію санітарними автами, а решту людей — тягаровими. До вагонів приїжджала таборова кухня і дітям давали молоко, а дорослим — каву чи гарячий обід, залежно від пори дня. Вагони для людей були особові і добре нагріті. Раз, щоправда, трапився неприємний інцидент: потяг був невідповідний для перевозу людей і працівники ОПУЕ заявили про це транспортовому офіцеру п. Голубєву. Замість полагодити справу, чи взагалі дати якусь відповідь, цей пан сказав: «А ви забули, в яких вагонах ви їздили шість років тому?» Деяких труднощів взагалі не можна було передбачити. Так, напр., коли мав їхати транспорт на Ельванґен (25 січня) і речі були вже в вагонах, прийшло повідомлення, що до ельванґенського табору в'їзд заборонений через епідемію, отже всі речі довелось знову виладовувати з вагонів, а від'їзд цього транспорту перенести на 2 лютого. Всього з Ашаффенбурґу мало виїхати 2 600 українців, але після узгіднення всіх питань з директорами таборів, головами таборових рад і ОПУЕ та директором ІРО п. Бретфордом це число скорочено до 2 300 чол. Дальші турботи ОПУЕ полягатимуть у розміщенні всіх українців, які лишаються в Ашаффенбурґу в двох залишених таборах: «Артилері» та «Буа Брюле». Загальна житлова площа в цих таборах цілком достатня для того, щоб під час поселення людей мешканеві норми не були порушені. — П. Д.

З д'яльчости 'МКА

Незвичним для організації ІМКА-ІВКА явищем були збори (3-го січня) в ашаффенбурзькому таборі «Артилері казерне», на яких деяка частина української ІМКА-ІВКА Ашаффенбурґ одержала посвідки дійсних членів світової ІМКА. Посвідки видавав представник світової ІМКА на 3-тю ерію п. Теренс. Він сказав, що це вперше в історії ІМКА приймають одразу до світової ІМКА, бо досі завжди було так, що в кожній країні спершу приймали до місцевої (національної) ІМКА, а вже посередньо через неї — до світової. Розуміючи причини, які не дозволяють українському народові мати за даних умов свою національну ІМКА, п. Теренс повідомив про те, що з метою дати українцям змогу вступити до міжнародньої організації та скріплювати цим свій контакт з іншими народами, провід світової ІМКА вирішив відступити від діючого досі правильника й дозволити українцям ставати членами світової ІМКА не через свою організацію, якої на Україні немає, а безпосередньо. Цей дружній акт з боку проводу світової ІМКА дуже зворушив новоприйнятих ІМКА'рів і один з них, інж. Кекало, теплими зворушливими словами подякував п. Теренсу за увагу до них та розказав, яких утисків зазнав він на Україні та чому саме там немає організації ІМКА. Першим дістав з рук пана Теренса виказку ІМКА-ІВКА проф. Ю. Лаврівський, а далі панство Гадяцькі,

З балетного вечора в Авґсбурзі

мґр. Дачишин, відомий український спортовець С. Будний та інші. Художню частину вечора складали: виступ хору під управою проф. Лаврівського, виступ танцюристів під керівництвом балетмайстра Л. Дмитревича та виступ дітей в національних строях під час заключної частини вечора — ватри.

Серед запрошених гостей був представник німецької ІМКА в Ашаффенбурзі, який запросив українців взяти участь в святочному концерті з метою нав'язання тіснішого контакту. На цьому німецькому святі майже всю концертову частину склали художні виступи українців. Перед цим спікер франкфуртського радіо пан. Н. виголосив реферат про засади й діяльність ІМКА. В художній частині виступали: проф. Петрівський (чудово грав на скрипці), п.

Подобається Вам „Неділя"?

Читайте її сами й порадьте своїм знайомим!

Колодуб (добре проспівала кілька українських пісень) хор проф. Лаврівського (співав українські колядки), танці малих українських дівчаток під акомпанімент акордіонів, на яких грали дві малих Надії: Надія Бартків і Надія Мазурчак. Балетмайстер Л. Дмитревич зі своїм нечисельним але добрим ансамблем бравурно витанцьовував «Фантазії». На закінчення виступів один зі старших представників німецької ІМКА та зворушливо дякував українцям за їх виступи, підкресливши, що вони доводять можливість дружніх співвідношень. Щоб зробити українцям приємність, він навіть сказав по-українськи «мої милі приятелі», а далі не знаючи української мови промовляв по-чеськи, аби лиш говорити якоюсь слов'янською мовою і цим заімпонувати українцям, котрі — на його думку — розуміють усі слов'янські мови. П Дубів.

ІРО й українські журналісти

Як повідомляє Секретаріят Спілки Українських Журналістів, представники Головної Управи СУЖ-у: Голова Управи ред. М. Лівицький і член Управи К. Варварів, відвідали керівника Пресово-Інформаційного Відділу Головної Кватири. Представники СУЖ-у подякували керівникові Відділу за його прихильне ставлення до української преси та висловили надію зберегти такі прихильні відносини і в майбутньому. Підчас розмови були порушені також конкретні актуальні справи зв'язані з працею СУЖ-у та з забезпеченням професійних інтересів українських журналістів.

Крім цього ред. М. Лівицький відрекомендувався, як ново-обраний Голова Управи СУЖ-у, та розповів про роботу минулого З'їзду Українських Журналістів.

Лист проф. В. Державина

Високоповажаний Пане Редакторе!

Прошу ласкаво дозволити мені подати через Ваш цінний часопис до громадського відома факт нечуваного порушення авторських прав з боку авґсбурзького видавця п. А. Білоуса, що він, у процесі друкування вже складеного тексту моєї антології модерної української поезії «Gelb und Blau» (Жовтино і Блакить), наважився, не лише без мого дозволу або відома, а навіть всупереч моїй катеґоричній забороні (зрештою, заздалегідь застереженій в усній умові між нами двома), вилучити з збірки вже складений — як пише мені п. Яр Славутич, що був натоді секретарем того видавництва — мій переклад поезії п. Юрія Чорного «Клементинум». Скільки п. А. Білоус, за тими, що дійшли до мене, відомостями, має намір провадити далі свою видавничу діяльність і поза межами Німеччини, вважаю за свій обов'язок застерегти всіх українських літератів перед свавільством цього видавця, що не шанує законів літературної пристойности.

Прошу прийняти, Пане Редакторе, вислови глибокої моєї до Вас пошани.

Проф. В. Державин.

Хвилини БЕЗ ПОЛІТИКИ

Бережіться ґрипи!

Найбільша ґрипозна епідемія в Европі за 25—30 років

На шпальтах европейської преси останніми тижнями раз-у-раз згадується слово «ґрипа». Повідомлення про численні захворіння на неї надходять з усіх західньо-европейських країн. Особливо поширилась ця неприємна хвороба під впливом «гнилої» зими цього року у Франції, Бельгії, Голляндії, Австрії та Італії. Меншою мірою, а проте широко охоплені нею і Великобританія, скандінавські країни, Західня Німеччина, Угорщина, Еспанія та Туреччина. В Італії, де ґрипа особливо поширилась в північних районах, на неї хворі тепер мільйони людей. В деяких місцевостях Франції, як от в районі Ліону й Діжону, на ґрипу захворіли до 35% населення.

Ґрипа, або як її звали раніш, а часом і тепер називають — інфлюенца, хвороба епідемічна й заразлива. Про першу велику епідемію її відомо з 1510 р., коли з середземноморського острова Мальти вона поширилась на всю Европу. Відтоді Европа пережила 120-130 епідемій ґрипи. Найбільшими й найтяжчими з них в новітній історії були епідемія на початку 1830-х років (коли, як припускають, від неї 1832 р. помер Ґете), 1889-90 рр., коли вона з Китаю поширилась на Америку, а через Сибір — на Европу, і страшна епідемія (так звана «еспанка») 1918-23 рр., що з Еспанії поширилась (до 25%), відібравши життя кругло 20 мільйонам людей, тобто більше, ніж вся перша світова війна, яка властне її породила.

Теперішню епідемію вважають найбільшою за останні 25-30 років. Проте порівняно з епідемією 1918-23 рр. вона може здатись «невинною»: смертність при ній здебільшого становить лише 0,15% і тільки в поодиноких районах сягає до 4%. Цього не слід, однак, пояснювати якоюсь щасливою випадковістю: це є наслідком тривалої впертої роботи світових медичних сил, що під враженням грізної епідемії 1918-23 рр. безперервно шукали засобів в боротьбі проти ґрипи. У висліді цієї великої роботи сучасна медицина має низку модерних препаратів і взагалі лікувальних засобів, яких ще не було 1918-23 рр. Головну небезпеку ґрипи становлять ті ускладнення, на які така багата ця несерйозна з першого погляду хвороба (запалення, особливо легень і вуха, гнійні процеси, загальне ослаблення, занепад серцевої діяльности тощо). Саме проти цих небезпечних ускладнень скерована переважно дія нових препаратів і деякі запобіжні щеплення. Самі сульфонаміди і пеніцилін вже врятували життя сотням тисяч хворих.

У людини, мало обізнаної з таємницями медичної науки, природно постає питання: чому ж сучасна медицина, винайшовши засоби боротьби з грізними ускладненнями ґрипи, не спромоглась досі винайти радикальних засобів проти самої по собі «невинної» основної хвороби — ґрипи? На це медики відповідають так. Ґрипа є хвороба інфекційна, що як така породжується особливими збудниками — так званими вірусами (бактеріями, бацилями, мікробами). Тим часом вірусу ґрипи певно ще досі не виявлено. Його ще не «схоплюють» ні найсильніші мікроскопи, ні найдрібніші фільтри. Виявлена 1892 р. німецьким бактеріологом Пфайфером «бациля інфлюенци» пізніше була визнана не самостійним збудником ґрипи, а лише якимсь його супровідником, що до того ж часто виявляється і з іншими бацилями при катаральних інфекціях. Проте певний проґрес є вже й на цьому шляху. Американські дослідники ще кілька років тому прийшли до цілком правдоподібного висновку про існування принаймні трьох ґрипозних вірусів: «намацаних» вже вірусів А і В і цілком невідомого ще вірусу Y. Якраз тепер в Голляндії вдалось ізолювати вірус А. Цей успіх має величезне значення, бо остаточна перемога над ґрипою можлива тільки тоді, коли буде певно визначено вірус, що є збудником ґрипи.

Однак, все це аніяк не може стати причиною легковаження цією «незинною» хворобою. Хоч на початку захворіння часом тяжко буває відрізнити ґрипу від звичайної легшої катаральної інфекції («застуди»), проте завжди, а особливо під час ґрипозної епідемії, слід мати на увазі можливість захворіння саме на ґрипу. А ця хвороба і в теперішню епідемію не завжди буває легкою. Не кажучи про загальне гнітюче почуття слабости, непрацездатність, відсутність апетиту, характеристичними для неї бувають головні болі, болі в попереку, грудях, м'язах, в усьому тілі, часом блювання, проноси тощо. Хоч як правило хвороба триває в теперішній епідемії лише 3—7 днів, однак ще протягом кількох тижнів вона часто дається взнаки загальною фізичною і душевною кволістю, утрудненим диханням, послабленням серцевої діяльности, безсонням.

Отже в інтересах як особистого, так і загального здоров'я кожний, хто відчуе перші ознаки ґрипи, повинен зараз же звернутись по медичну допомогу. Він мусить не тільки відмовитись відвідувати кіно, театри, зібрання і взагалі всі прилюдні місця (бо ця хвороба поширюється головно через повітря), але й мусить лежати в ліжку, щоб не тільки не наражати на небезпеку захворіння і інших, а й самому краще забезпечити себе від втрати сил і шкідливих впливів холоду, протягів тощо. (За НЦ).

З української преси

Великий крок уперед

Паризька «Громада» пише:

Окремим комунікатом дано знати нашому громадянству у Франції про постання Українського Центрального Громадського Комітету у Франції. Комітет цей склали вісім великих діючих українських організацій, а саме — Об'єднання Українських Робітників, Український Народній Союз, Союз Українців у Франції, Військове Т-во, Українська Служба Суспільної Опіки, »Українська Громада« у Франції, Союз Українок та Українське Академічне Т-во.

Одні із цих організацій є дуже давні, як Військове Т-во, Народній Союз і «Українська Громада», на чолі якої стояв пок. ген. Щаповал, інші-це організації, що вже постали по війні — Об'єднання Робітників, Служба Суспільної Опіки, Союз Українок та Академічне Товариство. Постала так само і зовсім нова організація — Союз Українців у Франції — організація, що має об'єднувати не тільки окремі гуртки і громади, що не належать до існуючих вже організацій, але і окремих осіб (одинаків) розкиданих по цілій Франції. На чолі останньої організації стоїть інж. С Созонтів, він же і Голова новоствореного Центрального Комітету.

Перед війною 1939 року українське громадянство було разбите на групові організації, що своєю взаємною боротьбою звужували інтереси і завдання кожної з організацій: одні нівечили зусилля других і головне витворювали нестерпну атмосферу взаємної незгоди і нетерпимости. На цьому особливо терпіло наше громадянство на периферії, яке не розуміло тих розходжень і яке од тої незгоди багато втрачало. З такої роз'єднаної і безвиглядної ситуації почала наша еміґрація в 1945 році відновлювати припинене війною нове життя.

І отут власне, перед видатними і чільними діячами української еміґрації, а з окрема п. С. Созонтовим, що очолив Українську Громадську Опіку, стала начальна імперативна вимога часу: наше об'єднання, бо ми, українська еміґрація у Франції, не спроможемося ні на які здобутки ширшого порядку, ні на які досягнення національного змісту, як що ми не будемо об'єднані во єдине, як що не зіллємо в одне русло всіх окремих наших стремлінь. Роля ж української еміґрації у Франції та її завдання у загальному українському національному життю на континенті — підказали, що нам треба робити. І навпаки, виступи окремих організацій самопас показали, що без об'єднаних зусиль годі думати про здобуття великих досягнень. А завдання, що стали перед нами, — виявилися справді великими. Спільний фронт навколо Української Національної Ради, спільна боротьба за українське ім'я, спільне напруження для здобуття найбільших результатів від ІРО, від демократичного світу, від сучасної доби, яка вимагає об'єднання — ось нагальні вимоги.

Тому на бік мусіли одійти давні непорозуміння і спори, мусіли стати на бік особисті амбіції і навіть власні інтереси, мусів бути прочищений шлях, по якому загальний віз міг би їхати запряжений всіма кіньми разом в одному напрямку.

І по довгих спробах ближчого контакту і обговорення, по гарячих дискусіях і дебатах, в яких поховано було богато з минулого і в яких провснилося трудне майбутнє — врешті запала згода представників зга̀даних організацій. Вирішено було перетворити Українську Громадську Опіку в Український Центральний Громадський Комітет на терені Франції, себто перетворити Українську Громадську Опіку в таку централю, в якій би всі українські організації тут у Франції знайшли своє місце і свою чинність.

Розуміється, практичне переведення в життя цієї постанови вимагатиме ще багато труду, багато такту і багато детального обміркування. Але при добрій волі, при ясному розумінню цієї мети — треба гадати, що і решту формальних труднощів буде переможемо.

Головне зроблено. Відозва до українського громадянства підписана всіма відповідальними чинниками нашого громадянства. Починає новий етап життя наша еміґрація у Франції. Тепер на черзі пекучі завдання спільної діяльности у всіх напрямках — юридична охорона української еміґрації, практична опіка над нею, допомога тим, хто приїздить на працю і т. д. і т. д. Сподіваємося, що у цій практичній роботі зглядяться усі нерівності, спростяться, здавалося б, непереможні перешкоди внутрішнього характеру і... настане час серйозного іспиту для керівників української еміґрації у Франції.

Фінські газети почали містити „пахучі“ оголошення які пахнуть тим, про що в них пишеться. Напр оголошення ванільної фірми пахнуть ваніллю і т. д На жаль більшість українських замовців не платять навіть за „непахучі“ оголошення

Подяка Видавництва „Неділя“

Всім нашим Шановним Читачам, що після зміни валюти в кризовий час для української преси, поспішили нам з грошевою допомогою складаємо найщирішу подяку.

Зокрема на пресовий фонд „Неділі“ зложили:

1) Інж. Панасенко Лавро Мюнстер Ляґер 18 *DM* — 2) П. Кравчук Василь Ганновер 50 *DM* — 3) Д-р проф. Базилевич Ашаффенбурґ 10 *DM* — 4) Др проф. Комлік Ашаффенбурґ 10 *DM* — 5) Прот. В. Булавка Ашаффенбурґ 5 *DM* 6) Ляйт. Св. Шрамченко Ельванґен 5 *DM*.

До членів СУЖ-у!

Підготовляючись до об'єднання всіх українських журналістів в одну професійну організацію на Еміґрації, та, зокрема, до видачі нових членських виказок, Головна Управа СУЖ-у звертається до членів СУЖ-у та журналістів, що ще не охоплені Спілкою, з таким проханням:

1) Журналісти, що бажають бути членом СУЖ-у мають зголосити свої бажання на адресу секретаріяту.

2) Всіх членів Спілки, що змінили свої адреси, проситься подати теперішне місце перебування та місце праці. Це відноситься також і до тих членів СУЖ-у, що виїхали за межі Німеччини.

3) Сплатити членські внески за таким тарифом: до січня 1949 р. місячно 50 пф., в 1949 р. місячно 1 *DM*. Гроші надсилати на адресу секретаріяту.

4) По всіх справа СУЖ-у звертатись на таку адресу:
Ukrainische Journalisten-Union in Emigration Frankfurt a. M. Luginsland 1/II.

1-2 b Секретаріят СУЖ-у

Попередження
Головної Станиці ЗУАДК

Головна станиця Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету в Мюнхені просить нас подати до відома всім зацікавленим в еміґрації до США таке попередження:

1) Хто дістав або має надію дістати поіменну посвідку на працю й мешкання для еміґрації в США, мусить негайно надіслати до ЗУДАК особисті дані свої і членів своєї родини з датою й місцем народження всіх. Треба також подати фах кожної особи й теперішню адресу. Листи висилати на адресу: United Ukrainian American Relief Comittee, München-Pasing, Bismarckstrasse 20.

2) Хто найдалі до 30-го січня ц. р. не надішле на подану адресу потрібних даних, той буде викреслений з листи власників посвідки і втратить тим самим можливість еміґрації.

3) Кожен хто сподівається отримати еміґраційну посвідку з США через ЗУДАК, повинен вже негайно подати точну свою адресу і потрібні інформації, згадані на початку. Трапляється, що в посвідках з США адреси перекручені й через те повідомлення з ЗУДАК-у можуть не дійти до рук адресатів.

4) В майбутньому ЗУДАК буде чекати не довше 8 днів від дати висилки повідомлення на потрібні інформації зацікавленої особи. Хто протягом 8 днів не зголоситься, того скреслять із списка.

5) Всякі реклямації після упливу поданих термінів-безцільні. Бюро ЗУДАК не буде навіть на них відповідати. Хто занедбає на час допильнувати висилку потрібних інформацій сам відповідає за втрату можливости еміґрувати.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор 50.—*DM*. 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

ПОДЯКИ

Комісія Допомоги Українському Студентству (КоДУС) складає щиру подяку Управі Гуртка Українських Студентів у Байройті за пожертву у висоті 100 *DM*, як прибуток з виступу Балетного Гуртка Народних Танків ГУС, що виступив перед чужинецькою публікою в Навечерія 1949 року в Байройті. Балет виступив під мистецьким керівництвом балетмайстра п. Роговського.

1-1 b КоДУС.

РОЗШУКУЮТЬ

Сестру Марію з чоловіком Євгеном Григорович-Барським шукає Іван Проноза. Ласкаво повідомити на адресу: Poluchowicz J., München 8, Wolfgangstr. 11/III rechts, Rückgebäude. 4-6

Будія Григорія, народж. 1923 р. в Ходачкові Малім б. Тернополя, який ще в 1944 р. працював в Дюсселдорфі, Штайнштрассе 54/56 у фабриці „Райншталь“ (Німеччина), шукає сестра. За конкретні відмості про його теперішнє місце перебування і т. п. віддячуся. Листи слати на адресу:

Mrs. Maria Swiecicka, 93 Grove Sf
3-3 z Winnipeg, Man. CANADA.

Захарко Богдан з Сілець на Самбірщині шукає: 1) Городинського Ярослава й Стефанію, останньо перебували в Дрогобичі. 2) Стахуру Романа й Ірену, останньо перебували в Самборі Адреса:

Zacharko Bohdan, (20b) Braunschweig, DP-Lager Rosalie-Kaserne.

Рідного батька Івана Паращиняка з села Угринів Середній повіт Калуш, що в 1942-ому році виїхав з дому до Німеччини Я, мавши тоді 10 років, згубився з ним у Львові й досі бідую сам. Прошу щиро всіх, хто знав би щось про мого батька, повідомити на адресу:

Дмитро Паращиняк, E. V. W. Hostel Debach, Woodbridge Suffolk - England.

Своїх рідних шукає Іван Лозовий,
2-2 z Bad Münder (Deister), Hospital.

Городиських Ярослава та сестру Стефанію з Луків (біля Самбора) і Стахура Романа з Самбора шукає Богдан Захарко, Braunschweig, Rautheimerstr. Roselies-Kaserne, Bl. 1/95. 1-2 z

Іван Бігун зі Струтина-Нижнього, прибувши з трьохлітнього перебування в Польщі, шукає рідних і друзів Писати: Bihun Iwan, Braunschweig, Rosalien-Baracke A. C. 295. 1-2 z
Braunschweig, Rosalies Baracke A. C. 295
2-2 z

Степан Гавриш з Медвежі біля Дрогобича, який прибув з Польщі 31-го грудня мин року після трьохрічного перебування там, шукає рідних та знайомих. Писати:
Braunschweig, Rosalies Baracke A. C. 295
2-2 z

Ксеня Галюлька Міхальчик шукає рідних і знайомих із Руського Села коло Дубецька, повіт Перемишль. Писати на адресу:
Michalczuk, R. D. 1. Both. Pa. USA. 1-2

Свояків Занька Івана і Теодора та знайомого Подольського Теодора шукає Осип Кузик з Каменоброду, тепер:

Kuzuk J., Horchheim bei Koblenz,
2-2 b Gneisenau-Kaserne.

Кревних і знайомих розшукує
M. Rak, Horchheim bei Koblenz,
2-2 b Gneisenau-Kaserne.

Норжинського Богдана шукає сестра. Повідомлення прошу подати на адресу „Неділі“ під літерами П. П. 1-2 z

Знайомих і незнайомих з села Заболотці та околиці, пошта Іваничі на Болині просить писати

Sulka Heinrich, Rohrbronn b. Schorndorf
1-2 z Württemberg.

ОГОЛОШЕННЯ

Нижчеподані особи одержали через нашу Централю посвідку на працю і помешкання в США. Тому, що на посвідках не було подано адрес, просимо названих осіб, або їх знайомих, що знають місце їхного перебування, щоб зголосилися до нашого Бюра листом і подали чочні адреси:

1) п. Косович Тарас Іван і родина — виставлена п. Богданом Гарасимовичем — Філядельфія.

2) п. Ка-Бай Станіслав, Зеедорф, ДП-Кемп 31 — посвідка від п. Марії Гуцко, Поцвіль

3) Шукаємо кузина п. Трофана Отрока (прізвище не подано) з Тейлору, Пенсильванія.

4) Шукаємо родичів п. Онуфія Степькова (Степьків) з Лекаванни.

5) Марія Гойсак, Варшава (?) — одержала посвідку від п. Катерини Войтишин, з Нью-Йорку.

6) Анна Висоцька - посвідку виставив п. Петро Висоцький з Нью-Йорку.

7) Миколай Ференц, адреса подана на посвідці так Джермені, Бльок 4, Сала 3 — виставлена п. Софією Ференц з Трой, Н. Й.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет,

München-Pasing, Bismarckstrasse 20/105
1-1 b

*

Шукаю дочок Соню й Марію. Прошу вістку на адресу:
Moroz Semen. Roth bei Nürnberg (13a) Kiliansdorf Nr. 21. 1-2 z

*

Брата Микиту Кірієвського шукає сестра Наталка. Усіх хто знає про його долю, ласкаво прошу повідомити на адресу:

Augsburg, Somme-Kaserne Bl. 25, Zim. 26
1-2 z

*

Іван Химинець із Саджави, повіт Станіславів, розшукує рідних і знайомих на терені Німеччини. Просимо писати на адресу:

Mr. Iwan Chymynec, 29 Holland Park Gardens, London W 14. England

Йосиф Байкевич шукає Луця і Юрка Байкевичів і Федора Дядика з американської зони Німеччини. — Писати на адресу:

Josef Bajkewych. Newgate Street Hostel, Herts., Great Britain.

Хто знає про місце перебування Володимира, сина Адама та Ганни з села Миколаївки, Корець, Рівне, ласкаво просимо писати на адресу:

Wolodymyr Wojak, c/o Mr. Watkins, Burrow Farm Dalwood Axminster Devon, England. 1-1

500 марок нагороди

дістане той, хто подасть мені вістку про долю моєї дружини, що 26 лютого 1945 була в місті Бельґард коло Штеттіна Дружина Килина Дідняк, бльондинка, їй тепер 29 років. З нею були діти Людмила 8 років, Басиль 7 років Григорій 5 років. Шукає:

Stefan Didnjak, Burgdorf (Hannover)
1-2 z Lager OHIO Bar 21 Zimmer 10

До Кубанців!

Ініціятивна група для організації Кубанського Народного Комітету просить всіх Кубанців з американської, англійської і французької зон Німеччини і Австрії подати якнайскоріше місце теперішнього свого перебування, щоб можна було вислати запрошення на Організаційний З'їзд Кубанців. Відомості надсилати на адресу:

N. Stscherbyna, Rosenaustr. 3 I St. (13b) Augsburg. 1-1 b

Від Адміністрації „Неділі“

Пригадуємо востаннє всім нашим Шановним Кольпортерам про негайний розрахунок за кожне продане поточне видання „Неділі“

Місячні розрахунки дрібного кольпортажу просимо пересилати точно без зволікань і зайвих нагадувань.

В наступному числі „Неділі“ будемо приневолені оголосити першу листу наших злісних боржників.

Запрошуємо передплачувати „Неділю“
в 1949 році

Умови передплати тижневика „Неділя“

	Німеччина	Бельгія	Англія	США і Канада
поодиноке число	0,40 *DM*	4 б.фр	6 пенсів	5 центів
місячно:	1,60 *DM*	16 б.фр	2,5 шилінгів	20 центів
чвертьрічно:	4,80 *DM*	48 б.фр	7,5 „	60 центів
піврічно:	9,60 *DM*	96 б.фр	15 „	1,2 доляра
річно	19,20 *DM*	192 б.фр	30 „	2,4 доляра

Закордоном передплату приймають наші представництва:

1. АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers and Publishers (for „Nedila“) 49 Linden Gardens, London W2.

2. БЕЛЬГІЯ:
Msr. Zavziaty Jean, 90 rue Wazon, Liege

3. США:
Mr. Theophil Rudakewych, 811 N. Franklin Street, Philadelphia 23 Pa.

4. КАНАДА:
„KALYNA“ Booksellers and Publishers, 1576 Dupont Street Toronto 9./ Ont.

Висилаємо „Неділю“ також до Австралії, Бразілії, Голляндії, Данії, Еспанії, Італії, Індо-Китаю, Чіле, Венесуелі, Куби, Ірану, Туреччини, Єгипту, Тунісу і трьох зах. секторів Берліну.

Крім вплат закордонною валютою, евентуально приймаємо розрахунок за допомогою КЕР-пакетів та інших дозволених посилок

Книгарням та кольпортерам приділяємо значку знижку. На замовлення часопис висилаємо летунською поштою.

У випадку зміни адреси, необхідно присилати одночасно з повідомленням про це — 50 пф. (закордоном міжнародній поштовий купон) маніпуляційної оплати.

Наша адреса:
Verlag „Nedila“ Aschaffenburg, Schweinheimer-Straße 50.

Видавництво „Неділя“

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Старший кавалер (будівельний інженер, затруднений при ІРО), невисокий темний шатен, енергійної веселої вдачі, музикальний, господарний, не курить, здорової будови, недавно попав сюди з Чехії і тому тут без ширших знайомств, — хоче пізнати шляхом кореспонденції культурну, симпатичну, доброго серця та християнської моралі українку, панну чи вдовицю, 30-40 літ, яка в разі взаємної симпатії стала б йому правдивою товаришкою життя в умовах дальшої еміґрації. Дискрецію переписки ґарантую словом чести.

Листи слати на адресу: Козур (для АВС), München 2, Dachauer Str. 9/II.

Хочу поділити небуденні мистецько — творчі здобутки з панею, яка має в собі іскру мистецького таланту, жіночу небуденність та добру волю вчитися і разом творити.

Preis 40 Pfennig **Ціна 40 пфенігів**

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 6. АШАФФЕНБУРҐ, 13 лютого 1949. Nr. 162

На зважаючи на відмову Швеції від Атлантійського Пакту

Норвезькі міністри

ведуть переговори у Вашінґтоні

(АП, ЮП). 6-го лютого норвезький міністер закордонних справ д-р Лянґе прилетів до США на переговори з американським міністром закордонних справ Ечісоном про вступ Норвегії до Атлантійської Унії. Він має намір пробути в США п'ять днів, щоб обізнатися з тим, які зобов'язання мала б взяти на себе в такому разі Норвегія і які ґарантії вона одержала б. Він відмовився однак висловитися з приводу другої совєтської ноти. Лише на питання, чи не змінить вона норвезьких плянів, Лянґе відповів: „Наші пляни не змінились". Совєтська нота була передана Лянґе за кілька годин до його відбуття з Норвегії. Як заявили в колах норвезького міністерства закордонних справ, норвезький уряд уважно розгляне совєтську пропозицію про укладення пакту про ненапад.

Представник канадського уряду заявив, як повідомляє ЮП з Оттави, що, не зважаючи на неприсутність представника Канади в американсько-норвезьких розмовах у Вашінґтоні. Канада незвичайно зацікавлена вислідом тих переговорів.

Представник шведського міністерства зовнішніх справ заперечив повідомлення, немовби СССР запропонував також Швеції скласти оборонний пакт. Після розриву «скандинавських переговорів про спільну оборону між Швецією й СССР взагалі не було ніякого того роду обміну інформаціями

У зв'язку з перебуванням норвезького міністра Гальварда Лянґе і інших визначних норвезьких політиків у Вашінґтоні стало відомо, що також посли Швеції й Данії звернулися до міністра Ечісона з проханням розмов. Сподіваються, що вони будуть переконувати шефа американської закордонної політики про потребу скласти окремий «невтральний» скандинавський оборонний союз. Як висловився один з урядовців американського міністерства. Вашінґтон переживає тепер справжній «скандінавський тиждень», під час якого представникам скандінавських держав дано змогу одверто з'ясовувати їх погляди до часу, поки переговори в справі Атлантійського Пакту не продовжуватимуться далі.

В ноті Норвегії, переданій совєтському амбасадорові в Ослько, є три основні тези: 1) Зважаючи на своє положення в Атлантійському океані. Норвегія бажає вивчити умови, на яких вона могла б прилучитися до якоїсь регіональної системи, скерованої на безпеку атлантійських країн. 2) Проте Норвегія запевняє Совєтський Союз, що вона ніколи не дозволить якійсь чужоземній державі спорудити на норвезькій територій опірні пункти, аж поки не буде заатакована аґресором або не опиниться під загрозою його нападу. 3) Норвезький уряд підкреслює, що Норвегія ніколи не підтримуватиме якоїсь аґресивної політики і що вона «споконвіку» жила з Росією в добросусідських відносинах.

Як на підстави можливої участи Норвегії в переговорах про північноатлантійський пакт норвезька нота посилається на недостатню силу Об'єднаних Націй, які не виправдали покладених на них надій, на потребу забезпечити норвезькому народові його волю і на невдачу переговорів про скандінавську унію. Норвезький уряд підкреслює, що атлантійський пакт не суперечить харті ОН, яка передбачає укладення «реґіональних пактів», подібних до атлантійського.

Норвезька нота, складена в примирливому тоні, разом з тим свідчить про відмовлення Норвегії від політики невтралітету. Це підтвердилось і в дебатах про можливу участь Норвегії в атлантійському пакті, які почались в норвезькому парляменті 4 лютого і в яких представники всіх партій, крім комуністичної, схвально поставились до прилучення Норвегії до цього пакту. Як сказав міністер закордонних справ Ляґе, при сучасному поділі світу на Схід і Захід місце Норвегії з погляду її господарських, соціяльних і культурних інтересів і традицій — на боці західніх демократій. (ЮП-.

Не протекція, лише справедливий розподіл!

Комунікат Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету для зацікавлених еміґрацією до США

1) До станиці Злученого Українсько-Американського Комітету доходять в останній час різні поголоски, в яких закидають необ'єктивний спосіб розподілу посвідок „ін блянко" для зацікавлених в еміґрації до США. Такі поголоски виростають часом до одвертих закидів про зловживання, а вслід за ними зголошуються наївні чи підіслані окремі люди з офертами зложення датків на допомогові цілі ЗУАДК в заміну за видання їм посвідки.

2) ЗУАДК як установа, що проводить еміґраційну акцію на засаді справедливости та повної безсторонности й уся українська еміґраційна громадськість мають однаковий спільний інтерес у тому, щоб еміґраційну акцію проведено якнайсправедливіше, коректно та об'єктивно. І тому ми певні, що зацікавлені в пошкодженні нам ворожі нам чинники й сили не можуть послабити праці ЗУАДК і правильної співдії з ним наших громадських установ в еміґраційній акції, хоча б вони вживали найгірших засобів, а їхні властивості „моральної" натури нині чи завтра ми всі розкриємо. Поширювання таких ворожих спліток і провокаційних наклепів з жодній мірі не підірве здорових основ нашої еміґраційної акції.

3) Проте в інтересах самої української громадськости є не допустити навіть таких безпідставних поголосок. Для цього конечно потрібна безпартійна, льояльна і одностайна та взаємна співпраця всієї української еміграції й ЗУДАК. ЗУДАК з свого боку готовий ґрунтовно перевірити й розслідувати кожний поставлений закид, спертий на фактах. Треба однак підкреслити, що поширювання беспідставних спліток унеможливиться цілковито лише тоді, коли кожний з нас в ім'я загального добра української еміґрації стоятиме на сторожі громадського інтересу й чести

München-Pasing, Bismarckstraße 20,
31-го січня 1949

Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет, Гол. Станиця

Переселенчий закон буде корисно змінений

Питання переселення таборів в Реґенсбурзі й Авґсбурзі й справа допомоги інвалідам на 15-ій конференції ІРО

15-та пресова конференція в Головній Квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені, що відбулася 2-го лютого ц. р., пройшла в погідній, а навіть веселій атмосфері. Жартував і шеф Відділу Інформації містер Райнер і навіть скупий на слова та звичайно суворий містер Броді цим разом був усміхнений і в доброму настрої. На початку конференції містер Райнер відрекомендував присутнім нового співробітника Відділу Інформації міс Бетті Ґаскілл. Це молода симпатична журналістка. Вона працюватиме в ІРО у Франкфурті й їй підлягатимуть всі газети, які виходять на терені Франкфурту й околиці Містер Райнер повідомив учасників конференції, що на наступну пресову конференцію прибуде керівник канадської комісії переселення на американську зону містер Колей і даватиме інформації про еміґрацію до цієї країни. У квітневій пресовій конференції обіцяв взяти участь містер Скводріллі особисто, або прислати когось із свого бюра. У зв'язку з тим, що деякі газети неправильно подали звіт про доповідь керівника Вищого Австралійського Бюра Праці п. Віліємса і багато людей звертається до нього з просьбою допомогти переселитися до Австралії, містер Віліємс просить вияснити, що його бюро не займається справами еміґрацій, а тільки розподілом і лих.

Найцікавішим на 15-ій конференції було питання перше — про зміни в переселенчому законі до Америки та звіт про нараду ІРО й добродійних організацій в Женеві (ми вже коротко про нього інформували наших читачів у 161-ому ч. «Неділі»).

Справа змін у переселенчому законі до Америки була з'ясована в питанні першому. Керівник відділу переселення міс Берґман дає відповідь німецькою мовою. До Американського Конґресу прийшло багато проєктів поправок у законі про переселення скитальців. Ці проєкти корисні для скитальців. І хоч вони ще не схвалені, всеж таки вже тепер можна сказати, що вони приспішать акцію переселення до США. Проєкти йдуть по лінії допустити до еміґраційної акції ті категорії ДП, які досі до неї не входили.

Відповідаючи на дальше питання міс Берґман каже, що кандидат на еміґранта до США лише тоді затверджений, коли до Комісії ДП в Вашінґтоні увійде запотребування з ґарантіями й коли це запотребування оформлене. Якщо одна особа одержить кілька запотребувань (питання 3) їй надається право вибору. Одначе бажано, щоб користати з першої нагоди дістатися до США.

У відповіді на питання 4-те міс Берґман сказала, що Комісія для переселення ДП почала діяти вже й у французькій зоні, але ще невідомо скільки вона вибере кандидатів. До Канади виїхало вже 49000 людей. 5000 чекають на виїзд Канада готується відзначити урочисто прибуття 50-тисячного іміґранта.

Відповідь на питання 5-те виясніює, що зголошення на виїзд до якоїсь країни не є зобов'язуючим фактором. Щойно коли кандидат одержить в'їздову візу, він обов'язаний виїхати до даної країни. Коли він цього не хоче зробити, повинен обговорити справу з місцевим керівником переселенчих справ. Інакше заквестіонують його право на переселення. Зміняти країну поселення вільно зокрема інтелектуалам, якщо вони знайдуть кращі умови праці, нпр., можливість праці за фахом. Скиталець, який їде на запотребування до США не підписує контракту праці, але це справа чести не зловживати довір'ям людини, яка видала йому запотребування. І тому, коли хтось не може з якихсь причин виїхати на запропоноване йому запотребування, повинен в цій справі порозумітися з людиною, яка йому вислала ґарантію.

Загальну веселість викликало питання одного ліцензіята, який завзято ставив питання, що має робити видавець газети, [illegible] через кілька го[illegible] ди[illegible] заборго[illegible] На [illegible] цього л[illegible] ята, що гово[illegible] о німе[illegible] мовою, міс Бер[illegible] ла нап[illegible] до всіх підлеглих [illegible]иків ві[illegible] переселення, щоб видавцям газет продовжити реченець виїзду для ліквідації справ. Одначе це не може бути довше як два тижні.

На питання одного редактора, як пояснити справу, що «Чікаґо Трібюн» пише про перевагу жидів між новоприбулими до США, міс Берґман стверджує, що такий стан тривав лише до цього часу, поки запотребування на виїзд до США йшли приватною дорогою.

Шосте питання стосувалося відомої вже з української преси справи шкільного будинка в таборі Ґанґгоферзідлюнґ у Реґенсбурзі, який німці хочуть відібрати у скитальців і навіть вже одержали згоду військової американської комісії, яка прибула прослідити справу. Містер Райнер заявив, що ІРО проти передачі цього будинка німцям. Так само ІРО не погоджується, щоб передали німцям цілу оселю в Реґенсбурзі. На всякий випадок не може подати речення перемішення цього табору. На марґінесі цього питання містер Райнер заявив, що чутки, які кружляють, мовляв, авґсбурзький табір Зоммеказерне опорожнюють на те, щоб дати тут скитальців іншої національности, не відповідать правді. Військова влада телеграфічно повідомила ІРО 5-го січня ц. р., що табір Зоммеказерне потрібний їй для військових цілей. Там має бути головна команда авґсбурзької військової округи.

Людей старих віком і калік стосувалося питання 7-ме. Саме стало відомо, що в грудні мало наступити відкриття притулку для цієї категорії людей у Прієнті над Хімзее в Баварії. Цей дім для старших віком людей і інвалідів постає заходами ІРО й Світової Служби Церков. Відповідь: точна дата відкриття цього притулку ще невідома. Це не буде постійне перебування згаданих категорій людей, але збірний пункт усіх старих і інвалідів які не мають родин. Тут будуть звертати окрему увагу на їх потреби.

Згідно з відповіддю на питання 7-ме платня працівників, що мають статус ДП без права одержувати допомогу від .РО, не підлягає оподаткуванню 70-ти марок.

Атентат на іранського шаха

Шах

4 лютого іранський шах був легко поранений кулею з пістолі. Стріляв у нього, як виявилось, фоторепортер мусульманської газети „Пархам Іслам" (Полум'я Ісламу) Факре Рай. Юрба так тяжко побила його, що він незабаром помер від одержаних ран. В зв'язку з атентатом заарештовано 14 членів лівої партії „Тудег". В Теґрані оголошено воєнний стан з забороною виходити на вулиці. (АП, ЮП).

Що робить совєтський банкір Ашберґ в Берліні?

За повідомленням німецької преси до Берліну — вже в друге за останніх шість місяців — прибув совєтський банкір Оляф Ашберґ, який появляється завжди там, де совєти плянують більші дії. Сподіваються, що Ашберґ кине невдовзі на західньо-німецький ринок здепоновані під кінець війни в берлінських банках вартісні папери, що їх росіяни вивезли в 1945 році як військову здобич. Ці папери мають уже бути в брітанській зоні й їх наглий продаж має спричинити значне послаблення західньо-німецької валюти. Про Ашберґа говорилося багато влітку минулого року, коли він в товаристві своєї ясноволосої секретарки затримався в одному середньому паризькому готелі. Французи бачили в ньому звичайного туриста, але «кремлівський Ротшільд» показав французькій владі, на що він здатний: невдовзі після його відвідин у Франції почався загальний страйк вуглекопів. Перший раз почув світ про Ашберґа 1916-го року. Він мав дати тоді мільйон золотих рублів на підтримку акції Леніна й Троцького. Ашберґ показався в Парижі під час еспанської громадянської війни, коли німці й росіяни фліртували в 1939 році, червоний банкір відвідав Берлін. Перед пучем Ґоттвальда в ЧСР цього дивного добродія, що приносить всюди нещастя, зустрічали на вулицях Праги.

— Шведський уряд 9 лютого висловив свій офіційний жаль з того приводу, що Норвегія відкинула його пропозицію скласти військовий пакт на 10 років. Водночас він підтвердив, що не братиме участи в Атлантійському Пакті.

Якби таке в ді[illegible]ських таборах! На жаль лише в Америці м'ясарі для реклями роздають перехожим канапки з м'ясом.

Патріярх Атенаґорас прийняв українську делеґацію

Як повідомляють з Парижу, патріярх Православної Церкви Атенаґорас переїздом до Істанбулу прийняв під час короткого перебування у французькій столиці триособову українську делеґацію. В склад делеґації входили о. мітрофорний протоєрей В. Вишневський, Голова Українського Центрального Громадського Комітету у Франції інж. С. Созонтів і п. Павло Шумовський. Авдієнція тривала 15 хвилин. Під час розмови патріярх, між іншим, сказав, що формальне затвердження архиєпископа Мстислава Скрипника архиєпископом усіх православних українців Америки прийде з Царгороду від Патріяршого Престолу.

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Напередодні 4-ого З'їзду української еміґрації в Німеччині

Написав П. КОТОВИЧ

Ми знаходимось напередодні досить важливої події нашого еміґраційного життя: на день 26-28 лютого ц. р. скликано до Авґсбурґу з'їзд делегатів української еміґрації, що уконституується, згідно з новим статутом ЦПУЕ, як Головна Рада ЦПУЕ в Німеччині. З'їзд заслухає справоздань дотеперішньої Управи ЦПУЕ та вибере нові органи нашої **громадської** самоуправи в Німеччині.

Ми підкреслили слово «громадської» для того, щоб віддтінити і поставити на належне місце значіння з'їзду ЦПУЕ. До недавнього часу виборні органи ЦПУЕ, хотіли вони цього чи не хотіли, навіть наперекір свойому статутові — мусіли до певної міри виконувати функції і політичної нашої репрезентації. Звідси сльози радости з приводу догоди в Діллінґені і т. д. Але в міжчасі постала в нашій еміґрації найважливіша подія — подія історичної ваги і значіння — утворення Української Національної Ради і її Виконного Органу, які перебрали на себе всю повноту нашої політичної репрезентації. Таким чином органи Центрального Представництва Еміґрації надалі будуть працювати виключно в галузі громадського самоврядування, організації допомоги й самодопомоги всіх видів, включно з переселенням і т. п.

Нам можуть сказати, що й ці т. зв. «громадські» галузі тісно в'яжуться з політичним життям, боротьбою і прагненням нашої еміґрації, і їх не можна цілковито відокремлювати, розділяти, немов китайською стіною чи залізною завісою. Це безсумнівно вірно. Постійна співдіяльність між громадськими органами і Виконним Органом УНР необхідна і вона, зрештою, реґульована постановою ВО з 13 вересня 1948 року. Спеціяльно на німецькому ґрунті ця пов'язаність ще тісніша: не лише теперішній (а віримо, що і майбутній) голова ЦПУЕ п. Василь Мудрий є рівночасно заступником голови Виконного Органу, але й деякі інші члени Управи ЦПУЕ мають дуже відповідальні ресорти у Виконнім Органі. Віримо, що і надалі ця осмоза, або вірніше гармонія двох ділянок нашого еміґраційного життя буде, в розумних і потрібних для користи справи межах, збережена.

Перед З'їздом слід було б відзначити бодай головніші плюси і мінуси праці дотеперішньої Управи та намітити принаймі основні дороговкази для дальшої праці. Очевидно керманичі відділів ЦПУЕ і безпосередні працівники цієї установи склали обширні, а може, керуючись «традицією», й занадто обширні звіти з своєї діяльности. Та ми, обговорюючи діяльність ЦПУЕ, не маємо наміру користуватись мікроскопом, ба навіть не вживатимемо бінокля, а якщо й вживатимемо його, то радше дивитимемось до бінокля з протилежного кінця, щоб цю діяльність бачити не лише «збоку», але й справді «здалека»...

Найголовнішою заслугою ЦПУЕ і його діячів це те, що ця установа взагалі існує як єдина наша громадська централя. В часі, коли вужчі наші професійні групи, яким ледве чи можна закинути непорозуміння важливости і потреби об'єднання сил (напр., вояки, журналісти чи політв'язні) — «об'єднані» в кількох своїх «професійних» організаціях, отже фактично роз'єднані — цілість нашої еміґрації має одну єдину свою Централю. Левину долю заслуги тут має, без сумніву, голова ЦПУЕ Василь Мудрий.

Другою, не менш важливою, заслугою ЦПУЕ, є те, що ця організація, шляхом добровільного збирання вкладок — створила більше-менше стабільну фінансову базу і може свою діяльність провадити цілком незалежно. Слід відзначити з особливою приємністю, а може й з певною дозою гордости за національну зрілість нашого суспільства, що навіть грошова реформа, хоч як вона неґативно вплинула на матеріяльний стан нашої еміґрації, не спинила, але лише дещо ослабила наплив матеріяльних засобів до ЦПУЕ. Установа існує далі й продовжує свою діяльність. На далі справу добровільної національної вкладки слід було б, як нам здається, об'єднати з відповідним ресортом Виконного Органу і створити єдиний добровільний національний даток для потреб політичної і громадських репрезентацій.

Заслугою ЦПУЕ є також тісна співпраця нашої громадської Централі з відповідними централями інших народів. Треба з притиском відзначити, що майже всі міжнародні об'єднання еміґраційних установ постали і завдячують своє існування у значній мірі українцям. Під цим оглядом наша еміґрація і її провід (отже також ЦПУЕ) виявили велику дозу дипломатичного хисту, зрілости і активности.

Авґсбурзький з'їзд буде мабуть першим з'їздом, на якому не будуть за всі недоліки винувати нашу пресу. Преса лояльно друкувала, і то безплатно, всі комунікати і оголошення ЦПУЕ, і зовсім не перешкоджала повному здійсненню... Діллінґенської догоди. Проте ця догода, це поєднання із сльозами радости, здається навіть з поцілунками, а у всякому разі з урочистими обіцянками на місцях повністю — не здійснилось. Воно, правда, явно ніким не було торпедоване, відкидане, але просто здебільшого на провінції саботувалось, урочисті заяви не виконувались.. Не було тої обіцяної щирої співпраці, не було здорового змагання, а навпаки: партійні антаґонізми, недовір'я і почасти навіть взаємні підсилання подекуди на місцях. І не було кому їх прополоти, повиривати з корінем, або бодай постинати, щоб не глушили вони доброго насіння, так щедро в Діллінґені засіяного.

ЦПУЕ і в останній каденції не впливало досить енерґійно на підвищення рівня правової законности в таборах. Поруч всіляких зловживань траплялись і випадки побиття наших громадян.. табоовою поліцією. Правда цих випадків було вже значно менше, але ми дуже сумніваємось, що так сталось заслугою керманича дотичного відділу ЦПУЕ. Скоріше тут позитивно вплинула наявність політичної консолідації, постання Національної Ради і Виконного Органу, бо, і це не можна не відзначити, з моментом опублікування Декларації УНР — життя в таборах було цілком обновилось і тільки пізніше, разом із спробою торпедувати УНРади певним політичним середовищем, відновились і безкеття в таборах.

Та гляньмо нашим «оберненим біноклем» трохи вперед. Авґсбурзький з'їзд буде відбуватись напевне в Сомме-касернах, в таборі, з якого — за офіційними — виїхали на еміґрацію до 31 грудня 1948 року — 1340 осіб, а в січні 1949 р. прибл[illegible] дальших 140 осіб, отже разом 1480 осіб. ГУПРада тут теж свою позитивну ролю відіграла, хоч переводить ці операції само ІРО, а з українських інституцій заслуги має ЗУДАК і його уповноважений Д-р Роман І. Смук, а також почасти таборові переселенчі управи. Отже 4-ий з'їзд не може не відбуватися під враженням широкозакроєної і розгорненої еміґрації наших людей. Наскільки нам відомо, ЦПУЕ належно цей факт оцінює і значно зменшує кількість своїх відділів, пропорційно до зменшення чисельности нашої еміґрації в Німеччині.

Розпорошення наших людей вимагає зміни дотеперішніх методів праці. Відтепер мусимо думати і працювати світовими маштабами: ніхто з українців, нехай його доля закине в праліси Бразілії, в сніги північної Канади, під гаряче сонце Австралії чи куди інде — не сміє опинитись без поради і помочі. Потрібне світове координаційне об'єднання українських допомогових комітетів. Після створення Панамериканського і Всеевропейського Координаційних Комітетів — до світового один крок. Цей крок треба зробити якнайскорше. Проблема, над якою З'їзд напевне спиниться.

Діллінґенська коаліція не вповні вдалася. Це не значить, що від принципу коаліції треба відступити: навпаки, слід прикласти всіх зусиль, щоб те, що не вповні вдалося в Діллінґені, довершити в Авґсбурзі. Надіємось, що Авґсбурзький з'їзд відбудеться під знаком доброї згоди і єдности, та що він, і ним утворена нова Управа ЦПУЕ, не збочить з громадського шляху та буде й надалі надійною підпорою Українській Національній Раді та опікуном нашій еміґрації в Німеччині.

Анкета вартістю 77 пфеніґів

Хто інспірував найновіший „політичний" дотеп „ЧАС-у"?

«Час» дуже часто кидається у крайнощі: легко переходить від «опозиції» до «позиції», від «ворожбицтва» про вибух війни до... високої політики. Отож і на цей раз приносить «велику» (так її зве сама редакція «Часу») політичну анкету. У чому полягає велич цієї анкети, ми не знаємо і редакція нам цього не прозрадже.

Припускаємо, що видавець «Часу» п. Ільницький дійсно хоче довідатись про настрої і політичне вірую нашої еміґрації. Про «вибори ми, очевидно, не можемо думати», як каже «Час». Може й справді у такому разі слід було б організувати анкету? Але чому саме і лише в «Часі», і чому отак ні сіло ні впало, без попереднього погодження цього питання з нашими політичними організаціями? Думаємо, це ясно й самому панові Ільницькому, що відповіді були б інші як би цю саму анкету виповняли читачі «Неділі» чи «Українських Вістей», а інші від читачів «Часу». Отже яку ціну має ця анкета для з'ясування політичного обличчя нашої еміґрації? Ніякої. Вона тільки може показати настрої читачів «Часу», або вірніше — вона покаже п. Ільницькому як його читачі засвоїли собі думки, що він їм намагався всуґерувати у своїх, друкованих перед тим, статтях. Фактично питання анкети — це «контрольні питання» до попередніх статтей п. Ільницького на тему Української Національної Ради.

Переглянемо побіжно «правильник» цієї «великої» анкети. В § 1 читаємо, що анкету «переводить «Час», незалежно від будь-якої політичної партії». А це вже не добре. Треба було б або зговоритися з усіма партіями, або, якщо це було неможливим, бодай з однією, щоб ясні і одверті речі ясно і одверто робити.

В § 2 читаємо, що «в анкеті можуть брати участь не тільки читачі «Часу», але й усі українки і українці, що скінчили 20 років життя». З § 4 довідуємось, що важними будуть тільки ті анкети, які будуть витяті з газети «Час». З одного боку знаємо, що тих українок і українців, які мали б право цю анкету виповнити, є тільки на терені американської зони кілька десятків тисяч, а тим часом теж не таємниця, що наклад «Часу» не перевищує 4.000 екземплярів. Чи можна, в світлі лише цього факту, серйозно трактувати цю «анкету»?

Про «настрої і переконання найширших мас нашої еміґрації» таким шляхом довідатись не можна, бо навіть як би п. Ільницький видав «анкетне» число «Часу» у 100 000-нім накладі (чого він напевне не зробив), то все одно наше громадянство цього числа не викупило б, 100% «фреквенції» у такому «голосуванні» не можна було б досягти навіть тоді, як би цю анкету роздавати задурно (а не продавати за 50 пфеніґів, як це робить меткий «Час»), і як би це робилося на основі попередньої згоди всіх політичних партій. Щож тоді й говорити про таку, справді анкету, яка наперед заповіджена не була, за виповнення якої ніякої аґітації не переводилось? Станеться так, що пару соток читачів «Часу» (отже людей, політичне обличчя яких і так відоме), особливо «активних» і «невдоволених» Національною Радою — виповнить ці анкети і не пошкодує ще дальшого видатку 22 пф. та надішле їх до редакції. Чи оцією парою соток голосів збирається редактор «Часу» — «повалити» УНРаду, або бодай домогтися зміни її статуту?

«Чи дійсно воно так, як дехто говорить, що у нас усі сили і всі партії мусять бути міряні однаковою мірою, бо, мовляв, ніхто не може перевірити, наскільки їх програма і практична діяльність знаходять відзвук серед широких мас?... Твердимо, що є засоби, які в досить вірний спосіб можуть відтворити нам погляд політичної еміґрації на наше політичне життя». І далі редакція «Часу» намагається довести, що таким засобом є саме ця анкета. Шило вилізло з мішка. «Анкету» хоче використати певна політична група. Але даремні намагання: паритетний принцип було прийнято нашим політично організованим світом зовсім не тому, що наші політичні партії не можуть встановити котра з них має найбільше прихильників на еміґрації (про це аж надто добре відомо!), але тому, що еміґрація — це не Україна, настрої якої нам не відомі, але які підлягають змінам... Йдеться про те, щоб об'єднатись для **спільної** боротьби за здійснення нашого спільного ідеалу: самостійної і соборної держави Української, а не за розподіл порожніх «міністерських» портфелів на еміґрації... «Найсильнішій» еміґрантській групі йдеться саме про оті порожні портфелі, і звідси — тертя й непорозуміння, і на цьому ґрунті родяться «великі політичні анкети» та інші «ходи», які вносять тільки хаос в наші ряди.

Гляньмо на «Запитник». Справа не у тенденції, яку кожна дитина побачить, але у політичній неграмотності її авторів, за яку просто соромно. Наприклад, як шануючий себе український громадянин може відповісти на питання друге: «Чи дотеперішня діяльність УНРади задовільна, чи вимагає змін?» Політичний Хлестаков напевне відповість, що діяльність була незадовільна і потрібні зміни. Зрештою, так чейже писав «сам» п. Ільницький. Але розсудливий і політично-грамотний читач може сказати тільки, що УНРада діяла лише під час сесії і буде діяти під час другої, а в міжчасі діють тільки її Комісії, Президія і нею затверджений Виконний Орган. Цей самий політично-грамотний читач скаже, навіть якщо він член Національної Ради, що про діяльність Виконного Органу в цілости він буде знати щойно на другій сесії УНРади і тоді належно оцінить цю працю, а до того часу він не хоче бути ніяким гохштаплером, а тому на 2-е питання не може відповісти Політично грамотний читач, не-член Національної Ради, теж утримається від відповіді, вичекавши на сесію Національної Ради, і тоді або приєднається до думки котроїсь фракції в УНРаді, або займе своє незалежне становище, але буде завжди свідомий того, що йому не може бути відомою **вся** діяльність Виконного Органу і УНРади, а тому й не буде ніколи загально її відсуджувати. Він довіряє представникам своєї партії в УНРаді (чи партії, якій він симпатизує), і якщо має якісь конкретні пляни чи ідеї, намагається зискати для них членів УНРади, насамперед своїх однопартійців, а відтак усіх, що дадуться зискатит..

На питання 7-ме, «Чи гетьманці-державники **повинні** увійти до УНРади?» — розумний читач не може відповісти інакше, як тільки так, що це справа самих гетьманців. Читач не-гетьманець може найвище висловити своє бажання бачити в рядах українського сконсолідованого громадянства також і гетьманців, але говорити про повинність дуже тяжко, коли ми знаємо, що УНРада побудована на принципах правдивої демократії: тут всі політичні партії на тому зголилися, що справа політичного і господарського ладу в Україні вирішуватиме **сам** український народ після звільнення від російської окупації. Як же ж ми можемо силувати до цього гетьманців, коли для них майбутній лад в Україні вже вирішений і вони тут, на еміґрації, мають навіть претендента на «дідичного монарха» — гетьмана України?

Питання 12-те («Чи добре зробила ОУН(р), що вступивши до УНРади, не прийняла участи в її Виконному Органі?») **розкриває фактичного інспіратора цієї анкети.** Це в порядку: група ОУН(р) хоче знати, як її прихильники оцінюють її політику. Але чому ж тоді не виступити з одкритим чолом? Чому не сказати, що це анкета ОУН(р)? Невже вони справді думають, що організований український політичний світ можна так легко обдурити і переконати його в тому, що голос нехай і кількох сотень читачів «Часу» — це голос всієї української еміґрації? Даремні спроби, що не роблять чести її авторам і ініціяторам. Нашій загальній українській справі такі спроби сіяння хаосу як і кожні інші прояви отаманщини, приносять тільки шкоду. І це повинен прийняти до відома в першу чергу винахідливий видавець «Часу», який ще півроку тому страшенно тішився постанням Національної Ради і хвалився **urbi et orbi**, що «Бог вислухав наших (його) молитов».

Л. Бойченко

КАНАДА ХОЧЕ БУТИ НЕЗАЛЕЖНОЮ

ОТТАВА (ЮП). Як заявив у своїй радіопромові канадський прем'єр-міністер Льоран, його уряд хоче дати знати Великобританії, що Канада прагне стати конституційним шляхом цілком незалежною. На його думку, самі канадійці почали вже підготовчу акцію до відповідної зміни конституції. Проте, як він сказав, здійснити це нелегко. Закон про створення канадської унії є найважливішою частиною конституції Канади. Однак зміна його залежить не від самої Канади, а й від схвалення британським парляментом. Коли Канада хоче змінити конституцію, вона мусить звертатись до британського парляменту. Канада не хоче робити цього надалі, і він переконаний, що британський парлямент є такої самої думки.

Грецькі комуністи усунули Маркоса

АТЕНИ (Ройтер). Як повідомило радіо грецьких повстанців їх головнокомандувач генерал Маркос звільнений з свого поста, згідно з ухвалою 5-го пленуму центрального комітету комуністичної партії Греції. За тим же повідомленням, Маркос є тяжко хворий і не може виконувати покладених на нього обов'язків. Щойно перед тим Маркос звернувся до атенського уряду з пропозицією мирових переговорів на певних умовах.

(АП). Усунення Маркоса з поста провідника грецьких повстанців розцінюється в Атенах як загальний вислід конфлікту між Комінформом і маршалом Тіто. В грецьких урядових колах вважають, що комуністична партія Греції цілком підпала під вплив Комінформу. Як заявив один урядовець, він певен, що Маркос усунений з Політбюра й проводу «демократичної партії» тому, що його трактують як воєнного зрадника. «Не виключено» що він буде страчений. На думку урядовця, Політбюро грецької комуністичної партії примусило Маркоса висловитись з приводу розриву між Беоґрадом і Москвою. Правдоподібно, що Маркос побажав «підтримувати приязні відносини з обома» і через те був усунений.

ЧИСТКА СТУДЕНТІВ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

ПРАГА (Ройтер). В рямцях чистки, що проводиться тепер в чехо-словацьких університетах і вищих технічних школах, за повідомленням одного урядовця, з них звільнено близько 5 000 студентів. Число студентів, що вивчають гуманітарні науки, має бути зменшене коштом студентів практичних наук, кількість яких буде збільшена на 30—50%. Для всіх студентів будуть обов'язкові політичні науки. З особливою увагою студіюватимуть марксизм і комунізм.

ДО ПЕЙПІНУ ВИЇХАЛА МИРОВА ДЕЛЕҐАЦІЯ

НАНКІН (ЮП). Згідно з повідомленням китайського центрального пресового аґентства, мирова делеґація національного Китаю дістала дозвіл їхати до Пейпіну, щоб почати там переговори про мир з комуністами. Делеґація складається з восьми нанкінських професорів.

Передруковуємо без коментарів з часопису „Львув і Вільно" (ч. 96):

Пан Маріян Роєк нічому не навчився і не навчиться...

Нарис промови, виголошеної 21 листопада 1948 р. в Лондоні на Академії Оборони Львова, влаштованої стараннням «Союзу Південно — Східних Земель Речі Посполитої.»

*

Пане Президенте, Пане Прем'єре, Пані і Панове. Польська незалежність виявилась в пам'ятному листопаді 1918 р. найперше у Львові ще перед тим, як постав осередок найвищої державної влади в столиці.

Нас заманювали тут у Лондоні, а також по другій стороні, у Вашінґтоні, що якби ми зреклись були Львова й Вільна, якби зголились були на т. зв. лінію Керзона, то зберегли б незалежність Польщі на решті її території. Обіцяв нам Черчіл в т. зв. листі Кедогена, що в разі ми погодимось на його погляди щодо лінії Керзона, а переговори в Москві упруться лише в питання складу і характер польського уряду, — можемо бути певними в підтримці уряду брітійського, а також — як передає текст листа — «правдоподібно уряду Сполучених Штатів». Ми відкинули це нашіптування усвідомлюючи, що жодна підтримка жодного західнього уряду нічим нам не поможе, в разі чужа сила стоятиме залогою у Львові, тобто всередині Польщі, а не лише біля її кордонів. Бо Львів є геополітично- внутрішньою частиною польської території, бо Львів є невід'ємною складовою частиною геополітичної структури Польщі і без Львова ця структура ні збудованою ні збереженою бути не може.

Дурив нас, — а можливо й самого себе — покійний президент Сполучених Штатів Франклін Рузвельт, кажучи, що виторгує нам Львів та нафтову заглибину у Сталіна, якщо ми принципово погодимось на ревізію Ризького кордону. Я вже мав нагоду прилюдно виголосити в польському середовищі, що якби совєтський уряд були тоді приперли до стінки і щоб хтось запропонував йому на вибір — Львів чи Вільно — то совєтський уряд вибрав би Львів, бо Вільно пізніше і так потрапило б йому до рук. Хто має Львів, той панує над карпатськими просмиками довечі дуже тяжкими для форсування їх під час кожної війни. Східно- европейська держава, що тримає Карпати, розбиває природний та історичний уклад стосунків між Польщею, Румунією та Угорщиною. Хто панує у Львові, той панує одночасно (як свідчить історія) у Кракові та висить, як Дамоклів меч, над Будапештом і містами Семигороду. Львів у російських руках — це ключ до російської влади у Польщі, Румунії й Угорщині та перехід для російської, комуністичної експансії за наших часів, на Балкани, Грецію, Адріятику, Чеську котловину, багатства Сілезії. Власне через це й помилявся в своїй політичній і стратегічній оцінці лінії Керзона Черчіл, через це так само помилявся Рузвельт і через це ж між іншим немає миру в Европі й світі і не буде його доти, доки Польща разом з незалежністю не відзискає Львова й Вільна.

Цього значення Львова й наших східних земель для незалежности Польщі не можуть нам зменшити інші важливі проблеми, як, напр., українське питання. Ясний погляд на цю справу є для нас надзвичайно важним.

Як нарід західньої цивілізації, що надає такого значення свобідній людській волі, не можемо сприйняти детермінізму, ніби між національними інтересами поляків і стремліннями до незалежности й державности українців лежить неперехідне провалля. Такий детермінізм ми повинні відкинути вже в самому принципі. Як тільки його відкинемо, стане очевидною — хоч покищо лиш теоретично — теза, згідно з якою, можна погодити інтереси польського народу з українським. Коли ж від теорії перейдем до практики, коли приступимо до перевірки підстав проблеми, коли розважимо його елементи географічні, історичні, політичні, стратегічні та економічні, — то побачимо, що в цьому відношенні залежить від українців більше, ніж від нас, бо **українці мають перед собою до вибору кілька політик**, в той час як ми такого вибору не маємо. Зокрема не можемо віддати жодній Україні певних принципових позицій на нашому сході, не можемо віддати Львова й Червенських Земель з тих самих причин, котрі не дозволили нам прийняти лінії Керзона взамін за обіцяну підтримку західних держав в інших справах. Ми лінії Керзона не можемо прийняти і не приймемо ні від кого. Якби навіть знайшлись польські політики, котрі б цю лінію прийняли, **її відкине польський народ одразу ж, як тільки відзискає волю й свободу дій, а одночасно відкине й тих політиків.** Через це українська незалежницька публіцистика мусить покінчити з дивацькою й неповажною тезою, згідно з якою польський народ пре на південний схід лише тому, що не хоче зректись історичного панування над українцями. Ще питання, чи над українським населенням панували поляки, а чи їхні власні пани сполонізовані тоді найчастіше зовнішньо і в кожному разі добровільно. Брак і вина деяких тих провідників є такою ж історичною прикметою українців, як поляків. А були й інші хиби, які вже не належать до ознак польських. Коли йдеться про самий польський нарід, — історія дає ще з найдавніших часів багато доказів того, що посідання південно-східних земель в загальних окресленнях передоєнної конфіґурації є conditio sine qua non нашої державности. Бились ми за ці землі з колишньою Руссю — боронили їх так, як Львів у 1918 р. — бились з Угорщиною, з Литвою і нарешті оборонили їх від азіятського сходу. По століттях змагань включив ці землі Казимір Великий до Польщі на підставі свого доброго права ще перед унією з Литвою і західньо-південною Руссю. Ці потягнення й війни не були наслідком капризу, простого бажання, якогось переборщення чи загарбництва, але виразом твердої життєвої конечности, яка не тільки не погрожує українській незалежності, але, на мою думку, є навіть для цієї незалежности вступною й невід'ємною умовою. Унію на південному сході можемо відновити й поліпшити або не відновлювати, поставивши замість неї принцип доброго сусідства, але Львова й Червенської Землі **не можемо скласти навіть на вівтар польсько-української приязні.**

Ось чому час уже покінчити в українській політиці й публіцистиці з представленням поляків як імперіялістів, що стремлять розтягнути свою потугу «від моря до моря». Це не відповідає дійсності, бо якщо наші народні цілі на сході обмежені і якщо теза про потягнення Польщі до Чорного моря — неправдива, то на такій неправдивій тезі українцям не вдастся **поставити добру політику.** Це ж саме можна сказати і про тезу, ширену українцями, як українською так і іншими мовами, ніби в роках 1918 і наступних Польща **разом з** Совєтською Росією задушили молоду українську державу. Сполучаючи ці обидві тези, скажу лише: ми разом з українцями могли осягнути береги Чорного моря і закласти підвалини під великий розвиток українського народу й спільної держави, але нам в 17 столітті перешкодили в досягненні цієї мети ті котрі засоюзнились в противагу нам з тогочасним азійським чи напівазійським сходом. В найближчих до нас часах польська політична думка **однозгідно** вирішила відступити з Придніпров'я. Один напрямок цієї думки уважав, що нас не вистачить на інтервенцію цих теренів, другий пішов ще далі, заанґажувавши всі сили молодої польської держави для будування України над Дніпром. Надто дорого коштувала нам ця справа на сході й заході для того, щоб хтось мав право сьогодні осуджувати нас за бажання панувати над українським народом. Польське військо в 1920 р. воювало за українську свободу, а не за панування Польщі, не поляки тоді підвели.

Нещодавно я мав нагоду говорити на невтральному ґрунті з поважними українцями. Вони терпляче вислухали мої тези, ще навіть трохи довші, ніж сьогоднішні. На закінчення я висловив свою думку, згідно з якою, в разі повстання незалежної української держави, остання мусітиме визнати слушну для обох сторін розмежованість, як це було в Варшавському договорі 1920 р. Підставою цього розмежуванння не може бути етнографічний принцип, зрештою цілком здеформований совєтами, бо, виходячи з цього ж самого етнографічного принципу Україна не могла б утриматись не лише в Криму, але також і в Донбасі та Харкові, а без цих теренів не може бути незалежної України. З другого боку, якщо навіть в найближчому історичному періоді Україна й не здобуде незалежности, то пам'ятайте, — сказав я, — що українцям буде запевнена в польській державі повнота прав, як державних так і громадських. У відповідь на це почув: «Чому ж **ви не дали цих прав в період між двома війнами?»** Хоч не маю титулу для репрезентації тих, які в міжчасі між двома війнами урядували в Польщі, як не несу навіть часткової відповідальности за ті уряди, — я все ж відповів, що назагал українці не можуть скаржитись. Прав вони мали багато, так що навіть аж дивно було, що польська опозиція не могла під час деяких виборів виставляти кандидатів до Сойму, натомість українці навіть за тих часів мали своє представництво в парляменті. Зрештою ж — і це найважливіше — повні права можна дати лише тоді, коли вони будуть прийняті в добрій вірі. Українці в Польщі могли мати щонайменше права, застережені їм у сеймовій галицькій реформі 1913 р., а замість цього вони збройно кинулися на Львів, накидаючи нам силою свою розв'язку цього питання. Один акт сили породжує наступний. Як тільки українці відчули прояви своєї сили, — відмовлялись вже надалі провадити переговори на засаді взаємного респекту і лояльности, бойкотуючи польську державність протягом добрих кількох років і покладаючи надії на деякі інші чужі держави. Для ілюстрації розмови я сказав, що ми не могли, напр., давати офіцерські права тій молоді, котра згідно зі свідченнями незапідозрених в полонофільстві українських політиків була роз'їдена розвідкою німецької райхсвери.

І ми і українці мусимо усвідомити собі, що Польща й Україна розташовані в окремих географічних країнах. Львів і Червенська Земля лежать в географічному просторі не України, а в Польщі. З географічного сусідства випливає Україні одначе некорисить того, щоб Польща не мала незалежности або була слабою державою. Ми мали аж надто багато прикладів того, що українська політична думка цієї правди не розуміла. І навпаки Україна яка б не заміряла на Польщу, Україна, яка боронила б свою незалежність, загрожену сходом в самій основі така Україна була б в інтересі Польщі. Щоб досягнути це, — необхідно в політичних міркуваннях ще глибше аналізувати дійсність Східньої Европи. Другими словами, українці навіть розходячись з нами, не мусять вживати супроти нас таких закорінілих у них східніх методів, бо ці методи не лише завдають болісні udари нам, але штовхають і мусять штовхати політично й психологічно український нарід в обійми Москви. Не можна безкарно застосовувати східніх методів у війні зі своїм найближчим з західнього боку сусідом, і в той же час чекати перемоги з боку сходу.

Нещодавно один з українських парляментаристів, закликаючи своїх земляків поглянути без упереджень на їх стосунки з Польщею сказав: «і так вже на протязі трьохсот років атакуємо Польщу і вона постійно відступає». Це правда, але правда й те, що кожен український удар в Польщу є перемогою росіян на Україні.

Стільки про українське питання в рамцях сьогоднішньої академії. Нашим — польським — завданням є перш за все відбудувати міцну польську державу на тих землях без яких вона не може існувати. До таких теренів належить Червенська Земля на чолі зі Львовом. Лише стоячи на цій базі, можемо думати про дальші й ширші концепції. Останні проте не вдасться зреалізувати, якщо вони не матимуть міцного опору в дійсності. Політика не є забавою в формулювання побожних побажань, але мистецтвом формування дійсности, тобто реалізування й досягнення того що можливе. Завдання політики — визначити, які цілі і коли саме можна осягнути. Львів і ризький кордон на сході — це наша безпосередня мета.

М. Роєк

ЗАСУДИЛИ КАРДИНАЛА МІНДСЕНТЯ

3 лютого в Будапешті почався процес кардинала Міндсентя. Прохання кардинала про розгляд його справи окремо від справи його «співучасників» суд відхилив. Разом з Міндсентем притягнені до відповідальности університетський професор Боронай секретар кардинала д-р Зокар, колись найбагатший угорський поміщик землевласник князь Естергазі, секретар католицької «групи акції» Ноль, священик Іпанскі і колишній шеф католицької пресової служби д-р Тот. Міндсент цілком спокійно вислухав обвинувальний акт, згідно з яким він готував антиурядову змову, давав альянтам шпигунські відомості і спекулював на біржі американськими долярами. На питання суду він визнав себе винним в більшості пунктів обвинувального акту, застерігшись проте, що не мав наміру «повалити демократичний режим угорської республіки». Він зрікся при цьому написаного ним перед арештом листа, в якому писав, що в разі його признання це слід буде пояснити фальсифікацією чи «людською слабкістю». Естергазі визнав себе винним в незаконних валютних операціях, але відкинув обвинувачення в належності до монархічної організації. (ЮП, Ройтер).

Мадярський трибунал оголосив у вівторок 8 лютого вирок примасові Міндсентеві, засудивши його на досмертне ув'язнення, кофіскату маєтку і втрату громадянських почесних прав на все життя.

ЮРІЙ КОСАЧ

Гріх Ярославни

Пишуть черці: рік 1051. Молитовник у королевій руці знов не тим боком. Король Генріх не вміє й так читати латинського письма. Анна Реґіна подумки підсміхнулась. Він ніколи не навчиться читати, та й пізно. Масні королеві губи пильно шелевіють, на шелепі, що її Анна бачить зукоса, з-під вій, позолотіла рудава борідка. Просто на королів, гаптований нараменник, на плечі в броні, падає просвіт вузьких вікон.

Анґелюс, Анґелюс...

Єпископ із Мо, достойний Савейра править.

Сонце вже мабуть закотилось за санліські ліси. Гало сонця стояло тоді, коли йшли до базиліки, мідяно й мерко. Бути бурі.

Король м'ясисто стоїть на кам'яних плитах, обважнілий від заліза, широко розставив ноги. Від натури він, як завжди, посапує на чолі проступають росинки поту, скалиновіли всі рубці поперек орлього, тонкого носа, що його ніздрі іноді тремтять. Бути бурі.

З вікон сокіт жовтих, аж гарячих хвиль присмеркового потоку. Він пливе руслами мов мечі, в півтемінь базиліки, на холодячу плит. Білі стихарці на хлоп'ятах, які прислуговують і співають, відкриваючи жовті, гороб'ячі роти, стали пурпурні. Але тільки на мить.

— Ave Maria, gratia plena...

Зайшла хмара. Вона й так висла над церквою. Вітер в'ялить каловби вішальників. Повзучі шибениці росохастим дуб'ям пнуться в вікна. Вішальники висять уже давненько й чорнокруччя виклювало їм очі. М'ясиво шкаматтям, чорним ганчір'ям полощеться в вітрі. У одного забіліла кість — це нормандський молодий барон. У мужиків-розбійників кість мабуть жовта: ні — хреститься Анна Реґіна — потойбіч немає ні баронів ні мужиків. Є тільки праведні й грішні.

— — — gratia plena...

Білоодежні пройшли клерики з потахлими очима, згинаючи коліна в ході.

Дзвоники й синя нава поплила, д'горі, до розкрилля зводів, в кам'яні воздухи, що поголубіли, в неозору злагоду. В тих високостях тихо, може пошумлюють лише снігові крила янголят.

Але хмари нависли ще важче. Де золото — тепер багрець. І дворяни й король у млі. Тільки лиця їх стали з рум'яних, живих восковими. Але це мабуть від жовтих свіч.

Й Анна вже не може підвести очей від темного заглиблення філяру, що рветься ополалік, при бічному олтарі вгору. Дзвоники вже далеко-далеко, знайоме обличчя єпископа, що обернувся на мить в олтарі й зосереджено поглянув на Анну, заволікає димуча мла.

Анна Реґіна, тільки вона, чує шепіт цієї тіні, що майнула повз філяр. Того не знають і ніколи не знатимуть ні король ні єпископ. Шепіт, мов пристрасть тієї першої ночі, коли освідомила собі, що вона сама її прагне, що, ні молитви, ні піст, ні вишивання не проженуть того кушення, а воно ж чатувало роками на неї.

Поряд спав, хропе король, натомлений учтою. Над його солодкими й штучними губами, сопушно розкритими, бреніли сонні мухи. Король дихає рівно, сливе безтурботно, хоч ще з вечора сочиться йому в його застиглому, остоплілому серці жовта смужка заздрошів. Його обличчя увісні, мов винувато усміхнена личина. Ймовірно він такий і є, але за дня всі люди, звірі й речі інші. Й Анна, мліючи від жаркого шепоту, що сповняє кімнату, сповнену й так незримим шамшінням, леготом украдливих кроків, слухає його, того шепоту диявола як і тут, у церкві. Вона жде, затаївши віддих. Це полон витівкуватих видив, сміховинних і спорзних і владних зиґзаґів привиддя. І шепіт, що скрадався, мов у сап'янцях, тихіший від бреміння мух, тепер війне, як це її трицяте літо, як спалах. Анні хочеться простягти до нього руки, чути в долонях полум'я. Вона виразно чує, як шепіт гасне цілунком. Це, в чорній німоті ночі вже хвиля, вже безжальна пожежа. Вгорі серця, де, кажуть, міститься оселя душі, починає розцвітати, обіймає її всю, цілу стать її, злякану, німу мов зоря, ніжністю блідих пелюстків обіймає прапітка гріху. «Альба» — шепоче Анна Реґіна — «Альба»...

— — — Король Генріх повертає важку голову й спильна дивиться на Ганну. Авґсбурзький атлас скрипить на його рукаві, з-під нараменників. Король уже молиться, але рубці поперек його носа ще калинові. Той, на чолі, від бурґундського меча зблід. Анна одводить себе. Вона стрічає Генріхів погляд наодлів, безсердно, аж гнівно. І, тоді примкнувши очі, починає беззгучно шепотіти молитву.

*

Світанням мурава під дубами волога, срібна. Ліс просвітлів, ліс мов сад: вже дрозди розспівались. На ґлоді краплинки рос, а там, на далеких, смараґдових галявинах уже сонце: **ось і синичка поскакала.** Синьо ж пахнуть фіялки.

День, як роздзвенівся за дубами, стрінув трубадур Рауль де Камбре в дорозі на південь. Їхав борами-лісами Франш Конте, Іль де Франсу, а тепер вийшов на узлісся. Озброєнці взялись чистити коні. По їх гладких клубах стікає срібна волога. Коні пирскають, здригаються. Й по срібній траві, де пройшли вони, синява смуга. Стремена подзвонюють. Молоді коні зі стаєн Камбре, ще не знавши опанцерення, заіржали — в долині, як зійти з цього нагорба, де узлісся — береги Льоари.

Рауль де Камбре сів на зваленому бересті. Він мандрував співним, прозірним світом. Йому ще хотілось ловити шпаків, що його зовсім не боялись, вовтузились таки тут, перед ним. Але згадав про свого яструба, на ланцюжку, на плечі в озброєнця Тібо — то й би заскреготіла, той би вирвався тепер у дзвенючу блакить!

Рауль, мандруючи цими лісами, ще не міг достоту збагнути: чи це важить йому це неспокійне, юне дозвілля, чи провесна в маю, чи щось зовсім інше. Льоара, там, у долині, шелестіла голубим поясом. Вона була тихіша за цей ліс-сад, що дзвінко пересміхувався. І, що вище здіймалося сонце, тихішали дрозди й соловейки, віддалялись голоси розбешеної челяді, яка за кущами впоряджувала коні, а там дзвеніла, яснішала ріка. Раулеві здавалось, що її тихі, голубі бризки долітають аж сюди виплескувалась рибаха. Його поривав кругіж цього синястого марівня, така радісна хвиля волі без меж. Був, як немовля, хотів сказати й не міг: йому верзлось щось виспівати тихо, щоб не сполохати соловейків, але бором неодмінно пішла б луна! Навіть цей легкий панцер чадто стискав груди.

(Докінчення буде).

Петро Павлович

Перший український військовий З'їзд

(З подільської преси за 1917 рік)

В дні бурхливих військових подій, в дні великого революційного змагу українського народу за волю України, з ініціятиви Центральної Ради і Українського Військового Організаційного Комітету 18—21 травня (за н. ст.) 1917 р. у Києві відбувся Перший Український Військовий З'їзд.

На з'їзд прибуло понад 700 представників українських військових організацій: фронтових і запільних частин, балтійської і чорноморської фльоти, окремих гарнізонів тощо. До президії з'їзду обрано Симона Петлюру, поручника М. Міхновського, письменника Володимира Винниченка і матроса балтійської фльоти С. Письменного. На почесного голову з'їзду, під бурхливу овацію, обрано проф. Михайла Грушевського тодішнього Голову Центральної Ради, та запрошено до Президії Командира I-го Українського полку імени Богдана Хмельницького полк. Ю. Капкана.

З'їзд приймає такий порядок денний: 1) Відношення до біжучих політичних подій, до Тимчасового Уряду і Ради Робітничих та Солдатських Депутатів. 2. Відношення до війни. 3. Українізація армії. 4. Підтримання дисципліни та боротьба з дезертирством. 5. Земельне питання. 6. Загальна освіта. 7. Майбутній військовий з'їзд. 8. Вибори до центральної військової організації.

З'їзд мав досить бурхливий характер через те, що деякі учасники з'їзду доволили, що всі, так звані, великороси ставляться до українців вороже, а Тимчасове Правительство і досі не виявило свого відношення до українців, хоч Польщі оголосило самостійність, а Фінляндії — широку автономію. Особливо схвилювала з'їзд справа з першим українським полком, якого не дозволено формувати з тих 4000 солдат, які вже записалися.

Делеґати з'їзду, які репрезентували 900.000 організованного озброєнного українського народу, прийняли цілу низку важливих резолюцій з різних ділянок політичного, військового і громадсько — культурного життя. Так, в справах політичних з'їзд ухвалив: «В інтересах притишення національних конфліктів на Україні і на фронті, які можуть принести велику шкоду загальній справі революції, в інтересах як найбільшого поєднання і згоди всіх демократичних мас на Україні, Український Військовий З'їзд вважає необхідним вимагати від Тимчасового Правительства та Ради Солдатських і Робітничих Депутатів негайного оголошення особливим актом принципу національно-територіяльної автономії України, як найкращого забезпечення національно-політичних прав українського народу і всього краю. Першим кроком до реального здійснення цього акту З'їзд вважає необхідним негайно призначити при Тимчасовому Урядові міністра по справам України». Завершується ця резолюція вітаннями Українській Центральній Раді: «Український Військовий З'їзд вважає своїм обов'язком вітати Українську Центральну Раду і складає їй велику подяку за її старання та заходи в історичний момент: I. Об'єднати сили українства. 2. Підняти його національну і політичну свідомість. 3. Організувати його національну волю. З'їзд вважає, що свою працю Українська Центральна Рада провадить відповідним і вірним шляхом. З'їзд вважає її єдиним компетентним органом, призваним рішати всі справи, що стосуються цілої України і її відносин до Тимчасового Правительства.

В резолюціях про відношення до війни, З'їзд ухвалює: «що підтримуватиме всіма силами мир без анексій та контрибуцій на підставі самовизначення націй. Для найшвидчого наближення такого миру з'їзд вважає необхідним добитись від Тимчасового Центрального Російського Уряду точного, виразного, негайного визначення відношення як союзників Росії, так і противників, до миру без анексій і контрибуцій. Тільки по такому вияснению в той чи інший бік може визначитися в усій повноті воля народів Росії в справі ведення війни». Згідно з принципами самовизначення націй, з'їзд визнає необхідним, щоб на мирній міжнародній конференції була представлена Україна в особі своїх делеґатів від організованого Українського народу в усій його суцільности.

Перший військовий з'їзд багато уваги приділяє справі українізації війська. З огляду на те, що стомлені трьома роками війни армії не мають вже колишньої бойової сили, твердої дисципліни і духу відпорности, з'їзд визнає за необхідне як мога швидше взятись до боротьби з підупадом духовної і реальної сили армії, тому вимагає негайної націоналізації армії на національно-територіяльним принципі. В цій справі з'їзд приймає таку ухвалу: а) «В існуючих військових одиницях, в військових частинах всі українські вояки, як офіцери, так і солдати повинні бути негайно відділені в окремі частини. б) в військових одиницях на фронті відділення повинно проводитись поволі — в залежности від тактичних і інших військових обставин, постільки, поскільки це відділення не буде вносити дезорганізації на фронті». Що ж до фльоти, то з'їзд вважає можливим і необхідним: а) в Балтійській фльоті укомплектувати декроті з кораблів виключно командами української національности, б) що ж до фльоти чорноморської, то зважаючи на те, що вона і зараз складається в переважній більшости з українців, надалі поповнювати її виключно українцями. Для практичного переведення виголошени постанов, Український Військовий З'їзд ухвалює утворити Український Військовий Генеральний Комітет при Центральній Українській Раді, який має відати українськими військовими справами.

В справі українського війська і військових клейнодів Перший Військовий З'їзд ухвалює: а) всі стародавні українські прапори, які переховуються по ріжних державних сховах (музеях) Петрограду, Москви та інших міст, треба негайно віддати у Київ до Українського Національного Музею. б) «Положение об украинском отряде» доручене 4 квітня ц. р. Верховному Головнокомандуючому і 6 квітня Військовому Міністрові, повинно бути затверджене без проволоки. в) Першому Українському Полкові, який формується в Києві затвердити назву: «Перший Український Козацький імени Богдана Хмельницького Полк» і всіх солдат і офіцерів, вписаних до цього полку кількістю 3400-вважати прийнятими в цей полк.

— Визнаючи, що всяка війна є справою не народів, а імперіялістичної політики пануючих клясів, що ці кляси в своїх інтересах втягають народи в криваво братовбийчу сварку, визнаючи, що постійне регулярне військо, як засіб панування буржуазних клясів не відповідає змаганням народу та служить тільки для зміцнення такого панування — Український Військовий З'їзд, закладаючи перші підвалини організованої збройної сили української демократії, ставить собі найпершим завданням щоб українська армія після війни стала армією народу, щоб єдиною метою її існування і формування була охорона інтересів і прав народу, а не пануючих клясів, до якої б нації ці кляси не належали.

В справі боротьби з дезертирством і підтримування дисципліни в українській армії, з'їзд виносить гострі постанови і висловлює певність, що під своїм національним прапором, під проводом своїх рідних по крові і по духу офіцерів, за свої народні ідеали, українські солдати підуть в бій, всі як один, а хто не піде, проти таких зрадників народу ми вживемо всіх засобів боротьби і доб'ємося того що дезертирів в народній українській армії не буде.

З'їзд торкається також і болючого на той час земельного питання, вважаючи що право власности на землю та підземні багатства в автономній Україні повинно належати виключно народові, умови ж розподілу цієї землі між працюючим на ній людом виробить і визначить Український Сойм, на підставах справедливости та рівности всіх людей, що живуть на території України. До остаточного розв'язання цього питання Тимчасовий Уряд повинен негайно припинити всякі акти купівлі та продажу та взагалі передачі землі і лісу з рук до рук і в першу чергу закордонним товариствам та окремим особом, а також урегулювати орендні відносини.

Беручи на увагу, що денаціоналізація народних мас стоїть на перешкоді всякому поступовому рухові і деморалізує думу українського народу і гальмує розвиток духовних, а рівно ж і продукційних сил на Україні, Український Військовий З'їзд в справі освіти виносить спеціяльну резолюцію текого змісту:

I. З. осени цього 1917 р. повинно бути переведено Тимчасовим Урядом навчання по школах в українській мові з забезпеченням прав меншости інших національностей. 2. Українська початкова школа повинна бути обов'язковою загальною і утримана на державні кошти. 3. Ті українські гімназії та інші середні школи, що будуть одчинені вже з осени цього року, належить утримувати на державні кошти. 4. Справу переведення в життя української середньої та вищої школи (гімназії, університети, спеціяльні інститути), яку З'їзд вважає обов'язковою (теж з забезпеченням прав меншости), з'їзд залишає компетенції Української Центральної Ради. 5. Що до освіти для українського війська, то відповідно до ухваленої з'їздом українізації і військова освіта повинна переводитись в життя в українському напрямку.

В харчовій справі з'їзд ухвалює передати її в руки організованого селянства і його органу Центрального Кооперативного Комітету.

З огляду на те, що Українська Центральна Рада робить велике державне діло, з'їзд вимагає, щоб Центральній Українській Раді були асигновані кошти з державної скарбниці на українські національні потреби.

В справі організації адміністративного управління на Україні, Перший Військовий З'їзд постановляє вимагати, щоб вся адміністрація на Україні була переведена за принципом пропорційности між всіма націями, які тепер проживають на Україні.

На завершення розглянутих справ, З'їзд виносить ухвалу про скликання Другого Військового Українського З'їзду і доручає здійснити це Тимчасовому Українському Військовому Генеральному Комітетові, який мусить утримуватись на державні кошти.

Тут же на цьому з'їзді обирається Український Військовий Генеральний Комітет в такому складі: Симон Петлюра, полк. лікар Іван Луценко, Володимир Винниченко, полк. В. Павленко, полк. Пилькевич, хор. Полозов, матрос С. Письменний, ген. М. Іванов, військ. ур. I. Горемика, пор. Арсен Чернявський, стр. Д. Ровинський, хор. А. Певний, полк. Ш. Капкан, пор. Микола Міхновський, хор. Ф. Селецький, стр. С. Граждан, підполк. В. Поплавко, хор. В. Потішко.

ПАВЛО ДУБІВ

Марш УПА

Ми — УПА — українці завзяті,
Ми не хочем носити ярмо.
Ми ідем свій народ визволяти
І свободу йому несемо.

І б'ючися у битві жорстокій,
Ми здобудемо волю собі —
Тільки той має право на спокій
Хто проводить життя в боротьбі.

Ми ступаєм твердою ходою
І назад нам нема вороття:
Краще згинуть у вільному бою,
Ніж у рабстві проводить життя.

І б'ючися у битві жорстокій,
Ми здобудемо волю собі —
Тільки той має право на спокій
Хто проводить життя в боротьбі.

Знаєм добре, що воля в державі
Не приходить ніколи дарма:
Лиш героям, що б'ються у славі,
Перемога дається сама.

І б'ючися у битві жорстокій,
Ми здобудемо волю собі —
Тільки той має право на спокій
Хто проводить життя в боротьбі.

Увійдуть наші дні незабутні
У історію світу цього:
Ми б'ємося за краще майбутнє
Для усього народу свого.

І б'ючися у битві жорстокій,
Ми здобудемо волю собі —
Тільки той має право на спокій
Хто проводить життя в боротьбі.

Д-Р ЯЦІВ — КОРОЛІВСЬКИЙ РАДНИК

В Канаді, за прикладом Великої Британії, існує почесне відзначення титулом «королівського радника». Дістають його лише визначні, посвідчені правники. Пропозицію на номінацію ставить уряд, а формально надає цей титул генеральний губернатор Канади, себто намісник короля.

Між іменованими саме «радниками короля» титул той одержав український адвокат д-р I. Яців із Виндсору, Онтаріо.

Д-р Яців здавна відомий як визначний канадійський українець, що нераз відвідував то Злучені Держави, то Старий Край.

НОВІ ПІСНІ ТВОРЯТЬСЯ

З приводу статтей пп. Дубова і Лисянського

Український часопис «Неділя», що вміє завжди тримати руку на живчику життя, порушив дуже важливу тему — сьогочасна українська пісня. Маємо на увазі статті п. Дубова «З чим підемо в Україну» (ч. 155) і п. Лисянського «Від добрих слів до доброго діла» (ч. 163). Автори слушно турбуються новою піснею і мають велику рацію, коли запитують: — З чим підемо в Україну? Чи з тим, із чим вийшли з неї чи створимо нові пісенні вартості. Зовсім зрозуміло, що перебувати далі в полоні козацьких пісень це значить відставати, отож гальмувати розвиток нашої національної культури, зокрема пісні, значить відтягувати розгортання наших визвольних змагань за українську незалежну соборну державу. Ролю пісні не можна легковажити. Пісня додає бадьорости й веселости, вона кличе на бій. Під звуки пісні забуваються злидні, а боєць переноситься в інший, надхненний піснею, світ, сповнюється новою силою.

В умовах советського режиму пісні, українські формою і змістом, творити зовсім неможливо. Отже на нашу еміґрацію покладається велике і почесне завдання — створити сьогочасну українську пісню, яка віддзеркалила б героїчну визвольну боротьбу українського народу за останні роки. Чи може наша еміґрація похвалитися чимсь подібним у цій важливій галузі? Зроблено дуже й дуже мало. А з цих малих здобутків треба найперше відзначити марш композитора Г. Китастого «Карпатські січовики» на слова поета Яр Славутича. Нашою музичною й літературною критикою цей твір («Карпатські січовики», 1947, ст. 4, місце видання не зазначено), здається, докладно не обговорювався, проте він здобув заслужену популярність. Спершу цей марш виконала Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка, потім реґенсбурзький хор «Сурма». Тепер його співають майже в кожному таборі. В чому ж успіх цієї пісні? Чому інші композитори й поети не можуть похвалитися таким визнанням, як Китастий і Славутич?

Музика є вирішальна в пісні. Та коли до неї дати немилозвучний безідейний словесний текст, пісня не буде визнана, її ніхто не співатиме. Успіхові «Карпатських січовиків» завдячує гармонійне злиття слова-сенсу і звуку-мелодії. Текст цього маршу мелодійний і змістовний, напоєний глибокою ідеєю, гарячим почуттям соборности українських земель і невичерпною любов'ю до карпатських героїв. Окремі вирази звучать афористично. З усього видно, що пісня «Карпатські січовики» знайшла в особі Яр Славутича талановитого поета і досвідченого майстра.

Такий ось повний текст маршу:

То не лист осінній за водою
По широкій Тиссі проплива. —
Багрянить за хвилею крутою
Підкарпатська буйна голова.

Бились хлопці Хустові на славу,
Полягли в нерівному бою
За свою омріяну державу,
Січовую воленьку свою.

І пливуть до тихого Дунаю —
Мов на турка браття в байдаках.
Синя хвиля жалібно гойдає,
Течія показує їм шлях.

Буде сліз, та не зборoти горю
Ні батьків, ні в тузі матерів.
Чорне море, українське море,
Зустрічай своїх багатирів!

Логічне розгортання сюжету цієї пісні, рельєфність образів, міцний зв'язок з традиційною українською піснею і, головне, відсутність оголеного декляматизму, — це те, що може служити зразком для інших поетів, які беруться писати пісень.

Музика комп. Григорія Китастого дуже вправно і з винятковим смаком допасована до словесного тексту. В ній слідне творче використання української народньої пісні.

Незабаром не тільки карпатчани, а й усі українці святкуватимуть десятиріччя зриву Карпатської України — цього останнього акту нашої державности. Композитор Г. Китастий й поет Яр Славутич зробили цінний подарунок українському громадянству. Варто потурбуватися, щоб наші видавництва перевидали цей рідкісний твір, бо з першого видання жадного примірника не можна ніде набути. Радше видавати й перевидавати саме такого роду твори, ніж віршилища усяких горе-піїтів, збірки яких заповнили наші кіоски, а їх ніхто не читає.

Варто видати також пісні Івана Багряного, до яких написав музику теж комп. Г. Китастий.

Це властиво і є оте «добре діло», за яке вже взялися наші кращі поети й композитори.

О. Огницький.

СВІДКИ — НАКЛЕПНИКИ НА ПРОЦЕСІ КРАВЧЕНКА

Як заявив на судовому засіданні Кравченко, він мусів 10—15 разів міняти своє прізвище, щоб уникнути переслідувань ворогів. На питання оборонця Морґана Нормана про його особисті документи Кравченко під загальні схвалення слухачів відповів: «Я не в Совєтському Союзі, де треба мати гору документів. Я — у вільній Франції».

Як свідок Кравченка одна жінка з табору ДП в Німеччині плачучи розповіла судові, як 1930 року її в порядку колективізації вигнали з хати й садиби і сконфіскували все її майно. Російський інженер Кісільов оповів, як його нібито «троцькіста й прибічника Бухаріна», а також учасника антиурядової змови арештувало НКВД і скільки жорстокостей він мусів зазнати під арештом. Коли НКВД загрозило йому арештом його дружини він підписав «признання». Французький громадянин Андре Муане, що під час війни був пілотом вільної французької авіяції у Великобрітанії і Совєтському Союзі і був відзначений совєтським орденом заявив, між іншим, що тим часом як в Англії під час війни кожний міг вільно слухати навіть німецькі радіовисилання, в Совєтському Союзі всі приватні радіоапарати були сконфісковані і можна було слухати тільки совєтські радіовисилання.

Американський письменник Кен, автор книжки «Велика змова проти Совєтського Союзу» і в 1936—1946 рр. генеральний секретар комітету для боротьби з нацистською пропаґандою, виступаючи як свідок Морґана, твердив, нібито українські й російські еміґранти ще перед війною створили в США «шпигунські групи» і діяли як «фашисти». Книжку Кравченка друкували, мовляв, і газети Вільяма Герста, якого більшість проґресивних людей в США трактують як «фашиста». Член лівого крила англійської лейбористської партії Піліакус намагався схарактеризувати книжку Кавченка як «брехливу писанину» повну наклепів на Совєтський Союз. Він доводив миролюбність СССР і його бажання мати приязні стосунки з США запевненням в цьому, які дав Сталін йому й восьми іншим членам лейбористської партії приймаючи їх в жовтні 1947 р. (Ройтер ЮП).

Міжнародна таємна організація допомоги Ізраелеві?

Близький до французького міністерства закордонних справ авторитетний паризький часопис «Ле Монд» публікує викриття одного колишнього ізраельського пілота про існування широко розгалуженої таємної міжнародньої організації для повітряної допомоги Ізраелеві. Однак газета застерігає своїх читачів щодо повної віроґідности всіх тверджень цього пілота. Наводимо в скороченому вигляді основну частину цього викриття.

Ще 1947 р., — каже пілот, — Ізраель не мав не тільки військової авіяції, але й взагалі реґулярної армії. Тим часом 1948 р. ескадрильї його літаків різних систем, включно до надфортець, уже завдавали страху єгипетським когортам. Таємниця такого блискавичного створення військової сили Ізраеля пояснюється існуванням великої таємної пачкарської організації (АТС), на чолі якої стоїть один відомий американський пілот. АТС має багато зашифрованих під псевдонімними назвами центрів в Чехо-Словаччині, Юґославії та низці інших країн, де працюють аґенти цієї організації. На летовища цих центрів без будь-яких труднощів стартують і приземлюються ізраельські пілоти, роблячи це вночі. В розпорядженні АТС є вже понад 40 американських літаків, куплених переважно у Франції з американських військових «лишків» або й в США ніби для панамських повітряних ліній.

Чи не головним завданням АТС є постачання Ізраелеві зброї і військового спорядження з Чехо-Словаччини, що спочатку постачала їх обом таборам, але після комуністичного перевороту приставляє майже виключно жидам. Тепер з Чехо-Словаччини щодня перекидають повітрям до Ізраеля літаки «Мессершміт», бомби, легку зброю амуніцію тощо. Наявність в Ізраелі трьох надфортець є найкращим доказом цієї таємної роботи. Ці надфортеці були куплені в США приватними особами і з пілотами добровольцями були перекинуті через океан. З Азорських островів вони дали триножний радіосиґнал СОС: «Горять мотори», — і преса поширила вістки про їх загибель. Насправді вони приземлились в Чехо-Словаччині були відповідно устатковані на заводах Шкода, а за кілька тижнів уже бомбардували єгипетську столицю. Залога літаків АТС складається з американців, росіян, шведів, південно-африканців, англійців і лише двох французьких старшин з Індокитаю. Більшість їх «грають гру заради долярів». Кожний доброволець, перед тим як летіти, дістає 1000 долярів, в Празі — ще 400 і в Тель-Авіві — 275 долярів. 1848 р. в Ізраелі почали з'являтися і російські ловецькі літаки типу «Як».

Літунська школа Ізраеля, якою керує американський полковник, міститься недалеко на південь від Риму, звідки пілоти звичайно переходять для закінчення вишколу до Праги або в Росію. Дезертувати пілотам дуже тяжко, бо ізраельська таємна служба «має довгі руки». Взагалі ця служба, очолена якимсь росіянином «Веніяміном» і в складі якої є колишні аґенти англійської таємної служби, збіглі ґестапівці і представники НКВД, являє собою сильну й добре поставлену організацію, одним з завдань якої є облудювати в інтересах Ізраеля представників Об'єднаних Націй.

Росія не бере покищо безпосередньої участи в боротьбі, що відбувається в Палестині. Проте в Ізраелі є 300 російських спостерігачів та фахівців, деякі ізраельські військові частини мають російських дорадників, а багато ізраельських пілотів вишколені в Росії. За чутками, СССР, крім «Веньяміна», «позичив» Ізраелеві і одного німецького генерала — колишнього адьютанта фон-Павлюса, якому мовляв, і завдячує Ізраель свої успіхи в боротьбі з єгиптянами. Сіоністи, що добре репрезентовані в США і СССР та його сателітних державах, збирають в Америці гроші, а в східній Европі військові матеріяли, які з допомогою АТС приставляють Ізраелеві.

Мовчазна делеґація

ФРАНКФУРТ (АП). Ідучи до Лейк-Сексесу (США), у Франкфурті на короткий час зупинилась совєтська делеґація при ОН, що складається з 22 членів. Делеґати зустріли представників преси, що намагались дістати від них інтерв'ю глибокою мовчанкою. Один з делеґатів, якому після прибуття делеґації на райнмайнське летовище поставили питання про його погляд на міжнародне становище, відповів: «Пробачте, але це — політичне питання» Коли ж репортер, бажаючи перейти на неполітичні теми, спитав делеґата, чи має він в Росії родину, той відповів: «Вибачте, це — моя особиста справа».

Альянтська контрбльокада совєтської зони

БЕРЛІН (ДЕНА). 2 лютого поліцайпрезидент д-р Штум дав розпорядження всім західньо-берлінським поліційним станицям зараз же вжити всіх запобіжних і контрольних заходів згідно з постановою альянтської комендатури про заборону довозу товарів з західніх секторів до совєтського сектору й зони. В контролі беруть участь охоронна, річкова й кримінальна поліція. Як заявили в штабі поліції, при цьому будуть застосовуватись всі наявні поліційні сили. Контроля встановлена переважно на секторальних кордонах і на головних шляхах, що ведуть до совєтського сектору Берліну й до східньої зони і куди товари можуть бути пропущені лише за особливим дозволом Перевіряючи як авта, так і підозрілих перехожих, поліція вже за перший день не допустила вивезти до совєтської зони багато різних товарів, між ними 120 борон. Від 6 лютого припинено довіз автами до совєтської зони товарів з сусідніх европейських країн.

АМЕРИКАНСЬКУ ЗОНУ КОНТРОЛЮВАТИМЕ МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ?

ВАШІНҐТОН (Ройтер). Заступник американського міністра оборони в справах армії Роел знову звернувся до президента Трумена з проханням звільнити американську армію від управління американською зоною Німеччини, передавши його міністерству закордонних справ. Це питання особливо загострилось тепер в зв'язку з тим, що генерал Клей нібито висловив Роелові й іншим урядовим особам своє бажання залишити пост американського військового губернатора в Німеччині. Проте, згідно з тим самим повідомленням, президент Трумен має намір залишити на деякий час генерала Клея в Німеччині. Міністерство закордонних справ також заперечує вістки про якісь зміни щодо цього найближчим часом Контроля над Німеччиною мала бути передана від армії міністерству закордонних справ ще в червні минулого року, але цей захід був тоді відкладений на довший час.

— В м. Райолі (США) згорів великий готель, в якому загинуло п'ять осіб. За короткий час це вже гине від вогню третій великий готель в США.

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— 25-і роковини смерти Леніна (21 січня) були відзначені в СССР широко. На врочистих зборах з цієї нагоди в Москві були присутні Сталін і Молотов.

— Між Польщею і Румунією укладено пакт про ненапад і взаємне сприяння.

— Група американських військових фахівців, що протягом трьох років керували вишколом китайського урядового війська, залишила Нанкін.

— За господарським пляном на 1949 р. до Західньої Німеччини протягом цього року має бути закуплено й довезено товарів на суму понад І міліярд долярів.

— Британський уряд повідомив про звільнення всіх жидів, ув'язнених в британських таборах.

— Партійний склад парляментської ради Західньої Німеччини, обраної парляментами окремих провінцій визначається так: соціял-демократи й християнські демократи й соціялісти — по 27 делеґатів, партія свободи — 5, німецька партія, центр і комуністи — по 2 делеґати.

— Переговори про укладення торговельного договору між Юґославією і Італією що тривали од місяця припинились через неможливість дійти згоди.

— Генерал де-Ґоль пише тепер свої мемуари. Перший том їх, що охоплює період до другої світової війни, має вийти окремою книжкою у вересні цього року

— Празька поліція провела загальну ревізію для виявлення всіх «непрацюючих», які будуть виселені до робітничих таборів поза Прагою.

— 6000 бельґійців, що постраждали від бомбардування, демонстрували в Брюсселі, вимагаючи державної допомоги.

— Чехо-словацький уряд опрацював законопроект про військову службу всіх чоловіків від 17 до 60 років в разі нагальної в тому потреби.

— Американський Конґрес має розглянути резолюцію про порушення юґославським і угорським урядами хартії ОН релігійними й політичними переслідуваннями.

— Заплановану конференцію західніх альянтів у справі перегляду західніх кордонів Німеччини відкладено для кращого ознайомлення делеґатів з цим питанням.

— За даними німецької поліції, есесівський «фюрер» Скорцени та його колишні адьютант Радль, що торік втекли з дармштадтського табору інтернованих, перебувають в британській зоні, а не в Америці, як про це навмисне поширили чутки.

— Установчі Збори індійської провінції Мадрас заборонили приносити в жертву тварин в індійських храмах.

— Південно-африканські Національні Збори більшістю 74 голосів проти 63 відхилили запропонований генералом Сматсом вотум недовіри урядові Маляна.

— Американська окупаційна влада усунула з поста зовнішньо-політичного редактора американської газети для німців «Ное Цайтунґ» д-ра Лемана як причетного до нацистської пропаґанди за часів Гітлера.

— Від 15 березня американське атомове місто Оукрідж «відчинить свою браму» і знов стане приступним для оселення в ньому приватних мешканців.

— З Угорщини втік до Відня провідник угорської католицької демократичної партії і опозиції в угорському парляменті Іштван Баранкович.

— Політбюро польської комуністичної партії готує закон про оподаткування хрестин високим державним податком.

— Юґославський уряд застеріг населення про покарання примусовою працею всіх осіб що опиратимуться урядовим заходам.

„МАНЕВР МОСКВИ"

США відхилили пропозицію Сталіна

2 лютого маршал Сталін в телеграмі, посланій аґентству «Інтернейшнл Ньюз Сервіс», запропонував президенту Труменові зустрітися з ним в Москві, Ленінграді Калінінграді, Одесі або Ялті. Конференція, — сказано в телеграмі, — може відбутися також в Польщі або Чехо-Словаччині, якщо будуть якісь заперечення проти зустрічі в Совєтському Союзі.

Сталін дуже дякує президентові Труменові за його запрошення для переговорів до Вашінґтону. Відвідати Вашінґтон було здавна бажанням Сталіна, як про це він свого часу казав президентові Рузвелтові в Ялті і президентові Трумену в Потсдамі. Проте, — пише Сталін, — «я не маю тепер можливости здійснити це бажання, бо мої лікарі не радять мені робити далеких подорожей, особливо повітряним або морським шляхом».

Американський міністер закордонних справ Ечісон, виступаючи на пресовій конференції відкинув пропозицію Сталіна як «політичний маневр», цілком недоречний в такій важливій для сотень мільйонів людей справі як справа загального миру. Ечісон відзначив також і недоречність порушення такого поважного питання у випадковому інтерв'ю з кореспондентом пресового аґентства. Ця справа, — сказав Ечісон, — не є лише справою СССР і США, і Сполучені Штати не можуть розв'язувати її без участи інших зацікавлених в ній народів. Як члени організації Об'єднаних Націй і США і СССР зобов'язались не братись до зброї, отже й спеціяльний договір про мир між ними не потрібний. Тому для президента Трумена нема ніякої рації їхати вчетверте «за підземлі», щоб зустрітися з Сталіном СССР відповідальний за невдачу всіх попередніх переговорів, і тільки від нього залежить ділом, а не словами відновити нормальне становище в світі. Сполучені Штати готові разом з іншими великодержавами обговорити німецьке й інші питання, але лише після того, як буде знята з Берліну бльокада. Умова, яку висуває СССР — відмовлення від створення західньо-німецького уряду, свідчить тільки про відсутність у СССР будь-яких підстав для бльокади, яку він обґрунтовував спочатку «технічними труднощами», потім — валютною реформою, а тепер — створенням західньо-німецького уряду.

Президент Трумен виступаючи теж на пресовій конференції 3 лютого, цілком підтримав свого міністра закордонних справ, підкресливши, що США можуть обговорювати питання міжнароднього характеру лише в рямцях Об'єднаних Націй. Американська й британська преса вітають заяви Ечісона й Трумена, називаючи пропозицію Сталіна «пропаґандистським маневром. За висловом ФР, слова Сталіна належать тепер на Темзі до вартостей, що не котируються: вони цікавлять але не мають курсу. На думку англійської преси, примирливі виступи спочатку Кашена й Тольятті, а тепер Сталіна є лише відбитком тих великих господарських труднощів, що їх переживає східній бльок. Цілком солідаризуються з поглядами Вашінґтону і в колах французької військової управи в Берліні. (Ройтер ЮП).

НОВА СОВЄТСЬКА ПРОПОЗИЦІЯ

МОСКВА (Ройтер). Як висловились 4 лютого в добре поінформованих московських колах, генералісимус Сталін готовий взяти участь в конференції чотирьох великодержав разом з президентом Труменом і прем'єр-міністрами Етлі й Кеєм. Це йшло б назустріч бажанню Сполучених Штатів, які заперечують можливість обговорювати лише з Совєтським Союзом питання що як німецька проблема являють інтерес і для інших націй.

„Помилка Бенеша"

НЬЮ-ЙОРК (Ройтер). Як заявив в Нью-Йорку колишній секретар покійного чехо-словацького державного президента д-ра Бенеша Едуард Таборський, Бенеш незадовго до своєї смерти писав, що великою помилкою його було не хотіти вірити, що його облудював навіть сам Сталін. Таборський, який від 1945 р. до червня 1948 р. був чехо-словацьким послом в Швеції, супроводив Бенеша в Москву для переговорів 1943 і 1945 р. Бенеш лишився тоді під враженням, що мирна співпраця між Чехо-Словаччиною і Совєтським Союзом можлива. Дуже приязний тон розмови Сталіна і його цілком реалістичні погляди на речі створювали атмосферу взаємного розуміння. Вперше Бенеш запідозрів справжні совєтські наміри 1945 р., коли Совєти почали відверто підтримувати чехо-словацьких комуністів. Пізніше Бенеш писав Таборському до Стокгольму: «Я довго вірив, що мене не обдурює принаймні Ґотвальд. Але тепер я бачу, що мене облудюють всі вони без винятку. Це є властивим всім комуністам, особливо російським. Моєю найбільшою помилкою було не хотіти вірити до останнього моменту, що навіть Сталін 1945 р. і після того цинічно брехав мені і що запевнення, які він давав мені, були міжнароднім ошуканством».

МАРШАЛА БАЛЬБО ЗНИЩИВ МУССОЛІНІ?

РИМ (Рф). Відомий свого часу на весь світ як видатний спортовий літун італійський маршал повітряних сил Італьо Бальбо загинув не в бою, як це було сказано в повідомленні про його смерть 1940 р., а упав з літаком біля Тобруку під вогнем італійської зенітної артилерії. Це стало тепер відомим завдяки низці публікацій в італійській пресі, які викликали в Римі підозри, чи не став Бальбо жертвою Муссоліні. Між Бальбо, що був одним з найстаріших фашистів і членом «тріюмвірату» під час «маршу на Рим», і Муссолліні в міру посилення його аґресивної політики делалі більшали розбіжності в політичних поглядах. Бальбо, як близький друг Муссоліні, дозволяв собі таку гостру критику його політики, що під час війни, коли Бальбо був генерал-губернатором в італійській північній Африці, в Римі називали цей район «змовницьким». Після вступу Італії у війну незгода між Муссоліні і Бальбо перетворилась на відверту ворожнечу.

— 1948 р. в США загинуло від нещасливих випадків 98 000 осіб. Разом з тим кожний 14-й мешканець США був поранений.

Оборона Райну від аґресора

«Підсніжникова операція» — це назва вправ американської окупаційної армії, що відбулись недавно на площі майже 1000 кв. км. в долині Райну. Сама назва показує характер цих операцій, що мали випробувати рухомість і боєздатність армії в зимових умовах — «під снігом» (хоч природа цим разом і поглузувала з людей — прим. перекл.).

1-а американська піхотна дивізія в Бад-Тельці ще за 24 години до початку маневрів дістала бойовий алярм. Рухаючись безупинним маршем, вона за 12 годин дійшла до своїх вихідних позицій в районі Дармштадту. Також за кілька годин прибули на місце маневрів і бриґади окупаційної поліції розкинуті по різних пунктах Баварії Гессену й Вюртемберґ-Бадену Загальна кількість старшин та вояків, що брали участь в маневрах, сягала 15—16 тисяч чол.

«Підсніжникова операція» базувалась на тактичному припущенні, що треба боронити від аґресора, який наступає, лінію Райну між Карльсруе й Вісбаденом. Вправи складались з двох фаз. В першій «нападник» наступав з районів Люксембурґу, Мецу й Нансі в напрямі на Райн з метою перейти його в різних пунктах. З районів Карльсруе, Дармштадту й Вісбадену були кинуті назустріч «аґресорові» американські військові з'єднання. Вони пляномірно відтиснули противника на лівий берег і обороняли лінію Райну Карльсруе — Вісбаден. В другій фазі американське військо зайняло позиції на лівому березі Райну, боронячи його від «ворога», що наступав зі сходу, намагаючись в багатьох місцях перейти Райн Американські частини, почавши контрнаступ, перейшли Райн коло Мангайму, Майнцу й Вормсу і намагалися обхідним рухом вздовж річок Майну й Некару охопити військо противника.

Кореспондент, що відвідав штаб 1-ї американської піхотної дивізії в районі Дармштадту, відзначає прекрасне спорядження американських вояків. На них були підбиті хутром комбіновані уніформи й хутряні шапки. Їх моральний стан старшини називали добрим. Для них ці маневри були найкращим видом спорту, якоюсь приємною пригодою. Між ними було багато молодих рекрутів, що вперше брали участь в таких вправах. Цими «молодими» керували «ветерани».

Маневри відбулись дуже тихо й спокійно. Не було стрілянини. Було суворо заборонено толочити засіяні поля, рубати або шкодити дерева, порушувати без потреби нормальне робоче життя населення. (За НП)

Хоч тепер лютий, але паризькі сальони мод вже виставляють взірці своїх виробів, що їхноситимуть улітку цього року. Особливою популярністю тішиться солом'яний капелюшок.

Останні звідомлення

— В Чехо-Словаччині заарештовано колишнього командувача чеської визвольної армії генерала Кутвасра, що за офіційним повідомленням, нібито був одним з провідників викритої в Чехо-Словаччині в грудні минулого року антиурядової «змови».

— Комуністична партія Італії видала відозву до всіх лівих політичних організацій із закликом до «конкретної акції проти приєднання Італії до Европейської Унії або атлантійського пакту.

Після заяви СССР про готовість прийняти на себе 20% всієї запляновамої для світового експорту пшениці Совєтський Союз обрано членом плянового комітету світової конференції в справі постачання пшениці.

— Місця в першому ізраельському парляменті остаточно поділися так: Мапай (соціялісти) — 48. Мапан (ліві соціялісти) — 19. релігійний бльок — 16. Ірґун Цвай Леумі — 14. загальні сіоністи — 7. проґресивна партія — 5. комуністи і сефардими — по 4. еменіти. візо і стерністи — по І місцю.

— Берлінський апеляційний суд через неможливість нормально працювати в совєтському секторі перейшов звідти до брітанського сектору.

— Як запевняє гамбурзький часопис «Ді Фрав». він має докази того. що деякі представники закордонних приватних посередницьких аґентств. вербуючи в Західній Німеччині жінок на роботу. продають їх за кордоном до публічних будинків.

— В Західній Німеччині є кругло 3000 кольорових позашлюбних дітей. батьками яких були американські вояки-негри. а матерями — німкені. Ґіссенська допомогова організація видала заклик зголосити цих дітей для подання в потрібних випадках допомоги й для умішення їх в спеціяльних дитячих будинках. що мають відкритися на весні. За перші дні вже зголосилися понад 200 матерів.

— В Китаї зіткнулись і зараз же потонули два пароплави з китайськими втікачами. Австралійський винищувач. що був поблизу. встиг врятувати тільки 38 чол. Решта понад 2000 чол. потонули.

ФРАНКФУРТ (ДЕНА). За повідомленням американського радіо. в Сполучених Штатах виготовлено найбільший в світі літак. що може перевозити 400 осіб одночасно. Він має марку ХЯ-99.

На зборах „Прометею"

Недавно відбулася на терені Німеччини Конференція «Прометею».

В наслідок 2 світової війни велика кількість членів «Прометею» опинилася на терені Німеччини. звідки вже багато виїхало далі на захід. перш за все до США. Англії. Арґентіни а також на Близкий Схід. Частина Президії. вибраної на останнім Конґресі в 1938 році та доповненої кооптацією. перебуває ще й досі в західніх зонах Німеччини. За ініціятивою тих членів Президії й відбулася Конференція.

«Прометей» має в своїх рядах представників майже всіх народів. що попали під впливи московського імперіялізму. Частина тих народів в рр. 1918—1939 жила повним державним життям, інша була підбита червоним московським імперіялізмом і втілена до складу СССР по тяжких змаганнях. які точилися в рр. 1917—1923. і які в деяких країнах не перервалися й по сьогодні. Територія змагань за власну державність охоплює: Україну. Народи Кавказькі. Татарів Ідель-Уралу. Криму. Народи Козацькі. Туркестан та інші величезні терени бувшої царської Росії. якої імперіялістичну спадщину перейняли большевики.

Після 2 світової війни діяльність та завдання «Прометея» треба було достосувати до нових обставин. створених дальшою експансією московського червоного імперіялізму що опанував майже цілу Середню Европу і зміцнив своє положення на теренах раніше окупованих та і в цілім світі. Большевизм цілковито перейшов до порядку денного на суверенне життя — і в дальшому Москва трактує Радянський Союз як догідний інструмент імперіялізму. За методу екстермінації прийняла Москва політику масових переселень та тоталітарну господарчу експлоатацію.

Той новий стан річей вплинув на рішення «Прометея» поширити свою ідеологію та практичну діяльність. запрошуючи до співпраці представників усіх народів. що провадять боротьбу за визволення. Той стан речей вплинув на конечність перегляду метод дії. щоб достосувати їх до нових обставин.

Осередки «Прометея» існують по цілім світі. Осередок перебування Президії є на заході. Давні Клюби «Прометея» відроджуються там. де цьому сприяють умовини. Найбільше скупчення Прометеївських еміґрацій знаходяться в Німеччині. Франції. Великій Брітанії. в одній з країн Скандинавських. на Близькому Сході. в США. в Арґентині — члени Прометеївської Ліги в тих скупченнях розпочинають організаційну акцію.

Конференція мала завданням поділитися думками на теми організаційні. на теми актуальних проблем сучасної політичної ситуації. особливо під поглядом інтересів та значення комплексу Прометеївських Народів

В академічній частині Конференції взяли участь представники інших міжнародніх організацій. об'єднуючих представництва народів уярмлених московським імперіялізмом. Одержано привітання від представників Клюбів «Прометея» та поодиноких членів «Прометея». Були привітання від деяких представників політичного та наукового світу. що співчувають Прометеїському рухові.

В організаційній частині Конференції взяли участь сталі члени «Прометея». Було прийнято рішення. що відповідають завданням Прометеївського руху в нових політичних умовинах і накреслено відповідно до цього методи праці.

Президія «Прометея».

Переорганізація Головної Квартири CCG і IRO в області Вестфалія

Головна Квартира CCG в Дюссельдорфі повідомляє, що в місяці січні 1949 р. наступила реорганізація їхньої адміністрації, а в звязку з цим, перенесено місця осідків так Обласної Головної Квартири CCG, як і Обласного IPO

Головна Квартира CCG (Relief Detachment 928) властива для Реґірунґсбецірків Ахен, Арнсберґ, Кельн та Дюссельдорф, яка до цього часу містилася в Дюссельдорфі в т. зв. „New Steel House" зістала зліквідована, а її агенди перебрала Головна Квартира (Relief Detachment 519) у Варендорфі б. Мюнстера.

Краєвий відділ PW/DP разом з обласною Головною Квартирою IPO перенеслися з Дюссельдорфу до Мюнстер. Повна адреса наступна:

Marlborough barracks, Steinfurter-Straße, Munster 110 HQ. CCG. BA OR. 12. Окружний відділ IPO ч. 913, який до цього часу містився в Гамборн перенісся також до Варендорф.

1-lb

Знову повстання в Бірмі

РАНҐУН (Ройтер). Між бірманцями й каренами на південь від Ранґуну спалахнули тяжкі бої. що спричинили з обох сторін численні втрати. Перші сутички почались вночі 24 січня. коли група каренів напала на місто й захопила поліційну станицю. Місто двічі переходило з рук до рук аж поки загони урядового війська не прогнали повстанців. Каренська національна унія. що ніби налічує чотири мільйони чоловіка. вимагає від бірманського уряду створення своєї незалежної держави. Бірманське урядове військо почало 28 січня великий наступ з метою відбити напередодні захоплені повстанцями міста Тоун-Ґо і Піу на залізниці Ранґун-Мандалай.

ПЕРЕГОВОРИ ФРАНЦІЇ З ВЄТНАМСЬКИМ ЕКСКОРОЛЕМ

Під враженням швидкого розвитку подій на Далекому Сході і переможного просування комуністичної армії в Китаї в широких політичних колах Франції серйозно занепокоєні тепер загрозою французьким інтересам в Індокитаї. Побоюються. що одного дня китайські комуністи зможуть з'явитись на індокитайському кордоні простягши руку комуністам Вєтнаму Підставою для такого побоювання стало укладення таємного договору між китайськими й вєтнамськими комуністами. який передбачає. між іншим. обмін партійними діячами і тісну співпрацю в постачанні зброї і військового спорядження. Зважаючи на це. міністерства закордонних справ Великобрітанії. Франції і США недавно обговорювали плян спільних контрдій. Крім того. Франція самостійно провадить переговори з вихованим у Франції колишнім анамським королем 36-літнім Бао-Дай. що був позбавлений трону 1932 р. Франція має намір повернути його до Вєтнаму. де він мав би зійти на престол і посилити антикомуністичні групи Індокитаю. Переговори відбуваються в Каннах (французька Рів'єра). де мешкає Бао Дай і куди прибули французький міністер колоній Кост-фльоре і новий французький високий комісар в Індокитаї. Піньйон.

ІНФОРМАЦІЇ ГОЛОВНОЇ КВАРТИРИ IPO

— В Америці. Австралії та Канаді сиґарети як об'єкт торгівлі чи обміну не мають жодної вартости і їх не продають на «чорному ринку». Отже Головна Квартира IPO в Женеві застерігає ДП, що мають їхати до США й інших країн, щоб вони не продавали ніяких цінних речей. обертаючи їх на запаси сиґарет. Поза Европою, а особливо в Америці, сиґарети мають вартість лише своєї нормальної купівельної ціни. Ними там не гандлюють і продаж їх там не раціоновано. На підставі повідомлень офіцерів IPO, які супроводять на пароплавах транспорти. про те. що еміґранти. не знаючи цього обмінюють коштовні речі на сиґарети. переселенчий відділ IPO просить поінформувати ДП про те. що поза Европою сиґарет є багато і вони там дешеві.

— Згідно з повідомленням канадського департаменту праці. є вістки про те. що ДП не дають письмових зобов'язань працювати в призначеному місці протягом певного часу і не додержують загально усталеного для них однорічного терміну праці. Зважаючи на це. канадський департамент праці повідомляє. що всі іміґранти з таборів ДП повинні укладати з канадським урядом договори. за якими вони зобов'язуються певний час виконувати відповідну роботу. Проте. як свідчить канадський департамент праці. більшість переселенців додержують своїх зобов'язань. а багато з них. відбувши свій термін. лишаються працювати на тих самих місцях.

З Китаю мають бути евакуйовані понад 13 000 европейців. між ними близько 8000 білих росіян (частково збіглих після першої світової війни) і близько 6000 жидів. Про прийняття їх IPO провадить переговори з низкою держав. Жиди мають бути переселені до Палестини.

Конференція втікачів в Лондоні

ЛОНДОН (ЮП). 24 січня в Лондоні мала відкритись під патронатом міжнародного об'єднання лібералів конференція втікачів з країн східньо-европейського бльоку. На порядку денному конференції стоїть питання про утворення парляменту втікачів з країн з-за залізної заслони. В конференції беруть участь представники втікачів з Болгарії. Чехо-Словаччини. Естонії. Литви. Латвії. Польщі. Румунії. Юґославії. України й Угорщини. Ліберали мали запропонувати на конференції селянській і соціялістичній партіям створити парлямент втікачів. до складу якого ввійшли б по 9 представників від кожної з цих країн. Напередодні конференції учасники її, члени ліберальної партії. мали влаштувати нараду з участю і представників деяких західньо-европейських країн. Канади й Сполучених Штатів.

ЛІТАК УПАВ НА ГРУПУ ВОЯКІВ

ШТУТТҐАРТ (ДЕНА). 26 січня біля Людвіґсберґу один американський літак. що брав участь в повітряних маневрах в районі Штуттґарту. упав на групу американських вояків. що були на автостраді Штуттґарт — Гайльброн. Двоє вояків убиті двоє тяжко поранені.

Проблема інтеліґенції у поневолених народів

Написав Борис Лисянський

I. Проблема інтеліґенції — як проблема загальна.

Всякий організований чин вимагає належного керівництва. тобто відповідного проводу. Такого проводу конче вимагає теж найвища форма організованого життя — людське суспільство. Найделікатнішою і найважливішою частиною життєвої чинности цього суспільства є сфера його духового. інтелектуального життя. А тому для організації цієї сфери потрібно підготувати й вишколити відповідні кадри здатного до виконання тих завдань суспільного елементу. Цими кадрами є **національна інтеліґенція.** Чому саме «національна»? Розвій людської одиниці йде по лінії зросту її індивідуальности:: і розвій сучасного суспільства теж простує по лінії зросту та диференціяції індивідуальних прикмет його духовости. в наслідок природної сепаратизації яких і формуються **поодинокі нації.** То ж оскільки в сучасну добу розвиток духового життя людства йде по лінії кристалізації національних комплексів. — годі говорити про інтеліґенцію анаціональну. космоплітичну. Це — неприродний витвір. це якийсь гомункулюс. що його може якось і можна виготувати штучним «ляборатор-ним» шляхом але тільки всупереч живим законам природи та наперекір життєвій логіці й життєвій доцільності. (Сучасна большевицька спроба добре ілюструє цю тезу). Такій інтеліґенції лишається одно: або »самоозначитись«. цебто приписатися до тієї чи іншої національности (як зробила це совєтська інтеліґенція. що або задеклярувала своє правдиве національне ім'я. або стала на шлях ренеґатства і приписалася до панівної московської нації). або ж залишитися на становищі отого потворного гомункулюса — без душі і серця. без творчих хотінь та окреслених ідеалів. а тому і без перспектив знайти для себе належне місце в житті та правдиве. виповнене реальним змістом особисте щастя (маємо тут на увазі щастя не «культивованої тварини». а свідомої своїх високих життєвих завдань людської істоти. що являє собою гармонійне погодження інтелекту й почуття). То ж природною. а через те і життєздатною та життєтворчою може бути лише інтеліґенція національна.

Всяка зрада нації з боку її інтеліґенції — жорстоко мститься на цій останній: яскраву ілюстрацію до цієї тези подає приклад сина ізраельського народу Альберта Айнштайна ім'я якого свого часу прогреміло на весь світ як «славного н і м е ц ь к о'г о фізика». що пізніше змушений був тікати із прибраної своєї німецької батьківщини у далекий заокеанський світ. рятуючи тим свою екзистенцію. а може і своє життя. Сьогодні на земній кулі (за винятком може ½% епізодичних гомункулюсів) іншої інтеліґенції. як національної. нема. та й бути не може Тому то далі кажучи взагалі про інтеліґенцію і її життєві обов'язки. матимемо конкретно на увазі інтеліґенцію національну.

*

Раніше ніж аналізувати життєві завдання української національної інтеліґенції, конче потрібно вповні точно окреслити зміст поняття інтеліґенції взагалі. Інтеліґенція — це передова. елітарна частина суспільства. З тієї елітарности випливає автоматично **репрезентаційна функція** інтеліґенції. Ця репрезентаційна роля її вповні опрацдаан; але це не значить що ця роля істотна. основна. Бо ж тут — скажімо відверто — інтеліґенція має законного конкурента у вигляді національної аристократії. яка до тих репрезентаційних функцій спеціяльно надається. То ж репрезентація — це тільки «Nebenaufgabe». побічне завдання інтеліґенції. І висування цього моменту на чолове місце тільки знижує життєву ролю й життєву вартість інтеліґенції. В цім лежить саме засаднича помилка сучасних тенденцій нашого суспільства. Бо ж головна життєва функція інтеліґенції — **провідницька,** що її ми можемо окреслити такими ось словами: основним життєвим завданням усякої інтеліґенції є **висувати. оформлювати та практично реалізувати у повсякденному житті національно - суспільні ідеали.** То ж інтеліґенція має бути насамперед **духовою кузнею,** де ті ідеали вишикуються. підлаються творчому оформленню. а потім конкретно пристосовуються до потреб і завдань поточної днини.

Як бачимо. **основна життєва функція всякої інтеліґенції.** як елітарної. провідної верстви суспільства. полягає в тім. що вона **плянує й витичує шляхи духового розвою рідного загалу та піклується справою практичного здійснення тих плянів у щоденнім житті.** Таким чином програма життєвої діяльности інтеліґенції містить у собі два основні моменти: 1) **творчий задум.** 2) **організаційний чин.** що до них долучається як конечний практичний додаток ще один момент. а саме 3) **технічна обслуга.** Для життєвого здійснення двох останніх точок. тобто організаційного чину та технічної обслуги. вповні надаються кадри звичайної р я д о в о ї інтеліґенції. Але для виконання першої. найважливішої точки будівничої програми потрібна вже наявність інтеліґентів вищої марки — т. зв. **інтелектуалів.** Їхня питома вага і їхнє значення в життєвім процесі визначається самим фактом їхнього **творчого чину.** Того чину що започатковує й розвиває щось н о в е в ділянці науки. мистецтва. техніки або громадськоо й політичного життя. На них спочиває увесь тягар культурного поступу і це вони несуть усю відповідальність за вислідн того розвоєвого процесу І. якщо на титул «інтеліґента» може претендувати всякий. хто належно себе підготував до участи в отім процесі доцільної організації культурного життя людського загалу та технічної його обслуги. то титул **«інтелектуала»** прислоговує лише тому. хто **виявляє ініціятиву в творенні нових духових цінностей і цю ініціятиву з успіхом у житті здійснює.**

Дуже назверх подібним до інтеліґенції суспільним елементом є **культурне міщанство.** яке у наслідок ось цієї зовнішньої подібности. інколи заступає (хоч і зовсім безправно) правдиву інтеліґенцію. показуючись отже дуже небезпечним її конкурентом. (Це міщанство — диспонуючи відповідними матеріяльними засобами — широко послуговується всіма осягами сучасної цивілізації в зосібна і духової культури. як от. наприклад. кіно. театр. радіо і т. п). Але становище. яке в процесі сприймання скарбів людської духовости займає інтеліґенція. є зовсім іншим і **незрівняно вищим** як у того ось міщанства: у нього воно є епізодичним. поверховим та позбавленим означеної мети: натомість в інтеліґенції — продуманим. свідомим. укладеним у певну систему та цілеспрямованим. себто скерованим до означеної мети Інтерес до елементів культурного життя викликається у міщанства лише потребою розваги й **зовнішньої репрезентації** (щоб «зрівнятися» з інтеліґенцією й аристократією); натомісць у правдивого інтеліґента цей

З української хроніки Мюнхену

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ГЕРОЇВ КРУТ

У 31-шу річницю бою під Крутами в Мюнхені в Свято-Покровській церкві УАПЦ було відправлено поминальне Богослуження з участю 5 священиків і 2 протодияконів та панахида по загиблих героях під Крутами з патріотичним словом-проповіддю. Урочистості відправи сприяв архиєрейський хор, доповнений співаками капелі «України», під дириґуванням проф. Білого.

Після Богослуження в домівці УАПЦ відбулася академія на честь крутянських лицарів. З глибоко-опрацьованим за джерельними матеріялами рефератом виступив проф. Л. Георгіїв, який схарактеризував тогочасні обставини на Україні та докладно висвітлив перебіг збройних змагань українського народу за свою волю, бій під Крутами і зупинився на величній ролі крутянського чину в історії нашої визвольної боротьби.

По закінченні реферату член тогочасного уряду проф. Борис Мартос підкреслив цінність і велику опрацьованість доповіді, та нагадав також окремі епізоди часів 1918 року, живим свідком яких був він та уточнив і доповнив деякі історичні деталі.

Учасник крутянського бою проф. д-р Іван Розгін поділився своїми спогадами про Крути, відзначаючи, що в той час принесено багато жертв за волю України, але Крути перевищують їх величністю свого героїчного чину, і підкреслив також велику цінність реферату та необхідність виголошення його вдруге для ширшої авдиторії.

Як у церкві на Богослуженні, так і на рефераті переважала молодь, студенство, що ніби символізувало, що приклад юних крутянських лицарів підхопило нове молоде покоління і готується з честю виконати їх заповіт.

У „НОВІЙ ГОВЕРЛІ“

На околиці Ноймаркту (Оберпфальц) на схилах крутих горбів серед лісу розташувався український табір, що його назвали наші люди за природні умови «Новою Говерлею». Колись за гітлерівських часів був тут переходовий табір для робітників зі Сходу на 120 тис. осіб, звідки розвозили примусово депортованих людей по всій Німеччині. З поваленням націвського режиму створився тут мішаний табір, який внедовзі по зведенні певної боротьби став чисто-українським.

З перших місяців після закінчення війни табір цей відогравав ролю потужного українського культурного осередку. Вже в червні 1945 р. відбулася тут перша в усій американській зоні міжнаціональна виставка образотворчого мистецтва з участю українських, прибалтійських, польських і мадярських малярів. З українців найбільшим успіхом тішився мешканець табору Михайло Мороз, з малярів — славний Новак.

У таборі зорганізувався чоловічий хор «Сурма» що пізніше перенісся до Реґенсбурґу. Проведено багато різних курсів.

На сьогодні працюють дитячий садок, народня школа, гімназія, що начислює 168 дітей і минулого року дала перший випуск матурантів. Існує велика організація СУМ, пласт і спортове об'єднання «Буревій». 15 квітня мин. року заложено велику сільськогосподарську школу, що її визнала Головна Кватира ІРО. В школі навчається понад 50 учнів різних національностей на трьох відділах. Уже відбувся перший випуск, на якому одержало дипломи 42 абсольвенти.

Гордістю табору є килимкарська майстерня, що працює під керівництвом п. Чупірчука, має свої варстати і виготовляє килими з барвистими народніми візерунками. Багато килимів придбали чужинці. Працює й різьбарська майстерня М. Дзиндри.

В русі культурно-освітня ділянка. Що п'ятниці відбуваються реферати. Двічі гостив тут театр Блавацького, хор «Сурма», ансамбль «Богема», хор Ревелерсів, жіночий хор з Реґенсбурґу, братство кобзарів ім. Вересая, квінтет бандуристів під керівництвом Мінського. Кілька разів прибував проф. Л. Георгіїв з викладами. Щотижня буває кіно ІМКА.

Помічається великий еміграційний рух. З табору виїхало в різні країни, як США, Канада, Австралія, Бразилія, Англія, Франція, Бельгія кілька сот осіб, хоч табір налічує 840 осіб.

Не зважаючи на те, що більшість інтелігенції перенеслась до Реґенсбурґу, табір «Нова Говерля» вперто зберігає своє становище українського культурного осередку і намагається зберегтись таким і надалі.

Праця і осяги Ділінґену

УКРАЇНСЬКИЙ ЛЕКТОРІЙ

В українському клюбі табору Ділінґен організовано читання рефератів з різних ділянок культури і мистецтва для членів клюбу і широкого громадянства табору.

В листопаді було прочитано 8 рефератів при великому заінтересуванні слухачів.

В грудні цікаві реферати виголосили проф. Собко П. і проф. Москаленко А. на тему «Українська держава 1918 року, її міжнародне значення і діяльність». Д-р Базилевич Б. прочитав реферат про Другий Зимовий похід. Два дуже цікавих реферати прочитав інсп. Стрільбицький А. на виховні теми: 1) Добро та його здійснення і 2) Змислова наглядність і душа.

Блискуче пройшла доповідь д-ра В. Витвицького на тему: «В. А. Моцарт — життя і творчість». Доповідь супроводжувалася концертом за участю п. Соболевської М. (фортепіяно) і п. Сімович О. (скрипка).

Проф. Д. Горняткевич прочитав реферат на тему: «Українське середньовічне малювання на польських землях в 15-16 ст.». Прелеґент свій реферат ілюстрував численними світлинами. — Є. С.

ФАХОВА ШКОЛА

Заходами референта фахового перевишколу інж. Ховайла в таборі Ділінґен організовано фахову школу. Працює тепер 7 груп: відділ технічного креслення (наземне будівництво і машинобудівельне), столярський курс, бухгалтерійно-торговельний, курс телеграфістів-залізничників і дві групи тапіцерського курсу. Навчання відбувається систематично, за сталим розкладом. Школа забезпечена кваліфікованими викладачами. — П. П.

Докторові Рососі на дорогу

24-го січня ц. р. відлетів до Канади на спеціяльне покликання тамошнього Українського Національного Об'єднання (УНО) в Вінніпеґу д-р Степан Росоха. Д-р Степан Росоха — постать відома в українському національно-громадському житті в краю й на еміґрації. Визвольна боротьба Карпатської України, націоналістичний рух, СУЖ, ТУПВ, з'їзди ЦПУЕ, всякі конференції й наради загально-громадського й політичного характеру — всюди там активно діє Росоха, займаючи провідні становища.

Від Головної Управи СУЖ-у він підготовляє й розробляє плян видавання протибольшевицького журналу чужими мовами, але грошова реформа руйнує цей важливий задум. Як пресовий референт Головної Управи ТУПВ проводить великий літературний конкурс українських політичних в'язнів, що дав багатющий, на жаль, досі невикористаний матеріял до української мартирології.

Консолідаційна акція підготова единого державного центру також не обійшлися без Росохи. В Українській Національній Раді він единий представник Карпатської України від ОУН. Як посол до единого українського парляменту в Карпатській Україні д-р Росоха був одним із найактивніших борців та ентузіястів суверенности Срібної Землі. На еміґрації він популяризує героїчну епопею боротьби за власне суверенне життя карпатської вітки української землі. На Закарпатті видає пробойовий націоналістичний тижневик «Наступ». З упадком Карпатської України відновляє видавництво місячника культури й суспільно-політичного життя «Пробоєм» у Празі. Започаткував його ще студентом. Появилося 11 річників цього журналу. Відновлений «Наступ» здобуває собі широкі кола українського громадянства. Довкола цих видань гуртуються визначні журналістичні, публіцистичні, літературні й наукові сили. Заходами д-ра Росохи виходять книжкові й публіцистичні видання. Це видавництво, що стояло на українських націоналістичних позиціях, було сіллю в оці гітлерівського режиму. Д-ра Росоху з дружиною арештовано, а видавництво закрито.

Не залишається д-р Росоха позаду на місцевому відтинку в Реґензбурзькій оселі. Тут він до останку голова Обласного СУЖ-у, голова обласної філії ТУПВ, клітину РУХ-у, активно працював на різних ділянках громадського життя.

Реґенсбурзькі українці з жалем випроважали д-ра Росоху, бажаючи йому успіхів у його праці для української справи на канадському терені. А. Д. Д.

інтерес викликається **стихійною потребою жити духовим життям і споживати овочі духової культури.** Ця неоднаковість життєвого підходу до всіх культурних проблем спричиняється також до великої різниці у трактуванні інтеліґенцією та міщанством витворів літератури й мистецтва (читаючи ті самі книги і споглядаючи ті самі вистави, вони зосереджують свою увагу на різних моментах, а тому й дістають неоднакові щодо їхньої якости враження). **Здатність виховати в собі ось таку потребу та раціонально і всебічно її використати — становить істотну прикмету інтеліґента.** Без неї годі говорити про якісь елементи інтеліґенції. Тому то **сферу людської зацікавлености, розсяг і зміст питань, що творять собою коло повсякденних інтересів та духових потреб людини, слід уважати за единe правжнє мірило її інтеліґенції.** (Приклади: на титул правдивого інтеліґента заслуговує вповні той сільський учитель, що, хоч мешкає в звичайній селянській хатині і рідко коли буває в місті, живе проте культурним життям, бо збирає собі бібліотечку, передплачує пару часописів та фаховий педагогічний журнал, а у вільні хвилини вивчає чужі мови. Як антитеза цієї постаті приходить постать людини з докторським титулом, що мешкає у люксусній міській квартирі, радо відвідує першорядні ресторації й кав'ярні, одягається за останньою модою, любить пограти в карти, але поза цим уже нічим іншим глибше не цікавиться. Барвиста ілюстрація до твердження, що соціяльне становище, матковий стан, а навіть і високопоставлений титул не роблять людини ... інтеліґентом ... ють!). (Кінець буде).

Навіть у таборі можна жити

Спосіб на дівівську чергу

Не любите дівівських черг?

Надоїло вам уже щодня стояти в «хвості» то за «сухим», то за «мокрим» приділом? Осточортіло чекати за недопеченим хлібом, за зогнилою картоплею, за чорт зна з чого м'ясом, за молоком, забіленим водою, за недокраденим куском мила, ну й за всяким іншим іровським добром, від якого жити годі й умерти тяжко..?

Хочете не чекати більше в черзі?

Ну, то робіть так, як я роблю.

Як я тільки прийшов до табору «Нова Полонина», мало не збожеволів від тих черг. А не прийшов у свій час, то маґазинери кажуть: «Пропало, залетлого не видаємо».

Якби ще порядок у чергах був, то ще б нічого. А то станеш було спокійненько на своє місце й гуториш з людьми, а ту тобі приходять, пхаються наперед, одержують поза чергою й відходять. Нераз зверну увагу, що немає порядку, то ще вилаються:

— А, диви, який диктатор тут узявся! Вже й він приказує! Тепер демократія і кожен робить як йому подобається.

А найгірше було з паливом. Прийду було по приділ вугілля, а мені кажуть:

— Зачекайте, хай цього пана відпущу.

Відійшов цей пан, прийшов інший.

— Прошу — й вже йому дає.

А я стою й чекаю. Нераз цілий день вистою намарне.

Біда, думаю, прийдеться колись згинути в тих чергах. Вже й сердився, сварився, скарги писав — нічого не помагало. Ще й більше шкодило. Ще довше мене маґазинери в чергах тримали.

— Це той, що скарги на нас пише? Хай почекає.

Що тут робити?

Думав-думав, аж нарешті догадався: почав усіх маґазинерів титулами прилащувати. Де тільки зустріну якого-мах капелюхом аж до самої землі і:

— Добрий день, пане директоре!

— Поважання, пане інженере!

Кланяюсь, пане маґістре!

— Цілую ручі, пане професоре!

З того часу черги якби не існували для мене.

Зайду за приділом, а всі до мене:

— Прошу, пане Вусатий. Заходьте, будь ласка, прошу дуже. Важать картоплю ріжуть що найкраще м'ясо дають більше як належиться.

— Слуга, поважаннячко, сервус, доброго здоров'я як ся маєте! — лунає з усіх боків.

А вже з найбільшим титулом заходжу до завідеталя паливом:

— Мій поклін, пане лідере!

Це ж зима, а в мене малі діти.

— Скільки вам — на два, три тижні, може на місяць, на пів року. Різаного, рубаного, твердого, чи м'якого? Служу!

І от, живу краще як адміністратор табору.

Непогано придумав, що?

Робіть і ви так, то й вам таке життя буде.

Степан Вусатий

ОСТАННЄ ЗАСІДАННЯ
Ашаффенбурзької Ради

Початок засідання Міжтаборової Ради Ашаффенбурзької оселі не обіцяв сприятливої атмосфери для нормальної роботи. На обличчях радних повисло передергроззя і бракувало лише іскри для вибуху, але голова Ради п. Савчук спромігся розрядити напругу. Засідання розпочалося.

Заступник голови інж. Забудько доповідає про хід переселення ашаффенбурзьких таборів. Доповідь арґументована цифрами, лаконічна, вичерпна. Голова ОПУЕ проф. Орелецький обрамляє кількома моментами труднощів, перешкод. Закликає всі непорозуміння роз'язувати своїми силами. В результаті дискусії Рада визнає роботу в справі переселення задовільною. Стає ясно, що ОПУЕ за три роки свого існування вперше спромоглося в поті чола взятися за серйозну роботу й показало доцільність наявности цієї установи. Стає зрозуміло, що колиб ОПУЕ і Міжтаборова Рада намагалися дбати про громаду, а не були ареною шкідливих інтриґ — багато б дечого в нашому житті не трапилося.

5 хвилин БЕЗ ПОЛІТИКИ

Паризькі враження
На місце герцоґинь прийшли стенотипістки

Багато води утекло в Сені від днів зображеної Марселем Прустом пані Сван — цього літературного образу завершено-досконалої модно-екстраваґантної дами світу. Відтоді цілком змінився і образ міжнародного суспільства.

Недавно до Парижу прибули найелеґантніші американські стенотипістки, щоб зустрітися там з найелеґантнішими стенотипістками інших країн. Лишилося невідомим, чи була обрана з-поміж них найелеґантніша стенотипістка світу, але ця теперішня зустріч в Парижі кидає яскраве світло на ту велику зміну, що сталась під час і після двох світових воєн. Давніше був звичай у певні дати влаштовувати в Парижі зустрічі всіх, хто мав становища й імена у «великому світі». Їх можна було бачити в опері, на перегонах, в деяких сальонах, на Елісейських Полях. В певні місяці інкоґніт приїжджали до Парижу правлячі королі, офіційно відпущені престолонаступники, заокеанські банкіри, англійські герцоґи й лорди, російські великі князі, багаті промисловці й поміщики і, зрозуміла річ, найвидатніші постаті в ділянці культури. Цілком зрозуміло, що не бракувало тоді в Парижі й казково багатих індійських магараджів. Щодо жінок — годі й казати! З блакитною кров'ю й гучними титулами змагалися власниці незліченних багатств. Краса і екстраваґантність боролись за першість. В цьому життьовому вирі знаходили собі поле діяльности й різні авантурниці, шукачки щастя, просто пройдисвіти. Париж був центром всього світу. Паризькі артистичні творці мод працювали до пізньої ночі, щоб перевершити химерні примхи своєї розпещеної клієнтури сміливістю і новизною своєї фантазії. Адже де в усім світі як не в їхнім Парижі, могла б краще прибратися жінка?

Багато російських великих князів є в Парижі ще й досі. Але — у вигнанні. Одні з них працюють шоферами таксі, інші — редакторами, «шефами прийнять» в готелях, інші знов — просто тандлюють. Англійські герцоґи й лорди не можуть вже так марнотратити гроші, як це робили раніш; і на їх острові люди змушені нині бути ощадливими. Балерини й ґризетки мають мало надій успалкувати як коханка якогось магараджі хоч би один когінур (великий «чорний» діямант — Ред). Пожний індійський князь мусить тепер радіти, якщо йому пощастить дістати від свого уряду офіційне тимчасове відрядження до Парижу із скромною платнею аташе. Величності й розкошам їх царського життя прийшов разом з емансипацією їх країни безповоротний кінець. Европейські сезонові відвідувачі Парижу лише на превелику силу можуть обміняти на французькі гроші незначні суми у валюті своєї країни і заощаджують геть на всьому. Тільки гості з благословенної Америки мають такі гаманці, що можуть жити в справжньому паризькому стилі. Вони щодо цього майже самі і як давніше лишаються багатими замовцями паризьких модних ательє і ювелірів. А втім, щодо уваги широких громадських кіл вони далеко поступаються перед сучасними дипломатами (яких теж можна бачити тепер у фраках не щодня, а лише в рідких, особливих випадках), перед славетними фільмовими іменами, які вже задля реклями час-від-часу відвідують Париж, і навіть перед найелеґантнішими американськими стенотипістками, подорожі й прибуттю яких преса присвячує великі статті.

Хоч французи й плекають свою громадську й духову культуру але їх стиль під тиском обставин став назагал далеко скромнішим, ніж був 35 тому. Тільки дуже небагато з них можуть змагатися з американськими багатіями. Герцоґині змушені здавати в найми мебльовані кімнати, — тепер явище зовсім не рідке. Багато корон стерто на порох, багато замків зруйновано під вогнем гармат. Нема вже колишнього великого світу. Переможний поступ в усіх країнах демократизації і соціялізації позначився не тільки політичним напруженням в щоденному житті Франції, а й зміною характеру паризьких зустрічей офіційних і приватних відвідувачів з усього світу. На місце графинь і герцоґинь прийшли стенотипістки й фільмові зірки. Хіба що порідшала зграя авантурниць і шукачів щастя.

Чи жалкують парижани цієї зміни, чи вітають її — тяжко сказати. Її породили самі світові події і її не можна сприймати інакше як щось само по собі зрозуміле. Творці мод змушені переключатися на публіку інших соціяльних шарів і на експорт моделів для американських виробів, намагаючись при цьому зберегти власний паризький стиль. Як показують зразки нових мод, це їм вдалося. Тільки одне власно й лишилось ще від часів п. Сван: ота своєрідна атмосфера міста, до якого линуть бажання найрізноманітніших людей. Вона, як і перш, ваблить до зустрічей у Парижі. (ФР).

Пам'ятайте про допомогу українським студентам!

Люба Баран з обдарованого доросту українського балету в вальсі „Фавст“ з опери „Фавст“.

Умови передплати „Неділі“

Німеччина Бельгія Англія США і Канада

поодиноке число

0,40 *DM* 4 б.фр 6 пенсів 5 центів

місячно:

1,60 *DM* 16 б.фр 2,5 шилінгів 20 центів

чвертьрічно:

4,80 *DM* 48 б.фр 7,5 „ 60 центів

піврічно:

9,60 *DM* 96 б.фр 15 „ 1,2 доляра

річно

19,20 *DM* 192 б.фр 30 „ 2,4 доляра

Закордоном передплату приймають наші представництва:

1. АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers and Publishers (for „Nedila“) 49 Linden Gardens, London W 2.

2. БЕЛЬГІЯ:

Msr. Zavziaty Jean, 90 rue Wazon, Liege

3. США:

Mr. Theophil Rudakewych, 811 N. Franklin Street, Philadelphia 23 Pa.

4. КАНАДА:

„KALYNA“ Booksellers and Publishers, 1576 Dupont Street Toronto 9./ Ont.

Висилаємо „Неділю“ також до Австралії, Бразілії, Голляндії, Данії, Еспанії, Італії, Індо-Китаю, Чіле, Венесуелі, Куби, Ірану, Туреччини, Єгипту, Тунісу і трьох зах. секторів Берліну.

Крім вплат закордонною валютою, евентуально приймаємо розрахунок за допомогою КЕР-пакетів та інших дозволених посилок.

Книгарням та кольпортерам приділяємо значку знижку. На замовлення часопис висилаємо летунською поштою.

У випадку зміни адреси, необхідно присилати одночасно з повідомленням про це — 50 пф. (закордоном міжнародній поштовий купон) маніпуляційної оплати

Наша адреса:

Verlag „Nedila“ Aschaffenburg, Schweinheimer-Straße 50.

Видавництво „Неділя“

500 марок нагороди

дістане той, хто подасть мені вістку про долю моєї дружини, що 26 лютого 1945 була в місті Бельґард коло Штеттіна. Дружина Килина Дідняк, бльондинка, їй тепер 29 років. З нею були діти Людмила 8 років, Басиль 7 років Григорій 5 років. Шукає:

Stefan Didnjak, Burgdorf (Hannover)
Lager OHIO Bar 21 Zimmer 10

2-2 z

Подяка з Канади

На сторінках українських часописів у Німеччині за 16. 9. 1948 появилося було оголошення про підшукування кандидаток з поміж українських еміґранток до подружжя з українськими фармерами в Канаді. Це оголошення мало дуже додатні наслідки, бо зголосилося 42 кандидатки для вступу у подружні зв'язки із українськими фармерами в Канаді. Багатьом фармерам удалось одружитись із зголошеними кандидатками. Але для деяких, зокрема для кандидатів від 20—30 літ забракло молодших дівчат або жінок. Я належу теж до тих, яким доля сприяла одружитись з українкою із нової еміґрації в Німеччині. І я і ті мої товариші, яким удалось одружитись, почувають себе дуже добре. Треба надіятись, що знайдеться ще більше охочих дівчат з-поміж нової еміґрації, які радо одружаться з канадійськими українцями.

Вважаю собі за приємність і обов'язок прилюдно подякувати ЦПУЕ за допомогу у цій справі. Прошу цю мою подяку оголосити у еміґрантській українській пресі. При цій нагоді бажаю всім братам українцям на еміґрації якнайкращих успіхів у новому 1949 році.

J. Pyndyk, Building contractor Carpenter
57 Robinson St. S. Grimsby, Ont. Canada.

1-2 z

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ“

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор. 100·—*DM*, 1/8 стор. 50.—*DM*. 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

Від адміністрації „Неділі“

Поминаючи наші кількакратні упімнення п.п. Петро Хома з Міттенвальду і І. Клітинський з Ґанакеру не вважали за потрібно розрахуватися за кольпортаж „Неділі“.

Востаннє просимо тих кольпортерів до 20 лютого 1949 р. вирівняти заборгованість.

Всі намагання зловмисного привласнення належних нам сум заплямовуватимемо поіменними пересторогами.

До всіх колишніх співробітників Т-ва „Сільський Господар“, його Приятелів та Друзів!

Шановні Панове! На весну 1949 р., в березні, минає 50 років від часу заснування найстаршого українського сільсько-господарського товариства „Сільський Господар“, що довгі роки був осередком нашої зокрема західньо-української громадської агрономії. З цим Товариством звязані багато з нас безпосередньою працею, чи співробітництвом, богатьом із нас приходилося впродовж останнього чвертьстоліття переживати з ним, чи з другими зв'язаними з ним установами наші найкращі роки праці. Багатьох з тих, що працювали з нами для укр. громадської агрономії, чи для співпрацюючих з нею кооперативних, чи інших господарських установ, сьогодні вже немає в живих, багато із наших друзів роз'їхалося по світу і вони не зможуть розповісти про часи нашої спільної праці і переживань за час першого півсторіччя нашої громадської агрономії.

Але ж залишилося ще досить нас — тих, що були не тільки свідками, але й активними співробітниками праці „Сільського Господаря“. Нашим обов'язком є дати свідоцтво цеї праці та залишити його на пам'ятку черговим поколінням наших агрономів та інших народніх робітників на полі сільського господарства. Нашим обов'язком є згадати про тих працівників „Сільського Господаря“, що вже не живуть, а яких ми знали та їх працю нашими очима бачили. Бо роки ідуть, нас стає чимраз менше, головно ж тепер, коли наша еміграція роз'їжджається.

Тому звертаємося до Вас, Друзі,

1) пишіть спомини про Вашу працю в „Сільському Господарі“, не дивлячись на те на якому ступені праці Ви колись працювали (краєвим, окружним, повітовим, районовим);

2) пишіть про умови Вашої праці в даному часі та оточенні;

3) пишіть про установи з якими приходилося Вам працювати;

4) пишіть про особи з якими Ви стрічалися та їх відношення до нашої праці

5) пишіть про політичні, громадські та суспільні умови Вашої праці;

6) якщо у Вас є, то присилайте матеріяли з праці „Сільського Господаря“ і споріднених установ (звідомлення, афіші, запрошення, летючки, відозви, тощо) та фотографії.

Все це буде збережене і в слушний час використане!

Проф. Д-р Є Храпливий в. р.,
Доц. А. Романенко в. р.,
Доц. М. Каплистий в. р

Матеріяли і спомини надсилати:
Sevcenco Society of Science, München, Versailler-Straße 4/I (Agron. Komission)

Наукове Товариство ім. Шевченка, Мюнхен, Версайлерштр. 4/I з дописком „Для агрономічної комісії“.

Подавайте теперішні свої адреси та товаришів-агрономів! — Заокеанські та інші українські часописи просимо про передрук цього заклику!

ПОДЯКИ

Всім Друзям і Знайомим, а головно Пацієнтам санаторії в Амберґу, які, наражуючи своє власне здоров'я прибули, щоб віддати останню пошану Покійному Зеновію Весоловському й причинилися до звеличання похоронів, складаємо найщирішу подяку. Насамперед дякуємо Всечеснішому Отцеві Лосинському за духовну опіку під час недуги Покійного та за відправлення похоронів, а також за нагробну промову. Дальше дякуємо представникові Українських Комбатантів о. Семеновичеві, голові Українського Комітету п. Мервановi і представникові Польської Громади за теплі прощальні слова. Складаємо подяку також хорові пацієнтів, який брав участь у похоронах.

Наша подяка належиться Вп. Панам Лікарям санаторії, пані докторовій Лопьскій і Сестрам санаторії за дбайливу опіку під час тяжкої хвороби Покійного. Врешті складаємо подяку всім тим, які мали для нас щирі слова співчуття.

Родина.

В справі виправлення фальшивих зізнань

До Хвальної Редакції часопису „Неділя“ в Ашаффенбурзі.

Дня 1. II. 1949 ЦПУЕ одержало від Головної Квартири ІРО письмо слідуючого змісту:

До Голови Центрального Представництва Української Еміграції

Дорогий Пане!

Ми мали в минулому деякі труднощі щодо документації ДП для еміграційних цілей, коли ДП робили фальшиві зізнання щодо особистих даних в надії, що це поправить їх еміґраційні шанси. Непотрібно говорити, що таке фальшиве подання має противний ефект й коли викриється може спричинити судове переслідування, а також остаточну дискваліфікацію для переселення. Ми думаємо, де це можливе, подати до відома всіх ДП про сериозність складання фальшивих зізнань під час внесення аплікації на еміґрацію. Уважаємо, що Ви як голова Українського Центрального Допомогового Комітету можете багато нам допомогти через звернення в цій справі уваги ДП Вашої національної групи, цих що в таборі, і тих, що живуть приватно. Якщо хтось із ДП склав перед ІРО фальшиві зізнання про свої суттєві дані, то це буде всеодно викрите під час обслідування його через еміграційну комісію, а тому краще буде, коли ця особа негайно подасть до місцевих органів ІРО виправлення цих фальшивих зізнань, та цим скореґує свої документи, які є в ІРО.

Дякуємо Вам за Вашу співпрацю в згаданій справі.

З належною пошаною
Варрен Б. Фаллєр
Керманич Відділу Переселення

Подаючи зміст цього листа до загального відома, звертаємо увагу всіх українських еміґрантів на повагу вищеподаної остороги. Закликаємо проте, всіх точно примінюватися до поданих вище вказівок ІРО, щоб не наражуватися на прикрі наслідки, які загрожують кожному за фальшиві зізнання.

За ЦПУЕ:

Голова: В. Мудрий

Секретар: Д-р К. Годованець

РОЗШУКУЮТЬ

Брата Тулюпу Володимира шукає Сергієнко Тулюпа Євген, Hallendorf über Braunschweig DP-Camp 25. 1-1 z

Сестру Марію з чоловіком Євгеном Григорович-Барським шукає Іван Проноза. Ласкаво повідомити на адресу. Poluchowicz J., München 8, Wolfgangstr. 11/III rechts, Rückgebäude. 5-6

Лист з Англії

Вдалий концерт Григорія Шведченка

Відомий український співак Київської Опери Григорій Шведченко виступив з першим концертом для англійської публіки 16-го січня ц. р. в Олдгем. Участь у концерті взяла також англійська оркестра та сопраністка Буклей. При фортепіяно диригент українських столичних театрів Казимир Олішкевич.

У відміну від попередніх концертів цього співака, який співав досі лише для української публіки, у програмі були не тільки українські композитори, але й чужинецькі. У першій частині Шведченко співав арію Андрія з опери «Катерина» Аркаса, застольну арію з опери «Травіята», пісню індійського гостя з опери «Садко» та арію Манріко з опери «Трубадур». У другій частині концерту були українські й італійські пісні. З них «Чари ночі» Безкоровайного, перекладені англійською мовою. Співак зумів так подати українську пісню англійській публіці, що вона із зрозумінням сприйняла її. Українська пісня в мистецькому виконанні сприймається чужинецькими слухачами нарівні з кращими зразками західньо-европейського оперного мистецтва.

Концерт Шведченка був наскрізь вдалий. Його виступ зустрівся з дуже прихильною оцінкою музичних англійських рецензентів. Вишколений, могутній Шведченків голос чарував англійців. Вони живо реаґували на концерті бурхливими оплесками, що нечасто зустрічається в холоднокровних і стриманих мешканців британського острова. Концерт мав закінчитися виступом оркестри, але диригент-англієць був так захоплений нашим співаком, що сказав: Після того, що я почув, я не маю права закінчувати концерту». Українська публіка піднесла співакові квіти. Тому що українці розкидані по всьому терені В. Британії й не мають змоги слухати нашого співака, слід було б подбати про його виступ у БіБіСі».

Олекса Степовий

АВТОМОБІЛЬНИЙ «ЗОРЯНИЙ З'ЇЗД» В МОНТЕ КАРЛЬО

Після десятилітньої перерви в Европі від 24 до 30 січня вперше відбувався традиційний 19-й «зоряний з'їзд» авт., що його з великими витратами організував автомобільний клюб в Монте Карльо. В з'їзді брали участь 203 конкуренти з 14 країн, між ними половина з Франції та Англії. Спортовими й туристськими автами майже всіх марок обох частин землі вони, їдучи без довгих зупинок з пересічною швидкістю 50 км/год., за 61-63 години зробили рейс в 3089—3148 км. з'їхавшись в Монте Карльо. Пунктами стартування були 7 міст (Лісбона, Ґлазґов, Ослько, Стокгольм, Прага, Фльоренція, Монте Карльо). Добра погода сприяла успіхові змагань. Тільки в Голляндії була невелика гололедь, та долина Рони тонула в тумані. Без жодної сніжинки на гумових шинах в'їхали авта в святково прикрашене прапорцями Монте Карльо. Учасникам змагання дуже допомагала також добра організація його і знання шляху. Під час змагань сталися тільки три випадки зудару авт, спричинені туманом, і то без тяжких наслідків.

Ректорат Українського Технічно-Господарського Інституту в Реґенсбурзі з великим жалем повідомляє, що дня 28 І 1949 упокоївся

Д-р мед. Микола Равич

лектор Українського Технічно-Господарського Інституту, народжений дня 5 лютого 1875 року в Золотоноші на Полтавщині.

Похорон відбувся в понеділок, дня 31 січня ц. р., на цвинтарі Райнгавзен за Дунаєм в Реґенсбурзі.

Ректорат.

Preis 40 Pfennig   Ціна 40 пфенігів
„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 6.   АШАФФЕНБУРГ, 20 лютого 1949.   Nr. 163

Урочистий протест

Папи на таємній консисторії

ВАТИКАН (ЮП). У Ватикані 14-го ц. м. відбулася таємна консисторія, на якій Папа Пій XII ще раз висловив протест проти засудження кардинала Міндсентя. Як заявив Папа в своїй промові латинською мовою, Угорщина цим процесом порушила священні права Церкви. Міндсенті силою примушено признаватися й увесь його підозріло швидко проведений процес був штучним, побудованим на шпигунських провокаціях. Він мав насамперед на меті розхитати католицьку Церкву в Мадярщині, усунути пастиря, щоб розпорошити стадо. Кардинал, що відзначався винятково добрим здоров'ям і фізичним станом, був доведений після арешту до стану безсилої, виснаженої людини з захитаною свідомістю. Цього могли досягти тільки тими засобами, які були заховані від суспільства.

Католицька Церква не відкидає жодної урядової системи, якщо вона не заперечує Божих і людських прав, але бореться з тими, що заперечують ці права.

Як повідомляє швайцарська преса, під час коли світ з обуренням слідкує за терором комуністів супроти католицької Церкви в Угорщині, подібна боротьба продовжується також проти католицької Церкви в сусідній Чехо-Словаччині. Вже кілька місяців в чехо-словацькій пресі іде сильна кампанія проти Ватикану як «пов'язаної з американським капіталізмом потуги». Одна по одній закриваються католицькі школи й перестають виходити католицькі газети. Головний наступ комуністів звертається проти особи празького архиєпископа д-ра Берана, якого вважають одною з найпопулярніших постатей країни. Архиєпископ Беран має тепер 60 років і під час війни мучився 4 роки в німецькому кацеті в Дахав і Маттгавзені. Сподіваються, що незабаром може наступити арешт архиєпископа, тим більше, що він демонстративно не прибув на конференцію чехословацького єпископату 18-го січня ц. р. в президента Ґоттвальда.

Водночас з тим повідомляють про масові переслідування духовенства в Болгарії, де незабаром має початися судовий процес проти 15 евангелицьких священиків.

Патріярше Аксіос

на царгородському Фанарі

26-го січня 1949 року з Америки до Царгороду на персональному літаку президента Трумена о 2-гій годині пополудні прибув на летовище Ешількою (б. Сан-Стефано) Його Святість Атенаґорас I-ий, щоб інтронізуватися на Вселенського Патріярха Православної Церкви. Урочистість інтронізації відбулася 27-го січня ц. р. На церемонію прибули представники державної турецької влади, грецької колонії, дипломатичного корпусу, військових аташе в парадних одягах, усіх християнських Церков у Царгороді. Була заступлена преса та радіо й кінорепортери. Характеристичне, що на урочистість не прибули представники СССР, Румунії, Болгарії, Юґославії, Польщі та інших країн, що лежать у сфері совєтських впливів. Від Української Автокефальної Православної Церкви участь у церемонії взяв її представник на Близькому Сході сотник Микола Забелло, голова Української Громади в Туреччині. Сотник Забелло був єдиним представником слов'янського світу на урочистості інтронізації Його Святости Атенаґораса I-го. Представник УАПЦ передав новому Вселенському Патріярхові листа від Високопреосвященнішого Владики Митрополита Полікарпа, привітав Святішого Атенаґораса від УАПЦ та одержав від Нього благословення для всього українського народу. Новий патріярх є великим приятелем турецького народу. В турецьких колах кажуть, що обрання Атенаґораса на трон Вселенського Патріярха буде мати колосальне значення не лише в питаннях релігійного характеру.

БОЛГАРСЬКОЮ МОВОЮ ДЯКУВАВ

Патріярх за привіт представникові УАПЦ

По скінченні інтронізаційної Служби Божої Нового Вселенського Патріярха повели до Його трону в соборі. Патріярх поцілував старовинний на ньому образ Божої Матері й повернувся до народу. Хор співає. Патріярх благословляє присутніх. Старший по хіротонії митрополит з балькону на якому у греків читають Євангелія, знайомить вірних з життям Атенаґораса I-го. Його Святість знає грецьку, турецьку, англійську, французьку та слов'янські мови.

На привітання старшого по хіротонії митрополита Й. С. Атенаґорас I-ий відповідає з висоти свого трону. Він говорить про свої бажання й заходи реконструювати Патріяршу Церкву. Говорячи про світову ситуацію в політичному, економічному й соціяльному розумінні, закликав підсилити релігійні позиції, які лише зможуть впливати на рятування від світової кризи. Звертаючись до представників усіх Християнських Церков та до мусульман Патріярх закликав їх усіх співпрацювати проти світової небезпеки.

На закінчення церковної урочистости духовенство проголосило «Аксіос», підхоплене тисячами присутніх. Він є достойним...

Далі Й. С. Атенаґораса I-го вітали на троні — делеґація православного світу з Америки, що його супроводила до Царгороду. За нею йшли американські старшини, що привезли Патріярха літаком до Царгороду. За американськими старшинами зійшов до трону Патріярха представник УАПЦ сотник Забелло, якого місце було кілька кроків від трону й сказав по-французьки:

— Ваша Світлосте! Українська Автокефальна Православна Церква з найкращими побажаннями вітає Вас у цей великий для Вас і всього православного світу день — з прибуттям до Царгороду для інтронізації та просить Вашу Святість в своїх молитвах не забувати за многострадальний український народ, що перебуває під чужою окупацією та на еміґрації.

— Коло Баден-Бадену звалився в кручі переповнений спортовцями автобус. 20 осіб вбиті, 30 поранених вміщено в лікарню.

Журналісти були гостями

шефа преси ДП американської зони містера Райнера

Шеф Відділу Інформації Головної Квартири ІРО на американську зону в Бад-Кіссінґені містер Чарлз Т. Райнер запросив у понеділок 14-го лютого увечорі групу видавців і редакторів різнонаціональної преси ДП на дискусійну нараду в актуальних питаннях співпраці преси ДП з міжнародньою організацією для скитальців. В конференції, що мала форму товариської зустрічі за гостинним столом ввічливого господаря, взяло участь 14 осіб, між ними представники естонської, латвійської, польської, російської, жидівської, мадярської й української преси. Відділ Інформації Головної Квартири репрезентували, крім містера Райнера всі три його найважливіші співробітники, а саме містер Делані і панове фон Берґ та Іґальс.

Після товариської вечері голова Союзу ДП преси і редактор польської «Кроніки» пан Бяласевіч висловив від імени присутніх журналістів та всієї ДП преси подяку містерові Райнерові за те, що він уперше від часу існування Відділу Інформації дав змогу журналістам ДП в безпосередній вільній атмосфері розповісти про їх потреби, працю та пляни й бажання. В дискусії, що мала цікаву форму промов представників всіх заступлених на конференції національних груп, заторкнено і вияснено багато питань, що стосуються взагалі проблеми ДП. Представник жидівської преси, взяв слово перший. Він висловив бажання, щоб місячні пресові конференції відбігали від бюрократичного шабльону відповідей на заздалегідь зголошені питання. Така система панує, між іншим, на щотижневих пресових конференціях жидівського аґентства в Мюнхені. Містер Райнер поставився до цієї пропозиції прихильно. Російський промовець редактор Одінцов підкреслив потребу поширювати ідею співпраці між народами ДП, яка так позитивно розвивається в Союзі ДП преси й просив журналістів розрізняти поняття комунізму й російського народу. Містер Райнер вповні схвалив цю пропозицію. Мадярський і естонський та латвійський представники панове Ліппоч і Равдсеп і Льєпа порушували справу відповідної тематики на пресових конференціях та висували постуляти журналістів. Естонський промовець підтримав зокрема пропозицію свого українського колеґи, щоб Відділ Інформації давав змогу особам і групам ДП, зокрема балтійцям і українцям паралізувати фактами брехливі вигадки ворожої пропаґанди, яка намагається всіма засобами компромітувати політичну еміґрацію із Східньої Европи. В дискусії зокрема багато уваги приділено потребі впливати на німецьку пресу проти її незавжди продуманих виступів на адресу ДП.

Від української групи були запрошені на конференцію д-р Юрій Студинський і ред. Г. Которович. З уваги на те, що д-р Студинський не мав змоги прибути, редактор Которович забрав слово від імени української преси. Передавши привіт містерові Райнерові, його співробітникам та учасникам конференції від української ДП-преси, український промовець подякував новому шефові за три важливі осяги, що безсумнівно є його заслугою: за розбудову інформацій про ІРО та еміґрацію, за наладнання приділів паперу, які перед тим були катастрофально занедбані і вияснення справи податку та за сприяння співпраці між ІРО і Союзом ДП-преси. Після того український учасник конференції висунув п'ять конкретних постулятів нашої пресової групи, а саме: 1) українські журналісти сподіваються, що Відділ Інформації приложе свою руку до справи акредитування представників національних груп в Головній Квартирі; 2) з огляду на жвавий відгук у колах читачів на звіти з пресових конференцій ІРО українці ставлять внесок уможливити індивідуальних інтервенцій в різних пекучих справах ДП до шефів різних Відділів ІРО без висування справи на пресовій конференції; 3) з огляду на пожвавлену ворожу пропаґанду, зокрема проти української й балтійської політичної еміґрації, українська група вважає за потрібне, щоб Відділ Інформації виконував ролю не лише посередника, що подає інформації для мас ДП, але й посередника в подаванні на гору позитивних інформацій про наші народи, а зокрема заперечень і спростовань наклепів ворожих аґентур; 4) Уможливити журналістам ДП виїзд до країн поселення для написання ориґінальних репортажів про життя наших людей на нових місцях; 5) Дати відповідну допомогу всім активним журналістам в їх роботі та забезпечити їм відповідне становище і заґарантувати змогу виконувати їх важливу роботу, а зокрема дати їм захист перед звичайними нападами таборової бюрократії. Пропозиції, зроблені українським представником розвинули широку дискусію й дали змогу гостям та господарям осягнути позитивних висновків. Містер Райнер поставився дуже уважно до голосу промовців, а вершком його позитивних декларацій була заява про те, що він вважає журналістів ДП-преси не звичайними безголосими скитальцями, але навпаки союзними журналістами, яких треба поставити в позицію рівну британським і американським журналістам.

Вечір закінчився вільним обміном думок в милій товариській атмосфері й окрилив журналістів ДП, які після валютної реформи виявили стільки завзяття в своїй майже безнадійній та непопулярній роботі новими сподіваннями по лінії постійного кращання стосунків між владою ІРО та скитальчою масою, а зокрема пресою, що насамперед вірно витривало обороняє інтереси цієї маси.

Коли „Неділя" висловила була сумнів, чи розполітикованій Ашаффенбурзькій обласній управі вдасться добре зорганізувати переселення таборів, деякі „діячі" гнівалися й кидали на нас громи на засіданні Міжтаборової Ради. А оце картинка зі Штуттґарт-Цуффенгавзену: цілими тижнями стояли на дворі убогі меблі переселенців із Ашаффенбурґу, для яких не було відповідних приміщень. Політикувати вміємо, але за найважливіші обов'язки супроти земляків не дбаємо...

Вишинський ще далі в Карльсбаді

Як повідомляє з Праги АФП, заступник совєтського міністра зовнішніх справ Вишинський лікується ще далі в Карлових Варах (Карльсбад) і має намір лишитися там ще десять днів.

Вибори президента в Портуґалії

Близько 1 мільйона виборців мали обрати 13 лютого в Портуґалії нового державного президента. Особливістю цих виборів було те, що на них вперше за 20 років була виставлена й кандидатура ліберальної опозиції генерала Нортона де Матоса. Проте перед трьома днями до виборів Матос офіційно зрікся своєї кандидатури, посилаючись на відмовлення уряду надати його прибічникам однакових щодо виборчої свободи прав з прибічниками кандидатури теперішнього президента Кармонаса. Як заявив Матос, він і після виборів боротиметься далі проти режиму Салазара. За пізнішим повідомленням з Лісбони, вибори відбувались спокійно. Відмовлення Матоса забезпечило переобрання теперішнього президента генерала Антоніо де Фраґосо Кармонаса. — (Ройтер).

Загрозлива посуха в Европі

ЛОНДОН (АП). Велика посуха до певної міри зупиняє колеса европейської індустрії, що почали були знов працювати. Особливо дається вона в знаки в Еспанії, Італії, Швайцарії та південних районах Німеччини, де промисловість живиться гідроелектростанціями. Про помітний вплив посухи в сільському господарстві досвідомостей нема, проте европейські селяни живуть в страху, що довша затримка її створить загрозу для наступного врожаю. За винятком невеликих опадів в середині грудня, в Еспанії вже 6 місяців не було жодного дощу, а в деяких районах середньої і південної Італії його не було вже більше року. На думку фахівців, ця посуха є „найгіршою в останні 100 років". Рівень води в Тібрі й інших річках знизився на 40—50%

Неділя

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50.
Published under EUCOM. Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo“, Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

ВЕЛИКЕ ЗАВДАННЯ

Написав А. Краєвий

Буває часто, що життя увійде «в свої береги», люди «живуть собі, поживають», так ніби все йде «по доброму, по хорошому», й нарікати, властиво, нема на що. Щось подібне є з нашою еміграцією. Ми вжились у своїх таборах, засвоїли певний «триб» життя — рано ходимо по хліб, в полудень — на обід, увечорі на «стиранку», раз на тиждень «за приділом», помаленьку провадимо листування в справі переселення до Австралії і з спокійною совістю лягаємо спати. Іноді віддаємось інтелектуальній праці: почитаємо «Час» і заскочимо до Блавацького або «на бандуристів».

І все було б «в найбільшому порядку», коли б не... капосна статистика. А ця статистика каже: новітня українська еміграція нараховує поверх 200 000 людей і між ними надзвичайно високий відсоток інтеліґенції, а, власне, 30%! Себто — 60 000 осіб.

І ось, коли подивитись на наше життя під цим кутом, то виходить усе далеко «неблагополучно», навіть дуже неблагополучно! Справді, гляньмо навколо критичним оком, застановімся, що дає Нації та її життю така висока кількість інтеліґенції і ми повинні будемо надзвичайно замислитись! 60 000! Та ж це величезна армія інтелектуалістів — цілі дивізії різних інженерів, професорів, лікарів, правників, філологів, філософів, журналістів, письменників — і... який же низький рівень нашого духового життя, наших заінтересовань, вражінь, нашої духової продукції. Живемо у виїмково сприятливих (порівнюючи з Батьківщиною!) обставинах, коли ціла світова культура — її література, наука, філософія, публіцистика, театр, — лежать перед нами облогом, але, — признаймося, — чи багато з того, чи хоч крихітку ми зачерпнули для себе, для свого духового життя, для забезпечення своєї Нації! Конкретно, чи зацікавилось українське суспільство в останніх роках хоч одним чужим літературним явищем, одним твором, який хотіло б і шукало б перечитати, чи зацікавився й зареаґував на нього хоч десяток наших людей, чи переклали наші знавці мов і чи видали наші численні видавництва бодай пару творів світового чи европейського значення? Приклади можна наводити до безкінця і всі вони свідчать про одне, — про дуже недобру й тривожну річ: українське суспільство, українська культура, український дух і український інтелект — не поступають вперед, не ростуть. Навпаки, перебувають в небезпечному застої, в реґресі, занепаді. Інтеліґенція українська поволі фактично перестає бути нею, в порівнянні з масою вона має лише «фах», який потроху забуває і... мине пару літ такого духового сну, та ще в специфічних умовах екзотичної Австралії чи Венесуелі, і... наших 60 000 інтелектуалів, цвіт, надія і зброя Нації — стануть міфом.

Ото ж, мусимо про це глибоко подумати. Подумати не лише тому, що йдеться про українську культуру чи культуру української інтеліґенції, а йдеться про ціле наше національне життя, про цілу нашу майбутність, як Нації. Бо коли втратимо свою інтеліґенцію, свою еліту, то хто поведе Народ? «Егда і соль обуяет, чім осолітся»?

Що ж маємо робити?

На цю тему можна б багато писати і воно навіть бажано, щоб люди наші з приводу цього висловились. Ми ж в даному разі хотіли б висловити таку свою думку: ми вважаємо, що на даному етапі життя нашої еміґрації, а коли хочете — Нації, цю справу мусять взяти в свої руки наші офіційні чинники, — конкретно, наш Виконний Орган — його Ресорт Освіти і, — ми б додали до його титулу — Національної Культури. Це, на перший погляд, може видатись дивним, — чей же національну культуру двигає у людей національна еліта, без наказів і міністерських розпоряджень. А тим більше у нас, де маємо «МУР», «СУЖ», п'ять високих шкіл, дві Академії Наук і т. д. і т. д. Отже — все це правильно, а тим часом, дивіться які наслідки... Де ж причина? Причина, не зважаючи на духовий сон, в якому перебуває переважна більшість нашої інтеліґенції, в несталості цілого нашого еміґраційного життя, в його безперестанній текучості, змінності, провізоричності. В таких умовах ціле культурне життя, духові заінтересовання, літературна творчість, видавнича продукція і т. д. набирають характеру випадковости, безпляновости, хаотичности. Кожний робить те, що йому в даний момент на думку спаде, що його випадково зацікавить, що він зможе, на його погляд, при даних обставинах виконати, зовсім не вважаючи на те, чи ця праця якраз відповідає сучасним **потребам Нації**, чи якомусь **плянові** культурного будівництва. І ось, в цих умовах, існування певного Центрального Національного Органу Української Культури, що має не тільки право, але й **обов'язок** про цю культуру дбати, що має діяти не по натхненню, але згідно з **пляном** відповідальної загально-національної установи, може відограти надзвичайно велику ролю. Особливо ж якраз в даний момент. Всім нам відомо, що живемо тепер під знаком великого, — треба підкреслити, — історичного розпорошення, і то часто в країни, далекі нашій культурі і психології, в умови тяжкі й невідомі, в обставини елементарного існування, коли буде не до літератури й не до культури і коли цей процес «первісного улаштування» може затягнутись не на місяці, а на роки. Отже, було б історичною помилкою та занедбанням, коли б, при цих обставинах, український культурний процес пущено на «Божу волю» і залишено грі обставин і випадків. Правда, ми дуже віримо у живучість українського духа і в наш організаційний хист, — мине якийсь час і наші «МУР»-івці та «СУЖ»-івці почнуть перегукуватись між державами й континентами і може наші видавництва та видавці спробують якось до нових обставин принатуритись, але це вимагатиме часу й часу, при чім мусимо вважати, що багато наших творчо чинних людей відпаде й остаточно пропаде. І ось, — повторяємо, — в цих обставинах на наш Національно-Державний Центр, який при всіх умовах мусить жити й **безперебійно діяти**, випадають **великі завдання й велика відповідальність**.

В чім же конкретно ці завдання полягали б?

Звичайно зміст, форми і можливості культурної праці дуже різноманітні й многогранні. Але Державний Центр, а власне, Ресорт Національної Культури мусить вибрати те, що є найбільш потрібним, ми б сказали, обов'язковим. При чім має виходити із дотеперішнього досвіду. Як ми вище зазначили, загал нашої інтеліґенції з причин оправданих і неоправданих дуже «опровінціялився», відстав від европейської та світової культури — письменства., науки, філософії, політичних проблем, словом спинився у своєму рості. Між тим, в кожній добі з'являються такі або інші твори виключного значення, вартості, інтересу. Не знати про них, не прочитати їх, не використати їх — це означає відстати од духового світового прогресу, це значить залишитись позаду, стати анахронізмом, а для народу, як ми, що хочемо й мусимо включитися в загальносвітовий ідейний і політичний процес, — це попросту може означати програ навіть ще перед боєм. Отож першим завданням і обов'язком нашого офіційного центру Національної Культури — **держати руку на пульсі світового духового життя та інформувати українське суспільство, — Українську Націю — про ці видатні прояви людського духа.** Правда, про них безперечно довідається і з ними приватно ознайомиться не один український інтеліґент, а може дещо про них і напише, але обов'язком нашого офіційного Центру Національної Культури **публічно** про них інформувати українське суспільство і, при певних обставинах, звертати на них спеціяльну увагу. Для прикладу згадаємо історію з твором Гітлера «Mein Kampf». Як тепер знаємо, ця книжка для орієнтації в політиці Німеччини того часу і для наших українських передбачень та похвнень мала першорядне значення. Її мав би свого часу перечитати кожний український політик і навіть кожний український інтеліґент, тим часом, треба зазначити, цей, такий важливий для нас твір, пройшов серед українського суспільства майже зовсім непоміченим, на нього майже зовсім не звернула уваги ні українська політична думка, ні українська преса, він не був перекладений на українську мову, — і от, в наслідок цього, як знаємо, сталося багато такого, що ми покутуємо й донині.

То ж першим завданням нашого Національного Центру в цій галузі — інформувати українське суспільство — особливо в нинішньому його розпорошенні — про певні видатні появи людського духа. Таких видатних творів не буває багато — п'ять-десять річно, але часто це дуже важливі й конче потрібні для нас твори світових політиків, військовиків чи міркування світового значення публіцистів чи, нарешті, твори красного письменства. Все це — будить думку, запліднює дух, підносить інтелект, людина починає жити, а не животіти, а в результаті — Нація крокує з світом.

Тому другим обов'язком Національного Центру є подбати, щоб такі твори перекладено на українську мову і видано, бо все ж основна маса української інтеліґенції могтиме й волітиме перечитати відповідні твори рідною мовою. Не підлягає сумніву, що серед 60 000 української інтеліґенції три тисячі примірників таких творів мусить розійтись.

Залишається питання, як цю справу організувати?

Але на цю тему мусимо говорити якнайменше, бо серед членів Національної Ради і Виконного Органу маємо людей великого організаційного досвіду, а на чолі Ресорту Освіти — людину виїмково широкого культурного діяпазону і тому не підлягає сумніву, що ця важлива справа може бути організована дуже добре. Тут дозволимо собі лише вказати на одну обставину. Може б ми й дотепер дістали в свої руки не одну цінну книжку світового значення українською мовою. Але нашим знавцям мов, а особливо перекладачам треба завжди вказати, що, власне, варто би перекласти і навіть одразу дати до рук відповідний твір. Тоді з'являться переклади навіть без спеціяльного замовлення, — треба лише подбати, щоб не було зайвого паралелізму в праці, себто оповіщати в пресі, що той а той твір уже перекладається. Щож до рекомендації творів, гідних перекладу, то маємо досить компетентних фахівців в різних галузях, яким ця справа може бути доручена.

Ось, коротко суть справи. Віримо, що цим способом ми оживимо й піднесемо на вищий щабель цілу низку галузів нашого культурного життя: науку, літературу, політику, журналістику, театр. Віримо, що широке українське суспільство з ентузіязмом зустріне подібні заходи і, хочемо, нарешті, вірити, що поточний 1949 рік успішно виконає це завдання і надолужить наші прикрі й небезпечні втрати минулих літ...

Жиди залишають східні держави

Голова еміґраційного відділу Жидівської Аґенції в Нью-Йорку повідомив, що всі жиди з Румунії, Болгарії, Юґославії й Чехо-Словаччини виеміґрують до Палестини. Польський уряд дав дозвіл в лютому місяці на виїзд вісьмом тисячам жидів. Поляки сподіваються, що половина польських жидів, яких там має бути 60 000, найближчими місяцями виїде також до Палестини. Чехо-словацький уряд обіцяє дозволити 20 000 жидів (загалом є їх там 85 000) на еміґрацію до Палестини.

Китайські комуністи ухиляються від миру

Китайські комуністи вдруге запропонували мировій делеґації національного Китаю, яка чекає в Нанкіні, відкласти свій виїзд на переговори. Як повідомляють з авторитетних джерел, в китайських урядових колах сумніваються в тому, що комуністи бажають миру. Тимчасовий президент Лі Тсун Єн вибув до Кантону, щоб підготувати разом з міністер-президентом Сун Фо остаточний вирішальний бій з комуністами. Уряд, як переказують з тих самих кіл, знов домагається, зважаючи на становище, допомоги США. Він намірюється опрацювати податкову реформу, щоб донести закордонним країнам своє прагнення реформ.

З кіл брітанського міністерства закордонних справ повідомляють, що Великобрітанія, Франція і США порозумілися щодо того, як їм поставитись до китайського комуністичного уряду, якщо він прийде до влади. Великобрітанія заявила при цьому свою готовість перебрати на себе в такому разі ініціятиву переговорів з китайськими комуністами. (ЮП).

СОВЄТИ ПРОКРАДАЮТЬСЯ ДО АНТАРКТИКИ

Оголошена московським радіом офіційна заява совєтського географічного товариства в Ленінграді, підкреслюючи участь совєтських науковців і мореплавців у дослідженні Антарктики, вимагає запрошення Совєтського Союзу до співучасти у вирішенні всіх питань, що стосуються цього району. «Всі спроби вирішувати долю Антарктики без участи СССР, — сказано в заяві, — були б несправедливі. Питання Антарктики треба розв'язувати насамперед з участю всіх тих держав, які мають на те історичне право». В зв'язку з цим в брітанському міністерстві закордонних справ заявили, що Росія порушує це питання «надто пізно». Торік США запропонували конференцію зацікавлених в Антарктиці держав, але більшість країн не схвалила цей плян. (ЮП, АП).

Хто і як зрадив Тухачевського?

Російська еміґраційна газета «Социалистический Вестник», що видається в США, вмістила під ініціялами М. М. статтю одного російського втікача, який розповідає про найближчі обставини арешту й страти маршала Тухачевського. Якщо вірити авторові статті, безпосередню і головну ролю у викритті змови Тухачевського, яка нібито була справді, відіграв не чехо-словацький президент Бенеш, як про це свого часу повідомляла преса на підставі викриття Черчіла, а командувач совєтської армії в Середній Азії Дубенко.

Автор статті багато років був в'язнем совєтських концентраційних таборів, аж поки наприкінці 1947 р. йому не пощастило втекти з Росії. Як він розповідає, восени 1939 р. до Вокуцького табору, де він тоді був, поміж інших нових в'язнів привезли й тяжко хворого колишнього совєтського правного радника Наріман-Нарімонова. Автор провів коло нього всю ніч, і Нарімонов докладно розповів йому історію Тухачевського. За його словами, змова Тухачевського була широко організована і мала численні відгалуження. Її мали підтримати низка військових з'єднань в усіх кінцях СССР, а також кремлівська військова академія. «Пролетарська» дивізія мала обложити головну управу НКВД, пошту, телеграф, залізничні двірці й інші важливі пункти. Вербуючи собі прибічників головно у вищих військових колах, Тухачевський за кілька днів до запляногоного перевороту притяг до змови й командувача совєтською армією в Середній Азії Дубенка, що, удавши прихильника Тухачевського, викрив його змову НКВД. На суді в цьому процесі одиноким свідком обвинувачення був Дубенко, а Нарімов був присутній на цьому як правний радник. 11 червня 1937 р. Тухачевського й 7 інших совєтських генералів розстріляно, а згодом Сталін наказав усунути й всіх свідків змови й процесу. Дубенко був звільнений з посади, а згодом розстріляний. Нарімов засланий в концентрак. Він помер, за свідченням М. М., на світанку тієї самої ночі, коли зробив йому ці викриття.

ПІВНІЧНА ІРЛЯНДІЯ — ЗА УНІЮ З ВЕЛИКОБРІТАНІЄЮ

БЕЛФАСТ (Ройтер). Після найзапеклішої за останні 28 років передвиборчої боротьби населення північної Ірляндії прийшло до виборчих урн голосувати «за короля або республіку» (тобто за залишення під брітанською короною або за приєднання до незалежної ірляндської республіки Ейре — Ред). Вибори минули назагал спокійно. Участь у них становила приблизно 90%. За попередніми даними партія уніоністів спромоглася дістати абсолютну більшість, одержавши в парляменті 35 місць. Націоналісти, що прагнули об'єднання з республікою Ірляндією, дістали, за тими самими даними, 9 місць. Північно-ірляндський парлямент складається з 52 депутатів.

НЕЗГОДА В АВСТРІЙСЬКОМУ ПИТАННІ

Юґославське посольство в Лондоні офіційно повідомило, що Юґославія обстоює свої територіяльні претенсії до Австрії. Совєтська делеґація на конференції заступників міністрів закордонних справ в питанні укладення мирового договору з Австрією заявила, що вона розглядає як «ультиматум» небажання західніх держав вислухати в цій справі Юґославію. Іншим розходженням між Росією і західніми державами є питання про допущення до Австрії закордонних військових фахівців після евентуального відкликання з неї окупаційних військ і створення австрійської армії, заплянованої в 53 000 вояків. Тим часом як західні держави обстоюють допущення до неї в обмеженому маштабі закордонних техніків, совєтські представники не згоджуються з цим. (ЮП).

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— В США засновано «Комітет визволення Чехо-Словаччини», на чолі якого стоїть колишній заступник чехо-словацького прем'єр-міністра д-р Ценкл.

— Італія і Бразілія визнали Ізраель: Італія — де факто, а Бразілія — де юре.

— Трансйорданія прийняла запрошення представника ОН в Палестині д-ра Банча взяти участь в мирових переговорах на острові Родосі.

— Англійський уряд зажадав від Румунії відкликати з Великобрітанії румунського першого секретаря посольства Баляса й торговельного секретаря Маґуру.

— Угорський уряд запропонував американському віцеконсулові в Будапешті Робіну Стевссі протягом 24 годин залишити країну.

— Декретом чехо-словацького уряду видання книжок та іншої неперіодичної літератури монополізоване урядом і «Національним фронтом».

— В СССР засуджено до ув'язнення на 5—7 років 13 директорів фабрик за незадовільну якість продукції цих фабрик.

— В Болгарії почався процес 15 осіб евангелічного духівництва, яких обвинувачують в шпигунській діяльності на користь англо-американців. В обвинувальному акті згадано 14 колишніх англійських та американських дипломатів в Софії, які нібито були в зв'язку з обвинувачуваними.

— Совєтський військовий суд в Потсдамі засудив на 25 років ув'язнення в робочому таборі за «шпигунство» колишнього співробітника ліцензійованої американською владою газети «Абенд» Фріде, що «зник» в Берліні ще на початку листопада 1947 р.

— Між Західньою Німеччиною і Японією відкрито телефонний зв'язок. Проте трихвилинна телефонна розмова з Японією коштує 99 марок.

— 1948 р. в США пересічно щодня продавали понад 50 мільйонів газет.

Коли врешті „Голос Америки“ заговорить по-українськи?

Незрозуміле занедбання американців

Для боротьби з облудною й брехливою большевицькою пропаґандою і для ознайомлення поневолених совєтами народів з правдивим образом світових подій та вільним життям у демократичних країнах поза залізною заслоною. США на хвилях етеру передають авдиції «Голосу Америки». Ці авдиції передають мовами різних народів. які живуть на терені СССР. або в сфері його впливів. Не чути тільки української мови. хоч у вересні м. р. українська й чужинецька преса повідомила. що з 1-го жовтня 1948-го року з радіовисильні «Голос Америки» залунає й українська мова. Але надаремно багатоміл'йоновий український народ жде вже кілька місяців цих авдицій рідною мовою Їх досі ще ніхто не спіймав на свій радіоприймач. З цього приводу до редакцій українських часописів на еміґрації прийшло вже багато запитань. а брак радіопередавань «Голосу Америки» українською мовою від'ємно відбивається на слуханні цих авдицій українцями. Ось. що пишуть. нпр. наші читачі з Нового Ульму: «В таборі Новий Ульм вже давно таборяни позбавлені можливости слухати радіопередачі з Нью-Йорку й Лондону. бо місцева Таборова Рада заборонила слухати ці передачі російською й українською мовами. а українською вони. на жаль. не передаються... «Як ми не інтерпретували б цього розпорядку Таборової Ради новоульмівського табору. все ж таки він яскраво характеризує цю атмосферу. яка створюється в українських радіослухачів. позбавлених передавань програми «Голосу Америки» й «БіБіСі» українською мовою.

Це великий промах з американського боку. що ця справа ще досі не наладнана. Входять тут у гру престижеві й реально-практичні політичні моменти.

Український народ найчисленніший поміж усіма поневоленими большевиками народами. Він не лише найбільше потерпів від большевицького режиму. але він найбільше антикомуністично настроєний та безперервно коштом велетенських жертв. веде завзятий рух спротиву окупантові й большевицькій загрозі західньому світові. Тому так з уваги на його численність як і з уваги на його ролю й значення в антикомуністичному фронті свободолюбних народів. програма «Голосу Америки» мусить бути передавана також українською мовою. Зрештою йдеться не лише про українців. які живуть на терені СССР. Українська еміґрація розсіяна по всьому світі й українці в різних країнах з тугою дожидають радіопередач рідною мовою. Це. так би мовити. престижеві моменти.

Але є й важливіші моменти — реального й практично-політичного характеру. Ідеться тут про антикомуністичну й антибольшевицьку пропаґанду. А успішно можна її проводити лише рідною мовою кожного поневоленого СССР народу. Український народ. що найдовше перебуває в большевицькій каторзі й зазнав найбільше страждань. може устами своїх представників найкраще сказати світові. що таке большевизм і комунізм та російський імперіялізм. Тому для загальносвітового добра треба обов'язково допустити до мікрофонів «Голосу Америки» українців та українську мову. Цей факт згуртує коло радіоприймачів великі маси українців. спрагнених правди про життя за залізною завісою. Слушно пише про це наш американський приятель проф. Кляренс А. Маннінґ:

«Стара дипломатія. якою США кермувалися в зовнішній політиці аж століття. не витримує сьогодні жадної критики з уваги на совєтські акції і викрутаси. Очевидно. що політика. якої трималися США після першої світової війни. тепер була б обсолютно хибна і діяла б на користь ворогів демократії. Тепер треба нам шукати приятелів і союзників у ворожому таборі. Це не зменшило б. річ очевидна. активности совєтської пропаґанди за кордоном. але світ зрозумів би увесь фальш совєтських деклярацій та їх партійну юстицію. коли б українські речники. свідки страхіть совєтського режиму. голосно й вільно промовляли до всього світу правду про «найдемократичнішу державу світу».

Дати змогу українцям сказати світові цю правду — обов'язок західніх демократій. Однією з трибун. з якої це слово залунало б мусить стати «Голос Америки». І коли до сьогодні не чути на етерних хвилях «Голосу Америки» українською мовою. то це велика помилка американської політики. що недоцінює ваги української проблеми й легковажить такий важливий атут у боротьбі з большевизмом як велення антикомуністичної й антибольшевицької пропаґанди українською мовою. А це конечне ще й як противага до большевицької пропаґанди. яку веде Москва також українською мовою. Використовуючи тугу українських мас. зокрема за океаном. за рідним словом. Москва сіє поміж ними отруйні зерна. Для паралізування цієї большевицької роботи. яку совєти ведуть українською мовою й знаходять на жаль. у деяких випадках сприятливий ґрунт серед давнішої української еміґрації Америки й Канади. що стратила вже давно контакт з Рідним Краєм і не розуміє реальної дійсности. яка там панує — українські радіоавдиції в «Голосі Америки» — конечні. Без радіопередач українською мовою вся антикомуністична пропаґандивна акція серед підсовєтських народів лише половинна й не дасть бажаних наслідків.

Які причини. що досі не чути ще українського слова з «Голосу Америки»? Як довідуємося підготовна робота щодо цього велася але на шляху її реалізації стала. нібито «недостача відповідних виконавчих сил». Тимчасом відповідальні українські кола в Америці стверджують. що потрібний персонал є. Причини отже є інші. а саме: тяжка бюрократична машина у Вашінґтоні. що повзе черепашиною ходою. а сповільнюють її ще різні особисті й групові крутійства. інтриґи й митарства (ствердження американської «Свободи»). Друга причина. це незорієнтованість американської публічної опінії в проблемах Східньої Европи взагалі й української справи зокрема. Третій комплекс причин — це давно закорінені на американському ґрунті русофільські тенденції й симпатії. Врешті. четверта причина — це протиукраїнська дія ворожих нам чинників. які стараються не допустити до українських авдицій у «Голосі Америки».

Одначе українські відповідальні кола в США повинні вжити всіх заходів. щоб таки. хоч може й пізно. добитися українських авдицій. В цій справі мусить співпрацювати з ними УНРада та різні українські установи крайового-европейського чи заокеанського та світового характеру.

Не треба забувати також про англійські радіопередачі «БіБіСі». що ведуться кількома десятками мов. В програмі цієї родіовисильні не сміє бракувати й української мови та систематичних українських радіопередач.

Є можливості зорганізувати також постійні українські радіопередачі й у Канаді та в Арґентіні. Зокрема назустріч таким домаганням українців повинна піти Канада. де українська еміґрація численна й має своїх представників у парляменті.

Українські відповідальні кола й керівні чинники в Европі та в різних країнах світу повинні взяти ці моменти до уваги та в порозумінні й за допомогою прихильних нам чужинецьких кіл зорганізувати мережу систематичних українських радіопередач. Зокрема йдеться про те. щоб якнайшвидше залунала в етері українська мова з радіовисильні «Голос Америки». У гру входить не лише загально-український життьовий інтерес. але й справа світового миру.

Микола Лівицький

Українська участь
у „Федерації Вільної Преси“

Як про це інформувала українська преса. на конґресі в Парижі вкінці листопада минулого року покликано до життя нову інтернаціональну організацію. до якої входять журналісти поневолених Москвою народів. Добре було б, щоб українське суспільство зрозуміло у всій повноті вагу цієї справи і відповідно до цього. поставилося до неї в усією потрібною увагою. Коли ж визнати. що одним з головних завдань української політичної еміґрації. а значить насамперед українських журналістів. є правильне інформування чужинців про українські справи. — тоді позитивне значення факту входу українських журналістів до «Федерації Вільної Преси» стає ясним.

Якими шляхами можна подавати чужинцям інформації про Україну? Насамперед через пресу і взагалі за посередництвом періодичного і неперіодичного друкованого слова. а в другу — через виступи українських представників з промовами. доповідями або лекціями про Україну і її визвольні змагання перед чужинецькою публікою — найкраще в лоні якихось інтернаціональних організацій. Отже. входження українців до тих чи інших інтернаціональних організацій має першорядне значення для успіху нашої інформаційної роботи серед чужинців.

До війни 1939 р. перша українська політична еміґрація та представники західньо-українських земель провадили інформаційну роботу серед чужинців і через пресу. і шляхом входження до інтернаціональних організацій. Насамперед треба відмітити входження українців до «Інтернаціональної Унії Товариств Прихильників Ліґи Націй». яка була дуже поважною і впливовою організацією хоч би вже тому. що багато з її членів були одночасно офіційними представниками урядів своїх країн у Лізі Нації. Далі організації бувш. вояків Армії УНР та українських інвалідів входили до двох великих міжнародніх організацій колишніх комбатантів і воєнних інвалідів. т. зв. «Сіамак» і «Федак». Українські парляментаристи з українських земель під Польщею і Румунією належали до т. зв. Конґресу Меншостей. Центральний Союз Українського Студенства та організації українського жіноцтва входили до відповідних міжнародніх студентських і жіночих організацій. Українські соціялісти належали до складу І-го Соціялістичного (не комуністичного) Інтернаціоналу. Можна сміливо твердити. що українці перед війною 1939 р. використовували кожну можливість. щоб узяти участь в житті і праці різних міжнародніх організацій інформуючи всюди чужинців про змагання і прагнення українського народу. Проте війна перекреслила минулі зв'язки і працю — хоч би вже тому. що більшість з тих передвоєнних міжнародніх організацій сьогодні не існує. Теперішні ж умови. в яких перебуває нова українська еміґрація з 1945 р.. дозволяють лише поволі і з трудом відбудовувати інформаційну роботу серед чужинців. а особливо налагоджу-

НАЧЕ Б У НАС В УКРАЇНІ

Один з кращих хорів брітанської зони, що колядою вітав своїх земляків.

ЮРІЙ КОСАЧ

Гріх Ярославни

(2)

Тоді дівчина вийшла ізза ґлоду. Та ж це вона пасла тут отару. Дівчина спаленіла. вона й не гадала. що тут лицар. Була калинова. здорова на лиці. очі променіли. але так — це селюшка. проста ж пастушка.

«Як звати тебе?» сказав Рауль й прислонив очі долонею. щоб її краще розглянути. Він теж спаленів. сам не знаючи. чого. «Анна — проказала рубашно пастушка. таки так: Ганнуся... А. от все одно — королева Це нічого. що у неї порепані ноги. порізані об лепеху. що така вона калинова. кожна ж така простачка. Й хрипкуватий голос у неї від ранньої вологи й дерюга на ній. І хоч це ще зовсім не те було. що Рауль вже давно прагнув визволити те укрите. молоділейне серце під панцером. він раптом уголос погадав:

L'autrier jost' una sebisa
Trobey pastora mestissa,
De joi e de sen massisa,
sicum filha de vilana . . .

Красну дівчину у лузі
я зустрів одного дня.
це пастушка молодая
щира жизнею своєю
хліборобова дочка...

Дівчина засміялась. Дрозди в хащі вмовкли. Рауль підвівся з береста. Золоті остроги задзеніли в траві: «Ні — озирнулась дівчина. буві не буде...» Рауль несміло вийняв зза пояса книжечку незаписаного перґаменту. яку подарував йому один мних і взявся до писання. як звичайно. «Що ти робиш. ти?»... Дівчина підступила ближче. Шия її вигоріла в сонці Юнак в череті надив її. Вона ще не бачила такого панянського обличчя. таких кучерів. До того вона ще не бачила людини. яка писала б...

. . . Bel companho, en chantant vos apel,
Non dormatz plus, quén ang chontar l'ousel
Que voi queren le joru per lo boscatge.
Et ai paor quel gilos vos assatge,
Et as des sera l'alba . . .

...друже мій добрий. кличу у пісні:
любий. не спи — бо не чуєш хіба? —
пташтво співає у хащі. вітаючи день.
ждуть тебе заздрощі — тим то журюся.
світання стрічаючи я...

«Що це ти говориш. ти? засміялась дівчина. »Альба — відказав Рауль. це привіт світанню». Й узяв її за перегуб руки. щоб посадити поряд себе на зваленому бересті. В хащі трелили солов'ї. Челядь із кіньми подалась ще далі.

•

Барси. ведмеді. олені ходили рахманно за Анною по санліському лісі. Звірі пухнатої шерсти. розумні звірі з Русі — віно Ярославни. Олені щипали широколист калини. Й її посадила королева. Калина нагадувала їй дідизну. тут не росли такі кущі Але й барси й калинові ґрона були диявольськими витівками: так казав наговір. Візантійка з Руси. тому лиш взята. що королеві привезла ковані скрині посагу. вміла чарувати. У візантійки були лихі. чорні очі. Могла ж перекинутись ластівкою. прокувати зегзицею — скільки літ тобі ще жити. Генріху? Може й за рік виб'є тебе з сідла чорний бурґундець чи завидющий норман. може втонеш з важким конем у Ізері. може подасть тобі ворог Конрадин не трунок дружби. а цикуту? Все могла візантійка. До такої. може. й по ночах приходив біс Такій і ключа не треба до залізного пояса: опаде цей пояс від одного слова з лона. на втіху безсоромним. на розкіш бісам. То ж тому й король. мов хмара. король запив: лобом бив котів на столі. коти м'явчали й здихали: така тепер лицарська забава за столом. у ґроні. не там — де шатра на зелених луках. де хмари сарацинських стріл. де клич спалахне. мов оріфлама — «Мон жуа». правдивий як і св. Дені. що хоронить королів Іль де Франсу.

— — — Дзвоники в церкві як польові. синьо-синьо. Анні говорили ще в Києві: в началі бі слово. Але вона знає. що в началі була жага. Тиха Франція тиснеться в кам'яних мурах. Над рівнинами. борами. ріками нездобуті «донжони». скелі замків. орлиних гнізд. а з амбразур глядять пильні розбійницькі очі. Чорно. важко. Згнилизна. сопух. темінь. Але ж десь дзвенить синьовода Льоара. десь дороги в золотій пилюзі. десь дороги на південь. десь клекіт моря і піски й тамариски й пальми. десь крилата жага просторів.

— — — Синьо-синьо дзвонили. Годубина віддаль як у Києві. в крещатицькому яру на весні. Й базиліка. мов склиста. Б'ються об випрозорілі її мури Льоара й Дніпро — це гуде спів. басово в низу. при олтарях. ніжно. ще ніжніше в горі. там. де склепіння стає небом. — де базиліка нестримною тугою рветься в піднебесся. мерехтить доступаючи божих порогів.

— — — Анна Реґіна сидить одесную Генріха. свого мужа. Як омита в кришталевому водопаді спочиває душа. Анні поступає сльозинна під віями. Просвітліти! Адже була злою й гордою. Увесь світ — темниця й муть нудьги. мов паризька мжичка. Цвинтар. Могила. Склеп. тільки б застигнути швидше камінем. такою кам'яною безталанною. з холодним чолом і холодними руками. а люди. йшовши повз. задивлялися б на цю кам'яну королеву: в цьому нещадному посміху закуто її нещадне життя. В цих мертвих очах. що бачили тільки вбогу чужінь. пустелю без любови. Може й зітхнув би котрий: як трудно було жити в такій гордості й у такій погорді...

— — — Фіялково пахне дитинство. Імлами солодкавого ладану в св. Софії. Шарудінням сестриних стул і кирей. Їхніми рум'янами й білилами. Цвітуть яблуні київського саду. що збігає вниз. до Дніпра. Снігова й рожовиста падь того квіття. а оце скоро й меди запахнуть —

Генрихові руки з вузловатими пальцями лежать на колінах. Генріх сидить. ждучи єпископської проповіді. Вітрами й розбоями проріджений його волос. а лоб упертий. як у тура. Горлянка. клекоче кольчугою — Анна знає — він навіть у храмі не може смирити крови. На чолі вип'ялись волові жили. Випуклості вирла налились люттю. Наговори він добре знає. його точить від неділі підозра.

Анна не дивиться на нього. Туго стягнена. крохмалена капа ріже підборіддя. тисне скроні. В чорній косі засріблілась сива смужка. Вже минає молодість. Лови й війни. розлите вино по дубових столах. розбійники - барони. почаділі від хмелю. вереск королевих повій — і сни. Береніце. скреготіт панцерів на турнірах. нудьга й мжичка. Не пахнуть липи в Санліс. як у Берестові. Ніколи не виростуть тут квіти: чорнобривець. барвінок. зозулині черевички. Тільки журавлі тягнуть із сходу. Тільки п'яна любов Генріхова.

Ніздрі його орлього носа. що ще більше шпетить його повне. бабське облич-

Із старофранцузького тексту трубадурської пасторалі половини XII ст.

Старофранц. текст сірвенти трубадура Ґіро де Борнейля (1175—1220) п. з. «Альба» (світання).

вати зв'язки з інтернаціональним організаціями. Здається, що «Федерація Вільної Преси» є першою міжнародньою організацією (поза теренами Німеччини), до якої після війни, себто в період уже нової еміґрації, ввійшли представники таких поважних українських чинників, як журналісти.

«Федерація Вільної Преси Журналістів Центральної і Східньої Европи, Прибалтики і Балканів» має той мінус, що до неї входять тільки представники журналістів політичних еміґрацій народів, що перебувають за залізною заслоною. Однак місцем осідку її центральних органів є Лондон, а в пляні роботи передбачається розгорнення діяльности і в інших країнах, зокрема у Франції та передовсім у Сполучених Штатах Америки. До складу Федерації входять визначні журналісти, що мають великі зв'язки і користаються повагою серед політичних кіл західнього світу. Це все дає змогу українцям відповідно використати для нашої справи своє входження до Федерації, тим більше, що представник українських журналістів, ред. М. Семчишин є першим заступником голови Федерації. Головою є поляк, ред. Болеслав Вежбянський і, взагалі, як це вже підкреслювалося в інформаціях про конґрес у Парижі, поляки відограють одну з перших ролей у Федерації. Однак ця обставина дає власне підставу сподіватися, що українські журналісти знайдуть зрозуміння у керівних чинників нової організації і матимуть можливість розгорнути в ній належну працю. Бо хоч між нами та поляками й існує ще багато неузгіднених моментів, насамперед в ділянці територіяльного розмежування по-між Україною і Польщею, проте в загальному поляки виявляють чимало зрозуміння до питання української державної незалежности і найліпше може з усіх інших народів, що до 1939 р. мали свої незалежні держави, розбираються в істоті і небезпечі московського імперіялізму.

Метою «Федерації Вільної Преси» є, поза обороною професійних інтересів своїх членів, власне інформування світу про правдиве становище поневолених Москвою країн тих журналістів, що входять до складу Федерації. Для виконання цього завдання Федерація має зорганізувати періодичні видання журналів західньо-европейськими мовами, а також відповідних брошур і збірних праць. Проєктується покликання до життя в головних центрах світової міжнародньої політики пресових аґенцій або інформаційних бюр для подавання сталих інформацій про життя і визвольну боротьбу народів за залізною заслоною. Передбачається, очевидно, також і скликання пресових конференцій, публічних доповідей та рефератів, де представники журналістів окремих національностей могтимуть при допомозі живого слова входити в контакт з міжнародніми політичними і журналістичними колами.

Можливості розгорнення інформаційної роботи про Україну серед чужинців у лоні або за посередництвом «Федерації Вільної Преси» накладають на українських журналістів обов'язок з повною увагою поставитися до цієї важливої справи. Українські журналісти повинні подбати не тільки про те, щоб постачати відповідним органам Федерації інформаційний матеріял про Україну у писаній формі, але й про те, щоб дати належну кількість добре кваліфікованих фахівців, які могли б узяти безпосередню участь у праці всіх тих установ чи видавництв, які будуть створені Федерацією. Треба подбати про те, щоб в усіх виступах Федерації українська проблема була висвітлена в належних розмірах і згідно з нашими національно-державними постулятами. До цієї праці треба поважно підготуватися, щоб не промарнувати зручної нагоди репрезентації української справи в міжнародньому світі нагоди, яку дає нам факт нашої приналежности до нової міжнародньої оранізації.

Від часу покликання до життя «Федерації Вільної Преси» іде вже третій місяць. За цей час ми не мали відомостей з Лондону про працю Управи нової організації. Чим це можна пояснити? Чи до Німеччини, а зокрема до української преси в Німеччині не доходять відомості з Лондону про працю Федерації, чи може Управа її ще не подолала перших організаційних труднощів, а тому є мала ще змоги розпочата реалізацію наміченого пляну праці? В усякому разі, українські журналісти, розуміючи вагу справи і являючи собою, як кількісно, так і щодо значення репрезентованої ними країни, поважний чинник в складі Федерації, мають право і обов'язок не придивлятися пасивно до розвитку праці, вичікуючи результатів, але виявляти ініціятиву та активно брати участь в цій праці. В разі потреби вони можуть спонукати центральні органи Федерації до виявлення більшої активности — при тій, розуміється, передумові, що виявлятимуть повсякчасну готовість повної їх піддержки і всебічної участи в реалізації намічених плянів роботи.

Подобається Вам „Неділя“?

Читайте її сами й порадьте своїм знайомим!

Як виглядатиме

допомогова акція після 1-го липня 1950 ?

(Закінчення звіту з 15-ої пресової конференції ІРО)

Питання 9: чому дозволено еміґрантам забирати з собою як підручний багаж лише 10 кг, — цього мало, коли взяти на увагу, що люди мусять деколи ждати в переходових таборах кілька місяців.

Відповідь: діється це тому, що в поїздах і на кораблях мало місця на більший підручний багаж. Неправда що еміґранти ждуть по кілька місяців в переходових таборах. На зауваження одного журналіста, що в Авґсбурзі декілька разів роблять ревізію клунків еміґрантів, містер Райнер відповів, що ревізії робити не вільно. Він просить дати йому на письмі доказовий фактичний матеріял для прослідження справи.

Щодо баґажу еміґрантів (питання 10) ІРО не бере за нього відповідальности, бо баґаж перевозять безкоштовно, отже він нестрахований. Все ж таки ІРО докладає всіх зусиль, щоб баґаж не пропадав і не був пошкоджений. Асекурація в німецькій перевозовій фірмі ледве чи можлива через девізові труднощі. ІРО довідається, чи не можна б асекурувати баґаж у американських та англійських транспортових фірмах. Покищо нехай еміґранти добре упаковують свої клунки, щоб по дорозі вони не попсувалися. До Венесуелі можна брати літаком лише 25 кг (питання 11), бо не має місця. Решта баґажу мусить, на жаль, іти кораблем, хоч це триває кілька місяців. Але прискорити доставу баґажу неможна, бо мало кораблів.

Питання 12-те: чому звільнено з праці Ізидора Шевчука в Бад «Кіссінгені», а на його місце прийнято німку Марту Манку? Адже ІРО зажди твердить, що при прийнятті на працю першенство мають ДП. Відповідь: це окремий випадок і він не означає зламання генеральної лінії. Шевчука звільнено, бо не було чим платити, а німка погодилася працювати лише за харчі. Справу прослідять і якщо Шевчук погодиться працювати на тих умовах, його приймуть.

Останнє питання стосувалося лікарської комісії при виїзді до Арґентіни. Автори питання просили вияснити, чому лікарські комісії, що видають посвідки на виїзд до Арґентіни, ставлять до кандидатів тяжчі вимоги від самого арґентінського уряду. У відповіді містер Райнер стверджує, що ІРО не видає для лікарських комісій приписів, які були б суворіші від вимог арґентінського уряду. Про допущення кандидатів до Арґентіни рішає консул.

Представник Інтернаціонального Бюра Розшуків дав журналістам загальні інформації про діяльність цієї добродійної гуманітарної установи. Завданням її є розшукувати осіб, які пропали під час війни 1939—1945 рр. Право користуватися її послугами мають люди, приналежні до ОН. Таксамо можуть користуватися нею ті німці, які зазнали переслідувань нацистського режиму. Бюро Розшуків співпрацює з ІРО і іншими подібними установами. Праця Бюра дала гарні результати. Централя Бюра має картотеку, в якій є прізвища загиблих людей, або тих, яких шукають. Картотеки розміщені в кількох кімнатах. Коли надходять запити, їх звіряють з картотекою і або дають на них відповідь, коли доля даної особи відома, або записують в картотеку для ведення розшуку. Крім розшуків Бюро видає посвідки про загиблих. З СССР співпраця тяжка.

На закінчення конференції містер Райнер познайомив журналістів з нарадами ІРО й добродійних установ у Женеві.

Конференція в Женеві відбулася з участю 49 добродійних установ та представників ІРО. Вона тривала чотири дні. Підчас нарад обговорено цілість проблеми переміщених осіб. Добродійні організації заявили, що вони не можуть взяти на себе відповідальности за розв'язання повністю проблеми ДП до 1950 року. Після цього реченця треба буде також продовжувати допомогову акцію на базі міжнародньої співпраці. Делеґати ствердили, що дотеперішня практика урядів країн переселення не доведе до повної розв'язки проблеми скитальців, бо ця практика йде неправильними шляхами. Уряди добирають собі потрібних їм людей. Ця політика селекції залишає поза межами переселенчої акції різні категорії ДП. Через те саме допомогові організації звертаються до ІРО з закликом впливати на уряди, щоб кожен із них прийняв певну частину непрацездатних людей, зокрема коли йдеться про таких старих, хворих та інвалідів, які мають працездатну родину. Підкомітет Американських Добродійних Установ пропонував скликати дорадчий комітет, який співпрацював би з американською ДП-Комісією. Уряд США облегшить приписи щодо здоров'я кандидатів на виїзд до цієї країни. Відкидатимуть тільки таких людей, стан здоров'я яких є загрозою для американського населення. Комітет Переселення студіював проблему 40 000 інтелектуалів, щоб дати їм змогу працювати за іншим фахом. Окремі країни не погодилися прийняти інтелектуалів, якщо вони не схочуть взятися за фізичну працю. Комітет постановив також у порозумінні з ІРО й урядами зорієнтувати ДП в умовах життя й праці в країнах поселення. Одноздгідно ствердженo, що після 1-го липня 1950-го року ще велике число ДП залишиться в Европі. Хтось мусить ними заопікуватися. Добродійні установи не мають засобів нести цим людям допомогу й тому треба вже заздалегідь усвідомити це державам-членам ІРО, щоб не було пізно. Представники окремих добродійних установ закликають посилити працю в ділянці опіки, допомоги, правної поради й вишколу та перекфаліфікації ДП. Окрему увагу треба присвятити вихованню дітей та розшукам. У конференції взяли участь представники 11 були делегати держав під організацій різних віроісповідних груп.

Відповідаючи на запити журналістів у зв'язку з женевською конференцією, містер Райнер сказав, що сьогодні годі ще відповісти як виглядатиме допомогова акція після 1-го липня 1950-го року. Від держав-членів ІРО залежить чи скитальцями опікуватиметься далі ця організація. У розв'язці проблеми ДП найважливішою є справа коштів транспорту. Якщо ІРО перестало б діяти, його акцію мусіла б продовжувати інша організація.

Додатково містер Райнер вияснив, що можливе є не лише переселення з зони до зони в Німеччині, але й з Австрії та навпаки, хоч тут уже справа складніша. Зокрема береться під увагу родинні мотиви. Треба зробити в цій справі просьбу до відповідного ерійного тіму. Полагодження справи триває довший час.

На закінчення містер Райнер обговорив різні справи, що стосуються газетних видавництв. Між іншим заявив, що коли якесь газетне видавництво має труднощі при переселенні з табору до табору, або коли інтереси видавництва вимагають спровадження співробітника з одної ерії до другої Відділ Інформації кожночасно допоможе ці труднощі ліквідувати. Привід до цієї заяви дав містерові Райнерові, мабуть, факт, що ашаффенбурзьке ОПУЕ в зв'язку з ліквідацією деяких українських таборів в Ашаффенбурзі робило Видавництву «Неділя» труднощі в переселенні штабу співробітників газети до цих таборів, які залишаються в Ашаффенбурзі і ліцензіятові «Неділі» довелося шукати захисту в Союзі ДП-преси.

— Між США і Індією відбуваються переговори про укладення договору про дружбу й судноплавство.

Днями в Берліні підірвали частину Гітлерової „Райхсканцелярії“ зі славним бальконом „фюрера“.

Радіо допомогло еміґрації

Згідно з повідомленням Головної Квартири ІРО в Бад Кіссінґені, в наслідок співробітництва між німецьким радіом і ІРО протягом останніх двох місяців вдалося розшукати 172 «вільно» (не в таборах) оселених ДП, для яких надійшли з США посвідки на працю і помешкання. З огляду на те, що районове переселенче бюро не спроможне було знайти цих осіб, воно передало списки їх зв'язковому офіцерові ІРО в Мюнхені п. Е. Кобосові, який оголосив їх в наданий йому для цього час мюнхенським радіом. З загального числа 231 розшукуваних осіб в районовому переселенчому бюрі зголосились, почувши це радіовисилання, 172 особи. Розшуки триватимуть далі аж до виявлення всіх осіб.

ча, починають тремтіти. Ось зараз він скрикне, як звичайно пискливим голоском.

Але він шепоче, глядачи просто себе: «Пані, правда ж тому, що ти мені невірна?»... «Тут дім Пані нашої Любови — проказує Анна — смири себе, пане мій»... Скам'яніти, скам'яніти.

Єпископ Савейра з Мо:

«— — дороги Господні невідомі, але певні. Як стріли дороги Господні прямі. Не бунтуйся ж усує, людино. Божий Лад дано раз на всі часи й кожному в віках означено його стежку...»

Може єпископ знає цю тайну. Він же достоту знає Божий Лад: світлосонце Господа на самій горі, справедливість Його й закон, держава всесвіту, а зараз під Ним королі й імператори й на ступінях, що раз нижче: лицарі, барони, єпископи, дворяни, ремісники, пекарі, будівничі й мужики. Але чи певний він, що всі вони люди — від короля до сюзерена, від злотоострожного лицаря до смердючого сідельника? Може стане раз цей світ шкереберть і знатиме строгий єпископ, що одно серце й одна жага й одно кушення й одна ласка й тим у позлотистих киреях і тим у сермягах. Та він це знає й тепер. Може він тільки до Анни говорить: смирися, дочко. Прозорів же єпископ ту першу ніч, коли спалахнула молодість, добивалась свого права?..

— — — калинові ґрона, сягаючи вікон, наливались жаром. Тіло як і вікно відкрите синій яскріючій ночі, тіло, як з іскор, а на кучерях спалах цілунку.

Солодка, солодка ж німовність жарких уст.

— — — пройшов і схилився тінню, а рамена його міцні — — —

Й сколих багряної завіси й пахучість цього ложа мов волошкова просинь і зітх знемоги по гаснучій ночі — — —

Там у світлицях витлівала учта. Повії з розведеним карміном на устах і п'яні лицарі прохрипілими горлами гукали до менестрелів: «Альба. Альба!..»

Менестрель Рауль де Камбре і солов'ї співали на зорі:

...друже мій добрий, кличу у пісні:
любий, не спи — ти не чуєш хіба?
Птаство співає у хащі, вітаючи день;
ждуть тебе заздрощі — тимто журюся,
світання стрічаючи я...

Так на зорі співали менестрелі.

Рауль де Камбре зняв жучка з рукава й посадив його на травинку. Й жучок поповз д'горі. Трави й жучок блищали — пройшов дощ, але сонце не сховалось.

Галяви роздалися ще смараґдовіше. На дубах дзвінкіше ляснула пташка. Озброєнці попасали далеко в чащі, реготались і співали. Йшла зелена луна. А дівчина підвелась. Їй знечев'я іншою видалась земля. І луки й лани, що збігали до Льоари й оболоки, що глядились в ній. Дівчина була тиха, як зламана билина. Сонце вийшло так високо над лісом, невже ж це вже йшлось до полудня? Близько пустував дроздик, все той самий дроздик на кущі, він же й світанням співав. З гілок ґлоґу цяпотіли, не витримавши свого хрусталевого тягару дощові краплини. Дівчина здригнулась, хоч вона звична була до дощу й вологи. Й ще погладила кучері юнака. Вони пройшли шовковою вологою, були не русяві, фіялкові. І ще дівчина провела долонею по панцерних грудях і криця стала тепліша. Її рука — він подивився й посміхнувся — до отари, на лут над Льоарою. Волога пломеніла її віями. Зм'ята трава довго не вставала. Синьо запахли дзвоники.

Анна Реґіна, королева Франції поклала руку на луски залізної Генріхової рукавиці. Дзвони високо гуділи. Двір виходив із базиліки. З кожним лунним ударом мілі потахали статочні хвилини. Одна по одній потахали олтарні свічі. Луна йшла понад вбогими дімками Санлісу, що тулились до мурів замку, ішла в далечінь, понад мужицькими хижами туди, де синіли ліси. Небо зсиня багряніло — так бути бурі.

Анна ступала обережно, вперши очі в землю. Її вії були довгі й густі, вії — дрімучий ліс. Небо стало страшне й високе. Аннина рука й сині прожилля легесенько тремтіли. Жити треба було. Шляхи Господні невідомі, але прямі. На землі був Лад Господній всесвіту — хто наважився його зміняти? Анна ледве не поступилась. Їй потемніло в очах: ат же ж ця пісенька трубадурів, мандрованих менестрелів це вона сама, це її вкрадена таїна. Того не сказала б і єпископові — сповідникові. Він сахнувся б як ід пекельного видива, — він не сказав би — **absolvo te, Anna filia mea..** Він не повірив би, ніколи не повірив, що вона чиста, як лілея, що грішна тільки пісня — таїнний забаг душі її, жага, що даремно витліла, він не повірив би їй, єпископ Савейра, як повірив довірливий Генріх. Бідний Генріх... Хіба не страшніша від зради плоті, **зрада душі**, хіба не миліша дияволові?...

Тучне обличчя короля блищало. Король ішов ходою потожого телепня. Він важко ставив ноги й сопів.

— Пані — сказав він стиха — не глядіть праворуч — там шибениці. В вашому стані благословенства не годиться дивитись на підлі речі...

Анна спроквола обернула до нього голову. Анна Реґіна підвела холодні очі, прижмурила їх і не завважала гадючого шепотіння юрби. Її очі були чорні й глибокі, як у матері Інґіґерд. Вона була горда й благословенна, як і всі ті, що були в цьому світі першими після Господа. Так король, її любий муж, був правий — вона повинна дивитись тільки на троянди й райдуги. Її син буде дужим і хорошим. Він же буде владарем Іль де Франсу. Він же буде внуком Ярослава.

Губернатор Парани прихильно ставиться до українців

На з'їзді української еміґрації в Бразилії обрано Т-во Прихильників Української Культури. Воно являється центральною репрезентацією українців на терені цієї країни. За короткий час свого існування воно розгорнуло широку діяльність. Головну увагу звернено на ведення культурно-освітньої праці поміж українськими хліборобами, що розкидані по лісах і найбільше відчувають брак зв'язку з українськими осередками. З метою обслугування їх зорганізовано низку поїздок українського фільмового діяча з північної Америки Василя Авраменка. Українські колоністи-хлібороби з захопленням відвідували його фільми. В різних місцевостях постали драматичні гуртки з української селянської молоді. На окрему згадку заслуговує діяльний гурток ім. Лесі Українки в Прудентополісі. ТПУК звертає також увагу на економічне життя українських колоністів. Допомагає їм поліпшити методи сільсько-господарської продукції та організовує спільний збут хліборобських продуктів. Діяльність Т-ва зустрілася з позитивною оцінкою українських колоністів і місцевого уряду. Зокрема прихильно ставиться до нього губернатор Парани Мойсей Лупіон та очолений ним уряд. Урядові кола цієї провінції поставили собі за завдання осягнути господарську самовистачальність і найкращих реалізаторів цих своїх плянів бачать в українцях, яких називають «людьми пшениці». Активну участь у праці ТПУК беруть оо. Василіяни. Підчас крайового свята «День Парани», на якому був присутній президент Бразилії генерал Евріко Дутри, відбувся в його честь концерт з участю також двох молодих українських артистів-співаків подружжя Мацюків, які прибули нещодавно до Бразилії з транспортом ДП. Вони виконали з великим успіхом кілька клясичних творів бразілійських композиторів та дует з опери «Іль Ґварані» Карлоса Ґомеса. Уряд висловив їм письмову подяку й признання за їх спів. Молоді співаки здобули собі вже популярність в південній Бразилії, де виступають з концертами на естрадах, перед мікрофонами й ведуть педагогічно-музичну працю. (За ПБ-Лювен)

Владика Бучко прибуде знов до Німеччини

Владика Бучко, Апостольський Візитатор для українців-католиків Західньої Европи відбуває чергову візитаційну поїздку по українських осередках заходу. В Англії Владика відвідав усі більші українські громади та відбув низку важливих розмов з англійськими церковними достойниками про налагнання та скріплення духовної опіки й допомоги українським скитальцям на терені В. Британії. У понад 200 таборах в Англії живе коло 40.000 українських робітників. Три чверті з них греко-католики. Їх обслуговують 15 священиків. Владика Бучко робить заходи, щоб на британський острів вислати більше священиків. Свою підтримку обіцяли Йому кардинал Ґриффін, архиепископ Ґодфрей та Апостольський Делеґат і голова Католицького Комітету на Англію єпископ Елліс з Поттінґем. Повертаючися з Англії епископ Бучко завітав до Голляндії, де відвідав Греко-Католицьку Духовну Семінарію в Кюлембурґу й висвятив нових священиків. У Бельгії з нагоди візитації Апостольський Візитатор відбув розмови з оо. Бенедиктинами східнього обряду з метою домогтися їх згоди на прийняття оо. Студитів, які тепер проживають у Німеччині. Свою візитаційну поїздку по Бельгії владика Бучко закінчив посвяченням каплиці в Рессе-Сіте Роляnд. Цю каплицю за власні кошти побудували українські вуглекопи. Це вже друга греко-католицька каплиця, що постала на терені Бельгії заходами українських шахтарів при матеріяльній допомозі дирекції копальні. З Бельгії Князь Українсько-Католицької Церкви поїхав до південної Франції, щоб пізніше прибути до Німеччини й Австрії. В половині березня Кир Бучко повернеться до Риму. (За ПБ-Лювен).

Чужинці в гостях у професури УВУ

Нав'язання контактів українських науковців з чужинецьким науковим світом, зміцнення зв'язків з іноземними науковими інституціями, з представниками американської та німецької влади має велике значення для гідної репрезентації нашої науки назовні та для поліпшення умов праці наших наукових закладів і окремих учених. Всякі такі зустрічі, спільні наукові засідання, участь наших науковців у чужинецьких наукових з'їздах приносять безперечну користь усій нашій українській справі. Тому можна привітати й ініціятиву Українського Вільного Університету, що влаштував у Тетянин день 25 січня вечір-зустріч з представниками американської і німецької влади та діячами німецької науки.

Зустріч відбулася в німецькому студентському клюбі в Мюнхені. В ній взяли участь численні чужинці. Гостями українців були чільні урядовці Мілітер-реґірунґу, його відділу для високошкільних справ, також представники державної канцелярії баварського уряду, міністерства освіти і культів, та високих шкіл, серед них ректор мюнхенського німецького університету та ціла низка професорів. Були присутні також о. Стах, другий Генеральний Вікарій о. Голинський, директор Західньо-европейського Представництва ЗУ АДК д-р Смук, його заступник д-р Переґінець. Приймали гостей члени сенату і професура УВУ.

За чашкою чаю, в приємних обставинах, серед теплих розмов провели чужинецькі гості разом з українськими науковцями весь вечір. Гості виявили добру обізнаність з українською справою і виявили живе зацікавлення розвитком української науки на скитальщині, станом Українського Вільного Університету, перспективами праці українських наукових закладів на майбутнє й обговорили багато важливих проблем.

Під час зустрічі зі співом колядок виступив хор студентів. Під акомпаніямент бандур студенти Юркевич і Штокалко співали козацькі думи. Жіночий квартет «Роксолянки» в складі співачок Віри Дратвинської, Володимири Стрийської, Галі Романченко і Люни Луцької під мистецьким керівництвом Мирослава Палидовича виконав кілька номерів: «Чорна рілля» Людкевича, стрілецьку пісню «Накрила ніченька», в'язанку народних пісень, жартівливу пісню «Прийшла в церкву стара баба» на слова Руданського та інші. Майстерно виконала мелодеклямацію «Гуцулка» Володимира Стрийська. Представила гостям виконавців і всі необхідні пояснення англійською та німецькою мовою давала панна Мірчуківна. Чужинці були захоплені гарним виконанням. Наприкінці представник баварського міністерства освіти і культів Майнцольд іменем гостей дякував за гостинне прийняття і побажав, щоб УВУ почував себе в Баварії, як на своїй другій батьківщині на весь час перебування тут.

Тепла й щира атмосфера зустрічі українських науковців з чужинецькими гостями сприяла успіхові її мети і безперечно започаткувала ще тісніший контакт між ними на майбутнє. — Г. Д.

З УСЬОГО СВІТУ

— В Лондоні друкують серію нових німецьких п'ятимаркових банкнот, що будуть випущені в обіг протягом найближчих півроку замість теперішніх.

— Сніжні завірюхи в західніх штатах США, що захопили навіть південь (Каліфорнію), загрожують близько 4 мільйонам голів худоби. Отару з 21 000 овець виявлено замерзлою. Цю зиму вважають однією з найсуворіших в Америці.

— В Зундській протоці упав в море данський літак, що летів з Мадріду через Париж до Копенгаґену. 5 членів залоги і 23 пасажири, не зважаючи на всі ужиті заходи, лишились невиявленими.

— Коло Нойвіду відбудовано й освячено ще один зруйнований під час війни міст через Райн.

— В Ельванґені (американська зона) викрито пачкарську групу, що торгувала різними дурманами, наркотиками й цінними ліками (пеніциліном, інсуліном та ін.) американського, голляндського й чеського виробництва.

— Англійський уряд плянує збудувати вісім нових міст, щоб послабити мешканеву кризу в Англії.

— У паризького колекціонера Мульта вкрадено найбільшу в світі колекцію метеликів вартістю в 70 000 долярів.

— 8 угорських офіцерів, що приїхали до Трієсту брати участь в футбольному матчі, відмовились повернутися до Угорщини.

— Після демісії японського кабінету Йошіди японський парлямент знов доручив йому створити новий уряд.

— Американський уряд висловив готовість надати кожній арабській державі кредит в 1 міліярд долярів, як тільки в Палестині буде усталений мир.

— Повсталі карени, захопивши місто Інсейн (16 км на північ від бірманської столиці Рангуну), перерізали водогін, що постачає воду Рангунові. Вони відкинули також урядове військо, що намагалося вибити їх звідти.

— В західніх штатах США в гористому районі Сієрра-Неведа знов лютують бурі й завірюхи, що подекуди припинили місцеве сполучення.

— До Швеції прибуло польське рибне судно з 13 особами, яким пощастило втекти з Польщі, не зважаючи на посилену, за їх словами, охорону кордону совєтськими патрулями й літаками.

— В зв'язку з посиленою пропозицією товарів на американському ринку ціни на речі широкого вжитку в США, переважно на сільсько-господарські продукти, вдруге після закінчення війни тепер значно знизились.

— В Еспанії вперше після закінчення громадянської війни допущено до вільного продажу всі французькі газети й журнали, крім комуністичних.

— До Гамбурґу прибули 60 тонн індійського чаю, призначеного для населення Західньої Німеччини. Це є перша партія закупленого в Індії в кількості 570 тонн чаю. Ціна його в роздрібному продажі становитиме приблизно 30 нім. марок за кіло.

КОЖНОМУ слово

Ще в справі харківського комісійного магазину

Високоповажаний Пане Редакторе!

У Вашому часописі від 10. X. 48 р. було надруковано замітку під назвою »Де поділося майно харківського комісійного магазину», за підписом О. З.

Я один з тих, що точно знають, що і як робилося в харківському міському самоврядуванні (комісійні крамниці належали йому), цій своєрідній «державі», що жертовно діяла у фронтових умовах за пильним наглядом окупаційної військової влади, — вважаю за свій громадський обов'язок спростувати згадану замітку, подати громадянству інформацію в порушеному в дописі питанні і тим геть відкинути неправдиві твердження автора замітки. Прошу Вас, Шановний Пане Редакторе, не відмовити вмістити у Вашому часописі цього листа.

Большевики, тікаючи з Харкова, залишили населення (понад 400 тис.) без освітлення, води, палива і харчів. Зима була люта. Рятуючи населення міста від голодної смерти (особливо терпіла інтеліґенція), міське самоврядування, вишукуючи кошти (міські їдальні видавали щоденно близько 60 000 безкоштовних обідів) «виборола» перед окупаційною владою право відкрити власні комісійні крамниці. За оптимальною оцінкою речей і з мінімальним розміром «комісових», крамниці брали речі для реалізації. Що це за речі? Одяг, взуття, меблі, посуд, килими, тех. приладдя, музичні інструменти тощо. Дуже в обмеженій кількості потрапляли речі з коштовних металів (золото, срібло). Останні вигідніше було продати на чорному ринку. Особливий інтерес до цього виявляли німці.

Практика довела, що трапляються випадки, коли людина потребує негайно грошей і не може чекати аж поки річ буде продана. Щоб допомогти в таких випадках, крамницям було дозволено купувати в окремих випадках речі за твердим розрахунком. Розмір таких операцій не мав перевищувати 5 проц. до загального обігу. В наслідок цього, в комісових крамницях була деяка кількість власних речей міського самоуправління.

Як відомо, Харків евакуйовано в серпні 1943 р. Міське самоуправління забирало коштовніші речі й транспортабільніші цінності, що були його власністю, в тому числі і власні цінності з комісових крамниць. — Одної речі і ні на одну копійку ніколи не було вивезено чужих на комісію речей. Це перше, що я стверджую з усією відповідальністю. Отже не може бути таких громадян, які «просили повернути їх коштовності», а їм не повернули, бо «не було часу». Хотів би я почути голос такого громадянина! Отже не було і немає таких речей, щоб їх «роздати власникам», як це твердить автор замітки. Але що сталося з цінностями, вивезеними міським самоврядуванням, а не «деякими громадянами», як це говорить автор замітки? Підкреслюю останнє тому, щоб громадянство знало, що евакуацію харківське самоврядування проводило організовано (громада понад 1000 чоловік), об'єднавши коло себе ма-

Проблема інтеліґенції у поневолених народів

Написав БОРИС ЛИСЯНСЬКИЙ

II

Істотним і вирішальним чинником при визначенні правдивої інтеліґенції є **момент моральної відповідальности перед рідним загалом.** А це тому, що в руках національної інтеліґенції знаходиться вся майбутність цього загалу, за яку вона через це й несе повнообсяжну відповідальність. Почуттям цієї відповідальности перед рідним суспільством має бути просякнута вся психіка правдивого інтеліґента. І в добрих, «нерозхитаних» інтеліґентських родинах це (можна сказати: «кастове») почуття моральної відповідальности прищеплюється юній істоті вже з дитячих літ. Тому то її привчають до самообмеження і саможертви на користь загалу, до підпорядкованости вищим ідеям і провідним гаслам, а тим самим і до внутрішньої духової дисципліни. При добрій організації виховної справи молодий юнак чи юначка вже ясно собі усвідомлюють, що майбутня їх приналежність до провідної верстви суспільства накладає на них додатковий обов'язок, який вимагає певних **самообмежень** і певних **жертв**. Тих прикрих пут не мають діти з міщанських родин, що — як це можуть ствердити усі педагоги — в найбільшій мірі постачають суспільству кадри безмірно розбещених «маминих синків» та «татусиних донечок», що з ними і найкраща школа не потрапить дати собі ради. В значно гірших життєвих умовинах опиняється молодь свідомих своєї життєвої відповідальности, а тим самим і правдиво-культурних інтеліґентних родин, у яких та свідомість громадського обов'язку змушує батьків ставити високі вимоги до своїх дітей і вже в молодому віці виховувати їх на дисциплінованих членів суспільства, свідомих свого громадського обов'язку й охочих його повсякчасно виконувати. З гасла цього обов'язку автоматично зростає інше, а саме гасло **підпорядкованости ідеї загального порядку й загального добра.** Цієї підпорядкованости так нерідко бракує в міщанських, півінтеліґентних, а навіть і зовсім інтеліґентних, але внутрішньо-здеморалізованих родинах, де згладувані вже «мамині синки» й «татові донечки» мають забагато волі і натомість надто мало обмежувальних середників, що стримували б молодечий запал цих юнаків і юначок та обмежували б і доцільно реґулювали різні примхи їхньої ще не стабілізованої психіки.

Здобувши освіту та набувши належний зовнішній шліф, ці хибно виховані кадри молоді зараховують себе автоматично до інтеліґенції й силою життєвої інерції вливаються в її ряди. Але тут потрапляють в неналежне становище — фальшиве для самих себе, шкідливе для рідного загалу. Бо їм хронічно бракує того істотного елементу, що становить характерну познаку правдивої інтеліґенції. Цим елементом є: **відчуття своєї життєвої місії та стихійний порив до її жертовного сповнення.** Без належно-глибокого усвідомлення ось цієї життєвої місії та без стихійного почуття радісної офірности, як логічно-природної жертви, що її ціною купується воістину високий титул інтеліґента, — без цих ось психічних настанов годі казати про інтеліґенцію як про провідну верству суспільства та повноцінний його соціяльний складник. **Правдивим, повновартісним у житті є лише той інтеліґент, що сповнений свідомости свого завдання, своєї моральної відповідальности перед рідним загалом та непохитної рішучости до офірного чину на користь того загалу.**

З усього сказаного бачимо, що в щоденному нашому ужитку титул інтеліґента є недоціненим, а тому і не з належною повагою трактованим. Носити титул інтеліґента це справді висока честь, але честь, що має бути оплачена високою ціною далекойдучої жертви. Спромогтися на ту жертву може далеко не кожний, а тому далеко не кожний з рядів освіченого загалу має право називати себе інтеліґентом. Практикована у нас «метода автоматизму» у визначенні поняття «інтеліґента» ганебно скрахувала й обернулася в огидну карикатуру. Життєвий зміст і життєва правда відходять дуже далеко від тієї карикатури: інтеліґента визначає не внутрішня репрезентація у вигляді диплому, не (а тим більшій мірі!) зовнішня репрезентація — у вигляді добре плаченої посади, значного службового становища, люксусно обладнаного помешкання чи першорядного авта, а тільки й тільки психічний світ людини, її морально-духове обличчя. Хай добре запам'ятають це всі, а зокрема наше студентство, яке думає, що водночас із високошкільним дипломом воно автоматично набуває титул інтеліґента. Але це не так і не може бути так!

— — —

Як суспільна верства, що обслуговує інтереси і потреби цілої нації, інтеліґенція не може творити собою окремої «кляси» рідного суспільства. Тим більше, що вона формується за рахунок живих сил усіх кляс і суспільних груп широкого загалу — починаючи від аристократії й кінчаючи селянством та робітництвом. Саме оцим фактом зумовляється її «суспільна елітарність»: бо ж, абсорбуючи до себе з усіх суспільних верств «відселекціоновані», себто найбільш життєдайні й життєтворчі елементи, які в горнилі її духового активізму перетворюються в єдиний, одноцільний моноліт — інтеліґенція тим самим набуває великої інтелектуальної потенції й могутнього життєвого динамізму. Але як тільки вона зачинає втрачати оту свою «надклясовість» і перетворюватись в окремий замкнений у собі «соціяльний стан», губить вона життєвий свій ґрунт та «зависає у повітрі», позбавляючись через це допливу силодайних соків рідної землі. Тоді автоматично губить вона життєву рацію свого існування. Недавня минувшина подає нам щодо цього повчально-корисний приклад в образі старої російської інтеліґенції! В абсолютнім аспекті стояла вона на неабиякім духовім рівні, піднестися до якого лише мріяли інтеліґенції інших народів. Але в аспекті релятивному — щодо конкретних вимог поточної дійсности рівень тієї інтеліґенції царських часів був занизький. Бо ж вона відірвалася від рідного ґрунту, втратила живий зв'язок з народньою стихією, а тому й перестала справно розуміти всі прояви тієї стихії. На базі цього незрозуміння постали всі фатальні події російської революції 1917 року, що з них так зручно скористала концепція скрайнього большевизму. Цей воістину повчальний приклад виразно каже нам, що **життєздатною покажеться лише та інтеліґенція, що втримує органічний зв'язок з народньою стихією та не перетворюється в замкнену касту, а тим більше в цілком ізольовану суспільну верству.**

(Закінчення буде).

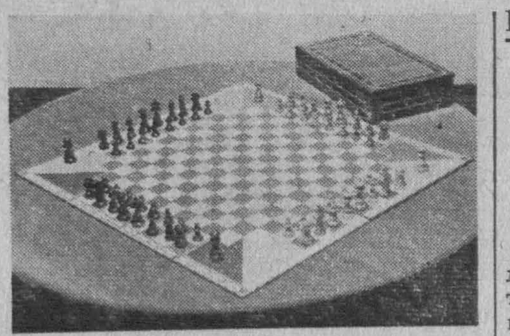

Атракцією шахового світу стала шахівниця на 4-ох грачів.

йже весь свідомий український актив, який перестала існувати аж в лютому 1944 року, коли цю громаду німці розпорошили по всіх усюдах — по фабриках і заводах. Отже і цінності вивезла українська установа, а не окремі громадяни. Що це були за цінности? Гроші, друкарські машинки, власні цінності з комісових крамниць (одяг, взуття, килими — все це в трьох пакунках, приблизно 100 кгр. (та золоті й срібні речі — переважно годинники й перстні — в двох пакунках з фактурами, запечатані сургучевими печатками — вагою приблизно 1 кгр. і вартістю близько 9 тис. німецьких марок (точної суми не пригадую, але можу помилитися лише на кілька сотмарок).

Отже це не було «два мішки золоти і срібних речей», як це твердить автор замітки, а лише два невеличкі пакунки, зазначеної вище ваги. І я тільки можу вимагати від автора О. З. довести протилежне.

Де ж ділися цінності? Гроші було до останньої копійки роздано як зарплатню за час-вересень 1943 р. — лютий 1944 р. — лютий 1944 р. наявним співробітникам харківських українських установ та потрібуючим допомоги. Всі видачі офіційно було оформлено. Друкарські машинки (здається, 13 штук, з них частина латинок' в останню хвилину перед ліквідацією «громади» в лютому 1944 р. було роздано) хто погодився окремим особам. Про долю їх нічого певного сказати не можу. Побутові речі (одяг, взуття тощо) було роздано потребуючим в основному того ж лютого 1944 р., а частину перевезено до Берліну — туди виїхало на роботи близько 200 осіб — і роздавалися, як допомога, бао дарунки. Зокрема, було подаровано один з найкращих килимів українські автокефальній православній церкві в Берліні.

Один пакунок з золотими речами вартістю приблизно на 3500 марок потрапив з вини осіб, прізвища яких я не можу тут назвати, до німецького банку того ж таки лютого 1944 р. Квитанцію банка я бачив на власні очі і знаю, в кого вона переховувалася. Другий пакунок вартістю до 6000 марок дійсно було залишено (забуто) у Вінниці, але він щасливо звідти пізніше був вивезений особою, яка перебуває в Німеччині, і переданий до рук основної групи з бувшого харківського самоврядування. Впродовж 1944—1946 років ці кошти зужито на допомогу цінних для української справи людям (і найменше харків'янам) і можливо навіть частково на створення «Східняцько-західняцького ферменту», як іронічнозауважує автор замітки. Одверто признаюся, що і в цьому я не вбачаю нічого неґативного. Недобре лише те, що автор замітки не ділійшов по-діловому до справи, подав неперевірені й неправдиві факти, а дещо подав з присмаком наклепу.

З глибокою пошаною до Вас, Пане редакторе

В. С.

Інж. ДМИТРО КУЗИК

Що цікавого в Америці?

(Власна кореспонденція „Неділі")

УЧИННІСТЬ ЛЮДЕЙ

Для чоловіка, що приїжджає з Европи до Америки, стисліше Сполучених Штатів Америки багато речей виглядає цікавими, новими, а то й дивними.

Вже по приїзді до порту вдаряє чоловіка велика ввічливість тамошніх людей. Навіть митним інспекторам залежить на тому, щоб Вам не робити ніяких прикростей, коли маєте речі, що підлягають оплаті. Вони радять Вам і допомагають самі, а коли вже таки мусять щось оподаткувати, тоді довго Вам виясняють і оправдуються.

Ваші кревні, їх кревні і їх сусіди та Ваші нові знайомі стараються допомогти Вам у всім. Одні приносять Вам убрання, суконки, плащі і капелюхи, правда, уживані, але зовсім добрі, а найважливіше модні, бо европейські вбрання в Америці не модне. Другі беруть Вас до крамниці і купують там для Вас все нове, убирають Вас від ніг до голови. Дітей найрадше обдаровують додатково долярами. Впливові шукають для Вас праці. При відвідинах довідуються, чого Вам бракує і потім приносять: то якісь фіранки, то столове накриття, то харчові продукти і т. д. Дучалося, що в час неприсутности нового іміґранта — коли десь працював чи шукав праці — добрі сусіди умеблювали йому цілковито кількапокоєве мешкання. В тім усім треба вміти здобути своєю поведінкою довір'я і симпатію оточення.

РАДІО

Американське радіо є у приватних руках — поодиноких осіб чи товариств. Їх програми складаються головно з реклям і грамофонових плит. Коли якийсь хор чи оркестра хоче грати для радіо, то мусить ще управі радіо платити за те, що робить собі реклямy: зовсім інакше, як це було в Польщі чи є в Німеччині. Тому в Америці нема ніяких оплат за радіо. Але з другого боку радіопрограма є досить бідна. Рідко є в ній щось справді цікавого й нового з наукового чи природничого світу. Хіба що тут була б заінтересована якась фірма у продажі своїх виробів. Поза тим американські радіостанції, яких є дуже багато, досить монотонні, всі на одну моду та з однією американською музикою, розуміється, всі також по-англійськи. Численніші національності, що можуть більше платити, наймають собі годину денно для авдицій своєю мовою. В ті години можна почути польську, італійську, українську та інші мови; але таких програм дуже мало.

Для старших мешканців те радіо є напевно цікавіше, як для нового іміґранта. Там подають, хто в місті помер, народився, жениться, що яка крамниця продає, та багато інших дрібних платних відомостей.

АВТА, АВТОБУСИ МОТОЦИКЛИ І РОВЕРИ

Коли їдете вулицею міста, містечка чи більшого села вдаряє Вас незчисленна кількість авт, що не тільки їдуть в один і другий бік, але і стоять обабіч дороги. Йде чоловік до праці, до церкви чи на прохід, сідає в «кару» (авто) і їде. Йде господиня на закупи, бере також «кару». Наші старі еміґранти з глухих сіл в краю їздять краще автами, як колись возами.

Бідніші їздять автобусами («босами»). Їх є дуже багато і їздять з великою швидкістю щогодини, щопівгодини по всіх селах і містечках, чи по всім краю. Переповнення там нема, хоч ціни дуже низькі. Ці автобуси сильно сконкурували залізниці, які тепер комбінують, як побити автобуси, або бодай якось гідно з ними ривалізувати.

Роверів по дорогах не видно. Ними їздять і ними бавляться діти. Також мотоцикли призначені в головній мірі для хлопців і для поліції. Ними навіть небезпечно їхати дорогами переповненими скорими автами і ще хутчішими автобусами.

МІСТА

Міста майже всі побудовані системою квадратів і прямокутників; теренові нерівності не ставлять великих перешкод для авт і трамваїв, отже вулиці рівні і довгі. Де-не-де по середніх містах виринають невеликі хмародери — це звичайно банки.

Але найцікавіше те, що будинки переважно дерев'яні. Колись дерево було дешеве і так було економічніше будувати. Тепер дерево дороге, бо спроваджують його аж з Канади, а для будинків уживають іншого матеріялу. Будинки з дерева побудовані побіч себе наражені дуже на небезпеку вогню. Тому в Америці добре розвинені і зорганізовані пожежні сторожі; по більших містах дуже часто чути сирени пожежних авт.

Вулиці й дороги по містах і селах дуже добре побудовані; кажуть, що дороги поставили американське господарство на перше місце у світі. Коло 20% всього населення Америки живе з праці при транспортових середниках.

ШКОЛИ

Найкращими будинками по містах і селах є школи. Їх в Америці дуже багато і густо. Середні школи («гай скул») є навіть по більших селах. Також пропорційно є багато високих шкіл. Дивне тільки, що лікарських факультетів замало і тому брак лікарів. Кажуть, що лікарські союзи спеціяльно дбають про такий стан, щоб не мати конкуренції. І справді бідним людям не вільно хорувати, бо лікарі дуже дорогі. Тому і наші лікарі з Европи мають всі добрі вигляди на провадження самостійної практики, по поборенню певних початкових труднощів.

Наука в Америці є обов'язкова і безплатна. Навіть книжки і зошити та інші потрібні прилади доставляє держава безплатно. Цікаве також те, що школами керують спеціяльні колеґії, вибирані на звичайних виборах всім населенням. Рівнож на покриття шкільних видатків є осібні податки.

АМЕРИКАНСЬКА КУХНЯ

Пересічна американська кухня в місті й на селі опалюється вугіллям, ґазом і електрикою. Всі три роди мають спеціяльні замкнення на печення. При паленищу, щоб не далеко ходити, є тепла й зимна вода і найчастіше відсвіжувач. Це наче середньої величини шафа, остуджувана електрикою; тут переховують господині всяку страву у низькій температурі. Нагорі або насподі відсвіжувача є перегідка для заморожування м'яса, ягід тощо.

Варення також не забирає багато часу, бо страви здебільшого береться з пушок; треба тільки підігріти. Американці вживають багато овочів, яких не треба й гріти. До миття начинь дають якийсь порошок, що дає піну, подібну до миляної. До прання служить електрична машина, що швидко пропускає багато білизни. Можна також за 25 сентів дати до пральні 10 фунтів білизни. Багатші вже й машиною прасують. Чистить убрання і плащі окремі підприємства. Шкарпетки міцніші за наші і носяться довше. Але коли вже мають дірку, то їх викидають. Кінець-кінцем господиня в кухні має дуже мало праці.

АМЕРИКАНСЬКА ЖІНКА

Головним заняттям америк. жінки, як оповідають самі американці, це «спендувати» (зуживати, видавати) гроші, які муж заробляє. Маючи таку привілейовану функцію в родині, пускає жінка найбільше грошей на себе саму. Вона старається мати наймодніше вбрання, малюється, ходить по сальонах краси і, що найприкріше для неї, морить себе голодом, щоб бути стрункою. Малюються всі, навіть в народній школі малі дівчата; цього, зрештою, вони вчаться також від своєї учительки, що перед виходом з школи малює себе в клясі перед всіма дітьми. Постійна голодівка робить жінку блідою і майже хорою, отже замість бути гарнішою стає поганішою — принаймні в очах свіжого чоловіка. Бо всі зразки жінок на вітринах з модниубранням і навіть показ краси в школі краси подають саме таку бліду й суху жінку.

Отже при вигіднім житті (навіть до чищення підлоги й меблів є електричні машинки) американська жінка без гумору, без радости і без вдоволення. Молоді жінки шукають посади секретарок і стенотипісток, також охоче вчаться на медсестер. Але всі ті заняття, як праця по фабриках є порівняльно мала; платня — половину чоловічої; пересічна платня американської жінки 100 до 200 дол. у місяць.

ПОШТА

Пошта в Америці належить державі і є найдешевшою в усьому світі. Коли в Німеччині лист коштує 20 пфеніґів., а за море 80 (летунська), то в Америці в краю і до Канади 3 центи, а до Европи (також лет.) 15 ц. Тому в Америці люди багато і часто пишуть, а через те й поштових скриньок у місті дуже багато. А треба знати, що пересічна платня ам. робітника така сама, а то й більша, в дол. на тиждень, що в Німеччині в марках на тиждень. При такій низькій поштовій оплаті пересічний громадянин дістає коло 50 святочних побажань з нагоди, прим., Різдвяних свят. Функціонування пошти дуже справне і це надає їй ще більшого довір'я.

ГАЗЕТИ Й ЖУРНАЛИ

В Америці навіть малі містечка мають свої щоденники великих об'ємів; звичайно є їх два — демократичний і республіканський. Їх ціна також смішно низька, пересічно 5 центів. Головні видатки видавництв покривають не передплатники, але реклями склепів і фабрик. Читач є властиво об'єктом реклями. А тих реклям ціла маса. Редакційний матеріял — неупорядкований; там вісті зі світу, з міста, з випадків по дорогах і т. д. помішані як горох з капустою. Чоловік мимоволі зупиняється на реклямах та інших дрібних справах. В неділю видають денники один або й більше веселих малюнкових додатків., чим найрадше забавляється молодь.

Америка також багато на журнали різного сорту. Риби, пси та всякі інші звірята мають також свої осібні журнали. Найбільш з усіх є поширений «Рідерс Дайджест», що дає місячно короткі звіти з усіх цікавіших книжок і подій у світі. Для самої адміністрації приняло недавно видавництво додатково 700 дівчат, щоб пильнували замовлення і експедиції передплатників.

ЦІНИ

Ціни в Америці дуже змінні. Перед святами йдуть звичайно вгору, а по святах на 30 до 50% падають. Однак публіка купує головно таки перед святами, бо так ніби випадає. Зрештою, є мода купувати багато дарунків членам родини і деяким ближчим. Ціни в засаді низькі. Черевики 4 до 7, сорочка 2 до 3, чоловіче вбрання 25 до 35 дол. А робітник (розумовий чи фізичний) заробляє місячно 200 до 400 дол. Дуже дешевий текстиль. Уживані, але ще цілком добрі штани гарно вичищені і випрасовані, коштують тільки 75 сентів, те саме коштує блюза. Всякі інші уживані речі, так звані «секинд гинд» (з другої руки) майже за дармо, бо того ніхто не хоче. Порядний вовняний плащ з другої руки тільки 4 дол. Певний час є так званий «сейлиз» (випродаж) або «кліринс» (вичищення склепу): тоді всякі товари продаються також по дуже низьких цінах. Радіо 10 до 100 дол. залежно від фірми і якости. Вони досить справні і тому не оплачується везти з собою до Америки.

Ціни харчів також невисокі, хоч щодо інших речей і не низькі. Є вони радше дивні. Фунт білого краяного хліба в целюльоїді (свіжий) коштує 17 центів, так само півтора фунтовий упакований буханець коштує тільки 19 сентів. Помаранчі часом такі дешеві як бараболя, а бараболя така дорога як помаранчі. Свіжа городина є цілу зиму. Один фунт цукру коштує тільки 10 сентів. Отже пересічний робітник заробляє на 1 год. 10 фунтів цукру. Теляче м'ясо багато дорожче за свиняче, що коштує пересічно 48 сентів за фунт. Худа солонина дорожча як товста, що коштує 25 ц. за фунт. А чистий смалець в гарнім упакуванні коштує тільки 19 ц. за фунт, значить за годину праці заробляє американський робітник 5 фунтів доброго смальцю.

Про інші цікаві тутешні речі — наступним листом.

Історія „Самопомочі" в Бад Верісгофені

До травня минулого року існував в Бад Верісгофені український табір. За наказом американської військової влади табір зліквідовано, а його мешканців розвезено до Авґсбурґу, Міттенвальду, Діллінґену і Н. Ульму. Роз'їхались усі і лише залишився приємний спогад про мальовничий Бад Верісгофен - Кнайпівський курорт.

Розїхались у різні сторони і члени кооперативи „Самопоміч" з надією на те, що на сторінках нашої преси прочитають колись звіт правління про свою діяльність. Минуло вже 9 місяців, а такого звіту ще нема. І ось, нарешті, в „Укр. Вістях" ми, із здивуванням, прочитали таку коротеньку замітку: „Подяка. Ректорат УВУ складає щиру подяку за пожертву 180 DM, що її сплатив до каси УВУ п. Володимир Мадич з Міттенвальду з доручення Ліквідаційної Комісії кооперативи „Самопоміч" в Бад Верісгофені". Але це ще не все. В часописах „Неділя" ч. 160 і „Укр. Вісті" ч. 266 ми знову читаємо нові подяки тому ж п. Мадичу з Міттенвальду, що жертвує 180 DM на КоДУС, як 30 відс. зиску кооп. „Самопоміч" також з доручення „Ліквідаційної Комісії". Все це, на перший погляд, заслуговувало б на признання і пошану, якби не було так, як сталося.

Тому ми, колишні пайовики кооперативи „Самопоміч", хочемо врешті, запитати шановного п. В. Мадича, як бухгальтера кооперативи, а також директора і голову Надзірної Ради, які ще не встигли виїхати за Океан про таке.

Шановні панове! Чи маєте ви хоч крихітку громадського обов'язку перед колишньою українською громадою в Бад Верісгофені? Де та тепер ліквідаційна комісія, що так щедро роздає громадське майно і хто входить в її склад? Де, нарешті, ваш звіт про вашу діяльність? Куди поділися товари, які залишилися в Парк готелі після виїзду останнього транспорту? Де поділися наші паї, адже ж було чимало таких родин, що мали по 5—10 паїв? Хто зберігає фінансові документи і акти Надзірної Ради? Яка була готівка у касі на день обміну валюти? І, нарешті, чи не сором вам писати такі дурниці, що 180 DM є 30 відс. зиску вашої кооперативи, бож нам відомо, що кооператива мала обороти і 35 000—60 000 DM місячно.

Нас дивує і обурює той факт, чому до цього часу кооперативна спілка не запитала Вас про Вашу діяльність.

„Приклад" табору в Бад Верісгофені може служити добрим сиґналом для наших вищих громадських чинників, бо крім „Самопомочі" в „невідомому напрямку" зникли з табору фортепіяно, великий радіо-приймач, кравецька машина, дві друкарські машини тощо.

Очікуємо від кооперативних провідників Бад Верісгофенської „Самопомочі" докладного звіту в пресі, і якщо такий не з'явиться в найближчий час ми змушені будемо звернутися до інших чинників.

Колишні пайовики.

(7 підписів)

КОМУНІКАТ

Фінансового Ресорту Виконного Органу УНРади в справі „Податку 22-го січня"

В зв'язку з проголошенням збірки „Податку 22-го січня" звертається до Фінансового Ресорту багато громадян, головно незамешкалих в таборах, з запитами, куди мають сплачувати податки. Цим усім громадянам відповідаємо:

Ухвалами Виконного Органу й Президії УНРади в жовтні й грудні м. р. доручено Фінансовому Ресортові оголосити збірку надзвичайного, одноразового, добровільного національного податку. Цими ухвалами встановлено на час перебування Української Національної Ради та її установ на еміґрації збір загального одноразового, добровільного податку з приводу річниць проголошення самостійности й соборности Українських Земель. Установлення податку з цього приводу та під такою назвою має за ціль нагадувати українському громадянству, що кожний український громадянин, без огляду на місце свого теперішнього тимчасового перебування, обов'язаний до матеріяльних жертв у боротьбі за визволення України.

Титулом „Податку 22-го січня" має кожний український громадянин обов'язок, без окремого індивідуального заклику, внести $^{1}/_{30}$ частину свого місячного заробітку чи то своєї місячної платні на Український Національний Фонд (напр. при місячнім заробітку 100 одиниць вплачується титулом податку 3,33 одиниці і т. д.) Ті особи, що не мають ні постійного заробітку, ні сталої місячної платні, складають на Національний Фонд таку квоту, що відповідає їх теперішнім фінансовим можливостям.

Зібрання податку провадитимуть по всіх країнах центральні крайові організації, зглядно центральні комітети. В тій справі розіслано обіжники. Особи, що не мають змоги з якоїнебудь причини, однаково таборяни чи приватно замешкалі, платити податок на збіркові листи, можуть сплачувати його безпосередньо на ось яке банкове конто:

Bayerische Vereinsbank München. Zweigstelle Max Weber-Platz. Konto Nr. 472 064

На грошовому переказі, зглядно на поштовій складанці, треба зазначити, що це сплата титулом „Податку 22-го січня".

Збірка податку триває до кінця лютого. Це банкове конто існує постійно й на нього можна сплачувати квоти і з інших титулів, призначених для УНРади.

Фінансовий Ресорт
Виконного Органу УНРада

Умови передплати „Неділі“

Німеччина Бельгія Англія США і Канада

поодиноке число

0,40 *DM* 4 б.фр 6 пенсів 5 центів

місячно:

1,60 *DM* 16 б.фр 2,5 шилінгів 20 центів

чвертьрічно:

4,80 *DM* 48 б.фр 7,5 „ 60 центів

піврічно:

9,60 *DM* 96 б.фр 15 „ 1,2 доляра

річно

19,20 *DM* 192 б.фр 30 „ 2,4 доляра

Закордоном передплату приймають наші представництва:

1. АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers and Publishers (for „Nedila“) 49 Linden Gardens, London W2.

2. БЕЛЬГІЯ:

Msr. Zavziaty Jean, 90 rue Wazon, Liege

3. США:

Mr. Theophil Rudakewych, 811 N. Franklin Street, Philadelphia 23 Pa.

4. КАНАДА:

„KALYNA“ Booksellers and Publishers, 1576 Dupont Street Toronto 9./ Ont.

Висилаємо „Неділю“ також до Австралії, Бразілії, Голляндії, Данії, Еспанії, Італії, Індо-Китаю, Чіле, Венесуелі, Куби, Ірану, Туреччини, Єгипту, Тунісу і трьох зах. секторів Берліну.

Крім вплат закордонною валютою, евентуально приймаємо розрахунок за допомогою КЕР-пакетів та інших дозволених посилок.

Книгарням та кольпортерам приділяємо значку знижку. На замовлення часопис висилаємо летунською поштою.

У випадку зміни адреси, необхідно присилати одночасно з повідомленням про це — 50 пф. (закордоном міжнародній поштовий купон) маніпуляційної оплати

Наша адреса:

Verlag „Nedila“ Aschaffenburg, Schweinheimer-Straße 50.

Видавництво „Неділя“

Не протекція, лише справедливий розподіл!

Комунікат Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету для зацікавлених еміґрацією до США

1) До станиці Злученого Українсько-Американського Комітету доходять в останній час різні поголоски, в яких закидають необ'єктивний спосіб розподілу посвідок „ін блянко“ для зацікавлених в еміґрації до США. Такі поголоски виростають часом до одвертих закидів про зловживання, а вслід за ними зголошуються наївні чи підіслані окремі люди з офертами зложення датків на допомогові цілі ЗУАДК в заміну за видання їм посвідки.

2) ЗУАДК як установа, що проводить еміґраційну акцію на засаді справедливости та повної безсторонности й уся українська еміґраційна громадськість мають однаковий спільний інтерес у тому, щоб еміґраційну акцію проведено якнайсправедливіше, коректно та об'єктивно. І тому ми певні, що зацікавлені в пошкодженні нам ворожі нам чинники й сили не можуть послабити праці ЗУАДК і правильної співдії з ним наших громадських установ в еміґраційній акції, хоча б вони вживали найгірших засобів, а їхні властивості „моральної“ натури нині чи завтра ми всі розкриємо. Поширювання таких ворожих спліток і провокаційних наклепів з жодній мірі не підірве здорових основ нашої еміґраційної акції.

3) Проте в інтересах самої української громадськости є не допустити навіть таких безпідставних поголосок. Для цього конечно потрібна безпартійна, льояльна і одностайна та взаємна співпраця всієї української еміґрації й ЗУДАК. ЗУДАК з свого боку готовий ґрунтовно перевірити й розслідувати кожний поставлений закид, спертий на фактах. Треба однак підкреслити, що поширювання беспідставних спліток унеможливиться цілковито лише тоді, коли кожний з нас в ім'я загального добра української еміґрації стоятиме на сторожі громадського інтересу й чести

München-Pasing, Bismarckstraße 20,

31-го січня 1949

Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет Гол. Станиця

Пам'ятайте про допомогу українським студентам!

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*. 1/2 стор 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор 50.—*DM*. 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM* Розшуки 10 пфенігів, матримоніяльне 20 пфенігів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

Появився друком

кишеневий календарець на 1949 і 1950 рік

дуже практичний 80 сторінок (тридцятьдвійка)

Окрім календарюму на 1949 і 1950 рік, що є конечне потрібний усім, хто виїжджає в різні сторони світу де може бути тяжко дістати наступного року, там знайдете адреси українських комітетів з усього світу, таблиці мір і ваги, важливіші відомості про кооперацію, каталог книжок, які появилися на еміграції і де їх можна купити та місце на різні нотатки.

Вийшло невеликим накладом, тому просимо замовлення слати негайно, щоб відповідно розділити.

Ціна 1 примірника 1,20 ДМ.

Для кооператив, кіосків і приватних кольпортерів при замовленні найменше 10 примір знижка 20%. Висилка в краю і за океан за післяплатою або наперід висланою готівкою.

Всі книжки наукові, релігійні, повісті, поезії, словники різних мов та різні журнали, які давніше і тепер виходять, замовляти в найбільшій кооперативній гуртовій книгарні

KOS Genossenschaftliche Vereinigung München 8, Rosenheimer Straße 46a

1-1 z

Використайте два тижні (1—15 лютня 1949 року)

дешевого закупу книжок!

Продаємо всі наші книжки з опустом:

50% при купні понад 5 прим. тої самої книжки,

30% при купні поодиноких книжок

Книжки висилаємо за післяплатою. Кошти пересилки покриває відборець. — Жадайте негайно наших проспектів і найновіших каталогів. Пишіть негайно замовлення!

Ukrainische Buchhandlung München Dachauer-Straße 9/I.

1-2 z

Відділ Правних Порад

Повідомляється, що при IRO Area 3 Sub HQ's Würzburg Schönleinstraße 3 відкрито Відділ Правних Порад для переміщених осіб, користаючих із признаних їм прав DP, які живуть у нищеназваних містах та округах:

Alzenau, Aschaffenburg, Bad Kissingen, Bad Neustadt, Brückenau, Ebern, Gemünden. Gerolzhofen, Hammelburg, Hassfurt, Hofheim, Karlstadt, Kitzingen, Königshofen, Marktheidenfeld, Lohr, Mellrichstadt, Miltenberg, Obernburg, Ochsenfurt, Schweinfurt, Würzburg.

Ціллю Відділу Правних Порад є інформування заінтересованих осіб про їх становище як чужинців замешкалих у Німеччині, як також уділення порад у справах і проблемах господарчого та правного характеру.

Звертатися особисто або листовно, англійською або німецькою мовою

Welfare Office — Out Service, IRO Area 3 Sub HQ's Würzburg, Schönleinstraße 3

Години урядування: 8,30—12 та 13—17,30 за виїмком суботи та неділі.

1-2 b

Підручник англійської мови Шидловської

3 частини висилаю в порядку післяплати негайно - Ціна 13 DM з пересилкою. — Замовлення надсилати:

Ukrainische Buchhandlung Kaufbeuren (13b), Schmiedgasse 1.

1-1 z

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ“

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Старший кавалер (будівельний інженер, затруднений при ІРО), невисокий темний шатен енергійної веселої вдачі, музикальний, господарний, не курить, здорової будови, недавно попав сюди з Чехії і тому тут без ширших знайомств, — хоче пізнати шляхом кореспонденції культурну, симпатичну, доброго серця та християнської моралі українку, панну чи вдовицю, 30-40 літ, яка в разі взаємної симпатії стала б йому правдивою товаришкою життя в умовах дальшої еміґрації. Дискрецію переписки ґарантую словом честі.

Листи слати на адресу: Козур (для ABC), München 2, Dachauer Strasse 9/II.

Інтелігентна пані, 29 років, хоче знайти друга для евент. спільного життя. Писати до „Неділі“ під число „Вродлива“

1-2 z

До всіх колишніх співробітників

Т-ва „Сільський Господар“, його Приятелів та Друзів!

Шановні Панове! На весну 1949 р., в березні, минає 50 років від часу заснування найстаршого українського сільсько-господарського товариства „Сільський Господар“, що довгі роки був осередком нашої зокрема західньо-української громадської агрономії. З пим Товариством звязані багато з нас безпосередньою працею, чи співробітництвом, богатьом із нас приходилося впродовж останнього чвертьстоліття переживати з ним, чи з другими зв'язаними з ним установами наші найкращі роки праці. Багатьох з тих, що працювали з нами для укр. громадської агрономії, чи для співпрацюючих з нею кооперативних, чи інших господарських установ, сьогодні вже немає в живих, багато із наших друзів роз'їхалося по світу і вони не зможуть розповісти про часи нашої спільної праці і переживань за час першого півсторіччя нашої громадської агрономії.

Але ж залишилося ще досить нас — тих, що були не тільки свідками, але й активними співробітниками праці „Сільського Господаря“. Нашим обов'язком є дати свідоцтво цеї праці та залишити його на пам'ятку черговим поколінням наших агрономів та інших народніх робітників на полі сільського господарства. Нашим обов'язком є згадати про тих працівників „Сільського Господаря“, що вже не живуть, а яких ми знали та їх працю нашими очима бачили. Бо роки ідуть, нас стає чимраз менше, головно ж тепер, коли наша еміграція роз'їжджається.

Тому звертаємося до Вас, Друзі,

1) пишіть спомини про Вашу працю в „Сільському Господарі“, не дивлячись на те на якому ступені праці Ви колись працювали (краєвим, окружним, повітовим, районовим);

2) пишіть про умови Вашої праці в даному часі та оточенні;

3) пишіть про установи з якими приходилося Вам працювати;

4) пишіть про особи з якими Ви стрічалися та їх відношення до нашої праці

5) пишіть про політичні, громадські та суспільні умови Вашої праці;

6) якщо у Вас є, то присилайте матеріяли з праці „Сільського Господаря“ і споріднених установ (звідомлення, афіші, запрошення, летючки, відозви, тощо та фотографії.

Все це буде збережене і в слушний час використане!

Проф. Д-р Є Храпливий в. р.,

Доц. А. Романенко в. р.,

Доц. М. Каплистий в. р

Матеріяли і спомини надсилати:

Sevcenco Society of Science, München, Versailler-Straße 4/I (Agron. Komission)

До уваги мурівців

Правління Об'єднання Українських Письменників МУР повідомляє всім членам і Кандидатам МУР-у свою нову адр.

MUR, Aschaffenburg a. M. Artillerie-Kaserne 2/40

При цій нагоді Правління МУР-у подає до відома, що членські внески можна пересилати поштою (1 DM місячно).

Правління МУР-у.

1-2 h

РОЗШУКУЮТЬ

Данилюк Павло шукає брата Данилюка Василя, котрий в 1942-му році перебував в Арбайтсдінсті у Львові, так само рідних і знайомих зі села Ганчарів, повіт Коломия. Писати на адресу: Danyluk Pawlo SP 99 096 BPM. 515 Par BCM „C“ Paris - France. 1-2 z

Мелінишин Іван, вернувшись з „раю“, шукає рідню й знайомих. Писати на адресу „Неділі“ для Мелінишина. 1-1

Городиських Ярослава та сестру Стефанію з Луків (біля Самбора) і Стахура Романа з Самбора шукає Богдан Захарко, Braunschweig, Rautheimerstr. Roselies-Kaserne, Bl. 1/95. 2-2 z

Ксеня Галюлька Міхальчик шукає рідних і знайомих із Руського Села коло Дубецька, повіт Перемишль. Писати на адресу.
Michalczuk, R. D. 1. Both. Pa. USA. 2-2

УНЕВАЖНЕННЯ

Уневажнюється старі печатки Української Гімназії в Ашаффенбурзі українською німецькою й англійською мовами, які пропали 17-го грудня 1948 року.

Дирекція Української Гімназії Ашаффенбурґ.

1-1

ПОДЯКА

Група хворих українців, що перебувають на лікуванні в шпиталі Ротенмюнстер, складають свого щиру і сердечну подяку станиці СХС у Фрайбурґу, за підмогу харчами та грішми. 1-1 b

ПОДЯКА

Замість вінка на могилу покійного б. п. Євстахія Дрогобицького, якого похорон відбувся в Нюрнберґу 24. 1 ц. р. злокили громадяни Нюрнберґу 25 DM на цілі СХС Жертводавцям щиросердечну подяку складає

Управа Станиці СХС Фюрт.

Хто чекає на гроші?

До всіх бувших робітників у Бельгії.

Державна Каса Річних Вакацій у Бельгії до дня I вересня б. р. одержала з поворотом через пошту 14.479 грошевих переказів на суму 3.091.756 б. фр. за робітників, що їх місце побуту в Бельгії невідоме.

Між тими управненими до пібрання грошей, на нашу думку, є більшість чужинців, в тому без сумніву українців.

Найбільша кількість таких робітників є в Німеччині, а це всі ті бувші вуглекопи Ді-Пі, що приїжджали на працю до копалень в Бельгії на основі контракту, а згодом з різних причин повернули назад до Німеччини.

Український представник при Конфедерації Християнських Синдикатів у Бельгії може взяти на себе тягар видобути ці гроші очевидно по одержанні від заінтересованих належних уповноважене.

З відзисканих в той спосіб грошей стягнемо 25%, а це:

- 10% на адміністраційно-технічні видатки поладнання справи.
- 5% на видатки за посередництво місцевих крайових установ.
- 5% на фонд набуття Українського Дому в Бельгії.
- 5% на фонд Української Національної Ради.

До відома українських філятелістів!

Центральний Економат і Експедиція вартісних паперів УНРади повідомляє, що вже появилась пропам'ятна серія поштових марок з нагоди відкриття I-ої сесії Української Національної Ради.

Марки видано у зв'язку із схваленою постановою УНРади про поштові оплати у внутрішньо - українських поштових зносинах, що незабаром буде впроваджена в життя. Ціна серії марок УНРади, що складається із 6-ти купюр, становить 2.— нм плюс кошти пересилки та опакування.

З огляду на брак доброякісного, гумованого паперу в Німеччині, тільки невелику частину накладу надруковано на білому, гарному папері з водними знаками, яку зарезервовано передусім для українських і частинно для чужинних філятелістів. Випущено теж обмежену кількість незубкованих серій, які відпускається замовникам, що одночасно замовляють 5 незубкованих серій.

Рисунки серій марок УНРади складають своїм змістом одну тематичну цілість. Два головні осередки Київ і Львів, представлені на двох перших купюрах, підкреслюють керівну ролю цих міст в історії України, а зображені на них мотиви двох тамошніх святинь символізують християнську ідею, що об'єднує наш нарід на всіх його землях та пов'язує з іншими християнськими народами світу. Дальші три купюри зображують низку історичних будинків, символізують етапи наших визвольних і державно-творчих змагань та етапи розвитку українського парляментаризму. Мотив кінцевої купюри представляє Декларацію УНРади проголошену дня 16. 7. 1948, що завершує, як останній хронологічно державний акт, весь досі перейдений шлях будівництва Української Держави.

Хто з українських філятелістів бажає закупити зубковані та незубковані серії марок УНРади на доброякісному папері з водними знаками, зволить негайно надіслати замовлення на адресу:

Zentral-Ekonomat u. Expedition der Wertpapiere des UNRates 13a Regensburg, Ganghofer-Siedlung.

ГОФГАРТЕН-ЛІХТШПІЛЕ

Hofgarten LICHTSPIELE

Сьогодні останній день!

Чарівна фільмова зірка Марґарет Локвуд знов захоплює глядачів своєю артистичною грою у фільмі

МІДЯНА ГОРА

Починаючи з п'ятниці

Матерне серце

Фатальна трагедія одніеї жінки

Початок сеансів. 14,00 16,15 18.30 і 20,30

Українське Християнське Видавництво вже видало:

1) о. В. Мельник:

Релігія і життя

64 стор., що дає християнську відповідь на важливі проблеми особистого і громадсько-Суспільного життя.

Ціна 1,50 *DM*.

2) Н. Королева

Во дни они . . .

64 стор. Мистецькі літературні оповідання з евангельськими мотивами.

Ціна 1,50 *DM*

Замовляти на адресу

Ukrainischer Christlicher Verlag, (13b) München 8, Ramersdorf, Angerstr. 17/II

2-2

Останні звідомлення

— Рада Безпеки ОН відхилила советську пропозицію зменшити озброєння п'яти великодержав на одну третину.

— В Нью-Йорку відбувається перша міжнародня виставка авт, в якій беруть участь переважно англійські, французькі, італійські й чеські фірми. Найдешевше авто (маленьке фірми Рено) коштує 1265 долярів, найдорожче — 22 500 дол.

— Буря, що пронеслась вночі проти 10 лютого в північній Німеччині, завдала багато матеріяльної шкоди. В Берліні завалилися кілька напівзруйнованих будинків, убивши двох людей.

— Останнім часом курс долляра на франкфуртській чорній біржі повільно, але безупинно знижується. За зелений доляр на минулому тижні платили щонайбільше 10 німецьких марок.

(Голос Америки)

— Величезна пожежа під час бурі знищила 5 лютого дві третини міста Котабато на Філіппінах. 10 000 осіб лишились бездомними.

З АШАФФЕНБУРЗЬКОГО СПОРТУ

Змагання з німцями

Змагуни столової сітківки «УСТ» розіграли разом з німцями мистецькі змагання за індивідуальне першенство Ашаффенбурґу. В змаганнях взяло участь 20 українських змагунів і змагунок та 12 німців з клюбу «Турн-ферайн 1860».

Жан Віміль, один з найкращих автоспортовців, трагічно загинув 28. I. — в день, коли 11 років тому згинув німецький автоперетонець Роземаєр

Перше місце в сінґлях (поодиноких змаганнях) серед чоловіків зайняв наш молодий грач Володимир Кахній, виграючи у німців Гайса та Гофмана, 4 і 5 місця теж зайняли наші молоді змагуни Кахній Роман та Столяренко. В жіночих «сінґлях» українки зайняли 3, 4 і 5 місця (Гадзяцька, Лукасевич, Белізнякова). В «деблях» мистецтво здобула найкраща пара Кахній — Гофман, а віце - мистецтво — наймолодші українські пінг-понгісти Кавицький — Кахній Роман. В «мікстах» перші два місця зайняли німці які дуже сильні в цій грі, а третє й четверте — наші: Кахній В. з Белізняковою та Столяренко з Гадзяцькою. В цьому році «УСТ» не спромоглося видати своїм членам премії та диплльоми для чемпіонів так як це було в минулому році.

29—30 двоє наших змагунів ІМКА гаківкої дружини взяли участь в складі місцевої німецької дружини проти Мангайму, який виграв ці товариські змагання, можливо тому що в його складі грали двоє американців — дуже добрих і досвідчених грачів. Вислід змагань 1:2 та 2:4.

Гаківка з берлінцями

Субота й неділя (5 і 6 лютого) пройшли в Ашаффенбурзі під знаком широко-розреклямованих змагань гаківки проти таких знаних дружин, як «Рот-Вайс»-Берлін та «Бад-Новгайм» (віцемистець Баварії). Берлінці в своєму турне чомусь поминули Ашаффенбурґ і замість повного складу берлінського клюбу, приїхало лише двоє (та й то бувших грачів того клюбу) разом з відомим уже ашаффенбуржцям Маннгаймом. Проти них виступила українська репрезентація, що грає в складі ашаффенбурзького клюбу, а саме: Будний, Цимбалістий, Пестик, Дицьо, Саво-1 і Саво-2. Перевага українців була повна й заслужена — 7:2 (0:0, 5:1, 2:1). На другий день той же Маннгайм заграв проти комбінованого Ашаффенбурґу, ворота якого дуже добре боронив молодий німець, що дістав лише одну «шайбу», між тим як Кіль в нападі стрілив за той час двоє воріт, встановивши вислід 2:1 на користь Ашаффенбурґу. З українців у цих змаганнях брав участь лише Пестик. В неділю відбулась чудова гра, темпо якої було максимум того, як можна грати на леді, що топився майже на очах. Через брак Бучацького наші грали не стільки комбіновано, скільки сольо, одначе тримались завзято і заломились лише в останній хвилині, про що свідчить вислід змагань 0:0, 0:1, 0:6. «Спешений» частими стрілами Будний в останні хвилини пустив у свої ворота аж три стріли.

М. Г.

ОСЕРЕДОК РУХ-У

Нещодавно в таборі Ділінген організовано осередок Руху Українців Християн. Записалося вже понад 30 осіб. Мета Руху Українців Християн протиставити християнську мораль і релігію в боротьбі з матеріялізмом-комунізмом — цим страшним ворогом людства. Осередок плянує організувати читання науково-релігійних рефератів для широкого громадянства табору. — П. П.

Лист про один концерт в Авґсбурзі

Веселі »Роксолянки«

Нас, українців, уважають за веселий і дотепний нарід. Українські анекдоти і дотепи відомі широко-далеко поза межами нашої Батьківщини. Але чомусь легкий веселий жанр у співах і музиці мало у нас популярний. На концертах залюбки вислухуємо наших сумних пісень («Ой горе тій чайці небозі»...) чи оперних арій. Колись у Львові повстав був квартет «Богема», але — хоч і мав успіхи — зі зміною обставин ліквідувався. Це, здається, єдине музичне тіло цього жанру яке взагалі на Західньо-українських землях існувало. На Радянській Україні було, наскільки нам відомо, кілька вокальних чоловічих квартетів але вони свій репертуар обмежували до народніх пісень легкого і комічного жанру.

Поява «Роксолянок» на нашому еміґраційному ґрунті здавалося б, мусіла знайти якнайживіший відгук серед нашого громадянства та підтримку всіх чинників, яким належиться таку ініціятиву підтримати. Не сталося ні одного ані другого — на загальну нашу шкоду.

Цими днями «Роксолянки» поперше загостили до Авґсбурґу і дали два концерти — в Сомме-касерне і другого дня в Інфантері-касерне. Автор цих рядків відвідав концерт в Інфантері-касерне. Не зважаючи на справді невелику кількість слухачів, артистки співали і грали (деякі речі були виконані з правдивою високомистецькою сценічністю!), немов у переповненій залі.. Це свідчить без сумніву про небуденний хист артисток і про їхню любов до музики й співу.

Диригент Мирослав **Палидович**, абсольвент львівської консерваторії, учень Туркевича і Колеси, вже відомий нашому громадянству із «Веселого Львова» де він був музичним співпрацівником, багато для цього квартету компонував і гармонізував — стоїть на чолі «Роксолянок». Під цим оглядом, як бачимо, «Роксолянкам» пощастило, і це видно на виконах квартету.

Квартет у складі Віра Дратвінська — перший сопран, Володимира Стрийська-Палидович — другий сопран, Галя Романченко — перший альт і Люна Луцька — другий альт — являють собою прекрасно зіспіване музичне тіло. Гармонійність дібраних голосів, їх сливе однакова міцність і камерна милозвучність являють собою, мабуть, не лише подивугідну випадковість, але й напевно вислід довготривалих вправ і праці над собою. Добре до них «припасована» акомпаніяторка пані Людмила Грицюк.

З репертуару, що був надзвичайно уміло дібраний, слід відмітити такі точки, виконані нарівні з кращими европейськими квартетами: Чардаш із відомої оперети Легара «Циганське кохання», «Спомин з гір» Безкоровайного в музичнім опрацьованню Балтаровича, «Лист з Канади» музика Вінклера, гармонізація Палидовича, танґо «Бачиш» композиція, слова і гармонізація Барнича, «Вуйко Влодко» муз. Ковлера, гарм. Палидовича, танґо «Мені так жаль за весною» слова Мигаля, муз. М. Палидовича і нарешті фокстрот «Літа минають» обрібка на квартет з «Запорожця» Козака. Слід відмітити багату ґардеробу артисток.

Квартет дбайливо готується не лише до кожного свого концерту тут серед нас на еміґрації, але й дбає про те, щоб, — якщо цього доля схоче — не приїхати з порожніми руками за Океан: дбайливо готує репертуар в англійській мові. Хоче від'їхати як цілість. Деякі з членів квартету відмовились від індивідуального виїзду, хоч і мали таку змогу.

Чи станеться це — справа майбутнього. Не так мало вже нас тут лишилося, щоб ми і самі не потребували час від часу відпочити, слухаючи чарівного співу «Роксолянок». Отож мусимо подбати про наших милих пань, веселих «Роксолянок» і то подбати всі: громадянство — відвідуючи концерти, а наші організації, установи і керівництва таборів — всебічною підтримкою цьому музичному ансамблеві. — (п. к.).

Поворотець з Советського Союзу розповідає про життя в Україні

РЕПАТРІЯНТИ караються в шахтах

...Його обличчя виснажене, а щоки змарнілі. Молода висока постать вже трохи згорблена. Глибокозапалі очі поблискують хоробливим вогнем.

Ми заходимо в кімнату і я садовлю його на найкраще місце — біля батерії центрального огрівання. Він скидає з себе верхню куртку і притуляється спиною до теплого калорІфера. Потім виймає з кишені папірець, розправляє його і нервовими пальцями сипле тютюн, а напруженість під час такого — здавалось би звичайного — процесу вказує на те, що ця людина звикла бути весь час настороженою, завжди сподіваючись біди...

Так, він був на підсоветській Україні і бачив, як там живеться. Може нам дещо розповісти, коли це нас цікавить. Звідти повернувся недавно. Про засоби, які допомогли йому вернутись він просить у газеті не писати і про ім'я його теж не згадувати.

...Пан М. працював разом з німецькими полоненими на відбудові Донбасу. Совети й досі не спромоглись відбудувати шахти зруйновані німцями. Старі — глибокі — шахти залиті водою. Одну з них «Краснополье» совети пробували висушити і поставили для відпомповування води 20 великих помп. За три роки безперервної праці рівень води в залитій шахті зменшився лише на один метр (глибина шахти 200 м), отже думку про осушення великих шахт довелось відкинути, а відбудову припинити. Тому в Донбасі копають тепер неглибокі (максимум 80—100 м) шахти і до того ж не сторчово, а похило т. зв. уклони. Вугілля в них рубають стоячи по коліна в воді, а вивозять санками, які тягнуть люди: в неглибоких шахтах ліфтів немає. Охорони праці теж немає, тому часто бувають обвали, що нераз засипають цілі шахтарські бригади. Праця йде на три зміни по 8 год. кожна. Хто не виконує норму, того називають «вредітель» — навіть якщо це німецький полонений. Працюють у шахтах переважно полонені німці а також **колишні громадяни СССР, які повернулись з Німеччини додому.** Їх спершу тримали за дротами, а згодом дроти були зняті, одначе кожен поворотець мусить за кару відпрацювати у шахті мінімум п'ять років. Деяким дівчаткам вдалось було спочатку влаштуватись на легшій праці, але в 1946 р. їх зареєстрували, а після реєстрації кожній заявили, що відтепер вона може працювати лише в шахті. Життя поворотців було навіть гірше за життя полонених, бо полонені дістали одного разу полотняні черевики на дерев'яній підошві, за які цивільне населення давало їм потім 200 і більше рублів, в той час як поворотці не дістали взагалі нічого. Хто працював у шахтах, — діставав на день 600 грам хліба, 17 гр. цукру та два рази в день миску баланди, при чому до грошової реформи купити щось було неможливо. Плата забойщика виносила 700-800 рублів місячно, а вагонщиків і тих, що працювали на платформах — не більше 500 рублів. Всі полонені були поділені на групи: 1-а й 2-а групи працювали в шахтах, 3-я на будівництві а 4-а — ОК (оздоровітельная компанія) — на будівництві й різних таборових працях. Щомісяця проводилась стисла контроля і всі підозрілі речі (напр., кишенькові ножі) забирались. Води в таборі не було: її привозили здалеку і як дефіцитну річ роздавали дуже скупо — так що в одній мисці, і навіть в одній і тій же воді мились 15-20 чоловік.

Спецодягу теж не було і люди спали в тій самій одежі, в якій працювали в шахтах. Лише в 1947 р. полоненим видали коци і сінники, набиті соломою. Від різних хвороб в таборі мерло багато людей, але щоб про це не дізналось цивільне населення, трупи виносили лише вночі. З мертвяків скидали одежу, після чого голі тіла скидались у яму, з якої колись брали пісок: в одну таку яму «вміщалось» 40-50 трупів. Німецькі санітари мали наказ заглядати померлим у рот і, якщо хтось мав золоті зуби, — виривати їх та здавати начальникові табору. Були також окремі випадки відстрілювання пальців — тобто якщо хтось мав на руці перстень і не міг (через попухлі руки) чи не хотів його зняти, то такому відстрілювали палець, після чого перстень легко знімався. Для полонених свят не існувало: в советські свята треба було виконувати «встречний план», тобто підвищену норму, а в релігійні свята їжу в таборі нарочито варили гіршу, ніж звичайно, щоб у свідомості полонених релігійне свято асоціювалось з поганою стравою. В 1947-48 рр. були введені «виходние дні» — святкувалось кожен сьомий день, незалежно від того, чи був це будень чи свято. Після грошової реформи, коли з'явилось більше товарів, а в населення не було грошей, щоб їх купувати, полоненим теж дозволили купувати собі дещо по цінах: 1 кґ масла — 76 рублів, 1 кґ ковбаси — 70 р., 1 кґ сала — 88 р., 1 л. молока 7 р., 1 буханка хліба (біля двох кіло) 12 р., убрання — 1 200—1 500 р. Таке ж дороге було і взуття.

Листуватись полонені спершу взагалі не мали права, але з 1947 р. їм дозволили писати своїм рідним. Розмір листа складався спершу з 25 слів, а згодом був збільшений до 10 рядків. Писалось на відкритих почтівках, при чому вся пошта контролювалась спершу цензурою НКВД, а після цього — антифашистським комітетом. Цей комітет мав своїм обов'язком також карати тих, кого ловили на спробі утекти з табору (хто утікав з праці того карали на ґарнізонній службі), а також виявляти всіх тих, хто хоч трохи говорив по-російськи: таких розстрілювали, підозріваючи в них колишніх громадян СССР, які будім то служили в німецькій армії. Найбільше знущалися з полонених советські жінки, зокрема лікарки, які працювали на медпунктах. Щоправда в цьому відношенні тяжко було віддати комусь першість, бо коли напр., узятих в полон німців гнали вулицями Києва, населення кидало на них каміння та лило з вікон гарячу воду.

Записав П. Д.

Ветерани Ґеттінґену посвятили свій прапор

В українському таборі в Ґеттінґені відбулася урочистість посвячення прапору місцевого відділу Союзу Українських Ветеранів. Прапор посвятив греко-католицький парох о. декан М. Раковський. В урочистості взяли участь командант табору сотник Савченко, члени таборового комітету, голови всіх таборових організацій, делеґація Відділу СУВ у Бравншвайґу, організація СУМ та Пласт і таборове громадянство. Вранці по апелю відбулося піднесення на таборовому майдані національного прапору. По Службі Божій і по молебні відбувся акт посвячення. У своєму короткому слові о. декан Раковський зацитував текст Універсалу Директорії УНР від 22-го Січня 1919 року та висвітлив велич тогочасної історичної хвилини. Після того о. декан передав прапор начальникові Відділу поручникові Івану Соколу. З його рук прапор перебрав хорунжий Палій. Безпосередньо по закінченні акту посвячення прапора відбулася дефіляда Відділу СУВ та Пласту й СУМ-у. Дефіляду відібрали члени управи Відділу, голови таборових організацій і запрошені гості. Увечорі після зняття національного прапора в залі таборового театру відбулася Академія присвячена актам 22-го Січня. Програма Академії складалася з святочної доповіді та вокально-деклямаційної частини. Доповідь на тему «Українська національна традиція в державно-історичних актах нової доби» сказав член Відділу поручник Лисянський. Деклямували члени Пласту й СУМ-у. Кілька вояцьких пісень виконав чоловічий хор табору під дириґуванням комбатанта Василя Поляка. Академію закінчено національним гімном. Увечорі в тісному колі комбатантів відбулася товариська зустріч з участю запрошених гостей. Прапор виконано заходами члена СУВ підпоручника Івана Чижа, який запроектував прапор.

Б. Л.

Українці на женевській конференції

Ми вже двічі повідомляли про женевську конференцію ІРО й добродійних установ, на якій обговорено цілість проблеми переміщених осіб. Згідно з повідомленням Пресового Бюра в Лювені, конференція відзначалася тим, що поруч численних делеґатів добродійних установ та високих урядовців ІРО участь у ній взяли також представники різних допомогових комітетів окремих національних груп скитальців. Від українців на наради прибули представники ЗУДАК-у, а саме Панчук з Дітройту та д-р Р. Смук, представник ЗУДАК-у на Німеччину. З Европи участь без мандату взяв інж. Кішка з Бельгії, який відбув окрему спільну конференцію з членами дирекції Головної Квартири ІРО в Женеві.

Preis 40 Pfennig Ціна 40 пфенігів
„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 6. АШАФФЕНБУРҐ, 27 лютого 1949. Nr. 164

Сотні тисяч людей

маніфестували проти тоталістичного терору

Могутній виступ Папи з балькону катедри св. Петра

Сотні тисяч людей зібралися минулої неділі ранком на площі св. Петра в Римі, щоб вислухати велику промову Папи Пія XII з балькону катедри св. Петра в справі вироку на мадярського кардинала Мінсентя.

Промовляючи схвильованим голосом, Папа порівнював кардинала Міндсентя з християнськими мучениками старого Риму і заявив, що тоталітарні держави ніколи не примусять Церкву мовчати. Промову, що тривала 11 хвилин і була виголошена італійською мовою, переривали щоразу оклики схвалення 250 000 натовпу вірних. Сім разів питав Папа велетенську авдиторію чи вона бажає, щоб Церква замкнулася в 4 стінах тоді, коли диктаторські режими переслідують Церкву, духовенство й вірних. І за кожним разом італійський натовп відповідав — ні. Пій XII згадав, що новітні кати перевишили засоби, якими мучено християн в часи Нерона. Вони застосовують найновіші осяги науки, щоб довести жертви тоталізму до сорому й фізичного заламання. Хто ж може мовчати — запитав Папа — коли Церкви, зв'язані з різними народами силою відриваються від християнського центру в Римі, коли всі греко-католицькі єпископи перебувають на засланні за те, що вони не погодилися відступити від віри батьків. І коли до в'язниць замикають священиків і вірних лише за те, що вони не погоджуються відлучитись від своєї матірної Церкви.

Папа Римський появився на центральному бальконі катедри св. Петра в білій шаті, покритій червоною мантією. Під час його появи маси народу почали співати привітальний гімн: «Хай живе довгі віки Римський Папа». Після 4-хвилинної овації Папа звернувся до своїх вірних словами: «Римляни! Любі сини й доньки!» Після того першого речення натовп зробив знову 1-хвилинну овацію своєму єпископові (Папа є єпископом Риму), яку годі було втихомирити. Американські кореспонденти, передаючи свої звідомлення про ту могутню римську маніфестацію, підкреслюють, що Папа Пій XII, якому 2-го березня ц. р. минає 73 роки, не зважаючи на свою ніжну постать, промовляв сильним голосом і жестикулював обидвома руками.

До Берези Картузької

вивозять совєти польських патріотів

Також українці й білоруси сидять за її дротами

Згідно з повідомленням польсько-американського аґентства «Інтеркетолік Пресс Едженсі» з Нью-Йорку, польські відділи безпеки виловлюють національно настроєних патріотів і вивозять їх до концтаборів в Березі Картузькій та Сельцу. На території Польщі обов'язує й надалі договір на підставі якого польських громадян, що їх діяльність уважають небезпечною для червоної армії, судять совєтські суди. Цей договір, підписаний 17-го лютого 1945 року між польським міністром безпеки Радкевічем і совєтським амбасадором Лєбєдєвим, мав обов'язувати лише короткий час, а саме для безпеки транспортних шляхів червоної армії на польській території. Тим часом ще й досі всіх поляків, звинувачених в готуванні актів саботажу органи безпеки передають совєтському капітанові Борисові Туркінову. Туркін — член окремого відділу совєтського МҐБ — має своє бюро в департаменті концтаборів у Варшаві. Це молодий старшина, що збирає інформації про заарештованих «саботажистів» і вивозить їх окремими вагонами до Берези Картузької. В вагонах заарештовані перебувають у залізних клітках, а в кожному вагоні їде 6 аґентів МҐБ. Такі вагони минають польсько-совєтський кордон на станції Піщац і звідтіля спрямовуються до Берези. Славний вже давніше концтабір у Березі побільшено. Він має тепер 28 бараків, окрему секцію з 15 бараків і 16 будинків, де примістилася адміністрація. Табір має переходовий характер: він оточений кулеметами і дротами. Після слідства небезпечніших в'язнів висилають у Росію, а решту перевозять до концтабору в Сельцу 10 км на північний захід від Берези. Табір в Сельцу створений білоруським «Ґлавним Управлєнієм Лаґерями» і поміщує 3000 в'язнів. Це переважно поляки, вивезені до Росії в рр. 1939-1941, що їм досі не вдалося повернутись до Польщі. В таборі карається також певна кількість українців і білорусів, колишніх польських громадян, що найперше оптували за совєтами, але пізніше пробували завернути до Польщі.

В ПОЛЬЩІ ВИКРИТО «ЗМОВУ»

ВАРШАВА (Ройтер). Польський міністер безпеки Радкевіч повідомив польському парляментові, що масовими арештами в січні членів колишньої «армії крайової» вдалося запобігти виконанню змови на життя польського державного президента й членів польського уряду. Змова, мовляв, була фінансована долярами й фунтами стерлінґів і керована з централі за кордоном. Як запевняв Радкевіч, його поліція, що неофіційно налічує 300 000 чоловіка, досить сильна, щоб «впоратись з купкою зрадників».

ЗАХІДНЬО - НІМЕЦЬКИЙ УРЯД БУДЕ СТВОРЕНИЙ ЯКНАЙСКОРШЕ

БЕРЛІН (ЮП). Американський військовий губернатор генерал Клей заявив, що Сполучені Штати вирішили якнайскорше створити німецький уряд, хоч генералісимус Сталін недавно й завважив, що бльокада Берліну можливо буде знята, якщо буде відкладено створення західньо-німецького уряду. Бльокаду Берліну військовий губернатор назвав «невдалою». Адже ясно, що бльокада й загрози голодом не можуть бути знаряддям успішної політики. Генерал Клей відмовився висловити свій погляд на можливість зняття незабаром бльокади з Берліну. Проте не може бути ніякого сумніву, — сказав генерал, — що альянти спроможні постачати Берлінові з повітря доти, поки не осягнуть зв'язаної з цим мети. Не зважаючи на несприятливі метеорологічні умови, тоннаж товарів, що доставляються до Берліну, збільшується місяць від місяця. Тепер стало можливим постачати Берлінові понад 6 000 тонн, не збільшуючи при цьому кількости літаків.

Хто буде головою ЦПУЕ?

Кандидатуру Івана Вовка-Вовчука висувають бандеро-гетьманці

Українське громадянство на еміґрації в Німеччині перебуває напередодні нового політичного «наступу» бандерівської партії, на цей раз — на громадському відтинку. Після невдалих спроб сторпедувати Національну Раду і після глибокої внутрішньої декомпозиції та чистки у власних лавах, бандерівський штаб витягнув знову з партійної скрині старі засоби, створені колись ще Зеноном Пеленським: засаду про 77 відсотків та концепцію тактичного використання гетьманців проти українських демократичних політичних партій і громадських чинників.

Вкінці цього тижня, в Авґсбурзі (26-28-го лютого) має відбутися з'їзд делеґатів української еміґрації в Німеччині, що уконституується, згідно з новим статутом ЦПУЕ, як Головна Рада ЦПУЕ в Німеччині. За інформаціями, які дістаємо з поважних джерел, бандерівці на спілку з гетьманцями матимуть на цьому з'їзді на 51 всіх делеґатів 38 власних людей, готових на даний «вождями» знак голосувати за все і проти всього, що підтримуватиме або відкидатиме монопартія. Бандерівським головою нового ЦПУЕ мав би бути проф. Іван Вовк-Вовчук, дотеперішній заступник голови Національної Ради, або проф. Віктор Андрієвський, який одначе відмовляється кандидувати. Про солідну й систематичну підготовку бандерівців до першого ширшого зорганізованого виступу після компромітації під дверима «Української Трибуни» так пишуть наші кореспонденти з Мюнхену й Авґсбурґу:

Провід бандерівської партії, розтративши багато сил на ліквідацію внутрішньо-партійного бунту (навіть в Англії бандерівці розкидають летючки проти о. Гриньоха, головного стовпа УГВР) та не змігши забрати ліцензії на «Українську Трибуну» від п. Василя Пасічняка (хоч голова Василь Мудрий підписав відповідне звернення до Головної Квартири ІРО бандерівцям з проханням допомогти їм), дійшов до переконання, що така боротьба деструктивно впливає на партійні низи посилюючи стан розкладу й безголов'я. Коли ж до того в УГВР виникла думка повести переговори по лінії об'єднання УГВР і ульмівської УРДП (Чи, бува, не тому відійшов після невдачі тих переговорів п. Дивнич з редакції «Українських Вістей»?), бандерівський провід вхопився за найближчу дошку рятунку. Використовуючи свої значні впливи в централі ЦПУЕ й оточенні голови Мудрого, вирішив опанувати давно заповіджений з'їзд ЦПУЕ, «перебрати владу» в цій інституції в свої руки й через те, що її аґенди персонально й практично пов'язані до великої міри з роботою Національної Ради і Виконного Органу посередньо вдарити по роботі нашого парляменту та взяти під натиск акцію уряду. Для повного забезпечення впливів бандерівці запропонували співпрацю гетьманцям, які, як звичайно, на це радо пристали. Щоб свої дії відповідно могти маскувати бандерівці запропонували гетьманцям дати їхніх кандидатів на голову ЦПУЕ та найвідповідальніші посади, а коли гетьманці таких людей не підшукали, партія однозгідно вирішила, що єдиним її кандидатом буде пан Іван Вовк-Вовчук, якого всі більші табори пам'ятають з його славних відчитів з похвалою терору. Хто ж такий цей пан Вовчук, який таку визначну ролю відіграє в українських закулісних комбінаціях і про якого з таким виправданим здивуванням нещодавно говорила польська преса, дивуючись, як міг заступник голови парляменту брати участь у звичайному нападі на редакцію однієї газети?

На цю тему знавець бандерівського середовища наш міттенвальдський кореспондент пише: Про особу Івана Вовчука, якого небезпідставно називають «правою рукою Бандери», широкий загал українського громадянства знає дуже мало. Його прихід до ЦПУЕ означатиме м. і. повну ліквідацію т. зв. «східняцького» демократичного елементу, зокрема у франкфуртському секторі ЦПУЕ, де досі неподільно панував проф. Ветухів. (Співробітники: проф. Крилов, Дражевська, Старів, Єфімова та інші. Свого часу була вже навіть посередня спроба зменшити впливи проф. Ветухова, між яким і головою Мудрим дійшло було до драматичної розмови, під час якої обидва наші визначні діячі загрозили демісією). Проте, побоюючи зріст активізації ново-еміґрантського елементу, бандерівці якраз і вирішили поставити на чолі ЦПУЕ новоеміґранта, але звичайно такого, який поєднав би в своїй особі знання «східняцької» психології з вірністю бандерівській партії. Якраз таким ідеальним кандидатом і є проф. Вовчук. Проф. Іван Вовк працював удома в Україні в педагогічній галузі, бувши навіть директором 14-ої Харківської Школи. Досі невідомо чи був членом компартії. Якраз у його школі сталася була під час демонстрування фільму про «вітчизняну війну» пожежа, діти втікали через вікна й, палаючи з поверху, розбивались. За недотримання умов протипожежної безпеки директор школи мусів піти під суд, але цього не сталося. Директор залишився директором навіть за німецької окупації й пізніше на еміґрації нав'язав тісний контакт з бандерівським рухом, друкуючи в журналі «До Зброї» статті й оповідання, підписані прізвищем І. Вовк. Щойно після того, коли фактичний творець УГВР Іван Багряний посварився з Степаном Бандерою і, висівши з авта М. Лебедя (в якому проїхав цілу Словаччину), заходився організувати свою власну партію (УРДП), впливи Вовка-Вовчука зросли до того, що згодом бандерівці висунули його кандидатом на голову Національної Ради. Вже на еміґрації проф. Вовчук одружився вдруге з галичанкою. Для всіх, що знають оточення Бандери відомо, що колишній харківський учитель має велетенський вплив на особу «вождя» та ідеологічну лінію партії. Нічого дивного отже, що евентуальний прихід Івана Вовчука на місце пана Василя Мудрого, захитає позиції проф. Ветухова, фінансового референта Лямши та навіть його попередника інж. Мілянича, що останньо зв'язав свою діяльність з групою Доленка й Дубровського, яких ненавидить Вовчук.

Про співпрацю бандерівців і гетьманців в підготовці удару в Національну Раду через Юденберґ (назва авґсбурзької вулиці, де міститься домівка ЦПУЕ) так пише наш співробітник з Мюнхену:

Бажаючи мати абсолютну більшість делеґатських голосів, бандерівці заходилися найперше договоритись з мельниківцями. Визначні бандерівські діячі панове Галамай і Лозинський отримали були доручення спробувати «взяти правицею ЦПУЕ» (тобто правими партіями) і тому намагалися увійти в порозуміння з відповідними секторами ОУН (полковника Мельника). Проте політично зрілі мельниківські діячі, покликуючись на засаду всенаціональної консолідації, здійснену практично в Національній Раді, відмовилися від метод партійного натиску. Тоді бандерівці вже просто пішли до гетьманців, запропонувавши їм для більшої принади навіть обсадити високі посади в ЦПУЕ своїми людьми. Після такого порозуміння стало ясно, що бандерівсько- гетьманська коаліція матиме на з'їзді мінімум 75% голосів. Правда, тому що обидві сторони бажають себе в тій нехитрій грі перехитрити, можливі й всякі несподіванки. Як доказ цього наведемо свіжий приклад з Мюнхену, де хоч гетьманську акцію взявся крім бандерівців підтримувати також Союз Конструктивно Творчих Сил України, проте дійшло до перших розчарувань і звад. В суботу 12-го лютого, наприклад, в Мюнхені відбулося засідання Обласної Виборчої Комісії (на з'їзд) Бандерівці хотіли, щоб гетьманці висунули кандидатуру мґр. Лозинського, який сам себе захвалював, коли ж, не зважаючи на це, гетьманці віддали свої голоси на когось іншого, мґр. Лозинський провалився і був дуже розчарований злим функціонуванням створеної ним самим коаліції двох. І воно не дивно. Знаючи ідеологію бандерівців і гетьманців, можна вже передбачити: як би хитро вони не зговорювалися поб'ються раніше чи пізніше, бо закони політичної співпраці логічні й ведуть до консеквентного закінчення.

*

Коляборація бандеро- гетьманського бльоку має проте крім мінусів також деякі плюси. При всій наявності ідеологічних розбіжностей і протиріч між непогамованими революціонерами та непоступовими консерватистами, що живуть минулим, вона розкриває очі на їх залюбленість в монопартійність. Правдивість цього факту, здається, починають розуміти досить добре кола УГВР, зокрема близькі «Українській Трибуні», які щораз більше стають на власні ноги, відхиляючись від диктату партії.

(Далі на 5-ій стор.).

Англійський музичний видавець Едді Роджерс видав нещодавно популярну пісню п. з „Кожне поросятко має закручений хвостик" і обіцяв 1000 фунтів нагороди кожному, хто б це потрапив заперечити. Читателі видавця зібралися в його хаті з відповідним приладдям, намагаючись переконатись, що хвіст у поросяти простий

З'їзд ЦПУЕ відложено на один тиждень

Як нас повідомляють в останній хвилині, визначене на день 26 і 27 лютого засідання Головної Ради ЦПУЕ з технічних причин перенесено на 4 і 5 березня 1949 р.

станцію, що людей везли отопленими ваґонами — це заслуга ІРО, а не ОПУЕ. Так само не заслуга ОПУЕ, що матерів з маленькими дітьми довозили до залізничої станції критими автами та що людям на станції давали теплу страву, а дітям гаряче молоко.

Зате, якщо йдеться про ОПУЕ, — не зорганізовано бриґад робітників, які помагали б вантажитися людям. Далі не провірено, які умови у місцях призначення, до яких спрямовано наших людей та не нав'язано контакту з місцевими українськими чинниками щодо прийняття та ставлення до новоприбулих. У зв'язку з занедбанням цієї справи бувші мешканці ашаффенбурзьких таборів мають жаль і слушні претенсії до ОПУЕ. Ось листи, що свідчать про ці занедбання з боку ОПУЕ: **«Ми на Фраймані.** Родини з дітьми примістили на 2-гому й 3-ому поверхах по 100 і 150 душ на залю. Уявляєте собі, що там за безголов'я. Дитячий плач і вереск наповняють залю до-схочу. В нашій кімнаті-холодильнику мешкає 16 осіб. По воду й за обідом бігаємо на партер. Убиральні нема, є лише дві відкриті раковини. **Хочеться спитати наше ОПУЕ, що воно зробило для організації переселення. Серед переселених вже багацько хворих».**

Другий лист з Штуттґарту-Цуффенгавзену: «У Цуффенгавзені вже другий тиждень шафи, столи й ліжка стоять коло домівки СУМ й коло бльоків. Люди з малими дітьми ночують у домівці. Ні скупати дітей, ні перемітись. Частина людей у пивниці, на стриху. Було й таке, що управа призначала до примішень, **а люди мітлами виганяли.** Це в 2-гому бльоці. Отак люди й управа, що вже 2-гий тиждень не спроможна розмістити, зустрічають нас як братів. А на дверях бльоків написи: «Поважаймо українець українця як брата».

А ось ще **образок із Ельванґену:** «Вже тиждень як ми приїхали. Мої речі ще на подвір'ї. Я й багато інших сидимо в великій залі. З цеї залі нас виганяють. Мене дають на стрих. Управа не хоче допустити, щоб з ІРО та військової влади хтось приїхав оглянути як ми живемо. Мені нарешті призначили кімнату, але заки я поїхав по речі, бльоковий дав до неї вже когось іншого, а мені казав іти в пивницю. А в мене ціла родина хвора»...

Як свідчать листи, в деяких таборах про примішення рішала не доцільність і гуманність, а найбільш переконливим арґументом **була шинка чи гуска,** з якою треба було йти до мешканевого референта та бльокового.

Таборова управа «Піонір» в Ашаффенбурзі занедбала справу передачі бльоків американській владі в пристойному вигляді. Відповідальні за ліквідацію люди замість виконати як слід своє завдання, «ліквідували» безпанське таборове майно...

Це тіні акції переселення. Які її світла? Їх мало. Вони блимають слабенькими вогниками. А все ж таки вони є. Перше, це збереження, хоч уже не на довгий час і в зменшеному форматі одного українського осередка в північній Баварії. Разом із ним збереглися й різні громадські установи, які ашаффенбурзькі українці з трудом будували понад 3 з половиною роки. Деякі з них діють безперебійно, інші мусять перейти стадію реорганізації, щоб продовжувати свою діяльність.

Та все це не надовго. Бо над українським Ашаффенбурґом зловісною тінню й гнітючим тягарем лягла невблаганна перспектива дальшого переселення, що закінчить остаточно життя українських таборів в Ашаффенбурзі. За кілька місяців обернеться остання сторінка «книги буття» однієї частинки української політичної еміґрації, що майже чотири роки жила й працювала в тихому місті над Майном.

Не всі це розуміють

Як треба пропаґувати українську справу

Широка хвиля статтей в українській еміґраційній пресі, що обговорювала пекучу потребу пропаґанди української справи серед чужинців, мала на увазі головно ті найбільші нації, що займають провідне становище в світі. При тім ми все забуваємо що неменше значення має така праця серед наших ближчих сусідів і то в їх мові. А це тим більше, що великий процент (і цього негодиться забувати) наших людей послуговуються цими «сусідськими» мовами або відчувають певне тяжіння до «братніх» мов, або, нарешті, мають роздвоєну чи т. зв. подвійну приналежність культурну, побутову й психічну. Колись, в початках новітнього українського ренесансу, величезну ролю відогравали українські видання російською мовою. Вони давали не тільки потрібний і корисний для нашої справи матеріял для росіян, але усвідомлювали величезні лави тих українців, що поверталися до своєї батьківської мови й культури. Менше вдалі були спроби на відтинку польському, де вони часто викликали підозріння в «хрунівстві» й «продажності». Між тим наші сусіду прекрасно використовують всі пропаґандивні засоби в мовах своїх, чужих і таки в українській. Не кажучи вже про східні терени, також на еміґрації в Америці «старший брат» видає різний пропаґандивний матеріял для більш хиткого щодо національної свідомости елементу. Найновішим прикладом може служити видаваний у Лондоні часопис «Росіянин».

Оскільки велика потреба є в видаванні українських матеріялів мовами наших ближчих і дальших сусідів, свідчить поява нової праці проф. Володимира Січинського «Назва України» (Авґсбурґ 1948, Накладом «Гуртівні Паперу»), що викликала широкий відгук у читачів. Серед численних листів, що були адресовані до автора цієї праці, особливо цікаві два — мовами польською й російською. Обидва автори листів власне належать до тих людей, у котрих помітна згадана культурна подвійність, а які в своїй сфері серед свого товариства можуть, безсумнівно, відограти дуже додатню ролю в цілому українському комплексі.

Коли автор листа польською мовою — капітан польської армії, що тепер перебуває в Лондоні — більше цікавиться історичною частиною питання та спеціяльно картоґрафією України, яка широко використана в праці «Назва України» то другий автор — російською мовою ставить в ширшій площині проблему української пропаґанди російською мовою та робить досить слушні закиди «свідомим» українцям.

Лист остільки цікавий, що подаємо його повністю мовою ориґіналу.

Многоуважаемый Профессор!

С большою пользою для себя прочтел я Вашу брошюру относительно названия Украины, совершенно случайно получивши ее для прочтения. Я — украинец, но только плохо говорю и не совсем все понимаю, что читаю по украински. Таких очень много есть здесь й по всему миру. Вы должны Вашу книжку издать на русском языке. А то настоящие украинцы так наверно знают об Украине все и без Вашей брошюры и дальше будут украинцами. А вот мы, которых Вы называете ренегатами и «несвидомыми», даже не имеем никакого материала, чтобы убедиться, что мы не правы, потому что мы говорим и читаем лишь по русски, а по русски пишется и печатается только против Украины, а не в ее пользу. Мой Вам земляческий совет: издайте Вашу брошюру в 100 000 екземплярах. Только на переплете перемените название, потому что слово Украина для нас очень путливое. Вы назовите Вашу брошюру например так: «Русь, Малороссия и т. д.» И не упоминайте слово «Украина» до тех пор пока не будете говорить о самом названии «Украина». Простите за такие указания, но я говорю правду, которой нельзя скрывать и говорю, судя по себе. Я называю себя украинцем, но каждый раз с известным напряжением, какбудто бы извиняясь перед самим собою. С детьми нужно говорить детским языком и по детски, а мы по отношению к Вам — дети. Вы называете нас «несвидомыми» и в этом виноваты не мы, а Вы — «настоящие и щирые украинцы». Приобретите наши души, а наши языки сами сразу заговорят по украински. Вы хотите наоборот. И это очень плохо оканчивается и для Вас и для нас.

Спасибо Вам за Вашу книжку и дайте возможность всем Вашим «несвидомым» землякам благодарить Вас за нее.

Всего хорошего — (Підпис). Мюнхен.

> **Хочете мати „Неділю“**
> цікавішою, кращою, більш ілюстрованою?
> **Приєднайте їй бодай одного передплатника!**

Добрі вісті з Параґваю

З Параґваю пише нам п. Іван Вислоцький:

Параґвай, це країна, в якій українські скитальці можуть знайти сприятливі умови життя й з цього погляду поселення в Параґваї доцільне. Багато скитальців, нпр. інж. Дзюба, технік Коваленко, лікар Коваленко, панове Чекірда, Людкевич та коло 10 інших осіб влаштувалися на державних посадах. Тут великий брак фахівців, а місцева інтеліґенція нечисленна. Одначе хто хоче знайти державну посаду, мусить бодай частково знати еспанську мову. Тому наші люди в таборах повинні вивчати еспанську мову.

Деякі наші люди осіли на колонії. Дехто навіть купив собі власну фарму на сплату протягом шістьох років. Це — о. Куницький, о. Буґера, панове Пілів, Семчич, Лепкий і Кушіль. Родини Крутипорох, Турівненко, Буряк заснували собі власні варстати — слюсарський, ковальський і направи машин. Їх дружини відкрили ресторан у Енкарнасіоні. Це доказ, що можна тут закладати власні підприємства. Одна скитальча родина відкрила ресторан у Кармені. Інша має крамницю. Бляхар Пасічник у Кармен має власну хату. Так влаштовують собі в Параґваї життя люди, які прибули сюди в другій половині 1948 року.

Незабаром має розпочатися нова еміґрація до Параґваю. Одначе можуть їхати сюди лише люди праці, які мають енерґію та спритність. Треба взятися тут напочатку за будь-яку працю, роздивитись, ознайомитися з умовами, вивчити мову. Хто не має бажання працювати, нехай краще сюди не їде. Є велика потреба фахової інтеліґенції, яка зуміла б впоратися з початковими труднощами й яка мала б бажання працювати між нашими колоністами. На кілька тисяч українських хліборобських родин, які тут живуть, нашої інтеліґенції майже немає. Зокрема відчувається недостача українських православних священиків, лікарів, які пішли б на колонії, дентистів, аптекарів та інших.

Хто бажав би мати ближчі й докладніші інформації про життя й працю в Параґваї, нехай звернеться на адресу: Iwan Wyslockyj, Casilla de Correo 6., Carmen del Parana, Paraguay, South America. Листи слати летунською поштою. Пан Вислоцький дає найрадше інформації через Переселенчі Управи та Українські Комітети.

АНКАРА БАЖАЄ СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКОГО ПАКТУ

ІСТАНБУЛ. Турецький міністер закордонних справ Садак перед своїм від'їздом до Парижу на конференцію в справі пляну Маршала підкреслив конечність «системи для забезпеки миру на Середземному Морі». Він вважає неможливим вступ Туреччини до Атлантійського Пакту, бо він стосується лише країн в районі Атлантики. Туреччина ж не лежить над Атлантикою, а проблеми її безпеки пов'язані з іншим важливим реґіоном. Важливим є, щоб систему забезпечення миру в районі північної Атлантики узгіднити з відповідною системою на Середземному Морі.

ДП-виставка в Амстердамі

Головна Квартира ІРО в Бад Кіссінґені повідомляє:

Успіх першої міжнародньої мистецької виставки ДП в державному музеї в Амстердамі викликав запрошення її до Парижу й Брюсселю, де також мають бути влаштовані виставки після закінчення теперішньої. Офіційно виставка була відкрита для публіки 4 лютого. Вона триватиме до 31 березня. Виставка, яку підтримує і доглядає ІРО, складається з мистецьких і рукодільних виробів ДП з американської, британської та французької зон Німеччини. Понад 250 експонатів її становлять олійні картини, акварелі, різьба з дерева, ґравюри, а також різні рукодільні вироби з дерева, шкіри, текстилю, глини й срібла. Виставка розміщена в шести великих залях державного музею. Всі експонати вироблені протягом останніх трьох років майстрами дев'яти різних національностей в таборах ДП. Добір експонованих речей провадився під керівництвом проф. Альберта Пранде — колишнього викладача мистецтва в латвійській академії мистецтв і директора ризької державної опери. Проф. Пранде, що належить до Головної Квартири ІРО в американській зоні, витратив понад 8 місяців на готування виставки, а тоді виїхав на її відкриття до Голляндії. За його повідомленням, після відкриття виставки публіка була від неї в такому захваті, а газети вмішали такі прихильні рецензії, що вирішено видати ілюстрований каталог її. У відкритті виставки взяли участь представники ІРО з Парижу, Женеви та Бельґії, а також представники голляндського уряду. Париж запросив виставку на квітень, а Брюссель просив влаштувати її в ньому перед або після Парижу. Досі проте ця справа ще не вирішена. У цій вперше так широко організованій виставці репрезентовані такі національності: лотиші, литовці, естонці, українці, росіяни, поляки, вірмени й білоруси.

НЬЮ-ДЕЛІ (Ройтер). Вбивця Магатми Ґанді Натурам Вінаяк Ґодзе засуджений в Нью-Делі до страти. Смертний вирок дістав також і його співучасник Нараян Апте. П'ять інших обвинувачених засуджено до довічного заслання, а одного виправдано. Діґамбара Бадґе, що давав свідчення проти інших обвинувачуваних, звільнено з-під арешту.

Проблема інтеліґенції у поневолених народів

Написав БОРИС ЛИСЯНСЬКИЙ

III

II. ПРОБЛЕМА ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ У НАЦІЙ ПОНЕВОЛЕНИХ

Подаючи в першій частині нашого викладу дефініцію «правдивого інтеліґента», ми зовсім не випадково впровадили до неї слово «моральний». Те слово в сучаснім культурнім суспільстві не надто популярне: його питоме значення зосібна підупало в добу між 2-ма світовими війнами. Тріюмфи людського інтелекту, феєрично подані назовні блиском модерної матеріяльної культури — відсунули в затінок життя проблему моралі й зробили її неактуальною, а навіть «старомодною». Загальний напрям розвитку модерністичної літератури другого десятиліття XX віку найкраще стверджує цю тезу. Занята проблемами економічної відбудови світового життя, захитаного першою великою війною, суспільна думка не мала теж часу зупинитися належно над проблемами моралі. Але розквіт тоталітаристичних систем у вигляді московського большевизму та німецького гітлеризму з їхнім остентативним (тобто з цинічною відвертістю виявленим назверх) іґноруванням відвічних засад людської етики й моралі — струсонув збайдужілим людським світом та закреслився грізним memento'м для культурної людности на тлі безкритичного й безжурного її захоплення осягами матеріяльної культури. А вибух другої світової війни й напоєна новим суперпинізмом атмосфера повоєнного хаосу, над яким хвилями гучного грому котиться сатанинський сміх іґноратора всіх основних засад людської етики й моралі — цей процес пекельного вибуху проломив усі мури обивательської байдужости і вколисаного міщанським добробутом спокою та вдарив на алярм. Счинився великий зрив, велика буча й суматоха, з хаосу якої виразно проте задунали здорові голоси духового протверезіння й конкретного думання. Стихійно, а при тім блискавично відбулася перестановка і перебудова всіх світоглядових закладів а то в напрямі здорової їх санації та запровадження до них знову «реабілітованих», тобто відновлених у своїх законних правах, споконвічних засад етики й моралі. Громадсько-суспільна й політична думка всіх культурних народів світу, не виключаючи навіть і супер-матеріялістичних народів Північної Америки, зробила крутий і рішучий зворот у бік ось тих притрушених життєвим порохом етично-моральних принципів, увівши їх як істотний складник до арсеналу практичних засобів своєї політики.

Ось такий стан річей маємо на сьогодні всюди, в цілому світі, що виривається з залізних обіймів золотого кумира та прагне навернутися до найвищих засад етики й моралі, умішених в системі Христової науки.

I, якщо це так, якщо народи з міцним уже життєвим фундаментом у вигляді власних національних держав шукають спасенного оперття в тих засадах етики й моралі, то в скільки ж разів більше потребуємо цього оперття ми, скитальці-безбатченки, позбавлені того життєвого фундаменту та вирвані з рідного національного ґрунту! Спитаймо себе: яка ж інша сила крім **сили моральної** допоможе нам віднайти той рідний ґрунт та закласти той надійний фундамент? Відповідь ясна: жадна сила. I, якщо ми сповнені правдивого патріотизму, правдивої рішучости чесно й щиро віддати сили свого інтелекту на службу рідному народові, то конче маємо оперти ті сили на той надійний ґрунт непохитної моралі. Шукати цієї моралі, десь позичати чи купувати її ми не потребуємо! З дідапрадіда наш народ усе був високо-етичним та глибоко-моральним, а через те і щиро-побожним. Відновити оце старе, відшукати прадавні скарби національного духа, викинуті на смітник життя святотатною рукою чужинця - ворога та вкриті життєвими порохами — ось найперше і найважливіше завдання нашої національної інтеліґенції. Належно вишліфувати та вміло оздобити це дорогоцінне каміння рідної духовости буде її дальшим черговим завданням.

Але щоб здійснити цю свою історичну місію, щоб виконати це епохальне діло, наша сучасна інтеліґенція має насамперед **духово переродитись, морально піднестися** та виповнити свою психіку стихійним екстазом, наликтованим свідомістю тієї великої чести а водночас і великої відповідальности ш поклала на неї так насичена історичним змістом доба нашого національного ренесансу.

*

Як передова когорта духового розвою й культурного поступу, відповідні моральні позиції мусить посідати інтеліґенція всякого народу. Бо вести когось за собою може тільки той, хто сам у стані бути дороговказом, хто може стати маяком істини і добра. Знижена в своїх життєвих інтересах до рівня бездумної й безвідповідальної юрби, фальшива в самих своїх основах **ерзац-інтеліґенція нікому не заімпонує, нічим і нікого не захопить та нікуди рідний загал не поведе.** А до ресторацій барів, кін, як також і до «чорного ринку» той загал знайде дорогу і сам без неї. Натомість не знайде без її помочі цієї дороги до найвищих тасел релігії етики, моралі до великих істин науки, до естетики мистецтва, до творчих і організаційних чинів на полі суспільного і політичного життя. Ось де життєве місце правдивої інтеліґенції, ось де поле для її попису і заслужених тріюмфів! Але примітиви в думці, спекулянти в етиці, ґешефтярі в моралі ніколи жадної користи рідному загалу не принесуть. З фальшивими титулами інтеліґентів і фальшивими претензіями вони принесуть тому загалові тільки і тільки явну шкоду. Таких сфальшованих інтеліґентів не потребує ніякий народ у ніякій добі. Тим у більшій мірі не потребує його народ український в сучасній грізній добі, багато гіршій від доби татарського лихоліття. В ту добу, коли жорстока дійсність вимагатиме від нас широкої відбудови національного життя — від самих його закладів, від первісних основ. Відбудови, яку сумлінно й віддано зможуть перевести лише чесні руки, керовані шляхетним почуттям етики моралі й національного обов'язку. Тому на Рідну Землю українська політична еміґрація, а зосібна її молоде покоління має повертатися не лише з **капіталом інтелектуальним** — у вигляді набутих знань і життєвого досвіду — але також, і то насамперед, з **капіталом моральним** — у вигляді непохитної відданости національному ідеалові й національній традиції, що у нашого богобоязненого лицарського а тому й глибоко-принципового народу все була, аж іще від прадавніх часів, **традицією скристалізованої етики, міцної моралі та жертвенно-посвятної любови до свого Рідного Краю.**

ЧОТИРИ РОКИ БЕЗ ДОПИТУ В СОВЄТСЬКІЙ В'ЯЗНИЦІ

БЕРЛІН (ДЕНА). Як переказують, у в'язниці НКВД, розташованій в будівлі совєтської районової комендатури Бреншлавер Берґ, з 1945 р. ув'язнені 250 осіб, яких за весь цей час навіть ні разу не допитали. Здебільшого їх ув'язнено як «провокаторів і шпигунів». Поміж ними є 12-літні діти й матері з немовлятками.

Папа відлучив від Церкви переслідувачів Міндсентя

ВАТИКАН (АП). Папа Пій XII звернувся до католицького світу з відозвою об'єднатися в особливій молитві проти сил зла, що поширюються. Він закликав також відправити 3 квітня богослужбу для «спокути злочину ворогів Бога». В кінці відозви оголошено також відлучення від Церкви всіх осіб, що будь-яким способом брали участь в арешті, судовому слідстві й засудженні кард. Міндсентя. В своїй відозві Папа не назвав на ім'я кардинала або його комуністичних обвинувачів, проте нема ніякого сумніву, що «вороги Бога» є комуністи, які борються проти Церкви.

ВІДГУКИ НА ЗАСУДЖЕННЯ МІНДСЕНТЯ

Засудження кардинала Міндсентя до довічного ув'язнення викликало в усьому демократичному світі почуття обурення. Як заявили у ватиканських колах, Папа готує гострий протест проти цього присуду. Обурення і протести проти нього виявляють не тільки високі духовні достойники католицької Церкви, західньо-европейські політики і колишні державні діячі підсоветських держав в еміґрації, а й широкі маси населення. Угорський генеральний консул в Нью-Йорку і урядовці його консуляту на знак протесту подалися до демісії. Президент Трумен, засудивши на пресовій конференції вирок угорського суду, заявив, що в поліційній державі народ не може бути відповідальним за дії свого уряду, який був би неминуче скинутий, якщо б народ міг здійснювати свої бажання. Проте, як сказав президент, США не обговорювали питання про припинення дипломатичних зносин з Угорщиною. Між західніми державами, що підписали договір з Угорщиною, тепер проваляться переговори в справі угорського вироку. Згідно з заявою австралійського міністра закордонних справ Іветта, Австралія має намір передати цю справу на розгляд Об'єднаних Націй. Багатолітній співпрацівник Міндсентя Золтан де Чакі подав угорському міністрові юстиції заяву про опублікування в одному мюнхенському тижневику 45 документів, що доводять невинність кардинала в усіх обвинуваченнях. Міністер на цю заяву не відповів. Разом з тим в угорських урядових колах припускають можливість застосування проти Міндсентя «ще вищої міри покарання» після розгляду в найвищому суді касаційної скарги прокуратора. — (ДЕНА — Ройтер, ЮП).

МАРКОСА УВ'ЯЗНЕНО В МОСКОВСЬКІЙ ЛУБЯНЦІ

Звичайно добре поінформована швайцарська газета «Ді Вельтвохе» повідомляє, ніби колишній провідник грецьких повстанців Маркос (недавно усунутий з свого поста згідно з ухвалою грецької комуністичної партії — Ред.) перебуває тепер в московській в'язниці «Лубянка». За повідомленням газети, спроби маршала Тіто привернути Маркоса до юґославського табору змусили Політбюро наказати арештувати Маркоса як троцькіста.

За повідомленням Кроносу, вістку про ув'язнення Маркоса в Лубянці підтвердили в юґославських урядових колах. Вона надійшла до Беоґраду дипломатичним шляхом і є безсумнівною.

За додатковим повідомленням РФ, недовіра до Маркоса зросла в Кремлі після того, як в листопаді минулого року совєтській таємній службі вдалося перехопити листа Тіто до Маркоса, де юґославський диктатор обіцяв грецьким повстанцям військову підтримку за приєднання їх до антиросійського балканського бльоку. Після того, згідно з інструкціями з московського Політбюра Маркос був заарештований болгарською поліцією на грецько-болгарському кордоні і приставлений до Москви. Про усунення Маркоса в Совєтському Союзі нічого не повідомлено, але ставлення до грецького повстанчого руху помітно змінилося. Тим часом як раніше совєтська преса присвячувала йому цілі шпальти, тепер вона обмежується коротенькими інформаціями про перебіг воєнних операцій в Греції.

ДЕ ЗАПОТОЦЬКИЙ?

ПРАГА (ЮП). Згідно з офіційним оголошенням, чехо-словацький прем'єрміністер Запотоцький перебуває тепер у «відпустці». Проте в урядових колах відмовились назвати місце його перебування. Разом з тим з вірогідних джерел повідомляють, що він перебуває в своєму помешканні, хоч і не є хворим. Запотоцький не брав участи в останньому засіданні кабінету, що відбулося під головуванням Фірлінґера. Він не брав також участи і в прийнятті [illegible] секретаря світового союзу професійних спілок Сейлента.

СОВЄТИ ВКРАЛИ З АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗОНИ 31 ВАГОН

МЮНХЕН (ЮП). 17 лютого коло Бурґґрубу поблизу Кронаху на баварському кордоні совєтські вояки й німецькі поліцисти із східньої зони, переїхавши паротягом демаркаційну лінію, вивезли 31 залізничний вагон, що стояли на колії приблизно за 40 метрів від кордону. Як додатково повідомила німецька поліційна влада, перед тим колона залізничних робітників з найближчих околиць совєтської зони, перейшовши зональний кордон, відремонтувала невелику дільницю колії, на якій від кінця війни стояли заблькованими ці вагони. Після того поліцисти з совєтської зони, що під'їхали паротягом, причепили до нього вагони і відтягли їх на совєтську зону. Розміщена недалеко від того місця німецька прикордонна поліція не могла стати тому на перешкоді, бо дізналась про це лише після відведення вагонів. Американська військова управа в Баварії, дослідивши цю справу, подала відповідний звіт до ОМҐУС-у в Берліні.

ДЕВІС ХОЧЕ ВІДВІДАТИ СТАЛІНА

Як заявив у Парижі німецький представник ліґи світового громадянства, світовий громадянин ч. 1 Гаррі Девіс намірюється незабаром вирушити до Москви, щоб відвідати Сталіна. В Совєтському Союзі досі не можна було заснувати жодного об'єднання світових громадян. Проте в деяких східньо-европейських державах ідея світового громадянства знайшла собі прибічників. (Абендпост).

ПРОЦЕС ЧЕСЬКИХ ШПИГУНІВ У МЮНХЕНІ

МЮНХЕН (ЮП). 17 лютого американський військовий суд ухвалив вирок в справі Франтішека Клечки — першого обвинувачуваного в процесі шпигунів проти американської армії на користь Чехо-Словаччини. Клечку засуджено на 20 років примусової праці. Він належав до групи з 20 обвинувачуваних в шпигунстві осіб (чехів і судетських німців). Розгляд справ решти підсудних мав початись 21 лютого.

СОВЄТСЬКА МЕДСЕСТРА ВТЕКЛА З ЛІКАРНІ

Совєтська медсестра Тамара Григорівна Терентьєва, яка працювала у совєтській лікарні в Аддіс Абебі покинула лікарню й одружилась з 22-річним італійським кореспондентом. Представникові АП вона заявила, що знаходиться під опікою чужого посольства. З лікарні втекла з двох причин: поперше, їй важко було переносити дуже гострі приписи, які зобов'язують совєтських працівників лікарні. Совєтському персоналові не вільно віддалюватись з місця праці, а про вільний час від праці треба докладно повідомляти. Дуже гостро заборонено всякі зв'язки з чужинцями.

ФРАНЦІЯ І СССР ПРОТИ ПРИЄДНАННЯ ЗАХІДНЬОГО БЕРЛІНУ ДО ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ

Французький міністер закордонних справ Шуман прийняв берлінського обербюрґоміcтра проф. Ройтера, що перебуває тепер в Парижі. При переговорах був присутній і французький урядовий радник в справах Німеччини Франсуа-Понсе. Крім того, Ройтер відвідав французького генерального комісара в питаннях Німеччини Поєра. Як вважають, переговори Ройтера стосувались ухвали парляментської ради в Бонні про притягнення західнього Берліну як 12-ї країни до західньо-німецької союзної держави. За твердженням авторитетних паризьких кіл, французький уряд заперечує проти цієї ухвали. Совєтська військова управа гостро висловилась проти прилучення західнього Берліну до Західньої Німеччини, називаючи цей проєкт «провокаційним і авантурницьким», що є доказом наміру західніх альянтів поділити Німеччину. (Ройтер ЮП).

ЗАВОРУШЕННЯ В ІТАЛІЇ

РИМ (Ройтер). 8 лютого в місті Анкона поранено 10 осіб, коли озброєна поліція в autax почала розганяти демонстрантів у перший день загального стайку в однойменній провінції. В зв'язку з страйком префектові Анкони подано ультиматум з вимогою земельної реформи й безпосередніх заходів у боротьбі з безробіттям. За іншим повідомленням, в Італії тепер відбуваються заворушення в чотирьох провінціях.

МИРОВА ЗГОДА ЄГИПТУ Й ІЗРАЕЛЯ

РОДОС (Ройтер). 21 лютого фактично закінчились єгипетсько-ізраельські мирові переговори. Один з єгипетських делеґатів повіз до Каїру на схвалення єгипетським урядом копію проєкту мирового договору. Ізраельська делеґація в основному схвалила вже проєкт. Договір мав бути підписаний того самого дня.

МОЖЛИВІСТЬ ВІДБУДОВИ НІМЕЦЬКОЇ ФЛЬОТИ

БЕРЛІН (ДЕНА). Американський уряд в основному схвалив пропозиції генерала Клея послабити обмеження, покладені на Німеччину щодо її торговельної фльоти. Як повідомляють з берлінських поінформованих кіл, цим дано ініціятиву для відбудови нової, хай можливо й обмеженої, німецької торговельної фльоти. Однак остаточне розв'язання цього питання залежить тепер від погодження в ньому між американським урядом і урядами інших західніх держав. В згаданих колах на можливість такої згоди дивляться оптимістично.

Юрба спалила радіовисильню

НЬЮ-ЙОРК (Ройтер). Криваві події сталися 13 лютого в Кіто, столиці Еквадору (південно-американська республіка — Ред.), коли радіовисильня почала передавали сцени інвазії на землю марсіян, за відомим романом Уелса «Війна світів», так реалістично, що багатьох слухачів охопила паніка. Коли ж нарешті вони дізналися, що це лише витвір радіо, збуджена юрба кинулась до будинку радіовисильні і підпалила його. При цьому загинули принаймні 4 особи. Матеріяльні збитки становлять 90 000 фунтів стерлінґів. За повідомленням ББС, кілька відповідальних працівників радіо Кіто заарештовані за спричинену ними паніку.

СССР ВІДХИЛИВ ПРОТЕСТ ЮҐОСЛАВІЇ

БЕОҐРАД (АП). Совєтський Союз відхилив поданий Кремлеві 1 лютого протест Юґославії з приводу виключення її із східньої господарської ради, пояснивши при цьому, що Юґославія через своє вороже ставлення до Совєтського Союзу й народньої демократії сама позбавила себе можливости взяти участь в конференції ради. Польща також відкинула юґославську ноту протесту.

ОСТАННІ повідомлення

— Грецький міністер закордонних справ Тсалдаріс прибув до Лондону для обговорення з Бевіном «загальних тем», між ними й питання про участь Греції в атлантійському пакті.

— В одній з грецьких в'язниць повісився на ремінному поясі колишній член Політбюра грецької комуністичної партії і близький друг Маркоса Дімітріос Папаріґас.

— В Індії заарештовано обсавими останніми днями до 500 комуністів.

— Брат покійного чехо-словацького президента Войта Бенеш покинув 21-го лютого Чехо-Словаччину відлетівши до Лондону.

— 21 лютого в Римі, Міляні, Ґенуї, Неаполі та інших великих містах Італії почався загальний страйк міського транспорту.

— Арґентінська армія вирішила посилити тиск на президента Перона, щоб усунути його дружину від впливу на політичне життя країни.

— Швайцарський міністер закордонних справ заявив, що Швайцарія хоче й далі триматися осторонь всяких військових і політичних бльоків, а в европейській господарській співпраці допускає лише обмежену участь.

— В Гамбурзі народилась 1000-а альянтська дитина від початку окупації Німеччини.

— Колишній фінляндський міністер закордонних справ Ранґель, засуджений як «воєнний злочинець» на 6 років ув'язнення, тепер звільнений після тривалого перебування в тюрмі.

Веселка в лютому над містечком Вертгайм б. Ашаффенбургу

КОЖНОМУ слово

СЗСУ і п'ята колона

До П. Редактора часопису «Неділя» Которовича.

У Вашому часописі від 23 січня ц. р. № 159 в статті «Доповідь Йосипа Бойдуника» є такий уступ:

«П'ята колона промовила устами Васильченка (СЗСУ). Він пішов по лінії заперечення УНРади... Центральна Рада діяла за большевицькі гроші. Тепер УН Рада — це приватний інтерес окремих людей...» і далі до кінця уступу.

Просимо в найближчому номері Вашого часопису дати вичерпні пояснення: на якій підставі Ви зараховуєте Союз Земель Соборної України (СЗСУ) до п'ятої колони і чому Ви пов'язуєте з СЗСУ п. Васильченка, який ніколи не був і не є членом СЗСУ.

Пояснення мусить бути виразне і точне, без огляду на те, чи будете Ви стверджувати чи спростовувати наведений уступ.

Від того як Ви поставитеся до нашої вимоги залежатиме характер наших дальших заходів у цій справі.

Центральний Комітет СЗСУ

Від Редакції: Перечитавши ще раз уважно інкриміновану інформаційну замітку в «Неділі», стверджуємо із здивуванням, що Центральний Комітет СЗСУ сам себе, як виходить із змісту його листа, зарахував до «п'ятої колони». З тексту нашого звіту про відчит інж. Бойдуника виходило лише, що дискутант Васильченко є членом СЗСУ, а відомо — ціла організація не може ніколи відповідати за виступ одного члена, якщо він нею до цього не уповноважений, ба, зрештою, організація має змогу завжди відмовитися від нефортунної заяви свого делеґата. Зазначуючи приналежність п. Васильченка до Вашої організації, наш кореспондент діяв у добрій вірі, піддавшись загальній опінії, яка панує в Ашаффенбурзі, де п. Васильченка, як одного з промовців на 1-ому З'їзді СЗСУ, уважають не лише членом, а навіть діячем Вашої організації.

Поміщуючи повний текст Вашого листа, в якому Ви відмовляєтеся категорично від п. Васильченка, вважаємо справу вичерпаною.

Заява п. Білоуса

Вельмишановний Пане Редакторе!

У ч. 161 Вашого цінного часопису (з 6 лютого ц. р.) вмішено листа проф. Державина, про порушення мною його авторських прав при виданні складеної ним «Антольоґії Модерної Української Поезії» німецькою мовою — Gelb und Blau.

Вважаю ці такі злосні закиди, зроблені через українську пресу проф. Державиним безпідставними і неправдивими, а його вчинок дискредитації мене перед українським громадянством — нечесним.

Справа виглядала так: одразу по зміні валюти, п. Яр Славутич радив мені видати антольоґію української модерної поезії в німецькому перекладі проф. Державина, мотивуючи матеріяльними виголами. Коли я відмовлявся, то п. Яр Славутич підійшов до справи з другого боку — національного, що це, мовляв, треба зробити для пропаґанди української літератури серед чужинців і т. п. Я погодився. П. Славутич запевняв мене, що збірка буде на аркушів 3-4, не більше, і показав мені рукопис. Переглянувши матеріял і переконавшись, що там таки не буде більше 3-х аркушів, я дав згоду на друкування, препоручивши слідкувати за роботою п. Славутичу, як компетентному в українській поезії.

Заходячи до друкарні я побачив, що матеріялу додається все більше і більше, що вже добирається шостий аркуш, замість умовлених 3-4. Беручи до уваги свої матеріяльні труднощі, я абсолютно спротивився цьому і вимагав у п. Славутича закінчення книжки на 6-ому аркуші.

Особисто з проф. Державиним я говорив лише один раз. Жодних умов, ані письмових ані усних між ним і мною не ставилось. Це я категорично стверджую. Маю лише одного листа від проф. Державина в справі вмішення в антольоґію віршів О. Олеся. Я просив проф. Державина включити в антольоґію кілька віршів Олеся, а він мені листом з 9. січня 1948 р. в цьому відмовив, на тій підставі, що з тих книжок Олеся, які є тут на еміґрації, він жодного вірша підходящого для перекладу вибрати не може.

Пана Чорного я не знаю ні особисто, ні як письменника і тому не маю до нього жодних застережень і не моя вина, що його вірш не попав до антольоґії, а вина тих, що впорядковували книжку в окреслений розмір.

Зі свого боку я міг би застерегти всіх видавців і редакторів бути обережними, приймаючи до друку ту чи іншу працю проф. Державина, щоби не зазнати таких незаслужених і неправдивих закидів, які зазнав я з боку проф. Державина. До речі можу сказати, що увесь наклад книжки Gelb und Blau, за винятком 300 прим., які забрав для комісового продажу п. Славутич, та 100 прим., переданих мною авторові проф. Державину — лежить непроданим.

А. Білоус.

Від Редакції: Помістивши листа проф. Державина, льояльно містимо тепер відповідь п. Білоуса. При тій нагоді запитуємо: чи **таких** справ не можна полагоджувати поза пресою. Кому з читачів цікаво томитися такими особистими дрібницями? Уважаємо цей «конфлікт» вичерпаним і ніяких заяв більше ні від кого не міститимемо.

Зв'язок між анкетою „Часу"

і бандерівсько-гетьманською акцією щодо ЦПУЕ

(Закінчення з 1-ої сторінки).

В попередніх числах «Неділі» ми повідомляли про те, що бандерівці виключили ряд видатних своїх членів з партії (о. Гриньох, В. Охримович, Лебідь ітд). У цій справі наступила така зміна, що керівництво ОУН(р) вважає своїх діячів не виключеними, але завішеними в правах членства, явно намагаючись звести боротьбу між УГВРадою й ОУН-р до рямців внутрі-партійної боротьби і вважає діячів УГВР лише опозицією. Представники УГВР натомість проголошують, що вони себе членами ОУН-р не вважають, а тому й не є вони в якійсь опозиції до ОУН-р але є силою зовнішньою, яка поборює нездорові тенденції й шкідливу для нашого суспільства діяльність ОУН(р).

Коляборація бандерівських і консервативних монопартійців ставить їх в недобре світло супроти тих зовнішніх чинників, які уважно в аспекті майбутніх подій і рішень приглядаються до наших політичних дій. Не випадково саме тепер американське міністерство закордонних справ опублікувало книгу під наз. «Нацистсько-совєтські відносини 1939-1941» (Nazi-Soviet Relations). На стор. 145 цієї книги знаходимо документ, взятий з архіву німецького міністерства закордонних справ з 8-го червня 1940 року. Це лист, підписаний німецьким високим урядовцем фон Рінтелен в справі подорожі П. Скоропадського до Праги. В документі читаємо:

«Міністерство закордонних справ і Ґестапо перебувають в постійному контакті з гетьманом, котрий завжди займав лояльну позицію супроти Німеччини. Щоб забезпечити йому й його родині дохід, відповідний його становищу, йому правильно виплачується солідна сума від міністерства закордонних справ у додаток до місячного удержання, призначеного покійним президентом фельдмарш. фон Гінденбурґом 1928-го року.» Чому американське міністерство вибрало з усіх інших документів саме цей? Очевидно з такою характеристикою гетьманський рух, якщо він не зміниться, в світі далеко не зайде...

Коли під час своєї візити в Німеччині інж. Данило Скоропадський, нащадок гетьманського роду вважав достойним і потрібним не склавши візит ані шефові нашого еміґраційного уряду, ані голові ЦПУЕ, мати побачення з Степаном Бандерою і «Неділя» про це повідомляла, можна було богай припускати, що пан інженер з Лондону, вихований у західній атмосфері, потрапить вияснити своєму розмовцеві конечність підстригти шерсть і достосуватися до нових обставин, де всякого роду тоталізм непопулярний як і сталінський фашизм. Взагалі від молодого претендента на майбутній київський престол очікували різні люди багато... Виявилося одначе, що сподівання українського загалу були марні. Пан Скоропадський не лише не злагіднив амбіцій галицького «вождя», але, як тепер видно, ще й змовився з ним на спільну дію проти української єдности, хоч така змова б'є, зрозуміло, nolens volens, в український державний центр та його визвольну акцію. Тим самим молодий претендент в монархи перекреслив себе без чужої допомоги. А шкода, бо він міг би, коли б це відчував і мав кращих радників коло себе, заграти велику, позитивну й гарну ролю!

*

З немалою журбою подаємо до відома широких кіл зацікавленого політично українського громадянства інформації й подробиці про чергові пляни бандерівських і гетьманських кіл проти української консолідації. Тепер кожному стає ясно, що реклямована анкета «Часу» має зв'язок із тією акцією і що всі ці намагання можна охристити лише одною назвою — руйнуванням українського державнотворчого процесу. В часи коли центр нашої еміґрації переноситься з Німеччини на Захід і за океани правда, не є найважливіше те, чи бандерівці опанують Авґсбурґ чи ні. І так практично робота ЦПУЕ багато не дає. Проте сумно стає, що в дні творення Атлантійського Пакту, в дні антиукраїнської мобілізації всіх російських сил, в дні капітального виступу екс-совєтського полковника Токаєва, що одверто сказав правду про слабі місця в російській політиці Заходу, здобута дорогою ціною єдність української політичної репрезентації на чужині стає знову під загрозою в наслідок малих амбіцій невідповідальних елементів. Треба вірити й сподіватися, що делеґати на з'їзд поважно задумаються над своєю ролею й не докладуть рук до того, щоб невідомі або мало відомі люди закопували великий шанс української справи та погіршували й так незавидне становище української національної групи в Німеччині. Від з'їзду в Авґсбурзі залежатиме чи українське життя в Німеччині матиме ще й далі щось сказати всій українській еміґрації, чи покотиться шляхом розкладу до стану мексиканізованої провінції. Часи такі поважні, що для недержавного народу, як ми, єдиним рецептом на порятунок є загальне об'єднання всіх національних партій отже і бандерівців і гетьманців. Інакше — програємо, самі себе знищимо й сліду по нас не стане.

Лариса Лінник 10-літня українська танцюристка німецького вар'єте в м. Оффенбах, очаровує чужинецьких глядачів своїми танками.

Інститут Заочного Навчання при УВУ

Зважаючи на дедалі більше розпорошення нашої еміґраційної молоді, що з усією гостротою ставить перед нами питання майбутнього нашої культури на еміґрації, Професорська Рада Українського Вільного Університету на своєму пленарному засіданні 27 листопада 1948 р. схвалила проєкт Інституту Заочного Навчання при УВУ. Проєкт цей побудований на зразках подібних англосакських інститутів.

Інститут творитиме, з огляду на особливий характер свого навчання, автономну, але багатьма постановами статуту пов'язану з Українським Вільним Університетом високошкільну установу.

Професорами і співробітниками можуть бути в основному тільки професори й співробітники УВУ, покликані Професорською Радою Інституту, затверджені його Кураторією і апробовані Сенатом УВУ.

Перша Професорська Рада складається з таких професорів: проф. Микола Васильїв, проф. д-р Ілля Витанович, проф. д-р Володимир Кубійович, проф д-р Олександер Кульчицький, проф. д-р Іван Мірчук, проф. Лев Окіншевич, проф д-р Ярослав Падох, проф. Віктор Петров, д-р Микола Шлемкевич. Директором Інституту є проф. д-р Олександер Кульчицький

Про матеріяльне забезпечення Інституту дбатиме Кураторія, що складається з представників Товариства Прихильників Інституту Заочного Навчання, з представників Професорської Ради Інституту й Ректора УВУ, як представника Сенату. До першої Кураторії входять Ректор УВУ, проф Юрій Панейко, проф д-р Володимир Кубійович, як Голова Кураторії, проф. д-р Олександер Кульчицький, проф. д-р Ярослав Падох, проф. Віктор Петров, д-р Атанас Фіґоль, д-р Микола Шлемкевич.

Навчання в Інституті відповідатиме своїм обсягом програмі УВУ. За студійним пляном спирається воно на спільній для всіх відділів Інституту однорічній, в найширшому того слова розумінні, українознавчій підвалині. По закінченні першого року навчання воно провадиться в спеціяльних трирічних відділах: гуманістичному, правничому, економічному та журналістичному. Таким чином впродовж чотирьох років студіюючі підготовлятимуться до магістерського кінцевого іспиту. Іспит проводитимуть в різних скупченнях української еміґрації.

Перший рік спільної для всіх відділів українознавчої підвалини охоплюватиме такі дисципліни: географію України, описову українську граматику та стилістику, історію України, історію української літератури, вступ до науки про право й державу, вступ до наук економічних, історію української культури з особливим і окремим підкресленням ролі релігії і церкви в житті українського народу, основи соціології та основи філософічних наук, усе це з погляду проблематики української людини і потреб української духовости. Ця органічна цілість знання про Україну й про українську людину має дати світоглядову базу, насичену притаманним для українства духом християнського гуманізму, скерованим до ідеалу української державности.

Провадиться інтенсивне готування до розсилання курсів. Проспект Інституту з'явиться незабаром.

ТЕАТР і ФІЛЬМ

ОСТОРОНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДРАМАТУРГІЇ

Ансамбль українських акторів під мистецьким керівництвом Вол. Блавацького у минулому сезоні 1947-48 р., майже всю свою увагу цілковито присвятив західньо-европейській драматургії. Запляновані постави рідного репертуару не були здійснені. З українських творів поставлено лише «Ворога» Косача і «Домаху» Коваленка, п'єси не першорядні своєю якістю, появу на сцені яких можна лише пояснити прихильним жестом театру до їх авторів.

Основна праця колективу зосередилася навколо дуже сумнівних своєю вартістю п'єс — легковажного «Подуву вітру», детективно-пригодницької «Паркової ч. 13», вражаючих своєю безідейністю й пустопорожністю «Мій бебі», «Тріо» та ще деяких беззмістовних оперет і нарешті єдиної, що заслуговувала на більшу увагу «Антігони».

Таким-же спрямованням на західньо-европейську творчість позначився і сезон 1948-49 р., започаткований поставою «Люкреції». Вистава ця разом з «Антігоною» є, можливо, лише дві серйозні речі, в яких порушено глибші проблеми серед усієї тієї повені різних поверхових неякісних п'єс і п'єсок, у полоні яких опинився безперечно талановитий колектив театру В. Блавацького.

Автор «Люкреції» Андре Обе, сучасний французький драматург будує свою п'єсу на матеріялі шекспірівського твору, де використано відомий староримський сюжет про шляхетну римлянку, що не могла перенести збешещення її та, вважаючи смерть кращою за дальше життя в ганьбі і неславі, стала на шлях самогубства і тим ствердила, що для громадянина Риму честь є найсвятішим скарбом, що пляма однієї людини лягає тавром на все римське суспільство, на всю горду Римську державу.

Взявши на базі Шекспіра цей староримський матеріял, що послужив темою для не одного літературного твору та опери, Обе підійшов до нього по-сучасному, так як подивився на ті події теперішній француз — іронічно й упереджено, підкреслив умовність подій, що розгортаються в п'єсі, не зупинився перед тим, щоб поглузувати з персонажів. Навколо цих двох протилежних бігунів — шляхетних почувань і драматичних переживань у матеріялі та насмішкувато-іронічного ставлення до них автора розгортається дія п'єси.

У своїй поставі режисер Блавацький взяв за основу лише староримський матеріял твору і для кращого його виявлення послідовно при висвітленні староримських подій ту іронію, якою сповнений твір Обе. Цьому настановленню підпорядковано всю поставу. В тому ж напрямі розорталася праця акторів над створенням образів.

У ролі Люкреції Євдокія Дичківна послідовно розкрила всі якості героїні, як доброї господарки, привітної господині будинку, вірної дружини і в цьому домоглася великого успіху. Без зайвої мельодраматичности проводить вона фатальну сцену в ліжку, де зовнішньо трохи нагадує Дездемону. Образ Люкреції в її виконанні знаходить своє окреслене виявлення згідно з режисерським задумом.

Володимир Блавацький у ролі Тарквінія можливо забагато ушляхетнив свого героя, виразно передав (можливо, перебільшуючи проти вимог тексту) ту напруджену внутрішню боротьбу, той великий душевний спротив, що переборює герой, ідучи до ложа сонної Люкреції. Його поведінка в кінцевому діялозі з нею ще більше розкриває Тарквінієві переживання, підкреслює, що голос сумління застерігає його від готованого вчинку і лише чари принадливої зовнішности вродливої Люкреції врешті змушують його зробити її жертвою своєї пристрасти. В інтерпретації артиста Тарквіній не лише втілення низменних почуттів, а й жертва їх.

Решта дійових осіб грають тільки допомічну ролю. З них особливо релієфно проводить ролю головної служниці Ліза Шашарівська.

Речники (Горленко і Тимчук), що ведуть виставу і є ніби голосами сумління головних персонажів, з великою патетикою і драматичним напруженням переказують переживання героїв та своє ставлення до навколишніх подій.

Оформлення В. Клеха й староримські одяги дійових осіб скромні, але задовільні. Бажано було б тільки, щоб убрання Люкреції та її служниць були хоч на кілька сантиметрів коротші від підлоги, а не волочилися по ній і тим заважали артисткам ходити по сцені та змушували їх робити інколи просто неприродні рухи, і щоб шоломи та зброя римлян не мали такого надто бутафорного вигляду.

Загалом вистава є реставрацією староримського сюжету про Люкрецію з вихолошенням майже усього того, що додав до нього Обе. Цим обумовлено режисерський задум надати спектаклеві героїчно-трагічного вигляду, чому перешкоджали б іронічні мотиви французького драматурга. Для такої интерпретації п'єси зробити це було потрібно.

Все ж мусимо зауважити, що не зважаючи на все те вистава не набула такого винняткового звучання звеличення держави, як це твердив автор одинокої покищо рецензії на «Люкрецію» Гр. Шевчук («Час», 26 грудня 1948 р.). В особі Люкреції глядач бачить лише фанатичну жрицю чистоти родинного вогнища і з її вчинку не робить ширших узагальнень. Якби піднесені і натхненні не були репліки персонажів, вони все ж не переконують авдиторію, що в даному випадку діється історія, а розлючені вигуки обуреної римської юрби, що єднають події в домі Люкреції з зовнішнім світом, лунають десь там, за лаштунками і лише невиразним гомоном долітають у приміщення крізь репліки стурбованої челяді і зойки переляканах служниць.

Можна мати різні думки про доцільність чи недоцільність ставити тепер для скитальців такі п'єси, але ніяк не можна погодитись, що постава ця силами ансамблю уже стверджує, що «Український театр проходить конечний (?) для нього шлях клясицизму». Подібно до того, як ансамбль не претендує, щоб його творчий шлях ототожнювався з шляхом усього нашого українського театру, так тим більше постава ним п'єси Обе не в силі піднестись до ролі якогось фактору в цілій історії нашого театру.

Тому й перебільшувати значення цієї вистави, як це робить Гр. Шевчук, не треба. Щождо посилань на творення українським театром свого органічно-національного стилю, що на думку того ж Гр. Шевчука має прийти «через етап засвоєння суворої норми клясицизму», заспокоюємо автора, що стиль цей сформується й виросте насамперед і перш за все на творах рідної драматургії, як клясичних так і сучасних, а не на таких чужих і далеких для нас, як згадана п'єса Обе чи інші західньо-европейські новини в репертуарі театру Блавацького.

Виставою «Люкреції», як ми зазначили, розпочав ансамбль свій сезон 1948-49 р.. Що ж нового обіцяє театр дати ще українському глядачеві в новому сезоні? Як довідуємося, «репертуарна політика» ансамблю щодо цілковитої орієнтації на творчість західніх драматургів не змінилася. Надалі передбачені, здається, знову твори чужинецьких авторів. Зникла з репертуарного пляну навіть довгий час реклямована «Патетична соната» М. Куліша.

Не вважаючи, звичайно, за зле прагнення ансамблю ставити кращі твори західньої драматургії, все ж висловлюємо побажання, щоб у репертуарі знайшли своє місце й вітчизняні п'єси. Хіба серед спадщини наших драматургів нема нічого, що гідне знайти своє вияв́лення на театральній сцені? Хіба серед історичних п'єс Старицького, Старицької-Черняхівської й інших не можна вибрати співзвучних сьогоднішньому дню, актуальних творів? Невже й у Тобілевича, дарма що деякі «ультрановатори» ставлять йому тавро «побутовщини» і «малоросійщини» не знайдемо глибоких своїм задумом п'єс, які при старанному режисерському опрацюванні, очищені від того натуралістично-побутового намулу зазвучать на весь голос. Хіба не справою режисерської чести (чого не заперечує й сам В. Блавацький) є інтерпретувати драматичні поеми. Л. Українки й ствердити їх театральність. (За цю справу вже беруться на наш сором німецькі театри, а не ми!) Багато цікавого можна знайти і в творчості наших сучасних драматургів.

Український глядач, пересичений поставами чужинецьких авторів, чекає на твори вітчизняної драматургії. І чим скорше це почесне завдання театр почне виконувати, тим буде краще для нього. — Г.

Найновіший модель паризької жіночої торби, яку треба носити на металевій рурі обтягненій шкірою. В торбі є окреме місце на люльку й книжку.

Від Адміністрації „Неділі"

Пригадуємо востаннє всім нашим Шановним Кольпортерам про негайний розрахунок за кожне продане поточне видання „Неділі"

Місячні розрахунки дрібного кольпортажу просимо пересилати точно без зволікань і зайвих нагадувань.

В наступному числі „Неділі" будемо приневолені оголосити першу листу наших злісних боржників.

12 пунктів має

новий законопроєкт про ДП

З Головної Квартири ІРО повідомляють:

На 81 засідання Конґресу США поданий новий, більше ліберальний закон про допущення ДП до Америки, який мав би злагіднити деякі приписи в теперішньому законі про ДП.

Проєкт закону був поданий до сенату сенаторами — І. Говардом МекҐрейтом, демократом із Роуд Айленда і Матом Нілли, демократом із Західньої Вірджінії, а в палаті послів подав його посол Еманувель Селер, демократ із Нью-Йорку. Сенатор Нілли перебрав у свої руки пост сенатора Чаплена Реверкама, республіканця із Західньої Вірджінії, який є автором сьогоднішнього закону про ДП.

Проєкт сенаторів МекҐрейта й Ніла, який є найкращий із усіх проєктів про долю скитальців, буде, мабуть, предметом дискусії на найближчій сесії парляменту, що відбудеться найближчого тижня.

Проєкт закону має такі 12 головних пунктів:

1) зміну дати прибуття до табору з 22 грудня 1945 року на 21 квітня 1947 року,

2) відкидає пункт про те, що квоти допущених законом ДП до Америки враховуються до загальних квот чужинців, допущених до еміґрації в США,

3) збільшує число допущених ДП з 205 000 на 400 000 і продовжує існування Комісії для ДП до 1953 року,

4) анулює існуюче в дотеперішньому законі про допущення ДП першенство для [illegible]% скитальців, що походять із тих країн, які є фактично анектовані й підкреслює, що допускатимуться ДП без уваги на релігію, расу або національне походження,

5) відкидає першенство для рільників, але затримує й далі листу рільників між іншими фахами, які є особливо бажані,

6) відкидає запевнення про помешкання й затруднення, але затримує ґарантію що ДП не стане тягарем для американського громадянства,

7) відкидає першенство для тих ДП, що живуть по таборах ІРО перед тими ДП, які самостійно себе утримують поза таборами і бажають переселитися до США,

8) додає новий параграф про те, що візи не будуть видавані тим особам, які боронили думку про расові, релігійні і національні переслідування, або помагали реалізувати цю думку,

9) передбачає виняток, який дозволяє на в'їзд 15 000 нових скитальців, що прибули після 21 квітня 1947 року,

10) установляє надзвичайний фонд для Транспортового Уряду висотою 5 000.000 долярів, щоб фінансувати перевіз ДП від місця висадки до місця призначення на території США,

11) відкидає потребу затвердження права на перебування тих 15 000 ДП, які вже є мешканцями США і постановляє, що дозвіл від генерального прокурора є вистачальним документом для залишення цих людей,

12) переносить всі справи «фольксдойчів» із закону про ДП у сферу законів про звичайну іміґрацію до США.

Шість інших подібних проєктів зміни закону про ДП подано Конґресові, але ні один із цих проєктів не був таким вичерпним як проєкт МекҐрейта й Нілли-Селера.

Вияснення

канадського міністерства праці

Відділ Інформації Головної Квартири ІРО просить опублікувати заяву канадійського міністерства праці щодо фальшивих чуток про умови затруднення переселенців із таборів ДП. Метою тих чуток, що подаються в різних версіях, є на думку канадійського міністерства намагання осягнути, щоб ДП не підписували контракту на працю в означеному фаху в Канаді протягом певного часу. Канадійське міністерство праці вияснює, що всі ці чутки безпідставні й ворожі інтересам ДП, які вибрали собі місцем оселення й праці Канаду. Всі переселенці до Канади із таборів ДП повинні підписати контракт з канадійською владою, зобов'язуючись виконувати певну працю на передбачений контрактом реченець часу. Новоприбулим особам ДП не вільно залишати в Канаді працю, на яку вони призначалися без дозволу найвищого керівника уряду праці. Трапляється дуже часто, що приятелі й родичі в Канаді впливають на новоприбулих чоловіків і жінок з Німеччини в тому сенсі, буцімто підписаний ними контракт праці можна обійти, злегковажити або зробити недійсним. Канадійський уряд праці уважає таку «пораду» поганою послугою. Водночас він стверджує, що більшість нових робітників ДП в Канаді вже виконала свої контракти і що багато споміж них навіть після закінчення початкового контракту добровільно залишилася працювати на старому місці. Текст контракту, який повинен підписати кожен ДП, що прибуває до Канади, мусить мати прізвище й ім'я переселенця, число його картки ДП і підписану особисто заяву про згоду скитальця прийняти таку роботу, яку призначить йому міністерство праці в Канаді чи його уповноважений представник за винагородою й на умовах, які існують у місцевості, до якої скиталець виїжджає. Згідно з текстом контракту працедавець може вимагати від скитальця звороту коштів за транспорт на місце праці, але за відповідним правильником міністерства в тій справі. Обов'язковий реченець перебування на контрактовій праці — один рік. Кандидат на виїзд до Канади мусить також підтвердити, що йому доручено одну копію цього контракту.

ВТЕЧА СОВЄТСЬКИХ СТАРШИН

Як повідомляє берлінський «Телеграф», совєтський комендант аеропорту Оранієнбурґ біля Берліну втік в невідомому напрямі разом із старшинами свого штабу. Після його втечі росіяни зробили ревізію в усіх домах Оранієнбурґу.

Нарешті!

СОВЄТСЬКІЙ РЕПАТРІЯЦІЙНІЙ КОМІСІЇ ЗАПРОПОНОВАНО ВИЇХАТИ

ФРАНКФУРТ (АП). Американський військовий губернатор генерал Клей зажадав 16 лютого від совєтської репатріяційної комісії в американській зоні залишити район американської окупації. Вимога подібна до наказу. До цього американська армія подає: «Через те, що добровільна репатріяція переміщених осіб практично закінчена совєтська репатріяційна комісія в американській зоні має припинити свою дальшу роботу з 1 березня».

(ЮП). Як заявив шеф генерального штабу совєтської армії генераллляйтенант Лук'янченко, американський наказ про залишення совєтською репатріяційною комісією американської зони суперечить міжнародним договорам. Видання такого наказу можна пояснити тільки бажанням американської військової влади приховати від офіційних представників совєтської влади совєтських громадян. По над 100000 совєтських громадян утримувались в «нужденному існуванні» в американських таборах. Коли вони висловлювали бажання повернутись до СССР, їх стримували від цього загрозами.

69 ДП повернулися до Совєтського Союзу

Бюлетень Головної Квартири ІРО ч. 742 повідомляє, що в листопаді 1948 р. виеміґрували 22 008 ДП, а 759 ДП репатріювалися до країн свого походження. Статично еміґрація до окремих країн має такий вигляд:

Палестина	9 445 осіб
Канада	3 207 „
В Британія	1 642 „
Франція	1 591 „
США	1 367 „
Арґентіна	1 299 „
Бразілія	777 „
Австралія	700 „
Венесуеля	565 „
Швеція	275 „
Туреччина	236 „

758 репатріянтів розділяються на Польщу (245), Юґославію (87), Угорщину (79), СССР (69) і південно-східню Азію (175 китайців).

В листопаді 1948 видано права обмеженого статусу ДП (правна й еміграційна допомога) 178 039 особам, так що загальне число осіб, що перебувають під опікою ІРО виносить 714 156.

З прав повного статусу ДП з матеріяльною допомогою користають:

	133 984	поляки (без жидів)
	124 253	балтійці
	106 480	жидів
	79 554	українці
	91 846	інших національностей
Разом:	536 117	ДП, що живуть в таких
країнах:	35 888	в Австрії
	449 024	в Німеччині
	17 389	в Італії
	5 938	на Середньому Сході
	27 878	в інших районах.

Американське летунство приймає на працю лікарів ДП

Як повідомляє «Старс енд Страйпс» 21-го лютого, Головна Квартира Американських Повітряних Сил приймає на працю німецьких лікарів, а також лікарів ДП, бо відчувається брак американських лікарів в Европі. На американські посади прийматимуть отже лікарів і дентистів, що працюватимуть під контролею медичних і зубних офіцерів американської армії.

СОВЄТИ ВИМАГАЮТЬ ВИДАЧІ СВІДКІВ КРАВЧЕНКА

ПАРИЖ (ЮП). Совєтська амбасада в Парижі подала французькому міністерству закордонних справ ноту, в якій, посилаючись на резолюції генеральної асамблеї ОН, вимагає негайної видачі трьох свідків російського походження на процесі Кравченка. В ноті зазначено, нібито три згадані особи служили в німецькій армії і під час окупації в Росії брали участь у воєнних злочинах. Всі вони російські втікачі привезені на процес до Парижу.

АЛБАНІЯ ВИКРИВАЄ ЮҐОСЛАВСЬКЕ «ШПИГУНСТВО»

ЛОНДОН (АП). Як повідомило тіранське радіо, албанський уряд ліквідує тепер «шпигунський осередок», провідну ролю в якому відігравали члени юґославського посольства. В перехопленій в Лондоні трансляції провідником цієї групи названо юґославського пресового аташе Янко Гавлікека.

Невже д-р Смук

повною мірою задоволений?

В ч. 15 «Українських Вістей» читаємо: «2 січня (?) ц. р. до Укр. Робітничої Оселі в Ґіссені завітали високі достойники ЗУАДК голова-п. д-р Панчук і представник ЗУАДК на Европу п. д-р Р. Смук. Гості детально оглянули всю оселю: житлові і допоміжні приміщення, магазини, цікавились кількістю і якістю одержуваних продуктів з Депа і порядком їх витрачення, ствердивши доцільність і правдивість такого витрачання. Гості всебічно цікавились всіма справами оселі і зокрема п. д-р Смук звернув увагу на потребу ліквідувати неписьменність деяких оселян, бо це стоїть на перешкоді дальшої еміґрації для них. Були також вияснені справи скарг деяких звільнених з праці. Вияснення, представлене цілковито обґрунтованими матеріялами, повною мірою задовольнило п. д-ра Смука. Побажавши дальших успіхів у роботі, п. д-р Панчук разом з п. д-ром Смуком залишили Оселю».

Як виходить з цього тексту, д-р Смук захоплений обставинами в Ґіссені щонайменше так само, як п. Шинкар. Маємо підставу так думати, коли д-р Смук ані разу досі прилюдно не висловився в справі прилюдних листів різних громадян, між ними листа д-ра Галамая з портів колишнього правного дорадника оселі д-ра М. Мельника до д-ра Смука, з яких виходить, що пан доктор повинен бути добре зорієнтований про роботу цих рук, а є між іншим відписи ра ЦПУЕ щодо неполадків у Ґіссені. В на ґіссенських «діячів».

Наші інформації з славного вже Ґіссену, на жаль, цілком інші. Стосунками в царстві п. Шинкара зацікавилося нарешті ІРО і окремим листом наказало перевести вибори в таборі. Замість повідомити про це свою громаду, яка таких виборів здавна й рішуче домагається, п. Шинкар скликав 21-го лютого своїх слухняних референтів. Він сказав їм, що на його думку вибори в оселі непотрібні, а референти — за винятком 2-ох — звичайно, підняли за такий погляд свого «батька» руку. Після цього вирішено написати від оселі до ІРО листа, що вибори, мовляв, непотрібні, бо вони розхитають таборову дисципліну.

Не знаємо чи й п. д-р Смук такої думки, але сподіваємося, що вибори в Ґіссені таки відбудуться, чи це п. Шинкареві подобається чи ні і чи пан д-р Смук задоволений «повною мірою» чи ні...

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор. 50.—*DM*. 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

Відділ Правних Порад

Повідомляється, що при IRO Area 3 Sub HQ's Würzburg Schönleinstraße 3 відкрито Відділ Правних Порад для переміщених осіб, користаючих із признаних їм прав DP, які живуть у нищеназваних містах та округах:

Alzenau, Aschaffenburg, Bad Kissingen, Bad Neustadt, Brückenau, Ebern, Gemünden, Gerolzhofen, Hammelburg, Hassfurt, Hofheim, Karlstadt, Kitzingen, Königshofen, Marktheidenfeld, Lohr, Mellrichstadt, Miltenberg, Obernburg, Ochsenfurt, Schweinfurt, Würzburg.

Ціллю Відділу Правних Порад є інформування заінтересованих осіб про їх становище як чужинців замешкалих у Німеччині, як також уділення порад у справах і проблемах господарчого та правного характеру.

Звертатися особисто або листовно, англійською або німецькою мовою Welfare Office — Out Service, IRO Area 3 Sub HQ's Würzburg, Schönleinstraße 3

Години урядування: 8,30—12 та 13—17,30 за вийнятком суботи та неділі.

2-2 b

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Інтелігентна пані, 29 років, хоче знайти друга для евент. спільного життя. Писати до „Неділі' під число „Вродлива'.

2-2 z

РОЗШУКУЮТЬ

Данилюк Павло шукає брата Данилюка Василя, котрий в 1942-му році перебував в Арбайтсдінсті у Львові, так само рідних і знайомих зі села Ганчарів, повіт Коломия. Писати на адресу: Danyluk Pawlo SP 99 096 BPM. 515 Par BCM „C" Paris - France.

2-2 z

До уваги мурівців

Правління Об'єднання Українських Письменників МУР повідомляє всім членам і Кандидатам МУР-у свою нову адр. MUR, Aschaffenburg a. M. Artillerie-Kaserne 2/40

При цій нагоді Правління МУР-у подає до відома, що членські внески можна пересилати поштою (1 DM місячно)

Правління МУР-у.

2-2 b

Розпорядження

Фінансового Ресорту Виконного Органу УНРади в справі „Податку 22-го січня"

В зв'язку з проголошенням збірки „Податку 22-го січня" звертається до Фінансового Ресорту багато громадян, головно незамешкалих в таборах, з запитами, куди мають сплачувати податки. Цим усім громадянам відповідаємо:

Ухвалами Виконного Органу й Президії УНРади в жовтні й грудні м. р. доручено Фінансовому Ресортові оголосити збірку надзвичайного, одноразового, добровільного національного податку. Цими ухвалами встановлено на час перебування Української Національної Ради та її установ на еміґрації збір загального одноразового, добровільного податку з приводу річниць проголошення самостійности й соборности Українських Земель. Установлення податку з цього приводу та під такою назвою має за ціль нагадувати українському громадянству, що кожний український громадянин, без огляду на місце свого теперішнього тимчасового перебування, обов'язаний до матеріяльних жертв у боротьбі за визволення України.

Титулом „Податку 22-го січня" має кожний український громадянин обов'язок, без окремого індивідуального заклику, внести 1/30 частину свого місячного заробітку чи то своєї місячної платні на Український Національний Фонд (напр. при місячнім заробітку 100 одиниць вплачується титулом податку 3,33 одиниці і т. д.) Ті особи, що не мають ні постійного заробітку, ні сталої місячної платні, складають на Національний Фонд таку квоту, що відповідає їх теперішнім фінансовим можливостям.

Зібрання податку провадитимуть по всіх країнах центральні крайові організації, зглядно центральні комітети. В тій справі розіслано обіжники. Особи, що не мають змоги з якоїнебудь причини, однаково таборяни чи приватно замешкалі, платити податок на збіркові листи, можуть сплачувати його безпосередньо на ось яке банкове конто:

Bayerische Vereinsbank München. Zweigstelle Max Weber-Platz. Konto Nr. 472 064

На грошовому переказі, зглядно на поштовій складанці, треба зазначити, що це сплата титулом „Податку 22-го січня".

Збірка податку триває до кінця лютого. Це банкове конто існує постійно й на нього можна сплачувати квоти і з інших титулів, призначених для УНРади.

Фінансовий Ресорт
Виконного Органу УНРади

Молода піяністка вперше на сцені

У нашому дописі про „Веселих Роксолянок“ в одному з попередніх чисел „Неділі“ (163) трапилась прикра помилка, яку не завинив ваш дописувач. Ми писали (згідно з афішами), що музичний провід на роялі виконала пані Людмила Грицюк. Насправді ж це була молода українська і до того вельми надійна піяністка, що тепер саме закінчує Мюнхенську Музичну Академію, панна Ліда Новаківська.

На тому ж концерті вона успішно виконала на акордеоні увертюру „Легка Кавалерія“ Бізета. Взагалі ж молода наша піяністка випрацьовується на піяністку легкого жанру, яких у нас так бракує, і відтепер стала постійною піяністкою „Роксолянок“. Приносимо її портрет.

(п. к.)

ХТО ВБИВ ГРАФИНЮ АНДЮРЕН?

Перед судом у Танжері зачнеться 7-го березня процес проти 25-літнього німця Ганса Абеля, який виступав також під прізвищем Пончіні та його приятельки Гелени Кульс, звинувачених в тому, що вони вбили французьку ґрафиню Марґу Андюрен, «таємничу жінку Близького Сходу». Замордована ґрафиня була однією з небагатьох европейок, яким удалося ввійти до святого мусулманського міста Мекки, зникла з свого дому в Танжері 5-го листопада м. р. Їй було 53 роки. Під час обидвох світових воєн мала тримати зносини з аґентами розвідок обидвох сторін. Один з її чоловіків, а обидва згинули неприродною смертю, був шеїком бедуїнів. Це він забрав її до Мекки, переодягнену арабом.

Перед укладенням атлантійського пакту

ВАШІНҐТОН (ЮП). Американський міністер закордонних справ Ечісон і зовнішньо-політичний комітет Сенату почали 18 лютого наради, що мають привести, за висловом голови комітету Тома Коналлі, до опрацювання атлантійського пакту в його „остаточній формі“. Проте, як підкреслив Коналлі після таємного засідання комітету, пакт ще не опрацьований так, щоб його можна було опублікувати.

НОРВЕГІЯ ЩЕ РАДИТЬСЯ

Норвезький міністер закордонних справ Лянґе, повернувшись з Вашінґтону до Норвегії, і далі виявляє велику активність, намагаючись дійти певного рішення в питанні про приєднання Норвегії до атлантійського пакту і про відповідь на совєтську ноту. Перед виїздом з Вашінґтону він мав розмову з президентом Труменом, а зупинившись на 14 і 15 лютого в Лондоні, провадив переговори про атлантійський пакт з Бевіном і з турецьким міністром закордонних справ Салаком, що перебуває тепер в Лондоні. Повернувшись до Осльо, Лянґе мав нараду з норвезьким урядом і склав звіт парляментському зовнішньо-політичному комітетові про свою подорож до США і Великобрітанії. Під час конґресу норвезької робітничої партії, що відбувався в Осльо 17—19 лютого, Лянґе провадив переговори з міністрами закордонних справ Швеції і Данії, що були гостями конґресу. Докладніше про хід і зміст всіх цих переговорів ще нічого невідомо, проте за словами Лянґе, його подорож дала йому «ясну картину становища і кращу базу для дальших переговорів», хоч ніякого остаточного рішення в Вашінґтоні не схвалено. Як вважають в добре поінформованих колах, Норвегія безперечно прилучиться до атлантійського пакту зважаючи на ті привілеї, що їх надають США в постачанні зброї учасникам пакту, і на зобов'язання США не споруджати на норвезькій території в мирний час військових опірних пунктів. Відповідь норвезького уряду на совєтську ноту, на думку тих самих кіл, має бути ввічливою тоном, але рішучою змістом. (Ройтер, ЮП, АП).

МУРОМ ЗАВАЛЕНІ 360 ЧОЛОВІКА

ЛІСБОНА (ЮП). В місті Прая 360 чоловіка, що стояли в черзі перед харчовою управою, були поховані під муром, який завалився. Катастрофа сталася через те, що юрба людей, які чекали своєї черги, так натисла на мур, заввишки 7 метрів, що він, не витримавши тиску, завалився на протязі 30 метрів. За неофіційними даними, вже виявлено 315 трупів.

УССР ОБІЦЯЄ ДП «БАТЬКІВСЬКЕ ПІКЛУВАННЯ»

Найвищий Совєт і рада міністрів української совєтської республіки видали відозву до всіх совєтських громадян, що перебувають в західніх зонах Німеччини й Австрії, закликаючи їх покласти край свому «рабському існуванню» за кордоном і повернутись до батьківщини, де їх чекає «батьківське піклування». Відозва звертається передусім до українців, яким радить відкинути всяку брехню про Совєтський Союз і повернутись до рідного краю, де вони зустрінуть «сердечне прийняття».

ЗАПОВІТ ЯНА МАСАРІКА

ЛОНДОН (Ройтер). Колишній чехо-словацький міністер закордонних справ Ян Масарік, що заподіяв собі смерть незабаром після комуністичного перевороту, відписав, як це видно з його заповіту, колишньому чехо-словацькому делеґатові при Об'єднаних Націях д-рові Яну Папанекові 5000 долярів на політичну діяльність.

КОНФЕРЕНЦІЯ КОМІНФОРМУ

КОПЕНГАҐЕН (ЮП). За повідомленням консервативної данської газети «Національтіденде», 19 лютого в Букарешті мала початися конференція Комінформу, на якій репрезентовані комуністичні партії всіх европейських країн. На конференції мав головувати чехо-словацький міністер-президент Запотоцький.

ЛІКИ З КРОВИ КОМАХ

Група вчених з пенсільванської Стейт Колеґії вірять, що можна буде виробляти з крови комашки званої «мілквід баґ» ліки такі добрі як пеніцилін. Експеримент показав, що кров з цеї комашки вбиває такі самі бактерії. Ці вчені прийшли до висновку, що комахи мусять мати кров дуже відпорну на всякі пошесті і тому вона може бути знаменитими ліками.

Сумна подія в Швайнфурті

Під час відбування комісії на виїзд до США в переходовому таборі в Швайнфурті наклав на себе руки (14 лютого ц. р.) український скиталець Андрій Дихтяр в Ерлянґену. Причиною цього розпучливого кроку був нервовий розстрій Покійного в наслідок того, що лікарсько-лябораторійний обслід двічі був для нього неґативний. І хоч бл. п. Дихтяр не був ще остаточно комісією відкинений, бо його мали обслідувати втрете, він рішився на самогубство.

Цей факт глибоко потряс скитальцями, що живуть або проходять комісію в Швайнфурті. Ним повинні поцікавитися відповідні чинники ІРО та докладно перевірити його. Окрема судово-лікарська комісія після переведення посмертного обсліду повинна ствердити, чи Дихтяр був справді хворий, чи вину його смерти треба приписати несовісності лябораторії. Застановляє факт, що Дихтяра кликали аж тричі до обсліду. Це дає причину думати, що комісія не була певна, чи вислід обсліду стосується особи Дихтяра. Як нас інформують, у цій же лябораторії після уколу на пробу крови мала померти одна жінка на серце, друга під час такого уколу впала на долівку, зазнавши потрясення мізку й також померла в шпиталі.

Важливо, щоб член комісії й консул ставилися до кандидатів на виїзд не по-бюрократичному, а по-гуманному, бо нервова система більшости скитальців, які мають за собою страхітливі переживання большевицького режиму й війни, до тої міри захитана, що легко може довести до актів розпуки, як оцей у Швайнфурті.

5 хвилин без політики

В Голлівуді — фільмовій столиці світу

Розкинувшись на протяглому, вкритому помаранчовими й пальмовими гаями горбу, лежить Голлівуд в одній з напоєних сонцем каліфорнійських долин. Голлівуд, один з пригородів Лос-Анджелесу, має 250 000 мешканців і простягається на площі круглo 100 кв. км. В уявленні світу Голлівуд є чарівною батьківщиною фільмових зірок, де й перша-ліпша кельнерка може мати вигляди з'явитись одного дня на екрані поруч з якоюсь його знаменитістю. Якщо вірити газетним пліткам і людським пересудам про різні скандальні пригоди в Голлівуді, він являє собою якусь сучасну Гоморру, де супутників свого подружнього життя міняють як ті капелюхи. Але справді Голлівуд з більшою рацією можна було б назвати майстернею фантазії.

Тісний зв'язок з цим світом ілюзій породжує химерні будівничі витвори: в Голлівуді є кінотеатр, подібний до тібетського буддійського манастиря, пральня, що має вигляд розкішного замку, бензиноналивні пункти в стилі сільських будинків, готелі, схожі на будови еспанських місій, страхові банки, збудовані в стилі грецьких храмів, ковбасні кіоски, що є точнісінькою копією «гот доґ» — булочки з сосискою, навіть з гірчицею і цибульним ґарніром.

Нічними годинами місто ніби докладає всіх сил, щоб створити ідеальний образ Голлівуду. Мешканці фільмового міста звикли до пишних прем'єр, святковий блиск яких буває ще яскравішим від каскадів світла, величезних букетів, квітів, славетних відвідувачів, прожекторних променів, що перехрещуються в нічному небі, люксусових авт з прославленими кінозірками. До цього блискучого життьового стилю мимоволі прилучаються і широкі маси населення, і відкриття якогось нового м'ясного ринку, ґаражу або модного ательє відбувається мало не з такою самою пишністю. Однак вдень життя в Голлівуді навряд чи відрізняється чимсь від першого-ліпшого іншого ділового міста і для якогось захопленого його славою відвідувача готує гірке розчарування.

Кінозірки мешкають переважно в передмістях або й в сусідніх містечках, як от в Беверлі, Гілсі, Бентвуді, Санта Моніка й ін. Випадково когось з них можуть бачити окремі «щасливці»: чи то Льоретту Янґ, що добирає в крамниці сукенку для своєї маленької доньки, чи то Боба Гопа з дружиною в церкві Св. Євхаристії на хрещенні дитини якогось щасливого подружжя.

Під часто фальшивим блиском зовнішньої пишноти ховається проте розсудливе прагнення здобути собі міцні життьові підвалини. Теперішні кінозірки й взагалі фільмові працівники зробили належні висновки з сумної долі колишніх видатних кіноартистів, багатьом з яких судилися кінець-кінцем злидні. Нині вони виявляють незаперечний діловий розум, яким і керуються, вмішуючи свої гроші. Одним з найздібніших ділків Голлівуду є Фред Мек-Мурей, що на свої фільмові заробітки придбав собі великий маєток, яким сам і керує. Джойл Мек-Кріє з таким же успіхом розплоджує биків, як і грає для фільмів. Соня Гені й Кльодет Кольбер також доводять свій не абиякий діловий хист, збивши собі великий капітал, який уможливлює їм цілком незалежне й забезпечене життя навіть далеко від минутливої слави екрану.

Піднесення Голлівуду на рівень фільмової метрополії світу відбувалось шаленими темпами. Коли Едісон винайшов 1889 р. кінематограф, а Естмен накрутив перший фільм, Голлівуд ще являв собою майже безлюдну, вкриту лише помаранчовими плянтаціями пустку. Навіть 1907 р., коли Вільям Селіґ, принаблений до Каліфорнії обіцянками 350 сонячних днів на рік, відкрив на даху одного будинку в Лос-Анджелесі кіностудію, Голлівуд ще був купкою маленьких селянських хатинок. Лише 1911 р., коли фільмове товариство «Нестор» почало накручувати там під голим небом деякі фільми — доля Голлівуду була вирішена. В найкращі періоди 33 000 мешканців Голлівуду та його околиць працювали в його фільмових товариствах. Гроші кінопродуцентів зробили з Голлівуду найбільший після Лос-Анджелесу торговельний центр Каліфорнії. В Голлівуді постали також великі радіостудії, що своїм розміром поступаються тільки нью-йоркським, а як фільмове місто Голлівуд став одним з найважливіших світових центрів моди, який щодо значення стоїть на другому місці після Парижу. І хоч мешканці цього фільмового раю цілком свідомі всіх цих переваг свого славетного міста, Голлівуд значить для них щось іще більше: він є їм батьківщиною. (ШЛ).

Міжнародня виставка книги

Відомий з давніх часів книготорговельний центр «Бюхервурм» у Франкфурті над Майном влаштував нещодавно виставку актуальної перекладної книги з будьякої ненімецької мови. Виставка, що обіймала твори 32 націй, містила переважно книжки, перекладені з англійської й французької мов. Із слов'янських літератур найбільше місця займала російська — 16 назв, польська — 3 назви, сербська — 1 назва й чеська — 1 назва. З українських книжок німецькою мовою були виставлені 2 назви, а саме: «Ґельб унд Бляв» (Модерне Україніше Діхтунґ ін Аусваль») і вибрані поезі Яра Славутича «Шпіґель унд Ерноерунґ», — обидві перекладені на німецьку мову проф. Володимиром Державином. Виставка тривала 5 днів і спричинилася до зацікавлення німецького читача перекладною книгою. Виторг книгоцентру за час тривання виставки підвищився на 75% супроти звичайних днів.

Не кожному рибалці щастить!

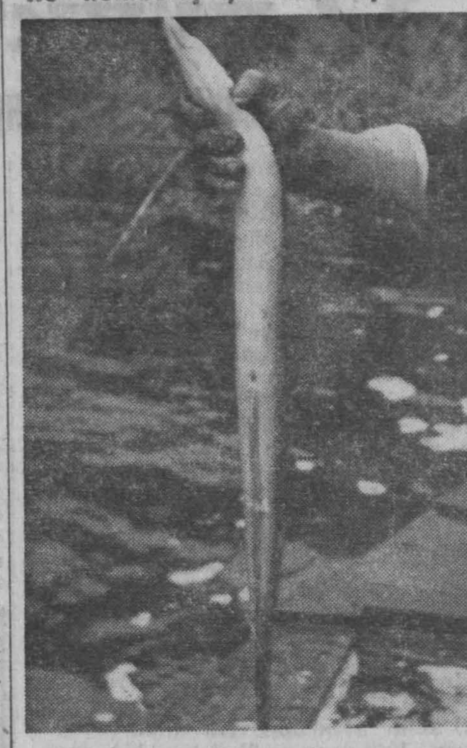

Рибалки над Майном часто ловлять тепер в'юна, незвичайну рибу, якої дивні шляхи завжди цікавили природників.

1 000 000 тонн для Берліну

БЕРЛІН (ЮП). 18 лютого на берлінському летовищі Ґатові приземлився американський літак з одномільйоновою за загальним рахунком тонною постачених Берлінові повітряним шляхом товарів. З цього приводу американський міністер закордонних справ Ечісон надіслав генералові Клею вітальну телеграму, в якій, між іншим, підкреслив велике значення берлінського повітряного мосту для демократичних народів Европи, для яких він є рятунком понад двох мільйонів людей і виявом опору беззаконню. Аналогічного вітального листа надіслав брітанському військовому губернаторові Робертсонову й брітанський міністер закордонних справ Бевін.

Умови передплати „Неділі“

	Німеччина	Бельгія	Англія	США і Канада
поодиноке число	0,40 DM	3 б.фр	6 пенсів	5 центів
місячно:	1,60 DM	12 б.фр	2,5 шилінгів	20 центів
чвертьрічно:	4,80 DM	36 б.фр	7,5 „	60 центів
піврічно:	9,60 DM	72 б.фр	15 „	1,2 доляра
річно	19,20 DM	144 б.фр	30 „	2,4 доляра

Закордоном передплату приймають наші представництва:

1. АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers and Publishers (for „Nedila“) 49 Linden Gardens, London W 2.

2. БЕЛЬГІЯ:
Msr. Zavziaty Jean, 90 rue Wazon, Liege

3. США:
Mr. Theophil Rudakewych, 811 N. Franklin Street, Philadelphia 23 Pa.

4. КАНАДА:
„KALYNA“ Booksellers and Publishers, 1576 Dupont Street Toronto 9./ Ont.

Висилаємо „Неділю“ також до Австралії, Бразілії, Голляндії, Данії, Еспанії, Італії, Індо-Китаю, Чіле, Венесуелі, Куби, Ірану, Туреччини, Єгипту, Тунісу і трьох зах. секторів Берліну.

Крім вплат закордонною валютою, евентуально приймаємо розрахунок за допомогою КЕР-пакетів та інших дозволених посилок.

Книгарням та кольпортерам приділяємо значку знижку. На замовлення часопис висилаємо летунською поштою.

У випадку зміни адреси, необхідно присилати одночасно з повідомленням про це — 50 пф. (закордоном міжнародній поштовий купон) маніпуляційної оплати.

Наша адреса:
Verlag „Nedila“ Aschaffenburg, Schweinheimer-Straße 50.

Видавництво „Неділя“

Preis 40 Pfennig Ціна 40 пфеніґів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 6. АШАФФЕНБУРҐ, 6 березня 1949. Nr. 165

Генерал Савоненков повернувся до Гельсінкі

СОВЄТСЬКІ БАЗИ у північній Фінляндії?

За вістками аґентства АП Фінляндія мусить стосувати тепер політику акробата-балансера, щоб не піддатися російським доманганням нових баз на фінській території. Згідно з офіційною заявою за 27-го лютого, совєтський уряд покищо не поставив таких вимог фінському урядові, але з часу як Норвегія позитивно поставилась до Північно-атлантійського Пакту, появилися побоювання, немов би Росія має домагатися баз у північній Фінляндії.

Несподіваний поворот совєтського генерала Ґріґорія Савоненкова до Фінляндії, що стався 23-го лютого, ще більше занепокоїв фінський народ. Червоний генерал, що обіймає посаду совєтського посла в Гельсінкі, прибув до фінської столиці саме в день червоної армії, якраз в річницю передання совєтських пропозицій про пакт приязні з Фінляндією. З осени м. р. генерал Савоненков через недугу серця перебував у Росії.

Совєтсько-фінський пакт про приязнь зобов'язує демократичну Фінляндію боротися плече-в-плече з Совєтським Союзом на випадок кожного нового конфлікту. У відповідальних фінських колах існує побоювання, чи Росія у вступі Норвегії до Атлантійського Пакту не захоче знайти претекст покликатися на пакт приязні з Фінляндією. Критичного періоду сподіваються одначе в момент полагодження Норвегією усіх формальностей, зв'язаних з її вступом до Атлантійського Пакту. Як відомо сухопутні совєтські війська, що стоять в базі Поркхала віддалені лише в 62 км від Гельсінкі.

СОВЄТСЬКЕ ВІЙСЬКО НА НОРВЕЗЬКОМУ КОРДОНІ?

ГЕЛЬСІНКІ (АП). 25 лютого в Гельсінкі кружляли чутки про зосередження совєтського війська на російсько-норвезькому кордоні. З фінляндських урядових кіл підтвердження цих вісток не було.

(Ройтер). Як повідомляють з авторитетних джерел совєтська армія має провести зимові маневри між Петсамо й Салля в совєтсько-фінляндсько-норвезькому прикордонному районі.

Данія за Атлантійський Пакт

Згідно з аґентством АП. Виконний Комітет данської Соціял - Демократичної Партії виніс постанову що домагається «підвищеної політичної й військової співпраці з іншими демократичними націями». В п'ятдесят-особовому Комітеті партії лише один голос виступив проти резолюції. Отже можна вважати, що участь Данії у військовому формуванні західніх великодержав запевнена, бо вже давніше аґрарна й консервативна партії схвалили позитивне ставлення до Атлантійського Пакту.

Американський міністер зовнішніх справ Дін Ечісон після своїх розмов з амбасадорами Канади і 5-ох брюссельських держав-сиґнатаріїв заявив представникам преси: переговори в справі Атлантійського Пакту незвичайно посунулись вперед і повинні б закінчитися наступного тижня. Пляни поширення американських достав зброї, крім Західньої Европи, беруть під увагу також країни, що з причини географічного положення не мають змоги бути учасниками Атлантійського Пакту, а це стосується насамперед Туреччини, Греції, Китаю й Кореї.

Ечісон сказав далі журналістам, що він і американське міністерство зовнішніх справ знають про рапорти з Европи щодо рухів совєтських військових частин в напрямі на норвезький кордон. Американська преса пише, що з США в поточному фінансовому році мають дати 600 мільйонів долярів на військову допомогу.

— На пост брітанського амбасадора в Москві, замість Моріса Петерсона, що подався до демісії, призначено дотеперішнього амбасадора в Анкарі Давіда Келва.

— Вінстон Черчіл має відвідати незабаром США, де 31 березня виступить з промовою в технічному інституті в Кембріджі (штат Массачузет). Наступного дня там же виступить з промовою і президент Трумен.

ЕВА ПЕРОН еміґруватиме до Европи?

Рух в арґентінській армії проти тієї першорядної політичної ролі, яку відіграє в Арґентіні чарівна дружина президента Ева Перон, дедалі зростає. Як видно, армія ставить при цьому неофіційний ультиматум: сеньйора Перон мусить або покинути Арґентіну, від'їхавши хоч би в Европу, або відійти від політики в приватне життя, ставши, наприклад тим, чим була давніше, — артисткою. Президент Перон не схильний задовольнити якусь з цих вимог і загрожує податися до демісії якщо армія рішуче наполягатиме на них. Наче у відповідь на це командування армії подекуди заборонило відпустки і посилило поліційні варти на летовищах. Разом з тим воно, очевидно, не хоче вдаватись до спроби перевороту, і тому питання це наче б зайшло в глухий кут. Що арґентінська «президентка» не зважується загострювати становище, видно з того, що вона недавно відмовилась в останній момент від своєї призначеної в парляменті промови. Одночасно (мабуть шукаючи собі симпатій в Сполучених Штатах) вона послала до Вашінґтону кілька ящиків з ношеним убранням для понад 600 «бідних американських дітей», поставивши тим багатого «дядька Сема» в незвичне йому становище жебрака. Ще невідомо, як відповість він на дивний жест екстраваґантної арґентінки, але в Вашінґтоні цей «невдалий пропаґандистський дотеп в совєтському стилі» викликав багатозначні усмішки. (ББС, АП).

Згідно з останніми повідомленнями, Ева Перон плянує податися до Европи. Цей її крок не має зашкодити її чоловікові. Міністер військових справ Моліна, що в теперішній арґентінській кризі грає ролю «сильної людини», мав пообіцяти Перонові залишити його на посту президента. З Осло повідомляють, що прізвище генерала Перона стоїть разом з прізвищем його дружини на списку 23 кандидатів до мирової Нагороди.

ГЕНЕРАЛ КЛЕЙ НЕ БУВ НА РІЧНИЦІ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ

БЕРЛІН (ЮП). В день Червоної армії близько 250 совєтських вояків взяли участь в параді перед совєтським пам'ятником в берлінському «Тірґартені» (в брітанському секторі). Під час паради стався інцидент, коли два совєтські старшини хотіли силою перешкодити кореспондентові північно-західнього радіо зафіксувати параду. Один з них з лайкою ускочив в авто радіокореспондента, вимкнув апарат і намагався порвати стрічку.

Генерал Клей та його заступник генерал Гейс не прибули на запрошення маршала Соколовського на прийняття з нагоди 31-ї річниці Червоної армії, бо мали летіти на параду у Франкфурті.

Мр. Артур Шерк

допомагатиме скитальцям переселятися до США

20-го лютого ц. р. прибув до Франкфурту з США Артур Шерк, який уже 21 лютого ц. р. розпочав працю як перший заступник Алекса Скwадріллі, голови ДП-Комісії США.

Артур Шерк добре відомий ДП в американській зоні, бо до 1947 року працював в Міждержавному Комітеті Скитальців і тоді виявляв глибоке зрозуміння справи скитальців. Зокрема, під час перебування в Франкфурті, він наладнав співпрацю з представниками Національних Комітетів ДП.

На весну 1947 року Шерк опублікував в американській пресі статтю, в якій став в обороні ДП. В розмові з одним українським журналістом Шерк сказав, що він радий, що може працювати знову над проблемою ДП і просив передати через пресу ДП поздоровлення скитальцям. Шерк висловив надію, що в співпраці з Скwадріллі він зможе практично допомогти скитальцям переселитися до США. Він заявив, що тепер треба сподіватися полегшень у переселенні. Нові розпорядження в цій справі дадуть змогу більшій кількості ДП, зокрема інтелектуалам, переселитися до США. Скwадріллі сподівається, що Шерк допоможе йому в його відповідальній роботі.

АРЕШТИ ПОЛЬСЬКОГО ДУХОВЕНСТВА

Аґенство ЮП повідомляє про численні арешти католицького духовенства у південній Польщі, зокрема після зачитання ним пастирського листа катовицького єпископа Станіслава Адамського, в якому той закликав польських католиків виступати проти всіх намагань ліквідації навчання релігії по школах, усування з них хрестів і проти нетолеранції.

МУДРИЙ, ВОВЧУК, ПАВЛИКОВСЬКИЙ?

Інформації української преси про спільну акцію ОУН(р) і гетьманців в напрямі опанування нашої громадської централі на еміґрації викликали загальне зацікавлення. Наша редакція дістає багато листів з запитаннями і з висловами обурення на тих, що намагаються знівечити українську консолідаційну акцію. Тим часом наші кореспонденти повідомляють про незвичайну активність в бандерівсько-гетьманському середовищі, яке після нашої інформаційної статті розглядає потребу перемішати карти. Наш міттенвальдський кореспондент повідомляє: дані, оголошені «Неділею» про кандидатуру п. Івана Вовчука викликали не лише загальне здивування української опінії, але й змусили бандерівський провід поробити відповідні зміни. На сьогодні бандерівці «оперують» за такою системою: Василь Мудрий від'їжджає до Америки де, можливо буде кандидувати й пройде на голову Світового Об'єднання Українців. Тим часом після його від'їзду головування ЦПУЕ перебере його перший заступник, яким властне має бути п. Іван Вовчук. Роман Ільницький, видавець «Часу», через своїх приятелів теж висував свою кандидатуру в ЦПУЕ, пробуючи навіть конкурувати з кандидатурою п. Вовчука. Бандерівці все ж таки не вірять п. Ільницькому, який занадто часто міняє свою «лінію». Вони згідні використовувати його ініціятивність, але на провідні становища, принаймні тепер, висувати не думають.

Іншу версію передає наш мюнхенський кореспондент: побачивши нереальність кандидатури п. Вовчука, бандерівці і гетьманці (які не знайшли свого кандидата) мали погодитися на особу колишнього сенатора п. Юліяна Павликовського, що — як вони підкреслюють — довів до порозуміння між «розкольницькою» групою УГВР і бандерівським проводом. Медіяторську ролю інж. Павликовському полегшила активність його дружини за океаном. Як довідався наш кореспондент з оточення редакції «Часу», кандидатура п. Василя Мудрого втратила між бандерівцями шанси після того, як стало відомо, що п. голова Мудрий, старий досвідчений політик в приватному листі до п. Ільницького гостро скритикував проголошену анкету «Часу».

Участь українців

в лондонській конференції ліберальних рухів

Ще в квітні 1947 р. відбулася в Оксфорді (Англія) інтернаціональна конференція лібералів з участю делеґатів ліберальних рухів таких країн як В. Брітанія, Америка, Канада, Франція, Бельгія, Голляндія, Італія, Німеччина, Еспанія, Швайцарія, Швеція, Фінляндія, Туреччина, Данія, Півд. Африка та інші. Таким чином утворилося поруч з «Селянським Інтернаціоналом» поруч з Міжнародним Соціялістичним Союзом, також Міжнародне Об'єднання Лібералів. Назви «ліберали» вперше ужито в Еспанії на початку XIX віку для означення руху, що бореться за політичну, релігійну і всякі інші свободи. Найбільшого розвитку ліберальні партії досягнули в Англії, Канаді та в Америці. У Канаді Ліберальна Партія стоїть при владі вже більше 20-ти років. До кінця другої світової війни не було міжнароднього союзу лібералів. Тепер, перед загрозою большевицького тоталізму, всі політичні сили, що хочуть свободи, об'єднуються для оборони права народів і окремих осіб на вільне, незалежне життя, без страху і гноблення.

Ліберальний Інтернаціонал або Світовий Ліберальний Союз має свій осередок у Лондоні. Президент Ліберального Союзу — відомий еспанський демократичний політик і письменник С. де Мадаріяґа. Під його головуванням, з почину Ліберального Інтернаціоналу, скликано в Лондоні 26—28 січня 1949 р. конференцію лібералів народів, поневолених большевицькою Москвою. На цій конференції були такі делеґати: Доляпчев, Карастоянова (Болгарія), Кодічек, Стренскі (Чехо-Словаччина) де Мадаріяґа (Еспанія), Перліц, Ронімоіс (Естонія), Цакете (Латвія), Кузмінскас, Закевіціус (Литва), Сеневіч, Бальон (Больша), Біяну, Ілієску (Румунія) Станковіч (Угорщина), Панчук, Сальський (Україна), Авакумовец, Йовановіч (Юґославія). Окрім того М. Гавриловіч від Селянського Інтернаціоналу і Таборі від Інтернаціоналу Письменників (ПЕН-Клюб).

Як відомо організації для утворення об'єднаної демократичної Европи діють у згоді між собою: «Об'єднана Европа» (під проводом В. Черчілла), «Західня Унія», «Рух европейських федералісітв» і ін. Ці організації утворили Координаційний Комітет, що зветься «Европейський Рух». Дотепер у цьому русі не були належно представлені демократичні рухи народів, поневолених большевицькою Москвою. Тому конференція ліберальних груп зза «залізної заслони» в Лондоні зробила добрий почин у цьому напрямі.

ПРАГА СТРИВОЖЕНА

ЛОНДОН (Ройтер). Як повідомляє з Праги дипломатичний кореспондент газети «Нью Кронікл», там панує тривожний настрій в зв'язку з рішенням совєтської влади переселити з совєтської окупаційної зони Німеччини до Судетів 400 000 німців, які мають відбудовувати в цьому відсталому щодо цього районі чехословацьку промисловість.

Зокрема треба відзначити резолюцію цеї конференції в справі України:

«Тому, що вільна, незалежна і визнана Українська Держава, створена після першої світової війни, була окупована силами ворожими до свободи, тим способом як багато держав були окуповані в часі і після другої світової війни, і з уваги на те, що хоч тепер Україна є членом організації Об'єднаних Націй, однак уряд і представники Совєтської України не репрезентують вільного українського народу, а діють тільки як знаряддя московсько-совєтського уряду, — постановлено, що представники вільних і демократичних українських рухів мають бути теж запрошені брати участь у «Европейському Русі».

Це рішення має велике значення для України і для світа. Бо на підставі цього рішення в Лондоні створено постійний комітет «лібералів на чужині». До цього комітету належать по два представники

(Далі на 7-ій стор.).

Українка професором

американського університету

На нашому фото перша українка в США, що зайняла посаду проф. університету. Це Дарія Богданна Улянницька, дочка о. Антоніна й Стефанії Улянницьких з Філядельфії. Вона викладає фізіологію на медичному відділі Джорджтавнського університету в Вашінґтоні. Під час студій на Нью-Йоркському й Пенсільванському університетах наша землячка власними силами пробивалася через життьові трудноші. Вона була головою Ради Студентів у Нью-Йорку та очолювала Наукову Організацію й Вечірню Організацію Студентів. Була також секретаркою Музичного Клюбу та редаґувала три роки університетський часопис „The evening news". Про нашу вчену появилися в американській пресі численні, здебільша ілюстровані статті й репортажі.

Д-р Я. П.

Неділя

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

ПЕРЕД НОВИМ ЕТАПОМ

Написав А. КРАЄВИЙ

Це зовсім не фраза, що українська еміґрація, а з нею й ціла Українська Нація вступають в нову фазу свого існування. Починається нова ера в історії Українського Народу. Ми є свідками й учасниками цього великого історичного, а разом і драматичного акту, коли український свідомий актив — еліта Нації, — примушена покинути не тільки Батьківщину, але й материк, на якому наша Земля знаходиться, — і піддатись першому в нашій історії великому розпорошенню по цілій земній кулі. Будучи самі дієвими особами цього акту, його безпосередніми учасниками, ми ще не бачимо його глибокої «історичности» і «переломовости», ще не усвідомлюємо всієї його «ваґітности» самими небезпечними наслідками. І величезне значення буде мати факт, коли Нація Українська на цей процес гляне свідомо і вчасно його оцінить. Оцінить і відповідно до того застосується.

Минають часи, коли ми, новітня всеукраїнська еміґрація, жили компактною масою зо всіма наслідками, випливаючими з цього факту. Колись ми будемо згадувати ці часи, як «золотий вік» української культури, як добу розцвіту, в атмосфері безпеки і свободи, української науки, письменства, журналістики, мистецтва. Правда, люди рідко коли бувають задоволені і всюди є більше песимістів, ніж оптимістів і не твердимо, що наше життя в таборах Західньої Німеччини було ідеальним, але одночасно скажім собі чесно: де ми знайдемо такі умови для нашого культурно-національного життя, як ми мали під УНРРА та ІРО? Де ми зможемо мати тридцять гімназій, п'ять високих шкіл з їх розгалуженими факультетами і безліч фахових технікумів, курсів, студій? Що буде з нашими численними установами і організаціями, — культурними, політичними, фаховими, мистецькими? Що буде з нашою Церквою? Чи будемо ми мати свої часописи і майже півсотні журналів? Чи часто зможемо бачити Блавацького й Гірняка і насолоджуватись нашими хорами та бандуристами? І де, коли та як зможуть з'їздитись і бачитись наші письменники, журналісти, учені, мистці, комбатанти аж до ветеринарів і скавтів включно — як то було під крилами гостинних таборів УНРРА та ІРО?

Перегортається сторінка життя нашої великої еміґрації і виступає нова, біла, чиста. Що нас жде? — Передовсім розпорошення і далі — праця. Праця в нових умовах і, можливо, навіть добробут. Але що під оглядом національним, культурним, політичним? І тут перед нами — низка труднощів, небезпек і може навіть трагедій. Чуже оточення, чужа мова, культура, школа непереможні денаціоналізаційні впливи. А на Батьківщині — гніт і неволя, фізична та духова.

Як бути, що робити?

Історія — мачуха ставить перед нами нові завдання, нові труднощі, новий іспит.

Мусимо добре задуматись над новим положенням над новою ситуацією.

Українська еліта, наш Національний Провід, уже сьогодні мають чітко визначити шляхи й маґістралі, якими українська еміґрація, а з нею і ціла Нація мають рушити у нову незнану путь...

СОВЄТИ ПЛЯНУЮТЬ НОВИЙ ПЕРЛ ГАРБОР

Відомий радіодиктор професор католицького університету в Вашінґтоні Фултон Шін, промовляючи на зібранні «лицарів Колюмба» на тему про майбутню війну, енерґійно застеріг американське суспільство щодо можливости зради Совєтської Росії, підготованої під маскою приязних дипломатичних стосунків. На думку Шіна, розвиток подій мав би пройти такі чотири фази: 1) Росія намагатиметься нав'язати приязні стосунки із Сполученими Штатами, посилаючись на те, що обидві країни можуть жити в мирних взаєминах і разом поборювати фашизм. 2) Вона може навіть визнати свою помилку і готовість зняти з Берліну бльокаду. 3) Тоді 99,9% американської преси почне безоглядно вихваляти Росію і оголошувати еру вічного миру. 4) Учені декляруватимуть універсальність науки і вимагатимуть поділитись з Росією атомовою таємницею. За шість місяців після того — заявив Шін, — ми матимемо новий Перл Гарбор, цим разом приготований нам вже Совєтською Росією. Шін гостро скритикував далі ту частину преси, що утотожнює закордонну російську політику і комунізм. Між ними нема нічого спільного. Комунізм суттю своєю є злочинною і ворожою системою. «Нас вже ошукували, можемо бути ошукані знов», застеріг проф. Шін (ІС).

«На випадок коли совєтська армія ввійде у Париж»

Збудження у Франції з приводу провокаційної заяви Тореза

ПАРИЖ (ЮП). За словами генерального секретаря французької комуністичної партії Моріса Тореза, якщо в майбутній війні совєтська армія вступить в Париж, французький народ співпрацюватиме з нею так само, як народи Польщі, Румунії, Юґославії. Як пояснив Торез, цим він відповів на питання, яке «поставили йому вороги народу, щоб загнати його на слизьке». «Коли однак це питання поставлено нам — сказав Торез, — ми хочемо ясно відповісти на нього: Якщо спільні зусилля всіх волей миролюбних французів не досягнуть мети — поставити нашу країну в табір демократії і миру, якщо наш народ проти свого бажання буде втягнений в антисовєтську війну і якщо совєтська армія, боронячи інтереси народу й соціялізму, вижене з нашої країни аґресорів, — хіба могли б тоді робітники й народ поставитися до совєтської армії інакше, ніж народи Польщі, Румунії, Юґославії та інших країн?» Як підкреслив Торез, провідники французьких комуністів базуються не на припущеннях, а на фактах. Цими фактами є активна співучасть французького уряду в аґресивній політиці англо-сакських імперіялістів, наявність генерального штабу держав Західньої Унії і перетворення Франції та її заокеанських володінь в базу для аґресії проти Совєтського Союзу і народніх демократій.

Ця промова Тореза, яку він сказав 24 лютого у французьких Національних Зборах, викликала в паризьких політичних колах велике збудження. Два депутати зажадали притягти до судової відповідальности комуністичних політиків і заборонити французьку комуністичну партію.

(ДЕНА). 25 лютого французькі Національні Збори більшістю 386 проти 182 голосів схвалили резолюцію з висловленням урядові Кейя довіри щодо «оборони національної незалежности». Резолюція визнала заяву Тореза образою французьких патріотів, які жертвували своїм життям в боротьбі з німецькими окупантами. Проте парлямент відхилив пропозицію деґолістів порушити судову справу проти комуністичних провідників. За словами прем'єр-міністра Кейя, державній прокуратурі буде доручено дослідити промову Тореза для з'ясування можливих заходів у цій справі. Кей обвинувачував комуністів у бажанні накинути Франції свою доктрину. Господарське становище країни нарешті покращало, населення почало перейматись надіями — і комуністи почали шукати нового ґрунту для аґітації. «Ви думали не як француз, пане Торезе — сказав прем'єр, безпосередньо звертаючись до нього. — Перш ніж питати себе, що ви робитимете, якщо росіяни вступлять в Париж, ви краще спитали б себе: Що міг би я зробити, щоб стати цьому на перешкоді?»

АКЦІЯ ВІЙСЬКОВОГО МІНІСТЕРСТВА

(АП). Як повідомляють з одного високого урядового джерела, французький військовий міністер Рамадьє має вжити проти центрального комітету комуністичної партії Франції законних заходів у зв'язку з підбурюванням ним французької армії до повстання.

(АФП). Французький міністер юстиції Лекур заявив у Національних Зборах, що уряд має зажадати скасування парляментської недоторканности комуністичного депутата Марселя Кашена. Кашен, що є редактором політичного відділу комуністичної газети «Юманіте», вмістив у ній статтю з твердженням, що французький народ ніколи не воюватиме проти Совєтського Союзу.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ ХОЧУТЬ ВИГРАТИ ЧАС

Згідно з повідомленням з Китаю, великих воєнних операцій в ньому останнім часом не було. Командування китайської урядової армії наказало евакуювати Тсіньтао в провінції Шантунь — останнє більше місто в північному Китаї, що лишалось ще в руках національного Китаю. Комуністичне військо перейшло річку Жовту в провінції Гонань і повільно просувалося в напрямку Янтсекіянґу, але ніде не провадило великого наступу. Неофіційна делеґація, повернувшись з Пейпіну, повідомила, ніби комуністи зголошуються полегшити мирові умови, зокрема зрікшись вимоги видачі «воєнних злочинців», тим часом як від офіційної п'ятичленної делеґації, що вибула до Пейпіну літаком, звіту ще нема. Провідник комуністів Мао-Тсе-Тун в опублікованій в пекінських газетах заяві пропонує нав'язати торговельні стосунки між Пекіном і Тентсіном, який перебуває в руках урядового війська, а головне командування комуністичної армії висловило бажання почати переговори про встановлення сполучення між портами, зайнятими комуністами, і портами національного Китаю. Проте цей відносний спокій в Китаї викликає у багатьох спостерігачів враження, що комуністи хочуть лише виграти час, щоб як слід підготуватись до великого весняного наступу.

Тим часом національний Китай фактично розколовся: президент республіки і парлямент лишилися в Нанкіні, уряд переїхав до Кантону, а багато центральних урядових установ розпорошені по різних містах. Незгода між окремими генералами привела в Чунькіні навіть до збройних сутичок. Через те в широких колах національного Китаю зважають на можливість повернення до влади Чан-Кай-Шека, бо це, на думку багатьох, могло б дуже прислужитися усуненню політичної дезорганізації в урядовому таборі.

51 депутат американської палати репрезентантів звернулись до президента Трумена з листом, в якому домагаються негайно створити комісію, що вивчила б китайську проблему в цілому і подала б Конґресові звіт і належні пропозиції. (ЮП).

Переслідування Церкви в Болгарії

СОФІЯ (ЮП). Болгарський міністер закордонних справ Коларов, говорячи в парляменті про церковний законопроєкт, заявив, що Ватикан змусив католицьких єпископів і священиків Східньої Европи бути шпигунами проти своєї батьківщини і її зрадниками. В Софії почався процес 15 протестантських духовних осіб, яких обвинувачують в шпигунстві. На суді присутні як спостерігачі представники британського й американського посольств у Софії.

МАЛЯН ЗАЗІХАЄ НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНЮ АФРИКУ

КАПШТАДТ (ЮП). Міністер-президент Південно-африканської Унії д-р Малян заявив в парляменті, що Південна Африка надалі не даватиме більше Об'єднаним Націям звітів про мандатне управління нею Підденно-західньою Африкою. Цю заяву він зробив під час парляментських дебатів з приводу законопроєкту про повне приєднання Південно-західньої Африки до Південно-африканської Унії. При цьому 30 000 европейців Південно-західньої Африки мали б бути репрезентовані в парляменті Унії 6 делеґатами й 3 сенаторами, тим часом як 300 000 тубільців мали б лише одного призначеного урядом сенатора.

— За повідомленням радіо, в Києві будують «найбільшу в світі» телевізійну станцію, радіюс діяння якої завдяки одному совєтському винаходові, перевищить нібито американські станції.

Лист до тих, що від нас відійшли

Століттями веде український нарід запеклу боротьбу за свою незалежність, за фізичне і духове існування, за належне місце серед вільних народів світу. На вівтар цієї боротьби поклались і кладуться незчислені жертви, жертви яких не має, відносно, ні один нарід в світі. Мільйони розстріляних, закатованих, трупом розкиданих по величезних просторах Сибіру, Колими, Соловках, мільйони замучених штучними голодівками, мільйони згинувших на полях боїв за чужі і ворожі нам інтереси, тисячі спалених в крематоріях Третього Райху і незчисленні лави впавших в боях за наші святі ідеали — ось ці жертви. А тому, що до сьогодні мета не здобута і боротьба з особливою жорстокістю ведеться далі, жертв обминути аж ніяк неможливо.

Але постає питання: Чи всі, понесені нами, жертви впали з вини наших ворогів, чи не спричинилися ми, українські самостійники своєю нерозсудливістю і невмінням до зросту числа цих жертв? І відповідь на це питання для нас стоїть сумна: багато втрат ми понесли і несемо з власної вини. Поминаючи міжусобиці, що тягнуться від княжої доби аж до наших днів, виявляючись в тих чи інших формах, поминаючи ідеологічні хиби деяких наших політичних угруповань, особливо в останньому періоді, які понесли за собою маси нікому не потрібних жертв, ми застановімся на тому факті, що крім вище згаданих, ми несемо ще й, так би мовити живі жертви, що є для нашої справи найнебезпечнішими і проти понесення яких ми мусимо повести боротьбу з усім умінням і усією рішучістю. Ми не можемо, навіть більше, не маємо права легковажити нашими людьми в обличчі тієї небезпеки, яка стоїть перед нами — фізичної заглади. А тим більше готуючись до останнього зудару з нашим найзапеклішим ворогом, за наше і цілого світу бути чи не бути, ми повинні берегти як зіницю ока кожну українську одиницю. А тимчасом, сьогодні ми, на еміґрації живучи в таборах, спокійно несемо жертви. Кожного дня ми серед наших рядів недочисляємо одиниць чи десятків наших людей, що в цілому за певний період часу, становить сотки чи й тисячі. Де ж вони поділись? Не пропали ж крізь землю? Ба, ні. Вони живі і здорові тільки вже духом не в наших рядах, а в рядах... наших ворогів — російських неділимців.

Вони стають новітніми яничарами, яких же і кидають білі москалі на передові позиції протиукраїнського фронту. І знову міжусобиця, а за нею жертви. Що ж то за люди, що нас покидають? Чи справді, як дехто каже, то люди, які мають за собою темне минуле і неокреслене майбутнє, люди, яким все одно де, лише б набити черево, люди взагалі безідейні? Придивіться до них пильніше і ми пабачимо, що подекуди, дійсно, це люди для нас безвартісні, хворі на страшну недугу українонензвисництва. Але переважна більшість з тих «перелетних птиць» є люди чесні, високоідейні, працьовиті, а головне українці в дослівному розумінню цього слова. Запитайте лише їх, чому вони не є між нами і вони скажуть вам коротко і ясно: «Голі, залили вже досить за шкуру сала ті гуцули» і все. А під «гуцулами» вони розуміють все, що тільки носить назву українське. І дійсно справжнього українського вони не бачать, бо його й дійсно не дуже видно тут по наших таборах, в яких 70% «блискучого відокремлення», яке дмучи єрихонською трубою про соборність, на практиці проводить все можливе лише не соборність. Цим людям (що відійшли від нас) часто просто було говорено, що вони москалі, що вони меншвартісніші, що вони не знають добре української мови... Їх в усякий можливий спосіб зневажали всякими наклепами і провокаціями, називаючи всіма можливими іменами аж до комуністів включно, від яких вони ледве з душею вирвались. Отак виглядала і донині виглядає справа з бандерівською соборністю. І тут ці люди зіткнувшись на практиці з таким «українством» замахали на нього руками й ногами. Справжнього українства вони, як сказано вище, не могли побачити, бо воно не є показне й не галасливе.

І ці люди опинились на роздоріжжі. А тут, використовуючи нагоду заговорили на ввесь голос різношерсні Чухнови. Заговорили і мали успіх, бо душі людей, яких десятками років мучив большевизм і яких не зрозуміли, чи не хотіли зрозуміти, свої ж, були спрагнені волі, нарешті і свого рідного якогось середовища. Чухнови сказали, що це і є якраз в них і ці люди повірили. І немає зовсім нічого дивного. За це винні ми всі, насамперед за те, що маємо за репрезентацію українства людей, які до цього не завжди надаються, людей з амбіціями і вузькими поглядами на українство, людей для яких в практиці Україна на схід від Збруча не існує. Отже, найвищий час з цим покінчити, бо станемо колись дуже бідні.

Тому обов'язок керівних людей «блискучого відокремлення» і йому подібних є зрозуміти нарешті вагу соборности, зрозуміти вагу кожної одиниці для нашої визвольної справи. Бо як цього тут не навчаться — нехай не рипаються до Краю, бо будуть їхні кличі і гасла незрозумілі українському народові. Говоримо це в ім'я правди, а не в ім'я ворожнечі, бо ганяючись високо дехто не бачить, як йому вже тут виривається з-під ніг земля.

Лише в цей спосіб позбудемось зайвих жертв і загатимо раз на завжди прірву між сходом і заходом України: обнявши брат брата нарешті здобудемо те, що хочемо.

А вам, друзі, що пішли від нас, ми скажемо щиро по-братньому: верніться. Верніться і добре приглянтесь і ви побачите, що Україна там, на сході, в огні і крові веде боротьбу за свою свободу і свободу поневолених червоною Москвою народів, ви побачите, що еміґраційна Україна це не тільки бандерівські бюрократи, це не є гурти таборових парубків з бичами в руках. Еміґраційна Україна некрикливо, але вперто, працює і допомагає своєму Краєві в боротьбі чим може. Вона не там, де б'ються за таборове корито, не там, де ділять американські лахи і не там, де гучно вимовляються високопатріотичні промови. Там її не шукайте, бо все одно не знайдете. Шукайте її між сотками молоді, що, не покладаючи рук, вчиться і працює, часом в холоді і голоді: шукайте її між убогими трудовими чесними і справжніми патріотами. Там її завжди знайдете. І вас там щиро привітають, дружньо руку подадуть і ви з ними, плече в плече, підете через кров, пожежі, трупи і славу, через труд тяжкий, тернистими і квітучими шляхами і зайдете в ваш храм Божий на землі, ім'я якому Українська Вільна Незалежна Держава. Наша дорога — це ваша дорога, чекаємо вас, верніться!

Максим Тур.

Угорські комуністи виправдовуються

Бажаючи виправдати угорський уряд, головний редактор угорської комуністичної газети «Собад Неп» Ревай заявив, ніби угорський уряд поінформував Ватикан про матеріяли обвинувачення Мінсентя. Спеціяльний літак нібито понад тиждень стояв напоготові на одному з будапештських летовищ, і Мінсентеві було дано зрозуміти, що він може покинути Угорщину. Нехай, сказав Ревай, — Ватикан «докоряє собі самому. Не є виною угорського уряду, якщо він був змушений до таких заходів».

Знов пишуть про Ліндберґа

З приводу европейської подорожі широко відомого американського літуна Чарлза Ліндберґа, що недавно був і в американській зоні Німеччини, де оглянув устаткування берлінського повітряного мосту й відвідав вищих офіцерів американських повітряних сил і генерального штабу, німецька преса згадувала незвичайний життьовий шлях цієї, безперечно, високообдарованої людини.

Слава прийшла до Ліндберґа після того, як 20 травня 1927 р. він сам один вперше в історії монопляном перелетів Атлантійський океан, відстартувавши в в Нью-Йорку і приземлившись на летовищі Ле Бурже біля Парижу. Він пролетів при цьому 6000 км, протримавшись в повітрі 33 години, отже летячи з пересічною швидкістю 179 км/год. За цей переліт американський уряд відзначив Ліндберґа ранґою подковника. Наступними роками він зробив ще кілька рекордних полетів. 1932 р. його ім'я знов пролунало на весь світ, але з цілком іншого приводу. 1 березня того року в нього вкрадено маленького сина, труп якого знайдено за кілька кілометрів від домівки 12 травня. Слідство в цій гучній справі, що тривало кілька років, привело до арешту німця з походження Ріхарда Гавптмана. Не зважаючи на його заперечення, вбивство ним дитини Ліндберґа було доведене і він був страчений 3 квітня 1936 р. Сенсацію в світі зробило і винайдене Ліндберґом «штучне серце», що його він сконструював 1935 р. в Нью-Йорку за методом Карелла, з допомогою якого можна штучно підтримувати життєздатність і навіть ріст всіх органів, як от серця, нирок, залоз. Не діставши практичного застосування, «штучне серце» Ліндберґа знайшло проте певне місце в сучасній медичній науці.

Проте Ліндберґові довелось втратити свою широку популярність в американському суспільстві ще перед війною через своє явно прихильне ставлення до німецького Райху та його діячів, які, підлещуючи йому, всіляко намагались використати його як знаряддя для завоювання американської публічної опінії. В грудні 1939 р. Ліндберґ зрікся свого офіційного поста. В січні 1942 р., бувши допитаний в закордонному комітеті палати репрезентантів, він відверто висловився проти участи США у війні і склав всі свої почесні звання.

Його відвідини американської зони і офіційні наради з представниками американської військової влади свідчать про те, що він знов повернув собі довір'я і офіційне становище в Сполучених Штатах.

Українська церква в Торонто

Недавно побудована українська православна церква св. Володимира в Торонто є новим доказом, як український загал і т. зв. провідні верстви мало знають і мало шанують своє українське мистецтво. Освячена віками своєрідно виробленими мистецькими формами та конструктивними засобами, українська архітектура викликає захоплення й подив у чужинців. А коли українці хочуть будувати нову будову, то звертаються до чужинців...

Як свідчить репродукція західньої фасади церкви в Торонто, подана в «Українському Голосі» (20. X. 1948) — будова дає приклад дивного конґльомерату різних стилів і навіть релігійних традицій. Середній фронтон і дві бічні вежі оформлені в романському стилі, закінчення фронтону в стилі бароко і лише три бані до певної міри пов'язані з традицією українського бароко. Як довідуємося з «Євангельської Правди» (Торонто 1948 р, ч. 11), проект церкви виконував англійський архітект. Лише в останній момент робив деякі зміни відомий український архітект проф. С. Тимошенко, але ця «українізація» будови не була запроваджена. Згаданий часопис подає також, що гонорар англійському архітектові становив 4 750 долярів, тоді, коли українському архітектові казали задовольнитися 250 долярами... Будемо ми, очевидно, ще довгий час бідні й нерозторопні у своїх власних тяжко зароблених грошах і цінностях.

19-го жовтня 1938 р. на палубі королівської яхти в Галачі

Долю Карпатської України

вирішували румунський Карло й польський міністер Бек

У статті п. н. «Українська політика Бека» польський лондонський місячник «Мисль Польска» (лютий ц. р.) обговорив один розділ із спогадів румунського міністра закордонних справ Ґ. Коммене, що появилися італійською мовою п. н. „Preludi del Grande Dramma. Ricordi di un diplomatico". — Roma 1947. (Прелюдія до великої драми — Спогади дипломата). Обговорений польським журналом розділ книжки румунського дипломата, густо перетиканий оригінальними цитатами, стосується польської політики в справі Карпатської України. Він відкриває частинку кулісів польської дипломатичної акції, що вживала всіх заходів, щоб не допустити до самостійного життя хоч би невеличкої української території та в висліді закінчилася кривавою трагедією державности Срібної Землі, а потім довела до розвалу польської держави. Цей розділ оповідає про зустріч польського міністра закордонних справ Юзефа Бека з румунським королем Карлом у Ґалачі в другій половині жовтня 1938 року. Він інтересний тим, що розмови із згаданої зустрічі ніколи не були опубліковані, а единим їх свідком був міністер Коммене.

Ціллю цієї візити Бека, — пише польський журнал, — було приєднання румунської політики для справи ідеї спільного польсько-мадярського кордону через Карпатську Україну (в ориґ. Русь), яка згідно з польськими бажаннями мала припасти Мадярщині. Чехо-Словаччина, що розпадалася, не була в силі тримати цієї провінції в дотеперішній безпосередній залежності від Праги і хотіла рятувати там свої впливи на засадах лише свобідного зв'язку, проголошуючи Русь автономною країною з власним урядом під назвою «Карпатської України».

Польський уряд уважав завданням першої ваги узгіднити в цій справі політику польську з політикою румунською та заініціювати порозуміння щодо тієї проблеми між Румунією й Мадярщиною. З цією метою міністер Бек поїхав до Румунії на зустріч з королем Карлом.

Зустріч відбулася 19-го жовтня 1938 р. в Ґалачі. Це було отже вже після мюнхенської конференції й після прилучення до Польщі Заользя, коли Чехо-Словаччина по відході Бенеша (5-го жовтня) була в стані фактичної декомпозиції.

Міністер Бек сам репрезентував польську сторону в розмовах з королем Карлом, третім свідком яких був саме Коммене. Зустріч відбулася на борту королівської яхти на Дунаю. Згідно з розповіддю Коммене, король, вітаючи Бека, мав «суворе лице» без усміху й відразу поставив питання: «Вітайте! Пане міністре, що нам приносите?»

На питання Бек дав довгу відповідь, з'ясовуючи мету своєї візити: «Починає говорити про важку українську проблему в Польщі. Створення незалежної української держави хоч би найменшої, під боком Польщі, було б великою небезпекою для його країни. Останнім часом стверджено, що революційною українською акцією керували аґітатори, що находилися якраз на терені Підкарпатської Руси. Ця провінція не може бути автономною частиною Чехо-Словаччини. Після «передбаченого» прилучення до Мадярщини її найбагатших частин, вона втратить цих кілька рідких міст, які вона має та свої комунікаційні лінії».

Далі міністер Бек звертав увагу на льокальні умови Руси, що є «нічиєю країною, в якій панує повна анархія». Він радить або поділити її поміж Мадярщиною й Румунією, або визнати цілий край мадярам:

«Заспокоєня в тому районі Угорщина на довгий час відкладе свої аспірації щодо інших кордонів. Ця операція довела б до поважного відпруження в надлунайському басейні та дозволила б на співпрацю поміж народами і створила б якнайкориснішу ґарантію миру в Европі».

Бере голос король. Говорить коротко. Згадує про свої дотепер безуспішні спроби порозуміння з мадярами. Після того каже своєму міністрові з'ясувати румунські погляди на справу, яку порушив Бек.

Коммене з'ясовує це в 5 пунктах. Спершу говорить про саму справу Підкарпатської Руси. На цьому терені живе «кілька десятків тисяч» румунів, які повністю задоволені своїм життям під пануванням Чехо-Словаччини. Вони почувають себе краще, ніж румуни, які живуть у Мадярщині й не бажають змінити чехо-словацького режиму на мадярський.

Другий пункт: Румунія вважає своєю життьовою справою утримати спільний кордон з Чехо-Словаччиною, так з моментів господарських як і політичних. «Брак спільного кордону з Румунією віддав би Чехо-Словаччину або на ласку Німеччини, або Мадярщини, або обидвох цих країн, а це небажане».

Пункт третій: «Спільний кордон для Румунії конечний ще й тому, що вона забезпечує Румунії найкоротшу дорогу до північних країн, залишаючи на боці мадярську територію».

Пункт четвертий: Румунія має 400 км спільного кордону з Угорщиною, який з великими труднощами забезпечила оборонною лінією. «Анексія Руси Мадярщиною означала б обхід тієї лінії. Крім того цей кордон продовжився б на майже 200 км».

Пункт п'ятий: «Румунія кожночасно готова порозумітися з Мадярщиною, але нефортунний досвід, хоч би з останніх часів, не заохочує до дальших жертв».

Бек бере знову голос, заявляючи, що Мадярщина була б готовою «наблизитися до своїх східніх сусідів», та що він сам міг би причинитися до того, щоб відпруження можна було досягти.

«Не зважаючи на великий скептицизм», король Карло приймає пропозицію добрих послуг з польського боку. «Якщо йдеться про спільний кордон, монарх підкреслює з силою, то він конечний для забезпечення існування, а зокрема незалежности Чехо-Словаччини».

Міністер Бек, «не відповідаючи на жоден з арґументів, які дають король Карло чи його міністер», знову ставить тезу про небезпеку, якою «було б існування української держави менше або більше незалежної під боком його краю».

У відповідь Коммене говорить про спільний інтерес Польщі й Румунії щодо української проблеми, одначе ставить питання чи проти всяких антипольських чи антирумунських дій не можна б домагатися в Празі зобов'язань, які були б рівнозначні з ґарантіями польсько-румунськими, що про них була мова в Мюнхені».

Знову говорить міністер Бек, даючи інші арґументи: потребу для Польщі безпосередньої комунікації з Мадярщиною, Італією й Юґославією. На зауваження короля Карла, що Польща може користуватися комунікацією через територію Чехо-Словаччини, Бек заявляє, що не має довір'я до празького уряду, зокрема не вірить, щоб він міг мати досить авторитету.

«Згодом накреслює нову ідею: конечність створити нове угрупування, яке складалося б з Польщі, Мадярщини, Румунії й Італії. Цю ідею він накреслює лише в загальних лініях, наче байдуже. Така невловима форма вислову його думки давала одначе змогу достатньо зрозуміти з його слів турботу, яку приносить йому Німеччина та охоту створити протинімецький бльок».

Ця заява, видимо була несподіванкою для Коммене. З тією самою одначе резервою — як твердить він сам — і «важачи слова», він запитав Бека, чи не думає, що Чехо-Словаччина є «найважнішою проблемою» Середньої Европи і чи її поведінка не лежить в інтересах інших держав цього простору. Потім звертає у-

„Рідна книга на чужині"

Перед нами акуратний зошит із гарною обкладинкою — «Рідна книга на чужині». Видання «Книгоцентру» — організації, що ставить перед собою велике завдання — сприяти упорядкуванню нашої книжної справи, — починаючи од написання книжки і аж до її розповсюдження.

Перші кроки в цім напрямку й робить новий журнал. Редакція ставить собі завданням — бути добрим порадником українським культурно-освітнім органіціям, бібліотекам, читальням і цілій читацькій українській масі, — звертаючи увагу на все те цікаве й цінне, що з'являється на українськім книжнім ринку. Більше того, вона хоче стимулювати написання і видання нових цікавих творів, а також слідкувати за виданнями в чужих мовах, рекомендуючи в певних випадках переклади.

Ще одне важливе завдання, яке взяв на себе журнал — бути помічним нашим українським організаціям при улаштуванню різних національних і культурних свят. Журнал наперед буде вказувати потрібну літературу для рефератів, деклямації та інших виступів, зазначаючи одночасно, де відповідну літературу можна набути.

Редакція спочиває в руках авторитетної Колеґії, що складається з людей, які знають українську книжку, люблять її і немало зробили для неї. Це — Володимир ДОРОШЕНКО, проф. В. ПОРСЬКИЙ та проф. Виктор ДОМАНИЦЬКИЙ. Але на всіх нас спадає великий обов'язок — новий журнал підтримати. Особливо мусять звернути на нього увагу наші культурноосвітні установи та організації — школи, бібліотеки, клюби, гуртки для самоосвіти і т. д. і т. д. Це — необхідний підручник і порадник, що полегшить їх працю і підкаже багато нових цікавих і цінних думок.

Ціна зошита — 80 пф. Набувати можна по всіх українських книгарнях. Адреса редакції: Prof. Domanyckyj, Regensburg, Ganghofersiedlung, Paul Heyse Str. 167.

ОЛЕНА ЗВИЧАЙНА

І Шевченка сфальшували

(Уривки із повісти „Страх")

Тихо поскрипують пера тридцяти совєтських проєктантів. Елястично, слухняно і швидко ковзаються відшліфовані серцевини логаритмічних лінійок у звинних руках. Їм навздогін послужливо летять пересувні вказівки: вони ж бо допомагають прочитати результативну суму складного підрахунку. Бездоганно, слухняно і швидко виконує Проєктне Бюро найскладніші підрахунки з перспективою на майбутнє, стахановськими темпами злобуваються саме ті дані, які потрібно представити Урядові, згідно зі вказівками ЦК Компартії...

Буйною свіжою хвилею вливається березневе повітря крізь розкриту вгорі кватирку. Великий стінний годинник високо тримає своє безсторонньо-кругле обличчя над слухняно-похиленими спинами високо-кваліфікованих продуцентів цифр. Він теж виконує відповідальну цифрову роботу: безсторонньо, ритмічно і чітко відмірює хвилини, які падають у вічність, неначе дозрілі плоди в кошик дбайливого господаря, відстукує хвилини, які не повернуться назад ніколи.... Він теж..... рахує, але..- байдуже йому до того, сподобаються членам ЦК Компартії наслідки його підрахунків, чи ні...

П'ять хвилин до перерви....

— Мінуточку вніманія! — каже по-російському високий смаглявий хлопець Абраша Кіперман, звертаючись до тридцяти працівників Проєктного Бюра 1, зробивши виразну павзу, уважним оком оглядає всіх очевидно для того, щоб переконатись, що в тій хвилині увага тридцяти людей дійсно належить йому...

Всі слухняно підводять голови від праці, і тридцять пар людських очей зупиняють свій погляд на смаглявім, впевненім обличчі Кіпермана.

Абраша Кіперман — це наш профделеґат. Він, безумовно, прийшов до нас для того, щоб зробити якесь оголошення від імени Місцевкому... Це — його обов'язок, і він має право робити оголошення підчас праці — за кілька хвилин до перерви.

— Мінуточку вніманія, таваріщі! — Севодня по случаю дня празнованія пам'яті поета-революціонера Тараса Шевченка, абеденний перерив продліться не полчаса, как обично, а целий час. Даклад сделает т. Брух, деклямацію атривков із праізведеній поета ісполніт таваріщ Рамашко. — Абраша говорить виразно і ясно, маркантно підкреслюючи кожне слово і навіть з деякою претенсією на красномовність. Сказав... Молодцювато повернувся і зник: пішов зробити це саме оголошення в сусідній кімнаті, де працюють техніки, заповнюючи повітря металічним стукотінням аритмометрів.

Тридцять голів знову схиляються над працею: не можна ж бо втрачати марно дорогоцінних хвилин службового часу: цього не дозволяє сувора совєтська дисципліна, цього не дозволяють ще більш суворі, щойно запроваджені нові норми праці для технічного персоналу... А їх же треба не тільки виконати, а ще й за всяку ціну — перевиконати!

*

Велика заля Клюбу переповнена. Сцена відкрита, але покищо порожня... В глибині — великий портрет Шевченка, прикрашений кривавочервоними полотнами.... Такими ж самими червоними полотнами застелено стіл президії й трибуну промовця....

Кожний співробітник, захопивши сніданок і тримаючи його в руках, прагне заняти зручне, сидяче місце: адже доповідь триватиме цілу годину... В залі гомін, просякнутий дзвінким жіночим сміхом, метушня й толокнеча.... Зі стін дивляться стежать очі живих і мертвих вождів революції на чолі з «наймудрішим учителем, батьком і другом передового людства Сталіном»... Серед них одно з почесних місць належить Миколі Єжову (дія відбувається в 1938 році), але серед них нема місця Шевченкові. Ні, ні, його портрета нема й не було ніколи в залі нашого клюбу. Його виставлено на сцену тільки епізодично, тільки сьогодні бо... бо, він же сьогодні — іменинник...

Різкий дзвоник прорізує гущу гомону, і не встига ще замовкнути його останнє перлисте тремтіння, як на сцену виходить голова місцевкому Яша Брух в супроводі своєї секретарки вертлявої комсомолки Зіни.

Не подумайте, що Яша Брух тільки голова місцевкому, хоч, правда, і цього було б цілком досить, щоб мати на нас великий вплив... Ні, ні! Яша Брух — не тільки голова місцевкому... Він — перший заступник секретаря парторганізації і начальник спецсектору. Він суворий і невблаганний могутній і немилосердний владар над п'ятьма стами людей. Як начальник спецсектору, він тримає в своїх руках таємні матеріяли на кожного з нас і підтримує безпосередні стосунки з установою, що іменується чотирма літерами, які вганяють у хоробливе тремтіння кожного «вольного» (себто ще не арештованого) громадянина. Як заступник секретаря парторганізації він міцно тримає в своїх руках віжки партійного політичного й господарського керівництва установою; а як голова місцевкому, він виховує нас в комуністичному дусі... Не випадково ж бо написано в наших профквитках, що профспілки є школою комунізму! Чи треба ще щось додати, щоб було якслід зрозуміло, чим був для нас Яша Брух в роках 1937—1938, в роках масових ув'язнень, заслань і розстрілів, в роках, які ввійдуть в історію під назвою «єжовшини»...

Отже, в супроводі вертлявої секретарки Зіни, на сцену вийшов сам Яша Брух. Руки, як звичайно, в кишенях штанів — ґаліфе, маленькі чорні й пекучі мов вуглики, очі глибоко заховані під лобом: вони підозріло — владно вдивляються в гущу добре знайомих облич, а неслухняний чуб густого чорного волосся, як завжди недбало звисає на чоло... Одягнений підкреслено просто, навіть убого!

Якусь хвилинку він мовчки дивиться в глибінь метушливої залі... гамір слухняно зменшується а за хвилину майже зовсім вщухає, дарма що Брух зовсім не закликає до порядку... Така вже сила брухових очей, такий уже вплив його на нас....

Він повільно підносить догори білу з довгими пальцями руку, і тоді в залі постає мертва тиша...

— Даклад а творчестве поета-революціонера Тараса Ґріґор'евича Шевченка сделаю я, — каже він і зупиняється, ніби бажаючи переконатися, яке це зробить на нас враження.... А враження й справді велике: адже Брух мав кільканадцять добрих доповідачів, так партійних, як і безпартійних з гущі нашого колективу і кожний з них за наказом Бруха, слухняно зробив би доповідь про Шевченка, але.... чомусь Брух не довірив нікому цієї доповіді, чомусь він доповідає сьогодні сам. Це справді зробило враження і заля принишкла...

Брух відкашлявся, присунув до себе склянку з водою і почав говорити... розуміється «по руські». Він розгортав, не-

вагу на факт «найвищого значення». що Німеччина вже висловила свою прихильність «для автономної Підкарпатської Руси в межах чехо-словацької федерації і що опозиція Мадярщини й Польщі може їх поставити в одвертий конфлікт з Райхом».

Одначе Бек з «наівною певністю» ствердив. що він має з боку всіх великих потуг зокрема з боку Райху запевнення. що питання Підкарпатської Руси їх зовсім не інтересує. Цю заяву Бек повторив ще раз. стверджуючи. що має формальні запевнення і навіть вийняв із кишені телеграми. «про які сказав. що отримав їх від свого амбасадора в Берліні. а які підтверджують це запевнення».

На тому скінчилася головна дискусія. Пізніше всі три мали обід. а по обіді король розмовляв з Беком «віч-на-віч». Коммене нотує цю розмову. про яку ніби довідався від короля. Цим разом Бек говорив вже відверто й гаряче про «потребу створити бльок 5 держав. який міг би протиставитися двом ворогам миру: Райхові й Совєтам».

Наступна розмова вже без участи короля. відбулася в спальному вагоні Бека з участю обидвох амбасадорів. румунського й польського та міністра Кадере. В розмові румунська сторона дала вислів своєму неспокоєві щодо мадярських ревіндикацій. Міністер Коммене запитав. між іншим. як поставиться Польща на випадок збройного конфлікту поміж Чехо-Словаччиною й Мадярщиною. Відповідь Бека була неясна.

Коммене закінчив свою розмову закликом на адресу Бека. щоб польська політика мала на увазі інтереси свого союзника — Румунії — і щоб інформувала його про свої задуми.

Оце. — пише польський журнал. — версія Коммене. яку годі ставити під сумнів. як це показали пізніші факти. Ця реляція про невдалі заходи Бека (бо Румунія із страху перед мадярським ревізіонізмом ніколи не дала згоди на польський плян). хоч своєю формою не дуже прихильна не видала злої оцінки польському міністрові. що був свідомий смертельної небезпеки. яка загрожувала Европі від німецького й російського аґресорів.

З українського боку треба ствердити. що ця свідомість небезпеки німецького й совєтського імперіялізмів не мусіла йти впарі з антиукраїнською політикою польського уряду.

КОНҐРЕС «ЕВРОПЕЙСЬКОГО РУХУ»

Політичні представники 22 европейських країн. між ними Вінстон Черчіл і бельгійський прем'єр-міністер Спаак. зібралися в Брюсселі на перший конґрес «европейського руху». На конґресі репрезентовані всі европейські країни. крім Еспанії. З підсовєтських держав делеґатів прислали Чехо-Словаччина. Угорщина і Болгарія. США мають на конґресі трьох спостерігачів. Одним з головних завдань конґресу є обговорення проекту конвенції про европейський міжнародній суд. Вступну промову на конґресі сказав Черчіл. (ЮП).

З ДНІПРА НА РАЙН

Сталева конструкція. яку спорудили німці для залізничного моста через Дніпро. тепер встановляється коло Майнцу. де вже в травні ц. р. буде відкрито міст через Райн (спочатку з однією. а з вересня — з двома коліями). замість теперішнього тимчасового моста. що може витримати лише до 1951 р.

Про музику і політику

В газеті «Час» ч. 155 натрапили ми на велику статтю «Коли музика стає політикою». що займає майже три шпальти сторінки «Література—наука—мистецтво» з переносом на наступну сторінку. Автор статті незнаний досі музикознавець (?) пан Гр. Ш. широко спиняється в ній на відомій постанові ЦК ВКП(б) про оперу «Велика дружба» грузинського композитора В. Мураделі. намагається вияснити причину уваги. наданої в СССР цій постанові. якій було відведено половину першої сторінки комуністичного органу «Правда» жирним шрифтом. і старанно вичисляє відгуки. що з'явилися на цю постанову в тій же газеті та в інших друкованих совєтських органах докладно подаючи джерела і дати цитованого матеріялу.

Що й говорити закинути авторові. що він не обізнаний з сучасною совєтською періодикою і з цією справою. не доводиться. Пан Гр. Ш. дає таку широку аналізу самої опери «Велика дружба». її змісту арій і хорів що у неспокушених читачів не лишається сумніву. що писав цю статтю напевно знавець сучасної музики в краю взагалі. а оперового твору Мураделі зокрема. Мимоволі складається враження що автором є особа. яка нещодавно прибула з совєтської землі. де бачила оперу «Велика дружба» і була живим свідком її первісного успіху та пізнішої заборони і всіх зв'язаних з цим подій совєтського музичного життя.

Коли ж виявилося. що автор від часів німецької окупації України (тобто за багато років до створення опери «Велика дружба») опинився поза совєтською дійсністю. опери «Велика дружба» ніколи не бачив. а всі його аналізи тієї опери є лише наслідками спритних компіляцій і переказів матеріялів взятих з совєтських газет. створюється певний несмак і постать автора починає все більше нагадувати нам ловкого Хлестакова в музичній ділянці.

Як не сумно. але ця стаття. написана безапеляційним тоном досвідченого знавця справи і непогрішного музичного критика. переконує нас. що автор її. який висуває такі великі претенсії. — висловимся його ж словами. наведеними в цій статті — розбирається в музиці не набагато краще від згаданих ним редакторів районових совєтських газет. що з них дехто. щасливо втікши від совєтського режиму тепер подекуди працюють у нашій еміґраційній пресі. навіть у тих часописах. симпатиком і прихильником яких є автор тієї статті. і можуть висловити своє обурення панові Гр. Ш. за його образливе порівнання.

Зауважмо найістотніші хиби цієї наскрізь еклектичної та протирічивої статті. Автор робить дивний висновок. що в краю партія і влада забороняють усяке новаторство в оперовій творчості і вимагають виключно сліпого наслідування старих форм. Постава експериментальної опери «Північний вітер» і її певний успіх в авдиторії якраз заперечує це твердження.

Автор закидає ЦК ВКП(б). що в згаданій постанові наголошено пріоритет. висловлюючись за паном Гр. Ш. «модною в нас останнім часом (читай «мурівсько-шерехівською») термінологією» «малої» музики. «малого» мистецтва. Що й казати?! Не знав «бідний» ЦК ВКП (б) якого гріхопадіння він припустився. не урахувавши в своїй постанові гасла МУР про «велику літературу». «велике мистецтво» і того оглушливого галасу. що його зняв МУР навколо створення цієї «великої літератури». хоч за всі три роки свого існування не дав жадного твору. що міг би хоч частково поповнити цей фонд «великої літератури».

Цілком справедливо і слушно критикує автор постанову та схвальні відгуки на неї. як антинародні нещирі та інсценізовані згори за урядовим наказом. але наприкінці статті суперечачи тому. що твердив раніше. пише. що «певне співчуття в обивательських. совєтсько-обивательських колах ця постанова справді знайшла» і далі ставши вже на цілковито-шкідливий шлях протиставлення мистецтва і його творців народним масам. доходить до тоталітарного твердження. що «мистецтво не може бути демократичним у своїх передових проявах» і нібито «завжди обиватель ненавидів культурні творчі прошарки і одиниці».

Реакційність і антинародність таких тверджень очевидна. Цікаво лише. кого розуміє автор під терміном «обиватель»? Широкі народні маси. придавлені совєтським режимом? Чи ж не злочинно буде твердити. що вони пройняті ненавистю до культури та її творців? Хіба не їх симпатіями на Україні користувалися твори Косинки. Хвильового. Антоненка-Давидовича. Плужника та інших письменників?!

Здається нам що причину провалу опери «Велика дружба» треба шукати не стільки в «ідеологічно-невитриманому» змісті її лібрета. «блискуче знання» якого так настирливо підкреслив у своїй статті пан Гр. Ш.. скільки (зрештою з цим згоден і Гр. Ш.) і насамперед у невідповідності цього змісту формі опери. в тому. що Мураделі як зазначено в постанові. «не скористався багатством народніх мелодій. пісень приспівів. танцювальних мотивів» злегковажив саме тим. що найповніше і найкрасномовніше виявило б образ народів Північного Кавказу. виведених у тій опері.

Справді не таємниця. що саме невміння знайти для змісту відповідної форми було причиною невдач цілого ряду нових опер і балетів створених у СССР. Не секрет. що такі цікаві й оригінальні своїм змістом твори як балет «Золота доба» і опера «Леді Макбет Мценського повіту» Шостаковича і навіть найвидатніша (на думку деяких галицьких музик) українська опера полисенківського періоду «Золотий обруч» Лятошинського зазнали провалу саме через невідповідність музики змісту творів. через те. що Шостакович особливо в «Золотій добі» вдався до непотрібних штукарств у музиці і зловживань духовими інструментами. а Лятошинський. малюючи первісне українське життя в Карпатах. зовсім знехтував галицький фолькльор і штучно переніс у свій твір мотиви модерної західньо-европейської музики. ніяк не відповідні для змалювання обставин XIII ст. в Галичині. І додамо. що велич і краса світової оперової спадщини саме полягає в відповідності форми і змісту та доки сучасні композитори не знайдуть форми. відповідної обраному змістові. доти глядач не сприйме їх творів і вони будуть приречені на аварію.

І нарешті — як парадоксально звучить

Совєтське золото як „п'ята колона“

Повідомлення. що раз-у-раз надходять з різних західньо-европейських столиць про невпинне підвищення курсу золота на вільному ринку. викликали в колах фахівців побоювання. які ще збільшились від газетних вісток про прибуття до однієї швайцарської вільної гавані на березі Середземного моря 50 тонн золота із Совєтського Союзу. Не зважаючи на мовчання з цього приводу швайцарського уряду. прибуття цього золота. за твердженням паризького радіо. не викликає будь-яких сумнівів. В зв'язку з цим в зацікавлених колах почали кружляти різні «химерні» версії. Говорять про «велику операцію» Совєтського Союзу скеровану на підрив в Европі як офіційного. так і чорного золотого ринку. Зважають на можливість надходження дальших транспортів совєтського золота і побоюються згубного впливу його на валюти західньо-европейських держав.

В Европі. як відомо давно вже вважають що комуністи домагаються успіхів не тільки політичними й воєнними перемогами. а й часто-густо вдаються до фінансово-політичних маніпуляцій. за якими завжди стоїть Москва. Відзначають катастрофічний стан валюти в Китаї і твердять що совєтське золото звело нанівець американську долярову допомогу. Всі ці твердження лишалися досі недоведеними. Казали. що жодна людина поза Кремлем не може точно знати. скілки золота є у Совєтського Союзу. На думку фахівців. він може мати приблизно одну шосту світової продукції золота. але скільки золота вивезено останніми роками з СССР — цього не знає ніхто. Приблизні підрахунки щодо цього коливаються між двома й трьома міліярдами золотих долярів.

Наявність такого великого золотого фонду дає Совєтам можливість провадити із своїм золотом операції. які можуть відчутно відбиватись на стані міжнародного господарства. Думка. яку деякий час висловлювали в американських колах ніби совєтська влада хоче дати своєму населенню золоті монети. позбавлена будь-якої логіки. Адже Совєтський Союз втратив би при цьому своє постійне пропаґандивне гасло. ніби золото є суттєвою формою капіталістичного господарства. В зв'язок з цими чутками ставили й надання Совєтами Чехо-Словаччині золотої позики наприкінці минулого року. Як повідомляли. ЧСР має нібито дістати від СССР і дальші золоті кредити. які сподіваються мати від нього і інші держави із сфери совєтського впливу. Маючи недостатній експорт ці країни відчувають брак золота для оплачування потрібних ним від Заходу машин. тим часом Совєтський Союз своїм золотом. за яке він одержує з цих країн величезну кількість готових товарів. може зробити своїх сателітів спроможними добувати з заходу потрібні їм машини й сировину. Ця політика Совєтів також може тяжко відбиватись на світотвому господарстві. Вона може викликати в Сполучених Штатах підвищення цін соціяльне напруження. страйки і кінець-кінцем зменшити через скорочення продукції призначені для Европи лишки. тобто практично — торпедувати плян Маршала.

Золото. що його Совєтський Союз передає своїм сателітним державам. врешті через західньо-европейські або південно-американські країни неминуче має перейти до США. бо всім цим державам гостро бракує долярів і лише з допомогою золота вони можуть сплачувати свої борги й купувати в США потрібні їм товари. Астрономічно великі золоті скарби США мали б зрости ще більше. але поруч з підвищенням купівельної спроможности населення промислова продукція не збільшувалась би. а це могло б створити загрозу інфляції.

наче в повільному кіно-фільмі життєвий і творчий шлях поета. розгортав його з властивою йому красномовністю і переконливістю. показуючи нам Шевченка, як поета-соціяліста. який усе своє життя боровся за здійснення большевицьких ідеалів і так жорстоко був за це покараний царатом. Він між іншим. ні разу не назвав Шевченка українським поетом, а тільки «поетом-революціонером». Відмінно від інших партійних керівників Яків Брух досконало знав російську мову і мав непересічний талант промовця... І лише занадто великі жовтої кости зуби заважали йому: коли він говорив і особливо. коли він усміхався. рот його чомусь кривився завжди в правий бік. показуючи неприродньо-великі зуби хижої тварини.

Я сидів у третьому ряді і слухав Бруха. весь час надаючи своєму обличчю вигляду спокійно-зацікавленого слухача; до речі це не тяжко було зробити. бо саме такого. а ніяк не іншого висвітлення Шевченка. як письменника і людини, я й сподівався. Я зрештою перестав слухати і більше дивився на Брухові зуби: розглядаючи їх. я раптом пригадав собі. що існують на світі пси. що мають завжди оскалену морду... Доповідь була коротенька. Не минуло й двадцяти хвилин. як Яків Брух виконував останні акорди майстерно-побудованої доповіді. розуміється. згадуючи «великого Сталіна та його мудре керівництво». завдяки якому буйним цвітом квітне культура всіх братніх народів СССР в тому числі й українська. але й ці акорди ледве-ледве доходили до моєї свідомости.

В захопленні Брух. як видно. забувся і так одверто показував страшний оскал своїх вовчих зубів як ніколи досі... Це мене зацікавило. Я дивився й думав. що саме Брух мав робити цю доповідь. а не хтонебудь інший: бо який інший красномовець міг би переконати нас у тому. що Шевченка ми мусимо розуміти саме так. а не інакше — адже за плечима Бруха стояло НКВД на чолі з Єжовим, і до того ж він мав цей хижий оскал неприродньо-великих зубів... Як не кажіть. а це теж грало якусь ролю це було важливим складником у сумі вражень від доповіді Бруха....

— А тепер — почув я зненацька: таваріщ Рамашко продеклямірует вам атривкі із праізведеній поета. із каторих ви нагляднο убедітесь в том. что єво поезія — ето боевой кліч протів гасподствующего класа буржуазії. — «панов». как їх називает поет»...

І тоді під оплески присутніх Яків Брух. відкриваючи в асиметричній усмішці весь асортимент своїх дивовижно-оскалених. хижих зубів уступає своє місце маленькій русявій жіночці з лагідним шляхетним личком і великими сірими очима під чітко-окресленими півкругами чорних бровенят. Довго не вгавали оплески... Кому плескали? Брухові чи Ромашко?

Марія Ромашко-маленька креслярка з великим талантом деклматорки і... одна із жертв невсипущої діяльности Бруха в нашій установі. Річ в тім. що Яків Брух за один рік встиг зразково поставити «аґітмасову роботу» в нашій установі. Як начальник спецсектора. він володів різними матеріялами про походження. минулу діяльність і здібність кожного з нас матеріялами. які щоденно збагачувались новими доносами шпигунів та особистих ворогів кожного. — В якій мірі було йому відоме минуле кожного з нас зокрема — це була його таємниця. але маючи хоча б тонесеньку нитку до цього минулого Брух умів її закріплювати і робив з кожної людини слухняне знаряддя для виконання директив партії: в умовах масових арештів 1937-38 рр. це було не трудно зробити. бо в ті часи кожний тремтів очікуючи арешту і тому був виключно слухняним. Хвиля арештів. судів і заслань в СССР збільшувалася в той час рівнобіжно з хвилею зростання громадсько політичної активности працюючих мас. В цьому розумінні наш колектив був зразковим і стояв на першому місці в області. Яків Брух досягнув цієї зразковости дуже просто: він кликав до себе того або іншого співробітника і зробивши йому недвозначний натяк на його минуле або походження. пропонував написати статтю або виступити на зборах — розуміється. за певними вказівками Саме тоді з'явилася в нас велика кількість несподіваних ораторів. кореспондентів співаків совєтських пісеньок деклматорів. тощо.... Марія Ромашко. яка (здавалося їй) старанно заховала своє походження. минуле. свій талант і свої переконання під слимакову хатку скромної креслярки. теж була викликана одного нещасливого дня на авдієнцію до Бруха і... після цієї авдієнції... почала деклямувати уривки з літературних творів за призначенням Бруха... Марія Ромашко мала талант деклматорки і колектив слухав її завжди з захопленням. І ось вона в чорній. дуже скромній. але елеґантно пошитій сукні. з книжкою в правій руці стоїть на трибуні. Її молочно-біляве личко вкрилося чомусь рожевими плямами... — «Вона хвилюється?» — питаю я сам себе: — «чого? — адже вона звикла виступати. і вона певна в своїх деклматорських здібностях. Навпаки сьогодні вона матиме приємність продеклямувати Шевченка, а не Маяковського або Ґорького....»

*

Лівою рукою Марія робить жест. яким мовчазно закликає авдиторію до тишини. до порядку. Маленький жест маленької. майже зовсім дитячої ручки. але ж... Який він милий: це жест людини. яка вміє закликати до порядку не гірше від Бруха. але впливаючи на інші сторони людської душі... Мабуть. сама перспектива почути Маріїну деклямацію була приємною. милою бо в пам'яті кожного живий був спогад про її попередні виступи. Вираз очей і облич раптом полагіднішав розійшлися зморшки вимушеного напруження. кожний поправився на своїм стільці сів зручніше і приготовився слухати. Стало тихо.

Марія Ромашко кладе на пюпітр книжку (очевидно з творами Шевченка) і повільно розгортає її на закладинці... А молочно-біляві щічки ще густіше вкриваються неправильними яскраво-рожевими плямами: ніби внутрішній вогонь розливається по обличчю. вкриваючи полум'яними пасмами...

Дивлюсь і віри не йму очам своїм: Марія. яка має таку чудову пам'ять. що деклямує величезні уривки прози без книжки. чим робить незабутнє враження на слухачів збирається деклямувати Шевченка... з книжки... Шевченка. якого вона знає напам'ять ще з часів її ранньої молодости. — з тих часів. коли я знав її в інших умовах... Чому ж не деклямує напам'ять? Адже. сама мені часто говорила. що сильніше враження робить той деклматор що виступає без допомоги книжки... Чому ж могла деклямувати напам'ять «26 і одна» Ґорького. і чому не може продеклямувати без книжки Шевченка!? — Я готов крикнути з розпуки. але. але... вже пізно...

На фоні принишклої тиші до краю переповненої залі чується низький. грудний голос Марії. що зразу ж таки рішуче і владно підкоряє собі слухачів.

«Кохайтеся чорнобриві
Та не з **паничами**,
Бо **паничі** — лихі люди
Роблять лихо з вами...»

«Що? які паничі?» —

Я мимоволі роблю різкий нервовий рух на своєму стільці — я здивований і обурений до самого краю: хто сміє міняти текст Шевченкових творів!? Чому замість «москаль» Марія вперто вживає слова «панич»?... Чи не збожеволіла вона. бува? Мабуть вираз мого обличчя кидається людям в очі... бо мій сусід — доцент Нещадименко сіпає мене за руку і владно але дуже тихо. самими гу-

наголовок статті, ніби в цій лише постанові музика стає політикою. А чи ж раніше музика не була на послугах у політики, які з видатніших композиторів світу не відбивали в своїх творах (хіба крім духовних творів) політичних прагнень тих чи інших верств суспільства, цілої нації уряду хіба раніше в безлічі випадків музика не була саме політикою в цілковитому розумінні цього слова?

Хіба творчість Гретрі та інших композиторів часів Великої французької революції не яскраво віддзеркалювала політичні ідеали тих, що піднесли прапор боротьби за волю, рівність і братерство? Хіба опери Спонтіні не були виявом мілітарно-завойовницьких гасел імперії Наполеона? Чи може заперечить автор, що пройнята національно-визвольними мотивами творчість Белліні не була відгомоном тогочасних подій на його батьківщині, а бурхлива піднесеність раннього Верді і певна поміркованість його в другому періоді діяльности не відображали добу визвольних змагань італійського народу і наступний період заспокоєння та миру? Хіба спадщина Ваґнера з його ґіґантичними образами в «Нібелюнґовому персні» чи пророкуванням неминучої перемоги над Сходом, вкладеним в уста Льоенґріна не є попередником ніцшеанської теорії надлюдини і виявом одвічного прагнення німців опанувати східньо-европейські простори?

Чи може історія нашої української музики дає мало переконливих прикладів тому? Хіба усна творчість наших кобзарів, що своїми козацькими думами та історичними піснями запалювали патріотизм у серцях народних мас і скеровували їх до боротьби проти ворожої займанщини, не служила найліпшою політичною пропаґандою волі і незалежности України? Хіба трагічна доля Остапа Вересая, закатованого ворогами, не стверджує, що вбивники добре зрозуміли політичний сенс його пісень і поспішили знищити його, бо невинне на перший погляд виконання фолькльорних творів підривало основи їх панування на Україні?!

Невже руїнницький указ 1876 року про заборону друкувати й виконувати також твори української музики не найкраще говорить за те, що самодержавство добре розуміло велику ролю музики в пропаґанді визвольних ідей нашого народу.

А обставини життя нашого найбільшого композитора Лисенка, якого стільки цькувала і переслідувала російська преса за його музичні твори, піддавали безпідставному арешту в Києві і навіть після смерти перешкоджали масам виявити останню шану батькові рідної музики чи не переконують, що музичні твори Лисенка відогравали велику політичну ролю, навряд чи меншу ніж інші засоби вияву культурної дозрілости нашого народу та його права на державну самостійність.

Невже не привітали б ми сьогодні появу нових музичних творів про нашу сучасну долю, про героїчний спротив у краю, про причини наших поневірянь на чужині? Чи не були б ці твори також знаряддям політики, але таким корисним і потрібним для нашої справи, дарма, що композитори з оточення ОУМ виявили цілковиту несилу створити щось подібне.

Ось чому виразне твердження пана Гр. Ш. про те, що музика стала політикою саме в тих умовах советської дійсности викликають сміх і створюють враження, що автор не тільки не знає попереднього процесу розвитку людської культури, але злетів щойно з Марса чи Венери, де виховувався в оранжерії чистого мистецтва і, потрапивши на «грішну землю», побачив усю невпорядкованість людських відносин та викривленість розуміння завдань і призначень чистого мистецтва та став у позу Дон-Кіхота і почав битися з вітряками і патетичними тирадами боронити свої утопійні погляди.

Ми не проти того, щоб література і мистецтво були вільні від політики і виявляли прагнення людини до прекрасного, до краси. Але далеко не те маємо ми в практиці творців людської культури і навіть прагнення деяких з них ізолюватись від тривог і хвилювань людського життя, творити чисте мистецтво, тобто їх творче відокремлення і заперечення навколишньої дійсности є знову таки виявом певних політичних поглядів і переконань.

На жаль так було і так є, дарма що це й суперечить поглядам рафінованого естета пана Гр. Ш., які можуть викликати лише здивовання і подекуди іронічну посмішку.

Не зважаючи на всю свою еретичність, стаття Гр. Ш. не викликала проте жадного відгуку, ніхто з об'єднання українських музик, які так розпинаються за фаховість статтей на музичні теми, не визначили свого становища в цій справі, але це зрештою пояснюється тим, що це об'єднання складається майже виключно з галицьких музик, дуже мало обізнаних (як це видко з їх виступів і писань) з оперовою творчістю не лише в Росії, а й на советській Україні, які всю полисенківську оперову спадщину обмежують тільки поодинокими творами, знаними здебільшого лише з назв, отже не можуть забрати голосу щодо еретичних думок, висловлених новим, незнаним досі музикознавцем паном Гр. Ш. — В. Г.

Яких документів треба

на виїзд до США

Від правного референта табору Неллінґен (Вюртемберґ-Баден) на терені IPO ерія 2 д-ра Миколи Ценка одержали ми таку інформацію про те, яких документів вимагає IPO та американська влада від тих, які живуть в Баденії й Вюртемберґії. Тому, що еміґрація до США тепер актуальна, публікуємо радо ці цінні інформації, сподіваючись, що й у інших еріях IPO та американська влада вимагає від кандидатів на виїзд до США таких самих документів.

Донедавна не так легко було відповісти на питання яких документів треба було на виїзд до США, бо й IPO видавало в цій справі різні розпорядження, які часто суперечили собі. Щойно недавно подано вимоги на письмі й тепер можна відповісти які документи треба подати на виїзд до Америки на терені ерії 2.

Основними документами на виїзд до США для тих, що живуть у таборах, є „Identification Card“ і т. зв. „Status DP“ для тих, що живуть приватно. Без цих документів ніхто не може еміґрувати й їх треба конче придбати.

Крім того на виїзд до США потрібна ще „home and job opportunity“, тобто посвідка про працю й мешкання в США для голови родини та кожного члена родини понад 21 років (крім жінки). Цю посвідку може прислати родина чи знайомі з Америки або дати ЗУАДК, Католицька Місія чи Світовий Союз Церков.

Коли хто одержав таку посвідку, IPO домагається подати такі документи для оформлення на виїзд:

1) по 5 світлин для кожного члена родини розміром 6,5 x 6,5 на ясному тлі.

2) по 2 відписи і по 2 переклади на англійську мову метрики народження для кожного члена родини.

3) по 4 відписи і по 4 переклади метрики шлюбу, 2 для чоловіка й 2 для жінки.

4) по 4 відписи й 4 переклади судового вироку про розвід, якщо особа розведена.

5) по 2 відписи і по 2 переклади метрики смерти (лише для вдівця, вдови або сироти).

6) по 2 відписи і по 2 переклади (якщо потрібно, бо можуть бути написані відразу по-англійськи) для кожної особи понад 14 років свідоцтва некаральности (т. зв. Führungszeugnis) для таборовиків з таборової поліції, для приватників з німецької поліції.

7) при анонімних ґарантіях (від ЗУАДК Католицької Місії, Союзу Церков) посвідка про професію в двох відписах (Testing certificates),

8) по 2 відписи і по 2 переклади інших важливих документів, які петент хоче комісії подати.

Зате оригінальні документи треба мати при собі, щоб потім подати їх ДП-Комісії у Фляк-казерне в Людвіґсбурзі.

Метрики народження, смерти, шлюбу для осіб, що народилися, померли чи одружилися в краю, видані парохіяльними урядами важливі. Зате для тих осіб, що народилися на терені Німеччини чи тут брали шлюб, мусить бути подана метрика з німецького Standesamt-у.

Хто не має метрики народження, то для ствердження факту й дати народження може показати інші документи, які можуть заступити метрику народження. Це такі документи:

1) заява замість присяги, зложена американським громадянином перед нотарем в Америці, в якій буде стверджена дата народження петента.

2) якийнебудь інший документ з дому, який стверджує дату й місце нароження петента (метрикальний витяг, посвідка громадського уряду, «Kennkarte» (з дому, а не з Німеччини), посвідка Українського Допомогового Комітету з фотографією або виказка, військова книжечка, особова виказка (т. зв. в Польщі «довуд особісти»), урядова службова виказка, шкільне свідоцтво і т. п. або навіть Arbeitsbuch чи Arbeitskarte з Німеччини, видані перед капітуляцією 8-го травня 1945.

3) якщо нема жодних документів з дому, тоді заява замість присяги (так зв. Eidesstaatliche Erklärung) петента і двох незацікавлених свідків, списана в нотаря або також в Standesamt-і, який бере за це мінімальну оплату 2-3 марки (нотарі коло 20 марок).

З уваги на те, що в усіх більших таборах є правні референти (т. зв. Legal Counsellor), що мають право потверджувати відписи всіх документів та переклади на англійську мову з їх допомоги можуть користати не лише таборяни, але й ДП, які живуть приватно.

Чому конфіскують харчі?

Наш читач з Ашаффенбурґу п. Володимир Стасина, що є в дорозі до США, пише нам з Бремену:

Скитальці, які їдуть через Бремен до США повинні знати, що не слід закуповувати й везти з собою харчі до бременського переходового табору, бо це зайва витрата грошей. Тут і так усе відберуть. Краще взяти з собою готівку й купувати тут на місці, хоч трохи дорогувато. Багато людей, які їхали до Бремену із Швайнфурту накупили собі всяких харчів, зокрема товщу. В бременському таборі поліція польської національности, що супроводила авта з людьми до табору, чемно взяла всі валізи, ніби до реєстрації, мовляв, завтра кожний дістане їх назад. І наші клунки пішли в другу залю. Тут їх поклали на долівку, а поліція закликала власників відкрити їх для контролі. Всі харчі, які були в валізках чи то одержані в Швайнфурті, чи куплені приватно, сконфісковано. В таборі дорожнеча. Плитка масла коштує 11 марок, 1 кг хліба 2,60 півлітра кави 2 марки. Хто не має грошей, мусить жити виключно з того, що дають на кухні.

Українці в бременському таборі є другою щодо кількости національною групою. В неділю відправляються Богослуження в українських церквах обох віровизнань. Під час Служби Божої співає дуже гарний хор. В таборі працює філія ЗУАДК-у, яка допомагає нашим еміґрантам.

США ПЕРЕДАЛИ ТУРЕЧЧИНІ ДВА КРЕЙСЕРИ

ІСТАНБУЛ (АФП). Сполучені Штати передали Туреччині два модерні крейсери, на 13 500 тонн кожний, типу «Далтон». За твердженням турецької преси, це є першим наслідком недавніх відвідин Туреччини американськими морськими офіцерами.

бами шепоче: «Спокійно! Так має бути! Невже ви цього досі не знали? Негайно ж зробіть приємну усмішку на своєму обличчі — а то Брух на нас дивиться!» Порада була своєчасна...

«**Панич** любить жартувати,
Жартуючи, кине...
Сам поїде в **далечину**,
А дівчина гине»...

чується далі чарівний голос Марії...

Я не намагаюся видавити усмішку на своєму обуреному обличчі — я просто заціпив зуби й мовчу... Слухаю, що буде далі...

Марія подає слухачам «Катерину» в скороченому вигляді, деклямуючи лише окремі уривки і стисло в скупих словах оповідаючи зміст поеми (мабуть, так велів Брух). З цього її оповідання слухачі довідалися про те, яке лихо спричинив бідній селянській дівчині панич-офіцер, що від'їхав в «далечину»...

Ось Марія закінчила «Катерину», і довго не вгавають гучні щирі оплески, навіть... Яків Брух плеще в долоні й усміхається (як завжди в правий бік), показуючи величезні жовтої кости зуби: Марія таки справді зачарувала слухачів... А що «Катерина» подана в перелицьованому вигляді, про це не всі знають, бо багато в колективі жидів та росіян, які ніколи Шевченком не цікавились. Знають і відчувають це лише українці (ті українці, які ще досі не арештовані, але які щодня і щоночі чекають арешту), але вони мовчать, зціпивши зуби, як я... або штучно видушуючи на своєму обличчі приємну усмішку, як Нешадименко.

А Марія ще дужче хвилюється: її щічки розчервонілись — вогнем горять, великі сірі очі ніби благають про порятунок і голос хвилинами тремтить... Вона дуже гарна сьогодні в своїй чорній, елеґантній сукні в сяйві пухнастого русявого волосся, але деклямує вона гірше ніж звичайно... І взагалі це читання з книжки порушує контакт деклятора зі слухачами, контакт, який вільно встановлюється саме тоді, коли слухачі дивляться в очі артиста... А Марія вперто ховає свої очі в книжку, ніби їй соромно... До того ж вона сьогодні недостатньо володіє мистецтвом павзи, бо вона дуже хвилюється... Бідна, бідна Марія! Як боляче мені дивитись на неї!

Знову жест маленькою, дитячою ручкою, і знову тиша, бо люди прагнуть ще раз почути свою улюбленицю... Марія вперто втопляючи очі в книжку, зачитує уривки з «Гайдамаків»: низький, грудний, владно-мелодійний голос розповідає нам про те, як терпить Ярема на службі в... пана:

«Посип індикам курам дай,
Подай патинки господині
Та принеси мені води!
Отак проклятий **пан**
Над козаком коверзував...
Ярема гнувся бо не знав...

Я вже не роблю нервових рухів і не зраджую себе виразом обличчя, бо я вже спостеріг, що за нечисленними українцями стежать очі численних шпигунів. Я вже все зрозумів і опанував собою.

Не встигла Марія скінчити читання уривків, як дзвоник різко нагадав нам про те, що перерва скінчилась, і що треба йти виконувати й перевиконувати нові стаханівські норми...

Співробітники, як завжди, гучно висловлювали своє захоплення деклямацією Ромашко, а Брух вийшов на сцену і в присутності всіх потиснув їй руку:

— Ви — талант! — сказав він: Тепер ми єщо больше будем іспользовать вас на поприщє деклямації!

Як видно, спотворений Шевченко у виконанні талановитої українки Бруховї особливо сподобався!

Я не поспішаю до свого робочого стола, я штучно затримуюсь у залі, бо Марія ще й досі розмовляє з Брухом на сцені, а я хочу простежити за кожним її кроком..

Ось нарешті й вона в порідідому вже натовпі співробітників, що прямують коридором до своїх кімнат: біжить швидко, переганяючи передніх, а я поспішаю за нею. Ось вона наздогнала стареньку жінку Ганну Петрівну — нашу бібліотекарку, віддала їй книжку, з якої деклямувала, і побігла коридором далі...

Тоді я ще більше прискорюю крок і, наздогнавши Ганну Петрівну, кажу:

— Добридень!

— Добридень! — відповідає мені старенька і дивиться на мене з німими запитаннями в очах.

— Чи не могли б ви, Ганно Петрівно, дати мені на пару хвилин Кобзаря, якого вам щойно повернула товаришка Ромашко?

Ганна Петрівна — колишня учителька, українка, працює в нашій бібліотеці під керівництвом комсомолки. Вона мовчки подає мені Кобзаря в новенькій блискучій обкладинці. Обоє йдемо далі повільно і поруч: я розглядав книжку, а Ганна Петрівна (я це відчуваю), — моє обличчя...

В книжці лишились закладинки на тих сторінках, які деклямувала Марія. Отже, без труднощів відшукую «Катерину»: так, в книжці дійсно замість «москаль» скрізь надруковано «панич», замість «москівщина» — «далечина», в «Гайдамаках» замість «жид» — «пан»... Я йду ще повільніше порожнім коридором, а Ганна Петрівна поруч, весь час мене спостерігаючи. Закриваючи книжку, кидаю останній погляд на обкладинку: «Видання Академії Наук УРСР — 1937 року».

— Переконались? — питає мене Ганна Петрівна.

— Переконався — відповідаю я. Дякую.

Так, я дійсно переконався, що советські академіки, сліпо виконуючи в своїй праці директиви ЦК Компартії, не зупинилися навіть перед сфальшуванням творів Шевченка. Щасливий Шевченко, що не живе в наш час! Я зрозумів також, чому Марія читала Шевченка з книжки, чому таким огнем палало її звичайно бліде личко...

Так думаючи, швидким кроком пробігаю порожнім коридором до своєї кімнати й похапцем сідаю за свій стіл: Я спізнився...

Тихо поскрипують пера тридцяти советських проєктантів... Елястично, слухняно і швидко ковзаються відшліфовані серцевини логаритмічних лінійок у звинних руках їм навздогін летять пересувні вказівки... Бездоганно, слухняно і швидко виконує Проєктне Бюро найскладніші підрахунки з перспективою на майбутнє стаханівськими темпами здобувається саме ті дані, які потрібно представити урядові, згідно з вказівками ЦК Компартії...

Буйною, свіжою хвилею вливається березневе повітря крізь розкриту вгорі кватирку... Великий стінний годинник високо тримає своє безсторонньо — кругле обличчя над слухняно-похиленими спинами високо-кваліфікованих продуцентів цифр. Він теж виконує відповідальну цифрову роботу, безсторонньо, ритмічно й чітко відмірює хвилини, які падають у вічність, неначе дозрілі плоди в кошик дбайливого господаря, відстукує хвилини, які не повернуться назад ніколи... Він теж... рахує, але... байдуже йому до того, сподобаються членам ЦК Компартії наслідки його підрахунків чи ні...

П'ять хвилин по перерві...

Ще з приводу анкети ОУН(р) в „Часі„

Чому лише „хто", а не „що"?...

Надіслав СТАРИЙ УКРАЇНЕЦЬ

Як сповіщає «Час», навколо його анкети в справі Української Національної Ради та Виконного Органу створився великий рух: редакція дістає «десятки й сотні листів», на анкету відгукнулась українська еміграція не тільки з Німеччини, а і з інших европейських країн і редакція «Час»'у обіцяє собі, що висліди анкети можуть бути дуже цікаві і навіть можуть значно заважити на дальшім нашім політичнім життю.

Автор попередньої статті в «Неділі» з приводу анкети «Час»'у висловив декілька справедливих застережень, і між ними найголовніше — що анкета «Час»'у мимоволі буде «партійна», бо вона передовсім апелює до передплатників, покупців і читачів «Час»'у. Але ми хочемо бути ліберальні і хочемо зазначити, що навіть в такому випадку анкета все ж може мати певне своє значення, ми навіть готові признати, що на анкету дадуть відповідь не тільки люди певного напряму, який репрезентує «Час», а й деякі читачі інших політичних переконань чи просто безпартійні громадяни. І в даному разі нас цікавить не стільки політичний бік справи, як психологічний.

Отже, передовсім, анкета «Час»'у має основний свій «спад» — критичний. Питання поставлені такі і сформульовані так, що думка учасника анкети мимоволі спрямовується по лінії «критики». Але коли б цього навіть не було, то, як ми усі добре знаємо «психологія маси», а особливо української завжди й передовсім, схильна до критики. Це ж відома річ, що усі ми дуже легко й дуже радо з кожного найменшого приводу висловлюємо критичні заввати, невдоволення і обурення. Це, сказати б, «нормальний стан» українського, (а навіть і неукраїнського) обивателя. Обиватель дуже рідко щось оцінить, а тим більше похвалить. В Чехії в ресторанціях, ви дуже часто могли бачити великі столи, а над ними напис: „stul rypajlu", що, по-українськи, означає: «стіл нарікайлів». Це значить, що за цим столом сходяться ближчі знайомі обивателі, щоб, за пивом, побалакати, а балачка, як відомо, зводиться до нарікань: на життя, на людей, а передовсім звичайно на «порядки», на уряд, на партії. Ціла російська література в старі добрі часи була пересякнута критикою й невдоволенням з життя і відомим «хниканням».

І ось — що стосується Національної Ради та її Вииконного Органу, то ми наперед можемо сказати, що це буде поспільна критика. Раді дістанеться «по перше число», так само й Виконному Органові — вони будуть винні у всіх смертних гріхах і підлягатимуть коли не знищенню, то найрадикальнішій реформі. Голоси прихильні будуть пливати одинокими корабликами серед розбурханої стихії невдоволення й гострих нападів.

Але досвідчений політик з цього приводу не мусить попадати в паніку чи піддаватись розпачу. Бо існує одна суспільна істина: кожна, особливо нова, справа, нова річ, нове явище, підлягають критиці і то в першу чергу неґативній. Коли українського університету нема, — все «в порядку», коли ж він постав, то чому має лише два факультети, а не чотири, чому професорів 15, а не 20 і чому ректором грубий Іваненко, а не худий Петренко. Поза багатьома життєвими досвідами мав я такий — простий і елементарний: в одному провінціяльному місті між двома рушними вулицями не було хідника. Відстань між вулицями була яких півтораста метрів, але люди грузли в болоті, спотикались у темноті і губили галоші. Аж прийшла мені думка на свій приватний кошт побудувати між цими вулицями вузенький кам'яний хідничок. І аж тоді треба було «послухати»: хіба це «хідник», і чому з каменя, а не з цегли і чому не дощаний, і чому не поставлено ліхтаря. І майже ніхто не сказав: а все ж таки добре, — маємо, нарешті, хідник!

Щось подібного треба передбачати і від анкети «Час»'у. Але, — повторюємо, — до подібного явища треба підійти зі зброєю суспільно-політичного досвіду. Це не значить, що ми пропонуємо анкету та її наслідки іґнорувати: це було б глибоко невірно. Кожда критика — чи то партійна, чи навіть тенденційна — єсть критика і до неї треба прислухатись. Американський міліонер Джон Ванамакер, власник величезних універсальних маґазинів, досяг свого багатства завдяки своїй засаді: «кождий клієнт (покупець) має рацію». Себто, він прислухався і брав на увагу й найменші зауваження і побажання своїх покупців щодо товару і старався, чим можна, їх задовольнити. Те ж саме в засаді мусить бути і в політиці. Але як в практичному житті, як в комерції, так і в політиці «підприємці», себто відповідальні політичні чинники мусять вияснити певні засадничі положення, встановити межі можливого і накреслити певні лінії, що всю цю критику, навіть безвідповідальну, спрямують у якесь річище, підпорядкують якійсь системі і зроблять її — не руїнною, а навпаки конструктивною.

Нижче ми спробуємо дещо накреслити в цім аспекті.

Отже першою істиною, яку треба визнати і ствердити, в справі Української Національної Ради та її Виконного Органу є те, що маємо **велике щастя**, що Національна Рада і Виконний Орган у нас існують. Тільки тому, що вони існують, ми сьогодні можемо улаштовувати анкети. Але більше того: ми можемо їх улаштовувати безкарно: в даному разі ми стаємо на один рівень зо всіма упорядкованими державами. В таких державах існує парлямент, виконний орган (уряд) і існують партії, опозиція та її десятки органів, що свій уряд всяко критикують і лають. Але в чім головна штука: вони критикують, нападають аж до повної неґації уряду, але цей останній тимчасом працює, виконуючи усю потрібну роботу: потяги бігають, пошта фунґує, військо марширує і дипломати конферують. Аж до повалення уряду. Приходить новий, але усю машину застає в русі.

І оце й ми, українці, маємо тепер цю річ, завдяки тому, що створили собі парлямент і правительство. Маємо анкету, можемо мати ще десять анкет, — але тепер це нічого не валить: можемо анкету розробляти, підраховувати, намічати всякі зміни й переміни, але в той же час знаємо, що існує Виконний Орган, який мусить провадити усю біжучу потрібну працю, виконувати свої обов'язки. Бо досі було у нас положення траґічне: політичні партії та організації роками сварились, а діло тим часом стояло, не було кому його виконувати. Це було національне самогубство, жадний ворог не міг нам так дезорганізувати працю, як ми самі її дезорганізували — і ось цей етап минув: ми маємо Національну Раду.

Який же висновок з цього основного положення? А такий: ми маємо право й можемо Національну Раду критикувати, але водночас повинні добре пам'ятати, що цю інституцію мусимо як зіницю ока берегти. Після кожної анкети й критичної кампанії вона мусить вийти скріплена, а не ослаблена. В даному разі маємо брати приклад з англійців: щодо своїх державних інституцій (верхня палата, нижня палата, королівські права і т. д.) у них панує надзвичайний консерватизм і велика обережність: вони тримаються на статутах схвалених сотні літ назад.

Згідно із запитами анкети «Час»'у, на нинішню Національну Раду передбачається багато нападів: і структура (статут) невідповідна, і представництво несправедливе і багато ще чого. Припустім, що дещо з того навіть має рацію. Але в нас ведеться так: коли щось критикуємо, то лупимо по голові безоглядно.

Отож варто придивитись: чи справді наша сучасна Національна Рада така вже погана? А може справа представляється зовсім не так зле? І ми відважуємося твердити навіть щось цілком протилежного: наша сучасна Національна Рада, як народнє представництво, як парлямент, як законодавчий орган представляється інституцією зовсім і зовсім непоганою. Абстраґуючи від справедливого чи несправедливого, на погляд «Час»'у, партійного представництва, наша Національна Рада випадає персонально, по своюму складу інституцією дуже сильною. Д-р Степан Баран занявся колись статистикою і аналізом її складу, при чім ця статистика випала блискуче: наші депутати майже усі з високою освітою, далі — з великим політичним стажем — бувші члени українських і чужих парляментів, люди різноманітних фахів і великого досвіду. Представляють усі землі Соборної України. Словом, склад нашого парляменту такий, що ним можемо пишатись — як самі перед собою, так і перед чужинцями. Він — об'єктивний покажчик, що ціла наша нація стоїть на певному високому культурному поземі. Отже, коли будемо «валити», то мусимо знати, коло чого «заходимося».

Між іншим, те, що наша Національна Рада представляється сьогодні установою дуже сильною, не є випадком. Це завжди так буває, коли народ будує щось нового. «Друге видання» завжди випадає слабше: нема того первісного ентузіязму й напруження. Так, пригадуємо, перша Російська Державна Дума в р. 1906 була надзвичайно сильна, просто блискуча. Але друга уже була слабша, третя ще слабша, а четверта стала безсилим свідком великого паду Російської Імперії. Не хочемо бути злим пророком, але кажемо: бережімо й поліпшуймо те, що маємо.

Далі. Не мале значення має також обставина, хто являється обвинувачем Національної Ради і, так би мовити, критиком сучасного стану речей. Як відомо, це є редакція «Час»'у, себ то «середовище» ОУН(р). І от з цього приводу мимоволі згадується: — які ж «заслуги» має перед Національною Радою сучасний її «прокурор». А «заслуга» та, що «прокурор» («середовище») три роки (1945-1948) торпедував консолідацію українських національних сил, себто упорядкування українського державно-політичного життя. Три роки! — яка вдячна тема, **коли б хтось хотів з цього приводу також «пустити анкету»**. Скільки за ці три роки ми могли б зробити й скільки ми втратили! Але шкода про минуле говорити і старі рани роз'ятрувати. Факт той, що через три роки ОУН(р) зревізувала своє становище і до Національної Ради приступила. Всі надзвичайно зраділи. Ось, мовляв, почнеться праця. Найсильніша група — нехай буде так! — приходить до слова. А, тим часом, стається велике розчарування: «найсильніша група» своїх представників до Виконного Органу, до біжучої ділової праці не дає. Що ж його робити? Хтось працювати мусить, справа не чекає — і ось усі партії, окрім ОУН(р), засучують рукави і, як можуть, працюють. «Час» дивиться на це і, як здається, таке рішення Організації йому не подобається. Справді бо: вісім місяців Виконний Орган працює без нас, щось робиться, а ми збоку. Нащо ж до Національної Ради вступали? Здається, і на цей раз ми помилились. Треба би справу зревізувати. Звідси анкета. З приводу нашої помилки, ну й про роботу Національної Ради та Виконного Органу взагалі. І що ж виходить: публіка, що стояла проти участи і роботи у Виконному Органі, буде тепер судити Виконний Орган. Воістину, — «прости мене, моя мила, що ти мене била!» Все це було б дуже весело, як би не було так сумно. І мимоволі хочеться скрикнути: так же не можна, панове! Три роки ви надумуєтесь, чи приступити вам до Національної Ради, скоро рік — чи увійти до Виконного Органу, а коли ж діло робити? Та же світ не стоїть на місці, та же події невблагано насуваються, та же потяги у людей відходять точно на хвилину, а ми роками роздумуємся — чи нам «приступати», чи «не приступати». Як відомо, праця Національної Ради і Виконного Органу стримується тепер відсутністю грошей, бо своїм зволіканням ми підвели Національну Раду якраз під грошову німецьку реформу, коли українське суспільство в одну ніч стало білне. А згадаймо, скільки тих грошей було у нас перед реформою і скільки великих справ ми могли б зробити! Ось, що значить зволікання! І от тепер ті, що зволікали, замість сісти на лаву підсудних, будуть судити тих, що увесь час проти того зволікання боролись. Розуміється, маємо на увазі не масу, що безпосередньої участи в політиці не бере, а її провідників. Маса в даному разі злих намірів не має і чесно трактує анкету «Час»'у як спосіб поліпшити нашу справу.

І далі. Ще не шкода було б, коли б анкета «Час»'у справді мала діловий характер. А то, на жаль, все у неї спрямовано на формальний момент, лише на питання: «хто». «Хто» має сидіти в Національній Раді, а «хто» не має. «Хто» має бути в Виконному Органі, а кому зась. І ні одного запитання на займенник «що». Наприклад: «Що» мусимо робити, щоб визволити країну і народ від загибелі, «що» далось би під цим оглядом вдіяти на внутрішньому фронті і на зовнішньому, «що» можна б придумати, аби здобути більше матеріяльних засобів на працю Національної Ради і т. д., і т. д.. Між тим, у нас, українців, а передовсім в ОУН(р), все зводиться до питання «хто». Але все це, вибачте, вже остогидло і у нормальної людини викликає глибоке обурення. Бо взявши поважно, по-діловому, по-серийозному, яка, властиво, є ріжниця між нашими політичними партіями від права до ліва і від ліва до права? Хто з них проти Самостійної і Соборної України? Хто за те, щоб землю віддати поміщикам, а копальні капіталістам? Хто проти освіти на Україні і хто за анальфабетизм? І так далі, і так далі. Одна свіжа еміґрантка-письменниця з Великої України справедливо сказала: «Панове, я перечитала програми усіх ваших партій і не знайшла між ними ніякісенької ріжниці, — коли б не ріжні прізвища лідерів, то я абсолютно не розібралась би в чому річ». Припустім навіть, що це перебільшення, але суть справи іменно така: жадних суттєвих ріжниць між нами нема, можна б усім працювати повною парою, а, тим часом якийсь злий дух завжди спровадить нас на шлях внутрішньої боротьби. Ось і у випадку анкети «Час»'у: знову злійметься колотнеча. Одні, покликаючись на пару сот анкет, будуть «валити» сучасну Національну Раду й Виконний Орган, вимагаючи приходу «нових людей», інші — міродайність анкети в справі загально-національного значення будуть рішуче заперечувати. І почнемо кілька місяців по часописах «колотити воду», себто повторяти те, що вже робили протягом трьох років перед Національною Радою. І це у нас називається «політика»!

Признаюся, все це нас, старих українців, надзвичайно дивує. Ми ніяк не можемо зрозуміти цієї тактики й «соціотехніки». По щирості не розуміємо, куди Організація ОУН(р) прямує. Гляньмо на баланс: три роки боротьби проти консолідації, вісім місяців неґації праці у Виконному Органі, тепер — анкета, що забере кілька місяців внутрішньої колотнечі з приводу того, що з «середовища» прийдуть чи не прийдуть кілька людей до праці. А коли ж сама праця? Коли праця, коли вже й нині вона надзвичайно дезорганізується масовим від'їздом людей? Коли праця, як через півроку можуть прийти страшні, історичні події?

Але — кінчаємо. Отже, так чи сяк, анкета існує, буде розроблятися. Спрямовання її нездорове, але хочемо вірити, що учасники анкети є патріоти і їм залежить не на партії, а на Україні. Коли так, — про все можна говорити. Але все ж анкета має одну кардинальну хибу. Серед усіх великих і сакраментальних «хто» вона забула поставити одно малесеньке «що». — «Що» треба зробити, щоб Національна Рада і Виконний Орган справді могли працювати?» І ми дозволимо собі відповісти: Треба негайно зібрати бодай один міліон долярів! Коли це маленьке «що» буде розв'язане, усі тяжкі питання про «хто» стануть легкими, бо настане можливість великої конкретної праці.

Залишається лише питання, чи можливо осягнути цього маленького «що». І, з почуттям відповідальности, кажемо:

— Так!

Українці можуть показати надзвичайні осяги, коли лише захочуть. Коли замість витрачати енерґію, час і нерви на усі «хто», обернуть їх на це маленьке «що».

Але, щиро, дружно, з повним завзяттям і ентузіязмом.

І коли пан редактор «ЧАС'у», що своєю анкетою став на шлях, так би мовити, практичної політики, закінчив би її власне акцією в напрямку цього маленького «що», мобілізуючи для цього своїх читачів і прихильників, то простилось би йому багато його гріхів — вільних і невільних.

За добру книжку
українській дитині

Опіка над дітьми й молоддю належить до основних проблем кожного народу, а зокрема кожного еміґрантського суспільства. В цій ділянці на еміґрації діє вже три роки Об'єднання Працівників Дитячої Літератури (ОПДЛ), завданням якого є забезпечити українську молодь, відірвану від рідного пня, відповідною виховною літературою. Зайво підкреслювати ролю української дитячої книжки на еміґрації, а ще більше на нових місцях поселення. Не буде перебільшенням твердження, що це проблема, від якої залежить дальше існування нас, як збірноти, свідомої свого призначення.

Маючи на увазі великі зміни, які приносить українській еміґрантській громаді пожвавлена переселенська акція, останній Загальний З'їзд ОПДЛ, що відбувся 12 грудня 1948 р. в Авґсбурзі ухвалив деякі постанови, з якими повинно зазнайомитись наше громадянство:

1. ОПДЛ уважає своєю історичною місією допомагати українській молоді поза межами Рідного Краю в збереженні духового зв'язку з Батьківщиною та вірности заповітам предків.

2. Згідно з зміною 2-ої т. статуту ОПДЛ поширює свою діяльність на **всю** українську еміґрацію. Під таким кутом повинна проводитись уся його творча та видавнича діяльність.

3. ОПДЛ бажає об'єднати в своїх рядах усіх без винятку майстрів пера, образотворчих мистців, літературних критиків, виховників та взагалі тих діячів, чия діяльність пов'язується з творчістю для дітей і молоді, зобов'язувати їх до активної праці, рівнобіжної з цілями ОПДЛ і таким чином домогтись пожвавлення роботи на цім занедбанім у нас полі.

4. ОПДЛ приступає до влаштування власного видавництва для друкування дитячого періодика та неперіодичних видань в українській та інших мовах. З тією метою розпочинає акцію для придбання необхідних видавничих фондів, в основу яких повинні лягти відповідні субсидії громадських установ та добровільні пожертви всього громадянства.

5. У кожній країні, де живуть українці, ОПДЛ призначує своїх заступників, які б вели справи спілки, інкасували передплату, пожертви на видавничий фонд та займались кольпортажем видань ОПДЛ. Список заступників буде оголошений у пресі.

6. ОПДЛ уважає за необхідне нав'язати якнайближчу співпрацю з організаціями, яких діяльність на багатьох ділянках йде рівнобіжно з напрямними ОПДЛ. Особливо багато сподівається ОПДЛ від співпраці з українськими жіночими організаціями на еміґрації, враховуючи факт, що книжка мандрує до дитини через руки матері.

Діяльність ОПДЛ заслуговує на найгарячішу підтримку всього громадянства, бо ж справа молодого покоління — це справа нашого майбутнього.

Листи до спілки спрямовувати на адресу: G. Tyszczenko (für OPDL), Heikendorf über Kiel, L[illegible]rweg.

Управління ОПДЛ.

Від фінансового Ресорту Виконного Органу УНРади

(В справі „Податку 22 січня")

З огляду на численні пропозиції українських осередків так з Німеччини, як і з інших країн в справі продовження збірки „Податку 22 січня", подається до відома українському громадянству, що термін збірки цього податку продовжено ще на один місяць,

тобто по день 31 березня 1949 р.

Керманич Фінансового Ресорту звертається до українських громадських центральних установ в поодиноких країнах та до таборових управ в Німеччині з проханням урухомити збірку податку там, де ще цього не проведено, так, щоби можна справу збірки закінчити до зазначеного вгорі реченця.

Окремі особи, що з якихось причин не мають змоги вплатити податок на збіркові листи, можуть вплачувати його безпосередньо на таке банкове конто:

Bayerische Vereinsbank München,
Zweigstelle Max Weber Platz
Konto Nr. 47 20 64

На грошовому переказі треба зазначити, що це сплата „Податку 22 січня".

Керманич Фінансового Ресорту Виконного Органу УНРади

ЛОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЛІБЕРАЛЬНИХ РУХІВ

(Продовження з 1-ої стор.).

від кожної національної групи лібералів. Українських лібералів у цьому комітеті представляють пп. Михайло Опаренко і Михайло Добрянський.

На конференції «лібералів на чужині» вияснено причини, чому представники ліберальних партій з країн диктатури мусять перебувати на еміґрації. Також проблема співпраці лібералів поневолених Москвою народів була докладно обговорена на конференції. Конференція ухвалила звернутися до Селянського Інтернаціоналу і до Соціялістичного Інтернаціоналу з пропозицією співпраці всіх демократичних сил, що тепер мусять перебувати за межами своїх країн.

В декларації представників ліберальних рухів европейських націй, позбавлених свободи, сказано між іншим: «Свобода є одна і нероздільна. Загроза для свободи не може бути обмежена через поділ Европи на зони впливу... Способи, яким позбавлено свободи Естонію, Латвію, Литву, Польщу, Чехо-Словаччину, Угорщину, Україну, Югославію, Румунію, Болгарію і Альбанію, можуть бути попередженням для вільних народів супроти нападу ззовні... Ми віримо, що наша участь в обороні свободи буде успішніша, якщо ми подамо собі взаємно руки».

Українські учасники цієї конференції п. Богдан Панчук і п. Юрій Сальський пильно працювали, щоб українська проблема і український демократичний рух були відповідно освітлені на нарадах і в пресі. Зокрема великий успіх мала промова п. Панчука на вічі, що було під протекторатом Ліберального Інтернаціоналу 28. січня в залі Кекстон у Лондоні. На вічі головував президент Світового Союзу Лібералів п. де Мадаріяґа. Крім того, промовляли чотири особи, між ними п. Панчук за Україну. Українські делеґати на конференції лібералів у приватних розмовах і на вічі підкреслювали, що українські політичні організації утворили Українську Національну Раду, як єдиний політичний провід, у якім всі загально-національні справи вирішуються шляхом взаємного порозуміння. Цей факт зробив на чужинців велике враження, бо ще не у всіх поневолених народів дійшло до створення таких політичних центрів.

В своїй промові п. Б. Панчук сказав, між іншим, що він як українець з походження може говорити в справі України і українських еміґрантів, хоч він канадієць: «Українські еміґранти, казав п. Панчук, тепер як і завжди подають руки всім щирим прихильникам свободи, щоб ми могли всі досягнути ліпшого і щасливішого стану в світі ніж сьогодні, щоб усі народи всякої раси, кольору і віри могли вільно жити на свій природний і традиційний лад, вільно збиратися де і коли вони хочуть, вільно працювати, учити і вчитися, володіти своєю власністю, користатися плодами своєї праці, вільно писати, читати, говорити, репрезентувати і бути репрезентованими і користатися всіми цими благами, якими вільні люди можуть хотіти користатися, — іншими словами, коли лібералізм, вільно установлений волею народа для народа і через народ, буде правити в кожній країні, як він тепер править в деяких країнах».

Далі в своїй промові п. Панчук подав число українських еміґрантів у різних країнах, відомості з історії українського народу та факт утворення незалежної України в час першої світової війни.

Українські представники на конференції лібералів у Лондоні по закінченні нарад зразу вступили в контакт з Европейським Рухом, що об'єднує прихильників вільного, демократичного розвитку всіх націй Европи. До цього руху виявляють великий інтерес демократи Америки, Канади, Англії, Франції, Італії і інших вільних народів, що мали своїх представників на конференції «лібералів на чужині» в Лондоні. Участь українських лібералів — демократів у цьому русі має і буде мати далі поважне значення для українського визвольного руху.

Інформаційна Служба
Виконного Органу УНРади.

КОЖНОМУ СЛОВО

Лист д-ра Зозулі

Високоповажаний Пане Редакторе!

Від'їжджаючи 1-го лютого ц. р. на пароплаві «Марина Фляшер» до Америки, дозволяю собі, Пане Редакторе, за посередництвом «Неділі» розлучитися з Вами, СУЖ-ом, журналістами та моїми політичними й громадськими приятелями.

Передусім щиро дякую членам Української Національної Ради та Виконному Органу, що листовно бажали мені щасливої дороги й успішної національної праці в Новому Світі на користь справи визволення Батьківщини.

Вірю, що з реалізацією Світового Союзу Українців просторова розлука втратить своє реальне значення, а кожна українська одиниця буде на своєму місці виконувати приділену їй функцію ще з більшим завзяттям і патріотизмом як у гурті, бо лише так буде відчувати свою активну приналежність до української спільноти.

Далі висловлюю щиру подяку всім тим пп. професорам і студентам УТГІ, Правничого Товариства і Обласного Громадського Суду та моїм клієнтам, що чисельно мене випровадили 26-го січня з Реґенсбурґу і тим виявили мені свою пошану, симпатію й довір'я.

Щиру вдячність висловлюю мешканцям Оселі Ґанґгофер, що згуртовані в комітетах Громадського Правопорядку, Українського Християнського Об'єднання та їх членам Таборової Ради, що обираючи мене заступником посадника, щиро бажали повного замирення всіх політичних груп на громадському полі. Не їх вина, що так не сталося. Сподіваюся одначе, що єдина мета української еміґрації — визволення Рідного Краю — переможе особисті амбіції, які дотепер були перешкодою, всіх об'єднає у взаємній співпраці.

Вірю, що по короткому побуті в Землі Вашінґтона всі повернемося на Рідну Землю замирені й щасливі почуттям сповненого обов'язку.

Доцент д-р Яків Зозуля, Бремен.

Білоруське спростування

Білоруський місячник
«Сакавік»

Остергофен, 21-го лютого 1949

До Відповідального Видавця газети «Неділя»

Високоповажаний Пане!

Бажаючи вірити, що суперечні з правдою факти, подані вами в замітці «Особиста інтервенція генерала Клея в справі українського часопису» («Неділя» ч. 161) і тенденційне поміщення туди моєї особи, виникли з недостатнього поінформування чи недогляду, прошу помістити в «Неділі» наступне спростування:

1) Я не є й ніколи не був видавцем газети «Бацькаўшчина» і як такий ніде не виступав.

2) Це не я, лише Білоруський Національний Комітет і білоруське громадянство, що за ним стоїть, які живо сприяють українському визвольному рухові, уважають, що «Українські Вісті», вмішавшися в білоруські внутрішні справи, нанесли шкоду білорусько-українським стосункам. Тому й за всі наслідки, які вже заіснували й такі, що ще можуть статися в зв'язку з тією справою, вину несе не Білоруський Національний Комітет (БНК), що змушений був інтервеньювати, ані тим більше моя скромна особа, лише той, хто пустився на цю ризиковну аферу.

З повною пошаною до Вас
Ф. Манькоускі.

Від Редакції: Провіривши справу, вияснюємо, що наш кореспондент з Бад-Кіссінґену дійсно перемішав особу п. Манькоуского, який є представником білоруської преси в Союзі ДП-преси з особою п. Владіміра Бортніка, що підписує як видавець газету «Бацькаўшчина». Інша річ, що п. Манькоускі безумовно знав про згаданий ним самим протест БНК. В цій справі дістали ми теж листа від редактора «Беларускага Слова», п. **Юри Стукаліча** з Міхельсдорфу, який повідомляє нас, що Головна Квартира IPO признала його газеті окрему ліцензію після того, як 4 перші випуски газети вийшли на субліцензії «Українських Вістей», для яких п. Стукаліч, як пише, почуває велику вдячність, але які викликали невдоволення, слідство й гостру пересторогу до всіх видавців ДП. Коротко кажучи, справа закінчилася компромісово з користю для білорусів, які мають дві газети, що репрезентують дві різні політичні білоруські групи.

Український голос в обороні кардинала Міндсентя

Християнсько-Суспільна Організація «Рух Українців Християн» на своїх Загальних Зборах, що відбулися в Реґенсбурзі 20 січня 1949 року на внесення п. Михайла Бабія схвалила таку резолюцію:

1) Члени Християнсько-Суспільної Організації РУХ в Реґенсбурзі рішуче протестують проти нечуваного досі в світі переслідування християнської думки в СССР і сателітних державах, а одночасно єднаються в молитвах із цілим християнським світом в обороні ув'язненого кардинала й примаса Угорщини Міндсентя як жертви безправного насильства й домагаються його звільнення.

Рівночасно нагадують світові про переслідування Греко-Католицької Церкви в Галичині, проти запроторення й висилання на тяжкі роботи митрополита Греко-католицької Церкви Йосипа Сліпого і проти жахливих знущань дикої московської тиранії над єпископами, священиками й мирянами, що дотримали вірности Греко-Католицькій Церкві й просять міродайні чинники світу в першій мірі Апостольську Столицю, організацію ОН, США, Англію, Францію й інших звернутися з домаганням випустити на волю ув'язнених достойників Греко-Католицької Церкви, священиків і вірних.

2) Присутні вважають, що досі уряди культурних держав Заходу не інтервеньювали належно, хоч це й було їх обов'язком як речників Атлантійської Хартії з 1945 року в обороні поневоленого українського народу, який зазнає жахливих мук і страждань як ні один інший народ світу.

Тому зібрані просять разом з інтервенціями на користь кардинала Міндсентя сказати своє рішуче слово в обороні мучених греко-католицьких єпископів, священиків і вірних.

В Раді Фізичної Культури

На засіданні 3-го лютого ц. р. Рада Фізичної Культури уконституувалася так: головою став Кікта Степан, до якого належать також справи господарські й «клюбова справність». Заступником голови, діловодом спорту та керівником інформації вибрано мґр Левицького Романа. Інші функції розділено так: секретар — проф. Лісевич Луць, діловод організації — мґр Рак Роман, діловод зимових спортів — Качмар Володимир, член Ради — інж. Строкон Микола та д-р Мартинець Іван.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400.—DM, 1/2 стор 200.—DM, 1/4 стор. 100.—DM, 1/8 стор 50.—DM, 1/16 стор. 30.—DM, 1/32 стор. 15.—DM. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

ЗАКЛИК

До громадян повітів: Добромиль, Любачів, Ліско, Городок Ягайлонський, Золочів, Мостиська, Кам'янка Струмилова, Львів, Перемишляни, Рава Руська, Радехів, Яворів, Коломия, Товмач

Інститут Національних Дослідів при Науковім Товаристві ім. Шевченка, викінчуючи свої праці над національними відносинами Галичини, звертається цією дорогою до громадян-уродженців або довголітніх діячів вище названих повітів з проханням зголоситися до НТШ, подати свою адресу та назву сіл, про які можуть поінформувати.

Хай ніхто не відмовиться виконати свій обов'язок (як виконали його громадяни інших повітів Галичини) допомогти закінчити працю, яка з кожного погляду є в інтересі українського загалу.

Наукове Товариство ім. Шевченка
Інститут Національних Дослідів
München 62, Schließfach 8, Versailler Straße 4/I/10.

1-2 b

Кобзар

4-томовий — 724 сторінки — 6 ДМ

Портрети Т. Гр. Шевченка

2-кольорові, розм. 30x43 см 0,60 ДМ

Кольорова картина

„Хата на Полтавщині"

розм 21x30 см 0,60 ДМ

висилає за поштовою післяплатою

W. MURAWSKYJ, (22a) Solingen
Postfach 661

Портрети й картини висилається на замовлення не менше як 15 примірників із знижкою 33 1/3 % (по 0,40 ДМ за примірник)

1-1 z

В справі стипендій „КоДУС-у" на літній семестер 1949

Подаємо до відома, що „КоДУС" визнаватиме стипендії і на літній семестер ц. р. й прийматиме прохання в справі стипендій і допомог з українських високих шкіл до 15-ого березня, з німецьких шкіл найдалі до 30. квітня цього року.

Власноручні прохання належить, як досі, вносити за посередництвом українських студентських громад до Філій „КоДУС-у" в Авґсбурзі, Мюнхені й Реґенсбурзі, до представництв і делеґатур в Гайдельберґу, Ґіссені, Дармштадті, Ерлянґені, Карльсруе, Марбургу й Франкфурті, в брітанській зоні до загального представництва в Ганновері і в французькій зоні до загального представництва у Ванґені, з менших осередків безпосередньо до Централі „КоДУС-у" у Фюрті: Даніель Ляй-Штрассе 1/II.

До прохань з докладною адресою належить долучити вимагані стипендійним правильником документи, зокрема посвідки про впис на літній семестер і успіхи в науці в зимовому семестрі 1947-1948. Нові петенти зобов'язані подати короткий життєпис, анкетний листок з рекомендацією дотичної студентської громади і посвідки про матеріяльний стан і лікарський перегляд. Прохання без згаданих документів не будуть розглядатися.

У літньому семестрі „КоДУС" визнаватиме стипендії тільки заавансованим студентам, починаючи від 6-ого семестру, й петентам в стадії дипломових і докторських іспитів. Студентам нижчих семестрів визнаватимуть стипендії тільки в виїмкових випадках.

В справі стипендій на фахові студії і стипендії для молодих науковців буде ще окреме повідомлення.

За „Комісію Допомоги Українському Студентству"

Голова: Проф. д-р Зенон Кузеля в. р.
1-1 b Секретар Т. Волошин в. р.

Фюрт, 19 лютого 1949.

Хто хоче за кордон?

Поради в справах виїзду за кордон і переселення до всіх держав і країн

HELMUT HOLZIGEL
GIESSEN, Bismarckstraße 32.

1-1

Український Вільний Університет
Вписи

на 55-ий черговий, літній семестр 1949 р

Записуватися можуть особи з закінченою середньою освітою. Вписи приймаються на всі семестри:

1. Факультет права і сусп.-екон наук з відділами:
   а) правничим,
   б) суспільно-економічним.
2. Філософічний факультет.

До прохання про прийняття треба долучити матуральне свідоцтво та інші документи про освіту в оригіналі та їх завірені відписи, власноручно писаний життєпис і три світлини.

Літній семестр 1949 починається 14. березня 1949 р. Студійна семестральна оплата становить 75 ДМ, а вписове 15 ДМ. Ціна „правил студій" обох факультетів по 1 ДМ.

Адреса Університету:

Ukrainische Freie Universität München 62
Schließfach 14 (Tel. 44-151)

До вписів треба зголошуватися особисто кожного дня крім суботи в часі від 10—12 год в канцеляріях факультетів: München 8, Versailler Straße 4/III (будинок міської школи). Доїзд трамваєм ч. 19 до Ґрільпарцерштрассе.

Ректорат
Українського Вільного Університету.

1-2 b

Ласкавій увазі наших Читачів в Ашаффенбурзі

Швидко і солідно:

Передплатите „Неділю" своїм Рідним і Знайомим закордоном, подасте оголошення про розшук, або рекляму.

Замовите різні друки як: шкільні свідоцтва, запрошення, рахунки, касові книги і квитарі в таборі Буа-Брюле, Кіоск п. Марущака

2-5 Видавництво „Неділя"

РОЗШУКУЮТЬ

Шукаю стриєчних братів і знайомих із села Дітківці, пов Броди. Прошу писати на адресу:

Wojtkiw Maria (Rupan) DP-Camp 226
TRIER, Feyen - Bl. V/78 Franz. Zone

1-1 z

Колишні УСС, які перебувають в англійській зоні Німеччини, подадуть свої адреси на руки побратима Якимова Василя - Heidenau, Kreis Harburg. 1-1

ПОДЯКА

Краєва Управа СХС франц. зони складає щиру подяку Жертводавцям, що зложили 19,80 ДМ з нагоди вінчання п. Білинського Омеляна, секретаря Станиці СХС в Біберах, як рівно ж п. проф. Андрієві Климові за збірку 17,20 ДМ, яку зібрав на іменинах у п. Степана Рекуляка у Фішбаху.

Краєва Управа СХС франц. зони
1-1 b Фрайбурґ

Правно уповажнена заприсяжена перекладачка

Валентина Завадська

перекладає на чужі мови документи і леґалізує їх як рівно ж завірює відписи.

* * *

Aschaffenburg, Bois Brule-Kaserne III-5

1-2

Від адміністрації „Неділі"

Востаннє просимо нижче наведені осередки кольпортажу „Неділі" про негайний розрахунок за продані часописи:

1) Мюнхен-Фрайман, Функ-Касерне, Український Кіоск
2) Ельванґен, Кооператива „Згода"
3) Авґсбурґ, Інфантері-Касерне, Кіоск Ст. Соколовського
4) Бурґдорф-Ганновер, Табір Огайо, М. Козачок
5) Кобрах, В. Ваншуля, Кіоск
6) Ганновер, В Креховець
7) Кобрах, В. Долішний
8) Ґанакер, М Клітинський
9) Людвіґсбурґ, Фляк-Касерне, Кіоск

Звороти непроданих примірників просимо надсилати у формі вирізків заголовка часопису.

Українську машинку до писання, майже нову, марки „Ремінґтон", портабільну (валізкова система), з приводу виїзду продам за 350 марок. Зголошення до „Неділі" під „Машинка".

1-2 b

Українські діячі
прибувають до США і Канади

Українська еміґрація в Німеччині перебуває безперечно в стадії розвантаження. З усіх таборів і осередків виїжджають вже не лише робітники і «звичайні громадяни», але починають вибувати також загальновідомі діячі, письменники, організатори й широко відомі особи. Американська українська преса щоразу реєструє прибуття на американський континент відомих українців, бажаючи їм успіху на новому етапі життя. Останнім часом читаємо про те, що до Канади прибув **професор Нестор Городовенко** — колишній диригент хору «Українка» з дружиною і правдоподібно розпочне організацію співацько-хорового життя серед української колонії в Канаді.

Як відомо, вже давніше, бо ще 3-го жовтня м. р. в порту Галіфакс ступив на канадійську землю письменник Улас Самчук з дружиною. На його честь влаштовано вже низку зустрічей, під час яких письменник виступав з довшими промовами. Майже одночасно з автором «Волині» приїхав до Канади голова Ліґи Українських Політичних В'язнів д-р М. Марунчак з Мюнхену. Ще раніше прибув туди ж старий волинський церковний діяч **проф. Іван Власовський**, який зайняв посаду професора на теологічному відділі Колеґії св. Андрея у Вінніпеґу.

Останнім часом почали виїжджати за кордон і за океан також відоміші українські журналісти. І так **д-р Степан Росоха** вилетів до Канади, **ред. М. Добрянський** виїхав на працю в редакції «Української Думки» в Лондоні, колишній видавець «На Чужині» **інж. Дмитро Кузик** пише вже нам кореспонденції з Філядельфії. Кілька днів тому від'їхав до США довголітній співробітник Відділу Інформації ЦПУЕ й генеральний секретар СУЖ-у **п. Семен Старів**.

На сам латинський Свят-Вечір кораблем «Марія-Марлен» прибув до Америки сеньйор українських учених та голова Наукового Т-ва ім. Шевченка **проф. д-р Іван Раковський.** 74-літній учений прибув до Америки на постійне перебування з дружиною Софією та її сестрою Марією Грушкевич. Одночасно з батьком приїхав до Америки син проф. Раковського Мирослав, інженер-радіотехнік з дружиною, синком і тещею. Українська преса в Америці, вітаючи проф. Раковського, відзначає, що він є учнем батька української антропології, світової слави вченого Хведора Вовка.

Всім тим діячам української преси й української культури, а зокрема тим з них, що були або лишилися співробітниками «Неділі», бажаємо в нових обставинах особистого щастя, а також успіхів на громадському й культурному полі.

МАРКОС БУВ ПРОТИ БОЛГАРСЬКИХ ДОМАГАНЬ В ГРЕЦІЇ

Грецька газета «Естіа», трактуючи питання про усунення Маркоса, підкреслює, що призначення замість нього на прем'єра уряду «вільної Греції» фанатичного комуніста Йоаннідеса свідчить про захоплення комуністами вже й офіційного керівництва грецьким партизанським рухом. Як пригадує газета, Йоаннідес ще 1943 р., під час німецької окупації уклав з болгарською комуністичною партією пакт про створення на Балканах чотирьох советських республік: болгарської, юґославської, грецької і македонської. Болгарія мала дістати доступ до Егейського моря коштом Греції, а юґославська, грецька й болгарська Македонії мали стати єдиною незалежною македонською республікою. Цей плян цілком відповідав плянові «федерації південних слов'ян» і автономної Македонії, що його запропонував був недавно болгарський прем'єр-міністер Дімітров. Проте Маркос заперечував проти нього, бачачи в ньому замах на територіяльну цілість Греції.

ГОЛОДУВАТИМЕ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИРУ

За повідомленням голляндських газет, 31-літній амстердамський фотограф ван-дер-Шааф почав голодовий страйк з наміром провадити його доти, доки не будуть зроблені «реальні кроки» до здійснення міжнародного роззброєння і контролі атомового виробництва. Про свій страйк він листовно повідомив президентові Труменові, маршалові Сталінові, французькому президентові Оріолю, англійському королеві Джорджу VI і голляндській королеві Юліяні. За його словами, він «цілком свідомий» наслідків свого вчинку і мав згоду на нього своєї дружини.

Свято Соборности в Ганау

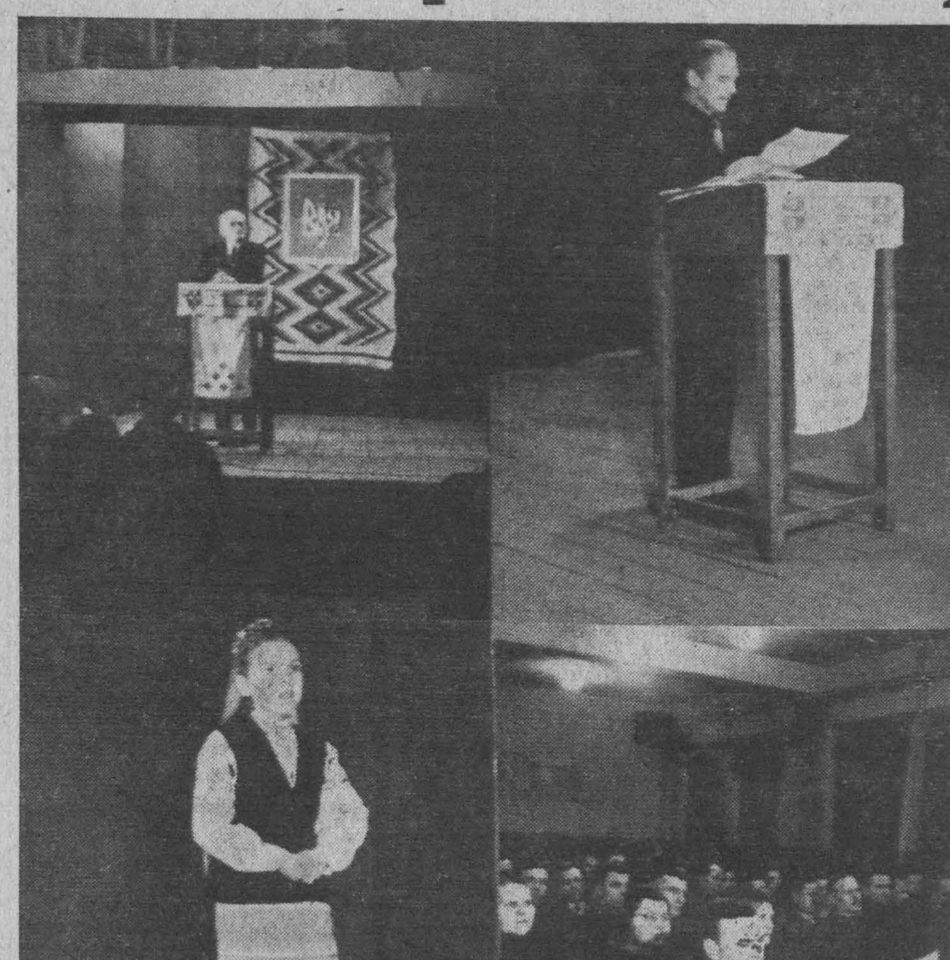

Недалеко від Ашаффенбурґу в Ганау в великому міжнародньому таборі ДП існує добре організована українська група. Вона мала, але живе й працює жваво. В травні м. р. до цієї групи прибуло багато українців з інших таборів, що мали піти на працю до американців, одначе до того не дійшло, мабуть таки через брак добрих українських організаторів. Світлина, що її подаємо сьогодні, показує різні фраґменти з урочистого свята Державности й Соборности, що відбулося в Ганау 22-го січня ц. р. Центральним моментом свята був реферат голови Таборової Ради, після якого один із старшин Армії УНР відчитав повний текст IV Універсалу. Треба сподіватися й бажати, що Ашаффенбурзькі українці триматимуть стисліщий зв'язок з нашою громадою в Ганау і допоможуть їй в організуванні культурного життя.

Будні Білого Дому
Як живе і працює президент США Гаррі Трумен

Часи, коли президент Сполучених Штатів Америки періоду її громадянської війни Лінколн виходив на прогулянку в супроводі лише одного з швайцарів Білого Дому, минули безповоротно. Змовницькі вбивства — того самого Лінколна 1865 р., президентів Ґарфілда 1881 р. і Мек-Кінлея 1901 р. змусили американський уряд покласти на таємну поліцію, що на початку XX століття була заклопотана лише боротьбою з фальшивомонетниками, і відповідальне завдання охорони безпеки особи президента і Білого Дому. Проте перша особиста охорона американського президента (Теодора Рузвелта) 1902 р. складалася тільки з п'яти осіб. За Франкліна Рузвелта, під час останньої війни, вона сягала 70 душ, а коли президент мав кудись їхати, його лімузин супроводили два вантажні авта з добре озброєними аґентами таємної поліції. Тепер особиста охорона президента Трумена знизилась до «мирного» складу в 15—20 осіб.

Тяжко уявити ту величезну й складну машинерію, що невидимо для навколишнього світу день-крізь-день працює в Білому Домі, обслуговуючи президента. Ще тяжче, може, уявити собі, як може вміститит в собі дати собі раду з величезною продукцією цієї машинерії одна людська голова. Три вантажні авта самої пошти, між нею до 3000 листів, особисто заадресованих на ім'я президента, щодня надходять до Білого Дому. Досить сказати, що протягом 1948 р. Трумен одержав 180 465 телеграм, 526 000 листів, 770 000 листівок і 255 000 друків та іншої спеціяльної пошти. Недарма один з колишніх президентів США (а тоді справ у нього було куди менше, та й були вони, як на наш час, дрібні) якось в розпачі вигукнув: «Треба бути дурнем, щоб бажати собі цього поста!»

А проте такі «диваки» знаходяться і, не зрікаючись свого поста, гідно несуть покладений на них тяжкий державний тягар. Звичайно, вони не самі. Понад 500 урядовців обслуговують тепер президента Трумена в Білому Домі. Фахівці, експерти, дорадники з усіх галузей господарсько-політичного й культурного життя великої країни реґулярно або на вимогу президента подають йому різні довідки, матеріяли, звіти, консультаційні поради. Зв'язок президента з зовнішнім світом в основному підтримує спеціяльний пресовий секретар — земляк (із штату Міссурі) і старий особистий друг Трумена Чарлз Росс, що інформує пресу і влаштовує в Білому Домі реґулярні пресові конференції. Шефом канцелярії є геть сивий, майже 80-літній, а проте стрункий містер Сміс, що незмінно лишається на цьому посту ще з кінця минулого століття. Це в його досвідчені руки потрапляють насамперед ті три авта денної пошти. Кільканадцять так званих «читачів», між ними десять жінок, сортують її і передають за призначенням. Особистою поштою президента відає спеціяльна секретарка, що дістає 10 000 долярів на рік. Проте всі зв'язані з особистою кореспонденцією президента доручення, включно до відповідей на листи, виконує спеціяльний урядовець — високоосвічений Біл Гассет, витончено-люб'язне поводження якого американський журнал «Лайф» схарактеризував зауваженням, що він «вміє так приязно сказати ні», аж воно звучить як «так».

Взагалі ж жінки, сказати б, заполонили тепер Білий Дім. Ще якихсь півстоліття тому одинокими жіночими постатями в ньому були члени родин президентського «штабу», випадкові відвідувачки, та ввечері — прибиральниці. Тепер жінок в ньому далеко більше, ніж чоловіків, і, за висловом автора недавно виданої в США книжки «Apresidentis many men» журналіста Мерімена Сміса, Білий Дім аж скидається на «гарем». Особливо велику ролю відіграє в ньому так звана «Міс П'ятниця» (з аналогії до П'ятниці Робінзона Крузе) — особиста секретарка, яку має кожний американський президент. За його дорученням вона провадить найважливіші телефонні розмови, друкує таємні документи. Вона наперед знає, коли буде нове засідання, хто буде новим британським послом. Вона є в курсі банкових рахунків президента, видає на них чеки. Маючи повну змогу відповідно доповісти справу, подати до неї відповідний матеріял, майже всі «міс П'ятниці» мають в Білому Домі і великий, хай не безпосередній, вплив. Такою є і теперішня «міс П'ятниця» — чарівна срібноволоса землячка президента Роза Конвей, якій по заслузі так заздрять в Білому Домі її товаришки.

Проте не тільки люди, а й сама організація і точна реґляментація робочого дня — як свого особистого, так і всього Білого Дому — приходять на допомогу президентові Труменові. Офіційний день його починається о 9-ій годині, але вже о 5 год. 30 хв. — він на ногах. О 6 год. 15 хв. президент цілком закінчує свій туалет і виходить на ранішню прогулянку, з якої повертається о 7 год. Вислухавши звіт «міс П'ятниці» про найважливішу кореспонденцію, він снідає о 8-й год., а тоді читає заготовлені для нього вирізки з найважливішими інформаціями й газетними коментарями. Після того він з особливим зацікавленням розрізує коверт, який подає йому шеф його штабу, що ним до останнього часу був адмірал Леґі, тепер звільнений за його проханням з цього поста після 50-літньої державної служби. В цьому коверті президент знаходить стислий огляд міжнароднього становища, який щодня складає для нього »Сентрл Інтелідженс Едженсі«, звичайно на двох-трьох друкованих на машинці сторінках. Шеф, а коли треба й відповідні фахівці дають при цьому президентові відповідні пояснення і довідки.

О 9-й год. починається офіційне прийняття. Двері робочого кабінету лишаються весь час відчиненими, але саме прийняття реґулюється з точністю до секунди. За цим стежить перший секретар президента Мет Конеллі, поруч з яким стоїть шеф особового відділу Доналд Давсон, без висновку якого про особу відвідувача Конеллі не впише до їх списку жодної людини. Безперервним потоком вливаються на блискавичне прийняття в кабінет президента міністри, представники Церкви, жіночих організацій, учасників війни, селянські делеґати, дипломати чужоземних держав, бой-скавти, вчені...

Так триває до 1 год. 15 хв. дня, коли президент відходить на «ленч» (другий сніданок), після якого спить одну годину. О 3-й год. він знов у своїм кабінеті, де й лишається до 5 год. 45 хв. Відходячи звідти, він ще забирає з собою «додому» численні папери й листи. Перед обідом, якщо президент не має відвідати якогось офіційного зібрання, до нього приходить його лікар Воллес Ґрагем. Трумен ретельно виконує приписувані ним гімнастику, плавання і фізіотерапію і в свої 64 роки відзначається винятковою працездатністю.

Вечорами в Білому Домі звичайно не буває тих блискучих прийнять, що були характеристичними для нього за часів Рузвелта. Пані Трумен є лише дружиною президента і не має ні того хисту, ні того прагнення до політичної ролі, які відзначали Елеонору Рузвелт. Дочка Трумена Марґарет, успадкувавши від батька музичний талант і пристрасть до піяніна, охоче виступає на концертах як співачка. Пообідавши в родинному колі, Трумен знов працює над своїми паперами й документами. В ці вечірні години його часто відвідують адвокат Клерк Кліффорд, що за вказівками президента складає для нього тексти промов, знавець соціяльних питань Оскар Івінґ, експерт в питаннях професійних спілок і законодавства про працю Джон Стіллен і одинокий в штабі президента жид Давід Найлз, що є фахівцем в питаннях національних меншостей. Об 11-й год. вечора, а часто пізніше, президент закінчує свій день і лягає спати. Тиша й спокій залягають тепер вечорами в Білому Домі.

Польська рухливість в Берліні

Як повідомляє німецька преса, останніми днями офіцери польської військової місії в Берліні порушили „неофіційні розмови" з урядовцями з західніх військових урядів та деяких чужинецьких військових представництв. В колах західніх альянтів припускають, що ініціятиву тій польській „офензиві миру" дали представники советської влади. На думку польських старшин, розбіжності між окупаційними державами щодо німецької політики аж ніяк не є такими, щоб їх не можна було злагіднити.

Preis 40 Pfennig **Ціна 40 пфеніґів**

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 6. АШАФФЕНБУРҐ, 13 березня 1949. **Nr. 166**

Чи совєтські війська нападуть на Скандінавію?

ВІДХІД МОЛОТОВА

5-го березня московське радіо подало вістку, що своєю несподіваністю і загадковістю здивувала весь світ: президія Найвищої Ради СССР звільнила міністра закордонних справ Молотова від виконання ним своїх обов'язків і призначила замість нього його дотеперішнього заступника Вишинського. На першого заступника міністра закордонних справ призначено колишнього совєтського делеґата в ОН Ґромико. Крім того звільнено з поста міністра зовнішньої торгівлі Мікояна з призначенням на його місце Мєньшікова.

Загадковість цього повідомлення тим більша, що жадних мотивів цих важливих урядових змін в совєтському повідомленні не вказано, а совєтські газети обмежилися лише опублікуванням на останній сторінці в рубриці «Хроніка дня» короткого офіційного комунікату без будь-яких коментарів. В переданому закордонній службі в Москві урядовому повідомленні про ці зміни було лише шість рядків. У Вашінґтоні після одержання московської вістки на всі телефонні виклики, з якими зверталися до совєтської амбасади або приватних мешкань її членів, чулась лише одна стереотипна відповідь: «Нікого нема».

Отже не дивно, що відгуки на цю вістку в демократичному світі далеко не одностайні. Дипломати, політики, преса, стопстерігачі висловлюються про можливі мотиви й значення цього совєтського заходу дуже обережно, у формі припущень, виявляючи при цьому чималу розбіжність в поглядах. Як і брітанський амбасадор в Москві в своєму екстремному комунікаті урядові, майже всі звертають увагу на те, що Молотова названо в совєтському повідомленні не тільки «товаришем», а «заступником голови ради міністрів», і вважають це доказом того, що він і далі лишається на цьому посту. Брітанський амбасадор висловлює навіть думку, що демісія Молотова «є радше його підвищенням, а не зниженням», бо, лишаючись на постах заступника голови ради міністрів, члена Політбюра та ін., він з вужчого кола зовнішньої політики виходить на поле ширшої політичної діяльности, і фактично стає теперішнім найближчим помічником, а евентуально майбутнім заступником Сталіна. Схильні до такого тлумачення політичні спостерігачі підкреслюють при цьому, що і Молотов і Мікоян є членами Політбюра, якими не є ні Вишинський, ні Мєньшіков. Такої думки, між іншим, і експерт російських справ в міністерстві закордонних справ США і дипломатичні кола Швеції. Дехто в брітанській столиці готовий навіть вірити, що звільнення Молотова й Мікояна фактично означає висування їх на перший плян коштом Сталіна, який поволі поступається своєю необмеженою досі повновладою, — можливо з причини погіршення стану здоров'я.

ПЕРШЕ ПРИЙНЯТТЯ У ВИШИНСЬКОГО

5-го березня новий совєтський міністер закордонних справ Вишинський прийняв разом з маршалом Сталіном делеґатів північно-корейської народньої республіки. В прийнятті брав також участь перший заступник міністра закордонних справ Ґромико.

Як можна судити з пресових повідомлень, дипломатичні кола в Москві і нібито більшість політичних спостерігачів та коментаторів не бачать в цій совєтській урядовій зміні передвісника зміни і в зовнішній політиці Совєтів. Зокрема в американському міністерстві закордонних справ і в його амбасаді в Москві цю зміну схильні тлумачити як один з чергових «тактичних маневрів» СССР, що не може істотно вплинути на перебіг теперішньої холодної війни. Підкреслюють, що суттєвої різниці між Молотовим і Вишинським нема: обидва належать до табору запеклих ворогів Заходу, і тільки темпераментна вдача Вишинського справляє враження більшої запеклости, ніж педантичний бюрократизм Молотова. І якщо «правиця» Вишинського Ґромико прославився своїми численними вето в Раді Безпеки, то не меншу «славу» здобув собі і Молотов своїми впертими «ні» на конференціях чотирьох великодержав. В усякому разі майже всі вважають цілком безпідставними чутки, ніби Молотова усунено в результаті розбіжностей і незгод в Політбюрі.

Проте є і інші, навіть діяметрально протилежні погляди. Частина преси й політиків, відзначаючи одночасність усунення Молотова й Мікояна і пригадуючи, що заміна Літвінова Молотовим 1939 р. означала гострий поворот совєтської зовнішньої політики на дружбу з нацистським Райхом, готові і в теперішній зміні бачити ознаку якогось нового совєтського курсу в закордонній політиці. Однак і ці коментатори розходяться при цьому в питанні: куди мав би повести Росію її новий курс — чи на мирне налагодження, чи на дальше загострення стосунків із Заходом. Більшими оптимістами в цьому питанні є переважно неофіційні французькі політики, які сподіваються, що тепер для обох сторін може бути знайдений «модус вівенді». Також і в певних колах ОН, підкреслюючи багатозначне мовчання Трумена й Ечісона, які не схотіли висловитись з приводу московського повідомлення, зважають на можливість перемоги в СССР тієї тенденції примирення з Заходом, наявність якої в певних урядових колах СССР недавно підкреслював Трумен. Між іншим підтримує цю думку й відомий англійський публіцист-лейборист Ґросмен, який в звільненні Молотова бачить визнання краху совєтської політики в Европі, зокрема в питанні бльокади Берліну.

Однак інші, песимістичніше настроєні спостерігачі зважають радше на заплянoване посилення аґресивности СССР, переважно як контрдії проти укладення атлантійського пакту. В близьких до американського Конґресу колах припускають навіть можливість безпосереднього мілітарного кроку СССР в напрямі до Скандінавії, а дехто — обмеження або й повного припинення Совєтами дипломатичних стосунків з західніми державами. Провід деґолівської організації у Франції також віщує загострення теперішньої холодної війни.

Така сама розбіжність в оцінці урядових змін в СССР спостерігається і на шпальтах демократичної преси. Газети сходяться проте в спільному висновку, що його зробила лондонська ліберальна «Ньюз Кронікл»: «В усякому разі ми повинні тримати наш порох сухим».

Навколо світу без приземлення

починають літаки американські бомбовози

ВАШІНҐТОН (АНД). Один бомбовик американської військової авіяції типу B-50 закінчив 2 березня перший політ навколо світу без приземлення, уможливлений новою технікою постачання літакові палива з повітря. Цей бомбовик являє собою вдосконалений тип чотиримоторового літака B-29 (так званої «надфортеці»). Він зробив повітряний рейс в 37 523 км за 94 години, відстартувавши й приземлившись на військовому летовищі Карсвел біля форту Ворс (в штаті Тексас), з залогою з 14 чол. і пересічною швидкістю 382 км/год. Запаси палива цього бомбовика поповнювались з допомогою танкерних літаків типу B-29, які подали йому паливо в чотирьох пунктах: над Азорськими островами, Сауді-Арабією, Філіпінами й Гавайськими островами. На час перелету були приведені в алярмовий стан повітряні й морські рятувальні з'єднання. Близько 115 летовищ були готові прийняти бомбовик в разі його вимушеного приземлення.

(СДП) Цей рекордний переліт офіційно вважається «спробною вправою» і є частиною розрахованої на довгий час програми спробних полетів у всіх частинах світу з постачанням палива з повітря. Дотеперішній рекорд безупинного полету був установлений 1946 р. одним літаком американської морської фльоти типу B-2, який перелетів, не приземлюючись, 17 976 км (з Австралії до штату Огайо).

Зміни в Вашінґтоні

На пресовій конференції 3-го березня президент Трумен повідомив про демісію американського військового міністра Д. Форрестала і про призначення замість нього Луїса Джонсона, що народився 1891 р., за фахом є адвокат, але за Рузвелта, від 1937 до 1940 р., був заступником військового міністра. Для політичних кіл США демісія Форрестала не є несподіванкою. Він просив про неї ще рік тому, і на думку цих кіл вона стала неминучим логічним вислідом переобрання Трумена й перемоги на листопадових виборах демократичної партії, з багатьма поглядами якої Форрестал не згоджувався. Головними такими розбіжностями в поглядах Форрестала і демократів були норвезьке питання і американська політика на Близькому Сході. Щодо Норвегії, то Форрестал заперечував проти притягання її до атлантійського пакту, вважаючи такий крок шкідливим для стратегічних інтересів США. Щождо Близького Сходу, то, не згоджуючися з сприятливою для Ізраеля політикою демократів, Форрестал обстоював спрямування її на користь арабів, як того вимагають, на його думку, нафтові інтереси США на Близькому Сході. Головнокомандувачі армії, фльоти і військової авіяції залишаються на своїх постах. Форрестал має передати військове міністерство 31 березня.

Одночасно з цим з Вашінґтону повідомили також про офіційно оголошене створення в міністерстві закордонних справ спеціяльного бюра в справах Німеччини й Австрії з призначенням на його шефа політичного радника генерала Клея — Роберта Мерфі. Ірляндець походженням 55-літній Мерфі з 1917 р. працював на дипломатичних постах, здобувши собі реноме назагал консервативного політика. Як він заявив кореспондентові АП, він ще не може сказати, чи має його призначення характер тимчасового чи постійного доручення. В добре поінформованих вашінґтонських колах створення цього бюра ставлять в зв'язок з недавно посередньо висловленим генералом Клеєм бажанням податися до демісії. З цим зв'язують також і заплянoване на найближчий час вибуття до Німеччини директора відділу «довготермінових плянів» Кеннена. Вважають, що до Німеччини повернеться, прийнявши свій новий пост, і Мерфі. В усьому цьому бачать активізацію політики американського міністерства закордонних справ, скеровану на поступове перебрання на себе від військової влади управління американськими окупаційними зонами. (ЮП, АП, АФП).

Етлі відвідав Берлін

Як повідомляє німецька преса, об 11 год. вечора 4 березня на берлінське летовище Ґатов прибув літаком з Лондону брітанський прем'єр-міністер Етлі в супроводі заступника міністра авіяції лорда Гендерсона. На летовищі Етлі зустріли брітанський військовий губернатор генерал Робертсон, берлінський обербурґомістер Ройтер та інші офіційні особи. Брітанський прем'єр-міністер зупинився на помешканні генерала Робертсона в Ґрунвальді. 5 березня Етлі відвідав і оглянув летовища Темпельгоф і Ґатов з їх спорудами й допоміжними підприємствами і розпитував, між іншим, місцевих робітників. На пресовій конференції він підкреслив величезне значення берлінського повітряного мосту, який назвав «новим світовим дивом». На прийнятті, що його влаштував на честь Етлі генерал Робертсон, були присутніми, між іншими, і представники берлінського маґістрату й німецьких демократичних партій, з якими брітанський міністер-президент обговорював питання німецької валюти, совєтської бльокади й потреб Берліну. Ввечері Етлі мав нараду з генералами Робертсоном, Клеєм і заступником генерала Кеніґа — Нуаре. 6 березня він в супроводі Робертсона й Гендерсона вибув до Любеку для інспекції летовища Бляiнкензее, що обслуговує берлінський повітряний міст, а 7 березня вилетів до Лондону.

Совєти покинули Франкфурт

Совєтську репатріяційну місію видалено

Вранці 4 березня совєтська репатріяційна місія, діставши наказ маршала Соколовського залишити американську зону й повернутися до совєтської, покинула своє приміщення у Франкфурті і під американським конвоєм виїхала до зонального кордону, який і переїхала коло Гельмштедту. (ЮП).

Історія бльокади совєтської репатріяційної місії, як її подає німецька преса, така. Посилаючись на відсутність відповідних інструкцій від вищої влади, місія не виїхала з приміщення і не залишила американської зони до 24 години 1 березня, як того вимагав американський військовий губернатор генерал Клей. Через те о 8-й год. 2 березня було здійснене застереження генерала Клея про «бльокаду» в такому разі приміщення місії. Будинок її був оточений американською військовою поліцією. Чотири совєтські старшини й чотири вояки, що лишились в будинку, були застережені про заборону виходити з нього і мати будь-який зв'язок із зовнішнім світом. Разом з тим припинено подавання до будинку газу, воді й електричного світла, постачання харчів і телефонне сполучення.

Лише раз дістали бльоковані одну газету. Німці, що мешкали в тому будинку, мусіли виїхати з нього на вимогу військової поліції. Навколо самого будинку, совєтську п'ятикутню зірку, з даху якого ще напередодні зірвала хуртовина, американські сапери спорудили загорожу з колючого дроту, і весь він вечірніми й нічними годинами освітлювався 12 прожекторами. 8-12 озброєних американських військових поліцистів стояли на варті коло садиби місії, пильнуючи входів і виходів з неї. Проте вже ввечері 2 березня троє совєтських вояків, прокравшись в ґараж, намагались втекти, але, побачивши, що їх помітила американська варта, зреклись свого наміру. Того ж 2 березня совєтську місію відвідав шеф американської військової поліції у Франкфурті полковник Вуд, що мав розмову із шефом совєтської репатріяційної місії полковником Арґоновим, яка відбулася, за висловом кореспондента «Юнайтед Прес» «в приємній атмосфері» і в якій Арґонов заявив, що чекатиме наказу свого командування. Як повідомляло аґенство ЮП, генерал Клей був настроєний в цій справі «непохитно» і заявив, що в разі невиїзду совєтської місії з Франкфурту вона буде вигнана з нього «голодом». Члени совєтської військової місії, що хотіли відвідати бльоковану репатріяційну місію, не були до неї допущені. Діставши ввечері 3 березня наказ маршала Соколовського про виїзд з американської зони, совєтська репатріяційна місія, попаливши силу документів і листування і спакувавши речі, вранці 4 березня виїхала з будинку зони. Фотографії варти, її панцерних повозів і польової кухні, які бльоковані зробили зза напівпіднесених віконних заслон, були сконфісковані. Проте фотокамери членам місії дозволено забрати, і пакунки їх не контрольовано.

Свідками її виїзду були лише американські поліцисти, представники преси й фоторепортери. Після виїзду місії при огляді її будинку в ньому виявлено наповнені водою ванни, хоч совєтська місія під час своєї 46-годинної бльокади двічі просила пустити їй воду, в чому однак їй було відмовлено. Як вважають, місія мала досить і харчів, можливо й власну динамомашину для освітлення і взагалі була підготована до довгої бльокади.

Як відплату за виселення з американської зони совєтської репатріяційної місії маршал Соколовський, що назвав його «обурливою поліційною акцією», офіційно зажадав після того від заступника американського військового губернатора генерала Гейса негайно відкликати з совєтської зони американську комісію для відшукування могил.

Не можуть забути

СССР ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ «НЕДОПУЩЕННЯ ДП ДО РЕПАТРІЯЦІЇ»

БЕРЛІН (АПА). Як повідомило 5 березня совєтське радіо, міністер закордонних справ Молотов подав дипломатичним представникам в Москві Сполучених Штатів і Великобрітанії ноту, в якій посилається на «труднощі», що їх ставлять в зонах цих держав в Німеччині й Австрії репатріяції совєтських громадян. Один з представників брітанської влади в Берліні пояснив з приводу цієї ноти: «Ми не затримуємо в брітанській зоні нікого з совєтських громадян проти їх бажання, і там цілком вільно працює совєтська репатріяційна місія». Совєтська нота вимагала, за Тассом, нормальних умов праці для совєтських репатріяційних місій. Становище в американських зонах є, як сказано в ноті, «нестерпним», бо в американській зоні Німеччини є понад 116 тисяч совєтських громадян і понад 19 тисяч — в американській зоні Австрії. Крім того, там є і багато совєтських дітей, які «позбавлені захисту», бо совєтські представники не мають доступу до них. В таборах ДП проти всіх совєтських громадян, що хотіли були повернутись на батьківщину, створювали атмосферу переслідувань і терору.

— З угорської «робітничої» (комуністичної) партії, згідно з офіційними даними, виключено за останній час 170 000 членів.

Неділя

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Мужня відповідь Норвегії СССР

Норвегія не укладає пакту з СССР і бере участь в атлантійському пакті

ОСЛЬО (ЮП). Згідно з офіційним повідомленням від 4 березня, Осльо відхилило совєтську пропозицію про укладення пакту про ненапад. Крім того, норвезький парлямент значною більшістю голосів схвалив пропозицію уряду взяти участь в переговорах про атлантійський пакт, до яких Норвегію офіційно запросили сім держав, що опрацьовують проект цього договору.

Цю резолюцію норвезький парлямент схвалив 118 голосами проти 11 голосів комуністичних депутатів. Перед голосуванням в парляменті відбулись кількагодинні дебати, в яких всі депутати, крім комуністичних, підтримали пропозицію уряду. Вважають, що не пізніше 10 день до Вашінґтону виїде норвезька делеґація, яка візьме участь в переговорах про атлантійський пакт.

В норвезькій ноті совєтському урядові зазначено що норвезький уряд ретельно вивчив совєтську пропозицію, але визнав укладення з СССР спеціяльного пакту про ненапад непотрібним, бо обидві держави, підписавши хартію ОН, тим самим взяли вже на себе зобов'язання не нападати одна на одну. Разом з тим, — сказано в ноті, — міркування безпеки спонукали Норвегію взяти участь в переговорах про атлантійський пакт, метою яких є укласти договір, що зв'язав би між собою країни, які являють природну спільноту і стверджують принцип солідарности й колективної безпеки в рямцях реґіональної умови. Норвезький уряд переконаний, що такий пакт не має жодних аґресивних цілей і аж ніяк не суперечить хартії ОН. Норвезький уряд ніколи не підтримував аґресивної політики і не має наміру надавати чужим країнам опірні пункти в Норвегії, поки вона не є заатакованою або загроженою. В кінці ноти норвезький уряд, у відповідь на заяву совєтського уряду про його приязні відносини до Норвегії, підтверджує такі самі приязні почуття Норвегії до Совєтського Союзу.

ПЛЯН СТВОРЕННЯ АТЛАНТІЙСЬКОЇ АРМІЇ

ВАШІНҐТОН (Ройтер). Як повідомляє Кронос, на одній із зустрічей амбасадорів західних держав обговорено пропозицію американського міністерства закордонних справ створити «атлантійську армію». Згідно з «Нью-Йорк Таймс», ця армія нібито має зреалізувати ідею запланованої вже «інтернаціональної армії» ОН, щоб дати Раді Безпеки можливість в разі потреби забезпечити мир «військовим способом». За пляном Ечісона, атлантійська армія мала б підлягати наказам передбаченої в атлантійському пакті «атлантійської ради», всі члени якої матимуть право вето. Отже Сполучені Штати за цим пляном, ніколи не можуть бути змушені воювати проти своєї волі.

ДАНІЯ «ЛАМАЄ ВІКОВУ ТРАДИЦІЮ»

Данія ламає свою більш як столітню традицію самостійної зовнішньої політики. Вперше після наполеонівських часів вона схиляється до бльокування з іншими державами, до чого її не могли примусити ні Бісмарк, ні Гітлер і до чого примушує її Сталін. В Копенгаґені не викликає вже сумнівів: Данія відкидає ізоляціоністичну політику Швеції і разом з Норвегією хоче приєднатися до атлантійського пакту. Цей погляд данського уряду цілком підтримують соціялістична, ліберальна й консервативна партії, що разом мають в парляменті 123 з 150 місць. Отже перемога прихильників атлантійського пакту в Данії забезпечена. Як вважають в Копенгаґені, Данія ще до середини березня почне відповідні переговори, в яких особливо велику ролю відіграватиме Ґренляндія. 20 березня міністер закордонних справ Расмуссен мав вирушити до Лондону, звідти 25 березня — на конференцію ОН в США, але з головною метою обговорити питання про атлантійський пакт в американському міністерстві закордонних справ. Можливо, разом з ним до Америки поїде і данський прем'єр-міністер Гедтофт. (За ФР).

92 000 вояків в Европі

ГЕНЕРАЛ КЛЕЙ У ФЮРТІ

Військовий губернатор Німеччини в товаристві свого політичного дорадника амбасадора Роберта Марфі і багатьох високих старшин інспектував 25-го лютого 16-ий американський полк піхоти в Фюрті. З цього приводу на фюртському летовищі відбулася велика парада полку й багатьох з'єднань 1-шої дивізії. Півтори години проходили під музику 4 батальйони піхоти й велика кількість моторизованих з'єднань перед головнокумандувачем американських збройних сил в Европі, який в короткій промові задовільно і з признанням висловився про 16-ий полк, один з найстарших в армії США.

З Вашінґтону повідомляє Ройтер про пляни подвоїти кількість американських збройних сил на Алясці. Згідно з тими плянами сила американської армії на Далекому Сході матиме 127 тисяч вояків, в Европі 92 тисячі, а на Алясці 13200. Кількість уніформованого персоналу при військовій владі в Німеччині буде зредукована до 400 осіб. Заступник шефа штабу американської Головної Квартири ґенерал-майор Картер Мек Руден заявив залишаючи Европу, що американська залога в Европі за останні два роки перемінилася із звичайних окупаційних у бойові з'єднання. Вишколено дві повні дивізії з усіма приналежними допоміжними частинами. Наявність цих бойових з'єднань треба вважати демонстрацією американської волі обороняти західню Німеччину. Напровесні відбудуться в Німеччині великі маневри американської армії.

Як повідомляють із Швайцарії, швайцарська Союзна Рада вирішила купити 100 нових літаків типу «Вампір» коштом 108 мільйонів швайцарських франків. Машини являють собою найкращі бойові літаки, для яких мотори закуплено в Англії.

ФРАНКО НА КОРОЛІВСЬКОМУ ТРОНІ

МАДРІД (АП). Генерал Франко взяв участь в урочистостях, що їх влаштували еспанські монархісти з приводу восьмої річниці смерти короля Альфонса XIII у віддаленому за 35 кілометрів від Мадріду манастирі Ель Ескоріаль. Як голова еспанської держави Франко сидів при цьому на королівському троні. На панахиді були присутні також брітанський, американський та французький повірені в справах. Впадала в око відсутність фаланґістів.

Тільки одна концепція

Написав П. Шандрук

Події, що з логічною консеквенцією наближаються ставлять перед політичною еміґрацією уярмлених московським імперіялізмом народів дуже відповідальні та пильні завдання.

Людство прагне уникнути страхіть збройного змагання воно хоче знайти інші шляхи для конструктивного розв'язання проблеми побудови світу, проблеми взаємовідносин. Так у цьому випадку, як не менше в усіх інших формах змагання, уярмлені московським імперіялізмом народи, яких всебічний потенціял становить про їх силу мають незаперечне право на участь в розв'язуванні проблем конструкції світу. І саме на політичних еміґраціях тих народів лежить обов'язок підготовити не лише пасивні постуляти, але активні елементи тієї конструкції в такій мірі, щоб їх вклад у скарбницю вселюдських прагнень відповідав у першій мірі надіям їхніх народів відповідно до ними понесених жертв. Можливо, буде це ствердження зрозумілішим, коли сказати — політичні еміґрації народів жертв московського імперіялізму повинні так підготувати свою політичну акцію щоб уже тепер в очах антаґоністів червоного імперіялізму стати необхідним і через те одним з вирішальних факторів плянування побудови світу і одним з вирішальних чинників змагання проти московської деструкції.

Цілком слушно політичний і військовий світ говорить тепер про те, що події найближчого майбутнього розвиватимуться в обсязі ґльобальнім. Не може бути, звичайно сумніву, що в боротьбі велетнів не тільки величезних народньо-державних орґанізмів але і велетнів ідей, не буде місця на невтралітет. Не лише тому, що в безодню струсів у кінцевій формі напруженої боротьби буде via facti втягнено весь земний ґльоб, усі звичайно ті сили, що мають аспірації грати якусь політичну ролю. Але головним чином тому, що свідома оцінка положення і наслідків змагання, в яких стали проти себе дві сили, виключає практику опортунізму. Свідома оцінка положення дає підстави до висновку, що під тими двома силами не можна розуміти або за них приймати два конкуруючі імперіялізми — ліберальний капіталістичний та тотальний комуністичний. Необхідно, щоб уже раз нарешті, світ та й ми всі (бо ще, на жаль і серед нас є з тих чи інших міркувань епіґони комунізму) зрозуміли, що тими силами є: сила деструктивна з усталеними революційними методами ущасливлення людства і сила конструктивна, що має тенденції йти шляхом еволюційного, гуманного і послідовного розвитку форм політичного та соціяльного життя людини, громади, народів і світу в майбутньому.

Якщо навіть прийняти, що терористичний комунізм міг би в майбутньому дати людству щастя, то дорога яку накреслюють та якою вже провадять методи його експансії веде через неймовірну руїну не лише матеріяльну, але й духову. Таку руїну, що можливо після його перемоги вже не було б кого й ощасливлювати.

В цій концепції змагання двох сил є місце не лише народів але й еміґрацій уярмлених московським імперіялізмом народів, є відповідне положення тих еміґрацій. Вони йдуть і йтимуть з тими носіями ідей — річ зрозуміла недосконалих, як недосконалим є і сам творець ідей, — що не руйнують, хоч би і для нібито великого майбутнього, але будують підстави того майбутнього.

Це концепція, так би сказати, універсальна, всеохоплююча.

Але ж ця концепція в сучасних формах міжнародніх взаємин, міжнародньої ситуації не розв'язує проблеми побудови світу навіть у випадку перемоги будуючих ідей чи сил. Ще не прийшов час, щоб можна було оперти міжнародні взаємовідносини на засадах космополітизму, як також в практичній дійсності ще не можна було б спертися на арґументи справедливого вирішення різних міжнародніх проблем в межах міжнароднього ареопагу. Ще ж існують, і можна дозволити на твердження, довго ще існуватимуть окремі народи, окремі держави, себто незалежні прагнення, самостійні інтереси. І коли б світові конструктивні фактори стали на шлях насильного накидання рішень то це була б така сама деструктивна форма міжнародніх стосунків. Можливо гуманнішого, але в свідомості заінтересованого все ж несправедливого характеру. І тому, здається, необхідно в загальній концепції боротьби з ґльобальною руїнницькою силою мати або створити концепцію побудови світу для поточної хвилі на найближче майбутнє. Здається цілком логічним, що в основу такої концепції повинна — не в теорії, не в ріжних декляраціях, але в практичній реалізації — лягти засада здійснення права народів на самостійне державне існування. Але могло б так здаватися повстає колізія між засадничою, загальною концепцією і цією концепцією частковою. Загальна концепція бачить конечність знищення або принаймні невтралізації деструктивної сили, якої репрезентантом є большевизм в СССР. Могло б теж здаватися, що знищенням большевизму чи його диспозиційного центру вже остаточно розв'яжеться проблема взаємовідносин у світі. Мабуть було б то лише помилкове спрощення справи. Хіба є ясним, що большевизм існує лише тому що і його існування, і його методи експансії відповідають психологічному настановленню бази, на яку він оперся. Злосливі, як відомо, мікроорганізми можуть жити та розвиватися лише тоді коли мають відповідну поживу ґрунт — це явище цілком природне в застосуванні до всіх проявів натури. Большевизм через те існує в СССР, що він психологічно відповідає настановленню основного ядра совєтського союзу — московського народу. Адже ж ніде інде не защепився большевизм (Німеччина Мексика Італія, Еспанія), підбиті ним народи з ним змагаються, а сьогоднішні його успіхи в Китаю ще не є виявом психіки китайського народу. На цю тему написано вже багато розвідок, що справді арґументують таку тезу (між іншим в останнім часі:
Chamberlin, W. H.-The European Cockpit., Forster, W.Z.-The New Europe; Marquin-Getzenwitsch - Les doctrines politiques modernes; Tsao, W. J. — The Constitutional Structure of Modern China.; дуже цікава праця Finer Herman — America's Destiny, та багато інших).

Якщо припустити що большевизм в ідеології явище самостійне то постає питання чому ж в практиці він тримається лише в одній Московщині? Бо тримається силою і прагненнями московського народу. Життьова сила московського народу його здібність достосовуватися до обставин в поєднанні з прагненням поліпшити умови власного життя за рахунок інших що від нього ріжняться духовими властивостями і самодіяльністю — то справжня і основна база большевизму.

А це значить, що знищення лише самого большевизму не розв'язує проблеми миру в світі. Бо большевизм, так виходить, є лише одною з форм психологічного настановлення московського народу, яке цілком слушно буде окреслити «московським імперіялізмом».

Саме тому одна з концепцій західнього світу, що ніби зі зміною режиму в Московщині через «демократизацію»» може прийти до спокою в світі є цілком фальшива. Можливо на деякий час, на час доки «демократична» Росія не впорається з своїм внутрішнім життям, не зорганізує держави буде якийсь там спокій. Власне на деякий час бо як відомо, вся-ка, а в тім і «демократична» Росія розуміє себе принаймні в довоєнних межах 1914 року і, натурально, з вже приєднаними: західніми землями України, Хивою, Бухарою Зовнішньою Монголією — це вже щонайменше і напочатку. Чи ж події 1917 р не лишилися незаперечним доказом цього?

І невже ж можна думати тепер, що держави Балтійські, Білорусь, Польща, Україна, держави Козацькі, Держави Кавказу, Туркестан, народи Тюрко-Татарські, Татари Кримські — взагалі всі народи, в політичнім окресленні «Прометеївські народи», що в боротьбі за своє державне незалежне життя пролили кров десятків мільйонів людей, добровільно згодяться на інкорпорацію в склад хоч би й «демократичної» Росії? Ні, не згодяться і натурально за свої національно-політичні ідеали будуть далі боротися. Себто — не буде миру в світі.

Можливо, що в завірюсі подій Прометеївські народи переможуть, можливо що програють. Якщо переможуть, це ослабить Москву і при добрій політиці тих народів може бути з московським імперіялізмом скінчено. Якщо програють — не буде миру в світі, бо шукатимуть способів далі боротися. До часу скінчення з московським імперіялізмом, до чого може прийти лише через осягнення всіма народами, уярмленими Москвою, своїх національно-політичних прагнень, (а це зредукує у дуже великій мірі і потенціяльні можливості Москви фізичні матеріяльні, економічні і т. д.), не буде в світі миру. Не буде його напевно і у випадку заіснування «демократичної» Росії бо апетит навіть демократичної Москви не зменшиться. Бо чому й не наслідувати большевиків та не пробувати забрати всю Европу, всю Азію? Бо чому не прагнути запанувати над усім світом?

Тут властиво є колізія між концепцією знищення лише большевизму та концепцією знищення московського імперіялізму. За ту другу концепцію стоять всі Прометеївські народи, бо вважають, що прийняття та реалізація їх концепції провадить посередньо й безпосередньо до знищення комунізму. Але зрештою Прометеївські народи найменше прагнуть втручатися в справи внутрішні самого московського народу — якщо йому по душі комунізм, то нехай же він з ним і в нім живе.

Отже з цього простий та ясний висновок: існує лише одна концепція — самостійне державне існування уярмлених московським імперіялізмом народів найскорше і найпевніше провадить до знищення большевизму і забезпечує світ перед усяким московським аґресивним імперіялізмом, що наставився на опанування світу.

Цю концепцію повинні бачити й усвідомити її значення відповідні фактори. В цій концепції лежить зміцнення конструктивного антаґонізму в усіх можливих та конечних формах і проявах проти деструкції. І це теж повинні зрозуміти будуючі фактори світа.

Мабуть, дещо повинні й ми сами бачити та собі усвідомити то значить ми, еміґранти, представники гноблених та винищуваних народів. Ми мусимо цілком свідомо бачити, що лише в нашій повній внутрішній та міжнаціональній політичній єдності, в повній політичній солідарності лежить підстава нашої сили. Ми мусимо усвідомити собі, що для осягнення наших національно-політичних ідеалів раз назавжди треба зректися в наших взаємостосунках нездорових тенденцій. Ми повинні зрозуміти, що лише в цих елементах треба шукати можливости політичного впливу на події та на відповідне розв'язання проблем, за які наші народи піднесли стяг боротьби.

Крім того ми повинні теж зрозуміти, що наша згідна політична міжнаціональна співпраця єдино може бути цікавою противагою концепції «ставлення на демократичну Росію», себто може бути однією з сил до вибору.

Поза тим треба нарешті усвідомити собі, що від слів треба перейти до діла: все належить зробити, щоб про наші ідеали, про наші прагнення, про наші потенціяльні можливості відповідно і негайно інформувати світ.

Не буде теж зайвим сказати зацікавленому світові, що можливостям стратегічного кола Прометеївських народів не вдасться протиставити, навіть в добу чудес військової техніки, дій по внутрішніх оперційних лініях. Це дуже міцний арґумент сили і значення Прометеївських народів.

„Поцілуйте від мене Сталіна!“ гукає Кравченко Романову...

Картинки з процесу Кравченка в Парижі

Процес Кравченка і далі привертає до себе пильну увагу насамперед усього Парижу. Переповнена заля суду напружено схоплює кожне слово сторін то вибухом сміху, то гомоном здивовання, обурення чи зворушення реаґуючи на оповідання свідків і полеміку сторін. Паризькі газети під великими заголовками приділяють процесові повні шпальти і навіть сторінки. На процесі весь час триває допит свідків. Оборона «Летр Франсес» намагається довести аморальність, неосвіченість і нездарність Кравченка і тим дискредитувати його як автора книжки «Я обрав свободу» (твердячи, що він власне не є її автором), а головно — по змозі відвернути увагу суду від свідчень ДП та інших жертв советського режиму і від питань, пов'язаних із змістом книжки Кравченка — реальною советською дійсністю. Безсторонні спостерігачі відзначають проте, слабкість позицій оборони «Летр Франсес». Навіть для пересічного паризького відвідувача судової залі стало вже цілком ясно: якщо пошиті за останньою модою елеґантні костюми на советських свідках, вперше одягнені на них вже тут, у Парижі, мають свідчити про «добробут» советського населення, то самі свідки мають казати за даними їм інструкціями. Зрозумінню цього прислужився і адвокат Кравченка «метр» Ізар, наперед арґументовано застерігши суд, що слова советських свідків будуть «продиктованими згори». Щождо чужоземних свідків «Летр Франсес», то голосним сміхом реаґує заля на вимушені запитами Кравченка або його адвокатів визнанння багатьох з цих свідків, що вони не читали книжки Кравченка, не знають його самого і ніколи не були в СССР або були тільки на офіційних прийняттях і бенкетах. До того ж несприятливим для оборони фактом є і постійне неприбуття на суд викликаних нею свідків, що часто-густо змушує суд робити перерви в засіданнях або відкладати їх, а оборону «Летр Франсес» — затягувати процес, створюючи інциденти й роздмухуючи цілком неістотні для справи дрібниці в надії дочекатися прибуття свідків. Від частини їх оборона змушена була вже відмовитись, поклавши головні надії на свідчення колишньої дружини Кравченка Зінаїди Горлової, а почасти й на советських свідків генерала Руденка й інженера Романова. Засідання відбуваються в «піднесеному настрої» — напружено, темпераментно, часом бурхливо. Кравченко часто-густо уриває свідків оборони то їдко-іронічними зауваженнями, то обурливими вигуками, і в залі часом розкотисто лунає добірна російська лайка між Кравченком та його нападниками. Гострий і разом з тим по-паризькому дотепний Ізар раз-у-раз жалить своїми уразливими репліками.

Наводимо деякі окремі характеристичні свідчення і сценки з процесу за описами судових засідань в паризькій пресі останніх тижнів.

„Жахлива незалежність“ Кравченка

Ось дає свідчення один з найважливіших свідків оборони — колишній шеф Кравченка в советській торговельній комісії в США інженер Романов. Велетень з гладким обличчям, трохи незґрабний в своєму явно напередодні купленому в Парижі блакитному костюмі, він автоматично, як завчену лекцію, оповідає про розпусне життя Кравченка за молодощів, про його нездарність як інженера, про привласнення ним винаходу одного робітника, про його брехливість, погану службу в торговельній комісії тощо. Неохоче Романов визнає, що в комуністичній партії він лише з 1939 р., а на зауваження Кравченка, що отже він мало знає його, посилається на те, що вони «земляки». Проте одним з найбільших гріхів Кравченка, на думку Романова, була його «жахлива незалежність» і «самостійна поведінка». Довгим сміхом відповідає заля на пояснення Кравченка цієї своєї «незалежности»: в США він старався їздити містом сам-один, навіть без перекладача. Романов уточнює свої слова: В США Кравченко створив собі «самостійний погляд» на Америку, яка йому подобалась. Про ці американські симпатії Кравченка Романов уважав потрібним повідомити свому шефові. На Кравченка це дуже вплинуло. Він почав хвилюватись, а незабаром, в квітні 1944 р., вчинив свій «огидний злочин». «Ясно, що Кравченко ніде не був і нічого не бачив», — резюмує оборонець «Летр Франсес» Нордман. «Може, я навіть і не народився?» — питає його Кравченко, а тоді гукає до Романова, що вже відходить: «Поцілуйте від мене Сталіна!» «Поцілую, та не від вас», — відповідає Романов. Перехресні вигуки. Адвокати схоплюються з місць, щось кричать разом. Кравченко й Романов з гострої суперечки переходять на лайку. Перекладачі безпорадно змовкають.

Подружні справи

А ось перед столом суддів миловида досить гладка бльондинка. Це — 36-літня перша дружина Кравченка лікар Зінаїда Горлова. — Горлова-Кравченко-Свет-Ґончарова. На ній — чорна сукня, обличчя бліде й похмуре. Голос, як і у Романова, звучить монотонно немов у учня, що відповідає в клясі. Вона називає своє подружнє життя з Кравченком, за якого вийшла заміж 1932 р., «ганебною сторінкою свого життя». Коли вона завагітніла вперше Кравченко примусив її зробити аборт. Дізнавшись згодом, що вона знову вагітна він страшенно розсердився, почав бити посуд і кричати, що їй треба забиратися від нього геть, що дитина зіпсує йому кар'єру. Це змусило її переїхати до своїх батьків, а коли вона народила дитину Кравченко відмовився платити їй «аліменти». Кравченко бреше, кажучи, що вона була з ним в колгоспах і у Орджонікідзе. Почувши це, Кравченко схвильвано схоплюється з місця. Обличчя в нього бліде, очі палають. «Не я брешу, а ви брешете! — з обуренням вигукує він. — Ви призналися мені в першій вагітності за три дні після нашого весілля. Ви самі хотіли операції... Ви ховалися з тим що були в колгоспах, бо інакше вас вигнали б з медичного інституту... Ми розлучилися з вами за взаємною згодою і я не знав тоді, що ви вагітні вдруге. Ви брешете судові... Ви були замужем не двічі, а тричі... Ваш батько не помер, а був засланий до Сибіру. Він — колишній офіцер царської армії, а сама Горлова — жертва советської поліційної системи». Ізар подає судові документи які доводять, що Горлова була в Кремлі у Орджонікідзе. Горлова мовчить. Вона збентежена, схвильована. Геть зашарівшись, вона просить стільця, бо не може стояти...

Нордман в гострій формі вимагає слова, бо «це суд, а не трибуна для промов Кравченка». Голова суду зауважує Нордманові, що він, мабуть був хоробрим офіцером, проте суд не може допустити у себе його начальницького тону. «Він зрадив жінку і батьківщину!» — вигукує Нордман... Все мішається в загальному галасі. «Негідник!» — істерично скрикує Горлова. «Грамофонна платівка!» — відповідає Кравченко.

Голова суду оголошує засідання закритим. Заля поволі стихає. Проте Кравченко явно схвильований. Він мовчки пильно вдивляється в свою колишню дружину, і його хвилювання помітно, передається навіть публіці.

Веселий свідок

Багато веселощів викликав в залі комуністичний свідок французький генерал Пті, що три роки прожив в Советському Союзі. Особливо веселим був його вступ. «Всі ми готові битися, — врочисто почав він своє свідчення, — щоб скинути советське ярмо...» І під загальний реґіт виправився: «тобто фашистське». — він, мовляв, прохопився словом. На його думку, книжку «Я обрав свободу» написав не Кравченко. Советські писання завжди довгі й тягучі, а в цій книжці відчувається метке перо американського журналіста. Вона повна наклепів на СССР. Там — дуже добре. «Я був першим французом, якого прийняв генералісимус». — з гордістю заявив генерал під загальний сміх залі. Він зустрівся і з Молотовим, який дуже доброзичливо розмовляв з ним з півгодини, хоч з іншими лише привітався. Сам Сталін особисто говорив йому що дбає про маси (знов вибух сміху). Коли німці прийшли на Україну вони хотіли зліквідувати колгоспи але українські селяни не побажали цього бо вони були задоволені своїм колгоспним життям.

Карикатурного генерала змінює не менш карикатурний старий французький інженер Жюль Кот що жив в Росії з 1911 до 1918 рр., з 1929 до 1932 рр. і три місяці 1936 р. Він є автором виданої 1946 р. «Французький інженер в Советському Союзі». Старий недочуває, і його підводять до самого крісла голови. Йому дуже подобалося в Росії. «Я одержував долярами, — радісно згадує він, — і дуже багато. Працював за контрактом. Було дуже приємно». Йому було дуже приємно, а іншим? — питають його. Усім було дуже приємно. Усі були задоволені своїм життям... Звичайно, бували і винятки, але їх було зовсім мало. Наприклад, один директор заводу був таки, треба визнати, незадоволений... «І що ж йому сталося?» — цікавиться голова суду. — «Арештували». — «Судили?» — «Так». — І до чого ж його засудили?» — «До смертної кари»... Раптово уривається в залі сміх. Чути гомін обурення.

Дає свідчення колишній білий російський генерал, еміґрант з 1923 р., 63-літній Ґоворов, що працює тепер шофером таксі. Вони беззмістовні. Ґоворов намагається головно довести свій «патріотизм». За його словами, він ще на початку минулої війни просив советський уряд прийняти його до СССР, але советська влада відмовила йому в цьому. Тепер він мріє повернутись на батьківщину і вже записався на репатріяцію. «Він заробляє собі на майбутнє». — коментують його свідчення Кравченко (по-російськи) і його адвокат Гейцман (по-французьки).

Ведмежу послугу обороні робить свідок «Летр Франсес» комбатант Тома, що явно заплутався в тому що мав говорити. Розповідаючи про своє перебування разом з російськими військовополоненими в німецьких таборах, він атестував, між іншим, власовців як «зрадників». Проте далі, вихваляючи «справжній патріотизм» російських вояків, що мріяли повернутись в Советський Союз, він несподівано підкреслив що такими «патріотами» були й власовці яких німці мобілізували примусово і які потім радо поверталпсь на батьківщину.

„Герой Сталінграда“ тікає

А ось черга чи не найважливішого комуністичного свідка — советського генерала Руденка. Поважно виступає він вперед у супроводі свого альютанта, випинаючи обвішані численними орденами груди. Бліде обличчя його нахмурене. Один з адвокатів «Летр Франсес» рекомендує його судові: герой Сталінграда, генерал-ляйтенант, кавалер кільканадцяти орденів, двічі ленінський орденоносець, депутат «Верховного Совету»... ще багато іншого. Це до певної міри імпонує і залі. Він бажає «перед всім демократичним людством допомогти французькому судові ухвалити справедливий вирок». Він був головою советської закупної комісії в США, де працювали 1000 службовців, між ними й Кравченко. Втечу Кравченка з комісії вітали німці. «Таким чином Кравченко допоміг німцям». — «А як ви допомагали їм 1939-40 років?» — зривається з стільця Кравченко. «Советський нарол прагне миру». — авторитетно продовжує Руденко. — «А тим часом ви загарбали всю Східню Европу!» — під невгамовний сміх в залі вигукує Кравченко. — «Ми працюємо над тим, щоб перемогти природу, — намагається змінити тему генерал, — щоб примусити річки, що течуть на північ, текти на південь». — «Краще дали б людині волю!» — не вгамовується Кравченко. Публіка не може заспокоїтися від сміху, і ображений генерал просить дати йому змогу говорити. Коли він твердить, що Кравченко, бувши інженером будівельного тресту, привласнив 150 тисяч карбованців, Кравченпо не стримується: «Він бреше, мерзотник!» — вигукує він. — Ви — найнмит диктатури! Руденко просить суд захистити його від образ, але голова суду пояснює, що він не розуміє російської мови, якою говорить Кравченко. Атмосфера в залі щораз більше напружується. Після перехресного допиту свідка адвокатами обох сторін забирає слово схвильований Кравченко. «Мене лаяли тут зрадником, — каже він. — Але хто такий Руденко? Де він учився? Яку військову школу скінчив? Він політичний генерал, а не кадровий, він — представник комуністичної партії. Якщо він прийшов в уніформі, то це маскарада для публіки! В Сталінграді він одержував лише ордени й погони. Воювали інші... Він сказав, що мене використали німці. Але Сталіна й Молотова теж використали німці. А найголовніше що за советсько-німецьким договором Совети два роки постачали Німеччині військове спорядження. Що важливіше: газетна вирізка чи тонни заліза, сталі, чавуну? Ви вбивали ними французів!» — в нестямі кричить Кравченко і починає лаяти й ображати Руденка. Зчиняється галас. Руденко просить дозволу піти геть. Голова суду не заперечує, і советський генерал подасть-

1500 DM відшкодування

домагається Лев Орлигора від редакції „Посева“ за образу

Про підготовку до процесу В. Кравченка, що проходила на еміґрації з великим шумом, та про хід процесу я безумовно оголошу важливі і під кожним оглядом цікаві інформації на сторінках української демократичної преси, як тільки грипа дасть мені змогу піднятися з ліжка.

Одначе я тверджу, що з цим не має нічого спільного мій сьогоднішній протест і моє законне оскарження чорносотенного білогвардійсько-москальського журналу «Посев».

Редактори «Посев»'у (гниле зерно сіють ці люди) в № 7, 13 лютого 1949 р. талановито скомпонували провокаційно-наклепницьку статтю, з метою хитро дискредитувати мене перед українським суспільством, піднести настрій в додихаючому імперіялістично-москальському таборі, і, одночасно, заплямувати честь українського публіциста, та активного учасника процесу В. Кравченка.

«Посев» уміло по-москальському провокуючи свідків, не тільки провокує і заплямовує престиж процесу В. Кравченка, а й спеціяльно звужує його значення до вже трухлявих рамок чорного портрета «єдіной неделімой матушкі Рассєі».

Об'єктивно кажучи, переважаючу силу свідків В. Кравченка, творили свідомі українці, і подобалося це кому чи ні, але в залі суду голосно зазвучала з вуст свідків перша українська мова, а потім російська — свідчення українців були першими. В. Кравченко вимушений був перед судом заявити: «Частина моїх свідків говорить тільки по-українському».

Свідки-українці робили все, що тільки від них залежало, щоб підкреслити, що вони деспотичну «єдіную неделімую матушку» так само люблять, як і большевицького «єдіно-неделімого дедушку».

«Посев» пише: «Молодий український журналіст Силенко приїхав на процес із табору ДП. Він дуже рухливий, жвавий, з характерним лицем. Закордонні кореспонденти охристили його татарином, хоч він українець. Очевидно їх обманув вузький розріз очей. Силенко весь підвладний своєму темпераментові. Він красномовно розповідає про свою працю на посаді секретаря редакції харківського журналу. Розповідає про ту «кухню» советської преси, що так добре відома советським людям, про те, як писали за Стаханова, а він тільки підписувався...». І так далі.

«Атаки адвокатів «Летр Франсез» Силенко відбиває раніше, не чекаючи запитання», і так далі. «Він захоплюється вкінці своїх свідчень: «Я полум'яно люблю свій нарід. Я боровся і буду боротися за нього. Я люблю Росію. Я говорю про неї. Але Росія — не політбюро. Я буду боротися за Росію проти червоного фашизму, так, як і проти німецького!»

Господа білогвардійські редактори! Про те, що я український журналіст, що я молодий роками, але старий хвилинами — це незаперечна правда! Але кладучи руку на серце, я авторитетно і голосно заявляю, що ви нечесні люди — ви справжні росіяни!

Я нікому і ніде не говорив про своє замилування Росією. Мій дід, мій батько і я ніколи-ніколи не любили тюрми народів — Росію, і не обожнювали її деспотів-царів. Я, як колишній тимчасовий мешканець міста Москви, і як ви пишете «український інтеліґент Силенко» цілком відповідаю за свої слова.

Я «люблю» Росію так міцно, як Валуєв українську мову, і на кожному кроці борюся проти неї із святим прапором великого гетьмана Івана Мазепи.

Ви пишете, що я в Парижі на процесі «красномовно розповідав про «кухню» советської преси», але ж білі господа, ваша «кухня» «Посева» їй-Богу, нічим не відрізняється від советської. Правда одні кухарі ходять в червоних фартухах, а другі в триколорових, а варять вони одні і ті ж безсоромно підлі наклепи на українську визвольну боротьбу і на її передових діячів.

Я буду вас, господа з «Посева» бити тією зброєю, що й адвокатів «Летр Франсез» — зброєю української правди жорстокої, але правдивої, як Бог!

Я боровся проти німецького фашизму, і на всіх найзапекліших фронтах буду боротися проти всякого москальського імперіялізму, що вже триста років розпинає на хресті мою вільнолюбиву націю.

Італійські, бельґійські, американські і майже 15 французьких часописів помістили стенограми моїх свідчень, підкріпивши їх моїми фотографіями, одначе жодний із згаданих часописів не має такої кухні, як «Посев», що все ж поширюється в багатьох країнах, і намагається претендувати на передовий москальський пресовий орган.

За навмисне фальшування моїх свідчень виголошених на процесі, за заплямування моєї національної чести, за підрив авторитету моєї особи публіциста, я вимагаю від редакції журналу «Посев» відшкодування в сумі 1500 нім. марок, бо інакше я вимушений буду звернутися із оскарженням до компетентних судових інстанцій. Всі українці-свідки процесу В. Кравченка будуть моїми свідками.

Німеччина, 25. 2. 1949.

Лев Орлигора-Силенко.

ФРАНЦІЯ НЕ ВИДАСТЬ СВІДКІВ КРАВЧЕНКА

ПАРИЖ (ЮП). Французьке міністерство закордонних справ повідомило, що Франція відхилила советське домагання видати СССР трьох свідків у процесі Кравченка проти газети «Ле Летр Франсес», яких російська влада атестує як «воєнних злочинців».

ся до дверей. «Дивіться, генерал іде геть! Він не хоче чути правди!» — кричить вслід йому Ізар.

Під час перерви загальне хвилювання не втихає. Комуністичний депутат Ґреньє намагається не допустити до Кравченка двох молодих людей, що хотіли дати йому підписати книжку. Двоє еміґрантів були ненадовго затримані за те, що загрозами налякали комуністичних свідків. Після перерви Ізар заявив, що цей інцидент не є справою суду, бо він стався не в залі, а на сходах, як і ляпас, який недавно дала комуністичному редакторові Курталу молода французька журналістка за те, що він плямував у газеті її батька, що врятував Куртала від німців.

Суд допитує свідків далі. Проте їх свідчення бліді. Свідки не бували в Росії і не читали книжки Кравченка. Нащо їх викликали? — не розуміють його адвокати. Таким є і свідчення шефа резистантської преси історика Альбера Байє, що всіляко вихваляє «Летр Франсес», яку визнати винною значило б убити «цвіт французької преси», розорити «наші гордощі». Публіка починає нудитися... Аж раптом підводиться адвокат Кравченка Гейцман. В руці у нього — п'ять вирізок з газет: статті Байє за різні роки, починаючи з 1940 р. Самі заголовки й теми їх промовляють усім красномовно: «Торез і його банда», «Дезертирство Тореза», «Сталін кинувся в обійми Гітлера», «Сталін з Райхом ідуть проти Франції», «Комуністичний постріл в спину»... Як їх сполучити з теперішніми словами Байє? «Червоний» історик збентежено мовчить... Нарешті через силу витискує з себе: «Історики часом помиляються». Заля регоче. «Отже за три роки ви зможете сказати, що Кравченко мав таки рацію?» — питає безжалісний адвокат. — «Якщо я був дурнем, то нас багато таких було», — безпорадно мимрить історик. Голова дякує йому: суд більше не потребує його свідчень.

ДП викривають жах совєтської України

На дальших засіданнях свідків оборони знов заступають свідки Кравченка. Комедію заступає трагедія. Сміх в залі заступають рухи хвилювання, обурення, жаху.

Ось перед суд виходить немолода вже еміґрантка Корнієнко, що була бібліотекаркою на заводі ім. Петровського в Дніпропетровську, де працював і Кравченко. Вона дає йому позитивну характеристику. Нерозуміння і дивування викликають в суді й публіці її оповідання про те, як НКВД примусило її стежити за п'ятьма відповідальними комуністами. «У нас безпартійні часто стежили за партійними», — пояснює вона враженому голові суду. Вона мусіла відвідувати цих осіб вдома, пити в них чай, розмовляти на політичні теми, а тоді доносити. За її словами, вона уникала проте політичних тем і не «топила» людей. «Ми маємо перед собою доносчицю» — звертається до суду Нордман. — «Не атакуйте її, — парирує Ізар, — тим самим ви атакуєте совєтський режим». — «Я протестую, — це аґресія проти союзної держави», — обурюється Нордман, викликаючи в публіці сміх.

Дає свідчення жінка—лікар Ганна Кошинська, що разом з Горловою вчилася на медичному факультеті в Дніпропетровську. Як всіх свідків ДП її насамперед опитують про те, де вона була під час німецької окупації, що робила, коли прибула до Німеччини. На питання, чому вона не повертається до СССР, вона відповідає: «Сталін сказав радіом, що всі ми зрадники». 1933 р. її разом з іншими студентами, між ними і Горловою, з якою вона була знайома, послали працювати в колгоспах. Кошинська розповідає про жахи 1933 р. на українському селі, про опухлих з голоду селян, про трупи померлих від нього. Їй дають очну ставку з Горловою, яку тяжко пізнати за кілька день її перебування в Парижі, — так змарніла й пожовкла вона, так запали їй очі та щоки. Горлова заперечує все: вона не знає Кошинської, вона не була в колгоспах, ніхто на Україні не пух з голоду.

ДП Якубов особисто знав всю родину Кравченка і дуже добре характеризує її і самого Кравченка. Разом з тим він малює перед судом жалюгідну картину животіння совєтських робітників.

«Я обрав свободу» — відповідає ДП Лужний на питання, чому він не повертається на батьківщину. «В книжці Кравченка — каже він, — геть усе правда. Совєтська влада обіцяла всім робітникам волю, а натомість дала НКВД, обіцяла працю, а дала рабство. Там, в СССР, сотні Бухенвальдів і Дахав!» І він докладно розповідає, як його «розкуркулили» на Україні. Розповідає про арешт, сибірську тайгу, свою втечу, повернення в рідні місця. Не знайшовши своєї родини, побачивши навкруги лише голод і пустку, він подався у мандри. Наймитом блукав він по Україні, поки не був заарештований, а тоді тортурами змушений підписати «признання», ніби намірявся висадити в повітря електростанцію... Його свідчення явно справляють враження і Нордман, рятуючи становище оборони, намагається скомпромітувати його. «Я хочу спитати — іронічно завважує він. — хто приготував йому всю цю промову?» — «Його лихо!» — відповідає за Лужного Ізар.

Інший ДП — літній вже інженер-електрик Бобінін, що працював у Дніпропетровську, підтверджує, що все, що написав Кравченко про чистки в Дніпропетровську, є незаперечною правдою. Сам Бобінін був заарештований разом з своїми гостями 1931 р. за обвинуваченням в приналежності до вигаданої контрреволюційної організації «Весна». Йому, проте, «пощастило»: після довгих знущань і тортур, після чотириденних допитів, з яких його приводили в камеру напівпритомним, його все ж звільнили.

Тяжко вражає французів і оповідання іншого ДП — тепер шахтаря в Бельгії Жебита. Його батько мав 6 гектарів землі, і 1929 р. його «розкуркулили» і всю родину заслали на Північну Двіну, де від холоду й голоду помер дядько свідка. Решту родини, крім свідка, згодом звільнили, але, коли Жебит, втікши, повернувся додому на Україну, то дізнався лише, що мати його померла в в'язниці, а батько й сестра десь зникли без вісти. Кінець-кінцем його знову заслали на північ. На питання оборони, чому бідняки (а навіть оборонці «Летр Франсес» кваліфікували цього «розкуркуленого» як бідняка) не співчували колективізації, Жебит відповів: «Бо це було ошуканство. У людей забирали все, їх примушували йти в неволю». А на питання, чи має він намір повернутись на батьківщину, впевнено заявив: «Так, коли там не буде большевиків».

Коротко звідусіль

— СССР зажадав від атомової комісії ОН опрацювати до 1 червня проєкти двох конвенцій: про заборону вживання атомових бомб і про встановлення контролі над виробництвом атомової енерґії.

— Соціяльно-господарська рада ОН ухвалила (проти голосу совєтського делеґата) створити комітет експертів для вивчення проблеми свободи друку в усьому світі.

— В Гамбурзі після 10-літньої перерви відкрито перший конґрес творців дамських мод, в якому беруть участь понад 1000 фахівців жіночих моделів з Західньої Німеччини, а також гості з Англії, скандінавських країн та Швайцарії і представники військової управи.

— В Сіямі викрито антиурядову змову. Заарештовано 14 осіб, між ними кілька прокомуністично настроєних китайців. У країні оголошено винятковий стан.

— Комітет ОН в справах озброєння, всупереч опорові СССР, ухвалив провести в усьому світі реєстрацію всіх збройних сил та озброєння, крім атомової зброї.

— Американський Сенат схвалив кредит в 16 мільйонів долярів на допомогу жидівським і арабським втікачам на Близькому Сході.

— В Римі арештовано чотири журналісти профашистського тижневика в зв'язку з опублікуванням в ньому статтей з вихвалянням фашистських організацій і співпраці з німцями.

— Канада надала право азилю графові де Бернонвілю, засудженому у Франції до смертної кари за співпрацю з німцями.

— В зв'язку з недавнім атентатом на перського шаха іранський уряд оголосив винятковий стан в усій країні.

— В Будапешті почався новий процес 14 осіб, яких обвинувачують в «операціях на чорному ринку разом з кардиналом Міндсентем».

— Московське радіо назвало американського амбасадора в Москві Волтера Сміса «добре відомим фахівцем шпигунства».

— 1 березня почались мирові переговори між Ізраелем і Лібаноном. Незабаром мають відкритися і переговори між Ізраелем і Сирією.

— В Ізраелі в зв'язку з недавніми парляментськими виборами створено новий коаліційний уряд, на чолі якого став шеф поміркованої робітничої партії Бен Ґуріон.

— На мюнхенському шпигунському процесі засуджено до ув'язнення від 12 до 30 років ще 5 осіб (3 німці й 2 поляки), що збирали шпигунські відомості для «однієї чужоземної держави».

Доля німецького комуніста

З великим зацікавленням прослухав суд і свідчення дружини одного з колишніх провідників німецької комуністичної партії Ноймана Марґаріти Бубер-Нойман. За її словами, коли 1931 р. в Москві її чоловік в розмові зі Сталіном підкреслив загрозу, яку являє для Совєтського Союзу гітлеризм, Сталін почав заперечувати це. Згодом Нойман був усунутий з Політбюра німецької комуністичної партії, членом якого він був, і посланий в Еспанію для участи в громадянській війні. Звідти він був відкликаний до Швайцарії, де його за 9 місяців заарештували. Німецький уряд домагався видачі його, але швайцарська влада не згодилися на це, а дозволила Нойманові виїхати до Совєтського Союзу, що обіцяв йому азиль. Та в СССР йому незабаром запропонували зректись своїх помилок 1931 р., а коли він відмовився, — заарештували. Після того Бубер-Нойман вже не бачила свого чоловіка. Її виселили з помешкання і не давали можливости працювати й щось заробляти, хоч разом з тим і не дозволяли виїхати з СССР. 1938 р. її теж заарештували за приналежність до якоїсь «контрреволюційної організації» і засудили на 5 років ув'язнення в концентраційному таборі. 1940 р., після укладення совєтсько-німецького пакту про дружбу, її передали на кордоні німецькій владі, і Гестапо, деякий час протримавши її у в'язниці, врешті вмістило її в равенбрюкський концтабір.

Ю. К.

На етапах приречености

(З приводу останніх творів Ю. Яновського)

Високообдарований письменник підсовєтської України Юрій Яновський символізує своєю долею всю приреченість української культури під сталінським ярмом. Автор «Чотирьох шабель», що відзначив себе в тридцятих роках як один із передових майстрів нашої прози й, безперечно, назавжди утвердив своє місце в нашому письменстві, після періоду неласки, підозрінь і промовчування, а це все в'язалося з «викриттям націоналістичних тенденцій» в сконфіскованих і заборонених «Чотирьох шаблях», мав щастя перетривати й користався навіть одобрюючим ставленням офіційної критики. «Вершники» Яновського дали змогу прирівнювати його до Гоголя й виробили йому ім'я в усьому СССР, перекладені в високих тиражах на різні мови народів сталінської імперії. Війну Ю. Яновський перебув на Уралі. То ж мав усі дані дальшого розвитку й росту (якщо такий в СССР взагалі можливий), як репрезентативний письменник «радянської України». Однак щастя не дописало. Його післявоєнний роман «Жива вода» викликав велике схвилювання совєтської критики. ЦК КП(б)У на окремому засіданні розглядав книгу Яновського й визнав її поготів шкідливою. Гостро заатаковано журнал «Дніпро», де друковано повість і заплямовано критика Бурлея, який не викрив до кінця «буржуазно-націоналістичні теорії» Ю. Яновського. Ще суворіше заатаковано оповідання Яновського, які мали з'явитись окремим виданням п. з. «Київські новелі», а які частинно були опубліковані в українсько-совєтській пресі й російською мовою в журналі «Знамя». Тематика цих новель воєнна. Ось напр. ув оповіданні «Через фронт» розповідає Яновський про одного хлопчика з Київщини. Батько його пішов на фронт, а мачуха послала його старцювати. Новеля в реалістичних тонах описує історію малого скитальця, який іде через фронти, шукаючи в світі правди й загибає здалека від рідного села, поранений випадковою кулею підчас бойових дій. Хлопчика поховали добросерді люди, а торбу, в якій були листи до Сталіна, що їх хлопчина збирав від народа, повішано в штабі одного полку, поруч з полковим прапором. В новелі «Сліпе щастя» розповідається про те, як одружувався один військовий летун, інвалід, осліплий і покалічений під час війни. Хоч на весіллі сліпий летун твердить, що він щасливий і всі його приятелі підтримують його ілюзію, Грицько, найближчий товариш сліпого виривається зо словами, які дисонансом звучать під час весільної учти: «Не вірю, все одно не вірю я в це щастя і в це кохання»... В такому дусі мелодрами й підсолодженого сентименталізму написані «Київські оповідання», безперечно, не можна зрівняти з шедеврами Ю. Яновського з попередніх літ, хоч би й з «Вершниками», піснею про революційну романтику або з «Дитинством» — сонячною картиною степової України з її прекрасною природою й прекрасними людьми, яких Яновський уміє так пластично показувати. «Київські оповідання», не дивлячись на художній спад, навіяні великим гуманізмом, отією течією, що в часі війни доволі сильно виявлялася в совєтській белетристиці й була до деякої міри толерована владою. Читачам, що самі неймовірно страждали за воєнної доби, була близькою ця нота людяности, теплоти й смутку, що несподівано зазвучала у Ю. Яновського. Але на третьому році після війни офіційний курс совєтської літератури вимагає вже іншого. Ані людяности, ані сердечности, що зрештою такі притаманні всьому нашому письменству, принаймні в XIX ст., оповідань Яновського критика не завважила. Яновського вдарено за «формалістичні витівки», за «низькопоклонство перед Заходом», за «манірність». Оповідання так і не появились. Коли взяти до уваги, що на українському авторові тяжать ще закиди за його першу книжку після війни, то справді не можна оліґнати від себе думки про рокованість, яка переслідує його. Бо якщо в періоді писання «Майстра корабля», чи навіть «Вершників» можна було завважити наполегливі шукання Ю. Яновського в напрямку відкриття нового з погляду форми у прозі, адже ж він є один із творців нашої сучасної ритмізованої новелі й роману-поеми, то в оповіданнях того типу, що «Через фронт» або «Сліпе щастя» жодної спроби шукальництва нема. Ще менше можна закинути теперішньому Яновському «низькопоклонство перед заходом», наслідування західньо-европейської літератури тощо. Безпретенсійні «Київські оповідання» в ще більшій мірі ніж роман «Жива вода» наказують нам забути про Ю. Яновського, як незвичайно тонкого й культурного автора, який поготів міг рівнятися зі своїми сучасниками в Зах. Европі. Тут, зрештою, не йдеться вже й про Яновського. Очевидно, від совєтського (не російського) письменника вимагається не тільки цілковитого усмирення своєї особистости, повного обезличення й зречення усякої спроби сказати своє, окреме слово. Самим гуманізмом, пише совєтський критик, самим змалюванням життя не відробиться письменник від свойого громадського обов'язку. Треба більшого. Здається, молодий білоруський повістяр Іван Шемякін попав просто «в точку». Його роман «Глибока течія», як і твори Ю. Яновського присвячені воєнній тематиці. Це боротьба білорусів проти гітлерівських вторжників. Сім'я столяра-колгоспника Карпа Маєвського іде в партизани, бо не може стерпіти фашистського гніту. Коли німці спалили хату Маєвського й жінка причитує на попелищах, безпартійний колгоспник говорить: «Старцювати не буду. Не буду! Бо я господар цієї землі! Я — не вони! Ідемо, діти, ідемо в ліс...». Героїня повісті Галя Маєвська показана автором, як відзначує критика, з теплотою й проникновенністю. Це одна з тих жінок, які «плечем до плеча зі своїми батьками й чоловіками відстоювали свою свободу». І ось «Глибока течія» находить свій сенс, як твердить критика: партизани слухають промови Сталіна по радіо. «Кожне слово Сталіна, як яркий промінь освітлювало події, гріло серце. Лісницький (один з героїв повісти) забув про голод і холод, про палючий біль в ногах і в плечах... Міліони людей-солдат, партизан, робітників, жінок, дітей затаївши віддих гляділи на Сталіна. І він всіх бачив їх і з павзами (?) говорив їм суворі але святі слова правди»...

При всій нашій пошані до талановитого білоруса — Шемякіна, все ж таки важко нам Ю. Яновського, письменника вродженої культурности й просто людини з добрим смаком (та з почуттям власної гідности) уявити автором ось таких тільки що зацитованих рядків. Так само як не могли б ми уявити собі прим. якогонебудь Гемінґвея чи Стейнбека (авторів США, з якими можемо сміло прирівнювати Яновського), які б виписували в своїх романах отакі явно підхалимські образи Рузвелта або Айзенговера... Навіть у граничних ситуаціях свойого життя людина, зокрема мистець-письменник має почуття деякої міри. Очевидно, таку міру має й Ю. Яновський, коли замість підхалимських пеанів на честь вождя, що говорить «святі слова правди», воліє писати про безіменних хлопчаків чи про самовіддану медсестру Лену... Але ця «негнучкість» таланту Яновського й є мабуть причиною його приречености. В той час, коли доволі сірий твір такого І. Шемякина відзначують як «безсумнівний художній осяг білоруської літератури», творчість Яновського безуґавно атакуватиме лакейська критика, чіпляючи їй наличка «буржуазних теорій», «формалістичного витівкарства» і т. п. Критерії, уживані в суспільствах з **нормальним** літературним процесом, тут не важать. Для нас же важлива безмежна трагедія високо талановитого мистця, якого задавлює совєтська влада, з питоменною їй послідовністю і брутальністю.

Совєтський делеґат ОН — шпигун

ВАШІНҐТОН (Ройтер). За повідомленням американського генерального прокурора Кларка, 5 березня в Нью-Йорку заарештовано члена совєтської делеґації в Об'єднаних Націях Ґубічева. Його обвинувачують в крадіжці урядових документів. Крім того заарештована й співробітниця міністерства юстиції Коплон — в той момент, як вона хотіла зустрітися з Ґубічевом. В теці у неї виявлено секретні інформаційні матеріяли. Того самого дня Ґубічева приставлено до нью-йоркського суду, який ствердив його арешт. Совєтський амбасадору США Панюшкін в розмові з помічником статс-секретаря Веббом вимагав звільнення Ґубічева.

ШВЕЦІЯ ВІДКИНУЛА СОВЄТСЬКИЙ ПРОТЕСТ

Шведський уряд відкинув совєтський протест в справі громадян балтицьких совєтських республік. В совєтській ноті були посилання на те, ніби шведська влада переслідує совєтських громадян з цих республік і перешкоджає їм повертатись назад. В шведській ноті ці обвинувачення названо «цілком фантастичними» і наведено факти, що виявляють їх безпідставність. (ББС).

— Переговори Франції з колишнім вєтнамським королем Бао Дай про повернення його як короля до Вєтнаму закінчилися повною згодою обох сторін.

Ще одно щире слово до польських політиків

Ґрабському простили, Міколайчикові грозять

Написав АНТІН ЧЕРНЕЦЬКИЙ

Спільна польсько-українська держава, про яку поляки й пан Роєк сьогодні деклямують, могла заіснувати ще в 17-ому столітті, а не заіснувала з вини поляків. Як же ж вона могла заіснувати, коли поляки доводили, що «Польска, Русь і Літва, то єдна модлітва», коли значно пізніше перевертень Лешек Борковські казав: «Нєма Русі — ест тилько Польска і Москва». Ця польська ментальність про неґацію українського народу покутувала увесь час в польській політиці, вона не перевелася й досі.

Вщепив її цілим генераціям польської суспільности Генрик Сєнкєвіч в «Оґнєм і мечем», і на його творі вихувалася ментальність нинішніх поляків.

Пан Роєк і його однодумці великодушно говорять, що «Польща однозгідно вирішила відступити з Придніпров'я». Яка великодушність! Але ж чи має сьогодні Польща силу втриматися там, над Дніпром? Це не добра воля поляків, бо чому не показали вони її за Хмельницького? Нарікають поляки й п. Роєк на українців, що вони не хотіли з ними погодитися. Де й коли таку згоду пропонували поляки українцям? Адже галицьким українцям, до яких поляки й п. Роєк мають найбільші претенсії, поляки відмовляли й затального виборчого права до парляменту й Галицького Сойму і всіма силами протиставилися оснуванню українського університету. Пан Роєк, певно, знає, що загальне виборче право галицькі українці здобули тільки боротьбою й що в цю справу вмішалися австрійські соціялісти й австрійський цісар. А угода в 1914 році про вибори до сойму-це заслуга митрополита Шептицького та натиск на поляків австрійського уряду, який був під загрозою війни з Росією.

Тут доброї волі поляків не було, і не вони були ініціяторами цього порозуміння. Вони й не думали його ніколи дотримати.

Посилання на Варшавський договір теж ніпричому. Поляки поважно до цієї справи не ставились, а думали скористуватися з моменту, щоб закрепити своє панування на Україні. Про їх допомогу в той час знає добре українське селянство та українська інтеліґенція на Наддніпрянщині. Цієї угоди не ратифікував навіть польський сойм і вона не набрала чинности. Пощо ж сьогодні посилатися полякам на неї?

Адже не українці її зламали, а поляки Ризьким договором з большевиками. Пан Роєк посилається одночасно на Варшавський договір з Петлюрою й на Ризький договір з большевиками й хоче, щоб обидва ці факти свідчили йому про одне й те саме, тобто, що Польщі належать західні українські землі. А при тому всьому твердить, що це українцям добре. Отже добре робили українцям і Петлюра й большевики, лишаючи полякам західні українські землі. Тут щось не гаразд у п. Ройка. Що Польща хоче мати українські землі як свою колонію — розуміємо, але нащо тут ставити поруч Петлюру з большевиками. Адже большевики панують сьогодні в Варшаві. Вони можуть дати Польщі землі ще поза Кам'янець Подільський, але, затримавши Кенігсберґ-Калінінград, Варшави із своїх рук не випустять. А зрештою, як по Андрусівськім договорі царська Росія поділилася Польщею з німцями так само й большевики після Ризького договору знову поділилися Польщею з гітлерівською Німеччиною. Польща між Німеччиною й Росією стоїть перед дилемою — або її політична смерть, або згода Польщі з Україною. Щоб ставити опір Росії, Польща мусить відмежуватися від неї самостійною Україною. Без Львова й Вільна Польща може існувати, але навіть із Львовом та Вільном не поставить успішного спротиву Німеччині й Росії. Це розуміє хіба й пан Роєк. Для польських дідичів і так уже місця на Україні немає, вони туди уже ніколи не повернуться. І це п. Роєк знає. А для польської бюрократії треба знайти собі місце в продуктивній праці в польських містах, а не в державних бюрах на українській території.

Часи на колоніяльні підбої вже давно проминули. Колонії стають сьогодні самостійними державами. Тим більше, що поляки такої політики вести не вміють і ніколи не здобули собі симпатій підбитих народів. А й теперішні часи на колоніяльну політику не надаються. У час демократії, коли народні маси приходять до голосу то, очевидно, й українці, які на своїй території мають більшість, будуть рішати про свою долю проти меншости своїх дотеперішніх адміністраторів — поляків. Такий є закон і логіка демократії. Деклямації поляків про їх доброзичливість до українців нас не переконують. Ми з автопсії знаємо, що поляки визнають українцям рівноправність так як і колись в Америці визнавалося муринам право на життя, але під умовою, щоб мурини знали «своє місце». Це признавали й самі чесні поляки. Адже Дашинський одверто заявив, що українці своїми податками давали змогу розцвітати польській культурі в Галичині. Ставлення поляків до українців, майже без виїмку, однакове. Навіть п. Юзефський, який був членом уряду УНР та складав йому присягу, потім як волинський воєвода нищив українське життя. В Польщі не було українців міністрами, а в українському уряді крім Юзефского був ще один поляк Стемповскі. Хто більш льояльний і джентельмен — поляки чи українці? Лондонські поляки й п. Роєк грозять п. Міколайчикові, що скреслять їх з членів польського народу за відступлення західніх українських земель Україні. П. Роєк забуває, здається, що ні він, ні його партійні товариші не викидали чомусь із польського народу проф. Станіслава Ґрабского, який 1914 року в «Слові Польському» привітав радісно прихід царських російських військ до Львова і виразно зазначив, що поляки зрікаються претенсій до Східньої Галичини, на користь Росії. Чому ж сьогодні поляки ставляться інакше до п. Міколайчика. Чи може тому, що Міколайчик пішов за порадою Рузвелта й Черчіла, а Ґрабскі за порадою великого князя Миколи Миколаєвича й графа Бобрінского?

Не хочемо п. Роєкові пригадувати як то поляки підтримували проти українців мадярів і румунів, і як вони в 1939 році йшли з Гітлером проти чехів. Дивне, що п. Роєк ще сьогодні мріє про союз з Мадярщиною й Румунією і хоче, щоб українці помогли полякам такий союз своїм коштом проти себе створити. Чи може ми аж такі наївні?

Дивне поняття має п. Роєк про новочасну державу. Для нього держава має тільки права й санкції. А де ж обов'язки держави супроти громадян? Польща зламала й знехтувала перша свою власну конституцію супроти українців і за це домагається льояльности від них. Держава має передусім моральні обов'язки, а потім щойно права. Не все в державі полагоджується канчуком колоніяльного плянтатора, пане Роєк!

Ми не хочемо польської держави слабої, це не в нашому інтересі, але ми не хочемо, щоб вона супроти нас була колоніяльним імперіялістом. Ми не думаємо силою викидати поляків з українських земель. УНР дала полякам повні права та участь в уряді, не чекаючи на їх льояльність. А що зробили поляки з українцями? Не бавмося, п. Роєк, в теорії, бо тепер не час на таку забаву. Ваша хата, сучасна польська держава давиться в большевицьких обіймах. Треба діяти й то діяти, чесно, а не хитрувати теоретизуванням. Що поляки не мають вибору в політиці, не наша це вина. Зле було б з поляками й їх державою, коли б «conditio, sine qua non» — як це каже п. Роєк — її існування було загарбання Львова, Вільна і т. д. Значить, що Польща без чужих земель, сама існувати не може. Але й часи, коли родилися Міцкевічі, Косцюшки, Нємцевічі вже давно проминули. Навіть тип «gente Ruthenus, natione Polonus» давно перестав існувати. А польські маґнати й наші перевертні, нащадки Яреми Вишневецького можуть мати претенсії не до нас, а до поляків, що їм місця на Україні немає. Таксамо й польські колоністи, спроваджені тут Польщею, нехай проклинають не українців а свій власний колишній уряд.

Польський публіцист, Твардзіц каже, що Польща мала популярне гасло національної держави. Улюбленим сльоґаном поляків було всіх неполяків асимілювати силою. Це показалося нездійсниним і довело Польщу до упадку. Ще й нині хоче того п. Понятовські. Слушно каже той сам Твардзіц, що єдиною розвязкою середущо-східньої Европи, це взаємне порозуміння й втримання незалежної Польщі й України. В спорі польсько-українськім, каже Твардзіц, не треба керуватися пристрастями, але діяти розсудно. На жаль цього розсудку поляки не мають.

«Clara pacta, claros facinut amicos». Скажім собі правду в очі. Не дурім та не ошукуймо себе Годімся поляки й українці чесно, не заскакуймо одні других. Ми українці хочемо з поляками чесної згоди, ця згода потрібна нам проти Росії, але вона потрібна й полякам, бо їм одночасно загрожує Росія й Німеччина.

Ця згода можлива тільки тоді, коли Польща зрезиґнує з західніх українських земель, коли буде збережений етнографічний принцип та демократичне право народу рішати про свою долю. Це буде чесне й тривале порозуміння.

Ще одна кінцева завваги нашим польським товаришам з ППС і тов. Арцішевському. Вони йдуть також із польськими імперіялістами в їхньому поході на українські землі, підтримуючи польські націоналістичні групи в їх намаганні опанувати українські землі. Кому як кому, але польським соціялістам в поході польських націоналістів на українські землі не по дорозі. Ми, українські соціялісти по корінні польські землі не посягаємо. Ми хочемо, щоб кожний народ був господарем на своїй землі. Хочемо цього для себе й поляків. В цьому наша соціялістична політика. А думаємо, що такі інтенції й у ППС. Але ця соціялістична політика мусить спиратися на демократичній волі, а не на претенсіях давньої февдальної чи бюрократичної минувшини. Ви самі, Товариші, розумієте, що це несоціялістичнна й недемократична політика. Ідіть і Ви слідами англійської робітничої партії, що закинула політику колоніяльних експлоататорських претенсій і веде англійських робітників і весь світ великої британської спільноти народів новим соціялістичним шляхом, несучи на своїх прапорах волю й самостійність всім народам.

Стільки полякам і польським соціялістам для виснення нашого й українського становища до польсько-українських взаємин та польсько-української згоди, потрібної українцям і полякам.

Сказали ми це чесно й одверто.

Антін Чернецький.

Величезний вибух в Істанбулі

ІСТАНБУЛ (БК). 2-го березня в одній розташованій на східньому березі Золотого Рогу фабриці ручної вогнепальної зброї стався сильний вибух, що був відчутий і в самому місті, і на 30 кілометрів навкруг нього. Офіційних даних про втрати ще нема. Тим часом як в поінформованих колах, згідно з «Асошіейтед Прес», їх визначають кругло в 300 убитих, за поліційними даними, як повідомляє «Юнайтед Прес», убито 15 і поранено 22 чол. Нібито після перших вибухів пощастило більшість з 200 робітників фабрики вивести з неї.

За всіма даними, вибух стався через пожежу в хемічній лябораторії. Побоювання дальших вибухів, особливо недалекого складу зброї, утруднювало дії пожежників і примусило евакуювати населення в районі на шість кілометрів. Багато людей були поранені камінням і уламками, що їх розкидав вибух. Між убитими є шість пожежників, один поліцист і, як переказують, власник фабрики брат відомого провідника молодотурків генерал Нурі Паша, який намагався допомагати пожежникам. Матеріяльні збитки визначаються сумою в два мільйони турецьких фунтів.

— В США повіддю на р. Міссурі затоплені 40 000 гектарів землі. Вода прибуває і далі.

Торез — знаряддя Москви

Французький комуністичний лідер Торез у своєму догодливому щодо Москви і зрадницькому щодо своєї країни виступі не лишився самотнім в міжнародньому комуністичному таборі. За повідомленням з Риму аґенства АП, провідник італійських комуністів Тольятті також визнав в одному інтерв'ю, що в разі «аґресивної» війни проти Совєтського Союзу італійський «народ» стане на боці совєтської армії. Погляди Тореза й Тольятті цілком підтримала і швайцарська комуністична газета «Вуа Увріер». В тому самому дусі вже вдруге, за Ройтером, висловився і генеральний секретар брітанської комуністичної партії Політ. На питання, що ж робитимуть англійські комуністи в разі безпосередньої загрози війни, він відповів: «Точнісінько те саме, що робили Бевін і Етлі 1920 р., — влаштовувати страйки і організовувати комітети чину, щоб стати на перешкоді війні». (Політ нагадав цим кампанію 1920 р. під гаслом: «Руки геть від Росії!» — проти підтримки білих російських армій в їх боротьбі з большевиками).

Як повідомляє далі аґентство ЮП, повну солідарність з Торезом поспішили висловити й комуністи багатьох інших країн. Так, провідник норвезької комуністичної партії Левлієн заявив, що в разі війни вона, як і «братні партії Франції та Італії», вітатиме совєтську армію як визволительку. Те саме сказали й провідники фінляндської і австрійської комуністичних партій. Про «спільний фронт» з СССР проти «імперіялістичних аґресорів» офіційно заявили й комуністичні проводи Японії та Мехіко. Також і американська комуністична партія, за повідомленням АП, в спеціяльно виданому комунікаті обіцяє своє співробітництво «всім демократичним силам», щоб «зруйнувати загарбницькі пляни американського імперіялізму». Вітав Тореза й солідаризувався з ним на зібранні «Вільної німецької молоді» в Берліні і провідник СЕД-у Вільгельм Пік.

Заяви Тореза й провідників комуністичних партій інших країн викликали жваві відгуки в політичних колах і пресі некомуністичних країн. Деякі газети (напр., швайцарська незалежна «Ля Сюісс») бачать у виступі Тореза провокаційний передвиборчий маневр з метою зробити з комуністів мучеників перед недалекими комунальними виборами у Франції. Однак, поминувши вже сумнівну доцільність такого маневру, що може дати якраз протилежні висліди, дискредитувавши комуністів перед багатьма хиткими виборцями, слід відзначити, що одночасність і одностайність цих виступів комуністичних партій в низці країн примушує бачити в них явище не вузько французького місцевого характеру, а далеко ширшу міжнародню кампанію, організовану Комінформом з наказу Москви. В цій кампанії, метою якої є залякати демократичні країни червоним привидом повсталого в разі війни на допомогу СССР «пролетаріяту» і тим стримати їх від оборонної акції об'єднання і посилення своєї військової моці, а насамперед — від укладення атлантійського пакту. — Торез, як і Тольятті, і Політ і Левлієн є лише пішаками комуністичного маєстра Сталіна.

Так розцінює всі ці виступи і переважна більшість демократичних політиків. Французький прем'єр-міністер Кей в інтерв'ю з кореспондентом «Юнайтед Прес» підкреслив, що СССР політичними підступами намагається опанувати Францією та Італією. Цей плян, правда, не вдався, проте це не значить, що Совєти зреклися його. Европейська цивілізація, — сказав Кей, — зможе знову віддихатись, лише спершись на силу, що не дозволить совєтській армії перейти Ельбу. Такою силою можуть бути лише Сполучені Штати. Ось чому США тримають в своїх руках долю світу і чому атлантійський пакт є таким важливим знаряддям для вирішення цієї долі. США, — заявив Кей, — ні в якому разі не повинні допустити, щоб Совєтський Союз загарбав Францію і Західню Европу, як це свого часу зробила Німеччина. Це інтерв'ю Кея викликало в лівих французьких колах, особливо в прокомуністичній організації «колишніх борців руху опору» гострий протест.

Назагал одностайно розцінює ці комуністичні виступи і демократична преса. «Нью-Йорк Таймс» викриває комуністичну тактику торпедування урядів своїх власних країн для полегшення вступу в них совєтської армії. Торез проклямував цю доктрину з усіма висліди з неї. «Навіть найдурніший з «товаришів», — пише газета, — збитих з пантелику комуністичною двомовністю, мусить тепер зрозуміти, що це робиться з наказу Москви. Комунізм визнає лише один націоналізм — совєтський». Незалежна газета «Вашінґтон Пост» «вітає» промову Тореза, бо після неї «кожний француз, що любить свою батьківщину більше ніж Сталіна, мусить зректись комунізму». На думку «Нью-Йорк Гералд Трібюн», важливою є не так сама заява Тореза, як факт зради комуністами всіх політичних і культурних традицій західньої демократії. Паризька «Льорор» вимагає рішучих дій для знищення у Франції комуністичної «п'ятої колони».

Тим часом аґресивний виступ Тореза спричинив лише тісніше об'єднання сил французької демократичної коаліції. Національна рада французької соціялістичної партії 2855 голосами проти 589 при 180 тих, що утрималися від голосування, ухвалила й далі співпрацювати з коаліційним урядом Кея. Національні Збори 365 голосами проти 187 схвалили запропонований урядом військовий бюджет на березень і квітень, виявивши в дебатах повну солідарність в питаннях оборони всіх партій, крім комуністичної і деґолістів. Коли військовий міністер Рамадьє підкреслив потребу оборони Франції на сході, один комуністичний депутат вигукнув: «На Райні чи на Ельбі?» — «І на Райні, і на Ельбі, — відповів міністер, — якнайдалі від наших кордонів, якнайдалі на схід».

Французька преса подає дальші подробиці в справі арештів і притягнення до судової відповідальности французьких комуністів. Двоє заарештованих французьких офіцерів — комуніст майор Телері й капітан Азема — обвинувачуються в передаванні таємних документів одному чужоземному військовому аташе в Парижі. Аналогічну справу порушено і проти чотирьох заарештованих відповідальних співробітників комуністичних газет, що передали, між іншими, дуже таємні й важливі документи про турбінові ловецькі літаки й авіяційні мотори.

ЗА ПРИКЛАДОМ ТОРЕЗА Й ТОЛЬЯТТІ

ЛОНДОН (ЮП). Провідник брітанських комуністів Гаррі Поллiт заявив у виконному комітеті своєї партії, що в разі війни брітанські комуністи стануть на бік Совєтського Союзу. Таким чином він приєднався до недавніх аналогічних заяв провідників французьких і італійських комуністів Тореза й Тольятті.

КОМУНІСТИЧНА РОБОТА В ІНДІЇ

НЬЮ-ДЕЛІ (ЮП). За словами індійського міністер-президента Пандіта Неру, комуністичні сили грабіжницькими нападами й саботажем хотіли розпочати акцію, мета якої — силою повалити індійський уряд. Не наважуючись відкрито закликати до повстання проти уряду, вони підбурюванням населення намагались проте створити становище, що полегшило б їм досягнення своєї мети. Така тактика комуністів стоїть в безпосередньому зв'язку з комуністичною політикою в інших країнах Далекого Сходу.

Кожному слово

Імпреза з прихованою метою

Громадяни табору Вайссенбурґ нам пишуть:

22-го лютого ц. р. до нашого табору приїхав представник ОУН(р) інж. Мироненко та мав на зборах доповідь на тему «Національне визволення — Національна Рада». Сама доповідь була критикою УНРади, але виголошена в спокійному тоні й у коректній формі. Але вся імпреза мала приховану мету. А саме голова зборів подав несподівано присутнім на голосування готову вже резолюцію, що мала виявити домагання виправити, суґеровані доповідачем «хибні» основи УНРади. Не зважаючи на протести великого числа присутніх та домагання відкласти голосування резолюції, голова зборів все ж таки поставив її під голосування. За резолюцію голосувало 43 особи. Велика більшість присутніх, противників голосування, покинули залю. Президія зборів не порахувала перед голосуванням числа присутніх і не спитала, скільки людей утрималося від голосування. Тим затемнила дійсний образ.

А тому вважаємо цей маневр організаторів зборів некоректним бо використання неправильно схваленої резолюції може характеризувати нашу громаду в неправдивому світлі, і стверджуємо:

1) на більше як на 300 повнолітніх мешканців табору, приблизно одна третина була присутні на зборах і лише 43 подали голос за резолюцію,

2) ми засуджуємо способи, яких уживає ОУН(р), щоб тільки підірвати авторитет УНРади і довір'я до неї.

3) засуджуємо тактику ОУН(р) — контраґента статуту УНРади, що, формально прийнявши цю плятформу консолідації, в дійсності провадить підривну роботу, чим діє на шкоду об'єднання українських сил.

Вважаємо за шкідливе для української національної справи намагання ОУН(р) творити другий державно-політичний центр (УГВР) після заснування єдиної, найвищої державно-політичної репрезентації — УНРади, бо це творить траґічне повторення 1919—1920 років.

Стверджуємо, що ініціятори доповіді, одержавши в голосуванні резолюції малу кількість голосів, почали додатково збирати підписи по кімнатах у тих таборян, які не були присутні на доповіді.

Кличемо все свідоме шкідливости розкоду українське громадянство підтримати УНРаду в її відповідальній праці для добра Українського Народу в цей відповідальний момент.

Президію УНРади просимо делеґувати до таборів, зокрема до нашого членів УНРади для авторитетного й вірного висвітлення актуальних питань і для протидії шкідливим маневрам противників УНРади.

(148 підписів)

Хто пише глупості „Неділя" чи п. Родіон Калюжний?

Якби не публікація в «Українському Робітнику» (Торонто, ч. 4, за 28 січня 1949), органі СГД і безперечно цікавому часописі, приватного листа п. інж. Калюжного з Ашаффенбурґу, світ не знав би, що подія, яка трапилася в цьому невеличкому німецькому місті в неділю 5-го вересня м. р., відсунула в тінь всі інші події не лише українського значення, але й світового маштабу. В цілій українській історії та в історії людства небагато таких подій. Може з нею рівнятися хіба відкриття Америки, винахід друку, стрільного пороху, чи тріюмфальний в'їзд Хмельницького до Києва. Цією подією було перебування й доповідь в Ашаффенбурзі ідеолога гетьманського руху, полковника Варфоломія Євтимовича. Так принаймні пише в своїй довгій, нудній та незугарній епістолі один із нечисленних стовпів гетьманського руху в Ашаффенбурзі інж. Калюжний. За авторитетними словами цього гетьманського хроніста прибуття й доповідь пана Варфоломія Євтимовича розпочала нову еру українського національно-політичного життя, переродила, наче під дотиком чародійної ліски всю ментальність і світогляд еміґраційного українства та пхнули його на зовсім нові шляхи. Навіть найбільші прихильники УНРади прозріли й побачили свою помилку, а найзавзятіші вороги гетьманського руху (після заслухання геніяльної доповіді Євтимовича) раптом перемінилися в засліплених його визнавців. Прихильники ж державної традиції УНРеспубліки стали її найзапеклішими ворогами. Ось чого доконав цей великий державний муж — Варфоломій Євтимович! Так виходить із листа інж. Калюжного, який в телячому захопленні пише: «Після доповіді від радости люди з різних частин українських земель раділи як малі діти, наче на Великдень! Новосхідня українська еміґрація, молодь і старші люди з Галичини, як би переродилися у своєму ставленні до Г. Р., кожний тиснувся ближче до нас, дякував, поздоровляв, обіцяв підтримувати у майбутньому. Люди з-під большевиків, ковтаючи сльози радости, твердили, що полковник Євтимович сказав саме те, що їм увесь час на серці каменем лежало. Багато з них просили ще подібних рефератів чи доповідей СГД»

Але це щойно початок. Справжній тріюмф Євтимовича й гетьманського руху почався аж другого дня. Тереном цих епохальних подій була скромна скитальська кімната інж. Калюжного в таборі «Ляґард» та «офіцерка» на другому поверсі першого бльоку в таборі «Піонір», в якій проживав на той час другий із трьох стовпів гетьманського руху в Ашаффенбурзі інж. Колесник. Читайте уважно:

Другого дня цілком чужі люди, прості й інтеліґенти, робітники, студенти, священики обох Церков, урядовці, лікарі, інженери, адвокати, професори, стискали нам руки й висловлювали своє признання полк. В. Євтимовичеві за його доповідь. Велика сила людей хотіла його за це розцілувати!... Ми просили їх бути спокійними й з свого боку дякували за признання.

Цілий понеділок аж до пізнього вечора моя хата була свідком признання для Г. Руху. Те ж саме робилося по помешканнях інших членів СГД.

Полковник В. Євтимович спонтанно вітаний був і в таборі «Піонір», коли відвідав там члена м. о. інженера Колесника. Тоді до нього приходили дві делеґації від новосхідньої української еміґрації. Ці делеґації, як рівно ж і окремі особи, у моєму помешканні жадали, щоб СГД вибрав ясну назву «Українських Монархістів». Це були хлібороби, робітники, урядовці, трудова інтеліґенція з новосхідньої української еміґрації.

Ще декілька листів мусів би я Вам написати, аби хоч частково описати всю їхню радість! Навіть події в Берліні відсунули набік!»

Свій лист закінчив інж. Калюжний сентенцією: «Уенерівці просто скаженіють, а часопис «Неділя» пише глупості й глупоти».

Пане інженере Калюжний! Можливо, Ви вже прочуняли від галюцинації. Скажіть щиро, з рукою на серці — хто написав з приводу доповіді полк. Євтимовича «глупості й глупоти» — Ви чи «Неділя»?

Гадаємо, що Ви, і ашаффенбурзькі громадяни, які ще живуть і які були на доповіді Євтимовича, дадуть Вам на це ясну відповідь.

Часопис «Неділя» написав те, що повинен написати кожний український часопис, який стоїть на ґрунті української державности та національної гідности й чести українського народу. Так поставилися зрештою й інші українські часописи, які не стоять на «соціялістичних» позиціях. Жоден чесний українець яких поглядів він не був би, за виїмком хіба членів СГД і комуністів, не схвалив би доповіді Євтимовича. Прихильну оцінку і ентузіястичний прийом доповідь Євтимовича знайшла не в українській пресі, а там, де слід було цього сподіватися в... російській, якій русофільська політика та орієнтація на «єдиную, неделимую» гетьмана Павла Скоропадського та сьогоднішнього гетьманського руху дуже припала до душі. Щодо цього наші гетьманці завжди знаходять теплу підтримку.

Наслідки нефортунного виступу Євтимовича були такі, що скомпромітований гетьманський діяч не відважився більше показатися до Ашаффенбурґу, хоч візита його була заповіджена. Боявся, мабуть, що його «розцілують»... Він не відважився виступати й в інших українських оередках, а свої виступи мав лише в таборах з переважною більшістю «братнього народу». Там він знайшов співзвучність.

Хто був свідком перебування Євтимовича в Ашаффенбурзі, знає добре, що поза трьома-чотирма гетьманськими фіґурами (інж. Калюжний з дружиною, інж. Колесник, інж. Кекало), ніхто не вітав, ані не зустрічав «спонтанно» Євтимовича. Спонтанне, бурхливе, ентузіястичне вітання цього гетьманського ідеолога було хіба лише в ряві інж. Калюжного, який мабуть сам собі тепер дивується, як міг понаписувати в листі такі капітальні й веселі «глупості й глупоти». Мабуть не сподівався, що вони стануть публічно відомі й що їх читатиме також ашаффенбурзьке громадянство, наочний свідок перебуваний й допсвіді Євтимовича в Ашаффенбурзі.

Ми не дуже дивуємося інж. Калюжному. Кожний хотів би якусь ролю в житті відограти. Трапилося йому раз бути головою зібрання з нагоди доповіді Євтимовича, то й скористався з нагоди капіталізувати це для себе бодай у формі нефортунного власного листа. Зрештою інж. Калюжний весела й жартівлива людина. Але дивуємося редакції «Українського Робітника». Не так за те, що невірно інформує заокеанське громадянство, яке на підставі опублікованого листа інж. Калюжного може набрати переконання, що українська европейська еміґрація за одну ніч зійшла з позицій демократизму та стала на крайньо-реакційно-правий шлях. Що ж редакція могла стати жертвою несовісного чи наївного й політично невиробленого та незорієнтованого випадкового дописувача. Але, якщо редакція «Українського Робітника» поділяє думку інж. Калюжного, що «Неділя» пише «глупості й глупоти», то чому цей самий «Український Робітник» повністю передрукував звіт «Неділі» з перебування інж. Данила Скоропадського в Німеччині, навіть залишаючи славну сцену з цигаркою, за яку так гнівалися місцеві гетьманці? Чи не думала редакція гетьманського органу, що передруковуючи дослівно й без коментарів звіт «Неділі» про візиту гетьманича в американській зоні Німеччини, передрукує купу «глупостів і глупот» і то не про Євтимовича, а про шефа гетьманського руху, помазанника Божого, спадкоємця гетьманської булави, Їх Ясновельможність Гетьманича Данила Скоропадського... Що ж «глупість і глупота» не мають меж.

УНЕВАЖНЕННЯ ДРІБНИХ МОНЕТ

Як повідомляє німецька преса, згідно з розпорядженням «Банку німецьких країн», з 31 березня ц. р. стануть недійсними старі дрібні гроші, а саме: 1) монети початкової вартости в 50 пфеніґів, що мають тепер вартість в 5 пф.; 2) 10-пфеніґові монети з теперішньою вартістю в 1 пф.; 3) грошові знаки провінцій французької зони, що мають обіг лише в ній, з початковою вартістю в 50 пф. Всі ці гроші, що виключаються з обігу, будуть обмінюватись в крайових центральних банках до 30 квітня, після чого жадні претенсії щодо цього прийматись не будуть.

На рецензійному столику

СЛАВУТИЧ ПО-НІМЕЦЬКИ

Jar Slavutycz: „Spiegel und Erneuerung" — Ausgewählte Gedichte Aus dem ukrainischen übertragen von Volodymyr Derzavyn 1949 Frankfurt a. M.

Перед нами маленька книжечка на 20 сторінок в обкладинці, зробленій з тонким мистецьким смаком та з портретом автора, виконаним майстерною рукою знаної української малярки п. Оксани Лятуринської.

До книжечки ввійшли 14 поезій популярного українського поета Яра Славутича, дібраних з його збірок „Співає колос", „Гомін віків", „Правдоносці", „Спрага".

Дібрав поезії та виконав переклад видатний знавець української й світової літератури проф. Володимир Державин. Не можна назвати зібрані в книжечці „Шпіґель унд Ернoєрунг" поезії звичайним перекладом їх з української на німецьку мову. Професор Державин справедливо зауважує, що в книжечці маємо твори Славутича „in einer autorisierten und ziemlich wortgetreuen Übertragung".

Проте кілька поезій збірки являють і дійсні художні переклади, що в них перекладач значною мірою не відійшов від точного змісту та мовних образів ориґіналу.

Чимало проблем висувається перед нами завжди, коли йдеться про художні переклади, чи навіть „передачі" поетичних творів. Адже мистецтво художнього перекладу — то дуже складне й глибоке мистецтво. Взагалі, не може бути мови про т. зв. цілком еквівалентний переклад поезії. Якщо в наслідок перекладу певної національної поезії на чужу мову постає дійсно художній твір, — то годі казати про його цілковиту еквівалентність до ориґіналу, бо кожна мова має свої, лише їй притаманві, національно своєрідні засоби, наповнені так само своєрідним ідейним і психологічним змістом. Тим то, на сьогодні питання про „еквівалентний" переклад уже не є проблемою, над якою треба дискутувати.

Інша справа це якою мірою можна й слід зберігати особливості національного духу, національної психології в чужонаціональній мовно-художній інтерпретації. І чи буде сприйнятий твір, в якому максимально збережено ориґінальні національні риси, чужою читацькою публікою.

Нам здається, що таке питання стояло й перед упорядником збірки „Шпіґель унд Ернoєрунг", і, думаємо, розв'язане воно, загалом беручи, правильно.

Як пише проф. Державин у передмові до книжки, він поставив собі завданням познайомити німецьке культурне суспільство з українською поезією, автор якої незламний борець за волю, незалежність і гідне людини життя свого народу. Відповідно до поставленої мети проф Державин поповнив зміст книжечки такими поезіями, де перед читачем постають образи історичного минулого України („Prudyvus, der Zaporoghenkosak"), овіяні теплим ліричним чуттям картини рідної природи, мелодії й пісні, створені українським народом на його довгому життьовому шляху („Der Teich", „Lenzlied", „Wie lieblich"), постає патетика пристрасної любови до батьківщини й пророчого гніву на „безталанний дріб-синів", що „гризуться, як пси, за хліб" . . . („Zieh her, Gericht", „Orkanengleich komm, Messias").

Яр Славутич — поет, який володіє даром поєднувати епічну мову історика й філософські тези мислення з глибоким і щирим ліризмом. Він справжній багач, бо має цілі скарби української мови-образної, емоційної, музичної.

Важко, майже неможливо передати ці багатства чужою мовою, передати так, щоб не затерти їхнього сяючого блиску, не затлумити їхніх мелодійних тонів.

Проф Державин спромігся з великим успіхом перебороти майже всі труднощі в художньому перекладі й інтерпретації поетичних скарбів Славутича.

Традиційну (ще від Шевченка) художню алітерацію — „І шепче казку сонний очерет" — він передає бездоганно — „Und schläfrig Schilf lallt über Märchenwelt".

Не завжди можна зберегти той самий мовний образ. Тоді перекладач творить нові, відсвіжені образи: „В кільці облуд і полювань" передається через „Im Kreis von Arglist, Hatz und Blut", „сполоханий простір" через „gescheuchter Wege Netz", „...ем жертовно молоде життя" через „frei darzubieten unser Lebensblut", „розпука" через „Verzweiflung Schwellen".

Яр СЛАВУТИЧ, портрет О. Лятуринської

З цих прикладів можна побачити, що образність, яскравість, барвистість поетичної мови Яра Славутича не втрачається на німецьких „перекладах". Іноді навіть навпаки мистецька функція її посилюється („blutfremd" замість „чужинний" тощо).

Але труднощі зростають і стають майже непереборними там, де на шляху передачі української поезії німецькою мовою виникають специфічні національні українські образи й поняття. Як справді передати такі слова як „січовик" („Zaporoghe" в перекладі автора німецької збірки), „паля" („Marterpfahl") тощо? Чи задовольнить нас передача образу „Завів хвилясту, наче в'юн, чуприну" . . . — через „Am Scheitel krausen Schopfs gewellten Fluss". Звичайно ми не кажемо про переклад слова (неукраїнського, по суті) „кошуля" через „Reisekorb"! (це, гадаємо, непорозуміння, помилка).

Та повторюємо таких „важких" для художньої передачі місць обмаль у збірці. А в цілому невеличка книжечка „Шпіґель унд Ернoєрунг" виправдала мету її видання: чужинний читач пізнає з неї, що катастрофічні для України події не зруйнували її духових сил і що навіть на чужому ґрунті українська поезія зростає, квітне й дає свої плоди для вселюдської культури.

Ол. Орж.

ЯР СЛАВУТИЧ

З книги „СПРАГА"

Тирлує тьми поріддя низькочоле.
Терплять поля, уперті, мов ґраніт.
Коли ж потоптані ордою доли
Покриє волі променистий цвіт?

Ввесь світ оглух. Як невигойні рани —
Тіла держав. Апокаліпси мить
Понад сварливим людом окаянним,
Мов божий бич, кометою гримить.

І стугонять, оплакують простори,
Немов чайки, свободовбивчий час,
Цей чорний час, коли в знемозі змори
Меч Азраїла четвертує нас.

Українська музика в Утрехті

1-го лютого відбувся в Музикознавчому Інституті Державного Університету в Утрехті (Голяндія) вечір, присвячений українській музиці. Вступну промову про українську музику та її історію сказав М. Антонович. Доповідач звернув увагу слухачів на музичну культуру Київської України та на українських музик — Дилецького, Березовського, Бортнянського та інших яких европейська музикознавча літерартура визнає за російськими джерелами росіянами. На концертну частину вечора склалися українські пісні в виконанні хору українських богословів з Кулембурґу та солові твори. Цей концерт відбувся на спеціяльне запрошення директора Музикознавчого Інституту відомого голяндського музиколога проф. Смайре.

Чому ЦПУЕ не подумало про таку справу?

Американці не винні

Вельмишановний Пане Редакторе!

Дозвольте ласкаво помістити в Вашому цінному тижневику «Неділя» декілька завваг до недавно поміщеної статті п. н. «Незрозуміле занедбання американців. Коли, врешті «Голос Америки» заговорить по-українськи»

Перш за все треба ствердити, що в українській пресі в Европі немає майже ніякого зацікавлення тим, щоб на хвилях вільного світового радіо залунала українська мова. Оце вперше в Вашому часописі появилася стаття, що порушила таку важливу проблему. Так само наші громадські та політичні чинники й ширші кола громадянства зокрема радіо-слухачі не цікавляться як слід питанням вільного українського слова на хвилях етеру. Отже досі з українського боку властиво нічого не зроблено й тут не треба скидати вину на чужинців. Ми передусім самі повинні пильнувати своїх інтересів. А чейже за минулі чотири роки можна було багато зробити для реалізації українських авдицій в західньому радіо. Тому треба б сказати «Незрозуміле занедбання українців»... Це діло зовсім певно могло реалізувати ЦПУЕ, а тепер УНРада.

Щотижня одержую безкоштовно програмовий зошит «БіБіСі» з Лондону, й «Голосу Америки» з Нью-Йорку. Такі самі бюлетені висилає також Радіо Канада. Всі ці радіо-товариства закликають своїх слухачів написати їм свої завваження щодо подаваних радіо-авдицій. Цікаво знати скільки українських радіо-слухачів написали вже до згаданих радіо-висилень свої зауваження й побажання?

Стверджую, що «Голос Америки» передає англійською мовою на 100 довжинах хвиль. Для Чехо-Словаччини, передають одну годину денно на 19 довжинах довгих, середніх і коротких хвиль, для Німеччини щодня півгодини на 5 коротких та на 5 довжинах середніх хвиль. По-еспанськи на 6 хвилях коротких по півгодини денно. Французькою мовою говорять півтори години на 16 довжинах коротких хвиль та на 2 середніх довжинах, польською мовою говорять годину на 26 коротких хвилях. Ці самі авдиції передає «БіБіСі» на середній та довгій хвилі, а крім того «БіБіСі» надає свої власні польські авдиції чотири рази денно на всіх трьох довжинах хвиль. Для Італії передають на 19 довжинах коротких хвиль одну годину. Італійські радіо-станції трансмітують ще для всієї Італії півгодинну авдицію «Голосу Америки». Три чверти години югославці слухають Америку на 20 довжинах коротких хвиль. Австрія передає американську програму на середніх довжинах Відня, Лінцу й Зальцбурґу, хоч ці радіо-передачі можна слухати в Австрії й безпосередньо з Нью-Йорку й Лондону на 12 довжинах. Мадярською мовою заокеанська програма передається півгодини на 27 довжинах коротких хвиль. Для румунів півгодини говорить 11 різних радіо-висилень, по ново-грецьки також можна почути ці передавання на 9 довжинах коротких хвиль.

На другому місці після англійської мови йдуть передавання російською мовою. «Голос Америки» надає цією мовою тричі денно по півгодини на 46 довжинах коротких хвиль. Всі ці авдиції можна слухати в усіх закутинах большевицької імперії.

Це для прикладу як американці дбають про те, щоб «світ почув вільне слово з вільного радіо». А все таки передавань українською мовою не чути...

Нам українським скитальцям не залишається нічого іншого як самим про це подбати. Як це здійснити?

Пропаґандивний ресорт УНРади повинен приготувати англійською й українською мовами звернення українського народу до «Голосу Америки», до «БіБіСі» та до «Радіо Канада», щоб ці товариства якнайскорше почали надавати свою програму українською мовою. Такий заклик мусить бути надрукований бодай у 100 000 примірниках. Цей заклик-поштівку треба роздати поміж українських громадян. Кожен українець заповняє поштівку, підписує її й висилає до згаданих радіо-товариств. Оплата коштує лише 20 пфеніґів. Адреса:
„Voice of America" New-York 19. N. Y. — BBC London W. C. 2. — Radio-Canada, Montreal, Canada.

Збирати ці звернення і технічно виконати акцію повинен Пласт, СУМ, всякі гуртки молоді при тісній співпраці всього українського громадянства. Я певен, що коли ці радіо-товариства одержать тижнево по 1000 листів у справі українських авдицій то це рішуче спричиниться до негайної реалізації цієї справи. Ця праця не вимагає багато труду, а тільки трохи доброї волі, національної солідарности та... 20 пфеніґів. Це легко здійснити. Коли тепер цю акцію не реалізуємо, буде проґайнований великий шанс українського народу. (Така акція була б доцільнішою від, скажім, руїнницької анкети «Часу» — Ред).

Буду українському громадянству незвичайно вдячний коли й інші наші земляки візьмуть слово в цій важливій справі й подадуть свій конкретний плян реалізації українських радіо-передавань через вільне світове радіо.

К. С.

технік будови шляхів та мостів
Оберфлінтсбах 13, Розенгайм

Від Редакції: Реалізуючи слушні думки Автора цього листа, „Неділя" розпише в наступному номері відповідну радіоанкету.

З діяльности ОУЖ в Діллінґені

28 січня ц. р. в українському клюбі табору Діллінґен, заходами місцевої делеґатури ОУЖ організовано вечір присвячений підсумкам Світового Жіночого Конґресу у Філядельфії.

На початку змістовну інформацію про історію жіночого руху на українських землях зробила п. Білозор Марія — голова Управи ОУЖ в Діллінґені.

Дуже цікавий реферат про підсумки Світового Конґресу Жінок у Філядельфії прочитала п. Ференцевич Іванна. Також було зачитано текст реферату п. Пейн, який вона прочитала українським жінкам на Світовому Конґресі.

Бурхливою овацією зустріли присутні повідомлення про те, що колишня провідниця жінок табору Діллінґен п. сенаторка Кисілевська Олена тепер очолює Світову Федерацію Українських Жінок.

Присутні одноголосно ухвалили надіслати привітальний лист п. сенаторці Кисілевській від усіх мешканців табору.

— 22 січня ц. р. з нагоди Дня Державности в залі українського клюбу мґр Іван Оверко виголосив дуже цікавий і глибокий змістом реферат присвячений 30-ій річниці Соборности і Самостійности України.

— В день річниці трагедії під Крутами українська гімназія організувала вечір. Реферат прочитав учень Лука Костелина. Деклямували: уч. Колосюк О, «Україні» — вірш Бориса Лисянського, уч. Лящук Ірина вірш «Під Крутами» — О. Бабія і уч. Лонкевич Галина вірш «Дзвони» — Б. Лепкого.

— В таборовому театрі відбувся перший показ ритмічного гуртка під проводом Людмили Максимишин. Програма складалася з українських народних та клясичних танків. Брали участь 30 дітей. Показ пройшов успішно і дав велике задоволення дітям та батькам. Гурток і далі продовжує свою працю.

— Цими днями в таборі постало Т-во Рідна Школа. Це Товариство перебрало на себе піклування про долю шкільництва на терені табору. Прийнято статут Т-ва, схвалено бюджет на січень місяць, вибрано Управу, Ревізійну Комісію та Громадський Суд.

— З великим успіхом пройшов концерт в таборовому театрі солістів української опери Л. Горн, Ф. Носенко, Л. Савченка, І. Зайферта, Л. Рейнаровича та І. Рудавського. Музичний супровід Б. Пюрка.

— Цими днями виїхав за Океан відомий український музиколог, педагог і композитор д-р Василь Витвицький. Останнім часом д-р В. Витвицький працював педагогом місцевої Музичної Школи. Тепло прощались з доктором Витвицьким комендант табору мґр. Оверко, культ.-освітний референт, учителі та учні Музичної школи бажаючи нашому композиторові успіхів в його праці на новій землі.

— При чисельній авдиторії в клюбі відбувся авторський вечір Якима Вечери. Автор прочитав свої поезії і зарепрезентував в концертовій частині свою композиторську творчість.

— На свята Йордану Українську Православну Парафію відвідав Високопреосвященний Архиєпископ Ігор і відправив торжественну Службу Божу при численній участі вірних. Заходами Парафіяльної Ради Високодостойному Гостеві влаштовано громадське прийняття.

Петро Павлович.

Радіопередачі в Новому Ульмі

Високоповажаний Пане Редакторе,

В «Неділі» за 20-те лютого ц. р. (ч. 163) поміщена стаття «Незрозуміле занедбання американців». В ній пишеться м. і. про радіопередачі в Новому Ульмі. Інформація подана ульмівським дописувачем, не відповідає правдивому станові справи:

1) Від 1-го серпня 1948 ми реорганізували радіопередачі для наших таборян, встановляючи окремого радіоспікера, обов'язком якого передавати українською мовою все те, що передають різні радіовисильні. Такі передачі відбуваються кожного дня о 20-тій год.

2/3 передач українського мовою користають всі таборяни бо їх передають через таборовий гучномовець.

3) Таборова радіостудія користується 117 голосниками. До них надається кожного дня крім української передачі ще й вістки мовами німецькою, польською й російською із Штуттґарту, Лондону й Нью-Йорку. Названими радіопередачами користуються ті таборяни, що мають гучномовці заінстальовані в кімнатах.

4) Раніш водилося так, що таборовий гучномовець передавав авдиції різними мовами і через це в українському таборі лунали чужі слова що рішуче не впливало корисно на наш табір і тому ми зрезиґнували з чужомовних передач.

5) В таборовій світлиці встановлено гучномовець який передає радіоавдиції різними мовами і з нього можуть користати всі таборяни що не мають голосників по кімнатах.

6) Зауважуємо правдоподібну помилку, що, мовляв таборяни не мають можливости слухати передач українською мовою. Одночасно перший раз довідуємося, що «Голос Америки» і «БіБіСі» дають передачі українською мовою. Якщо це відповідає правді просимо подати нам час і хвилі тих передач і ми радо з них скористаємо.

З глибокою пошаною
За Президію Таборової Ради:

Голова:
Булавка Д.

Секретар:
Зеленяк М.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. 400·—DM, 1/2 стор 200·—DM, 1/4 стор, 100·—DM, 1/8 стор 50.—DM. 1/16 стор 30·—DM, 1/32 стор. 15·—DM Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

Від фінансового Ресорту Виконного Органу УНРади

(В справі „Податку 22 січня")

З огляду на численні пропозиції українських осередків так з Німеччини, як і з інших країн в справі продовження збірки „Податку 22 січня", подається до відома українському громадянству, що термін збірки цього податку продовжено ще на один місяць, тобто по день 31 березня 1949 р.

Керманич Фінансового Ресорту звертається до українських громадських центральних установ в поодиноких країнах та до таборових управ в Німеччині з проханням урухомити збірку податку там, де ще цього не проведено, так, щоби можна справу збірки закінчити до зазначеного вгорі реченця.

Окремі особи, що з якихось причин не мають змоги вплатити податок на збіркові листи, можуть вплачувати його безпосередньо на таке банкове конто:

Bayerische Vereinsbank München,
Zweigstelle Max Weber Platz
Konto Nr. 47 20 64

На грошовому переказі треба зазначити, що це сплата „Податку 22 січня".

Керманич Фінансового Ресорту
Виконного Органу УНРади

Український Вільний Університет
ВПИСИ

на 55-ий черговий, літній семестр 1949 р.

Записуватися можуть особи з закінченою середньою освітою. Вписи приймаються на всі семестри:

1. Факультет права і сусп.-екон наук з відділами:
   а) правничим,
   б) суспільно-економічним.
2. Філософічний факультет.

До прохання про прийняття треба долучити матуральне свідоцтво та інші документи про освіту в оригіналі та їх завірені відписи, власноручно писаний життєпис і три світлини.

Літній семестр 1949 починається 14. березня 1949 р. Студійна семестральна оплата становить 75 ДМ, а вписове 15 ДМ Ціна „правил студій" обох факультетів по 1 ДМ.

Адреса Університету:

Ukrainische Freie Universität München 62
Schließfach 14 (Tel. 44-151)

До вписів треба зголошуватися особисто кожного дня крім суботи в часі від 10—12 год в канцелярії факультетів: München 8, Versailler Straße 4/III (будинок міської школи). Доїзд трамваєм ч. 19 до Ґрільпарцерштрассе.

Ректорат
Українського Вільного Університету.

2-2 b

ЗАКЛИК

До громадян повітів: Добромиль, Любачів, Лісько, Городок Ягайлонський, Золочів, Мостиська, Кам'янка Струмилова, Львів, Перемишляни, Рава Руська, Радехів, Яворів, Коломия, Товмач

Інститут Національних Дослідів при Науковім Товаристві ім. Шевченка, викінчуючи свої праці над національними відносинами Галичини, звертається цією дорогою до громадян-уроджениців або довголітніх діячів вище названих повітів з проханням зголоситися до НТШ, подати свою адресу та назву сіл, про які можуть поінформувати.

Хай ніхто не відмовиться виконати свій обов'язок (як виконали його громадяни інших повітів Галичини) допомогти закінчити працю, яка з кожного погляду є в інтересі українського загалу.

Наукове Товариство ім. Шевченка
Інститут Національних Дослідів
München 62, Schließfach 8, Versailler Straße 4/I/10.

2-2 b

ПОВІДОМЛЕННЯ

Українська Книгарня в Мюнхені, Дахауер Штрассе 9/I, подає до відома, що від дня 20. II. 1949 р. перебрав книгарню на власність

Д-р Кость Церкевич

від дотеперішнього власника

Степана Климишина

який виїхав до США. Українська Книгарня як фірма веде свої аґенди як дотепер і переймає на себе всі зобов'язання зглядом комісентів і боржників на дотеперішніх умовинах.

При цій нагоді дякує Степан Климишин усім клієнтам, як: книгарням, кооперативам, кіоскам, кольпортерам, покупцям і представникам в чужих країнах за співпрацю і поручає всім ставитися до нового власника з таким самим довір'ям, як до нього самого.

Степан Климишин — Д-р К. Церкевич

1-1 b

Вийшов з друку Словник чужих мов:
українсько-англійський
українсько-французький
українсько-німецький
Ціна 5 ДМ.

Альбум взорів українських вишивок, ціна 3 ДМ.

ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН, істор. роман Ф. Дудка, 216 стор. Ціна 4 ДМ.

Замовляти:

Ukrainische Buchhandlung
(13b) Augsburg, Spitalgasse 5.

1-5

До роковин Шевченка

Дм. Чуб „Шевченко в житті" — книга містить мало знані відомості з приватного життя поета та 8 ілюстр. Ціна 1 ДМ в оправі 1,50 ДМ.

Крім цього крамниця має невеликі портрети Шевченка і Франка та картину „Смерть Мазепи" по 20 пф. та листівки із портретами Шевченка, Франка, Антоненка-Давидовича, Любченка та артистки Заньковецької по 10 пф.

Гуртовим замовцям 20 — 30% знижки.

Замовляти:

Buchhandlung »Objednannia«, Stuttgart-Zuffenhausen, Grenadier-Kaserne.

1-1 b

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Хто з інтелігентних українок до 35 літ з Европи або з-за Океану допоможе мені виїхати до США або Канади? Буду вважати таку за мою подругу і з нею радо оженюся. Про мій характер та все інше дізнаєтесь від час листування.

Писати до „Неділі" під „В[illegible]".

1-2

РОЗШУКУЮТЬ

Рідних і знайомих з повіту Рава Руська шукає Павло Кожан,
N.A.E.C. Misson Hostel, Doncaster,
Yorkshire, England.

1-2 z

Хто знав би про місце перебування судді Павла Летія, ур. 1891, який в роках 1945—1949 мав перебувати в західніх зонах Німеччини, просять подати вістку доньці на адресу:

Jaroslaw Turjanskyj - 226. E. 3-rd.
New York City. N.Y. USA.

1-2 z

Кобзар

4-томовий — 724 сторінки — 6 ДМ

Портрети Т. Гр. Шевченка

2-кольорові, розм. 30x43 см 0,60 ДМ

Кольорова картина

„Хата на Полтавщині"

розм 21x30 см 0,60 ДМ

висилає за поштовою післяплатою

W. MURAWSKYJ, (22a) Solingen
Postfach 661

Портрети й картини висилається на замовлення не менше як 15 примірників із знижкою $33\frac{1}{3}$ % (по 0,40 ДМ за примірник)

1-1 z

Українську машинку до писання, майже нову, марки „Ремінґтон", портабільну (валізкова система), з приводу виїзду продам за 350 марок. Зголошення до „Неділі" під „Машинка".

2-2 b

ВІД'ЇЖДЖАЮЧИМ ДО АВСТРАЛІЇ

і всім, хто має намір еміґрувати до цієї країни !!

Радимо придбати книжку, що вийшла з друку і поступила в продаж

„Країна сонця, добробуту й щастя" (Австралія)

Нарис географії, природа, населення, господарство, соціяльно-культурне будівництво країни та її історія (з малюнками) проф Ол. Грушевського. Доступна ціна — 2,60 DM за книжку. При замовленні від 5 до 10 примірників рабат 10%. При замовленні понад 10 примірників рабат 20%. Книжки висилається негайно по одержанні готівки або замовлень за післяплатою. Адреса:

Erich Börries (20b) Göttingen, Gronerstrasse 13

Іван Вовчук фактичним головою ЦПУЕ

Перевиконаний З'їзд

Проф. М. Вєтухів розриває з політикою притакування — „Політбюро" у „Вітамінці" вітало З. Пеленського оплесками

Засідання Головної Ради ЦПУЕ, що відбулося 4, 5 і 6-го березня 1949 року в таборі Зоммеказерне в Авґсбурзі і закінчилося аж пізно вночі на минулий понеділок, вибрало центральні органи ЦПУЕ в такому складі: голова — Василь Мудрий (31 голосів за, 9 проти, 1 утримався), перший заступник голови — Іван Вовчук (24, 11, 4), другий заступник — Ірина Павликовська (27, 9, 3), секретар — Зенон Пеленський (27, 9, 3). Членами управи вибрано: пп. Ярослава Дзиндру, д-ра Романа Слюзара, проф. Миколу Глобенка і проф. Михайла Овчинника. Головою Контрольної Комісії став пан Вол. Блавацький.

Як виходить з наведених даних, інформації, подані в двох останніх числах «Неділі», справдилися майже на 100%. З огляду на те, що пан Василь Мудрий плянує виїхати за океан, фактичним головою ЦПУЕ стане незабаром п. Іван Вовчук. Звертає увагу поворот до активної «політики» ред. Зенона Пеленського. Лідером демократичної опозиції на з'їзді був проф. Михайло Вєтухів, який — після рішучої боротьби — втратив свою дотеперішню посаду і мандат репрезентанта нової еміґрації. Обсерватори нарад підкреслюють, що з'їзд проходив згідно з пляном, виробленим заздалегідь активом бандеро-гетьманської коаліції. Зацікавлення громадської опінії з'їздом — майже ніяке. Наспіли лише 4 «приватні» привіти. Навіть ентузіясти громадської централі підкреслюють, що роля ЦПУЕ на тлі сучасного великого еміґраційного руху значно зменшилася на користь українських керівних органів в Англії, Франції, Бельгії, ну і передусім за океаном. Тим, мабуть, і слід пояснювати, що ширші громадські кола байдуже прийняли до відома факт передання паном Василем Мудрим і його співробітниками з УНДО влади в ЦПУЕ в руки бандерівців і гетьманців. Побачимо, кажуть люди, чи бандерівці щось вдіють, опанувавши вимріяні посади, чи підуть слідами своїх попередників і переливатимуть з пустого в порожнє. Одно ясне: завалити Національну Раду вони не в силі. Запізно!

ОКРЕМІ ЗВІТОДАВЦІ „НЕДІЛІ" ПИШУТЬ:

Зовні нічого не говорить про те, що український табір Сомме Касерне «має честь» (як це твердила Управа табору через гучномовець населенню) приймати у себе З'їзд найвищої нашої громадської інституції. Не було якогось особливого руху. Може тому, що надворі панувала люта зима і морози доходили до 12° Ц. Лише Охорона Порядку (інші казали — Служба Безпеки), яку можна було пізнати по білих опасках на рукаві заклопотано бігала сюди й туди. А було їх, оцих молодих і пристойних хлопців з білими опасками, мабуть, не менше ніж самих делеґатів на З'їзд.

Делеґати були розміщені в кількох клясах школи, дістали коци й деки та розкладні американські ліжка. В клясах було тепло. Харчування було не погане, скорше навпаки. Ваш кореспондент від делеґатів не чув ніде невдоволення, хоч ані президія З'їзду, ані ніхто з делеґатів не вважав бодай за звичайною куртуазією подякувати на закінченні З'їзду керівництву табору за його гостинність.

Пленум З'їзду відбувався в залі СУМу, яка могла вмістити, зважаючи на спеціяльне розміщення столів і стільців окремо для делеґатів, Управи ЦПУЕ і гостей та преси, найбільше яких 120 осіб. Зрештою З'їзд фактично, як це вже стало нашою звичкою, відбувався в кулуарах, за лаштунками, в бічних кімнатах (яких було 2, за них одна досить простора), а то і в інших бльоках.

Монархісти і „революціонери" — одно

Фактично відбулося два З'їзди: один, про який ми маємо змогу реферувати, бо це був З'їзд офіційний і туди були допущені представники преси, і другий З'їзд — неофіційний — що відбувся у пивничному ресторані «Вітамінка» 3 березня ц. р. У цьому другому З'їзді взяли участь представники і делеґати гетьмано-бандерівської коаліції та надійні «співчуваючі». Крім поверхового усталення кандидатур, обговорювано і широко дискутовано ставлення ЦПУЕ до Української Національної Ради. Цей «З'їзд» охоронявся може ще пильніше тією самою «Охороною Порядку» і ваш кореспондент туди не міг дістатися.

Проте нас інформують, що гетьмано-бандерівська коаліція мала дуже великі труднощі під час обговорення кандидатур: бракувало їм людей. Висувався на заступника Голови ЦПУЕ і Керманича Відділу Правної Охорони мґр. Яремко, але цей повідомив, що виїжджає незабаром до Америки, а тому щойно вже на З'їзді знайшли замість нього Д-ра Слюзара, який одначе не стане заступником Голови. Апльодисментами З'їзд у «Вітамінці» привітав бажання ред. З. Пеленського кандидувати. Решта головних кандидатур була усталена так, як ми це бачимо з вислідів виборів на З'їзді в залі СУМу.

Гарячі дискусії викликало ставлення до УНРади. Деякі (гетьманські) «делеґати» на цьому З'їзді обстоювали думку цілковитої неґації УНРади, і протилежно: деякі були за цілковиту підтримку цієї нашої найвищої Політичної Репрезентації (але це не були гетьманці). Зокрема слід відзначити позитивно наставлений до УНРади виступ директора В. Блавацького і, як це не дивно, п. Калинника. Голова і диригент цього «З'їзду», якого волієм тут не називати, повторив свої відомі тези про потребу «доповнення» і «реорганізації» УНРади.

Вже напередодні таборове «радіо» повідомило, що в обох церквах табору з нагоди З'їзду відслужать молебні. У зв'язку з цим наради і відкриття З'їзду почались трохи пізніше. О 11-ій год. 4 березня Голова Василь Мудрий відкриває З'їзд короткою вступною промовою, у якій вітає делеґатів, почесних гостей (двох священиків), гостей та представників преси. Далі п. Мудрий зачитує надіслані привітання з нагоди «1-го З'їзду 1-ої Головної Ради ЦПУЕ» (так офіційно назвали 4-ий З'їзд української еміґрації в Німеччині): від пані І. Павликовської, від колишнього керманича п. Ю. Ревая, від Кодусу, від інж. Ю. Павликовського і... це все... На обличчях делеґатів видно стурбовання, здивовання й замішання з приводу такої малої, ба навіть просто ніякої «кількости» цих привітань та ще до того «хатніх», від «своїх» людей. Делеґати, або бодай більшість з них, усвідомлюють собі, що вони тепер, після постання Української Національної Ради, репрезентують малий відтинок неполітичної громадської інституції...

Отож зачитання привітань не забрало багато часу і голова ЦПУЕ п. В. Мудрий дає слово д-рові Галамаєві для зачитання правильника З'їзду. Правильник розроблений фахово і дає вказівки ведення зборів, порядок виборів і т.д. Зокрема встановлюється на випадок відсутности кандидата на залі засідань — необхідність його писемної згоди бути вибраним на ту чи іншу функцію. Правильник приймають одноголосно. Багато делеґатів, гостей і ми, скромні представники преси, з полегшенням зідхнули: хоч раз буде правопорядок і лад у веденні зборів!

Проф. М. Вєтухів просить слово для подання заяви. Голова Мудрий слова йому не дає. Розгорається перша жвава дискусія — дати чи не дати слово? Голосують: проти — 42, за — 6. Таким чином констатують присутність у залі 48 делеґатів.

Президію вибирають у такому складі: Голова Зборів — Д-р Плющ Василь, заступник — Д-р Біляк Степан, 2-ий голова — Д-р Шумей Дмитро і секретар Д-р Соколишин Олекса. — (Далі буде).

ДЛЯ РЕДАКТОРА «НЕДІЛІ» НЕМА МІСЦЯ НА З'ЇЗДІ

Бюро Головної Ради ЦПУЕ відмовилося видати карту вступу на засідання Головної Ради видавцеві й головному редакторові «Неділі». Коли в п'ятницю 4-го березня о год. 10,30 ранком редактор Которович, маючи в руках запрошення, підписане панами Василем Мудрим і д-ром Кирилом Годованцем, прибув у назване бюро та просив карту вступу в залю з'їзду, керівник бюра відмовився її видати, мотивуючи це фактом, що обов'язки кореспондента «Неділі» виконує вже делеґований нею ред. Павло Котович. На звернену іншим урядовцем увагу, що в залі є ще багато місць і на репліку нашого редактора, що він не просить ніяких допомог, що з них користали учасники З'їзду, лише хоче послухати промови й дискусію, керівник бюра відповів, що має таке доручення і що треба інтервенювати в д-ра Годованця. Зважаючи на таке ставлення редактор «Неділі» відмовився від участи в з'їзді. Формалізм, застосований до особи ред. Которовича, не був стосований до інших гостей і журналістів, навіть таких, які не зв'язані фактично не лише з ліцензованими але й всякими іншими видавами.

Похвальна ініціятива

ШИРШЕ — ПОНЯТТЯ РОДИНИ, БІЛЬШЕ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ ПРИ ПЕРЕСЕЛЕННІ ДП

ЛЕЙК-СЕКСЕС (АНД). Сполучені Штати, Франція, Бельгія і Бразілія відхилили як безпідставний протест Польщі з приводу того, ніби ДП, що є під опікою ІРО, переселившись, звичайно дістають на 50% нижчу заробітну плату проти тієї, яку одержують тубільці.

Як повідомив на засіданні соціяльного комітету господарсько-соціяльної ради ОН Волтер Кочніґ (США), Сполучені Штати підтримують резолюцію, яку подала до ради Франція. Ця резолюція вимагає від держав, що приймають ДП, розширити в новій програмі переселення поняття родини і збільшити відсоток переселюваних втікачів-інтеліґентів і допомогти їм, якщо буде треба, у перевишколі на інший фах. Крім того, резолюція пропонує генеральному секретареві ОН Тріґве Лі і ІРО подати на 9-й сесії господарсько-соціяльної ради, що відбудеться в липні, всі наявні інформації про виконання і перспективи переселенчої програми ІРО.

Від Адміністрації „Неділі"

Негайно стримуємо висилання „Неділі" всім післяплатникам, що не вирівняли заборгування або не надіслали передплати на місяць березень 1949 р.

В наступному виданні „Неділі" оголосимо перестерогу деяким нашим несумлінним кольпортерам, що не зважаючи на кількаразові нагадування, не розраховуються, підриваючи інтереси нашого Видавництва.

Кілька порад „австралійцям"

(Обіцяний лист до приятелів у таборі Фалькенсберґ)

Вже другий місяць кінчається як я в Австралії, але ще досі не вірю, що це не що інше а ця казкова, далека й невідома країна «повна крокодилів, гадів та чорних диких людей, що в пустинних просторах шукають за европейськими липістами». А тепер коли я пізно ввечері купаюся в озері сам сміюся із своїх уяв про Австралію, коли готувався їхати до цього дивного краю. Тепер тут літо. Найгарячіший час у грудні, січні та лютому. Літо триває 5 місяців, зима 3, а весна й осінь по 2 місяці. Найвища температура, що буває в північній частині Австралії, становить + 47° Ц., найнижча в півненній частині — 10° Ц. Літо тут гарячіше як на Україні, але лише вдень. Вечори теплі пахучі й тихі, лише в лісах співають незнані нам птахи, а над озерами жаби рахкають. Дні австралійські, але вечори українські! Тут є австралійці які ще зроду не бачили гадюки, а крокодили живуть лише на півночі в деяких місцях. Дикі люди «абориджени» як їх тут називають, живуть далеко від осель білих у Центральній Австралії. Така Австралія, як думав я або як ще думаєте ви таксамо існує, але вона віттиснена цивілізацією до центру континенту та залишилися неторкненою на півночі Австралії. Але Вікторія, Новий Південний Велс, Квінсленд, побережжя Південної та Західньої Австралії та острів Тасманія сидять міцно на основах европейської культури й цивілізації. Ці території добре пов'язані битими шляхами та залізницею; також морське й повітряне сполучення стоїть на високому рівні. Міста мають дуже гарний вигляд — місцева екзотика, модернізована европейською рукою. Величезні реклями магазинів закликають відвідувати й купувати всякі товари, яких величезна кількість. Трамвай непопулярний бо кожний їде в місто власним автом. Всі вулиці забиті автами від найстарших англійських до наймодерніших американських моделів. Вуличний рух, як в Англії лівосторонній. Публіка міська одягається краще як нпр. в Гамбурзі. На продаж є всякі технічні товари, але вони дещо дорожчі в порівнянні з німецькими цінами. Але харчові продукти та одяг в дуже багатому асортименті й дуже дешеві та високоякісні. Багато городини й овочів.

За 2, 5—3 фунти сім'я живе на широку ногу (норма на тиждень). Гроші тут дуже вартісні.

За 1 день праці звичайного робітника можна купити найкращу сорочку, за два дні праці найліпші черевики, за три тижні найкращий костюм, радіо чи ровер. Села в нашому розумінні не існують, є лише маленькі гарні фарми, розкидані на широких просторах буйної природи. Не дивлячись на високий рівень цивілізації замітна простота в поведінці спокійного доброзичливого австралійця. Інтеліґенції з університетською освітою небагато. В Австралії є 6 університетів але вони будуть на деякий час недоступні для наших людей, бо за навчання треба складати високі оплати. Таксамо дорого коштує удержання в інтернатах. Є ще всякого типу інститути, але й вони дуже коштовні. Зате середні технічні школи (вечірні є теж) доступні для кожного. Вони в кожному, навіть найменшому містечку. При вступі до них треба, звичайно знати дещо англійську мову. Професпілки (Трейд Юніон) мають в Австралії велику силу. Керівництво профспілок в основних галузях промисловости (копальні, залізниця, порти) в руках комуністів. Маса робітників так добре заробляє, що не цікавиться профспілками, лише червоні видирають від працедавців кожний можливий шматок. Цю місію робітники віддають радо в руки комуністів. Уряд в трьох менших штатах складається з ліберальної більшости, а в трьох більших штатах в руках робітничої партії так, що федеральний уряд цілої Австралії спочиває в руках робітничої партії. Англійський король має тут свого намісника генерал-губернатора, який на цей раз є австралійцем.

Клімат Австралії різноманітний від тропічного на півночі до звичайного европейського на півдні та на острові Тасманія. В Нью Савс Велз, Вікторії, частині Квінсленду та на побережжі Вестерн Австралії й Савс Австралії та Тасманії дуже добрий клімат для людини. Деякі недуги зникають самі без лікування. Я сам за цей короткий час значно поправився.

Коли живете коло озера чи річки й коли вмієте належно приготовити їжу а приготовляти є з чого то живете як на курорті. Тут европейська культурна сім'я за короткий час може значно ліпше жити ніж австралійська. Недивно, що австралійки так радо шукають европейців, а австралійці европейок. Одначе найкраща комбінація коли европейці одружуються з европейками. Тоді живеться їм найкраще.

Я вже знаю всі більші міста Австралії, річки, гори, фльору й фавну цього дивного найстаршого континенту. Тут є дивовижні дерева «блек бой» (чорний хлопець), чорний стовбур якого закінчується густим гіллям, що спадає як волосся на голові; «боттл трі» (дерево-пляшка), що виглядом подібне на пляшку. Дуб є також і родить навіть жолуді взимку. Тут дуже багато різноманітної птиці — горобці, ворони, сороки, ластівки какаду й чаплі. Найбільш інтересна й кумедна птиця, це какабура. Вона трохи більша від ворони, голова така велика як і вона. Птиця дуже корисна, бо ловить гадюк. Зловивши, підкидає їх до гори так довго, доки гадюка не згине. Далі вішає її на гілку, сідає над нею й сміється страшним, заражуючим сміхом, що нагадує людський. Тоді злітається багато какабур й усі піднімають такий сміх, що й людина не може утриматися й собі регоче до сліз. Я люблю цього какабуру й тепер не журюся, бо маю де загубити свій смуток.

Австралійський континент віддалений від вас 18000 км і треба їхати туди 36 днів. Як їхати в Австралію, треба мати з собою теплу ковдру, гамак, пару коротких штанців і білу панаму на голову та носити її постійно. Запалити шкіру є час в Австралії, а на морі не відчувається як палить сонце. Зате посидівши на сонці з відкритою головою, можна захворіти небезпечно. Австралійське сонце недолюбує також під собою п'яної голови. А тут цього «зілля» доволі.

Коли наш корабель «Протея» причалив до австралійських берегів, ми відбули короткий лікарський огляд. 846 пар очей побачило нарешті незнаний досі край. В Мельборні на палубу прибули до нас фоторепортери, кореспонденти, діпісти, які вже раніше прибули до Австралії. Австралійські чоловіки, жінки й діти вітали нас на суходолі усмішкою й кивком руки. Нас примістили в таборі на північний схід від Мельборну на річці Мурей. Тут залишається кожний три-чотири тижні, щоб відпочити після подорожі, пізнати австралійські звичаї та навчитися англійської мови. Таксамо привикають до австралійського харчу. Характеристична перевага пісного м'яса.

Нові еміґранти повинні пам'ятати, що до Австралії вільно брати все, що людина заробила своєю працею. Слово «контроля» існує для переляканих, «заберуть» залишилося в совєтах «не можна» існує хіба тільки для нечесних людей. Фотоапарат, радіо, ровер, мотоцикль, авто, тютюн-все можна брати. За деякі речі треба платити мито, але воно невеличке. Контроля відбувається аж в Австралії в таборі 3—5 днів після прибуття. В австралійських портах особливо заборонено продавати або міняти американські долари [illegible] ги ними що хочете.

О. Нікопільський

Preis 40 Pfennig Ціна 40 пфеніґів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 20 березня 1949. Nr. 167

Прояви декомпозиції в партії УНДО

Гетьманський мурин

зробив своє і може залишити залю

Один з кореспондентів «Неділі». що мав змогу обсервувати наради останнього з'їзду ЦПУЕ, повідомляє: передання головою Василем Мудрим найважливіших постів в українській громадській централі в Німеччині в руки бандерівсько-гетьманського бльоку викликало не лише розчарування в тих колах українського громадянства. які досі вважали колишнього віцемаршала польського сойму безстороннім і заперечували його тиху співпрацю з ОУН-р. Воно спричиниться. мабуть. до декомпозиції в центральному комітеті й в членських рядах Українського Національного Демократичного Об'єднання. Два з провідних діячів тієї партії. а саме заслужений парляментарист і правний дорадник української еміґрації д-р Василь Витвицький та колишній посол і теперішній член Виконного Органу д-р Любомир Макарушка не акцептують лінії п. Василя Мудрого. схиляючись до політики демократичної групи очолюва-

В руки проф. Івана Вовчука (на світлині) передав всю владу Василь Мудрий

ної на з'їзді панами Вєтуховом і Масюкевичем. Треба сподіватися. що лінію обидвох названих парляментаристів підтримає також один з найвизначніших ундівських діячів д-р Степан Баран. який у з'їзді участи не брав. Одним з найактивніших прихильників нової «політики» п. Мудрого в УНДО став колишній посол п. Василь Болюх. Він на питання кореспондента «Неділі» з ким піде УНДО. дав характеристичну відповідь — «УНДО піде з тими. що йдуть правильним шляхом». Чи вираз «правильний» — синонім слова «коньюнктурний» пан посол не пояснив.

Декомпозиція загрожує теж — і це цілком логічно — новоствореній гетьманобандерівській спілці. Використавши гетьманців для проведення своїх кандидатур до нової управи. бандерівці вже на самому з'їзді зробили своїм монархістичним колеґам великий афронт. відмовившись більшістю голосувати за те. щоб з'їзд вислав привітання інж. Скоропадському. Про цей момент наш офіційний звітодавець на з'їзді подає таку реляцію:

З'їзд. слухаючи проєкти резолюцій, раптом спиняється над одним проєктом. у якому говориться. що присутні делеґати вітають консолідацію українських сил і засилають сконсолідованим українським політичним силам свій привіт. Д-р Жуківський вносить пропозицію доповнити зглядно уточнити цю резолюцію. Конкретно речення мало б звучати так: «...засилають сконсолідованим українським політичним силам. що знайшли її здійснення в Українській Національній Раді. свій привіт». Треба додати. що перед тим З'їзд мовчки прийняв (без виразного голосування) привіт УГВРаді. Мґр. Яремко вносить пропозицію. щоб З'їзд надіслав привітання також гетьманичеві Данилові Скоропадському. (Чути голоси: Мельникові. Багряному)... Голосується: за перший проєкт Комісії — 21 голос. за другий — з доповненням д-ра Жуківського — 19 голосів. за привітання п. Скоропадському — 7, проти — 9, решта утрималось. Гетьманці. ображені «зрадою» союзників («бандерівців») демонстративно виходять із залі. Мґр. Яремко погану послугу зробив інж. Скоропадському... Делеґати починають сперечатися. чи пройшло привітання УНРаді. чи ні. бо і 21 голос і 19 — творять більшість присутніх делеґатів (було 37), а проти нікого не було. Голова п. Мудрий виясняє. що З'їзд прийняв і проєкт резолюції і доповнення д-ра Жуківського.

Як видно. легковірні гетьманці великої потіхи із своїх теперішніх «союзників» (колишніх запеклих ворогів — пригадайте маси берлінської «дискусії» між ними!) мати не будуть. Це ясно кожній дитині. Бо. скажімо. коли б дійсно Степан Бандера прийшов колись до влади в Галичині (за Збруч і так його не пустять). то яку ролю мав би біля нього виконувати гетьманич. Особистого секретаря? Директора департаменту? Сумніваємося. Двом володарям в одній державі місця немає.

— Дуже пошкоджена під час війни будова церкви пам'яти імператора Вільгельма в Берліні через її загрозливий стан має бути в квітні висаджена в повітря. Згодом така сама церква буде збудована в іншому місці.

Акція Керенського в Нью-Йорку

Як повідомляє аґенство АП. в минулу неділю 25 російських еміґрантів у Нью-Йорку створили комітет визволення Росії від комуністичної диктатури. В інавґураційному засіданні взяли участь майже 50 осі.б. Провідниками комітету стали колишній голова міністрів тимчасового уряду Росії Александер Керенський. президент розгромлених Леніном Установчих Зборів — Віктор Чернов і Рафаїл Абрамович. видалений вождь соціялістичної партії.

Пресова конференція

в Високопреосвященного Владики Івана Бучка

Найвищий достойник Української Католицької Церкви. Їх Ексцелеція Кир Іван Бучко. Апостольський Візитатор для українців-скитальців в країнах Західньої Европи прийняв в суботу 12-го березня в своїй резиденції в Мюнхені-Пазінґу запрошених представників української преси в Німеччині. Високопреосвященний Владика Іван підкреслив свою радість з того приводу. що має змогу під час короткого перебування в Німеччині стрінутися з українською пресою. хоч ініціятива такої конференції не вийшла від нього. Я не публіцистсказав Владика — й говоритиму як український єпископ. а говоритиму радо зокрема про завдання. що лежать на українській пресі. За останні роки українська преса поборювала себе без стриму. бо кожна газета стояла на послугах якоїсь партії. Працівники української преси не цікавилися релігійно-моральним моментом. бо нам ідеться лише про будову України. але не йдеться про будову характерів її громадян. Їх Ексцеленція акцентовано підкреслив. що подібні помилки робили ми вже давніше. а тим часом не треба забувати. що національний фанатизм не може давати такого опору як фанатизм релігійноморальний. Найбільшою небезпекою для українського народу й для знищення християнства є московське «православіє». що йде тепер з благословення Сталіна. для якого працює 75 «єпископів» і 40 000 «священиків». Було б добре. щоб українська преса в своїй діяльності не забувала того релігійного моменту. Архипастир Української Католицької Церкви звернув увагу на різні євангельські секти. що стараються підійти наш народ з українською літературою. На ділі ж кожна секта. це союзник комунізму. бо вона розбиває нашу національну суцільність. Після промови Високопреосвященного Владики. слово взяли журналісти (д-р Юрій Студинський. Роман Ільницький. Василь Пасічняк. д-р Мирон Коновалець. д-р Янів, Остап Павлюк. Роман Данилевич. Євген Пизюр і Г. Которович). які висловлювали Їх Ексцеленції свої погляди і ставили різні запитання або просили поради щодо практичного вирішування різних питань у пресі. Під час широї розмови між Достойним Господарем і представниками преси заторкнено різні цікаві й маловідомі факти. Відповідаючи журналістам. більшість яких зокрема зажурила справа поминання західнім світом героїзму українських католицьких єпископів у зв'язку з акцією проти засуду кардинала Мінсентя. Апостольський Адміністратор пригадав. що Апостольський Престол видав окремі богослужбові книги для українців. а це подія епохального значення. Апостольська столиця жертовно підтримує українських студентів. Багато часу присвячено справі вбивства о. Костельника. Представник «Неділі» просив Їх Високо преосвященство висловити свій погляд на справу інтронізації нового православного патріярха Атенаґораса та перспективи УАПЦ, останнього з'їзду ЦПУЕ, впливу духовенства на міжпартійну боротьбу і заторкнених Владикою стосунків між українцями католиками й православними. Преосвященний Владика відповідав радо і одверто. На його думку. новий патріярх з політичних мотивів не зможе всупереч існуючим оптимістичним сподіванням визнати української автокефалії. Владика підтримує матеріяльно діяльність ЦПУЕ як української загально-громадської інституції. не звертаючи уваги на персональний склад її органів. Їх Ексцеленція є проти

(Кінець на 7-ій стор.).

Разом з усім католицьким світом відсвяткували й українські католицькі кола урочистою Службою Божою в Мюнхені ювілей десятиріччя коронації Святішого Отця. Папа Пій XII замінив в березні 1939 року пурпуру кардинала-державого секретаря білою одежею голови католицького світу. Преса підкреслює, що теперішній Папа з повною посвятою боровся й бореться за справу світового миру. Римлянин з походження, здобув собі Евґеньйо Пачеллі славу мудрого дипломата і послідовного оборонця поневолених та покривджених, зокрема найбільшими ворогами християнства червоними володарями Москви. За кілька тижнів Папа Пій XII святкуватиме теж свій золотий пастирський ювілей. З того приводу наступний рік буде „святим роком". Тоталітарна влада східньо-европейських держав заборонила видавати пашпорти своїм громадянан на прощу до Риму.

Злиття таборів ДП

головна тема на 16-тій пресконференції IPO

16. пресова конференція в Головній Квартирі IPO в Бад-Кіссінґені почалася вшануванням однохвилиною мовчанкою пам'яти співробітника Відділу Інформації Іґальса. що помер внаслідок трагічного випадку.

Ця конференція відійшла від втертого шабльону. який панував на попередніх інформаційних зібраннях журналістів. Замість заздалегідь приготованих відповідей. поставлених на письмі питань, на 16-тій пресовій конференції велася свобідна гутірка між журналістами й референтами Головної Квартири IPO, очолюваних шефом Відділу Інформації містером Райнером. На поставлені усно питання, журналісти одержували негайну відповідь. Лише в випадках. коли справу треба глибше простудіювати або прослідити й перевірити факти. питання треба формулювати на письмі й на них буде подана письмова відповідь або на адресу редакції. яка поставила питання, якщо це справа льокального характеру, або на наступній конференції чи в формі обіжника до всіх редакцій. якщо це проблема загального значення. Так працюватимуть у майбутньому пресові конференції в Головній Кваритирі IPO.

Почав інформації містер Броді. обговорюючи докладно плян злиття таборів ДП. Цей плян IPO опрацювало в зв'язку з тим що чимраз більше скитальців виїжджає до нових місць поселення. Через те виникає потреба ліквідувати ці табори. з яких виїхала більша кількість мешканців. Тих. що залишилися сукцесивно переселюватимуть до інших таборів в міру того. як буде в них вільне місце. Злиття таборів викликане кількома моментами: треба скоротити. упростити адміністрацію. усправнити переселенчу акцію до інших країн. врешті. йти назустріч домаганням армії опорожнювати військові касарні. IPO стало перед важкою проблемою: як найменшими силами та найменше дошкульно для ДП провести цю акцію. яка хоч в початках і неприємна але в майбутньому буде для скитальців корисною. Найдоцільніше зліквідувати цілі ерії й перенести табори в інші. Ліквідуватимуть табори на півночі американської зони та переноситимуть їх на південь. бо там кращі житлові умови Нпр. в 4-ій ерії 70% бараків дерев'яні. Початковий плян передбачував ліквідацію 4-ої. а згодом 1-ої ерії. Але потім рішено почати з 1-ої (франкфуртської ерії). бо на 30 000 жидів. які виїхали з американської зони до Палестини. понад 15 000 походило з таборів 1-ої ерії. В франкфуртській окрузі залишиться лише переходовий переселенчий табір Буцбах та робітничий табір Ганау. Інші табори перейдуть в ерії 2, 5, 6 і 7. На терені франкфуртської округи залишиться ще 15—20.000 людей. які живуть приватно. Для них IPO зорганізує станиці суспільної опіки, правної допомоги. праці та переселення. 4-ту ерію переселять у 5, 6 і 7 округу. У зв'язку з переселенням ДП з північної частини американської зони буде зліквідована фахова школа в Арольсені. зате пошириться така школа в Авґсбурзі. Не відомо. чи вдасться створити нові табори на національній базі. бо треба буде заповняти місця в тих таборах. з яких виїжджатимуть люди. Одначе по змозі IPO старатиметься зберегти цей принцип. Але з другого боку краще. щоб ДП вже в таборах звикали до співжиття в національно мішаних середовищах. бо це буде для них доброю підготовкою до майбутнього життя в США. Канаді. Австралії чи Південній Африці. де люди різних національностей живуть у згоді всуміш. Переселення ДП з півночі на південь викличе. мабуть. незадоволення південно-німецького населення. яке в основному неґативніше настроєне до ДП від своїх північних земляків. але містер Райнер опрацьовує плян освідомної акції серед німецького населення на користь скитальців. Ця акція матиме на меті запобігти також нападам німецьких політичних і громадських чинників та атакам німецької преси на ДП. Для проведення цієї акції використають німецькі радіовисильні. що надаватимуть спеціяльні авдиції для німців про ДП. Буде організована також поїздка німецьких журналістів по таборах ДП. щоб познайомити німецьких людей преси з осягами праці скитальців.

На запит одного з журналістів. чому система навчання й виховання дітей інакша в американській як в англійській зоні. містер Броді назвав причиною такого стану те. що в американській зо-

(далі на 4-ій стор.)

Наради З'їзду ЦПУЕ в Авґсбурзі (Фото „Світ")

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Проф. Іван Вовчук мусить платити . . .

Написав Старий політик

Як відомо, нині відбувається серед української еміґрації в Німеччині, а також і по цілому світі, де вільно мешкають українці, збір «податку 22 січня». Цей податок встановила Українська Національна Рада для уможливлення всієї тої праці, яку нині провадить Виконний Орган у всіх галузях національного життя. Хоч матеріяльні засоби української еміграції, особливо у Німеччині, дуже слабі, все ж громадяни дисципліновано вплачують, по своїй силі й змозі, цей податок (одноденний заробіток, а хто заробітку не має, то довільний даток). Між тим, на великий жаль, в окремих таборах збірщикам податку доводиться зустрічатися із заявами окремих громадян, які зараховують себе до Організації Націоналістів-Революціонерів («бандерівців»), що вони не бажають платити податку, встановленого Національною Радою. Мотив той, що вони, — бандерівці, — є в опозиції до теперішньої Національної Ради, бо вона не відбиває їхніх настроїв, а, крім того нині якраз проводиться анкета «Часу», після якої Національна Рада буде «інакша» і тоді вони будуть платити. І це після того, коли їхній представник в Національній Раді проф. Іван Вовчук згідно зо всіма голосував за податок.

Звичайно, ми не припускаємо й думки, щоби зарядження чи директива про неплачення податку йшла від Проводу Організації Націоналістів-Революціонерів (бандерівців). Одначе оскільки таке наставлення серед прибічників цієї Організації досить поширене і базується на явному непорозумінні, то вважаємо не зайвим нагадати з цього приводу деякі істини з теорії і практики державного права.

Отже, передовсім, все величезне значення постання Української Національної Ради полягає в тому, що з тим моментом українська еміґрація із стану дезорганізації й хаосу вступила на шлях державницький і погодилась застосувати у своєму житті форми й методи державної організації. Вся українська еміґрація, розкидана по цілому світі, стала ніби одною державою, а Національна Рада та Виконний Орган — її парляментом і урядом. І в цьому — повторюємо — все епохальне значення мудрого кроку українських політичних сил, а в тому і «бандерівців», які також вступили до Національної Ради. Українська еміґрація, — а оскільки еміґрація представляє поневолену Націю, то, значить, ціла Українська Нація, — виступає нині перед світом, як одне об'єднане тіло, в імені якого говорить одно-єдине представництво — Національна Рада, зглядно її Виконний Орган. З цим моментом цілий світ знає з ким має діло, знає хто до нього має право звертатись і з ким він, в разі потреби, має говорити. Це є таке досягнення, що кожний хоч трохи тямущий громадянин розуміє, як це досягнення треба цінити й берегти. Це є наша «конституція», а відомо, як кожна держава оберігає свою конституцію і гостро переслідує та карає її порушників.

Це, — так би мовити, — «зовнішній» фасад справи. А тепер «внутрішній» вигляд. Як знаємо, нема на світі парляменту, де б усі посли-депутати були одної партії чи одної думки. І майже не буває ні одної справи, щоб була вирішена одноголосно. Всі, що читають часописи, знають, як часто якесь рішення переходить в парляменті більшістю тільки одного голосу. Але зате у всіх державах світу існує один-єдиний порядок: коли парлямент ухвалив якусь постанову, то вона стає законом і той закон автоматично виконується і нема абсолютно й мови, щоби хтось відмовлявся його виконувати, бо він чи його партія з тим законом не погоджується. Прикладів можна навести цілу гору. Наприклад, у парляменті два тижні змагаються за те, скільки має тривати військова служба. Є ентузіястичні прибічники одного року служби, двох і трьох. Кожна група виставляє за свою пропозицію силу арґументів. Нарешті, малою більшістю проходить — два роки. І з того моменту — це є закон, якому підлягає ціла держава. І так само — в справі податків, освіти, господарського життя, закордонної політики і т. д., і т. д.

Правда, часописи й депутати опозиційних партій можуть і далі обстоювати свої погляди. Але це вже в надії «на майбутнє», а сьогодні і в голову нікому не прийде аґітувати проти виконання нелюбого закону. Чому? Бо це є порушення «конституції», «порядку», бо це є революція і початок анархії. Бо кожний політик і навіть звичайний громадянин розуміє, що коли він, з партійних міркувань, не захоче виконувати сьогоднішнього закону то завтра противна партія не буде виконувати «його» закону, себто іншими словами, державна організація держава перестає існувати.

Отже, з цього пункту стає дуже ясним, як можна і треба розцінювати виступи окремих «бандерівців» проти «податку 22 січня». Тут справа не в сотні чи тисячі марок, а в тім, що такі виступи зміряють у саме серце нашої «конституції», нашого нового державно-правного порядку, нашого величезного національного завоювання. І ми певні, що коли б окремі бандерівці усвідомлювали б собі увесь сенс своїх виступів, усю радість, яку вони роблять найбільшим нашим ворогам, то з подібними заявами вони повстидались би виступати.

Правда, ні для кого не секрет, що Організація Українських Націоналістів-Революціонерів (бандерівців) незадоволена з сучасного стану речей. Вона уважає, що Національній Раді замало її депутатів, а у Виконному Органі вона хотіла б мати найголовніші ресорти. З цього приводу проводиться нині й анкета, що має довести справедливість їхніх домагань. Себто завтра вони сподіваються бути «панами ситуації». І дуже добре, все це в порядку. Але зате сьогодні вони, як справжні державники, мусять показувати приклад у виконуванні законів і розпоряджень.

І іншого виходу нема. Правда, в одному місці один відповідальний бандерівець заявив: ми проводимо анкету, завтра Національна Рада буде «наша», а тому на «сьогоднішню» Раду грошей не збираємо. З попереднього дуже ясно, скільки в такій заяві державницкого «сенсу» і нам лише дивно, що прибічники цієї Організації, перебуваючи у Европі і у світі, нічого не уміють чи не хочуть навчитись. Ось наприклад: недавно в Америці відбувалися вибори президента. Інститут Ґалюпа і вся преса передрікала перемогу республіканської партії та її кандидата п. Дюї, а «Українські Вісті» з Нового Ульму навіть урочисто розпрощались із п. Труменом. Але запитаємо: чи на підставі цих прогнозів хоч одному республіканцеві прийшло до голови не платити податків урядові Трумена. Або й нині: Трумен пройшов проти Дюї більшістю лише одного мільйона голосів (Дюї 18 мільйонів, Трумен понад 19 мільйонів). Уявляємо собі, що у подібному випадку виробляли б у нас деякі партії, а тим часом, ми переконані, що Дюї платить Трумену усі податки до копійки!

І в цім сила кожної держави й державної організації! Кожний державний муж розуміє, що боротьба за владу може точитися, але діло мусить робитися, бо кожний претендент на владу хоче перейняти державу упорядковану, а не дезорганізовану. Тому хоча консерватор Черчіл гостро критикує сучасний робітничий уряд Англії але ми певні, що він не «залягає» ані шилінґа прем'єрові Етлі. Цю ж істину розуміють навіть европейські комуністи: і хоч Торез і Толіятті роблять своїм державам багато свинства, але вони ще ніде й ніколи не сказали, щоб французький чи італійський пролетаріят не платив податків...

То невже ж таке можуть заявляти бандерівці, які твердять що вони: а) державники, б) европейці і в) демократи.

Отже так: коли п. проф. Іван Вовчук, член Національної Ради і заступник голови тої ж Ради є справді державний муж, то він мусить витягнути свій гаманець і до копійки розрахуватись із п. Прем'єром Ісааком Мазепою.

І мало того: мусить рішуче наказати те ж саме усім своїм «дітям» розсипаним по світі...

Що говорить атлантійський пакт?

ЛОНДОН (Ройтер). Як повідомляють з відповідних джерел представники держав, що беруть участь в північно-атлантійському пакті, 7 березня схвалили передати його проєкт урядам цих країн. Проєкт був опрацьований під час конференції представників США, Великобрітанії, Канади, Франції і держав Бенелюксу, що відбувалась під головуванням американського міністра закордонних справ Діна Ечісона. Текст проєкту можна буде вважати остаточним лише після того, як договір схвалять уряди семи держав.

За неофіційним повідомленням зовнішньо-політичного комітету американського Сенату, основний зміст проєкту північно-атлантійського пакту такий. Стаття 1 встановлює принцип мирного розв'язання міжнародніх конфліктів. Ст. 2 зобов'язує держави-учасниці до господарського, політичного й військового співробітництва. Ст. 3 і 4 трактують обов'язки взаємної допомоги й консультації держав-учасниць. Ст. 5 зобов'язує їх вважати напад на одну з них нападом на всіх і негайно вживати окремих або спільних заходів, включно до застосування зброї, для збереження або відновлення безпеки. Ст. 6 детально визначає поняття збройного нападу, а також географічні райони, на які поширюються зобов'язання, зазначені в ст. 5. Південною границею цього району визнано зворотник Рака (23° 27' північної широти). Ст. 7 пояснює відносини Атлантійської Унії до організації Об'єданих Націй і визнає авторитет Ради Безпеки в справі збереження світового миру. Ст. 8 проклямує непорушність всіх міжнародніх зобов'язань держав-учасниць. Ст. 9 стосується організації, потрібної для здійснення умов пакту. Ст. 10 і 11 передбачають між іншим можливість приєднання інших держав до пакту.

ЕЧІСОН ПРО АТЛАНТІЙСЬКИЙ ПАКТ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як заявив на пресовій конференції американський міністер закордонних справ Дін Ечісон, буде вжито всіх заходів, щоб уможливити підписання північно-атлантійського пакту на першому тижні квітня. За словами Ечісона, він уже запросив до Вашінґтону для підписання пакту його учасників з тим, щоб вони подали при цьому свої остаточні висновки щодо пакту.

Ечісон підкреслив, що північно-атлантійський пакт ясно виявляє рішучість Сполучених Штатів та їх альянтів боротися проти аґресії, незалежно від того, з якого боку вона могла б бути. Він поклав на СССР та його сателітів відповідальність на випадок невдачі зусиль досягти тривалого світового миру. Поведінка Советського Союзу гальмувала опрацювання цього історичного бльоку, обговорення якого вісьмома державами вступило тепер в прикінцеву стадію.

КОНТРПЛЯН

Москви проти атлантійського пакту

БЕРЛІН (ЮП). Інформації, що проникають останніми днями «з-за залізної заслони» на захід, вказують на те, що комуністи мають намір після підписання північно-атлантійського пакту створити східній контрбльок і викликати в західніх державах страйки й заворушення. Комуністичний контрплян нібито був опрацьований на недавній таємній конференції теперішнього советського міністра закордонних справ Вишинського з провідними комуністичними діячами в Карльсбаді. В зв'язку з цим в звичайно добре поінформованих колах кажуть про те, що разом із змінами в советському міністерстві закордонних справ зроблено значний перерозподіл сил і в Політбюрі. В цій організації, що керує як внутрішньою так і зовнішньою політикою СССР, тепер — згідно з тими вістками — остаточно забрали владу секретар центрального комітету комуністичної партії Маленков і міністер внутрішніх справ і шеф таємної поліції Берія. Зв'язаний з цим новий розклад сил спричинив кінець-кінцем демісію Молотова як міністра закордонних справ. В колах, що передали цю інформацію, дуже сумніваються при цьому в теперішньому обсязі повновлади самого Сталіна.

ТУРЕЧЧИНА БАЖАЄ СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКОГО ПАКТУ

ІСТАНБУЛ (ЮП). Як дізнались в звичайно добре поінформованих колах, Советський Союз просив турецький уряд висловити свій погляд на північно-атлантійський пакт. Туреччина, згідно з цим повідомленням, відповіла Советському Союзові, що вона «зацікавлена в реґіональному пакті оборонного характеру». В турецьких офіційних колах відмовились підтвердити цю вістку. — За іншим повідомленням з Анкари, турецький міністер закордонних справ Садак, повернувшись з Парижу після переговорів про пляни Маршала, заявив представникам преси, що Туреччина бажає укладення середземноморського оборонного пакту, подібного до атлантійського. Проте щодо цього не схвалено ще певного рішення. За словами Садака, досі ще не зроблено жадних кроків до опрацювання такого середземноморського пакту.

ЩО ВІЛЬНО І НЕ ВІЛЬНО ВІДЗНАЧАТИ СОВЄТСЬКИМ САТЕЛІТАМ

ПРАГА (ЮП). Як повідомляє з Букарешту офіційне інформаційне аґентство «Радор», 9 березня всі румунські газети святково відзначили 59-й день народження перед кількома днями перед тим звільненого з поста міністра закордонних справ заступника советського міністер-президента Молотова. Так само відзначили 59-у річницю Молотова й празькі газети. Молотова називали при цьому «одним з найвидатніших советських діячів». Разом з тим перша річниця смерти колишнього чехо-словацького міністра закордонних справ Яна Масаріка нічим не була відзначена ні в пресі, ні в радіо і ніде взагалі в ЧСР.

ГОСПОДАРСЬКА КРИЗА В АРҐЕНТІНІ

БУЕНОС-АЙРЕС (АП). Арґентінський парлямент 101 голосом проти нуля схвалив зміну арґентінської конституції, що уможливлює переобрання державного президента Перона. Перед голосуванням майже 50 опозиційних депутатів-радикалів покинули залю. Пероністи гукали їм вслід: «Боягузи!» На останніх виборах в грудні 1948 р. пероністи дістали 109 з 158 місць в парляменті.

(ЮП). Арґентінський уряд наказав сконфіскувати всі наявні запаси паперу арґентінських газет. Цей папір перебуватиме відтепер під контролею уряду, який розподілятиме його між газетами в міру потреби.

10 березня президент Перон заявив у промові, що найближчим часом Арґентіна повинна буде принести певні жертви, потрібні для повного оздоровлення господарства і забезпечення незалежности країни. Він додав до цього, що Арґентіна перебуває нині в стані відчутної кризи, пов'язаної проте з тим хаосом, що панує в усьому світі. Через те, що фактично в усіх державах світу наявна інфляція, неможливо запобігти подібній фінансовій кризі і в Арґентіні. Перон висловився при цьому проти долярової позики в США. Як він підкреслив, арґентінське населення повинне усвідомити собі серйозність становища. Тому він і вважає потрібним говорити цілком щиро. Проте він переконаний, що країна знов рушить вперед, якщо населення прийме на себе потрібні жертви.

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— Грецький уряд притягнув до судової відповідальности одного грецького генерал-майора та шість офіцерів штабу за неспроможність відбити у повстанців обкладене ними місто.

— Незвичайної сили зливи перетворили у «внутрішнє море» північно-західній район завжди майже безводного штату Нью-Савс-Велз в Австралії. Літаки скидають харчі 1 300 мешканцям, відтятим повінню від зовнішнього світу.

— Грецька поліція викрила змову проти шефа американської військової місії в Греції генерала ван-Флета. Змовників заарештовано перед заплянованим атентатом.

— Французький президент Оріоль вимагав «об'єднання всіх французів» і підкреслив неможливість для Франції лишатись ізольованою і неозброєною, коли інші держави об'єднуються і озброюються.

— Ізраель і Трансйорданія підписали на Родосі угоду про припинення бойових дій, після якої має бути укладений договір про перемир'я.

— На виборах в Південно-Африканській Унії націоналісти (партія Маляна) дістали 85 місць, партія єдности (Смутса) — 78 і робітнича партія та незалежні — по 3 місця.

— Кількість безробітних в Баварії перевищила вже 350 000 (крутло 4% населення), 151 підприємство припинили своє виробництво.

— Тіто заявив про готовість прийняти назад до Юґославії близько 100 000 юґославських фолькcдойчерів, яким обіцяє повернути права юґославського громадянства.

— У Венеції під час вистави в одному театрі завалилася стеля. 20 осіб тяжко поранені.

— На брітансько-советському зональному кордоні німецький прикордонний поліцист боронячись застрелив советського вояка, що, перебігши кордон, намагався відібрати речі у двох жінок.

— 5 березня один американський літак берлінського повітряного мосту зазнав аварії над советською зоною. Чотирьом літунам пощастило врятуватися на парашутах, один розбився разом з літаком.

— На північний схід від Салонік знищено банду з 800 грецьких повстанців.

— Повстання, що вибухло 27 лютого в сіямській столиці Банґкоку, після запеклих боїв і початкових успіхів повстанців, придушено.

заслони. Воно мусить простудіювати можливості допомоги цим втікачам.

Кожний ДП-приватник, який живе в тяжких матеріяльних умовах, може звернутися до місцевих іровських чинників і на індивідуальній базі одержати допомогу. Генеральної розв'язки цієї проблеми немає.

Питання: Які консеквенції матиме репатріяція советської репатріяційної місії з американської зони? Містер Райнер відповідає: Комісії вже немає, її функції перебрало представництво советської військової влади, яке має репатріяційний відділ.

На питання, чи референти ІРО мають право втручатися у внутрішньо-таборові відносини, містер Райнер дав позитивну відповідь.

Два питання стосувалися українських справ: в переходовому таборі «Інфантерi-казерне» в Авґсбурзі звільнено з праці 37 українців, мотивуючи тим, що вони живуть в таборі «Зомме-казерне», який ліквідують. Одначе ці люди мають бажання доїздити на працю. Містер Райнер обіцяє прослідити справу й дати відповідь на письмі.

Друга справа: На 800 ДП, які виїхали до Австралії як українці, лише 200 після прибуття на місце заявили себе українцями. Що може зробити ІРО, щоб такі випадки не мали місця в майбутньому, бо люди, які виїжджають подають фальшиво свою національність як українську потім часто компромітують добре ім'я українського народу. Містер Райнер заявляє, що бюра переселення одержать інструкцію, щоб вимагали від ДП, які записуються на виїзд, посвідку національної приналежности від Національних Комітетів.

На питання, чи правда, що в Гамбурзі на конференції в справі німецьких утікачів рішено взяти їх під опіку ІРО, керівник Відділу інформації відповів, що ця інформація подана невірно. Вони мають перейти під опіку Об'єднаних Націй.

Обговоренням внутрішньо - пресових справ закінчилася 16 пресова конференція в Бад-Кіссінґені. При обговоренні цих справ, між іншим, містер Райнер повідомив журналістів, що до всіх ерій ІРО вислано обіжник про визнання активним журналістам, які працюють у ліцензованих газетах і є на списках працюючих в бюрах праці ІРО, цигаркового приділу першої категорії.

За допомогу працівникам пера

Тяжке лихоліття, що його переживає тепер український народ на окупованих ворогом українських землях, викинуло за межі Батьківщини численну українську політичну еміґрацію. Разом з цією еміґрацією вийшли на чужину й сотні українських робітників пера, зокрема журналістів, з яких більшість перебуває ще сьогодні по таборах скитальців у Німеччині. Серед цих журналістів є багато старших віком, заслужених українських діячів, а також колишніх в'язнів і засланців советського німецького й інших окупаційних режимів. Дехто з них, з огляду на свій вік або лихий стан здоров'я не в змозі виїхати з Німеччини на якусь фізичну працю. Тому Спілка Українських Журналістів у Німеччині звертається з закликком до всіх українських часописів, журналів і видавництв у Сполучених Штатах Америки, в Канаді та в інших країнах затрудинити у себе хоч по одному з українських журналістів, що перебувають ще в Німеччині, та уможливити їм переїзд до відповідної країни. Цим способом віддасться велику і заслужену послугу ветеранам українського писаного слова, а одночасно українські видавництва за океаном придбають для себе висококваліфіковані журналістичні сили, всебічно обізнані з сучасним станом українських земель.

Звертатись у цій справі просимо на таку адресу:

Dr. Z. Horodyskyj, Urkrainische Journalisten-Union in Emigration, München 27, Rosenheimerstraße 46a I. Germany US-Zone.

Всі українські часописи в Европі і за океаном просим передрукувати цей заклик.

За Головну Управу Спілки Українських Журналістів у Німеччині:

Микола ЛІВИЦЬКИЙ, голова

Павло КОТОВИЧ, референт професійно-персональних справ

Зенон ГОРОДИСЬКИЙ, ген. секретар. Мюнхен, 1-го березня 1949 р.

ЗАКОН ПРО ШПИГУНСТВО В США

Американська палата репрезентантів схвалила законопроєкт про шпигунство. Законопроєкт уможливлює роботу американської інформаційної служби і контррозвідки закордоном, а також забезпечує право азилю колишнім комуністам, що дають американцям інформації. Законопроєкт передають тепер до Сенату. (ББС).

Звіти кореспондентів „Неділі" з Авґсбурґу

ЦПУЕ однопартійна установа

(Продовження з попереднього числа „Неділі")

Проф. М. Вєтухів від імени більшости діючої Управи ЦПУЕ складає заяву, мотивуючи поважними арґументами, що вибори до Головної Ради ЦПУЕ не проведено так, щоб їх можна було вважати за правні.

В залі замішання, констернація... Виступає п. Мудрий та багато інших делеґатів, полемізуючи «за» чи «проти» декларації Вєтухова. Загальний галас: делеґати, ба подекуди й гості, між собою гаряче дискутують. Голова марно закликає до порядку. Щойно коли приносять дзвінок, голові, з допомогою цього інструмента, до якого всі ще звикли з школи, удається повернути сякий такий спокій. Заяву передають до Мандатної Комісії (?), яка згодом у своєму звіті про неї зовсім не говорить. Це й так було зайве: перших два дні численні виступи, декларації і заяви оберталися навколо цієї події.

Все „законно і в порядку"!

Д-р Роман Слюзар докладає зборам про діяльність ЦВК, яке відбуло на протязі звітного часу (щось півтора року) 8 пленарних засідань та 4 засідання президії. Основним завданням Центральної Виборчої Комісії було якнайскорше провести вибори, для здійснення якого «довелося часто ужити енерґії». Найбільші трудноці були в Мюнхені і в англійській зоні. Найвищий Громадський Суд скасував вибори делеґатів, що їх провела Центральна Виборча Комісія в Мюнхенській області, а тому були проведені нові вибори 31 січня ц. р. У зв'язку з виборами було 51 протестів, з того до Найвищого Суду прийшло 35; у двох випадках сторони погодилися, тобто більшість віддала частину мандатів меншості.

Д-р Мацьків Т., голова Найвищого Суду бере слово і, відповідаючи на питання деяких делеґатів, повідомляє, що він ще не мав часу простудіювати зміст декларації проф. Вєтухова і на питання, чи Рада формально правильно скликана — обмежується цитуванням різних §§ Статуту і Виб. Правильника; на питання, чи праця ЦВК була правна — цитує § 65 Виб. Правильника і зазначає, що сьогодні можна хіба критикувати, але не заперечувати працю в цілому. Нарешті, на питання, чи вибори були правні, відповідає, що Суд займається лише конкретами: було в Найвищому Суді лише два протести, які домагались уневажнення виборів і в обох випадках Суд вибори уневажнив, в наслідок чого відбулися нові вибори (Мюнхен і Вюртемберґ-Баден).

Дир. Бігун заявляє, як член Центр. Виб. Комісії, що там праця провадилась «президіяльно», з частими порушеннями пропорційности, а тому він не бере на себе відповідальности за працю ЦВК. Зокрема п. Бігун стверджує, що Обласний З'їзд в Авґсбурзі був неправний, бо в ньому брали участь і представники Інґольштадту, який у системі ЦПУЕ не належить до цієї области. До процесу з приводу перших «виборів» в Мюнхені прийшло випадково, бо промовець мешкає в Мюнхені і бачив на власні очі ці «методи». У всіх інших областях вибори не були проведені краще, але нема Суду там, де нема скарги.

В своєму заключному слові д-р Слюзар відкинув обвинувачення дир. Бігуна, вказуючи на трудноці праці і на те, що сам п. Бігун не завжди бував на засіданнях пленуму ЦВК.

ЕМІҐРАЦІЯ ЗАЛИШАЄ НІМЕЧЧИНУ

Від імени всієї Управи і за всю діяльність ЦПУЕ говорив п. Василь Мудрий. Промовець зокрема поінформував присутніх, що статистично охоплена органами ЦПУЕ кількість українців-еміґрантів в Німеччині в кінці березня 1946 р. дала 177,730 осіб, на 1. 8. 1948 р. вже налічувалось лише 88.275 осіб, на 1. 1. 1949 вже в трьох зонах 82,000 осіб. Сьогодні — ще менше.

Натомість нашої еміґрації збільшується в Англії, Бельгії, Франції, а останніми часами за Океаном. Зокрема в Англії наша еміґрація найкраще організована: СУБ (що має індивідуальне членство) об'єднує сьогодні понад 21,000 осіб.

В березні 1948 р. затверджено в Головній Кватирі ІРО статут ЦПУЕ і нотифіковано його Головній Квартирі Армії. На майбутнє треба буде подбати про затвердження статуту ЦПУЕ у відповідних німецьких урядах, а для цього треба буде перебудувати організацію на принципі індивідуального членства.

З діяльности ЦПУЕ п. Мудрий найбільше спинився на організації тижня української культури, на европейській Конференції Допомогових Українських Організацій Европи в Авґсбурзі 11 і 12 вересня м. р. і з приводу організації Всеевропейського Координаційного Комітету в Лондоні.

Верифікаційна Комісія у своєму звіті, (який зачитав п. Сердюк), ствердила, що вона переглянула стенографічний протокол (285 сторінок) попереднього З'їзду і «маркантні місця навіть прочитала» та просить діяльність цієї Комісії взяти до відома. З'їзд прохання задовольнив.

На цьому скінчився перший день нарад.

Нетемпераментні звіти й темпераментні виступи

Д-р Мацьків читає звіт Найвищого Громадського Суду. Інформує про кількісний склад НГС та розповідає про діяльність як цієї найвищої нашої судової інстанції, так і про діяльність (місцями бездіяльність) Обласних Судів та цілковиту недіяльність (в наслідок того, що ІРО завело таборові Дисциплінарні Комісії) Таборових Судів.

Із звіту Мандатної Комісії довідуємось, що двом делеґатам відмовлено права голосу тому, що вони були запізно вибрані і ще не минув термін можливих протестів проти їхнього вибору.

о. Петро Стельмах жадає, щоб його, як представника УАПЦ (соборноправної) було допущено на З'їзд нарівні з представником УАПЦ (синодальної). Після вияснення, які подав голова З'їзду Проф. Д-р Плющ, допущено о. Стельмаха, як гостя.

Вибирають Комісію Матку у складі: Базилевський Микола, Біляк Степан, Мірчук Петро, о. Харина Мирослав, Шеґедин Мирослав.

Друга бомба

Інж. Тарнавський зачитує заяву такого змісту:

«До Президії З'їзду.

Стверджуючи, що З'їзд делеґатів у Авґсбурзі 4 березня 1949 р., порушивши статут і Виборчий Правильник ЦПУЕ, знехтував громадське порозуміння в Діллінґені та розминувся з демократичними методами пропорційности, а тому не є правомочною Головною Радою ЦПУЕ, підписані делеґати, поділяючи спільний протест 6-ти членів Управи, ЦПУЕ, заявляють, що не беруть відповідальности за постанови і наслідки З'їзду та припиняють свою активну участь в З'їзді».

Заяву підписало 9 делеґатів, пізніше додатково підписало ще двоє делеґатів.

Василь Мудрий хвилюється

Виступає явно схвильований Голова ЦПУЕ Василь Мудрий:

— Мотиви, — каже він, — взяті з повітря. Було скрізь застосовано систему пропорційности. Це є диверсія про футуро! Лиха послуга для нашої еміґрації. Як ми розіб'ємо ЦПУЕ, розіб'ємо й УНРаду, яка вам дорога, а мені може ще дорожча!, — підвищує голос п. Мудрий.

Д-р М. Масюкевич перебиває промовця:

— Прошу на делеґатів не кричати!

Мидрий: Говорю я і я маю право говорити!

Масюкевич: Але я маю більше права! Ви виїжджаєте до Америки, а я тут лишаюся! (Оплески). Падають слова про генерала, що опускає своє військо. В залі замішання, крик. Голова зборів дзвонить.

Масюкевич перекрикує галас: Прошу закликати до порядку пана Мудрого! Що він дозволив собі сказати на адресу професора Вєтухова!

Мудрий намагається продовжувати свою промову спокійним голосом:

— Я попав у своєрідний піднесений настрій. Я порушив справи, які йдуть від серця. Який я генерал, що опускає військо? Звідки ви знаєте?

Масюкевич: — З достовірних джерел!

Мудрий продовжує: — А якби я й виїжджав? Чи там нема наших людей? (Голос з лав гостей: — «І посад?») Чи я колись ставив свої приватні справи понад громадські? Чи я не дав свого імени тоді, коли багато з вас жило під псевдонімами? Чи розвалювати ЦПУЕ — в нашому інтересі? Я не знаю, чим я образив професора Вєтухова (З місць: — Ви вжили слова «Барабаш»!) Ні, цього слова я не вжив! Аджеж я голова, а проф. Вєтухів — заступник: вільно нам кожному по-своєму насвітлювати факти! Мені прикро, що дійшло до інциденту. Я нікого не хотів образити, але упередження п. Масюкевича до мене таке, що він мене перекричав... (Для заспокоєння читачів додаємо, що в кінці З'їзду панове Мудрий і Масюкевич... цілувалися! Ред.)...

Голова дає слово д-рові Масюкевичу, але той відмовляється. До слова приходить Д-р Галамай і прочуленими виразами закликає до згоди, до «духу Діллінґену», до компромісу між більшістю і меншістю. Промовець заявляє, що він проти позалаштункових махінацій, але тут треба, щоб обидві сторони зійшлися. Я просив би не втікати з поля бою чи праці!

Заступник Голови ЦПУЕ проф. Вєтухів стверджує, що теперішня меншість працювала для добра загалу. Те, що ми чули (заява 9-х делеґатів) — це наслідок. Причина цього — те, що у наших таборах є два табори: один стоїть на ґрунті «керування», а другий — демократії. Представники обох ментальностей мусять в інтересах України співпрацювати. Не лиху послугу робимо ми, а хтось інший. Діллінґен? Давайте його триматись. Але ми чуємо, що досить «гнилих компромісів». І так добре! Промовець від імени 6-х членів Управи заявляє, що вони підтримують і далі свої тези про неправність З'їзду.

Дир. Блавацький закликає до згоди, зазначаючи, що партії мають свої маневри проводити на терені УНРади, яка є політичним органом, а не тут, на терені громадської організації.

Всьому винна „Неділя"!

Проф. Вовчук говорить про те, що він одержав летючку Союзу Земель Соборної України і хоче бачити зв'язок між виступами опозиційних делеґатів і цією летючкою. Він теж незадоволений виступами преси, яка пише про деяких осіб, що женились «з галичанками», так ніби галичанки не українки та інші нісенітниці. Промовець, звертаючись у бік представника «Неділі»: Чому пишуть?

Представник «Неділі»: — І зараз пишуть!

Вовчук, (підносячи голос): Щоб і далі руйнувати!

Представник «Неділі»: — А ви не кричіть...

Вовчук (заспокоюючись): Це я на самого себе кричу.

Преставник «Неділі»: Коли так, не протестую, бо, мабуть, по заслузі.

Вовчук продовжує: Тут не в ментальностях справа, а справа в двох системах демократії: одні хочуть, щоб було як у Франції, а другі орієнтуються на англосакську систему. Коли отих 12 (опозиція. Ред.) хочуть вести, нехай ведуть. Але нехай ведуть. Але нехай про це своє бажання скажуть виразно.

Після виступів п. д-ра Мірчука П. та ще кількох промовців, слово взяв п. Мудрий. Голова ЦПУЕ рішуче відкинув обвинувачення СЗСУ, висловлені цією організацією в летючках, осудив їх, як антисоборницькі та ствердив, що ця організація стала жертвою хибних інформацій. На терені ЦПУЕ ніколи і ніхто з чинників Управи не провадив діяльности, яка йшла б у розріз з тенденціями справжньої соборности. Так само голова ЦПУЕ рішуче відкинув твердження про те, що чинники ЦПУЕ громадян УНР силоміць записували як громадян Речі Посполитої. Що деякі наші еміґранти так робили, боячись насильної репатріяції, це правда, але не ділось це на суґестії ЦПУЕ. Голова скінчив свою промову так: «Я протестую проти інсинуацій СЗСУ. Намагання посіяти розбрат між «сходом» і «заходом» — це праця, з вислідів якої сміятиметься третій!»

На цьому скінчився 1-ий день З'їзду.

„Просимо бабів лишити в спокою!"

Інж. Бибик Василь, складає звіт Контрольної Комісії, який він побудував за окремими відділами ЦПУЕ.

1) Генеральний Секретаріят — не все гаразд, бо відійшли добрі і запрацьовані робітники. В листопаді, в наслідок хвороби, і сам Керманич Д-р Гірняк відійшов від праці, а головним секретарем став Д-р Годованець.

2) Організаційний відділ (Керманич Д-р Галамай) мав добрі наміри, але вони в багатьох випадках тільки намірами й лишились. Намагання все полагодити компромісово не завжди давало добрі наслідки. Так, комендант табору в Інґольштадті наважився не скоритись Президії Управи ЦПУЕ.

3) Відділ Правної Охорони (Д-р Витвицький) полагоджував добре і належно свої справи. Зокрема цьому Відділові вдалось вилучити з-під німецьких «Шпрухкамер» справи вояків нашої Дивізії та багато інших справ. Для більшої карности, на думку КК, слід би було

ТАЄМНІ РАКЕТИ ПАДАЮТЬ БІЛЯ ШВАЙНФУРТУ

На протязі кількох місяців в американській зоні Німеччини впали чотири таємні ракетні стрільна. Про цей факт згадано щойно тепер, хоч перша ракета впала вже в жовтні 1946 року, а остання на початку лютого ц. р. Всі чотири ракети впали в цьому самому районі на схід від Швайнфурту. Німецький поліціянт, який зауважив льот останньої ракети, оповідав, що вона летіла з північного сходу, отже з советської зони в напрямі на південний захід. Ракета тягнула за собою довгий огнистий хвіст, подібний до хвоста комети. Яма, де вона впала, мала 7 кроків ширини й тільки 10 цалів глибини. Отже ракета не мала в собі вибухової речовини. Знавці досліджують фраґменти останньої ракети. Із залишків двох попередніх ракет спеціялісти не зуміли зреконструювати стрільна, ані навіть ствердити, яка була його погінна сила.

вироки наших Судів оголошувати в пресі.

4) Відділ Суспільної Опіки вів фактично і єдиний, що там працював, полк. Рибарчук. Безсторонність і взірцева бездоганність у веденні канцелярії. Недолік: на місях не було створено Рад Суспільної Опіки.

5) Культурно-освітній Відділ. (Проф. Білецький, проф. Хустинський). Не видно широти праці. Єдина ділянка, яку відділ бездоганно опанував, це середнє шкільництво. Мало видно праці в позашкільній освіті, в підвищенні кваліфікації учителів, нема системи в інспекції шкіл, фахова освіта випала, опинившись чомусь у Відділі Праці, неуважне ставлення до справ мистецьких...

6) Відділ молоді (Мґр Рак). Контрольна Комісія підкреслює працю цього відділу і РФК, які спільно доклали зусиль у справі ДП-Олімпіяди і де ми здобули значних успіхів. Але пляну праці не видно і нема пов'язаности з КОВ.

7) Відділ Інформації (Пеленський, В. Маруняк) працював майже без фінансових засобів, тому й не міг дати належного ефекту. Навіть наше власне громадянство не було належно інформоване.

8) Відділ Жіноцтва (пані Павликовська) дружньо співпрацював з Об'єднанням Українських Жінок (голова пані І. Павликовська), але траплялось, що голова ОУЖ не завжди виконувала розпорядження Керманички Відділу Жіноцтва.

9) Відділ Переселення провадив роз'яснювальну роботу. Саме переселення і керування ним перебрав ЗУАДК.

10) Інж. Шабельський відчитує, згляднo дає пояснення від Контрольної Комісії у справі контролі Фінансового Відділу. (Керманич проф. Ламша). Констатується уміле і бездоганне ведення Фінансового Відділу. Організаційні, бюрові та господарські витрати у першому півріччі займають 23,8% всіх витрат, культурно-освітні — 36,2% а допомогові — 12,4%. У другому півріччі: господарські та організаційні — 35,3%, а культурно-освітні і допомогові — 24%.

В дискусіях по звітах перше слово бере п. Сердюк, який стверджує, що п. Вовчук, якого він знає ще з України, ніколи членом компартії не був, і що за нещасний випадок у 14-ій школі він був суджений. Преса тоді навіть писала про «Вовка в овечій шкурі» і т. п.

Проф. Чугаєвський вважає, що треба було б запросити теж представника УАПЦ (соборноправної), бо ми стоїмо на принципах свободи сумління і рівноправности всіх віровизнань.

Дир. Блавацький висловлює радість, що капеля бандуристів виїхала як цілість до Америки і просить вжити заходів, щоб і інші ансамблі могли виїхати як цілість. Друге питання, якого хоче

торкнутись промовець, це те, що колись «Неділя» була обіцяла написати репортаж п. з. «Збруч пливе в Діллінґені». До репортажу не дійшло, але тепер цей часопис матиме право написати репортаж під заголовком «Збруч пливе в Авґсбурзі». Насправді ж це «баба Параска з Кононівки під Каневом посварилась з бабою Палажкою з Копичинець» (Чути голос пані Івченко: «Лишіть вже тих бабів у спокої!»). Промовець: Добре, тоді це сварка дядька Тараса з вуйком Опанасом. Але зле, коли відповідальні люди виступають з такими промовами і деклараціями...

Слово бере проф. Вовчук і говорить про Суспільну Опіку та переселенчі справи. Вважає, що треба відновити Переселенчу Управу.

Також мґр. Дзиндра спиняється подіовому над діяльністю попередньої Управи і вважає, що вже досить на відтинку Організаційного відділу було «гнилих компромісів», а треба до неслухняних вжити санкцій, зокрема з допомогою преси. Щодо заяви меншости промовець вважає, що потрібний «Діллінґен». Інакше ви виступите звідси, а ми з УНРади і що з того вийде? УНРада потрібна і ми її не збираємось валити.

Інж. Бибик, як завжди, своєю промовою і несподіваними гіперболями — захоплює всю залю. Він протестує проти спроби обмежити час для представника Контрольної Комісії. Контрольна комісія, — каже промовець дослівно, — може звітувати два місяці (Сміх). Не зводьмо себе до повітового з'їзду сільських старостів у Кобеляках. Ми перед розбиттям, а більшисть цього не розуміє і голосує так, як накаже «провід», або «лідер». (Дзиндра: Не кричіть!) Промовець: Якщо боїтеся за свої барабанні плівки, пересядьте далі!... «Вибори» у нас так проходять, що низи нічого не знають. Ви нам не говоріть про Англію: там є пошана до особи, там не прийде «партизан» до члена Контрольної Комісії і не буде йому, показуючи на своїх «вісім ран», загрожувати. Треба в дійсності договоритись, тобто — нехай договоряться ті, які тут дають накази, як треба голосувати.

Під час виступу наступного промовця проф. Шеґедина заходить до залі д-р Р. І. Смук із своїм заступником, яких голова зборів вітає. Шеґедин продовжує свою промову, яка якраз стосується теми переселення. Констатує, що в переселенні нема пляновости. Французька зона має претенсії до ЗУАДК-у: замало дістає аплікацій. (Кінець буде).

„Геть із Сталіном"

демонстрація проти засуду кардинала Мінсентя

Студенти трьох бельгійських університетів та інших високих шкіл влаштували 24-го м. м. велику демонстрацію проти засуду кардинала Міндсентя. Студентська молодь несла транспаранти, що засуджували політику Сталіна. В демонстрації взяла участь також група українських студентів, які несли великий транспарант із написом: «Після ліквідації українських єпископів червоний терор проти Церкви шаліє далі. Українські студенти протестують проти нелюдського варварства, заподіяного кардиналові Міндсентю». Із окликами «Геть із Сталіном» похід зупинився перед Палатою Справедливости. На площі перед палатою демонстранти, яких було понад 4000, уставилися лицем до Палати Справедливости та з відкритими головами простояли одну хвилину в мовчанці. Після того велика група студентів подалася до будинку редакції комуністичного часопису «Ле драпо руж» (Червоний прапор) та повибивала вікна. — (П. Б. Лювен).

Бібліотека лювенського університету

Спалена під час другої світової війни бібліотека лювенського університету починає відбудовуватися та відновляти свої збірки. Завдяки надсиланню книжок, дарованих Канадським Українським Комітетом з Вінніпеґу та УНОТ-ом з Бельгії, започатковано відновлення українського відділу цієї бібліотеки. В бібліотеці збереглися цінні праці з українознавства, видані англійською мовою, а саме: Дмитро Дорошенко «Історія України», проф. Маннінґ «Нариси з історії України», «Тарас Шевченко» (монографія й переклад вибраних творів), «Українська література», Чемберлен «Україна — поневолена нація», д-р Мандрика «Українські біженці», Гунчак «Статистичні дані про канадійців українського походження», річники «Українського Квартальника» за роки 1945-48. Всі ці книжки є наче малою енциклопедією українознавства. (П. Б.-Лювен).

Вшанування пам'яти Митрополита Олександра

13. II. 49 р. українське громадянство Мюнхену вшанувало роковини смерти Митрополита Олександра — великого Приятеля і Добродія УАПЦ. Жалібна урочистість відбулась у приміщенні Богословської Академії УАПЦ.

Урочистісь розпочалась Божественною Літургією, яку відправив в Академічній Церкві Високопреосвященніший Архиєпископ Ігор у співслужбі настоятеля Академічної Церкви митроф. прот. Л. Долинського, митроф. прот. Ф. Білецького та диякона-студента о. Легенюка. Співав хор під дириґуванням С. Ковальчука. Після Літургії відправлено панахиду по Покійному Митрополитові. Владика Арх. Ігор теплими словами згадав спочилого святителя Церкви, вказав на неоціненні заслуги Його для нашої Церкви, як родоначальника Єпископату УАПЦ і закликав студентство Академії удосконалювати себе в тих високих християнських чеснотах, які мав Покійний Владика Митрополит.

Після цього в Авдиторній залі відбулась жалібна академія. Відкриваючи її, Ректор Богословської Академії проф. П. Ковалів у своєму вступному слові зупинився на світлій діяльности Митрополита Олександра та значенні її, зокрема, для Української православної Церкви. Ректор відзначив прихильне ставлення Покійного до Богословської Академії та його велику моральну й матеріяльну підтримку для цього єдиного на чужині осередку православної богословської освіти.

Із теплими спогадами про Владику Митрополита Олександра виступив митроф. о. Ф. Білецький. Академія закінчилась співом «Вічна пам'ять». О. В.

ЩЕ ПРО ВИСТАВКУ МИСТЦІВ ДП в АМСТЕРДАМІ

Пресове Бюро Українського Науково-Освітнього Товариства в Бельгії у своєму 33 випуску (20 лютого ц. р.) приносить таку інформацію про Образотворчу Виставку в Амстердамі, влаштовану скитальськими мистцями з ініціятиви ІРО:

4-го лютого ц. р. — пише бюлетень Пресового Бюра — відкрито в Амстердамі в будинку міського музею мистецьку виставку творчости художників ДП. На офіційному відкритті були: представник голяндського міністерстве суспільної опіки, репрезентант французького консуляту та чільні голяндські мистці. Промову сказав д-р Сарк, директор голяндської станиці ІРО в Гаазі. Він з'ясував труднощі, серед яких приходиться працювати мистцям скитальчих національних груп по таборах ДП. Воднораз він підкреслив високий мистецький рівень експонатів, які вказують, що в таборах ДП находиться багато мистецьких талантів.

Ціллю виставки є зацікавити голяндські мистецькі кола мистцями-скитальцями та дати бодай декому з них змогу знайти пристановище на голяндській території.

Сама виставка може надто однобічна. На ній виставлено майже виключно твори балтійських мистців. Від українців виставили свої експонати лише: Мирон Білинський (5 дереворитів) а саме: Колядники в Карпатах, Гуцули, Дерев'яна церква Українська дерев'яна церква, Лука; Булавицький Олекса: Втікачі (олія); Гоцій Михайло: В парку (олія); Козак Едвард: Краєвид з околиць Берхтесґадену (олія). Іншими словами у виставці взяли участь лише чотири українські мистці з 8 експонатами на всіх 211 образів роботи 54 художників. Це зовсім не віддає правдивого стану українського образотворчого мистецтва на чужині. Немає на виставці зовсім українського народнього мистецтва, хоч балтійське народне мистецтво заступлене виробами з шкіри, металю, дерева, текстилії і т. п. На запит нашого кореспондента, чому на виставці так мало українських експонатів, директор ІРО заявив, що виставка влаштована під кутом модерного мистецтва й графіки. Крім того мале місце не дало змоги показати творів більше мистців. Було б доцільне, щоб українські мистецькі кола подбали про відведення на українську мистецьку творчість більше місця на таких виставках, тим більше, що виставку в Амстердамі дуже прихильно оцінили голяндські мистці, мистецькі кола й її мають згодом перевезти до Парижа й Брюсселю.

Виставку порядкував один із керівників міського музею в Амстердамі при допомозі п. Яффе, представника мистців ДП з Німеччини.

День Лесі Українки

Прекрасний звичай нашого народу щороку відзначати пам'ять своїх найвизначніших письменників — борців за волю України зберігся й на скитальщині і ми є свідками того, як при гарній ініціятиві та добрій організації навіть без достатніх сил і коштів ці пам'ятні вечори перетворюються на велике національне свято, збуджують патріотизм у наших людей, роблять велике враження на чужинців, яким доводиться бути присутніми на таких академіях. Святкування 78-х роковин з дня народження Лесі Українки по мюнхенських таборах наочно показало, як треба або як не треба організовувати такі вечори.

27 лютого в таборі Функ-казерне був влаштований вечір пам'яти Лесі Українки. Невеликою, але тісною родиною зійшлися в своїй домівці українці — працівники табору, місцевого ІРО та переселенці, що чекають на виїзд за океан.

Вступним словом відкрив вечір культурно-освітній референт мґр. Гаврилюк. З рефератом про творчість Лесі Українки виступив проф. Л. Георгіїв, який, ілюструючи це численними цитатами і уривками з її поезій, яскраво висвітлив високий патріотизм та глибоку ідейність творів поетеси, незрівнянy силу і запальність поетичного вислову, могутній бойовий дух, новаторство в тематиці, жанрах і формі та навів слова Івана Франка, який назвав Лесю Українку «трохи чи не одиноким мужчиною на всю новочасну соборну Україну».

Скромний, але надзвичайно вдалий вечір мав великий успіх в авдиторії, особливо серед тих, що збираються в далеку заокеанську подорож і на останку одержали потрібне національне насназення перед від'їздом. Так без великих витрат, але при старанній організації було осягнуто мету, для якої влаштували імпрезу.

Інакше сталося на Фраймані. Тут вшанувати пам'ять Лесі Українки заходилися не культурно-освітній референт, не «Просвіта» і навіть не жіноче об'єднання, а спілка українських ветеранів. Великий програм свята складався з доповіді, сольоспівів на слова Лесі Українки, рецитації її віршів та музичних номерів. Вечір був широко розреклямований афішами і радіом. Ще задовго до призначеного часу початку почали сходитися до домівки СУВ'у численні бажаючі взяти участь у вшануванні пам'яти великої письменниці. Але на диво всім двері були замкнені. Люди чекали на коридорі. Кількість їх усе збільшувалася. Прийшли учасники вечора, прийшли культурно-освітній референт і голова «Просвіти», але нікого з господарів домівки не було. В коридорі був великий натовп. Годинникова стрілка добігла 8 години — призначеного часу початку. Людьми оволоділо нетерпіння і здивовання. Пішли по організаторів вечора, шукали їх по їхніх кімнатах і скрізь по табору, але знайти не могли. Не відшукали й ключів від домівки. Майже до 9½ год. вечора чекали на відповідальних за проведення вечора, але ніхто не з'явився і люди розійшлися, висловлюючи своє справедливе обурення з приводу такого неподобства.

Як виявилося пізніше, того самого дня за кілька годин до початку імпрези в управі СУВ виник черговий «сімейний конфлікт» і троє членів управи, вважаючи себе ображеними, склали свої повноваження і щоб на заініційований ними вечір Л. Українки не могла після їх резиґнації посилатися нова управа, як на осяг своєї культурної праці, вони замкнули домівку і десь зникли з ключами, унеможлививши тим проведення імпрези в повному переконанні, що в догоду ображеним амбіціям не гріх потоптати національне свято і навіть скомпромітуватися в очах великої кількости таборян, що 1½ години чекали під дверима домівки.

Цей сумний факт знову і знову показує, як групові, партійні та особисті чвари перешкоджають нашій національно-культурній праці, як для задоволення власного самолюбства зривають деякі особи вечори вшанування пам'яти великих людей. Соромно і боляче нам бути свідками таких явищ.

ЖУРНАЛІСТИ У ВЛАДИКИ БУЧКА

(Закінчення з 1-ої стор.).

того, щоб духовенство мішалося до політики й видав виразний наказ в тій справі. Владика підкреслив свою радість з постання Української Національної Ради, однак не може погодитися з тим, що в її першому зверненні до народу не було згадки про Бога. З великою журбою згадав Архипастир українців-католиків про конфлікти між українськими католиками й братами православними, що множаться по західніх країнах, зокрема в Бельгії, Франції й Англії. На прохання представника «Неділі» Високопреосвященний Владика подає різні конкретні факти, які на превеликий жаль в часи загального безбожницького наступу на Церкву розсварюють на церковному тлі синів одного народу. Владика закидає православному духовенству, що воно часами «не має міри в своїх апетитах», хоч православні творять лише 30% еміґрації.

Конференція тривала дві з половиною години. Після її закінчення д-р Коновалець і д-р Янів подякували Їх Ексцеленції за рідку змогу бачити Його особисто та в ширій розмові обговорити стільки важливих і кардинальних питань для української справи.

Владика Бучко підкреслив, що Його перебування в Німеччині буде коротке. В неділю 13-го березня Їх Ексцеленція Кир Іван в мюнхенській церкві при Капуцінерштр 38 відправив урочисту Архиєрейську Службу Божу в ювілей 10-річчя коронації Папи Пія XII та сказав урочисте слово на святочному концерті з нагоди з'їзду вихованців Малої Духовної Семинарії, що відбувався в таборі Варнер-казерне біля Мюнхену.

(КТВ).

Кожному слово

За чистоту нашої мови

Перебування теперішньої нашої еміґрації по таборах на чужині дуже від'ємно вплинуло на чистоту нашої мови. Мова українців на еміґрації «збагатилася» всякого роду зайвиною, засмітилася безліччю русизмів, германізмів та польонізмів. Наша молодь, навіть шкільна, стільки нахапалася цієї «чужини», що часто чується в її мові вже не тільки русизми, германізми, чи польонізми, а просто якісь новотвори, яких не второпає вже й найкращий мовознавець. А вже найгірша справа з наголосами. Наголоси часто ставлять так, що вони перекручують зовсім значення слова на якусь дивовижу.

Наша мова така багата, така ніжна, що нею без напруги простими словами можна легко висловити найглибші думки й почування. Тому відвіймо полову від чистого зерна і збережім чистоту рідного слова в його нефальшованому вигляді. Передусім треба звернути увагу на молоде покоління, яке виростає на чужині. Тут потрібна співпраця дому, школи, виховників та духових провідників молоді. Треба збільшити наші зусилля та привчити молодь плекати рідну мову.

М. Котульський
Райне (Вестфалія)

Сами себе хвалять

Ашаффенбуґ, дня 2 березня 1949.

До
Шановної Редакції часопису «Неділя»
— на руки Високоповажаного Пана Редактора Которовича в
Ашаффенбурзі

Шановна Редакціє!

I) У Вашому часописі «Неділя», ч. 164, з дня 27. лютого 1949 на сторінці 3-тій та 4-тій був поміщений допис під заголовком: «Мітлами виґаняли земляків».

В цьому дописі була між іншим заторкнена справа леґальности обрання урядуючого голови Управи ОПУЕ в Ашаффенбурзі, а саме названо його в дописі «самозванчим лідером».

В ім'я правди прошу спростувати це твердження Вашого дописувача.

Др. В. Орелецький, зараз урядуючий голова Управи ОПУЕ в Ашаффенбурзі був обраний головою Управи ОПУЕ на зібранні Обласної Ради в Ашаффенбурзі дня 2. грудня 1948 р., про що може переконатись кожен громадянин української суспільности в Ашаффенбурзі із протоколу списаного з того засідання Обласної Ради.

II) Відносно критики діяльности Управи ОПУЕ в часі виселення частини наших громадян з Ашаффенбурґу до інших таборів на терені Баварії, зазначую, що вона, ця критика, не видержує критики. В справі діяльности Управи ОПУЕ в часі переселення таборів винесла Обласна Рада своє додатне рішення і це рішення одобрення діяльности

Чому Сполученим Штатам не страшний комунізм?

Багатьом европейцям нелегко дати собі ради в цьому питанні. Сторонньому европейському спостерігачеві, вихованому в середовищі клясово-політичної боротьби, звиклому до поділу суспільства на капіталістичну «верхівку» і пролетарський «низ» і до постійного наступу войовничого марксизму й комунізму, тяжко зрозуміти, як у великій передовій індустріяльній країні світу, якою є Сполучені Штати, не тільки комуністи, а навіть поміркowані соціялісти-марксисти до того безсилі, аж не наважились виставити своїх кандидатур на недавніх виборах президента й Конґресу.

Коріння цього незрозумілого на перший погляд явища треба шукати в особливостях психіки й світогляду американського робітника, а головно — в породжених ними особливостях американського робітничого руху. Життьовий рівень американського робітника назагал дуже високий. Американському робітникові живеться тепер так добре, як рідко в якійсь іншій країні світу. Він не тільки задоволений умовами свого життя, а й повний почуття своєї гідности. Він — не принижений «пролетар», а рівноправний член великого, хай і капіталістичного суспільства, в якому йому відкриті всі шляхи й можливості. Сьогодні — звичайний робітник, він завтра може стати майстром, а згодом і шефом цеху, навіть директором, а там — і тим самим «капіталістом»-підприємцем. Такі випадки (хоч часом і в зворотньому напрямі) мають в США масовий буденний характер. Вони руйнують в свідомості робітника клясові переділки, роблять для нього американське суспільство в певному розумінні «безклясовим», вбивають почуття клясової ненависти і стимули клясової боротьби. Звідси й робітничий рух став суто економічним, професпілчанським, а не політичним і революційним. Американський робітник почуває себе більш-менш заможним учасником великого державного господарства, разом з тим зростаючи в своїй самодіяльності, ініціятиві, енерґії. Ось чому мусіли визнати свою поразку й скласти зброю ті робітничі провідники, що в своїх проклямаціях і промовах намагалися прищепити американському робітникові ідеї марксизму й комунізму. Він не хоче бути «пролетарем», він воліє бути просто заможним «американцем».

Таке становище й світогляд американського робітництва є, безперечно, досягненням американських професійних спілок. Робітничий рух в США почався власне лише після закінчення громадянської війни, 1865 р. Відразу відкинувши марксизм і суто соціяльно-політичні напрями, він пішов був проте анархічним, часом терористичним шляхом. Особливу реакцію у американських робітників викликала масова, як слід не реґульована тоді законом іміґрація з Польщі, Німеччини, Румунії, Ірляндії та інших країн, що, приносячи дешеву робочу силу, створювала конкуренцію і збивала заробітну плату. Боротьба з іміґрантами часто приводила до актів насильства й самосуду, аж до вбивств включно. Становище трохи покращало лише після створення 1886 р. союзу професійних спілок — «Американської федерації праці» (American Federation of Labor), провідником якого став його організатор Семюел Ґомпер, а згодом — Вільям Ґрін. АФЛ намагалась опанувати професійним і робітничим рухом, впровадити його в річище мирного, але сильного своєю широкою організованістю руху і тим добитися кардинального поліпшення становища робітників. Проте ще довгий час професійні спілки, охоплюючи порівняно вузькі кола переважно кваліфікованих робітників, не мали в США великого впливу ні на уряд, ні на саме робітництво, і робітничий рух залишався назагал стихійним і хаотичним, а діячі професійних спілок часом мимоволі ставали учасниками іноді й збройних сутичок і заворушень.

Випадковий відвідувач якоїсь наради працедавців і робітників у Нью-Йорку, чуючи палкі, але завжди витримані в чемній формі дискусії «капіталістів» і «пролетарів», нині ледве зможе уявити собі, як ще якихось 15 років тому ці підприємці придушували заворушення своїх робітників з допомогою озброєної кулеметами й газовими ґранатами варти і як тоді навіть небезпечно було бути профспілчанським провідником. Ще досі в глухих закутках південних штатів трапляється, що тубільці витягають з готелю такого діяча, кидають його в авто, а тоді вивозять за кордон штату. Адже Сполучені Штати — це країна, завбільшки як континент, і надто велика в ній різниця між, скажімо, Бостоном і Нью-Орлеаном.

Розквіт американських професійних спілок, набуття ними поважного впливу в державному житті США і усталення завдяки цьому сучасного високого життьового стандарту робітника стався в основному вже після «великої депресії» кінця 1920-х років. Особливо прислужилась цьому склакана 1935 р. «конференція Атлантік Сіті», на якій Джон Льюіс та деякі інші діячі АФЛ створили поруч з нею новий союз професійних спілок — «Конґрес індустріяльних організацій» — (Congress of Industrial Organisations), якому вдалося об'єднати «привілейованих» раніш кваліфікованих робітників з некваліфікованими і навіть з «робітниками в білих комірцях» (службовцями), надавши цим професійному рухові масового характеру.

Проте на широку політичну арену професійні спілки вперше активно виступили тільки наприкінці минулого року. Перемога на листопадових виборах «профспілкового президента» Трумена і демократичної партії, що є найповнішим виразником американського професійного руху, є власне перемогою професійних спілок. Чуже клясовій боротьбі й ненависті, комуністичній доктрині й демагогічному політиканству американське робітництво міцно закріпило цими виборами своє завойоване з допомогою професійних спілок високе соціяльне становище. Широка програма соціяльних реформ і законопроєкт про відновлення всіх прав професійних спілок, що їх подав до Конґресу президент Трумен, є завершеним вислідом цієї перемоги. — (За НЦ).

Проти облуди і деструкції

Д-р Феденко розбиває штучні тези п. Мироненка на виступі в Байройті

Великий тактично-пропаґандивний рейд, що його зорганізували бандерівці проти Національної Ради та її Виконного Органу, зазнав в Байройті поразки. Байройтське громадянство мало змогу переконатися про властиву суть цієї кампанії, зверненої проти української консолідації.

А саме під фірмою Ліґи Українських Політичних В'язнів відбулася тут доповідь запрошеного прелеґента інж. Мироненка. Тема його доповіді була: «Українська визвольна боротьба і УНРада». В ній він виклав ставлення бандерівської партії до актуальних питань української політики. На думку доповідача світ поділився на два табори: з одного боку позитивні християнсько-моральні сили, з другого неґативні безбожницько-аморальні. Такий самий поділ заіснував і в українському житті. Одначе, — стверджує прелеґент, — в УНРаді взяли верх неґативні сили. Тому цей політичний твір треба перебудувати. Як доказ інж. Мироненко вказує на брак привітань Національній Раді від українських Церков та брак їхньої піддержки. Щодо шляхів української визвольної політики доповідач заступає думку віддати всю перевагу орієнтації на власні сили і перманентній боротьбі. При цьому він скритикував боротьбу 1917-1920 років та тодішніх її провідників, які далі засідають тепер в Національній Раді. Це саме вони є представниками безбожно-аморальних сил в українському суспільстві. Тому Національну Раду треба перебудувати, впроваджуючи до неї християнсько-моральні сили.

Хоч у дискусії доведено неправдивість тверджень прелеґента, проте це не перешкодило аранжерам доповіді збирати підписи під заздалегідь підготовану резолюцію, яка домагається реконструкції УНРади за лінією думок доповідача. Проти цього роду методи присутні запротестували: меморандум підписали лише нечисленні прихильники бандерівської партії.

В двох наступних днях з доповідями виступив представник УНРади **д-р Панас Феденко**. Перша доповідь була на тему «30-ліття з дня проголошення акту 22-го Січня 1919 року», друга «Міжнародне становище й завдання української визвольної боротьби».

У першій доповіді прелеґент, спираючися на джерельний матеріял і на автопсію, з'ясував слухачам труднощі, які доводилося перемагати нашому державному будівництву тодішнього часу. Виклад д-ра Феденка, як учасника цих подій, був наявним запереченням думок попереднього доповідача про наші визвольні змагання й причини їх невдачі.

Друга доповідь д-ра Феденка була наче корреферaтом на доповідь інж. Мироненка і була повним запереченням його тверджень. На прикладах, які дав представник УНРади, можна було побачити, яке велике значення має створення УНРади для нашої визвольної боротьби. Українці належать до небагатьох сконсолідованих еміґрацій і це їм у зносинах з чужинцями дає чималу вагу. Ясно, що кожна визвольна боротьба мусить числитися з різними можливостями міжнародного становища. Ми самі не можемо рішати. Тільки це нас не звільняє від обов'язку готувати свої власні сили. Для успішної визвольної боротьби потрібні міжнародня коньюктура й підготовані власні кадри. Для нас дуже важно, щоб світ був правильно поінформований про український визвольний рух. З цікавих прикладів, що їх подав д-р Феденко, було видно, як тепер наші відповідальні чинники стараються приступити до різних діячів світової політики, щоб здобути симпатії серед них. Ситуація для української інформації в світі тепер значно краща, як була між двома світовими війнами. Тоді було майже неможливо висунути українську справу на міжнародньому форумі. Всі її боялися, щоб не сердити СССР. Тепер самі чужинці ухвалюють резолюцію в обороні незалежности України, як, нпр., конференція ліберальних партій у Лондоні 26-27-го січня, що вирішила прийняти Україну і запропонувати прийняти українців в «Европейський Рух» на чолі з В. Черчілом. Ясно, — казав д-р Феденко, — що ворог всяким способом буде старатися пошкодити нашій визвольній справі. Тому ніколи наша обережність не буде зайва. Треба всіма способами утримати нашу так тяжко здобуту єдність. Прелеґент особливо зупинився на справі підготови кадрів для політичної праці. Щодо засади паритету, складу й діяльности Національної Ради й її Виконного Органу, прелеґент пригадав довгий період дебат на ці теми всіх політичних угрупувань, які остаточно прийняли ці засади, як єдино доцільні в еміґраційних умовах. Така розв'язка стрінулася з визнанням своїх і чужих політичних кіл. Ствердивши, що з Богом почала працю УНРада, д-р Феденко показав, що цей політичний твір і Виконний Орган стоїть у тісних зв'язках з обома нашими Церквами та має навіть їх матеріяльну підтримку.

На всі піднесені в дискусії закиди політичних противників доповідач дав переконливу відповідь. Великий такт, глибоке знання справи та політичний досвід зробили на зібраних якнайкраще враження. Його доповідь усвідомила байройтським українцям облуду бандерівської групи та її приховані заходи паралізувати діяльність УНРади, які проявляються в формі деструктивної анкети «Часу», чи доповідей інж. Мироненка.

Як довідуємося, таку саму доповідь сказав д-р П. Феденко також в Ерлянґені. Виступи наших передових політичних діячів в великій мірі причиняються до росту серед широких кіл українського еміґраційного громадянства популярности УНРади та схвалення її політичної діяльности. — І. С.

ІНЖЕНЕР АНДРІЄВСЬКИЙ ПОВЕРНУВСЯ ДО ЕВРОПИ

Член Української Національної Ради та її окремий відпоручник до Америки інж. Дмитро Андрієвський повернувся з своєї 5-місячної подорожі по США і Канаді до Европи. Українське громадянство в Бельгії вітає свого чільного представника, бажаючи йому дальших успіхів в роботі для української справи. З ділового звіту інж. Д. Андрієвського, поміщеного в українській заокеанській пресі, між іншим видно, що справа України, яка є членом Об'єднаних Націй, перестала бути внутрішньою справою Росії й Польщі, ставши проблемою світової, а щонайменше европейської ваги.

ЦИВІЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ В ЯПОНІЇ

ВАШІНҐТОН (ЮП). В офіційних колах заявили, ніби Сполучені Штати мають намір на протязі 6-9 місяців запровадити в Японії замість військового цивільне управління, скоротивши завдання окупаційної армії до «ґарнізонного статуту». Вважають, що цей крок буде зроблений разом з відкликанням генерала Мек-Артура.

Як. ВЕРЕС

Під ведмежим прапором

Українець у Берліні 1945—1948

I.

Душного липневого дня я знов побачив Берлін. За два з половиною місяці, що минули від початку травня, мало змін. Трупи вже не валяються на вулицях, але суміш запахів згарища і тліну часом сильно дається взнаки.

Новий, але вже добре запаскуджений «Вілліс» довіз мене до Нідершеневайде. Я зліз, обтрусився і, помітивши трамвай, побіг до нього. Оклунок бив мене по плечах, товсте драпове пальто хльостало по колінах. У трамваї було досить просторо. Німкені розмовляли про хліб і про солдатів. Вся публіка зодягнена чисто, навіть елеґантно. У бічному склі я побачив себе самого: цегляного кольору облуплений ніс, напівсива борода цапо-калінінського фасону, краватка власноручно зшита зі шматка червоного напірника... Ні, голубе, не дуже ти скидаєшся на німця.

Трамвай доплентався до Трептоверпарк. Покищо далі не ходить. На заставі-рогатці пред'явив свій «документ». То була клясична «ксіва»: закарлючками від руки — стверджувалося, що громадянин Кандауров, репатріянт, відпускається з Зеловського табору до м. Бернау «сроком на три дня, на предмет семьи, что и удостоверяется». Підпис: молодший лейтенант такий-то, дата. Жодного штемпеля.

Вартовий сказав: валяй! І я «поваляв» аж до Тірґартену. Іти було важко, але в мене вже виробилася звичка до ходіння під пекучим сонцем, з важким тягарем, — адже не так давно довелося мені прочимчикувати від Keніґсвустергавзену аж до Франкфурту над Одрою, і ще далі не один десяток кілометрів.

Ідучи, жадібно позирав на всі боки, наче повертався й справді додому, наче берлінські вулиці не були мені чужі. Так, так, місто почало вже зализувати свої рани. Подекуди вулиці заметені, уламки розбитих панцерів прибрані з дороги вбік, незрідка побачиш засклену шматочками целюльоїду або й скла шибу; перші ознаки торгівлі — наче бліденька травиця на згарищі — вбогі вітрини, на яких розложений різний саморобний мотлох, на кшталт дерев'яних календариків та ватяних собачок, — і комісійні крамниці щокроку. Така самісінька картина була в Києві 1941-42 років, і я певен, що часів Ксеркса і Олександра Македонського по завойованих (тоді ще не вживалося терміну «визволених») містах таксамо несміло й тихенько починали торгувати собачками й календариками, і таксамо будяками виростали торговельні суроґати — комісійні крамниці, хіба що в них продавалися не плюшеві жакети танти Ганельори і шапокляк онкля Анастазіюса, а, скажімо, пеплюм танти Халцедонії та паличка для чухання спини, зроблена з слонової кости й належна якомусь дяді Канвульсієві. Все повторюється.

Вже зникли з вуличних перехрещень стандартні постаті коротеньких товстогузих реґулювальниць руху з кольоровими прапорцями, реґулювальниць, непомірно оспіваних советськими борзописцями («Девушка в сінем берете», «Катюша - реґуліровщіца»); натомість стояли вже звичайні німецькі поліціянти, правда, обдрипані, напівуніформовані і з таким невпевненим приголомшеним виглядом, наче щойно дістали по потилиці.

Часто-густо зір спинявся на недавніх, але вже занедбаних могилках советських вояків — по скверах, перед вікнами будинків, на куртинах. Інколи просто на вулиці. Над могилкою дерев'яна пірамідальна тумбочка, фарбована в колір артеріяльної крови, з прибитою дощечкою, де позначено, що ось, мовляв, такий і такий рядовой, або молодший сержант Єлістрат Макарович Фіґурін «пал в боях с немецкімі окупантамі». Гірка іронія напису таксамо не доходила до свідомости авторів епітафії, як і до свідомости самого покійника. На жаль, поруч з Фіґуріними лежали й Андрії Рябошапки та Свириди Козубченки, яких та сама злочинна рука жбурнула в пащу смерти «в боях с окупантамі»... на вулицях окупованого Берліну.

А ось і живі окупанти. Розхльостана, брутальна солдатеска, що ізригає всеросійську «словесность», навіть висловлюючи почуття, далекі від гніву або досади: здивовання, приємність, радість... Радости однак не помітно, вони — похмурі і, при всій зовнішній розхристаності, — якось занурені в себе. Погони завширшки з сокиру, медалі діяметром у картоплину. Солдати різняться від старшин лише тим, що вони — в брудніших одностроях. Обличчя — такі самі: камінні, майже без виразу. Поза Берліном я бачив советське військо в достатній кількості, але там ці люди не були такі похмурі. Та й у Берліні перших днів по капітуляції вони були не те щоб привітніші, але — жвавіші. Не було такої зв'язаности, якоїсь тваринної оглядки, ніби остраху... Ба! Острах, — це вірне слово. У Берліні вони бояться; каміння велетенського міста ніби здушує їх, приголомшує їхню психіку.

На Котбусер Тор я всів до підземки і, вдихнувши характерний запах її вагонів (суміш тютюнового диму з старим пилом) остаточно відчув, нібито я в себе вдома. Після численних пересадок (поїзди рухались за принципом маятника — туди-сюди, бо вільна була лиш одна путь) доїхав до центру, а далі — знов пішки. І ось я йду вулицею, де мешкали мої, звідкіль повезла мене вантажна машина в товаристві кількох німців та еміґрантів — у невідоме.

Скільки разів уже повертався я до своїх протягом часу від початку війни, скільки разів я рятувався від — здавалося — неминучої загибелі, скільки разів загадував: а чи живі вони! Чи знайду на цей раз когось?

Знайшов. Хоч і не всіх.

— Обміркуємо, — сказав я дружині, коли, після перших недоладних уривків і стрибків у всі боки, розмова нарешті

Як п. Ребет „інформує“ американців...

Українська преса приносить останніми тижнями багато вісток про активну працю делеґаток Об'єднання Українського Жіноцтва, пань Павликовської і Ребет за океаном. Тоді як пані Павликовська присвячує головну увагу справі зацікавлення українського громадянства в США допомогою скитальцям, п. Ребет виступає як офіційна представниця так званого Закордонного Представництва УГВР, популяризуючи між американцями справу УПА і названого представництва. Звичайно, було б далеко краще, поважніше і з державно-національного українського погляду доцільніше, коли б п. Ребет узгіднила була свою акцію з делеґатом Української Національної Ради на Америку п. інж. Дмитром Андрієвським. Проте молода «дипломатка» цього не зробила. А шкода... І вийшла з цього всього сумна історія, про яку читаємо тепер в гетьманському «Українському Робітнику» таку замітку під делікатним заголовком «Дивне інтерв'ю п. Ребет»:

«У торонт. «Дейлі Стар»-і (відомім своєю просоветськістю) появилось у ч. за 21 лютого на першій сторінці інтерв'ю з представницею, як було сказане на її доповіді в Торонті, Закордонного Представництва Української Головної Визвольної Ради, яка керує політично-повстанчим рухом в Україні. До інтерв'ю доданий знятох п-і Ребет, яку часопис в однім місці назвав «Барія Берет» і написав, що вона адвокат і говорила скоро-говіркою («репид») по-польськи.

Інтерв'ю подане в сенсаційній формі — на подобу звітів про змовницькі кліки аля «каптур і кинджал» («кловк енд деґер»), з закраскою такої сенсації, що сильно підриває віру в правдивість цілої справи й більше шкодить, як помагає.

Ось витяги з цього інтерв'ю:

«Сьогодні вона (цебто п-і Ребет — «У. Р.») збирається вертати до тайної осередні Верховної Української Визвольної Ради **в Західній Німеччині** (підкр. наше), щоб знову нав'язати контакт з бунтарською силою, яку демократії **вже визнали** (підкр. наше) за свого союзника на совєтській сфері».

Під гуркіт трамваїв вона «оповідала свою історію про тайну армію, яка держить зв'язок з демократією через зв'язкових, проникаючих туди й назад між Україною й **таємним домом у Мюніху»** (підкрес. наше).

Ми не чули, щоб демократії вже визнали Українську Повстанчу Армію своїм союзником, а навпаки. Далі: який же він таємний, отой «дім у Мюніху», коли п-і Ребет уже його виявила? Як можна виявляти, де знаходиться осідок керівного осередку підпільного руху, тим більше членці того осередка? З другої сторони: таке говорення підриває віру в правдивість самої інформації бо розумні люди знають, що член тайної організації не повинен зраджувати місця осідку своєї організації, та й ще такої, що діє збройно проти держави, з якою демократії перебувають в мирі. Іншими словами: або п-і Ребет несвідома свого становища, або не вміє держати тайни.

Можливе ще й таке, що п-і Ребет такого й не говорила й «Стар» навмисне це все перемішав, щоб подати (як він це завжди любить робити) український визвольний рух у неповажнім світлі. Але тоді питання: чому п-ю Ребет справили місцеві українці що нею опікувались, до советофільського часопису на інтерв'ю?»

Такі зауваження написав діячці УГВР сам редактор «Українського Робітника п. М. Гетьман. Думаємо, що наші мюнхенські угаверівці не будуть захоплені тим коментарем свого, будь-що-будь, гетьманського союзника, але рацію повинні йому признати, а своїй представниці написати кілька розважливих слів з інструкцією не погіршувати наївним біганням за популярністю і так нелегкого становища нашої справи в нелегкій закордонній пропаґанді.

В якій українській газеті працювала Едіт Дітріх?

РОЗКРИТІ СЕКРЕТИ

чеської шпигунської організації

Уже другий місяць триває в Мюнхені великий шпигунський процес. 20 осіб — чехів, поляків і німців — відповідають перед американським військовим судом за збирання і передавання «чужоземним державам» секретних відомостей про армію і військові спорудження в американській зоні Німеччини. Як вже повідомляла «Неділя» цілий процес поділено на кілька окремих процесів для певних груп обвинувачених. 17 лютого суд ухвалив свій перший вирок в цій справі, засудивши на 20 років ув'язнення одного з найголовніших підсудних — чеха Франтішка Клечку. Обвинуваченими в другому процесі були п'ять аґентів польської таємної служби (польської і німецької національности), у яких між іншим знайдені були рисунки плянів і різних споруд американської окупаційної армії. Всіх їх засуджено до тюремного ув'язнення: Теодора Шенделожа — на 30 років, Романа Кнюппа — на 20 років і Рудольфа Бадуру, Ґеорґа Колодзя і Гельмута Шостока — на 12 років кожного.

На початку березня почався третій процес під головуванням генерала МекКі за обвинуваченням в аналогічному шпигунстві на користь чехо-словацької таємної розвідки 8 осіб — одного чеха й 7 німців (переважно судетських). Поміж підсудними є і три жінки. Найінтеліґентнішою особою між обвинуваченими є Едіт Дітріх, що під час війни як журналістка працювала в одній німецько-українській газеті, потім вчилася в Празі, слухала лекції на філософському факультеті в Мюнхені і була секретаркою в ІМКА й ІРО, одночасно збираючи й передаючи далі секретні відомості. Друга жінка — дружина референта баварської комісії в справах німецьких втікачів — Марія Габліх, користаючись паперами й документами чоловіка передавала відповідні матеріяли до ЧСР в ковертах баварського міністерства внутрішніх справ, заадресованих комісії в справах втікачів у Регав (на чехо-словацькому кордоні) щоб на випадок ревізії в дорозі забезпечити їх від конфіскації. Третя підсудна, 27-літня Ґерті Дерре, незважаючи на свій молодий вік, є досвідченим «фахівцем» своєї справи: під час війни вона аґент Ґестапо «працювала» в Норвеґії, після закінчення війни — в американській СІС, а згодом — аґентом чехо-словацької таємної служби. З інших обвинувачуваних слід відзначити наймолодшого з них — 23-літнього «Еґона Ріхтера» в Баварії, «Бедріха Гайка» — в ЧСР і «Кудрнаца» — в списках аґентів чехо-словацької розвідки, який спеціялізувався на таємних переходах кордону. 49-літній кельнер Роберт Крузе, за його словами, був змушений до шпигунства чехо-словацькою поліцією, що арештувала його як «шпигуна». Інший підсудний Франц Баєр давав відомості спеціяльно про військовий пляц в Падерборні.

Організація діяла в американській зоні Німеччини, переважно в районах Мюнхену, Франкфурту, Вісбадену, Бремену та ін., від 1946 до кінця 1948 року. Деякі з її членів за цей час перейшли чеський кордон до 19 разів. Перейшовши його, вони в чехо-словацькій митниці одержували свої чехо-словацькі документи з якими їхали звичайно до Францесбаду. Там, в готелі «Европа» або «Корсо», а часом в авті, вони передавали свої відомості і діставали нові доручення і «заробітну плату», що становила до 10 долярів або 200 німецьких марок за всю «операцію». Інформації від них звичайно приймав капітан Оттокар Фейфар — аґент «0031» чехо-словацької військової розвідки, який мав доручення 2-го департаменту 1-ї армійської групи в Празі збирати військові, політичні й економічні інформації в американській зоні.

Всі підсудні спочатку не визнали себе винними. Проте становище їх виявилось безпорадним. Адже головним свідком обвинувачення є не хто інший, як їхній же колишній шеф — той самий «аґент 0031» Фейфар, що давав їм доручення і брав від них відомості, аж поки 8 листопада минулого року разом з групою високих чехо-словацьких офіцерів не втік як еміґрант з Чехо-Словаччини на американську зону Німеччини.

16-та ПРЕСКОНФЕРЕНЦІЯ ІРО

(Продовження з 1-ої стор.).

ні справами шкільництва ДП орудує ІРО, а в англійській зоні армія. Але ІРО намагається стандартизувати систему навчання й виховання в усіх трьох зонах.

Бере голос містер Райнер: в журналі «Нью-Йорк Таймс Віклі» за 9 лютого ц. р. подана інформація, що скитальці з балтійських країн привілейовані щодо переселення, бо на них припадає 40% запотребувань на виїзд. Це робить зле враження. Містер Райнер вияснює, що це тільки в теорії виглядає справа так грізно, бо на практиці всі прислані досі до Европи ґарантії були полагоджені прихильно незалежно від того, з яких країн походили люди, що одержали запотребування на виїзд. Містер Карузі, уповноважений для справ переселення до Америки, заявив, що в майбутньому ця різниця буде вирівняна.

Далі інформації подає німецькою мовою симпатична референтка переселенчих справ місс Берґмен. Ґарантії, які прийдуть з Вашінґтону до Европи «ін блянко», будуть розподілювані за фахами. Їх відсилатимуть до тих таборів, в яких живе більша кількість людей даного фаху, на який прийде запотребування. Якщо йдеться про спішний виїзд на працю в індивідуальних випадках, процедура оформлення може бути приспішена. З тією метою встановлено окремих офіцерів індивідуального переселення, які вже працюють. Їх адреси можна довідатися в бюрах місцевого ІРО. Згідно з американським законом ДП, які живуть у таборах мають у переселенні перевагу перед «приватниками». Одначе на практиці різниці не роблять. Здається, що в цій справі буде в законі зміна на користь «приватників». Це слушно, бо люди, які не користають з матеріяльної опіки ІРО, показали, що вміють власними силами дати собі ради. Важливою є справа переселення адоптованих (усиновлених) дітей. Покищо взяти таку дитину на родинну ґарантію трудно. Продовж 8 день у цій справі було кілька суперечних інструкцій з Вашінґтону й Франкфурту. ІРО вживає заходів, щоб адоптовані діти врахувати до родини. Люди, які їдуть до Америки не підписують контрактів праці, але коли якийсь працедавець вислав ДП ґарантію, то моральним обов'язком новоприбулого є якийсь окреслений час пропрацювати в цієї людини.

Австралія зобов'язалася взяти 500 сиріт на підставі умови між президентом ІРО Таком і міністром еміґрації Колвелом. Австралія робить це радо, сподіваючися, що з тих дітей будуть добрі австралійські громадяни. Братимуть сиріт з Німеччини, Австрії й Італії. Йдеться про сиріт 16—18 років. Перший транспорт вже виїхав з брітанської зони 10-го березня ц. р. о 12-ій годині вполудне.

На питання, коли ДП-робітники в Бельгії зможуть виїхати до США, місс Берґмен сказала, що Женева ще досі цієї проблеми не розв'язала, зокрема щодо тих людей, які перестали працювати в копальнях і не можуть знайти іншої роботи в Бельгії. Покищо справа стоїть так, що вони не підлягають законам ДП про переселення й мусять старатися про виїзд через консула. Треба сподіватися, що ця важлива проблема буде розв'язана остаточно в Женеві. У справі інвалідів, яким не дозволяють їхати до родин, що оселилися у Франції, референтка відповідає, що ІРО не має на це ніякого впливу. Це справа французького уряду. Военнополонені, які прибули нещодавно з Франції й хочуть домагатися прав ДП, можуть це робити на індивідуальній базі. Кожний окремий випадок мусить бути прослідженний. В цій справі працюють Контроль-Сентри. ІРО свідоме також того, що треба дати допомогу людям, які щодня прибувають групами з-поза залізної

ввійшла в береги, — обміркуємо, що будемо далі робити.

— Останемося в Берліні, більше нікуди.

— Так, але ж тут — «товариші» і, скільки я можу судити, вони не збираються покинути місто. Рано, чи пізно, нас упіймають.

— Ні. Незабаром прийдуть англо-американці. Берлін буде поділено на зони.

— Це я чув уже. А все ж таки, чи не краще спробувати продертись на Захід?

— Як продиратись, з малою дитиною на руках, без документів, без нічого? Чи маємо право так ризикувати? Ні, я не згодна, як собі хочеш. Посидимо тут, побачимо, як воно далі буде. Тепер головна річ — здобути німецькі посвідчення. Підеш працювати, дістанеш картку з біржі праці, а це все ж таки папірець.

— Гм... воно так. А згодом будуть міняти пашпорти, тоді спробуємо остаточно обзнакомитись. Шкода тільки, що ми з тобою по-німецьки ні слова.

— Я вже записана як німкеня... — сказала дружина з скромною гордістю.

— Ти? Чи ти вповні розуму?

— Еґеж. Фрау Шульце. Це прізвище мого батька.

— Дуже приємно. Мені пригадується, його прізвище було — Шуліка.

— А хіба це не все одно?

— Маєш рацію. Це абсолютно все одно. Але це не навчить нас по-німецьки говорити, і то говорити **як німці!**

— Ет! Скільки таких німців... скажімо, з Польщі... акцент, те, інше... Все буде гаразд! Ходім вечеряти, а завтра я тебе познайомлю з герром Вайсвурмом. Будеш його помічником.

— Хто цей достойник, герр Вайсвурм?

— Двірник при будинку Аптечної Управи. Ну, там, де було бомбосховище, пригадуєш? Я зварила борщ з салом і грибами.

— Звідки ж то гриби?

— Я тобі потім розповім.

О шостій годині ранку пролунало кілька ударів у якесь бляшане калатало. Я прокинувся і довго не міг зрозуміти, де я.

— Ти спи, — сказала Ганна, вішаючи рушника, — я йду на роботу. О десятій повернуся і буду вільна. Сьогодні субота.

Все доросле населення було обов'язане працювати коло очистки міста. Моя Ганна Павлівна — теж. При малій Катрі залишилася підліток Леся. Восьмилітній Анатоль провадив розкішне життя на вулиці з німецькими хлопцями.

...Так, думав я, лежачи й смалячи люльку, що була мені супутницею в недавніх мандрах і в давніх також; люльку, куплену року 1925 в Харкові на площі Тевлева... — Ну, а далі що? — І відповів собі: коли настали часи, за яких доля людини залежить від долі цілих суходолів і цілих державних систем, то нічого роздумувати, що буде далі. Не в Золотоноші 1880 року, а в Берліні 1945 року перебуваєш ти, друже мій. Живи, як доведеться.

Цю суботу ми провели в Тірґартені, прогулюючися цілою родиною, з Катрею у возику, з «штулями» в кошику, — ну просто тобі німецьке сімейство. Щойно бачили якогось визволителя, Толя, виконуючи батьківський наказ починав уголос щебетати до когось із нас по-німецьки, а ми відповідали щось вроді «яволь» або «абер натюрліх», буцімто й справді розуміли що саме хлопець торохтить. Шукали також грибів — і знаходили! — польові шампіньйони, що звуться в нас печерицями, білі бульбашки дощовиків (які я сорок років вважав за поганки, а виявилося — то першоклясний делікатес) та якісь кошлаті сутонімецькі парасолі. Над осінь коли наспіли опеньки ми приносили їх по кілька відер щодня і то все з Тірґартену в 20 хвилинах ходу від центру світового мільйонового міста. Сусіди німці, бачачи це спершу дивувалися, потім казали, мовляв, нічого дивного що «ці руські» так призвичаїлися, адже, як народ напівдикий, стоять близько до природи.

Неділя теж минула у відпочинку, а в понеділок я вже був на роботі, «міт шіппе» в руках вигрібав чорт зна який мотлох з порожніх кімнат Аптечного Управління. Будинок був розбомблений, але досить міцний. Малося очистити приміщення і тоді хто хоче, нехай винаймає. Аптечне Управління давно переїхало кудись, і величезний трикорпусовий дім був заселений тільки двірником, далі одним адвокатом, що служив у районовому раттгаузі, та якимось ділком, що відкрив «будівельну контору», яка нічого не будувала, а вела спекуляцію різними матеріялами, одержуваними по ордерах Четвертим пожильцем став я, бідний Якоб Шульце, робітник-будівельник, 70 пфеніґів на годину.

Мені дали кімнату, з тих, де колись були лябораторії. Стеля — метрів чотири над головою, центральне опалення не діє, отже — залізна пічка, що пожирала цілі кубометри дров і коксу.

Дров на той час по руїнах було скільки хочеш, а коксу — гора у внутрішньому дворі. За два дні ми перевезлися в нове житло бо старе було небезпечне: товариші з репатріяційного пункту мали звичку робити «прочьосочку». Тут же нас шукати — не могло їм спасти на думку. До того ж коридор виводив просто на руїни: першого ліпшого моменту можна зникнути майже без сліду.

І стали ми жити новим життям, хай би воно сказилося...

*

На естокаді електричної міської залізниці з'явилися посилені совєтські пости. Теж — під естокадою. Теж на перехресті вулиць поблизу.

Вулицею походжали патрулі. Вони нікого не зупиняли, не вимагали перепусток, але — бделі!

В будинку поблизу станції Тірґартен розташувалось щось, подібне на штаб; у будинку поблизу станції Бельвю — таксамо. Солдати з тих загадкових «штабів» заходили до німецьких мешкань і трохи грабували, але вже далеко не так, як перших днів по перемозі.

Похмурі, без усміху Вечорами гармошка награвала безконечно сумної, безнадійно нудотної мелодії, а тремтливий рязанський тенорець виводив домежно-розпачливо:

Тьом-м-м...
на-я ночь...

І тоді здавалося, нема Берліну, взагалі нічого нема, крім безкраїх мокрих чорних піль, набряклого осінньою водою неба і розбитої дороги, де болото по коліна та вітер з дощем січе просто в лице...

Але — гуркотів поїзд «есбану», проносилися освітлені вікна вагонів, — і знов виникав Берлін, хоч і нависла над ним

Тьом-м-м...
ная ночь..

Так тривало кілька діб. У тих днях приїздив до Потсдаму Сталін.

— Шталін іст да! — повідомила фрау Вайсвурм, і вдала, ніби закручує вуса. Ця стара баба мала неабиякий акторський хист, «Шталін» вийшов, як живий, дарма, що вона бачила його тільки на картинці в совєтській «Теґліхе Рундшав».

— Аллес — цап-царап! Дойче машінен, верке, аллес нах Руслянд, комсікомса! Абер американо... (Далі буде).

Акція „Неділі“

в справі українських радіовисилань

Починаючи з наступного числа, міститимемо в „Неділі“ тексти відповідних звернень до американського, брітанського і канадського радіо з домаганням українських радіовисилань.

Всі беріть участь у нашій акції!

Управи ОПУЕ Обласною Радою являється одиноко авторитативним.

Незалежна газета, якою чваниться бути «Неділя», повинна інформуватись не однобічно, повинна перевірити як слід фактичний стан справи і не давати різним людцям, що з особистих мотивів недолюблюють того, чи іншого члена Управи ОПУЕ, розперізуватись на сторінках «Неділі», виливаючи свою гадину їдь на наші чільні установи, принижуючи їх в цей спосіб в очах не лише свойого громадянства але й перед чужинцями. Мається часто враження, що робота таких дописувачів є керована ворожою аґентурою.

Коли б Редакція «Неділі» захотіла «сіне іра ет студійо» розібрати приміром, хто завинив в тому, чи іншому випадку недотягнень в роботі Управи ОПУЕ при переселенні, то вона певно найшла би дійсних винуватців. Вона б побачила в правдивому світлі становище п. директора табору «Артилерія» і п. толови Таборової Ради того ж табору. Тоді Редакція «Неділі» не дозволила б написати в свойому часописі про те, що Управа ОПУЕ йшла по партійній лінії і хотіла задержати в таборах, що ще залишаються, найбільше своїх однопартійців, але написала би згідно з правдою, що саме в таборі Артилерія такі справи мали місце. Там навіть була встановлена листа — як висловився голова таборової ради табору — тих осіб, що їх як «неблаґонадьожних», себто не підходячих під партійну лінію Таборової Управи і Ради, не прийняти до табору.

А щодо задержання в Ашаффенбурзі української гімназії, то теж Шановна Редакція могла з протоколів нарад в часі переселення довідатись, що одиноким, що не радив затримати гімназії, був п. др. Суховерський, а тимчасом Редакція «Неділі» в одному з попередніх дописів якраз навпаки визнала того пана за одинокого оборонця залишення гімназії в Ашаффенбурзі. Хіба ж так інформується суспільність?

Можна би кожний майже вислів, кожне твердження дописувача, чи дописувачів про життя в Ашаффенобурзі опрокинути, але на це треба би витягнути на денне світло речі що зараз нам не дуже були б з національного згляду корисні а радше шкодили б українській справі. Хай дарують славетні дописувачі «Неділі», але до такої роботи не всякий надається, щоб на чужині, на очах світу, що цікаво нас обсервує, виливати собі самим помиї на голову. Може комусь таке завдання доручено хай же далі його на «славу» продовжує!

З належною пошаною
За Президію Обласної Ради
Д. Шумей, урядуючий містоголова

МІЖНАРОДНІЙ КОНҐРЕС ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК ПРОТИ КОМУНІЗМУ

БОРНЕМАВТ (Ройтер). Після триденних засідань тут закрився міжнародній конґрес професійних спілок. Делеґати ухвалили запросити всі спілки, що приєднались були до світового союзу професійних спілок, який перебуває під комуністичним впливом, вийти з нього. Новостворений інтернаціональний комітет професійних спілок матиме свій осідок у Лондоні.

ЗМІНА СОВЄТСЬКОЇ ПОЛІТИКИ В ПАЛЕСТИНІ

ТЕЛЬ-АВІВ (ІПК). В ізраельських урядових колах дуже уважно спостерігають гостру зміну совєтської політики в палестиському питанні. Тим часом як досі Совєтський Союз був завзятим оборонцем новоствореної жидівської держави і політично підтримував її, часом всупереч демократиіним західнім державам, тепер в Москві заявляють, що Ізраель не має правних підстав для свого існування. Правильним розв'язанням палестинського питання було б, мовляв, створення держави що охоплювала б всю Палестину. З цього приводу в близьких до ізраельського уряду і звичайно добре поінформованих колах заявляють, що ця зміна ймовірно зв'язана з вислідом ізраельських виборів. Перемога поміркованих демократів над крайніми партіями свідчить про зовнішньо-політичну орієнтацію Ізраеля на західні держави.

ПОЧИНАЮТЬСЯ ГРЕКО-ТУРЕЦЬКІ ПЕРЕГОВОРИ

Як повідомляють з Атен, грецький міністер закордонних справ Тсалдаріс має незабаром виїхати до Туреччини, щоб обговорити з її урядом і міністром закордонних справ Садаком питання про укладення середземноморського пакту. (ББС).

СПОРТ в Ашаффенбурзі

Виглянуло весняне сонечко й наші молоді спортовці, як мурашки висипали на спортову площу та розпочали тренінґи свого улюбленого футболу перед низкою товариських зустрічей. Першу зустріч зробила між собою перша й друга дружини УСТ, загравши свій товариський матч, який виграла перша дружина з досить високим рахунком 7:2. В грі помітна була відсутність наших кращих грачів, що виеміґрували, брак зіграности та технічних комбінацій. На наступний товариський матч відважилися наші спортовці запросити до себе німецьку дружину «А.Ф.Ц. Ашаффенбурґ», з якою зремізували 1:1. В складі першої української дружини починають брати участь надійніші грачі з другої дружини — молодиків й вив'язуються зі своїх обов'язків цілком задовільно: Кахній В. стріляє одинокі ворота, а Климко з Феденком завзято боронять власні ворота. За наступного свого противника мають наші футболісти досить сильну німецьку дружину «Гайґенбрюке», з якою зустрічаються вперше й виступають в сильнішому складі, виграючи незначно — 3:2 (2:1). Нарешті 13. III. дістають запрошення від юньйорів місцевої «Вікторії» заграти з ними «передматч» на їх площі, де відбувалися колись «оберліґові» змагання. Виступаючи на такій площі вперше в житті, наші молоді змагуни мали «трему» й недовір'я до своїх сил. Це головно й спричинилося до того, що вони лише зремізували 2:2 (0:1), хоч вели першу півгру переможно й при більшій зіграности могли б осягнути кращих вислідів. Наші молоді змагуни, які мали честь бути запрошеними до гри на площі славної «Вікторії» верталися додому з сяючими від щастя обличчями — вое ж таки, кажуть, не програли.

З 1 березня розпочався шаховий турнір наймолодших шахістів в двох групах 9—12-річних та 14—17-річних початківців. Участь в турнірі беруть 25 молодих шахістів, серед яких намічуються вже майбутні «Альохіни».

Пінґпонґісти теж не дармують і після посилених тренінґів заграли змагання з німецьким клюбом «Бляв-Вайс»-Ашаффенбурґ, високо виграючи в обох категоріях (12:1). В змаганнях брали участь всі найкращі грачі нашої ІМКА. — М. Г.

*

На засіданні РФК 29-го грудня м. р. покликано до складу Відділу Верифікації й Карности РФК таких людей: мґр Гірний Василь, д-р Дубас Лев, проф. Лісевич Луць, інж. Негребецький Олександер, мґр Левицький Роман (як делеґат РФК) і Андрухович Ярослав (делеґат Об'єднання Спортових Суддів).

Справи видання «Альманаху РФК» веде далі мґр Красник Іван.

З уваги на перемішення табору Зоммеказерне в Авґсбурзі РФК повідомляє, що вона переноситься разом з табором до села Ляйпгайм, 6 км від міста Ґінцбурґ на залізничій лінії Авґсбурґ-Ульм. Докладну свою адресу РФК подасть після перенесення на нове місце осідку. Треба рахуватися із деякою затримкою в праці РФК у зв'язку з перемішенням.

Наш спортовий гурток

(Таборова картинка)

Як почули у нас про отой спорт, так люди так ним захопилися, що мало не подуріли:

— — Спорт... спорт... та й ще раз спорт!!!

Де тільки було не зайди, кого було тільки стрінь, — усюди балачки про той спорт.

Молоде воно чи старе, хлопець чи дівчина, чоловік чи жінка — усі про спорт теревенять. На кожному кроці почуєте:

— Футбол... теніс... обсайт... автфавль...

Аж дивно, де таких чудних слів понаучувалися!

Спортовий центр гадав, що на ґрунті такого масового захоплення можна буде в нас бодай руханковий гурток закласти а далі й спорт запровадити.

З цією метою спортовий центр прислав до нас одної неділі свого найкращого спортового організатора й оратора, щоб заохотити нас до спортової організації.

Людей назбиралося — тьма!..

Оратор вийшов на сцену і як почне:

— — Нам треба спорту...

А всі присутні так і закричали:

— — Так, нам треба спорту, спорту-у-у!!!...

А через місяць після того заклали у нас спортовий гурток.

Члени вступали до нього — лавами! Хто тільки жив — вступав.

Насамперед винайняли величезну площу. Щось аж за триста марок у місяць.

А на неділю наказала управа спортового гуртка всім своїм членам зійтися на руханку — підставову базу всіх спортових заправок.

Зійшлися: голова і половина управи гуртка.

Ходять вони по величезній площі, на сонце поглядають, що вже дуже високо піднялося, на годинники, що вже пізню годину показують, та й на своїх членів-спортовців чекають...

А члени чогось не прийшли...

Стрічає голова за кілька днів своїх членів.

Питає одного:

— — Ви чого на руханку в неділю не прийшли?

— — Та, знаєте, хотів було піти, вже навіть зібрався був але щось мені в хребті стрикнуло й не пішов... Та хіба ж, гадаю, без мене одного не обійдеться?

— — А ви чого? — питає другого.

— — Мені в коліні щось тріснуло...

— — А ви?

— — Мені в вусі шуміло...

— — А ви?

— — Щось в носі крутило...

І так кожному щось сталося, кожному щось завадило. І кожен думав, що без нього одного там обійдеться...

І наш спортовий гурток, як скоро постав, так скоро й розлетівся.

Степан Вусатий

Сповіщаємо українське громадянство, що в понеділок 28-го лютого в Нью-арку (США) помер бл. п.

Проф. Д-р ІВАН РАКОВСЬКИЙ

сеньйор українських учених та голова Наукового Т-ва ім. Шевченка

Похорон відбувся в п'ятницю 4-го березня.

Вістка про смерть 74-літнього голови Наукового Т-ва ім. Шевченка пройняла глибоким сумом все українське громадянство за Океаном. Доля судила проф. Раковському ледве за кілька тижнів після прибуття до Америки попрощатися навіки з своїми Рідними, Друзями, що допомогли Йому з родиною виїхати до США, і з українського наукою. Застудившись під час подорожі до Америки, бл. п. проф. Раковський вже не міг одужати і не міг здійснити своїх наукових плянів на вільній американській землі.

Разом з усім українським народом клонимо голову перед світлою пам'яттю заслуженого діяча української культури й великого вченого.

Хай чужа земля буде Йому пером!

Президія Наукового Товариства ім. Шевченка з жалем повідомляє своє членство і все українське громадянство про несподівану смерть свого довголітнього Голови й дійсного члена, звичайного професора Українського Вільного Університету, визначного українського вченого й педагога, б. Голови Т-ва „Відродження“, автора численних наукових праць та зразкового громадянина

проф. д-ра Івана Раковського

що наступила після короткої та важкої недуги 28. 2. 1949 р. після переїзду з переходового табору в Мюнхені до Нью-Йорку. Похорон відбувся 4. 3. 1949 року.

Вічна Йому Пам'ять!

1-го січня 1949-го року в німецькому шпиталі біля Штуттґарту-Вайгінґен помер учасник визвольних змагань 1917—20 років

бл. п. Микита Гаврилюк

Покійний народився на Поділлі в м. Тернівці, гайсинського повіту. Запальним юнаком-патріотом вступив до Вільного Козацтва, а пізніше до армії і весь час брав участь у боротьбі за визволення Батьківщини. Першу еміґрацію перебув у Франції. Під час другої світової війни німці вивезли Його з родиною до Штуттґарту, де й закінчив своє життя від тяжкої хвороби легенів Поховали Покійного на німецькому цвинтарі Вайгінґен б. Штуттґарту По Покійному залишилася дружина й донька, що вже раніше виїхала до Австралії.

Не судилося бл. п. Микиті Гаврилюкові спочити в Рідній Землі, за яку боровся й віддав найкращі роки свого життя. Нехай чужа земля буде Йому пером!

Земляки й побратим о. Олександер

Панахида за душу проф. Раковського

Виділ Наукового Товариства ім. Шевченка запрошує членів та все українське громадянство до участи в Панахиді за спокій душі бл. п. проф. д-ра Івана Раковського, довголітнього Голови НТШ, яка відправиться в неділю 20. 3. 1949 року о 12 год. після Служби Божої в українській католицькій церкві в Мюнхені на Капуцінерштр.

Виділ НТШ.

ПОДЯКА

Складаємо щиру подяку друзям, знайомим та всім взагалі, хто своєю присутністю на похороні або й діяльною участю в ньому вшанував пам'ять нашого покійного незабутнього чоловіка й батька В. І. Базилевича.

Зокрема сердечно дякуємо Преосвященому Владиці Вячеславові, о. Семенові Гаюку, о. Василеві Булавці, о. І. Хрестюку, о. І. Пестунові, дияконові о. В. Гузенкові з причтом церковному хорові та дириґентам О. І. Дідуху й І. І. Чаусові.

Крім того щиру подяку за участь в похороні складаємо й Голові ОПУЕ проф. Орелецькому і представникам Наукового Товариства ім. Шевченка та інших організацій, а також медичній офіції, що так тепло виявила своє співчуття нам в нашому горі.

РОДИНА.

ПОДЯКА

В імені 86 хворих українців у шпиталі Гайльбронн щиросердечно дякуємо таким установам і приватним особам за виявлення ними християнського милосердя та виконання громадського обов'язку супроти нас, хворих в день Свят-Вечора та Різдва Христового:

СХС в українському таборі Цуффенгавзен в особах п. Хомової і п. маґістра Кудрика за привезені ними особисто 6-го січня ц. р. святочні подарки для хворих, а зокрема п. д-рові Смукові директорові ЗУАДК за матеріяльну підтримку цієї допомогової імпрези;

Громаді українців з м. Гайльбронн на руки п. полковника Власюка за зготовлення української куті на Свят-Вечір;

Всечеснішому о. парохові Олійникові з табору Цуффенгавзен за відправу для хворих Богослуження 8-го січня ц. р. та церковному хорові й оркестрі з цього ж табору за звеличання Богослуження гарним виконням наших колядок;

СХС в таборі Еттлінґен в особах голови установи та членів управи (прізвищ їх, на жаль, не знаємо) за те, що 13-го січня особисто привезли й роздали хворим українцям святочні подарунки.

ДП-шпиталю у Гайльбронні, за групу хворих українців М. Прозовський, Я. Гура, М. Хінальський.
1-1 ь

РОЗШУКУЮТЬ

Марта Крисюк, дочка Василя Крисюка, просить свою родину, або односільчан із села Соколів, повіт Бучач, написати до неї на адресу:

Mrs. Mary Glovatsky, 199 E. 4th street, New York 3 N.Y. USA.
1-2 z

Шукаю батьків Івченко Григорія, Марію і Любу. Останньо Берлін-Гайдельберґ. Писати на адресу „Неділі“ для Надії.
1-1

Рідних і знайомих з повіту Рава Руська шукає Павло Кожан,
N.A.E.C. Misson Hostel, Doncaster, Yorkshire, England.
2-2 z

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ «НЕДІЛІ»

Перестеріґаємо Українські Видавництва в Европі і за океаном перед несумлінним кольпортером п. Миколою Клітинським з табору Ґанакер біля Реґенсбурґу, що, злісно не розраховуючись, наразив нас на матеріяльні втрати.

Відкриття Верховної Ради СССР

Маршальську уніформу

зодягнув знов „батько народів“

ВАРШАВА (Ройтер). Понад 1000 делеґатів з усіх кінців Советського Союзу зібрались 10 березня на кількаденну сесію «Верховного Совєту» СССР — найвищого советського урядового органу. що складається з двох палат: «Ради Союзу». до якої обирається один делеґат від 300 000 чол., і «Ради Національностей» з обраних представників 16 советських республік. автономних республік і 9 автономних та 10 національних областей. На першому об'єднаному засіданні обох палат. крім членів Політбюра. були Сталін. Вишинський і колишній міністер закордонних справ Молотов. Появу в урядових льожах їх. а також Маленкова. Берії. Ворошилова та Шверніка делеґати зустріли тривалими оплесками. Як гості на сесії. що відбувається у Великому кремлівському палаці. присутні представники 40 націй.

Згідно з доповіддю міністра фінансів Звєрєва. советський бюджет на цей фінансовий рік передбачає витрати в сумі 79 міліярдів рублів. з яких 19% припадають на військові цілі. Підвищення військових витрат проти минулого року приблизно на 13 міліярдів рублів Звєрєв пояснив підвищенням закупних гуртових цін і транспортових тарифів.

Закордонні кореспонденти. які мали змогу спостерігати засідання Верховного Совєту. підкреслюють. що Сталін з'явився у велику залю кремлівського палацу під голосні овації депутатів у блискучій маршальській уніформі. Також Ворошилов мав уніформу маршала. а Вишинський був в сірій дипломатичній уніформі. Російский міністер фінансів Звєрєв виступив під час своєї промови перший раз в новозаведеній темнобронзовій уніформі фінансових урядовців. На засіданні були присутні американський дипломатичний представник Фой. Колер. французький амбасадор Ів Шатеньйо і всі скандинавські амбасадори. Брітанський амбасадор сер Моріс Петерсон на засідання не з'явився.

СОВЄТСЬКЕ ВІЙСЬКО В БОЛГАРІЇ

АТЕНИ (АФП). Грецькі урядові кола підтверджують повідомлення з Істанбулу про зосередження в Болгарії советського війська. Належні урядові чинники в тісному контакті з альянтськими дипломатами уважно стежать за дальшим розвитком подій і ставлять їх у зв'язок з бажанням «вітчизняного народнього фронту» оголосити незабаром про створення македонської держави під болгарським протекторатом.

МОЛОТОВ РЕОРГАНІЗУВАВ КАБІНЕТ ОБОРОНИ?

ВАРШАВА (Ройтер). Згідно з відомостями. одержаними в політичних колах Варшави. внутрішній кабінет оборони СССР реорганізовано під безпосередньою контролею колишнього міністра закордонних справ Молотова. За цим повідомленням. Молотову нібито доручено координувати на довгий час індустріяльний і військовий потенціял Совєтського Союзу та його альянтів у Східній та Середній Европі. До цього кроку Советський Союз спонукало далі більше занепокоєння розвитком пляну Маршала і успішними переговорами в справі укладення атлантійського пакту. Як вважають. реорганізований кабінет оборони як перший свій захід скличе конференцію відповідних провідників сателітних держав. яка має відбутись незабаром в Угорщині.

«СХОЖІ НА СТАЛІНА» МАСКИ

Уряд центрально-американської республіки Куба відхилив протест Совєтського Союзу проти продажу під час масничного карнавалу на острові Куба «схожих на маршала Сталіна» масок. В іншій ноті уряд Куби зажадав від совєтського уряду припинення в республіці Куба «тоталітарної пропаґанди». (МП).

ЗАХІДНЬО-НІМЕЦЬКА ВАЛЮТА В БЕРЛІНІ?

Чутки. що кружляли останнім часом в Берліні про нібито заплянoване запровадження в його західніх секторах якнайближчим часом західньої валюти. набирають тепер конкретних форм. Хоч берлінська валютна комісія. яка вже кілька день провадить таємні переговори з фінансовими фахівцями з західнього Берліну. і альянтські військові управи в Берліні і не дали певної відповіді на поставлені їм запити. проте в поінформованих колах вважають. що запровадження в Берліні західньої марки можна чекати в середині другої половини березня. В тому що влада досі не спростувала чуток про запровадження в західньому Берліні західньонімецької марки. бачать безпосереднє підтвердження інтенсивного готування до здійснення цього заходу. (ФР).

СЕД ПРОПОНУЄ ПЛЯН РОЗВ'ЯЗАННЯ НІМЕЦЬКОЇ ПРОБЛЕМИ?

ФРАНКФУРТ (ЮП). Соціялістична об'єднана партія східньої зони (СЕД) подала провідним німецьким політикам західніх зон заяву. в якій пропонує новий плян закінчення «холодної війни» в Німеччині. Цей плян явно походить з російських джерел. Згідно з ним. брітанська й французька окупаційні армії мають бути відкликані з Німеччини. тим часом як американська й російська армії — відтягнені до її західніх і відповідно східніх кордонів. Обидві чинні в Німеччині валюти мають лишитись до створення центрального уряду. Як підкреслює СЕД. цей плян нібито являє собою розв'язання німецької проблеми. яке повинно задовольнити як американську. так і російську сторони. Берлін мав би лишитись містом чотирьох держав. де вони тримали б лише невеликі залоги. Крім того СЕД пропонує створити незабаром центральний уряд в Берліні. провести під американською і російською контролею нові вибори й запровадити в усьому Берліні східню марку. Після створення німецького центрального уряду обидві чинні в Німеччині валюти мають бути скасовані і натомість встановлена єдина для цілої Німеччини грошова система.

Як заявив з приводу цієї пропозиції генерал Клей вона не розв'язує головних німецьких проблем. якими є: питання репарацій взагалі і стягуваних з німецької поточної продукції зокрема. проведення і контроля вільних виборів у Німеччині участь альянтських держав у контролі. зокрема контролі безпеки. З пляну не видно. чи вся Німеччина має взяти на себе зобов'язання сплати репарацій і участи в европейській відбудові. «Якби ці проблеми були вреґульовані раніш — не було б потрібним тримати в Німеччині великі окупаційні військові сили». — сказав генерал Клей.

(ДЕНА). За останнім повідомленням. центральний секретаріят СЕД-у спростовує вістку про те. що СЕД передав мирову пропозицію західньо-німецьким політикам. Мировий проєкт СЕД-у був. мовляв. ясно викладений в маніфесті партійного конґресу.

Створімо новітні українські пісні!

Яр СЛАВУТИЧ

МИ ЙДЕМ НА БІЙ...

(Музику написав комп. Г. Л.)

Ми йдем на бій. гримлять гучні колони
Стрясає землю танкова хода.
За рідний край проллємо кров червону,
Щоб згинув гніт і сталінська орда.

Спішіть до нас, хоробрі побратими!
Воліє серце визволить батьків.
Так доведім ділами бойовими
Що ми — нащадки славних козаків!

Ми йдем вперед. І прапор жовто-синій
Вгорі на вітрі звихрюється знов.
Несем навік Соборній Україні
Державний цвіт і волю. і любов.

Спішіть до нас, хоробрі побратими!
Воліє серце визволить батьків.
Так доведім ділами бойовими
Що ми — нащадки славних козаків!

А стихне бій. і постріли останні
Відгомонять над гонами полів.
Тоді від Холму ген аж до Кубані
Розквітне край і лоно двох морів.

Спішіть до нас, хоробрі побратими!
Воліє серце визволить батьків.
Так доведім ділами бойовими.
Що ми — нащадки славних козаків!

1944

Нова танкова дивізія

в американській зоні

Як повідомляють з кіл американської окупаційної армії. Сполучені Штати відтранспортовують нині до Німеччини танки для дозброєння своєї окупаційної армії. Цей захід означає перетворення з'єднань американської поліційної та прикордонної варти в бойове військо. В повідомленні американської окупаційної армії новостворювані частини названо «боєздатною тактичною організацією. що складається з двох бриґад. трьох танкових полків. одного артилерійського дивізіону й кількох допоміжних частин». Згідно з заявою американських старшин. нова танкова дивізія має понад 150 46-тонових танків. озброєних однією 90-міліметровою гарматою. і понад 200 20-тонових танків з 75-міліметровими гарматами. Як підкреслили старшини. американські танкові з'єднання в Німеччині є незначними порівняно з тією силою. яку в разі нападу на американську зону можна буде виставити проти нападника. Згадані нові з'єднання офіційно звуться «підмогою». бо до кожного з них мають бути додані рота піхоти й загони з модерною ручною вогнепальною зброєю калібру 7,5 см. що не віддає назад. Таку зброю ще випробовують. Американські старшини відмовились визнати. як довго зможе американська армія ставити опір сильнішому ворогові. Проте деякі з них підкреслили. що вони не поділяють думки неофіційних спостерігачів. ніби сильний аґресор може дійти до узбережжя Каналу «за кілька днів». (АП).

«ФІЛЬМОВІ» ЗАВОРУШЕННЯ В БЕРЛІНІ

Як повідомляє німецька преса. 20 лютого в зв'язку з призначеною в Шарльоттенбурзі (брітанський сектор Берліну) демонстрацією фільму «Олівер Твіст» сталися криваві сутички. Ще заздалегідь лондонське бюро світового жидівського конґресу просило брітанське міністерство закордонних справ не допускати на екран цього фільму. Перед початком сеансу коло кінотеатру зібралась юрба. що вимагала не демонструвати фільм. Приблизно 30 «колишніх мешканців одного з таборів ІРО» (очевидно, жидівських ДП — Ред.) почали були штурмувати кіно. Коли прибула поліція. демонстранти влаштували «дикі сцени». між іншим побивши майора брітанської військової поліції і серйозно поранивши каменем в голову одного американського радіо-кореспондента. Загалом поранено 44 особи. з них 14 поліцистів.

АМЕРИКА НЕ ПОСТУПИТЬСЯ СВОЇМИ ПРАВАМИ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як твердить в своєму річному звіті про американську армію статсекретар в її справах Роєл. Сполучені Штати мають зробити все. щоб уникнути війни з Совєтським Союзом. Проте в переговорах з Росією вони не згодяться на будь-які поступки. від яких могли б постраждати американські права або принципи. В звіті підкреслено непохитність рішення США за всіх обставин залишатись в Берліні. Щодо російської політики Роєл сказав між іншим таке: «Свідомим наміром Росії було створювати всілякі можливі труднощі. щоб вигнати нас з Берліну і послабити наш вплив в Европі й усьому світі». В якийсь момент становище може так загостритися. що якесь помилкове політичне рішення може потягти за собою війну.

ЧИ НЕ ДИВЕРСІЯ?

Німецька преса повідомила про величезний вибух. що стався 12 березня на сталеливарні у Ватенштедт-Зальцґіттері (брітанська зона Німеччини). спричинивши багато людських жертв і матеріяльної шкоди. За перший день виявлено 21 вбитого й понад 50 тяжко поранених. За наявними даними. в заводській грубі вибухла нова міна. якої проте ніхто з робітників перед тим не бачив. Припускають можливість диверсійного акту.

ТАЄМНИЦІ БЕНЕЛЮКСУ

ҐААҐА (ЮП). Після вступних промов голляндського прем'єр-міністра Віллена Дрееса й бельгійського прем'єра Поля Спаака розпочала свою роботу конференція держав Бенелюксу. Її засідання будуть цілком таємними. Як пояснили делеґатам. успіх робіт конференції був би загрожений. якби щось вийшло з неї назовні. Одинокий офіційний комунікат про конференцію повідомляє. що денний порядок її (що не був опублікований) схвалено одностайно.

В КОМУНІСТИЧНОМУ КИТАЇ

НАНКІН (АФП). Комуністичне радіо повідомило про створення тимчасового комуністичного уряду для центрального Китаю. Чинність уряду. на чолі якого стоїть генерал Ліу-По-Чен. поширюється на провінції Гонань і частково Гупе. Аналогічний уряд був створений торік в Північному Китаї.

(Кронос). Що ж відбувається в захопленій комуністами частині Китаю? Із скупих відомостей. що просочуються звідти. можна створити собі враження. ніби Мао-Тсе-Тун поводиться досить обережно. щоб не ускладнити ще більше той хаос що його породили воєнні події. Проте бажання його. хай повільно. але певно взяти комуністичний курс. є незаперечним.

Найвища влада належить Мао-Тсе-Тунові й центральному проводові комуністичної партії. Під їх керівництвом працюють всі провінційні й міські органи влади. яким проте надано певну волю дій. Найінтенсивніше виявляється комуністичний вплив у культурній ділянці. Газети заповнюють свої шпальти матеріялом советського офіційного аґентства ТАСС та інформаціями з оточення Мао-Тсе-Туна. Школи й університети перебувають під тиском згори. і їх учбові програми вже істотно перероблені «в новому дусі». Щодо валюти в червоному Китаї то тут практично ніхто не дає собі ради Офіційною валютою в ньому після скасування золотої єни Куомінтану є так званий «доляр народнього банку» який не є проте одинокою валютою. бо багато провінцій і міст випустили свої гроші. Чужоземців комуністична влада поки що не кривдить і дає їм спокій. Консуляти охороняє військо. але їх членів трактують як звичайних цивільних осіб. Як пояснив органам влади Мао-Тсе-Тун. чужоземні держави ще не визнали його уряду, і тому чужоземцям не можна визнати якихось дипломатичних привілеїв.

БУРЯ ЗАВДАЛА БАГАТО ШКОДИ

Як повідомляє німецька преса, буря (подекуди сніжна). що бушувала 1 березня. заподіяла в американській і брітанській зонах багато шкоди. Вітер силою в 10 балів із швидкістю до 50 метрів в секунду в багатьох місцях порвав проводи. поламав і повалив дерева. завалив численні порушновані під час війни будівлі. В Ессені заваленим будинком був убитий один гірник. в Кельні — 4 особи вбиті й чимало поранені. У Франкфурті три будинки завалились цілком і багато — частково. В середмісті на ресторан і сусідні приміщення упав високий мур. З-під руїн витягнено кількох вбитих і багато поранених. Пожежні команди. що розчищали руїни. весь день були в стані алярму і за півдня виїжджали 78 раз. Зареєстровано 8 убитих і 38 поранених. Довгі валки зупинених трамвайних вагонів. порвані проводи й сирени пожежних авт нагадували часи повітряних бомбардувань.

За пізнішим повідомленням. загальна кількість жертв у Західній Німеччині становить 51 убитих і понад 150 поранених. Найбільше постраждала Північно-Райнсько-Вестфальська провінція. в якій зареєстровано 23 убитих і 50 поранених. В Дюссельдорфі завалились 134 будови. в Кельні — 112. Про хуртовину із снігом або дощем 1 березня повідомили також з ріжних місць Бельгії. Голляндії і Англії. Особливої шкоди заподіяла буря на бельгійському узбережжі. Багато пошкоджень є і в портах згаданих країн. Повітряне й пароплавне сполучення мусіло бути припинено. хоч 1 березня до полудня до Берліну приставлено повітряним шляхом 4 286 тонн товарів. В Північному морі затонули два судна і 12 викинуті на беріг. Поламані й повалені дерева подекуди припиняли сполучення на ґрунтових і залізничних шляхах. В багатьох місцях Західньої Німеччини. Бельгії. Голляндії і Англії через дощ. сніг і надзвичайної сили вітер виступили з берегів річки. спричинивши поводі. На деяких вулицях західнього Лондону сполучення підтримувалось човнами. Населення з районів поводі було евакуйоване. В Римі завалилась стіна. вбивши одного хлопчика. З Варшави. Чехо-Словаччини і Австрії повідомляють про незвичайно сильні сніжні хуртовини. В Тіролі під час бурі загинув зірвавшись з висоти 300 метрів один турист.

Так має виглядати атомо-корабель майбутнього. Фунт атомоенергії відповідатиме енергії з 1 500 тонн вугілля.

Preis 40 Pfennig Ціна 40 пфенігів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 27 березня 1949. Nr. 168

Всі домагаймося „Голосу Америки" українською мовою!

Потрібний текст петиції та подробиці нашої акції вмістимо в наступному числі

Вашінґтон остерігає Москву

Атлантійський Пакт

уважають зворотним пунктом американської історії

ОПУБЛІКОВАНИЙ в п'ятницю 18-го березня одночасно в столицях семи держав-сиґнатаріїв текст проєкту Атлантійського Пакту притягнув увагу преси усього світу. Майже всі державні мужі, політики й коментатори західнього світу дають позитивну оцінку Пакту. Вони підкреслюють абсолютно дефензивний характер північно-атлантійського альянсу, вітаючи об'єднання Заходу. Лише комуністи гостро засуджують пакт. Найсильніше враження зробив коментар американського міністра зовнішніх справ Діна Ечісона, який представникам преси здефініював поняття „нападу на безпеку північноатлантійського простору". За словами міністра напад російських літаків на американську машину в повітряному коридорі до Берліну над російською зоною Німеччини являв би собою „озброєний напад, що зміг би викликати відповідні дії держав, зв'язаних Атлантійським Пактом".

При певних умовах за такий озброєний напад може вважатися комуністичне повстання в союзній країні, якщо воно підтримуване ззовні. У випадку атаки на державу, яка не є членом пакту — як нпр. Туреччина — пакт не передбачає спільної акції. Президент Трумен закликав американський сенат якнайшвидше ратифікувати Атлантійський Пакт.

Міністерство закордонних справ США, згідно з АП, опублікувало 19-го березня коментар в формі Білої Книги, в якому остерігає Совєтський Союз перед недоціненням сили західніх великодержав та їх рішучости спільно поборювати напад кожного аґресора. Біла Книга застерігає американців не марнувати часу, лише зміцнювати оборону. Конґрес займатиметься невдовзі схваленням одного або двох мільярдів долярів на доставу зброї европейським партнерам пакту. Ці засоби не будуть одначе вжиті на кошти атомових бомб і важких бомбовозів.

Професійні організації американського робітництва у масовій більшості схвалили домагання ратифікації пакту. Москва проголосила в своїй пресі 20-го березня повний текст пакту без коментарів. За АФП між португальським і еспанським урядом ідуть переговори в справі оборонного іберійського пакту.

ВАШІНҐТОН (Ройтер). Атлантійський пакт, повний текст якого після 8-місячних таємних переговорів між державами-учасницями опубліковано 18 березня в семи їх столицях, зобов'язує кожну з цих держав подати іншому членові Атлантійської Унії в разі нападу на нього відповідну допомогу включно до застосування своїх збройних сил. Сполучені Штати, Великобрітанія, Франція, Бельгія, Канада, Люксембурґ і Голляндія підпишуть 4 квітня цей на 20 літ укладений пакт. Норвеґію, Данію, Ісляндію, Портуґалію та Італію запрошено також підписати північно-атлантійський пакт (основний зміст його вже наведено в попередньому числі «Неділі» — Ред.).

Демонстрації італійських комуністів

РИМ (ЮП). 17 березня в італійському парляменті перед промовою прем'єрміністра де Ґаспері ліві депутати вчинили дикі сцени протесту. «Геть з атлантійським пактом!», «Геть уряд війни!» — кричали комуністи й ліві соціялісти, коли міністер-президент хотів почати свою промову. В обструкції взяли участь і відвідувачі на ґалерії, яких довелось видалити з залі. Де Ґаспері зміг почати свою промову лиш з запізненням аж на кілька годин, після того як президент палати Ґронкі загрозив вжити крайніх заходів на оборону свободи слова міністер-президента.

Комуністи так часто уривали промову де Ґаспері вигуками, що більшість його слів не можна було зрозуміти. «Навіжений!», «Провідник уряду війни!» — раз-у-раз вигукував комуністичний лідер Тольятті на адресу де Ґаспері, примушуючи його робити павзи. Міністерпрезидент вимагав ухвали вотуму довіри в питанні участи Італії в атлантійському пакті «не для самого уряду, а для італійського народу і його майбутнього», віру в які «не може захитати комуністична нетерпимість». Звертаючись до Тольятті, де Ґаспері казав: «Ніхто з нас не хоче воювати проти Росії. Ідеться про те, що повинні робити італійці в разі нападу на Італію — боронити свою країну чи дезертувати». Коли де Ґаспері обвинуватив СССР і Комінформ в створенні комітетів чину в Італії і Франції, Тольятті кричав: «Де ви це прочитали? Хто вам це розповів? Це неправда!» Сподіваючись на опублікування незабаром тексту атлантійського пакту і посилення його змістом своїх позицій провідник лівих соціялістів

(Кінець на 2-ій стор.)

ВИКОНАЙТЕ ОБОВ'ЯЗОК!

ЗАКЛИК

до українського громадянства на чужині

Цими днями буде проведена серед українців збірка добровільних датків на потреби Української Національної Ради. Ця збірка встановлена Українською Національною Радою під назвою „Збірка 22 січня". Вона має пригадувати всьому Українському Суспільству, що кожний громадянин і громадянка без огляду на місце свого теперішнього тимчасового перебування і без огляду на свої політичні переконання обов'язані до матеріяльних жертв в боротьбі за визволення України від ворожої окупації.

Збірка „22 січня" проводиться серед українців віком старших 18 років.

Збірка „22 січня" є одноразова і загальна.

Внески на цю збірку — це добровільне виконання українського національно-державного обов'язку.

Збірку будуть провадити серед українських мешканців окремі на це уповноважені. Ці уповноважені будуть приймати гроші на підписні листи, видані фінансовим ресортом виконного органу Української Національної Ради.

Кожний внескодавець має на підписному листі підтвердити своїм підписом за себе чи свою родину внесену ним суму.

Зібрані гроші в повній сумі уповноважені пересилають до Фінансового Ресорту Виконного Органу Української Національної Ради на рахунок Українського Національно-Державного Фонду

Совєти концентрують

війська в Балтиці й на Балканах

«Неділя» недавно (ч. 165) вже повідомляла про прагнення Совєтського Союзу створити військові бази в північній Фінляндії і про зосередження совєтського війська на норвезькому кордоні. Проте совєтська мілітарна активність на півночі цим не обмежується. Як повідомляє в кореспонденції з Ревелю велика й впливова італійська газета «Джорнале д'Італія», росіяни нишком перетворюють Балтику на міцну фортецю. В усіх трьох прибалтійських країнах Совєти концентрують великі маси війська, будують з цілком мілітарною метою укріплення, залізниці й автостради. В Ревелі наприклад до тяжкої праці на будівництві укріплень примусово притягнено також і жінок до 55 років. Проти кого спрямовані всі ці військові заходи? — питає газета. Досить глянути на мапу, щоб побачити, як добре надається Естонія до ролі вихідної бази для інвазії в південній Швеції. Саме через те очевидно, як повідомляє аґентство ЮП, головнокомандувач шведської армії генерал Юнґ заявив недавно в промові, що Швеція негайно потребує від західніх держав зброї для оборони скандінавських держав від можливого нападу. Генерал підкреслив при цьому, що в питанні оборони Скандінавії він додержується іншого погляду ніж шведський уряд.

Та крім півночі Совєтський Союз одночасно інтенсивно посилює свої військові позиції і на півдні — в своїх сателітних балканських державах. За даними швайцарської газети «Ноє Цюрхер Цайтунґ» — великі континґенти совєтського війська перекинуті чотиримоторовими літаками з Угорщини до Албанії. Підтверджуються і недавні вістки про відтранспортування совєтського війська також і до південної Румунії. Газети відзначають далі, що недавно передані СССР на підставі мирового договору італійські військові кораблі в албанських портах лишаються там і досі.

Закордонна преса рясніє вістками й про зосередження совєтського війська в македонських провінціях Болгарії. Македонське питання, як підкреслюють газети, здавна було й лишається досі «гарячим» місцем міжнародньої політики. Поділена після першої світової війни між Болгарією, Юґославією і Грецією — Македонія не зреклась своїх давніх прагнень державної незалежности, яким вперто опираються Юґославія і Греція та які проте до певної міри підтримує Болгарія, сподіваючись мати за те вихід до Егейського моря, що його вона здобула після першої балканської війни (1912 р.) і втратила після другої (1913 р.). Більш-менш задовольнити змагання македонців до незалежности могло б створення з їх участю південнослов'янської федерації, ідею якої підтримував і юґославський король Александер I, убитий в Марселі 1934 р. В серпні 1947 р. переговори про таку федерацію відбувались між Тітом і Дімітровом, проте без реальних наслідків, бо Кремлеві не вподобалась та тенденція «самостійности» плянованої федерації, яка виявилась в цих переговорах. Невдачі переговорів сприяло також і досі не вижите давнє болгарсько-юґославське суперництво, а згодом — і конфлікт між Тітом і Комінформом.

За всіма даними плян створення македонської держави тепер відроджується знов, але з ініціятиви й за вказівками Москви, що діє через Комінформ та Болгарію, якій обіцяє полегшений вихід до Егейського моря. Москва б'є при цьому в двох напрямках: вона хоче скомпромітувати Тіто, надавши Болгарії ролі «визволительки» Македонії, а головно — дістати собі через свого нового комуністичного сателіта той вихід до Егейського моря, який до певної міри замінив би Дарданелли. Та «революційна» Греція не хоче зректися своїх «прав» на Салоніки — головний порт і столицю запляннованої Македонії, і в цьому слід бачити головну причину охолодження СССР та його балканських сателітів до грецьких повстанців і скинення їх колишнього провідника Маркоса.

Совєтський Союз інтенсивно провадить тепер на Балканах одночасно і політичну гру і поважні військові готування. Як відповідь на цю акцію треба розцінювати й недавні відвідини Атен американською ескадрою і віджвилену останнім часом греко-турецьку ініціятиву укладення подібного до атлантійського — середземноморського пакту.

НАРАДА В ШТАБІ РОКОСОВСЬКОГО

За вістками польської національної преси, на початку березня відбулась на польському Шлезьку одна з найбільших військових нарад від часу закінчення війни. Керував нею совєтський маршал Рокосовський в товаритсві червоних генералів Котова, Літвінова і Підоренка. Взяли в ній участь багато совєтських штабних старшин, а також командувачі і штабні офіцери з Чехо-Словаччини, Румунії, Мадярщини й очевидно Польщі. Зовнішнім претекстом була куртуазійна візита Рокосовського в Варшаві з нагоди маніфестації «польсько-совєтської приязні» в 31-річчя совєтської армії. Нарада тривала кілька днів, а відбувалася на цілком ізольованій території, де приміщені бази совєтської армії.

»МАЛА РАДА« Трумена

Реорганізація американської урядової системи

Як повідомляють з Нью-Йорку — президент Трумен крок по кроку перебудовує американську урядову систему. Те, про що після обрання президента лише йшов поголос і що не раз спростовувалось, виявляється дедалі більше правдивим і свідчить про систематичне здійснення багато свого часу обміркованого пляну повної реорганізації у Вашінґтоні. «З огляду на стан здоров'я подався до демісії Маршал, але це не перешкодило генералові знову з'явитися на арені активної державної служби, а це є доказом, що його недавня демісія саме й була початком запляннованої Труменом реорганізації. Дін Ечісон як новий міністер закордонних справ має повну довіру президента і вже запровадив широкі зміни в методах американської зовнішньої політики. Подібно до того як це є і в Росії — американський міністер закордонних справ не хоче більше бути «мандрівним міністром», воліючи залишати свій офіційний осідок лише у невідкладних справах. Новий заступник міністра закордонних справ Веб відповідно перебудував останніми тижнями міністерство, причім справдилася недавня звістка про створення, сказати б, дипломатичної «надкоманди» (Super-Teams). Провідник її Філіпп Джессеп є рупором міністра закордонних справ і президента і як «мандрівний посол» репрезентуватиме на міжнародніх конференціях Сполучені Штати. До його «летючої надкоманди» належить і колишній міністер закордонних справ Джемс Бернс та заступник міністра Ловет.

Цією реорганізацією, при якій заступник міністра закордонних справ Веб, перебравши на себе всю адміністративну роботу міністерства, «розвантажив» міністра закордонних справ, Трумен хоче досягти того, щоб Ечісон був «зовнішньо-політичним головнокомандувачем» і до певної міри керував справами в тісному співробітництві з президентом і «малою радою», яку створив коло себе Трумен. До цієї «малої ради» поміж іншими довіреними особами президента належить і новопризначений міністер оборони Джонсон, а також «надшеф генерального штабу» — як про цей пост висловився в американських газетах генерал Айзенгауер. В «малій раді» остаточно розв'язують всі справи. Ця перебудова американського уряду ще не закінчена (МП).

Виступи негритянського вояцького хору з кітцінґенського полку піхоти стали подією в культурному житті бізонії.

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Апотеоза „ножа й крови“

Написав Володимир БАРАГУРА

Одним із неґативних проявів нашої найновішої еміґрації, який темною нестерпною плямою перейде в її історію, є намагання ввести терор у внутрішньо-українське громадське й політичне життя. Це моральний терор — залякування, шантаж, вимушення та фізичний терор — самосуд, побиття чи навіть убивство. І дивне, що серед нації, яка пережила кілька терорів, якої поважна частина вийшла на скитальщину, рятуючись від терору чужинців-окупантів, знаходиться група, яка намагається дати право громадянства цій здичавілій формі взаємовідносин поміж членами однієї національної спільноти. Історія людства пречисто переконує нас, що терор ніколи не виправдав себе. Криваві переслідування перших християн, хоч знищили фізично сотні тисяч вірних, причинилися до повної перемоги науки Христа. Большевицький терор, хоч уже триває понад 30 років, не зумів знищити українського народу, ні інших поневолених СССР народів. Гітлерівська Німеччина не змогла терором приборкати світу. А проте ця історична істина не переконує наших фанатиків терору. Вони намагаються мексиканізувати наше громадське й політичне життя та завести на місце леґалізму й правопорядку право джунґлів. Прикладів доволі: найновіші події в Міттенвальді з смертельним побиттям двох громадян та злінчуванням п. Топоровича, події актів терору в Ельванґені, де змасакровано колишнього посла Заваликута, братовбивства в Корнберґу, нелюдське смертне побиття м-ґра Бережанського в Австрії, напад на письменника І. Багряного, ред. Дацька, загарбання редакції «Нашого Життя» та спроба силою опанувати редакцію «Української Трибуни». Це найогидніші приклади. А дрібніші випадки нападів, погроз (напр. проф. Шаянові в Англії), переслідування в таборах різними шиканами адміністраційного порядку, це явища щоденні.

З яких причин застосовуються всі ці види терору? Це передусім засіб боротьби з політичними противниками, намагання змусити їх змінити свої переконання, спаралізувати їх акцію, а то й зовсім унешкідливити. Це засіб опанувати установу, організацію чи перебрати керівництво політичного або громадського життя, іґноруючи леґальний шлях. Жертвою цього терору падають здебільшого вартісні одиниці. Прихильники терору забувають, що п'ястук, палиця, кастет, ніж чи револьвер не всилі вбити ідеї й у боротьбі з нею цілком безвартісні. Дух бо людський наче джерело — коли засипати його в одному місці, воно ще сильніше починає бити в іншому. Боротьба з ідеями мусить відбуватися тільки в площині духових вартостей — фізичне насилля чи насилля низького морального порядку тут нічого не вдіють. Із своїм ідеологічним чи політичним противником-земляком можна боротися всякою чесною зброєю. Але залякування, шантаж, підступ, донощицтво, зрада й терор мусять раз на завжди щезнути з арсеналу зброї в боротьбі поміж членами однієї національної спільноти. У нас чомусь толерують звичайних проступників та злочинців чи людей, що зловживають народнім майном або довір'ям, але проти «злочину» інших оглядів стосується терор, включно до вбивства.

Буває, що терор та самосуд звернені проти людей, щодо яких є підозріння, що вони діють на шкоду окремих співгромадян чи цілої спільноти. Але й у тому випадку актів терору виправдати не можна. Бо в ніякому культурному суспільстві навіть найбільшого злочинця не карають без суду, не довівши йому вини та не давши змоги боронитися. Жоден закон Божий ані людський не дає одному громадянинові права фізично нищити свого співгромадянина.

Буває в нас і таке, що самосуд виконується з особистих порахунків, тоді напасники прикриваються мотивами вищого порядку.

Небезпека стосування терору крім фізичних втрат несе із собою ще страшніші моральні наслідки. Стосування терору вбиває основи кожного здорового суспільства та державного організму — пошанування закону, авторитету, правопорядку. Замість леґалізму він створює державно-громадський бандитизм, уводить в суспільне життя середньовічне право п'ястука, а державу обертає в концентрак. Невже боремося проти чужого терору, щоб створити свій власний?

На пресовій конференції Владика Бучко сказав, що нам ідеться лише про будову України, але не йдеться про будову характерів її громадян. Глибоке й правдиве твердження! Так само правильна констатація, що в Краю ми замало уваги звертали на релігійно-моральне виховання, що є підставою й громадської моралі. І тому засіяні ще Донцовом отруйні зерна його доктрини «ножа й крови», перенесені фанатиками у внутрішньо-українські взаємини, джунґлізують і досі наше громадсько-політичне життя. А все ж таки, коли в роки другої світової війни братня кров щораз частіше почала багрянити бруки українських міст, а здичавіння й масові вбивства прибирали щораз більше загрозливі форми, митрополит Шептицький і український греко-католицький єпископат знайшли в собі громадську відвагу та визнали доцільним звернутися в спільному Архипастирському Посланні (листопад 1943) з закликом до молоді відкинути цей огидний засіб у внутрішньо-українських взаєминах. Але тепер, коли терор є на шляху здобуття собі права громадянства, Архипастирі обидвох наших Церков не вважали чомусь досі за доцільне взяти авторитетний голос і засудити цей нездоровий прояв громадсько-політичного життя, що свідчить про хворобу національного організму та про занепад моралі в громадському житті. З амвонів в українських церквах чуємо проповіді на різні теми, але як же мало уваги душпастирі звертають на моральне виховання вірних та впоювання в їх серця значення Божої заповіді «Не вбий» в громадсько-політичному, державно-національному й особистому житті!

Взагалі людей, що свідомі жахливих наслідків терору, та людей, які мають мужність засудити його — в нас можна на пальцях порахувати. І характеристичне, що одіюм публічної опінії замість звернутися проти ініціяторів і виконавців терору звертається проти тих нечисленних, що відважуються поборювати його. В нашому громадянстві сильна течія за промовчування терору, затушковування його, мовляв, коли писати чи говорити про нього, це псує нам опінію в світі. Навіть наше судівництво іде цим шляхом. Але виконувати акти терору — це нам опінії не псує! Винен не той, хто вбиває, але той, хто засуджує вбивство! Це перфідна мораль.

Ще більше Є поважна частина громадянства, яка апотеозує засаду «ножа й крови» у внутрішньо-громадському житті. Частина української преси пропаґує цю засаду. «Українська Трибуна» пером свого передового публіциста «вно пропаґувала терор і малювала «принадливий» ідеал української державности, побудований на терорі. Перестала це робити щойно тоді, коли сама «зібрала бурю, посіявши вітер». Тепер цей публіцист займає один з керівних постів у нашому громадському житті. Інший чільний діяч однієї політичної організації їздив по українських таборах та проповідував успішність «бука» в публічному житті. І ця людина, що свої теоретичні міркування про терор засвідчила активною участю в нападі на редакцію «Української Трибуни», займає тепер чільні пости в українському політичному житті, а в її руки має перейти й кермо громадського сектора української еміґрації. Яке буде це наше життя, коли в його проводі стоятимуть апостоли доктрини терору?

Стривожена майбутнім свого народу здорова більшість українського громадянства на еміґрації з тугою жде авторитетного голосу чільних, свідомих своєї відповідальности перед Богом, нацією й історією українських громадян, керівних наших чинників, а передусім обидвох наших Церков, що гостро, рішуче й сміливо засудив би терор у внутрішньому житті нашої скитальщини.

Літній час від 10-го квітня

В латинську Вербну неділю 10-го квітня всі годинники у трьох західніх секторах Берліну як і в трьох західніх зонах Німеччини о 2-гій годині вночі будуть переставлені на о д н у годину вперед.

Увага: Комінформ!

Хто підриває добре українське ім'я у Великобрітанії?

Очолюваний сотником Б. Панчуком Союз Українців у Великій Брітанії став не лише центральною українською установою громадського характеру, що об'єднує всіх українців на острові Великої Брітанії, охоплює їх організаційно, керує їх життям і діяльністю та репрезентує українське громадянство назовні, але й кільцем у ланцюгу всеукраїнської консолідаційної акції всіх наших позитивних сил на чужині.

За час своєї короткої діяльности СУБ зумів притягти українське громадянство В. Брітанії до творчої праці на користь української справи, здобув собі повне довір'я й підтримку великобрітанської української скитальщини та визнання англійських і інших чужинецьких чинників. Є всі дані на те, щоб успішно продовжувати раз почату позитивну роботу на користь не тільки великобрітанської української колонії, але й української визвольної справи в цілому.

СУБ у своїй резолюції від 25 і 26 вересня 1948 р. став на позиції УНРади та закликав усе українське громадянство в Англії підтримати український політичний центр не еміґрації:

1. Союз Українців у В. Брітанії, підтримуючи ідею української політичної консолідації вітає факт створення Української Національної Ради та її Виконного Органу, вважаючи, що в процесі наших національно-державницьких змагань ця подія має далекосятле історичне значення.

2. Вважаючи себе органічною частиною українського народу, Союз Українців у В. Брітанії як зорганізована спільнота українського громадянства на цьому терені вважає своїм основним обов'язком піддержати Українську Національну Раду та її Виконний Орган, а, підтримуючи всебічно їх повагу, спричинитися до поширення тих основних правд українського народу, які Українська Національна Рада репрезентує і здійснює.

3. Беручи до уваги постанову Виконного Органу УНРади, Рада Союзу цілком солідаризується з його рішенням встановити у В. Брітанії уповноважених Виконного Органу Української Національної Ради і почувається до морального обов'язку:

а) закликати загал свого членства до повної консолідації довкола найвищого українського політичного представництва.

б) дати Українській Національній Раді та її Виконному Органові всебічну підтримку.

Ця активність СУБ-у і його позитивно-об'єднуюча роля, що в своїх діях керується всеукраїнською державно-політичною рацією, стала сіллю в оці ворогів координації українських творчих сил на еміґрації. Ворожі аґентури всіма силами й засобами поборюють консолідаційну акцію українців поза межами Батьківщини, бо в цій акції бачать найбільший шанс для успіху українського визвольного руху та найгрізнішу небезпеку для себе. Обговорюючи завдання СУБ-у, лондонська «Українська Думка» напередодні Загальних Зборів його писала (ч. 107 з 13 березня 1949) з цього приводу:

«Ворог має низку випробуваних методів, якими йде до своєї цілі. Головне — це скомпромітувати українців у світі, щоб чужинці, серед яких ми опинились, прийшли до переконання, що ми ні до чого не здатні, що не заслуговуємо на власну державу, і тому справедливо сталось, коли над нами панує ворог. Тому він підтримує в нашому середовищі всяке безладдя, він сіє зерна незгоди між нашими людьми і нацьковує одних на одних.

Він має спеціяльну стратегію, зн. пляни про те, як не допустити до об'єднання всіх українців в один всенаціональний фронт. Ворог змагає до того, щоб ми були поділені на безліч партій, груп, клік, хуторів, громад, з яких кожна буде мати свого отамана, що нікого над собою не визнає, нікому не схоче підпорядкуватись. Чим більше в середині українства фронтів, тим легше виграватн одних проти інших, тим трудніше буде українським патріотам нас об'єднати. Бо ворог знає дуже добре, що тільки спільними силами зможемо виконати наші завдання супроти поневоленої Вітчизни.

Та велика антиукраїнська конспірація ворожої мафії простягає в якійсь мірі сіті теж і на терен В. Брітанії. Ворог натиснув кнопки, і аґентури починають роботу: газети вже принесли вістку, що **англійські комуністи організують протести проти чужинецьких робітників.** В парі з тим іде тонка і непомітна робота — настроювання проти них англійської опінії, до чого використовується насамперед англійську провінційну пресу. **Цей удар спрямований і проти нас».**

Водою на млин ворожої мафії, її вільним чи невільним допомогачем і свідомим чи несвідомим виконавцем її плянів є антиконсолідаційна, розбивацька діяльність відомої групи, яка почала генеральний наступ на все організоване наше життя в усіх країнах Европи й за океаном, щоб знівечити консолідаційну акцію різних українських груп та монополізувати провід українського життя. Цей наступ почався опануванням ЦПУЕ в Німеччині, підривною роботою проти УНРади та заходами, щоб взяти в руки провід СУБ-у. З тією метою бандерівська група на брітанському острові напередодні загальних зборів СУБ-у почала свою розкладову роботу. У табори наших робітників вона вислала своїх емісарів та пустила в рух цілу пропаґандивну машину проти теперішнього проводу СУБ-у, зокрема проти сот. Б. Панчука. Ці емісари — як свідчать листи від наших читачів — ходили поміж люди та, використовуючи їх незорієнтованість, давали на підпис «ін блянко» заяви, щоб сот. Панчука скинути з голови СУБ-у й поставити кого іншого. Коли деякі люди, що підписали заяву в добрій вірі, довідалися про цю підступну акцію й домагалися скреслити їх підписи, бо сот. Панчук багатьом із них врятував життя, емісари відповідали: «Що дав вам Гітлер, те дасть вам і Панчук. Ми проти нього, **це наказ згори.** Ми так чи інакше Панчука викинемо з СУБ-у і на директора виберемо свою людину».

Такої акції не можуть хіба вести самі бандерівці, які чейже є українськими патріотами. Це робота виключно совєтської аґентури, яка вміло вживає до виконання своїх плянів несвідомих українських рук...

Один наш читач робітник з Англії напередодні з'їзду в Лондоні писав: «Наслідки виборів можуть бути такі — або СУБ буде демократичний і підтримуватиме УНРаду, або СУБ стане уґаверівсько-бандерівським, знищить УНРаду та створить у В. Брітанії своє представництво. Якщо переможе правда, сумління, чесність і розум, тоді СУБ залишиться на давніх позиціях і буде прийнятним для всього проґресивно думаючого українського громадянства. Коли ж переможе терор, підступ, брехня, тоді розумні й розсудливі люди сховаються в тінь і настане для нашої еміґрації тяжка хвилина».

Ось як думає звичайна, сіра, але свідома своїх завдань супроти нації українська людина на брітанському острові, а як діють ті, що стільки говорять про свій патріотизм!

Балканські держави не виконують мирових договорів

ЛОНДОН (ЮП). В зв'язку з обвинуваченнями, що їх зробив Бевін на адресу Болгарії, Угорщини й Румунії, статсміністер Мек-Нейл закинув трьом згаданим державам порушення — за згодою Совєтського Союзу — військових пунктів мирових договорів з ними. За словами Мек-Нейла Болгарія і Румунія тримають нині більші армії ніж їм дозволено на підставі мирових договорів. Також і Угорщина заміряється збільшити свої військові сили всупереч умовам мирового договору. Крім того ці три держави придушили в межах своїх державних кордонів усяку опозицію і знищили релігійну свободу. «Зважаючи на це — заявив Мек-Нейл — уряд Його Величности констатує, що три колишні ворожі держави, потай порозумівшись з Совєтським Союзом, не виконали військових пунктів своїх мирових договорів». Всупереч наявним в них пунктам про надання альянтським державам-переможцям привілеїв у господарських питаннях Болгарія, Угорщина та Румунія вжили заходів до порушення господарських інтересів «західніх держав взагалі і Великобританії зокрема». «Є незаперечним фактом, що уряди Болгарії, Угорщини та Румунії при підтримці Совєтського Союзу винні в кричущих порушеннях своїх мирових договорів». США приєднались до цієї брітанської заяви і також обвинуватили Болгарію, Угорщину та Румунію в «брутальному порушенні й невиконанні» зобов'язань, покладених на них в мирових договорах.

Італійські комуністи

(Продовження з 1-ої стор.)

Ненні вимагав відкласти голосування, а коли парлямент не згодився на це комуністи, посилаючись на конституцію, зажадали надати кожному депутатові права висловитися перед голосуванням. 18 березня парлямент більшістю 342 голосів проти 170 висловився за участь Італії в переговорах про приєднання до атлантійського пакту.

Разом з тим з різних місць Італії повідомляють про комуністичні демонстрації і заворушення на знак протесту проти участи Італії в атлантійському пакті. В місті Терні (приблизно 100 км на південь від Риму) під час демонстрації робітників ливарні сталася кривава сутичка з поліцією. Один демонстрант вбитий, 4 демонстрантів і 10 поліцистів поранено. В Міляні також сталося кілька демонстрацій і зібрань протесту й одногодинний страйк робітників трамваю.

КОРОЛЯ ДЖОРДЖА VI ОПЕРОВАНО

12 березня в Букінгемському палаці брітанському королеві Джорджу VI зроблено операцію для відновлення нормальної циркуляції крови в правій нозі. Як сказано в лікарському комунікаті, операція минула добре і стан короля з усіх поглядів задовільний. (Ройтер)

ФРАНЦІЯ і УКРАЇНА

Написав МИКОЛА ЛАЗОРСЬКИЙ

I

На світанку свого державотворчого розквіту й блискучих перемог над потужними ворогами «Patria Cosacorum» здобула у всій Европі широкого розголосу й «немеркнучої слави». Саме в ті часи вона стала взірцем новітньої військової організації, коли в чинах її провідної верхівки посли і різні дипломати західньоевропейських держав вбачали отих вольових мужів, з якими їхнім урядам корисно було пертрактувати.

«Січовики — каже історик Максимович — створені були двома стихіями: наїзницькою і християнською. Дух бойовий, наїзницький ратний дух, вихований вічними герцями з кочовиками і дух греко-православний, вихований від часів Володимира і хрещення старої Київської держави. Живучий вплив цих двох стихій разом з природніми прикметами душі, уформував козачу вдачу, її основні властивості, понуру, таку здібну до внутрішнього життя глибину духа, яку споконвіку зеленяло в запорожцях рідне Чорне Море, і тужливу одчайдушність, до якої спонукало їх життя в Дніпрових степах».

Створена такими шляхетними мужами як князь Байда-Вишневецький, князь Самійло Зборовський, Дашкевич, Сагайдачний, Предслав Лянцкоронський — Січ свято зберігала до останніх днів лицарський побут і беззастережну відданість народнім ідеалам. Князь Михайло Глинський, що довго подорожував по Франції і твердо прищепив козацтву «ненависть культурника до варвара», шляхетні змаги французьких рицарів-хрестоносців, перший застосував цю козацьку силу проти східнього номада. В боротьбі з татарами Глинський під Клецком завдав Золотій Орді нищівного удару, поклавши тим край пустошенню українських земель.

Так само другий лицар — князь Самійло Зборовський, особистий друг і приятель французького короля Генриха III Валюа, з своїми добре загартованими козаками так «струснув» Туреччину, що султан Блискучої Порти загрозив Польщі війною. Цей козак-баніт наклав головою на краківському майдані з наказу короля Баторія за сміливі наскоки на Туреччину, але, здається, саме від цього часу Франція починає добре приглядатись до січовиків, тільки в них справедливо вбачаючи ту міцну потугу, що єдина могла б спинити інвазію Туреччини на Захід. Великий дипломат кардинал Рішельє, головний дорадник Людовика XIII, подав досить сміливого проєкта французькому королеві. Кардинал пропонував витратити певну суму на козацьку фльоту, щоб тим стримати Блискучу Порту від експансії вглиб Середземного моря.

Рада ця була досить слушною, особливо після стахітливого 1621 року. Як відомо Туреччина носилася тоді з далекосяжними плянами захопити всю Европу. Їх плекали майже всі султани тієї доби. Вичікували лише слушної години. Вона, здається, наспіла року 1621, коли під Цецорою туркам пощастило розбити поляків, де наклав головою і польський гетьман Жолкевський. Султан Осман вирушив з великою армією на Річ Посполиту. Занадто ослаблена попередніми війнами Польща змушена була алярмувати. З допомогою поспішила насамперед Франція, давши Польщі декілька полків.

Але Польща й тоді не наважилась виступити проти 300 000-ої турецької армії з своїми 40 тисячами, хоч очолював їх талановитий вояк Ян Собєський. Тим часом турки встигли взяти в лещата

військо польного гетьмана Ходкевича, якому загрожував розгром.

В цей час наспів гетьман України Сагайдачний. Він привів 40 тисяч козаків і прийняв на себе всю силу удару Османового війська. Боротьба тривала 39 днів. Козаки цілком розбили турків, які змушені були капітулювати.

Ця баталія, в якій до речі Сагайдачний був тяжко поранений, дістала широкого розголосу. Світ довго захоплений був спритом і войовничим духом козацького народу.

Після цієї турецької поразки плян кардинала Рішельє і його однодумців, здавалось би мав бути прийнятий беззастережно. Проте його не зреалізовано — поперше тому, що Франція вступила в затяжну «30-літню війну» і подруге тому, що великий кардинал скоро після того помер.

Про його запобіжні заходи згадав наступний кардинал Мазаріні, якого дуже непокоїла не тільки Туреччина, а й Московія, особливо після 1654 року.

Війна з Швецією добігала кінця. Держави стали свідками нечуваної московської повені, але ніхто не квапився ставити греблі. Людовик XIV поспішив з допомогою шведському ґенералові Стенбоку, здається, запізно: молодий московський цар стояв уже твердо в Україні і встиг підкупом везира вирятуватись з прутських лещат, наставлених гетьманом Орликом. Генерал Стенбок не міг вже дати рішучої відсічі коаліційним військам і року 1713 капітулював у Тенінґені. Москвини, саси і данці вели навальні облоги міст у Померанії і забирали тут останні володіння шведів. Ні своєю особистою мужністю ні талантами вояка й стратега Карло XII не міг вже зарадити справі. Катастрофа швидко наближалась. Вона сталася тоді, коли забито шведського короля в грудні 1718 року. Після України прийшла черга на Польщу... Ще крок — і східній варвар-синовбивця зі «шведського вікна» виставився на Европу.

Цього трагічного кінця колись потужного свого сусіди Людовик не дожився. Зійшов він у могилу року 1715, а його місце заступили реґенти малолітного Людовика XV — спочатку герцоґ Філіпп Орлеанський а згодом герцоґ Бурбон.

В часи безумних оргій і нечуваного визискування народу обидва вони спостерігали швидке зростання мілітарної сили Московії, яку Петро встиг уже назвати Росією. В цій новій назві Франція цілком збагнула тактичні пляни «Східнього Сфінкса» — це була настирлива експансія на Захід за всяку ціну. Франція ближче і краще зрозуміла Московію тоді, коли у французькім осередку опинився цвіт української еліти — перші еміґранти, яких визвольні ідеї були так добре висвітлені згодом у меморандумі графа Григора Орлика до короля Людовика XV.

Як відомо цей юнак — син гетьмана Орлика — вже в дуже молодих літах віддав свою шпаду на службу французької корони. Згодом дослужився до ранґи генерала й був довіреною особою в раді п'ятьох Людовика XV («Secret du Roi»). Одружений з графинею Дантевіль він користав з беззастережного довір'я молодого короля і його першого дорадника кардинала Флері.

Остерігаючи короля перед московською аґресією, граф Орлик раз-у-раз нагадував, що тільки протимосковська коаліція здатна буде спинити шалений гін Москви до «збирання земель». У згаданому меморандумі Орлик між іншим знайомить короля з плянами батька, що до кінця свого скитальського життя думав лише про продовження збройної акції свого попередника Мазепи... «Після смерти Мазепи — писав Г. Орлик — батько мій, який мав одну з перших посад на Україні і в запорозькій армії, був обраний на гетьмана запорозьким військом і старшиною, бо тільки вони могли обирати своїх шефів. Мій батько не хотів прийняти гетьманського уряду аж поки безпечність і права його нації будуть заґарантовані. Тому шведський король зміцнив створений ним і українською нацією союз урочистою грамотою, оригінал якої я мав честь показати Вашій Величності і копію якої я передав міністрові закордонних справ панові Амельоту. Ці міцні ґарантії так поважаного всіма і так вірного своїм обов'язкам монарха сприяли тому, що мій батько повів акцію жваво й енерґійно для спільних інтересів і від цього часу використовував всі нагоди, щоб здійснити свої права».

Пилип Орлик пертрактував особисто з державними достойниками Парижу, Лондону, Стокгольму, Константинополю. Зусилля ті не пішли намарне. Через свого емісара полковника Герцика вів П. Орлик переговори й з Англією, яка дала згоду на протимосковську акцію.

Тим часом Порта готувалася до нової інвазії. За декілька десятків літ по Хотинській битві, велика турецька армія — навіть як на наші часи (один мільйон) — рушила через Волощину на Австрію і обложила Відень. Переляканa Европа змобілізувала найкращі сили. Знов як і піввіку тому найбільшу допомогу дала Франція. Французький король Людовик XIV і його дорадник Мазаріні покладали великі надії не так на поляків як на січовиків, що вміли добре воювати з турками. Польське військо, очолюване польним гетьманом Яблонським, теж чекало козаків без яких боялось виступити проти страшного ворога. Нарешті козацьке військо прибуло. Зразу ж того дня розпочався бій, що тривав від ранку до вечора. Зудари противників — пише історик Старіков — були надзвичайно жорстокі й сильні. Турки, що добре знали завзятість запорожців всією потугою навалились на їх загони. Козаки бились з такою відвагою й завзятістю, що зломили спротив ворога. Розбите військо великого везира Кара Мустафи почало тікати, і козаки гнали його довго і вперто. А на другий день — як говорять документальні перекази — коли союзне військо тріюмфально вступило до Відня «козаків носили на руках як правдивих героїв дня».

Французький король і його кардинал-міністер не помилились: козаки-лицарі вдруге врятували Европу від навали азіятів.

Цю велику перемогу над турками, де січовики відограли першорядну ролю, у Франції довго пам'ятали: перемога і козацькі подвиги докладно занотовано в анналах, мемуарах та дипломатичних листах.

Франція Людовика XIV тим часом не спускала з очей величавих подій, що відбувались на Сході Европи. Вся Україна палахкотіла в полум'ї великої визвольної війни Богдана Хмельницького. Її заграви лякали Захід, що з напругою вдивлявся в цю титанічну битву, в якій вирішувалась доля не лише України, а й Речі Посполитої як першорядної держави. Фінал цієї боротьби Переяславська Рада, що звела Польщу до ступня другорядної держави і зміцнила потугу Московії, дуже стурбувала Францію. Король Людовик, зайнятий на Заході затяжними війнами, лише на схилі літ звернув увагу на великий аґресивний розгін московського царя Петра, що шалено прорубував «вікно в Европу».

В похороні померлого нещодавно німецько-католицького єпископа в Авґсбурзі на чолі групи деканів ішов український декан о. Пилипець.

Роковини Тараса Шевченка

ВЕЧІР ПАМ'ЯТИ ШЕВЧЕНКА В АВҐСБУРЗІ

З повним успіхом пройшов 13 березня вечір, що його упорядчики не зважились назвати ані концертом ані Академією (свідчить це на користь впорядчика, яким була місцева Делеґатура Об'єднання Українських Жінок).

Проф. Завадович, який не раз вже при таких нагодах з успіхом виступав і на цей раз виголосив змістовну доповідь на тему: «Значення жінки у творах Т. Шевченка». Добре співав хор Української гімназії в Авґсбурзі під керівництвом проф. Левицького. Вдалися також деклямації і дорослим і особливо дітям. Варта окремої згадки деклямація малої Оксаночки Романюк («Сон»).

Присутніх було близько 90 осіб, хоч заля ОПУЕ (Юденберґ 8) могла б умістити й більше людей.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. СОЛОВІЯ В ГАННОВЕРІ

Мешканці табору ім. Лисенка в Ганновері урочисто вшанували безсмертну пам'ять Тараса Шевченка. Свято відбулося в театральній залі табору заходами культурно-освітнього референта. Театр прикрашено портретами українських діячів та національними прапорами. Посередині сцени — портрет Тараса Шевченка.

Концерт почався «Заповітом» у виконанні ґімназійного хору. Доповідь про Тараса Шевченка сказав старенький проф. Дм. Соловій учасник демонстрації в Києві в 1914-ому році. Свою доповідь проф. Соловій закінчив закликом до всіх українців придбати собі «Кобзаря» на дальше скитання. Це буде найкращим вшануванням пам'яти великого Співця України. У концертовій частині виступив артист Неділко, який виконав «Огні горять», та «Мені однаково». Акомпаньовав композитор В. Суть. Гімназійний хор під керівництвом Ю. Корсуна бездоганно виконав кілька творів Т. Шевченка. Найкращим деклятором на Академії був д-р Крупа, що художньо передав присутнім «Дружнєє Посланіє». Таксамо високомистецькою була деклямація п. Шутки фраґменту з поеми «Неофіти».

Співом «Ще не вмерла Україна» українська громада табору ім. Лисенка в Ганновері закінчила свій величавий вечір.

ГАНАВСЬКА ГРОМАДА ВІДКРИЛА ВЛАСНУ ДОМІВКУ

Ганавська українська громада двічі святкувала роковини Кобзаря України. 12-го березня вшанували його пам'ять шкільні діти. Директор школи розповів дітям про діяльність і творчість Тараса Шевченка. Після доповіді школярі деклямували а шкільний хор проспівав кілька творів Кобзаря.

Другого дня святкування Шевченківських днів почалося панахидами в церквах обидвох наших віровизнань. Люди масово прибули помолитися за спокій душі національного Пророка. Увечері відбулася в домівці української громади академія з доповіддю одного з співробітників ЦПУЕ в Франкфурті. Доповідь ілюстрували деклямації шкільних дітей.

З нагоди Шевченківських роковин відбулося в Ганав відкриття Української Домівки, якої досі ганавський табір не мав. Заходами таборової управи та представника ІМКА придбано власне приміщення, в якому концентрується тепер усе українсько-ганавське культурне життя. Тут приміщена читальня, бібліотека, спортові товариства тощо. Завдяки новій домівці пожвавиться культурно-освітнє життя в Ґанав.

В ҐІССЕНІ

9-го березня ц. р. українська робітнича оселя в Ґіссені святкувала Шевченківські дні. Разом з таборянами святкували ці дні також українці, що живуть приватно в околиці Ґіссену. Святковий вечір розпочав чоловічий хор таборян, що проспівав «Заповіт». Його вислухали всі таборяни стоячи. Далі п. Беляєв прочитав доповідь про Генія України. В доповіді яскраво висвітлив ролю Шевченка в творенні української визвольної ідеї. За рефератом почалася концертна частина, яку розпочали виступом шкільні діти. Спочатку була проведена спільна деклямація і діти поклали квіти коло портрета Шевченка. Далі школярі деклямували окремо вірші Кобзаря. Особливо гарно виконали вони «Розриту могилу» й «До Основ'яненка». В концертовій частині виступав бандурист і дует двох таборян, що проспівали «Зоре моя вечірняя» та «По діброві вітер віє». Далі виступали з деклямаціями дорослі. Вони прочитали: «Посланіє», «Ченця», «Івана Підкову». Таборовий хор проспівав «Думи мої», «Реве та стогне» й одну народню пісню в обробці Кошиця. Свято закінчено національним гімном, який проспівали всі присутні на концерті.

Як віра без діл — так визнання УНРади без матеріяльних пожертв — мертве

Закінчення звіту із З'їзду ЦПУЕ в Авґсбурзі

Справи нашої еміґрації в світлі дискусії

(Продовження з попереднього числа „Неділі")

Дир. Біґун стверджує, що Національна Рада не потребує оборони оцих дев'ятьох делеґатів. Зрештою, ми ще в Ашаффенбурзі апелювали до п. Мудрого відполітизувати громадське життя. Далі промовець атакує п. Мудрого особисто, на що п. Мудрий відповідає у своїй репліці.

Виступає Д-р Мучій і піддержує всі обвинувачення на адресу керівників робітничого табору в Ґіссені, про які свого часу писала «Неділя».

Д-р Жуківський, як секретар «Руху українців християн» заявляє, що він, підписавши заяву «9», є далекий від наміру розбивати ЦПУЕ. Закликає до зговорення.

Д-р Волянський говорить про те, що в звіті КОВ мистецьким і літературним справам присвячено буквально одно речення (Дир. Блавацький іронічно: Це в порядку!). Далі промовець критикує нашу видавничу справу.

Виступ пані Б'лякової

З правдивим успіхом виступила пані Білякова. Децентно вбрана, гарна і симпатична, хоч і не молода, дама захопила залю. В основному вона сказала, що від чоловічих сварок терпить найбільше жінка, але «ми знайдемо спосіб, щоб вас примусити до згоди»! (Оплески). Ані тут серед делеґатів ані в УНРаді нема ні однієї жінки. Як легковажите мистецтво, так легковажите також і жінок. Від імени ОУЖ апелює до присутніх, щоб малі справи не перешкоджали великими.

Далі зачитується чергова «Декляраці» від представників англійської зони. Нічого нового вона не вносить, а виголошена була хіба для того, щоб ще раз підкреслити впливи «англійців» на цьому З'їзді: голова З'їзду і його заступник — делеґати з англійської зони.

Ред. Рогатинський: Християнське сумління заговорило у д-ра Жуківського і він відкликав свій підпис під деклярацією дев'ятьох (Жуківський: ні не відкликав!). Тоді, сталося непорозуміння. Відділ Інформації навіть не на кожний лист відповів. Мушу теж заапелювати до преси, а головно до ред. Котовича, що ось тут так мило усміхається, щоб не писали тільки про біле вино і шніцелі... Голова З'їзду перериває промовця, бо його час вже минув. Промовець: Пане Голово, ми разом мешкаємо, а тому думаю, що маю протекцію...(Сміх) і продовжує говорити про «Неділю» і «Українські Вісті», але присутні вже мало слухають промовця...

За допомогу інвалідам

З критикою звіту фінансового відділу виступає Інж. Кузів. Промовець думає, що звіт цього відділу не віддзеркалює дійсности. Інж. Потішко пропонує, створити Комісію Громадської Контролі у справах переселення. Д-р Воєвідка за головне наше завдання вважає — потребу підготуватись до того, щоб помогти тим людям, які не зможуть виїхати з Німеччини. Це будуть переважно інваліди, хворі та старші люди.

Делеґат з Гессену п. Шок говорить про те, що люди незадоволенні з ЦПУЕ, бо воно практикує відомі ще з Польщі звички: ніхто не знає чи і коли він нарешті розрахується, приходять все нові і нові збірки. У справі поданих заяв вважає, що треба по розумному договоритись. Ми або цілуємось, або не говоримо між собою. Чому не побудувати згоду — шлюб не з кохання, а з розрахунку?

Д-р Гриньох у своєму слові звертає увагу нашого громадянства на те, що в нашій еміґрації відбувається дуже важливий соціологічний процес: з селян і почасти інтеліґенції стають робітники. Це значить, що у наших людей настаче зміна психіки, вони дістануть нові можливості до життя і їх чекають нові небезпеки. Мусимо до цього приготуватись.

Мґр. Яремко вважає, що заяв меншости не треба брати поважно: це був тільки тактичний хід.

Інж. Гриценко: Я жив в державі, де було дуже багато партій (ЧСР), але нікому це не шкодило. Тертя і боротьба — річ нормальна. Треба тільки, щоб вони кінчились згодою.

Делеґат з Ашаффенбурґу п. Шумей Дмитро говорить про те, що зовсім незадовільно проведено т. зв. перевірку кваліфікації учителів середніх шкіл. «Неділя» ще не зайняла свого становища (ред. Котович перебиває промовця: «Таки це головний часопис!» — Загальна веселість) не зайняла становища до того сумного факту, що ІРО іменує учителів. Зате «Неділя» зайняла становище в справі переселення Ашаффенбурґу — Обіжник ІРО ч. 101 дає автономію нашим установам, але наші люди цього не використовують. Один наш чоловік, через протекцію литовця і наперекір волі Таборової Ради, знайшов собі в ІРО посаду....

ЦПУЕ і самокритика

Голова Зборів проф. Д-р Плюш повідомляє, що член Комісії-Матки п. Іванонько зрезиґнував на користь п. Гришка. Ніхто проти цього не протестує і голова дає слово п. Мудрому. Посол Мудрий насамперед констатує, що помиляються ті, які думають, що в ЦПУЕ не було самокритики: навпаки, вона була власне основою діяльности всіх відділів. Працювали згідно з заздалегідь виробленим пляном. У Німеччині лишатись нашим людям неможливо: тут нема ніяких перспектив, адже кожний 5-ий німець, це т. зв. «умзідлер». Тому нема нічого злого в тім, що наші люди виїжджають до Америки...Голову ЦПУЕ доповнює д-р Галамай, який стверджує, що в ЦПУЕ ніколи не роблено різниць поміж українцями, що походять з тих чи інших наших земель, тому й летючка СЗСУ абсолютно безпідставна.

Після двох останніх промовців виступають майже всі керівники відділів і дають пояснення чи відповіді на окремі закиди, критичні зауваження та побажання делеґатів чи Контрольної Комісії. Проф. Хустинський визнає, що частина закидів КОВідділові була слушною. Щодо підручників, то наші школи ліпше забезпечені, ніж школи німецькі. Перевірка кваліфікації відбулась на протязі року і провадилась нормально висланими педагогами КОВ. Керманич відділу молоді Мґр. Рак стверджує, що завдання його відділу чомусь не розуміють: не є завданням відділу організовувати, молодь але допомагати проявам власної ініціятиви молоді та виховувати її. Мусимо створити організацію, де вільно проявляється душа молоді. Такою організацією мав бути СУМ, але ця організація не пішла тим напрямком.

Від відділу Праці виступає, замість п. М. Степаненка, інж. Дем'яненко. Ствердивши, насамперед, що фахові курси, які відділ організовував, чи які організувало ІРО, нашими таборами недокомплектовуються, промовець переходить до справи Ґіссену. Я був — каже промовець, — в Ґіссені, щоб провести там санацію і не бачив там нічого страшного (Зле пан інженер приглядався — Ред.). А тим часом панове делеґати тут слухали пана д-ра Мучія, а щодо «Неділі», то її мабуть усі читали: це звичайні таборові кваси. А там, де дорбе платять, тих квасів ще більше. Під час проведення слідства ми дістали сотні доносів і записок, отаких як їх друкує «Неділя». Ред. Курдидик складає листи фахово. Коли я його спитав, чи може він те все довести, то він мені відповів: «А навіщо? Ми один одного знаємо». Про Шинкаря говорять і пишуть, ніби це якась людина з лісу, а тим часом це професор університету. (Можна бути добрим професором і дуже невдалим адміністратором — Ред.). Ані Д-р Смук ані ніхто інший не бачив там тероризму. Я маю акт ревізійної комісії на чолі якої стояв о. Богатюк... (З лав делеґатів: «Чому нема виборів?»). Чому вибори не відбулися — не знаю. Мали відбутися на протязі двох місяців. Але «теплий» виступ д-ра Мучія і оті «Недільні» бруди... (Проф. Вовчук перебиває промовця і звертається до ред. Котовича: — Пане Редакторе, то це бруди редакції «Неділі»? Ред. Котович: — Ні, це їхні святкові бруди. В залі дружній веселий сміх). Далі делеґати атакують інж. Дем'яненка цілим рядом запитань, на які промовець не може відповісти і каже, що не знає.. В залі і в кулуарах шукають п. Степаненка, але марно. Голова З'їзду д-р Плюш: Пан Степаненко відійшов, отже справа ясна. Нема чого вимагати від пана Дем'яненка, який нічого не знає.

Василь Мудрий говорить (Фото „Світ")

В дискусії бере слово пані Івченко: Чому ви не говорите про нас, про жінок? (Веселість) Я серйозно. Летючка СЗСУ вас зацікавила, але праця не викликає вашого інтересу. Що є робота СЗСУ? Це фікція! Але це те, що вас, чоловіків, цікавить. Не торгуйтеся за портфелі, але дивіться, чи ви маєте розумні голови до тих течок (Сміх). Іронію до жінок треба покинути...

Слово інж. Б бика

Інж. Бибик має заключне слово від Контрольної Комісії: Нам закинули, що КК сама собі протирічить. Відповім вам, панове, за три хвилини. Отже ці протиріччя є, а чому? Бо треба було в останню хвилину додати компліментів, отже я (бо я стилізував протокол) погано його стилізував. Але фактично там протиріч нема... Промовець далі широко пояснює свою думку. Голова його перебиває: Ви обіцяли три хвилини... п. Бибик: так, але обіцянки не дотримаю. (В залі реґіт)... Промовець продовжує: панове, не вибирайте титулів, не вибирайте осіб, які сплять на З'їзді, не вибирайте людей, які мають наукові праці. Франція може собі дозволити дурного міністра, але ми ні, бо ми на еміґрації. Проф. Білецький був вибраний з умовою, що візьме п. Бобровського. I він його взяв, але той умів тільки куверти заліплювати (п. Чуйко протестує). Промовець: пане Чуйко, не протестуйте: про вас буду мало говорити, бо коляду в Сомме-Касерне ми не встигли проконтролювати. Ґіссен не один, таких таборів, і гірших, багато: Міттенвальд, Інґольштадт і т. д. Поки німецька марка була «легкою», ніхто Ґіссеном не цікавився, а тепер всі туди хотіли б. Д-р Мучій підтвердить, що за півгодини там можна зробити порядок. (Мучій: Не підтверджу!) (Треба жаліти, що пан інженер Бибик не виконав свого рецепту на практиці — Ред.)

Д-р Плюш підсумовує: висловилось більше ніж 50 промовців: нікому в слові не було відмовлено. Багато говорилось про об'єднання. Думаю, що до нього дійде. Далі голова, спинившись ще над деякими справами, ставить на голосування внесок КК про уділення абсолюторії уступаючій Управі. За уділення абсолюторії голосують 37 делеґатів, проти 0, утримався 1.

Третій день З'їзду

Третій день З'їзду починається мляво. Дають справоздання різні Комісії та зачитують проєкти резолюцій. В залі є часом 5, а часом ще менше делеґатів. Гостей так само небагато. Все це скупчено в двох сусідніх кімнатах. Кожний хоче довідатись, чи дійшло до компромісу і до якого. Навіть президія З'їзду здекомплектована.

Цікавий звіт складає п. Кікта за Фінансову Комісію: ця Комісія працювала тільки в складі одного делеґата і двох гостей. Хтось з делеґатів догадується, що решта вибраних до цієї Комісії делеґатів (як, приміром, п. Вовчук) займалися очевидно «політикою».

Мґр. Яремко дуже широко інформує про зміну статуту ЦПУЕ. Зрештою це вже наша традиція: на кожному З'їзді статут міняється. Як ми вже знаємо із

Як. ВЕРЕС

Під ведмежим прапором

Українець у Берліні 1945—1948

II.

Вона крутила головою, жестикулювала і сипала німецькими словами, — і з усього того я розумів таке: що мають «американо» спільного з тими, які — комсі-комса? Американо не потребують німецьких машин, вони не можуть боятися Німеччини, вони привезли біле борошно, щоб німці не повмирали з голоду. На-ну?! В чому ж річ? Потрібний мир, справжній мир, але доки триватиме комсі-комса, то навряд можна сподіватися дійсного миру.

— Як це так? — допитувався я, пускаючи в хід свій німецький лексикон і мову рухів. — Німеччина ж воювати не може.

— То так. Нема вже проклятого Гітлера (півроку тому в бомбосховищі, пригадую, вона була іншої думки щодо Гітлера), нема кому провадити цю йолопську війну, «ніхт»? Але руські вивозять наші заводи до себе — заради чого? Заради війни, «ніхт»? Війни не проти Німеччини, о, найн! Що тільки собі думають американо!

Проїхав «любімий і мудрий», зняли пости з електрички. І вже зрідка доводилося бачити зловісні постаті в брудних одностроях. Разом з своїм шефом гером Вайсвурмом і ще одним робітником, якого Ганна прозвала Кирпатим Мефістофелем ми заходилися вичерпувати воду з бомбосховища. То була прикра робота — носити відра крутими сходами нагору. Дідько її знає, де взялася та вода! З-під ґрунту, розуміється, але чого вона не виступала з-під ґрунту в часі війни? Адже не один алярм ми просиділи в тім сховищі — й там було зовсім сухо.

— Ге! — сказав мені Кирпатий Мефістофель (з ним було мені чогось легко порозумiватися, дарма, що він балакав чудернацькою говіркою, сумішшю берлінського діялекту з гамбурзьким). — тобі нічого не казав Вурм?

— Ні.

— Мені — казав. На біса черпати цю воду? А то Дайц розпорядився. (Дайц — згадуваний адвокат, він же лідер місцевої організації «ЛДП»). Дайц сказав: бомбосховище придасться як бомбосховище і то — хутко! Зрозумів?

— То й ти чекаєш війни?

— «Гіммельдоннерветтер нох айнмаль!» Я чекаю ковбаси, свиної ковбаси з картопляним салатом, «Менш!» Але — навряд чи дочекаюся. Я з фаху моряк... Ех, то було життя!.. А ниньки я старий і, мабуть, здохну тут як не з голоду, то від бомби, «Менш!» Але десь у світі все ж таки існує ковбаса... і сало, як ти гадаєш?

Берлінський геральдичний ведмедик порядком таки схуд на ті часи. Люди бродили по Тірґартену, по зарослих травою дворах розбомблених будинків і збирали всілякі трави — варити. Ганна правила за експерта, оскільки вона «близька до природи» — на думку німецьких сусідів, а правду сказати, вона — фахівець аґроном (що трималося, розуміється, в секреті, бо де ж таки в будівельного робітника візьметься жінка з спеціяльною освітою?)

Трави, проте, допомагали зле. Легше стало житися, коли місто поділене було на сектори й західні союзники почали довозити першоклясне біле борошно, про яке заздалегідь кружляли чутки. Втім чудовий білий хліб поїдався занадто швидко. Все ж таки постачання поліпшало. Бурхливо розвивався чорний ринок, головним чином поблизу Бранденбурзької брами. Там торгували тисячі людей: німці, всілякі бідолахи, такі, як і ми з одного боку та совєтські вояки — з другого. Вони привозили харчі, а купували одіж і «ури». Щодо «урів», то де в кого з тих людей розвинулася справжня манія. Якийсь сержант в уніформі, але в накинутому зверху синьому піджаку підійшов до Ганни і спитав:

— Ури — продаси?

Ганна глянула на свого крихітного годинничка і відповіла по-російському:

— Ні.

— А, то ти руська. Ну, продай!

— Я не руська, а годинника маю для себе.

— Продай... Ти думаєш, мені він потрібний? Я маю...

Він розстебнув ґудзики на обох рукавах і закотив рукави. Аж до ліктів обох рук рясно один при одним сиділи годинники — штук 16.

— Во! А такого маленького нема. Продай!

— Ні.

— От, дурна! Думаєш, відберу? Не бійся, тут же базар.

Ганні стало смішно.

— Чого смієшся? Ану, покажи, котра година. У тебе вірний час?

— Вірний.

— От, понімаєш, холера: ніяк не доб'юся, щоб усі рівно йшли. Шістнадцять штук, і всі йдуть, а я в людей питаюсь, котра година!

Зрештою вона продала таки годинника, і досить вдало: за шість пудів борошна і дві банки консервів. А купець аматор пояснив:

— Нащо, питаєш, мені ті «урі»? А на те, що солдатові не вільно багато барахла везти, понятно? А «урі» — то гроші. За ті «урі» я, брат ти мой, два роки ситий буду вдома.

— Дак у вас же добре життя, кажуть.

Солдат пильно подивився на Ганну, потім виразно свиснув.

— Добре, — сказав він, — Отож і є, що добре. Ішачиш — ішачиш, а... Та ти ж сама знаєш, як воно...

— Звідки мені знати?

— Е, покинь дурочку строїть, хіба я не бачу, в чім справа. Кушай з дітками цю муку, — от і всьо! І — Богові дякуй, що ти — тут! Понятно? Відерзейн!

Він похлопав Ганну по плечі й пішов. Ганна посиділа — посиділа на лантуху з борошном і, зупинивши проїжджого німця на ровері, найняла його дотягти лантух до нашого дому.

Увечері ми їли галушки. Потім Ганна довго плакала і я не міг її втішити. То були сльози розлуки з рідними, кревними людьми. То не були сльози ностальгії. Були то гіркі полиневі сльози скорботи над страшною долею батьківщини. Вони роз'їдали очі, вони випікали серце невгасимим вогнем.

Життя і праця

української еміґрації у французькій зоні

Українське громадянство мало поінформоване про життя цієї частини нашої еміґрації, яку доля закинула в французьку зону. На підставі річного звіту з діяльности Зонального Представництва Української Еміґрації за 1948-ий рік постараємося дати нашим читачам вірний і правдивий образ життя й праці української громади в цій частині Німеччини.

Українська еміґрація у французькій зоні живе в цілком відмінних побутових та юридичних умовах ніж ті, які діють в двох інших зонах. У французькій зоні немає великих скупчень нашої еміґрації ані великих українських таборів. Наші люди живуть у розпорошенні. Це в великій мірі утруднює їх організаційне охоплення та не дає змоги розбудувати громадського життя й втримати його на належному рівні. Відчувається так само брак інтеліґенції. Окремі одиниці з інтеліґенції або не хочуть братися за тяжку й відповідальну, але мало поплатну громадську роботу, інші живуть приватно далеко від організаційних центрів і через те немає змоги включити їх в громадську працю. А все ж таки, не зважаючи на всі ці специфічні умови й труднощі, українська громада, в французькій зоні живе й працює. Формами й методами громадської роботи французька зона це зразок громадського життя на нових місцях поселення наших скитальців, де діяспора й простір будуть великою перешкодою в усякій пляновій національно-громадській діяльності. Французька зона це наче досвідна станція такої роботи в нових умовах життя.

Праця громадських чинників української еміґрації французької зони йде двома основними напрямами: 1) репрезентації громадянства назовні, контакт з чужинцями та заступництво наших інтересів на міжнародньому секторі скитальчого життя. 2) організації й розбудови життя внутрі української громади.

Справам зовнішнього сектора присвячено дуже багато уваги. Передусім це репрезентація й заступництво перед французькою владою. Тут треба підкреслити поважні успіхи.

Французька влада після довгої боротьби визнала українську національність та погодилася вписувати в пашпортах національну назву «українець» замість «польоне», або «апатрид». Українців відокремлено в національну групу та прийнято засаду творення окремих таборів на національній базі, хоч реалізація цієї постанови поступає поволі через переселювання таборів та зосереджування їх в північній частині зони. При Головній Дирекції в Раштаті, при крайових і повітових урядах ПДР встановлено мужів довір'я. Ця інституція виправдалася й скликано навіть з'їзд цих мужів. На з'їзді вибрано Зональну Раду й Управу ЗПУЕ. В шкільній ділянці влада погодилася на свій кошт вислати шкільного інспектора для перевірки стану шкільництва в усій зоні. В справі реорганізації шкільництва складено вже відповідний меморіял. Перед Головною Дирекцією ІРО українські громадські чинники інтервеньювали в справі скринінґу та кваліфікації скитальців на категорії «А», «Б», «Бн», тобто матеріяльного забезпечення скитальців. В еміґраційних справах встановлено зв'язкового при Головній Квартирі ІРО в Ноенбюрґу та при Крайовій Дирекції Вюртемберґ-Ебінґен. З моменту відкриття представництва ЗУАДК на французькій зоні дирекція ІРО на його інтервенцію прийняла 8 українських уповноважених у справах еміґрації. За ініціятивою ЗПУЕ засновано ще в грудні 1947-го року Міжнаціональний Комітет, до якого входить шість національностей: українці, литовці, білоруси, поляки, естонці й лотиші. Українська група репрезентована в Комітеті окремою делеґацією. Вона має в своїх руках справи контакту з французькою владою. Співпраця на міжнародньому секторі проходить і на терені ІМКА Головою ІМКА-північ є українець. Зональне представництво має тісний зв'язок також з усіма українськими організаціями й установами, які діють у французькій зоні.

Якщо йдеться про внутрішній сектор, то північна округа французької зони має зовсім інші умови національно-громадської праці ніж південна. У північній частині українці сконцентровані в чотирьох великих таборах з яких тільки один чисто український, а саме Бад-Кройцнах. Живе в ньому 532 українці. В інших таборах живе понад 1500 українців. Це такі місцевості: Трір, Ґнайзенав, Нідерляншатйн. Поза таборами живе багато українців, головно лісових і рільних робітників. Але контакт із ними дуже трудний. Таборова адміністрація в мішаних таборах в руках поляків, але через політичну розсвареність їх стан посідання зменшується. Українськими групами в мішаних таборах керують мужі довір'я, які з своїми прибічними радами творять фактичні таборові ради, хоч формально вони ще не визнані.

Але великою перешкодою організованого українського життя на півночі є недостача української інтеліґенції. Лише з великим трудом вдалося перекинути до тієї частини французької зони кілька інтеліґентних родин з південної частини. Крім того переїхав туди ліквідований в південній зоні табір Фішбах із певною кількістю інтеліґенції так що тепер ситуація щодо того на півночі покращає.

Сприятливіші умови для громадської роботи є в південній частині французької зони, хоч тут немає більших скупчень української еміґрації, але зате більше інтеліґентського елементу. У склад південної зони входить Баденія й Вюртемберґія, які поділені на 13 ППУЕ та 5 станиць. Крім того є ще декілька місцевостей, де живуть менші громадки українців.

В культурно-освітній ділянці присвячено найбільше уваги організації шкільництва. Над цією справою працює Шкільна Комісія й Шкільний Інспекторат. В зоні працюють дві українські гімназії (Кіслеґ і Ванґен) та 9 народніх шкіл. Крім того діє 5 дитячих садків. До всіх дошкільних установ і шкіл ходить понад 200 учнів. Учительських сил 24. Для неграмотних організовано курси. Коло 100 українських дітей навчаються в німецьких школах. Шкільний інспектор відбув на кошт урядових чинників візитацію шкіл. Він виготовив плян реорганізації шкільництва, що йде лінією кумуляції гімназійних курсів під одним керівництвом, поповнення учительського складу та поглиблення рівня навчання. У зоні нараховується понад 60 студентів високих шкіл, об'єднаних у двох громадах — Фрайбурґ і Тюбінґен. Над допомогою студенству працює філія КоДУС. На увагу заслуговує діяльність мистецького ансамблю «Чайка» у Бетцнаві. Ціла зона відчуває дошкульно брак готових доповідей та програм культурно-освітньої праці. Не зважаючи на кількаразові звернення до ЦПУЕ, таких програм не вдалося дістати.

Референтура суспільної опіки співпрацювала з фінансовою, ОУЖ, СХС та представником ЗУАДК. З уваги на малі фінансові ресурси грошові допомоги визнано тільки в виїмкових випадках. Харчову допомогу розділено поміж кухнями гуртожитків, шкільні кухні, робітничі харчівні, студенську й пласто-

(Кінець на 6-ій стор.).

Хто такий американець?

На це питання відома американська журналіста Доротея Томсон відповіла так: «Американець це людина, дід якої 1848 р. залишив Німеччину, оселився у Вісконсіні й оженився із шведкою. Дід же з матірнього боку одружився з англійкою, а його син — із своєю шкільною товаришкою, мати якої була австрійка, а батько — угорський жид. Їх внук має 1,80 метра заввишки, відвідує державну фахову школу, грає в футбол і певна річ розмовляє тільки англійською мовою».

виступів п. Мудрого статут і далі буде перебудовуватись (і ціла організація) на принципі індивідуального членства. На наступну каденцію в Управі ЦПУЕ будуть існувати такі відділи:

Голова і 2 заступники, які керують якимись відділами, головний секретаріят і 4 керівники та заступники (відділ організаційний і інформації, правний і переселенчий, культурно-освітній і молоді, соціяльної опіки і праці, фінансовий і жіночий). Після того, як вирішено було генеральним секретарем вибрати п. З. Пеленського, було додатково ухвалено поєднати відділ інформації з генеральним секретаріятом. Це значить, з огляду на те, що можна мати поважні сумніви в тім чи ред. Пеленський буде працювати — що керманичем відділу (чи тепер підвідділу) інформації буде п. д-р К. Годованець.

Далі З'їзд прийняв побажання Статутарної Комісії, щоб нова Управа покликала до життя Комісію, яка б зв'язалась з німецькими урядами і виробила статут ЦПУЕ, опертий на принципі індивідуального членства.

Проф. Ветухів складає позачергову заяву, у якій стверджує, що заяву «9» зглядно 11 делеґатів не можна трактувати як таку, що хоче розбити З'їзд, лише як заяву, що хоче підтримати правопорядок і єдність в нашому суспільстві. Коли говорилось про 2 ментальності, то малося на увазі ментальність правопорядку і ментальність «доконаних фактів». Найкращий спосіб для заспокоєння схвильованої нашої суспільности — це нові вибори. Ми будемо працювати й далі для єдности. Відповідаючи далі позитивно на питання про зобов'язальність рішень, проф. Ветухів вияснює, що він особисто не згоджується з змістом летючки СЗСУ...

Голова Зборів д-р Плющ знову і знову запрошує делеґатів до залі нарад, аж нарешті ред. Пеленський іронічно запитує, чи не могли б їх (тобто делеґатів) замінити гості? Нарешті делеґати сходяться і ухвалюють плеримінар бюджету у висоті 140.000 ДМ.

Інж. Тарнавський від імени «меншости» заявляє, що меншість не виставляє до Управи жадних своїх кандидатів.

Комісія-Матка має таємниці

Секретар Комісії Матки проф. Мирослав Шеґедин складає звіт. Говорить довго про те, як панове уконституюалися, хто став головою Комісії, секретарем і т. д. Тим часом заля наповнилась: усі присутні делеґати на своїх місцях, гостей теж повно (кулуари навпаки: зовсім порожні), навіть з бічних кімнат посходились всі члени охорони порядку. Рішальний момент. Вибори нової Управи.

М. Шеґедин, від імени Комісії Матки вносить пропозицію Головою ЦПУЕ вибрати знову п. Василя Мудрого. Д-р Плющ відразу ставить на голосування — хто «за» п. Мудрого. Делеґати протестують, хочуть заслухати наперед повний звіт КМ. Д-р Масюкевич питає, чи п. Мудрий соромиться за склад Управи, чи склад за нього? Отак неповажно буде виглядати й усе ЦПУЕ!

Д-р Витвицький виступає з прекрасною промовою (цей наш вельмиповажаний і заслужений діяч вів себе на З'їзді з високою тідністю, чого на жаль не можна сказати про всіх представників української палестри) і висловлює своє здивування з непотрібної конспірації більшости, яка себе осмішує. Адже ж цілком природньо, що делеґати мають право і обов'язок знати весь склад Управи, щоб вирішити об'єктивно, чи можуть голосувати за п. Мудрого, чи ні.

Проф. І. Вовчук вносить «компромісову» пропозицію, щоб зачитати прізвища, але не говорити про функції. (На залі сміх, чути голоси: «Шо за крутійство?»).

Голова д-р Плющ ставить на голосування: хто за те, щоб наперед подати імена? — 18, хто за те, щоб наперед вибрати голову ЦПУЕ? — 20, хто утримався? — 1. З'ясовується одначе, що в залі є 43 делеґати. Голосують ще раз: за негайне обрання голови подано на цей раз—23 голоси. (Голоси: не англосаксонська чи юґославська демократія?). Голосування відбувається таємно. Президія З'їзду вияснює, що зареєстрованих делеґатів 51, уневажнених голосів — 2, неприсутніх — 8, голосувало — 41.

Мудрий дякує за довір'я і обрання, але повідомляє, що він довго вже в Німеччині не лишиться, а тому треба вибрати такого заступника, який би його цілком замінив, коли він виїде. (Чому ж пан Голова відпекувався того на початку З'їзду? Виходить, пан Масюкевич говорив правду, їхати до США — не гріх! — Ред.).

Інж. Тарнавський складає заяву, що вибори були недійсні, бо не було перед тим оголошено дальший список членів Управи.

Про результати виборів читачі вже знають. Годиться ще додати, що о. д-р Гриньох, солідаризуючись з демократичними делеґатами, зняв свою кандидатуру. З тих самих мотивів відмовився кандидувати інж. Шабельський. Замість о. Гриньоха виставлено кандидатуру неприсутнього і без його писемної згоди д-ра Коновальця Мирона.

Цікава дискусія виникла після прочитання списка кандидатів. Опозиція зажадала від Комісії-Матки писемної згоди пані Павликівської, відсутнього п. З. Пеленського та деяких інших кандидатів. Більшість, хоч сама на початку З'їзду прийняла «Правильник», на цей раз вирішила, що писемної згоди треба тільки в тому випадкові, коли КМ не прийшла до однозгідности... (Отак вони роблять! Коли треба буде ще раз змінити, змінять, бо їм усе вільно! — Ред.).

В заключному слові Д-р Плющ поінформував, що на З'їзді промовляло понад 200 промовців. Всі присутні встають і співають український національний гімн.

5 хвилин без політики

„Відкладена" загибель світу

Твердження астрологів (може й доморослих) про несприятливі для землі на 16—18, а особливо на 17 березня небесні прикмети і «пророкування» через те на цей день якихсь незвичайних природних і політичних катастроф зродили в широких масах Німеччини чутки про «загибель світу», що має, мовляв, статися 17 березня в наслідок «зудару плянет», а це й собі подекуди спричинило явища масового запаморочення й паніки. Ось як описує напр. кореспондент ДЕНА цю масову психозу в районі Пассав.

В окрузі Веґшайд ішов поголос, що три дні землю огортатиме темрява, в якій горітимуть тільки освячені вогні. Крамниці ледве спромагалися задовольнити попит на свічки, в помешканнях встановлювано домашні вівтарі, заплановані подорожі були відкладені, а родинні справи впорядковані. Люди не могли спати. Коли 16 березня, тобто напередодні «загибелі світу» через завірюху справді притьмилося денне світло, численні пошкодження мережі урвали електричне освітлення, а баварське радіо почало алярмувати про наближення штормової бурі загальна психоза дійшла свого апогею. В багатьох місцях перелякані люди кинулись до церков, а районова метеорологічна станція не встигала відповідати на запити: коли саме станеться космічна катастрофа?... Тільки другого дня 17 березня, коли засніженій землі всміхнулось з блакитного неба березневе сонце, населення почало заспокоюватись. А втім найзапекліші «пророки» довго переконували ще непевних свого порятунку людей, що загибель світу лише на кілька днів «відкладена».

БУДИНОК НА 400 000 МЕШКАНЦІВ

За повідомленням «Чікаґо Трібюн» міська рада з метою полегшити мешканеву крузу в США опрацьовує тепер проект «надхмарочоса», що буде заввишки 1600 метрів і вміщатиме 400 000 мешканців. В ньому має бути 80 кінотеатрів, 60 шкіл, 50 церков і 10 000 різних бюр і установ. При ньому буде також споруджений підземний ґараж на 80 000 авт. Вартість цієї будови визначено в 7 мільярдів долярів. З такою самою метою має бути збудований і перший в Европі будинок-місто у Франції (в Ам'єні), але в далеко меншому, европейському вже маштабі. Він матиме «лише» 25 поверхів і 100 метрів заввишки і коштуватиме 125 мільйонів франків.

НАЙШВИДШИЙ В СВІТІ ЧИТАЧ

Америка і тут побиває рекорд. Найшвидшим в світі читачем є мр. Донелд Ґордон — професійний «читач» і рецензент рукописів романів при одному з найбільших американських видавництв. Недавно він прочитав і зрецензіював 100 000-й роман за час своєї 4-літньої служби в цьому видавництві. Швидкість читання просто феноменальна. За одну годину він спроможний прочитати 6 романів по 600 сторінок кожний — тобто 3600 сторінок (пересічно 1 сторінку на одну секунду!). Зрозуміло, він читає при цьому не кожне слово, а «вихоплює» з тексту оком окремі слова, маючи винятކову здібність швидко пов'язувати їх, відтворюючи загальний зміст. Одинокий випадок, коли м. Ґордон помилився при цьому в оцінці «продажної вартости» книжки, був роман «Амбер», який на думку рецензента не повинен був мати попиту та, бувши проте виданим, мав величезний успіх.

«З АВКЦІОНУ ПРОДАЄТЬСЯ ДОЧКА»

Мешканці невеличкого міста Беррі-Мавнтіс в штаті Алабама (США) були дуже здивовані, побачивши одного дня розклеєні по всьому місту плякати з зображенням гарної 18-літньої дочки місцевого бурґомістра. Під портретом красуні було лаконічно сказано, що вона для вирятування з тяжкого фінансового становища міста згодилась вийти заміж за того, хто на авкціоні запропонує за неї найвищу ціну. Тисячі людей прийшли на авкціон, на якому після гарячих змагань переможцем вийшова один багатий банкір, що запропонував за цей ориґінальний об'єкт азуціону 35 000 долярів. Вдячне місто, врятувавши з допомогою цієї суми свій бюджет, вшанувало бурґомістра та його дочку званням почесного громадянства.

ЖІНКА-ТОРЕАДОР

«Повільні й позбавлені темпераменту мехіканські бики і так не ваблять мене до боротьби з ними, я зрікаюся свого фаху і виходжу заміж» — так відповіла прославлена жінка-тореадор 26-літня Кончета Сітрон на повторене їй застереження спілки тореадорів, що цей фах не личить жінці.

«ЇСТИВНІ» КАПЕЛЮХИ Й ПАЛЬТА

Такі можуть бути незабаром. Теоретично ви зможете поснідати своїм зношеним і вже непотрібним вам фетровим капелюхом і пообідати шерстяним пальтом. Можливість цього відкрили американські вчені, які після кількарічних досліджень винайшли спосіб добувати з шерсти й шерстяного одягу харчовий засіб, який вони назвали «ботанеїном-П». Одна з перших спроб його нещодавно прибула до Лондону, де й була випробувана. Продукт має бурштп-

Французька зона

(Кінець з попер. сторінки)

ву молодь та хворих і інвалідів. Св. Миколай обдарував дітвору солодащами й сушеними овочами.

Діяльність Переселенчої референтури йшла лінією контролі виїздів груп і окремих осіб, статистики оформлювання документів. Зорганізовано за вказівками головної Переселенчої Управи переселенчі кооперативи та проведено дві великі переселенчі акції — до Тунісу та Арґентіни. Від моменту створення у франц. зоні представництва ЗУАДК, воно перебрало всі аґенди Переселенчої Референтури. У минулому році виїхало на дальшу еміґрацію 1156 осіб, тобто з попередніми виїздами еміґрувало з французької зони майже 25% української громади. Найбільше людей їде до Австралії, Канади, Арґентіни, Англії.

Референтура молоді організувала та координувала працю трьох організацій української молоді — Пласту, СУМ-у та делеґатури РФК. Найбільш діяльною організацією був Пласт. Одним з найбільших досягнень Пласту у французькій зоні було влаштування двох літніх таборів з багатою виховною програмою. Пластова організація виявила велику рухливість і на терені зв'язку з чужинцями, зокрема з французьким і швайцарським скавтінґом. На терені французької зони живе 110 пластунів та 53 пластунки. СУМ не може похвалитися великими осягами. В останній час він навіть майже зовсім припинив свою діяльність, частинно через виїзд членів, частинно через байдужість мюнхенських керівних сумівських чинників і через інерцію уповноваженого для справ СУМ-у на французьку зону. Таксамо й спортові організації молоді, згуртовані в РФК, не змогли добитися більших досягнень. Причиною був брак кваліфікованих інструкторів. Спроба організації вишкільних курсів для інструкторів розбилася об фінансову реформу. Все ж таки працювало кілька команд відбиванки й одна комбінована дружина копаного м'яча, яка брала участь у зональних змаганнях ІМКА.

Не зважаючи на різні заходи, не вдалося створити окремої української організації ІМКА. На всіх 29 комітетів ІМКА є лише 5 чисто українських осередків.

Референтура правної охорони мала небагато нагоди до інтервенції у карних справах тому, що моральний стан української скитальщини у французькій зоні високий. Більше було інтервенцій у справах приватного характеру.

Широку діяльність до грошової реформи вела референтура праці, бо у французькій зоні був обов'язок праці. 90% працездатних мало роботу й легко було її знайти. Після реформи ситуація ґрунтовно змінилася. Наших робітників масово звільнено з праці в німецьких установах, а частинно й з французьких фірм. Тепер коло 70% людей безробітні. Спроби відкриття власних варстатів праці натрапляють на непоборні труднощі, бо німецька влада не видає ліцензій і відбирає визнані раніше.

Координуючим чинником усіх референтур був генеральний секретаріят ЗПУЕ.

Якщо йдеться про статистичні дані української скитальщини у французькій зоні, то в таборах живе понад 2 000 людей і стільки ж приватно. Чоловіків понад 2 100, жінок майже 2 000. Зовсім непрацездатних людей 55, здібних лиш до легкої праці 138. Родин 992, самітніх чоловіків 847, жінок 309, повних сиріт 2, вдів 92, півсиріт 106, ув'язнених та інтернованих 10, хворих 62.

Коли до грошової реформи французька зона фінансово стояла добре й могла успішно працювати, то після реформи опинилася в катастрофальній фінансовій ситуації. Це в великій мірі причинилося до послаблення діяльности на громадському відтинку. З уваги на те французька зона фінансово не може бути самовистачальною, і керівні українські центральні чинники мусять поважно поставитись до дальшої долі української громади у французькій зоні.

нову барву і на думку тих, жо його покуштували, «зовсім не такий поганий». Один лондонський науковець заявив: «Шерсть має в собі першоклясний протеїн і ми були завжди переконані, що колись нам вдасться перетворювати її на харчовий засіб. Нині завдяки відкриттю в американській лябораторії цю проблему розв'язано».

ДРЕСИРОВАНІ МЕТЕЛИКИ

Двом паризьким приятелькам вдалося приручити метеликів. Коли ці дівчата входять до кімнати, метелики летять їм назустріч і сідають на голову, плечі, кінчики пальців. Метелики дуже реаґують і на музику і, почувши, напр., м'які акорди, починають посилено пурхати. Дівчата мають близько 100 метеликів. Їх подарував їм один знайомий, що привіз їх з своєї азійської подорожі. Дівчата дресирували їх, годуючи медом, який намащували на пучки.

НАЙСТАРША В СВІТІ РОДИНА

Найстаршою в світі родиною (розуміючи під нею лише батьків та дітей) досі вважали бельгійську родину Еллецель, члени якої в загальному підсумку нараховували 700 років. Нині на першість щодо цього претендує Фінляндія, в якій є родина Піртісрві з загальним віком 866 років. Вона складається з 13 братів та (переважно) сестер, з яких ніхто не помер. Наймолодша Реіно має 52 роки, тим часом як найстарша Рікюкка — 78 років.

В Англії знесено пункти на одяг і матерію. Радість жіноцтва з того приводу звичайно велика.

100 тисяч робітників

хоче прийняти Австралія

З Відділу Інформації Головної Квартири ІРО в Бад-Кіссінґені одержали ми Інформаційний Бюлетень ч. 36, в якому з'ясовано вимоги й умови виїзду до різних країн. З уваги на важливість цих інформацій будемо публікувати їх частинами, щоб наші читачі мали ясний і справжній образ переселенчих можливостей. Починаємо від Австралії.

Австралійський уряд зголосив в ІРО бажання прийняти 100 000 переміщених осіб до 30 червня 1950 р. Кошти переїзду покриває ІРО. Набирається некваліфікованих робітників, одначе працю можуть знайти й кваліфіковані робітники з таких спеціяльностей: жінки — домашня прислуга, лікарні (кваліфіковані чи й некваліфіковані медичні сестри), пральні й фабрики (некваліфіковані чи напівкваліфіковані робітниці); чоловіки — робітники фарм та ливарень, фармери, будова залізниць, водних споруд, електрифікація, наводнення, всякі заґальні роботи. Щодо віку зобов'язують такі постанови: самітні мужчини до загальних робіт — нижче 45 років, на роботи при цукровій тростині — нижче 35 років; жінки для домашньої прислуги — нижче 40 років, медсестри в процесі вишколу — нижче 25 років, вишколені чи частинно вишколенні медсестри — нижче 45 років; подружжя без дітей — чоловіки нижче 45 років, жінки нижче 40 років.

Для подруж із дітьми обов'язують такі приписи:

Голова родини мусить бути нижче 50 років. Беруть лише родини, що складаються з чоловіка, жінки й неодружених дітей. Кількість непрацездатних дітей не може перевищувати трьох. Перевагу мають малі родини перед більшими — за виїмком родин, в яких більше працездатних. Дорослі неодружені діти можуть входити в склад родини незалежно від того, чи вони живуть разом з батьками чи ні. Голова родини мусить бути працездатний, а родина мусить мати одного члена, що міг би опікуватися дітьми. Одружених синів і доньок вважатимуть окремим подружжям, а якщо вони мають дітей — окремою родинною одиницею. Дітей понад 16 років прийматимуть як самітніх робітників, тобто чоловіка й жінку прийматимуть як подружжя, а дітей понад 16 років як самітніх робітників. Вдів та вдівців з дітьми чи без дітей уважатимуть як родинну групу, а не як самітніх робітників. Австралійській комісії треба подати докази леґальности подружжя. Сумнівні випадки будуть відкидатися. Дискваліфікація одного члена родини з якихнебудь причин дискваліфікує всю родину, хіба що допущені члени родини готові їхати до Австралії без здискваліфікованого члена. Коли голова родини вирішить, хто з залежних від нього членів родини має їхати з ним, повинен повідомити про це переселенчого урядовця, щоб той подав цих осіб до комісії разом з головою. Це стосується лише безпосередньої родини і тих її членів, що живуть з головою родини й безпосередньо залежні від нього (нпр. старі батьки). Члени родини, що є на утриманні голови родини й не можуть бути прийняті як індивідуальні особи, але яких робітник бажає взяти з собою до Австралії, повинні бути подані до комісії в той самий час, що й робітник.

Австралійські еміґраційні чинники приймають тепер до Австралії такі національності: українців, естонців, лотишів, білорусів, чехів, юґославів, бездержавних, поляків (лише самітніх робітників і бездітні подружжя), мадярів (лише самітніх робітників і бездітні подружжя), нансенівців (без уваги на попередню державну приналежність). Щодо українців сказано: приймають всіх осіб етнічно українського походження, але мусить бути подана національність «українець».

На виїзд до Австралії потрібні такі документи: реєстраційна карта ДП (два примірники), медична карта ДП (один примірник), карта австралійської комісії (один примірник), свідоцтво шлюбу (один примірник), документ ЦТБ зі світлинами (три примірники), пашпортові знятки з фотографіями підписаними на другій стороні та запакованими в куверту (три примірники).

Тому що Австралія хоче прийняти 100 тисяч робітників, немає жодного обмеження квот. Кожний переселенчий центр повинен мати 1000—1200 осіб, яких кожної хвилини міг би подати австралійській комісії, що працює в даному центрі. Австралійські інструкції про навантажування на корабель не дозволяють брати більше як 75 членів родини. Тому й набір родин не повинен бути більший як 20% загальної кількости робітників — до часу, коли транспортові можливості покращають.

В американській зоні Німеччини працює постійно дві австралійські еміґраційні комісії. Кожна з них працює в даному переселенчому пункті один місяць. Після того переїжджає до іншого табору. Тому що всіх переселенчих таборів є 5 — кожний з них має два місяці часу до прибуття комісії. Треба сподіватися, що незабаром можливості транспорту до Австралії покращають і тоді можна буде швидко перевозити еміґрантів. Тепер більшість еміґрантів відпливає з Ґенуї. Списки осіб, що попали на транспорт, передається з Головної Квартири Австралійської місії до переселенчих таборів по змозі якнайскорше. Це буде аж до часу, поки будуть створені табори в портах, звідки відпливатимуть кораблі з еміґрантами до Австралії.

Австралія дає переміщеним особам дуже добрі можливості та допомогу для започаткування нового життя. Тому треба користати з цих можливостей у якнайбільшій мірі.

Не треба „хитрувати"!

Колишній кольпортер «Неділі» п. Козопас пише нам з Америки:

Я хотів би написати Вам кілька слів до відома українських скитальців, які хочуть еміґрувати до США. Після прибуття до Нью-Йорку я зайшов до Українського Еміґраційного Осередку в цьому місті. Я хотів вжити заходів в справі спровадження до Америки моєї рідні з Европи. Тут урядовці п-і Курило й п. Радик прийняли мене дуже прихильно, але під час розмови з ними мені довелося соромитися за нашу нову еміґрацію. А саме наші скитальці, що їдуть до США, багато клопоту завдають Українському Комітетові в Нью-Йорку. Дуже часто скитальці записуються на приїзд до США, але вже з корабля подають телеграму, що не хочуть їхати на працю, на яку записалися. Цим ці люди дуже утруднюють працю Комітету й шкодять тим скитальцям, що залишились в Европі й бажали б приїхати до США. Тому кожен еміґрант повинен добре подумати, куди він хоче їхати, щоб не переобтяжувати зайвою працею не-

M. ІРИН

ЛИСТ З ЛІСУ

...Я не певен, мій друже, чи цей лист тебе досягне. Ми лежимо в оточенні, у лісі. Це такий шумливий, такий задуманий ліс, і ще нема полудня, а ми ждемо, що перша ворожа лінія таки незабаром розпочне атакування. Але від нас відходить в напрямку В... вістовець. Це ота чорнява дівчина, про яку я тобі вже колись писав, я називаю її чорнобривцем, тим, що там де балка, де кучерява, де яр, отой прохолодний, той з козацькими думами, той з чортовинням і давно про нього розповідають, що Перебийніс закопав там шляхетське золото. Так от цей мій чорнобривець ладнається в дорогу й захопить мойого листа, щоб послати його тобі в твій широкий світ. Можливо, що чорнобривець не встигне вийти з цього моліса, але я вірю, я вірю й інакше не може бути... А якщо не вийде, тоді що ж, ти не одержиш мойого листа, проте я тадаю, що в цьому не буде великої втрати. Краща річ — мовчання, краща річ — мовчазна відданість. Проте може й мій лист міг придатись тобі як невеличка поправка до твоїх світоглядових тез. Можливо й ти, одержавши цей маленький скравок, змусиш себе помитикувати над тим, чи справді людина така вже самотня й приречена. Може вона далеко багатша ніж нам видається й тут, коли цяпотить крізь листву, іноді, мов скупе джерельце — раннє бірюзове проміння, а іноді, коли дуби розхилять віття й горою виблисне ясно-синій просвіт, тоді проміння не джерельцем, а сліпучою, діямантовою рікою хлюпне у вологу сіньотінь й ти знечев'я зачудуєшся: так райдугово замерехтять зелені жучки, що переповзають з билинки на билинку, так змалиновіють ці темні фіялки й задзвенять дзвіночки конвалій! Я чудуюсь цим мікрокосмосом, який знечев'я стає неозорим світом. Чи не гадаєш ти, що ми могли б осяяти увесь світ просвітленністю нашої боротьби? За людину! За людину, я підкреслюю це, бо ніколи ще не відчував я себе такою пристрасною, такою гордою людиною, б'ючись за свободу...

...Я пам'ятаю, ми вступали в одно невелике, районове містечко. Нам зготовано тріюмфальну зустріч, звичайно в маштабах мікрокосмосу, але це було щиро й надхненно, ніхто не думав, що незабаром нам таки треба буде залишити цю лінію й перейти на іншу, а з цього містечка залишиться тільки руїна й попелище. Отже вмаяно всі будинки прапорами й зеленим маєм, білими рушниками, на яких вишивано півників і орнаменти, плахтами й килимами, якими хто мав, вистелено нам дорогу. Й уяви собі, як марширували ми запилені, у важких чоботях по цій кольоровій вулиці, як м'яко проїздили наші гармати й як наші хлопці з загону «Золотого Тура» хвацько вибивали крок й орльо гляділи перед себе. Коли ж ми на площі зупинилися, районний патриціят, інтеліґенція й уся т. зв. еліта населення зустріла нас промовами й шляхетно-вельбучними мінами. Тричі по тричі здіймано кличі, якими переривано промову посадника, людинки надто опецькуватої, щоб бути героєм, але мабуть добрим громадянином із мінімальною кількістю грішків, які кожен із стану батьків вітчизни має приховані на свойому сумлінні. Треба було відповісти, і наш командир, який принципово ненавидить усякого роду ярмаркові урочистості, наказав мені його заступити. Я сп'явся на віз, що стояв оподалік, так щоб мене могла бачити юрба, коли б того хотіла й сказав приблизно таке: «...в нашій добі присмерку умовностей життя стало простим. Доба обчімхнула з нас, з наших умів і сердець увесь непотрібний мотлох минулого. Нанішо здаються всі блискучі слова, коли вони зависають тільки в повітрі. Ми стоїмо віч-на-віч із життям холодним і безсердим. Навіть іноді надто жорстоким, щоб його можна було назвати людським. Просто ми стоїмо віч-на-віч із ніщотою. І щойно тоді ми стаємо людьми. Вільними людьми, які можуть думати й жити для майбутнього. Бо нанішо нам придадуться минуле й святкове розпам'ятування його. Воно нам не допоможе.

Мертві є для мертвих. Ми ж і наша країна живемо. Й живемо для завтрього, яке ніколи не повторить вчорашнього дня, бо вчора не повтаряється. Коли ми хочемо перемогти, ми мусимо визволитись. Від себе самих в першу чергу. Перемогти в собі **людинку**, яка тільки в процесі повного освідомлення всієї ніщоти, яка нас оточує, вирішає про своє становлення як людини...» Такий був у загальному зміст моєї промови. Вона очевидно нікому не подобалась, достойні батьки народу чекали іншої, більш зрозумілої й урочистої. Але мій командир підійшов до мене й сказав: «Добре було, старий, так і треба» і ми пішли далі, бо треба було розривати ворожий перстень. Таким чином я вже один раз виявив так би мовити філософічні підстави, на яких спираю наш новий рух і нашу збройну боротьбу. Не є легко жити в вічній війні і убивати людей. Але не ми того хочемо. Ми знаємо, що це необхідне щоб міліони людей стали вільними. Щоб — через нашу безіменну смерть — шлях прослався до духового просвітлення. Для покоління, що прийде по нас, завтра, щасливіше й краще... В ім'я того покоління я переборюю в собі те, що я зву людинкою, цю нікчемну й марненьку істотку, що ворушиться на землі... Проте кулі свищуть. По нас відкрили частий кулеметний вогонь. Я не знаю, чи встигну передати вістовцеві, нашому чорнобривцеві, цього листа, а він вже махає мені рукою, йому пора йти, він мусить прорватися й він прорветься, я вірю. Наша ж лінія підводиться, щоб перейти до контрудару. Друже мій, я так люблю наше горде життя й я так люблю нашу непокірну добу. Я так люблю наше майбутнє, що зашумить, зашумить як цей молодий ліс райдуговими хвилями визволення. Я так люблю молодість, що мов дзвенюча ріка, розгортається перед нашим народом, перед нашим дужим народом. Слава...»

величкий адміністраційний апарат українських комітетів в Америці. Так само неприбуття на місце призначення псує українцям опінію в очах американських громадян, які видають запотребування. Ми повинні бути вдячні американським українцям, що дбають про те, щоб якнайбільше наших людей приїхало сюди. В порівнянні з іншими національними групами **американські українці зробили найбільше в справі переселення.** Це вимагає багато праці й фінансових коштів. І це треба якслід оцінити.

ІЗ ШВИДКІСТЮ 8000 КМ/ГОД. НА 400 КМ

НЬЮ-МЕХІКО (Ройтер). За повідомленням американської дослідної станції, одна спробна ракета досягла недавно висоти в 400 кілометрів. Вона складалася з ракети подібної до «фав-2» і однієї меншої ракети американської конструкції з подвійним пороховим набоєм. Ця комбінована ракета досягла як рекордної висоти, так і рекордної швидкости в 8000 км/год.

ЗБІЛЬШЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ В США

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як повідомляє американське державне статистичне бюро, кількість безробітних в Сполучених Штатах досягла найбільшої за останній час цифри — 3 221 000 чол. Це на 550 000 чол. перевищує число безробітних в січні і на 1 250 000 чол. — кількість безробітних 31 грудня 1948 р.

КОЖНОМУ СЛОВО

Лист Ректорату УТГІ

До ВШ. Пана Редактора часопису «Неділя», Ашаффенбурґ.

Поважаний Пане Редакторе!

З огляду на відмову редакції часопису «Українські Вісті», надрукувати нижчеподане виснення, Ректорат просить Вас не відмовити вмістити його у Вашім поважанім часописі.

В останні місяці минулого року в «У. В.» вміщено декілька заміток у справі однієї математичної проблеми (Ейлера) в зв'язку з працями й взаємовідносинами п. п. Мойсеєнка, проф. В. Богуна-Чудинова й проф. П. Шулежка. Загальна преса не є місцем для наукових дискусій і Ректорат УТГІ не вважає доречним забирати в цій пресі слово в таких справах. Але в числі 103 «У. В.» вміщено від імени Редакції «виснення», в якім, між іншим, сказано: «Наукові працівники УВАН, що подали свої зауваги до листа проф. Шулежка та його рецензії на працю проф. В. Богуна-Чудинова, не поділяють думок і висновків проф. Шулежка». Тому що п. проф. П. Шулежко є членом професорського складу УТГІ і виснення Редакції «У. В.» ґрунтується на думці не названих з імени «наукових працівників УВАН, отже до певної міри є анонімним, то Ректорат УТГІ примушений виступити з такими виясненнями:

1. Як заявляє п. проф. П. Шулежко, він намагався виснити правильність своїх критичних зауважень до праці п. проф. В. Богуна-Чудинова „Salution of the Euler's Problem" шляхом дискусій в публічнім науковім засіданні ВУАН і з проханням про скликання такого засідання звертався до відповідних чинників ВУАН, але таке засідання не відбулося.

2. На засіданні Наукового Сектора УТГІ, що відбулося 4. 12. 1948 під головуванням Керівника цього Сектора п. проф. В. Панасенка в Реґенсбурзі, в присутності 28 осіб з участю професури й студентства УТГІ та математиків з осторонніх осіб, п. проф. П. Шулежко, виклавши основи проблеми Ейлера та методи її рішення, узасаднив своє критичне ставлення до праці п. проф. В. Богуна-Чудинова.

3. Не зазначаючи тут свого ставлення до згаданої наукової дискусії, Ректорат вважає за потрібне також звернути увагу на те, що член професорського персоналу УТГІ п. проф. П. Шулежко обвинувачення від п. проф. В. Богуна-Чудинова в привласненні зошита та в злісному помовленню оскаржив в Громадськім Суді.

З правдивою пошаною

РЕКТОРАТ УТГІ.

Реґенсбурґ, дня 28. 2. 1949.

Комітет Сприяння

Українській Національній Раді в Ашаффенбурзі

Заходами ініціятивного гуртка громадян табору «Артилерія» в Ашаффенбурзі засновано тут 19-го березня ц. р. Комітет Сприяння Українській Національній Раді. Цей Комітет ставить собі завданням активно підтримувати діяльність УНРади в терені, зокрема вести інформтивно-освідомну роботу з користь УНРади серед місцевство громадянства, відбивати атаки, спрямовані проти нашого політичного центру на еміґрації своїми противниками та чужими воротами консолідації української визвольної боротьби, інформувати УНРаду про події політично-громадського життя в Ашаффенбурзі, врешті організувати на місці фінансову допомогу УНРаді.

Інформативну доповідь про потребу заснування та завдання такого Комітету на першому зібранні ініціятивного гуртка сказав інж. І. Лучишин. Він дав також короткий перегляд дотеперішньої праці УНРади й її Виконного Органу та накреслив завдання, які ще стоять перед нею й у виконанні яких мусить допомости нашому політичному центрові вся українська громада на еміґрації своєю моральною й матеріяльною підтримкою та активною співпрацею.

Зокрема багато уваги присвячено справі проведення збіркової акції датку 22-го Січня на терені Ашаффенбурґу та організації сплати громадянством національного податку на потреби УНРади.

Для ведення завдань Комітету сприяння УНРаді обрано провід, який подбає про те, щоб цією акцією зацікавити найширші кола українського громадянства в Ашаффенбурзі, яким на серці добро української визвольної справи, репрезентованої УНРадою та її Виконним Органом.

Доповідь інж. Довгаля

З великим зацікавленням українське громадянство Реґенсбурґу 23. 2. 49 в переповненій залі таборового театру вислухало змістовну й речеву доповідь члена Виконного Органу УНРади інж. С. Довгаля про діяльність Державного Центру УНР. Доповідач заявив, що фактом створення УНРади політичні сили української нації склали іспит державної зрілости, а консолідація політичних і громадських організацій та творчих одиниць, розпорошених по світі, настільки змiцнює наш визвольний рух, що ми виконаємо історичне завдання в боротьбі за Самостійну й Соборну Україну. Трохи більше як півроку існує УН Рада, але вже й за цей короткий час Державний Центр УНР має значні досягнення на внутрішньому й зовнішньому фронтах, чого ніколи не було б, якби українські політичні сили не створили УНРади, а діяли розрізнено та витрачали свої сили на взаємне поборювання. Об'єднання національних сил — це великий фактор державного будівництва, а що таке об'єднання відбулося, про те свідчать масові постанови з виявом повного довір'я до відновленого Державного Центру УНР, про це свідчить ентузіязм і радість розпорошеного по світі українського громадянства, яке одностайно привітало УНРаду і в своїх постановах проголосило, що буде підтримувати її морально й матеріяльно. Відновлення Державного Центру УНР дало змогу українцям виступити й на міжнародньому форумі гідно й організовано, про що свідчать звернення до урядів різних країн та про налагодження з ними співпраці. Доповідач подав чимало фактичного матеріялу про діяльність усіх ресортів Виконного Органу та УНРади. — В. П.

Після Мироненка — Кононенко

Робота бандерівських кіл проти Національної Ради без сумніву шкідлива для української справи.

8 березня ц. р. прибув до Реґенсбурґу представник бандерівської групи Кононенко. Свою доповідь почав із анкети «Часу» та закінчив критикою й підривом Національної Ради. Бандерівці були заздалегідь повідомлені про приїзд Кононенка й масово прибули на доповідь, хоч не бракувало й людей з інших угрупувань. Головував на зібранні бандерівський поплентач у Реґенсбурзі С. Шевченко. Відкривши дискусію по доповіді, С. Шевченко не дав говорити людям із небандерівської групи. А бандерівці показали себе на зібранні в дуже поганому світлі, бо коли хотіла говорити людина з іншої політичної групи, вони криком, свистами, тупотінням ніг, не давали їй прийти до слова. **Так не допущено до голосу проф. Драгоманова, інж. Довгаля, а особливо проф. Зайцева** — відомого шевченкознавця, що з брітанської зони прибув з доповіддю про найбільшого поета України. (А проф. Зайцев писав навіть приємні бандерівцям статті в «Українській Трибуні» — Ред.).

Але не так дивною була сама доповідь як останній акт цієї бандерівської імпрези. А саме намагання культурно-освітнього референта Реґенсбурзької оселі С. Шевченка і його кліки голосувати за резолюцію проти Національної Ради. Це типово советський спосіб схвалювати резолюцію на зібранні випадкових людей. Але цей запозичений від большевиків та прищеплений бандерівцям їх наддніпрянськими діячами — Вовчуком і Кононенком—трюк проголосувати за резолюцію проти Національної Ради бандерівцям у Реґенсбурзі не вдався. Бо нашому громадянству стало ясно, куди бандерівці спрямували свою енерґію — на розвал Національної Ради. Навіть «спеціялісти цього фаху» знайшлися — всякі Кононенки й Мироненки. Але створити щось позитивне вони не здібні. Якщо далі діло піде такими шляхами, то прийде до поділу еміґрації на два табори — конструктивний і руїнницький. А це було б великою шкодою для української справи.

В. Бурлаченко.

До наших Читачів в Бельгії!

Задовольняючи побажання наших Шановних Читачів, повідомляємо, що від 20. 2. 1949 обнижуємо ціну 1 примірника „Неділі" в Бельгії до 3 бфр.

Передплата

на 1 місяць . . .	12 бфр.
на 3 місяці . . .	36 бфр.
на 1/2 року	72 бфр.
на 1 рік	144 бфр.

Передплату „Неділі" бельгійською валютою просимо пересилати на адресу нашого представника в Бельгії:

Msr. Savsiaty Jean 90 rue Wazon
LIEGE

Видавництво „Неділя"

ЯКЩО ДО П'ЯТЬОХ ДНІВ...

Чому не можемо вдоволити прохання пана коменданта Дужого

У зв'язку з дописом, поміщеним в ч. 157 «Неділі» (про терор в українському таборі в Міттенвальді) ми дістали 5 березня ц. р. звичайним листом заяву такого змісту:

Командант Табору Міттенвальд — Єґеркасерне. Міттенвальд дня 20 січня 1949 р.

До Редакції Часопису «Неділя» в Ашафенбурґу.

Цим прошу о заподання мені автора, зглядно авторів і інформаторів поміщеного в часописі «Неділя» ч. 157-8 з дня 16 січня 1949 на стор. 7 артикулу під заголовком: «В Міттеннвальді катують українців» бо справу маю намір передати у суд за зневагу.

Якщо до п'ятьох днів не одержу від Вас належної відповіді, буду приневолений приняти, що Редакція в цьому відмовляється, а в парі з тим бере повну відвічальність за зміст цього письма на себе. — М. Дужий, Командант Табору.

На превеликий жаль не можемо вдоволити домагання п. коменданта Дужого, бо інформації, які й далі надходять до нас з Міттенвальду аж ніяк не говорять про покращання стосунків в цьому таборі. Навпаки, дуже поважні громадяни Міттенвальду й то з комбатанської організації надсилають нам нові листи з розпачливими проханнями інтервенньювати в справі партійного терору, який і далі триває в Міттенвальді супроти тих, що не бажають підкоритися самовладній лінії пана коменданта табору та його однодумців. Судові погрози пана Дужого нас не лякають, бо ми маємо після нашого допису листи в Редакції, які підтверджують правдивість опублікованого. Між іншим, маємо дуже обтяжуючі закиди щодо минулого поліціянта Ґоїна, які на випадок судової справи змушені будемо розкрити.

Відповідальні громадяни з Міттенвальду пишуть:

Справою сталого побиття громадян поліцією зацікавилося IPO, а не наші найвищі громадські чинники. Навіть Найвищий Громадський Суд уважав за відповідне покласти справу до актів. Зате чинники IPO звільнили команданта табору мґра Михайла Дужого, який морально відповідальний за відносини в таборі. Одночасно IPO розв'язало Таборову Раду, в якій представники опозиції не могли мати голосу в громадських справах. Згідно з розпорядженням IPO табором керує комісар проф. Назаревич. Крім цього ґрунтовно реорганізовано таборову поліцію та призначено на половину березня ц. р. вибори до Таборової Ради. IPO висловило бажання, щоб командантом табору в майбутньому була людина не зв'язана наказами партії. Мґр Дужий для рятування своєї позиції вживав всяких способів: збирав підписи від таборян, щоб залишити його командантом табору, але IPO не визнало цієї петиції, бо між підписаними громадянами були й... немовлята. Крім того по табору ходить чутка, що мґр Дужий використав і ті підписи, які збирали «ін блянко» нібито як протест проти депортації українських воєннополонених з Англії. В обороні мґр Дужого виступила й Таборова Рада, але без представників опозиції. Відділ СУВ в Міттенвальді поставив п. Дужому вимогу, щоб він добровільно залишив посаду коменданта, але він цього не зробив. Тепер п. Дужий ширить по табору чутки, мовляв, він покинув пост коменданта через виїзд до Америки.

Розпорядження IPO внесли деяке відпруження в таборове життя. Одначе повної санації відносин ще немає, бо прихильники п. Дужого залякують людей, мовляв, хто проти них, того вони не пустять еміґрувати. Так само незрозуміло, чому безпосередні виконавці лінчування пп. Саламахи й Іваськова, а саме Іван Ґоїн і товариші спокійно ходять по табору. Через те почуття справедливости міттенвальдських громадян ще далеко не заспокоєне. Обурення викликає факт, що деякі чинники навіть допомагають порушникам громадського порядку швидше виїхати за океан.

Можливо, що побиття д-ра Топоровича, якого ми особисто не знаємо, було викликане якимись особливими моментами, проте і в такому випадку такого жахливого акту самосуду ніяк виправдати не можна. Чому якраз у Міттенвальді повторюється майже до подробиць справа, що колись сталася в Ельванґені, де побито колишнього посла Заваликута? Чи пан комендант Дужий, який має тепер і час і охоту судитися, не міг був як комендант табору подбати про те, щоб справи, які проявилися кривавим побиттям, були полагоджені на судовій дорозі? Підкреслюємо, що ми в Редакції «Неділі» з почуттям правдивого несмаку й великого жалю публікуємо ці прикрі факти. Не йдеться нам про ніяку «сенсацію», але уважаємо, що в теперішній ситуації, де ніхто собі з того що діється по таборах нічого не робить, плямування таких випадків у пресі є єдиним способом, щоб переконати, а бодай відстрашити аматорів самовільного розбивання земляцьких голів. Далеко приємніше нам було, пане маґістре Дужий, писати свого часу про Ваші заслуги в організації міттенвальдської виставки аніж тепер про ті всі прикрі речі, за які ніхто з поважних громадян Вашого табору Вас не похвалить.

Для інформації згадуємо, що редактор «Неділі» дозволив собі під час останньої пресової конференції в Апостольській Візитатурі звернути увагу Преосвященного Владики Кир Івана на події в Міттенвальді, висловивши погляд, що обов'язком духовенства було б вживати усіх моральних засобів проти явного громадського та індивідуального терору.

Справа кооп. „Самопоміч"

В «Неділі» за 20 лютого ц. р. появився допис під заг. «Історія «Самопомочі» в якому сім непідписаних колишніх пайовиків зробили ліквідаційній комісії згаданої кооперативи цілу низку закидів.

На основі перевірки цілої справи вияснюємо:

1. Кооп. «Самопоміч» в Бад-Верісгофені була заснована 14 вересня 1947 р. і була зліквідована в травні 1948 р. з причини ліквідації табору.

2. Ліквідаційна комісія для ліквідації кооперативи обрана 20 травня 1948 р. на засіданні Надзірної Ради (скликати Загальні Збори членів було неможливо, бо їх розвезено по різних таборах) в такому складі: інсп. Михайло Кульчицький — голова Надз. Ради, п. Петро Міляновський — секретар Надз. Ради і п. Олекса Лесюк — член Надз. Ради.

3. Майно кооперативи перевезено до Міттенвальду, де товар, по переціні, передано кооп. «Єдність» в Міттенвальді за цінами нетто на суму 9928.10 РМ, а готівку в сумі 6895.— РМ передано 17. 6. 1948 р. до «Унії» на покриття боргів з титулу різних нарахувань на культурно-освітні справи. Належність за товари в сумі 9 928,— РМ кооператива «Єдність» по грошовій реформі перерахувала на нову валюту, що дало 665.— НМ.

4. Кооператива по грошовій реформі не мала ніяких оборотів, а тим більше таких великих, як сказано в дописі — 35.000 — 60.000 НМ, зате мала від 1. 1. 1948 р. до своєї ліквідації оборот 64.966.50 РМ, а балянс на 20. 5. 1948 р. становив 31 326 39 РМ, одначе в балянсовій сумі було аж 18.792.29 РМ зобов'язань, а решта тобто 12 594 10 РМ — це були власні фонди кооперативи (в тому паї становили 1130 РМ).

5. Готівку з продажу товарів кооп. «Єдність» в Міттенвальді в сумі 665 НМ розподілено так:

65 НМ видано на покриття адміністр. видатків (в тому зладження ліквідаційного балянсу). 180 НМ передано для «КОДУС-у, 180 НМ передано для Українського Вільного Університету, а 240 НМ стоїть на рх-ку в кооп. «Єдність в Міттенвальді. Цю останню суму поставила ліквідаційна комісія до диспозиції «Унії» для розподілу на суспільні справи з тим, що 120 НМ треба буде відписати кооп. Єдність» на покриття старих і зіпсованих та неходових товарів.

6. Паї членам виплачено або паями покрито їх борги в кооперативі за вийнятком тих членів, що виїхали.

7. До 1. 3. ц. р. справами кооперативи завідував з доручення ліквідаційної комісії з окремим уповноваженням бухгальтер кооп. п. В. Мадич. Він теж мав уповноваження на виплату КОДУСові і УВУ.

8. Акти кооперативи до 1 березня ц. р. зберігав п. Міляновський Петро, а тепер вони складені в «Унії», де заінтересовані особи можуть їх кожночасно переглянути й перевірити.

Подаючи це до відома, уважаємо справу кооп. «Самопоміч» в Бад Верісгофені за виснену й закінчену. Ліквідаційна комісія перестає діяти довівши справи ліквідації кооперативи до кінця. А хто ще мав би якінебудь сумніви чи бажав би додаткових пояснень — хай звертається вже особисто на нашу адресу: Мюнхен Розенгаймерштр. 46а.

«Унія»

Господарське об'єднання і Патронат української кооперації на еміґрації.

Подобається Вам „Неділя"?

Читайте її сами й порадьте своїм знайомим!

— За даними американського міністерства сільського господарства через сніжні хуртовини на початку ц. р. в США загинуло понад 500 000 овець і великої худоби. Ця втрата не відіб'ється проте на стані м'ясного ринку.

Замах на „Неділю"?

> Обов'язки журналіста такі самі як історика, а саме: при всяких обставинах боротися за правду. Він не може підтримувати методів такого державного ладу, який намагається подавати своїм громадянам як правду лише те, чого довше не можна затаїти.
>
> («Таймс», Лондон, 7-го лютого 1852)

Навіть до терору можна звикнути. В своїй інформаційно-публіцистичній праці Редакція «Неділі» зазнала протягом чотирьох з половиною років існування нашого часопису таких перешкод, зневаг, нападів, натисків що навіть самим її співробітникам буває не раз дивно, як «збайдужіли вони» на цього роду акти натиску з боку ворогів вільної преси та свободи думки в західньо-демократичному розумінні цього слова. Праця незалежного часопису, що його не субсидіює ніяка партія — страшенно непопулярна, бо наше громадянство звикло до іншої преси, традиційної в українських стосунках такої, що обов'язково мусить заступати інтереси якоїсь тісної групи та розповідати й проповідувати її комунали. І тому не дивує нас, що стиль редаґування «Неділі», яка ставить собі за мету (кардинальний обов'язок журналіста!) правдиво інформувати своїх читачів та безсторонньо коментувати події великого чи малого маштабу не завжди подобається тим усім, що звикли до системи дириґованої або керованої згори преси. І тому так часто читаємо по інших часописах про «сенсаційні» вістки «Неділі», хоч на її шпальтах не появляються кримінальні і скандальні історії. Вся сенсаційність «Неділі» полягає в намаганні її Редакції давати по змозі вірний образ сучасного українського й світового життя й тим самим давати критичному читачеві нагоду виробляти собі правильний осуд та власний погляд на людей, на справи й на події. З тих причин ми не є газетою безкритичного читача, який вірить словам своєї газети навіть тоді, коли вона пише речі, далекі від правди або проповідує ідеї в нашому випадку чужі психіці української людини. Навпаки, ми радіємо, коли наш читач думає, спостерігає і критикує.

Наші песимістичні думки аж ніяк не можуть закрити, на щастя того факту, що газета наша має і здобуває щораз ширше коло справжніх прихильників. Коли б ми їх не мали, вже давно довелося б нам припинити свою працю. «Неділю» читають сьогодні українські люди в Німеччині й по всіх країнах розпорошення й не жаліють часами останньої копійки на те, щоб собі її придбати. І якраз для наших читачів, що розуміють наші прагнення і нашу важку роботу в страшенно невідрадних матеріяльних обставинах, пишемо ці слова, щоб показати їм, як нелегко українським незалежним журналістам боротися за таку правду про яку, як видно з нашого мотто, вже 100 років тому написала найбільша англійська газета.

Почуття нашого обов'язку супроти читачів «Неділі» дозволило нам прийти повз всі писані й казані погрози, «присуди смерти», бойкот, організоване палення і підривання кольпортажу газети, намагання заплямовувати окремих співробітників раз німецькими, раз советськими, то знову американськими аґентами. Коли на Новий Рік 1949 року невідома рука жбурнула в наші редакційні вікна камінням (на нещастя, каміння вибило сусідні вікна німецького дому, в якому приміщується наші бюра й мало не поранило дитину власників дому), ми промовчали цей факт, не вважаючи за потрібне розятрувати ним і так розпечені внутрішньо-українські взаємини. Але ось читаємо останнє (280) ч. ульмівських «Українських Вістей» і знаходимо там в статті під заголовком «Свобода преси під загрозою» кілька речень, що приневолюють нас забрати слово. Обвинувачуючи голову ЦПУЕ п. Василя Мудрого в співпраці з бандерівцями по лінії намагань ліквідувати вільну українську пресу «Українські Вісті», яких останніми часами аж ніяк не можемо зарахувати до своїх великих приятелів, пишуть:

Як виявляється є намір також відібрати ліцензію у редактора «Неділі». «Впливові чинники» в ЦПУЕ плянували скористатися з незадоволення окремих середовищ «Неділею» за її гостре «викривання» і подати прохання до відповідних органів влади, щоб закрити «Неділю». І настав би нарешті, як висловлюються їхні ревні стипендіяти — мир і спокій. Преса в один голос вихваляла б уставлений порядок, вихваляла б Мудрого, еміґраційний провід, найсильнішу партію і т. ін. А всі наші громадяни на еміґрації сиділи б тихо і не «бунтувалися б».

Чи припиниться підступна робота узурпації преси після того, як закулісні ходи й заходи, спрямовані проти окремих часописів, стали викриті? Думаємо, що ні. Виконавці цих плянів керуються не громадським сумлінням, а наказом «згори».

Хоч як ми звикли вже до всякого роду провокацій і підлот, то все таки ніяк не міститься нам в нашій голові думка, щоб пан Василь Мудрий, один з найстарших українських редакторів дозволив собі, чи дозволив мішати його особу в такі неповажні історії. Віримо, що навіть ті кола в ЦПУЕ, яким наші інформації нераз, можливо, бувають сіллю в оці, відкидають того роду методи, про які натякнули «Українські Вісті». Одначе справа стала публічною і ми маємо право сподіватися, що пан голова ЦПУЕ захоче її публічно вияснити.

Коли б одначе інформації «Українських Вістей» базувалися на фактах, то й ми не будемо сидіти тихо. Бо одного за останні роки навчилися ми від наших «приятелів»: панькатися з ними в білих рукавичках — веде до нічого. На тих, що сіють терор, справляє враження лише контртерор, а на підлоту треба відповідати таким же сильним засобом. Працюючи з почуття обов'язку, який на нас накладає приналежність до журналістичного стану, не маємо ніяких особливих матеріяльних користей, бо кожному сьогодні відомо, що преса всіх еміґрацій бореться з колосальними труднощами, а ті, що цікавляться зокрема «Неділею», знають добре, що наш часопис вдається втримати лише безплатною працею його співробітників і безінтересовною творчістю матеріяльно негонорованих авторів.

Пишучи з обов'язку про цю прикру справу закликаємо всіх наших співробітників, прихильників, читачів і всіх українських людей, яким дорога свобода слова та рідної преси, відповісти на підступні намагання ворогів вільної думки та демократичного ладу безперебійною і посиленою підтримкою «Неділі». Дні української преси в Німеччині і так пораховані і за кілька місяців доведеться навіть тим часописам, які користають з партійних субсидій, мабуть, припинити своє існування. І тим паче плямувати треба темні діла людей, що в такий час хотіли б лише руйнувати важно збудоване і тим сильніше (в часи безперечного наступу комінформу на українські позиції) треба реаґувати організованим відбоєм на провокації, а передусім обороняти трибуну української національної й вільної думки. Віримо в підтримку наших читачів, а ми своє завдання виконуватимемо і далі аж до меж останніх можливостей.

„Неділю" в Штуттґарті

можна набувати в книгарні „Об'єднання" Ґренадір-Касерне, Адміністаційний бльок

БЕЗНАДІЙНИЙ ПЛЯН РОЗВ'ЯЗАННЯ БЕРЛІНСЬКОГО ПИТАННЯ

БЕРЛІН (ЮП). В зв'язку із звітом комісії ОН в питанні берлінської валюти британська контрольна комісія офіційно запропонувала провести в Берліні нові вибори з метою відновити єдність міського управління. Британська заява вимагає від Совєтів припинити підтримку «незаконного уряду Еберта» і згодитись на вільні вибори в усьому Берліні. Відновлення єдности берлінського управління на леґальній основі напевно було б «найкоротшим, найпростішим і найкращим шляхом до виконання директив московської конференції чотирьох великодержав з 30 серпня минулого року і запровадження единої господарської системи в усьому Берліні». Доки цього нема — нема і тієї організації, якій можна було б доручити розв'язання валютної проблеми. В колах західніх альянтів не вірять проте, що Совєтський Союз може прийняти нові брітанські пропозиції за базу для розв'язання берлінської кризи, бо це значило б покласти край комуністичному управлінню в східному Берліні.

— Чехо-словацький посол в Ріо-де-Жанейро подався до демісії через свою незгоду з сучасним режимом в ЧСР.

З невимовним жалем ділимося своїм горем з українким суспільством з приводу смерти нашого найдорожчого мужа й батька б. п.

Д-ра ОСИПА МАЛАНЮКА

полковника УГА, Булавного лікаря, предсідника У.К.Р. Ветеранів, основника й почесного члена Укр. Студ. Тов-ва „Січ", члена Т-ва „Українських Лікарів", „Просвіти", „Сокола", „Рідної Школи" і числених інших установ у Станиславові.

Помер по довгій, тяжкій недузі і після заосмотрення найсвятішими Тайнами дня 6. II. 1949 р. в Ґраці. Похорон відбувся дня 8. II. 1949 р. на центральному цвинтарі в тому ж місті.

РІДНЯ.

КОМУНІКАТ

ЗУАДК — Головна Станиця Мюнхен-Пасінґ

В зв'язку з посиленою еміґраційною акцією виникає потреба поширення апарату наших працівників. Потрібні працівники як на самостійні посади, так і до бюрової праці. Шукаємо:

1) Працівників на самостійні посади, Потрібне знання англійської мови в слові й письмі. Перевагу мають ті кандидати, що пишуть вільно на друкарській машинці.

2) Бюрових працівників із добрим машинописанням та розумінням англійської мови відносно текстів, запитників і т п.

3) Стенотипістів українською мовою, зокрема таких що водночас добре пишуть на машинці.

Оферти праці пересилати на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee München-Pasing, Bismarckstr. 20 105

До оферти треба долучити життєпис, дати щодо освіти та дотеперішньої практики

Мюнхен-Пасінґ 14-го березня 1949.

Preis 40 Pfennig Ціна 40 пфенігів
„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 27 березня 1949. Nr. 169

Всі домагаймося „Голосу Америки" українською мовою!

Потрібний текст петиції та подробиці нашої акції читайте на третій сторінці

Як десять років тому — так і тепер

УКРАЇНСЬКА КРОВ ллється в Карпатській Україні

Яку несподіванку підготовлюють Рокосовський з Толбухіном на західніх кордонах СССР?

ФРАНКФУРТСЬКА німецька газета „Абендпост" подала 23-го березня вістку, яку містимо в дослівному перекладі: „Згідно з радіо Київ, війська НКВД знищили в Карпатській Україні українську націоналістичну банду, що від місяців перебувала в лісах, нападаючи на села, хутори й колективні господарства. Совєтські відділи звели з повстанцями запеклий бій. Бандити, що за останній час пограбували багато автовантажних транспортів, мали прийти з району Львова, намагаючись прорватися до Австрії або Юґославії."

Під час переслухання полонених учасників банди виявилося, що між ними є не лише кілька православних і католицьких ченців та священиків, але також колишні німецькі СС-вояки й старшини, що втекли з полону. Кілька німецьких старшин мали навіть бути комендантами підвідділів військово зорганізованих банд.

Ця сама газета в тому ж числі передає (за радіом Менськ), що в західніх районах СССР відбувається перегрупування військових частин. Цю акцію попередила інспекційна подорож совєтського міністра військових справ Булґаніна, який в товаристві маршалів Рокосовського й Толбухіна 14 днів відвідував головні квартири в західніх районах СССР.

Воднораз стало відоме про призначення семи нових комадирів у сімох «оборонних відтинках» на західньому совєтському кордоні. Всі новопризначені, це молодші генерали, про яких досі публічна опінія нічого не знала. Врешті повідомляється, що маршал Рокосовський, якого в кінці минулого року призначили головнокомандувачем «окремих з'єднань на Заході СССР», нещодавно переніс свою головну квартиру з Менську до Калінінґраду-Кеніґсберґу.

Маршал Васілевський

новий військовий міністер Сталіна

Як повідомило 25 березня московське радіо, президія Верховної Ради СССР звільнила заступника голови ради міністрів СССР маршала Булґаніна від виконання обов'язків міністра збройних сил СССР і призначила на цей пост маршала Совєтського Союзу А. Васілевського. Булґанін лишається проте й далі на посту голови ради міністрів СССР. Очевидно він лишається також і членом Політбюра. Йому 53 роки. На міністра оборони він був призначений два роки тому, коли цей пост залишив Сталін. Булґанін часто виступав замість Сталіна з промовами на Червоній площі в Москві під час травневих свят і військових парад з нагоди дня Червоної армії. На всіх політичних конференціях він досі завжди репрезентував армію.

Новий російський міністер оборони маршал Васілевський на шість років молодший за Булґаніна. Він був раніше шефом російського генерального штабу, але торік був звільнений з цього поста через переобтяженість працею. Васілевський надзвичайно відзначився під час війни і опрацював плян розгрому німців під Сталінградом.

Заміна на посту міністра збройних сил СССР маршала Булґаніна маршалом Васілевським не викликала в американських військових колах будь-якого здивовання. На їх думку, її можна поставити в зв'язок з недавніми змінами провідних урядових осіб в Совєтському Союзі. У Вашінґтоні не зважають на можливість якихсь змін совєтської політики. (ББС, АФП).

✝

Ділимося з українським громадянством сумною вісткою, що 16-го лютого 1949 р. у Вільдбаді (Французька зона) упокоївся бл. п. Полковник Генерального Штабу

ГНАТ ЗЕЛЕНІВСЬКИЙ

член дипломатично-військової місії, кол. генеральний адьютант Гетьмана, меценат українських наукових установ, видавець „Українського Слова", голова Української Православної Церковної Громади в Берліні, визначний політичний, церковний і громадський діяч.

Похований у Вільдбаді.

Хай чужа земля буде Тому Великому Лицареві й вірному Синові Нації, що працював для України з кількома її поколіннями — пером!

„Совєтські танки перейшли кордон"

«Увага, увага! Мешканці Зеедорфу, будьте напоготові! Жінки й діти, пакуйте свої валізки! Танкові з'єднання Червоної армії підійшли до зонального кордону. О 22 год. 30 хвилин перші совєтські танки перейшли кордон!» Такий алярмовий заклик, як повідомляє німецька преса збудив недавно мирні вулички маленького сільця Зеедорф, розташованого між Гамбурґом і недалеким східнім зональним кордоном. Почувши цю застородгу, мешканці зчинили неймовірну паніку, і по шляхах потягся на захід справжній потік возів, навантажених селянським майном.

«То був лише жарт», — пояснювали тепер брітанському військовому судові Макс Юткайт і Еріх Клявс, притягнені до відповідальности за безпідставний і багатий на наслідки «алярм». Обом їм, що належать до групи втікачів, які оселилися в Зеедорфі, якось спало на думку влаштувати власне «радіовисилання». Виготовивши примітивний паперовий «гучномовець», вони почали висилати ним своє сенсаційне повідомлення в маленький зеедорфський світ. Та брітанський суд зваживши на близькість зонального кордону, оцінив цей «жарт» трьома місяцями ув'язнення для підсудних.

СОВЄТИ БУДУЮТЬ В БЕРЛІНІ ВЕЛИЧЕЗНУ АМБАСАДУ

Як повідомляє німецька преса, в східньому секторі Берліну, на обгородженому високим парканом чотирикутнику між вулицями Унтер ден Лінден, Вільгельмштрассе і Кляйне Мауерштрассе де колись містилося російське посольство, нині інтенсивно провадиться роботи для спорудження фундаменту й основних мурів будови совєтської амбасади. На будівництві працюють понад 1000 робітників. Воно заплянозане в широкому маштабі з витратою великої кількости будівельних матеріялів і має бути закінчене до 1 травня 1950 р. В будівництві беруть участь різні великі будівельні фірми Берліну.

— Шеф чехо-словацької військової місії в Берліні генерал Дастіх, залишивши свій пост, втік на захід.

Коли б так Совєти

заатакували американську зону...

Написав ТЕОДОР Г. ВАЙТ

Американська армія в Европі з поліційного і залогового війська перетворюється поступово в підтягнуту, тактично вишколену й ударну військову силу.

Ця переміна відбувається рівнобіжно зі зміною стратегічного призначення американської армії в Европі. Зразу по війні це призначення полягало в тому, щоб служити заборолом військовій управі проти якоїбудь німецької опозиції. Німці нині обеззброєні і спокійні. Але є кілька військових старшин, які ще й досі злегка зайняті тим, що вони називають облудною і впертою пасивністю німців. Одначе більшість старшин характеризує її як проблему, що з нею військова управа має остаточно розв'язатися. Сама армія зайнята тепер в першім ступні відповідною до її покликання проблемою оборони американської політики в Европі проти її єдино можливого ворога.

ВЛАСТИВЕ ЗАВДАННЯ

Европейське Найвище Командування вважає, що армія має лише одну функцію — бути боєспроможною. Воно може похвалитися вищим відсотком бойових військ (50—60 відсотків) серед своїх з'єднань, що виносять близько 80 тисяч вояків, ніж будь-яке інше Американське Найвище Командування в якомубудь пункті світу.

Світ знає що бойова сила стаціонованих в Европі військ, що відповідає приблизно одному корпусові воєнного часу, є недостатня, щоб протиставити дійовий спротив більшій бойовій спробі російської армії. Одначе не є їх завданням, як вважає Европейське Верховне Командування затримати росіян у випадку війни; це завдання полягає радше в тім, щоб примусити совєтські армії до боротьби, якщо вони схочуть просунутися вперед. Европейське Верховне Командування було б в перебігу бойових дій зліквідоване, проте росіяни стягнули б на себе повний тягар сили Америки в кінцевій битві і західні альянти виграли б кілька тижнів для мобілізації.

Евком (скорочення означення Европейське Найвище Командуванння) підлягає генералові Гюбнеру, сивоволосому ветеранові двох воєн. Ядро його війська становить перший дивізіон піхотне з'єднання, яким командував Гюбнер під час останньої війни і констеблі, які тепер знову помалу перетворюються у панцерний дивізіон. Евком-ові підлягають крім того залоги у Бремені (3500 вояків), Берліні (5000 вояків) і Австрії (9000 вояків).

Перший дивізіон є в найкращій формі, значно краще вишколений ніж на початку минулої війни. Дисципліна дивізіону добра і стан здоров'я відмінний. Найвище Командування може похвалитись тим, що дивізіон спроможний протягом 24 годин окопатися й битись.

ЗНОВУ ПАНЦЕРНЕ ВІЙСЬКО

Елеґантні констеблі, що впродовж 2-х літ були блискучою військовою одиницею в Европі, майже цілковито звільнилися в останні місяці від своїх попередніх поліційних функцій, тому що німецька поліція дістала сильніші повноваження. Далеко розсипані з'єднання констеблів зібрано в три більші залоги силою полку кожна і озброєно найновішими, найліпшими панцерниками з Америки.

Військо це ще дуже далеке від того, щоб бути вивершеним тактичним з'єднанням. Старшини його належать до найкращих, проте вояки мають досі ще недостатнє знання тактики і зброї. Щойно аж наприкінці весни стане це військо боєспроможним польовим з'єднанням.

ВІРЯТЬ В МИР

Головна Квартира Евком-у в Гайдельберзі це певне найспокійніше місце в Европі. Загальна політична непевність і нервозність американців, що живуть у Европі, виявляється в тихих готелях та осінених тінями дерев вулицях старого університетського міста менш ніж в будь-якому іншому центрі американської активности в Европі. Дисципліна в Головній Квартирі сувора, віддавання військової чести виправне, і стаціонуючі там старшини й вояки це певне найміцніші й найпробойовіші люди в Европі.

Евком не завдає собі надто багато клопоту з думкою про війну в найближчому часі. Таємна служба американської армії вважає, що російські транспортові засоби не змогли б видержати нині жадного військового випаду до Райну, і крім того з кожного звіту, які вона дістає, виходить, що потойбіч від зональних кордонів не зроблено ніяких військових диспозицій.

— Згідно з заявою італійського міністра оборони, італійська комуністична партія за останній рік втратила 700 000 членів і втрачає їх і далі.

Відповідь Єлізарова

на валютну зміну в Берліні

Три західні військові управи видали 20 березня спільне розпорядження про реорганізацію валютної системи, а саме про визнання надалі чинною валютою в західніх секторах Берліну лише банкнот та монет західніх зон Німеччини. Для вреґулювання фінансової і кредитної політики буде заснований центральний банк. Відзначені штампом «В» банкноти залишаються в обігу нарівні й за тим самим курсом як і західньо-німецькі банкноти без такого штампу. Разом з тим виключається з обігу в західніх секторах Берліну «східня марка», хоч тримати її не забороняється. Розпорядження набрало сили від 21 березня, проте платити східніми марками за раціоновані продукти дозволено до 1 квітня, за винайм приміщень — до 19 квітня і сплачувати податки — до 30 квітня. 21 березня в західніх секторах Берліну почався обмін східніх марок на західні в межах квоти в 15 марок з розрахунком обміну 1:1. Зважаючи на великий попит на західню марку, міняльні бюра знизили курс східньої марки на 5—5.20 східніх марок за одну західню.

В спільній заяві трьох західніх держав цей захід мотивовано тим, що невтральному комітетові ОН не вдалося розв'язати берлінську валютну проблему. Всю відповідальність за роз'єднання і надзвичайно тяжкий господарський стан Берліну заява покладає виключно на Совєтський Союз. Офіційні совєтські джерела досі ще не висловились з приводу цього кроку західніх держав, але ліцензійовані совєтською владою газети називають його «ошуканством» і обвинувачують західні держави в «злочинному поглибленні розколу Берліну». —

Першу офіційну заяву совєтської влади з приводу виключення з обігу в західньому Берліні східньої марки зробив совєтський полковник Єлізаров, що виконує обов'язки коменданта совєтського сектору Берліну. За його словами, совєтська військова управа, вважаючи цей захід шкідливим для інтересів населення західнього Берліну, бажає «допомогти мешканцям західніх секторів» і тому не має наміру вживати якихсь заходів, що обмежили б для західніх берлінців вживання східньої марки в совєтському секторі Берліну. Разом з тим, як повідомив Єлізаров, фінансовим органам і банкам східньої зони, зважаючи на заборону обігу східніх банкнот в західніх секторах Берліну, дано розпорядження опрацювати належні інструкції. В компетентних колах цю заяву вважають багатозначною і припускають в зв'язку з цим всякі можливості. (ФР). (ЮП. ДЕНА).

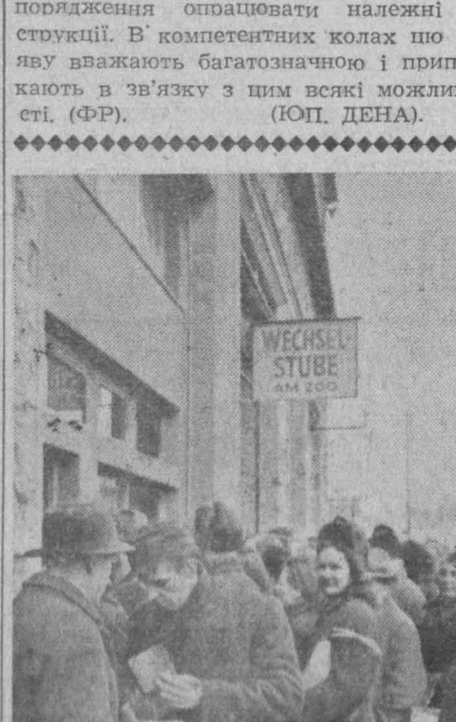

В Берліні напередодні вилучення остмарки: Населення міняє гроші.

Неділя

Український незалежний часопис

URKAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Важкі години ТІТО

За повідомленням ББС, до Москви прибув албанський міністер-президент Годжа в супроводі урядової делеґації. При їх прибутті їх вітали заступник советського міністер-президента Мікоян і міністер закордонних справ Вишинський. Як повідомило московське радіо, делеґацію прийняв маршал Сталін. Це прийняття московська преса коментує на видних місцях під великими заголовками.

Прибуття до Москви великої албанської делеґації і не абияке прийняття її советською владою брітанські знавці балканських справ оцінюють в світлі «війни нервів» Комінформу проти Юґославії. Албанія безперечно є найслабкішою з об'єднаних Комінформом країн, але вона запекло поборює в лавах своєї комуністичної партії протітовські елементи. Певну кількість високих албанських урядовців усунено з постів через їх симпатії до Тіто, а проти колишніх шефів державної плянової комісії і державної поліції висунуто обвинувачення в «ухилах» від лінії Комінформу. Разом з тим саме Албанія найголосніше кричала проти прибічників Тіто в Юґославії. В Москві нібито хочуть тепер переконатися, що в цій маленькій країні, сусідці більшої Юґославії, ще «все в порядку». В Кремлі, мовляв, зажадали від Албанії відповідних запевнень. Одночасно в Кремлі є намір підтримати господарські сили свого сателіта, уклавши з ним довготерміновий торговельний договір. Албанія повинна буде приставляти нафту, яку вона досі продавала Юґославії і за яку тепер має діставати від Советського Союзу вдвоє більшу плату і ще мати пшеницю, текситльні товари, авта та ін. В усякому разі підкреслюють, що Албанія є одинокою країною в советській сфері впливу в східній Европі, яка досі не уклала з СССР жадного пакту сприяння.

Пожвавлені заходи Москви на Балканах свідчать про наближення розправи Сталіна з «бунтарем» Тіто. Згідно з останніми вістками, утікачі з Юґославії оповідають, що біля Тольпіно на юґославському кордоні стався вже перший бій між ворожими до Тіто повстанцями та тітовськими юґославськими військами. В цій сутичці, що може мати значення символічного сиґналу згинули 17 людей.

Пропаґандивна, політична і — можливо — військова офензива Сталіна проти Тіто може заповнити зміст весни 1949 року. Щораз більше говориться про відкриття змови проти гордого юґославського шефа та навіть про двократний замах на його життя.

Чи Тіто зможе оборонитися? Звичайно, крім боротьби нічого більше йому й не лишається. Але шанси колишнього ватажка дуже і дуже стоять під знаком запиту. . помилкою було б з ним «симпатизувати». Бо хоч світ дуже легко забуває минуле, проте ніяк не можна забути, яким шляхом Тіто прийшов до влади. Це типовий шлях комуністичного поплентача і фанатика, що на своїх руках має кров, а за собою звичайну кар'єру сталінського служаки.

Інша річ, що вибух воєнних дій проти Тіто й неминуча партизансько-громадянська війна в Юґославії зможуть створити цілком нові аспекти в самопожиранні советського колоса та наблизити годину визволення гноблених Москвою народів.

ЗУСТРІЧ ТІТА З ПРЕДСТАВНИКАМИ ЗАХІДНІХ ДЕРЖАВ?

ТРІЄСТ (АП). Як повідомляє добре поінформована газета «Джорнале ді Тріесте» — 12 березня на одному з островів Бріоні перед істрійським узбережжям відбулася зустріч маршала Тіта з представниками західніх держав.

РОСІЯ ХОЧЕ КУПИТИ «ЗЛОВІСНИЙ САМОЦВІТ»

За вістками з Нью-Йорку, Росія висловила бажання купити «зловісний самоцвіт» вартістю 180 000 долярів, що належав колись до колекції цариці Катерини. Цей самоцвіт вагою в 44 карати, про який говорять, що він приносить нещастя власникам, знайдено в 1947-ому році в шафі з взуттям після смерти його власниці американки місс МекЛін.

Цей таємничий самоцвіт викрадено 300 років тому з індійського храму, а саме з ока Будди. Власницею самоцвіту була королева Франції Марія Антуанетта яку страчено на ґільйотині. Пізніше власником став султан Абдул-Гамід, що його зdetронізували. В 1909-му році самоцвіт відкупила місс МекЛін, син якої загинув в нещасному випадку. Ще давніше двох жінок, які носили самоцвіт, застрелено.

Два мільярди долярів

на озброєння демократичних держав

Комітет експертів для дослідження ресурсів США, що являє собою неофіційну організацію дорадчого характеру при президенті Трумені, заявив, що Сполучені Штати можуть витратити загалом до двох міліярдів долярів на приставки військових матеріялів державам, що беруть участь в північно-атлантійському пакті, а також Греції, Туреччині та Іранові. Згідно з цим звітом, США мають достатню кількість людей і промислових засобів, щоб виконати це завдання не порушивши нормального господарства.

В дипломатичних колах дізналися і про подробиці пляну посилення американських військових повітряних сил. Згідно з цими даними Америка, виконавши свій плян, матиме 40 000 військових літаків проти 12 000 машин, що є тепер. (ББС).

ГРЕЦІЯ КЛИЧЕ АЛЬЯНТСЬКІ ВІЙСЬКА

АТЕНИ (ЮП). Грецький міністер-президент Софоуліс заявив 24-го березня, що грецький уряд був би «дуже вдячним» якби альянтські війська допомогли в обороні північних кордонів Греції. Софоуліс назвав боротьбу грецького уряду проти комуністичних повстанців справою «міжнародного характеру» і висловив думку, що надіслання чужоземних військ могло б бути проведене в рямцях Хартії Об'єднаних Націй або північно-атлантійського пакту.

ІНТЕНСИВНІ ЕСПАНСЬКО-ПОРТУҐАЛЬСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ

Між Мадрідом і Лісбоною відбувається жвавий обмін думками. Портуґальський посол в Мадріді недавно відвідав Лісбону і, діставши там докладні інструкції, повернувся в еспанську столицю, а високі урядовці еспанського міністерства закордонних справ вирушили для переговорів до Лісбони. Там вони відбули низку нарад в питанні проставлення до атлантійського пакту. Чинний між Мадрідом і Лісбоною «Іберійський пакт» зобов'язує Портуґалію не укладати договору з третьою державою без згоди на те Еспанії. В пакті ясно сказано, що іберійський півострів являє собою з військового погляду неподільну цілість. (ЮП).

ПРАВДА ОЧІ КОЛЕ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Польський уряд зажадав відкликання пресового аташе американської амбасади в Варшаві Честера Опола, який в останньому інформаційному бюлетені амбасади назвав Польщу «сателітом Советського Союзу».

УВІЧНЕННЯ РАБСТВА В СССР

Після постанови про спорудження в Советському Союзі пам'ятників «двічі героям Советського Союзу» Верховна рада СССР, як повідомило московське радіо, вирішила увічнити за життя і «героїв соціялістичної праці» — «надстахановців». Наказано ще до кінця цього року спорудити бронзові пам'ятники всім «носіям цього високого звання» в місцях їх народження. Щоб спростити справу (адже таких пам'ятників треба буде поставити приблизно 10000), вирішено передати відливання цих пам'ятників відділові гіпсових масок московської академії мистецтв. Всі стахановські герої повинні прибути до Москви, де з їхніх голів будуть неґайно зроблені гіпсові форми. Дальша робота повинна провадитись такими самими стахановськими темпами, і «герой» вже наступного дня повезе додому власний пам'ятник. (СП).

НОВА НОТА СССР ШВЕЦІЇ

СТОКГОЛЬМ (Ройтер). Советський Союз в другій ноті зажадав від Швеції, щоб шведська поліція «припинила переслідування советських громадян, що хочуть повернутись до СССР». Ця нота всупереч всім дипломатичним звичаям була передана пресі раніше ніж шведському міністерству закордонних справ. (ЮП) У відповіді на нову советську ноту з обвинуваченням Швеції в переслідуванні ДП з балтицьких країн шведське міністерство закордонних справ назвало ці твердження «безпідставними» і «абсурдними».

«ОН НЕ ВИКОНАЛИ СВОЇХ ЗАВДАНЬ»

В радіопромові з приводу атлантійського пакту британський міністер зовнішніх справ Бевін заявив, що комуністи намагалися створити хаос, щоб виконати волю Кремля й уярмити всю Европу. «Вони знають, що відбувається в Польщі, Угорщині, Румунії, Болгарії та Чехо-Словаччині, де придушено демократичні свободи й заборонено інші партії... Одверто кажучи Об'єднані Нації не виконали своїх завдань так само як і Ліґа Націй. Незважаючи на всі наші старання, ми не спромоглися розв'язати в Раді міністрів закордонних справ проблем повоєнного часу. Ми уклали п'ять мирових договорів, але вони лишились невиконаними».

Виступаючи радіом, французький міністер закордонних справ Шуман підкреслив, що в результаті атлантійського пакту Франція добула ту безпеку, якої прагнула від часів першої світової війни. «Сполучені Штати нині переконалися, що для них не може бути ні миру ні безпеки, доки Европа лишається загроженою». Сполучені Штати згодні допомогти Франції відновити її обороноспроможність і підтримати її в разі збройного конфлікту. (ЮП).

СИЛИ АТЛАНТІЙСЬКОГО І СОВЄТСЬКОГО БЛЬОКІВ

ВАШІНҐТОН (Ройтер). Якщо зважити людські й матеріяльні резерви 12 держав, що, як передбачають, візьмуть участь в північно-атлантійському пакті, стає очевидним, що їх спільні сили значно переважають сили Советського Союзу та його східньо-европейських сателітних держав.

Порівняно із східнім бльоком західні держави мають разом (кругло в мільйонах, за даними ОН та інших офіційних джерел):

	Атл. бл.	Сов. бл.
Населення	332,2	289,5
Армія	4,1	5,2
Морська фльота (тоннаж 1948 р.)	56,4	1,7
Продукц. вугілля (т. 1947)	980,5	404,7
Продукція сталі "	112,5	31,3
Продукція нафти (150 л. бочок, 1946 р.)	1 741,9	201,7
Авта (1947 р.)	40,9	1,4

ДЕПАРТАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ У ФРАНЦІЇ

ПАРИЖ (АФП). 21-го березня французьке міністерство внутрішніх справ повідомило про такі висліди департаментських виборів: ґолісти і їх прибічники — 1 821 021 (25,34%), комуністи й їх прибічники — 1 689 764 (23,45%), соціялісти — 1 206 895 (16,81%), незалежні радикали, незалежні й незалежні праві — 855 252 (11,91%), об'єднання лівих з радикал-соціялістами — 798 581 (11,12%), МРП — 579 898 (8,07%), незалежні і республіканські соціял. — 185 431 (25,8%), республіканська партія свободи — 42 281 (0,58%).

— З чехо-словацьких університетів звільнено кругло 5 000 студентів, що не склали «іспиту благонадійности».

ШАРКО ТІТО

завдає клопоту батькові

Найбільше турбот в особистому житті завдає маршалові Тіто його 23-літній син Шарко. Коли Тіто 1928 р. втік до Советського Союзу, Шаркові було три роки. Незабаром померла Тітота дружина, і Шарко був вихований в одному комуністичному дитячому будинку. Потім він став працювати на металообробному заводі, а взимку 1941-42 р. 17-літнім юнаком бився в лавах Червоної армії, втратив перед Москвою руку і дістав звання «героя Советського Союзу» і ранґ ляйтенанта. Ця несподівана відзнака заморочила голову молодому фабричному учневі. Повернувшись до Беоґраду де вже був його батько він почав віддаватись розпусному життю. Його любовні пригоди й скажені автомобільні гони були об'єктом щоденних розмов у столиці. Після кількох нещасних автомобільних випадків батько заборонив йому їздити автами. Коли ж незабаром після того Шарко намагався перед одним нічним льокалем вчинити самогубство через невдалі залицяння до однієї танцюристки, Тіто заборонив всім офіцерам відвідувати подібні місця. Усе це мало сприяло піднесенню репутації молодого Тіто. Всі спроби маршала зацікавити сина політичним життям і переконати його відвідувати партійну школу лишились безрезультатними. Звільнений з військової служби не маючи ні шкільної освіти ні інтересу до політики він живе без будь-якої мети. Проте далеко більше прикрости завдає йому очевидно не ця беззмістовність його життя, а неможливість їздити нині автом. (ДПД).

Умови передплати „Неділі"

	Німеччина	Бельгія	Англія	США і Канада
поодиноке число	0,40 DM	3 б фр	6 пенсів	5 центів
місячно:	1,60 DM	12 б фр	2,5 шилінґів	20 центів
чвертьрічно:	4,80 DM	36 б фр	7,5 „	60 центів
піврічно:	9,60 DM	72 б.фр	15 „	1,2 доляра
річно:	19,20 DM	144 б.фр	30 „	2,4 доляра

Закордоном передплату приймають наші представництва.

1. АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers and Publishers (for „Nedila") 49 Linden Gardens, London W2.

2. БЕЛЬГІЯ:
Msr. Zavziaty Jean, 90 rue Wazon, Liege

3. США:
Mr. Theophil Rudakewych, 811 N. Franklin Street, Philadelphia 23 Pa.

4. КАНАДА:
„KALYNA" Booksellers and Publishers, 1576 Dupont Street Toronto 9./ Ont.

Висилаємо „Неділю" також до Австралії, Бразілії, Голляндії, Данії, Еспанії, Італії, Індо-Китаю, Чіле, Венесуелі, Куби, Ірану, Туреччини, Єгипту, Тунісу і трьох зах. секторів Берліну.

Крім вплат закордонною валютою, евентуально приймаємо розрахунок за допомогою КЕР-пакетів та інших дозволених посилок

Книгарням та кольпортерам приділяємо значну знижку. На замовлення часопис висилаємо летунською поштою.

У випадку зміни адреси, необхідно присилати одночасно з повідомленням про це — 50 пф. (закордоном міжнародній поштовий купон) маніпуляційної оплати. Наша адреса.
Verlag „Nedila" Aschaffenburg, Schweinheimer-Straße 50.

Видавництво „Неділя"

— У віці 70 років помер відомий французький генерал Жіро, що, втікши з гітлерівського концентраку, був найближчим помічником де Ґоля у французькій армії. Жіро поховано в Будинку Інвалідів близько могили Наполеона.

— Колишній ірляндський прем'єр де Валера заявив, що приєднання Ірляндії до атлантійського пакту можливе тільки після об'єнання обох частин Ірляндії в одну державу. Такої самої думки й частина теперішнього ірляндського уряду.

— За словами шефа американської військової місії генерала ван Флета міжнародній комунізм програв битву за Грецію.

— 5 озброєних бандитів напали на поліційну станицю табору ДП в Берґен-Фельзені, зв'язали поліцистів і вивезли автом з табору 100 000 американських сиґарет і 450 фунтів кави.

— В советській зоні Німеччини мають початися найближчим часом маневри, в яких візьмуть участь 300 000 вояків.

— В США за лютий виплачено найбільшу за три роки суму грошової допомоги безробітним — 115 мільйонів долярів. У січні виплачено 107 млн. дол.

— В Лондоні близько 3 000 прибічників колишнього фашистського провідника Мослі влаштували демонстрацію і заворушення, що призвели до сутички з поліцією. 34 особи заарештовано.

— 4 американські ловецькі літаки поставили рекорд надокеанського перелету, пролетівши понад 1 600 км з пересічною швидкістю понад 960 км/год.

— 6 озброєних осіб в советській військовій уніформі намагалися на американській зоні Німеччини біля советського зонального кордону затягти в советську зону авто з шофером, але втекли після прибуття американської військової поліції.

За ідею свободи слова

Постанови польських журналістів

Ще в грудні м. р. відбувся в Лондоні Загальний З'їзд Союзу Польських Журналістів, що об'єднує 300 польських журналістів та продовжує працю передвоєнного «Звьонзку Дзєннікажи Польскіх». З'їзд ухвалив низку резолюцій, які подають ідеологічно-програмові позиції польських журналістів на еміґрації, з'ясовують їх ставлення до окупаційного режиму в краю, засуджують діяльність Міжнародньої Організації Журналістів, що стала на послуги большевицько-тоталітарної доктрини, характеризують становище польської преси в Німеччині й накреслюють лінії співпраці з польсько-американськими журналістами. Четверта резолюція присвячена справам Міжнародньої Федерації Вільних Журналістів Середньої й Східньої Европи та Балтійських і Балканських Країн. Як відомо ця організація постала нещодавно як противага до комуністичної Міжнародньої Організації Журналістів. Участь у працях Міжнародньої Федерації Вільних Журналістів, що відбула свій з'їзд в Парижі, взяли й українські журналісти.

Резолюції З'їзду Союзу Польських Журналістів в справі Міжнародньої Федерації Вільних Журналістів такі:

Загальний З'їзд Союзу Польських Журналістів висловлює своє задоволення з постання Міжнародньої Федерації Вільних Журналістів.

У цій Федерації З'їзд бачить засіб для боротьби за ідею свободи слова та засіб реалізації професійних і пропаґандивних постулятів журналістики країн, що перебувають поза Залізною завісою.

З'їзд постановляє що Союз дасть Федерації повну підтримку моральну й практичну в реалізації всіх її завдань.

Постання Федерації З'їзд уважає істотною подією для встановлення майбутньої співпраці вільних народів Середньої й Східньої Европи.

ДЕМІСІЯ БЕДЕЛЛА СМІСА

ВАШІНҐТОН (ЮП). Як заявив президент Трумен, він приймає прохання про демісію американського амбасадора в Москві Беделла Сміса «з великою неохотою» і щиро жалкує цього. Беделл Сміс знов перебере тепер військовий пост.

Реалізуємо ініціятиву читачів „Неділі“

„ГОЛОС АМЕРИКИ“ МУСИТЬ ЗАГОВОРИТИ ПО-УКРАЇНСЬКОМУ!

У радіопрограмі антибольшевицьких авдицій «Голос Америки», «БіБіСі» й «Радіо-Канада» не чути української мови. Але вона мусить залунати на хвилях етеру вільного радіо бо це справа престижу українського народу й невідклична передумова світового миру. Наша стаття «Коли врешті «Голос Америки» заговорить по-українському «викликала живий відгук серед українського громадянства й у зв'язку з нею ми одержуємо багато листів. Наше громадянство просить повести акцію, яка домоглася б радіоавдицій українською мовою з цих трьох радіовисилень. Тому що наші громадські й політичні чинники досі не зайнялися цією справою, Редакція «Неділі», йдучи назустріч слушним домаганням українського громадянства, організує акцію за введення українських радіоавдицій до програми радіовисилень.

Ця акція полягатиме в тому, що всі українські громадяни в країнах Европи й Америки, в Австралії, Африці та всіх закутинах земного ґльобу звернуться з письмовим домаганням до «Голосу Америки» «БіБіСі» та «Радіо-Канада» зорганізувати радіоавдиції для 45-мільйонового українського народу його рідною мовою. Чим більше таких письмових звернень українських громадян, тим успіх акції певніший.

Ідучи назустріч бажанням широких кіл українського громадянства, а зокрема наших читачів та бажаючи дати почин так задуманій акції, від сьогоднішнього числа «Неділя» міститиме готовий англійський текст такого звернення до всіх трьох названих радіовисилень. Всі зацікавлені українські громадяни повинні:

1) Вирізати обведений рамкою текст листа англійською мовою (переклад тексту містимо далі).

2) Підписати звернення повним ім'ям, зазначивши свою адресу.

3) Покласти заповнену листівку в коверту і після написання на ньому адреси радіовисильні та наклеєння потрібного поштового значка, вкинути до поштової скриньки.

Сьогодні подаємо текст звернення до радіовисильні «Голос Америки» в Нью-Йорку.

Адреса радіовисильні: **«Voice of America» — New York, 19. N. Y.**

(Пам'ятайте, що звичайний лист до Америки коштує 30 пфеніґів, лист летунською поштою вимагає значка за 80 пфеніґів!)

To:

American Network (Radio) Station

New York

As an Ukrainian radio-hearer of the programme of the „Voice of America", I beg you to introduce the broadcast in Ukrainian language into the programme of your transmissions.

Thousands and thousands of such Ukrainians as my person, who were forced to left their home, escaping from the terror, and millions of Ukrainians behind the iron curtain will hear those broadcasts.

Please give us a possibility, to listen to the „Voice of America" in our native language.

Signature : ....

Adress : ....

Закликаємо всіх українців без огляду на партійні симпатії спричинитися до того, щоб на світових хвилях етеру залунало вільне національне й конструктивне українське слово. Підтримуйте масово нашу акцію! Розкажіть про неї своїм знайомим. Намовте їх видати на цю річ кошти поштового значка і вияснiть в чому полягає важливість цієї акції.

В наступному числі «Неділі» подамо текст звернення до Брітанського радіо в Лондоні, а далі до Канадського радіо в Монтреалі. Пізніше протягом довгого часу друкуватимемо тексти всіх звернень, щоб дати змогу і тим громадянам, які згодом зацікавляться нашою акцією, прикласти свою руку до доброго національного діла.

Отже пам'ятайте: не зволікаючи, заповніть і вишліть Ваші листівки в справі українських радіопередач. Лише масова акція найширших кіл свідомого українського громадянства дозволить нам зреалізувати цінну думку позволить слухати голос світових радіовисилань українською мовою.

Петиція до «Голосу Америки» має в українському перекладі такий зміст:

До Радіостанції «Голос Америки»
Нью-Йорк

Як український радіослухач програми «Голосу Америки», прошу Вас ввести до програми Ваших радіопересилань також авдиції українською мовою. Такі авдиції слухатимуть десятки таких українських еміґрантів як я, що мусіли, утікаючи від терору залишити батьківщину, і мільйони українців за залізною заслоною. Дайте нам змогу рідною мовою слухати «Голос Америки».

Підпис
Адреса

Відкритий лист
Івана Вовчука до редактора „Неділі“

У п'ятницю 25 березня пошта доручила ред. Которовичеві звичайну куверту з двома листами. В одному з них, рукописному був такий зміст:

Мюнхен, 25. III. 1949.

Шановний пане Редакторе,

Ласкаво прошу Вас не відмовити вмістити в найближчому (наступному) числі В. газети мого відкритого листа до п. Которовича.

З належною пошаною до Вас
I. Вовчук.

Зміст другого листа — машинкової копії, як слідує:

Відкритий лист до Редактора і Видавця газети «Неділя» п. Которовича.

Пане Которович!

Газета, яку Ви видаєте і редагуєте з якогось часу проявляє інтерес до моєї скромної особи. А в останніх числах Ви, втратили всякі етичні норми і межі пристойности. Мотиви, якими Ви кермувалися вміщуючи в ч. 164 газети «Неділя» сенсацію Вовк-Вовчук я розумію. Їх знаєте і Ви. Та справа не в них, а в формі і способах, якими Ви, поминувши найелементарніші засади етики, рішили діяти, щоб осягнути своєї цілі. Відкиньмо патріотичні фрази, якими часто любимо прикриватись на сторінках преси і говорім просто. Хто дав Вам право і якими етичними засадами керувались Ви, вміщуючи в згаданому вище числі, сенсаційно-провокаційну статтю з подвійним прізвищем? Так міг робити тільки той, який ставить себе поза правом і етичними нормами тієї спільноти, до якої він належить. Так роблять ті, для яких законом є правило: «скачи враже, як пан каже». Ви поставили собі завдання подати сигнал туди, звідкіль я і тисячі інших вийшли, залишивши там рідних, близьких і дорогих. А для більшої переконливости і точности сигналізації, щоб полегшати роботу отим «очам і вухам государевим» навели один випадок з моєї праці. Випадок харківської школи ч. 14. Навели його навмисне так, щоб убити двох зайців. На той бік дати сигнал для отих «очей і вух» Кремля, знайти моїх близьких і рідних, а тут представити мене перед громадянством, як комуніста.

Для цього з властивим Вам хистом і спритом в цьому напрямкові, написали: «Директор школи мусів би піти під суд, але цього не сталося». А перед тим за кілька рядків, так ніби між іншим, вставили: «досі не відомо, чи був членом компартії». Вам добре відомо, що ним я не був, хоч і не вважаю за гріх тим українцям, які із партійними квитками не переставали працювати і служити своєму народові. А таких, хай Вам буде відомо хоч тепер, було і є немало. Вони отi чесні ідейні українці, хоч і з партійними квитками, не відступали від свого народу, а служили йому, працювали для нього. Натомість отi безхребетні журналісти, а є й такі, що, прикриваючись зовнішніми крилатими патріотичними фразами, служили по черзі всім окупантам ворогам української нації — вони завдавали і завдають нам великої шкоди. Та цих речей Вам не зрозуміти бо Ви їх і не хочете розуміти. Для Вас всі ми, що прийшли з під советської України є тільки «сфінксами» і газета, яку Ви видаєте, в свій час сенсаційно писала про нас «сфінкс прокинувся і заговорив». Зрозумійте, Пане Редакторе, нарешті, що переважна частина великої української нації, що скута кайданами неволі і терору, від 17 року не замовкає, а бореться. Отож не було чого тим людям, що прийшли звідтіля прокидатись, бо вони ніколи не спали. Урозумійте це і не пишіть більше подібних шкідливих речей. Ви добре знаєте як полювали і полюють за отими людьми-українцями, яких Ви чомусь і досі називаєте «людьми з східняцькою психологією», аґенти Кремля. І знаючи це, Ви як вірний своїм журналістичним обов'язкам, не вдовольнившись адресою подали в ч. 167 Вашої газети моє фото. Кому хотіли прислужитися? Хто дав Вам право це робити? Признаю, зробили фахово. Для кого?

Ви умієте біле називати чорним. Тому й пишете: «вже на еміґрації професор Вовчук вдруге одружився з галичанкою». Не українкою, а галичанкою. Ви знаєте для кого і нащо так пишете, бо Ви послідовні в своїй цілі до кінця. У Вас виходить так, що Вовк там залишив одну дружину, а тут Вовчук вдруге одружився та ще й з галичанкою. Для чого це? Адже Ви знаєте, що на еміґрації померла моя дружина — довголітній друг і товариш і тільки через півтора року я одружився з українкою. Та нарешті, яке це має відношення до Національної Ради, виборів в ЦПУЕ і інших речей, про які понаписували? В тій цілі, яку Ви собі поставили і якій служите безперечно має. Тому Ви, вірні своїм журналістичним цілям, і пишете так. Оскільки подібні речі, не вперше і не тільки зі мною, траплялись на сторінках Вашої газети, я набрав переконання, що то є система Вашої журналістичної роботи. Тому, щоб огородити себе і всіх людей з «східняцькою психологією», до яких Ви завжди були уважні від подібних подібних послуг і Вашої уваги, прошу Вас, Пане Которовичу зустрінутись зі мною на суді, якому я представлю всі документальні дані про себе і цим може полегшу Вам установити те «чого досі не встановлено» і відповісти за наклепи, клевету і образу чести. Нащо Вам даром витрачати зайвої енерґії, вона ще Вам пригодиться у Вашій роботі. Всіх, хто має закиди до мене в питаннях, порушених «Неділею», ласкаво прошу матеріяли надсилати до Найвищого Громадського Суду.

25. III. 1949. Іван Вовчук.

Від Редакції: Вірні нашій засаді інформаційного об'єктивізму, публікуємо це перше «експозе» пана заступника голови ЦПУЕ. Воно говорить само за себе. Відповідь ред. Которовича помістимо в одному з наступних чисел «Неділі».

Директор Василишин
в дорозі з Канади до Білефельду

Як повідомляють заокеанські газети, Екзекутива Фонду Допомоги Українців Канади (ФДУК), що займається справами допомоги українським скитальцям в Европі і поселення їх у Канаді, призначила новим директором своєї допомогової місії в Европі п. Євстахія Василишина, члена Екзекутиви Комітету Українців Канади. До місії приділена також його дружина пані Анна Василишин. Головна квартира Української Канадійської Допомогової Місії перебуває в місті Білефельд у брітанській окупаційній зоні Німеччини, одначе місія діє в усіх західних зонах і співпрацює з IPO.

Дотеперішний директор місії п. Антін Яремович уступив і вернувся в Канаду. В Европі залишилась пані Анна Храплива, що працює в місії від 1945 року. Першим директором Української Канадійської Допомогової Місії в Европі був п. Ів. Панчук що тепер головою Союзу Українців у Брітанії (СУБ).

П. Є. Василишин загально відомий серед канадійсько — українського суспільства своєю довгорічньою громадською діяльністю. Він прибув у Канаду з України в 1924 році Був одним із основників Української Стрілецької Громади (УСГ) в Канаді та першим головою тієї організації бувших вояків Українських Армій. Також він є скарбником Кр. Екзекутиви Українського Нац. Об'єднання і членом Дирекції Української Нац. Видавничої Спілки, що видає «Новий Шлях. До вибуху другої світової війни працював у корабельній фірмі Кюнард Гвайт Стар Лайнс у Канаді.

Пані Анна Василишин, що прибула в Канаду з України п'ятирічного дівчинкою зо своїми родичами, є членом Екзекутиви жіночої секції Комітету Українців Канади і членом Центральної Управи Організації Українок Канади (ОУК) ім. Ольги Басараб.

Головне завдання місії — відвідувати табори ДП реєструвати серед них бажаючих поселитись у Канаді і посередничати між скитальцями та окупаційними чинниками й IPO. Вона також співпрацює з іншими допомоговими та іміґраційними чинниками в справах виєднання дозволу для скитальців виїжджати на поселення в різні інші країни світу. В разі потреби члени місії помагають розподілювати між скитальців посилки з харчами та одягом від Червоного Хреста і т. ін. Досі, в великій мірі завдяки праці цієї місії іміґрувало в Канаду — як подає головне бюро ФДУК — більше двадцяти тисяч українських скитальців із Европи.

ПЕРШІ ТРІЩИНИ
в штучній коаліції

Як повідомляє наш кореспондент — дня 17 ц. м. відбулося перше засідання нововибраної Управи ЦПУЕ, засідання некомплектне бо не було не тільки пані Павликовської, але й декотрих членів. Зокрема не з'явились представники з англійської і французької зони. Засідання відбулося нормально. Д-р Витвицький передав уже справи свойому наступникові д-ру Слюсареві, інші відділи готують передачу справ.

Рівночасно відбулося перше засідання нововибраної Контрольної Комісії. Були присутні: пос. В. Болюх, п. М. Базилевич та дир. Блавацький. Неприявні: пп. д-р Галамай і суддя Громів. Під час обговорення розподілу функцій не дійшло до згоди в питанні, хто має бути головою. Пан Базилевич заявив, що ним має бути він як гетьманець, бо така мовляв була догода між гетьманцями й бандерівцями. Тому що ані дир. Блавацький ані п. Болюх не є організовані бандерівці — їх не зобов'язує позалаштункова догода «коаліції», і п. Блавацький висунув кандидатуру п. Болюха. Коли КК не могла у свойому неповному складі це питання вирішити — вирішили запросити п. проф. I. Вовчука для консультації. Професор Вовчук запропонував — з огляду на те, що така догода мовляв дійсно існує — «компромісову» пропозицію: вибрати на голову п. Базилевича, а цей відразу на письмі передасть дійсне керівництво КК п. Болюхові. На це не згодились а тому обмежились вибором секретаря, яким став п. Блавацький, а голову мають вибрати пізніше коли буде повний склад КК.

Членів КК і деяких членів Управи ЦПУЕ занепокоїло бажання п. Базилевича відразу «контролювати» свій табір (ім. Лисенка в Ганновері), бо — як заявив п. Базилевич — це табір «мельниківський» і в наслідок цього (!) там є ніби великі непорядки. Висловлюємо наше співчуття лідерові табору ім. Лисенка п. проф. Шпакові, який «матиме честь» між «звичайним населенням» гостити члена КК ЦПУЕ п. Базилевича, але думаємо що собі з цим ради дасть.

На думку вашого кореспондента пан Базилевич має мало надій, що буде головою КК, бо ледве чи може числити на голос д-ра Галамая. Річ у тім, що декомпозиція в рядах ОУН(р) триває далі. Багато членів цієї партії не виступає з організації, але переходить в т. зв. «пасивний стан». Отож в такому «пасивному стані» є поруч ред. Ільницького, мґра Рака та деяких інших видатних членів партії і д-р Галамай.

Пожвавлення селянського руху

Українська Селянська Партія відбула в одному з західньоевропейських міст, 19—20 березня ц. р., свій 3-ій Загальний З'їзд.

Українську Народню Партію, що заснування її було в Києві в 1912 р., було перетворено 20 грудня 1945 р. в Українську Селянську Партію (скорочено — УСП).

На III з'їзді УСП рішила взяти участь в УНРаді. З'їзд зазначив, що вважає УНРаду правильно побудованою на засаді представництва ідеологій виявлених в українських партіях. Така побудова тільки єдино й можлива на еміґрації. З'їзд вислав гаряче привітання УНРаді й Українському Урядові та побажання успіхів в консолідаційній роботі й в діяльності для досягнення й зреалізування високих ідеалів українського народу, усунення окупанта та відновлення демократичної Української Держави.

КОЖНОМУ СЛОВО

Заява Головного Секретаря УНДО

В зв'язку з Загальними Зборами ЦПУЕ появилися в пресі голоси, в яких говориться про бльок політичних організацій ОУН(р), Союзу Гетьманців Державників і УНДО на згаданих зборах.

Як головний секретар Українського Національно-Демократичного Об'єднання подаю до відома, що справою виборів на 1-ій сесії Головної Ради ЦПУЕ в днях 4—7. III. ц. р. Президія УНДО ані перед сесією, ані в час сесії не займалася, ніякої тактики для своїх членів на ті збори не визначувала та ніякого бльоку з іншими політичними організаціями не заключувала. Ті члени партії, що у витвореній на зборах ситуації дали свою згоду на їх вибір до нововибраних органів ЦПУЕ, зробили це на власну відповідальність та без апробати Президії Партії.

Мюнхен, 23. III. 1949 р.

Д-р Л. Макарушка
Головний Секретар УНДО

Лист з італійського етапу

Українські скитальці, яких доля, в наслідок пожвавлення переселенчої акції, розкидує й розпорошує по всьому світу, чимраз більше відчувають свою відірваність від рідної стихії, навіть тієї, яку в мініятюрі давали їм українські скупчення на европейській еміґрації. Зокрема дошкульно відчувають вони на чужих теренах недостачу рідного друкованого слова, передусім газети й інформації рідною мовою. З переходового табору (до Австралії) Баньйоль в Італії ми одержали такого листа:

Високоповажаний Пане Редакторе!

В таборі Баньйоль в Італії поміж 3-4 тисячами людей, які чекають на переселення до Австралії, є кількасот українців. Декому приходиться і місяць чекати на від'їзд. Одні виїжджають, нові прибувають. І ніхто тут не має жодного українського часопису. Я особисто, виїжджаючи з Німеччини, передплатив собі до Австралії «Неділю», але одержуватиму її аж після прибуття на місце. А покищо тут ніхто не може передплатити газети, бо невідомо як довго прийдеться окремим людям сидіти в Баньйолі. Тому від імени української групи прошу Вас, Пане Редакторе, доручити надсилати сюди безкоштовно один-два примірники Вашого цінного часопису на адресу:

Welfar officer, IRO-Center Bagnoli, Napoli, Italia.

Ми тут радо привітаємо Вашу газету, а то тижнями не знаємо, що діється в світі, зокрема в українському житті. Тут немає ані радіоповідомлень, ані жодних часописів. Часописи передамо до таборового клюбу, який тут щойно організується. Ними будуть користуватися й ці наші земляки, які прийдуть сюди після нас.

З правдивою до Вас пошаною
Дмитро Чуб

Неаполь, 18-го березня 1949.

Від Редакції: Виконуючи просьбу п. Дмитра Чуба, звертаємо на цей лист увагу й інших українських видавництв. Авторові листа та цілій українській групі в Баньйоль шлемо привіт і «щасливої дороги!»

УСОМ треба реорганізувати

Мистець А. П. в дописі «ІРО й мистці» («Неділя» ч. 160) зовсім правдиво схарактеризував стан, в якому опинилися українські мистецькі справи на еміґрації. УСОМ, єдина мистецька організація, якої завданням об'єднати всіх українських мистців для спільних зусиль та репрезентації українського мистецтва перед чужинцями, на ділі свого завдання не виконує.

Коли на першій Мюнхенській Виставці брало участь 48 мистців, тобто третина мистців що є на еміґрації, то в наступних виставках і це число зменшилося. На мистецькій виставці ІРО в Голляндії взяло участь 5 мистців із реґенсбурзької округи. Про інші округи не було вісток. Більшу частину реґенсбурзьких мистців не повідомлено про цю виставку. У проводі УСОМ є люди, які поборюють своїх «конкурентів». На виставку Української Культури прийнято лише праці безпосередніх її організаторів і членів жюрі, а інших відкинено. Управа своєю діяльністю не дає змоги всім українським мистцям проявити себе та виступити перед українською та чужинецькою публікою. На виставку з нагоди Тижня Української Культури, що відбулася на кошти українського громадянства, реґенсбурзька група мистців постановила запросити не лише мистців з Реґенсбурґу, Мюнхену й Франкфурту, але й 25—30 мистців із інших міст та дати їм можливість виставити по 5 праць. Але два обрані для технічного виконання організаторської праці зіґнорували цей принцип і при співпраці двох німців та жюрі відкинули багато праць різних мистців, зате надали собі права виставити по 10 праць. Їм байдуже було, що через те виставка вийшла дуже убогою, а критика й публічна опінія не зголилися на те, щоб допустити її до Франкфурту. З тими самими методами вони так само поставилися до організації виставок у Голляндії й Америці.

Колись на Україні поруч професійної спілки мистців існували ще три мистецькі об'єднання (АРМУ, АХЧУ, АСМУ), що змагалися між собою. Це були організації, що репрезентували певні мистецькі напрямки й школи. Вони шляхетноривалізували між собою й вносили багатогранність в українське мистецьке життя. Професійна спілка могла об'єднувати мистців всіх напрямків і сприяти їхньому професійному рухові.

УСОМ треба відповідно реорганізувати для добра мистців і українського мистецтва на чужині. Кожний український мистець повинен допомогти виконати цю реорганізаційну роботу.

Михайло Бабій, Реґенсбурґ.

Червоний карнавал в Москві

Хвиля карнавалів, що за давньою традицією прокотилась на масничному тижні по країнах Західньої Европи й Америки, не оминула й совєтської столиці. В московському «парку культури й відпочинку» теж відбувся святочний карнавал, щоправда — специфічного для комуністичного режиму характеру. Ось як описує його кореспондент «Швебіше Ляндесцайтунґ».

Вхідні квитки на карнавал були ще заздалегідь розподілені між совєтськими установами й підприємствами, які продавали їх своїм робітникам та службовцям. Центральний комітет комуністичної партії, що був ініціятором цього «аґітаційно-пропаґандивного» карнавалу, назвав його «інтернаціональним». За повідомленням московського радіо круглo 100 000 відвідувачів заповнило величезні залі, рясно прикрашені червоними зірками, червоною матерією, червоними паперовими зміями й червоними лямпіонами. «Інтернаціональний» характер карнавалу виправдувався власне лише народніми вбраннями. Адже замість численних колись в Москві чужинецьких колоній нині там є лише окремі представники азійських народів, а стара верхівка закордонних комуністів з московської «вищої школи комунізму» святкувала «народньо-демократичні» карнавали вже в своїх власних країнах з їх судовими розправами й концентраційними таборами. Угорці й чехи, поляки й румуни, індуси й українці, афганці й маляйці і багато інших народів були репрезентовані на карнавалі їх мальовничими національними вбраннями. Особливу увагу привертала до себе парочка, зодягнена в фінські національні вбрання. У «нього» на грудях була широка стрічка з написом: «Карело-фінська совєтська республіка», «вона» була в західньо-фінському народньому вбранні. Обоє вигукували в мікрофон: «Ми хочемо одружитись!» Цей натяк московської пропаґанди «непокірній Фінляндії» — за твердженням совєтського радіо — викликав у присутніх на карнавалі «велике задоволення».

Німеччину репрезентували не Пік і Ґротеволь, а Макс та Моріц, Шахт та Ґеббельс. Обидва бушівські хлопчики так само популярні в російської молоді як і в німецької, а Шахта й Ґеббельса в СССР знають з численних карикатур в політично-гумористичному журналі «Крокодил». Шахт прийшов під руку з дядьком Семом, тягнучи за собою гармату з маркою «Made in USA». Ґеббельс з'явився як дух — в довгій білій сорочці, тримаючи старого типу грамофон з рупором і написом: «Голос Америки». Англію репрезентував Вінстон Черчіл — «з вічною гаваною в роті, з торбинкою з долярами в одній руці і з диміючою бомбою — в другій. Черчіла зараз же пізнали й почали так смикати з усіх боків, аж врешті він випустив з рук свої реквізити». Поміж «гостями» можна було бачити генерала де Ґоля, Франко, президента світового союзу професійних спілок Саяна та ін. Проте центральною постаттю карнавалу була «гідра капіталізму» — велетенський повітряний бальон, що його несли на жердинах чотири комсомольці. «Напад з палицями й парасольками на цей символ воєнного злочинця — капіталізму — захоплено розповідало московське радіо, — тривав доти, аж поки велетенська потвора луснула з великим тріском». Взагалі за словами совєтського радіо на карнавалі було «дуже весело» «горілка лилась річками». «Так святкувати може тільки народ, що завдяки батьківському піклуванню великого Сталіна зрікшися всіх своїх щоденних турбот з вірою в свою перемогу дивиться у майбутнє. Проте — заявило наприкінці урядове радіо — ми ніколи не повинні забувати при цьому, що тим часом як ми тут святкуємо карнавал — скуті важкими кайданами народи Західньої Европи й решти капіталістичного світу жадібно чекають години свого визволення».

КІНЕЦЬ ПРОЦЕСІВ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ В ЯПОНІЇ

ВАШІНҐТОН (Ройтер). Далекосхідня комісія ухвалила не порушувати більше жадних судових справ проти осіб, обвинувачуваних в «змові і плянуванні та готуванні наступальної війни». В цій ухвалі бачать формальне визнання того, що всі японці, що могли б бути притягнені до судової відповідальности за так звані А-злочини, вже засуджені.

ПЕРОН ПРИСЯГНУВ КОНСТИТУЦІЇ

БУЕНОС-АЙРЕС (АП). 16-го березня згідно з урядовим декретом в Буенос-Айресі була майже скрізь припинена праця з нагоди свята запровадження нової конституції, яку партія президента Перона видала спеціяльно для того, щоб уможливити йому виставити свою кандидатуру на переобрання після закінчення в 1952 р. шестилітнього періоду державної повновлади президента. На цьому святі президент Перон, одягнений в білу парадну уніформу бриґадного генерала, присягнув на вірність новій конституції.

4 КВІТНЯ — ВИРОК В ПРОЦЕСІ КРАВЧЕНКА

ПАРИЖ (АП). Судове слідство в справі Віктора Кравченка, що обвинувачує в наклепі французький тижневик «Ле Летр Франсес», скінчилося 22 березня. Присуд має бути оголошений 4-го квітня.

СОВЄТСЬКА ПРОПАҐАНДА В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ

КАПШТАДТ (ЮП). Як заявив на одному зібранні в Міддельбурзі (Трансвааль) представник південно-африканського уряду, совєтський консулят в Преторії є «осередком комуністичної пропаґанди для всієї Південної Африки й Бельгійського Конґо». Комуністична пропаґанда в Південно-Африканській Унії останніми місяцями дуже посилилась. Вона виходить головно з консуляту в Преторії, існування якого не може бути виправдане торговельними зносинами між Південно-Африканською Унією і Совєтським Союзом.

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— СССР уклав договір про господарську й культурну співпрацю з захопленою комуністами північно-корейською республікою.

— Угорська влада запропонувала 10 сіоністським учителям протягом 24 годин залишити Угорщину. В Румунії заарештовано 7 ізраельських учителів.

— Бельгійський Сенат схвалив резолюцію про вжиття урядом заходів до поборення комуністичної діяльности в Бельгії.

— Чехо-словацький кабінет затвердив новий торговельний договір з юґославським урядом, що всупереч іншим совєтським сателітам не обмежує обсягу дотеперішньої торгівлі з Юґославією.

— СССР припинив постачати Юґославії нафтові продукти з совєтської окупаційної зони Австрії.

— Чехо-словацький парлямент одностайно схвалив законопроєкт про запровадження обов'язкової служби для юнаків 18—19 років, що мають служити два роки в армії і п'ять місяців в її резерві.

— В Юґославії антитітовські партизани висадили в повітря великий армійський склад зброї.

— В Мюнхені заарештовано колишнього адьютанта «визволителя дуче» Скорцени — Карла Радля, що у вересні минулого року втік з дармштадтського табору інтернованих.

— 14 березня широкі наукові й громадські кола Німеччини й закордонні науковці відзначили 70-ліття славетного німецького фізика Альберта Айнштайна. Серед численних відвідувачів його в цей день була й група дітей ДП.

— На додаткових виборах в Совербі (Англія) кандидат лейбористської партії переміг консерватора.

— У Відні зорганізовано «Спілку поступових соціял-демократів», що має намір створити коаліцію соціял-демократів з комуністами проти народньої партії.

— На залізничній лінії Вабаш, що проходить через шість центрально-західніх штатів у США, почався страйк 3 500 залізничників.

— 20-го березня виїхали з Москви до США на американський конґрес науковців та митців 22 російські митці — між ними й композитор Шостакович.

— Делеґація «незалежного грецького уряду» зібрала в совєтській зоні Німеччини до 5 млн. східніх марок, на які закупила зброю зональної продукції.

— В США скінчився страйк у вугільній промисловості, що тривав 2 тижні.

— Данська палата репрезентантів переважною більшістю голосів схвалила участь Данії в північно-атлантійському пакті.

— Австрійські комуністи звернулись до совєтської окупаційної влади з проханням запровадити за прикладом Берліну бльокаду західніх секторів Відня. Проте совєтський генерал Желтов відповів, що він «не може» задовольнити це прохання.

— За повідомленням мілянської газети «Кор'єре Льомбардо» з Трієсту за останній час на маршала Тіта зроблено три невдалі атентати.

Ще про виставку ДП

Відділ Інформації Головної Квартири ІРО в Бад-Кіссінґені подає таке повідомлення про мистецьку виставку ДП в Амстердамі.

Голляндська преса присвячує багато уваги виставці мистців ДП, яку відкрито 10-то лютого в Амстердамі. У відкритті взяли участь представники всіх більших амстердамських часописів, газетні критики за виїмком комуністичних часописів з ентузіязмом і повним признанням висловлювалися про творчість східньо-европейських мистців.

Компетентна в мистецьких справах газета «Ґоої унд Емляндер» Гільверсум пише: «Коли взяти до уваги тяжкі умови, в яких доводиться працювати мистцям, то їх досягненням треба дивуватися. Естонець Едвард Руґа у своїх кольорових деревoритах снить про свою батьківщину. Вельюс із Риґи має гарні дереворити. Литовець Петравіціюс творить живі ліноолеорити. Авґуст Аннус з Латвії малює сіро-срібними фарбами й досягає найкращих традицій імпресіонізму. Всі ці праці показують, що навіть серед найгірших обставин мистець може бути творчим».

«Де Тійд», Амстердам зауважує: «Це мистецтво має тісний зв'язок із ментальністю батьківщини мистців. Вони мають також свій власний мистецький промисел, традиційний для поляків і балтійців. Петравіціюс, який працював для Академії в Ковні й для мистецьких сальонів у Парижі, виставив декоративні лінолеорити. Його твір «Моя батьківщина» висловлює тугу мистця за рідним краєм, але без сентиментальности».

Часопис «Альґемеен Гандельсбляд», Амстердам пише: «Після відвідин Музею в Амстердамі не відчувається співчуття, а навпаки, подив для мужности, енерґії та поваги, яку більшість із мистців висловлюють у своїх творах. Не зважаючи на свої страждання, мистці залишилися духово молодими й здоровими тоді, коли багато західньо-европейських мистців виявляють змучення і знудження та втратили контакт із буденним життям».

«Гет Парооль», Амстердам: «Дереворити не лише є найкращою частиною виставки, але можна їх порівнювати з найкращими творами інших країн».

А відома газета «Ґрене Амстердаммер» пише: «Виставка має дві сторінки. З одного боку спостерігається, що характер творів гнітючий, що вони постали в таборах, вплив яких відбився на мистецькій творчості. З другого боку є мистці, які намагаються уникнути цієї атмосфери й малюють часто краєвиди на підставі власних спогадів або квіти чи мертву натуру. Естонець Ендель Кокс, це маляр із надзвичайно сильно розвиненим почуттям кольорів. Він тримається монотипів. Його образи й рити належать до найкращих творів виставки».

Німцям живеться щораз краще — в Бад Гомбург вибрали фройляйн Левенштайн німецькою королевою краси на 1949 р.

SENEX

Чи так творять церкву?

Нічим неоправданий крок Митрополита Іларіона

Зважаючи на те, що загал українського православного громадянства стривожений вістками про нові непорозуміння між українськими православними єрархами за океаном публікуємо з інформаційного обов'язку, хоч зовсім нерадо, оцю статтю одного визначного церковного діяча. Залишаючи за собою право повернутися ще в окремих публікаціях до цієї теми, вважаємо відповідним вже тепер підкреслити, що акція митрополита Огієнка є абсолютно шкідлива з національного боку і що свідоме православне українство може і повинно підтримати лише зусилля Владики Мстислава Скрипника, який на американському континенті заступає Українську Автокефальну Православну Церкву та її Голову Митрополита Полікарпа. Всі інші акції — в час посиленого наступу Комінформу на українську еміґрацію — є, силою фактів, водою на млин Москви.

В ч. 4 (лютий 1949 р.) «Слова Істини», органі митр. Іларіона у Вінніпеґу читали ми замітку «Так церкви не творять». Зміст замітки не становить предмету цієї короткої статті, тим більше що про орудування в ній неправдою, що так загніздилась на превеликий жаль якраз в «Слові Істини», було вже стверджено у «Виясненні», поданім до укр. преси з Канцелярії Архиєпископа Мстислава у Вінніпеґу («Новий Шлях», «Український Голос» і ін.).

Нам ця замітка з «Слова Істини» пригадалась тоді коли до наших рух попало «Соборне Архиєрейське Послання» від 2. березня цього року за підписами: «Д-р Іларіон, Митрополит Української й Карпаторуської Православної Церкви всієї Північної й Південної Америки; Богдан, Архиєпископ Американський і Канадійський; Орест, Архиєпископ Карпаторуський Північної й Південної Америки». А в українській пресі за океаном з приводу цього послання появились інформаційні замітки під наголовками: «Нова українська православна Церква».

Після замітки в «Слові Істини» митр. Іларіона «Так церкви не творять!» оцей новотвір церковний, проголошений Urbi et orbi в посланні трьох архиєреїв — Іларіона, Богдана і Ореста, має очевидно показати, як належить творити національну (бо Вселенська Православна Церква утворена самим Господом Христом) церкву, до спасіння в якій і кличуть її основоположники, звертаючись «до всього українського Єпископату, до всього нашого всечесного духовенства й до усіх вірних Української Православної Церкви (чому пропущено вірних «Карпаторуської Православної Церкви»?) всієї Північної й Південної Америки».

Ми в праві таким чином в «Посланні» трьох архиєреїв шукати найперше відповіді на питання, якими канонічними шляхами дійшли вони до утворення нової української православної Церкви. Ця відповідь міститься єдино в слідуючих словах «Послання» від 2. березня ц. р.: «Ми, три православні ієрархи, зійшлися в місті Нью-Йорку в Америці і 17 лютого 1949 р. одноголосно врочисто постановили навіки об'єднатися всім трьом в одну Митрополію Святої Української й Карпаторуської Православної Церкви Північної й Південної Америки. Так само одноголосно й урочисто ми обрали на Митрополита цієї об'єднаної Церкви Високопреосвященного Митрополита Д-ра Іларіона. Із того часу ми утворили вже святий Собор Єпископів нашої Митрополії в юрисдикції Вселенського Царгородського Патріярха». Відповідь — більше ніж незадовільна.

1. Яке відношення до усього цього: «здійшлися.... врочисто постановили.... урочисто обрали... з того часу утворили...» має Вселенська Царгородська Патріярхія в юрисдикції якої це все діється? Коли ці акти «трьох архиєреїв» в Нью-Йорку постали за згодою Вселенської Царгородської Патріярхії і з її уповноваження й благословення, то про це творці цих актів не омешкали б сказати в «Посланні». Цього там нема, не сказано, і тому ми в праві думати, що ці акти не мають згоди й благословення Царгороду.

Тим більше так думаємо, що нема ще відповіді Патріяршого Синоду Вселенської Патріярхії на ухвали Собору Укр. Прав. Церкви в Америці (Єп. Богдана) в Алентавн 8-9 грудня 1948 р., скликаного на бажання Патріярха Атенагораса. А ухвали цього Собору, де обрано архиєпископом УПЦ в Америці Владику Мстислава, зовсім іншого змісту щодо устрою тієї Церкви, який бачимо тепер в «Посланні» трьох основоположників» нової укр. Церкви за океаном.

Коли ж це так, коли творці нової Церкви чи Митрополії в межах юрисдикції Вселенського Царгородського Патріярха утворили цю Церкву чи Митрополію, не питаючись Кирііярха Патріярхії, то, на нашу скромну думку, Царгородська Патріярхія має потягнути найперше митрополита Іларіона до церковного суду за порушення цілого ряду канонів Вселенської Православної Церкви, а найперше пр. 8 III Всел. Собору, яким забороняється Єпископу влазити в чужу церковну область та підпорядковувати її собі і розпоряджатися в ній, коли «під видом священнодійства — як говориться в цім правилі — вкрадується пиха влади мирської...»

Так само прав. 13 Антиох. Собору рішучо забороняє Єпископові чинити що в чужій Єпархії, коли він не запрошений туди грамотами Митрополита (в даному разі Царгородського Патріярха) і сущих з ним Єпископів, в область котрих приходить». Це ж правило каже, що все, зроблене таким непокликаним Єпископом, нехай буде недійсним, і «он за безчиніє своє і за безразсудноє начинаніє да понесет приличноє наказаніє, чрез немедленноє изверженіє із своєго чина святим Собором». Єпископ Богдан (Шпилька) і Орест (Черняк), на нашу скромну думку, теж мали б бути потягнуті, згідно з канонами Царгородською Патріярхією в юрисдикції якої вони обидва знаходяться, за самовільне утворення «Собору» з митр. Іларіоном, бо — як каже пр. 20 Антіох. Собору: «нікому да не будет позволено составляти собори самим по собі, без тих єпископів, коїм ввірені митрополії» (в даному разі Царгородсського Патріярха чи його Екхзарха на Америку).

Одержання титулів архиєпископів єпископами Богданом і Орестом на такому незаконному соборі їх з митр. Іларіоном теж антиканонічне, а тому вони не мають права іменуватися тими титулами. От так в світлі Св. Канонів виглядають акти, довершені під проводом митр. Іларіона в Нью-Йорку! А коли читачі «Слова Істини» пригадують собі, скільки в тім часописі написано було митр. Іларіоном про «непорушність Св. Канонів», без яких нема Церкви і т. д., то мимоволі перед нами стане питання про вартість тих писань та про фальш в назві часопису «Словом Істини».

2. Коли припустити що творці «Нової Української і Карпаторуської Православної Церкви в Америці» мають згоду й благословення на цей церковний новотвір в юрисдикції Вселенського Царгородського Патріярха, а тільки чомусь то утаїли поки що про цю згоду й благословення, то все рівно їхне «послання» рішуче не до прийняття церковно-православною свідомістю українського народу з іншого важливого погляду.

Дозводимо собі зацитувати зі «Слова Істини» (ч. 4-1948 р. стор. 21) такі слова: «Таким чином проф. др. Іван Огієнко став архиепископом Холмсько-Підляським, став вільно обраний на це становище духовенством та мирянами. За останнє століття це чи не єдиний випадок, коли на Катедру прийшов Ієрарх, покликаний своїм народом, а не проти його волі, як то в нас звичайно протиканонічно повелося. Проф. Др. Іван Огієнко відновив цим стародавній укра-

Архиєпископ Мстислав в Нью-Йорку

Як повідомляє наш кореспондент з Вінніпеґу, Архиєпископ Мстислав, що його 8-го грудня 1948 р. Собор Української Православної Церкви в США в Аллетавн біля Нью-Йорку вибрав своїм правлячим архиєпископом, вирушив в половині березня до Нью-Йорку, щоб розпочати виконання обов'язків Архипастиря Української Православної Церкви в Америці.

Під час свого перебування в США Архиєпископ Мстислав зустрінеться, правдоподібно, з Архиєпископом Теодоровичем, що очолює декілька православних парафій і стоїть осторонь прикрих церковних подій в Українській Православній Церкві в США.

Трагедія Митрополита

Діонисія Валединського

Американська преса повідомляє з Варшави про звільнення польською комуністичною владою з в'язниці Митрополита Діонисія Валединського, колишнього голови Православної Церкви в Польщі і канонічного Кирііярха Української Автокефальної Православної Церкви. Владика Діонисій був ув'язнений 10 місяців, а тепер «покаявся» та — як пишуть — визнав над собою зверхність московського сталінського патріярха. Московський патріярх «дозволив» стероризованому церковному достойникові затримати єпископський сан і дав йому доручення привести своїх вірних до «возз'єднання з матірньою російською православною церквою».

Закордонна преса пригадуючи справу кардинала Міндсентя і процеси католицького духовенства в Болгарії, Румунії, Польщі й Чехо-Словаччині, підкреслює подивугідний опір Митрополита Валединського, який так довго не заломювався, хоч Митрополит уже людина дуже поважного віку. Окрему злобу мала Москва до цього Владики за його сприяння українізації Церкви та висвячення православних єрархів, єпископів Полікарпа, Іларіона і Палладія. На жаль, дехто з тих владик в той час, коли їх консекратор страждає від московського терору не пам'ятає про добро Церкви та загрозу з боку сталінського «православ'я», а навпаки, проживаючи безпечно на Заході, ніяк не може порозумітися з іншими, викликаючи своїми діями глибокий жаль і дезорієнтацією між масами своїх вірних.

З'їзд руху українців християн

(Власна кореспонденція). 19 березня ц. р. в таборі Діллінґен відбулися Загальні Збори — З'їзд Руху Українців Християн.

Відкриваючи Загальні Збори РУХ-у Голова Головного Проводу Руху Українців Християн Др. Остап Грицай привітав делеґатів та гостей і в короткому вступному слові накреслив цілі і завдання РУХ-у.

Після надіслання привітальних листів Українській Національній Раді і Високим Церковним Достойникам Єпископові Кир Іванові Бучкові, Митрополитові Полікарпові і о. Голинському, заслухання привітання Голови місцевої клітини РУХ-у проф. Др. Горняткевича Д. Загальні Збори приступили до ділової частини.

Затверджується протокол попередніх Загальних Зборів РУХ-у, які відбулися в Авґсбурзі 26 серпня 1947 р. З великим інтересом заслуховують присутні звіт Др-а Остапа Грицая який докладно змальовує працю Проводу і зокрема свою в популяризації ідей РУХ-у серед чужинців. Секретар Головного Проводу Др. А. Жуківський відчитує звіти організаційний і фінансовий і інформує, що організація РУХ Українців Християн має тепер 1168 членів і багато прихильників.

Др. Кушнір реферує справу дотеперішнього статуту РУХ-у; після докладного обговорення і дискусії приймається новий статут.

На пропозицію Голови Др. Грицая З'їзд вшановує память о. Василя Мельника хвилинною мовчанкою і вставанням.

На завершення Загальних Зборів, в зв'язку з вибуттям кількох членів Головного Проводу, приймається пропозиція вибрати нову тимчасову Управу в складі трьох осіб і, щоб не порушувати власного статуту скликати делеґатський З'їзд знову за три тижні з таким самим порядком денним і вибором постійного Проводу.

До тимчасового Проводу одноголосно вибрано: проф. Дра Студинського, проф. Форзінського, проф. Горняткевича.

П. П.

Як. ВЕРЕС

Під ведмежим прапором

Українець у Берліні 1945—1948

II

Гер Вайсвурм, лисий чоловічок, якому може бути сорок п'ять, а може й шістдесят п'ять років, привів мене до купи коксу, заввишки метрів із сім і щось сказав. Потім критично оглянувши моє обличчя, прийшов до висновку, що для істоти мого розумового рівня людські слова малоприступні, й взявся до показу. Він прикотив залізну тачку, приніс коротеньку вугільну лопату, насипав нею повну тачку коксу й покотив її через цілий двір, через домові коридори — аж до дальньої, зовсім порожньої кімнати. Тут вивалив кокс і прикотив тачку назад тим же маршрутом, до коксової купи. Я йшов назирці й гостро відчував, який у мене дурний вираз обличчя. Гер Вайсвурм передав у мої руки тачку й лопату, я прийняв ці клейноди, Гер Вайсвурм по плечі мене ляснув, я зробив те саме щодо нього і заходився возити кокс.

Працювати під вайсвурмовою орудою було взагалі легко тим, що він мав свій стиль роботи, відмінний від загальнонімецького, принаймні пруського. Ніяких «іммер лянґзам», нестерпучих для слов'янина, який, починаючи працю, хоче бачити її кінець і працює рвучко. Рвучко працював Вайсвурм, але й рівно, точно, в напруженому і чіткому ритмі, як машина обдарована волею.

Він був ідеальний працівник і, до того, майстер на всі руки. Інші німці працівники прекрасні, але безтемпераментні; праця для них — нібито самоціль. Вайсвурм — поет праці.

Ну, то добре; я сумлінно возив кокс упродовж дев'яти годин денно, підбадьорюючи себе вищенаведеним афоризмом, але ж звичка до думання ніяк не хотіла мене покидати. Я знайшов на тій коксовій горі маленьку книжечку в шкіряній оправі — календарик з порожніми місцями для записів. Огризком олівця в інтервалах між двома коксорейсами я нотував свої мислі й найвидатніші факти життя політичного і мого власного, чутки, розмови... Після роботи, змивши з пітного тіла в'їдливу коксову пилюку, повечерявши, йшов, коли не був надто втомлений, збирати недопалки на вулицях і у вагонах та по станціях «С-бану». Повернувшися, запалював люльку, набиту здобутим тим неприємним способом (тютюновий раціон дорівнював 6 сиґаретам на місяць) тютюном, змішаним з вишневим листом і розкривав другу вже грубшу книжечку записів. Багато думалось, мало писалось. Мало вільного часу. Обидві книжечки ховав не в хаті — у дворі в руїнах, під цеглою. Захалявна література.

Як висловити ту домінанту самопочуття, що володіла нами в ті часи? Острах? Це не точно. Залізши на край кратеру вулькану, боїшся, що ось-ось вибухне. Але коли поставиш на тому кратері «хату і кімнату» й полишишся там жити, мусиш перестати боятись, інакше — божевілля. А перестати боятись неможливо теж...

Парадоксальним способом ми жили серед людей, які нам не зичили зла. Ті люди, однак, нас не розуміли, а ми їх. І в той самий час навкола кипіло людьми, що їх ми розуміли не тільки **мовно**, але всі їхні думки, ціла психіка, цілий душевний світ був нам ясний і відомий до найменших подробиць. І ці були нам смертельними ворогами: ми їх боялися, ненавиділи і... жаліли, так, жаліли, хоч вони були — переможці, а ми? Ми були гірше, ніж переможені.

Бували сотні ситуацій, коли доконечно треба було розмовляти з совєтчиками, наприклад, на товкучці. Без товкучки годі прожити. І...

— Слухай, Яценко, де б його переночувати? Я до понеділка в часть не поїду, бо треба сало загнати й підбарахлитись. А ти — вже?

— Я вже, але теж побуду в Берліні. Хіба до комендатури?

— А сало ж?

— То ж то воно і є... А ну, шпрехни до того Фрица. Гей, ти, як тебе, геносе! Ходи сюди!

Добродушні морди, своя мова і — спокусливе сало, на перепродаж якого можна поживитися (бо ж возіння коксу впродовж місяця дає змогу купити приблизно 250 грамів товщу). — діють на мене. Я підходжу. Починається розмова. Я удаю з себе німця, що розуміє українську (вони кажуть: «руську») мову, але говорить ледь-дедь, одчайдушно перекручуючи слова.

Вони просять пустити їх перебути ніч, вони приїхали з містечка за півтораста кілометрів де перебуває «хозяйство Ілюшіна». Що цей сон означає? Ілюшін — начальник своєрідного військового «совхоза», тобто поміщицького мастку, звідки поміщик утік, — совхоз, де працюють солдати, колишні остовці і ще всякий народ, має силу-силенну різного їстівного добра. Те добро успішно розбазарюється, попри чинний і на окупованих землях закон від 7. 8. 1932 року. Таких «хозяйств» було тоді в Бранденбурзькій провінції чимало.

Говорити ламаною мовою легко і приємно можна хвилин п'ять, ну, десять. По півгодині стає нудно, по годині — моторошно. Після вечора та ще з випивкою, коли мусиш подвійно себе контролювати, остаточно видихаєшся, в голові крутяться якісь коліщатка і очі лізуть рогом.

Зате, крім позитивних економічних наслідків у вигляді грошей, сала, хліба й цигарок, не беручи на увагу небесного напою — київської, з київською етикеткою, вишнівки — ціла енциклопедія живого, сьогоднішнього (на той час) «потойбічного» життя і настроїв.

— Німець, халера, скавучить, що йому погано. Їсти нічого, бач! Ми до Берліна наступали і варену пшеницю їли, понятно? Спиртяги хватиш чверть казанка, от і зігрівся, і підбадьорився після маршу, зараз дайош у бій!

— А воду яку пили — перебиває мову другий, — калюжа, покійники лежать, кров, — а ти ту воду п'єш, — і нічого! Отакий то руський солдат!

— Пожди! Спирту випив а загризнути нічим. Варена пшениця, напівсира, та без соли! Ну, а німець до Берліну відступав — і все в нього було! Всякий продукт!

А хіба вони тут так працювали, як у нас? Додому не ходили, спали по дві години тут же під станком, понял?

А думаєш, тепер лучче?

— Тепер то лучче, — говорить другий, але тон його не дуже впевнений. — Конєшно, трудновато...

Моя дружина, яка, за новою версією, є надзвичайно складний гібрид чеської, польської та української крови, не обо-

Як загинув о. Гавриїл Костельник?

Українська американська преса подає тепер ширші вістки про атентат, в якому згинув о. Гавриїл Костельник, що, як відомо, відступив від Української Католицької Церкви в Галичині 21-го вересня м. р. до о. Костельника, коли він виходив з церкви Преображення у Львові в товаристві одного члена т. зв. „Комітету Воз'єднання Церков", вистрелив молодий чоловік. Атентатчик убив двома стрілами також члена Комітету і застрелився сам на очах більшого натовпу людей. Прізвища вбивника не устійнено, але його тіло, зложене в крипті при вул. Пекарській, хтось вночі викрав. Кілька днів після похорону на гробі вбитого єпископа мали знайти напис: „Він не гідний лежати в українській землі".

Як довідуємося, ці інформації в офіційних церковних колах уважаються авторитетними.

їнський звичай правдивої соборности...» Sapienti sat!

Хто, який народ покликав тепер Др. Іларіона на катедру Митрополита Української й Карпаторуської Православної Церкви всієї Америки? Яким церковним Собором його обрано? Адже Собор в Аллентавн від 8—9 грудня 1948 р. не вибрав його навіть на катедру Архиєпископії Української Православної Церкви в Америці!

І який стародавній звичай український відновив оце тепер митр. Іларіон Огієнко. Думаємо, що навіть в «Слові Істини» не повернеться вже рука написати про акт в Нью-Йорку «трьох архиєреїв» як про «канонічний акт правдивої соборности». А втім... «Історичні» оповідання в «Слові Істини» про обрання митр. Іларіона на Митрополита всієї України за часів німецької окупації можуть бути зразком, за яким і «обрання» єпископами Богдана і Ореста в Нью-Йорку можна обернути у «всенароднє» обрання. «Слово Істини(!?)» потрафить і це зробити.

Для нас же оце, що трапилося зараз в церковному житті нашого народу за океаном, нагадує давні — давні методи оволодіння катедрами в ХУІ віці нашої церковної історії при польсько-литовській владі, методи єпископів Борзобогатого-Красненського, Феодосія Лозовського і ін. («Наїзди» збройні на єпархії). А ці методи осудили ще раніше наші літописці, коли писали: «Несть бо достойно наскакати на святительський сан, но єго же Бог позовет, князь возхощет і людіє».

Так на поставлене в заголовку питання «Чи так творять Церкву?» — відповідь для нас ясна, відповідь цілком неґативна.

Вартісний реферат

Нещодавно в клюбі табору Діллінґен о. Клепарчук С. прочитав дуже цікавий реферат на тему: «Християнське супружжя-родина».

Шановний прелеґент оперуючи багатим фактичним матеріялом, показав історичний шлях розвитку християнської родини, вагу подружжя і відповідальність батьків за виховання дітей. Наведених прикладів зразкових родин про взаємовідносини батьків і дітей, приклади життя ідеальних подруж може дотримуватись кожна свідома українська родина.

З прикрістю мусимо відзначити, що на цей реферат з'явилося лише 30 осіб, а прослухати цю тему варто було б ширшому нашому громадянству. — П. П.

До десятиріччя самостійности Карпатської України

ГОМІН КАРПАТ

Написав Р. Лисняк

«В горах грім гуде, хоч зима паде,
Землю зорали ґранати
Гримить війна, дуднить луна
Стогнуть ранені Карпати».

Невідома рука листкує історію останнього десятиріччя... 1949... стоп 1939! Грудень... стоп березень! 31-ше... стоп 15-те! На трохи по краях пожовклому пергаменті стоїть: «Сьогодні, о год 15-ій в місті Хусті проголошено під гуркіт гармат та свист куль першим нововибраним Соймом Незалежність Срібної Землі — Карпатської України. Блискавкою рознеслась ця вістка по прегарних мальовничих плаях до срібнолентої Тиси, звідти навпростець до Карпат, на зелені полонини, шумливі ліси, грайливі потоки, а далі перекотилась через них і бурхливо піднята вітрами степів: постелилась ярами та балками Великої України, а потім ще далі на Північ-Південь, Схід-Захід і ген-ген далеко...

В темну пору цієї доби всесвіт занотував одну надзвичайність.

Передмістя Хусту. Зимова ніч.

Місяць ледь-ледь сумно виглядає зза брудних хмар. На краю передмістя стоїть облупаний, обдертий кіґтями шрапнелів будинок. Розчавлений напис гірко всміхається сірим блиском до місяця. На стінах кров, приліплені засохлі шматки тіла, рештки мозків, клапті волосся — візерунки героїчного бою. А побіч проходять дві лінії, спершу широкі, а далі вужчають, сіріють і зникають в просторі... На них темні й ясні, ніби витесані форми тіл. Спочатку великі та виразні, а потім менші, безліч цяток... Миготить на яскравому снігу цятка чорної постаті, окутана котиться, не йде, до сина — з розпукою кличе: «Семенку, синку, відізвися це я Ганна — твоя мати! Скажи до мене: Мамо, Мамо...».

Впав десь стріл, стрепенулась віть дерева. Це — смерека, розлога і криласта, що одним крилом, немов квочка курятко, будинок прикриває. Відізвалась — впав іній з галузі — до матері: «Не клич його, мамо, на цім світі його душа вже в Божім царстві спочиває, Хіба ж ті, що боролись в ім'я Бога, Правди, України куди ж можуть інакше піти?»

Мати в материнськім розпачі, в розпачі втрати одинака — це може тільки зрозуміти друга, така сама. «Семенку мій, чи я Тобі не казала не йди вже другий раз, лишивбися був вдома, мене — стару матір доглядав би, а Україну і так мадярони заберуть. Хто ж мені немічній топлива принесе, хто старече серце порадує, хто... о Боже, Єзусеньку Найсвятіший, хто-о-о?...»

Плазувала коло вбитого сина, по снігу біленьким тілом совгала, зкостенілу руку сина Семенка гладила і всесвітові оповідала...

«Виростав мій син, як сокіл аж до Січі вписали. Вечорами десь до лісу на вправи зникав, удень з батьком сварився про «русинів» та «українців». А потім до війська зголосився, казав: «за Карпатську, а потім й за цілу Україну йду битися, мамо!» І пішов... Одного вечора приходить в мундирі, з дивним значком на шапці буде вдома ночувати. Полягали ми аж тут стук-стук: мадярські гонведи! Мій Семенко за якусь зброю та запізно... І батькові стало жаль сина витягнув десь плящину, срібні крейцарі та й по довгім торгу пустили його. Думала лишиться вже дома... Ох, сину сину на кого мене залишаєш!...»

Ридала, благала грозила...

Ворухнулась смерека із тяжкої задуми: «Слухай мамо!» Стара ворухнулась. «Не лякайсь, це я тебе так кликатиму кожного року в цю пору. І коли життя Твого приходи все до мене, ти зможеш розмовляти із своїм сином, так Семенком! А тепер послухай: ця земля, де ти стоїш, мамо, це частина тої України, за яку пішов боротись твій син. Бачиш, ще недавно по тім боці Карпат і дальше боролись преславні сини за тебе, за твою волю, так мамо! Але ворогів вдесятеро було більше... І світ почав забувати за нас. І твої сини мамо, нагадали про Україну світові, пригадали кров'ю, життям — незабутньо! Послухай Їх голосу».

Перед очима матері почали рухатись трупи, голови світились ясністю, а спрагнені уста вимовляли: «За Україну, за тебе мамо!» А з усіх найдужче чути було голос Семенка: «...і за тебе!» Нагло все зникло. Мати озирнулась, все мовчало... «Добре, синку! Спи, мій леґіню...» І слова молитви за душу юнака понеслись до Господа...

До змагу культур на Сході

Вражають своєю чіткістю схеми ідеологічно-політичного розвитку СССР, накреслені значно раніше від їхнього здійснювання нашим київським земляком Николаєм Бердяєвим. Безпосередній предмет його заінтересуванння, його «метафізична есхатологія», аж ніяк не перешкодила Бердяєву бути деінде глибоким реалістом. Напр. ще в 1936 році передбачував він зміну відношенння совєтського уряду до релігійних питань: «іноді видається, що небавом відношення до релігійного питання буде в основному змінене і це не буде релігійна свобода, а це буде наказ згори відвідувати церкви...» («Новий Град» — 11). В розкритті суті державницької доктрини СССР, яка давно вже нічого спільного не має з клясичним марксизмом, Бердяєв визначує кінцеву мету перемін.

«Марксизм — читаємо у статті Бердяєва «Переображення марксизму в Росії» («Esprit», 5), — виринувши в Росії спочатку як скрайня форма західнього мислення, перемінився в орієнтальну доктрину, що споріднена деякими точками стику з панслов'янською ідеєю. В Росії довершилось поєднання месіянізму пролетаріяту з месіянізмом російського народу... тоталітарне мислення, що належить до марксистської системи, прибрало в Росії сливе релігійні форми... зрусифікований марксизм став націоналкомунізмом»... Біла російська еміґрація, звичайно, зустрічала тези Бердяєва різко неґативно. Зрозуміло: (як пише С. Левицкий) «в політичних визначеннях Бердяєва останніх літ багато західніх політичних і культурних діячів находило опору для своїх концепцій отожнювання понаттів «російського» й «совєтського»... Послідовність Бердяєва, як росіянина, довела його в 1945 р. до думки повернутись на батьківщину.

Як відомо, в останній хвилині, філософ зрікся свойого заміру, ствердивши, що все ж у СССР нема достатнього пошанування прав людини і — свободи, основної, як відомо, теми філософічного вчення Н. Бердяєва.

Не дивлячись на наполегливе розмежовування проблем «російськости» від «совєтськости» — чим здебільшого займається російська публіцистика на еміґрації, міркуванням Бердяєва поготів відгукується совєтська дійсність. Зокрема в царинах духовости й культурного життя доволі наявні ті всі процеси русифікації марксизму, орелігійнення тоталітарного мислення по лінії російського месіянізму, синтезування комунізму з націоналізмом і т. і. Щоправда, та ж російсько-еміґраційна публіцистика категорично заперечує органічність цих процесів. Національно-патріотичні гасла, що могли б декого з росіян ввести в непотрібні ілюзії, мовляв, є тільки одним із зиґзаґів безпринципової й аморальної політичної «діялектики» Кремля, який не цурається й цього засобу (шовіністичної демагогії), щоб лише утриматись при владі. Проте ми не поділяємо думки про неорганічність цього процесу.

Нема сумніву, що кремлівська діялектика, не зважаючи на її вайлуватість і розляпистість, якоюсь мірою відзивається тим настроям, які нуртують в масах російського народу. Нема сумніву, що тоталітарна система СССР, при всій нечуваній деспотичності і безоглядності її метод, крім примусу, бере в облік теж і психологічний момент у своїй політиці супроти російських народніх мас. З участю тих мас російського народу (навіть поярмлених і невдоволених) довершуються й переміни ідеологічного порядку. З неймовірною динамікою ідуть ці переміни в надрах російського народу, як панівного народу СССР, в напрямку найреальнішого утотожнення месіяністичної ідеї «комуністичного Інтернаціоналу» Карла Маркса з месіяністичною ідеєю Росії. Росія як вольовий революційний центр, Росія як новітній Ізраель, наснажений чеснотами вибраного народу, Росія як носій ідеї нового світу, Росія як визволителька народів і кляси трудящих, Росія як вогнище передової й найгуманнішої культури... — Це все гасла, породжені не тільки в кабінетах аґітпропу, але гасла, що народжуються в душі кожного росіянина й,

Людожерство в Німеччині

БРЕМЕН (ЮП). 6 квітня в Бремені має початися судовий процес Бодо Фріса, що обвинувачується у вбивстві та канібалізмі. Як признався вже обвинувачуваний, він убив двох хлопців і м'ясо одного з них з'їв із своєю родиною. Фріс, нібито їдучи «по продукти», взяв цього хлопчика з собою і по дорозі вбив його молотком. Частини його стегон і печінку він поклав у мішок і привіз додому. Дружина Фріса, не знаючи походження цього м'яса, приготувала його, і Фріс разом з нею і п'ятилітнім сином з'їли його.

в'язана ламати язик, як я бідолашний, питається:

— Скажіть же, що ви зробите з Німеччиною?

— З Німеччиною? Раніш був курс жосткий, понімаєш, бий і нікаких двадцять, а товариш наш генералісімус Сталін зробив поворот: машини відібрать, а тимчасом взяти курс на постепенну демократизацію.

— І що ж, буде совєтська власть тут? От, коли б дожити!... — безсовісно вигукує фрау Шульце.

Обидва всміхаються так, ніби щось знають, та не хочуть сказати.

— Це вже ваше діло. Як самі схочете. Тільки навряд вам капіталісти дадуть.

— Які капіталісти? Та їм же кінець прийшов!

— Еге, то вашим Крупам і Тісенам кінець, та й то не зовсім а англоамериканці!

— Так СССР нам поможе! — не вгамовується фрау Шульце.

Хитрі посмішки.

З подібних розмов змальовувалася нам повна картина. Загарбання Европи передбачалося, як щось самозрозуміле. «Дайте лише перепочити і виготовити атомну бомбу». Німеччина буде совєтською, але нібито власними силами, тобто комунізм не буде декляруватись, як воля переможця, а повинен вирости з «поступової демократизації». Конфлікт з союзниками неминучий, але Англія не страшна, бо послаблена. Ненависть до Англії — не менша, ніж була в ґітлерівців, Мабуть, більша. Скільки солдатів, простих Ваньок, сержантів і оберофіцерів не висловлювались у моїй присутності, — при досить виразнім «різнобої», який коренитьса в малокультурности — одне було завжди те саме й незмінне: «Англія — найбільший ворог. Англія... слідувало непристойне слово Англію треба знищити, стерти з лиця землі». До Америки ставлення було далеко м'якше, — розуміється, то було в 1945 році, коли один, цілком інтеліґентний майор упевнено говорив: ну, з Америкою ми упораємось. Трумен свій чоловік. — Тепер той майор, очевидно, змінив свою думку.

В цілому ж позиція большевицької держави була зовсім ясна і послідовна, і — Боже справедливий! — як прикро було (і є часом тепер) читати в німецьких газетах глибокодумні зауваження і мудраґельські прогнози з приводу нескінченних переговорів західних політиків з совєтами. Начебто очі людей Заходу замазані, що вони не бачать, з ким мають справу! Цілі большевиків не змінюються, змінюються засоби, — як це просто зрозуміти... коли в цьому переконався на власній шкурі!

Коли в січні 1948 року я покидав Берлін, то було шумливе, нервово напружене, живуче місто, де всі форми життя бігли наввипередки. Року 1945 була дивна тиша. Були цілі квартали, залюднені квартали, але такі тихі, наче Золотоноша, чи Гусятин. Десь кричать, бавлячись, діти, десь скребеться в руїнах шукач палива... прогуркоче електиричка, інколи пролетить розгойданий, наче допотопний токарний станок, совєтський «кукурузник», а все таки тиша тяжіє над містом. Чи то так здавалося після недавніх канонад?

У цій тиші пішли дивні чутки.

Совєтська комендатура нібито оголосила по радіо, що до Берліна прибуває нова залога — виключно з азіятів і командування попереджає про це німецьку людність, щоб сиділи тихо й оберігалися. Дурниця, розуміється, та... що, коли й справді? До слів «совєтська комендатура» в моєї дружини виробилася своєрідна ідіосинкразія, внутрішній катеґоричний відворот. Це мало під собою ґрунт.

По моїм арешті дружина тоді ще не замаскована під німкеню, наважилася піти довідуватись, де я. Вірніше цей наївний крок зробила моя старенька мама, а дружина пішла розшукувати стару, що довго не поверталася, і стріла її вже в почекальні при кабінеті районового коменданта.

— Ну, що?

— Він каже, що не знає, де Яша, але я так зрозуміла, що він живий, тільки його відрядили в якийсь штаб.

— У штаб?

— Ну так... Підіть до нього, підіть, він — нічого... навіть симпатичний. Підіть.

Симпатичний комендант товариш Топорков, широко усміхаючись, підтвердив, що, хоч йому невідомо, де подівся такий то, арештований, але ймовірно, що його відправили «в штаб Духоніна» (дотеп часів громадянської війни: пристрелили).

— А це що в тебе? Дитина?

— Дитина, — скоро вже й не буде. — гірко відповідає жінка.

— Чого це «не буде»?

— В мене молока нема, а в крамницях теж не продають. Немовлята гинуть. Може б ви розпорядились, щоб привозили молоко для дітей? Діти ж нічим не винні...

— О, та ти язиката! А де твій чоловік?

— Оце ж я прийшла до вас питати.

— Хто він? Фриць?

— Ні.

— Руський?

— Українець. Остарбайтер.

— Брешеш. Фрицьонка ти нагуляла. «Молока»! Де я тобі молока надою? Вкинь Фрицьонка у Шпре, — і квит!

...Переказували, що в той час, як «любімий і мудрий» засідав у Потсдамі, совєтські солдати, з наказу коменданта міста, забрали зелену квасолю, привезену для населення, а потім — висококалорійні американські продукти. Транспорт охороняли американські солдати. Виникла стрілянина і самому «любімому» довелося залагоджувати неприємну історію.

— Ах, що то за люди! — бідкалися німці в черзі по нормовану пайку. — невже в них нічого нема, що вони так накидаються на все?

Наша донька вчить німецьку мову в однієї знайомої фольксдойче. Успіхи дивугідні. Все, що чує від німців, старанно запам'ятовує і звітує нам.

— Та вони ж зовсім, зовсім дикі. Це ж тільки на военній службі вони носять, нехай поганий, але — однострій! Ви помітили в них сорочки — поверх штанів. Знаєте, чому це?

— Ну, такий народній звичай. Носять же китайці коси.

— Еге, коси! Руські у себе вдома не носять штанів, зовсім не носять!

— Ах, зо!

— Так! — Тільки довгі сорочки, заради елементарної пристойности. Онкель Макс ще минулої війни був у полоні в Зібірієн, у місті Астеркан і бачив цих мушікен так як я вас бачу.

— І вони — дійсно?...

— Я ж вам кажу! Ґанц оне!

...Чергова чутка: один солдат сказав, що совєтський уряд дав армії тридцять днів строку, щоб покінчити з Туреччиною і забрати в неї протоки.

І ще: Америка і Британія оголосять війну Арґентині за те, що вона дала притулок Гітлерові. Це сказав мені один сержант на базарі.

— Е, що там Гітлер, — зауважив я, — що він тепер міг би вдіяти!

— Сволоч він — гнівно гукнув сержант. — Програв війну!

Я витріщився на нього й не міг витиснути з себе ні одного слова, ані звука, — так мене вразили ці слова з уст совєтського унтера.

Але згодом мені довелося почути ще більші несподіванки.

(Далі буде).

хоче він того чи не хоче, відповідають його традиції, духові його історії й мило лоскочуть його «національну гордість».

Ось напр. література яка, навіть при найбільшому, наявнішому диктаті згори, залишається безперечним висловом настроїв і прагнень народу. Чи можемо сумніватися в щирості ось такого поета К. Сімонова, що пригадуючи свойому товаришеві воєнні шляхи Смоленщини, звертається до нього:

...Алеша, нас пули с тобой еще милуют,
Но, трижды поверив, что жизнь уже вся,
Я все таки горд был за самую милую,
За горькую землю, где я родился...

Пролетаріят, як відомо, батьківщини не має. Але російський пролетар до самозабуття любить свою «русскую землю», землю «великих русских людей — Александра Невского, Суворова и Кутузова» — — —

...не страшно под пулями мертвыми лечь,
не страшно остаться без крова,
но мы сохраним тебя, русская речь,
великое русское слово...

— пише російська поетеса Анна Ахматова. А спробував би написати про своє палахке бажання зберегти велике українське слово, напр. М. Рильський? Коли герой роману «Біла Береза» М. Бубьоннова ділиться з раненим німецьким літуном своїм солдатським пайком, помічник командира обурюється: «Пожалкував, бач його. Мовляв, утомився... Ну, розуміється, цілий день убивав русских людей...» А хіба тільки русских людей? Але М. Бубьоннов, автор «Білої берези» (яка символізує непроминальність русской природи, русской батьківщини) не займається деталізуванням проблеми. Для нього, як зрештою для всіх воєнних авторів, війна 1941-45 рр. буде вітчизняною війною русского народа з німецьким вторжником. Русский народ переміг у цій війні, русскі люди оборонили «білу березу». Згадувати про інші народи СССР нема особливої потреби. Денеде в романах советських воєнних письменників промайне прізвище героя з закінченням на -енко й герой цей заговорить навіть своєрідною «хахлацькою мовою», але ці всі енки губляться сірими й недотепними в тіні гордовитих «русских людей», які, як у кіплінґових романах про британських імперіялістів, наснажені всіми чеснотами сильної й вольової людини-переможця.

Герой твору Б. Полевого «Повість про справжню людину» — російський летун Меретьєв став інвалідом у війні, але так оволодів протезами, що зміг знов брати участь у війні. Ось де «настоящий человек»! А чому? Бо він русский, бо тільки русский народ багатий на таких людей неподоланної сили духа, як у давнину так і тепер. Недаремно Меретьєв узяв собі за приклад царського дореволюційного авіятора Карповича, що теж утративши ногу, силою волі примусив себе залишитись на посту. Символіка, як бачимо, ясна. Такою самою неймовірною силою волі й духа обдаровані герої повісті В. Ардаматського «Підводний човен V-28-81», в якій описано дії й загибіль залоги советських підводників підчас війни у Балтійському морі. Це саме відноситься й до роману Сімонова про Сталінград («Ночі і дні»), Г. Березка «Ніч полководця», А. Фадєєва «Молода ґвардія», якої дія відбувається в Донбасі й якого героями українські підпільники, дівчата й молоді люди (на чолі з Олегом Кошевим), що зрештою крім прізвищ нічого спільного з Україною не мають і вважають себе, розуміється, «русскими людьми»... Таких прикладів можна навести без ліку.

Ідеями націоналізму, а навіть шовінізму (й, очевидно месіянізму) насичене все сучасне советсько-російське письменство й дедалі все більше. Правда, в відрізненні від німецько-расистівської літератури доби III Райху це письменство сучасної Росії намагається усе ж свою національно-патріотичну скалю емоцій виповнити різноманітною ґрадацією кольорів. Тут помітна настанова на «велику», всеобіймальну літературу з повним узглядненням багатої традиції російської клясики XIX ст. Не йдеться виключно про вольового, активістичного героя (як у нас іноді спрощено гадають). Найдемо напр. серед ґалерії героїв воєнної белетристики й інші зразки національного характеру. Допускальний і сентименталізм і гуманістичні тенденції, навіть своєрідний тип російського Швейка (боєць Тьоркин в поемі А. Твардовського), допускальні й релігійні настрої (І. Авраменко в поемі «Дім на Мойці») й лірично-особисті й навіть песимістичні, навіть злегка критичні по відношенні до сов. влади (в першій редакції «Молодої ґвардії» Фадєєва, у незвичайно цікавій повісті Т. Козакевича «Двоє в степу» й у деяких нових новелях К. Паустовського).

Ці ліберальні тенденції вказують на те, що советська влада не боїться за політичну благонадійність російських авторів і читачів в тій мірі, що напр., українських, білоруських чи грузинських. Навпаки вона заінтересована в як найширшій, в якнайрізноманітнішій художній інтерпретації державної доктрини. Наполегливе нагадування про традицію, про майстрів-клясиків свідчить про тенденції не до звужування, а до поширювання поняття «патріотичної літератури», яка повинна в дусі обов'язуючого реалізму відбити всі різновиди, всі заглибини національного життя, щоб таким способом показати всю велич русской душі, закріпити «культурну самобутність російської нації» за офіційною термінологією. Однопляновість «героя нашої доби», показ тільки позитивних героїв і явищ сьогодні (в відміну від попередніх періодів), становить в очах офіційної критики такий самий гріх як ославлене «низькопоклонство перед заходом», «космополітизм» і т. ін. Це все свідчить, що советсько-російська література поточного періоду, не дивлячись на дошкульні обмеження, які ставить перед нею режим, все ж таки є літературою національною. Вона має свободу розвитку й зростання, хоч і релятивну.

Засадничо, нема жодних підстав із цього приводу обурюватись. Кожний народ має право на плекання своєї власної культури й на формування її за своєю вподобою. Вона може бути для інших байдужою або цікавою в залежності від того, наскільки її цінності мають значення й поза її мовними межами. Але в СССР ця проблема перебуває в іншій площині. Якщо хтось хотів би виставити тезу паритетности уділу всіх народів СССР в долі чи недолі, тобто заперечити концепцію тотожности поняття «русский» і «советський», тобто заперечити перетворення марксизму в російський патріотизм — націоналізм — месіянізм, то ситуація не-російських культур в кордонах СССР, навіть у зовсім спрощеному визначенні, вчиняє всяку дискусію на цю тему зайвою. Російське сучасне письменство є витвором провінції, що не має жодного або дуже незначний відгомін у всесвіті. Але й у цих рямах провінції воно має хоч відносну свободу вибору ідей, проблем, сюжетів, може плекати своєрідний стиль, виявляти різнорідність явищ суспільно-громадського життя, типи, характери, ситуації. Все це реалізовано безумовно щирою волею художників слова. Сливе за кожним твором слідно, незалежно від неодмінного налету обов'язкової плякатности, суб'єктивну правду автора. Поезія Смелякова, Прокоф'єва, Долматовського, Сімонова й ін., проза Панфьорова, Шолохова, Еренбурґа, а особливо цілого ряду молодих авторів, висунених війною, це доказує. Спробуймо найти щось подібне напр. в сучасній українській підсовєтській літературі. Вона обмежена не тільки в воборі проблем, сюжетів, типів, але й мовно. Російський автор може до схочу черпати зі скарбниці народньої творчости, звертатись до джерел минулого — український же боятиметься, чи не найдуть, бува, в його словнику однак «буржуазного націоналізму». В той час, коли російський автор не тільки може, але повинен учитись у майстрів минулого, українському доручається в загальному, нав'язувати хіба лиш до традиції квітко-основ'яненківської доби, тобто до традиції для розвитку самобутнього українського слова найменш вирішальної. Хіба не характерно, що постать такої вирішальности для української національної літератури як П. Куліш постійно атакується? Те що з кращих поетів сов. України — М. Бажан пише про Черчілла («Брітанські ескізи»), а М. Рильський про «жовтоблакитних фашистів» («Міст»)? Те, що репрезентативні постаті «українського» літературного життя О. Корнійчук і О. Гончар у своїх творах це тільки «малоросійські» письменники й ідеологічно й тематично й стилістично... Розвиток не-російських літератур заздалегідь визначений. Вони є тільки периферійними прибудовами літератури великої провінції. Вони можуть відбивати життя спільноти, якої «національна гордість» не йде далі поняття територіяльної приналежности, тобто позбавлена волі до культурної (а тим самим і політичної) самобутности.

Патріотизм дозволений їм — це тільки частина загального советського патріотизму, а він це замаскований російський месіянізм. Кожна інородческа культура не сміє ніколи забувати про те, що вона не тільки свій теперішній стан і дальший розвиток, але й своє постання завдячує «великому братньому русскому народові». В якості бідного родича ця культура товчеться в передпокоях, щоб збирати крихти з панського стола. Чим був би Шевченко, якби не було Белінського? Чим був би Міцкевіч, коли б не його «пшияцеле-москале»? Відповідно препаровані праці вчених, залежних від уряду й партії кропітливо доказують генетичний зв'язок театру, образотворчого мистецтва, музики з російськими джерелами.

Процес інтеґрації різнонаціональних культур сходу Европи в одному культурному крузі Росії — СССР набирає головно тепер інтенсивности. Російські месіяністи (незалежно від їхніх ідеологічних паличок) добре усвідомлюють собі вирішальність культури і для політичного майбутнього. Культурна геґемонія Росії буде водночас ґарантом і її політичної геґемонії. І навпаки — визвольні рухи народів СССР зумовлені тільки енерґією їхніх культур і, зокрема їх власним месіяністичним змістом. В цьому могутньому, таємному змагові, що відбувається на сході в виключних умовинах, але в просторах духовости передусім, виграє проте не речник російського тоталітарно-зрівнювального мислення і не той його антаґонізм, який боротиметься тими ж тоталітарно-зрівнювальними засобами. Виграє тільки той, хто протиставить принципові влади, як ідеї, що головним чином запліднює сучасну культуру СССР ідею духової істоти, якої месіянізм не буде мечоносним, загарбницьким, нетолерантним і розбійницьким, а духоносним (чи хрестоносним), тобто осяяним ідеями онови відродження милосердя, миру й любови. Покликаною до такої місії бачимо нашу, українську культуру. —

Ю. К.

Передруковуємо із „Студентського Вісника“:

Студентська думка

в світлі однієї анкети

Референтура студій і культурносуспілих справ ЦЕСУС'у розпочала перед кількома місяцями «акцію дослідження студентської думки». Для цієї мети виготовлено спеціяльні анонімні анкетні листки і розіслано на адреси 290 студентів покищо тільки в Мюнхені. Референтура намагалася скласти можливо нескладний і ясний листок запитів, який уможливлював би легке його виповнення, а проте охоплював цілий побут українського студента на еміґрації. Вважаючи, що пізнання людської думки більш входить в обсяг науки психології ніж статистики, референтура не вважала потрібним дотримуватися буд-яких шаблонів, що часто використовуються в статистичних зведеннях.

Анкетний листок має 100 запитів про персональні дані, побутові, студійні, культурно-освітні, фізкультурні і світоглядово-політичні справи. Анкета не виправдала сподівань референтури, бо тільки 77 виповнених анкетних листків повернулося назад. Таким чином анкета не дає цілком повного уявлення про стан, склад і погляди студентства, проте її висліди можна вважати за дуже близькі до дійсного стану. Перше числове тільки зведення вислідів анкети оголошено вже підчас XIV. З'їзду нашого Союзу 10. 1948; деякі цікавіші і важливіші висліди буде подано нижче, а дальші зведення (нпр. залежність поглядів від статі, віку, територіяльного і соціяльного походження і т. д.) оголоситься пізніше.

Перш усього виявилося, що студенти більш радо повертають листки як студентки. Від студентів відповідей є 66, а від студенток тільки 11, цебто відношення як 6:1, хоч у висланих анкетах було відношення 7:3. Далі було стверджено, що скоріше повертають листки неодружені; всі останні були від одружених. Іспит зрілости склали — перед 1939 роком — 17 осіб, в рр. 1939-1941 — 19, в рр. 1942-1944 — 28, 1945 і пізніше — 13. Майже всі живуть у важких матеріяльних обставинах (30 має тільки один комплет одягу, 19 тільки одну пару взуття!). Проте багато з них заявляє своє велике зацікавлення студіями, а теж немало приймає участь у культурно-суспільних акціях (51 в студ. Т-вах, 13 в Пласті, 12 в СУМ'і, 13 в хорі, немало, в ідеологічних студ. і позастуденських об'єднаннях і групах). З українських еміґраційних газет найбільше читають «Час» (64), найменше «Наше Життя» (19), (тоді ще появлялося!). Значною популярністю користуються гумористичні — «Комар» і «Лис Микита» (деякі прямо виставили їх серед читаних газет на перше місце!). Серед журналістів найбільшою популярністю користується ред. Ільницький (22); кол. пресовий референт ЦЕСУС'у т. Сосновський одержав стільки само, що й Д. Донцов — бо 1. Троє студентів взагалі не читають українські газети. Студентську українську пресу читають не всі (54), а чужинецьку — загальну 70, а студентську тільки 23. Сім студентів щиро признаилися, що взагалі не читають чужомовних газет і журналів; пояснюють це по-різному, один студент — патріотизмом. Ненаукові книжки читає 47 осіб (головно детективні-25!), українські мало, бо тільки 29, при цьому в першу черту Багряного (11) і Самчука (10).

На запити «тесту інтеліґенції» (спеціяльно вміщеного в анкеті — найлегшого, який тільки можливий!) багато неправильних відповідей (Що це Переяславський договір? договір поляків з козаками — 20!), хоч деякі п. п. Колеґи виразили своє палке обурення з приводу його вміщення. Одного дивує «рівень» анкети, бо як каже інший — «на ці питання легко відповість кожен півінтеліґент», хоч цей же сам (Галичанин!) вважає А. Коцка за «Звичайного з'їдача хліба», а деякі за «боєвика ОУН» (3).

Майже немає таких студентів, що не перейшли якоїсь поважної хвороби. (14 разів подано: анемія, серце, загроза ТВС). Легкоатлетикою займається (або вірніше — займалися!) 53 особи, футболом — 21, а грою в... карти 8.

Також майже нема таких, яких не інтересує націоналізм та соціялізм (25), національно-визвольний рух поневолених народів (19). Чотири студенти не цікавляться ні світоглядовими ні політичними проблемами. Один студент, що як найкращу політичну партію подає — УРДП, але водночас найбільше поважає Д. Скоропадського, заявляє про своє зацікавлення націоналістичним рухом, коли б він тільки «не брався за зовнішню репрезентацію». 15 студентів відхиляє політичні партії, бо вони вже їм «надоїли». З політичних об'єднань найбільше прихильників має ОУН(Р), а далі ОУН. Цікаве тут те, що третьою є СГД (13), хоч досі не помічається майже жодного впливання СГД на студентське середовище. З чужинецьких політичних 'діячів найбільш студентству симпатичний Черчіл (22) і де Ґоль (18).

Багато пишуть про потребу консолідації всіх національних сил, зокрема товариші зі східніх і осередних земель. Майже всі студенти радо повітали б з'єднання існуючих політичних організацій, зокрема ОУН і ОУН(Р) (так 60, ні 4, байдуже 13!). Мотивація одного противника об'єднання така; «не буде нагоди до сварки».

Від Управи ЦЕСУС'у вимагають студенти пожвавлення діяльности в ділянці міжнародних зв'язків, а від Управи УСГ в Мюнхені більше активности. Застережень до персонального складу управ Союзу і УСГ не було, а тільки якийсь студент «rer. pol.» (в Мюнхені є тільки «oec. publ.» — нім. ун-т, і «oec. pol.» — УВУ) радить авторові анкетного листка «прочитати якийсь популярний підручник статистики і простудіювати розділ про укладання статистичних листків для спец. цілей» (тут непорозуміння або незрозуміння мети цієї акції і теж самої науки статистики!).

Шевченківське свято

в „Просвіті“ Варнер-касерне

В день 135-річчя народження нашого великого національного генія Тараса Шевченка в парадно прикрашеній домівці табору Варнерказерне в Мюнхені відбулося урочисте свято. На естраді, прикрашеній барвистими килимами і розшитими рушниками серед живих квітів великий портрет поета. Поруч — книга «Кобзар». На стінах — транспаранти з цитатами з його полум'яних творів.

Заля «Просвіти» переповнена українцями без різниці територіяльної приналежности, віровизнань і партійно-політичних переконань. Прийшли всі вшанувати пам'ять велетня українського духу. Біля входу одержують Шевченківське число таборової газети.

Свято відкриває культурно-освітній референт «Просвіти» проф. О. Залеський, коротко спиняючись на значенні Шевченкової спадщини. Ред. Я. Христич зачитує текст «Заповіту», який авдиторія вислуховує, стоячи.

З рефератом про творчість і пророче служіння Шевченка виступив проф. Л. Георгіїв, який відзначив, що історичні обставини розвитку української нації склалися так, що загальновизнаним духовим провідником її став поетичний геній Тараса Шевченка, глибина та сила духу якого стала дороговказом для всіх верств нашого суспільства. Важко знайти інший приклад в людській історії, щоб поетичний геній так прозоро-ясно й так всеохоплююче відзеркалював би не лише найбільші духові цінності народу, а й його національні та суспільно-політичні прагнення, як у Шевченка, який силою свого вогненного поетичного слова піднісся до постаті пророка, закликаючи земляків до об'єднання, згоди і внутрішнього миру, і вбачав у цьому силу, міць і майбутнє української нації. Прелеґент спинився на творах Шевченка, в яких найяскравіше розкриті його погляди і переконання, та підкреслив безсмертність Шевченкової спадщини. Доповідь супроводжувалася ілюстраціями з «Кобзаря» у виконанні рецитатора Зелика.

Виступ старого селянина-таборянина п. Ковальчука з деклямацією фолькльорних творів про Шевченка мав певне символічне значення. Поруч з науковим рефератом і мистецьким виконанням поетових творів устами селянина ніби промовляв сам нарід, з надр якого вийшов Великий Кобзар.

Тріо бандуристів у складі п. п. Варченка, Ковальчука і Гончарова проспівали під акомпаньямент бандур «Думи мої, думи мої».

Українське громадянство Варнерказерне своєю масовою фреквенцією на академії гідно заманіфестувало свою любов і пошану до національних святощів, найвищим проявом яких був поетичний геній Шевченка.

В Богославській Академії

Студентство Богословсько-Педагогічної Академії в Мюнхені влаштувало в неділю 27-го березня дуже змістовну Академію в роковини Шевченка. Прибув на неї куратор Академії Преосвященний Владика Володимир. Чисельна публіка з великою увагою вислухала незвичайно глибоку доповідь проф.

За допомогу Національній Раді

Перед УНРадою велетенські завдання: інформування світу про змагання українського народу за свою державу, тримання зв'язків з політичним світом демократії, видавання інформаційної літератури чужими мовами про Україну, притягнення до цієї відповідальної праці найкращих специялістів — все це вимагає велетенських коштів, без яких УНРада не зможе виконати своїх завдань. Тому святим обов'язком кожного українця, кожної українки скласти грошову пожертву, нехай і невеличку, але від кожної української душі на потреби УНРади,

Нехай кожний член української громади складає свою пожертву до кінця березня на

ЗБІРКУ 22-го СІЧНЯ.

Службовці й підприємці, що мають постійний місячний прибуток, сплачують на збірку 22-го січня 3,3% свого заробітку.

Гроші висилати на збіркові листи або індивідуально на банкове конто:

Bayerische Vereinsbank München, Zweigstelle Max Weber-Platz, Konto Nr. 472 064

Юрія Бойка, що віддавши поїпану генієві Пророка України, дуже переконливо розправився з марксистськими інтерпретаторами Шевченка і виказав незвичайну глибінь Шевченкової філософії, сповненої найправдивішого християнізму. Мистецьку оправу Академії дав хор під управою диригента Ковальчука та тріо бандуристів, в якому виступили крім названого диригента також панове Юркевич і Гончарів. Бандуристи зворушили до сліз авдиторію. Деклямував студент Дзябенко. Ректор Академії проф. Борис Ковалів, дякуючи організаторам і гостям за виконання й підтримку похвальної ініціятиви організаторів того святкування, відзначив гармонійну співпрацю між ректоратом і студентством Академії в громадському секторі. Подумана як внутрішнє свято Академії, Шевченківська година стала для українських скитальців у Мюнхені справжнім переживанням і залишила по собі незвичайно сильне враження. (КТВ).

Святкування в Діллінґені

12 березня ц. р. в Таборі розпочалося святкування Шевченківських Роковин Академією. Глибоко змістовний і близький до українських сердець реферат виголосив комендант Табору мґр. Іван Оверко, який змалював велич Т. Шевченка як національного пророка, людини, поета мистця. Деклямації актора Івана Головка та учениці Лящук Ірени, виступ мішаного і мужеського хорів під орудою дириґ. Богдана Жолкевича завершили Академію.

Але на цьому не закінчено відзначення Великого Поета. Відбудеться ще три реферати: інсп. Стрільбицького А. — «Українська Родина в творах Т. Шевченка», реф. проф. Горняткевича Д. — «Шевченко в своїй малярській творчості» і реф. п. В. Сегейди — «Т. Шевченко і українські національні традиції». Укр. Гімназія готує інсценізацію «Причинна» і кожний реферат ілюструватиметься деклямуванням творів Поета.

Петро П.

В Ашаффенбурзі

Після поборення початкових труднощів, які виникли на терені українського Ашаффенбурґу в зв'язку з розвантаженням двох місцевих таборів та переселенням половини мешканців до різних інших місцевостей, українське організоване життя починає знову налагоднуватися. Зокрема відновили свою діяльність організації молоді — Пласт, СУМ, ІМКА, спортові гуртки та пожвавилося культурно-освітнє життя.

Шевченківські роковини українське громадянство Ашаффенбурґу вшанувало низкою святкувань. Першою склала поклін Кобзареві України молодь дитячого садка табору «Буа-Брюле». Культурно-освітній референт табору «Артилерія» влаштував Шевченківську Академію з участю гімназійної молоді, яка виконала левину частину програми. Доповідь мав проф. Д. Михайлівський, який показав що сьогоднішні ідеали політично-національного і соціяльного визволення України та змагання української нації до визволення шляхом збройної боротьби мають своє коріння в творчості Т. Шевченка. Для молоді, зорганізованої в СУМ-і, доповідь про Шевченка мав о. проф. О. Попівський.

Шевченківське свято шкільної молоді в таборі «Артилерія» відбулося з участю дітвори місцевого дитячого садка, народньої школи й гімназії.

Загально-громадська Академія в честь Т. Шевченка відбулася заходом ОПУЕ. Програма складалася з офіційної та мистецької частин. Центральним пунктом офіційної частини була доповідь проф. Михайлівського, який заналізував ті місця із Шевченкового «Щоденника», які роблять його актуальним і сьогодні. Офіційна частина складалася ще з вступного слово проф. Орелецького і «Заповіту» у виконанні чоловічого хору під диригуванням проф. Кондратенка. Національний гімн закінчив офіційну частину.

ГОЛОС АМЕРИКИ» В МЮНХЕНІ

Лондонська преса повідомляє, що в Мюнхені будують тепер могутню радіовисильню «Голосу Америки». Мюнхенський радіоцентр висилатиме авдиції для всієї Східньої Европи й европейської Росії. «Голос Америки» можна буде слухати на всіх хвилях, тоді як досі доводилося його слухати лише на коротких хвилях.

БЕЗРУКИЙ МАЛЯР І ВИШИВКАР

В Йоганнесбурзі (Південна Африка) безрукий 30-літній маляр Леонард ван Геерден під час мистецької виставки продав 25 своїх картин, які він намалював ногами. Геерден, що народився безруким, відомий також своїми чудовими вишивкарськими виробами.

НЕ ДОЧЕКАВСЯ КРАЩИХ ДНІВ

Як повідомляють з Канади, — впродовж 10 місяців працював як нічний сторож у гаражі д-р Ілярій Федейко, український специяліст недуг очей, носа й горла. У тому часі він приготовлявся до лікарського іспиту, як цього вимагають закони провінції Онтеріо від нових імігрантів. Він мав уже обняти становище лікаря в Ментальнім Шпиталі Онтеріо, але несподівано помер 21 лютого. Він мав чотири медичні докторати з краківського й віденського університетів. Д-р Федейко народився 1900 р. в Угринові, пов. Сокаль, Західна Україна, брав участь як доброволець в боротьбі УГА, на еміґрації працював в Українськім Червонім Хресті, а потім в міжнароднім Ч. Х.

Настала весна

ПАРИЗЬКІ ПОЧЕСНІ НАРЕЧЕНІ

Один померлий в 1648 р. абат з міста Сен-Дені коло Парижу в своєму заповіті відписав щороку видавати по 150 тодішніх фунтів трьом бідним дівчатам «доброї поведінки» коли вони оберуть собі чоловіків. 300 років минуло відтоді. Сен-Дені стало передмістям Парижу, але пильно зберігало цю давню католицьку традицію — окрім окремих катастрофічних років. Цього року Сен-Дені знов відродило її після воєнного й повоєнного лихоліття. Три бідні й чеснотливі дівчини в білих вінчальних сукнях прийшли з обраними ними женихами до бурґомістра, який, уклавши цивільний шлюб, видав кожній з них по 10 000 франків. Після того молоді повінчалися в церкві.

Остання перестерога!

Апелюємо до всіх наведених недавніх кольпортерів, що поминаючи нагадування, досі не вирівняли заборгованости за кольпортаж «Неділі» і наразили Видавництво на поважні матеріяльні втрати:

1) Петро Хома, Міттенвальд
2) Кооператива «Єдність», Райне/Вестфалія
3) Кіоск Інфантері Касерне, Авґсбурґ
4) Креховець Василь, Ганновер
5) Василь Долішний, Корбах
6) Клітинський Микола Ґанакер біля Реґенсбургу
7) Клим Андрій Нідерлянґштайн/Кобленц

Адміністрація «Неділі»

Ласкавій увазі наших Кольпортерів і Прихильників

З уваги на пожвавлення еміґрації за океан і на зв'язані з тим видавничі труднощі, просимо всіх наших Шановних Кольпортерів, безумовно розраховуватися за кольпортаж „Неділі" — 1-го і 15-го кожного місяця, надсилаючи одночасно з розрахунком вирізки заголовка непроданих часописів.

Всім нашим боржникам, що досі мляво розраховувалися, висилаємо останнє нагадування негайного розрахунку, попереджуючи про евентуальність плямуючої перестороги та інтервенції перед відповідною владою.

Видавництво „Неділя".

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор 50.—*DM*. 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

Відділ Правних Порад в Ансбаху

Повідомляється, що при

IRO Area 3, Sub-Headquarters Ansbach, Hindenburg-Kaserne Block A 1, Zim. 105

відкрито Відділ Правних Порад для переміщених осіб, користаючих із признаних їм прав ДП, які живуть у нищеназваних містах та округах:

Ansbach, Dinkelsbühl, Eichstätt, Erlangen Feuchtwangen, Forchheim, Fürth, Gunzenhausen, Hersbruck, Hilpolstein, Höchstadt Lauf, Neustadt, Nürnberg, Regnitz, Rothenburg/T., Scheinfeld, Schwabach, Uffenheim, Weißenburg.

Ціллю Відділу Правних Порад є інформування заінтересованих осіб про їх становище як чужинців замешкалих у Німеччині, як також уділення порад і допомоги у справах і проблемах господарчого і соціяльного, а також еміґраційно-репатріяційного та правного характеру.

Звертатися особисто або листовно англійською або німецькою мовою на адресу:

Welfare Officer, „Out-Service", IRO Area 3, Sub-HQs. Ansbach, Hindenburgkaserne

Години урядування: 8,30—12 та 13—17,30 за виїмком суботи та неділі.

1-2 b

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ"

Фармери дають працю!

Але без знання сільсько-господарських машин в хліборобському господарстві нового світу ми зможемо виконувати тільки ролю низькоплаченої допоміжної робочої сили!

Тому перед виїздом конечно треба набути:

„Сільсько-господарські машини"

Цей великий, приступно написаний підручник (понад 100 ілюстрацій) дає повні відомості про всі сільсько-господарські машини та їх деталі, вчить, як ними користуватися, як їх направляти і т. п. Книгу замовляти:

Verlag „Prometej" Augsburg-Göggingen, Spießleweg 24.

Ціна 5·— н. марок з пересилкою. Хто замовляє 5 примірників одержує 2 прим безплатно!

* * *

При цій нагоді не забудьте замовити рівночасно своїй дитині:

„УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ КАЗКИ"

—збірник українських народніх казок— всі 27 казок ілюстровані! Ціна 3·- н. м. з пересилкою. Наклад вичерпується!

1-4 b

ПОДЯКА

Управа Українського Табору в Діллінґені складає сердечну подяку усім хористкам і хористам, які брали активну участь в хорі, що дав свій виступ в дні святкування 135-річчя з дня народження Т. Шевченка, диригентові Богданові Жолкевичу за сумлінну працю і старості хору акт. Іванові Головкові за добру організацію

Управа Табору бажає Вп. дириґ. Б. Жолкевичу в зв'язку з його виїздом до далекої Австралії успіхів у житті і праці на новій землі

Комендант Табору мґр. І. Оверко.

1-1 b

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Кавалер 50 років перед виїздом за море одружиться з дівчиною або вдовою віком 30—40 років. Може бути ев. з дітьми. Ласкаві зголошення до адміністрації „Неділі" під „Виїзд". 1-2 z

Розшук

Париляк Василь із Мшани, п. Дукля, шукає Івана Галадія, що перебував в околицях Штуттґарту. Моя адреса: Parylak Wasyl. Weldon Hostel, Corby Wr. Kettering, England.

Журнал „РАДІОТЕХНІК"

Єдиний український технічний місячник, що його читають в Німеччині і українських осередках закордоном.

Розрахований на радіофахівців, радіоаматорів, курсантів радіошкіл і вміщує спеціяльний матеріял для радіослухачів

Висвітлює останні досягнення радіоелектротехніки і споріднених галузів (кіно, телевізія, вимірча техніка) в Німеччині і закордоном

Допомагає початкуючому радіоаматорові і радіослухачеві ознайомитися з проблемами сучасної радіотехніки

Дає для читачів журналу безкоштовну технічну консультацію з усіх питань, пов'язаних з обслугою радіоапаратури як фабричної, так і саморобної.

До участи в журналі притягнуто кваліфікованих фахівців з радіо і суміжних технічних дисциплін.

Докладніші проспекти про журнал висилаємо безкоштовно.

Звертатися на адресу

(20b) Braunschweig, Rautheimer Straße 12

1-1

Спільна еміґрація до США

Одна організація задумує зорганізувати в США українські оселі та міста, де могли б мешкати українці спільно зі своїми родинами і мати свої власні доми.

Хто хотів би взяти участь у цій акції — нехай зголоситься по інформації до п. **Й. Адамсона**, ДП Камп, (16) Бабенгавзен (Гессен). Треба присилати ім'я і прізвище, дату народження, фах, дані про родину, релігію, адресу.

Для полагодження кореспонденції проситься присилати добровільні датки.

(1-1)

РОЗШУКУЮТЬ

Марта Крисюк, дочка Василя Крисюка, просить свою родину, або односільчан із села Соколів, повіт Бучач, написати до неї на адресу:

Mrs. Mary Glovatsky, 199 E. 4th street, New York 3 N.Y. USA.

2-2 z

•

Деркач Осип шукає доньку Деркач Марію, що 1945 перебувала в Дессав, біля Берліну. Писати на адресу

Aschaffenburg, Bois Brule-Kaserne, Block I/30.

За правдиві інформації про долю розшукуваної виплачу 200 ДМ. 2-2 z

•

Шукаю Дмитра Ільницького (в справі виїзду до Канади), що перебував в 1946 р. в Мангаймі, потім Карльсруе-Еттлінґені чи Пфорцгаймі Вістки про нього слати на адресу

Wasyl Maruszczak Aschaffenburg, Bois Brule-Kaserne Bl. I/28.

•

Мич Василь шукає сестру Мулик Феню, уроджену Мич Давиняч, Горішній пов. Турка. Була вивезена до Німеччини Відомості на адресу: Мич Василь, RDI Nazareth, Pa. 2-2

•

Сяньку Хом'як з села Печірна пов. Крем'янець шукає

Peter Shelestowski R. R. 2 Howbunks Ontario CANADA.

•

Шукаю племінників моєї сестри, сина й доньку Євтуха і Анну Омелянчук, родом з Камінь-Коширського, вул Забережжя, а також брата Павла Соловея. Зголошуватися на адресу

Anna Jakim 1721 Howe St. RACINE, Wisc. USA.

1-1 z

Увага!

Купую вживані укр. книжки, які були видані до 1944 року „Укр. Видавництвом" Краків-Львів і „Пробоєм" Прага.

Paslawskyj Jurij München 12 Fürstenrieder Str. 155

2-2 b

Зміна адреси

Рада Фізичної Культури ЦПУЕ змінила від 17-го березня ц. р. свій осідок. Нова адреса така:

(12b) LEIPHEIM/Donau, Flug-Kaserne Bl. 1 Bayern.

1-1 b

ПОВІДОМЛЕННЯ

Цим повідомляється до відома Краєвих Комітетів, Комітетів Осередків та всіх Членів Спілки Української Молоді, що згідно зі Статутом СУМ-у, розділ VIII § 28, Центральний Комітет Спілки Української Молоді скликає на день 30 квітня і 1-го травня 1949, в таборі Пюртен II. Крайбурґ, Крайс Мюльдорф Німеччина,

III-й Головний З'їзд Спілки Української Молоді.

Початок III-го Головного З'їзду СУМ-у дня 30 IV. 1949 р. год. 14-та

Коли на Головний З'їзд СУМ-у не прибуде кількість делеґатів, яка вимагається Статутом, Головний З'їзд СУМ-у відбудеться годину пізніше при будь-якій кількости делеґатів (Статут СУМ-у розділ VIII § 35).

За ЦК СУМ-у:

Інж. М. Сердюк, Голова — Іван Микита, Кер. Орг. Відділу.

Д. Багрій, Секретар

1-1 b

Preis 40 Pfennig Ціна 40 пфеніґів
„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРҐ, 10 квітня 1949. Nr. 170

У золото-блакитній залі Вашінґтонського міністерства

Підписано Пакт

єдности і оборонности західніх націй

12 МІНІСТРІВ зовнішніх справ поклали в понеділок увечері 4-го квітня в Вашінґтоні, в рамах урочистої церемонії свої підписи під текст Атлантійського Пакту. В коротких промовах з тієї нагоди вони підкреслили спільну оборонну волю народів Заходу, як і мировий характер самого пакту. Після церемонії підписання цього історичного документа президент Трумен сказав 15-хвилинну промову. Міністри всіх держав-учасників Пакту відкинули як необґрунтовані звинувачення совєтського уряду, передані ним минулої п'ятниці в окремій ноті проти Атлантійського Пакту.

Світові інформаційні бюра передають такі подробиці про саму церемонію підписання Атлантійського Пакту в Вашінґтоні. Церемонія відбулася у великій залі Вашінґтонського Міністерства Зовнішніх Справ, прибраній блакиттю й золотом, прапорами всіх держав-учасників і квітами. За столом, на якому лежав текст документа, поставлено 22 крісла для 12 міністрів і вашінґтонських амбасадорів та послів всіх держав, пов'язаних пактом. В церемонії взяли участь майже 1 300 осіб, а підписування окремими міністрами відбувалося за альфабетним порядком відповідних держав. Церемонію передавали американські радіо й телевізійні станції.

Вже минулої суботи всі 12 міністрів зійшлися разом і схвалили без змін текст Пакту. Згідно з заявою американського міністерства, Атлантійський Пакт набере виконної сили тоді, коли, за його постановами, він буде ратифікований 7 державами-ініціяторами: Велико-Британією, США, Францією, Канадою, Бельгією, Голляндією і Люксембурґом. Церемонію відкрив американський міністер Дін Ечісон, а перший підписав Пакт бельгійський міністер зовнішніх справ Спаак. За ним пішли підписи дипломатів Канади, Данії, Франції, Ісляндії, Італії, Люксембурґу, Голляндії Норвегії, Португалії, Велико-Британії й США. Особливу увагу звернули промови делеґатів Португалії й Франції. Португальський міністер зовнішніх справ да Мата заявив, що брак участи Еспанії в Пакті являється його слабою стороною. Важко зрозуміти, чому 27 мільйонова нація з таким географічним положенням як Еспанія лишається виключеною з Пакту. Португалія, — підкреслив міністер, — приступила до Пакту під тією умовою, що в час миру на Азорських островах не можна творити ніяких баз.

Брітанський міністер Бевін сказав: наші народи не захоплюються війною, але вони аж ніяк не злякаються загроження нападом. Французький міністер Роберт Шуман уважає, що було б злочином з боку Франції злегковажити оцю єдину можливість зберегти мир. На думку італійського міністра графа Сфорца, можна було уникнути обидвох світових воєн, коли б Атлантійський Пакт був існував уже в роках 1914 і 1939. Европейські народи не можуть злегковажити факту, що цей Пакт підписано на вільній американській землі. Він же означає, що океани стали малими і що найбільші історичні різниці стають незначними перед лицем потреби об'єднання для рятування миру й демократії. Голляндський міністер Дірк Стіккер бачить у Пакті кінець ілюзій і надій, що Об'єднані Нації могли б забезпечити міжнародній мир.

Тим часом совєтські дипломати вручили в понеділок данському й норвезькому урядам аналогічні ноти протесту як в попередньому меморандумі до інших учасників. Турецький міністер зовнішніх справ заявив, що його країна не буде настоювати на швидкому складанні Середземноморського Пакту. Китайський провідник комуністів Мао-Тсе-Тунґ видав заяву що буде боротися на боці СССР, «коли б Атлантійський Пакт спричинив війну». Еспанський генералісимус Франко замість коментарів влаштував 1-го квітня велику військову параду з нагоди 10-ліття закінчення громадянської війни. Взяли в ній участь з'єднання чужинецького леґіону й мароканських військ. На думку еспанської опінії, Атлантійський Пакт набере щойно тоді значення, коли стане початком нової організації Об'єднаних Націй, але вже без Росії, без вето й без слов'янського бльоку.

Ще в цьому тижні

вишліть передплату на квітень, травень і червень !

— Американський Сенат відхилив пропозиції республіканських сенаторів Тафта й Веррі про скорочення европейської допомогової програми.

— В південній Франції виявлено поклади уранової руди.

Отець Генеральний Вікарій

Николай Вояковський виїжджає до США

В «Урядовому Віснику» Апостольського Візитатора українців-католиків у Західній Европі за квітень ц. р. подано лаконічну вістку: «Всечесніший о. Николай Вояковський 1-ший Генеральний Вікарій Апостольського Візитатора в Німеччині звільнений і відпущений до Апостольського Екзархату Північної Америки з 3-ім березня 1949».

З жалем прощають українці-католики в Німеччині о. Вояковського, що кілька років успішно виконував тяжку й відповідальну працю Апостольського Візитатора. Багато скитальців пам'ятають Його, коли ще був парохом і деканом в Ляйтмеріті-Судексі та серед невідрадних умов, нераз із нараженням власного життя, виконував обов'язки душпастиря українських робітників. Коли 1945 року Апостольський Візитатор і Адміністратор на Німеччину о. д-р П. Верґун залишився в Берліні під совєтською окупацією, о. Вояковський як його заступник мусів перейти через большевицькі застави до Баварії, щоб тут організувати Церкву для розпорошених українців та заступатися за них перед чужинецькими урядами. Не зважаючи на труднощі, завдяки великій енерґії й працьовитості о. Вояковському вдалося за короткий час наладнати релігійно-церковне життя греко-католицьких вірних. Від 1945 року до приходу Владики Івана Бучка о. Вояковський виконував обов'язки Апостольського Візитатора на Німеччину. За той час о. Вояковський об'їздив не раз українські табори на скитальщині та відбув канонічні візитації, що були одночасно великою радістю для вірних, яких Він завжди вмів підтримати духово в дуже тяжкі моменти. Його проповідей радо слухали українці без різниці віровизнань, бо в них відчувалося глибоку релігійність та не менш глибокий патріотизм о. Вояковського.

Українська еміґраційна громада в Німеччині бажає о. Вояковському багато успіхів у його новій праці в Христовому Винограднику на славу Божу та для добра українського народу.

Замість Соколовського Чуйков

відпруження чи загострення в Берліні ?

30 березня московське радіо повідомило: «Рада міністрів СССР призначила маршала Совєтського Союзу В. Д. Соколовського на першого заступника міністра збройних сил. Разом з тим він звільняється від обов'язків головнокомандувача совєтської армії в Німеччині. На пост головного командувача совєтського окупаційного війська і шефа совєтської військової адміністрації (військового губернатора) в Німеччині рада міністрів СССР призначила генерала Чуйкова». Це важливе повідомлення совєтське радіо за своїм звичаєм подало між різними другорядними й зовсім маловажливими вістками. Тим часом в політичних колах і пресі західніх держав воно викликало немалу реакцію. Всі бачать в цьому акті одну з складових частин загального пляну Совєтів перегрупування своєї державної адміністрації і ставлять цей захід в зв'язок з недавньою зміною на посту військового міністра. Проте в оцінці значення цього кроку політичні кола неоднозгідні. Цю розбіжність думок репрезентують і найсолідніші пресові аґентства — «Юнайтед Прес», що оцінює нове становище досить оптимістично, і «Асошіейтед Прес», яке тлумачить останні зміни в совєтській адміністрації стримано-песимістично.

На думку ЮП, що базується при цьому на інформаціях альянтських кіл Берліну зміна головного командування в Німеччині може подати надії на певне відпруження у взаємовідносинах між Сходом і Заходом, на встановлення тимчасового перемир'я в холодній війні, а можливо навіть і на зняття бльокади з Берліну. Нові призначення, на думку цих кіл, можуть свідчити про бажання Совєтського Союзу шукати компромісу в розв'язанні берлінської кризи, хоч, як припускає ЮП, може бути і першим контрзаходом у відповідь на укладення північно-атлантійського пакту. Аґентство АП, також посилаючись на твердження в американських колах Берліну, навпаки готове бачити в усуненні Соколовського із східньої Німеччини ознаку прагнення Совєтів зміцнити й ще більш загострити свою політику розколу Німеччини й бльокади Берліну. Соколовський, відомий своїми постійними вето в контрольній раді, своєю ворожістю до будь-яких компромісів в переговорах з альянтами і запеклою непримирливістю щодо західніх держав, не усунутий зовсім, а дістав призначення на ще вищий пост, з якого зможе впливати і на совєтську політику в східній Німеччині. Нема даних припускати, щоб генерал Чуйков був примирливіший за Соколовського. Разом з тим в Берліні кружляють вперті чутки про заміну незабаром коменданта совєтського сектору Берліну генерала Котікова його заступником полковником Єлізаровим, що зарекомендував себе як запеклий ворог західніх альянтів.

Маршал Соколовський, що народився 1897 р., вступив до Червоної армії під час громадянської війни. 1942 р. він в ранґу генерал-ляйтенанта був шефом штабу маршала Жукова під час оборони Москви. Згодом він командував армією під Сталінградом і Вязьмою і в складі групи маршала Жукова брав із своєю армією участь в наступі на Берлін. Наступник Соколовського 49-літній генерал Чуйков — син тульського селянина. За повідомленням кореспондента ДЕНА його груди завішані чотирма шерегами орденів, рот сяє золотими коронками, але розкуйовджене волосся свідчить про те, що він так само мало дбає про нього, як і взагалі про якийсь етикет. Він теж почав військову кар'єру добровольцем Червоної армії під час революції і вже 19-літнім юнаком командував у ній полком. Пізніше він скінчив у Москві військову академію імени Фрунзе і був військовим радником при Чан-Кай-Шеку. Під час совєтсько-німецької війни він теж як командувач армії брав участь у боях під Сталінградом і одним з перших увійшов у Брелін. Від 1945 р. він посідав пост військового губернатора Тюрінґії. Як дуже хороброго, наполегливого й вимогливого щодо дисципліни генерала вояки прозвали його «залізним черепом». Він був далеким від політичної і дипломатичної діяльности, і тому призначення його на наступника Соколовського вразило багатьох своєю несподіваністю.

Старий ні[illegible]цький звичай: палять «діда зиму»

Совєтський меморандум з протестом

МОСКВА (Ройтер). Совєтське офіційне пресове аґентство опублікувало 1-го квітня меморандум совєтського уряду в питанні атлантійського пакту. Цей меморандум був переданий напередодні урядам США, Великобрітанії, Франції, Бельгії, Голляндії, Люксембурґу та Канади. Совєтський уряд заявив у ньому, що настанови північно-атлантійського пакту не мають чогось спільного з мирними цілями і що пакт суперечить духові хартії Об'єднаних Націй.

Як сказано в меморандумі, самі офіційні представники США, Великорітанії і Франції ясно зазначили, що пакт спрямований проти СССР і народніх демократій. Він є не дво-, а кількастороннім актом, що створює замкнену групу держав (а це має особливе значення) цілком іґнорує можливість нової німецької аґресії і не ставить собі на меті евентуальних заходів проти неї. Отож, зважаючи на те, що з великих держав антигітлерівскої коаліції тільки Совєтський Союз не є учасником пакту, цей договір треба вважати безпосередньо скерованим проти Совєтського Союзу — одного з головних аґентів альянтів США, Великобрітанії та Франції в минулій війні. Північно-атлантійський пакт має на меті, — сказано в меморандумі, — залякати ті держави, які не схильні підкоритися диктатурі англо-американської групи держав. Ця група зазіхає на світове панування, хоч нереальність таких змагань була ще раз доведена другою світовою війною, що закінчилася поразкою фашистської Німеччини, яка теж прагнула світового панування.

На підставі цих міркувань совєтський уряд приходить до таких висновків:

1) Північно-атлантійський пакт не має нічого спільного з цілями самооборони його учасників, яким ніхто не загрожує і на які ніхто не наміряється нападати. Навпаки, пакт має явно аґресивний характер і скерований проти СССР.

2) Північно - атлантійський пакт не тільки не сприяє зміцненню миру й міжнародньої безпеки, але й являє кричуще порушення принципів і цілей хартії ОН і підриває організацію Об'єднаних Націй.

3) Північно - атлантійський пакт суперечить англо-совєтському договорові 1942 р., згідно з яким обидві держави зобов'язались співпрацювати при усталенні миру і не укладати уній, скерованих проти одного з учасників цього договору.

4) Північно - атлантійський пакт суперечить і аналогічному договорові, укладеному 1944 р. між Францією і СССР.

5) Північно - атлантійський пакт суперечить договорам, укладеним між СССР, США і Великобрітанією на конференціях в Ялті й Потсдамі й інших.

(ЮП). В колах американських і західньо - европейських дипломатів заявляють, що совєтський меморандум являє собою лише спробу «кинути тінь» на північно-атлантійський пакт перед його підписанням. В американському міністерстві закордонних справ не схотіли безпосередньо висловитись з приводу цього меморандуму, але на думку інших представників американського уряду совєтській ноті не слід надавати великого значення. Один з експертів російських питань в міністерстві закордонних справ, яким був переданий текст совєтського меморандуму, назвав його «пропаґандистським трюком», що мав на меті дискредитувати північно-атлантійський пакт, поки він ще не «народився».

Всі домагаймося

радіопересилань українською мовою !

Потрібний текст петиції до ВВС та подробиці нашої акції читайте на восьмій сторінці

Неділя

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher: *Gennady Kotorowycz*
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

КЕРЕНСЬКИЙ І МИ

Написав АНТІН ЧЕРНЕЦЬКИЙ

На території США існує поважний осередок антисовєтської російської еміґрації. Складається він, загально беручи, з трьох поступових шарів: еміґрації після комуністичної революції і громадянської війни в роках 1918-1921; еміґрації, що прибула пізніше перед другою світовою війною; врешті з найновішої еміґрації. Треба ствердити, що ця еміґрація має цілу низку визначних одиниць високого інтелектуального рівня, голос яких доходить до американської опінії. Усі віддами російської еміґрації, майже без винятків обороняють тезу недоторкальности теперішніх кордонів Росії. — (З листа кол. польського амбасадора Ю. Лукасєвіча).

Американське радіо принесло нещодавно вістку, що в Америці створено «Комітет визволення Росії» під проводом тріюмвірату — Керенський, Чернов (с-р) та Абрамович (меншовик с-д), які відразу почали свої заходи в американських урядових колах і, ніде правди діти, знайшли там деяку підтримку. Цей Комітет стоїть на позиціях давньої «единої неділимої» Росії і вороже ставиться до самостійницьких рухів українського народу та інших народів, що живуть в межах російської державної території.

Постання цього Комітету схвилювало наші еміґраційні кола. Дійсність для нас загрозлива й зле роблять наші націоналісти-революціонери, які вперто товкмачать українському громадянству про свої великі досягнення та успіхи на полі світової політики, записуючи це на конто своєї партії. За їхніми твердженнями українська справа завдяки їм стоїть у світі певно й добре. Вона завжди стояла певно й добре й тільки з вини українських соціялістів і УНР 30 років тому Україна не стала самостійною державою. Але тепер нібито і Америка й Арґентіна й Еспанія і генерал де Ґоль прихильно ставляться до створення самостійної України, а заслуга в цьому тільки однієї української політичної групи націоналістів-революціонерів.

Очевидно, що наші націоналісти-революціонери не мають ніяких зобов'язуючих заяв в справі України від керівних політичних чинників світу, на яких вони покликуються. Навіть більше, самохвальство наших націоналістів-верольціонерів не раз ставить відповідальні політичні чужинецькі кола в дуже неприємну ситуацію й знеохочує їх до української проблеми.

Але це самохвальство, самообман та невірне інформування свого суспільства виходить тепер наверх. Не соціялісти й не УНР завалили 30 років тому Україну, але тоді політичний світ стояв за Росію проти нашої самостійної держави. От що пише про тодішню ситуацію й ставлення Америки до України колишній адміністратор Греко-католицької Української Дієцезії в Америці о. Петро Понятишин, якого аж ніяк не можна підозрівати в симпатіях до українських соціялістів:

...«Як відомо, паризька мирова конференція складалася із представників держав Антанти, до якої належала також і Росія. Вона була навіть заступлена на конференції амбасадором Ізвольським, одним із найбільш впливових тодішніх дипломатів. Домагатися від тієї конференції, щоб вона погодилася на роздір Росії та визнала самостійну українську державу над Дніпром, здавалося справою зовсім безнадійною. Тому, коли американсько-українські делеґати зверталися до американської мирової місії в справі незалежности України, стрічалися з відмовою. Зате американська місія готова була підтримати українців, якби вони домагалися автономії для Великої України. Виразно заявив це членам української делеґації член американської місії, міністер закордонних справ Роберт Ленсінґ і про те згадує він у своїх спогадах. Але на таке рішення справи не могла й не хотіла погодитися наддніпрянська українська місія під проводом Гр. Сидоренка, хоч американсько-українські делеґати, які бачили безвихідність становища, радили наддніпрянській місії прийняти пропозицію Ленсінґа». («Українська Церква й Український Народній Союз. Пропам'ятна Книга». — Джерсі Сіті, Нью-Джерсі 1936, стор. 296).

Про русофільську поставу теперішньої американської політики та небезпеку її для українців сиґналізував вже минулого року д-р Лонгин Цегельський, який 30 років тому постійно живе в Америці та який, як колишній дипломатичний представник уряду ЗУНР в США, мав і має там деякі зв'язки із американським політичним світом. Ось що писав д-р Лонгин Цегельський у статті «Перед історичним іспитом», вміщеній в календарі «Провидіння» за 1948 рік:

«Не треба забувати, що в Злучених Державах російські впливи здавна були сильні, ще з тих часів, коли царат був «приятелем» новонародженої північно-американської республіки в її війнах із Великою Британією. В останні роки ці впливи головно завдяки діяльності колишніх російських жидів, що опанували американську пресу, радіо, кінотеатр та завдяки тим «ліберальним» російським еміґрантам, що напливали до Америки після большевицької революції й зайняли поважні місця в університетах та промисловості, ще більше зміцніли. Такі лідери «демократії», як проф. Мілюков, або колишній прем'єр Керенський мають добрі зв'язки в Вашінґтоні та взагалі поміж впливовими американськими політичними, науковими, церковними та індустріяльними колами. У державному департаменті в час останньої світової війни та конференцій Рузвелта, Черчіла й Сталіна в Теґрані й Ялті та на конференції Трумона і Бевіна з Сталіном у Потсдамі, дорадниками обидвох американських президентів були «експерти» східньо-европейських справ два колишні російські жиди — Пазвольський і Коген і то з титулами асистентів, то[...] товаришів державного секретаріяту. З них головно перший, колишній редактор «Русского Слова» в Нью-Йорку, знаний своєю «общерусскостью» та неґативним ставленням до українства. Можна собі уявити, які «общеросійські» окуляри наклали ці знавці европейської Росії на ніс покійного п[...]з Рузвелта, Трумена, секретарів Гулла, Бернса, Ванденберґа і інших». (Стор. 40—41).

Ці перестороги д-ра Цегельського передрукував часопис «На Чужині», але наші націоналісти-революціонери й далі невпинно торочать своє, що вони вже належно поінформували Америку й світ про українську справу та що всі є за нас. А тепер саме вони перші стверджують, що в Америці Керенський і товариші та їхня концепція «единої, неділимої» знайшла послух. Та як би воно не було, цей факт для нас українців некорисний і йому треба протиставитися, поки ще час.

Але як?

Перш за все перед загрозою «единої неділимої» все українське громадянство мусить стати однією лавою в обороні найвищого ідеалу української нації — ідеї самостійної, незалежної української держави. Тут на бік мусять уступити амбіції на провід та на революційний монополь однієї групи чи котерії. Мусимо перед світом виступити одноцілим монолітом. Таким загально-українським представництвом може бути тільки Українська Національна Рада. Замаскований псевдодемократизм не потягне на наш бік американської політичної опінії, бо там добре визнаються на українській політичній дійсності.

Як не було б, а Керенському, Чернову й Абрамовичеві ми — навіть як нашим політичним противникам — лайкою не зможемо відібрати марки демократизму, бо вони мають в Америці голос і значення. Їм треба протиставити наші демократичні сили, а не групку наших псевдодемократів, які посягають на провід українського політичного життя. Речниками української демократії перед світом ця група бути не може. Не настоюймо на тому, щоб світ прийняв ментальність Донцова за демократичну.

Ведмежу послугу українській справі зробив наш революціонер-демократ В. Г., обкидавши Керенського, Чернова й Абрамовича епітетом «світова сволоч». Кому така дипломатична мова потрібна? Чи вона переконає й прихильно настроїть до нас демократичний чужинецький світ? Треба ствердити, що такою «арґументацією» ми не захитуємо позицій Керенського, а, навпаки, шкодимо українській справі.

Вуличної лайки не вживають в дипломатичній акції навіть проти ворогів. Таборових метод не можна переносити на міжнародній форум, бо там вони нікому не страшні й тільки нас компромітують. Політичним противникам та ворогам української визвольної справи можемо успішно протиставити тільки відповідну акцію на міжнародній політичній арені. Вона мусить піти шляхами переконання рішальних чинників світової політики про слушність наших домагань і конечність позитивно для нас розв'язати питання незалежної української держави. Шкідливу нам акцію російських «единонеділимців» зможемо паралізувати не лайкою, а відповідною поважною протидією, що переконала б світ про слушність наших домагань.

Єдністю та співпрацею

відповісти на роботу чужої аґентури між нами!

Резолюція III Загальних Зборів нової еміґрації в США

III. Загальні Збори Делеґатів Організації Українських Іміґрантів «Самопоміч», що відбулися 5 березня 1949 р. в Нью-Йорку в приміщеннях Українського Демократичного Клюбу та у власній домівці, заслухавши доповіді функціонерів, делеґатів поодиноких відділів та інших учасників, ухвалили:

I. Загальні.

1) Загальні Збори Делеґатів Організації Українських Іміґрантів «Самопоміч» від імени українських нових іміґрантів, що перебувають на вільній землі Вашінґтона, складають сердечну подяку Правлінню США на чолі з Президентом Геррі Труменом і всім переселенчим Місіям, що дали змогу і причинилися до переселення українських скитальців до Америки.

Зокрема висловлюють братню подяку українським громадянам та їх установам, що виявили в тих справах порозуміння, спроваджуючи сюди рідних і ближніх і закликають їх не шкодувати праці, доброї волі та матеріяльних жертв для рятування українських скитальців з Европи дорогою дальшої переселенчої акції.

2) Нова іміґрація присвячуватиме і надалі всі свої сили для моральної і матеріяльної піддержки боротьби Української Нації на Рідних Землях та за кордоном для осягнення найвищого ідеалу: Самостійної Соборної Демократичної Української Держави, та для повалення зненавидженої комуністичної диктатури.

3) Загальні Збори Делеґатів в покорі, однак з гордістю, схиляють голови перед героїчною боротьбою найкращих синів Української Нації, що на рідних землях в лавах Української Повстанчої Армії воюють за найвищі українські та загально-людські ідеали проти найбільшого ворога та шлють всім воюючим та їхньому проводові палкий привіт та прохання Божої ласки і допомоги.

4) Загальні Збори Делеґатів вітають створення Української Національної Ради, як вислів природніх консолідаційних змагань української еміґрації та запевняють про всебічну піддержку в дальшому поступові консолідаційної праці як УНРади так і її Виконавчого Органу.

5) Закликають всіх своїх членів пильно слідкувати за збереженням та розвиненням етичних вартостей не лише провідного елементу але всього загалу нашої організації, яка зобов'язана будувати громадське життя на основах християнської віри й моралі.

II. Організаційні — переселенчі та економічні.

6) Загальні Збори Делеґатів закликають всіх нових іміґрантів, що свідомі свого національного обов'язку негайно зголоситися до найтіснішої співпраці у власній організації, яка поставила собі за мету координувати працю нових іміґрантів на американському терені, щоби довести до гармонійної співпраці з існуючими вже суспільно-громадськими та допомоговими українськими організаціями та могти гідно репрезентувати свій нарід та високо тримати прапор української національної культури.

7) Вітають створення Координаційного Осередку Українських Громадських Центральних Установ з осідком в Лондоні та старання УНРади і ПАУК в справі побудови Світового Союзу Українців і обіцяють повну підтримку для тих змагань.

8) Уважають доцільним і надалі якнайбільше підтримувати кожний почин про переселення українських скитальців до Америки і в повній мірі використовувати можливості ДП Закону та закликають своїх членів провести роботу для скріплення активности існуючих суспільно-громадських та допомогових організацій і їх членів в згаданому напрямку.

9) Закликають своїх членів до тісної співпраці в існуючих українських допомогових або суспільно-громадських організаціях, а то на кожному відтинку громадського, культурно-освітнього, господарського чи політичного життя, а також і активної співпраці з іншими установами, що допомагають в переселенні українських скитальців.

10) Закликають Управу подбати про закладення переходового гуртожитку для тих іміґрантів, що після свого приїзду не можуть зразу стати до праці або втратили її з причин від них незалежних. Сподіваються, що оці старання знайдуть не тільки повне порозуміння з боку українських допомогових установ але також і їхню повну підтримку, а також підтримку всього українського громадянства.

11) Закликають своїх членів провести відповідну роботу для творення незалежної української господарсько-економічної бази в повнім порозумінні та згоді з українським громадянством; а головно підсилити інформування українського громадянства про можливості українського кооперативного руху, показавши на його великі здобутки на рідних землях.

12) Закликають своїх членів поінформуватись про можливості влучитися до професійного робітничого руху для формування нових відділів.

III. Культурно-освітні.

13) Загальні Збори Делеґатів в інтересах кращого майбутнього нашого народу звертають увагу на виховання молоді взагалі а зокрема середньошкільної та високошкільної, щоб придбати не тільки добрих технічних фахівців, але високовартісну українську провідну верству за кордоном.

Для цього закликають своїх членів підтримувати всі акції, що мають на меті творення відповідних фондів на допомогу українським студентам.

14) Уважають вказаним організацію різних курсів та шкіл для української молоді передшкільного, шкільного та позашкільного віку. З цією метою закликають своїх членів провадити відповідну працю та всіма способами допомагати існуючим українським установам для здійснення таких плянів.

15) З вдячністю згадують про жертовність українського громадянства в Америці, його суспільно-громадських та національно-господарських установ, які ще перед війною внесли великий вклад в українське культурно-освітнє та національно-господарське життя на рідних земляк і тим допомогли розбудувати різні нац.-культурні та освітні установи, як «Просвіта», «Рідна Школа» та інші, що у великій мірі спричинилися для зміцнення національних позицій українського населення на рідних землях.

16) Закликають українських інтелектуалів — нових поселенців на терені США, щоб використовували всі можливості свого перебування на поглиблення свого знання та дальшої творчої чинности.

IV. Кінцеві.

17) Загальні Збори Делеґатів закликають всіх своїх членів та громадян української національної спільноти, взагалі, до єдности, згоди та гармонійної співпраці і зазначають, що вважатимуть всяку роботу, що мала б вести до розладу і розкладу чи на полі суспільно-громадськім, національно-культурнім або церковно-релігійнім за працю шкідницьку і аґентурну, що провадиться в інтересах ворогів нашого національно-державного визволення.

18) Закликають всіх своїх членів, зокрема інтелектуалів, яких доля відірвала від свого варстату праці, щоб не зневірялись, витривали і виконували свою працю, хоч би і фізичну до якої не звикли сумлінно, гордо і достойно доброму імені свого многострадального народу.

19) Ухвалили далі, щоб були вислані привітання та подяки в окремих листах до таких установ:

Українська Національна Рада.

Українська Повстанська Армія та її Провід.

Координаційний Осередок Українських Громадських Центральних Установ у Лондоні.

Центральне Представництво Української Еміґрації в Авґсбурзі. Санітарно-Харитативна Служба.

Панамериканська українська Конференція в Нью-Йорку.

Український Конґресовий Комітет в Нью-Йорку.

Всім переселенчим місіям та комітетам.

Збільшення еміґрації до США

ВАШІНҐТОН (ЮП). Американське міністерство закордонних справ схвалило рішення, що уможливлює прибуття до США більшої кількости ДП, ніж досі. Еміґранти до США мають бути народжені в Польщі, Чехо-Словаччині, Румунії або Югославії і повинні перебувати в Німеччині чи Австрії до 25 червня 1948.

НИЩІВНА ПОРАЗКА КОМУНІСТІВ У ФРАНЦІЇ

28 березня французьке міністерство внутрішніх справ опублікувало загальні висліди кантональних виборів, що відбувались у Франції дві неділі поспіль. Ці дані значно змінюють картину розподілу місць між партіями після часткових виборів першої неділі. Назагал (крім двох місць, даних про які ще немає) партійна приналежність обраних депутатів така: урядові партії — 679 депутатів (радикал-соціялісти й прилеглі до них — 290, соціялісти — 279, МРП — 110), незалежні й різні праві партії — 410, ґолісти — 389, комуністи — 37. З окремих партій на перше місце вийшла організація де Ґоля, що дістала майже в п'ять разів більше місць ніж на попередніх виборах. Комуністи втратили 147 місць (37 замість дотеперішніх 184), дóставши лише 2,4% місць. (Ройтер, ЮП).

ДЕ ДІВСЯ ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ?

АП подає з Нью-Йорку: Останніми днями в Нью-Йорку були тої думки, що Ніколай Вознесенський, якого нещодавно звільнили з посту голови державної комісії плянування СССР, одночасно перестав бути членом Політбюра. Хоч досі нема офіційного підтвердження цієї вістки, проте американські кореспонденти в Москві твердять, що вона правдива.

Такими справами, а не політикою, повинно б займатися ЦПУЕ

Генерал Клей боронить ДП

Ми вже нераз на шпальтах «Неділі» відбивали неоправдані напади на скитальців німецької преси та громадських і політичних німецьких діячів, навіть таких, які посідають у державній адміністрації керівні місця.

Тепер цей наступ проти ДП перейшов від слів до діл у ділянку активного діяння на шкоду переміщених людей. Дамо кілька прикладів: це плянова акція німецьких громад, на терені яких розташовані табори, домогтися від американської влади ліквідації цих таборів, що в багатьох випадках реалізовано. Це відомі й голосні заходи німецького бурґомістра в Реґенсбурзі перед американською військовою владою за відібрання у реґенсбурзьких скитальців будинка, в якому приміщені школи й шпиталь. Це інтенсивні заходи німців звільнити від скитальців приміщення Ґанґгоферзідлюнґ у Реґенсбурзі.

Найновіша акція німецьких офіційних чинників на шкоду скитальців, це намагання не допустити до участи в відшкодуванні не-німців, колишніх в'язнів німецьких концтаборів.

При нагоді звіту з однієї пресової конференції в Головній Квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені ми повідомляли, що опрацьовується закон, який передбачає, що й колишні кацетники-не-німці, які каралися в німецьких концентраках, матимуть право одержати відшкодування. Згідно з тією інформацією законом охоплені вже ті кацетники, які живуть приватно; справа тих, що живуть у таборах ІРО ще не вирішена.

Тим часом у німецькій пресі («Зюддойче Цайтунґ» за 26 березня) зустрічаємо гострі виступи проти охоплення законом про відшкодування кацетників-не-німців. Газета повідомляє, що Парляментська Рада скреслила проєкт закону, про відшкодування не-німців, схвалений Південно-німецькою Крайовою Радою. Одночасно газета з жалем підкреслює, що генерал Клей не визнав постанови Парляментської Ради про скреслення не-німців-кацетників. Треба жаліти — пише газета — що через втручання ген. Клея багато осіб, які слушно повинні користати з постанов закону, мусітимуть ще довго ждати на відшкодування.

Треба дивуватися цинізмові німецької газети в вишукуванні мотивів, чому кацетників-ДП слід вилучити з закону про відшкодування. Вона поперше співає давню пісню про те, що німецький народ не може брати на себе відповідальности та нести матеріяльні витрати за політику Гітлера. Далі вони твердять, що ДП не можуть доказати, що вони сиділи в кацетах, а німецька влада не має змоги перевірити фактичного стану, бо німцям вступ до таборів заборонений. Більшість ДП, якщо взагалі сиділи в кацетах, то сиділи в тих концтаборах, які тепер за «залізною завісою», отже годі встановити розміри їх відшкодування.

Забуває німецький народ, що всі кацетники-не-німці лише переходово сиділи в кацетах на теренах, які тепер під советською окупацією й усіх їх перевозили вглиб Німеччини. Кожний кацетник-ДП може на підставі списків в'язнів кацету доказати своє перебування в концентраку.

Наївно-цинічним виглядає твердження німецької газети що більшість претендентів на відшкодування — це люди, які були настроєні проти жидів і через те попали в лави СС-ів, які під час відступу не знали, що з ними робити й примістили їх... в кацети!

Було б тепер каригідним — на думку газети — таких осіб ще винагороджувати. — А вже вершком цинізму є твердження газети, що німці не можуть респектувати тих мотивів, які ДП подають за причину, чому не хочуть повертатися на батьківщину. Виходить що німецька газета нічого не знає про те, що діється за «залісною завісою» й рада позбутися кацетників-не-німців, нехай ідуть на явну смерть, щоб тільки не платити їм відшкодування, яке їм слушно належить за ті знущання, що їх ці люди зазнали від гітлерівського режиму.

Варто знати, що за вилучення не-німців з закону про відшкодування був також державний комісар для справ расово й політично переслідуваних, наш випробуваний приятель д-р Ауербах, який уже раз виступив проти скитальців і його виступ викликав репліку «Неділі» та інтервенцію д-ра Лева Ганкевича. Гарно пан Ауербах розуміє свої завдання комісара для справ переслідуваних!

КОЛИСЬ ГОЛОСУВАВ проти IV Універсалу

тепер аґітує проти Національної Ради!

Відкритий лист п. Івана Вовчука до редактора «Неділі» не дав плянованого, мабуть, його інспіраторами, ефекту. Тенденція поставити ред. Которовичеві закид діяння в інтересах чужої аґентури викликала в поважних українських політичних колах несмак і враження невлучної провокації. З великим зацікавленням читали українські маси характеристичний «діялог» між п. Вовчуком і «Українськими Вістями». Реакція тих останніх не піде, мабуть, всмак, авторові відкритого листа. Відповідаючи на листи наших читачів, які домагаються від редактора «Неділі» сильної відповіді на виступ п. Вовчука, повідомляємо, що ред. Которович відповість на відкритий лист згодом, бо покищо зайнятий важливішими справами. Натомість сьогодні друкуємо цікаві інформації про другого провідного діяча з групи п. Вовчука, а саме про п. Кононенка. Ці інформації кидають цікаве світло на стосунки в ОУН(р), іменем якої, як відомо п. Кононенко виступає по різних таборах з деструктивними рефератами, зверненими проти української єдности, а зокрема проти УНРади й Виконного Органу.

Організація Українських Націоналістів (революціонерів) останнім часом проявляє велику активність у справі поборювання Української Національної Ради і розсилає своїх аґітаторів та промовців до ріжних таборів. Між цими аґітаторами визначне місце займає проф. Кость Кононенко, делеґат ОУН(р) до Національної Ради і член її Фінансово-Господарської Комісії. Часто пана Кононенка його однопартійці рекомендують як колишнього члена Центральної Ради і члена Малої Ради у Києві в 1917 і 1918 роках. Якщо це так, то думаємо, що проф. К. Кононенко є дійсно ідентичним з тим п. Кононенком, що був членом Центральної Ради.

Про цього члена Центральної Ради (п. Кононенка) є в «Історії України» проф. Д. Дорошенка (1917—1923 рр. Том І. Доба Центр. Ради, Ужгород 1932 р.) такі дані:

«Нарешті договорилися з меншостями: вони мали дістати 18 місць в Малій Раді (яка тим способом побільшувалась до 58 членів) і 30% у Великій Раді... 25 липня н. ст. відбулося вже перше засідання Малої Ради при участі представників неукраїнської революційної демократії. Пізніше, після порозуміння з меншостями членами Малої Ради були такі особи: Балабанов М. С. (менш.), Бойко В. І. (ес-еф). і т. д... на 19 місці стоїть прізвище Кононенко (менш.)» (стор. 119-120).

На стор. 178-182 в «Історії України» Д. Дорошенка читаємо:

«Нарешті 19 падолиста відбулося зо дня на день сподіване проголошення Української Народньої Республіки. На засіданні Малої Ради, пізно увечері М. Грушевський виступив з промовою... Потому Грушевський урочистим голосом прочитав 3-ій Універсал. Читання переривалося кілька разів оваціями і після співом «Ще не вмерла Україна» і «Заповіту»

Після перерви на пропозицію фракції українських ес-ерів 3-ій Універсал було дано на поіменне голосування. За Універсалом висловилось 42 члени Малої Ради, утрималось 4: 1 меншовик, 2 рос. ес-ери, 1 польський центр. *) (*) За «Новою Радою» ч. 181 утрималось 5: меншовик Кононенко і Балабанов, рос. ес-ери Скловський»...) і т. д.

І нарешті на сторінках 264-268 подибуємо це ім'я ще раз, а то у зв'язку з прийняттям 22 січня IV Універсалу. Проф. Дорошенко, описуючи ентузіязм, з яким Центральна Рада прийняла цей історичний Акт, докладно спиняється над процесом голосування. За IV Універсалом голосувало 39 членів Малої Ради (в тім числі представник польських соціялістів); **проти** — 4 меншовики і 1 представник «Бунду», між цими іменами читаємо також Кононенко; утрималось від голосування — 6, в тому російські ес-ери.

Що з наведених даних виходить? Підтверджується, що п. Кононенко дійсно був членом Центральної Ради і її Президії — Малої Ради, але не був представником українського населення, але **представником російської меншини**, яка всіма засобами і тоді і тепер боролася і бореться проти змагання українців до власної державности. Далі з наведеного випливає, що цей представник російської меншини **здержався** від голосування над III Універсалом і голосував проти IV Універсалу, хоч інші представники російської меншости стрималися від голосування.

З особливим притиском вважаємо потрібним підкреслити, що ми не вважаємо жадним нещастям, коли бувший член російського народу приходить до переконання, що він був на фальшивім шляху і вертається до українського народу. У такому випадкові не вимагаємо ані «каяття» ані інших проявів «самокритики». Але вважаємо ненормальним і дивним, коли бувший російський меншовик стає раптом завзятим українським «націоналістом», визначним членом і одним із фактичних провідників екстремістично наставленої української політичної організації. Може в світлі цього будуть зрозумілими ті численні явища, що діються з тою організацією вже довший час і які останньо знайшли свій вияв в неперебірливій акції проти консолідаційних зусиль української еміґрації та в акції проти Української Національної Ради. — Б. Л.

Молоді люди збирають підписи

19-го березня до табору в Інґольштадті приїхав з доповіддю проти УНРади д-р П. Мірчук. Після доповіді її аранжери запропонували присутнім підписати резолюцію проти Національної Ради з домаганням її реорганізації. Тому що велика частина присутніх не погодилася на таку пропозицію, підписання резолюції відкладено на наступний день і доручено кільком молодим людям збирати підписи по хатах. Характеристичне, що перед початком доповіді комендант інґольштадського табору заявив, що це «збори», а дехто навіть намагався дати їм назву «загальних» з усіма компетенціями, що прислуговують таким зборам. І це діється там, де не мають жодного значення розпорядження ЦПУЕ, де Таборова Рада нечинна й де всі справи громадського характеру вирішується «звичайною більшістю голосів». (СКП).

Справа метрик

Інтервенція українського духовенства в Єпископа Мюнха

Таборові переселенчі відділи ІРО в Ашаффенбурзі одержали з Відділу Переселення при Головній Квартирі 3-ої ерії в Вюрцбурґу інструкцію, що на майбутнє американський консул переселенчого осередку в Швайнфурті не визнаватиме т. зв. метрикальних екстрактів (витягів), які видавали кандидатам на еміґрацію до США парохіяльні уряди замість втрачених під час війни оригінальних метрик народження, шлюбу, хрищення, смерти. Компетентним до видачі таких нових документів замість втрачених є тепер німецькі нотарі. Ця інструкція звучить так: «Із паспортів до 1939 року можуть бути виписані прізвище, дата народження, місце народження, родинний стан і установа, яка видала паспорт. Ці дані можуть бути використані як довідка про народження, коли її засвідчить нотар. Така особа повинна з'явитися до нотаря з двома свідками (присяга не вимагається). У випадках важкого матеріяльного стану кошти нотаріяльної процедури в нотаря повертає ІРО». Одночасно переселенчі установи в ашаффенбурзьких таборах одержали інструкцію телефоном про недійсність на майбутнє екстрактів із стану душ парохіяльних урядів та про те, що нотарі компетентні видавати також і інші посвідки, напр., шлюбу, смерти. Тому що на терені інших переселенчих центрів, нпр., у Буцбаху, ця інструкція не обов'язує, виходить, що ця постанова не є загальнообов'язуючим законом, але має льокальний характер. Причини цієї зміни документації не подано, але ходять версії, що консулят ствердив неправильності в виданих парохіяльними урядами метриках.

Якби навіть такий випадок трапився, то це ще не достатня причина відбирати парохіяльним урядам право видавати екстракти метрик. Бо видача цих документів нотарем не дає жодної запоруки, що дані в документах будуть правильні. Адже нотар видає їх, так само як і священик, на підставі ствердження двох свідків і не має жодної іншої змоги перевірити чи їх твердження правдиве. Навпаки, парохи знають людей особисто й мають багато більше можливостей переконатися про правдивість їх зізнань. Далі, релігійність наших людей і їх пошанування авторитету священика дають запоруку, що їх зізнання перед парохом будуть правдиві. Відібрання парохам права видавати витяги метрик понижує авторитет духовенства. Коли може трапився якийсь випадок, що дані в метриці, виставленій парохом не згідні з правдою, то це не зла воля й не вина священика, а сторони й свідків які подали неправдиві дані. У такому випадку треба притягнути до відповідальности індивідуально виновників, а не видавати загальну постанову про відібрання парохам права на видачу метрик.

Поруч моральної кривди, яку робить ця інструкція духовенству вона спричинила й великі матеріяльні втрати скитальцям. Видача документів у німецького нотара коштує 18 марок від особи за окремий документ. Коли взяти до уваги тяжкий матеріяльний стан скитальців, з яких більша частина — безробітні та багатосімейність деяких із них, то це робить поважний видаток, який може стати поважною перешкодою в виїзді. Готовість ІРО в випадку тяжкого матеріяльного стану скитальця повернути кошти нотаріяльної процедури має теоретичне значення, бо поки ІРО поверне витрату, еміґрант вже давно буде в Америці.

Місцеві українські духовні чинники вжили вже відповідних заходів, щоб ця зміна була відкликана. Про нову інструкцію повідомлена Апостольська Візитатура в Мюнхені та римо-католицький Апостольський Візитатор в Кронберґу Їх Ексцеленція Єпископ Мюнх, що є зв'язковим між німецькою католицькою Церквою й американською владою. Про це повинен негайно подбати також Правний Відділ ЦПУЕ та бюро д-ра Смука. Українські православні церковні кола та духовна влада інших національностей на терені переселенчого осередка в Швайнфурті, також громадські установи інших національних груп повинні повести солідарну акцію за відкликання цієї постанови консула в Швайнфурті.

ФРАНЦУЗЬКО-ІТАЛІЙСЬКА МИТНА УНІЯ

26 березня в Парижі підписано французько-італійську митну унію. Її мають ще ратифікувати парляменти обох держав. Міністри закордонних справ обох країн бачать в цьому договорі підготовчий крок до унії, в якій можуть взяти участь і інші держави. Французький уряд, як підкреслив один його представник, сподівається, що до укладеного в Парижі договору незабаром приєднаються і держави Бенелюксу. Договір має на меті повне скасування митних обмежень у зносинах обох держав протягом одного року і тісне господарське об'єднання приблизно за шість років. — (ББС).

КАМПАНІЯ ПРОТИ АЛЬЯНТСЬКИХ ДИПЛОМАТІВ

ЛОНДОН (ЮП). Уряди розташованих за залізною заслоною країн провадять тепер організовану кампанію проти акредитованих при них англо-американських дипломатів. П'ять східньоевропейських держав протягом останніх місяців вислали 12 американських і британських дипломатів. Частину їх обвинувачували в шпигунстві.

ПРИМУСОВЕ ВЕРБУВАННЯ ДО ПРОМИСЛОВОСТИ В ЧСР

За повідомленням франкфуртського радіо в Чехо-Словаччині, як пише про те орган чехо-словацьких професійних спілок, почалося примусове переведення службовців державних установ (як чоловіків так і жінок) на працю в промислових підприємствах. Кампанія вербування 34 000 добровольців для роботи в індустрії зазнала фіяска.

АЛЬЯНТИ ВИМАГАЮТЬ ЗВІЛЬНИТИ З СССР НІМЕЦЬКИХ ПОЛОНЕНИХ

В ноті, яку передав британський уряд советському міністерству закордонних справ у Москві, Великобританія спростовує советське твердження, ніби в ній є ще «принаймні» 200 000 німецьких військовополонених, і одночасно вимагає створити комісію для дослідження життьових умовин німецьких полонених в СССР. В ноті зазначено, що Советський Союз «не менше як 6 разів зобов'язувався до кінця 1948 р. звільнити всіх німецьких воєнних бранців». Аналогічну — вже п'яту в цій справі — ноту подало советському урядові й міністерство закордонних справ США, а також французький уряд. І США і Франція так само рішуче заперечують факт затримання німецьких військовополонених і, посилаючись на велику кількість їх в СССР, вимагають їх звільнення. (ЮП).

ПОЧАТОК МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ В КИТАЇ

Як повідомило 27 березня радіо китайських комуністів, 1 квітня в Пекіні мають початися мирові переговори, до яких вже призначено п'ять комуністичних представників. Діставши це повідомлення, міністер-президент китайського національного уряду скликав свій кабінет на нараду.

ІТАЛІЯ ПІДПИСУЄ АТЛАНТІЙСЬКИЙ ПАКТ

Італійський Сенат після дебатів, що тривали весь тиждень, більшістю 188 проти 112 голосів при 8 тих, що утрималися, схвалив резолюцію про участь Італії в північно-атлантійському пакті. Італійський міністер закордонних справ граф Сфорца вже прибув 28 березня до Нью-Йорку щоб підписати атлантійський пакт. (ББС, ЮП).

— Чотири бриґади комуністичних повстанців вдерлися з Албанії на територію північної Греції. В горах Ґраммос відбуваються запеклі бої.

Жиди не мають першенства

каже Уґо Карусі

Українська американська преса повідомляє, що в правничій підкомісії палати репрезентантів виявив голова Комісії Переміщених Осіб Уґо Карусі, що його комісія обходить деякі постанови іміґраційного закону, щоб допустити до Америки не тільки іміґрантів, які походять з країн, забраних Совєтами, але й інших втікачів. З підсовєтських країн приїхало досі тільки 20 відсотків усіх іміґрантів. Також і не завжди дається першенство фармерським робітникам, яких досі приїхало 11 відсотків в порівнянні з іншими. Щоб виконати програму перевезення іміґрантів з скитальщини, — каже Карусі, — на це треба змінити теперішній закон. З транспортом, який прибув у четвер до Нью-Йорку приїхало досі до США 6,752 іміґрантів зі скитальщини. В березні приїде ще 6000 осіб. За готовим пляном приїде в квітні 10 000 іміґрантів, а в наступні місяці по 16 000 осіб.

Уґо Карусі домагався перед сенатською комісією приділів дотації 30000 дол. на працю комісії, які викреслила комісія палати репрезентантів. Він заперечив, наче б він старався змінити іміґраційний закон тому, щоб допустити більше жидів, як це йому закидають. Він скритикував теперішні обмеження для нових іміґрантів і висловив погляд, що «тепер не можна спровадити до Америки іміґранта, не накладаючи на нього кайдан». Сен. Робертсон виявив погляд, що треба допускати таких іміґрантів, які спроможні працювати на фармах. Карусі відповів, що вже тепер працює на фармах багато таких, що не мали досвіду з фармерською працею давніше й дають собі ради. Він виявив, що запевнень на мешкання й на працю для нових іміґрантів надходить більше, ніж комісія може їх полагодити

Отець протоігумен Решетило

святкував 60-ліття

Василіянин о. Степан Решетило, який тепер лікується в санаторії в Рамей (стейт Індіяна, США), святкував в лютому ц. р. свій 60-літній ювілей. Ім'я о. Решетила тісно зв'язане з релігійно-культурним та національно-політичним відродженням Карпатської України, куди цей місіонер прибув 4-го березня 1924 року в час найбільшого занепаду українського національного життя в цій частині нашої батьківщини. Своє відродження завдячує Срібна Земля в великій мірі місійній праці о. Решетила. Разом з мукачівським ігуменом о. Буликом вдалося Ювілятові своїми проповідями відбити наступ ворожих українству сил, які старалися внести хаос в релігійно-церковне життя українців Срібної Землі та в той спосіб ослабити національно й політично цю вітку нашого народу. З завзяттям і відвагою, не зважаючи на політичні перешкоди, почав о. Решетило свою місійну працю. Він організував 1926 року з благословення епископа Петра Гебея місійне товариство, до якого зголосилося 40 найкращих священиків-проповідників. Для них влаштував о. Решетило місійний курс. Крім місійної праці о. Решетило причинився до відродження Карпатської України своїми пасторальними статтями в урядовому віснику Мукачівської епархії. Зрив Карпатської України в р. 1938, це в великій мірі плід духового впливу о. С. Решетила.

Інж. Д. Кузик

Образки з Америки

Оповідають тут люди, жартом чи направду, що найсильнішими в Америці є компанії, це різні спілки мільйонерів і різних менших багачів, пізніше ідуть юнії, це організації робітників, а на третьому місці президент держави. В тім є багато правди. Компанії накладають ціни, дають робітникам працю та відкривають нові варстати праці чи замикають старі; юнії працюють при тім, організовують страйки і мають більше голосів при всяких виборах, а президент держави старається тримати між ними рівновагу та все життя реґулювати законами. Та тільки в тім він слабший за перші дві організації, що йому на допомогу стоять члени парляменту, вибирані з прихильників компаній чи юній, через що часто слухають більше компаній і юній, як самого президента. Компанії ліпше зорганізовані, звичайно, як робітники, тому справу найчастіше вони виграють у спорі з юніями. Але в одній і другій організації не ідеально. Багачі дбають про свої інтереси в першій мірі, а юнії мають дуже часто кліки у своїх проводах. Серед них витворюється спеціяльна каста лідерів, яких робітники бояться, щоб не втратити працю, бо юнія в першій мірі рішає, хто має працювати. Деякі юнії не приймають нових членів, через що наростає нова каста людей, яка не може дістати праці. А треба знати, що тут майже не приймають до праці, коли хто не членом юнії, щоб не наразитися на страйк чи на яку іншу перешкоду з боку лідерів юній. Часто юнії викликають страйк нічим неоправданий, як, прим., страйк робітників комунікації у Філядельфії, який недавно мав місце. Пересічна платня робітників тієї юнії становила 300 дол. у місяць, коли платня інших робітників в околиці становила меншу квоту. Робітники вправді дістали від компанії невелику підвишку, але за те компанія підносить ціни за переїзд, що має оплачувати працююче бідніше населення, бо багатші вживають власних авт, а не трамваїв. Та американці таким станом не журяться; вони вірять, що з допомогою їх демократичної системи і ця аномалія буде усунена.

Платня за працю.

За працю платять різно. Звичайно, фахівці дістають добру зарплату. Добре платні також гірники, транспортовці і робітники хемічних та сталевих фабрик. Деякі бранжі плачені слабше. Слабше плачені сталі роботи, коли сезонові, як будівельні, платяться ліпше. Розходження у платні дуже велике — від 100 до 500 дол. пересічно в місяць. У великих містах зарплата більша, але там мешкання дорожчі і працю тяжко дістати. По фармах працю легко дістати, але вона слабше оплачена. Та зате там дістають робітники безплатно помешкання і дешевше харчі, так що нашим, прим., людям таки виплатиться працювати на селі. Там вони зможуть заощадити більше грошей, як у місті, і там нема страху перед кризою чи звільненням. Сезонні робітники тяжких будівельних робіт заробляють і по два або й по три дол. за ґодину, але їх робота коротка. Крім того продуктивність їх праці мусить бути велика, на що потрібно багато сил і вправи. Треба визнати, що продуктивність американських робітників велика. Тут люди таки працюють; лінюхів ніхто не терпить і їх скоро звільняють. Останніми часами Трумен старається встановити законом найменшу платню за годину — 75 центів.

Страх перед депресією.

Господарська криза чи, як її в Америці називають, депресія далась свого часу дуже в знаки американським громадянам. Тоді було багато безробітних і голодних. Америка не була приготована на щось подібне. Це є причиною неоправданого великого страху пересічного громадянина перед подібною кризою. Саме тепер панує того роду страх, коли число безробітних зросло до 3 мільйонів. В час такого страху люди перестають купувати, обмежують свої видатки до мінімуму, гроші складають до банків і перестають щонебудь робити чи переробляти у своїх реальностях. Це ще гірше впливає на безробіття, бо фабрики, не маючи збуту на випродукувані товари, звільняють робітників з праці. На щастя, в тім випадку і ціни спадають. Такі познаки були саме недавно, але вони навесні зникають. Зрештою світова ситуація не сприяє ніякій кризі, ні безробіттю.

Банки.

Звичайно найбільшими будинками по містах є банкові. В Америці банки відіграють чолову ролю в господарстві. До банків мають люди повне довір'я, не те, що в Европі, де в часи воєнні і повоєнні пропадали всякі вклади, асекурації і ощадності. Підприємці і приватні особи тримають свої гроші в банках, де нагромаджено їх так багато, що банки не радо їх приймають і платять дуже малі відсотки. Натомість банки роблять сильну рекляму, щоб люди позичали гроші. Коли хто має бодай трохи власних грошей або добру платню, тому радо дають позичку на сплату, коли боржник хоче щонебудь купити. Якщо, напр., має хто 1 000 дол., може купити дім за кілька тисяч, бо решту заплатить за нього банк. Те саме й при купівлі автомашини чи іншої речі. Банки проводять всякі сплати, перекази, виплати і т. д. При цім вони не вимагають, як давно в краю деякі наші кооперативні банки, різних гіпотек та підписів довгого ряду маєтних осіб. В оголошеннях в часописах стрічається часто рекляма, що банк дає позичку без жадної запоруки.

Антитсемітизм.

Жиди в Америці мають великий вплив на пресу, на банки, на торгівлю та на промисловість. Однак далеко не в тій мірі, що, прим., в Польщі. Також тут жидів не легко пізнати по зовнішнім вигляді, як в східній Европі. Вони так само одягаються і так само говорять між собою по-англійськи, як всі інші американці. Тому й не відчувається тут назовні ніякого антисемітизму. Але вже це саме, що вони у великій мірі живуть з фізичної праці інших, бо по тяжких працях їх не видно, таки викликує певну заздрість, щоб не казати ненависть. Та про це говорять тільки тихо між собою.

Різні національності.

Хоч спільні роботи, школи й забави переробляють різні народи і раси світу в один американський нарід з однією англійською мовою, то все ж таки ще затрималася різниця і ще говориться, що той поляк, той українець, той німець, той айриш і т. д. Ще існують осібні клюби, сходини, церкви, паради і все, що лучить певні народи. В різних стейтах є в більшій чи меншій мірі поодинокі народи, але в переважній силі всюди є таки англійці, шкоти і айриші. Тому вони і мають домінантну ролю у господарстві та в політиці. Помітно також, що тут нема між національностями ніякої ненависти. Ці люди також не легко розрізняють поодинокі національності з Европи. Коли ви скажете, що ви українець з Польщі, то вони будуть вас уважати і називати поляком. Тому найкраще казати нам українцям, що ми з України; вони й так там не обізнані (ці прості люди) з дрібними европейськими кордонами. Зрештою, вся Европа з багатьма народами і державами є приблизно така велика, як Сполучені Штати Америки. Однак треба таки ствердити, що ті національні відмінності поволі зникають і з зростанням все свіжого покоління твориться одна маса, тим більше, що подружні зв'язки все більше цю пестроту народів змішують.

Мурини.

Лише мурини через свою чорну шкіру таки лишились позаду не зважаючи на їх теоретичне зрівняння в правах. Тепер Трумен хоче запровадити закон, щоб вони справді і в південних стейтах користали з прав громадянина. Але поза тим вони мешкають і живуть так само, як всі інші. Їх мова — англійська, а релігія — християнська. Не рідкі випадки, що білі входять з ними у супружі зв'язки. Та все таки навіть і в північних стейтах їх вважають за щось гірше від білих.

Англійська мова.

Вся Америка (маю на думці Сполучені Штати Америки) говорить англійською мовою. Але вона у різних стейтах має різну вимову залежно від того з якої провінції Англії прийшли давніші колоністи і накинули свій спосіб вимови. В Пенсільванії говорять ґаґд, замість ґод (= Бог), даґ, замість доґ (= пес) і т. д. Для прибулого з Европи, що знає англійську мову, трудно спочатку зрозуміти, що до нього говорять. Навіть у школах не пильнують за чисто англійською вимовою у всіх стейтах. Справу ускладнює те, що інакше слова пишуться, а інакше треба їх читати. Спроба наблизити письмо до вимови не повелася дотепер, хоч американці дуже практичний нарід. А треба знати, що найбільшої мороки в школі дає дітям наука рідної мови; вони мусять вчити напам'ять як писати кожне слово. Багато старших людей, що добре говорять по-англійському, не уміють писати. Багато уміє писати тільки певно означену кількість слів. При поданні

Як. ВЕРЕС

Під ведмежим прапором

Українець у Берліні 1945—1948

III.

Дні по днях минали і, хоч здавалося, що вони однакові, проте змін було доволі. Життя унормовувалося.

Браві Томмі в беретах, червонощокі американці в шапочках корабликом; ті й інші стрункі, треновані, свіжопоголені, зодягнені в уніформи, ближчі до спортової одежі ніж до солдатського мундира, з'явилися на берлінських вулицях. Тубільці, до яких належали тепер і ми, справляли витрішки на нових окупантів, таких не подібних до «атечественних освободітелей». Не справдилися наші побоювання, що потрапимо під зловісну еґіду червоної пентаграми. Наш Тірґартен відійшов до британського сектору. Правда, то були часи, коли ще зоставалася, чинна не тільки офіційна льояльність, але й більш-менш фактична дружелюбність поміж союзниками; совєтські шпацирували по західніх секторах, західні — по совєтському, а все ж таки ми знову відчули, що живемо в Европі!

Перед колосальною незґрабою «Siegessäule», щоранку підіймався шовковий прапор Великої Британії, надвечір його спускали. А при самій фігурі Перемоги — позолоченій крилатій фрау в багатопудовій чавунній спідниці виникло древко з французьким прапором. То — символ реваншу, розуміється, то помста німцям, але помста символічна, джентелменська. Як це різнилося від упертого бубоніння Жукова на пресконференції: «сувор-р-рий окупаційний р-режим!»

Вачив я цього Сціпіона і саме коло стовпа Перемоги. Він, тобто Сціпіон, а не стовп, ішов у супроводі чотирьох солдатів зловісно-хуліганського вигляду, з автоматами напоготові, неначе вони гнали свого повелителя до «стенкі». Фізіономія його була товста, червона і носила той самий зарозумілий і водночас приголомшений вираз, що й лиця всіх совєтських командирів-ахвіцерей. Величезний пакард безшумно їхав позаду. А навколо їздили англійські військові авта, скликаючи гулками гуляючих солдатів, щоб їм не доводилося пішки повертатися до казарми. Був вечір.

Віковий тірґартенський парк починали вже німці вирубувати. Подекуди виднілися вже чималі лисини. З острахом чекали холодної зими без палива. Хто хотів, купував собі дерево — два (старі товстезні) і самотужки заходився рубати, насамперед облупивши знизу кору на височінь людського зросту. Стоїть, було, присадкувата фрау і колупає столовим ножиком боки безпорадного велетня. Ганна зненавиділа цих мішучок, як може ненавидіти хазяйновита, селянського кореня людини, для якої дерево насамперед жива істота, далі—економічний фактор, будівельний матеріял і вже наприкінці — дрова. А для цих тільки дрова й важливі. Ганна прозвала винищувачок Тірґартена сороконіжками.

— І не шкода ж їм, і не сором — таке добро нищити, клятим сороконіжкам! Стоїть же поруч сухе дерево, так ні! Пнеться до живого!

Війна і поразка дійсно завдали німцям чималої моральної травми. Певно, через те, що ці люди вперше (не рахуючи давнього часу по першій світовій війні) зіткнулися з страшною руїною, їх охопив тваринний страх, що породив прагнення будь-що забезпечити себе в який завгодно спосіб. Оголилися інстинкти одинака, що дбає тільки за себе. Суспільне єство людини відступило на задній плян.

— Нікс філь ессен — нікс філь арбайтен, — сказав мені, поплескавши по плечі, молодий хлопчак, що, скинувши солдатську уніформу, проживав у Вайсвурмів напівлеґально і трохи помагав мені й кирпатому Мефістофелеві.

Як більшість молодих німців, солдатів Гітлера, він фрондував проти нових порядків. Не те, що ці хлопці не були раді зостатися живими, але... по-інакшому. «Для кого працюємо? — думалося цій молоді, — для Німеччини? Ні. Німеччину демонтують. Німеччина програла».

Їм здавалося, Німеччина могла була виграти, коли б ще напружилася, коли б... «Працюємо, щоб не здохнуть з голоду, то стараймося працювати якнайменше» — такий був хід думок Гайнріха, коли він стримував темпо нашої роботи коло переноски меблів.

Платня була мізерна: 72 пф. на годину; за ці пфеніґи купити було нічого, опріч пайки нормованих продуктів на картки. Їжа стала основною темою.

Газети глибокодумно міркували про калорійність оселедця з білим хлібом, подавали рецепти двадцяти страв з оселедців, радили, як треба утилізувати голівки й хвости... Доречі про газети, спершу неохайні примітивні, немов якась політвідділська «ільїчівка», чимраз набували приємнішого вигляду і певного характеру. Спочатку панувала совєтська «Tägliche Rundschau», якій підспівувала маґістратська «Berliner Zeitung» з геральдичним берлінським ведмедем у фронтоні. Цей ведмідь, взагалі кажучи, набував дедалі ширшого значення, заступаючи національну емблему Німеччини в очах берлінців. Мовляв, це не орел, не літає, та принаймні міцно тримається за землю.

Партійні газети мали винятково-нудний і сірий вигляд і мало чим різнилися одна від одної. «З фашизмом покінчено, сходить сонце майбутнього», — але що воно за сонце, було невідомо, знали тільки, що демократичне. Поняття демократії, однак, було надто невиразне і допускли різні тлумачення. Здебільшого скидалось на совєтську «демократію». Тільки з появою енерґійного «Берлінця», маленького пронизи типу дещо бульварного, справа газетна пішла веселіше.

«Берлінер», видаваний Дітером Фріде, пізніше викраденим совєтами, наважувався в своїх коротких інформаціях і оцінках проводити яскраву межу між демократіями. Тон його при всій обережній льояльності був дуже бойовий.

Після появи «Берлінця» виявилося, що байдужість і аполітичність повоєнних німців, за яку не раз згадувалося в газетах і усно є міф. Симпатії німців, виразно схилялися на Захід, а не на Схід. Та й хіба могло бути інакше в місті, що зазнало нищівної навали страшної останньої сили знедолених, змучених, спантеличених людей, які пройшли тисячі кілометрів «спаленої землі» від Сталінграду до Берліну? Грабунок, мерзенні картини ґвалтувань і убивства, убивства... рекомендація доможно переконлива.

Коли 1947 р. в кіно показувано відкриття совєтського «Дому культури» на Кеніґсґрабен, публіка вибухла громовим реготом, почувши промову коменданта Котікова, що ось значиться, віднині німецька інтеліґенція має можливість прилучитися до справжньої культури. Звісно два роки тому сміятися б не наважились. Але паралель між західніми вояками і «ваньками» була надто разюча. Всі стикалися один з одним на ву-

імени мусить кожний американець «спелувати» (диктувати букви свого імени).

Українська мова.

Американці українського походження уживають майже виключно англійської мови навіть в розмові між собою. Ця мова є панівною на українських забавах, концертах тощо. Навіть у церкві священик говорить проповідь по-англійськи, уживаючи української мови радше про форму; не багато ще є церков, де проповіді подавані тільки українською мовою. Причиною того є факт, що діти наших людей не розуміють нашої мови, бо дома говорять також по-англійськи. Вина в цьому не тільки у злій волі наших іміґрантів. Коли дитина, ідучи до школи з дому, не знала англійської мови сміялися з неї діти і злився учитель. Тому родичі почали привчати мови вдома, часто дуже каліченої. Давніші українські вечірні школи при церквах тепер майже зовсім занехаяні, що ще погіршило справу. Треба сказати про поляків, що вони більше зберегли мову, їх люди більше читають польські книжки й часописи. У нас також друкуються часописи органи асекураційних товариств, але їх читає тільки частина старших людей; для молодших видається тижневі додатки англійською мовою. Та все таки стрічаєте старших, свідоміших людей, що говорять з вами по-українськи. Їх мова переважно з галицьким наріччям, часто лемківським та карпатським, з масою англійських слів. Майже постійно вживані такі слова в нашій мові: кара (автомашина), роуд, гайвей (дорога), гаус (дім), пайп (рура), аксідент (випадок), мувi (кіно), майнер (гірник), штоув (склеп), бікоз (бо) і т. д. Також поодинокі звороти повторюються в мові, як «дитс райт» (це слушно), «дитс олл» (це все). Очевидно не багатьом людям доводиться легко говорити по-українськи, вже хоч би з тієї причини, що за ці 30—40 літ постало на Україні багато нових слів, коли ані вони самі, ані тим менше їх діти не чули ніколи таких.

Нові іміґранти придумують різні способи в пресі, як затримати знання української мови; бо ж хіба трохи освічений чоловік повинен знати бодай дві мови — в цім випадку англійську і свою первісну рідну чи мову своїх батьків і дідів.

Карпатороси і лемки.

Українцями з роду є також карпатороси і лемки, хоч як вони перечили б тому. Коли лемки у великій, а може і в переважаючій кількості визнають себе українцями, то карпатороси з бувшої мадярської займанщини вважають за свою матірну батьківщину Мадярщину або Росію; тому вони поділені на мадяронів і москвофілів. Також під оглядом релігійним поділені вони на православних і греко-католиків. Старі карпатороси дуже консервативні і тримаються своїх обрядів і звичаїв. Вони мають багато церков, а при них гарні хори, що часто виступають перед американською публікою. Молоді натомість, позбавлені кореня любови до далекої батьківщини дідів, скоро стають звичайними американцями без сентименту до Европи; настільки вони критичні, що слабою Мадярщиною, неслав'янським народом, не можуть хвалитися перед іншими народностями. Цікава буде їх стичність з новими іміґрантами з Карпатської України, між якими є тепер і бувший міністер Ю. Ревай. А треба знати, що вони до карпатців, навіть наших гуцулів, мають великий сантимент і що між ними є багато ідейних людей. Одне тільки біда, що їх міцно тримають зорганізовані москвофіли і москалі. Карпаторосів і лемків, що не належать до українських товариств, буде приблизно стільки, що й самих українців. Українці в Америці того переконання, що яканебудь праця над освідомленням тих людей, хто вони такі, засуджена на невдачу і тому шкода витрачати енерґію; старі вимруть, а молоді замериканізуються і проблема буде розв'язана.

лицях і на товкучому торжищі — біля бранденбурзької брами та по інших місцях. Советські продавали і купували, західні зовсім не купували, тільки продавали помалу: цигарки, шоколяду. Згодом перестали і перейшли на ролю цікавих спостерігачів. Мурини вели торг завзято, проте їх було обмаль.

Поблизу того чорного ринку большевики заходилися силами колишніх остівців, що потрапили до армії, споруджувати пам'ятника загиблим советським солдатам. Тих остівців майже не годували, поводилися з ними воістину по-собачому. Один з таких хлопців, що гандлював трохи, аби не загинути з голоду, говорив Ганні:

— Сором! Мені сором дивитися на них! Гляньте: полковник. Полковник! порівняно до советського солдриги — цар і бог! Що він тут робить? Продає папіроси й мило. Я простий хлопець, робочий з харківської Канатки, а мені якось незручно тут спекулювати, чорт його знає чому. Незручно і край. Але — мушу. Ну, а цей — дивиться ж! Виступає, як пава, бо поганому виду немає стиду...

Молодий москаль, ляйтенант, з різким, неприємним обличчям, нервовий і грубуватий, зайшовши до нас, щоб купити цивільний костюм, що продавала наша сусідка-німкеня, розбалакався і його лице втратило стандартовий вираз.

— Ха! Живемо, хліб жуємо... Життя! У нас вдома погано, голодно-холодно. Кат його бери! Я демобілізуюся, їду додому. Я не можу, розумісте, **не можу** більше служити. Я на завод піду, чи трактористом. Буду ішачити, а в армії міг би діставати чини. К чорту! Я з безпритульних, мене взяли з дитбудинку добрі люди, взяли за сина, і я їх шаную, як батьків. Мої батьки померли в час голоду 21 року. Я чесно бився, маю п'ять орденів, три медалі, ношу в кишені, а прийду додому, то покажу батькам і вкину в погану яму, да, вкину! Знаєте, як я добився демобілізації? Пиячив, — а я горілки не терплю, бігав по повіях, щоб заразитись, зійшовся з німкою, — це у нас злочин. Все — для чого? Щоб була характеристика якнайгірша, мовляв, небажаний елемент для армії. З комсомолу вигнали, — дуже радий. Жалкував за тим, але поганої характеристики таки домігся. Демобілізують. Додому. Оженюся з хорошою дівчиною, приятеля маю — не приятеля, а справжнього друга. Коля зветься, теж демобілізований, танкіст. Буду ходити до нього, він в іншому селі. І хочу забути, і забуду військову службу! Я — забуду!

Очі йому блискали пристрасно, хрипкуватий голос затремтів і став металево-дзвінкий. Він увірвав мову, похапцем витяг пачку цигарок, квапно розпакував її, аж розірвався картон, сунув у рот цигарку. Потім подав пачку мені.

— Візьміть.

— Ого, які цигарки! — зауважив я. — Будете трактористом, таких не курити вже.

— Плювать! Махорка, картопля, збиране молоко. Що хочте — згоден. Але я хочу побути людиною, лю-ди-ною хоч два роки, хоч рік, заки почнеться війна.

— Війна?

— А ви що думали? Ясно. Мене знову заберуть, але перед тим я поживу, як людина. У! Як я ненавиджу цю проклятy службу!

Не без здивовання позирав я на цього полум'яного пацифіста. Я вважав його пацифістом. Я помилявся.

— Не знаю, що буде, як буде. Не везу додому нічого, тільки мамі дещо та батькові оцей костюм. Мені самому нічого не треба. При собі везу тільки одну річ. Схowаю далеко, хай лежить.

Він підвівся, сильно придушив недопалок об попільницю.

— Яку річ?

— Пістолет.

— Для чого то?

Він глянув мені увічі і усміхнувся

— Знадобиться

(Далі буде).

Найцінніша валізка

з українськими книжками

Австралійські українці дякують нашим письменникам

Від групи українських робітників у Мельбурні (Австралія), очолюваної інж. Грушецьким з Ашаффенбурґу, одержали ми такого листа з просьбою опублікувати:

В нашому житті буває так, що коли маємо щодня біля себе гарну, вірну дружину чи чудову природу, ми майже не помічаємо їх. Та коли доля розлучить нас з ними, тоді відчуваємо, що ми втратили. Таке саме почуття маємо тут, в Австралії щодо наших робітників пера. А передусім до наших письменників.

Тут у далекій чужині ми вповні зрозуміли і оцінили працю письменників. Що варта з загально-українського погляду трирічна праця у таборах маси наших робітників чи інтеліґенції. Працювали, але тривалого сліду по собі не залишили. Що вартий увесь їх доробок у порівнянні до доробку одного лише Уласа Самчука? Він, пишучи свою «Волинь» не раз і не два ходив до праці голодним і не мав чим платити за мешкання. Але громадянство байдуже дивилося на матеріяльну скруту письменника. Те що він голодний, що бідно вдягнений, що не має грошей на чинш — це його вина. Чому не шукає поплатної праці? Але тепер ми бачимо, що ми шукали реальної праці для себе, а письменник для нації. Бо з усього, що зроблено старою чи новою еміґрацією залишається цінним національним доробком лише друковане слово та мистецький твір.

Як умираючий лишає все своє фізичне добро й на той світ бере лише свою душу, так і ми, виїжджаючи в далеку чужину, берім із собою лише свою душу — своє друковане слово. Всі матеріяльні блага тут можна знайти й набути легко, але української душі — українського друкованого слова і витворів українського мистецтва — ні за які гроші тут не дістанете. А чому не має й не може бути, наводжу для зрозуміння цього вістку з австралійської преси:

Прем'єр-міністер Чіфлей буде допильновувати розпорядження, щоб певна кількість книжок, надісланих з Данії до Австралії, ніколи не була доручена адресатам, але була викуплена в митному уряді. В парляменті лідер опозиції мр. Гаррісон сказав, що купець книжок на авкціоні в Сіднеї оповів йому, що книжки надіслані Данським Інститутом для Департаменту Зовнішніх Справ були призначені для розподілу поміж різними культурними інституціями в Австралії.

Радимо всім тим, що збираються їхати до Австралії, щоб вважали за найціннішу валізку ту, в якій є українські книжки і витвори українського народнього мистецтва. Радимо всім взяти приклад з п. Антона Кусяка, який привіз до Австралії дві валізки книжок: одну своїх власних, другу зібрану у мешканців табору в Ашаффенбурзі. Зібрані книжки стали основою таборової бібліотеки в переходовому таборі Батарст. Коли треба було на міжнародній виставці створити український книжковий відділ, то завдяки п. Кусякові цей відділ був дуже гарно устаткований. Ми тут в Австралії почуваємо себе найбільш щасливими, коли, відпочиваючи після праці, читаємо добру українську книжку.

Ми незмірно вдячні Т. Пасічникові за його «Гордієнка», У. Самчукові за його «Волинь», «Молодість Василя Шеремети», Докії Гуменній за «Дітей Чумацького Шляху», І. Багряному за «Тигроловів», «Многогрішного й Сірка» і всім українським письменникам, що обдарували нас перлинами своєї літературної творчости. Всі вони дорогі нашому серцю.

Цією дорогою ми складаємо Їм щиру подяку. Завдяки Їм ми тут, в далекому чужому оточенні легше переносимо нашу розлуку з Рідним Краєм. Витворами Їх духа ми гартуємо свої національні почуття — зберігаємо свою українську душу на чужині.

Ми українські люди в Австралії щиро вітаємо українських письменників в усьому світі та бажаємо Їм побачити завершеним те велике Діло, для якого горять Їх серця й працюють Їх уми. Бо наші серця горять тією самою любов'ю й для тієї самої мети тяжко працюють на чужині наші руки.

Українські робітники в Австралії.

До наших Читачів в Бельгії!

Задовольняючи побажання наших Шановних Читачів, повідомляємо, що від 20. 2. 1949 ми обнизили ціну примірника „Неділі" в Бельгії до 3 бфр.

Передплата

на 1 місяць . . .	12 бфр.
на 3 місяці . . .	36 бфр.
на 1/2 року	72 бфр.
на 1 рік	144 бфр.

Передплату „Неділі" бельгійською валютою просимо пересилати на адресу нашого представника в Бельгії:

Msr. Savsiaty Jean 90 rue Wazon
LIEGE

Видавництво „Неділя"

Кому варто їхати до Бразілії

Лист Українського Допомогового Комітету у Бразілії

Український Допомоговий Комітет у Бразілії подає до відома:

Щодня до Українського Допомогового Комітету в Куритибі з різних кінців Европи від наших братів-скитальців надходять десятки листів з різними запитаннями і проханнями. В основному вони зводяться до чотирьох категорій: розшуки, прохання про допомогу матеріяльну, прохання на допомогу в'їзду до Бразілії і звертання по різні інформації щодо умовин життя в Бразілії.

1. УДК в Бразілії не відповідає на розшуки листовно, але натомість відразу передає їх до українського часопису «Хлібороб», де вони друкуються безкоштовно. Коли розшукуваний зголоситься, йому передається адреса того, хто шукає і на тім Комітет та Редакція вважає свої обов'язки виповненими. Відсутність всякої відповіді на розшуки означає, що розшукуваний не голоситься або не відписує.

2. Приватних пакунків та іншої матеріяльної допомоги приватним особам Комітет не має можливости приділити. Всі кошти, які надходили і надходять від наших жертводавців на допомогу скитальцям витрачаються на допомогу і перевіз тих транспортів українців, які вже приїхали до Бразілії.

3. Можливості в'їзду до Бразілії узалежнені виключно від урядових чинників, зглядно від закордонних представництв чи місій Бразілії, які компетентні дати дозвіл на такий в'їзд. Не робить цього також і Комітет.

4. Найбільше хвилює і цікавить людей питання бразілійського підсоння. Тут мусимо нагадати, що Бразілія такий величезний край, що охоплює на своєму обширі різні кліматичні смуги і в тих околицях влітку буває гаряче, але якоїсь смертельної небезпеки в тому для життя нема. Також в малярійні місцевості наші люди не зобов'язані їхати.

Найбільші можливості в Бразілії мають ремісники: кравці, шевці, годинникарі, фризьерки, різні кваліфіковані робітники промислу, як слюсарі, токарі, механіки тощо. Великий попит є також на служниць, кондиторів, мулярів і будівельних робітників. Добрі можливості мають висококваліфіковані інженерські сили. Бюрові сили, учителі та інші люди подібних професій дістати працю за фахом не мають жодних можливостей. Лікарські чи які інші дипломи не визнаються.

Рільникам жодних кредитів і земельних наділів не дають. Вони зобов'язані працювати в сільському господарстві, переважно на плянтаціях кави, бавовни, цукрової тростини, і не мають права на проживання в столицях провінцій. Деякий відсоток цих людей осів на провінціях по колоніях і вишукує середників життя на власну руку. В таких випадках праця на ріллі не є обов'язком. Зв'язані обов'язком праці є лишень ті, хто опинився на плянтаціях та підписав контракт праці.

Найтяжчим до вияснення є питання платень, бо платня залежить і від працедавця і від пильности та здібностей робітника, а також і від місцевости. Найвища платня є в Сан Павльо, але і рівень життя там дорожчий. В Куритибі платня нижча. Пересічний некваліфікований робітник дістає 3—3,5 крузейри на годину. На цю платню може вижити двоє людей. Кваліфіковані робітники дістають майже подвійно. Ще тяжче подати норми плати та заробітків на ріллі, бо там кожний робітник може завести власне господарство, яке дає без порівняння вищі прибутки, ніж праця на власника фацієнди. Але для цього треба мати працездатну родину.

Найбільші можливості мають рільники в Північній Парані, в околицях міста Льондрін. Це «молода» околиця з великими можливостями на майбутнє і з підсонням, що дозволяє збирати два урожаї на рік.

Для технічних і гірничих робітників найліпше приймати пропозиції на працю в самому Ріо, в провінціях Ріо Ґранде до Сул, Мінас Жераїс, Сан Павльо. В Парані і самій Куритибі з огляду на численні попередні транспорти вигляди на роботу гірші. Згадані ж вище околиці з огляду на клімат і на високий розвиток промисловости цілком відповідають вимогам нашого европейського робітника.

Найліпші можливості мають ті люди, які спроможні зорганізувати власні варстати праці, до чого тут нема жодних перешкод. Так само є можливості купити землю і будувати будинок, навіть на сплату за кілька років.

Окремо слід згадати, що на терені Бразілії існують виключно бразілійські школи. Діти, що вже вчилися по кілька років, навіть в европейських гімназіях, можуть бути найвище прийняті до 3-4 кляси народньої школи, без закінчення якої немислима тут дальша наука.

Тепер подаємо кілька практичних порад:

Насамперед, виїжджаючи з Европи, беріть з собою всі теплі речі до ковдр і перин включно, домашні речі, начиння і т. п., яке ще в доброму стані, інструменти і знаряддя праці, коли їх хто має, ні в якому разі не лишати. Це все тут дуже дороге, а уряд при перевозі потрібних приладів не робить жодних труднощів. З огляду на дорожнечу медикаментів, ті, хто розуміється, можуть взяти з собою домашню аптечку, але тільки в такому обсязі, який потрібний для власного вжитку.

Матерям, які мають маленьких дітей, треба доконечно запастися конденсованим і спорошкованим молоком та якимись крупами, бо на Острові Квітів діти не мають окремої кухні, а зміна клімату спричинює шлункові захворіння.

Радимо також дуже обачно поводитися з останньою допомогою ІРО, яка видається на острові Квітів в сумі 10 долярів (185 круз.) на особу, бо ті гроші часто бувають єдиним джерелом існування на протязі 1—2 місяців.

Пропозиції праці тут також носять своєрідний характер, і рідко коли, який дрібніший працедавець згори визначує платню. Звичайно, робітник стає на працю з найнижчим заробітком; посту-

Д-Р В. ҐАЛАН ВИБРАНИЙ ДО РАДИ ДИРЕКТОРІВ «КАРЕ»

З США повідомляють: «КАРЕ» — Кооператива Американських Пересилок до Европи, Інк., окремо через пресу повідомила про обрання д-ра Володимира Ґалана, екзекутивного директора Злученого Українського Американського Допомогового Комітету до своєї Ради Директорів, в якій д-р Ґалан був теж попереднього року. В повідомленні рівночасно подано деякі біографічні дані про д-ра Ґалана та ширші інформації про ЗУАДКомітет. Разом з повідомленням розіслано до преси матриці фотографії д-ра Ґалана.

пово з місяця на місяць працедавець платню підвищує. коли він задоволений робітником. Але буває і так, що вже по кількох днях праці господар відразу визначає добру оплату. Тому вимога наших робітників такої або такої плати відразу створює певний несмак. На це треба вважати.

Кожна українська група в транспорті мусить мати свого провідника для обліку українців і для зв'язку з Комітетом по приїзді на Острів Квітів. Натомість Комітет надішле свого зв'язкового з Ріо і дасть потрібні писемні поради.

За Президію УДК на Бразілію:
Прокіп Моркотун — голова.
Степан Плахтин — секретар.

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— 3-го квітня на острові Родосі підписано договір про перемир'я між Ізраелем і Трансйорданією.

— Бірманське урядове військо зайняло друге величиною місто в Бірмі Мандалай, що його захопили були повстанці.

— Кількість безробітних в США, що протягом чотирьох місяців збільшувалась, знизилась в березні на 54 000. Тепер в США є 3 167 000 безробітних.

— В квітні й наступних місяцях в американській зоні Німеччини відбудуться великі маневри американської окупаційної армії.

— Президент Трумен підписав закон про спорудження в США повітряної радарової запобіжної системи, що евентуально охопить більшу частину Північної Америки і буде здійснена в співпраці з Канадою.

— Президент Трумен прийняв демісію головнокомандувача американської тихоокеанської фльоти адмірала Клінтона.

— Згідно з заявою брітанських урядових чинників. брітанська торгівля з СССР та його сателітами буде дуже обмежена.

— Як заявили американські комуністи, вони надалі. подібно до східньоевропейських комуністів, боротимуться проти сіонізму.

— Від 1 квітня Нью-Фавндленд після 99-річного самостійного урядування став згідно з вислідами торішнього плебісциту провінцією Канади.

— Арабські країни вирішили підтримати на наступній генеральній сесії ОН пропозицію Бразілії скасувати постанову ОН 1946 р. про «ізоляцію» Еспанії.

— 30 березня в Сірії стався безкровний переворот. Парлямент розпущено і призначено нові вибори. В країні панує спокій.

— Згідно з ухвалою конференції СЕД'у в Карльсгорсті. з поліцистів совєтської зони Німеччини має бути утворений особливий загін для підмоги грецьким повстанцям.

— За повідомленням «Дейлі Телеграф». Тіто вирішив припинити підтримку грецьких повстанців.

— В Нью-Йорку почався страйк шоферів таксі. В Канаді страйкують портовики атлантійського узбережжя.

— У Відні біля «Стефансдому» три невідомі особи схопили добре одягненого перехожого середнього віку і відвезли його геть лімузином з совєтськими знаками.

— Останнім часом з совєтської зони Німеччини щомісяця прибувають 30 000 втікачів. з них 20 000 — до американської зони і 10 000 до брітанської.

— Польський уряд обвинувачує Францію в невдачі переговорів про репатріяцію з Франції польських робітників.

— 27 березня до Буенос-Айресу прибув з Европи пароплав «Генерал Лянґфіп». яким приїхали 804 ДП з Німеччини й Австрії.

— В Ґросберґу біля Реґенсбурґу стався вибух на складі зброї. Дві особи убиті і дві тяжко поранені.

— У Франції з 15 квітня скасовується раціонування продажу молока. масла й сиру. Раціонованими лишаються тільки цукор. кава. чоколяда й прованська олія.

— В Надахі (Японія) міною. що прибилась до надбережної. убито 51 чол., між ними 48 дітей. 115 осіб поранені.

Цікаві розважання світової преси

Де впадуть перші атомові бомби...

«Базлер Нахріхтен». з 15. 3. ц. р., подав повідомлення «Юнайтед Пресс» такого змісту:

«Як натякають міродатні американські військові особи. визначено вже 70 об'єктів у СССР як ціль для Б-36, з їх радіюсом діяння на 5 тисяч миль. для льоту туди й назад без приземлення. Американська повітряна зброя дала. поруч зі зазначенням дієспроможности цього «міжконтинентального бомбовика» генерального штабу США запевнення, що вона всилі обкидати атомовими. чи іншими спеціяльними бомбами. ці стратегічні пункти кожночасно з американського суходолу. без приземлювання.

Ці об'єкти мають бути вже зазначені на таємних мапах американських установ та віддалені менше ніж 4 000 миль від повітряних опірних пунктів на Лябрадорі та Алясці. Отже. для їх поворотного льоту мали б ці надбомбовики резерву в 1 000 миль. Здогадуються, що позначеними цілями. мабуть. будуть важні осередки російського тяжкого промислу. Як зазначують американські знавці. СССР не має і не матиме. правдоподібно. в ближчих роках відповідних засобів. щоб виявити своєчасно. чи навіть знищити Б-36, який виконує свої нападні льоти з підстратосфери».

Цей же часопис. з 17. 3. ц. р., подав дальші пояснення кореспондента «Ю. П.». п. Чарлза Кеудрі:

«Саме довівши льотом «Лакі Леді» без приземлювання навколо світу безмежну досяжність їх повітряної зброї. подають Злучені Держави сенсаційні повідомлення про дієспроможність бомбовика типу Б-36. Повітряні сили подали до відома Білого Дому. що Б-36 є всилі перевести бомбовий вантаж, ваги в 40 т., на віддаль понад 17 000 кілометрів, і цим самим досягти фактично кожну точку поверхні земної кулі. Літак Б-36 має покищо шість кольбових моторів. потужністю в 3 500 КС кожний, і має бути ще в найближчий час зміцнений чотирма ракетними апаратами для прискорення льоту. Тому. що він летить дуже високо, вважають його «недосяжним». В підстратосфері. де цей надбомбовик відбуває свої напади. повітря вже таке розріджене. що ракетні мисливські та бойові літаки сучасної контрукції не дорівнюють йому швидкістю та загальною дієспроможністю. До того ж потрібна ще далекосяжна й точна радарова система остороги. щоб могти викрити своєчасно наближення Б-36 з його нищівним вантажем бомб.

Тому знавці американської повітряної зброї заявляють, що Б-36 може проломити кожну звичайну систему оборони, та що витворення відповідних оборонних протизасобів вимагатиме щонайменше ще кілька років. Спроби з найкращими американськими ракетними мисливцями. які досягають ще на висоті 10 000 метрів. швидкість рівно тисячі кілометрів на годину. довели. що в засягу діяння Б-36 вони втрачають значно швидкість та що незначні площини їх крил не можуть втримувати їх льоту в розрідженій атмосфері. Незначне зосередження кисня на висоті 12 тисяч метрів погашує до того ж запальники їх відпорушних аґреґатів. які внаслідок зимна. що панує там. ледве чи можна ввести знову в рух.

На випадок війни в найближчих трьох-п'ятьох роках. Б-36. на думку американських знавців. буде непереможне. Але шеф штабу американської повітряної зброї. генерал Гот Ванденберґ. вже зазначив: «Тепер нашою головною проблемою є розвинути оборонну методу проти літаків типу Б-36».

Наскрізь оборонний характер цієї американської зброї виявляється вже з того що американці ані трохи не ховаються з нею. а одверто зазначають Кремлеві. що йому загрожує у випадку продовження дотеперішніх нападів на культурний світ.

Тіто схиляється до Заходу?

ВІДЕНЬ (.ПК). За повідомленням з Беоґраду добре поінформованих кореспондентів. є ознаки щораз більшої схильности Тіто до переговорів із західніми державами. Як висловився в своєму найближчому оточенні югославський провідник базою для таких переговорів могли б бути «бріонські» умови. В зв'язку з цим пригадують. що минулого року на островах Бріоні нібито мала відбутись зустріч представників Югославії і представників західніх держав. Найголовнішими з цих умов були: зречення Югославії від претенсій на Трієст і австрійські райони. проведення вільних виборів і деякі пункти стратегічного характеру. Натомість західні держави мали нібито віддати Югославії її золоті резерви. подати господарську допомогу і укласти договір про спільні заходи в разі збройного нападу.

БОЛГАРСЬКІ КОМУНІСТИ ГРИЗУТЬСЯ ЗА ВЛАДУ ПІСЛЯ ДІМІТРОВА

ЛОНДОН (ЮП). Як повідомляють з надійних джерел з Софії. погіршення здоров'я болгарського прем'єр-міністра й шефа лідера комуністичної партії Георґія Дімітрова викликало в комуністичній верхівці Болгарії запеклу боротьбу за місце його наступника. Становище ускладнюється тим. що міністер закордонних справ і заступник прем'єр-міністра Коларов. який стоїть на першому місці в комуністичній ієрархії після Дімітрова. зважаючи на свій вік (він на шість років старший за Дімітрова). не може бути претендентом на наступника Дімітрова. З молодої ґенерації болгарських комуністів останнім часом викристалізувався честолюбний «тріюмвірат», що складається з міністра внутрішніх справ Юґова. секретаря партії і міністра наук. мистецтва й культури Червенкова й голови державної контрольної комісії Чанкова. Ця трійка створила спільний фронт проти першого заступника міністер-президента Костова. що як безпосередній заступник Дімітрова має найбільше виглядів стати і його наступником. Проте під тиском «тріюмвірату» він наприкінці січня взяв відпустку. з якої досі ще не повернувся.

СОВЄТСЬКІ Й СХІДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКІ АМБАСАДОРИ ПОКИНУЛИ БЕОҐРАД

БЕОҐРАД (ЮП). Дипломатичні представники Совєтського Союзу й східньоевропейських «держав Комінформу», як тепер виявилось. покинули Беоґрад. Запити. звернені до амбасад СССР, Польщі. Чехо-Словаччини. Болгарії та Румунії. а також до угорського й албанського посольств. виявили. що всі шефи цих дипломатичних місій виїхали з Югославії вже кілька тижнів тому. На питання. коли ж вони повернуться. урядовці відповідали що це їм невідомо. В совєтській амбасаді взагалі відмовлялися давати в цій справі якісь довідки. А проте вдалося з'ясувати. що совєтський амбасадор Лаврентьєв вибув до Праги ще наприкінці січня. В дипломатичних колах з цього роблять той висновок. що Комінформ оголосив Югославії бойкот. подібний до того. який кілька років тому оголосили франківській Еспанії Об'єднані Нації. У зв'язку з новими змаганнями грецьких комуністів «звільнити» Македонію поінформовані кола бачать у від'їзді шефів дипломатичних місій ще одну ознаку посилення акції проти режиму маршала Тіто.

Жіночі батальйони в Польщі

Згідно з повідомленням варшавського радіо. в Польщі з наказу ради міністрів запроваджено підготовчий військовий вишкіл жінок і створюються жіночі батальйони для армії. фльоти та військової авіяції. Від 1 квітня всі жінки у віці від 15 до 45 років мали бути притягнені до цього вишколу. що має на меті підготувати їх до протиповітряної та протигазової оборони. а також навчити стріляти й провадити вуличні й партизанські бої. будувати укріплення і подавати санітарну допомогу. Щождо жіночих батальйонів. то до них вербуватимуть лише жінок-добровольців у віці 18—26 років. Реченець служби в цих батальйонах залежно від роду зброї становитиме 8—16 місяців. На інспектора жіночого війська призначено відому комуністичну польську письменницю (дружину совєтсько-українського письменника Корнійчука) Ванду Васілевську.

КИЇВСЬКЕ „ПОВОРОТНЕ КОЛО"

Чи швидко захопила б Европу совєтська армія?

Західньо-европейські. а почасти й американські. військові публіцисти досить одностайно висловлюють думку, що в разі збройного конфлікту між Сходом і Заходом Червона армія за кілька тижнів стоятиме на берегах Каналу і навіть пройде всю Західню Европу аж до Піренеїв. Чи правдива ця думка і чи витримує вона фактичну аналізу взаємовідношення сил? — питає з цього приводу газета «Швебіше Ляндесцайтунґ».

Марш на захід і перехід протягом короткого часу европейського континенту, — пише газета. — можливі лише при наявності дуже сильних моторизованих з'єднань. блискавичній несподіваності удару й бездоганній працездатності транспортової системи. Як вважають, у росіян є нині в східній зоні Німеччини щось з 14 дивізій і велика кількість літаків. Проте для виконання такого завдання цих сил ще замало. Їх треба було б збільшити., пославши додаткові сили з Совєтського Союзу. а це забрало б багато часу при недостатності й протяжності тилових шляхів сполучення в Росії. Взагалі транспортова проблема є для Совєтського Союзу ключовою. Тільки тоді. коли вона буде розв'язана. можна буде зважати на ймовірність совєтського наступу на захід. Не треба забувати. що після інвазії альянтських армій в Нормандії денну потребу в паливі для одної дивізії визначали в 700 тонн. що для забезпечення військової авіяції і моторизованих з'єднань був прокладений бензинопровід через Канал. а згодом паливо переганяли нафтопроводами аж до району на схід від Парижу і що. не зважаючи на все це. альянтам треба було більше півроку. щоб досягти Райну. Отже можна собі уявити. які велетенські труднощі мусить подолати совєтська армія і авіяція в справі налагодження транспорту. Крім того відомо. що добірні совєтські війська розміщені від Балтики на південь до району на захід від Києва в оборонній системі. З цього можна зробити висновок. що совєтська політика скерована не до наступу. а до оборони. В усякому разі небезпечно робити передчасні висновки з певно недослідженим ще фактів. Проте слід зауважити. що згадана оборонна система являє собою на захід від Києва стратегічне «поворотне коло» яке в міру потреби може бути повернене для наступу проти Румунії. Юґославії. Уґорщини, Чехо-Словаччини або й всього району Дунаю з Середземномор'ям як кінцевою метою.

Загальні сили Червоної армії визначаються в 200 дивізій, які проте розкидані на широких просторах Совєтського Союзу. Дані про сили російського військового летунства неоднозгідні. З кількісного погляду ці сили напевно більші ніж у західніх держав. проте ніхто за межами герметично закритого для всього світу Совєтського Союзу не знає, скільки в нього є модерних літаків першої бойової лінії. Відомо тільки. що в СССР розвивається виробництво турбінових ловецьких літаків а. як припускають. і бомбовиків (за американськими даними там є ціла ескадриля таких літаків). Крім того. Англія недавно постачила Совєтському Союзові певну кількість турбінових ловецьких літаків. Індустріяльний потенціял СССР лишається невідомим. Останнім часом на захід просочуються вістки. що совєтська військова авіяція має низку летовищ, розміщених від Пернав (Естляндія) через Даґе. Езель. Оденсгольм до Варнемюнде. Крім того на узбережжі Поморщини споруджено плятформи для стріляння фау-набоями. Тяжко сказати. чи мають ці плятформи на балтицькому узбережжі наступальне чи оборонне призначення (для прикриття північного флянгу загального російського фронту), бо стан розвитку в СССР фау-зброї лишається невідомим. Проте думку. що з допомогою атомових бомб Совєтський Союз можна поставити на коліна. часто заперечують. Надто великий. мовляв. простір. надто широко розкидані промислові. військові й політичні цілі нападу. Дуже сумнівно. щоб СССР мав оборонну зброю проти атомових бомб. хоч Вишинський якось і заявив що в них вже нібито знайдено засоби оборони проти всякої зброї (з натиском на «проти всякої»).

Лишається ще розглянути морські сили обох сторін. Сполучені Штати мають тепер найсильнішу в світі фльоту. особливо сильну своїми великими бойовими кораблями. літаконосцями. крейсерами й винищувачами. Частка. яку можуть приділити для об'єднаної західньої фльоти в разі війни між Сходом і Заходом решта держав північно-атлантійського пакту. також немала. Отже зрозуміло. що Совєтський Союз надає головної ваги розвиткові будівництва підводних човнів. Загальну кількість їх у нього визначають від 200 до 250, проте лише незначна частина їх має модерні повоєнні конструкції. Підводний човен, устаткований особливим приладом. що дає йому можливість майже необмежено оперувати під водою. західні держави вважають поважною загрозою всьому своєму судноплавству. В разі воєнного конфлікту між Сходом і Заходом Совєтський Союз без труднощів опанує судноплавством в усьому Балтицькому морі. але навряд чи виходами з нього через Каттеґат і Скаґеррак. В зв'язку з цим особливого стратегічного значення для морської війни набирають Ісляндія, Шпіцберґен і північна Норвегія, що панують на вихідних шляхах в Атлантику з Мурманська — одинокого порту північної Росії. який не замерзає (тим часом як Владивосток. являючи собою центральний стратегічний морський пункт для совєтських підводних човнів у Тихому океані. протягом кількох місяців в році буває бльокований крижинами). Наче щоб надолужити цю прогалину, росіяни придбали новий ланцюг опірних пунктів на Курильських островах, — островах. що немов палець показують на північно - американський континент. Крім того. Совєтський Союз може використати і порти Порт-Артур і Дайрен. що не замерзають. Зате американці. володіючи численними острівними пунктами в Тихому океані. займають в ньому проти росіян дуже сильні позиції.

Умови передплати „Неділі“

Німеччина, Бельгія Англія, США і Канада поодиноке число

0,40 *DM* 3 б.фр 6 пенсів 5 центів
місячно;
1,60 *DM* 12 б.фр 2,5 шилінґів 20 центів
чвертьрічно;
4,80 *DM* 36 б.фр 7,5 „ 60 центів
піврічно;
9,60 *DM* 72 б.фр 15 „ 1,2 доляра
річно;
19,20 *DM* 144 б.фр 30 „ 2,4 доляра

Закордоном передплату приймають наші представництва

1. АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers and Publishers (for „Nedila“) 49 Linden Gardens, London W2.

2. БЕЛЬГІЯ:

Msr. Zavziaty Jean, 90 rue Wazon, Liege

3. США:

Mr. Theophil Rudakewych, 811 N. Franklin Street, Philadelphia 23 Pa.

4. КАНАДА:

„KALYNA“ Booksellers and Publishers, 1576 Dupont Street Toronto 9./ Ont.

Висилаємо „Неділю“ також до Австралії, Бразілії, Голляндії, Данії, Еспанії, Італії, Індо-Китаю, Чіле, Венесуелі, Куби, Ірану, Туреччини, Єгипту, Тунісу і трьох зах. секторів Берліну.

Крім вплат закордонною валютою, евентуально приймаємо розрахунок за допомогою КЕР-пакетів та інших дозволених посилок.

Книгарням та кольпортерам приділяємо значну знижку. На замовлення часопис висилаємо летунською поштою.

У випадку зміни адреси, необхідно присилати одночасно з повідомленням про пе — 50 пф. (закордоном міжнародній поштовий купон) маніпуляційної оплати

Наша адреса:
Verlag „Nedila“ Aschaffenburg, Schweinheimer-Straße 50.

Видавництво „Неділя“

Українські грамофонні плити

Організований 1945 року в Рімінському (Італія) таборі полонених український чоловічий хор «Бурлака» під диригуванням Яреми Гордія разом із своїми групами бандуристів і танцюристів відбув на запрошення відділу суспільної опіки головної англійської квартири дуже успішне турне по Італії. Після переїзду до Англії хор давав далі концерти в різних місцевостях острова. Таких концертів відбув хор понад сто — в тому кілька разів виступав у Лондоні, перед мікрофонами радіовисильні «БіБіСі» та в телевізійній радіопередачі. З нагоди цих виступів Українська Книгарня й Видавництво при Союзі Українців В. Британії зафіксувала на грамофонних плитах у мистецькому виконанні хору «Бурлака» такі пісні: «Дзвони» і «Птичий хор» (ціна 10 шилінґів), «Закувала та сива зозуля» і «Страшний Суд» (10 ш.). «Сіно моє. сіно». «Ой, під вишнею». «Ой. лис до лисиці» у виконанні Я. Бабуняка (сольо-баритон) в супроводі бандуристів хору «Бурлака» (12/6 ш.). «Почаївська Божа Мати» та «Пречиста Божа Мати » (12/6 ш.). Ці платівки має на складі Українська Книгарня й Видавництво в Лондоні:

Bookselling and Publishing Dep. Association of Ukrainians in Gt. Britain — 49 Linden Gardens, Nottingg Hill Gatl, London, W 2, England.

Вона висилає їх бажаючим після заплати або в обмін на книжки.

Плити з українськими піснями у виконанні хору «Бурлака» мають успіх у чужинців що висловлюють своє захоплення українською піснею. Для прикладу подаємо голос одного англійця, що написав до Української Книгарні такого листа:

Дуже дякую за плиту з двома піснями про Богородицю. Я ніколи не чув нічого. що красою дорівнювалося б цим пісням. Я ніколи не уявляв. що людські голоси могли б досягти такої досконалости. і сами пісні своєю ніжністю й побожним духом надзвичайно зворушуючі.

Мені надзвичайно жаль. що країна такої чудової і глибокої християнської культури перебуває під ворожим. сатаністичним. безбожним та гнобительським пануванням.

Я глибоко вражений. що незважаючи на століття переслідувань. українці зберегли свою культуру і твердо пересвідчений. що вона має корінь в міцній вірі і відвічних вартостях. Я можу лише молитись шоб безмежна патріотична відданість всього Вашого сміливого народу була якнайскорше нагороджена волею.

Я просив би теж інформацій. чи видано якусь літургічну музику частини Богослужби чи молебня.

Прийміть запевнення моєї відданости

К. Й. Мортімер

Вояцтво в обороні Національної Ради

Резолюція після відчиту полковника Дацька

5 березня ц. р. на загальних зборах С. У. В. в Новому Ульмі. на яких крім членів організації було досить багато і не членів, полковник Дацько виголосив реферат на тему «Українська Національна Рада та завдання С. У. В». Після дискусії зібрані одноголосно ухвалили резолюцію. яку подаємо наприкінці.

По виготовленні резолюції визначені члени СУВ збирали підписи і коли зібрано в двох бльоках коло 200 підписів і передано до третього бльоку. (всіх бльоків п'ять) то поліція затримала члена С. У. В. п. Чернокозинського і забрала від нього резолюцію з підписами. Після цього обурюючого вчинку. Ново-Ульмівська поліція почала викликати людей. які підписали резолюцію. страшили їх. примушували підписувати якісь анкети вимагали від жінок. за яких з їх доручення підписали чоловіки. або навпаки. — шоб зізнали. що вони нічого не знають про резолюцію і нікого не уповноважували за себе підписувати. Коли делеґація звернулася з протестом до коменданта табору і зажадала від нього повернення резолюції. то комендат табору сказав. що віддав її на розгляд таборової Ради. яка постановила її сконфіскувати. Вчинок цей показує не лише на умови. які панують в таборі Нов. Ульм. але і вказують на те. який страх мають ті. які твердять, що їх є 70%, бо підписи показали б дійсний стан

ВЕЗОЛЮЦІЯ

Загальні збори Відділу С. У. В. в Новім Ульмі заслухавши реферат Полковника Дацька на тему У. Н. Рада і завдання С. У. В. ухвалили:

1. Тоді коли деякі політичні партії творять коаліцію з метою повалення УНРади. яка так тяжко була створена зусиллям наших найліпших патріотів. міцніше і активніше підтримуймо УНРаду як морально так і матеріяльно.
2. Ми вояки першої і другої світової війни. а також і громадяни табору Новий Ульм протестуємо проти нападів однієї політичної групи, яка всіма силами намагається повалити те. що тепер є найпотрібніше для нашої політичної еміґрації і поведінка цієї групи нічим не різниться від поведінки найбільшого нашого ворога Москви. яка також розпочала атаку на Українську Національну Раду.
3. Просити УНРаду. щоб заборонила своїм членам типу пана Кононенка об'їжджати табори з відчитами, метою яких є підірвати довір'я української еміґрації до УНРади.
4. Доручити Управі Відділу СУВ створити товариство прихильників УНРади.
5. Взяти активну участь в грошовій збірці на УНРаду.

Дальші пригоди пана Євтимовича

Пишуть нам з Нового Ульму:

Після довгої мовчанки. набравши нових сил та сповнений нових ідей. пан Євтимович пішов слідами своїх бандерівських надхненників Кононенка й Мироненка та виступив 19-го березня з доповіддю в українському таборі в Новому-Ульмі. У ній. як можна було сподіватися. заатакував УНРаду, намагаючися підірвати її авторитет в очах українського громадянства. Багато дісталося і нашій демократичній пресі. а особливо «Неділі». про яку говорив з піною на устах. Але п. Євтимович так, як і його бандерівський попередник Кононенко. не знайшов сприятливого ґрунту в Новому Ульмі Кононенко мав бодай те щастя. що його підтримали місцеві бандерівці. А Євтимович не знайшов такої підтримки в своїх бандерівських союзників бо вони в гетьманських справах незорієнтовані й незаінтересовані.

І так залишився темпераментний п. Євтимович на полі бою сам. Навіть його гнучкий язик який не перебирає в засобах і яким його власник орудує так майстерно. не зумів випровадити гетьманського фанатика з халепи. Під атаками й арґументами присутніх. з яких багато. на горе Євтимовича. знали його особисто з часів визвольних змагань і еміґрації в Празі й Німеччині, Євтимович то полотнів. то червонів. курив цигарку за цигаркою та щохвилини просив води... Вже було хотів зрейтерувати з залі. але слухачі не пустили... І мусів. горопаха пити чашу свого нехитрого горя до дна.

Під натиском дискутантів Євтимович мусів розкрити своє неславне минуле. При цій нагоді назвав себе кількакратно... дураком. Це єдине з цілої доповіді Євтимовича ствердження. яке не знайшло заперечення авдиторії. а. навпаки. її апльодисменти. М. ін. вояк УПА в своїй тверезій промові сказав. що доповідь Євтимовича аж ніяк не виховує нашу молодь.

Зрештою дискусія зірвала маску з бандеро-гетьманського альянсу та дала ясну картину його затій та деструктивної акції проти УНРади.

ВІД 10 до 2.000.000.000 ФРАНКІВ

Коли десь на зламі XIX і XX віків до Парижу. шукаючи кращої долі. прибув один еспанський юнак в кишенях у нього було заледве якихось 10 франків. Він довго бідував оселившись в біднядькому кварталі коло Монмартру. Маючи хист до малювання він потроху малював і був дуже задоволений. коли й йому пощастило вперше продати свої два малюнки якомусь шпалерникові за 20 су... Торік вони були продані на авкціоні за 1.300.000 франків як належні пензлеві всесвітньо відомого нині артиста-маляра Пабльо Пікассо Замість 10 франків у кишені він має тепер на поточному рахунку в паризькому банку круглу суму в два мільярди франків і є одним з найбагатших людей Франції. Цим завдячує виключно своєму талантові мистця.

Добрі вісті з французької зони

У місцевості Еґінґен (французька зона) проживає невеличка громада українців. Перевагу в адміністрації ІРО мають поляки, які тут ще посіли всі важливіші посади за часів УНРРА. Після приходу французів українці створили тут Тимчасовий Комітет під проводом п. Івана Худого. Працював також церковний хор під диригентурою п. Пеліха. Українське організоване життя поволі почало наладнуватися. Воно зазнало нового удару. коли почали їздити совєтські репатріяційні місії та насильно вивозити людей «на родіну». Тоді люди ховалися. де хто міг. Дехто перебіг до англійської зони. дехто пристав до польських таборів а найбільше людей подалися у глухі німецькі села й стали на працю в німецьких селян. Навесну 1947 року життя знову почало наладнуватися. Знову почав діяти Український Комітет. а в 1948 році зорганізовано Повітове Представництво Української Еміґрації. Воно підлягає Крайовому Представництву Української Еміґрації в Ванґені. Головою Пов. ПУЕ є тепер п. Лихо Михайло. який веде адміністративні справи., а перед французькою владою репрезентує клітину п. Романів Лев. Багато праці в організацію терену вклав п. Коцюмбас з Ванґену а передусім ред. Задорецький Михайло. Тепер ППУЕ в Еґінґені об'єднує понад 120 українців. Вони проявляють чим раз більшу активність. Багато з них читають «Неділю». складають датки на УНРаду. Минулого тижня вислано на Національну Раду 54 марки. Люди працюють здебільшого по фабриках. Дехто склав іспити на майстрів різних галузей ремесла. зокрема шевства. Один українець п. Гасай М. відкрив свою шевську майстерню.

Управа ППУЕ придбала домівку в бараках одного фабричного робітника. Тут кожного вечора сходяться люди. щоб почитати рідну пресу. книжку. заслухати доповіді. інформацій Управи. чи поділитися з друзями своїми думками. Зокрема цікавлять людей доповіді на історичні теми. бо багато нашої молоді не мало змоги навчитися рідної історії вдома. Крім того ведуться курси для неграмотних. Підготовляється плян праці й для нашого жіноцтва. Національний податок сплатили всі. Лави наші рідшають. бо люди виїжджають до різних країн. На могилах українців які спочивають на цвинтарі в Еґінґені буде на Зелені Свята поставлений пам'ятник, який фундували місцеві громадяни.

„Українська Рапсодія“ Анатоля Мірошника

Австралійські газети і далі поміщують фото українського піяніста Анатоля Мірошника.

Вони пишуть. що підприємець з Крайдони містер А. Г. Апельрот задумує підтримувати Мірошника до того часу. коли він не відбуде контракт у шпиталі «Згода» та не виступить із першим концертом у Сіднеї в 1949 році.

Диригент симфонічної оркестри в Сіднеї Євген Кузене каже про Мірошника, що він «український геній».

Міністер переселенчих справ Колвел відмовився — як відомо — звільнити Мірошника з праці бо він мусить відбути свій контракт. Мірошник має працювати ще 4 місяці як вартовий і прибиральник у шпиталі.

Містер Апельрот сказав. що гра Мірошника зробила на нього велетенське враження й він постановив допомогти йому здобути мистецьку кар'єру. Мірошник — сказав підприємець. — принесе Австралії славу своїм талантом. Асекурація забезпечить його майбутнє.

Мірошник поінформував журналістів. що він працює над першою своєю більшою композицією що називатиметься «Українська Рапсодія». Перший раз демонструватиме її на концерті в Сіднеї.

Допоможіть

Українському Вільному Університетові !

Від Ректорату Українського Вільного Університету та його Кураторії ми одержали такий заклик до українського громадянства:

Наша єдина, вільна від чужого українському духові ґніту висока школа, Український Вільний Університет, опинилась в дуже скрутному матеріяльному положенні Грошова Реформа, що її проведено в 1948 ропі на землях Західної Німеччини. позбавила велике число нашої студіюючої молоді можливости оплатити зачаті студії. Це відбилося теж на матеріяльних засобах Українського Вільного Університету, що його підставою удержання були саме вплачувані студентством оплати.

Чи маємо допустити до того, щоб єдиний в світі Український Вільний Університет закінчив після свого двадцятип'ятилітнього існування своє високе післаннитво, вишколювання української молоді в дусі гуманізму, християнського світогляду і демократії? Сотні української молоді, що завдяки існуванню Українського Вільного Університету мали змогу набувати і поглиблювати своє знання, були б втрачені для нашої ідеї виховати і вишколити ревних працівників для розбудови української нації і держави.

Не допустіть до того, щоб єдина наша святиня науки з такою світлою традицією перестала існувати на велику потіху ворогові. Пам'ятайте, що вашим святим обов'язком є піддержати її всіма силами! Хай наші діти і внуки не посоромляться своїх батьків!

Ставайте добродіями і мепенатами Українського Вільного Університету та допоможіть йому матеріяльно і надалі виконувати своє велике завдання поширювати і поглиблювати українську науку, вільну від рабства і фальшивого світогляду!

Грошові датки на вдержання Українського Вільного Університету слід складати на банкове конто 471 059, Bayerische Vereinsbank, Max Weber-Platz.

Ректор Українського Вільного Університету Проф. д-р Юрій Панейко —

Голова Кураторії У.В.У.: Єпископ д-р Іван Бучко, Апостольський Візитатор Українців Греко-католиків в Зах. Німеччині.

Список студентів, які покінчили свої студ'ї

дипломами й докторатами в брітанській зоні за час від 1945—1948 року.

БОНН, Університет:

1. Лишак Роман диплом лікаря 1947

ГАННОВЕР, Висока Ветеринарна Школа

1. Сілепький Яків дипл вет. лікаря 1946
2. Романович Роман „ „ 1946
3. Томашек Теодозій „ „ 1946
4. Борис Григорій „ „ 1947

Докторат ветеринарної медицини одержали:

1. Король Володимир (Канада) VI. 1946
2. Ґелета Ярослав VI. 1946
3. Пшик Василь VI. 1946
4. Барановський Євген VI 1946
5. Жегалович Маркіян XI. 1946
6. Вінярський Сергій XI. 1946
7. Шевчук Дмитро XI 1946
8. Помірко Володимир XI 1946
9. Наумик Франц XI. 1946
10. Курило Петро (Канада) V. 1947
11. Сілецький Яків (Канада) V 1947
12. Романович Роман XI. 1947
13. Борис Григорій (Австралія) XI. 1947
14. Томашек Теодозій XI. 1947
15. Яців Роман XI. 1947

ГАННОВЕР, Висока Технічна Школа:

Диплом інженера-машинобудівельника одержали:

1. Шарунович Антін дипл. інж.-маш. буд. 1947
2. Кривіцький Лев „ „ 1947

Диплом інженера-будівельника одержали:

1. Козів Мирослав дипл. інж буд. 1948
2. Сомчинський Валентин „ „ 1948

ҐЕТТІНҐЕН, Університет:

Закінчили свої студії дипломом:

1. Слюзар Ярослав дипл. лікаря 1947
2. Воробій Петро дипл. економії 1947
3. Шкудор Василь „ „ 1947
4. Романчукевич Т. дипл. лік дент. 1947
5. Цимбалістий Б дипл. псих. наук 1947
6. Пріцак О. дипл. орієнталістики 1947
7. Бичкович Ярослав дипл. лікаря 1947

Докторат медицини одержали:

1. Цегельський М. докт. медицини 1947
2. Воробій Петро „ економії 1948
3. Шкудор Василь „ „ 1948
4. Цимбалістий Богдан, псих наук 1948
5. Пріцак Омелян докт. орієнталіст 1948

„Комісія Допомоги Українському Студентству“

Акція „Неділі“ розгортається

Масово висилати

петиції в справі українських радіомовлень !

Акція «Неділі» в справі українських радіомовлень в американських, брітанських і канадських радіостанціях викликала загальне зацікавлення серед українського громадянства, а зокрема, що треба з приємністю підкреслити, серед української молоді. З усіх кінців Німеччини дістаємо прихильні, навіть

To:

British Broadcasting Corporation

LONDON W.C. 2

As an Ukrainian radio-hearer of the programme of the BCC, I beg you to introduce the broadcast in Ukrainian language into the programme of your transmissions.

Thousands and thousands of such Ukrainians as my person, who were forced to leave their home, escaping from the terror, and millions of Ukrainians behind the iron curtain will hear those broadcasts.

Please give us a possibility, to listen to the BBC in our native language.

Signature : ....

Adress : ....

ентузіястичні листи, з похвалами, порадами, критичними зауваженнями, різними новими проєктами, а всі вони мають на меті одно — розвинути й поглибити нашу акцію та вибороти право українській мові лунати в етері. Згідно з нашим пляном подаємо сьогодні текст звернення до брітанського радіо в Лондоні. Всі зацікавленні українські громадяни повинні:

1) Вирізати обведений рамкою текст листа англійською мовою (переклад тексту містимо далі).

2) Підписати звернення повним іменем, зазначивши свою адресу.

3) Покласти заповнену листівку в коверту і після написання на ньому адреси радіовисильні та наклеєння потрібного поштового значка, вкинути до поштової скриньки.

Сьогодні подаємо текст звернення до БіБіСі в Лондоні.

Адреса радіовисильні: **«British Broadcasting Corporation» — London W. C. 2.**

(Пам'ятайте, що звичайний лист до Англії коштує 30 пфеніґів, лист летунською поштою вимагає значка за 60 пф.)

Петиція до «БіБіСі» має в українському перекладі такий зміст:

До Радіостанції «БіБіСі», Лондон.

Як український радіослухач програми «БіБіСі», прошу Вас ввести до програми Ваших радіопересилань також авдиції українською мовою. Такі авдиції слухатимуть десятки тисяч таких українських еміґрантів як я, що мусіли, утікаючи від терору залишити батьківщину. Дайте нам змогу рідною мовою слухати «БіБіСі».

Підпис

Адреса

ЧЕРЧІЛ НЕ ВВАЖАЄ ВІЙНУ НЕМИНУЧОЮ

БОСТОН (Ройтер). Колишній брітанський прем'єр-міністер Вінстон Черчіл виступив у технічному інституті в Масачузеті (США) з промовою, в якій між іншим заявив: «Якщо ми, використовуючи всі допоміжні засоби модерної науки, неспроможні проте стати панами над загрозою голоду в світі, то всі ми в цьому винні». Однак лев'ячу частку цієї відповідальности мусять взяти на себе науковці. Поширення комунізму злютувало всі вільні нації так, як це досі не було можливим. «Ми не відчуваємо ніякої ворожости до російського народу і не хочемо позбавляти його прав і безпеки». Проте 14 осіб в Кремлі тримають сотні мільйонів людей під загрозою і змагають до панування над світом. Війна не є неминучою, — сказав Черчіл. — треба зберігати надії і терпіння, бо є низка сприятливих для нас чинників.

(АП). Бостонський технологічний інститут, в якому виступив із своєю останньою промовою Черчіл, відзначив його титулом «почесного лектора». Цим інститут, який ніколи не надавав комусь почесних титулів, вчинив щось незвичайне для нього.

— Не зважаючи на мирові переговори, що почались в Пейпіні, китайська урядова армія змушена була під тиском комуністів залишити важливий залізничий пункт Сіньян.

Кравченко виграв процес

Як повідомляє Ройтер з Парижу, росіянин Віктор Кравченко, автор книжки «Я вибрав свободу», виграв процес проти французького тижневика «Ле Летр Франсес», що почався 24 січня перед паризьким судом і в якому зізнавали 59 свідків. Комуністична ґазета має заплатити Кравченкові за 3 пункти образливих тверджень по 50 000 франків відшкодування. Часопис мусить далі оголосити вирок на першій сторінці і крім того заплатити кошти процесу, висоту яких досі ще не устійнено.

Невелика судова заля була вщерть повна, коли суддя Анрі Дуркгайм оголошував вирок. Суд визнав право Кравченка на повернення йому судових витрат, не визначивши проте їх суми (адвокат Кравченка Ізар визначає їх в 700 000—800 000 франків). Суддя навів такі підстави для визнання журналу «Ле Летр Франсес» винним: 1) статті «Ле Летр Франсес», в яких Кравченка названо «злочинцем і п'яницею», виявились наклепницькими. 2) Журнал не подав будь-яких достатніх доказів правдивости своїх тверджень про Кравченка. 3) Журнал не спромігся довести тотожности особи проблематичного американського журналіста «Сіма Томаса» з автором книжки згідно з твердженням в одній з своїх наклепницьких статтей. 4) Кравченко довів, що він «був здатний написати понад 60 сторінок» книжки. 5) Хоч Кравченко і антикомуніст, проте під час війни він був прихильником альянтів.

Кравченко здавався задоволеним вироком, хоч присуджена йому з обвинувачуваних сума становить лише невелику частку того відшкодування в 10 мільйонів франків, якого він домагався спочатку. Суд зажадав від «Ле Летр Франсес» опублікувати цей вирок на першій сторінці журналу. Обвинувачена сторона зараз же заявила свій протест проти вироку.

СПРАВА СОВЄТСЬКИХ АҐЕНТІВ?

Французька контррозвідка зацікавилася 15-го березня справою 22-літньої росіянки Наташі Воронської, що її поліція знайшла в непритомному стані побитою на шосе з Ніцеї до Канн. Воронська твердить, буцімто напасниками були аґенти таємної совєтської служби.

— В Москві відкрився 11-й конґрес совєтського Комсомолу, на який прибули й делеґати з Болгарії, Румунії, Польщі, Чехо-Словаччини, Албанії, Італії, Франції, Німеччини, Норвегії і Великобрітанії.

— Протягом квітня з західньої Німеччини до США, Австралії, Канади й Бразілії мають бути переселені 24 000 ДП.

— Вночі проти 20-го березня в таборі в Зеліґенштадті сталася велика пожежа, що цілком знищила бльок з театром і кінозалею і приміщенням п'яти родин.

— Біля Карльсруе заарештовано 3-х пачкарів, у яких знайдено 3000 долярів, 248 000 німецьких марок і кілька сотень швайцарських франків.

— Італійська поліція заарештувала студента Ґрільо, що готував атентат на прем'єр-міністра де-Ґаспері.

— Протягом останнього року в Східній Европі вбито, заарештовано або заслано 2 300 римо-католицьких священиків.

— Совєтський уряд закрив три свої консуляти в Ірані.

— Під час недавньої катастрофічної хуртовини в південних штатах США загинули 29 осіб і понад 150 поранені.

— В зв'язку з прибуттям до США Вінстона Черчіла в Нью-Йорку відбулась демонстрація протесту, в якій взяли участь понад 500 осіб.

— За даними ОН, населення земної кулі щодня зростає на 55 000 чоловіка, тим часом як харчові ресурси землі збільшуються в меншій пропорції.

ПАРАДА АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬК

ЮП повідомляє з Франкфурту: З нагоди Дня Американської Армії залоги американських військ в Німеччині влаштують в кількох великих містах урочисті паради. Генерал Клей і Гюбнер приймуть найбільшу дефіляду з участю панцерних з'єднань і моторизованої піхоти в Ґрафенвер. На летовищі в Фюрстенфельдбрюк знімуться стаціоновані там турбінові ловецькі машини і перелетять над парадою моторизованих з'єднань в Нюрнберзі. Метою тих найбільших від часу війни військових свят є показати, що американська окупаційна армія в Німеччині, яка давніше виконувала лише обов'язки поліційних частин для забезпеки ладу, сьогодні може похвалитися наймодернішою зброєю.

18-го березня 1949 у еміґраційнім таборі в Буцбаху помер на 70-му році життя

Проф.

Олександер Бойцун

б. член Національної Ради в Станиславові 1918/19 р.р., б. директор української ґімназії в Чорткові, діяльний член багатьох українських товариств і організацій, заслужений громадянин і педагог.

Похорон відбувся 21-го березня на цвинтарі в Ганав коло Франкфурту, де Покійний проживав останні три роки еміґрації.

В. Й. П.!

Preis 40 Pfennig Ціна 40 пфенігів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 17. квітня 1949. Nr. 171

Тернистий шлях

(У 70-ліття Пана Президента УНР)

8-го квітня ц. р. довершив своє 70-ліття президент Андрій Лівицький. З іменем А. М. Лівицького більш як 20 років зв'язується існування центру Української Народньої Республіки на чужині.

На підставі законів УНР з 1920 р., після відходу голови Директорії на його місце приходить голова уряду. Тому після трагічної смерти голови Директорії Симона Петлюри 1926 року до А. М. Лівицького, що був на чолі уряду УНР, перейшов тяжкий обов'язок: бути найвищим представником української державної справи з титулом заступника голови Директорії УНР.

А. М. Лівицький народився в селі Ліплявому на Лівобережній Україні (Полтавщина). З рідної хати А. М. Лівицького на березі Дніпра широкого видно було Правобічну височину, що її Шевченко назвав «Гори мої високії» і Тарасову Могилу. Чарівна природа цього наддніпрянського закутка та історично-поетичні пам'ятки перші формували патріотизм нащадка української козацької старшини: бо ж предки А. М. Лівицького були віддавна на урядах сотників Ліплявської сотні Війська Запорозького, про що свідчать універсали українських гетьманів 17 і 18 століть, збережені аж до революції 1917 р. в родинному архіві Лівицьких.

Середню освіту почав А. М. Лівицький у Прилуцькій гімназії на Полтавщині, а докінчив у Києві у славнозвісній колеґії ім. Павла Ґалаґана 1896 р. Український маґнат Григорій Ґалаґан заснував цю колеґію на спогад про свого передчасно померлого сина Павла. Як казали, цим він хотів відпокутувати страшний гріх свого предка полковника Гната Ґалаґана, що зрадою поміг Москві здобути Січ Запорозьку 1709 року. За статутом колеґії, до цієї школи приймали тільки учнів «южнорусскаго происхожденія». Учителями в колеґії були визначні педагоги українці: Павло Житецький, Єлисей Тритубів, Дудка Степович, Зіновій Архипович і ін. З колеґії Ґалаґана виходила молодь з українською національною свідомістю.

А. М. Лівицький записавшись на студії в Київському Університеті, зразу ж почав шукати між студентами «свідомих українців». Незабаром знайшов між київською молоддю Українську Соціял-демократичну Організацію, до якої належали: Леся Українка Євграф Кавун, Іван Стешенко, Михайло Кривинюк (зять Ольги Косач — Олени Пчілки), Черкаський (студент прав) медик Черняхівський (чоловік Людмили Старицької) і ін. А. М. Лівицький був також активним членом Студентської Громади, що її провідником був Дмитро Антонович, син відомого історика Володимира Антоновича.

За участь в Українській Соціял-демократичній Організації, що вела пропаґанду за волю України проти царської Росії, А. М. Лівицький був вперше заарештований 1897 року і мусів відбути призначену кару в київській в'язниці («аґітація за повалення існуючого ладу»). Це перше ув'язнення не охолодило революційного завзяття молодого студента, що запалився святим огнем ненависти до російського деспотизму. 1899 року за участь у революційному русі А. М. Лівицького царська поліція знову заарештувала и він мусів майже рік відбути кару в київській в'язниці. Але ця кара ані пізніше виключення з університету не зламали тільки ще загартували революційну енерґію А. М. Лівицького: 1900 року він став членом першої української масової політичної організації на Наддніпрянщині — Революційної Української Партії.

Революційна Українська Партія поставила в першій своїй програмовій брошурі «Самостійна Україна» завдання: боротися за державну незалежність і соборність українського народу від Карпат і до Кавказу. 1905 року РУП прийняла назву Українська Соціял-демократична Робітнича Партія. В цій організації витворилися кадри діячів Української Народньої Республіки за революції 1917 року: Симон Петлюра, Володимир Винниченко Микола Порш, Михайло Ткаченко, Дмитро Антонович, Валентин Садовський, Ісаак Мазепа, Борис Мартос і ін.

А. М. Лівицькому пощастило 1901 р. знову вступити до університету в Києві для продовження студій на правничому факультеті. Революційна Українська Партія вела свою працю між студентством і робітництвом. У Києві на чолі студентської організації стояв А. М. Лівицький, а його дружина Марія Лівицька вела освітню й політичну роботу між українським робітництвом Києва.

1903 року А. М. Лівицький закінчив науку в університеті й переїхав на Полтавщину. Його поставлено на чолі Вільної Громади РУП на Полтавщині. Вільна Громада провадила з Лубень, як центру, політично-організаційну роботу на 8 повітів Полтавщини. До РУП горнулося селянство, робітництво та інтеліґенція.

1905 року почалася перша російська революція. Царська поліція намагалася організувати жидівські погроми, щоб відвернути увагу мас від непорядків царського режиму. В Лубнях утворено організацію «Жидівська Самооборона». Цю форму леґальної організації використали українці, щоб дістати в свої руки зброю для боротьби проти царського режиму й для забезпечення порядку в місті й повіті. На чолі бойового відділу (300 осіб) поставлено А. М. Лівицького. Організація з честю виконала своє завдання і своєю рішучістю не дала темним силам виявити свої звірячі інстинкти.

Гарячі голови в Лубнях задумали були проголосити в грудні 1905 року »Лубенську Республіку« і пропонували А. М. Лівицькому стати на чолі. Він відмовився від цього як від справи неповажної. Але царська адміністрація, довідавшись про пляни, дала наказ заарештувати А. М. Лівицького. Йому удалося уникнути арешту (переховувався з дружиною й дочкою аж до 1907 року). Арешти, в'язниці, судові процеси закінчилися тільки в вересні 1910 року. А. М. Лівицькому заборонено жити в великих містах. Деякий час А. М. Лівицький був адвокатом у Каневі, а від 1913 був вибраний мировим суддею в Гелм'язові на Полтавщині.

З упадком царського режиму А. М. Лівицького вибрано на посаду повітового комісара в Золотоноші, а незабаром Комітет Громадських Організацій Полтавщини вибрав його губерніяльним комісаром на Полтавщину. В бурхливий час революції це було немале завдання забезпечити порядок і законність. А. М. Лівицький, спираючись на допомогу свідомого українського громадянства, міг аж до приходу «червоної ґвардії» з Росії, той порядок, хоч і з великим трудом, забезпечити. Влітку 1917 року на Всеукраїнському Селянському З'їзді А. М. Лівицького вибрали до Центрального Комітету Селянської Спілки. Члени цього Комітету були делеґовані до складу Української Центральної Ради. Селянська Спілка виключила впливи російських партій між селянством України: в цьому велика національна заслуга Селянської Спілки.

На Полтавщині А. М. Лівицький виявив багатосторонню адміністративну, громадську й політичну працю, як губерніяльний комісар, голова Повітової Земської Ради в Золотоноші та голова губерніяльної Земської Ради. В тих обставинах влада губерніяльного комісара спиралася як на активну бойову силу на невеликий відділ певного війська та організованих робітників (коло 60 осіб). Не раз довелося тоді А. М. Лівицькому перебувати в небезпеці для життя, але він лишався при виконуванні своїх обов'язків до останньої можливости. В цих обставинах його захопила большевицька окупація на Полтавщині (січень 1918). Це була неабияка небезпека, бо большевики хотіли «мати голову» губерніяльного комісара Центральної Ради. Але доля була тоді ласкава для А. М. Лівицького, і йому вдалося щасливо перебути совєтську окупацію й терор.

Після Берестейського миру 9-го лютого 1918 року влада Центральної Ради була відновлена на Україні. А. М. Лівицький зараз приступив до виконання обов'язків губерніяльного комісара Полтавщини. Після перевороту 29 квітня 1918 року влада Скоропадського усунула з посади А. М. Лівицького та його співробітників.

Російсько-поміщицька реакція, що запанувала на Україні за уряду Скоропадського була водою на млин комуністів: успіх большевицької пропаґанди серед українських народніх мас був тим більший, чим гостріше карали українських селян усякі ватаги гетьманської «державної варти» за те що наші хлібороби хотіли земельної реформи.

Російська реакція, що запанувала 1918 року під маскою Української Держави гетьмана Скоропадського, прямувала до повної ліквідації українського національного руху. Це добре бачили українські патріоти.

Бувши в Києві на посаді правного дорадника Українського Кооперативного Комітету в Києві, А. М. Лівицький взяв участь у підготові революції проти російської реакції й державної зради, що нею завершила гетьманщина своє безславне семимісячне панування: 14-го листопада 1918 року П. Скоропадський проголосив федерацію України з Росією для відновлення «Великої Росії». У відповідь на цей замах на ідею української самостійности Директорія Української Народньої Республіки оголосила повстання 15 листопада 1918 року. Передовим відділом української національної революції проти російських «единонеділимців» був славний полк галицьких Січових Стрільців у Білій Церкві під проводом Євгена Коновальця, Андрія Мельника, Федора Черника і ін.

А. М. Лівицький поспішив із Києва, що був в руках російських монархістів, на Полтавщину і відновив владу Української Народньої Республіки як губерніяльний комісар Полтавщини. Але перше довелося йому зорганізувати бойові відділи українського війська, щоб вигнати з Полтавщини російських білоґвардійців, єдиної підпори влади гетьмана Скоропадського.

Режим Скоропадського упав. Проте він лишив тяжку спадщину для відновленої УНРеспублики: українські народні маси пригноблені поміщицькою реакцією Скоропадського почали прислухатися до пропаґанди російських комуністів, мовляв, Директорія УНР хоче

Голова Української Народньої Республіки

Фото Олексієнко

8-го квітня 1949 року Андрій Миколайович Лівицький, Президент Української Народньої Республіки святкував 70-ліття з дня свого народження. Прем'єр екзильного уряду, члени Виконного Органу, посли Національної Ради, духовенство, генералітет і військові кола та представники культурних і громадських організацій від щирого серця привітали Голову Держави, бажаючи Йому Довгих Літ, а зокрема донести прапор УНР до Золотоверхого Києва. Увесь український Народ в поневоленій Батьківщині й на еміграції бачить в особі Пана Президента живий символ Української Державности і вірить, що недалекий той день, коли Українська Нація стане паном на вільній землі, в колі вільних, демократичних держав.

ІРО відповідає на питання читачів „Неділі"

47 000 ДП переселять в США ще до серпня

Мр. Еліот Шерк і мр. Кейлвер на пресконференції в Бад Кіссінґені

(Від окремого кореспондента «Неділі»). Остання (17) пресова конференція Відділу Інформації Головної Квартири ІРО в Бад-Кіссінґені принесла багато цікавого матеріялу, що стосується важливих життєвих проблем скитальців. На конференцію прибув **мр. Еліот М. Шерк** заступник шефа ДП-Комісії в Франкфурті, мр. Сквадріллі, що керує акцією переселення ДП в Німеччині до США на підставі закону про еміґрацію 205 тисяч скитальців. З містером Шерком прибув д-р Амброз Кейлвер представник Департаменту Освіти США та ще один урядовець. Мр. Шерк, це ділова, культурна й симпатична людина. Його суттєві й короткі інформації про найновіші події в ділянці переселення прийняли журналісти, яких зібралося понад 40, із задоволенням. Мр. Шерк у своєму слові розгорнув коротку картину минулого, що його довелося пережити скитальцям від початку існування таборів. Невеселі це спогади й тривожні дні, але їх вдалося перебути без надто великих втрат. Мр. Шерк особисто цікавився від самого початку долею переміщених людей і то не тільки справами їх переселення, але й всіма проблемами, що стосувалися цих жертв останньої війни. Він був у тісному контакті з Національними Комітетами окремих груп і пізнав їх потреби. Від самого початку існування проблеми ДП змагалися дві концепції її розв'язки. Перша, це репатріяція, друга — еміґрація. Після довгої і впертої боротьби перемогла, врешті, друга концепція, яка коштувала її репрезентантам багато праці та прикрости. Мр. Шерк заступав увесь час з повною рішучістю другу концепцію.

Від моменту, коли почав діяти переселенчий апарат, покликаний до життя на підставі закону-ДП про переселення, тобто від жовтня м. р. по 1 квітня ц. р. виїхало до США 13 000 людей. Це небагато, але треба взяти до уваги початкові трудноші поки весь складний апарат почав справно діяти. Тепер, коли зібраний уже досвід і коли переселенча машина набрала розгону, справа піде швидким темпом. У березні ц.р. виїхало 6 000 ДП, на квітень проєктується 9 000, на травень 10 000, на червень 12 000, а в липні плянується переселити 16 000 людей.

Найважливіші зміни, які трапилися в виконному розпорядженні про реалізацію ДП-закону й які йдуть на користь скитальців, це допущення до еміґрації в межах закону **к. членів німецького «Вермахту»**, яких досі цей закон виключав. Тепер не зважають на те, чи ці люди пішли до німецької армії добровільно, чи були покликані. Від переселення виключаються тільки ті члени німецької армії, які допустилися воєнних **злочинів.** Це стосується також членів армій інших народів, які боролися по боці держав осі проти альянтів. Причина допущення до переселенчої акції ДП к. членів армій, що боролися по боці держав осі лежить у тому, що з права еміґрації до США користають к. вояки німецької національности, отже було б курйозом виключи-

(Продовження на стор. 4-ій).

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

вернути владу поміщиків і «продалася закордонним капіталістам». Директорія УНР рішила скликати Трудовий Конґрес України. Головою Комісії для виборів до Трудового Конґресу призначено А. М. Лівицького. Свої завдання виконала Комісія під проводом А. М. Лівицького бездоганно: 23-то січня 1919 року зібрався Конґрес трудового народу в Києві і видав свої універсали про демократичний устрій України та про соборність українських земель. Трудовий Конґрес уповноважнив Директорію далі провадити державні справи України для оборони незалежности й соборности.

1919 рік був заповнений кривавими боями Української Армії та повстанців проти ворогів України: «білих» і «червоних» росіян та поляків. А. М. Лівицький був активним учасником цієї боротьби. 9-го квітня 1919 р. він прийняв уряд міністра юстиції і заступника прем'єра уряду УНР (Б. Мартоса) в Рівному. В серпні 1919 р. А. М. Лівицький виїхав з доручення уряду УНР із Кам'янця на Поділлі до Варшави на переговори з польським урядом про взаємовідносини обидвох держав. Польські політичні провідники сприяли тому, щоб фронт Української Армії проти Московщини упав: тоді вони сподівалися продиктувати свою волю Україні.

Кінець 1919 року приніс катастрофу для Української Армії, здесяткованої тифом. Незламні завзятці під проводом М. Омеляновича-Павленка, з наказу уряду УНР пішли в Зимовий Похід 6-го грудня 1919 року. Головний Отаман Симон Петлюра виїхав закордон. В цих обставинах почалися тяжкі переговори представників України з польським урядом.

Головний Отаман С. Петлюра, мавши надію на відновлення реґулярного фронту армії УНР проти большевицької Москви, дав згоду на підписання польсько-українського договору з 22-го квітня 1920 р. Цей договір визнав границю між УНР та Польщею над річкою Збручем та відступав для Польщі значну частину Волині й інших західньо-українських земель. Ці землі Польща вже тоді мала в своїх руках.

Від підписання Варшавського договору минуло майже 30 років. Польський уряд, підписавши договір 22 квітня 1920 року, не хотів виконати зобов'язання супроти України. В історії було не раз, що народ, мавши з усіх боків ворогів, змушений деколи зробити уступки слабшим сусідам, щоб побороти найсильнішого ворога. Так зробила Італія в 19 віці, відступивши Франції свої провінції Ніццу й Савою за поміч проти Австрії. Так зробив галицький уряд, що відмовився в 1918 р. вести війну з Румунією за Буковину, щоб усі сили послати проти дужчого ворога — Польщі. Симон Петлюра та А. Лівицький були того погляду, що коли вдасться забезпечити незалежну Україну над Дніпром, то раніше чи пізніше західньо-українські землі вернуться до Української Держави. Цю небезпеку для свого дрібного імперіялізму бачили польські політичні провідники: тому вони восени 1920 року пішли охоче на переговори з Москвою, щоб поділити українські землі між собою.

Історія другої світової війни показує, яка короткозора, навіть сліпа, була польська політика 1919-1920 років. У Варшаві не хотіли бачити страшної для всього світу большевицької сили, що росла в Москві й вірили в згоду і приязнь з Советською Росією. Розірвана Україна між Москвою й Варшавою — це свідок тяжких помилок польського уряду: страх Варшави перед будь-якою незалежною Україною примусив польських провідників помагати Москві душити український визвольний рух. Тому то теперішня трагедія польського народу, поневоленого Москвою — це в першу черту наслідок польської політики супроти України в 1919-1920 рр.

Польський уряд скасував Варшавський договір з 1920 року своїм трактатом з Москвою в Ризі 18 березня 1921 року Нікого з українців ні Варшавський, ні Ризький договори не зобов'язують і не можуть зобов'язувати. А. М. Лівицький це підтвердив у своїй промові на першій сесії Української Національної Ради в липні 1948 р. Тому дивно чути, коли деякі невідповідальні люди хочуть робити «політичний капітал» на неіснуючому перекресленому історією Варшавськім договорі. Особливо дивно це виглядає, коли та політична група, що ще й досі не зреклася «грамоти» П. Скоропадського з 14-го листопада 1918 р. про «федерацію» з Москвою, все ж пробує грати на струнах «соборности», згадуючи уневажнений Варшавський договір.

За другої світової війни А. М. Лівицькому довелося пережити тяжкі, небезпечні моменти. Але ніколи він не схиляв прапора незалежної України перед ворогом-гнобителем і не тратив надії на краще майбутнє українського народу. Шлях до волі А. М. Лівицький бачить не в «патріотичних» фразах, а в патріотичному ділі. Тому як провідник центру УНР А. М. Лівицький сприяв консолідації українських політичних сил у формі Національної Ради, у зв'язку з демократичною традицією незалежної, соборної Української Народньої Республіки. Цю традицію відповідно оцінила УНРада, що конституцією визнала для А. М. Лівицького титул президента.

Народ поневолений може виявляти свобідно свою політичну волю тільки на еміґрації. Вороги-гнобителі й деякі нерозважні «патріоти» глузують з «держави за кордоном». Але ми знаємо з історії, що політична еміґрація не раз верталася в рідний край і ставала на чолі держави: чех Масарик, поляк Пілсудський, росіянин Ленін — були еміґранти.

Президент А. М. Лівицький ще від 1920-го року не належав до ніякої політичної партії — він безпартійний. Він зостався вірний ідеї демократії, яку вважає за систему, що найбільше відповідає традиціям і вдачі нашого народу. Він, що пройшов партійно-політичну школу, цінить політичні партії як засіб до селекції й розвитку політичних здібностей і для виявлення політичної волі нації.

Майже 30 років перебуває А. М. Лівицький на еміґрації. І в найтяжчих обставинах він не тратив і не тратить бадьорого духа й віри в визволення України. Життя А. М. Лівицького йшло тернистим шляхом, але він не переставав уперто працювати й терпеливо переносив удари лихої долі і напади, часто над міру несправедливі, від чужих і своїх і все ж — не втратив рівноваги духа та вродженого оптимізму.

В цей день 8-го квітня всі українські патріоти-державники, яким дорога ідея України, зійшлися в одному бажанні: щоб милосердний Бог дав сили й здоров'я президентові УНР А. М. Лівицькому на дальшу плідну працю для української справи і дав йому дожити до повороту з «рік Вавилонських» на тихі води визволеного Рідного Краю — Самостійної Соборної Української Народньої Республіки.

Генерал Бредлей відповідає на советське брязкотіння зброєю

«Якщо Советському Союзові з очоленими ним демократичними силами, — писав недавно в ліцензійованій советською владою берлінський газеті «Теґліхе Рундшав» советський капітан Морозов, — всупереч всім змаганням до миру не вдасться запобігти новій світовій пожежі советська армія, переслідуючи імперіялістичних аґресорів, змушена буде вступити на територію західньо-европейських держав». «Червоний прапор на Брандебурзькій брамі, — сказано далі в статті, — мав би нагадувати новим паліям війни, що ще ніхто безкарно не нападав на Росію». Услід за цим бравурним виступом советського капітана орган советської армії «Червона Зірка», маскуючи воєнні готування СССР, намагається обвинуватити в них західніх альянтів. За твердженням газети Німеччина знов озброюється з допомогою британської та американської окупаційної влади. Під назвою «німецька партія» знов мовляв постав у західній Німеччині колишній «Сталевий шолом». «Щоб виховати німецьку молодь в демократичному дусі, — пише далі газета, — її вишколюють в спеціяльних таборах. Проте справді там вчать молодих людей кидати ручні ґранати, вправлятись в баґнетному бою та іншим подібним військовим вправам». А Поль Маркґраф, ставши в наполеонівську позу, витукував перед 8 000 поліцистів східнього Берліну: «На Берлін і на вас дивиться нині весь світ! Адже в Берліні найвиразніше дається в знаки боротьба між силами реакції і проґресу». Підспівував йому і віцепрезидент східньоберлінської поліції Леман. «Ми зобов'язуємось, — сказав він, — віддати всі свої сили боротьбі на боці Советського Союзу, якщо американські й англійські монокапіталісти нападуть на нього».

Немов відповіддю на ці істеричні вигуки й брязкотіння зброєю представників советської влади та її поплентачів прозвучали спокійні, але певні своєї сили слова шефа генерального штабу американської армії генерала Омара Бредлея, що згідно з повідомленням «Асошіейтед Прес» виступив 5 квітня на зібранні жидівських учасників війни. В своїй промові генерал Бредлей, якого міністерство закордонних справ просило прилюдно висловитись в питанні військової безпеки держав Атлантійської Унії, обстоював свою програму військового посилення Західньої Европи і впевнено заявив, що ця програма цілеспрямована на те, щоб зупинити нападника в Европі, не давши йому захопити весь континент. Як підкреслив генерал, дуже поширений погляд, ніби в разі війни советська армія може захопити всю Европу, яку вже пізніше США звільнятимуть контрнаступом і інвазією, не є слушним. «Американському народові, — сказав Бредлей, — повинно бути ясно, що ми не змогли б покладатися на своїх друзів у Західній Европі, якби в разі війни ми згідно з такою стратеґією покинули їх на поталу ворогові, обіцяючи звільнити їх пізніше». Північно-атлантійський пакт уможливлює оборону сильнішим новим світом старого, зупинивши ворога, що перейшов би десь свій кордон. Військова сила зосереджена тепер в США, майже за 5 000 кілометрів від серця Европи, проте вона сперта на крила бомбовиків і резерви.

Якби програма спільної оборони вільного світу не ґарантувала безпеки Західньої Европи, не можна було б сподіватися, що европейці були б готові ризикувати своїм життям заради спільної справи. Атлантійський пакт, — заявив Бредлей, — як документ миру звільняє держави-учасниці від страху, що якась нація, яка боронитиметься проти аґресора, буде покинута своїми друзями і змушена буде битись сама. Атлантійський пакт, — сказав генерал, — може виявитись ефективнішим за атомну бомбу. Як Західня Европа мусить зважати на Америку, якщо вона хоче жити далі, так і Сполучені Штати мусять зважати на Західню Европу, якщо вони бажають утримати своє становище. Хоч атлантійський пакт є політичним договором про спільну оборону, проте зрозуміло, що політика без відповідної сили подібна до закону без застосування. Треба підтримати не тільки волю західніх европейців до оборони, а й дати їм засоби для цієї оборони у вигляді танків, літаків, артилерії, ґарантувавши одержання їх на певно означений час. Інакше кожна загрожена аґресором нація може впасти у відчай, який для ворога вартий його 100 дивізій. Советські напади на атлантійський пакт генерал Бредлей назвав наклепницькою кампанією, порівнявши її з злісним завиванням шакалів, що їм не дають взяти здобич, на яку вони зазіхали.

У Вашінґтоні вже вживають підготовчих заходів до реалізації атлантійського пакту. Міністри закордонних справ держав Атлантійської Унії перед від'їздом до своїх країн візьмуть участь в переговорах про програму озброєння. Як повідомляє ББС, одним з безпосередніх наслідків атлантійського пакту буде тісніша взаємодія британської і американської фльот, зокрема їх спільні маневри, що мають відбутися за кілька тижнів в Атлантійському океані. Крім того в Ля-Манші й Біскайській затоці будуть проведені комбіновані фльотські маневри західньо-европейських держав.

Разом з тим, як повідомляє ЮП з Вашінґтону, вісім держав, що беруть участь в атлантійському пакті, вже звернулись до США з проханням негайно надати їм зброю, щоб забезпечити мир в демократичному світі. Італія, Данія та Норвеґія подали при цьому точні дані про свою потребу в гарматах, літаках та інших видах зброї. Виступаючи 8 квітня в Конґресі, міністер закордонних справ Ечісон вимагав від нього схвалити програму допомоги зброєю та військовими матеріялами державам Атлантійської Унії та деяким іншим, як от Греції і Туреччині. Аналогічну заяву Конґресові має зробити і президент Трумен, як він сказав про те на пресовій конференції.

«КОЛЕКТИВНА» ВТЕЧА СОВЄТСЬКОГО ТАНКОВОГО ШТАБУ

БЕРЛІН (ДЕНА). Командувач розміщеного в Єна-Лебштедті советського танкового полку полковник Брусін разом з усім своїм штабом втік до західньої Німеччини. Не зважаючи на вжиття для їх розшуку великої кількости військових поліцистів і посилену контролю шляхів в усій советській зоні, втікачів не затримано.

Васілій Соколовський
був австрійським старшиною ?

Европейська преса далі займається советськими персональними змінами в Берліні, шукаючи — ясна річ — за політичними причинами тих перемін. Варто згадати, що австрійські журналісти опублікували сенсаційну вістку про те, немов призначений тепер першим заступником міністра збройних сил СССР маршал Соколовський був колись поручником в одному австрійському полку артилерії і походить з Галичини. Коментатори великих газет добачують у залишенні Соколовським Берліну покликання його на допомогу маршалові Васілевському в роботі **над великим советським стратеґічним пляном.** Цей плян буде відповіддю Москви на Атлантійський Пакт. На Заході утривалюється погляд, що світла в Кремлівських вікнах не перестають горіти і що в Москві діє знов окремий комітет оборони, ліквідований після закінчення війни. Соколовського уважають досвідченим організатором холодної війни.

Наступник Соколовського ген. Чуйков матиме головним завданням розбудову советської армії в Німеччині, натомість політичні німецькі справи повністю вирішуватимуть в Москві. З тих причин росіяни відбудовують колишню свою амбасаду в Берліні. Ген. Чуйков підлягатиме советському амбасадорові, який відповідатиме перед Політбюром.

Швайцарські газети в своїх коментарях підкреслюють, що за часу перебування Васілія Даніловіча Соколовського в Берліні стосунки Москви з альянтами постійно погіршувалися. Генерал Васілій Івановіч Чуйков, перебуваючи комендантом в Тюрінґії, стояв в тіні свого шефа штабу Смірнова та генерала Колісниченко, що ділилися там повнотою адміністраційно - політичної влади. Швайцарська преса пригадує рішучий намір Москви відповісти на створення альянтами західньо-німецького уряду призначенням слухняного їй власного уряду в східній зоні. Вже кілька місяців в советській комендатурі в Карльсгорсті біля Берліну окремий російський амбасадор Семьонов очікує на цей момент. В його особі альянти і німецькі комуністи бачать майбутнього амбасадора Москви, що керуватиме німецьким урядом. Ніяких більших політичних змін не треба сподіватися. Правда, кажуть, що шеф штабу Чуйкова, полковник Тюльпанов, який заступає в Німеччині комуністичну партію, плянує поставити советську зону на рівень сателітських держав східнього бльоку. На цьому тлі мало дійти навіть до поважніших розбіжностей між Тюльпановим і Семьоновим. Сподіваються, що Соколовський, перебуваючи в Москві, впливатиме на проведення концепції централізованої східньонімецької держави, яку мали б проклямувати ще раніше, ніж буде проголошений німецький уряд на заході. Підтверджується далі вістка, що дотеперішній советський комендант Берліну генерал Котіков, який мав опінію приступної людини, буде замінений своїм дотеперішнім заступником полковником Єлізаровим, а цей при кожній нагоді підкреслює ворожість до альянтів.

ГОЛОДНІ ДІТИ З СОВЄТСЬКОЇ ЗОНИ ЖЕБРАЮТЬ НА АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗОНІ

ФРАНКФУРТ (АП). За повідомленням радника в справах суспільної опіки при американському військовому управлінні в Гессені містера Гача, дедалі більше голодних німецьких дітей переходять з советської зони через кордон, щоб випрохувати на американській зоні харчі. Вони проникають вглиб американської зони на відстань до 24 кілометрів. На поставлені їм питання діти відповідали, що їх послали батьки.

— 8 підсудних в юґославському процесі «шпигунів Комінформу» засуджено до ув'язнення від 7 до 9 років.

Всі домагаймося
радіопересилань українською мовою !

Потрібний текст петиції до Лондону й Нью-Йорку та подробиці нашої акції знайдете на восьмій сторінці

Утеча літаком з Польщі

Як повідомляє польська преса, на шведському острові Ґотлянд осів легкий польський бомбовоз з двома людьми залоги: поручником і підстаршиною. Машина советського типу зазнала легкої аварії. П'ять кулеметів літака були наладовані гострою муніцією. Польський поручник визнав себе перед представниками шведської влади політичним втікачем і просив права азилю, підстаршина домагався повороту до Польщі.

Найвищий Громадський Суд

взиває Вас явитися на розправу 14-го квітня 1949 р. ...

6-го квітня ц. р. пошта доручила видавцеві «Неділі» порученого листа з печаткою ЦПУЕ і Найвищого Громадського Суду. В листі був виклик ред. Которовичеві на судову розправу 14-го квітня. Цей характеристичний документ містимо в репродукції; містимо з надією, що він дасть змогу майбутньому історикові української еміграції й зокрема української преси задуматися над певними явищами, що ділялися між українським громадянством року Божого 1949. До виклику Найвищий Громадський Суд долучив відпис скарги п. Ів. Вовчука. Позовник п. Іван Вовчук повторює в цій скарзі закиди, відомі вже з опублікованого ним в 3 українських часописах відкритого листа. Нарікаючи на те, що ред. Которович назвав його «правою рукою» Бандери, позовник заявляє: «Такими поступованнями редактор допомагає агентам Кремля в разі потреби винищувати, фізично ліквідувати українських людей. Обвинувачую ред Которовича за подачу в руки советської поліції для переслідування і репресій моїх рідних та за подачу матеріялів в руки агентів СССР, які діють тут, за переслідування мене». Далі п. Вовчук звинувачує редактора «Неділі» за «клевету й зневаження родинної чести», що він добачив у реченні: «Вже на еміграції проф. Вовчук вдруге одружився з галичанкою». Пан Вовчук просить Найвищий Громадський Суд: а) «зобов'язати п. Которовича відкликати через всі українські органи клевету в усій українській еміграційній пресі». б) «примусити п. Которовича спростувати свої клеветницькі писання перед американськими еміграційними урядовими чинниками та перед ДП пресою». в) **«присудити п. Вовчукові 2 000 ДМ.** Цю суму, — пише п. Вовчук, — вношу на хворих науковців через СХС». Позивач просить покликати 4 свідків, а на суд допустити представників преси й громадянства.

Заява редактора Которовича

На запитання Редакції, як думає реагувати на виклик Найвищого Громадського Суду ред. Которович відповів:

«В діяльності Найвищого Громадського Суду є лише одно гідне уваги, а саме: темпо, з яким ця інституція взялася за справу п. Івана Вовчука. Якщо не помиляюся, справа нападу на редакцію «Нашого Життя» тягнулася щось 3 роки і Найвищий Суд не вирішив її до сьогодні. Натомість скарга п. Вовчука знайшла «блискучу» полагоду. На визначену мені розправу не можу піти, хоч би з тієї причини, щоб не осмішувати... Найвищий Громадський Суд. Ніякий бо суд у світі (крім советського) не може засудити редактора газети за поміщення фото особи, що явно-славно дає себе вибрати на високий пост у визнаній владою аполітичній громадській інституції, ані за інформацію про те, що дана особа одружилася з тією чи іншою жінкою. Американці висміяли б таку скаргу. Основним правом журналіста в демократичному ладі є користати з права інформації й критики. Згідно з законопроєктом нового пресового закону для Баварії навіть представникам влади вільно подавати інформації пресі. 10 стаття цього законопроєкту говорить: «відповідальний редактор і видавець газети або часопису має обов'язок на домагання безпосередньо заторкненої особи або влади до фактів, поданих його газетою, подати її спростування. Воно мусить стосуватись заквестіонованих місць, **обмежуватися фактичними даними** й не може мати карального змісту. Редактор має право домагатися урядового ствердження підпису даної особи. Друк спростування не може переходити розміру дотичного тексту. Спростування має бути безкоштовне, а коли воно переходить межі окресленого розміру, редактор має право домагатися перед надрукуванням його оплати».

Згідно з духом того закону — сказав далі ред. Которович — я помістив відвертий лист п. Вовчука в «Неділі» «ін екстенсо», хоч він мав багато зайвого і образливого змісту і я за це не домагався від п. Вовчука ніякої заплати. Мушу тут ствердити, що п. Вовчук, не чекаючи на те, чи «Неділя» помістить його спростування та не чекаючи на свій власний суд, надрукував свого «відкритого листа» в часописах «Українські Вісті» й «Час». Тому що в відкритому листі, як і в скарзі пан Вовчук виразно злобно називає мене комуністичним агентом, я маю підставу подати його до суду за образу моєї чести. Заявляю: якщо п. Іван Вовчук не зрезиґнує з своєї скарги, я вимагатиму від нього, як ліцензіят визнаний американською владою, перед відповідним американським судом за образу мене в двох часописах названням советським агентом **4 000 ДМ** на відповідну громадську ціль.

«Українські Вісті», навіть не чекаючи моєї реакції, помістили полемічні зауваження на адресу п. Вовчука, а в них подали таку характеристику інституції, яка себе називає Найвищим Громадським Судом української еміграції:

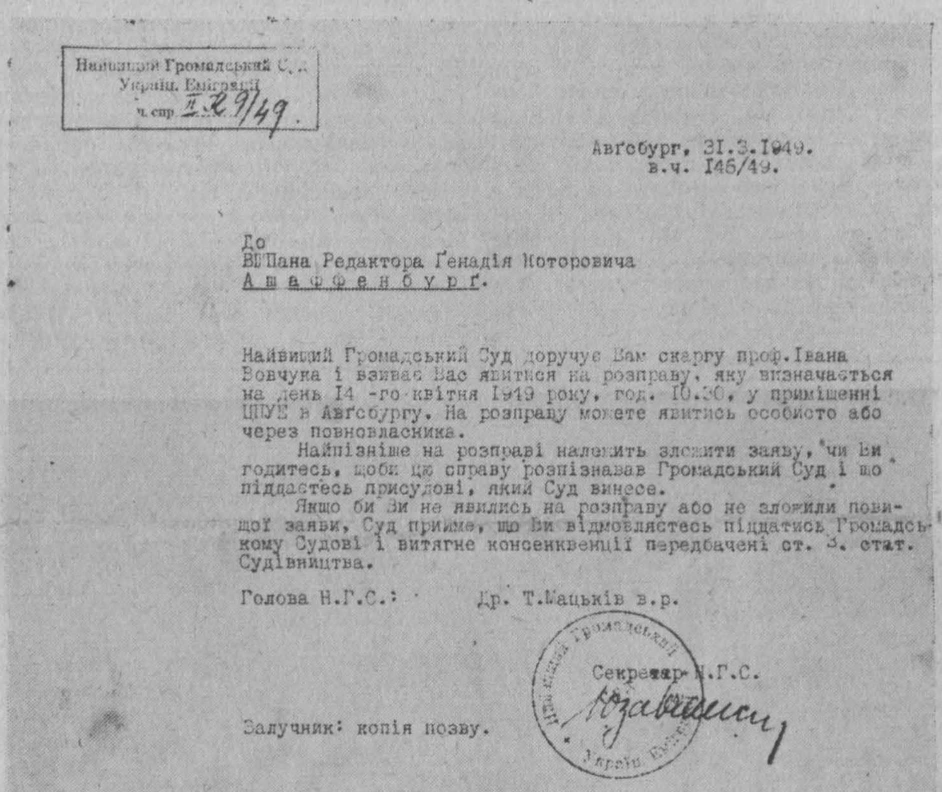

Найвищий Громадський Суд
Україн. Еміграції
ч. спр. II Ж 9/49

Авґсбурґ, 31.3.1949.
в.ч. 146/49.

До
ВП Пана Редактора Ґенадія Которовича
А ш а ф ф е н б у р ґ.

Найвищий Громадський Суд доручує Вам скаргу проф. Івана Вовчука і взиває Вас явитися на розправу, яку визначається на день 14 -го квітня 1949 року, год. 10.30, у приміщенні ЦПУЕ в Авґсбурґу. На розправу можете явитись особисто або через повновласника.

Найпізніше на розправі належить зложити заяву, чи Ви годитесь, щоби цю справу розпізнавав Громадський Суд і що піддастесь присудові, який Суд винесе.

Якщо би Ви не явились на розправу або не зложили повищої заяви, Суд прийме, що Ви відмовляєтесь піддатись Громадському Судові і витягне консеквенції передбачені ст. 3. стат. Судівництва.

Голова Н.Г.С.: Др. Т.Мацьків в.р.

Секретар Н.Г.С.

Залучник: копія позву.

«А тепер Ви, п. Вовчук, кличете п. Которовича до суду. До якого, пане Вовчук? До неіснуючого, бо з хвилиною, як той Найвищий Суд став, навіть не прикритою, лише бандерівською експозитурою — рішення того суду будуть правомочні лише для членів бандерівської організації. Ви персонально найбільше попрацювали, щоб зліквідувати той Найвищий Суд, а тепер його шукаєте?»

Не висловлюючи ставлення до цього пасусу Редакції «Українських Вістей», якого слушність поділяє, мабуть, велика частина української еміграції, підкреслюю, що наші «рахунки» з паном Вовчуком уважаю вирівняними, при чому зрозуміло, застерігаю за собою право публіцистичної реакції на його сміливі закиди та твердження. Вкінці мушу додати, що закиди, поставлені мені паном Вовчуком, немов я працюю в інтересах советської поліції дали вже конкретні наслідки в формі окремої акції, веденої однодумцями п. Вовчука проти «Неділі», яку вони, несвідомо або свідомо діючи за інструкціями комінформу, намагаються схарактеризувати «комуністичним» часописом.

Свобода преси є одним з найбільших привілеїв демократичного ладу і я в своїй журналістичній праці практично оборонятиму ту засаду аж до останніх меж, навіть коли б не лише Найвищий Громадський Суд, але й цілий леґіон СБ всіх ґатунків мене залякували або тероризували».

Молодь з Великої України відповідає Іванові Вовчукові

„ТІЛЬКИ НКВД

може закрити антибольшевицьку „Неділю“ . . .“

В часописі «Неділя» (№ 169) ми мали можливість прочитати «Відкритого листа...» (більше виграв би І. Вовчук, якби він його закрив) Ів. Вовчука — теперішнього заступника «найдемократичнішого» ЦПУЕ. Багато на білому світі є «відкритих листів», а ще більше закритих — кого можна цим колись десь здивувати. Але довгий та ще й «Відкритий лист...» Ів. Вовчука нас не тільки здивував, але, правду кажучи, дуже приголомшив, і ми, добре обміркувавши цю, як радо висловлюється Ів. Вовчук, «сенсаційно-провокаційну статтю», вирішили й собі взяти голос в пресі, хоч в журналістичному світі ми невідомі, і перо наше не має публіцистичної гостроти.

Ів. Вовчук у зверненні до ред. Которовича пише: «відкиньмо патріотичні фрази, якими часто любимо прикриватися, і говорімо просто». Отже він думає, що і всі так, як він люблять «прикриватися патріотичними фразами», і тому про це говорить без жадного сорому. Заступник ЦПУЕ (о, Боже мій ще ж тільки місяць на цьому посту, а що ж буде дальше?!), погрожуючи вже голосить: «Хто вам дав право... вміщувати в згаданому вище числі... статтю з подвійним прізвищем?» А хто, пане Вовчук, Вам дав право в корені порушувати принципи демократії під час перевиборів ЦПУЕ, хіба Ви не знаєте скільки кращих людей України гине в Сибірських таборах НКВД за демократичні права. Мабуть, Вас це зовсім не обходить, бо ви так безжалісно ставитесь до голосу незалежної думки на еміграції.

Про демократію «всевладний» Вовчук не хоче чути, він продовжує свого листа такими словами: «Ви поставили (тобто, ред. Которович — прим. наша) собі завдання подати сиґнали туди, звідки я і тисячі інших вийшли, залишивши там рідних, близьких і дорогих. А для більшої переконливости і точности сиґналізації, щоб полегшити роботу «отим очам і вухам государевим» навели один випадок з моєї праці». Не можна, гріх, пане Вовчук, у своєму приватному листі грати на почуттях, і так розчулених скитальців. Вони самі знають чого вони на скитальщині, і кого вони там залишили. Рідних і знайомих самі згадують без ваших натяків. Яке ви мали право запевняти українське суспільство що ред. Которович не залишив в СССР рідних і знайомих? Яка розвідка Вам дала такі конкретні інформації? Яке Ви маєте право обвинувачувати ред. Которовича в його роботі на користь НКВД, кому це потрібно, як не тому ж бандитському НКВД, що ставить першим своїм завданням повалити, розбити еміґраційну українську пресу, щоб залишити скитальців без рідного слова. Пригадайте, пане Вовк, свою участь в поваленні «Укр. Трибуни». На чий млин ви лили воду, хто в першу черґу був зацікавлений, щоб гостро антибольшевицький часопис «У. Т.» був завалений? Що сталося з «Нашим Життям»?

Кожна демократична преса має право писати про життя і працю громадсько-політичних осіб, щоб громадяни знали з ким вони мають справу, а чому ж «Неділя» не має права цими привілеями користуватися? Тільки НКВД може закрити антибольшевицьку «Неділю», але і НКВД не в силі цього зробити, бо часопис виходить в американській окупаційній зоні.

Та найбільше нас здивував пан Вовчук тим місцем свого листа, де він виявляє свої незаперечні симпатії до УРДП. Він навіть не в силі був написати свого листа, щоб не сказати цього громадянству. Він пише, що в УССР «було і є не мало таких... які з партійними квитками не переставали працювати і служити своєму народові, Вони, оті чесні, ідейні українці, хоч і з партійними квитками, не відступали від свого народу а служили йому, працювали для нього». Ів. Багряний під словами Ів. Вовчука підводить риску: «можливість же визначитися є лише одна — під еґідою КП(б)У і комсомолом» («Наші позиції» ч. 1). А коли так, продовжує Ів. Багряний, то з ними треба мати «ідейно-політичний контакт». З ким питаємо? З тими, що носять в кишенях «партійні квитки?» Будь же вони три і один раз прокляті, щоб ми, наддніпрянці, шукали з ними «ідейно-політичного контакту». Ті українці, що носили і носять «партійні квитки» компартії здіймали і тепер здіймають з нещасного червоного раба-колхозника останню шкіру, «латану свитину з каліки здіймають». Від україножерів Корнійчука, Мануїльського, Гричухи чи від кого Ви чекаєте «служіння своєму народові»? Протверезімось! Ми не чекаємо і не чекали, і можете нас всіх наддніпрянців за це притягнути до «Найвищого суду» ЦПУЕ. Ми на суді перед усім світом скажемо, що таке робота комуніста. Але пане Вовчук, якщо вони на вашу думку такі добрі люди, то чому ж тоді Ви на ред. Которовича гніваєтеся, що він десь чи колись хотів назвати Вас комуністом. Хіба Скрипник, Любченко, Хвильовий не були комуністами?

Тільки Корнійчук може сказати, що комуністи «служать своєму народові, не відстають від народу...». В тім то й горе, що вони не відстають, якби вони відчепилися, то й народові полегшало б. Ми знаємо скільки треба сусідів відіслати в пазурі НКВД, щоб отримати партійний квиток. Та хіба в комуністичну партію приймають патріотів українського народу?

«Неділя» писала, що ви одружилися з галичанкою. Ну і слава Богу, пане Вовчук, хай Вам Бог пошле торбу щастя в сімейному житті. А хіба галичанка не українка, чому ж Ви так не долюблюєте це гарне слово — я ніяк не в силі зрозуміти. Думаємо, що ред. Которович ніколи не сподівався, щоб Ви його за це слово в редаґованій ним газеті тягнули аж до «Найвищого суду». Пригадаймо прекрасну пісню «Зажурились галичанки та й на тую зміну». Ви можете й на цю пісню образитися, але наше народне наддніпрянське прислів'я каже, що «з пісні слова не викинеш». Не ображайтеся, пане Вовчук, бо наше політичне життя і так має багато смішних сторін, а ви їх робите просто карикатурно-смішними.

Ви, пане Вовчук, пишете, що хочете «огорнути себе і всіх людей з наддніпрянською ідеологією». Ми про це давно знаємо. Просимо не турбуватися про людей «з наддніпрянською ідеологією», вони самі себе оборонять від «найдемократичнішого ЦПУЕ».

Краще допоможіть, скажім, журналістові Л. Орлигорі зосередити всі сили на підготовку до суду з російським «Посевом».

Насувається нам цікаве порівняння: На паризькому процесі В. Кравченка, Лев Орлигора детально висвітлив голод на Україні, розкуркулення, викрив забріханість сов. преси, а також докладно розпізнав, що В. Кравченко потонув у болоті російсько-імперіялістичної еміґрації. Приїхавши з Парижу, Лев Орлигора починає притягати до судової відповідальности «Посев», за фальшування його свідчень виголошених на процесі.

Лев Орлигора виступав на процесі під справжнім прізвищем і конкретно вказав місце свого народження. А він же також має рідних, дорогих і знайомих за залізною заслоною. На процесі фотографували Орлигору та інших свідків ДП советські аґенти ТАСС'у і взагалі всі ті фоторепортери всього світу, що були присутні на процесі. Свідки знали, що вони перебувають в демократичному Парижі, і тому не мали права сказати: «хто Вам це дозволив робити?!».

А Іван Вовчук «прикриваючись зовнішніми (як він сам пише) патріотичними фразами» тільки ходить у плащі революціонера, і цей плащик він необережно скинув у свойому «відкритому листі». Він оскаржує ред. Которовича за те, що він помістив у часописі його фото. А чому пан Мудрий не протестує, чому пан Ветухів не протестує, що «Пу-Гу» помістили його та інших фотографії? Ні пане Вовчук, це вже, як Ви самі пишете є «...система Вашої роботи»: з невинного робити винуватого, як би тільки тягнути до «Найвищого... суду».

Та ж, здається, слухачі, не забули, що сам Ів. Вовчук у своїх доповідях згадував, що про його діяльність знають большевики і ми в це віримо. Чому ж тоді Ви рішили робити притягнення до «Найвищого суду» за, як ви пишете, «наклепи, клевету і образу чести». Слово «клевету» ми не в силі зрозуміти. Невже цю російську «клевету» тяжко замінити чимсь порядніщим, кориснішим для себе і інших, наприклад, існує добре слово «неправда».

«Відкритий лист...» Ів. Вовчука — це тільки перша ластівка, з якою майбутній голова ЦПУЕ Вовчук, як згадували «У. В.», хоче зв'язати руки ред. Которовичу, і по-«демократичному» заборонити йому «пісать і рісавать». Майбутнє хай буде нашим свідком.

Тарас Богун
з групою української молоді.

Найвищий Громадський Суд

взиває Вас явитися на розправу 14-го квітня 1949 р. ...

6-го квітня ц. р. пошта доручила видавцеві «Неділі» порученого листа з печаткою ЦПУЕ і Найвищого Громадського Суду. В листі був виклик ред. Которовичеві на судову розправу 14-го квітня. Цей характеристичний документ містимо в репродукції; містимо з надією, що він дасть змогу майбутньому історикові української еміґрації й зокрема української преси задуматися над певними явищами, що ділялися між українським громадянством року Божого 1949. До виклику Найвищий Громадський Суд долучив відпис скарги п. Ів. Вовчука. Позовник п. Іван Вовчук повторює в цій скарзі закиди, відомі вже з опублікованого ним в 3 українських часописах відкритого листа. Нарікаючи на те, що ред. Которович назвав його «правою рукою» Бандери, позовник заявляє: «Такими поступованнями редактор допомагає аґентам Кремля в разі потреби винищувати, фізично ліквідувати українських людей. Обвинувачую ред Которовича за подачу в руки совєтської поліції для переслідування і репресій моїх рідних та за подачу матеріялів в руки аґентів СССР, які діють тут, за переслідування мене». Далі п. Вовчук звинувачує редактора «Неділі» за «клевету й зневаження родинної чести», що він добачив у реченні: «Вже на еміґрації проф. Вовчук вдруге одружився з галичанкою». Пан Вовчук просить Найвищий Громадський Суд: а) «зобов'язати п. Которовича відкликати через всі українські органи клевету в усій українській еміґраційній пресі». б) «примусити п. Которовича спростувати свої клеветницькі писання перед американськими еміґраційними урядовими чинниками та перед ДП пресою». в) **«присудити п. Вовчукові 2 000 ДМ.** Цю суму, — пише п. Вовчук, — вношу на хворих науковців через СХС». Позивач просить покликати 4 свідків, а на суд допустити представників преси й громадянства.

Заява редактора Которовича

На запитання Редакції, як думає реаґувати на виклик Найвищого Громадського Суду ред. Которович відповів:

«В діяльності Найвищого Громадського Суду є лише одно гідне уваги, а саме: темпо, з яким ця інституція взялася за справу п. Івана Вовчука. Якщо не помиляюся, справа нападу на редакцію «Нашого Життя» тягнулася щось 3 роки і Найвищий Суд не вирішив її до сьогодні. Натомість скарга п. Вовчука знайшла «блискучу» полагоду. На визначену мені розправу не можу піти, хоч би з тієї причини, щоб не осмішувати... Найвищий Громадський Суд. Ніякий бо суд у світі (крім совєтського) не може засудити редактора газети за поміщення фото особи, що явно-славно дає себе вибрати на високий пост у визнаній владою аполітичній громадській інституції, ані за інформацію про те, що дана особа одружилася з тією чи іншою жінкою. Американці висміяли б таку скаргу. Основним правом журналіста в демократичному ладі є користати з права інформації й критики. Згідно з законопроєктом нового пресового закону для Баварії навіть представникам влади вільно подавати інформації пресі. 10 стаття цього законопроєкту говорить: «відповідальний редактор і видавець газети або часопису має обов'язок на домагання безпосередньо заторкненої особи або влади до фактів, поданих його газетою, подати її спростування. Воно мусить стосуватись заквестіонованих місць, **обмежуватися фактичними даними** й не може мати карального змісту. Редактор має право домагатися урядового ствердження підпису даної особи. Друк спростування не може переходити розміру дотичного тексту. Спростування має бути безкоштовне, а коли воно переходить межі окресленого розміру, редактор має право домагатися перед надрукуванням його оплати».

Згідно з духом того закону — сказав далі ред. Которович — я помістив відвертий лист п. Вовчука в «Неділі» «ін екстенсо», хоч він мав багато зайвого і образливого змісту і я за це не домагався від п. Вовчука ніякої заплати. Мушу тут ствердити, що п. Вовчук, не чекаючи на те, чи «Неділя» помістить його спростування та не чекаючи на свій власний суд, надрукував свого «відкритого листа» в часописах «Українські Вісті» й «Час». Тому що в відкритому листі, як і в скарзі пан Вовчук виразно злобно називає мене комуністичним аґентом, я маю підставу подати його до суду за образу моєї чести. Заявляю: якщо п. Іван Вовчук не зрезиґнує з своєї скарги, я вимагатиму від нього, як ліцензіят визнаний американською владою, перед відповідним американським судом за образу мене в двох часописах названням совєтським аґентом **4 000 ДМ** на відповідну громадську ціль.

«Українські Вісті», навіть не чекаючи моєї реакції, помістили полемічні зауваження на адресу п. Вовчука, а в них подали таку характеристику інституції, яка себе називає Найвищим Громадським Судом української еміґрації:

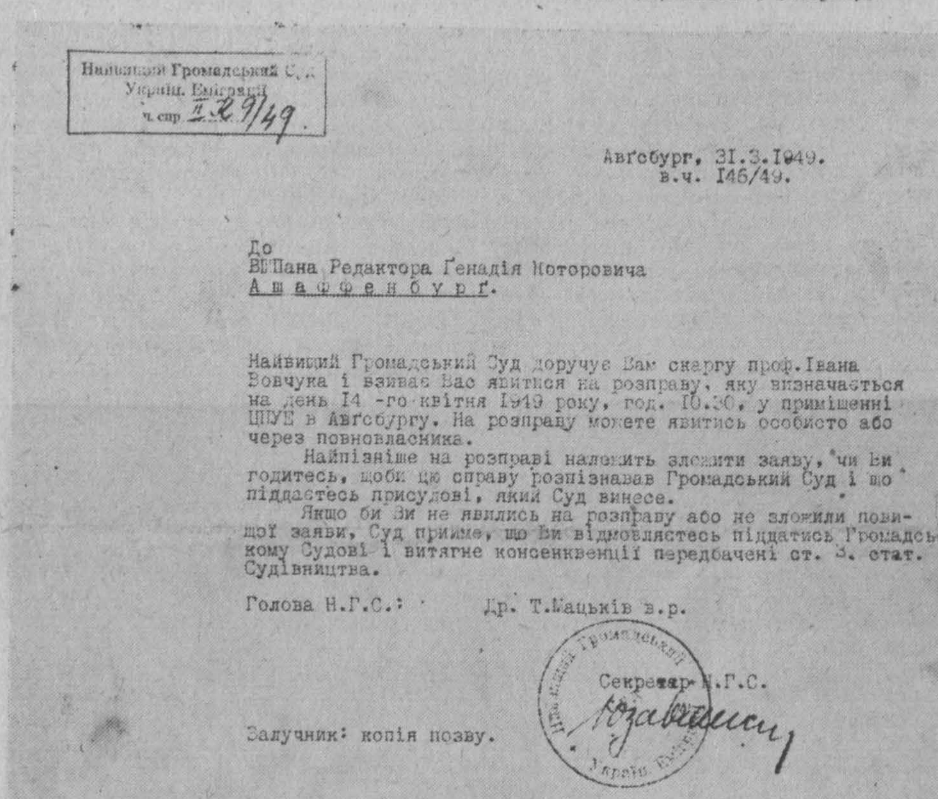

Найвищий Громадський Суд
Україн. Еміграції
ч. спр. II 29/49

Авґсбург, 31.3.1949.
в.ч. 146/49.

До
ВП Пана Редактора Ґенадія Которовича
Ашаффенбурґ.

Найвищий Громадський Суд доручує Вам скаргу проф. Івана Вовчука і взиває Вас явитися на розправу, яку визначається на день 14 -го квітня 1949 року, год. 10.30, у приміщенні ЦПУЕ в Авґсбургу. На розправу можете явитись особисто або через повновласника.

Найпізніше на розправі належить зложити заяву, чи Ви годитесь, щоби цю справу розпізнавав Громадський Суд і що піддаєтесь присудові, який Суд винесе.

Якщо би Ви не явились на розправу або не зложили повищої заяви, Суд прийме, що Ви відмовляєтесь піддатись Громадському Судові і витягне консеквенції передбачені ст. 3. стат. Судівництва.

Голова Н.Г.С.: Др. Т.Мацьків в.р.

Секретар Н.Г.С.

Залучник: копія позву.

«А тепер Ви, п. Вовчук, кличете п. Которовича до суду. До якого, пане Вовчук? До неіснуючого, бо з хвилиною, як той Найвищий Суд став, навіть не прикритою, лише бандерівською експозитурою — рішення того суду будуть правомочні лише для членів бандерівської організації. Ви персонально найбільше попрацювали, щоб зліквідувати той Найвищий Суд, а тепер його шукаєте?»

Не висловлюючи ставлення до цього пасусу Редакції «Українських Вістей», якого слушність поділяє, мабуть, велика частина української еміґрації, підкреслюю, що наші «рахунки» з паном Вовчуком уважаю вирівняними, при чому зрозуміло, застерігаю за собою право публіцистичної реакції на його сміливі закиди та твердження. Вкінці мушу додати, що закиди, поставлені мені паном Вовчуком, немов я працюю в інтересах совєтської поліції дали вже конкретні наслідки в формі окремої акції, веденої однодумцями п. Вовчука проти «Неділі», яку вони, несвідомо або свідомо діючи за інструкціями комінформу, намагаються схарактеризувати «комуністичним» часописом.

Свобода преси є одним з найбільших привілеїв демократичного ладу і я в своїй журналістичній праці практично оборонятиму ту засаду аж до останніх меж, навіть коли б не лише Найвищий Громадський Суд, але й цілий леґіон СБ всіх ґатунків мене залякували або тероризували».

Молодь з Великої України відповідає Іванові Вовчукові

„ТІЛЬКИ НКВД

може закрити антибольшевицьку „Неділю“ ...“

В часописі «Неділя» (№ 169) ми мали можливість прочитати «Відкритого листа...» (більше виграв би І. Вовчук, якби він його закрив) Ів. Вовчука — теперішнього заступника «найдемократичнішого» ЦПУЕ. Багато на білому світі є «відкритих листів», а ще більше закритих — кого можна цим колись десь здивувати. Але довгий та ще й «Відкритий лист...» Ів. Вовчука нас не тільки здивував, але правду кажучи, дуже приголомшив, і ми, добре обміркувавши цю, як радо висловлюється Ів. Вовчук, «сенсаційно-провокаційну статтю», вирішили й собі взяти голос в пресі, хоч в журналістичному світі ми невідомі, і перо наше не має публіцистичної гостроти.

Ів. Вовчук у зверненні до ред. Которовича пише: «відкиньмо патріотичні фрази, якими часто любимо прикриватися, і говорімо просто». Отже він думає, що і всі так, як він люблять «прикриватися патріотичними фразами», і тому про це говорить без жадного сорому. Заступник ЦПУЕ (о, Боже мій ще ж тільки місяць на цьому посту, а що ж буде дальше?!), погрожуючи вже голосить: «Хто вам дав право... вміщувати в згаданому вище числі... статтю з подвійним прізвищем?» А хто, пане Вовчук, Вам дав право в корені порушувати принципи демократії під час перевиборів ЦПУЕ, хіба Ви не знаєте скільки кращих людей України гине в Сибірських таборах НКВД за демократичні права. Мабуть, Вас це зовсім не обходить, бо ви так безжалісно ставитесь до голосу незалежної думки на еміґрації.

Про демократію «всевладний» Вовчук не хоче чути, він продовжує свого листа такими словами: «Ви поставили (тобто ред. Которович — прим. наша) собі завдання подати сиґнали туди, звідки я і тисячі інших вийшли, залишивши там рідних, близьких і дорогих. А для більшої переконливости і точности сиґналізації, щоб полегшити роботу «отим очам і вухам государевим» навели один випадок з моєї праці». Не можна, гріх, пане Вовчук, у своєму приватному листі грати на почуттях, і так розчулених скитальців. Вони самі знають чого вони на скитальщині, і кого вони там залишили. Рідних і знайомих самі згадують без ваших натяків. Яке ви мали право запевняти українське суспільство, що ред. Которович не залишив в СССР рідних і знайомих? Яка розвідка Вам дала такі конкретні інформації? Яке Ви маєте право обвинувачувати ред. Которовича в його роботі на користь НКВД, кому це потрібно, як не тому ж бандитському НКВД, що ставить першим своїм завданням повалити, розбити еміґраційну українську пресу, щоб залишити скитальців без рідного слова. Пригадайте, пане Вовк, свою участь в поваленні «Укр. Трибуни». На чий млин ви лили воду, хто в першу чергу був зацікавлений, щоб гостро антибольшевицький часопис «У. Т.» був завалений? Що сталося з «Нашим Життям»?

Кожна демократична преса має право писати про життя і працю громадсько-політичних осіб, щоб громадяни знали з ким вони мають справу, а чому ж «Неділя» не має права цими привілеями користуватися? Тільки НКВД може закрити антибольшевицьку «Неділю», але і НКВД не в силі цього зробити, бо часопис виходить в американській окупаційній зоні.

Та найбільше нас здивував пан Вовчук тим місцем свого листа, де він виявляє свої незаперечні симпатії до УРДП. Він навіть не в силі був написати свого листа, щоб не сказати цього громадянству. Він пише, що в УССР «було і є не мало таких... які з партійними квитками не переставали працювати і служити своєму народові. Вони, оті чесні, ідейні українці, хоч і з партійними квитками, не відступали від свого народу а служили йому, працювали для нього». Ів. Багряний під словами Ів. Вовчука підводить риску: «можливість же визначитися є лише одна — під еґідою КП(б)У і комсомолом» («Наші позиції» ч. 1). А коли так, продовжує Ів. Багряний, то з ними треба мати «ідейно-політичний контакт». З ким питаємо? З тими, що носять в кишенях «партійні квитки?» Будь же вони три і один раз прокляті, щоб ми, наддніпрянці, шукали з ними «ідейно-політичного контакту». Ті українці, що носили і носять «партійні квитки» компартії здіймали і тепер здіймають з нещасного червоного раба-колхозника останню шкіру, «латану свитину з каліки здіймають». Від україножерів Корнійчука, Мануїльського, Гричухи чи від кого Ви чекаєте «служіння своєму народові»? Протверезімось! Ми не чекаємо і не чекали, і можете нас всіх наддніпрянців за це притягнути до «Найвищого суду», ЦПУЕ. Ми на суді перед усім світом скажемо, що таке робота комуніста. Але пане Вовчук, якщо вони на вашу думку такі добрі люди, то чому ж тоді Ви на ред. Которовича гніваєтеся, що він десь чи колись хотів назвати Вас комуністом. Хіба Скрипник, Любченко, Хвильовий не були комуністами?

Тільки Корнійчук може сказати, що комуністи «служать своєму народові, не відстають від народу...». В тім то й горе, що вони не відстають, якби вони відчепилися, то й народові полегшало б. Ми знаємо скільки треба сусідів відіслати в пазурі НКВД, щоб отримати партійний квиток. Та хіба в комуністичну партію приймають патріотів українського народу?

«Неділя» писала, що ви одружилися з галичанкою. Ну і слава Богу, пане Вовчук, хай Вам Бог пошле торбу щастя в сімейному житті. А хіба галичанка не українка, чому ж Ви так не долюблюєте це гарне слово — я ніяк не в силі зрозуміти. Думаємо, що ред. Которович ніколи не сподівався, щоб Ви його за це слово в редаґованій ним газеті тягнули аж до «Найвищого суду». Пригадаймо прекрасну пісню «Зажурились галичанки та й на тую зміну». Ви можете й на цю пісню образитися, але наше народне наддніпрянське прислів'я каже, що «з пісні слова не викинеш». Не ображайтеся, пане Вовчук, бо наше політичне життя і так має багато смішних сторін, а ви їх робите просто карикатурно-смішними.

Ви, пане Вовчук, пишете, що хочете «огорнути себе і всіх людей з наддніпрянською ідеологією». Ми про це давно знаємо. Просимо не турбуватися про людей «з наддніпрянською ідеолоґією», вони самі себе оборонять від «найдемократичнішого ЦПУЕ».

Краще допоможіть, скажім, журналістові Л. Орлигорі зосередити всі сили на підготовку до суду з російським «Посевом».

Насувається нам цікаве порівняння: На паризькому процесі В. Кравченка,

Лев Орлигора детально висвітлив голод на Україні, розкуркулення, викрив забріханість сов. преси, а також докладно розпізнав, що В. Кравченко потонув у болоті російсько-імперіялістичної еміґрації. Приїхавши з Парижу, Лев Орлигора починає притягати до судової відповідальности «Посев», за фальшування його свідчень виголошених на процесі.

Лев Орлигора виступав на процесі під справжнім прізвищем і конкретно вказав місце свого народження. А він же також має рідних, дорогих і знайомих за залізною заслоною. На процесі фотографували Орлигору та інших свідків ДП совєтські аґенти ТАСС'у і взагалі всі ті фоторепортери всього світу, що були присутні на процесі. Свідки знали, що вони перебувають в демократичному Парижі, і тому не мали права сказати: «хто Вам це дозволив робити?!».

А Іван Вовчук «прикриваючись зовнішніми (як він сам пише) патріотичними фразами» тільки ходить у плащі революціонера, і цей плащик він необережно скинув у свойому «відкритому листі». Він оскаржує ред. Которовича за те, що він помістив у часописі його фото. А чому пан Мудрий не протестує, чому пан Ветухів не протестує, що «Пу-Гу» помістили його та інших фотографії? Ні пане Вовчук, це вже, як Ви самі пишете є «...система Вашої роботи»: з невинного робити винуватого, як би тільки тягнути до «Найвищого... суду».

Та ж, здається, слухачі, не забули, що сам Ів. Вовчук у своїх доповідях згадував, що про його діяльність знають большевики і ми в це віримо. Чому ж тоді Ви рішили робити притягнення до «Найвищого суду» за, як ви пишете, «наклепи, клевету і образу чести». Слово «клевету» ми не в силі зрозуміти. Невже цю російську «клевету» тяжко замінити чимсь порядні шим, кориснішим для себе і інших, наприклад, існує добре слово «неправда».

«Відкритий лист...» Ів. Вовчука — це тільки перша ластівка, з якою майбутній голова ЦПУЕ Вовчук, як згадували «У. В.», хоче зв'язати руки ред. Которовичу, і по-«демократичному» заборонити йому «пісать і рісавать». Майбутнє хай буде нашим свідком.

Тарас Богун
з групою української молоді.

втримати висоту платні для працівників на 81 мільйонів марок. Початково був проєкт стягати 70 марок від працюючого й 70 марок від жінки. Врешті рішено знизити цю квоту до 57 марок, бо стільки коштує утримання ДП в таборі. Одначе тому, що через брак деяких товарів в минулому, ДП їх не одержали (нпр. одягів), остаточно рішено стягати 50 марок. З людей, які працюють в Армії й там сплачують за харчі, стягатимуть менше. ІРО й Армія керувалися двома моментами при опрацюванні реформи відрахувань з платні: конечністю зробити ощадності й усунути покривдження попередньої процедури, яка була з кривдою для тих, що заробляли менше. Рішено що видатків на платню для працівників не можна зменшити в бюджеті на 25%, бо тоді довелося б звільнити 10 000 ДП з праці. ІРО задоволене реформою відрахувань.

Після інформації представники ІРО давали відповіді на письмово й усно поставлені журналістами питання. Важливіші з них: **чи ІРО має право стягати 70 марок з безробіття?** (Питання «Неділі», надіслане з Етлінґену). Так, має право. Але вживуть заходів, щоб полегшити цю сплату. Питання: до різних редакцій часописів надходять листи від скитальців, про те, що по таборах кружляють чутки, ніби є плян **перевезти всіх ДП до США** й звідси розділяти їх до різних країн. Відповідь: ці чутки позбавлені всяких підстав. **Як стоїть справа з еміґрацією до Швеції й Швайцарії?** (Питання «Неділі»). Можливості дуже обмежені. Швеція приймає 100 кваліфікованих медсестер, а Швайцарія 120. Як можна виїхати до Канади на кошт ІРО на приватне запотребування? Хто є під опікою ІРО, може звернутися в цій справі до відділів індивідуального переселення. Справа може бути позитивно полагоджена. Чи Австралія братиме більші родини? Треба сподіватися, що незабаром Австралія братиме родини до 7 членів включно. Чи особи, які прибули до американської зони перед або після встановленого терміну, можуть еміґрувати до США на підставі закону? Відповідь: у цій справі змін немає. **Два питання стосуються лікарів:** питання (надіслане з Ульму), чи правдива вістка, що появилася в газетах про запотребування на лікарів до США і де треба звертатися в тій справі кандидатам? Мр. Райнер просить подати йому назву газети, з якої взято вістку. **ІРО не має в цій справі ніякої офіційної інструкції.** Справа буде просліджена й відповідь дана до всіх редакцій ДП газет. Лікарські посвідки видані ІРО в порозумінні з лікарськими товариствами різних країн, але ще не відомо, чи їх практично будуть респектувати. Наступне питання «Неділі» про оплату **50 марок від рибалок-скитальців тоді, як німці платять лише 15,** дістало таку відповідь: скитальці, які живуть приватно сплачують 15 марок так як німці. Табори користуються правом «екстериторіяльности» тобто не підлягають німецькій адміністрації, тому й вона домагається від рибалок-таборовиків вищих оплат. Питання про відібрання парохам права видавати «екстракти метрик» на підставі «стану душ» на терені переселенчого пункту Швайнфурт, просять подати на письмі. Справа буде вияснена.

Увага, робітники в Ганав! Не кидайте праці й не шукайте її в іншому місці, бо табір Ганав залишається, хоч ерія 1 (франкфуртська) ліквідується. Це просить подати Вам мр. Броді.

Чи можна брати з собою дорогоцінності й мистецькі вироби? Якщо вони не колідують з приписами в тій справі Армії, можна в межах багажу до 100 кг брати дорогоцінності й мистецькі вироби під умовою, що вони не становитимуть всього тягару багажу, бо тоді це буде контрабанда. Посвідки з Національного Комітету табору вистачить для ствердження ідентичности власника. Відповідь на питання, **чому в Ґрон відбирають у ДП харчі, привезені з собою, не задовольнила журналістів.** Питання далі відкрите. Мр. Коркері твердить, що харчі забирають до спільної кухні, щоб поліпшити загальне харчування. Журналісти обстоюють думку, що ніхто не має права забирати приватних харчів до загальної кухні, зрештою, адміністрація табору в Ґрон мотивує відбирання харчів санітарними моментами. А відібрані харчі можна потім купити в кантині «на чорно». Мр. Коркері: це неправда. Була в тій справі комісія в Ґрон. В кантині можна купити тільки різні дрібнички, а не сконфісковані харчі. Зрештою харчі привезені ДП до Ґрон ніяк не доказують, що вони походять із заощаджень харчів, одержуваних в таборі. Для заспокоєння мр. Коркері виясніює, що зроблено внесок до Вашінґтону на поліпшення харчів у тому таборі, зокрема на збільшення їх калорійности. Ця «харчова» дискусія закінчила 17 пресову конференцію ІРО. — (ба).

РОСІЯНИ КРАДУТЬ ЛЮДЕЙ В ВІДНІ

«Рятуйте, росіяни мене зловили!», такий крик розлягся в білий день біля віденської катедри св. Стефана. Перехожі бачили трьох цивільних чоловіків, що схопили добре зодягненого мужчину середнього віку і затягнули до авта з советськими знаками. Проте ніхто з натовпу не відважився поспішити з допомогою і авто з нещасливцем від'їхало, зникаючи в лябіринті вулиць. Австрійська поліція веде слідство. З акценту схопленого можна було здогадатися, що він австрієць.

Совєтський шпіонаж діє в Бразілії

Бразілійська газета «Ванґвардія» розкрила сенсаційну аферу советського шпіонажу, веденого при допомозі сателітських дипломатів. Від часу розриву дипломатичних стосунків між Бразілією і СССР головна аґентура советського шпіонажу примістилася в польському посольстві, що займалося справами советських і мадярських громадян.

Першим шефом російської розвідки в Бразілії був Станіслав Рижов, другий секретар советського амбасадора Суріца. Його жінка Анна Рижова була однією з активніших аґенток. Після розриву стосунків Рижов передав шпигунські обов'язки таємному Михайлові Павленкові, який одначе незабаром зрадився і зник безслідно. Ще до того він (за наказом Комінформу) передав керування шпіонажем особі з прізвищем Лука Беламарік, а цей останній польському міністрові в Бразілії Войцехові Вржоскові.

Бразілійський щоденник підкреслює, що цей «професор» Вржосек не має нічого спільного з відомим польським антропологом Антоном Вржоском. Давніше він був керівником Варшавської школи для «дипломатів»; він спец у вишколі комуністичних аґентів для підривної роботи. Говорить дуже зле попортуґальськи і по-еспанськи. Цікаво, що Вржосек фінансує великий часопис польською мовою в Сан-Павльо. Цей часопис з назвою **«Кур'єр Польскі» розкидають між українськими,** польськими і литовськими еміґрантами в Бразілії, намагаючись їх в той спосіб комунізувати.

Тітовські троцкісти в Албанії?

Аґентство Франс-Прес перейняло зміст нападу московського радіо (сербською мовою) проти політики маршала Тіто. Москва звинувачує юґославського шефа в організуванні багатьох провокаційних актів в Мадярщині, ЧСР та в Румунії. Організаторами мали бути дипломатичні представництва Тіто та члени юґославських національних меншин. Тітовці мали зорганізувати в Албанії групи троцкістів для дезорганізації робітничого руху. Були навіть випадки саботажу і шпіонажу. Окремі організації в Болгарії займалися троцкістською пропаґандою, встановивши контакт з антикомуністичними елементами. В Мадярщині вбито навіть одного юґославського еміґранта. Тіто і Ранковіч приймають в Юґославії імперіялістичних і фашистських шпигунів, що мусіли утікати з Албанії, Румунії, Мадярщини і Болгарії.

АРЕШТИ КОМУНІСТІВ В БОЛГАРІЇ

Заступник болгарського міністер-президента і голови господарсько-фінансового комітету Костов, згідно з повідомленням болгарського офіційного пресового аґентства, звільнений від своїх обов'язків і заарештований за «грубі політичні помилки й антипартійну поведінку». Арешт Костова, як видно з комунікату, опублікованого в органі болгарської комуністичної партії «Роботніческо Дело», був схвалений ще на пленумі центрального комітету партії 26—27 березня. За твердженням комунікату Костов під час советсько-болгарських переговорів про укладення торговельного договору виявив недружнє ставлення до Советського Союзу. Він підтримував у Болгарії націоналістичні тенденції, іґнорував партійну політику, намагався усунути прем'єра Дімітрова і дезорганізувати й роз'єднати партію. Одночасно в Болгарії, як повідолмяє з Софії юґославське пресове аґентство «Тан-юґ», триває чистка армії. Крім того в Софії за «шпигунство на користь імперіялістичних держав» вже заарештовано 300 відповідальних урядовців і партійців. (Ройтер).

АННА ПАУКЕР «ЧИСТИТЬ»

Згідно з вісткою кореспондента часопису «Ді Вельт», першою жертвою великої чистки в дипломатичному корпусі сателітних держав став шеф румунського посольства в Стокгольмі, генерал Рада Русеску. Його позбавили посади без ніякого слідства на особистий наказ Анни Паукер, що керує румунським міністерством зовнішніх справ.

За повідомленням аґенства Ройтер, болгарська інформаційна служба у виданому минулого четверга комуніке заперечує вістки юґославського аґентства Тан-юґ про масові арешти в Болгарії. Між особами, що мали бути арештованими, юґославське аґентство назвало провідних членів болгарської комуністичної партії д-ра Рахо Анґелова та президента фінансового комітету Костова. Болгарське аґентство називає юґославські повідомлення брехнею і провокацією.

РЕОРГАНІЗУВАВШИ УРЯД, ГРЕЦЬКІ ПОВСТАНЦІ НАСТУПАЮТЬ

АТЕНИ (Ройтер). За повідомленням радіо грецьких повстанців їх «тимчасовий демократичний уряд» реорганізовано і розширено прийняттям до нього представників «вітчизняного фронту Македонії», членів грецької робітничої і селянської організацій і одного представника Албанії. На міністер-президента нового уряду призначено генерального секретаря створеної під час війни лівої організації ЕАМ Партсалідеса, на його заступника — тимчасового наступника Маркоса — Йоннідеса. Особливу увагу привертає до себе наявність в новому уряді двох передових борців «вільної Македонії». В цьому бачать ознаку посилення в північній Греції позицій Комінформу і створення нової загрози для Юґославії.

Як повідомляє грецький генеральний штаб, повстанцям вдалося захопити «блискавичним наступом» половину гірського пасма Ґраммос і тим повернути собі весь район, з якого їх виґнало торік урядове військо.

згадував Івана Мазепу й Орлика з якимсь пієтизмом, вважаючи лише їх непохитними й справжніми оборонцями свободи свого народу.

Вихований в атмосфері двірської пишноти й етикети очевидно уважав себе здатним на героїчні чини, хоч і робив час-від-часу мляві спроби вирватись з-під контролі недрімаючого ока Північної Пальміри і резидента графа Теплова. Здавалось, ці зусилля не могли піти намарне, бо все ж мав у Петербурзі високу руку в особі брата графа Олексія Розумовського — морґанітичного мужа цариці Елізабет. Обережно в межах царського режиму старався навернути втрачені права й привілеї старшини, відновити культуру старої України. Клопочеться за університет в Батурині, щоб відвернути українську молодь від московської науки, затамувати гін помосковщення. З його ж вимоги справи українські провадиться в міністерстві закордонних справ, а не в Сенаті, як то було заведене попередниками Єлисавети. Довідуємось з тих же джерел про Запорозьку Січ, передану під протекцію гетьмана, реорганізацію городових козаків, вільний вибір полковників (до 1755 р.), фінансову незалежність гетьманщини, належність Києва до гетьманської юрисдикції, церковні реформи...

Еміґрація піднеслась на дусі. Ніби мрії її поволі ставали на шлях реальних можливостей. Граф посилав свого емісара Мокроновського на побачення на кордоні України з емісаром Розумовського. Мова йшла про майбутню акцію на Україні. Добре знаючи інтриґи петербурзького двору, емісар Мокроновський пропонував гетьманові на випадок смерти Єлисавети й очевидного двірського перевороту відірвати Україну від Росії. Еміґрантам відома була відраза українського народу до москвинів і ненависть городовиків до московських солдатів. Здається, гетьман не йшов проти цього пляну, але й не дав твердої відповіді. Він вичікував, покладаючи надії на Запорозьку Січ і на її Кошового — обережного дипломата Кальнишевського. Хотів крім того бачити в особі короля Франції доброго собі приятеля, який би міг своїм авторитетом вплинути на зажерливу Москву. Але в ці тривожні для України часи політичний престиж Франції досить підупав. Після смерти кардинала Флері Людовик XV не міг добрати твердого дорадника; особливо це важко зробити було, коли король занурився у вир версальських інтриґ і любовних пригод. Відома «п'ятірка» «Secret du Roi» складалася з військових, що багато часу були в походах. Міністри — як приміром Аменот або Торсьєр — більш догоджали фавориткам короля ніж дбали про потуґу й престиж держави.

В 1760-70 рр. державою керували переважно жінки: маркіза де Прі, де Вермандуа, маркіза де Помпадур... У Франції запанувало безладдя. А тим часом на її очах зростала потуґа Прусії, і швидким темпом перетворювалась на світову колоніяльну державу Англія. До всього так звана Північна війна мала погані наслідки для французького народу: давню її союзницю Швецію розбила Москва. Польща ж після 1709 р. стала під опіку Росії й була напередодні розвалу. Франція і тут втратила вплив, як то було колись за часів Яна Собєського. Отже вона воліла стримуватись від ворожих акцій і офіційно бути у добрих стосунках з новою великою державою на півночі.

Гетьман мусив бути дуже обачним. Тим більше це було потрібне по смерті Єлисавети, коли відразу він побачив себе в оточенні ворогів. Вбивство Петра III і зухвалість нових фаворитів Катерини II — братів Орлових, Потьомкіна, братів Шувалових наказували гетьманові до певного часу не висувати своїх плянів. Нова цариця теж недоброзичливо ставилась до гетьмана, якого свободолюбні задуми вже були відомі їй через резидента «Малоросії» графа Теплова.

ВІДГУКИ НА АТЛАНТІЙСЬКИЙ ПАКТ

Укладення північно - атлантійського пакту і далі притягає до себе увагу світової громадськости. Американська преса відзначає, що завдяки пактові Італія знову прийнята в коло західніх альянтів. Притягнення Портуґалії вводить Іберійський півострів у сферу інтересів західніх держав. Рішення Швеції додержувати суворого невтралітету порушило скандінавську солідарність. Канада участю в пакті зреклась своєї політичної традиції, бо ця держава досі ніколи не брала на себе зобов'язань щодо оборони інших держав. Північноатлантійський пакт, підписання якого «Нью-Йорк Таймс» називає «днем народження нової спільноти народів», вітають також в Туреччині й Ватикані, тим часом як Генрі Воллес назвав його «пактом війни», справжнім творцем якого є генерал Франко. Преса СССР і держав східнього бльоку лише коротко згадує підписання пакту, в скупих коментарях до нього повторюючи свої заялозені закиди.

Ратифікація атлантійського пакту потребує в Конґресі більшости двох третин голосів. Проте поміж сенаторами, переважно республіканськими, є і певна опозиція до цього пакту. Деякі члени побоюються, що широка допомога військовими матеріялами закордонним державам може послабити мілітарну силу Сполучених Штатів, і мають намір подати додаток до закону з застереженням про те, що постачання зброї та військових матеріялів іншим державам не є автоматичним зобов'язанням Сполучених Штатів. (НЦ).

ЕКС-КОРОЛЕВА ВИЙШЛА ЗА МАЙОРА

Колишня королева Персії, Фавзія, яку вважають найгарнішою жінкою Сходу, вийшла в кінці березня заміж за майора Ізмаїла Бея, багатого єгипетського аристократа який керує пресовим відділом уряду.

Фавзія розвелася нещодавно, як про це подавала «Неділя» з перським шахом і повернулася до палацу свого брата, короля Єгипту Фарука. Свідками шлюбу, який довершив ректор університету Аль-Астар був майстер церемонії королівського двора та губернатор Єгипту, який є дядьком молодого.

ШВАЙЦАРІЯ НЕ ПРИЙМАЄ КРАВЧЕНКА

БЕРН (Ройтер). Швайцарський союзний уряд, як повідомляють з добре поінформованих джерел, відповів авторові книжки «Я вибрав свободу» Вікторові Кравченку, що він не є для Швайцарії бажаним відвідувачем. Кравченко просив швайцарський консулят в Парижі видати йому візу для в'їзду в Швайцарію.

— 10 европейських країн (Великобрітанія, Франція Італія, Швайцарія, Люксембурґ, Бельгія, Голляндія, Данія, Норвеґія і Швеція) скасували вимогу віз на в'їзд до них американців.

ВІКТОР КРАВЧЕНКО ПРИБУДЕ ДО НІМЕЧЧИНИ

Як повідомляє з Парижу газета «Ді Вельт», Кравченко сказав журналістам, що процес проти комуністичної газети «Летр Франсес» коштував йому 23-25 мільйонів франків, тоді як суд признав Кравченкові лише 150 000 франків відшкодування.

«Мій процес показав все ж таки, — додав сміючись Кравченко, — що Джінґіс-ханів можна стримувати в їх експансії». Кравченко заповідає появу нової книжки про перебіг самого процесу. Вона вийде на початку наступного року в чотирнадцятьох країнах. Врешті Кравченко заявив журналістам, що він готується до подорожі по Европі. Він відвідає Великобрітанію, Італію, Швайцарію, Німеччину й Голляндію, можливо також Швецію, але не Фінляндію. «Фінляндія надто близька СССР, а я хотів би ще довше пожити», — сказав вкінці автор книжки «Я вибрав свободу».

Бандерівці з росіянами голосували проти УНРади

Чорні дні в Реґенсбурґу

Повідомляють з Реґенсбурґу: Як відомо, в українських таборах кілька місяців тому почалася акція активних виступів проти українського державно-політичного центру — УНРади. Спосіб виступів був всюди однаковий — спочатку заслухували доповідь, а тоді, як водиться в Совєтському Союзі, присутні приймали резолюції.

Виступ проти Української Національної Ради в Реґенсбурзі почав гетьманець В. Гришко, що зробив у кількох таборах доповіді на тему українського національно-державного центру та його критики. Виступ в Реґенсбурзі панові Гришкові не вдався — не знайшлося, крім його супутника, відомого під псевдом «Блазень» — В. Євтимовича, ні однієї особи, яка б підтримала деструктивну працю гетьманського середовища. Бандерівці, що стояли за спиною гетьманців, побачили, що не своїми руками не вдасться дійти потрібної мети — скомпромітувати УНРаду та її чолових людей, тому взялися за цю роботу самі. З доповіддю про Національну Раду виступив в Реґенсбурзі п. К. Кононенко, колишній (може й теперішній?) член Російської Соціял-демократичної партії, що свого часу в Києві виступала проти III й IV Універсалів та взагалі боролася проти української державної самостійности. Після доповіді бандерівці, що очолювали цей виступ, запропонували залі резолюцію проти Національної Ради, але здоровий розум присутніх впізнав за цією резолюцією явну ворожу, може, навіть аґентурну роботу п'ятих колон, і резолюція не пройшла.

Користуючись присутністю **члена УН Ради М. Лівицького**, що приїхав до Реґенсбурґу разом з французькою місією, як перекладач, місцева філія Українського Національно-Державного Союзу влаштувала доповідь його про визвольні завдання української еміґрації. Добрий промовець, всебічно обізнаний з діяльністю українського центру — уряду УНР та теперішньої УНРади, п. М. Лівицький в промові висвітлив кілька важливих проблем, що стоять перед українською еміґрацією. Зокрема висвітлив працю українсько-державного центру та закликав громадянство всебічно підтримати його в складній, відповідальній праці.

Невідомі кола, як здогадуються, бандерівські влаштували 28. 3. корреферат на цю ж тему. З коррефератом виступив нікому невідомий мешканець табору **якийсь п. Ярко.** В одній з дискусій на доповіді п. Майстренка п. Ярко заявив, що він не закінчував ніякого вищого закладу, не студіював соціологічних наук, отже, в питаннях, про які мав говорити в доповіді, цілковито не розбирався. Це настороожило місцеве громадянство, і на корреферат прибуло кілька сотень таборян. Через те, що табір в Реґенсбурзі мішаний, не виключно український, **на доповідь прибули люди з російської общини**, цікаві послухати, що будуть «хохли» говорити про свій державно-політичний центр.

Доповідь відкрив відомий в таборі бандерівський поплентач Тимчук — мало кому відома особа, наддніпрянець. Упорядчики доповіді п. Лівицького запротестували проти корреферату, на який не запрошено основного доповідача, який сьогодні мусив би боронити свої позиції, отже порушено важливий принцип чесної політичної гри. Голова доповіді заявив, буцімто він не повідомив п. Лівицького тому, що не знав його адреси (але знав адресу упорядчиків доповіді!). Кілька осіб виступило з пропозиціями не порушувати засади чесности, що зобов'язує також і українців, і перенести доповідь на два дні, щоб за цей час запросити основного доповідача та відбути корреферат так, як це водиться в культурному світі. Пропозицію президія відкинула, і доповідач заявив, що він зробить не корреферат, а окрему доповідь, незалежну від основного реферату. Обдурене таким чином громадянство залишилося слухати. Битих півтори години п. Ярко говорив все, що тільки дозволяла совість та хвора фантазія — мішав соціялізм із комунізмом, доказував, що комунізм навіть кращий, ніж соціялізм, говорив речі, що до доповіді п. Лівицького аж ніяк стосувалися, доказував, що він не проти УН Ради, закликав єднатися, не вказуючи, однак, як цього досягти, навпаки, зводячи своєю доповіддю на двобій сили, прихильні до національного центру, з силами, що цей центр намагаються всякими силами розколоти. Доповідь була пуста, як бубон, примітивна, як взагалі може бути примітивною доповідь політично невиробленої, неписьменної людини. Але доповідь була тільки облуманим наперед ходом, щоб пізніше дати можливість зборам прийняти більшістю голосів **друковану на циклостилі резолюцію** проти Української Національної Ради. П. Ярко зіграв спритну ролю Лиса Микити. Якщо дійсно за доповіддю п. Ярка хоч десь далеко стояла ворожа аґентура, то мусила того вечора радіти — задуми її здійснилися на сто відсотків.

Після доповіді почалася **дискусія. Організовані боївки з ножами** обступили понад стінами велику театральну залю. Ззаду, в «тилу» зайшла група горлохватів, що свистом, тюканням і звичайним собачим гавканням («гав-гав-гав!»...) перервала кожного дискутанта, що виступав за єдність та підтримку Національної Ради. Перервано промову п. Голубничого, п. Довгаля, п. Шияна та багатьох інших. Слова члена Національної Ради п. інж. Денисенка протверезили трохи збунтовану, дику масу.

— Доповідь п. Ярка була пуста, — сказав інж. Денисенко. — Яка користь від цієї доповіді? Вас скликано не для доповіді, а для того, щоб ви прийняли ось оцю резолюцію. — **І п. Денисенко витяг надрукований на циклостилі клаптик паперу.** — Тут є сімнадцять пунктів проти Національної Ради, і ви їх приймете сьогодні. Це каїнова робота.

Але слова прохолодили тільки на мить. Ззаду російською мовою лунає: «Долой социалистов! Зачем оні?» Кричать українці, кричать присутні росіяни з общини, кричать усі, хто не хоче єдиного українського політичного центру. На закінчення доповіді виступає з провокаційними обвинуваченнями п. Чудінов-Богун, п. Трутенко В., і, нарешті, о третій годині ночі голова зібрання Тимчук пропонує, як і здогадувалося громадянство, резолюцію проти УНРади. В залі здіймається галас, крик, знову кричать українці, кричать росіяни, одні виходять, інші підіймають руки, і, нарешті, сотнею голосів (проти 300, що були в залі) бандерівці з росіянами приймають резолюції проти Української Національної Ради.

Чиясь аґентурна робота дала прекрасні плоди. Другого й третього дня в таборі по вулицях хтось організував групи п'яних галицьких хлопців, між якими цілий день крутилися власовський аґент Семен Шевченко та Тимчук. Ґрупи перегороджували дорогу всім, хто виступав за Українську Національну Раду, й п'яними, робленими російськими голосами викрикували: «Расскажіте нам про соціалізм!», «Соціаліст», «Комуніст» — все, що тільки може вигукувати п'яна людина. **Вчинено напад на інж. Самійленка**, кілька разів загороджувно дорогу членові Виконавчого Органу інж. Довгалеві, інж. Денисенкові, Петрівському багатьом іншим, створивши в таборі нестерпну атмосферу.

29 і 30 березня були чорними днями в Реґенсбурзі, коли вулицями не можна було ходити, щоб не наразитися на свист, тюкання, напад. Тільки 31 березня трохи вщухло. Чиясь диріґентська рука дала наказ поховатися з вулиць в темні кути — і групи п'яниць поховалися. Дійшло до того, що треба було вже звертатися за поверненням порядку до американських військових чинників. Але покищо затихло.

Невідомо, чи надовго. Мабуть, до наступного наказу. В Реґенсбурзі дійшло до критичного моменту коли представники наддніпрянців заявили про бажання відокремитися від тієї маси, що не хоче боротися проти терору, що виховує в себе темні, антидержавні сили, чи якщо не виховує — то підтримує їх.

Два чорні дні й одна ніч ввійдуть в історію реґенсбурзького табору чорною плямою й будуть лежати на совісті тих, хто замаскувався за «безпартійними» власовцями та звичайними пройдисвітами. Ворог зумів під приводом боротьби з соціялістами, що входять до Національної Ради, організувати боротьбу проти єдности проти єдиного державно-політичного центру, зумів вивести на шлях деморалізації все що тільки потрапило на еміґрацію темного й підозрілого. — Г. О.

А СКІЛЬКИ ЇХ У НАС?

ВАШІНҐТОН. Парляментарна Комісія Палати Репрезентантів для прослідження антиамериканської діяльности заявила у своєму комунікаті, що в США працюють тисячі совєтських аґентів. На їхній службі стоять також тисячі американських громадян. Треба рахуватись з тим, що на випадок війни працюватиме в США 825 000 шпигунів або зрадників і терористів.

ПРОГОЛОШЕННЯ

(В обороні чести інженера С. Довгаля)

В залі таборового театру української оселі в Реґенсбурзі 28. 3. 49 під час дискусій над коррефератом п. Ярка, п. Всеволод Трутенко дозволив собі сказати, що п. інж. С. Довгаль 1 травня 1936 р. в Королеві н/Тисою (Карпатська Україна) виступав як промовець від соціял-демократичної партії із спільної з комуністами трибуни, яка була оздоблена серпом і молотом.

В інтересах правди, нижчепідписані організації від імени своїх членів, що перебували в Чехо-Словаччині впродовж 1921-1939 рр. заявляють, що:

1) В той час комуністична партія і соціял-демократична партія були в найбільшій взаємній політичній ворожнечі і тим самим виключалась можливість якоїбудь спільної акції. Всякі спроби єдиного фронту, пропонованого комуністами, соціял-демократи відкидали, вбачаючи в цьому лише підступну тактику.

2) Перше травня було державним святом в ЧСР і в ньому брали участь усі політичні партії від комуністичної партії до т. зв. правих партій включно. Кожна партія мала свою окрему трибуну. Свято 1 травня було якраз днем демонстрування й пропаґування гасел і діяльности окремих політичних партій, тому про спільні виступи соціял-демократів і комуністів не могло бути й мови, отже не могло бути й не було, приписуваного п. В. Трутенком виступу п. інж. С. Довгаля з трибуни, оздобленої комуністичною емблемою серпа і молота. Пан інж. С. Довгаль виступав на згаданім святі перед українськими робітниками й селянами від соціял-демократичної партії, яка з усіх партій у ЧСР найактивніше сприяла й допомагала українському рухові в Карпатській Україні. Від цієї партії були обрані до парляменту в ЧСР українські посли Ю. Гуснай і Ю. Ревай, що пізніше був міністром у владі Карпатської України.

3) П. інж. С. Довгаль весь час свого перебування в Карпатській Україні працював на користь загально-української справи. Головною ділянкою його праці була журналістична й педагогічна діяльність, був редактором українського соціял-демократичного часопису «Вперед», викладав у Греко-Католицькій учительській семінарії в Ужгороді, директором якої був о. Августин Волошин, пізніше Президент Карпатської України. Українська Центральна Народня Рада в Ужгороді р. 1938 доручила п. інж. С. Довгалеві редаґувати щоденний часопис «Нову Свободу», що був виразником об'єднаної політичної думки українського громадянства Карпатської України. Як шеф-редактор щоденника «Нова Свобода», політичний і культурно-національний та педагогічний діяч п. інж. С. Довгаль має за собою визначні заслуги, зокрема його редакторську-журналістичну працю Українське Національне Об'єднання в Карпатській Україні документально засвідчило як дуже корисну для українського народу. Зразу з приходом мадяр до Хусту п. інж. С. Довгаль 17 березня 1939 р. був арештований і зазнав, як і інші громадські діячі наші, жорстоких тортур в мадярському концентраційному таборі.

Реґенсбурґ, 6 квітня 1949.

За Товариство Інженерів-Абсольвентів Української Господарської Академії:
Дипл. інж. І. Шабельський — голова.
Дипл. інж. К. Ніщеменко — секретар.

За Відділ Союзу Українських Ветеранів у Реґенсбурзі:
Сотник О. Антипів
Начальник Відділу
Поручник І. Небола — секретар.

За Товариство Співробітників Українського Технічно-Господарського Інституту в Реґенсбурзі
Д-р Є. Приходько — голова.
Дипл. інж. С. Сім'яник — секретар.

«ЩО ОЗНАЧАЄ ДЕМОКРАТІЯ ДЛЯ МЕНЕ»

Нещодавно в міському театрі Кольпінґсзаль у Діллінґені відбувся перший відкритий дискусійний вечір для Ляндкрайсу Діллінґен, на тему «Що означає демократія для мене».

Представники п'яти національностей виступили на цьому вечорі з короткими рефератами про те, як вони розуміють демократію. Від американців промовляв п. Франціс С. Ліндаман, від австралійців п. Валерія Палінґ, від німців оберстудієндиректор Зіґфрід ф. Клессінґ, від українців ДП з табору Діллінґен проф. Георгій Яремкевич і від литовців, також ДП з місцевого литовського табору Г. Павль Таутвайсіс. Вечір пройшов дуже цікаво і мав багато дискутантів. Вечір був зорганізований з ініціятиви Мілітерреґірунґу в Діллінґені.

Від Інформаційної Служби Виконного Органу УНРади

Останнім часом деякі українські групи, що стоять в опозиції до Української Національної Ради та її Виконного Органу, почали посилену акцію в пресі і на публічних зібраннях проти Виконного Органу Української Національної Ради та проти його поодиноких членів, зокрема супроти Голови Виконного Органу, проф. І. Мазепи, якому між іншим закидається, нібито він ставиться неприхильно до визвольного революційного руху на Україні та до акції Української Повстанської Армії.

Для правильного поінформування українського громадянства Інформаційна Служба Виконного Органу Української Національної Ради стверджує:

1. Згідно зі статутом Української Національної Ради як Голова так і всі інші члени Виконного Орану за свою діяльність відповідають перед Національною Радою і провадять свою працю в контакті та порозумінні з окремими Комісіями Національної Ради, до яких входять представники всіх угруповань, що належать до Національної Ради. За ввесь час існування Виконного Органу ні Президія Національної Ради, що між пленарними засіданнями Н. Ради виконує її фукції, ні Комісії Н. Ради, що досить часто відбувають свої засідання, ні разу не висловили своєї незгоди з політикою Виконного Органу і зокрема його Голови.

2. Голова Виконного Органу не словами, а ділами (напр. участь в Зимовому Поході 1920 р. і інш.) показав свій патріотизм і революційність і не потребує ще окремих «атестацій» з будь-якої сторони. Отже він не може відкидати революційних форм визвольної акції на Україні, зокрема не може недоцінювати революційно-визвольних змагань Української Повстанської Армії, бо її героїчна боротьба — то вияв загальних визвольних змагань нашого народу і тому це насамперед справа всенародня, а не окремих політичних партій чи груп.

Кожна свідома людина розуміє, що такі відповідальні проблеми, як революційна боротьба в умовах большевицького терористичного режиму в Україні, в інтересі цілої нашої визвольної справи не можуть вирішуватися на сторінках преси чи на мітинґах. Для цих справ є інший форум, і про це добре знають ті люди, що для своїх вузько-партійних інтересів ведуть свою підривну акцію супроти Української Національної Ради і її Виконного Органу.

Ашаффенбурґ — гідно виконав свій обов'язок

У проведенні збірки «22 січня» на користь УНРади український Ашаффенбурґ не залишився позаду. З почину місцевого Комітету Сприяння УНРаді в суботу 9 квітня ц. р. в таборі «Артилерія» відбулися збори громадян, на яких справу цієї збірки ґрунтовно підготовано. Ред. А. Курдидик зреферував зібраним, що численно прибули, значення УНРади, її великі й важливі завдання, а теж труднощі, що стоять на перешкоді її праці. Промовці — інж. Луцишин, інж. Поліщук, інж. Балинський, ред. Бажанський і сотн. Рудецький — доповнили ще яскравішими доказами потребу матеріяльно допомогти УНРаді і на закінчення зборів винесено резолюцію з привітанням та зобов'язанням підтримати всебічно УНРаду.

В таборі Буа-Брюле ініціятивна група для проведення збірки подбала про сильне розпропаґування її відповідними афішами та закликами.

У висліді підготовної акції збірка пройшла в неділю 10 квітня в обох таборах справно і ділово. Збирачі відвідали всіх громадян і майже не зустрілися з відмовою. Вислід збірки говорить сам за себе:

Табір Артилерія, що має к. 1200 мешканців, зібрав 530,20 марок і від службовців 173,— м., табір Буа-Брюле, що має к. 1 100 людей, зібрав 330,25 і від службовців 154,— м., — разом 1 187,50 марок, або пересічно по 50 пф. на особу, враховуючи сюди непрацюючих жінок і дітей. Коли до цього додати ще 170,— м., зложених урядовцями табору «Артілері» на пожертву «22 січня», то Ашаффенбурґ дав разом за останній час на потреби УНРади 1 357,50 марок.

Опозиційна до УНРади група пробувала в обох таборах демонструвати себе тим, що того ж дня, коли проводжено збірку, її прихильники, м. ін., декілька поліцистів і СУМ-івців в однострoях, розносили у слід за збирачами відому анкету «Часу» та пробували продавати її по 5 пф. Громадяни ставилися до цієї «демонстрації» з гумором і «носії» швидко здали позиції.

Про настрої громадянства Ашаффенбурґу каже найвимовніше те, що коли службовцям та працюючим табору «Артіллері» подано дві збіркові листи на ЦПУЕ і на УНРаду, вони вписали на ЦПУЕ аж.. 11,— марок і на УНРаду 170,— марок.

Можна сміло сказати що український Ашаффенбурґ не посоромився перед УНРадою і що Комітет Сприяння УНР під головуванням сотн. Рудецького зміг об'єднати біля себе майже всіх ашаффенбуржців.

Про події в СУБ та про їх куліси

ЩО СТАЛОСЯ в ЛОНДОНІ?

Щоб дати нашим читачам повний образ драматичного ходу нарад 5-их Звичайних Загальних Зборів Союзу Українців Вел. Брітанії та з'ясувати їм не менш драматичні наслідки, які цей з'їзд може мати не лише на майбутню долю української громади на брітанському острові, та на долю нашої еміграції, але на загально-українську справу, містимо тут звіт на підставі фактичних даних, а в іншому місці враження одного з учасників нарад:

12 і 13 березня 1949 р. в Лондоні в залях Вестмінстер Гол і Сеймюр Гол відбулися п'яті Звичайні Загальні Річні Збори Союзу Українців у Вел. Брітанії. На збори прибуло 354 делегати з 407 голосами від 11 452 виборців. Нарадами зборів керував проф. О. Монцібович.

По дводенних нарадах з'їзд обрав почесним головою Союзу інж. Д. Скоропадського, а д-ра О. Фундака — головою Союзу. Крім того обрано 20 членів Ради Союзу, Ревізійну комісію і Мировий суд.

Збори відкрив 12 березня 1949 р. о год. 10.40 голова СУБ-у п. Б. Панчук. Відкриваючи збори він привітав делегатів низових осередків СУБ-у, делегатів організацій, гостей, а зокрема представника УНРади — інж. Д. Андрієвського. Окремо вітав голова делегатів — кол. членів 1-ої Української дивізії «Галичина» як тих, що саме перший раз в цьому краю, з повними громадськими правами та обов'язками виступають тут як рівні побіч рівних.

Головою президії зборів став проф. О. Монцібович. До почесної президії запрошено представника УНРади інж. Д. Андрієвського, голів українських Церков у В. Брітанії оо. мітрата І. Губаржевського та відсутнього на зборах о. дек. Й. Жана ЧСВВ.

Звіт з минулорічних загальних зборів прочитав секретар Ради СУБ-у мґр. Т. Данилів. Збори прийняли його до відома і схвалили.

Від УНРади вітав збори інж. Д. Андрієвський. «Дякую за честь, яку віддано мені, покликаючи мене до президії зборів, — сказав він. — І відношу це до Української Національної Ради — найвищого нашого репрезентативного органу на еміґрації. Від її імени та від імени української колонії в Америці, куди я був відряджений УНРадою, вітаю збори». Інж. Д. Андрієвський вказав на особливу важність створення УНРади, звернув увагу на здобутки в праці СУБ та його дотеперішньої управи на цьому терені. «Все осягнено завдяки єдності й організованості, завдяки здібностям проводу і праці низових клітин. Не дозвольмо вбивати клин в наші ряди. Бо легше є здобути, ніж втримати здобуте. Збори своїми постановами мають за завдання зберегти і поширити всі надбання. Дороговказ до цього — загально національні справи понад місцеві».

Діловий директор СУБ-у Ю. Сальський подав короткі загальні відомості про СУБ, його історію та організаційну структуру.

У звітовому періоді число зареєстрованих членів СУБ-у зросло з 5 332 до 21 262. За цей самий час кількість низових клітин СУБ-у виросла з 234 відділів та осередків до 342. Пересічний зріст членства виносив по 1.448 людей місячно або 47 денно.

У відділах СУБ-у було об'єднаних 14 526 членів, в осередках з мужами довір'я — 4 104, на приватних помешканнях — 585 членів.

Від хвили створення культ. осв. відділу опрацьовано та видано 14 збірок матеріялів для святкувань національних роковин, поладнено 1 390 справ самоосвітньої праці осередків, організації мистецького життя тощо, створено архів-бібліотеку з 3 365 томами книжок, збірками річників українських часописів і т. п., створено 2 мандрівні бібліотеки та 1 дитячу бібліотеку, безкоштовно вислано в низові клітини СУБ-у 6700 чисел українських часописів.

Відділ суспільної опіки та порад за час звітового року дав б. 3 000 персональних порад. Крім того, він поладнував справи спровадження родин з континенту, поєднання родин з робітниками, давав опіку вагітним та хворим жінкам з дітьми, поладнував непорозуміння в гостелях. Відділ давав опіку хворим полоненим, прибулим із континенту новим еміґрантам, був посередником у розшуках за рідними та знайомими, в поладнуванні справ зміни національности і вироблення документів в судових справах і в справах роз'яснення законів тощо.

Фонд «Дружба українських вояків» існував при відділі опіки. Його акція була сцентралізована в фонді допомоги хворим та інвалідам воякам. За допомогою добровільно зобов'язуючих вкладок та збірок створено фінансову базу сумою 10 847/12/2 фунтів.

Союз видає свій орган «Українська Думка», що в грудні м. р. мав 5 250 примірників тиражу. Створена при СУБ-і книгарня постачає книжки, журнали, часописи, образи, листівки і т. д. на ввесь простір В. Брітанії і поза Вел. Брітанію.

СУБ пов'язався тісними контактами з низкою чужинецьких державних, релігійних, громадських установ. У звітовому році СУБ був у постійних зв'язках з брітанськими міністерствами зак. справ, внутрішніх справ, праці, сільського господарства, торгівлі, вугільної промисловости, здоров'я, війни, інформації, з окремими пресовими органами, брітанською радіовисильнею, державними амбасадами та консулятами, представництвом ІРО, управою Міжнародного Червоного Хреста, церковною владою і т. д. Для інформування розіслано багато книжок і брошур англійською мовою.

По лінії зв'язків з українськими організаціями в інших державах СУБ перебував у постійному контакті з Українською Національною Радою та низкою громадських та допомогових українських установ.

Звіт про діяльність СУБ-у в загальному склав голова Б. Панчук.

З однієї головної засади виходили ми, — заявив голова, — в керуванні СУБ-ом: добро загально-української справи. Хоч ми йшли на широке співжиття з брітанцями, то дбали, щоб оберігати свій національний український хребет.

Справу вступу до професійних спілок ми офіційно трактували як особисту справу кожного робітника.

Щодо визнання української національности наш перший здобуток в цьому напрямку — дозвіл вписувати нашу національність як «неозначену», — замість російської, польської чи іншої.

Ми дбаємо про те, щоб на Брітанських островах розбудувалася сильна українська національна база, бо ми свідомі значення Брітанії у світовій політиці.

На відтинку внутрішньо-української політики СУБ змагав до найтіснішої співпраці з усіма церковними чи спорідненими громадсько-допомоговими організаціями в цілому світі. Обидві українські Церкви — УАПЦ і католицьку — визнавав за національні Церкви і давав їм усяку можливу підтримку. Також і в обмін Церкви завжди і всюди підтримували СУБ.

Беручи участь у змаганні створити світовий союз українців, СУБ в немалій мірі спричинився до створенння Координаційного Осередку Українських Громадських Центральних Установ.

Одне з найпильніших своїх завдань керівництво СУБ-у вбачало в можливо найшвидшому та найміцнішому об'єднанні всього місцевого українства в одній національній організації.

Як українська національна організація, СУБ у В. Брітанії отримав почесне завдання піклуватися полоненими вояками б. 1-ої Української дивізії. Останнім успіхом тут було, що йому — при співпраці Церков — вдалися заходи відкликати депортацію непрацездатних полонених до Німеччини.

Намаганням СУБ-у завжди було зберегти своє понадпартійне становище. СУБ обстоював консолідацію українства, тому як одна з перших українських організацій вітав створення та дав підтримку Українській Національній Раді.

СУБ ішов на співпрацю з іншими національними центрами і був одним з

(Далі на 8-ій стор.).

СОТНИК ПАНЧУК не здає позицій

Як нас повідомляють з Англії, група делеґатів на з'їзд Союзу Українців у В. Брітанії, що на знак протесту проти деструкційної роботи партійних делеґатів залишила була залю з'їзду і перейшла до іншої домівки, просила сотника Панчука опікуватися нею та її однодумцями далі. На допомогу сот. Панчукові обрано 5 відповідальних осіб. Зібрані спонтанно пожертвували 114 фунтів, щоб за них придбати домівку на час, доки бюро СУБ-у перебуває в руках насильницької групи.

Сотник Панчук погодився прийняти керівництво і став на чолі новоствореного Українського Допомогового Бюра для українців у В. Брітанії. Обрана управа Бюра вважає своїм обов'язком вивести українську громаду в Англії з того небезпечного становища, в яке її впроваджує група відокремленців, відібравши з'їздові моральну вартість та передавши СУБ в руки невідповідних, випадкових осіб. Українське Допомогове Бюро видало заклики до українців у В. Брітанії не допускати до розпалення ворожнечі між окремими групами українців. Адреса Бюра: Ukrainian Relief Bureau, 64 Ridgmount Gardens, Chemes Str., London, W. C. I.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—DM, 1/2 стор. 200·—DM, 1/4 стор, 100·—DM, 1/8 стор 50.—DM. 1/16 стор. 30·—DM, 1/32 стор. 15·—DM. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

Карпатським Січовикам до відома!

В 10 ту річницю героїчної боротьби Карпатської Січі за державність і самостійність Карпатської України, Заряд Братства Карпатських Січовиків на чужині видав пропам'ятну Відзнаку —
Хрест Карпатської Січі.

Отримають його всі українці (ки), що були членами Карпатської Січі, а також всі члени уряду і посли до Сойму Карпатської України, які евентуально членами Карпатської Січі не були. Інші українці(ки) можуть також його отримати, якщо докажуть, що вони дійсно брали активну участь у визвольній боротьбі Карпатської України.

Свої зголошення надсилайте на адр
в Европі:
Ing. P. Sterco, München, Pickelstr. 11/I. Gmy.
в Америці:
Mr. G. Gaboda, 8202 Yormile Detroit 4, Mich.
в Канаді:
Mr. W. Tymko, 573 Ossington, TORONTO Ont.

По зголошенні отримаєте належні інформації та евент. потрібні блянки для заповнення.

Березень 1949

Д-р Степан Росоха
голова
1-1 b Братства Карпатських Січовиків

РОЗШУКУЮТЬ

Мірошниченко Яків шукає свого батька Петра й знайомих із села Манілово. Адреса:
Myroszniczenko Jakiw Braunschweig, Rosalia-Kaserne, Block 3/16. 1-2 z

Дмитра Леонтія, Ольгу й Ніну Токар з Волині, село Смига шукає в важливій справі пастор
Petro Jakowlew Burgdorf, (Hann.) Camp Ohio,
1-1 z

Шукаю рідних і знайомих — Рябоконя Анатолія Ф., Сорокуна Гната, Дрижака Арсенія, всі Полтавської области, Пирятинського району. Зголошення на:
Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne,
1-1 Ґараж Петрик І.

☆

Шукаю батька Мироненка Івана і матір Параску, сестер, братів і знайомих з Харківської обл. Ізюмського району. На адресу:
Aschaffenburg, Artillerie-Kaserne Bl. 5
1-1 Zimmer 4. Качулко Сергій

★

Шукаю батьків, Івченків Григорія, Марію і Любу. Востаннє Берлін—Гайдельберґ. Писати на адресу „Неділі" для Надії. 1

*

Хто знав би про місце перебування судді Павла Летія, ур. 1891, який в роках 1945—1949 мав перебувати в західніх зонах Німеччини, просять подати вістку доньці на адресу:
Jaroslaw Turjanskyj - 226. E. 3-rd.
2-2 z New York City. N.Y. USA.

*

Рідних і знайомих з повіту Рава Руська шукає Павло Кожан,
N.A.E.C. Misson Hostel, Doncaster,
2-2 z Yorkshire, England.

Уневажнення вкрадених документів

Уневажнюю вкрадену ДП картку ч. 876 504 на прізвище Олександер Туренко, нар. 7. 11. 1916, та інші особисті документи 1-1 z

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Бажаю нав'язати переписку з освіченим, незалежним, самітним українцем до літ 45. Зголошення до „Неділі" під „Будучність". 1-2 z

Хочу листуватися з українкою (до 32 років), що любить подорожі, весну, красу почувань і небуденність. Листи до „Неділі" під „Зелена краватка" 1-1 b

ПОДЯКА

Учителька Байройтської гімназії п-і Леся Кисілевська з учнями й ученицями другої кляси 31 березня п. р. влаштувала виставу казки „Червона Шапочка" і ввесь прибуток з цієї імпрези (30 нім. марок) внесла на стипендійний фонд. За цю пожертву, як новий доказ незвичайної жертовности байройтського табору, складаємо гарячу подяку організаторці та молодим акторам

На користь стипендійного фонду при „КоДУС-і" вніс Гурток Українських Студентів у Байройті, зібрані в „Маланчин Вечір" 100 ДМ.

Кооператива „Самопоміч" в Берхтесґадені вплатила чергову місячну дотацію в сумі 30 ДМ за січень.

Подаючи це до відома, як приклади, гідні наслідування, дякуємо щиросердечно згаданим установам за ці пожертви.

„Комісія Допомоги Українському Студентству"
1-1 b

Антибольшевицька маніфестація на вулицях Мюнхену

Ліґа Українських Політичних В'язнів розіслала повідомлення, датовані 7-го квітня 1949 р. про маніфестацію, яку плянувала влаштувати в неділю 10-го квітня на площі Кеніґсплям в Мюнхені. Метою маніфестації було пом'янути жертви релігійного й національного переслідування, запротестувати проти насилля над сумлінням і проти невільництва в совєтській Росії та притягнути увагу публічної опінії на загрозу для культурного світу російським большевизмом.

Заклики Ліґи Політичних В'язнів і Міжнаціонального Комітету помістили на чільних місцях часописи «Українські Вісті» й «Час». Мюнхенська маніфестація закінчилася сутичкою маніфестантів з німецькими комуністами й американською військовою поліцією. Перебіг бурхливої демонстрації на вулицях Мюнхену знайшов широкий відгук на сторінках німецької, а зокрема льокальної преси та американських газет.

Аґентство Дена подало до німецьких газет про події в Мюнхені таке повідомлення: «На закінчення протестаційних зборів «Ліґи Українських Політичних В'язнів» проти совєтського режиму на Кеніґсплям в Мюнхені, сталися з неділю сутички між американською військовою поліцією і демонстраційним походом учасників маніфестації.

Комендант міста Мюнхену Джемс Г. Келлі заявив, що демонстрація була б пройшла спокійно, коли б не з'явилося МП. Досі не з'ясовано, хто викликав військову поліцію. За підрахунком майора Келлі могло бути приблизно 3 000 демонстрантів».

Найбільше уваги присвятила подіям мюнхенська **«Абендцайтунґ»**, яка крім 8 великих фото помістила широкий звіт Згідно з тією газетою демонстрацію влаштував Антибольшевицький Бльок Народів. Тоді як Ліґа Українських Політичних В'язнів на пресовій конференції, влаштованій в неділю по обіді окреслила кількість ранених під час сутичок числом 5, німецька поліція повідомила про поранення двох німецьких поліцистів. Американська військова влада, за німецькою газетою, дала дозвіл лише на відправлення публічних Богослужень, не дозволивши плянованого і заповідженого маршу вулицями Мюнхену. Коли одначе похід створився і дійшов до мосту Прінц-Реґентенбрюке, сталися перші інциденти між поліцією й демонстрантами. Американське аґентство АП твердить що учасники походу обкидали комуністів камінням тоді, як демонстранти твердять що комуністи почали кидати каміння на німецьку поліцію. Коли похід дійшов до Геркомерпляц, відділ 60-80 військових поліцистів з 8 панцерними автами, вживаючи сльозоточивих ґазів, розпорошив натовп, що хотів взяти штурмом будинок російської репатріяційної комісії, яка вже давно не посідає ніякого представництва в Мюнхені. В поході несено багато антибольшевицьких плякатів. Одну українку на якийсь час арештовано. Аж десь коло 15 години вдалося встановити спокій.

Після Богослужень — пише газета — в яких мало брати участь 9 000 людей, проповідь говорив о. декан Пилипець, а д-р П. Мірчук в своїй промові мав, між іншим, заявити, що труєння ґазом в нацистських концентраках було гуманне в порівнянні з вимореннями голодом 30 мільйонів людей.

Редакція «Абендцайтунґ» довідалася далі, що відділ МП для розпорошення демонстрантів викликав американський зв'язковий офіцер при поліції містер Прел. Кореспондент Вільгельм Зекель в своєму звіті пише: «Жовтими клубами вітер розносить ґаз по пляцу. Панцерні розвідчі авта наїжджають на групи. Чужинці викрикують до них: «Це ви називаєте демократією?»

Директор кримінального відділу мюнхенської президії поліції Андреас Ґрасмюллер подав у пресі окремий комунікат, в якому каже що українські ДП влаштували в неділю протест під гаслом проти переслідування Церкви в Росії. Промовляли представники різних віровизнань. Під час промови євангелицького духовного хтось перерізав кабель гучномовця. В антибольшевицькій демонстрації взяли участь 3—4 000 осіб. Поліції вжито тоді, коли стало ясним, що метою походу будуть різні консуляти. Демонстрантам вдалося прорвати кордони поліції. Баґнетом важко поранено одного козака, а два українці зазнали поважних поранень голови. Поранено теж одного вояка УПА. Американська газета «Старс енд Стайпс» дає фото, на якому видно групу литовських учасників походу з антикомуністичними написами.

Як повідомляють німецькі газети, другий голова Комуністичної Партії Баварії Гуґо Ерліх видав заяву, в якій звинувачує лише американську військову владу за інциденти, що сталися. Ще в п'ятницю, — каже він, — велетенські плякати Протибольшевицької Ліґи з'явилися на будинках американського й британського консулятів. Ми знаємо, — каже Ерліх, — що летючки й плякати були друковані за допомогою ІСД військового уряду. Далі Ерліх говорить про те, що подібні демонстрації організують скрізь, та що в Реґенсбурзі мав промовляти на одній такій демонстрації навіть представник військового уряду. Вкінці Ерліх погрожує, що «комуністи будуть братися за самооборону, якщо такі випадки знайдуть повторення».

До моменту виходу «Неділі» Ліґа Українських Політичних В'язнів не надіслала нам заяви в цій справі. Знаємо лише, що українські центральні політичні чинники як Виконний Орган і Національна Рада ніякого відношення до мюнхенської демонстрації не мали, а органи української преси, що помістили заклики Міжнаціонального Комітету діяли виключно з власної ініціятиви.

НАВКОЛО ПОДІЙ В СУБ

(Продовження з 7-ої стор.).
перших ініціяторів створення міжнаціонального допомогового комітету.

Наше завдання, — сказав звітодавець, — заступати тут не тільки інтереси українського робітництва. Наше завдання — обороняти українську справу як цілість.

Урядові ревізори СУБ-у ствердили — що діловедення визнати правильним і згідним з британським законом.

Голова Контрольної комісії заявив, що комісія як цілість не могла порозумітись і дійти до однозгідної оцінки праці СУБ-у і тому поділилась на дві групи — тобто самого голову Дударева і двох інших членів Т. Атаманюка і К. Сергієнка. Дударів ствердив, що діяльність Управи не була задовільна. Він стримався від внесення пропозиції дати уступаючому голові та Управі абсолюторію. Від імени двох інших членів комісії, що не погодилися з внеском голови виступив Т. Атаманюк. Він ствердив, що не було у фінансовій діяльності Централі СУБ-у жодних грошових надуживань. Він в цілому скритикував і заперечив звіт Дударева і поставив зовсім протилежний внесок — дати уступаючому голові і Управі абсолюторію.

Розлам в Ревізійній комісії та її дві різні пропозиції, не віщували спокійного ходу дискусій та виборів на другий день. Напруження між делеґатами росло і між двома крайностями витворювалася все більша прірва. В міру того, як перед мікрофоном ставало більше промовців, пристрасті заогнювалися. Тупотіння та свисти невдоволення, поруч оплесків, гомоніли в залі.

Як слушно завважив промовець інж. Мілянич, від об'єктивности збори відходили щораз дальше.

Після довгої і вичерпної промови голови Б. Панчука, який на всю критику його діяльности переконливо і речево збив всі закиди опозиції фактами і арґументами, — до рук голови надійшли дві пропозиції: Атаманюка і Сергієнка дати абсолюторію цілому проводові, друга — Дударева, щоб дати абсолюторію тільки Раді, натомість справу абсолюторії голови віддати під розгляд новій Раді. Голова дав під голосування обидва внески: 179 делеґатів були за абсолюторію, 228 проти. Таким чином голові СУБ відмовлено абсолюторії.

Негайно по голосуванні, голова Б. Панчук склав на письмі заяву такого змісту:

«До Хвальної Президії Зборів СУБ-у — 13 березня 1949 р.

Уважаю, що питання абсолюторії може розглядати лише загальний з'їзд. З огляду на те, що не було звіту Контрольної комісії уважаю що збори не були компетентні розглядати справу без такого звіту ані не було права передавати справу іншим органам поза з'їзд. Тому уважаю рішення загальних зборів згідно з законом британської держави за недійсне і мене не зобов'язуюче».

Після цієї заяви сто делеґатів та частина членів Ради покинуло залю нарад, разом з головою Б. Панчуком.

Група 10 членів Ради зреклася абсолюторії.

Дві кандидатури на голову СУБ-у віддано під голосування: це д-ра Фундака та О. Монцібовича. Перелік голосів показав що переважна більшість — 310 голосів — підтримала першу кандидатуру.

Рада Союзу укомплетувалася так: д-р Коростовець, інж. Гаврилів, Длябога, В. Личманенко, В. Ґоцький, Ґуменюк, Воробець, пані Калиник, мґр Т. Данилів, Драбат, О. Монцібович, Р. Долинський, О. Тарнавський, Федчиняк, Потапчук. Контрольна Комісія: інж. Дударів, В. Яворський, Кордуба.

У «внесках і запитах» мґр Т. Данилів, визнаючи, видно, невизнання абсолюторії сот. Б. Панчукові за помилку зборів, поставив внесок поправити постанову й дати абсолюторію уступаючому голові.

За внеском було 172 голоси, 14 проти, 73 утрималося від голосування. Абсолюторію ухвалено.

Група понад 150 осіб, учасників зборів, вийшовши з залі під проводом Б. Панчука, подалася до домівки СУБ-у. Тут 10 членів Ради і умандатовані делеґати відбули окрему нараду. Після засудження прикрих подій, ареною яких стали Загальні Збори СУБ і після промови сот. Панчука, присутні вирішили вести дальше свою працю в терені й добиватися визнання основних засад правопорядку й справжньої демократії (ні один з делеґатів опозиції не ввійшов у керівні органи нововибраного проводу СУБ-у).

Великодні святочні бажання

Привітати в «Неділі» своїх Рідних і Знайомих, в Европі і за океанами із

СВЯТОМ СВІТЛОГО ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ

і приємно, і гарно, і некоштовно.

Приймаємо тексти святочних бажань за таким цінником:

звичайне бажання з 6 слів	2,— НМ
звичайне бажання з 10 слів	3,— НМ
бажання в рамці з 15 слів	10,— НМ
бажання в рамці з 20 слів	20,— НМ

Тексти бажань разом із грошовими вплатами Видавництво прийматиме до 20. 4. включно.

В Англії і Бельгії тексти бажань і вплати за них просимо висилати негайно до наших Представництв.

Видавництво.

СПОРТ в Ашаффенбурзі

Старша група гуртка «Молодий Шахіст» при місцевій ІМКА закінчила свій 1-ий турнір, в якому брало участь 13 змагунів. Як було до передбачення Білинській Олег не дав собі видерти першого місця виграючи всі 12 партій, друге й третє місце поділили між собою Масловичи Мирон та Кавецький Василь, здобуваючи по $9^{1}/_{2}$ точок, далі Г[illegible]ч О. здобув (перед від'їздом до США) 9 точок, Соболів М. та Кіт Я. по 8. Молодша група теж закінчує незабаром свій турнір.

Відбиванкарі користаючись з гарної весняної погоди посилено тренують.

Копуни мали атракцію при виїзді на реваншові змагання до «Гайденбрікен», де обидві дружини заграли з душею, амбітно, з бажанням перемоги. Друга дружина, що була в слабому складі зремізувала 2:2 (2:1) хоч мала шанси до виграння. Перша дружина без Горського натрапила на зміцнений склад господарів, з яким однак дала собі ради й виграла так, як і в себе на своїй площі, з рахунком 3:2 (2:1). Переможні ворота стрелив в останніх хвилинах Кахній В. «по Хрущиковськи», т. зн. пустив несподіваного «щура» поміж оборонцями під самий стовп. Суддя — німець з Ашаффенбурґу дуже добрий. Змагання проти «Швайнгайм» 27. 3. закінчилися вислідом ремізовим 3:3, завдяки нерівній грі нашого недобраного складу. Всі 3 воріт стрелив Горський на прощання перед своїм від'їздом до Канади.

22. 3. інж. Білинський Б. дав «симультантку» — рівночасну гру на 20 шахівницях, виграючи всіх 20 партій. Передбачається ще одна «симультантка» проти заавансованих грачів — М. Г.

ШАХИ

Найкращий шахіст нашої ІМКА інж. Білинський Б. перед своїм від'їздом до Америки 1. 4. дав на прощання «симультантку» — сеанс одночасної гри проти 10 найсильніших шахістів наших двох ашаффенбурзьких таборів. Взяв участь у грі і наш випадковий гість з реґенсбурзької «Січі» п. Трутенко В., відомий шахіст, з яким п. Білинський зремізував, а Кахній В., що мав за «кібіца» нашого гостя виграв. Через недогляд програв ще сеансер партію др. Матковському та зремізував з п. Чаусом, а решту 6 партій всі виграв, здобуваючи тим точок 7:3. Всі шахісти сердечно прощалися після цього шахового вечора зі своїм «майстром». М. Г.

Масово висилайте

петиції в справі українських радіомовлень!

To:

The British Broadcasting Corporation

LONDON W.C. 2

As a Ukrainian radio-listener of the BBC, I beg you to introduce the broadcast of your transmissions into the Ukrainian language.

Thousands and thousands of Ukrainians, such as myself, who were forced to leave their homes and also the millions of Ukrainians behind the Iron Curtain will hear these broadcasts.

Please give us the opportunity, to listen to the BBC in our native language.

Signature: ....

Adress: ....

To:

„Voice of American"

NEW YORK NY.

As a Ukrainian radio-listener of the »Voice of American«, I beg you to introduce the broadcats of your transmissions into the Ukrainian language.

Thousandl and thousands of Ukrainians, such as myself, who were forced to leave their homes and also the millions of Ukrainians behind the Iron Curtain will hear these broadcasts.

Please give us the opportunity, to listen to the »Voice of American« in our native language.

Signature: ....

Adress: ....

Тексти петицій треба вирізати й вислати як „друк" на обидві подані адреси!

Preis 40 Pfennig | Ціна 40 пфенігів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. | АШАФФЕНБУРГ, ВЕЛИКДЕНЬ 1949. | Nr. 172

СВІТЛО ВОСКРЕСІННЯ

засяє і над нашою розп'ятою Україною

З ЛАСКИ БОЖОЇ СМИРЕННИЙ ПОЛІКАРП МИТРОПОЛИТ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ, ГОЛОВА СОБОРУ ЄПИСКОПІВ І СВЯЩЕННОГО СИНОДУ ЇЇ ДО ПРЕОСВЯЩЕННИХ АРХИПАСТИРІВ, ВСЕЧЕСНОГО ДУХОВЕНСТВА, ПРЕПОДОБНОГО ЧЕРНЕЦТВА І ВСІХ БОГОЛЮБИВИХ ВІРНИХ

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

З безмірною подякою Господеві, що Він Милосердний дарував мені і цього року звернутися до Вас, Любі мої Діти, в це «свято над святами» Пасхи Христової з привітанням вічно новим і вічно радісним та зворушливим, вітаю Вас старохристиянським привітанням:

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Від того часу як Господь по воскресінні Своєму і перед Вознесенням з грішної землі на небо заповів Апостолам «бути свідками Його Воскресіння... аж до краю землі» (Діян. 1, 8; 2, 32), перейшли й проходять віки, вставало і падало багато народів і держав, виникали й зникали різні науки людської мудрости, стогоном і стражданнями наповнювалась і наповнюється земля... А оця велична вістка самовидців-свідків, оця непорушна віра радісній вістці в двох словах: «ХРИСТОС ВОСКРЕС» через віки горує над усім, стоїть тверда і непохитна, як та правда, що на ній Господь наш оснував Церкву Свою (Єфес. 2, 20-22), І в горі людському, у великих скорботах, стражданнях, іноді вже ніби не до знесення, — якою втішаючою, якою відроджуючою, якою спасенною була і єсть для християн ця вістка перемоги: ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Ось і ми тепер, розсіяні по краях землі, знову на чужині зустрічаємо Великдень. Зустрічаємо, багато з нас, навіть не посеред тої весняної пори, в якій з раннього дитинства звикли на Рідній Землі зустрічати і святкувати Великдень... А чиє серце не зворушиться, не заб'ється, може й сльозами обіллється, — тільки це сльози святі — почувши той величний спів, яким починається Світла Великодня Утреня: «Воскресіння Твоє, Христе Спасе, Анголи оспівують на небесах і нас на землі сподоби чистим серцем Тебе славити».

Глибоко переконаний, Любі мої Діти, що де б кого з вас не сподобив Господь славити Його Воскресіння, в цей день Великодня ви в чисті серця зіллєтеся душами своїми і спогадаєте один одного, як брати і сестри, діти одного Українського Народу, хоч і розкидані по світу і скажете — ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Перенесетеся ви думками своїми і чулим серцем своїм, при співах Великоднього богослуження, при співі побідного церковного гімну: «ХРИСТОС ВОСКРЕС» на Рідну Землю, Рідну Україну, до залишених близьких, до недолі їх, Там, на Великій Україні, тепер хоч і є духовенство і відкриті церкви, і правляться Служби Божі, та все то чуже для побожного українського народу, а духовенство творить волю безбожної влади, яка настановила його. Московський патріярх на Україні у Володимирському Соборі в Києві, призиваючи присутніх в Соборі до молитви, казав: «Святий обов'язок усіх нас принести подяку Господу Богу за всі Його великі і багаті милості Україні за час тридцятилітнього існування в ній совєтської влади, що ми зараз і зробимо відправою вдячного молебна» (Журн. Московськ. Патріярхії ч. 3, 1948 р.). Чи може бути більше поругання святині храма і знущання над релігійним сумлінням вірних? І чи не сказав би Господь таким священнослужителям: «Дім Мій є домом молитви, а ви зробили його вертепом розбійників» (Лук. 19,46).

Ми віримо в правду Господню. Прийде час, і світло Воскресіння засяє і над нашою розп'ятою Україною, коли і в храмах її не облудне богослуження буде, а щире, святе і тепле.

Нехай Господь сподобить і нас всіх діждатися Світлого Воскресіння нашого Народу і нашої Батьківщини. З цими почуттями і надіями в єдності духа і любови зустрінемо і святкуймо цьогорічні дні Воскресіння Христового!

«Воскресіння день і просвітімся святом і один одного обіймімо; скажімо «браття» навіть тим, що ненавидять нас, простімо все ради Воскресіння і так промовимо голосно: «Христос Воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував». — Амінь.

Дано в таборі ім. Гетьмана Богдана Хмельницького в Гайденав, Німеччина.

Митрополит ПОЛІКАРП.

Привіт і благословення

із Вічного Міста — Риму

Дорогі в Христі Браття і Сестри, Христос Воскресе!

У Світлий Празник Христового Воскресіння пересилаю Вам із Вічного Міста Риму мій сердешний привіт, Христос Воскресе, і старим нашим християнським звичаєм додаю для Вас усіх мої найкращі побажання і благословення.

Хоч на холодній чужині, здалека від нашого любого Рідного Краю мусимо стрічати цей великий Празник над Празниками, хоч серце стиснене тяжким болем і тугою за тим, що ми втратили, до того ще й тривогою про завтрішній день — радісна пісня — Христос Воскресе — нехай оживить нашу віру, нехай скріпить нашу надію, нехай радість з Христового Воскресіння поконає природні почування болю і смутку, бо це «день єгоже сотвори Господь, да возрадуємся і возвеселимся в онь». Радіймо з Христового тріюмфу і побіди над ворогами Його святої правди, бо Христовий тріюмф це наш власний тріюмф. Христова перемога це наша власна перемога.

Недовго ликували вороги Христові, недовго насичували свою ненависть почуванням перемоги над Ним. Це правда, що розпятий на хресті Христос помер у тяжких муках і вкінці поховано Його у гробі, а вороги припечатали і поставили над гробом військову варту, щоб забезпечити собі вповні свою перемогу над Ним. Але правда також, що сталось те, що провістили Пророки, а й сам Христос про себе сказав, що Він справді піддасться мукам смерти для довершення спасіння людей, та вже на третій день по смерті Він Своєю Божою силою воскресне.

Цим наймогутнішим чудом Христос потвердив Свою Божу науку, Свою Божу релігію, Свою Євангелію для нас своїх учнів, щоб ми не мали ніяких труднощів для віри в Нього, щоб зв'язали з Ним усю нашу надію, щоб не вагались віддати Йому нашу найвищу любов понад усе. Тим то й Празник Христового Воскресіння такий радісний для нас, бо, святкуючи пам'ятку тієї наймогутнішої Христової перемоги над смертю, ми тішимося, що маємо щастя належати до Його учнів. Тішимося, що ми повірили в Нього і пішли за Ним, таким могутнім, чи радше всемогутнім нашим Вождем і Царем, що для Нього нема нічого неможливого, бо Він Цар неба і землі, а «перед Його ім'ям клониться кожне коліно небесних, земних і підземних». Тим то й Празник Воскресіння Христового це Празник тріюмфу нашої віри і нашої надії.

Сяйво Христового Воскресіння золотим блеском падає на Голготу й на хрест, на якому Божий Син приніс жертву, щоб примирити людство з Богом. Таїнство хреста — терпіння вже не є для нас — як колись було для жидів — спокусою, ані безумством — як було для поган, бо Христос для нас «Божа сила і Божа премудрість» (І. Кор. 1,24). Якщо Він вибрав таку дорогу для довершення спасіння людського роду, то й для кожного з нас окремо немає іншої, кращої, мудрішої дороги для запевнення спасіння власної душі як тільки дорога хреста — терпіння. Кожний з нас мусить перейти через свою Голготу й смерть, але смерть вже не страшна для нас, бо Христос воскрес, то й ми воскреснемо і як Христос прославлений навіки в небі, то й на нас по нашій Голготі чекає вічна прослава в небі.

Які ж бідні і засліплені ті світові люди, що шукають щастя у тимчасовій розкоші і у змінній славі. Вони нічого не навчились з божественного приміру Христа розп'ятого і воскреслого. Зате великий Апостол народів св. Павло задивлений у Розп'ятого і Воскреслого Христа і залюблений в Нього, не хотів нічого іншого знати, як тільки Христа Розп'ятого, бо, знаючи Його, він посідав найбільшу мудрість, а всі страждання для нього були джерелом радости чи навіть і розкоші. Тому й каже він в другому листі до своїх любих Коринтян (12,10): «Радію в недугах і прикрощах, у злиднях, у переслідуваннях, у гнобленнях за Христа», бо він знає, що терпіння цього життя це мало що супроти тієї слави, що об'явиться в нас, коли скажемо з Псалмопівцем (90,15): «Радуємося за ті всі дні що в них ми зазнали лиха».

Це правда, мої дорогенькі, що ми струджені вже нашою скитальщиною, бо роки минають, а ми ще не певні завтрішнього дня. І хоч вибираємося в мандрівку у світ за очі, то серце стискається з болю, що ми ще більше віддаляємося від нашої любої Батьківщини, а й те, що чекає нас там за океаном таке непевне. До того ми й не знаємо, як довго прийдеться нам ще скитатись в поневірянні на чужині, тай чи діждемо такої щасливої хвилини, що ангел волі, свободи дасть нам вістку про можливість вернутися до Батьківщини вже вільної, щоб ми могли бодай припасти до могил наших найрідніших і сказати: Тату, мамо ми вже тут, ми вже вільні! Нераз чорна розпука готова б нас опанувати, але віра у Христове Воскресіння, надія на Його всесилу й милосердя вливає в серце радість. Для віруючої людини Воскреслий Христос немов відкриває Своє пробите серце і каже в Ньому шукати утіхи і та утіха напевно спливе на нас усіх. Ми ж знаємо, що терпимо через тих самих ворогів, що Христа розп'яли на хрест за Божу правду, за Його заповідь любови. Ті самі вороги, що Христа замучили на смерть, що не визнають Його заповідей і нас переслідують. А де ж нині ті вороги, що Христа на хрест розп'яли? Хто про них згадає? А якщо і згадує їх, то тільки з обридженням до того їхнього злочину. До свого пробитого Серця запрошує нас Воскреслий Спаситель такими милими словами: «Прийдіть до мене усі трудом зморені і переобтяжені а Я вам дам спочинок» (Мат. 11,28). Не тільки спочинок, але утіху і радість таку, яку дав Апостолам і учням Своїм по Воскресінню, вітаючи їх солодкими словами «Мир Вам!»

Тієї утіхи і радости, того миру святого бажаю вам з цілого серця, мої дорогі браття і сестри. З Христового Воскресіння черпаймо солодку надію, що побіда наша певна бо Христос Воскрес. Ангел Господній відвалить скоро камінь неволі нашої Батьківщини і задзвонять знову весело Великодні дзвони, а по нашій Україні понесеться радісна пісня — Христос Воскресе із мертвих... Воскре-

Один одного назвім братами!

ЦЕЙ день, що його дав нам Господь, радіймо і веселімось сьогодні.

ПАСКА радісна, Паска Господня Паска, Паска всечесна засяяла нам, Паска, радістю один одного обіймемо.

ВОСКРЕСІННЯ День, і просвітімось торжеством, один одного обіймемо назвім братами і тим, що ненавидять нас, простімо все задля Воскресіння і так усі заспіваймо:

ХРИСТОС Воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував.

(З Великодньої Стихири)

РАДІСТЬ ВОСКРЕСІННЯ

Написав П. КОВАЛІВ

„Поглинута смерть перемогою"
І Кор. 15,54

НИНІ християнський світ святкує велику радість перемоги життя над смертю, бо Воскрес Христос — і запанувало життя, запанувала Правда Божественного Промислу. Христос своєю смертю на хресті подолав смерть і дарував життя тим, що вірують у Нього. Він дав світові те, що мав, дав життя, бо для того й прийшов у світ, щоб це життя світові дати. „Я — воскресіння і життя, — каже Христос про Себе. — Хто вірує в Мене, хоч і вмре, буде жити" (Ів. ІІ, 25).

ХРИСТОС — безсмертний як Бог, але він прийняв смерть і воскрес як Богочоловік і цим прославив людську природу, дав їй життя вічне. Тому з такою радістю св. апостол Павло виголошує слова: „Де, смерте, твоя перемога? Де твоє, смерте, жало?" І тут же далі дає пояснення, що „жало смерти — то гріх", саме той первородний гріх, що спричинив смерть.

СПАСІННЯ людства, визволення його від первородного гріха, за свідченням Отців і Вчителів Церкви, полягає в відтворенні його стану до гріхопадіння. Щоб виконати цей акт спасіння, Слово Боже втілилось, прийняло плоть від Пресвятої Діви Марії і цим самим втіленням освятило і спасло людську природу. Як каже св Іриней Логос став тілом, бо тіло повинно спастися, інакше б Він не став тілом. Але втілення Христа не кінчається лише актом Його Народження. Воно кінчається актом Його смерти і Воскресіння. Цей акт є ствердженням того, що смерть і тління не є ще остаточною долею тіла, бо тіло воскресне і братиме участь у безсмерті. Це — догма християнської віри. Христос для того й прийняв людську природу, щоб цю смертну (грішну) людську природу зробити безсмертною (безгрішною). В цьому суть Воскресіння Христа.

Християнське вчення про воскресіння визнає, що відтворення тіла цілком природним способом не можливе. Це відтворення можливе тільки як особливе діяння Боже, як акт тієї перемоги над смертю, яку Христос здобув Своєю смертю і Воскресінням. Воскресіння — акт Божественної сили, і тому поняття це виходить за межі природного розуміння. Не для того Христос прийшов на землю, щоб заснувати царство земне, як того сподівався народ ізраїльський, довго очікуючи пришестя Месії, а для того, щоб заснувати Царство Боже, приготувати шлях до Царства Вічного. А це могло статися тільки через смерть і Воскресіння („смертю смерть подолав").

Актом Воскресіння розкривається вища мета призначення людини. Підіймається на вищий ступінь особистість людини, як вищої істоти, що несе образ і подобу Божу. Людина, віруюча людина, усвідомлює своє призначення, яке виходить за межі земної суєти. Це призначення дано саме в акті Воскресіння, де розкривається перспектива розвитку людської особистости, яка не може бути лише ґвинтиком земної машини і безвільно нести свої обов'язки земного робота, але яка ще на початку творіння покликана Отцем до вищої мети наслідувати Царство Боже.

Серця наші тому й сповнені нині вел. радістю, радістю Божественного Воскресіння. Знову повертається бадьорість духа, що занепав був у боротьбі з дияволом. Подих життя повіяв від перемоги над смертю. Сила любови скрепила наші серця братерським єднанням. І ми, обнявши один одного, в, радості виголошуємо традиційні і дорогі нашому серцю слова — Христос Воскрес!

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

сенія день просвітімся людіє і друг друга обімім —.

До оцих моїх побажань для Вас додаймо ще всі, кожний свої найкращі побажання і перешлім їх спільно на крилах вітру до наших Родичів, до наших Братів і Сестер, до наших Рідних і Приятелів, що лишились у Рідному Краю, до тих усіх, що конають по тюрмах, по засланнях на примусовій роботі, а зокрема до наших неустрашимих борців, що готові тисячу разів на день умерти, щоб тільки для Батьківщини волю здобути. Та не забуваймо, що для них усіх буде наймиліша вістка, якщо довідаються що ми тут на чужині вірні Христовим заповідям, живемо в згоді і любові, бо боїмося, щоб Празник Воскресіння не застав нас розсварених і роз'єднаних. Ми таки справді прагнемо того, щоб нас об'єднувала одна думка, одно бажання, щоб Христос царював вповні у наших серцях у всьому нашому народі в усій вселенній на небі і на землі.

Віддаю вас усіх під опіку Матінки нашої Небесної Пречистої Діви Марії, що в іконах плакала над недолею нашого народу і благаю Її, щоб потішала Вас з Празником Пасхи солодкою надією тай додавала сили і відваги мужньо зносити наше всенародне горе.

А накінець Браття і Сестри радійте, удосконалюйтесь, тіштеся, будьте однодумні, майте спокій, — і Бог любови та спокою буде з вами! (II. Кор. 13,11).

Дане в Римі 11 квітня 1949.

† І В А Н,
Єпископ, Апост. Візитатор.

Проф. Вовчук перебрав ЦПУЕ

(Власна кореспонденція «Неділі»). Від 2-ої години пополудні аж до 2-ої години ранку з суботи на неділю 17-18 ц. м. в Новому Ульмі відбулася нарада голів таборових рад та адміністраторів українських таборів, скликана Управою ЦПУЕ.

З доповіді керманича Організаційного відділу наш кореспондент довідався, що пан Василь Мудрий дня 16 ц. м. передав у зв'язку з своїм негайним від'їздом до США, головування ЦПУЕ свойому першому заступникові проф. Іванові Вовчукові. Далі довідуємось, що між 10 і 30 квітня ц. р. ліквідуються в системі ЦПУЕ всі обласні представництва, а більші табори стануть окружними представництвами та охоплюватимуть організаційно теж приватників. Нижчі ланки — це будуть станиці і довірництва.

Мґр. Дзиндра поінформував керманичів наших таборів про те, що Управа ЦПУЕ в найближчих днях має затвердити (!) новий виборчий правильник, згідно з яким табори вибиратимуть тільки таборові ради, а ці останні звичайною більшістю голосів вибиратимуть і свого голову і коменданта табору і контрольну комісію. Було рекомендовано вже тепер цього дотримуватись. Дотепер для виборів зокрема голови потрібно було кваліфікованої більшости 2/3 голосів, що ставило часто таборову більшість у певну залежність від меншости: потрібна була зговореність у виборі голови, а значить якась коаліція взагалі. Нові зміни унезалежнюють вже більшість, що має лише 51% голосів. Наміри цілком зрозумілі.

Проф. Вовчук, як керманич відділу культури і освіти доповідав про свій відділ. Підкреслював необхідність піднищення політехнічности у вихованні нашої молоді за рахунок дотеперішнього клясицизму, бо цього вимагає практичне життя.

Керманич фінансового відділу повідомив про **розпучливий фінансовий стан** ЦПУЕ і звернувся до присутніх представників таборів, щоб табори допомогли негайною позикою Представники таборів одначе конкретно нічого не обіцяли, бо вони, мовляв, не мають права нічого рішати без своїх надрядних органів (таборових рад).

Ред. Пеленський, як головний секретар і керманич відділу інформації, говорив про зносини з ІРО. Дотепер головним українським зв'язковим з ІРО був п. В. Мудрий, від 16 ц. м. стає ним ред. Пеленський. Крім того в кождій ері буде окремий зв'язковий, і він буде для низових клітин ЦПУЕ — уповноваженим головної управи ЦПУЕ.

В дискусіях, що носили діловий характер, виступило шось біля 15 осіб. Цікавий виступ був ред. Ю. Степового Промовець м. ін. говорив: «Тут у доповіді пана проф. Вовчука ми почули про потребу всебічно допомагати нашим вченим, письменникам, журналістам. А ось в цьому таборі викидають редакцію «Українських Вістей» поза межі табору!»

Дир. Александрук, комендант Ульмівського табору, відповідаючи ред. Степовому намагався докладно виянити, як до конфлікту дійшло. Редакція тут міститься від самого початку, і увесь час, мовляв, є дисонанси. Редакція містить тенденційні матеріяли про керівництво табору, а спростовання відмовляється містити. Крім того редакція відмовляється платити 10% від платінь своїх співробітників для таборової самообслуги. Тому, мовляв, таборова рада ухвалила виселити редакцію. Далі п. Александрук говорить про те, що Управа табору ніяких доносів на своїх мешканців не робить, а документ, який у фотокопіях кружляє в таборі, то це лист Управи до ІРО в німецькій мові, в якій Управа домагається виселення 4-х таборян до інших таборів...

Проф. Вовчук дає розпорядження справу виселення Редакції відложити і знайти мирне полагодження конфлікту.

Під час обговорення проєктів резолюцій, нарада цілий ряд пропозицій відкидає. Зокрема пропозицію, щоб культурно-освітні референти таборів стали фактичними відповідальними керівниками всіх шкіл (отже й гімназій та середніх фахових!) відкинено. Ухвалено тільки просити КОВ ЦПУЕ переглянути і поширити права КО референтів таборів. (Вийде, мабуть, на одно! — Ред.).

Ухвалено також просити пресу об'єктивно реферувати про таборове життя перевіривши кожний факт. Слід підкреслити, що преса на цю нараду запрошена не була, але коли з'явилися представники «Неділі» і «Українських Вістей», їх привітали і дали можливість журналістам брати участь у дискусіях — (пк).

МАСОВА АВДІЄНЦІЯ В ПАПИ

Папа Пій XII прийняв у латинський Світлий Понеділок 8 000 паломників і туристів, що проводили Великдень у Римі. Між ними було багато американців, канадійців, французів, швайцарців і шведів. Того ж дня в Парижі передавали промову Папи телевізійною системою.

ВСІМ своїм Передплатникам, Читачам, Прихильникам і Співробітникам, а зокрема тим українцям, що якраз тепер залишають Німеччину, виїжджаючи у далекі країни, багато радости у Світлі Дні Воскресіння Христового

б а ж а є

Редакція й Адміністрація „Неділі"

Генерал Малінін

в дорозі на переговори до Вашінґтону ?

Світова преса поміщує за аґентством ЮП сенсаційні повідомлення з достовірних німецьких джерел про те, що в Берліні має перебувати колишній совєтський амбасадор в Німеччині Деканасов. Його завдання — «заховуючи відповідну повагу», знайти формулу для ліквідування берлінської бльокади. Цієї вістки офіційні совєтські кола не підтвердили. Як відомо, Деканасов за часів Літвінова був заступником міністра зовнішніх справ СССР, а згодом був дорадником Молотова під час його перебування в Берліні 1940 року та переговорів з Гітлером в справі німецько-совєтського пакту. Назване аґентство передає далі, наче б господарська комісія східньої зони настоює на тому, щоб розпочати переговори між західньо- і східньонімецькою владою. Конкретно йшлося б про ліквідування транспортних перешкод і відновлення міжзональної торгівлі. Комісія арґументує свої домагання тим, що контрбльокада західніх держав спричинила б важкі школи в індустрії східньої зони.

Ще більш сенсаційні повідомлення подала лондонська преса минулого понеділка з Берліну. Вона пише, що колишній **фінансовий дорадник маршала Соколовського генерал Ґеорґій Малінін перебуває в дорозі з Берліну до Вашінґтону,** щоб там запропонувати припинення бльокади під умовою, що США погодяться передати Берлін Об'єднаним Націям, як «невтральне місто». «Дейлі Геральд» заступає думку, що совєти розповсюджують такі чутки з чисто тактичних причин, а саме для гальмування західньо-німецької конституції. Міністерству зовнішніх справ США покищо невідомо про виїзд такого совєтського кур'єра. Також постійний совєтський делеґат при ОН Малік здементував ці чутки.

Великі весняні маневри

Російських обсерваторів не запрошено

У латинський Великодній Понеділок почалися найбільші досі маневри американських збройних сил в Німеччині. Бере в них участь 70 000 вояків. В першій фазі тих великих вправ швидкі війська зайняли «оборонну лінію», яку мають втримати проти уявного ворога, що наступає зі Сходу. Оборонна лінія тягнеться паралельно до чехо-словацького кордону від Гофу по Реґенсбурґ. В другій фазі маневрів 75 бойових літаків удавали налітання на фронтові позиції. Маневри протягнуться аж до українського Великодня.

Завданням маневрів є дати змогу американським військам в Німеччині практично вишколитися в бойових вправах та задемонструвати підтримку Европі від США в «холодній війні».

В американських маневрах беруть участь французькі, британські, голландські, норвезькі, шведські й данські військові аташе. Совєтських спостерігачів американці перший раз не вважали потрібним запросити.

ОН знову зібрались на раду

5-го квітня в Лейк-Сексесі відкрилась друга сесія третього пленуму Об'єднаних Націй. Перше засідання її тривало лише 20 хвилин. Його відкрив короткою промовою президент пленуму австралійський делеґат д-р Івет, що підкреслив важливість питань, поставлених на денний порядок сесії, і взагалі величезне значення Об'єднаних Націй, що є одинокою організацією, спроможною послабити труднощі між великодержавами і створити справжню співпрацю народів у змаганні до миру й безпеки в усьому світі. Як одне з найголовніших завдань нової сесії ОН д-р Івет відзначив розв'язання питання про колишні італійські колонії, яке згідно з умовами мирового договору з Італією через незгоду великодержав передано на розсуд Об'єднаних Націй. Івет загострив також увагу ОН на питанні про переслідування Церкви і порушення свободи людини в Угорщині й Болгарії. Після промови Івета були проведені вибори голів окремих комітетів ОН. Одним з останніх перед самим відкриттям засідання прийшов совєтський представник Ґромико із своєю делеґацією. Його поява звернула на себе загальну увагу. Американський міністер закордонних справ Ечісон підійшовши до Ґромико, привітався з ним та іншими совєтськими делеґатами, викликавши тим на ґалерії для публіки тривалі оплески. В сесії беруть участь представники 58 держав. Серед присутніх на першому засіданні було 20 міністрів закордонних справ.

В підготовчому комітеті ОН обговорювалось питання, чи ставити на порядок денний цієї сесії ОН справу засудження кардинала Міндсентя і 15 євангелицьких священиків у Болгарії. Представники держав східнього бльоку заперечують проти цього, вважаючи ці процеси внутрішньою справою Угорщини та Болгарії Проте решта делеґатів, як і президент сесії Івет, вважають, що згідно із своєю хартією Об'єднані Нації повинні дбати взагалі про оборону прав людини в належних до ОН державах. (ЮП).

— Як повідомляють з авторитетних кіл, колишній американський військовий губернатор в Австрії ген. Кларк має в травні заступити генерала Клея на посту військового губернатора в Німеччині.

— 7 квітня незвичайної сили злива затопила місто Тель-Кіф у північному Іраку. 44 мешканці його потонули, про 34 нема ще відомостей.

— Згідно з анкетою «британського інституту дослідження громадської думки» 50% англійського населення схвалюють атлантійський пакт і лише 4% засуджують його. Решта не мали ніякої думки або не розуміли питання.

— Совєтський Союз звернувся до женевського Червоного Хреста з проханням домогтися репатріяції 15 000 совєтських дітей, яких «затримують в своїх окупаційних зонах західні альянти».

— В Мюнхені добровільно передав себе владі брат Мартіна Бормана і особистий адьютант Гітлера Альберт Борман, що жив досі під фальшивим ім'ям в Мюльдорфі.

ІРЛЯНДІЯ НЕЗАЛЕЖНОЮ РЕСПУБЛІКОЮ

Минулої неділі опівночі сальвами з 21 гармати Ірляндія проклямувала свою незалежність. Не зважаючи на бойкотування тих святкувань з нагоди народження Ірляндської республіки партією де Валери, туристи з цілої країни заповнили вулиці ірляндської столиці Дубліну, а з усього світу наплинули телеґрами з вітаннями. Офіційним проголошенням республіки Ірляндії розвязано старий союз цієї країни з британською короною, Ще бо 1158 року Ірляндія була прилучена до В. Британії.

Президент Трумен в окремому зверненні передав ірляндському народові найкращі побажання країні. Таке ж звернення надіслав і британський король Ґеорґ. Тисячі ірляндців, що живуть в Англії, продемонстрували на Великдень масовими зборами на площу Трафальґар в Лондоні домагання залишити британцями північну Ірляндію.

Христос Воскрес!

Пана Голову, Хвальну Управу, Редакторів і Членів Спілки Українських Журналістів, Колеґ з Редакції і Видавництва, Співробітників, Кореспондентів, Передплатників і Читачів «Неділі», Товариський З'їзд Холмщаків у Діллінґені, Сестру Надію з сином Романом, що в дорозі до США, Знайомих і Приятелів вітаю з нагоди Великодніх Свят, бажаючи швидкого здійснення наших національних прагнень, сердечним: Христос Воскрес! Генадій Которович.

Щасливих і Радісних Свят Воскресіння Христового Рідні, Друзям і Знайомим бажають — М. і В. Барагури з дітьми.

Рідним, Друзям і Знайомим зблизька та здалека кличу: Христос Воскрес — Воскресне й Наша Правда! — Анатоль, Стефа і Лев Курдидики.

Христос Воскрес!

Українську Національну Раду й Виконний Орган, обидві Українські Церкви, Українську Повстанську Армію на Батьківщині, Центральне Представництво Української Еміґрації, Українські Високі Школи, Наукове Т-во ім. Шевченка, Українську Вільну Академію Наук, Центральний Союз Українського Студентства, Санітарно-Харитативну Службу, Українську Пресу й Кооперацію, Об'єднання Українських Жінок, Комісію Допомоги Українському Студентству, Станиці Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в Німеччині й Австрії, всі інші українські суспільно-громадські установи та всю українську еміґрацію вітає радісним Христос Воскрес — Головна Станиця Злученого Українського Американського Допомогового Комітету Мюнхен-Пазінґ, Бісмаркштр. 20.

«Комісія Допомоги Українському Студентству (КоДУС) шле Преосвященному Кир Іванові Бучкові, обом нашим Церквам, Виконному Органові УНРади, Проводам ЦПУЕ і УЦДК, Допомоговим Комітетам в Америці і Канаді, зокрема ЗУАДК і Фондові Допомоги Українців Канади, Бюрові д-ра Смука, Українським Високим Школам, Управам Таборів і Культурно-Освітнім Референтам, Українським Студентським Організаціям, Редакціям і всім нашим Установам, своїм Філіям, Представництвам, Делеґатурам і Співробітникам та всьому нашому жертволюбивому Громадянству щирі та сердечні побажання всього найкращого з приводу Великодних Свят і дякує від щирої душі за дотеперішнє незвичайно сердечне і позитивне ставлення до українського студентства і праці «КоДУС»-у та за велику підтримку в допомоговій і стипендійній акції. — За «Комісію Допомоги Українському Студентству» Голова: (Проф. д-р З. Кузеля в. р.); Секретар: (Проф. Т. Волошин в. р.).

З нагоди Свят Світлого Христового Воскресіння, засилає членам С. У. К. симпатикам, як рівнож всім військовикам — щире поздоровлення і найкращі побажання. Христос Воскрес! — Головна Управа Об'єднання Українських Комбатантів.

З нагоди свят Воскресіння Христового вітаємо українських письменників молодшої ґенерації, згуртованих в Об'єднанні «Молоде Покоління», традиційним «Христос Воскрес» і бажаємо творчої наснаги та витривалости на тернистому шляху до перемоги нашої національної Правди. — Правління Об'єднання.

Всім нашим українським знайомим пересилаємо найщиріші Великодні бажання. — Група американських урядовців в Ашаффенбурзі.

З гомоном дзвонів і радісним днем «Воскресення Христового» по довгих літах розлуки, вітаю своїх кревних, Директора Василишина Евстахія і Його дружину Анну, прибувших з рамени ФДУК Вінніпеґ, Канада, — перебуваючих тепер у Білефельді, Німеччина, ВЕСЕЛИХ ТА ЩАСЛИВИХ СВЯТ бажає Микола Лихо — (14) Ehingen (Donau), Hindenburgstr.

Великодний привіт з дороги до США Рідні, Друзям і Знайомим шлють — Дарія й Антін Хухри з дітьми.

Рідним, друзям і землякам, тут і далеко за океаном, бажаю щасливіших та радісних свят Воскресіння Христового! — Люба Дзябенко.

Радісних і щасливих Великодних свят бажаю усім приятелям, знайомим і землякам тут і за океаном. — Христос Воскрес! — Іван Хромишин

Рідним, Друзям Знайомим і колишнім співробітникам радісне Христос Воскрес бажають Анна і Василь Марущаки.

В день Христового Воскресіння вітаємо всіх друзів і знайомих у західній Европі та за океаном староукраїнським привітом: Христос Воскрес! — Іранна й Андрій Качорі з Лесею і Софійкою.

Щоб наш Великдень був ясний і світлий...

Написав Анатоль Курдидик

Скільки разів проказуємо слово «Великдень», стільки раз спогадом нашим та уявою нашою пробігає картина чогось ясного і світлого, розсміяного й безтурботного, квітучого й соняшного, якогось такого дня, коли ніщо не болить, ніщо не томить, ніщо не налягає вантажем. Хвилини у цьому дні є перлинами, що мають свій шляхетний блеск, години в ньому — разки цих перлин, що мають теплий, тихий звук.

Відкіля взялася така картина Великодня?

Вона створилася не сама з себе, а складався на неї досвід століть, згадки цілих родів і поколінь, пережите кожного одного сина Землі Української. Так було бо в цій чарівній країні, яку Бог поклав мостом між Европою й Азією і яку назвали Руссю, Козакією і Україною в ході віків, так було бо в цій благословенній землі, що в дні, коли празнували Воскресіння Христове, — то дивним дивом природа розгортала на ці дні всю свою оновлену пишноту і розквітлість, а дух народу, що жив на цій землі, добував зі своєї скарбниці віковічної небачені ніде самоцвіти і розкидав їх щедро по селах і містах найкращими народніми одягами, найвеселішими гаївками, найштудернішими писанками, найбагатішими заставами столів. Ніхто у світі не обходив Воскресіння Христового і Возстання Правди з такою буйною радістю, як народ український, бути може якраз тому, що за цю Правду він платив з усіх народів найбільше — найкращою кров'ю своїх синів от рода в род. І росли в цьому розмаю Великодня цілі ґенерації, росли і ми — —

— і тому, коли нам сьогодні вимовляти слово «Великдень», коли святкувати нам його, ми, всією душею живучи в радості його та величі, несамовитий біль чуємо:

— Боже, Боже, чому Ти нас покинув?

Адже коли глянути у світ, безліч народів, навіть малих, святкує Свято Христової Перемоги при дзвонах своїх храмів, у тіні своїх зацвілих садів, за шибками своїх ясних хат. Скрізь у той день усміхнені чоловіки, жінки й діти. Хіба є десь хтось у той день голоден, обдертий, повний розпуки від гадки про завтра? Сідає ще до столу великоднього який народ з такими стисненими від болю устами, силою здавлюючи плач, такими розірваними родинами, такий розкинений по всіх закутинах світу, але й такий невольник у себе дома, як наш народ? Такий жебрак на своїй найбагатішій у світі вітчизні? Не сидимо ми всі — і ті «дома» і ми тут — над тисячами вавилонських рік, на посміх і наругу світу, не згадуємо ми свого Сіону, так знищеного і ограбленого, що аж серця з жаху німіють?

І не манить нас фатаморганою світлою, надією райдужною той Великдень нашої Землі, який зрісся з нею, Великдень дідів і батьків наших, Великдень Щастя й Радости?

О, він манить нас, браття!...

Окутала нас ніч сучасности, як ніч після П'ятниці й Суботи Великої, коли Богочоловік на хресті ганьби сконав і ситі своєю певністю перемоги спокійно спали вороги Його. Така ніч, як та, що повінню розпуки заливала душі Учнів, повернувших з Голготи, безрадних і безсилих. Ніч, коли, здавалося, все пропало, шкода мріяти і навіть найвірніші починали сумніватися...

У цю страшну ніч, Ви знаєте: в одному тихому й невідомому домі не згасла була проте остання лампада віри і чиїсь малі, немічні руки заготовлювали олії та мирру. «Підемо!» — казали не лицарі і не мужі, а жінки слабосилі тілом і сильні духом великим. Була ніч непевна і повна небезпек. Тріюмфувало все, що було проти Бога Істини. Над гробом Його стояла сторожа в панцирях і на камені висіла печать імператора, що пів світу покорив до ніг. Але віра казала: «Підемо!»

Чи коли манить нас Великдень Землі Нашої, не повторити нам слів цих? Слів глибокої віри, що Воскресіння неминуче слів, що звуть до готовости всупереч логіці та дійсності?

Так підемо ж і ми, браття!

Ще ніч і в ночі цій повно пасток та засідок, а перемога ще по боці душогубів і фарисеїв. Армійці, які покорили безліч народів, ще певні, що немає сили протиставитись їм. Не одна, а десятки печатей на камені гробному Правди.

Але підемо, браття!...

Тим, що ідуть з вірою в Бога і в невмирущість Істини, нічого жахатись.

Підемо! Підготуймо лампади нашого духа і заготовмо жертву мирра, гідну Великого Дня. Виходімо на небезпечні шляхи без страху, бо вони ведуть до Нього. Підемо разом, так як скувала нас віра в Третій День, коли Істина мусить воскреснути.

В ніч підемо і небезпеку, щоб наш Великдень був ясний і світлий. Щоб побачили Ми його, як побачили Воскреслого ті, що не лякалися нічого. Щоб були ми перші, коли одвалиться камінь і могли сказати іншим:

— Воскрес! Устав, щоб вічно жити!

БОРИС ЛИСЯНСЬКИЙ

ВЕЛИКДЕНЬ

СЯЙНЕ СВЯТО ВЕСНИ — СВЯТО ВТІХИ, ЯСНОГО СПОКОЮ
І ЛЮДСЬКОЇ ДУШІ ТАЄМНИЧИХ, СОЛОДКИХ ТРЕМТІНЬ,
СВЯТО ДАВНІХ ТРАДИЦІЙ, ЩО СИЛОЮ ДУХА ЖИВОЮ
ЗБЕРЕГЛИСЯ ЯК СКАРБ У ГЛИБИНАХ СОТОК ПОКОЛІНЬ.

СВЯТО ЮНИХ НАДІЙ, ЩО ПІД СОНЦЕМ ВЕСНИ ПРОМЕНИСТИМ
У ЗБОЛІЛИХ СЕРЦЯХ ПОВСТАЮТЬ ДО НОВОГО БУТТЯ
І ПРОБУДЖУЮТЬ ЗНОВ СВОЇМ ГОЛОСОМ НІЖНИМ І ЧИСТИМ
У ДРІБНІЙ СУЄТІ ПРИЗАБУТІ, ПРИГАСЛІ ЧУТТЯ.

СЯЙНЕ СВЯТО ДУШІ, КОЛИ ХОЧЕТЬСЯ ВСІХ ОБІЙМАТИ,
В ПОЦІЛУНКУ БРАТЕРНІМ З'ЄДНАТИ ВОРОЖІ УСТА
І В НІМІМ ХВИЛЮВАННІ ВІД ЩАСТЯ УТІШНО РИДАТИ,
ПОНОВИВШИ У СЕРЦІ ЗАНЕДБАНИЙ ОБРАЗ ХРИСТА.

Великодне Послання

Високопреосвященнішого Архиєпископа Мстислава

Смиренний МСТИСЛАВ
З ЛАСКИ БОЖОЇ АРХИЄПИСКОП ВІННІПЕҐУ І, ВСІЄЇ КАНАДИ, ВСЕЧЕСНОМУ ДУХІВНИЦТВУ І БОГОЛЮБИВИМ ВІРНИМ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ БАЖАЄ РАДОСТИ В ДЕНЬ ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВОГО
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Улюблені Мої!

Ще вчора в скорботі стояли ми біля Господнього Гробу, а сьогодні пісня про Воскресіння Христа лунає в християнських святинях світу.

Скрізь, де людина живе вільним життям, лунає сьогодні переможний і пориваючий спів: «Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав», — а після цього лунають взаємні привітання: «Христос Воскрес! — Воістину Воскрес!»

У цьому співі й привітаннях чується радість з довершеного нашого духовного спасіння, а разом і поборююча усі перепони віра в краще майбутнє цілого людства й кожного з нас. У цьому співі звучить надія і сяє переконання в прийдешню обнову життя, бо... не скрізь сьогодні людство співає пісню перемоги.

Не лунають сьогодні Великодні пісні й привітання на землях нашої Страдниці-Батьківщини, що ще не перебула свого страсного тижня що ще далі несе свій тяжкий хрест та прямує до своєї Голгофи. Так само не чути цих співів скрізь там, де так як і на Україні, панує досі ворог Вічної Правди, який страхом і знущанням прагне вирвати з людської душі віру в Єдиного Великого Творця вічної радости. Скрізь там панує сьогодні смуток, скрізь там ллється кров невинних мучеників, скрізь там чути плач матерів й крик розпачі.

Свідомість цього смутку й розпачі, що охопили велику частину людства, невимовним тягарем лягає й на серця всіх нас, що не втратили зв'язку з джерелом вічного буття — Отцем Небесним. Ця свідомість пригнічує нас і у Великий День Воскресіння.

Христос Воскрес — буде й наше воскресення! Буде наша радість! Яке б не було тяжке, наша пісня — пісня перемоги. Спрага до кращого майбутнього, а не падіння; життя, а не смерть! Нам сповіщено правду про вічне життя, правду про загальне воскресіння людей, про перемогу Спасителя над смертю. Радіймо ж цією вісткою, а одночасно зміцнімо в наших душах віру в оновлення правди серед людей на землі, в припинення тяжких досвідів, у спокій, добробут та благовоління всього світу. Цю віру поєднаймо з непереможним змаганням до загального відродження, до наближення того дня, коли одними устами і одним серцем оновлене людство буде купно славити Воскреслого Сина Божого.

Але, щоб наша віра й наші змагання не були порожні, — розпочнімо від оновлення самих себе, бо, чим більше буде серед нас відроджених і міцних у вірі, тим ближчою буде перемога Правди над злом, тим ближчим буде до нас день загального воскресіння гріхами обтяженого світу.

Духовне відродження також конче потрібне нам, як українській національній спільноті, бо серед нас ще чимало отих, що живуть і діють лише і тільки в угоду собі, що забули Закон Божий й втекти від своєї душі, отого найдорожчого скарбу, яким Господь обдарував людину. Допомогти цим нашим братам, відродити в собі образ Божеської природи — повинно стати нашим найвищим обов'язком, обов'язком, який ми добровільно візьмемо на себе в цей

Микола Лазорський

Гетьманська писанка

Давно те діялось... Понад 200 років тому.

Був Великдень... Гули в Полтаві дзвони, радісно кричали шпаки, нишпорячи коло старих гнізд, весняний вітер гнав по яснеблакитному небі білі, пухнаті хмарки... За містом вже зазеленіли степи, мов заворожені стояли молоденькі тополі, блищали на сонці тихі ставки, коло яких літали легкі чайки, жалібно кигичачи. Синів на обрію ліс, до якого слався широкий шлях. Ліворуч, серед вишняків, вкритих рожево-білими пелюстками, розташувалася Пушкарівка, відома на всю округу манастирем та уславленою дзвіницею з голосним дзвоном.

Манастир стояв на високому горбі серед яблунь, черешень і старих дубів, сяючи на сонці золотими хрестами. Була це будова барокова з візантійською домішкою часів гетьмана Самойловича. Пишні колони Вознесенського храму виструнчені вряд, оздоблені були вгорі химерно-різьбленими карнизами, китицями винограду і акантовим листом.

Селяни, одягнені по святковому, поспішали до церкви. Жінки в запасках, дівчата в плахтах і доброму намисті, усі в вишиваних сорочках, черевиках з підківками. Чоловіки — у свитках білих або чорних, високих смушевих шапках. Бігли дівчатка-підлітки, сунули повільно старі діди, згорблені бабусі. На паперті побожно хрестилися, клали поклони і тихенько входили до церкви.

В гарно прикрашеній рушниками церкві було вже повно. Аж до бані пливли сиві хмарки диму від ладану; скісне сонячне проміння, що проходило крізь кольорове скло, золотило пасма диму й воскові свічі кидали яскраві плями на святі ікони.

Ліворуч стояли черниці... Всі в чорному, в білих намітках, вони часто хрестилися, схиливши голови, клали земні поклони. Осторонь біля самого клиросу, стояла молода вродлива черниця з чотками і шовковою хусткою в руках. Проходячи повз неї усі шанобливо низенько вклонялись їй. То була Мотрона Кочубеївна, дочка генерального судді Кочубея, того Кочубея, що так безславно загинув у Борщагівці від руки ката... Заховалась від миру в манастирі як черниця Марія. Така ж красуня, як і колись, видавалась елеґантною черницею в своєму чорному вбранні і чорній хустці на голові обшитій білою окравкою. Її прекрасні очі сяяли молитовним надхненням, але від усієї постаті віяло смутком і тугою. Видавалась худою через своє вбрання суворої черниці. Перебирала білими пальцями чотки і гнала геть думки, настирливі думки, що не давали спокою, ятрили... Особливо сьогодні, в цей так пам'ятний день. Скорбота залягала в куточках ще рожевих вуст. День цей вона добре пам'ятає, коли зустрілась на Великдень у батьків з преславним гетьманом Мазепою, що так ніжно похристосувався з нею і подарував улюбленій хрещениці чудовий хрест, весь у діямантах, коралі заморські і коштовну писанку, мальовану добрим майстром з Маячки паном Григором Носом-Левицьким. Прекрасний дарунок берегла вона в дубовій невеличкій шкатулі, куди згодом ховала безсмертники й листи гетьманові. Дорожила ж особливо писанкою, на якій були намальовані такі принадно-милі квіти й рожеві в дрібних листочках літери — Христос Воскрес. З цією скринькою вона пішла навіть і до гетьмана, а коли він відіслав її до батьків, забула взяти... Відтоді минуло багато часу... Багато сталося змін, страшних змін, жахливих подій. Страта батька, хвороба і смерть матері, полтавська баталія, руйнування гетьманського Батурину лютим москалем Меншиковим... Згуба безвинних... Сльози і кров, кров і сльози...

— Господи помилуй, Господи помилуй!

І білі пальці черниці бігають поквапливо по намистинках чоток. Хилиться низько голова настирливими роями обсідають чорні думи. А гетьман... широкими українськими степами помандрував він у чужі землі; там і помер. Чула про це, гомоніли люди... Гомоніло місто, гомоніло й село, коли в церквах прочитали прокльонного листа на мертвого вже гетьмана.

Ще нижче хилить голову черниця, щиріше молиться... Але в'їдливі думки не дають покою. Глибше лягає скорботна рисочка в куточках вуст і густа тінь падає на схилене чоло.

Не сподівалась вона собі такої долі... Не сподівалась! Всміхалося їй казкове щастя... Уповала на гетьмана, що так прагнув визволити Україну з-під московської кормиги... Мав прихильників, гордих панів полковників, що радили Мазепі збити московські кайдани, вдарити на ворога в един гуж... Марна була праця; не так склалось, як гадалось... В завірюсі подій згинув славний сердюцький полковник Чечель і в сибірських снігах вкоротив віку коханий муж, пан Чуйкевич...

Горленко, Апостол, Орлик, Войнаровський, Ломиковський... Де вони? Одні скорились, пішли на царську ласку, інші загинули по московських катівнях, в засланні; багато вимандрувало разом з гетьманом у широкий світ... Чула за Орлика, що вже був перейняв владу гетьманську й завдав поразки Петру над Прутом: чула й за Войнаровського, що пішов на Сибір услід за її чоловіком... Безневинні жертви... мученики за солодку отчизну...

— Господи помилуй, Господи помилуй!...

Черниця Марія молиться за милі незабутні тіні кревних друзів, близьких, що в вирі подій останніх часів наклали головами за Україну.

Скінчилась Служба Божа...

Повільно вийшла з церкви і замислено сіла на лаву під старою розлогою липою. Довго так сиділа у глибокій задумі. «І не стара ще — думала — а ніби сто літ прожила».

— Сестро Маріє!

Важко підвела голову. Перед нею стояла черниця Докія.

— Що тобі? — тихо спитала.

— Чоловік якийсь, каже здалеку, хоче побачитись з тобою, сестро.

— Добре... Хай іде до келії, я зараз...

Встала, ознаменувала себе хрестом і поквапно пішла до келії. На порозі стояв сивовусий козак, видно справді здалеку — чоботи в поросі, обличчя засмагле. Низько вклонився, взявшись за ефес кривої шаблі.

— Христос Воскрес! — ласкаво мовила Марія.

— Воістину Воскрес! — сказав козак і знову вклонився. — Маю дещо сказати... передати... з далекої дороги я...

Вступили обоє до келії. Просила сідати.

— З далекої дороги я, — знову сказав козак. Небезпечно зараз в Україні нашому братові, низовику... москалі ловлять всякого, хто хоч трохи скидається на козака. Тому ж і довелось їхати манівцями... З припорукою від гетьмана Івана Степановича Мазепи, тепер вже небіжчика, царство небесне його ясновельможній милості...

І козак перехрестився...

Бліда, з широко відкритими очима, мовчки дивилася черниця на посланця.

— Помер гетьман в козацькому таборі, недалеко від Варниці, — вів далі козак. — Відспівували в церкві св. Миколи в місті Тягині. А ховали врочисто, як і личить гетьманові. Везли тіло на санях, бо було вже сніжно... волами аж до Ґалацу через Каушани і поховали у Ґалаці ж біля болгарської церкви св. Юра...

І козак знову перехрестився.

— А оце його дарунок.

Козак витяг дубову шкатулу. Черниця Марія відразу впізнала її.

— Казав ясновельможний: вмираю, Остапе! Наказую тобі — передай Мотрононьці оцю шкатулку. Скажи їй, голубочці, що вона мене старого наснажувала на велике діло, так і скажи: наснажувала на великий подвиг. Передай їй моє благословіння... Коли не пощастило мені виконати того діла, на те Господня воля... Вірю, прийде час і Україна звільниться таки від Москви.

Козак трохи помовчав.

— Таке казав гетьман передати тобі, мила сестро. Увечорі того ж дня таки його не стало, а ми лишились невтішними сиротами...

Козак замовк і став повільно витирати очі хусткою.

Черниця взяла шкатулку й відкрила. Витягла діямантовий хрест, коралі й листи з безсмертниками. До рук її скотилась майстерно мальована писанка, на якій чітко ясніли принадно-милі квіти й рожеві літери — Христос Воскрес!

Черниця обережно взяла писанку, притулила до вуст і дві сльози впали на рожеві квіти.

радісний і життєдайний День Христового Воскресіння.

Господь покликав світ до оновлення словом: «Радуйтесь!» (Мат. 28,9). Це було його перше слово, звернене до Мироносиць. Переймімось же цим закликом і ми та в цей Великий День повними радости грудьми возвеселімся співаючи: «Воскресіння День! Просвітімось величнім святом й один одного обнімімо, назовімо братами, й тим, що ненавидять нас, все простімо задля воскресіння і так купно всі заспіваймо: Христос Воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим що у гробах, життя дарував». Амінь.

† МСТИСЛАВ,
Архиєпископ

Дано в Богом береженім місті Вінніпеґу, року від народження Ісуса Христа 1949-го, в День Його преславного Воскресіння.

Великодній привіт

УСІМ ВІРНИМ

Української Євангельсько-Баптистської Церкви в Німеччині

ДОРОГІ У ХРИСТІ БРАТИ ТА СЕСТРИ!

«Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великим Своїм милосердям відродив нас до живої надії через воскресіння з мертвих Ісуса Христа. Через Нього ви віруєте в Бога, що з мертвих Його воскресив та дав славу Йому, щоб була ваша віра й надія на Бога» (1 Петр. 1:3,21).

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

АЛИЛУЯ, ЖИВИЙ ГОСПОДЬ ІСУС! — так співають великоднього ранку всі віруючі в Розп'ятого й Воскреслого Спасителя. —

ВОІСТИНУ ВОСКРЕС! — рветься з уст і сердець тих, що пізнали й полюбили Його, живого Відкупителя. Воскреслий засвідчив Своє воскресіння тим, що живим об'явився Своїм учням.

Страсна дорога — рель'єф із 15 ст. на стіні церкви св. Аґати в Ашаффенбурзі.

Давно вже робилися спроби, щоб розуміти воскресіння Христа, як оптичний обман. Первосвященики перші робили спроби в цьому напрямку, і від того часу було багато їх наслідувачів, але всі вони мусіли із соромом уступити перед непорушною правдою Його воскресіння. «Він дійсно воскрес!» з радістю проголосили всім Його учні. Це визнає багато людей, що Христове воскресіння позбавило їх смерти і навернуло до життя через віру в воскреслого Спасителя.

Господь дозволив нам діждатися ще одних Великодніх Свят, які святкуємо в анормальних обставинах, серед великої непевности нашого завтра, а багато у великій скорботі, переживаючи розлуку з своїми рідними та дорогими. Але вістка Світлого Христового Воскресіння, як бальзам на рану, приносить засмученій душі потіху, спокій, радість та благословенну надію. Тому ми хочемо розглядати Подію Воскресіння не лише, як історичний факт, але хочемо звернути нашу ввагу на його велике значення для нас особисто і в загальному для цілого світу. Яке значення має для нас Христове воскресіння, про це докладно говорить св. ап. Петро у вищенаведеному тексті. Христове воскресіння для нас є:

I. Підстава віри й відродження. Як би люди не ставилися до події воскресіння Ісуса Христа — одно є без сумніву: з порожнього гробу зродилася незломна віра в перемогу над смертю і — в життя вічне. Христос нагадує нам завжди про Своє воскресіння, притягаючи до Себе всіх віруючих і воскрешає до нового життя, що сягає поза межі смерти тілесної. Ми тепер знаємо, що життя сильніше від смерти, світло — від темряви, правда — від неправди. Цю правду відкриває нам воскреслий Спаситель. Для уможливлення віри в Христа, як Відкупителя, неминуче було воскресіння, бо без цілковитого об'явлення голготської перемоги (Ів. 19:30) у тріюмфі воскресіння віра в Агнця Божого була неможлива. Умерлий Спаситель, що Його учні гірко оплакували — воскрес; але замість того щоб тішитися, вони охоплені були страхом. Дивно, які то люди схильні боятися всього, що надзвичайне й чудове... Учням не було чого боятися, — страх повинен бути у людей невіруючих. Воскреслий Спаситель звільнив від страху віруючих, бо Він переміг владу смерти, гріха і диявола. Що не сталося б із нами, все діється з Його волі. На жаль, ми не завжди сміливо визнаємо цю правду. Чи часом не трапляється й з нами того, що ми лякаємось незнаного майбутнього? Але віруючі в Нього знають, що Він завжди з ними і що так звані випалки існують тільки в уяві невіруючих. Коли огорне нас розпука то причиною того є зневіра. В нестатках і життєвім горі завжди маємо приготовану поміч згори. Скріпляймося постійно вірою в Його чудове Провидіння!

II. Джерело потіхи й надії. Ми часто плачемо над порожньою домовиною, як Марія великоднього ранку, наче б ми не мали всемогутнього Спасителя, живого й воскреслого, що готовий нам дати всі добра Своєї любови й сили. Але ми повинні радіти, коли тільки віруємо в живого Христа. Христос часто й нам ставить питання, як колись Марії: «Чого плачеш ти? Кого шукаєш?» Поховану віру треба оплакувати, але плач над гробом Ісуса не на місці. Він воскрес і усмиряє болі й сльози кожного, хто до Нього прийде з вірою. «Тіштеся надією...» (Рим. 12:12). «Коли бо ми віруємо, що Ісус був умер і воскрес, так і спочилих через Ісуса приведе Бог із Ним» (1 Сол. 4:13). «Отож потішайте один одного цими словами!» (1 Сол. 4:18). Один невіруючий чоловік держав надгробну промову на похороні свойого приятеля, і закінчив її такими словами: «Прощай, дорогий друже, ми вже з тобою не побачимось!» Але ж на тому самому цвинтарі прощав віруючий син свою улюблену матір, і на кінець сказав: «До побачення, дорога матусю, ми побачимось із тобою коло ніг Христа!» Обидва вони прощали дорогих їхньому серцеві, але слова першого були повні безнадійности й розпачі, тоді, коли зі слів другого віяло ароматом надії та потіхи. Там ми не тільки один одного, але побачимо славу, що недоступна нашому людському розумові. Ми будемо там, де Христос, і будемо подібні до Нього (1 Ів. 3:2).

III. Основа для обновлення тіла й усесвіту. Ця радикальна обнова буде об'явлена в трьох ділянках:

в житті кожного особисто — воскресіння тіла;

в житті земного світу — поява царства слави;

в житті всесвіту — універсальна обнова.

1. Воскресіння тіла є можливе лише на підставі воскресіння Христа. Христове воскресіння є обновлення людства в Христі, бо Він — «первісток серед спочилих» (1 Кор. 15:20 б). Доказом такого воскресіння є воскресіння старозаповітніх святих під час Його воскресіння (Мат. 27:52-53).

2. Тисячоліття Христового Царства на землі основане на воскресінні Христа. Обітниці, що були дані Давидові (2 Сам. 7:13), говорять про вічне обновлення людства. Сила життя Воскреслого наповнить землю і видиме Царство Месії для земного творіння буде означати життя нове і цілковите відродження (Мат. 19:28). Але Тисячолітнє Царство буде лише вступ і прообраз, а кінцева ціль є:

3. Нове небо й нова земля після білого величного трону (Об. 21:1 пор. 20: 11-15). Тоді буде оновлена не лише душа й дух, але матерія і природа будуть досконалими. Ціль Божа, щодо Його творіння, є не сама духовість, але духовість тіла. Подія воскресіння є фундамент Божого творіння. У воскресінні Христа перший раз була обновлена матерія (Ів. 20:27; Лук. 24:39-48).

Тому останній змисл воскресіння: — «Ось нове все творю!» (Іс. 65:17; 2 Петр. 3:13). Таким чином характер Христового воскресіння має своє велике значення:

ЗА ПАМ'ЯТНИК

на могилах українців

Комісія Охорони Могил та Інформаційний Відділ ЦПУЕ надіслали нам такий матеріял про акцію відкриття пам'ятника на могилах українців у Франкфурті над Майном:

В лихоліття 1939-45 років судилося багатьом синам і дочкам України скласти своє життя на просторах Німеччини за час гітлерівського режиму.

Сьогодні цвинтарі Німеччини рясно вкриті могилами «авслендерів-остівців». Віднайдено їх чимало й на Головному Цвинтарі у Франкфурті над Майном, де поховано близько 2 500 українців.

Українська еміґраційна суспільність, вшановуючи світлу пам'ять поляглих, жертвенно склала щедрі свої пожертви на встановлення пам'ятника. З цих пожертв Комісія Охорони Могил при Центральному Представництві Української Еміґрації у Німеччині у своїй праці приділила належну увагу і поставленню пам'ятника у Франкфурті над Майном.

Ще в травні 1947 року Комісія Охорони Могил виділила певні суми, сплативши впродовж 1947-48 року 300 РМ за проєкт пам'ятника у Франкфурті, 1 850 РМ за землю, в якій лежать наші брати і сестри, викупивши її на 40 років, та 7 750 РМ за будову пам'ятника. Та з незалежних від Комісії Охорони Могил причин їй не вдалося викінчити своєї праці встановлення пам'ятника у Франкфурті до червня 1948 р., коли в Німеччині прийшла виміна грошей.

На остаточне виготовлення пам'ятника, поставлення і впорядкування майданчика навколо нього треба було 2 805 НМ, тоді як після грошової реформи Комісія Охорони Могил мала на своєму рахунку кругло 700 НМ.

В листопаді 1948 року німецький архітект, який будував пам'ятник, повідомив, що пам'ятник буде остаточно виготовлений в січні 1949 року. Це було попередженням про потребу сплачувати належні суми. Комісія Охорони Могил звернулася за допомогою до Центрального Представництва, яке ґарантувало їй із своїх сум 500 НМ та дозволило звернутися до українського громадянства Гессенщини та Ашаффенбурґу за грошовою допомогою, шляхом проведення нової збірки. В січні розпочато збірку коштів серед українського громадянства в таборах і поза ними на закінчення монументального пам'ятника у Франкфурті над Майном.

Збірка дала такий вислід:

1. Українська Робітнича Сотня в Ганав 258,20; 2. Український табір Корбах 204,89; 3. Українська Робітнича Оселя Ґіссен 177,49; 4. Український табір Артілері-казерне Ашаффенбурґ 144,60; 5. Українці Франкфурту/М. (приватники) 80,00; 6. Українці перес. табору Швайнфурт 47,00; 7. Українці табору Герсфельд 35,00; 8. Українці Сиґнал-Депо в Лянґедибах 27,00; 9. Українці табору Менхегоф 25,55; 10. Українці перес. табору Буцбах 22,75; 11. Українці Гехсту (приватники) 20,00; 12. Українці Вецляру (приватники) 10,00, що разом становить НМ 1 052,48.

Зібраних сум ще не вистачає на оплату пам'ятника, та Комісія Охорони Могил глибоко вірить, що ті табори (Корнберґ, Ашаффенбурґ — Буа-Брюле, Ганау) чи приватно мешкаючі українці (Вісбаден, Марбурґ), які до цього часу не провели у себе збірки (підписні листи знаходяться у них з січня м. м.), складуть свої пожертви на пам'ятники у Франкфурті.

Мусимо висловити свій жаль з приводу того, що Адміністрація колишніх таборів «Піонір» та «Ляґарде» в Ашаффенбузі відмовила Комісії Охорони Могил в проведенні збірки.

14. 2. 1949 року з кам'яноломні Вертгайму пам'ятник доставлено на Головний Цвинтар у Франкфурті. Комісія Охорони Могил не може не відмітити з вдячністю того факту, що Централя ІРО в Бад-Кіссінґені безкоштовно призначила в наше розпорядження 5 вантажних автомашин.

Поставлення пам'ятника у столиці Західньої Німеччини на могилах 2 500 українців є загально-українською справою широкого значення. З цих міркувань Комісія Охорони Могил на 25. 3. 1949 р. запросила представників українських еміґраційних організацій і установ та представників Церков і преси на сходини для заслухання доповіді в оправі поставлення пам'ятника у Франкфурті та обговорення принципових питань у зв'язку з його відкриттям і посвятою.

На засіданні обрано діловий Комітет, який оглянув пам'ятник та визначив день відкриття і посвяти 8-го травня 1949 року.

Всі, хто бажав би скласти свої пожертви на пам'ятник у Франкфурті над Майном, можуть переказати гроші на таку адресу:

Frankfurt Luginsland I-II Zentralstelle der Ukrainischen Hilfsaktion (Комісії Охорони Могил).

За Комісію Охорони Могил при ЦПУЕ
Крилов І.
За Інформаційний Відділ ЦПУЕ
Маруняк В.

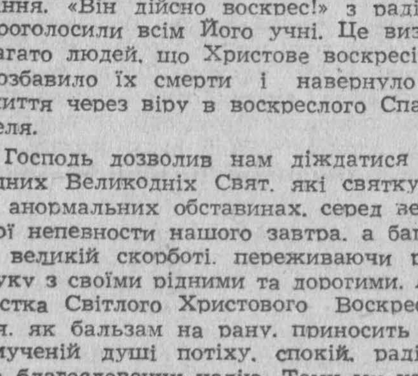

Лев Орлигора

Таємниця студентки Ірини

(Уривок з повісти „Диктатура")

Двоюрідна сестра Д. каже:

— Твоя правда гірка, як полин. Тільки буржуй може лякатися лиха. Людина, що родилася в горі, не боїться горя. Мої пташенята також... не дочекалися батька з праці. Потомилися і без вечері заснули. Не вся біда в горі. Їм вчитель говорив, що не смачно спати з повним шлунком.

— Вибач, проте, — продовжує сестра. — Я мушу збігати до магазину. Є чутки, що дещо привезли. Може пощастить без карток купити пару оселедців. Коли прийде сусідка, не підозрівай її — також була студенткою. Цікава дівчина.

Кидаю погляд на племінниць: сплять Розрум'янені лиця. Ніжні дитячі лиця. Вони сьогодні часто повторяли слово «дядя».

Сусідка Ірина — молода шахтарка. Її очі горять парою зірок. Таких зірок на світі мабуть тільки пара. Струнка, бо ще недовго тягне ваґонетками вугілля. Мовчазлива. Пухкі, квіткою викроєні її вуста, говорять про доброту душі. Вона охоче відповідає тільки на запитання. Я не мудро запитую:

— Ви також десь вчилися?

— В Кременчуці.

— Чудове місто! То українська Фльоренція.

— Я там прокляла себе.

— Чому? — питаю.

Ірина зосереджено дивиться в одну точку і продовжує оповідати:

«...шибка брязнула, і всі ми схопилися. Хорий батько засвітив лямпу. З вікна в хату була простягнута лопата. Мама питає:

— Хто там? Що ви хочете?

— Клади на лопату гроші, бо вилетить вікно з рамою! Хату підпалимо.

— Немає грошей, добродії, — закашлявшись, відповідає батько, а голос знадвору:

— Ми не добродії, а красні партизани!

Бурею влетіло двоє людей. В руках пістолі, під поясами ножі, а на кашкетах червоні стрічки. Вдарили батька під груди, зв'язали і повели геть. Мати бігла слідом. Голосила, як на похоронах. Інші партизани скрутили їй руки, привели до хати і кинули в ліжко. Як відходили сказали... «...твою мать».

Чорними тучами пливли роки. Я підросла. Збагнула, що червоні стрічки скривдили матір на моїх очах. Батька закололи в Чорному Яру за те, що не хотів бути червоним. Гляну в сумні очі матері, а вона... заллється сльозами. Їй страшно, що пам'ятаю. Незвичайний мороз колючками обкидає мою шкіру, колючки посиплються в серце...

...Партизан — вбивця мого батька став головою сільради. На колхозних зборах охристив мою матір вдовою розстріляного «ворога народу». О, це гірше чуми! З нами люди боялися говорити. Ніхто не заходив до хати. А рідні відвідували у темні ночі.

Один Бог знає, як бідно ми жили. Однієї голодної весни я поїхала з села до Кременчука. Довго гостювала в тітки. За цей час матір вивезли на Сибір. Повертатися до хати я боялася. Наша хата вже не була нашою.

— Недоїдаючи й недосипаючи, я успішно закінчила десятирічку. Хотіла почати десь працювати. Тітка й подруги раяли йти до учительського інституту. Та не вміла я писати брехливу автобіографію, а з правдивою не приймуть. Тітка порадилася із сином Іваном. Пішла я з ним до ЗАГС'у,*) і ми розписалися.

Іван — мій двоюрідний брат. Разом кінчали десятирічку. Спільно ділили горе і радість. Думалося — пройде два роки. Закінчимо інститут. Знову підемо до Загсу. Заявимо, що не зійшлися характерами. Отримаємо розвідні листи. Ми ж були одружені тільки на папері. Іван майже щосуботи ходив до будівельного технікуму. Там мав наречену. На другому курсі трохи починав відставати. Дякував мені за допомогу. А тіт-

*) «Запісь Актов Гражданского Состоянія».

ФРАНЦІЯ і УКРАЇНА

III.

Розумовський обачно тримався здалеку і в ці часи жив більше в Глухові чи закордоном. Тим часом генеральна старшина намислила з ініціятиви гетьмана виворожити для України щастя-долю: накреслила плян спадкового гетьманату з роду графа Розумовського. Проєкт визрів лише в перші роки царювання Катерини II. коли вже готову петицію возили по полках для підпису. Про цю петицію довідався комендант міста Києва і негайно дав знати до Петербурґу. З «докладом» поквапливо виїхав до столиці і граф Теплов, який добре знав про цю петицію і з намови якого її возили до полковників Гетьманщини.

Розумовському загрожувала велика небезпека, але сталося так, що Катерина лише примусила гетьмана податися на демісію і на короткий час вибратися закордон (1764). Гетьман негайно виїхав до Франції, де він, здається, десь на узбережжі Середземного моря мав побачення з старим уже графом Філіппом Штайнфлітом.

Відродження України леґальними шляхами з її старовинними правами й вольностями зламано, і надія на відрив України від Московії розвіялась як мариво. Старі приятелі — і граф Розумовський і граф Штайнфліт — могли лишень сконстатувати цей факт і з сумом потиснути один одному руку. Отже вони могли ще покладати надії на молодше покоління і «стару ґвардію», що збиралась ще раз апелювати до шляхетних почуттів московських царів.

Але даремно апелювалося до здорового глузду Павла I, а згодом Олександра I. Україну московські царі берегли як зіницю ока і ставили на генерал-губернаторів «Малоросії» добре перевірених вельмож.

Після всевладного графа Румянцева-Задунайського князь Долґорукий і особливо князь Куракін беззастережно пильнували «довірений їм південний край». І все ж з далекої й чарівної Франції знов зазорила зоря української надії. На понуру Московію нараз лягла величезна тінь титана переможних походів — геніяльного Корсіканця. Поневолені народи з великими сподіваннями звернули свій погляд на цього велетня. Відроджена з румовищ третього поділу Польща радо дала Наполеонові своїх леґіонерів. На чолі півмільйонової армії він скоро став на непривітних землях Московії. Петербурґ розгубився...

З дозволу уряду українські патріоти-партизани мобілізували охочекомонні полки. «Малоросійське дворянство», серед якого були ще живі свідки колишньої «немеркнучої слави» козацтва, плекало надії на великі реформи. Затаївши подих, Україна стежила за двобоєм на Бородинському полі.

Через три місяці Наполеон з рештками колись непереможної армії поквапно відходив на захід. Слідом, як невблаганна смерть сунули північні азіяти... Вони підійшли аж до стін Парижу... Вступили в Париж. На площі Конкордія стали галасливим табором. Вигідно розташувались по фешенабельних готелях... Бруднили чудові вулиці московською лайкою.

І нараз великий Корсіканець знову струснув Европою... Сто днів... Востаннє...

Історик Шарль Лесюр в своїх нотатках про походи Наполеона на Московію досить виразно каже, що поразка Московії безумовно дала б Україні жадану волю і нові сили могли б легко реалізувати через сто років колись широко закроєні пляни Мазепи й Орликів. Адже Наполеон прагнув розчленувати Росію і назавжди знешкодити цього північного варвара. Армія Бонапарта була розгромлена. Франція упокорена. Петербурґ поволі заспокоювався і нараз звернув увагу на одверті патріотичні настрої українців. Уряд поспішив негайно здемобілізувати охочекомонні полки. Олександер I підписав секретного наказа генерал-губернаторові «Малоросії» пильно стежити за українським панством, яке ще не позбулося своїх сепаратистичних «опасных для государства» думок. Ті сепаратистичні ідеї справді пустили глибоке коріння й набирали небезпечного розгону. Як відомо — вони оформились в так звані масонські льожі з досить яскравим національним забарвленням. Одна така масонська льожа на Полтавщині дуже занепокоїла столицю своїми політичними настановами. Керівник льожі маршалок переяславської шляхти пан Лукашевич був у контакті з польськими патріотами на правому березі Дніпра, що заснували за допомогою князя Чарториського низку середніх шкіл з ліцеєм у Крем'янці. З цих шкіл згодом вийшли польські патріоти-інсурґенти. За цим взірцем масони Полтавщини плянували теж відкрити українські школи й домагалися через графа Завадовського і Трощинського відновлення «старовинних прав і вольностей». Складено статут льожі або «Катехізму» де недвозначно занотовано, що сонце України сходить лише в Чигирині, колишній столиці «останнього козака» Дорошенка і великого гетьмана Хмельницького.

Крута політика міністра Меттерніха особливо сподобалась московському цареві Миколі I, що згодом — за влучним висловом тодішних істориків — став «жандармом Европи». Справді Микола I був людиною жорстокою, салдафоном з досить вузьким «юнкерським» світоглядом. Цар беззастережно підтримував політичні акції австрійського князя і завжди тримав велику армію «напоготові». Будь-найменші спроби визвольних заворушень жорстоко здушував і в себе і закордоном; до послуг цісарів завжди давав випробуваних солдатів.

Але визвольні ідеї хвилювали всі народи европейських держав. Залізний режим Меттерніха і російського царя непокоїв і дратував. Хвилювалась Франція, де ніякі закони не могли затамувати політичних пристрастей. Країна була виснажена і невпорядкована, але духовний її гарт набув дивовижної сили. Ці криваві часи породили таких титанів духа як граф Мірабо, Монтеск'є, Дідро, Сен-Сімон, д'Аналжбер, Гюґо...

Визвольні ідеї, боротьба за «права людини» стимулювали мету життя тодішнього суспільства. Вихор пристрасних змагань до чарівних свобод овіяв своїм гарячим подихом молоду, проґресивну Росію. Микола I саме в дні коронації натрапив несподівано на досить широкий визвольний рух у себе «в беспредельном своем отечестве». Рух цей жеврів ще під час так званої «Вітчизняної війни». Після Бородинської баталії й пожежі Москви Наполеон покинув Росію.

Російське військо загналось вглиб Европи і в самому Парижі чекало результатів конґресу. Різних ранґів офіцери жадібно приглядались до чужого життя. Їх вразив контраст, разючий контраст світоглядів Сходу і Заходу — і то не на користь Росії. По повороті найпередовіше офіцерство заклало таємні організації з військовим зафарбленням. На Україні такою організацією керували брати Муравйови-Апостоли — нащадки гетьмана Данила Апостола. В їхньому палаці в селі Хомутці на Миргородщині відбувались наради членів організації і зберігались важливі документи. Повстання вибухло у грудні 1825 року — тому й членів цього повстання іменовано «декабристами». З цією організацією була зв'язана майже вся шляхта Полтавщини і Київщини. Вибух криваво задушено. Цар Микола наказав скарати на горло п'ятьох провідників — серед них повішено одного з братів Апостолів, сотні інших декабристів батожено й заслано на Сибір (Нерчинські копальні коло озера Байкал), тисячі кинуто у в'язницю.

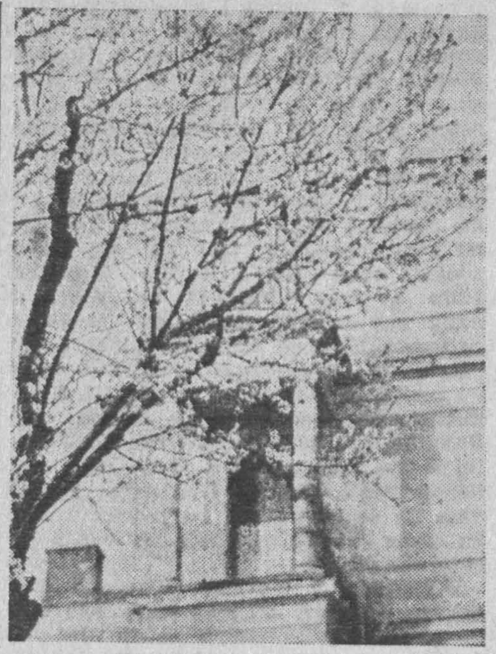

В Україні настала тиша. Все замовкло, бо — за красномовним висловом Кобзаря — «благоденствувало».

Щойно в 40-х роках після так званої «Ілюльської революції» у Франції на Україну завітала на якусь мить «провесна надій». Сталося це за часів генерал-губернатора «Малоросії» Репніна-Волконського, одруженого з онукою Розумовського — Варварою Олексіївною Розумовською. Цей петербузький вельможа несподівано опинився в оточенні того українського панства, що ще свято зберігало не лише леґенди й перекази чинів козацьких лицарів — своїх прадідів, а й невловимі традиції, старосвітські свої звичаї й тугу за давніми привілеями. Зберігало в дубових шкатулах, орнаментованих сріблом і золотом, батьківські реліквії — універсали, пожовклі від часу манускрипти, дипломатичні листи. По важких шафах хоронено козацьку січову зброю, кармазинові жупани, перначі й булави... Вельможа опинився серед тієї української аристократії, що, як і колись граф Капніст, виглядала потужного союзника.

Бо як не як, а вона, ота аристократія, шина не спала. Ще за життя Елізабет Україну. Принаймні та аристократія шукала нагоди леґально відродити Україну, хоч би й під протекцією Росії. Сам князь Репнін захопився тими ідеями і мав багато приятелів серед інтеліґентних українців і меценував Котля-

---

а) Христологічно-космічне;
б) Суб'єктивно-апологетичне;
в) Об'єктивно-органічне;
г) Есхатологічно-універсальне.

Глибока старовина — час воскресіння, він починається воскресінням Відкупителя і кінчається воскресінням відкуплених. Між тими двома воскресіннями є духовне воскресіння покликаних до нового життя (Рим. 6:4-11; Кол. 3:1). Таким чином ми живемо між двома Воскресіннями (Великоднями), як духовно воскреслі згадуючи воскресіння Христа, ми йдемо на зустріч нашому воскресінню та обновленню всесвіту. «Отож, улюблені, дожидаючи цього пильнуйте, щоб стали ви перед Ним нескверні та чисті в спокої» (2 Петр. 3:14).

«Бог же спокою що з мертвих підняв був великого Пастиря вівцям кров'ю вічного заповіту, Господа нашого Ісуса, нехай вас удосконалить у кожному доброму ділі, щоб волю чинити Його, чинячи у вас любе перед обличчям Його Ісусом Христом, що слава Йому на вічні віки» (Євр. 13:20-21).

Ось цими словами в ці радісні дні Великодня з почуттям сердечної любови вітаю Вас і бажаю великих благословінь від воскреслого Господа.

Авґсбурґ, Великдень 1949 року.

Пастор Д. Марійчук
Голова Церковної Ради

ка, як тітка. Вона раділа, що я також вийду в люди.

Під час іспитового періоду, я любила ходити з подругами до Дніпра. То була єдина розвата. Їздила на Зелений Острів. Купалася. В холодній воді промерзла. Тяжко захоріла. Звернулась до міської лікарні. Лікар уважно оглянув. Мусіла мати операцію.

Несподівано був арештований Іван. Тітка плакала. Три дні нічого не брала в рот. Ходила мовчазна і чорна, як тінь.

Переборюючи болі, я зсунулася з ліжка і понесла передачу. Мусіла. Крутилася голова, підкошувалися в колінах ноги і робилося темно в очах. Я боялася впасти на брук.

Біля брами в'язниці запитали прізвище і затримали. Вкинули мене в темний мокрий льох.

Слідчий питає чи живу з чоловіком нормально. Я відповідаю:

— Кожна нормальна жінка живе нормально.

Слідчий розгнівався. Сказав, щоб роззула черевики. Ноги прив'язали до стола і гумовою палкою били по п'ятах. Відром води повернули мені свідомість. О, жахливі тортури! Найстрашнішим убивцям не зичу такої кари. По крові, здавалось, плавали голки.

Через тиждень була очна ставка. Іван дивився на мене правим оком. Друге було зовсім закрите синьою розпухлою щокою. Слідчий прочитав лист голови села. Партизан — вбивець не жалів паперу. Йому слідчий мусів вірити. Я призналася, що мій батько «ворог народу».

На допитах довідалася про все. Обвинувачую тільки сама себе. Тяжка хороба зробила мене необережною. На приватне запитання лікаря я повинна була відповісти дурненькими жартами. Не виявилось би, що мій документ про одруження фальшивий. Може жартуючи, лікар розповів приятелеві. Приятель похвалився іншому приятелеві — слідчому НКВД. Слідчий зацікавився. Викликав Івана. Допитував, коли одружився і чи має з дружиною статеві зв'язки. Іван відмовлявся відповідати на безглузді запитання.

Його наречена на допитах також брала участь. Слідчий їй розповів про «жахливу зраду». Розчулив її. Шістнадцятирічна розгнівава дівчина не вміла не вірити. Обдурена плакала і горіла бажанням мститися. На всі запитання відповідала: «Так, вів аґітацію». Івана били жорстокіше, як мене.

За те, що своїм прізвищем свідомо приховував дочку «ворога» народу, дав їй можливість пролізти до інституту, його вислали в далекі концентраційні табори.

Мені слідчий сказав:

— Любов до знання примусила милу дівчину обманути уряд. Судор кара чекає її. Але... Не все втрачено. Якщо хтось із ваших близьких чи далеких кревних родився щасливим, то тільки ви. Я чомусь маю бажання стати вашим оборонцем. Мені не потрібні ваші нецілованi уста. Я не така погана людина, як це ви собі уявляєте. Отримаєте волю, закінчите інститут... Матимете всі життєві привілеї, якщо погодитеся працювати на користь рідної батківщини. На почин таке мізерне завдання, що я навіть соромлюся називати його завданням.

Слідчий дав список декількох студентів. Поступово про кожного треба написати характеристику. Я дала згоду. Вийшла на волю. На очах тітка порвала список. В списку був і мій приятель Тарас. Він у травневі свята відмовився нести на демонстацію двометровий портрет Молотова. Хотів нести легший льозунґ. Не вірять, що в нього тоді болів живіт. Нещодавно викинули з комсомолу. Бідний Тарас! Він вже ніколи — ніколи не довідається, що я його любила. Про це знають тільки мої сльзи і серце.

Хитрий слідчий помилився. Я другого дня втекла з Кременчука. З радости і хороба забулася. Перед від'їздом пішла на проспект ім. Леніна. Там стояв будівельний технікум. Відвідала Іванову наречену Лару Н. розповіла їй правду про брата. Лара цілувала мене. Плакала за Іваном, як за померлою матір'ю, але боялася лаяти НКВД

І ось тепер я працюю на цій глухій шахті. По змозі допомагаю тітці. Люблю її, як рідну матір. Про матір не згадую, бо з Сибіру люди ні живі, ні мертві не повертаються. Помру, не знаючи, де могили батьків. Тітці від мене посилає мої гроші ваша сестра. Вона ризикує і не говорить чоловікові. Я щодня сподіваюся арешту. Закатують, як знайдуть. Я ж зрадила НКВД! Не захотіла працювати на користь «батьківщини». З кожною людиною поводжуся, як з вогнем. Близько не підходжу і далеко не віддаляюсь. Боюся людей. Вірю єдиній вашій сестрі Д.. і тільки тому поділилася горем з вами. Може вам моє горе нагадає ваше. Порайте, що я мусіла робити, і як?

—Тільки так, подруго Ірино. Напровесні життя ви стали жертвою своєї чести. Честь довго панувала над вами, а в тяжких обставинах зрадила. Не ти зрадила честь, а честь зрадила тебе. Дівчина — рабиня чести. Я хотів би написати новелю, і я це зроблю, як тільки світ переживе катаклізм, або новий везувій залле Москву, або Сталін ощасливить людство своєю раптовою смертю.

— Звичайна повія, — продовжував я, — презирала б вас більше, як ви слідчого. Ті червоні стрічки, що завоювали право для слідчого, так само винні, як і слідчий. Жінка, що з сімнадцяти років пізнала смаленого вовка, назвала б вас дурною. В цьому краса ваших плюсів. Дорога подруго, мораль і передовими релігіями вихована честь, в комсомольські часи стали міщанськими забобонами. А сліпа рабська любов до тирана державою проповідується, як універсальна релігія червоної Росії. Ця релігія не терпить чести і нищить совість.

— Ви мене зрозуміли більше, ніж я себе. Тішуся, що так сталося. Я дочка скривдженої матері, хочу довести, що я її гідна дочка! Моя тітка — вже літня людина. Її не дивують дива, але вона дивується, чому тепер на світі ходить погана слава про мораль дівчат українського степу. Вибачте, я ніколи не була така балакуча, як нині, — схвильовано говорила Ірина. На довгих віях її очей бриніли перли сліз. Пишні русяві коси покірно спадали на високі груди.

...Я думаю: Наталка-Полтавка ще має мільйони сестер! Наталок не зуміє обезчестити червона рабиня Марія Демченко. Найбільшим рабом є той, що продав сам себе. Марія злякалась НКВД і продалась... Рабство зробило людину такою підлою, що вона почала його любити. Любити бляшану медаль, отриману за добрий стан колхозної поросної свині і ходити в обідраній спідниці — значить бути передовою колхозницею. Якщо голодний раб не знає, що він раб, то він справжній раб!

Кремлівський тиран усміхнувся до Марії і сказав:

— Ах, як хороше зеленіє наша пшениця на вашому полі!

За холодну, як смерть медаль, за «теплі» слова, за лицемірну усмішку деспота переляканa і неграмотна Марія пообіцяла зібрати руками виснажених колхозниць з гектара 500 центнерів цукрових буряків! Зеленіють в колхозі буряки, а цукор біліє в Москві. Сталін найзлиденніша на світі людина! Сталін від України забрав все, і нічого їй не дав, крім орденів і кайданів на мозолисті руки. Вождь все хоче мати! Божевільний відрізняється від Сталіна тим, що він хоче мати місяць, а Сталін земну кулю. Сталін тільки наполовину божевільний: людина, що тільки наполовину божевільна є страшніша сотні божевільних...

Без оселедців повернулася сестра з чоловіком Федором. Наша розмова перервалася. Федір передав Ірині привіт від інженера, а сестра додала:

— Від молодого і чорнявого...

Шахтарка зарум'янилася і подякувала.

ревського, а згодом і Шевченка. Прислужився до відродження українського театру, і з його допомогою в Полтаві вперше поставлено «Наталку-Полтавку». В нього ж збиралось товариство, серед якого не бракувало українців. Другим так би мовити Українським Версалем був розкішний палац Вільховської, де панувала французька мова, паризькі моди і література. Тоді саме захоплювались гігантом величних образів революційної Франції Віктором Гюґо і його «Східніми сюжетами», в яких цей майстер слова так звеличав гетьмана Мазепу. «Східні сюжети» читались з захопленням, навіть ходили по руках скрипти цього твору. У великій шанобі були Лямартін, Жорж Занд, Бальзак, що жив якийсь час на Україні й був одружений з укранїкою — з походження панною Ганською. В ці часи на вершку своєї літературної слави стояв Шевченко, який теж бував гостем «Версалю».

Революція у Франції, польське повстання, нарешті невдала Кримська війна примусили Петербурґ зм'якшити тон бодай щодо української аристократії. Шляхта підбадьорилася і ладилась виготовити проєкта про відновлення гетьманату. Плянувала встановити кандидатуру князя Репніна на гетьмана України.

Але в часи Миколи I це був занадто сміливий жест. Про настрої й пляни українців дано було знати до Петербурґу. Цар Микола негайно вжив рішучих заходів. Він покликав князя до столиці й після суворого допиту наказав йому податись на демісію. Репнін виїхав до Франції «на лікування», після чого повернув до свого маєтку в селі Яготин недалеко від Полтави, де скоро й помер. Там Репніна й поховано.

Саме в ті часи Микола I розпочав війну з Туреччиною, прагнучи за всяку ціну дістатись до теплого моря. Він скористав з ослаблення европейських держав революціями. Протеґуючи християнам на Балканах, зажадав від Порти встановлення свого протекторату над балканськими народами. Франція цілком усвідомила аґресивні наміри цього царя. За намовою Наполеона III — а згодом і Англії — султан в категоричній формі відмовив Росії в її претенсіях. Тоді Микола вислав своє військо до Туреччини. Але в цій авантурі Росії не повелось — проти неї виступила насамперед Франція, тоді Анґлія і Сардінія (П'ємонт). Їх фльота збомбардувала Севастополь (Крим), і Росія змушена була поквапно замиритись вже за царювання Олександра II. Петербурґ боявся селянських заворушень на Україні, де панщина особливо гостро давалась взнаки кріпакам (село Турбаї, село Бездна). Приспіла нагальна потреба в реформах. Уряд заходився реорганізувати суд, селянське право, армію, школи.

Але за Україну в Петербурзі мовчали. Там занадто добре розуміли першорядне значення «Південного Краю» в орбіті петербурзької політики. Українці, пам'ятаючи пророчі слова Великого гетьмана: «А коли б тепер за свої вольності не взялись есте, то знайте сами тоє, що себе потеряєте», запопадливо розпочали культурницьку роботу на власну руку. Центром тієї праці стала нова московська столиця Петербурґ, згодом — Київ. Тут працювали найкращі сини України. Відсіль лунало пристрасно могутнє слово до народу з закликом зберігати свої культурно-національні скарби. Часи ці тісно пов'язані з діяльністю різних наукових організацій як Південно-Західній Відділ Географічного Товариства у Києві, журнали «Основа», «Київський Телеграф», «Київська Старина», Наукове Товариство ім. Шевченка, Благодійне Товариство поширювання книги... Ці ж часи відомі такими іменами українських вчених і політичних діячів як Драгоманів, Житецький, Вовк, Чубинський, Чоміс, Пиньчиков, Пулюй, Милорадович. На тлі заграв військових змагань на Заході творилась в Україні культурницька робота широкого закрою.

У 70-их роках світ став ще раз свідком нечуваної по силі боротьби Франції з щораз зростаючим сусідом — юнкерською Прусією, яка об'єдналась у велику військову державу і стала нараз загрозою для Европи. Під Седаном сталася велика битва в якій Наполеон III знайшов собі безславний кінець. Францію переможено. По всій країні прокотилась хвиля кривавих заворушень. У серці Франції — чудовому Парижі вибухла революція, яка нечуваною жорстокістю здивувала увесь світ. Владу в місті захопили комунари... Почала діяти ґільйотина.

Царська Росія пильно приглядалася до тих кривавих подій. Цар Олександер II видав навіть остерігаючого універсала до «свого» народу, а по великих містах України поставлено більше полків. На ці часи приспів донос куратора Київської шкільної округи Михайла Юзефовіча про діяльність українських наукових громад. З наказу царя проведено суворе слідство, яке ствердило, що українці у прихованій формі готують замах на російську державу, єдність її і цілість. Негайно видано наказ (1876) про абсолютну заборону літературної і наукової діяльности членів різних українських громад і про таврування карними законами живого слова української нації. Цей Дамоклів меч висів над нашим народом принаймні тридцять літ, доки його не знесла революційна буря 1905 року. Дальші події привели Україну до соборности й суверенности, про що так мріяли і чого прагнули гетьмани Хмельницький, Мазепа і Орлики...

Свободолюбна Франція перша вітала відроджену Україну... Франція ж перша дала й притулок українському Ґарібальді — Симонові Петлюрі, що після жорстоких і кривавих боїв з Червоною Москвою мусів був відступити на Захід.

На землях цієї Франції, відвічної захисниці покривджених націй знайшли гостинний притулок і високу моральну підтримку тисячі нових втікачів-українців.

Активність нових еміґрантів за океаном

Інтерв'ю д-ра Росохи

Як повідомляє «Український Голос» з Канади, громадсько-політичний діяч Карпатської України д-р Степан Росоха, який прибув нещодавно до Канади, гостював у Вінніпеґу. Тут відвідав він українські установи, редакцію «Українського Голосу» та подав докладні інформації про історичні події з часів визвольної боротьби Карпатської України. Під час перебування у Вінніпеґу д-р Росоха мав інтерв'ю з репортерами англійських щоденників, яким дав інформації про збройний визвольний рух на Україні та про значення й діяльність Української Національної Ради на еміґрації.

Про інтерв'ю з д-ром Росохою пише газета «Вінніпеґ Фрі Пресс»:

«Член Української Національної Ради д-р Росоха каже, що УНРада постала в Европі 18-го липня 1948-го року з метою вибороти незалежність українському народові, що находиться під советським режимом. Вона визнана всіма українськими політичними групами й організаціями. УНРада є українським парляментом на вигнанні. Д-р Росоха промовляв на мітинґу в українському соборі св. Володимира і св. Ольги. Зібрання скликав Український Канадський Комітет під проводом д-ра В. Кушніра. Д-р Росоха сказав, що український підпільний рух діє в чотирьох частинах української території. Неминучий є факт, — говорив д-р Росоха, — що одного дня християнський світ зударится з матеріялістичним світом большевиків. УНРада робить всі заходи, щоб гідно зустріти ситуацію, яка може витворитися у зв'язку з таким зударом. Сьогоднішню владу на Україні назвав д-р Росоха маріонетковою владою московського большевизму. Вона не має права репрезентувати українського народу».

Інша канадська газета пише:

«Д-р Росоха сказав, що УПА, яка є підпільною військовою силою, здобуває собі допомогу від европейських народів, підбитих советами. УПА має сьогодні на Україні 100—200 000 людей. Представник Української Національної Ради сказав, що коли б західні демократії рішуче були поставилися в 1945 році, коли большевики заслали українського митрополита та шість єпископів, то було б не дійшло до засуду кардинала Мінсентя. Більше як 90% українців, які втекли до альянтів, сиділи в большевицьких концентраках та були в'язнені в советських тюрмах. Сьогодні понад 20 мільйонів людей працюють у СССР в примусових таборах праці для розбудови советської военної машини, яка має заволодіти світом».

ВІТАЮТЬ ПРОФЕСОРА БАРНИЧА

До США прибув один з найвидатніших українських музик проф. Ярослав Барнич, музичний теоретик і практик, професор історії української музики, оперний диригент і композитор. Газета «Америка» (ч. 20) знайомить українську американську громаду з особою проф. Барнича в окремій статті з фотом композитора:

Проф. Ярослав Барнич народився в 1896 р. в Балинцях, Коломийського повіту в Галичині, в сім'ї народнього учителя. Скінчивши гімназію, вступив до Січових Стрільців (1914 р.), та разом з Стрілецьким Леґіоном, а потім в рядах Галицької Армії перебув усі кампанії до 1918 р., коли попав у польський полон. Пробув у полоні до 1921 р., потім студіював на філософічному факультеті у Львові.

Глибший інтерес до музики, зокрема оркестрової, збудив у нім Михайло Гайворонський, організатор першої української військової капелі (в Січових Стрільцях). Разом з філософічними студіями у Львові, Ярослав Барнич студіював оркестрову музику в Музичній Консерваторії у Львові (1921-1924), а потім поїхав на надстудії до Музичної Академії в Берлін (1925-1926), де й одержав диплом маєстра симфонічно-оркестрової та оперної музики.

Перші кроки і успіхи проф. Барнича на цім полі бачив Ужгород на Закарпатті, де тоді саме процвітав Український Городський Театр під управою славного Загарієва.

Покинувши Ужгород, проф. Барнич вернувся 1927 р. до рідної Галичини та став учителювати в українській гімназії в Станиславові. Здавши 1930 р. іспит з церковної музики у Варшавській Консерваторії, проф. Барнич іменований бл. п. Владикою Хомишином, професором церковної музики й історії українського церковного співу в Духовній Семинарії в Станиславові. Цю катедру проф. Барнич займав від 1930 до 1939 р., доки нова военна завірюха знов не почала другої його одисеї.

Далі бачимо проф. Барнича диригентом української опери в міськім театрі у Львові під орудою Блавацького (1941-1944), де поставлено за тих три роки кількадесят чужих і українських опер, між ними вперше у Львові «Ноктюрн» Лисенка.

На еміґрації проф. Барнич від 1945 р. працював в театрі під дирекцією Блавацького, як диригент і музичний керівник театру. Тепер проф. Я. Барнич в Америці.

Чи має він, — питає американська газета, — іти працювати на фабрику (себто марнувати своє виїмкове музичне знання), чи може таки знайде він спромогу присвятити свій час, знання, талант, досвід і здібності службі для української музики і культури і на американській землі?...

НАДАННЯ ПРОФ. Д-РУ М. ЧУБАТОМУ СТЕПЕНЯ Д-РА ПРАВ «HONORIS CAUSA» У. В. У

Професорська Рада факультету права та суспільно-економічних наук Українського Вільного Університету на своїх останніх зборах одноголосно ухвалила надати почесний докторат права професору доктору М. Чубатому. Підставою для цієї ухвали Професорської Ради є визначні наукові і національно-громадські заслуги проф. Чубатого. Сенат УВУ затвердив це рішення.

В особі проф. д-ра М. Чубатого українська наука має одного з найвизначніших дослідників історії українського права. Проф. М. Чубатий є автор численних наукових праць, з яких особливу увагу і прихильну оцінку критики здобули великі роботи про «Правне становище українських земель литовської держави XIV-XV століття», «Правне становище церкви в козацькій державі XVII-XVIII століття» та ряд інших. «Огляд історії українського права» проф. Чубатого витримав три видання і досі вважається найкращим та найґрунтовнішим університетським підручником.

Свою діяльність викладача-професора д-р М. Чубатий розпочав ще на славному українському тайному університеті у Львові і далі продовжував її у Львівській Греко-Католицькій Духовній Академії. На Українському Вільному Університеті проф. Чубатий є керівником катедри історії церковного права в ранзі звичайного професора УВУ (зараз в відпустці за виїздом до США).

Ще перед війною виїхавши до Америки, новий почесний доктор УВУ і там розвинув широку наукову і видавничу діяльність, яка користується загальним визнанням. Зокрема справою великого національного значення є вихід науково-публіцистичного видання-квартальника українською мовою.

В наш час проф. д-р М. Чубатий, який є давнім дійсним членом Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, очолює філію Н. Т. Ш. в Сполучених Штатах Америки.

Немає сумніву, що українська широка громадськість позитивно оцінить відзначення великих заслуг проф. д-ра «гоноріс кавза» М. Чубатого.

ТЕАТР

Гірняка виїжджає за океан

До наших глядачів та культурних і громадських установ.

Виїжджаючи за океан до США колектив Театру-студії висловлює свою щиру подяку і признання всім нашим глядачам, а також і численним українським громадським установам та організаціям, за їхню велику моральну і матеріяльну підтримку в нашій праці. Ця підтримка була нам-як Театрові, ґрунтом, на якому ми могли не тільки існувати, а й творити.

Зокрема дякуємо також і нашій пресі, що вся без винятку дала нам велику моральну підтримку.

ЗВІТ

Театр-студія своєю останньою виставою „Примари“ Ібсена закінчила вишкільний період Молоді студійці, виконуючи свої ролі у цій п'єсі, склали іспит зрілости перед нашим глядачем. Сьогодні, коли українська еміґрація масово переїздить у заокеанські країни. Студія теж спрямовує свої кроки туди. Увесь сьогоднішній склад нашого ансамблю днями виїздить до США., де по можливості буде продовжувати свою працю серед українського громадянства.

Майно: Гардеробу, репертуарну бібліотеку Студія забирає з собою. Частину сценічного оформлення і технічного приладдя передається Управі „Камерного ансамблю“ під керівництвом п. Шашарівського, другу частину Культурно Освітному Відділові табору у Міттенвальді. Із сум фонду Студії оплачено авторів і перекладачів майбутнього репертуару, над яким буде вестися праця у новому місці осідку, решту цієї суми розділено сьогоднішнім студійцям на подорож до США. Касовий та господарський звіт знаходиться в управі Студії до диспозиції контрольних компетентних чинників.

Йосип Гірняк
кер. Театру-Студії

Праця проф. Придаткевича

Український музика проф. Роман Придаткевич, що вже кілька років професором на музичнім факультеті Морей Стейт Каледж в Кентуккі, виявляє не абияку педагогічно-наукову та музичну активність Його учні вже виступають

Телеграма до Патріярхії

в обороні Владики Мстислава

Антиукраїнська акція по лінії розбивання єдности Українських Православних Церков в Америці, підтримувана ворожими українській справі чужинецькими чинниками, проявляється, між іншим, в організованій пропаґанді проти особи Архиєпископа Мстислава Скрипника, обраного нещодавно на церковному Соборі головою УАПЦ в Америці. Різні російські часописи ідуть слідами большевицької преси з Києва і кидають болотом на Владику Мстислава, який діє з благословення Митрополита Полікарпа. Розкривши нескомпліковані куліси цієї акції, до якої, на жаль, анґажуються й наші різні малороси, православні українці в Европі спішать підтримати Владику Мстислава, висилаючи листи і телеграми до нього самого та до Патріярхії в Царгороді. Відпис одного з таких листів містимо на прохання його авторів:

УАПЦ. Парафія Св. Покрови. Мюнхен, Дахауерштр. 9/I. 24. 3. 1949.

Його Високопреосвященству Кір Мстиславу Архиєпископові Вінніпеґу і всієї Канади.

Вірні УАПЦеркви в Мюнхені болізно переживають справу Укр. Правосл. Церкви на Американському континенті, і висловлюють своє глибоке співчуття Вашому Високопреосвященству з приводу безпідставних нападів і нікчемних інсинуацій на Вас зі сторони ворогів Церкви Христової і одвічних ворогів Українського народу, до яких, на превеликий жаль, прилучились хоч і високо поставлені, але негідні сини нашої св. Церкви і нації.

До краю обурена тим, наша парафія, знаючи Вас Ваше Високопреосвященство і розуміючи вагу справи дорученої Вам для добра нашої Церкви і Народу, вислала до Його Святости Вселенського Патріярха Атанаґораса, телеграму англійською мовою слідуючого змісту:

«Безпідставні напади і нікчемні інсинуації на Архиєпископа Канадійського Мстислава зі сторони ворогів Церкви Христової, ворожих політичних угруповань і деяких себелюбних церковних достойників, як нпр., митрополит Іларіон, єпископ Богдан, обурюють вірних УАП Церкви в Німеччині.

Тому, смиренно просимо Вашу Святість поставитись з повним довір'ям до Архиєпископа Мстислава.

Укр. Правосл. Параф. в Мюнхені».

Віримо, Владико, що за нашим прикладом піде не одна Православна Укр. Громада і ворота пекельні не подолають Божої справи.

Приносимо гарячі молитви до престолу Всевишнього, щоб стримати святотатствені руки ворогів і опам'ятати нікчемних синів Церкви, що роздирають Ризу Христову, «не знають бо, що роблять», і молимо Всемогутнього послати, Вам Владико, здоров'я й силу перетерпіти тяжку годину, та щасливо довершити розпочату велику справу, для «Більшої Слави Божої» і Народу Українського.

В імені Української Православної Громади в Мюнхені

Протоєрей Е. Міляшкевич
настоятель парафії
Др. Церкевич Костянтин
секретар Церковної Ради УАПЦ в Мюнхені
За Братство св. Покрови УАПЦ
Інж. Олекса Теребус.

з самостійними концертами (як от скрипалька міс Бетті Бейвіс). граючи при цьому теж і твори українських композиторів.

Проф. Придаткевич заохочує по різних місцевостях визначніших людей до засновування музичних товариств та оркестр. Велика заслута проф. Придаткевича в цьому. що він ознайомлює Південь з українською музичною культурою. а в тому теж і з історією українського народу та його визвольними змаганнями.

Американська газета «Юніон Сіті Дейлі Месенджер» пише, між іншим, таке: «Немає більшого захоплення для аматора музики. як бути присутнім на концерті. на якому грає великий артист свої власні композиції». В такому тоні подано рецензію про виступ проф. Романа Придаткевича та його композиції на українські теми.

100 УКРАЇНЦІВ ПРИБУЛО КОРАБЛЕМ «МАРІН ШАРК»

Кораблем «Марін Шарк» приїхали до пристані Нью-Йорку 549 нових іміґрантів зі скитальщини в Европі. між ними 67 через Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет. За вістями з нью-йоркських щоденників між новими іміґрантами було: 311 жидів, 92 греко-католиків. 69 римо-католиків. 50 протестантів. 33 греко-православних. Між ними було шість російських православних монахів. які приїхали до манастиря в Йордансвіл. коло Геркімер. у стейті Нью-Йорк. З світських було кілька православних українців. так. що разом українці становили понад сотню людей. З них коло 30 поїхали на фарми до Меріленд під опікою д-ра В. Ґалана. екзекутивного директора ЗУАДК. Від Українського Переселенчого Осередку явилися до обслуги нових іміґрантів 12 осіб. Іміґранти до Меріленд дістали перекуску на дорогу, інші дістали на дорогу гроші перед виїздом до своїх опікунів.

В Ашаффенбурзі

ЮВІЛЕЙНА ВИСТАВА

Безсмертя «Наталки Полтавки» обумовлене не тільки тим. що Ів. Котляревський доречно використав скарби української пісні в сюжетному плетиві цього твору. Її невмирущість випливає саме з того. що автор у мистецьку форму вселив душу українського народу з її одвічною ідеєю всеосяжної любови, добра і всепрощення — тих основних принципів етики. що підносять людину на найвищий щабель моральности.

В наші часи духового безхребеття, посиленого розбрату. еґоїзму. владолюбства. забріханости особливої вартости набувають твори. які лікують цю хвору душу нашої сучасности. виводять на світлі шляхи її високого призначення.

До таких творів ми сміло зараховуємо «Наталку Полтавку» і горді тим, що цей твір є свічадом саме нашої. української душі. яка ще до прийняття християнства носила в собі його прикмети і в надрах нашого народу зберігає ще й тепер.

Щоб відзначити 180-річчя з дня народження автора цього виняткового доробка. театр ім. Котляревського доклав усіх зусиль. щоб він ще раз зазвучав на сцені.

Громадянство Ашаффенбурґу мало нагоду 9-го квітня побачити «Наталку Полтавку» у виконанні кращих сил місцевого театру.

Невимушеною безпосередністю. не розводненими фарбами справжнього реалізму орудував актор п. Лісовик у ролі Виборного. довівши його до меж імовірної типовости.

Актор (він же режисер постави) п. Зботанів на цей раз ослабив притаманну йому експансивність і тому його Возний набрав витриманости й монументальности. Не гальмуючи загального ритму дії. він створив своєрідно-виличкувану постать.

Значний технічний поступ виявила в ролі Наталки п. Колодуб-Тимочко. яка помітно виросла і як акторка. В центральному місці психологічної напруги («Чого вода каламутна») вона була на висоті дозрілости. Деяке послаблення дикції слід прийняти як тимчасове.

Здоровим ліризмом акторові п. Полякову пощастило освіжити образ Петра від утрамбованої наносної плаксивости, поставивши його на рівень справжнього героя розсудку. серця і волі.

Не порушувала ансамблю акторка п. Лісовик в ролі Терпелихи, хоч відчувалося. що вона не використала своєї мистецької обдарованости.

Визначних досягнень з молодої ґенерації набув актор п. Шевчук у ролі Миколи. Від стихійного відтворення він перейшов до свідомого трактування і цим почав. власне. свій творчий шлях. Безглузду. неумотивовану метушню, практиковану в цій ролі. він замінив упевненим рухом. мімікою й повільним продуманим танком. — Д. М.

РЕФЕРАТ ПОЛК. ДАЦЬКА

Заходом Комітету Сприяння УНРаді в таборі Буа-Брюле (голова полк. Жупінас) в Ашаффенбурзі у вівторок 12-го квітня н. р. відбувся у великій та гарній залі згаданого табору реферат полк. Кирила Дацька на тему «Сучасне політичне становище і наша справа». В майтичне спокійному, але військово-рішучому і речево збудованому викладі полк. Дацько розглянув теперішнє напруження у світі та ролю України на випадок конфлікту і завершив

(Далі на 8-ій стор.).

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*. 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор. 50.—*DM*. 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА НА ЕМІҐРАЦІЇ

Перший випуск поштових марок УН Ради стрінувся з прихильним відгуком серед широких кіл нашого громадянства на еміґрації а особливо серед українських і чужинних філятелістів. Замовлення та запити з усіх кінців світу свідчать найкраще про велике зацікавлення цими марками та їхньою рисунковою тематикою, яка ілюструє один розділ історії українського народу. а саме його змагання до незалежного буття новішої доби.

З метою відзначення інших знаменних подій історії українського народу. випустив Поштовий Відділ УНРади нові поштові марки. а саме:

1) Пропам'ятну марку з нагоди 300-річчя визвольного руху Б. Хмельницького. двобарвну. з рисунком відзнаки гетьманської влади.

2) Пропам'ятну марку з нагоди 30-річчя Листопадового Зриву двобарвну, з рисунковим мотивом оборони Львова.

3) Пропам'ятну марку з нагоди 30-річчя проголошення Соборности Українських Земель. двобарвну. з рисунком Софійського Майдану в Києві.

Всі три пропам'ятні марки вийшли двома відмінами щодо барви. зубковані і незубковані — разом 12 різних марок.

Пропам'ятні марки стануть дорогою пам'яткою для кожного співучасника сьогоднішніх подій тому повинні найти прихильний відгук не тільки у філятелістів. але й серед широких кіл нашого старшого і молодшого громадянства.

Марки можна купити в Поштових Станицях УНРади, що є майже по всіх таборах у Німеччині. в кооперативах та пластових клітинах ціною по 25 пф. за кожну марку. Замовляти їх можна в Центральнім Економаті УНРади. пересилаючи готівку з дорахуванням коштів пересилки або за післяплатою.

Адресувати: Zentral Ekonomat u. Expedition der Wertpapiere des UNRates (13a) Regensburg, Ganghofersiedlung.

Воскресна Утреня радіом

Голяндське Католицьке Радіо Гільверсум 2 на хвилях 415 метрів передаватиме на Христове Воскресення, в ночі на 24 квітня ц. р. із каплиці Української Католицької Духовної Семинарії в Кюленборгу, Надгробне, Воскресну Утреню і Службу Божу.

Підчас Богослужб співатиме хор українських богословів під орудою пана Мирослава Антоновича.

Початок передачі о год. 23,45 за західньо-европейським часом. В Німеччині це відповідає 0,45 год. за літнім часом.

1-1 b

Льотерія на цілі Інституту Заочного Навчання при УВУ

Льоси будуть продаватися по всіх центрах наших скупчень. Десять цінних образів знаних мистців-малярів (Труша, Левицького, Бутовича, Дядинюка, Баляса, Кірієнка і інш.) є до виграння. Приступна ціна льосу 1 ДМ уможливлює кожному набути льос і таким чином прийти з допомогою великому почину Інституту Льосування відбудеться в Мюнхені, в ДП-таборі Варнер-казерне 8. 5. 1949 р. під наглядом Громадської Комісії. Беручи до уваги ціль льотерії, ніхто не відмовиться від набуття льосу.

1-1 b

Документарна книга

Вже появилася в продажі велика документарна книга про українську революційну дію — В. МАРТИНЕЦЬ

«УКРАЇНСЬКЕ ПІДПІЛЛЯ»

(Від УВО до ОУН)

Спогади й матеріяли до передісторії та історії українського організованого націоналізму. Сторінок 421 вел. 8 (146 фотографій). Ціна 10. —НМ.

На широкому історичному тлі тогочасного міжнародного й українського політичного життя учасники й свідки цікаво та живо змальовують незабутній процес творення й революційної діяльности українського підпілля рр. 1920-1929. Революційна протипольська акція, праця УВО-ОУН під большевицькою окупацією розгалужений міжнародній засяг революційного підпілля — творять сюжет тієї цікавої книги ілюстрованої ще досі непублікованими фотографіями. Кипуче життя. подвиги підпілля. політичні процеси. атентати,*) — ціла трагіка українського політичного життя під ворожими окупаціями. кристалізація української політичної думки та її суверенність. революційна боротьба поневоленого народу за свою самостійність — усе це читається. як напружуючий роман. Глибокий зміст. документарність та жива форма запевняють за книгою «Українське підпілля» оправдану славу найцікавішої появи на нашому книжному ринкові. — Поспішайте із замовленням. бо наклад обмежений. — Замовлення слати на адресу Адміністрації часопису «Промінь, **München, Rosenheimer Straße 46 a.**

„ЛІРА"

Великий збірник українських народніх пісень. 364 пісень, кожна пісня з нотами мелодії. 478 сторін друку. 750 мистецьких прикас-заставок і ін. на українських мотивах.

Висилає рекомен. по одержанні переказом чи листом 11 н. марок
O. Karaschkewytsch, Buchhändler (13b) Berchtesgaden, Schließfach 5, Bayern - Germany

2-5

Фармери дають працю!

Але без знання сільсько-господарських машин в хліборобському господарстві нового світу ми зможемо виконувати тільки ролю низькоплаченої допоміжної робочої сили!

Тому перед виїздом конче треба набути:

„Сільсько-господарські машини"

Цей великий, приступно написаний підручник (понад 100 ілюстрацій) дає повні відомості про всі сільсько-господарські машини та їх деталі, вчить, як ними користуватися, як їх направляти і т. п. Книгу замовляти:

Verlag „Prometej" Augsburg-Göggingen, Spießleweg 24.

Ціна книги 5·— н. марок з пересилкою.

Шофери!

Вже тепер стає очевидним, що великій більшості з Вас, в Канаді, в США чи деінде, прийдеться працювати саме при сільсько-господарських машинах. Таку працю найлегше дістати, вона добре оплачувана і тут не грозить безробіття. Але для цього Ваше знання шоферства треба конче доповнити знанням сільсько-господарських машин.

Тому й завчасу придбайте книгу

„Сільсько-господарські машини"

Нема нічого легшого для шофера як наука про сільсько-господарські машини, а це дає новий, поплатний фах!

1-4 b

Підручник української мови

Відділ Культури й Освіти ЦПУЕ повідомляє всі українські установи та громадянство, що в найближчому час вийде з друку граматика української мови проф. Панейка Олександра. Ця граматика на підставі фахових рецензій рекомендується Відділом Культури й Освіти як зразковий, на основі найновіших наукових вимог зложений підручник української мови.

Просимо всі зацікавлені установи та приватних осіб в найкоротшому речинці зробити замовлення цього підручника.

Замовлення та пересилку вартости 5 марок необхідно надсилати на адресу Відділу Культури й Освіти ЦПУЕ

Відділ Культури й Освіти ЦПУЕ.

1-1 b

ОПОВІСТКА

Канцелярія Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в Мюнхені-Пазінґу подає до відома заінтересованим, що сторони приймаються щодня, крім суботи, неділі та свят тільки від 9—12 години.

Просимо у всіх справах звертатися особисто тільки в цих годинах.

Канцелярія ЗУАДК Мюнхен-Пазінґ.

1-1 b

Перед виїздом не забудьте купити ще в Німеччині по дешевій ціні — найповніший вичерпний англійський словник. Лева Вербʼяного
Англійсько-український 5 ДМ.
Українсько-англійський 10 ДМ.
Користайте з нагоди обнижки цін на протязі квітня! Кооперативам 20% рабату. Замовляти у видавця:
Кооператива „Прапя"
(13a) Bayreuth, Leopoldkaserne XIII

1-2 z

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Бажаю нав'язати переписку з освіченим, незалежним, самітним українцем до літ 45 Зголошення до „Неділі" під „Будучність".

1-2 z

Самітний, 35 років, 1,68 зріст, бажає одружитися з православною, поважною жінкою до 35 років З дитиною також радо Писати до „Неділі" під „Поважний".

1-2 z

Вдова, 32 роки, самітна, греко-катол. радо нав'яже листування з паном до 40 років, що так як і вона збирається виїхати в США. Поважні листи прошу висилати до „Неділі" для „Львов'янки".

1-1 z

Оголошення в нашій газеті

завжди виплачується!

РОЗШУКУЮТЬ

Мірошниченко Яків шукає свого батька Петра й знайомих із села Мапілово. Адреса:

Myroszniczenko Jakiw Braunschweig, Rosalia-Kaserne, Block 3/16.

1-2 z

Шукаю доньку Явдоху Голота, яка працювала до закінчення війни в шпиталі в Білефельд. За вістку про її адресу винагороджу. Писати на адресу:

Dmytro Holota, Box 96 Kenora Ont. CANADA.

1-3

Звідомлення про висліди збірок

за час від 1 січня до 31 березня 1949 р.

«Комісія Допомоги Українському Студенству» (КоДУС) подає оцим до відома нашого жертвенного громадянства висліди збірок в користь нашої високошкільної молоді за останніх три місяці 1949 року.

Табори й осередки слідують за висотою зібраних сум (цифри в дужках відповідають німецьким маркам):

1. Мюнхен (1,183.32), 2. Реґенсбурґ (862.90). 3. Байройт (469.17), 4. Ґрос Авгайм (382.15), 5. Діллінґен (288.15). 6. Ерлянґен (245.75), 7. Бад Верісгофен (180.00), 8. Ноймаркт (158.50), 9. Міттенвальд (152.00), 10. Штуттґарт - Цуффенгавзен (130.40). 11. Авґсбурґ (127.19). 12. Еттлінґен (125.00). 13. Карльсруе (109.44), 14. Ашаффенбурґ (107.60). 15. Ґіссен (103.10), 16. Ельванґен (95.50), 17. Берхтесґаден (91.00). 18. Гайденав (77.30), 19. Ансбах (74.00), 20. Ной-Ульм (69.00). 21. Корнберґ (58.15), 22. Пфорцгайм (50.00). 23. Нойендетельсав (46.50), 24. Вінцер (46.00), 25. Ляндсгут (39.00). 26. Гайдельберґ (33.00), 27. Тюбінґен (27.00). 28. Бад Кройцнах (25.00), 29. Кітцінґен (25.00). 30. Кобурґ (22.00), 31. Вюрцбурґ (22.00), 32. Вайльгайм (20.00). 33. Нюрнберґ (15.40). 34. Ґавтінґ (15.00), 35. Франкфурт (10.00), і 36. Розенгайм (9.00).

Враховані в це пожертви кооператив: «Ідеал» в Ашаффенбурзі (50.00), «Самопоміч» в Бад Верісгофен (180.00), «Самопоміч» в Берхтенґадені (90.00) і «Кос» в Мюнхені (100.00).

Не узглянено тут цьогорічної березневої посиленої збірки. якій буде присвячене окреме звідомлення.

Всіх. що не повернули досі підписних листів. зокрема з ударної збірки. ввічливо просимо зробити це негайно.

При тій нагоді дозволяємо собі скласти широсердечну подяку щедрим Жертводавцям. Збірщикам. Таборовим Радам і Культурно-Освітнім Референтам та всім. що в будь-який спосіб причинилися до збагачення нашого стипендійного фонду. з якого під цю пору користає понад 500 стипендіятів.

Прохаємо й надалі не жаліти. хоч би найскромніших пожертв у користь нашої студіюючої молоді.

«Комісія Допомоги Українському Студентству»

Д-р Зенон Кузеля, голова. **Теод. Волошин**, секретар.

СТОЛЯРСЬКА МАЙСТЕРНЯ В МЮНХЕНІ

Комунікат «УНІЇ» — Господарського Об'єднання і Патронату Української Кооперації на еміґрації.

Подаємо до загального відома. що згідно з постановами IV Кооперативного З'їзду, який відбувся 20 грудня 1948 р. приступаємо до практичної реалізації розбудови виробничих варстатів праці з метою забезпечити прожиток хоч деякій частині тих наших громадян. що добровільно чи може недобровільно залишаються на довше в Німеччині: зокрема хотіли б ми допомогти українським інвалідам і людям старшого віку.

З тою метою закупили ми ціле устаткування столярської майстерні в Мюнхені. яку в міру охочих людей до праці будемо розбудовувати. Просимо українських інженерів-будівельників і наших майстрів-столярів. які залишаються в Німеччині ще хоч на один рік. голоситися до «Унії» в справі урухомлення цієї майстерні.

По урухомленню цієї майстерні зможемо прийняти також певну кількість охочих до науки столярського ремесла.

Українське громадянство просимо спопуляризувати справу виробничих варстатів праці і нас морально піддержати. — «Унія» — Господ. Об'єднання і Патронат Української Кооперації на еміґрації. — **München, Rosenheimerstr. 46 a.**

Масово висилайте петиції в справі українських радіомовлень!

To:
The British Broadcasting Corporation
LONDON W.C. 2

As a Ukrainian radio-listener of the BBC, I beg you to introduce the broadcast of your transmissions into the Ukrainian language.
Thousands and thousands of Ukrainians, such as myself, who were forced to leave their homes and also the millions of Ukrainians behind the Iron Curtain will hear these broadcasts.
Please give us the opportunity, to listen to the BBC in our native language.

Signature: ....

Adress: ....

To:
„Voice of America"
NEW YORK NY.

As a Ukrainian radio-listener of the »Voice of America«, I beg you to introduce the broadcats of your transmissions into the Ukrainian language.
Thousands and thousands of Ukrainians, such as myself, who were forced to leave their homes and also the millions of Ukrainians behind the Iron Curtain will hear these broadcasts.
Please give us the opportunity, to listen to the »Voice of America« in our native language.

Signature: ....

Adress: ....

З приємністю стверджуємо, що ініціятива читачів «Неділі» в справі українських радіопрограм в американських та брітанських радіостанціях знаходить широкий відгомін та практичне застосування. Щоденно дістаємо листи й листівки, в яких наші читачі висловлюють своє вдоволення з приводу поміщуваних нами англійських текстів звернень до згаданих радіостанцій. Крім індивідуальних листів до Лондону й Вашінґтону посипалися також масові петиції з різних українських еміґраційних осередків, як нпр. Реґенсбурґ. З радістю відмічаємо, що «Українські Вісті» і «Промінь» підтримують нашу акцію, передрукувавши на своїх сторінках зразки петицій. Тижневик «Час», намагаючись з якоїсь причини пошкодити нашій акції, пояснив своїм читачам, що радіоакцією має зайнятися один з відділів ЦПУЕ. Уважаємо, що заініціоване нами масове висилання петицій лише може скріпити таку акцію громадських організацій, але ніколи їй пошкодити.

«Дяка Вам за це — пишуть до нас громадяни з Байройту — що Ви перші повели акцію в справі українського радіомовлення. В нашому таборі велике зацікавлення тією справою. Люди посилають масово листи до Америки й Англії. Віримо, що вона дасть добрі наслідки».

На доказ, що громадяни Байройту не помиляються, зацитуємо лист одного нашого передплатника з Бад-Мюндеру. Він пише:

«Ваш заклик вирізувати з газети й надсилати до «Голосу Америки» домагання українських радіомовлень знайшов зрозуміння й підтримку навіть в англійського офіцера IPO, містера Френка, що до петиції 30 українців, які перебувають в шпиталі Бад-Мюндер, приклав і свого листа з проханням задоволити наші домагання. Добре було б, щоб українці й по інших осередках подбали про таку конкретну підтримку своїх слушних домагань з боку офіційних осіб!

Сьогодні ще раз містимо обидва тексти до американського й брітанського радіо. Просимо всіх тих Читачів, які ще досі не виконали свого обов'язку, вирізати ці тексти, підписати прізвищем, додати адресу і вислати (як друк) до Лондону та Вашінґтону. Не зважаючи на всі перешкоди з боку ворожих нам чинників, масовими петиціями безперечно зможемо досягти того, що на хвилях найбільших світових радіостанцій залунає нарешті й українське вільне слово.

Драматичні пригоди читачки „Неділі" в дорозі до Канади

Чи долетимо до Ісляндії?

В Мюнхені нас привезли на летовище о 9-ій ранку, а літак прилетів аж о год. 16-ій. Прилетів чудовий птах з малиновими пасами і зелиним листям — емблемами Канади. При стартуванні я не відчувала прикрого враження. Цілу дорогу оглядали червоні дахи німецьких міст і сіл, а потім сірі — бельгійських; Ляманш і Англію бачили як на мапі. О год. 20-тій прилетіли до м. Пресвік в Шотландії, де подали нам — згідно, очевидно, з традиціями — так скупу вечерю, що ми на цю тему жартували і пригадували різні анекдоти про скупість шкотів. Потім рушили до Ісляндії, де мусили перебути тільки одну годину. Досі я була страшенною прихильницею авіяції, але тут моя думка почала трохи мінятися, почалися «ями». Взявши їх за звичайне явище, я почала спокійно дрімати. Але ями все збільшувалися і зі мною, наскрізь реалісткою, сталося дивне: мені виразно здалося, що мама поклала свою, так добре знану руку, на мою, я відкрила очі і ледве врівноважилася. Всі пасажири попрокидались і нам звеліли прив'язатися пасами, у декого почалася морська хвороба. На щастя, за годину ми приземлилися і тоді виявилося, що лютувала страшна буря і ми були у великій небезпеці; літак змагався з вітром і його кидало на всі сторони. Нас повідомили, що далі летіти не можна і мусимо ночувати в Ісляндії. Другого дня була чудова погода, сонце і тепло. Оголошено, що з огляду на добрі атмосферичні умови полетимо прямо до Канади без приземлення в Ґренляндії.

І знову було чудово, блискучий зелений океан, над ним білі хмари, а все освітлено сонцем. Панував добрий настрій. І так летіли дві години, але раптом літак дуже гостро завернув і «пішов» з поворотом а нам сказали, що один з чотирьох моторів зіпсувався і тому мусимо вертатись до Ісляндії. Спочатку ніхто не хвилювався, бо гули ще три мотори і літак летів добре, але вже за пів години почало гіршати. Машина пішла нерівно і весь час знижувалася, потім зашарпала і пасажири знова подіставали морської хвороби. Залога теж почала хвилюватися; всі зблідли, очі розширилися і чола покрилися потом. Нам видали рятункові пояси і сказали що на знак капітана їх треба одягти. А літак конав, був як би в агонії, хропів, перехилявся і все знижувався. Спочатку спустилися до хмар, потім під них і океан все наближався; я вже почала в думках прощатися з батьками, з жалем подумала про те, що тато почує сумну відомість радіом...

І в цей момент хтось крикнув (як у Колюмба) «земля!». У всіх прокинулася іскра надії, хоч ще не було відомо, чи до неї долетимо і чи досягнемо летовища: на скалистім березі однаково не можна було б приземлитися. Ці хвилини коштували нам багато. Коли побачили забудовання аеродрому, то всі легко зідхнули, бо літак вже ледве тримався. Як радісно було почути під собою землю! Нас вже чекали: санітарні каретки, пожежна сторожа (на видадок злого приземлювання) а на море вислано три моторові човни. Обступила нас публіка, вітали капітана, репортери фільмували...

Спочатку нас повідомили що за шість годин літак направлять, але потім виявилось, що він цілком пошкоджений і потребує поважного ремонту. В Канаду зателеграфували по новий.

І так ми два дні вже сидимо в Ісляндії і знайомимося з місцевістю. Чи я коли думала, що буду в Ісляндії?

Мешкаємо в доброму готелі, годують добре, але думка про дальшу подорож вже не приводить мене в ентузіязм.

А тепер трохи веселіщого, звичайно, про п. Ґ. сусіда-жида, з яким я зазнайомилася ще в Мюнхені. Він мав таке щастя, як ніхто; як виявилося, проспав всю нашу літакову пригоду і коли ми увійшли знова до почекальні на Ісляндії, він із здивовання сказав: «Як дивно, що всі летовища однакові і тут, в Ґренляндії — як і в Ісляндії — в ґабльотці такий самий светр». Ми подивилися на нього як на божевільного і подумали, що він так зі страху, але виявилося, що жид все проспав. Ніхто на нього не звернув уваги; це вже на наше щастя, бо легко можна уявити собі, яку б він зробив паніку. У нього вже від нашого оповідання зробився нервовий шок.

28. 3. 49. Торонто.

Таки долетіли!

26 березня о год. 16-ій вилетіли з Ісляндії, і ні разу не приземлювалися аж до Монтреалю, куди прибули по 12 годинах лету. Цей переліт був дуже втомлюючий, бо нерви у всіх нас не витримували і при кожнім перехиленню всі хвилювалися і весь час дивилися на пропелери. Чудовий був краєвид Ґренляндії: сніжні гори помережані озерами, рожеві від сонця. Також феєрично виглядав Монтреаль, яскраво освітлений, з неонами і тисячами самоходів.

Отже летіли ми від Мюнхену до Шкоції 4 год., від Шкоції до Ісляндії також 4 год., і від Ісляндії до Монтреалю — 12 год., а разом 20 год. В Монтреалі переночували і другого дня приїхали до Торонто. Драматичні години в літаку над океаном стали вже лише спогадом.

Е. К.

Соняшний Великдень Европи

Латинські Великодні Свята проминули в цілій Европі під знаком справжньої літньої погоди, що в різних країнах зазначилася просто рекордними температурами. В Брюсселі, столиці Бельгії, температура осягнула 28 ступнів в тіні. Був це найтепліший бельгійський Великдень від 60 років, а продавці чоколадних писанок мусіли ховатися від сонця до сіней по домах. В Парижі було в Велику Суботу 30 ступнів тепла, а населення, шукаючи прохолоди за містом викупило 200 000 квитків на підземні залізниці. В США було цілий час сонячно, хоч холоднувато. Лише в Портуґалії проходили сильні дощі. Вони, зрештою, викликали загальну радість, бо сільське господарство країни терпіло досі від посухи. Дощі не перешкодили традиційним видовищам з боротьбою биків.

Також на вулицях Лондону панувало незвичайне оживлення при 25 ступнях Цельсія, і прегарній сонячній погоді. Навіть англійський король (перший раз після операції ноги) подався на Службу Божу поза королівську резиденцію. Італію, а зокрема Неаполь, Міляно й Венецію відвідало до 20 000 закордонних туристів. Всі церкви Америки були переповнені.

Весела математика

Німецька газета «Франкенпост» (ч. 35 за 24 березня ц. р.) приносить цікаву замітку про феноменального українського рахівника та експериментатора в ділянці «веселої математики». Це колишній учитель математики, радник кураторії Андрій Кассіян, який живе тепер у Марктредвітці. Він працює як швець і склав майстерський іспит не лиш з цього ремесла, але має диплом муляра та майстра по влаштуванню кімнат. Пан Кассіян говорить і пише англійською, французькою та російською мовами. Нещодавно п. Кассіян дав сеанс для учнів і вчителів середньої реальної школи в Марктредвітц. Креслярська заля школи була виповнена вщерть глядачами. Наш математик розв'язав багато завдань незвичайно просто й швидко. Він казав, нпр., присутнім написати на таблиці декілька цифер і, не дивлячись на них, вирахував дату народження, число дому, поверх, кількість членів родини та роки проживання в Марктредвітці.

Відчит плк. Дацька

(Закінчення з 7-ої стор.).

його залізно-логічними доказами, що українцям залишається одне: підтримати з усіх сил свій екзильний уряд і Нац. Раду та станути об'єднаною лавою за неї. Успіх реферату був незвичайний, більш 500-голова публіка вислухала його з великим зацікавленням. Не зважаючи на сподівану дискусію, ніхто до неї не зголосився, а полк. Дацькові подяковано оплесками за його переконливий та цікавий виклад, один з тих, що будують і які охоче слухаємо.

Комітетові Сприяння в Буа-Брюле і його голові полк. Жупінасові за збірку і цей відчит повне признання. — С.

СПОРТ В АШАФФЕНБУРЗІ

Чергова зустріч наших футболістів 1-ї дружини з німецькою дружиною Беціркслігі «Ґайльбах» принесла заслужену перемогу 5:3 (2:2), після дуже цікавої комбінаційної гри, особливо в першій півгрі на початку, коли мяч, доцільно подаваний Горським, ходив від грача до грача прецезійними подачами, створюючи щораз небезпечні ситуації під німецькими ворітьми. Одну з таких ситуацій використовує відомий нам «Мирон» і посилає сильний стріл просто в сітку, поміж оборонців противника. За короткий час з «карного» Будний дає свій мистецький стріл, не до оборони. Німці прикладають всіх зусиль і, використовуючи замішання під нашими ворітьми та стріл з наріжника, вирівнюють. В другій півгрі наші не дають себе «спешити» та тиснуть увесь час на німецькі ворота, в наслідок чого «Мирон та Людвік» записують на свій рахунок ще 2 воріт, підносячи тим вислід до 4. В міжчасі удається німцям одні ворота сквитувати, але незабаром Горський дає з наріжняка «крученого» м'яча, здобуваючи клясичні ворота та усталюючи тим вислід дня 5:3. Суддював, цим разом без закиду, п. Рицар. Присутніх мало, помічається, що вже багато наших прихильників спорту покинуло баварську землю, а дехто старається «прошварцуватися» без квитка.

2-га дружина (замість 1-ої) заграла на виїзді змагання проти значно переважаючої її по силі німецької дружини «Гесбах» — віце-мистця А-Беціркслігі, програючи фатально 0:7 (0:1). Цю програну треба записати на рахунок наших чолових грачів, що не з'явилися до домівки на час від'їзду авта, через що їх мусіли заступити слабші грачі з 2-ої.

Наймолодші наші шахісти вже закінчують свій перший в життю індивідуальний турнір. На перше місце виходять, здобуваючи по $9^{1}/_{2}$ точок на 11 можливих, Григорович Віктор та Лисий Яр.

Відбиванкарі завзято вправляють перед весняними змаганнями.

Молоді легко-атлети тренують та відбувають короткі змагання, шикуючись до здобуття Відзнаки Фізичної Вправности, ще перед від'їздом до далеких заморських країн. — М. Г.

Preis 40 Pfennig — Ціна 40 пфеніґів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРҐ, 1. травня 1949. Nr. 173

Катастрофа в Китаї

Новий наступ комуністів Захід уважає відповіддю Сталіна на Атлантійський Пакт

ЛОНДОН (АП). Після того, як мирові переговори між обидвома взаємно себе поборюючими партіями в Китаї розбилися, комуністичні війська розпочали велику офенсиву, сфорсувавши на двох місцях річку Янтсе. Комуністи переправили вже на тих двох мостових причілках 30 000 військ і широким фронтом посуваються вперед. Можна здогадуватися, що операція має на меті обійти і оточити Нанкін, залишений вже китайським національним урядом, який (літаками) подався до Кантону з наміром організувати там спротив національних армій. Становище в Китаї стало до того критичне, що урядуючий китайський президент Лі-Тсунґ подався до генералісімуса Чан-Кай-Шека щоб обговорити з ним «загрозливу ситуацію». В національних колах розглядають можливість перебрання Чан-Кай-Шеком державного керма. Друкарні виготовляють велику кількість летючок і плякатів з повідомленням про поворот генералісімуса.

За вістками ЮП з Нанкіну, 21 квітня радіо китайських комуністів офіційно підтвердило розрив мирових переговорів в Пекіні. Комуністичним командирам видано такий радіо-наказ: 1. знищити всі реакційні збройні сили національного уряду, 2. арештувати всіх воєнних злочинців, 3. відновити мирові переговори з реґіональними провінційними урядами, якщо вони проявлять до того готовість, 4. після оточення Нанкіну дати урядові Лі-Тсунґена, якщо він не утік, можливість прийняти умови комуністів. Аґентство повідомляє далі, що через річку Янґтсе перейшло вже 60 000 червоних китайців, а місто Тайюан, де знаходяться найкращі національні фабрики зброї, оточене звідусіль комуністами. Ходять чутки про можливість заключення президентом сепаратного миру з комуністами.

Критичне становище в Китаї примусило американську амбасаду в Нанкіні закликати всіх американських громадян залишити країну. Тим часом комуністичні батареї на берегах Янґтсе взяли знов під обстріл два брітанські воєнні кораблі, а саме крейсер «Лондон» і корвету «Влек Свен». Брітанський крейсер «Консорт», що вирушив на допомогу пошкодженій комуністичним вогнем шалюпі «Аметист», стягнув на себе дальший обстріл і мусів причалити з 9-а убитими і трьома важкопораненими людьми залоги на борту до Шанхаю. Брітанська адміраліція видала після того наказ припинити нерівну боротьбу з береговою комуністичною артилерією та повернутися до Шанхаю. В Сінґапурі брітанська фльота тримає на старті бойові літаки з ракетною зброєю, щоб на випадок потреби заатакувати ними китайські батерії, які заподіяли шкоду кораблям Їх Величности на Янґтсе. Американський міністер зовнішніх справ Дін Ечісон заявив на пресовій конференції, мовляв, йому нічого не відомо про перебування американських кораблів на водах Янґтсе. Міністер і далі виступає проти фінансової допомоги для національного Китаю.

КОМУНІСТИ В НАНКІНІ І В ШАНХАЇ

На перший день українських Великодних свят ранком аґентство ЮП почало подавати вістки про вмарш комуністичних відділів до Нанкіну. Не зустрічаючи ніякого спротиву, з'єднання «визвольної армії китайського народа» почали входити великою північно-західньою брамою до центру міста. Окремі патрулі гостро пильнували ладу і спокою. Більшість комуністичних військ прибуває до міста водою, бо положений за його мурами залізничий двірець був зірваний урядовим військом під час його відступу. В місті панує спокій.

Майже півтора мільйона комуністичних вояків посуваються на Шанхай і на південний Китай, не напотикаючи на ніякий спротив. Прихильні комуністам елементи в самому Шанхаї підготовляють піддання міста. Американський генеральний консул закликав американських жінок і дітей залишити місто, натомість брітанський консул заявив, що брітанці залишаться, маючи свій плян оборони. ДЕНА повідомляє додатково, що до настроєного капітуляційно Шанхаю прибув якраз тепер Чан-Кай-Шек, який мав би проявляти намір там залишитися.

З Парижу, де саме тепер відбувається комуністичний світовий «Конґрес Миру», вістка про захоплення Нанкіну китайськими комуністами викликала небувалий ентузіязм. На питання одного брітанського делеґата, чи «мировий конґрес» виступає за продовження громадянської війни в Китаї, впала відповідь «так». Промову одного американського делеґата, що виступив проти переслідування політичної опозиції в СССР, висвистано. Відомому «світовому громадянинові» Геррі Дейвісові заборонили вступ на конґрес.

---

26 березня ц. року в лікарні Мерхгавзен помер після довгої, тяжкої недуги б. п.

Данило Ковпаненко

Інженер

Покійний народився 10 грудня 1882 року на хуторі села Горошина на Полтавщині в українській козацькій родині За свої українські погляди та приналежність до таємного гуртка був виключений з 6 кляси реальної школи. Закінчив школу екстерном та поступив на працю при залізниці. Час вільний від праці проводив у родині композитора Миколи Лисенка. За участь у таємному українському гуртку був відданий під воєнний суд. Його вислано в Туркестан. Під час революції кинувся в вир боротьби за українську справу.

Був головним комісаром міністерства шляхів, начальником руху правобережних залізниць та директором польових залізниць України. В 1918 році з Його ініціятиви постав у Києві при Політехнічному Інституті Експлуатаційний Відділ, який зарахував всю його попередню працю на залізниці й дозволив захистити диплом інженера. Був одним із засновників Залізничного Корпусу. На еміґрації працював на Волині при заснуванні української кооперації, банків, а зокрема при українізації парафій. Брав участь в організації українського церковного З'їзду на Волині, в заснуванні курсів для дяків-дириґентів, опікувався українською гімназією в Рівному. На еміґрації в Німеччині Покійний далі працював для української справи.

В особі інж. Ковпаненка українське суспільство понесло велику втрату. Не стало великого патріота, знавця залізничної справи.

Українське громадянство Герфельду перевезло тлінні останки Покійного до свого табору та поховало на місцевому цвинтарі між земляками.

Хай чужа земля пером Йому буде

Група земляків і Редакція „Неділі"

Д-р Майснер і Гетьман Скоропадський

Німецькі газети поміщують коментар аґентства ДЕНА у зв'язку з засудом Нюрнберзького військового трибуналу на колишніх достойників гітлерівської дипльоматичної служби. Найбільше уваги присвячують звільненню від вини і кари колишньому шефові президіяльної канцелярії д-рові Отто Майснерові. 1920 року тодішній президент Німецької республіки Еберт іменував Майснера шефом своєї канцелярії, згодом Гінденбурґ, а далі Гітлер залишили старого фахівця, обізнаного з дипломатичними звичаями, на тому ж становищі. ДЕНА пригадує, що «д-р Майснер, народжений 1888 року в Ельзасі, служив у першій світовій війні старшиною резерви на залізниці. Покликаний до штабу генерала Айххорна, **протягом двох місяців був зв'язковим і представником німецьких інтересів при гетьмані України Скоропадським.** Після замордовання Айхгорна в квітні 1919 р. повернувся до Берліну».

Під час другої світової війни Майснер не переставав цікавитися українськими справами, але його ставлення нічим не різнилося від «політики» Розенберґа, Ляйббранта і Коха.

Аґресора зі Сходу американці відбили

Закінчення великих весняних маневрів

Як повідомляє американське аґентство АП з Нюрнберґу, американські війська, що беруть участь у великих весняних маневрах в Баварії, відступаючи перед уявним ворогом, який натискає від сходу, відійшли тепер за канал Людвіґа, де й зайняли оборонні позиції.

Четвертого дня маневрів теоретичні втрати 70 000 військ, що беруть участь в «боях», зросли до 1,641. За чотири дні американці були приневолені залишити 80 кілометрів простору, але зафронтовий зв'язок бойових відділів вдалося їм втримати. Між офіцерами, зарахованими «ворожим» летунством між убитих, є американський військовий ґубернатор в Німеччині генерал Люціюс Клей і генерал-лейтенант Гюбнер. Клея «зістрілено» під час того, як він надлетів своїм літаком на інспекцію відділів, натомість Гюбнер був «поранений» під час концентричного налету, коли прибув на летовище вітати Клея. Бажаючи зробити маневри ще більш реалістичними, штаб генерала Гюбнера згадав у своєму денному звідомленні про вибух «неспокоїв» в Амберґу, підготовлений особами, «які симпатизують з напасником». Під час маневрів був один випадок смерти, коли в околицях Бамберґу розбилися дві ловецькі машини.

Літаки «ворога« два рази атакували польову головну квартиру армії на замку Штайн, яка після того перенеслася до одної пивниці. Американські офіцери вибрали дві німкені, доручивши їм подавати по радіо американського війська «деморалізуючі вістки».

Закордонна преса присвячує маневрам в американській зоні значну увагу, окреслюючи їх як могутню демонстрацію. Завданням цієї демонстрації уважають, не лише випробувати мілітарноударну силу США, але також показати побіч Берлінського повітряного мосту також політичні акценти. Всі підкреслюють обставину незапрошення совєтських військових спостерігачів.

Закордонні військові фахівці, учасники маневрів, виявили окреме зацікавлення новою американською 90 міліметровою гарматою, яку останнім часом приділено військам в Німеччині. Йдеться тут про один зразок наймодернішої зброї Америки. Гармата віддає 25 стрілів на хвилину і націляється автоматично окремим радаровим механізмом, так що теоретично кожний постріл влучає. Стосовану досі лише в протилетунській обороні, цю гармату вживатимуть тепер для розбивання панцерних наступів.

Німецькі кореспонденти, описуючи маневри, подають цікаві факти, як в деяких районах непоінформоване німецьке населення, думаючи, що американці справді залишають Франконію, спаковувало необхідні клунки і подавалося на захід...

Генерал Гюбнер оголосив вислід маневрів, закінчених вночі з суботи на неділю. «Напасник» під натиском американських військ відступив на схід в країну аґресії». Американські частини повернулися вже на місця постою.

ВЕЛИКДЕНЬ ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ

В середу по латинських Великодніх святах радіостанції сателітських держав подали перші скупі вістки про цьогорічний Великдень в країнах за залізною заслоною. Радіо Варшава намагалося переконати слухачів, що трудящі Польщі перший раз, замість традиційного Великодня, обходили свято пробудженого життя під знаком соціялістичної відбудови і що в майбутньому замість Великодня Польща святкуватиме «робітниче свято весни». В костелах мала панувати пустка, бо населення Польщі вже тепер займається підготовленням першого травня.

В Чехо-Словаччині рада міністрів проклямувала замість Великодня «свято визволення від вікового переслідування германців». В майбутньому таке свято відбуватиметься щороку у Великодній понеділок. Також болгарське радіо повідомило, що до церков пішли на Великдень виключно старики, тоді як маса населення зустрічала веселими обходами весну. І лише радіо Будапешт нарікає, що на селах і в містах можна було зауважити масовий наплив вірних до церков, а в Будапешті зацікавлення Великодніми Богослужбами було навіть більше як досі. Ця обставина приневолює, підкреслило радіо Будапешт, — свідомі клясово елементи Будапешту до особливої чуйности з приводу високого політичного впливу католицького духовенства з його «середньовічною релігією» на населення країни.

ПОЛІЦІЯ СКОНФІСКУВАЛА СОВЄТСЬКІ ГАЗЕТИ В ЧСР

Швайцарська газета «Базелер Нахріхтен» повідомила про сенсаційну подію в Празі, яку вважають одним з наслідків Атлантійського пакту в його впливах на совєтську політику. Таємна поліція сконфіскувала дві офіційні совєтські газети, а саме «Правду» (один раз) та «Ізвєстія» (два рази). Сконфіскована «Правда» мала статтю, в якій, між іншим, говорилося про те, що в Польщі і Чехо-Словаччині могла б повстати ситуація, яка примусила б СССР, зайняти таке саме становище, як це 1938 р. Захід зробив в Мюнхені. Стаття в «Ізвєстіях» підкреслювала, що ЧСР так довго не могла б розраховувати на господарську допомогу Совєтів, як довго СССР, передовсім з причин безпеки, мусить займатися власною розбудовою та сильніше анґажуватися в Китаї.

ПІВНІЧНА АФРИКА МАЄ БУТИ ГОЛОВНИМ ОБОРОННИМ БАСТІОНОМ

Як повідомляє АП, щоденник «Чікаґо Трібюн» опублікував постанови міністрів зовнішніх справ західньо-европейських країн та відповідних американських установ щодо оборони Европи на випадок совєтської інвазії. Ці постанови мали запасти після підписання Атлантійського Пакту. Згідно з ними, оборона Европи перед совєтським наступом мала б відбуватися на лінії річок Райн і По, тоді як головним бастіоном оборони мала б стати Північна Африка. Іберійський півострів має бути розбудований як континентальна база оборони. За вістками аґентства Дена первісний плян оборонної лінії від Бремена по Базель на лінії річок Везер і Райн названо нереальним, погоджуючись з думкою, що неможливим було б затримати на цій лінії натиск совєтських панцерних дивізій, що стоять ледве кілька кілометрів на схід від неї. На випадок вдалого совєтського прориву через Райн, американські військові кола мали б схвалювати оборонну лінію Піренеїв. Проте европейські політики відкидають таку лінію з приводу перестарілих залізниць, поганих доріг та зле розбудованих еспанських портів.

ВНУТРІШНІЙ СПІЛЬНИЙ ФРОНТ ПРОТИ ФРАНКА

Підпільні еспанські організації створили проти Франка спільний фронт, що охоплює нелеґальні соціялістичні й анархістичні професійні спілки, які за їх твердженням репрезентують всіх нефашистських еспанських робітників. Комуністи до цього фронту не були допущені. (ББС).

АНТИФІНЛЯНДСЬКИЙ ВИСТУП СССР

МОСКВА (ЮП). Совєтське «Новое Время» гостро атакує фінляндський уряд, твердячи, ніби міністер-президент Фаґерґольм наміряється почати «холодну війну» проти Совєтського Союзу.

ЩЕ НОВІ ПРИЗНАЧЕННЯ В СССР

ЛОНДОН (ЮП). За повідомленням московського радіо, президія Найвищої ради СССР призначила на заступника голови ради міністрів СССР дотеперішнього міністра машинобудівельної промисловости А. І. Єфремова. На нового міністра машинобудівельної промисловости призначено А. Івановича. Крім того на пост голови ради міністрів російської ССР замість звільненого Родіонова призначено Чернишова.

«ВІЧНІ МАНДРІВНИКИ»

ШАНХАЙ (ҐВП). Білі російські еміґранти, що, втікши із східнього Сибіру й Манджурії від большевицької революції, 30 років прожили в Шанхаї, останніми тижнями знов рушили далі на новий етап свого нібито вічного мандрування. Шанхай, на їх думку, не може вже бути для них надійним притулком, відколи комуністична хвиля почала котитися з півночі далі на південь. Уряд США домігся у уряду Філіппін дати цим бездомним російським еміґрантам пристановище принаймні на чотири місяці в колишньому опірному пункті американської фльоти Замарі. Проте філіппінське населення не дуже задоволене цією навалою росіян і вони ймовірно незабаром помандрують кудись далі. (Поміж цих «росіян», як відомо з інших джерел, є чимало і українців — Ред.).

СОВЄТСЬКИЙ НАСКОК НА ІРАНСЬКУ ТЕРИТОРІЮ

ТЕҐРАН (АФП). Згідно з повідомленням напівофіційної газети «Етелат», совєтська прикордонна варта проникла на 80 кілометрів від кордону вглиб іранської території, напавши при цьому на іранських вояків, одного з яких вбила. Як офіційно повідомило 31 березня іранське міністерство закордонних справ, совєтський посол в Теґрані Саджіков мав з цього приводу розмову з іранським міністром закордонних справ Геркматтом, в якій назвав цю подію «непорозумінням».

Неділя

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949. Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

ПОЗИТИВНИЙ КРОК

Написав Антін Чернецький

«Неділя» ч. 170 принесла незвичайно цікаву статтю-репортаж інж. Д. Кузика п. н. «Образки в Америки» та резолюції III Загальних Зборів нової еміграції в США з 5-го березня ц. р., в яких знаходимо з'ясоване становище наших нових еміґрантів до робітничого руху та робітничих професійних організацій (Трейд-Юніон) в Новому Світі. З репортажу інж. Кузика й резолюцій видно ясно, що наші здеклясовані на робітнивік учителі, урядовці, студенти та селяни, стрінувшись в Америці з робітничим рухом, зазнають перших неприємних невдач та що самі, на власну руку мусять шукати виходу. Бо не підготовив їх до нових умовин ані реферат праці ЦПУЕ, ані наш науковий світ у своїх інформаціях про різні країни не звертав уваги на економічні та суспільні течії, які там діють. Але видно, що й стара еміґрація небагато визнається в тих питаннях. Позитивне явище, що між новою еміґрацією є люди, які шукають нових шляхів розв'язки цієї важливої й пекучої справи. Із свого боку вважаю потрібним дати деякі вказівки й поради нашим людям у цій проблемі.

В американських економічних, на капіталістичній системі спертих відносинах, робітництво в своїй самообороні старається здобути й підвищити свою життєву стопу. І тому його професійні організації ведуть відповідну акцію й боротьбу. В цю боротьбу були втягнені й українські робітники. Вона закінчилася перемогою робітників, які добилися покращання умов праці. З цих кращих умов праці скористали й українські робітники. Одначе українське робітництво в США натуралізоване й народжене вже на новій землі, могло б мати багато більше значення й впливу в професійних робітничих організаціях, якщоб було відповідно зорганізоване, підготоване та більше активне. Тоді українські робітники відіграли б і ільшу ролю в політичному житті Америки. Покищо українські робітники в американських професійних організаціях пасуть задніх. Дещо більшу ролю українські робітники відограють у менших корпораціях купців чи ремісників та в церковному евангельському русі. Тут українців знають і з ними рахуються.

Приємно відзначити, що Загальні Збори нашої нової еміґрації вирішили своє позитивне ставлення до робітничих профспілок. Тепер питання тільки, як перевести діло в життя.

Добре зробили наші нові іміґранти, які не творять окремих профспілок, а хочуть включитися до американського професійного робітничого руху, значить признають його однородність, доцільність бути в одній спільній організації з другими робітниками. Добре також, що наші робітники хочуть творити в цій загальній робітничій організації українські відділи. Очевидно це для успішної аґітації, пропаґанди та культурної роботи конечне й не суперечить загальним цілям та напрямним професійних організацій. Питання тільки як це зробити? Можна того дійти дорогою порозуміння і зговорення із управами дотичних централь професійних спілок. Таке зговорення маємо із англійськими «трейд юніонами», які навіть обіцяли на свій кошт утримувати українця-організатора й зв'язкового для українців. В тій справі є також відозва лондонського відділу транспортних робітників «Transport and General Workers Union» Area 1, підписана окружним секретарем Чарльз Брандоном, поміщена у «Впереді» ч. 1. В цьому зверненні він закликає українських робітників вступати в члени спілки.

Але тут здається, найбільш успішний буде цей шлях, яким ішли ми в професійному руху ще перед першою світовою війною в Австрії. Тоді мали ми в деяких професійних організаціях, об'єднаних у віденській централі, свою повну автономію із своїм українським професійним секратаріятом для керування автономними українськими місцевими відділами цієї організації, з окремим українським професійним органонм та деяку, хоч неповну, автономію робітників фабрик тютюну, салінарів, деревних, друкарських та в інших професійних організаціях. Ми згуртували, зареєстрували українських робітників кожної професії та тих, що вже були зорганізовані в професійних організаціях. Вони домагалися від централі всіх належних їм прав, тобто повної самоуправи, автономії. Там, де було багато робітників (нпр. залізничники), вони одержали повну автономію в окремих чисто українських місцевих відділах, меншу в організації робітників фабрик тютюну та других, бо там менше було членів-українців. А все ж таки ми мали професійні органи «Залізничник» і «Робітник в фабриках тютюну», а другі менші організації містили або українські статті в своїх органах, або брали для членів українців на свій кошт українську соціял-демократичну «Землю й Волю», «Вперед» чи «Боротьбу». Здається, цим шляхом треба буде піти й нашим українським робітникам в Америці. Перш усього треба обрахувати скільки українців-робітників вже належать до окремих професійних організацій, порозумітися з ними, скликати їх на нараду і виставити перед централями «юній» українські домагання. Це буде найуспішніший засіб.

Треба додати, що українські студенти-соціялісти тут на еміґрації згуртовані як соціялісти-гуманісти, нав'язали вже контакт із своїми товаришами соціялістами в Америці і там обговорюється також справу українських робітників в американських професійних організаціях. В тій справі багато допомогти може й Український Робітничий Союз та його орган «Народня Воля».

Думаємо, що ця справа піде добре й тому радіємо з приводу позитивної постанови з'їзду нової української еміґрації. Включення й активна праця українського робітництва в американських професійних союзах принесе також неабияку користь українській визвольній справі. Це немаловажне. Не забуваймо, що І Соціялістичний Інтернаціонал, заснований 1864 року, стояв за самостійність польської держави. Полякам признано право на самостійну делеґацію на правах державної делеґації, хоч якраз провалилося польське повстання 1863 р. Українці довго змагалися за таке право, й здобули його щойно після нашої революції 1917-1920 років. Тоді й українська делеґація дістала право державної делеґації, хоч Україна була окупована чотирма займанцями. Тому робітничого професійного руху не треба легковажити й на цьому міжнародньому форумі треба здобувати симпатії для наших визвольних змагань. Наша нова еміґрація своїм зацікавленням професійним рухом та бажанням активно включитися до нього дала доказ своєї політичної зрілости. Тим вони задокументували перед світом наші демократичні ідеали й світогляд.

У чому небезпека
однієї політичної офензиви?

Написав ВОЛОДИМИР БАРАГУРА

Стратеґія політичної офензиви, яку веде сконцентрованими силами бандеро-гетьманський альянс — прозора, а остаточна її мета ясна. Це, опанувавши поступово всі центральні українські громадські установи в окремих країнах світу, розпочати із цих позицій концентричний наступ на найвище представництво політичної волі українського народу — Українську Національну Раду.

Якщо йдеться про українських противників УНРади, то покищо безпосередньої атаки на УНРаду ще не було, ведеться щойно підготовну акцію до неї. З тією метою, поруч великих баталій, які мали місце на останньому з'їзді ЦПУЕ й Союзу Українців Великої Брітанії, ведеться безперервна під'їздова війна проти української консолідаційної акції та її реального вияву — УНРади. Це анкета «Часу», це пропаґандивні поїздки різних бандерівських і гетьманських діячів з доповідями проти УНРади, це схвалювання антиконсолідаційних резолюцій, відмова в сплаті пожертв на Національну Раду, відповідна акція за океаном проти єдиного нашого політичного центру і т. п.

Одночасно паралельно з цією акцією деяких українських кіл, таку саму акцію ведуть і зовнішні ворожі нам сили.

Поки боротьба ведеться за опанування низових і центральних українських громадських установ, вона має внутрішньо-український характер і не впливає на міжнародню позицію української справи. Ситуація стане небезпечною для української справи щойно тоді, коли боротьба перейде в свою другу стадію, тобто почнеться вже безпосередньо за український політичний центр. Бо тоді з внутрішнього сектора українського життя вона перейде на зовнішній його відтинок, в ділянку міжнародніх взаємин української нації. Коли зовнішньому світові байдуже, в чиїх руках є провід тієї чи іншої української громадської інституції, то йому не байдуже, хто репрезентує українську націю як цілість перед світом.

Бо хоч бандерівці весь час твердять, що вони не виступають проти Національної Ради як ідеї чи конкретної інституції, лише прагнуть її реорганізації, то, коли перекладемо це на зрозумілу мову, стає ясним, що ця реорганізація в їх розумінні є однозначна з повним опануванням, тобто монополізацією УН Ради, яка мала б бути репрезентована виключно їх представниками. У найкращому випадку вони хотіли б мати абсолютну більшість в УНРаді та посісти всі ключові позиції в її Виконному Органі. Але й цей другий варіянт однозначний з повним опануванням УНРади однією групою, бо тоді всі інші українські угрупуванням мусіли б вибути з неї. А УНРада може успішно діяти на внутрішньому й зовнішньому секторах українського життя тільки тоді, коли буде збережений принцип паритетности, тобто рівного заступництва окремих політичних партій.

Опанована однією політичною групою УНРада перестала б репрезентувати український народ і втратила б будь-яке значення на міжнародньому форумі. Опанування її, чи хоч би реорганізація її за бандеро-гетьманським рецептом більшости однієї групи, було б однозначне з її поваленням, навіть якщоб зберегти її назву.

Ми знаємо з прикладів, що зовнішній світ рахується лише тоді з політичним представництвом якогось народу, коли воно має репрезентативний характер, тобто коли в ньому заступлені всі політичні групи. Ми були свідками як західні великодержави наполягали на репрезентативність урядів Мадярщини, Чехії, чи інших країн у сфері большевицьких впливів. Ми бачили, що екзильний еспанський уряд лише тому не був визнаний західніми демократіями, що був однобічний і не виявляв політичної волі усього еспанського народу. Така сама доля зустріла б і нашу Національну Раду, якщоб у ній панівне місце зайняла одна політична група та монополізувала її. Тоді Національна Рада стала б партійною установою, а не найвищим політичним репрезентантом усього українського народу.

Є ще один важливий момент, який робить цю політичну офензиву небезпечною: у поваленні УНРади зацікавлені не лише бандеро-гетьманські кола, але й наші вороги. І хоч інші мотиви діяння двох наших політичних груп, а інші наших зовнішніх ворогів, все ж таки вислід їх діяння однаковий — провал УНРади. Nolens-volens вони діють для спільної мети й у своїй дії є союзниками, а навіть виступають спільно (Реґенсбурґ). Траґічний альянс!

Якщоб затія бандеро-гетьманців вдалася й УНРада стала монопольною, тобто перестала фактично існувати, це був би доказ нашої повної політичної незрілости й державно-творчої невироблености, це була б ознака слабости наших позитивно-творчих сил. Бо ми дозволили б власними руками розбити готовий вже плод довгих консолідаційних зусиль ми причинилися б до тріюмфу ворогів українського державно-самостійного життя.

І в тих двох моментах лежить небезпека цієї офенсиви, яку веде бандеро-гетьманський альянс. Тому над катастрофальними наслідками цієї офенсиви, якщо вона вдалася б, повинні ці кола поважно задуматись. Це може довело б до занехаяння ними цієї небезпечної акції, якщо вони справді українські патріоти-державники.

КОРОТКО ЗВІДУСІЛЬ

— За даними світової організації охорони здоров'я смертність тепер в усьому світі менша ніж була перед війною. Навіть в поруйнованій війною Европі вона несподівано виявилась ще 1947 р. нижчою ніж в будь-який довоєнний рік.

— В Ефінґемі (США) сталася пожежа в місцевій лікарні. Будинок згорів дощенту. Із 124 осіб, що були в ньому, загинули 80 осіб.

— Молода шведська журналістка Цілієкус, відвідавши Сіцілію, розшукала десь в горах відомого й невловимого ватажка сіцілійських бандитів Джуліяно і взяла у нього інтерв'ю. Італійська поліція вислала її за те з Італії. Капітан Морозов загрожує, генерал

— Американський Сенат одноголосно ухвалив видати національному Китаєві 54 мільйони долярів як належну ще йому решту допомогової програми.

Лист Архиєпископа Мстислава до Президента ОН в обороні Кардинала Мінсентя

Увесь свободолюбивий християнський світ протестує проти злочинного засудження кардинала Мінсенті і 15 болгарських пасторів, чергових жертв зловісного марива большевицької юстиції.

Архиєпископ Мстислав (Скрипник) приєднався своєчасно до протестаційних голосів, надсилаючи президентові теперішньої асамблеї ОН, австралійському міністрові закордонних справ д-ру Г. Іветові листа з домаганням розглядати справу Мінсентя як продовження большевицьких злочинів проти людяности, знищення в роках 1920-1940 ієрархії і духівництва Української Православної Церкви, а дал в роках 1945-1947 депортації до сибірських таборів смерти єпископів і духівництва Української Католицької Церкви.

Текст листа Архиєпископа Мстислава друкуємо в цілості.

Вінніпеґ, 134, 1949.

Його Екселенції д-рові Г. Іветові
Президентові Асамблеї Організації О'єднаних Націй
Лейк Сакцес, Нью-Йорк.

Ваша Екселенціє, —

Почуваю себе дуже щасливим з тої нагоди, що теперішня асамблея ОН, під Вашим головуванням, завдяки представництву від вільних і християнських народів, приділяє окремої уваги розглядові справи кардиннала Мінсентя і 15 протестантських духівників, що є сучасними мучениками за Христову правду на землі.

В зв'язку з тим почуваю своїм обов'язком пригадати Вам, що український народ за останні 30 років пожертвував мільйони своїх кращих синів і дочок в обороні Христової правди.

Беручи під увагу лише роки 1920 до 1940, було вислано до концентраційних таборів Сибіру, або розстріляно 32 єпископи і понад 3 000 священиків Української Православної Церкви.

В роки від 1945 до 1947 знищено Українську Католицьку Церкву, а її єпископів і духівництво заслано до сибірських таборів смерти. Більшости з тих єпископів, як вірогідно стверджено, немає вже між живими.

І тому справа кардинала Мінсентя і 15 протестантських священиків з Болгарії, не повинна розглядатись як окремий факт, але як систематична акція, що триває вже більше як 30 років.

Я вірю, що Організація ОН буде тим знаряддям, яке принесе перемогу християнської моралі і етики в об'єднаннях між усіма народами.

Молюся, щоб Всевишній Господь поблагословив Вас і Всіх вірних членів асамблеї, і залишаюсь відданий Вам

† Мстислав
Архиєпископ Вінніпеґу і
Української Православної Церкви
в Канаді.

Шум довкола статті Василя Кузева

У швайцарських колах, зацікавлених питанням утікачів, та серед міжнародньої публіки Женеви великий шум викликала стаття Василя Кузева під заголовком «ДП в Европі», що появилася ще в листопаді м. р. в українсько-американському щоденнику «Свобода». Автор статті піддав гострій критиці нелюдську поведінку окупаційної влади в Німеччині, що видавала скитальників большевицьким комісіям, егоїстичну політику іміґраційних держав, які приймають тільки молодих і здорових чоловіків, та зловживання функціонарів ІРО на місцях.

Великий женевський католицький щоденник «Ле Куріє» надрукував на своїх шпальтах 31 березня ц. р. витяги з цієї статті, називаючи В. Кузева «знаменитим свідком», бо він, як делеґат Екуменічної Ради Протестантських Церков, працював два роки в таборах ДП у Німеччині.

Рівночасно згадану статтю розповсюджено в французькому перекладі в Женеві циклостильним виданням. Джерело кольпортажу невідоме, але з різних неточностей можна догадуватися, що це зробив не українець (напр., про «Свободу» говориться в летючці як про «католицький щоденник у Дітройті», а про автора як про «доктора» й т. ін.).

Власне під цей час відбувалась у Женеві сесія Генеральної Ради ІРО. Справа набрала широкого розголосу. Дирекція ІРО назвала твердження, подані в згаданій статті, наклепницькими. Екуменічна Рада Церков розіслала до преси комунікат в якому рішуче відмежувалась від поглядів В. Кузева на методи ІРО, назвала статтю тенденційною та ствердила, що В. Кузів «ніколи не мав права говорити від імени Екуменічної Ради Церков та не має до неї жадного відношення від жовтня 1948». (З «Інформаційного Листка УДК у Швайцарії).

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПРОТИ ПЕРЕВИБОРІВ

ПАРИЖ (Ройтер). 5-го квітня Французькі Національні Збори більшістю 358 проти 46 голосів відхилили пропозицію ґолістів що, базуючись на вислідах недавніх кантональних виборів, вимагали розпуску Національних Зборів і призначення нових парляментських виборів. Комуністи утримались від голосування. Наступні парляментські вибори нормально мають відбутися в листопаді 1951 р.

Події в СУБ-і

Наш читач, учасник загальних зборів СУБ-у пише:

«Неділя» мала рацію, пишучи про зустріч Данила Скоропадського з Бандерою та їхню консолідацію, бо дійсність нашого терену (Англії) підкреслила це. Зважаючи на те, що СУБ схвалив морально й матеріяльно підтримувати Національну Раду, бандерівці, поєднавшись з гетьманцями, розпочали блискавичний наступ проти СУБ-у з метою взяти кермо й торпедувати Національну Раду. Ще два місяці перед з'їздом бандерівські емісари, що мають свій осередок в Манчестері, роз'їжджали по таборах та вели наступ на особу сот. Б. Панчука, який є впливовою людиною, безкомпромісовим соборником, прихильником допомоги Українській Національній Раді. Ситуація щоденно напружувалася. Через закулісні інтриґи треба було пересунути речинець з'їзду. Бандерівці застосували на кожному відтинку методи, відомі з таборової дійсности в Німеччині. На сот. Панчука був всебічний натиск, щоб він відійшов добровільно. Бандерівці не могли перенести цієї загальної пошани, яку має сот. Б. Панчук в українському демократичному світі та його велетенського впливу на піднесення нашої справи перед зовнішнім світом. Проти особи Панчука появилися анонімні листівки, в яких порівнювалося «диктаторські» методи голови СУБ-у з методами Гітлера й Мусоліні, хоч сот. Панчук, як летун союзної армії, брав участь у війні проти нацистської Німеччини. Бандерівсько-гетьманський бльок підготувався до з'їзду в усіх його деталях.

На з'їзді сот. Панчук запросив до почесної президії представника Національної Ради інж. Андрієвського. Коли ж голова президії запропонував попросити на почесного члена також інж. Скоропадського, то він відмовився. Присутні зрозуміли це так, що Скоропадський не бажає засісти при спільному президіяльному столі з делеґатом Національної Ради. Це справдилося пізніше. Не зважаючи на переконливий, добре скріплений фактами звіт сот. Панчука, бандерівці почали проти нього свій наступ. Особливо показали бандеро-гетьманці що вміють під час дискусії. Вони діяли за директивами згори. Їм наказано за всяку ціну, навіть фізичною силою опанувати СУБ. На бальконі сидів «руководітель» бандерівської партії й диріґував делеґатами бандеро-гетьманської коаліції. Англійці, що грали в теніс у сусідніх залях і обслуга будинку, в якому відбувався з'їзд, дивувалися, що це за люди відбувають свої наради з диким свистом, вигуками, тупотінням ногами. Генералові Крату, напр., не дали говорити зате полк. Долинський промовляв аж 20 хвилин. Багато присутніх з нетерпінням очікували, що інж. Скоропадський втихомирить своїх союзників, але даремно. Такою була дискусія. Роботу сот. Панчука визнано незадовільною, а схвалено працю членів управи. Видно було намагання бандерівців відгородити голову від членів управи. На знак протесту демократичні делегати, що солідаризувалися з сот. Панчуком, покинули залю нарад. Збори залишив також представник Національної Ради, УАПЦ. Після цього бандеро-гетьманська коаліція вже без перешкод обирала свій керівний орган СУБ-у. Головою обрано лідера бандерівців, колишнього ДП з Ганноверу д-ра Фундака. Кажуть про нього, що він був учителем Бандери й Лебедя. Слід ствердити, що опанування СУБ-у має на меті полегшити плянований бандеро-гетьманцями провал Національної Ради.

Зокрема несмак викликала поведінка Скоропадського, який зійшов до ролі звичайного сліпого виконавця волі бандерівської партії та діяв за вказівками бандерівського емісара, який з балькону керував зборами. Так претендент до гетьманської булави перекреслив свою політичну кар'єру й показав, що він не доріс до того, щоб очолювати в майбутньому українську державу як цього хочуть гетьманці, що самі свій рух зіпхали до ролі звичайної політичної партії.

Лист з Канади

Наш читач з Канади, колишній мешканець таборів в Німеччині, дає кілька практичних порад скитальцям, які їдуть до Канади:

Багато людей виїхали до Канади без потрібних документів і через те мають тут багато клопоту. Канадський уряд вимагає таких особистих документів, як метрики народження, шлюбу, смерти. Так само фахівці мусять мати посвідку про фах. Тоді можуть скоро дістати працю за фахом.

Крім того треба новоприбулим придержуватися гасла «свій до свого». Один скиталець купив напр., в жидівській крамниці плащ за 45 дол., а другий купив такий самий плащ в українській крамниці за 20 долярів. Також в українських ресторанах багато дешевше коштують обіди.

Наш дописувач звертає далі увагу на конечність доброї й моральної поведінки наших людей у Канаді, бо є багато випадків, особливо поміж нашими новоприбулими дівчатами, що попадають у товариство чужинців та стають на слизький шлях, руйнують своє здоров'я й приносять неславу українському громадянству.

„Постанова" партійного суду ЦПУЕ:

Редактор »Неділі«

„виключив себе з української спільноти . . ."

Найвищий Громадський Суд Україн. Еміграції ч. спр. II К 9/49.

ПОСТАНОВА

Найвищий Громадський Суд Української Еміґрації на своюму засіданні в Авґсбурзі дня 14 квітня 1949 року, в складі Голови д-ра Т. Мацькова, суддів: Івана Комаринського і Івана Корноухова та секретаря Суду, в справі з позву проф. Івана Вовчука, замешкалого у Мюнхені, а заступленого повновласником д-ром Петром Мірчуком, проти редактора Геннадія Которовича, замешкалого в Ашаффенбурґу, о зневагу доконану редакційною статтею в часописі «Неділя» ч. 164 з 27-го лютня 1949 року, по переведеній розправі дня 14-го квітня 1949 р. в приявності позовника, а в неприявності пізваного

Рішив:

1. З огляду на це, що пізваний редактор Геннадій Которович не визнав компетенції Найвищого Громадського Суду рішати повищу справу та відмовився піддатися присудові Найвищого Громадського Суду, справу застановити.

2. Ствердити, що пізваний Геннадій Которович відмовляючись піддатись осудові Найвищого Громадського Суду, на засаді ст. 3-ої Статуту Судівництва виключив себе з рядів організованої української спільноти.

3. Уповажнити позовника проф. Івана Вовчука проголосити публічно цю постанову.

Обґрунтування:

Громадські Суди Української Еміґрації є Судами добровільними, себто Громадські Суди розглядають спірні справи між громадянами української спільноти тільки тоді, якщо обі сторони виразно піддадуть осуд їх справи Громадському Судові.

Позовник Іван Вовчук виразно визнав компетенцію Найвищого Громадського Суду, натомість пізваний Геннадій Которович, мимо доруеченого йому позву, виклику до розправи та пояснення про консеквенції невизнання компетенції Найвищого Громадського Суду, не тільки що не явився в Суді, не вніс ніякої оборони, але крім цього у редакційній статті часопису «Неділя» з дня 17-го квітня 1949 року ч. 171, крім цього не лише виразно відмовився піддатися осудові Найвищого Громадського Суду, але навіть заявив, що не явиться перед Судом, щоби його не осмішувати та що Найвищий Громадський Суд його залякує і тероризує.

З огляду на повище становище пізваного у нинішній справі, Найвищий Громадський Суд на основі статті 3-ої Статуту Судівництва Української Еміґрації в Німеччині, яка постановляє, що кожний організований громадянин української Еміґрації обов'язаний визнати компетенцію Громадських Судів Української Еміґрації та піддатися їх присудові, в противному випадкові виключає себе з рядів організованої української спільноти, що буде подане до публічного відома — мусів справування в самій справі застановити та ствердити, що пізваний виключив себе з рядів організованої української спільноти і врешті уповажнити позовника подати цю постанову до публічного відома.

Д-р Т. Мацьків в. р., І. Комаринський в. р., І. Корноухів в. р.

За згідність з оригіналом: Секретар НГС: підпис. (Печатка).

ВИСОКА СВІДОМІСТЬ

В Байройті постав на початку квітня Комітет Сприяння Українській Національній Раді. В створенні Комітету взяло участь все активніше українське громадянство місцевого табору та представники всіх політичних напрямків. Після доповіді про сучасне становище українського народу на тлі міжнародніх подій та звіту про стан збірки на потреби УНРади присутні вибрали 5-ти членний громадський комітет Сприяння УН Раді та схвалили такі резолюції:

1. Збори Еміґрантів Українців 2 квітня 1949 р. в Байройті, як частина політичної еміґрації українського народу, що має можливість свобідно висловлювати волю народу, вітає консолідацію всіх активних політичних, українських сил, які ціллю своїх змагань ставлять державну незалежність та самостійність українського народу та боротьбу за її здійснення. Ця консолідація знайшла своє завершення на еміґрації в створенні Української Національної Ради, яка разом зі своїм Виконним Органом є єдиним репрезентантом та носієм української державности перед своїм, українським, і чужим політичним світом.

2. Довкруги Української Національної Ради та її Виконного Органу повинна о'бєднатися вся українська еміґрація та дати тому єдиному представництву українського народу всебічну та тривку, постійну, моральну й матеріяльну піддержку. Для цієї піддержки та контакту з Українською Національною Радою та її Виконним Органом — зібрані рішають створити постійний Громадський Комітет Сприяння Українській Національній Раді.

3. Зібрані заявляють перед українським Громадянством і усім світом, що єдиною розв'язкою мирного співжиття та тривкого миру в світі є визнання незаперечних прав українського народу на його вільне політично-національне життя у Власній, Вільній, Незалежній, Соборній та Демократичній Українській Державі.

4. Зібрані пересилають дружній привіт Геройським Борцям за національно-політичне й державне визволення українського народу на Рідних Землях, а зокрема Українській Повстанчій Армії.

5. Зібрані пересилають Панові Президентові Української Національної Ради, Українській Національній Раді та її Виконному Органові своє запевнення у всебічній піддержці та співпраці.

Комітет уконституювався так: Дармохвал В. — голова, Целевич Ольга — заступник голови, Гнідий Володимир — секретар, інж. Діберт Василь — інформація, Батюк Іван — фінанси.

НАВКОЛО ВИСТУПІВ ПАНІ РЕБЕТ

Нефортунна пропаґандивно-інформативна подорож по Канаді емісара УГВР п. Дарії Ребет, що скінчилася скандальним її інтерв'ю з газетою «Дейлі Стар», далі викликає реакцію широких українських кіл в Канаді. Після того, як гетьманський орган «Український Робітник» з Торонто заатакував п. Ребет за її невміле ведення пропаґанди між чужинцями, яка замість користи приносить нашій справі лише шкоду та компромітує нас в очах світу, п. Ребет написала до редакції «Українського Робітника» таке виявснення:

Зазнайомившись із змістом мого інтерв'ю в «Дейлі Стар», наразі тільки з торонтського «Українського Робітника», вважаю за потрібне подати виявснення для тих, що не мають виробленого погляду в тій справі.

Всі наведені за «Дейлі Стар» в «Українському Робітнику» дані не згідні з моїми, поданими в інтерв'ю, в своїй основі вигадані і в цілому суперечні моїм тенденціям.

Шкода тільки, що редактор «Українського Робітника» п. М. Гетьман не задержується на своєму кінцевому припущенні, що «Стар» «навмисне це все перемішав, щоб показати український визвольний рух у неповажнім світлі», — а присвячує багато уваги дбайливим інтерпретаціям, які власне ставлять українські визвольні змагання у неясному світлі.

Дивно, що знаючи тенденцію «Стар»-у можна ще сумніватися, що всі сенсації про таємний дім і всі інші «виявлені тайни» так само ймовірні як і те, що я говорила по-польськи.

Перекладачем і свідком того інтерв'ю були два панове, мешканці Торонта.

Дарія Ребет.

На це виявснення представниці УГВР редакція «Українського Робітника» дала таку дописку:

Подане «Виявснення» мало що, на нашу думку, виявснює. Річ у тім, що «світ» не знає про те, що пані Дарія Ребет говорила «Стар»-ові, тільки знає те, що в «Стар»-і було написано. Тому, ми думаємо, виявснення таке помістити таки в «Дейлі Стар».

Одночасно «Український Робітник» в цьому самому числі (11) поміщує листа одного читача, який дає п. Ребет лекцію, як треба інформувати чужинців:

Пане Редакторе! Я перечитав у Вашім часописі за 25 2. 1949 статтю «Чим горщок накипить» і «Дивне інтерв'ю пані Ребет». З них видно, які неприємні наслідки може мати розмова з чужинними журналістами, коли до неї не вживемо відповідних заходів обережности. Тепер такий час, що наші представники чи взагалі українці, розсипані по світу, мають не раз нагоду розмовляти з чужинцями-журналістами. Щоб не було такої неприємности, яка оце трапилася пані Ребет, я хочу пригадати слова пок. д-ра Осипа Назарука в тій справі. Він з довголітнього досвіду свого дав в книжечці «Галицька делеґація в Ризі в 1920 р.» на стор. 10 таку пораду для всіх тих, що бажали б розмовляти з чужими журналістами:

«Свій досвід з тієї ділянки зібрав би я коротко в оцих словах:

Інформації для чужих мусять бути:

1) Короткі, 2) ясні, 3) немов різьблені.

Думаємо, що після своєї нефортунної поїздки по Канаді та по тих неґативних відгуках, які знайшли у чужих і своїх невмілі виступи угаверівської дипломатки п. Ребет буде відкликана з свого посту, щоб не шкодити більше українській справі перед чужинцями.

Що знаємо

про Генадія Которовича — а що про Івана Вовчука . . .

(Декілька фактів, дат і запитань).

Голова бандеро-гетьманського ЦПУЕ п. Іван Вовчук сказав у своєму судовому позові, що, ред. Которович служить інтересам совєтської поліції...

1) В липні 1933 року при допомозі ред. Ю. Шкрумеляка Г. Которович 17-літнім юнаком редаґує й видає у Львові разом із іншими товаришами так звану «жовту книжечку» «Наші Зови», що має на меті боротися з комуною й сельробізмом на Холмщині й Пілящші та ширити українську ідею між польонізованими холмськими масами. За це Г. Которович з родиною та із іншими «знищувачами Сокальського кордону» має слідство й зазнає постійних поліційних репресій.

2) 10 липня 1938 року Г. Которовича, тодішнього варшавського кореспондента «Діла» (КТВ), відомого теж під літературним псевдонімом «Роман Гучванович» (із статтей в «Ділі», «Новому Часі» та «Свободі») польський суд у Львові засуджує за одну вістку в «Ділі» проти україножерного польського щоденника «ІКЦ» умовно на кару арешту.

3) 8 серпня 1939 року польська військова жандармерія арештовує Г. Которовича, як кореспондента «Діла», на процесі за спалення українських церков на Білгорайщині перед окружним судом в Замості і після слідства забороняє йому в'їзду на українські землі: Холмщину, Підляшшя, Волинь і Полісся.

4. В таємних актах польської поліції за датою 24. 2. 1938 року (Urzad Sledczy w Lublinie, Nr. 531/38) подається «опінія» Г. Которовича з такою характеристикою: „Zarowno Nadija Kotorowicz, jak i Genadij Kotorowicz sa rowniez zdecydowanymi nacjonalistami ukrainskimi i sa podejrzani o wspoldzialanie z ruchem O. U. N.". Цю записку ред. Которович має в свому архіві.

5) В серпні 1939 року польська військово-розвідча влада (КОП) передає до суду акт обвинувачення кореспондента «Діла» Г. Которовича за «антидержавне» використання в львівській українській пресі звіту із таємного докладу отця Мйодонського для польського старшинського корпусу у Варшаві про українську небезпеку на кресах». На акті є внесок зсилки до Берези, від чого рятує Г. Которовича вибух німецько-польської війни.

6) Восени 1943 року німецький військовий таємний суд розглядає закиди поставлені власівськими політруками (Зиков і інші) ред. Которовичеві у поширюванні «ідей українського націоналізму» на сторінках «Нової Доби».

7) В листопаді-грудні 1944 року Ґештапо, після визнання комітету Власова редаґованим пробандерівцями берлінським «Голосом», веде слідство проти Которовича за «невизнання Которовичем Власова, поширювання вісток про діяльність УПА та надрукування Шевченківського вірша: «Сини Твої на чужині, на чужій роботі, степи Твої запродані **жидові й німоті»** в часописі «Нова Доба».

8) В листопаді 1944 р. ред. Которович з доручення Отамана Бульби-Боровця веде таємні переговори з делеґатами польського національного революційного уряду в Пйотркові в справі провокаційних обвинувачень поляками українців за участь у ліквідації Варшавського повстання, переконуючи поляків документами про безпідставність їх образливих тверджень.

9) Восени 1944 р. ред. Которович разом з плк. Дацьком, дир. С. та іншими постійно домагається перед окупаційною владою негайно звільнити всіх українських політв'язнів і у значній мірі разом із названими діячами спричинився до звільнення з кацетів плк. Мельника, от. Бульби-Боровця та Степана Бандери.

10) В роках 1945-47 в Швайнфурті й Ашаффенбурзі, не побоявшись особистих інтервенцій проти нього з боку сов. полковника Маслова, ред. Которович допомагав українцям-наддніпрянцям рятувати душі перед насильною репатріяцією.

11) В квітні 1949 Найвищий Суд української еміґрації в ЦПУЕ в Авґсбурзі видає постанову: «...пізваний (Ів. Вовчуком) Геннадій Которович виключив себе з рядів організованої української спільноти».

☆

Редактор «Неділі» погодився на прохання Редакції надрукувати цих кілька дат про свою особу з такою надією: може перечитають їх і ті українські партійці, що на доручення п. Івана Вовчука ведуть бойкотну акцію проти Г. Которовича і «Неділі», як «комуністичної газети». Можливо, ці патріотичні панове, прочитавши наведені рядки, скажуть цинічно: особиста реклама! Але, можливо, знайдуться між бандерівськими «бойкотниками», слухняними виконавцями волі п. Вовчука і такі, які скажуть: Которович не побоявся публічно проголосити дати своєї журналістично-політичної біографії хай **так само одверто зробить це пан голова ЦПУЕ Іван Вовчук,** якому бандерівці з таким завзяттям вірять на слово і хай це зробить **пан голова Найвищого Суду п. Мацьків,** що видав відому «постанову».

Якщо ред. Которович від грудня 1945 року не побоявся видавати й підписува-

ти своїм прізвищем «Неділю». хай і ці шановні панове, які мають відвагу займати найвищі становища в українській громаді на еміґрації і — ніде правди діти — нічого особливого ще не доконали, покажуть народові, що вони в минулому й тепер зробили для України і української справи. Може вийде на верх, що ці панове зробили ще менше як Которович, якого вони прагнуть заплямувати і знищити. А, може, вийдуть ще і інші цікаві речі...

Особу і діяльність Г. Которовича та навіть його родину в минулому знали такі живі й активні ще політики й діячі, як: панове Микола Ковалевський, Василь Мудрий, Зенон Пеленський, Ю. Павликовський, генерал Садовський, д-р Степан Баран, отаман Тарас Бульба-Боровець, отець Протоігумен С. Решетило і багато, багато інших.

А хто з українських відповідальних діячів знав особу і діяльність добродія Івана Вовчука, якого сьогодні одна партія проголосила своїм обергероєм? Де народився? Що зробив для української справи? Що зробив для української еміґрації? Про інших, звичайних поплентачів не варто й згадувати! Сьогодні служать одним, завтра служитимуть комусь іншому. De minimis non curat praetor!

О. СКОРОПИС-ЙОЛТУХОВСЬКИЙ ПРОПАВ У БЕРЛІНІ

Як повідомляє українська преса з США, Олександер Скоропис-Йолтуховський один із визначних діячів революційного українського руху перед першою світовою війною, член проводу Союзу Визволення України з часу першої світової війни, ґубернатор Холмщини, Полісся і Підляшшя за часів гетьманщини (1918), а опісля політичний еміґрант, що проживав у Німеччині та працював у банку в Берліні, пропав безвісти яких два роки тому, коли вийшов з дому до міста. Є всі підстави припускати, що вхопили його большевики, подібно, як це зробили з іншими українськими діячами, напр. ген. Кургановичем. Олександер Скоропис-Йолтуховський не залишив Берліну в квітні 1945 року, хоч його співробітники звертали йому увагу на небезпеку такого кроку.

ПОМЕР АРХИЄПИСКОП МАРКЕВИЧ

В п'ятницю 18 березня 1949, помер в Вінніпеґу голова польського незалежного костела в Канаді, архиєп. Павло Альфонс Роман Маркевич, проживши 68 літ. Урядово його церква (костел) зветься Апостольська Католицька Польська Церква в Канаді. Архиєпископом поставили його в 1945 р. архиєп. примас Карфора з Північно-Американської Старої Римо-Католицької Церкви в Шікаґо та еп. Мазур з священиками.

Родився Маркевич в перемиськім повіті в Галичині, в сім'ї багатого дідича. Теольогію скінчив в Кракові. До Америки прибув 1908 р., а по 2 роках переїхав до Канади і став священиком незалежного костела в Вінніпеґу. Епископом став в 1914 році. Був він знаний українцям по всій Канаді.

«КАВАЛЕРИ ОРДЕНА»...

Згідно з наказом «Верховного Совету» СССР, особи, нагороджені якимсь советським орденом, мають зватися відтепер не «орденоносцями», як досі, а «кавалерами ордена»... Цікаво, що назва «кавалер ордена» була вживана за царату, але після большевицької революції 1917 року її, згідно з декретом Леніна, як «вияв царсько-капіталістичної епохи» замінено на (очевидно, «пролетарську») назву «орденоносець».

Професор Михайло Ветухів залишає Німеччину

Другий З'їзд науковців

(Власна кореспонденція «Неділі»). — Українські науковці на еміґрації відбули свій перший з'їзд і поклали основи своїй організації в липні 1947 р. в Новому Ульмі. Створена тоді спілка українських науковців мала обороняти їх правні інтереси, допомагати їм матеріяльно та сприяти продовженню своєї наукової праці.

За майже два роки становище значно змінилося. Цілий ряд науковців виїхало з Німеччини до інших країн Европи і за океан. Багато вчених готується до виїзду. Для всіх, що перебувають у Німеччині, тяжкий удар в їх діяльності завдала валютна реформа, що погіршила їх матеріяльний стан та значно утруднила можливості видання. В таких змінених обставинах, в умовах роз'їзду науковців був скликаний на 17 квітня другий з'їзд українських наукових працівників, що відбувся в приміщенні «Просвіти» в Мюнхені на Фраймані з участю 42 діячів нашої науки.

У вступному слові голова спілки українських науковців проф. **Михайло Ветухів** привітав присутніх і сказав, що період від 1 до 2 з'їзду, коли українські науковці разом з усіма нашими скитальцями брали участь у тій боротьбі за наші ідеї, що їх накреслила еміґрація, цей період уже закінчився, Німеччина, що донедавна була чи не найбільшим місцем скупчення українських науковців-еміґрантів, тепер перестає бути таким осередком. Отже треба знайти форми і засоби, щоб в умовах цього роз'їзду утримати науковців у спілці і сприяти їм, щоб вони далі продовжували свою справу.

Уконституйовуються керівні органи з'їзду в складі: проф. П. Курінний — голова, проф. С. Драгоманів, проф. д-р В. Петрів, проф. Зофієвська, проф. Повстенко — члени президії, проф. Л. Георгіїв — секретар. **Під оплески присутніх прийняли пропозицію проф. Міщенка надіслати привітання від з'їзду Президентові Андрію Лівицькому і Українській Національній Раді.**

З'їзд вшановує вставанням пам'ять українських науковців що померли за ці два роки: ген. Петрова, проф. Клена і проф. Левченка — членів спілки науковців та проф. д-ра Раковського, що не належав до цієї спілки.

Зачитано привітальні листи до з'їзду від голови Виконного Органу Української Національної Ради проф. Ісаака Мазепи, від голови Української Національної Ради проф. д-ра Бориса Іваницького, від ректорату УТҐІ, з'їзду ветеринарних лікарів, проф. Зайцева та низки інших українських учених. Персонально вітають з'їзд — проф. Курінний від УВАН, проф. Мартос від УЕВШ, інж. Каплистий від українців Фрайману.

Про працю управи спілки українських науковців звітує проф. Ветухів. Як каже він, проблема скитальців-інтелектуалістів увесь час стояла дуже гостро і лише тепер цю справу розв'язано. Основним завданням управи було, за словами доповідача, об'єднати в спілці всіх українських науковців, яких налічувалося спочатку 277 осіб. До спілки ввійшло 234 особи, що з них уже виїхало 55 осіб і ближчими днями мають виїхати ще 26. Решта перебуває ще в Німеччині і обов'язком спілки є піклуватися ними.

Велику увагу надавала управа спілки й справі переселення. Проф. Ветухів знову підкреслює, що питання про виїзд фахівців-інтелектуалістів уже вирішено і виїзд до Америки, як роз'яснює ДП-комісія, можливий не лише для фахівців на працю а й взагалі для старших віком людей при наявности на них запотребовань.

Гірше була справа з матеріяльною допомогою. Лише один раз було видано науковцям по керпакунку. Інколи за проханням управи декому надавав допомогу ЗУАДК.

Торкаючись безпосередньої праці управи, доповідач каже, що за цей час відбулося 15 засідань. Особливу активність у роботі виявили проф. Білецький і д-р Рудницький до їх від'їзду до Канади. Проф. Є. Храпливий весь час хворів, а дехто злегковажив обов'язки члена управи і не був і на одному засіданні. Через це довелося кооптувати трьох нових членів. Технічний персонал працював без будь-якої винагороди.

Про спад членів спілки за фахом інформує з'їзд проф. Драгоманів. Разом спілка об'єднує науковців 26 фахів, з них 41 філолог, 27 з сільського господарства і лісництва, 25 економістів, 17 істориків, 17 з медицини, 11 педагогів, решта переважно з технічних наук. Усього в спілці налічується 119 професорів, 94 доценти, решта — інші наукові робітники. Переважна більшість за віком старша від 45 років.

Проф. Борис Мартос виступає зі звітом від контрольної комісії. Він наводить ряд недоліків в діяльності управи. За словами доповідача мало зроблено в справі організації Українського Академічного Комітету, не надіслано меморіялів до президента Трумена і ген. Клея. Списків науковців до Міжнародного Університету крім УЕВШ не надіслала жадна інша українська інституція.

З приводу зауважень проф. Мартоса дає деякі роз'яснення проф. Ветухів, кажучи, що перше засідання управи відбулося за 3 місяці по створенні її з огляду на літні ферії, що справа з Академічним Комітетом неясна і недозріла і її треба пов'язати з Виконним Органом Національної Ради, що питання про переселення старших учених засадничо вирішено.

По доповідях розгорнулася жвава дискусія. У своїх виступах приявні обговорили всі найважливіші питання, порушені в звітах. Підкреслено, що управі в її праці бракувало оперативности, що вона недостатньо керувала. Висловлено побажання нав'язати щільніший зв'язок з науковцями-чужинцями, чіткіше визначити власне обличчя. Згадували, що торік у червні приїздили і мали зустріч з українськими науковцями американські вчені, які частину нашої професури відібрали для праці за фахом в Америці. Однак досі наслідків цього нема.

Факти виїзду за океан наших науковців і їх праці там за океаном наводить проф. д-р Іван Розгін, називаючи імена проф. Храпливого і д-ра Волянського. Виїхали також і працюють як технічні асистенти-ляборанти науковці Голод, Приходько, Бандура. І коли, за словами промовця, ЗУАДК не всилі допомогти, бо одержує запотребування лише з конкретно виставленим родом фаху, то більшу увагу треба звернути на Католицьку Місію і Союз Церков, який, між іншим, придбав у Пріні 5 готелів для розміщення в них старших науковців до підшукання їм місця в Америці. На жаль, УАПЦ не входить до Світового Союзу Церков і нас заступають там росіяни, тому треба українцям конечно мати свого зв'язкового в Союзі Церков.

Проф. Курінний підкреслив, що труднощі праці управи збільшувалися ще через те, що наші науковці не тримали зв'язків з спілкою, не виконували своїх обов'язків. Спиняючись на діяльності УВАН, він зазначив, що тепер робляться старання щодо переїзду УВАН за океан. Проф. Білецький і д-р Рудницький, що виїхали до Канади, піднесли там справу леґалізації Академії і відбули Шевченківську конференцію. В Нью-Йорку також створюється наш науковий осередок. З европейських країн такий науковий центр хочуть зробити в Парижі на чолі з проф. Шульгиним, що бере участь у розбудові Міжнародного університету, в якому українці посідатимуть поважне місце. Дотеперішній осередок наших науковців з Авґсбурґу перенісся в Ляйпгайм, філія має бути в Мюнхені. Щодо спроб об'єднати УВАН і НТШ, спроб, що велися протягом $2^1/_2$ років, то вони успішних наслідків не дали.

З'їзд висловив абсолюторію уступаючим органам. На внесення проф. Ветухова зроблено деякі зміни в статуті. Віднині організація науковців матиме назву об'єднання, а не професійна спілка. Тереном її діяльности є всі країни світу, де перебувають українські науковці-еміґранти. Місцем осідку управи лишається покищо Німеччина, але управа в міру потреби може змінити своє місце перебування. Покликано до життя також новий керівний орган-рада, що складатиметься з представників українських науковців з різних країн. У разі неможливости через територіяльну розпорошеність скликати з'їзд, ухвалено розв'язувати назрілі питання референдумом.

Таємним голосуванням обрано нові органи: управу, контрольну комісію і товариський суд. **Головою управи знову обраний проф. М. Ветухів,** головою контрольної комісії проф. Г. Мартос. З'їзд одностайно схвалив резолюцію, в якій, відзначаючи дотеперішню діяльність управи як задовільну, доручає новій управі ще більше нав'язати зв'язки з міжнародніми організаціями, що в основу своєї праці кладуть створення умов для сприяння і розвитку науки у вільних демократичних умовах, поглибити контакт і співпрацю з західним

Як ВЕРЕС

Під ведмежим прапором

Українець у Берліні 1945—1948

VI

За сорок з гаком років мого життя на цій неспокійній плянеті я бачив чотирьох чоловік, що нюхали табаку. Троє з них були древні діди, а четвертий — я сам. То був експеримент. Невдалий. Ні, ні, не треба... Тепер постає питання: для кого випускають тютюнові фабрики це вредне зілля у величезній кількості? Живучи в Берліні, я зробив геніяльне відкриття: з нюхальної табаки виготовлювати тютюн до люльки, навіть до цигарок, тютюн, гм.., першосортний.

Береться кленове листя (вважайте, тільки кленове, бідне на білкову речовину і обов'язково почорніле вже, майже перетліле), висушується, кришиться, складається в бляшанку і спорскується цукровою сиропою, або ж і мелясою. Далі — в тую бляшанку насипається табака, перемішується з листям і ставиться на гарячу піч. Якщо цю пекельну суміш часто перемішувати, то, під упливом тепла, вона перетвориться на курильний тютюн. Але перед уживанням треба покропити його, скажім, ромовою есенцією, або колонською водою.

Розв'язана проблема куріння в поповенні роки! Слава скромному винахідникові, баутельферові Якобу Шульце! Що то значить стояти близько до природи...

Ніщо з великого не дається даремно, — крім великої халепи, розуміється. Поки я дійшов до свого винаходу, вдавався до простого полювання на «бички». Ловити цю дичину найкраще самому, без компаньйонів. Проте зі мною частенько ходив один знайомий, на прізвище Єнський, людина понура, жовчна і хвора на гнійну плевриту. З десяти недопалків, що лежали на нашому шляху, дев'ять схоплював він. Свого роду талант.

Він мав дружину і доньку. Ця родина, як і ми, жила під чужим ім'ям; їм було легше, бо пані Єнська досконало знала німецьку мову (була на Україні викладачкою її). Сам Єнський, з фаху інженер-механік, по-німецьки ледве говорив. Роботу фахову знайти було майже неможливо, та й хвороба давалася взнаки. Його гнітила безсонниця, страх перед большевиками і неможливість утримувати родину. Жінка ходила на роботу по розгрібанню руїн, Єнський куховарив і збирав недопалки. Нервовість, суперечки, докори в неробстві.

Одного вечора, коли бичків було зібрано мало, Єнський повернувся додому і застав там заплакану свою дружину. Відбулася розмова в дусі діялогів Гемінґвея чи Костецького:

— Плачеш?

— Так. Плачу.

— В каструльці зупа. Краще їж. Ти втомилася.

— Я втомилася. Полиш це.

— Робота занадто важка для тебе. Зупа — хороша, з марґариною.

— Дай мені спокій!

— Я дам тобі цілковитий спокій. Я повішуся.

— Ти говориш це щодня.

— Так. Щодня. Але більше я не буду говорити це, бо повішуся.

— Вішайся.

— Ти будеш рада?

— Ні. Дай мені спокій.

— Добре.

— Мені й Люсі. Ти замучуєш мене й дитину твоїми загрозами повіситися.

— Я знаю. Я хворий.

— Я теж захворію.

— Не треба. Я краще повішуся. Вийди з кімнати.

— Що це ще за новина?

— На десять хвилин. Посидь на кухні.

— Нащо?

— Я повішуся. Недобре бачити, як хтось вішається. Вийди.

— Що ти хочеш?

— Нічого. В кухні, або у фрау Добке.

— Ох! Я таки вийду. Ти замучив мене. Мучитель.

— Зупа на бальконі, в кутку. За десять хвилин ти можеш повернутися. Або за чверть години.

Дружина витерла сльози і вийшла. Єнський почепив реміньця на дверній клямці і повісився.

П'ятеро діб чекали на прихід офіційних осіб. І десять діб мертвий чекав на труну. Складна історія — бути похованим у Берліні року 1946. Вмерти ж далеко легше.

Щодо зупи, то вона, як сказала згодом вдова, була добра. З марґариною.

Наша Леся вчилася в цієї жінки німецької мови. Обидві — вчителька і учениця були талановиті й нелінькуваті. В наслідок — Леся, що перед шістьма місяцями не знала, як по-німецьки ніж, спромоглася вступити до німецької ґімназії. Правда, вчитися було нелегко і не обходилося без анакдотів. У клясній роботі треба було розповісти про Індію. Було там запитання: в якій частині Індії поширене рільництво, Ackerbau. Леся сплутала Bau з Baum, їй видалося, що Ackerbau — екзотична рослина, і вона написала, що «Ackerbaum» росте в індійському пралісі. Веселощам кляси і навіть деяких учителів не було границь, втім це не носило характеру кпинів. До Лесі ставилися добре. Уважно і делікатно, можливо тому, що вона була єдиною дівчиною там. Ґімназія була чоловіча; дівчат стали допускати тільки з початком того учбового року, коли вступила Леся, і вона була першою.

Їй подобалося все в німецькій школі: невимушена поведінка учнів, — але вповні пристойна і без хуліганства, — серйозність у ставленні до навчання, дух товариства. Але вона — і я теж — не могли збагнути, як із усіма беззаперечними виявами культурности уживається «мордобой». Вчителі, старі й молоді, луплять учнів по фізіономіях, штовхають і навіть копають ногами. Від часів бурси і шкіл кантоністів на Україні, та й в Росії, такого не було, а якщо й було, то вважалося за неподобство. В Німеччині це — норма. Наша прихильність до малпування спонукала нас перенести биття до нашої школи (як я побачив уже тепер у таборі).

Леся вважалася за знавця німецької мови в нашій родині, вона писала заяви, заповнювала всілякі «антраги» та «фраґебоґени», на котрі німецька дійсність не бідніша за совєтську. Хоч, здається, анкетоманія охоплює нині цілий світ.

В Лесиній ґімназії запроваджено російську мову як одну з обов'язкових іноземних — на вибір. Леся з презирством одмовилася, взяла англійську. Згодом російська мова стала доконечно-обов'язковою. Учителька, з старих еміґрантів, розводила теревені, розповідаючи про велич Росії». Німецькі учні глузливо підморгували один до одного. Хтось пищав: «Урі-урі» і «фрау, ком!» Учителька удавала, що не помічає. Леся, приходячи додому, вищала і стрибала, як причинна, розповідаючи ці історійки.

Анатоль тимчасом проґресивно онімечувався. Він уже забував прості слова

Відома співачка п. Колодуб-Тимочко після останнього виступу в ролі Наталки (Наталка Полтавка) вирушає в Америку. Щиро бажаємо їй успіхів на Новій Землі!

світом через організацію наукових конференцій, нарад і зустрічів та видання інформаційного бюлетеню.

У зв'язку з близьким від'їздом до Америки голови об'єднання науковців проф. Ветухова, йому висловлено подяку за працю і побажання щасливої дороги. Проф. Ветухів дякував і відзначив, що на 1 з'їзді науковців головував президент УВАН проф. Дорошенко, і на 2 з'їзді теж головує президент УВАН проф. Курінний, що свідчить про контакт УВАН з науковцями.

По закінченні ділової частини відбулися дві наукові доповіді: **проф. д-ра Ів. Розгона** на тему: «Стан біологічної науки в Україні», де доповідач схарактеризував становище біологічної науки в краю в світлі останніх виступів Лисенка, і **проф. П. Єфремова** п. н. «Корисні копалини України».

Прекрасне враження діловитости, високого рівня залишив на всіх присутніх цей з'їзд. Прикро відчувалося лише відсутність майже всієї професури УВУ та членів НТШ. Хоч велика частина науковців, приналежна до цих двох інституцій, мешкає в Мюнхені, на з'їзд прийшли тільки окремі поодинокі особи, хоч були запрошені всі, а проф. Щербаківський прийшов тільки наприкінці, коли відбувалося голосування і відмовився взяти в ньому участь. Ні від НТШ, ні від УВУ, ні від Богословської Академії не було привітань. Ці прикрі факти трохи притьмарюють успіх праці з'їзду, але не позбавляють нас надії, що все ж українські вчені належно зрозуміють важливість бути оформленими в одній організації і в майбутньому виступатимуть усі спільно й разом.

ЗНОВ ХУРТОВИНИ, ЗНОВ КАТАСТРОФИ

Хуртовини із швидкістю вітру до 130 кілометрів знов лютували кілька днів майже в усій Західній Европі, завдавши значних матеріяльних шкод. В Берліні вони завалили 8 напівзруйнованих будинків, вбивши одну й поранивши трьох осіб. Про бурі повідомляють також з Італії і Франції. Багато дрібних кораблів у Ля-Манші й коло атлантійського узбережжя Франції опинились в скрутному становищі. Скрізь разом з тим і похолодніло. Тільки в Еспанії стоїть спека. (ЮП. ФР).

Дві доповіді Галини Журби

В Реґенсбурзі відбулися дві доповіді письменниці Галини Журби на мовні теми. Перша доповідь «В обороні української мови» була присвячена справі сучасного правопису. Це правопис так зв. другого ступня вироблений урядовою комісією під проводом Скрипника 1928 р., проти якого запротестували свого часу представники Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові й виїхали з Києва, не визнавши його. Цього москвофільського правопису скерованого проти законів української мови на якнайбільше уподібнення її до російської та взагалі на затирання питомих різниць між цими двома мовами не визнала теж і вся тодішня українська інтеліґенція Дніпрянщини з академіком Михайлом Грушевським у проводі.

Подавши історичний перебіг наступу на нашу мову від початку польського, а теж і московського поневолення українського народу, доповідачка зупинилася на мартирології української мови під большевиками, які від самого початку свого панування в Україні почали свою нищівну політику і щодо мови, як головної ділянки української національної культури.

Починаючи від 1920 року, коли перші спроби в цьому напрямку розпочав один з редакторів т. зв. Всевидату в Києві, Ларик Кас'яненко, Москва не припиняє свого походу на знищення української мови по сьогоднішній день. При допомозі Кас'яненків, Хвиль, Сосюр, Скрипників та інших «услужливих хохлів», як їх називає доповідачка, аж до найновіших сучасних «мовознавців» включно, іде цей процес московлення нашої мови через впровадження фонетичних сутомосковських форм у вимові чужинецьких (латино-романських) слів, як: ло, ла, ле, лу, ли — та цілої низки інших промосковських змін в етимології та синтаксі. Доповідачка виступила рішуче проти вживання таких слів, як «пузо» локони, мариння, ляговіни, таіна, гімназія, гімн, проти російської номенклятури чужих імен, як «Мюнхен» замість Минхен, «Фюрт» замість Фирт, «Нюрнберґ» замість Нирнберґ, юбель на означення ибель і юбель — отже ріжних понять.

Визнання цього москвофільського правопису нашою політичною еміґрацією є явище парадоксальне. Тоді, коли в межах большевицької дійсности це запровадження московських правописних законів відбулося шляхом кривавої боротьби української інтеліґенції з проф. Грушевським у проводі, коли до боротьби цієї в обороні рідної мови виступило ціле свідоме громадянство і народ — тут на еміґрації поза межами володіння НКВД, цей процес московлення правопису та мови відбувся добровільно та самочинно під суґестією декількох наших учених.

Доповідачка кваліфікує це явище, незрозуміле для логічно й твердо думаючої людини, як комплекс психічного невільництва віками всмоктаного в кров і мозок деяких людей і цілих відламів нашого суспільства і завважує, що тоді, коли утворення одного національного центру, Української Національної Ради, тривало пару років, коштувало силу силенну слів, балачок, сварок, інтриґ — прийняття правопису, накиненого ворогом, пройшло з дивоглядною дисциплінованістю, сумирно та однодушно від найлівіших до найнаціоналістичніших наших угрупувань включно. Ще більше, вже були появилися спроби реакції і на цей дивоглядний правопис, як у статті п. Горука і статті акад. проф. М. Грушевського у «Вежах», коли один наш мовознавець виступив з статтею в «Часі» «Нолі турбаре», немов би йшлося про старослов'янську церковну мову, немов би наші вчені вже не могли змінити так уміло нам накиненого правопису.

Друга доповідь «Скарби української мови» торкалася історії нашої мови, взагалі, від часів т. зв. праісторії. Доповідачка зв'язала розвиток нашої мови, словотворення та назовництво з тереном, на якому поселився наш народ, з багатством природи цього простору, як фавна, фльора, копалини, виводячи цілу низку назв, як залізо, мідь, жито, пшениця, ведмідь, вовк, горел і т. ін., саме від праджерел наших та запозичень цих слів від нас нашими найближчими сусідами, руськими і поляками. Доказувала це на таблиці тяглістю і непорушністю словних пнів в нашій мові та нерівністю, деформацією, а то й цілковитим браком цих слів в обох мовах сусідів. Наша українська мова — це безпосередня спадкоємниця т. зв. праслов'янської мови, яка саме постала й творилася на найбагатших слов'янських теренах між Дніпром і Вислою, що замешкували їх поляни, безпосередні предтечі українського народу. Доповідачка підкреслювала: Ми найбільші жебраки серед народів у політичному розумінні, можемо пишатися водночас як найбільші багатії, яким можуть позаздрити щодо мовного скарбу найдержавніші нації. Ми повинні бути горді, посідаючи такий невичерпанний пребагатий скарб, (з якого черпали й черпають безцеремонно наші найближчі сусіди москвини й поляки). Ми повинні плекати його й берегти як найбільший капітал нації. Тим часом діється у нас протилежно. Мова — це у нас найостатніша попихачка, нешанована, іґнорована, не тільки обдирана й нівечена займанцями, а й поневіряна своїми мовними шкідниками.

Цих шкідників письменниця ділить на три категорії: 1) «Услужливі хохли», ті, що «раді старатса» допомагають ворожим чинникам у московленні мови, впроваджуючи промосковські правописні правила. 2) Штукарі від мови, що, не знаючи духа мови, проробляють над мовою свої штукарства, так наче мова це досвідний крілик, над яким можна собі безкарно експерементувати, видумуючи такі слова як «з плином часу» (Огієнко), поточного року, тоді, коли час не точиться в Україні й не пливе, тільки біжить, іде або минає: минають дні, минають ночі, минає літо (Шевченко) — дні біжать так хутко, пройшли літа молодії — а точать дерево шашлі, хробаки...

Отже: «поточний рік», як і «плин часу» — це штучні слова, незгідні з духом української мови. До таких штукарств мовних належать оці всякі «різниці», кривлею, прізвища та багато ін.

Доповідачка висловила теж догану своїм товаришам письменникам, які замість стояти на сторожі чистоти мови, самі допускаються нечуваної мовної деморалізації у своїх творах. Як приклади цих дивоглядів мовних і стилістичних подала цілу низку цитат з найновіших творів Косача, Ігоря Костецького, Самчука, а також і Федора Дудка.

3) Третя категорія мовних шкідників це «неграмотні грамотії», як їх називає доповідачка. Це ті, котрі забирають авторитетний голос у мовознавстві, пишуть граматики для загального вжитку, самі не знаючи української граматики, одне й те саме слово зачисляють раз до прислівників, раз до займенників, раз до іменників...

Пишуть: вивчити українську мову, замість «навчитися української мови»,

І на кожній сторінці такої граматики аж кишить від мовних та ортографічних помилок (грам. п. Ковалева).

Свої доповіді п. Галина Журба ілюструвала численними прикладами, цитатами, а на доказ сучасної «милозвучности» (якою залюбки пишаємося перед чужинцями), згідно з найновішим правописом, доповідачка подала ось такі зразки, повизбирувані по різних часописах наших — а скомбіновані без глибшого змісту у речення:

«Проблема Палестини електризує брітійських дипломатів, що не годні справитися з локальними елементами палестинського плебсу, який дуже пластично домагається плебісциту. Дислокація арабського кавалерийського легійону та иньших нелегальних частин, згідно з релацією Лорда Лоренса та його колеги Клода Мілана в Лондоні викликала меланхолію над Ламаншем». (лекання, локання, лакання).

В кінці обох доповідей доповідачка звернулася з закликом, передусім до письменників та поетів і теж до всього пишучого загалу, стати в обороні української мови проти заведеної тут на еміґрації мовної хрущовщини, скликати спеціяльний мовний конґрес з якнайчисленнішою участю письменників, поетів і журналістів і устійнити мовні та ортографічні правила згідно з духом і законами нашої мови.

Приявні з великою увагою вислухали доповіді (а були також пп. Купчинський Роман, ред. Дурбак, сот. М. Угрин-Безгрішний, Приходько, пані Романовська) та прийняли її вимовно з повним задоволенням — додаючи від себе ще деякі зауваги. Були раді, що найшлася у нас людина, що мала відвагу порушити цю так дразливу справу, зокрема справу правопису, якого наші мовознавці не хотять уреґулювати, коли полишили безкарно хрущівському правописові винищувати дорешти красу української мови.

Пані Галина Журба виявила таке велике мовне знання, виступила з такою любов'ю до поневоленої української мови (що саме серед нас проходить свою мартирологію), виголосила з таким жаром, що приявні інтеліґентні кола прийняли з надзвичайним задоволенням.

Українське громадянство на еміґрації вже давно відчуває потребу зміни нашого правопису, а відомо, що навіть наші вчені, члени Наук. Тов. ім. Шевченка схильні до цієї зміни, одначе якась сила здержує наших мовознавців від рішучого кроку до відмосковлення нашої мови.

Наші молоді письменники залюбки вводять курйозні новотвори (постав, абзаци, ідеться і т. д.) — а за ними журналісти наввипередки за щораз нові вислови, неприйнятні для українського вуха.

Вплив Москви такий великий, що непомітно прийняли ми правопис далеко не український, що ради спокою тепер, з подиву гідною покорою толеруємо, як соборницький, всеукраїнський.

Тому найвищий час упорядкувати справу мови і правопису, щоб українське громадянство не мусіло само реаґувати, коли компетентні чинники будуть визнавати існуючий у нас правопис, як конечне зло.

Кавеант конзулєс!

Д-р Володимир Мурович.

рідної мови.

— Мамо, хтось ходив по наших грядках, я бачив багато трапсиків.

— Яких ще трапсиків?

— Хтось ходив, — nicht? — і від ніг трапсики.

— Сліди, чи що?

— Na, ja, сліди!

Та й моя Ганна Павлівна, хоч як кумедно нівечила «язик Шіллера й Гьоте», але й по українському в неї часом виходило: «піду до маркталле по лебенсміттель, і треба ще на гемюзе замельдуватись».

Вона почала їздити за місто здобувати продукти. Ніколи — я. Інколи — разом.

В містечку В. за п'ятдесят км від Берліну німкеня, жінка не першої молодости, говорила:

— Що це за люди, фрау? Ви жили серед них, ви розумієте їх. Чому вони такі?

— Які?

— Ах! Як розповім вам? Такі... наче вони — не люди. Ах! Щодня приходять! І до мене... ви розумієте? І до племінниці. Ми чесні жінки, але ми не сміємо протиставитись. Що це? Так щодня, цілий рік. Ми не можемо так. Подібно, це — руський звичай, так ведеться в Росії?

— Ви скаржились?

— Так. Оберст сказав: винні будуть покарані, скажіть їхні прізвища.

— Але ми не знаємо їхніх прізвищ, вони не говорять своїх прізвищ і не питаються наших, um Gottes willen!

— А що на це сказав оберст?

— Оберст поколупав отак в своєму носі й сказав: «то затримайте їх і приведіть у комендантуру».

...Хто-хто, а німецька жінка пересвідчилася у поступі культури «країни переможного соціялізму». В наслідок безмежної розгнузданости пропаґанди наприкінці війни («вперед, слав'яне, вас ждут женщины и вино!») сталася мільйонова орґія розпусти і насильства, а далі — масовий венеризм серед східніх переможців і західніх переможених.

На цьому ґрунті виникали численні траґедії. Совєтський полковник з частини, що стояла в містечку В., заслаб на лиху хворобу. На той час дістав листа з дому. Його жінка писала, що нарешті оформилася справа з приїздом до чоловіка. «Теперь, дорогой Вася, можешь разжигать себя ко встрече». — стояло в листі «шибко-грамотної» полковниці.

До приїзду дружини оставався місяць. Вилікуватись можна тільки пеніцилиною, та зась! Полковнику неможливо було звернутися до військового шпиталю, бо це, поперше, означало неминучу відмітку в службовому формулярі, а й позатим — розголошення і те, що дружина дізнається, як Вася «розжигався» за її відсутности.

Час минав, полковник був у розпачу, не знав, що вдіяти, нарешті пішов до військового лікаря сусідньої частини, симпатичної жидівки Олександри Наумовни і сказав:

— Наумовно! Ви людина і я людина. Ось п'ятдесят тисяч марок (діється р. 1947). Здобудьте пеніцилини найпізніше через три дні. Варвара Степанівна приїздить ось-ось.

Наумовна, що вела невеликі спекулятивні ґешефти з моєю дружиною (панчохи, цигарки, горілка), спішно приїхала до нас, зодягнена в цивільне, і сказала схвильовано:

— Павлівна! Ви людина, я людина і полковник людина. Ми всі — людини.

— Дуже приємно, — зауважила Ганна Павлівна, — який, скажіть, полковник?

— Ну, такий. Nomina sunt odiosa. Ось п'ятдесят тисяч... і т. д.

— Слухайте, Наумовно, — де я вам візьму пеніциліни?! І — це ж заборонено...

— А цигарки продавати не заборонено?

— Дак то цигарки.

— А це людське життя. Ви людина, я людина...

— То ви ж лікар, у вас же в шпиталю...

— Нічого не «в шпиталю!» У нас кожна сотка граму на суворім обліку. Ідіть до своїх проклятих німців, вони здобудуть! Приїздіть завтра!

І вилетіла таксамо бомбою, як і влетіла. Але з пеніциліновою авантурою нічого не вийшло, бо знайомий знайомого одного нашого знайомого німця заломив таку ціну, що полковникових тисяч не вистачило б і на половину потрібної кількости ліку.

Напередодні приїзду своєї жінки полковник застрелився. Якби ці рядки були оповідання, чи повість, то самогубця мусив би виявитись тим самим «оберстом», що глузував із ґвалтованої німецької баби.

На жаль, я пишу, як колись висловлювались провінціяльні панянки, «не з голови, а з життя».

То був зовсім інший полковник.

БЛЬОКАДА ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ

ФРАНКФУРТ (ЮП). За повідомленням з офіційних альянтських кіл, брітанський і американський уряди обговорюють питання про те, щоб запровадити господарську бльокаду Чехо-Словаччини, заборонивши довозити до неї товари через територію бізони. Цей захід являв би собою розширення альянтської контрбльокади окупованого Совєтами німецького терену, яка досі поширювалась лише на безпосередні кордони між східньою і західньою Німеччиною.

ЛЕЙК-СЕКСЕС (Ройтер). Австралія запропонувала генеральній сесії Об'єднаних Націй провести дослідження, щоб з'ясувати, в якій мірі в Болгарії та Угорщині панують засади свободи й людських прав.

Всі домагаймося

радіопересилань українською мовою!

Потрібний текст петиції до Лондону й Нью-Йорку та подробиці нашої акції знайдете знов у наст. числі

Кожному слово

Робітники відповідають редакторові „Часу“

Відповідь видавця «Часу» мґр М. Лівицькому викликала реакцію серед наших читачів, робітників в Англії. Написаний з цього приводу лист до Редакції «Неділі», свідчить наскільки сіра українська людина в Англії своєю державницькою настановою перевищує передових публіцистів однієї групи.

В газеті «Час» — **пишуть робітники з табору Генді Кросс у Бідефорд** — ми читали статтю ред. Р. Ільницького «Моя відповідь ред. М. Лівицькому». Довго ми її обговорювали й рішили своїми думками поділитися з українською громадськістю, пишучи листа до «Неділі». Пан Ільницький у своїй статті доказує, що в УНРаді на керівних постах стоять немічні, перестарілі й віком і світоглядом люди, «що маси не визнають їх своїми, а вони чуються зле серед мас». Хочемо сказати тут протилежне: всі ті робітники, що не засліплені партійними впливами, високо цінять УНРаду, її Виконний Орган і тих старих українських діячів, що стоять на керівних постах. Ми не проти того, щоб хтось критикував УНРаду. Розумна критика принесе тільки користь, зміцнить наш державний центр. Але домагатися, щоб з Виконного Органу усунути старих діячів, які мають за собою великі заслуги перед народом і на їх місце поставити когось іншого, це переходить межі всякої критики, це означає задушити УНРаду ще в колисці, не дати їй проіснувати й одного року.

Пан Ільницький доказує, що є люди великого інтелекту й глибоково знання, які могли б заступити «перестарілих дідків». Але хто вони, ці люди «великого інтелекту й глибокого знання?» Що зробили вони для добра нашого народу? На це п. Р. Ільницький нічого не каже. Він тільки хоче з УНРади зробити якусь експериментальну школу. Для цього видав в своїй газеті анкету, може ще вигадає якусь нову гру. Для кого це й з якими намірами це робиться? Не треба бути політиком, бо ці нехитрі заходи відгадає кожний звичайний чоловік. Ми знаємо, що вчорашні вороги об'єдналися, щоб повалити УН Раду. Також знаємо, що як їм це вдалося б, то зараз після того вони зачнуть боротися поміж собою аж до самопожертя. Пан Ільницький пише: «Є люди, які без шеляга в кишені потраплять для справи пробитися з Києва чи з Львова через десятки границь аж до Мюнхену». Ми віримо, що є такі люди, бо не один із нас із Забайкалля чи Колими без шеляга в кишені приїхав аж до Англії. Але до чого ці докази, кого вони мають переконати — малих дітей чи дорослих людей?

Читаємо: «Але той час проминув. Настрої й голос мас змінився. Їх гнів і любов належать комусь другому». Так, час проминув, але є люди, які в масах сіють далі хаос та отаманщину, так, як 30 років тому. Окремі групи людей намагаються завалити наш державний центр. І чим більший робиться натиск на УНРаду і на ті громадські установи, що підтримують її, тим більше пробуджується в людей свідомість. Ми питаємо один одного: Хто ці люди, що розвалюють нашу єдність? Які мають підстави до цього? Чи ті, що роблять свист і галас, зможуть щось доброго зробити для загального добра? Ми не проти партій, але коли ці партії ведуть руїнницьку роботу, знеславляють наше добре ім'я й нашу опінію, яку ми тяжко здобували своєю працею на ріллі, в копальнях і на заводах, тоді мусимо себе оборонити. Чотири роки йде страшенне взаємопоборювання тоне в ньому людська енергія й засоби. **А хто думає про піднесення культурного рівня нашого робітництва?** Хто дбає про виховування молодого покоління? Чи зрозуміють, врешті, ці люди свій страшний злочин супроти нації?

Можливо, що УНРада за короткий час свого існування зробила мало. Але чи могла вона більше зробити під постійним підпільним і відкритим тиском? Ми помагали й помагатимемо УНРаді поки на керівних постах стоятимуть ті старі віком, заслужені громадські діячі. Поки чуємо, що наша найвища національно-політична споруда не завалена, що вона живе й діє, доти ми живемо духом і надією. Ми знаємо в яких тяжких умовах проводить свою працю УНРада й її Виконний Орган, але ми віримо, що ці люди не складуть рук перед жодними перешкодами. Бо за ними стоять ті, які пройшли по етапах Колими й Сибіру, ті, що копали Біломорський і Московсько - Волзький канали, ті, що довгі роки страждали на засланнях, по тюрмах, ті що пережили нечуваний у світі голод. Ми клонимо свої голови перед тими людьми, що понад 30 років тому піднесли наш жовтоблакитний прапор і, не схилившись перед ворогами, пішли скитатися по чужині. І тільки під проводом цих людей, під цим прапором ми повернемося на нашу батьківщину.

Музичний попис в Діллінґені

Нещодавно в таборі Діллінґен відбувся піврічний попис учнів музичної школи, кляс фортепіяно (п. Ірена Решитилович) і скрипки (п. Оксана Сімович).

Програма складалася з двох частин. Учні виконували вправи та мелодії з шкіл Баєра, Вольфа, Ваґнера, Клехньовської та етюди Бурґміллера оп. 100 і Барвінського «Наше Сонечко».

В першій частині попису зарепрезентували свої успішні знання молодші учні кл. фортепіяно: Шевченко Леся, Веселовська Ліда, Макар Христя і Мирося, Шараневич Ліда, Ціслінська Ріта, Чаплинська Марта, Рудавська Галина, Павлишин Божена, Коритко Мирон і Зенон та з кляси скрипки Гребінка Л. і Коліняк М.

В другій частині старші учні виконали вже більш складніші точки, виказавши добрі зразки музичної програми школи. В цій частині брали участь Шевченко Надія, Федорків Марія, Ломиш Христя, Коліняк Марія, Еліяшевська Віра, Павлишин Роксоляна, Білозор Оксана і Павлишин Божена. Учениця Павлишин Божена завершила музичний попис своїм блискучим виконанням на фортепіяно Куглау-Сонатіне оп. 83: а) Аллеґретто, б) Андантіно, в) Аллеґро.

В піврічному пописі брали участь всі учні музичної школи, крім учня, який порізавши пальці, уважно просидів весь вечір на пописі і з сумом на обличчі шкодував, що на цей раз не міг взяти участи в пописі. — Петро П.

Що ж далі?

Вже минув рік, а декому й більше, як ми працюємо в Англії. Працюємо на тих роботах, на які нас послав уряд праці. І уряд праці й підприємства нашою роботою задоволені. Під час набору робітників на працю до Англії представники уряду праці на інформаційних зібраннях ознайомлювали зацікавлених з тими умовами, які ставить англійський уряд до чужинецьких робітників. Головні умови такі: 1) добровільні робітники будуть працювати на фізичній роботі; 2) один рік вони мусять працювати на тій роботі яку їм визначить уряд праці та в тому місці, куди їх він спрямує. Але разом з тим обіцяно, що після одного року праці робітник зможе мати роботу за фахом, а для бажаючих буде можливість виїхати до інших країн. При реєстрації робітників у Німеччині представники уряду праці реєстрували одночасно й наші фахи. Надія після року контракту дістати працю за фахом спонукала багатьох з нас поїхати до Англії. Минув рік, а то й більше. Своє зобов'язання ми виконали чесно. Тепер виникає питання — що ж далі? Як стоїть справа з переходом робітників на працю за фахом? Бо англійська газета «Експрес енд Еко» пише:

«Хліборобський виконний комітет у Девоні прийняв на працю европейських робітників. Багато з них, рекрутуючись на континенті, думали, що йдуть до с.-господарства тільки на рік праці. Секретар комітету В. Річардс заявив, що їх погляд неправильний і що вони мають право зміняти працю тільки в с. господарстві та с. госп. індустрії».

Думаємо, що українські організації в Англії повинні поцікавитися тією важливою справою. Але на з'їзді СУБ-у такого питання, на жаль, ніхто не підніс, мабуть, через те, що делегати витрачали час на сварки, замість на працю для добра громади. **Г. Богдан**, Англія

За пам'ятник померлому старшині

З кіл громадянства інґольштадського табору одержали ми такий допис:

Ще в травні 1945 р. помер в Інґольштадті сотник 3-го Кінного Полку 3-ої Дивізії Армії УНР Бурда Іван. На будову пам'ятника на могилі Покійного зложено в касі управи табору суму 1 528 марок з проданих по Покійному речей. З того часу минуло вже три і пів року, а пам'ятник на могилі сотника Бурди ще не поставлений. На інтервенцію побратима Покійного й душпастиря настоятеля Православної церкви св. Покрови в Інґольштадті о. протоєрея Я. Кіндзеравого-Пастухова, який на письмі звертався з тією справою до таборової управи, компетентні таборові чинники відповіли, що посмертний фонд бл. п. сотника Бурди «знаходиться в таборовій касі», а будова пам'ятника натрапляє на «труднощі правного характеру». Одначе члени таборової управи вже виїхали, а справа будови пам'ятника ще й досі неполагоджена. Тому о. протоєрей звернувся до президії Таборової Ради з просьбою надіслати копії протоколів тих засідань Таборової Ради, на яких цю справу порушувано. На це письмо голова Таборової Ради інж. Зенон Яворський дав усну відповідь, що «в цій справі протоколів засідань Таборової Ради нема».

В акті Контрольної Комісії з 5-го серпня 1948 р., що діяла з доручення Загальних Зборів мешканців табору в м. Інґольштадті з 30 червня 1948 р., написано: Перевіривши матеріяли ревізії, контрольна комісія виявила, що посмертний фонд своєчасно не був використаний, не зважаючи на домагання певних чинників. А саме на запити до управи про видачу грошей на будову пам'ятника померлого сотника Бурди, управа відмову грошей мотивувала забороною якимись законами. Насправді в касі грошей не було. Свідчить про це балянс таборової каси на 1.1. 1949 року.

У зв'язку з таким станом справи комендантові табору в Інґольштадті поставлено ультимативне домагання побудувати пам'ятник до 1-го квітня ц. р. Коли до цього речення справа не буде полагоджена позитивно, вона опиниться перед німецьким судом.

На Сіднейському пляжі

Ще тільки 141 рік тому на місці, де тепер розташований Сідней, краса й гордість Австралії, блукали по евкаліптових лісах племена тубільців-дикунів. 1778 року капітан Кук разом із своєю експедицією перший відвідав це скелясте, вкрите лісом побережжя. Надзвичайно вигідно розташована бухта та вхід до неї склали передумови розвитку тут великого торговельного і портового центру. Сідней ріс з великою швидкістю, досягнувши тепер 2 мільйонів населення. Тут мешкає одна четверта частина всього населення Австралії.

Те місце, де океан природно врізався в материк на десятки миль, знане як Парамаша Рівер і стало місцем висадки перших европейських еміґрантів. Протягом багатьох десятиліть сюди безконечно прибували кораблі, повні кримінальних злочинців і політичних в'язнів з Англії. Край поступово цивілізували. Тепер навіть і спогаду не залишилося від тих подій, що відбувалися на наймолодшому континенті.

Сідней живе своїм власним життям. Цього міста не можна рівняти ані з Лондоном, ані з Парижем, ані з Нью-Йорком. Влітку (літо тут триває 5 місяців) третина населення знаходить відпочинок та розвагу на прекрасних пляжах Тихого океану. Пляжі тягнуться на 75 км. Пляжі тут звані «бічами» славляться на увесь світ і перевищують навіть «бічі» у Фльоріді.

Найпопулярніші є Бендай та Меплі «біч». Кожний з них вміщає нараз 100 тисяч купальщиків. Залиті сліпучим австралійським сонцем, справляють незабутнє враження на відвідувачів. Красу затьмарюють і являють небезпеку людожерні акули. На це тут збудовані спеціяльні вартувальні башти, з яких при наближенні акул дають сиґнал. Тоді всі залишають воду. За місцевим звичаєм «бічі» закриваються о 6-ій годині. Тоді пустіють пляжі, а на вулицях і парках приналежних до них запалюються сотні тисяч вогнів. Тут відбуваються м. ін. також всякі покази моди. — А. М-к.

Автор кореспонденції з Сіднею, славний уже український пяніст Анатоль Мірошник, якого тут бачимо на сіднейській пляжі в товаристві українки Надії Дядик, став безумовно найпопулярнішою особою із всіх прибулих до Австралії еміґрантів. Нещодавно, маючи два вільні дні від праці, Мірошник літав до Брізбен на запрошення тамошньої радіовисильні та дав концерт. На окремому бенкеті з тієї нагоди директор сіднейської радіовисильні сказав, щопраця Мірошника є цінним вкладом української музики в австралійське мистецтво. Пані Тоска-Надія Дядик приїхала до Австралії 9 місяців тому. Маючи декілька семестрів з Ерлянґенського університету, вона блискуче здала іспит англійської мови і стала першою студенткою ДП в Сіднеї. Австралійська преса помістила її фото та більшу замітку, підкреслюючи, що українській студенці минув лише 21 рік.

Повідомлення і . . .

26-го лютого 1949 р., після відповідної підготовчої праці Організаційного Бюра, в м. Авґсбурзі засновано Об'єднання Українських Письменників «Молоде Покоління». Цього ж числа був прийнятий статут нового Об'єднання. Декларація та обрано керівні органи.

До складу правління ввійшли: **Петро Карпенко - Криниця** (голова), **Леонід Полтава**, **Іван Манило** (заступники голови), **Олег Зуєвський** та **Михайло Ситник**. Головою Контрольної Комісії обрано Юрія Балка. Правління приступило до виконування своїх обов'язків.

Адреса канцелярії Об'єднання така:

Vereinigung der Ukrainischen Schriftsteller „Junge Generation“, Leipheim-Donau, Ukr. DP-Lager, Post Günzberg, USA-Zone Germany.

Усіх молодих літераторів - еміґрантів, незалежно від теперішнього їх місця перебування, просимо якнайщвидше відгукнутися, а також переслати свої твори для використання в органі «Молодого Покоління».

Правління Об'єднання.

. . . спростування

До Редактора шановного часопису «Неділя».

Прошу ласкаво, як можна скорше, надрукувати у Вашому цінному часописі мою заяву:

Цими днями в українських газетах з'явилось повідомлення т. зв. об'єднання українських письменників «Молоде Покоління». В цьому «сенсаційному» повідомленні (з водяними статутами й деклараціями) до складу правління внесено і моє ім'я.

Цим висловлюю свій рішучий протест і обурення з приводу свавільного і безцеремонного використання мого імени групою безвідповідальних, а для мене зовсім неавторитетних людей. (Гадаю, що мій друг Л. Полтава готує подібне спростування).

Доводжу до відома, що ніколи і ніде не давав я своєї згоди на прийняття до цього новоспеченого «правління». До речі, я й не маю ніякого права підтримувати хворобу всякого роду «молодих» кололітераторів типу І. Манила і тому подібних, які своє літературне банкротство, мабуть, увесь свій вік намагаються прикривати своєю «юністю»; не маю права належати взагалі до всякого «молодого об'єднання», — хоч би й з тих причин, що маю сякий-такий 12-літній літературний стаж, а головне — тридцятку літ за своїми плечима.

З належною пошаною

2. 3. 49 р. **Михайло Ситник.**

Хроніка Байройту

Не зважаючи на виїзд чільних громадян з табору в Байройті, культурно-освітнє життя в цьому українському осередку розвивається. На протязі двох останніх місяців відбулося тут багато культурних імпрез. Першою, хоч не зовсім вдалою імпрезою було святкування 300-ліття повстання Б. Хмельницького. Найбільшою імпрезою була вистава різдвяної містерії «Ірод», яку приготувала молодь, зорганізована в місцевій ІМКА. Вистава тривала два дні. В місяці січні улаштовано цілий ряд імпрез для дошкілля й шкільної дітвори. З нагоди 29-го січня відбулася в Байройті академія з доповіддю д-ра В. Янова. Цей самий преле́ґент мав 30-го січня реферат п. н. «Творче підсоння». Хоч не з усіма думками автора можна було погодитися, все ж таки треба визнати, що д-р Янів належно оцінив змагання 1917-1920 років, як велике зусилля тодішніх українських патріотів. Доповідь д-ра В. Янова відзначалася пошаною до політичних противників і була гострим осудом проявів безкультурности в нашому громадсько-політичному житті, в яке втручаються всякі політичні «фельдфеблі». Ця доповідь була доброю, хоч і неприємною лекцією для байройтських «фельдфебелів» що своєю поведінкою псують позитивну роботу вартісних громадян. З інших доповідей треба згадати реферат д-ра Кисілевського про Лесю Українку. На протязі згаданого часу відбулося також кілька забав та спортових імпрез. — І. С.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор 50.—*DM*. 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

Українські робітники в Англії!

Читайте і поширюйте єдину українську робітничу газету

„Вперед"

В першому числі поміщені статті на теми громадські, літературні, заклик Transport and General Workes Union до українських робітників та інші важні професійні інформації. Ціна одного числа 10 п.

16 сторін великого формату!

Замовляйте „Вперед" у Видавництві:

M. WOROBEC
26 Redcliffe BLDGS Bourne Estate
LONDON EC. 1

В Німеччині замовляйте через кооп. „Кос",

München, Rosenheimer Straße 46a

Антибольшевицька демонстрація
українських скитальців в Ашаффенбурґу

У другому дні Великодня. 25 квітня 1949 р. українці обох таборів в Ашаффенбурзі влаштували велику демонстрацію проти переслідувань релігії та проти концтаборів в СССР. Демонстрація відбулася на майдані табору «Артилерія» і була підготована окремим Громадським Комітетом. Як обрахували знавці. в поході. після молебнів в інтенцію українського народу у всіх церквах, взяли участь всі українці Ашаффенбурґу, в кількості коло 2 000 людей, а також делегації й гості з Ґіссену, Ганав і Франкфурту. Похід перейшов з табору Боа-Брюле до Артилерії. несучи яких 30 транспарентів та картин з відповідними написами. школи. комбатанти. СУМ і політ. в'язні ішли організовано. На площі почав маніфестацію збірний хор, після чого слідували промови та відчитано меморіял українського Ашаффенбурґу до ОН. Закінчив маніфестацію хор молитвою «Боже Великий. Єдиний», яку приявні відспівали навколішках та нац. гімн. На маніфестації були приявні представники влади та кореспонденти чужої преси.

Подрібний опис маніфестації, що не зважаючи на непогоду. пройшла дуже добре. подамо в черговому числі.

„ЛІРА"

Великий збірник українських народніх пісень. 364 пісень, кожна пісня з нотами мелодії. 478 сторін друку, 750 мистецьких прикасзаставок і ін. на українських мотивах

Висилає рекомен. по одержанні переказом чи листом 11 н. марок
O. Karaschkewytsch, Buchhändler
(13b) Berchtesgaden, Schließfach 5,
Bayern - Germany 4-5

Вийшов з друку Словник чужих мов:

українсько-англійський
українсько-французький
українсько-німецький

Ціна 5 ДМ.

Альбум взорів українських вишивок, ціна 3 ДМ.

ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН, істор. роман. Ф. Дудка, 216 стор. Ціна 4 ДМ.

Замовляти:

Ukrainische Buchhandlung
(13b) Augsburg, Spitalgasse 5.

Вийшла з друку нова збірка

Софії Парфанович

„ІНШІ ДНІ"

Новелі й нариси. Ціна 3,50 ДМ

Жадайте в книгарнях

Замовлення на адресу:

Р. ВОЛЧУК
AUGSBURG, Mozartstrasse 7/II

2-1 z

Словник англійсько-український і українсько-англійський

проф д-р Лева й проф. Верб'яного

замовляти

роздріб: Кооператива „Пласт" висилкова Станиця Augsburg, Kilianstraße 1.

гуртом: Кооператива „Пласт" Bayreuth, Leopold-Kaserne Bl. IX.

• • •

При гуртовому замовлення великий рабат. 2-2

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА НА ЕМІҐРАЦІЇ

Перший випуск поштових марок УН Ради стрінувся з прихильним відгуком серед широких кіл нашого громадянства на еміґрації а особливо серед українських і чужинних філятелістів. Замовлення та запити з усіх кінців світу свідчать найкраще про велике зацікавлення цими марками та їхньою рисунковою тематикою, яка ілюструє один розділ історії українського народу. а саме його змагання до незалежного буття новішої доби.

З метою відзначення інших знаменних подій історії українського народу. випустив Поштовий Відділ УНРади нові поштові марки. а саме:

1) Пропам'ятну марку з нагоди 300-річчя визвольного руху Б. Хмельницького, двобарвну, з рисунком відзнаки гетьманської влади.

2) Пропам'ятну марку з нагоди 30-річчя Листопадового Зриву двобарвну, з рисунковим мотивом оборони Львова.

3) Пропам'ятну марку з нагоди 30-річчя проголошення Соборности Українських Земель. двобарвну. з рисунком Софійського Майдану в Києві.

Всі три пропам'ятні марки вийшли двома відмінами щодо барви. зубковані і незубковані — разом 12 різних марок.

Пропам'ятні марки стануть дорогою пам'яткою для кожного співучасника сьогоднішніх подій тому повинні найти прихильний відгук не тільки у філятелістів. але й серед широких кіл нашого старшого і молодшого громадянства.

Марки можна купити в Поштових Станицях УНРади, що є майже по всіх таборах у Німеччині. в кооперативах та пластових клітинах ціною по 25 пф. за кожну марку. Замовляти їх можна в Центральнім Економаті УНРади. пересилаючи готівку з дорахуванням коштів пересилки або за післяплатою.

Адресувати: Zentral Ekonomat u. Expedition der Wertpapiere des UNRates (13a) Regensburg. Ganghofersiedlung.

Документарна книга

Вже появилася в продажі велика документарна книга про українську революційну дію — В. МАРТИНЕЦЬ

«УКРАЇНСЬКЕ ПІДПІЛЛЯ»
(Від УВО до ОУН)

Спогади й матеріяли до передісторії та історії українського організованого націоналізму. Сторінок 421 вел. 8 (146 фотографій) Ціна 10 —НМ.

На широкому історичному тлі тогочасного міжнароднього й українського політичного життя учасники й свідки цікаво та живо змальовують незабутній процес творення й революційної діяльности українського підпілля рр. 1920-1929. Революційна протипольська акція, праця УВО-ОУН під большевицькою окупацією розгалужений міжнародній засяг революційного підпілля — творять сюжет тієї цікавої книги ілюстрованої ще досі непублікованими фотографіями. Кипуче життя. подвиги підпілля. політичні процеси. атентати. *) — ціла трагіка українського політичного життя під ворожими окупаціями. кристалізація української політичної думки та її суверенність. революційна боротьба поневоленого народу за свою самостійність — усе це читається як напружуючий роман. Глибокий зміст. документарність та жива форма запевняють за книгою «Українське підпілля» оправдану славу найцікавішої появи на нашому книжному ринкові — Поспішайте із замовленням бо наклад обмежений. — Замовлення слати на адресу Адміністрації часопису «Промінь. München. Rosenheimer Straße 46 a.

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Бажаю нав'язати переписку з освіченим, незалежним, самітним українцем до літ 45 Зголошення до „Неділі" під „Будучність". 2-2 z

☆

Самітний, 35 років, 1,68 зріст, бажає одружитися з православною, поважною жінкою до 35 років З дитиною також радо. Писати до „Неділі" під „Поважний". 2-2 z

Оголошення в нашій газеті

завжди виплачується!

РОЗШУКУЮТЬ

Мірошниченко Яків шукає свого батька Петра й знайомих із села Манілово. Адреса
Myroszniczenko Jakiw Braunschweig, Rosalia-Kaserne, Block 3/16. 2-2 z

☆

Шукаю доньку Явдоху Голота, яка працювала до закінчення війни в шпиталі в Білефельд. За вістку про її адресу винагороджу. Писати на адресу
Dmytro Holota, Box 96 Kenora Ont. CANADA. 2-3

☆

Париляк Василь із Мшани, п. Дукля, шукає Івана Галадія, що перебував в околицях Штуттґарту. Моя адреса: Parylak Wasyl. Weldon Hostel, Corby Wr. Kettering, England

---

Котра з пань?

Котра з пань з материнним серпем займеться вихованням дворічних близнюків, що втратили кохану матір? Харч і винагорода після умови. — Писати до „Неділі" під „Близнюки". 1-2 z

---

Фармери дають працю!

Але без знання сільсько господарських машин в хліборобському господарстві нового світу ми зможемо виконувати тільки ролю низькоплаченої допоміжної робочої сили!

Тому перед виїздом конче треба набути:

„Сільсько-господарські машини"

Цей великий, приступно написаний підручник (понад 100 ілюстрацій) дає повні відомості про всі сільсько-господарські машини та їх деталі, вчить, як ними користуватися, як їх направляти і т. п. Книгу замовляти:

Verlag „Prometej" Augsburg-Göggingen, Spießleweg 24.

Ціна книги 5·— н. марок з пересилкою.

Шофери!

Вже тепер стає очевидним, що великій більшості з Вас, в Канаді, в США чи деінде, прийдеться працювати саме при сільсько-господарських машинах Таку працю найлегше дістати, вона добре оплачувана і тут не грозить безробіття. Але для цього Ваше знання шоферства треба конче доповнити знанням сільсько-господарських машин.

Тому й завчасу придбайте книгу

„Сільсько-господарські машини"

Нема нічого легшого для шофера, як наука про сільсько господарські машини а це дає новий, поплатний фах!

2-4 b

Юридична поміч в справах судових і адміністративних для чужинців всіх національностей

1 Адоптація (усиновлення дітей)

2 Встановлення походження дитини (тобто встановлення особи батька).

3 Юридичне оформлення опіки над неповнолітніми.

4 Справи аліментів для матеріяльного забезпечення дітей, як шлюбних, так і не шлюбних.

5 Справи розводові.

6 Реконструкція (відновлення) знищених або загублених документів як метрик, особистих паперів та інш. а також проєкти різних актів, зо бов'язань.

7 Полагодження формальностей зв'язаних з внесками та поданнями в шлюбних справах.

8 Визнання осіб, що згинули, мертвими і встановлення дати їх смерти.

9 Спростовання актів стану цивільного (поправки законним шляхом ріжних помилок в метриках та інших документах).

10 Ренти інвалідські для тих осіб, котрі в наслідок військових дій або на праці пошкодили своє здоров'я і мають право на доставання ренти.

11. Провадження справ щодо встановлення або обниження комірного (оплат за помешкання).

12 Подання, внески, скарги, апеляції, уласкавлення та ріжна кореспонденція чужими мовами: англійською, німецькою, французькою та інші.

13 Розшуки осіб в краю та закордоном.

14 Обороні а прав клієнтів, заступництво та інтервенції.

15 Поради правні і на бажання, консультація на виїзд.

При бюрі відділ перекладів приймає переклади всіх документів і кореспонденції на всіх европ. мовах.

Заінтересовані особи, що мешкають поза Ерлянґеном, можуть отримати відповідні правні поради у всіх вищеописаних і інш. справах поштою.

Для цього пишуть листовно вияснення своєї справи та додаючи до свого листа поштовим переказом три ДМ для оплати кореспонденції і порто, пересилають все на таку адресу

Rechtsberatungsbüro für Ausländer Erlangen, Schillerstraße 17.

Хочете мати „Неділю"

цікавішою, кращою, більш ілюстрованою?

Приєднайте їй бодай одного передплатника!

Хочете щось продати,

купити, віднайти знайомих, рідню, близьких? Шукаєте людину, що поділила б разом із Вами життєвий шлях?

Дайте оголошення в „Неділі"!

Воно ж не коштує бозназщо.

Умови передплати „Неділі"

Німеччина, Бельгія Англія, США і Канада

поодиноке число	0,40 *DM*	3 б.фр	6 пенсів	5 центів
місячно;	1,60 *DM*	12 б.фр	2,5 шилінґів	20 центів
чвертьрічно;	4,80 *DM*	36 б.фр	7,5 „	60 центів
піврічно;	9,60 *DM*	72 б.фр	15 „	1,2 доляра
річно;	19,20 *DM*	144 б.фр	30 „	2,4 доляра

Закордоном передплату приймають наші представництва:

1. АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers and Publishers (for „Nedila") 49 Linden Gardens, London W2.

2. БЕЛЬГІЯ:
Msr. Zavziaty Jean, 90 rue Wazon, Liege

3. США:
Mr. Theophil Rudakewych, 811 N. Franklin Street, Philadelphia 23 Pa.

4. КАНАДА:
„KALYNA" Booksellers and Publishers, 1576 Dupont Street Toronto 9./ Ont.

Висилаємо „Неділю" також до Австралії, Бразілії, Голляндії, Данії, Еспанії, Італії, Індо-Китаю, Чіле, Венесуелі, Куби, Ірану, Туреччини, Єгипту, Тунісу і трьох зах. секторів Берліну.

Крім вплат закордонною валютою, евентуально приймаємо розрахунок за допомогою КЕР-пакетів та інших дозволених посилок.

Книгарням та кольпортерам приділяємо значну знижку. На замовлення часопис висилаємо летунською поштою.

У випадку зміни адреси, необхідно присилати одночасно з повідомленням про це — 50 пф. (закордоном міжнародній поштовий купон) маніпуляційної оплати

Наша адреса:
Verlag „Nedila" Aschaffenburg, Schweinheimer-Straße 50.

Видавництво „Неділя"

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ"

Цікаве й фантастичне в берлінському „Телеґрафі“

145 000 партизан борються в лавах УПА

Великий німецький берлінський тижневик «Телеграф дер Вохе», що розповсюджується на Заході з Франкфурту, помістив в останньому числі на першій сторінці великий репортаж під заголовком «Будяк в тілі Советського Союзу». Автор репортажу Петер А. — німецький військовополонений, що втік з міста Горкій і згодом був, як пише, партизанським старшиною та зв'язковим білоруської підпільної організації «Чорний Кіт» при УПА в Берестї над Бугом, — подає цікаві подробиці про боротьбу УПА. На жаль, в його звіті не бракне фантастичних перекручень і дивних версій, які, можливо, й курсують за залізною заслоною, але своїм безглуздям значно послаблюють вартість статті в «Телеграфі».

З інформаційного обов'язку передаємо головні точки репортажу «Телеграфу» про УПА:

«Чорний Кіт», УПА і НСЗ, три великі рухи спротиву — білоруський, український і польський мають разом коло 250 тисяч активних бійців. Кожна з тих партизанських армій оперує окремо в свойому районі, маючи одну мету — відбудову вільної і демократичної національної держави. Співпраця між цими організаціями все таки значна. Вони обмінюються інформаціями і мають координаційний штаб. Він знаходиться в Бересті Болевському нан передмісті Берестя Литовського. Він являє собою щось ніби партизанська головна квартира. Вже кілька місяців тому в Берестейському штабі видано гасло координації всіх активних партизанських сил до кінця 1949 р. В той спосіб запевниться можливість несподіваного і успішного удару, коли настане слушний час.

Німецький інформатор згадує про заклик 31 річного голови дому Романових великого князя Владіміра, який має перебувати в Еспанії, а який звернувся з окремим посланням до «підпільних груп за залізною заслоною», закликаючи їх підготовлятися разом з розпорошеним по цілому світі білими російськими еміґрантами до повалення советського режиму. Проте партизанські патріоти не думають про поворот Романових, бажаючи власних демократичних держав.

УПА, за інформаціями німецького спостерігача, маючи 145 000 знаменито вишколених партизан, творить найсильнішу організацію спротиву. Вона далеко краще озброєна від інших груп і орудує здобутою важкою зброєю, починаючи легкими протипанцерними гарматками, через Т-34 аж до панцерників «Тигр» і «Пантера».

Дальші інформації дописувача «Телеграфу» вже дуже фантастичні. Провідник УПА — хоровита людина — називається Бандеров. Він походить зі старого роду українських учених. Його довірені старшини, це колишні царські офіцери. Здібні партизани, як Чуприна, Костек та Юніка (?) є зв'язковими офіцерами при групах «Чорний Кіт», НСЗ та «Бєло Ґардія», що складається з вірних королеві юґославців та веде боротьбу проти Тіто й Москви на Балканах.

Після таких «інформацій» німецька газета розповідає далі ще фантастичніші речі. А саме твердить буцім то 1942 року Гітлер особисто викликав був «Бандерова» у свою головну квартиру до Растенбурґу. В ультимативній формі домагався він від шефа українських партизан, щоб той негайно почав боротьбу під керівництвом ОКВ. Після того, як Бандеров відповів контр-домаганнями — ліквідації німецької адміністрації на Україні, Гітлер наказав інтернувати Бандерова в Аленштайні. Бандеров міг утікти з Аленштайну, але він потрапив із тієї місцевости провадити боротьбу проти німецьких окупантів. Згодом в Аленштайні інтернували теж польського шефа партизан генерала Бор-Комораовського. Коли советські війська вступили в Східню Прусію, Бандеров утік назад до УПА і наново почав свою боротьбу проти червоних. Першим актом відновленої боротьби було підірвання військово важливого советського об'єкту в місті Стрий в Галичині.

Як бачимо, інформації німецької газети — сперті на звичайній фантазії. Степан Бандера, як нам відомо, ніколи не був у Гітлера. Літом 1943 року німецьке командування викликало до головної квартири одного з українських еміґрантських генералів в справі творення українських відділів для боротьби з партизанами, але з того пляну нічого не вийшло, бо український генерал ставив німцям вимоги трактувати українців як зорганізовану збройну силу з власним командуванням. Всі пляни німецьких офіцерів що до творення українських частин розбивалися об спротив шефа ОКВ генерала Кайтеля, який українські державницькі прагнення називав «теорією бюрка». Гітлер не прийняв навіть ніколи російського генерала Власова, який восени 1944 року мав свою відому зустріч лише з Гайнріхом Гімлером.

Армія і громадянство вітають Пана Президента

8 квітня минуло 70 літ з дня народження Пана Президента Української Народньої Республіки Андрія Лівицького. Відділ Союзу Українських Ветеранів Пфорцгайм та Еттлінґен вирішили спільно відзначити цей день. З огляду на те, що 8 квітня припадало на п'ятницю, вирішено обходження превести в неділю 10 квітня. Зрана в місці перебування Пана Президента почалася Служба Божа в обох наших церквах: православній і католицькій. По скінченні відправлено на інтенцію Достойного Ювілята молебені. На церковних урочистостях були присутні обидва Відділи Ветеранів з чотирма бойовими стягами. В католицькій церкві присутнім був СУВ.

Потім Пан Президент приймав прибулі численні делеґації. Найбільшою була делеґація ветеранів з Пфорцгайму на чолі з ген. Садовським, який в теплих, сердечних словах вітав Ювілята від імени кількох наших організацій. Пан Президент зворушений був й дякував усім делеґаціям та окремим високим достойникам. При складанні привітань присутнім був кол. командарм ген.-полк. Омелянович-Павленко.

Далі відбулося у Пана Президента для визначних гостей скромне прийняття, а о год. 15 в домівці СУМ-у, гарно й старанно прикрашеній, була академія на честь Високого Достойника, на якій палке слово, присвячене Ювілятові, виголосив полковник Микола Чеботарів. Закінчено цей дуже скромний Ювілей національним гімном та многоліттям Ювілятові.

СТУДЕНТСЬКИЙ СТРАЙК В НЬЮ-ЙОРКУ

Як пишуть швайцарські газети, від 11 квітня триває в Нью-Йорку особливий страйк студентів місцевого Сіті-Коледж. Страйковий Комітет підкреслено заявив, що страйк не має політичної мети. Зворохоблені студенти домагаються звільнення з катедр та поставлення в стан обвинувачення двох своїх професорів, а саме проф. Вілема Нікербокера, керівника відділу романських мов і економіста Вілема Дейвіса. Студенти закидають професорові Нікербокерові підлягання **антисемітським впливам**, натомість Дейвіса звинувачують, буцім то він, бувши директором інтернату для студентів — колишніх вояків наказав студентам-неграм жити в окремих приміщеннях. Страйк підтримує третина студентів коледжу, натомість весь професорський склад продовжує виклади.

Порада лісникам

Український лісник інж. Дмитро Юрчишин, що виїхав до Америки, подає в американській пресі своїм колеґам з фаху поради, які передруковуємо:

Між українськими професіоналістами, що живуть по таборах Західньої Европи є велике число інженерів і техніків лісного господарства та деревного промислу. Тільки одиницям удалось виїхати у вільний світ, а інші ще далі вижидають долі.

Уважаю доцільним подати моїм приятелям у званні дещо про лісове господарство і деревний промисл США та можливості праці у ньому для наших лісників.

Продуктивна лісна поверхня США є коло 462 міл. акрів. 80 відсотків цієї поверхні належить приватним власникам, а 20 відсотків це ліси національні, стейтово-муніципальні індіянські та інші федеральні.

В рахунок тих 20 відсотків входить також мільйони акрів чудових лісних заповідників і парків, що зберігаються під особливою опікою і доглядом держави. Кліматичні та економічно-політичні умови заставили уряд творити індивідуальні теоретичні і практичні підстави лісного господарства та деревного промислу. Десятки вищих і середніх лісових шкіл та досвідних станцій опрацьовують нові методи господарства — відповідні до американських умовин.

Найтяжчим завданням тутешнього лісного господарства є боротьба з лісними пожежами, що рік-річно винищують тисячі, а то і сотні тисяч акрів цінних лісостанів. Дальшим важним завданням є залісенння і лісовпорядження. Лісокористування ведеться під управою деревного промислу, або окремих підприємців. З уваги на великі простори і брак робочих рук мають велике приміненння в американському лісництві не лише змоторизовані колони, але також летунство. З літаків стежать за пожарами, виконують фотограметричні знятки лісостанів, засівають недоступні терени, а також уряджують лови на керибу — на канадійських теренах.

Деревний промисл — тартачництво, різні фабрики механічної обрібки і хемічної перерібки дерева, тут дуже високо розвинені.

Підсумовуючи це все відважуюсь заявити, що можливості праці для наших інженерів-лісників на терені США є більші, як були на рідних західньо-українських землях у роках польської окупації 1921—1939 р. Однак це ще не значить, що всі лісники таку працю дістануть. Для одержання відповідної праці потрібний диплом закінчених студій, тереновий досвід, добрі початки англійської мови і перші папери. А у праці ще конечно потрібне знання англійської системи мір і шоферський курс. Це хай буде під увагу Рільничо-лісному Інститутові у Реґенсбурґу, товариству «Обулід» у Бехтесґадені та іншим заінтересованим.

Лісникам, які вже причалили до берега «обіцяної землі» раджу не залишатись довго у Нью-Йорку, Філядельфії чи Бостоні, бо великоміські випари притуплять їх ініціятиву і віру у власні сили.

Лісники питайте дороги до ліса!

Загально відома німецька кіноакторка Маґда Шнайдер, знана також українській публіці, відвідавши нещодавно Ашаффенбурґ, доручила представникові „Неділі“ свою світлину з дедикацією та вітанням читачам нашого тижневика.

Я бачив, як вбили людину

З нагоди 10-ліття проголошення самостійности Карпатської України

для „Неділі“ написав чеський журналіст Петер Йон

П'ять тижнів перед ратифікацією договори про відступлення Карпатської України Советському Союзові росіяни незаконно замкнули на сході кордони, а при тім забрали собі також найдалі на схід положене словенське місто Чоп, важливий вузол. В Чехо-Словаччині про це нікому нічого не було відомо.

Приїхавши початком вересня 1945 р. чехо-словацьким потятом до Чопу, був здивований, коли мені (і іншим) члени НКВД заборонили виходити з потягу. До тягарового потягу, що від'їздив до Ужгороду, могли насісти тільки громадяни Карпатської України. Чехам і словакам не було дозволено продовжувати подорож, вони навіть не мали права висісти з вагону. Довелося нам чекати дві години на зворотній від'їзд до Чехо-Словаччини. Ці дві години були заповнені п'ятьма контролями документів. Огірчені безправною перевіркою документів і насиллям, ми чекали з нетерпінням на від'їзд з кордонів «раю».

Кілька хвилин перед від'їздом нашого потягу вбігла до вагону молода, приблизно вісімнадцятилітня, українка — звичайна сільська дівчина. Хотіла втекти до Чехо-Словаччини. Ледве встигла сісти — ввалився до вагону член НКВД. На наших очах безжалісно почав дівчину бити. Закривавлену схопив за коси і викинув на вагонну площину де дівчина зімліла. Знов і знов її бив, а коли прийшла до свідомости, скинув її на перон, де бідна дівчина упала. За коси її відтягнув за тягаровий вагон, що стояв на сусідній колії.

З нашого вагону ми чули серце роздираючі нарікання й просьби дівчини і рівночасно глухі звуки ударів прикладом. І ми бачили спідньою частиною тягарового вагону високі чоботи ката і босі ноги дівчини. Дівчина впала навколішки і склавши руки мов до молитви просила за своє життя. Советський кат бив свою жертву далі, стогін ставав все слабшим аж зовсім стих. Дівчина впала до калюжі власної крови: злочин був готовий. Далі ми почули тільки тупий удар прикладом мабуть у голову і... стало тихо.

Дівчина шукала свободу, може милого, який служив в чехо-словацькій армії Свободи, і знайшла смерть від руки советського наймита. Часто згадую нещасну дівчину і ніколи не забуду цієї страшної сцени. Я бачив тільки один раз як вбивають людину, ця трагедія тривала може чотири, може п'ять хвилин. З того часу постійно сам себе питаю: скільки нових жертв впало від рук большевицьких катів і скільки людських душ ще розлучиться з своїм тілом, поки люди західнього світу собі усвідомлять, що треба врешті спинити це азійське бестіяльство?

Важливий запит

Українські робітники з Англії пишуть нам:

Майже в кожному числі Вашої газети читаємо заклики складати пожертви на Українську Національну Раду. Ми почуваємо себе українцями й хочемо виконати також свій обов'язок та сплатити національний податок. Але ми не знаємо, якими шляхами ми могли б внести гроші на потреби Національної Ради. Тому просимо дати нам пораду: де ми в Англії можемо сплатити національний податок. Цією справою заінтересоване дуже українське робітництво на терені В. Британії.

З пошаною до Вас **Лунін Іван.**

Дзетфорд, Норфолк.

Від Редакції: Сподіваємося, що ресорт фінансів УНРади візьме до уваги побажання українських громадян та подасть до загального відома яким способом, розпорошені по всьому світу українські скитальці можуть виконувати свій національний обов'язок та матеріяльно підтримати діяльність нашого політичного центру.

Preis 40 Pfennig
Ціна 40 пфеніґів
„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРҐ, 15 травня 1949. Nr. 4

Досить забави в бандерівську диктатуру!

Союз Українців у Німеччині

буде захищати інтереси нашої спільноти

ПОВІДОМЛЯЄМО українське громадянство на еміграції, що 7 травня 1949 р. в Ауґсбурзі відбувся З'їзд основоположників Союзу Українців у Німеччині. Завданням СУН є зберігати і всестронньо розвивати духові, фізичні та матеріяльно-побутові вартості й потреби свойого членства, провадити його самодопомогову, себто соціяльну й харитативну акції, скріплювати почуття національної єдности, заступати членство перед урядовими чинниками, обороняти професійні інтереси тих українців — членів СУН, що працюють і працюватимуть в установах, на фабриках й підприємствах в Німеччині і, врешті, підтримувати переселення в сприятливі країни.

На З'їзді ухвалено тимчасовий статут, одноголосно обрано тимчасові керівні органи, ухвалено резолюції, комунікат та відозву до всіх українців на еміграції.

В З'їзді взяли участь представники українського громадянства трьох західних зон Німеччини.

З'їзд основоположників доручив тимчасовій управі Союзу Українців в Німеччині нагайно розгорнути діяльність Союзу по свій Західній Німеччині і після заснування низових клітин скликати З'їзд СУН, який схвалить статут і обере керівні органи Союзу.

Тимчасова Управа Союзу Українців у Німеччині:

Інж. Василь Ржевський
Голова

Д-р Яків Маковецький
Секретар

Українці в прем'єра Канади

Президент Комітету Українців Канади о. д-р Кушнір — як Голова української делеґації до прем'єрміністра п. Лорана — вручує йому 21-го квітня ц. р. на авдієнції у Форт Ґері — готелі у Вінніпеґу — меморіял КУК в справі української дивізії «Галичина» у Великій Брітанії та дальшої української іміґрації в Канаду з Німеччини. — З ліва на право: М. Гикавий, Г. Сирник, о. В. Кушнір, прем'єрміністер п. Лоран, А. Загарійчук, М. Погорецький, О. Тарнавецький.

Що буде з ДП

по відході генерала Клея?

Питання „Неділі" на 18-ій пресовій конференції IPO

18-та пресова конференція в Головній Квартирі IPO в Бад-Кіссінґені (4-го травня) почалася інформаціями шефа IPO на американську зону Німеччини містера Раєна, що повернувся саме з Женеви, де в квітні відбулися важливі наради Головної Ради IPO з участю представників 16-ти держав-членів цієї організації. На нарадах вирішувалися життьові питання скитальців у зв'язку з ліквідацією IPO. Головний директор цієї допомогової організації містер Так, з яким п. Раєн відбув окрему конференцію, висловив бажання, щоб скитальці були ясно й докладно поінформовані про перспективи свого майбутнього. 22-го червня відбудеться ще одне засідання Головної Ради IPO, на якому вже буде визначений остаточний речинець ліквідації діяльности IPO. Найважливіші питання, що стояли на порядку нарад квітневого засідання Головної Ради IPO й щодо яких винесено рішення, це: 1) від 1-го жовтя ц. р. нікого не прийматимуть більше на статус ДП, 2) до 1-го січня 1950 року кожний ДП мусить вирішити чи еміґрує, чи повертається на батьківщину, чи залишається в Німеччині, 3) 30-го червня 1950 року IPO перестає матеріяльно допомагати скитальцям з причини браку фондів. Матеріяльну допомогу одержуватимуть тільки ті скитальці, які будуть в процесі переселення.

Два проєкти розв'язки проблеми старих і хворих ДП

Відкритим залишається питання людей старших віком, хворих, інвалідів, жінок із дітьми та взагалі всіх т. зв. «тяжких до переселення ДП». Цю проблему зокрема пильно розглядали на засіданні Головної Ради IPO й далі докладно її студіюють, хоч перспективи її позитивної розв'язки покищо малі. На всякий випадок ця категорія людей мусить так само, як і всі інші ДП заявити, що вона думає з собою зробити, тобто виконати 2-гий пункт постанов квітневих нарад Головної Ради. Генеральний директор IPO в Женеві Так сказав, що покищо невідомо як велика буде група цих людей, але треба сподіватися, що вона досить поважна. Є два проєкти розв'язки цього важливого й трудного питання. Перший — залишити цих людей в Німеччині, чи взагалі в Европі в окремих притулках і утримувати їх до кінця життя. Другий проєкт, на думку містера Така, більше гуманний і доцільний, це зобов'язати кожну державу-члена взяти частину цих людей до себе.

У зв'язку з тим поставлено питання, чи

(Далі на 8-ій стор.).

Відозва до українців

в західніх зонах Німеччини

Українки, Українці!

Масовий виїзд українців з Німеччини і наближення терміну закінчення діяльности IPO створюють нові, відмінні умови існування української еміґрації в цій країні. Ті обставини ставлять необхідність створити організацію нашого суспільно-громадського життя на цілком нових основах, на основах членства.

Табори ДП перестають бути національними за своїм складом. Уже тепер IPO перейшло до практики творення таборів з різнонаціональним елементом, а через те існуюче досі виборне таборове самоврядування і побудовані на цій основі вищі органи втрачають під собою ґрунт до керування українським громадським життям в усьому його комплексі. Дотеперішня практика наших виборних органів громадського урядування теж не виправдала своїх завдань. Досі існуючі громадські органи в багатьох випадках поставали в наслідок порушення правопорядку і засад демократії, залишаючи приватно мешкаючих та залишених статусу ДП українців без потрібної допомоги. Останнім часом централя української еміґрації перетворилася в експозитуру партійного угрупування, поглибивши на громадському відтинку дезорганізацію та розбиття. Нові обставини поставили життєві вимоги перед українською еміґрацією в західніх зонах Німеччини на інших засадах.

За почином ініціятивної групи, що створилася з українців усіх західних зон Німеччини, 7-го травня ц. р. в Авґсбурзі створено Союз Українців в Німеччині (СУН).

СУН ставить перед собою завдання всебічно розвивати духові і матеріяльно-побутові вартості свого членства та скріплювати потребу національної єдности. СУН ставить завдання вести серед своїх членів взаємну допомогу, соціяльну і харитативну опіку, захищати професійні інтереси своїх членів перед роботодавцями, а також сприяти переселенню своїх членів в країни з кращими умовами життя. Членом СУН може бути кожен повнолітній українець і українка незалежно від віровизнання та соціяльного походження, що прагнуть української самостійної й соборної держави і визнають Українську Національну Раду як зверхній державно-політичний авторитет.

СУН не є зверхницькою виборною інституцією з повновластям якогось органу влади, а є організацією створеною на основі членства, що само організує своє суспільно-громадське життя.

СУН стоїть на засадах християнської етики, демократичних метод в громадському житті, на засадах правопорядку і національної моралі. СУН стоїть на засадах демократії і підтримки Української Національної Ради та співпраці з нею.

Студіююча молодь, інваліди праці і війни, непрацездатні і старші віком та інші категорії українців з різних причин ще надовго лишаться в Німеччині. Потреба організації нашого суспільно-громадського життя є необхідна. І такою організацією стан СУН.

Українки і українці! Вступайте в члени Союзу Українців в Німеччині! Розбудовуйте й підтримуйте СУН, як єдину нашу організацію громадського життя, правного захисту і моральної та матеріяльної опіки.

Авґсбурґ, 7 травня 1949.

Тимчасова Управа СУН.

Історична неділя Німеччини

Парляментарна Рада схвалила текст провізоричної конституції

Неділя 8-го травня стала історичним днем повоєнної демократичної Німеччини. Цього дня в місті Бонн пленум Парляментарної Ради зійшовся на третє й останнє читання тексту провізоричної німецької конституції. Над будинком, в якому відбувалося засідання, повівав від недільного ранку чорно-червоно-золотий прапор, схвалений як офіційний прапор нової Німеччини. За кілька хвилин перед 12 годиною вночі на понеділок Парляментарна Рада 53 голосами проти 12 прийняла «основний закон для союзної Республіки Німеччини». Голосування відбулося системою поіменного викликання кожного посла, який заявляв так або ні. Партії СПД, ЦДУ і ФДП голосували за закон. 12 членів Ради, а саме: комуністи, члени баварської ЦСУ, центруму і Німецької Партії сказали — ні. Берлінський представник ЦДУ Якоб Кайзер голосував силою 5 голосів за конституцію.

У своїй останній промові президент Парляментарної Ради, д-р Конрад Аденауер назвав неділю 8 травня «першим радісним днем від 30 січня 1933 року». Він висловив надію, що нова політична організація Західньої Німеччини не залишиться без впливу на східню зону.

На останньому засіданню Парляментарної Ради були присутні 6 прем'єрміністрів країн Західньої Німеччини та 100 німецьких і закордонних журналістів. Негайно після схвалення конституції окремий кур'єр повіз її текст до Франкфурту, де у вівторок мали його розглядати три військові ґубернатори. Протягом цього тижня буде вирішено, чи столицею нової союзної Німеччини стане місто Бонн чи Франкфурт.

Текст нової провізоричної конституції буде в найкоротший час переданий ляндтаґам (крайовим парляментам), які мусять його якнайшвидше ратифікувати. Конституція стане обов'язувати — якщо на неї погодяться військові губернатори — коли її схвалять 8 з 11 західньонімецьких країн.

Англійська преса, характеризуючи нову конституцію, дотепно пише, що її рецепт походить з Вашінґтону, приправа в неї брітанська, а цілість має паризький запах. Визначні німецькі політики, як перший голова СПД Курт Шумахер та баварський політик д-р Йозеф Бавмґартнер висловилися гостро проти конституції.

Вся німецька преса помістила в недільних виданнях повний текст нової конституції після другого читання, що складається із 146 статтів. З тексту конституції виходить, що на чолі союзної Німецької Республіки буде стояти президент, якого вибиратимуть на 5 років. Конституція ставить все шкільництво під нагляд держави, а стаття 8 каже, що всі німці мають право без окремого дозволу збиратися без зброї. Нікого з німців не можна видавати закордонові. Нікого проти його волі не вільно змушувати до військової служби із зброєю в руках. Остання стаття каже, що провізорична німецька конституція тратить свою обов'язуючу силу того дня, коли увійде в силу така конституція, яку німецький народ прийме вільною постановою.

БЕВІН В НІМЕЧЧИНІ

Брітанський міністер зовнішніх справ Ернест Бевін прибув у суботу 7 травня з триденними відвідинами до Берліну й Західньої Німеччини. Бевін прилетів літаком в товаристві головнокомандувача брітанського летунства в Німеччині і державного підсекретаря лорда Гендерсона. Численна берлінська публіка привітала брітанського міністра перед ратушею в Шенеберґу. Візиту Бевіна зв'язують загально з закінченням бльокади. На пресовій конференції Бевін підкреслив, що німці гратимуть у формуванні майбутнього Европи велику ролю й що тому шукає він з ними ближчого контакту.

З нагоди скасування бльокади Берліну 12 травня всі берлінські трамваї того дня будуть декоровані прапорами. — ДЕНА.

ТІТО В БОРОТЬБІ З МОСКВОЮ

На наказ маршала Тіто юґославська поліція арештувала й ув'язнила прихильників і оборонців Сталіна. Арештовано, між іншим, чотирьох професорів університету за творення таємних студентських організацій проти режиму Тіта. В Юґославії тепер панує загальне знервування з приводу бойкоту Юґославії її сусідами совєтськими сателітами. Харчова ситуація погіршується з кожним днем. Війна нервів досягла кульмінаційного пункту. Невідомі літаки скидають на прикордонні терени летючки, які закликають до повстання проти теперішнього режиму. В Албанії арештовано прихильників Тіто й поставлено під суд за державну зраду.

Резолюція З'їзду СУН

1) Союз Українців в Німеччині ставить собі на меті упорядкувати здезорганізоване монопартійними методами руїнницьких сил та їхніх поплентачів українське громадське життя в Німеччині.

2) Приступаючи до своєї діяльности, СУН, як вислід здорової думки української еміґраційної спільноти, визнає і вітає Українську Національну Раду як верховний всенаціональний і державний авторитет, що керує визвольними змаганнями за Самостійну Соборну Українську Державу.

3) Союз Українців в Німеччині стоїть непорушно на засадах християнської моралі й етики, боронить інтереси української спільноти, бореться за практичне здійснення соборности українських земель.

4) СУН вітає непохитних і героїчних борців УПА, як бійців за волю України, що зброєю та іншими засобами на Батьківщині ставлять опір жорстокій ворожій окупації. СУН кличе: лицем до воюючої України!

5) СУН вітає всі українські національні організації в Европі і цілому світі, що визнають такі ж засади і кличе їх до братерської співпраці на користь української нації.

6) СУН об'єднує всіх українських еміґрантів в Німеччині, боронить їх інтереси, організує культурно-національне життя, підтримує українську спільноту, допомагаючи їй пережити скитальщину та щасливо повернутися на вільну Батьківщину.

7) СУН закликає українське громадянство масово вступати в його члени, активно підтримати його працю. СУН вірить, що об'єднаними силами всього українського суспільства на еміґрації здійснить надії, покладені на нього українською громадою, що прагне українського правопорядку та врешті поставить тривкі основи під здорове громадське життя.

Президія З'їзду СУН

(—) **Д-р Микола Хробак**, голова

(—) **Ф. Кордуба**, секретар.

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher: *Gennady Kotorowycz*
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

НА СЛУЖБІ російського імперіялізму

Написав Анатоль Шудович

Москва, прибираючи Україну до своїх рук, після Переяславського договору, поволі, крок за кроком, позбавляла її прав, які має кожна вільна нація. Провокацією, підкупом та застосовуючи просто фізичну силу, північний «опікун» старався відобрати Україні все, що було найдорощого, насамперед її духове обличчя. Не дивно, отже, що вже скоро після Переяслава, Москва повела акцію спрямовану на ліквідацію української православної церкви, яка від моменту свого заснування була в канонічній залежності від царгородського патріярха. Українське православне духовенство вилонило в цей час славних борців за волю свого народу. Імена київських митрполитів Сильвестра Косова, Діонисія Балабана та Йосифа Тукальського ввійшли в історію України як імена рішучих противників Москви, ворогів усякого з'єднання з нею не тільки церковного, але й політичного. Так само виразно виступив проти спроби московського патріярха підпорядкувати собі українську православну церкву Київський Собор у 1685 р. Лише 1686 р., отже більш як через тридцять років після Переяславського договору, московський уряд підступно заволодів київською митрополією, яка була «переступлена» царгородським патріярхом під юрисдикцію московського патріяха. Вселенська Константинопольська Патріярхія своїм Томосом 1925 р. про визнання Автокефалії Православної Церкви в Польщі, ствердила, що акт 1686 р. був неканонічний. З Томосу виникає також безпідставність претенсій Російської Церкви до Української Церкви як претенсій Церкви-Матері до Церкви-дочки. Московська церква хоч свій початок виводить з Києва, а підпорядкувавши собі київську митрополію 1686 р. неканонічно, ніколи Церквою-Матірю для Української Православної Церкви не була і не є. Те що сталося 1686 р. було зламанням не тільки канонічних правил, але також одним з звичайних проявів московського імперіялізму, грубим порушенням прав українського народу. Але Москва знала, що робить. Російська православна церква стала незабаром знаряддям русифікації на Україні та ввесь час була політичним слугою царського режиму.

До 1917 р. в умовах політичного режиму царської Росії, було зовсім неможливим вести боротьбу за відновлення Української Православної Церкви. Ця боротьба почалася щойно з революцією В історії православних народів маємо також приклади, як серби, болгари, румуни боролися за свої національні церкви і, нарешті, їх здобули. Наша боротьба за свою рідну канонічну православну церкву також закінчилася успішно. З благословення митрополита Діонисія, визнаного усіма православними церквами, за винятком російської, Первоієрархом Автокефальної Церкви в Польщі, до якої входила значна частина колишньої до 1686 р. київської митрополії, висвячено було 1942 р. українську православну ієрархію.

Факт відновлення Української Православної Церкви зустріли православні українці з великою радістю. Але, як того й слід було сподіватися російська церква поставилася до цього вороже. Першим обізвався на цей факт містоблюдитель московського патріяршого престолу митрополит Сергій у Москві. Ми не будемо спеціяльно затримуватися на «Определении нр. 12 патріяршего Местоблюдителя с Собором Русских Архиереев» за 28 березня 1942 р. в Москві, яке висуває проти Владики Митрополита Полікарпа суто політичні закиди та одним з арґументів проти нього вважає, що він «намагався говорити тільки по-українськи». Ми знаємо ціну цій «руській» церкві, яка існує тепер в СССР. Ясно всім, що духовенство її вільно чи невільно виконує вказівки ВКП(б), МГБ і інших советських органів. Ця церква є знаряддям в руках большевицької безбожницької влади, і тільки як таке знаряддя вона може там існувати.

Нас цікавить ставлення до УАПЦ Російської Православної Церкви за кордоном, яка, здавалося б, звільнена від усяких зовнішніх впливів, а її поступовання є висловом її власного переконання. В її «Определении»... за 6. 5. 1946 року Українську Православну Церкву називають не Церквою, а тільки «організацією» та «безблагодатним сообществом». Назагал советська російська церква і російська закордонна у своєму ставленні до УАПЦ нічим не різняться, майже та сама арґументація і те саме заперечування «не было, нет и быть не может».

Окрилена «определением Архиерейского собора русской православной церкви заграницей» частина російської преси на еміґрації містить час-від-часу статті, в яких з піною на устах накидається на Українську Православну Церкву, її Архипастирів, та мішає з болотом усі українські змагання. Перед у цій кампанії веде чухновський орган «На Переломе» в Мюнхені та «Православная Русь» в США.

Ми зовсім не думаємо дискутувати з цими пресовими «органами», бо те, що вони пишуть, є нижче всякої критики. Ми хочемо лише звернути увагу на цей факт, що ці часописи, які виступають проти нас і арґументація яких є суцільною лайкою і виливом жовчі, свій основний арґумент будують на постановах Російської Православної Церкви за кордоном.

У нашій статті ми хочемо підкреслити основну причину ставлення Російської Церкви до УАПЦ. Ми є також цікаві запитати чи може бути дійсно благодать Божа на тих, що замість християнської любови, керовані ненавистю до людей іншої національности, осіб духовних і світських, які, тримаючись догматів і канонів Святої Православної Вселенської Церкви, хочуть лише одного — волі своєму народові і мати свою рідну православну церкву? Чейже сам росіянин, відомий богослов і церковний історик московський митрополит Макарій (Булгаков) писав: «У всі часи християнства... існування незалежних національних церков ніхто і ніколи не визнавав противним Євангелії, її науці і догматам («Православное Обозреніе» 1891, XI-XII, ст. 743). Отже чому не може існувати Українська Православна Церква, коли існує ряд інших національних православних церков, в тому числі також російська? Де і якими догматами і канонічними правилами зможе Російська Православна Церква заперечувати нам право жити на землі вільно, а не в московській неволі, в неволі духовій і політичній? Яким це правом російська церква може заперечувати нас як окрему націю, а тим самим існування нашої рідної церкви та санкціонувати поневолення нас? Яким це правом Російська Православна Церква стає в позу посередника між нами і Богом, визначаючи можливим лише існування для нас «единой Православной Российской Церквы»?

Ми прекрасно знаємо, що вона керується в цьому випадку не заповітами Христа — любови до Бога і до людей, не догматами Православної Церкви та не її канонічними правилами, але звичайним політичним російським імперіялізмом, керуються тим, перед чим попереджало 8 правило III Вселенського Собору «нехай не влазить під видом священнодійства, пиха влади мирської». Ось тільки ця «пиха влади мирської» є причиною однакового ставлення до УАЦП як московського патріярха так і собору російських єпископів за кордоном. Обидві російські церкви «советська» і закордонна в своєму ставленні до Української Православної Церкви виходять з одного й того джерела російського імперіялізму, тільки одна з вікового, царського, а друга з нового червоного. Російські монархісти і комуністи знаходять тут спільну мову. Нічого дивного, що писанині київського комуністичного журналу органу Нікіти Хрущова «Сучасне і майбутнє» (за грудень 1948 р.) проти українських православних владик, зокрема проти Архиєпископа Мстислава (Скрипника) вторує російський монархістичний журнал в Мюнхені «На Переломе» — орган Чухнова.

Ми українці в своїй боротьбі за права, які дав нам сам Бог, але які потоптали Його вороги, сміливо і з чистим сумлінням дивимося вперед. Ми хочемо бути вільною нацією і тому виступаємо проти всякого поневолення. Ми є ворогами всякої національної і релігійної нетерпимости. І автор, пишучи цю статтю, зовсім не має на меті виступати проти Російської Православної Церкви тому, що вона російська, але тому, що вона, забувши Христові заповіти, заперечує нашому народові те, що кожний народ має право мати. Православні українці натомість збережуть світлий образ бл. п. митрополита Олександра Пинського, росіянина, який керуючися тільки християнськими чеснотами, був далекий від усякого імперіялізму, розумів наші слушні змагання, ставився до них прихильно і тим виявив себе як справжній християнин. Так само сповнені вдячністю українці шанують росіянина Блаженнішого Митрополита Діонисія, схиляючи голову перед його мужністю та добрими ділами супроти нашої церкви. Ми шануємо взагалі всіх пастирів християнських церков, незалежно від їхньої національности, але якщо вони є справжні служителі Христови а не знаряддям національного поневолення.

Натомість не можуть викликати в нас пошани ті нечисленні священики «тоже українці», які тут на еміґрації належать до російської зарубіжної церкви. Запряглися до імперіялістичного російського воза, вони тягнуть його не за страх а за совість. Тут на еміґрації вони цілком добровільно, наложивши на себе чужі пута, помагають далі кувати духові кайдани для своїх братів. Вони стають в один ряд з тими, які оплюгавлюють наші визвольні змагання, нашу Українську Православну Церкву та її Архипастирів.

Хай знають російські імперіялісти, що їхні напади на нас та їхня брехня і скажена лють, що її час-від-часу виливають на нашу Церкву, наших Архипастирів і пастирів, жадної чести їм не принесуть. Ми сповнені віри в слушність наших змагань ще більш згуртуємось навколо нашої рідної Церкви та об'єднаємося навколо нашого Єпископату. Всім же ворогам нашої Церкви і нашого народу побажаємо, щоб Господь просвітив їхній розум затьмарений чадом національного шовінізму та політичного імперіялізму та, щоб просвітив їх світом справжнього християнства, від якого вони тепер ще там дуже і дуже далеко.

Архиєпископ Палладій

підтримує митрополита Огієнка

Читачам «Неділі» добре вже відома акція так званого «Поєднання Церков», ведена під особистим наглядом архиєпископа Огієнка з Вінніпеґу. Вся ця (сумнівної вартости) акція звернена в головній мірі проти всенаціональної праці Митрополита УАПЦ Полікарпа та висланого ним до Канади Архиєпископа Мстислава Скрипника.

Згідно із засадою найоб'єктивнішого інформування, подаємо сьогодні за місячником **«Слово Істини»**, писаним, редаґованим і видаваним Митрополитом Іларіоном Огієнком у Вінніпеґу (ч. 17) ще й такі подробиці тієї справи, якою — на нашу думку — ніхто із свідомих українців захоплюватися не може.

У четвер 17-го лютого 1949 р. — пише «Слово» — в Нью-Йорку зібралися українські Архиєреї: Митрополит Іларіон, Єпископ Богдан і Єпископ Карпаторуський Орест. Разом з Архиєреями прибули й їхні консисторіяльні совітники. Гарячі промови про конечність поєднання наших Церков тяглися до 12 години вночі. Вкінці одноголосно постановили: 1. Три Архиєреї об'єднуються й творять одну Митрополію, і 2. Митрополитом цієї об'єднаної Церкви одноголосно обрали Владику д-ра Іларіона.

О годині 12 вночі Владики підписали відповідного протокола, й усі присутні щиро проспівали: «Достойно єсть».

Так почалося історичне поєднання Українських канонічних Церков, досі роз'єднаних.

17-го березня — читаємо далі в «Слові» — три наші канонічні Архиєреї поєдналися в одну Митрополію, і оце всі три стали разом перед Св. Престолом за Св. Літургією.

Високо врочистим був перший вхід Митрополита Української Православної Церкви всієї Північної й Південної Америки до катедрального Храму: його стріло Духовенство з двома Єпископами в повнім облаченні, а Голова Громади повітав свого Митрополита хлібом-сіллю. — Митрополит Іларіон служив, як він завжди служить, т. зв. «Іларіонівським стилем»: урочисто, велично, від переповненої щирою любов'ю до Бога душі й серця, часто з слізьми, чим він запалює до Молитви всю Церкву.

По Св. Євангелії Митрополит Іларіон урочисто возвів Єпископа Богдана в сан Архиєпископа, і все Духовенство щиро відповіло на це: Аксіос!

Хто такі карпаторуси?

Про своїх нових вірних Митрополит Іларіон подає такі цікаві дані:

«Карпаторуська Єпархія Єпископа Ореста (Чорняка) складається з понад 50 великих парафій, парафій міцних і багатих (Чи не у цьому й справа?! — Ред.)

Карпаторуси — це наші українці, мешканці Закарпаття, що тисячу літ знаходилося під мадярською займанщиною. З глибокої давнини вони звали себе «руськими», як це було скрізь по Україні. І власне ця назва зберегла цих наших братів від остаточного винародовлення.

Мадяри сильно чавили карпаторусів, і жилося їм тяжко. Та вони вперто не здавалися, вперто звали себе «руськими», а не мадярами, як хотіли займанці, мову свою звали «руською». Так було аж до останнього часу, і, скажемо, ще й президент Закарпатської України аж до останнього звав себе «руським», а мову нашу звав «руською». Зрештою, так усі робили на Закарпатті, — національна свідомість приходила сюди дуже поволі.

Дуже багато «карпаторусів», рятуючись від мадярського ярма, переїхали до Америки на заробітки, і тут і позосталися. Тут вони потворили православні парафії, і вперто бережуть усе своє рідне: себе звуть карпаторусами або руськими, мову свою звуть руською. І багато з них опинилися в Церкві Російській.

Церковне думання — каже далі «Слово» — не однакове з думанням світським, бо Церква не повинна знати ані світської політики, ані світських партій.

Папа Римський з 1596 р. завжди зве українців рутенами, «руськими», й ні разу в жодному акті не назвав своїх греко-католиків українцями. Чому на це закривають очі, а так «карпаторусів» примічають?

Безумовно, «карпаторуси», під мудрим (хтось ще залюбки уживає такого прикметника! Ред.) керівництвом Митрополита Іларіона, нашого випробуваного державника, повернуться цілком до своєї Матері — України. Митр. Іларіон уже два рази виголошував своє Слово, і «карпаторуси» прекрасно його розуміли. А 13-го березня, коли Митр. Іларіон правив Панахиду по Шевченкові, з ним став до неї й Єп. Орест, і карпаторуське Духовенство. Як бачимо впливи наші вже почалися!

Державні погляди вимагають ходити біля тих, що ще не визнають себе остаточно українцями, дуже мудро, спокійно, любовно, по-батьківському. Невміла настирливість чи нерозумна поспішність тільки попсувала б цю справу, — власне через цю нерозсудливість десятки тисяч наших лемків, волиняків, карпаторусів в Америці опинилися і в Російській Церкві, і в російських організаціях...

І велика честь «карпаторусам», що вони голосно сказали: не хочемо йти ані до Москви, ані до Риму, — і об'єдналися під Святительським Омофором Митрополита Української Церкви Іларіона!»

Такими арґументами потішає себе Митрополит І. Огієнко. Далеко сумніше ствердити, що крок цього задивленого у свою особисту велич єпископа поділяє також Архиєпископ, щодо українського патріотизму ми досі аж ніяк і ніколи не сумнівались. Оце в цьому ж числі «Слова» читаємо привітання Владики Палладія такого змісту:

«Радію разом з Вами, переживаю Ваше хвилювання й розумію порушення, в якому знаходитесь. Хвилювання й турбота про славу Божу й добро Св. Церкви, це горливість Божественна. Тому й спішу зложити Вам поздоровлення з приводу осягненого. Молюся, щоб Господь поблагословив Ваш спасенний труд, щоб подав Вам мудрости й сили закріпити здобуті позиції, щоб Ваше об'єднання стало тим світлом, що освічує й огріває все навколо себе й усіх притягає до себе.

Відбулася знаменна подія в тому розумінні, що Українська Церква бодай на чужині, поза межами Батьківщини, будується українськими руками, українським мізком, українською душею, повною почуття відповідальности за дальшу її долю. Нехай діється воля Божа, а Вам щасти, Боже, й побласлови Ваші входи йісходи!

Єднаються православні сини однієї соборної України, творять Українську Митрополію, обрали своїм Митрополитом Владику Іларіона, а він усе, «що чув (від своєї Церкви) при багатьох свідках, передасть вірним людям, що будуть спроможні й інших навчати» (2 Тим 2,2).

Узяли Ви на свої випробувані рамена велику місію як під оглядом церковним, так і національним. Тому чи не найбільше до Вас стосується вирок Божий: «Хто виконає заповідь і другого навчить, той стане великий у Царстві Небеснім!» (Мт. 5,19).

Горливий богомолець Вашого Високопреосвященства **Архиєпископ Паладій».**

Стверджуємо: акція архиєпископа Іларіона не йде шляхами української національної справи. Український народ не може з її приводу радіти.

Клей вирушає на батьківщину

ВАШІНҐТОН (ЮП). Президент Трумен, подавши до відома відкликання генерала Клея з Німеччини, видав високу оцінку його праці. Разом з тим Білий Дім повідомив, що наступниками генерала Клея до часу іменування американського високого комісара для Німеччини, будуть його дотеперішній заступник генерал-ляйтенант Кларенс Гюбнер і генерал-майор Джордж Гейс.

Американський військовий губернатор в Німеччині генерал Люціюс Клей приймав минулої середи останню параду військ в Ґрафенвер біля Нюрнберґу. Промовляючи до 35 генералів і 11 000 вояків, глибоко зворушений генерал Клей сказав: «Дякую вам, хай Господь вас благословить!» Під час його промови ескадри літаків виписували на небі велетенськими буквами слово «Клей». Генерал, залишаючи Німеччину, одночасно по 34 роках служби залишає теж армію. Він у своїй промові сказав: Наша армія і далі залишиться в Европі, щоб ґарантувати мир.

На пресовій конференції Клей дав оптимістичний образ майбутньої німецької демократії. На його думку, вічна мета комунізму опанувати світ ніколи не зміниться, бо інакше комунізм перестав би існувати. Про свої пляни Клей сказав, що 15 травня залишає Німеччину, а 1-го червня формально розстанеться з військовою службою. Він виїде ловити рибу на батьківщині після багатьох нелегких завдань останніх 8 років.

ЗА ДОПОМОГУ ЛІКАРЯМ ДП

Французький щоденник «Ле Монд» поважно тривожиться долею східньо-европейських лікарів, які в наслідок політичних змін та советської аґресії живуть у таборах політичних утікачів у Німеччині. Газета стверджує, що лікарів-скитальців є 2 500. Вони походять з України, Польщі, Чехії, Румунії, Мадярщини, Литви, Лотви й Естонії. Вони живуть на вигнанні, відрізані від лябораторій, шпиталів і варстатів праці. Багато з них брали участь у воєнних змаганнях, наражуючи своє життя для людства. Багато з них далі працюють науково та ведуть досвідну працю, не зважаючи на велетенські труднощі.

Сьогодні ніхто не хоче цих лікарів. Іміґраційні країни приймають виключно робочу фізичну силу. Деякі лікарі-скитальці, які опановують добре французьку чи англійську мови й мають великий лікарський досвід, мусять затаювати свій фах і зголошуватися на виїзд як фізичні робітники. Лише тим способом вони можуть еміґрувати й у країні поселення працюють тяжко за чужим для них фахом. Стаття звертає увагу, що при спровадженні більшої кількости робітників і домашньої прислуги, еміґраційні комісії повинні приймати певний процент фахових лікарів, щоб новим еміґрантам забезпечити лікарську опіку від людей, які знають їх рідну мову. Для самої медицини животіння кількох тисяч лікарів, з яких багато до війни вели наукові досвіди в медичній ділянці, є велетенською втратою. Вину несуть хибні еміґраційні закони, які закопують таланти, багатолітній досвід і практику східньо-европейських лікарів, заставляючи їх затаювати свій фах або працювати на ріллі.

ГАЛИНА ЖУРБА

Одвертий лист до пана Степана Бандери

До Високоповажаного Пана
Степана Бандери,
Голови Проводу Українських Націоналістів-Революціонерів.

Високоповажаний Пане!

Дуже важливі обставини уже давно підказують мені потребу звернутись до Вас із одвертим листом. Нині пишу його, при чім найближчим приводом для цього є така справа:

8-го березня ц. р. приїздив до Реґенсбурґу член Української Національної Ради, відпоручник Організації Українських Націоналістів-Революціонерів, яку Ви очолюєте, п. Кононенко. Він виступав з доповіддю на тему — «Українська Національна Рада і українська визвольна боротьба». Тема, як бачите, дуже широка й цікава, але фактично справа була значно вужча й простіша: п. Кононенко «валив» Національну Раду. Арґументи відомі: розподіл місць в Національній Раді несправедливий, Національна Рада — нереволюційна, не має зв'язку з Краєм, взагалі — не відбиває настроїв суспільства, а тому... Національну Раду треба нову: треба перевести загально-еміґраційні вибори або загальний плебісцит.

В переповненій залі була десь, певно, половина прихильників п. Доповідача, половина — Національої Ради, тому почалися гарячі дебати, — одних публіка оплескувала, других зустрічала тупотом чобіт, були й комічні моменти, — і так «забава» тяглася від 7-ої години вечора до 1½ ночі, після чого обидві «сторони», як звичайно буває, розходились кожна — ще більш переконана в своїй правді.

Після доповіді до мене звертався дехто, щоб написати про виступ п. Кононенка кореспонденцію до якогось часопису, з певними критичними зауваженнями. Нормально, — це можна і треба було б зробити, але в сучасній ситуації я подумала: Чи варто? Який це має сенс? Безперечно, на мою кореспонденцію з'явиться інша, ще більш переконлива, і «забава» «для публіки» продовжиться ще на пару тижнів.

Чому я все це називаю «забавою»? Бо й справді, Вельмишановний Пане Голово, те, що робиться тепер навколо Національної Ради з почину ОУН(р), є «забава», тільки дуже небезпечна. Поставлено ставку на «нарід», на «масу» і перед цим «народом» ми, як у старі часи 1917 року, «мітинґуємо». Справу Державного Центру винесено на вулицю, велику і поважну справу визвольної боротьби кинуто на брук. Як стара демократка, я дуже добре знаю і розумію, що таке справжня демократія, але, вибачте, та акція, яку започала ОУН(р) в справі Національної Ради і методи її надзвичайно яскраво переносять мене у ті темні часи зими 1917 року, коли московські большевики валили Українську Центральну Раду. І, власне, про це я хочу, більше того, уважаю своїм моральним обов'язком сказати з повною одвертістю. Мушу сказати, як старша людина, що була свідком усіх подій доби нашої визвольної боротьби і бачила, як і чому гинула наша справа, і нині, на підставі досвіду, маю можливість бачити й розуміти те, чого інші, молодші, може не спостеріґають і не розуміють.

Отже, передовсім, мушу сказати, що на виступах, які ініціює ОУН(р), ми баламутимо й збиваємо з толку наших людей. На мітинґу, як на мітинґу,—треба імпонувати «масі»: вліпити влучне «словечко», заскочити опонента гострим виразом, підхопити демагогічним викриком. Не залежить, чи то є правда, чи брехня, чи півправда, аби мати «масу» за собою. А маса, як всяка маса (див. Ле-Бон: «Психологія юрби» та інші): вона потребує видовища, вона плескає, тупотить і дуже задоволена. А особливо українська маса: в ній глибоко-спадщинно сидить дух «руїни», вона повсякчас мусить щось «валити», проти чогось виступати, а тут їй дають таку чудову нагоду: валити не щобудь, а свою найвищу Установу — Українську Національну Раду.

І ось чоловік сидить збоку, глядить на це видовиско й думає: що це діється, куди ми котимось і хто це нас тручає у прірву?

І ця остання думка мимоволі тиснеться до голови, коли пригадаєш недавнє повідомлення в нашій пресі: «В останньому часі одержано з одного віродостойного (чужинецького) джерела зовсім певну інформацію, що в місяці січні дістала большевицька аґентура на терені Німеччини дуже поважні квоти (названа була сума 50 тисяч долярів) на скріплення акції проти Української Національної Ради».

— Добре, — скажете Ви, — а при чому ж тут ОУН(р), — яскрава антибольшевицька Організація? — Цілком справедливо, і я так думаю, але гляньте, п. Голово, на речі об'єктивно і фактично. Тому то, першим чином, і я дозволяю собі виступити публічно з листом до Вас, як до одповідального провідника Організації.

Сьогодні справа зовсім не в тому, щоб в газетній кореспонденції чи на черговому виступі одержати словесну перемогу над п. Кононенком чи п. Мироненком. Справа значно поважніша: як бачите, наші політики, «зарвалися» і, в захваті полеміки не помічають, що фактично добровільно і безплатно роблять ворогам ту роботу, за яку «нормально» вони мали б платити (і платять) великі гроші.

І ось треба тут, на цім місці, одверто визнати, що якраз Ваша Організація найбільше винна в тому, що таке твориться. Говорю про це зовсім не для того, щоб обвинувачувати та картати (не беруся присвоювати собі такого права), але тому, що бачу нашу справу в смертельній небезпеці і твердо знаю, що коли так піде й далі, то марні будуть всі наші зусилля й сподівання.

В чому ж річ?

А річ в тому, що вся поведінка й тактика Вашої Організації, як я її спостерігаю на еміґрації, робить якесь дивне враження, вона не вкладається в рямці нормального українського думання. Зазначаю, що коли говорю про Організацію, то маю на увазі передовсім Провід її, бо щодо рядового членства, то тут тяжко щось закинути, — це переважно молодь, — молодь безперечно патріотична, дисциплінована, віддана справі і, власне, буває сумно, що такий цінний скарб — фактично марнується, а її найбільші ідеали й мрії засуджені на заник.

В чім же полягає хибність (і згубність) політики і тактики Проводу Вашої Організації? Це найкраще видно з конкретного прикладу. Ось, дивіться: сьогодні, в квітні місяці, минає чотири роки як всі ми, представники цілої Соборної України, прийшли на еміґрацію. Яке основне завдання перед нами стояло? — Ясно: стати амбасадором нашої Країни і нашого Народу перед форумом Народів Світу і домагатись для нашого народу рятунку й визволення. — А що для цього треба було зробити? — Ми мусіли створити один всенаціональний центр. — Як же повелася Ваша організація? — Вона три роки — єдина проти всіх партій та організацій! — цю справу затримувала (про гетьманців не будемо говорити!) Три роки! Ви уявляєте собі, пане Голово, скільки поважних, може навіть великих справ за той час можна було б доконати, при умові спільних і дружніх виступів? А, тим часом, що ми маємо? Купи задрукованого газетного паперу, повного полемік, які забулися й нікому непотрібні.

Але після трьох років, що полишили по собі лише чад нервування та значне розладнення громадських стосунків, Ваша Організація таки, нарешті, рішила приступити до загально - національної консолідації і увійшла до створеного Передпарляменту — Української Національної Ради. Але що з того, коли вона відразу ж стала з боку і за фактичну працю не взялася, навпаки, — з перших же кроків почала тенденційно критикувати роботу цієї тількищо створеної установи. І ось так минув для Вашої Організації ще рік, — знов же, без жадної праці і жадних наслідків в розумінні вищого державно-творчого будівництва.

Чим же починає Ваша організація п'ятий рік свого перебування на еміґрації? А ось маємо: вона розсилає своїх відпоручників, завдання яких — здискредитувати перед масами щойно повсталий Орган всеукраїнської консолідації і дезорганізувати його працю (бо кампанія провадиться як раз тоді, коли проголошено збір податку на Національну Раду). Що ж, натомість, пропонує Ваша Організація? — Як відомо, пропонує дуже гарні й дуже «демократичні» речі: перевести всееміґраційні вибори до Національної Ради, або такий же плебісцит (себто з Америкою, Канадою й іншими Венесуелями) себто, не моргнувши оком, пропонує «працю» більш-менш на цілий п'ятий рік. Себто на той рік, коли несподівано і дуже сподівано може вибухнути війна.

Отже, вибачте, пане Голово! Хоч як я стараюсь об'єктивно розглянутися в тому, що діється навкруги, **повірте, я не розумію і ніяк зрозуміти не можу: куди прямує Ваша Організація, чого вона хоче? Із того, як вона поводиться, логічно виходило б, що вона хоче, аби війна застигла українців зовсім непідготованими?** — Але це ж абсурд, нісенітниця! Ваша Організація цього не хоче й хотіти не може! То тоді **прошу роз'яснити, прошу нам, звичайним українським громадянам, розтлумачити, в чому річ і що має на увазі Провід Вашої Організації, коли чотири роки не дає можливости українському суспільству стати до такої страшно важливої й необхідної праці у підготові Української Нації до майбутніх подій?** А на п'ятий — пропонує таку «страшно потрібну» річ, як вибори.

Ось це питання — до Вас і Проводу Вашої Організації. Може трохи гостре, категоричне. Але, пане Голово, надходить, наближається час, коли все мусить бути ясно, суспільність мусить знати, на чім стоїть. Бо в нас, українців, політика якраз належить до тих річей, в яку «бавляться», де ніколи нічого не ясно і коли приходить катастрофа, то навіть не знати, хто її завинив і хто відповідає. Так отже я хочу, беру на себе сміливість публічно поставити ці питання, — питання, якими хвилюються сотні й тисячі таких самих громадян, як і я.

Це, як зазначено вгорі, основне питання нашого національного буття: наша підготова до майбутніх подій.

І ось тут ми не можемо зрозуміти стратегії й тактики Вашої Організації.

Бо про що, властиво, йдеться? З погляду найвищих остаточних цілей нашої Нації йдеться про найбільш інтенсивну працю українську на міжнародньому форумі, про забезпечення нам належного впливу і місця під час вирішних подій.

Що для цього потрібно? Потрібно праці й співпраці десятків і сотень тямущих ,здібних і підготованих людей, щоб українського голосу і впливу не бракувало на кожній точці світової шахівниці, потрібна внутрішня організація нації на всіх ділянках життя, словом, потрібно закочувати рукави і ставати до праці.

Так, принаймні, ми, старі українці, розуміємо діло, так робили наші попередники, що двигали українську справу в темні безвиглядні часи, так — ми бачили — робиться й серед інших націй.

І тільки Організація Українських Націоналістів (Бандерівців) замість цього простого і єдино ділового підходу — дати своїх людей і ставати до спільної праці, уже чотири роки провадить акцію, яка нічого спільного з діловим трактуванням справи не має. То вона заперечує право тих чи інших партій чи організацій брати участь у спільній визвольній боротьбі, то підкреслює непримиренність українських політичних ідеологій, то вважає, що тільки їй належить провідна роля в українській політиці, то, нарешті, що вона взагалі відкидає засаду національної співпраці і стає в «блискуче відокремлення». А коли, нарешті, сама визнає, що все це неправильно і що треба працювати й співпрацювати і входить до Національної Ради, то на другий день замість праці, починає доводити, що Національна Рада — неправна і що потрібні всееміґраційні вибори. І так в цій колотнечі минають роки, — пишуться й друкуються стоси паперу, виголошуються сотки промов і — **жодного конкретного діла.**

І ось на це кожний безсторонній український громадянин мусить сказати: вибачте, панове, це не діло!... Це не діло, а непотрібна і шкідлива забава.

Справді бо: Країна в жахливому стані, народ в тяжких муках. Справа наша така, в своїй істоті, проста, така ясна, — тут лише зійтись і працювати. А, між тим, ми робимо із української політики якусь вакханалію. Ви зауважте, пане Голово, — всі наші люди дуже добре знають, що таке ділова, конкретна праця, що таке дисципліна. Багато наших молодих людей прекрасно звиваються в склепах «Маслосоюзу» чи у чужинців і їм і в голову не прийде заперечити щось своєму шефові. Але як тільки вони дістануться до української політики, картина рішуче міняється: во-

(Далі на 5-ій стор.).

Звичайна провокація

Заява Обласної Спілки Українських Журналістів в Ашаффенбурзі з приводу совєтського „вироку“ пана Мацькова на редактора „Неділі“

Філія Спілки Українських Журналістів в Ашаффенбурзі, познайомившись на своєму засіданні 22-го квітня ц. р. з постановою інституції, яка називає себе Найвищим Громадським Судом, про виключення редактора Геннадія Которовича з лав організованого українського громадянства, стверджує:

1) Щоб монополізувати собі провід українського життя, бандеро-гетьманська коаліція не завагалася вжити для реалізації своїх монопартійних плянів навіть такої загально-громадської та аполітичної інституції, якою повинен бути Найвищий Громадський Суд.

2) Сьогоднішній т. зв. Найвищий Громадський Суд не є незалежною загально-громадською інституцією, як цього вимагає демократичний принцип про незалежне судівництво, а став сліпим знаряддям в руках бандерівської групи.

3) З уваги на те т. зв. Найвищий Громадський Суд не є компетентний виносити правосильні присуди в справах загально-громадського характеру та щодо осіб, які не є членами бандерівської партії чи неприналежні до гетьманців.

4) Редактор Которович, як неприналежний до бандеро-гетьманської коаліції, не підлягає компетенції цього суду, а засуд цієї монопартійної інституції, що узурпувала собі та зловживає правами й компетенціями Найвищого Громадського Суду, не може обов'язувати ані ред. Которовича, ані не може бути визнаний тими колами українського громадянства, які не належать до цих груп.

5) Обласна Спілка Українських Журналістів в Ашаффенбурзі стверджує, що поміщенням інформацій про проф. Івана Вовчука ред. Которович не перейшов меж, які обов'язують в пресі, бо в цій замітці не має нічого каригідного, ані такого, що могло б стати предметом судового поступування, хіба в большевицькій дійсності. Помістити фото громадського діяча, чи дати громадянству інформації з його минулого чи теперішнього, навіть приватного життя, це право кожного вільного журналіста. Знати правдиве прізвище людини, яка очолює найвищу громадську інституцію, це право кожного громадянина й не можна притягати до судової відповідальности редактора, який подав це прізвище до публічного відома, тим більше, що проф. Вовчук вже перед тим був відомий з своїх демагогічних промов по українських таборах, в яких закликав до терору та з своєї участи в нападі на редакцію «Української Трибуни».

6) Цей вчинок, т. зв. Найвищого Громадського Суду є звичайною провокацією з боку бандеро-гетьманців. Вони вжили цієї ніби загально-громадської інституції для здискредитування в очах українського громадянства ред. Которовича, який в своїй діяльності поборює деструктивні течії в українському громадянстві, а підтримує наші конструктивно-творчі сили. Ця намагана дискредитація є ще однією безуспішною спробою позбавити ред. Которовича змоги видавати «Неділю» й працювати журналістом. На це вказує факт, що паралельно до акції експозитури бандерівської партії, якою стало тепер ЦПУЕ та т. зв. Найвищий Громадський Суд, ведеться в терені акція бойкоту та нищення «Неділі».

7) У спробі т. зв Найвищого Громадського Суду влаштувати монстр-процес проти ред. Которовича бачить ОСУЖ тільки одно із чергових коліщат у ланцюгу наступу наших монопартійців-тоталістів на український демократичний світ, а саме на відтинку свободи преси.

8) Ця провокація теперішнього «Найвищого Громадського Суду» стосується не лише особи ред. Которовича, але вона подумана ширше й має на меті здавити в українському громадянстві свободу преси та закрити уста тим українським журналістам, а далі й тим українським громадянам, які думають незалежно.

9) У зв'язку з тим ОСУЖ закликає всі незалежні демократичні українські часописи до спільної оборони перед атаками з боку бандеро-гетьманців.

10) ОСУЖ закликає все українське незалежне громадянство єдиним фронтом не визнати не лише засуду, але взагалі т. зв. Найвищого Громадського Суду, що став на послуги бндерівської монопартії та взяти в захист ред. Которовича і в його особі свободу української преси перед самоволею т. зв. Найвищого Суду й засудити методи поступування цієї монопартійної інституції.

11) ОСУЖ закликає висловити ред. Которовичу свою солідарність та признання за його мужню поставу в поборюванні анархії в українському громадсько-політичному житті та за його оборону прав незалежности й свободи української преси.

Обласна
Спілка Українських Журналістів
в Ашаффенбурзі

Ашаффенбурґ, 22-го квітня 1949 р.

ПОДЯКА ПАНА ПРЕЗИДЕНТА УНР

Всечесне Духовенство Українських Церков прошу прийняти мою щиру подяку за молитви й побажання з приводу моєї річниці.

Організаціям і установам: політичним, військовим, науковим і громадським, а також окремим патріотам українським — моя сердечна подяка за привітання й побажання.

Воістину Воскрес! Воскресне Україна вільна, незалежна, соборна!

Андрій ЛІВИЦЬКИЙ

До українців у Вел. Брітанії

Дорогі Земляки!

З прикрістю повідомляємо, що в Союзі Українців Великої Брітанії настав розлам: СУБ скомпромітовано в очах своїх і чужинців.

Дотепер СУБ був вільною авторитетною організацією. Нині він морально підбитий, заломаний, знесилений.

Як до цього могло дійти і хто це заподіяв.

В час передвиборчої кампанії на загальному З'їзді СБУ'у виявилося, що група «блискучого відокремлення», прилучивши до себе гетьманців, намагається захопити організацію. Для того треба було повалити і відсунути від СУБ'у дотеперішнього його Голову сотника Панчука.

З цією метою п. Дударів, користаючись з свого становища Голови Контрольної Комісії, став призбирувати різні закиди проти сотника Панчука, ні разу не звернувшись до нього за поясненнями, які сотник Панчук міг дуже легко дати п. Дудареву і докладно подав на З'їзді. Два інших члени тієї ж комісії відразу ж запротестували проти неправильного поводження п. Дударева. Але кампанія проти Панчука велася іншими способами: наприклад, п. Монцібович розіслав листа з різними безпідставними обвинуваченнями щодо господарки в СУБ'і щоб розбурхати терен, не чекаючи поки Рада СУБ'у розгляне ці питання і дасть вияснення. Подібними способами створено ворожу атмосферу в терені між членами СУБ'у проти сотника Панчука. Навіть більше, вибори делеґатів на З'їзд супроводжувалися погрозами проти тих з делеґатів, які не пішли б лінією відокремленців.

Для всіх було ясно і очевидно, що група, яка вирішила захопити «владу» в СУБ'і, не спиниться перед насильством над думкою і волею загалу учасників З'їзду і не вважає на наслідки, які потягне це для української справи в Англії і всьому світі. Чи з тактичних мотивів, чи через свою сліпоту, відокремленці зігнали з сцени навіть того промовця, який згадав про большевиків, як про партію, що захопила владу в краю і мусить згинути, зрозумівши, чи вдаючи, що мова ніби іде про їх групу, хоч вона партією і не називається. Склалось враження, що груповий апарат сліпий і глухий, що діяв на З'їзді, або є в руках ворожої сили, або в руках людей, які не здають собі справи про ту шкоду, якої вони завдають всьому українському громадянству в Англії і ширше подібною поведінкою.

Знаючи цілі і методи «відокремленців» та намагаючись не допустити до розбиття З'їзду СУБ'у, відповідальні особи намагалися заздалегідь запобігти небезпеки шляхом компромісу. Але ці намагання розбились об непримиримість і завзятість «відокремленців», які за всяку ціну вимагали усунення сотника Панчука.

Порахунки «відокремленців» з п. сотником Панчуком — давні. Ще в 1946 р., коли він був на чолі Центрального Допомогового Українського Бюра в Лондоні і займався допомоговою акцією від американських і канадійських братів наших, він спротивився, щоб з тієї установи робити аґенцію групи «відокремленців», бо це пошкодило б допомоговій справі. Від того часу ця група копає яму сотникові Панчукові, провадячи в Англії і в Европі кампанію проти нього. Вже минулого року ця група намагалася недопустити його до головування в СУБ, але доконала цього тільки тепер.

Сама ця група, як і цілий загал, знає і визнає велику ролю сотника Панчука і в розбудові СУБ'у, і в широкій громадській роботі в Европі, і в праці між чужинцями, бачить його великі досяги і здобутки, але мстивість, вузькоглядність, групова амбіція і жадоба влади штовхали цю групу на легковаження всього того і на повалення сотника Панчука за всяку ціну. В своїм засліпленні ця група не бачить, що цим грає на руку ворога, для якого діяльність сотника Панчука є дуже небезпечна. І в цьому треба добачати національний злочин тієї групи, чи її немудрих виконавців і союзників.

З'їзд плюнув собі в лице, скасувавши свою ж постанову про недовір'я і коли вже обрали нового голову, висловив сотникові Панчукові довір'я, бо сотник Б. Панчук був тепер уже не страшний, бо його кандидатуру через попереднє висловлення недовір'я не голосувалося.

Та частина учасників З'їзду, що покинула збори, не залишилася неорганізованою, а зібралася в приміщенні СУБ'у і постановила протиставитися незаконним вчинкам тих, які незаконно дійшли до влади такими нечесними способами. Збори українців, які незважаючи на будь-яку партійну чи релігійну приналежність, зібралися в приміщенні СУБ'у, вийшовши з залі СУБ'у, вирішили, що новообрана Рада і голова не здібні опікуватися ними і їх однодумцями, бо вони не можуть мати довір'я ані українського громадянства, ані чужинних чинників. Зібрані в приміщенні СУБ'у просили сотника Панчука опікуватися ними і їх однодумцями, а також очолювати їх надалі, обравши йому на допомогу п'ять відповідальних осіб. При цьому зібрані склали 114 фунтів щоб придбати приміщення на час, доки СУБ перебуває в руках насильницької групи.

Порадившись, згадані уповноважені, на чолі з сотником Панчуком, який погодився прийняти керівництво, вирішили заложити Українське Допомогове Бюро для українців у Великій Брітанії. Завданням цього Бюра є взяти в оборону і під опіку українців, яким потрібна допомога і захист, які мають будь-які труднощі на терені Великої Брітанії і потребують поради чи підтримки перед англійськими урядовими чинниками.

Обрана Управа Бюра вважає своїм обов'язком вивести українську громаду у Великій Брітанії з того небезпечного становища, в яке її впроваджує група відокремленців та їхні союзники, відібравши З'їздові моральну вартість та передавши СУБ в руки невідповідних, випадкових осіб.

Провід Бюра вважає, що СУБ є добром всіх українців у Великій Брітанії, як УПА є добром усього українського народу, дарма, що та сама група заявляє свої виключні права на них обох. Тим вона чинить шкоду українській справі і з цим треба боротись, а в жодному разі не віддавати загальне добро в руки насильників.

Треба сказати собі, що СУБ є хворий і поневолений. Треба СУБ визволити і вилікувати. На це є чисто громадські і леґальні способи, але вони вимагають часу. Управа вважає, що люди, які захопили СУБ нечесними способами, повинні відступити від влади і чим скорше, тим краще, бо треба змагати до того, щоб реабілітувати добре ім'я українське, привернувши до нашої загально-громадської організації у Великій Брітанії довір'я. До цих завдань Управа Бюра докладе всіх своїх старань. Але ці старання досягнуть мети лише тоді, коли загал нашого ґромадянства зрозуміє ситуацію і організовано підтримає зусилля Управи Бюра.

Звертаємося до наших однодумців, тих, хто засуджує цілі і методи відокремленців і просимо їх не піддаватися справедливому почуттю образи заподіяної їм самим, їх делеґатам на З'їзді. Просимо зберігати спокій, рівновагу духа, свідомість своєї сили, свідомість відповідальности за долю української справи в цій країні.

Звертаємось також до тих учасників З'їзду, які дали себе спантеличити, але які змогли б сумлінно і тверезо подумати над справою. Майте відвагу сказати вашим виборцям правду про все, що чули і бачили на З'їзді і тим поправити помилку і провину, яку вчинили голосуючи «страха ради іудейського» під команду явно проти добра справи. А що таких було багато, то ми знаємо цілком певно і маємо докази.

Закликаємо всіх свідомих і чесних українців у цій країні, щоб гасили і гамували ворожість, яка в наслідок горезвісного З'їзду може перенестись і в терен, до гостелів і у ваші гуртожитки. Не допускайте завогнення відносин між окремими групами нашого громадянства, вірте, що вибрані Вами люди, з повною відповідальністю ставляться до покладених на них обов'язків, будучи Вашим тимчасовим проводом.

Всі чесні і мужні українці, тримайтесь Українського Допомогового Бюра на чолі з нашим Проводом.

Пам'ятайте, що поки немає членських вкладок Українське Допомогове Бюро буде відчувати гостру нестачу коштів. Покажіть свою щирість і організованість і міцно підтримайте Ваш Провід матеріяльно. Надіслані Вами пожертви в стократ окуплються на Вашу ж користь.

Наслідуйте приклад Ваших передових представників, які, обороняючи Ваші інтереси, залишили залю засідань в знак протесту і на своїх зборах не словом, а ділом поклали початок фонду на придбання Українського Дому в Лондоні, в якому ми почували б себе не приймаками, а справжніми хазяїнами. Протягом п'яти хвилин після оголошення збірки коло сотні осіб, які мали при собі гроші, склали 114 ф. Ніхто не жертвував менше одного фунта, зате були пожертви у 8 ф. Ми знаємо, що коли наші люди розуміють ясно, що йдеться про справу нашу, а не чужу, то вони засобів на її зміцнення не жаліють. Ділом доведіть нашим ворогам, що ми є організована сила, яку побороти неможливо.

Вияснюйте всім українцям, не зважаючи на партійну чи релігійну приналежність, святу правду, за яку ми боремося.

Кореспонденцію у всіх наших справах, а також пожертви і позички на Дім надсилайте на адресу:

Ukrainian Relief Bureau, 64 Ridgmount Gardens, Chemes Str.

Організуйтеся і міцно боріться за загально-українську справу проти партійницької однобокости, що призводить до руйнації СУБ'у.

Українське Допомогове Бюро у Великій Брітанії.

Справа України
в американській Палаті Репрезентантів

Надрукована в 4-ому числі III-го річника (1947) видаваного Українським Конґресовим Комітетом «Українського Квартальника» (Ukrainian Quarte rly) стаття проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького про «Прометеївський Рух» була — як пише «Свобода» — предметом зауваг в Палаті Репрезентантів в справі самовизначення народів та незалежности України. Заувагу висунув конґресмен Лоренс Г. Сміт з Вінсконсін. В урядовому Конґресовому Рекорді за 21 березня 1949 р. «продовженні завваг» на тему «російського імперіялізму» подано: «Мр. Сміт з Вісконсін: Містер Спікер, важлива стаття тількищо прийшла до моєї уваги. Вона появилася в Українському Квартальнику, том III, ч. 4, 1947, і була написана д-ром Романом Смаль-Стоцьким, тепер проф. модерних мов в Маркет Юніверсіті, що раніше був професором Варшавського Університету. Під час війни д-р Стоцький був заарештований нацистами.

«Мр. Спікер, згадана стаття затитулована «Прометеївський Рух». Д-р Стоцький стислим, сильним способом написав про боротьбу за волю поневолених націй в Совєтському Союзі. Замало людей в Злучених Державах здає собі справу, що ці малі нації тепер борються знову проти Червоної Росії, що, здавалося б, має величезну перевагу. Але наостанку вони переможуть, бо по їхньому боці є Бог і правда, хоча це ще може потривати довгий-довгий час. Ми в цій країні мусимо завжди піддержувати справу правди і якщо принципи Об'єднаних Націй мають будь-яке значення, ми мусимо тепер заявити проти безбожного

Ю. КОСАЧ

»Всесвітянин«

(Розділ з повісти*)

1.

Микола Якимовський гнівно зсунув брови. Йому приходилось чекати в Целле аж чотири години поштового мальпосту. Де б він був за чотири години! «Нічого не пораджу» — сказав урядовець — «у нас половину коней забрало військо. Ви бачите, що робиться? Війська йдуть і йдуть на схід... Автім тут є одна пані, може вона забере вас із собою...» Він показав у подвір'я поштової контори. Якимовський що швидше покинув старого боркутуна. Йому не терпілося. Цілу ніч він трясся вже в диліжансі з Гамбурґа по битих шляхах вестфальського королівства, запруджених військовими колонами й обозами. Ще ж війни не було, а в повітрі пахло порохом!... На морях чатувала на Наполеона Анґлія з її фльотою, на сході підводився білий російський ведмідь. Про війну говорили відкрито — в усіх господах, на всіх перехрестях.

Якимовський підійшов до карети запряженої гарними вороними. Віконце було відкрите й через нього давала останні розпорядження візникові, що сидів на кізлах, молода пані в чорному. Доктор зняв капелюха. Пані глянула на нього. Риси її блідого, сливе чернечого обличчя були ніжні. Налила краса, її задуманих сірих очей і уст, що вміли глузливо посміхатись. Ця жінка нагадувала орлицю. Щось раптовне, невимовно гостре було в її погляді — Якимовський аж зніяковів.

— Пробачте, шановна пані — сказав він, я в великій халепі. Прізвище моє Воццек, барон Карло Воццек із Праги, хотів би я що найшвидше бути в Айзенаху, щоб звідти добратись до Касселя...

Пані посміхнулась.

— Вгадую, що ви, бароне, були б мені дуже милим товаришем подорожі...

Йому видалось, що в її голосі ковтнувся глум.

— Не знаю — хмуро сказав доктор — може й не відповів би я вашим вимогам...

— Але ж, але ж!...

Пані засміялась, показуючи снігові зуби.

— Ви не виглядаєте на людину з глухої провінції — лукаво продовжувала вона — навпаки, мені здається, бароне, що всесвіт міг би вас назвати своїм громадянином...

Якимовський аж здригнувся. Невже ж він так необачно, сам поліз у лабети тим, що перед ними його попередив учора Карло Кернер, прибігши до «Ганзейського Двору?...»

— Хотів би я знати, ласкава пані, звідки ви маєте такі відомості про мою скромну особу?...

— Бачите, сказала пані, я є артистка, працюю в театрі, вивчаю людей, щоб уміти перевтілюватись на сцені... З першого ж погляду я відчула в вас людину нетутешню, людину, яка багато бачила...

— А ще більше перетерпіла...

— Справді? (Голос пані став тепліший і лагідніший) — Що ж, терпіння це доля не тільки ваша...

— Але нікого не карала доля так суворо — сказав Якимовський; не знаючи сам, чому, його надила до тієї жінки її начарівливість; — я втратив здавен вітчизну, сім'ю, сина...

Пані зітхнула.

— Бажаю вам віднайти все втрачене. Від щирого серця бажаю вам, бароне Воццек... І дуже прикро мені, що не можу вам допомогти — бо бачу, що клопочетесь справою подорожі — але я, на жаль, їду в інший бік. У Ваймар, де в герцоґському театрі завтра маю виступати... Моє ім'я Генрієтта Берґ...

— Коли б не мої обов'язки, — сказав Якимовський, — я б зумисне побував у Ваймарі, щоб подивляти вашу гру, пані Берґ...

— Ох, чи варта?... Нічого особливого ви не побачили б...

— Але я дякую небові, що дало мені змогу познайомитись з вами, донько Мельпомени, хоч і в таких непоетичних обставинах... Коли зустріну вас удруге?..

Пані Берґ засміялась.

— Світ такий малий, бароне... Автім мені пора рушати, бо час не жде...

Якимовський стояв з капелюхом у руці. Вітрець розвіював його волосся, торкнене на вилицях сріблиною. Він не зводив очей з тієї з'яви, з тієї пані в чорному. Вона відгадала його думки.

— Бароне, якщо вам справді хотілося б мене зустріти... Приїздіть до Страсбурґу... Рівно через десять днів... Ми зустрінемось у театрі...

— В Страсбурзі?...

Візник стримував коні, що нетерпляче били копитами. Карета рушала.

— Так, у Страсбурзі... Будьте обов'язково, бо може те, що вам видається втраченим, може бути легко віднайденим, докторе Якимовський...

Доктор остовпів і кинувся було за каретою. Але коні вихопили повіз немов пір'їнку й тільки дзвінкий сміх пані Генрієтти Берґ ще лунав у подвір'ї...

— Ви барон Воццек? Вам лист...

Поштар із Целле подав Якимовському пакет.

— Лист?

— Так, його тільки що передано естафетою з Гамбурґа...

Якимовський розірвав коверту. Так, лист здоганяв його з Гамбурґу, таємний лист від резидента Франції, Гаррана де Кульона, з яким Якимовський вів переговори в східніх справах. Резидент просив Якимовського, по змозі в тижневому речинці бути в Страсбурзі, де його чекатимуть в квартирі генерала Осара Себастіяні.

«В Страсбурзі? — доктор аж спаленів — який збіг обставин? Чому ж це й пані Берґ визначає мені зустріч за Ройном, у Страсбурзі?... Й звідки вона знає моє справжнє прізвище?... Чудасія...»

Він уживав прізвища барона Воццека, щоб оминути можливих зустрічей з людьми, які знали ім'я Якимовського. Рудофінкин, шпик російської поліції полював за ним віддавна. Що б він дав, аби мати в руках «ізменника-черкеса»!.. Ще в Парижі, а потім в Брюсселі, в Майнці люди Рудофінкина ходили по п'ятах Якимовського. Живим, чи мертвим доставити його в Петербурґ — ось який був таємний наказ...

— Дзуськи — посміхнувся подумки Якимовський; боротьба тільки починається. Граємо в темні карти, але завтра висвітимо всі наші козирі. За короткі руки у такого Рудофінкина, щоб досягти того, хто пройшов царські рудники, тайги Сибіру й степи Монґолії...

Генрієтта Берґ... Хто така ця жінка? Яким чином знає його таємницю? Що хотіла сказати вона словами: «те що видається втраченим, може легко віднайтись...» Треба її берегтись, не зважаючи на її принадність. Може й нею користається Рудофінкин як знаряддям?...

Доки Франція була в мирі з Росією, російські посольства, розкидані по головних містах Европи були сховищем для шпиків і аґентів. Імперія не шкодувала рублів. Імперія могла досягнути кожного, де б він не був. Імперія була сторука й могутня. Якимовський же був один. Один — проти імперії. Правда, на нього падала тінь Велетня: імператор французів Наполеон І знав про нього. Але, чи вступився б за якогось невідомого Якимовського володар Европи, коли б Росія простягула на нього свої кігті? Навряд...

Якимовський ніколи ще не відчував себе таким самотнім. Міг надіятись тільки на себе, міг вірити тільки собі... Коли б Данило... Коли б син його був з ним... Та чи живе він ще?... Де він?... Що з ним?... Йому тепер повинно бути двацять два роки... Шістнацять літ минуло з тієї пори... Шістнацять довгих літ... І хоч би вісточка...

Проте Якимовський не смів завдавати собі жалю цими розважуваннями. Сидячи в господі біля поштової контори він обмірковував свої пляни. Життя не дозволяло на смуток. Треба було жити й боротись. Кожний необлічений крок, в його ремеслі, означав загибель. З Мюнхену, куди викликав його несподіваний лист з Відня, від земляка й однодумця Полетики, треба було рушати до Страсбурґа. Щось виковувалось, щось гартувалось...

Тінь Велетня зукоса падала на степи Чорномор'я, на Дніпрові плавні, на золотоверхий Київ...

Чи збив Якимовський з пантелику шпиків Рудофінкина? Чи знали вони, куди він прямує? Він же зумисне пересів два рази й то серед ночі, в Люнебурзі й у Целле. Здається, нікого підозрілого не було. Коли б швидше добитись до кордонів Баварії... А ціла Німеччина — пороховий склад... Армія Наполеона посувається на схід... Готується до удару... Йде весна, весна племен і народів... Що буде завтра? Чи блисне заграва волі й на Сході? Чи розів'ється дужим дубом могутнє, конаристе **Дерево СВОБОДИ?**

Поштар засурмив. Подорожні заметушились. Диліжанс відходив на Айзенах, Кассель, Вюрцбурґ — в південному напрямку. Якимовський підвівся й вийшов. Він не завважив, як личина, що дрімала начебто в куті з підв'язаною щелепою, подалась і собі за ним.

*) Нова повість Ю. Косача присвячена добі французької революції й Наполеона.

комунізму, що накинув своє залізне пекло волелюбним народам...»

Далі конґресмен Сміт прочитав твердження д-ра Р. Смаль-Стоцького в згаданій статті, в якій говориться про помилки західніх союзників щодо самовизначення народів після першої світової війни, що було теж причиною другої війни. Автор зокрема зупинився на історичному перегляді російського імперіялізму, нереспектування міжнародніх договорів і зобов'язань та вкінці незвичайно пластично розповів про боротьбу поневолених народів, взагалі, а України зокрема проти гітлерівського і большевицького нацизмів. В цій боротьбі поневолені ним народи об'єдналися в Прометеївський рух, що є рівночасно могутнім рухом за мир та справедливість у світі. Провівши коротко паралелю цілком подібних до себе нацистського і большевицького тоталітаризмів, автор згадав про страшні умови неволі в Совєтах та про труднощі боротьби проти неї, що випливає теж з факту членства Совєтського Союзу в Об'єднаних Націях.

Конґресмен Сміт закінчив читання статті проф. Р. Смаль-Стоцького ще такою своєю заувагою:

«Мр. Спікер, право самовизначення народів є принципом, з якого не можна резиґнувати. Наші мовчазні полеглі двох світових воєн не матимуть спокою, якщоб ми відступили в цій важливій справі».

Одвертий лист
до Степана Бандери

(Закінчення з третьої сторінки).

ни закладають ногу на ногу і проголошують: «не позвалям!»

І тоді пропало: народ може конати, усякі сприятливі можливості для нашої справи на міжнародньому фронті можуть собі минати, але ми ні з місця: не можемо договоритись. Але ж, люди добрі, про що договорюватись? Які є глибокі, непроходимі різниці між нашими партіями чи організаціями? Який такий закон ухвалила Національна Рада, проти якого була б ОУН(р)? І які такі законопроєкти внесла фракція ОУН(р), проти яких була б решта Національної Ради? — Ви бажаєте участи в Державному Центрі? — Так за чим же діло стало? Українська справа, а зокрема міжнародня наша акція, потребує силу людей. Так чому ж їх не дає Ваша Організація? Виконний Орган Національної Ради має щось десять ресортів і в кожному ресорті потрібно бодай десяток відповідальних працівників. Отже зразу Ваша Організація може мати у найвищому Національному Органі 100 людей, себто в три рази більше, ніж є всіх членів у Національній Раді, при чім Національна Рада засідає раз на півроку, а Виконний Орган діє щоденно, без перерви. — Чи Вас це задовольняє? — Далі: Ваша Організація претендує на керівні становища? — Я не є жадний міродайний чинник, але думаю, що, при добрій волі, про все можна договоритись. Хоч, як пригадую, — ні Грушевський, ні Петлюра, ні Кость Левицький, ні Вітовський і ніхто інший з видатних українських діячів наперед своїх вимог не виставляв: сама праця кожному визначала місце.

Правда, мушу визнати, що Ваша Організація на еміґрації десь, певне, найсильніша, — Ви маєте в своїх шерегах тисячі молоді. Це дає Вашій Організації певні права, але, в сучасній ситуації Українського Народу, накладає й певні обов'язки. Долею історичних обставин сталося так, що Ваша молодь і взагалі західньо-українське суспільство мало ціле чвертьстоліття більш менш нормальне життя, в той час як Східня Україна зазнала найбільшого в своїй історії знищення. В наслідок цього галицьке суспільство й молодь збереглось фізично, національно й організаційно і під цим оглядом являють певну значну силу. Але це не значить, що ця сила має «старшувати», бо все ж поза Львовом і Дрогобичем ще існують Київ і Харків, Полтава й Чернігів, Одеса й Херсон і ціла наша велика й розлога Україна, з степами й лугами, з лісами й Дніпром-Славутою — і є ще порох в пороховницях і хочемо ми бути великою соборною державою. А що сучасна новітня великоукраїнська еміґрація поводиться після всього пережитого несміло і взагалі скромно, то це не треба брати за її слабість. І коли вже говорити про справедливе представництво в Національній Раді, то якраз в інтересах Українського Парляменту і української політики, щоб в ньому була представлена по змозі повно територіяльно уся поневолена Східня Україна, що 25 літ мусіла мовчати.

Щождо західньо-української молоді, яка перебуває в рядах Вашої Організації, то при її організованості й рухливості, на мою скромну думку, вона могла б зробити велику й дуже позитивну роботу, але... не в таборах Німеччини, а на світовій шахівниці. І коли до Організації Українських Націоналістів-Революціонерів можна мати ще один великий жаль, то, власне, за те, що Організація використовує цю свою молодь для дрібної провінціяльної боротьби в дерев'яних німецьких бараках, замість розкрити перед нею перспективи широкої державницької акції й кинути здібніших з неї у центри світової політики, де за чотири роки з них виробились би мужі справжнього державного формату. Але все це, розуміється, було і є можливе лише при існуванню сильного Українського Державного Центру.

Одначе, дозвольте на цім закінчити. Тема занадто широка, щоб всю її вичерпати. Тому навмисне зупиняюсь на одному відтинку, де дотеперішня поведінка Вашої Організації особливо небезпечна й загрозлива. Це — справа Державного Центру і його праці. Бо ворог нам може багато дозволити: і співати, і танцювати, і вірші писати і навіть високі школи утримувати, але одного він не попустить: щоб ми мали сильний політичний центр. І ось в цій точці, на жаль, він має успіх...

Не твердачу, що структура нашої Національної Ради ідеальна, — добре знаю, що в еміґраційних умовах (і не тільки еміґраційних!) не може бути ідеального представництва. Також не боюся будьяких реформ в нашій Національній Раді. Але зате дуже боюся одного — дезорганізації налагодженої праці державного Центру і зволікання часу. Як Ви добре знаєте, пане Голово, ми, українці, народ дуже упертий. Коли нам треба було аж 14 місяців, щоб договоритись про структуру сучасної Національної Ради, то скільки ж треба буде часу, щоб догодитись про її зміни? Але я красно дякую за найбільш ідеальний парлямент, який створиться тоді, коли над нами уже прошумлять події. Тому, вибачте, але всякі домагання нині виборів чи плебісцитів до Національної Ради уважаю засобом відвернути увагу наших людей **від справжнього діла.** Коли це оригінальна вигадка наших певних людей, то це дуже немудро й дуже сумно, але уважайте, пане Голово, чи не підказує нам цього **хтось «незримий»**?! Чи не йде комусь про те, щоб ми гралися посудою, в той час, як у кухні вариться борщ? Дивіться, щоб ми не залишились без обіду! Незрозуміло мені також таке: чому валять Національну Раду і дезорганізують її працю (заклики — не платити податку!) тоді, коли нової ще нема і то в той час, як представники Вашої Органнізації можуть брати найближчу участь у всій роботі сучасного Державного Центру? Який мудрий господар рубає старого воза, коли ще немає нового?

Ось, пане Голово, мої міркування, мої побоювання й сумніви. Політика — тяжка річ, особливо українська і особливо під цю пору. На нас чигають з усіх боків. Можливі фатальні помилки. Тож — уважаймо, будьмо чуйні й будьмо стократ обережні...

З високою пошаною до Вас

Галина Журба.

2 квітня 1949 р.

Проти червоного насильства
Велика демонстрація української громади Ашаффенбурґу 25 квітня 1949 року

Услід за Мюнхеном та іншими нашими осередками в бізонії, також український Ашаффенбурґ демострував у Великодний Понеділок проти релігійних переслідувань та концентраційних таборів в СССР. Запляновання була ця демонстрація ще на понеділок 18 квітня, тобто на другий день латинського Великодня; передбачувався у програмі її похід містом, але в останній хвилині влада такий похід заборонила і всі пляни окремого для цього громадського комітету довелося перебудовувати, а саму демонстрацію відбути в межах таборів. До речі, всі без виїмку місцеві німецькі друкарні відмовилися під комуністичним терором видрукувати афіші та летючки в чужих мовах і навіть запрошення до чужинецьких кореспондентів вислано традиційно «діпівські», тобто вибиті на циклостилі.

Та не зважаючи на ці перешкоди Громадський Комітет, що склався з почину кол. політичних в'язнів та який очолив проф. д-р В. Орелецький, зумів змобілізувати коло ідеї демонстрації всіх українців Ашаффенбурґу без різниці території, релігійних та політичних переконань. У щоденній праці та щовечірних нарадах розроблено та виконано велику технічну підготову самої маніфестації, при чому Комітет зміг найти з одного боку справжніх ідейних та жертвенних співпрацівників, з другого ж зацікавити кропіткою підготовою цілу масу людей. Сьогодні, коли демонстрація вже за нами, можна сміло і годиться для всіх зазначити, що підготова була така ж ідейна, загальна, громадська та солідарна, як і сама демонстрація.

З Богом почалося і з хрестом пішов похід

Як скрізь, так і в Ашаффенбурзі маніфестація почалася з Богом: українці греко-католицького та православного обряду з обох українських таборів зійшлися спільно на молебні в церквах в таборі Боа-Брюле. Гр.-кат. церква, в якій до відправи в інтенцію українського народу станули всі отці з деканом **о. Весоловським,** не могла помістити своїх вірних, що великою масою стояли на площі перед нею. У православній УАПЦ церкві таку ж відправу служив сам **Владика В'ячеслав** з усіми священиками, а **о. Гаюк** виголосив прегарну проповідь, що захопила і зворушила всіх приявних. Православна соборно-правна церква згромадила своїх вірних в Артилерії, хор її співав прекрасно. У всіх церквах богослужби почалися в тій самій, 3-ій годині пополудні.

Після відправ, коли з церков висипав народ, голова таборової ради Боа-Брюле та місцевої філії ЛУПВ і член Комітету **полк. Жупінас,** сформував з впорядчиками згідно з заздалегідь приготованим пляном на головній вулиці Боа Брюле похід, що мав податися на площу до табору Артилерії. На чолі походу несено хрест з вінком і тризубом з колючого дроту, за ним ішли два нац. прапори (як не диво, але на цей раз узгоді синьо-жовтий та жовто-синій з емблемою ОУН!) та основний транспарент трьома мовами «Україна бореться проти комунізму», який тримала п'ятка членів славної УПА, що прийшли з останнім її рейдом і живуть в Ашаффенбурзі. За цією «головою» походу ішло духовенство обох обрядів, потім діти і школи (транспаренти «Хочемо Бога» і «Хочемо свобідної України»), пласт, жіноцтво, б. в'язні СССР, СУМ, комбатанти, політ. в'язні і врешті дисциплінованими чвірками маси громадян, — старших і молодших, мужчин і жінок, у тому багато з дітьми. Великою допомогою у формуванні походу було авто з мегафоном, що накликало громадян і давало вказівки, але і без цього громада ставала швидко у ряди, а поза учасниками походу майже ніхто у таборі не залишився і бльоки ніби вимерли. В самому поході несено коло 20 транспарентів, що мали різноколірні написи українською, англійською та навіть німецькою мовами та яких 10 актуальних політичних карикатур. Крім цього транспаренти розвішено від головної дороги і на площі маніфестації.

Єдиний інцидент з «владою»...

Коли о год. 16,30 похід рушив з табору Боа Брюле, щоб перейти яких 300 м. шляху до табору Артилерії, трапився прикрий інцидент, зрештою єдиний у всій маніфестації: запрошений гостем на це свято ірівський урядник Ікстон станув нагло перед походом на дорозі і почав викрикувати, що він іти нікуди поза табір не дозволяє. Члени комітету вияснювали цьому панові, що ніхто не думає нікуди йти, але це не помагало, він грозив навіть арештом голові Комітету. Та врешті народові, що йшов на поважну демонстрацію, було цього забагато: пана Ікстона зіпхнули вбік і похід поволі та маєстатично, кольористий і святочний, рушив до Артилерії, де на площі стояла трибуна для промовців, а на бальконі бльоку біля неї були місця для гостей. На площі ввесь похід уставився великим віялом чолом до трибуни й розставлені на ній мегафони дали останні вказівки. Місця для гостей зайняли представники амер. влади, наші отці, члени Комітету та представники німецької і американської преси (м. ін. два представники відомої аґенції «Асошійтед Прес»). В поході, який знавці оцінювали щонайменш на 2 000 душ, ішли поруч себе люди всіх політичних партій і переконань, однодушно протестуючи проти червоного насильства над Рідною Землею. На демонстрацію прибули теж українці з сусідних таборів та міст — з Ґіссену, Ганав та Франкфурту.

Молитви і промови.

Коли похід уставився на площі табору Артилерії, сиґнал сурмою дав знак про початок протестаційної маніфестації. Збірний хор усіх церков з обох таборів під диригентурою **проф. Степаняка** виконав грімко молитву «Боже Великий, Творче Всесильний», яка підняла настрій усіх зібраних, а тоді почалися промови. Першим увійшов на трибуну голова Комітету й лідер української громади в Ашаффенбурґу, **проф. д-р В. Орелецький,** що трьома мовами — англійською, французькою і німецькою — з'ясував представникам влади та преси мету маніфестації і коротко схопив суть та перипетії віковічної боротьби України з імперіялізмом Москви. Зчерги виступив **Владика В'ячеслав** і змалював різко основи комуністичої ворожнечі до Бога та релігії, підкреслюючи сильно переслідування Церкви й релігії в Україні. Третім і мабуть найкращим промовцем на маніфестації був **д-р М. Галій,** що з питомою собі логічністю та краснорічивістю розглянув всю облуду й обман комуністичної пропаганди Москви, — того першого у світі народовбивця, що нажаль належить ще до ОН. Добре і грімко промовив опісля **о. декан Весоловський,** виказуючи у своєму слові що атака Москви зосереджувалася і зосереджується головно на Католицькій Церкві — основі цивілізації й культури Заходу та зв'язуючи з цим переслідування і насильну ліквідацію Гр.-Катол. Церкви в Зах. Землях України. **Панотець Ол. Попівський,** що мав чергове слово, насвітлив добрими прикладами трагічну долю людини в СССР взагалі: там, казав він, не 15 чи 25 мільйонів, а 150 може й 200 мільйонів рабів, яких національна мова й культура винищується безжалісно. Останнім промовцем був **ред. А. Курдиник,** який у короткій, різко виголошеній промові поставив Москві від усього українського народу обвинувачення в її тяжких злочинах та закінчив заявою, що за всі кров'ю, потом і сльозами писані рахунки України червона Москва заплатить колись без решти.

Без різниці територій, релігій й партій...

Зчерги зачитано зібраним письмо-меморіял, що його в імені 2 200 українців Ашаффенбурґу вніс Комітет через Військову Управу міста до Об'єднаних Націй. Письмо має 6 точок, з'ясовує становище українців до релігійних переслідувань та концентраційних таборів в СССР і вимагає від делегатів цивілізованого світу в ОН раз на завжди такі переслідування та рабську працю в Совєтах припинити. Окремо з'ясовує меморіял положення українського народу в СССР та зазначує, що без вільної України ніяка демократія, лад і спокій у Сх. Европі неможливі. Англійський переклад меморіялу передано водночас приявним представникам преси та гостям.

Маніфестація добігала кінця. Голова комітету, **інж. Забудько,** візвав приявних пошанувати однохвилинною мовчанкою всі жертви України з червоному пеклі з рр. 1917—1949. Народ виструнюється і настає така тиша, що чуєш, як б'є кров у скронях. Опісля хор починає пісню-молитву «Боже Великий, Єдиний» і вся зібрана маса падає на коліна, підхоплює пісню. Картина незабутня. Цокають фотоапарати чужинців. Моляться не сотня-дві, а всі українці, що тут, без будь-яких різниць, моляться за Україну.

Ще хвилина — народ підноситься і національний гімн підриває всіх на струнко. Співають усі, сивоголові і діти, дівчата і суворі комбатанти. «Душу, тіло ми положим за нашу свободу» — гремить присягою з більш 2 000 грудей у похмуре небо, з якого раз-у-раз полискують все густіші громи і яким, десь у хмарах, гримлять літаки берлінського мосту.

Спокійна, поважна і глибоко зворушена розходиться українська громада, відмаршовують з прапорами і транспарентами колони організацій.

Український Ашаффенбурґ показав, що його серце б'є в один такт з серцем Рідного Народу та що його рука до праці й боротьби для цього Народу готова. — **О. Далекий.**

Перший гідгук демонстрації.

Великий німецький часопис «Майн-Ехо» приніс уже у вівторковому числі (65, з 26. 4. 1949) на першому місці своєї 5-ої сторінки поважну нотатку «Українці демонструють», в якій переповідає похід, мету демонстрації, промовців, меморіял та зокрема транспаренти і групи кол. в'язнів совєтських тюрем і вояків УПА. «Майн-Ехо» згадує теж, що в першому пляні маніфестації передбачувався похід містом, який зогляду на події у Мюнхені заборонено та рахує всіх учасників демонстрації на яких 3 000 осіб. — (ак).

АНГЛІЯ СТЕЖИТЬ ЗА АҐЕНТАМИ

Як повідомляє лондонська газета «Сандей Рівю», брітанська влада збільшила контролю над большевицькими аґентами, які намагаються дістатися до Англії. З того приводу загострено умови й обмежено кількість видаваних віз. Причиною такого кроку має бути факт, що до Англії дістається багато аґентів НКВД і совєтських шпіонів. Брітанські консуляти одержали нові інструкції, які наказують їм докладно досліджувати туристів, утікачів і робітників, які намагаються приїхати до Англії з країн, опанованих совєтами. Тепер на території Великої Брітанії має перебувати 414 000 втікачів.

Маніфестація в Брауншвайґу

Заходами Міжнародного Ініціятивного Комітету в українському таборі «Розаліс-казерне» в Бравншвайґу відбулася велика маніфестація еміґрантів поневолених большевиками народів — українців, білорусів, литовців, лотишів, естонців, мадярів і румунів. Серби відмовилися від участи в маніфестації, поляки взяли участь лише в першому підготовчому засіданнні, потім участи в маніфестації також не взяли.

О 10-ій годині на площі табору грекокатолицьке духовенство відправило панахиду по замучених большевиками жертвах. Проповідь сказав о. Москалик і о. протоєрей Карачківський. Після панахиди відбулося віче, яке відкрив короткою промовою представник білорусів п. Сеньо. Промовляли також представники всіх національних груп, які брали участь у маніфестації. Від українців виступав д-р Фотій Мелешко. Збори прийняли оплесками резолюції, які схвалено на закінчення промов.

Похід рушив на місто. Демонстранти несли хрест, церковні хоругви, національні прапори — український і білоруський та численні транспаренти. Написи на транспарентах англійською, німецькою та рідними мовами національних груп, що брали участь у демонстрації, притягали увагу німецького населення. Похід пройшов вулицями міста 5 км. Біля залізничого двірця маніфестанти затрималися. Представник білорусів зачитав німецькою мовою резолюцію та сказав коротку промову, в якій подякував владі, зокрема обербюрґермайстрові міста за те, що не робив перешкод у влаштуванні маніфестації. Під час маніфестаційного походу розкинено багато летючок поміж німецьким населенням. Поліції майже не було, лише паралельно з походом їхала поліційна стежа, яка по радіо інформувала про рух маніфестантів.

Копії резолюції з підписами членів

КОЖНОМУ СЛОВО

Два підписи Степана Біляка

У 1948 році в Діллінґені на з'їзді представників української еміґрації, на якому обрано провід ЦПУЕ, делеґація від брітанської зони заявила, що вона активної участи в з'їзді брати не може в зв'язку з тим, що ЦПУЕ діє в американській зоні. Тому делеґати брітанської зони обмежилися на з'їзді до ролі спостерігачів без права голосу. Діяльність ЦПУЕ на життя української еміґрації в брітанській зоні ніякого впливу не мала. Українське громадянство цієї зони обмежилося щодо ЦПУЕ тільки збиранням національного податку. На брітанській зоні діє незалежно від ЦПУЕ український Допомоговий Комітет.

Тепер, на останньому з'їзді ЦПУЕ 4-6 березня ц. р. в Авґсбурзі делеґація брітанської зони з'явилася з зовсім іншими «переконаннями» й узяла активну участь у з'їзді по боці бандеро-гетьманського бльоку. Чоловий представник брітанської цієї делеґації Степан Бідяк, повернувшися на брітанську зону, підписався на заяві УЦДК про підтримку УНРади. Виходить, що п. Біляк однією рукою підписався за підтримку УНРади, другою за бандеро-гетьманський бльок, що з позицій загибаючого ЦПУЕ хоче атакувати УНРаду.

Цікавий факт, що делеґація з брітанської зони діяла від імени всіх українців зони, а одночасно про склад цієї делеґації українське громадянство не було поінформоване й на її вибори ніякого впливу не мало.

Маємо надію, що делеґати з брітанської зони внесуть ясність у ці справи й на сторінках нашої преси висловлять своє ставлення до бандеро-гетьманського бльоку та мужньо доведуть до відома всього нашого громадянства, з ким і куди вони прямують.

Громадянин К.

П. С. Прошу всіх, що їх безпосередньо зачіпає цей лист, не винуватити в ньому «Неділю». Бо в нас вже так завелося, що за висловлювання правди на сторінках цієї газети її завжди лають. І ще хто саме лає...

Сам собі голова

Після закінчення 4-го З'їзду ЦПУЕ в Авґсбурзі присутній на З'їзді гетьманський діяч проф. В. Гришко вирішив не марнувати час і прочитати доповідь в Сомме-Касерне. Отож другого дня в тій самій домівці, що відбувався З'їзд, зібралося чоловік 60 послухати виводів прелеґента про «нелеґітимність уряду УНР». Головувати ніхто не захотів, а тому п. В. Гришко сам відкрив збори і сам собі уділив слово.

Зміст доповіді — це переказ «своїми словами» відомих памфлетів Шелухина та почасти писань Євтимовича.

Після закінчення доповіді п. В. Гришко знов просить когось головувати, але ніхто (навіть ні один із 6 присутніх гетьманців) не зголжується. Тому своїм опонентам уділює слово сам п. Гришко.

Вислухавши опонентів (яких було 6), збори, як тільки проф. Гришко почав своє заключне слово, демонстративно розійшлися: залю покинули дослівно всі присутні за виключенням 6-х гетьманців, двох інших та самого прелеґента.

МІКомітету вислано: Папі Пію XII, президенту Г. Трумену, прем'єру Етлі, В. Черчілю, Предсідникові ОН, предсідникові Ради Безпеки ОН, радіовисильні ББС, всім екзильним урядам, генералам — Робертсонові, Клею і Кеніґу та всій пресі еміґрантів поневолених большевизмом народів. В день демонстрації копію резолюції передано місц. військовій владі, Обербюрґермайстру, представникові ДЕНА і місцевій німецькій пресі.

На маніфестацію запрошено кореспондента пресового аґентства ДЕНА та представників німецької преси. У часописах «Ганноверіше Прессе» й «Бравншвайґер Цайтунґ» появилися звідомлення про маніфестацію. — **Учасник.**

В Байройті

10-го квітня відбулася в Байройті велика протикомуністична маніфестація з протестаційним походом вулицями міста. Поруч українців, які становили основну масу маніфестантів, участь у поході взяли менші групи лотишів, литовців і мадярів. По Богослуженні в церквах згаданих національних груп на площі українського табору відбулося велике протестаційне віче з промовами представників усіх національних груп, що живуть у Байройті. В маніфестації взяло участь до 2 000 учасників. На чолі походу їхало авто з великою мапою концтаборів в СССР. Далі йшли представники національних груп з прапорами, шкільна молодь, члени місцевих організацій та громадянство з 5 великими портретами українських єпископів і митрополитів обидвох наших Церков, які стали жертвою большевицького терору. Маніфестанти несли також портрет кардинала Міншентя та понад 40 транспарентів. Демонстрація мала релігійно-політичний характер. Гучномовцями інформовано німецьке населення Байройту про ціль демонстрації. В місцевій німецькій газеті «Франкіше Прессе» була про неї коротка інформація з фото транспарентів.

Демонстрація була добре зорганізована й відбулася вдало. — І. С.

За зраду демократії та саботування партії

Президія УНДО

розпрощалася з Василем Мудрим

Комунікат Президії УНДО

Президія УНДО винесла одноголосно на своєму засіданні 5-го травня ц. р. ось які постанови:

1) У зв'язку з виїздом з Европи Голови партії п. Василя Мудрого передати функції урядуючого заступника голови згідно з ухвалами З'їзду в Міттенвальді, першому заступникові голови п. д-рові Степанові Витвицькому.

2) В справі останніх подій на відтинку українського громадського щиття в Німеччині Президія УНДО стверджує:

а) що УНДО не умовлялося з будь-якою політичною групою, ані якоюнебудь іншою політичною організацією про З'їзд ЦПУЕ, що відбувся 4—7 березня ц. р., зокрема про вибори верховних органів тієї установи,

б) що ті члени партії УНДО, які у висліді постанов того з'їзду ввійшли до Управи, до Контрольної Комісії ЦПУЕ та до Найвищого Громадського Суду, зробили це на власну руку і власну відповідальність,

в) що вибори згаданих органів ЦПУЕ були проведені без згоди всіх груп, які репрезентують цілість української еміґраційної спільноти, а були доконані виключно по лінії бажань групи ОУН(р), яка приєднала до своєї акції і групу гетьманців,

г) маючи на увазі, що таким чином знехтувано вимогу згоди, порозуміння та об'єднання всього нашого еміґраційного громадянства, як основу його організованого життя, а застосовано систему диктатури однієї політичної групи, Президія УНДО вважає з погляду потреб та інтересів того ж громадянства участь членів УНДО в названих і цим способом складених органах ЦПУЕ актом неправильним і від'ємним,

ґ) для оздоровлення створеного останнім З'їздом ЦПУЕ положення, в якому опинилося наше еміґраційне життя та для проведення консолідації і об'єднання всього нашого громадянства, Президія УНДО домагається негайного скликання нового З'їзду ЦПУЕ.

Мюнхен, 5 травня 1949 р.

За Президію УНДО:
Д-р Степан Витвицький
Урядуючий заступник голови.
Д-р Любомир Макарушка
Головний секретар.

Від Редакції: У зв'язку з опублікованим комунікатом президії УНДО, кореспондент «Неділі» з Мюнхену пише: виїзд п. В. Мудрого до США спричинив відразу пожвавлення діяльности УНДО. Засідання, про яке говориться в комунікаті, відбулося в Мюнхені, тривало 5 годин, а керував ним **інж. Юліян Павликовський.** На засіданні обговорено справи зв'язані з дотеперішньою діяльністю Василя Мудрого, що від 1941 року був фактично тільки сліпим знаряддям бандерівської мафії і з розмислом та постійно саботував діяльність УНДО. З кіл, близьких до президії УНДО наш кореспондент довідується, що темою мюнхенського засідання був плян організаційної праці на найближчий час і ставлення УНДО до державного центру та Національної Ради, яке є наскрізь позитивне. Президія УНДО цілком відмежувала себе й партію від всього, що зробив Василь Мудрий на останньому з'їзді ЦПУЕ 4—7 березня та від тих ундівців, що за намовою В. Мудрого увійшли до керівних органів ЦПУЕ (панове Василь Болюх, д-р Мацьків і д-р Роман Слюзар). Президія УНДО уконституювалася так: діючим головою партії є д-р Степан Витвицький, його заступниками: інж. Ю. Павликовський і д-р Степан Баран. Членом президії є д-р Марітчак, а генеральним секретарем д-р Любомир Макарушка. Всі ці політики, крім д-ра Марітчака, є членами Національної Ради. На технічного секретаря покликано п. Дмитра Естернюка. **Василь Мудрий перестав діяти як голова партії й, перебуваючи тепер за океаном, є тільки приватною особою без ніяких уповноважень від президії УНДО.**

ПОРІВНЯННЯ

Написав ОЛЕКСАНДЕР НАРІЖНИЙ

Редакція «Часу» трудиться над скапіталізуванням свого задуму — анкети про Національну Раду. З цього приводу розгорнулися навіть дебати між редакторами М. Лівицьким та Р. Ільницьким. А щоб підбичувати товариша, в тих дебатах взяв слово і член НРади п. Кононенко.

Хоч обговорювана тема і належить до справ громадсько-політичних, але я цими рядками хочу докинути своє слово, не до змісту порушеної теми, а тільки до одної з арґументаційних форм доказу п. Ільницького та за його спільника в тих дебатах п. Кононенко, як особи.

Пан Ільницький, відповідаючи ред. М. Лівицькому («Час» ч. 13), наводить між іншим таке: «І на думку приходять мені два провідники визвольного руху... Думаю про Мачека в Хорватії й про Глінку в Словаччині. Поінтересуйтеся їх життєписом. Вчуйтеся в стихію масових віч, які вони организовували серед своїх людей в обличчі сербського й чеського окупантів. Читайте їх промови, які вони виголошували в ворожих парляментах, зрозумійте ентузіязм мас, які носили їх на своїх руках і відгрожувалися поліції, яка наважувалася б їх арештувати. І порівняйте з ними Ісаака Мазепу і Панаса Феденка і ще декого з Виконного Органу. Різницю Ви побачите».

Думаю, останнє речення п. Ільницького правдиве на всі сто відсотків. Бо дійсно, при порівнянні еміґраційної діяльности Мазепи й Феденка з політичною роботою на рідних землях, у демократичних умовах послів Мачека й Глінки, виявиться чи не така сама «різниця», як у відомій українській приповідці: «На городі бузина, а в Києві — дядько».

Невідомо, чому п. Ільницький вдався до такого невдалого порівняння діяльности політиків на еміґрації і на рідних землях. І це п. редактор зробив у той час, коли перед його очима чи не 15 років стоїть і проситься до порівняння з Глінкою й Мачеком п. був. **посол В. Мудрий** та інші українські діячі з бувшого польського парляменту.

Глінка й Мачек діяли в себе дома, були послами свого народу і, в парляментарній боротьбі з окупантами, високо тримали свої національні прапори. А в той же час, так само на рідній землі, діяв у польському парляменті посол від українців, п. В. Мудрий.

Як вів посол Мудрий у парляменті боротьбу з окупантом, які виголошував тоді промови та як «носили його на своїх руках» українські виборці, це все найкраще знає його ентузіяст п. Ільницький і, при бажанні, може познайомить своїх читачів. Але п. редактор чомусь не догадався, чи посоромився виставити для порівняння з Глінкою й Мачеком посла В. Мудрого. Чому? Чи не тому, що п. Мудрий тепер стоїть у одній лаві з п. Ільницьким по ліквідації громадських засад і принципів у громадській установі, що зветься ЦПУЕ? І чи не так вів себе в минулому посол Мудрий в парляменті серед польських послів, як веде себе тепер голова Мудрий серед диктатур ОУН-б в ЦПУЕ?

І оце все мало б «прийти на думку» п. Ільницькому, і він, як редактор, мав би висвітлювати громадянству, а не притягати до своїх невдалих порівнянь тих осіб, що до цього ніяк не надаються.

На допомогу п. Ільницькому, по обеззброєнні ред. Лівицького, виступив у «Часі» член НРади Кононенко. Я не буду торкатися змісту статтей останнього. Зупинюся лише на особі їх автора. З п. Кононенком я мав нагоду стрінутися в своєму житті всього один раз; зустріч наша була випадкова і від нас особисто не залежала. Було це в Києві, в червні 1917 року. Я, як член всеукраїнської ради військових депутатів, що була виділена другим військовим з'їздом до Центральної Ради, був делеґований до участи в одній військовій Комісії. Точно тепер не пригадую, чи мала та Комісія за завдання розподіл між українськими й російськими частинами військового майна чи упорядкування інших взаємовідносин між тими частинами... Одного дня Комісія мала сходини. Пригадую, зійшлося учасників Комісії — осіб 6-8. А між ними, як представник російської — чи військової частини, чи установи «офіцер» Кононенко. Змісту нарад тої Комісії я вже не пригадую. В пам'яті залишилася тільки поведінка п. Кононенка, і то, мабуть, тому залишилась, що була вона винятковою.

Учасники Комісії в час засідання тільки одне, звичайно, й робили — балакали. А тому, що були вони українці, то й балакали по-українському. Але скоро виявилося нервування п. Кононенка; підставою ж того нервування послужило якраз... українське слово. Виявилося, що наша мова дратувала п. Кононенка. Чи він не розумів тоді української мови (бо в той час мова наша прийшла до своєї столиці всього місяців три), чи може з мотивів політично-державних (я вже знав тоді, що п. Кононенко є російський соціял-демократ), вважав, що на офіційних нарадах мас панувати тільки державна — російська мова... Коротко, п. Кононенко виявив рішуче незадоволення, що примушений слухати балачку, а не речь. А я, як побачив таке, а до того, ще й сам не був тоді «безкомпромісовим націоналістом», поспішив запевнити п. Кононенка, що для його спокою буду послуговуватися його рідним язиком, тобто — говоритиму до нього по-російському.

З того часу проминуло вже 32 роки. І мені ніколи не приходила в чужині на пам'ять ні давня військова Комісія, ні сам п. Кононенко. І тільки тепер — за представництва в НРаді п. Кононенка та за поширеного в пресі питання — блукаючих навкруги «общаво кателка» останніх «енків», пригадалися мені і Комісія, і випадкова в ній зустріч.

Нагадую за це з єдиним бажанням, щоб п. Ільницький увів до свого списку пропагованих ним діячів — Глінки, Мачека та інших — ще й пана Кононенка.

Порівнюючи до чужих діячів панів Мазепу й Феденка, редактор Ільницький каже: «різницю Ви побачите. І то не так в програмі, як в стилі індивідуальности людей, провідників...» Я при цьому висловлюю свій сумнів, чи варто було порівнювати наших національних діячів із чужими. Чи не краще було обмежитися тільки порівнянням наших діячів між собою? І коли б п. Ільницький порівняв, скажемо, політичні методи в минулій і сучасній роботі панів послів Мудрого й Кононенка, то напевно прийшов би тільки до єдиного висновку:

— Вони цілковито паристі!

Отак виглядає на практиці 77% !

Повне фіяско анкети „Часу"

Редакція Фюртського «Часу» опублікувала в Великодньому числі висліди своєї славної «анкети». 16-го квітня в Фюрті відбулося перше засідання анкетної комісії з участю панів Ільницького, проф. Кузелі Кононенка і інж. Р. Калюжного. Редактор Пеленський на засідання не приїхав. Комісія ствердила і підписала 7 173 анкетні листки. З терену Німеччини наспіли 3 739 заповнених анкет. На другому місці стоїть Великобрітанія з 2 574 листками.

Висліди підрахунку комісії, треба це ствердити, розчарують, мабуть, найбільше самих бандерівців. Взявши до уваги, що в самій Німеччині перебуває ще коло 80 000 українців та той шум, який роблено навколо анкети «Часу», треба сказати, що цифра відповідей дуже низька. В демократичних українських колах сподівалися, що «Час» дістане бодай 25 000 відповідей. Як видно, народні маси зрозуміли тенденції авторів анкети і просто її зіґнорували.

Щоб одначе дати образ того, як ентузіясти анкети її організували, публікуємо листа нашого читача з Англії, якого зміст говорить сам за себе.

Ми одержали з датою 8 квітня ц. р. листа з Англії, у якому пишеться: «Посилаємо примірник т. зв. анкети «Часу», що випадково трапила до наших рук. Як нам стало відомо, його надіслано вже заповненим у тому вигляді як є, з наказом місцевим бандерівцям перевести масову акцію заповнення і пересилки поштою до ред. «Часу». Встановлювалось дату 4 квітня, як обов'язкову. Оскільки до місцевих українців з тим не зверталися, є побоювання, чи не були ті формуляри заповнені і надіслані від нашого імени третіми особами. Анкету й наказ надіслано з Лондону — Паддінґтон».

Запитник «Часу» заповнений так:

1. Чи вважаєте додатнім явищем, що на еміґрації повстав один український політичний центр, Українська Національна Рада?

— Так, вважаю додатнім явищем.

2. Чи дотеперішня діяльність УНРади задовільна, чи вимагає змін?

— Так, вимагає змін.

3. Чи організаційна структура УНРади (статут) є вдоволяюча?

— Ні.

4. Чи в УНРаді мають мати всі партії рівну кількість представників, незалежно від числа своїх членів і прихильників?

— Залежно від числа своїх членів і прихильників.

5. Чи до УНРади повинні висилати своїх представників тільки політичні партії чи також непартійні інституції?

— Повинні також непартійні громадські інституції.

6. Чи члени УНРади мають бути іменовані партіями, чи вибрані загалом еміґрації на внесення партій?

— Іменовані партіями і вибрані загалом.

7. Чи гетьманці-державники повинні увійти до УНРади?

— Так, повинні увійти.

8. Чи УНРада повинна узгіднити свої дії з Українською Головною Визвольною Радою (УГВР) чи ні?

— Повинна узгіднити свою дію.

9. Чи члени Виконного Органу повинні уступити з своїх постів на домагання звичайної більшости голосів УНРади чи потрібно для цього кваліфікованої більшости голосів?

— Потрібно дві третини голосів

10. Чи Виконний Орган УНРади повинен бути коаліційний чи за цілість нашого політичного життя повинна перебрати відповідальність одна партія?

— Повинен бути коаліційним, а за цілість нашого політичного життя повинна перебрати відповідальність одна партія.

11. Коли уважаєте, що Виконний Орган повинен мати коаліційний склад, то котра партія повинна б перебрати в ньому керівне становище?

— Керівне становище повинна перебрати ОУН(р).

Можемо отже вже наперед, ще до проведення «підрахунку», поздоровити партію Бандери і редакцію «Час» з неминучою «перемогою». Такі «плебісцити» робив свого часу Гітлер, а тепер подібні «перемоги» на виборах здобувають комуністи у всіх країнах за «залізною заслоною». Ціна цим «перемогам» — ніяка.

Л. Б.

☆

Як довідуємося, пан видавець «Часу» використав число надісланих на його анкету відповідей для того, щоб на його підставі домагатися в Головній Квартирі IPO і перед американською владою збільшити йому офіційно дозволений наклад «Часу» з 3 500 до 7 000 примірників! Тагим способом видавництво «Час» хотіло мабуть, домогтися більшого при-

ділу газетнього паперу, який час до часу дає IPO. Довідавшись про це при нагоді конференції в Бад-Кіссінґені видавці «Української Трибуни», «Українських Вістей», «Пу-Гу», «Неділі» та інших ліцензованих українських часописів вирішили запротестувати проти того, щоб їх коштом зростала газета, що з політичної анкети хотіла б капіталізувати звичайно матеріяльно видавничі користі.

СПОРТ

Трагічна смерть італійської футбольної репрезентації

В Італії трапилася подія, що глибокою жалобою вкрила весь італійський народ. В середу 4-го травня сталася катастрофа літака, яким поверталася із футбольних змагань у Лісбоні (Португалія) передова італійська футбольна дружина «Спортовий Клюб Торіно». В наслідок туману літак зачепив крилом вежу костела на передмісті Торіно — Суперґа. Літак згорів, а разом із ним жертвою полум'я стали 31 пасажири літака. Крім 18 змагунів у катастрофі загинув англійський тренер клюбу Лісслей Лайвслей, три італійські спортові звітодавці, технічний директор Ербштайн і чотири члени залоги. Цей трагічний випадок є найбільшим нещастям, яке зустріло італійський народ від часу війни. Італійський міністер закордонних справ Сцельба повідомив про катастрофу членів сенату й заявив, що ця сумна подія вдарила боляче всіх італійців. На зібранні парляменту італійський міністер оборони сказав жалібну промову, присвячену пам'яті жертв жахливої катастрофи. Вістка про трагічну смерть цілої італійської футбольної команди, в рядах якої находилися репрезентативні грачі Італії, миттю рознеслася й до глибини сколихнула увесь світ.

Після матчу «Торіно» з португальською командою «Бенфіка» в Лісбоні (Португалія), що скінчився 3:2 на користь господарів, італійська дружина відлетіла наступного дня тримоторовим літаком марки «Фіят» додому. Перша зупинка була в Барсельоні й командант літака дав наказ продовжувати подорож. Він мав потім рішити, де літак буде приземлюватися — в Римі чи в Торіно. Вже кілька днів над Пiємонтом шаліла негода. Падали дощі, ріки вийшли з берегів, панувала густа мряка. Машина досягла Торіно. Летовища не було видно крізь туман. Пілот спрямував машину до Мілано. Коло 17 години зірвалася радіосполука, а кілька хвилин пізніше літак із пасажирами став у полум'ї.

Священик із катедри в Суперґа (місце вічного спочинку родини Савоїв), очевидець катастрофи оповідає, що він чув шум мотору літака, пізніше побачив зудар і за хвилину розбитий на шматки апарат огорнуло полум'я. На думку духовного, пасажири загинули негайно після розбиття машини. У густій мряці апарат зачепив вежу костела, що стояв на горбку 300 метрів висоти. Мірильник висоти в літаку показував цифру 2 000 м і пілот був переконаний, що він летить на відповідній висоті.

Вістка про катастрофу миттю облетіла всю Італію. Італійські спортовці плакали, жінки голосили й взивали Мадонни, чоловіки збиралися на площах й дискутували на тему нещасливого випадку. Купці й підприємці закрили свої крамниці й виробництва. Відбулося жалібне засідання парляменту. Радіо передало жалібну музику. Великі маси народу подалися на місце катастрофи, яке оточила поліція. За годину після розбиття літака появилися в Торіно надзвичайні видання газет. Італійський народ оплакує своїх найкращих футболістів, поміж якими було багато репрезентативних грачів Італії. Це передусім лівий лучник і капітан дружини Валентіно Маццола, безсумнівно найкращий грач Італії. Останнім часом його ім'я стало популярним в Італії не лише завдяки його успіхам на зеленому грищі, але й через його нелегальне друге подружжя з одною віденкою, за що його перша дружина подала скаргу до суду. Інші інтернаціонали — це: воротар Бакіґальюпо, Баллярін, Альдо, Кастільяно, Ґабетто, Ґрецар, Льойк, Марозо, Менті, Ріґамонті. Найстарший із змагунів мав 33 роки — Ґабетто, наймолодший 21 — Фадіні. Матеріяльна вартість грачів виносила понад 1 мільйон долярів. Кожна гра цієї дружини приносила кілька мільйонів лірів прибутку.

Мрією молодих італійських футболістів було дорівнятись грачам «Торіно», в руках яких вже кілька літ спочивало мистецтво футболу Італії. 22-го травня «Торіно» мав грати матч з австрійською репрезентацією в Флоренції. На цю зустріч вже продано 50 000 квитків.

Після втрати повного складу «Торіно» італійці, які були переконані, що вони мають найкращих футболістів у світі, почали в тому сумніватися.

СПОРТ В АШАФФЕНБУРЗІ

Цими днями 22 спортовці наших таборів на урочистому зібранні були декоровані відзнакою ВФВ (Відзнака Фізичної Вправности), яку їм було признано в минулому році, під час здавання іспитів на здобуття цієї відзнаки.

Наймолодші шахісти закінчили свій перший індивідуальний турнір та поділилися місцями в той спосіб: I місце — Григорович Віктор, II — Лисий Ярослав, III — Вілинський Ярополк, IV — Король Юрій, V — Камінський Василь.

Під час свята ІМКА—ІВКА в зв'язку з видачею виказок світової ІМКА новим членам, відбулися змагання відбиванки 2-х таборів. Перемогли молоді змагуни «Арилерія» з рахунком 15:8, 15:12. В змаганнях «софт-бол» дружина, капітаном якої був Яровий, перемогла дружину Столяренка Е 4:3.

Спортові зустрічі з новим противником — Польською Компанією Вартовничою з «Єгер» принесли нашим змагунам повну сатисфакцію: у відбиванці 2:0 (15:5, 15:13) в шістках, а в «тріксах» 15:4, 15:4, тренінгові змагання як неофіційні дали вислід 15:0, 15:4. В стольній ситківці теж здобуто цілковиту перемогу 8:0 в «сінґлях» та 1:0 в «деблях». Наші змагуни 1-дружини Хухра Ю., Столяренко Е. та д-р Калинюк грали «клясу краще» від противників і пустили їх в 4-х сетах «без води». Передбачається ще зустріч з ними на грищі копаного м'яча, але лише тоді, коли вони поповнять свої ряди грачами, що тимчасово знаходяться в Мюнстері. — М. Г.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—DM, $^1/_2$ стор. 200·—DM, $^1/_4$ стор. 100·—DM $^1/_8$ стор 50.—DM. $^1/_{16}$ стор. 30·—DM, $^1/_{32}$ стор. 15·—DM. Розшуки 10 пфенігів, матримонія вже 20 пфенігів за слово Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА НА ЕМІҐРАЦІЇ

Перший випуск поштових марок УН Ради стрінувся з прихильним відгуком серед широких кіл нашого громадянства на еміґрації а особливо серед українських і чужинних філятелістів. Замовлення та запити з усіх кінців світу свідчать найкраще про велике зацікавлення цими марками та їхньою рисунковою тематикою, яка ілюструє один розділ історії українського народу, а саме його змагання до незалежного буття новітньої доби.

З метою відзначення інших знаменних подій історії українського народу, випустив Поштовий Відділ УНРади нові поштові марки, а саме:

1) Пропам'ятну марку з нагоди 300-річчя визвольного руху Б. Хмельницького, двобарвну, з рисунком відзнаки гетьманської влади.

2) Пропам'ятну марку з нагоди 30-річчя Листопадового Зриву двобарвну, з рисунковим мотивом оборони Львова.

3) Пропам'ятну марку з нагоди 30-річчя проголошення Соборности Українських Земель, двобарвну, з рисунком Софійського Майдану в Києві.

Всі три пропам'ятні марки вийшли двома відмінами щодо барви, зубковані і незубковані — разом 12 різних марок.

Пропам'ятні марки стануть дорогою пам'яткою для кожного співчасника сьогоднішніх подій тому повинні найти прихильний вілгук не тільки у філятелістів, але й серед широких кіл нашого старшого і молодшого громадянства.

Марки можна купити в Поштових Станицях УНРади, що є майже по всіх таборах у Німеччині, в кооперативах та пластових клітинах ціною по 25 пф. за кожну марку. Замовляти їх можна в Центральнім Економаті УНРади, пересилаючи готівку з дорахуванням коштів пересилки або за післяплатою.

Адресувати: Zentral Ekonomat u. Expedition der Wertpapiere des UNRates (13a) Regensburg, Ganghofersiedlung.

ПОДЯКА

Щиру подяку складаю всім моїм Друзям і Товаришам по зброї з Української Формації в Галичині 1941-1944 рр., які опинилися на еміґрації й склали мені Великодні побажання та висказали мені своє співчуття зприводу нападів на мене за посередництвом українських газет в Канаді, Франції й Німеччині, Таборової управи й голови табору в Новому Ульмі п. Александрука Семена, які очорнюванням моєї особи хочуть прикрити свої зловживання, що їх допускалися й допускаються над таборовиками та про які писав за океаном п. Сірченко.

Христос Воскрес!

Лихо Микола, Еґінґен (Донав) Німеччина.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо до відома українського громадянства на терені Великої Британії, що завдяки заходам кількох українців постала в Лондоні „Українська Торговельна Спілка" під зареєстрованою фірмою адреса якої є така:

Holt Supplies Company, 122 Wardour Street, London W. I.

Це є перше українське торговельне підприємство на цьому терені, яке провадить імпорт — експорт та постачає одяг, медикаменти, харчові пачки і т. п. нашому громадянству на терені Великої Британії та закордоном.

Українське Бюро склало зі згаданим підприємством договір на підставі якого фірма відкрила свою філію при Централі Українського Бюра. 50% зі всіх чистих прибутків філії призначені на УНРаду.

Користуючись послугами цього підприємства Ви маєте нагоду:

1. Придбати всі потрібні Вам речі та насилати пакунок за кордон.
2. Домагати матеріяльно УНРаді.
3. Сприяєте розвитку Українського Торговельного Підприємства.

Слідкуйте за оголошеннями!

Підтримуйте своє підприємство!

ХТО є дійсним прихильником Української Національної Ради, той не може обмежитися голословними заявами своїх симпатій без фактичної матеріяльної

ПІДТРИМКИ УН-РАДИ

Наукове Товариство ім. Шевченка

на відзначення свого 75-літнього ювілею видає настільну книгу кожного українця

Енциклопедію Українознавства

Разом 800 сторінок великого формату, багато ілюстрована, з кольоровими мапами і кольоровими таблицями — виходитиме з друку в десяти шомісячних зошитах. Перший зошит з'явиться вже в червні п. р. Просимо жадати вичерпного проспекту. Всі інформації подає і приймає замовлення

Verlag „Molode Zyttia" („Junges Leben") München, Dachauer Straße 9/II US-Zone

або безпосередньо

Sevcenko Society, München 62, Schließfach 8, US-Zone Germany.

Енциклопедія Українознавства — в кожній українській хаті!

1-2 b

Апарат Ляйка

Laica IIIa 1:3,5 цілком новий, продає

E. KUHN Aschaffenburg, Pfälzer Straße 19

ПОДЯКА

Кооператива „Праця" в Байройті переслала на користь „КоДУС-у" 123,98 ДМ як непідняті їхніми членами товарові звороти за виторг в 1948 р.

Виробничо-Торговельна Кооператива „Самодопомога" в Ляйпгаймі н. Дун. внесла з своєї балансової надвишки 1948 р. на користь стипендійного фонду „КоДУС-у" одноразову пожертву висотою 100 ДМ.

За ці великі внески складає жертводавцям щиросердечну подяку

„Комісія Допомоги Українському Студентству"

1-1 b

Розвід

До Епархіяльно Церковного Управління в Ашаффенбурзі прийшло прохання п. Горніка Константина Тихоновича про розвід з церковно-шлюбною його дружиною Пелаґією Горнік, донькою Єфросія Покало з причини невідомого її перебування.

Хто знає місце її перебування, просимо повідомити Церковне Управління.

Церковне Управління.

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ"

†

Церковна Парафіяльна Рада Ганноверської Спасо-Преображенської церкви з глибоким сумом сповіщає про передчасну смерть, що сталася 19 квітня о 3 годині ночі, настоятеля церкви (УАПЦ) б. п.

Протопресвітера

О. Григорія Антохова

палкого прихильника Української Національної Ради та свідомого українця.

Перестало битися серце активного церковного діяча, людини кришталевої моральної чесности та безмежно доброго серця.

Чужина земля Йому пером!

Церковна Парафіяльна Рада.

ПОВІДОМЛЕННЯ

В УАПЦ в Мюнхені, Дахауер Штр. 9/I відбудуться по Службі Божій

УРОЧИСТІ ПАНАХИДИ

8. V. — по Гетьманові Павлові Скоропадському.

22. V. — по полковникові Евгенові Коновальцеві.

29. V. — по Головному Отаманові Симонові Петлюрі.

12. VI. — на перший день Зелених Свят коло Символічного Хреста на цвинтарі Вальдфрідгоф — за всіх полеглих за Волю України. Додаткові інформації про урочистість Зелених Свят будуть оголошені в пресі та в церквах.

Церковна Рада УАПЦ Братство Св. Покрови в Мюнхені.

1-1 b

Оголошення в нашій газеті

завжди виплачується!

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Котрий з освічених українців до 37 років хоче нав'язати листування з Волинянкою? Ціль поважна. Писати до „Неділі" під „27 років". 1-2

☆

Старший ремісник із готовими паперами на виїзд у Канаду радо одружиться з українкою, що бажала б теж еміґрувати в Канаду. Маю ще місяць часу Поважні зголошення до „Неділі" під „Торонто". 1-3

☆

Молода акторка, закинена химерною долею між чуже оточення (без прав ДП), затужившая за всім, що українське, радо кореспондуватиме з українцем до 35 років. Пізніше особисте знайомство можливе. — Писати до „Неділі" з гаслом „світла великого міста". 1-2

123 листи

отримала на своє матримоніяльне оголошення в „Неділі" „Галичанка" а кільканадцять пані з криптонімом „Будучність".

Хочете знайти подругу чи подруга на життєвий шлях? Дайте в нас дрібне оголошення, воно коштує тільки 2—3 марки!

1-4 z

Пригадка

Інститут Заочного Навчання при УВУ, про відкриття якого преса принесла вістку, влаштовує льотерію на цілі Інституту. Льоси продаватимуться по наших осередках по ціні 1 ДМ і дають спромогу виграти цінні образи знаних мистців-малярів, як Труша, Левицького, Дядинюка, Бутовича, Баляса і ін. — в загальній вартості 5 000 ДМ. Льосування виграшів відбудеться 22 травня 1949 р. о год. 10-ій рано в ДП-таборі Варнер-Касерне Мюнхен-Фрайман. Ніхто не повинен відмовитися від набуття такого льосу.

Українські робітники в Англії!

Читай те і поширюйте єдину українську робітничу газету

„Вперед"

В першому числі поміщені статті на теми громадські, літературні, заклик Transport and General Workes Union до українських робітників та інші важні професійні інформації. Ціна одного числа 10 п.

16 сторін великого формату!

Замовляйте „Вперед" у Видавництві:

M. WOROBEC
26 Redcliffe BLDGS Bourne Estate
LONDON EC. 1

В Німеччині замовляйте через кооп. „Кос",

München, Rosenheimer Straße 46a

18 пресова конференція ІРО

(Закінчення з 1-ої стор.).

не було б доцільним організувати притулки для старих і хворих людей не в Німеччині, а в якійсь прихильнішій до ДП країні, що одночасно була б менше наражена на загрозу окупації большевиками на випадок війни.

Відповідь: зорганізований у Пріен притулок — це не постійний дім для старих і хворих. Він має на меті лише тимчасово згуртувати в одному пункті всіх людей цієї категорії для кращої опіки над ними та для швидшої розв'язки цієї пекучої проблеми. Пріенський дім для старих і хворих має такий самий переходовий характер як і кожний інший табір скитальців.

Правне становище скитальців, що залишаться в Німеччині

Питання про правне становище ДП, які забажають залишитися в Німеччині й взагалі в Европі, не одержало дефінітивної відповіді, бо справа ще не з'ясована остаточно. Правдоподібно вони будуть на правах «авслендерів», але щодо ДП, то це поняття вимагає ще уточнення. Бо інше становище звичайних чужинців, які, хоч живуть поза батьківщиною, але мають свою державну приналежність та підлягають опіці консулятів своїх держав, а інше чужинців-ДП, які не визнають дипломатичних представництв та урядів країни свого походження. Цю проблему студіюють юридичні відділи ІРО разом з відділами господарськими та безпеки. Скитальці, які вимандрують до заморських країн, будуть там зразу на правах бездержавників, бо також не матимуть опіки консулятів. Їм треба буде дати якусь правну опіку міжнародного характеру найдовше на 5 років, бо після того часу звичайно держава дає змогу набути іміґрантові право громадянства. Коли хтось не схоче скористати з права стати громадянином країни свого поселення, буде сам собі винен, бо залишиться без уської правної опіки й оформлення. Головна Рада ІРО не може сама вирішити цієї проблеми, бо це виходить поза межі її компетенцій, але вона дораджуватиме окремим державам як її розв'язати.

Нові втікачі з-поза «залізної заслони»

Окрему категорію становить питання про долю тих втікачів, що прибудуть з-поза «залізної заслони» після 1-го жовтня 1949 року, тобто після реченця, в якому, згідно з постановами Головної Ради ІРО, можна старатися про статус ДП. Справа ця ще не з'ясована. За останні тижні до американської зони прибуло понад 15 000 нових утікачів. Ця цифра, очевидно, зростатиме з кожним новим тижнем. Тепер у Німеччині й Австрії проживає коло 20 000 людей, а в Італії коло 10 000, які повинні якнайскорше зареєструватися на статус ДП, щоб здобути шанс переселення.

Можливості еміґрації ДП-робітників у Бельгії

Багато запитів стосувалося долі робітників у Бельгії й Англії, які вже покінчили свої контракти й бажали б еміґрувати в інші країни за допомогою ІРО чи повернутися до Німеччини знову під опіку ІРО, щоб звідтіля виїхати до країни нового поселення. У відповідь на ці питання містер Райнер і керівник відділу переселення місс Берґман стверджують, що люди, які виїхали на підставі контрактів до Бельгії й Англії уважаються за таких, що вже еміґрували. В контракті не сказано, що після його відбуття ці люди можуть повернутися до Німеччини під опіку ІРО, або еміґрувати з Бельгії на кошт цієї організації. Там сказано тільки, що робітник після відроблення контракту, може залишитися в Бельгії, або покинути її. Немає одначе згадки про те, що поворотцями має опікуватися ІРО, або, що еміґрація цих людей має відбуватися за рахунок ІРО. Якщо урядовці ірівських бюр переселення інформували людей інакше, то робили це без уповноваження. В контракті сказано, що ДП можуть повернутися з Бельгії до таборів у Німеччині тільки під трьома умовами: зламання контракту, нездібність до праці та загроза для безпеки Бельгії. Якщо хтось після двох років праці за контрактом повернеться до Німеччини може на індивідуальній базі знову старатися про опіку ІРО, але це не значить, що мусить її обов'язково одержати. Так само й щодо переселення. ІРО веде переговори з бельгійським урядом, щоб дати змогу робітникам еміґрувати далі просто з Бельгії з допомогою цієї організації. Але це щойно плян.

А що з членами «Вермахту», Райхс- і Фольксдойчами та ЕВЦ?

У справі одержання статусу ДП членами німецького «Вермахту», які ще досі цього статусу не мають, Головна Квартира ІРО в Німеччині звертається до своєї централі в Женеві по нові інструкції. Щодо цих людей, які, рятуючи своє життя перед большевиками, виїздили з Західніх Українських Земель з німцями на документи райхс- чи фольксдойчів, й вони мають тепер з цього приводу труднощі в переселенні, то мусять доказати, що залишилися далі при своїй національності, не користали з прав громадян німецької держави та вжили цього лише як конечного засобу рятувати життя. Кожний такий випадок буде прослідженний індивідуально.

Зміни в ДП-законі

Спеціяльний комітет сенату опрацьовує низку змін в законі-ДП про переселення. Ці зміни мають бути корисні для скитальців. Покищо невідомо які будуть ці зміни на практиці й в якій мірі зростаюче в США безробіття вплине на схвалення нового закону. Очевидно, що безробіття, яке тепер появилося в США від'ємно впливає на підписування запотребувань працедавцями.

Чи ІРО має змогу контролювати умови життя ДП в різних країнах поселення? Так. У кожній країні є представники ІРО, які допомагають скитальцям.

На питання, чи ІРО може вплинути на схвалення нового закону про переселення до США передусім щодо зміни речення, в якому скиталець мусів бути в американській зоні, представник ІРО сказав, що ІРО — це міжнародня організація й вона не може втручатися у внутрішні справи окремих держав.

Як бреше московська «Правда»?

«Гералд Трібюн» повідомляє, що московська «Правда» й совєтське радіо характеризують ІРО як «невільничу організацію». Совєтська пропаґанда через свій пресовий орган та радіом твердить, що життя робітників-ДП, які поїхали до Англії й Франції — жалюгідне. Зокрема в Англії вони живуть у бляшаних бараках та позбавлені особистої свободи. Не дивниця, що скитальці тужать за «родіною». Одначе в таборах ДП ведеться воєнна пропаґанда проти СССР і скитальцям не дають змоги повернутися на батьківщину. Єдина розв'язка питання скитальців, це діяти в цій справі так, як діє СССР.

До цих фальшивих тверджень совєтської пропаґанди відповідно поставився головний директор ІРО на американську зону Німеччини містер Раєн, який сказав: факти, що їх маємо під руками, це найкраща відповідь на інсинуації совєтської пропаґанди. З боку ІРО немає жодного натиску на скитальців, які вільно можуть вирішувати про свою долю. ІРО також не втручається у життя скитальців в таборах та поза ними. Всі ДП добре зорієнтовані в життєвих умовах окремих країн на підставі інформацій про них та на підставі листів від цих людей, які там проживають. Харчі для ДП завжди провіряються й вони в основному відповідають кількості й якості німецьких харчів. Але ІРО не хоче також, щоб когонебудь репатріювати силою.

Армія потребує лікарів-ДП

Представник «Неділі»: в американській військовій газеті «Старс енд Страйпс» пишеться про те, що медичний відділ американської армії затруднить 200 лікарів німців і чужинців. Кандидати будуть докладно провірені щодо кваліфікацій, політичного минулого та знання англійської мови. ІРО звернеться до медичного відділу армії по докладніші інформації в цій справі.

Далі представник «Неділі» порушив справу затруднення ашаффенбурзьких скитальців при відбудові військових касарень в Ашаффенбурзі, що відбувається коштом 23 мільйонів марок. На це була відповідь, що відбудова військових об'єктів, це справа армії, а не ІРО. Буде вжито відповідних заходів, щоб дати працю й ашаффенбурзьким ДП, але, якщо вже складена умова між армією й німецькими чинниками, то ледве чи вдасться щось тут змінити.

Дальше питання «Неділі»: чому на терені переселенчого центру в Швайнфурті американський консул не респектує «витягів із метрик», виданих священиками, а домагається від німецьких нотарів. Це коштує 18 марок і є великим обтяженням скитальців. Відповідь: кожний американський консул автономний у своїй роботі й навіть генеральний консул не може йому наказати в певних ділянках діяти так чи інакше. Швайнфуртський консул точно дотримується американського закону, який передбачає, що право видавати нові документи на місце втрачених має лише публічний нотар. Але ірівські відділи переселення та суспільної опіки мають спеціяльні фонди на таку ціль й вони зобов'язані повертати кошти нотаріяльних оплат тим людям, які не мають на це засобів.

Запит «Неділі»: чи відкликання генерала Клея й створення західньо-німецького уряду матиме якийсь вплив на загальне становище ДП? Містер Райнер: не можна на це дати дефінітивної відповіді, але на місце ген. Клея прийде якась інша людина. Одначе невідомо, коли і чи наступлять зміни в окупаційній політиці США щодо Німеччини. Це справа політичних чинників США.

Справу ашаффенбурзьких рибалок розглядає ОМҐУС в Берліні

Загальну веселість в залі викликала відповідь містера Райнера, на поставлене Редакцією «Неділі» ще на попередній конференції питання, чому рибалкам-ДП в Ашаффенбурзі треба платити 50 марок за рибальську карту замість 15. Ця справа, — повідомив він, — опинилася аж в ОМҐУС у Берліні. Представник «Неділі» пропонує зорганізувати збірну прогулянку журналістів до переселенчого центру в Швайнфурті. Містер Райнер прийняв цю пропозицію. Така поїздка відбудеться з нагоди наступної пресової конференції.

У зв'язку з тим, що незабаром відбудеться поїздка американських і брітанських журналістів по таборах ДП, поставлено питання, чи ІРО не могло б дати змогу журналістам ДП поїхати до країн поселення скитальців, щоб переконатися про умови життя. Адже, нпр., німецьким журналістам дали змогу відвідати Америку. Відповідь: це справа неможлива. Німецькі журналісти або самі оплачують собі кошти подорожі, або їдуть на запрошення американського уряду. Остання поїздка німецьких журналістів була організована урядом США на те, щоб познайомити німецьких людей преси з демократичною пресою. Зрештою, незабаром і так всі журналісти ДП опиняться за океаном — в США, Канаді, Австралії. При цій нагоді містер Райнер повідомляє, що вони мають право забрати з собою свої книжки, кліше та причандали вагою до 250 кг.

Інші питання: чи можна міняти марки на валюту країни, до якої скиталець іде. Покищо ні, але справа розглядається. Чи можна посилати баґаж на адресу знайомих? Можна. Чому до американських комісій треба їхати з речами? Атже багато людей завертають і це створює труднощі ДП. Відповідь: це неправильно. Таке розпорядження зроблене самовільно окремими переселенчими центрами. Надіслано відповідного листа, щоб на майбутнє кликати людей до комісії без речей.

Люди, які хочуть їхати до Параґваю на підставі запотребувань від родини й знайомих, можуть звернутися по допомогу до ірівських старшин індивідуального переселення. ІРО вживає заходів, щоб на еміґрацію до Австралії допустити також білоруські родини.

Повідомленням про те, що містер Скводріллі, дотеперішній шеф ДП-комісії на Німеччину, поширив свої компетенції на всю Европу, закінчилася 18-та пресова конференція. — (ба).

До читачів „Неділі“

Повідомляємо, що минулого тижня „Неділя“ не вийшла через труднощі з папером, якого нам досі не доставило ІРО. Перемігши великі перешкоди, видаємо сьогоднішнє число з надією, що в майбутньому зможемо, як завжди досі, появлятися реґулярно. Адміністрація ‚Неділі‘ повідомила кольпортерів нашого часопису про непояву часопису за минулу неділю. Всіх наших передплатників просимо вибачити за те, що вони — не з нашої вини — були залишені один тиждень без свого часопису.

Виставка карикатур в Діллінґені

В лютому н. р. в залі клюбу українського табору в Діллінґені, молодий український графік Леонід Денисенко організував велику виставку карикатур власної роботи з життя скитальців у таборах ДП.

Ця, небувала ще в цьому таборі, подія викликала велике зацікавлення громадянства; виставку відвідали майже всі мешканці табору.

Молодий мистець (має 21 рік) Леонід Денисенко зумів тонко схопити пережиті будні діпівського життя в таборах і з справжнім мистецьким хистом зафіксувати їх у своїх карикатурах, які викликали у глядачів безупинний сміх, той сміх, що здебільшого переходить у сміх крізь сльози.

Неначе фільмові кадри проходили ці карикатури повз увагу глядачів. Ось величезна панорама (ґротеск) табору Діллінґен з його бльоками і стайнями. Маляр зафіксував «трудовий день» в нашому таборі. Сотні дрібних деталей схоплені в цій панорамі.

Немає можливости описати всі карикатури, їх треба бачити, але не можна не сказати про такі, які заслуговують на окреме відзначення. Серія карикатур під заголовком: «Виїжджаємо в незнане» нагадує про потребу негайного перевишколу себе і підготови до еміґрації за океан, бо може статися з нами так, як схоплено в карикатурі: стоїть діпіст біля великого пня з лопатою, піт котиться з його лиця, праворуч американські небосяги, а ліворуч безжурне життя у таборі і він каже: «...ох, я нещасний, що маю діяти».

Пробігаємо оком карикатури про видачу одягу від 1945 року і до цього року, білий та чорний ринок, про курс лютування, про клюб та клюбний буфет, карикатуру «Дискусія про прапор», курацію в медичному відділі та ірівську аптеку і врешті зупиняємо погляд на великій карикатурі «Осуд громадянства». Ця карикатура гостро звинувачує українське громадянство, що в час масової еміґрації за океан, забуває про долю колишніх українських вояків — учасників наших визвольних змагань — тепер інвалідів і засуджує їх на залишення в Німеччині.

Влучно схоплює молодий мистець і нашу партійну активність в таборах, коли, мовляв, навіть маленькі діти у візочках запитують одне одного: «а ти якої партії?»

Найкращою працею є великий аркуш з 25 портретами таборян і таборових діячів. Тут і авторові цих рядків кинуто влучну шпильку за те що не написав вчасно рецензії на значки «Рідній школі на чужині», а обіцяє це зробити.

Виставка пройшла успішно і принесла повне задоволення молодому і талановитому графікові. В перший день виставки проф. І. К. прочитав реферат про значення карикатури, в якому відзначив і успіхи Л. Денисенка.

Проте не це є основою праці Л. Денисенка. Як графіку, його перу і пензлю належать багато гарних картин мальованих з натури, етюдів портретів тощо. Він вчиться і наполеґливо працює над собою, хоч умови не дозволяють йому набувати вищої освіти в спеціяльному закладі. Його картини ми бачили два роки тому на українській виставці в Бад-Верісгофен і німецькій мистецькій виставці в Кемптені. Це дало йому можливість ще тоді одержати ліцензію на графічну майстерню і від німців одержати нагороду.

Останньою цінною працею Леоніда Денисенка є виконання значків «Рідній школі на чужині» з портретом Шевченка (50 пф.) і значок з портретом Івана Франка (20 пф.) які видав Комітет Фонду Допомоги Рідній Школі в Діллінґені.

Бажаємо Леонідові Денисенкові успіхів в праці, а нашим громадським чинникам більше допомагати молодим українським талантам.

Петро Павлович.

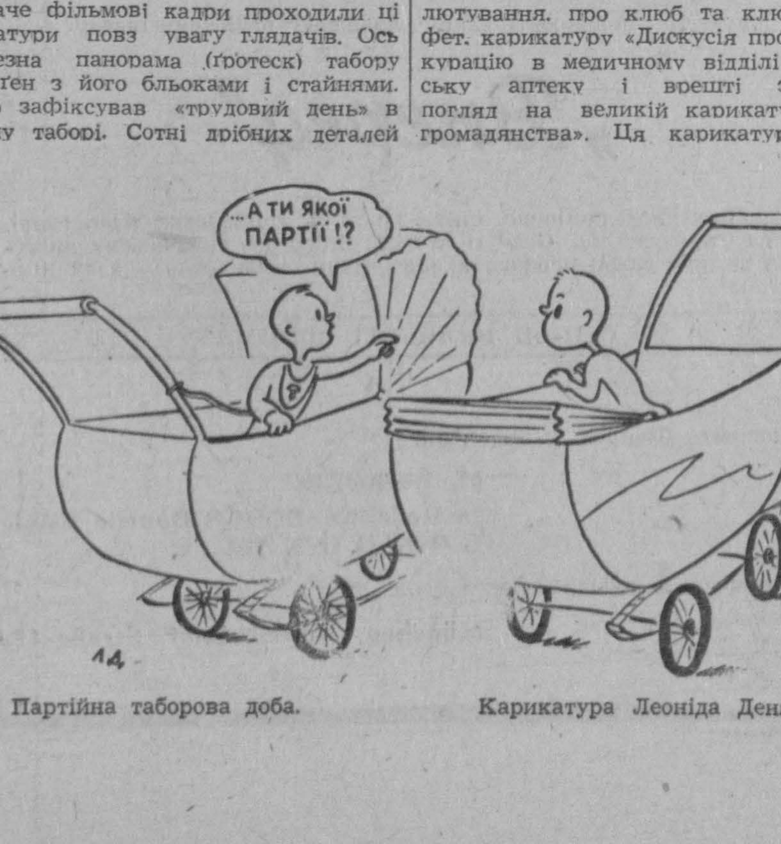

Партійна таборова доба. Карикатура Леоніда Денисенка.

З'ЇЗД СУМ'у

3-го квітня ц. р. відбувся в Льєжі ІІ-й Крайовий З'їзд СУМ-у в Бельгії. На з'їзд надійшло велике число привітань від українських установ, бельгійських організацій і симпатиків СУМ-у та прибуло 42 делеґати від 21 осередку, тобто від 754 членів.

Тепер в СУМ-і діє 6 хорів, 4 балетні гуртки, 3 драмгуртки і 5 бібліотек із 609 книжками. До більших імпрез, що відбулися в діловому році слід зачислити «Свято Весни» в Льєжі та свято Хмельниччини в Лімбурщині. СУМ брав активну участь в Першому Конґресі Українців у Бельгії. Нав'язано контакт із бельгійськими організаціями і громадянством. За допомогою організації християнської робітничої молоді Ж. О. К. зорганізовано вишкільний табір СУМ-у в Ст. Рох.

Не зважаючи на важкі умови праці по копальнях, сумівська молодь знаходить час і на спорт. Працює 12 відбиванкових дружин, 5 футбольних, 3 шахові гуртки, 1 гурток акробатів і 1 гурток руханки. Розіграно ряд змагань внутрі, а також із чужинецькими спортовими організаціями.

Працює жіночий відділ (35 жінок), який зорганізував медичні курси. Юнацтво є ще в початковій стадії організації.

Новий Крайовий Комітет СУМ-у вибрано в такому складі: голова — Інж. Г. Цимбала, заступник — О. Коваль, секретарі — О. Марченко і В. Попович. Голова Контрольної Комісії — Р. Гарасимович, голова тов. суду — Ю. Шухевич.

Від адміністрації „Неділі“

Просимо наших ПП. Кольпортерів не затягати з розрахунками, бо це спричиняв видавничі труднощі і зайву кореспонденцію.

Обов'язком кожного нашого Кольпортера-негайний розрахунок за продане поточне видання „Неділі“ і повернення вирізок заголовків непроданих часописів.

Пам'ятайте про допомогу українським студентам!

Preis 40 Pfennig

Ціна 40 пфенігів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly

„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРҐ, 22. травня 1949. Nr. 175

Інтервенція редактора „Неділі" проти доносів на українських еміґрантів

Містер Сквадріллі остерігає та повчає ДП

Тисячі непоіменних ашурансів наспіють до Франкфурту

Шеф американської ДП-комісії в Европі містер Сквадріллі скликав у четвер 12-го травня в своєму бюрі в Франкфурті надзвичайну пресову конференцію, на якій звернувся до редакторів газет ДП з закликом остерегти всіх кандидатів на виїзд до США перед необачним зволіканням із виїздом за океан. Далі містер Сквадріллі звернув увагу колишнім громадянам СССР, української й балтійської національностей, на обов'язкову конечність виправити всі фальшиві дані про себе, спричинені страхом перед примусовою репатріяцією. Співробітник Комісії Едвард М. О'Коннор передав всім кандидатам на виїзд до США важливі постуляти спонсорів, що виставляють т. зв. ашуранси для ДП в Европі.

Окремий кореспондент «Неділі» передає такий звіт з франкфуртської конференції:

На телеграфний виклик Відділу Інформації Головної Квартири ІРО зібралися у великому бюрі містера Сквадріллі в четвер 12-го травня точно о 3-тій год. по обіді представники естонської, мадярської, латвійської, литовської, юґославської, польської, російської і української преси. (З українських редакцій запрошено «Час» і «Неділю»). В конференції взяли участь також представники закордонної преси і заступник шефа Відділу Інформації містер Делань із своїми співробітниками.

Шеф ДП-Комісії в Европі містер Сквадріллі, що з доручення американського уряду є генеральним координатором і має нагляд над акцією реалізування американського закону про виїзд 205 000 ДП до США, підкреслив відразу на вступі своєї промови, що він викликав представників ДП газет з метою передати їм **дві важливі заяви.** Як відомо американський закон про еміґрацію до США зв'язаний окресленим речинцем. З тих причин Комісія ДП намагається виконати процес переселення швидким темпом, по змозі ще до кінця визначеного терміну. Другою обставиною, яка диктує такий поспіх, є бажання закінчити невідрадне веґетування ДП по таборах. Підготовча праця забрала багато часу, але тепер ми дійшли, — сказав містер Сквадріллі, — до пункту, де переселення всіх ДП стає можливим. Дотепер оселилися в США 28 000 колишніх ДП, в травні перевеземо туди 11 000, в червні 12 000, в наступних місяцях ще більше. На жаль, в процесі масового виїзду витворилася незвичайна ситуація, спричинена **тенденцією багатьох ДП відкласти свій виїзд за океан вже після полагоди всіх формальностей і одержання консульської візи.** Деякі кандидати на виїзд в останню хвилину відмовляються еміґрувати, а навіть не з'являються до визначених їм транспортів.

Маючи з цілком людських мотивів зрозуміння такої поведінки деяких людей, підкреслив містер Сквадріллі, не можу підібрати досить гострих слів для звернення уваги тим людям на факт дезорґанізування ними усієї нашої переселенчої системи. А зрештою, справа не лише в цьому. Більше і важливіше те, що така поведінка ДП викликає **незвичайно неґативне враження в американського народу,** що радо відкриває свої двері перед бездомними скитальцями. Не треба забувати, що і сам закон про еміґрацію ще й далі залежний від прилюдної опінії в США, плянуються різні його зміни, а тому й важливо, щоб всі, які записалися до Америки, під ніяким оглядом не занедбували вчасно з'являтися до визначених транспортів. Ми дали відповідні доручення ІРО і вповні підтримуємо акцію цієї організації по лінії безперебійного вивозу тих, що закінчили скринінґово-лікарсько-підготовчий процес.

На питання представників преси, скільки випадків відмови, або спізнення на виїзд трапляється, містер Сквадріллі заявив, що число таких, які не явилися до поїздів, що мали їх відвезти на пристань, **сягає 20%.** На питання представника «Часу», чи респектуватимуть важливі причини спізнення, була відповідь, що братимуть на увагу кожну поважну причину, зокрема тоді, коли ДП завчасно оправдає своє спізнення чи неможливість виїзду, нпр. захворінням когось з членів родини.

Далі містер Сквадріллі перейшов **до справи свідомо сфальшованих документів і персональних даних тих ДП, що боялися примусової репатріяції.** Йому відомо, що під час масової репатріяції **багато українців і балтійців** намагалися, фальшуючи документи, подавати себе польськими громадянами, надіючись цим себе врятувати. Фальшовано здебільшого дані про державну приналежність і місце народження. Тим часом не має ніяких підстав, щоб такий стан лишався. В практичному проведенні закону визначені давніше квоти за державною приналежністю не грають ніякої ролі, а місце народженнв цікавить Комісію лише з чисто статистичних мотивів. Тим часом пізніше можуть виникнути для кожного, хто подав фальшиве місце народження, дуже великі труднощі. Так чи сяк згодом вийдуть на верх певні подробиці і дана особа може мати дуже поважні консеквенції.

Справа вояків німецьких частин

І ще одна справа, — сказав містер Сквадріллі, — на яку треба звернути увагу, а саме **участь в німецьких військових організаціях. Це стосується насамперед українців і балтійців,** які примусовою мобілізацією, або якимись іншими шляхами попали до війська, ворожого альянтам. Сам факт, що хтось служив в німецькій частині, не може послужити підставою відмовлення права виїзду до США, але затаєння такої служби може спричинити беззастережну дискваліфікацію. Не треба забувати, що американська влада користає **з багатьох джерел інформації** й що кожен, хто хоче заперечити свою участь в ворожих військових формаціях, лише своїм затаюванням, може дуже неприємно розчаруватися. Комісія ДП не має звичайно ніяких підозрінь щодо ДП, але її бажанням є спрямовувати таких людей на правильний шлях.

Представники преси запитали п. Сквадріллі, що робити приватникам ДП, які, виявивши тепер пофальшування персоналій, могли б викликати покарання з боку німецької влади. Далі було питання, чи будуть розрізняти колишніх вояків відділів СС від добровольців національних з'єднань.

Представник «Неділі» поставив таке інтервенційне питання:

Дозволяю собі звернути увагу містера Сквадріллі на таке: останнім часом на багатьох українських ДП зроблено доноси з-кіл самих ДП. У їх висліді деяких українців затримано в еміґраційних центрах, як, нпр. Авґсбурґ, або навіть завернено вже з Бремену. На деяких з них зроблено доноси, що вони комуністичні аґенти. Між іншим, один такий донос зроблено навіть на ліцензованого видавця газети «Українські Вісті», що вже кілька місяців мусить чекати на вислід своєї справи в переходовому таборі в Авґсбурзі.

Відповідь містера Сквадріллі:

Всі ці випадки підлягають певній окресленій процедурі. Сама денунціяція, себто донос, не може бути причиною дискваліфікації. Що, правда, немає окремого комітету, перед яким особа ДП могла б особисто боронитися від поставлених їй (у доносі) закидів. Одначе відповідні чинники протягом трьох тижнів розглядають кожну таку справу, а навіть відтепер **кожному, кого відкинуть у зв'язку з доносом, подадуть причину, з якої це сталося.**

В закінченні інформації шеф ДП-Комісії висловив своє задоволення з того, що бачив в США, з яких якраз повернувся після трьохтижневого перебування. Містер Сквадріллі бачив в США, що праця ДП-Комісії і там робить велетенські поступи. Зрештою він запросив розповісти детальніші факти про це **містера Едварда М. О'Коннора з ДП-Комісії,** який, відрекомендувавшись журналістам, дав цікавий звіт про настрої в

ГЕНЕРАЛ ГЮБНЕР — НАСТУПНИКОМ КЛЕЯ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Генерал-ляйтенант Кляренс Р. Гюбнер перейняв 15 травня, як наступник генерала Клея, пост урядуючого американського військового губернатора в Німеччині та урядуючого головнокомандувача американських збройних сил в Европі. Про цю номінацію державний секретаріят для армії видав офіційне повідомлення в середу 11 травня.

Гюбнер був досі заступником і одночасно шефом штабу генерала Клея. Високий американський комісар для Німеччини має бути призначений 1-го липня ц. р.

Президент ТРУМЕН відзначив ген. Клея

БЕРЛІН (АП-ЮП). Дотеперішній американський військовий губернатор в Німеччині, генерал Луціюс Д. Клей залишив у неділю 15 травня Берлін і в товаристві своєї дружини та кількох особистих співробітників відлетів до Вашінґтону, куди (після короткого причалення в Парижі) прибув минулого вівтірка пообіді. Там його зустріли з військовими почестями та салютом із 17-и гарматніх вистрілів.

Перед своїм від'їздом на летовище Темпельгоф генерал Клей прийняв останню параду окупаційних військ. Під звуки американського національного гімну єпущено американський зоряний прапор, а тисячі берлінців щиро виряжали головнокомандувача. На останній пресовій конференції на запит одного кореспондента, які, на його думку, наміри мають совєти, Клей відповів: Факт виявлення совєтами згоди відновити переговори 4 великодержав є надійним і дозволяє сподіватися перспектив згоди.

Не зважаючи на зливу, тисячі берлінців прибули на летовище в хвилину старту генеральського літака.

Президент Трумен відзначив генерала Клея у зв'язку з недалеким його відходом з армії постійним ранґом повного генерала (4 зірки). Трумен улаштував на честь генерала урочисте прийняття в своєму квітнику рож біля Білого Дому. Між запрошеними бути також обидва сини генерала, підполковники американської армії. Клей має промовляти в палаті репрезентантів і в сенаті. Йому минуло 52 роки.

Бій за Шанхай

ШАНХАЙ (ЮП). Становище національних військ у Китаї щодалі стає критичнішим. За останні дні головні бойові дії проходили біля Вусунґ, 10 км від Шанхаю. Національні війська даремне намагалися боронити цей порт, що панує над в'їздом від моря до Шанхаю. Бої проходили переважно із змінним щастям, бо коли комуністичним частинам в деяких місцях вдалося підсунутися аж на передмістя Шанхаю, біля Вусунґ війська національного уряду мали оточити дві дивізії і завдати комуністам до 10 000 втрат убитими.

Американські кореспонденти, що літали до Гонґ-Конґу для надання своїм редакціям нецензурованих вісток, гостро критикують національно-китайське командування ґарнізону в Шанхаю за криваві репресії проти деяких частин населення міста.

Тим часом в руки комуністів попав знову важливий район, бо урядові війська мусіли залишити міста Ганкау, Ганчанґ і Вучанґ після того як комуністи обійшли їх через провінцію Кіянґсі.

З достовірних джерел в Лондоні розійшлися чутки про **намір Велико-Брітанії визнати де факто комуністичний китайський уряд в момент, коли він себе проклямує урядом цілого Китаю.** Таке рішення мало запасти після опінії брітанської торгової палати в Шанхаї, яка заступає погляд, що з комуністами можна втримати добрі господарські зв'язки. В лондонських купецьких колах не вважають, щоб комуністи наважилися атакувати Гонґконґ, але паризька газета «Епок» уважає наступ на Гонґконґ неминучим і ставить питання, чи військові сили Америки, що перебувають в Японії, згідно з Атлантійським Пактом, будуть в такому випадку вислані на допомогу Гонґконґові.

Совєтська преса і газети в сателітських державах присвячують Китаєві та його демократичній народній армії велетенські пеани, заповідаючи, що перемога комуністичних військ в Китаї остаточно дасть перевагу просовєтським силам.

Головнокомандувач урядових військ в центральному Китаї генерал Паї-Чунґ-Хсі переніс свій штаб до провінції Хунан. В районі Шанхаю йдуть далі криваві бої, національні війська мають лише обмежену змогу користати з летовищ. Вулиці міста заповнені сотнями тисяч утікачів, а в цілому місті зібралося 6 мільйонів людей. В Кантоні — столиці південного Китаю, де тепер перебуває національний уряд, проголошено вийнятковий стан. Шеф французького генерального штабу прибув до Сайґону в Індо-Китаї, щоб у зв'язку з наближенням китайських комуністів до кордонів французьких колоній перевірити оборонність французьких ґарнізонів, зміцнити воєнний матеріял та змінити військову тактику боротьби проти індо-китайських націоналістів.

ПРОТИ ТЕРОРУ МОСКВИ

Вдала маніфестація в Штутґарті

В неділю 15 травня в Штутґарті на площі табору Цуффенгавзен відбулася велика маніфесатція політичних еміґрантів 6 національностей проти терору і релігійних переслідувань в СССР. В демонстрації організованим порядком взяли участь крім українців також білоруси, вірмени, поляки, балтійці і чехословаки. Після Богослуження, яке за православним обрядом правив Владика Платон, а за католицьким об'єднане духовенство католицьких національностей, відбувся на таборовій площі багатолюдний мітинґ з промовами представників усіх національностей. Найкращу промову сказав представник українців п. Жуківський, якого влучні порівняння і актуальні постуляти маса слухачів сприйняла з правдивим захопленням. З уваги на заборону влади, маніфестація мусіла відбуватися в мурах табору, але окремі замісцеві групи маршували колонами і з транспарентами з головного двірця до табору і назад, викликаючи загальне зацікавлення німців. Не було ніяких інцидентів.

Після маніфестації організатори влаштували окрему пресову конференцію, на яку прибули кореспонденти місцевих німецьких газет. Так як сама маніфестація, завдяки жертовній праці українських журналістів вдалася, не зважаючи на інцидент між словаками й чехами, дуже добре, так вже на конференції були зайві й неприємні моменти. Спричинили їх, як звичайно, бандерівські представники на чолі з дружиною п. Я. Стецька, голови ЦК-АБН, що, використавши чемність організаторів конференції, намагалися всю штутґартську маніфестацію приписати як заслугу АБН та своєї партії. Щоб не викликати скандалу, організатори не вважали за відповідне протестувати й тому місцева німецька преса другого дня писала в добрій вірі, що справді організатором величавої штутґартської маніфестації був АБН. Цей прикрий самозванчий виступ в нічому не послаблює ваги й сили самого штутґартського здвигу, що був ще одним голосним протестом еміґрації поневолених Москвою народів проти російського імперіялізму.

США щодо нових еміґрантів та про апарат, який займається виконуванням еміґраційного закону.

Містер О'Коннор, підкресливши **особливі заслуги преси ДП в реалізації еміґраційної програми,** звернув увагу, що теперішня еміґраційна акція зачалася спізнено, бо вона являє собою заздалегідь пляновану й підготовлену еміґрацію. ДП-Комісія думає закінчити свою роботу ще перед визначеним речинцем. Існують дві важливі того причини: 1) скитальці надто довго перебувають в таборах, 2) «спонсори», себто американці, які виставляють «ашуранси», втрачають терпеливість, чекаючи на виписаних собою людей. Дозвольте, — сказав містер О'Коннор, — промовити до вас іменем спонсорів. Якраз вони являються найважливішими особами в усьому переселенчому процесі. Вони запевняють мешкання й ґарантують оплату за подорож еміґранта з Нью-Йоркського порту до місця майбутнього замешкання. Ці суми при велетенських американських віддалях бувають часами дуже значні. **ДП зробили добре враження в Америці й вони самі більше ніж ДП-Комісія можуть спричинитися до пожвавлення акції виставляти ашуранси.** Промовець перестеріг, даючи цікаві практичні приклади, перед такими скитальцями, що, прибувши в США на безіменний ашуранс, пізніше утікають до родичів або знайомих. Одна родина, нпр. приїхала в американське містечко, де спонсор підготовив для неї гарний дім, купив нові меблі, начиння, він був захоплений новоприбулими людьми. На жаль, ці останні, відпочивши тиждень по дорозі, без повідомлення виїхали до свояків. Звичайно спонсор був дуже розчарований, а все містечко говорило про цю подію. Очевидно, на місце утікачів, ДП-Комісія послала туди нову родину, яка з радістю скористала з готових і добрих умов життя, але практичні американці не могли заспокоїтись, чому попередня родина ДП користала з безіменного ашурансу, маючи свояків в Америці.

Містер О'Коннор перестеріг далі перед т. зв. **серійними листами до США.** Річ у тому, що деякі скитальці пишуть одночасно до багатьох людей в Америці, благаючи надіслати ашуранс. І буває таке, що їх надходить нараз кільканадцять на одну особу, тоді як інші даремне чекають роками. Постають непорозуміння, несмак, невдоволення. Тому треба писати до інших осіб аж тоді, коли попередні мовчать або не надсилають ашурансу.

На закінчення містер О'Коннор подав приємну вістку, що ДП-Помісія вживає заходів у справі надсилання до Франкфурту великої кількости безіменних ашурансів, які вона справедливо розділятиме між представниками різних національних груп. На його думку, можливо, вдасться таким способом вислати до Америки 150 000 людей. В 47 американських стейтах іде акція збирання ашурансів, а в 27 успішно вже працюють льокальні ДП-Комісії, що досліджують кількість вільних мешкань та можливість праці і координують всі можливості еміґраційної акції. Хай ніхто з кандидатів на виїзд до США не журиться переїздом і не бере зайвих харчів із собою. При висіданні в порту кожного новоприбулого еміґранта чекають відповідні люди і навіть квиток на залізницю, при якому є друкована по-англійськи інструкція для кондуктора з проханням допомагати скитальцеві в дорозі на місце призначення. Крім того в найближчий час вийде друкована 4 мовами інформаційна брошура, що буде справжнім підручником і провідником у далеку дорогу в США.

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Російська „Ліга" і Україна

В російській пресі в Америці в березні цього року оголошено «Основні гези» програми новоствореної російської «Ліги Боротьби за Народню Свободу». Згідно з цією програмою, російська Ліга має завдання боротися проти комуністичної диктатури і за встановлення в Росії демократичного ладу.

Створення російської Ліги для боротьби проти комуністичної диктатури є фактом, що зміцнює сили світової демократії в боротьбі проти большевицької Росії. Однак з української сторони є рішучі застереження проти тих тез згаданої Ліги, які торкаються народів, поневолених Совєтською Росією, в тім числі й України.

З цього приводу Інформаційна Служба Виконного Органу УНРади констатує слідуюче:

Комуністична диктатура в Росії — це витвір історичного розвитку російського народу, що в своєму минулому не мав вільного політичного ладу і не знає пошани до свободи інших народів. Коли в Росії після упадку царату 1917 р. запанувала диктатура комуністичної партії, інші народи бувшої царської імперії утворили свої незалежні демократичні держави, як балтійські народи, Україна, народи Кавказу і інші. Совєтська Росія після довгої кривавої боротьби за допомогою своєї мілітарної сили окупувала ці країни і тримає їх під своєю владою терором. Без російської воєнної сили комуністична диктатура не могла би запанувати над цими народами, бо місцеві комуністичні рухи серед цих народів були і є слабі, а зокрема на Україні до приходу московської окупаційної влади взагалі не було ніяких українських большевицьких організацій.

Російський імперіялізм не є якийсь новотвір комуністичного режиму, він глибоко вкорінений в політичній традиції Росії. Тимто всі російські політичні групи — від монархістів до соціялістів — як раніше (до і підчас революції 1917 р.), так і тепер не хочуть визнавати права народів, поневолених Росією, на вільне самоозначення.

Ця тенденція виявляється і в програмі російської «Ліґи Боротьби за Народню Свободу». Вже сама назва органу Ліґи — «Майбутня Росія», в якім поміщено основні тези плятформи Ліґи, показує, що Ліґа має на увазі збереження російської великодержави (на території СССР), яка й надалі панувала б над народами, що були до неї прилучені силою. Хоч в основних тезах плятформи Ліґи говориться на вступі про «союз народів, створений вільним порозумінням», але з другого боку категорично заявляється: «Тільки Установче Зібрання, обране всіма народами країни... буде мати право остаточно встановити порядки для майбутньої визволеної Росії». Це значить, що долю народів, поневолених Росією, вирішив би російський народ, який має чисельну більшість в СССР. Таким чином, проголошені російською Ліґою кличі про вільну згоду народів і їх свобідний розвиток — це лише слова, що прикривають дійсну тенденцію Ліґи — відновити після упадку комуністичного режиму «єдину неділиму Росію», хочби й проти волі неросійських народів, що належать тепер до СССР.

Тому Інформаційна Служба Виконного Органу УНРади заявляє:

1. Програма російської «Ліґи Боротьби за Народню Свободу» фактично не визнає права поневолених Совєтською Росією народів на вільне самоозначення. Ця програма не бере на увагу того, що неросійські народи, як українці та інші, після революції 1917 року створили свої незалежні демократичні держави і поклали великі жертви в боротьбі за свою свободу і вільний розвиток. Революційна боротьба, між іншим у формі повстанських рухів, не припиняється ввесь час на територіях поневолених Росією народів. Зокрема на Україні не вщухає визвольна акція Української Повстанської Армії, а на чужині діє Українська Національна Рада як представництво українського народу в його боротьбі за державну незалежність.

З цих причин програма російської «Ліґи Боротьби за Народню Свободу» не може мати довір'я в українському народі, як і серед інших народів, поневолених Росією. Всяке накидання форм міжнаціональних взаємин згори українці і інші поневолені народи уважатимуть за насильство над своїм правом і будуть проти цього всіма силами боротися.

2. Запроєктований російською Ліґою плян упорядкування міжнаціональних взаємин шляхом скликання Установчого Зібрання «всіх народів» колишньої Росії не може вирішити проблеми поневолених Росією народів. Такий плян міг би, навпаки, ще більше загострити національні противенства на Сході Европи і стати наново загрозою для свободи мира на цьому просторі і в цілому світі. Установче Зібрання, вибране «всіма народами» колишньої Росії, фактично було б висловом волі російського народу як більшости в СССР і не могло б забезпечити прав інших народів на свободу і вільний розвиток.

Зокрема щодо українського народу, то тільки власні, демократично вибрані законодатні установи незалежної України можуть створити владу, відповідаючу інтересам України, і рішати, на основі рівноправности, про взаємовідносини української держави з іншими народами. Для забезпечення свободи українського народу перед загрозою російського імперіялізму українська політика вважає за доцільне включення в систему міжнаціональних союзів з іншими вільними европейськими народами, на якій мав би спертися новий лад Об'єднаної Европи.

Інформаційна Служба Виконного Органу Української Національної Ради

Статті, підписані прізвищем або ініціялами висловлюють думки й погляди їх авторів!

ЦПУЕ без фінансів

СУН починає вже діяти

Постання Союзу Українців у Німеччині викликало загальну радість і нові надії у колах українського громадянства, стуженого за ладом і правопорядком у громадському житті, а з другого боку сильно заскочило бандерівсько-гетьманські кола, які (зокрема після кількакратних заяв «Часу» про нерішучість і брак ініціятиви в українських демократичних групах) не сподівалися такої активности з боку чинників, що підтримують Українську Національну Раду.

З різних таборів і осередків та від окремих громадян до нашої Редакції напливають привітання для Управи СУН. Натомість в ЦПУЕ в перші дні панувало заскочення і замішання. Найбільше враження викликає там відмова багатьох кооператив і громадських установ сплачувати ЦПУЕ податок. Між іншим, коли представник ЦПУЕ домагався такого податку в різних установах Мюнхену, вони відмовилися від сплати, покликаючись на заснування СУН. Найбільше був заскочений активний діяч ЦПУЕ мґр Дзиндра, який аж в Мюнхені довідався про подію, що сталася 7 травня в Авґсбурзі. Бандерівці й гетьманці бажали б найрадше притишити справу СУН-у шляхом різних міжпартійних комбінацій та інтервенцій, між іншим, у діячів УНДО. Найбільше, звичайно, турбує їх загроза втратити громадські фонди, тим більше, що є загальною тайною **дефіцит висотою 14—17 000 марок, який залишився в ЦПУЕ після виїзду п. Василя Мудрого.** Управа ЦПУЕ плянувала стягнути цю суму з таборів, а тим часом важко сподіватися, щоб громадянство хотіло жертвувати на партійну установу, яка нічого досі ще за головування п. Вовчука не вдіяла. Зрештою, як нас повідомляють з Мюнхену, і сам п. Вовчук робить вже заходи в бюрах ЗУАДК оформити свій виїзд до США, побачивши, що самих «вироків» його вірного співробітника п. Мацькова мало на те, щоб підпорядкувати собі громадські маси, які вже ніяк не визнають авторитету ЦПУЕ.

Як довідуємося, управа СУН відкриє цими днями своє бюро й секретаріят в Мюнхені. Всю кореспонденцію до неї покищо можна надсилати до Редакцій небандерівських газет, а в тому числі й до Редакції «Неділі».

КОМУНІКАТ

КОМІТЕТУ Й РАДИ СОЮЗУ ЗЕМЕЛЬ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ

З нагоди річниці заснування СЗСУ, відбулося 14. 5. 49 в м. Ашаффенбурзі засідання Комітету й Ради СЗСУ з участю його ашаффенбурзьких осередків.

На урочистому засіданні було заслухано доповідь д-ра В. Доленка про діяльність СЗСУ за минулий рік. Після обговорення доповіді Комітет та Рада на діловому засіданні ухвалили низку постанов, зокрема такі:

1. СЗСУ закликає всіх своїх членів та симпатиків всіляко підтримувати Національну Раду та її Виконний Орган, як єдиного законного репрезентанта Української Нації перед світом.

2. СЗСУ щиро вітає всі інші українські організації, що, не дивлячись на політично-світоглядові, релігійні та теренові різниці, гуртуються навколо Національної Ради та її Виконного Органу, цього єдиного виразника нашої національної єдности та Української Державности.

3. З жалем сконстатувавши **факт перетворення ЦПУЕ з загально-національної ромадської установи нашої еміґрації на експозитуру лише одної партії,** СЗСУ вважає, що українське громадянство мусить спромогтися до найскорішого виправлення цього прикрого явища та усунення з нашого життя на еміґрації елементів беззаконности.

4. СЗСУ позитивно ставиться до ініціятиви прискорення організації Союзу Українців Німеччини, маючи на увазі те, що справа практичного розв'язання потреб тієї частини нашої еміґрації, яка не має жадних перспектив на дальшу еміґрацію, вже є гостро актуальна, для розв'язання якої дотеперішнє ЦПУЕ не є придатне. Проте СЗСУ твердо стоїть на тих позиціях, що Союз Українців Німеччини буде життєздатний лише тоді, коли він буде заснований на широкій демократичній базі та під загальним керівництвом і контролею Національної Ради та її Виконного Органу.

Комітет та Рада СЗСУ.

ДОКЛАДИ ПРОФ. СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО ПРО УКРАЇНУ

В останньому часі проф. Роман Смаль-Стоцький — як повідомляє «Свобода, — дав цілий ряд дальших докладів про долю України в Совєтському Союзі. 26-го квітня мав в Шел Скул соціяльних студій в Шикаґо доклад про Сталіна та його політику щодо національностей в Совєтському Союзі. Прелеґент говорив про поневолення України, Кавказу та інших народів. На викладі було приявних 300 осіб. 1-го квітня **проф. Смаль-Стоцький був головним промовцем на анти-комуністичному семинарі Американської Леґії в Ошкош,** куди з'їхались понад 500 леґіоністів з цілої околиці. Прелеґент представив долю народів, зокрема українського народу в Совєтському Союзі, широко характеризуючи сучасну боротьбу Української Повстанської Армії та переслідування української Церкви.

Втеча комуніста Айслера

Як повідомляє радіо, польський пароплав «Батори», що відплив з Нью-Йорку до Савсемптону (Англія), повідомив у четвер 12 травня радіоґрамою, що на його палубі викрито одного пасажира-«зайця». Ідеться тут, мабуть, про відомого німецького комуніста Ґергардта Айслера, що за образу конґресу мав відповідати перед судом і був звільнений на основі кавції. Американське міністерство юстиції звернулося до Скотленд Єрду з домаганням арештувати Айслера після причалення пароплава «Батори» в порту.

Згідно з останніми вістками, в суботу 14-го травня увечорі брітанська поліція арештувала Айслера після того як корабель «Батори» причалив до порту Савсемптон. Арешт стався після 7-годинних переговорів між представниками брітанської влади й польською амбасадою в Лондоні. Айслера силою знесли з корабля з баркас. Між тим в Нью-Йорку арештували дружину Айслера, яку також мають видалити з країни. Цікаво, що польська амбасада в окремому комунікаті заповіла з приводу справи Айслера гострий протест свого уряду в брітанському Міністерстві Зовнішніх Справ. Радник польської амбасади Морський скликав навіть окрему конференцію, на якій заявив, що Айслера вважають австрійським громадянином, натомість брітанська поліція була того погляду, що польський пароплав перебував на брітанських водах і що брітанський суд розгляне, чи Айслера мають видати американській владі.

КОНҐРЕС ІТАЛІЙСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ

РИМ (ФР). Конґрес Італійської Соціялістичної Партії у Фльоренції не відзначається надто бадьорим настроєм. Партія стоїть перед важливими рішеннями, має порожні каси, нараховує менше ніж пів мільйона членів і не може погодитися на тому: йти чи не йти разом з комуністами. Провідник комуністів Толіятті запевнив уже першого дня конґресу в підлесливій промові, що комуністи аж ніяк не думають утискати соціялістичну партію, або робити її своїм прилавком.

Секретар партії Джакометті окреслив соціялістичну партію опорою низових середніх шарів суспільства і сказав, що дальше існування партії вимагає бодай 10 мільйонів лір. Зарисувалася боротьба між прокомуністичним крилом Ненні та правим крилом партійного діяча Ромeтта, що цілком розриває з комуністами. Соціялістичний центр, хоч надіється затримати традиційну лінію великого минулого партії, з часу таких діячів як Тураті, Тревес та Феррі, все таки схиляється вліво. Якщо лівиця переможе, тоді італійським соціялістам доведеться залишити соціялістичний інтернаціонал.

ПРИНЦЕСА МАРҐАРЕТА НА АВДІЄНЦІЇ В ПАПИ

Папа прийняв на приватній авдієнції брітанську принцесу Марґарету. З того приводу визначні протестантські духовні в Англії винесли протест, заявляючи, що в основах брітанської конституції говориться ясно про заборону членам королівської родини входити в зв'язки з Римом або римокатолицькою Церквою.

ЗРИВАЮТЬ СОВЄТСЬКІ ПРАПОРИ

З рештування перед головним двірцем у Гамбурзі невідомі зірвали завішений на висоті 20 метрів совєтський прапор, залишивши прапори інших держав незаторкненими. Також на господарській виставці у Фленсбурзі один глядач стягнув з щогли совєтський прапор, що маяв побіч прапорів інших держав. Виявилося, що це колишній німецький полонений з СССР, якому, як він заявив, червоний прапор з серпом і молотом нестерпно нагадував 4 жахливі роки його перебування в російській неволі.

— В суботу 14. 5. почалися в Парижі вступні таємні переговори дипломатів західніх великодержав для підготови конференції міністрів щодо Німеччини.

США вивчають російського сфінкса

Вчені, більше як 100 американських університетів зайняті тепер вивчанням таємниць Совєтської Росії. На підставі совєтських часописів, журналів і книжок, вони намагаються відтворити докладний образ відносин і настроїв по той бік залізної заслони. Опитування російських утікачів ще більше доповнює цю студійну роботу.

Надзвичайно цікаві висновки тих студій, що їх досі осягнули американські знавці Росії, вже вирішально позначилися на російській політиці США.

Нещодавно на форумі Об'єднаних Націй в американській делеґації зауважено нове, досі незнайоме обличчя. Цей новий делеґат ОН відвідував усі дискусії в різних комісіях, прислухався уважно, сам не промовляючи ані слівця. Десь за місяць, незнайомий зник із сцени так несподівано, як був появився, віддаючись безсумнівно студіюванню своїх стенографічних заміток. Згодом він написав довгий меморандум до представників ОН в атомовій комісії. Була це не політична, лише психологічна аналіза і ніяке чудо, бо автор — відомий психіятр д-р Джон Герднер.

Уряд дав йому завдання спричинитись до розв'язки великих проблем, шляхом обсервації совєтсько-російських представників в Об'єднаних Націях: «що думають і що плянують росіяни?»

Сьогодні д-р Дж. Гарднер є одним з багатьох учених, що саме працює над розв'язкою загадки російського сфінкса.

До 1939 року в США було тільки 12 вищих шкіл і університетів, в яких викладали російську мову. Тепер, називають понад 100 навчальних закладів і багато університетів, що створили окремі дослідницькі інститути для російського питання і взагалі Росії. Але також і цей стан офіційні американські кола вважають незадовільним, поговорюють, що США потребують щонайменше 50 000 людей, які могли б бездоганно говорити і писати по-російськи.

Найбільший і найвпливовіший інститут для дослідів Совєтської Росії міститься в славному Гарвардському університеті в Бостоні.

50 учених заявляють тут, що вони у своїй праці не керуються ніякими симпатіями щодо комунізму, але цілком об'єктивно намагаються охопити всі аспекти життя в Совєтському Союзі на підставі вивчання совєтсько-російських публікацій останніх 25 років не виключаючи також останніх видань «Правди».

І так наприклад, антрополог д-р Кліккон хоче дізнатись, як впливає совєтський режим на народній характер різних народів і рас в Совєтському Союзі. Д-р Леонтьєв, один з кращих знавців господарчої політики США, студіює числа російської продукції, гелог д-р Шимкін вивчає мінеральні багатства СССР, а одночасно співпрацює з одним метеорологом над кліматичними дослідами степової зони СССР.

Один із відомих соціологів вивчає російський партійний апарат, інший психолог студіює настрої совєтських мас, а адміністраційний спеціяліст коментує всі зміни в совєтському урядовому апараті.

Гарвардський інститут має також найкращу збірку географічних карт Росії. Тепер у Німеччині в таборах для ДП перебуває багато місій, що опитують докладно втікачів з Совєтського Союзу.

Очевидно, коли запитаємо американських знавців Росії про наслідки їх праці, зустрінемось із зрозумілою обережністю. Все, що стосується сучасної Росії уважається тепер в США за велику таємницю. Відомо, наприклад, що американські спеціялісти придумали методу, яка на підставі певних частинних статистик дає докладний образ про кожночасний стан російської продукції сталі. Нічого дивного, що подібні досліди оточено серпанком таємниці.

Зокрема, цікаві є твердження однієї американської студійної групи, що вивчала післявоєнні настрої в Совєтському Союзі, про яскравий стан політичної апатії народніх мас в СССР. На партійні імпрези вони тільки тоді приходять добровільно, коли привабливо пообіцяють їм пребагату музичну програму. Безперечно, це не означає, що російська партійна система стоїть перед близьким занепадом.

Комуністи опрацювали особливо блискучу систему для утримання своєї влади: їх методи далеко досконаліші від колишніх нацистських і фашистських. Американські знавці підкреслюють, що совєтський режим послуговується так званою «самокритикою». Не може бути й мови про критику державних принципів, майже прирівняних до богів членів політбюра, але натомість кожний совєтський громадянин може закидати малому і середньому державному урядовцеві: саботаж, зраду, лінивство, корупцію і т.д.

Але, здається, найважливіше питання, що його ми хотіли б поставити знавцям Росії таке: «чи Совєтська Росія оголосить заходові війну?»

З подивугідною однозгідністю всі американські знавці Росії відповідають — ні! Всі подані інформації походять від найкращих знавців Росії, що уважно студіювали російського сфінкса. Вони підтверджують також, що не зважаючи на воєнну психозу, в Америці вірять в можливість збереження миру.

ВИБУХ СОВЄТСЬКОГО АМУНІЦІЙНОГО ПОЇЗДА

Як повідомили минулої неділі західньо-берлінські газети, в четвер 12-го травня пообіді біля станції Волміроштедт (на лінії Маґдебурґ-Стендаль) вибух совєтський амуніційний поїзд. Увесь німецький персонал і совєтська ескорта поїзда мали загинути. Натомість американське радіо Берлін подає, що було убитих 19 та поранених 11 червоноармійців. Докладні цифри жертв годі устійнити, бо совєтське військо замкнуло кордонами доступ до місця експльозії. Відомо лише, що ще 2 дні після катастрофи рух поїздів на згаданій лінії не відбувався. Внаслідок вибуху було знищено й важко пошкоджено багато будинків. Ліцензоване совєтами аґентство АДН досі ані не заперечило, ані не підтвердило повідомлення західньо-берлінської преси.

Вістки з ІРО

ЛІКВІДОВАНО ВЖЕ 19 ТАБОРІВ

Злиття таборів ДП проходить успішно. Замість 10 таборів, що мали бути ліквідовані в квітні, зліквідовано 19. Ліквідації підлягають ті табори, яких мешканці в більшості еміґрували, або будуть перенесені до інших осередків, у яких є місце в наслідок переселення мешканців до різних країн.

Вже до 15 квітня розв'язано два великі табори, у яких жило понад 1 000 скитальців. Це табір Менхегоф і табір у Константін-касарнях у Фульді. Далі зліквідовано табір у Денсгаймі (930 мешканців), у Єґер-касарнях в Ґарміш-Партенкірхен (800), у Гаммервеґ-Вайден (600), врешті табір Маєргоф у Пассав (550). Крім того перестали існувати різні менші табори у Штайнеталь, Кассель-Беттенгавзен та Майнлявс.

У другій половині квітня перенесено великий табір Єґер-касарні в Касселі, Флюґгафен Ешвеґе в Горнберґу (понад 2 000 мешканців) та Штайнбель-касарні в Ноштадті, Улянен-касарні Бамберґ і Віндсгайм. 600—900 людей проживали в таборах Юнкерс-касарні в Кассель-Беттенгавзені, в бльоках у Бамберґу й у Бюнкельсбюлі.

БРАТИ ЗИМОВИЙ ОДЯГ ДО АВСТРАЛІЇ

Остерігаємо всіх ДП, які виїжджають до Австралії, щоб не залишали свого зимового одягу в Німеччині, через те, що тепер в Австралії й Новій Зеляндії починається зимова пора. Треба рахуватися з дошкульним холодом. Літній одяг потрібний під час подорожі через Італію, але вже на морському шляху від берегів Італії почнуться холоди.

Австралійський уряд поінформував Головну Квартиру ІРО в Женеві, що жодні пасажири, які їдуть «зайцем» кораблями, не знайдуть пристановища в Австралії. Досі роблено деякі винятки щодо таких пасажирів, й після провірки їм також признавано права іміґрантів. Одначе таких пасажирів «зайцем» чимраз більше й тому відповідні чинники в пристанях одержали інструкцію не приймати таких людей на суходіл.

Щоб не було непорозумінь, австралійська влада повідомляє, що привіз до Австралії живих тварин підлягає суворим приписам. Забороняється привозити до Австралії тварин повітряним шляхом. Морським шляхом вільно везти тварин тільки з Великої Британії. Диких звірят і птахів під ніякою умовою не вільно привозити до Австралії. Таксамо не вільно привозити до цієї країни якихнебудь тваринних харчів. Митні уряди нищитимуть всякий цього роду імпорт.

ВДАЛА ІНТЕРВЕНЦІЯ «НЕДІЛІ»

Поставлене «Неділею» на одній із пресових конференцій в Головній Квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені питання про те, чому німецькі адміністративні органи домагаються від скитальців-рибалок оплати 50 марок за ліцензію на ловлю риби замість 15 марок, як німецьким рибалкам, опинилося, як ми вже повідомляли аж... перед ОМҐУС-ом в Берліні. Тепер можемо з приємністю повідомити аматорів риболовлі, що з Берліну прийшла відповідь, яка позитивно розв'язує цю справу, а саме: скитальці-рибалки сплачують за ліцензії 15 марок. Про цю постанову повідомлено Військову Владу.

ЛІКАРІ ВЖЕ ПРАЦЮЮТЬ

Як ми вже повідомляли в звідомленні з останньої пресової конференції в Бад-Кіссінґені, часопис «Старс енд Страйпс» опублікував вістку, що Американська Армія потребує 200 лікарів скитальців і німців. Ця акція ведеться вже 3 місяці. Вже затруднено коло 190 лікарів. Працювати можуть тільки такі лікарі, які знають досконало англійську мову. Одначе, хоч потрібна квота вже майже вичерпана, ДП-лікарі можуть ще зголошуватися в Post Surgeon у своїх ерІях. Лікарів затруднятимуть передусім в амбулянсах Армії. Вони одержуватимуть заплату німецькими марками. Висота заробітної платні виноситиме коло 600 ДМ.

ВИСТАВКА В ПАЛАТІ РОТШІЛЬДІВ

Виставку мистців ДП, яка мала великий успіх у Голляндії, перенесено тепер до Парижу. Вона буде розташована в гарних залях палати Ротшільда. Виставка буде відкрита, мабуть, вкінці червня або на початку липня. Керівник виставки латвійський професор Пранде прибув до Німеччини, щоб доповнити виставку деякими новими експонатами. Сподіваються, що мистецька виставка скитальців матиме в Парижі ще більший успіх як в Голляндії. Виставку в Голляндії, в якій взяли участь 7 національних груп відвідало коло 8 000 голляндців. Публіка цікавилася більше образами, зате критика звернула свою увагу на ґрафіку. З українських мистців-ґрафіків голляндська критика найбільш прихильно висловилася про **Білинського.** З українських малярів найкращу оцінку мав **Гоцій.** Виставка мала крім мистецького успіху ще й практичні наслідки, бо голляндські фірми виявили охоту заанґажувати до себе деяких ґрафіків. Таксамо приватні кола мають бажання спровадити до Голляндії деяких мистців-скитальців.

(При цій нагоді варто звернути увагу нашим мистецьким колам, щоб інтенсивніше поцікавилися цією виставкою та подбали про те, щоб у Парижі взяло в ній участь більше мистців з більшою кількістю експонатів. Як відомо в Голляндській виставці з наших мистців змогли чомусь взяти участь лише одиниці з дуже обмеженою кількістю експонатів. Це обов'язково треба виправити так з уваги на пропаґандивне значення виставки для українського мистецтва, як і з уваги на практичні наслідки виставки для наших мистців. — Ред.).

ЗА НЕВИКОРИСТАННЯ ЕМІҐРАЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

В останній час зросло число таких ДП, які не хочуть використати даних їм можливостей переселення. Тому ІРО опрацювало нові приписи щодо цих людей. Кожний випадок невикористання можливости переселення буде індивідуально прослідженний. Якщо хтось без оправданої причини не скористає із даної йому можливости еміґрувати, його можуть позбавити права ДП.

Згідно з вказівками відділу матеріяльної опіки, урядовці відділів переселення обов'язані подати кожний такий факт відповідному контрольному центрові. Його керівник рішить справу. Перед тим заінтересована особа мусить особисто явитися в контрольний центр для з'ясування своєї справи. Так само буде вислухана думка урядовця відділу переселення. Керівник відділу опіки рішить, чи дана особа може далі користуватися правами ДП, чи має втратити їх повністю. Справа може бути розв'язана також компромісово, що дана особа далі матиме право на правну опіку ІРО та право на еміґрацію, але її позбавлять матеріяльної допомоги. Якщо зацікавлена людина не ставиться в контрольному центрі до 30 днів від хвилини її покликання, справа розглядатиметься в її неприсутності.

В інструкції сказано, щоб до таких випадків ставитися дуже суворо й не допускати до того, щоб окремі особи обтяжували апарат ІРО та займали місце тих людей, які бажали б еміґрувати.

НАРАДИ ІРО З ПРЕДСТАВНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ ГРУП

У Бад-Кіссінґені відбулися наради представників національних груп й керівників відділів Головної Квартири ІРО в справах виховання й навчання. Нарадами керував містер Броді. Він подякував Національним Комітетам за дотеперішню співпрацю з ІРО в цій ділянці й підкреслив, що коли тепер говориться про консолідацію шкільництва ДП, то це не означає бажання ІРО зміняти систему виховання й навчання, а тільки служити своєю радою й пропозиціями з думкою продовжувати розпочате діло.

На конференції рішено, що національні групи самі перевірять кваліфікації своїх учительських сил і складуть звіт ІРО. Для навчання англійської мови по можливості будуть анґажувати людей, які народилися в англо-саських країнах. Стверджено потребу заложити в американській зоні учительський семінар. ІРО допоможе школам придбати шкільні підручники. З уваги на те, що при переміщенні таборів перестають існувати школи, ІРО обіцяє докласти старань, щоб учнів переселювати разом із учителями до однієї місцевости.

ІРО вже нераз зверталося до ОМҐУС в справі допомоги студіюючій молоді. На конференції схвалено нові арґументи, які в великій мірі скріплять позиції ІРО в цій справі. Рішено створити такі школи, в яких могли б навчатися дорослі, що з причин воєнних подій не мали змоги ходити до школи. Одначе на це треба виєднати ще згоду військової влади. Якщо окремі національні групи зуміють організувати середні школи для кількох таборів в одному місці, тоді можна буде при таких школах створити інтернати. Це дасть змогу вчитися в них і молоді, що живе поза таборами.

Про припинення діяльности ІРО

Від Генерального Директора ІРО Вільяма Галляма ТАКА

На конференції, що відбулася 6-го квітня 1949 року в Женеві, Головна Рада ІРО згодилася на пропозиції, які доручила мені довести до відома всіх ДП та признаних збігців, а саме:

„Головна Рада ІРО поважно поставилася до пропозиції припинити діяльність ІРО від 1-го липня 1950 року. Головна Рада і Генеральний Директор ІРО є тої думки, що доведеться використати всі можливості для прискорення репатріяції та для максимального переселення. А тому необхідно порадити збігцям і ДП поважно призадуматися над своїм майбутнім.

Рада вважає, що ліквідація діяльности ІРО відбуватиметься поступово. Для цього небхідно буде визначити 4 терміни, які вже остаточно будуть затверджені на наступній конференції Головної Ради ІРО.

Ці терміни наступні:

1. 1-го жовтня 1949 року. Після цього терміну вже нікому більше не признають прав ДП.

2. 31-го грудня 1949 року. До цього терміну всі признані ДП і збігці будуть ще раз перепитані — чи вони бажають репатріюватись, чи еміґрувати, чи залишитися в тих країнах, де вони перебувають.

3. 30-го червня 1950 року. Після цього терміну закінчується всяка опіка ІРО для всіх осіб, крім тих, які саме в цей час будуть переселятися.

До цього терміну Головна Рада ІРО приділить найглибшу увагу про майбутнє старих, хворих і інших осіб, які не побажають репатріюватись, а також не зможуть емігрувати, але не з своєї вини

4. 1-го липня 1950 року. У можливо найскоршому часі після цього терміну відбудеться остаточна ліквідація ІРО.

На конференції узгіднено, що ці пропозиції будуть представлені всім державам-членам ІРО, а остаточний їх розгляд повинен відбутися на надзвичайній Конференції Головної Ради ІРО 22-го червня 1949 року, або десь біля цього терміну.

Про рішення цієї червневої конференції Головної Ради ІРО ви будете поінформовані. А до того часу я поважно раджу, щоб кожний з вас якнайуважніше прочитав це моє звернення, глибоко його передумав та вирішив своє власне майбутнє.

Я цілковито розумію, що багато з вас, на жаль, не в стані побудувати плянів свого майбутнього по своїй лише власній волі і вподобі. Але я всеж таки наполягаю на тім, щоб кожний з вас найповажніше передумав собі ці дві справи до вибору: чи репатріюватись, чи еміґрувати до тих різних країн, які пропонує ІРО. І вже після цього прийняти власне рішення про своє майбутнє".

Вільям Галлям Так
Генеральний Директор ІРО.

СПІВПРАЦЯ вільних народів

Проблеми української закордонної політики.

(Проєкт Виконного Органу, прийнятий до відома Комісією Закордонних Справ УНРади).

1. Справу визволення українського народу можуть вирішити два головні чинники: власні національні сили і сприятливий уклад міжнародніх відносин. Тому українська визвольна політика організує свої внутрішні сили для боротьби за незалежну українську соборну державу і шукає зрозуміння та прихильности для української справи в світі.

2. Традиції сучасної української політики сягають часів української держави 17-18 вв. Вже гетьман Богдан Хмельницький, заключивши договір із московським царем в 1654 р., переконався, що Москва безоглядно прямує до знищення української держави. Тому 1656-57 р. Україна заключила договори з Семигородом і Швецією для забезпечення своєї незалежности. Також гетьмани України, як Іван Мазепа (1687-1709) і Пилип Орлик (1709-42), рішучо продовжували політику оборони української державної незалежности проти Москви. Зокрема ж гетьман П. Орлик перший працював над організацією союзу народів, поневолених московським царством.

3. Сучасна українська політика прямує до повної державної незалежности українського народу на його національній території і водночас обстоює право на незалежне життя та вільний розвиток всіх народів, поневолених Росією. Висуваючи цю засаду як основу нового ладу на Сході Европи, українська політика спирається на природне право національного самоозначення і на постанови Атлантійської Хартії про вольності народів і людини.

4. Російський народ ніколи в своїй історії не знав політичної свободи, ні пошани до свободи інших народів. Історія поширення російської царської держави — це постійні війни і насильства над сусідніми народами. Російський комуністичний уряд, потоптавши право самоозначення народів, у своїй міжнародній політиці пішов слідами царів і ще більше зміцнив традиції російського імперіялізму. Нині Совєтська Росія, послуговуючись комуністичною пропаґандою для опанування світу, творить ще більшу загрозу для світового миру і свободи народів, ніж німецький імперіялізм за 2-ої світової війни.

5. Україна, а разом з нею й інші поневолені Москвою народи, борються не тільки проти большевизму і його диктатури, але й проти їх поневолення всякою чужою силою взагалі. Україна та всі інші гноблені Росією народи прямують до повного визволення з-під російського панування. Зокрема українська політика виключає всякий союз України з Росією, хочби й на федеративних основах, маючи на увазі, що такий зв'язок, як це було в минулому, так і в майбутньому допровадив би до ліквідації української самостійности. Дійсний федералізм можливий тільки поміж народами, що здавна з покоління в покоління виросли в атмосфері пошани до свободи других.

6. Для успішного ведення визвольної боротьби українська політика вважає необхідною співпрацю і скоординовану акцію всіх народів, що борються за визволення з-під російського панування. Разом із тим, з огляду на їх спільні політичні, оборонні та господарські інтереси, українська політика також після визволення тих народів буде обстоювати потребу їх тісного зв'язку, основаного на добровільній співпраці незалежних націй для забезпечення вільного державного розвитку кожної з них та для осягнення їх спільних цілей і завдань.

При встановлюванні кордонів майбутньої незалежної України українська політика обстоює засаду етнографічну, як найбільш справедливу й доцільну для забезпечення тривалого миру.

7. Для забезпечення свободи народів, поневолених Совєтською Росією, та для їх оборони проти всякого чужонаціонального насильства, звідкіля б воно не походило, українська політика вважає доцільним створення політично-господарського союзу таких незалежних держав Східньої та Середньої Европи: Біла Русь, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Чехія, Словаччина, Україна, Козацькі Землі між Україною і Кавказом та народи Кавказу. До цього союзу можуть приєднатися також інші європейські народи, поневолені Совєтською Росією. Україна, як також інші з поміж цих народів, зможуть опісля увійти як рівноправні члени до спілки Об'єднаної Европи.

Українська політика ставиться прихильно до державно-визвольних змагань Козацьких Країн і народів Кавказу, маючи особливо на увазі спільні з ними політичні, господарські та оборонні інтереси народів Східньої та Середньої Европи щодо російського імперіялізму.

8. Цей проєкт упорядкування відносин на Сході Европи, очевидно, може здійснитися тільки на основі взаємної згоди, довір'я і тісної співпраці між вільними, незалежними народами.

Москві на радість

Тижневик «Українець» в Парижі в кожному числі старається зачепити УН Раду чи її діячів. При цьому він в засобах не дуже перебирає. Так у числі за 13 березня ц. р. поміщено статтю «Про міністрів і «міністрів». Дмитро Штикало пише там про конференцію з головою словацької Національної Ради п. Карлом Сідором. В статті описуються розмови з словацьким політиком. Одначе ціла словацька проблема служить авторові статті тільки для такого висновку:

— Дай, Боже, щоб ці слова великого словацького державного мужа стали теж непохитним «Вірую» і наших колишніх міністрів і, насамперед, майнц-кастель-авґсбурзько-міттенвальдського фасону й хову, що то справжніми міністрами ніколи не були, не є, й, правдоподібно, ніколи не будуть.

Ясно, що в такому разі треба поцікавитися, яке то «Вірую» у голови Словацько-Національної Ради. В газеті «Словенскі народ» за 15 березня ц. р. п. Сідор написав статтю п. з. «Після 10 років». В статті пишеться про подорож цього словацького представника по різних осередках словацької еміґрації в Европі й про головні завдання словацької визвольної політики й її методи боротьби. П. Сідор пише:

— Деякі народи, передусім польський, взялися під час панування Адольфа Гітлера над Европою за самостійні акції й схотіли своєю великою жертвою власними силами поправити свою власну важку долю. Наступив поганий кінець доброго почину і цей поганий кінець мусить нам всім бути наукою й пересторогою. Поодинокими й відділеними жертвами нічого не здобудемо і до мети не дійдемо.

Далі говориться:

— Завданням краю буде: видержати твердо при ідеї словацької державности і витримати всі натиски, затримати й розширити біологічну базу народу, оборонити себе й молоде покоління від зарази східнього тоталізму. Стриматися від усього, що могло б відібрати дома народові його чисельну силу й тверду віру в кращу будучність.

Нашим завданням є: зробити все, щоб словацька справа відповідно була поставлена перед світом, який дуже мало знає про нас, або тільки те, що найгірше. Підемо далі вперто й витривало по цій дорозі. Ми свідомі того, що словацькі політичні еміґранти — старі й нові — під проводом Словацької Національної Ради за Кордоном є єдиною надією краю. І ця надія наших дома ніколи не заведе.

Думки п. Сідора дуже тверезі й основані на реальних даних. Він хоче зберегти словацький народ і підготовити його до визволення від гнобителя. Словацька Національна Рада стоїть на правильних позиціях. Думки панів з «Українця» цілком відокремлюються від тверезої політики так, як і погляди інших відокремленців. Дай, Боже, щоб думки словацького державного мужа стали і їхнім «Вірую». Одначе використання імени цього словацького політика, що стоїть на подібних позиціях, як і діячі УН Ради, належить до підлої демагогії. Таким способом користуються хіба тільки ще майстри цієї справи — московські большевики. На жаль, акція, направлена на розбиття УНРади, служить тільки інтересам Москви. Писанина «Українця» йде на користь нашому ворогові. Дай, Боже, щоб це наші відокремленці були всилі зрозуміти. — Н. О.

Від Адміністрації „Неділі"

Не зважаючи на наші нагадування, деякі несумлінні кольпортери зволікають із розрахунком за продані часописи.

У наступному виданні „Неділі" будемо приневолені опублікувати список наших упертих боржників.

При тій нагоді нагадуємо, що разом із розрахунком необхідно надсилати вирізки з заголовками непроданих часописів.

Лист професора Нестора з Канади

Монтреаль і доляри, доляри...

Видатний діяч українського хорового мистецтва, диригент капелі «Україна» і знавець нашої народньої пісні проф. Нестор, як уже повідомляла наша газета, не так давно виїхав до Канади, щоб обійняти там провід усім українським хоровим життям.

Нещодавно співаки капелі «Україна», що перебувають у Мюнхені на Фраймані, одержали від проф. Нестора лист, в якому він оповідає про своє життя і працю в Канаді. Наводимо з деякими скороченнями цей лист, вважаючи, що він викличе чимале зацікавлення наших читачів.

*

У своєму листі проф. Нестор сердешно вітає всіх своїх друзів і висловлює бажання, щоб Божа Матір Почаївська врятувала їх усіх «з кайданів, з неволі» і вивела «на тихі води, на ясні зорі, у мир хрещений, у край веселий — на Україну».

Далі проф. Нестор пише:

Філія УНО в Монтреалі добре поінформована про мою особу і зустріла мене дуже уважно й тепло. За ці короткі дні я в деякій мірі ознайомився з ситуацією. Монтреал півторамільйонове місто, величезне. Центральна вулиця має в довжину 34 кілометри. Місто прекрасне і прямо казкового багатства. Люди зовсім не витрачають часу і сил на здобуття їжі, палива й інш. — все вам принесуть додому (аби доляри).

Життя побудовано так: працювати багато — живеш дуже добре, менше — живеш гірше, не працюєш — пропадеш. Нема тут праці чистої й чорної. Працюють усі там, де можна заробити доляр. Приклад: українська родина, з якою я познайомився, працює так: батько має склеп і заробляє добрі гроші, а ввечері він іде в якусь установу мити й прибирати кімнати, приносить за 3-4 години 4 доляри; жінка має каракулеві манто, десятки шовкових суконок і йде в ресторан мити підлогу і прибирати приміщення — приносить 3-4 доляри; два синки 13 і 9 років після школи ідуть помагати батькам — приносять 2-3 доляри.

В суботу і неділю всі гуляють, п'ють, танцюють і головне по-справжньому сміються. Ми-ж з вами розлучилися вже сміятись.

Другий приклад: українська родина, в якої мені зняли приміщення, приїхала до Канади 1 рік тому. Прості люди: він (добрий кравець), жінка і синок 3 років. Він працює на кравецькій фабриці 8 годин. Працює як машина конвеєром. Йому кидають до роботи лише комірці. Від його майстерности залежить заробити більше чи менше. Позавчора він приніс 9 долярів, вчора — 8, сьогодні — 10. Жінка, коли він приходить додому, вискочить на 2-3 години на прибирання і теж принесе 3-4 доляри. Отож за рік праці вони мають добре приміщення на 4 кімнати з газовою кухнею, добре умеблювання, мають добрий одяг. Їдять так, як ми в добрі часи їли тільки на Великдень і вже відклали до банку 500 долярів. Це не дивно, бо на добру їжу на трьох вони тратять пересічно по 1$^1/_2$—2 доляри на добу.

Отже всі женуться за роботою. Фабрики переповнені і попасти на фабрику трудно. Але коли ви дістали роботу — будете жити добре... Кравецьких фабрик багато. Кравці і кравчині (особливо добрі) заробляють добре. Техніки, механіки заробляють дуже добре... Розраховувати на якусь роботу або підробіток інтелігентного порядку — річ абсолютно безнадійна. Лікарі чужинці не мають права практикувати за фахом, аж поки стануть канадійськими громадянами (через 5 років). Всякі бухгальтери, рахівники, фінансисти нікому не потрібні, бо машина крутиться за участю жидів, у яких, як Ви знаєте, своя нікім не перевершена бухгальтерія.

Макар Сушко, Петро Карп'як, Павло Дрозд роблять на фабриці в Торонто — виточують якісь метальові деталі, посеребрюють їх. Робота трудна. Заробляють від 7 до 9 долярів на день кожний. Павло Дрозд купив уже пекарню і має з неї прибутки.

Я сам ще сиджу як сорока на кілку та розглядаюсь, як той кіт у новій хаті. Але я з перших же днів став нажимати скрізь де можна на те, щоб допомогти Вам вирватися. Я вже дещо зробив у цій справі. Два члени з проводу УНО взялися за цю справу. Вони 20 років уже в Канаді, багаті люди, мають великі зв'язки з французами, купцями, фабрикантами і будуть шукати можливостей зробити афідавіти. Справа упирається і тут в доляри. Але ці два пани з такою свідомою щирістю ставляться до української справи, а через те й до мене, що вони мені вчора сказали: «Не журіться, майте терпіння, аби нам знайти людей, що підпишуть афідавіти, а гроші знайдемо». Це вже серйозне досягнення.

Найліпший спосіб стягати когось такий: Виписати на роботу одного члена родини; по приїзді він за якийсь місяць-півтора легко спровадить усю родину (аби в нього були гроші). Розлучати подружжя не вільно. Перетягти всю родину разом можна тільки за афідавітами, коли хтось викликає одного з членів родини, як свого родича...

Тепер про себе. І тут, як погалається у нас, гризня між католиками, православними, «Просвітою», УНО іде на повний хід. Баталій між «східняками» і галичанами не спостерігав, може тому, що «східняків» тут замало. Над'їдуть — мабуть почнеться. Горенько наше та й тільки.

Українська хорова справа перебуває в архипримітивному стані: є хор УНО, хор «Просвіти», хор католицький, хор православний. Всі вони поїдом їдять один одного. Кожний зокрема виступає — це жось жахливе, щось неймовірне. Я почув по радіо хор «Просвіти» (колядки), вірте мені:: я ледве не розридався від злости, від образи за знущання над нашою піснею. Але, коли я побував на принятті на Свят-Вечір, де було коло 200 людей з УНО і симпатиків цієї організації і далі на репетиції хору УНО (50 чолов.), я побачив таке море ентузіязму й любови до рідної пісні, що мені одразу відлягло від серця, стало легше. Всі вони не винні, що бездарні або абсолютно неграмотні диригенти не відчинили їм завіси до прекрасної нашої пісні.

Отже я дав згоду організувати і поставити на ноги Національний хор у Монтреалі. Не виключене, що я доб'юсь аби він мав нашу назву «Україна», щоб наша робота не припинилась, не пропала, а йшла далі. УНО вже вживає заходів, щоб моїх співаків, що вже є в Канаді, стягти до Монтреалу. Коли мені ще пощастить до цього перепровадити кілька наших співаків з Европи... з належною мені упертістю сподіваюсь зробити хор. Зараз іде запис на доповнення хору. Є голоси, музичної культури нема. Прийдеться починати з азів. Мене почали торгувати інші організації з інших міст Канади, але чемність і етика не дозволяють мені скривдити тих, кому я зобов'язаний своїм визволенням.

Про дрібниці. Дивне місто цей Монтреал. Кіло свинини — 80 центів, кіло сала на долоню товщиною — 50 центів, маленька булка (як наша кооперативна) 15 центів, кіло цукру 13 центів, кіло найкращих яблук 18 центів, кіло свіжої риби 80 центів (хоч її лежать тут гори). Отже це правда, що коли Ви заробили 8 долярів за день, Ви купите пуд сала або 3 пуди цукру. Коли Ви заробили 8 долярів за день, Ви можете купити собі добру верхню сорочку до галстука, теплі боти на ноги і добре поснідати, пообідати і повечеряти. Горілки і пива в ресторанах продавати заборонено. Пивні є. Жінкам у пивну заходити не вільно. Пиво міцне й добре. Рідко трапляється трамвай. Коней не бачив. Десятки тисяч авт сповнюють місто. Жінок на вулицях мало. Мужчини діловито й горячково вижимають доляри.

Прошу Вас усіх: пишіть мені. Кожний лист буде для мене радістю, бо я поки що почуваю себе самотнім... Я ходжу кожного дня до крамниць, де продається риба. Найбільше судаків, щук і коропів. Коропи лише «простяки» лежать горами. Середня вага 15-18 кіло, а збоку страшні, я зроду таких не бачив. У них біля жабер наліплені картки, скільки вони важать. Клянусь Богом 8 було по 26-28 кіло, один 24 кіло, один 34$^1/_2$ кіло. Дивлюсь на них і міркую, як би він пручався на нашому «самодьорі» і якої величини робити для нього «балабуну»...

Анастасія Степановна (дружина проф. Нестора) після атлантійських штормів поволі приходить до себе, але все ж має ще вигляд курки, яку злегка переїхало авто. Як згадує Вас усіх, то плаче. Морочить мені день і ніч голову, щоб я перевозив Вас до неї. А що я можу зробити, коли я ще не встиг розглянутись навкруги.

Я потроху починаю почувати себе, як старий канадійський вовк. Горілки не п'ю, по 40 кілометрів на рибу не роблю, їм цілий день, а іноді і вночі. Як так буде й далі, то як приїдете, мене не пізнаєте, бо я буду вже з капіталістичним «брюшком».

На фармі в Міріленді

У Мт. Вікторія, гарній фармі на півдні Меріленду проживають 19 колишніх скитальців із таборів Ашаффенбурґу й Амберґу. Це 4 родини й один самітний. Фарма має 1 500 акрів і належить пані Беннет Крейн, яка вже давно постановила допомогти скитальцям знайти нову батьківщину. Кожна родина має свій власний дім з меблями. Кімнати свіжо помальовані. Харчів має кожний доволі. Діти ходять до школи. Робітники скитальці одержують таку саму заробітну платню, що й місцеві робітники. Жінки можуть залишитися дома й господарити собі по своїй волі.

Меріленд має 2,215.000 мешканців. Прибуло сюди вже 402 скитальці. Мають приїхати ще 1 300 осіб. Пані Крейн задоволена тими робітниками, що прибули до неї. Тільки одне «але»... Лише деякі з-поміж новоприбулих знають декілька слів по-англійськи. Пані Крейн — людина освічена, але не мала змоги навчитися української, польської чи балтійських мов. З цього приводу постають всякі труднощі. Вже після того як тільки скитальці прибули, шофер фарми, який привіз їх з пристані дивувався — що воно таке, невже ці люди глухо-німі? Незвичайно тяжко керівникові фарми пояснити робітникам, що й як вони мають робити, як мають працювати з машинами та як ходити коло худоби. Проминуло кілька тижнів, як виявилося, що один з новоприбулих є досвідченим трактористом і завдяки тому може одержати кращу працю й вищий заробіток. Виявилося одначе, що всі іміґранти бажають якнайшвидше стати американськими громадянами й посилати дітей у школу. Таксамо кожний із них радо ходив би до церкви свого віровизнання.

Інший власник фарми оповідає, що він має такі самі клопоти з новоприбулими через незнання мови. У нього працює 24-літній юнак, якому фармер радо віддав би під опіку курячий сектор своєї фарми, але не може цього зробити, бо годі з ним договоритися.

Голова мерілендського комітету для поселенців ДП сказав, що було б дуже побажаним, щоб кожний, хто задумує прибути до США навчився бодай висловлювати звичайні свої побажання англійською мовою та завчив бодай деякі фахові терміни з сільсько-господарської ділянки, нпр. плуг, трактор, корова, кінь, орати, сіяти і т. п.

Десять листів з далекого світу

Написав АНАТОЛЬ КУРДИДИК

Пошта, що приходить щодень до табору, не така тепер, як два, навіть рік тому. Вона викидає на стіл секретаря управи безліч листів, але більшість з них — це куверти з різноколірними рубцями, з дивними марками і з печатками осель, що їх аж страшно вимовляти. Пише Канада, пише Австралія, Венесуеля, Сполучені Штати, Бразілія, Параґвай, навіть далеке Чіле і Мехіко. І в кожному листі ціла доля: так приїхав, там працює, ось як влаштувався. Пишуть до рідних, до друзів і приятелів, до коханих, іноді до чужих, що в таборі стали майже родиною. Справжня Україна в розпорошенні, Україна в мандрівці до свого Сіону.

Листи приходять і тут же їх розкривають, читають, охкають, переповідають. Про деякі листи цілий табір знає, тижнями прó них говорять, поки ще цікавіший не прийде. Ну, й пишуть же люди! Яка багатогранність долі, які пригоди і нагоди, Боже, Боже! І не снилося не марилося дома!...

Ось тільки з мого писального стола, на який теж трохи не кожний день прилітає біла птаха листа з далеких світів і теж кожний раз оповідає прецікаві речі.

Син пише з Австралії.

«...А щодо їди, — пише мій хороший, любий юначище, що ніколи в таборі не міг наїстись, — то ми вже тут забули про неї говорити. По вуха маємо всього. Але що нам у знаки дається — це чужина. Спочатку ще так не відчували, а тепер дуже чуємо. Щойно тепер розуміємо, що то свої люди і своя атмосфера. Є нас тут сімох українців на 200 всіх робітників, ніколи ми себе не знали, а тепер ми, як родина А вже нічого й казати, як ми на Різдво плакали, аж сором. Тай Різдво ж: 43° Цельзія в тіні...»

Син працює на плянтації овочів, 4 дні в тиждень, більше не дозволяють зогляду на горяч. Платять дуже добре: по двох тижнях, отже за 8 днів праці, 12 фунтів. Корова в цій же околиці коштує 10, кінь 8-9 фунтів. Хлопець використовує час і товче позаочний курс корабельних старшин.

Коли маєш 19 літ, добру працю, охоту йти в гору, — чи світ тоді не твій?

«...А як скінчу курс, приїду колись до Вас кораблем, бо ми мусимо побачитись» — пише він в однім листі.

Перша ґенерація.

Але з Австралії дістаю ще інші листи. Від знайомого, що там уже 30 літ, що втік туди в перших роках революції шляхом Владивосток-Шанхай-Бристен. Тоді його діти мали по 12, 10 і 9 літ, тепер ці діти — інженер на залізниці, інженер-архітект і вчителька торговельної школи. Діти-австралійці, але батьки ще все думають-мріють про поворот на рідну Полтавщину, живуть з такими ж як вони українцями-еміґрантами, передплачували колись «Неділю» зі Львова і тепер «Новий Шлях» з Вініпеґу. Обоє по 60-тці, хата з садом не тільки радо вітає внуків, але й нових еміґрантів.

«Добре робите — пише п. Ш. — що даєте нашу адресу, давайте й далі, з приємністю будемо зустрічати...» — коли я виправдувався, що декому зі знакомих дав їх адресу. — «Ви так вихваляєте нас, що аж соромно нам, бо ми тільки малу цеголку кладемо для будови ґрандіозної будівлі «Україна». Повинен кожний українець хоч частицю цього зробити...»

«Повинен...» Та не всі ж такі, як ці мої друзі, з якими переписуюся десь від 1932 року і яких досі і на фото не бачив.

Микола М. з Ст. Кетеринс.

Ми з Миколою, одним з найкращих сільських юнаків з Каменоброду, разом «Сокола» колись засновували, разом сцени в стодолах будували, фестини робили. Був завжди патріот, як тепер, коли за ним уже близько 20 літ проживання в Канаді. Фарма у нього невелика, сам не надто міцного здоровля. Але Микола живе не фармою. Живе Україною і найбільш болить його розбрат між еміґрацією, «політикани«, що наїздять Канаду і там вносять свій хаос. А коли читаєте канадійські українські газети, часто зустрінете прізвище Миколи: на кожнім з'їзді, на всяких сходинах та імпрезах, голова Рідної Школи — він, голова Гуртка Школярів — його доня.

«Коли я прибув до М., — писав мій інший приятель, що їхав в 1947 р. до Канади і взяв від мене адресу Миколи, — мене зустріли так, що я забув, що я в Канаді. Тут, у хаті Миколи і його дружини справді шматок нашої золотої, свідомої, гостинної України...»

Через праліс до свого тартаку.

Цей мій знайомий, інж. Володимир М., поїхав з одною з перших партій на вируб канадійського лісу в 1947 р. Дев'ять місяців жив і працював робітником, вибув контракт, заощадив дещо, найшов друзів і спільно купили хату в Торонто. Тепер продав хату і купив тартак. В останньому листі вибачається, що не писав довго. «Страшенне багато праці, від ночі до ночі, бо це початки, але йде...» — пише і я бачу його, молодого, розмашного, з буйною чуприною. Знаю, що не має часу, бо він і до газет пише і аматорський гурток веде і на зборах говорить, словом — він скрізь і скрізь активний.

Як він це робить, що робить доляри і що працює в суспільній ділянці — це його тайна. Але людей з такою «тайною» дай нам Боже найбільше...

«А все таки котракт скінчу...»

Інші листи пише Богдан Ф., вчитель з Борщівщини, що тепер на фармі в на 20 літ від нього молодших господарів. Це тверда, справді селянська вдача, що вміє переносити труднощі. «Я колись казав собі, як був в таборі, — пише він, — що рік попрацював би даром, якби хто взяв мене до Канади. Тепер, хоч праці, як звичайно при господарстві, багато і важкувато, коли дістаю ще 50 дол. місячно, я всетаки контракт скінчу. Здаю собі справу, що репрезентую українців і не можу зрозуміти земляків, які довкола покинули фарми та пішли до міста...»

Богдан Ф. вже в червні ц. р. буде мати вільні руки і спокій з почування виконаного обов'язку. Тепер почав якраз веснувати і прикро йому тільки ось чого:

«Тут не українська весна, — пише він. — Нема ніде так, як на нашій Україні. Тут нема жайворонків і земля не дише запашним весняним запахом. Ні зозулі, ні соловейка. Навіть жаби тутешні не так співають вечорами, як у нас. Наші жаби мають якийсь такт і ритм, якусь плавність у співі, можна й поділ на голоси найти. А ці зовсім не те і це ствердили всі українці, що працюють у цій околиці...»

Але ми вважаємо, що це романтика, бо п. Богдан зрештою тверезий тип твердого піонера, якому в Канаді напевно буде добре.

Лист від земляка, що втік.

А від земляка, що втік з фарми, маю теж листи. Точніше — він ще й не був на фармі, бо їдучи до неї (викликаний був односельчанином, що вже давніше в Канаді), перервав подорож в В., щоб поступити до родича і там уже й затримався. Працює на будові, дружина у фабриці одягу, обоє молоді і заробляють добре. Вже навіть своє мешкання мають. Ніхто їм і словечком не натякнув, що зобов'язалися вони були до праці деінде.

Щойно коли в січні ц. р. мої знайомі захотіли спровадити брата з еміґрації і з кавцією пішли до уряду еміґрації, їм сказали дуже чемно:

— Вибачте, а чи не мали ви бути на фармі у Б.? От якби ви звідти були внесли аплікацію...

Прохання дозволити на в'їзд брата відкинули, мій знайомий вже знає, що раз він зламав слово, так йому більше не повірять.

Можна себе виправити?

Подібна історія була і з молодим, хорошим Юрком Р., інженером, що скінчив єдину в Німеччині вищу школу млинарства. У фармера, що вживав ще нафтової лямпи та ночами орав при прожекторах трактором, Юрко витримав цілі тверді, повні важких снопів і міхів, минулорічні жнива. А потім «збунтувався», поїхав. Ніхто за ним гончих листів на слав, не давав знати поліції. У млинах, де Юрко показував свої документи і своє знання англ. мови, навіть раді були прийняти такого молодого спеціяліста. Тільки питання: «якби так ви нам посвідку, що ви свій контракт відбули...»

Так сказали Юркові в п'ятьох, десятьох млинах. І він... вернувся на фарму, щоб доробити ще 4 місяці до контракту. Господар теж нічого не сказав, коли він по місяці застукав у його двері. В червні контракт кінчиться і Юрко має запевнене вже місце в млині, 280 дол. місячно на початок.

Бо то тільки наші вважають, що в демократії можеш робити, що хочеш. А

ДРУЖНІЙ ПРИВІТ

усім поневоленим Москвою народам

Постанови Делеґатського З'їзду Українського Національно-Державного Союзу

1. Делеґатський З'їзд УНДС пересилає свій гарячий привіт незламному Українському Народові, що в жахливих умовах московсько-большевицького окупаційного режиму невпинно бореться за своє визволення і відбудову Самостійної Соборної Демократичної Української Держави. Схиляючи голови перед жертвами героїчної Української Повстанської Армії, що являє собою зовнішній вияв всенароднього руху спротиву окупантській владі, — З'їзд уважає за конечне здійснити консолідацію всіх революційних українських сил, як на батьківщині, так і на чужині. Ці сили мають бути об'єднані і підпорядковані єдиному Державному Центрові Української Народньої Республіки, щоб бути належно готовими на той час, коли становище на рідних землях та міжнародня ситуація створять догідні умови для масового повстансько-революційного здвигу. Українська Повстанська Армія має являти собою всенародню збройну силу, що підлягає тому ж єдиному Центрові.

2. Делеґатський З'їзд вітає створену в липні 1948 р. УНРаду як політично-парляментарне представництво Державного Центру Української Народньої Республіки, що продовжує традиції і забезпечує тяглість визвольних змагань і державного будівництва з років 1917-21 під проводом Головного Отамана Симона Петлюри. Уважаючи за конечне дальше збільшування активности окремих органів УНРади і зокрема відповідального перед нею Уряду (Виконного Органу), З'їзд стверджує, що деяка повільність і недотягнення в праці цих органів викликані не тільки браком фінансових засобів і несприятливими зовнішніми обставинами, але також у великій мірі байдужістю, перешкодами або й відвертою підривною роботою деяких українських політичних кіл. УНДС, в згоді з іншими політичними угрупуваннями, що непохитно стоять на ґрунті УНРади, буде рішуче поборювати всякі спроби обниження авторитету, працездатности та провідної ролі нашого Державного Центру. З'їзд доручає новим центральним органам і надалі приймати якнайактивнішу участь в працях УНРади й уряду та ширити серед українського громадянства зрозуміння конечности всебічно їх підтримувати.

3. З'їзд пересилає свій дружній привіт усім поневоленим Москвою вільнолюбним народам, вбачаючи в них природніх союзників українського народу у спільних змаганнях за визволення. Стверджуючи щораз більше зрозуміння в демократичному світі істоти й небезпеки традиційного, сьогодні забарвленого на червоно, московського імперіялізму, — З'їзд підкреслює намагання протисовєтських московських сил затримати, у тій чи іншій формі, єдність російської імперії. Це накладає обов'язок на представників, як українського, так і інших поневолених народів, дати рішучу відсіч загарбницьким плянам різних претендентів на спадок по сучасних володарях Кремля, одночасно вияснюючи світові, що «єдина, неподільна Росія», який режим у ній не панував би, завжди виявлятиме імперіялістичні тенденції і становитиме загрозу для всього миролюбного, демократичного світу.

4. Делеґатський З'їзд підкреслює соборницький характер УНДС, що виявляється не тільки в непохитному і самозрозумілому домаганні об'єднання всіх українських земель в одній українській державі та в факті належання до Союзу осіб з різних українських територій, але і в безперервному намаганні протягом своєї діяльности до усування психологічних чи побутових різниць в українському суспільстві. Через те УНДС буде і надалі рішучо поборювати всякі спроби посилення існуючих різниць та викликування непорозумінь поміж українцями різного територіяльного походження та різного віровизнання, що, на жаль, має місце як наслідок безвідповідальних потягнень окремих одиниць або груп. З'їзд констатує, що УНДС, стоючи у своїй щоденній роботі на непохитних всеукраїнських позиціях, знайшов найбільший відгук для своїх ідей серед політично-активної нової еміґрації, а головно серед українського вояцтва. Разом з цим З'їзд констатує, що нова східньо-українська еміґрація, з огляду на специфічні зовнішні обставини перебування на чужині або і в наслідок безвідповідальних посунень деяких чинників, не була належно використана в загально-українській праці національно-державного чи громадсько-політичного характеру. Продовжуючи і надалі сприяти поглибленню гармонійної співпраці і згоди поміж різними складовими частинами української еміґрації, УНДС буде здійснювати всебічну співучасть у активній і відповідальній праці широких мас нової еміґрації зі східніх земель на всіх ділянках національно-державного та громадсько-політичного життя.

5. Делеґатський З'їзд, визнаючи необхідність загально-національної єдности, з занепокоєнням стверджує неґативні явища на громадській та інших ділянках, а саме — намагання деяких кіл перешкодити нормальному функціонуванню єдиного національного фронту і внести неспокій в життя українського суспільства. УНДС буде і надалі непохитно змагати до загальної консолідації у всіх ділянках українського життя на засадах рівноправної співпраці і взаємної толеранції усіх українських політично-громадських середовищ.

6. Уважаючи, що під сучасну пору головним завданням усіх українців є визволення Батьківщини від ворожої окупації та що в майбутній українській державі має зобов'язувати засада національної солідарности поміж усіма верствами українського народу, — З'їзд стверджує, що УНДС, як за своїми програмовими соціяльно-економічними засадами, так і за особовим складом своїх членів (селянство, ремісництво, робітництво, трудова інтеліґенція) є речником трудових, приватно-власницьких шарів села й міста, інтереси яких має відповідно репрезентувати і захищати у своїх програмово-теоретичних працях та в своїй практичній діяльности як тепер, так і в майбутній українській державі. Таким чином УНДС об'єднує в своїх лавах представників селянства та інших трудових верств суспільства, що стоять на засадах приватної трудової власности.

7. Беручи під увагу факт масового переселення української еміґрації до різних країн, Делеґатський З'їзд Українського Національно-Державного Союзу закликає українське громадянство, в яких країнах світу воно не перебувало б, не забувати своїх найвищих обов'язків супроти Батьківщини, всебічно підтримувати Державний Центр Української Народньої Республіки та вносити в міру можливости свою частку у велике Діло Визволення Рідного Краю. Членів УНДС З'їзд закликає до постійної активности на нових місцях побуту і до невпинної праці, в контакті зі своїм Центральним Комітетом, на добро Українського Народу. Коли назріють події, і Український Народ знову матиме догідні умови до масового здвигу, члени УНДС, з вірою у всемогутню поміч Божу, будуть в перших лавах державного будівництва, регулярного війська і повстансько-революційних змагань.

КОМУНІКАТ

Президії Центрального Комітету Українського Національно-Державного Союзу.

2—3 квітня 1949 р. відбувся черговий Делеґатський З'їзд УНДС. Головував на З'їзді проф. д-р І. Драбатий, в почесній президії зайняли місця члени Союзу - проф. ректор Б. Іваницький, Голова УНРади, та ген. полк. М. Омелянович-Павленко, колишній Командарм і Голова Вищої Військової Ради. З'їзд пройшов у діловій і поважній атмосфері. Заслухавши справоздання центральних органів, З'їзд схвалив політичну лінію і діяльність уступаючого ЦК. і його Президії. До нового ЦК. Контрольної Комісії і Головного Суду увійшло 38 осіб. На Голову Союзу і надалі обрано проф. М. Олексієва.

Далі З'їзд обговорив плян праці на майбутнє, наділив Президію ЦК. спеціяльними повновазкеннями, прийняв ряд важливих постанов внутрішньо-організаційного характеру та схвалив резолюції.

---

†

З глибоким жалем повідомляємо, що 26-го березня 1949 р. в шпиталі Мерксагаузен після довгої і тяжкої хвороби помер Ґенеральний Секретар ЦК. УНДС Інж

ДАНИЛО КОВПАНЕНКО

Похорон його тлінних останків відбувся 29. III о год. 15-й в Герсфельді на місцевому цвинтарі при великій участи українців з табору Від імени Союзу попрощав покійника член ЦК УНДС п. Полковник Шраменко.

Хай буде йому чужа земля пером

Вічная йому пам'ять.

Президія ЦК. УНДС.

демократія — не хаос, навпаки — культурна дисципліна.

Прикро без своїх.

На основі всіх листів можна зарискувати твердженням, що солідним людям буде добре всюди, де не кинула б їх доля. Навіть дівчатам пощастило. Зіна й Оленка, що поїхали, як «доместік», змогли вже спровадити до Канади своїх батьків, Стефа з Монтреалю працює в адвоката і належить майже до його родини. Найтяжче б'є по еміґрантах чуже середовище. І тому п. І., старший і відомий колись в Галичині діяч-селянин, що поїхав до брата в США і має вимріяну легку працю, писав мені в останнім листі:

«Дошкулює нам найбільше, що тут нема зовсім українців. Жиємо серед чужих людей, а ми все своє життя любили громадське й товариське життя і за цим життям сильно тужимо. Тому й носимося з заміром переїхати на схід Америки, де є велике скупчення нашої еміґрації...»

Чуєте ті, що їдете «робити доляри?»

Місцеві «добрі люди».

Але може п. І. помиляється. Бо й земляки будуть різні. Сотник П., теж відомий громадський діяч, поїхав, напр., до свого шваґера-українця, багатія і фабриканта, якого вихвалював завжди під небо. Зустріч розвіяла романтику: шваґер, що має власний дім з 9 кімнатами, не найшов місця для свояка, а відступив йому... пів ґаражу і за це дер з нього 50 дол. місячно, хоч за цілий ґараж платив 40 дол. комірного. Потім порахував собі 850 дол. коштів за стягнення сотника П. і його родини, а коли той уже половину сплатив, дістає лист з Катол. Комітету з запитом, чи влаштувався він уже так, щоб міг почати сплачувати 370 дол., що їх комітет видав на кошти подорожі усіх П. Прийшло до прикрої зустрічі зі шваґером, який представив рахунок за кожну літру бензини, що витратив у справі П. В додатку шваґер викинув усіх своїх свояків і з того нещасного ґаражу.

Але шваґер-фабрикант — не типовий. Земляки є і добрі, а сотник П. мав щастя. Зовсім чужі люди, українці М., старі еміґранти, що стягнули вже 22 людей до США, прийшли несподівано з допомогою: купили для родини сотника П. дім за 7 000 дол., дали 1 000 дол. завдатку, а сотник П. має сплачувати їм по 100 дол. місячно. Якраз по стільки, скільки дер любезний шваґер.

«Переносимось якраз, до ніби свого дому і тому вибачте, що лист такий короткий» — пише сотник П.

Та є ще таки друзі...

Але, мабуть, найкраще ні не ставити на свояків і земляків, ні до них розчаровуватись і хто зна, чи не найкращий шлях зберегти себе найшов п. Л., текстильник, що з дружиною та двома дітьми попав до А. у Сполучених Штатах.

«Маю тяжку нічну працю, — пише він, — а ви знаєте, що до найміцніших не належу. Земляки, що їх тут застав, тай ті з нових, що приїхали, просто відстрашують, — одні своєю заскорузлістю, другі своїм безнадійним партійництвом, — від зустрічі з ними. Єдина моя розрада в суботи й неділі — це книжка, а по праці — своя газета. Зачитаєшся тай забудеш, що тут А., безнадійні земляки, чужа сторона, важка праця. Купив уже тут з виданих в Америці (Л. вичисляє ряд книжок, що їх придбав до своєї великої бібліотеки, яку зміг перевезти з собою), а Вас прошу: що тільки нового вийде — обов'язково посилайте. Газети шліть летунською поштою і для цього Вам поштові купони...»

А я бачу крізь простори пана Л., людину, що завжди вибивалася культурою, поведінкою і тактом на тлі табору. Той такий уже буде до смерти і за цю стійкість можна йому ґратулювати. Ану підрахуйте: скільки таких Л. має нова еміґрація?

Підсумки з 10 листів.

Вони абсолютно позитивні. Бути може, такі виімкові ці мої знайомі і, бути може, вони не типові для пересічі нашої еміґраційної гущі. Але позитиви є і поза моїм колом знакомих. Перевірюю і студіюю цю справу не на тих 10 листах, що їх описав. Бо тільки моїх знайомих і рідних у світі, за океанами, 53 і до всіх треба писати, а їх кількість з кожним днем росте. Отже листу тих 10 можна б продовжувати і в ній продовжувалася б та ж сама мною устійнена думка:

Солідні люди з нашої еміґрації рішуче найдуть своє місце у світі і вирівняють навіть втрату з тих, що їх проковтне на віки чужина. Вони, — ці солідні й чесні українці, — єдиний закордонний капітал Нації і Україна може на нього рахувати, а нам залишається тільки розбудовувати його та дбайливо піклуватися про нього, хочби тільки шляхом особистого та листовного контакту, як це робить насамперед українська преса, а далі й кожний один лист, що Ти його, Читачу, чи я, пишемо до наших любих і дорогих у широкому світі.

ЗБОРИ УКРАЇНЦІВ в Бохольті

В мішаному таборі Бохольт відбулися 1-го травня збори українців, на яких основано Т-во Прихильників Української Національної Ради. На зборах вибрано провід товариства, головою якого став п. Михайло Мальований. Новозасноване товариство рішило: морально й матеріяльно підтримувати Українську Національну Раду й її Виконний Орган як установу загально-національну, демократичну й понадпартійну, що має віддзеркалювати всі українські політичні течії й гідно репрезентувати перед зовнішнім світом український народ та його змагання до незалежного державного існування. Т-во буде сприяти всім заходам УНРади й протидіяти намаганням завалити її чи то зовнішньо-ворожим силам, чи власним руїнницьким елементам. Т-во вестиме відповідно до поставлених собі завдань культурно-освітню роботу серед народніх мас, ширити ідею української державности, створеної на засадах широкої демократії й толеранції, подавати зовнішньому світові правдиві інформації про фактичне становище на Україні й про дійсні потреби та прагнення українського народу. Врешті, воно буде боротися всіма можливими громадськими засобами проти деструктивної роботи деяких невідповідальних тепер і шкідливих в минулому українській державности елементів (Євтимович, Кононенко, Вовчук, Рябоненко, Ільницький), яка спрямована на деморалізацію й розбиття нашого національного політичного центру УНР.

ЛЮДМИЛА ІВЧЕНКО В США

29-го березня прибула до пристані Нью-Йорку громадська діячка й письменниця та редакторка п. Людмила Івченко, що на еміґрації була заступницею голови «Об'єднання Українських Жінок». У пристані привітала п. Івченко заступниця голови «Союзу Українок» п. Анна Сивулякова та пані Пушкарева, Гарасимович та Хоминова від місцевої «Самопомочі» Від редакції «Америки» привітав прибулу д-р Лонгин Цегельський. З Нью-Йорку п. Івченко поїхала до Філядельфії, де буде проживати постійно. У найближчому майбутньому п. Івченко виступатиме від «Союзу Українок» з доповідями по більших українських осередках в США.

СВЯТКУВАННЯ РОКОВИН ЗАКІНЧЕННЯ 1-го ЗИМОВОГО ПОХОДУ

В неділю, 8 травня відділ Союзу Українських Ветеранів в Байройті організував в своїй домівці святочний вечір для вшанування І Зимового Походу, що закінчився 6 травня 1920 р. В залі домівки зібралися члени СУВ, між якими були присутні лицарі Залізного Хреста — учасники Походу: полк. Чорний, майор Олійник, хор. Петулько, лікар д-р Очеретько, медсестра Марія Вовк-Урбан та інші гості. Появу учасників Походу в президії сходини зустріли бурхливими оплесками. Святочні сходини відкрив начальник відділу, сотник Плавич. Святочний реферат про політично-державне значіння Зимового Походу виголосив його учасник інж. В. Бибик. Святочні сходини закінчено співом національного гімну. — д.

ПЛК. ЧЕБОТАРІВ ПРО КЕРЕНЩИНУ Й ВЛАСОВЩИНУ

З ініціятиви відділу СУВ в Еттлінґені полковник Чеботарів розпочав цикл доповідей на тему «Що нового в світі». Прелеґент накреслив поділ сьогоднішнього світу на дві частини — Захід і Схід, познайомив присутніх із найновішими подіями в світовій політиці та з'ясував наше ставлення до Керенщини та Власовщини. На закінчення доповіді полк. Чеботарів закликав присутніх об'єднатися в один національний моноліт під єдиним проводом, а це дасть нам змогу переможно відперти червону й білу російські небезпеки, що загрожують нашому національно-державному існуванню.

ПРОГОЛОШЕННЯ
в обороні пплк. с. Довгаля

Управа Відділу Союзу Українських Ветеранів в Реґенсбурзі подає до відома б. українського воящтва, всім українським установам та українському громадянству наступне:

15 березня 1949 р. Управа Відділу Союзу Українських Ветеранів в Реґенсбурзі покликала Гонорову Комісію для розгляду підстав публічних закидів, зроблених в грубих і непристойних формах проф Володимиром Чудиновим-Богуном члену С. У. В. інж. С. Довгалеві.

Гонорова Комісія Відділу СУВ в Реґенсбурзі, переглянувши матеріяли та документи і вислухавши свідків, стверджує:

1. Пан професор Володимир Чудинов, що іменує себе також Богун-Чудиновим, неодмінним секретарем УАН та Деканом Математично-Геодезійного Факультету Українського Університету в Реґенсбурзі, у своїх публічних виступах і зокрема в своєму публічному рефераті в Реґенсбурзі дня 14 березня 1949 р. під назвою «Що є правда» твердив, що командиром Студентського Куреня був сотник Гончаренко, а що твердження підполковника С. Довгаля про те, що він належав до командного складу цього куреня і керував бойовими операціями в січні 1918 р. в Києві не є правдою На підставі цього п. В. Чудинов дискваліфікує підп. С. Довгаля, як людину нібито неморальну.

2. Свідченнями безпосередніх учасників подій стверджено, що сотник Гончаренко ніколи не був командиром Студентського куреня, а був курсовим старшиною і командиром куреня Першої Української Юнацької Школи і брав участь у боях під Крутами в січні 1918 р.

3. Свідченнями безпосередніх учасників подій 1917-1918 рр. цілком достовірно встановлено. що С. Довгаль (тоді в ранзі поручника) від кінця 1917 р. спільно з сотником Ганом формував Студентський Курінь в Києві. Ган був першим командиром куреня, а С. Довгаль його помішником. Під час боїв цього куреня з большевиками в Києві в днях 14-19 січня ст. ст. С. Довгаль керував бойовими операціями цього куреня, обороняючи підступи до приміщень Української Центральної Ради і дня 19 січня ст. ст. був тяжко ранений кулею в голову на Воздвиженській вулиці м. Києва.

4. Свідченнями безпосередніх учасників подій стверджено, що пізніше Студентський Курінь, очолюваний С. Довгалем влився до складу 1-го Полку Си-

ньої Дивізії, як його 4 сотня і цією сотнею командував С. Довгаль до часу роззброєння і ліквідації полку німцями.

5. В 1919 р. С. Довгаль стає старшиною поновно-сформованого 1-го полку Синьої Дивізії, що його переіменовано пізніше в 7-й піший полк 3-ої Залізної Дивізії, приймає участь в численних боях цього полку, про що є друковані матеріяли та спомини сучасників (див. «За Державність» ч. 4 та 7, І. Зубенко: «Лицарі і мученики»).

В боях Синього Полку за Вапнярку (липень 1919 р.) Є. Довгаль був знову тяжко ранений.

6. Старші військові начальники і товариші по зброї підполк. С. Довгаля атестують його як видатного і бойового старшину Армії УНР, який прислужився своїй Батьківщині.

Ствердивши вищенаведене, Гонорова Комісія ухвалює:

1. вважати закид п. Володимира Чудинова, людини, яка в рр. 1917-1920 і пізніше нічим себе відзначаючим для будівництва нашої державности не виявила і взагалі тодішньому організованому українському суспільству не знана, **за наклеп та інсинуацію;**

2. вважати, що бойова старшинська діяльність підп. С. Довгаля в часи 1917-1920 рр. є **бездоганна,** а з огляду на два тяжких поранення — **жертвенна** і під кожним оглядом **взірцева.**

3. Просити Управу Відділу СУВ, щоб в цьому випадку, як і в подібних аналогічних випадках, всім деструктивним елементам нашого суспільства, які дозволяють собі своїми брудними руками доторкатися наших найбільших національних святощів — бойових вчинків нашого героїчного вояцтва, була дана **належна відсіч.**

Реґенсбурґ, 22 квітня 1949.

Оригінал підписали: Генштабу полк. В. Савченко, майор В. Гаврилець, сотник О. Козловський, поручник Є. Тарнавський, адм. урядов. Г. Денисенко.

Як висновок стверджень та ухвали Гонорової Комісії, Управа Відділу Союзу Українських Ветеранів в Реґенсбурзі кваліфікує поведінку проф. В. Чудинова-Богуна негідною, а закиди його вважає злісним наклепом та провокацією.

Управа Відділу СУВ в Реґенсбурзі передає копії переведеного доходження в цій справі Головній Управі СУВ з проханням ужити дальших заходів, Філії Братства Українських Січових Стрільців в Реґенсбурзі, Філії Організації Українських Комбатантів в Реґенсбурзі, Представництву УПА та Президії ВУАН.

Управа Відділу: Начальник Відділу Антипів Олекса, сотник. Секретар Небола Іван, поручник. Члени: Бабюк Теодор, булавний, Стецишин Юхим, поручник, Мурза Леонід, поручник.

З оригіналом згідно: Антипів Олекса, начальник Відділу.

8 Пленум УДО в Бльомберґу

З черги 8-ий Пленум Української Допомогової Організації (УДО) відбув свої наради — як повідомляє «Українське Слово» — в Бльомберґу в суботу 7 травня при співучасти 19 представників усіх трьох областей англійської зони Німеччини та Українського Канадійського Допомогового Фонду. Відкрив наради Голова УДО проф. Гр. Яловий і привітав представників наших заокеанських Братів в особах Евстахія і Анни Василишин та Анни Храпливої, при чому підкреслив потребу тісної співпраці обох установ з уваги на посилене темпо переселенчої акції. Реферат про переселенчий рух, його умови та дальші можливості в різних краях, виголосив д-р Степан Біляк і зілюстрував його подрібними даними і відсотковим відношенням у ньому українців у порівнянні з іншими націями. За час 21 місяців переселенчої акції **34 відсотки всіх українських скитальців в англійській зоні виїхали в краї нового поселення.** (Балтійців 44, поляків 31 проц.).

В останнім часі темпо виїздів пожвавилось і в переходових таборах є доволі поважне число українців. У переходових таборах житлові і харчові умовини на загал задовільні, що не можна сказати про табір в Падерборні.

Про часопис «Українське Слово» зреферував **ред. Павлів-Білозерський.** Як орган УЦДК часопис стояв остороньуської партійної полеміки, підкреслював конструктивні почини і дії українських організацій і установ і стояв на сторожі Української Національної Ради та її Виконного Органу, вбачаючи в них спадкоємця найкращих традицій українського демократичного парляментаризму і символ невміруших змагань української нації до своєї незалежної державности. Редаґоване у наскрізь демократичному дусі, «Українське Слово» старалось дати своїм читачам ясну картину світових подій, правдиву інформацію в справах, що дотичать життя скитальщини і можливостей прожитку в краях нового поселення. Часопис здобув живий контакт з читачем. УЦДК подбав про те, щоб допомогти «Українському Слову» у часі фінансової скрути.

По дискусії винесено постанову про потребу дальшого видавання «Українського Слова».

У дискусії над обома рефератами брали живу участь представники УКДФонду. Особливо цінні були їх завваги і поради в переселенчій справі і в справах суспільної опіки.

З уваги на те, що дотеперішній Голова УЦДК **проф. Яловий виїжджає за океан** по фінансовому справозданні і заслуханні звіту з цілої діяльности УЦДК, рішено уділити йому абсолюторію зі спеціяльним признанням за покладену ним, жертвенну працю, нераз серед дуже невідрадних умовин. Функції урядуючого Голови порішено передати д-рові Степану Білякові.

Велике зацікавлення серед приявних членів УДО і пізніших гостей з ДіПАКС викликала виставка «Музею при УЦДК в Бльомберґу», яку влаштував невтомний організатор того ж «Музею» проф. Леонід Бачинський.

Професор Володимир Січинський

З Ашаффенбурґу до Нью-Иорку

Коли море хвилюється, корабель колихається, то тяжко писати. Губиться певність під ногами, повстає і психічна розгубленість. Можна собі дати раду з ритмом, гірше з логікою. Можливо, краще писати поезії, гірше — прозу. Та ще прозу еміґрантів, з котрих рідко хто перед тим плавав по морю. Не диво тому, що вони тяжко несуть плавання океаном.

Перед од'їздом до нових обітованих земель, кожний еміґрант, особливо наші вражливі і емоціональні люди, тяжко переживають цілу тяганину по різних комісіях, перевірках, контролях. Мають панічний страх перед «американськими» лікарями, скринінґами.

Виїзд до переходового табору у багатьох створюють хаос думок і хаос укладання речей, хоч ще Депі-таборовий корабель не колихається і не тоне... Ліквідація «справ» громадських і особистих, після 4-х років перебування в ДП-твердині, це річ не така легка. Звичайно, кінчається тим, що багато справ і речей не «доліквідовано», набирається багато непотрібного барахла, особливо з шмат, а забуваєш речі цінні. Це останнє стосується передовсім книжок — як «зайвого тягара», а які на нових землях — єдині, найцінніші і найдорожчі, бо у переважаючій більшості їх там уже не можна набути. За ніякі гроші! А все решта можна купити і то краще і вигідніше.

Поїздка тягаровим автом до переходового табору Швайнфурт не тяжка, хоч наші делікатні пані вже тут починають хорувати на «морську» недугу. До Швайнфурту їдуть усі, як це казав згодом один з вищих функціонарів ІРО, з наставленням, що там секирують, мучають, а то і обманюють чесних і бідних людей. Не знати чому, та за якою «дружньою» допомогою створюється така опінія? Але по приїзді еміґрант переконується, що все це непомірно перебільшене. Фактично відкидають справді поважно хворих.

Атмосфера тут досить лагідна, навіть вирозуміла до «настрашеного» еміґранта. Тут навіть досить багато українців серед службовців ІРО, особливо у відділі медичного огляду і адміністрації. Треба сказати, що ці українці визначаються серед інших функціонарів, своєю вирозумілістю і мягкістю у поводженні з людьми. Те саме треба сказати про поліцію, що складається переважно з українців і литовців, на чолі з своїм поліційним «маршалом» з Ашаффенбурґу чи то з Карпатської України... В таборі є Українська Правосл. Автокеф. церква, священик якої завідує також українською бібліотекою, збираючи книжки від тих переїжджих, які бажають позбутися цього «зайвого» баґажу.

Досить справно функціонує пошта, читальня ІМКА, кантина з різними делікатесами — для тих, що хотять позбутися тягару непотрібних в Америці німецьких марок.

Коли «пасажир» перейде усі медичні огляди і візиту у консула, відправляють транспорт 300—400 осіб до другого переходового табору в Бремен-Веґезак. Спеціяльний «ескортовий» потяг, гарно обладнаний, перевозить еміґрантів у догідних умовах (коло 15 годин їзди).

Переходовий табір Веґезак іншого стилю, величезного, імпонуючого розміру. Є тут і всякі дива і мало зрозумілі речі. Хоч були вже не раз різні інтервенції на пресових конференціях ІРО, **все таки і далі ці дива діють.** Наприклад, таборова поліція, що складається переважно з одного слов'янського народу, виявляє незвичайну «спренжистосць». При вступі до табору відбирає від еміґрантів усі харчові продукти по куфрах, **навіть той хліб, який видають на два дні в Швайнфуртському таборі.** За те в кантині, де продають ці самі члени поліції (!) ви можете дістати булочки (можливо, що це не ті, що відбирають при вході!), тістечка по 1,— ДМ, пиво за 90 пф. і так далі. А при всяких чергах, та сама поліція заховується «ізольовано», дуже часто поліцай вибирає таку вигідну позицію, щоб йому ніхто не заважав і не питав... В тих чергах (при нових медичних оглядах тощо) треба часами простоювати годинами без всякого порядку (чергування) і тут поліція не має ані ініціятиви, ані жадної «спренжистости». Поминаючи це, в Веґезаку не так зле. Правда «населення» дуже густе, але Ви протягом дня можете перебувати в різних загальних приміщеннях, читальні ІМКА, розважатися безплатним і платним кіном, лекціями з американського життя, вивчати англійську мову, відвідувати Службу Божу. В кіоску дістанете українські тижневики, що видаються в Зах. Німеччині, в ІМКА — українські книжки. Правда цей відділ надто малий, особливо порівнюючи, скажім з мадярським чи жидівським. Компетентні чинники пояснюють це тим, що українські видання неоправлені і дуже швидко стають не до вжитку, а оправа коштує задорого.

Як в таборі Швайнфурт так і у Веґезаку в останні часи переходить багато українців. Властиво з поодиноких національностей **українців процентово найбільше.** Але цього на зовні не відчувається, бо українці поводяться скромно, може аж занадто. Тому не рідко їх обминають і попереджають, а наш русин не пхається наперед та себе не маніфестує. От хоч би приналежність до еміґрантських груп, що послуговуються допомогою різних американських організацій, як: видають і передають запотребування на працю — тут українці розділені поміж різними «акціями» — католицькими, лютеранськими, православними та ін. А між тим ЗУАДК це велике наше досягнення, бо поруч лише з жидівською акцією, ЗУАДК — це єдина американська національна організація, що об'єднує національну групу незалежно від релігійної різниці.

Поза українцями у згаданих таборах так само, як і на пароплаві, чимало балтійців, порівнюючи не так вже багато жидів, а інші національності в зникаючій меншості. Дуже приємне враження робить, що порівнюючи дуже мало «старшого брата». Правда, коли їх збереться 3-4 в купі (а серед них напевне 1-2 малороси!) то їх «повно» в приміщенні і «перевершують» криком всіх ін-

Українці! Де б Ви не були — пам'ятайте, що нашим обов'язком є піддержувати матеріяльно **Українську Національну Раду**

Ю. КОСАЧ

»Всесвітянин«

(Розділ з повісти)

2.

«Треба ж було вибрати таку нору» — подумав Якимовський, ступаючи по сходах «Блакитного Орла», господи в закаперку, званому Старим Пляцлем, що біля Марійської церкви. Він і так прокляв шляхи Баварії, розвезені весняною сльотою. Що далі на південь, ближче до гір було холодніше. В Вюрцбурзі цвили сади, а тут, казали, ще позавчора падає сніг. Ледве змивши грязюку, що в неї вбрався, гнавши день і ніч поштовими кіньми, Якимовський спитав стару відьму, яка порядкувала йому кімнату, про гостя з Еґеру. Стара подивилась на нього каправим оком зпід чіпка й бовкнула, що він мабуть у гостинній кімнаті, де куняє вже від кількох днів і б'є байди, видать, бо нічого йому й так тут робити. Покоївка, за наказом старої, з блудливи очицями, що вельми не подобались Якимовському, показала з передсінка чужинця.

— Ви напевно в справі нових огородів, шановний пане, спильна глядів Якимовський на пана з Еґеру. Це був широколиций чоловік, з чорними буруями, з трішки кирпатим носом, видно, веселого нрову, але проміткий.

— Були б огородники — відповів він, а з огородом справа не стане — —

— Чи тільки посаджено вчасно щепи?

— Молодняк уже бруньчить, пане — дерева ось-ось забуяють...

— Які ж то дерева, мій друже?

— Дерева свободи, майстре — — відповів чужинець і стиснув обома руками правицю Якимовського. Тепер вони могли говорити вільно. «Але я — озирнувся Якимовський, невдоволений з вашої господи, брате з України...» «Признаюсь і я теж, ця нора мене весь час непокоїть, не знаю чому. Але мені вказали її ще в Відні». «Чи завважили щонебудь підозріле?» «Ажніяк — відповів гість іздалеку, проте не можу позбутись враження, що на мене звідусіль дивляться чиїсь гемонські очі...» «Береженого Бог береже, брате Шишацький, а звідси сьогодні ж виберемось...» «Сьогодні я вже буду в дорозі, докторе — сказав Шишацький — чутка йде, що ось-ось закриють границі, а мені спішиться...» «Ви праві — сказав Якимовський, часу в нас обмаль, я сам через оту кляту баварську сльоту запізнився — мене чекають в Страсбурзі... Не матиму навіть змоги сьогодні погуторити з вами...»

Для обережності вони продовжували розмову в господі «Чотири пори року» зараз біля церкви св. Петра, де було затишно й спокійно.

Шишацький з широковідчиненими очима придивлявся докторові:

— Так от — захоплено сказав він, той, про якого в нас в Україні дедалі кобзарі співатимуть... Чи знаєте ви, брате-майстре, що на вас надія всієї Гетьманщини? Про вас гомонять у кождому хуторі... Пошепки переказують ваше ім'я поміж собою... Ех, коли б у нас більше було таких людей, таких патріотів...

Сухірляве обличчя Якимовського спалахнуло. Він стиснув руку післанцеві.

— Не бачу жодних заслуг за собою, брате з України... Тішусь тільки, що зерно закільчило... Те що ми сіяли в Ніжині й у Новгород-Сіверському зійшло... Дбати треба про добрі жнива — ось що... Я малий чоловічина й виконую те, що мені наказує призначення...

— Йов Український! Палко скрикнув Шишацький; всі знають вашу кривду, ваші страждання... Але молоді є чого повчитись у вас... Вашого гарту й витривалости...

Хмарка пробігла чолом Якимовського. Він хотів спитати Шишацького, чи не чув колинебудь про його сім'ю, про його сина, але не наважився. Атжеж давно вже писали йому старі чернігівські друзі, що пані Якимовська подалась у Петербург і там слід по ній загинув...

— На сході розіграється велика гра. Англійський грач був би добрий, але він ще має час. Наполеон — грач, якого не знали наші часи. Пів Европи під його владою — але його зір спрямований на Індію й на Китай. В цій грі — ключем стане наша вітчизна. Не фантазую — знаю, що рука імператора тверда й так легко з ним...

— Поляки ось нарікають на нього...

— А вони хотіли б відбудувати давню шляхеччину — спалахнув Якимовський — те їх болить. Знайте, брате з України, що Наполеон це революція на коні — гасла вільність, рівність, братерство несуть його багнети... До давнини повороту бути не може. Й тому я поставив на цю карту... Іншої я не бачу... Але я знаю, що коли ми не використаємо цієї нагоди, то раз назавжди мусимо забути про свободу...

Шишацький кивнув головою.

— Царське ярмо тиранії невиносиме. Не в терпець сваволля, гніт, неволя простого люду. Під протекторатом великого Наполеона відновити козацьку республіку це мрія кожного з нас... кожного, в кого б'ється козацьке серце... в Україні дух Полуботка вітає, майстре...

Якимовський добув із своєї сакви сувій паперів.

— Зложений мною меморіял в обороні прав погнобленої нації читав імператор. Передайте його братам української змови... Війна незабаром почнеться. Знаю, що імператор вирішив говорити з Петербургом зброєю. Це буде найбільший поход, який знає наша доба. Вирушає дванадцять язиків на розгром імперії новітньої Тамерлана. Йдеться про те, щоб і для народів сходу зійшла зоря свободи...

— Чи ж гарантує імператор нам права суверенні?...

— Імператор знає історію Карла XII й Івана Мазепи... Невже гадають брати, які довірили мені діло заступництва, що я — син української вітчизни поступлюсь хочби й перед владарем Европи переконаннями?...

— Уповаємо на вас, майстре... Наша страдницька вітчизна надто витерпіла в вічних війнах...

— Війна лихо — сказав Якимовський — але минуче. Якщо йдеться про волю всі засоби добрі. Нас не в'яже з Францією жодна присяга, жодний договір... Не дозволимо розшарпувати й ділити вітчизни... Не погодимось на те, щоб бути колонією чи поселенням французьких гарнізонів... Ми не німці — брате Шишацький, це в Парижі знають і моя мова з ними не влеслива... Кожен пильнує своєї справи, пильнувати мусимо й ми...

— Це ясно — сказав Шишацький — українські брати освідомлюють це собі дуже добре. Що сильніші ми, тим гостріші наші вимоги...

— Добре, що ви це збагнули — посміхнувся доктор, я боявся, що там у вас, в тій соняшній благословенній Аркадії вивелись політики... Сіяти гречку та полювати на лисів — ось і все заняття...

— Осяяні ми славною минувшиною — повагом відказав Шишацький — не всі, це правда... Ради лакомства забули наші імениті якого вони роду — — всіх знадив Петербург, але зостались не імениті — не Безбородьки, Кочубеї, Скоропадські — — — прості люди, майстре... Ними й живе змова українських братів... Льожі наші засновано скрізь — і на Правобережжі, аж до Кам'янця й до Одеси... Багато братів налічуємо й серед військових... у Чугуєвському, в Київському гусарському, в Новоукраїнському полках... Серед моряків є наші брати... Зброя прихована по садибах... проклямації друкуємо.. чекаємо тільки гасла... Ось візьмете списки наших братів... побачите, які це все люди... Бруньки наливаються українського дерева свободи, майстре...

Голос Шишацького схвалював Якимовського. Кур'єр із України привіз йому більше того, ніж він самий сподівався.

— Якщо тільки армія Наполеона наблизиться до українських земель — пане-брате, ось вам і гасло... Подробиці обговоримо... Ще для мене самого багато неясностей... Але пам'ятайте, чим сильніші ми знутра, самі собою, тим зичливіше з нами говоритимуть...

Шишацький подумки признав слушність цій людині. Вона полонила його своєю простотою. Був у ній незбагненний чар і влада над собою. Ця людина палахкотіла схованим у глибу душі полум'ям, звиду крижано спокійна. Вона знала для чого вона живе й куди прямує. Можливо, вона мала теж і свої маленькі слабощі, але про них Шишацький не хотів думати. Якими ж іншими були ті всі його земляки, що його висилали! Повільні, вайлуваті, обережні...

— Я шукав сили завжди в собі самому — наче вгадав його думки доктор Якимовський — ні в кого! Ніде, ви розумієте! Що темніше навкола, тим світліше в серці, а його я сам тільки гартував.. Скажіть, хто змилосердиться над вами, якщо впадете?...

— Ніхто, прошепотів Шишацький; такий тепер світ...

— Ото ж поміркуймо про наші пляни — перегодя сказав Якимовський і розстелив на столі карту Европи.

†

Із сумом повідомляємо наше громадянство про велику втрату, що її зазнала наша установа через смерть нашого визначного члена й співробітника, першого заступника голови „КоДУС-у“ проф.

д-ра інж. Євгена Храпливого

що помер несподівано в Ерлянґені 6 травня 1949 року.

„Комісія Допомоги Українському Студенству“

ших. Цікава також ментальність їх, порівнюючи з іншими національностями. Українці і балтійці перед од'їздом кораблем загально висловлюють жаль, що мусять віддалятися від своєї батьківщини і покидати свою «ширшу» батьківщину — Европу. Але чую розмову:

— Чорт єво знает стоїт лі єхать в Амеріку?

— Нічево, пасмотрім! Єслі панравітса — астанемся, єслі нет — паєдем дальше!

При тім в дальшій розмові виявилося, що співбесідники не мають жодного сантіменту до нової країни, що їх так тепло приймає. А також жодної вдячности.

Процедура перед вступом на корабель більш удосконалена і простіша. Кораблі переважно нові, транспортові, технічно добре вивінувані, але обладнані просто, без комфорту. Підписаний на морі не був новиком, бо плавав майже по всіх европейських морях і ознайомлений з корабельним будівництвом. І от після деякої перерви мав можливість спостерегти, який великий поступ зроблено в США у корабельній техніці. Це в першій мірі стосується виключно металевих конструкцій будови кораблів, турбінових машин, досконалої вентиляції і рятункових засобів. Відома формула «Даґнать і переґнать» супроти того виглядає смішною. Корабельне будівництво все було для росіян слабим місцем і таким залишилося й до нині.

Але також інтерес українців до моря і корабельництва притупився і вивітрився. Це вже помітно з того, як наші люди поводяться і почуваються на кораблі. Вражає, що не знають української термінології, яка стосується корабля та вживають «сусідських» термінів. Також тяжко переносять саму подорож. Лише поодинокі особи почувають себе добре і підтримують віру, що ми таки належимо до колишніх мореплавців... А було чим тішитися під час плавання — гарна, свіжа погода з не дуже сильним вітром, чудові відміни кольорів неба і моря, що міняються в часі і просторони. Нарешті багата і своєрідна кухня, очевидно, для тих, що добре переносять далеке плавання і не «їдуть до Москви».

Українська група на кораблі «General Ger» досить численна, бо 800 осіб становила понад 230, с. т. була найбільшою поміж іншими національностями. Далі йшли литовці, жиди, не багато лотишів, естонців та поляків і по кілька росіян, сербів, мадяр. Серед українців великий процент інтеліґенції. Помітно було, що з нами числилися. Розголос меґафоном на кораблі був різними мовами, звичайно за англійською і німецькою мовою йшла українська, далі також (але не завжди) російська, польська і литовська.

Великдень римо-католицький і наш застав нас на морі. Жидівська Пасха тільки докінчувалася, про що свідчила «маца», яку кожний вірний дістав від своїх співвірних з Америки. Жиди мали навіть спеціяльну «кошерну» страву, хоч далеко не всі нею користалися. Римокатолики Великдень жадним способом не відзначили. Українці справляли свято в тих межах, які були можливі. У страстний четвер всі українці, незалежно від релігійної приналежности, в окремому приміщенні читали св. Євангелію та співали деяких Богослужебних пісень. Тому, що не було жадного священика, читали Євангелію почерзі поодинокі громадяни. В п'ятницю заряд корабля дав на обід рибу. У самий Великдень українці зібралися о год. 7 ранку у найбільшій відпочинковій каюті і проспівали ряд Великодних пісень та закінчили свято промовами та спільним свяченням. Всі ці відправи відбувалися у незвичайних обставинах, коли була досить сильна буря. Всім згадалися рідні на Батьківщині та прекрасні наші Великодні звичаї, що сягають далеко передхристиянських часів. Було зворушливо.

Після $9^{1}/_{2}$ днів плавби корабель наблизився до берегів Америки. В останній день перебування на морі був улаштований прощальний вечір з капітаном корабля та представниками ІРО. Від української групи капітан майор Dudley v. Beard одержав у подарунок портрет-пласкорізьбу нашого визначного мистця С. Литвиненка, портрет олівцем у виконанні відомого мистця М. Шрамченка і грамоту у ґрафічному виконанні М. Шрамченка і В. Січинського. Під час привітання, капітан у своїй відповіді найбільшу увагу уділив українській групі. Треба також підкреслити, що українське представництво скрізь було заступлено і зробило своє діло досить справно від початків аж до виладування з корабля. Також серед американців не рідко були наші люди. Наприклад по виступі з корабля єдиний представник військової поліції — молодий українець, що охоче допомагав українцям на новій землі і в нових обставинах. А тут новоприбулий еміґрант потребує цієї помочі на кожному кроці. І в перші дні підписаний цю поміч постійно мав, може в скромних межах, але з щирим бажанням з боку місцевих українців. Мабуть не випадок, що вони оберігали перевожування баґажу, мешкання, не кажучи про різні інформації і частування.

Але поза тим кожний новоприбулий еміґрант мусить сполягати передовсім на свої власні сили, своє уміння, «свою» англійську мову і свій сприт.

Відкривається чудова панорама Нью-Йорку з хмаросягами, кораблями, залізницями і роями авт. В тому відчувається не тільки «техніцизм», тут є і своєрідна поезія.

РОБІТНИКИ в БЕЛЬГІЇ

перед новими питаннями

Два роки тому приїхали перші українські скитальці з Німеччини до Бельгії, щоб стаючи на два роки до праці по копальнях, могти пізніше виїхати на нові місця переселення, чи то в Европі, чи за океан. — Саме тепер вигасли контракти праці великої частини українських вуглекопів і вони стали перед новими питаннями свого майбутнього. Виїзди скитальців із Бельгії тепер майже неможливі, бо арґентінський уряд стримав видачу віз для скитальців, а австралійська комісія ще не прибула. З другого боку Централя ІРО в Женеві, а також її бельгійський відділ, вважають, що перебуваючі в Бельгії ДП є тимчасово переселені. Це ввело свого роду дезорієнтацію серед робітників-скитальців, а також утруднює працю Українському Допомоговому Комітетові та допоміжним організаціям. Прибуття перших «поворотців» до Брюсселю, які закінчили свої контракти праці, а також наполегливі клопотання Головної Управи УДК в Бельгії, примусили бельгійський уряд винести конкретні рішення. На основі офіційного комунікату бельгійський уряд повідомив всіх робітників-ДП в Бельгії, що він докладе зусиль, щоб допомогти, в міру можливостей, робітникам ДП в Бельгії переселитися до заокеанських країн. Щодо українських робітників, то УДК і СУРБ стараються знайти нашим людям працю у Франції і нав'язати контакт з канадійськими фірмами, що затруднять у себе українських робітників.

На курсах птахівництва

Поміж Реґенсбурґом і Нюрнберґом лежить старе місто Ноймаркт. Два кілометри від залізничної станції, серед лісів розташувався український табір «Нова Говерля». Цей табір відомий тим, що у таборі працює школа, в якій відбуваються тримісячні фахові курси птахівництва, огородництва й сільського господарства. У травні відбудеться вже третій випуск абсольвентів цих курсів. Перший курс закінчило 50 слухачів, другий 60, на третьому вчиться 50 осіб. Курси відбуваються під проводом сільсько-господарських фахівців. Школа має власний великий город, а в сусідстві є куряча фарма з 5 000 курей та кількома інкубаторами. Тут учні відбувають практику. В маєтку одного німецького барона учні знайомляться з модерним господарством, з усім наймодернішим устаткуванням та повною механізацією. При школі є власні автомашини, які довозять учнів на місце їх навчання. Після закінчення курсів відбуваються іспити перед фаховою комісією, призначеною ІРО. Другий курс 8 учнів закінчили з золотими дипломами. При школі існує інтернат й окрема кухня для немісцевих учнів. Курсанти одержують додатковий приділ та цигарки. Учні також мають залізничну знижку. Запис на новий курс почнеться 15 травня ц. р. Адреса школи: Area Voc. Training School — Neumarkt Opf. Camp „Nowa Howerla“.

Свідоцтва цієї школи полегшують виїзд за океан. Зокрема курс птахівництва дасть змогу його абсольвентам знайти за океаном легку й добре платну працю.

Матримоніяльне

Котрий з освічених українців до 37 років хоче нав'язати листування з Волинянкою? Ціль поважна. Писати до „Неділі“ під „27 років“. 2-2

☆

Старший ремісник із готовими паперами на виїзд у Канаду радо одружиться з українкою, що бажала б теж еміґрувати в Канаду. Маю ще місяць часу Поважні зголошення до „Неділі“ під „Торонто“. 2-3

☆

Молода акторка, закинена химерною долею між чуже оточення (без прав ДП) затуживши за всім, що українське, радо кореспондуватиме з українцем до 35 років. Пізніше особисте знайомство можливе — Писати до „Неділі“ з гаслом „Світла великого міста“. 2-2

Молодий ще інженер, спільник у самостійному підприємстві, греко-католик, радо познайомиться з українкою, що має середню освіту, любить родинне життя і дітей та не думає виїжджати з Німеччини. Поважні листи (покищо без фото) до „Неділі“ під „Франкфурт“.

1-1 z

Кавалер 35 років, з вищою освітою, пошукує панну чи пані до 32 років з метою одруження. Листи прошу надсилати до „Неділі“ під „Наддніпрянець“.

1-2 z

Листування

Пані Галина, Буцбах! Вашого гарного листа отримав, дякую. Я ним захоплений. Але чому не подаєте точнішої адреси? Чи моя відповідь потрапить до Ваших рук? Чекаю вістки. „Зелена краватка“.

1-1 z

„Світла великого міста“!

Маємо для Вас 32 листи! Подайте точнішу адресу, бо перший пакет пошта нам повернула з дописком „Hausnummer fehlt“! — Відділ оголошень.

1-1 b

Розшуки

Хомек Іван Андрійович із Сумської обл., м. Тростянець, розшукує рідних, знайомих і земляків. Прошу писати на адресу:

Gut Fraiberg, Gleisdorf
Austria Ost-Steiermark

1-2 b

Панів Пакула, Демчишин, Гарбуз і Сверида — всі з села Пуків, пов. Станиславів — шукає Татяна Вашко (Демчишин). Всякі вістки про них просимо слати на адресу:

Mrs. Tatania Washko, R. D. 2. Alton Park, Allentown, Pa., USA.

1-2 z

Дарію Бриштень і Марію Бриштень, Павла Поплавського, що були на праці в Сх. Прусії, просить озватися Максим Бриштень, Artillerie-Kaserne Aschaffenburg. Всіх, хто знав би щось про згаданих, прошу сповістити. 1-2 z

Шукаю доньку Явдоху Голота, яка працювала до закінчення війни в шпиталі в Білефельд. За вістку про її адресу винагороджу. Писати на адресу

Dmytro Holota, Box 96 Kenora
Ont. CANADA.

2-3

Париляк Василь із Мшани, п. Дукля, шукає Івана Галадія, що перебував в околицях Штутґарту. Моя адреса: Parylak Wasyl. Weldon Hostel, Corby Wr. Kettering, England.

Котра з пань?

Котра з пань з материнним серпем займеться вихованням дворічних близнюків, що втратили кохану матір? Харч і винагорода після умови. — Писати до „Неділі“ під „Близнюки“.

1-2 z

Список студентів, які закінчили свої студії

дипломами й докторатами в американській зоні Німеччини за час від 1945—48

ГАЙДЕЛЬБЕРГ, нім. Високі Школи:

1 Воскобойник Михайло диплом журналістики (інститут) 1948
2. Гук Михайло дипл. мед. 1948
3. Левицький Ярослав диплом і докторат права 1948
4. Лятишевська Анна диплом і докторат медицини 1947
5. Лятишевський Олекса „ 1948
6. Любицька „ 1948
7. Мельник Фердинанд дипл. мед. 1947
8. Мисько Ярослава диплом і докторат дентистики 1947
9. Оришкевич Осип диплом і докторат медицини 1947
10. Пап Михайло диплом і докторат журналістики 1948
11. Персидський Максим дипл. біол. 1948
12. Рогозинський Клим дипл. мед 1948
13. Слюсарук Арсен дипл. права 1947
14 Скрипух Іван дипл. мед. 1948
15. Сидоряк Олекса дипл. мед 1948
16. Станько Ярослав дипл екон. 1948
17. Чернигевич Мирослав дипл. мед. 1948
18. К. Б. диплом і докт. права 1948
19. Скворців Ю. диплом медицини 1948

ГІССЕН, німецькі Високі школи:

1. Бурдьо Володимир докторат
2. Гладишовський Мирослав „
3. Телішевський Пилип „
4 Ястрембський Володимир „
5. Кавуля Лев „
6. Луговий Степан диплом
7. Варениця докторат

ДАРМШТАДТ, нім. Високі Школи:

1. Павлишин Роман дипл. архіт.
2. Скарвінко Євген дипл. хемії
3 Зілинський Юрко дипл маш буд-
4. Яськевич Тарас дипл хемії
5. Лібер Мирослав дипл. хемії

ЕРЛЯНГЕН, нім. Високі Школи:

1. Кушнір Богдан докт. музикології 1947
2 Лемішка Андрій докторат 1947
3 Воробій Петро докт. рер. пол 1948
4 Дзяд Пантелеймон докт. мед 1948
5. Кліш Марія диплом хемії 10. 12. 1948
6 Феденко Богдан докт. філософії 1948

МАРБУРГ, нім. Високі Школи:

1. Гайдель Галина диплом мед 1947
2. Цетенко Вадим дипл. і докт дент. 1947

ФРАНКФУРТ, нім. Високі Школи:

1. Шевчук Тамара докт. мед. 1946
2. Цетенко Вадим дипл. і докт. дент. 1947

„Комісія Допомоги Українському Студентству“

Масово висилайте
петиції в справі українських радіомовлень!

To:
The British Broadcasting Corporation
LONDON W.C. 2

As a Ukrainian radio-listener of the BBC, I beg you to introduce the broadcast of your transmissions into the Ukrainian language.
Thousands and thousands of Ukrainians, such as myself, who were forced to leave their homes and also the millions of Ukrainians behind the Iron Curtain will hear these broadcasts.
Please give us the opportunity, to listen to the BBC in our native language.

Signature: ....

Adress: ....

To:
„Voice of America"
NEW YORK NY.

As a Ukrainian radio-listener of the »Voice of America«, I beg you to introduce the broadcats of your transmissions into the Ukrainian language.
Thousands and thousands of Ukrainians, such as myself, who were forced to leave their homes and also the millions of Ukrainians behind the Iron Curtain will hear these broadcasts.
Please give us the opportunity, to listen to the »Voice of America« in our native language.

Signature: ....

Adress: ....

Обведені рамкою англійські тексти треба вирізати, підписати повне прізвище та ім'я і зазначити свою теперішню адресу, потім здати в незапечатаних конвертах на пошті як друк. (Drucksache)

Перші осяги української радіоакції

Під таким заголовком европейське видання «Нью-Йорк Геральд Трібюн» (ч. 20 597 з 16 квітня 1949) пише на першій сторінці за вісткою аґенції «Юнайтед Прес»:

«Український екзильний уряд заявив урядово, що тисячі українських втікачів у Зах. Німеччині просять «Голос Америки» та Бі-Бі-Сі влучити у свої програми щоденні передачі українською мовою. Українські втікачі просили теж своїх рідних в Америці, Канаді та Англії, щоб ці писали листи до радіостанцій та просили про такі передачі. Український екзильний уряд, що має свій осідок в Авґсбурзі, заявляє урядово, що метою цих українських радіопередач мало б бути інформування 45 мільйонів українців за залізною завісою про світові події та вияснювання цих подій».

Як з цього бачимо, акція, що її започаткувала «Неділя» та яку підтримала вся без виїмку українська преса, найшла свій відгомін вже й у такій поважній газеті, як «Н. Г. Трібюн», що є, як відомо, головним органом американських республіканців. Це повинно тільки заохотити і примусити ще всіх тих українців, які досі не підтримали тієї преважної акції, **ще таки сьогодні** вислати відповідну заяву від себе і своєї родини. Зробити це остільки легше, що «Неділя» вже деякий час друкує готові листи в цій справі, які слід тільки вирізати, заповнити та вислати на зазначену в листі адресу. Ваша заява потрібна і тому не легковажте цієї справи! Творіть у таборах комітети, що популяризували б і організували б акцію домагання українських радіомовлень. Висилайте збірні петиції до «Голосу Америки» й «Бі-Бі-Сі».

РОЗБУДОВА «ГОЛОСУ АМЕРИКИ»

Як повідомляють українські газети із США, Дорадча Комісія Інформацій, складаючи свій перший піврічний звіт з діяльности, зажадала від конґресу додаткових 36,000.000 долярів на поширення праці програми »Голосу Америки». На чолі комісії стоїть Марк Етридж, видавець щоденника «Луївил Курір-Джернал». Він простудіював совєтські методи пропаґанди на Балканах і тепер домагається протидіяння нерозбірчивій совєтській пропаґанді. Поширювання правди про Америку повинно відбуватися всіма можливими засобами, — твердить Комісія, — а на це треба фондів. Комісія сповістила, що мільйони людей під совєтським режимом прислухаються до «Голосу Америки» і це повинно бути заохотою до поширення праці цієї програми.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЬМ МАЙБУТНОСТИ

Написав Роман Лисняк

Нашим сьогоднішнім завданням є по життєвому розглянути майбутній український фільм як політично-культурний пропаґандивний фактор. Насамперед розглянемо факти, які підкреслюють думку про велетенське значення фільму й які будуть заразом відповіддю на сумніви, щодо значення українського фільму майбутности. Дальше коротко окреслимо ідейний та мистецький напрями, а потім розглянемо акторські можливості та, врешті, займемося майбутнім глядачем і в зв'язку з тим можливості успіху.

Мільйони людей на світі кожного дня, кожного вечора проглядають фільми різних національних продукцій і так з бігом часу ці фільми звертають на себе увагу і прагнення того, що бачить їх, пізнати ближче цей чи інший народ. Маємо на думці лише справді репрезентативні фільми. І так постає взаємне пізнання поміж народами. Що значення фільму в теперішньому світі велетенське, це підтверджується надзвичайно скорим відродженням кіно-продукції по другій світовій війні, головно в европейських країнах. У переможеній Німеччині, нпр., від часу капітуляції по кінець 1948 року накручено тут 42 наукові фільми, а на 1949 рік плянується приблизно 80. В 1948 році накручено 27 фільмів. Але одночасно із збільшенням кіно-продукції збільшується і число глядачів. Не будемо вже брати до уваги Америки, яка має найбільше середнє число відвідувачів кіна, а вернемо знову до переможеної Німеччини. Нещодавно німецький кіно-журнал «Фільм-Експресс» провів запити серед німців і, між іншим, про відвідування кіна. Із запитів вийшло, що 56,9% ходять до кіна раз на тиждень, 29,6% раз на місяць, 8% декілька разів на тиждень, а тільки 5,5% взагалі не відвідують кіна, або дуже рідко. Треба підкреслити, що й Церква останнім часом звернула сильну увагу на значення фільму. Дозволимо собі зацитувати слова вже померлого Папи Пія XI, що стали гаслом нової релігійної кіно-продукції: «Добрі фільми можуть викликати глибокий моральний вплив на тих, що їх бачать. Не тільки тому, що вони виховують, але також тому, що вони є здібні видвигати шляхетні ідеали життя й передавати цінні думки. Вони спричиняються до кращого розуміння історії, краси батьківщини, й інших країн. Вони представляють правди й чесноти в привабливих формах і створюють порозуміння поміж народами, соціяльними клясами та расами, а також сприяють обороні справедливости й створюють молоді нові можливості нового життя, як теж допомагають реально постанню справедливого соціяльного порядку в світі».

Коли говоримо про український фільм як важливий чинник в житті нашого народу, тим самим визначуємо його ідейний напрям — всебічне, правдиве інформування про Україну. Наш майбутній фільм мусить прямувати двома різними щодо часу, але цілком однаковими ідейно та мистецькими завершеннями шляхами. Перший шлях — це фільми, побудовані на найновіших історичних фактах та матеріялах із нового українського життя. Другий шлях — це фільми, побудовані на історичних матеріялах, написаних нашими найкращими письменниками та фільми вільно побудовані автором.

Може хтось сказати: в нас немає фільмових акторів. Одначе, це фальшиве твердження. В нас багато театральних акторів, а театр, це передумова доброго фільмового актора. Театр режисера Блавацького та Театральна Студія Гірняка, це запорука гарних акторських досягнень у майбутньому українському фільмі. Напевно й наш фільмовий актор Іван Годяк забажає заграти в рідному фільмі.

Ще питання — це матеріяльні засоби й третє — це майбутній глядач наших фільмів. Для прикладу подаємо, що продукція одного фільму разом з оплатою персоналу виносить у Німеччині 600 000 до 800 000 марок.

Під глядачем розуміємо українців і чужинців, для яких призначені фільми. Але про ці питання окремо в наступній статті.

Відома німецька кіноартистка Ольга Чехова з донькою Адою.

ОДНОЧАСНО БАТЬКО І ДІД

Якийсь Мілтон Ганауер з Дайтона (Півн. Америка), через збіг обставин, став протягом одної години батьком і дідом. Його 28-літня (друга) жінка народила йому сина, а через годину його 25-літня дочка породила дівчинку.

НОВИЙ МІЛЬЙОНЕР

Як відомо, в Америці існує заповіт одного дивака-мільйонера, який заповідав мільйон долярів «мужчині, що приведе на світ дитину». В Торонто (Канада) таким чином тепер став мільйонером один 18-річний юнак. Коли совгався він на лижвах, то впав і став відчувати сильні болі в животі. Юнака відвезли до шпиталю, де лікар вирішив зробити «цісарський розріз». Як виявилось, у юнака в животі був нарив (опухоль), що мав форму людського зародку, з зубами та волоссям. Як сповіщають медичні кола, подібні явища, хоч і дуже рідко граплюються, а все ж таки їх знає історія медицини. Такі опухолі можуть з'явитись будь-де в органах людини і, потім, пересунувшись до живота, там розвиватися.

БІЛА НЕГРИТЯНКА

«Дейлі Експрес» подає про цікавий випадок, що стався в Лондоні. Одна молода англійка, за фахом співачка, світла бльондинка, протягом кількох хвилин стала чорною, як негритянка... Спочатку рішили, що артистка має в далекому минулому чорношкірих предків і що таке явище пояснюється атавізмом, як це не раз було в Америці. Але лікар, оглянувши артистку, прийшов до висновку, що це було отруєння отрутою званою «люариною». І дійсно, після відповідного лікування, зчорніла панна знову набула свій нормальний колір шкіри. — Так що «дідусь» в цій справі не причетний.

Листування Редакції

П. М. Г-юк, Ерлянґен. — На жаль, не маємо змоги допомогти Вам у цій справі. З досвіду знаємо, що у теперішніх видавничих труднощах це діло безнадійне. Гонорарів, навіть найвизначнішим авторам не платимо; всі співробітники «Неділі», в Редакції й замісцеві працюють безкоштовно. Привіт Вам!

П. П. П-ий, Андовер в Англії. — Справу адреси полагодили Ми цілком згідні з Вами, що «постанова якнайвищого бандерівського суду щодо особи ред. Которовича — большевицька. Поважно пройнявся нею, здається, тільки видавець «Часу», хоч як журналіст не повинен би радіти з того. що людям преси партія хоче зв'язати руки. Але на те він і видавець «незалежної» (від УГВР, бо залежної від політбюра в Міттенвальді) газети. Дружній привіт!

Степан Я-ський, Ванґен. — Ваш випадок недоручування Вам впродовж 3-ох тижнів «Неділі», на жаль, не перший і не останній. Звідусіль пишуть нам про **акцію ЛУПВ** і бандерівців нищення та недопускання нашої газети. Як гарно, правда? Сиділа людина кілька років у ворожому кацеті за гасло «свобода народам, свобода людині», а тепер перехоплює нелюбу їй українську газету на чужині, думаючи, що робить історичне геройство. Проте — пережили ми кілька конституцій, пережили репатріяцію, переживемо й бандеро-вовчуківщину! На все добре!

Г. Ф. Ґіссен. Вашу велику статтю про «Таборового упира» дістали й з зацікавленням та сумом перечитали. Невже й досі в Ґіссені такі неполадки? А ми думали, що всі статті й дописи в «Неділі» про ґіссенське «щасливе й радісне життя» це й справді непорозуміння. Ми навіть мало не плакали, читаючи в «Українських Вістях» великі репортажі п. Юрка Степового про цей ґіссенський рай... А правда, цей визначний журналіст обіцяв був прислати до «Неділі» якогось захопленого царством Вашого п. Шинкаря галичанина. Чому ж він досі до нас не приїхав? Ми б радо повернули йому гроші за квиток і привітали б чемно. Здоровте ж його від нас і перекажіть, що ми про ґіссенську ідилію колись ще напишемо. Велеченьку статтю про «упиря» з Вашого ласкавого дозволу пошлемо пану Степаненкові.

П. М. Кащук, Лянґтон, Англія. — За матеріял дякуємо, використаємо разом із багатьма іншими щодо цього питання. Холмщаки в Німеччині тримаються сильно разом і мають зв'язки. Вашого листа й адресу передаємо землякам для встановлення контакту й листування. Привіт!

Василь Т., Корнберґ. — Маєте до нас жаль, що дівчина, якій Ви написали на матримоніяльне оголошення в «Неділі», не відповідає Дуже нам прикро, що вона така немила. На це ми не маємо впливу, бо всі листи відсилаємо адресатам. А, можливо, вона дістала стільки листів, що в неї немає часу всім відписувати. А може не має стільки грошей на листування. Не журіться!

П. Теодор Остапко, Пфорцгайм. — Ваші вірші читали з зацікавленням. На жаль, ми в газеті не маємо багато місця на поезії. Посилайте їх для якогось журналу молоді. Одну строфу з вірша про Батьківщину передруковуємо:

О, доле! В рідний край веди!
Нехай умру на рідній лаві!
І ще раз гляну на сади,
В Лубнах... у Києві . в Полтаві...

Дай Боже, щоб ми всі повернулися на вільну Батьківщину, але не на те тільки, щоб там умирати, але щоб жити вільно і вільно для Неї працювати!

Подяка хворих українців

Хворі українці ДП-шпиталю в Гайльброні складають щиру подяку СХС станиці в Цуффенгавзені і СХС станиці в Еттлінґені за їх цінну допомогу хворим в формі харчів під час цьогорічних Великодніх Свят.

Конвенція українських ветеранів

Крайова організація Українських Американських Ветеранів заповіла свою чергову конвенцію, що має відбутися 28, 29 і 30-го травня в Нюарку, Н Дж. Інтенсивна підготовка до конвенції вже почалася Це буде друга конвенція цеї важливої хоч ще дуже молодої крайової організації американсько-української ґенерації Організатори конвенції закликають всі місцеві Пости ветеранів, щоб своєчасно зголошували своїх представників на конвенцію та з'єднались в одну велику крайову організацію Українських Американських Ветеранів, здобуваючи їй визнання та увагу між іншими того роду американськими організаціями.

ОПОВІСТКА

Канцелярія Головної Станиці Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в Мюнхені-Пазінґу просить Паню **Пачовську**, вдову по письменникові Василеві Пачовському, **негайно** ласкаво зголоситися особисто **в** ЗУАДК. United Ukrainian-American Relief Committee, München-Pasing, Bismarckstrasse 20. (1-)b.

Preis 40 Pfennig Ціна 40 пфеніґів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРҐ, 29 травня 1949. Nr. 176

Самогубство Форресталя

Колишній американський міністер оборони викинувся з 16 поверху.

ВАШІНҐТОН (ЮП-АП). Американська військова влада повідомила офіційно, що колишній міністер оборони США, Джемс Форрестал, загинув уночі з суботи на неділю, викинувшись з вікна 16 поверху фльотського шпиталю в Мерілені. Пресове Бюро американських збройних сил видало таке повідомлення: «Містер Джемс Форрестал наклав на себе руки сьогодні о 2-ій годині вночі в тутешньому шпиталі фльоти, викинувшись з вікна своєї кімнати».

57-літній колишній міністер оборони США перебував в Меріленському шпиталі на лікуванні від квітня в наслідок захворування нервів. Стан його здоров'я останніми днями навіть поправився. Він залишив по собі дружину й двох синів, з яких одному 21, другому 18 років.

Форрестал, як відомо, залишив міністерський пост 1-го квітня ц. р. Згідно з комунікатом урядовця, що констатує смерть, колишній міністер, падаючи в прірву, вдарився в ґзимс 3-го поверху шпитального будинка. Його тлінки так розбилися, що аж після контролі всіх пацієнтів вдалося усталити, кому вони належать.

Президент Трумен на вістку про смерть свого особистого приятеля Джемса Форресталя, зазнавши глибокого зворушення, сказав, що цей обдарований і вірний слуга свого народу, являє собою також жертву війни, немов би поляг на першій лінії фронту. За наказом міністра оборони Люї Джонсона, на всіх військових об'єктах в США опущено стяги до половини щогли.

Дружина Форресталя з сином Михайлом, що перебували в Парижі, на вістку про трагічну смерть батька подалися літаком до США.

ЕЧІСОН ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД НАДМІРНИМ ОПТИМІЗМОМ

Американський міністер закордонних справ Ечісон мав конференцію з Труменом і Комітетом Закордонних Справ сенату. Предметом розмов були питання закордонної політики США. На думку звітодавців з Вашінґтону, політика американського уряду щодо Німеччини має повну підтримку обидвох партій.

Після конференції Ечісон заявив, що паризькі наради це досі найкраща нагода скласти з СССР практичний і доцільний договір в справі Німеччини. Він має на увазі уважливо простудіювати всі можливості тривалої розв'язки цієї проблеми. Одночасно Ечісон перестеріг перед надмірним оптимізмом і заявив, що здобуті осяги не можна розтратити в заміну за обіцянки, які показуються потім неправдивими.

Далі Ечісон висказався про дотеперішні заходи в справі єдности Німеччини й ствердив, що хоч США дуже бажають собі договоритися з советами, то не можуть допустити до прийняття таких пропозицій СССР, які могли б загрожувати дотеперішним осягам. Скасування бльокади Берліну не є ще само по собі початком розв'язки майбутнього Німеччини. (ФР).

Американці не залишать Німеччину

Початок конференції в Парижі — Вишинський сходить з тону

ПАРИЖ (ЮП). У понеділок 23 травня пообіді почалася в Парижі конференція між американським, брітанським, французьким та советським міністрами зовнішніх справ. Це перший раз від 15-го грудня 1947 року міністри 4-ох великодержав засіли знов за спільним столом для нарад над майбутнім Німеччини.

В грудні 1947 року міністри Маршалл, Молотов і Бідо розсталися в якнайгіршому настрої, тепер — Ечісон, Вишинський, Шуман і незмінний Бевін, після знесення берлінської бльокади, мають вирішити чи «холодна війна» припиниться, продовжуватиметься далі, чи може ще й посилиться. А головне — чи Німеччина матиме єдину адміністрацію, чи розпадеться на два державно-політичні табори, кожен під впливом іншої політично-світоглядової концепції.

Конференція таємна і преса діставатиме лише готові повідомлення про вислід її окремих засідань.

Проте з перших паризьких повідомлень виходить, що деякі інформації доходять до зовнішнього світу. Згідно з ними, Вишинський зм'як, погодившись прийняти денний порядок, запропонований іменем трьох великодержав Шуманом, хоч на початку протестував. Всі делеґати перебувають у доброму настрої, що аж ніяк не може бути запорукою спокійного перебігу конференції.

Міністер зовнішніх справ США вже у вступних переговорах підкреслено заявив, що США виступатимуть **за довшу окупацію Німеччини.** Ця заява викликала загальну полекшу, бо стало відомо, що совети мають запропонувати **залишення німецької території всіма окупаційними великодержавами.**

Тим часом становище у «відбльокованому» Берліні аж ніяк не йде до кращого. В суботу 21-го травня вибух там **страйк західньо-берлінських залізничників,** керований їх професпілкою, бо платня на залізниці, контрольованій советами, видається східньою валютою. Мета страйку — домогтися зарплатні західніми марками. Внаслідок страйку в суботу, неділю й понеділок сталися **поважні сутички** між страйкарями та совєтською жандармерією і великими з'єднаннями східньо-німецької поліції, приведеними з Саксонії. Ця керована советами поліція **стріляла в натовп,** била цивільних людей та викликала загальне обурення берлінців. В неділю ввечері контрольована брітанцями західньо-берлінська поліція перейшла до протидії, зайнявши двірець Шарльоттенбурґ.

На третій день страйку неспокої набрали загрозливого характеру, коли в понеділок о 9-ій годині увечері забарикадована на **станції Цоо советофільська поліція відкрила вогонь** по 3 000 натовпові, убивши одну та поранивши багато осіб. Досі поранено в берлінських сутичках 1 000 людей.

Берлінський маґістрат (захід) звернувся до американського, французького й брітанського комендантів Берліну з офіційним проханням наказати східній поліції залишити західні станції. Страйкує загалом 12 000 залізничників.

Американський губернатор Баварії містер ван Веґенер (праворуч) при допомозі баварського міністра хліборобства д-ра Шлеґля садив нещодавно картоплю в своєму городі.

ВИСОКИЙ КОМІСАР ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ

ВАШІНҐТОН (ЮП). Президент Геррі **Трумен іменував дотеперішнього президента світового банку Джона МекКлоя високим комісаром для Німеччини. Мек Клой зачне виконувати свої обов'язки з початком липня.**

Німецька преса, коментуючи призначення МекКлоя, підкреслює, що його призначення означає щось більше як заміну військової адміністрації цивільною. МекКлой за фахом відомий адвокат, керує від березня 1947 року світовим банком, заложеним у червні 1944 на фінансовій конференції Об'єднаних Націй в Бреттон Вудс. Йому завдячують господарську відбудову знищеного війною світу. На думку німців згода Мек Клоя залишити добре плачену і вільну від податків посаду в Америці, свідчить про його почуття відповідальности та матиме велике значення для західньо-німецького господарства. На думку проф. Ергарда, директора бізональної адміністрації, призначення МекКлоя буде для німців справжньою благодаттю й означатиме, що після консолідації політичних відносин Німеччина користатиме з участи в міжнародній грошовій політиці. МекКлой був учасником конференції великих трьох в Теграні й Ялті, а під час війни врятував своєю інтервенцією славне німецьке містечко Ротенбурґ від знищення огнем американської артилерії.

ПОНСЕ КОМІСАРОМ ФРАНЦУЗЬКОЇ ЗОНИ

ПАРИЖ (ЮП). Високим комісарем для французької зони Німеччини іменовано Андре Франсуа-Понсе.

Новоіменованому високому французькому комісарові тепер 62 роки. Він ходив до гімназії в Оффенбаху. Потім студіював в Мюнхені, Гайдельберґу і Берліні. Після закінчення студій в Сорбоні викладав у паризькому університеті німецьку літературу й історію. В серпні 1931 року був послом у Берліні. Тут він спостерігав перші роки «третього Райху». Свої обсервації опублікував він у книзі «Послом у Берліні». Націонал-соціялізм він окреслив як «перемогу боша над німцем». Франсуа-Понсе був від листопада минулого року політичним дорадником французького військового губернатора генерала Кеніґа.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ ЗАГРОЖУЮТЬ БІРМІ

РАНҐУН (ЮП). Сильні з'єднання китайських комуністів концентруються в китайській провінції Юннан до наступу на бірмський кордон, а уряд Бірми підготовляє оборону своєї території. За оповіданням свідків із Тенчунґу, найбільшого китайського міста на кордоні між провінціями Юннан і Бірмою, чотири тисячі китайських комуністів об'єдналися з дезертирами китайської національної армії в спільні загони, що маршують на Бірму.

Комуністичне радіо подало про падіння міста Сіян, столиці провінції Шенсі з півмільйоновим населенням.

За вістками американських аґентств, **бої за Шанхай ідуть далі з незмінною силою.** Вже 6 днів комуністи наступають на передмістя Шанхаю Путунґ, боронене з успіхом урядовими військами. В наступі на Путунґ беруть участь 200 000 комуністичних вояків, але урядові війська, хоч менші числом, мають **кращу артилерію і летунство.** В боях беруть участь з'єднання річкової фльоти урядових частин. Минулої суботи артилерійський вогонь урядових військ розбив плянований комуністами намір переправитися через річку Вганґпу. Сотні комуністів потонули.

За вістками Ройтера комуністичним військам удався минулої суботи наступ в напрямі на головну шанхайську торговельну вулицю в порту. Велике цивільне летовище на південному заході Шанхаю евакуйовано, зате на північному військовому летовищі стоять готові машини для високопоставлених осіб. В Шанхаї курсують чутки про намір національних військ евакуювати місто. Проте президент китайської держави в Кантоні запевнив, що його уряд не зречеться своєї відповідальности навіть, коли боротьба мала б продовжуватися до останнього вояка.

Бандерівці ще грають, але маси вже не танцюють...

Напередодні другої сесії Національної Ради — Нова еміґрація підносить голову

Еміґраційна психоза, яку треба зрештою оцінювати позитивно, як прояв реальної дії в безперспектив'ї таборового веґетування, послабила зацікавлення ширших українських мас справами нашої внутрішньої політики. Проте в наших політичних і партійних осередках — дарма, що хронічний брак грошей паралізує рухливість найактивніших центрів — щось діється, твориться і, зрозуміло, мусить притягати увагу загальнішої публіки. На основі звітів та інформацій кореспондентів «Неділі» з різних місій спробуємо коротко схопити найважливіші прояви буйного вицвіту української еміґраційно-політичної весни 1949.

На перше місце треба, звичайно, поставити інформації нашого баварського кореспондента про те, що діється **в державно-парляментарному центрі.**

«В парляментарно-урядових колах — пише наш співробітник — йде жвава підготова **пленарного засідання Національної Ради,** першого після липня 1948 року.

Воно відбудеться з початком червня і різнитиметься від минулорічного, м. ін. тим, що на нього запросять також представників української преси, які в минулому році мусіли блукати попід стінами еміґраційного парляменту.

Сесія має тривати три дні. Попередило її **засідання Виконного Органу** (кабінету) під головуванням прем'єра Ісаака Мазепи та засідання Президії Національної Ради; на останньому докладно усталено денний порядок сесії Нац. Ради. Як довідуємося, він **не буде великий,** бо всі, навіть дуже важливі справи, полагоджуються здебільша на засіданнях Президії — досі шість, — на яких бували всі її члени **з головами** різних комісій включно.

Багато розмов викликають майбутні **персональні зміни** у Виконному Органі, число членів якого має бути зменшене. Річ у тому, що частина членів ВО на провідних становищах виїхала з Европи і на їх місце можуть прийти нові люди. Так найперше виїхав, втративши щоправда увесь свій дотеперішній політичний кредит навіть у власній партії, **п. Василь Мудрий.** Він — як довідуємося — **зрікся посту заступника голови Виконного Органу,** затримавши за собою лише місце звичайного посла (члена) Національної Ради. Крім Мудрого поплили за широкий океан ще інші визначні члени ВО, панове: **проф. Михайло Ветухів та д-р Микола Шлемкевич».**

Виїзд проф. Ветухова, який справедливо міг себе називати неофіційним шефом значної частини нової еміґрації (інша частина гостро виступала проти нього), проминув майже глухо, а це мабуть тому, що проф. Ветухів, ставши лідером опозиції на останньому з'їзді ЦПУЕ (проти автомачного рукопіднімання бандеро-скоропадчиків та коньюнктуралізму п. Василя Мудрого), не зумів додержати до кінця рішучої лінії та показав себе **м'якою людиною** між твердими та чулими лише на сильне гримання кулаком об стіл партійними вождиками й жадібними посад поплентачами. Тому й до відома українських мас долинув лише характеристичний зміст **прощального листа** п. Ветухова з палуби корабля до редакції «Українських Вістей», листа, повного невипадкових натяків на **київський централізм,** до якого, як всі зрозуміли, змагатиме УРДП. Акцентування **первородства нової еміґрації** і на сьогодні й на завтра стало взагалі модне та демонстративне, особливо в екзальтовано-романтичних статтях письменника Івана Багряного, зрозумілих зрештою як природня реакція не так на галицько-бандерівську загумінківщину, як проти власного таки харківського вовчуківсько-сумівського поплентацтва.

Оце сміливе **піднесення голови новою еміґрацією** — це теж симптом політичної україніки весною 1949. Для нас цілком зрозуміле й незаскочливе, не зважаючи на ввесь галас проти «Неділі» з приводу колишньої такої собі звичайнісінької статті про «Сфінкса».

Нота бене: Ті, що діставали істерії з приводу викриття Володимиром Барагурою «Сфінкса» і шалено бойкотували «Неділю», забули в своїх заїлих репліках про те, що єдина «Неділя» напередодні славного Діллінґенського З'їзду ЦПУЕ (18 листопада 1947, в числі 99) писала: ...найслабшою стороною (проекту персонального складу ЦПУЕ) **є недостатнє представництво в ньому наддніпрянського елементу,** що, позбувшись давніших зрозумілих застережень, щоразу активніше **сягає, буде сягати і повинен сягати** по впливи в організованому житті еміґрації. Треба ділом доводити соборність!»

Тепер справа змінилася. «Сфінкс» промовив, говорить і добре говорить. Останніми тижнями права й амбіції нової еміґрації найсильніше підкреслили резолюції Делеґатського З'їзду Українського Національно-Державного Союзу (УНДС), в яких м. ін. було таке речення: «Продовжуючи й надалі сприяти поглибленню гармонійної співпраці і згоди поміж різними складовими частинами української еміґрації, УНДС буде здійснювати всебічну співучасть в активній і відповідальній праці **широких мас нової еміґрації із східніх земель на всіх ділянках національно-державного та громадсько-політичного життя».**

Не слабше від активу УРДП, якому українська еміґрація, на жаль, не може дарувати змарнованої **Ґіссенської шанси,** яку **малі виконавці** спотворили на найбільшу шкоду самої УРДП, проявляє себе цієї весни **Союз Земель Соборної України,** який обов'язково повинен дістати крісло в Національній Раді. Час на місце дійсних «сфінксів» Вовчуків та Кононенків допустити активних людей з групи **Доленка!** Вони показали себе добрими українцями без загадкового минулого та без непокоючого сьогодні.

Активізація демократичних українських сил, поважні зв'язки нашого державного центру, здорова реакція на події в лондонському СУБ, постання Союзу Українців у Німеччині, безперечний зріст впливів та авторитету ОУН плк. Мельника — все це бентежить і (наглядно!) діє на нерви бандерівцям. Останні заяви «Української Трибуни» про те, що УГВР не веде акції проти Національної Ради збентежили бандерівський провід до тої міри, що він забув навіть підписати поміщену в «Часі» «Заяву ОУН».

Хто читав цю «заяву», а зокрема таке її речення: «ОУН вірить, що здоровий загал української політичної еміґрації відсепарується від цих протинародних клік»... міг лише сказати: суща правда. Написали правду про себе. Українська еміґрація **відсепаровується від бандерівської кліки і прощається з нею назавжди!**

НЕСЕНСАЦІЙНА ПРОВОКАЦІЯ „ЧАСУ"

Тижневик п. Романа Ільницького «Час» (ч. 20, 22 травня 1949), в звіті з пресконференції містера Сквадріллі дав таке закінчення:

«Сенсаційний виступ Г. Которовича. — Наприкінці конференції Г. Которович звернувся до м. Скварділи з проханням, щоб американська поліція приспішила слідство проти тих осіб зпоміж українців, які були арештовані в останньому часі під закидом діяльности на користь комуністів. Між арештованими є також б. ліценціят ульмівських «Українських Вістей» ред. П. Маляр. Зрозуміло, що цей виступ Г. Которовича викликав сильне здивування й занепокоєння між присутніми журналістами. На українців це повідомлення особливо сильно вплинуло і то тим більше, що про це нікому досі не було відомо, та й редакція «Українських Вістей» не вважала за потрібне поінформувати про це українське громадянство.

Відтепер українське громадянство буде з найбільшою увагою слідкувати за цією дивовижною історією».

Мусимо ствердити, що ця незрозуміла для нас фантазія п. Романа Ільницького, який був учасником згаданої конференції цілком виссана з пальця. Питання ред. Которовича мало характер інтервенції, а його зміст був такий, як «Неділя» подала в 175 числі:

«Дозволяю собі звернути увагу містера Сквадріллі на таке: останнім часом на багатьох українських ДП зроблено доноси з кіл самих ДП. У їх висліді деяких українців затримано в еміґраційних центрах, як, напр. Авґсбурґ, або навіть завернено вже з Бремену. На деяких з них зроблено доноси, що вони комуністичні аґенти. Між іншим, один такий донос зроблено навіть на ліцензованого видавця газети «Українські Вісті», що вже кілька місяців мусить чекати на вислід своєї справи в переходовому таборі в Авґсбурзі».

Про арешт видавця «Українських Вістей» ред. Которович не міг говорити вже хоч би з тієї причини, що напередодні франкфуртської конференції **відвідав особисто ред. Маляра** в переходовому таборі в Авґсбурзі й точно обзнайомився із справою зробленого на нього доносу.

Не правдою є також, що «редакція «Українських Вістей» не вважала за потрібне поінформувати про це українське громадянство», бо «Українські Вісті» в статті «Нова управа ЦПУЕ шукає грошей»... (ч. 37, 8 травня ц. р.) ясно писали:

«Промовець спиняється над подіями в Новім Ульмі: в цьому таборі, замість помогти українським журналістам, виселяють редакцію «Українських Вістей» поза межі табору. Промовець читає про це офіційне розпорядження управи табору. Практика цього табору взагалі дивна: багато ульмівських таборян не може виїхати до Америки, бо на них понаписувано наклепи від «таборових чинників». Між людьми, що впали жертвами таких наклепів, промовець називає таборянина Башару та ін.

Така ж доля спіткала і дотеперішнього ліцензента «У. В.» ред. Маляра».

Якраз із тієї замітки редактор «Неділі» довідався про донос на видавця «У. Вістей» та поцікавився ближче його справою.

В світлі наведеного виступ п. Ільницького приходиться уважати звичайною провокацією з метою компромітувати «конкуренційні» газети. Як довідуємося, ред. Маляр виступає з приводу заподіяної йому видавцем «Часу» образи до американського суду.

Ласкавій увазі наших Читачів

З уваги на німецьке свято Вознесення, що припадає на четвер 26-го травня і зв'язане з тим перевантаження друкарні, ми приневолені видати це число на 4 сторінках (більшого як звичайно) формату.

Видавництво „Неділя".

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Союз Українців у Німеччині

Українське громадянство з радістю й полегшою прийняло вістку про з'їзд і постання Союзу Українців у Німеччині (СУН) — нової української громадської установи, що поставила собі завдання координувати занархізоване після останнього з'їзду ЦПУЕ українське громадське життя, яке почало котитися по похилій площі у прірву. Опановане двома партіями ЦПУЕ перекреслило постанову діллінґенського з'їзду, що передбачав співпрацю всіх політичних партій, груп і течій у цій найвищій громадській установі. З моменту зламання принципу співпраці ЦПУЕ перестало бути найвищою загально-українською громадською установою, а стало прилавком бандерівської та гетьманської партій.

Але не тільки цей факт став причиною постання СУН-у. Українське суспільство відчувало потребу нової громадської установи ще й з багатьох інших мотивів. ЦПУЕ не виправдало покладених на нього надій і сподівань української еміґрації в Німеччині. **Його керівні люди покинули свої пости, залишаючи установу без проводу,** а українську скитальську масу кинули на її власну долю. Нещодавно відплив за океан, не упорядкувавши як слід матеріяльних справ, голова ЦПУЕ п. Василь Мудрий. Його перший заступник п. Іван Вовчук вже також, як пишуть з Мюнхену, пакує валізи й збирається проходити останні формальності, щоб і собі причалити в затишному Новому Світі. Це діється в момент, коли українська скитальська маса на передодні ліквідації ІРО й інших добродійних установ потребує якнайбільше опіки своїх громадських чинників.

Ставши ареною виключних політичних впливів бандерівців, ЦПУЕ **занедбало зовсім властиву ділянку своєї праці** — громадський сектор. Низка життєвих і пекучих питань нашої еміґрації в Німеччині, стоїть відкритою. Не забезпечено долі тих земляків, які не мають опіки ІРО, не розв'язано справи затруднення українських людей у німецькій господарці й тим допущено до жалюгідного зубожіння скитальських мас. Не зорганізовано самодопомогової організації людей, що живуть приватно. ЦПУЕ байдуже, що опіка ІРО над скитальцями кінчиться в червні 1950 року, воно не вважало за доцільне з'ясувати своє ставлення до факту створення західньонімецької держави, який змінить зовсім правне становище еміґрантів, що живуть приватно та тих українських установ і підприємств, які діють поза таборами в межах німецької економіки й німецького громадського життя. Не реалізовано, а навіть не накреслено й не опрацьовано **пляну розв'язки проблеми допомоги хворим, калікам, інвалідам, людям старшого віку та взагалі непрацездатним скитальцям, врешті тим, які з політичних мотивів не могтимуть еміґрувати.** Ось низка проблем національного, правного, соціяльного, економічного й морального порядку, що їх життя поставило для позитивної розв'язки перед ЦПУЕ й яких воно не лише не спромоглося розв'язати, але навіть не зуміло собі їх якслід з'ясувати.

Ця неспроможність ЦПУЕ упоратися з життєвими проблемами української еміґрації, розполітикування діячів цієї установи, захоплення її двома партіями для реалізації своїх політичних плянів опанувати з громадського сектора Національну Раду, негромадські виступи її діячів в українському громадському житті — викликали реакцію здорової більшости українського громадянства. Воно побачило, що ЦПУЕ це згаяний час, витрачена національна енергія та змарнований громадський гріш і що від цієї інституції вже нічого сподіватися. Перша реакція — це відмова сплачувати національний податок на ЦПУЕ.

Але цієї спонтанної реакції не вистачало. Треба було заповнити порожнечу, яка сталася в громадському секторі українського життя на еміґрації в Німеччині після опанування ЦПУЕ двома політичними партіями тоталітарного типу. Для українського демократичного громадянства стало ясним: треба створити таку громадську установу, яка була б побудована на здорових основах, життєздатна, відповідала б сьогочасним потребам української еміґрації та була б здібною позитивно розв'язати ці всі проблеми громадського порядку, що їх несе життя. Це, що українська демократична маса відчула підсвідомо, провідні кола українського демократичного світу ясно освідомили собі й запровадили в життя в формі конкретного діла.

Цією установою став СУН.

Це організація аполітична, громадського типу. Вона постала з ініцятиви тих українських політичних угрупувань, що стоять на базі УНРади та з тривогою дивляться на хаотизацію, запроваджену бандерівцями в громадському житті та на їх намагання разом з гетьманцями поширити цей хаос і на політичний сектор. У з'їзді СУН-у взяли участь представники всіх конструктивно-творчих українських угрупувань. Нова установа, побудована на принципі співпраці всіх тих груп. Звела їх до цього засада соборности та почуття відповідальности за долю української еміґрації в Німеччині. СУН базується **на засаді індивідуального членства,** щоб не допускати до українських лав чужих і ворожих нам елементів, які легко могли туди прокрадатися за масовости ЦПУЕ. СУН ставить собі завданням розв'язати всі ці життєві проблеми української еміґрації, до розв'язки яких не доросло ЦПУЕ. Залишаючи так звану високу політику відповідним чинникам, СУН зверне всю увагу на громадський сектор, зокрема на опіку над тими людьми, які її не дістали через те, що ЦПУЕ витратило складені громадянством фонди, не придбавши нових. Забезпечення правної, соціяльної, матеріяльної й моральної опіки скитальцям в момент, коли вже незабаром кінчиться опіка ІРО, зменшить у великій мірі еміґраційну гарячку й паніку, та усуне неспокій тих, що не зможуть з різних причин еміґрувати.

Особовий склад тимчасового проводу СУН-у дає запоруку, що намічена мета буде виконана. Головою СУН-у став представник нової велико-української еміґрації **інж. Ржевський,** економіст, який ніколи не ховав себе за псевдонімами, а сміливо виступав завжди під своїм прізвищем. Секретарем установи є **д-р Маковецький,** досвідчений громадський діяч, людина із зв'язками, широко-відомий на південно-баварському терені. **Вибрано також Громадський Суд, в проводі якого став визначний правник, член УНДО д-р Микола Хробак.**

Без крилатих слів і шумної реклями розпочинає СУН працю в дуже важкий і важливий для української еміґрації момент. Нова організація постарається якнайскорше залеґалізуватись і розпочати практичну діяльність. Треба, щоб демократичне українське громадянство підтримало її та організувало в українських осередках філії, представництва та клітини СУН-у.

З початком діяння СУН-у скінчиться період інерції й хаосу в громадському секторі нашого еміґраційного життя в Німеччині. З громадського сектора елімінується політиканство й партійництво, на місце безладдя прийде правопорядок. Українська еміґрантська громада не залишиться в критичний момент без проводу, бо діячі нової установи постійно перебуватимуть в Европі та піклуватимуться нею, а не тікатимуть за океан на нові посади з ласкавої руки монопартії.

Створення Союзу Українців Німеччини українське демократичне громадянство сказало своє слово — відмежувалося в громадському секторі чітко від монопартійно-тоталітарної течії, яка ще покутує в нашому житті та «блискуче відокремило» ті елементи, які замість позитивного конкретного діла вносять в організоване життя розгардіяш та деструкцію Бажаємо Управі СУН виправдати покладені на неї сподівання. Quod felix, bonum, fortunatumque sit!

Ракети вибухають на кордоні

Розповідь утікача із СССР в редакції „Неділі"

Співробітник нашої Редакції мав нагоду розмовляти з одним українцем, що саме тепер прибув з Польщі. Інформатор походить з північної Волині. В листопаді 1948 року, щоб не піти до совєтського війська, утік до Польщі, де живе його родина, а довідавшись про розшуки за ним МВД, записався на рільні роботи у Чехо-Словаччину. З ЧСР пішки щасливо перейшов кордон до Німеччини. Як молода людина він не бував далеко поза своїм районом на окупованих совєтами землях, але про життя в своєму районі розповів нам цікаві й маловідомі речі.

Кожен мешканець окупованих західньо-українських земель від 20—60 року життя мусить мати т. зв. паспорт, виданий в 1946 році т. зв. Районним Ісполнітельним Комітетом, який тісно пов'язаний з МВД. Особи від 18—20 років, переселені з Польщі та політично непевні елементи мають тільки т. зв. «временние удостоверение», себто тимчасові паспорти.

Мешканці прикордонної зони мусять мати на одній з карток паспорту, або тимчасового посвідчення квадратну печатку: «Житель пограничной зони». Перед цим надписом ставлять номер, який означає віддаль замешкання від кордону. Напр.: 2 в мешканців до 10 км від кордону, 3 до 20 км, 4 до 30 км. Кордонна зона завширшки в 30 км.

Побутові умови на Волині виглядають так: робітник на залізниці заробляє 300 рублів місячно, сільський учитель 300-400. Селянин, який має 9 га ґрунту (колхози запроваджено на окупованих совєтами після 1939 року землях лише на 30%) платить річно 3 000 рублів податку. Крім того він зобов'язаний здати: 1 800 кг збіжжя, 1 100 кг картоплі, 50 кг м'яса, 300 кг сіна, 280 л. молока річно від корови. Хто має три корови, мусить здавати 300 л. молока від корови. Безземельний власник одної корови здає 100 л. молока річно. За здані продукти «Заготзерно» платить 8 рублів за 100 кг жита. За здане молоко «Маслозавод» платить 5 копійок за літр. Зате цей же «Маслозавод» продає тим самим селянам відтягнене молоко по 20 копійок за літр.

Взимку кожен селянин зобов'язаний вивезти певну кількість дерева з лісу. На одного коня призначено вивезти 50 кубометрів дерева з лісу. Хто не має коней, зобов'язаний виробити, себто зрізати та зложити в метри 25 кубометрів дерева. Тих, хто не вив'язується з названих примусових податків, позбавляють господарства та судять як саботажників на 5—10 років концентраційних трудових таборів.

Ціни: хліб 3 рублі, купити нараз вільно лише 2 кг, масло 60 рублів, цукор 15, пшенична мука 30. Горілка 100 рублів літр. Можна купити цигарки Прибой, Бєломор і Катюша. (Пачка 5 рублів). Одягу майже неможливо дістати й він дуже дорогий. Звичайне убрання коштує кілька тисяч рублів.

Запитаний про настрій населення, наш інформатор каже, що люди невдоволені совєтською владою, **вірять та чекають на війну.** В його околиці розповідають частенько про партизан. Чув, що на Поліссі, в околицях Пінська та Кобриня є «бульбівці». В околицях Ковля — «бандерівці». Деяких робітників змобілізовано в околицю Берестя над Бугом направляти старі укріплення. Цим робітникам нічого не вільно розповідати про місце й характер праці.

Охорона польсько-совєтського кордону дуже сильна. На віддалі 800 м. від кордонної лінії по совєтському боці тягнеться дротяний пас шириною в 10 м., який частенько скородиться, щоб по слідах було видно, чи хто й куди перейшов кордон. Поміж зораним полем і кордоном проведена **ракетна сітка** з тоненьких дротиків, розтягнених між паликами з ракетним механізмом. Коли хтось, утікаючи в ночі через кордон, сильніше шарпне за дротик, відразу вилітає в повітря ракета, яка освітлює весь терен та алярмує сторожу. Поміж дротами та зораним полем постійно ходять патрулі по двох вояків з псами. Вночі охорона кордону посилюється кінними патрулями.

Кордон охороняють «Пограничние Войска МВД», які поділені на застави, комендантури і отряди. Застави розміщені що 5 км, а кожна з них має коло 20 людей.

Совєтські офіцери з комендантури часто відвідують села та вимагають від селян повідомляти, коли хто прийде з закордону Цих офіцерів називають загально «контррозвєдкою». Селяни добровільно на інформаторів не зголошуються, але їх примушують до того, залякуючи вивезенням на Сибір.

СИН СТАЛІНА ЖЕНИТЬСЯ З ДОНЬКОЮ МОЛОТОВА

ЛОНДОН (ЮП). За повідомленням англійської газети «Стар», син Сталіна Васілій має незабаром взяти шлюб із Світляною Молотовою, донькою колишнього совєтського міністра зовнішніх справ.

Донька Молотова, як повідомляє згадана англійська газета, має 20 років, брунетка, струнка і являє собою типову росіянку. Вона подібна більше на батька, ніж на матір, яку кореспондент охристив іменем «грецької красуні». Її знайомі вважають її начитаною, розважливою й доброю комуністкою, якій одначе не чужі західні ідеї.

Васілій Сталін має ранґ генерал-майора совєтського летунства. На параді з нагоди 1-го травня він летів на чолі літаків, що демонстрували над Москвою.

США й Европейська Федерація

24 березня ц. р. на прийнятті, влаштованому «Французькою Спілкою Федералістів», амбасадор Сполучених Держав Америки п. Джеферсон Кефері виголосив промову надзвичайної політичної ваги, яка висвітлює напрямні політики цієї наймічнішої потуги. Подаємо її в скороченні так, як подала її «Европейська Спілка Федералістів» в ч. 1 свого Бюлетеню за 1949 р.

Амбасадор Дж. Кефері між іншим сказав:

«...Що стосується Атлантійського Пакту, я вважаю своїм обов'язком гільки сказати, що, коли Сполучені Держави зобов'язуються допомагати під час миру й захищати під час війни, як цього неуспішно домагалися після 1929 р., то Пакт є актом також основаним на концепції нової єдности держав Західньої Европи»...

Чи правда, перш усього, що мій уряд сприяє европейському федералізмові? Так, це факт. Заяви такого змислу були висловлені повторно кілька разів передовими статтями американських газет обох партій і самим урядом. Кожного разу, як конкретний захід з боку европейських націй визначає етап до дружньої стислішої праці американська преса висловлює з того задоволення з тої власне рації, що вона бачить в цьому крок до здійснення федеральної Европи».

«Чотири місяці пізніше, коли французький уряд запропонував створення Европейської Асамблеї, відгук американського громадянства був такий же. Газета «St. Louis Post Dispatch» стала товмачем великої кількости американців, заявляючи: «Нині мусить стати ясним, що жодна правдива господарська єдність не може бути здійснена без значної політичної єдности... Не можна сподіватися, щоб роз'єднана Европа довго залишалася мирною Европою».

«Цей погляд поділяють видатні члени Американського Конґресу з високо поставленими особами в Радах наших політичних партій. Сенатор Фалрайт вже подав до Сенату «пропозицію резолюції», яка заявляє, що ця Асамблея прихильна Европейській Федерації. Одна комісія Палати представників так кінчає студію про плян Маршала: «Кожний значний поступ до господарської спілки потягне рівнобіжно певний ступінь політичної федерації».

«Коли п. Джон Фастер Даллес, головний радник республіканської партії в закордонних справах і член делегації Сполучених Держав до Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй взяв слово в Американському Клюбі в Парижі, він вибрав дуже визначно як тему своєї промови інтерес, засвідчений американцями до питання европейського федералізму й їх переконання, що політична єдність Европи є суттєва».

«Я гадаю, що досить вистачаюче виклав Вам американський погляд, як офіційний, так приватний, щоб показати Вам, що американці розглядають створення Федеральної Европи, як логічне й потрібне закінчення двох здійснень — господарського й мілітарного співробітництва між европейськими державами.

«Сполучені Держави, з другого боку, бажають бачити цю будівлю закінченою не тільки єдино через те, що вона розпочата. Вся цілість має свій об'єкт і цим об'єктом найпростійшими словами є незалежність Европи. Щоб бути незалежною, Европа повинна благоденствувати й бути мілітарно сильною. Я не буду казати, що американська політика цілковито дезінтересована. Добробут Европи сприяє добробутові Америки. Не можна підтримувати сталі торговельні зносини з країною без ресурсів. Мої співгромадяни навчилися в добу між двома війнами, що їх країна в дійсності не збагачувалася беручи за свій вивіз сплату золотом. Наш уряд надсилає нині знавців закордон не тільки, щоб заохочувати продажі бавовни й американських автомобілів, але також для того, щоб полекшити різним країнам їх вивіз до Сполучених Держав. Так само сильна Европа сприяє силі Сполучених Держав. Понад усім американці побоюються, щоб слаба західня Европа стала жертвою навали, щоб їх власна безпека підпала загрозі й щоб вони мусіли третій раз прийти битися в Европі. Американці й американський уряд вважають, що цей добробут і ця сила можуть існувати лише через европейську єдність. «Єдність творить Силу».

«Я настоюю на слові «незалежність», бо наче б то досить поширена думка — принаймні є пропаганда в цьому напрямі, — що Сполучені Держави ніби мають на меті захопити Европу. Я міг би подати численні спростовання з авторитетних американських джерел щодо таких тверджень, але я волію краще, щоб Ви взяли до уваги американський погляд швидше при світлі фактів, ніж при світлі словесних заяв. Ви всі знаєте римське гасло: «розділяй і пануй». Є нині в світі одна велика потуга, яка підписала окремі двоїсті пакти взаємної допомоги з сусідніми країнами, але яка заборонила цим країнам злучитися в федерацію. Це не Сполучені Держави. Як протилежність Сполучені Держави не тільки прихильно зустрічали на словах европейське співробітництво, але вони вжили зусиль, наприклад, щоб збільшити авторитет Европейського Комітету Господарчого співробітництва серед держав-членів. З другого боку кляcичною лінією поведінки одної імперіялістичної потуги є держати країни, які під її опікою, на відносно нижчому господарчому рівні».

«Є нині в світі одна велика потуга, яка відняла у своїх сусідів, друзів і союзників промислове знаряддя й фабрики й навіть сільсько-господарське знаряддя. Це не Сполучені Держави. Навпаки: ділові люди й европейські робітники запрошені відвідати американські фабрики й вивчити деякі з наших таємниць виробництва Ми лише віншуватимемо себе, якщо об'єднана Европа стане такою квітучою та сильною, щоб бути в стані забезпечити свою незалежність. Це буде демократична Европа. Америка могтиме вважати на неї».

Статті, підписані прізвищем або ініціялами висловлюють думки й погляди їх авторів!

Еміґраційна політика Перона

Кореспондент «Франкфуртер Рундшав» подає цікаві інформації про нову еміґраційну політику Арґентіни. Державна установа для справ еміґрації до Арґентіни замкнула на необмежений час приймання нових внесків щодо еміґрації з усіх країн світу, а зокрема з Европи. Як мотив подано бажання використати час для полагоди 30 000 прохань, що надійшли звідусіль. Не зважаючи на те, що в новій перонівській конституції країни ще й далі фіґурує речення про «вільний в'їзд усіх вільних та бажаючих працювати людей до цієї вільної країни», практичне здійснення еміґрації зазнало гострих обмежень в еміґраційному апараті. Теоретично бажаним елементом для Арґентіни уважаються лише селяни й фахові робітники, але в дійсності дозвіл арґентінською владою на в'їзд зумовлений виключно політичними й релігійними мотивами пануючого в країні режиму. Як приклади німецька газета наводить значні континґенти армії польського «фашистського» генерала Андерса та групи «техніків» з Німеччини, при чому багатьох із них поставлено на списки ... італійців.

У зв'язку з зубожінням в Европі та великим гоном за виїздом в Арґентіну з її необмеженими життєвими можливостями для всіх людей, що можуть і хочуть працювати, трапляється багато випадків, де кандидати підтримують свої прохання на дозвіл в'їзду спокусливими грошовими хабарями. Багатьом ця справа вдається й тому ніхто не дивується, коли новопризначений генеральний директор урядової еміґраційної установи дає наказ провести слідство, а у його вислідi 5 найвищих урядовців звільняють з посади.

Між тим з Італії надійшли нові транспорти з комплетним індустріяльним устаткуванням, привізши з собою крім дирекції, урядовців і робітників також машини, розкладані доми та навіть дозволений на основі трансферу капітал. Для тих еміґрантів уряд віддає колонізаційні простори в глибині країни, або мешкання у велетенських оселях добродійної організації Еви Марії Перон.

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ВЛАДИК

Як повідомляють паризький щоденник «Ля Круа», голляндський інформативний тижневик «Де Ліні» та австрійський «Дер Фольксботе», Львівський **Митрополит Кир Йосиф** терпить жахливі тортури на місці свого заслання в Воркуті. Про це «Де Ліні» пише: «Ватікан має з достовірних джерел вістку про те, що великий львівський Митрополит Екс. Монс. Йосиф Сліпий, якого в квітні 1945 року большевики заслали на Сибір, в наслідок катувань лежить тепер в бараці для хворих в концтаборі в Воркуті. Йому поламано обидві руки та декілька ребер».

Повідомляють далі, що большевики по арештуванні в Берліні 1945 р. д-ра **Петра Вергуна,** Апостольського Візитатора для українців католиків у Німеччині, вивезли були цього високого достойника до Польщі, а пізніше перевозили до різних тюрем і вкінці заслали до концентраційного табору на границі південного Сибіру, де він і досі перебуває. На засланні в Сибірі теж жила Ігуменя Сестер Студиток Мати Йосифа, яку засудили на 35 літ каторги. Знова в Воркуті, разом з українськими Владиками та іншими церковними достойниками, карається Вс. о. д-р Л. Глинка, проф. кан. права на Богословській Академії у Львові. Там рівнож донедавна перебував Впр. о. В. Грядюк, ЧСВВ, Протоігумен Отців Василіян. (П. Б.).

ФЛЬОТА ІРО

Фльота, що складається з 36 пасажирських кораблів, стоїть сьогодні на послугах ІРО в переселенні великої маси цивільних осіб за море. Кожного дня випливає один корабель до заморських країн, везучи з собою втікачів і ДП у всі чотири сторони світу. До кінця березня цього року впродовж 21 місяців своєї праці ІРО перевезло приблизно 130 000 утікачів до нових місць поселення. В будучому ІРО плянує до кінця червня 1950 року перевезти ще 355 346 утікачів у головному до США, Австралії, Канади, Бразилії і до інших заморських країв. Ці числа не включають у собі всіх утікачів, яких ІРО перевезло залізницями до західніх европейських держав і тих, що на власну руку виїхали до місць нового поселення.

До кінця лютого 1949 р. виїхала до місць нового поселення 395 481 особа в різні сторони світу. З цього числа 255 821 до заморських країн. А саме: 80 845 до Ізраеля, 53 785 до Канади 29 828 до США, 26 233 до Арґентіни, 13 096 до Бразилії, 11 919 до Венесуелі і 16 249 до ін. країв.

Фльота ІРО не зродилася через одну ніч. Тоді, коли в липні 1947 р. ІРО починало свою акцію переселення ДП і втікачів панував великий голод на транспортові і пасажирські кораблі. Але збільшена потреба переселення примусила ІРО подбати за показне число кораблів. Під теперішню пору працює під прапорами ІРО 20 військових транспортовців американської армії і 16 приватних власників, загально для 33 396 пасажирів. І цей факт уможливлює тепер виконати плян переселення більшої кількости втікачів.

На кораблях перебувають жінки і чоловіки окремо. Лише жінки з дітьми і старші особи дістають осібну кабіну. На кожному кораблі урядує ескортний старшина, який дістає до помочі заступників з ДП, в тім числі одного лікаря і три сестри.

ІРО виконує величанську роботу на полі транспорту. Головна Транспортна Команда ІРО в Ґенуї невтомно керує рухом кораблів.

„Який суд, такий і присуд!“

— кажуть реґенсбурські журналісти

Постанова Загальних Зборів Обласної Спілки Українських Журналістів области Реґенсбурґ, що відбулися 16 травня 1949 р., в справі вироку т. зв. Найвищого Громадського Суду про редактора «Неділі» п. Г. Которовича.

Реґенсбурзька Обласна Спілка Українських Журналістів, обговоривши вирок т. зв. Найвищого Громадського Суду в справі ред. «Неділі» п. Геннадія Которовича, на своїх Надзвичайних Загальних Зборах ухвалила:

1. Рішення т. зв. Найвищого Громадського Суду про виключення п. Г. Которовича з української спільноти, є нечуваним в історії української еміґрації актом терору, спрямованим на знищення вільної думки та незалежного слова в українській пресі. Це рішення є посяганням на право і обов'язок журналіста всебічно інформувати громадянство і тому українські журналісти в Реґенсбурзі висловлюють своє обурення і протест проти свавільного рішення згаданого «суду».

2. Т. зв. Найвищий Громадський Суд вже віддавна став непокоїти українське громадянство своїми односторонніми вироками. Цей «суд» не виключив з української спільноти ні одного злочинця, засудженого американським або німецьким судом за кримінальні злочини, не виключив з української спільноти ні вбивців у Юденберґу, ні злочинців Корнберґу та інших таборів, не виключив самого п. Івана Вовчука з української спільноти за злочинний напад на редакцію «Української Трибуни». Зате спрямував свій вирок проти редактора українського незалежного часопису, який чесно виконав свій журналістичний обов'язок, подавши до публічного відома фактичні матеріяли, зв'язані з виборами до ЦПУЕ. Цим самим т. зв. Найвищий Громадський Суд остаточно став тенденційним знаряддям бандеро-гетьманського бльоку і втратив моральну силу та довір'я в українському суспільстві. Цей «суд» втратив право на назву Найвищого Громадського Суду, він став тепер внутріпартійним судом бандеро-гетьманського бльоку і може судити тільки своїх членів та симпатиків, які побажають йому підлягати.

3. Слід звернути увагу ще й на поведінку п. І. Вовчука: з одого боку йому кортить очолювати найвищу українську леґальну інституцію, а з другого боку він хоче бавитися в конспірацію і ховається від людей, яких хоче очолювати. Ця поведінка тим більше безґлузда, коли ми візьмемо на увагу, що п. І. Вовчук не бажає показувати українському громадянству своєї особи ,то він не повинен займати офіційних постів в леґальних українських установах.

4. У зв'язку з провокаційним вироком т. зв. Найвищого Громадського Суду українські журналісти Реґенсбурзької области закликають українське громадянство стати фронтом та проголосити рішучий бойкот інституції, яка себе називає Найвищим Громадським Судом. Ні один українець не повинен визнавати партійної інституції та компетенцій, які вона собі привласнює. Своєю протиправною постановою в справі ред. Г. Которовича т. зв. Найвищий Громадський Суд сам себе поставив поза межі всієї української спільноти.

З доручення Надзвичайних Загальних Зборів

Управа Обласної Спілки Українських Журналістів:

А. Добрянський, голова.
В. Онуфрієнко, секретар.

Український вінок на могилі брітанського незнаного вояка

КОМУНІКАТ

Союзу Українських Вояків у В. Брітанії

15-го травня ц р в Лондоні відбувся Перший З'їзд українських колишніх вояків, на якому ухвалено заснувати Союз Українських Вояків, що має об'єднати у своїх лавах всіх колишніх вояків-українців на терені Великої Брітанії

Новостворений Союз визнає і підпорядковується нашому єдиному і законному державно-політичному центрові — Українській Національній Раді та її Виконному Органові

Всі присутні у залі колишні українські вояки виявили свою рішучу готовність на перший заклик і наказ свого Державного Центру стати до лав активного вояцтва. Масово заступлене на З'їзді молоде воярство з усіх українських земель виявило свій палкий національний патріотизм та незламну волю боротися аж до переможного осягнення всенаціональних ідеалів.

При загальному піднесенні всіх присутніх бурхливими оплесками схвалено тексти привітань: Голові УНРади проф. Іваницькому, Президентові УНР п Лівицькому, Прем'єрові п. Мазепі, Військовому міністрові ген Капустянському, героїчній УПА та всім воякам-українцям у всьому світі.

З'їзд звернувся з закликом до всіх українців вояків на терені Великої Брітанії масово вступати до лав новоствореного Союзу Вирішено вислати делеґацію на Український Військовий З'їзд до Парижу.

Одночасно обрано керівні органи Союзу, головою якого став сотник Опаренко.

Під гучні оплески всіх присутніх почесним членом Союзу обрано сотника Б. Панчука

Спеціяльна делеґація склала від імени українських вояків **вінок на могилі незнаного вояка.**

Ще одна таємниця минулої війни виходить наверх

Увесь голляндський народ

плянував переселити на українську Холмщину Гайнріх Гіммлер

Французький журналіст Домінік Оклер відслонив тепер ще один невідомий досі рубець з історії окупації німцями України, опублікувавши своє інтерв'ю з відомим **фінським лікарем д-ром Керстеном,** що проживає тепер в Стокгольмі і видав там шведською та голляндською мовами свої спогади.

Д-р Керстен був домашнім лікарем принца Генрика, чоловіка колишньої голляндської королеви Вільгельміни. Весь голляндський народ називає його «доктором чудес», а це тому, що д-р Керстен, лікуючи райхсфюрера СС Гайнріха Гіммлера, перешкодив здійснити пекельний німецький плян, що мав знищити увесь голляндський народ, а в наслідках також **населення української Холмщини й Підляшшя.**

Правда, українців за Бугом знищила й так Москва на спілку з червоною Польщею, виселивши їх далеко на схід та знищивши цим старі корені нашого народу на західньому кордоні. Проте розповідь д-ра Керстена варта уваги українського читача та дослідів історика української трагедії останніх років.

Не можна мені закидати, — почав своє інтерв'ю д-р Керстен, — що я не використав нагоди усунути Гіммлера з цього світу, бо на це мені не дозволила моя фахова честь. Одначе я використав свої впливи на роздобуття важливих інформацій та рятування життя переслідуваним чужинцям. Ще до вибуху війни мене викликали до Гіммлера, хворого на корчі шлунку. Я лікував його системою маґнетопатії, одначе атаки поновлялися й тому я, за згодою фінського уряду, став відвідувати могутнього шефа СС досить часто.

При нагодах відвідин частенько доводилося мені знайомитися з різними таємними плянами. Співробітник Гіммлера, страчений після вироку нюрнберзького трибуналу, **д-р Брандт** давав мені часто змогу успішними інтервенціями перешкодити наміреному злу. Не можу забути березня 1941 року, коли Брандт подав мені **манускрипт на 43 сторінки.** Там була мова про ніщо інше, як евакуацію усього голляндського населення. Відповідний наказ мали проголосити 20-го квітня в день Гітлерових іменин. Протягом 13 місяців **ціле населення Голляндії мали переселити в район між Бугом і Вислою в Польщу.** Дітей і старих мали перевезти вантажними машинами з етапу до етапу через усю Німеччину. **Хто б знесилів на дорозі, того мали розстрілювати.**

Цей жахливий манускрипт, — сказав далі д-р Керстен, — передбачав всі подробиці виконання пляну. Голляндців мали сколонізувати між Бугом і Вислою, отже цілу Холмщину з Підляшшам, а столицею цієї примусової колонії мало стати місто Люблин. На території Голляндії мали після того оселитися «вибрані расово» німецькі селяни.

Наступного дня д-р Керстен, лікуючи Гіммлера, стрінув у нього **славного Гайдріха, шефа СД,** що розмовляв з шефом німецької поліції в Голляндії, ґруппенфюрером Равтером. Гайдріх глумливо засміявся: «Ваші голляндці зроблять великі очі» . . .

Д-р Керстен негайно розпочав свою шляхетну протидію. Переконавши Гіммлера, що він не переживе такої акції, яка вимагала б велетенських зусиль і нервів, фінський лікар ублагав його виєднати в Гітлера відкладення цього пекельного пляну. Д-р Керстен погрожував негайним зреченням з дальшого лікування. І це переконало Гіммлера. 20-го квітня наказ про виселення голляндців не появився.

Але грізний Гайдріх не хотів дарувати своєї поразки. Д-р Брандт попередив д-ра Керстена, що на нього плянується замах в дорозі до Гіммлера з черговою візитою. Д-р Керстен прибув окружним шляхом значно пізніше і застав знервованого Гіммлера в товаристві Гайдріха:

— Чому ви прибуваєте так пізно? — запитав мене Гіммлер, просвердливши своїми очима. Гайдріх, знервований моєю появою, намагався звернути розмову на щось інше, але я відповів: «Був плянований замах на моє життя і тому я мусів скористати з довшої дороги!»

Гіммлер глянув на Гайдріха і спокійно процідив крізь зуби: «Ну, то маєте щастя, Гайдріх, що Керстенові нічого не сталося. Його життя для мене таке дороге, як, напр., ваше!»

Гайдріх хотів відповісти, але Гіммлер лише скрикнув: «Габен зі ферштанден?»

Гайдріх схопився, прийняв військову поставу і сказав: «Цу бефель!»

ПАРТИЗАНИ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ НАСТУП?

Як повідомляє франкфуртська газета «Абендпост» в ч. 98, за аґентством ЮП, на теренах за залізною заслоною перебуває партизанська армія силою 145 000 вояків. Ця армія має влітку атакувати совєтські війська в запіллі. Такі вістки дістало східньо-европейське пресове аґентство з достовірних джерел східньо-европейських країн. Ідеться тут про білоруську, українську й польську партизанські армії.

Газета пише далі дослівно:

Командувачем польських партизанських армій має бути якийсь генерал Сенсон (?), правдивого прізвища якого ніхто не знає. Він має плян поборювати совєтські армії в Україні влітку цього року у великих розмірах. Білоруська партизанська армія, яка давніше постала з допомогою німецької окупаційної влади, опанувала ліси в околицях Ковна, Молодечна, Ліди й Баранович.

Цю вістку «Абендпост» дає із знаком запиту в заголовку, а інша німецька газета, а саме «Майн-Пост» з Вюрцбурґу називає як її автора видавця одного з чужинецьких пресових бюр в Авґсбурзі.

(Д-р Керстен називає Гайдріха найнеприємнішою людиною, яку йому довелося стрінути в житті. Він і далі був би намагався знищити д-ра Керстена, коли б сам був не згинув трохи пізніше в Празі).

8-го травня 1945 року на рішуче домагання д-ра Керстена, який мав зв'язок з шведським міністром зовнішніх справ Ґюнтером та голляндським послом в Швеції бароном фон Наґелем, Гіммлер погодився забрати назад свій наказ, згідно з яким при наближенні альянтських військ всі німецькі концентраційні табори мали вилітати в повітря.

☆

Розповідь фінського лікаря д-ра Керстена повинна б зацікавити всіх тих українців, що в роках 1941-44 були зв'язані своєю діяльністю з Холмщиною, Підляшшям і Люблином. Українське населення тих земель пережило тоді першу фазу німецького пляну, коли цілі села були нищені, палені або колонізовані німецькими фольксдойчами з Юґославії. Осередком німецької колонізаційної акції мало стати **історичне українсько-польське місто Замостя, яке Гіммлер оглядав особисто й яке на його честь мало мати назву Гіммлерштадт.** Варто було б матеріяли з драматичних днів того часу передати д-рові Керстену, щоб він міг довідатися, як його інтервенція врятувала не лише голляндців, але й бодай на кілька років українську громаду за Бугом. Редакція «Неділі» готова за посередництвом Українського Бюра в Стокгольмі допомогти в цій справі.

Репресії проти українців у Східній Прусії

СТОКГОЛЬМ (УПК). Східня Прусія, яка після прилучення до РСФСР герметично ізольована від зовнішнього світу, стала величезним пляцдармом маневрів Червоної Армії з великими зложищами воєнного матеріялу і харчевих припасів, розповів кореспондентові УПК один німецький обсерватор, що недавно прибув сюди після нелеґальної прогулянки в Польщі й Сх. Прусії. Крім війська живе тепер у цій тотально знищеній провінції, яка була колись заселена чотирма мільйонами німців, **50 000 депортованих з-над Бугу й Сяну українців** та 10 000 німців, яким завдяки комуністичному наставленню вдалось уникнути виселенню в 1945-47 рр.

Українців поселено на давніх німецьких господарствах ще в 1946 р., але за їх вороже ставлення до совєтської системи не видано їм потрібного хліборобського знаряддя й машин ,а тому вони борються з величезними труднощами.

Крім цього безупинні військові маневри й експерименти, під час яких большевики зовсім безоглядні супроти населення, унеможливлюють працю на землі.

Недалеко від Кеніґсберґу, теперішнього Калінінграду, обсерватор бачив **великий ізоляційний табір,** в якому НКВД сторожило велику кількість червоноармійців з 16-го тульського полку, який минулого року збунтувався в Штетіні проти повороту до Росії.

Як повідомляє далі УПК, серед східньо-европейських еміґрантів у Стокгольмі запанувало в останньому часі велике схвилювання, пише «Афтонблядет». Причиною його є **інтенсивна шпигунська діяльність** т. зв. народньо-демократичних посольств тут. Різні темні типи почали шниряти між еміґраційними колами, виявляючи занадто влізливе зацікавлення особистими й політичними інтересами та контактами поодиноких осіб. Підозрівають також, що большевики кинули в Стокгольмі спеціяльні засоби, щоб вносити **розлад серед балтійських, польських і українських кіл.** З занепокоєнням приходиться ствердити, що деякі познаки цієї розкладової роботи починають бути слідні на цьому терені.

УКРАЇНСЬКА ПОЛІТИЧНА КОРЕСПОНДЕНЦІЯ ЗОРГАНІЗУВАЛАСЯ В СТОКГОЛЬМІ

20-го травня почав виходити в Стокгольмі Інфомаційний Бюлетень Української Політичної Кореспонденції (УПК), видаваний Українським Бюром. Українське Бюро в Стокгольмі продовжує діяльність Українського Інформаційного Бюра для Фінляндії й Скандінавії, яке було змушене перервати свою працю в Гельсінкі після капітуляції Фінляндії в вересні 1944 року. Керує Бюром український журналіст редактор **Богдан Кентржинський,** що вже давно з успіхом пропаґує українську справу в Скандінавії.

Кожному слово

КоДУС і політика

З кіл українського громадянства, якому лежить на серці добро нашої студіюючої молоді та доля Комісії Допомоги Українському Студентству, ми одержали такого листа:

Високоповажаний Пане Редакторе!

Поміж кількома незнаними загалові прізвищами членів своєрідного жюрі, яке має розглядати анкетні листки, спрямованої проти УНРади анкетної акції «Часу», українське громадянство із здивуванням побачило на одному з останніх місць прізвище загально-відомого нашого вченого й громадського діяча проф. д-ра Зенона Кузелі.

Очевидно є приватною справою проф. Кузелі анґажуватися в таку чи іншу акцію в громадсько-політичному житті. Але, з другого боку, не треба забувати, що позиція, яку займає проф. Кузеля в українському науковому й громадському житті, в великій мірі зобов'язує нашого вченого.

Бо анкетна акція «Часу», в яку дав себе втягнути, як її співтворець проф. Зенон Кузеля, належить до типу політичної авантури, а ніяк не є поважною позитивною політичною подією. Її засудила більшість організованого українського громадянства, як акцію деструкційну. Тому, коли в неї анґажується пан Ільницький чи п. Калюжний, люди без питомої ваги в українському громадянстві — це нікого не дивує, але участь у ній проф. Кузелі викликає загальне й оправдане здивування. Це тим більше, що проф. Кузеля очолює таку загально-громадську й загально-національну та аполітичну установу як КоДУС. Співдія проф. Кузелі, голови КоДУС-у в деструкційній акції «Часу», спрямованій проти УНРади, в великій мірі може від'ємно вплинути на успішну досі діяльність Комісії Допомоги Студентству із великою шкодою для української студіюючої молоді. Громадянство, яке досі наділяло проф. Кузелю своїм повним довір'ям і відзивалося завжди живо на його заклики допомагати нашому студентству, може зревізувати своє ставлення до особи голови установи, що займається допомогою студіюючій молоді. І ця молодь може потім мати з цього приводу слушні претенсії до проф. Кузелі. Чи проф. Кузеля має право й відвагу взяти на себе відповідальність за такий свій крок?

Тому краще, щоб проф. Кузеля, як голова КоДУС-у не анґажувався в різні політичні авантури типу анкети «Часу», бо це не приносить почести ні йому особисто, ані не вийде на добро установи, яку він очолює й у проводі якої громадянство бажало б бачити людину аполітичну, як аполітичною є й сама КоДУС та ціль, на яку так щедро жертвує все громадянство.

Група приятелів студентства.

Проф. Орелецький сумнівається . . .

На опанування ЦПУЕ бандеро-гетьманською коаліцією та переміну цієї колись загально-громадської установи в прилавок однієї партії, демократичне та незалежне українське громадянство зареаґувало відмовою сплати 2% від своєї заробітньої платні, щоб не фінансувати партійної інституції бандерівської групи. Замість того громадянство заявило свою готовість сплати цієї суми на потреби УНРади. Прикладом цього може стати табір «Арлилерія» в Ашаффенбурзі, працівники якого в березні сплатили на УН Раду 179,95 марок, в квітні 177,60 марок. На ЦПУЕ в березні сплачено тільки 11,60 марок, у квітні 3,80. Працівники мали свобідний вибір, бо при відборі платні були виложені два збіркові списки — на УНРаду й на ЦПУЕ. Ця свідома постава

Микола Лазорський

Незламний Пилип Орлик

Окупація Лівобережної України Петром І після його вікторії під Полтавою року 1709 надзвичайно занепокоїла всі держави Заходу. Вже на схилі літ французький король Люї XIV зрозумів страшну небезпеку росту Московії за рахунок України й західніх держав. Він відверто став в обороні Швеції й через кардинала Мазаріні видав велику суму шведському генералу Стейнбоку на війну проти москвинів, які загнались в Померанію й під проводом князя Меншикова «предавалі оґню і мечу» той край.

Не менш була заклопотана і Туреччина, яка покищо мовчки спостерігала ріст московської фльоти на Чорному морі. Мазаріні напружував всі сили, щоб схилити Порту до війни з Петром, сп'янілим від несподіваних військових успіхів. Не чекаючи аґресивних дій турків, Петро зробив загрозливий демарш, скерувавши своє військо до Пруту. Досвідчене в боя хвійсько його поставлене було під провід молодого генерала Шереметєва. Водночас цар старався про допомогу господарів молдавського й валахського — Дмитра Кантеміра і Бранкована. Обидва вони облесливо запевнили Петра, що саме тут він матиме легку перемогу над Портою. З допоміжним військом Петро швидко перейшов Прут, де мав сполучитись з військом свого генерала.

В ці часи Мазепи вже не було в живих і владу гетьмана перейняв до своїх рук перший його дорадник і щирий приятель генеральний писар Пилип Орлик. Не гаючи часу Орлик змобілізував солідну армію з правобережних полків і вірних йому січовиків і своєчасно постарався злучитись з великим везиром Магометом Балтаджі, який з 200 000 військом вже підходив до Пруту і став при Фальчах. Армія московського царя наraз була оточена й приперта до великих болот, відрізана від свого краю, без провіянту, без будь-якої допомоги. Спроби пробитись до своїх земель, вирватись з залізних обіймів пішли на марне й армія загибала. Засуджений на розгром московський цар послав до сенату свого заповіта й секретного листа дружині Катерині, яка негайно примчала до військового табору рятувати Петра. Історик Леклерк подає цікавий матеріял щодо підготовки Катеринного Прутського миру. В підготовці тій відограли рішальну ролю коштовні подарунки великому везиру й його крайї (помічникам). Про теж саме пише і француз Вільбуа. За його словами цариця віддала не тільки привезені з собою коштовні речі, але й сама їздила перед вишикуваним військом і благала кожного жовніра, кожного старшину віддати все найцінніше. В цей саме спосіб військо врятувалось, цар вийшов з засідки «по золотому мосту».

Прутський мир вразив «у саме серце» Карла XII і довів до розпачу незламного Орлика. В пароксизмі гніву шведський король роздер острогами одежу на великому везирі. Про зраду везира й його генералів стало відомо всім. Султан догнав зрадника своєю депешою ще в Адріянополі: Могамет Балтаджі змушений був податися в демісію, багатьох його помічників, у яких знайдено було московське золото, скарано на горло. Але що сталося, те сталося. Неушкоджене військо московське швидко дісталось до своїх земель досить дешевою ціною: прутським трактатом, пактів якого — про суверенність України, вивід залог і збурення фортець — **Петро й не думав виконувати.**

Війну перенесено було на Північ, де цар весь час вів грубу дипломатичну гру, ошукуючи своїх спільників данців. Він навіть наважився у травні 1718 року відвідати Париж, де в свій час його не хотів бачити небіжчик Люї XIV. За словами історика Лемонтьє — герцоґ-реґент Пилип Орлеанський привітав його з великою пишнотою, але признався, що гість той був йому немилий «як татарин». Московський цар, очевидно, хотів затушувати сцену варварського арешту небожа Мазепиного Андрія Войнаровського в Гамбурзі, сцену, яка справила гнітюче й разом обурливе враження на вищі кола французької аристократії. До всього його просто лякала завзята протимосковська акція особистого його ворога гетьмана Пилипа Орлика, на боці якого були всі симпатії Версалю. Петро хотів сам усе бачити й дати інструкції своїм аґентам.

Старий Орлик теж бачив, що власними силами йому не припадає боротися з московською потугою сам-на-сам без допомоги добрих союзників. Його плян розпочати наново боротьбу з Петром і то негайно розвіялись як дим, коли Порта в підступний спосіб по карловицькому трактаті вручила Польщі всю Правобічну Україну, а цар став твердою ногою на Лівобережній Україні. Ошуканий гетьман мав задовольнитись тільки урочистими деклараціями польського короля Авґуста II й шведськоо короля Карла XII. Правда, Орлик плекав ще й надії і... чекав. Але підступний арешт першого його дорадника Андрія Войнаровського і смерть Карла XII цілком приголомшили старого гетьмана: він втратив найщиріших друзів, вірних своїх помічників, сміливих виконавців спільних задумів проти зненавидженого наїзника.

Проте вагався не довго. З притаманною цьому сміливому вояку й дипломату енергією, він їде мерщій до Швеції на побачення з англійським амбасадором лордом Картертом, від якого довідується **про деталі союзу Швеції з Англією проти Росії.** Пропонує свої послуги і розгортає привабливу картину розгрому Московії за допомогою козацької України. Запевняє лорда про почуття відрази всього українського народу до москалів і можливої мобілізації козацьких полків під гетьманськими прапорами. Наляканий вже «прорубленим вікном до Европи», амбасадор дає згоду на підтримку плянів Орлика. За його ж порадою гетьман звернувся до міністра англійського двору в Ґановері з пляном протимосковської акції. Через якийсь час їде до Брунсвіку, щоб вручити графу Велінґтонові — представнику Швеції на конґресі наказа короля польського про застереження інтересів України.

Він ще має друзів... Ще коло було тісне біля нього. Найщиріший дорадник гетьмана Герцик мав виконати важне завдання: виїхати до Варшави з секретними паперами про прелімінарні переговори. Але й Петербург пильно стежив за своїм лютим ворогом. Той же досвідчений князь Долгорукий, який свого часу арештував Войнаровського, чигає на нову жертву. Цей московський амбасадор довідався про приїзд Герцика від своїх аґентів і дав наказ. Герцика схоплено на вулиці й насильно вивезено до Петербургу з усіма секретними документами. Протимосковська акція гетьмана Орлика виявлена була в усіх подробицях. Переляканий Петербург звернувся до віденського двору з вимогою арештувати гетьмана в Відні, де той тимчасово жив з родиною. Цісар Карло VI мав мужність відмовити Петру, але все ж порадив гетьману Орлику виїхати з Австрії і не наражати себе на небезпеку.

Отже невблагана й жорстока доля жене гетьмана-вигнанця далі... Через якийсь час бачимо його вже в землях турецьких... в Хотині. За кожним його кроком, проте, стежать московські шпіони. Петербург визначає велику суму золотом за його голову, старається перед хотинським пашею й встигає його перекупити. Паша затримує Орлика, чинить

Макеім БАГДАНОВІЧ

Еміґрантська пісня

Є на світі такі волоцюги,
Що не вірять ні в Бога, ні в чорта,
Що залюблені в прапорні смуги
Кораблів океанського порту.

До якого причалу прилинуть,
Як не мають нікого на світі?
Їм однаково — жити чи згинуть,
Тільки б дальні стрічати блакиті,

Тільки б бути в заблуканих лонах,
Там зазнати і щастя, і горя,
І загинути в хвилях солоних
Білопінного синього моря.

Але ми, що змарніли з одчаю,
Не того бредемо по чужині.
Не покинули б рідного краю,
Якби воля гостила в хатині.

І на бруку, де повідь весела
Велелюдні справляє забави,
Увижаються неманські села
І вогні портової Лібави.

Переклад Яра Славутича.

працівників табору «Артилерія» викликала навіть обмін писем між уповноваженим ЦПУЕ на Ашаффенбурґ проф. В. Орелецьким і управою табору «Артилерія».

Стривожений тим фактом проф. Орелецький пише: «Як довідуюся в Вашому таборі виложено одну листу, на яку збиралося 2% не виключно на цілі ЦПУЕ, але й на УНРаду. При тому урядовець, що стягав гроші, зазначував, що кожний працівник, який вплачував належний процент, може собі вибирати, на котру установу хоче зложити вище названі 2%.

Прошу повідомити мене, на якій основі збирається 2% від платень на УНРаду? Про зарядження ЦПУЕ вплачувати місячно 2% від платень на УНРаду мені нічого невідомо. Думаю, що спосіб збирання на одну листу 2% на УНРаду або ЦПУЕ не був коректним відносно нашої суспільної центральної установи».

У своїй відповіді управа табору ствердила:

«Тому, що більшість працівників відмовилась платити 2% від платень на ЦПУЕ, а виявила свою волю платити ці гроші на потреби УНРади, Таборова Управа пішла на зустріч тим бажанням, виложивши дві окремі листи і таким чином уможливила кожному жертводавцеві свобідно рішати про свій вибір. Ті, що відмовилися платити на ЦПУЕ, мотивували своє становище тим, що від березневого з'їзду Головної Ради Центр. Предст. Укр. Ем. перестало бути загально-громадською установою, що морально зобов'язувала б все українське громадянство на еміґрації та перетворилося в підбудову одної політичної партії (ОУН-р) в наслідок чого таке представництво може зобов'язувати хіба тільки членів тієї партії. Зате, на їх думку, УН Рада є єдиною верховною репрезентанткою конструктивно-творчого українства і тому вони почуваються до морального обов'язку складати пожертви на її потреби. Ваше зауваження, що збірка 2% на УНРаду не є «акцептована Управою ЦПУЕ», мусимо віднести на карб Вашої непоінформованости про те, що УНРада є загально-українською Верховною установою, якій підлягають усі українські організації, включно з ЦПУЕ».

Здається, що постава працівників табору «Артилерія», відповідь Управи цього табору й постання Союзу Українців Німеччини розвіють врешті сумніви пана проф. В. Орелецького.

ПРИВІТ ПОЛКОВНИКА ТОКАЄВА

Високоповажаний Пане Редакторе!

23 квітня 1949 відомий із своїх антисовєтських виступів-статтей в брітанській пресі (передрукованих американсько-німецькою газетою «Ді Ноє Цайтунґ») полковник Токаєв надіслав мені лист (відповідь на мій лист до нього), в якому м. і. заявляє:

«Україна — героїчна країна з героїчним народом і я до Неї завжди ставився і буду ставитися з великою пошаною. Я радий скористатися нагодою і прошу ласкаво Вас передати мій привіт усім Вашим близьким друзям і знайомим — новим і старим еміґрантам, особливо багатострадальним ДП, про яких я ніколи не забуваю, а також представникам Церков».

Не маючи можливости передати такий привіт особисто, прошу Вас, Шановний Пане Редакторе, помістити у Вашій цінній газеті це моє повідомлення.

З глибокою пошаною **О. Олексієнко.**

йому докучливі перешкоди і кінець-кінцем арештовує.

Даремне гетьман апелює до Порти. Паша перехоплює депеші нещасливого вигнанця і лагодиться видати його москвинам. З тими депешами в руках московський амбасадор Шереметьєв звертається вже до султана з вимогами видати «зрадника». Саме тоді Московія вже закінчила переможно війну з Швецією. Перед завойовником несподівано схилили голови найсильніші держави, стали шукати його дружби. Упереджено виконували всі його вимоги, отже таку вимогу, як арешт гетьмана-вигнанця вважали за дрібницю. Але видати москвину відважного борця за вітчизну султан не міг: занадто вже шанував бойову шаблю старого Орлика. З наказу двора його під сильною вартою перевезли до Сересу в Македонію, а тоді до Салоніків.

Як вигнанець ще довго жив старий гетьман на самоті, відірваний від родини, від друзів, час-від-часу посилаючи про себе вістки в країну, де завжди був всією душею, всім серцем, думками.

І так само, як і його великий попередник геніяльний Мазепа — славний Орлик благословив свого мужнього сина графа Григора Орлика на безкомпромісову запеклу боротьбу з лютим ворогом України — москвином. З тієї [illegible] прийняв від батька те благословення.

З життя української колонії в Женеві

Мілена Рудницька про українсько-польські справи

Женева — єдине місто у Швайцарії, що з ним зв'язуються деякі українські традиції. Традиції, що про них майже нічого не знають місцеві швайцарські громадяни, але які для нас не байдужі, бо вони займають своє місце в новітній українській історії.

З кінця сімдесятих до початку дев'яностих років минулого століття тут проживав **Михайло Драгоманів,** цей перший український політичний еміґрант модерних часів; у Женеві та з Женеви провадив він свою многогранну політичну, пропаґандивну, наукову й видавничу діяльність. — В період між обома війнами часто приїздили до Женеви українські політики з Західніх Земель та з еміґрації. Женева була тоді осідком Союзу Народів, своєрідним великим інтернаціональним центром. Найважливішою українською акцією на тутешньому терені були петиції, подавані до Союзу Народів за порушення Польщею постанов договору про охорону національних меншин. Зокрема набрала світового розголосу **акція в справі т. зв. «пацифікації»,** себто жорстоких карних експедицій, що їх польський уряд зорганізував був восени 1930 р. в Галичині. Також ведена в Женеві в 1930 р. акція в справі голоду в Совєтській Україні потрясла опінією світу та знайшла відгомін у Союзі Народів. — Приблизно в той же час поселився був у Женеві **полк. Євген Коновалець,** основоположник і шеф українського націоналістичного руху.

Сучасну українську женевську колонію характеризує те, що вона в основному складається в старих еміґрантів і тільки поповнилась декількома особами після останньої війни. Сеньйор колонії, **п. Євген Бачинський,** живе в Женеві з 1908 р. У відмінність до українських робітничих скупчень у східній Швайцарії, члени женевської колонії здебільшого люди розумової праці. І кількісно (поверх 20 осіб), і якісно Женева найважливіший український осередок у Швайцарії. Особливе значення має також обставина, що Женева є осідком Українського Допомогового Комітету, який заступає українські інтереси перед швайцарською владою та міжнародніми інституціями. Женевська колонія оживилася саме цього року та відбуває під проводом **проф. Олександра Коваленка** щомісячні сходини. Досі відбулося цього року 4 сходин з такою програмою:

1. Звіт пані **Мілени Рудницької** про поїздку до Лондону на П'яту Конференцію УДК-ів та Громадських Установ. Крім цього, були зачитані інформаційні матеріяли про працю Виконного Органу УНРади.

2. Святкові сходини, присвячені роковинам 22 січня. З доповіддю та особистими спогадами виступив **ред. Михайло Єреміїв,** колишній секретар Центральної Ради та співучасник великих подій 1917-18 рр. Він подав дуже цінний документальний матеріял і майстерно відтворив хід подій та атмосферу Української Революції. Вечір закінчено показом світлин, зв'язаних з роковинами 22 січня.

3. Дискусія про процес Кравченка відбулася із вступним словом **д-ра І. Лисяка-Рудницького.** В дискусії зарисувалися два погляди: Один, що боротьба Кравченка проти большевизму, це московська «сварка в родині», до якої нам, українцям, нема ніякого діла. Другий, що українці не мають права бути байдужими та пасивними, коли перед паризьким трибуналом обвинувачується совєтський режим; хоч як не прикро, з українського погляду, що Кравченко політично не «наш», але треба йому бажати успіху та використати процес для української справи.

4. **Доповідь пані Мілени Рудницької про українсько-польські взаємини.** По доповіді відбулася жвава дискусія. Підсумки обміну думок: Було б дуже бажаним довести до тривалого замирення між українською та польською еміґраціями та скерувати всі сили проти спільного ворога. Українська сторона була в 1945 р. до такого замирення цілком готова, також готова забути всі старі кривди, вчинені нам Польщею. Якщо всі спроби не довели до позитивного результату, то причина цього, поперше, в «ревіндикаційних» претенсіях поляків супроти наших Західніх Земель, та, подруге, в нез'ясованому ставленні польських відповідальних чинників до концепції реорганізації Сходу Европи за національним принципом (частина польського громадянства, вірна заповітам Романа Дмовського, орієнтується на угоду з «Третьою Росією»!). До цього приєднується ще психологічний момент: традиційне польське згірдливе ставлення до українського народу. Тому годі сподіватися швидкої українсько-польської злагоди, радше приходиться передбачати нові конфлікти.

СПОРТ

Олімпіяда 1952 року

Олімпійський Комітет в Римі постановив, що на олімпіяді 1952 року в Гельсінках у Фінляндії відбуватимуться й ці роди спорту, які зразу мали перекласти з літньої пори на зимову. На вістку про те з полегшою відітхнув барон Еріх фон Френкель, другий бурґомістр Гельсінкі, який 20 років є головою фінського футбольного союзу та головою організаційного відділу фінського олімпійського комітету. На його плечах лежить відповідальність за організацію найближчих олімпійських ігрищ. Йому може фінський народ завдячувати, що в Фінляндії в літні дні відбудуться й ці роди спорту, які звичайно приходиться переносити на зимову пору до закритих приміщень.

— Це не така проста справа — сказав заслужений фінський спротсмен. Зовсім слушно домагалися спортовці, щоб такі роди спорту, як фехтування, дужання, боксування перенести на зимову пору. Але, коли я поінформував про всі заходи, які вже зроблено, олімпійський комітет погодився на те, щоб і ці роди спорту відбулися влітку в Гельсінкі. Таксамо ще не вирішено остаточно, чи відкинуть з олімпійської програми футбол. Навпаки, зацікавлення футболом є дуже велике. Але до змагань будуть допущені найвище 20 народів. Розбудовано старий стадіон так, що він міститиме тепер не 55 000, а 70 000 глядачів. Змодернізовано також стадіон для плавацьких змагань. Коли фінці почули нарікання філіпінської делеґації, що в вемблейському водному стадіоні вода була на один ступінь захолодна, фінський олімпійський комітет негайно поробив відповідні заходи, щоб температуру води втримати на відповідній висоті (22 ступні Ц). Приготовано також відповідні приміщення для робітників преси: журналістів, фоторепортерів і кінооператорів.

Успіхи новоульмівських шахістів

УСТ «Беркут» належить до німецького «Шахфербанду» в Авґсбурзі. В році 1948 брав участь в турнірі за першість новоульмівської округи. Дружина складалася з 6-ти шахістів. Зголошених було 6 дружин. Беркутівці заняли перше місце в табелі випереджуючи дружину, яка зайняла друге місце на 3 точки. Таким способом в боротьбі за першість, яка тривала від червня до грудня 1948 р., українці опинилися на першому місці в табелі.

«Шахфройнде» з Іллертісену організували симультанку на 41 дошках. До збірної участи проти нім. шахмайстра Махаті запрошено УСТ «Беркут». В УСТ «Беркут» брало участь 9 шахістів граючи на 8-х шахівницях. Симультанка закінчилася з вислідом 12:29 на користь майстра. В добутих 12 точках беркутівці виграли 4 партії. Виходить з цього, що процентове відношення української дружини до загальної кількости учасників, та з другого боку кількість осягнених точок випала на користь українців. Так майстер Махате, як і провідник турніру визнав українцям високу клясу гри і волю та послідовність гри.

РФК організував шаховий дружиновий турнір за першість американської **зони 16 і 17 4. 49 в Ляйбгаймі. До участи** в турнірі зголосилися «Чорноора» і «ІМКА» (бувший «Беркут»). Передбачена участь в турнірі — п'ять дружин. Шахісти ІМКА з Нового Ульму перед Головою Кіктою заявили, що з огляду на інертність українських дружин в турнірі, вони вважають за недоцільне відбувати ці змагання за першість американської зони. Голова РФК — п. Кікта, як і представник «Чорногори» визнали слушність новоульмівцям і з нагоди приїзду шахістів з Нового Ульму відбуто товариський турнір на 6-ти шахівницях. Вислід турніру $3^1/_2:2^1/_2$ на користь ІМКА з Нового Ульму. Слід зауважити, що обидві дружини виступили в послабленому стані, зогляду на виїзд шахістів. Новоульмівські шахісти диспонують прекрасним приміщенням і відповідним вирядом вправляють гру в шахи кожного дня. Ланка шахів начисляє 46 членів. — **Зеленяк М.**

З ЖИТТЯ АШАФФЕНБУРҐУ

КАРТОЧКА В ЧЕСТЬ ОТАМАНА

Ашаффенбурзька Філія СУВ відзначує цьогорічні роковини смерти Гол. Отамана Симона Петлюри не тільки Панахидою та Святочною Академією в неділю 29 травня ц. р. в театр. залі табору Боа Брулє, але й видала з тієї нагоди поштову карточку з невідомим досі портретом Отамана мистця М. Бутовича. Карточка виглядає добре, а ввесь дохід з неї призначила Філія для Бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі.

Нові вартісні видання

Вивчайте французьку мову

Закінчено друком друге видання „Курсу лекцій французької мови" Марії Славінської, Заочного Сектора Українського-Технічно-Господарського Інституту в Реґенсбурзі, Пауль Гейзештрассе 2.

„Курс лекцій французької мови" складається з 42 лекцій, в яких подано докладні відомості про французьку вимову, етимологію французької мови й основи синтакси — побудову речень у французькій мові. Це дає можливість кожному заочно-студіюючому за короткий час вивчити французьку мову й заложити в своїй свідомості тверді підвалини для дальшого удосконалення в знанні однієї з найважливіших европейських мов, якою внесено в світову скарбницю всесвітньої культури й цивілізації величезні цінності.

Заочний Сектор УТГІ допомагає студіюючому порадами, виправленням писаних вправ і найрізнорідніщими вказівками.

Знання іноземних мов для українців є підвалиного у піднесенні нашої культурности й участи нашої в творенні загально-людської цивілізації.

„Курс лекцій французької мови" має понад 280 сторінок друку. Його можна придбати в канцелярії УТГІ (Regensburg, Ganghofer-Siedlung Paul Heysestrasse 2), або особисто, або через пошту за 30 DM включаючи оплату за поради, виправлення вправ й вказівки. Без керівництва 17 DM.

В інших країнах можна замовити через представництва УТГІ

Не баріться — вивчайте французьку мову! Проф С. Драгоманов.

Відділ Правних Порад в Ансбаху

Повідомляється, що Відділ Правних Порад в Ансбаху,

IRO Area 3, Sub-Headquarters Ansbach, Hindenburg-Kaserne Block A 1, Zim. 104,

відкритий для переміщених осіб, про що ми писали в ч. 170 „Неділі", поширив свою працю ще й на такі округи, провінції Оберфранкен:

Bamberg, Bayreuth, Coburg, Ebermannstadt, Hof, Kronach, Kulmbach, Lichtenfels, Münchberg, Naila Rehau, Stadtsteinach, Wunsiedel.

Ціллю Відділу Правних Порад є інформування заінтересованих осіб про їх становище як чужинців замешкалих у Німеччині, як також уділення порад і допомоги у справах і проблемах господарчого і соціяльного, а також еміґраційно-репатріяційного та правного характеру.

Звертатися особисто або листовно англійською або німецькою мовою на адресу:

Welfare Officer »Out-Service«, IRO Area 3, Sub-HQ's Ansbach, Hindenburgkaserne

Години урядування: 8,30—12 та 13 — 17,30 за виїмком суботи та неділі.

В самому Байройті (Camp Mack, Wendelhöfen) залишається й далі бюро порад, в якому можна діставати усні інформації у п. Кріїск в кімнаті ч. 1. З огляду на значні віддалі це бюро повинно зацікавати зокрема тих інтересантів, що живуть в повітах Бамберґ і Кобурґ.

1-3 b

Заклик до всіх українців

Американська «Свобода», а за нею в Европі «Українські Вісті» (ч. 36, 49) поінформували за сучасне становище Музею Визвольної Боротьби України, що розбудовувався в Празі від 1925 року під керівництвом Товариства Музею та з участю всієї української еміґрації в світі.

З тих інформацій видно:

1. що Музей Товариством і Дирекцією переданий у власність ЗУАДК-ові в Америці, хоч останній фактичним господарем Музею до цього часу ще не став,

2. та що чеська влада, не маючи підстав і мотивів до закриття Товариства і відібрання в нього Музею, лишила справу формально недокінченою (ніби ні Товариство, ні Музей ще юридично не ліквідовані), а фактично, без документарного оформлення, ліквідувала Товариство та забрала Музей.

Далі в тих інформаціях міститься пропозиція, як мають діяти українці, щоб домогтися перед світовою опінією збереження Музею та передачі його сучасному власникові ЗУАДК-ові. Для цього українці мають зорганізувати акцію оборони й відновлення Музею, а сама акція має вестися так:

1. Складання петицій від українців у різних державах до празької влади в обороні Музею.

2. Висилка українськими науковцями, письменниками та діячами заяв до чеських науковців та національних установ із протестом проти насильства над українським Музеєм і домаганням справедливости та правної поведінки влади.

3. Використання для цієї акції преси та видання публікацій українською і чужими мовами для широкої і докладної інформації про заподіяне над Музеєм насильство.

4. Підтримання домагання ЗУАДК-у про передачу йому Музею.

5. І нарешті, українці закордоном мають здобути підтримку для Музею паризького центру ЮНЕСКО й, за допомогою цієї міжнародньої організації, домогтися справедливого рішення справи та належної допомоги для відновлення Музею після воєнної руїни.

З цього видно, що справа збереження Музею не безнадійна та що, при виявленні українською еміґрацією відповідної акції в обороні Музею, пощастить зберегти великі історичні цінності, що так старанно зібрані в тому Музеї всією українською еміґрацією за час між двома світовими війнами. А щоб сама акція відбувалася найдоцільніше, треба створити в одному з міст американської зони Німеччини Український Комітет Захисту Музею в Празі — УКЗаМ. До складу Комітету мають увійти представники від усіх українських громадських, наукових та станових інституцій. В цьому Комітеті особливо активна участь припадає на членів Товариства «Музей Визвольної Боротьби України» та його жертводавців, що довгий час складали цеглину за цеглиною на будівлю закордоном цієї наукової всенаціональної інституції.

А тому закликаємо всіх українців з-поза залізної заслони до участи у створенні Комітету Захисту Музею. Саму ж організацію мають започаткувати наші наукові, громадські та станові інституції м. Мюнхену.

Група членів Товариства «Музей Визвольної Боротьби України».

ВІД АДМІНІСТРАЦІ «НЕДІЛІ»

Просимо нижченаведені осередки кольпортажу «Неділі» приспішити розрахунок за продані часописи:

1) П. Лудзяк, Український Кіоск, Мюнхен-Фрайман, Функказерне.

2) Кооператива «Кос», Мюнхен-Фрайман, Варнерказерне.

3) Кооператива «Самопоміч», Мюнхен-Фрайман, Варнерказерне.

4) Кооператива «Єдність», Гамбурґ-Нойґрабен, табір Фалькенберґ.

Одночасно з розрахунком слід неодмінно надіслати вирізки заголовків непроданих часописів.

Матримоніяльне

Старший ремісник із готовими паперами на виїзд у Канаду радо одружиться з українкою, що бажала б теж еміґрувати в Канаду. Маю ще місяць часу. Поважні зголошення до „Неділі" під „Торонто". 3-3

Кавалер 35 років, з вищою освітою, пошукує панну чи пані до 32 років з метою одруження. Листи прошу надсилати до „Неділі" під „Наддніпрянець". 2-2 z

Канадієць, зріст 1,70 бажає нав'язати переписку з милою, господарною жінкою до 38 літ. Зголошення з фот. до „Неділі" під „Канадієць". 1-3

Розшуки

Хомек Іван Андрійович із Сумської обл., м. Тростянець, розшукує рідних, знайомих і земляків. Прошу писати на адресу:

Gut Fraiberg, Gleisdorf
Austria Ost-Steiermark
2-2 b

Панів Пакула, Демчишин, Гарбуз і Сверида — всі з села Пуків, пов. Станиславів — шукає Татяна Вашко (Демчишин). Всякі вістки про них просимо слати на адресу:

Mrs. Tatania Washko, R. D. 2. Alton Park, Allentown, Pa., USA.
2-2 z

Дарію Бриштень і Марію Бриштень, Павла Поплавського, що були на праці в Сх. Прусії, просить озватися Максим Бриштень, Artillerie-Kaserne Aschaffenburg. Всіх, хто знав би щось про згаданих, прошу сповістити. 2-2 z

Шукаю доньку Явдоху Голота, яка працювала до закінчення війни в шпиталі в Білефельд. За вістку про її адресу винагороджу. Писати на адресу:

Dmytro Holota, Box 96 Kenora Ont. CANADA.
3-3

Preis 40 Pfennig **Ціна 40 пфенігів**
„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 12. червня 1949. Nr. 178

Тоді як Вишинський розповідає анекдоти

Паризька нарада сходить на мертвий пункт

ПАРИЖ (ЮП, АП). На паризькій конференції 4-х розляглися похоронні дзвони. Після того як міністри зовнішніх справ аж три дні без наслідків радилися за замкненими дверима, вони знову відновили у вівторок 7-го червня свої відкриті засідання. Цю обставину в Парижі вияснювали як доказ, що переговори спинилися на мертвому пункті і що в наслідок цього партнери забажали сказати свої арґументи перед публічною критикою, щоб на випадок зірвання конференції стало ясно, хто несе вину за такі її наслідки.

Варто тут кинути короткий погляд на останні події в Парижі від часу, коли Вишинський на засіданні 30-го травня відкинув західній проєкт розв'язання німецького питання. Після гострих слів Вишинського, які увесь світ сприйняв як пропаґанду, західні міністри Шуман, Ечісон і Бевін обговорили **на приватній зустрічі** в паризькому міністерстві закордонних справ аж двічі берлінське питання, що стало другим пунктом на порядку деннім. Обговоренням цього питання конференція увійшла в нову фазу, бо справа Берліну являє собою переважно технічну проблему, де йдеться про відбудову військової адміністрації та валютну реформу. Проте, всупереч всім сподіванням вже на початку дебатів сильно зударилися протиріччя між Сходом і Заходом. Вишинський домагався **відновлення берлінської альянтської Контрольної Ради,** в якій і далі, згідно з його домаганням, мав би зобов'язувати принцип однозгідности усіх рішень Контрольної Ради. Проти вета виступив Ечісон і справа знову загострилася. Тимчасом наспіли **недобрі вістки з Вашінґтону,** які безумовно внесли помітну нервозність в атмосферу конференції. Американський сенат, не зважаючи на настирливий телеграфний внесок Ечісона якнайшвидше схвалити Атлантійський Пакт, уважав за потрібне взятися найперше за соціяльне законодавство, ослабивши тим самим позицію американської делеґації в Парижі.

Під час таємних нарад росіянам не припала, звичайно, до смаку західня пропозиція **встановлення вільних виборів в Берліні,** з якою виступив ще минулого четверга Ечісон. На основі вільних виборів під контролею 4-ох союзних комендантів мала б бути створена провізорична берлінська адміністрація. В кулюарах конференції можна було почути, що західні держави домагаються крім того писаної заяви СССР з запевненням, що совєти аж до кінця окупації Німеччини ґарантують **вільне користання комунікаційними шляхами** між західніми зонами й Берліном.

Таємні наради конференції журналісти порівнювали з химерною погодою, що в латинські Зелені Свята стояла над Парижем. Оптимізм і песимізм мінялися так часто, як дощ і сонце над французькою столицею. Коли ще минулої п'ятниці на першому таємному засіданні зарисовувалися можливості компромісу, то вже субота з майже 5 годинними нарадами розбила всі надії. Росіяни аж ніяк не зрезиґнували із своїх тез, згідно з якими, контроля окупаційних держав в Берліні повинна бути дуже дошкульна, не даючи ніяких демократичних свобод німцям. Нічого дивного, що на початку цього тижня в Парижі почали одверто говорити про недалекий від'їзд Ечісона, тим більше, що ще перші переговори між американським дипломатом Джессупом і совєтським Маліком схвалювали як реченець закінчення конференції день 15-го червня. Нічого не вийшло теж з приватних розмов з Вишинським, який навіть на Зелені Свята зодягнувся в **урочистий смокінґ** і наче справжній капіталістичний буржуа за інтимною вечерою в американській амбасаді довго розмовляв з Ечісоном. Проте, як пронюхали журналісти, Вишинський розповідав американцям весь час **анекдоти,** не виявляючи охоти до поважних питань. Останні повідомлення з Парижу говорять про сумніви, чи в такій атмосфері конференція взагалі зможе розглядати наступні питання, а саме: третій пункт — підготова мирового договору з Німеччиною і четвертий — державний договір з Австрією Закінчиться, мабуть, ця шумна конференція формальним переданням всіх нерозв'язаних питань на розгляд **заступникам міністрів закордонних справ,** а це означатиме стару безнадійність і старе переливання з пустого в порожнє. Захід ще раз бачить, що совєти майстерно виграють на часі і мусітиме, хоч-не-хоч, робити з цього факту поважніші як досі висновки.

Антикомун'стичний Комітет постав у США

Генерал Айзенгауер між членами нової організації

НЬЮ-ЙОРК, (АФП). 1-го червня ц. р. постав в Нью-Йорку „Національний Комітет за Вільну Европу" з метою поборювати комунізм, зокрема в країнах за залізною заслоною. Між членами Комітету є колишній заступник міністра зовнішніх справ Джозеф Клерк Крю, генерал Двайт Айзенгауер, видавець відомих журналів „Тайм" і „Ляйф" Генрі Лайс, видавець журналу „Рідерс Дайджест" Дейвіт Воллес, Вілієм Ґрін і багато інших визначних американських громадських діячів.

Совєти погрожують репресіями проф. Романові Смаль Стоцькому

Польське аґентство „Інтеркетолік Пресс" в Нью-Йорку подає таку вістку.

„Д-р Роман Смаль-Стоцький, професор історії й політичних наук на університеті в Маркет повідомив, що офіційна совєтська преса погрожує карами всім антикомуністичним діячам. „Совєтська справедливість — каже офіційний совєтський комунікат в часописі „Сучасне й майбутнє" — знайде Стоцького і інших антикомуністичних діячів, де б вони в світі не скривалися і покарає їх суворо."

Д-р Смаль-Стоцький подає далі аґенство-остеріг, що ця совєтська заява означає намір комуністичної партії в США вжити терористських методів проти наочних свідків совєтської неволі на Сході. Проф. Стоцький є українцем. Короткий час був віцепрем'єром Української Республіки ще поки Росія окупувала Україну. Пізніше викладав як професор на університетах в Празі й Варшаві Під час останньої війни був інтернований в німецькому концентраційному таборі у Польщі Визволившись з труднощами з матні, яку на нього закилала совєтська поліція, прибув до США, де підсилює американсько-українську пресу антикомуністичними статтями.

АНГЛІЙЦІ ФОРТИФІКУЮТЬ ГОНҐ-КОНҐ

ШАНХАЙ (ЮП). Першого червня 6-мільйоновий Шанхай обходив свято «корабельного дракона». Населення споживало рижові тістечка і попивало заправлене вино, складаючи теж жертви померлим душам.

В наслідок комуністичої офензиви в південному Китаї, брітанська коронна колонія Гонґконґ входить в атмосферу небезпеки. Брітанці розбудовують фортифікаційну систему міста, а брітанський міністер оборони Александер подався 2-го червня до Ґонґконґу, щоб на місці слідкувати за становищем. Міністер особисто слідкуватиме за посиленням брітанських ґарнізонів, що нараховують 6 000 вояків. Слідом за міністром з порту Савсемптоні виплив військовий транспортовий корабель з 1500 людьми залоги.

Колишній губернатор Шансі, китайський маршал Єн-Хсі-Шан, призначений 2-го червня прем'єр-міністром китайського національного уряду вважається фанатичним ворогом комунізму. Він подався на Формозу, щоб переговорювати з Чан-Кай-Шеком.

САБОТАЖ В КОПЕНГАҐЕНІ

КОПЕНГАҐЕН (ЮП). Невідомі особи допустилися минулої суботи саботажу перед данським парляментом. Вони підпалили поставлену там трибуну, на якій мала концертувати оркестра з нагоди святкування сотої річниці підписання данської конституції. Вогонь швидко погашено і він не спричинив великої шкоди. Негайне лідство виявило, що під трибуною була ще годинникова бомба, яку встигли знешкодити ще до її вибуху.

Гроші особам ДП

виплачуватимуть німецькі банки

Як повідомляють з ІРО, завдяки інтервенції одного з правних відділів ІРО, в районі провінції Гессен вдалося позитивно розв'язати справу зложених особами ДП сум в райхсмарках на т. зв. забльокованих контах.

На підставі 25 виконавчого розпорядження щодо закону про зміну валютної системи й після розмов з Банком Німецьких Країн, можна тепер перераховувати вплачені своєчасно старі гроші (Альтґельд) і конта переміщених осіб аж до суми 10 000 старих марок. До перерахунку означеної суми не треба окремого дозволу. Це саме стосується розв'язки т. зв. непорушних конт (фестконтен) переміщених осіб аж до суми 500 нових марок.

На підставі 3-го виконавчого розпорядження відносно закону про неторушні конта (закон Військового Уряду ч. 65) всі вклади в банках до висоти 5 нових марок можна переливати на т. зв. вільне конто (фрайконто).

Це повідомлення стосується покищо території Гессену, а дістали ми його з правного відділу першої ерії, який зробив відповідну інтервенцію в адміністрації Крайового Банку. Значіння цього розпорядження практично дуже велике й треба сподіватися, що ІРО подбає за поширення цього закону також на території всіх інших провінцій західньої Німеччини.

Багато різних інституцій та приватних осіб ДП, які повплачували різні суми старими грішми, не могли їх досі дістати назад. Коли взяти для прикладу, що якась особа ДП вплатила старими грішми 10 000 райхсмарок, то виходить, що вона тепер без ніяких перешкод може дістати 500 нових марок, цебто 10 частину половини старої суми. Далі вона може дістати 100 нових марок з т. зв. фестконта згідно з постановами відповідного розпорядження. За решту невиплаченого конта особа ДП має право купити облігації, які після упливу одного року, якщо вона ще буде в Німеччині, матиме право продати далі. Звертаємо увагу нашим правникам і правним дорадникам, щоб познайомилися точно з деталями цього розпорядження і допомогли нашим людям, зокрема тим, які виїжджають на еміґрацію врятувати належні їм гроші, які в іншому випадку були б для них втрачені. В першій мірі повинні з цього закону скористати всі наші добродійні інституції, яким дотепер не вдалося отримати еквіваленту новими грішми за т. зв. альтґельд.

А. Рябишенко зрікся бандерівського мандату в УНРаді

Десятикратний зріст членства УРДП

Голова СУН-у інж. Василь Ржевський був гостем III З'їзду Української Революційно-Демократичної Партії

Як довідується із добре інформованих джерел ваш авґсбурзький кореспондент, в днях 28 і 29 травня ц. р. в Новім Ульмі відбувся черговий (з порядку 3-ій) З'їзд УРДП.

На З'їзді, що тривав до пізніх нічних годин (скінчився — відспіванням національного гімну — щойно о 2-ій год. вночі 29, а власне 30 травня) було заслухано ряд доповідей, зокрема **доповідь генерального секретаря партії Ів. Багряного** на тему: «Стратегія і тактика УРДП», **В. Гришка:** — про національне питання і революційну демократію, **Ю. Дивнича:** «Соціялізм і Українська Революція» та **А. Рябишенка:** «Питання внутрішньої української політики». Тому, що доповідь п. Рябишенка була важливою зокрема для зрозуміння майбутньої тактики партії на терені Української Національної Ради і мабуть друкованою не буде (решта доповідей має бути надрукована в «Українських Вістях» або в «Наших позиціях»), варто спинитися над практичними висновками цієї доповіді трохи ширше.

Рябишенко показав себе дотепним, цікавим і жвавим промовцем. Під цим оглядом він вніс пожвавлення в перебіг З'їзду і місцями дуже влучно, іноді карикатурно, подав перегляд всіх українських політичних партій і течій. Заля засідань часто громом сміялась та нагороджувала промовця оплесками за дотепні характеристики інших (конкуренційних) партій. Про свою партію (як неофіт) промовець так дотепно не говорив, хоч і про себе самого висловлювався досить дотепно. Його практичні внески З'їзд прийняв цілком і мабуть вони ляжуть відтепер в основу майбутньої внутрішньо-еміґраційної тактики УРДП. Зокрема З'їзд схвалив **домагання реорганізації Української Національної Ради на принципах дійсного і правдивого паритету партій та скасування системи секторів.** При чім Українське Соціялістичне Об'єднання (УСО) розглядається як одна партія.

Ми згадали побіжно, що п. А. Рябишенко є в партії неофітом. Отож довідуємось, що він щойно на цьому З'їзді офіційно оформив своє членство в УРДП, виповнивши відповідні анкети. Чи складав і присягу, яку свого часу був завів п. С. Підгайний — вашому кореспондентові не відомо. **А. Рябишенко — дотеперішній відомий керівний член ОУН(р) і член УНРади з рамени бандерівської партії — подаючи заяву про свій вихід з партії Степана Бандери, рівночасно відмовився від «націоналістичного» мандату в Національній Раді.** Від УРДП п. Рябишенко дістане мандат до Національної Ради, ба навіть, припускаємо, стане лідером фракції УРДП в УНРаді замість С. Підгайного, який від'їжджає за океан. (Бажаємо п. Підгайному щасливої дороги! За те, що нераз «зачепили» його в «Неділі», хай не гнівається! Багато щастя в США! — Ред.).

З'їзд пройшов дуже спокійно: не було тертя між противниками і прихильниками центризму, неділовий але впертий дух якого непокоїть значну частину партії. Треба ствердити, що противники центризму не відповідали на наскоки на них з боку вождистів. Може це вони робили під враженням **неминучого роз'їзду більшости членів партії з Европи,** а може мають надію, що ця хвороба вилікується сама з часом? Зокрема голова З'їзду **п. Юрій Дивнич** чомусь не реаґував ані на особисті нападки, ані на візантійські компліменти, якими його теж нагороджували прихильники центризму.

Було вибрано органи партії. До Центрального Комітету ввійшли всі старі члени (за виключенням І. Кошелівця і Дивнича, який відмовився). З нових членів ЦК слід конче назвати двох видатних нових членів партії — А. Рябишенка і В. Гришка.

На З'їзді був присутнім голова Управи Союзу Українців Німеччини (СУН) інж. В. Ржевський, який відбув з делегатами З'їзду окрему нараду. Треба думати, що її наслідком буде пожвавлення роботи СУН-у на місцях.

59 делегатів і 6 гостей з вдоволенням довідались про великий чисельний зріст партії (1000%), що наступив на протязі часу між 2-м і 3-м З'їздами. Про це було говорено та видно було з діяграми, що висіла на стіні в залі. Слід також відмітити, що деякі з делегатів проявили неабияку жертовність, приїхавши на роверах віддаль 200 кілометрів.

Голова ВО УНРади проф. І. Мазепа і багато інших визначних українських діячів надіслали привітання З'їздові.

ЧЕРЧІЛ ВІРИТЬ В АНТИСТАЛІНСЬКЕ ПОВСТАННЯ, БЕДЕЛ СМІС — НІ

Як повідомляє ЮП, колишній американський амбасадор в Москві Бедел Сміс заявив, промовляючи перед Торговельною Палатою стейту Нью-Йорк, що Сталін цілком здоровий і що повстання проти його уряду річ виключена. Бедел Сміс, який займає тепер пост командувача першої армії, сказав дослівно таке: «Не думаю, що чолові політики СССР бажають тепер війни. Але їм добре відомо, що вони провадять політику, яка могла б до війни довести. Їх погляд характеризує найкраще вислів, приписуваний самому Сталіну: «Ми не бажаємо війни в більшій мірі від західних держав, але миром ми зацікавлені менше як Захід і в цьому полягає сила нашої позиції».

Генерал Сміс згадав далі про свою зустріч з нагоди одного бенкету в Лондоні (рік тому) з Вінстоном Черчілем. Останній кілька разів згадав про можливість народнього повстання проти режиму в Росії. На це Сміс відповів: «На мою думку, це цілком неможливе». Коли б Сталін помер, політбюро й далі триматиме владу в руках, а кандидат в наступники Сталіна напевно вже призначений.

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«

Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50

Published under EUCOM, Civil Affairs Division.

Authorization Number UNDP 218

1. January 1949, Responsible publisher: *Gennady Kotorowycz*

Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Люди, викинені на вулицю

ІРО і справа хвор х поворотців із Бельгії

Серед суєти сучасного переселення ДП в заокеанські країни зменшилася увага або й зовсім забуто про тих декілька тисяч українських молодиків, які два роки тому законтрактувалися на копальні в Бельгії, сподіваючися важкою працею здобути собі і своїм близьким право на ліпшу долю.

Тепер, коли їх контракти закінчуються, багато з них виявляють бажання еміґрувати з Бельгії в інші країни. Є й такі, що, через набуту під час праці в копальнях хворобу не можуть далі працювати під землею, а на поверхні, як правило, не-бельгійцям не дають праці. Тому всіх таких робітників бельгійська адміністрація, затримавши деякий час в ув'язненні в Пті-Шато, відсилає назад, до окупаційних зон Німеччини. Тут їм здебільшого не вдається одержати права матеріяльної підтримки в ДП таборах ІРО і оплату від ІРО переїзду до інших країн. Вони отримують тільки «статус ДП», тобто правну й політичну охорону від ІРО, чого за сучасних умов у Німеччині надто мало. Отже, ці скитальці, попрацювавши в копальнях в Бельгії ввесь або майже ввесь свій контрактовий термін і повернувшися до своєї колишньої зони, раптом **опиняються в стані значно гіршому, ніж вони були перед своєю поїздкою на працю в Бельгію.** На соціяльну допомогу від німецьких органів вони не можуть розраховувати, бо працювали не в Німеччині. Таким чином, вони, часто з родинами, опиняються в умовах, значно гірших за німецьких безробітних. Це такі умови, що їх можна кваліфікувати тільки як метод штучно утвореного економічного примусу повернутися на «родіну».

Факти такого упослідження і притискування колишніх ДП працівників у копальнях Бельгії стають все численнішими. В одному тільки Фульдінському таборі за два дні травня сконстатовано таких чотири випадки, які заслуговують найпильнішої уваги нашої еміґраційної громадськости. Наприклад, Бобецький П. (нар. 25. 5. 1925), який був у Німеччині на примусових працях в 1942-45 рр., в таборах ДП 1945-47 рр., а між 10. 4. 47 — 22. 3. 1949 р. працював шахтарем у Бельгії, в Вінтершляк, захворів на ревматизм, і тому був звільнений лікарем підприємства від праці в копальні, але був визнаний придатним для праці в сільському господарстві, металюрґії і будівництві. Тепер його повернули до Американської зони і 17. 5. 49 р. позбавили матеріяльної підтримки ІРО, разом з дружиною і малою донькою. Він хоче виїхати до Австралії, але ІРО відмовилось оплатити його переїзд. Що тепер має робити ця знедолена людина з підупалим станом здоров'я після 20 місяців важкої праці?

Луцьків С. (нар. 1924) був на примусовій праці в Німеччині в 1941-45 р., в таборах ДП в 1946-47 р., а потім в копальнях у Бельгії, в Шатоліно — 29. 4. 47 — 11. 3. 49 р. Там він одержав від рідного дядька з Арґентіни авізо на в'їзд туди і шифкарту. Він подав 28. 9. 48 р. прохання до Бельгійського Міністерства праці, щоб воно дозволило йому скасувати контракт у Бельгії дотерміново — для виїзду до Арґентіни. Через три місяці Бельгійське Міністерство надіслало дозвіл на це до ІРО в Шарлеруа, видавши Луцькому пашпорт для виїзду (Тітр де вояж — 28. 12. 48). Але Арґентінський консул в Антверпії не міг виставити йому візи, бо в договорі з ІРО про вербунок ДП до копалень передбачено, **що ДП не мають права виїздити з Бельгії (чому?), а тільки з окупаційних зон Німеччини.** Тому ІРО завернуло Луцькова до Фульди, де його 18. 5. 49 р., позбавлено матеріяльної підтримки ІРО і не надано оплати переїзду до Арґентіни. Одержані ж раніше в Бельгії документи на виїзд вже уневажнилися. Чи не є таке поводження з п. Луцьковим явною несправедливістю і потоптанням прав людини та штучною затримкою ДП в Німеччині?!

Волков А. (нар. 5. 10. 1918), був Остарбайтером у Німеччині в 1943-45 р., потім в ДП таборах в 1945-47 р., далі в копальні в Бельгії, в Тертр, з 6-го 1947 до 19. 2. 49 р., Там він захворів на ревматизм, мав три місяці паралізовану праву руку й ногу й лежав у лікарні. Потім лікар визнав його придатним до праці тільки на поверхні. Тому його, потримавши деякий час в ув'язненні в Пті-Шато, повернули до Фульди, де ІРО 17. 5. 49 р. визнало йому з родиною тільки статус ДП, тобто позбавило його матеріяльної допомоги в таборах ДП, і оплати переїзду до іншої країни. Отже, і цей скиталець не з своєї вини, після багатомісячної праці в копальні і хвороби, опинився на вулиці, без жодної перспективи на виїзд до Америки або до Австралії.

Ґуцуляк В. (нар. 7. 8. 1926 р.) був на примусових працях в Німеччині в 1942-45 рр., в ДП таборах в 1945-47 рр., в копальні в Бельгії, в Шварценберґу біля Лімбурґу, з 10. 4. 47 — 4. 2. 49, коли через хворобу був визнаний непрацездатним для праці в копальнях, а тому, після перетримання в Пті-Шато, повернутий до Фульди, де 18. 5. 49 р., одержав від ІРО тільки статус ДП, тобто позбавлений матеріяльної підтримки в таборах ДП і оплати переїзду до Австралії, куди він хоче переїхати.

Такий несприятливий підсумок для наших скитальців — колишніх шахтарів у Бельгії — сконстатовано тільки за два дні діяльности Контроль-Центру ІРО в Фульді — 17-18. 5. 49 р. А коли таке саме діється щодня по всіх інших Контроль-Центрах ІРО в Американській і в інших зонах? Що робити цим викиненим на вулицю людям і як повинні допомогти їм ЗУАДК та інші громадські організації і все наше українське громадянство? Тим більше що всі депортовані з Бельгії **скаржаться на бездіяльність Українських Допомогових Комітетів у Бельгії.**

На нашу думку, ІРО повинно: 1) повертати всім колишнім ДП, що депортуються через хворобу, або з інших поважних причин, повні права ДП, тобто, з матеріяльною підтримкою від ІРО і оплатою переїзду до інших країн; 2) надати право і можливість тим ДП, хто закінчив у Бельгії контракт, виїздити на постійне життя до інших країн за підтримкою ІРО безпосередньо з Бельгії, без зайвої попередньої і незрозуміло формалістичної депортації до зон Німеччини. Цього вимагають як практичний сенс справи, так і звичайні уявлення про правила гуманности.

Сподіваємося, що покликані до цього інстанції ІРО займуться тією справою, віримо в їх добру волю і чекаємо позитивних наслідків. — **В. Д.**

Кому судити Еріха Коха?

Арештування оберката України, Еріха Коха викликало в українському світі зрозуміле збудження і піднесення. Заподіяні ним українському народові кривди — це один з найбільших злочинів, що їх знає історія. В уяві нашій оживають страшні картини режиму, що його впровадив в Україні цей гітлерівський диктатор. Три роки паношились там його сатрапи, заплечники й аґенти. Три роки росли там могили, що їх «начиняли» козацьким «благородним трупом» кохівські кати. Ось Бабин Яр за Лук'янівкою, куди щоп'ятниці звозили з київських казематів на розстріли національно-свідомий елемент нашої молоді, недобитків комуністичних катівень і концтаборів. Ось рівенська тюрма, де в лютому 1943 року одної ночі не розстріляно, а вимордовано і вистріляно 900 чоловіка-в'язнів, що збунтувалися, знаючи, що їм загрожує смерть, але не могли вибратись з-за мурів в'язниці... Ось два села на Дубенщині й Костопільщині, де каральні загони Коха спалили по 2 000 живих людей в церквах — з ні в чому невинними старцями й дітьми... Це з приводу цих справжніх гекатомб відважно писав до Ґебітскомісара Волині Високопреосвященний Полікарп (лютий 1943 р.), тоді архиєпископ Луцький, що «від часів поганського імператора Адріяна християни не зазнавали таких мук, яких зазнають тепер», тобто за Гітлера і Коха... Ось село Троскури під Острогом на Волині. В селі самі старі баби та священик з родиною. Решта населення — все, що ще сильне й здорове, повтікало з села... Тоді кати підпалюють церкву і через вікна вкидають до неї священика, його жінку, дочку і старих жінок, що не побоялись залишитись у селі, бо ніякої ж «вини» за ними не було... Ось сотки спалених в Україні сел, що їх обвинувачено в саботажах і в зв'язку з повстанцями... Там де повстанські формації теж діяли, але їх акція була утрудненою, там п. Кох організував і провадив свої 10 спілок — «Ґезельшафтен міт бешренктен Гафтунґ» (товариства з обмеженою порукою), у скороченні «Ґ.м.б.Г.». Завданням цих, об'єднаних ні то в трест, ні то в картель, спілок, було випомповувати з України збіжжя, цукор, м'ясо, бекони, дріб (птицю), яйця, масло, мед і т. д. Кожна з тих спілок обіймала одну «бранжу» (нпр. цукор, або птицю). Українські гумористи розшифрували тоді «Ґ.м.б.Г.» так: «Ґрайфе міт байден Генден!» — «хапай обома руками!» І хапали! Коли населення України без ніякої помочі від німців відновило свою майже цілком зруйновану цукрову промисловість і вже восени 1942 р. вона випродукувала два мільйони тонн (50 проц. передвоєнної продукції!), то Кох із своїми спілками вивіз **в е с ь** той цукор до Німеччини і населення України (навіть члени колгоспів, що культивували буряки) навіть не покуштувало свого цукру. З наказу Коха конфісковано по всій Україні найкращу племінну худобу, найкращих коней, племінних жеребців, бугаїв, кнурів і баранів. Все те їхало до його власного маєтку під Кеніґсберґом та до інших пруських маєтків, де сиділи партійні «камрати».

Грабіжницька фантазія цього кривавого сатрапа не знала меж! Він крав і кнурів (особливо рідних його серцю) і університетські орнітологічні колекції («подарував» одну таку університетові в Познані) і музейні колекції. Його помічники-сатрапи викидали українські музейні збірки на вулицю (в Дніпропетровському, — Запорізький Музей), забирали собі цілі колекції, (як це зробив один СС, забравши 65 000 предметів з колекції зброї в Лаврському Музеї в Києві), викидали українські історичні архіви на подвір'я... А по містах України населення мерло з голоду, бо ніхто, крім тих, що працювали на німців, не мав ніяких харчових приділів. Вищі й середні (непрофесійні) школи закрито. Та й не тільки непрофесійні! Закрито два медичні інститути в Києві і Вінниці. Студентів розігнано, багато з них арештовано. Коли 300 співробітників Української Академії Наук звернулися до Київського «Гебітскомісара» з просьбою про дозвіл відкрити гімназію для їхніх дітей, вони отримали відповідь, що повинні дякувати Богові і «фюрерові», що їхні діти мають право ходити до народньої школи і вчитися ремесла.

Тепер цей злодій-кат іде під суд. Не знаємо ще, чи зажадає екстрадиції Коха Москва, згл. УССР; не знаємо теж, чи їх вимогу виконають ті, до кого її буде звернено. Але висловлюємо своє глибоке переконання, що судити його може лише **н е з а л е ж н и й** суд, а такі суди існують лише на Заході. Суд над Кохом у країні, де народ стогне в кайданах неволі, де влада стосує до населення ті самі адміністраційні методи, що їх стосував і Кох, — такий суд не буде судом, бо ні прокуратор, ні судді не будуть там речниками сумління українського народу. Натомість тут, на Заході, фактичним об'єктивним прокуратором в процесі Коха буде та частина українського народу, що живе на волі, що зможе без жадних обмежень і без жадної цензури сформулювати свої обвинувачення і дати свідків, яких **т а м**, за залізною заслоною, до судової залі не впустять. **Т а м** не можна буде навіть говорити про те, що тут ми зможемо доказати: що Еріх Кох у боротьбі з українським народом використовував також аґентів московського НКВД, свідомо залишених на Україні їхніми шефами. Це ж ці специ, людолови-українолови, що мали досвід у постачанні невільників на Біломорські канали й до всяких Колим та Соловків, для Вінницьких цвинтарищ, — це ж вони постачали жертви кохівським катам! Це ж вони, як знавці, як досвідчені специ, помагали Кохові здійснювати гітлерівські пляни так само ретельно, як робили це, виконуючи і перевиконуючи пляни червоних нацистів, «вітчизняних» патріотів-імперіялістів! Кох свідомо занґажував цих досвідчених людоловів! Чи ж можна буде виявити це на процесі, де прокуратором неминуче був би один з їхніх інструкторів?! На совєтському суді не буде виявлений і другий головний злочин Коха — примусове залишення ним у колгоспній та совгоспній неволі українського селянства, загнаного туди большевицьким терором, та заганяння туди силоміць тих, що звідти вже були вийшли. Не прозвучать на совєтському суді також і голоси тих найцінніших, гордих свідків, якими **т у т**, на Заході будуть українські національні повстанці-вожді й вояки тих численних формацій і загонів, що мужньо виступали зі зброєю в руках проти Кохового режиму і його посіпак, борячись за українську національно-державну незалежність, за самостійну національну Україну. Отже той процес, якби він відбувався у Рівному, чи в Києві, не відзеркалив би того, **в і м'я ч о г о і з а щ о** боролась Україна проти нацистської неволі, бо гасел тих там, за заслоною, навіть повторювати не вільно! Про те, защо нас тортурував і катував Кох, світ може довідатись лише від нас. Суд повинен відбутися **т у т**! Коли ж би сталося так, що Коха судитимуть ті, які підписували договір приязні з Коховим однодумцем, повішеним уже Рібентропом, то ми тут, на Заході самі складемо **с в і й а к т** обвинувачення і його опублікуємо для всього культурного світу, що добре знає, чого варті тоталістичні суди. Коли ж Коха судитиме тут німецький чи інший суд, ми з'явимося на ньому не лише як свідки (а їх тут аж забагато!), — ми прийдемо на суд і як приватні обвинувачі, що внесуть свої (нехай навіть символічні!) позви. Наші адвокати-обвинувачі не будуть нічим зв'язані і не замовчуватимуть нічого, виступаючи, як незалежні речники нації. — **П. З.** («Українське Слово», Бльомберґ).

НІМЦІ КЛАДУТЬ ГОЛОВИ В ГРЕЦІЇ

Як повідомляє з Берліну німецька преса, з кіл адміністрації східньої зони стало відомо, що 732 німецькі «фольксполіцисти» із східньої зони полягли як партизани на грецькому фронті. Адміністрація внутрішніх справ зони повідомила про їх смерть родини поляглих, написавши, що вони віддали життя, «виконуючи свій службовий обов'язок».

Досі вислано до Греції 70 сотень німецьких партизан із східньої зони, отже полягло вже 10% поліцаїв. В цілій зоні провадиться тепер широку акцію нового вербування кандидатів на смерть в грецьких горах; крім того всі робітники великих заводів мусять платити від 10—40 пфеніґів місячно на «відновлення волі грецького народу».

Судити Коха в Рівному

хотіли б Совєти

Арешт Еріха Коха викликає зрозуміле зацікавлення всіх українців. Як повідомляють газети, арештувала Коха німецька поліція в приявності урядовця англійського Військового Управління в середу 25 травня в Газенмоор під Кальтенкірхен, в Гамбурзькій окрузі. Кох **мав зашиту в одязі отрую, але не зужив її.** При арештуванні просив, щоб його не видавали Совєтам. У Газенмоор жив він від 1945 р. під фальшивим прізвищем Рольфа Берґера, ніби-то майора німецької армії. Він наймав маленьку кімнатку і займався огородництвом та птахівництвом. Знали його в селі як «пана майора». У публічному житті не брав участи і не приймав гостей. Час від часу відвідували його дві племінниці. По грошовій реформі ставало йому щораз тяжче жити через брак готівки.

Незабаром Кохові доведеться відповідати перед судом у Гамбурґу-Берґедорфі. Внесено проти нього обвинувачення також і за сфальшування документів. Покищо примістили його в слідчій тюрмі в Гамбурґу.

Еріх Кох народився 19 червня 1896 р. в Ельберфельді. У 1928 р. став «ґавляйтером» Східньої Прусії. В 1930 р. був вибраний послом до райхстаґу. У жовтні 1941 р. «фюрер» призначив його райхскомісаром України. Там він розгорнув політику, що привела до всенароднього повстання проти німецької окупації і стала початком розгрому гітлеризму.

Ліцензована совєтами німецька преса домагається, щоб Коха судити в Рівному. В Берліні сподіваються совєтського офіційного звернення в цій справі.

339 000 ДП до США

Світові аґентства подали коротку вістку, що американська палата репрезентантів схвалила підвищення еміґраційної квоти для скитальців ДП з 205 000 на 339 000.

Совєтський азиль

юґославським утікачам

МОСКВА (ЮП). Уряд СССР доручив минулого вівтірка в Београді ноту маршалові Тіто. В ній він заявляє, що всі вороги Тіто з Юґославії можуть користати з права азилю в СССР. Ці «резолюційні еміґранти» з Юґославії не мають потреби навіть в якійсь окремій охороні уряду СССР, бо само населення совєтського союзу допомагає їм дуже радо. Політичним юґославським скитальцям належатиме навіть право видавати в Москві власні газети.

Совєтський уряд відкидає зроблені йому в юґославській ноті 23-го травня ц. р. закиди, мовляв, СССР провадить ворожу акцію проти Юґославії.

Згідно з вісткою Ройтера з Лондону, Велика Брітанія і США повідомили уряди Румунії, Мадярщини й Болгарії про свій намір енергійно провести заходи у зв'язку з підписаними з названими країнами мировими договорами. Брітанський і американський уряди вже минулого місяця протестували проти постійних порушень мирових договорів і загрозили відповідними потягненнями.

Як повідомила місцева газета румунської комуністичної партії «Скантея», три високі юґославські старшини летунства утікли літаком з Юґославії до румунської столиці. Є це майор Супек, майор Тополевіч і полковник Обрадовіч.

Як повідомляє радіо, в минулий четвер відбулися в Београді вуличні віча проти Греції і США. Великий натовп народу демонстрував походами проти зробленого буцімто грецькими ловецькими літаками бомбардування одного юґославського села. Демонстранти несли з собою відкриті труни трьох юґославських вояків, які мали згинути під час налету.

Хочете й далі читати „Неділю"?

Вишліть негайно пожертву на її

ПРЕСОВИЙ ФОНД!

СОВЄТСЬКІ МАНЕВРИ НАД ПОВІТРЯНИМ КОРИДОРОМ

БЕРЛІН (ЮП). Совєтська влада повідомила військові уряди західніх держав про намір влаштувати совєтські маневри авіяції, які практично зроблять неможливим користання з повітряного коридору. Під час маневрів американсько-брітанські машини могли б стикатися з совєтськими або ставати жертвою російської зенітної артилерії. Не зважаючи на совєтське остереження, англо-американський рух літаків до Берліну не буде стриманий. Проти совєтських маневрів над коридором зроблено найгостріший протест.

ФРАНЦУЗЬКА ПОЛІЦІЯ КОНФІСКУВАЛА ЗБРОЮ ДЕҐОЛІСТІВ

ПАРИЖ (ЮП). Французьке міністерство внутрішніх справ повідомило, що французька поліція в четвер 2-го червня увечорі сконфіскувала два вантажні авта повні зброї й амуніції. На доручення французької армії поліція провадила слідство з причин деморалізації армії і тепер переслухує осіб заарештованих під час конфіскати нелегального транспорту зброї, зробленої у зв'язку з тією справою. Досі заарештовано 16 осіб, між якими є один член приватної охорони генерала Де Ґоля і один деґолістський радний паризької міської ради. Сконфісковані автомашини прибули з південної Франції. Їх викрила окрема патрульна служба генерала Поля Девінка, командувача паризького району.

ТАЄМНА СМЕРТЬ ТУРЕЦЬКОГО КУР'ЄРА

СТАМБУЛ (АП). Повідомлення турецького міністерства зовнішніх справ про смерть турецького дипломатичного кур'єра, під час подорожі поїздом з Москви до Анкари, викликало загальне збудження. За російськими даними, кур'єр помер в шпиталі в Сочі в наслідок пострелення себе самого. Неофіційні джерела в Анкарі називають совєтське повідомлення «підозрілими».

Новини з ІРО

ПРИВІЛЕЙ ДЛЯ УЧНІВ І УЧИТЕЛІВ У ШКОЛАХ ІРО

Як довідуємося з ІРО, всі учні і учителі усіх реміснчих шкіл ІРО користають з державного убезпечення і внаслідок того, на випадок якогось нещастя, мають право ставити домагання на відшкодування до державних німецьких інституцій убезпечення.

СПРАВА МЕТРИКАЛЬНИХ ВИТЯГІВ

Як ми вже повідомляли («Неділя» ч. 170), америк. консул на терені діяння переселенчого центру в Швайнфурті не визнавав дійсними метрикальних витягів про народження, смерть, шлюб, видаваних таборовими парохіяльними урядами замість страчених під час війни оригінальних документів. Консул вимагав, щоб такі документи видавали німецькі нотарі. Ми вже вказували на моральні й матеріяльні шкоди, які ця постанова американського консула приносила широким колам скитальців. З морального боку вона кривдила духовенство, бо принижувала його авторитет в очах вірних, мовляв, метрикальним посвідкам, виданим священиками, не можна йняти віри. При цій нагоді ми зазначили, що глибока релігійність наших людей не допускає до того, щоб вони складали перед своїми душпастирями неправдиві дані. Зрештою, факт видачі посвідок нотарями не ґарантує правдивости вміщених у них даних, навпаки, мовні трудноці й нерозуміння нашими людьми складної правничої термінології чужою мовою, багато легше могли довести до неточностей. Далі — німецькі нотарі, які бачили великий наплив людей до своїх бюр, неуважно ставилися до інтересантів, казали їм цілими тижнями вичікувати чергу, не зважаючи на те, що справа в багатьох випадках була негайною. Врешті, немаловажною була фінансова сторона справи. Німецькі нотарі не вважали на фінансові можливості переміщених людей, які нераз віддавали останній гріш на полагодження справ, звязаних з еміґруванням. З видачі тих документів німецькі нотарі зробили собі непогане джерело прибутків. Від однієї метрики вони брали 18 марок, і тільки в наслідок інтервенції правного відділу ІРО, виявилося, що таку метрику можна видати за 9,50 марки! Але не зважаючи на обнижену ціну, це було непосильним фінансовим обтяженням скитальців, коли взяти на увагу факт масового безробіття ДП та конечність в деяких випадках виробити всі документи для багаточленної родини. Це було для багатьох поважною перешкодою в еміґруванні.

Ніякої полегші не приносило і розпорядження Головної Квартири ІРО в Бад-Кіссінґені, що кошти оплати за посвідки мають скитальцям повертати відділи суспільної опіки ІРО. Досі ніхто з мешканців ашаффенбурзьких таборів ще такого повернення коштів не одержав, хоч багато вже виїхало за океан.

З уваги на вище подані моменти та з уваги на те, що ця постанова мала лише льокальний характер та була видана на власну руку консулом, який урядує в швайнфуртському переселенчому пункті, вжито відповідних інтервенційних заходів. Інтервенції йшли лінією духовних чинників — в Апостольській Візитатурі для Українців Католиків в Мюнхені та в Апостольського Візитатора для німців єпископа Мюнха в Кронберґу, який негайно вислав свого канцлера до генерального американського консула в Франкфурті для з'ясування справи. З другого боку на звернення наших читачів **«Неділя» інтерпелювала в цій справі усно на пресовій конференції в Головній Квартирі в Бад-Кіссінґені та в письмовій формі до шефа Відділу Інформації ІРО містера Райнера.**

Після цих заходів по двох місяцях відкликано цю обтяжуючу скитальців постанову консула в Швайнфурті. **Тепер знову будуть дійсні перед комісією до США метрикальні витяги й посвідки, видавані парохами замість втрачених під час війни оригінальних документів. До німецьких нотарів не треба більше в цій справі звертатися.** Широкі кола скитальців, які живуть на терені діяння швайнфуртського переселенчого центру, прийняли цю вістку з полегшою й задоволенням.

СКАВТИ ЗБІЛЬШУЮТЬ СВОЮ ПОМІЧ ДП

Інтернаціональне Бюро Скавтів (одна з 29-ти добровільних організацій, що співпрацюють з ІРО) поширило програму своєї діяльности, додавши до неї активну поміч еміґрації. Це оголосила пані **М. Бредфорд**, директор Об'єднання Добровільних Організацій при ІРО.

«Це означає — сказала вона, — що Інтернаціональне Бюро Скавтів буде не тільки заохочувати національні пластунські об'єднання в краях іміґрації до сприяння еміґруванню ДП до тих країв, але також нести їм і безпосередню поміч всіма можливими засобами і способами, шукаючи «спонсорів» та «ашурансів», як для самотніх, так і для родин. У своїй «польовій» програмі пластуни будуть робити все, щоб збудити зацікавлення серед пластунів та їхніх родин, щоб і конкретною співпрацею і порадами помагати ІРО та іншим добровільним організаціям, що несуть поміч еміґрації».

Мр. Дж. Р. Монне, делегат БСІБ на Німеччину та Австрію, заявив, що літом ц. р. плянується організація 174 таборів для пластунів ДП в Німеччині та Австрії, де таборуватимуть від квітня до жовтня 14 000 пластунів. Вже опрацьовується плян вислати до Англії певної кількости пластунів ДП на курси для вишколу скавтмайстрів та 24-х пластунів до літнього табору в Англії та Велсі (Валія).

Генеральний Директор ІРО Віл'єм Геллам Так апробував це рішення скавтів, сказавши їм: Міжнародне Бюро Скавтів за короткий час виконало надзвичайно корисну програму. Ми одержали вислови теплої оцінки Ваших плянів від наших польових бюр і вітаємо ці додаткові прояви Вашого активного зацікавлення нашою еміґраційною програмою».

НОВИЙ ПЕРЕХІДНИЙ ТАБІР ДЛЯ ДП В ІТАЛІЇ

Усі ДП і втікачі, які переселюються до Австралії, матимуть можливість перебувати в новім переходовім таборі, що його зорганізувало ІРО в Неаполі в Італії. Це заслуга австралійського міністра для справ іміґрації і тепер може бути приспішена акція висилки до Австралії жінок і дітей тих ДП, що вже є в Австралії. Табір в Неаполі є краще випосажений ніж усі подібного роду табори в Німеччині. Усі еміґранти до Австралії дістануть спільні квартири, в яких будуть мешкати аж до хвилини від'їзду кораблем. Крім цього клімат Неаполя подібний до клімату в Австралії, так що еміґранти помалу можуть навикати до клімату в новім місці поселення.

З приводу останніх подій в Православній Церкві

Заява Архиєпископа Палладія

В числі 174 «Неділі» ми помістили більшу інформаційну замітку п. з. «Архиєпископ Палладій підтримує митрополита Огієнка». В закінченні цієї замітки ми ствердили, що «акція архиєпископа Іларіона не йде шляхами української національної справи». У зв'язку з цим, Високопреосвященніший Владика Палладій передав нам до поміщення в «Неділі» свої зауваження з приводу нашого виступу і ширші думки про актуальні церковні справи, що їх друк починаємо сьогодні.

Є правди, про які можна і треба говорити, але ніколи не вільно дискутувати, особливо сперечатись. До таких в християнському суспільстві належать правди євангельські, догматичні і канонічні. В нашому щоденному житті, тут на чужині, до таких належать правди нашої Св. Церкви. Жодна з тих правд за допомогою полеміки не стане яснішою. Навпаки. І правда затемниться і, боятися треба, й сам предмет знеціниться. Особливо в тих випадках, коли сторони мають на увазі не саму правду, а свою окрему, можливо, і ідейну ціль.

Христос Спаситель приніс свободу, християни свобідні. Божі друзі. Своїм друзям Спаситель не накидає Своєї науки. Хоче, щоб ми сприйняли її добровільно. «Хто має вуха слухати, нехай слухає» (Мтв. 13, 9, 43; Мар. 4, 9; Лук. 8, 8; 14, 35) й поповнює ряди Божих друзів.

Св. Церква держиться вірою. Маємо вірити в усі правди, які об'явив Ісус Христос Церкві, без огляду на те, чи якась правда нам зрозуміла і подобається, чи ні. Таким наставленням виявляється наца свобода «І пізнаєте правду, а правда Вас визволить» (Іоан 8, 32).

*

Мені не зрозуміло, для чого Редакція «Неділі», порушуючи церковні справи, в короткому часі вже другий раз називає моє ім'я. Перший раз в нотатці «Трагедія Митрополита Діонисія» («Неділя ч. 169), а другий раз у звідомленні «Архиєпископ Палладій підтримує Митрополита Огієнка» («Неділя», ч. 174).

> Прохаємо всіх, хто знав би щонебудь про долю відомого проф. д-ра
>
> **Віктора Петрова,**
>
> **повідомити листовно Редакцію нашого часопису - Проф В Петров вийшов 18 квітня 1949 р. в год. 19,30 зі свого помешкання при вул. Файлічштр. 12/II в Мюнхені до поїзду на Міттенвальд. В таборі Міттенвальді, куди він вибирався, його немає.**

В останньому звідомленні вже й вирок оголошено. Виникало б з того, як би й після чотирьохлітньої трагедії скитальництва ще не наступив догідний час для обговорення церковної справи. В роки нашого ісходу річево обговорювати церковні справи було просто небезпечно. Тому мимоволі приходилось мовчати. «Положи, Господи, храненіє устам моїм». Ми поробились якісь нетерпимі. Я часами думаю, що причин нетерпимости до чужих поглядів треба шукати не в трагедії скитальництва і навіть не в часах двадцятого століття, а десь в глибині історії. Цілі покоління нашого многострадального народу зросли в умовах неволі. В історичній неволі, має бути, й треба дошукуватись причин. Нетерпимість не являється доброю прикметою нашого характеру. Ми як би спинились в поступі. «Я відкидаю ваш погляд, але я до смерти буду боротись за ваше право його виповідати», так добре сформульоване поняття свободи слова Вольтером, для нас, що зросли в умовах неволі, немов незрозуміле. Християнська релігія відкидає кожну неволю, а тому і духовну. Суперечки й дискусія на церковно-релігійні, догматичні, канонічні, а останньо юрисдикційні теми скоріше роз'єднує вірних, аніж поєднує. Мені видається, що нам, на чужині, належало б уникати всього того, що нас роз'єднує. **Поза віровизнанням всім нам повинна присвічувати ідея волі України.** Боротьба за волю і незалежність нації не колідує з догматикою про Промисл Божий за людей своїх. Усі християнські визнання в тому згідні. Ми нація в поході до незалежності як державної так і церковної. На нашому шляху до незалежності знайдуться свої Дафани і Авірони, але напевно будуть Мойсеї і Навіни. Сила в тому, щоб ми не зневірювались. Щоб в поході живилися соками рідної землі.

☆

Мені не годилося б реагувати на уваги «Неділі». Нехай виговоряться більше відважні. Заміщені в тому ж числі **розважання Анатоля Шудовича** заохотили мене сказати цих кілька слів. Безперечно велика втрата для нації, коли її сини ідуть на службу до чужих і служать чужим інтересам. Одначе у співжитті народів таке явище неминуче. Покидають нас свої, зате приходять до нас чужі. В процесі живої творчости страти вирівнюються. **Чужинець Петро Могила і його епоха залишили нам таке багате наслідя,** що ось віки проходять, а живе джерело не тільки не всихає, а ще чистіші виливає струми духовного напою.

З перспективи історії кождий твір яснійший. Коли Православна Церква в Польщі не улягла польонізації і натискові Римо-католицтва, то виключно тому, що у свому будівництві вернулась до традицій великого Петра Могили і його славної епохи. Мені видається, що коли в своїх розважаннях і плянуваннях удамося до джерел, ми скоро знайдемо не лишень загублений національно-український образ нашої Церкви, але рівночасно найдемо канонічні узасаднення нашої церковної незалежности. Може в той спосіб зникла б і розбіжність поглядів.

Цілком зрозуміла річ, що кожде віровизнання хотіло б мати в своїх рядах найбільшу масу вірних. Ні імперіялістична політика давньої Росії «держи і не пущай», ні комуністична доктрина не спроможні стримати вільної думки, що вбирає небо в шати, притаманні кождій національности чи віровизнаневій групі. Більше того, провінція, село і навіть окрема родина у взаємовідносинах з Богом мають своєрідний характер. В цьому переконує нас християнська археологія і християнське мистецтво. Тому ледве чи треба дивуватися, що сорокмільйонова українська нація, окрім православної віри отців, содержить в свому лоні і р. католицтво, і гр. католицтво, і протестантство різних напрямків, а останньо і УАПЦ, як тепер кажуть формації 1921 р. Можна з певністю сказати, що терором бодай би моральним і жодним насильством не вдасться ту меншість заставити думати так, як думає православна більшість. Мені видається, що енергію і всякі спроби в тім керунку варто занехати і використати для цілей більше вартостевих. Біймося сьогодні не тих, що вірують в Бога хочби інакше як ми, а біймося тих і за тих, що зовсім стратили віру в Бога. Ми навіть не уявляємо, які страшні спустошення моральні доконало за залізною заслоною на протязі останніх тридцяти літ. Прості людські розумовання тих людей, що коли Бог терпить не карає богохульної влади, то можливо й нема Бога, тепер явище майже нормальне. Отже індеферентність у вірі по обох боках залізної заслони таке ж страшне явище, як і богоборчеська влада. Цю байдужість, індеферентність мусимо усіми доступними нам способами переломити. Маніфестація вірности Богу виявляється в формі всенародних практик релігійних і частих сповідей. «Хто перебуває в мені, а я в ньому той приносить багато плоду, бо без мене не можете нічого робити» (Іоан 15, 4-5).

А що серед наших людей є інакше віруючі, то і такі випадки передбачені промислом Божим. «Мусять між вами бути й єресі, щоб відкрились між вами й досвідчені» (Посл. до Коринт. 11, 19).

Епоха релігійних війн скінчилась назавжди. Новітні спільні світові конгреси християн різних віровизнань тому є запорукою. Свідчать про те саме спільні конгреси усіх віруючих в єдиного Бога. Навіть Рим в новіших часах змінив методи місійної роботи і науку про Духа Святого трактує по мислі другого Вселенського Собору. Дивись про те видану 1942 р. в Римі і повторену у Львові літургію Св Іоана Золотоустого. Віки прийшли. Діло Спасителя і Його св. наука нічого на стратили. Навідворот. Образ розп'ятого Спасителя ще ясніше вказує, що шлях до загубленого раю провадить через Голгофу. Християнство ніколи не стратить віри, — що Царство Боже наступить і буде один пастир і одне стадо.

☆

До війни на заході, в Европі і Америці існували дві українські церкви: в Польщі (православна автокефальна церква в Польщі за томосом з 1924 р.) і Америці УАПЦ й Канаді Греко-Православна. Обидві церкви на американському континенті очолював архиєпископ Іоан Теодорович. В початках тридцятих років архиєпископ Іоан Теодорович робив за посередництвом Митрополита Діонисія, заходи перед Царгородською Патріярхією в справі оканонічення церковного руху в Америці. До полагодження не дійшло можна сказати з причин незалежних. Згода Патріярхії була. Православна Церква на Буковині, з прилученням того краю до Румунії поступово затрачала національний український характер в користь румунської церкви. Митрополит Буковинський Віссаріон в 1937 р. переслав з Черновець до Варшави цілий запас богослужбових книжок в церковнослов'янській мові. Греко-католицька церква належить до Риму. Поза тим в Америці існували ще два українські православні вікаріятства, що входили в склад грецької Церкви. Очолюють духовно й тепер ту церкву єпископи Богдан і Орест. Обидва вони знаходяться в канонічній сполуці з грецькою Царгородською Патріярхією. В м. лютім цього року приєднався до грецької Церкви Царгородського Патріярхату Митрополит Іларіон; спільно з єпископами Богданом і Орестом створивши Православну Українську Митрополію в лоні грецької Церкви.

Пущена в обіг чутка, що Митрополит Іларіон розбиває єдину українську церкву Америки й Канади не відповідає дійсності. Митр. Іларіон попросту опустив свого Кіріярха Автокефального Митрополита Діонисія, тим самим опустив лоно укр. Церкви за Томосом з 1924 р. і приєднався до Царгородської Патріярхії. Єпископа як і кождого кліриka обов'язують ті самі канонічні приписи. Чи добре зробив Митрополит Іларіон, опускаючи лоно української Церкви в Польщі та Томосом з 1924 р., судити передчасно. На кождий випадок ліпше належати до Патріярхії, аніж зоставатися в повітрі. Коли ж зважити, що в Америці об'єднуються три архиєреї одної канонічної юрисдикції з наміреннням бодай і в лоні Грецької Церкви створити одну Українську Митрополію, то цей почин належить привітати, а не осуджувати. Практика показала, що в лоні римо-католицької Церкви уніятська Церква в Галичині не затратила українського характеру.

Одержавши відповіднне повідомлення про об'єднання, я написав до Владики Іларіона **прощального, очевидно, приватного листа. Частина того листа опублікована без мого відома.** Чи маю за то гніватись? Що кому догідніше, той те й робить. Усі ми в той чи інший спосіб одірвались від кореня. Одірвались чи нас відірвало лихоліття війни. Нашою трагедією є відчування себе одірваним віттям. **Одірваній галузці не належить вихвалятися перед іншими галузками, що вона прищепилася до іншого кореня.** А коли вихваляєшся, то знай, що не ти носив кореня, а корінь тебе (Посл. до Рим. 11, 17-18).

З приїздом до Канади в 1947 р. еп. Мстислава УАПЦ розбилась на дві незалежні церкви: УАЦП в Америці під проводом архиєп. Іоана Теодоровича і Канадійську греко-православну під проводом архиєп. Мстислава. Зрештою обидва відділи тієї церкви з двадцятих років були якби незалежні. До 1947 р. лучила їх як би персональна унія в особі архиєп. Іоана Теодоровича. (Кінець буде).

НОВА ГРУПА УКРАЇНЦІВ ПРИБУЛА ДО АВСТРАЛІЇ

Постійний передплатник «Неділі» з Ашаффенбурґу, **п. Е. Темник** надіслав нам летунською поштою опис подорожі більшої групи українських еміґрантів до Австралії на кораблі **«Мозаффарі».** Ця група (150 осіб) залишила була порт в Ґенуї (Італія) 26-го квітня і через Неаполь, Порт Саїд, Коломбо прибула 21-го травня до Фремантлі у західній Австралії.

Як виходить із листа пана Темника та кол. учительки англійської мови в Ашаффенбурзі пані Ліщинської, подорож океаном на «Мозаффарі» була **дуже важка,** зокрема для української та польської національних груп, через недбайливе, а навіть **зневажливе відношення до них представника ІРО, пана Аллана** (P. T. Allan), що самовільно затримав належні еміґрантам гроші на подорожні видатки, зле поводився і замість піклування за здоров'я і розвагу доручених його опіці пасажирів, займався «конкурсами жіночої краси» та спекулював цигарками!

Не зважаючи на це все, а зокрема на **повне незрозумілої погорди ставлення балтійців,** які чомусь підкреслювали свою «вищість» (часи Гітлерового расизму проминули, чейже, давно!), українська група виявила себе організованою і дисциплінованою. Українці перші зорганізували **курс англійської мови і хор.** І хоч під час подорожі до українців ставилися вороже всі — **крім поляків, які були у ще гіршому становищі, не маючи своєї інтеліґенції,** — наші земляки терпеливо виконували свої обов'язки, працювали над собою і на закінчення важкої плавби зробили цілому кораблеві несподіванку. 20-го травня триособова українська делеґація **(пані Ліщинська, п. Темник і п. Барановський)** відвідали капітана корабля, подякували йому за гостинність і... запросили попращати його українською піснею. Капітан був незвичайно заскочений. Увечері прибув він на **український концерт** хору, яким диригував **п. Микитюк,** солістом був **п. Теплий.** При нагоді концерту на спогад від української групи капітанові вручено різьблену касету з вишиваною серветою. Дякуючи за таку несподіванку, капітан сказав: «Мелодія вашої пісні мене зворушила; я її не забуду швидко. Щиро вам дякую; **жийте щасливі й здорові в новій країні».**

Ще більше заскочені були українським організованим виступом балтійці.

Від Редакції: Каригідна поведінка п. Аллана протягом всієї подорожі великої групи ДП з Ґенуї до Австралії, яка так сильно скривдила й огірчила наших людей, які чейже ніколи не забудуть допомоги ІРО у важкі роки скитання в Німеччині, мусить бути покарана. 17-го червня ц. р. при нагоді пресової конференції редактор «Неділі» передасть рапорт зі скаргою на п. Аллана до рук містера Райнера, шефа Відділу Інформації в Гол. Квартирі ІРО на амер. зону. Таким урядовцям як п. Аллан не місце в такій гуманітарній інституції, як ІРО!

Сибірські пісні

лунають в Терезієнштадті . . .

Німецька преса переповнена тепер жахливими й сенсаційними репортажами про переслідування німців в ЧСР. Про відносини, що панують в таборі Терезієнштадті, куди зігнано останніх німців з Чехії, так пише недільне видання газети «Телеграф»:

«Лікар відділу — морфініст. Того ніхто не знає. Навіть в таборі він не може забути своєї хворобливої звички. А тим часом морфіну дістати важко. Нарешті вдається йому знайти джерело, але треба платити золотом. Виринає проблема, як здобути золото. А це не важко. Між в'язнями табору, що звертаються до нього за лікарською допомогою, багато таких, що мають золоті зуби. Він визначає їм годину лікарської візити пізно увечорі, коли вже нікого з персоналу немає в амбуляторії. Пацієнт лягає на стіл і після застрику ціянкалію за кілька хвилин умирає. Швидкими рухами лікар вириває з трупа золото з ясен. Другого дня є вже за що купити морфій. Але через те, що майже всі хворі ревіру умирають, справа виходить на яв. Лікаря арештовують. Слідство виказує більше 100 мордів. Він вішається в своїй камері.

Влітку 1945 р. місто Терезієнштадт займають російські відділи. Твердиня має стати найсильнішою російською воєнною базою в Чехо-Словаччині. Вечорами вітер надносить з переповнених касарень сибірські степові пісні, що лунають далеко за Лабу. Разом з росіянами приходить трагедія для німецьких жінок в Терезієнштадті. Щовечора прибувають групи російських солдатів до табору, щоб забрати жінок, як кажуть, прати білизну. В дійсності — на ніч. Деякі жінки залишаються в російських касарнях. Їм дають горілку й цигарки. Згодом у них показуються перші знаки сифілісу й москалі їх викидають геть. Вони повертаються до табору, але для них уже нема допомоги. Немає медикаментів, заявляє в одчаї людяний лікар, що хотів би допомогти.

Щовечора більшість жіноцтва огортає страх перед тим моментом, коли на дворі розлягається дикий, підпитий гул зауральських солдат. Більшість жінок не миються, не зачісуються й зав'язуються старими хустками. Коли до табору приходять москалі, жінки втікають в найдальші кутки і ховаються на четвертому поверсі дерев'яних нар. Але це їм не помагає...»

Німецькі газети публікують репортажі з багатьма коментарями. Для нас українців вони не становлять ніякої новини. Є лиш одна різниця між тим, що ділялося в нас і що діється тепер майже в серці Европи. В трагедію українського народу ніхто не вірив, або не хотів вірити. Тепер світ може побачити, що приносять червоні армії на своїх багнетах...

ЩЕ ОДНА ЧИСТКА В РОСІЇ

НЬЮ-ЙОРК (АП). Згідно з вісткою щоденника «Нью-Йорк Таймс», в Росії зроблено ще одну чистку великого стилю.

Як довідався паризький кореспондент названої газети, щось коло 300 тисяч комуністів виключено з партії, а багато визначних діячів, між ними Ґеорґія Жданова, сина померлого шефа політбюра — ліквідовано.

ВАЖКІ ЗАВОРУШЕННЯ В БОЛІВІЇ

Ля Пас (ЮП). Нещодавно в районі болівійських цинкових заведень в Патіно сталися важкі неспокої. Уряд наказав арештувати 65 політиків і офіцерів болівійської армії, що мали підготовляти вибух громадянської війни. В боях за цинкові заведення мали досі згинути 150 вояків і страйкарів. Страйкарі ув'язнили 7 американських інженерів, при чому двох з них замордували. Уряд називає страйкарів революціонерами, а для опанування становища вислав в район Патіно одну дивізію війська.

Болівійський уряд повідомив перед Зеленими Святами, що револьта в копальнях цинку, яка вибухла минулого тижня, цілком не вдалася. Військова влада організує в Катаві відновлення нормальної праці.

ДВІ АВІЯЦІЙНІ КАТАСТРОФИ

ФРАНКФУРТ (ЮП). Верховне командування американських летунських сил повідомило, що минулої п'ятниці недалеко Авґсбурґу упав брітанський літак «Москіто». Машина загорілася, а два летуни загинули.

Далі повідомлено, що одна американська машина типу «Скай-мастер», летючи до Берліну, мусіла примусово приземлитися недалеко міста Целле. Літак зазнав пошкодження, а троє людей залоги були поранені.

НІМЕЦЬКІ КЛОПОТИ З ЧЕРВОНОЮ ЗІРКОЮ

Як повідомляє з Ганноверу берлінський «Телеграф» (ч. 98), в одному селі Нідерсаксену находиться велике цвинтарище колишніх полонених з совєтів. Тому що американська влада доручила опіку над такими цвинтарями німецьким урядам, вони поставили на гробах пам'ятник «під російський смак» з червоною зіркою на видному місці. Але тільки но пам'ятник поставили, як червона зірка з нього зникла, бо... в тій окрузі живуть українці й поляки й вона їм не подобалася. Зробили нову зірку й вона знову пропала. Коли це повторилося тричі, відповідальний за цвинтар німець мав цього доволі й знайшов соломонівський вихід — в його шуфляді лежить четверта червона зірка. Як тільки заїздить якась комісія від воєнних могил, згаданий урядник висилає ровером возного з зіркою під пахою і той прикрашує пам'ятник, сидить поруч поки комісія робить оглядини і відвозить услід за нею зірку до шухляди урядовця. Безпечно й ощадно...

— Сина будівничого Суецького каналу, ґрафа Поля де Лєссена, засудив французький суд позаочно на кару смерти, устійнивши на розправі, що він помагав німцям розроблювати пляни налету і повного знищення цієї життьової артерії Брітанії та твору свого батька.

— Головне цвинтарище у Штетіні, що вважалося одним з найкращих та найбільших у Німеччині, перероблено з наказу сов. влади на «парк культури і адиха» з каруселями та ярмарковими будами, а в цвинтарній каплиці влаштовано кінотеатр. Гойдалки над могилами — чи воно не типове для совєтів і чи не нагадує Винниці?

— Штокгольмський «Афтонблядет» повідомляє, що положені проти шведської столиці балтійські острови Езель і Даґе розбудували совєти в сильні бази тяжкої ракетної зброї, причому все населення островів виселили і навіть частини побережжя Латвії та Естонії, повернені в бік згаданих островів проголошено військовими полосами, забороненими для цивільного населення.

5 хвилин без політики

В країні карликів і велетнів

Головним джерелом добробуту маленької Бельґії є її велика й багата африканська колонія Бельґійське Конґо.

Краси країні надає різноманітна і її людність — до того ж не лише фізично, а й своїми звичаями й мовою. Найдавнішими з сучасних тубільців басейну ріки Конґо є, очевидно, піґмеї, звані також «багава» або «мамбуті». Від них лишилися тепер тіл[illegible] і рештки у вигляді кількох племен, розпорошених у гірських лісах. Ці карлики живуть як первісні дикуни. Вони мешкають у неприступних нетрях в сплетених з трави маленьких куренях, не створюють громад і дуже часто перекочовують на нові місця. Полохливі піґмеї уникають зустрічей з білими, і донедавна їх можна було бачити дуже рідко. Разом з тим вони живуть у повній злагоді з іншими тубільцями, яким продають свою мисливську здобич. Адже вони насамперед є мисливці. Дуже вправно володіючи списом і луком, надзвичайно спритно лазячи по деревах, вони вміють добре ховатися, щоб їх не почув якийсь звір. Особливо кохаються вони в полюванні з допомогою пасток на великих тварин, як наприклад слонів. Пастка являє собою величезну яму, вириту в місці, що його часто відвідують такі тварини. Поверх неї настелюють гілля й очерет, — так, що навіть найдосвідченіше око не помітить пастки. Щоб не виказати її, викопану землю відносять геть. Як вважають етнологи, піґмеї є останніми представниками первісних тубільців Бельґійського Конґо.

Басейн ріки Конґо заселений тепер племенем «бантю». Вони завоювали країну кілька віків тому, знищивши або вигнавши з неї піґмеїв. Завойовники прийшли з півночі, звідки їх і собі вигнали мусульмани.

В Руанді, розташованій на сході Конґо, — сказати б, в географічному центрі африканського континенту, живуть два дуже відмінні між собою племени — бантю і ватуці. Бантю належать до корінних тубільців Бельґійського Конґо. Вони становлять більшість населення. Ватуці являють собою аристократичну клясу, в якій немає і краплі муринської крови. Вони високі на зріст — часто в два метри й навіть більше заввишки — і мають дуже тонкі риси обличчя. Це є етнічно чисті нащадки завойовників, що прийшли з півночі — імовірно з Етіопії. Теперішній король Руанди є правдивим наступником в прямій лінії численних королів. Він має над країною з кількома мільйонами людности майже необмежену владу, яку здійснює за посередництвом своїх вельмож. Він є власником тисяч голів худоби, розкиданої невеликими стадами по всій підвладній йому обширій території і відданої під догляд його підданців. Це є дуже вишуканий король, що одягається за европейською модою і разом з тим сам править у своїм екіпажі, їдучи бездоганними шляхами Руанди.

Біла людина, приїхавши до Конґо, мусить відразу ж почати вивчати тубільну мову. Якщо взятися до цього серйозно, не треба й року, щоб навчитися говорити й розуміти все, що стосується щоденних життьових потреб. Головних тубільних мов є чотири: «лінґаля», якою розмовляють в прибережних районах ріки Конґо; «кілюба» — мова провінції Люзамбо; «кіконґо» — в Нижньому Конґо і, нарешті, «свагілі» — на сході. Ця остання мова, найважливіша, є міжнародньою, бо нею говорять на всьому брітанському африканському Сході, аж до Індійського океану. Її поширили тут араби й арабізовані народи. Цим і слід пояснити її процвітання.

Давніше тубільці мешкали в оселях, безладно розкинутих по країні де як кому заманеться. Тепер вони групуються вдовж доріг та караванних шляхів. У кожному селі урядує «капіта», підлеглий правителеві району, що й собі підпорядковується правителеві більшої области. За посередництвом цих представників місцевої влади оголошуються та виконуються урядові управління». Проти неї заперечує дехто з критиків, які повинні проте знати, що при сучасному стані тубільної людности нічого іншого запровадити не можна. Ось що пише з цього приводу в «Льйотей» Андре Моруа: «Кожна країна, — сказав генерал-губернатор Індокитаю Лянессан, — має свої рямці. Великою помилкою европейського народу, що прийшов завойовником в іншу країну, було б нищити ці рямці. Країна, бувши позбавлена своєї управи, звалюється в анархію. Треба правити з мандарином, а не проти мандарина. Нечисленні европейці неспроможні заступити тубільну владу, вони можуть лише контролювати її. Отже, не зачіпайте жадних традицій, не змінюйте жадних звичаїв»...

Мрії Ліди Баарової

Аматори кіна напевно ще живо зберегли в своїй пам'яті чарівну кінозірку Ліду Баарову. Ця гарна й темпераментна чешка аферою з свого приватного життя здобула собі не меншу популярність як своєю грою на срібному екрані. Вона мала мати дуже приятельські стосунки з міністром д-р Йозефом Геббельсом. Славна сцена з ударом в лице, в якій як противник гітлерівського міністра пропаґанди виступив колишній чоловік Ліди Баарової Ґустав Фреліх, була довго темою розмов у фільмових колах.

Після розводу покинула Ліда Баарова німецьку столицю й переселилася до Праги. Її родина дуже взяла собі до серця всі афери фільмової зірки. Батько Ліди Баарової покінчив самогубством, згодом померла її мати, а сестру Ліди треба було віддати до шпиталю для нервово хворих. Земляки кінозірки дивилися зле на участь її в німецькому фільмі, зокрема на приязнь з Ґеббельсом.

ЛІТНІ КВІТИ

ПАНАС ФЕДЕНКО

ГЕТЬМАН ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

(Історична повість)

I.

ПОДОРОЖ ДО ШКОЛИ

Серпневе літнє сонце сипало свою гарячу лучу на багаті ниви родючого Поділля. Давно вже не дощило. Курява сірою пеленою вкрила пожовклу, посохлу траву при дорозі. Тільки бодяки, піднявши свої червоні головки, гордо, звисока поглядали на шпориш, на лободу, на щерицю та інші запалені сонцем, пожовклі трави: як не пекло сонце, однак бодячого стовбура не пропалило. Суперниками для колючих, завзятих бодяків були тільки лопухи придорожні. Роскинувши широке листя по землі, вони держали вогкість під собою і не давали себе сонцю висушити. Були соковито зелені і пускали з себе сивенькі реп'яшки, що чіплялися до людської одежі, до кінських і коров'ячих хвостів. Від спеки чорна земля під жовтими стернями глибоко порепалася. Ні житніх та пшеничних кіп, ні копиць сіна не було вже на висхлих нивах. Лиш де-не-де ризи білоцвітної гречки скромно блищали на жовтому тлі сухого поля. Та й гречки були вже напівчорні, бо літня жарота прискорила поспівання гречаного зерна, з якого на ступах роблять крупи та добру кашу для українського християнського люду.

— Ну й пече ж, тату. Хочби де води напитися!

— А хильни, Петре, ще з баклажки. Там ще мала бути вода.

Петро, хлопець літ п'ятнадцяти, з сірими очима з зеленкуватим відтінком, засоромлено глянув на батька, що сидів на возі попереду і держав у руках віжки й батіг.

— Уже води нема... Я всю випив...

Батько, український шляхтич з галицького Підгір'я, широкочолий, із сивуватою бородою та з могутніми рудуватими вусами, з докором глянув на сина.

— Я думав, козаче, що ти терплячий, аж бачу, ти під материним крилом невістюхом виріс. Ну, ось побачиш, що за порядки в Острізькій Колеґії, там тебе привчать до безводдя і безхліб'я, навчишся постити.

Петрусь, хлопець з високим і широким чолом, як у батька, з бровами, що тонким шнурочком простяглися над глибокими мрійними сірозеленими очима, ще більше зніяковів, аж повні червоні губи у нього по дитячому затремтіли:

— Коли ж ви, тату, дрімали, а я не хотів вас будити...

— Так ти, бач, не в тім'я битий, взяв та й видудлив усю воду, до капелини, ще гляди і баклажка в цій спеці розсохнеться.

Петрусів батько, шляхтич з під Самбора Василь Конашевич, був твердої, строгої вдачі. Своїх трьох синів — Романа, Данила і найменшого Петруся виховував по-спартанському. Змалку привчав їх до спеки, холоду, їздити верхи на коні, призвичаїв не боятися холодної води, від березня посилав їх купатися й плавати в річці. Хоч не був багатий, однак вибудував свій «оседок», як замок, мав там на поготові рушниці і гаківниці проти всякого лихого чоловіка. Цю зброю Василь Конашевич здобув у боях і походах у Війську Запорозькім. Відтіль, із далекого Запорожжя, понавозив старий Конашевич в рідну оселю крім зброї теж всяких дорогих матерій — адамашків, оксамитів, састів, шовків, килимів перських і турецьких. Старші сини його пішли батьковою стежкою, служили вже в Війську Запорозькім. Наймолодшого Петруся хотів батько наперед добре вивчити — просвітити в рідній школі благочестивої грецької східньої віри.

Був то час, коли Варшава на Україні пробувала навернути на римську віру сповідників грецької релігії. Але твердо трималися православні своєї предківської церкви. Були, правда, й такі між шляхтою українською, що, для урядів і доходів, міняли віру своїх батьків і дідів і польщилися. Але поки живий був світильник східного благочестя князь Василь-Константин Острозький, то таких було мало. Князь Василь, для зміцнення грецької східної церкви заснував школу в своєму місті Острозі. Там зібрав князь з усіх країн визначних учених, знавців Святого Письма і грецької, латинської та церковно-слов'янської мови. Розцвіла наука в Острозькім «триязичнім лицеї». Не жалів благочестивий князь багатих коштів на свою школу, і вона своєю наукою скоро заслужила на Україні почесної назви — «Острізька Академія». При школі була друкарня, з якої виходили прегарні книги різними мовами для укріплення в вірі народу благочестивого і для оборони грецької релігії.

Чутка про Острізьку школу дійшла й до Самбора, до Василя Конашевича, покозаченого шляхтича. Старий Конашевич покуштував колись науки в єзуїтській школі в Кракові. З великим страхом згадував те, як уміли учені отці Ісусового Товариства навертати дітей східного обряду.

— Боґ мене охоронив і Пречиста Діва Марія-заступниця оберігала. А то міг би й я відцуратися рідного народу й стародавної Церкви, Матері Нашої, послухавши намов чужинців. Багато з моїх товаришів-русинів забули про свій нарід і свою родину, пристали до ляхів і вже недоляшків наплодили на сором і загибіль своєї нації та релігії старожитної, — такими словами нераз оповідав дітям Василь Конашевич про свою науку в єзуїтській колеґії. Тим то не послав Конашевич своїх старших синів у польські школи; навчив їх сам читати й писати у себе дома, як умів, і вирядив на Запорожжя слави здобувати. Найменшого-Петруся надумав віддати до Острізької школи. Чув, що наука в Острозі починається десь на початку вересня, і рушив одного гарного, сухого й теплого ранку з карпатського Підгір'я через Поділля до Острога. Про цей свій намір не довго радився з своєю дружиною Тетяною, жінкою ще не старою, але передчасно зів'ялою від безперестанних домашніх родинних турбот. Пробувала панія Тетяна несміливо казати чоловікові, що, може б, дати Петрикові ще погуляти на волі біля батьківської хати: та не такої вдачі був старий Конашевич, щоб слухати жіночої ради. Як сказав, то мов пакола в землю вбив:

— Там, жінко, напаруй, що треба хлопцеві на дорогу та й на життя в місті: чистих сорочок, рушників, коців, щоб було чим укриватися ночами, та й подушку. Тільки не давай пухових подушок, щоб козацький син не зніжився.

Смутними карими очима дивилася панія Тетяна на свого чоловіка, мов не розуміла гаразд, чого він від неї хоче. Задумана ходила цілий тиждень по подвір'ї та по хатах своєї оселі. Збирала найменшому синові вишивані білі сорочки, складала в різьблену скриньку стрічки червоні, шкурятані капці, добрі чоботи на підковах, шапку смушеву високу. В кухні пеклося, варилося і смажилося день-у-день, що було найдобріше в господарстві: курчата, качки, индики. Хотіла стара Конашевичка «підгодувати на дорогу» свого найменшого сина, до котрого була прив'язана найдужче. Іноді аж зло її брало і нехіть до чоловіка:

— Нелюд якийсь, прости Господи. Мало йому, що Романа й Данила вислав у Дикі Поля на козакування, ще й найменшого в якусь далеку науку хоче за-

Від Адміністрації „Неділі“

Не зважаючи на наші нагадування, деякі несумлінні кольпортери зволікають із розрахунком за продані часописи.

У наступному виданні „Неділі“ будемо приневолені опублікувати список наших упертих боржників.

При тій нагоді нагадуємо, що разом із розрахунком необхідно надсилати вирізки з заголовками непроданих часописів.

Після звільнення Праги її ув'язнено за коляборацію, Ліда просиділа в в'язниці більше року. Народній суд у Празі звільнив її одначе від закидів.

Не зважаючи на всі ці трагічні переживання, Ліда Баарова не втратила свого жіночого чару. Після одного року громадськість дізналася, що небіж соціялістичного міністра Копецкого — який у міжчасі втік з ЧСР — закохався у старшу на вісім років від себе Ліду й одружився з нею. Якийсь час вони жили тихенько в замкненому колі в Празі, поки лютневі випадки не поклали краю цій ідилії.

Подружжя Копецких покинуло Прагу та еміґрувало. Перша спроба перейти австрійський кордон коло Братіслави — не вдалася. Обидвох заарештувала прикордонна поліція, але їм вдалося втекти з транспорту до Праги. Вдруге вдалося їм прокрастися щасливо через австрійський кордон. Вони добилися аж до Зальцбурґу з думкою дістатися пізніше до південної Америки.

Незабаром газети подали вістку, що колишня фільмова зірка робить заходи дістати дозвіл виступати на сцені. Вона зразу хотіла грати в зальцбурзькому театрі. Постанова празького суду, яка звільнювала Ліду від закиду коляборанства, мала закрити уста всім тим, хто підносив голос проти її виступів на сцені. Одначе її прагнення не увінчалися успіхом.

Тепер Ліда Баарова виступила в новій ролі. Щоб рятувати якось свою тяжку фінансову ситуацію, колишня фільмова зірка прийняла посаду кельнерки в одному відомому ресторані в Айґен коло Зальбурґу. Це не буде злою реклямою для ресторану. Чи звідси вдасться Ліді Бааровій проскочити знову на сцену?

-р

Жінка й аліґатори

Діялося це 5 років тому, коли пані Рес, мати 4 дітей зголосилася на анонс у газеті, що одна ляборaторія потребує асистентки. Пані Рес отримала посаду й почала в Інституті для Дослідів Плазунів годувати гадюк та досліджувати шлункові соки аліґаторів. За якийсь час вона стала правою рукою спеціяліста від дослідів над гадами д-ра Аллена. Сьогодні п. Рес незаступима поміч при ловлі аліґаторів.

Коли сонце зайде, вона разом із своїм шефом сідає в авто, до якого прикріплений човен. Незабаром вони є на мокляках і озерах Північної Фльориди. З настанням темноти вони освітлюють кишеньковими лямпами воду. Раптом десь на воді зауважать червонавий відблиск — вже знають: там є аліґатор! Тихенько спускають човен на воду й стараються зловити наперед маленького аліґатора. Зловлений аліґатор починає пищати й скликає до себе великих. Коли мале аліґаторeня кричить з усієї сили, пані Рес спрямовує човен за вказівками д-ра Аллена, який приготовляється до ловлі.

На довгій жердці прикріплена сильна петля. Вільний її кінець д-р Аллен держить у руці. Вправним рухом він закидає петлю на шию великої тварини й незабаром аліґатор тріпається в петлі. Тепер починається небезпечна частина праці: зловлений аліґатор, діставшись під човен, може легко перекинути судно. Плисти ж у темноті на невеличкому озері разом із аліґатором, хіба не належить до приємности. Але вправа д-ра Аллена змушує тварину триматися завжди у відповідній віддалі від човна. Пані Рес веслує швидко в напрямі берега. Вона швидко вискакує на суходіл. Тут обережно зв'язують аліґаторові його небезпечні щелепи. З тією хвилиною його доля припечатана. Зловлених аліґаторів або везуть до ляборaторії, або вбивають на місці, щоб стягнути з них шкіру.

ЖІНКИ ЖИВУТЬ ДОВШЕ ЯК ЧОЛОВІКИ

Що жінки живуть довше від мужчин, це давно відомий факт. У пересічі жінки живуть понад три роки довше як мужчини. Найновіша американська статистика показала, що «слабша стать» у 1946 році жила пересічно 5,2 роки довше (у білої раси). Коли в США жінки живуть 70,3 роки, то пересічний вік американських чоловіків досягає 65,1 років. На 1 000 жінок у Німеччині в 1935 році половина досягла 50 року життя, зате з 1 000 мужчин цей вік прожили тільки 413 осіб. На підставі цієї самої статистики на 1 мільйон мужчин тільки 210 виявляють тенденцію жити 100 років, зате на 1 мільйон жінок таку тенденцію показують 310 жінок.

Чому жінки живуть довше від чоловіків?

Вчені й лікарі не мають спільного погляду на цю справу. Головної причини дошукуються в тому, що жіноча фізична конституція тугіша, бо призначена на материнство. Наука теж не вияснила досі, чому в нормальних часах живе стільки ж мужчин, що й жінок, хоч завжди родиться більше хлопців як дівчат. Смертність чоловіків під час війни не є єдиною причиною такого стану.

Згідно з американською статистикою, на 870 000 білих жіночих немовлят родиться 910 000 немовлят чоловічої статі. Смертність хлопців багато вища як дівчат і щойно між 15 і 17 роком життя різниця вирівнюється. До 25 року життя є більше жінок як чоловіків. Між 30 і 55 роком життя переважають чоловіки, але після цієї межі беззастережну перевагу мають жінки.

Високу смертність жінок між 25 та 40 роком життя треба віднести на рахунок вагітности й родження, що сильно біологічно вичерпує жінку. Якщо жінка переживе ці критичні роки щасливо, вона має більше шансів довговічности ніж чоловік. Чоловіки між 40—45 роком життя багато швидше від жінок підупадають на силах і легше стають жертвою всяких недуг. Є ціла низка недуг, які можна окреслити «чоловічими» недугами. Це — шлункові недуги, резматизм, склероза, параліж, цукриця, сердечні захворіння.

Одначе невідомо як воно буде в майбутньому. Бо тепер жінки мусять переносити на собі чим раз більше життєвих тягарів, напр. працюють професійно. За кілька найближчих років покажеться чи «слаба стать» доросла до цих нових завдань своєю тугішою фізичною конституцією.

Перед судом закінчилися трагічні змагання в футбол в німецькому с. Адельсдорфі к. Гезштедту. Коли запрошена до цього села дружина перемогла місцевих грачів, останні кинулися на гостей з буками й камінням і «перемогли» їх так, що 6 грачів-гостей мали розбиті черепи, поламані щоки та рани від ножів. П'ятьох «фанатиків» спорту цього села суд присудив до 26 місяців в'язниці разом.

На одному із шляхів біля Пізи (Італія) трапився небуденний випадок: під час бурі грім ударив в авто й кинув його в рів, але обидва пасажири авта лишилися цілі й здорові. Все обійшлося їм тільки переляком та втратою одежі, що зотліла зовсім і осипалася попелом.

Школа модисток в Арґусі (Данія) влаштувала з нагоди свого десятиліття показ моди, на якому справжньою сенсацією були капелюхи з стружок дерева та газет. Школа хотіла, видно, доказати, що данські жінки вміють бути елеґантні, не підриваючи девізових засобів країни.

Єрусалимський дантист Солонік Абарбандель проголосив, що він прямий нащадок біблійного жидівського короля Давида Псальмопівця й заснував у Тель-Авіві монархістичну партію, до якої покищо вступило 150 жидівських вояків та 30 арабські полонені.

Турецька поліція в Істамбулі переконалася, які злодії, мистці в своєму ремеслі попали до її рук. Поліцисти наклали були кайдани чотирьом арештованим, щоб перевезти їх до суду і сіли з ними до набитого людьми трамваю. Раптом один з пасажирів трамваю став кричати, що в нього пропало 50 турецьких фунтів. поліцисти перешукали арештантів і, на диво, ствердили, що вони не тільки встигли вже поділитися добиччю, але один з них сховав свою «пайку» між пальці босих ніг...

Хто торпедує українські радіоавдиції ?

Як повідомляє у мюнхенському «Українському Голосі» уповноважений УНРади на США, інж. Дм. Андрієвський, вістки, наче б то українські радіоавдиції не почалися із-за розходжень серед самих українців Америки, не зовсім відповідають правді. Ця справа, — пише інж. Дм. Андрієвський, — «перебуває в руках американської влади, але провадиться за участю організованого українського громадянства, речники якого поставили її цілком правильно. Відповідно до їхнього бажання я розмовляв з американськими чинниками і сам підкреслив потребу притягти до цих пересилань нових еміґрантів з підсовєтської України, які найкраще знають тамтешні обставини, спосіб думання тощо. Але ще до моєї розмови висунули кандидатуру на одного з редакторів радіослужби, п. Колосова, нового еміґранта з Києва, який є цілком придатнім для цієї діяльности. До його кандидатури я ще долучив іншу подібну.

У тому, що справа радіо-пересилань зволікається, перш за все винні ворожі нам чужинні чинники. Я це відчув з розмови, яку мав з директором служби пересилань для різних народів СССР. Він сам походить з України, хоч українцем себе не вважає, і недавно став американським громадянином. Однак, до української справи він ставиться льояльно. Та в його оточенні, а також поза ним, діють москалі. Вони висувають різні застереження й роблять всілякі перешкоди щодо організування українських радіо-пересилань. Тому **є дуже доцільним, щоб українці з Европи домагалися у листах здійснення українських пересилань щонайскорше.** З боку американських чинників справа вже є вирішеною».

«Слов'янська частина «Голосу Америки» ворожа українцям».

Про акцію згаданих ворогів українських радіоавдицій згадує теж «Канадійський Фармер» з Вінніпеґу, в числі з 4 травня ц. р. «К. Ф. повідомляє, що в московській частині «Голосу Америки» передавали недавно «дуже фальшиві дані про Тараса Шевченка», про якого було сказано в цій передачі, що він був «загальноросійським співцем селянства» та «не згадано нічого, що він був українським національним пророком». «К. Ф» стверджує тому слушно, що слов'янська частина «Голосу Америки» не то не прихильна до українців, а навпаки — вона зовсім до них ворожа, а тому ця програма не дає ніякої користи українцям в СССР і мабуть краще було б без неї.

Наші висновки інші: **На вперту ворожість москалів та їх прихвостнів до українських радіопередач мусимо відповісти ще рішучішою і ще більш організованою вимогою цих авдицій! Посилити ці вимоги висилкою письмових прохань, що їх містить «Неділя»! Нікого не сміє бракувати в цій акції!**

ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ ВІДВІДАВ ПАРИЖ

Як повідомив паризький бандерівський тижневик «Українець», до Парижу прибув нещодавно з короткою візитою з Лондону інж. Данило Скоропадський. Після одноднeвного перебування у французькій столиці і по зустрічі з деякими представниками паризької української колонії п. Скоропадський повернувся до Англії.

Д-Р ДМИТРО ДОНЦОВ ЛЕКТОРОМ УКРАЇНОЗНАВСТВА

У Монтреалі (Квебек, Канада) відбулася — як повідомив паризький «Українець» — інавґурація Українського Відділу Слов'янознавства при Монтреальському (французькому) університеті. Директор інституту в короткій промові зазначив, що кордони західньої культури і цивілізації це — східні кордони України. Він привітав присутніх слухачів і гостей та побажав українському відділові якнайкращих успіхів.

Проф. Бабинський відрекомендував авдиторії д-ра Дм. Донцова як лектора.

Д-р Дм. Донцов прочитав вступну лекцію, в якій визначив ті геополітичні та психологічні фактори, що формували українську націю, починаючи від князівської доби і до наших часів.

Вісті з Лондону

Одностайний фронт вояцтва

Як «Неділя» вже повідомляла в попередньому (176 ч.) в Англії засновано Союз Українських Вояків. Учасник установчого зібрання цієї нової організації на терені Великої Брітанії пише:

15-го травня ц. р. в Лондоні відбувся установчий з'їзд колишніх українських вояків. З'їзд зорганізували три військові організації — **Українська Національна Ґвардія, філія СУВ з Німеччини та вояки УНР.** Перед початком з'їзду голова УАПЦ **о. мітрат Губаржевський** відправив молебень та сказав до присутніх пастирське слово. З'їзд відкрив **сотник англійської армії Опаренко.** На голову президії обрано **генерала Крата та інж. Титаренка.** Від імени Національної Ради вітав з'їзд представник військового ресорту Виконного Органу на Англію **полковник Малець.** Від Української Національної Ґвардії вітав з'їзд **інж. Титаренко,** який сказав, що українські вояки повинні нести відповідальність за тяжке внутрішньо-українське становище, яке витворилося на еміґрації. Одначе українські вояки мало активізувалися. Українська скитальча громада розбита, а тимчасом Край в боротьбі й чекає нашої допомоги. Ми досі не об'єднані й не підготовані до дії. Інж. Титаренко закликав з'їзд твердо стояти на позиціях УНРади. Від Союзу Українських Вояків Канади та всього українського громадянства цієї країни з'їзд вітав **сот. Панчук.** Привіт від СУВ передав **поручник Винник.** Після привітань прийнято статут організації. Під проводом сот. Панчука делеґація учасників з'їзду склала вінок на могилі Невідомого Вояка в Лондоні. Після перерви обрано ке-

---

правторити. То ж, кажуть, не наука, а справжня мука... Як я розлучуся з моїм милим Петрусем? Поїде в далекий край між чужі люди, а на світі більше злих, як добрих. Не знати, яке товариство знайде, ще якогось лиха набереться. Недовго й занедужати, а хто його там догляне, коли ні матері ні родини близько немає? Ще й голоду в чужім краї натерпиться. Ох, Боже мій милостивий, нащо й защо насилаєш на мене таку біду?

Так міркувала собі Тетяна Конашевичка, готуючи сина в подорож до школи. Була гордої, замкненої вдачі, не показувала свого горя ні нарíканням ні сльозами, була смутна і здержлива. Тільки ночами, коли холод повівав із зелених гір у відтулені вікна Конашевичевого оседку, потайки, щоб не почув чоловік, прокрадалася мати в ту світлицю, де на білій постелі міцно спав її Петрусь, сідала біля нього і слухала рівне, чисте дихання свого сина. Брала його теплу руку в свої сухі пальці, гладила долонею русе волосся, і тоді сльози лилися з її очей, мов осінній дощ із обложної хмари.

— Сину мій, сину найменший, чи хоч ти вернешся до матері під рідну стріху? Чи, може, й тобі судилося бурлакувати десь за Порогами та різатися з турками і татарами, як твоїм братам...

Перед світом сон зморював зажурену голову бідної матері, і Конашевичка, сидячи біля сина на дзиґлику, засипляла на коротку годину. Когути своїм кукуріканням турбували її короткий сон, і Петрусева мати крадькома, щоб не почув чоловік, верталася в горницю, де спав Василь Конашевич.

Побачивши, що жінка не спить, не їсть і марніє з журби, Василь Конашевич рішив не ждати ані одного дня:

— Завтра їдемо, Тетяно, — сказав жінці, що кликала його й Петруся вечеряти. Від несподіванки зляканo стрепенулася. — Як завтра? Ти ж казав, що поїдете в понеділок.

— Та, знаєш, стара, понеділок важкий день. Поїдемо в п'ятницю. Треба рушати, поки сухо, а то як почне дощити, то щоб коні не поприставали в дорозі. Там на Поділлі така грузька земля, що під дощ колеса вгрузають по самі маточини.

Не сперечалася Тетяна, знала, що це б ні до чого не довело. Після вечері звеліла дівчатам принести в синову світлицю деревяну скриньку, покликала Петруся і показала йому все, що для нього наготувала. Сама не вміла читати й писати, то сказала, щоб він записав усе, що було в скриньці, скільки сорочок, жупанів, рушників, стрічок.

— А це, Петрусю, пляшечка з горілкою, настоєною на зібровці. Це від живота: як заболить у жолудку, то можна з чарку випити, вона помагає. Ось тут — малий образок Матері Божої. Мені його дала моя матуся, як поблагословила мене одружитися з твоїм татом. Нехай Пречиста Мати Божа охороняє тебе від нещастя, від лиха, від біди і горя... Поблагословила сина образком, мальованим на дерев'яній дощечці:

— Молися до Святої Діви, заступниці християнської, щоб дарувала тобі вік довгий і життя щасливе.

Потайки від батька дала синові грошей, щоб мав у чужім місті купити собі ласощів чи якусь забавку («воно ж ще дитина», — думала собі).

Ту ніч Конашевичка зовсім не спала. Коли на сході небо вкрилося рожевим пилом, загуркотів кований віз по камінню гірської дороги. На драбиняку було намощено добре свіжим сухим сіном, лежали мішки з вівсом, пишалася зверху Петрусева мальована скринька, прикрита зелено-червоним килимом. Припала до сина бідна мати, пригортала його русу голову до своїх грудей, і вже не могла вдержати рясних сліз. Старий Конашевич строгими очима дивився на жінку й думав: «бабські витребеньки». Петрусь соромливо втирав сльози з своїх зелено-сірих очей і заспокоював матір:

— Не бануйте, люба матусю, не журіться. Бог дасть, усе буде гаразд, скоро вернуся із школи до дому.

Їхали батько з сином між полями, гаями та лісами на схід. Веселий, гарний край, багаті заможні хлібороби в селах, що загніздилися над глибоко текучими річками. Їдеш-рівно, скрізь, здається, й духа людського нігде не чути: аж враз відкривається перед зачудованими очима глибока долина, порита водами за довгі-довгі століття, на дні долини сріблом блищить річка, скрипить-гуркоче водяний млин біля греблі, і дим із хат розносить далеко по долині пахощі свіжо звареної смашної вечері.

Дорогою батько з сином розмовляли про князя Острозького та про його школу:

— То сину не-аби-який князь, не з литовських Гедиминів та Корибутів, що в жмудських багнах з лісовиками колись навкулачки билися і самі в нетрях корою пообрастали. Острозькі — нашого роду князі, потомки Київського володаря Ярослава Мудрого, того, що заложив місто Ярослав над Сяном. Це тверді русини, як той кремінь. Хоч і гостра лядська коса, та пощербиться вона на нашім українськім камені.

Шляхи на Україні не були в той час спокійні. Хижі татари — кримські й буджацькі висилали свої ватаги на Україну, брали в неволю людий, відгонили скот з собою і грабували все, що могли з собою взяти. Та й від своїх розбійників-опришків була не мала біда. Часто розбійницьку банду водили й шляхтичі, власники замків. Щоб замести за собою сліди і звернути вину на татар, такі ватаги, виходячи на розбій, одягалися по татарському й кричали при нападах на подорожніх — «гала, гала» — мов татари. Знав ці небезпеки старий Конашевич, а тому взяв з собою три рушниці і пістоль чотирі, та куль і пороху подостатком. Теж два тугі луки висіли на драбиняку і два сагайдаки, наповнені гострими, гартованими стрілами, лежали в передку воза. Панія Тетяна просила чоловіка свого, щоб узяв у дорогу для безпеки парубків із дворової челяді, але старий Конашевич на те:

— А хіба нас двох козаків буде мало? Та ми на всяку нечисть, що швендяє дорогами й лісами, такого страху наженемо, що й десятому закажуть бісові харцизи. Хіба ти не бачила, як Петрусь мухи кулями з пістолі в стіну вбиває? Та й із мене неабиякий стрілець, знають мене добре і тут і на Запорожжі. То ми — козаки — мали б лякатися якихсь там опришків придорожніх? Чи добре кажу, Петре?

Петрусь гордим, захопленим поглядом подивився на могутні рудуваті вуса свого батька та на сиву широку бороду і сказав:

— Атож, тату. З вами я нічого не боюся!

І справді, їдучи з батьком по труській, а пізніше по м'ягкій подільській дорозі між зеленими гаями та жовтими стернями, Перусь нічого і нікого не боявся. Тільки спека йому докучала. Здавалося, що палке сонце пропікало білу солом'яну крисаню наскрізь і вертіло дірку в мозку. Де тільки зустрічалася при дорозі криниця або потічок з чистою водою, там батько спиняв воза, кропив коням голови або наповав їх, пив сам, а Петрусеві не треба було загадувати. Він припадав до холодної води, мов той степовий їжак, не міг від пиття відірватися.

— Ех, вміла мати готувати, та не вміла годувати, — сміявся з свого сина старий Конашевич: — Напекла качок та курей, треба їх поїсти, бо від спеки попсується м'ясо. А від масного ще дужче пити хочеться. Це, як тим запорожцям у кримській неволі буває. Татарські бузувіри не дають нашим бранцям нічого їсти, тільки солону рибу. Після такої їжі пити душа просить, а вони, нехристи, не дають води. Ну, звикай тепер, козаче, до жажди й ти, на віку, як на довгій ниві, всього доведеться скуштувати.

(Далі буде).

рівні органи Союзу Українських Вояків. Почесним головою став сот. Панчук, активним головою сот. Опаренко. З'їзд вислав привітальні телеграми Президентові УНР, голові УНРади, голові Виконного Органу, УПА та українським воякам в усьому світі. З'їзд закінчено співом національного гімну. — **Присутній.**

УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПРО СВОЇ ЗАВДАННЯ І РОЛЮ

До Українських
Громадських Установ,
Органів Преси та всього
українського громадянства на еміґрації.

Цим повідомляємо, що завдяки опануванню СУБ-у — української суспільно-громадської організації на терені Великої Брітанії, — бандерівсько-гетьманським бльоком, велика частина українського громадянства в цій країні відійшла від СУБ-у та гуртується навколо посталого Українського Бюра.

Таким чином, будь-які твердження теперішнього керівництва СУБ-у про репрезентацію і заступництво ним інтересів усіх українців у Великій Брітанії є безпідставними і вигаданими.

Новопостале Українське Бюро не є експозитурою будь-якої однієї чи декількох партій або самовільним витвором однієї особи, а постало з волі і бажання широких кіл українського громадянства, що стоїть на засадах конструктивної підтримки Української Національної Ради, осягнення правдивої соборности, толерантности, правопорядку та демократичних принципів у нашому національному житті.

Глибше ознайомитись з діяльністю і плянами праці Бюра наша громадськість може з сторінок видаваного нами «Бюлетеню», який надсилаємо до усіх українських осередків.

З українським привітом

Ukrainian Bureau. 64. Ridgemont Gardens, London. W. C. 1. England.

Голова **(Б. Панчук).** Секретар **(Ю. Вовк).**

КОЖНОМУ СЛОВО

В обороні д-ра Хробака

Високоповажаний Пане Редакторе!

У відомій своїми нападами на передових наших громадян газеті «Час» дозволила собі редакція цієї газети накинутися на ініціяторів і тимчасовий провід Союзу Українців Німеччини у замітці п. н. «Комітет Хробака».

Тому, що п. Ільницький поставив під сумнів громадську вартість д-ра Миколи Хробака та заявив, що це невідома й непомітна людина, дозволяємо собі стати в обороні цього видатного українського діяча не тільки Перемищльщини, але й усього Посяння.

Нам зовсім не дивно, що п. Ільницький не знає д-ра Хробака, сьогодні сивоголового громадянина, без праці якого годі уявити собі національний та громадський розвиток Перемищини й Посяння між обидвома світовими війнами. Відомий адвокат, довголітній голова філії «Просвіти», член Надзірної Ради банку «Віра», член повітової управи «Січі» і потім «Лугу», член управи Дівочого Інституту, активний і передовий кооператор, д-р Микола Хробак належить до тих небагатьох українців, що працювали не для особистої слави, **а для загального добра українського народу й має за собою симпатії всіх, хто знає як зростало українство окраїнних та надсянських земель.** Ясно, що п. Ільницький не знає д-ра Хробака, бо теперішній головний редактор «Часу» до 1945 року взагалі не цікавився громадським життям, а свою післявоєнну кар'єру завдячує випадкові. Трудно вимагати, щоб чільні й заслужені старші українські громадяни йшли рекомендуватися п. Ільницькому та подавали йому автобіографію, щоб одержати з його рук благословення на ведення праці.

Не знаємо адреси, але цим запевняємо д-ра Миколу Хробака, що напади на його особу п. Ільницького та «Часу» додають йому тільки чести.

Еміґранти з Перемишля, Перемишльщини, Посяння й Лемківщини.
(53 підписи).

Д-р Ценко і пані... „прем'єрова“

Шановний Пане Редакторе!

29 травня ц. р. в Цуффенгавзені відбулася конференція АБН для студентів, у якій взяли участь 3 німецькі представники преси.

Найвидатнішою темою дня була доповідь члена Центрального Комітету Блоку, д-ра Покорного (словак). Він, накресливши програму АБН, висловився, між іншим, за **повернення німцям усіх колишніх земель.** Різкими словами видвигнено чехам закид за їхні провокативно-обструкційні потягнення щодо словацьких незалежницьких змагань. З цього видно, що чехи, як і поляки та москалі не бажають співпраці з АБН.

Серед словаків у Людвіґсбурзі є немало своєрідних «малоросів», які не бажають виходити з «федерації». Не бракує подібних чехофільських «федералістів» і **серед закарпатських українців** (група В. Дехи).

Увечері, **на мітинґу в великій таборовій залі,** виголошено доповідь про завдання АБН (д-р Покорни) та **довгу промову універсального характеру** (д-р Ценко). У атаці, що була частиною цієї доповіді, темпераментний п. Ценко **накинувся на українську пресу й журналістів і суґерував думку, що наші журналісти не заслуговують на пошану,** ані довір'я. Поминаючи намір промовця **помститися на «Неділі» за її один допис про його «діяльність» у Байройті** — весь виступ пана Ценка був **лайкою, киненою в обличчя українським журналістам,** які з самопосвятою і часто з нараженням власного життя, виставлені на різні інсинуації і «суди», — сміло боролися і дальше боротимуться проти реакційних вибриків і самозванчих «організаторів» нашого еміґраційного життя. Вони не галапасують на добре платних посадах, не зміняють таборових кімнат із кращих на ліпші, не віватують на честь ребраламальних партій, бо треба таки комусь добачати зло, писати про нього, хоч би воно було опавутинене і «визвольним фондом». Зло є все злом і з ним треба боротися.

Велике обурення у слухачів викликав п. Ценко читанням і коментуванням уривка «Неділі» про образу «маєстату», нанесену одній пані «прем'єровій». Якщо п. Ценкові вільно толерувати як правному дорадникові керування життям табору під схемою «партія веде» (про те більше буде окремо), то нам, демократам, хай дозволить не вважати «прем'єром» людини, яка ніколи прем'єром не була.

Ми були б вдячні п. Ценкові, коли б уже скоріше виїхав до Америки. Там побачить він те, проти чого з такою запеклістю виступав тут: повну свободу думки і слова. — (ж).

Від Редакції: Друкуючи з інформаційного обов'язку оцей лист одного з учасників цуффенгавзенської репортіяди п. Ценка, уважаємо, що слухачі тієї дирингованої кумедії поставилися до промови п. Ценка надто серйозно. Промовець, б'ючи поклони пані «прем'єровій», думав, мабуть, про дружину пана Стецька (дивіться «Неділю» ч. 175). Ну і що ж тут дивне? Хвалив п. Стецько п. Ценка, а п. Ценко п. Стецька. Гірше, що лайки пана доктора з Цуффенгавзену слухали присутні на його виступі чужинці. Поляки в такому випадку кажуть: варт Пац палаца, а палац Паца. А ми іменем українських (не совєтських і не монопартизованих) журналістів можемо лише додати: Aquila non captat muscas!

Невеселий лист з Арґентіни

Пане Редакторе!

Після приїзду до Арґентіни зустрівся я з такими труднощами, що годі було навіть думати про писання листа. Проблема мешкання тут найголовніша. Відчай охоплював вже, аж поки не вдалося випадково влаштуватись. Друга проблема тут, це засоби до життя. Все це займає часу й енерґії. Ми вже просто попадали з родиною в зневіру. Старшим людям тут дуже тяжко влаштуватися на працю не тільки розумову, але й фізичну. На розумову працю попадають взагалі тільки вийнятково щасливі, коли знають мову. Фізичну працю для молодих дістати не тяжко, але як один в родині працює, то її не утримає. Одна кімната коштує 200 пезетів, а заробіток доброго ремісника (бо тільки ремісники найліпше оплачувані) виносить місячно до 400 пезетів. Харчі коштують недорого, але дороге мешкання, світло, паливо для кухні, вода. По тяжких митарствах я з родиною дістав працю, але заробляємо небагато. Половину заробітку з'їдає мешкання. Я працюю як полірник меблів, дружина шиє, а син в англійській фірмі початковим службовцем з мізерною платнею. Всі на кожному кроці хочуть використати й як найменше дати. Страшна в людей захланність і жадоба наживи.

Наші організації тут слабі. Крім вироблювання авторизацій на приїзд сюди, нічим більше не займаються, бо не мають на те засобів. Всі новоприбулі мусять самі влаштовуватися в незнаному місті. Комбатантська організація тут слабенька. Базується на старшинах зі сходу та має зв'язки з СУВ. Головні тут три товариства: «Відродження» — гуртує коло себе мельниківців, «Просвіта» — прихильники УГВР та одне ще гетьманське. Допомоговий Комітет політичного характеру не має. Так повинно бути і з «Відродженням» та «Просвітою», бо це культурно-освітні товариства. Одначе до них пробила собі шлях політика. — **М. Ом-ик.**

Пам'яті Головного Отамана

АКАДЕМІЯ В ЦУФФЕНГАВЗЕНІ

29 травня відсвятковано в Цуффенгавзені академію з нагоди річниць трагічної смерти Головного Отамана С. Петлюри та полк. Коновальця.

Програма свята була така: вступне слово **полк. Куликівського,** промова **інж. Жуківського** та деклямації. По вступному слові хвилинною мовчанкою вшановано пам'ять обидвох героїв.

Інтересну і обдуману промову виголосив п. Жуківський. Він накреслив сильветку покійного С. Петлюри не як диктатора, а як вождя, що єднав народ любов'ю і самопосвятною працею для України. Вороги застреливши його, вбили тільки тіло, Петлюри дух і ідея залишилися, бо вони безсмертні. Втіленням ідей Петлюри був Є. Коновалець, який теж склав своє життя на жертовнику Батьківщини, щоб статись безсмертним у народі.

Деклямації найкраще виголосили п. Зінченко і п. Кулій.

Свято закінчилося відспіванням національного гімну. — (ж.)

ВІНКИ ВІД РОБІТНИКІВ ШЛЯЙСГАЙМУ

У неділю 29 травня українське громадянство табору Шляйсгайм вшанувало світлу пам'ять Симона Петлюри і Євгена Коновальця. Під час панахиди церква була сповнена таборянами. Складено два вінки від ветеранів і від громадянства табору. Запальне слово священика, що схарактеризував постаті обох великих борців за волю України було сприйнято присутніми з ентузіязмом.

Культурно-освітній реферат українського табору влаштував у приміщенні українського клюбу академію. Змістовний реферат про ролю Петлюри і Коновальця в історії наших національно-визвольних змагань виголосив **п. Підкова,** який зогляду на те, що авдиторія переважно складалася з робітників і селян, говорив у дуже популярній формі і тому знайшов цілковите зрозуміння слухачів.

Під дириґуванням священика **о. Дубицького** щойно перед тим організований хор таборян заспівав три пісні: «Засяло сонце золоте», «Ой горе тій чайці, чайці небозі» і «Чуєш, брате мій». Молодий, але гарний колектив співаків показав свіжість голосів і музичну вправність та мав успіх в авдиторії. Так само добре зарепрезентувала себе співачка капелі «Україна» **Гаєвська,** що виступила з кількома сольовими точками.

Низку віршів про Петлюру і Коновальця деклямували учні народньої школи.

Академію закінчено. Линуть урочисті звуки «Ще не вмерла Україна», підхоплені всіма присутніми. В цьому співі непохитна віра в майбутнє воскресіння Батьківщини, віра в те, що ніякі підступні постріли і вибухові речовини, спрямовані проти учасників нашого визвольного руху не всилі спинити цього руху і без огляду на те, що можливо доведеться принести ще багато жертв — Україна здобуде волю, тим самим здійснить ідеали і прагнення тих, що боролися і загинули за те, пам'ять яких було так урочисто вшановано.

Посвячення прапора в Галлендорфі

У неділю 1 травня в українському таборі в Галлендорфі відбулось урочисте посвячення прапору місцевої філії Союзу Українських Ветеранів. В церемонії посвячення, крім ветеранів, взяли також активну участь сумівці і пластуни.

Цього дня раненько, ветерани вивісили на щоглу український національний прапор.

Після Богослужень в церквах, настоятель місцевої УАПЦ протоієрей Юрій Татомир відправив на площі табору молебінь і доконав акт посвячення прапору. До посвячення держали прапор хрестні батьки — директор місцевої школи А. Мудрицький та лікарка д-р Л. Саратовська. Після акту посвячення о. Татомир звернувся до вірних з пастирською проповіддю, після чого директор Мудрицький передав його голові Філії СУВ сотн. д-ру Ф. Мелешкові з побажанням, щоб ветерани гідно його несли важким шляхом скитальщини та донесли його до Золотоверхого Київа та передали його Українській Владі. Потім промовив до ветеранів голова філії та передав прапор хорунжому.

Відповідну промову виголосив гість з Бравншвайґу, член СУВ-у п. Стасюк. Після того відбулась дефіляда, яку відібрав голова філії і запрошені на свято представники. В дефіляді взяли участь ветерани, сумівці і пластуни.

Після дефіляди в місцевій дитячій світлиці відбулась спільна бесіда, яка пройшла в гарній товариській атмосфері. — **Учасник.**

СВЯТО МОЛОДІ В МІТТЕНВАЛЬДІ

З ініцятиви управи табору «Єґерказерне» в Міттенвальді покликано до життя діловий комітет для зорганізування свята української молоді під гаслом «Привіт Рідній Землі». Свято відбулося урочисто 8-го травня. Програму опрацьовано дбайливо. Вона складалася з польової Служби Божої, піднесення національного прапору, дефіляди молоді перед передовими громадянами табору, руханкових вправ. Увечорі відбулася спільна ватра для молоді при співучасті таборового громадянства.

Дефіляду молоді приймав генерал-хорунжий Палій-Неїло Борис в оточенні громадян табору. Генерал сказав до молоді, що згуртувалася перед трибуною змістовну промову. Він закликав молодь до якнайактивнішого зв'язку з старшим поколінням, що має за собою державнотворчі традиції та із учасниками наших визвольних змагань. В тебе, наша молоде, — сказав генерал, — невичерпаний запал та велике джерело творчої сили, в тебе відвага, сила динаміки та, найгоголовніше, ідейність За нами, старими вояками традиція, авторитет, військовий і державно-творчий досвід, отже мусимо згідно поєднати наші спільні позитивні козацькі прикмети. Подаймо собі дружньо руки, щоб в слушний час можна було рушити спільно вперед та донести до золотоверхого Києва прапор нашої визвольної боротьби. Свою промову генерал Палій-Неїло закінчив окликом «Слава Україні!», який підхопили зібрані. **Ф. К.**

ВИСТУПИ ОКТЕТУ БАНДУРИСТІВ

Після виїзду до США більшости членів Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, декілька бандуристів, які через родинні обставини змушені були залишитися ще якийсь час у Німеччині, створили октет під мистецьким керуванням одного з основників капелі Гр. Назаренка.

Перший виступ октету Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка відбувся в половині травня в Реґенсбурґу. 19 і 20-го травня октет бандуристів тричі виступав в м. Амберґу — в Авфбавшулє, в переселенчому таборі та безплатно для пацієнтів санаторії IPO.

Мистецька гра на бандурах, багатий — переважно новий — репертуар та гарні голоси бандуристів викликали захоплення слухачів. Чарівні звуки козацького маршу, мельодії українських народніх, історичних і жартівливих пісень змінялися добрими сольовими виступами керівника октету Гр. Назаренка («Синя чічка», «Сіяв мужик гречку») та інших. Зокрема відзначилися як солісти Ф. Погорілий в піснях «За Сибіром сонце сходить», «У Києві на риночку» та Дм. Любанський в пісні «Дивлюсь я на небо...» Бандурист Є. Цюра симпатично виконав «Скажи мені правду». Гарно також випали інструментальні твори «Полькаступавка» у виконанні октету та «Я знову один» (муз. Дм. Хоткевича) у виконанні бандуриста М. Лісковського.

Безперечно октет не може дорівнювати вповні цілому ансамблеві, проте враження від його виступів дуже добре. Шкода, що й решта бандуристів має також незабаром залишити Европу. Чи не було б добре, якби крім капелі бандуристів ім. Т. Шевченка, що виступатиме на американському континенті, існувала ще друга капеля (хоч би й з дещо меншим складом) для обслуговування українців, які працюють в Англії, Франції, Голляндії й Бельгії та для пропаґанди української музичної культури серед народів Західньої Европи. — **А. Д.**

Рев'ю „Раз на весело“ в Байройті

Не зважаючи на те, що чисельний склад Музично-Вокального Товариства «Боян» в Байройті, останніми часами, зогляду а пожвавлену еміґрацію за море, значно змалів, решта ансамблю, яка покищо залишилася, продовжує свою працю.

Після короткої підготовки, вдалось їм, при активній співпраці української IMKA-IBKA в Байройті поставити в другий і третій день Великодня на таборовій сцені веселе рев'ю з різнородною, дуже цікавою, а водночас повного гумору програмою.

«Раз на весело» була назва тієї імпрези, «раз на весело» було гаслом на обидва вечори. Велику програму, в якій були скечі, виступи вокального квартету, балету, сольо вокальне тощо, виконала дуже мала група учасників. «Їх десять, і вона одна» — під режисурою п. Любка Цепинського, який на обох вечорах був дотепним конферансьє.

Попри свій природній гумор, програма рев'ю була пройнята чарами весни. Від фокстроту: «Вже весною пахне всюди, дурманіють мудрі люди...» у незаперечно доброму виконанні квартету, через «Перший раз прийшла весна до мене» у виконанні п. Марака, та «Ах, весно чарівна, я хочу з тобою летіти назустріч судьбі» — байройтської зірки п. Дорогої — до вальса «В весняний вечір... Ах прийди ти найкраща у світі» — плили зі сцени на веселих, або тужливих акордах всі привабли весни.

Розглядаючи цілість із музичного погляду — треба визнати, що програма, а саме: виступи квартету та солістів в супроводі інструментального терцету щодо техніки й інтерпретації були бездоганні.

Окремої уваги заслуговують опрацьовані до найдрібніших деталів скечі. Гра виконавців: п. Дорогої, п. Кухти, п. Татарського, п. Цепинського, п. Дорогого та інших заслуговує повної похвали.

Вдячність глядачів була заслуженою нагородою виконавцям за вложену працю. — **Славко.**

Листування Редакції

Пан Ф. С., Авґсбурґ. — В своєму листі пишете: «Як читач Вашої газети і громадянин Української Народньої Республіки прошу дати мені інформації про те, як звертатися до канцелярії СУН-у. Про бандерівське ЦПУЕ шкода слів; воно вже давно втратило всяку вартість і значіння. Всі справжні українські соборники уже давно мовчки іґнорують цю вождівсько-партійну установу»... Повідомляємо Вас і всіх інших **Читачів із Байройту, Франкфурту, Фюрту, Реґенсбурґу, Ганноверу, Гайденав, Ельванґену, що зверталися і звертаються до нас за тимчасовим статутом СУН-у** та за порадами як організувати його філії, що всі запитання й листи відсилаємо головній управі СУН-у в Мюнхені.

Звичайно, ніхто Вам не може заборонити підготовляти ґрунт під постання філій Союзу Українців у Німеччині. Підготовчу роботу треба виконати негайно. Привіт Вам!

Пан Волод. С-ло, Англія. — Оголошення містимо, а крім того посилаємо Вашого листа визначним громадянам із Ваших околиць, що перебувають у Німеччині. Належність просимо послати в формі любої пожертви на пресфонд «Неділі» на адресу нашого представництва в Лондоні, яку публікуємо майже в кожному числі газети. Щиро стискаємо руку!

Пан Степан Р-ий, Мюнхен. — Ми не маємо права розкривати криптоніми й шифри оферт із відділу оголошень. Тому й не можемо Вам, на жаль, подати безпосередню адресу пані, що дала своє оголошення з гаслом «Світла великого міста». Скільки до неї наспіло листів? Багато, досі більше 130! Нічого Вам не порадимо, не можемо мати на цю справу ніякого впливу.

Пан М. Гасай і члени управи ППУЕ в Еґінґені. — Ваші заяви помістимо в наступному числі. Справу знаємо, бо давно нею цікавимось.

Пан Сергій Савинський, ДП Кемп Еррель. — За надісланий уривок із спогадів «Полковник Перлик» дякуємо. На жаль, ми нещодавно читали цей спогад в якомусь українському журналі, або часописі. Повернули.

Пані Стефа Ш., Міттенвальд. — Дякуємо за інформації. Бандерівських погроз не бійтеся, вони завжди погрожують, але коли їм дати належну відсіч — утікають аж гей! Не треба звертати ніякої уваги на інсинуації чи намагання «Часу» обезцінювати діячів та основоположників СУН-у. І інж. Василь Ржевський і д-р Хробак і д-р Яків Маковецький це — відважні, відповідальні українці, що не зважаючи на ніякий терор взялися рятувати заведене бандерівцями в глухий кут громадське діло. Вони теж могли б їхати в США чи до Австралії, але почуття обов'язку та журба ра долю тих українців, що тут ще лишаються, не дозволяє їм йти слідами п. Мудрого, якому бандерівці пообіцяли високу посаду голову світового союзу українців, що має постати в США. Не дуже вірте в те, що пише бандерівська преса. Ви пригадуєте ще собі, що писала колись «Українська Трибуна»? А тепер вже всім відомо, що їй так наказували писати. І тепер це одна з поважніших газет, хоч бандерівці ведуть проти неї таку ж акцію як проти «Неділі». На все добре!

Пан Микола З., Берхтесґаден. — Щиро дяку,мо за Вашу ініціятиву в переведенні збірки пожертв на пресовий фонд «Неділі». Це нічого, що мало зібрали. Відомо, наші люди не мають грошей. Важливе те, що Ви не забуваєте за свою газету. Сто таких збірок і була б уже поважна сума. Наші газети в дуже бідному стані, а коли згине українська преса в Німеччині, життя нашої еміґрації втратить всю свою зв'язкість і силу. Привіт Вам!

Німецькі газети зовсім слушно обурені на крайсгаптмана Менґентгайму за те, що наказав усім власникам безрог у своїй окрузі долучити до кожної вписаної в реєстр свині по... 3 її фотокартки. На зібранні війтів дійшло з цього приводу до справжньої демонстрації, а один з них заявив: «Якщо ми почнемо годівлю безрог від фотографування їх, то ясно, що дешевої свинини у вільній продажі нічого ждати й з 10 літ».

В горах Монтелепре в Сіцілії вже третій місяць відбувається велика поліційна акція проти місцевого ватажка Сальваторе Джуліяно. Опришки завзято бороняться, атакують поліційні частини і в травні вбили 5 та поранили 21 поліциста. Сальваторе Джуліяно має великі симпатії в сицілійського простолюддя, якому він віддавав частину своєї здобичі, головно бідним, вдовам і сиротам. Але Джуліяно також політикує. В останніх виборах підтримував сіцілійських сепаратистів, писав листа до през. Трумена, прохаючи допомоги в боротьбі з «большевиками». Він відомий скрізь як **запеклий ворог комуністів і зокрема комуністичних вожаків проф-спілок,** з яких 36 переслав уже на той світ. Своїх «вояків» Джуліяно вербує звичайними відозвами, при чому пропонує їм місячно 100 000 лір, тобто втроє більше як мають поліцисти. Останнім часом Джуліяно викликав друкованою відозвою 10 членів місцевої верховної влади на поєдинок пістолями, пропонуючи: «Програю — пропаду, виграю — переберу владу». Джуліяно не звичайний розбишака, це доказала комуністична газета «Уніта», яка з приводу цього сильно заатакувала міністра внутрішніх справ Чельбу, мовляв, він уживає до акції аж 5 000 поліцистів, коли для схоплення Джудіяно вистало б 100 та крізь пальці дивиться як християнські демократи підтримують його, в чому й справжня сила опришка. Газета домагається, щоб міністер Чельба уступив. Словом, Сіцілія має свого цікавого, геройського та романтичного Довбуша...

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор 50.—*DM*. 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

Нарешті! **Нарешті!**

Найкращі Лондонські підручники англійської мови

Essential English for Foreign Students

Book I, Book II **C. E. Eckersley**

— має у невеликій кількості на складі Адміністрація „Неділі" —

і висилає негайно по надісланні 4 DM (за перший) і 5 DM (за другий том). — Комплет: 9 марок.

Кошти висилки покриваємо сами — не зволікайте, використайте негайно рідку нагоду! Гроші надсилати переказами на нашу адресу

Verlag „Nedila" Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50

на звороті переказу просимо зазначити на що саме призначені гроші

Відділ Правних Порад в Ансбаху

Повідомляється, що Відділ Правних Порад в Ансбаху,

IRO Area 3, Sub-Headquarters Ansbach, Hindenburg-Kaserne Block A 1, Zim. 104,

відкритий для переміщених осіб, про що ми писали в ч. 170 „Неділі", поширив свою працю ще й на такі округи, провініції Оберфранкен:

Bamberg, Bayreuth, Coburg, Ebermannstadt, Hof, Kronach, Kulmbach, Lichtenfels, Münchberg, Naila Rehau, Stadtsteinach, Wunsiedel.

Ціллю Відділу Правних Порад є інформування заінтересованих осіб про їх становище як чужинців замешкалих у Німеччині, як також уділення порад і допомоги у справах і проблемах господарчого і соціяльного, а також еміґраційно-репатріяційного та правного характеру.

Звертатися особисто або листовно англійською або німецькою мовою на адресу:

Welfare Officer »Out-Service«, IRO Area 3, Sub-HQ's Ansbach, Hindenburgkaserne

Години урядування: 8,30—12 та 13 — 17,30 за виїмком суботи та неділі.

В самому Байройті (Camp Mack, Wendelhöfen) залишається й далі бюро порад, в якому можна діставати усні інформації у п. Кріїск в кімнаті ч. 1. З огляду на значні віддалі це бюро повинно зацікавати зокрема тих інтересантів, що живуть в повітах Бамберґ і Кобурґ.

1-3 b

Матримоніяльне

Українець, 25 років, чорнявий, доброї вдачі, з середньою освітою, радо нав'яже листування з панною до 25 років Ціль поважна Листи на адресу: (для Чорнявого)

Avenue de Vise 21 Cheratte, Strozkij Joseph Belgien. 1-2 z

Українець, 25 років, бльондин, з добрим характером, радо нав'яже кореспонденцію з панною до 25 років, з ціллю матримоніяльною. Листи слати на адр. (для Бльондина)

Avenue de Vise 21, Cheratte, Strozkij Joseph Belgien. 1-2 z

Самітний пан, працюючий в чужинецькому оточенні, радо нав'яже листування з культурною землячкою. Ціль — розрада. Листи до „Неділі" під „Перспектива".

1-3 b

Канадієць, зріст 1,70 бажає нав'язати переписку з милою, господарною жінкою до 38 літ Зголошення з фот. до „Неділі" під „Канадієць".

1-3

ЇДУЧИ ДО АВСТРАЛІЇ
не забудьте передплатити
„НЕДІЛЮ"
Піврічна передплата виносить тільки 15 DM
На замовлення висилатимемо летунською поштою!

ОГОЛОШУЙТЕСЯ В „НЕДІЛІ"

Розшуки

Розшукую земляків і знайомих із Полтавщини Кринківського району. Писати на адресу:

W. Lysenko, (13b) Augsburg, Somme-Kaserne 26-5, Germany. 1-2 z

Шукаю сина Івана Івашків, 1920 року народж, село Івачів, пов. Зборів. Шукає мати Марія Колодочко,

1-2 z *Lintorf bei Düsseldorf, DPAC 67.*

Братів Михайла та Івана Микас шукає сестра Марія Микас.

Hannover, Möckernstraße 21—27, Block 9—5.

ПОДЯКА

„Комісія Допомоги Українському Студентству" оцим гаряче дякує слідуючим установам за їхні пожертви в користь українського студентства.

1. „Українбанк" в Гайденав 300 ДМ
2. Кооп. „Єдність", Ерлянґен 100 ДМ
3. Кооп. „Єдність", Пфорцгайм 70 ДМ
4. Кооператива „Самопоміч в Райтерсайху за 19,90 ДМ.

Прохаємо другі кооперативи жертвувати свої бюджетові надвишки за 1948р.

„Комісія Допомоги Українському Студентству" складає оцим поляку Всеч. о. В. Соломці з Трієру за надіслання до адміністрації „Християнського Голосу" пожертви у висоті 20 ДМ, що їх призначив перед смертю бл п. Теодор Іванків на потреби студентства.

За „КоДУС":
Проф. д-р Зенон Кузеля
Fürth in Bayern, Daniel Leystr. 1 II

Це настільна книга кожного українця

Дійсна величина книги 7x10x2, 1/2 палів

Вона має 1 000 сторін друку великого формату і около 600 ілюстрацій, появляється місячними книжками по 64 сторін. Ціна одної книжки 85 центів. Приймаємо передплату найменше на 3 книжки (192 сторін), себто на три місяці, що виносить S 2,50. На 6 місяців за 6 книжок (384 сторін) S 5,—. Передплата на цілість Великої Історії України, 15 книжок, до 1 000 сторін, тільки S 10,—. До цілости буде додана безплатно оригінальна тривка обкладинка. Хто платить за цілість згори, отримає від Видавництва ще гарний і цінний подарунок!

Просимо замовити і надіслати передплату, а Велика Історія України прийде до Вашого дому. — Замовлення посилати на адресу:

Iwan Tyktor, Publisher, P. O. Box 3 597. WINNIPEG, Man., Canada.

Приймаємо заступників для поширення Великої Історії України на місцях. Видавництво приміщене у Вінніпегу при 834 1/2 Main Street.

ПОВІДОМЛЕННЯ
Центру Союзу Українців у Німеччині

Подається до відома українському громадянству, що згідно з постановою основуючих зборів СУН, його центр має свій осідок у Мюнхені. Адреса його така: Союз Українців у Німеччині Мюнхен 25, Денкгельштр. 4.

(Bund der Ukrainer in Deutschland, München 25, Dänkhelstrasse 4)

Чекове конто СУН:

No. 4 72 176 Bayrische Vereinsbank München.

Відтепер просимо всякі звернення до Головної Управи СУН спрямовувати на вищеподану адресу, а грошові вплати на вищеподане чекове конто.

Головна Управа Союзу Українців у Німеччині.

Хто купує часопис, той підтримує українську пресу — Боржники її руйнують!

Автор відомого імени

шукає видавця, який би зреалізував видання його повісті.

Зголошення до ,Неділі' під ,Автор'

1-2 b

До наших Читачів в Бельгії!

Задовольняючи побажання наших Шановних Читачів, повідомляємо, що від 20. 2. 1949 ми обнизили ціну примірника „Неділі" в Бельгії до 4 бфр.

Передплата
на 1 місяць . . . 12 бфр.
на 3 місяці . . . 36 бфр.
на 1/2 року. . . . 72 бфр.
на 1 рік . . . . . 144 бфр.

Передплату „Неділі" бельгійською валютою просимо пересилати на адресу нашого представника в Бельгії:

Msr. Savsiaty Jean 90 rue Wazon
LIEGE

Видавництво „Неділя"

Нова книжка про Х.В.М.

З-під пера д-ра інж. Евгена Храпливого, проф. У.Т.Г.І. вийшла книжка про

ХЛІБОРОБСЬКИЙ ВИШКІЛ МОЛОДІ

видана УТГІ в Реґенсбурзі 1949 р. на правах рукопису на 62 сторінках формату великої вісімки, циклостильним друком. Ця книжка пристосована як для авдиторного, так і заочного навчання. Вона поділена на 5 окремих лекцій. В кінці кожної лекції подані контрольні питання.

В книжці подано: Історія ХВМ, Організація ХВМ та методика праці ХВМ

В кінці книжки подано також літературу ХВМ українською і чужоземними мовами та зразки друків, потрібні для ХВМ

У цій дуже добре й докладно опрацьованій книжці знайдуть для себе багато цікавого і корисного всі ті, що працювали чи думають працювати в ХВМ., також і ті, що цінавились і цікавляться ХВМ.

Цю книжку можна придбати у Заочному Секторі УТГІ.

Regensburg, Ganghofer-Siedlung, Paul Heyse-Straße 2

Ціна книжки з керівництвом 7 Марок, без керівництва 4,50 Марок.

Інж. А. Романенко

Хочете щось продати,
купити, віднайти знайомих, рідню, близьких? Шукаєте людину, що поділила б разом із Вами життєвий шлях?
Дайте оголошення в „Неділі"!
Воно ж не коштує бознащо

Оголошення в нашій газеті
завжди виплачується!

Листування

Бажаю нав'язати кореспонденцію з земляками з Холмщини Прошу писати на адресу

Sakalo Wolodymyr, E.V.W. Hostel Clay Cross Derbyshire, England.

1-2 z

Важкі дні української преси в Німеччині

Коли перестануть виходити наші газети?

Українські газети в Німеччині стоять перед загрозою примусової **самоліквідації**, спричиненої дуже поважною **матеріяльною скрутою.** До адміністрацій всіх українських газет у західній Німеччині пошта приносить щоразу більше **зворотів непроданих примірників,** а від найсолідніших кольпортерів надходять стереотипні листи з коротким повідомленням: з огляду на **виїзд багатьох мешканців** нашого табору, прошу зменшити кількість Вашої газети з 50 до 30, чи з 20 до 5 примірників...

Проте причина такого наглого спадку зацікавлення нашою пресою не лише у масовому виїзді читацької маси і не лише в загальному зубожінні наших людей. Причин є дуже багато, дуже скомплікованих, і про них тут годі вичерпно говорити.

Тримаючись, як завжди досі, традиції одвертого ставлення справ перед нашими Читачами, подаємо їм під розвагу кілька інформацій про сучасні **видавничі труднощі.** Чинимо це ще і з тієї причини, що в українському громадянстві багато, навіть освічених, людей, які не мають належного уявління про важку й жертовну працю української преси, які — дуже часто — атакують журналістів і готові все лихо, а зокрема всю вину за політичні громадські мінуси приписувати... пресі. Не згадуємо тут про таких, які редакторів і видавців українських газет уявляють впливовими маґнатами, що диспонують власними автами, штабами репортерів, машиністок і всякими іншими благами пореформного часу. Як часто доводиться нам сміятися з листів різних авторів, що надсилаючи нам свої (не завжди зрілі до друку) твори, великодушно зазначають: гонорар прошу зарахувати на прес-фонд газети...

Ясна річ, беремо всі такі заяви з веселого боку, як прояв **золотого українського гумору,** бо від всяких гонорарів і звичайної платні більшість співробітників українських газет давно вже встигла відвикнути!

Яка доля чекає українські газети й українські видавництва в Німеччині?

З правно-формального боку видавати газету для ДП неважко. Тепер влада радо дає ліцензію, але **сами газети умірають з браку фондів.** 30-го червня ц. р. вигасають ліцензії всіх газет ДП, в тому числі і українських. Вже місяць тому кожен з видавців, хто бажає далі видавати свій часопис мусів скласти до Відділу Інформації ІРО в Головній Квартирі ІРО на американську зону (поза нею виходить лише «Українське Слово» в Бльомберґу, брітанська окупація) **прохання на продовження ліцензії.** Як повідомив шеф згаданого відділу, містер **Райнер,** всі ці прохання його відділ з пропозицією апробати переслав Відділові Цивільних Справ в **Головну Квартиру Армії** у Гайдельберґ, який з початком червня має видати **поновлені ліцензії** з обов'язуючою силою від 1-го червня ц. р.

Переконавшись, що багато з виданих досі ліцензій практично не використовується, а їх власники, не видаючи нічого, лише раз у місяць їздять до Бад-Кіссінґену послухати перебігу пресових конференцій та попити безплатної кави, якою там при тій нагоді частують, шеф преси попередив видавців про уневажнення кожної ліцензії, яка не матиме практичного використання протягом **60 днів,** себто до 1-го серпня, або коли газета появиться і згодом знов припинить своє існування.

На підставі дотеперішньої практики треба сподіватися, що всі газети ДП отримають продовження ліцензій, але цей факт ніяк ще не свідчить про можливість їхньої екзистенції. Які великі труднощі стоять тепер перед видавцями ДП, зокрема українськими, хай свідчить факт, що вже кілька тижнів не виходить така велика, впливова і поширена газета, якою була польська франкфуртська **«Кроніка»!**

Як виглядає матеріяльна база українських газет?

Дуже і дуже зле. Наведімо приклади: Єдина українська газета в Німеччині, що появляється двічі на тиждень, **«Українські Вісті»** в Новому Ульмі, розіслали нещодавно реклямову листівку, в якій крім умов і цін передплати, адрес закордонних представництв та такси оголошень, є також звернення «до всіх українців на чужині». В ньому м. ін. читаємо:

«Всі українці, що від'їжджають з Німеччини до ріжних країн світу, повинні жити спільним громадсько-політичним життям, хоч і перебувають у ріжних країнах. Засобом для цього, що зв'язує розпорошених людей, стає їх пресовий орган «Українські Вісті»...

«Українські Вісті» виходять вже 5-ий рік в Німеччині при співпраці кращих письменників, журналістів і публіцистів.

Часопис «Українські Вісті» мусить мати кожний українець. Найбільше скріплює цей орган той, хто забезпечує постійну передплату «Українських Вістей».

Скріплюйте лави протибольшевицьких сил!»

Сила ново-ульмівської газети — на нашу думку — не так у «кращих письменниках і публіцистах», як у власній друкарні з цілою громадою молодих і завзятих ручних складачів, що з посвятою й запалом двічі на тиждень складають, верстають і розверстовують свою газету та у ідейних кольпортерах, дисциплінованих членах УРДП.

Тижневик «Час» у Фюрті, який відбиває сьогодні погляди бандерівсько-гетьманських кіл і який і прихильники і неприхильники звикли уважати дуже багатою газетою з забезпеченим майбутнім, теж мусить переживати значні труднощі, коли його адміністрація звернулася до своїх кольпортерів із такою летючкою:

«Фюрт, дня 1. 6. 1949 р.

За кольпортажу останніх двох чисел «Часу» грошеві впливи до нашої каси є такі низькі, що ми знову стоїмо перед небезпекою не видати чергового числа газети. Через це ми знову мусимо звернутися до всіх наших довжників, щоб обов'язково вплатили в найближчих 3-х днях всю належність, бо інакше ми не в силі працювати.

Рівночасно просимо нам подати можливо вірне число газет, яке Ви розпродуєте. Йде про те, що останніми тижнями деякі кольпортери присилають нам дуже поважний процент зворотів.

Будемо Вам вдячні, коли подасьте нам причини зменшеного розпродажу:

а) чи газета не подобається? б) чи причина в масовім виїзді й в еміґраційній атмосфері? в) чи є інша причина?

В якій спосіб можна на Вашу думку підвищити тираж газети?

Ще раз просимо в найближчих трьох днях вислати гроші».

Хоч ми з «Часом» завзято воюємо, бажаємо його Адміністрації, щоб її апель до кольпортерів не проминув без ефектовних наслідків у формі грошових посилок!

Як можна сподіватися, не кращі дні переживає Мюнхенська **«Українська Трибуна«,** яка в останньому своєму числі почала велику кампанію за пожертви на її **пресовий фонд** та помістила список злосливих боржників із значними сумами незаплачених ними довгів. В окремому заклику великими буквами «Трибуна» візвала м. ін. теперішнього голову ЦПУЕ **Івана Вовчука** повернути їй гроші, заінкасовані з її конта.

Свій заклик до пожертв «Трибуна» підбудувала ідеологічними моментами, називаючи себе єдиною газетою, що в'яже українську еміґрацію з визвольною боротьбою та ідеологічними рухами в Краю.

Багатоілюстрований і цікавий **розваговий журнал «Пу-Гу»,** на жаль, появляється нереґулярно і, очевидно, переживає таку ж кризу, як і всі інші видання.

Не видно натомість ніякої скрути на двох наймолодших українських мюнхенських газетах: **«Християнському Голосові»** (вийшли 22 числа), видаваному католицькими колами (30 пфеніґів число!) та ще дешевшому і живо редаґованому (25 пфеніґів число!) **«Українському Голосі»,** що появився на місце «Променя» за редакцією п. Володимира Маруняка і багатий цікавим публіцистичним змістом та папером. Видавці старших віком газет мусять об'єктивно визнати, що їх «молодші» колеги здистансували їх у фінансово-видавничій політиці, а їх часописи, мабуть, вже незабаром стануть єдиними і останніми українськими газетами в Німеччині. Про те, що поява тих нових українських часописів відбилася на фінансових базах старих газет, теж — для об'єктивности — варто згадати. Старші газети втратили у користь нових певну кількість читачів і значну кількість так званого «дарованого» від ІРО паперу, якого було й так дуже мало і на який треба чекати довгі, довгі місяці. (Для прикладу: «Неділя» мала б дістати 1919 кг за перший квартал 1949 року, але вже початок червня і паперу ще немає! Крім того і за цей папір треба платити високу суму в Союз Видавців ДП).

Стільки про інших. **А як виглядає позиція «Неділі»?** Догадатися, хіба, не важко... Як газета незалежна, якої не фінансує ніяка політична група, ми залишенні «на ласку» читачів. Наклад «Неділі» в порівнянні з дореформними часами обнизився тричі. Як ми втримались? Ми найдовше з усіх газет, починаючи від червня м. р., продавали газету за рекордну ціну 20 пфеніґів. Робили ми це коштом безплатної праці людей в Редакції й Адміністрації. Як, мабуть, всі інші газети, маємо великі труднощі, значні борги й дуже невеселі перспективи. Як єдиний часопис, даємо ще повноякісні кліше світової й української тематики. Більшість співробітників видавничого апарату вже виїхала до США, Англії, Бельгії, Австралії. Працюємо в дуже важких обставинах, навіть без стенопістки. Сил до дальшої праці додає нам жива реакція читацького загалу, маси листів, що й далі напливають, **завзяття більшости дуже ідейних кольпортерів** і... помітний зріст нових передплатників, зокрема в Англії, США і взагалі закордоном Німеччини. Не можемо теж, як досі, нарікати на значний спадок кольпортажу і то тим більше, що після відомого виступу п. Вовчука проти нашого видавця, були різні, хоч невдалі, намагання організувати бойкот «Неділі».

Як проявлявся цей бойкот? Треба буде його зареєструвати для історії **боротьби за українське вільне слово проти сил політичної нетерпимости, диктатури монопартії, сваволі одиниць, терору підпілля і акції ворожої аґентури.**

КОЛИ Б СОВЄТИ ЗАТІЯЛИ ВІЙНУ...

Американський часопис «Рідерс Дайджест» у виданні за 2. 5. 49 пише: «Сьогодні стає вже безсумнівним, що коли большевики затіють війну, США негайно дадуть їм відсіч усією своєю атомовою зброєю, після чого не буде здорових людей на 10 миль від залізниць на схід від Берліну. Цілковита відсутність всього живого запанує там, де були російські фабрики. Якщо б Росія заатакувала нас, ми зробимо з нею це, що колись зробив Рим з Картаґіною. Ми можемо, коли заіснує необхідність, привести цю націю до стану хаосу й безсилля».

НАД МАЙНОМ

КОМУНІКАТ

Союзу Українців у Німеччині

Орган бандерівців «Час» (ч. 21, 29. 5. 1949) вмістив «вияснення» ЦПУЕ у справі СУН та ряд редакційних інсинуацій та погроз на адресу Союзу Українців у Німеччині. Від окремих осіб цієї ж політичної групи деякі члени Централі СУН дістали листовні та устні шантажуючі перестороги.

Стверджуємо, що всі ці непродумані та безвідповідальні кроки мають на меті поглиблювати і без того тяжкий стан українських внутрішніх взаємовідносин та все більше утруднюють наші суб'єктивні спроможності виконувати належну нам місію національної еміґрації. У зв'язку з цим закликаємо всіх наших членів ставитися до подібних намагань хоч і з чуйністю, але врівноважено і спокійно, а на випадок неминучої вже реакції — неодмінно додержуватися засад християнської та громадської етики й моралі, бо до цього нас зобов'язує наш статут.

Ці високі засади і наш дороговказ — Українська Самостійна Соборна Держава — не дозволяють нам відповідати такою самою «відсіччю», до якої нерозумно і не маючи на те прав закликає ЦПУЕ проти нашої організації.

СУН, як незалежна членська організація, має розв'язати цілу низку дуже важливих завдань, що стосуються своїх членів. Для одних організувати переселення, а для тих, що залишаються в Німеччині, сприяти в організації варстатів праці та всебічно захищати їхні права на життя, як окремої національної групи. Ось тому то СУН і не може прийняти виклик ЦПУЕ до внутрішньої боротьби. В питаннях — любов чи ненависть, лад чи хаос, єдність чи розбиття, щира духова соборність чи територіяльний розбрат — **СУН твердо відстоює перше! Цим він зобов'язує всіх своїх членів до визнання цих перших українських прагнень і до цього ж закликає все українське громадянство.**

З цим СУН і вступає в свою тяжку та відповідальну працю.

Головна Управа СУН

Мюнхен, 1 червня 1949 р.

До
Українського Бюра
в Лондоні

З щирим і глибоким почуттям Управа Союзу Українців у Німеччині сприйняла Ваше братерське привітання нашій новоствореній організації, що висловлені Вами в листі від 23 травня 1949 року.

Тотожність і співзвучність Ваших і наших завдань, що в дійсності скеровані на користь нашого громадянства, міцно пов'язує ці дві організації і тому го з повним задоволенням приймаємо Вашу шановну пропозицію в справі дальшої міцної співпраці.

Управа СУН-у вірить, що серед нашої громадськости, розвіяної по всій земній кулі, переможуть конструктивні чинники та громадський лад.

З українським привітом
Головна Управа СУН
Інж. В. Ржевський, (Голова)
Д-р Я. Маковецький, (секретар)

Постанова українського вояцтва

Президія Ради і Головна Управа Союзу Українських Ветеранів на своєму засіданні дня 14. 5. 1949 р., заслухавши доклад полк. Дацька про створення Союзу Українців у Німеччині (скорочено СУН) постановила слідуюче:

1. З огляду на те, що теперішнє Центральне Представництво Української Еміґрації (ЦПУЕ) перетворилося в експозитуру однієї політичної партії і стратило свій громадський характер, визнати по громадській лінії Союз Української Еміґрації в Німеччині.

2. Закликати все бувше Українське вояцтво вступати в ряди СУН.

3. Надалі податок не вплачувати до каси ЦПУЕ, натомість відповідні податки сплачувати УНРаді та СУН-ові.

Голова Президії Ради
(Ген. Полк. М. Омелянович-Павленко)
Д-р Майор Никифор Гірняк)
Член: **(Полковник Дацько)**
Голова Головної Управи СУВ
(Ген. Хор. К. Смовський)
1-й Заст. Голови Гол. Упр. СУВ
(Ген. Шт. Пполк. Татарський)
Члени: **Пполк. Інж. І. Пекарчук.**
Майор Василів
Сотник Інж. Захвалинський
Поручн. Сачківський
Техн. Секретар: **Михайловський.**

Гетьманський діяч

зорганізував боївку проти зборів СУН у Мюнхені

Як повідомляють з Мюнхену, 26 травня створено філію Союзу Українців в Німеччині на Шляйсгаймі-Фельдмохинґу. 29-го травня мали відбутися збори основоположників філії СУН на Фраймані у Варнер-казерне, але «блискучі» не допустили до створення відділу. Акцію розбиття зборів взяв на себе і керував нею до кінця голова українського Таборового Комітету **п. Маслянка.** Його правою рукою був **гетьманець проф. Пасіка,** що послуговувався звичайною боївкою **з учнів четвертого курсу учительської семінарії.** Боївкарі, головно вихованці п. Пасіки, підсилені сумівцями, загасили світло, спричинивши темінь, що тривала більше пів години. Проводирами боївки були: Осип Воробець, Петро Піганюк, Олекса Вовк, Чорний та інші.

30-го травня Учительська Громада на Фраймані отримала в цій справі листа від полковника **Сірого-Сіренка,** з якого виходить, що на передодні зірваних зборів філії СУН-у пан Пасіка скликав **о** 20-ій годині на верхньому поверсі нараду боївкарів, на якій **давав інструкції як розбити збори,** скликані ініціятивною групою громадян. Справу п. Пасіки, який, як бачимо, добре підлизав бандерівського меду, розглядає Учительська Громада.

Думаємо, що з недемократичної роботи пана Маслянки нічого доброго не вийде. Живемо не в Совєтах, а в країні під охороною американської влади. Хто цього не визнає, хоч-не-хоч працює для ворога, від якого всі ми утікали на чужину.

ВДАЛА ВЕЧІРКА В АШАФФЕНБУРҐУ

Місцева філія Ліґи Політв'язнів разом із Організацією Українських Жінок влаштували в суботу 4-го червня в таборі Боа-Брюле в прибраній святково залі СУМ-у вдалу «Прощальну вечірку з танцями». Майже 200 осіб молоді й старших прибули на цю симпатичну вечірку, що мала в собі — з огляду на заповіджену ліквідацію табору Боа-Брюле настрій останньої товариської зустрічі на ашаффенбурзькому паркеті і за гостинними столиками політв'язнів, які дохід із смачного буфету, дотепної льотерії і невисокої вступної оплати віддали хворим товаришам. Стрінулись тут чи не востаннє найстраші ашаффенбуржці (з празької групи), колишні швайнфуртці (що прибули сюди рівно три роки тому), мангаймці, майнц-кастельці і всі інші, що їх доля закинула у «тихе місто над Майном». В розмовах відчувалося еміґраційний настрій, в піснях дзвеніли прощальні тони. Хто зна, чи, де і коли стрінемося знов?

Пані Коломінській, полк. Жупінасові й п. Ясеновському та всім іншим організаторам вечірки належиться від учасників гарне слово подяки.

Preis 40 Pfennig — Ціна 40 пфеніґів

„The Sunday“ - Ukrainian independent Weekly
„Nedila“ ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік [illegible] — АШАФФЕНБУРГ, 19 червня 1949. — Nr. 179

Нова мода: кольорова хустка з берлінсько-летунськими мотивами.

Чистка в СССР йде далі

МОСКВА (ДЕНА-Ройтер). Множаться ознаки, що вістка про масову чистку в лавах совєтської комуністичної партії відповідала правді. Частина з 300 тисяч виключених із партії членів загинула безслідно. Крім молодого Жданова загинули безслідно колишній член Політбюра Кузнецов, член президії Верховного Совєту Попков і колишній шеф Верховного совєтського суду Ґольяков.

За даними аґентства ЮП, комуністична партія СССР під час останньої війни зазнала могутнього зросту з 3 800 000 до 6,300 000, не зважаючи на те, що жертвою війни стало 700 000 членів партії. З того виходить, що майже половина членів вступила до партії вже під час війни або й після неї. Багато з них не могли похвалитися бажаними кваліфікаціями. Теперішня чистка усуває з партії всіх тих, що прихильно ставляться до церкви або відвідують її.

Також з Мадярщини аґентство ЮП повідомляє про пляновану чистку комуністичної партії. Як першу жертву скреслено з листи парляментарних послів дотеперішнього міністра зовнішніх справ Ляшло Райка, що колись був навіть шефом мадярської поліції. Райк мав надто патріотично виступати в торговельних переговорах з совєтською делеґацією, а крім того не потрапив досить енерґійно провести кампанії проти тітовської Юґославії.

Д-р Роман Смук

інформує про осяги і труднощі еміґрації

(Від нашого окремого кореспондента). У приміщенні Головної Станиці Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в Мюнхені-Пазінґу відбулася 11-го червня пресова конференція, скликана директором ЗУАДК на Західню Европу д-ром Смуком. Конференція була присвячена звітові з дотеперішньої діяльности ЗУАДК-у та інформації д-ра Смука про його поїздку до США для ознайомлення з життям нової еміґрації та з можливостями дальшого поселення українських скитальців у США. На конференцію прибув **д-р Р. Смук** із своїм заступником, що діє в Австрії **д-ром Михайлом Родиком (США)** та референтами: заступником в Головній Станиці в Мюнхені **проф. Розгоном,** секретарем **п. Стерчом,** керівником еміґраційних справ **п. Кривуцьким** та керівником допомогового відділу **дир. Мельничуком.** На конференцію прибули представники таких українських газет: «Українські Вісті», «Український Голос», «Українська Трибуна», «Молоде Життя», «Християнський Голос», «Неділя» та православної преси. Газета «Час» представника не прислала. На конференцію завітав також член Виконного Органу **д-р Л. Макарушка** та секретар СУН-у **д-р Я. Маковецький.**

На підставі люксусово виданого та багато ілюстрованого друкованого «Звідомлення Злученого Українського Американського Допомогового Комітету з діяльности в Західній Европі за рік 1948» та на підставі усних доповідей керівників відділів ЗУАДК журналісти довідалися, що ЗУАДК як допомогова організація для европейських скитальців української національности постав 24 червня 1944 р. в стейті Нью-Джерсі, а 16 вересня 1946 р. дістав потвердження американського уряду як організація добровільної закордонної допомоги. В липні 1947 р. влада дала дозвіл на в'їзд до американської зони представникові ЗУАДК-у д-рові Романові Смукові, який у вересні прибув до Франкфурту й мав розмови з представниками військової влади й речниками ЮКОМ у справах скитальців. В жовтні 1947 р. д-р Смук підписав відповідний договір з централею ІРО в Женеві щодо праці ЗУАДК в Европі. Перше бюро ЗУАДК-у постало в Мюнхені в листопаді 1947. В грудні 1947 р. відкрито станицю ЗУАДК-у в Зальцбурзі. В березні 1948 р. дозволено діяльність ЗУАДК-у на всі зони в Австрії. Тепер ЗУАДК має свої представництва: головне в Мюнхені, територіяльні в Німеччині на американську зону в Франкфурті й Штуттґарті, в Австрії в Зальцбурґу, на французьку зону в Біркенфельді та на англійську зону в Гамбурґу-Венторф. Діють також репрезентанти при всіх еріях американської й французької зон та Австрії крім Відня, при відділах індивідуального переселення та при центральному еміґраційному пункті в Бремені. Апарат ЗУАДК має коло 50 осіб. ЗУАДК тісно співпрацює з українськими громадськими організаціями за посередництвом Допомогової Ради й Комісії Трьох з представників ЦПУЕ, ОУЖ і СХС. Створено два українські робітничі табори (Ганав і Ґіссен) і керівництво ними передано ЦПУЕ. Вся відповідальність за дальшу долю цих таборів від моменту їх створення лягає на ЦПУЕ.

Переселення українців поза межі Европи йде нормально й якщо воно піде далі такими темпами й у таких розмірах, ми **наближуємося до його закінчення.** Більше як третина українців вже переселилася з Німеччини й Австрії. На 1-ше червня 1949 р. залишається в Німеччині не більше **65 000 українців та на терені Австрії 6-7 000 осіб.** В цьому числі буде коло 15 000 хворих, інвалідів, старих. ЗУАДК оформив уже на виїзд до США багато тисяч запотребувань й поставив перед собою завдання таку ж кількість оформити до 1-го червня 1950 року. **Неслушні закиди газети «Українець» у Франції,** що ЗУАДК не подає докладних цифр переселених людей. Публікація цифр недоцільна й жодна організація, яка працює в справі переселення, цього не робить. Їх оголосять після закінчення кампанії. Дві третини українців висилає ЗУАДК, поважні квоти ідуть також через Католицьку Місію, Світовий Союз Церков та інші установи. ЗУАДК сприяє переселенню українців до Австралії, Канади, Бразілії, Арґентіни, Венесуелі, Чіле та до інших країн, які відповідають нашим людям господарськими й кліматичними умовами. **Зате ЗУАДК був проти переселення до Тунісу й Параґваю й його побоювання справдилися.** Загальна опінія про українців за кордоном добра. Їх уважають добрими робітниками й елементом бажаним для країни, яка їх прийняла. Українські скитальці повинні використати всі можливості переселення. Не вживати заходів щодо виїзду в тричотири країни нараз, але вибрати собі одну країну й туди виїхати. ЗУАДК має можливість переселити всіх українців, що відроблять контракт і повернуть ратами кошти спонсорам. Треба осуджувати випадки, коли український скиталець відмовляється від праці. Поважною перешкодою в еміґруванні є **неписьменність.** В штуттґартському переселенчому центрі консул відкинув з цього приводу 12 родин! Другою важливою перешкодою в розгортанні переселенчої акції та здобуванні ашурансів є контакти деяких українських скитальців з комуністичними організаціями, з російськими колами та іншими ворожими нам національними таборами на терені США. Не треба допускати до того, щоб у наші лави проникав національно непевний елемент. Неґативне явище, це перенесення на американський терен наших політичних чварів. **Нам треба не політикантів, а людей, які працювали б на прожиток та присвятили свої сили громадській і загально-національній справі.**

ЗУАДК у переселенні українців не бере на увагу віровизнання, територіяльного походження, партійної приналежности. Кожний українець національно свідомий, працездатний, морально вартісний, письменний може мати надію виїхати до США. Але треба нашим людям усвідомити собі те, що в США тепер економічний стан такий, що немає можливости праці на фабриках, лише на фармах. За малими виїмками кожному на початку прийдеться працювати на фармах, в городах, садах і лише згодом можна буде влаштуватися на більш менш бажану роботу. Погану послугу своїм землякам і переселенчій справі роблять ті, хто відмовляється йти працювати до спонсорів, що підписали їм ашуранс і оплатили кошти подорожі від порту до місця праці. Це звіт референта переселення ред. Кривуцького.

Потім звітує керівник допомогового відділу дир. Мельничук. Допомогу харчами й ліками ЗУАДК дає лише тим людям, які її справді потребують й за яких поручились станиці суспільної опіки чи станиці СХС. Допомогу давано хворим на ТБЦ, тяжко хворим на всі інші недуги, інвалідам понад 50% непрацездатности, дитячим садкам і студентам. Від 1-го січня до 31-го травня ц. р. допомогою охоплено 6 800 осіб. Ліки видано 11 400 особам. ЗУАДК сподівається восени одержати з Філядельфії дальші засоби для несення допомоги потребуючим.

Після доповідей окремих керівників відділів **слово забрав д-р Смук, який відбув поїздку до США на загальні збори ЗУАДК-у.** Йшлося йому про те, щоб дізнатись, який це елемент прибуває до США й як він в нових умовах реаґує. Д-р Смук в цілому задоволений результатами своїх спостережень. Більшість новоприбулих втягнулася в нові обставини життя. Нові еміґранти почувають себе добре в Америці. Одначе є й неґативні прояви, які паралізують переселенчу акцію не так своєю кількістю, як своєю яскравістю. Дехто відмовляється від праці на фармі. Багато є неписьменних. Трапляються випадки, що на ашуранси, видані ЗУАДК-ом прибуває чужий та ворожий нам національний елемент. Це передусім стосується людей з-під совєтського режиму, з яких ба-

(Далі на 6-ій стор.).

ТРУМЕН

про комунізм і політику США

ЛІТЛ РОК (ЮП). Президент Трумен сказав у суботу 11-го червня в промові про зовнішню політику, виголошеній в Літл Рок, столиці стейту Арканзас з нагоди посвячення пам'ятника поляглим у 1-ій і 2-ій світовій війнах американським воякам, що світ ще й далі перебуває під загрозою комунізму, хоч уже вдалося досягти значних кроків вперед на шляху до забезпечення світового миру й волі. Трумен ствердив, що США на шляху до забезпечення світового миру зробили лише половину етапу. З тих причин він з усією рішучістю виступив проти намагань американського сенату скорочувати гроші, призначені на другий рік европейської програми відбудови. Така ощадність не на місці, бо скороченнями того роду можна лише знівечити надії західньо-европейських держав на американську допомогу. Таким способом можна спричинитися тільки на користь комунізму. Трумен не тратить надії, що сенат занехає думку про скорочення тих грошей. В своїй промові Трумен запропонував програму з трьох пунктів, яка мала б забезпечити постійний мир. Рішучою передумовою миру повинна бути сильна і забезпечена добробутом Америка. Побіч неї також інші вільні держави мусіли б втішатися подібними сприятливими умовами життя. Крім того треба було б створити машинерію, яка проявила б себе здібною усунути з світу міжнародні розбіжності в поглядах та потрапила б забезпечити мир. Не зважаючи на великі міжнародні труднощі та сильний комуністичний натиск, американські мирові намагання всетаки приносять успіх, але до мети ще далеко і перед США простягається довга та важка дорога. Треба створити таке політичне й соціяльне становище, яке позбавляло б комунізм надій на осяги. Покищо мир і воля ще далі перебувають під загрозою.

Трумен сказав далі, що надії світу на перемогу господарських труднощів залежні від США, які є центром світового господарства. Комунізм назвав президент «фальшивою філософією», яка приносить з собою лише ошуканство, брехню, нужду й тиранію. Комунізм обіцяє собі дочекатись катастрофи американського господарства і тим самим господарства усього вільного світу, але він розчарується у тих своїх сподіваннях. Трумен заповів схвалення велетенською більшістю американського сенату Атлантійського Пакту і домагався разом з пактом провести програму допомоги в доставах зброї. В закінченні промови Трумен ще раз запевнив, що США у першій мірі намагатимуться втримати мир. Двері для переговорів шляхом мирової полагоди різниць між вільними державами й СССР весь час лишаються відкритими.

Як повідомляє з Вашінґтону аґентство АП, демократичний сенатор МекКеллер, не зважаючи на апель президента Трумена не скорочувати закордонної допомоги США, домагався, як голова схвалюючого комітету американського сенату, обнизити суму передбачену на европейську програму допомоги на 1 мільярд долярів.

„Немає розв'язки проблеми Сходу без самостійної України“

сказав американський професор Вальдемар Ґуріян у Франкфурті

1-го червня ц. р. у Франкфуртському університеті ім. Ґете розпочав низку викладів про внутрішні й зовнішні проблеми совєтського режиму п. Вальдемар Гуріян (Waldemar Gurian), проф. американського університету Notre Dame Indiana, визначний знавець східної Европи, відомий публіцист та видавець журналу „The Review of Politics“.

У великій, по береги заповненій слухачами викладовій залі, проф. Ґуріян у цікавій і живій формі в історичному аспекті насвітлив українську проблему не тільки на тлі східньо-европейськім, але й світової історії і то зовсім відмінно від німецьких професорів. Слухаючи професора Ґуріяна, можна було думати, що викладає український вчений. Американський професор підкреслив, що сьогодні було б нісенітнецею думати, чи вважати український 45-мільйоновий народ частиною російського, а українську мову за діялект російської, коли права тієї мови визнали такі славісти як академік Шахматов, Корш та вкінці сама російська Академія Наук. Теза професора Ґуріяна викликала здивування та ще більше зацікавлення німецької авдиторії. Знаменим було ще й те, що проф Ґуріян вільно з пам'яти, оперуючи історичним фактами, датами та іменами, підкреслив, що київський період слід зачисляти не до російської, а до української історії. Це була неначе бомба для німецьких слухачів, що звикли за старими критеріями не тільки російських німецькою мовою, (Ключевський, Платонов, Покровській), але й німецьких істориків (Ernst Hermann. Karl Stählin) вважати київський період за російський.

Навіть ще й тепер можна знайти в таких поважних наукових журналах як „Europa Archiv, Frankfurt/Main, за листопад 1948, де Otto Hoetzsch опублікував статтю „Porträts russischer Historiker“, такі курйозні випадки, як зачислення першого президента незалежної України та найбільшого й авторитетного історика Михайла Грушевського до російських істориків (!).

„Нема розв'язки східньої проблеми без створення української самостійної держави“ — закінчив свій цікавий виклад проф. Ґуріян Українські студенти Франкфуртського університету складають американському професорові сердечну подяку й бажають успіхів

Т. Мацьків

Чудесне уздоровлення в Люрді

Пресове Бюро «Про Україна» з Брюсселю повідомляє: Наша редакція отримала протоколярного листа такого змісту: «Я Михайло Іванюк, замешкалий в Флерус, 214 шоссе де Жіллі, біля Шарлеруа (Бельгія) ур. 4. 8. 1919 р., захворів на туберкульозу хребта при праці в копальні й лікарі наложили мені ґіпс і заявили, що 3 роки мусітиму його носити. Я мусів лежати навзнак і терпів великі болі. За поміччю Всч. о. І. Тетерки, укр. кат. пароха в Шарлеруа, й Католицького Товариства Жінок з Шарлеруа я поїхав до Люрду 24-31 травня ц. р. враз з бельгійським паломництвом. Я щиро молився до Пречистої Діви Марії та просив про здоров'я. Коли по Св. Службі Божій і Причасті обмився чудотворною водою з Люрду та її напився з вірою й надією на поміч Богоматері — я почув наглу полекшу, став сливе здоровий. Болі хребта зникли і я міг вигинати тілом на всі боки. З радістю я сердечно дякував Непорочно Зачатій і складаю Їй мою публічну подяку, яку прошу в пресі, зокрема всім українцям, оголосити. Закликаю всіх українців їхати до Люрду і благати Пречисту Діву Марію о поміч і потіху в усіх нещастях».

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Роковини незалежности Югославії

В червні минає рік як комуністична Югославія порвала з Комінформом. В оцінці Тітовської Югославії треба розріжняти два моменти: внурішній режим Югославії і міжнароднє значення Тітовського бунту проти Комінформу.

Почнемо з останнього. Ніколи ще реакційна суть сталінського режиму не виступала з такою очевидністю, як після відколу Тіто від Комінформу. Тіто ніби навмисне пробив клясичний дослід: відколовшись від Комінформу, він не став ні троцькістом, ні якимсь «ухильником» від генеральної лінії Москви, тобто, він не став на ворожі позиції. Він стер розходження з Сталіним, крім одного — незалежність Югославії. Тіто ніби сказав цілому світові: дивіться, я нічим не різнюсь, тільки хочу бути рівним, як того вимагає й комуністична програма. Але мені не дають. І не тільки не дають. До мене ставляться гірше, ніж до Туреччини, ніж до Швеції, ніж ло будь-якого капіталістичного сусіди. На мене роблять замахи, проти мене організують змови. В беззахистній Фінляндії Москва терпить буржуазний режим, а в Югославії хоче повалити комуністичний. Невже він для Москви страшніший, ніж режими капіталістичні?

Цей досвід Тіто має всесвітньо-історичне значення. Він здер маску з Москви і показав її імперіялістичне обличчя цілому світові, навіть і комуністичному. Не випадково преса рясніє тепер вістками про розколи в комуністичних партіях.

Щодо внутрішнього режиму Югославії. Він є диктаторський і тому чужий не тільки буржуазній, але й робітничій демократії. Досвід Росії, Югославії, Китаю показує, що деякі відсталі країни воліють йти до соціялізму через диктатуру. Але досвід большевизму вчить, що така диктатура загрожує звироднітися в антинародній, тоталітарний режими і що соціялістичне суспільство якщо й вийде з-під того режиму, то не інакше як через революційне його повалення, при чому невідомо ще чи під тоталітарними режимами може нагромадитись достатня кількість революційних сил.

Проте не можна до політичних явищ підходити й зі штампами. Не всякий диктаторський режим котиться з фатальною неминучістю до тоталітаризму. Режим Кемаля Ататюрка в Туреччині був диктаторський, але не тоталітарний. Так само диктаторськими, але не тоталітарними є режими деяких південно-американських держав. Звироднїння диктатури в тоталітаризм зумовлюється не особистими властивостями вождя, а історичними передумовами. Кемаль Ататюрк був твердої руки людиною і улюбленим характером Гітлера, але визвольний націоналізм Туреччини не потребував тоталітаризму.

Сталінський «соціялізм» в одній країні був зарані приречений на тоталітарне звироднїння, бо, по перше, поставив ціллю зруйнувати приватну власність там, де власників було 25 мільйонів, а цього не можна було робити не замкнувшись від народу у відірвану від нього поліційну систему. По друге, сталінський «соціялізм» в одній країні був войовничою, в суті націоналістичною, доктриною, що протиставляла Росію «гнилому» Заходу і мусила увесь час проти того Заходу озброюватись. Ця сталінська доктрина «соціялізму в одній країні» зустріла спротив не тільки в російському народі, але і в комуністичній партії і Сталін міг спертися тільки на голу силу найманого партійно-поліційного, тобто тоталітарного апарату.

Тіто копіював Сталіна і тільки хотів бути незалежним, спираючись на комуністичну програму, що визнає рівність націй. За це його хотіли знищити. Обстоюючи свою незалежність, Тіто мав змогу спертися не тільки на свій, теж могутній, поліційний, апарат, але й на національно-визвольні почуття народів Югославії і цей оборонний патріотизм, що в суті є демократичний, врятував його. Минулого року, на початку конфлікту Тіто-Сталін меншовицький «Социалистический Вестник» писав, що якби це була сутичка тільки двох поліційних систем, то перемогла б безумовно московська. Але за спиною Тіто був не тільки добрий поліційний апарат, а й патріотизм народів Югославії. Тіто сперся на нього і тим узалежнив себе від нього. Таким чином влада Тіто дістала освячення не так в силі апарату, як в силі демократичного патріотизму мас, що є оборонний, а не аґресивний. Вже цим оборонним наставленням Тітовської диктатури вона засадничо різниться від сталінської, що є аґресивна.

Якби Сталін став справді щирим демократом, він все одно нічого б не вдіяв, бо сувереном СССР є не він, а поліційний апарат, який висунув Сталіна (і створений Сталіним). І якби Тіто навіть залишався щирим сталіноподібним тоталістом, він тут далеко не поїде, бо в конфлікті з Сталіном переміг не Тітовський апарат, а патріотизм народу і цей патріотизм протиставився Сталінові Тітовською диктатурою. Без Тітовського апарату народи Югославії в теперішніх умовах не могли б одстояти свою незалежність, але без підтримки народу Тітовський апарат був би напевне повалений більш досконалим апаратом Сталіна.

Югославія надто мала, щоб довго залищатись ізольованою. Розрив з Москвою вона мусить компенсувати зв'язками з Заходом. Ті зв'язки теж стримуватимуть режим Тіто від тоталітарного звироднїння.

Таким чином, якщо сила Сталіна лежить в дальшому зміцненні поліційного апарату і тільки в цьому, в дальшому загнуздуванні народніх мас, в дальшому протиставленні «гнилому» Заходові, то сила Тіто, хоче він того чи не хоче, лежить в зміцненні зв'язків з тими внутрішніми демократично-патріотичними силами, що рятують його від розгрому і з тими зовнішніми демократичними силами, що рятують його від господарського бойкоту совєтського бльоку.

Все це не може не позначитись на психологічному наставленні Тітівського режиму, на його духово-політичній еволюції від авантурного й непевного апарату, до тих сил, які цілою своєю істотою чужі тоталітаризмові.

Ів. М-ко.

Пан Ільницький займається психіятрією

Про ЦПУЕ і... Кульпарків

Немає найменшого сумніву, що спонтанний рух об'єднаної української демократії проти нестерпних тоталістичних вискоків, деструктивних виступів і звичайного хуліґанства бандерівського проводу й бандерівської вулиці, під'юджуваної — за всіма симптомами — совєтською аґентурою, незвичайно бентежить та діє на нерви діячам бандерівського штабу.

Побачивши, що організованість демократичних груп та їх рішуча оборонна постава перед диктатурою монопартії позбавляють так званих націоналістів-революціонерів можливостей видурювати від розчарованого ними українського еміґранта **гроші**, бандерівські вождики просто скаженіють і в своїх газетах (леґальному «Часі» та нелеґальній «Сурмі») вилазять із шкури, щоб тільки зробити із своїх партійних вовків солоденьких янголів, а **здоровий рух українських державників і поступовців**, зажурених долею української справи, натаврувати плямою «бунту» і «розкладницької роботи».

В останньому (23) числі «Часу» появилася брудненька статейка п. з. **«Чи мусить дійти до розколу нашої еміґрації?»** Авторство її, звичайно, належить пройнятому переляком перед маревом політичної монофобії п. Роману Ільницькому, що не важко пізнати по стилі, хоч пан видавець «Часу» підписав статейку безпретенсійними буквами С. З.

Зміст цієї «статті» годі переповідати В ній яскраво пробивається **страх бандерівського поплентача** перед новим творчим гоном, що захопив українські еміґрантські маси. Арґументація — чисто большевицька. З відомою йому нахабністю п. Ільницький приписує все те, що роблять його партійні хлібодавці — Виконному Органові, СУН-ові й Українському Бюрові в Лондоні.

Із статті так і виходить, що п. Ільницький і його бандерівці це найльояльніші й найгуманніші миротворці та демократи, а всі інші — малі люди з тоталістичними намірами.

Є в цій статті два такі місця, яких не можемо поминути мовчки. В одному місці п. Ільницький пише:

«Ми наведемо хоча б такі факти: акція, яку провела опозиція в УНРаді за здійснення реформ у цій установі, велася тільки демократичними методами, через відклик до широких громадських мас і ніколи не вийшла поза межі української законности. Цілком інакше повелася опозиція до ЦПУЕ, яка опанувала завдяки партійним зговоренням Виконним Органом. Вона не повела своєї акції за реформи в ЦПУЕ, за те, щоб здобути симпатії загалу громадянства і при чергових виборах здобути більшість, або й навіть виключність в органах нашої найвищої громадської установи. Ні! Вона відразу, як тільки опинилася в меншості, повела роботу на цілковите знищення цілої установи. Вона проголосила їй бойкот, громадян почала накликати до бунту, а **бунтівників, засуджених українським леґальним судом, почала захищати і брати в свою оборону. Клясичний приклад з Которовичем, з цією справді ненормальною людиною, для якої всі поняття з етики і моралі існують тільки у зворотнім порядку і який свою газету звів до збірника брудів, джерела доносів і інсинуацій,** але сторінками якої з особливою сатисфакцією користуються панове з Виконного Органу.

Опозиція в УНРаді, хоч і невдоволена з теперішнього персонального складу Виконного Органу і хоч критикувала його, ані разу **не понизилася до доносів**, наклепів і нападів вуличного характеру. Вся боротьба, що вона її провела, мала всі прикмети чесної політичної гри.

Опозиція до ЦПУЕ і під цим оглядом не доросла до свого суперника. Тон, форма і зміст її критики Василя Мудрого і Івана Вовчука такі вульгарні, щоб не сказати низькі і відпихаючі своїм моральним рівнем, що стає аж прикро, що серед наших провідних кіл маємо ще людей з таким невибагливим культурним рівнем».

Що можна відповісти на такий стиль «публіцистики»?

Всі, хто слухав виступи таких аґітаторів, як Гришко, Маркусь, Мироненко, Мірчук, Євтимович знає, скільки в них було «законности». А за психіятричну експертизу моєї скромної особи я п. Р. Ільницькому дякую і обіцяю її довше пам'ятати. У мене, думаю, сильніші нерви, ніж у п. Ільницького, а хто з нас краще в згоді з етикою й мораллю — судити людям, не нам. На всякий випадок я від початку перебування на еміґрації веду в «Неділі» ясну і просту лінію: 1) ніяких фліртів з бандерівщиною, яка є **ганьбою нашого покоління і яка нас компромітує в очах цивілізованого світу;** 2) все для правдивої соборности українців усіх земель; 3) за повну демократичну толеранцію в усіх конструктивних колах нашої Нації, за Соборну Демократичну Україну!

А що робить видавець «Часу» як справжній **нормальний** бандерівський поплентач?

Називаючи себе незалежним, скаче вліво й вправо. З чисто особистої амбіції закладає різні союзи, які потім шкодять нашій справі. Веде самовільно дискусії з чужинцями, які потім голосно нарікають на «погані звичаї українських шовіністів». Ніколи не закінчивши одного, хапається за інше. Фальшує анкети. Розбудовує свою газету коштом інших. А всюди і скрізь має на оці лише одно: особисту рекляму, рекляму і ще раз рекляму!

Український загал, читаючи «Час», мусить при кожній нагоді подивляти бандерівського вундеркінда Ільницького; раз при нагоді похоронів у його родині, раз з приводу заручин і вінчання, ще дещо пізніше з нагоди хрестин. Чи я, як редактор «Неділі» їздив коли до пана прем'єра Мазепи торгуватися за посаду шефа бюра інформації УНРади? А пан Ільницький їздив, хоч одночасно валив цю саму УНРаду. І ось тепер хоче мене відіслати до... Кульпаркова. Langsam, langsam, Kamerad!

Не так важко догадатися про що йому йдеться: попавши, бідолаха, в немилу халепу, обороняючи Вовчука і інших, про яких свідки з України говорять неприємні таким великим патріотам і націоналістам речі. А далі — осмішуванням моєї особи хоче підреперувати послаблені фінансові ресурси «Часу». Так, так, я розумію, пане редакторе, і співчуваю. Ось якби так позбутися «Неділі» з видавничого ринку, наклад «Часу» підскочив би значно. Видно, з партійної каси мало Вам тепер перепадає. Я Вам навіть можу сказати чому. Оця клята бандерівська партія, використовуючи таких поплентачів, як Ви, всетаки не цілком Вам довір'яє. Вона з більшою любов'ю й довір'ям **фінансує «Українця» в Парижі**. Не вірите? Спитайте, будь ласка, редактора Зенона Пеленського. Він спец у цих справах. Не дарма пише вже там, а не у Вас ідеологічні статті.

Хай також п. Ільницький не говорить про доноси. «Неділя» доносами не займається. Писати про бандитизм і хуліґанства — аж ніяк не означає доносити, лише заплямовувати негідні вчинки збаламучених партією жертв. Взагалі ж у газеті доносів писати не можна, бо газета пишеться для прилюдної опінії і за все написане в ній відповідає знаний всім редактор. Натомість доноси пишуть Ваші «аноніми», пишуть тайком до чужих бюр і урядовців.

Не чіпайте теми доноси, бо **ми знаємо щось більше про це!** Знаємо про Бремен і Швайнфурт, про Ашаффенбурґ, Авґсбурґ і Новий Ульм. І знаємо, хто з бандерівців, до кого і на кого та які писав доноси. За цю підлість колись ще будуть виставлені рахунки!

«Друге, варте уваги, місце в статті «Часу» таке:

«Малі люди завжди боялися критики і ненавиділи її. Ця засада справджується також на наших людях з ВО. Вони всі аж палають ненавистю до тих, які «наважуються» їх критикувати. В малих серцях тих малих людей так багато ненависти до теперішньої опозиції в УНРаді, що в них уже навіть не залишається місця на любов до загальної справи, і коли б вони справді були урядом з усіма засобами влади, то вони ні на хвилину не завагалися б замкнути всіх «бандерівців і їх поплентачів» до тюрм і концентраційних таборів. Якщо хочете в цьому пересвідчитися, читайте повні ненависти «комунікати», читайте «урядову» пресу» з «Неділею» на чолі, прислухайтеся до тих усяких поголосів про «коліївщину» для непослушних і т.д., а тоді зрозумієте, як ті люди ненавидять своїх українських політичних противників. Першим декретом такого «уряду» напевно була б заборона «бандерівцям і їх поплентачам» розгортати будь-яку діяльність в Україні, так, як сьогодні вони проголошують бойкот кожній установі, в якій ці люди працюють. Ось яку демократію готують наші панове з ВО для нас в Україні. Демократію з кацетами і «коліївщиною» для своїх політичних противників».

І тут пан Ільницький переборщив та власні наміри перещепив іншим. Не знаю, чи першим декретом демократичного уряду України була б заборона бандерівщини. Думаю, що це пуста балаканина, зваживши, що з постанням вільної України бандерівщина згине сама, як роса на сонці, бо **людям не в голові будуть тоді партійні дурниці, а ґіґантні державницькі завдання відбудови нашої батьківщини.** Одно натомість бездискусійне і певне: коли б бандерівці сьогодні не боялися чужої влади, **вони не видавали б навіть ніякого декрету, а так бездекретно постріляли б нас усіх** (панчуків малою буквою, як читаю в «Сурмі») **«ненормальних» противників їхньої пів-інтеліґентської, ненависницької, амбіціонерської кліки.**

Стріляли б нас, садовили б на паль, вішали б і дерли б із нас живцем шкуру! Щодо цього не маємо ніяких сумнівів, а навпаки, маємо досвід жорстоких років останньої війни.

На наше щастя, а на нещастя «джентелменів» Ільницьких (а чому то ред. Колянківський відійшов з «Часу»?) українська еміґрація на Заході це не українські джунґлі 1941-45 рр. і руки бандерівців закороткі.

Коли ж доведеться нам дочекатись великих днів перемін на Сході і нового маршу в Україну, то хай не боїться ніхто бандерівських погроз! Після досвіду 1941 року бандерівським загонам в Україні місця й послуху не буде. Народ України, вигнавши Хрущових і Корнійчуків, відцурається тоді також геть Вовчуків, Ільницьких і всіх інших бандерят без розписування анкет і без окремих вироків партійних судів.

Забава пана Ільницького в психіятра та проскриптора викликати може лише веселість. Припишіть собі, пане редакторе «Часу», сами **психролюзію** (лікування холодною водою — прим. складача) на час літа. Ви, бачите, завжди йдете за «більшістю» і коритом, а я не визнаю гасла: Puff not against the wind! Навпаки, якраз настав високий час повести рішучий відбій всім неукраїнським висвистам і вибрикам бандеріяди. Народові терпець уже урвався, маси зачинають підносити чоло, «блискучих» облітає страх. Ще не відомо, пане Ільницький, чия візьме. **Ante victoriam ne canas triumphum!**

Генадій Которович.

Як Совєти викрали
українських діячів Іванова та Зайцева

«Українське Слово» пише: Літом 1947 до будинку на Міттельвеґ 113 в Гамбурзі приїхали автом люди в англійській уніформі (між ними й одна, теж «уніформована» жінка) і запросили до своєї комендантури знаного українського ученого романіста-еспанолога проф. Миколу Олекс. **Іванова.** Були люб'язні, чарівні в обходженні. Професор хотів піти по капелюх до своєї кімнати, але його запевнили, що його беруть, як перекладача, на дуже короткий час. Більше вже до дому проф. М. Іванов не вернувся. Якою була його доля і що пережили його дружина та дочка, хай осудять читачі. Легко домислитись теж, ким були ті «англійці»! Адже ж правдиві англійці людоловством не займаються.

28. 12. 1946 р. в англійській зоні Берліну о год. 4-тій рано на Бредовштрассе 33 застукав хтось до помешкання українського діяча і редактора **Олександра Зайцева** (рідного брата проф. Павла Зайцева), а коли господиня помешкання фрау Ярош запиталася, хто стукає, почула відповідь: «кримінальна поліція». Коли льояльна до влади німкеня відчинила двері, її відштовхнули три здоровезні хлопи з ліхтарями в руках і кинувшись до кімнати, де спали Ол. Зайцев і його дружина Віра, протягом одної хвилини запхали їм в уста чопки (кляпи), загорнули в ковдри і збігли з ними по сходах на вулицю. За хвилину господарі виявили, що електричні і телефонні проводи перерізано (на сходах, при вході до помешкання). Один з катів мав поліційну німецьку уніформу. За кілька хвилин прибула англійська військова поліція, але було вже запізно: до совєтської зони від Бредовштрассе кількасот метрів. Тої самої хвилини в одному з сусідніх домів викрадено двох видатних представників одної з нім. демократичних партій. Ніяка кримінальна поліція, як виявилося, ніяких претенсій до Зайцевих не мала і не могла мати.

Сто жертв авіокатастроф

НЬЮ-ЙОРК (АФП). Американський пасажирський літак мусів сісти на море біля Пуерто-Ріко і затонув протягом кількох хвилин. 53 особи знайшли смерть, а 22 вдалося згодом віднайти на одному острові. З Фльоріяполіс повідомляють про катастрофу бразілійського військового літака, що з 26 особами залоги розбився об гору. Так само трагічно закінчила свій лет недалеко від Атен машина грецьких повітряних ліній з 22 пасажирами.

Архиєпископ Палладій

ТОМОС — надія і підстава

Помиляється «Неділя» і кождий хто думає, що я когось підтримую. Я знаходжуся в такому стані, що сам потребую підтримки. Не належав і не належу до жадних угруповань. Так було за Польщі, так є й тепер. Завжди йшов сам. Доводилося роками обсервувати формування і зміни поглядів на церковні справи і церковних достойників в Польщі і тепер на скитальщині. Життя научило нічому не дивуватися. За те можу ствердити: кожда зміна в церковному прозоді завжди виходила на гірше; ніколи не цінимо того, що маємо, а жалкуємо по страті. Доки митр. Діонисій був епарх. архиєреєм Волині, Волинь міцно трималась українського грунту. Пам'ятаю, десь в 1930 чи 1931 р. на з'їзді окружних деканів в Крем'янці митр. Діонисій, поручав був оо. деканам припильнувати, щоб по всіх школах наука релігії викладалась виключно в українській мові, бо в противному випадкові «вас заставлять викладати в мові польській». Це говорилось в той час, коли усі «Просвіти» на Волині були зліквідовані і розпочався «новий курс». Українці, що прищепились до «нового курсу» спровадили на Волинь арх. Алексія. Відтоді й почалась полонізація того краю. Ситуацію рятувала Почаївська Лавра — священно — архимандритом якої зостався митр. Діонисій. Чия Лавра, того й богомольці. Усе населення Волині було лаврськими богомольцями.

Польської Православної Церкви ніколи не було. Назву таку накинув Церкві односторонньо уряд вкінці 1938 р. Нетолерантні вороги св. Православ'я пустили в обіг термін Варшавське православіє, Московське православіє.

Мені самому нераз доводилось на цю тему говорити з нашими збаламученими неправославними земляками. Православна Церква в історичній Польщі і з двадцятих років цього століття завжди була українською. Певний відсоток білорусів і зникома кількість росіян не мала жодного впливу на розвиток церковних подій в Польщі. Навіть при всіх симпатіях уряду до росіян, Формально церква називалась: Св. Автокефальна Православна Церква в Польщі. Фактично була українською. Учителі духовних семинарій в Крем'янці і в Вильні, професори теологічного факультету були переважно українці. Духовенство на Волині, Холмщині, Галичині і частково на Поліссі було виключно українське. Траплялися випадки, що дехто з духовних, зокрема старшого віку, тужив за церковними порядками давньої Росії. Одначе свідомість, що маємо свою рідну церкву, кождого заохочувала в міру сили і можливостей працювати для її добра. Томосом Вселенської Царгородської Патріярхії з дня 13. 11. 1924 р. Православна Церква в Польщі узнана автокефальною. За винятком Московської усі православні автокефальні церкви узнали Томос важним і увійшли з Православною Церквою у молитовні зв'язки. Для нас являється важною не лишень сама ухвала Вселенської Церкви про автокефалію, чи сказати б закон, канон, але в неменшій степені узасаднення цього важливого канону. «Розглядаючи рівнож факт, чого не заперечує й історія (бо ж написано, що перше відділення від нашого Престолу Київської Митрополії й православних Митрополій Польщі й Литви, залежних від неї, а рівнож прилучення до св. Московської Церкви не за приписами канонічних правил, а також не дотримано всього того, що було установлене відносно повної церковної автономії Київського Митрополита, який носив титул Екзарха Вселенського Престолу...»)

В світлі історії, Україна не мала автокефальної церкви. Одначе значіння того фактору доцінювалось в Україні з самих початків християнства. В цьому напрямку робили заходи св. Володимир і його наступники, зокрема Ярослав Мудрий. З часом наша св. Церква, як екзархат Царгородської Патріярхії, зайняла таке становище у Вселенській Церкві, що якби відпала потреба в автокефалії. Принаймні так було в часах упадку князівства й за козацької доби. У підписанню Богданом Хмельницьким Переяславської угоди Церква уділу не брала. Діло митр. Гедеона Четвертинського до спілки з гетьманом Самойловичем було з рук тогочасного москвофільв Україні.

Родич гетьмана Самойловича, Луцький епископ Гедеон князь Четвертинський покинув свою Луцьку епархію й удався у гетьманщину. Становище митрополита вакувало. Він то й став кандидатом на митрополита. Скликаний гетьманом псевдособор до Києва для вибору митрополита ієрархією і взагалі духовенством був збойкотований. З'явилась незначна кількість, що на чолі з епис. Лазарем Барановичем висловилась проти такої підхлібної для Москви особи, як еп. Гедеон. Одначе більшістю голосів козацької старшини було обрано гетьманського кандидата Гедеона. Цей останній, бувши повідомлений про вибір, висловив бажання, щоб інтронізував його ніхто інший, а тільки патріях Московський. (А. Лотоцький, Автокефалія, стор. 373).

З приводу свого бажання, яке висловив обраний на митрополита еп. Гедеон, відбувся в літі того року собор, на якому укр. духівництво, рішуче протестуючи проти заміреного підпорядковання Київського Митрополита Московському патріярхові, виложило свої застереження в листах до гетьмана Самойловича.

Папа Пій XII (другий зліва) передає кардиналам буллу про Святий Рік 1950.

Насамперед учасники собору звертають увагу на негативні наслідки такого підпорядкування, колиб воно сталося. Перше, що справу й не було поставлено на обміркування собору — ні з ініціятиви царя, ні гетьмана. Друге, собор і не міг цієї справи розглядати, бо не брали в нім участи головні представники духовенства, — тим часом у даній справі потрібно почути голос усієї церкви («прєто сец собор не силен такоє чинити, которя єсть всеї Церкви Божії»). Третє, рішення в цій справі належить Царгородському патріярхові, який мав би те своє рішення письменно подати московському патріярхові, тоді й українське духовенство погодилося б на таке рішення («єстли нас отец патріяр Царгородской от себі оставит сам, то на тот час другому отцу послушенства отдавати будемо, святійшому патріарху московскому... а отлучатися от патріарха Царгородского, ісконного отца своєго, нехай не от нас початок будет, але от того же самого святійшого царгородского патріярха»). Четверте, одмова од підлеглости Царгородському Патріярхові потягне за собою шкідливі наслідки для православних в Польщі, для яких буде дано приклад одступництва («скоро ми од царгородского до московского патріярха отлучени будем поготовью римляне под іх властію живущих православних от царгородского патріярха отторгнут і до своих уніятов нахилят, мати з нас приклад могут»). П'яте, з підпорядкуванням московському патріярхові українська церква стратить ті привілеї, якими користувався досі й яких не мають митрополити московські. Серед тих привілеїв собор указує на такі: митрополит Київський мав хрест на митрі, і перед ним ношено хрест під час подорожі, Київські митрополити обіралися вольними голосами; в справах управління, що не належить до віри, апеляції на суд митрополита не було; митрополит Київський вільний був від обов'язку відвідувати патріярха та брати участь у соборних при ньому нарадах; митрополити Київські мали право вільно заводити й утримувати друкарні; Київський митрополит мав у свойому титулі «всея Росії» та мав білий клобук.

На ці застереження не звернуто уваги, і Гедеона Четвертинського 8 листопада 1685 р. патріярх Московський інтронізував на митрополита Київського. (Проф. А. Лотоцький, Автокефалія, стр. 373-374).

Це й було оте «перше відділення від нашого престолу Київської Митрополії», про яке згадує Томос з 13. 11. 1924 р. й яке послужило патріярхії для узасаднення Автокефалії православної Церкви в Польщі. Про друге відділення не згадує Томос. Його ніколи й не було. З мотивів «церковної економії» Патріярхія, що сама знаходилась тоді в тяжких умовах, прийняла до відома прилучення Київської Митрополії до Московської Церкви як факт уже доконаний.

З наведених джерельних даних виникало б наступне:

1. Обрання Гедеона Четвертинського на престол Київського Митрополита з поминенням канонічних приписів і являється актом неканонічним.

2. Київський Собор заборонив митр. Гедеону удаватися до Москви і своє становище узасаднив приписами права канонічного, а крім того натурою церковної економії і взглядами політичними. Право канонічне приписує, що митрополит нічого не повинен робити без обговорення і згоди епископів свого краю. (Апост. 34, Акт.)9.

3. Українська Церква не зверталась до Патріярха з просьбою звільнити її від патріяршого зверхництва. Не зверталась також з просьбою до патріярха московського.

4. Усе повище вказує на те, що Українська Церква духовно й канонічно знаходиться й по цей час в канонічній сполуці з Царгородським Вселенським Патріярхом.

Отже виходить, що в Польщі, в новіших часах, не повставала нова Церква, а відродилась до автокефального життя наша давна Київська Церква у вигляді Православної Митрополії в Польщі. Чи інакше, Вселенська Церква свідчить, що довше Київська Митрополія і залежна від неї православна Митрополія в Польщі становила й тепер становлять одну церкву одного українського народу. Повище Патріярше узасаднення Томосу для нас являється найціннійшим і самим авторитетним коментаріем.

Після епохи Вселенських Соборів св. Православна Церква продовжує діяти на соборних засадах шляхом зносин і взаємних обговорень важливих питань спільно з Кіріярхами усіх помісних церков.

На автокефальний устрій св. Православної Церкви в Польщі дали згоду й благословенство Кіріярхи усіх православних церков. Отже з погляду права канонічного Томос з 13. 11. 1924 р. являється законом Вселенської Церкви. Видано цей закон по призволенню Святого Духа. Отже хто цей канон зневажає той зневажає Святого Духа й Церкву Христову. Хто в сім роді прелюбодійнім та грішнім буде моєї науки соромитися, того посоромиться і син Чоловічеський, коли прийде у славі Отця Свойого з ангелами святими (Мрк. 12, 31).

На цьому місці належиться вдячна згадка Директорії й Урядові УНР, що, доцінюючи значіння в державному житті православної Церкви, вирядили до Царгороду посла бл. п. А. Лотоцького. Доручено нашому послові агенди надзвичайного посла рівночасно і при Патріярхії, у Фанарі, в справі автокефалії для церкви в Україні. Лишень програна війна задержала позитивне вирішення інтересуючої нас справи. Сама справа настільки була дозрілою, покійний А. Лотоцький стільки представив аргументів- що усе росходилось лишень в часі. Тим і пояснюється стосунково простим і легким ділом осягнення автокефалії за польських часів в 1924 р. Як видно з тексту Томосу, автокефалія надана не ради Польщі, а тому, що Православна (українська) Церква в Польщі, довела свою твердість у вірі, горливість в церковних ділах.

Нема такої людської сили, котра могла б уневажнити св. Канони. Св. Канони, як й Слово Боже дужчі за бомби атомові. Св. Канони розбивають в прах усі ворожі Церкві Божій сили. По усі віки Вселенська Церква Томосом-Каноном з 13. 11. 1924 р. буде голосити усьому світові, що Митрополія Київська і Православна Митрополія в Польщі становлять одну Церкву одного Українського Народу. Томос мав би стати предметом дослідів і науки, а не зоставатися в поневірці, як до цього часу. Томос є дорібком нашим. Він єдиний, з погляду канонічного, являється підвалиною нашої церковної незалежности.

☆

Канонічним і фактичним Кіріярком нашої св. Церкви являється Блаженніший Митрополит Діонисій. Для обслуговування української пастви Митр. Діонисій висвятив епископів Алексія, Полікарпа, Іларіона, Палладія. Заслуговує на увагу митрополиче слово після хіротонії еп. Палладія, звернуте до присутніх архиєреїв, духовенства й вірних, в якому висловлена радість Кіріярха, що з теперішньою хвилиною є спокійний за

НАСТУП НА КАМ'ЯНЕЦЬ ПОДІЛЬСЬКИЙ

3-го червня Року Божого 1919. На той час територія, зайнята арміями обидвох урядів (Української Народньої Республіки та Західньо-Української Республіки) зменшилася до пасма досить вузького вздовж Збруча та Дністра (небільше 80—100 км), що по довжині підходило до Тернополя, який дістався вже в польські руки.

Наше командування рішило повести всіма силами наступ на схід, щоб здобути пляцдарм для дальшого наступу як на Одессу так і на Київ, а вже виразно безнадійну оборону перед поляками згаданого пасма тимчасом залишити на Українську Галицьку Армію.

Було намічено головний наступ (Запоріжці й інші частини) в напрямі Проскурова, а наш, порівнюючи малий, 16 загін, що стояв в районі Іване Пусте (на південь від Борщева), мав за завдання вдарити на Кам'янець, поширити наступ на Дунаєвиці, Нову Ушицю, а вийти взагалі на залізницю Жмеринка—Могилів над Дністром, з розрахунком звільнити всю територію праворуч аж по Дністер.

Саме 1-го червня прийняв командування загоном Олександер Удовиченко (тоді генерального штабу полковник), а також відвідав нас автом і влив нового духа сам Головний Отаман Симон Васильович Петлюра.

Отже настрій вояків і старшин був дуже бадьорий і здавалося немає такого бойового завдання, якого, жартуючи, не виконали б. А загін складався з частин: Синього полку — командант полк. Олександер Вишнівський, Чорноморського полку — командант полк. Царенко (помер, здається з кінцем серпня 1919 р. в Жмеринці після тяжкого поранення в боях за Вапнярку вліті), гарматніх частин під загальною командою тоді полк. Олекси Алмазова, що мали також і гавбиці і досить великий запас стрілен. Входили ще до цього належні рештки. Отже в наступі, як потім виявилося, брало участь щось коло 420 бойових багнетів, 42 душі кінноти та 1 панцерне авто, тобто особове, прикрите пачками прасованого сіна та озброєне американським легким кулеметом на 50 набоїв. Десь о 5-ій год. вирушили до Збруча, перейшли річку і почали наступ на місто Орихин. Москалі абсолютно не сподівалися нашого наступу і власне панічно залишили містечко. Далі попробували кинути в атаку на наші розстрільні щось 70 душ кінноти, але «панцерник», висланий назустріч, налякав їх і кіннота завернула назад. Ми йдемо вперед. Гармати підтягнулися за нами, стали на позиції й почали обстріл двірця. Ворог відповідав трохи, але без втрат з нашого боку. Одначе не було змоги корегувати нашу стрілянину по двірці. Тут над'їхав підполк. Михайло Яворський, талановитий начальник розвідки нашого загону, (це був талановитий і високопатріотичний старшина штабу Макензена — австрійська служба, — що володів 18 мовами. Помер на плямистий тиф у грудні 1919 р.). Сказав подати телефонний апарат, пояснив на які дроти біля дороги приєднати сполуку, почав ґерґолити щось по старо-жидівськи і за пару хвилин почав кореґувати стрілянину наших гавбиць. Потім заявив, що кілька потягів на двірці розбито, вся залога Кам'янця (а було її 3 000—4 000) вантажиться і тікає. Можемо сміло наступати на місто.

О 14-ій год. ми підійшли, не зустрічаючи майже опору, під турецьку фортецю. Невелика залога була захоплена. Здобуто прекрасні позиції для обстрілу міста, хоч і на картачі. Синій полк одержав приказ переходити по турецькому кам'яному мосту в наступ на місто. З домів посипалися на нас кулеметні стріли Було кілька поранених. Панцерці наказано заїжджати вперед і по можности знищити кулеметні гнізда. Їй це вдалося бравурно. Коло кулеметів знайшли ми потім на 3 поверсі будинку забитих жидів і жидівок місцевих комуністів 5—6 душ. Займаємо ціле старе місто, вже рабин і делегація міста голоситься до полковника Удовиченка. Панцирка та кіннота одержують наказ перескочити міст, що веде на Новий Пляж, Польські й Руські Фільварки. Трошки потерпаємо, перелітаємо аж під собор на площі, а тоді командир панцирки посилає 2 кіннічики передати, що гармати можуть спокійно переходити через міст. Підходять «горнятка». Два лишаються тут на позиції, а ми й 4 гарматки летимо до двірця. Там цільним обстрілом по льокомотиві задержуємо останній потяг, повний награбованого майна.

І Кам'янець звільнено. 15 година. В друкарнях вже друкують оголошення про вступ української влади, спокій, забезпечення громадських свобід і попередження, що цивільні, або військові, спіймані на грабунку, будуть розстріляні. На ратуші лопотить жовто-синій прапор, на серці нам радісно, радісно.. Жінки й діти закидають нас квітами. Приносять нам пити та частують черешнями. Черешні ще не цілком стиглі, але дуже смачні з дівочих рук. Проїжджаю автом повз один будинок і пізнаю одну з сестер Володимира Чехівського. Вибігаю на веранду й цілую, як рідну сестру. Я ж стільки вечорів і свят провів в цій родині в Києві. Наших кілька ранених відвезли вже до лікарні. Забезпечені, перев'язані, закидані квітами, солодощами, цигарками. В церквах вже служать молебен, дзвони гудуть.

Але є й дисонанс. На вимогу населення заарештовано страшного ката, що працював в місцевому Че-Ка, жида-м'ясника, який розпинав інтелігентів спеціяльно на імпровізованих хрестах на кладовищі. Коло «Вітряної Вежі» натовп озвірілих жінок, між якими були матері, дружини й сестри закатованих ним жертв, вириває чекіста з охорони й розриває на шматки. Мене з «панцерного» викликають на заспокоєння цієї історії.

А ввечорі доганяє нас справжній панцерник «Симон Петлюра» з гарматкою і кулеметною вежею; він по дорозі пускається і ми приступаємо до гарячкової направи. І ця справа здається іграшкою, коли маєте такого командира як полк. Удовиченко, спокійного в бою, авторитетного, який посідає таємницю лагідно підчиняти собі психіку підлеглих військових.

Кость Дан-ович.

дальшу долю української Церкви. Так справжній Отець передбачує й заспокоює своїх дітей. Тому для нас Митрополит Діонисій не лишень добродій, як дехто вважає, але єдиний й справжній Милостивий Архипастир і Отець. Ми до кінця винні йому послух, любов й молитву. Він створив українську духовну ієрархію сам особисто, з доброї волі, чи за посередництвом митроп. Полікарпа.

І коли б ми нелукаво усі узнали Митрополита Діонисія своїм Кіріярхом й усаднили церковне буття на чужині Томосом-Каноном з 13. 11. 1924 р., не існувало б жадної сили, що відірвала б нас від нашого кореня — української автокефальної церкви. В нашому поході до незалежности духовне наставлення має більшу вартість, аніж ілюзорні успіхи на інших відтинках.

То без значіння, що Митрополит Діонисій тепер не з нами. За то він поблагословив нас в незнану путь. І нас зобов'язує постійна вдячність Господу Богу, що Митрополит Діонисій з нами був. Св. церковні канони передбачують якою дорогою провадиться Церква Божа в таких випадках.

☆

Різні ходять чутки наоколо імени Митрополита Діонисія. Говорять, що він зрікся автокефалії, що «возсоединився» з московською церквою. Говорять також, що московський патріярх надав православній церкві в Польщі автономію; говорять, що ніби надав від себе автокефалію, по скасуванню Томосу з 1924 р. Усе те без значіння. Не годиться брати чуток під розвагу. Однако ж можна припускати усе. Мені, наприклад, видається дивним, що Московська Патріярхія досі в справі церковній не йде в парі з совєтським урядом й в свому плянуванні відтавала. Адже свого часу знаний Симеон Полоцький вніс проєкт про створення в Російській імперії, за зразком давньої греко-римської, аж п'ять патріярхатів. І цей проєкт не був осуджений як неканонічний, лишень узнаний, на разі, за «неудобоисполнітельний».

Архиєп. **Палладій.**

ПАТРІЯРШИЙ І СИНОДАЛЬНО-КАНОНІЧНИЙ ТОМОС

Вселенської Константинопольської Патріярхії, від 13 листопада 1924 року, про признання Православної Церкви в Польщі Церквою Автокефальною.

Григорій, з Божої ласки Архиепископ Константинополя — Нового Риму й Вселенський Патріярх.

Свята Православна Церква в Богомхоронимій Польській Державі, що наділена автономним церковним устроєм й в церковних ділах, просила Наш Святіший Апостольський й Вселенський Патріярший Престол поблагословити й утвердити Її автокефальний устрій, вважаючи, що в нових обставинах політичного життя, такий устрій один лишень міг би задовольнити й забезпечити Її потреби.

З любов'ю розглянувши це прохання, приймаючи під увагу приписи святих канонів, які установляють, що устрій церковних справ повинен відповідати політичним і громадським формам (IV Вселенського Собору правило 17; VI Вселенського Собору правило 38), а також апофегму Фотія: «Прийнято, що права, які торкаються церковних справ, а особливо справ парафій, повинні відповідати політичним і адміністративним перемінам», з другої сторони, скоряючись перед вимогами канонічного обов'язку, що накладає на наш Святіший Вселенський Престол піклування про Православні Церкви, які знаходяться в потребі; розглядуючи рівнож факт, чому не заперечує й історія (бо ж написано, що перше відділення від Нашого Престолу Київської Митрополії й Православних Митрополій Литви та Польщі, залежних від неї, а рівнож прилучення їх до Святої Московської Церкви наступило не за приписами канонічних правил, а також не дотримано всього того, що було установлено відносно повної церковної автономії Київського Митрополита, який носив титул Екзарха Вселенського Престолу), Наша Мірність й Святіші Митрополити, Наші в Св. Дусі улюблені браття і співслужителі, вважали обов'язком вислухати прохання, з яким звернулась до Нас Свята Православна Церква в Польщі й дати Наше благословення й затвердження на Її автокефальний і незалежний устрій .

В наслідок цього, определяючи соборне, по призволенню Духа Святого, Ми постановляємо: узнаємо автокефальний устрій Православної Церкви в Польщі й даємо Своє благословення на те, аби Вона від нині управлялась, як духовна Сестра, й рішала свої справи незалежно й автокефально, відповідно чинові й необмежених прав других Святих Автокефальних Православних Церков, узнаючи Своєю Вищою Церковною Владою Священний Синод, зложений з православних канонічних Єпископів в Польщі, який кожний раз має Головою своїм Блаженнішого Митрополита Варшавського і всієї Польщі. Щоб зберегти і канонічно довести єдність з Нашим Св. Апостольським Вселенським Патріяршим Престолом, як рівнож зо всіма Автокефальними Православними Церквами, Ми нагадуємо тут про обов'язок, який буде мати кожний Варшавський і всієї Польщі Митрополит: повідомляти, відповідно чинові Святої Православної Церкви, про своє обрання і возведення на престол (інтронізація) інтронізаційним листом, як Нашу Велику Христову Церкву, так і всі Автокефальні Православні Церкви-Сестри; зберігти все, що торкається твердого додержування віри й православного благочестя, також все те, що наказують святі канони й чин Православної Церкви; поминати також згідно устава в «Диптиках» ім'я Вселенського Патріярха й других Патріярхів, рівнож, як і Предстоятелів інших Святих Автокефальних Церков. Крім того, Ми постановляємо, що Автокефальна Православна Церква-Сестра в Польщі повинна буде одержувати Святе Миро від Нашої Великої Христової Церкви. Ми радимо в той же час, аби в питаннях церковного порядку й характеру більше загальних, що перевищують границі юрисдикції кожної Автокефальної Церкви, взятої зокрема, Блаженніший Митрополит Варшавський і всієї Польщі звертався до Нашого Святішого Вселенського Патріяршого Престолу, за посередництвом котрого підтримується єднання з усякою Православною Церквою, «правдиво навчаючою слову істини», і запитував також авторитетного погляду й допомоги Церков-Сестер.

Після того, як Ми все це старанно розглянули і обміркували на канонічних засіданнях Священного Синоду 6 і 11 листопада 1924 року, доручили Ми, після синодального затвердження, цей Синодальний і Патріярший Томос, в докладнім і незміннім відписі, як він є записаний в Кодексі Нашої Великої Церкви Христової, Блаженнішому Діонисію, Нашому улюбленому в Христі братові й сослужителеві, Митрополитові Варшавському і всієї Польщі й Голові Священного Синоду Автокефальної Православної Церкви в Польщі.

Нехай зміцнить Господь Бог на віки, ласкою й заслугами Першого Великого й Верховного Пастиря Христа, Нашого Бога, Автокефальну «Церкву-Сестру в Польщі, так щасливо впорядковану, піднесе й посилить все в ній на славу Його святого Імени, на користь Її благочестивої пастви і на радість всіх Автокефальних Православних Церков-Сестер.

Року Господсього 1924, місяця листопада в 13-й день.

Патріярх Константинопольський (—) **Григорій** (затвердив).
Митрополит Кізичеський (—) **Калиник**
Митрополит Сардійський і Писидійський (—) **Герман.**
Митрополит Нікейський (—) **Василій.**
Митрополит Халкідонський (—) **Іоаким.**
Митрополит Філадельфійський (—) **Фотій.**
Митрополит Деркоський (—) **Константин**
Митрополит Сілірійський (—) **Євген.**
Митрополит Бруський (—) **Никодим.**
Митрополит Родополійський (—) **Кирилло.**
Митрополит Принцевих Островів (—) **Агафангел.**
Митрополит Неокесарійський (—) **Амвросій.**
Митрополит Анейський (—) **Фома.**
За згідність французького перекладу з грецьким оригіналом Тлумач (—) **Константинидис.**
Вселенська Патріярхія, 13 листопада 1924.
Канцлер (—) **Герман,** Митрополит Сардійський.

Ще одна „перемога" бандерівців

Інженер А. Кішка

перестав бути головою УДК у Бельгії

10 червня Пресове Бюро Про Україна з Брюсселю подало такий комунікат:

Брюссель (П. Б.). 5 6 червня ц. р. відбулися в Брюсселі IV Звичайні Загальні Збори Українського Допомогового Комітету. Працю Зборів поділено на два дні, а саме 5 червня ц. р. відбувся студійний день, на якому брали участь делегати філій УДК в Бельгії та працювали Комісії: статутова, організаційно-виховно-суспільна, фінансова, еміґраційна та жіноча. Вони застановлялися над важливими питаннями української громади в Бельгії та винесли ряд постанов, які опісля випрацювала окрема резолюційна Комісія.

Дня 6 червня ц. р. відбулися самі Загальні Збори, на які прибули члени УДК з цілої Бельгії. Загальні Збори відкрив Голова УДК **інж. А. Кішка,** опісля зібрані вислухали надісланих і устних привітів та приступлено до праць згідно з порядком нарад. По вислуханні звітів секретаря В. Макара, скарбника Я. Пришляка та голови УДК інж. А. Кішки, приступлено до дискусії над працею Головної Управи УДК в Бельгії в минулому діловому році. **Пізніше під свисти та п'яні вигуки приступлено до вибору нової Управи УДК в Бельгії,** яку обрано в такому складі: **мґр. М. Дзьоба** — голова, К. Мулькевич і З. Витязь — містоголови, В. Макар — секретар, Я. Пришляк — скарбник. Члени: В. Наконечний, О. Хімчак, А. Івахів, О. Коваль. Заступники: М. Корнійчук, Е. Радьо, М. Семенюк. Контрольна Комісія: В Огаренко, П. Грабар і О. Буній.

А так виглядала дійсність . . .

Шановний Пане Редакторе!

У попередньому числі Вашої газети була стаття про долю шахтарів-ДП, які повертаються із Бельгії. Треба радіти, що нарешті це питання порушено на сторінках преси.

Я теж повернувся звідти, а тому хотів би дещо розповісти про своє переживання та повернення до Німеччини. 18 червня 1947 р. я виїхав з Німеччини, а 21 червня уже приймав перше шахтарське «хрещення» на копальні «Bois-du-Lu» в провінції Kaudeng-Aimeries

Можете собі уявити безпорадне становище наших шахтарів, без знання мови у чужій країні. Ми цілком поклалися на філію УДК в Bois-du-Lue. Але ж у скорому часі, тобто після конференції УДК у Брюсселі, нова еміґрація цілком була розчарована. Жодної допомоги не подала нам так місцева філія УДК, як і центр УДК в Брюсселі. В Бельгії існував осередок УДК, нас могли прийняти в його члени, бо це збільшувало кількість членів УДК та його фонди, але до **всяких перевиборів чи до виборів УДК нас не допускали.** Так була побудована праця в Bois-du-Lue, де старих членів нараховувалось 37, а комітет та контрольна комісія були під керівництвом купки сватів та шваґерів.

Попрацювавши на копальні до 1 вересня 1948 року, я мусів повернутися до Німеччини через поганий стан здоров'я та з родинних причин. Коли я з родиною приїхав у Брюссель, дружину з дітьми помістили у жіночому таборі Скарбек, а мене в «Петіт Шато». Дружина з малими дітьми помістилась у дерев'яному бараці з цементовою підлогою. Тут у **жахливих антисанітарних умовах жило 70 матерів з дітьми.** Немовлят не можна було купати, діти не діставали свіжого молока, а матері мусіли залищати дітей і працювати на кухні, у виходках тощо. Майже всі діти хворіли на кір, шкарлатину та дифтерит- а безпорадні матері ходили з заплаканими очима.

За ініціятивою інж. Prut Sari ми написали протестаційні листи до Міністерства Юстиції, Охорони здоров'я та до головного директора ІРО, але це не поліпшило нашої долі. Протягом 2-х місяців перебування в «Петіт Шато», ми могли бачити лише представника від російської правосл. церкви ρ. Іванченка. Щотижня нас відвідували представники евангельської групи, що приносили дітям подарунки, а дорослим релігійну літературу. Польський комітет не залишив своїх людей на роздоріжжі, давав матеріяльну підтримку, постачав літературою та забезпечував одягом. Кожний комітет дбав за своїх людей, **а український УДК навіть не дав відповідь на наш лист-скаргу.**

Надійшов, нарешті, день нашого від'-

Повідомлення С.У.В.

Президія Ради і Головна Управа Союзу Українських Ветеранів подають до відома усіх своїх членів наступне :

Переговори про об'єднання між організаціями С.У.В. і О.У.К., які тягнулись майже рік, не дали ніяких вислідів. Організація О.У.К. своїм листом з 11 квітня 1949 року ч. 391/49 заявила, що стоїть і надалі на своїх позиціях.

Тому Президія Ради і Головна Управа на поширеному своєму засіданні ухвалила : з організацією, яка до цього часу ясно не здеклярувала свою підлеглість п. Президентові УНР, Національній Раді і її Виконному Органові ніяких переговорів більше не вести аж до часу скликання Европейського З'їзду вояків, що має відбутись в липні 1949 року в Парижі та Делегатського З'їзду С.У.В., що відбудеться зараз же після Европейського З'їзду, де буде порушено і це питання, бо Президія Ради і Головна Управа не можуть відступити від напрямних, окреслених другим Делегатським З'їздом С.У.В. 9—11 травня 1948 року.

Президія Ради С.У.В.
Головна Управа С.У.В.

ПАНАС ФЕДЕНКО

2)

ГЕТЬМАН ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

(Історична повість)

Уже час був коням дати спочити і самим пополуднувати, проте старий Конашевич поганяв коней все вперед і поглядав на червоний верх замочка, що стояв на горі ліворуч від дороги. Знав він власника цього замку шляхтича Сєраковського, що промишляв розбоєм на великій дорозі. Через те поспішає від'їхати подалі від опришого гнізда. Як червоні покрівлі шляхецького замку уже заховалися за горою, Василь Конашевич дав коням бігти помаліше і, проїхавши ще з милю, спинився біля гаю, що шумів зеленим листям над шляхом З гаю витікав через дорогу потічок, і в його свіжій воді, що граючись пробігала між камінцями, вилискувалося світло сонця. Під високим розлогим явором, що пустив коріння в дно потічка, сидів, спершися об стовбур дерева, якийсь чоловік, незвиклим способом одягнений. Не був то селянин, ні шляхтич, ні міщанин. Був у постолах, у білих сукняних штанях, а на плечах мав широкий темно-синій плащ, як тоді носили студенти та люди науки. На голові у незнакомця був звичайний солом'яний бриль-крисаня, що носять люди на Поділлі від сонячної спеки. Незнакомець, що дрімав з напівросплющеними очима біля дерева, був високий на зріст, мав довгі ноги і сильні руки з гарними, довгими, тонкими пальцями. Було йому на вигляд років з тридцять. Розплющив зовсім свої ясно блакитні очі і глянув привітно на Конашевича з сином. Петрусеві і його батькові здалося при ласкавім погляді та від усмішки тонких рожевих уст незнакомця, що вони його вже десь бачили і з ним розмовляли. Їх не стурбувало велике ратище та рушниця з порохівницею, що лежала праворуч від подорожнього. Конашевич перший озвався, спинивши коні біля явора:

— Дай, Боже, здоров'я, чоловіче добрий. Куди вас Бог веде і хто ви такий? Може нам одна дорога то, як спочинуть коні, поїдемо далі разом.

— Щасти, Боже, й вам краяни, брати у Христі. Я — Йосип з Вишні, звуть мене теж і Вишенським. А йду в город Остріг, бо там у школі князя його милости Острозького маю службу.

Конашевич непомалу зрадів, що зустрів острожанина:

— Так ви й справді з острізької школи? Це добра, щаслива нагода, бо, бачите, везу хлопця в науку. В Острозі не маю знайомих людей, ні рідні, та й не знаю, як воно буде з моїм козаком. Хотів би я його підучити, щоб не сором було перед іншими шляхецькими дітьми.

У Вишенського при цих Конашевичах словах заграла усмішка на тонких, ніжно-вирізаних губах:

— Не турбуйтеся, пане, — не знаю, як вас іменувати. (Василь Конашевич зпід Самбора, — сказав Петрусів батько). Отже не журіться, пане Конашевичу, бо наука в Острізькій школі добра і тверда в нашім стародавнім благочесті. А ще й та вигода, що ми не робимо ніякої різнації, — чи то шляхтич, чи селянин, княжий син, чи попович — у нас усі рівні, всі однакові. Так як веліла свята наша церква — «ність раб ні свободь, но всяческая і во всіх Христос».

Жадібно слухали старий і малий Конашевичі оповідання Вишенського про порядки в школі, про учителів, про друкарню, про церковний спів, про бурсу і таке інше. Хотіли знати від нього теж і про самого князя Острозького. Хвалив Вишенський старого освіченого князя Василя Костянтина за його ревність до віри православної, але не затаїв від нових знакомців, що в княжій родині не все гаразд, бо старший син Януш перейшов на римську віру, оженившися з угорською ґрафинею Шередівною.

— Це зробили школи латинські, — казав Вишенський, — бо княжич Януш учився у єзуїтів. Це була мабуть головна причина, що старий князь прийшов на мисль, заснувати школу благочестивої східньої віри в своїм городі Острозі, щоб дати охорону дітям шляхецьким та княжатам.

Так розмовляючи і полуднуючи, договорилися, що поїдуть далі разом на возі Конашевича. Від Йосипа Вишенського довідалися, що він в острізькій школі служить, як «педагог», виховник молоді в бурсі, та помагає вчити в нижчій клясі — в «граматиці». Про своїх вихованців, з якими мав незабаром зустрітися в Острозі, Вишенський говорив лагідним голосом, а тихим сяйвом у ласкавих ясно-блакитних очах:

— Добрі хлопці у нас у школі. Є й харцизи, одірвиголови, без того молодість не буває. Але то без зла, бо молода кров у жилах кипить. Раз поприносили в бурсу з чужих городів кожний по гарбузу, поробили з гарбузів мов маски, прорізавши дірки на очі й на рот, та так і ходили. Потім довелося просити помилування у отця ректора, та він — строгий: мусіли в суботу всі лягати на лаву, куштувати, яка березова каша на смак Я, — правду кажучи, — мало надіюся на березову, вільшану та вербову науку, мало з неї толку. Краще добрим словом дійти до серця й до душі вихованців...

Ще не кінчив Вишенський своєї думки, коли біля коней, що їли овес із верети, прив'язаної біля дишля, з'явилися якісь невідомі озброєні люди. Було їх з десяток, мов челядь панська, а верховодив ними панок-шляхтич з закрученими вгору рудими вусиками, в шапці-маґерці з павичевим пером.

— Ось Бог послав доброго воза з кіньми. Сідаймо хлопці та поїдемо додому, — реготалася челядь, і гайдуки почали пристібати посторонки до барків. Вони не бачили Конашевича, що сидів із сином та з Вишенським під зеленим явором.

— Можна б було подивитися наперед, чи коні підвезуть таку юрбу гольтіпак, та й спитатися, чи нема близько господаря на коні та на віз, — прогремів голос Василя Конашевича, неначе труба, і могутні рудаві вуса його наїжилися мов у дикого кота перед скоком на здобич.

Конашевич зразу пізнав у ватажку сумної слави шляхтича Сєраковського. Бачив, що не вийде нічого доброго з цієї зустрічі, і тому рішив сам почати наступ. Ще не спам'яталися напасники що відповісти на засозисті слова Конашевича, як він, ставши за явір, націлився з свого мушкета на голову Сєраковського Те саме без загаду зробили Вишенський і Петрусь, кожний узявши на мушку по одному з пройдисвітів.

— А, так ти ось як, опришку підґірський, нетяго запорозький, — гукнув від люті Сєраковський і вхопився за пістолю. Натомість гримнув мушкет, один, другий і третій. В пороховім димі щось упало, залопотіли ноги втікачів, і зараз за дерев на другім боці дороги загомоніли рушниці і задзижчали кулі.

— А вилізь, Петрусю, на явір, ти меткіший, та подивися, скільки їх по правді є, і чи не підходить їм допомога, — сказав батько синові. Петрусь, мов та біличя, поліз на дерево. Зараз крикнув:

— Ой, тату, багато їх, та ще й нові прибувають. Той шляхтич, видно, ранений у руку, але метушиться, велить своїм людям, щоб стріляли на нас.

Слідом за цим загуркали мушкети з гаю по другім боці дороги. Петрусь зліз з явора і на батьків приказ не стріляв сам із своєї рушниці, лиш набивав муш-

їзду. Представники різних націй прийшли прощати своїх людей. Не було лише представників УДК.

Ось так «дбали» за своїх людей представники УДК в Бельгії, зацікавлені лише в тому, щоб «влада не виходила» з рук бандерівців. Ці факти можуть ствердити десятки, навіть сотні людей з котрими я перебував у Брюсселі, які тепер знаходяться по різних таборах ДП у Німеччині. — **Б. Ч.**

КОЖНОМУ СЛОВО

«ЧАС» ЗМАНІПУЛЮВАВ АНКЕТНУ ВІДПОВІДЬ Д. АНДРІЄВСЬКОГО

До Хвальної Редакції «Неділя».

ВШановні Панове!

В ч. 22 часопису «Час» подано за моїм підписом текст, який не відповідає змісту мого листа до редакції з дня 18-го травня, що стосується анкети, оголошеної нею в справі майбутнього соціяльного устрою в Україні. В тім тексті оминено основний уступ згаданого листа, який звучить так:

«З повищого виходить, що не є вказаним виступати з гаслами «безкомпромівими і безсумнівними». Перенесені з площини теоретичної і тактичної в площину практичну і політичну, вони можуть дуже утруднити справу визволення України, а також організування життя і держави в Україні».

Без цього уступу решта тексту є незрозумілою (про які гасла мова?) і легко надається до хибних тлумачень (йдеться не про що інше, як про те, щоби уникнути хаосу при зміні режиму), а тим не менше редакція «Час» його викинула.

Повздержуючись від кваліфікування поступку редакції лише стверджую, що він оправдує мої застереження, та зазначаю, що подібна маніпуляція з моїм листом ставить під знак запиту вірогідність анкет, уряджуваних редакцією «Час».

Прошу ласкаво опрелюднити цей мій лист у вашім шановнім часопису.

З правдивою пошаною

Дм. Андрієвський.

ЗАЯВА ПАНА БОРОВИКА

Хвальна Редакціє!

Ввічливо прошу помістити на сторінках Вашого часопису наступне вияснення:

У тижневику «Неділя» ч. 177 з дня 5. 6. 49 був поміщений допис якогось п. «ост» п. н. «Виступ інж. Бойдуника в Байройті». Не маю найменшої охоти полемізувати з автором цього тенденційного допису. Вважаю також зайвим займати якенебудь становище до «інформацій» п. «оста». Вільно ж цьому панові й про мою особу думати таке, чи інше. Одначе п. «ост» намагається втиснути в мої уста слова, яких я ніколи в свойому житті не сказав.

П. «ост» пише м. і. «...п. Боровик ствердив, що т. зв. державний акт 30-го червня 1941 року був політичною помилкою». Отсим заявляю, що це не є згідне з правдою, а навпаки моїм найглибшим переконанням є, що акт відновлення Української Держави з 30 червня 1941 р. є вже загально-українським добром і його ніяким чином ніхто не зможе знецінити. Я був висловив ясну й недвозначну думку, що також такі державнотворчі акти, як саме акт з 30 червня 1941, акт проголошення Самостійної Карпатської України з березня 1938, проголошення універсалу Української Головної Визвольної Ради та всі інші прояви визвольної боротьби українського народу повинні й мусять стати угольним каменем для нашої визвольної політики. В кожному разі я в жадний спосіб не дав п. «остові» права писати в мойому імені, що державний акт з 30 червня 1941 р. є «т. з.» та є «політичною помилкою.

З пошаною **В. Боровик.**

Союз Українців у Німеччині

розгортає працю по філіях

Заходами ініціятивної групи українців в Байройті 6-го червня відбулися установчі збори філії Союзу Українців Німеччини. На збори прибуло багато місцевих українських громадян.

Після відкриття зборів інж. Василем Дібертом, до президії вибрано: інж. В. Діберта, дир. Іллю Варчака та проф. Олександра Рожновського, секретарював п. Іван Батюк. Про потребу заснувати філію СУН реферував д-р Іван Завада, статут СУН зачитав та пояснив д-р Григорій Ничка.

Після дискусії, в якій брало слово багато громадян, всі заявили про потребу заснування філії та схвалили таку резолюцію:

«Громадяни, присутні на установчих зборах філії СУН в Байройті, вітають нову українську громадську організацію, якою є СУН, та рішають заснувати в себе його філію. Присутні на установчих зборах громадяни Байройту солідаризуються з ідейними позиціями СУН-у, котрий є аполітичною організацією, що гуртує всіх українців в Німеччині, які визнають засади християнської етики та моралі й демократичні принципи в суспільно-громадському житті та стоять на позиціях Української Самостійної Соборної Держави, підпорядковуючись Українській Національній Раді».

До управи філії СУН-у в Байройті вибрано: голова інж. Діберт, члени — дир. І. Варчак, Іван Батюк, Володимир Лоян, Катря Бойко. Заступники — дир. Володимир Дармохвал і Митрофан Біднов. До Контрольної Комісії: проф. Олекса Рожновський як голова, Петро Крисько й Володимир Світайло як члени і п. Захарчук як заступник. До філії записалося вже більше ста громадян. (б).

В п'ятницю 10-го червня до Байройту завітав голова Союзу Українців в Німеччині інж. Василь Ржевський. Він узяв участь у засіданні управи філії та промовляв на зборах її членів, які з нагоди відвідин зійшлися, щоб обмінятися з п. Ржевським думками про дальшу працю філії.

Сама робота філії СУН в Байройті розгортається гарно. Проходить збірка пожертв на організаційний фонд СУН. З нагоди Зелених Свят влаштовано збірку для вдів, сиріт і тих, що потерпіли у визвольних змаганнях.

ФІЛІЯ СУН У ШЛЯЙСГАЙМІ

(Власна кореспонденція). Газетні повідомлення про постання Союзу Українців Німеччини та агресивна акція певних політичних угруповань проти Української Національної Ради викликали серед українського громадянства табору Шляйсгайм живий відгук. Українці Шляйсгайму радісно зустріли звістку про утворення нової організації, що ставить своїм завданням опікуватися нашими скитальцями в нових змінених обставинах. Рівно ж бажають таборяни заманіфестувати свою прихильність до Української Національної Ради.

З ініціятиви широкого громадянства табору на Шляйсгаймі засновано філію СУН. Утворено тимчасову управу, розподілено обов'язки голови, заступника, секретаря і скарбника. Управа провела широку інформаційно-роз'яснювальну роботу про завдання СУН та відкрила запис нових членів.

В наслідок прихильного ставлення громадянства вже через кілька день, 5-го червня скликано загальні збори. На зборах виступав **письменник Степан Підкова**, що підкреслив потребу повстання такого Союзу і відзначив важливість завдань, що їх поставив перед собою СУН.

— Всі мусимо вступити до СУН'у ! цим дати моральну підтримку нашому єдиному правному національно-державному центрові — Українській Національній Раді! — говорили всі присутні на зборах.

У промовах підкреслено також, що підтримуючи Українську Національну Раду, **СУН не порушує свого принципу аполітичности, бо наш національно-державний центр не є органом будь-якої партії**, а репрезентує всю українську націю.

На зборах зачитано лист сотника В. Панчука до централі СУН'у. Присутні зустріли лист з ентузіязмом.

Збори затвердили статут та обрали постійні керівні органи філії.

Тепер широко розгорнуто запис нових членів та збірку пожертв на організаційний фонд СУН'у.

Однозгідність, свідомість важливости завдань, поставлених СУН'ом, ентузіязм, з яким отворено філію СУН'у на Шляйсгаймі дають всі підстави передбачати успіх і плодотворність праці цієї нової організації. — **Г.**

До чого закликає п. Маркусь

Пишуть нам з Мюнхену: Постання СУН заскочило бандерівський провід так сильно, що він у перші дні легковажив справу, думаючи, що активність демократичних партій закінчиться нічим. Коли ж бандерівці зорієнтувалися, що рух за оздоровлення громадського життя в Німеччині набирає **масового характеру**, вони скликали **окрему конференцію своїх активістів, пропагандистів і редакторів, наказуючи їм негайно розпочати посилену контрпропаганду.** В практиці це доводить до повторення сумних подій з 1946 року, коли бандерівці палили українську пресу, били кольпортерів, карали фізично й грішми своїх членів за купування «ворожих» газет. Штаб бандерівської партії видав тепер **таємну інструкцію** своїм низовим клітинам бойкотувати зокрема «Неділю» та «Українські Вісті» і шантажувати читачів тих газет. В таборах Варнер і Функказерне в Мюнхені виступив знову з відчитами **гетьманський діяч п. Гришко**, який деструктивним способом атакував Українську Національну Раду. Після його доповідей виступав секретар ЦеСУС-у **п. Василь Маркусь**, білий крук між скитальцями з Карпатської України. Він закликав виступати до боротьби і то навіть фізичної проти всіх небандерівців, а свої виступи кінчив так: «Ви чули, що вам казав проф. Гришко? УНРаду підтримує тільки кілька забріханих редакторів. Тому не купуйте «Неділі» й «Українських Вістей»!...

Від Редакції: Повідомляємо всіх читачів «Неділі», які живуть в мюнхенській Функказерне, що дотеперішній кольпортер нашого часопису в цьому таборі п. Лудзак відмовився далі продавати нашу газету, не подавши ніяких причин. Пан Лудзак солідно з нами розраховувався і ми йому вдячні за його дотеперішню працю. Просимо наших прихильників у таборі Функказерне зорганізувати розпродаж газети, або окремий кіоск «Неділі». Ми охоче звернемося в цій справі за допомогою й охороною до ІРО.

„СВОБОДА" про СУН

Український щоденник «Свобода» в Америці помістив уже 18 травня ц. р. широку інформацію про постання СУН-у, з якої цитуємо цікавіші місця:

«З достовірних українських джерел з Німеччини Редакція «Свободи» отримала такі інформації про події та зміни в організованому житті української еміграції в тій країні, після недавніх подій, які заіснували в Центральному Представництві Української Еміграції.

Як відомо, в днях 4-7 березня ц. р. відбувся в Авгсбурзі бурхливий III. З'їзд ЦПУЕ, на якому прийшло до розбиття існуючого там до того часу міжпартійного бльоку. На підставі виборів та голосів більшости приявних на з'їзді представників націоналістів з групи Степана Бандери, ЦПУЕ перейшло під контролю цеї групи та договореної з нею групи гетьманців. Головою ЦПУЕ тоді перевибрано п. Василя Мудрого, але той після одного тижня зрезигнував, і діючим головою Представництва став його заступник, п. Іван Вовчук, новий еміграпт з підсовєтської України та один з найбільших активістів групи Ст. Бандери. В ЦПУЕ були ще Василь Болюх, д-р Теодор Мацьків й д-р Роман Слюзар. Вже дня 18-го березня відбулося в Авгсбурзі засідання Президії УНДО, тоді ще під проводом п. Василя Мудрого, і там ухвалено видати до преси комунікат, що згадані члени УНДО на з'їзді ЦПУЕ, приймаючи до нього мандат, діяли на власну руку та без порозуміння і згоди Президії УНДО, яка тепер не бере за їх діяння жадної відповідальности. Рівночасно уповноважено п. В. Мудрого скликати до трьох тижнів ширший з'їзд членів УНДО для обговорення сучасного положення та реорганізації партії. Комунікат появився в пресі за підписом ген. секретаря УНДО, д-ра Любомира Макарушки. З'їзд УНДО в назначеному часі не відбувся, а п. В. Мудрий 21-го квітня виїхав до ЗДА, передаючи управу УНДО інж. Юліянові Павликовському, та повідомляючи про це листовно секретаря партії, д-ра Л. Макарушку.

Інж. Ю. Павликовський скликав на день 5-го травня в Мюнхені засідання повної Президії УНДО і там після п'яти годинних нарад в окремих резолюціях та в окремому комунікаті ще раз УНДО рішучо відмежувалося від тих своїх членів, які увійшли до теперішнього проводу ЦПУЕ.

Вислідом розбиття міжпартійного бльоку в ЦПУЕ, в якому тепер залишилася тільки одна група націоналістів, гетьманці і трьох неуповноважених членів УНДО, було створення в суботу, дня 7-го травня в Авгсбурзі, нового міжпартійного центру української еміграції в Німеччині. На численному зібранні того ж дня явилися представники всіх трьох зон Німеччини і таких політичних партій та угрупувань: УНДО (Українське Національно-Демократичне Об'єднання), УНДС (Український Національно-Державний Союз), УРДП (Українська Рев.-Демократична Партія), Соціялістичне Об'єднання (есдеки, есери, радикали) та УНО (Організація Українських Націоналістів під проводом полк. А. Мельника). Зборами проводив адв. Микола Хробак, кол. голова Повітового Комітету УНДО в Перемишлі. Справи реферували Микола Бігун (ОУН), про події, що зайшли на III З'їзді ЦПУЕ; полк. Кирило Дацько (новий еміґрант з під-совєт. України УРДП) — про потребу створення нового центру для відмежування себе від монопартійного тепер ЦПУЕ. Статут нового представництва реферував д-р Зенон Городиський (ОУН) і його прийнято з деякими поправками. Нова організація називається **«Союз Українців у Німеччині»** (СУН) та базується на індивідуальному членстві, а не на таборах ІРО, як досі було з ЦПУЕ.

На цьому самому з'їзді вибрано Управу новоствореної централі, яка матиме свій постійний осідок в Мюнхені. До

кети батькові та Вишенському, що вибрали собі добрі місця невисоко на деревах і влучно били на людей з ватаги Сєраковського. Петрусь ховався між кущами і то брав рушницю від стрільців, то подавав набиту знову батькові та острізькому педагогови Йосипові. Між тим меткі стрільці пускали влучно на ворога й гострі стріли з своїх луків. З гаю по той бік шляху стрілянина стихала, і наші мандрівники думали собі, що ватага Сєраковського, діставши чимало кривавих гостинців, безславно покине поле бою. Та вони помилялися. Коли Петрусь подавав батькові набиту рушницю на дерево, почув між кущами за собою якесь шарудіння в сухому листі, що нападало з дерева. Не встиг оглянутися, як був схоплений цупкими руками, так що ледве міг крикнути: «Ой, тату, рятуйте!»

Старий Конашевич бачив, що діялося з його сином. Дужий гайдук із ватаги Сєраковського вхопив Петруся за спину і ніс його, мов мішок, затуляючи себе від куль і стріл. Сірі очі старого Конашевича зустрілися мимоволі з ясно-блакитними очима Вишенського.

— Пане Йосипе, ваша рука не здрігнеться, ви, як я бачив, ні одної кулі, ні стріли лука не пустили марно. Порятуйте мого Петруся, бо боюсь, що мої руки затремтять.

— Ні, пане Конашевичу, звільніть мене від цього іспиту, боюся взяти гріха на душу...

Конашевич не дослухав. Бачив, що гайдук переходить дорогу з його Петрусем на спині. Перехрестився, націлився і викресав огню. Серце його тріпалося, як риба без води. Хвилина, поки розходився дим, здавалося йому безконечною.

— Слава Богу, оце так козацька рука! — захоплено вигукнув Вишенський. Радісна усмішка заграла під могутніми рудавими вусами старого Конашевича. Він побачив: на шляху лежав нерухомо гайдук. Куля його влучила в голову, в тімя, пробивши шапку, а Петрусь з усієї сили біг назад до тих дерев, де був Конашевич з Вишенським.

Та радість була коротка. Зза кущів, позаду загреміли постріли, кулі летіли теж із гаю по той бік дороги. Оглянувся Конашевич назад, — побачив людей із ватаги Сєраковського. Блиснув огонь із рушниці одного з гайдуків, і з тяжким стогоном, мов захлинаючись, упав з дерева Вишенський. Ворожа куля прошила йому груди, і закривавлений, без ознак життя, лежав він на сухому листі під деревом. Конашевич скочив з дерева на землю, хотів помогти Петрусеві, що пускав з-близька стріли з тугого лука на ворогів, але вже боротьбі приходив кінець. Як голодні пси, кинулися гайдуки Сєраковського на обох Конашевичів. Труснув дебелими плечима кругом себе пан Василь, розметав напастників мов крем'яшки, та небуло сили відбитися від такої переваги. Незабаром лежали обидва й син і батько — пов'язані на землі. Біля них Вишенський напував суху землю своєю гарячою червоною кров'ю. Сєраковський радісно прибіг до своїх бранців, махав лівою рукою, бо права була зранена, нахвалявся «солоно віддячити» Конашевичеві за свою рану та за рани своїх гайдуків. Сєраковський кидав страшні погрози супроти Конашевича, хвалився, які гаки, сковороди, які «еспанські чоботи» є в його замку, щоб завдати лютої муки старому запорожцеві та його синові — «виродкові», як він казав. Ще й інша думка була в голові Сєраковського. Він знав, що Конашевич, побувши в неволі, схоче викупитися, що його рідня і приятелі заплатять добрі гроші, щоб вирвати на волю свого чоловіка, батька і друга. Цим промислом жив тоді не один шляхтич-ловець живих людей, і Сєраковський до таких належав.

— Той бакаляр, пся крев, мабуть уже здихає. З нього не буде толку, — казав Сєраковський, глянувши на закривавленого Вишенського.

Гайдуки привели Конашевича з сином до їхнього воза, що стояв на шляху з запряженими кіньми. Сумними, зляканими очима дивилися на свого пана гнідий та мишастий і водили вухами, мов давали Конашевичеві якісь тайні знаки своєю кінською мовою. Петруся з батьком посадили на возі, і коні рушили назад до замку Сєраковського. Перед ними і за ними йшли вози Сєраковського з раненими та з усяким награбованим добром: ватага верталася з наїзду на сусідні села.

— От тобі й наука! — думалося старому Конашевичеві. Доведеться годувати своїм тілом щурів у льохах Сєраковського. Не жаль себе ,я вже пожив на світі, та й то не хочеться погибати без сповіді й причастя: а за що буде мучитися хлопець?

Він глянув на сіро-зелені очі свого сина, і шкода йому зробилося, що не взяв із собою з дому охорони, понадіявшися на свою силу й відвагу.

Раптом згук далекої сурми почув своїм досвідченим вухом Конашевич. І Сєраковському теж щось почулося, і він звелів погоничам їхати швидче. В сухім повітрі недалеко чути навіть стрілянину з гармат. Хоч голос сурми не йшов здалека, однак розслухали його Сєраковський та гайдуки аж тоді, коли зза лісу по дорозі показаласяла гарна коляса, запряжена шестернею, а за нею сотня на конях. Сєраковський, побачивши небезпеку, звелів своїм гайдукам звертати з дороги в ліс, та було вже пізно. Кінні вояки обступили гайдуків Сєраковського і побачили на возі пов'язаних Конашевичів — батька й сина. З коляси вийшов старий пан-шляхтич, з енергійним згорбленим носом, темно-карими, гострими очима та з чепурними сивими вусами. Хоч його одежа припала подорожнім порохом, однак було видно відразу, що його вбрання мало велику ціну: жовті сап'яні чоботи з довгими носками, зелений кунтуш, золочена шабля при боці, — все це показувало, що то був неабиякий пан.

З коляси цікаво дивилися на Конашевичів дві пари дівочих свіжих очей, таких, як у старого пана, що зліз із коляси.

— Що ви за люди, хто вас пов'язав, і яка тому причина, — питався Конашевича старий пан спокійним, твердим тоном, звичним до роздавання наказів.

Василь Конашевич з першого погляду пізнав у зустрічному старому панові князя Курцевича, відомого своєю щирістю до благочестивої східної церкви. Князь Курцевич, як був молодший, ходив часто з своїми власними полками на татар і брав собі на поміч запорожців. В цих походах у далекі степи за Синюху і до Хаджибея над Чорним морем доводилося зустрічатися Конашевичеві з князем Курцевичем і в боях з татарами і вертаючись із походів додому на «Волость»; тоді вино лилося рікою, і козацька пісня то весела, як весіннє сонце, то героїчно-сумна, як осіння бур'я, хвилею розлягалася над білою тирсою та над буркунами між високими могилами скитських царів:

«Військо йде, військо йде,
короговки мають,
попереду музиченьки грають...»

На Курцевичеве питання Конашевич відповів:

— Ваша милість, ясновельможний княже, видно сам Бог Всемогутній послав вас, щоб ви мене й мого сина врятували від лютої смерти.

— Та це ти, пане Василю! — крикнув від радісного дива князь. Отже присягаюся Богу, не пізнав би тебе в цій бороді, тільки по голосі догадався, що це старий Конашевич. Та яким побитом ти, панетоваришу, опинився в цій халепі? А ну, хлопці, — гукнув до своїх кінників Курцевич, — розв'яжіть пана Конашевича і його сина, та не пускайте нікого з цих харцизів, що, як бачу, на них напали на дорозі. Де їх ватажок?

Княжі вершники зробили, як сказав князь, але ватажка — Сєраковського — мов корова язиком злизала. Він успів зникнути.

(Продовження буде).

Повідомляємо українське громадянство, що 5-го червня 1949 року в Більдгавзені к. Бад Кіссінґені, по довгій і важкій недузі, прийнявши Найсвятіші Тайни, помер бл. п.

Д-р СТЕПАН БРИКОВИЧ

адвокат, кол. визначний діяч Тернопільщини й Поділля. Поховали його на манастирському цвинтарі в Більдгавзені 9-го червня 1949 р.

Покійний був передплатником і постійним читачем „Неділі".

Хай чужа земля буде йому легкою!

управи СУН увійшли: інж. Василь Ржевський (наддніпрянський емігрант) — голова; заступник голови: д-р Микола Рибак (УНДО); ген. секретар — д-р Яків Маковецький (ОНУ). Членами управи вибрані: інж. Олександер Мелешко, Ісаак Базяк (старий емігрант, ес-ер), ред. Михайло Задорцький та проф. Хома Рябокінь (брит. зона, новий наддніпр. емігрант, УРДП); заступники: проф. Микола Зубович і д-р інж. Богдан Гнатюк. До Контрольної Комісії вибрані: проф. Микола Смолянський (новий наддніпр. емігрант, УРДП), Микола Бігун (ОУН) та мґр. Борис Левицький (галичанин, ес-де); заступники: Фелікс Кордуба (ОУН) і полк. Василь Татарський (новий наддніпр. емігрант, УРДП). До Громадського Суду вибрані: адв. д-р Микола Хробак (УНДО), д-р Зенон Городиський (ОУН), д-р І. Ващенко, проф. Дмитро Соловій та мґр. Андрій Повх.

Листування Редакції

П. Іван С., Париж. — Надсилаєте нам вирізку з бандерівської газети в Парижі «Українець» ч. 14 з такою жартівливою заміткою:

«Український Робітник» з Торонто, Канада, містить в 10 ч. такий вірш:

«Породила мене мати
У неділю вранці,
І вписала мене зараз
Як члена в Гетьманці.

І сказала: «Рости, сину,
Щосили, щодуху,
Для пожитку України
Й Гетьманського Руху»...

Ми пропонуємо маленький варіянт:

«Ой, не пишіть, редактори,
Женіться щодуху,
Краща з того буде користь,
Гетьманському Руху!...»

Питаєте нас, любий Читачу, як пояснити цей глумливий віршик в органі бандерівців у час бандерівського братання з гетьманцями. Зовсім просто. Це, мабуть, ода на привітання інж. Скоропадського під час його недавньої візити в Парижі. Можна це, звичайно, пояснювати також віршами, напр. таким:

Підписали бандерівці
З Гетьманом угоду
Підписали і спустили
У глибоку воду

Зажурився пан Данило
Гетьманського роду:
Пощо ліз я в СБ воду,
Не спитавши броду?

Чи в Торонто, чи в Парижі
Лиш одна причина:
Ошукали бандерівці
Гетьманського сина.

Не маємо нічого проти того, щоб Ви вислали ці віршики в редакцію «Українця». Там сидять дотепні хлопці езуїтського хову. Признають нам рацію й щиро посміються. Гетьманцям тих «поезій» не показуйте. Пощо їм, бідолахам, гумор псувати. Вони й так бідні. Привіт!

Пані Зоя. — За надіслане дякуємо. Пишіть зв'язкіше. Газета не роман, багато авторів і тем претендує на місце в ній. Пам'ятайте: економія слова, стиль, барва, дотеп, ядерність, льоґіка! На друге — згода. Привіт!

П. М. Стойковський, Пермоос. — Вашого листа з проханням еміґраційної поради ми переслали до Централі Союзу Українців у Німеччині з проханням зробити інтервенцію в бюрі д-ра Смука.

Проф. С. Д-ів. — Газету Адміністрація Вам вислала. Статтю, по змозі коротку, просимо прислати, поміститмо. Бажаємо Вам успіху у Вашій праці в молодих колах.

Григорій Лохвин, Бельгія. — Пишете: В «Неділі» ч. 175 читали ми лист проф. Нестора з Канади, в якому він м. і. опвідає, що члени монтреальського проводу УНО будуть старатися виробити афіранси, щоб стягнути українців до Канади. Я відробив контракт в бельгійській копальні, не маю ніякої можливости виїхати, а тут лишатися теж не хочу, а тому й прошу Вас прислати адресу п. проф. Нестора, або адресу філії УНО в Монтреалі».

Адреси проф. Нестора не маємо, напишіть на адресу: Ukrainian Fraternal Society, Box 3512, Winnipeg, Man. Canada

Як самі зрозумієте, проф. Нестор, як новий емігрант у Канаді, ледве чи матиме змогу й час займатися Вашою справою. За долю наших робітників у Бельгії повинен у першу чергу дбати УДК в Брюсселі і він повинен Вам допомогти. Бажаємо Вам успіху!

«Будучність». — Маєте свіжі листи, які вишлемо Вам по надісланні поштових марок!

Конференція д-ра Смука

(Кінець з 1-ої стор.).

гато підшивається під українську національність. Деякі з цих людей уже на кораблі відмовляються від української національности. Один голосно заявив, що він купив собі українську національність за 20 марок, складених на ЦПУЕ. (Тут опоненти СУН-у зрозуміють в чому вартість організації на принципі індивідуального членства — ред.). Деякі їдуть на ашуранси ЗУАДК-у, користуються його матеріяльною опікою й допомогою, але **одночасно контактуються з комуністичними, або російськими колами в США.** Душею вони належать до чужих, ворожих нам таборів. З цього приводу ЗУАДК має неприємності від американського уряду й передусім від американських українців, які не бажають, щоб на їх кошт і моральний рахунок прибував через ЗУАДК національно чужий та ворожий українству елемент. Тому обов'язком української скитальщини в Европі є подбати про скріплення національної свідомости цього українського елементу, який через умовини життя під совєтським режимом цієї свідомости не набрався. З другого боку треба пильно стежити, щоб в українські лави не проникав чужий нам національно елемент. Українські чинники на еміграції повинні повідомляти ЗУАДК про такі випадки. **Д-р Смук має завжди змогу анулювати виданий невідповідній особі ашуранс.** Так само українська інтелігенція, яка прибуває до США, робить у своїй громадській праці один промах. Вона здебільшого йде працювати поміж вже добре зорганізований та національно свідомий український американський елемент, зате уникає праці серед тих українців, які через низьку національну свідомість попали в російський табір. Треба поміж ними розгорнути роботу й вони напевно повернуться назад до свого народу. Не треба робити трагедії з того, що українці їдуть, напр., на т. зв. «Толстоївську квоту». Не важне, на яку квоту їдуть. Важне те, що після приїзду до США вони знали, де їх місце.

Є можливість поселити в США 5 мільйонів людей. Але це праця на фармах. Цієї праці не повинні боятися інтеліґенти. Вона дає силу, здоров'я, це початкова школа американського життя для новоприбулих. На фармі найлегше навчитися англійської мови. На фабриці трудно знайти працю, бо в Америці завжди половина фабрик працює, друга половина страйкує.

Для старих і хворих нема надії переселитися. Але старі люди, які мають молодих членів родини, не повинні в'язати їх собою й домагатися переселення їх на родинній базі. **Навпаки, треба молодих висилати наперед, а вони вже легко можуть спровадити батьків до себе.**

Дуже шкодить переселенчій справі політиканство нової еміґрації. Американські українці не знають поділу на різні категорії українців, як це завелося на еміґрації. Вони знають один український народ, одну українську справу. А ось трапився один випадок, що на запотребування однієї поважної фірми, яка хотіла спровадити 5 мулярів, прибуло 5 людей з посвідками мулярського фаху, **але лише один із них був муляром. Інших вислала одна відома на еміґрації партія для роблення своєї «політики».**

Д-р Смук обстоює думку, що всі ті, які були за німців «фолькс- чи райхсдойчами» і це затаїли, повинні перед покликанням їх до комісії виправити свої фальшиві дані. Д-р Смук твердить, що є списки тих людей і коли навіть тепер їм вдасться пройти комісію й виїхати до США, то **справа матиме для них у майбутньому дуже прикрі наслідки.** Коли вони старатимуться про американське громадянство їх справа вийде на верх. Вони будуть депортовані назад до Европи. Каратимуть їх не за те, що були «райхс- чи фольксдойчами», а за те, що присягали за неправду.

Складнішою є справа членів СС-Дивізії. Українські громадські чинники ще в 1945 році мали змогу її позитивно розв'язати, але це занедбали. Тоді балтійці доказали, що їх людей німці брали до дивізії силою. Такий шанс мали й українці, але не використали цього. Д-р Р. Смук твердить, що є списки членів дивізії. Коли комусь докажуть, що він СС, йому замкнуть не лише дорогу до США, але й можуть позбавити прав ДП, як людині, що не мала права користати з опіки ІРО.

Вкінці журналісти ставили д-рові Р. Смукові питання. На питання представника «Неділі», **що думає д-р Смук про атаку на нього бандерівської газети у Франції «Українець»**, директор ЗУАДК з усміхом відповів: «Мені відомий зміст цієї статті. Але я поставився до неї байдуже. Автор її так розходиться з дійсним станом справ, що аж жаль людину бере за його непоінформованість чи злу волю. **Я зайнятий поважнішими справами, ніж реакцією на писанину «Українця».**

На друге питання «Неділі» про ставлення д-ра Смука до опублікованої недавно в «Неділі» декларації Союзу Земель Соборної України з нагоди з'їзду ЦПУЕ, д-р Смук відповів, що він до внутрішньо - українських політичних справ не втручається. Він є представником допомогової установи й для нього **нема ніяких різниць між українцями.**

Врешті, на питання представника «Неділі», чи ЗУАДК може допомогти українській еміграційній пресі в її труднощах, д-р Смук відповів, що матеріяльно (напр. в формі газетного паперу) допомогти не може, бо не має на це фондів. Його діяльність ясно окреслена й мабуть у нього досить праці над переселенчими справами.

Конференція в д-ра Смука закінчилася спільним підвечірком у клюбі ІРО в Пазингу (ба).

ОГОЛОШЕННЯ

Накладом Поштового Відділу Фінансового Ресорту УНРади появилася багато ілюстрована книжка п. н.

„Українські поштові марки"

що подає історію української поштової марки від часу її постання по сьогодні. В ній з'ясовано, на тлі історичних подій, всі знаменніші появи українських поштових марок в часи займанщини та державної незалежности України і всі випуски марок державних, таборових, пластових, пам'яткових та добродійних, що появилися на еміграції.

Книжка цікава своїм змістом не тільки для збирачів-філятелістів, але й для ширшого громадянства, зокрема молоді. Ціна книжки 1,50 ДМ, пересилка 20 Пф.

Замовляти на адресу:

Zentral-Ekonomat und Expedition der Wertpapiere des UNRates, (13a) REGENSBURG-Ganghofersiedlung, US. - Germany.

1-4 b

ОГОЛОШЕННЯ

ІНСТИТУТ ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ при Українському Вільному Університеті подає до відома всім зацікавленим, що з 15. VI. 1949 він відкриває запис студентів (звичайних і надзвичайних) на І-ий рік навчання. Зголошення просимо надсилати разом із документами на адресу:

Institut für Fernunterricht b. d. Ukrainischen Freien Universität MÜNCHEN 62, Schließfach 8, Bayern, Germany.

При вписі треба подавати: 1) власноручно підписане прохання з докладною адресою кандидата, 2) належно завірені відписи: а) свідоцтва про іспит зрілости (звичайні слухачі), б) звідомлення про попередні студії (надзв. слухачі), в) метрики народження, 3) власноручно підписаний життєпис, 4) чотири світлини кандидата (пашпортового формату) для індексу, леґітимації і архіву Інституту.

Студенти, що були вже звичайними слухачами високих шкіл, мають переслати замість актів під 2), а) і б) належно завірені посвідки про відбуті семестри, складені кольоквії та іспити, які їм будуть зараховані відповідно до загальноприйнятих засад високих шкіл у подібних випадках. Звичайні слухачі, які вже вписані до чужих високих шкіл і бажають одночасно вписатися й до Інституту Заоч Навчання, мають надіслати замість актів, вказаних під 2), а) і б), належно завірений відпис імматрикуляційного свідоцтва й посвідку про відбуті семестри даної високої школи.

Шкільні оплати складаються: 1) з одноразового вписового, 2) з оплати на адміністративні витрати (листування, пересилання скриптів, індекс, леґітимація і т. д), 3) із семестральної оплати за навчання. При вписі слід вплатити вписове в цілому обсязі і щонайменше 1/5 оплати на адміністративні витрати й за семестральне навчання, - решту місячними рівними ратами щомісяця наперед

Оплати для Німеччини виносять:

впис. 6 ДМ, опл. на адм витр. 15 ДМ, опл. за сем. навч. 75 ДМ, разом 96 ДМ.

Гроші посилати на адресу

Bayerische Bank für Handel uud Industrie MÜNCHEN, Konto Nr. 63 824 (Institut für Fernunterricht).

1-1 b

ІНФОРМАЦІЯ
про Українську Економічну Високу Школу в Мюнхені.

В суботу, 21 травня 1949 р., відбулося засідання Професорської Ради Української Економічної Школи, на якій обрано керівні органи школи. Ректором обрано проф. Константина Косенка, проректором проф. Івана Ламшу, деканом доц. д-ра Якова Шумелду та секретарем Професорської Ради доц. д-ра В. Одинського. В склад Ревізійної Комісії обрано головою проф. Івана Трухлого та членами проф. Бориса Мартоса та проф. Світозора Драгоманова.

Керівництво Наукового Сектора для дослідження суспільно-економічних проблем України вибрано в складі: проф. М. Барвінський, доц. д-р М. Рибак та доц. д-р Я. Шумелда.

Гуртівня лікувальних зел
КОМУНІКАТ

Подаємо до загального відома українського громадянству, що „Унія" перебрала на власність зареєстровану українсько-німецьку фірму, гуртівню лікувальних зел, і хоче це підприємство розбудувати з метою дати працю багатьом із тих українців, що з якинебудь причин не зможуть виїхати з Німеччини за океан.

Саме починається новий сезон збирання лікувальних зел і разом з тим є нагода для наших людей, зокрема для старших, молоді і інвалідів, які здебільша сидять по таборах без праці, заробити кількадесять а то й кількасот нім. марок, нічим не ризикуючи.

В теперішний час грошевої скрути, коли дуже важко заробити на життя, хочемо, щоб цей заробіток, який досі був у руках майже виключно місцевого німецького населення, хоч частинно перейшов в наші руки. І тому просимо наші кооперативи та всі наші організації по таборах належно цю справу розпрацювати на терені своєї діяльности, зокрема серед безробітних старших громадян і молоді (школи, Пласт, СУМ) і практично започаткувати збірку таких лікувальних зель.

Розшуки

Розшукую земляків і знайомих із Полтавщини Кринківського району. Писати на адресу:

W. Lysenko, (13b) Augsburg, Somme-Kaserne 26-5, Germany. 1-2 z

Шукаю сина Івана Івашків, 1920 року народж., село Івачів, пов. Зборів. Шукає мати Марія Колодочко.

1-2 z *Lintorf bei Düsseldorf, DPAC 67.*

Братів Михайла та Івана Микас шукає сестра Марія Микас.

Hannover, Möckernstraße 21—27, Block 9—5.

Рідних і знайомих із села Красне, пов. Золочів, шукає:

Komar Iljarij, Aschaffenburg, Art.-Kaserne Block 1-65 — Germany. 1-2 z

Марію Павлик, дочку Максима і Катерини з села Бупів, пов Перемишль, яка перебувала в Німеччині від 1942 р. в місті Ґлоґау, шукає сестра Анна Прокопик. Вісті просимо писати на адресу:

3 Park View Terrace off Victor Rd. Heaton Yorkshire, England. 1-3 z

Богдана і Славка Мельничук з Яворова шукає Розалія Британ з Яворова, що мешкає в Монтреалі. Адреса

Holubowich, 1997 Centre St. Montreal 22, Que. Canada. 1-1 b

Знайомих із таборів Ашаффенбурґу і Бамберґу в Німеччині та земляків із Житомирщини прошу писати на адресу

Fedir Soloshak, Hostel Pitmedden Udmy, Aberdeenshire, Scotland. 1-3 z

Матримоніяльне

Кваліфікований тесляр, 27 років, шукає панни до 26 років з метою одруження. Листи прошу ласкаво писати до „Неділі" під „Промінь". 1-2 z

Дві українки, Маруся і Оля, бажають листуватися з українськими робітниками з Англії або Бельгії.

Писати під „Сумне літо" до „Неділі". 1-2 b

Preis 40 Pfennig Ціна 40 пфенігів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 26 червня 1949. Nr. 180

На як довго?

Конференція в Парижі принесла деякі осяги

ПАРИЖ (АП). 4 міністри зовнішніх справ закінчили у понеділок 20 червня о год. 19,30 свою конференцію, дійшовши принципово до згоди в справі державного договору з Австрією та до певного вияснення справ щодо Німеччини. У виданому спільному комунікаті говориться про те, що Рада Міністрів зовнішніх справ прийняла такі постанови: 1) **в німецькому питанні** не зважаючи на неможливість вирішити справу відбудови господарської й політичної єдности Німеччини, міністри зовнішніх справ Франції, СССР, Великобрітанії й США будуть продовжувати свої зусилля для осягнення цієї мети, а тепер погоджуються в таких пунктах: під час пленуму Об'єднаних Націй, що має відбутися в вересні ц. р., 4 уряди повідомлять себе взаємно про намічену дату наступного засідання Ради Міністрів зовнішніх справ в справах німецького питання. Далі окупаційна влада 4 держав буде продовжувати взаємні наради на основі консультацій 4 великодержав. Згадані наради намагатимуться послабити вплив теперішнього адміністраційного поділу Німеччини на розвиток фінансових і господарських взаємин між західніми зонами та східньою зоною з Берліном. Далі розглядатимуться справи поліпшення особового і вантажного транспорту обміну інформацій між згаданими територіями. Врешті, розглядатимуться питання щодо спільних інтересів в адмініструванні 4 секторами Берліну.

В справі австрійського державного договору міністри зовнішніх справ затвердили таке: 1) австрійські кордони залишаються такими, якими були 1-го січня 1938 року. 2) Австрія ґарантує права словенській і хорватській національним меншинам. 3) Юґославія отримає право конфіскувати, затримати або ліквідувати австрійську власність на юґославській території. 4) Австрія заплатить СССР 150 мільйонів долярів у валюті, яку можна вільно конвертувати. Далі з комунікату виходить, що 4 уряди погодилися затримати нью-йоркську постанову за 4 травня 1949 р., а вона означає погодження щодо знесення берлінської бльокади та ґарантує західнім великодержавам вільний доступ до Берліну Зокрема кожний військовий губернатор у Німеччині буде відповідальний за все, що зробить в справах забезпечення нормального діяння і використання залізничного, водного і вуличного транспорту.

Після 4 тижнів переговорів міністри зовнішніх справ постановили аж до нової зустрічі, у вересні в Нью-Йорку, не допустити до непорозумінь та розбіжностей в поглядах. Так закінчилася 6 конференція Ради Міністрів зовнішніх справ від часу закінчення війни.

Останні дні конференції відзначалися великою напругою, зокрема тому, що Андрей Вишинський попросив два дні перерви в нарадах, чекаючи **щоразу нових інструкцій з Москви.** Проте, вже минулої суботи ввечорі після чергового таємного засідання і майже 4-годинних розмов вдалося міністрам дійти до компромісу в справах Австрії. Не зважаючи на весь дотеперішній завзятий спротив, совєти пішли на поступки, зрезиґнувавши з дальшої підтримки юґославських домагань Каринтії та репарацій, зате вони дістали 150 мільйонів долярів з німецького майна в Австрії і, мабуть, про що в комунікаті не згадується, 60% акцій в австрійській продукції нафти у Цістердорфі. Західні кола дипломатів були задоволені зробленими осягами.

Комунікат конференції, згідно з повідомлення аґентства АП, являє собою документ, написаний на 8 сторінках.

Вівтіркова преса публікує повідомлення аґентства АП, згідно з яким уночі з понеділка на вівторок **Кремль дав догану Вишинському** за те, що погодився на австрійський договір та домагається його зміни. Під час наспіх скликаного засідання міністрів Вишинський був знервований і розлючений, одначе на запит міністра Ечісона, чи він відступає від договорення досягненого кілька годин раніше, Вишинський відповів заперечуюче. На тому міністри розсталися. На думку американців, Вишинський не мав належних повноважень від Кремля. Журналісти звернули увагу, що Вишинський в знервованому стані залишив конференційну залю і в товаристві секретаря швидко подався до авта.

Паризька конференція тривала 29 днів, мала 26 засідань, в тому 9 таємних, що тривали разом 79 годин і 28 хв.

✝

Повідомляємо українське громадянство, що 7-го червня 1949 року в таборі „Єґер-казерне" в Міттенвальді помер бл. п.

д-р Володимир Загайкевич

адвокат, кол член Національної Ради Західньо-Української Народньої Республіки, посол і віцемаршал Варшавського Сойму з Перемиської виборчої округи, визначний діяч Українського Національно-Демократичного Об'єднання, оборонець в політичних процесах, організатор Лемківщини й Посяння

Похорон відбувся в четвер, 9-го червня на цвинтарі в Міттенвальді при великій присутності громадянства.

Вічная Йому пам'ять!

РЕДАКЦІЯ „Неділі".

✝

Повідомляємо українське громадянство, що в четвер 16-го червня 1949 року в Ашаффенбурзі помер бл. п.

Олекса Петрович ОРЖЕХІВСЬКИЙ

колишній професор найстаршого українського університету. культурно-освітній референт українського табору в Ашаффенбурзі, відомий філолог і науковий діяч.

Похорони відбулися в понеділок 20-го червня 1949 р. на німецькому цвинтарі в Ашаффенбурзі.

Участь у похоронах взяла велика громада українського громадянства.

Хай чужа земля пером Йому буде!

РЕДАКЦІЯ „Неділі".

Союз Земель Соборної України

з великим сумом повідомляє Українську Громаду про передчасну смерть видатного вченого, професора найстарішого на Великій Україні Університету

Ол. Петровича Оржехівського

що сталася о 9 год. вечора 16 VI 1949 р і висловлює своє співчуття дружині Покійного.

Українець переплив

повну крокодилів річку Оріноко

Наш венесуельський кореспондент д-р Л. Стаховський повідомляє з Каракасу:

По всіх часописах Венесуелі пройшла сенсаційна вістка, що український еміґрант Дмитро Маріін, «син непокоримої України» — як його називає венесуельська преса — переплив одну з найширших рік світу — дике Оріноко. Під палючим ґваянським сонцем, о 9-ій год. ранку, наш земляк кинувся в бурхливі води Оріноко коло Барранкас. (В цьому місці Оріноко має 8 000 метрів ширини). Сотні людей, передусім ґваянських красунь з напругою слідкували за відважним вчинком Маріїна, кидали йому вслід квіти та слали поцілунки. Два малі моторові човни, керовані на віддаль, супроводжали відважного українця. Після 1 години й 55 хвилин важкої боротьби з хвилями Оріноко, яке є багато небезпечніше від Ля-Манш, молодий спортсмен досяг другого берега. Там ждала його розентузіязмована юрба, яка підхопила змагуна під руки й понесла з тріюмфом. Тут же спонтанно зібрано для нього гаманець грошей. Представник авіяційного бюра «Авенса» дав молодому українцеві безкоштовний квиток на подорож літаком до Каракасу й назад. З імпровізованих трибун різні промовці вихваляли успіх нашого земляка. Газета «Ультімас Нотісіяс» пише, що «атлета, як на олімпіяді, коронували квітами й гірляндами. Це був новий бог води».

Венесуельські українці горді успіхом свого земляка. Він проявив не лише велике плавацьке вміння та відвагу, бо не боявся проплисти Оріноко, в якому багато крокодилів і людожерних риб; вчинок Маріїна спопуляризував серед венесуельського громадянства ім'я «українець». Спортовий чин Маріїна зробив більше ніж усякі меморандуми й освідомно-пропаґандивна акція, яку ведуть на венесуельському терені різні українські організації й установи.

23-го червня ц. р. в одному з міст західньої Европи починається друга сесія Української Національної Ради. Найкращі бажання широких мас українського народу супроводять друге засідання нашого еміґраційного парляменту. В ці дні українці всіх країн шлють свої привітання нашому державному центрові віріючи, що його зусилля та державницькі змагання увінчаються успіхом. На світлині — пан президент УНР Андрій Лівицький вітається з представниками організованого українського воєнства в місці свого перебування в день 70-ліття.

Пресова конференція IPO

(Від окремого звітодавця «Неділі»). — Червнева пресова конференція в Головній Квартирі IPO в Бад-Кіссінґені не відбулася як звичайно в першу середу місяця, але щойно в п'ятницю 17-го червня. Причиною цього було **прибуття групи американських журналістів,** які приїхали до Европи, щоб познайомитися з життям скитальців і виявили бажання зустрітися також з представниками преси ДП та обмінятися з ними думками.

Конференція почалася доповіддю представника переселенчого відділу центральної Квартири IPO в Женеві містера Ґурбского (поляк) про переселенчі можливості до Франції. Доповідач ствердив, що еміґрація до Франції серед ДП непопулярна, але переселенчий відділ IPO в Женеві має точні інформації про умови життя й праці в цій країні і є тієї думки, що скитальці повинні цілком поважно взяти до уваги можливість поселення у Франції. Централя IPO має докладну евіденцію руху скитальців й орієнтується, скільки їх може еміґрувати за океан. Згідно з даними IPO не всі переміщені особи зможуть переселитися до заморських країн, бо відчувається недостача транспорту й часу на переселенння такої маси людей. З другого боку за океаном люди знаходять нові, відмінні від европейських умови життя, до яких трудно їм звикнути й деякі з них після прибуття до вимріяної країни радо повернулися б назад до Европи. Вкінці є категорія людей, які ніколи не бажали переселитися поза межі Старого Світу. Всі ці категорії людей повинні в своїх плянах про влаштування свого майбутнього брати до уваги можливість поселитися у Франції. Франція зацікавлена передусім **сільсько-господарськими родинами,** які мають тут дуже сприятливі умови життя. Вони одержують тут квартиру, харчі й ці самі соціяльні права, що й французькі робітники. Робітник може три рази змінити свого хозяїна, поки не знайде відповідних для себе умов жит-

Нове повстання в Україні

Совєти перекидають ґарнізони з України на Далекий Схід

Берлінський кореспондент аґентства ЕОС повідомляє, що до головної совєтської квартири в Берліні-Карльсгорсті наспілй нові вістки з Москви про вибух якогось нового повстання в Україні. На думку Москви, совєтські ґарнізони в Україні «заразилися» повстанськими впливами. З тієї причини совєтські війська з України плянується перекинути на Далекий Схід, а на їх місце мали б прийти совєтські з'єднання з окупаційної зони Німеччини. Поширення таких чуток спричинило великий неспокій між офіцерським і вояцьким складом червоних окупаційних частин, бо, як відомо, совєтські військові наче пекла бояться командирування до «раю». З тих причин треба припускати, що збільшиться число дезертирів з совєтських частин на Захід. Большевицьке командування вже заздалегідь дало таємні доручення пограничним штабам уважніше пильнувати кордонів.

АНТИКОМУНІСТИЧНИЙ КОМІТЕТ

Як ми повідомили в 178 числі «Неділі». в Нью-Йорку постав Національний Комітет за Вільну Европу. Латвійська газета «Латвешу Зініяс» пише про цю подію значно докладніше під заголовком: «Генеральний штаб східньо-европейських еміґрантів». За вістками названої газети, голова новоствореного Комітету Джозеф Ґрю заявив таке:

Комітет виконуватиме конкретну підготовчу роботу на той день, коли впаде залізна заслона. Він матиме характер свого роду головного штабу східньо-европейських еміґрантів. Ми дамо допомогу 200 - 300 політичних, інтелектуальних, моральних та наукових провідників із східньо-европейських країн, даючи їм таким способом змогу залишитися в США. Нашим першим завданням буде знайти місця різним втікачам, що залишаться без грошей. Ми помагатимемо провідникам еміґрантів продовжувати свою боротьбу проти комунізму та дочекатись того дня, коли впаде залізна заслона і Східня Европа зможе починати розбудову вільної демократії.

Голова Ґрю далі підкреслив, що нова організація не має офіційного характеру, але міністерство закордонних справ США знає про неї та погоджується з її діяльністю. Фінансові засоби Комітет діставатиме із «приватних джерел». На запитання журналістів щодо цих джерел Ґрю відмовився точніше відповісти.

З'їзд української еміґрації

в Німеччині відбудеться в липні

Головна Управа Союзу Українців у Німеччині підготовляє скликання в липні 1949 р. Загального З'їзду делеґатів філій та станиць СУН-у з трьох зон Німеччини. До участи в З'їзді будуть запрошені також репрезентанти Церков і воєнства, представники наукових, культурних, професійних, жіночих, кооперативних, студентських і інших організацій. По відповідному оформленні в Централі СУН-у, як співпрацюючі товариства, професійні організації зможуть делеґувати на З'їзд СУН-у своїх представників, яким буде визнано право рішального голосу в справах, що торкаються інтересів загалу української еміґрації в Німеччині.

Управа Централі СУН-у просить всі членські організації та Уповноважених СУН-у в таборах закінчити найпізніше до 10 липня 1949 р. організаційне оформлення членства, превести згідно з статутом вибори та надіслати до Централі СУН-у всі матеріяли, що стосуються діяльности СУН-у на місцях і в цілому. Зокрема просить Управа СУН-у всі філії і станиці вислати по змозі негайно на конто Централі СУН-у в Мюнхені членські вкладки і добровільні датки на організацію З'їзду.

Про дату, місце і порядок нарад З'їзду повідомить Управа Централі СУН-у окремим комунікатом, до якого будуть долучені всі матеріяли для учасників З'їзду. — Нагадуємо адресу Централі Союзу Українців у Німеччині:

Bund der Ukrainer in Deutschland, Zentralstelle München 25, Dänkhelstrasse 4

Чекове конто СУН-у:

Bankkonto Nr. 472 176, Bayerische Vereinsbank München

(Надіслане від Інформаційного Відділу СУН-у)

ПРИВІТ ДРУГІЙ СЕСІЇ
Української Національної Ради!

тя. Скиталець, який переселився до Франції, не втрачає опіки ІРО (Париж). Хто незадоволений, може повернутися назад до Німеччини й клопотатися про еміґрацію до іншої країни. За поселення у Франції промовляє ще й те, що **тут кожна національна група має можливості організувати своє національно-громадське життя.** Найсильніше репрезентовані тут поляки й українці. Докладні інформації про плян переселення до Франції знайдуть заінтересовані в окремій брошурі, виданій німецькою мовою. Цю брошуру можна одержати в переселенчих бюрах таборів. Записуватися на працю до Франції приймають всі таборові переселенчі бюра.

Прибуття американських журналістів, що появилися в залі в товаристві колишньої співробітниці Відділу Інформації **міс Федер,** прийняли присутні представники скитальської преси оплесками. **6 американських журналістів** прибули якраз автами з візити в ерійній квартирі ІРО в Вюрцбурґу. Група складалася із журналістів різного віку. Поруч молоденького репортера та його трохи старшого колеґи, були також журналісти середнього й старшого віку. Один із них вже кілька разів побував у таборі скитальців ще на початку існування цих таборів і добре зорієнтований у проблемі переміщених людей. Говорить добре німецькою мовою. Американські журналісти вдягнені дуже скромно й така сама їх поведінка.

Бере слово шеф Відділу Інформації **містер Райнер.** Американські журналісти прибули до Европи, щоб познайомитися з життям скитальців і писати про цю проблему статті в американській пресі. 4-го червня вони прибули до Італії, 6-го були в Мюнхені та завітали до американської зони в Австрії. Тепер їх плян веде до Бадену, Франкфурту, де відбудуть розмову з шефом ДП-Комісії **містером Скwадріллі,** Касселю та брітанської зони Німеччини. Кореспонденти відвідують табори, дитячі будинки, шпиталі, санаторії, ерійні квартири, переселенчі центри, школи.

Після вступного слова містера Райнера американські журналісти розповідають про те, яке враження роблять на американців новоприбулі до США скитальці. Оповідають простими щирими словами так, як це бачили. Наймолодший журналіст **містер Стерн** не може нічого сказати, на цю тему, бо до його стейту приїхала мінімальна кількість ДП. Так само представник нью-йоркської преси стверджує, що в Нью-Йорку годі говорити про ДП як про окрему проблему, бо тут вони губляться в морі місцевого населення. Зрештою, Нью-Йорк славний тим, що тут завжди перебуває маса чужинців. У Массаджютиз, — каже наступний журналіст, — населення дуже радо вітає новоприбулих й охоче несе їм допомогу. Кореспондент сам був свідком, як при **пересіданні однієї скитальської родини з поїзду до поїзду допомогало їй щось аж 10 американців.** Один одному виривав валізки з рук так, що, врешті, кореспондент закликав їх до організованішої й спокійнішої допомоги, бо така спонтанна поміч була радше перешкодою. Містер Водел твердить, що до його стейту прибули досі дві великі групи скитальців. Співжиття між ними й місцевим населенням наладналося добре. Перешкодою є незнання мови. Одна група повністю задоволена. Це сільсько-господарські працівники. З другої групи кореспондентові відомий випадок нарікання одного скитальця, якому спонсор позичив гроші на купівлю меблів, а тепер стягає з нього 6%. Містер Геддінґтон з Нью-Джерсі знає добре еміґрантів, бо в його провінції завжди перебувало багато чужинців. Тут великі можливості праці, бо провінція має не лише рільничі райони, але й промислові. Майже кожна національна група має тут своє організоване життя. **Що більше, в одній національній групі є ще різні підгрупи, напр., одні українці не хочуть знати інших українців.** Є церкви різних віровизнань, клюби й школи. Коли ДП вийде на вулицю, тут ніхто за ним не оглядається, бо населення привикло до чужинців. Зрештою, скитальці дуже скоро уподібнюються автохтонам.

Кореспондент з провінції Кольорадо відбув подорож 17 000 миль, щоб пізнати ДП. Говорив з ДП-комісіями в різних стейтах. Він заобсервував, що з новоприбулими немає серйозних труднощів. **Хто добре працює до того добре ставляться.** Американці прибувають інколи здалека, щоб познайомитися з еміґрантами та обізнатись з методами їх праці. Еміґранти почувають себе на новому місці краще, коли зустрінуться із своїми земляками.

Кореспондент чікаґської «Дейлі Ньюз» Джек Бел твердить, що в Чікаґо багато можливостей до праці. Тут живе багато українців, поляків, німців, неґрів. Чікаґо прийняло багато скитальців. Найбільше їх примістилося в родин, знайомих та працедавців. Найкращі можливості праці в сільському господарстві. Чікаґо готове прийняти ще багато ДП. Для зацікавлених і охочих поселитися тут кореспондент подає, що в Чікаґо є дві найкращі в США дружини бейз-болу.

Після виступу американських журналістів **представник білорусів** звертається з просьбою до ІРО й журналістів, щоб вони вплинули на американське громадянство **в справі допускання до еміґрації білорусинів.** Їх національна група в США слаба й вона не може доставити своїм землякам в Европу потрібної кількости ашурансів.

Відповідь містера Райнера: ІРО не має на це ніякого впливу. Але білоруси повинні робити так, як балтійці. Донедавна дуже мало їхало балтійців до США, бо їх національні групи тут слабі. Але новоприбулі завоювали авторитет серед американського суспільства й клопочуть тепер ашуранси для своїх земляків в Европі.

Відповідь представника американських журналістів: Ми, люди преси в США будемо нашим землякам рекомендувати скитальців й будемо боротися за те, щоб полегшити умови в'їзду до США.

На запит **представника калмиків,** чи до США може їхати ця національна група містер Райнер відповів, що закон цього не передбачає. **США не допускають до себе жовтої раси.** Досвід з Пірль Гарбуром навчив американців бути обережними.

Але ж калмики, це не жовта раса й нічого спільного з японцями не має, — реплікує калмицький редактор. Про це знає увесь світ.

Представник ІРО прикривається постановами закону й поглядом на проблему американських урядових чинників.

Питання американських журналістів: чи преса ДП цікавиться тільки льокальними справами й проблемами ДП, чи приносить також вістки світового значення. Від імени ДП преси вичерпні інформації про неї дає голова Союзу ДП-преси ред. Бяласєвіч. Він щиро відповідає на додаткове питання американських кореспондентів, які можливості праці за фахом мають журналісти ДП в США. Ред. Бяласєвіч твердить, що вислав до 70 польських газет і журналів в США запитник в тій справі й дістав неґативну відповідь: з одного боку польська національна група в США денаціоналізується й молоде покоління читає пресу англійською мовою. Зрештою польсько-американські журналісти бояться конкуренції своїх колеґ з Европи. Найкраща рада для журналістів ДП — вчитися англійської мови й вникати в американську пресу.

Чергове питання американців: Як ставляться до ДП преси німецькі чинники? Відповідь: неґативно.

На питання про ставлення до ДП преси американської військової влади й армії журналісти відповідають, що позитивне, хоч більшого зацікавлення не спостерігається. За те ІРО живо інтересується ДП пресою й з приходом на пост шефа Відділу Інформації містера Райнера стосунки між ІРО й пресою скитальців повністю наладнані. (Оплески для містера Райнера, який видимо зворушений).

Питання американців: чи свобода ДП преси зв'язана чимнебудь?

Відповідь: зразу ДП-преса мусіла керуватися інструкціями, останніми часами має повну свободу.

Які стосунки між газетами й Національними Комітетами? Чи фінансують часопис, чи мають вплив на номінацію редакторів, чи намагаються обмежити свободу преси.

Відповідь: преса ДП виборола собі повну незалежність фінансову й моральну.

У запитах в останній частині конференції порушено справу **бельгійських робітників, які відробили контракт. На це була відповідь, що ІРО веде з бельгійським урядом серйозні розмови в цій справі.**

Був запит, **чи кацетники, які виїхали поза межі Німеччини, мають право на відшкодування.** Так. Кожний, кому таке відшкодування належиться, повинен прислати претенсії з нового місця поселення. Але як практично виглядатиме справа виплати грошей, невідомо, бо закон постановляє, що гроші виплачуються тільки на терені Німеччини. Уповноважень видавати не можна. Відшкодування за втрачені речі кацетники ДП можуть одержати, коли дадуть докази, що речі були їм забрані.

Чому не беруть адоптованих дітей на один ашуранс з прибраними батьками? Відповідь: труднощі лежать в законі. Новий закон, мабуть, принесе зміну. Чи відомо ІРО, що **конвойні ірівські старшини зле ставляться до ДП під час подорожі до США й Австралії?**

Містер Броді: так, нам це відомо. ІРО організує курси для конвойних старшин. Трудноші лежать у тому, що людей везуть вантажними кораблями. Пасажирів під час подорожі вживають до праці на кораблі. Робиться це тому, щоб не вести зайвої обслуги, бо тоді було б понад триста місць менше. Треба подати докладні дані з описом фактів злого ставлення конвойних старшин до ДП та прізвище даного старшини. ІРО переведе слідство. («Неділя» вже такі факти подала).

Франко відвідає Арґентіну

За вістками бразілійської преси, шеф Арґентіни Перон запросив еспанського ґенераліссімуса Франка відвідати Буенос-Айрес. Франко мав прийняти запрошення і, мабуть, в половині липня вирушить вдорогу. Окремий делеґат арґентінського уряду, що має супроводити Франка в його подорожі, перебуває вже в дорозі до Мадриду.

25-літній ювілей
Українського Історично-філологічного Товариства

В Мюнхені 13. 6. 1949 в УВУ відбулися святочні сходини представників нашої науки й громадянства з приводу 25 років існування й діяльности У. І-ф. Т-ва, яке було засноване 23. 5. 1923 в Празі з ініціятиви професорів: В. Щербаківського, Андрієвського і Дм. Антоновича (на взір подібного т-ва в Полтаві, якого організатором і головою був В. Щербаківський!).

На початку були прочитані привіти та листа втрат Товариства, що начисляє 28 осіб (між ними: В. Липинський, І. Біднов, Ст. Смаль-Стоцький, Ол. Лотоцький, В. Сімович, Дм. Антонович, Ол. Колесса, Ю. Клен і ін.). Далі найстарший член-основоположник проф. В. Щербаківський виступив з рефератом-споминoм про наукову діяльність Т-ва.

Тільки до війни згадане Т-во відбуло 404 засідань, де виголошено 611 наукових рефератів, а за час війни і по війні до 200 рефератів. За 25 років опубліковано 5 томів праць, а 2 виготовлено до друку; але з браку приділу німцями паперу ці праці не побачили світла. Представники Т-ва взяли участь в кількох міжнародніх конґресах, гідно репрезентуючи там українську науку. В часі евакуації відбувалися реферати в вагоні, а в 1947 на шевченківській сесії УВАН в Реґенсбурзі відновлено Т-во, яке 11. 3. 1949 р. в Мюнхені розпочало свій 26-ий рік існування.

Т-во в сучасних важких умовах скромно продовжує світлу празьку традицію. Тут наші науковці спільно діляться думками й враженнями про свої найновіші праці, запрошуючи на засідання всіх тих, хто цікавиться українською наукою.

Від 11. 3. відбулися такі реферати: В. Щербаківський: «Етнічна географія доби Геродота на території України і питання праслов'ян», О. Оглобин: «Промова» Полуботка й «промова» Мазепи в історії українського автономізму XVIII ст.».

Найближчі реферати: 23. 6. 49 — Ю. Шерех: «До проблеми participium universale в слов. мовах» і 7. 7. — П. Курінний: «Царство Кімерів в Україні».

Д-р Ів. Сидорук.

Доля ДП

За згодою між ІРО і французьким урядом в п'ятьох містах Франції заведено площі, де фармері, які потребують робітників, можуть оглядати прибувших ДП з їх родинами і після своєї вподоби наймати їх до праці. Такі площі є в Авсер, Живе, Мюльгавс, Ріом і Рошфорт. Після оглядин і згоди щодо праці, платні, помешкання і т. п., фармері беруть їх до себе. Цей спосіб розміщення ДП показався досить успішним, бо вже досі розміщено більше 450 родин. Попередно до Франції могли прибувати лише поодинокі особи.

Таку інформацію передає українська преса з Франції й Америки.

Москва ліквідує Унію на Закарпатті

Як повідомила «Свобода», у неділю «Про Блудного Сина», 27 лютого 1949 р. в катедральнім соборі в Ужгороді відслужено архиєрейське богослуження за православним обрядом — повідомив про це тижневик «Свєт» з Вилксбері, Па., у виданні з 18 травня. Дальше каже, що архиєрейську літургію служив Преосв. Макарій, архиеп. Львівський і Тернопільський і Мукачево-Ужгородський, священно-архимандрит Почаївської Успенської Лаври. «Це було перше православне богослуження в Ужгородськім катедральнім соборі, який в неділю перед тим перейшов у руки православної церкви. До того часу катедральний собор находився в унiятських руках» — пише газета.

Самогубство полк. Купера

БАЛТІМОРЕ (АФП). Колишній шеф американської розвідчої служби в Вашінґтоні полковник Геррі Купер з невідомої досі причини покінчив самогубством. Його знайшли минулої п'ятниці ввечорі з важким пострілом голови на підлозі власної спальні. Пістоль, з якого дано постріл, лежав біля нього. Купер був 6 років шефом вашінґтонського дистрикту американської розвідчої служби і він належав до особистої охорони 4 американських президентів Гердінґа, Куліджа, Гувера й Рузвелта.

Київ і атомова бомба

Американська преса широко цікавиться статтями відомого американського журналіста **Гансона В. Болдвіна** на військові теми. При тому звертає увагу на факт, що Болдвін близький своїми зв'язками до військових кіл. Нещодавно Болдвін написав в щоденнику «Нью-Йорк Таймс» цікаву статтю про атомову бомбу і політику, в якій перестеріг американські політичні кола, щоб вони не повторили в майбутній атомній війні **помилок попередніх воєн.** Згадавши про те, мовляв, в американських колах панує думка, що на випадок війни з Росією американцям вистане кинути атомові бомби на російські центральні міста, Болдвін каже, що атомова бомба і бомбардування на далеку віддаль не є накращим стратеґічним чи політичним засобом. Збомбардування міст Росії аж ніяк не забезпечує швидкої перемоги, бо навіть німців у багатьох місцевостях України населення вітало аж до тієї пори, поки вони не почали стосувати до нього своїх расових теорій. Болдвін пише: сучасна Росія має свої політичні й психологічні слабі місця. **Український сепаратизм і козацький спротив, як і націоналізм сателітніх держав являють собою потенціяльно могутні воєнні засоби, якщо їх ужити як слід. Атомова бомба, кинена на українську столицю Київ, певно не зискає нам приятлів та не прихилить народ України на сторону США».**

Болдвін каже, що безплянове убивання цивільного населення атомобомбами психологічно лише могло б пошкодити американцям і тому в інтересах майбутнього миру та виелімінування російської аґресії США мусять сказати, **які є їх національні цілі.**

Коментуючи цей виступ Болдвіна, філядельфійська українська «Америка» пише: «Як ми навели, Болдвін радить числитися зі змаганнями України до державної самостійности та не радить кидати бомб на Київ. Ясно, чому. Та ми поширили б оці остороги, що — очевидно — вимірені на адресу Департаменту Стану. Керманичі американської політики щодо Сходу Европи дають себе **водити за ніс усяким то Керенським, Болдировим та іншим російським імперіялістам** то знов польським Дон Кіхотам, зазіхачам на українську землю: Андерсам, Коморовським, Розмаренкам і т. д.

Належить серйозно остерігати Вашінґтон перед усякими такими експериментами з українським народом в Европі на його рідній, його і ворогів кров'ю зрошеній землі. Коли американці прийдуть на українську землю самі як визволителі, їх привітає квітами вся Україна від Карпат по Кавказ. Коли ж вони нашлють там Андерсів чи Болдирових — вся Україна стане проти того нового наїзду ворогів-гнобителів як одна, однодушна УПА».

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949. Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

„Ріббентропа засудили, а - Молотов?...“

Антисовєтська маніфестація українців і балтійців у Ганау

Велику антисовєтську демонстрацію проти большевицького терору й поневолення влаштували в суботу 11-го червня ц. р. балтійські й українські скитальці з таборів ДП в місті Ганав над Майном. Демонстрація мала незвичайно поважний перебіг, вдалася під кожним оглядом, а світ довідався про неї вже за кілька годин з радіостанцій Франкфурту, Нью-Йорку й Москви. Виступ української групи, зорганізований місцевим осередком Союзу Земель Соборної України, був усіма сторонами зразковим.

Передаємо зв'язкий опис нашого окремого кореспондента:

Створений **окремий міжнаціональний комітет** для підготування й проведення демонстрації в Ганав незвичайно солідно попрацював над цією величавою маніфестацією спільного фронту всіх поневолених Москвою народів проти Сталіна й московського імперіялізму.

Вже за кілька днів до демонстрації комітет розповсюдив між німецьким населенням міста Ганав і околиці **друковані доброю німецькою мовою летючки** з закликом до всіх антикомуністичних народів і людей об'єднатися в боротьбі проти большевицького панування над світом. Запрошено кореспондентів німецької й американської преси, представників **франкфуртського радіо** та редакції преси ДП і виготовлено дуже влучні та переконливі транспаранти та великих розмірів плякати, що сильними гаслами й незвичайною силою експресії унагляднили жорстокість кривавого сталінського режиму, примушували людей довго перед ними стояти і задуматися над майбутнім світу.

Між буйно зеленими деревами тінистої Лямбойштрассе висять великі білі транспаранти з написами англійською й німецькою мовами: **«Чому Рібентропа засудили, а Молотов?..**, «Роззброїти підпалювачів світового миру!», «Геть із сталінською тюрмою народів!» та інші. Великі натовпи придивляються до колосальних (величиною стіни таборового бльоку) плякатів, на яких Сталін в російській сорочці з ордерами Суворова живцем розриває естонців, латвійців, литовців, українців і німців.

3 год. пообіді. На найбільшій таборовій площі, прибраній опущеними до половини щогли **прапорами 4-ох народів** відбуваються Богослуження окремих національних груп. Українці моляться в місцевій греко-католицькій і православній-соборноправній церквах. Церковні співи різних віровизнань мішаються над площею і летять до непривітного, затягненого мокрими хмарами неба. Але дощу ніхто не боїться. Рівно о 4-ій год. кожна національна група з прапорами, емблемами, гаслами й льозунгами організованим порядком, у повазі й мовчазно переходить на центральне місце маніфестації, прибране **прапорами України, Литви, Естонії і Латвії та великою символічною картиною,** на якій мамутна постать большевицького опришка в будьоновці катує поневолені народи. Перші займають місце естонці під своїм **біло-чорно-синім** стягом, далі латвійці під **червоно-біло-червоним,** за ними литовці під **зелено-жовто-червоним,** врешті, українці і вкінці зовсім мала група російських еміґрантів. Між прапорами інших націй звертає на себе увагу невеликий стяг **Азарбайджану,** несений одним лише демонстрантом тієї національности. Настає урочистий момент, на трибуну входить голова Міжнаціонального Комітету, цокають апарати кореспондентів і фоторепортерів. Місцева литовська оркестра зачинає грати якусь поважну мельодію. Всі догадуються, що це молитва, а багато людей плаче. Зібралися тут всі місцеві скитальці: старі, молоді, школярі й навіть **жінки з дитячими возиками.** Багато жінок з балтійських національних груп прийшли в своїх народніх одягах. Після вступної інформаційної промови голови Міжнаціонального Комітету німецькою мовою про мету й значення демонстрації та про трагедію поневолених Москвою народів, на трибуну виходять один за одним представники Естонії, Латвії, Литви й України і своїми рідними мовами виголошують піднесені промови, згадуючи жертви московського терору, **апелюючи до сумління демократичних націй** та посилаючи привіт воюючим синам поневолених народів. Після кожної промови литовська оркестра грає національний гімн, який підхоплюють поодинокі групи. Коли ж **зачинають грати «Ще не вмерла Україна» і маєстатична мельодія мішається під дощем і вітром з шумом розвіяних прапорів,** звідусіль підхоплюють її могутні українські голоси та співають з вірою і незвичайною повагою. (Литовська оркестра працювала цілу ніч, вивчаючи чужий їй український гімн, який зрештою виконала бездоганно). Від української групи виступали два промовці: **д-р М. Галій з Ашаффенбурґу і п. Яременко з Ганав.** Перший гостро насвітлив трагедію України на тлі сучасної міжнародньої ситуації і безконечних конференцій з червоними імперіялістами та виказав на прикладах наругу й ошуканство совєтського режиму над українським народом, другий, п. Яременко **в незвичайно вдалій і переконливій промові** передав привіт Української Повстанської Армії та закінчив окликом на славу самостійній Українській Державі, що повстане на руїнах сталінської імперії.

Українська група робила дуже додатнє враження, зокрема приємно було бачити на її чолі **гурт українського католицького духовенства,** а далі групу пластунів і політв'язнів з Ашаффенбурґу. Хоч транспаранти української групи були в порівнянні з іншими далеко менші і не звертали на себе уваги, проте склад її робив дуже добре враження. Безумовно **заслугою місцевої філії СЗСУ є те, що до української групи пристали під час маніфестації навіть такі українці, які звичайно не відзначалися сильним національним почуттям,** часто попадаючи до «єдино-неділімского» гурту.

Участь малої російської групи в маніфестації закінчилася малим дисонансом через те, що Міжнаціональний Комітет не погодився на виступ російського промовця. Можливо, що завинили тут роздані росіянами летючки, підписані «комітетом російських еміґрантів в Ганав», в яких можна було прочитати: «Тільки в союзі з російським народом виборете державну свободу». А наші народи втратили давно віру в цей союз. Німецька місцева й франкфуртська преса помістила в понеділок 13-го червня широкі ілюстровані звіти з тієї демонстрації, якій приглядалися також великі гурти німців. До пізніх вечірніх годин біля ілюмінованих транспарантів і плякатів дискутували цілі натовпи людей. — (КТВ).

Українці на конференції для міжнародньої приязні у Пріні

(Власна інформація «Неділі»). В осередку Світового Комітету ІМКА на американську зону в Пріні, на тлі чудових альпійських гір та озера Кім, чотири дні відбувалася Конференція для Міжнародньої Приязні, у якій взяли участь не тільки високі достойники американської та німецької влади й науки, але й представники 18 народів, серед них українці. Від американців були і промовляли кол. Гері **Болейн,** мр. **Ґрове** та мр. **Патрік** з МҐ Мюнхен, п-і **Вудсмол** з МҐ Бад Навгайм, амер. консуль **Ст. Райніс, мр. Ф. Раєн** з Гол. Кв. ІРО, **мр. Мейн** з ДП-Комісії, три відпоручники головних організацій допомоги ДП, врешті мр. Ноя, міс Драєр, д-р Коґак та мр. Кольм зі Світового Комітету ІМКА. З німців приявні були міністер культури Баварії **д-р Лядес,** керманич відділу для втікачів при уряді Баварії **д-р Корнрумпф** та проф. університету в Мюнхені **д-р Роґґе,** що мали реферати і очолювали поважну німецьку делеґацію. З чужинців найвидатніші були проф. унів. **д-р Імре Капуші** (мадяр) та проф. унів. **д-р Іван Мірчук,** якого виклад у третьому дні конференції здобув загальну увагу і признання. Крім проф. д-ра Мірчука з чужинців виголосив доклад ще тільки згаданий проф. Капуші, відомий в Европі економіст.

Усіх учасників конференції було більш 100, українська група мала 12 осіб (д-р Ф. Свістель, ред. А. Курдидик, д-р Снігурович, інж. Макар, інж. п-і Л. Дяченко, мгр. Т. Мацьків, пп. Бойко, Завадівський, Пахолюк, Будний, Тодорук і як гість групи проф. д-р І. Мірчук). Члени групи працювали активно в усіх шістьох комісіях, що радили на конференції, **а д-р Свістель був навіть головою Комісії для питань прав людини.** Висліди нарад комісій (1. для питань прав людини, 2. для приязні народів, 3. для світової організації миру і приязні, 4. для питань молоді і її ролі в міжнародній приязні, 5. для справ ДП та втікачів як світової проблеми і 6. для жіночого питання) прийшли четвертого дня під розгляд пленуму конференції і устійнено їх в низці документів та резолюцій, що їх передано владі та представникам світових установ. Приявність американської, а теж німецької влади і преси, була тільки доказом, що до тієї прецікавої наради привязувано велике значіння.

10-го червня, після цілоденних дебат пленуму, що були дуже поважні й ділові, конференцію закінчено пращальним актом учасників та спільною їх ватрою, при якій окремі нації виступали зі своїми піснями (найкращі чехи та мадяри). Українська група виступала весь час конференції організовано, представлялася добре та з'єднала собі загальну пошану й повагу, а використовуючи нагоду, українці відбули вечорами окремі інформаційно-товариські зустрічі з мадярами, німцями та чехами, що дали добрі і гарні висліди. Теж у виставці, що відбувалася з нагоди конференції, українські експонати були вельми цікаві, хоч ніхто з учасників спеціяльно аж на такі широкі та поважні рямки конференції не розраховував і окремо до неї не підготовлявся. Але й так, добувши трохи енергії та ініціятиви, конференцію використано вповні і зроблено на ній багато, щоб з'єднати учасників нарад для українського народу та його ролі в майбутньому. — (-ик).

Замість відповідати на виступ п. Мацькова в „Часі“

ДАЄМО СЛОВО воякові УПА

Високоповажаний Пане Редакторе!

Будучи постійним читачем «Неділі», ґрунтовно перечитую всі статті. І ось натрапив на заголовок: «Постанова партійного суду ЦПУЕ. Редактор «Неділі» виключив себе із української спільноти...»

Перечитав усе від початку до кінця. Задумався. Доки оце безглуздя буде верховодити? Я, як колишній вояк УПА, вповні солідаризуюсь із Вашою заявою до т. зв. Найвищого Громадського Суду, в якій Ви заявили, що не хочете себе осмішувати. Бо й справді, явитись перед тим судом, який заступає партію, а не українське суспільство, був би лише сором для Вас і підірвання авторитету Вашого серед українського громадянства.

Можливо, що Ви, Пане Редакторе, й не маєте багато часу, щоб перечитувати різного роду листи, одначе для більшої Вашої орієнтації хотів би дещо написати від себе й про себе. Я можу кинути досить багато світла на минуле й теперішнє отієї бандерівської юрби, як досить влучно схарактеризував її автор статті «Майстри юрби» в «Українських Вістях» (ч. 35).

Так! Бандера й спілка створили юрбу, але ж не створили правопорядку. Що більше — оця юрба має сьогодні право в нас на еміґрації бути порушниками правопорядку тому, що вона знає, що все витворене нею пройде безкарно.

Кожна партія чи організація має свій статут, чи програму й веде свою працю чи то політичну чи то організаційну, не виходячи поза межі статуту чи програми. Чи застановилися Бандера та його провідники над тим, що вони творять? Ні! І далі чуємо про різного роду провокації, розбої, вбивства. Кого б'ють, вбивають? Українських патріотів, що життя своє посвятили виключно українській справі, але впали від рук братовбивці.

Українське суспільство знає, що загинули від рук братовбивці сл. п. Сціборський, Сеник, Сушко, Барановський та інші, але ж не знає про те, скільки загинуло від рук братовбивці менш відомих людей, як голова повітового проводу ОУН Дубенщини **Смоляр із Дитинич,** курінний УПА **Барвінок** (псевдо) із загону Черника, **два інженери** авіяційного заводу (повішені СБ) в селі Дубляни на Дубенщині, **одинадцять душ** родина (старі й діти) в селі Лішня на Дубенщині, **Секеч і Мах** з Волковиї, **Клепач А. і його жінка** з Волковиї, **14 душ** в Рогізні, всі українці й тисячі для мене невідомих, як полонені вояки совєтської армії, яким удалося вирватись із німецького полону. Всіх їх передушили путами або постріляли.

Оце я навів пару фактів тільки з одного району Дубенщини, а що робилось в інших? А сьогодні — що? Коли людина хоче вести освідомну працю поміж українською молоддю, то натрапляє на таку саму розбещену юрбу, яка відразу катує, не вважаючи кого б'є й за що.

В 1920 році, коли війська Української Народньої Республіки відступали на Захід, я мав 12 років, але я добре запам'ятав один момент, якого не забуду до смерти. Через село проходила сотня піхоти й кілька підвід обозу, розбитків війська УНР. І тоді також розбещена юрба селян, заґітована комуністичними гаслами, обступила цю сотню із рушницями й кулеметами й почала її роззброювати. При тій сотні був один полковник, який із жалем звернувся до юрби та почав говорити: «Панове, замість нас роззброювати, ви візьміть свою зброю й поможіть нам і собі вибороти самостійність України!»

І от після його слів виходить з юрби кремезний дядько, б'є полковника в лице й каже: «От тобі самостійність!» Нещасний полковник заплакав і промовив: «Не думайте, що я плачу від вашого удару, ні. Я плачу тому, що у вас мало свідомости. Коли ми відійдемо, ті, яким ви служите, будуть бити вас». І так полковник і стрільці відійшли, **а нас били й то міцно били!** Били тих, що завинили, але згодом ми доросли, били й нас, тому що свої кайдани передали нам батьки. І от я прийшов до висновку, що всяка розаґітована, здезорганізована юрба приводить до таких наслідків.

Читаючи «Постанову партійного суду ЦПУЕ», натрапляєш на слова, «що пізваний виключив себе з рядів організованої української спільноти».

Так! Панове судді, приймаємо ваш вирок до відома. Питаю: а скільки вас виключили б з організованої української спільноти, коли б засів дійсний український Найвищий Громадський Суд і перечислив ваші провини?

Так, так. Бандерівська юрба вже давно вилкючила себе із організованої української спільноти.

Живучи тут у таборі, я залишився сам. Одного брата розстріляли німці, два брати впали в лавах УПА, одну сестру вивезено на Сибір в 1940 р., батько із журби помер, у Краю залишилась моя стара мати й одна сестра. Увесь час я був переслідуваний польською поліцією як «непоправни націоналіста». В 1941 р. був заарештований НКВД по статті 54, пункт 11 та 71 пункт 2. З вибухом війни вийшов з дубенської в'язниці, число в'язня я мав 384. Після приходу німецьких окупантів я знову взявся за організаційну роботу. Коли після невдалого арешту ґестапом, я втік у 1943 році із Дубна на село, за місяць знову ґестапо приїхало по мене. Але я уникнув арешту й утік відразу в партизани, до сотні Угренка. Тут перебував аж до часу **роззброєння мене бандерівцями.** Після бандерівського путчу був приділений до технічної сотні, курінь Барвінка, після розстрілу Барвінка у курінь Юрка. В технічній сотні мав я за завдання організувати зброєві варстати, де працював до лютого 1944 року. 20 лютого нас зловили німці, але я втік на Словаччину й тут працював як токар. В 1945 році після капітуляції Німеччини пробирався як словак із усіма словацькими документами до американської зони. Було це вкінці серпня 1945 р. **Мене знову зловлено в Судетах,** де мене пізнав волинський чех-комуніст із армії Свободи. **Він** віддав мене в руки НКВД. **Він добре знав всю мою родину й мою діяльність,** тому сам був при катуванні мене. Під час тортур не видобули з мене ні слова (хотіли дізнатися про склади зброї й провідників УПА). Тоді з люті побили мене до втрати притомности. Коли я опритомнів і просив своїх катів, щоб мене розстріляли, енкаведист сказав: **«Раньше вибʼем то, что надо, а патом розстреляем, не безпакойсь».** Перевели мене із катівні в другий льох, де була

ЧИТАЙТЕ „НЕДІЛЮ“
непартійний орган незалежної думки!

В перші роковини смерти проф. А. Животка

12-го червня ц. р. минула перша річниця смерти бл. п. проф. Аркадія Животка, визначного історика української преси й культури, автора книги «Історія Української Преси», заслуженого українського громадського діяча й педагога.

В суботу 11-го червня заходами рідні й друзів Покійного в українській православній церкві табору «Боа-Брюле» в Ашаффенбурзі о. протоєрей Василь Булавка відслужив панахиду за спокій душі Аркадія Животка. На панахиду прибули приятелі Покійного, співробітники й учні. (КТВ).

На світлині пам'ятник на могилі проф. Аркадія Животка на ашаффенбурзькому цвинтарі.

ПОДЯКА

Комітет в справі збудування **пам'ятника на могилі сл. п. Аркадія Животка** повідомляє українське громадянство таборів Ашаффенбурґу, приятелів та знайомих, що збірка, заініціована Комітетом на згадану ціль, винесла 535,80 ДМ. Пам'ятник коштував 480 ДМ. 55,80 ДМ виплачено на дрібні видатки, зв'язані з будовою пам'ятника й уміщенням його на могилі на центральному кладовищі в Ашаффенбурзі. Комітет висловлює сердечну подяку п. Оксані Лятуринській за виготовлення проєкту пам'ятника та громадянам, приятелям і знайомим, які спричинилися до його вибудування.

За Комітет:

І. Лучишин, М. Галій, Поліщук

Співробітник „Неділі" пише з Брюсселі про З'їзд УДК

Де ділись гроші, зібрані на УПА?

Як ми вже повідомляли, 5 і 6 червня відбулися в Брюсселі IV Звичайні Загальні Збори Українського Допомогового Комітету. Після бурхливої дискусії дотеперішній голова УДК **інж. А. Кішка** залишив свої обов'язки, а збори вибрали нову управу, до якої увійшли відомі на бельгійському ґрунті діячі бандерівської партії. Щоб дати нашим читачам точний опис настроїв і атмосфери цих зборів, містимо ширший звіт нашого співробітника з Бельгії п. Б. М., який був делеґатотм на з'їзді. Наш співробітник пише:

На близько 3 000 членів УДК на з'їзд прибуло **342 особи,** що означає 11% загалу членів. Замість 9 год. ранку збори почалися в 11,30. Після вступного слова голови УДК інж. Кішки представники окремих громадських організацій виступали з привітаннями. Всі говорили так добре й по-діловому, що викликали бурю оплесків на залі. Не зробив цього тільки представник СУМ-у, який згадав лише щось про опозицію, партію, про якісь безпідставні закиди і сів. Від УНРади вітав збори уповноважений ресорту внутрішніх справ Виконного Органу мґр Маріян Дзьоба, який обмежився такими словами: «Вітаю вас від імени УНРади, як уповноважений РВС ВО і бажаю Вам успіхів. Решту вже сказали інші представники, яких я підтримую».

Після цього збори покликали президію і голову зборів, таки **мґра Дзьобу.** Три комісії: верифікаційна, резолюційна й виборча негайно взялися до праці. Завданням останньої було підготувати листу кандидатів до нової управи УДК. Листа кандидатів на членів виборчої комісії була одна, підготовлена заздалегідь і обдумана так, що не могла підлягати критиці. Були на ній люди з різних земель України, різних релігійних визнань і різних партійних переконань. Одначе через те, що між кандидатами на списку було лише 50% бандерівців, негайно після її зачитання схопився один делеґат і прочитав новий список, на якому було вже **100% «надійних» людей.** Обидві листи пішли під голосування. **Скарбник УДК п. Пришляк Я.** схилив голову над столом і друга листа пройшла 253 голосами. Ось так уже на вступі з'їзду бандерівці показали, що їх не 70%, а 73, 97%.

Збори перейшли до вислухання звітів уступаючої управи. Сам секретар уступаючої управи п. Макар заявив у своєму звіті, що УДК не доріс до вимог суспільства, але причин того не подав. Скарбник УДК п. Пришляк повідомив, що УДК має 30 000 франків боргу, що на пресовий орган УДК «Вісті» видано 55 000 франків, цебто 40% всіх прибутків. Оголошено перерву.

Після перерви давав звіт уступаючий голова інж. Кішка, а після нього голова контрольної комісії інж. Зелений ствердив, що Український Дім у Брюсселі себе не виправдав і тому інж. Кішка перебрав його на себе, щоб не обтяжувати фондів УДК. Коли Дім позбудеться боргів, він поверне його УДК. Голова контрольної комісії ствердив далі, що до Головної Ради УДК, створеної першим конґресом українців Бельгії ставляться неприхильно не тільки окремі люди, але й цілі філії УДК. Після звітів почалися запитання. Перше: **«Куди йдуть гроші, зібрані на добродійні цілі, а особливо збірки на УПА?»**

Пан Зелений: «Всі збірки йдуть за призначенням і на це маємо поквитування». З-поміж делеґатів надійшло друге питання: хто відібрав гроші, зібрані на УПА? Мґр. Дзьоба: «Хто відібрав гроші на УПА, це **другорядна** справа» та ще щось додав так тихо, що не можна було зрозуміти.

Третє питання: чи ви, пане Кішка, висилали такий обіжник УДК, в якому говориться, що філія УДК в Серені провадить проросійську роботу, що ділить українців на східняків і західняків?

Інж. Кішка: мені про це нічого не відомо. Я такого обіжника не підписував. Делеґати домагаються втретє відповіді на перше питання, а коли його замовчують, домагаються вчетверте.

Пан Зелений: зібрані гроші не йдуть на УПА в Україну. Їх передаємо в СХС для тих бійців УПА, які опинилися в Західній Німеччині.

Почалася дискусія, а з нею й трагедія нашого українського життя в Бельгії. Час промов був обмежений до трьох хвилин. Делеґат Скиба заявляє: капітан не може вивезти корабля з бурхливого моря, коли боцмани й залога йому в цьому перешкоджають. А в нас так є. Той, хто називав українців, які повертаються з Бельгії до Німеччини прокомуністами (Мулькевич), сьогодні буде намагатися перебрати кермо нашого корабля. Не допустімо до цього. Допоможімо нашому капітанові (інж. Кішка) вивезти нашого еміґраційного корабля на тихі води (оплески).

Наступний промовець атакував УГВР, інші закликали підтримувати інж. Кішку як голову УДК, але неприхильно висловлювалися за інших членів головної управи. Вся заля підтримувала промовців бурхливими оплесками. Побачивши таке, пан Мулькевич схопився і на весь голос закричав: Хто мене знає, мені бийте браво, а не їм, а не їм! Пан Пришляк схилив голову над столом і бандерівська вулиця закричала «браво!»

В заключному слові інж. Кішка відповів на закиди, між іншим, такими словами: Пане Сташків! Я бачив, як ви, скулившись, крадькома пробиралися до Українського Дому шукати інформацій. Ви не заходили в Дім, бо знали, що це все не ваше. Я своїм авторитетом здобув цей Дім, а ви й ваші мандатні політики вже тоді мені забивали ззаду стилет. Ваша робота, яку ви виконували з наказу партії, шкідлива. Я вам і вашим мандатним політикам не дав би мандату навіть пастуха (тут СБ починає демонструвати, але ще несміло). Я знав вже три місяці тому, — продовжує інж. Кішка, — хто й які місця має займати в новій управі УДК, а сьогодні мені стало ясно ще більше. (Тут п. Пришляк низенько схилився над столом і бандерівська вулиця закричала-заревла).

Згадуючи про заарештованих українців, інж. Кішка сказав: через кого ці люди заарештовані? Через українців. Та знайте й ви: хто бере ту ганебну зброю, той від неї й гине. Розляглися бурхливі оплески й дискусія скінчилася. Інж. Кішка ставить внесок, щоб з'їзд не розглядав справу Дому. За внеском три сотні рук, проти внеску максимум 30. Побачивши це, голова п. Дзьоба змішано глянув на п. Пришляка, а той півголосом сказав: перерахуйте голоси. Голова почав щось говорити, читати внесок, щось допитувати, а коли перерахували голоси, то 70% було вже проти внеску інж. Кішки. Інж. Кішка вкінці заявив: через 3 тижні я виповідаю контракт, а через 3 місяці за Дім не відповідатиму. 100 000 франків заборгованости за Дім — це нагорода за мої старання. На цьому визнано абсолюторію уступаючій управі.

Далі розпочали вибори нової управи. Виборча комісія підготувала такий список, на якому опинилися найбільш загартовані люди з СБ. Частина делеґатів обурилася, доводячи, що всі ці люди керували або керують УДК та що їхнє керування нашою громадською централею в Бельгії звело УДК до нуля. Коли ж на кандидата на голову подано кандидатуру інж. Кішки, бандерівці зняли такий галас, що з'їзд обернувся на небезпечний мітинґ. Між бандерівськими демонстрантами виділявся добре підпитий дядько, який не вважав ні на слова, ні на жести. Після того інж. Кішка зняв свою кандидатуру, сказав, що він готовий працювати з громадою, але категорично відмовляється працювати з партією. СБ в один голос закричало: «Ганьба Кішці», а опозиція почала демонстративно залишати залю.

Проте п. мґр. Дзьоба не розгубився, а навпаки, заявив, що кожен може вийти, кому збори не подобаються. І так бандерівці вибрали самі себе.

250 бандерівських делеґатів на з'їзді аж ніяк не заступали правдивої думки українського загалу в Бельгії. Можна сказати, що наше громадянство махнуло б уже рукою на партійний УДК, який на зразок лондонського СУБ-у покотився по нових рейках. Цікаво, що з'їзд вітав оплесками всіх людей, які говорили розумне слово. Самі спантеличені хлопці били браво навіть тоді, коли промовці одверто, але розумно й справедливо били провокаторів з-під марки СБ. Найпалкіше аплодували якраз бандерівські делеґати, які так рідко мають нагоду почути щось розумне. Вони забували про свого диріґента за президіяльним столом, який, блідий як стіна, корчився з люті в такі хвилини. Але партійні розказодавці опановували слухняні маси і за кожним разом накидали такий вислід голосування, якого їм було

Другий З'їзд українського вояцтва в Ліежі

Товариство Бувших Українських Вояків у Бельгії має шану повідомити всіх українців, а особливо бувших військовиків, що 3 липня ц. р. в місті Ліежі при вулиці Сент-Вальбурж 115 (в тій самій залі де відбувався перший військовий з'їзд) відбудеться другий з'їзд українських кол. вояків.

Запрошені і дали згоду на участь: Міністер ген. Капустянський, голова СУВ в Німеччині, ген. Смовський, його заступник і організаційний референт полк. Татарський, а також запрошений голова був. укр. вояків у Франції ген. Удовиченко. Запрошується всіх українців і не військовиків.

Відкриття з'їзду точно в 10 год. 35 хв. Доїзд від пляцу Сен-Лямбер трам. 50 і 51. Спинка «ля Сітадель».

Головна Управа Т-ва.

...ще свіжа кров розстріляних, присипана піском. Тут я побачив свою могилу. Перехрестивсь, сказав Отче наш, ліг скатований на цей пісок і молився далі. Не хотілося вмирати, чогось хотілося жити. І ось година 12—1 вночі я скатований, в гарячці, наважився й утік з того льоху. Пройшов пішки в лахмітті аж до Марктдретвітц, а відтам потягли мене до Байройту, де мене прийняли з великим трудом до табору. Тіло на мені ще ятрилося, синяки не сходили. І так, здається, Пане Редакторе, пройшовши повстанські загони, фронт, бомбардування, арешти, тюрму, тортури, здається я мав би вже право відпочити у тому Богом і людьми забутому таборі. Я не претендую на жадні ордени, не називаю себе героєм. Я лише виконав ту маленьку частку, яку обов'язаний виконати кожний чесний громадянин. Після тяжких катувань і тортур я ніколи не плакав, мене не боліло тому, що мене катували вороги моєї батьківщини, вороги мого народу.

Але ж повірте, Пане Редакторе, що тепер **заплакав в українському таборі.** В минулому році комендант місцевої поліції побив три рази мого нерідного сина (я одружився вдруге з удовою галичанкою) спеціяльно, щоб мене спровокувати до бійки. Тому що я просив коменданта більше сина не бити, а поскаржитись батькові чи матері, він ще два рази побив дитину й підірвав їй вухо. Коли я хотів скаржитись, таборова рада винесла постанову: «виселити мене як бунтівника з табору й позбавити як злочинця ДП за напад на поліцію».

Ось так скінчилася моя скарга!

Тепер нещодавно одна бандерівська боївка знову мене побила, а поліціянт місцевої поліції так мене «боронив», що на нозі й на обличчі до тієї пори маю знаки від його черевика.

Тепер я вже ніде не скаржусь, бо боюсь, щоб не втратити ДП. А друге, я не знаю, куди скаржитись. Заскаржився б до «Найвищого Громадського Суду» — боюсь, щоб не втратив ДП. Заскаржився б до пана голови ЦПУЕ — не вірю, щоб щось помогло, бо знаю, що коли п. Вовчук Іван приїжджав до табору із рефератом, то зацитував слова тов. М. Ґорького: «Єслі враґ нє здайотса, єво унічтожают!» Тут ще багато свідків українців-наддніпрянців, які з великим жалем вислухали його доповідь і ті «святі слова», що він запозичив від свого приятеля. Не зважаючи на те, що п. Вовчук сам наддніпрянець, **він не знайшов жодного прихильника поміж наддніпрянцями.** Його ближчі земляки назвали його вовком в овечій шкурі, і я з цим погоджуюся. Будучи в лавах УПА, я мав нагоду їх, тобто цих вовків в овечих шкурах пізнати.

Я ніколи не винував і не виную тих, що мене б'ють, бо вони самі не знають, що діють. Хотілося б стрінути колись отих майстрів юрби на вільній, незалежній Україні.

Вам, Пане Редакторе, складаю ґратуляцію з приводу Вашої заяви майстрам юрби й бажаю Вам сили, щоб Ви могли й надалі незалежним словом боронити добре українське ім'я і захищати справи беззахисної, ошуканої української людини.

З правдивою до Вас пошаною

Павло Котовський.

ПАНАС ФЕДЕНКО 3)

ГЕТЬМАН ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

(Історична повість)

Уривчастими словами вияснив Конашевич князеві, куди везе свого синка, і просив його, щоб поспішив рятувати раненого педагога Вишенського, що залишився під явором у гаю біля великого шляху. Княжі вояки пов'язали гайдуків Сєраковського, що були тепер тихенькі, як миші в пастці, і коляса рушила вперед; за нею віз Конашевича, а позаду вози Сєраковського з награбованою добичею та з раненими і побитими розбійниками. Біля возів ішли пов'язані парами гайдуки, під доглядом Курцевичевих вершників.

Князь звелів поганяти коней яко мога швидче, взявши до себе в колясу обох Конашевичів. Петруся посадовили напроти двох панянок — одна була смаглювата, з гарним носом з горбинкою, як у князя, з ніжними темно-карими очима і з темним пушком на горішній губі. Друга була білява, але очі мала такі, як у сестри.

— Це мої дочки, Елисавета і Христя, — а це, мої діти, пан Конашевич із сином. З паном Конашевичем — мусите знати — не один раз доводилося мені їсти галушки й саламаху запорозьку в татарських походах.

Коляса спинилася біля гаю, де гайдуки Сераковського покинули раненого острізького педагога.

— Таточку, ми хочемо помогти, дозвольте нам вийти з коляси, — просили обидві княжни батька. Князь кивнув головою. Княжна Елисавета й Христя поскидали з себе дорожні киреї і порозмотували білі хустки, що охороняли їх перед порохом і спекою. Петрусь побачив стрункі, повні ґрації, молоді дівочі постаті. Обидві були одягнені просто, в довгі сукні з легкого оксамиту, виріз біля шиї був оздоблений білою мережкою. У Єлисавети на добре розвиненому погрудді був золотий хрестик на срібнім ретязку, у Христі — дукач. На шиї у кожної висіло по разку коралів. Смаглювата Єлисавета, старша і вища на зріст, перша вискочила з коляси, за нею нижча і повніша Христя, і побігли до дерева, де білів бриль Вишенського. За ними кинувся Петрусь, ледве поспішаючи за молодими ногами бистрих панянок Єлисавета приклала руку до зів'ялого блідого обличчя Вишенського. Їй почувся холод смерти. З жалем дивилася на це гарне обличчя в розцвіті мужньої краси. Приклала ухо близько до уст раненого, потім до серця.

— Він живий, — радісно прошептала сестрі.

— Хлопче, як тебе звуть, — звеліла Петрусеві, — принести води.

Петрусь, мов вихор, кинувся виконати наказ княжни Єлисавети. Відчепив відро, що висіло при колясі, набрав води з потічка і приніс до Вишенського. Гострим ножем розрізала княжна Єлисавета одежу Вишенського, Христя помогла зняти з нього закрівавлену сорочку. З коляси принесено чистого полотна. Як наспіли вершники, князь звелів десятьом своїм воякам помити руки в потоці і скубти корпію, щоб спинити кровотечу з рани. Вишенський був без пам'яти, блідий, як смерть. Зручними рухами малих енергійних рук княжна Єлисавета з допомогою сестри перев'язала рану. Знайшлася чиста біла сорочка, яку надіто на нерухомого раненого педагога. Князь звелів перенести Вишенського в колясу, що висіла між колесами на ременях. Там його вмостили і згідно з наказом Курцевича, погоничі пустили коней рисаком по дорозі до Острога. В колясі поїхали з раненими обидві княжни й Петрусь.

— По приїзді в Остріг зараз прямуйте до княжого замку, просіть у його милости князя Острозького, щоб дав свого лікаря. Шкода душі християнської, — казав князь Курцевич дочкам на дорогу.

Шестеро коней легко і без напруження понесло колясу, тільки курява довгим хвостом лишалася позаду і поволі осідала на пожовклій траві при дорозі. Князь Курцевич сів на віз до Конашевича. Їхали, не поспішаючи, розмовляли про давно минулі й про свіжі пригоди.

— Так, кажеш, пане Василю, що сина в Острізьку школу везеш? Добра, спасенна думка. І мій син там вчиться. Отже не буде твоєму Петрусеві сумно, буде мати товариша. Нам тепер треба держатися купи, не датися на поталу іноплеменникам, як то кажуть. Турки й татари — ті готові нас стерти, змести з лиця землі, а тепер, бач, із Варшави віє неприязний вітер: хотять душу нашу взяти, віру наших предків, освячену подвигами і муками преподобних чудотворців, намагаються потоптати вороги нашого народу. Та не дамося, пане-брате!

У князя спалахнув огник завзяття в темно карих очах, і сиві вуса заворушилися, мов грозили всім ворогам українського народу — видимим і невидимим. Князь Курцевич їхав із своїми дочками зі Львова на Волинь, у свої маєтности. Бувши підстаростою Володимирським, хотів навідатись до свого начальника князя Острозького, що мав титул Володимирського старости, маршала землі Волинської і воєводи Київського. Князь Курцевич був дуже радий, що йому нагода дозволила вирвати Конашеивча з рук відомого шляхтича-бандита Сєраковського, зайди з Мазовії, що осів на Волині між Кремінцем і Острогом і не давав спокою пішим і кінним, особливо ж купцям.

— Я цього пташка піймаю в свої руки, вже тепер не викрутиться пройдисвіт. Не поможуть хитрощі й свідки в трибуналах, заплатить, як заслужив, — грозив князь Курцевич, їдучи до Острога на Конашевичім возі.

II.
В ОСТРІЗЬКІЙ АКАДЕМІЇ

Побувши в Острозі з тиждень, старий Конашевич вернувся на своїх конях додому в Самбір. Протекція князя Курцевича помогла Петрусеві, і отець ректор дозволив прийняти хлопця в нижчу клясу — в граматику, — без іспиту.

— Видно хлопця по очах, що має розум у голові. А чи є добра воля й охота вчитися, нехай сам докаже. Як не виявить пильности в науці, то буде гуси пасти та вівці ганяти, і то робота, Богом благословена; а нам у школі туманів та лінивців не треба, — так казав старому Конашевичеві на прощання ректор, блідий чернець з чорною як смола бородою і з сухими, жовтими як віск руками.

Василь Конашевич задержався на тиждень в Острозі з тої причини, що хотів побачити при свідомості раненого педагога Йосипа Вишенського і сказати йому «з Богом». Три дні і три ночі боровся організм педагога з смертю. Уже італієць, лікар князя Острозького, хитав безнадійно головою над ліжком ослабленого великою кровотечею і гарячкою. Петрусь не відходив від покою, в якім лежав Вишенський, а з ним обидві княжни — Єлисавета й Христя: пройняті духом християнського милосердя сестри старалися помогти тяжко недужому в його смертельних муках. Велика радість була для Конашевичів і для сестер, коли на четвертий день Вишенський прокинувся і попросив води. Слабим голосом питався, де він, і хотів знати, чи живі Конашевичі. Прийшов Петрусь із батьком до раненого, прибігли й княжни-сестри. Від свого брата Івана Курцевича, що вже один рік учився в Острізькій школі, вони багато наслухались про педагога-доміна Йосипа, улюбленця всіх спудеїв Академії. Вишенський дякував лікареві за догляд і поміч, але той відхилив вирази вдячности від себе:

— Ось кому дякуйте, милостивим панянкам-княжнам та ще цьому хлопцеві,

треба. Можна було плакати на цьому з'їзді, бачучи як ті самі люди, що бурхливими оплесками солідаризувалися з інж. Кішкою, на знак бандерівського керівника зборів п. Пришляка зараз же так само бурхливо його ганьбили. Частина бандерівців, в яких ще не завмерло національне сумління, ще перед голосуванням повтікала з залі.

Треба згадати, що перед вибором нової управи п. Мулькевич викликав кілька осіб з т. зв. позиції й запропонував їй 4 місця звичайних членів. Коли ж опозиція не згодилася, Мулькевич вийшов на трибуну й сказав: ми соборники, ми опираємося на маси, а нашим дороговказом є воююча Україна. Слова Мулькевича прогули над головами делеґатів, але вони не змінили факту, що УДК в Бельгії перейшов з української установи на провінційну організацію, втративши свій авторитет і своє право заступати інтереси українського робітника в Бельгії.

З'їзд вітає УНРаду

Президіяльна Канцелярія Виконного Органу УНРади надіслала нам відпис привіту УДК у Бельгії з проханням опублікувати. Звертаючи увагу наших Читачів на зміст і редакцію того привіту, уважаємо за потрібне додати, що багато читачів у Бельгії вже давніше надсилали нам листи із запитаннями, чому керівник Ресорту Внутрішніх Справ, проф. Вєтухів призначив уповноваженим на Бельгію п. Маріяна Дзьобу, який ввесь час вів гостру акцію проти УН Ради. Як відомо, тепер п. Дзьоба став головою УДК.

Брюссель, 9 червня 1949 р.

Український Допомоговий Комітет у Бельгії

До Хвальної Президії Виконного Органу Української Національної Ради.

Високодостойні Панове,

З доручення IV Загальних Зборів Українського Допомогового Комітету в Бельгії, що відбулися в Брюсселі 5 і 6 червня 1949 р. при участі 350 членів, просимо Вас прийняти від імени учасників Зборів та всіх організованих в УДК українців у Бельгії, найщиріші привітання та вислови правдивої пошани.

В образі УНРади ми вітаємо втілення щирих бажань і змагань українського громадянства на еміґрації до повної консолідації на ґрунті єдности в праці й боротьбі за повне визволення України та в можливо якнайтіснішій співпраці з керівними чинниками визвольної боротьби на Рідних Землях. Віримо, що УНРада успішно переборе початкові труднощі свого формування та своєю працею виправдає вповні покладані на неї надії всього українського громадянства. В цій вірі, запевнюємо Виконному Органові УНРади, нашу щиру і льояльну співпрацю на терені Бельгії.

Прийміть, Високодостойні Панове, наші щирі побажання якнайкращих успіхів у праці та запевнення у повній для Вас пошані.

За Головну Управу УДК в Бельгії:

Маріян Дзьоба, голова.

Володимир Макар, секретар.

Audiatur et altera pars

Високоповажані Панове!

Просимо не відмовити помістити на сторінках Вашого цінного часопису слідуюче вияснення:

6 червня 1949 р. відбулися в Брюсселі IV Звичайні Загальні Збори Українського Допомогового Комітету в Бельгії, на яких обрано нову Головну Управу УДК на діловий рік 1949-50.

В зв'язку з цим, Пресове Бюро Комітету «Про Україна» в Бельгії, кероване б. Головою УДК інж. А. Кішкою, помістило в свому пресовому бюлетені (випуск ч. 5), призначеному для інформації світової преси, нотатку п. н. «IV Звичайні Загальні Збори УДК в Бельгії».

В цій нотатці, яка інформує про перебіг Загальних Зборів УДК в дні 6-го червня 1949 р., є між іншим сказане таке:

«Пізніше під свисти та п'яні вигуки приступлено до вибору нової Управи УДК в Бельгії, яку обрано в такому складі: Мґр. М. Дзьоба — голова, К. Мулькевич — І-ий містоголова,...» і т.д.

З рамени новообраної Головної Управи УДК, а зокрема в імені п. мґр. Маріяна Дзьоби, як Предсідника Зборів, стверджуємо катеґорично слідуюче:

1) Не тільки при виборі нової Управи УДК, але і за весь час перебігу Загальних Зборів, не було ніяких свистів. Отже інформація про свисти на Заг. Зборах УДК є очевидним наклепом і нечесним інформуванням світової преси про перебіг Зборів.

2) Інформація про вигуки при виборі нової Гол. Управи УДК теж не відповідає правді. В часі Загальних Зборів були, що-правда, виступи, які можна скваліфікувати як «вигуки», але вину за них поносять ті бесідники, які в часі своїх промов не вміли задержати такту і приличности. Між іншими, вину за «вигуки» на Загальних Зборах поносять також і б. Голова УДК в Бельгії п. інж. А. Кішка, який дозволив собі назвати велику частину учасників Загальних Зборів УДК пастухами, уживаючи, при закидуванні роблення політики на терені УДК деяким групам, слідуючого вислову: «Патент на політику мають люди, яким я не дав би патенту на доброго пастуха». — Зірвалися вигуки, і Предсідник Заг. Зборів мусів ужити всієї поваги Предсідника, щоби ці вигуки успокоїти. А рівночасно, з великою прикрістю мусів він звернути увагу урядуючому ще в цьому моменті Голові УДК п. інж. Кішці, щоби в своїх виступах придержувався форм, відповідаючих гідністю тому постові, що його він в тому моменті ще займав.

3) Вибір нової Гол. Управи УДК відбувся в атмосфері, гідній цього акту, — без «свистів і п'яних вигуків». В часі вибору нової Управи на залі були присутні вже тільки ті учасники Зборів (понад 250), які заявилися за тою Управою. Вони не мали ніякої причини ані «свистати» ані «вигукувати» на цю Управу, яку самі вибирали.

Негайно після появи вище згаданої нотатки, ми звернулися письмом з дня 10 червня ц. р. до Комітету «Про Україна» з проханням про вияснення, а зокрема про повідомлення нас, хто є автором цеї нотатки, згл. хто за неї відповідає. Однак ми не одержали відповіді, і це примушує нас звернутися до ВПанів з проханням не відмовити нам помістити це наше вияснення на сторінках Вашого цінного часопису.

З глибокою пошаною

За Головну Управу УДК в Бельгії:

Маріян Дзьоба — голова.

Володимир Макар — секретар.

Один за одним надходять листи з далекого світу

Українці в Лос Анджелес

Шановний Пане Редакторе!

...Після двох тижнів перебування у Нью-Йорку ми, група читачів «Неділі», виїхали до Пітсбурґу — осередку вугілля і сталі. Тут маса нашого робітництва, особливо багато закарпатян. Одначе вони виїхали здебільшого ще за «Ференца-Йовшки» (Франц Йосифа) і перебувають у лабетах реакційного мадяронства або пречервоного москвофільства.

Не маючи грошей на життя, я вхопився за першу ж працю, котру знайшов. А це була фабрика сталевих ваґонів. працювало нас там 1,700 на дві шихти. Коли хочу собі уявити пекло, то згадую цю працю. Ситуацію полегшувало хиба те, що там працює багато наших земляків, які поставились до мене щиро і приязно, комуністи натомість виразно вороже. Працював акордово і затиснувши зуби заробляв не менше від старих робітників. У кінці березня, призбиравши грошей на дорогу, виїхав у Мінеаполіс. Але тут різка зміна підсоння так вплинула, що я захворів, — треба було їхати у теплішу частину США.

Десь у половині квітня (1948), знову ж автобусом виїхав я до Каліфорнії. Каліфорнія — відмінний світ. Тут ще й сьогодні є мешканці, які не знають по англійському. Тут знайдеш старі католицькі місії в еспанському стилі. Назви міст і вулиць дуже часто нагадують неамериканське минуле. Саме місто (Лос Анджелес) — колос, з пригородами займає район 450 кв. миль. Але хиба лише в центрі пнеться трохи до неба, інакше розляглося по горбах і долинах, закосичилось садками тай живе своїм специфічним життям ніби еспанським, чи мексиканським, може навіть негритянським. Гарні будови, на кожних 5 осіб припадає авто. Сміливі розв'язання комунікаційних проблем — мости над мостами, тунелі під тунелями, завузлені автостради. Маси літаків. Наших старих поселенців тут родин зо 300, розкидані неймовірно, а вже **розсварені так, що й нам соромно стає,** хоч ми до сварок звикли. Засадничо **ніхто нікому не помагає.** Мовляв — ми зачинали самі, зачинайте так і ви!

Щоправда треба сказати, що наші люди тут **мають катастрофально мало зв'язків і впливів.** Це й не диво, бо статистика виказує, що з наших переселенців більше половини було **неграмотних...** Можливо, що ніде в світі не є так важко організувати людей як тут. Ще б пак — усі тутешні автохтони звикли до двох річей — гонитви за доляром і вигідного поверхового ласунського життя. А ми хочемо від них жертви — часу, уваги, грошей, іноді навіть сил. Духово живу осамітнено до крайности. Бо ж навіть на регулярне листування нема часу. Щодо зв'язків з американцями, то без досконалого знання мови ми відказані на найнижчі прошарки. Американці може навіть і добродушні люди, але передовсім глибоко байдужі, хотіли б усе життя проїхати в авті, не злізаючи.

Все тут абсолютно інше, ніж у нас. На всю державу два оперових театри. Тут взагалі нема драматичного театру. Рідко трапляються концерти, та й дорогі дуже. Порядна книжка дорога також, зате всякої макулятури всюди скільки хочеш і забездурно. Часопис виходить двічі на день, має локально сенсаційний характер і на 80% складається з інсератів. Радіо — приватні підприємства й годі знайти в програмі порядну музику, але торговельних оголошень повнісінько. Телевізія — саме оголошення і Мікімаус. Щоправда, маса кін (бо ж живемо біля самого Голівуду, — модерного Вавилону), але фільми особливі. Погоня за ефектами, часами аж задешевими.

Але привабливим є абсолютнне невтручання в життя одиниці. Ми практично **не знаємо, що то є поліція,** бо ще

КИЇВСЬКЕ РАДІО ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ДП

Присутність сотень тисяч нових українських еміґрантів у західніх зонах Німеччини та інших країнах світу не дає спокою большевицьким володарям.

У понеділок, 30 травня, київська радіостанція передала для українців, що живуть за кордоном, статтю якогось Василя Основ'яненка «Становище переміщених осіб». Названа стаття подібна, як дві краплі води, до тих численних матеріялів з життя української еміґрації, що їх так часто оголошують совєтські часописи й радіо.

Передусім В. Основ'яненко гостро накинувся на англо-американську окупаційну владу в Німеччині, що ніби то не виконує рішення генеральних зборів ОН 11 листопада 1947 р. про репатріяцію переміщених осіб та про ІРО. Цю установу автор називає «міжнародньою організацією, що полегшує капіталістам США, Англії, Арґентіни та Канади вербувати дешеву робочу силу серед переміщених осіб».

Далі автор обкидає брудом і болотом діячів української еміґрації. Особливо лють цього писаки викликає український табір у Новому Ульмі, де, за його словами, «орудують запеклі вороги українського народу — українські буржуазні націоналісти, що посіли всі провідні посади в таборовій адміністрації». Вони, мовляв, аґітують проти повороту совєтських громадян на батьківщину, продалися англо-американцям, намовляють українців еміґрувати в заморські країни, вербують наших людей до американської розвідки.

Далі згадувано «відповідального редактора націоналістичної таборової газети «Українські Новини» Івана Багряного, Кирила Дацька та Івана Дацька, Балабанова, Худого, «що користуються повною підтримкою ІРО».

Цими днями радіостанція «Голос Радянської України» передавала знову статтю Мих. Лавріненка «Чому досі не розв'язана проблема переміщених осіб». Автор вилив у своїй статті відра брехні й лайки на адресу англо-американської окупаційної влади в Німеччині, ІРО та переміщених осіб.

Він пише, що в центрі Европи є тепер майже 600 тисяч ДП, яких силоміць затримує окупаційна влада від репатріяції на батьківщину. Ставлення до переміщених осіб, мовляв, жахливе. Якщо хтось із ДП заявить про своє бажання повернутись на батьківщину, він відразу потрапляє до в'язниці. Там його мордують, морять голодом, б'ють, аж поки він не відмовляється від свого бажання.

Англо-американці намагаються примусово вивезти ДП на невільничу працю до заморських країн. Становище еміґрантів, що виїхали до Канади, Венесуелі, Бразилії, США, мало чим відрізняється від животіння в таборах у Німеччині. Щоб утримати ДП від репатріяції, в таборах дозволяють провадити антисовєтську пропаґанду, вживають погроз, ширять пресу з наклепницькими статтями на СССР. У таборах нібито орудують «воєнні злочинці і зрадники».

Отаку провокаційну брехню і плітки большевицьке радіо хоче видати за правду. Наші люди, слухаючи тих жахливо-наївних передач, тільки сміються. Але кожен із українців водночас дивується, що «Голос Америки» й досі не дає українцям змоги українською мовою відповісти по радіо на цю грубу пропаґанду київських большевиків.

що з вами разом бився проти опришків. Гляньте на їх очі: вони три ночі майже не сплять, бо по черзі сиділи день і ніч біля вашого ложа.

Вишенський пізнав Петруся і лагідно взяв його руку своєю зсохлою рукою, з довгими-предовгими пальцями. Глянув яснoблакитними «херувимськими», як казали острізькі спудеї, — очима на сестер і тихо промовив:

— Одну панну пізнаю, сказав би, що княжич Іван Курцевич у білоголовських*) шатах. А другої панни не знаю.

Знов млість зморила раненого педагога, але не надовго. Коли прокинувся, то лікар казав дати недужому їсти, потім перев'язав рану. Не велів турбувати раненого.

При кінці тижня поїхав Василь Конашевич на своїх кониках у Карпатське Підгір'я до хати, попрощався з сином та з педагогом Вишенським. Незабаром виїхали й сестри Курцевичівни з батьком у свій замок біля Володимира. Петрусь зостався самітний у чужому місті. Тому ще більше тулився до Вишенського, поки той видужував від тяжкої рани. Був присутній при тому, як лікар, званий «цілюриком» витягав кулю, що засіла в тілі Вишенського під кожею. Мусів Вишенський терпіти пекельні муки, але переносив той біль так, що й бровою не повів ані оком не моргнув, тільки зціпив зуби та стиснув тонкі уста. Дивувався «цілюрик»:

— Та хоч застогніть, хоч Нечистого лихим словом згадайте, доміне педагог, вам же легше буде!

Вишенський мовчки усміхнувся і крутнув головою.

— Скоро вже вся школа з'їдеться до міста, — казав Вишенський Петрусеві в послідніх днях серпня. Я радий їх бачити, наших спудеїв, і граматиків, і риторів і тих, що піїтику довбуть. Радісно, коли в клясах гомону й гуку багато, мов рій працьовитих бджіл злетівся до вулика.

В покої Вишенського тепер двері не зачинялися. Приходили старші й молодші студенти привітати хворого педагога і побажати йому скорого видужання. Одного ранку прийшов до Вишенського в багатім убранні спудей-юнак білявий, у якім Петрусь відразу пізнав брата княжни Христі, така велика була подібність між ним і сестрою. Княжич Іван К[illegible]цевич переказав педагогові привіт від своїх сестер і передав Вишенському кошик з добрими, білими, як папір, яблуками.

Тяжко було видужувати педагогові від страшної рани, він нудився, що не міг ходити, мусів лежати. Єдину мав розвагу, що, лежачи або сидячи, грав на сопілку або на флейту. Матово-ніжні згуки флейти билися трепетними крилами об холодні камінні стіни, хотіли вирватися на широкі простори, над річку Горинь у волинські ліси, на луки зелені. Грав церковні пісні, як хвалу Богові, але не бракувало й пісень світських. Питався Петруся, чи він знає пісні з своєї околиці, і заграв знайому для хлопця підгірську коломийку, та розгонисту косарську пісню з Карпат:

«Ой на горі жита много,
Половина зеленого:
Пішли його женці жати,
Та й забули серпи взяти...»

Слухав хлопець голосу сопілки, що в руках Вишенського виспівувала цю рідну йому від раннього дитинства мелодію, і перед його духовим зором оживали гори зелені, латочки жовтого жита та ячменю, сірі смужки високого вівса, а вище в горах, під самим небом, полонини з білими й чорними вівцями, з пастухами в киптарях та в широких крисанях. Просив Вишенського ще заграти підгірських пісень:

— Як слухаю, то вже мені не так смутно на душі, менше скучаю за домом, — казав Петрусь педагогові і вдячно дивився в його ясноблакитні «херувимські» очі.

Як почалася наука в школі, то вже не міг Петрусь так бути невідступно біля недужого педагога Вишенського. Найчастіше приходив із своїм товаришем Грицем Красюком, сином острізького міщанина. Красюків батько мав пекарню, і Гриць приносив з дому подарунки Вишенському: добрі свіжі паляниці, ватрушки з сиром, маковики, тощо.

— Покуштуйте, доміне, щоб ви скоріще на ноги встали, бо всі хлопці в школі за вами скучають, — казав Гриць, припрошуючи педагога до печива.

Василь Конашевич не схотів віддавати свого сина в бурсу, хоч там, через заступництво князя Курцевича, Петруся приймали безплатно. Він мав гіркі спомини про своє життя в бурсі отців єзуїтів у Кракові, і хотів позбавити свого сина вічного гуку, гамору і галасу, що буває звичайно у всіх гуртових школярських приміщеннях:

— Нехай має свій куток, щоб міг подумати на самоті, почитати, бо там у тій бурсі, як у циганськім таборі, нема ніколи спочинку.

Біля пекаря Красюка жила в своїй чепурній хатці старенька вдовиця-баба Гасиха. За дешеву ціну взяла вона на кватирю з харчуванням молодого Конашевича. Мотря Гасиха, добра жінка, з підпухлими очима і круглим носом, жила тим, що робила ковбаси і продавала на торгу. Не жаліла для Петруся своєї страви, щодня, окрім постів, мав він кільце ковбаси, чи кишку з пшоняною або гречаною кашею, ковбик, або холодець, зварений із свинячої голови та телячих ніг. Жаліла баба Мотря хлопця, що його батько послав так далеко в науку, «сиротиною» його називала.

Наука в острізькій школі була від дев'ятої години ранку до дванадцятої, потім по обіді від третьої до шостої. За порядком у клясах та в бурсі доглядали педагоги і ліпші ученики, — так звані «протосхоли». Науку починали молитвою — «Премудрости Наставниче». Протосхол записував в осібну книгу, хто пропустив науку без поважної причини, або хто спізнився, був караний. Того, що двічі спізнився без оправдання, виключали з школи.

— А як вони в школі карають за лінивство? — питався раз Петрусь свого сусіда Гриця Красюка, поспішаючи ранком до школи.

— Ба, чи ти не чув ще? Що суботи після науки зостаються ті, що не навчилися, в школі, то спудеї з піїтики лупарять, з приказу отця ректора, учнів риторики, а ритори дубасять лозинами нашого брата-граматика. Та ще й глузують, коли лозина так дошкулить, що інший закричить. Тоді ще й співають ґемонські протосхоли на п'ятий глас:

«Благослови, Боже, ті ліси,
Що вродили премного лози,
Юношество поучати,
Злії норови вибивати».

— Е тут справді не жарти в цій школі, треба шануватися, — думав Петрусь Конашевич, і взявся пильно до науки. Був уважний у клясі під час науки, хоч кортіло обернутися на задню лаву, де чмихали придушеним сміхом веселі товариші, звані по грецькому «оні» (осли), і хоч як спокусливо було почухати пером біля вуха переднього учня, що куняв, не мавши сили переступити розумом безодню шкільної премудрости. Дуже легко пішла у Петруся наука «лічби і рахування» і «землі розмірення». Теж і мови — грецька, латинська і слов'янська — не були йому нудні. Цих мов учив педагог Йосип Вишенський та так дотепно й жваво, що й не счуєшся, як мигне година.

Блідий після рани і недуги Вишенський зробився ще гарніший на лиці. Щось неземне світилося в його ясноблакитних великих очах: і усмішка ніжних уст і високий голос баритон чарували всіх спудеїв Острізької школи. Не був він строгий, проте його слухали.

---

*) Жіночих

нігде не зголошувалися. Нас попереджали, що за нами слідкуватимуть, але робиться це так непомітно, що навіть цього не відчуваємо. Настрої населення протикомуністичні, але абсолютно пасивні. Ще далеко до зрозуміння, що комунізм аґресивний і світоборний та що або ми його, або він нас... Становище робітника щодо заробітку безперечно ліпше ніж у Европі, але щодо соц. забезпечення, то гірше, ніж колись було, напр., у ЧСР. Нема каси хворих, нема державних, чи самоуправних шпиталів і лікарів, викидають з роботи легко і швидко — просто кажуть, що завтра праці нема. Рівень життя усіх щодо матеріяльних благ високий, кожен майже другий робітник приїздить на працю у власному авті. А все ж очевидно ця країна тільки для молодих. Старші, особливо інтелектуали, нічого тут не осягнуть, бо «доробитись» не встигнуть, осамостійнитись теж, хіба що довікують поганим фізичним робітником. — **М.**

УКРАЇНСЬКА МАЛЯРКА
завойовує Венесуелю

(Від власного кореспондента).

Каракас, кінець травня 1949.

В тутешньому Музеї Мистецтва (Музео де Белляс Артес) від 17 квітня до 1 травня 1949 відбувалася виставка творчости Галини Мазепи-Коваль, ім'я та праця якої добре відомі всім, хто цікавиться і слідкує за розвитком українського мистецтва. Це вже не перша виставка відомої нашої малярки в Каракасі. Три її картини були прийняті ще мин. року в Осінній Салон, в якому світової слави мистці виставляють свої твори, і вже тоді викликали були вони прихильні відзначення в каракаській пресі. Добре відома теж Галина Мазепа-Коваль тутешнім аматорам кіна, бо працює вона в найбільшому венесуельському кіновиробництві «Болівар-Фільм», в якому виконує дотепні рисункові фільми, здебільша для реклями (дібухос анімадос). Ця ділянка фільму була тут донедавна майже невідома і щойно при співпраці Галини Мазепи-Коваль почала свій розвій, чаруючи всіх оригінальним підходом до теми.

На виставці в Музеї Мистецтва находимо 49 творів нашої малярки й дивують вони знавців многогранністю техніки: тут і олія і акварель і рисунки пером (ілюстрації до віршів сучасних венесуельських поетів) і темпера (ілюстрації до «Канто Кларо» Ромульо Ґаллеґоса) і малюнки на целюльоїді з темперовим підкладом.

Галина Мазепа-Коваль витворила свій зовсім оригінальний стиль, що його важко підтягнути під будь-який з панівних сьогодні в мистецтві «ізмів». В суворих, повних загадкової замріяности обличчях з величезними чорними очима та інтроспективним поглядом відчувається органічний зв'язок з візантійською іконою, але вони далекі візантійському канонічному стереотипові. У них більше теплоти й людяности і здається, що малярка пішла ще глибше у століття та є під враженням фаюмських портретів. Знов же в інших творах, головно в олії, — простота і примітивність Теодора Руссо сполучена в дивній гармонії з сюр-реалізмом і символікою Сальватора Далі. Її кольори різкі, аж кричать, вона не визнає півтонів, гри світла та тіней, але ця орґія кольорів особливо намісці в венесуельських мотивах. Критики були найбільш вражені тим, що Галина Мазепа-Коваль не вибирає для своїх картин яскраво-пишну зелень тропічної рослинности і поліхромію тропічних квітів, — словом банальну і рутинну фрактуру плякатів подорожних бюр, — але схоплює саму істоту венесуельських степів-ллянос, їх піскові, голі й сонцем випряжені пустині і їх убогу, висохлу рослинність — товсті какти й пожовклі аґави, біля яких тулиться венесуельська хатка з бамбукових коликів, крита пальмовим листям, а коло неї сумноокий баррітоосел, пірнувши у спекотливу апатію, жде, поки його господар скінчить свою сієсту. Охрою, сієною, темно-фіолетною і темно-зеленою фарбою малярка викликує у картині гнітючий, безнадійний і водночас ґрізний своєю невмолимістю настрій. Зате скільки веселости і барвистости в її чисто народніх типах з українських казок, що трохи плякатові, але українські в кожній подробиці, в такому чорті, відьмі, бандуристі й русалці. А ілюстрації до Івасика-Телесика, виконані на целюльоїді технікою рисункового фільму! Вони відразу перекидають нас з понурости венесуельських ллянос у веселість, радість і чудову природу рідної Полтавщини. Ці фолькльористичні, чисто українські мотиви трохи бентежили венесуельських критиків, але вони намагалися зрозуміти їх і, — це вже було гірше, — навіть пояснити. В кількох поважніших часописах з'явилися великі статті з фотографіями і в них описувались і гетьман Мазепа (по Байрону) і звуки Ліштової «Мазепарітти», згадувались впливи загадкової Азії і єдина відома тутешнім інтелектуалам літературна постать українця Тараса Бульби. Один критик пробував навіть передати заслухану з уст малярки казку про Байду, при чому в його передачі вийшло таке: Був собі дуже веселий козак, який багато пив і мав за приятеля султана, а той хотів, щоб він оженився з його дочкою; козак відмовився, а тоді його повісили на дерево, але обороняючись, козак зумів забити султана ударом ножа в шию, його жінку вдаром в чоло, а дочку ударом у вухо і після цього він далі пив, пив і пив, бо находив у цьому приємність... Ясно, що така інтерпретація викликає в нас доброзичливу усмішку і нагадує відому московську «развесістую клюкву», але це не важно. Важніше от що: нас українців тут щойно починають пізнавати і тільки тепер стає венесуельцям поволі ясно, що українець — це не москаль і не поляк, а всі ці статті, в яких назва «українець» повторяється в безконечних варіянтах, дуже пригожі для популяризації нашого народу.

І ось у цьому саме велике значення, залишаючи на боці мистецьку вартість, виставки Галини Мазепи-Коваль, що вона пропаґує українство, заставляє говорити і писати про українського мистця (місцевий кіно-журнал фотографував виставу і показував потім у всіх кінах Венесуелі), робить з нас, невідомих іміґрантів, ясно окреслену величину та представників сорокмільйонової нації. Її творчість дає нам час-до-часу змогу відчувати наш нерозривний зв'язок з рідним та далеким Краєм та пишатися тим, що якраз наша українка зуміла передати суть венесуелізму краще і тонше, як самі венесуельці та не втратила при цьому ані крихітки свого українства.

І ось це все робить нам творчість Галини Мазепи-Коваль подвійно цінною.

Д-р Лев Стаховський

„Хочемо допомогти Національній Раді“

АВСТРАЛІЯ
визнала українську національність

Українські скитальці, що опинилися на нових місцях поселення, не зважаючи на десятки тисяч кілометрів, які віддаляють їх від головних осередків українського організованого життя на еміґрації, шукають шляхів контакту із цим життям та виявляють бажання виконати свій національний обов'язок — **матеріяльно підтримати Українську Національну Раду.** Свідчить про це лист нашого австралійського співробітника інж. Івана Грушецького, який сповнений журби, як знайти австралійським українцям спосіб сплати своїх внесків на потреби УНРади.

Прочитавши в «Неділі», — пише автор, — заклик Української Національної Ради про національний податок (і податок 22-го Січня), я, на жаль, **не знайшов там поради для нас австралійських українців, як саме маємо виконати свій громадський обов'язок.** Українців в Австралії є вже коло трьох тисяч. Хоч ми й розпорошені по великій території, все ж таки поштовий зв'язок між нами відбувається. Коли б справа була добре зорганізована, то майже всі наші люди виконали б свій національний обов'язок. Ми відчуваємо внутрішню потребу, хоч чимнебудь допомогти нашому політичному центрові в боротьбі за волю України. На мою думку, справу сплати національного податку можна б розв'язати двома способами:

1) З Австралії нам вільно посилати гроші до Англії, Канади, США. Наша Національна Рада відкриває в цих країнах, або в одній із них свій поточний рахунок. У пресі, в заклику до українського громадянства зазначується також і число банкового конта. Слід надрукувати пропаґандивні статті (в дусі статті Старого Політика в «Неділі» ч. 167) чи окремі пропаґандивні брошури. Такі брошури розіслати окремим особам до Австралії, які й собі розішлють їх своїм знайомим.

2) Нам вільно висилати харчові пачки до Европи. Національна Рада визначає якусь установу для приймання посилок з Австралії як сплату національного податку й податку 22-го Січня. Капіталізуючи цю посилку, Національна Рада засилає поквитування сплати національного внеску на один рік (вартість посилки рівняється 1,5 австралійського фунта), а решту передає на фонд 22-го Січня.

Це все, що наш австралійський кореспондент пише про сплату австралійськими громадянами національного податку.

Одночасно кореспондент пише:

Повідомляю, що наше спільне прохання (88 осіб), подане за посередництвом містера Ріса, директора табору в Батарсті з його власним супровідним листом (дивись «Неділя» ч. 157) в справі вписання до паспортів наших скитальців української національности, міністерство полагодило позитивно. Всі українці, яким до паспортів вписано чужу національність, мають право виправити урядово цю рубрику.

„Нова“ мода в Англії

В золотій клітці . . .

Наші читачі напевно зауважили, що від якогось часу в «Неділі» не зустрічають ініціялів Б. К., якими бували підписані зразково опрацьовані, блискучим стилем та добірною українською мовою писані політичні огляди, статті й коментарі. Ці ініціяли належали нашому співробітникові, членові редакційної колеґії, керівникові політичного відділу нашого часопису. А читачі не подибують їх більше на шпальтах «Неділі» через те, що п. Б. К,. покинув Старий Світ та причалив до «вільної землі Вашінґтона». Ред. Б. К. людина вже літня й кволого здоров'я, проміняв редакторське перо на теслярський струг та в нових умовах важко працює на хліб насущний. А все ж таки, не зважаючи на поважний вік, слабе здоров'я й незвичність до фізичної праці, наш співробітник не втрачає віри в краще майбутнє, а дотеп, який так блискуче пробивався в його статтях, не опускає його й тепер, як це видно з листа, що його ред. Б. К. пише до колективу нашої редакції опухлими від праці руками.

Дорогий Пане Редакторе та всі колишні Колеґи з «Неділі»!

Знаю, що Ви вже встигли пом'янути мене лихим словом за мою довгу мовчанку. Проте для більшости новоспечених американців вона є явищем цілком природнім: нові умовини, незнайоме оточення, нез'ясованість становища, шукання праці, приміщення, біганина, втома...

Після прибуття до Нью-Йорку ми з дружиною шукали праці, але з того нічого не виходило. Аж нараз до нас приїхав автом із своєю дружиною якийсь «сер» (як виявилось, кол. сенатор, місцевий мільйонер), що запропонував дружині бути помічницею в господарстві на його віллі, обіцяючи й мені працю «фармворкера». У нових еміґрантів в Америці усталилось правило: хапай першу роботу, яку пропонують, а там уже буде видно. Отже, довго не міркуючи, ми звалили на авто своє діпівське «барахло» і незабаром опинились у великій, з 16 кімнат, віллі, розташованій кілометрів за 10 від міста, серед лук, лісків та гарненьких віл, недалеко чималої річки. Маємо чудовий мезанін з 2 кімнат і ванни з постійною гарячою й холодною водою, взагалі комфорт, в якому ще ніколи не мешкали, добре (хоч часом і дивне — «американське» — харчування — напр. салат із сиром, майонезом і ананасами) харчування і вдвох — 36 долярів на тиждень. Одне слово, влаштувалися ніби зовсім добре. Я працюю 8 годин як «будівельник» — готуючи паркан, обдираю кору з колод. Працюю на свіжому повітрі, на луці, в товаристві коней та лошат (хозяїн має тут кінський завод), під співи якихсь нових для мене птахів...

Ідилія — скажете? Та не забувайте, що кожна монета має два боки. А на зворотному боці нашої викарбовано і не такі приємні речі: «Працюю на луці» — це звучить ідилічно десь у книжці, або в розмові в душній кімнаті. Коли ж треба 8 годин ворушити й тягати колоди й здирати з них присохлу кору в просто тропічну спеку, яка стоїть тут і від якої заливаєтеся при тому потом, під пекучим сонцем, від якого в мене вже двічі злізла шкіра — то, їй-бо, ніякої ідилії в цьому не бачу. У дружини легша нібито праця, тим більше, що в господарстві все механізоване: машини і перуть і миють посуд, а в шафах автоматично засвітлюються лямпочки, коли відчинити шафу. Але, потупцювавши 12-13 годин в спеку без перерви, вона, як і я, приходить до стану середнього між станом побитого собаки й звареного рака. А проте людина до всього звикає... Тепер ми вже далеко менше втомлюємося й далеко менше страждають наші руки. Спочатку вони так боліли й пухли, що я не міг навіть написати листа.

Гірше інше: наша повна ізольованість від усього світу. Почуваєш себе, якщо не похованим живим, то в усякому разі замкненим у золоту клітку. До міста далеко, вільні ми тільки в неділю, коли все зачинено. Отже ні купити чогось ні послати посилки, ні передплатити газети, ні пошукати іншої праці, своїх людей. Української організації тут немає, є якийсь клюб, але я не міг ще відвідати його. Правда, як переказували мені, там нібито тільки п'ють горілку, та чому б і горілки не випити, коли можна хоч побалакати за чаркою. А то тут я навіть і американців майже не бачу, а коли й кого побачу, то однаково: сказати ще сяк-так скажу, а зрозуміти їх — хоч убий, не можу. В цій пустелі легше мені навчитися на моїй луці іржати по-конячому, ніж говорити англійською мовою.

А шкода, бо тягне пізнати народ і країну і провадити відповідну пропаґанду. Тут — свобода, живемо без всяких документів і замельдувань. Хазяї знають тільки наше прізвище. Але який у американців хаос в уявленні про нас, видно з того, що вони вперто, очевидно, вважають мене поляком, а інтеліґентна хазяйка один раз спитала нас: «Ви приїхали з американського концентраку в Европі» (це табір ДП).

Зовні найбільше США дається взнаки, країна авт і реклямами. Навіть тут, далеко за провінційним невеликим містом Утіка, ще дивляться на мене в вікно (тепер вечір) сотні вогнів авт на шосе й різнобарвних світляних реклям.

Працю в містах знайти не так легко. Деякі підприємства припинили роботу на один місяць, інші перейшли на три дні праці в тиждень (це вважають явищем сезонового або місцевого характеру, а не ознакою загальної господарської кризи, яку заперечують). А проте в газетах багато оголошень з пропозиціями праці, хоч більше жінок на домашню роботу.

Коротко скажу. Їхати сюди треба було й я не шкодую, що поїхав. Але тепло згадую табір та безтурботність життя й можливості зносин із своїми людьми. Цього не купиш тут за ніякі доляри. Добре згадую працю в «Неділі».

Міцно тисну всім колеґам праці руку та шлю найкращі побажання

Ваш Б. К.

Подобається Вам „Неділя“?

Читайте її сами й порадьте своїм знайомим!

ОДНА DM

— це сьогодні великий гріш і не так легко її заробити!

Проте, коли б кожен Передплатник і Читач „Неділі“ пожертвував хоч одну марку на її пресовий фонд, дальша поява нашої газети була б забезпечена.

Читачі „Неділі“!

Підтримайте ділом свою газету, влаштовуйте збірки пожертв на її пресовий фонд, надсилайте навіть найменші датки!

Адреса

Verlag „Nedila“ Aschaffenburg Schweinheimer Strasse Nr. 50.

В Ашаффенбурзі відбувається традиційний народній ярмарок. Тисячі людей любуються ракетними вибухами.

Зенон Пеленський
громить національ-марксистів з...„Української Трибуни“

Конфлікт між так званим Закордонним Представництвом УГВР і ОУНР (бандерівці) розгортається та входить у затяжний стан. В газетах обидвох тих розсварених націоналістичних груп почалася гостро полеміка, якої головні виступи варто занотувати.

В «Українській Трибуні» за 15 травня 1949 ч. 23 появився був такий характеристичний комунікат:

«(УТ) Від довшого часу веде ОУНР акцію, щоб теперішня побудова Національної Ради була змінена в напрямі корисному для ОУНР. Основними арґументами, що їх вживає ОУНР у своїй акції є 1) Побудова Національної Ради не відповідає теперішньому укладові впливів серед українського громадянства на еміґрації, 2) Національна Рада та її Виконний Орган ставляться неґативно до активної боротьби на Рідних Землях і до керівного органу визвольного руху УГВР.

З огляду на те, що серед українського громадянства на еміґрації міг би постати погляд наче б акція ОУНР була інспірована ЗП УГВР і йшла з її доручення, ми звернулися до компетентних чинників ЗП УГВР з проханням зайняти становище в тій справі і отримали від них такі вияснення:

Згідно з комунікатом ЗП УГВР із жовтня 1948 (уміщеному в «УТ» з 2 грудня 1948) ще раз стверджуємо, що «УГВР створена на всеукраїнській понадпартійній базі і тому не є політичною надбудовою ні тимбільше інструментом будьякої політичної партії чи організації» (точка 2 Комунікату).

«Для ведення роботи за кордоном краєві чинники УГВР умандатували Ґенерального Секретаря Закордонних Справ УГВР і Закордонне Представництво УГВР. Тому будь-які виступи та провоадження роботи закордоном іменем УГВР може відбуватися тільки за їх відомом, з їх уповноваження та за їх виразним дорученням» (точка 7 Комунікат).

Ані Генеральний Секретар, ані теж Закордонне Представництво УГВР не давало жадного доручення ОУНР провадити разом з СГД акцію проти Національної Ради та її Виконного Органу. Цю акцію веде ОУНР виключно в свойому власному імені і на свою власну відповідальність.

Компетентні чинники ЗП УГВР стверджують, що вправді Національна Рада дотепер ще не з'ясувала свого становища до українського визвольного руху, а зокрема до УГВР, але з цього ще не виходить, що вона ставиться до нього неґативно. Через те акцію, що її веде ОУНР проти Національної Ради треба **уважати неправильною і некорисною.**

☆

Виснення, що ми їх отримали від компетентних чинників ЗП УГВР підтверджують тільки наш погляд, давніше вже нами висловлений, що в колах ЗП УГВР немає ворожого ставлення супроти Національної Ради. Навпаки, постання і діяльність Національної Ради та її Виконного Органу, не зважаючи на всі недоліки, треба уважати позитивним явищем. Сподіємося теж, що найближчим часом Національна Рада виразно з'ясує своє **позитивне ставлення до визвольної боротьби та її керівного органу УГВР і тим способом відбере можливість ОУНР та їхньому теперішньому союзникові СГД демагогічно, виключно для своїх вузько-партійних інтересів, використовувати боротьбу на Рідних Землях як арґумент проти Національної Ради».

Оцей комуннікат, що ясно окреслив позитивне ставлення ЗП УГВР до Національної Ради став сиґналом до одвертого наступу бандерівців на власних «зрадників», зокрема на «Українську Трибуну», яку досі поборювано переважно з матеріяльного боку, отже заборонами її продажу по таборах, бойкотом і нищенням.

Наступ на УГВР і «Трибуну» повів сам її колишній головний редактор п. Зенон Порай Пеленський на сторінках паризького тижневика «Українець». Цей тижневик бандерівці розбудовують на свій центральний пресовий орган для широких мас, тоді як нелеґальну, друковану в Німеччині «Сурму» залишають партійним офіціозом для членів ОУНР. (Чутки про намірений виїзд ред. Пеленського до Парижу ще не підтверджені; яку ролю призначає партія «Часові» теж покищо сказати годі. Ясно лише, що ця газета, не зважаючи на всі зусилля п. Ільницького, хоч є інструментом партії, все ж не користується повним її довір'ям).

Ред. Пеленський починає заповняти цілі сторінки «Українця», спихаючи в тінь Дмитра Штикала і інших дрібніших партійних співробітників газети.

В ч. 21 і 22 згаданої газети п. Пеленський помістив гостру критику ідеологічного напрямку «Української Трибуни» під яскравим заголовком «Насамперед — гроші!»...

Головні місця критика Пеленського такі:

«Як ота дурна дівка свій танок від печі, є в нас — вибачте мені — «політики» і «публіцисти», які все знову і знову починають Україну і її історію від себе, від власної печі... Найшлася в Мюнхені — пише колишній редактор «Української Трибуни» — купка ґеніїв, які, — неначе б нічого в нашій історії досі не бувало, неначе б ніхто не поробив і не залишив по собі жодних досвідів, — оце відкрили наново благодаті доктрини матеріялізму, і ось починають старий танок — наново... Стоїмо перед фактом відродження, чи заснування, як хто хоче, своєрідного українського нео-матеріялізму, і то акурат серед українських горе-націоналістів!... Кількох членів Закордонного Представництва УГВР, вкупі з кількома членами редакції «Українська Трибуна», створили школу українських націонал-маркстистів, чи як їх звати, й почали поширювати «нову» — яку ж стару! — науку, що український шлях до визволення йде через наповнення шлунка, що українські народні маси можна приєднати до визвольного змагання тільки за реальну заплату, за прислівні ще з часу Революції «нарізи на земельку», за «соціяльний благобут», словом: за гроші!... Може, найдуть дурнів, які їм повірять. Але маса, українська маса, яку цими методами хочуть з Мюнхену «мобілізувати», оглядається позад себе і пам'ятає...»

На думку Пеленського, ЗП УГВР не виконало завдань і сподівань ОУНР. Про це Пеленський пише:

«Викривлення лінії розвитку в таборі українського націоналізму помічаємо перше всього в тому, що претендує на назву «дії» в Закордонному Представництву Української Головної Визвольної Ради (ЗП УГВР).

Як загально відомо, і про що стільки разів говорили офіційні публікації ЗП УГВР, Закордонне Представництво було вислане Воюючою Батьківщиною влітку 1944 року за кордон для виконування конкретної зовнішньо-політичної і проапґандової роботи. Незабаром промине повних 5 років — **п'ять років!** — від дня виїзду з Краю; вистачаюча кількість часу, щоб зробити баланс.

З натури взятих на себе завдань, ЗП мусіло б діяти по таких вирішних світових центрах, як Вашінґтон, Нью-Йорк, Лондон, Париж і по інших столицях західнього світу. Але, як про це добре знає цілий український загал, ЗП УГВР доїхало акурат до Мюнхену, і тут, мабуть, важко перевтомлене далекою з Краю дорогою, зупинилося на цілих 4 роки. «Велика зовнішня політика» ЗП почала розгортатися у «міжнародньому» мюнхенському трикутнику: між Дахавер-штр. 9-II, Фюріх-Шуле і Розенгаймерштрассе. Між цими трьома пунктами, як між прислівними трьома соснами, ЗП загубилося, мов у густому лісі.

Щоб прикрити безнадійну мізерію свого довголітнього «міжнароднього» зусилля, поширюється людьми, фактично відповідальними за долю ЗП, своєрідний настрій «таємности», мовляв, це «надто делікатні справи, щоб було вільно про них прилюдно говорити». Тимчасом, аби які робити таємні міни, кожний знає, що діючи з Мюнхену, не поведеш жодних таких міжнародніх акцій, ані не нав'яжеш таких дипломатичних зв'язків, які в будьякій серйозній мірі могли б позитивно вплинути на міжнародню постановку української державно-визвольної справи».

В дальших абзацах своєї критики ред. Пеленський полемізує із статтями п. Мирослава Прокопа в «Українській Трибуні» і кінчає висновком, що середовище «Української Трибуни» провадить «акцію нівечення української справи подвійним штихом»»...

Ми не покликані так чи інше поставитись до цього виступу п. Пеленського, який знов осідлав публіцистичного коня й вирушив до бою. Для нас 5 років тому було ясно, що в лавах бандерівців дійде до розколу, як ясним є, що це розкол не перший і не останній. До речі: виступ Пеленського — жодна сенсація. В українських політичних колах вже кілька місяців курсують **відписи приватного листа п. Пеленського** до п. Прокопа з нищівною критикою ЗП УГВР і навіть самого бандерівського штабу. Цей лист, думкам якого у багатьох місцях аж ніяк не можна відмовити абсолютної слушности, був для українських демократичних кіл **великою сатисфакцією,** бо доказував правдивість усіх тез щодо майбутнього бандеризму, ставлених нашою демократичною пресою. Тепер п Пеленський уважав своєчасним деякі місця з листа розвинути на сторінках «Українця». Поживемо ще трохи, почуємо й почитаємо ще цікавіше. Природного розвалу ОУНР не вдасться одначе затримати навіть п. З. Пеленському.

КОЖНОМУ СЛОВО

Ось хто пише доноси!

Високоповажаний Пане Редакторе!

Прошу не відмовити на сторінках Вашого цінного часопису вмістити наступне:

Дня 27. 9. 1946 року мій чоловік Юрій Городянин-Лісовський (Горліс-Горський) зник при загадкових обставинах в Авгсбурзі. Усі дотеперішні розшуки не дали жадних наслідків.

Угруповання, до якого мій чоловік стояв в опозиції, від часу його зникнення, та навіть й перед тим, плямувало його радо уживаним способом компромітації — тавром комунізму. Два місяці тому «інформацію» про мого чоловіка як комуніста подав директорці табору Райнгардт-касерне в Новім Ульмі пані Леві комендант табору п. Александрук, щоб перешкодити мені в одержанні праці.

Плямувати назвою комуніста людину, що все життя присвятила боротьбі з комунізмом, віддала на вівтар цієї боротьби всі свої молоді сили і, нехай мені це вільно буде сказати, небуденні здібності, до того в обставинах, коли вона не може особисто боронити своєї чести, — це в найвищій мірі негідно.

Загально відомо, зокрема на західньо-українських землях, що мій чоловік учасник Визвольних Змагань, після 8-и річного поневіряння в совєтських тюрмах, 1932 року втік з СССР і, як мало хто інший, боровся з большевизмом. Поминувши велику кількість статтей, що публікувались у всій українській пресі, мій чоловік написав такі поширені книжки, що були багато разів перевидані: «Спогади» на 2 томи, «Холодний Яр» — 2 томи, «Клянемося могилами героїв», «Отаман Хмара» (з таємниць ҐПУ), «Аве Діктатор» і збірка «Тюремні поезії». Про це все п. Александрук, як людина напевне письменна, не міг не знати.

Тому вважаю за своє право й обов'язок запротестувати проти вчинку п. Александрука та стати на оборону чести свого чоловіка. Прошу українських громадян, зокрема його бойових товаришів та тих, що його знали, допомогти мені в цьому.

З пр[illegible]вдивою до Вас, Пане Редакторе, пош[illegible]ю:

Галина Городянин-Лісовська.

Що ж буде з колишніми вояками німецьких частин?

Поміщений в попередньому (179) числі «Неділі» звіт із пресової конференції д-ра Романа Смука викликав загальне зацікавлення. Зокрема ми дістали багато листів від **колишніх вояків, що силою були забрані до німецьких частин,** або, не маючи іншого виходу, в лавах німецької армії боролися проти совєтів, яких — зрозуміло — слова д-ра Смука про безнадійність еміґрувати таким особам, сильно занепокоїли. Автори листів покликаються на заяву шефа комісії ДП м-ра **Сквадріллі,** який, згідно із звітом в «Неділі» ч. 175, на конференції 12-го травня 1949 у Франкфурті сказав:

«Є ще одна справа на яку треба звернути увагу, а саме участь в німецьких військових організаціях. Це стосується насамперед українців і балтійців, які примусовою мобілізацією, або якимись іншими шляхами попали до війська, ворожого альянтам. **Сам факт, що хтось служив в німецькій частині, не може послужити підставою відмовлення права виїзду до США,** але затаєння такої служби може спричинити беззастережну дискваліфікацію. Не треба забувати, що американська влада користає з багатьох джерел інформації й що кожен, хто хоче заперечити свою участь в ворожих військових формаціях, лише своїм затаюванням, може дуже неприємно розчаруватися. Комісія ДП не має звичайно ніяких підозрінь щодо ДП, але її бажанням є спрямовувати таких людей на правильний шлях».

Бажаючи допомогти усім зацікавленим тією справою українцям, **редакція «Неділі» робить ще раз інтервенцію у відповідних чужинецьких колах.** А покищо з української канадійської газети **«Новий Шлях»** передруковуємо ширшу інформацію про «нові еміґраційні постанови в США».

З того часу, як відновлено видавання американських віз у Німеччині та в Австрії, провадяться — пише «Новий Шлях» — дискусії в справі допущення до Злучених Держав мешканців тих країн, які були у війні з Америкою. В тій справі висловився недавно **голова візового відділу** при департаменті державних справ, — **Герві Дж. Лоро,** в своїй промові перед Жидівським Робітничим Комітетом. Він казав:

«Справа іміґрації, як ми знаємо, є найбільш суперечна. Мало хто ставиться до неї цілком об'єктивно. Дехто жадає більшого обмеження, дехто — меншого. Деякі хочуть, щоб консул ставився поблажливо до тих випадків, в яких вони зацікавлені і був суворим до інших. Коротко, багато американців є проти іміґрації взагалі, але коли мова йде про випадки, в яких вони самі зацікавлені, то вони за неї».

Що торкається справи **допущенння до Злучених Держав колишніх членів німецької армії** або членів нацистичної чи фашистської партії — Г. Лоро пояснив становище департаменту державних справ так:

«Треба пам'ятати, що **такі особи, як такі, не є позбавлені можливости вступу до Злучених Держав на основі постанов наших іміґраційних законів.** Згідно з візовими розпорядженнями воєнного часу — які все ще діють — та законом про загальну безпеку з 20 червня 1941 року — який є сталим законом мирного часу — бувшим членам німецької армії або нацистичної чи фашистської партії можна відмовити візи тільки тоді, якщо допущення їх до цієї країни буде **проти інтересів країни або буде загрожувати загальній безпеці.** В часі війни самий факт приналежности до німецької армії або до згаданих партій вважався вистарчаючим, щоб не допустити такого чужинця до Злучених Держав».

По війні департамент державних справ зайняв таке становище в тих справах:

«Згідно з візовими розпорядженнями воєнного часу, членство в нацистській чи фашистській партії або служба в німецькій чи італійській армії вважалися головним доказом, що допущення такого чужинця буде шкідливим для інтересів Злучених Держав. **Але якщо аплікант може встановити солідними доказами, що він не вступив до нацистської партії добровільно, або що не служив добровільно в армії проти союзників, що він завжди був і надалі є проти нацистів та що він вірить в демократію в американськім розумінні** — такий аплікант може дістати візу (коли відповідає іншим іміґраційним вимогам)».

На початку 1948 року ця політика дещо змінилася, бо того вимагали змінені умови. Почали більш реально ставитися до іміґраційних справ бувших номінальних членів нацистської чи фашистської партії, які є батьками, чи дружиною, чи нареченою американських громадян, особливо громадян-ветеранів другої світової війни. «Після розгляду тих випадків — казав голова візового відділу — консульські та дипломатичні урядовці були повідомлені **23 квітня 1948 року** про те, що департамент державних справ вважає, що саме по собі **добровільне вступлення до німецької армії, або нацистської партії не повинно надалі прийматися за доказ, що вступ такого чужинця буде шкідливим інтересам Злучених Держав.** Люди в різних країнах вступають до різних організацій, часто не вповні усвідомлюючи, що вони з себе уявляють». Тому американські консули дістали від департаменту державних справ такі вказівки як вирішувати подібні випадки:

«...Якщо нема доказів на те, що чужинець мав більше як номінальну участь проти Злучених Держав — номінальну правдоподібно мусіли мали всі німці в часі війни — такий чужинець не повинен вважатися недопустимим до цеї країни за свою працю в часі війни. З другого боку, тому чужинцеві, який є — чи був — завзятим нацистом, або про якого є докази, що він активно поділяв і підтримував нацистичну ідеологію понад те, що від нього вимагалося, треба відмовити візи згідно з візовими розпорядженнями воєнного часу. В неясних випадках треба звертати увагу на... будуче оточення, серед якого іміґрантові доведеться жити в Злучених Державах. Чужинець, який має невеликий нахил до нацистів в Німеччині, певно не буде поглиблювати нацистську ідеологію, скажім, як дружина, чи батько, чи мати американського громадянина в американськім домі, де подібної ідеології не поділяють. В такім випадку можна думати, що допущення такої особи не буде на шкоду Злученим Державам.

«Подібне ставленння має бути і до тих чужинців, які служили в італійській армії, або які були членами фашистської партії.

Далі департамент державних справ подає таке заключення:

«Вище згадані точки не вважаються, звичайно, рішаючими в справі уділення візи тим чужинцям, які, згідно з загальними іміґраційними законами не можуть бути допущені до Злучених Держав — особливо згідно з законом про заборону видавання віз тим чужинцям, які мають намір зайнятися такою діяльністю, що може загрожувати громадській безпеці».

Як можна припускати, усім українцям, воякам кол. німецьких частин, які ніколи не мали наміру шкодити інтересам США, згодом вдасться виєднати право на еміґрацію за океан. Але для того, треба праці і інтервенцій наших покликаних чинників, а не... доносів, в писанні яких спеціялізується останнім часом одна відома група.

ЩЕ ПРО НОВИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ЗАКОН ПРО ДП

Юридична комісія Конґресу прийняла новий текст закону про ДП, який передбачає допущення до США 339 000 ДП. Ця цифра, щоправда, на 61 000 менша від тої, яку пропонував Трумен, але на 139 тисяч більша від того числа, яке передбачає теперішній закон (205 тисяч). Проєкт вніс нюйоркський демократ Селлер.

В новому законопроєкті нема першо-

Комуністичні демонстрації
переривають проповідь архиєпископа Берана

ПРАГА (ЮП). Празький католицький архиєпископ Йосиф Беран виступив у неділю 19 червня в катедрі св. Віта з проповіддю, в якій старався критикувати видану комуністичним чеським урядом газету «Католицькі Вісті» та створений тимже урядом «Комітет Католицької Акції». Групи чеських комуністів перервали проповідь архиєпископа вигуками, свистом і викрикуванням. Тумульт притих аж тоді, коли чеські вірні заінтонували спонтанно чехо-словацький національний гімн та релігійні пісні. Після Служби Божої перед катедрою та на площі перед архиєпископською палатою зібрався великий натовп вірних і окликами вітав свого архиєпископа. Група комуністів намагалася перекричати католиків окликами «Хай живе президент Ґотвальд!» Відділові поліції з меґафонами на автах вдалося запровадити лад.

Як відомо, архиєпископський палац у Празі перебуває під вартою поліції. В попередній проповіді архиєпископ Беран сказав вірним, що празький уряд намагатиметься, мабуть, вже незабаром змусити його мовчати, але він просив бути йому вірними. Просив теж не вірити ніяким майбутнім чуткам, немовби він мав намір підписати якусь угоду з урядом, що виступала б проти законів Церкви. Авхиєпископ мав на думці запропоновану урядом Ґотвальда двосторонню угоду, що зробила б католицьку Церкву в ЧСР звичайною маріонеткою в руках комуністів. В чеських костелах заборонено читати останній пастирський лист архиєпископа Берана.

Ватікан відлучив від Церкви усіх членів зорганізованого чехо-словацьким урядом Комітету «Католицької Акції», до якого входить 60 людей. З Ватікану повідомляють, що архиєпископові Берану буде призначений титул кардинала.

Митрополит Полікарп прийняв Управу СУН-у

Минулого тижня в Мюнхені відбувалася сесія Священного Синоду УАПЦ, яка закінчилася в п'ятницю 17 червня. З цієї нагоди управа Союзу Українців у Німеччині вислала привітання на руки Високопреосвященнішого Митрополита Полікарпа. В суботу 18 червня по обіді Владика Митрополит прийняв на окремій авдієнції голову СУН-у інж. Ржевського та секретаря д-ра Маковецького. Розмова тривала 45 хвилин. Митрополит був у товаристві о. протоєрея Долинського та свого особистого секретара інж. Коваленка. Голова УАПЦ обзнайомився з постанням СУН та головними завданнями організації і підкреслив, що гасло Бог і Україна має бути основою в роботі керівництва Союзу Українців у Німеччині. «Допоможи Вам, Боже, — сказав Митрополит, — у доброму почині справи опіки над обездоленими українцями, що залишатимуться в Німеччині». Голова УАПЦ дав новоствореній організації своє архипастирське благословення.

ПРЕОСВЯЩЕННИЙ РОБОРЕЦЬКИЙ ВІДВІДАЄ ТАБОРИ СКИТАЛЬЦІВ

З Парижу виїхав до Риму Преосвященний Ексц. Кир Андрей Роборецький, Єпископ-Помічник Високопреосвященного Кир Василія Ладики, укр. катол. Архиєпископа м. Вінніпеґ (Канада). Це офіційна подорож укр. катол. Єпископа з Канади, що її він відбуває до Вічного Міста, щоб відвідати пороги Апостолів. Як відомо, кожний католицький Єпископ обов'язаний відбути таку подорож що 5 літ, а з-за морських країн раз на 10 літ. Ексц. Кир Андрей Роборецький відвідає теж табори українських скитальців в Німеччині та Духовну Семінарію в Кюлемборзі (Голляндія). Його повороту до Вінніпеґу очікують на 16-го липня ц. р. («П. Б.»).

В поворотній дорозі з Риму завітав Преосв. Кир Андрей Роборецький до Парижа і в неділю, 5. 6. ц. р., відправив там Службу Божу в храмі св. Володимира Великого. При кінці Служби Божої Преосвященний передав своїм вірним привіт від Впреосв. Архиєпископа Кир Василія Ладики та від священиків, які в останніх місяцях переїхали з Франції на душпастирську працю до Канади. В коротких щирих словах підкреслив Впреосв. Кир Андрей ті всі старання в справі допомоги нашим братам, що знайшлися на скитальщині, і тим, що зі зброєю в руках борються в Рідному Краю за кращу долю Батьківщини. Вкінці заявив, що ціллю його поїздки є допомога у виїзді нашим братам за океан й влаштування їх на працю в Канаді.

сти для ДП з балтійських країн і б. східньої Польщі. Нема також обмежень, що з допущених 30 проц. повинні бути сільсько-господарські робітники і що кожний ДП має мати забезпечену працю і кватиру. В старому законі передумовою допущення ДП до США є його перебування в Німеччині чи Австрії від дня 22 грудня 1945. **В новому проєкті цей реченець перенесено до 21-го квітня 1947 року.**

3-го червня 1949 року, проживши 20 років, померла в Байройті бл. п.

НАДІЯ БЕРЕЖНИЦЬКА

абітурієнтка гімназії

Донька вищого скарбового урядовця, Покійна відзначалася великими літературними здібностями й могла дати багато своєму українському народові, який безмежно любила.

Похорони відбулися в Байройті 4-го червня при численній участ українського громадянства, молоді й Пласту. Над могилою прощали Покійну о. декан Кудрик та о Прокопович і член управи місцевої Пластової Станиці.

Вічная Їй пам'ять!

Архиєпископ Григорій відвідав Ашаффенбурґ

Пишуть нам:

Напередодні Зелених Свят прибув до Ашаффенбурґу Високопреосвященніший Архиєпископ Григорій, Голова Великої Ради УАПЦ. Владику урочисто зустріли на двірці причет, Парафіяльна Рада та сестри Св.-Покровської Церкви (табір «Артилерія»). Після взаємних привітань і піднесення Високому Гостеві живих квітів, Владика прибув до табору «Артилерія».

В Св.-Покровській церкві відбулися Архиєрейські Богослуження: в суботу 11. 6. — всенічна, 12. 6. вранці — літургія і вечірня, а ввечері молебень, 13. 6. вранці — літургія і молебень на таборовій площі.

Служив Високопреосвященніший Григорій всі ці служби з властивим йому релігійним піднесенням, силою почуття і високою художньою красою (особливий стиль, що має за джерело свого зовнішнього оформлення — стиль наших стародавніх церковних напівів та народніх лірницьких мельодій). Чудесно співав хор під дириґуванням проф. П. Кондратенка. Невеличка таборова церква не могла вмістити всіх вірних, і багато з них молилося перед широко розкритою на час служби церковною брамою, що давало їм змогу бачити і чути все богослуження. Вся церква і вхід до неї тонули в зелені й живих квітах та вінках, що радісно майоріли під і над гаптованими рушниками, якими прикрашені всі ікони. З великою любов'ю і мистецьким смаком прикрасили свою церкву українці «Свято-Покровці».

В своїх проповідях, виголошуваних на кожному богослуженню, Владика Григорій закликав свою паству **до щирої братерської любови між усіма дітьми українського народу.** Особливо зворушливо звучали його слова про те, щоб ми ніколи не забували свого українського «Єрусалиму», нашого рідного Києва та нашої Великої України. Там пізнали наші предки віру православну, туди ж повернемось і ми чи наші діти до рідних осель, визволених з-під влади чужинців-безбожників. Архипастир закликав своїх вірних щиро готуватися до того радісного моменту й готувати до нього молодші покоління. «Ми — казав він далі, — діти Святої УАПЦ, відродженої 1921 року в Києві і побудованої на крові мучеників за віру Христову — українських єпископів, священиків і мирян. **Ради єдности української Православної Церкви, якої ми щиро прагнемо, ми готові піти на всі поступки, крім однієї: від всіх українців без винятку ми вимагаємо визнанння святости й благодатности УАПЦ, що звільнилася з кайданів під час визвольних змагань 1917-1921 років.** Не забуваймо, що наша і церковна і державна **столиця була і буде — Святий Київ, а не Москва, ні Рим, ні Стамбул, ні Варшава, ні Луцьк...»**

Після урочистого прийняття Владики, 13. 6. він вирушив до місця свого постійного перебування.

Цей приїзд нашого Архипастиря справив сильне враження на всю його паству, підносячи її духово перед виїздом за океан. — К. М.

Від Редакції: Поміщуючи опис пастирської візитації так званої соборноправної православної громади українців в Ашаффенбурзі її Владикою та маючи в пам'яті слова нещодавної заяви Архиєпископа Палладія в «Неділі», уважаємо потрібним звернути увагу, що настав уже час виявснити покликаним до цього чинникам УАПЦ їх становище до Церкви соборноправної, зревізувати відомі рішення, спробувати зробити нові кроки на шляху до єдности Української Православної Церкви, про яку згадав у своїй проповіді Високопреосвященний Григорій. Українські політичні кола повітали б таке об'єднання з правдивою радістю, бо воно диктоване інтересами нації і еміґрації. (КТВ).

Мистецька виставка

В мистецькій виставці в залях місцевого «Гайматмузеум» в Ашаффенбурзі в будинку біля «Штіфтскірхе» беруть участь українська малярка Людмила Морозова і польський ґрафік проф. Віктор Подоскі. Людмила Морозова виступає з новими працями, між якими є мотиви з красвидами Ашаффенбурґу й Вюрцбурґу та квіти й мертва натура. Проф. Подоскі презентує ґравюру на дереві та рисунки олівцем і пером. Виставка буде відкрита від 25 червня до 18 липня і варто, щоб наше громадянство її відвідало.

В українському таборі в Міттенвальді 8-го травня відбулося величаве свято молоді, про яке ми писали в 178 ч. На світлині бачимо момент, коли ген. Палій-Неїло промовляє до молоді.

ЗАКЛИК

Закликаємо п. Василя Симчука, автора п'єси „Св. о. Миколай“, друкованої у нас, ласкаво повернути нам решту коштів друку.

1-2 b Видавництво „Неділя“

Оголошення в нашій газеті
завжди виплачується

Організації і Авторів різних комунікатів, що звертаються до нас із проханням поміщувати різні відозви й комунікати повідомляємо, що безплатно можемо оголошувати лише звернення центральних загально-національних установ. Все інше можемо містити лише як платні оголошення. Де ж нам інакше взяти грошей на видавання газети? Крім того багато читачів і установ надсилають нам комунікати, писані через кальку і то так, що їх навіть із мікроскопом не відчитаєш. У нас немає навіть стенотипістки, яка б їх відписувала. Хоч-не-хоч такі нечіткі скрипти вандрують у редакційний кіш.

Preis 40 Pfennig   Ціна 40 пфенігів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5.   АШАФФЕНБУРГ, 3. липня 1949.   Nr. 181

Католицьке населення Німеччини святкувало цьогорічне свято Божого Тіла незвичайно урочистими процесіями й Богослуженнями. В мюнхенській процесії брало участь 30 000 вірних, між якими був баварський прем'єр-міністер д-р Еґард. Так було й по всіх інших містах і місцевостях західньої Німеччини, при чому на чолі процесій ішли кардинали й єпископи. Наша світлина показує фраґмент процесії в Мюнхені.

ІРО ПЕРЕД РЕФОРМОЮ

Голова Українського Центрального Комітету та представник УНРади у Франції інж. С. Созонтів мав розмову з керівними колами ІРО в Парижі. Перебіг цієї розмови передає часопис «Громада» в ч. 9-10 ось так:

ІРО, як організація в сучасній її формі, існуватиме ще біля року, та вже тепер іде підготовка до ліквідації.

Керівні кола ІРО не вірять в абсолютну ліквідацію такої потрібної, особливо в Европі, інтернаціональної допомогової організації.

Очевидно, ІРО буде переформоване. Зокрема у Франції, в бюрі делеґації, почалася дискусія над питанням: в якій формі буде провадитися в цій країні правна опіка над чужинцями? Чи майбутня допомогова організація буде **національною,** тобто підпорядкована французькому урядові (і так у кожній країні) і чужинці матимуть справу лише з урядовими чинниками даної країни, — чи ця допомогова організація буде, як і тепер, **інтернаціональною,** тобто: чужинці, підлягаючи законам даної країни, матимуть ще свій окремий, інтернаціональний захист допомогової організації, незалежно від уряду країни.

Сьогодні ІРО — організація інтернаціональна, 18 країн дають великі грошові суми для її праці, але не можуть до кінця сконтролювати, як витрачаються ці суми. Чи буде ліпше, як завтра уряди кожної країни будуть мати самі «власне ІРО» і самі допомагатимуть; полагоджуватимуть справи чужинців?

Інж. С. Созонтів обстоював інтернаціональну, тобто сьогоднішню, форму праці ІРО. Адже уряди в країнах змінюються; можуть бути різкі хитання і вліво і вправо — такі хитання відбиватимуться на правній опіці над чужинцями, чого теперішня інтернаціональна форма ІРО не знає. Наприклад, в Чехо-Словаччині ІРО урядує й сьогодні, допомагаючи чужинцям (в тім числі й українцям) виеміґрувати звідти на захід — хоч це є небажаним для червоного уряду теперішньої Чехо-Словаччини. Сьогодішнє ІРО — не зв'язане з урядами країн, де воно працює (особливо у Франції, Бельгії та Німеччині). Національне ІРО завтра — було б своєрідною експозитурою уряду даної країни. Сьогодні, наприклад, французький уряд в дружніх відносинах з Польщею, але ніякі домагання Польщі, неприємні для нас, не матимуть успіху, бо українцями у Франції опікується незалежне ІРО, яке має свої закони, і ці закони — шанує уряд Франції як міжнародні. При національній формі ІРО, французький уряд, щоб підтвердити свої дружні відносини з Польщею, можливо, був би змушений в більшій мірі рахуватися з вимогами Польщі — тоді він уже не зміг би спиратися на закони інтернаціональної допомогової організації.

Дискусія в урядових колах ІРО **щой-**

21-го червня 1949 року упокоївся в Бозі на непривітній чужині в Українській Оселі Реґенсбурґу на 64 році життя

б. п. ГЕНЕРАЛ ХОРУНЖИЙ

ГНАТ СТЕФАНІВ

Лицар Залізного Хреста й Хреста УГА, колишній Начальний Вожд УГА, оборонець Львова, Командир Окремого Кінного Полку в І. Зимовому Поході, командант Запілля Армії УНР, колишній консул Західньо-Української Народньої Республіки в Ужгороді

Похорони відбулися 23 червня ц. р. в Реґенсбурзі. Про це повідомляє Друзів, Знайомих і все Українське Громадянство.

в глибокому смутку

РОДИНА.

АҐЕНТИ УБ

виловлюють українців у Польщі

Як повідомляє кореспондент щоденника «Франкфуртер Рундшав» з Копенгаґену, тепер стало в Данії відомо, що разом з примусовим виселенням балтійського населення почалися також масові депортації українців, білорусинів і литовців замешкалих у Польщі. Три місяці тому совєтський уряд відкрив у місті Ліґниця т. зв. репатріяційне бюро, підпорядковане безпосередньо головній квартирі маршала Рокосовського. Відділи цього бюра є в Варшаві, Кракові, Штетіні й Данціґу.

Згідно з договором в Ялті про нові польські кордони, польське населення з Галичини, Волині та Полісся отримало було право еміґрувати в Польщу, тоді як українці, білоруси та інші меншини, правда, втратили своє польське громадянство, але не дістали права залишити країни. Багатьом вдалося тоді здобути документи, які посвідчували буцімто вони польського походження і таким чином дістати дозвіл утікти з совєтів до Польщі. Тепер совєтське репатріяційне бюро шукає по всій Польщі таких людей і вивозить їх до СССР. Шукають не лише всіх російських еміґрантів, але навіть таких польських громадян білоруського або українського походження, що народилися в західній Польщі й там жили. Всіх депортованих звозять у **переходовий табір у містечко Волув (понімецьки Воляв) в Шлезьку.** Табір перебуває під суворою військовою контролею. В Данії не має точних інформацій щодо розмірів цієї репатріяційної акції. За вістками польських джерел, її жертвою стали десятки тисяч людей.

З балтійських країн повідомляють, що депортації **в Естонії,** які почалися вкінці березня ц. р. вже майже закінчені. Зате **в Латвії** вони осягнули якраз вершка. Загалом з Латвії депортовано 70 тисяч людей, в тому числі з самої Риги 7 000. З міст вивезено всіх політично підозрілих, а далі інтеліґенцію, врешті, тих селян, що виступали проти колективізації. На місце депортованих балтів прибувають транспорти з російськими урядовцями й робітниками. Зміцнено сильними поповненнями військові ґарнізони з монгольських, кірґізьких й башкірських частин.

Повідомлення франкфуртської преси підтверджує **Українська Політична Кореспонденція УПК в Стокгольмі,** яка 23 червня пише, що тисячі українців на території Польщі опинилися в дуже великій небезпеці. Акцію провадить «Польскі Ужонд Безпєченьства» під керівництвом московських і українських енкаведистів, висланих спеціяльно в цій справі до Польщі. Репатріяційну акцію ведено так, щоб закордон про неї не довідався. Проте, шведська преса, а зокрема щоденник «Стокгольмс Тіднінґен» помістив велику замітку про трагедію українців, білорусинів і литовців. За повідомленням шведської преси, українці і литовці перебували в Польщі найчастіше з фальшивими паперами під зміненими прізвищами, маючи надію утекти на Захід. Одначе втекти вдалося небагатьом, переважно до Швеції.

УПК підкреслює, що полювання на українців, яке відбувається сьогодні в Польщі, демаскує **підступні методи польського посольства в Стокгольмі,** яке в 1946-47 роках різними способами заманювало українських утікачів у Швеції, колишніх польських громадян репатріюватися до «ойчизни». Робилося це способом настирливого розсилання різних формулярів і проспектів до колишніх польських громадян української національности, при чому ця акція знайшла була підтримку шведських урядових чинників, які, між іншим, **передавали полякам адреси еміґрантських картотек.** В той час українці не мали ще ніякої своєї організації в Швеції, яка могла б протестувати проти махінацій польського посольства. Щойно після **протесту приватної української ініціятиви,** поданого в формі промеморії шефові Державної Комісії для чужинців, ця акція припинилася. В згаданому меморіялі було зазначено облудність гри польського посольства в Стокгольмі, яке заманювало українців їхати до Польщі, хоч це було однозначне з насильною репатріяцією до совєтів на підставі договору складеного між Польщею і совєтською Україною в листопаді 1946 року. На запит шведських урядових чинників польське посольство заперечило, немов би польським громадянам української національности загрожувала якась небезпека при репатріяції, але шведське міністерство зовнішніх справ завдяки згаданій інтервенції ознайомилося з текстом польсько-совєтського договору, визнало мотивацію українського меморіялу слушною і відтоді заборонило давати еміґрантські картотеки Комісії для чужинців до диспозиції польського посольства.

Ечісон домагається

приспішити ратифікацію атлантійського пакту

ВАШІНҐТОН (ЮП). Американський міністер зовнішніх справ давав 22 червня Комісії Закордонних Справ сенату звіт про паризьку конференцію. Засідання було таємне. Дві години пізніше видано повідомленя, згідно з яким Ечісон домагався від Конґресу підсилити осяги зроблені на паризькій конференції приспішеним ратифікуванням Атлантійського Пакту. Голова Комісії сенатор Том Конеллі сказав, що СССР відтягає полагоду німецькоо питання для того, щоб вичерпати терпеливість західніх держав і німецького народу. Сенатор висловив надію, що програму достави зброї союзним державам вдасться остаточно схвалити ще в цій каденції конґресу. Домагання Ечісона підтримали найвпливовіші члени сенату.

На пресовій конференції Ечісон сказав, що совєти, коли це буде потрібне їхній політиці, знову відновлять бльокаду Берліну. Західні держави в Европі перебувають тепер в офензиві, а хоч паризька конференція не принесла великих наслідків, то все таки показала, що становище західніх держав покращало.

Дипломатичний кореспондент щоденника «Нью-Йорк Таймс» пише, що міністер Ечісон повертаючись з Парижу, був дуже занепокоєний не німецькою, але **китайською проблемою.** Тактика Вишинського в Парижі показала, що совєти не мають надії поширити свої впливи в Німеччині, зате надіються використати перемогу комуністів у Китаї.

но починається. Тяжко ствердити, яка думка переможе. Можна припускати, що уряди більшости країн будуть за національну форму ІРО, небажану для нас. Про хід дискусії інформуватимемо згодом.

За інформаціями, які ми маємо в Редакції «Неділі», в колах ІРО в Німеччині такі дискусії вже відбувалися. Навіть після закінчення діяльности ІРО мала б діяти на терені Німеччини нова допомогова організація для опіки над скитальцями. Важливим є теж постанова, що чужинці в Німеччині підлягатимуть і далі судівництву окупаційної влади, а не німецькому. Ці інформації не знайшли покищо підтвердження.

ВАСИЛЬ МУДРИЙ В НЬЮ-ЙОРКУ

Як повідомляє «Свобода», вкінці травня прибув до Нью-Йорку колишній голова ЦПУЕ в Німеччині п. Василь Мудрий. В розмові із співробітником «Свободи» п. Мудрий підкреслив, що приїхав до Америки як еміґрант без ніяких окремих завдань. Мудрий сказав, що за ним покищо залишились функції голови Координаційного Осередку Українських Центральних Громадських Установ в Европі й він думає справам того осередку присвячувати багато уваги. Василь Мудрий ширше поінформував про стан української еміґрації в Европі, подав цифри і розповів про еміґраційний рух. На питання «іншого порядку» п. Мудрий не дав відповіді, кажучи, що на неї прийде інший час.

Християнство замість Маркса

В половині червня брітанська партія праці відбула свій річний з'їзд, на якому мали опрацювати виборчу програму для майбутніх загальних виборів. З'їзд відбувався в Блекпулі. Різні промовці критикували незвичайно гостро діяльність уряду Етлі, зате сам Етлі, брітанський канцлер скарбу Кріпс і інші довгими промовами обороняли політику уряду. Заява міністра здоров'я Бевана, який твердив, що перемога консервативної партії допровадила б до громадянської війни, довела до гострої контроверсії з Черчілем, який окремим листом до уряду домагався від Бевана зректися своїх слів. Черчіл виступив теж проти промови лорд-президента Моррісона, який розвинув цікаві думки про етику й мораль. «Частина нашої праці, сказав Моррісон, мусить полягати в покращанні людських характерів. Коли ми матимемо правильний дух і високий щабель релігійности, тоді дамо поразку грошам капіталістів. Характеризуючи з'їзд брітанських соціялістів, швайцарські газети підкреслюють, що християнство для послів партії праці далеко важливіше від Карла Маркса.

Моррісон

ПОРАЗКА КОМУНІСТІВ В БЕЛЬГІЇ

БРЮССЕЛЬ, (Ройтер). Висліди провінціональних виборів в Бельгії такі: Християнські Соціялісти — 356 місць (на 12 більше як 1946 р.), Соціялісти — 201 (втратили 34), Ліберали 102 (зискали 43), Комуністи 35 (втратили 23).

У виборах до парляменту, де досі підраховано лише 1,2 мільйона голосів з загального числа 5,9 мільйонів, образ вислідів головних партій такий: Християнські Соціялісти (католики) 44,8%, Соціялісти 31,2%, Ліберали 15% і Комуністи 9%.

Прем'єр-міністер Спаак назвав дотеперішній вислід виборів «рішучою поразкою комуністів і значним осягом лібералів». Бельгійський кабінет, згідно з конституцією країни після недільних виборів до парляменту, подався в понеділок до демісії.

СМЕРТЬ СОФУЛІСА

АТЕНИ (АП). Грецький міністер-президент Софуліс помер несподівано у п'ятницю 24 червня пообіді в своїй літній резиденції на передмісті Атен Тіфісія, проживши 88 років.

Ще минулого місяця грецький парлямент виніс велетенською більшістю вотум довір'я коаліційному урядові Софуліса. Софуліс врятує нас, викрикували тисячі греків під час останніх виборів. Світова преса підкреслює, що померлий політик проповідував урівноваженість і розум світові, який став фанатичним та жорстоким. Трагедія Софуліса полягала в тому, що його рідко коли слухали. Аж до останнього дня життя лишився Софуліс одним з найсимпатичніших дідусів Европи. «Коли б я не став був політиком, безумовно дожив би до високого віку», звик говорити сильним голосом майже 90-літній політик.

МОСТОВІ ДО БЕРЛІНУ МИНУВ РІК

БЕРЛІН (ФР). У неділю 26 червня ц.р. минув рік від часу створення летунського мосту до Берліну. Американські й брітанські літаки перевезли за цей рік у 233 381 леті 1 733 652 тонни постачання для окупаційних військ і населення західніх секторів Берліну. В цьому було більше одного мільйона тонн вугілля, пів мільйона тонн харчів і 165 тисяч тонн промислових вантажів. Американські машини перевезли 75% загального вантажу. Загальна лінія всіх перелетів рівняється довжині екватора, помноженій у 3 600 разів.

Генерал Гейс, заступник американського військового губернатора для Німеччини привітав увесь персонал армії, фльоти, летунства і наземних залог з цією подією, найбільшою в історії авіяції. Невсипущою працею, вдень і вночі при добрій і поганій погоді всі, що працювали для повітряного мосту давали з себе максимум зусиль, щоб протягом цілого року запевнити харчування 2 з половиною мільйонам людей у бльокованому місті. Генерал Кеннон, головнокомандувач американської авіяції в Европі назвав повітряний міст найбільшим мировим осягом в історії летунства.

ЧЕСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ ПІКА і З'' КАРПАТСЬКІ УКРАЇНЦІ

ПРАГА (АП). Брітанський амбасадор в Празі звернув увагу чехо-словацькому урядові, щ острата колишнього заступника шефа генеральнонго штабу ЧСР Піки викликала в брітанській опінії сильну реакцію. Брітанська преса підкреслює, що справжнім злочином генерала Піки було відкидання безкритичного послуху Сталінові. Так як за часів Гітлера Піка й тепер виступав за незалежність Чехо-Словаччини.

Українське УПК із Стокгольму подає: Ім'я генерала Геліодора Піки, якого повішено в Празі 21 чевня ц. р., зв'язане з українцями з Закарпаття, що в роки 1939-40 втікли до совєтів, мріючи попасти в Україну, а замість того опинилися в концентраційних таборах на Сибіру. В 1942 р. в СССР створено т. зв. «1 Чехословацьку самостійну бриґаду». Карпатоукраїнці використали цю нагоду, щоб, вписавшись до бриґади, визволитись з раю. Таким чином, найменше **80% цього чехо-словацького леґіону творили українці,** що чехи звичайно промовчують. Генерал Піка, бувши під час війни шефом чеської військової місії в Москві, був, проте, свідомий тієї ваги, яку мала участь українців в леґіоні. Під час інспекції чехо-словацької бригади в 1943 році він у своїй промові, між іншим, сказав: «А ви, карпатські українці, що творите ядро нашої армії, б'стеся за свою й нашу свободу. Чехи й словаки ніколи не забудуть вашої допомоги. Після війни ви матимете свободу самим вирішити про своє національне майбутнє».

38 ОРДЕРІВ НА ГРУДЯХ ГЕНЕРАЛА СВОБОДИ

38 різних ордерів мав на своїх грудях чехо-словацький міністер оборони генерал Свобода, прибувши на бенкет у честь болгарської культурної делеґації, влаштований на Градчині. На почесному місці генеральських грудей виднів орден Леніна й Суворова першої кляси. Радіо-Праґа, подаючи цю вістку, підкреслило, що це лише частина ордерів признаних Свободі під час війни.

50 марок екстра закожнудодатковужінку

платить Ізраїль своїм послам

Ізраїльський парлямент (Кнессет) розглядав на своєму останньому засіданні незвичайно важке питання. Йшлося про законопроєкт, згідно з яким, кожному послові, крім самої пенсії, мали б виплачувати ще й додаток висотою 150 марок на жінку. Що ж, одначе, діяти з тими представниками народу, які мають по кілька жінок? Промовець селянської партії Мапаї гостро виступив проти виплачування державних премій тим позачерговим жінкам. «Не можу собі ніяк уявити, говорив він з обуренням, що між нами взагалі можуть бути такі, які ведуть аж таке аморальне життя». Це зауваження допровадило до темпераментних протестів Єменітських послів, представників жидівської групи арабського походження. «Тора не забороняє полігамії, — сказав Єменіт Ґлюска, — ми аж ніяк не вважаємо аморальним мати по кілька жінок у хаті. Зате безумовно аморальним є мати в хаті одну, а поза хатою ще кілька жінок». Як пояснити, що такі заяви розляглися в модерному парляменті? В державі Ізраїль немає закону, який забороняв би многоженство. Не лише арабська меншина в обороні своїх гаремних привілеїв покликається на Магомета, але також т. зв. сефардійські жиди, що походять з північної Африки та іберійського півострова і жиди-єменіти, що вже кілька століть живуть відірвані від інших жидів в арабській провінції Ємен.

Майже 1000 років тому, коли рабін Ґершом Бен Юда на синоді в Німеччині скасував для німецьких і французьких жидів полігамію, єменіти залишилися вірними старому заповітові. Вони покликаються на факт, що король Давид мав 8 жінок, Ірод 9, а Соломон аж 1000. Щоправда тільки деякі єменіти могли собі фінансово дозволити на плекання старих традицій. Сьогодні єменіти належать до найбідніших громадян Ізраїля, заробляючи на життя як сільсько-господарські робітники та чищенням взуття. Лише 1% із них може собі дозволити на більше, ніж одну жінку. Навіть із 3 єменітських послів до парляменту тільки один 60-річний посол Авраам Таґіб має кілька жінок.

Парлямент переконався, врешті, що виплата окремого додатку не обтяжить державної каси і признав кожній позачерговій жінці додаток 50 марок. Сподіваються одначе, що вже й це вплине на відновлення старих традицій між єменітськими послами.

Несовісних іміґрантів депортуватимуть до Европи

З канцелярії ЗУАДК у Філядельфії повідомляють, що там наспіла офіційна осторога стейтової Переселенчої Комісії з Меріленду, що всіх несовісних нових іміґрантів на фарми в тому стейті депортуватимуть назад до Европи, якщо фармері відкличуть виставлені для них завірення. Діло в тому, що в останньому часі трапляється щораз більше випадків, що до людей, які приїхали на завірення фармерів та які згідно зі законом повинні щонайменше два роки залишатися на праці в поданій професії, зголошуються тепер їх рідні або приятелі чи знайомі та забирають їх з фарм. Трапляються теж випадки, що нові іміґранти самі залишають роботу на фармі та переходять до міста. У зв'язку з тим мерілендська стейтова Комісія, в порозумінні з Комісією для Переміщених Осіб у Вашінґтоні, остерігає, що вона не терпітиме того роду безпорядків та жадатиме невідкличної депортації назад до Европи кожного несовісного іміґранта, що допускається таких порушень зобов'язань та якому фармер відкличе виставлене завірення. Якщо новий іміґрант має будьякі скарги на фармера щодо умов праці, він повинен звернутися з цим до стейтової Комісії на адресу: Maryland D. P. Commission (Judge Laukaitis, Chairman), 447 Equitable Bldg., Baltimore 2 Md. Комісія негайно справу прослідить і коли зажалення виявиться оправданим, тоді новий іміґрант матиме право змінити працедавця, значить, перейти на працю до іншого фармера. Але у фармерській професії він, згідно зі законом, повинен залишатися щонайменше два роки. Від ЗУАДКомітету звертають увагу, що несовісність деяких переселенців на фармах Меріленду шкодить не тільки самим цим переселенцям, але має неґативний вплив на дальшу переселенчу акцію Комітету та є виразно шкідлива для тих десяток тисяч українських скитальників, які ще в Европі дожидають на рятунок та переселення до цієї країни.

Статті, підписані прізвищем або ініціялами висловлюють думки й погляди їх авторів!

10 364 ДП ДО США В ЧЕРВНІ

Відділ Інформації Головної Квартири ІРО в Бад-Кіссінґені повідомив, що в червні має еміґрувати з Німеччини й Австрії до США 10 364 ДП, які з північно німецьких портів прибуватимуть до Нью-Йорку, Нового Орлеану та Бостону. З загальної еміґраційної місячної квоти 20 663 Австралія прийме в червні через Неаполь 7 435 ДП, Канада 2 143, Бразілія 1 721 ДП. Переселенння скитальців відбувається при допомозі 24 кораблів.

В травні прибуло до США 10 330 осіб, що підвищили число ДП, які в США знайшли нову батьківщину від часу схвалення переселенчого закону до 33 734 особи. В травні до Канади прибуло 2 339 ДП, а загалом в цій країні оселено вже 61 990 осіб. Загалом майже 20 000 ДП залишило в травні американську зону Німеччини, переселюючись до 20 різних країн.

Міжнаціональна зустріч молоді

В неділю 5 червня в українському таборі у Галлендорфі відбулася давно плянована зустріч молоді, еміґрантів поневолених народів Бравншвайзької округи. Свято це пімготував і провів міжнаціональний комітет молоді, в склад якого ввійшли по одному представникові від національних груп — **білорусинів, литовців, лотишів, мадярів, румунів і українців.** Багато допоміг в цьому СУМ в Галлендорфі, який узяв на себе майже усю технічну ділянку в підготовці свята.

Свято почалось піднесенням українського національного прапора та Богослуженнями в обох церквах табору.

О год. 11 перед полуднем розпочалась офіційна частина свята. На трибуну, прикрашену національними прапорами і гербами поневолених народів та зеленню входять члени міжнаціонального комітету і запрошені гості. Осередки СУМ-у з Галлендорфу і Бравншвайґу та місцевий курінь Пласту маршують організованими колонами і займають місця напроти трибуни в формі чотирокутника. Велике число мешканців табору та околиці прибуло на місце свята.

Свято відкриває короткою, але палкою промовою голова міжнаціонального комітету і представник від білорусів п. **Сенько.** Він підкреслює значення співпраці поневолених народів, а особливо — молоді та закликає політичну еміґрацію цих народів до ще більшого поглиблення співпраці.

Потім промовляють — від старшого українського громадянства і від місцевої філії Союзу Українських Ветеранів письменник **д-р Фотій Мелешко** та від молоді — член Крайового Комітету СУМ **п. Ф. Олещук.**

Після промов відбулась дефіляда, в якій взяли участь найкраще зорганізовані формації молоді терену — СУМ з Бравншвайґу і Галлендорфу та місцевий пластовий курінь. Рівно проходять колони української молоді перед трибуною та з піснями відходять до домівки СУМ-у, бо за хвилину буде відкрита там міжнаціональна виставка мистецтва і народніх виробів, зорганізована спеціяльно на цей день. За ними спішать усі присутні.

Виставку відкриває п. Олещук та протинає ножицями протягнену в дверях стрічку. У виставці взяли участь, на жаль, лише українці, румуни і лотиші. Виставка, хоч скромна, але експонати були підібрані зі смаком і притягали увагу відвідувачів. Особливо звертали увагу малярські праці **п. Теодозія Колодія** та українські різьблені речі, а також портрет короля Румунії Михайла.

Зачинає падати дощ і трохи відтягає дальшу програму свята.

Дальше, відбулись вільноручні вправи дівчат українського табору Галлендорф під керівництвом пані **Ярослави Филипович.** Вправи були виконані блискуче; за кожну виконану точку глядачі нагороджували виконавців бурхливими оплесками. Відбулись спротові змагання, часто перериванi дощем.

Уверочі в театральній залі відбувся концерт, влаштований спільно білорусами і українцями. З української сторони виступали — мішаний сумівський хор з Галлендорфу під кер. **п. І. Луковського,** Капеля Бандуристів ім. Леонтовича та балет під кер. **п. Павлова.** Українські дівчата з успіхом виконали гаґілки.

Білоруси виступали з народніми піснями та танками.

По закінченні концерту голова Між. Комітету п. Сенько вручив пропам'ятні дипломи першунам у спортових змаганнях.

На закінчення програми свята відбулась спільна забава, яка пройшла в гарній товариській атмосфері. — (ад).

ВІДЕНЬ — центр світового шпіонажу

Аґенти Москви

даремне шукають таємниць . . .

Один альянтський розвідчий офіцер розповідав нещодавно кореспондентові швайцарської газети таке: Коли він влітку 1945 року прибув разом з американськими відділами до Відня, то вже другого дня після його прибуття в наддунайську столицю, відвідав його старший пан. Офіцер був здивований, звідки незнайомий знає, яка в нього функція. А тим часом старший пан цілком одверто з'ясував мету своїх відвідин. Він запропонував альянтському старшині свої послуги. В його розпорядженні мала бути шпигунська мережа на Балканах, яка ще досі функціонує повністю.

Багато союзних офіцерів скористали з таких послуг. Зокрема росіяни подбали дати роботу велетенській кількості колишніх аґентів «Абверу». Пояснюється це обставиною, що в Відні залізна заслона діє не надто щільно і з того міста ще досить легко перекидати людей у Букарешт, Будапешт і до Праги.

Цілком зрозуміло, що віденські окупаційні органи користають там з великих апаратів для здобування відомостей. Навіть менші країни, як Бельгія й Голляндія, Швеція й Данія, не кажучи вже про країни південної Америки, заінсталювали там свій розвідчий апарат.

Найбільшу шпигунську машинерію має російська розвідка МВД, відома теж під старою назвою НКВД. Фахівці кажуть, що в Відні перебуває тепер 1 000 аґентів НКВД в уніформах і в цивільному. Вони займають не лише відому головну квартиру на Мелленвальдпляцу, якої в Відні всі бояться, але також багато приватних мешкань. Багатьом большевицьким аґентам вдалося проникнути у таємні бюра австрійського урядового апарату, а австрійці і собі твердять, що совєтських аґентів не бракує також в бюрах західніх альянтів. Росіяни керують розвідкою східньо-европейських сателітних держав, яка має низку окремих завдань. Найважливіша з них — це обсервація політичних утікачів. Відень роїться тепер політичними утікачами з Мадярщини, Болгарії, Румунії, Чехо-Словаччини й Польщі. Між ними є багато таких, що знають більше як треба. Завданням розвідки є стежити за ними, намовити до повороту, а коли треба — примусити замовкнути.

Росіяни нікому не довіряють, останніми місяцями вони стали ще нервовіші, ніж досі. Вони догадуються про щось, що мали б розкрити їхні розвідчики і чого їм досі не вдалося. А йдеться тут про справу організації, прихованої за прибраною назвою, організації, яка методами Комінформу хоче боротися проти Комінформу. Ця організація працює з аґентами, що перебувають глибоко в запіллі ворога. Вона послуговується таємними радіостанціями й має зв'язки з підпільними рухами, що в темні ночі ліквідують своїх поневолювачів. Шукаючи таємниць, росіяни затримали свою увагу на апараті Маршалової допомоги. Не можна вважати за випадкове, що російська розвідка веліла вбити Ірвінґа Росса, єдиного американця, який обіймав пост керівника реалізації Маршалового пляну в Австрії. Не випадкове також, що росіяни скоро по смерті Росса, арештували й вивезли високого австрійського урядовця д-р Марґарету Оттілінґер, що керувала цілим комплексом пляну Маршала з австрійського боку. По всіх країнах світу партійні комуністи є логічними союзниками російської розвідки і щодо цього Відень теж не є винятком. Австрійське міністерство внутрішніх справ має в своїх руках докази, що визначні функціонери віденської господарської поліції відповідають за достави в межах Маршалового пляну, якої головна квартира перебуває в совєтській зоні, мають постійні зв'язки з російськими офіцерами.

Між багатьма людьми, яких росіяни викрали з Відня, було найбільше колишніх російських аґентнів, до яких росіяни втратили довір'я і які знали, певно, забагато. Причиною поганого функціонування велетенського совєтського розвідчого апарату у вирішальні моменти є нездібність вищих офіцерів бути об'єктивними і дивитися неприємним фактам в вічі. Австрійські фахівці шпигунства, що, хоч не мають багато грошей, все таки розбудували поважну інформаційну службу, не цінять російської розвідки та її шпигунів, але вони також не кращої думки й про американську розвідку. Про це австрійці голосно не говорять. Їх таємна служба — дійсно таємна, бо Австрія, перебуваючи під окупацією, не має права посідати власну розвідчу службу. — («Ді Вельтвохе»).

МАЛЕНКОВ — ДИКТАТОР СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ

ПАРИЖ (ДПД). Деґолістська газета «Аврор» повідомляє про далекосяжні персональні зміни за «залізною заслоною». Маленков, член московського Політбюра відвідав нещодавно Прагу і після його візити курсували вперті чутки, що саме він буде наступником Сталіна. Шеф політичної поліції Берія та совєтського орґанізаційного й пропаґандивного бюра Суслов мали дістати наказ підпорядкуватися Маленкову. Він контролює далі поширене міністерство внутрішніх справ в обсяг діяльности якого будуть згодом втягнені всі сателітні держави. Їх контролюватиме з доручення Маленкова безпосередньо заступник совєтського прем'єр-міністра Булґанін.

Французька газета заповідає нову велику чистку, якої жертвами на цей раз стануть румунський міністер зовнішніх справ Анна Павкер, господарський диктатор Польщі Мінц і чехо-словацький прем'єр Запотоцький, якого заступником має бути генеральний секретар чеської комуністичної партії Слянски.

КОМУНІКАТ

Президії Союзу Конструктивно-Творчих Сил України.

В зв'язку з пресовими повідомленнями, що стосуються в тій чи іншій мірі діяльности Союзу Конструктивно-Творчих Сил України, а з яких можна зробити висновок про наявність невірного тлумачення головних засад, на яких оснований наш Союз, Президія рішенням 3-го червня 1949 р. уважає за відповідне подати таке вияснення.

Союз Конструктивно-Творчих Сил України створився в вересні 1948 р. з метою об'єднання всіх конструктивно-творчих одиниць, які ставлять добро Українського Народу понад партійні інтереси.

В дотеперішніх публікаціях та заявах Союзу Конструктивно-Творчих Сил України було чітко виснене його обличча, не як партії але як організації, побудованої на широких демократичних засадах.

Союз Конструктивно-Творчих Сил України діє на основі своєї програми на полі політичному й громадському, а тому є безпідставними всякі інші означення його як аполітичної організації чи неполітичного клюбового товариства.

Союз не входить в партійні полеміки, не підтримує той чи інший фронт, не творить коаліцій, а визнає працю й заслуги всіх українських національних груп чи організацій й готов з ними співпрацювати з умовою, що ця праця є конструктивною і посередньо чи безпосередньо веде до оздоровлення української політичної думки, піднесення економічного стану еміґрації, поборювання большевицьких ідей та до всім нам спільного ідеалу створення Самостійної Незалежної Демократичної Української Держави.

Мюнхен, дня 7 червня 1949 р.

ПРОБЛЕМИ ДП не легко розв'язати

Під таким наголовком помістило европ. видання «Ню Йорк Геральд Трібюн» з 26. 5. 49 велику статтю з приводу вісток про погані життьові умовини, недостатню платню, та довгі години праці в сільському господарстві на півдні США, а саме на бавовняних та цукрових плянтаціях в Місісіпі і Луізіяні, де теж опинились ДП.

Деякі фармери півдня та інших місцевостей — пише автор статті — нарікають, що багато ДП, що записались на фармерські роботи в США, — не кваліфіковані для такої праці, а зробили це, щоб тільки знайти собі «спонсора» (опікуна). Можна зрозуміти турботи позбавлених батьківщини европейців, алеж треба зрозуміти теж і почуття американського фармера-опікуна, коли він гнівається, бачучи що родина, яку він спровадив — зовсім не пристосована до праці на фармі, коли виявляється, що спроваджений ним робітник — інженер, учитель або людина іншого інтеліґентського фаху, що хоче знайти собі відповідну працю.

Недокладно зредаґовані закони, що лягли в основу переїзду ДП, безумовно одна з причин тих непорозумінь. Але фактичну відповідальність за докладне «скринінґування» та відповідне розміщування ДП лежить на суспільних та релігійних організаціях, що підшукують «опікунів» для ДП та на амер. урядовцях, що остаточно розглядають «аплікації». З мотивів гуманности — пише далі газета — не можна тих людей, які прагнуть знайти нове життя в новій країні, стримувати від того, щоб вони подавали фармерський чи якийсь інший фах, який дає їм більші шанси для переселення. Так само дуже тяжко спиняти робітника, коли він уже прибув до Америки, щоб він не заміняв одної праці на другу, кращу.

Газета вважає, що найкращою розв'язкою було б притягнути до помочі професійні групи. Наприклад: є багато ДП-лікарів, навіть науковців, що не можуть знайти опікунів в Америці. Газета пропонує занятися ними Амер. Лікарській Асоціяції, таксамо для інжинерів — організаціям інжинерів, для вчителів — вчительським організаціям, тощо. Це вирятувало б ДП-професіоналів від трагічної конечности видавати себе за фармерів.

Можна жалувати, що тверде життя ДП не кінчається для таких людей після приїзду їх до Америки і що деякі з них падають жертвами непосильного і слабо оплачуваного труду на фармах, що його відчувають також і місцеві робітники, які працюють там уже віддавна.

Цю статтю передрукував згаданий американський щоденник з «Луізвіль Кур'єр Журналь».

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division,
Authorization Number UNDP 218
1. January 1949. Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly Circulation: 4000

Кожному слово

Коли пан Которович

злізе з волинської дзвіниці . . .

Високоповажаний Пане Редакторе!

Коли б мене запитали: «яка найцікавіша газета української еміґрації» — я б з чистим сумлінням відповів — «Неділя». Бо для мене як і для багатьох свідомих українців, вона хороша тим, що перша почала провадити безкомпромісову боротьбу з монопартійною болячкою, що роз'їдає наше середовище, і то боротьбу не завуальовану ,а чесну, цілком лицарську, називаючи речі своїми іменами. А на це треба мужньости неабиякої, враховуючи дурість і сліпий фанатизм деяких «ура-патріотів» збанкротованої бандерівщини. На таку мужність не всі здатні.

Ця боротьба за оздоровлення нашого суспільства, безумовно буде врахована в свій час і записана на конто «Неділі».

Цікава ще «Неділя» тим, що вона найбільше від усіх газет містить інформаційного актуального матеріялу з нашого і всесвітнього життя. Але... є в «Неділі» риси, які мені і також багатьом українцям не до смаку. На щастя, таких рис не багато. Одна з них — **нетолерантне ставлення до УАЦП (соборноправної),** помітне в «Неділі» з перших днів і досьогодні.

Називаючи себе незалежним, демократичним часописом, треба скрізь додержуватись свого прапора незалежности і про особисті симпатії чи антипатії забути. Для «Неділі» це мало б колосальне значення. Наведу приклад: в Пфорцгаймі вірних УАПЦ соборноправної більше 400, а розповсюдження «Неділі» мізерне, бо всі соборноправники не хотять підтримувати «чужу» їм газету. Так, на Пасху, друкуючи Архипастирські привітання до вірних, «Неділя» послання Архиеп. Григорія іґнорувала. Тому наші парафіяни слушно зауважують, що п. Которович досі не зліз з волинської дзвіниці. Така нетолерантність в релігійних справах дуже шкодить «Неділі» не лише в нашому таборі, а й по інших.

Пишу ці рядки не з метою аґітації за УАПЦ соборноправну, а лише з бажання підтримати найцікавішу газету «Неділя». — **Т. Келеп.**

Від Редакції: «Неділя», не зважаючи на дуже важке фінансове становище, не може узалежнювати своїх поглядів від кольпортажу. Хай це роблять інші, демагогічні видавці і газети. Проте в порушеному питанні признаємо Вам слушність. Інтереси української справи вимагають **негайної ліквідації** конфлікту серед УАПЦ. В церковно-релігійних справах будемо дотримуватися максимальної толеранції.

ВШАНОВАНО ПАМ'ЯТЬ ЗАГИБЛИХ

Церковна Рада Св.-Миколаївської Парафії Української Автокефальної Православної Церкви (соборноправної) у Пфорцгаймі відшукала на двох місцевих німецьких цвинтарях 42 могили українців, що загинули в Німеччині на тяжких роботах та від бомбардування 1943-45 рр. Також силами Параф. Ради були зроблені хрести, які поставлено на цих могилах.

На 2-ий день Зелених Свят за українським церковним звичаєм настоятель парафії відслужив на могилах обох цвинтарів панахиди.

У своєму слові до присутніх українців, що з'їхались з табору на могили, він сказав: «Тяжка доля народу, який не має своєї держави. Доля ж українського народу — найтяжча: його діти розкидані по всьому світі, а в Німеччині, за останньої війни, їх загинуло багато тисяч; нема тут ні одного міста, де б не було могил наших братів.

Їх заповіт нам — живим — дбати про прийдешній день нашої державности і волі. Поклянімось у молитві над цими могилами, що той заповіт ми будем виконувати, куди б доля нас не занесла.

А. Кушнір.

Поклін тіням О. Ольжича

П'яті роковини смерти закатованого в концентраційному таборі Саксенгавзену О. Ольжича відзначила українська громада Ашаффенбурґу літературним вечером у його пам'ять, що відбувся в суботу 18 червня 1949 р. в залі табору Артилерії. Вечер, про який громадянство повідомлено афішами та окремими особистими запрошеннями, складався з трьох частин. У вступному слові ред. **А. Курдидик** змалював приявним громадянам постать О. Ольжича, його незабутню й велику працю в науці, його діяльність як видатного громадянина й революціонера, вірного, аж до смерті Ідеї Державности, врешті, як одного з найкращих поетів нашої доби та підкреслив вагу втрати цього небуденного сина для України, що став уже зразком для молодого покоління. Письменник **М. Бажанський** присвятив свою прецікаву доповідь характеристиці О. Ольжича як поета, при чому навів ряд голосів так рідної як чужої критики про незвичайну талановитість та мистецьку виробленість і глибинність цього в нас найбільшого розмаху зламаного ворогом творця. Проф. **М. Михайлівський** прочитав поміж обома доповідями та на закінчення вечора по-мистецьки кілька кращих поезій Великого Небіжчика, портрет якого, пензля відомої О. Лятуринської, прикрашений дубовою ґірляндою, китицею маків та тризубом з мечем ніби дивився зі сцени в залю. Цілість вечора була поважна і урочиста, а заповнені до останнього місця в залі доказували, що культ О. Ольжича стає вже загально-народнім і що Він давно вже в національному пантеоні Найкращих з Українського Роду. — **к.**

Іван Гаращенко

До історії Української Автокефальної Православної Церкви (Соборноправної)

Далеко від своєї Батьківщини, після страшної війни в тяжких еміґраційних умовинах на чужині застає нас цей знаменний для нашої Української Автокефальної Православної Церкви період.

Небагато з нас людей, які пам'ятають важливі події 1921-го року, а ще менше людей, які знають, яка то є важлива сила Церкви в життю кожного народу у всіх віках?

Коли народ навчений з малих літ звичаїв і віри, яка є у нього на той час, а ще більше, коли ця віра і звичаї підносять людину в світ високих ідеалів, то той народ поступово із покоління в покоління об'єднуючись вірою в своїй Церкві, досягав величних успіхів на всіх ділянках людського життя. — І навпаки, коли у народу падала віра, то той народ роз'єднувався між собою, ворогував ізза дрібниць, розкладався і зникав на історичному роздоріжжі серед інших, сильніших націй.

Віра у народів була, є й буде, бо то є потреба живої розумної істоти. Та віри бувають різні.

У нашого українського народу, ось уже скоро тисяча років, панує християнська віра, яка живила його душу і підносила іноді на саму вершину людського досконалення; віра Христова створила саму душу українського народу, здатнього осягнути всі висоти Божественної Премудрости.

Та народ сам ніколи і ніде не підносився до вершин зрілости. Серед нього неодмінно поставали великі учителі духа і наук, які йшли самі цим трудним і радісним шляхом і вказували дорогу всьому народові. І у нас були такі учителі і проповідники в Церкві. Біля них гуртувались наші попередники, особливо в часи загального народнього лихоліття, навал чужинців та інших бід і напастей. Наш народ, під проводом таких учителів і провідників, перемагав усі страхіття і знову виходив на широкий шлях праці і творчости. Так було в нашій історії не раз.

Останній занепад нашого народу почався від 1654 року, коли український народ з'єднався з московськими самодержавцями. Найбільшої ж руйнації відчув він з 1686 року, коли підбито під московську руку і нашу Православну Церкву. Як і всяке підбиття є незаконне і проводиться грубою силою, так було і з нашою українською Церквою.

Всьому світові відомо, що український народ прийняв Христову віру у себе, у Київській Державі, від греків у 988 р.; і відтоді був у дочірньому стосунку до Церкви грецької, на чолі якої стоїть Патріярх Константинопольський.

Московські володарі шляхом підкупів та насильства, як це у них лежить у природі, в 1686 році дарунками в три сорока соболей та 200 золотих купили у турецького візіра згоду натиснути на тодішнього Патріярха, щоб той зрікся зверхництва над українською Церквою.

Щоб покрити це темне діло насильницької купівлі влади над українською Київською Церквою, як пише це сам московський посол Нікіта Алексеєв, зпочатку була послана грамота від царгородського Патріярха в Москву про зречення від української Церкви, і аж потім цей царський посол нагородив і Патріярха теж три сорока соболей і 200 повітам Христовим і канонам Всесвітніх Соборів.

З того часу пішов наступ на нашу Церкву, себто на душу українського назолотих. Такий вчинок суперечить і народу. Особливо різко відчувалось це після Полтавського бою 1709 року.

Московська Церква теж православна, і світ Христової науки приняла від київської Церкви, яка для неї є Церквою-Матір'ю, але своє православ'я вона запровадила зовсім інакше, ніж Церква українська. В українскій Церкві основою була соборноправність, яка відповідала духові Апостольської проповіді і духові Христових заповітів. у московській Церкві ніякої соборноправности не допускалось, а панувала влада єдиної людини, офіційно — Паріярха, а в дійсності самодержавного царя чи імператора.

Така величезна відмінність в розумінні основних засад християнства різко відбилася і на всьому житті, як московського, так і українського народів. За назвою вони були одновірцями, а щодо життя і змісту розуміння своєї віри — це були протилежності.

Нам тепер легко зрозуміти, як розпоряджались в українській Церкві московські самодержці. Все вжито, щоб ослабити всякий вплив Церкви на об'єднання українського народу, як це бувало раніше. Вся увага скерована на піднесення і зміцнення московських царів і патріярхів, а після 1721 року Святейшого Правительствующего Синода, (бо цар Петро І скасував патріяршество і створив Синод).

Зрозуміло, що національно свідоме наше духівництво ніяк не погоджувалось на підкорення під зверхність Москви.

Перше, що сталося з українською Церквою, це те, що в 1686 році московський патріярх Іоакім призначив Гедеона князя Четвертинського Київським митрополитом.

Патріярх московський п р и з н а ч и в. Це було для української Церкви, як духовенства, так і мирян, першим ударом. Бо в нащій історії митрополита, як і все духівництво, обирали на соборах. А тут: московський патріярх, себто, розуміється, цар, призначає своєю владою н е о б р а н о г о собором митрополита в Київ — в серце України.

Зрозуміло, що цей призначений московським самодержцем митрополит виконував волю своїх зверхників, зовсім не рахуючись ні з місцевим єпископатом, ні з духовенством, а тим більше з мирянами Почались утиски і в Церкві, разом з утисками по цивільній лінії. Попали вивозити з України на Московщину спочатку найбільш видатних духівників. Цар Петро І 1701 року висилає на Сибір у Тобольськ митрополита Димитрія (Ростовського). Розправився Петро і з св. Митрофаном єп. Воронізьким. Той же цар 1701 року вислав на Сибір св. Інокентія в далекий Іркутськ, далі Іосафата Горленка — в Білгород. Це був тільки початок, а потім висилка з України духівництва на почесне заслання була заведена регулярно. Вивозили на посади учителів по освітніх духовних закладах Московщини, а більшість — у ту ж Сибір, «неісходиму», не на служіння, а на простісіньку каторгу, як от Мелетія Мацієвича і багатьох ін.

Разом з вивозом з України, авторитетного і патріотичного духівництва, вивозили або знищували і богослужбові книги київського друку, а сюди привозили книги московського друку з їхнім цареславієм і іншими російського патріотизму «восхваленіями».

При такому напрямку церковного життя, керованого Москвою, все пішло на шкоду нашому народові. Московське духівництво, яке посунуло на Україну сотнями, вороже наставлене зверху, найменше вважало на потреби народньої душі. Церква перестала притягати до себе віруючих, бо відкинула їх від творчої праці, як у Церкві так і в тих благодійних та в освітніх установах, які були біля Церкви: шпиталі, школи, братства; занепали чудові співи по наших церквах; завелись на московький взірець, дяки, формальна казенна відправа Богослужб малозрозумілою мовою, казання російською мовою про «благочестивейших самодержавнейших великих государей і их супруг и всього царствующего дома», який десятками тисяч виганяв найкращих людей з України на канальські роботи (будування Петербурґу), Соловки та Сибір. Така Церква перестала впливати благодійно на людність.

Казенне боґословіє не могло нагодувати спраглу і голодну душу українського народу, вона поволі спускалась в темноту духовну і тратила національну свідомість. Цього тільки і добивалась самостійна Москва і готова була вірити, що панування її чорного духовенства на Україні забеспечено навіки, і справді так воно й було більше двохсот років.

Шість поколінь зійшло в землю, проживши під такими церковночужинецькими порядками, і останнім уже поколінням здалось, що інших порядків і бути не може, що це вже усталено ка-

Д-р Степан Біляк

слідом за Мудрим поїхав за океан

Даремне Зенон Пеленський на сторінках паризького «Українця» плаче над розвалом ЦПУЕ й обвинувачує за нього «Которовичів, Воскобійників, Багряних, Баранів і Хробаків та інших «анархо-демократів», що такими методами йдуть до влади»... **ЦПУЕ валиться само,** бо диктатура монопартії залізла вже у печінки навіть найбільше слухняним виконавцям її наказів. Слідом за п. Василем Мудрим, який вже в Нью-Йорку, потягнулися тепер інші достойники, махнувши рукою на ЦПУЕ і партію, а головне, всіх тих бідних діпістів, які не мають протекторів і ашурансів. Оце, як довідуємося з Бльомберзького «Українського Слова», д-р Степан Біляк, покірний виконавець доручень п. Мудрого на брітанську зону — ще в в травні спакував валізки і тихо подався в далеку дорогу. «Українське Слово» з 26 червня повідомляє:

«Ще в першій половині травня виїхали з Бльомберґу до переходового табору в Венторфі для виїзду до США кол. голова УЦДК проф. Г. Яловий (10. 5.), а слідом за ним (13. 5.) і д-р Ст. Біляк, якому Пленум УДО передав головування в УЦДК після того, як проф. Г. Яловий зрікся своїх обов'язків (8. 5.), сподіваючись скорого виїзду. (Третій член УЦДК, Фаринич, ще в березні виїхав до Австралії.

31 травня співробітники УЦДК сердечно попрощались і з останнім його членом — інж. Володимиром Шевченком, який перенісся до переходового табору в Мюнстері для виїзду до Австралії. Перед від'їздом інж. В. Шевченко, склав прощальну візиту в Головній Кватирі в Лемґо. Гол. Кватира доручила п. В. Шевченкові передати тимчасове керування справами Колеґії з 4-х старших урядовців УЦДК, а саме: ред. Павлову, інж. М. Прокоповичу та секр. І. Тарасюкові з інсп. Л. Бачинським на чолі, а 4 червня прийшов лист, яким Головна Кватира з числа 10-х кандидатів, поданих їй у квітні Пленумом УДО затверджує новий УЦДК в складі лише трьох осіб, а саме: інж. Ілля Сапіга, проф. Б. Лисянський та проф. Л. Бачинський.

В суботу 11. 6. нові члени Центрального Комітету вперше прибули до Бльомберґу, щоб ознайомитися зі справами і узгідниити свої погляди на найважливіші з них. Інж. І. Сапіга в Ганновері, а проф. Б. Лисянський в Ґеттінґені займають відповідальні становища і потребують трохи часу, щоб ліквідувати свої попередні справи.

В найближчих днях УЦДК остаточно уконституується, а до того часу доручено керувати справами Комітету Л. Бачинському, який уже 2 роки працює в УЦДК, як зональний шкільний інспектор. Пленум УДО збереться в Бльомберзі 25 червня ц. р.».

Новій Колеґії УЦДК «Українське Слово» бажає сил і успіху в праці на користь української еміґраційної громади в брітійській зоні.

До тих бажань Редакція «Неділі» додає і свої бажання. Працюйте, панове, жертвенно. Не залишайте людей без опіки та проводу. Хай вже пан Пеленський сам співає пеани своїм фаворитам, що перші вивтікали з найважливіших постів

ДО ПРЕЗИДІЇ ЦПУЕ

У комунікаті **«Президія ЦПУЕ роз'яснює»,** що його надруковано в газеті «Час» (ч. 21 за 29. 5. 49), між ін. написано: «Всі вибори (до ЦПУЕ) відбувалися на засадах загального, рівного й таємного голосування з розподілом мандатів за пропорційною системою».

Це роз'яснення, мабуть, не стосується британської зони Німеччини, бо, як нам відомо, в жодному з таборів цієї зони таких виборів «на засадах рівного й таємного голосування з розподілом мандатів за пропорційною системою» не було, і ми, мешканці Ганноверського табору, найбільшого табору британської зони Німеччини, довідалися про з'їзд ЦПУЕ лише з преси, як лише з преси довідалися й про те, що на тому зїзді були представники й від нашого табору. Отже, ми стверджуємо, що ніяких виборів до ЦПУЕ на згаданих передніше засадах в нашому таборі не було, як не було їх і по інших таборах нашої зони.

Група мешканців Ганноверського табору.

нонами і московським синодом і так мусить бути непорушним навіки і віки.

Аж настає 1917 рік. Страшна революція. Повалено престол самодержця російського, повалено і основну підпору — його духовенство, яке годувалось його ласкою. Разом усе впало в криваву яму революції.

Український народ, випивши гірку чашу гніту національного і церковного, заходився визволятись від цього гніту і, не зважаючи на страшні післявоєнні часи і загальну розруху, найшов у себе сили відбудувати і свою державу і свою Церкву.

Чудом якимсь треба вважати, що після 237 років гніту і кривавого нищення українського духу — народ заховав у собі спогади про краще життя нашої Церкви, згадав її соборноправний устрій, згадав усе, що колись живило душу народню. І справді, далі нічим було дихати.

Церковне відродження започаткували, як і слід було сподіватись у Києві. Там чотири парафії, де були священиками українці-патріоти, зорганізували своїх парафіян і обрали Всеукраїнську Православну Церковну Раду. Це було взимку 1919 року. Ця Рада складалася із 16 чоловіка. На чолі її обрано Михайла Наумовича Мороза. Це був перед тим земський працівник, дуже тверда і енерґійна людина, розумна, дипломатична і тактовна. Ця ВПЦР заходилася, щоб відокремити українську Церкву від російського патріярха, якого знову було наставлено в Москві в 1917 році, зараз після повалення царату.

Завдання ВПЦР було не легке. Вона добре знала, що чорне московське духівництво, яке так міцно закоренилось в українській Церкві зі своїм московським уставом керування, не піде на служіння українському народові; воно буде гальмувати скрізь і всюди цей визвольний церковний національний рух. Так воно й сталося.

Чорне московське духівництво, наочно бачучи, що революція на Україні перемагає, і будучи відкинуте визволеним українським народом, шукало собі порятунку, хто і де міг. Більша частина цього «духовенства» зріклась свого сану і пішла служити безбожній владі. Досить численна частина, не прийнявши пропозиції зректись сану, пішла на заслання, а решта — опортуністично настроєні — хотіли служити новій владі совєтів і почали організовувати «Живу Церкву», потім Автономну Церкву, Патріяршу Церкву. Все це маскувалось під червоний колір і для України було надто вороже настановлене. При такому ставленні старого духовенства, при зруйнованому господарстві, при військових наступах то білих, то червоних грабіжників нашого добра, ВПЦРаді прийшлось взяти на себе керування українською Церквою, яку треба було деклярувати, відновити, організувати і розбудувати.

Перш за все був потрібний Всеукраїнський Православний Церковний Собор. Готуванння до нього було надто трудне. Та ще й до Собору треба було мати свого єпископа.

Першим єпископом, що відгукнувся на цей церковний рух, був архиєпископ Парфеній Полтавський, другий був еп. Олексій Сімферопольський, потім був згодився архиєпископ Антонін Грановський, але ці всі троє не дали від себе наступників; еп. Олексій умер під час епідемії тифу 1920 р.; арх. Парфеній, теж не довго прожив, а арх. Антонін, бувши тоді у Москві, так і не приїхав на Україну. Отже єпископа для української Церкви не було.

Вірні українці звертались до екзарха від московського патріярха на Україні — миторполита Михаїла Єрмакова, щоб він висвятив для української Церкви двох найкращих священиків в єпископи, але той і слухати про це не хотів.

Вживала ВПЦРада заходів послати двох достойних представників і до Цареградського Патріярха. Обрано протоірея Степана Орлика і проф. Павла Погорілка, та за воєнними подіями не пощастило їм дістатися до Царгороду. Посилали і до грузинського екзарха в Ечміядзін, але й туди доступу тоді не було. А час ішов, потреба в об'єднуючій українській Церкві була пекуча, бо московське духовенство дбало про своє «право» керувати українською Церквою і далі, і для того скликано 1918 р. свій Собор, звідки вилучено всіх українців і тих росіян, що хотіли полегшити стан української Церкви.

Життя кипіло в кривавому казані революції й війни, тому лише 1921 р. зміг зібратися в Києві в св. Софії Всеукраїнський Православний Церковний Собор з представників священства і мирян, але не було єпископів.

Першим і основним питанням Собору було: як відновити в нашій Церкві єпископські функції? Де взяти єпископів? Ухвалено: ще в останній раз від імени всього Собору звернутися до митрополита Михаїла. Обрано делеґацію на чолі з проф. Володимиром Чехівським, яка вирушила до екзарха, який досить холодно приняв, і після довгих прохань і доводів, одержала брутальне відмовлення. Останню надію втрачено.

Коли делеґація вияснила перед Собором невдачу свого прохання у митрополита Михаїла, то вирішено Собором: в трудних обставинах народніх заколотів, з додатком тяжкої і довгої війни, яка точиться восьмий рік, і беручи приклади перших християнських Церков, перевести висвяту на догматичних початках перших апостольських часів. Це й відбулося в предковічній святині українського народу святій Софії в Києві 10-23-го жовтня 1921 року.

Висвячено двох найкращих священиків-українців: Василя Липківського і Нестора Шараївського; першого іменовано Собором митрополитом Київським і всієї України, а другого архиєпископом Київщини. Самий процес відбувся урочисто, в присутності трьохтисячної маси молящихся, яка заповнила собою величний храм і площу біля нього. Все це пройшло у великому молитовному піднесенні всіх присутніх у той урочистий історичний момент. Радість всіх була повна.

Відродилася знову Українська Православна Ієрархія, непідлегла ніякій іншій владі; вона відродила автокефальність і соборноправний устрій в нашій Церкві.

Надзвичайно вороже зустріла цю подію московська ієрархія на Україні. Знявся крик і галас. Як? Хто дозволив? Без нашого благословенства? На якій підставі? Що це таке? І... почалась боротьба проти нової ієрархії всіма силами і засобами, і зрозуміло чому: вони були певні, що пануватимуть тут навіки і віки, і ось маєш Українці осмілились мати свою ієрархію? Це неканонічно, це незаконно.

Але український нарід дивився інакше. Він з радістю зустрів відродження своєї рідної Церкви. Почали закладатись нові парафії і приєднуватись до Української Автокефальної Православної Церкви старі, де на той час були свідомі священики. Двох років не минуло, як по Україні вже було 1684 парафії, де слово Боже лунало українською мовою в Богослуженні і в казаннях. Соборноправний устрій притягав до активної церковної праці десятки тисяч віруючих українців. Віруюча інтеліґенція пішла служити своєму народові в сані єпископів, священиків, дияконів. Вже в 1923 р. було 24 єпископи. Розвинувся друк богослужбових книжок українською мовою, виходив журнал «Церква і Життя», заснувались пастирські курси і, взагалі, відновлене життя церковне творило Боже діло серед нашого народу. Церковні казання духовенства українською мовою, надзвичайно запалювали віру в душі українців і несли національну свідомість.

Найбільше творив нове життя митрополит Василь Липківський, його неперевершений дар красномовности будив самі тверді зрусифіковані душі. Його невтомні подорожі по Україні зворушували мільйонові маси народу. Це був загальний тріюмф відродження української Церкви. Інші єпископи були достойними співробітниками цього великого первосвятителя УАПЦ.

Та не довго це продовжувалось. Червона влада на початках не звертала на це уваги. Побачивши ж величезну об'єднуючу силу української Церкви, її надзвичайний авторитет в народі, повела з нею запеклу боротьбу всякими засобами і найжорстокішими методами.

Першою жертвою упав харківський архиєпископ Олександер 1926 р. За ним пішли арешти і висилки інших єпископів, а 1927 р. усунуто великого митрополита Василя. Після нього обрано митрополитом єпископа Миколая Борецького, але й того усунуто 1930 р. жорстокою, невблаганною репресією знищено: 2 митрополитів, 26 архиєпископів та єпископів, 1 350 священиків, 54 дияконів, коло 20 000 членів парафіяльних рад, і один Бог знає, скільки десятків тисяч закатовано, розстріляно, спалено і взагалі знищено всякими нелюдськими засобами свідомих віруючих українців нашої Церкви.

Ось таку нечувану в світі жертву принесла українська віруюча людність за свою відроджену Українську Автокефальну Православну Церкву в наші часи.

Ми не можемо ще оцінити, чи не найбільший гріх за це падає на чорне московське духовенство, яке на той час зреклося свого сану і працювало по безбожницьких журналах і не рідко в ЧК і ГПУ?

Для розбору цього кривавого діла ще не настав час. Надто ще болючі рани несемо в своїх серцях і не про те зараз мова.

Тепер нам треба подякувати милосердному Богові за ласку, яку він дав тим працівникам, що довершили велику справу відродження, після 237 років смертного сну, нашої рідної Автокефальної Православної Української Церкви, і помолитись за душі замучених і закатованих, духовних і мирян, що душі свої віддали за любов до Бога і свого народу. І молитись Господу Богу за живих мучеників, що перебувають у совєтських катівнях та на тяжких роботах, щоб Господь послав їм здоров'я і мужність дочекатись визволення від в'язниць і катувань, а нам щоб послав тут, на чужині: єдність, силу і мудрість зберегти нашу рідну УАПЦ і повернутись на Рідну Землю.

Отже минулі роки страждань нехай будуть нам доброю наукою, а кров мучеників нехай дасть нам силу зберегти і зміцнити Рідну Церкву і захистити її від напасників зовнішніх і внутрішніх.

Подія в українському маркознавстві

Чепурна книжечка в жовтій обкладинці

Юліян Максимчук: Українські поштові марки» — Ukrainian Postage Stamps, Ukrainische Briefmarken, 1949. Сторінок 55, 63 фотознятки марок. Накладом Поштового Відділу Фінансового Ресорту Виконного Органу Української Національної Ради.

В чепурній жовтій обкладинці із зразком синьої марки УНР 1918 року за 20 шагів роботи відомого ґрафіка Юлія Нарбута в Київі, появилася акуратно видана книжечка, яка заповнила прогалину серед нашої літератури в ділянці українського маркознавства. Написана популярно, з англійським і німецьким текстами на кінці, ця книжечка може спричинитись до розросту української філятелії й до побільшення числа українських філятелістів.

Автор, відомий український філятеліст, нарешті, хоч в малій мірі, задовольнив свою мрію видати подібну книжку. Майже 20 років тому Юліян Максимчук і автор цих рядків підготовляли «Повний підручник марок всієї України», до видання якого, на жаль, не прийшло з незалежних від упорядчиків причин.

Передмова д-ра Любомира Макарушки до цієї публікації надзвичайно влучно з'ясовує характер українських поштових марок та обґрунтовує, чому ми повинні ставитися з філятелістичною повагою до кожного видання українських поштових марок.

В книжці цілком слушно стверджено, що предтечею української поштової марки являються марки 40 українських земських управ за часів царської російської влади, з яких найстаршою є поштова марка Верхнєдніпровська на Катеринославщині з 1866 року. Її малюнок, на жаль, у книжці не поміщений. Після цих земських марок, що були в обігу до 1918 року, названо марки Українських Січових Стрільців з 1914 року, а далі вже марки Самостійної Української Держави, роботи відомих українських ґрафіків Антона Середи й Юрія Нарбута. Через велику кількість перестемпльованих українським національним гербом російських марок, через одну з найкращих марок України за 20 гривень, доходимо до останньої серії марок УНР 1920 року від 1 гривні до 200 гривень, друкованої в Відні в гарному виданні. Щодо цієї серії, треба внести корекТу. Марки цієї серії в 10, 20 і 40 гривень таки дісталися на українську територію і мали там обіг від початку листопада 1920 р. до 21 листопада 1920 р.

Видання Західньої Области Української Народньої Республіки від 1 листопада 1918 року приведені в книжці всі за винятком деяких місцевих остемпльовань і надруків аж до остаточної оригінальної серії з 1920 року, друкованої в Відні. Лише треба зазначити, що т. зв. поручені поштові марки в 30 і 50 сотиків є видання коломийське.

По марках Карпатської України подані відомості про Український Філятелістичний Союз, що існує на терені Німеччини від 1920 року до сьогодні і про чергу закордонних монографій з української філятелії, на жаль, далеко не всіх. Монографія Армстронґа «Postage Stamps of the Ukraina», видана в Лондоні в 1919 році має головним чином пропаґандивне значення, бо в ній багато помилок.

Далі йдуть видання Українського Уряду на еміґрації: З окупаційних поштових марок на Україні марки міста Любомля з 1918 року можна віднести до українських льокальних марок. Не згадана совєтська серія з 1924 року з Полтави з надруком на совєтських марках «УССР» і нової ціни.

З місцевих видань на Україні в 1941-44 під німецькою окупацією треба ще додати: Камінка, Долинська, Голованевськ, Бобринська, Ново-Миргород. Далі що Горохів і Володимир Волинський мали по 2 видання: 1942 і 1944 року. Крім того треба додати цілком окреме, чисто українське видання коломийське від 3 липня 1941 року і пізніше під мадярською окупацією.

В книжці маємо всі видання марок таборових пошт, як Реґенсбурґ, Байройт, Діллінґен, а також табору полонених нашої Дивізії в Ріміні. Далі знаходимо українські пластові марки на еміґрації та перше видання серії поштових марок Української Національної Ради. Ця серія дуже дбайливо видана й тематикою сперта на українських державних традиціях. Вона складається з 6 штук: 5 шагів — Київ Дзвіниця Печерської Лаври, 10 шагів — Львів собор св. Юра, 15 шагів — Будинок Центральної Ради в Київі, 20 шагів — будинок Трудового Конґресу в Київі, 50 шагів — Будинок І. Сойму Карпатської України й, нарешті, 100 шагів — Декларація Української Національної Ради. Книжка підводить історичні підвалини під кожну з цих марок.

Книжка потрібна кожному українському інтеліґентові, зокрема тому, хто цікавиться філятелістикою. Автор заповідає видання дальших книжок збірного авторства. Це поступово створило б повну історичну монографію всіх марок всієї України і склало б Українську Філятелістичну Енциклопедію.

Треба зазначити, що УНРада вже після видання цієї публікації випустила чергові серії поштових марок з приводу річниць 1. XI. 1918, 22. I. 1918-19 і 300-ліття Хмельниччини.

Святослав Шрамченко
капітан-лейтенант.

На щоденні теми

А все для комісії

Оце ми сидимо в таборовій лазні і ждемо своєї черги. Моя прийде за якої пів години і я, від нічого робити, сів та прислухаюся, як то хрещений народ чваниться, чим хто може. В одного, наприклад, найшовся таки дослівно виїнятковий родич в Канаді і обіцяв прислати афідавіт на 1950 рік, а до того часу, каже, давай собі раду сам. Гітлер не живе, а Сталіна, опікуна трудящих, нічого боятися, каже, бо і ми тут в Канаді про нього добре одне чули. Інший знову, що в нього захворіла ангіною теща і в хаті вже другий тиждень спокійно, а ще один агітував про партію, що, мовляв, вона понад усе, все прийме і все перенесе та роз'яснював, чому в ній сім внутрішніх опозицій і дев'ять принципових фракцій.

Словом, народ, мов бджоли у вулику, кожний свою пісеньку зумить, але особливу увагу звертає на себе тут у «бані» один, так сказати б, окремий кут. В ньому зібралося кілька переможних героїв, що минулого тижня перейшли хитрістю та второпністю комісію. Їх обступив народ, як собаки лапоть, отож і я підвівся та підійшов туди. Думаю, почую, як то воно було там та яким чудом народ проліз крізь оте вухо голки, крізь яке колись верблюд пролазив, горба не поламавши.

— Нас розставили, рядком, — розказує якийсь дебелий паруб'яга та й розмахує руками, як крилами вітряк. — Підходить ото по черзі до нас якийсь панисько в рогових окулярах і отак собі жартом кого за ногавицю догори підніме, кому легкого стусана в потилицю дасть та наче з книжки відчитує: «окей» або «ту смол»... Пан або пропав, тобто.

— Кажуть, що сімдесять кілограмів ваги треба мати — доказує хтось з гурту, — але відкіля їх зараз узяти? Похлепчеш у день тричі юшки, що як жінка принесе, то не знати чи їсти чи пити...

— А якже ти, Костю, пройшов комісію, коли ти й за добру курку не важиш? — випитує якогось народ.

— Я, — каже гордо Кость, — спершу думав камінців зо три кіла з'їсти, але потім подумав: просвітлять шлунок і ще готові невинній людині діло пришити, мовляв, брильянти хочу за океан перевезти. Пішов ото до Хведора Гарбуза і позичив його черевичиськів, встромив ноги і обсипав старим олов'яним шротом. Знаєте, як опісля скинув і зважив, то рівно сім кілограмів показали. Якраз стільки скільки мені не доставало. І дав Бог, проскочив — сміється щасливий Кость.

— А ти, Антоне? Як ти пройшов, коли ти сліпий, що ледве бачиш, як мамуня тобі бараболю чи гаферфльоки ставить?

— Привели мене перед таблицю, — каже Антін, — заткали одне око і показують на букви. А мені темно і біло од того зробилося, якби голову в маслянку тикнув. Але я прикидуюся, що мені зуби розболілись, і що не показують, то я через ніс «угуум, угуум». Виходить, що так і написане було на тій таблиці, бо лікар крикнув «окей» ще й рукою по плечі хляснув. Як виходив, то не бачив, де стіл, зачепив ногою і всі папери позлітали з нього, бо я таки їй-бо не бачу. Але на комісії пішло добре.

— А до мене то знову за дітей пристали, — торочить баском якийсь поліщук. — «Є у вас діти?» питають. «Є, кажу, а кілько вам треба?» «Двоє, одказують, не менше». «Ну, панове, а що почати, коли мені аж семеро Бог послав? Але якщо забагато — не турбуйтеся, я сусідам розпозичу. Ось Тимко Перістий — йому до комісії треба п'ятеро, а в нього тільки двоє. По комісії то ми вже до ладу з Перістим дійдемо. Бо, панове комісанти, — толкую їм, — дитина то не крілик. Це труд і морока». Переглянулися панове за столом та тільки плечем зводять, а найстарший каже «окей». І пішло.

— Е, це все нічого, — озивається хтось з гурту, — моя сусідка Текля Голойда то стару маму мало на той світ через комісію не загнала. Старій тепер на 65-ий пішло, а вона каже: Ви, мамо, мусите звиватись, як веретено. Пофарбувала старій волосся на чорно, купила їй «на шварц» зубний протез за 15 марок і ото вам стане серед хати та приказує: А тепер, мамо, скачте на правій, а тепер на лівій нозі, а тепер попід стіл лізьте, хай вам здається, що ви на комісії! І скакала стара і лазила, а це якось не втирамала, тай через плече впала, — щось всередині відбила чи що. Лежить та скомлить, мабуть без шпиталю не обійдеться...

Може був би і ще про щось більше довідався, але прийшла черга і я пішов мити таборовий бруд з себе.

Але оце ліг я спати і всю ніч самі страхіття снилися: люди, що проковтували гори каміння, старі, що попід столи лазили, матері, що діток пополовині роздирали. А все для комісії...

Максим Булька.

Кого депортують з Австралії

Інтерв'ю з австралійським міністром Колвелом

Швайцарський тижневик «Ді Вельтвохе» приніс цікаве інтерв'ю свого співробітника з австралійським міністром еміґрації Артуром Колвелом. Артур А. Колвел обіймає подвійний пост австралійського міністра еміґрації і водночас міністра інформації. Він типовий старий австралійський піонер, що, не зважаючи на ніяку опозицію, завжди ясно висловлює свої погляди та свою думку. Австралійцям він каже: «Ми вимиратимемо так як наші малі ведмеді коала, якщо не зачнемо протидіяти. Австралія або мусить бути заселена, або згине!» Европейців він інформує про можливість прохарчуватися в Австралії, мабуть, сотні мільйонам мешканців, проте, розумна політика вимагає поставити собі покищо за мету оселення на австралійському континенті 20 мільйонів. Звертаючись до азіятів, Колвел говорить: «Австралія завжди залишиться білою, завжди й безкомпромісово».

Погляди Колвела мають у собі щось парадоксальне. Будучи нащадком одного з найстарших австралійських родів і стопроцентовим націоналістом, він домагається масового поселення чужинців. Для цієї мети він не завагався цілком змінити закони своєї країни.

Міністер Колвел задоволений своєю еміґраціною роботою. На його думку Австралія вирішально спричиниться до розв'язки европейської проблеми скитальців. Міністер залюбки підкреслює, що платня й умови праці для европейських робітників дорівнюються австралійським.

Щодо питання **депортацій**, яке наробило багато галасу, міністер сказав: «Ми прагнемо до якнайбільшого добробуту для якнайбільшого числа іміґрантів. Щоб цю мету здійснити, іміґранти мусять відпрацювати свої дворічні контракти, отже лишатися на тій праці, яку їм призначить уряд. Скитальці, які приїхали в Австралію за допомогою ІРО й нашого уряду, добровільно погодилися на таку умову. Досі щось лише 20 ДП не виконали цього зобов'язання і тому ми їх мусіли депортувати. Я не можу допустити до повторення таких випадків, а через те до деморалізації загалу. Але разом з тим я підкреслюю: знайшлося лише два десятки таких людей, тоді як **десятки тисяч прекрасно пристосувалися до наших обставин».**

Колвел вірить, що австралійські традиції й спосіб життя, не підпадуть під чужі впливи, а, навпаки, матимуть асиміляційні тенденції.

В одній із своїх книжок Колвел підкреслює, що хоч брітанці є для Австралії найбільш бажаним людським матеріялом, проте, Англія сама потребує молодих робочих сил і тому великим іміґраційним резервуаром для Австралії можуть бути лише середньо-европейські й східньо-европейські народи. Арґументація Колвела така: року 1875 австралійська родина мала пересічно 6 дітей, але в році 1939 вже лише двоє. В 1980 цифра смертности переступить цифру народжень і наше населення зменшуватиметься. Якщо дехто думає, що рік 1980 ще дуже далеко, то я хотів би йому нагадати історію про людину, яка падає з 12 поверху і кричить до людей третього поверху: покищо в мене все гаразд».

Еміґраційна політика Колвела доводить до поважних непорозумінь між Австралією та її азійськими сусідами. Але на думку Колвела опозиція вживає проблеми «білої Австралії» лише як засобу проти уряду. В засаді більшість опозиціонерів погоджується з тезами Колвела. Міністерська робота Колвела розрослася до велетенських меж і австралійський народ в загальному її акцептує, будучи готовим дати в своїй країні нову батьківщину сотням тисяч европейців.

УКРАЇНСЬКА БЛЮЗКА ДЛЯ ПАНІ КОЛВЕЛ

28. 5. 49 в найбільшому театрі в столиці Австралії Канбері відбувся великий концерт та виставка іміґрантів. Українці взяли теж участь і мали великий успіх.

По закінченні концерту міністер іміґрації мр Колвел мав промову, в якій сказав, що цим актом нові австралійці-ДП довели свою вартість. Він одвідав тричі виставку, при чому втретє — виключно наш павільйон, де взяв дві книжки (англійською мовою) та замовив вишити блюзки для своєї дочки й дружини.

Українська група в дорозі до Нової Зеляндії

З листа сотника Василя Федорка, колишнього передплатника «Неділі», який перебуває на кораблі в дорозі до Нової Зеляндії, беремо такі цікаві подробиці:

«Пишу під гуркіт моторів великого корабля на Середземному морі, що везе еміґрантів 10 різних національностей до Нової Зеляндії. З Буцбаху люксусовим поїздом завезли нас до Італії, а з порту в Трієсті, де нам без жодної перевірки видали паспорти Нової Зеляндії, ми поплили Адріятиком між Італією та Тітовою Югославією й Албанією. Харчування на кораблі добре, хоч погода холодна з вітрами й дощем. Разом з нашим транспортом їде заступник консула Нової Зеляндії, який дуже по-діловому опікується нами. Їде також одна англійка як делеґатка ІРО. Консул покликав з кожної національної групи по одному представникові до співпраці. Від нашої української групи, що налічує майже 100 осіб, довелося представником бути мені. Наша роля зросте після прибуття на місце. Українська група одразу після прибуття на корабель зорганізувалася. Про партії ніхто з нас не говорить, не сваримося, викинувши всі еміґраційні звички за борт. Орґанізуємо хор і жаліємо, що нема в нас священика. Українська група корисно відбиває від подвійно більших груп російської й польської. Вони незорганізовані й не мають свого представництва. Особливо між росіянами видно ненависть поміж старою й новою еміґрацією. З того видно, як на практиці може виглядати акція Керенського».

Цінні інформації для тих, що їдуть до Австралії

Зважаючи на те, що все більша кількість діпістів еміґрує тепер до Австралії — і переважно через Італію, — редакція «Неділі» доручила своєму співробітнику, який еміґрував туди, зробити точний опис подорожі, щоб майбутні еміґранти знали наперед про все, що їх чекає в дорозі та по приїзді на місце.

З перехідних таборів у Німеччині потяг через Австрію й Італію доходить до Неаполя (радше до Ґенуї). Одразу ж по переїзді через італійський кордон в еміґрантів відбирають видані їм в Німеччині (замість ДП-пашпортів) подорожні документи. Роблять це длятого, щоб ніхто не втік з транспорту, бо, якби це сталось і таку людину потім спіймали б — італійська поліція мала б з нею чимало мороки: оскільки дана особа має при собі виказку ІРО, її хоч-не-хоч треба відвезти до ІРО-вського табору, в той час як еміґранта без паперів можна просто заарештувати та вкинути до в'язниці (у фортеці Ліпарі). В замку Ліпарі вже перебуває понад 150 діпістів і це число невпинно зростає, бо в кожному транспорті є певна частина цікавих людей, охочих до оглядин історичних руїн, через що ці люди нераз відбиваються від свого транспорту. Примíром в лютому з одного транспорту відстали 4 естонці, котрі під час перебування в перехідному таборі пішли оглянути місто, не взявши відповідної перепустки. Провід організації ІРО зробив би добре, якби поцікавився складом в'язнів фортеці Ліпарі та, звільнивши всіх діпістів передав їх знову під опіку ІРО. Так само було б добре, якби еміґрантам роз'яснили, чому саме поліція арештовує всіх, хто не має відповідних документів. В Італії тепер є понад два мільйони безробітних і кожен незаконно-прибулий чужинець — це, насамперед, зайвий рот, який треба годувати, — отже з таким обходяться зле. Якби про це було відомо еміґрантам, що проїздять через Італію, число таких, що ризикували б відстати від свого транспорту, напевно зменшилось би. В кожному разі вважаю за обов'язок подати адреси таборів, аби, в разі якісь еміґранти відстануть від табору, — їм пощастило би дістатись до найближчого табору ще до того, заки потраплять в руки поліції.

Більшість ировських таборів розташована в сільських місцевостях, отже треба знати не лише назву табору, але також і назву провінції. Найважливіші табори слідуючі: Чіно-Чіта (перехідний табір), Багноліо (перехідний табір в Неаполі), Оверса, Капо, Пагані (провінція Салерно), Сант Антоніа, Вілла Альба, Єзі, Фермо (провінція Анкона), Барі, Траці та ін. Найбільший табір Чіно-Чіта, що є не лише перехідний, але одночасно й приймальний (бо лише він має право приймати під опіку ІРО тих скитальців, котрі бажають замешкати в таборі). Перейшовши вступний скринінг та діставши статус ІРО, новоприйняті діпісти переїздять до інших таборів. В Італії досі є ще значна кількість діпістів, що втікли сюди від совєтів в 1945 р. з Австрії й Німеччини і досі ще не змогли виїхати, хоч щоразу як провадився запис на виїзд (напр., до Арґентіни), вони записувались на комісію. **На честь українського комітету в Римі** (про діяльність якого висловлюються з величезною повагою навіть неукраїнці), слід віднести те, що багатьом українцям пощастило виїхати з Італії саме завдяки старанням цього комітету. Ті діпісти, які довший час знаходяться в Італії та мають документи, можуть їздити по всій країні (як діпісти в Німеччині), тримаючи завжди при собі пашпорт — синю книжечку (ідентичну до ДП-пасу в Німеччині), з тою хіба ріжницею, що тут малі діти сфотографовані разом з матір'ю, так що на одному фото буває інколи три, чотири ато й більше облич.

Потяг з еміґрантами прибуває на двірець. До вагонів під'їздять авта і люди висідають на них просто з вагонів. Відтак їдуть до табору, де, після поверхового медичного огляду, новоприбулим видають дві карти: на одну з них він дістає страву, на другу матрац, два коци й посуд. Рекомедується мати при собі простирала, бо з матраців весь час вилазить пріла солома, а коци дуже брудні. В таборі Багнолі еміґрантів тримають 3-5 днів, хоч деякі сидять і довше. На другий день по прибутті радіо закликає новоприбулих до бльоку, який знаходиться біля таборового кіна. Там у них забирають квиток з нумером вагону (виданий в перехідному таборі в Німеччині), а натомість видають інший, на якому зазначено порядковий нумер на пароплав. Одним пароплавом їде найменше 900 осіб. Хто не попадає в черговий транспорт, того записують в резерву, залежно від нумера, виданого за абетковим порядком. Люди, що дістануть великі нумери мусять одразу ж довідатись, чи поїдуть вони цим транспортом, — чи щойно наступним.

Табір Багноліо був за часів Муссоліні інтернатом для італійських дітей, яких виховували в фашистському дусі. Цих дітей жило тут до 7 000 чол. Тепер цей табір перебрало ІРО. Управа табору мішана. Шеф — американець, керівник гаражу — теж. Шофери — італійці. Урядники: чехи і югослави. Останніх досить багато. Це втікачі спід режиму Тіто, що відтепер являються діпістами. Лікарі й бльокові здебільшого югослави, рідше чехи. З чехів складається й поліція. Таборове радіо передає оголошення найчастіше сербською мовою, рідше німецькою, ще рідше англійською та російською. Не важко помітити, що таборові урядники живуть не стільки зі свого заробітку, скільки з того, що купують в еміґрантів усякі речі, котрі потім перепродують італійцям. Особливою увагою тішиться одяг, який коштує

ПАНАС ФЕДЕНКО

ГЕТЬМАН ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

(Історична повість)

4)

Лінивих називав своїми власними словами: «півторак», «душман» або «моримуха», і при цім так докірливо дивився своїми херувимськими очима на винуватця, що лінюх-неробітниця давав собі слово вчитися. В острізькій школі справді не робили різнації, хто якого роду, чи багатий чи убогий. Пильні учeники сиділи на перших лавах, хоч були селянські або міщанські сини, ледачий, — чи був він князь або вельможний шляхтич, — мусів дерти штани на «ослячій лаві».

Петрусь скоро звик до порядків і до науки в школі. З товаришами був дружній, але здержливий.

— Цей карпатський підгірянин якийсь гордий та спесивий, не знати чого носа дере. Подумаєш, велике цабе: там у них паску на Великдень з вівсяної муки печуть, а ковбаси з собачих кишок роблять, — пробували глузувати деякі з товаришів. Мовчки, мов не помітивши цих нападів, обминав Петрусь розмов з такими спудеями. Був замкнений, зосереджений у собі, в своїх думках.

Був між риторами один спудей, звався Яцко Неродович, з чорною бородавкою серед носа, тому його дражнили «Бородавкою», і він сам до того прізвища звик. Здоровий парубище, що вже курив люльку і тяг горілку, звісно, тайно від отця ректора та від педагогів. Яцко не злюбив чомусь Конашевича: все його зачіпав у школі й на вулиці.

— Докучає мені той Бородавка, не знаю, як від нього відчепитися, — жалівся Петрусь Красюкові: — Не хочеться мені з ним битися, бо не на те мене посилав батько в школу, щоб я тут бився навкулачки

— Е, братухо, тут нема ради. Як будеш його обминати, то не дасть тобі спокою, думатиме, що на плохого напав. Мусиш дати йому добру відсіч, хочби й у тебе самого кров з носа потекла. Це вже тут такий звичай: плохого, страхуна, заклюють, а відважного, хоч може й слабшого, шанують.

Конашевич подумав: — Ну що ж, нехай буде по твоєму.

Після Покрови ранком, коли перший приморозок побілив зелену траву в дворі біля школи, повиходили спудеї з кляси подихати свіжим леготом.

— Чи бачив ти оту цяцю-Конашевича? Ще граматику товче, а вже так голову високо держить, мов би всю богословію ковтнув, — глузував на ввесь голос Бородавка, і, підбігши по слизькій траві, штовхнув Петруся. Петрусь від несподіванки упав, а Бородавка давай кричати:

— Мала купа, дайте ще!

І з гуком, свистом і реготом бурсаки кинулися «робити купу», валяючи один одного з ніг і скидаючи в один клубок ворушких рук і ніг. Дебелий Яцко Бородавка зостався зверху і гавкучим сміхом наповняв усе подвір'я. Як купа розлізлася, Петрусь став на ноги, взяв за руку Красюка і пішов з ним просто до Бородавки. Тоді Гриць:

— Бородавко, ти зачіпаєш мого товариша Конашевича. Кажи зараз: хочеш битись, чи миритись? Як хочеш війни, то бери собі свідка, щоб умовитися про час і місце.

Бородавка згорда глянув прижмуреним оком і зморщив широкий ніс:

— Оце пискля хоче зо мною мірятися?

— Не задавайся, Бородавко, ти знаєш, що Конашевич бився з гайдуками самого Сєраковського, та ще й як. Сам ти це чув від педагога Вишенського.

Бородавка невдоволено пхикнув:

— Ну, нехай буде по вашому. Курцевич буде моїм свідком.

Прийшов Курцевич, довідався, про що йде мова, і сказав Красюкові:

— Не буде по правді, якщо Конашевич битиметься з Бородавкою навкулачки. У Бородавки ж кулаки як відра, він вола одним ударом з ніг зіб'є. Треба, щоб у них була зброя рівна. Дамо кожному по дубочку, нехай б'ються патиками, мов лицарі мечами. Тоді не тільки сила буде рішати, але й уміння.

Того ж дня після науки у дворі біля дому Курцевича зійшлися суперники. Сильніший був Бородавка, але Конашевич був меткіший. Курцевич з Красюком дивувалися, як зручно Петрусь відбивав скажені напади Бородавки, як гнучко ухилявся від ударів, та бив противника по неохоронених місцях: по ногах, по боках і по плечах. Від лютости аж сльози виступили на очах Бородавки, він упрів, розхрістався, а Петрусь був спокійний, непохитний, мовчазний і знаходив усе нові слабі місця у свого суперника. Уже набрався Бородавка немало синяків від міцного Петрусевого дубчика, а сам не міг влучити противника, бо все, як він замірявся завдати Петрусеві удар, то Конашевич наставляв свою зброю і не допускав до удару до тіла. Не тямлячи себе від пересердя, сорому й злости, Бородавка шпурнув свій дубчик геть від себе і кинувся з кулаками на Петруся.

— Е, братіку, то не годиться, — крикнув Курцевич, і разом з Красюком почав розбороняти школярів. Взяли міцно Яцка за руки, і Курцевич сказав:

— Мусиш признатися, Бородавко, як лицарський козак, що в чеснім і рівнім бою тебе переміг Конашевич. Подай йому руку, і нехай від цього дня буде між вами мир-миром.

Вістка про двобій між Бородавкою та Конашевичем розійшлася між спудеями, і повага до Петруся між товаришами збільшилася. Боялися його зачіпати. Курцевич взяв Конашевича під свою опіку і кликав його часто до себе в гості. Там жила його тітка, стара дівиця княжна Курцевичівна. Ходила вся в чорному, мов монашка. Була чутка, що колись її нареченого, молодого князя Чорторийського, взяли в неволю татари, де він і вмер. Після того княжна не схотіла порушити вірности своєму милому, аж до смерти. Деколи до княжича приїздили сестри — вісімнадцятилітня Єлисавета і п'ятнадцяти-літня Христя. Тоді в старім домі над Горинем лунав дзвінкий дівочий сміх і гомін пісень при згуках струн лютні. В такі дні приходив до княжого дому несміливим кроком педагог Йосип Вишенський з Петрусем Конашевичем, бо їх обох запрошувала стара княжна до себе, щоб племінниці не нудилися. Приносив педагог свою флейту та сопілку і, на бажання княжих дочок, грав або брав лютню і співав чистим мужнім голосом. То були переважно пісні релігійного змісту, і це любила стара княжна Курцевичівна. Але молоді панянки — Єлисавета та Христя — любили більше світські пісні і хотіли почути, як співає педагог.

— Не знаю я веселих, більше смутні, — відмовлявся Вишенський.

— Ну, то заспівайте хоч сумної, — казала Єлисавета.

Вишенський узяв у руки лютню, перебрав несміло струни довгими пальцями і задумано дивився яснoблакитними очима на заломлену ліву брову княжни Єлисавети. Його погляд глибоко пірнув у її темнокарих очах; несподівано відчула вона, що якась таємна сила притягає її до очей педагога, солодко було їй в сяйві його «херувимського» погляду, не хотілося, щоб він спускав темні вії над очима. Вишенський на мить заплющив очі і вдарив

йому закидів у справі Українського Дому, які вповні підтримала контрольна в Італії дорого. На таборовому подвір'ї завжди є невеликий ярмарок. Ціни: 1 сорочка (нова, така як давали в ІРО) 400 лір; 1 пульовер 250-300 лір; 1 коц 500 лір; і т. д. За старі речі дають менше. Годинник середнньої якости 5 000-5 500 лір, чоботи 1 500 лір. Якщо хтось з діпістів хоче перед від'їздом продати деякі речі і не може зробити цього в Німеччині, — хай везе їх в Італію: там продасть напевно. За одержані гроші можна купити в таборовій кантині помаранчі, ласощі та багато іншого. Помаранчі коштують 60 лір кіло і їх тут їдять стільки, що в кантині й таборовому кіно завжди лежать цілі гори лушпиння та пляшок спід вина й горілки, що їх еміґранти теж споживають у великих кількостях, особливо вечорами, коли в кантині є музика й танці. Якщо хтось із еміґрантів хоче купити собі на дорогу цитрин або помаранчів, — мусить зробити це завчасно, бо в день від'їзду, коли людей везуть на пароплав, — кантина зачинена; це для того, щоб люди перед від'їздом не напилися. В таборі є пошта (отже хто хоче написати звідси до Німеччини, не потребує ходити аж до міста). Лист до Німеччини йде звичайною поштою (повітряної немає) і коштує 40 лір (поштівка 25 лір). Для повноти інформацій про перехідний табір Баноли скажемо ще, що на його ярмарку великою увагою з боку місцевих спекулянтів тішаться німецькі гроші. За одну марку платять 20-25 лір. Півмаркові банкноти можна продати лише разом з більшими; окремо їх не купують. 1 доляр коштує в Італії 550 лір, 1 австралійський фунт — 3 доляри. Теперішні італійські гроші відбиті на поганому папері, зате великого розміру. Примірoм банкнот в 500 лір не поступиться розміром перед доброю носовою хусткою.

В день від'їзду еміґранти здають коци, матрац, посуду харчеві картки та переходять таку ж комісію, що й при в'їзді до табору. Відтак сідають на авта та їдуть на пароплав. (Про день від'їзду стає відомо, хоч би з того, що напередодні авта відвозять багаж). Коли їдеш вулицями Неаполю, дуже погане враження справляє білизна, яка висить на протягнених між балконами шнурах навіть на центральних вулицях. Умови подорожі бувають ріжні, залежно від типу пароплаву. З тих пароплавів, які возили еміґрантів досі, найкращим вважався грецький «Нью Гелас» за ним «Мозаффарі» та ін. Гіршими є «Кастель Б'янко», «Свальбард». Загальна ознака — найгіршими пароплавами вважаються італійські, зокрема «Кастельб'янко», де на протязі всієї подорожі людей харчували самими лише згіркпими макаронами. Перед від'їздом еміґрантам дають підписати два листи: на одному написано, що дана людина не матиме жодних притенсій до ІРО, в разі через аварію чи якусь іншу причину пропаде її багаж; на другому — що даний еміґрант не матиме претенсій до ІРО, якщо вище згадана біда станеться з його власною особою.

Добре зробить той, хто перед подорожжю купить собі в Німеччині сонячні окуляри (і то найтемніші), бо вдень море так блищить від сонця, що на нього болюче дивитись, а в Неаполі такі окуляри коштують 250 лір.

Першою зупинкою під час подорожі до Австралії є Порт-Саїд. Як тільки пароплав зупиниться, до нього одразу ж з усіх боків підпливають човни, кожен з яких являє собою ніби невеличку крамничку. Араб кидає на пароплав шнур, хтось із пасажирів прив'язує його і шнуром починає рухатись торбинка, в якій, залежно від бажання пасажирів, лежать то черевики, то овочі, то шкіряні торбинки. З грошей араби приймають лише доляри. Рекомендується не купувати одразу ж у першого купця, а приглянутись де є дешевше, бо сталих цін немає і за один доляр можна купити в одного купця 30 помаранчів, а в другого — 50. Модерні шкіряні черевики на грубій ґумовій підошві коштують в одному човні 6-8 долярів, в другому ж — 5-6. Шкіряні вироби дуже гарні, набагато краще від тих, що з'явились в Німеччині після верунґу в масових розмірах, при чому за 5-6 долярів можна купити таку жіночу торбинку, якої в Німечині не купиш і за 100 марок. Під час зупинки багато арабів буває на самому пароплаві і за такими треба стежити, бо серед них багато кишенькових злодіїв, про що зрештою попереджає корабельне радіо.

Після Порт-Саїду пароплав їде Суецьким каналом, на екзотичних берегах якого можна бачити то швидке особове авто то повільного араба верхи на верблюді. При виході з каналу зупинка в Єгипті, де пароплав бере воду й нафту.

Слідуючою зупинкою є Коломбо на острові Цейлоні (Індія), куди що правда деякі пароплави (напр., «Свальбард») і не заходять. Тут, уперше після Італії, пасажирам дозволяють послати листи, попереджаючи однак, щоб останні не були загрубі та затяжкі. Листи треба здати до бюра за 1-2 дні наперед, щоб під час зупинки ніякої затримки не було. Плата: за 1 доляр можна послати три листи. До пароплава знову підпливають човни-крамнички. Найбільше продають ласощів та фруктів (банани, ананаси, кокосові горіхи). З інших речей кидаються у вічі плетені капелюшки ($^1/_4$ або $^1/_2$ доляра) та фігури слонів, різані з чорного й червоного дерева. Особливо цікавляться місцеві купці ручними годинниками (навіть найгіршими). Після цього порту пароплав, як правило, їде вже безпосередньо до Австралії. Зупинкою служать австралійські порти Перт (інколи Фріментлі) і нарешті кінцева зупинка — Мельбурн

Звідси везуть потягом за 250 миль до переходового табору «Бонегілля» (в дорозі один раз харчують) — біля 8 год. їзди. В таборі мужчин розвозять окремо, жінок окремо, сімейних — залежно від того чи є малі діти. Родини, де є малі діти, поселюють разом, бездітних розділюють. В таборі іміґранти проходять лікарську комісію, рентґен кабінет, адміністративний відділ, відділ праці та ін. При заповненні анкет роблять поверховий скринінг, так що, на всякий випадок, рекомендується пам'ятати те, що говорилось на скринінгових комісіях в Німеччині. На другий день новоприбулих збирають у залі, де директор звертається до них з промовою, в якій основна увага звернена на пораду іміґрантам: відчувати себе відтепер вже не як естонці, поляки і т. д. — лише як новоавстралійці. Це не є пусті слова, бо коли, напр., під час одної імпрези (де виступали представники всіх національностей) артист Ростислав Василенко деклямував вірш написаний українською мовою, директор табору висловив на другий день своє одверте незадоволення з приводу того, що новоавстралійці вживають на імпрезі неанглійську мову, від вжитку якої він порадив би взагалі утриматись.

(Кінець буде).

РУХЛИВІСТЬ НОВОЇ ЕМІҐРАЦІЇ ЗА ОКЕАНОМ

Українська преса з-за океану приносить щоденно багато цікавих повідомлень про прибуття щоразу нових груп скитальців з Німеччини й Австрії. Нові еміґранти, влаштувавшись на праці, стають негайно до громадської роботи. Газети переповнені, зокрема, вістками з культурного життя. Темою дня стала **вистава оперети «Чорноморці»**, яку зорганізував **п. Ярослав Барнич** у Філядельфії. Філядельфійський Український Клюб дав новим артистам окрему залю, де вони могли після важкої денної праці влаштовувати свої проби. Керував ними ашаффенбурзький актор **п. Я. Рудакевич.** Газети з захопленням пишуть про гру п. Слави Рубчакової, Ярош, Наталки Андрусевої, Ярослава і Теофіла Рудакевичів та інших.

Пожвавилося теж життя в Нью-Йорку, де почали гуртуватися прибулі із скитальщини журналісти й письменники. Працює там **проф. Лев Биковський,** який видав свою працю про Зелену Україну, різьбар **Литвиненко,** письменник **Федір Дудко,** що разом з композитором **І. Недільським** затримався в околицях Нью-Йорку. Відомий музикаконтрабасист **Яків Погребінський** виступає з радіоконцертами й навіть дістав уже пропозицію виїхати до Голівуду.

З канадійської преси бачимо, що письменник **Улас Самчук** шукає людей з більшою готівкою, які забажали б видати його роман-хроніку «Волинь», роман «Марія» та другий том роману «Ост» («Темнота»).

З Філядельфії пишуть нам також про приїзд туди **режисера В. Блавацького** з десятком своїх акторів (Степова, Паздрій, Мельник). Більшість із них уже миють начиння в ресторанах і шиють по фабриках, але й думають про театр. Уся Філядельфія говорила про концерт пяніста **Романа Савицького** і ашаффенбурзького музики - скрипаля **д-ра Євгена Цегельського.**

Ще до Загальних Зборів УДК в Брюсселі

Бельгійська поліція і українські доноси

(Кореспонденція з Брюсселю). 6 червня 1949 р. в Брюсселі, за наказом партії привернено єдину суспільно-громадську організацію в Бельгії в послушне знаряддя безвідповідальних людей, що своєю безглуздою політикою, ненавистю до всього що творче і конструктивне, паралізують приблизно два роки громадське життя української еміґрації в Бельгії та оплюгавлюють добре записане наше ім'я серед чужинців. Два роки безплідних змагань із цими безіменними «героями», що ховаючись за спину авторитетних людей, руйнують всякі можливі спроби консолідації, відкопують засипану вже спільною недолею річку Збруч, ставлять непроходимий бар'єр між православними і католиками, кидають болотом на чільних і заслужених громадян, компромітують всіх, хто ще досі залишився нескомпромітований, експропріюють немилих їм політичних противників та, ведучи свою наскрізь киринну роботу, гуляють безкарно. Спроба сховатись за плечі авторитетної людини, як це вдалося зробити в ЦПУЕ, в Бельгії зазнала невдачі. **Вибраний на минулорічних Загальних Зборах головою УДК інж. Андрій Кішка не пішов слідами колишнього маршалка.** Він надто добре знав свою особисту вартість, надто шанував своє широко-відоме ім'я в Бельгії, щоб знизитись до нужденного знаряддя тих, що живучи в серці Европи, пропаґують атмосферу гуляйполя. Він не дозволив, щоб його авторитетом покривано безвідповідальні вибрики, за те й очевидно не стрінули його на зборах гучні оплески і браво, серед яких обрано його рік тому головою, але наклепи, образи і некультурні вислови приведених «на всякий случай» п'яних боївок. Без сумніву ніщо інше не могло стрінути уступаючого голову УДК, коли він мав відвагу вже 20. 12. 48 р. писати в Брюссельських «Вістях»: «Ніхто не може заперечити, що духовий безпорядок та неморальність потягають неминуче занепад людей та їхніх установ. Там де не плекають моральних вартостей, там є чужим джентльменство, а чеснотою стає кожний засіб, що служить для осягнення цілі. В такому моральному кліматі процвітає під покиршкою патріотизму жадоба відплати чи помсти, найчастіше супроти найбільше ідейних громадських робітників. Брехня, підлість, донощицтво і шантаж стають найкращими і щоденними середниками боротьби в руках тих самих громадян, які нехтують особистою і громадською мораллю. З ними відкрита боротьба є прямо неможлива. Ними ширені, по собі навіть гарні ідеї служать дуже часто замилення очей тим людям, яких потребується чисельно для проведення, чи осягнення якоїсь особистої чи вузькопартійної цілі. Для осягнення цієї цілі свідомо вбивається у своїх прихильників самостійність думки і голос совісти, що веде відтак до занепаду взаємного довір'я і відчуття відповідальности. Невже ж можна забувати, що діючи тим способом, вони приспішують своє власне нещастя?»

Вище наведені думки висловив на папері інж. Андрій Кішка по невдалій спробі бандерівського генерала на бельгійському терені, насильно примусили його до слухняности партії. Для інформації згадаємо, що на конференції представників управ філій УДК в Брюсселі 5 грудня 1948 р. бандерівська боївка під проводом **п'яного Василя Костюка** намалася стероризувати присутніх делеґатів, щоб унеможливити спроби консолідації на бельгійському терені. На превеликий жаль, партія з тактичних, мабуть, причин викинула Костюка і спільників з УДК (навіть і в пресі оголосила) — бо інж. Кішка загрозив уступленням з свого посту, одначе незабаром прийшла нагода повернути до «правильної лінії» (і тим самим показати правдиві наміри партії): на Загальних Зборах УДК, під рясні оплески публіки, шеф бандерівської боївки п. Костюк був знову прийнятий в ряди УДК.

Загальні Збори УДК мали небагато собі рівних. Добре підготована публіка робила пляново закиди в сторону уступаючого голови не з огляду на існуючі причини, а, мабуть, тому, щоб «Сурма» могла ще одного відомого і заслуженого громадянина назвати злодієм.

На щастя, інж. Кішка не перелякався. Він вияснив безпідставність роблених

по струнах. Єлисаветі здалося, що то з-під землі бреніли струни лютні, якийсь знайомий, десь давно-давно чутий мотив залунав у світлиці. Вона напружено ждала, хотіла почути голос Вишенського і слова пісні. Він грав мовчки, і знов підняв свої очі на Єлисавету.

— Та заспівайте ж, доміне педагог! Це ж має бути щось надзвичай гарне, — просила княжна Христя.

— Не хочу вам співати всього, лиш кінець, а він дуже сумний:

Не всі тії та сади цвітуть,
Що весною розпускаються:
Не всі тії та вінчаються,
Що любляться та кохаються.

У світлиці тільки сестри та Петрусь Конашевич. Він помітив, як гаряча кров огнем спалахнула на ніжному смаглюватому обличчі княжни Єлисавети. Стояла біля вікна непорушна. Голова у неї закрутилася. Тепер неначе блискавка освітила її мозок: вона відчула в словах пісні вираз своїх почувань:

— Боже, я ж його люблю! Тепер бачу, чую це в своїм серці! Що мені робити? І він такими очима на мене дивиться...

Сказала, що болить голова, і вийшла з кімнати.

Другого дня сестри виїхали з Острога. Але незабаром княжна Єлисавета приїхала в Остріг до тітки сама. Казала, що їй нудно на селі, нема ніякого товариства. Проходячи попід вікнами дому Курцевичів, Петрусь нераз чув, як наспівувала княжна Єлисавета пісню, що співав педагог того хмарного жовтневого дня в неділю, по обіді, коли бурсаки мали волю від науки:

Не всі тії та вінчаються,
Що любляться та кохаються...

Від гострих, пильних школярських очей тяжко сховатися. Незабаром уже вся бурса говорила про те, що Вишенський ходить «на зальоти» до княжни Курцевичівни. Звісно, стереглися тільки, щоб не почув цих розмов її брат — спудей Іван Курцевич. Одного ранку якийсь бурсак намалював крейдою на таблиці в клясі Вишенського, що стоїть на колінах перед панянкою, з написом грецькою та латинською мовами:

«Педаґоґос філон» —

— Педаґоґус аманс. (Залюблений педагог).

На це навернувся в клясу сам Вишенський. Граматики не встигли стерти малюнка. Вишенський прочитав і вийшов мовчки з кляси. Того ж дня написав листа до Єлисавети і передав його Петрусем.

— Від кого лист, Петрусю? — питалася княжна.

— Від пана педагога Вишенського.

— А хіба він сам до нас не прийде? Завтра ж неділя.

— Пан педагог казали, що завтра не прийдуть. Чи можу йти додому?

— Ні, почекай хвилинку, може треба буде...

Не докінчила думки, розпечатала лист, писаний виразними круглими буквами, і почала читати. Здрігнулася, кинувши оком на лист, читаючи то блідла то червоніла, була до краю схвильована. Кінчила лист і кивнула до Петруся своєю гарною головою:

— Можеш тепер іти. Дякую.

Темний пушок на її горішній губі тремтів. Як лишилася сама, то затулила очі малими своїми долонями. Думала:

— Недарма ж він співав ту смутну пісню... Але ще поборюся з недолею за своє щастя... Пише, що він, син міщанина, нерівня мені, княжній дочці. Але серце переборює всі перешкоди, воно не хоче знати, хто до якого стану належить. Поїду до тата, буду його благати й молити, щоб не був ворогом своїй найміліщій дочці. Але що ж? Він пише, що вже давно мав у серці намір постригтися в ченці, і жалкує, що зустріч зо мною відвернула була його думку від спасенного шляху... Не може цього бути! Для раювання на землі створив його Бог, а не на нидіння в тісній келії-труні... Ох, Боже милий, поможи, настав мене, щоб не була я нещасна, навіки одинока!

Княжна Єлисавета поїхала до батька, сказала йому щиру правду, як було. Насупив густі сиві брови старий князь:

— Знайся кінь з конем, а віл з волом, — процідив крізь зуби. Проте жаль йому було любої дочки своєї, жаль її сліз і горя.

— Через місяць поїду в Остріг, там порадимося з вашою тіточкою, княжною Гальшкою, — сказав дочці.

Довгий, без кінця-краю довгий був той місяць для бідолашної княжни Єлисавети. З вікна своєї світлиці вона дивилася на замерзлу річку, по якій хлопці з веселим криком ганяли киями «свинку», дивилася на чорні, безлисті, застиглі на морозі верби й вільхи, і ще чорніше ставало їй на душі. Проте в серці жевріла надія, і вечерами їй увижалися близько чарівні ясноблакитні очі острізького педагога і вчувалися слова лагідного грудного голосу, що манили-голубили, щастя-долю з другом суженим віщували.

Минув місяць, і князь, додержуючи слова, поїхав з дочкою в Остріг на раду з своєю сестрою. І княжна Христя була рада проїздитися з батьківського дому в шумний город князів Острозьких.

Був неділешний ранок, ще до церкви не дзвонили. Петрусь із Красюком прийшов провідати свого товариша — спудея, Курцевича, щоб разом іти на десяту годину до церкви в манастирі Святої Тройці. Обидві княжни зраділи Петрусеві, розпитували, що сталося нового за цей місяць у місті.

Тим часом старий князь радився з своєю сестрою, просив, щоб вона своїм словом помогла «розвіяти дурниці» в голові племінниці Єлисавети. Княжна сказала:

— То вже сам Бог своєю волею розсудив. Брате мій милий, якби не було Вищої Волі, то я тобі нічим не хотіла б помагати, не відмовляла б нашої Єлисавети від тої людини, до котрої лине її серце.

— Спам'ятайся, люба сестрице, що ти говориш, Чи ж личить княжні бути за сином якогось міщанина-шевця чи там кожум'яки?

— Брате мій єдиний, віра Христова не ділить людей на стани, всі ми рівні, однакові перед справедливим судом Божим...

Спалахнув і скипів гарячий князь Курцевич при цих сестриних словах, аж стілець під ним заскрипів:

— Такої ради діждати довелося мені від рідної сестри Замість охорони і пошанування нашого княжого роду старожитного, — ось тобі маєш...

— Не гнівайся, брате, кажу ж тобі, що вже пізно про це сперечатися. Сьогодня пан педагог прощається з світом. В манастирі будуть пострижини Вишенського в ченці. Така його воля й доля...

При цих словах у світлицю ввійшла княжна Єлисавета. Пополотніла, світ захитався перед її очима. Знеможена сіла на лавицю, оббиту кожею. Тітка Гальшка заспокоювала княжну. Дівчина притулилася до висхлої тітчиної постаті, мовчки переживала несподіване горе, важко дихала, серце у неї майже переставало битися. Княжна Гальшка гладила Єлисаветине обличчя, цілувала її, та бачила, що нема ліку на це лихо, що її спіткало.

— Тіточко, — прошептала, — я хочу побачити **його...** У церкві, ще в світській одежі... Ходімо разом... В послідній раз...

(Далі буде).

комісія, розкрив правдиве обличчя одного з членів управи, який під прикриттям громадської праці їздив по осередках, щоб підбурювати проти нього громадську опінію, звернув увагу на касове книговодство, яке спеціяльно запроваджене з дефіцитом, щоб його скомпромітували, жалівся на те, що **бельгійська поліція кілька разів його питала, чому українці один на одного роблять доноси** (після Конґресу Українців Бельгії 1. 2. 48, заарештовано в Льєжі приблизно 16 небандерівських делеґатів за підозру в комунізмі на цьому конґресі бандерівці не були в більшості).

Слова промовця переривала п'яна боївка, що диким ревом «ганьба» та свистом висловлювала свою думку.

Отже і в Бельгії бандерівці показали своє повне обличчя, яке ще раз і ще раз підкреслює думки деяких наших публіцистів, що це тяжка хвороба нашого покоління, яку треба усунути з нашого національного організму. — **К. С.**

ФІЛІЯ УДК в БРЮССЕЛІ стала філією „Комітету Сприяння УНР“

На Загальних Зборах 19. 6. ц. р. філія УДК в Брюсселі на округу Брабант цілістю (з двома голосами проти) виступила з УДК та стала філією «Комітету Сприяння УНР». Подаючи причини пропозиції виходу з УДК, голова філії УДК заявив: як невтральна людина і український патріот, він не вірив довгий час у злу волю Головної Управи УДК. Факти показали щось інше. У праці філії роблено йому весь час перешкоди, що дійшли до кульмінаційного пункту на одній вечірці, де бандерівці, стягнувший з різних осередків боївку, побили ряд небандерівських громадян (з криком «бий православних»). Така ж сама боївка стероризувала засідання голів філій УДК, а коли її провідника п. Костюка виключено з УДК, останні Загальні Збори УДК прийняли його знову аклямацією без того, щоб запитати філію, до якої він належав. Кожному об'єктивному обсерваторові впадало в очі, що з боївкою увесь час контактувався **член Головної Управи УДК п. Пришляк.** Останні Загальні Збори УДК показали, що бандерівці не бажають співпрацювати з людьми безпартійними чи інших поглядів та що УДК в Бельгії став політичною організацією.

Після виборів управи філії «Комітету Сприяння УНР» (п. Моклович — голова, п. Косий — заступник голови, бувший голова філії УДК, п. Степовий — скарбник, п. Томашівський — культ.-осв. референт, п. д-р Шевченко — реф. зак. зв'язків, п. Ткаль — секретар, п. Ріпак — голова рев. комісії). Збори висловили побажання, щоб Головна Управа «Комітету Сприяння УНР» поширила свою працю в напрямі репрезентації укр. громадянства перед бельгійською владою, уможливлення еміґрації з Бельгії, соціяльної опіки над нашими вуглекопами та допомоги. Присутній на Зборах представник Головної Управи КоСУНар подав до відома, що в тому напрямі вжито вже заходів та що незабаром буде відкрито бюро Комітету в Брюсселі, та буде заанґажований платний урядовець, щоб можна було скоро й точно полагоджувати всі справи наших вуглекопів. На зборах зібрано 850 фр., добровільних датків на перші організаційні потреби Комітету.

Філія СУН постала в Ашаффенбурзі

„Демократія і правопорядок мусять перемогти“

під таким гаслом проходили збори нової філії

Заходом ініціятивного гурту відбулися в неділю 26 червня 1949 р. в Ашаффенбурґу сходини громадян, що вирішили заснувати філію Союзу Українців у Німеччині та цим розпочати творення нового, збудованого на засадах справжньої демократії, пошани до переконань інших і правопорядку в громадських справах, центру української еміґрації в Німеччині.

Сходини, що прибрали характер Основних Загальних Зборів, відбулися в домівці ашаффенбурзької філії Союзу Ветеранів у таборі Артилерія, а серед приявних бачили ми представників старшої і молодшої генерації, людей різної професії і різних політичних поглядів. Всіх їх об'єднувала одна думка: що хаос в громадському секторі української еміґрації мусить нарешті скінчитись і, бути може, тому ці збори проходили інакше, як усі. Приявні вибрали президію в особах інж. Лучишина і п. Святого, які справно покермували зборами. Після зреферування статуту поважною більшістю голосів обрано головою новоствореної філії відомого громадянина **сотн. Дмитра Яцушка** та додано йому до управи ще чотирьох членів: ред. А. Курдидика, як заступника голови, інж. Ігора Правдюка, як секретаря, п. В. Пилишенка, як касира та сотн. Б. Стрілковського, як орг. референта. Обрано теж трьох заступників членів управи. Зчерги устійнено вписове до СУН на 1 марку і членську вкладку на 50 пф. місячно. Новообрана управа відбула після зборів своє перше засідання, на якому вирішила повести акцію за приєднанням якнайбільшої кількости членів, поробити заходи, щоб дістати домівку для них та зайнятися реєстрацією українців, що живуть поза табором, зокрема в далеких від Ашаффенбурґу околицях. На закінчення зборів переведено збірку на організаційний фонд централі СУН, яка дала поважну суму.

Так стає і Ашаффенбурґ в лави тих, що поважно розглядають майбутність української еміґрації в Німеччині. Новообраній управі філії бажаємо успіхів в її важній і важкій праці, хочемо вірити, що доручені їй зборами завдання вона виконає.

До уваги наших Читачів у Великобрітанії і Бельгії

Не висилаючи окремих нагадувань, будемо приневолені стримати висилання часопису всім нашим передплатникам, що ще досі не надіслали передплати за м. червень 1949 Також добровільні пожертви на пресовий фонд „Неділі“ просимо надсилати на адресу наших Представництв.

Адміністрація „Неділі“.

ЗБОРИ СУН В ГАННОВЕРІ ВІТАЮТЬ УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНУ РАДУ

Збори членів - основоположників СУН в Ганновері вітають УНРаду і її Виконний Орган, як єдиних виразників національних і державно-творчих прагнень українського народу.

Збори свідомі того, що сьогодні єдиною силою, яка може допомогти Україні стати на власні ноги є демократичний світ Західньої Европи й Америки, а тому члени СУН будуть вітати всякі заходи УНРади, спрямовані на зближення з цим демократичним світом.

Члени СУН також свідомі того, що українська еміґрація здобуде симпатії зовнішнього світу лише солідною поставою своєї справи, лише утворивши з себе добре зорганізовану й дисципліновану громаду, а тому кожний член СУН, незалежно від своїх політичних переконань і особистих симпатій, у своєму щоденному житті, своїми діями і поведінкою, буде сприяти УНРаді наводити лад і порядок серед української еміґрації, підтримувати авторитет українських демократичних установ і народніх представників, а також і авторитет всієї Української Нації перед зовнішнім світом.

Президія зборів членів-основоположників СУН

Гідна відповідь

Філія СУН на Шляйсгаймі, яка щойно постала, вже широко розгорнула свою діяльність. Ідея створення цього Союзу та завдання, які він перед собою постабрового громадянства, що виявилося в швидкому зростанні числа членів СУН. Філія налічує вже понад 70 членів. Провадиться також інтенсивна збірка членських внесків. Уже зібрано 30 марок і переказано на конто СУН в Мюнхені.

Про ставлення таборян до агресивної діяльности певних політичних кіл проти Української Національної Ради якнайкраще свідчить такий факт. Коли до Шляйсгайму прибув відомий «войовничий борець» проти Української Національної Ради гетьманець проф. Василь Гришко, щоб прочитати реферат на тему: «До генези леґітимности уряду УНР», то українське громадянство, вже обізнане з преси про характер виступів цього промовця занепокоїлося, чи не будуть збирати після реферату підписів проти Української Національної Ради. Хоч було запевнене, що ніяких збірок підписів не буде, все ж наше громадянство поставилося неґативно до такого роду «доповідей». Прийшовши в призначений час з заздалегідь приготованою резолюцією проти Української Національної Ради проф. Гришко опинився в порожній залі.

Ніхто не побажав слухати п. Гришка, що в своїх атаках проти Української Національної Ради перейшов усі межі можливого і не шкодує ніякими засобами, щоб якнайбільше скомпромітувати наш найвищий національно-державний центр.

Проф. Гришко, щоб не промовляти до порожніх стін, паленіючи від сорому від такої невдачі, мусив відійти ні з чим. Наперед написана резолюція проти Української Національної Ради, що її мали одностайно схвалити присутні, як виявилося була зайва і спокійно спочивала в кишені промовця, якому не довелося промовляти.

Так гідно відповіло українське громадянство Шляйсгайму, міцно згуртоване навколо СУН'у на всякі агресивні спроби проти нашого найвищого національно-державного центру.

Боротьба Кавказу проти Москви

На цю тему цими днями прочитав доповідь в таборі Райнгардткасерне в Новім Ульмі п. **Л. Орлигора.** Промовець спинився над живими ще й сьогодні традиціями кавказьких народів та широко розповів про віковічну боротьбу вільнолюбних кавказців з Москвою. Як приклад цієї боротьби, прелеґент широко розповів про повстання в 1929-31 рр Есмаґеля в Кабардино-Балкарській республіці та про криваву його ліквідацію

Після доповіді виступали **д-р Меметлі Якуб** (голова Національного Комітету Азербейджанців) та п. **Мустафа Верк** — колишній секретар Кримської Татарської Республіки. Перший з названих промовців спинився ширше над **залицяннями представників Керенського, які нещодавно відвідали Ульм і запросили тут зосереджених Кавказців для «обміну думок».** Кавказці відповіли, що стоять на засаді самостійности своїх країн. Другий промовець, п. Мустафа Рерк, виступав від імени Кримських Татар, яких, як відомо, большевики вивезли на Сибір, а республіку їхню ліквідували.

Виступи цих визначних представників сусідських з нами народів були повні приятельства і зрозуміння для боротьби нашого народу. Такі взаємини слід плекати як найбільш систематично. Ініціятиву п. Орлигори слід привітати з признанням.

ЖИТТЯ В АШАФФЕНБУРҐУ

НАЙРАДИКАЛЬНІША ПРОГРАМА

17-го червня відбулась доповідь сотн. Павлюка на тему: «Деякі принципи внутрішньої політики в майбутній українській державі на період визволення та закріплення». По цій доповіді дискусії затяглись аж до півночі. В центрі дискусії було питання економічної політики під час визволення та закріплення нашої держави. Особливо притягли увагу слухачів тези сотн. Павлюка про економічну політику, в яких він обстоював відшкодування за рахунок держави майже всім мешканцям України за нелюдську експлуатацію під окупантом способом роздачі безкоштовно землі селянам у власність, робітникам та

Відійшли від нас

Д-р Володимир Загайкевич

Д-р Володимир Загайкевич, кол. адвокат у Перемишлі, помер 7 червня 1949 у таборі Єґеркасерне в Міттенвальді, на 73 році життя. Покійний народився в жовтні 1876 р. в Тернополі, в Галичині, як син гімназійного професора і там закінчив народню школу і гімназію. Правничі студії закінчив у львівському університеті, а адвокатську практику в канцелярії відомого колись адвоката д-ра Ст. Федака у Львові. Адвокатську канцелярію відкрив у Перемишлі в 1909 р. вів її аж до другої світової війни у вересні 1939 р.

Від студентських часів брав участь у громадській роботі — політичній, освітній і економічній та розвинув ширшу діяльність у тих ділянках, зокрема на терені міста Перемишля і Перемиської Землі, де між іншими був основоположником і директором кредитової кооперативи Міщанська Каса в Перемишлі. В 1912 р. увійшов як посол до австрійського парляменту з перемиської виборчої округи і, як заступник помершого передвчасно видатного діяча і посла Григорія Цеглинського, — засідав у тому ж парляменті аж до розвалу Австрії в жовтні 1918 р., а по розвалі Австрії і створенні Західньо-Української Народньої Республіки став членом її законодатного органу — Національної Ради. По зайнятті Перемишля поляками в листопаді 1918 р. польська влада арештувала покійного і тодішного провідника Перемиської Землі адвоката і соймового посла д-ра Теофіля Кормоша. Приміщено їх у великому концентраційному таборі для українців у Домбю біля Кракова, де Покійний перебув цілий рік. По повороті до Перемишля займався далі громадськими справами і в березні 1928 р. увійшов як посол до польського сойму з перемиської виборчої округи від партії Українського Нац. Дем. Об'єднання (УНДО), як теж при наступних виборах у листопаді 1930 р. Послом був до липня 1935 р., а в рр. 1928-1930 віцемаршалом польського сойму. За Польщі був теж довший час членом міської ради (думи) в Перемишлі.

Був визначним промовцем і оборонцем у політичних процесах. В часі першої світової війни як військовий суддя австрійської армії в полевому суді в Стрию спричинився до зновлення процесу проти 12 найвидатніших українських громадян-селян — членів громадської ради в Синевідську біля Сколього, засуджених до повішення мадярським судом восени 1914 р. під замітом злочину державної зради і співпраці з російською царською армією. Австрійський військовий полевий суд у Стрию своїм вироком з 1918 р. по переведеній розправі скасував первісний вирок і уневажнив в цілості усіх засуджених, регабілітуючи їх честь і привертаючи їхнім рідням майно, що на підставі засуджуючого вироку з 1914 р. підпало повній конфіскаті в хосен австрійського державного скарбу.

Покійний був теж членом колеґії оборонців під проводом д-ра Костя Левицького в 1908 р. перед трибуналом суду присяжних у Львові у процесі проти студента львівського університету Мирослава Січинського, що 12 квітня 1908 р. застрілив у часі авдієнції в його кабінеті у Львові галицького намісника графа Андрія Потоцького, прихильника царської Росії, протектора галицьких москвофілів і завзятого ворога українців. Ґраф Потоцький в лютому 1908 р., як намісник, перевів криваві вибори до галицького сойму, стараючися нещадним терором і виборчими зловживаннями недопустити до вибору на послів українських кандидатів. Тоді при тих виборах згинув від жандармських куль видатний український селянський діяч Марко Каганець, селянин з Коропця, пов. Бучач. За Каганця наложив головою намісник Потоцький. М. Січинського засуджено до смертної кари на шибениці Заходами Укр. Пар. Репрезентації у Відні, головно посла д-ра Костя Левицького, цісар Франц Йосиф I помилував Січинського і кару смерти замінено йому на 20 літ в'язниці, яку відбував у Станиславові. По трьох роках Січинський утік з в'язниці при зорганізованій допомозі Дмитра Вітовського, пізніше державного секретаря військових справ в уряді ЗУНР. Січинський передістався до США, одержав там право азилю і нині стоїть у проводі... просовєтської і прокомуністичної пропаґанди серед українців у США.

В 1921 р. був Покійний членом колеґії оборонців гуртка москвофільських діячів на Лемківщині, яка під замітом злочину державної зради ставали перед польським окружним судом у Новому Санчі за те, що з кінцем 1918 р. по розвалі Австрії проголосили т. зв. Лемківську Республіку, що було чинним протестом проти окупації Лемківщини Польщею. Усіх обвинувачених суд тоді уневиннив.

В 1932 р. був Покійний членом колеґії оборонців у процесі перед доразним судом у Сяноці проти чотирьох селян лемків, обвинувачених за організування протипольського бунту на тлі поголосок, що поляки усувають кам'яні хрести, поставлені на пам'ятку скасовання панщини в 1848 р. Під ними, як говорено, мала бути закопана цісарська грамота, якою скасовано панщину. Польська влада видобувши цю грамоту з-під хрестів, мала намір, як ходили поголоски серед лемків ліського і сяніцького повітів, завести панщину наново. Це було літом 1932 р. Лемки у тих двох повітах, головно в повіті Лісько, заворушилися і поставили численні сторожі коло панщизняних хрестів. Цілі околиці були тоді в поготівлі день і ніч, а навіть розброювано станиці польської державної поліції. Лемківський бунт поширювався, а для його здавлення вислано польові військові відділи. Переведено численні арешти серед селян, а чотирьох з них, провідників, поставлено перед доразний суд у Сяноці. Суд засудив їх до смертної кари на шибениці. До Сянока приїхав кат з Варшави і на судовому подвір'ї поставлено вже шибениці. На телефонічну просьбу оборони президент Польщі усіх засуджених телефонічно помилував і кару смерти на шибениці замінено усім на досмертну в'язницю. По році усіх чотирьох амнестовано і випущено на волю.

Крім згаданих голосних свого часу процесів Покійний виступав як оборонець і в процесах проти членів Української Військової Організації (УВО), а пізніше Організації Українських Націоналістів (ОУН), які за Польщі стали звичайним явищем.

Перед окупацією Перемишля совєтськими військами у вересні 1939 р., Покійний разом зі своєю сім'єю виїхав до Кракова, де перебув до літа 1944 р. Там зайняв пост віцепрезидента апеляційного суду і на цьому становищі причинився до уведення української мови до судів на території Лемківщини і Посяння та призначення і українців суддями на цій території. Те саме сталося і на території Холмщини і Підляшша і українська мова, усунена зовсім за Польщі з усього публічноо життя, прогомоніла там уперше і в судових залях розправ.

Літом 1944 р. переїхав Покійний в околиці Відня, а з початком 1945 р. до Баварії до села Бльонгофен біля Кавфбайрен. У вересні 1945 р. перенісся до табору в Карльсфельді біля Мюнхену. Тут 8 грудня 1945 р. зломив ногу. Лежав довший час у німецькому шпиталі у Мюнхені і Ґармішу, де ампутовано йому ногу. В 1946 р. як інвалід осів у таборі Єґеркасерне в Міттенвальді. Був головою таборового суду, опісля правним дорадником таборової управи. Часто нездужав і 7 червня ц. р. рано закінчив життя

Похорон на місцевий цвинтар у Міттенвальді відбувся в четвер 9 червня 1949 р. пополудні при численній участи українського католицького духовенства під проводом ґенер. вікарія о. Петра Голинського, делеґатів українських установ, місцевого хору і коло півтора тисяча таборян. Виголошено численні промови. Від Церкви і духовенства попращав Покійного о. генер. вікарій П. Голинський, кол. професор релігії в українській державній гімназії в Перемишлі, а від колишніх українських парляментаристів, від проводу УНДО і від української адвокатури д-р Степан Витвицький, тепер виконуючий обов'язки голови УНДО і заступник голови Національної Ради. — **С. Б.**

Д-р Степан Брикович

Як ми вже повідомляли, в манастирі Більдгавзен к. Бад-Кіссінґену помер 5 червня ц. р. д-р Степан Брикович, адвокат у Тернополі. Похорон відбувся на манастирському кладовищі 7 червня з участю о. декана Городиського, о. М. Ку-

службовцям акцій підприємств «на пред'явника» в розмірі 3-х річної зарплатні та робітникам і службовцям квартир, в яких вони живуть тепер у власність. Прелеґент обстоював право продажу, закладу та передачі в спадок землі, акцій, квартир та сприяння розвиткові приватної ініціятиви. Доповідач твердив, що український народ під большевицько-московською окупацією вистраждав це право на відшкодування і наводив цифрові дані. На його думку, в майбутній українській державі буде повна можливість це право здійснити. Доповідач підкреслив, що необхідно всіх мешканців України, спролетаризованих окупантом матеріяльно як найшвидше зробити індивідуально матеріяльно міцними, можливо навіть революційним шляхом і тому свою програму назвав найрадикальнішою.

В дискусії взяло участь багато осіб. Різні були думки та погляди. Цілком зрозуміло, що такий складний комплекс політико-економічних проблем з такою радикальною програмою їх розв'язання і не міг бути інакше сприйнятий авдиторією. — (ОН).

Дитячі садки та народні школи обох таборів Ашаффенбурґу влаштували в неділю 29. 5. пополудні **«Свято Матері»**, що принесли своєю різноманітною та щиродитячою програмою чимало радости і запрошеним матерям і самим виконавцям. Керівнички садків та управи шкіл вложили у свято багато труду, за який належиться їм повне признання.

В домівці філії СУВ відбулися останнім часом **два реферати проф. Плохого**, відомого дослідника козацької проблеми, про Кубань, її історію, нарід, його життя та боротьбу за визволення. Реферати були цікаві своїм небуденним матеріялом і комбатанти прослухали їх з цікавістю.

Заходом Комітету Сприяння Нац. Раді на виставці найбільшої маркової торгівлі в Ашаффенбурзі пишаються серед різних експонатів теж **марки УНРади з відповідним підписом.** Марки зацікавлюють не тільки німців-філятелістів, але й привчають прохожих до існування Українського Екзильного Уряду і таку пропаґанду було б побажано провести і в інших містах.

ВИСТУП ІНЖ. БОЙДУНИКА В ГАННОВЕРІ

На запрошення Т-ва Прихильників Української Національної Ради завітав до Ганноверу 29-го травня заступник голови УНРади інж. О. Бойдуник. Він мав доповідь у переповненій залі табору ім. Лисенка. Тема доповіди — «Українська Національна Рада й наші завдання». Двогодинну доповідь інж. Бойдуника присутні прослухали з увагою та зацікавленням. Особливо сильне враження зробила заява інж. Бойдуника, що УНРада й її Виконний Орган — це єдиний політичний і державний центр українського народу, створений на базі єдино законного українського уряду з 1918 року, що тимчасово вийшов під ворожим тиском на еміґрацію. Інж. Бойдуник показав також безпідставність арґументів гетьманців, яких вони вживають, щоб оправдати свою відсутність в УНРаді. В другій частині доповіді прелеґент накреслив діяльність УНРади та з'ясував наші завдання. Доповідач у дискусії відбив усі закиди проти УНРади гетьманців і бандерівців. виказавши ясно їх безпідставність.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „Неділі“ пожертвували

Заклик нашого Видавництва до читачів і прихильників „Неділі“ підтримати свою газету в критичний час навіть найменшими пожертвами не проминув без наслідків. Оголошуючи сьогодні перший список ласкавих жертводавців, віримо, що за їх добрим прикладом підуть інші, які своїми добровільними датками допоможуть нашій газеті продовжувати її важку інформаційно-публіцистичну роботу.

На пресовий фонд „Неділі“ пожертвували Пані й Панове:

Ген. Павло Шандрук	**50 НМ**
Сот. Борис Стрілковський Ашаффенбурґ	**50 „**
Укр. Кооператив, Ґіссен	**50 „**
Максим Точоний, Авґсбурґ	**5 „**
Матильда Шерер, Ґундерсгавзен	**4 „**
Д-р Панас Феденко, Авґсбурґ	**10 „**
П. Шайдерер, Ансбах	**10 „**
Надія Мак, Оффенбах	**10 „**

Кілька днів тому Адміністрація „Неділі“ розіслала до всіх наших прихильників і старих передплатників нумеровані листи пожертв на пресовий фонд „Неділі“. В них зазначено, що кожну пожертву, навіть кілька пфеніґів, приймаємо з подякою. При листах є грошові перекази, якими просимо надсилати нам зібрані суми. Спільною акцією вдасться, безумовно, втримати „Неділю“, не зважаючи на зорганізований бойкот, що ведеться проти нашого часопису тими силами, яким не до вподоби вільне друковане слово.

Закликаємо всіх наших прихильників не пожаліти трохи труду для спільної справи, нам'ятаючи, що подвійно дає, хто негайно дає.

СВЯТО МАТЕРІ В ЦУФФЕНГАВЗЕНІ

Традиційним звичаєм заходами місцевого ОУЖ у неділю 26 травня ц. р. в українському таборі в Цуффенгавзені відсвятковано Свято Матері.

На програму його склалися: вступне слово, деклямації і дитячі танки: «Котики» й «Метелики», підготовлені виховательною п. Степаненко. До танків акомпаніювала, пристосовуючися до дітей, піяністка п. Астрова.

Діти з'являлися на сцену в чудових строях, живими пописами справили своїм матерям кількадесять хвилин радощів. — Гарне й уміле з виховного погляду вступне слово виголосила п. Гойдишева. Воно було зрозуміле не тільки матерям, але й літям, а це найважніше, коли взяти під увагу довгі «доповіді» пань на таких святах, що зануджують не тільки дітей, але й дорослих.

До виготовлення строїв у великій мірі причинилася п. Коцюбинська. (г. д.)

...линича та німецьких латинських священиків.

В особі д-ра Степана Бриковича зійшов у могилу один із замітніший діячів Тернопільщини та галицького Поділля. (Покійний народився 28 серпня 1883 р. в заможній міщанській родині в Тернополі). Тернопіль — єдине галицьке місто, де наше міщанство зберегло свою національну свідомість і активність. Довгі роки посадником міста Тернополя був адвокат д-р Володимир Лучаківський. Міщанство Тернополя було здавна зорганізоване в Міщанському Братстві. Братство мало свій власний будинок з великою театральною залею. До будови домівки Братства багато причинився батько бл. п. д-ра Степана Бриковича, а після знищення будинку воєнними діями д-р Степан Брикович зайнявся працею над його відремонтуванням в 1941 р. Гордістю тернопільських міщан була також фондація для старців ім. князя Констянтина Острозького, Т-во Ремісників «Зоря», Український Банк, філія «Просвіти» з великою бібліотекою, бурса ім. Ст. Кагали.

Гімназійна молодь Тернополя має свої традиції, свою історію в тайних студентських гуртках, які започаткували ще в 60-их роках минулого століття такі діячі як д-р Іван Пулюй, проф. Іван і д-р Антін Горбачевські, брати Барвінські (Володимир, Олександер, Осип), Євген Олесницький, а продовжували Євген Левицький, Микола Ганкевич, Володимир Загайкевич, Льонгин Цегельський, В'ячеслав Будзиновський, Сидір Голубович, о. д-р Йосип Сліпий — митрополит, сьогодні на засланні.

Учнем гімназії д-р Степан Брикович був членом радикального гуртка ім. Михайла Драгоманова, а пізніше «Молодої України». Після скінчення університетських студій на правничому відділі д-р Степан Брикович почав адвокатську практику у відомого діяча Тернопільщини д-ра Чикалюка. Одночасно весь свій вільний час д-р Брикович присвячував громадській праці. Він був передовим діячем Української Соціял-Радикальної Партії. Довгий час був головою Повітового Союзу Кружків «Рідної Школи» й «Міщанського Братства», а крім того працював в усіх українських товариствах в Тернополі.

Дім Покійного своєю культурою і товариською атмосферою проміньовав у Тернопільщині. З приходом большевиків д-рові Бриковичеві прийшлося перенести немало. Мусів тікати з рідного дому та скриватися далеко від Тернополя. Працював тоді в рільничій школі в Дублянах к. Львова. Повернувся до Тернополя в 1941 р. фізично дуже знищений. Одначе після повороту до рідного міста кинувся знову в вир громадської праці. Зорганізував Український Комітет в Тернополі, став його головою та заопікувався українськими полоненими, бідними, студентською молоддю. Він поставив на ноги Український Театр в Тернополі.

З новим приходом большевиків д-рові Ст. Бриковичеві довелося знову йти на скитальщину. І тут Покійний інтересувався громадським та політичним українським життям. Не зважаючи на важку недугу, яка прикувала Його на довгий час до шпитального ліжка, д-р Ст. Брикович інтересувався подіями довкола Української Національної Ради.

Рідшають ряди старих, заслужених українських громадських і політичних діячів. Війна забрала найкращих із них В большевицьких тюрмах згинули видатні представники соціялсітичного руху в Галичині: д-р Богдан Чайківський, д-р Франц Коковський, старий робітник із професійних спілок і партійної праці Іван Кушнір, на далекому засланні померли д-р Володимир і Дарія Старосольські, в сибірських степах згинув Порфір Буняк, на скитальщині помер д-р Іван Кобилецький з Дрогобиччини, приятель Івана Франка, видатний соціялістичний діяч галицького нафтового басейну, минулого року в Бельгії помер проф. Омелян Бачинський. Від бомбардування згинув у Дрездені посол д-р Дмитро Ладика. В Краю вже напередодні приходу большевиків померли: о. Євзевій Бачинський, д-р Маріян Панчишин та д-р Василь Сімович. А тепер ненадійно помер і д-р Степан Брикович.

Кидаючи на могилу Покійного д-ра Степана Бриковича ці спогади, бажаю, щоб слідами Його безкорисної, жертовної праці для народу пішло наше молоде покоління, щоб воно завершило те, що започаткувала наша старша ґенерація. А моєму особистому Другові д-рові Степанові Бриковичеві нехай легкою буде чужа земля! **Антін Чернецький.**

ОСТАННЯ ПЕРЕВІРКА МЕДИЧНОГО ПЕРСОНАЛУ

Здоровельний Відділ Головної Квартири ІРО повідомляє:

Найблищим часом відбудеться останнє засідання Іспитного Комітету ІРО. Увесь медичний персонал ДП, який досі не був провірений цим комітетом, має якнайшвидше надіслати до: IRO, Medical Screening Board, Manteuffel Kaserne, Bad Kissingen, такі дані: прізвище, адресу, фахову категорію. Зацікавлені особи будуть повідомлені, де і коли мають прибути на провірку комітетом.

Це буде остання нагода провірки для кваліфікованого медичного персоналу.

Допущені до іспиту такі категорії: лікарі, дентисти, зубні лікарі, аптекарі (фармацевти), ляборанти, ляборaторійні техніки, ветеринарі, фармацевтичні асистенти, дентистичні техніки, техніки по рентґені, фізіотерапетики і фельдшері.

Від адміністрації „Неділі“

Не зважаючи на на ваші попередження, нижчеподані кольпортери „Неділі“ намагаються злісно не розрахуватись за кольпортаж часопису і затримати належні нам суми:

1) Клітинський Микола, табір Ґанакер біля Реґенсбурґу.
2) Данилко Федір табір Білефельд
3) Козачок Микола табір Ганновер
4) Креховець Василь табір Ганновер
5) В. Савчук табір Госляр/Гарц
6) Петро Хома табір Міттенвальд
7) Кооператива „Єдність“, табір Рейне-Вестфалія

Реаґуючи на поведінку згаданих кольпортерів, вносимо 30. 6. 1949 р. позовні скарги до компетентної влади ІРО.

НАКЛЕП НА УКРАЇНСЬКИЙ ТАБІР В ГАННОВЕРІ НЕ ВДАВСЯ

15. 5. ц. р. в поліційному районі в Ганновері зголосився урядник одної великої ганноверської фірми Евальд Х. і заявив, що в околиці українського табору на нього напали бандити, пограбували його, забравши всі гроші, а його жінку знасилували. На дальші питання поліційного урядовця він відповів, що при ньому тоді було 40 н. м. власних грошей і велика сума грошей з фірми. Урядовцеві ціла історія з чужими грішми і з бандитами, що дві сороки ловлять за хвіст — грабують гроші і мають ще час знасилувати жінку — видалась неймовірною. Дальше слідство виявило, що Евальд спроневірив більшу кількість грошей фірми, вигадав цілу історію з нападом на нього, та не вмів усе скласти до ладу. Вкінці признався, що хотів таким способом вийти з біди, але впав у ще більшу, бо відповідатиме ще й за ошуканство та за обман влади.

Президія СКТСУ.

7-го червня 1949 року в Авґсбурґу несподівано помер бл. п.

ІВАН ГАРАСИМ

друкар, народжений 12-го липня 1890 року у Львові.

В молодих літах активний член УСДП, працював в друкарні „Діла“ був членом львівських українських товариств „Зорі“ й „Волі“ На скитальщині працював майже до останнього часу як складач в „Українській Трибуні“. Кілька днів тому виїхали за океан Його дружина Володимира з дому Крижанівська з сином Юрієм. Похороном керували друзі та приятелі. Поховано Покійного 10-го червня в Авґсбурґу на Вестфрідгофі.

Земля Йому пером!

Українське Бюро в Стокгольмі

В столиці Швеції, Стокгольмі, почало діяти Українське Бюро, що продовжує працю знаного нашому громадянству Українського Інформаційного Бюра для Фінляндії й Скандинавії (УІФС) в Гельсінкі, яке мусіло припинити свою діяльність після капітуляції Фінляндії восени 1944 р.

Українське Бюро видає бюлетень для української преси „Українська Політична Кореспонденція“ — УПК, а також обслуговує інформаціями скандинавську й іншу чужинецьку пресу. При Бюрі існує бібліотека украінознавства чужими мовами та читальня з українською пресою, доступні для тих, що студіюють українські проблеми.

Редакції й Видавництва, що бажають користуватися матеріялами УПК просимо надсилати нам по т р и примірники своїх видань.

Звертаємося з проханням до Редакції і Видавництв, які з технічних чи інших причин не зможуть використовувати наших матеріялів, ласкаво надсилати нам принаймі по одному примірникові всіх своїх видань. При обслуговуванні чужинецької преси нам їдеться про якнайбільше всебічне ознайомлення з українською публічною опінією. Заздалегідь дякуємо! Адреса:

Ukrainian Bureau, Upplandsgatan 23/II, Stockholm, Sweden.

1-2

Preis 40 Pfennig

Ціна 40 пфенігів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly

„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 10. липня 1949. Nr. 182

В Чехо-Словаччині продовжується урядовий терор проти католицької Церкви. Як виходить із слів чехо-словацького прем'єр-міністра Запотоцького, незабаром, мабуть, вийде заборона поширювати пастирські листи архиєпископа Праги Берана, якого бачимо на нашій світлині перед катедрою в Празі.

Дві таємні постаті в зеленому фольксваґені

Степан Бандера і Ярослав Стецько зблизька слідкували за сесією УНРади

Окремий звітодавець «Неділі» (рт) з місця нарад другої сесії Української Національної Ради повідомляє:

23 червня о 12 годині вночі прибули в зеленому авті марки «фольксваґен» до місця, де відбувалася сесія, голова проводу ОУН(р) Степан Бандера і п. Ярослав Стецько у супроводі **двох дам**. Гості швидко пройшли через браму і зайшли до будинку ч. 4, де спинились у панства П. Відразу ж поставлено охорону з трьох осіб місцевого СБ.

24 червня від півночі аж до ранку 25 червня відбувалася **таємна нарада** в тому ж будинку ч. 4. Присутні були, крім членів фракції ОУН(р) і згаданих уже керманичів організації, ще місцеві впливові її члени. Обговорювалась тактика ОУН(р) і умови участи фракції в Виконавчому Органі. Внесено пропозицію, що слід домагатися насамперед усунення з головування в ВО **проф. І. Мазепи**, одначе, по довгій дискусії ухвалено не відмовляючись від цієї вимоги, не ставити її як «кондіцію сіне ква нон». Натомість, мовляв, з огляду на те, що лише ОУН(р) має концепцію української закордонної політики, наполягати на те, щоб **ресорт закордонних справ був переданий бандерівцям, до рук п. Стецька.**

Після цієї наради, про яку Ваш кореспондент досить докладно поінформований та навіть міг би назвати окремих промовців і сказати що вони говорили, ми звернулися до лідера опозиції з запитом, чи дійсно Степан Бандера приїхав сюди. Пан Вовчук відповів, що йому **офіційно** нічого не відомо про приїзд п. Бандери. З огляду на **неофіційність приїзду** п. Бандери це «заперечення» слід розуміти як підтвердження про його приїзд до місця, де відбувалася сесія Н. Ради. Щодо п. Я. Стецька, якого кандидатуру були висунули на керманича ресорту закордонних справ, то, якби було дійшло до згоди, він мусів би був скласти разом з іншими членами ВО присягу. Отже, його присутність безсумнівна. Зрештою звертав увагу факт, що панове Вовчук і Кононенко дуже часто під час засідань ходили до 4 бльоку «по інструкції».

Звертала увагу велика запопадливість бандерівців за всяку ціну дістатися до Виконного Органу.

З огляду на те, що члени ОУН(р), послані від цієї партії до УНРади зв'язані присягою, опозиція намагалася всілякими способами надіслати туди людей, що не мають ніяких зобов'язань. Окремі **«звітодавці»** ОУН(р) намагалися бути ввесь час у **буфеті та відкривати двері під час засідань** і цікавих промов. Деякі **звітодавці, лежачи на горищі,** прислухались до перебігу засідань. Спроба досягти індискреції в членів ОУН(р), що були присутні в залі як журналісти, не дала бажаних результатів, бо й журналісти були зв'язані певними обіцянками.

Охорону порядку під час сесії перебрав на себе Союз Українських Ветеранів. Вартові СУВ з блакитно-жовтими пов'язками були всюди, і тримали зразковий порядок.

Ходили чутки про **сильну боївку** УРДП, яку згадана організація мала вислати для евентуальної потреби. З задоволенням треба відмітити, що потреба її вжитку, якщо б вона навіть і була, не сталася Ваш кореспондент боївки УРДП, щоправда, не помітив, але впадала в вічі присутність молодих, здорових членів УРДП, що приїхали з ближчих і дальших околиць.

Про «атракцію» під час сесії подбав пан голова ЦПУЕ Вовчук, а було так: Коли після зачитання привітань учасники 2-ої сесії пішли на молебень в православні церкви і тиху Службу Божу в українській католицькій церкві, до пана Голови Національної Ради зголосилися представники «народа». Цих «делегатів» мало бути ніби 15 чоловік, але з Головою Національної Ради говорило лише 5. Між ними кидалася в вічі молода, пристійно зодягнена, з підголеними бровами і густою фарбою на устах пані Повзанюк з французької зони, яка особливо настирливо домагалася, щоб її пустили на залю засідань, бо вона має повновласті аж від .. 47 українців. Зрозуміла річ, що пан голова Н. Р. не вважав за можливе цих «делегатів» пустити на залю засідань.

Атлантійський Пакт

і протимосковська боротьба України

Відозва Української Національної Ради

Громадяни Української Землі! Українці і українки всього світу!

Минув рік, як постала на чужині Українська Національна Рада — політичне представництво Українського Народу. Політичні чинники, створивши УНРаду в рамах державного центру Української Народньої Республіки, виконали волю українського громадянства, яке хотіло мати єдиний фронт національних сил. Таке бажання виявилося особливо ясно в загальному визнанні УНРади українським суспільством по цілому світі. Так після довгих літ політичного розбиття почалося оздоровлення в нашому суспільстві: українство на еміґрації упорядковується навколо свого національного центру.

УНРада має бути осередком всіх творчих сил нашого народу. Двері УНРади відчинені для всіх, що провадять боротьбу за суверенне право нашого народу встановити для себе лад на своїй землі в незалежній українській державі. Сьогодні не пора вести спори і боротьбу за форму державного ладу в майбутній вільній Україні. Це питання має вирішити вільним голосуванням сам український народ.

УНРада розпочала свою роботу в найтяжчих умовах, що їх відчуває на собі кожний українець по цей і по той бік кордону України. Поневолені на Рідній Землі чи розсіяні по чужині українці переходять один із найтрудніших етапів своєї історичної долі.

Перебуваючи на вигнанні, УНРада стоїть лицем до Рідного Краю і пильно стежить за подіями в Україні. Там за минулий рік ще більше зміцнився тиск тотальної диктатури. Ще більше визискується Україну і її населення. Ще більше посилено колоніяльно-експлуататорський курс економічної політики Москви на Україні. Нашу промисловість разом із сільським господарством перетворено на постачальника сировини для московських індустріяльних центрів і для підготови російської комуністичної аґресії. Наших селян, робітників і інтеліґентів далі експлуатується, як безправних рабів. Комуністична Москва зробила нові заходи для ліквідації української самостійної культури: все більше наголошується, що Україна — це тільки гілка Росії, та відповідно до цього посилюється русифікація України.

Український народ, що мав у Другій Світовій Війні новий кривавий досвід, не припиняє свого спротиву системі поневолення і терору. Він розгортає свою боротьбу у всіх можливих формах.

В таких обставинах коло півтора мільйона українців, що опинилися в різних країнах світу поза межами Рідного Краю, але на волі, мають почесний і святий обов'язок об'єднати всі сили для допомоги своїм братам в їх боротьбі за Україну, за незалежну соборну державу, за своє життя.

Впродовж минулого року скріпився світовий фронт, що ставить чоло російсько-большевицькому імперіялізмові. Створено військовий союз західньо-европейських держав, проголошено Атлантійський Пакт, що буде рішальним чинником в обороні проти червоної Москви, яка вже віддавна готується до нападу. Серед тих обставин боротьба України проти спільного ворога набуває ще більшої міжнародньої ваги, а її національно-державне діло здобуває більше зрозуміння і признання серед міжнародніх чинників.

Виконний Орган УНРади нав'язав дружні та ділові зносини з політичними центрами народів Східньої і Середньої Европи, які по II світовій війні опинились за «залізною заслоною». Визвольна справа цих народів, що донедавна були незалежні, тісно зв'язана із справою України. Українські чинники тримають зв'язок також з речниками народів, включених в СССР, що, як і ми, змагаються за своє визволення.

В своїй боротьбі Україна потребує союзників. Нині, коли всі народи, загрожені російсько-большевицьким імперіялізмом, шукають союзників, дуже важно, щоб на міжнародньому форумі Україна була належно представлена. Інакше не один союз може бути заключений коштом українського народу. Лише об'єднаними зусиллями всіх українців навколо УНРади пощастить уневажнити заходи ворогів української державности, які часом єднаються під гаслами свободи, маючи на меті наше поневолення. УНРада рішуче виступає проти приналежности України до будьяких міждержавних з'єднань, союзів і бльоків, під маскою яких виступає російський імперіялізм.

Слідкуючи за розвитком міжнародніх політичних подій, УНРада стверджує поважний поступ в справі об'єднання Европи. На сьогодні вже існує Рада Европи, складена з представників урядів, засновано Европейський Парлямент. В тому процесі консолідації Европи дуже важливу ролю відіграє Европейський Рух, в якому беруть участь також представники народів Східньої та Середньої Европи. УНРада дбає про те, щоб до Руху увійшла, як рівноправний член, і Україна.

У внутрішньому житті української еміґрації УНРада старалась нормувати відносини та скерувати її дію в напрямі визвольно-державної справи. Серед української еміґрації шукала УНРада моральної й матеріяльної бази для своєї діяльности. Треба відзначити жертовність нашої еміґрації, зокрема — наших заокеанських братів, завдяки якій УН Рада могла провадити свою працю. Шануючи автономність громадських установ, УНРада шукала співпраці з ними, і ту співпрацю знаходила.

Через труднощі, зумовлені відірваністю від Рідного Краю, в житті української еміґрації виникали іноді прикрі явища. Невідповідні методи політичної і громадської боротьби сіяли ворожнечу і доводили часом до розбрату по лінії політичній, релігійній і регіональній. Це розбиття йде тільки на користь ворогам українського народу. Тому треба негайно там, де дійшло до розламу між українцями, зробити все можливе, щоб відновити єдність, подбати про усунення шкідливих наслідків розколу у внутрішньому житті.

Не даймо ворожим силам звести нас на манівці! Наперекір ворогам наше організоване життя на чужині має розвиватися в дусі громадського миру, взаємної пошани і довір'я між українськими людьми. Наші громадські організації повинні заступати втрачену Батьківщину для всіх українських еміґрантів незалежно від стану, віри, освіти, політичної й територіяльної приналежности. Не залишмо в самотності і без людської уваги ніодного українця в чужому світі!

Для успіху нашої визвольної боротьби потрібна насамперед моральна сила народу. УНРада вітає українські Церкви і все духовенство в їх праці для морального виховання народу і для зміцнення між нами християнського миру. УНРада просить Божої ласки для нашого народу на Рідній Землі, для братів і сестер, що мучаться і гинуть в темницях та на далеких засланнях і для всіх наших скитальців, розсіяних по різних країнах світу.

УНРада чуйно прислухається до бажань і настроїв серед українських мас на Рідній Землі щодо способу упорядкування політичного, суспільного і господарського життя в визволеній Україні. На підставі досвіду минулого і вимог сучасного та майбутнього, вона встановляє напрями й розробляє пляни своєї праці. В цьому УНРаді дають велику підтримку культурнотворчі сили, які працюють також і на еміґрації в найтрудніших обставинах.

Пильно слідкуючи за життям України, УНРада стверджує, що спротив українського народу большевицько-російському імперіялізмові має політично-визначені і військово-організовані форми. Своєю акцією Українська Повстанська Армія стоїть у першій лінії світового протибольшевицького фронту. Разом з нею борються революціонери-підпільники та окремі групи, готуючись до рішального моменту.

УНРада клонить голову перед борцями, що вносять великий вклад у визвольну боротьбу українського народу. Сили нашого народу на Рідній Землі, здібні до спротиву ворогові — це головні наші сили. Їх треба зберегти до слушного часу, не даючись на провокацію ворога, який не минає жадної нагоди обезкровити і обезголовити український народ.

УНРада шле свій гарячий привіт всьому українському поневоленому народові, тим, що мучаться в совєтських концтаборах, в'язницях і на примусових роботах, родинам усіх замучених в совєтських катівнях, борцям героїчної Повстанської Армії і революційного підпілля, всім українцям, розсіяним по світі, що в найтяжчих обставинах зберігають вірність українській національній ідеї. УНРада кличе твердо і непохитно вірити у велике святе діло визволення України, вірити в самих себе.

Хай живе єдність українського визвольного фронту!

Хай живе єдиний визвольний фронт поневолених і загрожених большевицько-російським імперіялізмом народів!

Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА

На чужині, 27 червня 1949 р.

МАНЕВРИ ФЛЬОТИ ЗАХІДНЬОГО СОЮЗУ

В понеділок 4 липня фльота, в яку входили брітанська, французька й голляндська ескадри, виплила під командуванням брітанського адмірала сер МкҐреґора на повне море, щоб в Біскайській затоці почати морські маневри західньо-европейського союзу.

Прага підвердила неспокої на Словаччині

ПРАГА (АП). Представники чехо-словацького уряду підтвердили правдивість повідомлень про сутички, що сталися минулого тижня між словацькими католиками й комуністичною поліцією. Водночас визначні члени уряду, занепокоєні кривавим спротивом словацьких католиків, намагалися пояснювати ці події виминаючим способом. Тоді як прем'єр-міністер Запотоцький, виступаючи в Братіславі, яка перебуває під сильною охороною війська й поліції й яку вважають серцем католицизму, домагався підсилити єдність з чехами й словаками, міністер освіти Зденек Неєдлі звернувся з промовою радіом до вірних, закликаючи їх, щоб вони не охороняли «своїх духовних пастирів денними й нічним вартами», бо це зайве. Уряд, на його думку, і так готовий на уступки, щоб лише досягнути порозуміння між державою й Церквою.

Т ТО ПЕРЕГОВОРЮЄ з американськами дипломатами

800 мільйонів долярів на озброєння Юґославії ?

РИМ (АП). Згідно з повідомленням італійського аґентства АНСА, з Трієсту, Тіто намагається дістати від США позику висотою 800 мільйонів долярів, щоб змогти купити на Заході зброю. Далі АНСА повідомила, що Тіто розглядає можливість збудувати свій уряд на ширшій базі, більш сприятливій для Заходу. Беоґрадське радіо підтвердило 3 липня вістки аґентства Астра, згідно з якими Тіто з більшим штабом співпрацівників, між якими є міністер зовнішніх справ Кардалей, прибув на адріятійський острів Бріоні, де має зустріч з американцями. Тіто мав шукати також зв'язку з юґославською опозицією, що перебуває за кордоном, але його намагання не увінчалися успіхом, бо еміґранти домагаються контролі над міністерствами поліції, фінансів, війни та зовнішніх справ. Від часу розриву з Москвою Юґославія, яка має лише незначну військову індустрію, не має змоги купувати зброю в Чехо-Словаччині.

Заступник юґославського міністра оборони полковник Іван Ґошняк, близький приятель маршала Тіто, промовляючи минулої неділі радіом, закинув совєтам зраду інтересів Юґославії на Паризькій Конференції в справах юґославсько-австрійського кордону. Ґошняк поінформував, що 1944 року СССР і Велика Брітанія мали б поділитися сферами впливів на Балканах, при чому Юославія мала підлягати обидвом впливам. Сильна постава маршала Тіто знешкодила ці пляни.

З Вашінґтону передає аґентство ЮП: В добре поінформованих колах Вашінґтону дискутують про можливість відходу Юґославії від східнього бльоку та шукання щораз сильніших зв'язків з За-

(Далі на 6-ій стор.).

СОВЄТИ ЛІКВІДУЮТЬ ВЛАСНИХ КОНТРОЛЬНИХ ОФІЦЕРІВ

БЕРЛІН (ДЕНА). Згідно з повідомленням берлінської газети «Соціялдемократ», минулої п'ятниці, по обіді совєти вивезли з Берліну транспортним літаком з летовища Вердер двох совєтських майорів Блока й Епштейна, що були контрольними офіцерами урядового совєтсько-німецького щоденника «Теґліхе Рундшав». Транспорт був під охороною багатьох офіцерів НКВД. Говорять, що крім Блока й Епштейна вивезено також багато колишніх совєтських офіцерів з дрезденської та бавценської комендантури.

Неділя

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«

Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50

Published under EUCOM, Civil Affairs Division.

Authorization Number UNDP 218

1. January 1949, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz

Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Українська Національна Рада й опозиція

Написав О. КОРОЛЕНКО

Друга сесія Української Національної Ради, що відбулася 23—27 червня ц. р. показала прихильникам і противникам цієї установи, що наш парлямент на еміґрації вийшов з честю з історичного іспиту. Ті, що думали розвалити УНРаду з середини чи зокола, могли побачити, як чітко працює консолідована частина УНРади.

Члени Виконного Органу показали на сесії УНРади свою роботу й її наслідки протягом року. Ще не час оголошувати подробиці цієї праці. Її ваги ніхто не може заперечувати. Члени Виконного Органу на засіданнях УНРади неразпідкреслювали, що здобутки їх праці були б незрівняно більші, коли б опозиція була творчою, діловою й своєю демагогією не руйнувала справи фінансування УНРади українським громадянством.

Від самого початку й до кінця сесії УНРади опозиція була рішуче й ґрунтовно атакована відповідальними членами УНРади й мусіла вести оборону своїх позицій дуже слабими арґументами.

Ще задовго перед II сесією УНРади група Бандери спільно з гетьманцями почала безоглядну пропаґанду проти УН Ради й Виконного Органу. Членам ВО, особливо соціялістам, приписувано всякі вигадані «гріхи» й «злочини». Опозиція поставила проєкт — реформувати УН Раду, оголосити загальні вибори на всьому світі й, таким чином, створити нову Національну Раду. Коли цей внесок опозиції прийшов на обговореня УНРади і промовці різних фракцій піддали цей проєкт нищівній критиці, то самі внескодавці один по одному покинули залю засідань. Мабуть, їм самим було соромно, що виступили з таким дітвацьким проєктом.

«Панове внескодавці хочуть ціле наше суспільство на чужині поставити в стан хронічної виборчої гарячки» — сказав в своїй блискучій промові наш досвідчений парляментарист д-р Степан Витвицький. Опозиції доказано, що її проєкт загальних виборів на еміґрації тільки гальмував би роботу УНРади і нічим нашому визволенню не поміг би. Добре, що всю цю дискусію вислухали представники нашої преси, які були в залі засідань УНРади. Вони можуть посвідчити, як убого виглядала опозиція з своїми руїнницькими проєктами.

УНРада створена на основі рівного представництва в ній політичних партій. Ця система показала свою живучість і доцільність. Завдання УНРади вести визвольну політику українського народу. Чи можуть це політичне завдання виконувати неполітичні організації? Ні! Академія Наук, церковні організації, союзи письменників чи інші подібні товариства мають свої окремі, завдання, вони не можуть вести політики такої, яка потрібна нашому народові, бо ці організації складаються з людей різних політичних поглядів і переконань. Чи може в такім разі бути між ними одна політична воля? Тільки партії можуть послідовно діяти і можуть між собою домовитися про спільну акцію. Це досягнено в Національній Раді.

Коли ж гетьманці кричать, що, мовляв, їх не допускають до УНРади, то це явна неправда. До УНРади можуть належати не тільки республіканці, але й прихильники монархії. Але є одна передумова: кожна партія, приналежна до УНРади, мусить визнати, що політичний устрій у майбутній вільній Україні має бути вирішений самим українським народом у вільному голосуванні.

Гетьманці — прихильники Скоропадського — уважають, мовляв, на Україні має панувати династія Скоропадських. Для цього ця «династія» не має ніяких ні моральних, ні правних підстав.

До речі: гетьманці і їх «претендент» п. Данило Скоропадський ніде не заявили, що вони відрікаються «Грамоти» П. Скоропадського за 14 листопада 1918, якою скасовано українську державність і проголошено федерацію з Росією. Чи можемо цю партію визнавати за державницьку? Дивно, що націоналісти-бандерівці в своїй боротьбі проти УНРади використовують гетьманців як своїх «поплентачів». То ж відомо кожному, що Коновалець збройно боровся проти П. Скоропадського саме за те, що він проголосив федерацію з Росією.

В чім причина безоглядної боротьби опозиції проти УНРади? Даємо відповідь ясну й недвозначну: **бандерівцям не подобається послідовна демократична політика УНРади.** Вони, хоч формально заявляють себе «демократами», хотіли б завести в Україні диктатуру своєї партії. Це виразно зазначив у своїй промові на II сесії УНРади «теоретик» бандерівщини п. Кононенко. Він сказав, що українська революція має перейти фазу «**блянкізму**».

Що таке блянкізм? Це вчення французького революціонера Бляйкі (1805-81), який доказував, що невеличкі, але рішучі групи революціонерів мають захопити владу в державі.

(Як бачимо, п. Кононенко скопіював свою найновішу теорію від... Леніна. Як писав орган французької соціял. партії «La Revue Socialiste», в серпні 1947: «На думку Леніна, боротьбу проти царату могла вести лише **фаланґа революціонерів, що живуть на кошти партії.** В цьому Ленін був послідовник Ткачова, що увів у Росію блянкізм».

Отже наші бандерівці під впливом п. Кононенків починають ставати послідовниками ленінізму. Чи не варто було б ідеологам цієї партії сконтролювати своїх надхненників? — Ред.).

Цим шляхом хотіла й хоче йти група Бандери. Голова ВО проф. І. Мазепа добре відповів п. Кононенкові: «Вам потрібна велика диктаторська партія, а нам потрібна незалежна, демократична, соборна Україна!»

До речі, дивне враження це робить, коли ідеологом бандерівщини виступає п. Кононенко, колишній російський меншовик, той, що в Центральній Раді голосував проти 4-о Універсалу 22 Січня 1918 року, отже проти державної незалежности України! Чи не могли бандерівці знайти іншого «спеца від політики?»

Опозиція на II сесії УНРади підкреслювала свою особливу «революційність» і «зв'язок з Краєм» та висувала твердження, що вона керує всім рухом на Україні. На це інші члени УНРади дали рішучу відсіч. Зокрема від групи, що стоїть у тісному контакті з УГВРадою, заявлено, що бандерівщина — це реакційна, відірвана від України група на еміґрації й що в Україні політичний процес іде в напрямі демократичному, поступовому. Це ствердження відомого факту, що від бандерівщини відкололася значна частина ідейних людей, яким набридла змовницька тактика «вождів» та їх примітивна реакційність і неморальність у способах боротьби з противниками.

Безперечно, це «очищення політичної атмосфери» настало під впливом діяльности УНРади. Окремі групи побачили, що для України і світу мають вагу тільки консолідовані виступи під прапором УНРади. Крім того кожний розумний чоловік не може заперечити, що всяке явне й приховане кокетування з диктатурою тільки шкодить українській визвольній справі. Адже ж на наших очах іде до об'єднання Европи на демократичних основах. В цьому русі об'єднуються тільки демократи-соціялісти й несоціялісти — від Черчіля до Жуо. Чи можуть собі знайти місце між европейськими демократами панове Стецько, Бандера і їм подібні?

Тому парадоксально звучала вимога групи Бандери в УНРаді передати закордонні справи УНРади п. Стецькові, «героєві акту 30 червня 1941 р.». Коли б Національна Рада прийняла це домагання, це було б знаком політичного самогубства. Тоталіст Стецько, проти соціяліста Мазепи! Яке враження могла б викликати ця зміна в світі — легко собі уявити. Не кажемо про наш внутрішній фронт. Замість досвідченого політика Мазепи, що має славний стаж ще від прем'єрства 1919-20 років, прийшов би «блянкіст», якому тільки безмежна дурість Гітлерівської політики супроти України не дала виявити повну нездарність і непридатність до практичної політики.

Бо треба пам'ятати: між революційною фразою і революційною дією є велетенська віддаль. Легко, сидячи десь у підземеллі, кидати «революційні гасла». Далеко тяжче вести практичну політику і за неї відповідати перед своїм народом, перед організованим суспільством.

Бандерівці шукають за всяку ціну «популярности». Вони виставляють собі «революційні заслуги» і цим хочуть запаморочити несвідомих людей. Але й тут вони промахнулися. Гореславна анкета «Часу» дала тільки 7 000 відповідей і то, як це доказано без усякого сумніву, відповіді були продиктовані згори бандерівською партією. Де ж тоді тих 70% еміґрації, на які претендувала ця група?

На засідані УНРади п. Кононенко закидав іншим групам, мовляв, вони спираються тільки на свої партійні кадри, а вони — бандерівці — ніби, мають у себе «маси». Цю справу легко висвітлити. Тяжко говорити про «маси» на еміґрації. Але в умовах життя за межами Рідного Краю треба дбати насамперед за вишколення політичних кадрів. Ця проблема стоїть перед усіма народами, поневоленими Москвою і найгостріше в нас. Бо, відома річ, комуністична диктатура винищує всі одиниці, що можуть самостійно думати, або діяти. Маса — несвідома, залякана, запаморочена — не зможе найти шляху до правди й волі, коли не знайде для себе підготованих, розумних провідників. Уся модерна демократія стоїть на цьому «елітарному» принципі: народ вибирає до парляменту членів тої чи іншої партії, як пацієнт вибирає по своїй волі того чи іншого лікаря-спеціяліста. Там, де нема своїх підготованих політиків-спеціялістів, маса піде за чужими.

І так тепер, на еміґрації, відчуваємо майже катастрофальну недостачу наших кадрів, потрібних для ведення міжнародньої інформації. Малий приклад: у Лондоні виходить тижневик «Іст Ювроп» («Східня Европа»), «Дзі Істерн Квортерлі» («Східній Квартальник»), «Ювропіен Ефферс» («Европейські Справи»), «Славонік Ревю» («Слов'янський Огляд»), в Оксфорді від червня ц. р. виходить квартальник «Совєт Стадіс» («Совєтські Досліди»). Скільки можна було б писати в цих журналах про Україну? Але даремно ми шукали б там імен українських авторів. Бо ми йдемо по лінії найменшого опору: ведемо «критику» УН Ради в пресі, але не думаємо про інформацію світу. Навіть саботуємо збірки на цю справу, що їх робить УНРада.

II сесія УНРади показала, що може зробити група патріотів для України навіть з недостатніми засобами. Після цього кожний мусить уважати за свою повинність помогти загальній справі. Руїнницькі спроби і виступи опозиції проти УНРади треба ліквідувати. В годину великого світового напруження, що віщує страшні зудари між великодержавами, тільки свідомість, організованість і єдність на демократичній основі може врятувати наш народ від дальшого поневолення.

УНРада не боїться творчої, ділової критики, вона лише допомагає загальній справі. Зате безпідставна демагогія тільки руйнує нашу працю, деморалізує й баламутить несвідомих людей і цим помагає ворогові гнобити Україну.

Сталін над гробом Ґеорґія Дімітрова

ЛОНДОН (ЮП). Московське радіо подало 3 липня вістку про смерть болгарського прем'єр-міністра Ґерґія Дімітрова. Дімітров вже довгий час був важко хворий. На кілька годин перед його смертю Центральний Комітет болгарської комуністичної партії оголосив комунікат про стан здоров'я Дімітрова, називаючи його поважним. Комунікат московського радіо висловлює глибокий жаль комуністичної партії та ради міністрів СССР з приводу смерти визначного вождя міжнароднього робітничого руху, що сталася 2-го липня о 9-ій годині, 35 хвилин московського часу в одній підмосковській санаторії. Як причину смерти комунікат подає важке захворіння на печінку (діябетес) та звапніння артерій.

Дімітров залишив Болгарію 15 квітня, щоб податись, як писали тоді офіційно, для лікування в СССР. Швидко після його виїзду в болгарському уряді почалися важливі зміни, при чому місце урядуючого прем'єр-міністра зайняв болгарський міністер зовнішніх справ **Коларов.** Заступник Дімітрова **Трайчо Костов** мусів зректися свого посту, ставши директором національної бібліотеки, а причиною тої зміни було його неприхильне поставлення щодо СССР під час торговельних переговорів.

Згідно з останніми радіовістками, окремий поїзд з тілом Дімітрова від'їхав у неділю ранком з Москви до Софії. Три визначні болгарські комуністи несли почесну охорону ваґону з труною. Вночі на минулу неділю тисячі московських громадян переходили повз труну померлого комуністичного вождя, виставлену на показ в палаці профсоюзів. Високі достойники СССР, в тому числі й сам Сталін, тримали впереміж почесну варту.

Дімітрову минуло якраз 67 років. Його вважали одним з найбільш фанатичних прихильників Леніна й Сталіна. Народжений 1882 року, як син ремісника, Дімітров разом з трьома братами й сестрою від наймолодших літ брав участь у революційній діяльності. Будучи друкарським складачем, написав статтю з домаганням покращання умов праці друкарських робітників. 1902 року вступив до соціял-демократичної партії, а маючи 31 рік став наймолодшим послом у болгарському парляменті. Коли Болгарія за першої світової війни стала союзником Німеччини, Дідітров аґітував болгарів проти німців і за це сидів півтора року у в'язниці.

Зорганізувавши 1920 року болгарську комуністичну партію, взяв участь у конґресі Комінтерну і там особисто познайомився з Леніном та Сталіном. 1923 р. після невдачі підготовленого ним повстання мусів залишити Болгарію й повернувся до неї аж за 23 роки, після закінчення другої світової війни та став прем'єр-міністром. Більшість еміґрації провів у Берліні й Відні, тоді як болгарський суд два рази заочно видав на нього вирок смерти. У березні 1933 року Дімітрова арештували націонал-соціялісти під закидом готування відомої пожежі Райхстаґу в Берліні. Звільнений судом, виїхав до Москви і від 1935 року був генеральним секретарем виконавчого комітету в Комінтерні аж до розв'язання Комінтерну в 1938 році.

Світова преса широко інформує про смерть і похоронні паради на честь Дімітрова. Тіло його везли на Московський двірець на гарматному ляфеті, запряженому шестірнею коней. Закордонні комуністичні партії вислали телеграми співчуття до Софії. На вулицях Москви й Софії опущено прапори до половини щогли. На думку брітанських знавців Балканів, смерть Дімітрова не матиме впливу на зміну напружених стосунків між Софією й західніми державами. Смерть Дімітрова не викликала здивування, бо всі знали про його важку недугу. Преса згадує славний процес 1933 року в Ляйпціґу, де головним противником Дімітрова був Ґерінґ, що виступав як свідок.

Чужинецькі газети підкреслюють, що такі революціонери як Дімітров зношуються як машини без догляду. Найбільший тріюмф його життя, в'їзд до царського палацу в Софії, став початком його відхилення від генеральної лінії. Правда, це не був націоналізм, лише реґіоналізм. Вкінці 1947 року Дімітров мав над Чорним морем переговори із своїм смертельним ворогом Тіто. Можливо, що смерть Дімітрова врятувала того запального большевика від закиду троцькізму. Про те, що стоїть в його актах у Кремлі, знає небагато людей. Причину смерти подав московський комунікат, як він помер і чому якраз мусів померти біля Москви, залишиться покищо таємницею Кремля.

ЩО ГОВОРИТЬ ПРО СВОЄ ЖИТТЯ ІНШИЙ ҐЕОРҐІЙ ДІМІТРОВ?

Як відомо, шеф болгарської селянської партії і один з керівників т. зв. Зеленого Інтернаціоналу, що перебуває на еміґрації в США, теж називається Ґеорґій Дімітров. В розмові з кореспондентом польського часопису «Культура» Дімітров розповів про свою втечу з Болгарії і про смерть свого співробітника Миколи Петкова, якого повісили болгарські комуністи. Дімітров вважає себе винним за смерть Петкова, якого він закликав з Парижу і втягнув до політичної роботи. Петков згинув, а Дімітров?... «Я лежав хворий, коли прийшли по мене, — розповідає Дімітров, — 25 аґентів вешталися по хаті. Йдучи назустріч смерті, я вискочив з вікна 3 поверху на шнурку сумнівної сили, доволікшись до американської амбасади, просидів я там 3 місяці в повній облозі. Врешті, літаком вивезли мене до Італії. За мене покарали мою дружину й секретарку. Секретарка померла в наслідок тортур. Їй було лише 23 роки. Жінка після трикратних побоїв утекла, завдяки допомозі приятелів».

МкКлой прибув до Німеччини

У п'ятницю 1-го липня увечорі на летовищі у Франкфурті причалив, прилетівши з Вашінґтону, новий американський військовий губернатор для Німеччини Джон МкКлой. Привітав його офіційно генерал бриґади Філіп Ґелеґер.

На своїй першій пресовій конференції в Берліні майбутній комісар сказав минулої суботи, що Німеччину треба зробити мирним, вільним і квітучим краєм. Він прагнутиме до того, щоб плян европейської відбудови зміг функціонувати в Німеччині так, як в інших країнах, що користають з Маршалового пляну, бо це найкращий шлях увести Німеччину в европейську родину народів. Буду завжди там, — сказав комісар, — де мене потребуватимуть і тому я не знаю, чи мій штаб буде в Бонн, у Франкфурті чи в Берліні, взагалі мені дивно, що це питання так часто доводиться мені чути в Німеччині. Повітряний міст до Берліну залишиться так довго, як цього буде треба і це справа військового характеру. Буду підтримувати вільну й ясну розмову з пресою, — сказав комісар. Вкінці конференції високий комісар розповів про свій намір вже найближчими днями відбути інспекційну подорож по західній Німеччині, де має намір познайомитися з багатьма німецькими політиками та визначними особами. Прийняття на честь МкКлоя на берлінському летовищі Темпельгоф було найбільшим за останні чотири роки. Майже триста почесних варт, сотня військової жандармерії й армійська оркестра зустрічали високого комісара, що, прийнявши дефіляду почесних відділів, подався до свого берлінського дому, в якому колись проживав генерал Луціюс Клей. У неділю МкКлой разом з німецьким обербурґомістром Ройтером були гостями на обіді в американського команданта Берліну генерала бриґади Гавлея.

— В США і всіх країнах світу, де перебувають американці відбувалися минулого понеділка святкування з нагоди американського Дня Незалежности. Незвичайна спека, яка панує тепер за океаном сприяла масовому прогульковому рухові, зокрема на автошляхах. Число катастроф за час святкувань значно зросло: зголошено 474 нещасливих випадків, у тому 207 автоаварій. 140 осіб утопилися.

ВЕЛИКІ ДОСЯГНЕННЯ

Промова Пана Президента Андрія Лівицького при відкритті II Сесії УНРади

Високі Збори! Щасливий привітати Вас з одкриттям другої сесії Національної Ради, — нашого Вільного Всеукраїнського Парляменту.

Політичні угруповання не помилилися, коли в минулому році, за згодою Уряду Української Народньої Республіки, подбали про створення нашого парляментарного тіла і про зміцнення нашого Державного Центру.

Вітаю Вас за Вашу невтомну працю не формально, а цілком щиро. За короткий час УНРада в найтяжчих обставинах досягла великих наслідків. Увесь український Світ у державах Західньої Европи і далекої Америки визнав наш державний центр і запропонував нам моральну й матеріяльну підтримку. НРада через своїх уповноважених майже в усіх демократичних державах світу досягає вже позитивних наслідків в опінії міжнародніх чинників.

Перед тими досягненнями НРади, яка об'єднала всі наші землі і всі відтінки нашої політичної думки, блїднуть ті дрібні розходження, які часом спостерігаємо і в нашій пресі, і в наших громадських організаціях. Без полеміки і певної опозиції нема живого життя, і тільки в полеміці, тільки в ідейних шуканнях можна віднайти ту Правду, про яку мріє поневолений, але непокорений український народ.

Постійний спротив України проти жахливого режиму, боротьба наших лицарів-повстанців і Ваша жертовна діяльність, не дають спати деспотичній Москві і вже починають впливати на сумління демократичних народів Заходу.

Головну Правду вже віднайдено, і та Правда однакова для всіх українських патріотів на Україні і в розсіянні сущих. Ту Українську Правду Всемогутній Бог допоможе нам здобути, бо та Правда буде Національною й християнською. Перед маєстатом нашої Правди — самостійної соборної демократичної Української Держави — Ви всі — солідарні й однодумні, і завжди знайдете спільну мову.

Друга сесія

Української Національної Ради

Чотири дні, від 23 до 27 червня включно, тривала чергова сесія Української Національної Ради. Після промови пана президента Української Народньої Республіки Андрія Лівицького, голова Виконного Органу проф. Ісаак Мазепа склав широкий звіт і потім з усім кабінетом подався до демісії. В широкій дискусії виступали представники всіх партій. Лідером опозиції був п. Іван Вовчук. Ухвалено деякі зміни тимчасового закону про устрій державного центру УНР, закон про український державний блакитно-жовтий прапор, а далі надзвичайні повновaження для Президії Української Національної Ради. Під час схвалювання відозви УНРади (яку друкуємо на першій сторінці) фракція ОУН(р) (бандерівці) не голосували за неї. За бюджет голосували всі фракції. Голова новосформованого Виконного Органу, яким знову став проф. Мазепа, дав заяву, мовляв, він сподівається якнайшвидше досягти узгіднення поглядів з опозицією, якої представники мали б згодом увійти до складу Виконного Органу.

Під час сесії далося зауважити виразну співпрацю фракції УРДП з групою ОУН(р). В нарадах сесії в ролі глядачів були представники української тутешньої й заокеанської преси. Новий склад ВО УНРади такий:

1. Голова Виконавчого Органу і ресорт закордонних справ — **проф. д-р І. Мазепа**, (СУС).
2. Заступник Голови ВО — **д-р Витвицький**, (УНДО).
3. Керівник ресорту внутрішніх справ — **А. Рябишенко**, (УРДП).
4. Керівник ресорту військовий справ — генер. штабу ген.-хор. **М. Капустянський**, (ОУН).
5. Керівник ресорту судівництва — **В. Соловій**, (УНДС).
6. Керівник освіти — **Ю. Бойко**, (ОУН).
7. Керівник господарства — **С. Довгаль**, (СУС).
8. Керівник фінансів — **Л. Макарушка**, (УНДО).
9. Керівник преси й інформації — **М. Лівицький** (УНДС).
10. Державний секретар — **С. Пілгайний**, (УРДП).

Промови Д. Андрієвського й М. Лівицького на Другій Сесії УНРади

За повний контакт із громадянством

В дискусії на пленумі УНРади 24-го червня по обіді виступало багато промовців. Особливу увагу звернули на себе виступи інж. Д. Андрієвського і п. Миколи Лівицького, які й переповідаємо скорочено:

Інж. Дм. Андрієвський (ОУН) стверджує, що даремне лідер опозиції п. Ів. Вовчук виступає проти того, щоб наш Виконавчий Орган не вживав титулу уряд, адже він так робить від початку свого існування і робить те саме, що й інші визвольні центри поневолених народів. Українська Національна Рада зробила дуже добре, що започаткувала і фактично досягла консолідації. У інших народів справи стоять значно гірше: **чехо-словаки мають три центри, югослов'яни — чотири.** Але ці народи більш відомі і вони собі це можуть дозволити. Багацький син може бути менш дотепний і дурніший, але бідняцький син може досягти в своєму житті успіху тільки своїми власними якостями. Лише нашою організованістю можемо дійти до здійснення мети.

Я з автопсії, — каже промовець, — знаю, яке враження, який ефект робить наше розбиття на чужинців. Скажім з СУБ'ом. Це б'є в першу чергу по нас самих в опінії англійців. Так як ми вигравали в їхній опінії самим фактом існування СУБ'у, так тепер програємо. Багато з допомогою сотника Панчука і через нього було можливостей. Були, правда, й недотягнення, були, може, й правдиві закиди на адресу сотника Б. Панчука. Але який би Панчук не був — нехай би лишився. Так само і в Бельгії: ті, що вміли працювати, відійшли...

УНРада має великий моральний капітал. Не треба його розбазарювати на наш внутрішній фронт. Тут гралися модним словом «концепція». Я твердежу, що між нами нема ріжниці. Є окремі нюанси, є питання тактики, але в основному лишається: Українська Самостійна Соборна Держава, відірвання від Росії, участь у якомусь більшому об'єднанні европейських держав. Українську проблему не можна ставити ізольовано і не можна ставити разом з комплексом російського чи російських питань. Але життя йде на великі маштаби, розв'язки теж підуть на широку скалю. Українську проблему треба розширити до ширини европейської проблематики. Нам треба в'язатися з «сателітами».

Промовець далі широко аналізує відоме з його виступів у пресі питання, чи варто нам вирікатися існування **української, хочби й совєтської, держави.** Виконавчий Орган зробив дуже багато, але, на жаль його акціям не товаришила пропаганда. Сьогодні в добу, коли рішає стратегія атомової бомби, не робім з української справи, так як це робить опозиція, пашківської республіки. Опозиція підходить до справи не властиво. Наше питання буде рішатися в комплексі широких проблем і до цього нам слід підготуватися. А в наших внутрішніх справах все належало б підпорядкувати державній рації.

Від УНДС виступає п. М. Лівицький. В основному він сказав: «На звіт голови Національної Ради і Виконавчого Органу треба відповісти річево. Дискусії на історіофічні теми тут не на місці. Не місце теж покликатися на якісь статті, хоч би вони і писалися членами ВО (а тут наводилися й інші автори), бо це не відноситься до діяльности ВО чи будь котрого з ресортів. Громадянство було замало поінформоване про обличчя і діяльність УНРади, хоч преса стояла до його розпорядимости. УНРада справді була і дотепер лишається у нас дуже популярною, але Виконавчий Орган, зберігаючи обережність **і конспіруючи часто там де не треба, замало контактувався з громадянством.** Прийшла опозиція і замість правдивої інформації, дала образ таким, яким вона його бачить, або вдає, що бачить. І довелось замість правдивої інформації полемізувати з противниками.

Концепція закордонної політики є задовільна, треба її тільки наповнити конкретною працею. Яким шляхом Україна може звільнитися? Або шляхом внутрішнього перевороту або шляхом зовнішнього зудару. В обох випадках треба якнайширше орієнтуватися на власні сили та кооперувати з іншими поневоленими Росією народами. Україна «добровільно» від СССР відділитися не зможе.

Говоримо про те, що слід було б визнавати українську совєтську державу, бо вона існує, а ми, мовляв, боремося тільки проти режиму. А що як він зміниться, а федерація з Росією лишиться?

Чому ми завше наново починаємо дискусію з ОУН(р)? Адже ж ми про ці питання раз вже договорились. Ми зовсім не осмішували б себе навіть у тому випадкові, якби скрізь і всюди і послідовно називали себе урядом. Осмішували б ми себе лише в тому випадкові, якби ми невідповідно поступали. Лише Кремль сміється з того, що ми себе називаємо інколи урядом. Зовсім відмовлятися нам від прав і прерогативів екзильного уряду не корисно, бо це може придатися в майбутньому: маємо використовувати всі можливості, а зокрема і легітимізм нашого центру.

В зв'язках з закордоном хотілося б почути конкретні справи. Чи маємо ми вже зговорення, якщо навіть не зариси майбутніх союзів? З якими представниками, вірніше з представниками яких

(Далі на 6-ій стор.).

АМЕРИКА ПРО НОВІ УКРАЇНСЬКІ ПОШТОВІ МАРКИ

STAMP NEWS

THE central management for securities and other valuables of the Ukrainian National Council in Europe reports the issuance of a series of postage stamps memorializing the opening of the first session of the Ukrainian National Council.

The stamps are issued in connection with the setting-up of UNC's bureau for postage payments in intra-Ukrainian relations soon to become effective.

In view of the lack of quality gum paper in Germany, only a small supply was printed on beautiful white paper with water-marks, which is reserved primarily for Ukrainian and partly for foreign philatelists. There was also issued a limited amount of indented series which are released to clients who simultaneously order five unindented series.

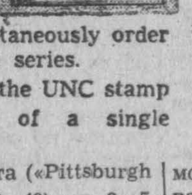

Drawings of the UNC stamp series consist of a single thematic whole. Two main centers of Kyjiv and Lviv represented on two first series pictures, sketching a guiding role of these cities or places in the history of Ukraine, and illustrating thereon the motives of two local churches symbolizing the Christian idea which unites the Ukrainian people in every land and binds them to other Christian nations of the world.

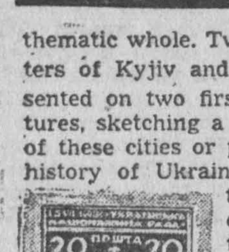

The other three pictures of the series illustrate certain historic churches symbolizing a stage of Ukrainian efforts for freedom and state formation, and stage of development of Ukrainian parliamentarism.

The motive of the final pictures represents the UNC Manifesto issued July 6, 1948. (The Ukrainian National Council is tantamount to a government in exile, formed of prominent and educated refugees from what is now a Soviet Ukraine.)

The above series of unique postage stamps are obtainable at the editorial office of the local Ukrainian weekly Narodne Slovo (National Word), 527 Second Avenue, Pittsburgh 19,

Пітсбурзька поштова газета («Pittsburgh Post-Gazette», Sunday, May 8, 49) за 8. 5. ц. р., що має 2 мільйони накладу, подала інформацію про поштові марки, що їх видала Українська Національна Рада. В цій статті, якої відбитку містимо, читаємо:

«Центральна Дирекція цінних паперів та інших вартостей Української Національної Ради в Европі повідомляє про випуск серії поштових марок на спомин про відкриття першої сесії Української Національної Ради. Марки випущені у зв'язку з утворенням установи УНРади для поштових оплат у внутрішньо-українських зносинах. З огляду на недостачу доброго гумованого паперу в Німеччині тільки мала частина марок видрукована на гарному білому папері з водяними знаками; ця частина призначена насамперед для українських філятелістів і почасти для чужих. Бидано також обмежену скількість незубкованих серій, що розсилається тим замовцям, які нараз замовляють 5 зубкованих серій. Рисунки марок Української Національної Ради складаються з поодиноких тематичних комплексів. Два головні центри, Київ і Львів дають на двох перших серіях малюнки, що показують провідну ролю цих міст або місцевостей в історії України, та, ілюструючи мотиви двох місцевих церков, символізують тим християнську ідею, яка об'єднує український народ у кожній країні та об'єднує українців з іншими християнськими націями світу. Інші три рисунки цих серій показують деякі історичні будинки, що символізують ступінь українських визвольних змагань, їх державної творчости та розвиток українського парляментаризму. Тема останнього рисунку показує декларацію УН Ради, що була проголошена у липні 1948 року. (Українська Національна Рада, рівнозначна з урядом на чужині, створена з визначних і освічених еміґрантів із території, що тепер називається Совєтська Україна)».

Український меморандум на Паризьку конференцію

Вінніпеґ. — Комітет Українців Канади надіслав нам копію свого меморандуму, висланого на конференцію міністрів закордонних справ Брітанії, ЗДА, Франції та Совєтів в Парижі. Меморандум підкреслює, що тривкого світового миру не може бути, доки не буде на практиці введене право самовизначення народів, про що сказано в 55 параграфі Чартеру Об'єднаних Держав. Зосібна йдеться про уступ у тім параграфі, де підкреслюється конечність загального забезпечення і зберігання людських прав і основних свобод для всіх без огляду на расове походження, стать, мову і религію.

«Ми не можемо збагнути, — пишеться в меморандумі, — як можна створити мир і забезпечити демократію в світі, як принцип самовизначення народів не буде вповні здійснений також супроти українців і як не буде створена незалежна демократична українська держава... Мільйони людей в СССР позбавлено права на справедливість, систематично винищено, а мільйони стероризовано загрозою винищення, тортур і примусової праці. Повинно бути вжито всіх можливих заходів, щоб усунути той жахливий стан невільництва. Не годиться далі погоджуватись начебто це була внутрішня справа СССР. Бо доки дозволятимуться невільничі табори праці, релігійні і політичні переслідування, всупереч згаданому 55 параграфові, та доки вважатимуть такі справи внутрішніми проблемами будьякої країни, доти існуватиме загроза для миру...»

Далі меморандум зазначає, що Комітет Українців Канади певний, що «нехтування людського життя в Україні та інших поневолених країнах за залізною заслоною перестало б існувати із створенням демократичної української держави та інших подібних держав, які взаємно шанували б конституцію Об'єднаних Держав по духові і фактично».

Далі підкреслено, що український народ, хоч довго поневолюваний, постійно боровся і бореться за свою державну незалежність. На руїнах російської царської імперії зродилась незалежна українська республіка, яку визнала Брітанія Франція, а навіть совєтський уряд (4-го грудня, 1917).

«Українці ніколи не визнавали совєтської домінації над Україною; вони невпинно та завзято чинили опір із підпілля. За залізною заслоною ця боротьба проти совєтського російського загарбника далі веде Українська Повстанська Армія (УПА); це та сама армія, що в 1942-45 рр. боролась проти німців...»

При кінці меморандум інформує міністрів четвірки про КУК, що репрезентує п'ять канадійських українських домініяльних організацій і майже все канадійсько-українське населення, а також Українську Національну Раду в Західній Европі, яка репрезентує колишні леґальні політичні партії в Україні і досі втримує традицію колишнього конституційного уряду тієї підбитої країни».

Хочете й далі читати „Неділю“?

Вишліть негайно пожертву на її

ПРЕСОВИЙ ФОНД!

Повернути на шлях єдности і любови

ЖИВИЙ ВІДГУК на статтю І. Гаращенка

За створення ініціятивної комісії

Високоповажаний Пане Редакторе!

Прошу ласкаво не відмовити опублікувати тих кілька слів у Вашому хвальному часописі:

З приємністю перечитав я в ч. 181 «Неділі» статтю **Івана Гаращенка: «До історії Української Автокефальної Православної Церкви (соборноправної).** Безперечно відродження Української Православної Церкви в 1921 р. було важливою подією в історії українського народу. Більшість духовенства УАПЦ і багато вірних її заплатили своїм життям за вірність Христовій науці і любов до свого народу. Цього ніхто з українців не заперечить. Знищена большевиками й овіяна ореолом мучеництва УАПЦ формації 1921 р. є і залишиться світлою сторінкою в історії Української Православної Церкви, як вислів непоборних змагань українського народу до своєї волі також і на церковному полі.

В 1942 р. відроджується знову УАПЦ, коли з благословення Блаженнішого Митрополита Діонісія висвячено ряд єпископів українців. Те, що було важкою проблемою при творенні УАПЦ в 1921 р., як про це пише сам п. І. Гаращенко, що «першим і основним питанням собору було: як відновити в нашій Церкві єпископські функції? Де взяти єпископів?», в 1942 р. завдяки існуванню на українських землях єпископа-українця, теперішнього Митрополита УАПЦ Владики Полікарпа та прихильному ставленню Митрополита Кіріярха Діонисія і Митрополита Олександра, розв'язано без перешкод.

І тепер звернімся до логіки. В 1921 р. українські церковні діячі зверталися кілька разів до російських єпископів, намагалися послати делеґатів до грузинського екзарха й до царгородського патріярха, щоб тільки дістати єпископів-українців висвячених на підставі обов'язуючих тепер у Православній Церкві канонів. Коли ж Божим Провидінням у 1942 р. такий єпископат було висвячено, невелика група вірних, з яких більшість належить до УАПЦ ще з 1921 р., тут вже на еміґрації в Німеччині повстає проти свого ж таки українського православного єпископату. Щілина, що виникла кілька років тому між православними українцями, поглиблюється. Кинуте яблуко роздору принесло, як слушно передбачив свого часу Архиєпископ Іоан Теодорович, черговий розлам із шкодою для нашої Церкви і взагалі всієї української справи.

Не хочу ставити питання, чому так сталося й хто винен. Треба лише визнати, що сталося зле і треба змагати, щоб це зло направити. Нічого не поможуть згадки про «волинську дзвінницю», бо не важно, де вперше висвячено українських православних єпископів, в Пінську, Луцьку чи Києві. Нема також ні волинського ні київського православія, а є лише одно. Хто ж намагається й тут нас розрізнити й поділити, той несвідомо служить ворогові, що з нашого розбиття лише користає.

Ми всі леліємо святу думку вернутися до вільного Рідного Краю. Так, може, думаємо також принести до змучених під чужим ярмом братів на Батьківщині «надбання» еміґрації — розкол на церковній ділянці? Або може в час нашого розселення думаємо рознести зерно незгоди між православними українцями по всьому світі? Час, отже, опам'ятатися і відкинувши все особисте, відчути всю відповідальність перед історією за створене розбиття, й повернути всім православним українцям на шлях єдности і любови **в одній лише Українській Автокефальній Православній Церкві.**

Конкретно я запропонував би для зліквідовання розколу створити з відповідних авторитетних зацікавлених осіб ініціятивну комісію, яка розпочала б переговори з обома сторонами для привернення так потрібної нам єдности і згоди.

З глибокою до Вас, Пане Редакторе, пошаною **Анатоль Шудович.**

Погляд Священного Синоду УАПЦ

До Хв. Редакції укр. час. «Неділя»
в Ашаффенбурзі.
Хвальна Редакціє!

У відповідь на Ваші редакційні уваги, що їх вміщуєте вкінці дописів про т. зв. «соборноправну УАПЦеркву», яким систематично даєте місце на сторінках Вашого часопису, і в тих увагах переймаєтеся конфліктом, який не з нашої вини виник в 1947 р. в УАПЦеркві та незліквідованністю того шкідливого конфлікту до сьогоднішнього дня, Канцелярія Свящ. Синоду УАПЦеркви на еміґрації просить вмістити в найближчому числі Вашого часопису таке вияснення.

ІВАН ВОВЧУК УВАЖАЄ УАПЦ (СОБОРНОПРАВНУ) СЕКТОЮ

В своїй промові в дискусії після урядових звітів на пленумі другої сесії УН Ради лідер бандерівської опозиції п. Ів. Вовчук м. ін. сказав: «Ресорт внутрішніх справ намагався недемократично підпорядкувати собі громадські організації. І це, власне, внесло небажаний фермент та привело до розколу. **Проф. Ветухів** перед своїм від'їздом писав публічно і закликав негайно створити СУН. Говорилося багато так само про свисти і тупотіння на з'їзді СУБ-у в Лондоні. А от солідна робітнича газета соціялістичного напрямку (промовець так і каже «солідна»;) «Вперед» пише зовсім щось інше. **Відносини в УАПЦ так само не може впорядкувати той, хто сам творить секту, а нитки від ашаффенбурзького з'їзду явно вели до місця замешкання проф. Ветухова».**

Як видно, пан Вовчук чув що дзвонили, але хто і де дзвонив, не знає...

Законом Української Народньої Республіки від 1 січня 1919 р. існуюча на Україні канонічна Православна Церква була визнана автокефальною. Канонічною вона була до 1921 р. В жовтні 1921 року неканонічним способом висвячено для Української Церкви українців-єпископів. З цього моменту канонічна УАП Церква перестала існувати й почала існувати неканонічна Церква, яка привласнила собі назву «Українська Автокефальна Православна Церква». На цю назву вона не мала жадного права, бо перестала бути п р а в о с л а в н о ю, порушивши Канони Св. Православної Церкви. Сам митрополит Василь Липківський каже: «Започатковано нову течію благодаті, що вже ніколи не зіллється з старим річищем православія».

1942 р. в Пінську, а потім у Києві й Луцьку висвячено законно-канонічно українців-єпископів для України, що визволилась від комуністичної влади. Відродилась в Україні Українська Автокефальна Православна Церква; але в 1947 р. в Ашаффенбурзі, в Німеччині, купка т. зв. церковних діячів 1921 р. відновила неканонічну Українську Церкву. До цієї купки людей пристало кілька священиків з єпископом Григорієм Огійчуком на чолі. Судом Собору Єпископів УАП Церкви єпископ і священики були відлучені від Церкви й позбавлені сану, а активні однодумці їх — миряни були відлучені від Церкви. Таким чином цей ашаффенбурзький новотвір жадного права не має на назву «Українська Автокефальна Православна Церква», бо від п р а в о с л а в і я учасники цього новотвору відступили й стали на шлях революції в Церкві.

Для привернення українського загально-громадського миру, порушеного ашафенбурзькими заколотниками самочинним виступом деяких осіб світського й духовного стану, які назвали себе «соборноправною УАПЦ», можливі такі шляхи:

1. Повернення до УАПЦеркви тих осіб, що через своє поступовання довели себе до відлучення. Шлях для цього є відкритий кожному з них окремо, при умові розкаяння. При цьому треба мати на увазі, що постановою Собору Єпископів УАПЦеркви були відлучені лише організатори розламу.

2. Ствердження, що новоповстала церковна організація є церковно-громадським новотвором, який не може призласнювати собі назви «Українська Автокефальна Православна Церква», що незмінно існує й визнана законом Української Народньої Республіки від 1 січня 1919 р.

3. При стосуванні засад свободи віри й релігійної толеранції можна примиритись з існуванням такого новотвору, що має виразні ознаки реформістичної релігійної формації та започатковує, як висловився її основоположник бл. п. Митрополит Василь Липківський, «нову течію благодаті, що вже ніколи не зіллється з старим річище мправославія».

Така релігійна формація, ясна річ, мусить прибрати собі відповідну назву, що відзначила б її окремішність від Православної Української Церкви та не вводила б у блуд тих українців, що прагнуть залишитися в незмінній Прабатьківській Вірі.

Канцелярія Свящ. Синоду УАПЦеркви на еміґрації.

2 липня 1949 р.

Статті, підписані прізвищем або ініціялами висловлюють думки й погляди їх авторів!

Українець українцеві — брат!

Високоповажаний Пане Редакторе!

Із здивуванням зауважили ми, що від якогось часу Ви радикально змінили своє ставлення до т. зв. соборноправної УАПЦ. Досі Ви стояли по боці Синодальної УАПЦ митрополита Полікарпа й уважали, що акція соборноправників шкідлива для релігійної й політично-державної єдности українського народу. Це Ваше становище ми вважали правильним. Але повна ентузіязму кореспонденція про перебування в Ашафенбурзі голови соборноправної УАПЦ Григорія, поміщена в 180 ч. Вашої газети, свідчить, що Ви раптом зробили крутий поворот і стали схвалювати те, що вважали шкідливим. Чим це пояснити?

Якщо далі підтримуватимете розкольницьку акцію т. зв с.оборноправної УАПЦ, то прийдеться хіба перестати бути передплатниками Вашої газети. Такої думки є, зрештою, не лише ми, але й багато інших громадян. Не знаємо, чи така Ваша змінлива лінія в питанні соборноправної УАПЦ, вийде на здоров'я Вашій газеті.

Група постійних читачів з Ашаффенбурґу.

Від Редакції: Можливо, панове читали в останньому числі «Неділі» подібний в арґументації лист читача-соборноправника, який домагався, щоб редактор «Неділі» «зліз із волинської дзвінниці» та толерантно ставився до Церкви Соборноправної. Так арґументувати Панове, не можна. Треба великі справи відрізняти від малих. «Неділя» зревізувала і скореґувала своє ставлення до УАПЦ (Соборноправної), переконавшись про 2 факти: 1) Що духовенство і вірні УАПЦ (Соб.) з цілою повагою й християнською любов'ю бережуть своїх традицій і культуру; 2) що в лоні УАПЦ Митрополитальної і між єрархами різних українських православних громад немає належного розуміння трагізму того, що діється там на ґрунті **персональних амбіцій і непорозумінь,** тоді як примара атеїзму й комунізму загрожує найосновнішим підвалинам християнства. Зрештою, ми не клерикальний часопис, нам, світським українцям, видається необхідним і конечним не боротьба за таку чи іншу мітру чи архиєпископський клобук, лише молитовне єднання всіх православних українців, піднесення моралі духовенства і вірних, дух. освіта, толеранція між українцями всіх обрядів: католиками, православними, євангеликами і всіма іншими.

УАПЦ (Соборноправна) нічим не сплямила своєї національної чести, а навпаки імпонує своїм молитовним горінням, єдністю та готовістю замирення. Канонічні справи хай спокійно рішають каноністи, богослови і єпископат. Подумайте над тим і не дорікайте нам! В 20-ому столітті не повинно бути місця на релігійний роздор, за те, хто побожніший, більш канонічний та має більше Божої ласки. Тоді як «Час» і «Українець» уважають відповідним **пропаґувати боротьбу між католиками й православними**, поміщуючи провокативні заяви в обороні «рідної церкви» від вигаданих (для партійної мети) нападів на українську католицьку Церкву, яку бандерівці назвали воюючою й поставили поруч... партії, коли в Бельгії й Англії брати-українці атакують себе жахливими окликами («бий православних!»), коли українські політичні часописи в США цілими сторінками дискутують про те, чи св. Володимир був православний чи католик — ми уважаємо ці речі найстрашнішою загрозою для нашої державно-національної справи, компромітацією наших вікових традицій. І тому висуваємо гасло: борімся за повну релігійну толеранцію! Релігійне переконання — особиста справа людини. Українець — католик, православний, соборноправник, євангелик, сектант — всі діти однієї нації і всі повинні бути собі братами!

ПАНАС ФЕДЕНКО

ГЕТЬМАН ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

5)

(Історична повість)

Петрусь бачив, як виїхала з двору до церкви в манастирі Святої Тройці княжа карета. За склом сиділа стара княжна Гальшка і з нею поряд Єлисавета, обидві в чорному убранні. Побіг собі з Красюком за каретою. Уже дзвінниця при манастирській церкві скликала вірних на Службу Божу. В супроводі своїх учеників ішов до церкви педагог Йосип Вишенський. Його бліде обличчя і ясно-блакитні очі сяяли неземним блеском, визволеною радістю і перемогою невмирущого духа над смертним тілом. Побачив знайому карету Курцевичів біля воріт, заглядів і княжну Єлисавету. Привітно вклонився їй, перехрестився і твердим кроком попрямував по камінних сходах до церкви. Петрусь подивився на Єлисавету. Кинулася на шию до своєї тітки, тремтіла і нечутко ридала безутішним, безнадійним плачем. Коні рушили від церкви. Карета загуркотіла кованими колесами по твердій, мерзлій дорозі.

Перед тим як прощатися з світським життям, педагог Вишенський покликав до себе своїх наймиліших учеників, між ними й Петруся Конашевича, і роздарував їм усе, що вважав за непотрібне ченцеві: срібне дзеркальце і бритву дав одному, червоний козацький пояс і шапку другому. Теж роздав те, чим тішив свій слух, — лютню, флейту, сопілку і бандуру.

— Не треба мені вавилонської страсної музики, вона людей до гріха доводить. Вистачить мені чистим голосом і молитвою славити Бога милосердного і благати, щоб простив мої гріхи вільні й невільні...

Так не стало веселого, радісного педагога Йосипа. В чорній рясі з своєї манастирської келії приходив учити спудеїв острізької школи дидаскал*) Іван Вишенський, замкнений, мовчазний, з похиленою головою і спущеними до землі очима під темними віями. Уже не давав жартовливих, дотепних прізвищ ученикам лінивим, не звав їх «півтораками» та «душманами». Здавалося спудеям, що нова людина стала з колишнього педаґога Йосипа. Був строгий до других і найбільше до себе, гартував свій дух до великої боротьби за цілість церкви благочестивої Східньої. Бо вже стріли гартовані полетіли з Варшави, цілячи в саме серце народу українського, а все на те, щоб «Русь не була Руссю».**)

Скоро після постриження Вишенського пішла по Україні чутка, що й княжна Єлисавета Курцевичівна пішла в черниці. Не послухала ні батькових уговорів, ні намов тітки Гальшки, ні благань свого брата й сестри Христі. Недовго прожила в чорній одежі, тільки два роки. Зів'яла як квітка, підрізана серпом у полі. Простий дерев'яний хрест, прикрашений дівочою білою хустиною з блакитними розводами, позначив її могилу. Така була послідня воля нещасливої княжни...

Минав рік за роком у науці в острізькій школі. Петрусь Конашевич із граматика зробився студентом реторики, потім піїтики, учився діялектики, астрономії, знав багато на пам'ять з часословця, псалтиря та з евангелії. Знав і спів церковний — «хомовий» та «партесний». Був він найвизначніший між «протосхолами» (першими учениками), читав з грецьких філософів твори Платона та Аристотеля, з істориків — Ксенофонта, Тукидида, Плутарха та інших. Коли при кінці року роздавав отець ректор нагороди пильнішим, успішним спудеям, то в їх числі завжди на першім місці стояло ім'я Петра Конашевича. Із скромного трохи замкнутого в собі хлопця виріс високий юнак з широкими плечима, сміливим, відкритим поглядом сірозелених очей,з русими вусиками. Зачитувався Плутарховими «рівнобіжними життєписами», переживав у душі пригоди Олександра Македонського, Алкибіяда, Ганнібала, Перикла, Цезаря та інших визначних діячів греко-римського світа. Приязнь між ним та ченцем дидаскалом Іваном Вишенським за роки науки виросла ще більше:

— Бог тобі дав, юначе, розум і силу тілесну. Не змарнуй цих дарів Неба, послужи по мірі сили своєму народові і святій церкві. Чорні хмари зібралися над нашою благочестивою Україною-Руссю, мов льви рикаючі, шукають вороги жертви своєї на нашій землі. Не даймося! Борімося і словом і ділом за своє право і за спасіння душ наших, — так не один раз казав чернець Іван Вишенський своєму вихованцеві. Бачив він, що князі й великі пани українські покидають свою віру й народ, переходять на польське, і видющим оком направив думку Конашевича на Військо Запорозьке:

— Бачу, бачу, Петре, — там росте та сила, що на ній вибудується новий, міцний і величний храм нашої благочестивої церкви. Ось уже відібрав Рим у нас єпископів, забирає Варшава церкви й манастирі, віра наша старинна запродна і потоптана ворожими ногами. Польща хоче панувати не тільки над нашими тілами, але й над душами. І прийде час, коли з апостольських престолів, він східніх патріярхів, пролунає до тебе голос святительський:

«Петре, паси мої вівці!»

Гляди ж, не змарнуй моїх надій, що на тебе покладаю. На Запорожжя, між козаки веде твоя дорога, маєш запалити між степовим лицарством невгасиме огнище боротьби за нашу предківську віру.

— А ви, пане дидаскале, не підете на Запорожжя? — питався Конашевич Вишенського.

Чернець тяжко зідхнув:

— Милий мені рідний край, але хочу ще відбути один подвиг, помолитися за Україну між монахами-схимниками на святій Ахтонській Горі. Буду там благати Господа милосердного за нашу церкву і за народ наш, щоб Всемогучий не дав нас на поталу чужинцям...

Був похмурий осінній день. Пожовкле листя сипалося з осокорів, з берестків і кленів. Вітер горнув листя сильними поривами — мов лопатою, а воно шуміло неначе морські хвилі. Того дня вийшов із Острога бідно вдягнений чернець Іван, у постолах, з клунком за плечима, з великою палицею-посохом у руках. Напередодні він попрощався з своїми вихованцями, поблагословив їх і прямував через Львів та через Волощину до Святої Ахтонської Гори.

Конашевич почув себе тепер одиноким сиротою в Острозі. Вже не було з ким розмовляти до глибокої ночі так щиро й захоплено про церковні та світські діла, як, бувало, в манастирській келії Вишенського, де сухий чебрець, васильки, полинь і олива творили своїми пахощами настрій, що веде людину вгору, до неба, до вічности й безсмертя.

І останній рік науки в школі кінчався.

Настала тепла весна, за нею гаряче літо, спорожніли бурса і школа в Острозі. Молодий князь Курцевич з Петром Конашевичем і Грицем Красюком, кінчивши науку, збиралися їхати на Наддніпрянські землі до козаків запорозьких. Разом із ними виїхала княжна Гальшка Курцевичівна з своєю племінницею Христею до Білої Церкви, де був старостою князь Дмитро Курцевич, — брат Володимирського підстарости.

*) Учитель.

**) В тих часах українці більше звали свій край Руссю, себе русинами, а Росію — Московщиною.

Третя конференція

Союзу Українських Соціялістів в Авґсбурґу

Союз Українських Соціялістів, до якого входять українські соціялісти-радикали, українські соціял-демократи і українські соціялісти - революціонери, присвятив цілий день 11. 6. 1949 своїй конференції, що відбулася в Авґсбурзі під знаком єдности думок і дій згаданих партій та під знаком пріоритету українських державницьких справ і інтересів проти інтересів кожної зокрема партії і СУС-у як цілости.

Одноголосно ухвалено переслати привітання українському народові та всім його збройним формаціям і силам, що чинять опір ворогові; привіт Українській Національній Раді, панові президентові УНР — А. Лівицькому, голові Виконавчого Органу та деяким спорідненим організаціям в Америці, зокрема Українському Робітничому Союзові, що начислює в своїх лавах 18 000 організованих членів. Варто при тій нагоді підкреслити, що українські робітничі організації в США і в Европі домагаються від Союзу Українських Соціялістів рішучої тактики в боротьбі з внутрішнім ворогом — таки нашим українським фашизмом, який гніздиться в деяких групах.

З доповідей і виступів промовців випливало, що у нашому державному центрі соціялісти дають перевагу конструктивній державницькій праці. На думку конференції, Українську Національну Раду вже ніколи не сила буде завалити. Демократія вже навчилася не здавати своїх позицій. Так само ніхто неспроможний буде ослабити в Національній Раді і позиції СУС'у, не допоможе в цьому ніяка демагогія, бо українські соціялісти зайняті конструктивною державною працею, і це прекрасно бачать і підтверджують представники всієї дотеперішньої коаліції.

На конференції з'ясувалося, що УСО (Українське Соціялістичне Об'єднання) не існує, бо четверта партія, що входила до нього (лівий відлом із УРДП) не знайшла спільної мови з організованими українськими соціялістами. Тому лишається СУС із трьох названих угорі партій, що ідеологічно і на ґрунті практичної діяльности в УНРаді стоїть найближче до УРДП, дуже близько до УНДС і УНДО та в добрих ділових стосунках з ОУН.

Обрано нову головну управу СУС'у. Головою став п. інж. Денисенко.

Конференція вважає потрібним і докладе зусиль до того, щоб наступний 1950 рік був відзначений належно як рік ювілейний. У цьому році сповниться 60-ліття існування соціялістично-радикальної партії в Галичині та 50-ліття рев. української партії (РУП'у) на Великій Україні.

Конференція схвалила такі резолюції:

До міжнародньої ситуації

Конференція СУС стверджує, що політичне напруження між демократичними державами та диктаторським урядом СССР не зменшується. Комуністична Моква ставить собі завдання підпорядкувати своїй владі цілий світ. Проти цієї небезпеки організують свої сили вільні народи з активною участю соціялістичних партій, що стоять при владі в більшості країн Західньої Европи.

Завдання оборони національної свободи і демократії перед натиском російського комуністичного імперіялізму переростають сили поодиноких країн. Тільки об'єднаним фронтом народів світу може бути дана відсіч російському совєтському імперіялізмові. З цих причин та для забезпечення міжнароднього миру, демократії і вільного розвитку народів, конференція СУС ставиться позитивно до пляну створення Об'єднаної Европи, до якої має належати також вільна, незалежна, демократична, соборна Україна.

Резолюція до внутрішньої ситуації

Конференція СУС констатує, що національно-політичне гноблення і господарський визиск Українського Народу під російським комуністичним пануванням все зростає і загострюється. Невпинний кривавий терор і масове виселювання української людности в далекі простори Росії загрожують підірвати біологічну основу Українського Народу. Конференція СУС посилає свій братерський привіт всім учасникам визвольної боротьби на Україні і всім, що караються по тюрмах і засланнях совєтської деспотії.

Тому що під большевицьким тероризмом Український Народ не може свобідно виявити своєї волі, українська політична еміґрація має відповідальне завдання — заступати інтереси Українського Народу перед світом. Конференція СУС вважає, що консолідована праця всіх творчих сил української еміґрації на демократичній основі є передумовою успіху нашої боротьби за свободу і незалежність. Тому СУС вітає УНРаду, що була створена з активною участю соціялістів і вважає працю членів СУС в органах УНРади за конечну, особливо з уваги на спроби деяких безвідповідальних груп обернути УНРаду в арену безоглядної міжпартійної боротьби, що поставила б усю справу нашого визволення у велику небезпеку. Конференція СУС рішучо відкидає претенсії реакційних груп накинути свою вузько-партійну волю громадянству та зруйнувати демократичний склад і характер УНРади. Конференція СУС стоїть твердо за дальшу співпрацю з іншими українськими демократичними групами як у внутрішній політиці, так і при виступах на міжнародньому форумі. Конференція СУС стоїть непохитно при державній традиції Української Народньої Республіки, що була створена українським народом за революції 1917-29 рр., і заявляє, що український соціялістичний рух доложить усіх сил на те, щоб спільно з іншими дійовими силами українського народу відновити незалежну і соборну Українську Народню Республіку, як вільну державу української нації.

Резолюція про світовий соціялістичний рух

Конференція СУС стверджує, що пора самовільного, необмеженого капіталізму минула в більшості країн цивілізованого світу, і що світове господарство вступило в добу перебудови на нових соціялістичних основах. Ця перебудова йде демократичним, законним шляхом і не має нічого спільного з системою совєтського державного господарства, основаного на рабстві, хоч комуністи фальшиво виступають під маскою демократії і соціялізму. Реформи, проведені в різних демократичних країнах Західньої Европи в напрямі до соціялізму — це доказ сили ідеї і успішної праці демократичного соціялістичного руху. Успіх соціялістичної перебудови в Західній Европі московська комуністична диктатура уважає за найбільшу загрозу для свого режиму. Український соціялістичний рух солідаризується з творчою працею соціялістичних партій інших народів. Конференція СУС вітає працю Інтернаціонального Соціялістичного Бюра партій, що їх країни перебувають під російською совєтською окупацією, і кличе членів СУС у різних державах світу зміцнювати товариські зв'язки з соціялістами народів, поневолених совєтською Москвою.

GRAF ALBERT VON WASS

ҐРАФ АЛЬБЕРТ ФОН ВАШШ

СІРИЙ ШЛЯХ

Написано спеціяльно для «Неділі».

Ґраф Альберт фон Вашш — відомий мадярський письменник і журналіст, що живе тепер на еміґрації в Німеччині. У час війни побував він вояком в Україні і їй присвячена остання його повість, що незабаром появиться друком. Водночас ґраф фон Вашш щирий симпатик України, тримає зв'язки з українцями - еміґрантами і на прохання нашого співробітника радо надіслав нам для друку цікавий уривок з того роману, який зрештою має теж заголовок «Сірий Шлях». Як твір чужинця про нашу Батьківщину, ця повість заслуговує на ближчу нашу увагу, тим паче, що наш Приятель має неабияке мистецьке перо, як це зрештою й видно з сьогоднішнього виривка.

Авто котилося поволі широким, сірим шляхом. Було літепле, тихе пополудне влітї. Темні соснові бори українського низу лежали мовчки обабіч шляху. Дене-де мигав білий пень берези або лискала серед хащів невелика калужа. Пробігали, врізавшись глибоко в ліси, луки й поля, дикі гуси кружляли над теминм очеретом, тут і там на пісчаному горбику сидів самотний крук. Краєвид був тихий і спокійний, але це був мертвий краєвид. Просто почувалося, що їдете мертвою країною, яка ніби велитенське цвинтарище, простяглася у безконечне, жде далека від людського гомону на щось невідоме та застигла в цьому дожиданні. Це почування зроджувалося не тільки з самотніх широких лук, з вузьких зарослих піль, що говорили про опущеність, про смерть і смуток, не з одних темних лісів тяглося воно. Воно стояло в повітрі. Стояло на жовтавосиньому літньому небосхилі. Цю опущеність можна було вичути нюхом, ви мали її повні очі й повні вуха. Це була справді мертва околиця у мертвій країні. Це була Україна 1943 року.

Ліс зрід. З'явилися берези, що виглядали на блідих жінок у жалобі, над очеретом зачиркотіла очеретянка. Замигали малі, зарослі озерця з мутною, сумовитою водою, луки, якісь старі пасовиська гуси. Хата. З дерева, темносіра, наче обличчя небіжчика. Хати. Шлях закрутив у село. В мертве село. Порожнє, як домовина, з якої вкрали померлого.

Авто покотилося мертвим селом. Карликуваті, малі хатини приглядалися здивовано до нас своїми мертвими скляними очима. Ніодної людини. Ні собаки. Одні мертві хатини. Нецьогосвітні й таємні, як усі небіжчики.

Мені полізло по хребті легким холодом. Перед очима виринула знайома картина рідного села. Це було те саме почування, яке обдає вас, коли стоїте перед невідомою могилою і нагло проти своєї волі починаєте згадувати когось дорогого. Тінь смерти, що непомітно і ґрізно наскочила мене важким прочуванням.

Край шляху стояла людська постать і підняла назустріч нам руку. Це була жінка. На руці в неї було щось, що виглядало на клунок брудного ганчірря. Вона тиснула його однією рукою до себе і другою хитала нам, — повільним, майже безнадійним хитанням.

— Станути! — наказав я шоферові.

Заскреготіли гальми і віз спинився. Жінка підійшла непевно і почала поквапно щось говорити. Невідомі слова сковзалися слізми з її губ, перебігали одне одного. Я бачив її худе, молоде обличчя, позначене слідами важкого життя, бачив порвану одежу, великі карі очі, що зайшли невідомою, сумовитою розпукою і бачив клунок ганчір'я на руках — це була дитина.

— Що це вона каже? — спитав я шофера, що був родом з Закарпаття і розумів по-українськи.

— Дитина хвора, — пояснив той, — а найближча лікарня в Чернігові. Вона стоїть оце від ранку, але німці не пробували спинитись.

Я обкинув оком мапу. Чернігів був яких шістьдесять кілометрів проти нас і так чи сяк ми мусіли проїздити біля нього. Жінка говорила далі, швидко, майже не переводячи віддиху. В безнадійних очах мигнуло надією.

— Вона просить, щоб завезти туди тільки дитину, — перекладав далі мій шофер, — вона вже туди зайде пішки.

У нас був суворий наказ не підбирати ніякої цивільної людини. За легковажність до нього кількох моїх товаришів проходило вже воєнний суд. Я мимохіть обернувся і обкинув поглядом шлях поза нами. Нікого — ні людини, ні авта. Шофер зрозумів мене і на його щирому обличчі з'явилася хитра усмішка.

— Кого не зловлять, той не грішник, пане хорунжий!

— Ну, то гайда, — кажу, — давай їх обоє, поки нікого немає! Накривай плащем і ковдрою!

Він скочив, відкрив задні дверці і сказав щось жінці. Селянка обкинула мене поглядом і погляд був теплий та повний подяки. Потім вховзнула ніби ласиця в авто. Шатрове полотно, плащ, одіяло полетіли услід за нею і за хвилину з жінки не залишилося нічого. Шофер замкнув дверці, погладив собі чого і пробурмотів щось. Шлях був і далі порожній. Заки авто рухнуло, ми поглянули на себе, з усмішкою в очах, як два пустуни, що їм вдалася небудьяка витівка.

Було вже темно, коли ми доставили жінку до лікарні. Дитину мусіли негайно оперувати, був останній момент. У неї було запалення сліпої кишки і вона вснула безпритомно, — малий, згарячкований хробак серед брудних лахів.

Яких два тижні пізніше проїздили ми знову тудою. Дитина вже подужала і жінка думала нести її пішки до хати. Я мав їхати в чергових днях сяк чи так тією ж дорогою і ми взяли їх. Вмостили в авто звечора, накрили знову одіялами і плащами і вдосвіта виїхали з міста. Вартовий німець заглянув на рампі в авто, не завважив нічого і ми пігнали в самотну пустелю. Дві години пізніше були ми знову коло вимерлого села, затримались і жінка з дитиною вилізла з воза. Вона підійшла до мене і сказала мені кілька слів. Я не розумів їх, але розумів їхнє значіння, розумів тепло, що стояло в її очах.

— Вона каже, що хотіла б вас, пане хорунжий, запросити в хату та подарувати вам щось на спогад, але її хата порожна, а вона живе ген у лісі в колибі і не має нічого, що було б добре на подарок...

— Добре, гаразд, — відповів я і хитнув з усміхом рукою жінці. — Їдь, хлопче, нарешті...

Вона відсміхнулася втомленим сумовитим усміхом і я вчув, як в очах в ме-

---

III.

НА СІЧ

Юнаки аж тепер, виїхавши за мури й вали міста Острога, відчули, що минули роки науки і суворої дисципліни в школі, і що вони вільні, можуть зробити з своїм життям так, як кому подобається.

— Мені, хлопці, здається, мов я вдруге на світ народився, — казав Гриць Красюк. — Ось візьму, стану на цій могилі на руки догори ногами, та й стоятиму хоч цілий день. Хто мені заборонить?

Конашевич з Курцевичем сміялися з цієї забаганки:

— Ану спробуй, Грицю, побачиш, що недовго встоїш на руках. І на одній нозі години не простоїш, а то хочеш цілий день униз головою. Не дуже вповай на цю вільність. Якраз попадешся татаринові на аркан, — казав товаришеві Петро.

Дорогою різні думки роїлися в Петровій голові Недавно, на Великдень, повмирали за один тиждень його батько й мати. Зосталася на господарстві старша сестра, що була замужем за шляхтичем Голубом. По скінченні науки в Острозі навідався Петро до дому, відправив панахиду за батьком і матір'ю. Сиротою почув себе в рідній хаті і в світі.

— Що мені робити дома? І згадав слова дидаскала Вишенського про Запорожжя.

— Десь там мої брати козакують, — думав собі. Брати його Роман і Данило так покозачилися, що вже додому не верталися, не хотіли їсти пісного підгірського хліба. Сестра казала Петрові, що раз були в Самборі козаки запорозькі: оповідали, що Роман і Данило були разом з гетьманом Лободою та Наливайком, билися з коронним польським військом. Після того не було чути нічого про братів. Чи вони живі зосталися після страшної різні на Солоницькім полі під Лубнями 1596 року, чи полягли смертю хоробрих, — ніхто не знав.

— Піду на Січ, за Пороги, може знайду своїх братів, — гадав собі Петро Конашевич. Ще перед від'їздом в Острогу на Самбірщину умовлявся він з Курцевичем та з Красюком, щоб разом вирушити в широкий світ. Курцевича манила Італія з її наукою та мистецтвом, хотів побачити ту країну, де колись жили Ціцерон, Горацій, Помпей і Цезар. Красюка та Конашевича більше тягло на Схід, до Дніпра:

— Там, — казав Петро до Курцевича, — Ціцерони та Верґілії, а по нашій Україні ходив пішки сам батько історії — грек Геродот. У них Сенека філософ, а на Україні за 5 віків до Христа був скит-філософ Анахарсис. Попереду пізнаймо добре свій рідний край, а потім і в чужі землі заглянемо.

Була ще одна причина, що Конашевич не хотів виїздити з України на чужину. Але ця причина сиділа так глибоко в його серці, що ніхто про неї й не догадувався. Було так: поки Петро вчився в Острізькій школі, із малої дівчини Христі, з темнокарими очима та з яснорусими косами, виросла пишна вродою панна, хороша, як гарний майовий день. Смерть сестри Єлисавети не минула для неї без сліду: вона почувала себе одинокою в рідному домі, нудьгувала. Брат учився в Острозі, батько рідко бував дома, все їздив на свій старостинський уряд у Володимир. Деколи старий князь відсилав свою дочку в Остріг до тітки Гальшки. Тоді до Курцевичів приходив Конашевич з Красюком. Згадували Вишенського та давню пригоду з гайдуками Серакоаського на великій дорозі. Сірозелені очі спудея Конашевича часто зустрічалися з темнокарими очима, княжни Христі, і вони обоє чули, що якась чарівна струна починає ніжним тоном гомоніти від серця до серця: так степовий вітер ледвечутно грає невидимим крилом по сиво-білій сухій тирсі в гарячий літній день, коли вівці в отарі стоять недвижно, похиливши напечені сонцем голови до землі, і тільки малі рухомі кружала в траві віщують недалеку бурю.

Як приїздила княжна Христя до тітки в Остріг, то все оживало й молоділо в княжім домі. До Івана Курцевича сходилися його товариші — спудеї, а до Христі прибігали її подруги й приятельки — острожанки. Лунали пісні, грала бандура дидаскала Вишенського в руках Конашевича, від танців вгинався поміст у княжих світлицях.

— По той бік гора,
а по сей друга:
поміж тими крутими горами
сходила зоря, —

заграв свою підгірську мелодію Конашевич і думав, пильно глянувши в Христині темнокарі очі: — Буде моя, чи не буде? Як заплющить зараз очі, — значить буде.

Мов би вгадавши Петрову думку, Христя почервоніла, як мак, і намить заплющила очі.

— Ні, нічого не буду їй казати, — міркував собі Конашевич. Палкої здачі Курцевичі, уперті: ломляться, а не згинаються. Якщо Христя до мене не байдужа, а старий князь скаже своє «ні», то не хотів би я, щоб і вона пішла сестриним слідом. Нехай час буде лікарем наших турбот. Піду на Запорожжя, здобуду слави в походах і боях, тоді не буде гордий князь казати, що я — нерівня його дочці.

Як виїздила Христя з тіткою до Білої Церкви, то виряжали їх брат Іван Курцевич та Конашевич з Красюком. Княжна знала, що юнаки збираються на Запорожжя, і була задумана й сумна. Перед від'їздом зосталася на самоті в дворі біля річки з Конашевичем. Питалася, чи буде скучати за своїми знайомими в Острозі.

— Я мабуть буду скучати і нудьгувати, та чи хто мене тут згадає? — казав Петро. Христя мовчала. В її темнокарих очах щось заблищало.

Тоді Петро:

— Моя хороша Христя! Дайте мені два роки часу. Як не вернуся, — значить пропав. А коли буду живий і прийду до вашого батенька, то нашому щастю буде перепон.

Сяйво надії освітило її очі:

— Ось Петре, моя хустина. Нехай Бог вам помагає. А я буду ждати не два роки, а як треба, то й двадцятьдва...

— Христе, — почувся тонкий голос тітки Гальшки, — вже вози готові. Іди помолимося на дорогу.

Через годину коляса з возами та з кінними вояками князя Курцевича покинула Остріг. В супроводі були й три товариші-спудеї. Умовилися, що доїдуть до Білої Церкви разом з княжнами — старою і молодою, — а відтіль самі рушать на Січ Запорозьку. Їдучи, спудеї розмовляли між собою про тодішні церковні спори між римською та грецькою церквою на Україні. Згадували Вишенського, що прислав в Остріг своє «Обличеніє діявола миродержця», направлене проти тих, що покинули свою віру і перекинулися до поляків.

— Той уміє допекти! Як прочитаєш, то аж гаряче робиться в голові. Дав же Бог такий дар слова людині! — захоплювався молодий князь Курцевич.

— Це святий чоловік, наш педагог, — промовив Петро. Тільки мені якось дивно, що він, вишколений Платоновою філософією та діялектикою Аристотеля, тепер з Ахтонської гори кидає громи на старовинну грецьку й римську освіту. Та ж сам апостол Павло був озброєний знанням грецької філософії, і вона йому нічим не пошкодила, тільки помагала. Чом би мали цуратися грецької та римської науки ми? З самою церковнослов'янською мовою, як її не хвали, далеко не заїдеш...

(Продовження буде).

не запекло сльозою. Бути може це було від тієї сумовитости краєвиду, що сповитий мрякою безнадійно-самотно лежав довкола і бив в очі непевністю, як холодний погляд мертвяка. Мотор загув і ми поїхали. Я не оглядався. Але я знав, що жінка з дитиною стояла ще довго на цьому місці. Я почував, як її погляд проводив нас між понуро-сумовиті хатини. Потім прийшов закрут, зірвав цей погляд і ми самі пігнали в замрячений світ. Шлях був сірий. Пригадую ще стару вербу, що стояла на майдані за селом і подобала на старця, що був колись багатий, а тепер став жебраком край дороги та глядить у нове, незрозуміле йому і бурхливе життя. Потім з мряки вирінули берези і ліс охопив нас наче чорним муром, за яким ждуть на щось невідоме бліді небіжчики.

Пройшло яких три місяці. Наскочила осінь, понура, з тяжкими мряками, що отарами сунули над пустою околицею. Берези скинули листя, дикі гуси потягли, кричучи, кудись поза хмари. Це була якась безконечна осінь, ніби багнюкуваті ліси українського низу. Людину налазило дивовижнє почування, що вона неминуче в'яне, почування порожнечі й самотности, яка виповзала з сірими імлами з далеких багон і лісів, з пустих пасовиськ і зарослих піль і ця самотність лякала якоюсь невідомою тайною.

Мене схопили партизани. Історія була глупа, випадок: я мусів, як старшина зв'язку, перевірити телефонний провід, що біг попри лісову дорогу. Околиця була небезпечна, авта наїздили нераз на міни і не дуже радили їхати в ліс самому. Невелика німецька транспортова колона, зложена з восімох автомашин, мала їхати в тому самому напрямі і мій хитрий шофер вважав, що нам слід прилучитись до неї ззаду, бо тоді, хоч і поїдемо поволіше, заощадимо собі небезпеки вилетіти в повітря. Так ми і посунули за колоною. Нагло десь у лісі грохотнула міна, чорна хмара куряви скочила високо вгору, колона спинилася і друга в колоні вантажна автомашина лягла боком впівперек шляху, ніби ранена тварина. Затріскали постріли, з лісу вискочили люди, я вихопив револьвер, але це було безглузде. Нас роззброїли і погнали в ліс. Після тригодинного маршу ввійшли ми в якусь оселю. Нужденні хижі ховалися попід дерева. Діти скричали і жінки вирячилися на нас. Всіх нас замкнули в якусь порожну хату.

— Що з нами буде, пане хорунжий? — спитав мій шофер, коли ми врешті змогли сісти поруч. Я здвигнув раменами.

— Постріляють нас.

— Чортівськи глупо — подумав він у голос.

Наступного дня нас вивели. Окружили нас озброєні люди з суворими обличчями. Погнали на майдан серед оселі. Велитенська юрба дожидала нас.

— Виглядає на весілля або на страту — сказав шофер.

— Мабуть останнє скоріше — відбомкнув я йому.

Потім ми стояли серед юрби. Яких двадцять німців і ми оба. За малим столом сиділо трьох старшин в невідомій нам уніформі. Почали переслухувати і до лягла боком впоперек шляху, ніби растолу підвели якогось німця, фельдфебля. Нагло крізь юрбу став протискатися якийсь схвильований чоловік, розсунув ліктями останніх, підійшов до столу старшин і почав гостро щось говорити. Потім показав на нас обох пальцем. Старшини повернулися в наш бік, один з них поставив чоловязі якесь питання і той знову живо та розмахуючи руками заговорив.

— Маю враження, що цей чогось від нас хоче — завважив я, але закарпатець вхопив мене за руку і пристрасно зашепотів:

— Розповідає про... якусь жінку і якусь дитину... не розумію всього...

Старшина посередині підняв руку і кивнув на нас.

— Гей- Мадяри!

Ми виступили. Я чув, як било мені серце і в думках гарячково розглядав останнього пів року, шукаючи тієї жінки, що їй міг заподіяти кривду.

— Мадярський офіцер?

— Так.

Чужий старшина повернувся до чоловяги і поставив йому запит. Почалася жива дискусія. З юрби почулися голоси. Закарпатець штовхнув мене ліктем вбік.

— Ми врятовані — шепнув.

Те, що прийшло опісля, виглядає сьогодні вже на казку. Три старшини за столом перекинулись кількома словами, потім усі встали і підійшли до нас. Найстарший простягнув мені руку.

— Мадярменш ґут менш, ніхт файнд — сказав ломаною німецькою мовою і поглянув щиро та приязно мені в очі. Потім підійшов до мого шофера і сказав йому те саме. Закарпатець відповів йому щось по-українськи, з чого юрба почала сміятись. Старшини теж зареготали. Ми стиснули собі руки. Потім невідомий чоловяга взяв мене під руку і потяг нас геть. Юрба розступилася, озброєні суворі люди зійшли в бік і всміхнулися до нас.

Не кажучи ні слова, незнайомий повів нас селом і ввів у якусь хату. В хаті царив півсумерк і біля кухні поралася жінка. Вона підступила до нас і простягнула нам руку. На лаві сиділа дитина, витріщивши на нас великі очі. Жінка всміхнулася і щось заговорила. І тоді я пізнав її.

Нас погостили горілкою і печеною куркою. Нам принесли пістолі, документи, все, що ми мали. Не бракувало ні сигарки. Я хотів дати чоловікові щось в дарунку, але він не взяв нічого. Потім повів нас лісом до кількох бараків. Під деревами стояв віз коло воза, одне авто біля другого. Тут був і наш малий Мерцедес. Нам дозволено сісти. Я сів ззаду, а коло шофера сів чужинець і показував йому дорогу.

За якої пів години добились ми до шляху. Чоловяга зліз, підступив до мене і простягнув руку. Всміхаючись проказав кілька слів, але його очі так і були при цьому сумовиті.

— Він каже, — переклав закарпатець, — що світ виглядав би інакше, якби всі люди були такі, які мають бути.

Я притакнув головою. Він кивнув теж, всміхнувся сумно й зітхнув. Потім повернувся круто, зробив кілька кроків і пропав серед дерев. Ми дивилися за ним. Але його вже давно небуло. Був тільки безмежний ліс, що потонув у мряку і безмежний, сірий український шлях.

(Автор сам переклав цей фрагмент для «Неділі» по-німецьки, з німецького переклав А. Курдидик).

Промова Мик. Лівицького

(Продовження із 3-ої стор.)

народів, велися не лише інформаційні розмови, але конкретні переговори? Я чув про українську ініціятиву створення Об'єднаних Націй поневолених народів (не АБН чи щось подібного, але представників державних центрів поневолених народів). Що зроблено конкретного в цій справі? Що зроблено конкретного в справі нав'язання стосунків з тими державами, які не визнають СССР? А такі держави є. Чи і які заходи було вжито в стосунках з Ватіканом.

Замало було видань в чужих мовах. Ресорт пропаґанди працював незадовільно. Не скликалось пресконференцій з українськими журналістами. Українська преса не діставала відповідних інструкцій. Чи пропаґанду для краю мають вести лише підпільні революційні центри? Я думаю, що це мав би робити і державний центр, а якщо так, то це теж праця ресорту пропаґанди.

В ресорті фінансів було зроблено дуже багато і результати праці задовільні. Одначе ощадність, хоч це й добра річ, не все буває доцільна. **Не можна ощаджувати на інформації і для свого громадянства і для чужинців.** Навіщо 50% з доходу поштового відділу має бути призначено для громадських інституцій? Мусить бути навпаки: громадські інституції мають прийти з фінансовою і іншою допомогою державному центрові.

За яких умов працював уряд видно з того, що виплачено було за цілий рік на оплату представникам державного центру більш ніж скромну суму 11 тисяч марок. Видно, що люди працювали не за гроші і не за почесті (б цих у нас було хіба ще менше як грошей), але з обов'язку, з патріотизму.

Виступи опозиції гальмували працю уряду. УНРада ще не встигла приступити до праці, як тут раптом виявляється, що все є зле і принципи створення, і особовий склад, і партії і т. д. Коли виступають гетьманці це ще зрозуміло, але коли так роблять члени УНРади — це дивно. Чи це льояльна опозиція, конструктивна критика? Нещастя є в тім, що нам доводилось зуживати велику кількість енергії на поборювання цих виступів. Дивно також, що опозиція бльокується з тими, які говорять, що УНРаду створили шахраї, самозванці і т. д. Часто закиди опозиції (це чули ми вже й на цій сесії) зовсім не торкаються сьогоднішньої діяльности державного центру.

Щодо ресорту внутрішніх справ, то слід відмітити, що ніхто не збірався підпорядкувати громадські організації: йшло про добровільну координацію і це в порядку. Хомута ніхто нікому не хотів і не міг накинути. Головою ЦПУЕ був п. Василь Мудрий, віце-прем'єр, і він керував фактично на внутрішньому терені політикою. Він і відповідає за неї.

Головуючий на сесії **д-р Витвицький** перебиває промовця і каже: п. Мудрого нема в залі, а тому його не слід критикувати.

Промовець: Про Ветухова аж занадто багато говориться, а його теж нема в залі.

Д-р Витвицький замітно стурбований і не знаходить, що відповісти промовцеві.

Промовець продовжує: Зрештою я не хочу п. Василя Мудрого критикувати, але чи справді проф. Ветухів створив прірву? Її зовсім не треба було творити, **вона вже була створена і до дійсністю, невідрадною дійсністю, що панувала в наших таборах. Ми знаємо, як відбувалися так звані вибори: примусовою репатріяцією грозили тим колишнім радянським громадянам, які не хотіли голосувати так, як цього вимагала таборова «більшість». Перевага, яку було створено у таборах для однієї релігії, недопущення спільних богослужб, іґнорування єпископів УАПЦ, та ряд інших фактів створили ту прірву, про яку тут говориться.**

Тут говорилося про те, що твердження, ніби митрополит Шептицький свого часу поділяв думку про потребу Варшавського договору є оганьбленням пам'яти великого митрополита.

Інж. Павликовський: Так воно і є.

Промовець: А що ж тоді Петлюра? Він теж був проти цього договору, а ми ж щорічно всі обходимо річницю його смерти мабуть величніше, ніж митрополита. Отже, чи хтось поділяє думку про необхідність в тому часі і за тих умовин Варшавського договору чи ні, це не є оганьбленням його пам'яти.

Нікому не можна заборонити критикувати наших соціялістів, але коли говориться, що українські соціялісти десь там говорили з росіянами про федерацію, то це недобре (бо неправда! — вигук з залі!) і тішитись тут, що от ми, мовляв, допекли соціялістам, нема чого.

Між опозицією і більшістю треба знайти модус вівенді. Щодо опозиції, то можна сміливо сказати, що «гора породила мишу». Гора — це та критика, з якою виступала постійно опозиція, а миша — це той законопроєкт ОУН(р), про який ми ще будемо говорити.

(В міру місця в наступних нумерах «Неділі» подбаємо бодай коротко зреферувати промови інших наших парляментаристів).

Велику Македонію

прагне наперекір Тітові створити Москва

ходом. Американці розглядають можливість доставляти зброю Юґославії, зокрема після заяви юґославського воєнного міністра, що держави комінформу відмовилися постачати зброю. Вже тепер мають відбуватися переговори щодо кредиту 200 мільйонів долярів, який Юґославія мала б дістати від світового банку. Крім того 100 мільйонів долярів мали б дати Юґославії США безпосередньо.

Передумовою отримання згаданих двох позик мало б бути **припинення юґославської допомоги грецьким повстанцям** і зречення з претенсій до Трієсту. Ройтер додає, що також Великобрітанія переговорює з Юґославією про торговельний союз і бажає собі певних юґославських політичних ґарантій. Світовий банк вишле до Юґославії комісію, яка на місці простудіює основи майбутньої позики для Юґославії. Шеф преси американського міністерства зовнішніх справ Лінкольн Вайт заперечив чутки, за якими США мали б домагатися від Тіто зобов'язань щодо грецького питання тим більше, що в Вашінґтоні ще досі є дані про юґославську допомогу грецьким повстанцям, хоч вона, щоправда, значно змаліла.

Одночасно наспівають вістки про готування вірними комінформові юґославськими комуністами **збройного повстання проти Тіто.** Метою повстання було б недопустити зміни політичного курсу. Над Юґославією завісять господарську бльокаду країни комінформу, а далі провокуватимуть інциденти на кордоні. Значну ролю в намірах Кремля грають пляни щодо македонських повстанців та щодо партизан в Албанії й Греції.

За брітанськими повідомленнями в руки грецької армії попали під час недавніх боїв в гірському районі Ґраммос до рук документи, з яких виходить, що на таємній конференції, яка відбулася 27-го березня в партизанській місцевості Вітсі, вирішено **створити велику егейську Македонію.** Комендант грецьких комуністичних повстанців Захаріядес приобіцяв допомогу грецьких комуністів при творенні незалежної македонської народньої республіки, до якої мали б увійти також грецькі території на північ від Олімпу. Делеґат болгарських комуністів заявив, що в склад плянованої Македонії увійде також район вардарської Македонії, яка належить тепер до Юґославії. Якщо Москві вдається створити велику Македонію, тоді вона єдним дахом осягне аж три цілі своєї політики- 1. доступ до Середземного моря з російською базою в Салоніках, 2. підірвання режиму Тіто в Юґославії, 3. повязання ізольованого досі албанського форпосту з опанованим Росією бльоком. Інша річ, що оця нова російська політика може викликати спротиви навіть між комуністами Греції, Болгарії й Юґославії.

Большевики розбудовують Балтійські порти

Не зважаючи на заборону передавати будь-які вістки про совєтські роботи над портами східньої зони, кореспонденти німецької преси здобули цікаві інформації, за якими, совєти приспішеним темпом в суворій тайні сильно розбудовують військові споруди над Балтикою. В Роштоці і Штральзунді большевики обвели місця будови кілометровими високими плотами з дерева, які, крім того, стереже російська варта.

В Варнемюнде, де за Німеччинни був лише невеликий кораблебудівельний завод, має постати могутнє совєтське корабельне виробництво. Курортний сезон там ліквідований, а до кінця року мають знайти в Варнемюнде приміщення 4 000 робітників-спеціялістів. Сам порт поглиблюють багровими машинами і він зможе приймати великі військові кораблі. На кораблебудівельному заводі пристані Рошток репарують тепер російські підводні човни й торпедоносці. Порт поглиблено й до нього можуть тепер запливати кораблі з 6 0000 тоннажем. В Штральзунді большевики будують малі залізні кораблі, про які ніхто досі не знає, чи вони будуть міноловами, чи легкими підводними човнами. Також пристань Штеттін, яку совєти передали полякам, втягнено до російського балтійського пляну. Її розбудовують з метою використати як кораблебудівельню для совєтських воєнних кораблів.

Дипломатія

і жіночий чар

Услід за тим, як през. Трумен кинув недавно гасло «Жінки на фронт дипломатії!», що й дало світовій пресі нагоду писати багато про притаманне жінці мистецтво в переговорах, елеґантність та вміння вичувати положення й обставини, маємо сьогодні вже перші вістки про справжніх жінок-дипломаток, а серед них на першому місці про відому вже у світі трійку жінок, що працюють дипломатами в одному тільки місті Каїрі, столиці Єгипту. Це аташе французького, американського та сирійського посольств при єгипетському уряді — всі три відомі своїми здібностями, елеґантністю та жіночим чаром.

Перша з них, елеґантна, русява і «пікантна», як пишуть часописи, француженка панна Жакелін Ґранже, аташе для близькосхідніх справ свого посольства, знає довколишні країни з безлічі подорожей і спеціялістка в єгиптології. Друга, американка Мері Картер, культурний аташе свого представництва, була американським обсерватором на конференції ЮНЕСКО в Бейруті і керує інформаційною службою посольства в Єгипті. Замужом за канадійцем, пані Картер відома Близькому Сходові вже з давніших часів, коли засновувала в Туреччині, Лівані, Ірані та Єгипті американські книгарні й бібліотеки та перебувала у них ще в час війни. Нарешті, чорноволоса й синьоока сирійка Ісабель Беґ була довгі літа секретаркою в міністерстві справедливости і згодом в міністерстві закордонних справ у Дамаску, відома своїм знанням близько-східніх мов та бібліотеки з творами з історії і психології. Вона з трьох дипломаток у Каїрі наймолодша, грає завзято сітківку і крокета, а коли її питають про погляди на подружжя, заявляє зі східним фаталізмом: «Це треба залишити долі».

З нагоди прийнять та зустрічей дипломатичного корпусу у Каїрі можна нераз побачити всі трьох дипломаток разом при веселій розмові французькою мовою. Їх радо зустрічають і шефи місій задоволені їх працею, тим паче, що своєю жіночою вродою та лагідністю вдається їм нераз довести діло до кінця там, де заведе чоловіча шорсткість. Бути може, що світ, який мав би тільки жінок дипломаток — був би іншим світом, як наш, сучасний.

РУБІН КЛЕОПАТРИ

РИМ (АП). Італійська преса знову цікавиться скарбом Муссоліні, що після його смерти зник і досі не був віднайдений. Вся Італія говорить про цей скраб, називаючи його загально золотом з Донґо. Незалежна римська газета «Моменто Сейра» інформує, що між дорогоцінностями скарбу був також рубін, який прикрашував шию Клеопатри під час її зустрічі з Цезарем.

Велика поліційна контроля в Мюнхені

500 мюнхенських поліцистів з участю американської військової жандармерії почали в п'ятницю 1-го липня о 10-ій годині ранку велику поліційну ревізію на Мельштрассе в Мюнхені, яку вважають центром мюнхенських чорнобіржників. Зроблено багато ревізій і заарештовано досі 50 осіб.

Рація була проведена в наслідок домагання віського губернатора Баварії ван Веґенера, який закинув баварській владі надто пасивне ставлення до чорного ринку. В окремому листі американський губернатор дав право баварському прем'єр-міністрові арештовувати німецькою поліцією всіх осіб з ДП включно, якщо це буде діятися в межах існуючих законів. За словами губернатора, нелегальна торгівля приносить баварському господарству 1 мільйон німецьких марок шкоди річно і підриває навіть американську допомогу.

Франкфуртська преса подала ширші звідомлення про події на мюнхенській Мельштрассе. Мюнхенські деталічні купці з обуренням запротестували проти **жидівських крамниць** на згаданій вулиці, до яких щоразу більше почало приходити німецке населення, маючи змогу купувати там дешевше товари і то без карток. На думку деталістів, більшість харчових і інших товарів в жидівських склепах походить з закордону і ввезена нелегально, не підлягаючи миту та оподаткуванню. В той спосіб Мельштрассе конкуренційно підривала німецьку торгівлю. Тоді як фунт кави в пересічному німецькому склепі коштує 12-13 марок, на Мельштрассе його можна купити вже за 6,50. На цій вулиці мали б зрештою відбуватися великі трансакції, мірені тонами, а все це діється під носом німецької поліції й скарбових урядів.

Відповідаючи на ці закиди публічно, представник Мельштрассе підтвердив, що дійсно товар в склепах на його вулиці значно дешевший, але це виникає із факту, що жидівські склепи вдоволяються малими прибутками. Користь має перш за все зубожене населення Мюнхену. Коли німецькі деталісти твердять, що, наприклад, найновіші панчохи в їх склепах продаються як товар, який пройшов митну контролю, то це явна неправда, бо ніхто ще в Німеччині не дістав досі ліцензії на імпорт американсь-

ких панчіх. Жидівські купці заявили, що мюнхенські деталісти виступають проти них виключно з антисемітських мотивів. Анкета проведена німецькою пресою між населенням показала, що більшість покупців симпатизують з жидівськими склепами і не забула ще того як їх земляки до часу валютної реформи продавали добрий товар лише зпід поли. Поліційне слідство виявило, що більшість товару на мюнхенському чорному ринку дійсно надходить з закордону, зокрема з Австрії й Швайцарії. Стосується те передусім кави, цигарок і цукру.

Варто згадати, що баварський губернатор зарахував до центрів нелегальної торгівлі також Ашаффенбурґ.

АҐЕНСТВО СТЕФАНІ МОЖЕ ПРАЦЮВАТИ ДАЛІ

РИМ (ЮП). Колишній директор італійського інформаційного аґентства Стефані, Роберто Сустер ваявив нещодавно, що італійський уряд дозволив його аґентству відновити діяльність та знову перебрати всі акції і споруди. Як відомо, за часів фашизму аґентство Стефані розбудувало велетенську світову інформаційну службу так як аґентство Ава у Франції, німецьке Дойчес Нахріхтенбюро і японське аґентство Домеї.

КОЖНОМУ СЛОВО

Хто буде їсти Брюссельську кашу

Шановна Редакціє!

Дозвольте насвітлити Вам події навколо УДК в Брюсселі. Головою УДК був інж. Кішка. Людина молода, скінчив Лювенській університет, отже добре обізнаний з нашими справами. Він один на протязі того року що головував, доконав майже чуда. Та людина з нічого зробила дуже багато. Завдяки його зв'язкам, він дістав дім для нашої домівки, яка відповідала нам українцям, бо ми найбільш численна група з поміж всіх чужинців. Про нас дуже часто писала ціла не лише столична преса, але взаґалі бельгійська. Брюссель не бачив ніколи такого чужинецького конґресу, яким був український. Але Кішка людина взаґалі безпартійна, а це не подобалося нашим бандерівцям. На протязі цілого року вони замість чесно і льояльно співпрацювати з ним, кидали йому колоди під ноги. Замість бути вдячними тій людині, вони в особі панів Мулькевича та Пришляка і п'яної юрби, обкидали ту людину болотом. В Бельгії нас є, чи радше, було до десять тисяч, але членами УДК було всього до двох тисяч. Решта трималася осторонь, бо знає бандерівців ще з Німеччини. Бандерівці навіть не допустили опозицію до Головної Управи УДК і в наслідок того всього, мусіло прийти до розколу. Панове Мулькевич і Пришляк наварили каші і мабуть самі будуть мусіли її з'їсти. Побіч УДК постала вже друга оранізація: Комітет Сприяння УНРаді, яка досить скоро розвивається. Окремі філії УДК переходять до заданого Комітету.

Р. С., Брюссель.

За українське „тото"

Шановний Пане Редакторе!

Дозвольте звернутися до Вас у такій справі. Як Ви знаєте, населення американської зони масово цікавиться спортовою грою в «тото». Зацікавлені, вплачуючи невеликі гроші, сподіваються виграти велетенські суми. За одну ніч звичайні урядовці, поліцисти, ремісники, селяни стають багатіями. Через масовість учасників гри касові прибутки до підприємства тото ростуть в мільйони. Азарт гри в тото прицепився також нашим людям, які видають багато грошей, найчастіше важко запрацьованих, в чужі руки.

Такому станові треба чим скорше запобігти таким чином щоб зорганізувати українське підприємство, яке завело б **наше власне тото** на підставі змагань українських футбольних команд. Прибутки з цієї гри, які напевно будуть значні, пішли б, між іншим, на підтримку Національної Ради, яка — якщо так випадає сказати — без гроша немов сліпий на роздоріжжі. Ваше Видавництво могло б видавати спортовий додаток до «Неділі», який вміщував би відповідні інформації. Для урухомлення українського тото треба було б піднайти чесних людей, які повели б справу солідно й совісно. Таке підприємство безумовно дало б прожиток десяткам скитальців.

Цю справу треба конче зрушити з місця, бо час не стоїть, а нам українцям треба гроша для великих справ і завдань. — **О. Матчишин**, Еттлінґен.

Заява пана Александрука

Новий Ульм, 28. 6. 49.

До Хвальної Редакції українського часопису «Неділя» в Ашаффенбурґу.

Вельмишановний Пане Редакторе!

Не відмовте у Вашому шановному часописі помістити таке спростування.

У часописі «Неділя» з дня 26. 6. 1949 ч. 180, поміщено лист до Редакції за підписом п. Галини Городянин-Лісовської, зміст якого не відповідає правді.

Неправдою є, що два місяці тому подав я «інформацію» про п. Юрія Городянин-Лісовського (Горліс-Горського), як комуніста директорці табору Райнгардт-касерне в Новім Ульмі п. Леві, щоб перешкодити п. Галині Городянин-Лісовській в одержанні праці.

Натомість правдою є, що під час розмови між мною і «Фільд-Супервайзером» п. Леві не було ніякої згадки про п. Юрія Городянин-Лісовського, а причиною задля якої п. Городянин-Лісовська не отримала праці виховательки в діточому садку було брак вимаганих кваліфікацій. Правдою є рівнож і те, що працівників таборово-адміністративного характеру приймає Управа Табору і подає на затвердження ІРО.

Прийміть Пане Редакторе вислови пошани до Вас — **Семен Александрук.**

Свято українців-католиків у Інсбруці

Дня 22 травня ц. р., з ініціятиви укр. кат. парафії в Інсбруці, під почесним патронатом єпископа Тиролю д-ра П. Руша відбувся студійний день українців-католиків. В ньому, крім українців, брали теж участь запрошені австрійські гості.

З цієї нагоди відправлено в неділю 22 м. м. торжественну Сл. Божу в церкві Серця Христового, під час якої співав муж. хор «Ватра» під орудою О. Садовського. Опісля в просторих залях бібліотеки старого університету, які прикрашено українськими, папськими і австрійськими прапорами, відбулася святочна академія. Вступне слово виголосив **доц. д-р Ю. Фединський**, вказуючи на причини цього торжества та на мартирологію укр. Церкви і Народу, зокрема Екс. Кир Йосифа, львівського митрополита, що якраз перед 30-ти роками вчився на інсбруцькому університеті. По ньому промовив, з питомою легкістю й глибиною думки, о. Сузо Бравн. Закінчуючи, що «останнє слово в історії завжди виповідає Господь, а ніколи антихрист», вказав на велику місію укр. Народу, в його трудній мандрівці. **Ред. І. Рудницький** в доповіді п. з. «Терниста дорога української Церкви» подав огляд історії укр. Церкви від початків аж по сьогоднішних днів. На закінчення хор «Ватра» дав нагоду присутнім налюбуватися красою української пісні.

До організації цього успішного дня причинився теж гурток укр. студ. католиків «Обнова» в Інсбруці. Слідуючого дня щоденна тирольська преса принесла довші повідомлення про свято 22 травня, а «Дер Фолькботе» з 26 м. м. навіть окремий огляд. (П. Б.).

ЛИСТ ЦЕНТРАЛІ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ КАНАДИ ДО УРЯДУ

у справі переслідування української Церкви в комуністичних країнах

Централя Українців Католиків Канади вислала канадійському урядові інформаційний лист-меморіял у справі переслідування Української Греко-Католицької Церкви в Україні, Польщі та інших країнах під комуністичним режимом. У листі нарікають, що християнські держави без спротиву прийняли жорстоке переслідування тієї Церкви в 1945-47 рр. і арештування 7 єпископів та коло 2 000 священиків.

ЦУКК виносить подяку канадському урядові за дотеперішню оборону свободи релігії на форумі ОД і подає йому докладні інформації та приклади переслідування вірних Української Греко-Католицької Церкви комуністичними чинниками в Европі.

УКРАЇНСЬКІ ПРАВОСЛАВНІ ЧЕТВЕРГИ В ЛОНДОНІ

В українському православному домі (70 Лянсдовн Роуд. В. 11) продовжуються бесіди на релігійно-суспільні теми, які під назвою Православних четвергів були започатковані лондонською парафіяльною громадою ще на 31 Голлянд Парк. Кожного четверга ввечорі в 8 год. збираються учасники бесід, якими керує о. мітр. І. Губаржевський. Ці вечори є відкриті і доступні для всіх, а практика показала їх значення. Глибоко змістовні і цікаві доповіді та бесіди завжди викликали ряд свіжих думок. На щочетвергових сходинах заторкнено питання відновлення першохристиянської практики людського життя, становища християнина в нашій добі. завдань УАПЦ у визвольній боротьбі народу, суті і форми релігії, історії відродження УАПЦ в другій чверті двадцятого століття, визначенння православ'я, католицизму і протестантизму і ін Усі бесіди проходили в дружній атмосфері.

На найближче майбутнє передбачаються, м. ін., такі теми: яким повинен бути православний християнин, христ. виховання дитини, доля людини в сучасному світі, віра, релігія і віровизнання, символ православної віри; доповіді про таїнства хрищення, миропомазання, сповіді, евхаристії, шлюбу, священства. А в дальшому запляновано доповіді на тему ролі православної Церкви в житті української людини і української родини та цілого народу. Окрема бесіда буде присвячена УАПЦ, як національно-державному творчому чинникові. Учасники вечорів беруть живу участь в дискусії і обмірковують та обговорюють порушені питання. Бажаючі виступити з власними доповідями зголошуються на два тижні наперед до о. І. Губаржевського.

ЗАКЛИК

до приятелів і знайомих бл. п. Дмитра Цугорки

В листопаді 1948 р. в Міттенвальді помер по довгій і важкій недузі бл. п. Дм. Цугорка, людина хрустального характеру та доброго серця. Тепер стоїмо перед фактом дальшого розпорошення по різних країнах. Виконаймо свій скромний обов'язок щодо Покійного й бодай упорядкуймо могилу в Міттенвальді. Для цього потрібні матеріяльні засоби. Тому звертаємося до всіх, хто добрим словом згадує бл. п. Дм. Цугорку надіслати пожертви на пам'ятник Покійникові на адресу: Mychajlo Schiposch, IRO HQ Gauting bei München. — **Друзі, земляки й шкільні товариші.**

ЧЕТВЕРТИЙ З'ЇЗД

Української Євангельсько-Баптистської Церкви в Німеччині.

Комунікат

12—14 червня 1949 року відбувся в Мюнхені, Варнерказерне, четвертий річний з'їзд Української Євангельсько-Баптистської Церкви в Німеччині. В цьому з'їзді взяли участь делеґати українських євангельсько-баптистських громад з англійської та американської зон Німеччини, а також високодостойні гості, представники баптистських церков інших національностей та директор баптистського еміґраційного бюра для ДП, американець. реверенд Ф. К. Шатц і інші запрошені гості.

З'їзд пройшов на високому духовному і діловому рівні з окремою програмою для молоді.

На закінчення своїх ділових нарад з'їзд розпочав перевибори Церковної Ради, з яких виявилося, що й на наступний рік Церковну Раду Української Євангельсько-Баптистської Церкви в Німеччині знову очолив пастор Д. Марійчук.

Секретаріят УЄвБЦеркви.

РЕЗОЛЮЦІЯ ПІСЛЯ ЛЕКЦІЇ Д-РА Я. ЗОЗУЛІ ПРО УНРАДУ

Як повідомляє скрентонська «Народна Воля», після лекції члена УНРади д-ра Якова Зозулі про «Завдання Української Національної Ради», що відбулась в авдиторії української греко-катол. церкви св. Юрія в Нью-Йорку, присутні ухвалили таку резолюцію:

1) збори заслухали виклад д-ра Я. Зозулі, члена Української Національної Ради, і приймають його з подякою до відома;

2) збори вітають Українську Національну Раду та її теперішній Виконний Орган і обіцяють моральну і матеріяльну допомогу;

3) збори стверджують, що справа моральної і матеріяльної допомоги Українській Національній Раді тут, в США, знаходиться в зовсім незадовільному стані, тому закликають Український Конгресовий Комітет в США негайно подбати про те, щоб ця так важлива справа була наладнана як найліпше;

4) збори апелюють до всієї української преси, щоб вона приділяла більше місця справі інформації про Українську Національну Раду;

5) збори апелюють до всіх українських асекураційних Союзів, щоб вони підтримали матеріяльно Українську Національну Раду.

Євген Новицький, П. Красноніс.

МАПА ҐРУНТІВ УКРАЇНИ

Ресорт Народного Господарства Виконного Органу УНРади організував пленарне засідання членів фахових комісій, покликаних для вивчення господарських проблем. Засідання відбулося в Реґенсбурзі 12. 5. 49 під керівництвом Голови Колеґії Ресорту **інж. С. Довгаля** з присутністю й участю 28 науковців, що належать до різних фахових комісій. Це пленарне засідання присвячено розглядові найосновнішої економічної проблеми в Україні — земельної справи.

Проф. д-р Г. Махів виголосив доповідь на тему: Проблема майбутнього сільського господарства України, а **доцент М. Менжега** доповідав про «Механізацію сільського господарства на Україні».

Високий рівень доповідів і дискусій, в яких взяли участь визначні українські наукові сили, з'ясували багато питань соціяльно-економічного та технічного значення.

В найближчі тижні відбудуться дальші доповіді в тім же колі науковців, присвячені земельній справі в Україні, напр. запляновано доповідь **проф. Л. Шрамченка** на тему: Засади аґрарної реформи на Україні, також має відбутися доповідь **проф. д-ра М. Єфремова** про енерґетичні ресурси України та ін.

Цікаво зазначити, що проф. д-р Г. Махів виготовив нову мапу ґрунтів України, що становить великий вклад до нашого ґрунтознавства. Оригінал цієї мапи автор передав Ресортові Народного Господарства.

НІМЕЦЬКА ГАЗЕТА ПРО „НОВУ ГОВЕРЛЮ"

Серед українських таборів, що їх, з огляду на масовий виїзд ДП на нові місця поселення ІРО ліквідує в найближчий час, є відомий табір «Нова Говерля» біля Ноймарку (околиця Нюрнберґу), — один з кращих, працьовитих та спокійних таборів нашої еміґрації. Колись двотисячне «дипівське місто» з усіма типовими українськими установами і свого часу навіть циклостилевою власною газеткою «Вперед», «Нова Говерля» за останні два роки поважно «вилюднилася» і майже з двохтисячної української колонії зійшла до оселі 600 мешканців, яку оце мають зовсім розвантажити, приміщуючи решту людей в шістьох українських таборах в околиці Мюнхену та Штутґарту.

Цю нагоду використала німецька газета **«Міттельбаєріше Цайтунґ»** і в одному з своїх останніх чисел помістила велику статтю про «Нову Говерлю» та її долю від перших до останніх днів. Згадавши, що табір «Нова Говерля» заснувала УНРРА в бараках колишнього «ляґру» для «остарбайтерів» відомого постачальника фабричних рабів Завкеля та що через згаданий «ляґер» перейшло 128 000 нашого брата, з яких більше 1 000 і досі спочиває на цвинтарі в лісі, часопис з особливим підкресленням перечисляє всі ці таборові установи, які українські ДП створили власними руками. Серед них — каже газета — попри нар. школу, власну гімназію, хор, активний пласт та лікарню, на окрему увагу заслуговували спортовий клюб та шахова дружина, які останнім часом добули ряд перемог над усіма подібними дружинами околиці, а теж збудована таборянами гр.-катол. церква, «влаштована зі смаком та стилево, що її варто побачити». Більше уваги присвятила газета ноймаркській господарській школі, яка мала на меті підготувати таборян для майбутньої еміґрації та яка складалася з сільськогосподарського, городницького і птахогодівельного відділів, що проводили практичні лекції і вправи на сусідніх зразкових німецьких господарствах і фармах. Теж виробництво килимів, що продовжувало традицію цієї ділянки українського нар. мистецтва і робітня відомого нашого мистця-різьбаря Дзиндри з власною невеликою виставкою, в якій були «гідні уваги мистецькі твори модерного напрямку», згадані в часописі тепло.

Обговоривши широко спосіб та країни еміґрації, до яких подаються українці «Нової Говерлі», «Міттельбаєріше Цайтунґ» пише: «Це була протилежність до польського табору в Гогенфельсі біля Парсберґу, що мав погану славу». (ак).

Гостина театру „Ренесанс"

у Галлендорфі

В перших днях червня рознеслась по таборі приємна вістка, що 10 червня приїжджає до нас український театр «Ренесанс» з Райне, якого мистецьким керівником є наш старий приятель, бувший співмешканець табору — заслужений артист-співак Григорій Ярошевич.

Нарешті, прийшов очікуваний день. На дворі на добре розпаношилась гнітюча німецька погода, огортаючи своїм сірим, холодним плащем табір і околицю. З нетерпеливістю чекаємо дорогих гостей. Нарешті, заїжджає до табору вантажна машина і за хвилину вітаємось дружнім потисненням рук. Зацікавлення театром зростало тим більше, бо було відомо, що виступатимуть також Анна і Михайло Тагаїви, старі заслужені артисти української сцени.

10-го червня театр виставив оперету Гоголя - Лисенка «Майська ніч». Вистава пройшла, як ми й сподівались, в великим успіхом. Голова Макогоненко в неперевершеному виконанні арт. Г. Ярошевича, сільський п'яничка, вічно п'яний Каленик у незамінимому виконанні арт. М. Тагаєва, сварлива зовиця у прекрасному виконанні Анни Тагаєвої та писар, у ролі якого виступав арт. Степовий, викликали бурю здорового веселого сміху. Легку і прозору як сон королеву русалок прекрасно відобразила арт. А. Степняк. Ніжну, закохану пару — Галі та Левка вдало виконали молоді артисти Галина Максимчук та Сергій Шульга.

Дня 13 червня театр дав оперу «Катерина».

Прекрасне виконання ролів: батька — Г. Ярошевич, матері — А. Тагаєва, Катерина — А. Степняк, Андрія — М. Тагаїв, москаля — Довганюк В., викликали щирі сльози не в одного глядача.

14-го червня театр дав прощальний вечір, в програму якого ввійшла опера «Запорожець за Дунаєм». І тут знов у повній своїй величі арт. Г. Ярошевич виступив у ролі Карася, яка є коронною ролею артиста і в якій він неперевершено дає повний образ старого дотепного вояка-запоріжця.

11-го червня театр дав «Майську ніч» у білоруському таборі АБЦ у Ватенштедті, а 12-го червня в цьому ж таборі виставив «Запорожець за Дунаєм». Обидві вистави пройшли з величезним успіхом.

З великою приємністю згадуємо ці прекрасні хвилини культурної розваги, що дав нам своєю мистецькою грою театр «Ренесанс» та висловлюємо щиру подяку усім артистам, а зокрема керівнику театру п. Григорію Ярошевичу.

Щасти їм Боже в дальшій праці на користь нашої загальної справи. **А. Д.**

АВТОРСЬКІ ВЕЧОРИ Ю. БУРЯКІВЦЯ

У червні у таборах Ляйпгаймі й Діллінґені виступив з своїми новими творами молодий поет Юрій Буряківець. У Ляйпгаймі читання відбулося в залі УВАН, а в Діллінені у залі товариського клюбу. Слухачі мали нагоду простежити виразний ріст і дозрівання юного автора, що від недовершених віршів збірки «До вершин Духа» переходить до все цікавіших творів. У нових творах Буря-

РУМУНСЬКИМ СЕЛЯНАМ ПОКАЗУЮТЬ УКРАЇНУ

Усі країни так званої «народньої демократії» дуже швидкими темпами переходять послідовні щаблі совєтизації політичного й господарського життя. Тим то уряди «країн народньої демократії» надсилають до Совєтського Союзу делеґації селян, щоб вони «вивчали досягнення» совєтських колхозів. Після голосної візити польських «хлопуф» до УССР приїхала тепер румунська делеґація з 38 осіб. У Києві румунські делеґати оглянули пам'ятники Ленінові та генералові Ватутіну, були на виставці зразків трофейної німецької зброї, дивились кольоровий фільм «Радянська Україна». Після короткого перебування в столиці УССР румунська делеґацік виїхала в подорож по селах Київської і Харківської областей. Злиденного життя колхозних рабів вона не побачить. Большевицькі майстри замилювання очей показують румунській делеґації не справжнє життя знедоленого українського селянства, а потьомкінські колхозні села.

Сумний кінець однодо партійного експерименту

Американці ліквідували

Українську Робітничу Оселю Ґіссен

30-го червня 1949 р. перестала існувати славна під багатьма оглядами, добрими й злими, українська робітнича оселя в Ґіссені. Незадоволені «вислідами праці українців», а зокрема «постійними персональними змінами» американці ліквідували, в порозумінні з владою ІРО оселю, передаючи табір естонцям і полякам, які мають кращу опінію від українців. Українське населення Ґіссену розвезено до таборів в Ганав і Новий Ульм, а тих, що мали оформлені еміґраційні документи відіслано до еміґраційного центру в Буцбах.

Інтервенція ініцятивної групи українського робітництва, підтриманої **Союзом Земель Соборної України** в американської влади в Ґіссені й у Вецлярі, ані **інтервенція редакції «Неділі»** в віцедиректора ерії ІРО Ґадраса і в Головній Квартирі ІРО не дали вже ніяких наслідків. Американці не захотіли змінити своєї думки про оселю, якою вони розчаровані. Вину за такий стан несе в цілому дотеперішній **комендант оселі п. Шинкар,** що користав, на жаль, з повної підтримки центру УРДП, а зокрема панів Підгайного і Степаненка. Редакція «Неділі» має свідків і докази, що групі п. Шинкаря, яка наживалася в Ґіссені, не дбаючи за інтереси нашого робітництва, самій ішлося про ліквідацію оселі, тим більше, що й пан Шинкар і його найближчі співробітники спакували вже валізи до виїзду за океан. ЦПУЕ, в якого робітництво шукало захисту й допомоги, поставилося до справи Ґіссену байдуже, якщо не згадати однієї інтервенції пп. Пеленського і Овчинника в ІРО, які, зрештою, не виказали більшого зацікавлення справою. Д-р Роман Смук, який, як відомо, підписав контракт з американцями про створення оселі, на питання кореспондента «Неділі», як ми вже писали, відповів, що не бажає втручатися в справи Ґіссену.

Ось так закінчилася справа, яку «Неділя» своєчасно сміливо порушила, апелюючи до наших громадських установ і до д-ра Смука і за яку так завзято кидали на нас громи панове Юрко Степовий спільно, про що нам прикро тут нагадувати, з редакцією «Українських Вістей».

В наступних числах «Неділі» широко насвітлимо причини ґіссенської компромітації та пошукаємо її дійсних винуватців. Покривджене робітництво і ображена українська честь вимагають гострого розгляду того всього, що сталося в малому гессенському місті, де змарновано великі можливості української еміґраційної громади. Як газета, що перша била в справі Ґіссену на сполох, знайшовши лише підтримку «Української Трибуни» та «Променя», наразилася на запеклий протест «Часу», «Українських Вісте» і деяких референтів ЦПУЕ, маємо сьогодні сумну, на жаль, дуже сумну, сатисфакцію. (КТВ).

Росте і шириться

Союз Українців у Німеччині

24 червня 1949 р. Голова і Секретар СУН-у були на авдієнції в Апостольській Візитатурі Українців Католиків в Німеччині. Прийняв їх о. Генеральний Вікарій Петро Голинський. Представники СУН-у передали о. Генеральному Вікарієві Тимчасовий Статут СУН-у та широко поінформували про мету та завдання СУН-у, як і про трудноці, з якими доводиться працювати Головній Управі.

О. Ген. Вікарій у своєму слові виявив точне ознайомлення з суспільно-громадськими справами на еміґрації, висловив бажання про об'єднання національно-свідомих та творчих сил української еміґрації, щоб спільним зусиллям працювати на користь многострадального українського народу та з Богом повернутися на Вільну Соборну Україну.

Зокрема Управі СУН побажав витривалости в тяжкій праці, яку на себе взяла Управа.

МЮНХЕН

25 червня 1949 р. в Мюнхені при Розенгаймерштрассе зібрались мешканці міста на загальні основуючі збори Філії СУН-у. До складу президії на почесних членів були запрошені присутні Голова Централі СУН-у інж. Ржевський та представник Об'єднання Українських Жінок пані **проф. Горбачевська.**

З доповіддю про сучасний стан українців на еміґрації виступив п. дир. М. Бігун, висвітливши з глибокою аналізою пройдений шлях.

Пані проф. Горбачевська Лідія зачитала привітання від Об'єднання Українських Жінок в Мюнхені, яке зустріли довгими щиросердечними оплесками.

Після реферату і зачитання статуту розпочалась дискусія, що виявила справжній стан в українському громадському житті. Всі промовці підкреслювали потребу існування новопосталої центральної громадської організації, яка стояла б на засадах християнської моралі та української етики.

Особливо слід підкреслити голос з мас:

Я тому стою за організацію СУН, що за неї стоїть і з нею солідаризується така поважна і всім відома особа, як сотник Панчук. Сот. Панчук в часи репатріяції на брітанській зоні в таборі Гайденав та інших таборах врятував тисячі наших українців. Вже тоді сотн. Панчук підходив до справи як справжній соборник, і на закиди деяких осіб відповідав, — що він боронить не партійців, а українців без різниці їхньої партійної приналежности та територіяльної чи релігійної відмінности».

УСТАНОВЧІ ЗБОРИ В МІТТЕНВАЛЬДІ

10 червня ц. р. в Міттенвальді в таборі Єґеркасерне відбулися установчі загальні збори членів Філії Союзу Українців у Німеччині (СУН). Велика кількість присутніх на тих організаційних зборах була доказом, що українське громадянство на еміґрації родом з усіх українських земель і різних політичних переконань зібралися в одну спільну родину, щоб загальними силами розв'язати всі ті великі і неминучі завдання, які повстали перед українською еміґрацією в Німеччині.

На зборах висвітлено мету і завдання СУН-у та потребу існування сконсолідованої надпартійної організації, яка б стояла на шляху до оздоровлення нашого внутрішнього еміґраційного життя.

Після інформаційного звіту був зачитаний статут, який принято одноголосно. На тих зборах обрано Управу Філії з п'яти осіб та контрольну комісію з трьох осіб. В поточних справах на пропозицію п. інж. В. Ростуна проведено збірку на організаційний фонд СУН-у.

ківця помічається вплив вивчання кращих слов'янських і европейських поетів, — з українських особливо відчувається вплив поетичного образу Осьмачки. Автор оспівує боротьбу проти червоного окупанта й тим дуже близький юному слухачеві й читачеві, що щиро оплескував виступи Буряківця. Проте ті оплески не повинні заспокоювати автора. Перед ним ще дуже важкий шлях досконалення, він мусить позбавитися легких рим, образів і наївности тем, щоб досягти того, що може, при пильній праці над собою, досягти.

ПІДГОТОВКА ПАЛОМНИЦТВА ДО ЛЮРДУ

Заходами католицьких організацій «Пакс Хрісті» та старанням Єпископа Кир Івана Бучка, відбудеться в днях від 21 до 25 липня ц. р. міжнародне паломництво до Люрду. Почесний патронат перейняв Кардинал Шустер, архиєпископ Міляно.

В тому паломництві візьмуть теж участь і українські богомольці з різних країн західньої Европи, головно Німеччини, Бельгії, Голляндії і Франції.

З цеї нагоди в Бельгії постав ініціятивний Комітет, що має на меті підшукати грошей на заплачення подорожі незаможним українським скитальцям і тим самим уможливити їм відбути прощу до місцевості малої Бернадети. — (П. Б.).

Листування Редакції

П. Федір С-ий, Берхтесґаден. — Представник нашої Редакції питав у справу належних Вам грошей після валютної виміни в Правному Бюрі місцевих таборів, де Ви свої гроші депонували. Про вислід інтервенції дістанете повідомлення. Привіт Вам!

П. К. Д., Мюнхен, Варнерказерне. — Пишете: «Минулого місяця, правдоподібно 15. 5. в «Неділі» було матримоніяльне оголошення, в котрому пошукувалось мущини до 37 років, а писати треба було до адміністрації «Неділі» під подане гасло.

Кілька днів пізніше я вислав до Вашої адміністрації листа зі знимкою і до сьогодні не маю ані відповіді ані знимки. В листі я виразно писав що в разі невідповідних моїх даних, дана особа повинна звернути мою знимку. Прошу ласкаво полагодити цю справу якнайскорше, в противному разі буду змушений звернутись о інтервенцію до німецької поліції».

На превеликий жаль, не можемо Вам допомогти навіть тоді, коли б Ви зверталися не лише до німецької, але й до американської поліції. Редакція ніколи не відповідає за зміст оголошень. До матримоніяльного відділу надходить дуже багато кореспонденції, яку Адміністрація розсилає власникам криптонімів, що фігурують на кувертах. Дальша доля цих листів нас не цікавить. Звичайно, деякі, зокрема жіночі оголошення отримують **сотні листів** і тоді нарікає Адміністрація, видаючи більше грошей на досилку листів ніж вплинуло за саме оголошення і нарікає, мабуть, інсерент, який має на кілька тижнів що читати. Адрес замовців оголошень видавати нам не вільно і ми їх навіть не зберігаємо довше як 2—3 тижні. З висилкою фото треба було Вам почекати аж до виразного листовного бажання вибраної Вами інсерентки.

До речі: особа під криптонімом, на який Ви вислали до неї листа — як свідчить звернена пошта — виїхала вже до США

В Ашаффенбурзі, як першому баварському місті, відбувається тепер Тиждень Відбудови Европи, пов'язаний з виставкою «Плян Маршала й Баварія». Загальну увагу на цій виставці, яку варто оглянути також українцям, звертає земна куля, оточена символічними образами різних держав, що користають з Маршалової допомоги.

АКЦІЯ ПОЖЕРТВ

на пресовий фонд „Неділі" розгортається

З приємністю констатуємо, що заклик нашого Видавництва до читачів і прихильників «Неділі» підтримати нашу ґазету в критичний для Видавництв час навіть найменшими пфеніґовими пожертвами не промнув без наслідків. Вкінці минулого тижня зайшов до нашої Редакції **п. Ілля Матулко** з Ґрос Авгайму та передав 8,50 марок, які пожертвували панове: Тор Володимир 1,50, Максим 2, Матулко Ілля 5 марок.

В суботу 2-го липня надіслав нам **п. генерал Михайло Садовський 52 марки,** які він був ласкавий зібрати особисто по різних таборах від таких шановних Жертводавців:

Генерал Садовський М. — 2 марки, д-р Пирогів М. — 5, В. Нацюк — 2, Харитоненко — 3, Ґальчевський С. — 2, Чередниченко Б. — 1, Вишнівська К. — 1, Шерей Г. — 5, д-р Шенкерик О. — 2, Соколовський В. — 5, Зданович — 5, Уманець В. — 1, Сумароків П. — 3, Довгалюк — 1, Тарасюк М. — 5. На цій листі є ще й інші прізвища, яких, на жаль, не можемо прочитати, але всім нашим Шановним Жертводавцям, що виказали розуміння наших труднощів, висловлюємо щире спасибі.

Не минає день, щоб пошта не приносила нам також індивідуальних пожертв від українських громадян, які живуть приватно. І так п. інж. Констянтин Ліневич надіслав нам 3 марки, а п. Петро Зятик з Бад-Раппенав — 5 марок.

Ці всі пожертви, хоч невеликі сумами, в час теперішньої матеріяльної скрути становлять для нас матеріяльну, а головне велику моральну підтримку, виказуючи, що в українському громадянстві існує розуміння потреби існування незалежної преси.

Українська преса в Німеччині переживає найтрудніші часи від свого постання. **«Українські Вісті»,** які досі ще фінансово трималися добре, в останньому числі звернулися, так як і ми, по допомогу до жертовности громадянства. Фюртський тижневик «Час», згідно з плянами ОУН(р), яка розбудовує свій осередок в Парижі, об'єднався з тижневиком «Українець» у Франції і переносить свою редакцію до Парижу.

Американська влада видала нові ліцензії кільком українським газетам, в тому числі й нашій «Неділі», з правом існування до кінця 1949 р. Деякі українські пресові органи ліцензії не дістали, а деяким, хоч-не-хоч, доведеться її повернути, бо видавництва не матимуть через брак грошей практичної змоги продовжувати свою діяльність.

Загально відомим фактом є велике зубожіння нашої еміґрації, проте ще кілька місяців залишиться в Німеччині значна маса українців, які при добрій волі могли б втримати кілька своїх газет, що завзято не піддаються примарі ліквідації. Закликаємо всіх наших прихильників не пожаліти праці в збірковій роботі, пам'ятаючи, що кожна пожертва приймається з подякою та що подвійно дає, хто, не зволікаючи, дає негайно.

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ ІРО В ЖЕНЕВІ

28 червня ц. р. розпочала свої праці Надзвичайна Сесія Ген. Ради ІРО в Женеві, яка розглядатиме питання:

а) майбутньої міжнародньої акції допомоги біженцям та

б) плянів Ген. Директора ІРО після закінчення діяльности ІРО.

Як відомо, в Ген. Раді засідають представники держав, що є членами ІРО. На цю сесію теж запрошено делеґатів доброчинних установ з різних країн. З Бельгії відлетів літаком до Женеви інж. А. Кішка, президент Головної Ради Українських Громадських Організацій в Бельгії, як представник КоРЕСТ (Комітет для втікачів зі Сх. Европи), що репрезентуватиме ДП всіх національностей Бельгії.

З Арґентіни повідомляють, що 6 травня 1949 року в своїй віллі в Куритибі (Портон) раптово помер Голова Української Допомогового Комітету на Бразілію, близький співробітник бл. п. Головного Отамана Симона Петлюри і Полковника Коновальця, знаний Революціонер і Відданий член ОУН, Уповноважений Виконного Органу УНРади на Бразілію, бл. п.

ПРОКІП МОРКОТУН

Похорон відбувся на цвинтарі Аґва-Верди в Куритибі

В похороні прийняла участь вся українська колонія в Куритибі та багато видатних людей Паранської столиці. Промовляли Міністр Паранського Уряду д-р Фірман, полк. Долуд та сот. Вітрик від ОУН

Вічна Йому пам'ять !

ПОДЯКА

Складаю найщирішу сердечну подяку прот. о Ол Попову, причетові, хорові, Парафіяльний Раді й парафіянам Свят-Покровської Церкви, представникам ІРО, панам директорам, співробітникам і громадянам таборів „Артилерія" й „Боа-Брюле", Редакції „Неділі", представникам Українського Наукового Товариства, СЗСУ, ІМКА, курсантам еспанської мови, паням д-ру О. Козинцевій, Е. Виноградовій, О. Ковалевій та всім, що взяли найширшу, теплу, сердечну участь у похороні мого Мужа Проф. Оржехівського Олекси Петровича.

ДРУЖИНА.

Одержали дозвіл на виїзд до Канади

Нижченазвані особи одержали від Еміґраційного Департаменту в Оттаві дозвіл на виїзд до Канади (перміт)

1) Myroslaw Olexij, DP-Camp 136, Mittenwald, US-Zone Germany 2) Fedir Lucyszyn, Wilhelmstr. 57/o, Munich 8 US-Z. 3) Mikolaj Dyrkacz, Landhuterstr. 20 (13b) Regensburg, 4) Wasyl Fediw, Auserprinzregentstr. Munich 5) Mykola Sucharyna, Emilia Sucharyna, i Sucharyna Mychajlo Pfarrkirchen, Aufbauschule IV, Bayern,

Фонд Допомоги Українців Канади повідомив їх про це, проте, наші листи вернули недоручені.

Хто знав би місце перебування вищеподаних осіб, просимо негайно повідомити нас, подаючи їх точну адресу

Ukrainian Canadian Relief Fund
Bielefeld, Diesterwegstraße 9

ОГОЛОШЕННЯ

Нижчеподані особи одержали посвідку на працю й помешкання в Америці та їхні адреси, подані на посвідках або неповні або неточні. З цієї причини просимо їх негайно зголоситися до нашого Комітету й подати свою точну адресу, щоб ми могли зареєструвати їх на виїзд до Америки.

1) Julia i Lilli Kolomojec - Donauwörth, Schwenningen 12
2) Mychajlo Fanok - Stuttgart-Zuffenhsn
3) Wolodymyr Babiak - Augsburg
4) Josef Senyk - Dinkelsbühl
5) Iwan Romanczuk - Augsburg
6) Emilian Dub - Augsburg
7) Wasyl Kuzmyn - Ingolstadt
8) Mykola Pryszlak - Fallingbostel. Bryt. Z.
9) Isidor Gnopko - Ingolstadt
10) Wolodymyr Wasylewski - Hersfeld
11) Nestor Jarema - München 38, Zucczlistraße II (?)

1-1 b ЗУАДК Мюнхен-Пазінг

Preis 40 Pfennig

Ціна 40 пфеніґів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРҐ, 17. липня 1949. Nr. 183

Кінець діяльности ІРО наступить в липні 1950 р.

Важливі постанови Генеральної Ради ІРО в Женеві — Що буде з інвалідами, старими й хворими ?

Окремий звітодавець «Неділі» повідомляє з Бад-Кіссінґену: Надзвичайна сесія Генеральної Ради ІРО в Женеві, яка почала свою працю 28-го червня, про що «Неділя» встигла повідомити коротко в останньому виданні, забрала увагу журналістів ДП **на 20 пресовій конференції** в зональній Головній Квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені. Шеф Відділу Інформації містер Райнер підкреслив у вступі, що засідання виконавчого комітету ІРО в Женеві таємне і що воно працює над справою дотеперішнього генерального директора ІРО, **містера Вільєма Галлама Така,** який залишив свою посаду. Містер Райнер поінформував зате, що пленум Генеральної Ради обговорює внесок американського делеґата затвердити як останній термін реєстрування ДП (на право статусу ДП, еліджібіліти) день 31 серпня ц. р., замість попереднього проєкту, який передбачав 1 жовтня 1949 року. Цей американський проєкт передбачає, щоправда, додатковий плян, згідно з яким від 31 серпня винятки щодо реєстрації ІРО робитимуться лише для старих і сиріт, а також для нових утікачів. Ці дві групи осіб можуть користати з права реєстрації в ІРО ще до 31 жовтня 1949. Містер Райнер пояснив, що зміни ще можливі. Реєстрація служить виключно цілям еміґрації й репатріяції. Немає натомість досі проєкту щодо політичної і правної оборони прав утікачів, хоч зроблено вже проєкт створення нового органу для такої мети при організації ОН. Містер Райнер підкреслено заявив, що **продовження діяльности ІРО аж ніяк не треба сподіватися.** Існують два проєкти щодо часу закінчення матеріяльної допомоги діпістам (Саге): 31 березня 1950 і 31 грудня 1949.

В дальшому ході конференції подано до відома журналістам, що незабаром відзначать **в'їзд 50 000 ДП до США.** Прогулянка американських журналістів, які нещодавно відвідали табори ДП в американській і брітанській зонах дала дуже добрі наслідки. Треба сподіватися, що представники американської преси будуть працювати в напрямі з'єднання американської опінії для справи ДП та лібералізації (полегшення) еміґраційних законів.

На питання, скільки є правди в чутках про те, що **матеріяльну опіку над особами ДП мали б перебрати німці,** містер Райнер сказав: мені не відомо, чи ці чутки правдиві. Я нічого не знаю про такі розмови, я знаю лише, що ці люди (ДП) увійдуть до німецького господарства. На питання, чи правдива вістка, що генеральний директор Так виступав проти ліквідації ІРО, містер Райнер сказав, що **є дві версії** з причини демісії Така. Перша каже, що Так був проти ліквідації, а друга, що він не міг погодитися з делеґатами різних країн.

На цьому конференція закінчилася, вона тривала лише одну годину й була найкоротшою з усіх дотеперішніх. (КТВ).

Додатково наш кореспондент повідомляє:

Вже після закінчення конференції 6-го липня і після того як більшість її учасників залишила Бад-Кіссінґен, відділ Інформації доручив тим представникам преси, які ще не виїхали, таке звідомлення:

(Далі на 3-ій стор.).

Кінець кар'єри А. Павкер

Скомпромітована зізнаннями Дімітрова, диктаторка Румунії не побачить, либонь, уже Букарешту

Аґентство ЮП передало 1-го липня вістку про вирок швайцарського суду на господарського дорадника румунського посольства в Швайцарії **Солвана Вітіяну за господарський шпіонаж і підкупство.** Вітіяну дістав півтора роки в'язниці й заборону на 15 років ступати на швайцарську землю. Від інших закидів обвинувачення, як політичне шпигунство та нелеґальне діяння на користь чужої держави, Вітіяну звільнили. Швайцарський уряд вважав, що Вітіяну не користає з права дипломатичної недоторканости, бо членом румунського посольства іменували його вже після започаткування слідства. Із справою Вітіяну стисло пов'язана справа втрати кар'єри страшної комуністки Анни Павкер, що була румунським міністром зовнішніх справ. Ця жінка, яку ще донедавна можна було безпересадно назвати наймогутнішою жінкою Европи, опинилася тепер на чорній дошці Москви, тій самій, на яку вона записала стільки людей.

Справа Вітіяну започаткувала кінець кар'єри Анни Павкер через те, що вона видала росіянам таку провину, якої Москва ніяк не дарує. Річ у тому, що Москва ніколи не погоджувалася на те, щоб національні комуністичні партії сателітських держав — в цьому випадку румунська комуністична партія — мали за кордоном власні фонди. Доказів такої провини шукає постійно могутній совєтський шпигунський апарат. Росіяни бажають собі, щоб усе майно і фонди окремих комуністичних партій були відомі московському центрові фінансів комінформу, який завжди й неодмінно перебував у Москві навіть тоді, коли сам комінформ діяв у Београді. Проте і Кремль, і Сталін промахнулись, розраховуючи на сліпий послух сателітних червоних можновладців. Коли таким зрадникам як Тіто й Ґомулка можна було закидати націоналістичні симпатії, то ніяк такого закиду не вдасться стосувати до особи цілком універсалістично настроєної Анни Павкер. Не підходив до неї також закид в троцькізмі, бо ж відомо, що вона сама видала свого чоловіка Марцеля Павкера за цей «злочин». Що ж таке зробила Павкер? Бажаючи забезпечити мінімум самостійности румунській комуністичній партії, вона таємно заклала в Швайцарії й у інших країнах окремі фонди, не поінформувавши фінансовий центр комінформу. А тим часом росіяни від 1947 року висилали до Румунії одну по одній окремі контрольні місії, що від Кремля придивлялися до всього, що там діється і на всьому тримали свою руку. В момент арешту Вітіяну швайцарцями, Павкер далі намагалася приховувати перед Москвою його причини, але москалі вже напали на слід таємниць своєї румунської васальки. Становище

загострилося вже восени минулого року так, що росіяни хотіли негайно анектувати всю Румунію і лише в останню хвилину в наслідок розходжень між Сталіном і його політбюром, цей плян затримано. Арештування Дімітрова, якого тепер з такими почестями Сталін поховав та вимушені з нього в «санаторії» зізнання, вийшли Павкер на некористь. Притиснений поліційними методами майстрів новітньої інквізиції Ґеорґій Дімітров — так як колись Зінов'єв, Каменєв, Радек, Бухарін і інші — розповів речі, що скомпромітували Павкер в очах Кремля. Москалям здалися важкою провиною конспіративні румунсько-болгарські контакти. Кажуть, що Анну Павкер вивезли до Москви й треба сподіватися, що московське радіо вже незабаром говоритиме про неї як про «невірну, зрадливу й продажну псевдо-комуністку», отже говоритиме мовою, добре відомою всім тим, що попали в опозицію до непомильного політбюра.

ТОЛІЯТТІ ПОПАВ У НЕЛАСКУ

За вісткою швайцарської газети «Базлер Нахріхтен», вождь італійської комуністичної партії, Пальміро Толіятті попав у неласку своїх кремлівських хлібодавців. Як розповів кореспондентові згаданої газети якийсь визначний італійський комуніст, в комуністичних колах Італії сподіваються швидкого викликання Толіятті до Москви, де його чекатиме остаточне відкликання.

Толіятті закидають, що не потрапив перешкодити швидкому розвалові союзу італійських професійних спілок, опанованого комуністами та створенню незалежного профсоюзу. Крім того Толіятті не зумів провести «офензиву миру». Далі Толіятті втратив провід над пролетарськими масами та виказав забагато лагідности в боротьбі проти політикуючого духовенства.

Москва пачкує зброю до Італії

За статистикою італійського міністерства внутрішніх справ, італійській поліції й жандармерії в районі Риму й Медіоляну від 1946 до кінця травня 1949 р. вдалося сконфіскувати таку кількість перепачкованої комуністами зброї: 78 гармат, 371 мортиру і ґранатомет, 1 689 важких кулеметів, 6 849 автоматів, 46 318 рушниць, 94 237 ручних ґранат, 2 606 центнерів вибухових матеріялів, 123 радіостанції і багато іншого військового знаряддя. Наймодерніша зброя походила з фабрик «Скода» (Чехо-Словаччина). Вона стандаризована за російським типом і пачкована в розмонтованому стані, найчастіше в транспортах заліза й сталі. (АПт).

Голова Держави на символічній могилі Петлюри

Пан Президент Української Народньої Республіки під час урочистого акту на символічній могилі Симона Петлюри в 23 річницю трагічної смерти Головного Отамана Військ УНР. Праворуч — полковник Чеботарів.

ВЕЛИКИЙ ДЕНЬ українських комбатантів в Бельгії

Спонтанні овації на честь генералів Капустянського й Раєвського

У неділю 3-го липня в місті Льєж у Бельгії, відбувся Другий Український Військовий З'їзд в Бельгії, зорганізований Головною Управою Т-ва колишніх Українських Вояків у Бельгії. Гостями з'їзду були керманич ресорту військових справ Виконного Органу УНРади генерал-хорунжий М. Капустянський та голова Союзу Українських Ветеранів генерал Раєвський-Смовський.

Співробітник «Неділі» в Бельгії **поручник Ф. Олевський** звітує: На вулицях Льєжу чути українську мову. Від самого ранку поїздами, трамваями, автобусами і автомашинами прибувають колишні українські вояки та гості й симпатики на свій з'їзд. Вже о 10-ій годині в реєстр учасників записалося 230 колишніх вояків та 180 гостей. Рівно в 11-ій годині сотник Бидловський, голова льєзького відділу ТБУВ зарапортував генералові Капустянському зібраних зорганізованих комбатантів. Генерал привітався з кожним відділом, а хор під управою комбатанта Худого проспівав національний гімн.. На з'їзд наспіло 41 привітання, але **між ними не було привітання від головної управи УДК в Бельгії,** який цим показав своє дійсне ставлення до колишніх українських вояків, що не жаліли крови в боротьбі за самостійну Україну. Під час обідньої перерви звернула увагу така сцена: сотник Мартинів підійшов до генерала Раєвського-Смовського і з сльозами на очах пригадався гостеві, з яким не бачився 27 років, а з яким колись в одному полку бився проти червоної Москви. Бурхливими оплесками привітав з'їзд **телеграму від інж. А. Кішки,** яка наспіла під час другої частини засідання. Всі промовці на з'їзді закликали до єдности, а голова Т-ва БУВ в Бельгії **пор. Зубачевський запевнив пана генерала Капустянського, що українські комбатанти в Бельгії морально й матеріяльно підтримають Національну Раду та її Виконавчий Орган.**

Українське Бюро Преси в Брюселі ПБ видало надзвичайний випуск для української преси про з'їзд у Льєжі, з якого передаємо цікавіші місця:

Головна Управа Товариства Бувших Українських Вояків (ТБУВ) в Бельгії зорганізувала на 3 липня 1949 в Льєжі Другий Військовий З'їзд в Бельгії. Вістка про участь нашого генералітету спричинила немале зацікавлення цим З'їздом. Портретами Пана Президента Лівицького, Головного Отамана Петлюри, Полковника Коновальця, українськими та бельгійськими національними прапорами — прибрана заля почала заповнятися вже довго перед прибуттям визначних гостей. Нагло пролунав у залі гострий вояцький наказ «струнко!» і очі всіх присутніх звернулися до вхідних дверей, якими входили почесні гості: Керманич Ресорту Військових Справ Виконавчого Органу Укр. Нац. Ради Генерального Штабу Генерал-Хорунжий М. Капустянський та Голова Союзу Українських Ветеранів Генерал Раєвський-Смовський в супроводі Голови ТБУВ Поручника Зубачевського та Ген. Секретаря Поручника Сацюка. На привітання офіційного представника нашого політичного центру проспівав мішаний національний хор «Ще не вмерла Україна». Опісля сотник Бидловський привітав шановних гостей іменем зорганізованих комбатантів і зголосив стан старшин, підстаршин та вояків та відрекомендував пану генералові командантів відділів ТБУВ. Ген. Капустянський знайомився з явним зацікавленням з цими укр. вояками різних армій, зброї і різних частин України. Пор. Зубачевський відкрив З'їзд та в коротких і сердечних словах подякував визначним гостям, що зволили приїхати — запрошуючи їх відразу до Почесної Президії. З моменту, коли обидва генерали виходили на подіюм, правдива буря оплесків та оклинів «Слава!» лунала в залі. Ген. Капустянський взяв слово, щоб подякувати за такі бурхливі привітання. Як речник укр. революційно-військових сил привітав іменем УНРади, її Виконавчого Органу та зокрема Ресорту Військових Справ. Ген. Раєвський-Смовський теж щиро подякував за привітання та іменем Головної Управи СУВ побажав З'їздові продуктивної праці. Далі виступали представники різних організацій з привітаннями: пп. Одлига від Української Православної Громади, інж. Цимбала від К. К. СУМ в Бельгії, п. М. Мельник від Національного Союзу Укр. Студентів в Бельгії, Бойко від Комітету Сприяння УНРаді в Бельгії та п. Косець від Союзу Інвалідів. Секретар ТБУВ пор. Сацюк прочитав ряд писемних привітань — між ними від Преосв. Архиєпископа Михаїла, Владики УАПЦ в Бельгії, від Укр. Вільного Козацтва, від Почесного Голови п. Генерала Омеляновича-Павленка, від ТБУВ Армії УНР у Франції (Ген. Удовиченко), від З'їзду Укр. Вояків в Англії (Ген. Гнат), від Укр. Науково-Освітнього Товариства в Бельгії (проф. Яковлів, бувший голова Укр. Дипломатичної Місії в Бельгії) та від цілого ряду комбат. організацій з Бельгії, Німеччини та Австрії.

Після зачитання привітань З'їзд вшанував однохвилинною мовчанкою всіх поляглих укр. героїв та розпочав ділову частину. Перший узяв слово пор. Д. Сацюк з рефератом про історичний нарис комбатанського руху на еміґрації в Бельгії. В змістовній доповіді з'ясував важ-

ПЕРЕСТРІЛКА НА АМЕРИКАНСЬКО-СОВЄТСЬКОМУ КОРДОНІ

Штуттґарт (ДЕНА). **Біля місцевости Ротенбах на північ від Кобурґу на американсько-совєтському зональному кордоні совєтські вояки двічі відкрили вогонь на американський патруль. Інцидент стався в п'ятницю 8-го липня увечорі. В ході перестрілки убито 19-літнього совєтського вояка. Два американські офіцери що негайно після того патрулювали терен, відкрили кількох совєтських вояків, які на американській території заховалися за пні дерев та в кущах. Американська влада зробила відповідній совєтській установі з приводу цього інциденту гострий формою протест.**

НІМЕЦЬКА ПОЛІЦІЯ Й ОСОБИ ДП

Німецьке аґентство ДПД з Мюнхену передало 9 липня таке повідомлення: Пропозиція баварського уряду, щоб визнати німецьке поліційне судівництво як обов'язуюче також і для таборів ДП, американська військова влада для Баварії відкинула. Військовий губернатор для Баварії Маррей де Веґенер обґрунтував цю відмову тим, що військова влада не може погодитися на такий проєкт, як довго баварська поліція не має ще повноважень щодо ДП.

ливіші моменти громадського життя нашої еміґрації в Бельгії, подаючи нарис обставин, в яких зорганізовано 15 років тому ТБУВ в Бельгії. Одним з більших досягнень Т-ва було заснування укр. відділу в Бельгійському Військовому Музеї в Брюсселі, де крім уніформ і зброї укр. армій переховується теж оригінальна булава Василя Вишиваного. Наприкінці звернув увагу на велике значення військової організації в цей непевний час та на потребу всіх укр. вояків бути духово змобілізованими для боротьби за Україну.

Далі пор. Зубачевський запросив до слова пана генерала Капустянського. Доповідь пана генерала була виступом, якого всі присутні чекали прямо з нетерпеливістю. В надзвичайно приємному воядькому тоні, з дійсною красномовністю, подав пан генерал свої думки про сучасний стан та наші революційно-військові визвольні змагання. Насамперед подав пан генерал перегляд наших сил, зупинившись теж на ситуації на рідних землях. Теперішні обставини вимагають, щоб ми напружено готувалися. Вкінці говорив ще про стратегічну ролю України в майбутньому та про наші обов'язки, що їх може прийдешнє на нас накинути. Щоб наша ґенерація з повним успіхом виконала місію, що на неї накладає історія, ми мусимо ще багато і пляново працювати. Передумовою нашого успіху є повне замирення на внутрішньому фронті. Закликаючи всіх присутніх до жертовної праці для батьківщини, закінчив пан генерал свою промову бадьорим окликом «Слава Україні!» Довготривалі оплески та оклики «Слава!» були нагородою за таку цікаву доповідь.

Під час обідньої перерви було декілька збірок на різні добродійні цілі, між тим теж на студентів — і треба було дивуватися жертовності наших комбатантів, що щиро давали свій тяжко — переважно в копальнях — зароблений гріш.

Після перерви вислухав з'їзд декілька українських пісень в доброму виконанні місцевого укр. мішаного хору. Ділова частина почалася промовою голови СУВ пана генерала Раєвського-Смовського. Є конечним, щоб всі укр. вояки — без різниці поглядів, релігії і регіонального походження — були зорганізовані, бо лише це нам дасть достатню силу. Ми, вояки,

мусимо стояти в перших лініях оборони прав України і все бути готовими до активної боротьби за неї. Нашим політичним проводом є Українська Національна Рада, нашим фаховим проводом Ресорт Військових Справ з паном генералом Капустянським на чолі. (Довготривалі оплески). Потім прелеґент в цікавій і змістовній доповіді подав перегляд історії наших збройних сил за останні десятиліття. Укр. Армія не була переможена, бо вона ніколи не піддалася. Збройний спротив укр. народу, що ведеться сьогодні на рідних землях, є того найліпшим доказом. Цей підсоветський «мир» коштував уже укр. народові найменше 12 мільйонів жертв — більше, ніж нам би могла коштувати рішуча війна проти цього наїздника. Сьогодні не воюють вже тільки вояки, але цілі нації — тому для нас є конечним единий національний політичний провід. Опісля пан генерал подав інформації про плянований Европейський Конґрес Укр. Вояцьких Організацій, що відбудеться незабаром. На тому закінчилася частина доповідей і розпочато запити й дискусії. В дискусії брали участь передовсім панове д-р Чепик, сотн. Баланюк, старш. Скиба, Онофрієнко, Якимців, сот. Бидловський, Ф. Бойко, Сахно, майор Максимлюк, Теслевич, Косець та Федорчук. Порушено багато цікавих організаційних та суто військових справ. Компетентні відповіді подали обидва панове генерали та члени Головної Управи ТБУВ, при чому пан генерал Капустянський, вслід за запитом, подав теж деякі цікаві інформації про недавну сесію УН Ради. Після дискусії, при загально-піднесеному настрої, голова ТБУВ пан поручник Зубачевський оголосив повне підпорядкування ТБУВ в Бельгії Українській Національній Раді, а зокрема Ресортові Військових Справ Виконавчого Органу, що присутні прийняли справжньою бурею оплесків. З'їзд ухвалив ряд привітань, а зокрема до Пана Президента Лівицького, до Пана проф. Б. Іваницького, голови УНРади, до героїчної УПА і всього укр. народу, що бореться проти московсько-большевицького окупанта, до Пана Генерала Омеляновича-Павленка, Почесного Голови ТБУВ в Бельгії, до всіх укр. вояцьких організацій по всьому світі тощо. В піднесеному настрої закінчено З'їзд співанням нашого національного гімну.

Надзвичайний стан в Англії

ЛОДОН (АП). **Брітанський король Ґеорґ проклямував минулого понеділка в зв'язку з лондонським страйком портових робітників надзвичаний стан в державі. Соціялістичний уряд заповів рішучі заходи з метою ліквідації страйку, який вважають нелеґальним та заініційованим комуністами.**

Майже 10 000 портових робітників в Лондоні застрайкували минулого тижня, покинувши вивантажувати 100 пароплавів. Заклик профсоюзів відновити працю проминув без наслідків. Генеральний секретар професійного союзу транспортних робітників Дейкін сказав, що комуністичні махінації загрожують усьому брітанському професійному руховві. На його думку, комуністи завзято намагаються розсадити організації портових робітників у Франції, Італії, Австралії, Фінляндії й Бельгії, щоб загальмувати господарську відбудову.

Проклямацію короля, що почала обов'язувати о півночі на вівторок, прочитали в обидвох палатах парляменту. Міністерство внутрішніх справ вжило брітанських вояків для розвантаження кораблів з такими товарами, що могли б псуватися. Якраз у понеділок відбувалася річна конференція брітанських транспортних робітників, яка винесла постанову позбавити посад всіх комуністів в професійному союзі.

Надзвичайний стан, проклямований урядом Етлі, вже другий протягом одного року в лондонських доках, не є надзвичайним станом в стислому розумінні того слова, але дуже наближений до нього. Парлямент і далі лишається паном політичної ситуації. Уряд має право вживати військ для охорони загалу, але само право страйку не може ним бути порушене й нікого не вільно змусити до праці.

Новий наступ комуністів у Китаї

ГОН-КОНҐ (ЮП). Війська китайських комуністів продовжують свій наступ на південь. Так повідомило минулої суботи комуністичне інформаційне аґентство. Перші стежі комуністичних армій, наступаючи з району Нанкіну й Нанчанґу, входять в національно-китайський простір, зайнявши в ньому один пункт, приблизно 100 км на південь від Нанчанґу. Як повідомляє аґентство АП, генерал Чан-Кай-Шек прибув у неділю з Формози в товаристві 14 дорадників до місцевости Баґуйо на Філіппінах. Йому назустріч прибули на летовище державний президент Філіппін Ельпіно Квірино та визначні урядовці. Чан-Кай-Шек запевнив, що його відвідини будуть короткі, проте він задумує разом з президентом Квірино докладно обговорити всі питання спільних інтересів, а зокрема міжнародню загрозу Далекого Сходу. Як перше до дискусії пішло питання союзу тихоокеанських держав.

Комуністична влада в Шанхаї звільнила по 16 годинах арешту американського віцеконсула Вільяма Оляйве, затриманого за порушення комунікаційного обмеження.

БАЛТІЙСЬКІ ПАРТИЗАНИ РОЗІЙШЛИСЯ ДОДОМУ

Стокгольмський кореспондент газети «Райн-Некар Цайтунґ» передає повідомлення шведської преси про відносини в балтійських країнах, де ще сьогодні росіяни позамикали цілі райони і не допускають до них цивільного населення, як, напр., військовий порт Палдішки і Лібава та острови Езель, Даґе і Руне. На просторі цілої Балтики треба мати для подорожі більше як 50 км окремий дозвіл.

Не зважаючи на дуже сувору пацифікаційну акцію російських військ, і далі трапляються акти саботажу місцевого населення. **Проте організованих партизанських груп уже немає, вони зникли після того, як партизани втратили надію на будь-яку допомогу з закордону.** Трапляються саботажі ночами, а роблять їх балтійські патріоти, що вдень ходять нормально до праці, вдаючи прихильників советського ладу. Русифікація балтійських країн робить великі поступи, а російські колоністи становлять сьогодні третю частину населення міст. Більшість військових залог Балтики є з киргизів та інших азіятських національностей.

ІТАЛІЙЦІ ПРО ОДЕСУ

У зв'язку з виданням советам італійських воєнних кораблів, багато советських моряків побувало в Італії, а італійських в Одессі. Росіяни були здивовані високим життєвим рівнем Італії і нераз казали, що радо залишилися б у тій країні, якби не їх жінки й діти в Росії, що головою заплатили б за це. Росіяни відмовлялися від усякого публічного частування, зате радо курили й пили разом з італійцями, коли не було свідків. Зокрема об'їдалися білим хлібом.

В Одессі харчували їх вранці й увечорі ячмінною кашею, а на обід діставали вудженого оселедця з картоплею й шматком чорного хліба.

В Одессі за італійцями стали стежити аґенти. Перекладачів прислали з Москви з спеціяльної школи чужих мов. Італійські моряки ствердили жахливу нужду советського населення. Люди на вулицях мають нужденний вигляд облич. Настрій їх пригнічений. Інваліди часто із медалями на грудях, в лахмітті, жебрають куска хліба. Пересічний робітник заробляє 10 рублів денно, робітник-фахівець найвище 14 рублів. Зате підстаршина має бодай 1200 рублів, а офіцер удвічі більше. Кілограм чорного хліба 3 рублі, білого хліба 12, масла 60. Пара звичайних робітничих черевиків коштує 125 рублів, пара поганеньких жіночих черевиків 250, паганеньке пальто 1300, бавовняна хустка 60, малий радіоапарат тільки на советські радіостанції 1500 рублів. Робочий день має 8 годин, але робітники мусять працювати ще дві години для держави безкоштовно. Крім того мусять приходити до праці на пів години раніше, щоб вислухати статтю «Правди» та коментарів. Робітник, який не уважно ставиться до цього читання й не вміє відповісти на питання, підлягає суворій карі.

Реформа ІРО і ми

Важливі зміни збуваються в житті скитальців. — Інформаційне Бюро ІРО з Женеви видало 21 червня широке повідомлення, в якому насвітлюються різні проєкти щодо майбутнього скитальчої проблеми, а зокрема пояснюються причини відходу генерального директора Така. Надзвичайній сесії Генеральної Ради ІРО в Женеві Так сказав, що лише радикальна зміна еміґраційної політики урядів може дати розв'язку проблеми скитальців і ДП, що користають з допомоги ІРО. Запропоновані тепер і зобов'язуючі з боку більшости еміґраційних країн еміґраційні умови такі суворі, що вони не лише замикають дорогу хронічно хворим, старим людям і інвалідам та здоровим членам усіх таких родин, але й т. зв. посередній групі, себто робітникам, людям вільних фахів, науковцям і мистцям ДП, що мають 45 років життя. Директор Так заявив, що навіть при умові злагіднення еміґраційних законів, 30 червня 1950 року за найбільш оптимістичними підрахунками мало б залишитися 172 000 людей під опікою ІРО і 132 000 утікачів, залежних від інших служб в цій оргазації, з опіки якої довелося користати мільйонам знедолених людей.

Директор Так запропонував позбавити допомоги ІРО всіх тих скитальців, що відмовляються скористати з переселенчих можливостей. 1-го січня 1949 року під опікою ІРО було зареєстрованих 702 000 осіб. Сподіваються, що 32 000 повернуться на батьківщину, 528 000 переселяться, а 58 000 виїдуть самостійно, так що на 1-го жовтня 1949 року залишаться 304 000 осіб. Директор підкреслив, що розв'язка проблеми ДП залежатиме в найбільшій мірі від політики урядів, зокрема від їх фінансової допомоги та сплачування вкладок.

ІРО працюватиме від тепер за своїм старим пляном, згідно з яким щотижня підшукуватиметься 7 000 ДП, здібних до еміґрації. Важку проблему творить елітарна група ДП, в якій є 2 400 інженерів, 900 бухальтерів, 250 ветеринарів і сотні лікарів, адвокатів, архітектів, аґрономів, лісничих, учителів, мистців, письменників та багатьох інших. Більшості з них доведеться переходити вишколення і здобуття нового фаху для еміґраційних можливостей. Особи, що витримали першу фазу туберкульози і в яких стан легенів не змінився протягом року, можуть надіятися на еміґрацію до США. Для хронічно хворих на туберкульозу плянується закласти окремі туберкулічні села і то для цілих родин, з добрими санітарними станціями. Такі села поставатимуть на основі брітанського досвіду. Директор Так повідомив, що генеральний секретар ОН виступив з 4 проєктами розв'язки проблеми скитальців і бездержавних людей: 1) безпосереднє перебрання опіки над скитальцями секретаріятом ОН; 2) створення нового високого комісаріяту для скитальців при ОН; 3) продовження ІРО в іншій формі, звільненого від широких опікучих і еміґраційних завдань; 4) створення нової спеціяльної організації ОН.

Генеральний директор Так не виступив за прийняття якогось із тих 4 проєктів окремо, але висловив надію, що вдасться знайти якусь форму міжнародньої охорони для бездержавників. Закордонна преса, обговорюючи всі ці проєкти, висловила думку, що найбільше виглядів на реалізацію має третій проєкт, який передбачає існування ІРО в зміненій формі, але вже останні звідомлення з Женеви не цілком підтверджують ці здогади.

Треба, щоб наш політичний і громадський провід врахував цю нову ситуацію!

Нові філії СУН-у

МЮНХЕН-ФРАЙМАН, ВАРНЕР-КАСЕРНЕ

Як відомо з української преси, на Фраймані в таборі Варнер-касерне перші організаційні збори СУН-у зірвала бандерівська боївка. 25-го червня ц. р. всежтаки відбулись основуючі збори Філії СУН-у, на які зібралася поважна кількість українського громадянства. Після відкриття зборів і вступного слова, відчитано статут та обрано Управу Філії СУН-у з п'яти осіб, контрольну комісію з трьох та громадський суд також з 3-х осіб. На тих зборах обрано і делеґатів на Загальний З'їзд СУН-у. Після зборів проведено збірку пожертв на організаційний фонд СУН-у.

На доручення Зборів Управа Філії СУН вислала привітання Панові Президентові УНР Андрієві Лівицькому, Голові Президії УНРади проф. Б. Іваницькому і Голові Виконного Органу УНРади проф. І. Мазепі, з запевненням всебічної підтримки Державного Центру УНР і Української Національної Ради.

Так спонтанно всюди по українських таборах повстають Філії СУН-у, які стоять не на «революційних» методах, діють не за «дерективою центру», а згідно з статутом СУН-у, підпертим християнською мораллю та українською етикою.

БЕРХТЕСҐАДЕН

В таборі Берхтесґаден 27 червня ц. р. відбулись установчі збори філії СУН. В дискусіях по доповіді представників Головної Управи СУН-у всі промовці визнали потребу заснування в таборі філії, як єдиної надпартійної масової допомогової організації, що стоїть за консолідацію всіх українських конструктивно-творчих сил і ставить на меті допомогу тим, що в силу різних обставин не зможуть еміґрувати з Німеччини.

На тих зборах обрано тричленну управу Філії та Контрольну Комісію. Управа Філії вже розпочала свою масову організаційну працю з метою охоплення членства всіх українців, що стоять на шляху оздоровлення нашого еміґраційного життя.

СПОРТОВІ НОВИНИ

МАНГАЙМ — ФУТБОЛЬНИЙ МИСТЕЦЬ НІМЕЧЧИНИ

Неділя 10 липня була великим днем для всіх прихильників футбольного спорту в Німеччині. 100 000 німецьких і закордонних ентузіястів цього спорту заповнили при чудовій сонячній погоді штуттґартський стадіон, на якому відбувалася драматична остання розгра за мистецтво німецької ліґи в 1949 р. Після незвичайно цікавої гри біло-синя дружина ВФР з Мангайму виграла з клюбом «Борусія» (чорно-жовті) з Дортмунду з результатом 3:2.

30 окремих поїздів з усіх сторін Німеччини привезли зацікавлену видовищем публіку. Перемогу мангаймський клюб здобув щойно після продовження гри. Місто Мангайм вітало своїх футбольних мистців під час їх повороту незвичайними масовими маніфестаціями.

Спеціяльне городництво відкритого ґрунту

Вийшла з друку довгожданна книжка „Курс спеціяльного городництва відкритого ґрунту" відомого спеціяліста по городництву дипл. інженера Юрія Гюбнера, доцента Укр. Техн. Господарського Інституту в Реґенсбурзі. Книжка написана доступною для читачів ширшого загалу мовою. З фахового боку подає легкий до засвоєння матеріал, для кожного бажаючого працювати в галузі городництва.

Книжка (192 ст. циклостильового друку) містить всі головніші культури городництва з усіма способами їх вирощування. Детально розроблені розділи плекання всіх видів капусти, культур кореневих, як: морква, червоні буряки, редьківка, ріпа, сал'єра, скорцанера, шпараг, пастернак. Овочеві культури: помідори, сині баклажани, стручкові перці, огірки, дині, кавуни, гарбузи. Всі рослини салатні; рослини цибулеві, всі городні стрючкові культури; рослини специфічні запахові-майоран, кріп, фенікл, кмін, колядра, острогін, любисток і інші. Добре опрацьований відділ хвороб городничих рослин, їх шкідників та боротьба з ними.

Книжка видана позаочним сектором УТГІ для студіювання кореспонденційною методою. Але головний плюс цієї книжки є в тому, що учбовий матеріял в ній подано в легко доступній формі до засвоєння не лише для студента „позаочника" а й для городника практика. Ціна книжки з керівництвом 15 НМ а без керівництва 10 НМ. Всі інформації, як і самий курс можна дістати в Позаочному Секторі Інституту. Адреса: Ukrainisches Technisch-Wirtschaftliches Institut Regensburg, Ganghofer-Siedlung

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1949. Responsible publisher: Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly Circulation: 4000

Про які гетьманські права іде мова?

Цілком несподівано для необізнаного читача в газеті «Час» ч. 3 за 23. 1. 49 були надруковані **«Документи про передачу гетьманських прав».** Кажемо: цілком несподівано, бо ще не так давно оунівські теоретики з незвичайною гостротою й ворожістю ставилися до «гетьманців».

Ще не так давно **Микола Сціборський** писав про них: «В українській дійсності роля згаданих соціяльних паразитів, на щастя, вже не актуальна, бо вони з корінням вирвані в часах революції. Щонайвище їх останні рештки гніздяться лише на еміґрації, здобуваючи, щоправда, в останніх часах співчуття серед частини найбільш назадницьких галицьких парафій... Безсумнівно, вичерпавши всі свої аргументи про «трудову монархію та консерватизм», завісившися на концепціях «божих влад» та інших гетьмансько - клерикальних «енцикліках», вони й собі проповідують націоналістичні теорії надклясовости й національної солідарности, стараючися цим словесним жонглюванням замаскувати протинародні наміри «ґаспод памєщікоф» з берегів Ванзее». (Календар альманах «Наступ» на 1943 р., ст. 80. Ванзее — це місцевість під Берліном, де жив Павло Скоропадський).

А **М. Ростовець** у своїй книжці **«Скоропадський і скоропадчуки»** (вийшла року 1938 друком «Нового Шляху» у Саскатуні в Канаді), зібравши й систематизувавши масу фактичного матеріялу з історії скоропадщини, в кінці книжки (див. ст. 40) пише: «І Павлам і Данилам Скоропадським разом з їх спільниками мусить українська нація підірвати всяку можливість жирування на українській політиці! Ця московська агентура, політична проституція й скандальна авантура шкурників і «гохштаплерів», що їй на ймення скоропадщина, мусять, нарешті, зникнути!»

Можна було б навести ще багато інших давніших висловлювань оунівських авторів, але й цих досить, щоб окреслити, як раніше оунівці ставилися до «гетьманського руху». Тому то для непідготовленого й необізнаного читача було великою несподіванкою й дивиною надрукування у фюртському «Часі» згаданих «документів».

Але співставлячи різні факти, що передували цьому оголошенню, а саме: приїзд наприкінці 1948 р. до американської зони Німеччини інж. Данила Скоропадського, його вкутане таємницею побачення з Ст. Бандерою, про яке писала лише «Неділя», і в той же час уникнення інж. Д. Скоропадського під час перебування в Зах. Німеччині від зустрічей з представниками УНРади й Виконного Органу ясно говорили вже тоді, що відбувається складання якогось таємного гетьмансько - бандерівського «пакту» й об'єднання правого крила української еміґрації для якихось спільних дій.

І дійсно, наступні події в українському громадському житті це цілком підтвердили. Ці події вже всім відомі: захоплення гетьмано-бандерівцями керівництва в ЦПУЕ, захоплення керівництва в Союзі Українців Брітанії, розгорнутий шалений наступ на УНРаду з метою захопити в свої руки Виконний Орган, підготування до захоплення позицій у запланованому Світовому Союзі Українців, їхні скільні наступи по таборах тощо.

Як будуть розвиватися події далі — покаже майбутнє. Так само майбутнє покаже чи зуміють більш демократичні елементи української еміґрації згуртуватися і протиставитися гетьмано-бандерівцям, чи ні. Тут же ми хочемо коротко зупинитися лише на «передачі прав», бо є всі ознаки того, що ця справа «активізується» і «ґльорифікується». Гетьманці, окрім оголошення «Документів про передачу гетьманських прав», намагаються подекуди святкувати встановлення 29. 4. 1918 р. гетьманської влади на Україні, а їхні політичні спільники-бандеріяці, окрім друкування в своїх газетах отих «документів» про передачу гетьманських прав» виступають із підтримкою та із підкресленими заявами, скажімо, такого зразка, як ось цей, що з'явився щойно в газеті «Українець» в Парижі (див. ч. 14 за 10. 4. 49, ст. 3, стаття д-ра Ореста Порайка): «Ми не заперечуємо традицій Української Гетьманської Держави, як довго вона була суверенна»...

Щоправда, написавши це, автор застерігає: «Ми засуджуємо соціяльні несправедливості гетьманського періоду в 1918-19 рр., а зокрема — федерацію з Росією, й одобрюємо боротьбу проти неї С. Петлюри, але не похваляємо шкідливої постави українських соціялістів, які відкидали гетьманські пропозиції приймати участь у державному будівництві, бо їм не підходила гетьманська форма держави»...

Як бачимо, тут убито двох зайців: підтримано гетьманців і «хвиснуто» ненависних соціялістів.

Поперше, влада Павла Скоропадського на Україні існувала не в 1918-19 рр., а тільки з 29. 4. 1918 до 14. 11. 1918 р., себто — шість з половиною місяців та ще один місяць агонії, безвиглядної боротьби з повсталим народом. Щодо суверенности — теж питання, скромно кажучи, темне. Але не це важливе. Важливе те, що бандерівці засуджують соціяльні несправделивости гетьманського періоду, засуджують федерацію з Росією, що її П. Скоропадський оголосив 14. 11. 1918 р., але решту традицій української гетьманської держави 1918 р. не засуджують.

А яка ж це решта не засуджених традицій?

А решта лишається тільки одна: встановлення 29. 4. 1918 р. гетьманської влади Павла Скоропадського. Цієї традиції бандерівці устами Ореста Порайка не засуджують, а, треба думати, похваляють.

Гляньмо ж, що це за традиція.

Роман Млиновецький, яскравий представник того ж ідеологічного напрямку, що й Орест Порайко, у своїй «Історії українського народу» (виданій у 1946 чи 1947 році, а написаній раніше), про дату 29. 4. 1918 року говорить так, не розминаючися в цьому з історичною правдою:

«Формально «обрано» було генерала Скоропадського на з'їзді «Союза Земельних Собственніков», який був організований ще перед революцією за згодою московської влади і стало перебував під впливом правих московських угруповань. Пізніше цей Союз почав зватися і по-українському «Союзом Хліборобів Власників», що зрештою йому не пошкодило виступати з протестами навіть проти вживання української мови. Самозрозуміло, — пише далі Млиновецький, — його (цей Союз) не слід змішувати з подібною організацією, організатором котрої був український дідич (поміщик) з Лубенщини — Шемет, і яка звалася «Союз Хліборобів-Демократів».

«Союз Хліборобів-Демократів був організацією українською, яка стояла на ґрунті української державности. Ця організація у ті ж дні відбувала свій з'їзд у Києві, — однак вона не тільки провадила окремо свою працю і свій З'їзд, але й нічого не знала про переворот. Переворот перевели «Хлібороби-Власники», спираючися на активну підтримку німецьких військ, а на самому з'їзді (Хліборобів-Власників) несли сторожу, а рівно ж перші дні ніс сторожу в палаці при Скоропадському спеціяльно для того сформований відділ з 500 московських офіцерів.

«Хлібороби-Демократи ж під час свого з'їзду випадкозо почули про те, що генерала Скоропадського оголошено на московському з'їзді гетьманом України і щойно тоді послали кілька своїх членів перевірити ту чутку і довідатися, що з тим є»... (ст. 254).

Далі Р. Млиновецький пише, як саме відбувалося це «обрання» Скоропадського:

«Частина дивізії «синьо-жупанників» і дивізії «сіро-жупанників»... були розброєні або оточені німцями. Німці ж оточили касарні Січових Стрільців, завдяки чому українці не могли реагувати на «обрання» Скоропадського» (ст. 254).

Другий автор — М. Ростовець, у згаданій передніше книжці «Скоропадський і скоропадчуки» про цю подію пише таке:

«Вночі з 26 на 27 квітня 1918 р. обеззброюють німці т. зв. Синю Дивізію. 28 квітня нападає відділ німецького війська з панцерником і кулеметами на будинок Центральної Ради... Одночасно в Києві на Липках нашвикду організуються відділи з російських старшин, що звуть себе «гетьманцями» і другого дня починають атакувати Центральну Раду, якої боронять Січові Стрільці.

Цього ж 29 квітння (1918 р.) у Києвському цирку при Миколаєвській вулиці відбувається помазання ген. Скоропадського в гетьмани. Німецьке військо оточує будинок і виставляє кулемет на даху. 500 озброєних московських старшин обсаджують всі входи і виходи цирку. «Виборцями» Скоропадського в «гетьмани» є російсько - поміщицький «Союз Земельних Собственніков» і для декорації — горстка перестрашених, залежних від поміщицтва селянських свиток, що кричать «ура» і плещуть в до-

Від адміністрації „Неділі“

З різних таборів нас повідомлено, що деякі „хитрі“ кольпортери використовують в продажі примірники „Неділі“ з вирізаними заголовками й датами, які відсилають до Адміністрації, як буцімто непродані. Заплямовуючи таке поводження, остерігаємо тих, що пускаються на такі комбінації, що, на випадок їх повторення, стримаємо їм висилку нашої газети.

УКРАЇНСЬКА ДЕМОКР[А]ТІЯ в США і Національна Рада

Скрентонська «Народна Воля» (ч. 23) з нагоди другої сесії УНРади помістила характеристичну статтю, з якої передруковуємо головні місця:

«Ще нема року як українство радісно привітало консолідацію політичних сил в Европі й утворення Української Національної Ради. Радіти дійсно було чого. Адже сталось таке небуденне в нас явище, що політичні угрупування знайшли спільну мову, що сини українського народу з різних земель — наддніпрянці, галичани, закарпатці, буковинці, волиняки — об'єднались у змаганнях до однієї мети, до незалежної і соборної України.

Та на цьому радісному фоні скоро появилась хмарка. Зникаюча у нашій громаді монархічна думка почали пручатись. У своїх одноднівках вона почала виступати проти УНРади, проти її демократичних і республіканських ідей.

Але тому що самі гетьманці були безсилі в підривній боротьбі проти УНРади, вони зробили коаліцію з »націоналістами - революціонерами» (бандерівцями) і затіяли «кошачу війну» в таборах, користаючись своєю поліцією, урядовим апаратом ІРО, розділюванням харчів та застрашуванням людей, що не поїдуть до Америки, як будуть з соціялістами, які однаково що й комуністи.

За тим пішла атака на установи громадського сектору в Німеччині й Англії. Це не лишилось без наслідків. В Німеччині заслугою п. Василя Мудрого. ролю якого д-р Степан Баран порівняв до ролі Папена, що промостив Гітлерові шлях до влади, гетьмансько-бандерівська коаліція захопила ЦПУЕ. В Англії такий же переворот вчинили ці спільники в СУБ.

Коли цю підготовку зроблено, приходить черга на УНРаду, яка має мати цього місяця свою другу сесію.

Згідно із статистикою бандерівської газети «Час», за політику бандерівців і гетьманців висловились тільки 0,3% української еміґрації в Европі. І ці 0,3% хочуть накинути свою волю основній масі української еміґрації, яка підтримує теперішню консолідацію в УНРаді!

Америко-українська демократія рішуче засуджує антидемократичні затії бандеро-гетьманської коаліції проти УНР. Українці по цей бік океану не бажають собі того, щоб через ті затії ворожі нам сили підтягали всіх українців під один знаменник бандерівців чи фашистів. Українська демократія в США й Канаді піддержить тільки таку УНРаду, що матиме виразно демократичний характер, як мала дотеперішня.

Українські демократи й соціялісти, що стоять у боротьбі за демократичну чистоту УНРади, можуть бути певні, що справді демократична українська суспільність в США й Канаді на їх боці.

Останні місяці роботи ІРО

(Закінчення звіту з першої сторінки)

Генеральна Рада ІРО прийняла 7-го липня в Женеві такий плян для закінчення діяльности ІРО незабаром після 30 липня 1950 року:

Останній термін реєстрації всіх ДП на допомогу ІРО визначено **на 31 серпня 1949** року. Після **31 грудня 1949** року не прийматимуть нікого до таборів ІРО. Після **31 березня 1950** року ніякі особи не будуть допущені до фінансової підмоги ІРО в тих районах, де нема таборів ІРО. **30 червня 1950 року закінчиться допомога в таборах** ІРО для всіх тих, що до того часу не перебуватимуть в процесі переселення або репатріяції, або для таких осіб, що не перебуватимуть постійно в шпиталях і подібних інституціях, не маючи змоги знайти собі іншого пристановища.

Перший термін передбачає такі винятки:

1) діти без батьків, яких знайде міжнароднє бюро розшуків, або інші організації після 31 серпня 1949, мають право і пізніше користати з опіки ІРО.

2) Утікачі, що залишають свою батьківщину після 31 серпня 1949 року, можуть реєструватися до 15 жовтня 1949 по допомогу ІРО. Після того реченця скитальці можуть реєструватися виключно для одержання політичної й правної охорони ІРО.

Генеральні Збори уповноважили генерального директора вести переговори **безпосередньо з урядами,** окупаційною владою та організаціями в справі допомоги для приблизно **160 000 осіб,** які за існуючими підрахунками не зможуть бути переселені з причини браку здоров'я та соціяльних і господарських моментів. Директор уповноважений одночасно передати таким організаціям, які зможуть постійно опікуватися скитальцями, ці всі засоби, які ІРО мало б зужити на їх прохарчування до 30 червня 1950 року. Вестимуться також **фінансові переговори з Францією, Бельгією та іншими західньо-европейськими країнами,** що дають азиль багатьом утікачам.

Для того, щоб докладно ствердити, скільки з-поміж 389 000 скитальців, які 31 серпня 1949 року користатимуть з допомоги ІРО, зможуть бути репатрійовані, зможуть переселитися, або мусітимуть вжитися в місцеве господарство країн, ІРО проводитиме **інтенсивну дорадчу програму.** Голів усіх родин ДП будуть одинцем запитувати й даватимуть їм пораду з метою ствердити, яка з трьох можливостей для них найкраща. Всіх тих, що **одверто відмовляться стосуватися до розпоряджень ІРО,** позбавлять допомоги ІРО. Ця програма має бути проведена й закінчена до 1 листопада 1949 року.

Далі в повідомленні говориться про те, що директор ІРО має право передавати засоби і маєток ІРО тим організаціям, що опікуватимуться скитальцями, які перейдуть під опіку спеціяльних організацій. Це станеться зокрема з **майбутніми мешканцями т. зв. оселі ТБЦ, цебто окремої оселі хворих на сухоти,** де жертви цієї недуги зможуть далі працювати і знайти відповідне затруднення.

Генеральна Рада ІРО видала відозву до всіх урядів, закликаючи їх злібералізувати умови в'їзду та засади вибору, а це тому, щоб дати ІРО можливість якнайшвидше закінчити її програму та по можливості зменшити групу тих, що мусітимуть залишитися в Німеччині. Генеральні збори вирішили також передати **міжнароднє бюро розшуків** якійсь постійній організації. (ото).

Кінґслей на місце Така

Пресове Бюро «Про Україна» в надзвичайному випуску за 10 липня так повідомляє про наради надзвичайної сесії ІРО в Женеві:

28 червня ц. р. в Женеві розпочала свої наради Надзвичайна Сесія Ген. Ради ІРО, що головно працює над справою міжнарод. допомоги скитальцям після закінчення діяльности ІРО. На ній присутні **делеґати 16 держав-членів ІРО,** а як обсерватори прибули представники від: Апостольської Столиці, Ізраеля, ОНацій, Юнеско та інші. Без права голосу й участи в дискусіях запрошено делеґатів доброчинних інституцій. ДП всіх національностей в Бельгії заступає інж. А. Кішка, як представник КоРЕСТ-у.

Зібрані з жалем прийняли вістку відходу п. Така, якого пост має зайняти Кінґслей, американець. **Йому приписують великі ліквідаційні здібності.** Під час нарад, в дискусіях, висунуто на перший плян питання опіки над хворими, старими й інтелектуалами, тобто тією групою людей, яким з економічних причин не хотять дати дозволу на в'їзд до себе іміґраційні країни. Бельгійський делеґат вносить пропозицію, щоб кожна держава-член ІРО прийняла до себе пропорційну кількість людей із цієї групи. Його підтримують представники малих держав, а **французька делеґація, зокрема, дуже прихильно боронить дальшу опіку над ДП.** Теж представники доброчинних, недержавних організацій пропонували, щоб доброчинні установи в різних країнах прийняли до себе певне число старих і хворих. Взагалі у працях сесії помічається прихильні тенденції в розв'язанні питання переміщених осіб після ліквідації ІРО.

Одночасно з працями Надзвичайної Сесії Ген. Ради ІРО відбувало свої наради **Міжнароднє Бюро Праці,** яке звернулося з апелем до держав членів ІРО, щоб вони зробили все потрібне, щоб приділити ДП на працю за фахами. **На зібраних дуже приємне враження зробила телеграма від ДП всіх національностей, що перебувають в Німеччині,** яку вони вислали на руки Ген. Директора ІРО, з нагоди 2 річного існування ІРО.

Наради дальше ще тривають й остаточні рішення матимемо найближчими днями. (Ці рішення ми публікуємо вище. — Ред.).

МАСОВІ ДЕПОРТАЦІЇ НА ПІВДЕННОМУ КАВКАЗІ

Аґентство ДЕНА повідомляє з Вашінґтону, що в прикордонних районах південного Кавказу відбулася масова депортація советських громадян чужинецького походження. Вістки про це передав «Гогос Америки», на думку якого, жертвою депортацій мали б стати 16 000 самих осіб грецького походження. Точні дані цього чергового советського полювання на людей покищо годі встановити.

лоні. Головою зборів, що «обрали» Скоропадського, був колишній царський губернатор Басарабії — М. Воронцов, серед членів президії знаходимо такі ймення, як от: Людвіґ Ґотлібовіч Лютц, Бродський (жид, великий цукрозаводчик) князь Ґоліцин, Сас-Тисовскі, П. Александров. тощо» (ст. 10-.

Так, без ініціятиви й участи укр. народу, але при підтримці німців відбулося встановлення на Україні 29. 4. 1918 гетьманської влади. І це є та «традиція», якої не заперечують теперішні спільники гетьманців і яку самі гетьманці пробують перетворити на всеукраїнські «святощі»!...

Чи є в цьому здоровий глузд?!

Дасться розуміти, що можна бути консерватором, можна бути монархістом, але для **чого витягати на денне світло цвіль і видавати її людям за золото!?** Кого і з якою метою хочуть цим заморочити? І невже немає більш розумних, більш переконливих доказів, як тільки «морочення голови» та писань в стилі гайденавського «Світанку» — «Ранку»?!

І якого специфічного присмаку у світлі поданих фактів набирає подане передніше розв'язне писання д-ра Ореста Порайка, в якому він говорить: «не похваляємо шкідливої постави українських соціялістів, які відкидали пропозиції приймати участь у державному будівництві»... (Газ. «Українець», ч. 14).

У якому державному будівництві?!

Чи не в тому, що про нього близький п. Порайкові по світогляду Р. Млиновецький у тій же «Історії українського народу» на ст. 255 пише так:

«Нинішні «гетьманці» у травні 1918 р. були членами організованого за їх участю «Національно - Демократичного Союзу (соціялісти до нього не належали), який 25. 5. 1918 подав Скоропадському меморандум, у якому члени Союзу, отже й нинішні гетьманці, писали таке:

«У кабінет Міністрів увійшли... представники тих неукраїнських груп, які завжди ставилися вороже до українського руху і до української державности і поборювали їх з усіх сил во ім'я «єдиної неділимої Росії»...

«Нова адміністрація відкрила скрізь похід проти українства і українського руху»...

«Свідомі українці на практиці переслідуються і арештовуються»...

«Рішуча і послідовна (провадиться) заміна по всіх міністерствах українського елементу головним чином великоруським»...

«За час гетьманства войовничий настрій Московської церкви набрав особливої сили»...

А Н. М. Могилянський, що був дипломатичним представником гетьманського уряду у Франції, у своїх спогадах каже про гетьманське міністерство Лизогуба таке:

«Міністерство це ніколи не було сепаратистичним або антиросійським. **Воно жило надією на відродження Росії** й усіма силами хотіло допомогти Росії на шляху до цього відродження. В праці цього міністерства приймали участь серед багатьох інших людей російського походження й напрямку — С. Гербель, Г. Афанасьєв, Г. Лєрхе, сенатор С. Завадскі, Сементовскі-Курилло, фон Замен, обвинувачення яких у зраді Росії не тільки не може бути фактично видвигненим, але й просто є нерозумним».

Ми не знаємо, коли й кого саме із тодішніх соціялістів закликав Павло Скоропадський до щойно змальованого «державного будівництва» — чи соціяліста С. Петлюру, що сидів тоді у гетьманській в'язниці, чи соціяліста В. Винниченка, що переховувався, щоб не потрапити туди, куди потрапив Петлюра, чи когось іншого. Але ми добре знаємо, що так писати, як пише п. Порайко та його однодумці дійсно шкідливо, бо отаке писання, розраховане не на правдиве висвітлення справи, а на незнаючого й довірливого читача.

Чи це є спосіб завоювати симпатії та прихильність своїх і чужинців?

Далеко ні! Не ті бо часи!...

Ото ж, ми вже знаємо, хто і в який спосіб встановив владу Павла Скоропадського на Україні 29. 4. 1918 р. Ми вже знаємо, що український народ участи в цьому не брав. Як то кажуть, «без нього — його женили!» А тепер коротко згадаймо, як закінчилася ця влада.

Як відомо, 14. 11. 1918 р. Павло Скоропадський проголосив «федерацію» з денікінською Росією. Яка мала бути ця «федерація», видко із меморандуму, що його **подав Денікін до французького уряду** на початку Другої світової війни, закликаючи в ньому французький уряд боротися не тільки з большевиками, а й... з українцями! У цьому меморандумі він писав:

«Україна аж до останньоо часу не існує ані як національна свідомість, ані як мова... Ніколи жодна Росія, чи то тоталітарна, чи то демократична, чи то республіканська, чи то монархічна, не допустить відділення України»... (журн. «Соборна Україна», ч. 3-4, 1947, ст. 129). Сказано коротко й ясно!...

Ото ж і не дивно (бо про наступні результати тої «федерації» прекрасно знали тодішні наші політичні діячі!), що на другий день після проголошення Павлом Скоропадським цієї «федерації» з Росією почалося народне повстання проти Павла Скоропадського. Оголосив це повстання Український Національний Союз, а на чолі його стала Директорія.

Повстанцям сприяло те, що в Німеччині почалася революція і німецькому війську на Україні було не до гетьмана.

М. Ростовець пише: «Тільки в Києві німецькі військові частини зразу ж, і то неохоче, боронять Скоропадського. Подекуди ж в Україні німці видають повстанцям навіть зброю з державних складів. Поза тим за Скоропдаського стоять лише москалі. Навіть, здавалося надійні, гетьманські «сердюки» перейшли на сторону повстанців.

14 грудня (1918 р.) війська Петлюри, серед яких ударною силою є «Січові Стрільці» під командою Євгена Коновальця, входять у Київ». (Ст. 24).

А В. Вальдемарс у російській монархічній газеті **«Наша Страна»** (Буенос Айрес, ч. 9 за 8. 1. 1949) в статті під назвою «Мандрівка Данила Скоропадського» пише:

«14 грудня 1918 р. генерал Павло Скоропадський, **переодягнений в мундир німецького офіцера, із забінтованою головою, був винесений німцями на ношах із будинку ч. 10 на Інститудькій вулиці в Києві і вивезений до Німеччини.** Наступного ранку до Києва вступили війська Симона Петлюри і полковника Коновальця. Гетьманський режим, установлений в квітні німцями, був скинутий так же легко, як і виник. Єдиними жертвами були російські офіцери, які повірили — за місяць до ганебної втечі Скоропадського з Києва — його маніфестові, що проголосив федеративний зв'язок України із звільненою від большевиків Великоросією, і які продовжували битися з петлюрівцями ще й тоді, коли сам гетьман вже був у безпеці»...

Після одмовлення від влади П. Скоропадського гетьманська Рада Міністрів також передала владу Директорії документом, писаним російською мовою. Ось його зміст:

«Обговоривши вимогу Директорії, Рада Міністрів постановила скласти з себе уповноваження і передати владу Директорії». (Ростовець, ст. 26).

Так говорять історичні факти.

Тепер повстає питання, про передачу яких саме «гетьманських прав» можна серйозно говорити? Які традиції можна тут шанувати? І для чого взагалі треба навкруги цього піднімати «бум», коли далеко краще було б про все це мовчати і не згадувати.

І чи така акція сприяє визвольній боротьбі українського народу, про яку піклуються ті, що піднімають отой «бум»?

Очевидно — ні!

Отже з погляду загальнонаціонального це все або нерозумна гра недалеких провідників, або свідома провокація для роздразнення й посилення міжпартійної ворожнечі, для розколення й обезсилення української еміґрації.

Кому це на користь?

Поки що не українцям і не українській визвольній боротьбі!

А коли тепер порівняти все це в тим галасливим і грубо лайливим наступом на УНРаду і її Виконний Орган з боку гетьманців — Євтимовича, В. Т. Гришка, Ів. Марченка і багатьох інших та таку ж працю бандерівського угрупування, працю, в якій вони спільно і всіма засобами стараються здискредитувати ідею легітимности уряду УНР та оганьбити окремих чолових діячів з часів визвольних змагань 1917—1921 рр., щоб в такий спосіб полегшити повалення УНРади та її Виконного Органу, то стає зрозумілим, що ці люди, певно, добре знають, що роблять!

Але чи знає це та частина нашої еміґрації, що довірливо за ними йде?

А треба, щоб вона також це знала й усвідомила!

ДМИС.

Д-р Л Стаховський

Тисячами огнів палає перед нами Сантіяґо де Леон де Каракас

(Від нашого кореспондента). — Нарешті нам удалося з дружиною та дочкою сісти на пароплав в Каннес, який мав відвезти нас до Венесуелі. З якими труднощами нам прийшлося дістати квитки, може розповісти лише той, хто пробував виїхати з Франції. Безконечна біганина по різних пароплавних аґентурах, шукання протекції в окремих урядовців, тучні бакшиші... Але, нарешті, мали квитки на пароплав «Ягайло» та вже безжурнно провели кілька день на розкішному побережжі Франції — в Каннах, Ніцці. Останні дні в Европі.

На кораблі всі моряки — поляки. Вони вечорами запрошували до себе на вино, оповідаючи про теперішнє життя в Польщі. Ми як редиска, — казали поляки, — зверху червоні, а коли пошкребти, то в середині білі. Дійсно кілька з них у Ля Ґвайра втекли з пароплава.

Останні дні плавби. Треба було вже думати про бій за існування в новій країні. Тихі зоряні ночі. Чим ближче до південної Америки, тим вони ставали теплішими. Появилися табуни літаючих рибок, що часами вискакували аж на палубу корабля. Цілі громади дельфінів пливли за кораблем. І ось на 14 день я вийшов уранці на палубу і в далині побачив туманні обриси цієї обітованої землі, до якої так прагнув, від якої так багато собі обіцяв. Велике незнане. Пароплав тихо плив по дзеркальній смарагдово-синій поверхні Карібського моря. Обриси суходолу виступали щораз виразніше й, нарешті, ми побачили Венесуелю. Минув 14 день плавби, була 6 година ранку.

Величавий могутній краєвид. Різка стіна надбережних Кордильєрів стрімко спадає прямо в море. Ця темно-зелена гребеняста маса пересипана брунатними, місцями аж червоними плямами. Як довга стрічка втиснувся між гори й море узенький простір порту Венесуелі — Ля Ґвайра. Йому на побережжі затісно, він ліз уверх по схилах гір. Хатки серед кокосових пальм, бананів і іншої зелені грають поліхромною гамою. Венесуельці люблять строкоеатість. Фасади маленьких, одноповерхових хат помальовано на жовто, червоно, синьо, біло. На схилах гір маленькі дерев'яні чи глиняні хатки виглядають як гнізда незнаних морських птахів. Тут живе кольорова біднота. На горах і в байраках земля нічого не коштує й це використовують негри. З дощок від скринь, з картону, пальмового листя, інколи обмазаного глиною, вони будують свої невибагливі хижі й живуть там так довго, поки це місце не стане потрібне державі. Тоді вони переносяться із своїм нехитрим господарством далі. За кілька годин на новому місці виростає чова хатина.

Отже перше враження повне контрастів: велич і краса природи та вбогість діла людських рук. Згодом приходиться переконатись, що вся Венесуеля, все її життя — це гра контрастів.

Довкола нашого «Ягайла» безліч транспортних пароплавів голляндських, американських, французьких компаній. Кораблі з пальним. Безліч маленьких рибальських човнів. Чайки, кормораии, час-від-часу тучні пелікани з криками й зойками літають довкола них. «Ягайло», ведений лоцманом, маєстатично підходить до молю й пришвартовує. Тут видно лише велетенські крани, моторизовані каміонетки на рейках, які переносять валізи, скрині до величезних магазинів. На них накидаються десятки носіїв всіх кольорів від кавової краски креолів, через червоно-брунатну барву метисів, оливково-брунатну самбо аж до чорної неґрів. Крик, вереск. А над усім сліпуче синє небо та палюче сонце.

Як тільки з «Ягайла» спустили трап, по ньому зійшли на палубу венесуельські урядовці, поліція в легких сорочках, санітарна служба, члени Технічного Іміґраційного Інституту (ІТІЦ). Почалися безконечні формальності, перевірка документів тощо. Іміґрантів розбили на дві групи: «іміґрантес» і «резідентес». Ніхто не знав, в чому різниця. Ще в дорозі були між пасажирами з цього приводу балачки. Одні мали на пашпортах «іміґрантес», інші «резідентес». Аж на місці справа роз'яснилася. «Резіденте» — це людина, якою держава не турбується. Приїхав, заплатив 20 пезо за візу, за 15-20 днів одержав венесуельський паспорт «седулю» й роби що хочеш і як хочеш. А іміґрантом держава піклується. ІТІЦ на автобусах відвозить іміґрантів до переходових таборів. Вони або в Каракасі, або в «інтеріорі», 120 км від Каракасу в Ель Тромпільо. Там новоприбулі живуть собі у «бочках» з хвилястої бляхи, ІТІЦ їх годує, робить щеплення від усяких недуг, рентген, пробу крови. Одночасно відбуваються всякі формальності, зв'язані з документацією. ІТІЦ підшукує новоприбулому працю за його фахом. Офіційно в бараках тримають 14 днів. Але коли за цей час праці йому не підшукають, тоді перебування у таборі продовжують, доки праця не знайдеться. Знаємо випадки, коли люди жили в бараках 2 й 3 місяці.

Тим, хто вже кілька років провів у таборах, — не страшно, хоч може й трохи прикро знову до них потрапляти. Трохи неприємно, що бараки обведені колючим дротом, що коло воріт стоїть поліцист і що ви точно о 10 год. увечорі мусите бути вдома. Та, абстрагуючи від усіх цих прикрих дрібниць, життя в бараках можливе. Родини мають окремі кімнати, відділені від себе диктою а від центрального коридора заслонами. Їжа трохи одноманітна, але в порівнянні з харчуванням у таборах в Німеччині, вона приймається без нарікань.

Після кількагодинних формальностей ми зійшли на берег, де ждав нас приятель. Ми пішли до міста та відвідали каварню. Нам подали ароматну, міцну каву з молоком й цілу миску цукру. Сип собі скільки хочеш... Місто засаджене пальмами, та різними іншими тропічними рослинами. Панує атмосфера екзотики. Екзотичний краєвид, сліпуче небо, гра строкатих кольорів, різнобарвні люди. Вузькі, круті вулиці, приліплені до скель невисокі строкаті хати з вікнами й ґратами, або й без них, темні корчми, прикрашені часами велетенськими черепами — все це переносить нас на цілі століття назад в ті героїчні часи, коли Болівар і Міранда билися з еспанцями за незалежність.

Майже в кожній хаті крамниця або бар. Вітрин немає, дверей також. На полицях багато товарів, все переважно американські консерви. Безліч овочів — цілі в'язки бананів, гори ананасів, помаранчів, манґо, винограду, кавунів та всяких невідомих новоприбулому тропічних пород.

Крик, гамір, ляскіт кляксофонів. На площі безліч кольорових хлоп'ят, що громадами кидаються на вас та переконують вас, що вам конче треба почистити черевики. Маси авт приватні й таксі, все люксусові американські моделі.

Нам треба взяти таксі, щоб поїхати до Каракасу. Автобусом ця дорога коштує 2 пезо, люксусовим лімузином — 4, але як поторгуєтеся, то поїдете й за 3. Знаходимо без труднощів таксі та пускаємося до загадкового й таємного ще для нас міста Дон Дієґо Льозади — Каракасу.

Віддаль повітряною лінією — 10 км. Але по прекрасно бетонованій дорозі вона виносить 36 км. Ця дорога прекрасна. Вона повна серпентин (365 закрутів), деякі над глибокими, стрімкими прірвами, від яких шлях відмежований лише маленьким 30 цм високим бар'єром. Шлях підноситься все вгору та вгору. Кожний поворот приносить все нові й нові прекрасні краєвиди. Спочатку видно безкрає море, панораму Ля Ґвайру — як маленькі забавочки виглядають кораблі в пристані. Смеркається, на кораблях блимають вогники. А ось уже зміна. Це аеродром Майкетії — літаки на полі поблискують сріблом своїх крил. Шлях веде все вище й вище. Праворуч безодня й море, ліворуч дикі, стрімкі узбіччя гір, порослі кактусами і дикою тропічною рослинністю. Де-неде при дорозі стоять бари й подорожній може підкріпитися міцним і чорним як смола кафечіто неґро, з'їсти до того сандвіч з шинкою, чи гарячу арепу (паляниці з білої кукурудзяної муки) з маслом і білим кваскуватим сиром. На одному, зокрема небезпечному закруті стоїть «пам'ятник необережному автомобілістові»: п'єдестал, а на ньому кістяк розбитого авта. Напис на ньому: «Тихше їдеш, далі будеш». Це доцільне, бо венесуельські шофери їздять, не вважаючи на приписи їзди, ні на нерви пасажирів. Нема повільнішої людини від венесуельця, коли йде пішки. Але як тільки сяде в машину, в ньому збуджується дух незалежности, динаміка. Він жене з шаленою швидкістю. Не дивниця, що якраз на цьому шляху буває найбільше катастроф. Свідком цього розбиті бар'єри та хрести, прикрашені квітами. Перед ними, коли смеркне, побожні руки запалюють свічки. Ці хрести стоять у місцях, в яких необачний автомобіліст втратив життя.

Ще раз море, блакитно - прозоре, що розсипається білою піною там, де воно б'ється об прибережні скелі...

Море, дорога, тропічний ліс, дивовижна й чарівна симфонія барв, залита промінням передвечірнього сонця. На висоті 900 м зникає море, краєвид стає диким, неопанованим. Гострі, різко контуровані скелі звисають над проваллям. Ще вище — 1100 м — кульмінаційний пункт — дорога починає спускатися і раптом, вже на фоні темніючого неба в широкій долині, оточеній горами, палає перед нами тисячами огнів, новими світлами — місто вічної весни, вічно квітучих дерев — столиця Сантіяґо де Леон де' Каракас...

В Ашаффенбурзі в ресторані Ґамбрінус виступав минулої неділі колишній світовий майстер шахової гри, голляндець д-р Макс Ейве, який розіграв симультан на 26 шахівницях.

У Франкфурті виступає з успіхом циркова артистка «Паоля», що (з зав'язаними очима) пальцями ніг грає на скрипці 5 і 6 танець Брамса.

ПРОФ. ІВАН МІРЧУК ЧЛЕНОМ БАН

Секретаріят УВУ повідомляє, що пленум Баварської Академії Наук обрав 24 червня 1949 р. членом-кореспондентом Академії Проректора УВУ проф. д-ра Івана Мірчука.

На світлині перша т. зв. Мала Рада УАПЦ (Соборноправної). В центрі Архиепископ Григорій, другий від нього праворуч о. протопресвітер Григорій Антохів, що помер 19 квітня ц. р. в Ганновері напередодні свого виїзду до Бразілії.

ВУКОС - маршал без армії

120 штабних старшин працюють в колишніх стайнях Наполеона

П'ять років тому, коли почалася інвазія в Франції, мав Монґомері кинути свою, вже тоді відому, баскійську шапку одному брітанському воякові з наказом, щоб він віддав її назад після висадки у Франції. Згодом Монґомері став одним із переможців другої світової війни, а анекдоти про нього та його дотепи не перестають кружляти у світовій пресі. Одна паризька газета подала нещодавно інтерв'ю з маршалом Монґомері, в якому «Монті» сказав, що він особисто був би зацікавлений у тому, щоб найближчу війну виграли західні великодержави, бо генерали, які програють її, наражуються на небезпеку, що їх повісять.

На останній своїй пресовій конференції Монґомері не говорив багато. Він не мав своєї баскійської шапки. Був одягнений в сірий костюм та білий пульовер. Єдиний дотеп, який він кинув журналістам і який облетів всю світову пресу, був: «Через випадок народження я став англійцем, але тепер я є інтернаціоналістом». Інтернаціоналістичний — означає для нього — англійський-французький-бельгійський-голляндський-люксембурзький. Бо це є західня унія, шефом генерального штабу якої він є. Звідси походить її скорочене окреслення ВУКОС (Вест Юніон Чіф оф Стаф), під яким треба розуміти «Монті» та 120 старшин генерального штабу, які живуть у частині замку Фонтенебльо, в декількох менших замках в околиці, а передусім у просторих стайнях Наполеона. В них саме французьке міністерство військових справ впродовж кількох місяців ремонтних робіт зробило свого роду головну квартиру.

Головна квартира п'яти націй, але без армії. Бо практично ВУКОС не має компетенцій давати накази ані одному воякові цих п'яти армій. Ця установа виконує тільки працю генерального штабу. Монті називає це «роздумувати», або «медитувати». «Більшість людей — він мав на думці передусім політиків, — сьогодні занадто зайняті, щоб мати час задумуватися, отже цю роботу мушу виконувати я». Предмет його роздумувань — це можуть знати цікаві — оборона західньої Европи. ВУКОС виконує доручення політиків п'яти урядів. При тому Монґомері згадує про дотеп одного французького політика: війна — це занадто поважна справа, щоб її можна було залишити військовим людям.

Фактично міркування Монґомері напевно не є політичної натури. Праця генерального штабу в Фонтенебльо йде покищо цілком мілітарно-практичною лінією: уодностайнення озброєння й вишколу п'яти армій. Координація фльот і летунства. Спеціялізація в воєнній промисловості, складення програми продукції тощо. До цього належить також спільний стяг. Монті сам зробив його проєкт. Стяг лопотить тепер над будинками головної квартири в Фонтонебльо (й тільки тут). Кольори: чорний, білий, червоний, жовтий, синій. Взято до уваги кольори всіх п'яти держав. Посередині: п'ятичленний ланцюг, сполучений в один перстень.

У Фонтенебльо є також американські старшини. Про них не говорилося. Вони не належать до ВУКОС-у і називають себе спостерігачами. Одначе, вони відограють головну ролю. Все те має покищо вигляд невинної европейської ідиллії, одначе, всім відомо, що ця ідиллія не може тривати. Оборона континенту переходить сили об'єднаних армій п'яти держав. І пляни, які тут опрацьовують про розбудову повітряної фльоти, про озброєння суходільної армії, про побільшення воєнної фльоти, залишаться шматком паперу, якщо США не додадуть до цього своєї продукційної спроможности, та готовости американського народу жертвувати на таку ціль свої фінанси.

Одного дня Атлантійський Пакт буде ратифікований, одного дня американський конґрес визнає відповідні суми, потрібні на озброєння континенту, а кожна невдала конференція з росіянами наближатиме цей день. Тоді ідиллія в Фонтенебльо обернеться в воєнний табір і фахівці військової справи скажуть своє слово, чи континент треба боронити на Лабі, на Райні чи на Піренеях.

Рішення буде в Москві й Вашінґтоні.

Інтерв'ю співробітника „Неділі" з Головою УАПЦ (Соборноправної)

За Український Національний Патріярхат

Від Редакції: Поміщена в ч. 181 «Неділі» стаття Івана Гаращенка «До історії УАПЦ (Соборноправної)» викликала сильний відгук: «протести» деяких читачів, інтервенцію Секретаріяту Священного Синоду УАПЦ і позитивні проєкти розв'язки наболілого конфлікту з боку українських вірних, зажурених роз'єднанням на церковному полі. Беручи на увагу, крім вищенаведеного, ще й той факт, що в дебатах на другій сесії УНРади два представники ОУН(р) Іван Вовчук та д-р Борис Андрієвський атакували «ашаффенбурзьку секту», а представник фракції УНДС І. Сенько давав їм відповідь, та доцінюючи актуальну важливість цієї проблеми для справи загально-українського внутрішнього миру, ми вислали до Ганноверу нашого окремого кореспондента з дорученням поставити декілька запитань Високопреосвященнішому Григорієві, Голові УАПЦ (Соборноправної). Владика Григорій прихильно поставився до нашого прохання і відповів на ось такі запитання представника «Неділі»:

Скажіть, Владико, як Ви дивитеся на сучасний стан української Православної Церкви, на її завдання та взаємовідносини з іншими християнськими Церквами?

Відповідь: Я дивлюся на стан нашої Православної Церкви, як на еміґрації, так і в майбутньому на Батьківщині, оптимістично. Дивлюся з великою надією на майбутнє нашої Церкви. Я не поділяю тієї думки, що наявність декількох формацій в нашій Церкві — це наслідок недоброї волі окремих церковних діячів, окремих церковних організацій, чи навіть чужої церковної політики або просто політичних впливів.

Зрозуміло, що в тій або іншій мірі і ці фактори мають вплив на наше церковне життя на еміґрації, на нашу церковну політику, але не це є основне.

Основним фактором, що сильно відбивається на процесі нашого церковного відродження, є той факт, що наша Церква, ввесь наш народ віками перебували під чужими духовними, культурними і політичними впливами.

І справді. Подивіться, що ми маємо: перше, Українську Автокефальну Православну (Соборноправну) Церкву, що чудом Божим у 1921 році встала з домовини без будь-чиєї допомоги після вікового поневолення. — Далі Синодальну Православну Церкву на чолі з Митрополитом Полікарпом, що вийшла з Волині, з Волині, яка перебувала під Польщею, а до того перебувала під моральним і політичним впливами російської синодально-оберпрокурорської Церкви. Свого часу Росії вдалося створити там, у нашій тодішній православній Церкві, деякі особливості. Вони полягали в тому, що тоді, як на Лівобережжі і в інших областях українське православне духовенство здебільшого було поступове, пов'язуюче свою поступовість з давніми традиціями української Церкви і її передової ролі в національному житті народу, на Волині російські реакційні впливи, як ніде в інших місцях України, здобули собі певне значення. Згадаймо діяльність Архиепископів Євлогія та Антонія Храповицького, ієромонаха Віталія та інших.

Перебування потім нашого духовенства під Польщею повернуло кращій його частині український патріотизм і українську церковну активність, але не позбавило його консерватизму.

Додаймо до цього природню реакцію на большевицьке гоніння на релігію взагалі, і на українську Церкву, зокрема, і в той ще час те, що національні і соціяльні «огні і бурі» пройшли мимо нього.

Зверніть увагу на зовсім відмінні умови і оточення, в яких перебувала наша Церква в Закарпатській Україні і на Буковині.

Ми зробили б помилку, коли б не брали на увагу церковне життя нашого народу на Кубані і в інших місцях розселення наших людей в східній Европі і далі на схід.

Отже не диво, що після повалення цілого ряду чужих політичних і церковних режимів на наших землях, ми маємо декілька формацій, певну відчуженість церковних діячів, різноманітність методів, а іноді навіть різноманітність поставлених перед собою завдань. Таку, як бачимо, церковну спадщину дала нам історія періоду роздріблення наших земель, поневолення нашої Церкви і народу. Її, цю спадщину, треба зрозуміти, оцінити і зробити так, щоб наша Церква як було це за Великих Князів та козацьких часів, знову стала духовно, організаційно й за своїми великими завданнями — єдиною. Вона повинна стати основою, душею всього українського народу.

2. Якими шляхами, Владико, на Вашу думку, це має бути досягнуто?

Перше й основне — нам усім: Єпископатові, Духівництву і всім православним українцям Великої Української Землі, де б вони не були тепер, дома, на батьківщині, чи в розсіянні, яке б виховання й освіту ми всі не здобули в часи поневолення під чужими режимами, які б форми нам ці режими не прищепили, — переглянути їх з погляду Великого Відродження Церкви і Нації і все, що не відповідає інтересам Великого Відродження, відкинути і якнайскорше знайти синтезу свого національно-органічного, суверенного життя, а насамперед нам усім треба зрозуміти Велику Благодать Божу, що Всевишній послав українському народові, певно за великі його вікові страждання, це чудо воскресіння нашої православної Церкви в Києві в святій Софії на Великому Соборі 1921 р. і скріплення відтоді в нашому народі святої православної віри.

Насамперед, зрозуміло, це стосується Єпископату і Духівництва. Час не жде. Потрібна велика ініціятива, великі жертви, великі дії, великий чин.

Уже тепер потрібно, щоб наші Кіріярхи дійшли між собою до повного єднання і продовжили, свого часу розпочате, готування разом з духівництвом і віруючими до **скликання Всецерковного**

ПАНАС ФЕДЕНКО 6)

ГЕТЬМАН ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

(Історична повість)

Юнаки були добре озброєні, Конашевич був на батьківськім сірім коні, Красюкові подарував коня доброго із власного табуна Курцевич. Окрім самопалів, шабель та списів юнаки, за прикладом Конашевича, взяли з собою луки і сагайдаки з стрілами. В Острізькій школі не занедбувалася й воєнна наука, спудеї завжди робили вправи в стрілянні з гармат і рушниць, їздили на конях, пробували, як далеко летять стріли з луків. При тих вправах найметкіше посилав стріли Петро Конашевич, що не розлучався в своїм луком і сагайдаком у час вільний від науки. Тим то й прозвали його товариші в школі «Сагайдачним», і це прізвище вживалося частіше, чим його природнє ім'я — Конашевич.

Під Білою Церквою розпрощалися юнаки з княжнами і рушили самі на південний схід, на Запорожжя. Були саме жнива, на нивах дзвеніли коси, і блищали гострі серпи. Хлібороби поспішали жати і в'язати снопи. Мало було чути розмов та співу. Знали, що саме в жнива, коли люди розходяться по своїх нивах, татари люблять наїздити на Україну, щоб забирати «ясир» (невільників). Тому між нивами на могилах і горбках увесь час стояли озброєні вартові з наготовленими снопами соломи або з смоляними бочками, щоб запалити, коли б наближалася орда. Косарі не виходили в поле без рушниць та іншої зброї. Якщо ординці приходили так несподівано, що не було можна втекти в городки або в оборонні замочки, то люди ховалися в свої малі твердині, вимуровані всюди між нивами з глини, з бійницями для стріляння з рушниць і луків.

— Помагай вам, Боже, — казали острожани, коли здибали за Богуславом женців при дорозі.

— Спасибі, дай Боже здоров'я й вам, — відповідали косарі. — Чи далеко їдете?

— Та на Запорожжя.

— От і добре. Так як зустрінете там мого сина, Михайла Дорошенка, то передайте поклін від мене, — казав старий вусатий чоловік, по козацькому вбраний.

— Добре, передамо. А який він, старшого віку, чи молодий?

— Та такий може, як ви. Торік кінчив науку в Братській школі у Львові, та й пішов на Січ, щоб не звали його товариші пічкуром. Ми, бачте, здавна козакуємо, — хвалився старий Дорошенко.

Дорошенкові косарі та женці саме сідали полуднувати над високим берегом степової річки. У тихій воді скидалася риба.

— Сідайте, панове-молодці, до нас полуднувати. Вам же далека дорога стелиться, — казав гостинний старий запорожець Дорошенко.

Юнаки дякували і сіли біля рушника, на якім були скибки білої пухкої паляниці, сушена риба-тарань, свіжа зелена цибуля й редька. Було й сало, добре висолене. Жниці — все молоді дівчата й молодиці з загорілими від сонця щоками, веселими цікавими очима поглядали на острізьких юнаків. Жваві цокотухи розбалакалися з мандрівниками, на жарти відповідали жартами, питали, як кого звуть. Жалкували, що нема молодого Михайла Дорошенка.

— Той умів людей на сміх підіймати. Бувало йдеш та й поздоровкаєшся до нього — «Боже поможи», а він до прикладу відповідає: «Так і кажи». Та як ухопить за руки, то вже не вирвешся від нього, такі пальці, мов залізо тверді.

— Ти, Вівде, мов нарікаєш на Михайла, а мабуть не від того, щоб ще вхопив тебе не тільки за руки, а може щоб і до серця міцно пригорнув, — сміялися дівчата.

Вівдя почервоніла і нічого не сказала.

Курцевич і Красюк, розмовляючи з жницями, і самі пробували силу своїх пальців на поколених снопами та остюками дівочих руках, тільки Петро був мовчазний і замислившись курив люльку.

Дивися, Мокрино, яке диво: Курцевич не курець, а Сагайдачний курить, як з димаря. Чи не чудасія? — казала чепурна чорнобрива дівка, що дуже вподобала сірозелені Петрові очі і хотіла як небудь його зачепити.

— Він мабуть в ченці збирається, бачиш, насупився, як той сич. Це такий, що за свою люльку й найкращу дівку проміняє, — реготалася Мокрина.

Не вслухався в ці жарти й дотепи Петро, думав про Христю. Смутний погляд її темнокарих очей при розлуці на дорозі коло Білої Церкви все йому ввижався, виринали в пам'яті руса коса і червоні коралі та золотий дукач на білій шиї.

Старий Дорошенко пішов до сусідніх женців, і в дівчат дужче розв'язалися язики.

— Бачите, він на мене й не подивиться, той Сагайдачний, чи як там він зветься, — удаючи, що плаче, казала чепурна чорноброва дівка Марія: — Тільки з люльки хмарою дим пускає...

Зубата Мокрина підхопила:

— Чекай, сестричко, давай складемо пісню цим хлопцям на дорогу, буде Петро пам'ятати, як гордувати нашими дівчатами. Похвалимо Дорошенка, бо був до нас приязний, а цього... Мокрина почала щось шептати Марії, обидві здержували сміх, щось тихенько наспівували, а потім почали голосно:

— Ой на горі та женці жнуть,
а попід горою яром-долиною
козаки йдуть.
Попереду Дорошенко
веде своє військо славне Запорізьке
хорошенько.
А позаду Сагайдачний,
що проміняв дівку за тютюн, за люльку,
необачний.

Челядь перше слухала уважно задьористу, веселу пісню, а при кінці всі почали реготатися:

— Ну й, Мокрина! А бодай тебе Бог любив! От утяла, аж пальці знати!

— Ще, ще заспівайте, і ми хочемо навчитися, — просили дівчата Мокрину й Марію. Бадьора, бойова пісня залунала над нивами й гаями, понад степовою безіменною річкою, розлилася широким Дніпром по всій козацькій Україні і поплила в Лиман до Чорного моря.

Сміявся й Сагайдачний від щирого серця:

— Оце так жіноча помста, — казав до Марії й Мокрини. Я й не знав, що тут дівки такі гострі на язик. Ну, нехай колись зустрінемось, то й я вам віддячу, такої заспіваю, що вуха затулятимете.

— Гей, жниці й косарі, не виляйте, до роботи ставайте, — загукали з сусідніх нив.

Юнаки подякували старому Дорошенкові за підвечірок, попрощалися з ним та з веселими дівчатами і сіли на коні.

— Гей, Сагайдачний, візьми з собою котрусь на Запорожжя, — гукали дівчата і сміялися білими здоровими зубами.

— Спасибі, мені й люльки вистачить, вона не плаче, не моргає бровами, і їсти не просить, — усміхаючись до Марії казав Петро.

Поспішали на Січ, аж коні почали приставати. Біля Тясмина зустріли на-

Православного Собору на еміґрації, який розв'язав би всі сучасні пекучі питання нашого церковного життя.

3. Які саме питання, мав би розв'язати на Вашу думку, Владико, Всецерковний Православний Собор на еміґрації?

Поперше, створити єдине церковне управління за кордоном, відповідне духові і традиції нашої Церкви, оперте на волю Єпископату, Духівництва і віруючих за кордоном. Подруге, установити єдиний для всіх православних українців церковний устрій і порядок. Потретє, проголосити церковну єдність усіх українських земель, свого часу роздріблених між державами і чужими церковно-релігійними центрами. Почетверте: оголосити вільно, без будь-чийого примусу й впливу, **Український Національний Патріярхат** і обрати тимчасового Місцеблюстителя Київського Патріяршого Престолу.

4. Який стан церковного життя на Вашу думку, Владико, сьогодні на Великій Україні?

Для людей, що перебували під большевицькою окупацією більше двадцяти років не трудно його собі уявити.

Там сьогодні обидві російські церковні партії і червона і біла прагнуть опанувати душею нашого народу. Але це не повинно нас особливо непокоїти. Російська Синодальна оберпрокурорська Церква скомпромітувала себе в очах нашого народу ще за царату, а крім того вона відстала в порівнянні з сучасним розвитком нашого народу в такій мірі, що про повернення втрачених нею церковних позицій не може бути й мови.

Щож до сучасної червоної Церкви, на чолі з Патріярхом Олексієм, то її строк існування на Україні закінчиться разом

Статті, підписані прізвищем або ініціялами висловлюють думки й погляди їх авторів!

з ліквідацією на Україні влади органів НКВД. Уже за німців треба було стримувати наших людей, щоб вони не почали виганяти з сіл священиків московського походження.

Вже другого дня після проголошення Української Національної Влади, на всій Україні буде відновлено автоматично Українську Автокефальну Православну Церкву, насильно ліквідовану большевиками.

Популярність покійного Митрополита Василя Липківського, його сподвижників Єпископів, священиків, дияконів і віруючих, що принесли себе в жертву в обороні святої православної віри нашої і Церкви — надзвичайно велика.

5. Владико, як Ви дивитесь на греко-католицьку Церкву і стосунки православних українців з нею?

Як відомо, не тільки інтеліґенція, а й селянство та робітництво Великої України не робили ніякої різниці між православними подолянами і волинянами та галичанами із-за приналежности останніх до греко-католицької Церкви. Так само, коли наддніпрянці під час другої світової війни попали на Західню Україну, то галицьке селянство прийняло їх як рідних і підпорядкованість західньоукраїнської Церкви за Митрополита Андрія Шептицького Римові ні в якій мірі не відбилася на відносинах.

Як відомо, нова великоукраїнська еміґрація ще на початку 1945 р. дотримувалась думки про оборону обох національних Церков. Малось на увазі, звичайно, православну Церкву, яку очолював свого часу покійний Митрополит Василь Липківський та греко-католицьку, очолювану покійним Митрополитом Андрієм Шептицьким.

Розумілося, що ми, православні українці, як члени єдиної нації, не можемо не шанувати релігійних почувань своїх братів західніх українців. Справа, чи перебувати їм у Церкві, до якої вони належать 350 років, чи повернутися до Церкви, до якої належали їх предки, їх духівництво, князі й королі на протязі шости століть, — це є справа виключно компетенції західніх українців. Звідси спільні протести православних українців разом з греко-католиками проти насильного оправославлення греко-католиків советською владою. Звідси толерантна участь представників нової великоукраїнської еміґрації під час святкування трьохсот п'ятидесятиліття Унії. Звідси щире надання кожного разу, коли в тому була потреба, православних приміщень на еміґрації під греко-католицькі відправи.

6. Як ставиться українська православна (соборноправна) Церква до інших християнських Церков?

Можна спостерігати, що ні одна християнська Церква, крім московської і католицької, не виявляють аґресії щодо української православної Церкви і щодо українського народу. Ставлення до відродженої української православної Церкви з боку Церков, що входять до союзу християнських Церков, так само позитивне, і тому ми цей факт з приємністю відзначаємо.

УРЯД КАНАДИ

рішив виселити Лещенка

Федеральний міністер ресурсів Колин Ґібсон, що тимчасово керує міністерством іміґрації, відкинув відклик Дмитра Лещенка проти депортації. (Про справу Лещенка «Неділя» широко писала в ч. 177). Він має бути депортований в Европу, мабуть, у брітанську зону Німеччини, звідкіля він тринадцять місяців тому приїхав у Канаду.

«Докладна перевірка справи не дала слушної причини, чому він мав би остатись у Канаді і тому буде депортований за неправильні дані у зв'язку з його прибуттям у цю країну» — заявило бюро міністра Ґібсона. Лещенко, що походить із східніх земель України і був у таборах ДП у Німеччині, прибув у Канаду як естонський громадянин і працював в однім млині в Келґарі. Минулого квітня його арештовано, а канадська щоденна преса подала з того приводу сенсаційну вістку, начебто арештовано советського шпигуна. Як в дійсності стоїть справа з Лещенковим «шпигунством», міністерство не подає, одначе виявлено, що, коли арештований вніс відклик проти депортації, воно дістало нову інформацію в його справі. Воно закликало лікаря-психіятра для перевірки його психічного стану, тому що виринула думка, чи часом Лещенко не хворіє на «уроєння» та чи його зізнання, що він був сов. шпигуном під час війни, не є звичайною імаґінацією. Що ця перевірка виявила, міністерство не подало. Одначе повідомлено, що чинники мавнтед поліс і армійської розвідки, які арештували Лещенка і вели слідство в його справі, «омили руки від справи».

Справа Лещенка викликала дискусію в українській американській пресі. Тижневик «Новий Шлях» побоюється, що подія може стати небезпечним прецедентом і пише:

«Навіть ліберальну «Вініпеґ Фрі Прес» здивувала постанова федерального міністра Коліна Ґібсона депортувати був. діпіста Дмитра Лещенка в Европу за «місрепрезентацію» (неправильне заподання) при старанних про дозвіл на виїзд у Канаду з таборів ДП.

На нашу думку, та постанова міністра не тільки дивна, але й небезпечна, хоч і спирається на реґуляміні іміґраційного закону Канади.

Як відомо, по другій світовій війні, по волі чи по неволі, поза межами СССР і країн, що попали під советську контролю, опинилось кілька мільйонів людей з тих країн. Згідно з угодою між Москвою та західними великодержавами, багато тих людей репатрійовано, себто вислано назад у підсоветські країни. Одначе немало таких людей відмовилось вертатись у свою батьківщину під советський режим. Щоб рятуватись від репатріяції, вони, як бувші сов. громадяни, записувались в УНРРА та інші альянтські бюра реєстрації скитальців у Німеччині й інших західніх країнах громадянами всяких східніх країн, крім советських. Так врятувалися від репатріяції. До таких людей належить і Лещенко. Таких, як він, сьогодні напевно багато не тільки в Канаді, але і в усіх країнах, що їх прийняли. Не в злій вірі і не із злим наміром, а примушені критичними обставинами, вони зробили «місрепрезентацію», за яку канадійські іміґраційні чинники тепер постановили депортувати одного з них. Чи справді в цім випадку іміґраційний реґулямін мусить бути вершком канадійської гуманности і справедливости? Чому не поставити ту людину перед суд, який докладно розглянув би і вирішив її справу? Пощо творити прецедент, який загрожував би і робив би кривду тим новопришельцям, бувшим діпістам, які були спонукані обставинами відректися советського громадянства, щоб лишитись на волі, поза осягом большевицького терору?»

Гетьманський «Український Робітник» із Торонто гостро атакує «Новий Шлях» за оборону «шпигунів».

Хочете й далі читати „Неділю“?
Вишліть негайно пожертву на її ПРЕСОВИЙ ФОНД!

КОЖНОМУ слово

Даймо засоби нашій Національній Раді!

Недавно відбулася II сесія УНРади, яка ствердила понад усякий сумнів, що ця найвища наша установа, виразник і носій української незалежної державної думки, здобула собі так серед українського суспільства, як і серед чужих в усьому світі незаперечний авторитет. Навіть опозиція в УНРаді визнала і визнає це, чого виразом було одноголосне, отже й голосами опозиції, ухвалення бюджету УНРади на наступний 1949-50 рік. Всі визнають працю УНРади, треба тільки, щоб за словами прийшли діла.

А тим ділом може й мусить бути всебічна підтримка УНРади та її діяльности, головно через матеріяльну допомогу. Грошей потребує УНРада на свою діяльність, а насамперед на пропаґанду в світі справи української самостійної держави.

Тих грошей не дасть УНРаді ніхто чужий. Не може УНРада піти на утримання якоїсь чужої держави, бо стратила б свою незалежність. Фінансові засоби на працю УНРади мусить дати тільки сама українська суспільність, яка вважає її за репрезентанта й носія українських визвольних державницьких змагань. Але ці змагання та їх реалізація потребують немало коштів.

На це минулого року українці всього світу дали УНРаді тільки 60 000 марок. Сума смішно мала, недостатня. Адже жиди за цей же час на подібну ціль склали сотні мільйонів долярів. Ми з жидами фінансово рівнятися не можемо, але 60 000 марок — сума все таки мала. Ми можемо дати багато більше.

Подаю проєкт, як придбати фонди на потреби УНРади:

Кожний громадянин-українець, де б він не був, дає на УНРаду на рік одноденний заробіток, а за кожного члена родини за океаном 1 доляра річно, в Европі 1 марку. Ті, що мають свої підприємства, дають річно 1% від свого обігу на УНРаду.

Ці гроші сплачують українські громадяни на банкові конта УНРади, які повинні представники УНРади подати до відома в пресі. Цим ми уникнемо коштовного й затяжного способу збирання фінансів збирачами й комітетами. Доказом сплати податку на УНРаду буде посвідка поштового переказу або чек. Перевірку виконання цього національного обов'язку могли б узяти на себе наші товариства, організації або парохіяльні уряди.

Фонди УНРади могли б ще підсилити своїми датками наші банки та фінансові інституції, кооперативи, підприємства, виробництва.

Коли б українці чесно й сумлінно виконали цей свій основний національний обов'язок, УНРада дістала б поважні фінасові засоби. Тут не може бути між нами ніяких непорозумінь, суперечок чи боротьби, бо УНРада веде діяльність загально-національну.

Виконати свій національний обов'язок треба нам усім негайно. Двічі дає, хто негайно дає. Українці всього світу складім якнайшвидше свій даток на потреби УНРади!

Ілля Варчак,
Байройт, Німеччина.

Протест вояків

Тижневик «Українець», що виходить в Парижі, подав статтю п. З. Пеленського «На дорогу пригорща болота» (12 червня, ч. 22 (138). Ця стаття є ніщо інше як партійні порахунки з п. Макарушкою, але в ній одночасно порушено справу колишнього українського вояцтва. В статті поза виразом «гавптштурмфюрер Макарушка»... є цитата: «За те пана д-ра Макарушку ми оглядали в тому часі у великій параді СС. Для нього не УПА, не резистанс, але нав'язана краєві авантура з «Дивізією Галичина» була шляхом для розв'язки української справи».

Ми далекі від того, щоб боронити п. д-ра Макарушку перед його політичними колеґами, але проти закидів «Дивізії Галичина» й її старшинам ми категорично протестуємо.

Справа визволення України лежить на плечах українського вояцтва і ніяка партія не сміє ганьбити колишнього українського вояка, в якій армії він не служив би, ніяка партія не сміє використовувати того факту як зброї в партійних порахунках. Ніякій партії, а зокрема тій, до якої належить п. З. Пеленський, не вільно забувати, що вона без держави тільки пригорщею болота, а державу може вибороти тільки вояк.

Ви, Панове з «Українця» хочете доказати, що ціла «Дивізія Галичина» палала ненавистю до УПА. Чи знаєте Ви, скільки тисяч вояків Дивізії опинилися

полоханих людей, казали, що того дня ранком гнали татари ясир з України, десь аж з-під Білої Церкви. У Петра Конашевича защеміло серце, мов би чуло біду.

— Це ж туди поїхала Христя з старою княжною...

IV.
МІЖ ЗАПОРОЖЦЯМИ

Наближаючись до Січі, юнаки переночували у старого козака, що жив самітно в глибокій балці, зарослій терном, дикими грушами та всякими кущами. Запорожець гостинно привітав подорожніх з Волині, нагодував їх і дав коням сіна:

— Вибачайте, що хліба нема, це вже таке життя на Запоріжжі, що хліб у нас як ласощі. Зате рибою та м'ясом надолужуємо. Я собі ще й тим помагаю, що скопав городець у хащах, та маю всього: і кавуни, і гарбузи, і дині, а вже про городину, то нічого й казати: всього доволі, їж, хоч розпережися. На пісні дні у мене є олія, бо я трохи рижію засіяв.

Старий запорожець Коваль був дуже набожний і додержував усіх правил і постів церковних.

— Не для себе трудимося, — казав, — для Бога, для церкви Христової муки приймаємо в боях із Татарином і Турком. Не для самих жупанів та цехинів турецьких ходимо на Чорне море, а на те, щоб вирвати з неволі бусурменської невинні християнські душі. Ото — заслуга перед Богом, це діло, ласкою Всевишнього благословенне!

Петро казав Курцевичеві, та Красюкові, як виїхали від Ковалевого бурдюга, подякувавши йому за хліб-сіль:

— Ось вам пустинник. Але він не відцурався світа, він живе радощами й турботами Січового Братства.

Думки не кінчив. Згадав Вишенського, що замкнувся на високій Ахтонській Горі, далеко від Рідного Краю. За нього додумане до кінця сказав Красюк:

— От якби тут наш дидаскал оселився! Був би нам добрим порадником та більше зробив би і для людей і для спокою своєї власної душі.

Запорозький кіш був тоді на острові Базавлуці, на Чортомлицькім Дніприщі. Туди прямували острізькі юнаки. Як перед їхніми очима заблищала здалека синя Дніпрова вода, юнацькі серця радісно почали битися.

— Ось вона — козацька держава в степах, що не піддається татарській і турецькій силі, посилає своїх молодців у походи, переймає кримських грабіжників-людоловів, що викрадають ясир з України.

На Січі знайшли острожане земляків і знайомих. Яцко Неродович-Бородавка радісно привітав товаришів. Він уже три роки козакував, бо, як казав жартуючи, в школі «убоявся бездни премудрости», пішов на Січ. Не було звичаєм на Запоріжжі виявляти свої почування, жаль, смуток чи надмірну радість. Тим то й Бородавка на другий день по приїзді земляків на Січ сказав байдужим голосом Курцевичеві при інших острожанах:

— Знаєш, твою сестру взяли татари. Наші козаки гналися за ордою, частину ясира відбили, але княжна Христя зосталася в неволі.

Сагайдачний зблід.

— Таки тоді серце правду сказало, — подумав з гірким болем у грудях.

Підійшов до них високий запорожець Михайло Дорошенко, якому острожани привезли поклін від батька. Був русявий, довгобразий, з рівним носом і чорними бровами, що дугами спинялися над великими синіми очима.

— Нова новина, дорогі земляки: здається, буде незабаром похід на татар і турків. Полем і морем. Тільки — нікому ані чичирк! Це мені сказав писар військовий як таємницю, та ви ж недаром товкли в школі реторику, діялектику і політику, знаєте, що слово — срібло, а мовчання — золото...

Петро Сагайдачний почув холод у пальцях, мовби у нього руки потерпли. Думав:

— Є ще надія. Може вдасться напасти на її слід. Чом ти, моя доле неласкава, не дала мені покласти голову, обороняючи мою милу, єдину в світі Христю? Ось воно — наше життя — «юдоль печали», як каже Ахтонський чернець Вишенський...

На Січі знайшов Конашевич і свого брата Данила. Зрадів Данило Петрові, зараз повів його з товаришами-острожанами до свого полковника, та ще хотів похвалитися молоденьким братом і перед самим гетьманом.

— А де ж наш Роман? — питався Петро свого брата.

У Данила брови заїхали високо на лоб, аж до довгої чуприни, що гадюкою крутилася на блискучій голеній голові.

— Не вернувся, сердяга, із походу на Волость. Були ми з Лободою та з Наливайком під Лубнями, — тихо сказав братові Данило, і смуток хмаркою затуманив його карі очі, такі як були у старої Конашевички.

— На жаль, і я тебе, Даниле, не можу потішити веселою вісткою з дому, — почав Петро.

— Я вже знаю, — ще тихшим голосом промовив Данило. — Що ж, така Божа воля.

Між запорожцями на Січі недавні острізькі спудеї найбільше уподобали Михайла Дорошенка. Дуже зрадів, що принесли йому вістку і привіт від батька. Ходив з ними Базавлуцьким островом, росказував про січові порядки.

Юнаки дивилися на військові гармати, що стояли під накриттям, щоб дощ не мочив. Було там багато куль, і гармаші та ковалі виробляли в огненних печах нові кулі.

— Як був тут посол від німецького цісаря Рудольфа, та як заграли наші гармати, то мусів аж вуха затуляти, — хвалився Дорошенко.

На валу, над самим берегом Дніпра, застали юнаки запорожців-музик, що грали на трубах — великих і малих, під командою жвавого чорнявого диригента:

— Хлопці, дивіться на мою паличку, щоб не їхав один до ліса, а другий до біса, — кричав диригент.

Махнув паличкою, і залунала з мідноголосих труб знайома острізьким юнакам пісня. Красюк штовхнув Петра під бік і почав приспівувати:

— Попереду Дорошенко, ...
А позаду Сагайдачний...

— Чи не Иродові дівчата: до готової пісні приклали інші слова! — думав Петро Конашевич.

У курінь його записано Сагайдачним, бо вже був один брат Данило Конашевич, то щоб не було плутанини.

— Вибирай собі, якенебудь інше ім'я, поки самі запорожці тебе не охрестили по свойому. Бо у нас іноді приліплять таке прізвище, що аж папір червоніє, — казав Петрові полковий писар.

— То нехай уже буде так, як мене прозвали в Острозі, — Сагайдачний.

Красюк сказав Дорошенкові, як дівчата з його села взяли на баса Сагайдачного. Нові слова, доложені до запорозької пісні, вподобалися козакам на Січі. Часто бачили, як Дорошенко, що заприятелював з новими січовиками з Волині, ходить із Сагайдачним, то вже ніхто не дивувався, що в веселій і жвавій пісні, про цих двох товаришів згадувалося. Пісня про Дорошенка й Сагайдачного ходила від куреня до куреня, і дехто ще й свої слова до неї доточував.

Тоді на Січі гетьманував Самійло Кішка. Не хотіли запорожці іншого гетьмана, тільки Кішку. Був він непоказний, просто вдягнений, сухий і невисокий, з рідкими сивими вусами та з мутно-жовтими очима.

— Ти дивись, брате, такий гетьман! Та його наш Бородавка мабуть нігтем би роздавив, такий сухорлявий та миршавий. Не знати, в чому душа держиться, — казав Красюк Сагайдачному, побувавши у гетьмана з Данилом Конашевичем. Дорошенко, почувши ці слова, засміявся:

(Далі буде).

при першій нагоді в лавах УПА? Ви забули, як вояки Дивізії Галичина нераз і не двічі допомагали Вам матеріяльно? Але ніщо Вам сьогодні не перешкаджає кидати пригорщі болота на вояків Дивізії.

З уваги на те, ми колишні вояки різних армій, зорганізовані в організації СУВ у Бельгії в філії СУВ в Шерат, закликаємо свою централю в Бельгії й усі українські вояцькі організації в країнах Західньої демократії запротестувати в редакції «Українець» проти нечуваного в світі очорнювання своїх партійних противників, закидаючи їм те, що були українськими вояками.

Цей протест висилаємо й до редакції «Українця» в Парижі.

З доручення філії СУВ в Шераті, Бельгія: **Строцький Й., Мельничук В.**

ЗАЯВА

Високоповажаний Пане Редакторе!

В 179 ч. Вашої газети за 19 червня ц.р. Ви передрукували з заокеанської преси інформаційну статтю п. з. «Свобода» про СУН», де подано, що в склад діючої управи СУН-у вибрано й мою скромну особу. Інформація американської газети не цілком відповідає дійсності. Правдою є, що я був учасником ініціятивних зборів СУН-у 7 травня 1949 р., але є також фактом, що на пропозицію увійти в склад управи я, з'ясувавши становище на французькій зоні, заявив ініціяторам з'їзду, що про ці речі я можу говорити особисто аж після зборів Зональної Ради Української Еміґрації на французькій зоні. На тих зборах мусить виявитися становище зони щодо ситуації, створеної після сьогорічних зборів ЦПУЕ. До того часу я залишаюсь невтральним обсерватором подій.

З українським привітом

Михайло Задорецький, Раштат.

Пан Орлигора просить слова

Останніми днями в «Українських Вістях» я мав приємність прочитати доповідь В. Ів. Гришка, виголошену на нещодавньому з'їзді УРДП, де шановний автор з особливою увагою і шириною зупиняється також над всестороннім висвітленням проблем... «природнього націоналізму» та «справжньої демократії».

Хвальна Редакціє!

Дозволяю собі зазначити, що в 1946 р. (м. Авґсбурґ) видано мою брошуру «Проблеми демократії» (фраґменти з доповіді), де я виголосив особисту думку про наявність існування і неіснування «природнього націоналізму» та «справжньої демократії».

В цю хвилину я не маю можливостей докладніше розглянути доповіді В. Ів. Гришка і моєї брошури, і тому тільки, як перший-ліпший приклад, процитую декілька речень.

Я писав: «Природній націоналізм... не вимагає ненависти до чужої нації. Тепер В. Ів. Гришко пише, що «природній націоналізм не вимагає ненависти до інших націй». І так далі...

Про демократію в цій же брошурі я писав: «Коли сьогодні ми маємо ряд націй, які морально і фізично винищуються, то це тільки говорить про те, що світ не доріс до справжньої демократії, що світ ще недемократичний...».

«Демократії ще ніде не здійснено, немає ще такої країни, яку можна було б характеризувати, як зразок демократії. Бо справжня демократія характеристична тим, що вона не зупиняється тільки на політиці, а поширюється також і на господарство...»

Шановний В. Ів. Гришко, як особа, що має непересічні публіцистичні здібності і необмежене користування довгими шпальтами... такої поважної газети, як «Укр. Вісті», пише кучерявіше. Наприклад: «За сучасного стану... справжньої демократії абсолютно не суміжна з будь-яким поневоленням народів народами...

«Справжньої демократії в справжньому дооснoвному, в тому й соціяльному сенсі нема... має бути перенесення демократії... із сфери виключно політичної в сферу також і господарського життя...» і т. д. і т. д.

Я не вважаю за потрібне далі наводити такі і подібні їм приклади, одначе, я вимушений висловитися, що неповажний спосіб публіцистичної діяльности зраджує законам товариської етики. Тим більше, що В. Ів. Гришко, часто особисто (усно) дискутуючи зі мною, знав, що на ці теми я маю окрему, виготовлену до видання, брошуру.

Мені здається, що коли той чи інший публіцист цитує речення чи передає виразні думки іншого автора, він во ім'я скромности свого ж імени, зобов'язаний якось не забувати підкреслювати їх.

Тисну В. Ів. Гришкові руку, бажаю товариських дискусій, і надіюсь, що в творчій праці і взаємопошані, дружба залишиться непохитною,

з пошаною **Лев Орлигора.**

Відійшли від нас

Ген. Гнат Стефанів

Як «Неділя» вже повідомляла, 21-го червня 1949 р. о 4-ій годині ранку упокоївся після довгої і тяжкої недуги визначний вояк Українських Армій генерал-хорунжий Гнат Стефанів.

Син вчителя, народився він 10 листопада 1885 р. в Топорівцях (Галичина). 1905 р. вийшов ляйтенантом з львівської кадетської школи, а трохи пізніше скінчив військову академію у Відні та був призначений на службу в Боснії. Перша світова війна застала його капітаном 35-го пішого полку.

Будучи майором, попадає він в 1915 р. до московської неволі, з якої тікає 1918 р. через Фінляндію та Швецію до Галичини, де в Золочеві з кадрів 35-го полку формує українські частини. Тоді ж 1918 р. йменовано його полковником та призначено командиром окремого кінного полку. Чинність його в українському війську виповнена незвичайною енерґією та відданістю батьківщині. В 1918 р. стає він першим начальним Командиром УГА, потім аж до березня 1919 р. є він Начальником Головної Команди постачання УГА, а потім переходить до штабу Дієвої Армії УНР.

1920 р. був Командантом Запілля Дієвої Армії, а пізніше є йменований консулом ЗУНР в Ужгороді. Далі пішла праця на Карпатській Україні в багатьох українських товариствах. Вже під кінець 1944 р. даються в знаки наслідки склерози, а в 1945 р. вже тяжко хорий він на еміґрації в Баварії.

За заслуги в Армії Української Народньої Республіки Паном Президентом А. Лівицьким 1948 р. був підвищений до ранги Ґенерала Хорунжого.

За участь в Зимовому Поході в 1920 р. генерал мав орден Залізного Хреста.

Члени рідні небіжчика склали найсердечнішу подяку СУВ за достойне впорядження похорон. Крім доньки, що живе в оселі, прибули на похорон дві сестри Небіжчика та брат Зенон. Дружина Генерала, приблизно тиждень до смерти чоловіка виїхала до Америки.

Похорон Небіжчика Генерала відбувся 23-го червня на католицькому цвинтарі в Реґенсбурзі в присутності членів рідні та з участю представників адміністрації Української Оселі, організацій був. військовиків СУВ, Пласту, СУМ-у та багатьох мешканців Оселі.

Віктор І. Базилевич

(24. XI. 1868 — 12. III. 1949).

З великим сумом зібралася нещодавно українська громада таборів Ашаффенбурґу коло труни одного з найстаріших таборян, блаженної пам'яти В. І. Базилевича.

Небіжчик народився 24 (11) листопада 1868 р. на Поділлі в селі Ґнатків, ямпільського повіту, в родині сільського священика, людини обдарованої і за тих часів високої освіти, друга і шкільного товариша поета Руданського, — на парафії, яку представники цього роду обіймали понад 2 століття, з часів Яна Казиміра.

Небіжчик здобув освіту у клясичній ґімназії у м. Немирові та на юридичному факультеті університету св. Володимира у Києві За студентських часів перебував під упливом Старої Громади, особливо проф. В. Т. Антоновича та О. Житецького. Проф. М. Ф. Владимирський-Буданов запропонував йому присвятити себе науковій діяльності. Але ж передчасна смерть батька його, матеріяльні злидні і потреба заробляти тяжким трудом коректора, репетитора тощо, на хліб щоденний собі і хворому братові, — не дали можливости здійснитися цим мріям. Довелося піти йому шляхом практичної юриспруденції.

Працював небіжчик переважно на Волині, як мировий суддя у м. Березно к. Рівного та у м. Луцьку, як голова «З'їзду мирових суддів» та член обласного суду. Одноразово багато часу приділяв справам хуторського землевпорядкування і реформі, якій він надавав великого значення для майбутнього України.

Будучи обраний братчиком Луцького Хрестовоздвиженського Братства він намагався всіма засобами вдихнути життя в цю старовинну, але ж тоді майже змертвілу інституцію, брав участь у впорядкуванні музею, бібліотеки, поліпшенні мистецтва церковного співу, добродійної діяльности тощо.

Часи відродження Української Держави знаходять небіжчика у Києві. Він обіймає посаду члена київського суду та, як досвідченого і відомого цивіліста, його притягають до праці у кодифікаційній комісії міністерства юстиції, у правничому відділі щойно відритої Академії Наук тощо. З великим ентузіязмом віддає він свої сили і знання справам організації Української Держави, будучи певний, що на цей час здійсняться, нарешті, мрії Великих Гетьманів і державних мужів минулого.

Не припиняє він також наукової діяльности. З часом обирають його професором новоорганізованого київського Архітектурного Інституту катедри будівельного права.

Зайве говорити яким тяжким іспитом була для небіжчика руїна часів громадянської війни та встановлення большевицької тиранії.

Судову діяльність його припинено. Тоді він був запрошений працювати у Дніпросоюз, але незабаром і там «скоротили» з політичних мотивів. Трохи пізніше заборонили йому викладати право, як не-марксистові. Тим енерґійніше почав він працювати науково у комісії звичаєвого права ВУАН. Особливу увагу звертав на вивчення Литовського Статуту. Доля судила одначе, щоб більшість студій його («Історіографія Литов. Стат.», «Посаг за Лит. Стат.», «Литов. Стат. і наступне законодавство» та інші) не були опубліковані «з незалежних причин — так само як і інші наукові праці його («Кодекс Наполеона на Волині», «Право сервітутів», «Історія трудового законодавства Росії і України перед революцією»). Не побачили світу також і підручники його: «Будівельне право», «Політична економія для самоосвіти» навіть рукописи їх були видавництва «втратили». Наприкінці двадцятих років ВУАН зазнала великих переслідувань — і праця у вищезгаданій комісії поступово завмерла; майже всі члени були тим або іншим способом «репресовані», дехто розстріляний, дехто засланий.

Одночасово не зміг небіжчик працювати також і як адвокат. 1930 р. він був виключений з лав колеґії оборонців, як «класово ворожий елемент». Кілька місяців пізніше спіткала його звичайна доля української інтеліґенції — його заарештовано — участь у СВУ та інших контрреволюційних організаціях. Багато місяців довелося йому перебувати у в'язницях, зазнавати різних тортур починаючи від багатоденного «сидіння» аж до інсценізації розстрілу.

Друга світова війна принесла небіжчикові горе бачити катування українського народу другим авторитарним режимом — нацизмом, що він так тяжко переживав... А далі почалися злидні еміґраційного життя. Останні роки перебував небіжчик у таборах Швайнфурту і Ашаффенбурґу. Не зважаючи на хворобі, увесь час працював він до кінця 1947 р., як секретар при місцевому шпиталі, бібліотекар табору, — хоч сам помічав невпинно прогресивчий занепад сил... Але ж ні похилий вік, ні тяжкі недуги, ні різноманітні страждання і переслідування, що відзначили не легкий життьовий шлях небіжчика — не могли зламати його духа, мужности, енерґії, віру в перемогу демократії над гиранією і світле майбутнє любої батьківщини.

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор. 100·—*DM*, 1/8 стор. 50.—*DM*. 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

ОСТАННЯ ПЕРЕВІРКА МЕДИЧНОГО ПЕРСОНАЛУ

Здоровельний Відділ Головної Квартири ІРО повідомляє:

Найблищим часом відбудеться останнє засідання Іспитного Комітету ІРО. Увесь медичний персонал ДП, який досі не був провірений цим комітетом, має якнайшвидше надіслати до: IRO, Medical Screening Board, Manteuffel Kaserne, Bad Kissingen, такі дані: прізвище, адресу, фахову категорію. Зацікавлені особи будуть повідомлені, де і коли мають прибути на провірку комітетом.

Це буде остання нагода провірки для кваліфікованого медичного персоналу.

Допущені до іспиту такі категорії: лікарі, дентисти, зубні лікарі, аптекарі (фармацевти), ляборанти, лябораторійні техніки, ветеринарі, фармацевтичні асистенти, дентистичні техніки, техніки по рентґені, фізіотерапетики і фельдшері.

Вийшла з друку книжка
ГАННИ ЧЕРІНЬ
„Crescendo"
Ціна 1 ДМ. Замовлення надсилати на адресу:
H. Chmuryj, DP-Camp Heidenau bei Tostedt, Kr. Harburg. Baracke 21

ОГОЛОШЕННЯ

Інститут фахового вишколу мав уже другий випуск шоферо-механічних фахівців і видав 26. 5. 1949 р. дипломи. Курси фото-операторів, крою і шиття кінчають своє навчання в кінці червня.

Дирекція провадить новий запис на такі курси:

1) Академічне креслення
2) Фото-операторів і репортерів.
3) Шоферо-механічний
4) Кравецький
5) Столярський
6) Зуботехнічний
7) Англійська мова (фахова термінологія)

Фахівці з усіх ділянок господарської примисловости, які не мають жадних документів, можуть скласти іспит перед урядовою комісією і дістати наш вартісний диплом.

Інститут затверджений німецькою владо і має всі права шкіл

Слухачі, що мешкають не в Мюнхені мають знижку на залізниці, а в місті за переїзд трамваєм. Зголошення приймає дирекція Інституту.

Fachausbildungs-Institut für Ukrainer MÜNCHEN, Heßstr. 132a (Chem. Fabrik)
1-1 b

Розшуки

Шукаю сина Олександра Івановича Петруша, народженого 20 липня 1920. Остання вістка від нього була з Румунії в 1944 році. Ласкаво прошу писати на адресу:

I. Petruscha, München-Laim, Fürstenrieder-strasse 155. Block 2-88.
1-3 z

Катерина Савка з дому Зубко з села Никлович повіт Мостиська шукає рідних Володимира Зубка. Прошу подати вістку на адресу:

Kateryna Sawka 382 Forbes St. East. Hartford Conn. USA.
1-2

Рідних та знайомих з села В-Тарасівка, Дніпропетровська обл. шукає Ревенко Антоніна. Писати на адресу „Неділі"
1-2 z

Stefana Dobrowolskoho Jabloniw, шукають вуйко Stefan Bucij і тета Hanka Bucij-Zurawel.

Toronto, 1170 Queen St. W., Canada.

„Степана Білеського сина Осипа з села Путятинці, повіт Рогатин, з метою негайної еміґраційної допомоги шукає родачка

Mrs. Mary Sypian (z domu Kysil) 1282 Clinton Ave. N.O. Rochester 5, N.Y. USA.
1-1 b

Хто знає про місце перебування Ольки Турко, доньки Михайла і Анни Турго, родом з с. Чернилява, п. Яворів, що була вивезена в 1942 р. до Німеччини на працю, прошу писати на адресу її брата:

Mr. Teodor Turko, 29 Holland Park Gardens, London, W. 14
2-2 z

Пустовойтова Миколу шукає батько Пустовойтів Дмитро. Син розлучився зі мною в 1943 році у місті Duisburg. Прошу писати на адресу:

Dmytro Pustowojtiw, 60, rue de la gare Beyne Hoseau, Liege, Belgien.
2-2

Івана Кулика і Марію Кулик (з дому) що мешкали у Львові при вул. Еніверський шукає Александра Тиль, що виїхала в червні 1905 р. з краю до США, Буфальо, а тепер живе у Шікаґо. Адреса:

6500 W. Montrose, Chicago 34 Ill. Alexandra Sam
2-2 z

„Яким Бупієрка шукає сестру Анну Бупієрка, нар. 1924 року в с. Баличі Подорожні, пов Стрий. До 1945 р проживала в ДП-таборі на британській зоні Німеччини. Хто знав би також, де перебувають Катерина Холошнецька, Павліна Харів, Марина та Параня Гнидин — прошу повідомити на адресу:

Bucierka Joachim, Stuartfield camp. Mintlaw station, Aberdeenshire. Scotland. 1-1b

Матримоніяльне

Самітній, освічений українець бажає нав'язати листовні зв'язки з інтеліґентною українкою до 30 років. Листа прошу надсилати до „Неділі" під „Чорноморець".
2-2 z

Оповістка

Копко Миколу, який шукає за Марією Богач та Ікало Анною з села Липня біля Перемишля, закликаємо негайно подати свою адресу до

United Ukrainian American Relief Committee P. O. Box 1661, Philadelphia 5 Penna., USA
1-1 b

ЗАКЛИК

Закликаємо п. Василя Симчука, автора п'єси „Св. о. Миколай", друкованої у нас, ласкаво повернути нам решту коштів друку.

Видавництво „Неділя„
2-2 b

До членів кооперативи „ІДЕАЛ"

В АШАФФЕНБУРЗІ!

У зв'язку з ліквідацією кооперативи „Ідеал" в таборі „Артилерія" в Ашаффенбурзі закликаємо всіх членів подавати свої претенсії на повернення паїв. Невибрані по день 25-го липня ц. р. паї, підпадуть під загальний розподіл кооперативного майна.

Управа Кооперативи „Ідеал".
1-1 z

Добра рада!

Не пускайтеся в дорогу без нового УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКОГО словника д-ра З. Лисівецького, проф. амер. унів. Ціна 5 ДМ.

Там-же словники: українсько-французький та українсько-німецький всі разом . . . тільки 5 ДМ

Книгарням 33% знижки (післяплата).

Замовляти **Ukr. Verlagsbuchhandlung (13b) Augsburg, Spitalgasse 5.**
2-4

Оголошення в нашій газеті

завжди виплачується!

Громадянство хоче допомогти „Неділі“

Звідусіль напливають

пожертви на пресовий фонд нашого тижневика

Третій тиждень акції збирання пожертв на Пресовий Фонд «Неділі» приніс ще гарніші осяги як попередні два, підтверджуючи нашу думку, що українське громадянство прагне втримати свою незалежну пресу в Німеччині. Список наших жертводавців в цьому тижні відкрив **Високопреосвященніший Владика Вячеслав** з Ашаффенбурґу, що особисто завдав собі труд передати на руки керівника нашої Адміністрації 5 марок на пресфонд «Неділі».

Того самого дня надійшов лист від пана **генерал - хорунжого артилерії Бориса Палія-Неїло** з Міттенвальду. Пан Генерал переслав від себе разом з поточною передплатою добровільний даток 10 марок і при цій нагоді поінформував нас, що особисто розпочав збірку на пресовий фонд «Неділі», про яку пише так: «Я переконаний, що кожен чесний вояк і громадянин мусить, в міру своєї спроможности, підтримати «Неділю», як єдиний наш часопис на еміґрації, який правдиво, вельми інтересно й об'єктивно інформує нас, дійсних націоналістів-демократів, про наші справи, про все, що нам дороге, чим журиться наша змучена скитальщиною душа».

Майже щоденно повертаються до нашої Адміністрації виповнені листи пожертв з різних місцевостей Німеччини. Першою в третьому тижні збіркової акції наспіла листа від **п. інж. Лавра Панасенка** з місцевості Ерель з брітанській зоні. На ній є такі пожертви:

Скляренко Іван 2 марки, Рудковський Василь 2, Каліщук Петро 0,50, Бушило Павло 2, інж. Панасенко Лавро 3 марки.

З правдивим зворушенням читали ми **лист п. Павла Даценка з Гайльброну:** «Ви бачте мені — пише пан Даценко, надсилаючи свій список пожертв, за **таку** збірку пожертв на пресовий фонд «Неділі». Тут багато українців лежить у шпиталі Гайльбронн. **Вони всі такі бідні, що не можу Вам описати,** деякі лежать по 5 років по шпиталях, проте вони раді допомогти Вам на пресовий фонд, але не мають грошей. Нам допомогти теж нема ні від СХС, ні від кого, бо **за нас забули,** але ми самі допомагаємо важко хворим, збираємо по 10 пфенігів і таким способом купуємо, що їм треба. Прошу Вас, коли зможете висилати ще один примірник Вашої газети». (Прохання виконуємо — Адм. «Неділі»).

На листі пожертв, надісланій п. Даценком є такі жертводавці:

Даценко Павло 0,50, Тихонів Кость 1,00, Гнип Грицько 0,50, Ярломенко Віктор 0,50, Іванчук Михайло 0,50, Гура Ярослав 0,50, Грохів Володимир 0,50, Бугрин 0,50 марки.

Всім тим нашим Прихильникам дякуємо за їх увагу спеціяльно щиро і бажаємо швидкого повороту до здоров'я. Нашим покликаним установам звертаємо при тій нагоді увагу на потреби українців в шпиталі Гайльброн, а зокрема на потребу допомогти їм морально й матеріяльно.

6-го липня прийшов лист від **п. д-ра П. Хрептовського,** адвоката в Ліндав. Пан доктор перепрошує за невеликі наслідки збірки, але вони зумовлені загальним браком грошей і настроями однієї групи проти «Неділі» в Ліндав. На листі пожертв д-ра Хрептовського є такі позиції:

Д-р Петро Хрептовський 1,00, Козенко Григорій 1,00, Онищинко Данило 0,50, Ковальчук Артур 0,50, о. Роман Дикий 1,00, Гармаш Іван 3,00 марки.

Не перестають впливати також індивідуальні пожертви. Пану **Володимирові Солонкові** з Тріру з подякою підтверджуємо отримання вплачених ним 2 марки на пресовий фонд, а п. **Омелянові Каранцеві** дякуємо за 1 марку, надіслану з Ретенбаху. **П. д-р Ройс** із Фаллінбостель пожертвував 2 марки, а **п. Пилип Петриченко** з Дармштадту 1,40 м.

Всім названим Шановним Жертводавцям дякуємо якнайщиріше за те, що в такий час, де всі думають про виїзд і про особисті справи, виказують стільки зрозуміння і симпатій для української преси, не жаліючи ані останніх грошей, ані труду та збіркової ініціятиви. Думаємо, що за їх прикладом підуть інші прихильники, читачі й кольпортери «Неділі», пам'ятаючи, що з дрібних, але масових пожертв можна буде створити фонд, який забезпечить появу «Неділі» на дальші місяці.

Без української преси припиниться українське громадське життя в Німеччині. Не жалійте пожертв на її потреби. Пам'ятайте: хто жертвує негайно, жертвує два рази більше! Надсилайте пожертви на пресовий фонд «Неділі», адресуючи так: **Verlag «Nedila», Aschaffenburg, Schweinheimerstr. 50.**

Пожертви в Бельгії, Англії, США і Канаді просимо надсилати до наших представників. Їх адреси подаємо окремо.

Повідомлення ІРО

ЛІКВІДАЦІЯ ТАБОРІВ ДП В БРІТАНСЬКІЙ ЗОНІ

Як повідомляє Головна Квартира ІРО на брітанську зону в Лемґо, переїзд ДП до переходових таборів, а звідти до нових країн поселення щодалі пожвавлюється. Три тижні тому з табору Гайденав виїхало 800 українців: до Австралії іде — 300, до Франції — 250, до Бразілії — 250.

Одночасно з приспішеним виїздом ДП до інших країн відбувається й редукція таборів ДП в брітійській зоні. За рік зліквідовано 138 таборів. Рік тому їх було 318, тепер — 220.

Повідомляють, що в сказаному часі будуть зліквідовані табори в **Дельменгорсті.** Українців переведуть до табору Ольденбурґ.

Протягом двох місяців буде переведена ліквідація таборів в **Годенав** та в **Нортгаймі.** Далі прийде черга й на інші. Навіть табір в Гайденав, коли з нього виїдуть одна-дві більші групи, буде ліквідований.

Великі табори, в яких «комасують» і «комасуватимуть» ДПістів, будуть міжнаціональні.

ТЕХНІЧНА ШКОЛА В ГАННОВЕРІ ПРОДОВЖУЄ НАВЧАННЯ

Головна Квартира ІРО письмом 7. 6. 1949 р. ДПД (2323 Едц) повідомила, що Українська Технічна Школа в Ганновері, яка в минулому році дуже добре розвивалася і стояла на високому рівні, дістала дозвіл продовжувати науку ще й у наступному шкільному році, який розпічнеться 15. 8. ц. р.

Від 15 серпня існуватимуть такі відділи в школі:

1) Металообробний, 2) Ковальський, 3) Теслярський, 4) Електротехнічний, 5) Мулярський, 6) Автомеханічний.

Це буде остання нагода для всіх ДП української нації здобути фахове знання. Технічна Школа в Ганновері продовжуватиме свою науку лише один рік.

Тому звертаємося до всіх українців-таборян з закликом використати цю останню нагоду, щоб перед виїздом за Океан здобути потрібні знання, які поможуть їм знайти працю на місцях нового поселення і дадуть підставу для майбутнього добробуту. Бажаючі повинні негайно звернутись до 76 ДіПакс'у в Ганновері, «Лисенко Кемп» (Меккернштрассе 26-27). Записи кандидатів школа прийматиме лише до 15-го липня 1949 р.

СІЛЬСЬКО - ГОСПОДАРСЬКІ КУРСИ

Головна Квартира ІРО в Лемґо повідомляє, що в найближчому часі будуть відкриті 4-місячні сільсько-господарські курси в Пердеоль у Шлезвіґ-Гольштайні. У програмі навчання — загальні сільсько-господарські відомості і обзнайомлення з сільсько - господарськими машинами і тракторами. На ці курси ДП повинні записатися в якнайбільшому числі, щоб дістати свідоцтва кваліфікованих сільсько - господарських робітників. З записом не треба гаятись і не треба його відкладати на пізніший час, бо, з уваги на близьку ліквідацію ІРО, ці курси можуть бути останніми.

Подання про прийняття на ці курси треба вносити на адресу:

DPACCS Commander, 19 DPACCS, PERDEOL (Schleswig Holstein).

ПЕРШИЙ СПИСОК ПОЖЕРТВ НА «НЕДІЛЮ» В БЕЛЬГІЇ

Акція збірки на пресовий фонд «Неділі» знайшла також живий відгук в Бельгії. З подякою оголошуємо перші списки жертводавців. Бельгійськими франками пожертвували такі панове:

Федір Шрайтер — 30, Йосип Строцький — 30, по 10 — Володимир Мельничук, Василь Глек, Петро Брода, Степан Магас, далі Осташ Дмитро — 25, Мацак Тимофій — 30, Рошко Іван і Войтків Андрій по 5. Збірка відбулася в м. Шерат.

Друга листа пожертв з міста Шерат виказує такі позиції: Кравченко О. — 50, Завзятий Іван — 20, Бидловський Т. — 30, Зубачевський — 20, Бойко Ф. — 10, Левко І. — 10 бельг. франків.

Дякуємо! Віримо, що за їхнім прикладом підуть інші.

Відчит д-ра Людемана

Пишуть нам із Мюнхену:

27. 6. 49 увечері відбувся від Союзу Конструктивно-Творчих Сил України виклад д-ра Г. Людемана п. н. «Німеччина і Україна в долі Европи», в залі Дойтшес Музеум. На доповідь прибуло **235 осіб німецької і української публіки.** Доповідь відкрив д-р Т. Леонтій, який у вступнім слові підкреслив тридцятьлітню боротьбу українського народу з відвічним ворогом московсько - большевицьким імперіялізмом, яка, на жаль, відома тільки частині культурного світу. Українці стоять в боротьбі за встановлення міжнародньої свободи народів і людини . . .

Публіка гучними оплесками привітала прелеґента д-ра Людемана. Д-р Людеман аналізував українську визвольну боротьбу від найдавніших часів до наших останніх змагань і спроб визволення зпід ворожих окупантів. Вміло і критично підходив до справ, які стосувалися спільних політичних і господарських зв'язків обох народів. Він висунув на денне світло пропаґанду московських і польських імперіялістів, які своєю працею, пропаґандою надали напрям східньому комплексові, неґуючи все, що українське. Він звернув також увагу слухачів на цей важливий момент приналежности України до західньо-европейської культури, яку Україна боронила і боронить до нинішнього дня перед навалою монголів і московсько-азіятських імперіялістів. Не зважаючи на те, що Україна прийняла християнство від Візантії, все ж таки духово належала до Заходу і тій духовій приналежності завдячує український народ своє нинішне становище. Греко - католицька Церква на західніх частинах України була саме тим національним носієм і також непоборимою барикадою проти московських імперіялістів і їх фальшивих слав'янофільських ідей. Польську політику минулих часів осуджує прелеґент, як хоровитий месіянізм і імперіялістичні зазіхання **«од можа до можа»**, які допровадили польський народ до цілковитого банкротства і віддали його в руки московсько-большевицькій ідеї.

Переходячи до політики Німеччини, він гостро критикує німецьку верхівку; вона не зуміла і не пізнала проблем східньої Европи, не зуміла відрізнити польсько-московської проблеми від української, яка відогравала і відограватиме домінуючу ролю в розв'язанні питання порядку на Сході Европи. Він апелює до німецьких і світових політичних кіл, державних мужів, а також до всієї світової молоді, докласти всіх старань, щоб пізнати визвольну боротьбу українського народу і відкритими очима глядіти правді в вічі. Кінчаючи свою доповідь, д-р Людеман сказав, що Европа не зможе жити без вільної України і вільної Німеччини. **Учасник.**

Гаряче літо на Балканах

ЮҐОСЛАВІЯ

замикає грецький кордон

Маршал Тіто в промові, сказаній минулої неділі в Поля над Адріятичним морем звернувся до США й Великобрітанії з закликом допомогти Юґославії в розв'язанні непорозумінь між нею та Грецією. Тіто підкреслив, що спричинені греками інциденти на кордонах можуть потягнути за собою дуже поважні наслідки. Тіто гостро скритикував так грецьких повстанців, як і «монархо - фашистські» війська і заповів, що Юґославія замкне свої кордони. Тіто заявив, що Юґославія вже давніше мала господарські стосунки з Заходом і тепер думає їх поширити. Юґославія звернулася з проханням позики, яка, зрештою, також в інтересах західніх держав, бо вони хочуть продавати свій товар Юґославії. Звернуло загальну увагу, що в оточенні Тіта був юґославський амбасадор у Вашінґтоні Сава Косановіч. Промову Тіта слухало 40 000 людей.

В своїй промові шеф Юґославії підкреслив також, що його країна ніколи не погодиться на постанови паризької конференції щодо юґославсько-австрійського кордону й що вона ніколи не відречеться своїх претенсій до Каринтії. Заява Вишинського в Парижі про якусь вигадану юґославську конспірацію з західніми державами, позбавлена всяких підстав. Юґославія не погодиться також віддати важливий під стратегічним оглядом адріятичний порт Тріест Італії.

За останніми звідомленнями, безпосередньо після виступу Тіта, амбасадор Косановіч відвідав американського амбасадора в Београді Кавендіша Кеннона і вияснив, що намір Тіта замкнути грецький кордон стосується найближчого майбутнього.

Американське міністерство зовнішніх справ привітало намір Тіто замкнути юґославсько - грецький кордон. Урядові кола Вашінґтону сподіваються, що така постанова Юґославії збільшує її шанси на підтримку прохання Тіта до світового банку в справі отримання позики.

Важливі інформації

для майбутніх „австралійців“

(Закінчення з 181 ч. „Неділі“)

Новоприбулих реєструють, як австралійських безробітних і виплачують їм допомогу — 25 шілінгів на тиждень. З цієї суми 20 шілінгів забирають за перебування в таборі, а 5 шілінгів (неповнолітнім 2 1/2) видають на руки. Після прибуття кожного транспорту в табір приїздять банківські урядники і виміняють чужоземну валюту — американські й канадійські доляри та англійські фунти. Інколи міняють всякі гроші, за винятокм совєтських, і хто привіз марки чи ліри, — теж може обміняти. Тим, хто привезе з собою чужоземну валюту, радимо обмінювати її лише в цих урядників, бо лиш вони платять повну ціну (по курсу за 1 доляр 6 шілінгів 2 пенси), в той час як, напр. таборова кантина платить за 2 доляри лише 10 шілінгів, а це є велика різниця, бо в Австралії гроші дорогі, що цілком зрозуміло: країна не відчула на собі війни, отже її господарство має твердий життєвий стандарт, а гроші — **твердий курс.** Вражає велика різниця цін між місцевими й імпортованими товарами. Так само вражають деякі речі. Комини прибудовані до хат знадвору. Ровер, напр., чомусь не має ні ліхтаря ні багажника, керівниця рогами наперед (коштує від 15 до 22 фунти). На працю люди ходять не з течками, як, приміром, в Німеччині, а з такими саквояжами, які на Україні носили лише сільські фельдшери та акушерки. Фотоапарат має вигляд невеликої коробки і під час їзди ровером вішається на керівницю, бо етуї немає. Добра «Ляйка» коштує 100 фунтів. Дуже високо ціниться людська праця. Кінь, нанпр., коштує 6 фунтів (корова 4-5), а сідло до коня 16-25 фунтів, тому що у виготовлення сідла була вкладена людська праця, за яку треба дорого заплатити, в той час, як кінь чи корова родились і виросли не потребуючи високооплачувальної людської допомоги. На терені табору Бонегілля пасуться коні, корови й вівці і якщо котрась із цих тварин ощасливить світ збільшенням числа подібних до себе істот, то пастух при цьому буває присутній хіба лиш випадково, а в кожному разі дуже рідко. Зрештою, в Австралії можна дуже часто зустріти череду чи отару, але майже ніколи — пастуха біля неї. Так само тютюн коштує дешево, а папіроси (у вироблення яких вкладена людська праця) набагато дорожчі. Тому багато австралійців купують тютюн і крутять «козячі ніжки» сами.

В таборі Бонегілля еміґранти перебувають 3-4 тижні (інколи довше), після чого їх вивозять на працю. Керує призначенням емпльоймент офіс, при чому уважно слідкують за тим, щоб в одній групі не було забагато людей одної національности. Якщо хтось хоче їхати на працю разом зі свіоми товаришами, то, заявляючи про це в емпльоймед офіс, не мусить говорити щось на зразок: «Я хочу їхати разом з такими й такими людьми, бо ми є представники одної національности іхотіли б мати змогу жити своїм — бодай невеличким — національним життям...» чи щось у цьому роді. Таку групу напевно розділять між іншими. Треба сказати: «Ось люди, з якими я подружився дорогою . Вони мені подобаються і я хотів би бути з ними разом. **Такі** заяви інколи помагають. Добре, якщо прибулий до Австралії іміґрант має вже тут родича або близького друга. Одразу ж по прибутті до табору хай напише йому листа, щоб той на своєму листі праці постарався б зробити для нього персональний виклик. У виклику мусять бути зазначені прізвище й ім'я, нумер австралійського документу (щось на зразок німецького фремденпас'у) назву пароплава та порядковий нумер в транспорті, котрий їхав цим пароплавом. Якщо цього не буде, — виклик не виправдає свого призначення, бо діставши «голий» (тобто безіменний) виклик на добру посаду, балтійці що густо обсіли всі таборові відділи (в тому числі й емпльоймед офіс) пошлють на місце виклику свого, а тим, хто старався дістати цей виклик напишуть що адресат зрезигнував з їхньої пропозиції (що вже неразз робилось).

Ті іміґранти, які мають в Німеччині родичів (не позбавлених статусу ДП, тобто права на еміґрацію), мусять взяти в інформаційному бюрі надруковану анкету та вписати в неї прізвища й адреси (як свої так і того, кого бажають стягнути) але відіслати її до Канберри на зазначеному в лівому горішньому куті адресу щойно аж тоді, як матимуть сталу працю (на анкеті мусить бути штемпель з місця праці) та сталу адресу, щоб на цю адресу Міністерство Імміґрації (The Sekretary Ministerium of Immigration, Canberra ACT) могло б прислати свою відповідь. Для новоприбулих видається часопис «The New Australian», який в інформаційному відділі можна дістати безкоштовно. Там же є список людей, що мають прибути до Бонегіллі черговим транспортом та назву корабля, яким вони їдуть. Якщо жінка підписала контракт, але приїхавши до Австралії породила дитину, — її від контракту звільняють. Чоловіка й жінку рідко посилають на одну працю, а здебільшого так що їх місце побуту дещо віддалені так що одному з них треба доїжджати потягом. Був, щоправда, випадок коли біля 20 одружених чоловіків посилали в Перт на працю, а для їх жінок не могли знайти роботи; через це жінок звільнили від контракту, щоб приїхавши разом з чоловіками вони могли б на місті підшукати собі працю сами. Для утриманців (депендентів) зроблено нещодавно окремий табір (якщо їх чоловіки не можуть знайти їм мешкання), де вони живуть.

Preis 40 Pfennig — Ціна 40 пфенігів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 24. липня 1949. Nr. 184

В ступ Владики Платона

Як нас повідомляють із Штуттґарту, в неділю 17 липня ц. р. єпископ Платон, секретар Священного Синоду УАПЦ, з церковного амвону виступив проти інтерв'ю співробітника „Неділі" з архиєпископом Григорієм, головою УАПЦ Соборноправної Владика Платон скритикував делікатно кажучи, кореспондентів і редакторів за висвітлювання церковних справ на сторінках преси і звернувся до вірних не купувати й не читати часописів, що порушують того роду церковну тематику. Канцелярія Священного Синоду повернула порожньою листу пожертв на Пресовий Фонд „Неділі", вислану на ім'я Владики Платона Адміністрацією нашої газети. Листу надіслано з урядовим письмом такого змісту: „З доручення Преосвященнішого Владики Платона повертається при цьому листа пожертв ч. 64 на Пресовий Фонд „Неділі", прислана в свій час на ім'я Владики Платона. Коментарі до повишого після вміщених Вами в чч. 182—83 „Неділі" матеріялів про т зв „Соборноправну Церкву" зайві".

Думаємо, що коментарі до виступу Їх Ексцеленції Секретаря Священного Синоду УАПЦ та Їх канцелярії також зайві.

Чорний день авіяції

ЖУРНАЛІСТ НІКЕРБОКЕР МІЖ ЖЕРТВАМИ АВАРІЇ

Вівторок 1 липня був чорним днем летунства. Цього дня трапилися п'ять катастроф, жетвою яких стало 86 людей.

Всі 45 пасажирів літака марки «Констелляціон», що належав голляндській компанії, загинули в катастрофі недалеко Бомбаю. Поміж 13 американськими журналістами, що поверталися цією машиною з Індонезії, був також **відомий журналіст Губерт Нікербокер.** Він студіював у Німеччині і довгий час був тут кореспондентом американських пресових аґентств. У своїй подорожі до Індонезії американські журналісти послугувалися голляндською машиною «Рерминд», яка розбилася в поворотній дорозі коло Барі, при чому згинуло 33 пасажири.

Розбився також американський літак компанії «Стандарт Еїр Лайнс», коли пролітав просмик Санта Сузанна в долині Санта Фернандо у Каліфорнії. Згинуло 35 осіб, 18 вдалося видобути живими з-під залишків машини.

Рятункова команда віднайшла у вівторок 12 липня кадовб американської машини берлінського мосту «Скаймастер» поміж Лабою і Ратенов. Недалеко від палаючої машини знайдено тіла 3-х членів залоги.

Цього самого дня впав на гору Турмалет у Піренеях приватний літак, при чому обидва пасажири загинули. Пілот, колишній журналіст і його пасажир спостерігали з «льоту птаха» переїзд через гору Турмалет учасників роверових змагань «Тур де Франс».

Врешті, розбився також один італійський літак. Пілот загинув.

НОВА ПОЛІТИКА США

в Китаї і на Далекому Сході — Японія стане американським арсеналом

Як повідомляє з Вашінґтону «Ді Вельт», міністер зовнішніх справ Ечісон має намір виступити з новими пропозиціями щодо того, як трактувати китайську кризу і свій намір хоче реалізувати ще перед закінченням сесії американського конґресу. Ця вістка, появившись на початку нового комуністичного наступу, могла б спричинити цілковиту зміну в американській політиці щодо національного Китаю. Здається, що в найвищих американських політичних колах зачинає переважати думка про потребу замінити безнадійну вашінґтонську політику щодо Чан-Кай-Шека далеко позитивнішим стосунком американців. Американські дипломати схвалювали б такий крок Трумена, коли б він домагався від конґресу створити таємний фонд на «холодну війну». При допомозі того фонду (100—150 мільйонів долярів) можна було б затримати поширення комунізму на Далекому Сході. У зв'язку з тим звертають увагу на понеділкову промову шефа озброєння американських окупаційних військ в Японії генерала Нібльо, який через токійське радіо заявив, що американська залога в Японії маґазинує воєнний матеріял з приводу **сподіваних воєнних дій на Далекому Сході.** Генерал сказав, що тисячі літаків і панцерників продукуються в японських заводах, а закінчив свою промову словами: «США роблять Японію своїм далекосхідним арсеналом».

Міністер Ечісон, не зважаючи на великі справи міжнародньої політики, знаходить час, щоб залюбки займатися своїм городом.

Тим часом в китайській провінції Гунан після майже двомісячної перерви на ширині майже 800 км проходить нова комуністична офензива. Комуністи здобули 16 міст в напрямі на Чанґ-Чан (столиця Гунану) і посуваються до кордонів провінції Гопеї. Губернатор Формози і близький довірений Чан-Кай-Шека ген. Тхенґ-Тхен дістав призначення на командувача національних військ в новому воєнному районі південно-східнього Китаю. Сам Чан-Кай-Шек став головою 12-членного комітету, який практично являється військовим кабінетом і заступає центральну політичну установу.

Таємна нарада в Трумена

ВАШІНҐТОН (ДЕНА-АФП). У приватному приміщенні президента Трумена 14. 7. увечорі відбулася таємна конференція навколо атомової проблеми. У конференції взяли, між іншим, участь віцепрезидент Барклі, генерал Айзенгауер, міністер закордонних справ Ечісон, міністер оборони Джонсон, керівник комісії в справі атомової енерґії Ліліентел та його найбільший супротивник сенатор Гікенльопер. Про зміст нарад зберігають найсуворішу мовчанку. У поінформованих колах говорять, що ця конференція ставить остаточну риску під кампанією проти голови комісії в справі атомової енерґії Давіда Ліліентела. Як відомо, вже приблизно два місяці різні американські часописи нападають весь час на Ліліентела, не маючи одначе змоги довести свої твердження, що завершувались повідомленнями про крадіжку урану з атомової лябораторії в Чікаґо. Сам президент Трумен у товаристві дослідників атома та більших представників американської інтелектуальної праці в цій суперечці стояв, як відомо, беззастережно за Ліліентала.

Поінформовані кола конґресу, крім того, припускають, що предметом нарад була угода в справі атомової енерґії, яка була нібито укладена між США, Великобританією і Совєтським Союзом на конференції в Потсдамі. «Ню-Йорк Таймс» у п'ятницю повідомив, що таємні наради відбувалися навколо питання, чи слід передати Великобританії технічні інформації про виробництво атомових бомб. Конферецнія не винесла нібито ніякого рішення. За «Ню-Йорк Таймсом», конференцію скликали через те, що більшість членів американської комісії в справі атомової енерґії рекомендували задовльнити прохання Великобританії, дати їй такі інформації, щоб вона могла виготовляти в себе атомові бомби.

ТОВАРИШ САМУЇЛ АМСТЕРДАМ КОНТРОЛЮЄ ПОЛЬЩУ

Закордонна польська преса займається особою найбільш таємної політичної особи в Польщі, що з доручення Москви робить закулісну політику за плечами варшавських маріонеток. Виконує цю роботу 52-річний колишній львівський адвокат Самуїл Амстердам, доктор прав, який майже ніколи не виступає під власним прізвищем, вживаючи майже 10 різних псевдонімів: Амстердамський, Дунаєвський, Генриковський, Дунський, Сандецький інш. Ніхто зрештою не знає точно, що властиво Амстердам робить і де перебуває. Він ніколи не займав якогось офіційного становища але був головним совєтським аґентом, що інспірував люблинський комітет, а пізніше фактично керував цілою Польщею. Він разом з Якубом Берманом ліквідував Ґомулку. Амстердам ніколи не діє з власної ініціятиви, але завжди виконує накази Кремля. У передвоєнній Польщі бував лише гостем, працюючи переважно в Німеччині, ЧСР і Еспанії.

Як згинув генерал Ромель?

Одна з багатьох тайн гітлерівського режиму, саме тайна смерти відомого «африканського лева», ген. Роммеля, находить своє вияснення. Перед судом у Розенгаймі виправдувався цими днями колишній генерал **Ернст Майзель,** безпосередний свідок тієї смерти і він показав таке:

14 жовтня 1944 р. Майзель виїхав з ген. Бурґдорфом з берлінської головної кватири нім. армії до Ульму, як стояло в наказі «у важливій справі». Про цю справу Майзель довідався щойно подорозі, коли в авті ген. Бурґдорф дав йому прочитати акти ґестапо. З актів виходило, що ген. Роммель був зв'язаний із змовниками на життя Гітлера з замаху 20 липня і дав був свою згоду на випадок успішного атентату поребрати головне командування всієї німецької армії. Обидва генерали прибули опісля до дому ген. Роммеля і Майзель був при тому, як ген. Бурґдорф прочитав протокол ґестапо ген. Роммелеві, що слухав це читання випростований, але блідий. Після цього Бурґдорф дав Майзелеві наказ вийти з кімнати і підождати в саду. Виходячи, Майзель чув ще, як ген. Роммель сказав: «З револьвером я почуваю себе все ще непевно». В саду підождав ген. Майзель якої пів години, поки Бурґдорф і Роммель вийшли з хати. Всі сіли в авто і поїхали до відданого кількасот метрів ліска, де Бурґдорф доручив шоферові авта та ген. Майзелеві висісти і знову підождати. Коли за якийсь час авто вернулося і Бурґдорф покликав обох, в авті сидів, відкинувшись в зад, мабуть, мертвий ген. Роммель. Всі поїхали до шпиталя в Ульмі, звідки Бурґдорф зв'язався з начальною командою в Берліні та доклав їй, що «ліквідувати аферу Роммеля вповні пощастило». У відповідь прийшло негайно доручення приготувати похорони Роммеля на державний кошт та з великою парадою.

Про те, що діялося в хаті ген. Роммеля за час тієї пів години, яку Майзель відчекав у садку, зізнав тепер ще раз перед судом син ген. Роммеля, Манфред. Як виходить з його слів, ген. Роммель прийшов після розмови з Бурґдорфом та Майзлем до спальні, де ждали його дружина і син і заявив обом: «За пів години я вмру». Опісля Роммель переказав дружині, що Гітлер поставив йому до вибору прийняти отруту або стати перед народнім судом, бо проти нього є важкі закиди та крім цього він нібито стоїть на списку передбачених членів уряду на випадок успіху атентату. Він попрощався з дружиною і сином і пішов до авта генералів, щоб уже ніколи не вернутись до своїх найближчих.

Чи Роммель був справді замішаний у заговір проти Гітлера — невідомо. Дружина і син покійного «африканського лева» рішуче заперечують це. Зате і вони і найближчий співробітник ген. Роммеля, його адьютант капітан Альдінґер, запевняють, що Роммель вже в 1944 р. бачив усю безвиглядність продовжування війни і 15 липня того ж року написав Гітлерові звідомлення, яке кінчалося словами: «Нерівна боротьба в Нормандії доходить до кінця. З цього мусять бути витягнені висновки». Крім цього Альдінґер запевняє, що Роммель відкидав взагалі думку про усунення Гітлера, бо на його погляд зміну могла внести не нагла смерль Гітлера, а зміна цілої начальної команди армії. Тоді могли на думку Роммеля прийти інші люди і почати переговори про припинення війни.

Знаючи нагальність Гітлера, можна догадуватись, що причиною смерти ген. Роммеля була справді ненависть «фюрера» до того хто посмів сумніватись в його «геніяльність стратега» і Роммель впав жертвою своєї вояцької одвертости та чесности. Історія про цю трагічну смерть свого останнього слова ще не сказала як і про безліч інших кривавих загадок та тайн гітлерового режиму.

МІКОЛАЙЧИК ВІДВІДАЄ НІМЕЧЧИНУ

ЛОНДОН (ІПК). Повідомляють, що голова польської селянської партії Станіслав Міколайчик, колишній польський прем'єр-міністер, найближчими днями відвідає західню Німеччину. Міколайчик має намір шукати зв'язку з польськими еміґраційними групами. Преса висловлює думку, що подорож Міколайчика до Німеччини має на меті повалити теперішнього президента польського еміґраційного уряду Авґуста Залеського.

Ката Сокалських жидів

засудили в Мюнхені до 16-ного досмертного ув'язнення

Колишній сокальський маляр пізнав його на вулиці

МЮНХЕН (Дена). **Мюнхенський німецький суд присяжних засудив в четвер 14 липня колишнього шефа Ґестапо-Авзенштелле в місті Сокаль в Галичині Освальда Гайдука до 16-тикратної кари досмертного ув'язнення. Суд доказав, що Гайдук у 16 випадках просто з садизму мордував жидів. Прокуратор назвав підсудного «правдивою пекельною креатурою».**

Згідно із звітом Дена, Гайдук, будучи шефом Ґестапо в Сокалі в 1942-43 рр., провадив багато ліквідаційних акцій проти жидівського населення в Надбужанському районі, висилаючи транспорти жидів до славного табору в **Белзці,** де їх винищувано ґазами. Одного лише дня 27-го жовтня 1942 р. було вислано до Белзця 4000 жидів з Сокаля й околиці. В інших випадках багато жертв на приказ Гайдука розстрілювано в самому Сокалі, як нпр., в травні 1943 року під час ліквідації сокальського ґетта. Засуджений особисто брав участь в таких екзекуціях, розстрілюючи жидів з власного пістоля.

Шість поліцистів ввели Гайдука на судову залю в кайданах, бо Гайдук після того як його арештували й привели до будинку президії поліції, побив кількох поліціянтів, піддавшись аж тоді, коли його обезвладнили 6 людей. Гайдук, як пише Дена, заперечував так як і всі нацистські злочинці якубудь участь в тих злочинах, які йому закидали. Він назвав себе навіть «приятелем жидів» і запевняв, що «бажав вивести всю жидівську громаду в Сокалі леґально до закінчення війни». Як виявило слідство, Гайдук під **прибраним прізвищем Авґуста Клеппера** записався в 1947 році на мюнхенський університет. Про арешт Гайдука розповів свідок **Осія Крамм,** що працював в Гайдука в Сокалі малярем і в січні ц. р. розпізнав його на вулиці Мюнхену. Крамм подався за ним і при допомозі військового жандарма арештував колишнього сокальського ката в одному кафе при Карльсплюц. На самій розправі Гайдук провадив себе демонстративно, викликаючи протести публіки. До голови суду д-ра Штрассера, він, між іншим, крикнув: «Я вже сиджу півтори року, пане голово, час вам піти моїми слідами», але д-р Штрассер не зареаґував на ці прокаційні вигуки. За вістками франкфуртської німецької преси, Гайдук походить з Горішнього Шлезька і має 37 років. Він тримався брутально, цинічно і навіть удавав що нецілком нормальний. Виправдувався, що до Сокаля вислали його службовою дорогою. Прокуратор назвав Гайдука «кривавим упиром», який несе відповідальність за всю велетенську провину, що впала на плечі цілого німецького народу.

Кореспондент мюнхенської газети «Мюнхнер Меркур» широко розповідає про те, як колишній шеф Ґестапо в Сокалі в уніформі СС любив верхи чвалувати по вулицях сокальського ґетта, стріляючи без причини зустрічних жидів. Одному жидові Гайдук приказав підійти до коня, відкрити рота і тоді стрілив йому просто в зуби. Іншим разом власноруч застрілив 15 жидів, відповідальних за чищення вулиць, бо один німецький СС упав на слизькому брукові. Жидівці, яка зле випрала йому сорочку, хлюснув на голе тіло гарячим лугом. Стріляючи жидів масово, завжди тримався певної віддалі, а це тому, щоб, як він сам раз сказав, «не забрудити себе» Коли одна жінка-свідок розповідала перед судом про те, як їй вдалося утекти із транспорту смерти очайдушним скоком з поїзду, Гайдук насмішкувато крикнув до голови суду: «Дайте цій дамі орден за її відважний скок». Гайдук 1933 року вступив до поліції, а пізніше зголосився на 12-річну службу в армії, усунений з Вермахту за нездібність, вступив до СС, яке й призначило його до Сокаля.

Нові еміґраційні перспективи

З ЗУАДК-у присилають нам такі інформації про нові переселенчі можливості:

Багато осіб не спішаться еміґрувати до жодної країни, інші шукають собі легкої праці й тому записуються скрізь, але далі сидять спокійно в таборі. Дехто пробує щастя й записується на фарму в США. Але на фармі він не думає працювати, бо ця праця йому не під силу, чи не до вподоби. ЗУАДК радить усім особам, що мають знайомих у США, просити їх вислати посвідку, маючи на увазі, що **безіменних посвідок у ЗУАДК дуже мало.** Просимо не покладати своїх надій тільки на ЗУАДК, бо він за найкращими бажаннями не може всіх задовольнити. Кожний обов'язаний використати всі свої приватні можливості й лише потім звертатися за допомогою до ЗУАДК.

АРҐЕНТІНА ЗНОВ АКТУАЛЬНА

Справа еміґрації до Арґентіни тепер стала знову актуальною, пише Укр. Допом. Комітет в Арґентіні. Після дев'ятимісячної перерви Дирекція Іміґрації в Арґентіні почала видавати знову авторизації на в'їзд до цієї країни. На жаль, наше прохання, щоб Дирекція Іміґрації подавала авторизації за посередництвом нашого УДК, як це практикувалося перед закриттям іміґрації до Арґентіни, полагоджено відмовно, не подавши причин. Не отримали такої згоди також подібні установи інших національностей. Проти цього рішення вносимо відклик до міністерства внутрішніх справ. Знаючи наставлення тутешньої влади до слов'янської еміґрації, **не маємо великої надії,** щоб наша інтервенція була успішною.

Покищо Дирекція Іміґрації почала приймати прохання про видачу авторизацій від тих громадян, що стараються спровадити сюди своїх рідних, дітей, батьків, братів-сестер, дружину, тощо. Для знайомих чи дальшої рідні авторизацій не видають. Для тих утікачів, що одержали авторизації через наш Допоговий Комітет, дозвіл на в'їзд до Арґентіни видає міністерство закордонних справ.

Від особи, яка хоче стягнути до Арґентіни когось із своїх рідних вимагають подати:

1. Свідоцтво моральности.
2. Посвідку праці (від того, хто хоче стягнути своїх рідних).
3. Копію одержаної через УДК авторизації.
4. Контракт праці для тих, що мають сюди приїхати.
5. Подати ступінь споріднення.
6. Забезпечення мешкання й прожитку.
7. Двох свідків замешкалих в Арґентіні для підтвердження цих даних.

Практика показала, що Дирекція Іміґрації видає авторизації виключно тим, хто має в Арґентіні близьку рідню. На масову еміґрацію покищо неможна розраховувати.

АВСТРАЛІЯ ЦІКАВИТЬСЯ САМОТНІМИ ЖІНКАМИ

Згідно з повідомленням ІРО, Австралія погодилася прийняти на працю **350 незамужніх жінок з одною дитиною.** З кожної ерії набиратимуть по 50 незамужніх жінок. Жінки працюватимуть, а діти виховуватимуться в окремих закладах. Тому що таких жінок у нас багато, а жодна інша держава не бажає їх брати до себе, радимо українським незамужнім жінкам скористати з цієї нагоди. Зголошуватися в таборах через Суспільну Опіку.

ДО НОРВЕҐІЇ ВИЇХАЛО 18 УКРАЇНЦІВ

Норвезькі організації набирають ДП на працю на фармах, жінок до домашньої прислуги або як куховарок. З українських скитальців до Норвеґії виїхало 18 осіб.

ВЕНЕСУЕЛЯ ЗБІЛЬШУЄ НАБІР

Найближчим часом Венесуеля збільшує набір ДП на працю. Тепер дозволено набирати голів родин віком до 60 років, а одиноких віком до 40 років. На роботу приймають мулярів, столярів, ковалів, вальцувальників, електриків, механіків, кравців, майстрів, домашніх робітниць, огородників, шоферів, інженерів, електриків, фармерів і т. п.

Злучений Український Американський Допоговий Комітет, Мюнхен - Пазінґ, Бісмаркштрассе 20.

ЗА ДОПОМОГУ

нашим робітникам у Бельгії

Вельмишановний Пане Редакторе!

Прошу Вас надрукувати в Вашому часописі таку об'яву: В 1947 р. діяла міжнаціональна комісія, виділена національними представництвами українців, латишів, литовців, естонців, поляків і югослав'ян для з'ясування умовин найму на працю в копальнях Бельгії наших скитальців-ДП. Комісія виконала тоді своє завдання, контракт з бельгійським урядом було укладено й на підставі його десять тисяч українців працювало, разом з іншими ДП, в копальнях Бельгії. Тепер, коли цей контракт кінчається й законтрактовані ДП слушно бажають або еміґрувати до інших країн або перейти на легшу працю, — до членів комісії почали поступати повідомлення про різні порушення умов контракту та невідповідне трактування наших скитальців-шахтярів з боку органів бельгійської адміністрації та ІРО.

Комісія не може залишитися байдужою до таких вісток. Тому я звертаюся через нашу пресу до всіх наших скитальців-шахтярів що є у Бельгії і що вже повернулись до зон Німеччини з проханням поінформувати письмово мене, як члена згаданої комісії, про всі пережиті особисто або відомі випадки порушення умов контракту або невідповідного трактування шахтярів-ДП. Листи з інформаціями повинні бути підписані неанонімовим прізвищем дописувача з додатком його сучасної адреси. Листи надсилати на адресу:

Butzbach, Resettlement Center IRO, — ing. W. Manukalo.

Член комісії **інж. В. Манукало.**

Неділя

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«

Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50

Published under EUCOM, Civil Affairs Division.

Authorization Number UNDP 218

1. July 1949, Responsible publisher: Gennady Kotorowycz

Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

НЕ ЗАБУВАЙМО про селян і робітників!

В складі української еміґрації перебуває значна частина селян і робітників.

Цей факт має велике політичне значіння, бо служить незаперечним доказом фальшивости тверджень московського окупанта про робітничо-селянську владу в СССР. Цей факт має ще більше значіння під оглядом життєздатности самої еміґрації та спроможності останньої виступати перед демократичним світом в ролі правдивого речника українського народу. Народні верстви на еміґрації виконують ролю джерела сил для доплиunion соків, що живлять дерево відірване від матірного ґрунту. Це підґрунтя, що до деякої міри компенсує втрачені зв'язки з народом; це каталізатор і збуджувач творчих процесів еміґраційного суспільства. Народні верстви творять собою багатотисячний мур з бастіонами навкруги генерального штабу еміґрації й дають останньому можливість спокійно, але пружньо боронитись при довготривалій облозі та робити сміливі виступи проти ворога в сприятливій політичній ситуації.

Своєю присутністю на еміґрації селянство і робітництво завершують суспільну будову, аж до закінченої конструкції, утотожненої, хоча б в мініатурі, з цілим українським суспільством.

При гармонійному поєднанні всіх складових частин української еміґрації, суспільство має змогу озброїтись значними потенціяльними силами в боротьбі за право свого народу. При досягненні нормальних взаємовідносин між державно-політичним проводом, інтелігенцією, селянством і робітництвом, всторат улегшиться розвязання завдань, покладених на всю еміґрацію.

Час звернути увагу суспільства не лише на брак нормальних взаємовідносин між складовими частинами, а і на оцінку ролі селянина й робітника на еміґрації. Треба з повною відвертістю заявити, що та оцінка хибна та глибоко помилкова й суспільство нехтує своїм найпотужнішим чинником, і то не тільки для еміґрації, а й для цілого народу. З огірченням треба констатувати що суспільство вважало цілком природнім той стан речей, при якому селянин і робітник залишались майже цілком ізольованими від громадського й політичного життя, й що вони майже не фігурують на нашій суспільній сцені. Натомість суспільство іноді надмірно велику увагу приділяє проблемам і явищам другорядним. Ось на протязі майже п'яти років всі наші зусилля спрямовують на зведення до круглого столу розсварених партій, на створення державно-політичного центру. Не минуло й дня, щоби в тому чи іншому закутку, в тій чи іншій громаді, чи друкованому органі не підносився голос надії, сподівань і прагнень випростатись з тупого кута, в який зайшло було наше еміґраційне суспільство без об'єднуючого центру, без надії примирити розсварених провідників і груповців. Нарешті народилась УНРада. Більше року вона існує й здавалося би що вже можна б було побачити бодай окремі промені від позитивних досягнень в її діяльності. Здавалося б, що п'ять років термін цілком достатній для того щоб осіло шумовиння, та вщух непотрібний галас від «розпачу» перечулених партійними сварками. Термін цей достатній і для того щоби знайти правдиву оцінку так нашим політичним партіям, як і окремим складовим частинам еміґраційного суспільства, зокрема застановитись над тим, що між нашими партіями — селянством і робітництвом досі не має живого зв'язуючого ланцюга, немає спільної мови. А між тим без активної участи селянина й робітника в політичному життю нації відновлення й закріплення нашої суверенності марна мрія. І доки наші численні партії будуть творити, відірвано від цих верств народу, в своїх ізольованих кабінетах всілякі програми й кляхнутимуть в незрозумілих для селянства й робітництва доктринах. доти загально-національна справа не вийде на широку дорогу, а українська еміґрація не матиме помітного поступу. Доки навколо круглого столу буде між політичною верхівкою провадитись розгра і комбінування, спрямовані виключно на усунення зі сцени небажаних суперників, і не розпочнеться праця гідна ідей задеклярованих програмами наших, безперечно всіх, патріотичних партій, доти годі сподіватись позбутись партійних антагонізмів і гризні. Доки наш державно-політичний центр не піднесеться на щабель і рівень зрілих націй, де держава, її провід і апарат покликані служити всьому своєму народові, а не лише певній його частині, доки наше еміґраційне суспільство буде і далі витрачати роки на «рятування» УНРади від розгрому своєю ж українською, щоправда, сліпою партією. Адже ніде правди діти, що більше ніж рік суспільство перебувало під гіпнозою, що наше найцінніше й найдрожче досягнення — УНРада буде зліквідована наступом бандерівців. Останній пленум Національної Ради дає досить підстав для суму й безнадійності Адже знехтувано юридичне право, зафіксоване статутом УНРади, право селян,, об'єднаних в Союзі Земель Соборної України, мати своїх представників в народньому парляменті — УНРаді. За місяць до скликання пленуму УНРади, численні представники Виконного Органу відвідували українські осередки, закликаючи всі Церкви, всі громадські й політичні організації, що стоять на становищі підтримки УНРади, зокрема щиро закликали селянство «рятувати» державний центр, фінансово й організаційно підтримати його, обіцяючи навести лад в суспільстві й негайно розв'язати всі болючі питання, зокрема церковне. Але сподівання всіх тих, хто повірив, не здійснилися.

Не краще й з політичними партіями. Очевидно що наші партійні провідники ще довго не здаватимуть собі справи з сучасної ситуації й не вбачатимуть в наведених фактах анормальності. Що ж до селянства й робітництва, то спираючись на різні теорії та соціологічні науки, доводитимуть, що названим верствам суспільства нема чого приходити до власного голосу. Вірогідно також що й далі буде відвертатись увага від **основних** проблем; натомість привертатиметься увага, до всім остогидлих питань партійних сварок і неможливості всі партії причесати одним гребінцем. Глянути на дійсність ні в кого не знайдеться часу. А дійсність така. Всі наші численні партії разом взяті нараховують всього якихось пару тисяч членів, що в порівнянні з двома міліонами українців поза залізною заслоною, величина майже ніяка. А головне: що ця пара тисяч має мало спільного з селянами й робітниками?!

Тут нас можуть обвинуватити в наклепі на українські партії й заявити, що останні знаходять повний резонанс серед еміґраційного суспільства, бо всі борються за єдиний національний ідеал і в цьому однозгідні з усім еміґраційним суспільством. Безперечно так. Але безперечним є також і друге твердження. Селянин і робітник перед тим як стати до активної боротьби, перед тим як підставити свої плечі для підтримки державної будови, мусить чітко усвідомити не лише загально-національні ідеали, а й те защо він бореться й що дасть та боротьба його станові, йому, як членові певної соціяльної верстви, йому як живому індивідумові в суспільстві. Для селянина й робітника не байдуже також і ставлення до нього решти суспільства, а зокрема провідного державного центру.

Наведімо факти з минулого.

В 1900 році в Харкові створилась партік РУП (Революційна українська партія — пізніше УСДП), що об'єднала навкруги себе свідому інтелігенцію, молодь, селян, робітників. Стала масовою, спертою на верстви соціяльно й політично скривджені царатом. (В період національної революції ця партія відіграла значну керівну ролю). В перші роки свого існування РУП зазнала дошкульної поразки. Організатори РУП'у мали палкі патріотичні серця, але не мали організаційного досвіду, не вміли задокументувати в програмах своїх намірів. Примушені були звернутись до Миколи Міхновського (відомого патріота-націоналіста) з проханням написати для них програму. З'явилась брошура «Самостійна Україна», де багато говорилось про суверенність і незалежність, але жодного слова про соціяльні проблеми. Коли РУП пішло з цією програмою до селян і робітників, то жодного успіху не мала й мало кого з них прихилила до себе. Лише через роки після видання нової програми з гаслами зверненими до селян і робітників, РУП знайшла широку народню базу для своєї діяльності.

Приклад національної революції 1917-1921 рр. з її сумним вислідом не менш переконливий.

Але і без прикладів для кожного ясно, що народ іде за своїми партійними провідниками при двох умовах: коли провідники висувають ідеї співзвучні певним соціяльним прошаркам нації й коли провідники зливаються з народом.

Ні одна з діючих на еміґрації українських партій не дотримується цих умов і тому не перетворились на партії в повному розумінні цього слова. Їхня будова скоріше нагадує тулуб без рук і ніг. А вся діяльність уподібнена до вітряка без мірошника, який би сипав на камінь збіжжя. От тим мірошником мусить стати наш селянин і робітник.

Правда, еміґрація живе в умовах зовсім відмінних від умов на рідній землі, несе зовсім інші завдання — тому дехто скаже, що було б безглуздям для наших партій розв'язувати на еміґрації соціяльні проблеми, в яких зацікавлені селяни й робітники, було б марною працею перевантажувати й обтяжувати програми гаслами співзвучними певним соціяльним верствам українського народу.

Думаємо одначе, що не було б це безглуздям навіть тоді коли б еміґрація не була суто народньою, тобто не мала в своєму складі великої кількости селян і робітників. Програми еміґраційних партій звернені своїми ідеями до українських мас є доказом контакту й споріднення між еміґрацією й народом. Коли ж еміґрація в значній своїй більшості складається із селян і робітників, то це не тільки не безглуздя а одиноко правдивий і реальний шлях утворити з еміґрації моноліт.

Селянин і робітник не болів за наші партії бо від них йому ні холодно, ні жарко, так тут на еміґрації, як треба думати, і в разі перенесення набутої практики цими партіями на рідну землю.

Отже мусимо прийти до висновку, що суспільству ще не вдалося спрямувати наш політичний сектор на бажані рейки. Замість партій на еміґрації маємо або кабінетні новотвори без мас, або застарілі іконостаси з потускнілими відображеннями минулої слави або розгалужені штаби монополістів на творення «таборових держав». Ні селянської ні робітничої партії не створено. Ні селян, ні робітників до існуючих партій не залучено.

І напевне через це селянин прислухається не «голосу розпачу», сфабрикованого в партійних кабінетах, для прикриття своєї убогості, а до голосу власного інстинкту, що велить йому не завербовуватись до жодної партії, аж поки він не розпізнає справжніх друзів і захисників своїх інтересів.

Своїм нутром та інтуїцією селянин розпізнав справжні наміри партійних вождів запрягти його до воза без огляду на вантаж. А майже на всіх возах вантаж одноманітний: намагання за допомогою «плебсу» вилізти на верхній щабель суспільної драбини. Використати селян і робітників для допоміжних партійних цілей. Ситуація нагадує байку про ворону й лиса. Коли треба використати селянина й робітника то зацікавлені — повертаються на півкола обличчям до них і різними обіцянками відмикають двері не лише до лагідних і незлобивих сердець, а навіть і до туго защеплених гаманців. Це буває переважно тоді, коли переводиться збір датків та пожертв чи на ЦПУЕ, чи СУН, чи УНР, чи героїчну УПА, чи інші пожертви, що до речі чергуються конвеєром. А особливо потрібними стають селяне й робітники тоді, коли треба підносити руки при голосуванні за «достойного делегата — теж «споконвічного селянина» при таборових, чи інших виборах. Але селянина й робітника немає в складі ОПУЕ, ЦПУЕ, керівних партійних органах, в народньому парляменті державного центру. За час свого перебування на еміґрації селянин і робітник не почув жодного слова зверненого безпосередньо до нього — як представника соціяльного стану, з своїми чітко окресленими інтересами. Під час жахливої епопеї «дикої» і «плянової» репатріяції селянин і робітник примушений був — за малими вийнятками — своїми м'язами, кров'ю, навіть життям розплачуватись за відсутність у себе нансеновських пасів, та інших паперців, в які загорнулись більшість тих, що сиділи на олімпі.

Байдужість і зневіра опановує найпотужнішу й найжиттєздатнішу частину нашого еміґраційного суспільства — селян і робітників. А байдужість і інертність то і є справжнє лихо для нашого суспільства. Вину ж за це несе не селянин і робітник. В перебігу історичних подій останні довели свою жертовність, динамічність та державно політичну зрілість. Фактом свого перебування на еміґрації вони довели також і свою готовність стати в спільні ряди для боротьби за суверенну державу, довели свою готовність і здібність творити організоване громадське та політичне життя, виявили такт і уміння шанувати своїх провідників. Селянин і робітник давно виріс із сорочки «завербованого до партії» і відчуває вже в собі сили до самостійних політичних кроків.

Такі прагнення видаються більшості наших партійних провідників дитячою фантазією а ідея створення на еміґрації селянської чи робітничої партії вважається просто большевицькою витівкою. А між тим гасло Симона Васильовича Петлюри — **Українська Народня Республіка** — є зобов'язуючим для всіх нас, є прямою директивою **залучити селян і робітників до державного будівництва.** І то в розумінні несфальшованої репрезентації селян селянами, а робітників робітниками, в розумінні повної реалізації принципу вірності, справедливості й братерства. Гасло народоправства усуває будь які заслони між провідними верствами і народом, диктує солідаризм між всіма верствами нації й зокрема не заперечує творення станових політичних організацій типу селянської партії.

Український селянин не має організаційного досвіду, бо ніхто його цьому не навчив і не було на це найменших умов. Тепер перебування в демократичному оточенні відкриває можливість недолужити цей пробіл.

Було б цілком природнім і мудрим кроком, коли б наш державний провід, провідні версти суспільства в цілому, партійні й громадські провідники та вся інтелігенція зрозуміли свій обов'язок перед «меншим братом» і допомогли селянинові й робітникові організаційно й ідеологічно знайти себе з тим, щоби ці потужні потенціяльні сили були влиті до загального національного джерела.

К. Т.

Справа
українських радіопередач

«Бюлетень Українського Бюра» з Лондону повідомляє: Нещодавно голову Українського Бюра п. сотника Панчука та заступника голови п. сотника Сальського запросила дирекція ВВС — корпорація англійських радіовисилень. Вони мали розмову з директором відділу радіомовлення для країн Східньої Европи полковником Гріном.

Вони запропонували розпочати передачу українською мовою, якої вже довгий час вимагають численні українські організації та поодинокі українці в своїх петиціях до дирекції «Голосу Америки» та «ВВС».

Уважно вислухавши наших представників, п. полковник Грін подав їм ґрунтовні причини політичного й технічного порядку, що гальмують справу швидкого встановлення передач українською мовою. У своїх відповідях полковник Грін виявив повне розуміння наших домагань та пообіцяв подати відповідну підтримку в їх реалізації.

Перша відповідь на провокаційні виступи „Сурми"

Портрет Василя Нагайського

Друга сесія Української Національної Ради показала, що бандерівська опозиція не потрапила переконати наш еміґраційний парлямент про доцільність і речевість її виступів. З того факту, що бандерівська фракція в Національній Раді зазнала під кожним оглядом поразки і, в найкращому випадку, шукала виходу з положення в нелогічному голосуванні проти, дехто з українських політиків зробив мильний висновок, що настає час ідилічного шукання згоди і «братання». Проте вже перші дні після сесії показали, що тактика бандерівців була звичайним маневром для очей власного суспільства і на політичний експорт. В своїй леґальній газеті (пером п. Зенона Пеленського) і нелеґальній «Сурмі» бандерівці повели божевільний наступ на зненавиджених ними українських громадських діячів, що не підпорядкувалися батогові їхньої партії та не злякалися погроз. Немов невдалий фарс виглядає останнє число «Сурми» з «портретами фальшивих демократів», в якому бандерівці (читай: перші співробітники Гітлера) намагаються зробити запроданцями гітлеризму своїх політичних противників. Роблять це якраз в числі, присвяченому роковинам 30 червня 1941 року, себто тієї дати, коли бандерівський провід ганебним актом у Львові відступив Україну Гітлерові!

Звичайно, можна було б ці речі поминути мовчанкою. Звичайно, виступи «Сурми» і без того будуть використані ворожими українству чинниками. Але це якраз і підкреслює факт, що між інспіраторами виступів цієї газетки діє ворожа аґентура, а з ворожою аґентурою треба боротися і то такими методами, які вона сама застосовує. Керуючись тими мотивами, даємо сьогодні слово першому українському громадянинові, на якого напала «Сурма». В своїй спокійній і на фактах побудованій відповіді інж. Лучишин дощенту розбиває бандерівські інсинуації і зриває провокаторську маску з лиця їх авторів. Якщо редакція «Сурми» продовжуватиме далі (разом з п. З. Пеленським на сторінках леґальної паризької газети) свою серію пасквілів і доносів, ми будемо з таким же фанатизмом розконспіровувати ці наклепи та закликати до порядку їхніх авторів. Іншого виходу немає. З бандерівцями треба поводитись по-бандерівськи, бо інакше ніколи не дійдемо до ладу і не досягнемо того, до чого прагнемо, а саме згуртування всіх українських національних сил для боротьби за визволення України від всякого ворога, в тому числі і від власного бандеро-теруризму.

В нелегальній газеті «Сурма» бандерівські вожді поставили собі завдання: до краю оплюгавити всі позитивно-творчі сили українського визвольного руху й брехливими, провокаційними доносами скомпромітувати активні чинники української демократії.

Стиль і зміст «Сурми» гідні преси по той бік залізної заслони! Для прикладу візьмім перший-ліпший уривок цих наклепів, ось хочби т. зв. одвертий лист п. В. Н. до д-ра Хробака. Автор листа не подає свого повного прізвища «із зрозумілих причин», але з тих же «зрозумілих причин» зовсім не бере до уваги пишучи про своїх противників.

Які злочини приписує В. Н. д-рові Хробакові? Мовляв:

1) Д-р Хробак підписався під резолюціями СУН-у, між якими висловлено привіт героїчним борцям УПА.

2) Д-р Хробак, як голова Українського Допомогового Комітету в Перемишлі в 1943-1944 був противником УПА.

3) Зокрема переслідував таких «борців» УПА, як п. В. Н. і других, що працювали в Комітеті й насилу випихав їх (за допомогою ґестапо) до Української Дивізії.

4) Д-р Хробак послугувався порадами прихильника III Інтернаціоналу інж. Лучишина і надхнув пок. Чорняка віддати в руки ґестапо трьох членів УПА в Добромилі, що прийшли за датком на ліки для ранених.

Словом проголошено «урбі ет орбі»: бандерівець В. Н. це герой і непохитний борець УПА, а противники бандерівської анархії — ґестапівці, комуністи. Бачите, як легко можна стати в «Сурмі» героєм і одним махом знищити своїх противників! Але часи, коли такі бандерівські провокації доводилося промовчувати, проминули. Коли вони беруться за такі «методи» нищення своїх політичних противників, тоді хай вільно буде й нам про них дещо сказати.

Зачнімо від нападу «Сурми» на д-ра Хробака. Як було там справді? А було так:

Василь Нагайський, що сховався під літери В. Н. — це колишній заступник голови Українського Допомогового Комітету в Перемишлі, цебто найближчий співробітник д-ра Хробака. Цей останній згодився бути головою Комітету, між іншим, на спеціяльно настирливу просьбу п. Нагайського.

Д-р Хробак був ввесь час найкращим приятелем, а до війни просто опікуном того лінуватого молодця, якому дав посаду в «Просвіті», а потім в «Українській Щадниці» в Перемишлі. Доложив він просто батьківських зусиль, щоб вивести в люди того селюха. От і віддячився Василь своєму опікунові!

Не варто було б і займатися особою цього новітнього «героя», як би це явище не було типічним для всієї бандерівської ментальности і групи.

Ото ж як «боровся» Василь Нагайський проти гітлерівського режиму?

З приходом німців Василь Нагайський зачав «боротьбу» проти німецької опупації в той спосіб, що став **«тройгендером» жидівської цегельні на Засянні, а** від 1941 року власником «Бавунтернемунґ», цебто великого складу дров. Його відношення до «лісу», про який згадує в своєму «листі», полягало в тому, що німецька влада виганяла українських селян до лісу рубати дрова й примусово звозити паливо на склад п. Нагайського. Щоб «заохотити» лінивих до безплатної праці на окупанта українських селян п. Нагайський посилав всякі дарунки німецьким старостам, ґестапівцям і начальникам німецької поліції, які багнетами гнали українських селян до лісу на роботу для цього «ворога» гітлерівського режиму. Колись бідний урядовець Василь Нагайський став під час війни одним з найбільших воєнних доробкевичів в колиці. Цей «хитрий Панько», що мав такі великі прибутки із свого підприємства, не занедбав одночасно інкасувати платню заступника голови Українського Комітету!

Ніхто з Комітету, ні д-р Хробак, ні жоден інший працівник, знаючи страхопуда Василя, ніколи й не підозрівали, щоб цей воєнний доробкевич мав щось спільного з «воюючим лісом». Він був такий обережний, що ні разу не показався до лісу навіть до своїх примусових робітників, які рубали ліс для його підприємства.

Щойно на еміґрації в Міттенвальді, на тисячі кілометрів від нашого рідного лісу, наш Василь набрався відваги стати «хоробрим повстанцем»! Та мало того, він ще проголошує себе мучеником гітлерівського режиму, мовляв, д-р Хробак шантажував і змушував його піти до Дивізії. Очевидно, все це безсоромна неправда, вигадана тим псевдо-повстанцем.

Проти якої УПА виступав д-р Хробак і його однодумці?

Дійсні члени УПА, що боролися проти окупанта України, тішилися завжди щирою симпатією українського населення. Розуміється проти тих борців д-р Хробак не виступав і не міг виступати.

Але коли бандерівські вожді забажали використати повстанський рух для заведення своєї монопартійної диктатури і своєю Службою Безпеки (СБ) були почали криваву розправу проти українців, противників вождівської сваволі, тоді українське свідоме громадянство цю братовбивчу війну засудило. **Воно також само засудило виступи проти поляків.** Тому, що такий напад трапився в Перемищині в селі Болозві й Зоротовичах, в наслідок чого німці вислали свої карні загони для пацифікації непричастного українського населення, Український Комітет у Перемишлі скликав конференцію із представників українських сіл і міст всієї округи, на якій д-р Хробак та його «дорадники» поставили справу ясно:

а) йде війна між двома ворогами України, які б'ються поміж собою за поневолення українського народу. В цій ситуації нема ніякого політичного змислу втягати в розгру спокійне українське населення. Мусимо зберегти життєву субстанцію українського народу. Кликати невишколені й неозброєні маси українських людей до лісу можуть хіба лише провокатори чи ворожі аґенти.

б) Нема також ніякого політичного сенсу зачинати в умовах ворожої окупації міжнаціональну війну, бо це тільки провокація, яка може коштувати багато крови українському населенню.

в) Замість кликати маси до лісу, було б доцільніше організувати невеличкі військово-вишколені відділи самооборони по селах для самозахисту українсь-

БОЇВКА СБ ТОРПЕДУЄ ЗБОРИ СУН-у В ГАННОВЕРІ

Пишуть нам з Ганноверу: В таборі ім. Лисенка 14 липня ц. р. в клюбній залі зібралися члени місцевої філії СУН-у разом з прихильниками тієї організації, щоб обговорити деякі актуальні питання. Між зібраними переважали громадяни поважнішого віку та культурно-громадські діячі табору. Під час зборів до залі вдерлася ватага бандерівської молоді під командою Романа Поштаря й почала биттям в долоні та тупотінням переривати промови учасників зборів. У відповідь на заклик проф. Рябоконя, щоб заспокоїлися, бандерівці голосно називали членів СУН-у зрадниками та комуністами. Одночасно вони домагалися подати їм до відома, хто є ініціятором філії СУН-у та погрожували членам філії. Не зважаючи на такі дітвацькі виступи, організовані, звичайно, бандерівською горою, праця ганноверської філії СУН-у посувається вперед.

Огляд праць другої сесії

Комунікат президії УНРади й ресорту преси та інформації

Друга Сесія Української Національної Ради відбулася впродовж п'яти днів (22-27 червня 1949 р.) в одному з міст Західньої Европи. Сесію скликав Президент УНР Андрій Лівицький своїм окремим декретом.

Засідання Другої Сесії відкрив Голова УНРади проф. д-р Б. Іваницький і в своїй промові визначив завдання та вділив слово Президентові А. Лівицькому, який привітав членів УНРади та закликав до донозгідної праці. Листами й телеграмами привітали Другу Сесію УН Ради: від Української Автокефальної Православної Церкви Високопреосвященний Митрополит Полікарп, Український Конгресовий Комітет в США, Комітет Українців Канади, Українське Бюро в Лондоні, Головна Управа Союзу Українських Ветеранів, місцеві організації Союзу Українських Ветеранів, Товариство Вояків Армії УНР у Франції, Центральний Союз Українського Студенства, Союз Українців у Німеччині, Центральний Комітет Української Революційно-Демократичної Партії та її красві й місцеві організації в Німеччині, Австрії, Англії, Бельгії, Франції, США, Австралії, Головна Управа Союзу Українських Соціялістів, Церковна Рада Української Соборноправної Церкви, Український Технічно-Господарський Інститут, Об'єднання Українських Студентських Товариств Національного Солідаризму, Організації Українців-Державників в Англії, Президія Зборів Членів-Основоположників СУН в Ганновері, Українська Робітнича Оселя в Ґіссені, Громадські Комітети Сприяння УНРаді на терені Европи, Америки й Австралії, Представництва Виконного Органу в різних країнах, різні освітні та громадські організації й поодинокі діячі з ділянок політичного, громадського, культурного й мистецького життя.

На другу Сесію були запрошені як почесні гості представники головних українських Церков, українських центральних установ в обох Америках і Канаді, Світового Союзу Українського Жіноцтва й персонально: пані Ірена Павликовська, як місцева представниця цього Союзу, та дир. Роман Смук, як представник ЗУАДК.

Серед почесних гостей були присутні: І. Павликовська, директор Р. Смук, а з українського генералітету — ген. полк. М. Омелянович-Павленко, ген. пор. П. Шандрук, ген. хор. Вовк, ген. хор. К. Смовський та інші визначні представники наукових та інших місцевих українських установ.

Молебні в церквах благословили початок доброго діла.

Після урочистої частини Сесії члени УНРади відбували засідання, на яких вислухали звітну доповідь Голови УН Ради проф. Б. Іваницького, звітну доповідь Голови Виконного Органу проф. І. Мазепи, та керманичів ресортів — д-ра Л. Макарушки про фінансові справи, інж. С. Довгаля про діяльність ресорту преси та інформації, а потім ресорту народнього господарства, ген. М. Капустянського про військові справи; держ. секретар В. Соловій прочитав звітну доповідь д-ра М. Шлемкевича, який перебуває в цей час в США, про діяльність ресорту освіти. Державний контрольор проф. І. Кабачків доповів пленумові УН Ради про висновки контролю діяльности всіх органів УНРади.

Докладні дискусії над звітами й критика діяльности відбулася в ділових тонах; в дискусії взяли участь члени УН Ради, заступаючи погляди політичних фракцій, що складають передпарлямент УНР.

Пленум УНРади прийняв до відома звіти про діяльність та ухвалив постанови; найголовніші з них такі: 1) Вніс деякі зміни в Тимч. Закон., що в своїй основі зводяться до надання особливих уповноважень Президії УНРади в заступництві пленуму та в справі кваліфікованої більшости; 2) Одноголосно ухвалив бюджет на наступний рік, в якому подані джерела прибутків та видатки по всіх галузях діяльности УНРади та Виконного Органу; 3) Ухвалив постанову про внутрішню національну позику, яка носить назву — «Позика Визволення України»; 4) Одноголосно ухвалив тимчасову постанову про порядок розміщення кольорів українського національно-державного прапору, для якого устійнено, що блакитний колір вгорі, а жовтий внизу; 5) Ухвалив Тимчасовий Статут Державного Контролю УНР на час еміґрації, на підставі якого покликана Найвища Державна Контрольна Рада; 6) Ухвалив постанову про організацію Державного видавництва; 7) Прийняв до відома постанову Адміністративно-Правної Комісії в справі вступу до УНРади Союзу Гетьманців-Державників; 8) Ухвалив відозву до громадян Української Землі та українців усього світу і ще деякі постанови.

Впродовж Сесії відбували свої засідання комісії, передбачені Тимч. Зак. або покликані Пленумом УНРади для спеціяльних завдань.

Пленум УНРади прийняв до відома димісію Виконного Органу попереднього складу.

Президент, оцінюючи осяги праці та дальші завдання УНРади, та вважаючи, що між поодинокими фракціями нема поважних розходжень, закликав всіх до спільної однозгідної праці.

27. 6. 49 створено новий Виконний Орган під головуванням проф. І. Мазепи. До складу Виконного Органу входять: д-р Ст. Витвицький ген. М. Капустянський, д-р Л. Макарушка, інж. С. Довгаль, проф. А. Рябишенко, ред. М. Лівицький, суддя В. Соловій, проф. Ю. Бойко, ред. Підгайний.

Новопокликаний Виконний Орган склав перед УНРадою присягу після чого Голова проф. І. Мазепа виголосив експозе, в якому визначив програму діяльности та напрямні політики, що випливають з основних завдань УНРади та з сучасної політичної ситуації.

Провідники фракцій поодиноких політичних груп, які входять до УНРади, висловили свої думки та завваги до експозе Голови Виконного Органу, підкреслюючи реальність завдань, які має здійснювати новопокликаний ВО.

Під час Сесії відбулося три пресових конференцій які скликав керманич ресорту преси та давав додаткові інформації про актуальні справи, а наприкінці Сесії Президія УНРади запросила всіх присутніх журналістів на інформаційну розмову та на спільний обід, що відбувся в товариській атмосфері.

Голова УНРади проф. проф. Б. Іваницький в своєму прикінцевому слові зробив підсумок праці Другої Сесії, наголошуючи важливі завдання, що стоять перед УНРадою та Виконним Органом, підкреслюючи необхідність спільної праці для досягнення поставленої великої Мети.

Співом національного гімну закінчилася Друга Сесія УНРади, що в загальному пройшла під знаком солідарности та консолідованої праці українських політичних сил.

Постанова Української Національної Ради від 27. 6. 1949 в справі українського державного прапору

§ 1. Державним прапором Української Народньої Республіки є блакитно-жовтий прапор з порядком барв: блакитна барва вгорі, жовта внизу.

§ 2. Ця постанова діє до часу скликання Українських Установчих Зборів, які остаточно усталять державні інсигнії.

§ 3. Постанову запровадить в життя Уряд Української Народньої Республіки.

§ 4. Ця постанова набирає чинности негайно після затвердження її Головою Держави.

Нічний атентат

на члена УНРади С. Довгаля

Як нас повідомляють, вночі 10. 7. 49 р. о год. 1,30 кілька бандитів напали на інж. С. Довгаля в його помешканні в Реґенсбурзі, кинули на нього залізний предмет вагою біля 2 кг. Залізо з гострими краями, удар був спрямований в голову. Злочинець кинув залізо з потужною силою через відчинене вікно освітленої кімнати. Замах не вдався. Напасники втекли налякані сусідами.

Замах був підготований підпільною організацією, яка вже давно веде кампанію проти УНРади та її поодиноких членів. В цій кампанії підпільна організація не перебирає засобів. Вона згуртувала біля себе кілька темних типів, які немов би діють самостійно, а насправді підпільна організація тими типами дуже уважно піклується, влаштовує їхні реферати, фінансує їхні подорожі, призначає на ті реферати своїх промовців, члени підпільної організації влаштовують ті реферати (в Ляндсґуті — п. Воляник і д-р Курдюк, в Гяйпгаймі — Ліга політичних в'язнів, в Новому Ульмі і в інших осередках — теж). Серед «референтів» трапляються підозрілі люди, що хтось їх підіслав для чорної роботи. Зміст т. зв. рефератів цілком відповідає особам, які їх виголошують: перекручення фактів, наклепи очорнювання, неймовірні інсинуації, які тільки може вишукати ворог. В останній час таким нападам підпали чільні діячі УНРади і в тім числі інж. С. Довгаль особливо став жертвою нападів цих темних типів.

В березні ц. р. один з таких виступів — як відомо — відбувся в Реґенсбурзі, після якого наклепами підбурена юрба нападала на вулицях оселі на громадян і чинила насильства. Занепокоєний таким станом посадник Балей скликав нараду представників політичних груп, на яку прийшов і представник підпільної організації Лев Колодинський, що пробував виправдувати насильників і дії бандерівської юрби. Представники політичних груп тоді заявили, що будуть шукати захисту свого життя й недоторканости в чужих чинників, коли негайно не припиниться насильство. І... на другий день юрби зникли з вулиць табору, ніхто нікого не зачіпав... Ці терористичні організації є змовники проти українського суспільства і їх не сміємо ховати та прикривати собою, їх треба вилучити з поміж інших громадян, розкрити, пустити на світло денне, хай діють відверто, а не підпільно і по-змовницьки, бо їхня вина падає на всіх і все громадянство т. ч. відповідальне за приховування змовників, а тим більше, що до цієї конспіративної організації поназалило багато ворожих аґентів. З виступів цієї підпільної організації стало видно, що нею керує чужа ворожа рука, яка має на меті не тільки фізичне знищення деяких осіб, але повну руїну української єдности та здорових підстав існування української спільноти.

Які з цього робити висновки? Слід домагатися від слідчих органів викриття й покарання злочинців. І покарання злочинців не тільки тих, що робили безпосередньо замах, але й головно тих, які творять атмосферу, де зростають збивники, тих, які готують злочинців, які сіють ненависть і наклепи на українських заслужених громадян. Ресорт Внутрішніх Справ УНРади мусить бути на сторожі свободи й життя кожного українця і мусить пильно взятися за розшуки винуватців та з'ясування, хто саме провадив підготовку до нападу, хто підігрівав моральну атмосферу. І слідчі органи дуже легко це завдання виконають, бо підготова до нападу відбувалася прилюдно, винуватців замаху на життя інж. С. Довгаля громадянство дуже добре знає.

НАПАД НА ДИР. ХАРХАЛІСА В ЛЯНДСҐУТІ

Тієї самої ночі 10. 7. 49 між 3-4 год. стався другий випадок, коли бандити напали на мешкання директора Хархаліса, члена комітету сприяння УНРаді в Ляндсґуті. Наш кореспондент описує цю подію так: Між 3-4 годиною ночі хтось злегка постукав у двері а коли дружина п. Хархаліса запитала «хто там», то ніхто не обізвався. Коли до дверей підійшов п. Хархаліс, то бандити почали розбивати двері залізними палицями, добиваючись до квартири. Крик і стукання до сусідів стримали вломників і вони, розбивши двері та кинувши пляшку, спустилися по сходах униз при тім засипали свої сліди піском.

Побачимо, чи таборова поліція викриє злочинців. Коли цього не зробить, громадянство підозріватиме, що тут і з поліцією негаразд. Громадянство має право вимагати від охоронців правопорядку, покарання злочинців та встановлення безпеки.

кого населення перед нападами большевицьких і польських партизанських банд.

Ці напрямні політичної тактики були прийняті всіми присутніми делеґатами. Не розлягся ніодин голос за бандерівською концепцією. Присутній на зборах **п. Нагайський підкреслено притакував д-рові Хробакові.**

Після цих нарад в Перемишлі й Добромилі **бандерівці спромоглися хіба вислати від СБ делеґацію до деяких промовців і загрозили їм карою смерти, якщо не перестануть виступати проти «лісу»!**

Трагедія трьох замордованих ґестапом хлопців в Добромилі була завинена не так бл. п. Чорняком, як бандерівськими вождями, що вислали тих молоденьких, недосвідчених ідейних людей з пістолями до директора Повітового Союзу Кооператив реквірувати гроші Союзу, за які дир. Чорняк головою відповідав перед наставленим німецьким комісарем. Чому бандерівська партія не реквірувала грошей від п. Нагайського та інших бандерівських воєнних доробкевичів? При чому тут особа д-ра Хробака, який завжди накликав до згоди й щадження української крови?

Коли большевицький фронт підходив до перемиської округи, тоді бандерівські вожді вже заздалегідь повтікали до Мушини-Криниці, а потім і далі до Німеччини. А з ними й СБ! Від 1944 р. всі вони тут, дезертерувавши ганебно від всіх тих українських мас, яких вони раніше кликали до лісу, душили путами, вішали, стріляли, топили в студнях.

Але, не зважаючи на це, вони сьогодні такі «хоробрі». На тисячі кілометрів від рідного краю вони понадягали на свої недалекі голови партизанські шоломи і безперебійно кричать: Ми команда УПА! І ось тут вони виявили просто геніяльний купецький змисл: кров безіменних героїв, тих дійсних борців УПА — цей найдорожчий скарб нації використали до наповнення партійної каси під гаслом: Збірка на воюючу Україну, на УПА!

Чи зрозуміє п. Василь Нагайський проти якої УПА є українське громадянство?

Злочини супроти українського народу та торгівля святою братньою кровю наших справжніх героїв — це проступок, якого український народ не дарує їм ніколи! Наклепами на своїх противників, називанням їх ґестапівцями чи комуністами не змиють вини з своїх рук. Д-р Хробак і його однодумці мають над ними цю незрівняну перевагу, що в них чисті руки.

Терором і ошуканством не вдержите, панове з «Сурми» своєї диктатури. Час вашої моновлади минув безповоротно. Зрозуміло, це вас сердить і тому втрачаєте рівновагу.

Українська демократія настільки сильна й активна, що вона спроможна зламати всяку анархію.

І. Лучишин.

Український парлямент в очах української жінки

Українська преса переповнена звітами й репортажами з другої сесії УНРади. Між екіпою звітодавців, що мали нагоду прислухатися й приглядатися нарадам сесії, була єдина кореспондентка-жінка. Уважаємо цікавим познайомити наших Читачів з її враженнями.

«2-ий Пленум Української Національної Ради відбувся в одному з міст Західньої Европи...»

Так має бути в комунікатах.

А фактично пленум відбувся на околиці одного міста. Високі скляні двері залі засідань виходили на зелений моріжок, а далі йшли зелені жита, що ледь-ледь починали жовтіти. У нас у житах — волошки, а тут — сила червоних маків.

Отже, кулуари були зелені. Замість радитись у накурених коридорах, посли виходили просто в поле, тут-же журналісти з блокнотами, фотографи з апаратами.

Політичний актив української еміґрації сконденсований...

На зеленому тлі зворушливі сцени єдности: пан Вовчук, високий і знаменито-бородатий проґулюється з кореспондентом «Неділі».

Два брати Андрієвські, два посли до УНРади: один товстий, другий — худий, один — новий еміґрант, другий старий, один — ОУН(р) — другий без «р», але в обох жилка і інтерес до політики.

Де жінки?

Між послами самі панове чоловіки, не кажучи про Виконний Орган. Між гостями — одна пані Павликовська від Світового Союзу Українських Жінок, між журналістами — одна авторка цих рядків і більш нікого.

На цю тему чимало жартів. Але без жарту: **чому нема жінок?** Мабуть, замало «розполітиковані». Працюємо і на громадській роботі, і як й учені, і журналістки, але не тягнемося до «проводів», до репрезентації, і в наслідку — Українська Національна Рада без одної жінки.

Про роботу

Голова Укрнаради проф. Іваницький підкреслив основні проблеми в праці Державного Центру, зупинився на основних постановах.

З доповіддю про роботу Виконного Органу виступив проф. Ісаак Мазепа.

Працювали 11 місяців, очевидно, робили жертовно, здебільшого безплатно — і керманичі, і технічні робітники.

Можна лаяти, що зроблено мало, але можна й дивуватися, що за наших умов стільки зроблено.

Взяти б хоча той факт, що кожні 10 днів висилалися комунікати в чужих мовах до важливіших пресових органів і пресових аґентств Европи й Америки, вислано до 200 листів до англо-американських політичних діячів, на які одержано багато важливих відповідей.

Думається, якже важливо є те, що ці комунікати і ці листи йшли з одного українського джерела і досадно чути такі слова проф. Мазепи:

«На наші листи та інформації політичні особи відгукуються дуже охоче. Вина за недостатню інформацію падає не на Виконний Орган УНРади, а на ті елементи нашого суспільства, що гальмують роботу УНРади».

Синьо-жовтий прапор

Наші суперечки за те, що має бути зверху — чи синє, чи жовте, мабуть були одною з ознак нашої недозрілости, невироблености, відсутности державности.

І синьо-жовтий має традиції, і жовто-синій.

І під синьо-жовтим за Україну бились, і під жовто-синім.

І про синьо-жовтий прапор були урядові постанови, і про жовто-синій.

І теоретичні підстави можна під обидва підвести.

І символіка може бути для обох: або синє небо над золотими полями України, а то золоте сонце на блакитному небі.

П. Олексіїв, як представник адміністративно-політичної комісії, виступив з об'єктивним викладом обох поглядів, а під кінець сказав:

«А тепер дозвольте викласти мою власну думку», і де й об'єктивність поділась — палко й горяче виступив за синьо-жовтий прапор.

Слово взяв п. Бойдуник («мельниківець») і палко виступив за жовто-синій прапор, а врешті сказав:

«Але для єдности пропоную я всім визнати прапор синьо-жовтий, поки установчі збори на Україні остаточно не визначать українського державного прапору».

Слово чести, од цих слів настрій у всіх присутніх піднісся! Заплескали і посли, і гості, і преса.

Ухвала пройшла одноголосно.

Л. Дражевська.

Кожному слово

Переселенча акція Кир Андрея Роборецького

Хвальній Редакції «Неділі».

Під час коротких відвидин Преосвященного Кир Андрея Роборецького в Европі численні скитальці скористали з цієї нагоди і згідно з оголошенням у пресі подали свої заяви і прохання на руки Преосвященного.

Ці всі прохання тепер переведено на одну листу і відіслано до узглядненння та вирішення нашого міністерства в Отаві.

Є однак дві категорії прохань яким тепер ще годі поодиноко відповідати. А це головно **вуглекопи з Бельгії** та **будівельні робітники з Тунісу.** Для їх інформації подаємо, що ми засягнули інформації в Отаві про те, як наш уряд буде задивлятися на можливості допущення іміґрації з тих країн тим більше, що ті люди стратили своє право ДП, а їхнє переселення вважається сталим в тих країнах. Те саме стосується наших людей, що виїхали на працю до Голляндії, Франції й Англії. Ті люди повинні старатися оформити свій стан як сталий побут в нових країнах свого поселення, а коли відтак схочуть іміґрувати до Канади, повинні це робити своїми коштами та звичайним шляхом, який визначує закон для приїзду з названих країн.

Щиро дякую за прислугу й остаюсь із пошаною,

о. С. Семчук

Централя Українців Католиків Канади
Ukrainian Catholic Council
49 Kennedy Street
Winnipeg, Canada.

В кого шукати допомоги

До Шановної Редакції «Неділі».

Мені часто приходилося читати на сторінках Вашого часопису матеріяли з пресконференції ІРО, які заторкують справу нас — ДП, а тому, не знаючи де порадитись з своєю особистою справою, осмілююсь звернутися до Вас за порадою. Справа моя полягає ось в чім.

Я українець нар. 17. 6. 1923 р., вивезений в Німеччину примусово на роботу, користуюсь правами ДП ввесь час і ввесь час мешкаю в таборі ДП. Одружився (церковний і цивільний шлюб) в квітні 1948 р. з німецькою громадянкою евакуйованою з Східньої Прусії. Маю з своєю дружиною дочку нар. 28. 5. 1948, охрещену в православному обряді, яка носить з дня народження моє прізвище і так само як і я з дня народження по 10. 6. 49 користувалась правами ДП. Дружина моя з дня шлюбу також мешкала зо мною в таборі, користується правом опікою ІРО (згідно з скринінґом ІРО з 1948 р.), харчується по німецьким карткам. До червня цього року життя йшло нормально, як раптом в перших числах червня мене викликає ІРО, де кажуть, що згідно з статутом ДП, дочка моя, яка користувалася до цього часу повною опікою ІРО, виключається з лав ДП. По цій причині, що її мати німка, яка не користується правами ДП, ідочка що іде чомусь по матері, а не по батькові, також позбавляється прав ДП. Як не полагоджував я цю справу в Депаксі та ІРО, залишається фактом, що 10. 6. 49 р. моя дочка позбавлена прав ДП. З приводу цього дали мені на позбавлену прав ДП дочку відмельдування з тим, щоб я її оформив через німецький уряд як місцевого мешканця німців відносно оформлення і в Житловому відділі, відділі харчування в м. Г., там теж виникли труднощі. Не дивлячись на те, що я мешканець табору, дружина, що приписана по місту, як мешканець в м. Г., по таборі дочку мою не приписують, а кажуть, щоб я їхав з нею в місто Ульцен, в табір німецьких втікачів і там заради неї, як бездомної, мешкав всією родиною.

Оце коротка моя особиста справа, якій я ніде не знаходячи поради, звертаюся Вас за порадою та допомогою. Може Вам подібні справи вже були знайомі, то порадьте, куди з цим звернутися, бо я вважаю, що дитина моя виключена з прав опіки ІРО неправильно, а де кінці шукати я просто не знаю.

Якщо можете дати відповідь, то дуже прохаю.

Петро М.

Від Редакції: Не з нашої вини даємо Вам відповідь із таким запізненням, а даємо її в газеті, бо таких випадків є, мабуть, більше і в той спосіб наша інформація матиме загальну вартість.

Після запитів у багатьох різних установах вдалося нам нарешті справу вияснити в правному відділі першої ерії ІРО. На думку цього відділу, Ваша дружина, як німкеня, не мала повного права ДП (Care), тому згодом мусіла залишити табір. Натомість дочка завжди мусить іти по батькові і так є всюди на світі, отже вона має повні права ДП. Такі повні права ДП можуть тепер діставати лише особи старші, хворі та нездібні до праці (Hardshipcases). У Вашому випадку треба звернутися до добродійного відділу ІРО, де безумовно справу вияснять і підуть Вам назустріч. Але зробіть це негайно!

ПРЕЗИДЕНТ КОМІТЕТУ «ПРО УКРАЇНА» — ДЕРЖАВНИМ МІНІСТРОМ

П. Б. з Брюсселю, п. А. Е. Янсен, президент Комітету «Про Україна, проф. лювенського університету, відомий бельгійський вчений економіст, б. мін. фінансів і губернатор державного банку, директор різних фінансових інституцій, економічний дорадник бельгійської християнської партії іменований на основі королівського декрету, як оголосив «Монітер» за 25 червня ц. р., державним міністром

Відзеркалена героїка української визвольної боротьби

Два репортажі

з однієї незабутньої виставки

В Міттенвальді

Завдяки заходам і стараниям відомого своєю працею на громадській ниві і в секторі військовому генерала Палія-Неіла завітала до табору Єгер-касерне в Міттенвальді виставка воєнних пам'яток з визвольних змагань українського народу обох його армій: наддніпрянської і галицької від 1917 р. і аж по цю пору та з життя по таборах на скитальщині.

Виставка дала можливість оглянути зібрані дбайливою рукою генерала М. Садовського, як її керівника і голови Воєнно-Історичного Т-ва цінні і цікаві експонати — бойові реліквії і емблеми та багату колекцію фотознятток з часів кривавої боротьби визвольних змагань нашого народу і його Армії.

Простора домівка СУМ-у заледве могла вмістити зібраний історично-державного значення матеріял, серед якого **оригінальні бойові знамена скроплені кров'ю козацькою і багато надзвичайно важливих історичних документів.**

Виставку відкрив 25. 6. о 10 год. ранку комендант табору д-р Голінатий. Пояснення на виставці давали протягом цілого дня: генерали М. Садовський і Палій-Неіло та полк. Филонович. Виставку оглянуло понад 2 000 відвідувачів, серед них були також чужинці.

В порпам'ятній книжці зафіксовано 1003 особи, які занотували свої враження і побажання, при чому один з чужинців, німецький лікар, умістив таку замітку: **«З подивом оглянув виставку воєнних пам'яток героїчної боротьби українського народу і бажав би, щоб всі інші поневолені червоною Москвою народи взяли приклад з українців, щоб спільними силами знищили комуністичний, тоталітарний устрій серед заражених ним народів, бо комунізм загрожує усьому цивілізованому, культурному світові.**

Щоб було повне уявлення, який додатній вплив мала виставка на населення табору, мусимо заторкнути події, яка сталась перед тим. Рівно за тиждень певна політична група запросила до нашого табору п. Варфоломія Євтимовича, відомого своїми виступами, колишнього підполковника армії УНР, який протягом чотирьох днів виголошував свої реферати на теми: 1) «Патріотизм», 2) Творче конто гетьмана Павла, 3) СГД і Національна Рада і 4) Останні дні життя полк. Балбачана. В цих рефератах злосливий «прелеґент», використовуючи свої демагогічні дотепи, намагався очорнити і скомпромітувати не тільки Уряд УНР, але найголовніше нашу бойову армію (!), яка ввесь час наших визвольних змагань кривавилась в нерівній боротьбі з переважаючими силами наших ворогів.

І ось якраз ця виставка воєнних пам'яток без галасу і крику, документально переконала всіх про безпідставність і брехливість наклепів вищезгаданого «прелеґента», якого демагогічні здібності і методи, розраховані лише на безкритичних довірливих слухачів, але викликають гнів та обурення у здорово думаючих, політично чесних громадян. Тому в день виставки 25. 6., під час влаштованого СУВ-ом і СУН-ом прийняття на честь ген. М. Садовського, вітаючи його як бажаного гостя і бойового товариша, ген. Палій-Неіло, як завжди, з великим почуттям, сказав дуже змістовну щиру промову, підкреслюючи жертовну працю ген. М. Садовського і **велике виховне значіння виставки для нашої суспільности, а особливо для повної військового запалу ідейної, буйної української молоді.**

Інж. Ростун.

В Мюнхені

Якось молодо, незвичайно привітно виглядала простора заля домівки «Просвіти» на Фраймані в день відкриття урядженої Українським Воєнно-Історичним Товариством виставки військових пам'яток. З численних фотознятток, документів, мап, схем та інших експонатів розкривалася героїчна доба визвольних змагань, визирали буряні дні 1917—1921 років, коли нарід наш збройною рукою боровся за свою самостійну суверенну державу.

Якийсь урочистий настрій панує на виставці. Кілька овіяних славою і окурених пороховим димом бойових знамен нагадують про велич походів і битв у боротьбі за третю державність. Ось бойове знамено з 1918 року. Його врятували українські вояки з палаючого панцерного потягу «Гайдамаки» і таким чином зберегли для історії. Ось знамено кінних запорожців теж з 1918 року. Зображений на ньому череп втілює готовість бійців у всяку хвилину покласти життя на вівтар батьківщини. Велетенське знамено Першого Січового імени Петра Дорошенка полку (Синьої Дивізії) з 1918 року з мистецько вишитим образом Покрови ніби стверджує спадковість третьої державности від другої: під прапором з св. Покровою ходили запорожці на турків, під таким же прапором билися їх нащадки з новими ворогами вітчизни.

На густо розкладених по столах фотознятках відзеркалено героїку визвольної боротьби. Ось зняток з зображенням Головного Отамана в різні періоди його життя. Петлюра серед вояків... Петлюра в бою під Проскуровом. Петлюра на двірці в Києві... Населення столиці з квітами чекає приїзду Головного Отамана... Величезний організаційний талант Петлюри, його невтомність, його невсипуща праця відбиті в кожному фотоекспонаті.

Зі знятків і портретів дивляться на нас славні співпрацівники Головного Отамана, учасники бойових походів, генерали і старшини українського війська і фльоти. Ось генерал М. Омелянович-Павленко, генерального штабу генерал-хорунжий О. Пороховщиков, наказний отаман генерального штабу генерал-хорунжий О. Осецький, генерального штабу генерал-хорунжий М. Капустянський, морський міністер УНР, ляйтенант фльоти М. Білинський та інші визначні постаті визвольних змагань.

Поруч з лицарями-чоловіками увічнені і героїні-жінки. У відділі «Жінка в українському війську» бачимо ми Лесю Петлюрівну, дивізійного лікаря 6-ої Січової Стрілецької дивізії, санітарного поручника Христину Сушко, дружину тієї ж дивізії генерала Марка Безручка — Клавдію Безручко, сестру-жалібницю, учасницю Зимового Походу Марію Урбан, козачку повстанчого загону отамана Шепеля Зіну Шепель, що була поранена в обидві ноги.

Поруч з військовиками експоновано портрети визначних цивільних діячів українського визвольного руху: проф. Д. Дорошенка, проф. І. Мазепи, П. Феденка, С. Єфремова, В. Чехівського, амбасадора України в Римі графа Тишкевича, М. Садовського, О. Кошиця, В. Авраменка, Д. Котка, С. Черкасенка. Окремий відділ складають знимки наступника Головного Отамана, президента Андрія Лівицького в різні пори його життя.

Фотокопії закону, ухваленого конгресом трудового народу України 30 січня 1919 р., леґітимацій для військовиків, документів з діяльности українського консуляту в Петрограді в 1918 р., візитна картка С. Петлюри та інші документи поповнюють експонати часів визвольних змагань.

У відділі «Період гетьманату» бачимо Павла Скоропадського на прийнятті у кайзера Вільгельма і в німецькому штабі в оточенні фельдмаршала Гінденбурґа і генерала Людендорфа та інші знимки.

Базарська трагедія, список усіх загиблих під Базаром завершують образ визвольних змагань. Наступні експонати зображують табір інтернованого українського війська в Польщі, життя на еміґрації, військові могили в Варшаві, Любліні, Олександрові Куявському, Щепіорні.

Ось знимки з Поліської Січі. Весело й завзято дивиться на нас отаман Тарас Бульба-Боровець. Кілька знимок присвячено українській дивізії та її побуту в Ріміні. Далі широкий відділ з сучасного еміґраційного життя.

Виставку доповнюють мальовничі репродукції гербів і медальйонів українських гетьманів, клейнодів Мазепи, державних гербів УНР, рангових відзнак війська УНР в 1917—1921 р., орденські відзнаки, фотокопії українських металевих грошей в давнині, грошові знаки України часів третьої державности, поштові значки УНР, пропам'ятні і благодійні значки аж до останніх, виданих Українською Національною Радою.

Літературний відділ заповнюють видання Українського Воєнно-Історичного Товариства, що видало 9 чисел журналу «За Державність» і в книжках своєї бібліотеки, та інша книжкова продукція воєнно-історичної тематики.

Огляд виставки залишає велике враження. З численних експонатів дивиться на нас саме життя визвольних змагань, суворе, вояцьке, коли шаблею і крісом вирішувалася доля самостійної України. Це враження ще збільшується від пояснень ген. Садовського, який весь час вартує на виставці і дає докладні вичерпні інформації з приводу всіх запитань щодо окремої особи чи бойового епізоду, зображеного на знятках.

Виставка наочно розкриває безсмертність нашої національної традиції, того духу запорожців, що обумовлював небачену звитяжність в леґендарні часи Січі і зберігся в їх нащадках та підніс їх до героїки Зимових Походів, до всіх тих прикладів безкрайньої хоробрости і відданости, чим так багата історія наших визвольних змагань.

8 000 пезетів нагороди за виступ українського хору

Успіх наших студентів у Мадріді

Українська Студентська Громада в Мадріді (Еспанія) нараховує 32 студенти й 1 студентку. На початку червня українські студенти взяли участь у міжнародньому конкурсі танку й пісні. На конкурсі виступали представники 16 національностей. Конкуренція була поважна. Перед українцями виступив еспанський хор, який голосово й технічно мав перевагу над українським. Спікер оголошує виступ українського хору й дає перед тим коротку інформацію про Україну та українські пісні. Поява українських співаків у національному одязі зробила на присутніх велетенське враження. Строї гарні й хлопці непогані. Публіка аплодує, спікер просить заспокоїтися. Один хорист вітає присутніх нашим національним прапором. Авдиторія відповідає гучними й довготривалими оплесками. Майже вся публіка, а її в залі коло 5 000, думає, що українці прибули прямо з батьківщини. Хор співає три пісні: «Почаївська Божа Матір», «Козача пісня» й «Птичий хор». Виконання непогане. Після того український балет танцює позаконкурсово «Запорожця». Глядачі не можуть всидіти на місцях, по закінченні зривається буря оплесків, домагаються повторення. Такого вони ще не бачили. Шаблі, енерґія та краса зробили своє. Спікер знову просить спокою. В другій половині вечора виступають поляки з танками (краков'як, оберек, куяв'як). Польонія є тут вже знана й популярна, публіка вітає польських студентів оплесками. Танцюють з дівачатами. Одяги мають дуже гарні. Перший танок виконали дуже ґарно, два інші гірше. Конкурсний суд рішає про порядок здобутих місць. Українські студенти не сподіваються нічого доброго, поляки радіють, що одна вечірня газета помістила їх світлину та репортаж про їх виступ. Але... щось є для українців. До колеґії прибув один пан і просить, щоб українці й поляки виступили ще раз без публіки. «Но-до» (фільмовий тижневик) хоче накрутити фільм з танків, а українську пісню візьмуть на звук. З того приводу студентський хор робить увечорі пробу. Раптом телефон з доброю новиною — українцям визнали другу нагороду в сумі 8.000 пезетів. В конкуренції чоловічих хорів до 30 осіб. Краса української пісні зробила своє. Поляки в танках взяли 5 місце. Один чужинець в конкурсній колеґії заявив, що українці повинні були затанцювати ще два танки, бо вони ґарні й оригінальні. Тоді мали б право взяти участь у танковому конкурсі. Перше місце в конкуренції хорів зайняли еспанці.

ОТЕЦЬ д-р ХРУЩ

продовжує своє діло в Венесуелі . . .

(Власна кореспонденція). Еміґрація українців до Венесуелі почалася ще в листопаді 1947 року — до сьогоднішнього дня сюди прибуло понад 2 500 українців. Точна статистика ще неможлива, бо багато приїхало сюди як поляки, як росіяни або безпіддані та багатьом з них ще й до нині байдуже до якої національности їх зараховують. Але купка іннтеліґентів, свідомих українців трохи обжившись тут, переконалася, що треба цю масу людей, яких кожного тижня прибувало все більше і більше, зорганізувати, створити якусь централю, довкола якої вдалося б їх згуртувати, створити філію в провінції. Та ось у червні року 1948 створилася Тимчасова Підготовча Комісія (інж. І. Лазаренко, д-р Л. Стаховський, д-р Р. Припхан, інж. О. Євтухів, інж. Ф. Коваль, Р. Кошарич), кка з енергією взялася до праці організаційної. Всякими особистими зв'язками та інтервенціями по урядах удалося добитись того, що в січні 1949 р. венесуельський уряд злеґалізував і дозволив офіційно діяти на території усієї Венесуелі «Українській Громаді в Венесуелі» (Asociacion de Ucranianos en Venezuela). Незабаром заклалися філії у двох більших центрах Венесуелі: в Баркісімето і Валенсії.

Одною з перших цілей Підготовчої Комісії було подбати про створення двох українських Церков: Православної і Гр.-Католицької. Були вислані листи від Комісії до Кир Івана та Свящ. Синоду з просьбою дати священиків обох віроісповідань.

Венесуеля — це країна суто католицька, де представники клеру мають величезну вагу і вплив навіть на рішення влади. В Каракасі існує бюро допомоги іміґрантам при архиєпископаті (Officina Arquidiocesana de inmigracion), яку очолює **падре Гендрікез.** Людина надзвичайно розумна, чесна, справедлива, душею і тілом віддана допомозі іміґрантам, дуже прихильна до українців, яка нам багато допомогла. Поляки тут уже мали свого ксьондза, який теж працював у бюрі падре Гендрікеза і мав тим змогу багато допомогти своїм землякам. Комісія вважала, що і нам було б дуже корисно мати там свого українського гр.-катол. священика, який, співпрацюючи з падре Гендрікезом, зміг би робити те для українців, що польський ксьондз робив для поляків.

Велика була наша радість, коли ми довідалися, що в переходовому таборі еміґрантів в Ель Тромпільйо є гр.-кат. священик **о. д-р П. Хрущ, який приїхав сюди з родиною з Ашаффенбурґу,** як хлібороб та який в свій час працював у Кракові. Члени Комісії д-р С. Стаховський та д-р Р. Припхан при першій можливості поїхали до Ель-Тромпільйо, видобули звідти о. д-ра П. Хруща, перепровадили його до Каракасу і почали старатися про дозвіл від Каракаського Архиєпископа на гр.-катол. богослуження. Прийшлося побороти головну перешкоду місцева Курія дуже не хотіла о. д-ра П. Хруща тому, що він не був целебсом. Нарешті, Комісія, головно д-р Р. Припхан, вибігала і дозвіл служити, дістали для гр.-католиків чепурну церковцю та гроші на її обновлення. О. д-р П. Хруща помістили в манастирі та здобули для нього пенсію. Всі тішилися, що нарешті, маємо свого священника-українця, який в близькім контакті з католицькими колами зможе чимало допомогти нашим іміґрантам.

ПАНАС ФЕДЕНКО

7)

ГЕТЬМАН ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

(Історична повість)

— Не зважай, пане товаришу, на зріст, бо не в тому сила. Ось як буде козацька рада, та послухаєш, що і як говоритиме гетьман, то й побачиш, що недарма його вибирають наші запорожці на гетьманський уряд.

Від Дорошенка почули острожани, що Самійло Кішка довгий час був у турецькій неволі і недавно щасливою нагодою відтіль вирвався.

— Та нащо вам росказувати, ходімо до кобзарів. Побачили сліпого кобзаря, діда-запорожця, взяли в шинок, почастували чаркою доброї запіканки. Хитаючи сивою головою в такт до думи, заграв і заспівав запорожець. Невидющі очі оживали під густими кошлатими бровами, сильні гнучкі пальці бистро бігали по дзвінких струнах кобзи. Жаль, біль, нелюдські муки в неволі, уперту відвагу, незломну надію і захоплену радість запорожців, визволених із турецького рабства, умів грою і співом показати старий кобзарь:

— Ой із города із Трапезонта виступала [ґалера
Трьома цвітами процвітана, мальована.
Ой первим цвітом процвітана
Златосиніми киндяками*) побивана;
а другим цвітом процвітана —
гарматами рештована;
третім цвітом процвітана —
турецькою білою габою покривана...

Так почав думу про гетьмана Самійла Кішку запорозький кобзар. Грав і співав про те, як турецький Алкан-баша їхав на своїй багатій ґалері з військом-яничарами до кримських городів Кафи та до Козлова, поспішав «до дівки-санджаківни на зальоти».

А то переставав старий грати, оповідав подробиці простою, не віршованою мовою: як на тій ґарелі було бідного невільника до чотирьохсот, а між ними сам Кішка Самійло, гетьман запорозький. А над запорожцями, що гребли веслами під доглядом жорстоких підганячів, старшим був поставлений наш українець таки,

— Лях — потурнак,
ключник ґалерський,
сотник переяславський,
недовірок християнський.

Та й приснився Алканові-баші сон: неначе б його розцвічена-мальована ґалера вся обідрана стоїть, турки-яничари мертві-порубані, невільники-запорожці на волі, а його самого, Алкана-башу

— гетьман Кішка
на три части розтяв,
в Чорне море пометав...

Засмутився Алкан-баша, питався у своїх турків, хто йому його дивний сон витолкує-відгадає. То лях-потурнак не довго думав, сказав турецькому баші:

— Сей тобі сон не буде ні мало зачіпати;
Скажи мені получше бідного невільника з ряду до ряду сажати, [доглядати
по два по три старії кайдани і новії
на руки на ноги надівати. [справляти,

А все ж не дуже повірив Алкан-баша недовіркові християнському, своєму клюшникові. Як вийшов у Козлові на беріг, то послав назад на ґалеру двох турків, щоб прислухалися, про що розмовлятиме лях-потурнак із запорожцями. Почули вони, як гетьман Кішка просився у клюшника, щоб на хвилину хоч старшинам козацьким відмікнув тяжкі кайдани. Та на те лях-потурнак, бувший запорожець відмовив:

— Ой, Кішко Самійле,
гетьмане запорозький,
батьку козацький!
Добре ти учини:
віру християнську
під нозі потопчи,
хрест на собі поломи!
Як будеш віру християнську під [ноги топтати,
будеш у нашого пана молодого за [рідного брата пробувати.

Та не послухав Самійло Кішка улесливих слів зрадника-потурнака:

— Ой ляше-потураче,
сотнику переяславський
недовірку християнський!
Бодай же ти не діждав,
щоб я віру християнську під ноги [топтав!
Хоч буду до смерти біду та неволю [приймати,
а буду в землі козацькій голову християнську покладати.
Ваша віра — погана,
Земля проклята! —

І бачили розвідники Алкана-баші, що лях-потурнак, розгніваний тими словами:

«Кішку Самійла у щоку затинає»...

То ж слуги Алкана-баші принесли радісну вістку своєму панові, що він доброго клюшника має, бо самого Самійла Кішку, гетьмана запорозького на турецьку віру підмовляє.

Та й у найгіршого злочинця і зрадника бувають хвилини, коли в його душі прокинеться-заговорить совість, не дає вона спокою, перебиває сон і ворушиться мов те зінське щеня, що вертить собі нори глибоко під землею, викидаючи чорний материк наверх. Теж і в ляха-потурнака, що дістав у подарунок дорогі меди-вина від Алкана-баші і підпив —

Стали умисли козацьку голову розби- [вати:
Господи! єсть у мене що і спити і [схопити
тільки ні з ким об вірі християнській [розговорити.

Пішов тоді лях-потурнак до Самійла Кішки, наливав йому в кубки дорогі напитки, частував як приятеля. Не пив Кішка дорогих напитків, виливав то за пазуху, то в рукава, а клюшник турецький так напився, що й з ніг звалився.

Тоді Кішка взяв від сонного ляха-потурнака ключі, повідмикав замки в кайданах. Та не велів запорожцям тих кайданів з ніг скидати, щоб не побачив Алкан-баша, як вернеться з гостей від дівки-санджаківни.

Прийшов Алкан-баша на ґалеру, побачив, що його вірний клюшник лях-потурнак підгуляв, звелів своїм яничарам оглянути, чи добре приковані невільники-запорожці на своїх місцях. Не помітили турки-яничари нічого, безпечно ліг собі спати Алкан-баша з своїми вояками. Як настала полуночна година, тоді дав знак Самійло Кішка, ґетьман запорозький, братам-невільникам. Тихесенько повкидали вони кайдани в море, порубали турків, що безпечно, без страху спали, а самого Алкана-башу гетьман Кішка

на три части розтяв,
у Чорнеє море пометав.

Тільки не велів ляха-потурнака убивати, бо хотів, щоб він поміг вивести ґалеру до українського берега.

І справді, поміг потурнак, бувший сотник переяславський. запорожцям проїхати в рідний край. На Січі вітали козаки визволених братів:

Із семип'ядних пищалей гримали,
Кішку Самійла поздоровляли:
здоров, — кажуть, — здоров Кішко [Самійле,
гетьмане запорозький!
Не загинув еси у неволі,
не загинеш і з нами-козаками й на [волі!

Пильно слухали юнаки старого кобзаря, ні одного слова не пропустили.

— Так ось який, гетьман Самійло Кішка! — сказав Красюк, як кобзар кінчив свою думу-оповідання.

— А що зробили з тим ляхом-потурнаком? — питався Сагайдачний.

Кобзар пояснив: — Привезли його на кіш, судили і таки не покарали смертю, помилувала його рада. Сам він узяв на себе покуту досмертну. Десь оселився в нетрях і хащах на Запоріжжі, відмовлює великий гріх свій. Деколи їздить до нього гетьман Кішка, як треба розпитатися, на яке місто турецьке найвигідніше напасти.

— Знаєш, що я думаю! — казав Сагайдачний до Курцевича.

— А що?

— Треба нам добитися до того потурнака. Він може нам порадити, як шукати Христю.

Другого дня розвідали, як пройти до потурнака, бувшого сотника переяславського. В глибокім каменистім яру, в хащах, де на схилах ріс полинь, а на солонцях зеленіла чаполоч, викопав собі бордюг — землянку старий грішник. Кайданами тяжкими обвішав свої руки й ноги, в кайданах спав і працював: бив кайлом об скелю, хотів у твердому сірому камені видовбати місце для церковці і для свого вічного спочинку — труни. Сива борода і сиве волосся кошлатою, нечесаною гривою висіло кругом голови та обличчя. Тільки червоні від сліз і молитви очі блищали несамовитим огником.

Довідавшися, чого юнаки до нього прийшли, сказав:

— Гей, хлопці-молодці, невесела моя рада. Якщо вашу сестру взято недавно, то ще буде деякий час у Кафі. Коли б туди могло піти запорозьке військо, то визволило б немало християнських душ. А так, — де її шукати? Добре, як продадуть у християнську землю. А як во-

*) Стрічками.

Значно пізніше Комісія довідалася, що в еміґрантській колонії Урама, в умовах дуже примітивних, працює як рільник український **православний священик отець Петро Ковальчук.** Комісія стягнула і о. Петра Ковальчука до Каракасу, допомогла йому знайти помешкання (що в Каракасі є дуже не легкою проблемою) та працю; о. Петро Ковальчук інж. хемії та йому вдалося влаштуватись в одній фабриці виробу шкіри.

І ось з появою православного священика почалася **наша відвічна трагедія,** яка червоною ниткою проходить через всю історію України, починаючи з Берестейської Унії: гр.-катол. священник вступив в тиху але вперту боротьбу з православієм... Почалося з того, що Комісія хотіла, щоб і православні і гр.-кат. богослуження відбувалися в одній церкві; о. д-р П. Хрущ почав в цім нам робити всякі труднощі; згодом стало ясно, що в одній церкві ніколи не можна буде правити. І тоді **греко-католик** інж. Б. Припхан зробив добрий жест, гідний українського патріота, і запропонував для недільних **православних** Богослужень велику залю у своєму власному помешканні. Мусимо з великою сатисфакцією констатувати, що гр.-кат. вірні **не** поділяли, а, навпаки, осуджували поведінку **о. д-ра П. Хруща. Той клин** роздору, що він старався вбити між українцями обох віроісповідань йому **вбити не вдалося... Старання о. д-ра П.** Хруща викопати новітній Збруч, бодай на терені Венесуелі, були марні. Родина інж. Припхана працювала цілу ніч, щоб все підготувати до православного Богослуження, майстрували кадило, аналой, хрест, шурували підлоги, вішали килими, і ось на Різдво 7. 1. 1949 р. перше українське православне богослуження взнесло молитви вірних православних вгору до тропічного неба. І від того дня кожну неділю гурток православних вірних збирався і о. Петро Ковальчук правив. Тяжко було! Хору не було, реґента, який би його зорганізував, також ні. Лишень завдяки жертовності пані Галини Коваль кол голови Українського Жіночого Союзу у Франції, яка добре знала богослуження і кожну неділю співала разом з гуртком інших співаків-аматорів, богослуження могли відбуватися. Не було книжок для правлення богослужень. З великою подякою тут згадуємо Владику Мстислава Канадійського, який на нашу просьбу вислав нам чудесну напрестольну євангелію, друковану в Канаді. Та робилися всілякі дальші труднощі. Намовляли людей **не ходити до православної церкви,** розповсюджували чутки, що о. П. Ковальчук не священик, що йому заборонено відправляти богослуження тощо. Але Богослуження вперто правилися і поволі навіть і ті почали ходити, що ходили до тутешньої московської церкви (там благолєпнєє»). А коли ми отримали листа від Митрополита Полікарпа, який благословляв о. П. Ковальчука бути представником УАПЦ на Венесуелю, всі сумніви розсіялись і щонеділі молитви православних вірних линули до небесних висот.

Одначе спокою не було... Якісь елементи, чи то з власної злої волі, чи з провінціялізму, а можливо — навіть страшно подумати — за якимсь спеціяльно опрацьованими інструкціями стараються вбивати клин між нашими двома українськими релігійними групами; підкреслюють, де можуть, що гр.-катол. — це одне, а православні щось інше; православних стараються виставити якимись дійсними єретиками, контакт з якими «чисто і єдино правильно-віруючих г.-католиків» може їх заплямити та позбавити чистоти. Свого апогея ця нетолерантність до православної віри осягнула в найвище несмачній і нетактовній заяві о. д-ра П. Хруща з амвону гр.-католицької церкви на богослуженню 20. 3. 1949. Тоді він виїздив на деякий час на провінцію та попередив своїх вірних, щоб вони за його відсутністю не насмілились піти до церкви православної, бо «цим би поповнили тяжкого гріха». Ліпше йти до католицької венесуельської, **ліпше йти до католицької польської,** але не до української православної церкви. Забував при цьому о. д-р теол. П. Хрущ, що і Князь греко-католицької Церкви Андрей Шептицький у своєму молитовнику писав, що до Церкви «нез'єднаних» (тобто не-уніятів, православних) греко-католикові можна йти, бо і «у них є правдива Служба і правдиві Таїнства».

Забув о. д-р П. Хрущ ще одно! Забув те, що колись настане день, коли звільниться з неволі Україна, коли на площі св. Софії у Києві залунають урочисті дзвони і Митрополит київський правитиме Службу Подяки, за Вільну Соборну Україну. І тоді всі наші гр.-кат. брати, вояки, міністри, генерали — не можуть в цім акті зілляти свої душі з душами православних братів, бо о. д-р теол. П. Хрущ їм ще під загрозою тяжкого гріха заборонить...

Забув згаданий о. д-р теол. П. Хрущ, що коли гр.-кат. духовно ближче іти до храму католицького чи то венесуельського чи польського то тоді послідовно довівши цю думку до логічного кінця для православного українця є ближче іти до тієї ж православної церкви, бодай і московської, коли не має своєї української... А ми, неграмотні в хитрощах канонів, коли ще не мали своєї православної української церкви, то масово ходили до місцевої греко-католицької церкви, бо вважали її за нашу українську, за наш зрозумілий національний обов'язок іти і маніфестувати своє українство, однодумство відвідуванням греко-католицької церкви. Ніхто з місцевих православних українців не думав, що він цим поповняє тяжкий гріх супроти української православної Церкви...

Та заява о. д-ра теол. П. Хруща відкрила всім очі. І почулись серед народу голоси: є дві гр.-кат. Церкви: одна — це українська греко-католицька Церква, служенню якій присвятив своє життя митрополит А. Шептицький, а друга — це якась аморфна Церква без національного обличчя, якою керують маленькі, бездушні, нетолерантні парохи, що думають категоріями вузько-загумінковими, праця яких з національного боку, особливо в час консолідації всіх українських сил в Українській Національній Раді є р у ї н н и ц ь к а.

Ця заява викликала велике обурення як серед православних, так і — з гордощами констатуємо — серед греко-католиків українців, не засліплених дрібничковою нетолерантністю, яким життя показало, що сила наша лишень в єдності; що дрібничкове розбивання Великого Народу на греко-католиків і православних, галичан, буковинців, закарпатців, наддніпрянців, мельниківців, бандерівців, гетьманців, киян, полтавців, кубанців, на українців з Шепетівки, Золотого Потока чи Хусту є національним злочином, що є на руку лише нашим ворогам.

Деякі греко-католики, демонстративно, на знак протесту проти такої антиукраїнської заяви о. д-ра П. Хруща прийшли до української православної церкви. Майже без виїмку всі осуджують таку поведінку вищезгаданого гр.-католицького священника.

І ці пристрасті злочинно розпалено якраз тоді, коли українська громада з великим запалом, з великим ентузіязмом зібрала серед громадянства гроші (деякі члени деклярували 750 пез, найбідніші жертвували 100—150 пез.) і купила парцелю землі, де має бути вибудований дитячий садок, Український Дім, де має бути центр українського культурного і національного життя. Як такі дріб'язковості відіб'ються на дальшому збиранні грошей? Як на нас будуть дивитися наші гостинні господарі венесуельці, які дотепер з таким розумінням ставились до наших справ?

Покищо наша **православна Церква від суто католицьких венесуельських кіл здибала повну підтримку і розуміння.** В той час, коли завдяки нетолерантності о. д-ра П. Хруща, стало ясно, що православні українці ніколи не зможуть правити в одній і тійже церкві, де правлять і греко-католики, тоді **світлий падре Гендрікез нам запропонував церкву, пристроєну до катедралі в якій він править.** І це римо-католик, священик, але з широким світоглядом за згодою місцевого Архиєпископа і Папського Нунція. — зробив шляхотний жест правдивої християнської любови і не побоявся, що православні «схизматики» знесвятять його церкву, дав православним українцям гарне, велике церковне приміщення. Місцеві українці — і греко-католики і православні — взялися до праці, вичистили і прибрали помешкання, змайстрували аналой, підсвічники, проф. Кричевський намалював прекрасну плащаницю, і у Великодню Ніч була відправлена перша Заутреня українською мовою на території Венесуелі. Величезна кількість українців принесла до свячення писанки і паски і дружнє Христос Воскрес, змішуючись з синявим куривом кадильного ладану та ароматом цвітучих апамате і букаре линуло до тих висот, де поза сяєвом Полудневого Хреста відповідав віруючим той Господь Бог, для якого нема ні греко-католиків, ні православних, ні протестантів, своє Воїстину Воскрес!

Група читачів «Неділі» з Венесуелі.

СВЯЩЕННИЙ СИНОД

Української Автокефальної Православної Церкви

15—17 червня 1949 р. в Мюнхені відбулась в парафіяльному приміщенні чергова сесія Свящ. Синоду УАПЦеркви, на яку прибули: Голова Свящ. Синоду Високопреосвященніший Митрополит Полікарп, Заступник Митрополита УАП Церкви Архиєпископ Ніканор, Члени Свящ. Синоду — Архиєпископи Ігор і Геннадій, Секретар Свящ. Синоду Єпископ Платон та Член-Представник від Духовенства й Мирян УАПЦеркви митрофорний прот. Юрій Пелешук.

Після молебну в св. Покровській церкві Високопреосвященніший Митрополит Полікарп відкрив там же засідання XI сесії.

Під час сесії Свящ. Синоду зголосились з привітаннями: від Богословської Академії УАПЦ — в. об. Ректора проф. Ващенко, від Наукового Товариства ім. Шевченка — інж. Мілянич, від СХС — Голова Ради проф. д-р Андрієвський і від Управи д-р Воєвідка, від СУМ'у інж. Герґель. Одержано листовне привітання від Союзу Українців Німеччини. Вітаючи Свящ. Синод, усі бажали Йому успіху в праці й висловлювали коротко свої уваги щодо праці установ. Проф. Ващенко з'ясував тяжкий стан Богословської Академії й її велике значення для нашої Церкви на еміґрації. Інж. Мілянич повідомив, що з нагоди 75-ліття Н. Т. Ш. видається Українська Енциклопедія, в якій буде й церковно-релігійний відділ і просив допомогти поширити її через духовенство. Представники СХС підкреслили велику ролю СХС при опіці над тими нашими людьми, що не можуть виїхати з Німеччини, як інваліди, сухітники й старі, що не мають родин.

На всі привітання теплими й повними любови словами відповідав Високопреосвященніший Голова Свящ. Синоду Митрополит Полікарп.

З питань порядку денного сесії поза звітами Канцелярії Свящ. Синоду й Синодальних Установ належить зазначити такі:

Інформації про життя Українських Православних Церков в Америці й Канаді на підставі листів, комунікатів, журналів і часописів та повідомлень Голови Свящ. Синоду УАПЦеркви.

Перегляд праці Єпископів у зв'язку з виїздом декого з Владик з Німеччини.

Зі звіту про працю Канцелярії Свящ. Синоду за минулий 1948 рік виявився тяжкий фінансовий стан Свящ. Синоду в зв'язку з зміною валюти; цю зміну відчули на собі й парафії, а через них і Свящ. Синод. Не вважаючи на це, на протязі звітового року видано: Коротку Історію Церкви, Богословський Вісник чч. 1 і 2 та Календар на 1949 рік.

Кількість парафій у зв'язку з ліквідацією таборів зменшується. На день звіту виїхало з Німеччини 38 священиків і 8 дияконів в інші країни Европи та заокеанські.

Богословсько-Науковий Інститут під проводом Високопреосвященнішого Голови його Архиєпископа Ніканора редакційно підготовив до видання чч. 1 і 2 «Богословського Вісника», а також узгіднив тексти перекладу Служебника, наблизив його до тексту грецького й слідкував за його виданням. Підготовлено до перевидання Часослов, якого так потребує духовенство й вірні УАПЦеркви на еміґрації. Часослов Луцького видання 1941 р. переглянула спеціяльна Комісія під проводом Архиєпископа Ніканора й зробила певні зміни й поправки в його тексті, які Свящ. Синод прийняв до відома й благословив перевидання Часослова.

Свящ. Синод доручив Канцелярії опрацювати й видати церковний календар на 1950 рік.

Зі звіту Ректорату Богословської Академії УАПЦеркви в Мюнхені виявився дуже тяжкий її фінансовий стан, при якому однак Академія, завдяки ідейній і жертовній праці професури, розпочала й провадить 1948-49 акад. рік, готовлячи ідейних і свідомих та високоосвічених кандидатів на пастирів УАПЦ на еміґрації. Свящ. Синод висловив щиру подяку Ректорові й Професорам Академії за віддану працю й постановив піднести акцію про матеріяльну підтримку Академії.

Заслухано проєкт ширшого положення про управління УАПЦеркви й постановлено поширити його серед Членів Синоду для остаточного опрацьовання й внесення на чергову сесію Свящ. Собору Єпископів.

Заслухавши інформації про події в житті Українських Православних Церков в Америці в зв'язку з поступованням єпископа Богдана Шпильки і митрополита Іларіона Огієнка, Свящ. Синод постановив: 1) «З огляду на те, що Українська Православна Церква в Америці є в безпосередній юрисдикції Святішого Вселенського Патріярха, Свящ. Синод УАПЦеркви, на підставі Св. Канонів, не в праві брати голос в справі Української Православної Церкви в Америці й не може втручатися в справи, що лежать поза компетенціями Свящ.

Майбутне еміґрації в Німеччині

Інформація Союзу Українців у Німеччині

Інформаційний Відділ Союзу Українців у Німеччині (СУН) доводить до відома українським установам та окремим особам про рішення Управи СУН в справі підготовки ґрунту для організації життя тих українців, які з тих чи інших причин залишатимуться в Німеччині. Це рішення в основному зводиться до такого:

1) Для реалізації підготовчих заходів окупаційними і німецькими владами в справі з'ясування правного та соціяльно-господарського стану українських еміґрантів, які з різних причин залишаються в Німеччині, Управі СУН потрібно негайно уточнити статистичний облік еміґрації та з'ясувати сучасний стан українців у кожній з трьох зон Західньої Німеччини.

Виходячи з цих завдань Президія СУН просить українські організації та окремих осіб (трьох західніх зон) надіслати негайно на адресу Управи СУН відомості (в межах поодиноких таборів, осередків, округ, країв і зон) з такими даними:

а) кількість українців чоловіків, жінок віком старших від 16 років (окремо тих і других) і скільки дітей до 16 років за станом на 1. 7. 1949 р. (при відсутності точних даних подаються відомості в приблизному обрахунку);

б) кількість осіб охоплених переселенчим процесом;

в) кількість осіб, з числа зазначених, що можуть залишитися в Німеччині та скільки з них здатних до фізичної праці і скільки непрацездатних.

2) В зв'язку з заповідженою систематичною ліквідацією таборової системи опіки IPO, Управою СУН заплянowано розпочати належні заходи перед відповідними чинниками в напрямку забезпечення повної охорони і збереження майна та устаткування українських культурних, господарських, кооперативних та інших установ і товариств у таборах. Для цієї мети потрібно всім згаданим установам та організаціям зробити до 31. 7. 1949 р. відповідний облік (включно до інвентаризації майна) та надіслати до Управи СУН не пізніше 5. 8. 1949 р. Разом з цим з'ясувати організаційні і технічні спроможності наших центральних культурних і господарських об'єднань.

В зв'язку з порушеними цими питаннями, Президія СУН просить всі об'єднання, осередки та окремих громадян, що зацікавлені цією справою, надіслати по змозі до 25. 7. 49 р. свої зауваги, побажання тощо.

3) Беручи до уваги, що окремі господарські та кооперативні (торговельні, та інші) установи і підприємства опинились перед загрозою занепаду або стоять перед ліквідацією та що, як це трапляється, окремі відповідальні керманичі (директори і члени надзірних рад) виїздять з Німеччини, не полагодивши перед тим своїх залеглостей і, не впорядкувавши або й взагалі не передавши справ і майна установи чи підприємства, розпочав СУН — згідно з ініціятивою низових осередків — заходи для уточнення обліку господарських надбань української еміґрації в Німеччині. Президія СУН-у просить зацікавлених осіб надіслати до СУН відповідні матеріяли та побажання.

4) З огляду на поголоски серед громадськости, немов би тепер відбувались якісь переговори щодо створення якоїсь нової форми заступництва всієї української еміґрації в Німеччині, заявляє Президія СУН-у, що вона не давала нікому уповноваження провадити такі переговори, а їй самій про такі переговори нічого невідомо. Рішати про засадничі організаційні та інші справи СУН може лише Загальний З'їзд СУН, якого скликання саме тепер підготовляється. В усіх наведених справах писати на адресу: Bund der Ukrainer in Deutschland, München 25, Dänkhelstr. 4.

Інформаційний Відділ Союзу Українців у Німеччині (СУН).

на впаде в око котромусь баші, то вже тоді пиши — пропало.

Кривавилося серце у Сагайдачного, як вертався з Курцевичем від бувщого потурнака на Січ. Знайшлися на Запоріжжі такі козаки, що вміли розвідувати про долю бранців у Криму. Прокрадалися через Сиваш, минувши укріплений Перекоп, і в татарській одежі заходили аж у Кафу, в те місто, де татари продавали мов худобу бранців з України, з Московщини, з Польщі та з Кавказу. Не принесли розвідники ніякої певної вістки про княжну Христю. В Кафі її не було. Одні казали, що якийсь вельможний італієць викупив її у татар і повіз з собою в свій край. Другі, — що Христю взяв до себе за жінку якийсь мурза татарський.

Не хотів вірити цим чуткам Сагайдачний. Проте, порадившися з Курцевичем, рішили: нехай князь Іван через німецькі землі їде в Італію шукати Христі. Сагайдачний, в надії, що Христя в неволі в Криму, збирався разом з військом у похід на ворогів Христової віри.

*

Минув рік, минув і другий, не було вістки від княжича Курцевича. За цей час Сагайдачний показав себе неабияким воїном і на полі і на морі. Не було такого одчайдушного підприємства, до якого б він не пристав.

— А може її знайду! — тішив роз'ятрене серце надією.

— Той Сагайдачний як вовкулака кидається на татар і турків, — казали запорозьці.

— То, пане-брате, не без причини: має якесь пересердя на невірних. Гляди, чи не вкрадено йому красної дівки на Волости, — гомоніли козаки, бачивши небувале завзяття Сагайдачного на татар.

На третій рік прийшла вістка від Івана Курцевича з Італії. Писав, що знайшов сестру аж у місті Падуї. Та не приніс цей лист радости Сагадачному, бо довідався з нього, що Христя мусіла одружитися з італійським ґрафом, що її викупив. Позеленіло в очах у Петра. Мовчки дочитав письмо, кусаючи губи. Про себе Курцевич повідомляв, що вчиться в університеті в Падуї, що він там не один з України. Хвалився, що дуже дивував італійців, коли підписався в університеті по-українському.

Тиждень ходив Сагайдачний по Січі сам не свій. Не знаходив собі місця. Тікав від товаришів, навіть від Дорошенка та Красюка, з якими звичайно не розлучався. Брав рушницю та лук із сагайдаком і виходив у степ. Стріляв диких птахів, що літали над ярами й балками. Бувши на самоті, дужим голосом заводив сумну мелодію — «Ой не шуми луже, зелений байраче». Безнадійно махав рукою, коли доводив пісню до кінця.

Все ж почував, що йому легшає на самоті в степу. Зайшов раз до старого самітника Коваля.

— З тобою, козаче, щось недобре діється, — казав Коваль до Сагайдачного. Ти змарнів, схуд. Чи не лежав ти, часом, хворий?

— Ні, діду, я здоровий.

— Кажи правду, бо з твого вигляду бачу, що не все гаразд у тебе

Нерішучим голосом розказав Петро, що було і що сталося з Христею.

Похитав головою старий запорожець:

— Не нарікай, козаче, на долю, всі ми під владою Божою ходимо. Не змінити предковічних законів нашої судьби. І життя наше — людська доля, — як билина в степу виростає: «Чоловік — яко трава, дні його», — писано в Божих книгах. То ж наповнимо наші дні невпинним трудом для нашої нещасливої України. Мов та чайка, що вивела пташенята над широким шляхом, так і наша Мати-Україна. Ходять по нашій землі татари, турки та інші лихі народи. Журба не поможе, лиш завзята праця і боротьба нас вирятує з біди, щоб не були ми потоптані і знищені злими сусідами.

Починався теплий літній дощ. Спокійний тихий голос старого самітника Коваля приймала розпалена Петрова душа мов земля, вигоріла від спеки, як на неї з хмари почне дощити.

— Правду каже старий: буду твердо стояти тут, на сторожі перед небезпекою, щоб не дати ворогам нашу породу викоренити, зовсім винищити, — думав собі. І свого наміру додержав. Не ходив із гетьманом Кішкою помагати полякам, ні на Волощину, ні в Ливонію, до Балтійського моря. З Дорошенком, з Красюком, з Бородавкою та з братом своїм Данилом двічі й тричі на рік вибирався Сагайдачний в запорозьких чайках на море, нападав на турецькі ґалери, брав приступом татарські й турецькі твердині на чорноморських берегах, визволяв бранців.

В козацьких радах до голосу розторопного Петра Сагайдачного все більше прислухалися. Вибирали його козаки то на уряд полковницький, то на осаула, то писарем Війська Запорозького. За цей час міг Сагайдачний придивитися до гетьмана Кішки й оцінити його. Не любив Кішка довго промовляти сам і не любив слухати довгих промов і розмов:

— Панове старшини, говоріть ближче до діла, до справи! Нема чого балакати наздогад буряків.

Коли бачив, що ради й наради марнують час, то від себе казав, що найкраще буде зробити так і так, і тоді всім було ясно, що таки гетьманова думка найкраща. У поході гетьман не радився ні з ким, сам рішав і наказував. Це вже був такий порядок у запорожців. Найобережніший був Кішка, коли треба було вирішати справи польсько-українські. Після повстання гетьмана козацького Лобди та Наливайка варшавський уряд задумував зовсім скасувати козацьке військо, а насамперед хотів не допустити, щоб запорожці селилися в королівських та шляхецьких маєтностях на Україні. Кішка вмів відвести удар Варшави від української козаччини. 1600 р. полякам була дуже потрібна поміч запорозьких козаків у війні на Волощині. Писав до гетьмана запорозького гетьман польний Жовківський, писав коронний гетьман Замойський. Читалися ці листи на раді гетьмана з полковниками, сотниками та осаулами. Насмішкувато блищали мутно-жовті очі у Саміла Кішки:

— Тепер, пани-брати, можемо засунути руки дуже глибоко в кишені і не ворушитися. Нехай ще й король до нас листа напише та гарненько, чемно попросить, то тоді ми ще трохи подумаємо.

І Військо Запорозьке зосталося на місці, на Коші, поки не прийшов лист до «вірно нам милих молодців Війська Запорозького» від самого короля польського.

— Ось тепер почнемо справжню гру з тими панами, — казав Кішка: бач, як їм приспічило. А нам і за вухом не свербить.

Після ради з старшинами й козаками гетьман Війська Запорозького вислав відповідь королеві з «кондиціями» (умовами): щоб польський уряд вернув старі права й вільности Війська Запорозького, скасовані після українсько-польської війни 1596 року.

Король Жиґимонт Третій зразу прислав запевнення, що побажання Війська Запорозького будуть полагоджені на соймі.

Тоді гетьман повів запорожців на війну в Волощину, помагати полякам. Польський уряд мусів скасувати свої попередні постанови проти Війська Запорозького і визнав козацькі права. Немала була радість між козаками, що король велів віддати запорожцям манастир над Дніпром у Терехтимирові, де здавна був шпиталь і притулок для старих, немічних низових лицарів.

(Далі буде).

Слава Богу, є ще веселі люди!

Нумерологія і ... Бандера

Ми дістали недавно листа, писаного **польською** мовою, але, якщо так можна сказати, наскрізь з українською тематикою. Лист має підпис «Соснас» і автор не подав своєї адреси, хоч завдав собі труду написати аж три сторінки на машинці тай темою зачіпив... Та ні! Хай той лист говорить сам за себе. Ось він у точному перекладі:

«Високоповажаний Пане Редакторе!

Пересилаю Вам листа п. з. «Пізнайте Ваших провідників», який прошу ласкаво помістити на сторінках Вашого поширеного часопису. Водночас прошу вибачити, що пишу по-польськи, бо я поляк, вихований по-польськи, хоч народжений в мішаній родині: батько поляк, а мати українка. Мешкав я у Варшаві і Познані, а тепер на еміґрації. Залишаю на боці виховання, пливе в мені українська кров, яку влила мати-українка. Тому українське життя і справи дуже мене цікавлять. Інтересуючись українським життям на еміґрації, я почав читати Ваш та інші часописи, з яких я із здивуванням довідався, що українці ведуть між собою боротьбу за владу. Воно, правда, що такі речі діються і серед поляків, але на багато менше і всі поляки працюють для Польщі, зате серед українців є вельми багато українців-комуністів та москальо-українців, які працюють виключно на користь Росії.

Але не в тому справа. Йдеться мені про те, як зменшити українські внутрішні незгоди і познайомити народи Польщі та України із способом «Пізнайте своїх провідників», тобто вибрати людину, що була б шанована народом і повела державні справи на користь народу, а може бути, при потребі повела б і справи усієї Европи, що не легка річ. Знаємо і маємо багатьох науковців, яких має і кожний народ, але знаємо також, що не кожний вчений може керувати державою. Тому, щоб пізнати людину, існує на Заході та на південному Сході наука, яку звуть «нумерологією» і яка безсумніву, наче в математиці вказує, котра людина надається якраз на керманича держави, котра на дипломата, котра на вождя і т д. Нумерологія передбачає, що кожна така людина починає свою політичну кар'єру не пізніше 33-ого року свого життя, а то тому, що Ісус Христос жив 33 роки. При додаванні сума цифр підставлених під букви, мусить дати число 11 або 22. Цифри цієї суми мають складатись з 7+4 або 4+7, краще якщо на першому місці стоїть 7, а потім 4, або 7+15, а не 15+7, бо цифра 7 окультистична (за 7 днів створено світ, було 7 урожайних і 7 неврожайних літ, 7 товстих і 7 худих корів і т. д.) Цифра 7 грає велику ролю в житті кожної людини, якщо вона тільки вміє з цього скористати. Зловживати цифрою 7 не вільно. Але трапляється, що деякі імена і прізвища дають при додаванні суму 11 чи 22 без окультистичної цифри. Такі люди теж дуже талановиті й вартісні, але під кожним оглядом стоять за людьми, що мають окультистичнну цифру. Люди без окультистичної цифри не виконують здебільша взятих на себе зобов'язань, бо енерґія їх, а то й життя, швидко вигасає. Зате люди з 7 мають довготривалу енерґію і вміють усунути найтрудніші перешкоди.

Нумерологія побудована за абеткою так (автор подає латинкою — Ред.):

1.	A	J	S
2.	B	K	T
3.	C	L	U
4.	D	M	V
5.	E	N	W
6.	F	O	X
7.	G	P	Y
8.	H	Q	Z
9.	I	R	

Орієнтаційні приклади користання з нумерології:

Mykola Michnowskyj
4 7 2 6 2 9 4 9 3 8 5 6 5 1 2 7 1 =74 = 7 і 4=11
23 51

Jozef Pilsudski
1 6 8 5 6 7 9 3 1 3 4 1 2 9 = 65 = 6 і 5 = 11
26 39

Adolf Hitler
▪ 4 6 3 7 8 9 2 3 5 9 = 5 і 6 = 11
26 39

Stefan Bandera
1 2 5 6 1 5 2 1 5 4 5 9 1 = 47 = 4 і 7 = 11
20 27

Маю враження, що доволі 4-ох прикладів цієї нумерології. Цікаво, що «найбільший ворог людства» теж має 4+7 = 11 і тому, щоб знищити його, треба знайти особу, яка йому дорівнювалась би. В минулому перевищував його Міхновський, бо цифра 7 стоїть на першому місці. Може і сьогодні є люди, рівні Міхновському, але наука таку можливість заперечує. Зате дорівнюється найбільшому «ворогові людства» Стефан Бандера, який доріс до того, щоб його знищити. **На підставі підставі нумерології смію твердити, що тільки під його проводом українці здобудуть таку Україну, яку колись описував Тарас Шевченко.** Серед членів вибраного комітету, який вже почав діло відбудови України, нема крім Бандери людей, що були б рівні Пілсудському, Гітлерові і «найбільшому ворогові людства» тай у минулій історії 1917-20 років крім Міхновського не було. Тому теж ви мали такі наслідки, ккі маєте, і вони напевно повторяться, якщо завчасу не зміните поглядів на життєві справи народу. Польща по смерті Пілсудського опинилася в таких самих умовинах, як Україна тільки тому, що не було, та й тепер немає людини, яка взялася б за зідбудову не тільки Польщі, але взагалі Середньої та Східньої Европи.

Тимто прошу Вас проаналізувати минуле, політиків минулого порівняти з сучасністю і не міркуючи довго, щоб не було запізно, почати організацію, бо 1949 рік є роком, який має висушити людські сльози, змити кров, вилікувати рани та дати бажане життя і спокій.

Чи українці приготовані на це? Зорієнтуйтеся і побачите, що ні. Чи хочете того, чи ні, так мусить бути і буде. Вища сила не буде ждати спізнених, як поїзд не жде пасажирів.

Додаю вислови пошани — **Соснас».**

Від Редакції: Такий цей лист. Коли Шановний Автор пише, що читав усі українські часописи — то ясно, що мусів дійти до дивовижних висновків, а коли читав «Час» і інші бандерівські видання, міг повірити і в Бандеру та — по аналогії з Гітлером—призначити йому порядкування Европою. На жаль, автор, пишучи про «вибраний комітет» Бандери, не знав, мабуть, що той «комітет» уже збунтувався і розділився і що Бандера не то в Україні, але і в цьому «комітеті» не зміг дати ладу. Не зважаючи на те, можемо панові Бандері переслати оригінал пророцтва пана Соснаса для «державного архіву» та радимо розшукати його і пообіцяти якусь міністерську теку. Людина, що так вірить у «вождя», варта значно більше, як усі мюнхенські, міттенвальдські і цуффенгавзенські «міністри», що витівають нераз прикрі штуки своєму «керманичеві насампередержави»...

А за поміщення цього фейлетону від партії бандерівців нічого не бажаємо. 73, в Будапешті 74, в Брюсселі 96, в Жейого знищити. **На підставі отієї ну-** такі наслідки, які маєте, і вони напевно Ми заступили на хвилину веселу газету «Час», яка була б напевне зробила з міркувань пана Соснаса поважну передовицю... — к.

Синоду УАПЦеркви. 2) Свящ. Синод уважає, що вирішення справи очолення Української Православної Церкви в Америці належить виключно до компетенції Собору цієї Церкви й Святішого Вселенського Патріярха». Щоб об'єднати Українські Православні Церкви в усьому світі поза Україною, Свящ. Синод, заслухавши листа Архиєпископа Мстислава з Вінніпеґу (Канада) й доповідь у цій справі Високопреосвященнішого Митрополита Полікарпа, постановив, що вважає прийнятою й потрібною до **найшвидшого здійснення ідею про скликання Всесвітнього Собору Православних українців поза Україною сущих,** яке повинно відбутися на канонічних засадах і з благословення Святішого Вселенського Патріярха. Для проведення підготовчої передсоборної праці покликано Передсоборну Комісію під головуванням Преосвященнішого Митрополита Полікарпа.

З інформації Владики Митрополита Полікарпа про церковне життя УАП Церкви в Англії, Франції, Бельгії, Ав-Арґентіні та Австралії. В Бельгії життя в Англії Франції, Параґваї, Венесуелі, стрії, Бразілії, Венесуелі, Арґентіні ,Австралії та Парагваї виявилось, що відчувається велика потреба в священиках духовенства й вірних УАПЦ ускладнилось і потяжчало в зв'язку з закінченням контрактів для українських робітників і намаганням їх виїхати з Бельгії. Ухвалено подбати про виїзд духовенства до Австралії, Арґентіни, Параґваю, Венесуелі й Франції. Доручено Владиці Митрополитові Полікарпу видати заспокоюючі послання до духовенства й вірних в Бельгії й Арґентіні.

В справі виїзду Єпископів з Німеччини ухвалено запропонувати Єпископам у зв'язку з посиленим еміґраційним рухом вірних й духовенства з Німеччини, вибрати собі країну для переїзду з Німеччини.

Заслухавши листи Української Родовідної Установи в Етлінґені, ухвалено дати розпорядження духовенству провадити при церквах хроніки для історії нашої Церкви, а також передавати при виїзді з Европи метрикальні книжки до архіву У. Р. У.

В зв'язку з намаганням групи ашафенбурзьких заколотників, що іменують себе «Соборноправною УАПЦ» по відлученні їх від Церкви й позбавлені сану духовенства тієї групи Свящ. Собором Єпископів УАПЦеркви 1947 р., управнили себе через Українську Національну Раду, яко УАПЦеркву, — Свящ. Синод постановив довести до відома Української Національної Ради, що всяке обговорення православних церковних справ і ухвали з приводу цих питань не належить чинити без порозуміння зі Свящ. Синодом УАПЦеркви й у відсутності офіційно делеґованих представників вищого церковного органу УАП Церкви.

По вичерпанні порядку денного 17-го червня о 18-й год. Високопреосвященніший Митрополит Полікарп молитвою «Достойно єсть» закрив XI сесію, подякувавши Членам Свящ. Синоду за цінну співпрацю й побажавши успіху в проведенні винесених постанов на місцях.

Канцелярія Свящ. Синоду УАПЦеркви.

Наспівають перші пожертви з Англії

Живе зацікавлення збіркою на „Неділю'

До Редакції «Неділі» напливають щоденно листи з усього світу. Ці листи — справжній рай для філятелістів, яких, зрештою, багато поміж співробітниками нашої газети немає. Віддаючи майже всі, нераз екзотичні, марки зацікавленим читачам, ми самі слідкуємо більше за змістом тих листів, які дають нам живий, кольоровий і незвичайно повчальний образ життя українського скитальства по всьому світі.

Від декількох тижнів частина нашої пошти зворушує нас спеціяльно сильно. Ідеться нам про листи від читачів з Бельгії Англії, США, Австралії і з багатьох інших країн, від читачів, що хотіли б нам **допомогти в акції пожертв на пресовий фонд** та запитують, якими шляхами могли б вони до неї увімкнутися. Безперервно наспівають також і з Німеччини і з закордону розіслані нами списки пожертв. Суми тих пожертв, звичайно, дуже малі, але вони 1) є найкращими документами **великого зубожіння нашої еміґрації,** 2) для нас доказом незвичайної, завжди теплої і завжди чутливої **жертовности українського громадянства** на громадські цілі. Сума тих пожертв невелика але моральна їх вартість дуже висока. Обсервуємо акцію збірки на Пресовий Фонд нашої газети як **певного роду анкету** яка свідчить про громадське зацікавлення наших мас, до яких майже щоденно приходять різні організації й різні установи, та окремі особи, з проханням підтримки та матеріяльної допомоги. Багато читачів висловлюють свої думки щодо форми, перебігу та організації нашої збірки. Один, напр. із збірщиків зауважив, старе зрештою, явище, що люди незаможні дають більше й охочіше ніж такі, які мають гарну платню та яким цілком достатньо живеться. З зацікавленням мусимо відзначити факт, що під час збірки в деяких місцевостях дрібні пожертви склали навіть заприязнені з нашими читачами **німці,** довідавшись, що йдеться про підтримку української антибольшевицької газети. Всім тим нашим читачам і жертводавцям, які, надсилаючи дрібні **пфеніґові пожертви,** просять вибачення, мовляв, вони не мають більше грошей, наведемо такий приклад з німецької преси: німецький **єпископ Сімон Конрад в Пассав** розпочав акцію будови католицьких колоній і осель в своїй єпархії. Пригадавши своїм вірним, що до часу реформи кожен із них мусів вдоволитися 40 приділовими цигарками протягом 6 тижнів, єпископ закликав, щоб кожен вірний його епархії пожертвував на будівельну акцію вартість **одної цигарки місячно.** Коли б це сталося а цигарка коштує сьогодні пересічно 8 пфеніґів, тоді протягом року можна було б збудувати в епархії **майже 100 нормальних мешкань.** Звичайна річ, епархія пассавського єпископа має безперечно більше людей ніж вся українська еміґрація в Німеччині й тому цигаркова система єпископа Конрада в нашій акції не дала б наслідків. Проте, коли взяти до уваги, що **«Неділю» читає більше 10 000 людей** і коли б припустити, що кожен читач пожертвує раз на пів року на пресовий фонд своєї газети 1 марку, зібрані гроші дозволили б ще довго продовжувати видавничу роботу та значно піднести вартість газети щодо змісту, інформації вигляду та об'єму.

Сподіваючись, що ці наші вступні зауваження будуть добрим стимулом для майбутніх наших жертводавців, або, як пишуть наші американські газети, які постійно збирають на пресовий фонд — добродіїв, публікуємо **висліди збірки в 4 тижні акції** пожертв на Пресовий Фонд «Неділі».

І знову приємно нам відзначити, що список жертводавців відкрив представник духовенства, а саме голова Церковної Ради Української Євангельсько-Баптистської Церкви **Пастор Д. Марійчук** з Ляйпгайму, пожертвувавши 80 марок. **Д-р Гнатюк** з Тешнанґ прислав 15 марок і 10 пф. зібраних в своїй околиці.

Отець **диякон Архип Татарко** з Пфорцгайму надіслав свою листу з такими вислідами:

Татарко Параскева	0,50 ДМ
Шурка Михайло	0,50 „
Сидоренко Федір	1,00 „
Литаш-Носенко Василь	0,50 „
Сиверенюк Платон	0,20 „
Контранкевич Іван	0,50 „

П. С. Наш фейлетоніст завдав собі труду і на диво дійшов за рецептою п. Соснаса до висновку, що і проф. Мазепа і Микола Лебідь і навіть деякі редактори «Неділі» нівчому не уступають «геніяльному» Бандері. Просимо переконатись:

Izaak Mazepa
9 8 1 1 2 4 1 8 5 7 1
21 26 =47 = 4 і 7=11

Mykola Lebidj
4 7 2 6 3 1 3 5 2 9 4 1
23 24 =47 = 4 і 7=11

Hennadij Kotorowycz
8 5 5 5 1 4 9 1 2 6 2 6 9 6 5 7 3 8
38 54 =92 =9 і 2=11

Anatol Kurdydyk
1 5 1 2 6 3 2 3 9 4 7 4 7 2
18 38 = 56 = 5 і 6 = 11

Навіть зненавиджений бандерівцями д-р С. Баран підходить сюди:

Stefan Baran
1 2 5 6 1 5 2 1 9 1 5
20 18 = 38 = 3 і 8 = 11

І що тепер варте все пророцтво польського нумеролога щодо Бандери?

Федорук Лука	0,30 „
Туптій Кость	0,50 „
Карнаух Гриць	0,50 „
Михайловський Іван	0,50 „

Такі ж дрібні, але щирі пожертви надіслали нам мешканці українського табору в Ганновері:

Ведмідський Андрій	1,00 ДМ
Зайчук Методій	1,00 „
Гупало Демид	0,50 „
Кожушко Захар	1,00 „
Косяк Олена	0,50 „
Онішко С.	1,00 „
Ведмідська Надія	2,80 „
Жегур Іван	0,20 „
Дишко Е.	2,00 „
Завістовіч Расьціслав	1,00 „

Між жертводавцями на Пресовий Фонд не бракне **українського студентства,** яке само, як відомо, перебуває в великих матеріяльних злиднях, нераз в голоді й холоді продовжуючи своє навчання. **З Ґеттінґену надіслав нам п. Юрій Кушнір** листу пожертв з такими позиціями:

Б. М. Ст-ах	0,50 ДМ
Я. Микулович	1,00 „
М. Палій	0,50 „
Л. Павур	1,00 „
Ю. Кушнір	1,00 „
Л. Іхміяровдз	1,00 „
М. Тарнавецький	1,00 „
А. Жикалковська	0,50 „
Д-р М. Цегельський	1,00 „
Нечиткий підпис	0,50 „

Панство **Лисовичі К. і М. з Лемґо** надіслали 2,00 марки.

З Бад-Кіссінґену, де, як відомо, залишилася тільки горстка українців, п. **Лев Чумак** прислав нам 4 марки. Цю суму крім нього пожертвували п. **Іван Ліщук,** який дав 2 марки і п. Антін Кошик 1 м.

Незвичайну актвність проявив в збірці п. **сотник Степан Бойків,** на руки якого вплинули вже такі пожертви:

О. В.	5,00 ДМ
Ідельсон Іван	1,00 „
Опорик Панас	1,00 „
Лукошинський Іван	1,00 „
Коваль В.	1,00 „
Комаревич Анатоль	1,00 „
Прокоза Микола	0,50 „
Родина Панства Пазьків	5,00 „

Щоб зібрати всі пожертви між названими особами, які живуть приватно, уповноважений мусів зробити значну дорогу й понести витрати на проїзд.

В четвертому тижні збіркової акції почали напливати перші **заповнені листи пожертв з Англії.** Українське робітництво, яке на чужині, найчастіше за важкою працею, здобуває собі нелегкий еміґрантський шматок хліба і на цей раз показує, як добре розуміє значіння й потреби української незалежної преси. **Пан Анатоль Сопронюк** зібрав на фонд «Неділі» **29 шилінґів** в гостелі Фрідейбрідж, не зважаючи на те, що до його гостелю надходить лише один примірник нашої газети, за який названому передплатникові, як довідуємося з листів сторонніх людей, **доводиться мати від відомої групи дуже багато неприємностей.** На листі п. Сопронюка є такі жетводавці: Сергійчук Микола, Вознюк Василь, Зборовецький Олекса, Залізняк Іван, Костецький Панас, Чуйко Остап, Прит Василь, Лежемний Михайло, Подвожнюк Володимир, Венхала Михайло і Пишевич Павло.

Другу листу пожертв з Англії надіслав **п. Степан Гуменецький з Брідж Тавн** на суму 7,5 шилінґів від пп.: Войнаровича Дмитра, Польового Василя, Кузменюка Андрія й Курачека Михайла.

Пан **Степан Фірко Гаршієс в Бельгії,** що докладає багато зусиль в поширенні нашого часопису, надіслав нам 75 бельгійських франків на Пресовий Фонд.

Дякуючи тим нашим жертводавцям, закликаємо всіх інших читачів брати з нних добрий приклад та в міру можливостей не відсилати з нічим всіх тих наших уповноважених, хто звернеться з проханням пожертви.

При цій нагоді пригадуємо, що пожертви з Німеччини треба надсилати з дпискою «пресфонд» на адресу Видавництва: Verlag „Nedila", Aschaffenburg, Schweinheimerstr. 50.

Пожертви з Англії та Австралії висилайте з допискою «пресфонд «Неділі» до:

Ukranian Booksellers & Publishers, 49, Linden Gardens, London, W. 2.

Пожертви з Бельгії просимо висилати нашому представникові:

Msr. Zavziaty Jean, 90 rue Wazon, Liege.

Датки на «Неділю» в США просимо висилати нашому заступникові на адресу:

Mr. Theophil Rudakevitch, 1536 N. 6th Str. Philadelphia 23, Pa.

Хто негайно жертвує, жертвує подвійно. Читачі «Неділі», не забувайте про це!

КОМУНІКАТ

Фінансового Ресорту Вик. Органу УНРади.

Подаємо до відома, що збірку „Податку 22. січня" на терені Німеччини закінчено. Вислід збірки проголосимо в ч. 3. Бюлетеню Виконавчого Органу.

Всі Таборові Управи і Комітети Сприяння Національній Раді просимо переслати збіркові листи (заповнені й чисті) разом з зіставленнями на адресу канцелярії Виконавчого Органу, Авґсбурґ, Юденберґ 8/II.

Липень 1949 р.

Керманич Фінансового Ресорту.

КОМУНІКАТ В СПРАВІ ОЛІМПІЯДИ ЮНІОРІВ

Табір ДП у Фраймані (Мюнхен-Варнеркасерне) спільно із Світовою Організацією Християнської Молоді (ІМКА-ІВКА) і УРСТ «Довбуш» улаштовують Міжтаборову Олімпіяду Юніорів (легка атлетика, копаний мяч, кошівка, відбиванка, бокс, шахи, столовий теніс) — дівчат і хлопців від 14—18 років. Діловий Комітет Олімпіяди запрошує до участи в цій імпрезі репрезентації окремих таборів ДП американської зони Німеччини. Кожний табір має вислати на ці змагання по одній дружині (дівочу й хлопячу) до спортових гор та по двох найкращих змаґунів до легкоатлетичних і плавацьких конкуренцій.

Участь у змаганнях треба зголосити до 28 липня ц. р., зазначивши докладно, у яких спортових конкуренціях дана дружина бажає взяти участь. Треба подати також чисельний склад команди.

Всім зголошеним до участи Діловий Комітет перешле докладну програму змагань та всі інструкції, зв'язані з переїздом, нічлігом, харчуванням.

Олімпіяда Юніорів відбуватиметься 12—16 серпня ц. р.

Адреса Ділового Комітету: München-Freiman, Warner-Kaserne, Bl. B. I. 27. Проф. Антонович Адам.

Preis 40 Pfennig — Ціна 40 пфенігів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 31. липня 1949. Nr. 185

Українські газети починають виходити в Австралії

Співробітник «Неділі» з Австралії **інж. Іван Грушецький** повідомляє: українські еміґранти в Австралії з радістю зауважили, що ставлення австралійців до них кращає милевими кроками. Не може бути мови про якусь заборону доводити друковане слово рідною мовою. Навпаки, українцям дозволено організувати свої власні національні громади і навіть видавати свої газети рідною мовою. Маємо вже дві ліцензії на тижневі часописи. В Сіднеї виходить **«Вільна Думка»**, а в Аделяйді «Єдність». Австралія хоче в національній політиці наслідувати Америку. Місцеве населення не ставиться до нас гірше, ніж до колоністів з Англії, проте, воно не вважає нас політичними еміґрантами, лише звичайними шукачами долі, яким у Европі зле жилося. Господарські можливості великі, в австралійському господарстві є тепер 73 400 вільних місць для чоловіків і для 41 200 жінок.

Черчіл проти соціялістів

ЛОНДОН (ЮП). Вінстон Черчіл відкрив минулої суботи в місцевості Вольверсемптон виборчу кампанію брітанської консервативної партії за парляментські вибори в 1950 році, гостро заатакувавши не лише лейбористський уряд, але й соціялізм, які, на його думку, крім Великої Брітанії також багато інших країн доведуть до «хаосу й комунізму». Лейбористський уряд Черчіл назвав групою «людей, правда, доброї волі, але тупих». Якщо б пропаґований соціялізм вдалося дійсно довести аж до повного виконання, тоді він буде подібний до комунізму. Черчіл підкреслив у своїй промові важливість рішення, яке брітанський народ має розв'язати в наступних виборах. Кожний голос, відданий для соціялістичного уряду, є голосом для майбутнього комунізму в Англії.

Преса звертає увагу на закид Черчіла, зроблений консерватистам, мовляв, лейбористський уряд видав брітанські запаси і резерви в золоті й долярах. Навіть Німеччина й Італія після останньої війни краще піднеслися ніж Великобрітанія.

Соціялістичний прем'єр - міністер Етлі не лишив виступу Черчіла без відповіді. Промовляючи перед групою вуглекопів, Етлі заявив, що програма консервативної партії списана з соціялістичної програми.

У вівторок 26 липня Черчіл виїхав з родиною і найближчими співробітниками до Італії на літній відпочинок, під час якого має намір далі працювати над своїми воєнними спогадами й відвідати місто Страссбурґ, яке хоче передати йому диплом почесного громадянина.

СОЦІЯЛІСТИЧНА УНІЯ СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ

У Лондоні постала Соціялістична Унія Середньо-східньої Европи, до якої увійшли Польща, Чехо-Словаччина, Мадярщина, Болгарія й Юґославія. В конференції, що відбувалася під проводом польського соціяліста **Адама Цьолкоша,** взяли участь два представники брітанських лейбористів Гелей і Меннел. Головою унії вибрали **В. Бернарда** (ЧСР), заступником Топаловіча (Юґославія), ґенеральним секретарем поляка Зиґмунта Зарембу. Як повідомляє польський тижневик «Пляцуфка» в Парижі, ця нова соціялістична Унія вирішила в жовтні ц. р. скликати в Парижі свій конґрес і запросити на нього також представників Естонії, Латвії, Литви та **Союзу Українських Соціялістів.**

Роковини Полтавського бою

ВШАНУВАЛИ УКРАЇНЦІ БАЙРОЙТУ

Заходами філії СУВ у Байройті 9 липня ц. р. відбулися скромні вояцькі поминки зриву гетьмана Івана Мазепи й бою українців і шведів із Москвою під Полтавою 1709 р. В обох церквах цього дня увечорі відправлено панахиди. В УАПЦ парох о. Андрій Лукасевич, учасник визвольних змагань і старшина Армії УНР, сказав тепле слово про цю пам'ятну подію та про великого ґетьмана Мазепу й його діла. По панахиді зібралося громадянство в театральній залі табору. На фронтовій стіні над сценою висів великий портрет ґетьмана Мазепи пензля артиста-маляра Костюшка. Перед портретом у свічнику ґоріли свічки. Свято відкрив культурно-освітній референт філії СУВ д-р Гр. Ничка, пропонуючи вставанням та мовчанкою вшанувати пам'ять великого гетьмана й його борців. Доповідь про стосунки Москви й України, про задум і чин гетьмана Мазепи та про полтавський бій сказав д-р Панас Феденко. Співом національного гімну закінчено це скромне, але зворушливе вояцьке свято. — А. Ч.

Повідомляють із Франкфурту, що 26 липня, точно як передбачували метереологи, наспіли нові гарячі температури до Німеччини. Найбільша спека цього літа триватиме до першого тижня серпня. — Велика спека панує тепер також в Ослью, а норвезькі жнива в небезпеці. Це саме діється в Лондоні й Англії.

400 тисяч жидів

депортувала Москва з України на Сибір

ЛЕЙК-САКСЕС (ЮП). **В листі до генерального секретаріяту Об'єднаних Націй Американська Жидівська Ліґа проти комунізму стверджує, що совєти виселили більше 400 000 жидів з України й Білорусії на Сибір, де вони мусять перебувати в примусових таборах праці. Ліґа просить ОН в ім'я людяности виступити проти тих брутальних депортацій.**

Лист Ліґи розповідає в подробицях, що йдеться тут про чоловіків, жінок і дітей, яким не дали навіть змоги щось з собою забрати на заслання. Депортація жидів вийшла на денне світло після того, як жиди з Польщі спробували нав'язати листування з своїми приятелями, знайомими й родичами на Україні і в Білорусії. Всі ці листи після певного часу поверталися з дописокою: «Адресат вже тут не живе». З рапортів багатьох дипломатичних представників західніх держав у Москві виходить, що вони бачили багато поїздів, якими совєти вивозили родини до концтаборів. Усіх жидів вивезено з України й Білорусії з причин «безпеки» та як «чужинців».

Жидівська Антикомуністична Ліґа подає в своєму листі до ОН мотиви такого совєтського поступовання, вказуючи на те, що Білорусія і Україна є прикордонними провінціями СССР. Жидів вивезено звідтіля як «традиційний продемократичний елемент», бо Сталін передбачає «міжнародній конфлікт».

Ліґа пригадує далі, що царський уряд незадовго перед вибухом першої світової війни також вивозив жидів з прикордонних районів.

ЗМЕНШЕННЯ ПОВІТРЯНОГО МОСТУ

ЛОНДОН (АП). США й Великобрітанія плянують на початку вересня сильно зменшити розмір повітряного мосту до Берліну. Дипломатичні представники повідомляють, що брітанський кабінет погодився минулого понеділка з відповідними пропозиціями. Подробиці того пляну були розроблені штабом англо-американських урядовців у Берліні. Погоджено, що найперше будуть створені запасні магазини, які забезпечили б прохарчування Берліну на три місяці. Сподіваються, що до вересня вдасться такі резерви створити. На випадок поновлення совєтами блокади союзна влада потребувала б приблизно три місяці часу, щоб знову довести до досконалости функціонування апаратури берлінського мосту.

Атлантійський Пакт схвалений Сенатом США

„Кожний наступ буде негайно відбитий"

ВАШІНҐТОН (ЮП). **Після трьохтижневих дебатів американський сенат ратифікував у четвер 21 липня Атлантійський Пакт. Ратифікацію прийнято великою більшістю голосів — 82:13, отже на 18 голосів більше, ніж того вимагає звичайна більшість двох третіх. Проти ратифікації голосували два демократи і 11 республіканських сенаторів. Почувши про вислід голосування в сенаті, колишній американський міністер зовнішніх справ Джордж Маршал сказав кореспондентові «Юнайтед Пресс», що Атлантійський Пакт незвичайно підносить безпеку США та змінцює перспективи постійного миру. Маршал висловився теж за підтримку плянів американського уряду, щодо постачання европейським державам зброї.**

Часи, коли нам доводилося чекати оборони аж небезпека дослівно підходила до наших берегів, — сказав Маршал, — давно минули. Кожний збройний наступ у північно-атлантійському районі треба негайно відбити, не чекаючи доки він досягне берегів Америки. Всі 12 атлантійських націй, що об'єдналися в Пакті атакуватимуть негайно, якщо ворог нападе на одну з них.

Значення ратифікації Атлантійського Пакту велике, бо вона зобов'язує США об'єднатися в оборонну систему з Канадою, Великобрітанією, Францією і вісьмома іншими державами. Атлантійський Пакт набере виконної сили після ратифікування сімома державами-учасниками. Досі ратифікували Пакт Канада, Бельгія, Англія і Люксембурґ. Міністер зовнішніх справ США Ечісон після проголошення висліду голосування видав заяву, в якій сказав: «Дуже радію з приводу рішучого вислову сенату на користь Пакту. Ратифікація сталася після довгомісячних бурхливих дискусій американського народу і після довгого дослідження та широких дебатів над Пактом у сенаті. Велетенська перевага відданих за Пакт голосів доводить світові рішучість американського народу зробити максимум для утримання миру й волі.

Світова преса відзначає в своїх коментарях, що з моменту ратифікації Атлантійського Пакту починається новий розділ у повоєнній історії міжнародньої політики. Тому що політика 4 великодержав заламалася, мусіло дійти до нової політики рівноваги сил. Завданням Атлантійського Пакту є доповнити Чартер ОН. Атлантійський Пакт не відкриває, проте, періоду нових озброєнь, але своїм заданням має піднести ефективну оборонність підписаних під ним держав до тієї міри, щоб вона могла завжди негайно функціонувати. Все це означає, що США розпрощалися надовго з політикою ізоляціонізму (відокремлення). Голоси критики, що розлягалися в вашінґтонському сенаті проти Пакту стосувалися більше детальних питань і тактики з чисто внутрішньо-американських позицій. Зате ніхто поважно не виступав проти пов'язання США з політичною долею Західньої Европи. Атлантійський Пакт вимагає ще доповнення, себто дозброєння західньої Европи, яка так як і США після закінчення війни здемобілізувала свої армії та воєнну продукцію до мінімуму. Тим часом дійсність показала, що Захід виграв війну, але не виграв миру.

ТРУМЕН ПІДПИСАВ АТЛАНТІЙСЬКИЙ ПАКТ

ВАШІНҐТОН (Дена-Ройтер). **Президент Трумен підписав минулого понеділка офіційний акт ратифікації Атлантійського Пакту, схвалений минулого четверга переважною більшістю сенату США.**

РІШУЧИЙ ВИСТУП ТРУМЕНА

ВАШІНҐТОН (АП). **Президент Трумен відкинув вночі на 25 липня, не зважаючи на гарячі намови впливових членів конґресу, всі проєкти змін у своєму пляні щодо збройної допомоги союзникам США. Трумен поставив домагання, щоб Америка постачала зброю союзним націям без уваги на те, чи вони увійшли чи не ввійшли до Атлантійського Пакту.**

США мають, між іншим, доставляти радарові споруди, ловецькі літаки, бойові літаки, панцерну й гранатометну зброю, врешті, рушниці для піхоти й текстильні матеріяли на уніформи. Крім того Трумен домагатиметься долярових позик на фінансування воєнної продукції в західній Европі. Сподіваються, що ця програма викличе запеклі дебати в Конґресі, але припускають, що палата репрезентантів прийме її до половини серпня.

СКАНДИНАВІЯ ЗАНЕПОКОЄНА БРАКОМ ДОСТАВ ЗБРОЇ

Як повідомляє кореспондент «Франкфуртер Рундшав» зі Стокгольму, шведська преса з великою увагою реєструє статті шеф-кореспондента щоденника «Нью-Йорк Таймс» Зальцберґера з його враженнями із подорожі по Скандинавії. Зальцберґер б'є на сполох, повідомляючи, що в Норвеґії й Данії росте неспокій. Данці й норвежці, спостерігаючи проблематичність військових достав з США, дуже занепокоїлися майбутнім оборони своїх країн. Данський міністер внутрішніх справ Расмуссен висловив американському журналістові свій глибокий жаль з того приводу, що Америка відтягає схвалення достав зброї. Дальше зволікання допровадило б до зросту неспокою в Норвеґії. Натомість шведи з задоволенням підкреслюють, що повільність Америки в доставці зброї оправдує їхній нахил до невтралітету. Шведські військові кола дивляться проте на справу інакше. Головнокомандувач шведських збройних сил ген. Юнґ закликає шведське населення підготовитися на оборону країни. Мала, але небезпечна група шведських громадян, — заявив Юнґ, — слухняно виконує накази однієї чужої великодержави. На випадок війни, ця група творила б велику небезпеку для Швеції. Її треба, поки ще час, знешкодити.

З Мюнхену наспіла сумна вістка, що 24 липня 1949 р. несподівано помер там на хворобу серця бл. п. проф.

Анатолій Григоров. Рябишенко

народжений 16 серпня 1893 року, член Української Національної Ради, Керманич Ресорту Внутрішніх Справ Виконного Органу, член Центрального Комітету УРДП, заступник голови Повітової Ради УДК в Мюнхені, колишній політичний та громадський діяч Центральних Земель України

Похорони в Мюнхені, в четвер 28 липня пополудні на цвинтарі Нордфрідгоф, доїзд трамваєм ч. 6, в напрямку Функ-казерне.

Вічная Йому Пам'ять !

РЕДАКЦІЯ „НЕДІЛІ".

Генерал Бондаренко мовчить і арештовує

Як совєти роблять німецьку політику

Закордонні спостерігачі щоразу частіше доходять до висновку, що в російській окупаційній політиці в Німеччині діється багато недоречного і парадоксального. У Берліні російську політику щодо німців робить на різний лад аж 6 різних російських центрів, які себе неpаз взаємно поборюють і заперечують.

Офіційно німецьку політику СССР веде надзвичайний совєтський амбасадор у Німеччині Владімір **Семьонов**, що перебуває там уже кілька років і якого всі інші російські достойники вважають ворогом. Семьонов голосно називає бльокаду Берліну зайвою і пропаґує «єдність Німеччини». Ще більше пропаґує її генерал **Тюльпанов,** який одначе виступає проти Семьонова і схвалює всеціло ідею бльокади. Зате прихильником Семьонова є російський **майор Моулін,** що ніколи не ходить в уніформі. Про нього знають лише те, що він видає дуже багато грошей, влаштовує постійно бенкети і кожному, хто хоче слухати, розповідає непристойні речі про Тюльпанова. Совєтський військовий губернатор **генерал Чуйков** не знається на дипломатії, що якраз на руку Семьонову. Всі росіяни в Берліні бояться **генерал-майора Івана Бондаренка,** хоч він має вигляд дуже привітної людини. Зате ніхто не боїться **Рудольфа Енґеля,** що, будучи німцем з походження, сидить вдень і вночі при телефоні, розмовляючи з Прагою, Варшавою, Софією, а зокрема з Букарештом.

Всі ці російські вельможі діють, видають розпорядження (що взаємно собі суперечать) і явно розповідають про себе непристойні речі. Лише генерал Бондаренко нічого не говорить і тільки арештовує, де може.

Закордонні кореспондети розкрили вже тайну тих російських суперечностей. Берлінські експоненти Москви є лише маріонетками її різних центрів, а саме:

1) Московське міністерство зовнішніх справ. Керівник його відділу для Німеччини Смірнов. Уповноважений Смірнова в Берліні — Семьонов.

2) Внутрішній кабінет, уряд над урядом. Його представник в Берліні ген. Чуйков.

3) Міністерство оборони, генеральний штаб. Шеф штабу маршал Васілевський. Його уповноважений в берлінському Карльсгорсті ген. Тюльпанов.

4) Центральний Комітет Комуністичної Партії, генеральний секретар Маленков. Його уповноважений в Берліні ген. Тюльпанов і його довірений до спеціяльних завдань майор Моулін.

5) Міністерство Безпеки МВД і МҐБ. Його уповноважений і шеф МҐБ ген. Бондаренко.

6) Комінформ. Головне бюро Букарешт. Генеральний секретар Суслов, керівник відділу Німеччини Слятан Лепштедт. Його уповноважений в Берліні Рудольф Енґель.

Незвичайні комплікації в роботі тих 6 інституцій викликає ще й той факт, що їхні шефи взаємно себе шпигують і мають власний незалежний розвідчий апарат. Найбільше прикростей має генерал Чуйков, який, як військовий губернатор отримує свої накази від внутріцнього кабінету, а як головнокомандувач окупаційних військ від шефа генерального штабу. Буває й так, що міністер оборони обминає Чуйкова і спрямовує накази безпосередньо до підлеглих Чуйкову командирів. Часами деякі старшини намагаються розв'язати цей несамовитий російський Гордіїв вузол і робити так, як їм наказує логіка й розум. Коли їм це вдається, тоді все добре. Коли ж ні, вони стріляються. Лише генерал Бондаренко підсміхається, а його МВД і МҐВ безжалісно арештовує.

ЩО ДУМАЄ СТАЛІН ЗА ВІЙНУ?

МОСКВА (АФП). «Не треба провадити війни проти Европи, бо Европа сама себе зруйнує», — сказав маршал Сталін брітанській журналістці Росіті Форбез на її запити, чи СССР буде вести нову війну в Европі.

ПРЕОСВЯЩЕННИЙ БУЧКО НА ЧОЛІ УКРАЇНСЬКИХ ПАЛОМНИКІВ ДО ЛЮРДУ

Цьогорічне паломництво до Люрду викликало сильне зацікавлення між українськими вірними. Не зважаючи на значні труднощі, до українців-паломників з Франції та Бельгії приєдналися також групи побожних паломників з українських осередків у Німеччині. У вівторок 19 липня прибув з Риму до Парижу Високопреосвященний Кир Іван Бучко і особисто обійняв провід українського паломництва до Люрду, відправивши в середу в паризькій церкві св. Володимира Великого молебен до Матері Божої. Цього самого дня увечорі українські паломники виїхали до чудотворного Люрду.

В групі паломників з Німеччини були також мешканці українського табору в Ельванґені під проводом свого пароха о. Княгиницького, що міг роздати учасникам прощі видану своїм накладом книжечку про «Чуда Божої Матері у Фатімі». Книжечка друкувалася в В-ві «Неділя».

СПРАВА ЛЕЩЕНКА ПЕРЕД СУДОМ

Як повідомляє з Вінніпеґу «Новий Шлях», правні оборонці Дмитра Лещенка — Г. Валш і К. Маґера — внесли аплікацію до верховного суду Манітоби (кінґс бенч), щоб розглянув його справу і дозволив обороні піти з нею на судову дорогу. Як відомо, канадійські іміґраційні чинники постановили депортувати Лещенка за прибуття в Канаду під зміненим прізвищем і державною приналежністю.

Оборона подала судові 10 арґументів, при чому Лещенко повинен бути звільнений з в'язниці і переданий судові. Між іншим, підкреслено, що переслухання і процедура перед іміґраційною комісією, яка доручила депортувати Лещенка, відбулась без жадної судової юрисдикції і не згідно з канадійськими законами та засадами справедливости.

Суд мав розглядати аплікацію оборони в справі «габеас корпус» і «цертіорарі» 23 червня.

Безіменні ашуранси на фарми в США скасовані

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет у Філядельфії доводить 25. 7. 1949 р. до відома всіх зацікавлених в еміґрації до Америки, насамперед тих, що вже зголосилися на виїзд до Америки через ЗУАДК і тих, які ще хочуть зголошуватися про те що:

1) В майбутньому ЗУАДК допомагатиме переселенню до Америки всім тим еміґрантам, які мають іменні або родинні посвідки на працю.

2) З причини безробіття, браку помешкання в Америці, недодержання зобов'язань деякими попередніми іміґрантами, пізнього сезону сільсько-господарських польових робіт, а в наслідок цього відмовлення американських фармерів від своїх зобов'язань — всі безіменні фармерські посвідки скасовані, незалежно в якій стадії перебуває процес їх оформлення.

3) Всім українським еміґрантам, що їх справи були в тій чи іншій стадії документації на виїзд, ЗУАДК радить негайно вжити заходів, щоб здобути іменні або родинні посвідки до Америки, а також використовувати всі можливості еміґрації до інших країн — Австралії, Канади, Арґентіни, Венесуелі, Франції.

4) Усім тим еміґрантам, що мають рідних або знайомих в Америці, які не можуть для них оформити посвідки на працю і помешкання, радимо звернутися з цією справою до представників ЗУАДК при Еріях для одержання відповідних порад та додаткових інформацій.

5) Особи, що мають через ЗУАДК іменні посвідки на працю і помешкання в Америці, але з різних причин відволікають їх оформлення, повинні негайно подати до Головної Станиці ЗУАДК в Мюнхені свої особисті дані (заповнити одержаний формуляр).

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет

Ласкавій увазі читачів „Неділі" закордоном

З уваги на дефіцитний розрахунок із закордоном та йдучи за прикладом інших видавництв, ми приневолені від 1-го серпня 1949 року, запровадити нові умови передплати „Неділі" в Бельгії, Англії, США, Канаді й Австралії та інших країнах. Точні інформації подамо в рубриці „Неділя за кордоном" на 6 сторінці наступного числа газети.

Видавництво „Неділя".

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Українці і EWZ

У переселенчому таборі Бремен-Ґрон затримано понад сто українських еміґрантів, що їхали до США. Затримала їх експозитура еміґраційно-натуралізаційного відділу американського міністерства юстиції в Бремені, яка рішає чи в'їзд даного еміґранта до США бажаний, чи ні. Також у переселенчих таборах першого ступня збирається чимраз більше українських еміґрантів до США, затриманих ДП-комісіями. Частині з них закидають, що вони добровільно служили в українській дивізії «Галичина», іншим затриманим закидають, що взимку 1939-40 року втекли разом із німецькими переселенцями до Німеччини і там, буцімто, вживали заходів щоб отримати німецьке громадянство. Справа людей, затриманих під закидом приналежности до дивізії «Галичина» вже нераз обговорювалася на сторінках української преси. Тепер хочемо заторкнути справу тих людей, яким закидають переїзд на підставі акції «Айнвандерунґцентральштелле» (ЕВЦ), яка переселювала німецьке населення, що опинилося під большевицькою окупацією в 1939 році.

Після приходу большевиків на західньо-українські землі запанував там жахливий терор. Щоб рятуватися від арештів, переселення в глибину СССР, заслання, переслідування та смерти, переслідувані українці почали масово тікати закордон, до тієї частини колишньої Польщі, що була окупована німцями, до Румунії, Карпатської України, Словаччини. Спочатку большевики не берегли кордонів і перехід був нетрудний. Але згодом кордони герметично замкнено й пробратися через них майже не було можливости. Люди були в розпуці. І ось трапилася нагода, що дала переслідуваним змогу рятувати своє життя. Цією нагодою була акція переселення німецьких колоністів із сходу на захід. До Львова прибула головна німецька переселенча комісія, з'явилися великі вантажні авта до перевозу людей і майна. Провідником головної німецької переселенчої комісії був колишній німецький колоніст у Галичині й старшина австрійської армії д-р Кох, який брав участь у визвольних змаганнях українців 1918-21 років. Українська делеґація договорилася з ним, що переселенча комісія дасть змогу українцям переїхати в Лодзь, а там кожний зможе пошукати собі приміщення й праці. Люди почали зголошуватися до комісій, дехто під власним, дехто під фальшивим прізвищем. Процедура прийому кандидатів у різних комісіях була різна. В одних комісіях кандидати на виїзд мусіли подати тільки своє прізвище, адресу, інші комісії провадили малий допит та ставили питання, чи кандидат німецького походження та чи він бажає виїхати до Німеччини й клопотати там про німецьке громадянство. Деякі комісії вимагали навіть підписання відповідних формулярів. Зголошені одержували на кожного члена родини т. зв. переселенчу картку з прізвищем і переселенчим числом. З цією карткою треба було зголоситися до найближчого транспорту.

Перший транспорт відійшов зі Львова в перші дні грудня 1939 р. Крім німців в ньому було около 200 українців та майже стільки ж поляків. За цим транспортом пішли інші. В них так само їхали українці й поляки, а навіть жиди. Транспорти, під сильною охороною німецьких СС ішли звичайно в Лодзь. Відлучитися від транспорту не було можливости. В Лодзі переселенців приміщували в таборах, які були так само під сильною охороною. Людей розділяли за національною приналежністю. Вони жили в поганих житлових і санітарних умовах. Довелося терпіти холод, вибухли епідемії. Діти мерли масово. Українці й поляки почали домагатися, щоб їх пустили на волю. Відповідь була одна: ще немає рішення з центру. Врешті, те рішення прийшло в половині лютого 1940 р. Коло сотні поляків та понад 700 українців перевезено до табору в Константинів. Панували там кацетні умови. В залях жило по 200-300 осіб. Гігієнічні умови жахливі. Люди масово хворіли й вмирали, зокрема діти. Подібні умови панували й у кількох менших таборах, що були ізольовані одні від одних. Які були справжні причини замкнення українців у таборі в Константинові, до сьогодні напевно невідомо. Були здогади, що йшли переговори поміж генеральним ґубернатором Франком і совєтським урядом в справі видачі большевикам людей, які «неправно виїхали з німецькими переселенцями». Большевицька розвідка безсумнівно поінформувала свій уряд, що разом з німцями виїздять також українці й поляки. Совєти подали гострий протест перед німцями за недодержання умов переселення й домагалися видачі українців. Керівника головної переселенчої комісії д-ра Коха звільнено в наслідок протесту з посади. На щастя, переговори про видачу українців скінчилися нічим, бо, як виявив нюрнберзький процес, обидві сторони не могли погодитися щодо ціни.

Тим часом переселння з Галичини й Волині скінчилося. «Айнвандерунґсцентральштелле» почало проводити реєстрацію перевезених осіб. Метою реєстрації було посортувати людей за національною та расовою приналежністю. Реєстрація була примусова. Людей везли до неї під ескортою СС. Мусіли їхати до неї й жиди, які ховалися досі поміж українцями й поляками. Частину жидів викрили під час лікарських оглядин. Їх забрали до жидівського ґетто в Лодзі. Одна жидівка заподіяла собі смерть, вискочивши з другого поверху. Багато українців і поляків забрано до концентраційних таборів. Одних нібито за скривання жидів, інших за домагання випустити з таборів, ще інших за відмову підписати скринінґові папери та за «нелояльне ставлення до німецької держави». Німцям після реєстрації здебільшого надано німецьке громадянство. За українцями й поляками залишилося тільки ч. ЕВЦ, дата реєстрації та пропозиція старатися пізніше про німецьке громадянство. Після остаточного розсортування, українців і поляків приміщено в окремих таборах. Потім повезено їх на роботи до Німеччини. Звільнитися з таборів та поселитися в Ґенеральній Губернії змогли тільки деякі, що дістали своєчасно через родину формальне запотребування на працю в ГГ.

Реєстрація закінчилася в половині 1940 року. Тому, що вона була примусова, реєстрованим не можна закидати, мовляв, вони добровільно клопотали про німецьке громадянство. Тієї примусової реєстрації не слід змішувати з іншою, багато пізнішою, при якій реєструвалися добровільно вже зовсім інші люди, а саме т. зв. фольксдойчі. Щоб зрозуміти це, треба згадати, що переселенчий центр (ЕВЦ) до вибуху німецько-російської війни 1941 р. переселював виключно німецьких колоністів з окупованих большевиками земель. Після походу німців на схід така акція стала для них недоцільною, навпаки, вони потребували на зайнятих землях свого елементу й тому ЕВЦ одержала завдання вишукувати й реєструвати т. зв. фольксдойче. Поруч людей дійсно німецької національности чи німецького походження зголошувалися до неї задля матеріяльних користей також люди інших національностей з просьбою визнати їм німецьке громадянство й німецькі права та привілеї. **Треба підкреслено ствердити, що поміж українцями була мінімальна кількість таких людей.** Отже, добровільна реєстрація «фольксдойчів» почалася щойно по вибуху війни з СССР й її не треба змішувати з примусовою реєстрацією втікачів 1939-40, коли люди цим рятували своє життя. Якщо американська влада має якусь картотеку ЕВЦ, то по датах реєстрації може дуже легко відрізнити одну реєстрацію від другої. Перша кінчається в половині 1940, друга зачинається в половині 1941 р.

З колишніми «фольксдойчами», ми, українці не маємо нічого спільного і їх доля нас не обходить. Зате маємо право й обов'язок боронити українських утікачів 1939-40 р. Вони не зважаючи на дуже тяжкі умовини життя та загрозу видачі большевикам не відреклися своєї національности й не подавали себе за німців чи людей німецького походження. Вони не приховували того, що переїхали з німцями тільки тому, щоб рятувати своє життя від большевиків.

Після вибуху німецько-совєтської війни вони захотіли вертатися на рідні землі, але німецька влада не давала дозволу. Тоді дуже багато з них кидали працю в Німеччині й нелеґально верталися додому. Німецька влада виловлювала їх і силою знову заганяла до праці в Німеччині. Взагалі треба сказати, що доля тих українців, які виїхали через переселенчу акцію в 1939-40 рр. була куди тяжча ніж доля тих яким пощастило перекинутися через німецько-большевицький кордон на Холмщину й Посяння нелегально.

Хто ж, отже, висунув проти тих українців, що приїхали на захід через ЕВЦ закид коляборації? Очевидно, зробили це большевики. Вони вважають тих людей більшими своїми ворогами від звичайних ДП, бо вважають, що перші були активніші й мали причину боятися сов. влади. Зате звичайні ДП, здебільшого схоплені німцями на вулиці, являють собою елемент менш активний і менш небезпечний. Особливо небезпечними уважають утікачів з 1939-40 рр. тому, що між ними багато освіченого елементу, який завжди активно виступав проти большевизму. Тому совєти висунули після війни домагання, щоб усіх чужинців, які виїхали добровільно до Німеччини визнати коляборантами й видати країнам їх походження. Одначе тому, що альянти на таку пропозицію не погодилися, большевики хочуть примусити цих людей залишитися в Німеччині й відповідно впливають на альянтські чинники.

Від влади ІРО та американських чинників нераз чути закиди тим утікачам, мовляв, вони вживали заходів, щоб отримати німецьке громадянство та «втікали від альянтських союзників». Проте, історія цих людей показує, які неслушні ці закиди. Вони втікали не з симпатії до німців, а з страху перед большевиками. Їх життя в Німеччині було дуже тяжке й підозрівати їх у симпатіях до нацизму чи в коляборації, це очевидний абсурд. Не менший абсурд повторяти закид, що ці люди втікали від союзників альянтів». Передусім у той час совєти були союзником не альянтів, а німців. Та це не так важливе. Важливіше те, що багато американців ще досі хотіли б вважати совєтів своїми союзниками й у тому, мабуть, лежить причина затримки українських скитальців у виїзді до США. — **Д.**

СОВЄТИ ОБВИНУВАЧУЮТЬ ЮҐОСЛАВІЮ В ТАЄМНОМУ ДОГОВОРІ З АНГЛІЄЮ

Червоні ракетні формації

готуються до наступу на армію Тіта

МОСКВА (Дена-Ройтер). **Совєтський Союз звинуватив у ноті, опублікованій аґентством Тасс у неділю 24-го липня Юґославію в тому, що вона мала скласти з Великобрітанією таємний договір в справі припинення територіяльних домагань до Австрії. Совєтська нота твердить, що влітку 1947 року між представником Юґославії і брітанським амбасадором в Београді Бейкером велися таємні розмови на цю тему. Совєтський амбасадор в Београді мав дослідити, що такі розмови дійсно відбулися. Юґославський уряд в своїй ноті переданій 22 червня совєтській амбасаді заявив, що рада міністрів закордонних справ у Парижі відкинула слушні домагання Юґославії до Австрії без розмов з представниками Юґославії. Теперішня совєтська нота-відповідь називає юґославську заяву неправдивою та образливою для СССР.**

Юґославський міністер зовнішніх справ Кардель сказав минулої суботи, що уряд Юґославії не даватиме більше активної допомоги грецьким повстанцям. Він підтвердив, що юґославсько-грецький кордон замкнений так для грецький повстанців, як і для грецьких урядових військ. Албанія звинувачує Юґославію в провокаційному ставленні до неї і погрожує Юґославії протизасобами за арешти албанських громадян. Італійське аґентство АРІ повідомляє, що до албанського порту Вальона прибув ще один совєтський корабель з воєнним матеріялом, призначеним на фортифікування пристаней Дураццо й Вальони.

За вістками міжнародньої преси, російське командування робить останні готування, щоб з усіх боків замкнути совєтськими арміями Юґославію та в догідний момент почати на неї **концентричний наступ**, метою якого було б створити незалежну македонську державу, як совєтського сателіта. Швайцарський часопис «Ді Вельтвохе» пише: що для Юґославії б'є тепер на годиннику історії за 5 хвилин 12 і м. ін. наводить такі факти про совєтську мобілізацію, сперті на даних журналіста Курта Ріса.

Тіто після розриву з Москвою є центром поголосок, спекуляцій і переговорів. Що він робитиме? Чи отримає він від Заходу кредити, зброю? Чи почне щось проти нього Москва? Чи розрив його з Кремлем — справжній, чи це спроба обдурити західні держави, особливо ж США? На протязі цілого року таємна служба цілого світу намагається висвітлити дійсний стан річей, що ховається за цими питаннями.

Розташовані над Дунаєм совєтські частини, що складаються головним чином з ґвардійських і МВД'івських полків, за останні десять місяців подвоїлися. Число червоних бійців на Балканах досягає 240 000—260 000 чол.

Албанія. Число російських військ росте. Їх перевозять сюди по ночах літаками або морським шляхом. Висаджуються в Тірані і Скадарі. Туди ж перенесено й частину торпедовців. Побережжя біля Драку обставлене артирелією. Там також стоять і протилетунські та ракетні формації. На острові Сассено розташовано один полк російської морської піхоти, а в Вальонській затоці стоїть другий. Затоку укріпляють. Бункери для підводних човнів — у стані будування. В затоці біля Гімари зосереджено багато підводних човнів. Постає військовий порт. Простір біля Ґльосси укріплюють береговою артилерією: 18 батерей зайняли позиції. В околиці Сан Джовані, Скадару і Коркару стоять сильні формації морської піхоти. Понад Тіраною і Скадаром відбувається великий повітряний рух. Головно в пристані Сассено, де перебуває оперативний штаб. В цілій Албанії находиться кругло 12000 совєтських військових експертів.

Болгарія. Під командою маршала Конєва тут творять армію Комінформу. Штаб її в Кустенділі. Ядро армії формується з совєтських частин. Серед приблизно 150 000 вояків є також і східньо-німецькі поліціянти.

Угорщина. Щоденно сплавляють Дунаєм величезні транспорти воєнного матеріялу. Щоб унезалежнитися від водного шляху, інтенсивно розбудовують мережу сухопутніх шляхів. В стратегічно важливих пунктах залізничні шини замінюють на важкі совєтські.

Ці озброєння й мобілізація провадяться вже досить довго, так що можна говорити про похід проти Тіта. Але від часу ряду конференцій в московському міністерстві закордонних справ, що відбувалися рівночасно з паризькою конференцією, зауважується посилення тих заходів. При цьому зроблено останні підготовлення до повалення Тіта. Присутніми там були, між іншим, Молотов, Маленков, голова Комінформу Суслов, совєтський посол в Београді Лаврентьєв, маршали Конєв, Толбухін, Василевський. На ній схвалено:

1) Офензива «Македонської Ліґи» має прокласти дорогу повстанським відділам та грецьким повстанцям, створивши міцний зв'язок між Болгарією і Албанією. 2) Господарська війна проти Юґославії має бути загострена, евентуально доведена до бльокади. В останньому випадку охорону границь мають перебрати військові частини. 3) Плянується граничні інциденти. 4) На підставі розпорядження Кремля з дня 4 квітня помічні війська народньої демократії, у зв'язку з особливими «інцидентами», що загрожують мирові в народних демократіях, мають бути підпорядковані совєтському верховному командуванню в Дунайському басейні. 5) «Національний Комітет вільної Юґославії» буде визнаний совєтами за одинокого заступника працюючого люду Юґославії.

Від часу бо розриву **з Тітом Совєти невпинно втрачають ґрунт на Балканах.** Не зважаючи на репресії і «чистки» урядів та урядовців за «тітоїзм», там зростає симпатія до Тіта й водночас **антипатія до тих, хто його переслідує.**

Повстає ідея «Македонської держави», цеб-то має бути створена нова держава — назовні самостійна, в дійсності ж залежна від Росії. Для цього мають бути відірвані великі області від Юґославії, Греції й Болгарії.

Цю ідею «Македонської держави» вперше офіційно порушено у Варшаві на зборах членів Комінформу в січні 1949 року — «щоби покласти край віковим неспокоям на Балканах», як каже офіційна версія, а в дійсності за кулісами стоїть СССР. Відтепер мають балканці воювати самі за Балкани.

Була заснована «Великомакедонська Ліга». Після січневої зустрічі було легко совєтському МВД, на підставі доручень Комінформу, усувати кожного урядовця, кожну високопоставлену особистість уряду кожної балканської держави, якщо проти них існувало тільки сумнівне підозріння в симпатіях до Тіта.

Неофіційно: — Вже два місяці Лізі постачають зброю. Скорострілі, легку артилерію, вогнемети, танки в великій кількості висилають до Болгарії. Через совєтську торговельну місію в Празі невпинно йдуть замовлення на воєнний матеріял до чехословацьких фабрик. **2 травня Македонську Лігу підсилено 40** совєтськими старшинами, **спеціяльно вишколеними** в партизанці.

Люди Ліги не мають ніякого милосердя. Вони чинять вбивства, грабежі й підпали. На тих просторах, які вони бажають «визволити», тобто в Болгарії, Греції і Албанії, вони господарять так, як наймані вояки за тридцятьлітньої війни.

Їх завдання — перетягнути на свій бік якнайбільше югослав'янських військ. А коли сили Тіта будуть цілком розпорошені, то в Юґославії «вибухне» громадянська війна. А тоді вже увійде в дію армія Комінформу і помашерують російські частини...

„Господарський егоїзм"

Міжнародня преса про сесію ІРО в Женеві.

Світова преса широко коментує ухвали останньої сесії ІРО в Женеві.

Кореспонденти констатують, що хоч і устійнено реченці, після яких ІРО вже не буде приймати до таборів нових біженців, але **остаточні рішення будуть прийняті на наступній сесії.**

Делегат США **Воррен** висловив переконання, що асигнування грошей на четвертий рік діяльности ІРО не будуть уже потрібні якщо до 30 червня буде розв'язане ціле завдання. Делегати В.-Брітанії, Австралії, Нової Зеляндії, Канади і Норвегії заявили, що ІРО треба **дати зменшені асигнування також і після 30 червня 1950 року.** Делегати Франції, Бельгії, Швайцарії й Голляндії висловились за необхідністю **дальшого утримування ДП.** Французький делегат п. Рошфор признав за недопускальний помисел, щоб хоч хтось зі скитальців мав залишитися у Німеччині або Австрії проти своєї волі й користатися добрачинною допомогою цих країн. Треба в рямцях організації ОН створити міжнародній фонд допомоги скитальцям. Опіка над ними, згідно з Хартією ОН і деклярацією прав людини, повинна бути міжнароднім обов'язком, як з матеріяльного, так і з морального боку.

Швайцарська преса, признаючи заслуги ІРО в попередній акції допомоги скитальцям, вказує на джерело труднощів та ускладнень, що повстали тепер в цій справі: швайцарці стверджують, що заінтересовані іміґрацією ДП уряди керуються не гуманітарними мотивами, а **«господарським еґоїзмом», витягаючи з Европи лише молодих і сильних людей** — м'язи і кров — і звідки наслідки: факт залишення в Европі цілої армії людей старих та хворих.

Американські журналісти, що були в Женеві, заявили, що всіма засобами будуть пропаґувати справу ДП в США. Ідеться тут про посилення акції висилання ашурансів, про «злібералізування» дотеперішніх законів іміґрації та про долю немічних, старих та інтелектуалістів.

Американська газета «Вашінґтон Пост» умістила довгу статтю, зміст якої — вболівання над долею ДП. Газета з співчуттям стверджує, що сотні тисяч ДП вже від 1945 року виповнювали й виповнюють всякі анкети раніш для УНРР'и, тепер — для ІРО та для всяких їх комісій. Вже 20 країн оголосили, що братимуть до себе цих нещасливців, але акція йде дуже мляво, а старих, немічних і хворих ніхто не хоче й не думає брати. «Тому й не диво, — закінчує свою статтю «Вашінґтон Пост», — що багато ДП, прочекавши кілька літ на здійснення обіцяної їм помочі — що стануть вони, нарешті, на власні ноги й почнуть жити з праці власних рук, тепер попадають у розпач від думки, що на нашій плянеті для них нема місця».

Щоб краще підкреслити своє співчуття бездомним ДП, «В. Пост» умістила серед тексту з'їдливу карикатуру: на земній кулі стоїть угорі величезний телескоп, а рядом з ним американець. Він зіштовхує в міжплянетну пустоту жінку з злиденним клуночком (ДП) і радить неборачці: «Спробуйте пошукати собі ще іншої плянети!» А на далекоviді — табличка: «Комісія потребує зробити ще кілька вияснень».

Трагедія ув'язнених жінок

Пригоди американця в совєтських в'язницях

БЕРЛІН (Дена). Після майже 5-місячного перебування в совєтських тюрмах американський вояк Христос Ренґавз повернувся до своїх. На домагання американського віце-губернатора, генерала Гейза, Ренґавза совєти передали американській владі в Берліні.

Американець 16 лютого ц. р. потайки залишив свою частину і поїхав до німецької приятельки в східній сектор Берліну. Щоб не бути зловленими, молоді часто міняли своє мешкання. Вкінці лютого закохану пару арештувала на одному берлінському двірці надземної залізниці німецька поліція, яка й затримала американця через брак документів. Під час арешту зодягнений по цивільному Ранґавз вдавав «глухо-німого». Коли ж німці видали його совєтам, Ренґавз признався, що він американець. Під час слідства совєтські урядовці звинувачували його в шпигунстві, били й копали ногами.

Американець розповідає, що просидів у різних совєтських в'язницях східньої зони. В одній з них перебуває 8 американців. Він чув і то часто, як російські вояки ґвалтували ув'язнених жінок в сусідніх камерах, дарма, що жінки розпачливо **кликали допомоги. Його самого** замкнули на три дні до замороженої келії голим, при чому безперестанку віяло на нього льодове повітря. За відмову давати зізнання совєти замикали американця у дуже вузьку камеру, заборонивши робити навіть найменший рух руки. У випадку найменшого порушення совєтський сторож брутально бив ув'язненого. Цілком знесиленого Ренґавза примістили в американському військовому шпиталі.

РАЙМАНА ЗВІЛЬНИЛИ З ТЮРМИ

ДЮССЕЛЬДОРФ (ЮП). Провідника західньо-німецьких комуністів Раймана випустили з тюрми на два дні раніше від терміну, щоб уникнути сподіваних демонстрацій. Коли до камери Раймана прийшов брітанський офіцер з повідомленням про звільнення, Райман був здивований і сказав, що він мав інші пляни, які тепер мусить змінити. Раймана засудили 1 лютого ц. р. перед брітанським військовим трибуналом до 3 місяців в'язниці за те, що назвав німецьких політиків, які співпрацюють з західніми великодержавами «квіслінґами». Передчасне звільнення Раймана сталося на підставі його доброї поведінки у в'язниці.

УКРАЇНСЬКИЙ КООПЕРАТИВ У ТОРОНТІ

Гурток кооперативних діячів та прихильників кооперативного діла, що приїхали з Европи останніми часами та осіли на сталий побут в Торонто, вже давно плянували заснування українського кооперативу. Після кількох підготовчих нарад гурток рішив заснувати кооператив «Кооперативна Родина». Покликано до життя ініціятивний комітет, в якому бачимо такі імена, як інж. А. Палій, М. Луцький, В. Ситник, С. Віндик, д-р П. Панченко, В. Левицький, П. Бігус, У. Самчук, П. Іванів, інж. О. Тарнавський, мґр. Я. Спольський і Ю. Ґеник-Березовський. Ініціятивний гурток скликав на 24 червня установчі збори. На тих зборах виголосив адв. Д. Штокало доповідь про кооперативне законодавство в Канаді. До компетенції тих самих зборів належатиме прийняття статуту і ухвалення висоти вступного і членських внесків.

Відгук подій 30 червня 1941 року у Львові

Що сказав п. Стецькові

СС-унтерштурмфюрер Кольф

Український Бюлетень Інформації в ч. 98, містить матеріяли (надіслані Інформаційною Службою ОУН) в справі подій 30 червня 1941 р. у Львові. Подаємо ці матеріяли скорочено:

(УВІ) В ч. 21/137 тижневика «Українець» (Париж) з 5 червня ц. р. поміщено було замітку п. н. «Не фальшуйте історії». Якийсь «учасник» твердить у цій замітці, що: 1) «Українська Національна Рад була створена у Львові в перших днях липня 1941 року з ініціятиви Українського Державного Правління... Національна Рада складалась з представників українських політичних середовищ, громадських інституцій і визначних громадян. УНРада видала голосну у той час декларацію до українського народу, в якій заявила свою повну піддержку для УДП і одобрювала його безкомпромісову поставу супроти нацистського наїздника. В національній Раді не приймала лише участи **група плк. А. Мельника,** яка не хотіла ввійти зразу тим чином у відкритий конфлікт з німцями. 2) Під натиском публічної опінії з'явилися були 9 липня 1941 року в Голови УДП делегати від групи полк. А. Мельника на чолі з бл. п. Іваном Рогачем. Їх прийняв Голова УДП в приявності д-ра Л. Ребета і краєвого провідника сл. п. Івана Климова-Леґенди. Делеґати групи полк. А. Мельника заявили, що їм передано доручення полк. А. Мельника через п. Гайваса, визнати УДП. Голова УДП привітав цей акт визнання, запропонував групі полк. А. Мельника участь в Уряді і Національній Раді та візвав зложити заяву про визнання УДП на засіданні Національної Ради, що якраз після полудня цього самого дня мала свої наради. Водночас подав до відома, що дні УДП почислені, бо прийшов ультимат Гітлера про розв'язання УДП, що Головою УДП черґового дня буде писемно відкинене, отже треба сподіватися арештів і масових репресій. Одержавши таку інформацію, представники групи А. Мельника вже більше не з'явилися ані в льокалі УДП, ані в Національній Раді. А навпаки, з'явилося в їх органі «Сурма» інтерв'ю з од'ютантом Гітлера, СС-обрештурмфюрером Баєром, урядовцем ґестапо, який дав безпосередній наказ про арештування членів УДП... Член групи полк. А. Мельника в мундурі підстаршини ґестапо з доручення ґестапо арештував Голову УДП і Романа Ільницького та разом з іншими ґестапівцями ескортував їх до тюрми у Львові»...

Стільки «Українець»... Пікантного політичного присмаку писанню паризького «Українця» надає те, що він з однорічним запізненням реаґує на статті у «Промені» й «Нашій Думці» (Мюнхен) з 1948 р. у справі ґенези і створення Української Національної Ради у Львові. Для зорієнтованого читача було ясним, що «Українець» і його бандерівське закулісся намагалося за одним махом убити двох зайців: в десяте очорнити свого політичного суперника й **підмінувати перед французькими поліційними властями грунт під «Українським Словом»,** другим українським («мельниківським» — Ред.) тижневиком, що виходить у Парижі, й перше друковане число якого мало появитися у половині місяця червня.

Далі УВІ пише:

Впало публічне обвинувачення — мусить бути і публічне виявснення. В політичній боротьбі ми завжди трималися засад національної етики і ніколи не спускали з ока внутрішньої і зовнішньої доцільности, видвигаючи деякі проблеми ми реаґували на поступовання інших політичних українських середовищ. Ми втримували рівновагу духа навіть тоді, коли в наших людей за часів німецької окупації були звернені стріли з братньої руки. Ми готові поступатись тоді, коли це роблять й інші наші політичні партнери. Одначе тоді, коли ходить про збереження здорових основ нашого суспільства, коли ходить про збереження критичної думки коли йдеться про закріплення основних національно-політичних вартостей, які є вислідом двоголітньої нашої боротьби і праці — ми були, є і будемо неуступні. А у поборюванні противника, якому чужа всяка етика і всяка національна і людська гідність, ми змушені застосувати єдино зрозумілу для нього мову: на фальшиве обвинувачення — тверда відповідь!

Всі матеріяли стверджують, що твердження «учасника» у тижневику «Українець» є тенденційно спрепаровані і фальшиві.

Визначний громадянин, одна з чолових осіб Львівської УНРади, людина, яка дуже близько стояла до УДП й мала перводжерельні інформації про львівські події, реаґує у листі до нас на «твердження» «Українця» в той спосіб:

«Що торкається інформацій, поданих в «Українцеві» у першому пасусі то стверджую, що вони від початку до кінця неправдиві. Перш за все, Українська Національна Рада у Львові постала щойно в другій половині місяця липня 1941 р., тобто вже після того, як п. Стецько був заарештований німцями і Правління перестало діяти. Тому і УНРада не могла заявляти «свою повну піддержку для Українського Державного Правління», ані теж засуджувати «постави групи полк. А. Мельника напередодні арештування Голови УДП», як це твердить «учасник».

Події у Львові на початку липня відбулися так:

Коли вкінці червня до Львова прибули тільки представники організації С. Бандери — українське громадянство було занепокоєне фактом розколу в ОУН.

Десь в днях 5 чи 6 липня відбулося в «Дністрі» зібрання громадян міста. На ньому піднесено було питання об'єднання українських політичних сил. П. Стецько повідомив тоді, що в Кракові досягнено повного об'єднання всіх політичних груп крім ОУН полк. Мельника. Учасники зборів докоряли п. Стецькові, чому введено розбиття в ОУН проти полк. А. Мельника, який користався великим авторитетом між львівським громадянством...

На цьому засіданні з ініціятиви п. Стецька обрано було Раду Сеніорів з 13 осіб під протекторатом Митрополита А. Шептицького та головуванням д-ра Костя Левицького. Рада мала за завдання довести до політичного об'єднання в українському житті. Члени Ради не були вибрані за принципом представництва політичних угруповань чи теж громадських установ, бо українське життя після недавнього відступу большевиків було ще неналаднане.

Щойно в другій половині місяця липня Рада Сеніорів сама перетворилася в Українську Національну Раду, поповнивши свій склад до 30 осіб. Правління вже в той час не було.

Тим часом біля 10 липня прийшло до арештування п. Стецька. Напередодні скликано засідання зложеного Правління. На цьому засіданні, яким керував п. Ребет у заступстві відсутнього п. Стецька, поставлено було питання про ставлення німців до Правління. П. Ребет на це заявив: «Ми ставимо німців перед доконаний факт». Тоді деякі члени Правління висловилися проти творення Правління без попереднього узгіднення цієї справи з німцями. З уваги на це, вирішено післати до командуючого у Львові німецького генерала делеґацію і повідомити його про створення Правління. До складу цієї делеґації обрано пп. Стецька, Ребета і ще двох.

На другий день пополудні делегати прибули до ратуші, щоб добитися побачення з генералом. Делеґація була скерована до відділу СД. На коридорі прийняв її **унтерштурмфюрер Кольф,** який сказав двом членам делеґації зачекати, пп. Стецька і Ребета завів до кабінету штурмбанфюрера Баєра, який, до речі, зовсім не був ад'ютантом Гітлера, як пише «учасник», а лише начальником відділу СД при VI німецькій армії. По якомусь часі з кабінету вийшов п. Ребет і сказав двом іншим членам делеґації, що Баєр хоче бачити ще п. Ільницького. Тому п. Ребет пішов і спровадив ще п. Ільницького. Приблизно пів години після того, як прибув п. Ільницький, п. Ребет знову вийшов з кабінету Баєра в супроводі згадуваного вже Кольфа. Цей останній сказав: «Ви є вільні, але маєте завтра рано знову зголоситися тут».

Вертаючись на площу Смольки, де тоді містилося Правління, і де чекали інші члени Правління, вони довідалися від п. Ребета, що пп. Стецько і Ільницький залишилися у Баєра і **мають їхати до Берліну на переговори з німецьким урядом.** Вже пізніше від п. Ребета вони довідалися, що п. Стецько був арештований. На другий день всі члени Правління прибули до ратуші. Там їх прийняв Кольф, який заявив, що Правління не існує і ніяких зібрань не можна відбувати. Відтоді Правління фактично перестало існувати. Підкреслюю ще раз, що воно не могло мати ніякого відношення до справи Української Національної Ради, яка, як я вже зазначив, створилася щойно пізніше».

Ярослав Гайвас написав таку заяву:

«Як відомо, з вибухом німецько-большевицької війни 22 червня 1941 р. слідом за фронтом, або перерізуючи його, рушили численні групи українських націоналістів як одної, так і другої націоналістичних організацій. З проголошенням Державного Правління, очоленого п. Стецьком, у Львові, членами ОУН під проводом полк. А. Мельника для чіткости дальшого розгортання роботи треба було до цього факту заняти поставу. Поставу цю зайняла та частина Оперативного Керівництва ОУН, яка в той час була у Львові.

За моєю пропозицією була відряджена до п. Стецька Я. делеґація, що складалася з трьох видатних громадян і членів ОУН: Івана Рогача, Василя Кузьмика-Петренка та Теофіля Ковальського (псевдо). Делеґації дано було доручення: поінформувати п. Стецька про поставу ОУН під проводом плк. А. Мельника до Правління і в міру можливости дістати від нього інформації про роботу та пляни очоленого ним правління.

Делеґація заявила слідуюче: ОУН під проводом полк. А. Мельника завжди визнає самостійне, ні від кого незалежне українське державне правління, без огляду на особовий його склад чи організаційно-політичну приналежність окремих його членів. Очевидна річ, що таке правління мусить бути дійсним, а не тільки декляративним. Отже, якщо орган, очолений п. Стецьком виявить себе таким правлінням, ніщо не стоятиме на перешкоді щоб наша Організація зайняла до нього позитивну поставу. Коли ж ідеться про дальшу всесторонню діяльність нашої Організації, то вона в такій ситуації завжди провадитиметься в рямках обов'язуючих українських законів. Делеґація підкреслила з окремим наголосом свій інформативний характер.

У зв'язку з перебуванням делегатів з боку правління п. Стецька була висунена пропозиція, щоби сл. п. Рогач Іван перейняв пост міністра пропаґанди в цьому Правлінні, як член нашої ОУН. Цей факт мав бути вступом до дальших цього роду потягнень.

Наша делеґація заявила, що цього роду справ вона не в праві полагоджувати, а до того ж вона не має переконання, що вже заіснували вгорі визначені умови для визнання дійсности Правління.

Після повороту делеґації у зв'язку з передбачуваною п. Стецьком й іншими підготовкою німецьких заходів проти Правління, в найвужчому колі нашого Оперативного Керівництва, оскільки не помиляюсь, за ініціятивою Ковальського, обговорили ми і засадничо вирішили нашу поставу на випадок протиакції, тобто — активного спротиву з боку Правління і ОУН (СБ) по відношенню до німців. Вирішивши засадничо прилучитися активно до цієї протиакції, оперативне і тактичне розроблення пляну відсунули ми до того часу, коли вже виникне конкретна потреба в цьому. Ближчими днями німці заарештували цілий ряд членів Правління; **протиакції ніякої не було** і нашого рішення на випадок такої не довелося переводити в життя.

До інтерв'ю Баєра, яке було передруком з «Краківських Вістей», Оперативне Керівництво ніякого відношення не мало.

Справа виникнення Української Національної Ради і нашої участи в ній виглядає так: На думку Оперативного Керівництва ОУН факт створення Державного Правління під проводом п. Стецька не розв'язував засадничої проблеми державного будівництва яка могла бути рішена **тільки на базі здвигу всенародніх сил і включення їх усіх у всі ділянки роботи.** Таким чинником міг бути лише репрезентативний орган, на нашу думку — революційний передпарлямент Тому і вирішено було висунути ініціятиву створення Української Національної Ради у Львові як такого революційного передпарляменту.

Можливо, що в той же самий час висунено було таку ж саму ініцятиву і з боку Правління, очоленого п. Я. Стецьком, або кругами ОУН (СБ). На всякий випадок з підкресленням мушу заявити, що коли делегат Оперативного Керівництва, сл. п. Рогач, провадив у цьому напрямі перші розмови зі сл. п. Митрополитом Андреєм, чи сл. п. д-р Костем Левицьким, чи іншими видатними українськими громадянами, з яких дехто тепер є на еміґрації, то ще ніде не зіткнувся він з ініціятивою в цьому напрямку з боку Правління чи ОУН (СБ). Це, між іншим, і дало привід сл. п. Митрополиту Андреєві висунути в першій розмові запит, чи Українська Національна Рада актуальна і чи вона не буде конкурентом Правління. З дальших наших розмов з сл. п. Митрополитом Андреєм та з іншими видатними громадськими діячами справді стверджено, що і Правління і ОУН (СБ) творення Української Національної Ради підтримують.

У Національній Раді члени ОУН (А.М.) брали участь на тій самій підставі, що і члени ОУН (НБ).

ДВА УКРАЇНСЬКІ ПАРТИЗАНИ З ПОЛТАВИ ПЕРЕЙШЛИ БАВАРСЬКИЙ КОРДОН

РЕҐЕНСБУРҐ (Дена). Два українці з Полтави перейшли біля Рімбаху німецько - чехо - словацький кордон. Вони були озброєні автоматами і сказали, що від 1944 року боролися проти совєтів, а тепер пробилися до Баварії. На Бомбах, що їх тепер уживають совєтські війська проти партизан на Карпатській Україні — як пише білефельдська «Вестфален Цайтунґ» з 9 липня ц. р. — є напис: «Спи солодко, партизане!» Той, хто опиниться в обсязі діяння такої бомби, засипляє на 24—36 годин. Мабуть, партизани хропучи — додає газета іронічно — зраджують місце, де вони знаходяться.

Статті, підписані прізвищем або ініціялами висловлюють думки й погляди їх авторів!

Адама Добошинського

засудили до кари смерти

Перед Районним Військовим Судом у Варшаві відбувся при кінці червня ц. р. політично-пропаґандивний монстр - процес проти відомого польського ендецького («Стронніцтво Народове» — польська націоналістична партія) політичного діяча й публіциста інж. Адама Добошинського за державну зраду, шпіонажу в користь німців в 1933-39 рр., аґентурну службу в користь західніх альянтів, зокрема американців в 1945-47 рр., контакти з фашистськими еміґрантськими угрупованнями та за організування в краю в 1947 р. диверсійної акції проти пануючого тепер в Польщі режиму. Добошинського засудили **до кари смерти** та до втрати громадських та почесних прав і врешті конфіскату майна.

Особа інж. Адама Добошинського відома українцям, бо цей польський політичний діяч і публіцист присвятив українській проблемі багато уваги. Українському громадянству відома зокрема його публікація «Студія політичне», що вийшла на еміґрації в 1947 р. В ній автор стоїть на позиціях «Межимор'я», в основі якого лежить «Ягайлонська ідея наростання великого народу», згідно з якою різні національності (поляки, українці, білоруси, литовці), що живуть в межах польської державної території з ходом часу зіллялися б в один спільний «великий народ» під спільним державним дахом Річипосполитої Польської. Цій проблемі Добошинський присвятив у своїй книжці окрему студію п. н. «Велькі наруд». Взагалі українським справам автор присвячував багато уваги й хоч до української проблеми підходив із становища польського патріота й польської державної рації, всеж таки належить до тих небагатьох польських політиків, які розуміють ваґу української проблеми й шукають шляхів її розв'язки.

Інж. Адам Добошинський станув перед польським державним судом вже вдруге. Перший раз судова розправа відбулася в вільній Польщі в 1936 р. А саме в червні 1936 р. публічною опінією польського громадянства сколихнула вістка про організований Добошинським «остатні заязд» — **похід на чолі селян і робітників на староство в Мисленіцах** під Краковом, у висліді чого прийшло до сутички з польською поліцією й військом. Про цей похід пише сам його організатор у своїй книжці «Студія політичне» таке: «У поході на Мисьлєніце поруч мене брали участь тільки селяни й робітники, а метою цього походу була політична демонстрація, що мала за завдання звернути увагу всієї Польщі на фатальні умови, в яких через зловживання державної адміністрації жило польське селянство й робітництво мисьлєніцкого повіту. Спроваджений прокурором на мій процес — пише Добошинський — державний поліційний достойник, командант поліції на мисленіцький повіт, заявив, що населення цього повіту ставилося до польської влади «як до окупантів».

Тепер на розправі Добошинський так насвітлює справу Мисьлєніц: «Зорганізований мною в червні 1936 р. похід на Мисьлєніце, був подуманий не як одноразова демонстрація, але мав продовжуватися в межах партизанки в районі Бабя Ґура, де націоналістичні («народове») впливи були спеціяльно сильні. Похід на Мисьлєніце був кільцем боротьби поміж впливами ідеології комуністичної та гітлерівської й фашистівської, що перехрещувалися в Польщі».

Польська еміґраційна преса на підставі матеріялів варшавського радіо та

ПАНАС ФЕДЕНКО

8)

ГЕТЬМАН ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

(Історична повість)

У 1602 році ходив Кішка з запорожцями помагати полякам у війні проти шведів. З тієї війни Кішка вже не вернувся. Жалкували за ним запорожці, а найбільше Сагайдачний.

Гетьман Кішка, у боях сміливий лицар, вірний товариш аж до смерти, дотепний промовець, щирий, умілий оборонець прав Війська Запорозького, — був він прикладом і взірцем для Петра Конашевича. Коли доводилося споминати в розмовах Кішку, то Сагайдачний завсігди скидав шапку і хрестився, кажучи:

— Славної пам'яти небіжчик гетьман, нехай йому на тім світі легенько згадається...

V.

НА ГЕТЬМАНСЬКІМ УРЯДІ

Минуло чотири роки від смерти гетьмана Кішки. У Війську Запорозькім прибувало людей, але наступники Кішки в гетьманськім уряді не вміли повести козаків на великі діла. Про те, що має робити Запорозьке Військо, часто розмовляли між собою Сагайдачний, Дорошенко і Красюк на Січі.
Казав раз Сагайдачний:

— Наша Україна тепер між двома вогнями. З одного боку — турки й татари, а з другого — Польща. Не буде на нашу вигоду, коли цар турецький помириться з королем польським. Нас Польща радо здихалася б, але мусить терпіти нас біля себе, бо боїться Турка. Ми неначе стоїмо під владою короля польського, хоч робимо те, що самі бажаємо. Проте, як ми нападаємо на турків, то в Царгороді вину складають на польський уряд.

Згода, Петре! А що ж далі? Чи не розкусять нас ляхи й турки? Договоряться між собою, щоб нас не було, помиряться, то й пропало Військо Запорозьке, — казав Красюк, козарлюга з чорними вусами і здоровим засмаленим на сонці обличчям.

— На те й щука в морі, щоб карась не дрімав, — відповів Сагайдачний, пускаючи клубками дим із своєї люльки, з якою ніколи не розлучався.

— Треба, щоб ми були тією щукою, що не дає спокою турецьким карасям. Тоді лиш вижиємо. А як ослабимо натиск на турків, то ми пропали. Турок не грозитиме Польщі, і нашої допомоги полякам не буде потрібно, — значить, — не треба й козаків. Така наша доля: без війни жити не можемо.

— І я так думаю, як Петро, — сказав Михайло Дорошенко. Лиш бачу одну небезпеку: що як Турок розпалиться на нас за наїзди на його городи та й пошле велике військо на Україну та на Польщу? Всі християнські землі дрижать перед турецькою силою. Чи відіб'ємось ми тоді самі, разом з поляками, перед бусурменським військом?

— Відіб'ємось! — твердим голосом промовив Сагайдачний. Треба тільки готувати силу наперед, щоб ворог, як кажуть, не нап'яв нас мокрим рядном. Треба, щоб нас було не десять і не двадцять тисяч, а тисяч п'ятьдесят або й сто. Нехай тоді спробує Турчин довести велике військо хоч би до Дністра! Не доведе, бо не буде чим годувати людей, не вистачить і паші для коней. А ми — на своїй землі — дамо йому таку відсіч, що до віку буде пам'ятати. А як будемо мати велике військо, то й польська Річ Посполита не буде нам страшна, бо ми тоді самі збудуємо власну вільну державу.

Приятелі помовчали. Потім знову Дорошенко:

— Бридко дивитися, що у нас тепер діється після смерти гетьмана Кішки. Безголов'я, та й годі. Кожний пнеться до гетьманської булави, хоч іншому, поправді, зовсім бракує голови. Ех, сказав би я щось, та боюсь Петра розсердити.

— А що? Кажи, брате, — між приятелями гнів хоч і буває, та скоро минає, — сказав Сагайдачний, попихкуючи люлькою.

— Ось що. Як не виберемо тебе на гетьманський уряд, то хоч із Січі тікай. Ще, чого доброго, почнуть між собою битися людці за булаву. Кажу тобі, брате, поважно, від щирого серця: наближається Новий рік, і треба дати Війську такого начальника, щоб зробив нашу козаччину міцною зсередини і сильною супроти ворогів. Вірю, знаю, що ти це можеш, що ти це зробиш як найкраще.

Послухай мене, Петре, не кажи «ні». Не тому скидають наші запорожці одного гетьмана, настановляють іншого, а потім і його скидають, що така буйна і непостійна козацька натура. Це діється тому, що ті вибранці таки справді не годяться вести перед у Війську. Наше Військо, як той кінь: доброго вершника, що вміє сидіти в сідлі, кінь несе, аж любо дивитися, а недотепного скине.

Не сказав нічого Сагайдачний своїм приятелям. Увечері того дня проходив з Дорошенком повз шинок, де зібралося багато запорожців погрітися, погомоніти та випити одну - другу чарчину. Крізь вікно було чути голосну розмову:

— От якби нам такого гетьмана, як Сагайдачний! І добрий вояка, і розумний, і вчений. Шкода тільки, що горілки не п'є, — сказав хрипкий голос якогось старшого запорожця.

— Та як не п'є? Він чарки не цурається. А що в шинку його не побачиш, то, може, й розумно робить. Як має вільний час, то читає книги або пише, та так тобі швидко, перо як та муха по папері бігає. Тільки я думаю: де йому до булави? Подивися, — молодий він, ще у нього молоко на губах не обсохло, — озвався другий.

— Що ж що молодий? Та який молодий, уже тридцятка йому минула, — сперечався перший. Я тільки за горілку боюся, бо ще візьме, та й вижене шинкарів із Січі, нічим буде й горла пополоскати. Строгий парнище. Як випливали ми з ним раз у чайках на Турка, то звелів, щоб ніхто не брав горілки, бо викине в море. За Тендрою побачив, що Каленик Салогуб, той, із вашого куреня, витяг пляшку з кишені, щоб погріти душу, бо був дощ і холод. Та він що? Сказав викинути Каленика в воду, і, без слова, викинули. Після того вже всі знали, що з Сагайдачним шуткувати не годиться, а особливо в поході. Кремінь — не чоловік.

— Ну, що там не кажи, а Сагайдачний голова над усі голови і товариш вірний до загину, — почав шкарубким тоном третій запорожець. Раз, як ходили ми на Крим, то застукали нас біля Сиваша татари. Мене ранила татарська стріла, а перед тим підо мною коня вбито. Побачив Сагайдачний, що мені біда, зскочив мерщій з коня та й каже: «Сідай, брате, я й пішки на Кіш доберуся». Я почав був опинатися, мовляв, не хочу; так він на мене шаблею як заміриться! Так визвірився, аж зуби в нього заскрипіли. Каже, — «в поході отаманове слово для козака — закон». Зарубав би, їйже-богу, зарубав би, вовкулака, коли б був його не послухав... А як зійшлися з ним потім на Січі, то простягає перший мені праву руку й сміється: — «Так що, півтораче, не добре я тобі порадив?» Це у нього таке улюблене слово — «півторак», а Бог

Українським мистцям до уваги

Керманич бельгійського відділу ІРО в Брюсселі звернувся до Комітету «Про Україна» з проханням запросити за посередництвом нашого Пресового Бюра всіх українських мистців, що перебувають на терені Бельгії, взяти участь зі своїми експонатами на мистецькій виставці, мистців ДП з Німеччини, що відбудеться незабаром в Брюсселі в приміщенні Червоного Хреста при шоссе Флерґат ч. 98.

Як відомо, це похідна виставка, що мала великий успіх в Амстердамі, а тепер відкрита в Парижі. В найближчому часі організатори перевезуть її до Брюсселю.

Українські мистці з Бельгії, які бажають брати участь в цій виставці мусять зложити свої експонати до оцінки в часі між 15 а 20 серпня ц. р. окремій комісії, що засідатиме в приміщеннях бельгійського Червоного Хреста, 137, Авеню Люїз — Брюссель.

Всіх українських мистців в Бельгії прохаємо звертатися за точними інформаціями до Комітету Pro Ucraina, 7, Rue Guimard, Bruxelles, Belgique.

режимових газет присвячує багато місця цьому процесові, що тим разом скінчився для Добошинського трагічно.

Головою суду є плк. Шемінський, прокурором, відомий з різних політичних процесів полк. Зараковський, боронив адвокат Масьлянко. Читання акту обвинувачення зайняло цілий перший день розправи. У редаґування акту обвинувачення Уржонд Безпєчeньства (УБ) та прокуратура вклали максимум зусилля й фантазії змішуючи факти з вигаданими закидами, щоб осягнути пропаґандивні цілі, потрібні варшавському режимові. Взагалі так до акту обвинувачення, як і до зізнань підсудного й свідків треба ставитися дуже обережно. Не слід забувати, що Добошинський сидів майже два роки в в'язниці УБ (арештований у липні 1947 р.), і методи слідства позначилися на його зізнаннях. Про це свідчить факт, що Добошинський на розправі дуже часто відкликає й заперечує свої зізнання в слідстві. Про слідчу методу, яку стосували до Добошинського найкраще свідчить відчитаний прокуратором документ — писана Добошинським у в'язниці реляція про його «психічні переживання». Цього роду трюк відомий з різних процесів, ведених советською методою.

Акт обвинувачення групує закиди проти Добошинського на три категорії: від лютого 1933 — вересня 1939, від 18 вересня 1939 — 21 липня 1944 і від 22 вересня 1944 — 3 липня 1947.

Прокуратор закидає підсудному, що він в першому й третьому періоді своєї діяльности «намагався позбавити польську державу незалежного існування». В першому періоді Добошинський мав виконувати функції аґента німецької розвідки. В лютому 1933 р. він нав'язав контакт з представником тієї розвідки Павлем. За свою службу одержував винагороду 1000 злотих місячно. Завданням Добошинського було давати німцям інформації про політичне, господарське й суспільне життя в Польщі. Він мав також вести в Польщі диверсійну політичну акцію в користь фашизму й підривати оборонне поготівля Польщі.

У другому періоді — згідно з актом обвинувачення — Добошинський мав діяти в користь англо-саських імперіялістичних кіл, зокрема в користь американської розвідки та зв'язаних з нею польських фашистських еміґраційних угрупувань. Після прибуття до Польщі мав організувати «Стронніцтво Народово-Католіцке» (націоналістично-католицьку партію), що мало стати центром політичної диверсії та політичною, господарською й суспільною розвідкою. До цієї шпіонажної роботи Добошинський був звербований ще в 1933 р. за посередництвом німецької аґентки польки Тишкевичевої. За рапорт, який Добошинський склав при кінці лютого 1933 року про внутрішньо-польські політичні стосунки він отримав 10 000 злотих. Також відома книжка Добошинського п. н. «Національна господарка» була вислідом аґентурної діяльности автора. Прокуратор твердить, що кореґував цю книгу о. Піповарчик, відомий націоналістичний редактор. Взагалі в акті обвинувачення слідна консеквентна тенденція в шпигунську діяльність Добошинського за всяку ціну вплести й польське духівництво та Католицьку Церкву. Похід на Мисьлєніце, згідно з актом обвинувачення, був виконаний Добошинським на доручення німецької шпигунської централі. Під час перебування у Франції Добошинський мав за завдання поборювати ген. Сікорського в армії. Після вибуху советсько-німецької війни Добошинський брав участь у «ендецько-санаційній нагінці на політику ген. Сікорського». В 1941 р. обвинувачений почав видавати антидемократичну газету «Валька» (Боротьба), яка мала на меті поборювати польсько-советську співпрацю. Гроші за свою роботу одержував підсудний від німецької розвідки за посередництвом ксьондза Белха. У вересні 1942 р. Добошинський дістав інструкцію висувати на становище начального вождя ген. Соснковського. В лютому 1943 р. займався видобуванням тайних документів про советсько-польські переговори.

У квітні 1945 р. Добошинський переконався, що «акція в користь фашистського ладу може бути реалізована тільки при помочі американського імперіялізму» й перекинувся на службу американської розвідки. На доручення Ватикану в тому періоді він зорганізував «Пакс Романа» й на організаційному з'їзді «Поколєня Польскі Неподлеґлей» вів пропаґанду проти повороту до Польщі та закликав робити приготування до війни проти Росії.

В грудні 1946 р. Добошинський нелеґально прибув до Польщі. Тут зустрівся з діячами підпілля, які виробили йому документи та подбали про його перебування в краю. Тут він контактується з націоналістичними й католицькими польськими колами й веде далі свою диверсійну роботу проти варшавського режиму й проти советів. Стільки прокуратура.

У своїх зізнаннях на процесі Добошинський твердить, що з Тишкевичевою, яка, буцімто, мала втягнути його до шпигунської німецької служби, лучили його чисто товариські взаємини, хоч знав, що ця дама, секретарка берлінського кореспондента «Ілюстрованого Курєра Цодзєнн-ого» Т. Геллера, працювала в гітлерівській розвідці. Добошинський признається, що як діяч Стронніцтва Народового він опирався на фашистській ідеології, але фашизмом уважав те, що діялося в Італії. Його антисемітизм не мав расистських мотивів. Він випливав з економічно-соціологічних моментів. Добошинський признається, що вів акцію проти ген. Сікорського, як «людини слабої» й виступив навіть з Стронніцтва Народов-ого за те, що воно підпирало ген. Сікорського. Лист Добошинського до ген. Соснковського, опублікований в газеті «Валька» започаткував акцію проти Сікорського й погіршив польсько-советські взаємини. Тепер Добошинський признається, що не орієнтувався добре в тодішній політичній конфіґурації, яка завдяки советсько-польському пактові дала Польщі кордони на Одрі й Найсі. На думку Добошинського польські еміґраційні кола попали в залежність англо-саських великодержав. Вони не мали своєї самостійної політики й увійшли в компроміс із капіталістичним світом. Після закінчення війни Добошинський передбачав вибух третьої світової війни поміж англо-американами й советами. Цю війну він хотів перебути в Польщі. На діяльність у краю одержав з польського еміґраційного міністерства внутрішніх справ від п. Березовського 300 долярів. Єдиним висловом стосунку німців до Добошинського на думку підсудного — було переменування під час окупації однієї вулиці в Мисьлєніцах його іменем. Він намагався вплинути на польський уряд в Лондоні, щоб не допустити до протинімецької збройної акції в краю. Добошинський признається, що під час перебування на еміґрації провадив розмови з діячами НС, ОНР, «Фалянґи», католицьких кіл і «пілсудчиків». Якийсь час був гостем Клявдіюша Грабика. В Мюнхені зустрівся з діячами ендеції, оенер і санації. Мав контакт з «представниками українського уряду, що перебували в Оффенбаху к. Франкфурту» й з представниками литовської та грузинської еміґрації. Вів розмови з українським видавцем Ільницьким. Щоб улегшити собі життя в американській окупаційній зоні Добошинський, при допомозі майора Александра Козловського, виробив собі папери на прізвище Францішек Домбек і фіґурував на листі співробітників американської розвідки. Перед виїздом до Польщі майор «Александер» запропонував Добошинському віддати до його диспозиції радіостанцію в краю.

На випадок війни Добошинський хотів в краю приготовити порозуміння груп католицьких і націоналістичних.

В своїх зізнаннях перед судом Добошинський відкликує попередні свої зізнання в слідстві, буцімто, він співпрацював з німцями.

Польська режимна преса обкидає Добошинського увесь час такими епітетами як «брехун», «провокатор», «фашистський поліп» і т. д., а звіти з процесу появляються під такими наголовками, як «Фільм брехні й зради», «Гра провокатора», «Дно забріханости», «Завжди на службі імперіялізму».

Свідки сильно обтяжують Добошинського. Засуд суду звучить: кара смерти, позбавлення прав гонорових і громадянських, конфіската майна».

Така доля стрінула в «незалежній польській державі» польського патріота, що бажав добра своєму народові.

Народи Сходу

повинні належати до Об'єднаної Европи

Другий Національний Конґрес «Товариств соціялістів і федералістів» Франції, що відбувся в Парижі, ухвалив «Послання до народів Сходу Европи», які перебувають під чужим пануванням або поліційною дикатурою. В тому «Посланні» Конґрес висловив симпатію й довір'я до тих народів й прив'язаність та солідарність з тими народами, спорідненими щодо культури й історії. «Товариства соціялістів і федералістів» підкреслили, що вони переконані, що народи Сходу певного дня будуть повернені спільній европейській Батьківщині, «бо історія не дає прикладу, щоб якийсь народ міг довго перебувати під ярмом чужоземного панування».

«Послання» кінчається гаслами: «Хай живе федерована Европа!», «Хай живуть народи Сходу Европи», «Хай живе Свобода».

«Товариства соціялістів і федералістів» Франції належать до «Французької Спілки Федералістів», яка є складовою частиною «Руху за Об'єднану Европу», на користь якого висловилася друга Сесія Української Національної Ради й зв'язки з яким налагоджує Виконавчий Орган УНР.

З того «Послання» бачимо, наскільки неправильною є думка, підтримувана деякими українськими середовищами, ніби західньо-европейські живі політичні сили байдуже ставляться до боротьби народів Сходу за свою політичну волю.

Думки, висловлені в «Посланні» тісно пов'язані з думками, висловленими в резолюції Конґресу, присвяченій питанням організації Европи й національним політикам. В тій резолюції сказано:

«Зважаючи на те, що Европа складається значно більше з географічної єдности й господарських інтересів, ніж з одноманітности політичних режимів, Товариства соціялістів і федералістів заявляють, що Европейська Федерація повинна бути відкрита всім націям, який би не був їх попередній режим при умові, щоб кожна з них приняла б спільний федеральний закон, зокрема Декларацію Прав, як основу федералістичної будови.

Отже, всякий захід, що мав би наслідком вилучення цих країн, політична система яких не відповідає нашій західній демократії, повинен бути відкинений. Тому приняття Еспанії й Португалії таке ж бажане й потрібне, як приняття Німеччини. Без цих країн, дійсно, Европа не може бути господарчо життєздатною й не творила б тієї нової міжнародньої незалежної сили, яку ми хочемо створити».

Вага й значення вищеподаних резолюцій виступає ще яскравіше, коли зважити на те, що той же Конґрес визнав, що советський режим є тоталітаристичний, імперіялістичний й аґресивний. — С. Г.

Міністер ПІРСОН промовляв до українців Вінніпеґу

У зв'язку з святкуванням 75-літніх роковин Вінніпеґу відвідав те місто також міністер закордонних справ Канади Л. Б. Пірсон. На запрошення Комітету Українців Канади мін. Пірсон промовляв на зібранні визначних представників українських товариств та організацій міста Вінніпеґу числом понад 50 громадян.

Мін. Пірсон заявив, що Атлантійський Пакт став дуже важливим чинником у припиненні советської аґресії в Европі. Демократичні держави вкінці зрозуміли правдиву небезпеку від Росії, а також те, що тільки сильна постава і рішучий спротив перешкодять Росії поширювати свої деструктивні впливи в світі. На думку мін. Пірсона теперішній режим у Східній Европі є тільки тимчасовий, а коли прийде зміна того тимчасового стану, український народ стане без сумніву вповні вільним і незалежним.

З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ КАНАДИ

Як повідомляє «Канадійський Фармер», в середу 8 червня ц. р. в залі читальні Просвіти у Вінніпеґу, відбули українські канадійські ветерани свій провінціяльний з'їзд.

З'їзд відкрив домініяльний голова ветеранської організації І. Ґ. Карасевич. Промовцями були: бувший греко-православний капелян о. С. Савчук, домініяльний секретар Іван Юзик та представник українського відділу Леґіону ч. 141, Петро Українець.

Співредактор «Опініон» П. Юзик підкреслив вагу збирання матеріялу про вклад українців у минулу війну. Плянується видати книжку де були б подані точні дані про цей вклад.

На з'їзді вибрано провінціяльну управу в такому складі: голова — Петро Українець, заступник — Петро П. Савчук, секретар — Петро Вах, скарбник — Михайло Кепрон, екзекутивний член — Іван Й. Новосад.

Українська делеґація

на Конґресі світового Об'єднання Лібералів

7—13 липня ц. р. у м. Довіль у Франції відбувся Конґрес Світового Об'єднання Лібералів, в якому взяли участь представники 24-ох країв (США, Канада, Австралія, В. Брітанія, Франція, Швеція, Норвеґія, Данія, Бельгія, Еспанія, Італія, Швайцарія, Туреччина, Німеччина, Румунія, Чехо-Словаччина, Польща, Литва, Латвія, Естонія, Білорусь), — в тому числі і представники України на правах вірнорядного члена.

В склад української делеґації входили члени Проводу Центрального Комітету Союзу Українських Лібералів в особах: **Б. Панчука** — голова, М. Опаренка — м.-голова, Ю. Сальського — секретар і М. Сахана та Р. Горина як членів. Участь у конґресі взяв теж — в характері обсерватора — член Української Національної Ради п. інж. **Д. Андрієвський.** Українських журналістів репрезентував ред. **М. Семчишин.**

Участь українців у згаданому конґресі була послідовним продовженням акції, що її започатковано ще в січні м. р. у Лондоні на першій Конференції лібералів поневолених Москвою народів, під час якої українська делеґація провела, опубліковану в своєму часі на сторінках української преси, резолюцію, що стверджувала:

а) Поневолення незалежної української держави большевицькою Москвою;

б) безправність репрезентування українського народу перед ОН висланниками Москви і

в) необхідність запросити представників вільних і незалежних українських демократичних рухів до участи в Рухові З'єдинення Европи.

Праця української делеґації включалась у загальну програму конґресу. Члени української делеґації приймали активну участь у нарадах конґресових комісій і пленуму Конґресу, де заступали українську справу так по лінії об'єднаного виступу Комітету Лібералів поневолених Москвою народів, як і індивідуально, виключно в імені української групи.

В Конференціях, які відбувалися під час Конґресу українським представникам вдалося перепровадити цілий ряд постанов і резолюцій загального політично-суспільного характеру, а теж і постанов в українській справі.

І так:

І. В працях Конґресу відбулася друга конференція Комітету Лібералів поневолених Москвою народів, членом якого є і Союз Українських Лібералів. На згаданій Конференції, на внесення президента Світового Об'єднання Лібералів — **Сеньйора Де Мадаріяґа** (еспанець) — провід і ведення конференції перебрав голова української делеґації сотн. Панчук. З цілої низки схвалених на конференції резолюцій слід відмітити такі:

а) резолюцію про необхідність введення представників українських вільних демократичних рухів в Рух З'єдинення Европи, як теж і в члени Ради Европи та її органів.

б) Резолюцію, яка ставить домагання до всіх країв переселення, звернути особливу увагу на акцію переселювання і затруднення інтелектуальних сил з числа жертв війни — скитальців.

в) Звернення до народів цілого світу в обороні прав людини в тих державах, які зараз опинились під режимом комуністичного тоталітаризму.

II. В конференції редакторів ліберальної преси взяв теж участь представник українських журналістів ред. М. Семчишин, який вказав на боротьбу, що її веде вільна преса поневолених народів за визволення своїх країв, зокрема ж українська преса і поставив домагання тісної співпраці між лібералальною пресою народів Заходу з пресою поневолених народів репрезентованою Федерацією Вільних Журналістів Середньої і Східньої Европи, Балтійських та Балканських країв.

III. На організованих в рямках Конґресу загальних зборах Центральної Ради і Екзекутиви Світового Об'єднання Лібералів вибрано в члени Ради 2-х українців (Б. Панчука і Ю. Сальського), а крім того цього останнього обрано теж членом Екзекутиви.

Всі резолюції і постанови а в тому числі і резолюцію в українській справі, пленум Конґресу одобрив і одноголосно схвалив.

V. Окремо слід відмітити, що Конґрес схвалив признання і подяку Комітетові Лібералів поневолених Москвою народів, а передовсім українській делеґації, що його очолювала, за великий вклад праці, яку згаданий комітет проявив під час Конґресу в дуже помітний спосіб. Крім того треба відмітити, що Конґрес зайняв наскрізь ясне протикомуністичне становище і зобов'язав лібералів усіх країн активно допомагати поневоленим Москвою народам в їх визвольній боротьбі з-під комуністичного тоталітаризму.

Крім офіційної участи в нарадах Конґресу члени української делеґації нав'язали близькі контакти з членами делеґацій інших народів, яких поінформовано про сучасний стан української визвольної справи, як і про створення, цілі і завдання УНРади та В. Органу.

Всім делеґатам роздано **інформаційну літературу про Україну** і її сучасну боротьбу. Ці зв'язки дали вже деякі осяги і слід сподіватись, що вони в майбутньому дадуть можливість продовжувати нам корисну і потрібну співпрацю.

На закінчення українська делеґація вважає своїм обов'язком з особливою увагою відмітити ту моральну піддержку, яку дали їй відповідальні чинники українського державного центру В. Органу УНРади — і те зрозуміння, з яким ці чинники поставились до участи української делеґації в згаданому Конґресі. Крім того українська делеґація вважає своїм не малим обов'язком скласти **щиру подяку і висловити признання тим українським робітникам у Вел. Брітанії,** які своїми ідейними і добровільними пожертвами причинились до виїзду делеґації на конґрес і виконання так важливих для успіху нашої визвольної боротьби завдань.

Від Редакції: Як повідомляють «Українські Вісті», в члени світового об'єднання лібералів вступили 2 українські політичні партії, а саме **УНДС і УРДП.**

БРІТАНСЬКИЙ АМБАСАДОР У СТАЛІНА

МОСКВА (ЮП). Маршал Сталін прийняв брітанського амбасадора сер Давіда Келлі. Про зміст розмови нічого не подано. Це була перша зустріч Сталіна з брітанським дипломатом від часу переговорів чотирьох у Москві минулого літа.

його зна, що воно значить. Думаю, що то має бути півтора дурня, тобто — набитий дурак, такий дурний, що аж крутиться.

Далі загув густий бас:

— Правду каже кум Трохим: кращого гетьмана, як Сагайдачний, не виберемо. Тепер не тільки різатися з Ордою, треба ще міркувати й над тим, як нашу святу віру від ляхів оборонити. Уже на Україні, — чи чуєте, — нема наших єпископів, нема кому висвячувати попів, скоро не буде кому й дітей хрестити та мерців ховати. Тут треба тонкого розуму, щоб знав чоловік, що, як і куди. А він і цю справу добре розуміє, бо вчився десь аж в Острозі чи може й далі. Знає і по-грецьки і по-турецьки...

Дорошенко тоді до Сагайдачного:

— Чуєш, Петре? Це ж тобі «голос народу, голос Божий».

Мовчав Конашевич, думав і передумував своє.

Минув тиждень, наближалося свято Різдва Христового. Морози скували міцними кайданами Дніпрові хвилі і скаменили снігову пелену на українських степах. Кіш запорозький на Базавлуцькім острові відгородився від берегів важкими брилами льоду, вирубаного на Дніпрі, щоб не наскочила несподівано орда. Щодня прорубували запорожці замерзлу кригу, щоб не було на Січ вільного переходу через лід.

Був туманний грудневий день, иній сідав на деревах, на запорозьких шапках і вусах. Короткий день кінчався, вечоріло. До Дніпра під'їхали сани, запряжені четвіркою добрих коней. Кінський піт виходив білою парою і осідав инеєм на гривах, на хвостах і на шерсті зморених рисаків. Із критих саней виліз чернець з русою довгою бородою і темнокарими очима. Погоничі гукали на Кіш, щоб послали перевізників.

На Січі чернець шукав Сагайдачного. Тільки по очах пізнав Конашевич князя Курцевича в бороді та в чернечій рясі. Приятелі поцілувалися. Курцевич, що прийняв чернече ім'я Єзекіїль, оповідав про свою науку в Італії. Про сестру казав, що передає Сагайдачному поклін і переказує, що не з її волі сталося її заміжжя.

Сагайдачний смутно глянув в очі свого приятеля і нічого не розпитував.

— А я тобі, Петре, привіз посланіє зі Львова від ахтонського ченця — нашого учителя Вишенського. Ледве чи ти пізнав би його тепер. Постарів від постів і молитов і посивів; але дух живий у ньому і непохитний.

— Чи задоволений, що я послухав його ради та пішов на Запорожжя?

— Дуже тішиться. Каже, що ім'я Сагайдачного знають у всій Туреччині і в Греції. Турецькі жінки словами, — «он Сагайдачний іде», — своїх малих дітей лякають. І в Італії, — хоч як далеко, — і там про твої походи на Чорне море ходять оповідання і пісні співаються.

— Чом ти не взяв Вишенського на Запорожжя? — питався Сагайдачний.

— Нічого не помогло, скільки я його не вмовляв. Каже, що був би «півтораком» (знаєш його улюблене слівце), коли б марнував дорогий час на таку далеку подорож. «Душею, — казав, — я з ними, з козаками запорозькими, а тіло моє вже слабе, треба, поки сили, писати, укріпляти людей православних у вірі, бо диявол-миродержець уже свою петлю на наші шиї накинув».

В листі до Сагайдачного Вишенський писав, що молиться за нього та за славне Лицарство Запорозьке. Благословляв свого учня на дальшу боротьбу за віру.

— Чи давно, ти, друже, прийняв чернецтво, і яка тому причина? — питався Курцевича Сагайдачний.

— Недавно, всього півроку. При моїм постриженні в Угорницькім манастирі був і наш дидаскал. Мене поблагословив іти в Трехтимирівський запорозький манастир. Має велику віру, що тільки запорозьке козацтво і ніхто інший вирятує нашу церкву з лядської неволі. Казав мені: «Княжата і панята в нашім народі зрадили віру і народ, поєретичили. Одна надія на запорозьких козаків».

Перед козацькою радою, на якій мали вибирати на Січі нового гетьмана, зійшовся Сагайдачний з найближчими приятелями: Єзекіїлем Курцевичем, Михайлом Дорошенком та з Грицем Красюком. І чернець князь Курцевич стояв на тім, що Сагайдачний має взяти гетьманську булаву в свою руку:

— Не такий тепер час, щоб цуратися гетьманської булави. Сам Бог у своєму великому милосерді хоче, щоб ти, Петре, був на чолі Війська Запорозького, на славу Україні та на добро нашої віри старожитної. І наш добрий наставник Іван з Вишні переказати велів тобі його слова: «Петре, паси мої вівці».

По Новім році січова рада одноголосно, одностайно вибрала на гетьманський уряд Петра Конашевича-Сагайдачного. Після обрания не бенкетували запорожці. Твердо взяв порядок у свої руки новий гетьман. Готував великий похід на Чорне море.

(Далі буде).

КОЖНОМУ СЛОВО

Недокладно передані думки

До Хвальної Редакції Часопису „Неділя"
Високоповажаний Пане Редакторе!

В звіті про мій виступ на пленарних зборах УНРади, видрукованому на сторінках Вашого часопису, звітодавець у декількох місцях недокладно передав висловлені мною думки. Це особливо торкається того місця, де я говорив про прикре явище розбиття і непорозумінь в різних ділянках українського громадського життя по таборах, що належало б спільними силами ліквідувати, але вини за що не можна приписувати одній якійсь особі. Зокрема, в моїй промові не було твердження про те, ніби в таборах було створено перевагу для однієї релігії.

Прийміть, Пане Редакторе, вислови моєї глибокої пошани

Микола Лівицький

Вояки в обороні свого командира

До Українського Громадянства!

Таборова Рада в таборі Новий Ульм відмовила в дотації з таборової каси ген.-полк. Омеляновичеві-Павленку. (Див. «Українські Вісті» за 14. 7. 1949).

Ми, колишні вояки Української Армії, що брали участь у визвольних змаганнях під керівництвом славного командувача Пана Генерала-Полковника Омеляновича-Павленка, який багато прислужився у визвольній боротьбі своїми знаннями та бойовими заслугами, на своїх сходинах в таборі Варнер-касерне, Мюнхен-Фрайман, якнайрішучіше засуджуємо цього роду рішення, а зокрема аргументацію Таборової Ради в Новому Ульмі, що прямо принижує українське ім'я. Щоб на майбутнє наші передові люди не опинилися в такому образливому становищі, зобов'язуємося 1% наших заробітків складати у референтурі Військових Справ при Виконному Органі на хоч частинне забезпечення Начального Вождя нашої Армії ген.-полк. Омеляновича-Павленка і закликаємо всіх товаришів-військовиків наших Визвольних Змагань, а також усе українське громадянство, українські Таборові Ради і українські товариства і організації до солідарного з нами вчинку.

За Президію сходин:

Б. Домбровський Іван. В. Король.

Лист проф. Січинського

Високоповажана Редакціє!

Тільки крайня потреба змушує підписаного звернутися до Редакції з проханням опублікувати у Вашому цінному часописі листа.

У ч. 2 «Літер.-Наук. Вістника» (Мюнхен 1949) уміщено за підписом В. Щербаківського, рецензію на перший зошит «Історії українського мистецтва» О. Повстенка, в якій рецензент замість рецензувати згадане видання, намагається очорнити моє ім'я та «знищити» вартість моїх праць.

У літературно-науковій практиці існує добрий звичай, що до рецензування праць беруться автори спільного фаху. Коли ж до критики праць з історії архітектури береться професор археології УВУ, то мусить орудувати не загальниками, не туманними окресленнями, але речевими доказами. Між тим ш. рецензент пише, що в моїй більшій праці «Monumenta Architekturae Ukrainae», не більше не менше, тільки «пропорції зовсім неправильні». Про які «пропорції» автор пише?

У згаданих «Monumenta», крім перевіреної джерельної літератури (і відомих на той час кращих обмірів рисунків будов), я подав чимало власних обмірів та інших рисунків будов, які провадив безпосередньо над самими пам'ятками української архітектури. Чи Вп., рецензенте, уявляє собі, що там можуть бути «неправильні пропорції», коли обміри провадилися математично-точною методою, до якої підписаний вніс спеціяльні удосконалення. У відповідь на закид проф. В. Щербаківський подав конкретно, які саме рисунки мають хибу і яку саме. Інакше писання ш. рецензента заміняться, як злісний і безпідставний наклеп.

Далі ш. рецензент пише, що в «Monumenta» — «не вказані джерела». Знов таки неясно, про які саме джерела говориться, але читач має уявлення про повну відсутність джерел. З повною відповідальністю подаю, що на 64 таблиць «Monumenta» там зазначено 106 (стошість) джерел!

Нарешті ш. рецензент «авторитетно» заувaжує, що «Monumenta»-ми не може користуватися «серйозний дослідник». При тім п. рецензент не згадує, що саме автор першого зошита «Історії українського мистецтва О. Повстенко використав «Monumenta» максимально, а саме запозичив 32 рисунки! Коли моя праця не серйозна, то чому нею такою мірою користувався автор, який знайшов у особі проф. В. Щербаківського таку високу оцінку? Читач посудить, хто саме не серйозний — автор «Monumenta», автор першого зошита «Історії українського мистецтва», чи рецензент?

З великою повагою **д-р В. Січинський.**
Нью-Йорк, 25 червня 1949 р.

УТОЧНЕННЯ

Високоповажаний Пане Редакторе!

Прочитавши газету «Неділя» ч. 180, я звернув увагу на лист п. Павла Котовського. Не буду заперечувати правдивість його слів, але Ви, Пане Редакторе, не поставивши, бодай в дужках, назви табору, в якому таборова поліція побила п. Котовського та його сина, дали підставу читачам думати, що це сталося в Байройті. Одначе п. Котовський виїхав ще 1946 року і тепер, якщо не помиляюсь, перебуває в Реґенсбурзі.

На підставі цього ласкаво прошу Вас, Пане Редакторе, уточнити в одному з наступних чисел цей прикрий факт.

З правдивою до Вас пошаною

Михайло Олійник
командант поліції, Байройт.

СПРОСТУВАННЯ ПОМИЛОК В СТАТТІ «ПЕРША ВІДПОВІДЬ НА ПРОВОКАЦІЙНІ ВИСТУПИ «СУРМИ» ЗА 24. 7., Ч. 184.

1) По словах «...громадянство цю братовбивчу війну осудило» аж до слів «Український Комітет», має бути: «З кінцем 1943 року, коли наближався зі сходу большевицький фронт, почали бандерівські вожді втікати з Волині та східньої Галичини на Захід. В 1944 році появилися вони і в перемиській окрузі, в якій весь час панував відносний спокій і порядок та почали аґітувати за тим, щоб все мирне населення йшло в ліси в партизани. Кинули вони гасло нищити й виганяти в першу чергу поляків. Їх перший виступ — це напад на латинників в селах Болозві і Золотовичах. Німецька окупаційна влада вирішила вислати військово-поліційну експедицію для покарання українського населення. Українському Комітетові прийшлося вжити надзвичайних заходів, щоб захоронити непричасне мирне населення перед німецькими карними загонами».

2) Замість: «Нагайський підкреслено», має бути: «Нагайський підлесливо»...

Під знаком Пляну Маршала

Виставка Відбудови Европи і українці Ашаффенбурґу

Від 3 до 15 липня 1949 р. відбувалися в Ашаффенбурзі «Тижні Відбудови Европи», що мали на меті зробити підсумки діяння Пляну Маршала за перший рік його існування та повести пропаґанду за ідеєю Об'єднаної Европи. «Тижням», що проходили під опікою місцевої «Европа-Уніон» і її голови, д-ра Герберта Гофмана, надано відповідного розмаху і сполучені були вони з цілим рядом імпрез, в осередку яких стояла велика виставка «Плян Маршала і господарство Баварії» у великій Турнгалле при Ґрюневальдштрассе. На цій центральній виставці був згромаджений не тільки великий та прекрасний показовий матеріял до діяльности пляну Маршала й формі діяграм і світлин, але й експонатами місцевих ашафенбурзьких експортових та деяких закордонних фірм доказувано наявно, який перелім уніс плян Маршала у продукцію Европи, Німеччини і зокрема Баварії. Водночас з цією відбувалася в рямцях тижнів ще й мистецька виставка в Гайматмузеум, на яку зумисне склалися мистці з-поза Ашаффенбурґу, отже три еміґранти-німці, поляк і українська — відома малярка Людмила Морозова. Крім цього «Европа-Уніон» з Ашаффенбурґу подбала, щоб усі дні «тижнів» заповнити мистецькими імпрезами та викладами европейського х[арак]теру і протягом довгого часу ашаффенбурці мали знову нагоду прос[лух]ати викладачів зза кордону, як от Г. Й. Абурі, проф. д-ра Барандс з Амстердаму та француз Віктор Дельва (останній виклад, про французьке малярство, з безліччю кіно-образів, був справді сенсацією). На закінчення Тижнів Відбудови Европи відбулися під протекторатом Европа-Уніон великі перегони човнів на Майні і врешті кінцевий акт у Турнгалле, виставку в якій ввесь час масово відвідували мешканці міста, в тому і прогулянка українців, зорганізована місцевою філією СУН.

Поминути таку нагоду для пропаґанди української справи, як «тижні», було годі і гурт українців з останніх двох ашаффенбурзьких таборів, не зважаючи на те, що табори опорожнили і багато вартісних громадян виїхало, спромігся це зробити. Залишався ще тиждень до кінця імпрези і для виступу та заманіфестування українців обрано кінцеве свято. Голова «Европа-Уніон» д-р Гофман і його найближчі співробітники д-р Діттман та п. Шедель, з радістю прийняли зголошення українців показати себе в рямках «тижнів» і собі зробили все, щоб українцям допомогти. Вирішено, що українська група заманіфестує себе виступом хору на закінчення великої виставки в Турнгалле, хоч тиждень часу і відсутність репрезнтативного хору майже не обіцяли успіху. Але що українці можуть творити незвичайні речі, коли вони візьмуться за них, це виказали чергові дні. І поодинокі співаки і найбільше наш ашаффенбурзький диригент, **п. Роман Степаняк,** виявили, коли їм з'ясовано важливість цього виступу, стільки запалу та завзяття для справи, що мало всяких слів для подяки їм. Не було ні нот, ні підготовленого гурту людей, були тільки прегарні співаки з дрібних хорів п'ятьох місцевих церков, повний запалу диригент і велика добра воля. Ноти розшукано, переписано, рівно на тиждень до виступу почалися проби, що відбувалися щодня до пізньої вночі, після спекотливих та повних дрібної турботи таборових днів. Сорок співаків створило мішаний хор високої якости, проби, що йшли поза північ, вигладжували щораз краще виконання, всі були затурбовані тим, що виступ пішов якнайкраще.

І воно пішло. В суботу 16 липня хор, відбувши ще того ж дня пополудні останню пробу, подався ввечорі пішки до Турнгалле, яку за два дні до цього окрема група робітників змінила з промислової виставки на ефектовно влаштовану, повну світла та квітів залю.

Виступу хору ждали нетерпляче і хористи, і члени «Европа-Уніон», і високі гості, серед них кілька американців, бурґомістр Ашаффенбурґу та різні достойники міста, бо саме кінцеве свято було виключно за запрошеннями. Нарешті, через мікрофон оголосили виступ українського хору і тільки що на сцену почали виходити хористи, всі як одна у вишиваних блюзочках, та хористи, як у залі почалися вже оплески. Нарешті, пішли пісні. Першою було «Засяло сонце золоте», потім «І шумить і гуде», за ним «Щедрик, щедрик», потім «Почаївська Божа Матір» і на закінчення Молитва з опери «Запорожець за Дунаєм». Коли першу пісню публіка сприйняла ще стримано, то другою була вже зацікавлена, третьою ще більше, четверту, з прекрасним альтовим сольо пані Лідії Король, покрила бурхливими оплесками, а п'ятою була заворожена, зачарована і, коли величні акорди «Побачить дай нам рідний край!» пролунали востанне, зірвалися оплески і оклики, ціла бур'я признання для виконавців і зокрема для соліста п. Григора Попова. Це [був] справді сенсація того вечора — той [їх] виступ і ввесь вечір опісля і до диригента і до поодиноких хористів підходили гості та не мали слів для вислову свого захоплення виступом українців, а бурґомістр Ашаффенбурґу, д-р Амман, особисто зложив хорові ґратуляції. Для українців, що після виступу стали милими і цікавими гостями в залі, заaранжовано окремий танець-вальс, вони вже до кінця того вечора залишились в залі, викликаючи загальне зацікавлення собою та збираючи звідусіль ґратуляції. Сам голова «Европа-Уніон», д-р Гофман, був захоплений нашим виступом, дякував їм щиро і запрошував виступити під протекторатом «Европа-Уніон» з окремим концертом у Штадтеатрі. До успіху вечора причинилися немало й пояснення ред. А. Курдидика німецькою мовою, що при мікрофоні відмітив скромність цього виступу, підготованого ледве за тиждень, його значення, як декларації українців для Об'єднаної Европи і як останнього українського «пращай» для Ашаффенбурґу та «впроваджував» кожну пісню. З самого виступу пресові фоторепортери зробили багато знятків.

Так на закінчення свого пербування в Ашаффенбурзі українці використали ще одну нагоду заманіфестувати свою батьківщину і її культуру і за це подяка всім хористам, солістам та диригентові, п. Роману Степаняковї. Всі вони гідно виконали прийнятий на себе обов'язок громадян-еміґрантів і можуть бути з того погляду зразком для інших українських таборів. — **а.**

Людмила Морозова

працює і здобуває успіх за успіхом

Чотири мистці пензля, рильця й долота, що разом виставили свої твори у залях «Гайматмузеум» в Ашаффенбурзі, мають з собою хіба тільки спільну назву виставової фірми «Кюнстлербунд Шпессарт» та ще одну прикмету: ніодин з них не з Ашаффенбурґу. Різьбар Кеніґ походить із Шлезька, мистець-маляр Шляйх з Дрездену, графік проф. Подоскі з Варшави і, нарешті наша землячка, мистець-маляр Людмила Морозова з Києва. Сьогодні всі вони еміґранти і всі ніби доказують своєю спільною виставкою, що серед кожної еміґрації є поважні мистецькі сили та що прикрі умови еміґраційнонто життя не в силі перешкоджати у творчості тих, кому Бог дав у душу неспокій творчої снаги.

Дві та ще й невеликі залі старовинної церковної будівлі — небагато, як на виставку мистців, але й у них панують беззастережно двоє: в першій мистець Шляйх, у другій наша землячка, Морозова. Проф. Подоскі зайняв своїми чотирма дереворитами, двома рисунками пером і одним з-під олівця всього один кут, а різьба Кеніґ порозкидав свої твори в обох залях і схопити його творчу суть можна тільки на підставі окремої вітрини для кількох менших різьб, у яку попали зрештою, неодмірні мистецькою вартістю речі. Нарешті п'ятий виставець, єдиний ашаффенбуржець, п. Штюрмер, виставив в обох залях кераміку і мистецькі ганчарські вироби, що хоч високі як досягнення тієї ділянки, стали радше потрібною декорацією виставки.

Різьбар-мистець **Кеніґ** опанує добре техніку і фактуру, але не рішився ще на виразний мистецький жанр і поруч брилястої Мадонни має повні експресії, легкости та детальности маленькі твори, в яких більше психології, як мистецької гармонії. Безперечно талант, він ще в шуканнях себе і своєї власної тематики.

Проф. Подоскі запрезентував себе на виставці чотирма дереворитами, як першорядний технік цього мистецького вислову. Усі його експонати ніби однакові і водночас кожний з них інший — доказ, що трудне дереворитне мистецтво відома йому царина. Відвідувач просто шкодує, оглянувши стіну проф. Подоського, що їх так мало, бо мистець напевно мав би що сказати своїм рильцем та стилем. Рисунок олівцем «Слав'янська дівчина» без закиду, хоч розбиває мистецьке обличчя творця, а два рисунки пером, на нашу скромну думку, підходили б може більш на іншу, як на цю якраз виставку, хоч бути може їх спрощена тематика — високе досягнення.

«Король» першої залі, мистець-маляр **Шляйх,** робить колосальне враження. Це справді королівський акварeліст, що до нюансів опанував техніку кольору і зручно злучив її з бурхливою лявіною рисок тушем, накиненою на кожну картину. З одинадцяти його акварель кожна своєрідна і кожна викінчений мистецький твір, при чому сам мистець не завагався перед тяжкою фактурою грубого японського паперу, волоскуватість та пористість якого не перешкодила йому ні трохи у вислові.

І, нарешті, наша землячка, пані Людмила **Морозова.** Вона надто відома, як мистець і надто завершена та «власна» своїм мистецьким висловом, щоб робити їй компліменти. Повний, свіжий кольор усіх її творів має справді щось з квітучої і буйної України, але у трьох виставлених картинах ми найшли щось нове: наша землячка спробувала техніки клясичної олійної зрівноваженості, насиченности та спокійности і виказала, що й ця техні каій під силу. «Дніпровий краєвид» та «Українська церква» беруть попри високу техніку ще й сентиментом за серце, а останній її здобуток, «Манастрська церква в Ашаффенбурзі», капітальний своєю кольоритністю, технікою мазків та опануванням тематики. З картин Морозової на цій виставці залишається глибоке і велике враження, навіть у такого глядача, що не надто розуміє творчі змагання та процеси.

Мистецьке об'єднання «Шпессарт» досягло виставкою високого рівня, а за думку зробити окрему виставку мистців-еміґрантів можна його вітати.

А. Курдидик.

П. С. Наша землячка доясгла крім цього окремого успіху ще в іншому місці Ашаффенбурґу: Над усією виставкою «Тиждень відбудови Европи», що відбувається під протекторатом «Европа-Уніон» і пов'язана з роковинами відомого пляну Маршала, царює великий портрет міністра США Маршала, її роботи. Цей портрет має бути після закінчення виставки, зрештою першої цього роду в Зах. Німеччині, подарований Ашаффенбурґом самому Маршалові, не кажучи вже про те, що всі відвідувачі довідуються на місці, хто такий творець портрету.

Від Адміністрації „Неділі"

З 1-го серпня 1949 р. стримуємо висилку „Неділі" всім нашим кольпортерам-боржникам, а в наступному числі опублікуємо перший список тих кольпортерів, які досі з нами не розрахувалися

Культурна праця

в українському таборі Ганау

У великому таборі народів Прибалтики в Ганау, що ще недавно нараховував близько 6 000 осіб ДП, з дня його заснування примістилася невелика група в 250-300 українців. Впродовж років вона зберегла своє окремішнє існування. Як і інші національні групи, вона то маліла кількісно, то знов зростала. Життя її текло іноді навіть бурхливо бо у своєму складі вона мала й має людей з найрізноманітнішими бажаннями, що час-відчасу виривалися й назовні, підіймали населення громади. Та одно все ж зберегла непохитно група — своє національне згуртування, свою національну окремішність. За останні півроку українська громада в Ганау поповнилася у своєму складі, а що більше — до неї влилися нові сили, які матимуть змогу допомогти їй піднестися лінією національно-культурного життя.

За останній час відбулися в Ганау два академічні вечорі: Академія пам'яти Головного Отамана С. В. еПтлюри та Академія пам'яти Івана Франка.

На академії пам'яти С. В. Петлюри та Є. Коновальця із змістовним, широким рефератом про життя і працю Головного Отамана С. Петлюри та полковника Є. Коновальця виступив п. **Ф. Бульбенко.** Розгортаючи думки реферату, п. Бульбенко грунтовно зупинився на заповітах, що їх полишив нам Головний Отаман своєю прцею, як керівник держави УНР, заповітах, якими ми мусимо керуватися у дальшій своїй праці-боротьбі за визволення Батьківщини з ярма московсько-большевицького окупанта, за створення Соборної Незалежної Української Демократичної Держави.

7-го липня 1949 р. відбулася друга академія, присвячена пам'яті українського письменника і громадсько-політичного діяча Івана Франка. З рефератом на тему «Іван Франко — Великий Каменяр» виступив проф. **І. Крилов.** У своєму глибоко-змістовному, в добрій мовно-літератрній обробці рефераті прелеґент широко розгорнув характеристику життя і праці І. Франка на тернистому, тяжкому, але й високошляхетному шляху боротьби за волю і долю України, шляху служіння своєму народові. Велетень Духа — Іван Франко до останніх хвилин свого життя не звернув із свого шляху, не зрадив свого народу, а все це тому, що: «Я, — говорив Франко, — син селянина, вигодуваний твердим мужицьким хлібом, я почуваю себе до обов'язку віддати працю свого життя тому простому народові».

Схарактеризувавши життя, літературну, громадсько-політичну працю Великого Каменяра та його заповіти, прелеґент закінчив словами: «Збираючись в далеку дорогу на дальшу еміґрацію, ми не можемо й на хвилину забувати заповітів своїх провідних національних вогнів, вони ж бо й на далекій чужині світитимуть і допомагатимуть нам зберегтися за всяких обставин справжніми людьми з високою людською, [хрис]тською і національною гідністю, допоможуть нам і нашим дітям стати людьми, вартими уваги й пшани як з боку своїх, так і чужинців. Коли ми й на далекій чужині, часто у відірваності від українців, будемо любити свою Батьківщину-Україну, свій народ так само віддано і безкорисно, як любили їх Шевченко, Петлюра, Коновалець, Франко, світлу пам'ять якого ми сьогодні згадуємо, коли ми будемо йти в житті такими небезпечними але гідними справжньої люди-

Бразілія нагадує українську Кубань

Чари Купальської ночі

у феєричному Ріо де Жанейро

...Ви вже знаєте, що я приїхала досить давно до Ріо, столиці Бразілії. Яке чудесне це Ріо! Своєю красою воно може поступитись тільки перед Києвом. Як міняються тут краєвиди і кольори. Кожний раз, коли дивитесь на той сам краєвид, він вам здаватиметься інший. А зірки, а місяць! Боже мій, зірки ці над морем, ніби хто блискучі гігантні такої надзвичайної синяви і так низько васильки над морем понавішував. А вечірня зірка! О, це треба побачити, бо описати її красу неможливо, така вона чудова! Перш за все вона сходить, як місяць: з'являється на південно-східньому горизонті і згодом піднімається все вище і вище. Спершу це тільки голуба крапка, але крапка швидко росте, яснiє ярко і близько, наче маяк або велика лямпа на машті корабля, і нарешті піднімається у всій своїй глибоко зворушуючій красі. А зірки Південного Хреста! Вони горять, наче червоне золото. Скільки тієї краси у Божому світі, подумаєш іноді, та і ніхто уваги на неї не звертає. Наших людей теж наїхало, є навіть люди з пером, але сторінки місцевих українських газет забиті коли не дискусією, то підсовєтськими спогадами, тоді як тут кожного вечора можна б чуда-картини малювати. Саме Ріо надзвичайної краси місто. Воно таке любе й затишне, таке ґраціозне, що я не бачила подібного в Европі, хоч була в багатьох столицях і курортах. Зокрема красиві тутешні домики-вілли, а їх стилі — усі стилі світу, починаючи з арабських до модерних. Вони невеликі, один одного затишніший, кожний з портиком з колонками і садочком без квітів, бо квіти тут скрізь на деревах і кущах. З наших квітів зустрічаються тільки жовті гвоздики і паничі, що їх вирощують у парниках і згодом пересаджують у публічні садки. Траву у парках тут теж не сіють, а садять невеликими кущиками і вона якась більша, як у нас.

Я почуваю себе тут дуже добре. Все тутешнє нагадує мені нашу Кубань, звідкіля я родом. Навіть тутешнє населення мені куди миліше, як европейське. А про Европу я забула і щодня дякую Богу, що мене вирвав з неї. Тут, в Бразілії все таке різноманітне й оригінальне і водночас таке своє і близьке. Живу в сина, хата якого находиться на березі моря, в новій частині Ріо, де хмародери не вищі дванадцяти поверхів. З хати перейти дорогу і тут же чудесна пляжа, куди спливає народ з цілого Ріо. З вікон видно берег, здовж якого Ріо тягнеться, як відомо, 35 кілометрів, повний заливів, з ліхтарями над ними, що відбиваються в морі і дають феєричну картину. Цілий минулий місяць червень був у Ріо місяцем літніх свят, які завершуються на Івана та Петра і Павла. Кожний вечір з того приводу ви чули наче кулеметну стрілянину, а то рвалися петарди і ракети, правдива казка на бразілійському небі. На самого Івана ця стрілянина була така густа, ніби на місто наступали... большевики. Здовж берега горіли ватри. Кожний бразілієць пускав ракети, з кожного балькону сипався дощ різноколірного вогню, все небо було у синіх, червоних, жовтих і зелених вогнистих квітах, у ґірляндах, снопах і китицях. Такий вогневий шал тривав кілька годин. Ет сойля! — кажуть бразілійці. В честь сонця!

...Присилайте Вашу «Неділю», бо тут з українською пресою і літературою слабо. Виписую «Хлібороба», але цього мало. Чи не має там у Вас тепер якого журналу на зразок «Пу-Гу», тільки більшого і грубшого? Дуже прикро без свого слова.

Бувайте здорові і всіх у Редакії та знайомих вітайте.

А. Сербиненко.

Ріо де Жанейро, 3 липня 1949.

— Маршал Петен, що перебуває від присуду на самотньому острові Іє, поважно захворів. Проте франц. суд відкинув прохання приятелів старенького маршала, щоб його перевезли для лікування до котрогось шпиталю у Франції.

Повідомляємо українське громадянство, що 28 червня 1949 року упокоївся в Бозі б. п. Калістрат

ЙОСИПОВИЧ МАЛЯВСЬКИЙ

проживши 58 літ.

Уроженець Житомирщини, Покійний був інженером-архітектом, а останньо учителем фахової школи ІРО в Швайнфурті. Був в'язнем совєтських концтаборів.

Поховали б. п. інж Малявського на Швайнфуртському цвинтарі.

В. Й. П.!

Похоронний Комітет.

Дня 2. 7. 1949 р. у лікарні міста Бустар (Англія) на 53 році життя помер хорунжий б. п

МИКОЛА БУРДА

Микола Бурда народився в місті Конотопі (Чернігівщина) 22 грудня 1896 р. В роках визвольної боротьби був у „Окремій інженерній сотні" 1-ої Стрілецько-козацької Дивізії. Але обставини змусили його, як і багатьох інших, піти на чужину, де він невпинно працював для визволення України. В Празі скінчив український матуральний курс при Українському Громадському Комітеті і був визнаний для вступу до високих технічних шкіл. Там же вчився на курсах землемірів у 1925—28 р. Року 1937 дістав від Головної Ради нагороду „Хрест Симона Петлюри".

Спи спокійно, вірний сину України

УКРАЇНЦІ ГОСТЕЛЮ

ПОДЯКА

Почуваємося до обов'язку, з приводу смерти нашого найдорожчого Батька, Брата, Дідуся і Вуйка

Генерал-Хорунжого

ГНАТА СТЕФАНОВА

скласти найсердечнішу подяку за поміч в улаштуванню останньої дороги Покійного: Всечеснішому греко-кат. Духовенству, оо. деканові Дерешові, Дурбакові, Маріяновичеві, Смулці і Шараневичеві за відправлення похоронних служб; Високопреосвященному Архиєпископові Палладієві та православним Отцям за приявність на похоронах; Всечеснішому о. Шараневичеві, п. редакторам Купчинському і Кравцеву і панам Комарецькому і Комарницькому за зворушливі слова прощання на могилі Покійного; Таборовому хорові за виконання похоронних співів. Всім Організаціям Української Оселі Реґенсбурґ — СУВ, ОУК, Бр. УСС, ОУЖ, СУМ, Пластові, ЛУПВ та Марійській Дружині за організовану участь в похоронах і вінки.

Всім особам, що поклали від себе вінки; п. Лікарям та Дедичному Персоналові лікарні ІРО, що старалися рятувати Хворого. Особливо сердечно дякуємо Управі Оселі в особах п. посадника Хруща і ред. Кравцева та Відділові СУВ з п. проф. Антиповим на чолі, п. Бабюкові що вклали багато праці для звеличання похоронів! Всьому Громадянству, що взяло численну участь в сумних проводах Покійного на місце вічного спочинку складає сердечне спасибі

РІДНЯ.

ни стежками якими відчайдушно пробивався і наш Великий Каменяр-Велетень Духа, тоді ми можемо бути певними, що:

«Розпадуться пута вікові,
Тяжкії кайдани
Непобіджена злими ворогами
Україна встане.
Встане славна Мати-Україна
Щаслива і вільна —
Від Кубані аж до Сяну-річки
Одна, нероздільна».

Концертовий відділ академії по рефераті відкрила молода піяністка Г. Крилова, яка з майстерністю і повним відчуттям виконала Етюд Шопена та Скерцо Брамса, виявивши при цьому визначні здатності піяністки.

Після цього учні школи і молодь прочитали кілька віршів-творів Ів. Франка. На закінчення концертового відділу молода співачка п. Анна Бедзіс виконала кілька пісень сольоспівом, а співочий квартет у складі: Щітка Роман, Ковалюк Петро, Петрівська Надія і Беджіс Анна, просвівав українську народню пісню: «Ой, вербо, вербо». Академію закінчено загальним співом гімну «Ще не вмерла Україна».

Говорячи про посилення культурно-національної праці в українській групі в Ганау, не можна не відмітити щиро відданої праці окремих активних громадян, а зокрема праці пана сотника Досєдача, який як курльреферент табору докладає сил до розгортання національно-культурної праці в громаді.

Жулинський.

— В перебігу бурхливої дебати над ратифікацією Атлантійського Пакту сталися у вівторок у французьких Національних Зборах бійки. Комуністичні посли побили кол. міністра війни деґолліста Мішелета.

Рік тому поховали

в Авґсбурзі генерала Петрова

Рік тому, 14 липня 1948 р. на цвинтарі в Авґсбурзі насипали свіжу могилу, в якій поховали визначного військового і громадського діяча ген. шт. генерала-хорунжого Всеволода Миколайовича **ПЕТРОВА.**

Не зважаючи на неприятливу тоді погоду: вітер, холоднечу і сильний дощ, маси свідомого українського громадянства зорганізовані в довжелезну похідну жалібну колону «трійками», прибули на кладовище, щоб віддати пошану й останню послугу вельмизаслуженому своєму землякові. Після закінчення відправи, коли домовину з тлінними останками опущено до землі і Владика Григорій запечатав заступом-навхрест могилу, найближчий приятель Покійного і Його бойовий товариш генерал артилерії Борис Палій-Неїло, перейнятий тяжкою втратою, яку понесло наше громадянство і вояцтво, в піднесенні виголосив таку коротку, але зворушливу промову, яку в річницю смерти Покійного, як один з фраґментів цього величавого похорону подаємо:

«Повний смутку, що зворушує навіть найзатверділіше жорстоке серце, незрівняний наш український церковний обряд віддання землі тлінних останків Покійного закінчений... Ще кілька хвилин, ще кілька речень і всі ми звідси розійдемося. Ми залишимо це місце смутку, плачу і сліз і над «вічним покоєм» знову запанує йому належна властива його тиша! Тільки горбок землі та хрест з надгробовим надписом будуть ще довгі літа нагадувати, що тут навіки спочив визначний син України, активний учасник і герой Визвольної Боротьби за нашу волю і державність, всім загально знаний генерал Всеволод Петров.

Є слово пекуче, яке як струна обривається... це слово звучить «прощай»... Прощайте, не поминайте лихом і, якщо є можливе, то збережіть і заховайте про мене в ваших серцях і душах добрі спомини. З таким проханням звертається до нас дорогий і незабутній Покійник, якого я прощаю як один з найближчих його приятелів та від Його імени звертаюсь до присутніх:

Прощай, Богом дана, моя дружино! Ти весь час була вірною подругою мого тяжкого, повного боротьби трудолюбивого життя. А в останній час і найближчою помішницею в моїх військово-наукових працях!

Прощай, улюблений мій сину! Наслідуй мене і люби безмірно сплюндровану, скатовану, скривавлену червоними катами нашу Батьківщину і її многострадальний український народ! Служи їй, як і я: вірно, віддано і чесно. Як на ниві громадській, так і в ділянці військовій.

Прощайте військовики і побратими! Не судив мені Господь повернутись разом з вами на нашу Неньку Україну, але вам бажаю це якнайскорше осягнути вашим збройним чином в недалекому майбутньому!

Прощай, скажемо Тобі і ми, що покищо залишаємося ще на так далеко від тебе віддаленому березі життя!

Спи спокійно, лицарю правди,
Чесно впавший в злій боротьбі.
Спи оплаканий вояцтвом
Пам'ять вічная Тобі!

Нехай чужа, кам'яниста, тяжка земля буде Тобі легким пером!

Прощай, до скорої і радісної зустрічі!

Земляк-киянин.

Кардинал Тіссеран

протестує проти переслідування Церков

Імпозантно пройшов останній Евхаристійний Конґрес, що відбувався в Нансі, у Франції. В ньому брало участь поверх 300 тисяч учасників; католицька маніфестація, якої давно вже не бачила Франція. З усіх сторін напливали вірні. Прибули високі церковні достойники, а Святішого Отця заступав Ем. Кард. Е. Тіссеран, як Кардинал-леґат. З рамени французького уряду прибули численні вищі державні керманичі, а їх репрезентував Роберт Шуман, міністр закордонних справ. Докладне звідомлення з Конґресу подав католицький парижзький щоденник «Ля Круа» з 12 липня 1949 р.

Торжественну Св. Літургію, в соелуженні великого числа духовенства, відправив самий Кардинал-леґат, Ем. Тіссеран. Під час Богослужби заступник Папи виголосив проповідь до зібраних, в якій вказав і нап'ятнував переслідування християн в центральній і східній Европі та закликав всіх до молитви, для справи переслідуваних братів. Папський леґат звертав теж увагу на те, що тепер в зах. Европі католицький світ має нагоду зустрічатися віч-на-віч з тими нещасливцями, які мусіли покидати рідні сторони та шукати захисту й працю в країнах, де панує порядок і почуття справедливости. І так висловлювався високий церковний достойник: «Якщо отже, мої дорогі браття, ви зустрічаєте людей, які мають віру Христа, одначе породилися в краях, де володіє протестантизм, або вони з тих місцевостей на Сході, в яких населення перебуває в схизмі, дякуючи своїм керманичам, що попали були в гордість, дбайте про них уважливо. Значно більше тепер нагод до зустрічей з ними, коли брати до уваги, що велике число вірних покидає свої сторони, щоб удатися на Захід та в цей спосіб оминути насилля атеїстичного матеріялізму. Робіть все, що тільки можете, щоб їм допомогти в житті. Допомагайте їм матеріяльно і духово, робіть все, придержуючися засад християнської любови ближнього».

Щодо переслідування нашої рідної Церкви, цей великий Приятель українців, сказав ось так: «Після включення при кінці 1944 р. до СССР східніх і південних польських провінцій з 1939 року, московський уряд доручив арештувати 11 квітня 1945 р. 5 церковних достойників, що мали єпископську гідність. Одночасно примушено велике число духівництва порвати зв'язки з Римом. Тих, які відмовилися, арештовано та вивезено в невідоме, а інші мусіли укриватися. З 5-ох арештованих єпископів — один вже помер — інші переносять тяжкі кари примусових робіт, засуджені на довгі літа каторги, під час процесу при замкнених дверях, що відбувався в Києві на весну 1946 р. (Шкода, що Кардинал ясно не зазначив, що йдеться тут про українських католицьких єпископів, бо слухачі могли подумати, що вони поляки з «польських провінцій». — Ред.).

В східній частині Чехо-Словаччини, що тепер теж належить до СССР, 1 листопада 1947 року, підступно вбито єпископа. Монс. Теодор Ромжа, який прийняв єпископські свячення на кілька днів до приходу червоної армії, ніколи не займався політикою, а його вірні, у великому числі, брали участь в визвольних акціях. Одначе недовго вони тішилися спокоєм. Найперше забрано багато церков католикам, щоб їх передати відступникам, а від лютого ц. р. католицька збірнота східнього обряду, в цій провінції, перестала законно існувати, подібно як два і пів року перед тим, це сталося в провінціях, що передше належали до Польщі, а тепер включені до української УСР чи Білорусі.

В Югославії, одинокого кат. єпископа східнього обряду, включено до процесу, в якому був засуджений Архиєпископ Загребу, Степаніч. Він надто відомий, щоб могти було проголосити над ним вирок смерти, тому югослав'янський уряд держав його в тюрмі серед таких умовин, що його здоров'я швидко підупало й він по кількох місяцях помер».

Дальше Ем. Кардинал вказав, що кремлівський комунізм постановив знищити не лише катол. Церкву східнього обряду. Він має за ціль рівнож завдати нищівного удару катол. Церкві взагалі, на що вказує засуд Ерхиєп. Степаніча, Кард. Міндсенті, атаки на Монс. Берана, випадки в Румунії, Польщі, одним словом у всіх країнах, що найшлися за залізною заслоною. Одначе Церква не має чого боятися переслідувань. Вона їх нераз переходила й з них завжди виходила підкріплена та з оновленими силами. Вона тепер потребує нової еліти католиків-мирян, що зможуть відповісти на вимоги хвилі та стануть авангардом у праці разом з усім духовенством. — (П. Б.)

ОПЛАТА РОБІТНИКІВ В РІЗНИХ КРАЇНАХ

Щоб прохарчувати родину землекоп у Вашінґтоні мусить пропрацювати 76 годин на місяць. На таку саму ціль робітник у Парижі мусить працювати 184 годині, в Еспанії 622 годині. Через те, що на таку кількість годин місяць закороткий, робітник виконує кілька професій. Котляр у Кенсас Сіті мусить працювати на буханець хліба 2 хвилини, в Лондоні 4 хвилини, в Італії майже пів години. Щоб купити фунт м'яса, робітник у Кенсас Сіті мусить працювати 12 хвилин, в Лондоні 17, в Вашінґтоні 18, в Копенгаґені й Стокгольмі 23, в Дабліні 28, в Амстердамі 60, в Парижі 65, в Осльо 66, в Празі 67, в Софії 69, в Атенах 73, в Будапešті 74, в Брюсселі 96, в Женеві 108, у Франкфурті 120, у Відні 120, в Гельсінкіх 126, в Римі 150. Одяг середньої якости коштує бухальтерові в Вашінґтоні 33 години праці, в Кансас 39, в Копенгаґені 40, в Амстердамі 53, в Софії 57, в Парижі 64, в Женеві й Стокгольмі 70, в Гельсінкі 73, в Осльо 77, у Франкфурті 81, в Лондоні 84, в Мадріді 92, в Римі 103, в Атенах 117, у Відні 125, в Будапешті 130.

ЗАРУБІНОВІ ДАЛІ СНИТЬСЯ РЕПАТРІЯЦІЯ

ЛОНДОН (АП). **Совєтський делеґат до переговорів про австрійський державний договір, Георгій Н. Зарубін, запропонував минулого понеділка, позбавити допомоги всіх утікачів та ДП, які допомагали ворогам альянтів, або служили в колишній німецькій армії, якщо вони відмовляються від репатріяції.**

Американський делеґат, Самуїл Райбер, відхилив цю пропозицію, вказуючи на те, що діяльність допомогових організацій Об'єднаних Націй не згадується в австрійському державному договорі.

— Місто Таранкон, 80 км на північ від Мадріду, зазнало катастрофи від вибуху амуніційних складів. 24 особи загинули, 27 ранені. Можливо, що вибух стався внаслідок спеки.

Добре безтурботно сидіти на пляжі, коли клопіт за хату й суконку спочиває на головах чоловіків...

СПРАВА СТУДЕНТІВ ДП

Головна Квартира ІРО на брітанську зону в Лемґо повідомляє:

1. Тому, що діяльність ІРО кінчиться 30 червня 1950 р., треба вже тепер скласти пляни щодо майбутнього студентів ДП в німецьких університетах.

2. Студенти ДП являють собою досить поважну ґрупу до переселення і мають всі дані виїхати з Німеччини до місць нового поселення.

3. Рішено, що за вийнятком тих, які будуть спроможні закінчити свої останні іспити перед зимовим семестром 1949-50 р. або в його кінці, вся фінансова допомога студентам буде закінчена з кінцем літнього семестра 1949 р.

4. Студенти, які закінчать свої студії перед або в кінці зимового семестра 1949-50 р., повинні представити свідоцтва, підписані деканом факультету, де вони вчаться, що вони спроможні вчитися і закінчити свої студії, та що мають достатні дані, щоб здати вимагані іспити.

5. Можливо, що деякі студенти ДП захотять залишитися в Німеччині й продовжувати студії в університетах, включивши себе в німецьку господарку, без всякої помочі від СіСіДжі, ДПР або ІРО.

Одначе фінансова ситуація німецьких університетів досить тяжка і невідомо, чи студенти ДП зможуть дістати грошевання на одержання такої допомоги треву допомогу від цих університетів. Проба вносити деканові факультету, де студент вчиться. Така поміч, як що її дістане студент, — дійсна лише на один семестр, після чого треба наново вносити прохання про допомогу.

Списки хворих українців

14 травня ц. р. з різних шпиталів в Англії були переведені до Німеччини 60 хворих різних національностей, а в тім 22 українців. У Німеччині уміщені ці хворі в шпиталі в Котенвальді З огляду на досить раптовий виїзд цих хворих, останні і їх знайомі і кревні втратили зв'язок.

Українська Санітарно-Харитативна Служба Представництво на брітійську зону окупації має у себе списки цих хворих українців і готова допомогти всім зацікавленим нав'язати контакт з цими хворими. Адреса

Sanitär- und Caritas-Dienst Hannover an der Listerkirche 2/3

До стипендіянтів „КоДУС-у"

„Комісія Допомоги Українському Студентству" (КоДУС) просить своїх стипендіятів, що виїжджають з Німеччини

1) повідомляти про пе Централю „КоДУС-у" й після приїзду до нового місця перебування подавати свої адреси;

2) повертати перед від'їздом збіркові листки враз із зібраними грішми;

3) на місці нового перебування зголошуватися до представників „КоДУС-у" або братніх „КоДУС-ів", адреси яких подані в „Малім Адресарі Українського організованого життя".

4) поза кордона ми Німеччини брати участь у збіркових акціях в користь стипендійного фонду „КоДУС-у" в Німеччині;

5) після закінчення студій і при матеріяльній спроможності повертати побрану стипендію з „КоДУС-у" хоч би малими частинами;

6) стояти в дальшому тісному зв'язку з Централею „КоДУС-у" в Німеччині, що опікується всім українським студентством на еміграції

За „КоДУС"

Проф. д-р Кузеля — Голова
Інж. Є. Чайковський — Скарбник
Проф Т. Волошин, Секретар

1-1b

КОМУНІКАТ

Фінансового Ресорту Вик. Органу УНРади.

Подаємо до відома, що збірку „Податку 22. січня" на терені Німеччини закінчено. Вислід збірки проголосимо в ч. 3. Бюлетеню Виконавчого Органу.

Всі Таборові Управи і Комітети Сприяння Національній Раді просимо переслати збіркові листи (заповнені й чисті) разом з зіставленнями на адресу канцелярії Виконавчого Органу, Авґсбурґ, Юденберґ 8/II.

Липень 1949 р.

Керманич Фінансового Ресорту.

ОГОЛОШЕННЯ

Ректорат Українського Вільного Університету нав'язуючи до оголошення Інституту Заочного Навчання при УВУ про запис студентів, повідомляє, що згідно з Статутом Інституту, схваленим Загальною Професорською Колегією Українського Вільного Університету (ст. 22), в Інституті не можуть студіювати особи, які мешкають на терені американської зони. Винятки допускаються тільки за окремим дозволом Ректора.

Ректорат.

1-1 b

Розшуки

З Америки шукає за кревними Микола Буґіль із села Боривя, повіт Турка. Писати:

Mikolay Bugil 8727 Lumpkin Str. Detroit. 12. Mich. USA.

1-1 z

Олена Матляк із села Звора, Самбірського пов., що приїхала до США ще перед першого світовою війною шукає своїх рідних і знайомих Шевчуків, Марковичів, Матляків і Балицьких. Хочу їм допомогти виїхати до Америки. Моя адреса.

Olena Matlak 108 Baldwin Str. Newark 3 N. J USA.

1-2 b

Сестру Таню Жадан з села Погреби, Коваліського району, Полтавської області, а також рідних та знайомих розшукує Лена Жадан. Прошу писати

Lena Schadan, Cleversulzbach üb. Heilbronn (Neckar), Pfarrhaus. 1-2z

Шукаю сина Олександра Івановича Петруша, народженого 20 липня 1920. Остання вістка від нього була з Румунії в 1944 році. Ласкаво прошу писати на адресу:

I. Petruscha, München-Laim, Fürstenrieder-strasse 155. Block 2-88.

2-3 z

Preis 40 Pfennig Ціна 40 пфенігів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 7. серпня 1949. Nr. 186

В справі безіменних ашурансів

В попередньому числі „Неділі" помістили ми надісланий нам комунікат Злученого Українського Американського Допомогового Комітету про скасування т. зв. безіменних посвідок (ашурансів) на виїзд до США.

Бюро д-ра Романа Смука надіслало нам поспішного листа з датою 28-го липня, прохаючи відкликати цей комунікат ЗУАДК.

Тільки до 31. серпня!

Відділ Інформації Головної Квартири ІРО на американську зону надіслав пресі ДП такий комунікат, датований 31-го липня:

Переміщеним особам лишився ще 31 день для зареєстрування в Міжнародній Організації Скитальців (ІРО) з метою отримати допомогу піклуванням і утриманням, репатріяцією або переселенням. Згідно з заявою генерального директора ІРО Вільєма Геллема Така переміщені особи, які досі не зареєструвалися в ІРО і не зроблять цього до 31 серпня 1949, втратять всі можливості скористати з допомоги ІРО. Повідомлення директора Така покликається на липневі постанови Головної Ради ІРО в Женеві. Його поширюють пресою й радіом, а також окремими плякатами. В американській зоні живуть ще тисячі приватників ДП, які досі не реєструвалися. Всі такі особи повинні до 31 серпня особисто зголоситися в один з 6 контрольних центрів ІРО, а саме в містах: Вюрцбурґ, Ганав, Неллінґен, Авґсбурґ, Мюнхен і Амберґ.

Містер Так перестерігає ДП, щоб не сподівалися надто багато від т. зв. винятків, передбачених Головною Управою ІРО щодо реченця 31 серпня. Ту пересторогу підкреслює також оперативний керівник в американській зоні п. Філіп Раєн. Ні в одній ерії ІРО не робитиме зацікавленим чужинцям ніяких окремих винятків. Особи ДП, що живуть в таборах, хай звернуть увагу всім незареєстрованим, щоб не занедбали цієї останньої нагоди зареєструватися в ІРО.

КАТАСТРОФА НАЙШВИДШОГО ІТАЛІЙСЬКОГО ЕКСПРЕСУ

МІЛЯНО (АП). На лінії Міляно-Рим недалеко Реджіо Емілія зійшов з рейок найшвидший експресний поїзд Італії «Рапідо». З під руїн поїзду витягнено 20 важко поранених. Коротко перед катастрофою Рапідо їхав із швидкістю 105 км на годину. Причиною катастрофи було тріснення осі або послаблення лінії, після ремонту.

ВЖЕ 317 ЧИТАЧІВ прислали пожертви на „Неділю"

Акція збірки на пресовий фонд «Неділі» приносить задовільні наслідки. З приємністю стверджуємо, що до 1-го серпня включно 317 читачів нашого тижневика відгукнулися на заклик Видавництва і надіслали безпосередньо нам, або дали на списки більші й менші датки на допомогу «Неділі». Між жертводавцями є особи, що надіслали щедрі датки по 50 марок, але більшість творять люди, які нерідко віддали навіть останні пфеніґи. З особливою приємністю стверджуємо, що незвичайну активність в нашій акції проявляє українське робітництво в Англії й Бельгії.

Через те, що з приводу переходових паперових труднощів це число «Неділі» доводиться нам випустити в зменшеному об'ємі, публікацію точних списків наших жертводавців відкладаємо до наступних чисел.

Водночас закликаємо всіх наших Читачів і далі підтримати нашу працю, пам'ятаючи: подвійно дає, хто жертвує негайно!

Атомовими бомбами

відповість Америка на ворожу аґресію

Важливі розмови шефів америк. штабів з союзним генералітетом

ФРАНКФУРТ, (Дена, Ройтер, ЮП). **В суботу 30 липня по обіді на летовищі Райн-Майн біля Франкфурту причалив приватний літак американського президента Трумена «Незалежність». Тим літаком прибули три шефи штабів американських збройних сил: генерал Гойт Ф. Ванденберґ (авіяція), ген. Омар М. Бредлей (армія), адмірал Люї Е. Денфілд (фльота) і генерал-майор А. М. Ґрюнтер, керманич об'єднаного штабу. Зустрічали високих військових гостей військовий американський губернатор Джон Мк Клой, генерал Гюбнер і командувач американських збройних сил в Европі генерал-ляйтенант Кеннон в товаристві інших високих старшин.**

На питання журналістів американські генерали відповіли, що хочуть залишитися 4 дні в Німеччині для розмов з командувачами окупаційних військ. Метою подорожі є «обмін ідей». Військова програма допомоги Европі не є предметом тієї інспекційної подорожі. На питання, чи існує плян запросити майбутню німецьку союзну республіку до участи в Північно-атлантійському пакті, генерал Бредлей відповів: «Покищо, ні».

Візита шефів американських штабів викликала велетенське зацікавлення. Вже в понеділок 1 серпня американські генерали мали у Франкфурті першу зустріч з італійськими та люксембурзькими шефами генеральних штабів. Зустріч відбулася у франкфуртській резиденції американської влади в колишній кімнаті генерала Айзенгавера. З люксембурзького боку виступали полковник Альоїс Якобі і майор Альбрехт. Після того відбулася нарада з 8 репрезентантами італійських збройних сил, що мали в своєму проводі шефа штабу армії генерал-ляйтенанта Марраса, контрадмірала Франческо Німбеллі, а також генерал-ляйтенанта Аймоне-Чат, шефа штабу італійської авіяції. Згідно з заявою американського генерала Денфільда, розмови стосувалися організаційних питань Атлантійського Пакту. Італійські старшини повідомили про **силу й озброєння італійських збройних сил.** Ген. Ґрюнтер, керівник об'єднаного американського штабу, вказуючи на американсько-люксембурзьку конференцію, підкреслив «символічність» того факту, що розмови почалися якраз з одним з найменших учасників пакту, який базується на основі взаємности. Італійський шеф генерального штабу звернув увагу на приязне ставлення американських старшин, запевняючи, що італійці вповні покладаються на нього. Італійці звернули увагу американцям на існуючі обмеження, які випливають з італійського мирового договору. Проте Італія сподівається, що незабаром відповідно дозброїться. Як повідомляє аґентство ЮП, Франція сподівається отримати від американців прилади на озброєння **20 дивізій.** Данія має перш за все цікавитися автоматичною зброєю і турбіновими літаками.

У вівторок 2 серпня високі американські гості оглянули місце маневрів Графенвор біля Нюрнберґу, а в середу мали податися до Лондону на конференцію з **шефами генеральних штабів Скандінавії й Велико-Брітанії.** 4 серпня заплянованo розмови з шефами штабів Франції, Голляндії й Бельгії. Головуватиме під час розмов брітанський польовий маршал Монтґомері.

Окрему увагу звернули кореспонденти світової преси на заяву генерала Бредлея, що США на випадок ворожого нападу на одну з 12 держав **Атлантійського Пакту поборюватимуть напасників атомовими бомбами.** Про силу італійської армії пишуть, що вона має тепер 250 тисяч вояків, а італійська фльота більше 114 тисяч тонажу. Після закінчення офіційної візити 10 американських воєнних кораблів на чолі з бойовим крейсером «Міссурі» відвідають в ході маневрів французькі порти.

Двадцять росіян розірвала бомба в Потсдамі

Франкфуртська «Абендпост» повідомляє з Берліну, що в наслідок вибуху бомби в Потсдамському мармуровому палаці 26 липня загинуло 20 росіян, а 20 важко поранено. Таємний вибух стався вночі. Арештовано багатьох німецьких поліціянтів. Слідство в цій справі ведуть виключно органи НКВД.

Оборона за Райном?

ВАШІНҐТОН (ЮП). **З достовірних джерел повідомляють: французьке головне командування домагатиметься перед об'єднаним штабом США, щоб на випадок наглої аґресії зі Сходу, стаціоновані в Німеччині збройні сили альянтів були відсунені на лінію Райну, а не перекинені при допомозі літаків і фльоти до Англії. Французьке командування ні словом не згадує про оборону західньо-німецьких територій на схід від Райну. Далі французьке верховне командування має домагатися концентрації, можливо, значного числа брітанських дивізій на континенті. Отже, за тим пляном, на випадок аґресії брітанці негайно включилися б в оборону, не чекаючи на прибуття підкріплень з США. Французи далі висловлюють побоювання, що висилка брітанських військ до Норвеґії спричинила б розпорошення континентальних збройних сил.**

ВІЙСЬКА МУСЯТЬ БУТИ ГОТОВІ

Аґентство АП повідомляє: Шефи американських штабів залишили в вівторок повітряним шляхом Німеччину и податися до Лондону. Після наради в Ґрафенвор генерал Омар Бредлей заявив: «Окупаційні війська готові на всякий поважний випадок». Генералові нічого не відомо про зменшення американських військ у Німеччині. В нараді крім бойового летунства взяли участь 17 000 першої американської дивізії піхоти та з'єднання констаблерів.

Нове чудо в Люрді

В цьогорічному паломництві до чудотворної статуї Матері Божої в Люрді взяла участь (під проводом самого Високопреосвященного Кир Івана Бучка) велика група українців.

Між 2 500 німецьких паломників, що 20 липня ц. р. виїхали до Люрду з міста Майнцу в Німеччині була 21-річна Марія Гаґес, хвора на туберкульозу. На очах тисячів вірних Марія Гаґес піднялася нагло з свого возика і цілком виздоровіла Лікарі ствердили її цілковите оздоровлення. Світлина: Хвора Марія Гаґес в Люрді.

„Голос Америки" передаватимуть також по-українськи

Американський щоденник «Нью-Йорк Геральд Трібюн» вмістив такого листа Івана Тихойкого з Авґсбурґу:

«З 200 мільйонів совєтського населення приблизно 100 мільйонів росіян. 40 мільйонів — це українці, 10 мільйонів — білоруси, решта — інші народи різних національностей. Так само за залізною заслоною ми знаходимо ще 20 мільйонів поляків, 6 мільйонів болгар, 11 мільйонів сербів і хорватів, 10 мільйонів чехів і хорватів.

До всіх цих народів є інформаційні трансляції «Голосу Америки» російською, польською, чеською і сербо-хорватською мовами. Немає пересилань українською і білоруською мовами. Не зважаючи на чисельну силу цих народів, що живуть не тільки за залізною заслоною, а й безпосередньо в Совєтському Союзі, пересилань мовами цих народів немає, хоч якраз вони куди більше, ніж російський народ, стали носіями спротиву большевицькому режимові. Як це так? У масовій листовній кампанії тисячі українських еміґрантів просили дирекцію «Голосу Америки» пересилати трансляції українською мовою. Багато разів у цій справі зверталися до «Голосу Америки» керівники американців українського походження. Але без успіху! До Совєтського Союзу пересилають лише російською мовою. Ми ставимо запитання: «Cui bono?» Хіба США зацікавлені вважати 40 мільйонів українців у Совєтському Союзі за не таких важливих?»

Від себе Редакція цього найбільшого і найвпливовішого американського щоденника додає:

«Відділ інформації і освіти міністерства закордонних справ, 224 п'ятдесят сьома західня вулиця, повідомляє нас, що передачі «Голосу Америки» українською мовою будуть організовані найближчих місяців, головним чином як результат листовної кампанії українських утікачів у Німеччині, Англії, Австралії та інших европейських країнах». (Ред.).

Подаючи цю вістку, висловлюємо подяку всім тим нашим читачам, що своєчасно, виконуючи наш заклик, вислали петиції в справі українських авдицій. Як бачимо, вони починають давати добрі наслідки.

Летючки з гітлерівською свастикою

Передвиборча гарячка в Німеччині

У зв'язку з недалекими виборами до першого німецького Бундестаґу вся Німеччина переживає вже тепер нервову передвиборчу кампанію. В кінці минулого тижня по всіх більших містах і на провінції відбулися масові збори з виступами чолових представників партій. Карло Шмідт домагався на вічу біля Фрайбурґу, щоб з 11 німецьких «фатерляндів» зробити один «фатерлянд» і закінчити забаву в малі держави. Шмідт назвав пастирський лист німецьких єпископів, оголошений з нагоди виборів, «ясним порушенням папської енцикліки, яка забороняла священикам втручатися у виборчу кампанію». Шеф західньо-німецьких комуністів Райман, якого в Дортмунді обсипали квітами, теж сильно атакував папу. Під час мітинґу Раймана групи молоді співали комуністичних пісень на честь Совєтського Союзу. Інший комуністичний промовець Еґон Герман назвав в Байройті Баварію «найчорнішою країною Европи й найбільш реакційною державою джунґлів». Голова берлінської ЦДУ Якоб Кайзер назвав продовження демонтажу «найсильнішою барикадою проти справжнього европейського солідаризму». Також д-р Конрад Аденауер, промовляючи в місті Кілі сильно атакував брітанців, кажучи, що «політика альянтів 4 роки після закінчення війни суперечить всякому людському змислові справедливости». Віче, на якому він промовляв, закінчено співанням першої строфи німецького гімну «Дойчлянд ібер аллес».

Найцікавіші інформації передає з Франкфурту американське аґентство ЮП і АП, яке повідомляє, що 1 серпня в Дюссельдорфі появилися летючки з свастиками, яких зміст домагався повороту Гітлера та аґітував за бойкот виборів 14-го серпня.

ПІДКРУЧУЮТЬ АВТОРИТЕТ СИНА СТАЛІНА ВАСИЛЯ

З берлінських кіл, наближених до російської окупаційної адміністрації, повідомляють, що син Сталіна, Василій Йосифович залишить пост командувача летунських сил московської воєнної округи. Його мають призначити генеральним інспектором новоствореної совєтської ракетної і турбінової військової авіяції. Він уже два роки спеціялізується в ділянці турбінного летунства й має втішатися славою одного з кращих знавців тієї справи.

Треба підкреслити, що закордонна преса присвячує синові Сталіна дуже багато місця, висуваючи навіть тезу, що старий Сталін хотів би зробити Василія своїм наступником.

Ще 427 тисяч ДП

чекають еміґрації в таборах

БЕРЛІН (Дена). 30. 7. Представник американської військової влади заявив, що до кінця 1950 р. всі переміщені особи, що живуть у Німеччині, знайдуть нову батьківщину. Всі табори ДП в Гессені ще до осени цього року будуть розв'язані. До кінця року будуть закриті також табори в східній частині Баварії. До 1 січня 1949 року переселено на нові місця приблизно 400 тисяч ДП. Із щойно опублікованого річного звіту ІРО виходить, що в новому господарському році, що почався 1 липня 1949 р., будуть переселені на нові місця осідку 342 тисячі ДП. ІРО тепер обслуговує, згідно з тим самим звітом, ще тільки 427 тисяч.

— Уряди США, Великобрітанії й Франції відкинули в вівторок совєтський протест проти участи Італії в Атлантійському Пакті.

— Дружина брітанського прем'єр-міністра пані Етлі виступила з передвиборчою промовою в Пуль, заступаючи хворого чоловіка. 3 000 лейбуристів зготовили їй бурхливу овацію.

— Румунія зажадала від Великобрітанії відкликати брітанського дипломатичного представника в Букарешті Саролля, що буцімто провинився проти законів румунської республіки й дипломатичних звичаїв.

ІМКА в Ашаффенбурґу

12 липня ц. р. в ашаффенбурзькій ІМКА/ІВКА відбулося третє урочисте свято вручення відзнак цієї організації християнської молоді світової ІМКА/ІВКА новим 12 кандидатам. Посвідки передав їм представник централі з Вюрцбурґу, вітаючи новоприйнятих членів по підписанні Паризької Бази. Свято почалося урочистою панахидою по померлому нещодавно членові-основоположникові ашаффенбурзької ІМКА проф. Оржехівському. Після офіційної частини свята відбулася музично-мистецька програма.

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис

UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

ROMA LOCUTA

Апостольська Столиця визначила своє рішуче становище в сучасному всесвітньому змагу проти комунізму: 29 червня Священна Конґреґація ухвалила декрет про відлучення від Церкви всіх визнавців «матеріялістичної і антихристиянської комуністичної доктрини», 3 липня Папа підписав і наказав оголосити цей декрет, а 13. 7. радіостанція Ватикану вперше подала його урядово до відома цілому світові. Так в історії людства заіснував ще один факт, який на найближчі роки матиме важкі наслідки і хто зна чи не внесе остаточного перелому в боротьбу з комунізмом.

Сам декрет Священної Конґреґації короткий і написаний так ясно, що про ніякі сумніви чи нерозуміння його не може бути мови. Він стверджує, що від Церкви відлучуються усі, «хто проголошує, боронить чи поширює матеріялістичне і антихристиянське вчення комунізму» та «хто друкує, поширює або читає книжки, газети чи брошури, що пропагують доктрину та діяльність комуністів, або в їх часописах співпрацюють». За всі ці речі накладає Церква свою найвищу кару т. зв. екскомуніки, тобто позбавляє винних св. Тайн та духовної помочі і недозволяє їм на християнські похорони. Очевидно, як і слід було сподіватись, негайно після появи декрету Рим видав свої авторитетні пояснення, що декрет **не стосується автоматично до тих, хто живе за залізною куртиною та кого в комуністичну лаву затягнено загрозою життя чи позбавлення праці і хліба,** як теж до тих, хто комуністичні твори читає для студій і протиставлення їм відповідних арґументів. Тим не менше декрет б'є важко по міліонах снобів і псевдохристиян Заходу, що з опортуністичних мотивів намагалися, покликуючись на мовчанку Папи у справі комунізму, погодити його у своєму сумлінні з християнством і пропагувати його чи то як вислів євангелизму чи як нове християнство, причому висловниками таких поглядів були нерідко навіть священики, як от наприм. оо. Муніє і Буліє у Франції. Для спекуляції того роду з хвилиною проголошення декрету всякі можливості скінчилися, тепер уже справді відомо, де є Боже і де кесареве і на співжиття обох немає більше місця. Про велетенське значення декрету саме в цім напрямі каже зрештою і становище світової преси, що саме так а не інакше прийняла його до відома та скоментувала, і з другого боку становище Москви та її комуністичних партій у світі, які декрет прийняли спершу заскочені і збентежені, а врешті не спромоглися на ніщо більше, як на типову комуністичну лайку, мовляв Папа став на бік капіталістичного світу, проти волі всіх народів і їх інтересів. Очевидно, навіть у СССР такий арґумент не багатьох переконає, Москва як оборонець волі народів давно вже свій ореол втратила.

Проголошений 13 липня папський декрет не перший у справі комунізму. Вже в 1937 р. папа Пій XI осудив енциклікою «Дівіні Редемпторіс» доктрину комунізму. Але тоді був це тільки декляративний і засадничий осуд самої комуністичної науки. Теперішний декрет це вже проголошення закону Церкви з карами за непослух йому. Між одним і другим декретом минуло 12 літ, але з історії Церкви знаємо, що вона вирішувала основні проблеми людства завжди щойно після ґрунтовної провірки та обслідування. За останніх 12 років Церква дійшла до переконання, що вичікувати якогось послаблення антихристиянського походу комунізму немає глузду, а події останніх років, що відзначилися кривавими розправами з гр.-кат. Церквою в Україні та католицькими Церквами в захоплених совєтами країнах, врешті присуди архиеп. Степаніча і кард. Міндсенті та наступ на католицизм в Чехії, Польщі, Румунії і інших державах, примусили Рим забрати слово. Тепер це слово впало.

Найближчі наслідки: вісім міліонів католицьких італійців, членів і прихильників компартії Італії, мусітиме вирішитись. Скажений крик Москви сприводу декрету оправданий. Рим є і досі головним релігійним осередком Заходу і його слово має свою потужну вагу в цілому світі, що себе до цього Заходу зараховує. — к.

Забальсамований Дімітров розкладається

ЮП повідомляє з Копенгаґену, що данська фірма Сабре дістала замовлення виготовити окрему холодільну споруду для переховування забальсамованого тіла колишнього болгарського прем'єр-міністра Дімітрова. Хоч Дімітрова після смерти забальсамували, доводиться його останки тримати під постійною температурою, бо старий болгарський комуніст вже показує сліди розкладу.

Інж. Іван Грушецький відповідає на питання „Неділі"

Кому варто їхати до Австралії?

Тому, що останніми часами почали приходити з Австралії листи, які подавали життя в цій країні в неґативному світлі, ми звернулися до нашого австралійського кореспондента в Мельбурні інж. Івана Грушецького з низкою запитів, на які він дав нам вичерпну відповідь. Думаємо, що на підставі відповідей інж. Грушецького, який уже рік живе в Австралії, наші читачі зможуть створити собі об'єктивний образ життя нашої еміґрації на цьому континенті.

Наш австралійський кореспондент пише: Постараюся якнайоб'єктивніше відповісти на Ваші питання, які Ви поставили мені від імени читачів «Неділі».

1) Ви одержуєте з Австралії листи, в яких проявляються нарікання й попередження неприхильні для цієї країни.

Я припускаю, що такі листи пишуть люди, які недавно приїхали й перебувають у переходових таборах, або на першій праці, яку їм приділено. А то, можливо, й такі люди, які звикли лише критикувати й постійно нарікати. Є й такі, що самі були слугами, а в ДП-таборах так «попаніли», що, напр., дві жінки в одній кімнаті, маючи троє дітей, наймали собі до послуги німку. А тут треба бути самій служницею й при тому ще й своїх дітей доглянути.

Як Вам відомо, ІРО має функціонувати лише до кінця червня 1950 року. Знаючи цей факт, Австралія змушена прискорити прийняття запляновавого числа ДП. Приміщень немає, тож прибулих людей тимчасово розміщують у колишніх військових бараках, у 18 різних складах вовни і в приміщеннях одного університету, який перестав функціонувати. На нещастя, ця зима випала холондою. Вже 30 років не було такої. У Мельбурні температура одного дня була 0 ступнів Цельсія. Розуміється, що родинам з дітьми холодно в нетоплених бараках. Крім того в таборі урядовці, які замість упріємнювати, сприкрюють життя нашим людям. Тут, як і всюди є люди й «люди». В переходових таборах величезний наплив людей. Адміністрація відповідно не приготована, щоб опанувати ситуацію. Вона робить все, що в її силах, щоб задовольнити бажання всіх, але це просто неможливо. Напр., — всі хочуть лише до великих міст. Сімейні не хочуть і на короткий час розлучатися. Чоловік іде на працю, а жінку з дітьми посилають до табору для родин. І з цього приводу повно «трагічних» нарікань, хоч залежить від чоловіка, як він скоро знайде мешкання й забере з табору свою родину.

Уряд Австралії робить усе можливе, щоб і тимчасово родин не розлучати. Видано заклик, що перевагу в приділенні робочих сил з числа ДП будуть мати ті підприємства, які постараються дати приміщення для дружини, чи для родини робітника. Характер підприємств, яким дозволено користуватися працею ДП поширено майже до необмежености. Зате донедавна можна було працювати лише на цегельні, каменоломнях, залізниці, в лісі, на тростині, цементарні, у фармерів і в лікарнях. Крім того влада асиґнувала 11 мільйонів лібр, щоб збудувати приміщень для 70000 ДП.

2) Чи багато комуністів в Австралії і чи вони не шкодять нашим людям?

Недавно сталася в австралійському політичному житті велика подія. Містер Сесіль Шарплей, один із комуністичних лідерів Вікторії, переконавшися, що комуністична партія служить не інтересам австралійських робітників, а інтересам Москви, виступив з партії. Він у пресі докладно розкрив всю чорну роботу комуністів Австралії, роботу вже зроблену й розпляновану на майбутнє. Розшифрував поіменно сотні осіб. Тепер уряд створює окрему комісію, яка досліджує й перевіряє всі твердження й дані Шарплея. Згідно з цими даними комуністів в Австралії було в 1945 році 16 000, а тепер лише 12 000. Не зважаючи на свою малочисельність, вони зуміли захопити під своє володіння багато професійних спілок. Як тепер викриває Шарплей, це опанування проводу профсоюзами часто було захоплене і незаконно (підроблення карток при голосуванні тощо). Наших товаришів по праці — австралійців це докладне розкриття діяльности комуністів дуже заскочило. Вони, мабуть, уперше почули від свого таки, австралійця, про мету й засоби праці комуністів в Австралії. А тут оливу до вогню долило московське радіо. Воно в своєму закордонному передаванні звинуватило Асвтралію, що вона засудила 20 000 ДП до рабського й мізерного життя. Австралійські робітники з обуренням питають европейських ДП, чи вони не підписали добровільно ще в Европі контракту на працю, чи вони не мають змоги змінити працю після трьох місяців і чи, врешті, вони не одержують такої самої зарплати, як і австралійські робітники. На цей московський закид Австралії представники ДП всіх націй відповіли, що цей виступ большевицького радіо дає можливість австралійцям переконатися про брехливість всієї большевицької пропаґанди. На одному великому комунальному зібранні представникам комуністів зауважено, що це московське звинувачення стосується власне їх, комуністів. Ніхто інший, а комуністи сприкрюють життя ДП і не допускають їх до праці в ті виробництва, професійні союзи яких опановані комуністами. На це зауваження комуністи відповіли, що московське звинувачення цілком правдиве й не лише ДП, але й вони самі, австралійські робітники є білими рабами австралійських капіталістів.

3) Яке ставлення австралійців до нас?

Можу з спокійною совістю сказати, що їх ставлення до нас кращає милевими кроками. Про якусь заборону довозу друкованого слова рідною мовою не може бути й речі. Уже можемо організувати свої національні громади (що ми й робимо), а також видавати свої пресові органи рідною мозою. Маємо вже дві ліцензії на часописи-тижневики. В Сіднеї виходить «Вільна Думка», в Аделяїді «Єдність». Австралія хоче в національному питанні наслідувати США.

Місцеве населення ставиться до нас не гірше, ніж до новоприбулих англійців. Воно не вбачає в нас політичних еміґрантів, а лише звичайних іміґрантів, яким в Европі погано жилося. Праці є досить. Вони всі дуже ґорді за свою країну й люблять, коли нею захоплюються. Коли ж хто Австралію гостро критикує, вони не сперечаються, але більше з такою людиною не говорять. Багато наших людей дуже гостро все критикують і цим псують добрі взаємини. Закидають австралійцям, що вони ледачі, що забагато п'ють та сидять на коні. Що ж має робити людина, забезпечена мешканням, харчами, одягом, автом, без страху, що втратить роботу?

Тут гону за грошем немає. Кожний громадянин і той найнижчий робітник заробляє стільки, що йому вистачає на все потрібне. Якщо він з якоїсь причини не може працювати, то одержить відповідну пенсію з соціяльного забезпечення. Коли ж він старший понад 65 років (жінки 60), то одержує пенсію. А коли хоче працювати, то дістає і пенсію й заробітну платню.

Австралійці дуже спокійні. Навіть коли п'яні, то майже ніколи не б'ються. Я ніколи не бачив, щоб хтось нервував, підносив голос, розмахував руками тощо. Вони завжди спокійні й чемні. Коли побачать, що ДП скромний і незарозумілий, стараються йому в усьому допомогти, щоб йому було добре та щоб став добрим австралійським громадянином. Бувають випадки й ворожого до нас ставлення, але це вже результат большевицької пропаґанди. Між іншим, містер Шарплей опублікував одержану з Москви інструкцію щодо ДП. В цій інструкції Москва дає наказ, щоб утруднити життя ДП в Австралії, бо вони є ворогами СССР. Розуміється, що цей наказ австралійські комуністи виконують ще й тепер. І були випадки, що нашим людям робили прикрощі, а навіть звільняли з праці, але уряд праці, переконавшись у чому річ, давав такому ДП кращу працю як перед звільненням.

> **Статті, підписані прізвищем або ініціялами висловлюють думки й погляди їх авторів!**

Отже ставлення до нас уряду й населення Австралії прихильне, а щодо господарських можливостей, то вони надзвичайно добрі. Напр., в даний момент Австралія має 41 000 вільних місць в різних галузях промисловости, торгівлі, транспорту і установах. Отже майбутнє українських ДП може бути дуже добре, якщо ми зуміємо використати ці великі можливості, які нам дає ця велика, багата й гостинна країна. Недаром десятки тисяч англійців прибувають сюди, а три балтійські народи, мабуть, хочуть прибути всі сюди. Лише нам хочеться чомусь їхати до Америки, хоч якраз Америка веде переговори з австралійським урядом в справі допущення першої квоти 30 000 американців до Австралії. Було б бажано, щоб якнайбільше нашого свідомого елементу прибуло сюди, бо тут можемо стати економічно сильною національною групою й матеріяльними та моральними ресурсами сприяти українській визвольній політиці.

4) Родин насильно й свідомо не розлучають. Коли й розлучають, то тільки з конечности. Час розлуки залежить від того, як скоро голова родини знайде помешкання

5) Само собою, що наші люди женяться. Цікаво, хто це все вигадує, начебто подружжя поміж ДП одної національности заборонено з метою швидшої асимісяції?

6) Можна набувати у власність рухоме й нерухоме майно.

7) Голова родини може цілком добре утримати свою дружину й двоє чи троє дітей. Голова родини одержує пересічно 6,5—7,5 фунтів тижнево, крім понадчисельних годин. Коли він має дружину й дітей, то з його платні не стягають ніякого податку. Крім того він одержує на кожну другу, третю і т. д. дитину по 10 шилінґів тижнево. Харчі тижнево пересічно 1 фунт на особу. Коли хтось хоче більше заробити, може дуже легко знайти працю увечорі на 3 години денно. За 7 день отримує 6 фунтів. Така робота, звичайно миття посуду в ресторані.

8) Тепер значно легші умови прийняття ДП. Підписує контракт не ціла родина. Недавно приїхала сюди родина з Ашаффенбурґу. Голова родини мав 54 роки, дружина 45 років, старший син 21, молодший 15 і донька 12. Контракт підписав тільки старший син. Молодші діти ходять до школи, а батьки, як незв'язані контрактом, підшукали собі працю без контракту.

9) Дітей примістити в пансіоні дуже тяжко. Треба записатися на чергу й ждати пів року а то й більше. Розуміється, що діти в школі денаціоналізуються. Та все залежатиме від домашнього виховання, чи вони залишаться українцями.

10) Якщо було б більше українських дітей, можна б закласти українську початкову школу. Такі приватні школи мають в Австралії італійці, німці, греки, жиди.

11) Хто не має контракту на працю, може знайти працю за пів години. Звичайно, треба мати помешкання. Дуже рідко трапляється праця з помешканням.

12) Як Вам живеться в Австралії? Не тільки мені, але й усім українцям живеться тут дуже добре. Наші люди, здається, мають великий дар опановувати мову на слух. По пів року перебування в Австралії вони можуть вже обходитися без перекладача. Вони добрі працівники й уміють ощадити гроші. Більшість родин, які живуть тут пів року, придбали у власність ґрунти й збирають гроші на будову власного дому. Багатьом нашим людям, щоб не втратити доброго робітника, господарі побудували приміщення з 2 кімнат і кухні з устаткуванням. Щодо взаємних зустрічей і забав, то якраз тепер наша громада в Мельбурні правно оформлюється. Ніяких перешкод в організації нашого життя вже немає.

13) На питання, чи варто приїжджати до Австралії, можу сказати таке: тим людям, які не можуть розлучитися, бодай на 2 роки, з своїми титулами і не хочуть закасати рукавів до фізичної праці — сюди немає чого їхати.

Ось такі мої об'єктивні спостереження. Чи прихилять вони до Австралії Вас, мої шановні запитувачі, це вже залежить від Вас самих. Я нікому нічого не раджу

Українська ІМКА по другому міжзональному З'їзді

(Власна кореспонденція). 1—5 липня ц. р. відбувся в Пріні над Хімзее другий міжзональний з'їзд представників українських ІМКА/ІВКА з 35 делеґатів від 28 осередків. Було 5 рефератів на теми: «Модерний світ і християнство» (мґр. **Бойко**) «**Завдання української ІМКА/ІВКА** на чужині (мґр. Утриско), «Підставові завдання української ІМКА-ІВКА» (проф. Білостоцький), «Фізична культура в житті члена української ІМКА/ІВКА» (мґр. Левицький) та «Організаційні напрямки для діяльности в осередках» (д-р Снігурович).

Варті уваги й підкреслення такі думки й тези, які виникли з самих рефератів та в наслідок жвавої дискусії: Сучасна доба фізикалізму в процесі механізації зробила людину рабом машини. Людині бракує часу для духово-релігійного життя, бо тих півгодини тижнево, що їх «жертвуємо» для Бога, замало. ІМКА — не церква, вона не заступає священиків, а лише підштовхує кожного свого члена бути практикуючим християнином того віровизнання, якого членами були його батьки й діди. ІМКА не дає першости віровизнанню і не заступає якоїсь секти. ІМКА теж не спорт, як дехто думає. В місцях нового поселення кожний член ІМКА мусить нести допомогу своїм землякам, передусім молоді, яка найбільше загрожена денаціоналізацією. Через чужонаціональних членів кожен український «імкар» повинен інформувати чужинецький світ про те, хто ми. ІМКА мусить запровадити масовість у спорті, зокрема мусить звернути увагу на жіноцтво, яке в нас занедбало справу фізичного виховання. Українська ІМКА є 68 спільнотою молоді, що входить у склад світової ІМКА-ІВКА. Наші осередки повинні співпрацювати з німецькою «ЦУЮМ», бо це така сама організація німецької молоді. ІМКА — це аполітична організація й вона мусить в свої лави приймати всіх українців, які бажають до неї вступити. Політичне питання в практичній роботі цієї організації має бути повністю виеліміноване Одначе членом української ІМКА не може бути ворог українського народу.

Із звітів генерального секретаря проф. Білостоцького та організаційного референта д-ра Снігуровича з'їзд довідався, що на плечі цих двох членів централі поступово впала вся праця, бо голова та інші члени управи еміґрували. В звітах подається про хід розвитку української ІМКА та про велетенську працю, яку ця організація проробила, поки наша організація християнської молоді піднеслася на такий рівень, на якому вона стоїть тепер у правному та інших відношеннях. Згадується про відкликання містером Дейвісом д-ра Кузева, який провадив однобічну роботу за час свого перебування серед скитальців, підтримуючи виключно баптистів (?). Далі звітодавці подають статистичні дані про сучасний стан нашої ІМКА.

Після широкої дискусії з'їзд визнав абсолюторію уступаючій Управі та заслухав докладні звіти окремих осередків. До праць з'їзду належала також зміна статуту, який треба було уніфікувати з статутами ІМКА всіх інших народів ДП.

На внесення контрольної комісії обрано 15 почесних членів української ІМКА/ІВКА. Обрано нову управу в такому складі: проф Білостоцький — голова, інж. Рижевський (брітанська зона), мґр. Утриско, д-р Павлишин — заступники, д-р Одинський — секретар, д-р Снігурович — організаційний референт, інж. Гадзяцький, мґр Бойко, проф. Красник — члени управи.

По схваленні низки резолюцій та привітань для представників Церков, УНРади й усіх українських організацій, новообраний голова дав резюме праць з'їзду. — **М. Г.**

Виступ д-ра Степана Барана в Міттенвальді

Як формувалася

Українська Національна Рада

Містимо звіт нашого співробітника з цінної доповіді д-ра Степана Барана в Міттенвальді. Відомий наш політик і публіцист дав цікавий і авторитетний образ праці українського парляменту на еміґрації. — Ред.

Виступ д-ра С. Барана 2. 7. 1949 р. і його справоздання на тему: «II сесія Національної Ради та наші завдання» зібрав велику авдиторію, яку заледве могла вмістити домівка СУВ-у.

Крім побратимів-вояків і членів місцевої філії СУН-у, було багато представників від інших політичних демократичних угруповань як то: УНДС, УРДП, УНДО, СУС а навіть кілька гетьманців, які були цікаві почути крилате слово доповідача і правдиві інформації про нашу Національну Раду. Домівка була повна по береги і межи зібраними відчувалось велике зацікавлення — панував якийсь спокійний святочний настрій. Збори відкрив вступною промовою Начальник станиці СУВ-у Генерал Палій, який ввічливо запросив Прелеґента розпочинати. Д-р Ст. Баран на початку своєї доповіді оповів історію створення УНРади. Початок її вийшов на нараді в Майнц-Кастелі 19 квітня 1947 р. представників усіх демократичних угруповань. Згадану нараду скликав Президент Андрій Лівицький для обдумання засобів скріплення праці державного центру. Вирішено дати ініціятиву до створення Національної Ради з завданнями еміґраційного передпарляменту в склад якого увійшли представники всіх українських політичних самостійницько-державницьких партій діючих на еміґрації. Для цього вирішено створити підготовчу комісію, а до її проводу запрошено проф. Ісаака Мазепу, колишнього прем'єра Уряду УНР. Проф. Мазепа взявся за це завдання і перше засідання цієї комісії під його проводом відбулось 23 травня 1947 року. Запрошено до праці усі діючі укр. політичні партії — отже не тільки демократичні, але і обидві групи націоналістів — ОУН (під проводом полк. А. Мельника) і ОУН(р) (під проводом Ст. Бандери) — врешті, і гетьманців. Не зважаючи на те, що обидва відламами націоналістів і гетьманці-монархісти відмовилися від участи в нарадах згаданої комісії, комісія ця розпочала працю. В жовтні 1947 р. був уже готовий перший проект статуту УНРади і комісія розпочала над ним подрібну дискусію, по закінченні якої вирішено було ще раз звернутися до обох націоналістичних груп, поінформувати їх про дотеперішню працю та просити, щоб вони взяли участь у праці комісії. Гетьманці однак і на цей раз відмовились тому, що, мовляв, не мають ніяких інструкцій від свого шефа п. інж. Данила Скоропадського щодо проєктованого створення УНРади. Супроти цього комісія рішила просити прелеґента д-ра Ст. Барана, щоб він, як найстарший член комісії написав від себе приватного листа в Лондон до інж. Д. Скоропадського, поінформував його про дотеперішню працю комісії й подав до його відома загальну структуру і завдання майбутньої УНРади. Рівночасно д-р Баран у цьому своєму листі просив п. інж. Скоропадського, щоб він, ознайомившись з основами проєктованого статуту УНРади, дав доручення членам своєї партії вести переговори щодо їх вступу до згаданої комісії. Незабаром д-р С. Баран одержав від інж. Д. Скоропадського листа такого змісту, що він уважає за доцільне створення на еміґрації одного політичного осередку, але передбачає трудноші в його здійсненні, не подаючи, в чому ж саме полягають ці труднощі та які від себе ставить він пропозиції. Одним словом, це була дипломатична відмова на відповідь. Бандерівці з ОУН(р) та тодішня їх прибудівка УГВР в своїй пресі розпочали кампанію проти комісії та її праці, іґноруючи її й далі. Перші мельниківці з ОУН відповіли позитивно на друге запрошення їх до участи в комісії і 18 листопада 1947 р. взяли вже чинну участь в її засіданні та залишились в ній аж до кінця. В лютому 1948 р. з'явились на засідання комісії представники СГД, які зажадали основної зміни в проєкті статуту УНРади. Полягала вона в тому, що УНРада не могла мати характеру передпарляменту, але тільки координаційного осередку з'єднаної унії політичних партій для узгіднювання їхньої самостійницької державної праці. У проводі мала стояти колеґія, а не одна особа. Неприйнятною для них була й тепебішня назва УНР, що, звичайно, і зрозуміле, бо вони ж монархісти...! Всі ті основні домагання гетьманців - монархістів комісія одноголосно і рішуче відкинула. Отже СГД не взяв уже більше участи в працях комісії тай досі не входить в склад УНРади, проти якої веде завзяту, не перебираючи засобів, боротьбу. В березні 1948 р. бандерівці з ОУН(р) оголосили свій вступ до комісії та залишилися в ній до кінця. Первісний проєкт статуту УНРади передискутовано ще раз і зроблено у ньому деякі зміни. Остаточно узгіднено та усталено — а це не було так легко, — текст, який підписали всі партії 28 травня 1948 р., а голова дирекорії п. Андрій Лівицький підписав його 10 червня 1948 р. і він має нині назву: «Тимчасовий закон за 10 червня 1948 р. про реорганізацію державного центру». Потім комісія виготовила правильник нарад для першої сесії УНРади і проєкт її маніфесту-відозви, закінчивши свої праці 15 липня 1948 р., що забрали разом 22 засідання. Перша сесія УНРади відбулася 16—20 липня 1948 р. і всі її члени склали урочисту присягу. Урочисту присягу склали також президент УНР і члени Виконавчого Органу.

Промововець д-р Ст. Баран спинився потім на працях президії УНРади, в засіданнях якої брав постійну участь, як голова правничої комісії УНРади.

Праця президії УНРади і Викон. Органу в першому році їх діяльности обіймала головно організаційну сторону, а також заходи для здобуття фінансових засобів. Довелось побороти великі труднощі, але остаточно і на місцях і за кордоном зорганізовано відповідний апарат і вдалось роздобути деякі фонди у нашого громадянства, яке у загальному підтримало працю і заходи нашого відновленого і зорганізованого державного центру.

Дальше д-р Баран говорив про працю другої сесії УНРади, що відбулася 23—27 червня ц. р., зазначивши, що дводенна політична дискусія продовжувалася 24 і 25 м. м. і в ній взяло участь до 30 промовців, відомих з преси. Зате мало відома ділова праця сесії щодо тих проєктів, які остання сесія прийняла, бо про них згадано тільки дуже побіжно. Однак тими були: запропонований керманичем фінансового ресорту д-ром Любомиром Макарушкою бюджетний прелімінар УНРади 1949-50 р., зреферований на пленумі інж. Ю. Павликівським (УНДО), головою господ.-фінанс. комісії; проєкт змін і доповнень тимчасової конституції — себто закону за 10 червня 1948 р. про реорганізацію державного центру, зреферований на пленумі головою правничої комісії д-ром С. Бараном (УНДО), проєкт про державний контроль і Найвищу Державну Контр. Раду, зреферований інж. Ю. Павликівським і прект про Державний Трибунал, зреферований д-ром С. Бараном, який, згідно з внеском референта, передано президії УНРади до вирішення. Інші проєкти прийнято без змін, згідно з внеском референтів. Основна проєктована зміна в статуті УНРади, який є нашою неповною тимчасовою конституцією, полягає в тому, що між сесіями та у випадку неможливости скликання Пленуму УНРади всі управління пленуму, за виїмком зміни статуту УНРади переходять на президію УНРади. Зате загально відома з преси справа барв укр. національного і державного прапора, зреферована на засіданні 26 червня 1949 р. проф. Михайлом Олексієвим (УНФС) головою адмін. політичної комісії.

На чергу нарад прийшов також внесок ОУН(р) — бандерівців — на зміну і доповнення статуту УНРади. Хоч цьому внескові бракувало відповідного числа підписів (потрібно 12, а їх було лише 5) то однак пленум рішив провести над ним дискусію, під час якої голова комісії закордонних справ д-р Ст. Витвицький (УНДО) довів недоцільність і нездійсненність цього проєкту. Проєкт жадав зміни в структурі самої УНРади, до якої мали б увійти, крім представників політичних партій, ще й по одному представникові від УАПЦ і греко-кат. Церкви та представники від інших — неполітичних організацій, при чому кандидатів на членів УНРади від укр. політичних партій пропонують самі партії. Над кандидатами відбувається голосування членів укр. еміґрації в усіх країнах і на всіх континентах, а розподіл місць проводиться у відношенні до числа одержаних голосів. Такі вибори в усьому світі мали б відбуватися кожного року, отже був би перманентним виборчий етап без можливости особистої зустрічі кандидатів з виборцями, що мешкають в далеких чужих країнах, як в Америці, Австралії або Новій Зеляндії та без можливости створення величезного виборчого апарату. За внеском ОУН (р) голосували лише самі бандерівці (6 голосів), решта проти й тому внесок відпав. Далі схвалено маніфест-відозву УНРади зреферовану інж. Дмитром Андрієвським (ОУН). На внесок держ. контролера І. Кабачкова уділено абсолюторію Викон. Органові з його фінанс. господарства і ряд промовців висловив признання для керманича фінансового ресорту д-ра Л. Макарушки (УНДО) за його ділову успішну працю. Натомість підпала гострій критиці діяльність двох членів Вик. Органу п. Василя Мудрого і п. Мих. Ветухова, які нині в США, у зв'язку з їхньою діяльністю на терені ЦПУЕ, яка по суті стосувалась терену зовсім чужого. В загальному, праця сесії була нормальна, ділова, з додержанням парляментарних норм і звичаїв. Д-р Баран згадав, врешті, про створення і склад Вик. Органу, до якого увійшло по два представники від кожної з його політичних угруповань. В опозиції залишились тільки бандерівці. Вони зажадали для себе посту керманича ресорту закордонних справ і висунули на це місце п. Яр. Стецька. Ніхто не погодився на передачу бандерівцям якраз цього посту, бо вони за кордоном зовсім не мають марки демократів, але, навпаки, якраз щось протилежного. Не входили гетьманці-монархісти. Чи увійдуть — це їх справа. Вони мають і далі до цього можливість, бо у статуті як досі, — чи творча. До УНРади не лишилися на дальше в опозиції. Тільки питання, яка вона буде, чи руйнуюча — УНРади застережено для них місце як у ній так і в її президії.

Вкінці своєї доповіді д-р С. Баран послідовно і консеквентно удовіднив, що наша УНРада своєю працею виправдала вповні своє існування та дає надію, що буде це й на майбутнє та що вона приблизить хвилину повного визволення українського народу з-під кривавої окупації та відновлення Української Суверенної Соборної Держави.

Бурею рясних оплесків відповіли присутні азслуженому громадянинові д-ру Ст. Баранові, а Генерал Палій Неїло закриваючи збори звернувся до Прелеґента такими словами: «Високодостойний Пане Докторе! Щире полтавське «спасибі» прошу прийняти від зібраних тут представників домінуючої частини наших сучасних політичних течій. Сердечна і глибока подяка за Вашу надзвичайно цінну, змістовну, а що найголовніше, об'єктивну доповідь і правдиве поінформовання про все те, що в теперішні лукаві часи нас так вразливо доторкає, чим нині заклопотаний кожний здоровоумаючий і політично чесний громадянин-українець.

Для нас усіх політично урівноважених громадян-демократів, а особливо вояків, створення Національної Ради і дальший її розцвіт та удосконалення її організаційної структури є великою радістю! Союз Українських Вояків є тою загально-національною корпрацією, яка будує свою працю лише на плятформі державницько-політичного центру, яким є виключно освячений кров'ю мучеників за волю і державність України Уряд УНР. Тому гарячим закликом нас військовиків до всіх громадян України, де б вони не перебували, — за всяку ціну морально і матеріяльно підтримати нашу Національну Раду та її Виконавчий Орган.

Слава Незалежній Соборній Україні!

На закінчення проспівали національний гімн. — **Ф. К.**

Бандерівський вітер на вітряк російського імперіялізму

Пеленський і Нєсмєянов

Як це не дивно, але майже одночасно два блискучі публіцисти — С. Нєсмєянов у Лондоні в газеті «Россиянин» ч. 25 за 14. 7. 49 і З. Пеленський у Парижі в «Українцеві-Часі» ч. 27 за 17. 7. 49 — виявили незвичайний «гумор» спривоводу однієї й тої ж події: другої сесії УНРади.

С. Нєсмєянов, бризкаючи блискучою російською чорносотенною слиною у досить великій статті, написаній «замість фейлетону» і яка має назву «Кабінет», подавши у ній склад Виконного Органу УНРади, на всі лади (мобілізувавши для цього усю свою отруйну жовч, увесь свій сарказм, щоб ними прикрити свою безсилу лють!), намагається обплювати, зневажити УНРаду, а з нею і всю українську визвольну боротьбу. Закінчує він дійсно блискуче «істінно-русскоє» писання словами байки Крилова (зверненними до В. О. УНРади і до всієї української політичної еміграції): «А ви, друзі, як не сідайте, а на музиків ви не, придатні!»...

Сперечатися з оцим автором немає ніякої потреби. В його писанні немає ані такту, ані глузду, ані логіки, ані духу демократії!

З приводу такого виступу можна сказати лише одно: Якщо собака бреше на віз УНРади, пробачте! — якщо С. Нєсмєянов «критикує» УНРаду, то це лише свідчить, що віз УНРади не стоїть на місці, а все ж таки їде вперед! А нам цього тільки й треба! Нам треба, щоб ми не зав'язли в болоті, щоб ми не стояли на місці (бо це дорівнюватиме нашій смерті!), а треба нам, щоб ми рушали вперед. Нехай із бідою, із скрипом та рипом, а все ж — рушали вперед!

Ото ж, їдьмо вперед в ім'я визволення українського народу з-під колоніяльного рабства, в ім'я очищення його життя від бруду усякого чорносотенного людиноненависництва, в ім'я свободи й вільного розвитку, в ім'я встановлення перемоги принципів національної й соціяльної справедливости! Цивілізоване людство не буде проти нас, а завжди буде за нас, бо мета української демократії — чиста!

А що стосується собак, то їх можна й батогом одігнати!... А ще краще — не звертати навіть уваги на них: потявкають, перестануть і відстануть...

Але переходимо також до великої і теж, мабуть, «замість фейлетону» написаної статті під назвою «Вітряк», що одночасно вийшла з-під пера не московського чорносотенця, а з-під пера, наче б то, українського патріота З. Пеленського і яку надрукувала аж у двох числах також дуже патріотична, ніби, українська газета «Українець-Час». І тут ми не можемо з дива отямитися!...

Хто у кого запозичив мету, стиль, арсенал «доказів», отруйну жовч тощо?! Чи С. Нєсмєянов у З. Пеленського, чи навпаки — З. Пеленський у С. Нєсмєянова? Адже З. Пеленський, як і С. Нєсмєянов, з однаковісінько прихованою люттю цілими відрами виливає на УН Раду свою саркастичну «опозиційну критику» у вигляді жовчних помий. Він у своєму безмежному цинізмі навіть перевершує С. Нєсмєянова!

С. Нєсмєянов, як московський чорносотенець, не міг потрапити на сесію УН Ради, а З. Пеленський, маючи перепустку цілком певного українського патріота, мав туди доступ. Але для чого він туди ходив, що він там почув і побачив?... Ось послухайте його власних слів:

«На сесії (УНРади) панувала секторна механіка»...

«Засідання УНРади — це, «коротко кажучи, свого роду засідання сільради в Соколівці»...

«УНРада — Парлямент. — Ні! Упорядкована фракційна молотільня»...

«Раз-у-раз мололися фрази про соціяльну справедливість»...

Це останнє речення, сказано про доповідь члена Виконного Органу С. Довгаля, якому, в момент, коли З. Пеленський писав це речення, через відкрите вікно вночі (з 10 на 11 липня ц. р.) полетіла в голову 2-ох кілограмова залізяка. Це для того, щоб він, Довгаль, менше «молов» про соціяльну справедливість!... (І як воно отакі геніяльні думки одночасно приходять в голову різним людям?!... З тою тільки різницею, що одні, під впливом цих думок, шпурляють отруйними словами, а другі — важким залізом, виконуючи всі, щоправда, одно завдання).

Але повертаємося до того, що пише З. Пеленський про засідання УНРади, цього українського передпарляменту, створеного з такими труднощами:

«І так йде ресорт за ресортом... Все це... вітряк, який торохкотить на пустому ходу»...

Ось бачите, яка у вас УНРада!...

І в такому стилі «ділової критики» написана вся велика стаття «опозиційного» журналіста. Все обпльоване, висміяне, втоптане в болото...

А чому? — Та просто тому, що вона, УНРада, є:

«мертворожденна експозитура від трьох десятків літ мертвого українського соціялізму й усієї іншої сколективізованої соціяльно - радикальної лівизни»...

Ну, а автор, будучи, очевидно, представником цілком протилежної групи суспільства, — себто (висловлюючися його власним стилем) сколективізованої соціяльно-реакційної правизни, — не скупиться на блискучі від отруйної жовчі помиї отій клятій «лівизні».

Але виникає питання: чим, власне, ця «критика» різниться від передніше згаданої московської чорносотенної провокаційно-блазнівської писанини С. Нєсмєянова? — Та нічим абсолютно!.. Уважно прочитайте обидві ці одночасно написані статті і ви побачите, що мета їх цілком одна й одні засоби!

З. Пеленський (бо він же український патріот!) навіть переплюнув С. Нєсмєянова. Адже він, З. Пеленський, слова: уряд, президент, звіт (прем'єра) тощо, подає тільки в лапках, чого не робить навіть С. Нєсмєянов. Адже він, З. Пеленський, глузує з УНРади не з меншим, а ще з більшим сарказмом, не з меншою, а ще з більшою ненавистю; він, З. Пеленський, обпльовує її, УНРаду, не з меншою, а ще з більшою винахідливістю, ніж С. Нєсмєянов. Для З. З. Пеленського УНРада — це просто ганебний порожній вітряк...

То чи може ж здорова українська суспільність, не заражена відомою хворобою З. Пеленських, по різному підходити, по різному оцінювати ці однаковісінькі своїм спрямуванням, однаковісінькі своєю руїнницькою метою виступи?

Чи може вона, здорова українська суспільність, по різному ставитися до них тільки через те, що один виступ належить московському чорносотенцеві, а другий людині, що старанно афішується найбільшим українським патріотизмом? Адже сутність не в тому, хто говорить, а що говорить! Не в тому, хто робить, а що робить!

Коли С. Нєсмєянов з нахабним блазенством чорносотенного провокатора пише з приводу ресорту військових справ:

«Попереджуємо людність таборів, щоб вона не лякалася, коли у найближчому часі їхні мирні барачні оселі в зонах будуть взяті штурмом військових частин передніше згаданого міністра, — так би мовити, в порядкові маневрів і для повторення азів традиції «Галицької Дивізії». Сподіваємося, що догадаються виписати загартовані і перевірені кадри військових інструкторів в особі бувших есесівських офіцерів, що легковажно покинули основну державну територію Української Національної Ради та її військового міністра» —

коли все це пише С. Нєсмєянов, то мета його цілком ясна: за всяку ціну, всіма

✝

З глибоким смутком сповіщаємо, що 28 липня 1949 р. по коротких і тяжких терпіннях, прийнявши Найсвятіші Тайни помер на 63 році життя в Мюнхені

інж. Юліян Шепарович

отаман Української Галицької Армії

Похорони відбулися в суботу 30 липня о 3-ій год. на цвинтарі Вальдфрідгоф у Мюнхені.

Хай земля чужа пером Йому буде!

Омелян Шепарович, брат
Дарія Шепарович, братова з дітьми

засобами руйнувати те, що будують українці, не гидуючи й доносами. Його жагуче бажання, — щоб український народ не вирвався з московської петлі. А яка мета З. Пеленського, українського, ніби, патріота, який пише те саме, що й С. Несмєянов? Адже це він у статті «На дорогу пригорща болота» про члена В. О. УНРади п. Макарушку писав в «Українцеві»:

«гавптштурмфюрер Макарушка»...
«за те д-ра Макарушку ми оглядали в тому часі у великій параді СС»...

Яка була мета З. Пеленського, якого на нараді СС, можливо, й не було, але який сам «експортував» український цукор для гітлерівських ґебітскомісарів і був великий «беамте» над «східняками», коли він усе це писав? Чи не та ж сама, що й С. Несмєянова, коли він писав вищеподане? І як саме оце писання З. Пеленського будує Україну?

Нарешті, чим пояснити таку спорідненість виступів московського чорносотенця С. Несмєянова і українського понад патріота З. Пеленського, на одну й ту ж тему? Щоправда, змістом своїм ці два виступи відмінні, але методами боротьби з УНРадою і нікчемним завданням — за всяку ціну зганьбити, збезчестити, розвалити й розтоптати — вони цілком однакові.

Чим все це пояснити!?...

Відповіді на це питання ми давати не будемо. Кожен, що має голову до думання і без відомої у нас «гарячки», і сам добре розміркує...

Редакціям же двох згаданих газет радимо не соромитися, а:

1) «Українцеві-Часу» — передрукувати блискучу (від ненависти й люті) чорносотенну статтю «Кабінет» — С. Несмєянова, бо вона прекрасно доповнить статтю «Вітряк» — З. Пеленського.

2) «Россиянину» рекомендуємо передрукувати не менш запашну статтю «Вітряк» — З. Пеленського, бо вона чудесно підтримає й продовжить виступ С. Несмєянова і (особливо важливо!) підтримає на цей раз устами стоп'ятивідсотокового українця, про що так дбає редакція «Россиянина», систематично вміщуючи на своїх шпальтах українською мовою статті різних маленьких українських «лордів Гав-Гав».

Такий обмін статтями буде й логічний і корисний для обох редакцій, що мають, як це виявилося, одну мету.

А на закінчення скажемо:

А тим часом, віз УНРади, хоч і з скрипом та бідою, а всеж їде до наміченої мети. Їде!... Їде по дорозі важкій, грузькій від отруйних помий, що їх старанно виливають на неї різні С. Несмєянови й З. Пеленські. Та українські маси, — оті, що з трудом тягнуть упеpед свій (може, навіть недосконалий) віз УНРади, цей символ стремлінь українського народу до вільного й незалежного існування, — важкими ногами перетопчуть усі оті «Вітряки» й «Кабінети», а з ними й тих, що їх пишуть та друкують... Перетопчуть не фізично, не 2-ох кілограмовими залізяками у відчинене вікно вночі, а — морально, своїм глибоким презирством та безмежною зневагою.

Це — наймогутніша зброя проти чужих Каяфів та своїх Юд...

Мит. Сріблянський.

Останні дні

останньої капелі бандуристів

Капеля бандуристів ім. Леонтовича заснована восени 1946 року. До організації капелі спричинився головним чином п. Тупісь Степан. Він в справі організації капелі мав велику підтримку від англійської релігійної громади Квакерів, а головним чином члена названої громади п. Діна. Фундаторами в організації капелі були брати Гончаренки та диригент п. Назаренко, які приїхали з американської зони. Спочатку у капелі було 14 осіб, а влітку 1947 року до 20. За винятком згаданої вище трійки, як кваліфікованих бандуристів, решта до часу вступу в капелю ніколи бандур в руках не тримали. Але настирлива щоденна праця членів капелі за кілька місяців дала бажані позитивні наслідки... Відчуваючи себе в силі як мистецька одиниця, капеля прибрала на себе добре ім'я композитора Леонтовича і почала демонструвати свої досягнення на сценах, українських, балтійських, польських, юґославських, румунських та інших таборів англійської та американської зони, а також і в англійських офіцерських клюбах і німецьких театрах. Капеля має окрему книгу рецензій, де руками керівників згаданих вище таборів і організацій, вписано до неї цінні рядки-рецензії. Крім того влітку 1947 р. концертуючи в Гамбурзі, капеля записала на платівки до 25 пісень свого репертуару. Три пісні згаданого репертуару транслювались радіом в день весілля англійської Престолонаслідниці Єлисавети. Не поганий слід залишила капеля, концертуючи в грудні 1947 р., на американській зоні Німеччини.

У вересні 1948 р. від капелі відійшов диригент Назаренко та ще два найліпші бандуристи.

Коли б в УЦДК на англійську зону була хоч будь-яка зацікавленість життям капелі, то й згадані три бандуристи не відійшли б від неї й капеля не переживала б останніх днів свого існування.

УЦДК тоді лише знав і цікавився капелею, коли треба було йому в Лемґо, Бльомберзі або Ганновері спільними артистичними силами разом з капелею відбути репрезентативний концерт. Можливо від тих концертів хтось і мав якусь користь, але у всякому разі не мала її капеля. Протягом свого майже три річного існування, капеля не мала ніякісінької, ну хоч би моральної допомоги від наших громадських чинників.

Проживаючи в Галлендорфі, капеля, з метою заробити хоч би якусь копійчину на струни, мала намір 7 червня ц. р. дати концерт у місцевому таборі. На концерт ніхто з таборян не прийшов, хоч про те вони знали, що буде концерт. Одну афішу в центральному місці табору зірвано.

Ось так шанують українці своє рідне мистецтво і тих людей, що свою душу вкладають в нього.

Мимоволі нав'язується думка. Що ж матимуть українці всіх трьох зон для своєї розваги, коли не спромоглися зберегти навіть капелю бандуристів?

Я й собі, як старший віком і патріот капелі, — висловлюю «щиру подяку» бувшому керівництву УЦДК за його «опіку» над капелею, що призвело до її занепаду.

Одноразово звертаюсь з щирим проханням до Української Національної Ради, щоб з решток бандуристів, які є на американській та англійській зонах Німеччини утворено більшу українську капелю бандуристів, яка підлягала б ресортові освіти і пропаґанди.

О. Олексієнко
Галлендорф, табір ч. 25.

Директор Василишин відвідав український табір у Ганновері

Об'їжджаючи українські табори англійської зони Німеччини, 30-го червня ц. р. панство Василишини, як представники Фонду Українців Канади на Німеччину завітали й до українського табору ім. Лисенка в Ганновері.

Ця мила та ділова пара канадійських українців виявила бажання познайомитися із цілістю життя ганноверської колонії українських скитальців. З цією метою п-во Василишини в супроводі командира місцевого 76 ДПАКС-у майора Г. Мінгола та українського команданта цього ж табору Л. Шпака майже все пообіддя відвідували та оглядали трьохтисячний український табір. Оглянули Українську Зональну Технічну Школу, познайомилися з умовами життя скитальців у цьому ж таборі, провідали таборовий дитячий садок, завітали до місцевого ДП-шпиталю «Александер» та в інші таборові об'єкти й установи. Перед зустріччю із громадянством в театральній залі подружжя Василишини встигли ще й полагодити на місці чимало індивідуальних справ окремих мешканців табору та познайомитися з усіма чільнішими людьми цього ж табору.

Рівно о 7-ій год. вечора вщерть переповнена театральна заля табору зустріла своїх небуденних гостей. З правдивою цікавістю слухали зібрані толкової, суттєвої, не пустословної доповіді п. Василишина на тему проблеми еміґрації взагалі, а до США чи Канади зокрема. З братньою українською чутливістю, зрозумінням та сердечною увагою й з повною обізнаністю своєї справи шановні гості відповідали на всі питання, що їх ставили із залі.

За чотири роки свого існування ганноверський табір відвідувало чимало заокеанських гостей у цій самій так актуальній еміґраційній справі. Але що найбільше заімпонувало та припало до вподоби таборянам, — то це, що у п. Василишина такий серйозний, діловий та об'єктивний спосіб трактування еміґраційних проблем наших ДП. Не приємні, але нідочого незобов'язуючі та дешеві обіцянки, не безпідставний оптимізм, що тільки присипляє пильність та притупляє увагу, — а безпристрасна, реальна, з почуттям відповідальности сказана неприкрашена правда у словах, міркуваннях та поглядах п. Василишина на еміґраційну дійсність.

Потребу в цьому відчуває і громадянство і не менш її розуміє і сам п. Василишин, який обіцяв ще нераз побувати в Ганновері, а який при першій зустрічі то, прямо, дозволив себе й свою дружину заморити полагоджуванням різних справ аж до 11-ої години ночі.

Наявність та діяльність Представництва Фонду Допомоги Українців Канади у Німеччині відчутна тут корисно. **К. О.**

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. 400·—*DM*, 1/2 стор. 200·—*DM*, 1/4 стор, 100·—*DM*, 1/8 стор 50.—*DM*. 1/16 стор. 30·—*DM*, 1/32 стор. 15·—*DM*. Розшуки 10 пфеніґів, матримоніяльне 20 пфеніґів за слово. Гроші слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень не друкуємо

»НАШ ВІК«

Новий український незалежний тижневик в Канаді

Видавець: Іван Гладун. Гол. редактор Д. Кислиця. Улас Самчук, співредактор.

„НАШ ВІК" — це український незалежний тижневик політики та економіки.

„НАШ ВІК" — це перший на американському континенті понадпартійний і понадконфесійний часопис, що стоїть на загальних національно-українських позиціях і діє під гаслом єднання всіх українців світу та мобілізації всіх сил і засобів за здобуття Української Самостійної Соборної Держави.

„НАШ ВІК" стоїть на позиціях християнства і рішуче та послідовно поборює безбожницький комунізм.

„НАШ ВІК" вважає, що українці мають найбільші дані та найбільший обов'язок боротися проти комунізму — сучасної машкари московського імперіялізму, найбільшого ворога України і цілого світу. До співпраці з „НАШИМ ВІКОМ" пристають найвизначніші наші журналісти, письменники, учені, громадсько-політичні та культурні діячі.

„НАШ ВІК" — це трибуна всіх українців світу. Крім комуністів, всі українці світу можуть співпрацювати з „НАШИМ ВІКОМ".

Творімо могутню трибуну українців світу — підтримуймо „НАШ ВІК"!

Статті, дописи, передплату і зголошення бути представником (аґентом) видавництва „НАШ ВІК" просимо слати на:
John Hladun, 115 Manning Chamebers, 414 Bay st., Toronto, Ont., Canada.

Передплата на часопис „НАШ ВІК" річна в Канаді $2,50 поза Канадою $3,00; піврічна в Канаді $1,50; поза Канадою $1,75.

ПРИМІТКА: З причини тимчасових технічних труднощів, „НАШ ВІК" покищо виходить раз на два тижні.

1-1 Видавництво „НАШ ВІК".

Товариство Українських Православних Студентів заснувалося в Ерлянґені

6. липня 1949 р відбулося установчі загальні збори товариства українських православних студентів в Ерлянґені. Товариство зорганізувалося на тимчасових загальних зборах 15. серпня 1948 р і вже за цей короткий час проявило помітну діяльність

Установчі загальні збори почалися молебнем, що його відправив о. прот. Іван Ткачук, настоятель місцевої парафії УАПЦ. На збори запрошено також о. прот. К. Квасницького.

Збори вислухали звіт тимчасової управи і добрий реферат п. В. Гайдука „Ідейні основи ТУПС та релігійні передумови його існування". Після широкої дискусії прийнято статут товариства та обрано нову управу: голова д-р Богдан Феденко, заступник Володимир Гайдук, секретар Микола Гаюк, члени управи Іван Чорний і В. Вишневський.

Патроном товариство визнає святого апостола Андрія Первозванного. Душпастирем товариства став о. Іван Ткачук. Товариство об'єднує українських православних студентів і ставить собі мету плекати й підносити серед своїх членів християнську етику і мораль у дусі православної віри та українських національних традицій для добра української православної церкви.

Товариство вірить, що інших студентських осередках постануть подібні товариства і створять централю українських православних студентів.

Адреса товариства:
Verein ukrainischer orthodoxer Studenten (13a) Erlangen, Sieglitzhof 21

ПОДЯКА

На користь нашого високошкільного студентства склали чергові таборові кооперативи пожертви з своїх прибутків:

Кооператива „Будучність" в Штуттґарт-Цуффенгавзені 182,50 ДМ
Кооп. „Згода" в Ельванґені 150,— „
Кравецька Робітня в Міттенвальді, Єґер-Касерне 75,— „
Кооп. „Самопоміч" в Берхтесґадені 60,— „
Кооп. „КОС" в Ляндсгуті із заповіджених 150 ДМ 1. вплату 50,— „
Кооп. „Згода", в Мюнхен-Ляйм 25,— „

Пожертви від травневої платні склали:
Працівники табору в Байройті 66,— „
Прац. табору в Ельванґені 37,— „
Теренова Секція Українських Студентів в Берхтесґадені переслала збірку в таборі 109,35 ДМ
Вп. Пан Консул Василь Оренчук склав через нашу Філію в Мюнхені 100,— ДМ

Щедрим жертводавцям сердечне спасибі складає

„Комісія Допомоги Українському Студентству"

Український Вільний Університет

München 8, Versaillerstraße 4/III

оголошує вписи на зимовий семестр 1949/50.

Записуватись можуть особи з покінченою середньою освітою. Вписи приймаються на всі семестри:

1) Факультет права і сусп.-екон. наук з відділами
а) правничим;
б) суспільно-економічним
2) Філософічний факультет.

До прохання про прийняття треба долучити: матуральне свідоцтво, евентуально інші документи про освіту в оригіналі та їх завірені відписи, власноручно писаний життєпис і три світлини.

Початок вписів 1. вересня 1949. Зимовий семестр 1949/50 починається 3. жовтня 1949. Студійна семестральна оплата виносить 75 ДМ, а вписове 15 ДМ. Ціна „правил студій" обох факультетів по 2 ДМ.

Поштова адреса Університету:
Ukrainische Freie Universität München 62
Schließfach 14, Tel. Nr. 44151.

До вписів треба зголошуватись особисто кожного дня крім суботи в часі від 10—12 год. до Секретаріяту факультетів.

Доїзд трамваєм ч. 19 до Ґрільпарцерштр.

1-1 b Ректорат УВУ.

До відома учителів

Управа Центральної Української Учительської Громади прохає всі Учительські Громади, як також усіх учителів незгуртованих в Учит. Громадах подати свої адреси Централі, для висилки їм наших бюлетинів і видань та для вдержання контакту в станових справах. Наша адреса: 45, Варнер Казарми, Бл. Ц. II. 32.

Ukrainischer Zentral-Lehrerverband
München 45, Warnerkaserne, Bl. C, II, 32
1-

Розшуки

Сергій Островець, 3667 Gilbert St., Ditroit-Mich. шукає свого брата Купріяна Островець, сина Софрона з Волині, село Ольбле Лапське, пошта Камінь Коширський.

Прошу Лесю, яка виїхала з Мюнхену до Канади, шукає Гавриїл Гайдук,
Bad Kreuznach, DP-Camp Kuhberg, Franz. Zone.
1-1

Олена Матляк із села Звора, Самбірського пов., що приїхала до США ще перед першою світовою війною шукає своїх рідних і знайомих Шевчуків Марковичів, Матляків і Балицьких. Хочу їм допомогти виїхати до Америки. Моя адреса.
Olena Matlak 108 Baldwin Str. Newark 3 N. J USA.
2-2 b

Шукаю сина Олександра Івановича Петруша, народженого 20 липня 1920. Остання вістка від нього була з Румунії в 1944 році. Ласкаво прошу писати на адресу:
I. Petruscha, München-Laim, Fürstenriederstrasse 155. Block 2-88.
-3 z

Матримоніяльне

Кавалер, літ 25, має бажання познайомитися із панною до 25 років в цілі одруження. Прошу ласкаво зголоситись до „Неділі" під „Поважно".

Журнал „Малі Друзі" виходитиме далі в Канаді

Пекуча потреба дитячого журналу, що своїм літературним, мистецьким і педагогічним рівнем відповідав би сучасним вимогам української еміґрації, каже приступити до дальшого видавання відомого журналу «Малі Друзі». Журнал виходитиме тепер у Канаді, в Торонті і найближче число появиться восени ц.р.

З уваги на конечність задовольнити вимоги не тільки молодших, а й старших дітей, журнал матиме дещо змінену назву, а саме «Юні Друзі», а для молодших дітей матиме додаток під дальньою назвою «Малі Друзі». Як і досі, журнал виходитиме за апробатою і при співпраці ОПДЛ — Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, як нашої найвищої й єдиної установи для справ дитячої літератури і її видань.

Редакція журналу буде й далі в руках його основника й незмінного редактора, відомого працівника в ділянці дитячої літератури, Б. Гошовського, а співпрацівниками, як і досі, сучасні українські письменники, ґрафіки, музики й педагоги.

Редакція журналу прохає цим своїх співпрацівників і взагалі зацікавлених надсилати матеріяли, листування і под. покищо на адресу часопису «Наш Вік» в Торонті, з зазначенням для «Юних Друзів».

John Hladun, 115 Manning chamebers, 414 Bay. St., Toronto, Ont., Canada.

Preis 40 Pfennig Ціна 40 пфенігів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 14 серпня 1949. Nr. 187

ХТО КИНУВ БОМБУ В ПОТСДАМІ?

Ген. Вєрін

згинув разом із атентатчиком

Вибух бомби в одному палацу міста Потсдам, сильно обсадженого совєтською армією, (про який ми писали в попередньому числі «Неділі»), не сходить, як тема розмов, з уст берлінців. Франкфуртська преса пригадує, що в самому Потсдамі стоять тепер 32 тисячі росіян залогою. Росіяни привикли вже до західньої моди, вдягаються за найновішими зразками, живуть в колишніх німецьких віллах і мають німецьких служниць. На вулицях Потсдаму на місце колишніх пруських гренадирів швендаються обстрижені совєтські рекрути. Колишні мешканці цього історичного міста, переважно спансіоновані урядовці, вибтікали на Захід й до Берліну.

Ціле місто говорить тепер про вибух бомби в мармуровому палацу, що лежить над озером Гайліґензее; в цьому палацу росіяни примістили своє касино. Якраз в цій будівлі, на партері якої живуть совєтські штабні офіцери, а на поверхах генералітет, 24 липня відбувалося святкування «дня червоної фльоти» з участю всієї російської потсдамської «шляхти». Точно о год. 22,30 вибухла бомба, від гуку якої прокинувся ввесь Потсдам. Вона знищила фасад палацу. Всі вже знають, що під руїнами забавової залі згинули 20 росіян, а між ними російський комендант міста Потсдаму **генерал Верін.** Слідство НКВД не дало досі ніякого наслідку. Тому одначе, що всіх заарештованих німецьких слуг палацу звільнили, пішла чутка, що бомбу підклав російський полковник, якого комендант міста переніс з Потсдаму на іншу функцію. Згаданого полковника бомба розірвала в хвилині, коли він її наводив...

Російські пісні на вулицях китайських міст

Як повідомляють з Гонґ-Конґу, від часу коли комуністичні китайські війська Мао-Тсе-Тунґа зайняли Тієн-сін, на вулицях міста поставлено гучномовці, з яких безперервно лунають патріотичні російські пісні. Самі росіяни заховуються пристойно й стримано, але число їх за останні тижні значно зросло. В місті видно дуже багато російських механіків та жінок в уніформах... китайських комуністичних військ. Провідники китайських комуністів поводяться неґірше від націоналістів. Вони позаймали найкращі вілли, мають сотні слуг, їздять люксусовими автами й харчуються в найкращих ресторанах. Ціни харчових продуктів значно упали.

65-ліття

проф. І. МАЗЕПИ

16-го серпня довершується 65 років життя Голови Виконного Органу УНРади проф. Ісаака Мазепи. Професор Мазепа один із найвизначніших українських діячів 20 століття. Брав активну участь у революційних подіях 1905-6 рр. ще бувши студентом. За української революції 1917 року був членом Губерніяльної Земської Управи Катеринославщини, діячем української кооперації, видавцем і співробітником українських соціял-демократичних газет, членом Українського Трудового Конґресу в Києві 1919 р. міністром внутрішніх справ Української Народньої Республіки і Головою Українського Уряду (1919-1920). В цей найтяжчий час нашої визвольної боротьби — зима 1919-1920 рр., — І. Мазепа як Голова Уряду УНР бере участь у славному Зимовому Поході української армії (6. 12. 1919 — 5. 5. 1920). Після упадку нашої державности І. Мазепа на еміґрації бере участь у науково-педагогічній праці Української Господарської Академії в Подєбрадах (Чехія). По ІІ-гій світовій війні, в Німеччині, проф. І. Мазепа взявся з властивою йому енерґією до творення Української Національної Ради. Ця праця завершилася успіхом: в липні 1948 р. Українська Національна Рада відбула свою першу сесію, видала свою декларацію і створила Виконний Орган під головуванням проф. Мазепи.

В тяжких обставинах еміґраційного життя Голова ВО УНРади невпинно провадить відповідальну працю для визволення українського народу. Тепер нема сили в світі, що могла б знищити Українську Національну Раду та ідею за яку вона бореться. УНРада — інструмент української політики, це в великій мірі наслідок праці проф. І. Мазепи.

Голова Виконного Органу УНРади є автором наукових і політичних праць та споминів з доби української революції. Його праці вийшли теж англійською, німецькою та французькою мовами. Найновіша його праця «Підстави нашого відродження» (2 томи).

ІІ-ий том цієї праці недавно вийшов і показує нам І. Мазепу як ідеолога демократії і критики всякого роду диктаторських теорій та ідеологій.

Бажаємо нашому заслуженому діячеві довгих літ і здоров'я для дальшої праці для добра і визволення нашої пригнобленої Батьківщини-України.

Шефи американських штабів вдоволені розмовами

Оборонний »план Б«

має розбити совєтський наступ

ПАРИЖ (Дена). **Візита шефів штабу американських збройних сил в Европі і далі широко займає увагу світової преси. Як заявив шеф генерального штабу американської фльоти адмірал Денфільд, ще, мабуть, в серпні відбудуться в Вашінґтоні наради політичних і військових представників 12 держав, учасників Атлантійського Пакту. Адмірал підкреслено заявив, що всі військові розмови, які відбулися останніми днями в Европі, довели до повного узгіднення поглядів.**

На питання, чи розмови стосувалися також нового озброєння німців, адмірал Денфільд, сказав, що такого питання взагалі не порушували. Шефи портуґальських генеральних штабів, запитані журналістами про те, чи погодяться на **приступлення Еспанії до Атлантійського Пакту,** відповіли, що про це не було мови, бо це питання суто політичне. В суботу 6 серпня пообіді американські військові достойники влаштували в Парижі бенкет на честь французьких, бельгійських, голландських і португальських офіцерів генеральних штабів.

В неділю вранці американські генерали відлетіли з Парижа до Відня на інспекцію американських частин. Кореспонденти в Вашінґтоні заявили того дня, що перші звіти шефів американських штабів з Европи були задовільні і говорили про добрі осяги.

Американська преса обговорюючи висліди військових розмов в Европі, звертає увагу на **розбіжності думок щодо оборони Европи,** які мають панувати в головній квартирі маршала Монтґомері у Фонтенебльо. Розбіжності постали з того факту, що брітанські представники в західньо-европейському генеральному штабі не лише запитують, де належить боронити Европу, але й мають сумнів, чи взагалі вдасться її оборонити. Найвизначнішими представниками розбіжних оборонних теорій є англійський фельдмаршал Монтґомері, який має заступати погляд, що з наявними збройними силами не вдасться оборонити Франції й західньої Европи, тим більше, що Монтґомері не довіряє французам і франц. генерал де Лятр де Тассіні. Англійці, песимістично оцінюючи мілітарну силу Европи, підтримують **«оборонний плян А»,** якого концепція базується на рухомому веденні війни між Райном і каналом Ля-Манш. Цей плян передбачує на випадок потреби, перевезення англійських військових частин до Англії. Натомість американські офіцери уважають реальним **«оборонний плян Б»,** який має заступати погляд, що системою рухомої війни на передпіллі Райну і обороною сталої лінії на західньому березі тієї річки вдасться затримати майбутній російський наступ. Виконання пляну Б ґарантує, на думку американців, можливість розбиття масування совєтських армій на територіях, що на схід від Райну, **атомовими бомбами.** Коли ж це не вдалося б, тоді американське летунство намагалося б затримати російський наступ так довго аж доки американські десантні армії не осягнули б Европи.

Як повідомляє аґентство АП, 5 великодержав західнього союзу простудіювали різні концепції оборони західньої Европи, але фельдмаршал Монтґомері не обороняв думки про те, щоб забрати з континенту лінію оборони перед російською аґресією.

— 5-го серпня р. ц. стався в південно-американській державі Еквадор велетенський землетрус, від якого загинули більше 3 000 людей. Президент Ляссо обраховує втрати від катастрофи на 20 мільйонів долярів.

Навколо дати 31-го серпня

Про що говорили на 21-ій пресовій конференції ІРО

Ліквідаційні настрої, які загально панують тепер у ДП-пресі, позначилися й на останній (21) пресовій конференції в Головній Квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені. Лави журналістів-учасників конференції значно прорідли, замість старих можна зауважити нові лиця. Не було вже ні представника «Часу», ні «Українських Вістей», навіть такі ентузіясти пресових конференцій як видавець призабутого журналу «Пу-Гу» ред. Чарнецький і видавець «Комара» ред. Лихоліт, тим разом не появилися в Бад-Кіссінґені. Зате поміж урядовцями Відділу Інформації з'явилася нова, симпатична співробітниця пані Тедман, яка виконуватиме функції зв'язкової з чужинецькою пресою й матиме місце осідку в Франкфурті.

На початку конференції містер Райнер підкреслив ще раз **важливість дати 31 серпня 1949 року,** як останнього реченця, до якого можуть зареєструватися всі ці скитальці, які живуть на приватках і не користають з опіки ІРО. Після 31 серпня ц. р. вже ніхто не матиме змоги одержати правної й матеріяльної допомоги ІРО, ані не зможе користуватися еміґраційними можливостями, що їх дає ця міжнародня організація для скитальців. Про цю останню реєстрацію на права ДП повідомляють у скитальській і німецькій пресі та плякатами й окремими оголошеннями. Таксамо особи ДП повинні вжити всіх заходів, щоб повідомити про це своїх знайомих, чи земляків, які живуть приватно. Зокрема містер Райнер підкреслює, що **давніша карта УНРРА,** яку має дехто з людей, що живуть на приватних мешканнях, не матиме жодного значення й не уповноважнюватиме до реєстрації після 31-го серпня. Коли хтось вже раз реєструвався й був відкинений, повинен **скласти відклик через свою ерію** до Головної Квартири ІРО в Бад-Кіссінґені, яка перешле реклямацію до Женеви. Реклямацію треба скласти до 30 день. До реєстрації обов'язкове особисте прибуття.

Далі містер Райнер інформує, що в окремих еріях призначено **спеціяльних урядовців,** які будуть слідкувати за стосунками праці поміж працедавцями й працівниками, бо урядовці ІРО скаржаться, що німецькі чинники роблять їм кривду в питаннях соціяльної забезпеки. Містер Райнер подає до відома, що **брітанська радіовисильня БіБіСі** влаштовує спеціяльні передавання про ДП. Перше таке передавання відбудеться 16 серпня о 8,30 год. увечорі, друга авдиція буде передана 20 серпня о 17,35 год. Третя авдиція плянується на вересень. Ці авдиції будуть присвячені культурним питанням скитальців та призначені будуть для англійської інтелігенції.

На конференції журналісти поставили низку питань, з яких цікавіші передаємо. В справі еміґрації до Нової Зеляндії ІРО нічого не знає. Покищо виїхала туди тільки невеличка група. («Неділя» помістить згодом великий звіт сотника Федорка з Нової Зеляндії — Ред.). Про долю еміґрантів, які виїхали до Тунісу й яких не зрівняли в правах з французькими робітниками, як це було обіцяне французьким урядом, але поставлено їх на рівні арабських робітників, повинні клопотатися національні комітети кремих скитальських груп, звертаючися до Головної Квартири в Бад-Кіссінґені, яка передасть справу до Женеви, щоб обговорити її з французьким урядом. У відповідь на інформацію одного журналіста, що в Вільдфлекені заборонено продавати часописи, містер Райнер обіцяв особисто телефонічно провірити справу в директора вільдфлекенського табору. ІРО свідоме того, які невигоди й труднощі мають скитальці в зв'язку з комасацією таборів, але ця справа мусить бути переведена з адміністраційних та фінансово-господарських моментів. Зрештою голос в цій справі має також американська військова влада, яка частково потребує об'єктів для себе, або домагається передати їх в користування німцям. ІРО не може заздалегідь подати пляну остаточного сконцентрування ДП, бо не знає скільки вільного місця буде в таборах південної Баварії. ІРО не знає також, які бажання й пляни має американська армія. Тому про ліквідацію табору ІРО може знати найвище 6 тижнів наперед.

Питання: чому затримують еміґрантів до США в багатьох випадках щойно в Ґроні, хоч людина перейшла вже провірку консула й одержала в'їздову візу? Відповідь: це діється тому, що установа, яка рішає остаточно про допущення даної людини до США, має свої бюра тільки в Ґроні. Роблять заходи, щоб це змінити й у цій справі відбулася конференція в директора зони Раєна, а містер Коркері веде відповідну акцію перед американськими чинниками.

До Арґентіни еміґрація відбувається покищо тільки на підставі особистих викликів.

Пригадкою координатора ДП-Комісії на Европу містера Сквадріллі про те, щоб не подавали про себе фальшивих даних, закінчилася пресова конференція. — (ба).

Життя в Німеччині йде швидкими темпами вперед. Хто доволі заробляє, може — як оці три робітники на нашій світлині — попивати 12-ти процентове пиво.. А німецьке політичне життя концентрується навколо виборів 14-го серпня ц. р. Міста й села просто заліплені партійними передвиборчими плакатами.

ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННИЙ БУЧКО В БЕЛЬГІЇ

В поворотній дорозі з Франції, їх Ексцеленція Кир Іван, Апостольський Візитатор для Українців Католиків у зах. Европі, завітав на короткий побут до Бельгії, щоб відвідати деякі осередки українських скитальців. В Брюсселі Владика перевів ряд розмов з українськими та чужинецькими представниками, а 29 липня ц. р. від'їхав до Шевтонь, місцевости, де перебувають Отці Студити. 30 липня ц.р. Владика мав відвідати українську колонію в Льєжі. Ще того ж самого дня Високопреосвященний Архиєрей виїхав до Голляндії та завітав до Кюлемборґа — осідку Духовної Семинарії.

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Европейський Рух

Написав д-р Богдан Феденко

I.

У відозві Української Національної Ради за 27 червня 1949 року сказано: «В ...процесі консолідації Европи дуже важливу ролю відіграє Европейський Рух, в якому беруть участь також представники народів східньої та середньої Европи. УНРада дбає про те, щоб до Руху увійшла, як рівнорядний член, і Україна».

В українській пресі досі було присвячено дуже мало місця Европейському Рухові. Цей Рух існує не довго, одначе вже встиг охопити найвпливовіші кола західньої Европи. Його ціль — об'єднання Европи — все ж починає здійснюватися. Для поневолених народів він дає можливість висунути свої проблеми на міжнародню сцену.

Европа це не тільки географічне поняття. Европа, це передусім поняття культурно-духове. Через старовинну Грецію, через Римську Імперію, через християнство утворилася культурна спадщина, спільна европейським народам. Найцінніша частина цієї спадщини — це політична традиція вільности. Вийшла вона з вільного грецького «поліс», з традиції вільного римського громадянина «цівіс Романус», пізніше в середньовіччі вона з'єдналася з традиціями вільної шляхти й міщанства і знайшла своє завершення в модерній вільній демократичній державі.

Культурна єдність і політична єдність ідуть нераз спільно. Політичну єдність старинного культурного світу досягнула Римська Імперія. Згадка про це політичне досягнення й існуюча культурна єдність спонукали протягом століть знову створити з Европи єдність політичну. Теоретики переважно бажали об'єднання на основах вропейської традиції вільности, практики пробували здійснювати силою, завоюваннями. До новіших войовничих спроб европейської політичної єдности належать завоювання Наполеона I, як і «нова Европа» Гітлера. Мирні спроби були «Святий Союз», створений після поразки Наполеона в 1815 році і «Союз Народів», що постав після першої світової війни.

До багатьох теоретиків об'єднаної Европи належав Сюлі (1560-1641), що під проводом Франції хотів зорганізувати наш континент. В його проєкті «Велика Рада» мала мати нагляд над «всіма цивільними, політичними й релігійними справами Европи». Про безпеку мала дбати міжнародня поліція.

Відомий англійський квейкер Вільям Пенн (1644-1718) пропонував створити европейський парлямент з 90 послів. Джон Беллерс (1654-17225) мав подібні пляни як його приятель Пенн. Вони хотіли включити навіть Московщину й Туреччину в европейське об'єднання. Сен-П'єр (1658-1743) і Руссо (1712-1778) хотіли припинити війни створенням европейського федерального уряду. Філософ Кант (1724-1804) написав книжку «До вічного миру», де він також хоче забезпечити мир міжнародніми законами. Багато інших великих розумів давали свої проєкти. Практично Европа лишалася розбитою на дрібні, ворожі держави й постійні війни нищили культурні й господарські здобутки.

Величезний господарський розвиток Европи протягом останніх двох століть витворив з Европи також економічну одиницю. Культурна й господарська перевага давала Европі політичну перевагу над рештою світу. Европейські держави рішали про його долю.

Двадцяте століття принесло в Европі великі політичні зміни. Центр політичної ваги перенісся після двох світових воєн з Европи на Захід і на Схід, в Америку і в Москву. Війна знищила також численні культурні надбання Европи. Все ж таки Европа не втратила ще своєї культурної переваги. Европейські політичні традиції перейшли далі на Захід, живуть у великій американській республіці. Багато европейців знаходило там охорону від тоталітарних переслідувань в минулому, багато шукає її там тепер. З історії знаємо, що великі культури заникали чи мандрували. Греція висилала свої колонії в світ. Вони політично часто переростали стару батьківщину і культурно також від неї відставали.

Друга світова війна окрім ослабленої Англії не лишила ні одної европейської великодержави. Глибоко в Европу посунулася московська держава, держава з політичною традицією, наскрізь чужою европейській. Політична перевага великої східньої імперії над слабими европейськими державами така велика, що вони самі не можуть довго втриматися. Над Европою стоїть страшна небезпека: тисячолітні надбання можуть бути на віки знищені. Навіть коли б дійшло тільки до тимчасової окупації Европи цією чужою силою і Америці після нової війни вдалося б визволити Европу, то при сучасних страшних воєнних засобах Европа буде так знищена, що культурні здобутки нашого континенту пропадуть безповоротно. Тому навіть віра в остаточне визволення мало може втішити европейців.

Тільки політична сила Европи може врятувати її культуру від загину. Таку силу може дати тільки єдність. Треба об'єднати всі політичні й економічні засоби досі ще вільних еврпейських народів, щоб затримати наступ Росії. Таке об'єднання може також запобігти новій страшній війні, бо тільки слабість приманює завойовників.

Ця смертельна загроза вплинула на передових політичних діячів Західньої Европи. Вони зрозуміли загрозу, рішили, що прийшов час здійснити давні пляни великих розумів. Це остання нагода для рятунку. Під впливом цих обставин появився сильний рух для об'єднання Европи. Під його натиском об'єднання почало практично здійснюватися й те, що раніше здавалося утопією, є вже дійсністю.

ТРУМЕН ПРИЙМАЄ ПРЕЗИДЕНТА ФІЛІПІН

ВАШІНҐТОН (АП). Ельпідіо Квірино, президент Філіпін, прибув сюди на переговори з президентом Труменом. — Трумен особисто зустрів свого гостя на летовищі, а батарея гармат вшанувала урочисту хвилину салютом із 21 вистрілу. Президент Трумен сказав президентові Квірино, що США й Філіпіни стоять в нових змаганнях світу за ідеї, які сильніші від усіх затискаючих державних кордонів, і йдуть в тому змаганні плече об плече. Візита філіпінського президента Квірино набирає окремого значіння, коли пригадати, що кілька тижнів тому він мав широкі розмови з головою національного Китаю Чан-Кай-Шеком

Велике прогайнування

Від Редакції: З кіл тих німецьких мужів, що були під час війни в Україні, ознайомилися з нашим народом і дружньо до нього настроєні, дістали ми листа, який й містимо, бо він відзеркалює нинішні їхні думки і почуття.

Любий Друже!

Над Вашим листом, який я цими днями дістав, і моїми нинішніми рядками лежить тінь невідкличного прощання, і людської трагедії. Після чотирьох років німої розлуки, вщерть переповненої незаспокоєною журбою й острахом за Ваше існування, досягає мене Ваш привіт з певністю про Ваше життя та незрушимі дружні почуття і то в момент, як Ви маєте намір покинути цю країну й континент, щоб переїхати за море. Ви пишете про огірчення «невдячністю Німеччини», яка бачить у Вас і Ваших земляках тільки «залишок, у наслідок політичних переворотів», що потребує допомоги.

Ваша гордість дозволяє Вам тільки на декілька рядків, щоб описати переживання під час останніх років у Німеччині. Але їх вистачає, щоб пізнати обставини, серед яких Ви і Ваші земляки були змушені жити й які саме тепер наглять до виїзду: таборове життя, яке притупляє й деморалізує, труднощі душевної акліматизації до зовнішнього оточення, яке бачить у Вас тільки небажане обтяження, перешкоди з мешканням та безвиглядність при розшуках і праці і, — це головне, — повне нехтування осягів Вашого народу в минулому і безугавного вкладу Ваших земляків «з того боку» ще сьогодні для тієї Европи, що так щільно замикається; я думаю про вклад, що вже від десятиліть для Европи свобідної мислі виявляється духово-творчо, політично-конспіративно і мілітарно-очайдушно, для цієї Европи, за якою заявлявся Ваш народ у всіх вирішальних хвилинах західнього світу. Ваші осяги визнає кожний, хто знає про Ваш змаг до свободи і — тут нагло примус покидати цей континент: нова акліматизація, нові труднощі, і нова мандрівка щораз далі від вітчизни.

Дозвольте мені, любий Друже, в цьому так особисто задуманому листі стати одночасно речником німецького народу, принаймні його частини, речником без уповноваження, але ж бо в моїх приватних словах виявиться думання мого народу. Я поділяю Вашу критику душевного клімату в цій країні. В цьому кліматі забуті роки, в яких Ви — а розумію під цим і Ваш народ — ішли через коротку мить у своїх надзвичайних зусиллях тим самим шляхом, що і мій народ; забуте гірке розчарування, яке приготовив опісля Вам мій народ, і великі жертви Вашої самооборони; забуті тодішні роки самотніх боїв; забуті Ваші сьогоднішні змагання в ізольованім просторі, а в дійсності — в передпіллі спільної долі, до якої готується тепер західній світ. Я пишу «забуті», але ж бо чи було це взагалі відоме і колинебудь визнане?

В нашій пресі, в публіцистиці, в діяльності партій ніде не бачу я навколо себе того свідомого акту, який присвячував би належну увагу цим справам. Щоправда, я читав дещо, особливо за останній час, про Ваші повстання «по тім боці», але це все було кольпортажеве, шукало сенсації, зарібку, рідко було правдиве, а завжди бракувало йому допомічної посилюючої теплоти, на яку спираються Ваші земляки «по тім боці». Та я читав ще й інше; гидке, що викривлено показувало Ваше становище в призмі «моралі бараків». Я бажав собі, щоб це було не написане, або залишилося без уваги. Але що це взагалі могло бути написане, стає виразистим явищем, якого не можна обминути, симптомом на брак акту свідомости.

Я міг би легко навести багато до виправдання моєї країни: її майже історичне незнання сходу, глибину і засяг катастрофи, матеріяльні злидні повоєнних років, господарські і суспільні турботи, нерозв'язані питання втікачів власної крови, може ще й приналежність Ваших справ до інших, не німецьких органів. Вже з самого накопичення виправдань й уневиннень бачите, певно, самі, як я сам їх легковажу; особливо останній доказ не потребує ближчого виснення. Тут не йшлося і не йдеться про матеріяльну допомогу, але про готовість душевної симпатії й духової спільноти.

В ці роки по війні, в яких нова Европа починає вже організуватися договорами і союзами, не можна обминути волі до людського порозуміння між моїм народом, Вами і іншими східніми народами, що страждають, як і Ви. Я переконаний, що німецький народ, який справді чесно бажає собі нової Европи, мусів би бачити саме в Вас висланих представників тієї спільноти, до якої вони вносять потрібний вклад. Завдання лежало б поза всяким обов'язком з колективного почуття вини, якщо і Ви ніколи його не підносили б. Це мусів би бути акт добровільного пізнання; він міг би принести плоди, може навіть приніс би він німецькому народові якесь відношення до Сходу, яке буде формувати майбутність цього континенту.

Так могло б бути.

Але тепер маєте намір Ви і багато Ваших земляків покинути цей континент, як стільки перед Вами і ще стільки по Вас. І ця іскра, що мала запалити серця і душі, не загоріла дотепер. Чи зажевріє вона в майбутності? Може Ви ще цього доживете, але, певно, не в цій країні, а в іншій частині світу. Якщо цей лист дійде до Вас перед виїздом, хай стане він прощальним окликом, останнім помахом, як віддалятиметься берег. І може стане Вам цей привіт подякою країни, яку покидаєте, може скріпить у Вас віру на новому шляху. Бувайте здорові, мій Друже! — **Вальтер.**

В справі процесу Еріха Коха

Як довідуємося з певних джерел, незабаром має відбутися в Білефельді судовий процес над Еріхом Кохом, колишнім німецьким Райхскомісаром для України. Справу Коха розглядатиме німецький суд. Громадянські чинники створили в Авґсбурзі окрему Українську Правну Комісію. З огляду на вагу й пильність цього діла Правна Комісія просить українські організації в різних країнах світу та окремих осіб, що мають матеріяли про діяльність Еріха Коха в Україні, негайно присилати їх на зазначену тут адресу та подавати імена і адреси свідків, які могли би зложити в суді зізнання про діяльність Еріха Коха як бувшого Райхскомісара України

Українська Правна Комісія.

Авґсбурґ, 5 серпня 1949 р.

Адреса: Ukrainian Law Commission, Augsburg, Judenberg 8/II, Germany, US-Zone.

Пам'яті пані Стеллі

Скільки разів скаже хтось «Пані Стелля», стільки разів стає перед колишніми львов'янами струнка постать з ласкавими темними очима і усмішкою на устах, постать жінки, без якої годі було собі уявити український Львів передвоєнного часу. Хто тільки не знав і, пізнавши, не цінив високо пані Стеллі Гаврисевич-Марітчакової, невтомної робітниці в українських централях і серед мешканців львівських, загрожених польонізацією, передмість? Елеґантної інтелектуалістки в товаристві журналістів та керманичів тодішнього українського життя під Польщею і водночас скромної, для всіх ввічливої «нашої пані», яку так любили міщанки, дівчата, що прибували до міста і находили в неї опікуна та всі, хто потребував ради й допомоги! Аж не хочеться вірити, що п'ять уже літ немає її серед нас і що війна, яка косить здебільша мужчин та вояків, скосила і паню Стеллю в повному розквіті сил та праці, паню Стеллю, що житиме завжди в сотках-тисячах сердець, покорених її добротою, ввічливістю, духовістю та невсипущою працьовитістю...

Дочка о. Юстина Гаврисевича з Чагрова і бурштинського декана (нар. 27 липня 1903 р.), Стелля вже з хати винесла глибокий патріотизм і звикла до громадської праці батьків і не диво, що 1918 р., коли у Львові пішли бої, 16-літня Стелля Гаврисевич стала на службу молодій Державі та як кур'єрка серед куль переходить декілька разів польсько-український фронт біля Брюхович і переносить накази, документи та доручення Начальної Команди. По війні Стелля вернулася до шкільної лавки, скінчила високу торговельну школу у Львові з дуже добрим вислідом і ставши вчителькою в школі ім. Б. Грінченка на городецькім передмісті Львова, всю молоду душу віддала українській дітворі. Але школи для таких, як пані Стелля, мало і тому ми бачимо її і в інших товариствах та організаціях, завжди активну і заафоровану працею, від якої не могли її відірвати ні подружжя з відомим діячем д-ром Марітчаком, ні згодом син Роман. На 21-ому році свого життя була пані Стелля вже генеральною секретаркою Союзу Українок (1924-26), щоб три роки пізніше перейти до «Товариства охорони дітей і молоді» та взяти в свої руки секцію молоді, таку важливу спеціяльно у Львові, де для українського дороcту було тільки дві можливості: піти до ворога і жити добре, або бути собою і нести наслідки програної боротьби. Скільки свят, курсів, виставок, дитячих пописів, щонедільних сходин з рефератами відбулося заходами та при співучасті пані Стеллі — це знають хіба тільки ті, що жили поруч неї. Серед цього навалу праці мала пані Стелля ще час писати талановиті інсценізації, з яких зокрема інсценізація «Сім струн», поставлена на академії в честь Лесі Українки, зраджувала справжній її талант.

Прийшла війна і «визволителі». Людину, що всі свої найкращі роки віддала українському робітникові і ремісникові українського Львова, «українська» влада почала переслідувати. Викликали раз-у-раз на допити до НКВД, але кожний раз делеґації робітників Львова ставали в обороні своєї «пані». Потім наказали виїхати зі Львова, бо була... небезпечна для «української» влади. Потім арештували єдиного сина Романа за націоналізм. Смерть цього 17-літнього сина в 1941 році була дошкульним ударом і серце пані Стеллі з того часу не пішло вже по-давньому буйно та жваво. Підірвана нервово і на здоровлі, вона 13 березня 1944 року полинула за сином в повному розгарі праці та плянів. — (ак).

Розселення таборів Ашаффенбурґу

Почавши від лютого ц. р., ашаффенбурзькі українські табори перебувають в стадії поступового розселення. До лютого ц. р. було тут 4 табори з майже 6 000 населення. Через те Ашаффенбурґ був найбільшим скупченням українців у північній Баварії та одним з найбільших українських осередків на еміґрації в Німеччині. Після ліквідації таборів «Піонір» і «Ляґарде» кількість українського населення в Ашаффенбурзі зменшилась до 2 600. Це число ще зменшилося тепер в наслідок посиленого виїзду українських скитальців за океан. Отже в момент другої стадії ліквідації українського осередку в Ашаффенбурзі, який наступив при кінці липня та в перші дні серпня, в Ашаффенбурзі було лише коло 1 500 людей.

27 липня частина людей табору «Боа-Брюле», які мають американські номери чи оформлені на еміґрацію до інших країн, переїхала до табору в Вюрцбурґ, щоб тут ждати виклику до комісії чи на виїзд. Батьки з дітьми у гімназії та учителі гімназії переселяються до Міттенвальду. Решта людей з табору «Боа-Брюле», який у перші дні серпня перестає існувати, перейшли до табору «Артилерія» в Ашаффенбурзі, який залишився досі покищо надалі як єдиний з 4 українських таборів в Ашаффенбурзі. З великої колись 6 000-ої громади в Ашаффенбурзі залишилося понад 1 000 українців, яких незабаром також переселять і по українцях в Ашаффенбурзі залишиться тільки спогад.

Переселення українських таборів зумовлене двома причинами — мілітарними, бо американська влада потребує ці об'єкти для своїх цілей і великим капіталом ремонтує знищені будинки та доводить їх до стану повного комфорту, врешті, ліквідацією третьої вюрцбурзької ерії IPO, яка до кінця року повинна перестати існувати.

Видавництво «Неділя», якщо завдяки допомозі читачів вдасться його втримати, залишиться і далі в Ашаффенбурзі.

Пригода совєтських офіцерів

Німецька преса опублікувала під заголовком: «Напад українських ДП на совєтських офіцерів» таку вістку американського аґентства ЮП:

Два совєтські офіцери залишили були своє авто біля українського табору ДП в Галлендорфі, щоб відвідати положений впоблизу цвинтар для чужинців. Коли вони повернулися, їх авто було оточене натовпом розлючених українських ДП, що з окликами: «Вивішати всіх комуністів» намагалися атакувати ножами й лопатами обидвох совєтських старшин. Брітанській і німецькій поліції вдалося розігнати українців.

КОМУНІКАТ

Подаємо до загального відома, що дня 15 серпня 1949 р. о год. 9 рано, в приміщенні кооп. «Кос» у Мюнхені, Розенгаймерштр. 46а відбудеться:

V. КООПЕРАТИВНИЙ З'ЇЗД

з таким порядком нарад:

1. Відкриття З'їзду.
2. Перегляд праці української кооперації на еміґрації до кінця липня 1949 р. (порівняння осягів із I етапу праці — до часу ліквідації таборів — і запляновання другого етапу праці для тих, що залишаться довше в зах. Німеччині).
3. Дискусія над звітами і постанови.
4. Закриття З'їзду.

Участь у З'їзді беруть представники [illegible]ператив і запрошені гості.

«УНІЯ», господарське Об'єднання і Патронат української кооперації на еміґрації. (1-1)в.

Питання аграрної політики

Поміщена в 184 ч. „Неділі“ передова „Не забуваймо про селян і робітників“, підписана ініціялами К. Т., викликала широке зацікавлення. З різних кіл громадянства напливають до нас дискусійні матеріяли щодо тематики і висновків цієї статті. Ідучи назустріч зацікавленню громадянства, містимо сьогодні дискусійну статтю відомого робітничого діяча Степана Чернецького та другу статтю К. Т., що ґрунтовніше намагається поставитись до розв'язки аґрарного питання в майбутній вільній Українській Державі.

I.

В українській державі, з винятковим багатством природи, з незрівняно високою родючістю грунтів і сприятливим підсонням, сільське господарство, було, є і довго має бути, коли не основною, то дуже важливою галуззю народнього господарства України. Тому раціональне розв'язання аграрної проблеми, та відповідна увага з боку держави до сільського господарства і селянства забезпечать розквіт України так господарчий, як і політичний.

Питання аграрної політики в суверенній українській державі належить до найбільш складних, делікатних, узалежнених від численного ланцюга економічних факторів. Годі в цих коротких нотатках охопити, бодай поверхово, всі ті фактори, тому звужуємо завдання до нарису лише спрощеної схеми найголовніших вузлів з аграрної проблематики.

Насамперед визначимо вихідну позицію для всієї економіки в Україні, а саме: чи соціялізм чи капіталізм? Роля держави в умовах відновлення й легалізації приватної власності на засоби виробництва, або спрощено — чи державі буде прислуговувати право обмежувати і регулювати приватну ініціятиву? Оминаючи питання — чи соціялізм, чи капіталізм, якому приділено багато уваги і в процесі полеміки на сторінках нашої преси, остаточно засуджено так першу, як і другу систему, стаємо на точці зору — **трудової власности** й то в розумінні не жебрацької власности, а власности, яка б забезпечувала непохитний ріст добробуту всього українського населення. Одначе така система власности не повинна стати і джерелом для зростання безмірного накопичення цінностей в приватних руках тобто відродження капіталізму. В перші роки відродження суверенної держави, яка, очевидно, дістане в спадщину від окупанта зруйновані й розхитані всі галузі народнього господарства, необмежена, нерегульована і не узалежнена від держави приватна власність буде згубною для самої суверенності. Незміцніла держава не матиме матеріяльного опертя в відбудові своєї економіки в усіх її галузях — промисловості, сільському господарстві, видобутку земних надр, покладів тощо. Отже цим визначаємо і ролю держави: — стати регулюючим, плянуючим і обмежуючим чинником для всього приватно-власницького сектора. Крім того державі мають належати як власникові основні економічні важілі: промислові велетні — загально державного значення, рудні поклади, шляхи сполучення, пошта й телеграф, деякі земельні масиви тощо.

Провідною засадою в накресленні аграрної політики має стати ліквідація руйнацької системи, що її принесла в Україну большевицька Москва. Окупант, прийшовши в Україну, зустрів в українському селі небезпечні й грізні для себе фортеці та органічну прив'язаність і любов до прадідівської землі, врешті священну власність на неї; міцну родину з високим авторитетом її голови, з непохитною дисципліною та з високою мораллю; побожність, релігійність та інше. Ці фортеці в значній мірі підпирались попереднім аграрним законодавством, що за царату надавало голові селянської родини юридичне й моральне право щодо господарства в цілому так і до членів своєї сім'ї: продавати і купувати землю, передавати в спадщину, виділяти з свойого господарства частки для синів і дочок і що інше.

Перелічені фортеці утруднювали московському окупантові безборонньо грабувати українське село й насаджувати рабство, тому він своїми законами в першу черґу зліквідував земельну власність, зруйнував родину, мораль і дисципліну в ній, знищив авторитет голови родини, зруйнував церкви і, застосувавши колгоспи, намагається перетворити свободолюбивого українського селянина на безправного, голодного раба, кожним своїм рухом і подихом узалежненого від імперіялістичної Москви.

Тридцятирічна руйнація завдала українському селу глибоких і дошкульних ран, але не змінила і не в стані змінити основних рис села виплеканих віками і збережених в найлютіші часи і занепаду нашої державності. В відродженій суверенній державі відбудова національних і моральних фортець села й має стати основним завданням аграрної політики. Здійснення цього завданням не мислиться без чіткого усвідомлення таких напрямних:

В українській суверенній державі з народоправним устроєм «без холопа й пана», трудова власність, а насамперед власність на землю, оберігається державним законодавством, церквою і громадською опінією.

Селянська родина трактується як первісна клітина державности. Високий і непохитний авторитет голови селянської родини підтримується всією системою аграрного законодавства.

Державне законодавство спрямовується на розквіт сільського господарства, на повне виявлення виробничої ініціятиви селянства, та зацікавленість того селянства підносити економічну й технічну міць свойого господарства.

Не менш важливим завданням суспільного будівництва на селі в суверенній державі має стати забезпечення активної участи селянства в політичному життю нації, в спосіб сприяння з боку держави об'єднанню селянства в станові й політичні організації, а також в спосіб забезпечення селян, відповідно до їх питомої ваги, представництва в усіх виборчих державних органах.

Переходимо до окреслення окремих вузлових питань аграрної політики.

Земельна власність. Вся українська земля розподіляється між двома землевласниками — державою і приватними особами.

До державного землеволодіння відходять: земельні торитогії, що заховують в собі рудні, нафтові, вугільні та інші поклади, виявлені й зареєстровані державою до моменту остаточного землеустрою. Всі лісові масиви державного значення, що не були в колгоспному користуванні. Водні простори та річки, експлуатації яких потребуватиме держава. Території оплановані міськими, промисловими, науково-дослідчими центрами, та іншими державними закладами. В розпорядимості держави має перебувати також і частина (не більш 10%) рільної площі, що творитиме державний фонд необхідний для задоволення потреб населення, неврахованих при остаточному землеустрою.

Решта земельної території переходить у власність індивідуальним особам, без огляду на стать, національну приналежність та інші ознаки, при тій однак умові, що особам які хотять стати власником землі призначено право громадянства української суверенної держави. Винятком можуть бути ті особи неукраїнської національности, які прибули в Україну порядком колонізації й які спріяли денаціоналізації українського населення та руйнували національні й культурні здобутки українського народу.

Перехід землі у власність здійснюється негайно після відновлення незалежности України і оголошення відповідного акту про скасування всіх земельних законів, виданих окупантами України. Перехід землі в індивідуальну власність здійснюється без будьяких викупів так в момент розподілу землі, як і послідуючому часі — тобто селянам передається прадідівська земля і відновляється священність і недоторканість власности на неї. Розподіл землі в першій стадії проходить спрощеним порядком і переводиться самими селянами, через обрані ними комісії, але під доглядом і інструктажем землемірів. Остаточний розподіл землі завершується державним землеустроєм.

Право власності. Незаперечним правом землевласника має бути: трудова купівля й продаж землі за порядком встановленим законом. Однак спекуляція землею не повинна мати місця й суворо карається. Передача землі в спадщину розв'язується головою родини, що сам визначає спадкоємця й розмір передаваної землі, з додержанням закону про межу роздріблення землевласності. Голові родини має прислуговувати право зрікатись частини або і всієї земельної межу частини або і всієї земельної площі, коли спадкоємці не заперечують цьому. До прав голови родини також належить: брати і здавати землю в аренду; міняти місце осідку госкодарювання й переміщатись до іншого селища; встановлювати в господарстві бажану систему господарювання та обирати форму землекористування, вільно вступати (і виходити) до складу земельних громад, виробничих об'єднань, кооперативів тощо. Поруч з переліченими правами на землевласника накладається обов'язки і обмеження. Дбайливо вести своє господарство й пильнувати за добрим станом землі, а в разі безгосподарного ставлення до своєї власності держава має право накласти на власника санкції громадського й юридичного порядку, аж до відібрання у нього землі й передачі її до державного фонду. Землевласник не має права продавати землю одержану від держави в наділ принаймні на протязі трьох-п'яти років з дня одержання наділу.

Розмір землеволодіння. В інтересах суверенної держави і селянства необхідно прагнути до того, щоби всі індивідуальні господарства були міцними і спроможними продукувати товарові лишки. Тому завдання аграрної політики подвійне — недопустити в сільському господарстві капіталізму та диференціяції селянства, а поруч з цим не допустити і народження дрібних, натурально-споживчих і економічно кволих господарств. Засобом для цього має бути встановлення мінімального й максимального розміру землеволодіння. При розв'язанні цього, чи не найскладнішого, питання має бути врахована низка передумов серед яких головніші: збереження за селянством соціяльних здобутків з революції 1917 року, в частині збільшення розмірів індивідуального землекористування; наявність сільсько-господарського населення та загальна кількість придатної для с.-г. користування землі в межах суверенної держави; неодинакова заселеність українських земель (смуга з рідким заселенням і аграрно перенаселені) та не однакова якість грунтів; важливим фактором, що примусить законодавців по новому підійти до визначення розмірів землеволодіння, це зріст технічного рівня с.-господарства за рахунок моторизації й механізації. Коли в дореволюційні часи пересічна родина з 3-4 працездатними членами могла опанувати без найменшої праці площу зернового господарства в 12-15 лектар, то при наявності трактора, комбайна та інших машин ця площа може бути подвоєна, а то і потроєна. Отже поняття «трудова власність» тобто власності побудованій на затруднені, як правило, лише членів своєї родини, набуває з зростом механізації ширшого диапазону і, не порушуючи засад аграрної політики, дозволяє з іншою міркою підійти до розмірів землеволодіння.

К. Т.

Тільки до 31-го серпня!

Якщо маєте приятелів, знайомих та земляків, які живуть на приватках і досі ще не користали з допомоги ІРО, повідомте їх негайно про те, що 31 серпня ц. р. минає останній речинець зареєструватися на допомогу від ІРО. Всі ненімецькі скитальці, такі що вже довше перебувають у Німеччині, як і такі, що прибувають тепер з батьківщини, хай негайно зголосяться в найближчий Контрольний Центр ІРО, бо після 31 серпня всі не зголошені автоматично тратять право користати з допомоги ІРО.

Висилайте всіх, досі незареєстрованих людей до Контрольних Центрів ІРО в одному з таких міст:

Area I Hanau, DP-Camp Lamboystr.
„ II Nellingen bei Esslingen IRO.
„ III Würzburg Zell, Nordkaserne
„ IV Amberg, Möhlkaserne.
„ V Augsburg, IRO Haunstetter-
„ VII München, Luitpoldkaserne.
Berlin, IRO, Fischerhütterstraße 24.

Ця оповістка стосується всіх чужинців, які досі ніколи ще не зголошувалися в ніякій установі ІРО для реєстрації. Хто не зареєструється, не матиме права еміґрувати!

Селянство, робітництво і політичні партії

Написав Антін Чернецький

Стаття Т. К. в «Неділі» ч. 184 п. н. «Не забуваймо про селян і робітників» порушила цікаву, актуальну справу — участь селян і робітників у нашому громадському й політичному житті. Автор дорікає українським політичним партіям, що вони не інтересуються потребами українських селян і робітників, що їх провідників не висувають на провідні місця громадського й політичного життя, що немає селян і робітників в УНРаді, ні в різних центральних українських громадських установах, що політичні партії і державний центр УНРади звертаються до селян і робітників як до «плебсу», щоб вилізти на верхній щабель суспільної драбини, що використовують селян і робітників обіцянками, щоб дібратись до їхніх гаманців. І таке слово вжито.

Твердить автор далі, що політичні партії не мають соціяльної програми, яка охоплювала б потреби селян і робітників і тому кабінетні партії, не дбаючи про селян і робітників, не мають їхньої підтримки. Через те «селянин не боліє за наші партії, бо від них йому ні холодно, ні жарко». По своєму автор К. Т. дає приклади заламання української революції на брошурі М. Міхновського.

Не знаю, чи Т. К. селянин чи робітник, але стверджую, що поза жалями й нарікannями проти наших політичних партій і державного центру з боку певного політичного угрупування Т. К. не подав ніякої розв'язки справи, яку порушив, не дав жодної програми. Ще більше, він показав, що з справою, про яку береться говорити, він сам як слід не обізнаний.

Насамперед Т. К. повинен протиставити програмам партій, з якими він не погоджується, свої власні тези. А цього він не робить. Не відповідає фактичному станові, що політичні партії не мають соціяльно-екномічної програми, бо мають її всі діючі укрїнські політичні угрупування від правих до лівих. Програми тих партій можна критикувати, оспорювати, але треба їх також знати й мати про них свою думку. Стверджую далі, що й на партійних з'їздах і в пресі порушується та широко обговорюється соціяльно-економічні проблеми. Всі органи наших політичних партій, угрупувань, течій і середовищ широко обговорюють справи соціяльного й економічного порядку. Не можна тому твердити, що українські політичні партії мають на меті тільки «загально-національні ідеали», як це каже Т. К., а нехтують тим «що дасть ця боротьба селянам і робітникам». Але й тут кожний реальний політик мусить визнати, що під сучасну пору наша політична еміґрація у своїй політичній діяльності на зовні мусить передусім об'єднано пропаґувати загально-національне державне визволення України, знаючи та усвідомлюючи собі, що суспільно-економічний устрій чи перебудову можна оформити тільки в самостійній українській державі.

Тут на скитальщині можна тільки шляхом студій та обсервацій суспільно-економічних питань інших держав та народів, приготувати пляни реалізації цих проблем у своїй власній державі. І тут саме українські селяни й робітники мають на скитальщині змогу познайомитися з тими справами практично, з автопсії (безпосереднього пізнання), щоб потім могти їх розв'язати в себе дома. І тому саме я й інші українські громадсько-політичні діячі закликаємо українське робітництво й селянство поцікавитися робітничим рухом в Европі й поза нею, з його основами, з робітничими професійними організаціями та вступати в їх члени, щоб практично пізнати цей рух та згодом використати його досвід і надбання на рідних землях.

Т. К. нарікає, що в українських політичних партіях не тільки не звертається уваги на соціяльно-економічні справи, але що в них не було й не має в проводі ні селян, ні робітників.

Здається, що Т. К. з тією проблемою теж не обзнайомлений. Політичне життя на українських землях могло існувати, проявлятись та розвиватись тільки в західній їх частині, яка була під пануванням Австрії та Польщі. Тут були можливості політично-парляментарного життя на протязі майже 100 років, від 1848 р. Стверджую, що селяни й робітники українці брали тоді жваву участь в політичному житті та що посли у парляментах і соймах Австрії й Польщі боронили самі свої права. Згадати б хочби таких селян-послів, як Петришин, Ковбасник, Гарматій, Йосип Гурик, Сандуляк, Думка, Гаврук, Петро Новаковський (Перемишльщина), Тимотей і Антін Старухи, Равлюк (Городенщина), Дмитро й Яцко Остапчуки (батько й син), Андрій Шмігельський (Збаражчина), Доників-Шекерик, Гриць Тершаковець, Гриць Тершаковець, Кунько, Бажан-Кіцмань і Лисан (Вашківці на Буковині) й багато інших. Селянином був і письменник Стефаник, який був також послом до австрійського парляменту. Всі проводи наших політичних партій крім інтеліґентів мали також і селян та робітників. Головою Української Соціял-демократичної Партії Галичини й Буковини довгі роки був друкарський робітник Іван Возняк. У проводі цієї партії та на відповідальних становищах були такі загально-відомі й заслужені робітники, як Порфир Буняк (загинув на Сибірі), Іван Скульський, Олекса Панас, Андрій Кусик, Іван Кухар, Михайло Матвіїв, кравці Іван Кушнір (загинув у большевицькій тюрмі у Львові), секретар профспілок М. Оґроднік, Терлецька, салінарні робітники Іван Кременюк (Косів), Дм. Лоєк (Стебник-Дрогобиччина), столярі Микола Гарасимець, Микола Вілюра, Бикалович, Микола Ярема, залізничники Іван Сороневич, Осип Недзвецький (машиніст), Осип Устіянович, Осип Крупа, Солган, денні робітники-сторожі Мартин Шпак, Антін Зубач, Сава Босий, Іван Ланцута, Данило Панчишин. Робітником був й відомий у Галичині провідник соціялістів у Перемишлі Іван Жовнір.

В Українській Конституції 1918 року та в Українській Національній Раді тих часів були робітники Осип Крупа, Осип Устіянович та інші. Селянин Андрій Шмігельський був членом президії Української Національної Ради ЗУНР, а в Трудовому Конґресі побіч голови галицького робітника, соціяліста Семена Вітика засідав як один із заступників галицький селянин Тимко Старух (націонал-демократ).

В ім'я історичної правди стверджую, що на західніх українських землях ніяка політична партія не вела своєї політики без участи й то провідної селян і робітників. Про відносини на Наддніпрянщині не маємо ще опрацьованої історії політичних партій тому, що політичного життя в розумінні західньої демократії не було й не могло бути за царату й большевиків, а час конституції від 1905 р. в Росії і революційно державної самостійности України був надто короткий, щоб детально насвітлити ролю та участь селян і робітників в політично-партійному житті та на провідних місцях.

Але й там політичне життя не обійшлося без участи селян і робітників. Приклад з Міхновським показує, що Т. К. історії української політичної думки на східній Україні не знає. Микола Міхновський, заки став націоналістом, був членом РУП. Як такий він написав брошуру «Самостійна Україна», яку партія видала у Львові в польській соціялістичній кооперативній друкарні (св[illegible]

(Далі на 7-ій стор.).

Генерал ЛєМей контролює цілий світ

Серце американської авіації під пекучим сонцем Небраски

Навіть на дуже великій мапі Сполучених Штатів даремне шукати оселі Омеґе, що гордо зве себе «містом» і ще донедавна нічим не приманювала до себе прогулянців. Зрештою — це типове селище американських піонерів, що, пробиваючись на захід, збудували поспішно ряд дощаних бараків серед безмежних піль кукурудзи в стейті Небраска; на ньому слідні ще поправки пізніших европейських еміґрантів, які сяк чи так намагалися збудувати конечні для всякого міста установи, готелі й вулиці. «Місто» чваниться, правда, що має третю величиною перевантажну залізничну станцію Америки, другий по Чікаґо різницький завод і найбільшу в США установу асекурації, але готелі Омеґе стоять порожні і їх власники жаліються, що хто приїде до їх «міста», втікає швидко по евню ч. 6, що веде в один бік до Нью-Йорку, в другий до Лос Енджелос. Життя в Омеґе проходить в'яло, сонно і непомітно, як у кожному американському, справді провінційному, містечку.

А все ж Омеґе, що дотягає сьогодні до ста тисяч мешканців, має свою сенсацію, щоправда, незанотовану в жодному проспекті для туристів, але «сенсацію», що нею цікавиться ввесь світ і найбільше Москва. Це розташовані на кілька кілометрів за містом касарні з найважливішою військовою установою Сполучених Штатів, саме головною командою «Стретеджик Ейр Комменд», а кожного прохожого, що надто приглядається до тієї «сенсації», бере вояк, який ніби виростає з-під землі, просто під руки і радить скінчити обсервацію та швидкіш податися геть. Касарні — зрештою нічим з-зовні нецікаві. Але якщо будьде у світі стався б якийсь поважніший прикордонний конфлікт, — у цих касарнях знали б про це найскоріше і якщо Сполучені Штати мусіли б десь вдарити всією своєю потугою, — в цих саме касарнях впали б перші прецизні накази. «Стретеджик Ейр Комменд», якому підлягають ескадри наймодерніших далекосяжних ракетних бомбовозів і магазин атомових бомб — це перша фронтова лінія США, перша бойова лінія збройних сил Заходу в майбутній війні, не зважаючи на те, що самі касарні, які звуться «Форт Крук», немодерні, вузькі і темні та що й довколишні фармери кукурудзи не мають зеленого поняття про незвичайне їх значення.

В тихих, типово по військовому влаштованих бюрах «Стретеджик Ейр Комменд», що автоматично холодяться електрикою від пекучого сонця Небраски, теж нічого цікавого не побачити туристові. Велетенський ґльоб в кімнаті адьютанта і така ж велетенська мапа Сполучених Штатів — не такі то вже й сенсаційні реквізити. Правда, на мапі Омеґе зазначене таким великим колом, що проти нього блíднуть і Нью-Йорк і Вашінґтон і щойно побачивши те коло, можна помітити, що Омеґе лежить в самій середині Сполучених Штатів, що звідси однаково віддалені східнє та західнє побережжя Америки, канадійський і мехіканський кордони. Це справді осередній пункт США, оточений довкола найбільшими летунськими базами в ідеально рівній, пригідній для всяких непередбачених причалів околиці. Телефони в цій кімнаті з великим ґльобом, що шерегом лежать на столі, мають безпосереднє получення з Вашінґтоном, але і з радіостанцією, яка може «Стретеджик Ейр Коменд» кожної секунди пов'язати з усякою американською летунською базою світу, все одно, чи вона в Савді-Арабії, Німеччині чи на островах Тихого Океану.

За одними з дверей, що ведуть з кімнати з велитенським ґльобом, сидить людина, якої прізвище для читачів часописів невідоме, а яка проте одним помахом руки може кинути в кожний кут світу всі страхіття воєнної техніки США і вдарити так, що дослівно піде кур'ява в історію. Її прізвище нічого не каже: ЛєМей. Широкоплечий і коренастий, він ощадний на слова і не любить журналістів. Життєпис його починають з 1932 року, коли він почав, як урядовець сталеварні, студії в технічній високій школі і остаточно присвятив себе летунству. За цих 17 літ він оглянув з літака щонайменш 60 країн, хоч мало в якій побував на суходолі. У другій світовій війні з його наказу американські бомбовози закинули нальоти в дотеперішніх «журавлиних ключах» і створили глибоко в усі боки розчленовані формації, він теж наказав у нальотах на Токіо вперше т. зв. приземне бомбардування, довівши рахунком, що одне приземне бомбардування дає висліди двох нальотів з високости і хоч приносить 30 відсотків втрат, то все ж вони менші, як двократні втрати по 20 відсотків при первісно стосованому бомбардуванні з висоти 4 000 метрів. Зрештою відомо, що генерал ЛєМей не любить балаканини і його штабні конференції найкоротші у світі та що не має ніякого відчуття для сентиментів. Ще відомо, що ця людина за останні п'ять років не мала й дня відпустки і що він постійно в конфлікті з сенатом за видатки на авіяцію, а тому майже постійно шмигає по шляху Омеґе-Вашінґтон. На єдину його пристрасть — риболовлю — не стає йому часу, а куріння мусів закинути з часу, коли виявлено в нього шлункові недомагання. З того часу тримає постійно сигару в устах, але вона ніколи не куриться.

Канцелярія ЛєМея — це справжній мізок американської авіяції. Зайти туди можна кожному без попередження, якщо тільки відвідувач має щось цікаве сказати, але бувало, що відвідувачі, ввійшовши дуже швидко, розчервонілі виходили з тієї кімнати. Над столом великий американський прапор, на долівці наїжена шкура ведмедя, в іншому куті напхана голова дика. Це трофеї ЛєМея, перший з Аляски, другий з Вісбадену в Німеччині. Звідси, з цієї кімнати, йдуть двері до кімнати штабу, в якій що другий день, а то і кожного, проходять наради. Штабовики, всі в роках від 37 до 43, звуть свого генерала «пеппі» (батько), хоч йому теж ледве 42 роки. Серед них є заступник ЛєМея, ген. Павер, який провів атомовий нальот на Гірошіму, шеф штабу ген. Кісснер, який постійно в дорозі і за станні 9 місяців облетів 12 разів довкола світ, ген. Свіней, що постійно зміняє та доповняє пляни «негайного удару» і «пляни на дальшу мету», врешті, ген. Монґомері, керівник «Електроник Секшен», начальник таємної розвідки і шеф «полярного відділу», що постійно студіює можливості полярної летунської війни. В нарадах штабу беруть, звичайно, участь ще й усякі коменданти летунських баз, що прибувають з віддалі по кілька тисяч кілометрів у спеціяльних літаках та звітують, що в них «чувати»...

Але попри канцелярію ЛєМея та кімнату штабу є ще одна установа, що могла б зробити сенсацію з Омеґе. Це згадана вже «Електроник Секшен», одноповерхова будова, майже без вікон і соняшно ясна від неонового світла, повна неймовірних апаратур і споруд. В кімнатах цієї будови 17 далекописів записують автоматично звідомлення з усіх летунських баз Сполучених Штатів, приймаються радіограми з понад трьох десятків американських баз у всьому світі, у відділі радару записують машини автоматично кожний літак, що з будьякого боку перелітає кордони США. Цей відділ ще не досконалий: його розбудовують і за яких півтора року він нотуватиме кожну машину, що летітиме понад Европою, без різниці чи це буде над Норвеґією, над Еспанією чи над Англією. В «Електроник Секшен» знають усе: котра година в якій частині світу і яка погода в даний мент в Сіямі, Персії чи на Алеутах. Сніги, пустинні хуртовини, дощі з різних континентів — все занотовують машини цієї будови.

Головна кватира ЛєМея може бути за дві-три хвилини готова до удару. Кожний його штабовик має постійно на поготові «саквояж» і кожний, виїжджаючи, залишає на всякий випадок свого заступника. Коло пів року впертої праці коштувало ЛєМеєві, доки він привів до такого стану. Тепер все спрямоване на те, щоб годинами, днями, тижнями і місяцями бути боєздатним і щоб цього алярму не потребувати. Ударні ескадри квартири роблять маневри, далекі польоти, маскують атаки на уявні міста і цілі, але пілоти їх перевозять теж ранених з далеких снігових пустель, везуть негайно потрібні ліки, перекидають за тисячі кілометрів футбольні летунські команди на змагання з друзями. Серед цього ген. ЛєМей зводить правдиві словні бої з сенатом і місцевою владою, що не розуміє багатьох справ і, напр., у справах мешкань страшенно скупа. А над касарнями час-до-часу пролітають машини, поява яких у світі нагнала б страху цілій земній кулі...

«Збройний мир — виснажлива справа» — кажуть старшини з Омеґе, дивовижного міста, що дослівно має найбільшу асекураційну установу сучасного світу. (За тижневиком «Ді Вельтвохе»).

Високошкільний тиждень

відбудеться від 20 до 24 серпня 1949 року

Не зважаючи на тяжкі умови, серед яких доводиться наладнувати сьогодні громадське організоване життя, Управа Центрального Союзу Українського Студенства рішила влаштувати в днях від 20 до 24 серпня ц. р. «Високошкільний Тиждень». Така імпреза являється в нас новістю. Її ініціятори брали собі за приклад нерідко організовані на Заході так зв. літні університетські курси для студентів і молодо-академічного середовища. Якщо ж знову йдеться про підбір тем для «Високошкільного Тижня», тоді передпочином треба вважати минулорічний Студентський Ідеологічний Конґрес. Завданням «Високошкільного Тижня» є дати нашому студентському активові, як і представникам старшого громадянства, що цікавиться життям студенства, нагоду для розгляду при помочі академічного методу тих основних проблем, що зараз найбільше хвилюють нашу суспільність. Організатори не забувають ні на хвилину, що поставили собі нелегке й нескромне завдання. Все ж вони виходили з міркувань, що студентський провід користується багатьома передумовами для реалізації такого почину. І тому рішено намір перевести в діло. Остаточна постанова Тижня буде вислідною тих важких обставин, серед яких доводиться сьогодні працювати, і того спільного труду, що його вкладе студентство в зорганізування цієї імпрези. Ініціятори свого труду не жаліли: сам перегляд програми дає достаточний образ, що запляновяний Тиждень — це небуденна в нас імпреза. То ж сподіємося, що знайде вона серед широкого студентського загалу належне зрозуміння і зацікавлення.

Управа ЦеСУС-у гаряче закликає студентство до участи у «Високошкільному Тижні» та сердечно запрошує на нього представників старшого громадянства. Це тим більше, що запляновяний Тиждень буде водночас рідкою тепер нагодою до взаїмної зустрічі в час, коли наша еміґраційна громада розпочала нову мандрівку в далекий світ.

Як доповідачі, в рамах «Високошкільного Тижня» виступлять такі науковці й прелеґенти: Проф. д-р Д. Чижевський («Гуманістичні науки наших днів»), проф. М. Васильїв («Марксизм в світлі новітніх дослідів політичної економії»), д-р В. Рудко («Проблема науки і наше суспільне життя»).

Далі говоритимуть: Д-р І. Лисяк-Рудницький («М. Драгоманів»), д-р Б. Цимбалістий («В. Липинський»), Ю. Дивнич («М. Хвильовий»), Р. Єндик(«Д. Донцов»).

В циклі суспільно-політичної проблематики виступлять: Я. Гайвас: «Сучасний стан на Рідних Землях», ред. М. Лівицький: «Роля і завдання української еміґрації», проф. К. Кононенко: «Майбутнє Української Держави».

Студентська проблематика буде насвітлена такими доповідями: «Студентство 30-их років на ЗУЗ і на еміґрації», В. Гришко: «Духове обличчя підсовєтської молоді і роля студентства в суспільних процесах України в роках 1920-1941». Б. Суховерський: «Українське студентство сьогодні».

Доповіді «Високошкільного Тижня» відбуватимуться у приміщенні читальні Оселі українських політичних в'язнів та українських студентів, Мюнхен-Рамерсдорф, Фюріхштрассе 53-II.

Доїзд трамваєм ч. 4 до зупинки Волляништрассе.

Учасники «Високошкільного Тижня» мають змогу прохарчування по знижених цінах у харчівні Оселі.

Замісцеві учасники зможуть користати з нічлігу в студентській Оселі та в таборах на Ляймі і Фраймані.

Ближчі інформації в усіх справах, зв'язаних з «Високошкільним Тижнем» подає Канцелярія ЦеСУС-у — Мюнхен 62, Шлісфах 14, Версайлєрштрассе 4-III.

ПАНАС ФЕДЕНКО

9)

ГЕТЬМАН ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

(Історична повість)

VI.

КОЗАКИ В НЕВОЛІ

— Пане гетьмане, — казав Красюк до Сагайдачного, що оглядав новозбудовані чайки біля Дніпрового берега. Не все гаразд у війську. Попсуйборщ з Бородавкою підговорюють козаків, щоб не йшли на море, більше, кажуть здобичі буде на Московщині. Там, оповідають, тепер таке діється, що біда: один цар умер, другого вбито, ладу й порядку ніякого.

Сагайдачний пустив з люльки хмару диму:

— Нехай лишень Попсуйборщ, чи інший котрий, спробує своїм нерозумом псувати запорозьку кашу, то буде знати, які на смак козацькі киї. Завтра виступаємо в похід на море. Нехай з Москвою борюкаються самі польські пани, нам до тієї сварки нема чого мішатися.

Під проводом Сагайдачного запорозькі чайки минули Дніпровий лиман, де звичайно вартували турецькі ґалери, щоб не випустити козаків на море. Було тихо, не віяв вітер, а проте по морю хвиля наганяла хвилю і гойдала легкі чайки. Сагайдачний з бровами, насупленими над сірозеленими очима, стиснувши губи, стояв на переді своєї чайки і пильно дивився в синю далечінь:

— Давній, старинний шлях — із Варяг у Греки. Це тут плавали колись наші князі Олег, Ігор, Святослав і Володимир Святий із своїми вояками. Були ми тоді зовсім вільним народом. А тепер мусимо називати себе підданцями польського короля... А все це зробила татарва проклята. Це вони зруйнували нашу державу, обернули нашу Україну в пустиню. Бо ж скільки треба було крови й поту пролити, скільки довелося нашим предкам покласти сили, щоб заселити, зорати, воскресити велику руїну?

Такі думки пролітали в голові молодого гетьмана, що вів козаків Війська Запорозького на кривавий бенкет-погуляння з ворогом. Згадалися Сагайдачному неслухн'яні запорожці Бородавка та Попсуйборщ. Таки правду казав Красюк: недобре вони затіяли. Ще з вечора перед походом втекли з Січі з сотнею своїх однодумців, таких нетяг, як і самі.

— Закортіло Попсуйборщеві московського квасу покуштувати, — сміялися запорожці.

— Пождіть ви, бісові діти, нехай вернуся з походу, будете знати, як ламати та нищити військовий порядок, — міркував собі Сагайдачний. — Бо військо вимагає послуху. Без послуху нема війська, лиш отара безпритульних овець.

Вересневі зорі ґоріли мов свічки в темному небі. Козаки цілу ніч гребли. Сагайдачний хотів наскочити несподівано на кримські береги. Коли вже на сході показалися сірі тіні Кримського побережжя, зачервоніло небо, і сонце почало котитися з зеленої гори назустріч чайкам.

— Пане гетьмане, он ґалера при березі! — гукнув Красюк, що мав дуже гострі очі. Сагайдачний побачив сам ще й другу.

— Он і третя! — крикнув Дорошенко.

На всіх чайках побачили козаки турецькі кораблі і давали шапками знаки гетьманові, що наближається небезпека.

— Нема ради, — подумав гетьман і звелів гребти проти турків. З ґалер загреміли гармати. Залізні кулі з гармат сичали в воді, не долетівши до запорозьких човнів, і пужали рибу в морській глибині.

— Гребіть що сили й духу, через сурмача давав накази Сагайдачний своїм козакам. Летіли човни мов стріли, пущені з тугих луків, летіли назустріч ворожим кулям, тільки верхи високих шапок — червоні, сині, зелені, жовті — мерехтіли й хиталися в такт з рухом довгих весел. Огонь із гармат не вгавав, уже кулі почали дошкуляти запорожцям. В одній чайці вирвало бік і вбило п'ятьох козаків, другу зовсім потопило, третій відбило переднє правило, і задне стерно пошкодила турецька куля. Не вважає гетьман на втрати, бачить, що вже чайки наближаються до ґалер, можна буде дати огню із запорозьких семип'ядних самопалів.

На шкоду собі так ґусто стріляли турки з гармат. Бо дим закрив запорозькі човни від їх очей, не бачили гаразд турки, куди влучати. А цього тільки й треба було Сагайдачному. Знов засурмив сурмач на гетьмановім човні далекочутним стоголосним криком до всіх козаків. Слідом загреміли семип'ядні запорозькі самопали під самим турецькими кораблями. Добре влучали козаки, обступивши турецькі ґалери з трьох боків. Одні набивали рушниці порохом та кулями і передавали їх найметкішим стрільцям, а вже ті знали, що робити: не за одним бусурменським вояком заплаче мати або батько, проклинатиме «шайтанів - барабашів», козаків запорозьких, що побили турків і попалили-потопили мальовані ґалери на Чорному морі, біля Кримського побережжя.

З великою здобиччю і з визволеними бранцями, що довгі роки ґинули на каторзі турецькій в солоній морській воді, верталися запорожці з свого походу. Сильна погоня пішла за козацькими чайками з Козлова і з Очакова. Не боялися запорожці погоні, готові були прийняти кривавий бій, бо взяли на свої чайки ще й турецькі гармати з ґалер. Та негостинне Чорне море заздро дивилося на козацьку відвагу. Повіяв західний вітер, загуло море своїми хвилями-валами, білі гребені все вище вискакували на хвилях, оббризкуючи запорожців солоною піною. Буря шаліла, скаженіла, метала легкі човни на всі боки, заливала їх вщерть водою. Мало хто врятувався від несамовитої гульні природи, в якій вода і повітря змішалися в одну непрозору пелену, що затуляла очі чубатим українським воякам.

Уламки одної запорозької чайки прибила морська хвиля аж другого дня до Кримського берега. На остатках козацького човна, що врізався в побережній пісок, татарські пастушки знайшли чотирьох прив'язаних чубатих людей, що були без пам'яти.

— Ой, барабаші! — крикнули діти і поспішили сказати новину батькам. Збіглися татари, джеркотіли між собою довго і вирішили: якщо «барабаші» ще живі, то взяти їх на допит до двору мурзи, а там буде видно.

Так Сагайдачний, Красюк, Дорошенко та Конашевич Данило, що єдині з човна врятувалися від смерти, прив'язавши себе міцними мотузками до чайки, опинилися в татарській неволі. Ніхто з татар не міг знати, що мають у руках свого страшного ворога — гетьмана Сагайдачного Як вичуняли запорожці від морської холодної купели та гойданки, то їх відведено у двір до Карач-Мурзи. Не допитували їх довго, сторожі закували в кайдани, випекли кожному тавро гарячим залізом, як товарці, загнали в глибокий мурований камінням льох і лишили їх самих.

— Оце так штука, брате, — казав Грицько Красюк, що не тратив ніколи доброго душевного спокою. — Потаврували, в кошару загнали, а коли ж на пашу виженуть?

Інженер А. Кішка

організатор допомоги скитальцям-інтелектуалам

(П. Б.) Від 22 до 29 липня ц. р. відбувалася в Люксембурзі Міжфедеральна Асамблея Міжнародного Руху Католицьких Інтелектуалів «Пакс Романа» — Mouvement International des Intellectuels Catholiquos «МІІС», якою проводив її президент п. Мільо, широковідома особа в міжнародніх колах. Як відомо, до МІІС належать різні національні організації інтелектуалів і він їх репрезентує на міжнародньому полі. На цій Асcамблеї були присутні делегати більше 20 різних націй, представники міжнародних організацій, як ЮНЕСКО й інші, та делегати від організацій народів поза залізною занавісою, а саме від: **українців, поляків, мадярів, румунів і словінців.**

Українську делегацію від українських інтелектуалів об'єднаних в «Обнові» очолювали: ред. Р. Данилевич (Німеччина) і інж. А. Кішка (Бельгія).

Темою нарад цьогорічної Ассамблеї «Пакс Романа» МІІС було питання християнського універсалізму. Кожного дня були доповіді визначних особистостей міжнародного католицького наукового світу. Зокрема заторкувано проблеми про націю, расу й державу, як рівнож, в міру спромоги, соціяльно-економічні та політичні питання. Визначнішими доповідачами були Монс. Ґвано, о. Журне, проф. Ройт-Ніколюссі, де Фабріґ та ін. Теж члени уряду люксембурзького князівства, з прем'єром на чолі, брали участь не лише в святочних маніфестаціях Ассамблеї, але теж в пленарних засіданнях. На урочисте закінчення нарад спеціяльно прибув з Брюсселю Апостольський Нунцій Екс. Монс. Ф. Ченто. При прощанні з господарями Ассамблеї українська делегація вручила Екс. Монс. Льомель, єпископові-помічникові Люксембурга, книжечку «Поклін Марії» на знак пошани й вдячности за гостинність цеї, хоч малої, але славної та шляхетної країни.

Цьогорічна Ассамблея Міжнародного Руху Католицьких Інтелектуалів «Пакс Романа» затвердила плян і місце Міжнародного Конґресу Студентів і Інтелектуалів «Пакс Романа» в наступному році. Він відбуватиметься в днях 25 до 31 серпня 1950 р. в Амстердамі (Голляндія), а по його закінченні всі учасники включаться в міжнародне паломництво «Пакс Романа» з нагоди Святого Року й переїдуть до Риму. Водночас, в тому самому часі, відбуватиметься в Римі, в рамцях «Пакс Романа» Міжнародний Конґрес Католицьких Правників і Мистців.

Конґрес «Пакс Романа» в Голляндії та маніфестації в Римі заповідаються величаво й слід ставитися з повним довір'ям до організаційного хисту голляндців-католиків, що навіть проєктують зорганізувати **окрему ескадру літаків, яка перевезе учасників Конґресу в Амстердамі до Вічного Міста.**

З ділових нарад цьогорічної Ассамблеї «Пакис Романа» в Люксембурзі треба відмітити три основні рішення, що відносяться до організації Міжнародного Руху Католицьких Інтелектуалів. А саме постановлено:

1) Створити Високу Академічну Раду при МІІС, що братиме ділову участь в життю організації. В її склад входитимуть визначні особистості католицького наукового світу різних національностей. Українська делегація запропонувала від себе трьох відомих українських науковців, що мали б ввійти в склад цеї Ради. Це Впр. о проф. д-р Тит Галущинський (Італія), Вс. о. проф. д-р Василь Лаба (Голляндія) та проф. д-р Микола Чубатий (США).

2) Покликати до життя окремий Секретаріят для Унійних Справ «Про Орієнте». До другої світової війни в лоні «Пакс Романа» (в той час «Пакс Романа» об'єднував виключно катол. студ. національні федерації) існувала окрема Комісія для Унійних Справ «Про Реділту». На її чолі стояв проф. д-р М. Чубатий. МІІС на минулорічній Ассамблеї в Англії уповажнив о. Сіповича, білоруського духовника в Англії, виготовити проєкт для створення окремого Секретаріяту для Унійних Справ в МІІС-у, під назвою «Про Орієнте». Якраз цьогорічна Ассамблея схвалила проєкт білоруського делегата й вважала за доцільне покликати до життя Секретаріят. З уваги, одначе, на делікатність та важливість справи, провід МІІС-у не взяв остаточних рішень відносно кінцевої форми й назначення керманича Секретаріяту. Інж. А. Кішка підкреслив, що в тій справі слід мати опінію чи рішення Конґреґації для Східних Церков, яка в порозумінні з єпископами сх. обряду затвердить кандидата на провідника «Про Орієнте».

3) Доручити інж. А. Кішці поробити всі підготовчі заходи, щоб створити **окремий Секретаріят для допомоги інтелектуалам-скитальцям.** В своїх нарадах Ассамблея ствердила, що дотеперішний відділ допомоги студентам і інтелектуалам при МІІС-у й МІЕС-у, не зважаючи на найбільші зусилля, не дав належних вислідів. В цьому питанні, що сьогодні найбільш актуальне й водночас найтрудніше, забрав голос укр. делегат з Бельгії й майже в годинній доповіді виложив свій плян допомоги інтелектуалам-скитальцям. Його думки своєю оригінальністю, практичним підходом, як теж конкретні осягнення в тій ділянці, зробили помітне враження на учасниках. Президент Ассамблеї п. Мільо підчеркнув, що думки інж. Кішки є авторитетні та цінні. Подібно теж висловився й представник ЮНЕСКО. У зв'язку з докладом інж. Кішки учасники Ассамблеї прийняли його пропозицію створити окремий Міжнародний Секретаріят, що займеться справою допомоги інтелектуалам-скитальцям і одноголосно надали інж. Кішці мандат поробити всі підготовчі заходи в тому напрямі.

Сенатор О'Коннор за поширення переселенчого закону

Сенатор Герберт О'Коннор, демократ з Меріленду, виступив в американському сенаті, щоби США та інші країни перебрали більшу відповідальність за переселення на постійне 600 000 европейських скитальців, з яких 400 000 перебуває ще в таборах ІРО а 200 000 є поза ними. Сенатор якраз вернувся з поїздки по Европі, під час якої він спеціяльно студіював справи скитальців та їх переселення. Його виступ в сенаті був дальшим заходом демократів в напрямку ухвалення поширеного переселенчого закону, проєкт якого вже перейшов в Палаті репрезентантів і тепер є в сенатському Підготовчому Комітеті, очолюваному сенатором Патом МекКераном, демократом з Невади. Сенатор О'Коннор ствердив, що США протягом останніх двох років внесли до ІРО на опіку скитальцями 140 000 000 долярів і тепер мали б ще дати дальших 70 000 000. До кінця квітня ц. р. ІРО переселило 472 000 скитальців і 63 586 репатріювало. Скитальців переселено до 87 країн світу і на ту ціль ІРО розпоряджало 40 транспортовими кораблями. Тепер переселюється 30 до 40 тисяч скитальців місячно.

З української преси за океаном

Як пані Павликовська

пекла канадійську печеню

Вінніпеґзький «Новий Шлях» (3. 8. 49) пише:

«Кілька місяців тому була в нас у Канаді пані Ірена Павликовська.

Всі ми знаємо, хто є пані Ірена Павликовська, бо досить про це написався недавно «Новий Шлях». Але «Н. Ш.» знає і знав те, про що досі не писав, і про що не всі знають: що політичні симпатії п. Павликовської тяжать у бік групи «блискучого відокремлення». Однак не дивлячись на те, УНО і «Н. Ш.» не тільки не відмовили помочі п. Павликовській в часі її перебування в Канаді, а що більше дали їй якнайбільшу підтримку в її акції в користь жіночої організації.

Під час всього перебування у Вінніпеґу не було дня, щоб п. Павликовська не була в «Н. Ш.», а коли її не було, то приходила за неї пані Ситник, тодішня секретарка ОУК та голова «Комітету Українок Канади»: то статтю треба було про п. Павликовську помістити в «Нов. Ш.», то клішу зробити, то оголошення дати, то звіт із віча опублікувати, то це, то те. А п. Ситник мала постійно з п. І. Павликовською повні руки роботи: то віче організуй для п. Павликовської у Вінніпеґу, то треба переписуватися в справі віч в інших місцевостях Канади, то статтю пиши про п. Павликовську, то опроваджуй її по різних інституціях, старайся репортерів чужинних часописів і. д.

При такій помочі, розуміється, преса українська і чужинна була заповнена прихильними відомостями пр п. Павликовську, залі на вічах були повні слухачів, ну, і п. Павликовська мала і фінансовий успіх, збирала гарні гроші. Від'їжджаючи, навіть на сторінках «Н. Ш.» подяку помістила за цю поміч. А втім не тільки УНО і «Н. Ш.» дали поміч п. Павликовській, бо правду сказавши і КУК, і БУК, і СУС вийшли назустріч п. Павликовській.

А приїхавши до Европи пані Павликовська здавала звіт з своєї подорожі. Цікавий, дуже цікавий звіт. Ось що пише про це мюнхенський «Український Голос» (ч. 5-6 з 16. 6. ц. р.) в статті п. н. «Пані Ірина інформує»:

«Пані Ірина Павликовська, яка є на еміґрації заступницею голови ЦПУЕ і очолює Об'єднання Українських Жінок (ОУЖ), після експедиційної подорожі до ЗДА і Канади вирішила поділитися з мюнхенським жіноцтвом своїми, ми вважали, безперечно цікавими враженнями та спостереженнями, щодо заокеанського континенту. З її інформацій, на яких мабуть досить позначилися впливи морської хвороби, присутні довідалися про деякі «справжні сенсації»... Бо ж як ще інакше назвати її епохальні відкриття, які перевертають геть догори ногами всі наші дотеперішні уявлення про українців у Америці! Виходить з її звіту, що північно-американський континент став жертвою могутнього десанту войовничого племені бандерівців. Пані Ірина так відверто й говорить: що, мовляв, **єдиною поважною українською організацією в Америці є... «Організація чотирьох свобід України» (ОЧСУ).** І це є незаперечний факт!... Не вірите? Та ж пані Ірина, мала аж 20 прилюдних виступів у ЗДА та 30 у Канаді».

Ось як! Ні КУК, ні УНО, ні БУК і так д., а «Організація Чотирьох Свобід України»! Чи чули ви, панство, що про таку організацію в Канаді?! Бо ми, ні. Що більше, в часі перебування п. Павликовської в Канаді ще навіть «Ліґа Визволення України» не існувала.

Але ось що пише далі «Український Голос»:

«Те, що Колюмб відкрив Америку, а п. Дарія Ребет «повторила це відкриття» щодо української справи — це старі «незаперечні істини». Але, що пані Ірина має винахідницькі амбіції та непереможне бажання стати до лав політичних альхеміків — про це присутні почули аж на зборах ОУЖ у Мюнхені. Здивовані слухачі почули там, що в **Америці, мовляв, існує хронологічний поділ націоналістів на нових** (мабуть з 1945 р.!), **ну, і на старих з року 1939.** На запитання доповідачці, що дехто чув і про такі «еретичні» факти, що в ЗДА, крім ОЧСУ, існує також і ОДВУ, а **у Канаді — добре організоване і діяльне УНО,** п. Ірина кокетливо примружила очі та соромливо прошепотіла: **«Є... так, так... але ж це націоналісти з 1939 року...»**

Ні, пані Ірино, націоналісти не змінилися, змінилася тільки для декого політична коньюнктура!»

Стільки «Український Голос».

Як бачимо, — додає від себе «Новий Шлях» — пані Павликовська, будучи в Канаді, боялася пекти свою політичну печеню, бо інакше не зібрала б ні одного доляра, і не вібула б ні одного віча. Але виїхавши до Европи, там пече свою печеню зі своєї подорожі до ЗДА і Канади.

Ми б хотіли побачити паню Павликовську ще раз у Канаді...».

ДВІ УКРАЇНСЬКІ РОДИНИ НА ФАРМІ БРАТА ПРЕЗ. ТРУМЕНА

З канцелярії ЗУАДК повідомляють, що останнім транспортом нових іміґрантів причалили до порту Ню Орлін дві українські фармерські родини, що приїхали на завірення та працюватимуть на фармі брата президента Трумана в Мізурі. Це родини Ковалевичів і Хлистунів, обі по чотири особи: батьки і по двоє дітей. Урядова Переселенча Комісія у Вашінґтоні висловилася з окремим признанням про Український Переселенчий Осередок в Ню Орлін, з п. Іваном Зазуляком на чолі, за їх вмілу працю при полагоджуванні формальностей при відборі нових іміґрантів з корабля.

Одна українська родина приїхала до Меріленду на завірення відомого американського героя, ген. Деворо.

— А бодай тебе, Грицьку, з твоїми жартами! Тут так болить пропечена шкура, аж у печінках чути, а він... Ох і болить же, Господи! Бодай би тих, що це видумали, рогаті чорти в пеклі таврували і на боках і на спині і на лобі й на литках і на всіх місцях, де тільки можна, — гукав Данило Конашевич.

Сиділи до вечера в темнім льоху, нічого не ївши й не пивши. Крізь оковані залізом двері ледве доходили скупі натяки на денне світло. Як запанувала повна темрява, то з залізним скреготом відчинилися двері, і по крутих сходах у льох почали спускатися якісь люди. За ними йшов татарин з борідкою і в гострій шапці, мав в одній руці каганець, а в другій шаблю наголо. Поки татарин числив невільників у льоху, Сагайдачний із своїми товаришам міг придивитися до цих людей: худі, обідрані, майже голі, з синяками на тілі від повсякденних ударів, вони були як тіні. Тільки кайдани, що бряжчали у них на ногах, були доказом, що то живі люди. Вони мовчали або стиха, глухими голосами озивалися один до одного.

— І сьогодні бусурменська личина не дала нам ковтнути ложки пісної каші. Вивернув нехрист казан з кашею на землю. Каже — «християнські свині і без каші проживуть», — півголосом жалівся русявий парубок старшому сивуватому чоловікові, поки татарин числив невільників.

Татарин, що розумів трохи українську мову, підбіг до парубка і рубонув його в плече своєю шаблею. Парубок кригнув і впав на землю. Всі дивилися понуро на вбивцю. Очі у кожного блищали вовчим огнем. Здавалося, люди ось-ось кинуться на татарина і розтопчуть, роздавлять його як жабу. Він помітив цю небезпеку і поспішив вийти з підземелля. Знов заскрипіли залізним скреготом двері, брязнув важкий замок, згас за дверима каганець, і глибока, непроглядна темрява запанувала в льоху-домовині.

Страшна була ця перша ніч для нових невільників. Побиті й поранені нагаями татарськими на роботі жалілися на болі й рани, стогнали. Вони не могли спати і своїм стогнанням не давали спати іншим. Ті, що не встигли повечеряти, не спали через голод:

— Знаєш, брате, я б, здається, сиру землю гриз, так їсти хочеться, — казав один голос до свого сусіда.

— Ох, не кажи, Лавроне, у мене й так аж у горлі сухо, уже слини в роті нема, — озвався другий.

Декотрі невільники в гарячці, без пам'яти, розмовляли, плакали або сміялися, скрипіли зубами або кидалися на гнилій соломі, що випускала з себе страшний сморід у непровітреному льоху.

— Пропали, як Рябко на ярмарку, — казав своїм незмінним спокійно-насмішкуватим тоном Красюк до своїх товаришів.

— Ще подивимось. Бог не без милости, козак не без долі, — відповів Дорошенко.

На додачу до всього лиха почали між сплячими невільниками бігати щурі, завбільшки з доброго кота. Якісь комахи лазили і скакали з однієї людини на другу, гризли змучені тіла, випиваючи з них останню кров.

Жовті, вимучені цим сном-дрімотою, ранком виходили невільники з своєї підземної темниці на світ Божий і, хитаючись, ішли на роботу під крик татарських пригінчих, під свист гострих батогів. Минали тяжкі дні в праці і страшні ночі в підземеллі, де брязкіт залізних важких кайданів змішувався з словами прокляття та стогнанням хворих, змордованих невільників. Багато їх умерло за зиму від недуг та голоду, але все нових бранців з України приводили татари, і Карач-Мурза міг легко й дешево купити собі українських невільників на ринку в Кафі, де живих людей було завжди багато на продаж.

З тяжкою бідою дожив Сагайдачний із своїми товаришами до весни. Не радувала серця зелена травиця, ні теплий вітрець не грів душі козацької. Ще важче, ще непривітніше було запорожцям, коли дивилися, як прокидалася природа з зимового сну до нового життя. І згадували свій рідний край бідні невільники, і тяжке ридання виривалося у іншого сивого, старого запорожця насамоті, коли в полі були товариші та пригінчі-татари далеко і не могли бачити гірких, кривавих козацьких сліз.

— Хлопці-молодці, хто знає, коли наш Великдень? — казав раз Красюк до Сагайдачного та Дорошенка, як зморені верталися надвечір з праці до душного, вогкого підземелля.

— Хто ж би не знав? Сьогодня Страстний Четвер, завтра П'ятниця, далі Великодня Субота, а там уже й Великдень, — сказав Дорошенко і при тім гірко скривився. Скільки споминів, дорогих серцю кожного українця, навівали ці слова про Великдень? Ще нижче похилили голови всі запорожці, коли довідалися про недалекий празник Христового Воскресіння.

— Там, у ріднім краї, тепер люди з свічками в церквах стоять, а як вернуться додому, то будуть випалювати страстними свічками чорні хрести на стінах, на стелях і на сволоках домів своїх та на бантинах. А ми... замість свічок — очима в темноті світимо. На Україні наші люди до плащаниці молитися йдуть, а ми кров'ю своєю щодня умиваємося Боже милосердний! Кажуть, що як умре християнин на Великдень, то душа просто в рай іде. А як стане козак перед Божі очі в кайданах? Зарослий бородою, що мов щетина стерчить на худім тілі!? Не дай, Боже милий, умерти в неволі, на чужині!

Такі думки сірою низкою пролітали в голові кожного запорожця - невільника, і ще більше бунтувалося козацьке серце проти мурованої темниці, проти тяжких кайданів, проти лютої, невблаганої, гіркої долі.

Новий ранок — нова робота, нове знущання, стогін, крик нізащо катованих, новий голод. Коли проходили повз білий палац Карач-Мурзи, то дивилися, як попід вікнами ходила його молода жінка з двома дітьми. Мала за мусульманським звичаєм закрите чадрою обличчя, але ніжний серпанок дозволяв бачити гарні риси і привабний вираз молодих темних очей.

Хоч як було тяжко в неволі, проте Красюкові весна додавала сили й охоти до життя. Його кремезна натура не піддавалася хворобам, голодові й журбі. Він вишукував якісь корінці в землі і їв, щоб заспокоїти голод, і хоч це мало помагало, однак він своєю бадьорістю заохочував і товаришів.

Ідучи за Дорошенком, що йшов перед Сагайдачним, Красюк, коли весняне сонце пригріло, згадав давно-давно чуту пісню і зтиха завів, щоб вартові татари не почули (вони не любили українського співу):

— Попереду Дорошенко,
а позаду Сагайдачний...

— Покинь, Грицю, бо прибіжить ще отой скажений татарлюга Алаким, почне кричати або й стусанами наділяти, — сказав Дорошенко Красюкові.

Коли б козаки могли бачити, що ділялося з молодою жінкою Карач-Мурзи, як вона почула імена — «Дорошенко» і «Сагайдачний». Припала до камінної стіни, що огорнула сад біля дому, дивилася вслід невільникам, мов хотіла своїм поглядом спинити запорожців, вернути їх назад. Увесь день була сама не своя: спомини товпилися в чорнявій голові молодої жінки, згадки про рідний край мутили її розхвильоване серце. Лиш по очах пізнала Сагайдачного, а Красюка по голосу. І Дорошенко змінився в неволі до непізнання: худий, зарослий, у розідраній сорочці та в якійсь старій вилинялій татарській шапці.

(Далі буде).

Промоція д-ра Грановського

Урочистий акт в УТГІ

Запис на ак. рік 1949-50. 11 липня ц.р. розпочалися виклади на зимових семестрах всіх факультетів. Запис нових студентів на 5, 6, 7 та 8 семестри Лісового Відділу, 6 та 7 Аґрономічного Відділу, 5 та 7 семестри Хемічно-Технологічного Відділу, 5, 7 та 8 семестри Економічного факультету, 7 семестр Ветеринарного факультету, 3, 5 та 6 семестри Фармацевтичного факультету приймаються в Секретаріяті УТГІ до 15 серпня.

Звіт за 1948-49 акад. рік та вибір Ректорату. 15 липня 1949 в Реґенсбурзі відбулося звичайне річне засідання Професорської Ради Інституту, на якому керівні органи подали свій звіт. Протягом ак. р. 1948-49 Інститут мав чинних членів професорського складу: професорів 45, доцентів 25, лекторів 31, асистентів 2, всього 103 особи. У звітнім році було в зимовому семестрі 255 активних студентів, в літньому семестрі 176 студентів; склали дипломні іспити і одержали титули дипломованих інженерів 23 особи, а протягом чотирьох років реґенсбурзького періоду (1945-46—1948-49) одержали дипломи: 72 аґрономи, 11 лісівників, 1 будівельник, 3 хеміки, 2 економісти, 14 ветеринарних лікарів, 82 маґістри фармації.

На заочному секторі УТГІ записано 1 599 студентів та курсантів, розмножено 8 підручників (всього за чотири роки 43 підручники з 6 568 стор.), підготовлено до друку 7 підручників, а в редакції опрацьовується ще 6 підручників — разом 13.

Науковий сектор: вийшов з друку один том «Наукових Записок» і 6 чисел (3 зошити) Наукового Бюлетеню УТГІ. За три останні роки відбулося 37 наукових засідань.

Сектор середніх фахових шкіл та нижчих курсів у минулім році не працював, бо всі курси перебрала організація ІРО, а в передостаннім році УТГІ провадив 61 фаховий навчальний заклад з 363 вчителями та 2 313 учнями.

Професорська Рада, заслухавши звіт та уділивши відступаючим органам абсолюторію, обрала новий Ректорат в такому складі: **Ректор — проф. д-р Б. Іваницький,** Проректор (керівник Сектора Авдиторного Навчання) проф. дипл. інж. М. Зайцев, Проректор (керівник Сектора Заочного Навчання) проф. д-р І. Драбатий, Секретар Проф. Ради — доц. дипл. інж. Д. Пеленський. Деканами Факультетів обрано: проф. д-р Б. Боженко (Агр.-Лісов.), проф. С. Комарецький (Інженер.), проф. Л. Шрамченко (Екон.), проф. д-р І. Розгін (ветерин.). проф. д-р В. Радзимовська (Фармац.).

Промоція. 19 липня 1949 р. на урочистому засіданні Професорської Ради Інституту в присутності гостей, професури й студентства відбувся акт надання ступня doctor honoris causa професорові ентомології й економічної зоології в Університеті Міннесота д-рові Олександру Грановському за його видатні наукові праці в галузі ентомології, зоології й фітопатології та за його високозаслужену національно-громадську працю.

Професор Олександер Негрицький-Грановський, український вчений ентомолог і фітопатолог, громадський і політичний діяч народився 4-го листопада 1887 року в Бережцях, Крем'янецького повіту на Волині. Середню освіту одержав у Білокриницькій сільсько-господарській школі, а вищу освіту одержав спочатку в Київськім Комерційнім Інституті Довнара Запольського, а далі в Сорбонськім Університеті в Парижі, а потім в Америці: в Аґрономічнім Інституті штату Колорадо з дипломом Бакалавра Наук (1918 р.); в Університеті штату Вісконсін із ступнем Маґістра Наук (1923 р.) і Доктора Філософії (1925 р.).

До США професор Олександер Грановський приїхав 1913 року і був першим українцем, що одержав посаду професора Університету в США.

Проф. Олександер Грановський є членом багатьох наукових товариств, як Американська Асоціяція для Поступу Наук; Американське Товариство Ентомологів і інших.

Громадська і політична діяльність професора Грановського виявилася сталим співробітництвом в «Українській Хаті» (Київ, 1909-14 рр.) і роботою члена Українського Клюбу «Родина» (в Києві), роботою секретаря Українського Товариства «Просвіта» (в Америці 1913-14), члена Українського Народнього Союзу (в Америці від 1913 р. і донині), Голови Організації Державного Відродження України (в Америці від 1935 року і донині), члена Директорії Українського Конгресового Комітету в Америці (від 1940 р.), члена Делеґації Українсько-Американських Організацій до Конференції Об'єднаних Націй (у Сан-Франціско, 1945 р.), члена Політичної Комісії Пан-Американської Конференції (у Нью-Йорку 1947 р.).

Професор Грановський є автором декількох друкованих брошур англійською мовою на політичні теми, зокрема:

1) «Проблема Незалежної України», Вашінґтон, 1940 р.

2) «Конечність Вільної України для сталого Миру», Н.-Й. 1945).

3) «Україна, Побойовище за Волю», Міннесота, 1944 р.

Низку його праць присвячено вивченню біо-екології та засобів боротьби із сараною. Низка праць проф. О. Грановського присвячена вивченню шкідників городніх культур та організації боротьби з ними. Присвячено праці шкідникам садівництва. Серед цих праць є й праці присвячені вивченню шкідників декоративних рослин. Низка праць проф. О. Грановського присвячена спеціяльно вивченню інсектицидів та застосуванню авіометоди в боротьбі зі шкідниками. Фітопатологічні праці присвячені питанням поширення хвороб комахами та тваринами.

Як визначного науковця проф. О. Грановського вшановано в США, де його обрано членом 2-х Академій Наук, 9 наукових товариств, 6 почесних наукових організацій.

Український науковий світ щиро вітає нашого шановного й заслуженого земляка з Америки та бажає йому щасливого перебування в Европі, повернення до Америки й довгих ще літ праці на науковім та на громадсько-політичнім полі.

Українська радіотехнічна школа закінчила свій навчальний рік

Українська Радіотехнічна Школа продовжувала в цьому році роботу за методикою, що її вона опрацювала протягом двох минулих навчальних років, як Школа, в основному, заочного навчання.

Наша робота розрахована на тих українців, які не мають змоги відвідувати стаціонарних фахових шкіл у Німеччині, або виїхати за її межі.

Коли не рахувати невеликої місцевої групи, що вчилася нормальним авдиторним способом, ми мали майже половину всіх курсантів закордоном — переважно в Англії.

Робота провадилася, як і в минулі роки під правним захистом організації ІМКА на засадах самоутримання.

Учбову програму цього року було розширено введенням нового курсу практичного інструктажу, який допоміг кожному курсантові, що не мав до цього часу зовсім справи з радіотехнікою, обізнатися з методикою самостійного складання і настроювання радіоапаратури.

У Німеччині найбільша кількість курсантів припадала на американську зону, а саме тут ми мали 47 курсантів у порівнянні до 17 в англ. зоні, до 2-ох у французькій.

Навчання провадилося одночасно на двох курсах — для початківців і для заавансованих.

До кожного розділу і кожної теми давалося письмові контрольні роботи, безперервно провадилися консультації. Щоправда, нашим курсантам з Австралії доводилося досить довго чекати одержання відповіді, але, врешті, й вони були задоволені.

По закінченні навчального року організовано за допомогою ІМКА з'їздзустріч учасників навчання і вчителів Школи, яка відбулася у м. Нойштадті (англ. зона) і тривала від 8 до 14 червня. Ця зустріч була дуже цікавою для обох сторін. Її програма складалася з додаткових лекцій узагальнюючого характеру, численних консультацій, а також практичних робіт, що їх виконували курсанти за доглядом інструкторів. Все потрібне устаткування транспортовано на цей час з місця осідку Школи в м. Бравншвайзі до Нойштадту.

Всі особи, що склали іспит особисто в Нойштадті дістали від ІРО атестаційні свідоцтва радіо-ремонтерів (6-ти міс. курс) і радіо-механіків (12-міс. курс).

Для тих курсантів, що з тих або інших причин не змогли приїхати до Нойштадту проведено заочне випробування за спеціяльно розробленими завданнями, що мали бути виконані і надіслані за 24 год.

Атестуюча Комісія, перевіряючи роботи, брала на увагу при виставленні остаточної оцінки також успішність виконаних протягом навчального року місячних і семестрових робіт.

Курсанти, що склали іспити заочним способом, дістали також офіційні посвідчення.

З 57 осіб, що зголосилися до атестації, атестовано 54. Троє одержали незадовільні оцінки.

В майбутньому Школа проведе ще один навчальний рік протягом 6-ти місяців. Дальша доля Школи є покищо неясною в світлі загальної ситуації, але її керівник сподівається мати можливість продовжувати в тій чи іншій формі започатковану працю, бо численні листи від курсантів, що зберігаються в архіві, є доказом того, що діяльність Школи знаходить живу підтримку нашого загалу і приносить практичну користь, даючи до рук цінний фах і навіть в наших умовинах — можливість цікавої праці. Добре є також те, що в наслідок педагогічної роботи Школи пощастило створити єдиний в такому обсязі друкований курс радіотехніки українською мовою. Досі така література була майже відсутньою і український читач був примушений користуватися чужою фаховою літературою.

Керівник Школи.

Свято в Шляйсгаймі

Невеличка українська громада в таборі Шляйсгайм біля Мюнхену, налічуючи незначну кількість членів серед переважаючої більшости російського населення, вперто зберігає своє національне обличчя і розбудовує національно-культурне життя, має свою школу, гімназію, кооперативу, свій клюб, свою філію СУН, відзначає всі свої національні свята.

28 липня, коли росіяни на честь «свого» князя Володимира урядили гучне «свято російської культури», наші люди вшанували пам'ять великого князя-хрестителя України. На цей день припадало й храмове свято Української Автокефальної Православної Церкви св. Володимира на Шляйсгаймі.

Зрання густі юрби українських таборян, святочно одягнених, з квітами в руках попрямували до церкви. У прикрашеному живими квітами храмі урочисту Богослужбу відправили чотири священики. Красі та урочистості відправи чимало спричинився спеціяльно запрошений з мюнхенської Свято-Покровської церкви хор, в складі якого були співаки капелі «Україна» і який під диригуванням проф. Білого прекрасно вив'язався зі своїх обов'язків.

Глибоко-патріотичну проповідь про Святого Володимира, великого українського князя, хрестителя України і основоположника української церкви виголосив о. Терентій Гаврик.

У хресному ході навколо церкви з Євангелією, образами і корогвами взяли участь маси таборян, розтягнувшись на великому просторі між мешканевими бльоками. За величавим походом українців дивилися маси росіян, калмиків, козаків. Урочиста симфонія імпровізованих дзвонів лунко розносилася по всьому великому табору. При вході до церкви о. Палладій Дубицький звернувся до вірних з промовою, в якій висловив непохитну впевненість, що і роз'їхавшись по різних країнах та материках, вони збережуть свою мову, свою віру і лишаться свідомими українцями.

В церкві настоятель о. Яків Костецький поздоровив парафіян з храмовим святом і спинився на великій ролі князя Володимира в історії нашого церковного і національно-культурного життя.

Після церковної відправи за старовинним українським звичаєм відбувся в українському клюбі спільний обід, під час якого з привітальними промовами виступали: голова табору п. Шишкевич, о. Микола Литвалівський. Від місцевої філії СУН передав привіт проф. Стратієнко. О. Паладій Дубицький поділився з присутніми сумною вісткою про смерть міністра внутрішніх справ Виконного Органу Української Національної Ради Анатоля Рябишенка. На пропозицію о. Дубицького присутні вшанували пам'ять Покійного вставанням.

Промовляли й інші представники. Співав хор під проводом проф. Білого. За прекрасну організацію свята і за всю проведену підготовчу роботу цілковите признання належить національному лідеру української групи п. Платонові Боярському, який так багато приклав зусиль, щоб українське населення Шляйсгайму гідно відзначило день свого великого українського князя. — Г.

Українські вояки і „Сурма"

Увечері до мене прийшов мій приятель Г-цький. Сівши на ліжко (тіснота в кімнатах, немає де сісти — діпівське життя), він почав читати: «За маскою цих демократів скриваються генерали без війська, блюзнірські редактори, що їли з руки Гебельса, політичні хулігани, гітлерівські поплентачі».

Я уважно прослухав статтю, сказав:

— Большевицька зграя уміє лити помиї на голови кращих синів України. Вона вміє з білого зробити чорне. Коли вже прийде час помсти? Коли вже нарід відомстить кремлівській зграї за всі страждання?

— Гітлер прийшов на Україну, і вішав українців за те, що вони... «співпрацювали з Сталіном». Відкопував Вінницю, щоб українці приходили оплакувати своїх братів закатованих. Сталін прогнав Гітлера, і тепер вішає українців за «співпрацю з Гітлером». Називає їх гітлерівськими поплентачами. Розкопує могили, щоб плач продовжувався. Сльози льються... нарід в крові.

— Навіть на еміґрацію проникає червона зараза. Прошу дати. Це, мабуть, свіже число «Комуніста»? — звернувся я до Г-цького.

— Ні. Це «Сурма»! Безкоштовно один поліцай роздавав, — сказав Г-цький.

Я ще не читав такого часопису. Зацікавився. На хвилину перестав вечеряти. Схопив газету, і побачив: «Воля народам!» «Воля людині!» «Сурма» — орган організації Українських Націоналістів. Чому спочатку «Воля народам», а потім... «людині»? Хитре гасло законспірованих тоталістів. Дайте волю людині. І цього досить. Тільки з вільних людей можуть бути вільні народи. Навіщо багато слів, патосу?

В «Сурмі» прочитую вдруге большевицьку агітку, опубліковану під назвою «Зриваємо маску». «Зриваючи маску», газета пише, що генерал Омельянович-Павленко зрадник українського народу, який... «пристав до гітлерівської козакочеркесії». З цього виходить, що він командував Українською Галицькою Армією тому, що був... «козако-черкесом» чи, як пише «Сурма» «гето-козаком»...

Після нападів на генерала Омельяновича-Павленка «Сурма» приліплює провокаційний ярлик «контрреволюціонера» і ворога українського народу генералові Смовському. Цього навіть охрещує запеклим борцем проти української волі, «гітлерівським поплентачем» і т. д. Чому? Річ ясна. В 1920 році теперішній генерал Смовський, як командир кінної бригади, прорвав фронт під містечком Трембовля. Врізався в тили червоних дивізій 44-ї і 45-ї. Три доби провадив запеклий бій, розбив червоні з'єднання, і забрав до полону 3 000 червоногвардійців. Большевики не перестають переслідувати генерала Смовського. А 9-го червня київська радіостанція била тривогу, що Смовський знову організовує військові відділи «для англо-американського фашизму». І «Сурма» 30 червня повторила большевицькі наклепи...

Всі наклепи ця газета підкріплює словами: «За нами правда, а правда переможе». Ні, панове з «Сурми», хоч за вами і стоїть большевицька «Правда», все одно ні ви, ні вона не переможе!

«Сурма», як тепер на факті ми переконалися, пляново і навіть без помилок передруковує статті з газети «Львовская Правда» — органу Обкому КП(б)У, і тому... вірить в перемогу. Почуває себе матеріяльно добре. Безкоштовно поширюється бандерівською поліцією, вишколеною Степаном Козієм.

В той час, коли всі українські часописи звертаються до громадянства за матеріяльною підтримкою, «Сурма» має підпільне видавництво. Відмовляється від паперового приділу ІРО. Не хоче звертатися за ліцензією до Мілітерреґірунґу, бо знає, що американська влада не дозволить вести забріхану большевицьку пропаганду.

Кожен часопис мав би широкі видавничі можливості, якби передруковував статті з «Львовскої Правди», чи писав під диктовку «Київської Радіостанції».

Щоб українське еміґраційне суспільство не могло швидко зорієнтуватися, «Сурма» лицемірно голосить, що вона підтримує УПА. Де ж логіка? Виходить, що «Сурма» підтримує УПА для того, щоб заплямувати її визначних організаторів? Для того, щоб тероризувати тих, що є ідейними носіями і першими творцями підпільного українсько-партизанського руху.

Панове «сурмачі», наберіться цивільної відваги, скиньте маску, і говоріть перед обличчям українського народу. Боїтеся його гніву, а може він для вас не страшний? За вашою спиною стоїть до зубів озброєна червона імперія, — подумав я.

Повечерявши, я вибачаюся перед Г-цьким. Залишаю його в своїй кімнаті. За ковдрою вже хропуть сусіди. Кладу до кишені «Сурму». Йду до генерала Омельяновича-Павленка. Знайомлю з новиною. Він усміхнувся. Зняв з вух навушники. Сказав:

— Це я вже чув. Дві години тому подібну статтю передавала київська радіостанція. Тільки, власне, я не знаю, чи «Сурма» для радіостанції пише статті, чи радіостанція для «Сурми». Скажіть, будь ласка?

Опісля генерал показав мені анонімного листа. Попросив, щоб я проглянув його. Там багато подібного із «Сурмою». В кінці анонімки речення:

«Ви і Смовський, і Татарський, то дібране товариство. Але і ви і вони помиляються — прийде час розплати!»

— Вас, пане генерале, збираються вбити? — запитав я.

— Так. «Сурма» надрукувала спочатку наклеп на мене. Така її була перша проба. Я не звернув уваги. Анонім прислали 30 червня. Це камінь із-за вугла. Бачу, що ворог належить до боягузів. Він у масці. А я люблю боротьбу лицарську, українську. Наші князі, коли йшли проти ворога, оголошували: «Іду на Ви!» Це краса лицарів. Признаюся, що я також люблю боротися на полі бою. Під грім гармат. І цього ця, як її «Сурма», найбільше боїться.

— А як Ви думаєте реагувати на анонімку? — запитую я. Генерал встав. Почав ходити по кімнаті. Потім сказав:

— Як згине червоний тоталізм, не буде «Сурми», не буде й анонімок. Він сам не згине. Годинник історії проб'є дванадцять, і український нарід його знищить. Найкраща сьогодні відповідь «Сурмі«, і всяким її авторам — це перемога Української Правди.

Був пізній час. Ми розмову перервали. Генерал відчинив вікно, і сказав:

— Люблю спати з відкритим вікном. А Ви приходьте. Не забувайте. Якщо буде нова «Сурма», принесіть. Або не турбуйтеся, я слухаю передачі з Києва.

Я йду до свого бльоку. Табір спить. Гадію, що генерал Омельянович-Павленко дивиться на наклепи ворогів українського народу, як на їхню слабість. Вроджений оптимізм українського вояка.

Іван Т. Сил-о.

ЛЕВ РЕЙНАРОВИЧ ВИГРАВ КОНКУРС

Оперовий співак, баритон Лев Рейнарович, що недавно приїхав до США з европейської скиталыцини, виграв важливий радіоконкурс, що відкриває йому дальші великі артистичні можливості. Рейнарович взяв участь в співочому радіоконкурсі, що його передавало в місяцях травні і червні з театру Парамвит в Ню Гейвен і та до якого ставало 30 співаків. 29-го червня п. Рейнарович виграв в цім конкурсі першу нагороду і здобув право до дальшого конкурсу, що його влаштовує в Ню-Йорку Америкен Бродкестинг Компані в радіопрограмах «від побережжя до побережжя». На цій підставі п. Рейнарович вже виступив з концертом в нюйоркській радіовисильні ВИЗ 6-го липня, в год. 8-ій ввечорі, а в неділю 10 липня в год. 7-ій ввечорі в нюйоркській радіо-телевізійній програмі на станції ВАБД. Під час виступу радіо-заповідач представив п. Рейнаровича як українського скитальця, а цей з черги по-українськи висловив радість, що він вже на американській землі та подякував тим, що йому до цього допомогли.

Відійшли від нас

Проф. Ол. Оржехівський

Олекса Оржехівський народився 7. 2. 1891 р. на Великій Україні, де й закінчив клясичну гімназію, а далі — й історично-філологічний факультет університету. Видатні його здібності й наполеглива наукова праця ще за студентських років звернули на себе увагу його учителів-професорів, і молодого вченого було залишено при університеті для підготовки до професури. З того часу він став вірним лицарем Прекрасної Дами-Науки про українське художнє слово. І служить їй невтомно й віддано до останнього подиху.

Ось далеко неповний перелік тем його більших чи менших наукових праць надрукованих в різних наукових виданнях впродовж 35 років його праці українського вченого:

1) Укр. фольклор у французькій інтерпретації; 2) Нар. думи й пісні про Богдана Хмельницького; 3) Укр. інтермедії 18 віку; 4) Укр. бурлескні поеми 18–19 вв.; 5) Латинські піїтики й укр. вірші.

б) З старої укр. літератури:
6) Договори київських князів з греками як літер. пам'ятник; 7) Византійські літературні джерела про Київську Русь; 8) Польські літер. джерела до епохи Руїни 17 віку; 9) Укр. хроніки 18 вв. як літерат. жанри; 10) Чужоземні джерела філософії Гр. Сковороди; 12) Укр. література 17–18 вв.

в) З укр. літератури 19 віку:
13) Езоп і Федр та укр. клясична байка; 14) Гете в укр. поезії; 15) Декабристи й укр. література; 16) Історична тематика П. Куліша; 17) Проза Ів. Нечуя.

г) Іван Котляревський:
18) І. К. — фундатор нової укр. літ.; 19) Драми І. К.; 20) Вергілій і І. К.; 21) «Енеїда» І. К. в оцінці шведського літературознавця.

д) Тарас Шевченко:
22) Т. Ш. й укр. література; 23) Т. Ш. в чужоземній критиці; 24) Т. Ш. й релігія; 25) «Щоденник» Т. Ш.; 26) Героїчні поеми Т. Ш.; 27) Французькі й німецькі переклади поезій Т. Ш.

е) Іван Франко:
28) Іван Франко — історик літератури **(докторська дисертація)**; 29) Ів. Франко — основоположник компаративізму в укр. іст.-літер. науці; 30) Дон-Кіхот в обробці Ів. Франка.

ж) Різні:
31) Конан-Дойль і українська література; 32) Студії над новою укр. ортографією; 33) Богдан Хмельницький в укр. літер.; 35) З історії колонізації південної України аз архівними джерелами **(магістерська дисертація)**.

Вже з самого цього сухого переліку праць Покійного можна бачити його наукові інтереси, відчути напрямок його духових прагнень.

Чи не найбільша його праця — **докторська дисертація** про Ів. Франка як історика літератури. (Це — не та «західно-европейська» докторська дисертація, що захищається майже зразу по закінченню високої школи: на Великій Україні — це плід довготривалих наукових студій; і ступінь доктора може одержати лише той уже видатний учений, що в низці праць виявив своє власне наукове обличчя). Професор Олекса Оржехівський впродовж 35 років своєї наукової діяльности зайнятий був одним: розкрити перед своїми численними слухачами й читачами таємниці укр. художнього слова, скарбницю рідного письменства. Для цього він, «східняк» найретельніше вивчав «західняка» Івана Франка. Для цього він, укр. патріот, раз-у-раз порівнював твори укр. письменства з творами чужоземними. Для цього він, учений 20-го віку, шукав українських національних скарбів у минулих і давноминулих віках. Видатний Шевченкознавець і Франкознавець він в пекельних умовах підсовєтської дійсности умів у серцях і умах своїх учнів-студентів і аспірантів — запалити вогонь щирої любови до цих велетнів укр. духу й слова до всього рідного-українського. Це була мета його життя — від студентської лави й до могили в чужому Ашаффенбурзі.

І він досягав цієї мети в щоденній праці: аспіранта, доцента, професора університету, керівника учбових і науково-дослідницьких катедр, лектора численних курсів і семінарів, автора куди більше як сотні друкованих наукових праць (та численних ще недрукованих), редактора укр. журналів і нарешті в скромній праці таборового культурно-освітнього референта та лектора різних курсів українознавства, літератури й мовознавства — на чужині.

Володіючи не одним десятком чужих мов, він і цього свого скарбу не ховав від людей, перекладаючи наукові твори і зразки красного письменства на рідну мову. Напр., збірка новель «З чужого поля» — 6 випусків — чудесні переклади з німецької, англійської, голляндської, французької, італійської, еспанської, чеської, польської, сербської, російської, грецької й латинської мов.

Вірив наш поет, що

«Хто зберіг любов до Краю
І не зрікся роду,
Той ім'ям не вмре ніколи
В спогадах народу»...

Віримо й ми, що ні сучасники, ні потомки не забудуть видатного українського вченого — літературознавця-українознавця професора доктора Олексу Оржехівского. — **Ол. П.**

КОЖНОМУ СЛОВО

Браво Ерлянґен!

Пане Редакторе!

Не пошкодуйте, прошу, трохи паперу й видрукуйте в «Неділі» короткий звіт про те, що мені трапилося бачити в неділю 31 липня 1949 р.

Відвідав я в таборі Ерлянґен знайомого (сам живу на приватці), а він і повів мене на збори. Каже, послухаєш члена Національної Ради; буде говорити за фінанси. Думаю, які там уже наші фінанси! Але пішов.

Зібралися таборяни. Заля невеличка — повна народу ще й у дверях стоять, товпляться. Ось появився й пан, про якого пан комендант оголосив:

— Вітаю серед нас високого гостя — керівника фінансового ресорту, п. д-ра Макарушку. Прошу присутніх уважно вислухати доповідь про значення фінансів у визвольній боротьбі.

Приємно та повчально було слухати. Докладно й до серця говорив п. Макарушка про те, як маємо дбати, щоб здобути та прихилити до української справи симпатії світу, а у вирішальний час перемогти ворога.

Всім, бачу, сподобалося таке слово, бо присутні гучними оплесками нагородили гостя. А я й подумав:

— Це ще хлопці жадні фінансі! Плескати в долоні — невелика робота та й безвартісна...

Коли це комендант дає слово Голові Управи кооперативи. А той і собі на ту ж тему:

— Ми, як могли, старалися посилати УНРаді 2% з оборотів на її потреби. А вже як рішили ліквідувати наш табір й кооперативу, то на зборах ухвалили: Передати готівку УНРаді та дещо на культурні потреби наукових і благодійних установ. Тож прошу високого гостя прийняти...

Дивлюся й очам не довіряю... А голова монету за монетою викладає на стіл. І наклав того **1 900 НМ.** То це вже — стрельнуло мені — таки дійсно фінанси!

Але на цьому, бачу, не кінець. Люди заворушилися. А з боку хтось просить слово. Комендант до зборів:

— Слово даю п. Василю Тимошенкові.

А Тимошенко:

— Панове, я думаю, що нам би треба гуртом підписилити Національну Раду. Я від себе кладу 10 НМ.

І поклав їх на стіл. А за ним другий:

— Я перший хотів сказати, та земляк попередив. Ото ж і я раджу. Бо й сам, хоч і не заробляю, а прода моце з хати лахи... Запишіть, прошу, 15 НМ від Ґаденка.

А потім у мене вже перед очима все завертілося-закрутилося, бо з усіх боків, як вила, простяглися руки. Той каже 5, той — 10, знову — 5, а з рогу гукає — 15. І як пішло, як пішло... Бачу комендант не встигає й записувати. А на столі гора з німецьких марок росте все вище та ширше... Згорнули накидані сотні, передали гостеві, а він видав квит з печаткою.

Що це сталося з людьми, думаю. Та це ж уже не фінанси, а цілий вам бюджет! — чи як воно там по фірмі називається?

— А думаєте, Пане Редакторе, що та їхня кооператива дійсно магазин великий?! Така собі була крамничка в пивниці... Та й українців у тому таборі за балтійцями не дуже й видно. Бо там таки балтійці керму тримають. А отже, бачите, як ділишло діло, щоб постояти за свою справу — громада й дала приклад!

Інформували мене: Кооператива та за рік із оборотів тисяч п'ять своїй Раді вилічила та ще й закінчення отаке вструґнула. А остаток товарів віддала централі «Унія». Бо «Унія», кажуть, є патронат кооперативів. А ерлянгенську кооперативу то ї Уді дала треба б уважати патронатом УНРади.

Залишаючи табір, я дорогою рахував: Маємо в Німеччині поверх 40 кооперативів. І якби кожна вибухувала за рік отакі фінанси, то назбиралося б поверх 300 тисяч!

А чому ж тоді п. керівник фінансів ВО заявив на зборах, що за цілий рік на фонд Національної Ради поступило до 100 тисяч. І то від усіх українців, що

Партії і селянство

(Закінчення з 3-ї стор.).

ії ред. Л. Цегельський в США, його стаття в календарі «Провидіння» на 1948 р.). Цю брошуру скритикував в «Молодій Україні» проф. Ст. Томашівський, підкресливши яскраво брак у ній соціяльно-економічних основ та покликування на історію, «на пожовклі шпаргали». К. Т. не знає, що Микола Міхновський не винайшов в українській політиці гасло «Самостійна Україна».

Ще в 1848 р. священик на Лемківщині о. Василь Подолинський написав про «самостійну Україну» брошуру польською мовою (дивись праця акад. Василя Щурата «На досвітку нової доби» — Львів 1918). Ще перед Міхновським в 1893 році Юліян Бачинський написав книжку «Україна ірредента», в якій саме із соціяльно-економічного становища угрунтував та поставив гасло «самостійної, соборної України». З економічно-соціяльних проблем виходячи й аналізуючи «квестію будучности української нації» — Юліян Бачинський висунув як конечне для вдержання українців як нації гасло: самостійної незалежної української держави. Отже не Міхновський, як думає К. Т., був першим, що висунув гасло «самостійної України», не він був першим українським державником чи навіть першим українським націоналістом.

Безпосередньо перед появою брошури Міхновського появилася брошура Л. Цегельського «Русь-Україна і Московщина», яка теж підносить гасло української державности. Не знає, здається К. Т., що РУП, крім брошури Міхновського видала тоді й інші брошури як «Чи є тепер панщина», «Дядько Дмитро», С. Дікштайна: «Хто з чого живе» і інші й то масовим накладом, в яких широко обговорювалося соціяльно-економічні проблеми. А брошура М. Порша «Автономія України» — видана вже УНДРП (не УСДП) базується саме на економічних даних, доказуючи визиск України Московщиною. Це перед першою світовою війною УСДРП видала брошуру бельгійського соціяліста Л. Бруклера «Про професійні профспілки» в перекладі Лева Юркевича.

Вся преса так у Західній, як і на Наддніпрянській Україні широко обговорювала економічно-соціяльні проблеми українського життя. Так у Галичині, (1892–1902) як і на Наддніпрянщині організовано тоді грандіозні селянські страйки, які проведено успішно. Ніколи жодна наша політична партія не нехтувала соціяльно-економічних проблем, не забувала про робітників і селян. Це в ім'я історичної правди треба К. Т. пригадати. Та К. Т. порушив справу засадничої ваги. Йдеться про те, може на перший погляд, академічне питання, яке однак в практиці має основне значення.

Хто, саме, у К. Т. селянин і робітник? Вияснениям цього оминемо демагогію. На жаль, К. Т. не дав нам вияснення, хто в його понятті селянин, хто робітник та хто може й має їх репрезентувати?

По нашому розумінні селянином є той, хто живе на селі й з праці та прибутків свого рільного господарства. Селянином є Чикаленко і Липинський і селянин, що має 80, 20 і 10 десятин землі. Всі вони живуть з праці й прибутків свого господарства. Вони мають спільні справи, але й у деяких питаннях вони розходяться. На селі є також соціяльно-економічна диференція. І коли б К. Т. говорив про ці справи, можна б його розуміти. Коли б він старався створити організацію дрібних хліборобів (на зразок Мадярщини), це було б оправдане.

Не знаю, чи К. Т. селянин, чи робітник, бо й з робітничою проблемою він також небагато обізнаний. Говорити багато про робітників, тільки фраза, яка нічого не значить. Во робітником є той, хто живе з праці та є в економічній залежності від працедавця. Отже робітником є столяр, який працює як найнятий у варстаті, чи фабриці і інженер у фабриці й бухгальтер у бюрі й навіть директор кооперативи. Всі вони живуть з того, що дістають за свою працю й це головне джерело їх прибутків. Робітником є не лише санітарна сестра, але й лікар у шпиталі, якщо вони живуть із своєї заробітної платні. Тому всі вони об'єднуються для оборони своїх спільних професійних інтересів у своїх професійних організаціях, у профспілках. Так є в усьому світі, де саме на профспілки спирається соціялістичний і робітничий рух та робітнича політика. З профспілок вийшов міністер Англії Бевін, головою організації «Рух за Об'єдн. Европу» від березня 1949 р. є Лео Єуо, довголітній секретар робітничих соціялістичних профспілок.

Український робітничий та соціялістичний рух у Західній Україні спирався теж на робітниках і на їх профспілках. З друкарів до спільної організації належали всі від дівчат накладачок, робітників, машиністів, до складачів і лінотипістів. Так само було й у залізничників, українських приватних службовців (СУПРУГА), та інших профспілках, що об'єднували всіх працівників від найнижчого службовця до директора установи. Всі мали рівні права й усі були однаково заступлені в керівних органах цієї інституції. Поняття робітника отже не покривається із самою фізичною працею, мозолями на руках чи замазаному одягу, але основується на тому, чи людина живе з заробітку як наймана службова сила, та чи це єдине головне джерело прибутку й утримання для робітника й його родини.

На селі можна говорити й про спільні інтереси всіх селян і про певні їх папки й навіть про сільських найманих робітників, які живуть із своєї заробітної платні. Очевидно, що всі прошарки нашого сільського населення для оборони своїх економічних і соціяльних інтересів можуть і повинні творити свої організації так як робітники та інші міські прошарки. Не знаю, чи Союз Земель Соборної України є партією чи організацією, яка об'єднує виключно селян, чи має також і промислових робітників, не знаю скільки їх там є та з яких земель, не знаю чи ця організація претендує на право чи монополь їх заступати? Думаю, що ні.

Селянам ніхто не заборонює вступати до вже існуючих політичних партій, або як уважають це за потрібне, створити свою чисто селянську партію під проводом самих селян. Вільно їм добиватися участи в політичному житті та репрезентації. Проти цього здорового прояву ніхто не може виступати. Але на одне треба звернути увагу. Селяни мусять самі активізуватися і то самостійно в політичному житті, брати в ньому участь, висувати свої справи і вміти та знати як їх боронити. Тут самими жалями й нарiканнями нiхто нічого не поможе. Треба ясно ставити справи, але й не треба під селян підсуватися тим, хто ними не є. Те саме є й з участю робітників, які повинні об'єднатися в свої профспілки. А від того певна частина наших професійних політиків і революціонерів їх відтягає. З тим треба покінчити й активно включитися в робітничий рух. Але й тут треба бути робітником й мати почуття робітничої солідарности й відповідальности. В ЦПУЕ й ОПУЕ ні політичних партій ні селян, ні робітників немає. Але тут не вина ні політичних партій, ні селян, ні робітників. Ці організації — ЦПУЕ, ОПУЕ, стали, ніде правди діти, знаряддям однієї політичної партії. Селяни й робітники повинні це переламати. Тільки активною участю в політичному житті можуть селяни й робітники здобути вплив на політичне життя й на його установи й провід. Це перше й найважливіше завдання. Але справу треба ставити ясно й одверто, треба мати ясну програму, знати чого хочеться й шукати дороги до своєї цілі. Цього, на жаль, в К. Т. не бачимо.

Його писання — хай нам вибачить — робить тільки враження відгуку акції за масами, якою то фразою сьогодні помиляє. Може не вина в тому К. Т. Нам треба собі нових фраз, не демагогії, не підставляння ноги, а справжньої реальної праці й організації. І тут широке поле до праці над організацією селян і робітників. Пора вже раз забратись до того українським селянам і робітникам,

Приємна несподіванка

Серед величезних лісів нижньої Саксонії знайшов собі притулок невеличкий український табір Еррель. Від табору до пошти 9 км, а до залізниці 8 км й тому сіре тут життя. Все ж і тут час-до-часу, заглядає сонячний промінь світла та тепла. Одним із таких промінів була ініціятива місцевого осередку ІМКА, який дня 2 серпня зорганізував в залі доклад **інж. Лавра Панасенка** на тему — Друга Сесія УНРади.

У своєму майже годинному докладі інж. Панасенко вичерпно оповів присутнім про велику кількість доконаної праці нашою Найвищою Національно-Державною Установою УНРадою. Присутні з радістю довідались, що всупереч різним газетним статтям, все ж таки є певні моменти, які єднають всіх українців в одну спільну й велику національну родину. Присутні довідались, що так «урядова коаліція», як і «опозиція», не зважаючи на свої чисто льокальні непорозуміння, все ж знаходить спільну мову перед масштабом урмленої, але неподільної України.

До цього часу ми уявляли собі українських соціялістів якимись ненажерливими крокодилами, які тільки й чигають, щоби пожерти невинних українських націоналістів разом з їхніми поплентачами і знову ж українських націоналістів, ми уявляли впрост шакалами, які лише мріють висмоктати всю кров з бідних соціялістів та їх союзників. А тут доповідач оповів нам, що всі дискусії на Сесії відбувались на дуже високому культурному рівні, просякнуті християнською етикою й ні разу не дійшло до якогобудь прикрого інциденту.

Підкресливши всю вагу проголошеного на Сесії різними фракціями внутрішнього громадського миру, докладчик висловив надію, що Виконний Орган нашої УНРади на чолі з досвідченими політиками та великими українськими патріотами І. Мазепою та С. Витвицьким зуміють привести всі діючі українські політичні сили до повної національної консолідації, толєранції та взаємної пошани, щоби тоді з подвоєною енергією реалізувати великі ухвали нашого найвищого Національно-Державного Органу на шляху звільнення нашої Батьківщини з чужинецької неволі. Обов'язком же всіх нас є всіма способами допомагати їм в їх тяжкій, відповідальній, але разом з тим, і почесній праці.

Присутній.

Европейські міста влаштовують осінні покази мод. На виставці у Франкфурті демонстрували наймодерніший капелюх із фільцу.

живуть поза Батьківщиною. А їх же є аж два мільйони! А ще й те треба врахувати, що серед одних тільки американських українців є поверх 100 осіб, що називаються мільйонерами...

От якби й мільйонери та і всі інші, включно до тих, що з хати останні лахи продають, та всі гуртом, як то було на ерлянгенських зборах, — і поклали, і поклали... — тоді певно Національна Рада засипала б західній світ своїми чужомовними книжками, публікаціями, журналами...

Якби!

Чи не добре було б, Пане Редакторе, зверху цього листа написати: Якби! Але я здаюся на Вас — придумайте назву Ви.

Всього доброго!

Максим Кобеляків.

Відгук одних Ганноверських зборів

На підставі пресового закону прошу помістити в найближчому числі Вашої газети наступну заяву:

В «Неділі» від дня 24. 7. 49 ч. 184, ст. 2, появилася непідписана стаття під заголовком «Боївка СБ торпедує збори СУН-д в Ганновері». Тому, що в повідомленні згадується моє прізвище та ім'я, вважаю виснити, як слідує:

Неправдою є, «що під час зборів до залі вдерлася ватага бандерівської молоді під командою Романа Поштаря», а за те правдою є, що до залі я зайшов сам і тим самим не міг командувати жодною «ватагою».

Неправдою є, начеб то ця «ватага» почала биттям в долоні та тупотінням перервати промови учасників зборів», зате правдою є, що присутні учасники зборів висловлювали своє задоволення «биттям в долоні» незалежно від того, хто виступав з промовою. Правдою є, що велика частина учасників оплескувала мій виступ, але це видно не подобалось лишень авторам брехливого повідомлення у Вашій газеті, яким може не плескали в долоні, непогоджуючись з їхніми думками.

Неправдою є, щоби «проф. Рябокінь закликав бандерівців заспокоїтися», за те правдою є, що взагалі такого випадку не було, бо предсідником зборів був п. Сабар, а проф. Рябокінь був лишень одним з їх учасників. Неправдою є, щоби «бандерівці голосно називали членів СУН-у зрадниками та комуністами», за те правдою є, що м. ін. запитувано проф. Рябоконя про те, чому він та інші йому близькі люди не брали участи в протестній акції проти голоду в 1933 р. та в акції проти релігійних переслідувань. Як видно, правда вколола в очі автора згаданого повідомлення, який побоявся вірно передати перебіг дискусії і, послуговуючись неправдою, захотів вдарити по невигідних йому учасниках Правдою є, що я просив, а не як подається в повідомленні «вимагав» «подати до відома, хто є ініціятором СУН-у», бо до часу зборів, як теж вже під час їх перебігу ніхто з доповідачів не признавався, що він належить до проводу філії СУН-у. На моє питання до п. Сабари «чи може подати хто є ініціятором СУН-у в таборі Лисенка, або хто належить до проводу філії, коли така вже повстала» — була відповідь від п. Сабари, «що це є наша справа і я не зобов'язаний публічно подавати їх прізвища».

Дальше звичайним наклепом є, що «вони погрожували членам філії», бо ж ці члени, як з повищого виходить, не були нікому відомі, а тим самим такого роду повідомлення має характер прямого доносу і публічного нап'ятнування мене, як «ватажка банди» та авантурника.

З пошаною **Роман Поштар.**

Ганновер, дня 27 7. 1949.

Дитячий садок в Новому Ульмі

Хвальна Редакціє!

На сторінках Вашого славного часопису ми часто читали про існування в укр. ДП-таборах зразкових дитячих садків. Дякуємо «Неділі», що найменше захоплюється партійними інтригами, а справді обороняє інтереси безпартійного суспільства, яке часто терпить кривди від партійців. Ось чому ми поминаємо всі часописи партійні, і звертаємося до шановної «Неділі».

Ніхто не може стати в обороні наших дітей, і тому ми — матері, вимушені брати слово. В українському ДП-таборі (Новий Ульм) останніми часами з каприз партійно-таборової референтки суспільної опіки В. та з примх коменданта табору п. Александрука постійно мінялися виховательки. Чому? Пан Александрук і пані В. **мали своїх дітей в садку**, і від вихователок вимагали особливого відношення до **«панських дітей»**.

Тепер ці діти з садка пішли до школи, і тому **«милостиві шефи»** забули, що садок існує далі. В садку продовжується хаос і безпорядок. Хоч п. Александрук і спростував в «Неділі» лист п. Лісовської, яку він на працю до садка не прийняв за «браком» кваліфікації, в садку працюють люди без жадної кваліфікації, але... партійно надійні.

Виховательки часто кудись порозходяться, і діти сидять в садку без жадного догляду. — Матері: **Д. А. Г. П. О.**

Невже з 1-го жовтня німці займуть місце працюючих ДП?

Справа звільнених робітників заводу Motor Pool у Ганав

29 липня ц. р. пошта доручила нам листа такого змісту:

До Пана Редактора Г. Которовича
Редакція часопису «Неділя»,
Ашаффенбурґ.

Таборова Рада української групи в Ганау на своєму засіданні з 26. 7. 1949 р. ухвалила звернутися до Вас з проханням про допомогу у з'ясуванні справи Motor Pool, що від недавнього часу переніс своє місце осідку з Оффенбаху до Ганау, обслуговуючи потреби виключно IPO.

Від кількох років в Motor Pool працюють українці поруч інших національностей — естонців, литовців, латишів, поляків, росіян (останні дві національності у таборі в Ганау організаційно належать до української групи).

Близько двох місяців в Motor Pool кружляють найрізноманітніші чутки про скорочення штатів та інше. Є в житті працюючих і міжгрупова боротьба — панування і утиски інших груп з боку однієї групи. Та те, що працюючі побачили на праці 26. 7. 49 р., затьмарює собою все попереднє.

26. 7. 49 р. приблизно о 10 годині до Motor Pool на терені ДП табору в Ганав прибуло спершу двоє легкових авт з німцями-автомеханіками, а невдовзі прибуло вантажне авто з якимись інструментами і робітниками німцями. За п'ять хвилин по майстернях пішла вістка, що було справжнім наміром прибулих, а саме, про те, що німці мають перебрати майстерні, а всі працівники ДП (за дуже невеликим виключенням) мають бути звільнені.

Незадоволення і розчарування працюючих ДП зростали. Робітники ДП хотять працювати аж до часу, коли їм буде можливість виїхати за океан. Треба при цьому сказати, що праця в Motor Pool не становить затримки цих людей в еміґрації — еміґрація працюючих в Motor Pool відбувається цілком нормально.

Не знати доки наростало би хвилювання і незадоволення, коли б працюючі не побачили, що автомашини з німцями (які вже ходили по майстернях, як господарі), від'їхали з терену майстерень, а в майстернях рознеслася вістка, що нібито директор Motor Pool п. Діґс (американець) дав таку відповідь німцям, що поки він є директором, він нікого із своїх працівників не буде звільняти, бо працюють вони не зле, а їхня праця не затримує їхнього дальшого виїзду на еміґрацію.

Виходячи з цього Таборова Рада української групи в Ганау прохає Вас, Пане Редакторе:

1. З'ясувати в централі IPO Бад-Кіссінґен справу існування Motor Pool в Ганау.
2. З'ясувати справу передачі Motor Pool в Ганау на терені табору ДП німцям.
3. З'ясувати справу майбутнього передбачуваного масового звільнення ДП з праці в Motor Pool і заступлення їх німцями у той час, коли питання про потребу праці-затруднення ДП не сходить із уст керівних чинників IPO.

В імені працюючих в Motor Pool — членів української групи табору в Ганау складаємо Вам щиру подяку. (Підписи).

ЩО ПРИНЕСЛА НАША ІНТЕРВЕНЦІЯ

Познайомившись із змістом цього листа, редактор «Неділі» набрав переконання, що справа вимагає швидкої й продуманої дії, бо звільнення цілої групи ДП з праці в автомеханічних закладах IPO у Ганау може послужити прецедентом подібного поступовання щодо робітників IPO в цілій зоні.

Проте ставляти справу на 21-ій пресовій конференції в Бад-Кіссінґені, в середу 3-го серпня, не було доцільним, бо вона (справа) могла загрузнути поміж іншими питаннями представників преси.

Бажаючи зробити інтервенцію якнайдоцільнішою, представник Редакції «Неділі» відвідав у п'ятницю 5 серпня керівника варстатів «Мотор Пул» **містера Діґса** і в докладній розмові з'ясував йому критичне становище звільнених робітників, а зокрема українців, прохаючи вияснити, чому редукція в автомеханічних варстатах IPO першої ерії найдошкульніше вдарила по українцях. Містер Діґс виявив до представника нашої Редакції дуже прихильне ставлення і дав зрозуміти, що наказ про звільнення затруднених в його відділі ДП незалежний від нього. Далі містер Діґс вияснив, що в нього працює повний, як він сказав, «інтернаціонал». Коли ремонтний завод «Мотор Пул» перебував ще в Оффенбаху, тоді в ньому було 299 осіб персоналу з 10 національностей, в тому числі найбільше латишів (68), 54 литовці, а далі 31 естонець, **46 українців**, 20 поляків і між іншими, 1 німець. На питання представника «Неділі», чи правда, що місце фахівців ДП мають зайняти німці, містер Діґс підтвердив відповіддю, що це відповідає дійсності, хоч він особисто дуже доброї думки про ДП і бажав би їх затримати. Йому самому добре відомо, що фахівці ДП виконують роботу дешевше, проте **всі питання транспорту в усіх 7 еріях американської зони від 1 жовтня 1949 року перейдуть, мабуть, до німецьких рук.** На його автозаводі лишилося тепер ще 107 урядовців і робітників (41 латиш, 25 литовців, 14 українців і т. д.). Але треба вважати можливість дальших звільнень. Містер Діґс і собі робить і далі вживатиме заходів, щоб для всіх звільнених знайти якусь іншу роботу. За його інформаціями, автомеханіки й шофери вже тепер могли б шукати праці при установах IPO, в Вюрцбурзі, Бад-Кіссінґені, Авґсбурзі і Вільдфлекені.

Подякувавши ввічливому американцеві за його добру волю ,представник «Неділі» просив його докласти всіх зусиль, щоб звільненим робітникам **IPO бодай виплатило гроші за два тижні,** бо редукція прийшла безпопередження. Містер Діґс обіцяв вжити всіх заходів, але водночас радив звернутися також до тих вищих інстанцій, від яких ця справа залежна.

Бажаючи довести справу до кінця **редактор «Неділі» виїхав у понеділок 8-го серпня до Головної Квартири IPO в Бад-Кіссінґені,** де зробив особисту інтервенцію в начальника віділу праці містера Русравфа, (Mr. Herbert Ruthrauff, Employment Division) вияснив йому становище звільнених з праці робітників в Ганаві, прохав повернути їм роботу, а коли це неможливо, то бодай дати наказ виплатити їм належну, згідно з законами, платню за 2 тижні. З приємністю мусимо підкреслити, що містер Русрауф поставився до справи уважно і обіцяв про неї подбати. Радив, одначе, щоб зацікавлені робітники подали точне прохання в цій справі з кротким, але докладним описом їх звільнення (англійською мовою!) до директора 1 ерії IPO містера Барра в Ганав, а копію негайно надіслали йому (м-ру Русрауфу) до Бад-Кіссінґену.

Подаючи це до відома зацікавленим нашим читачам в Ганав, просимо їх негайно виконати це бажаня, а ми від себе стежитимемо далі за ходом тієї справи.

У зв'язку з тим випадком треба звернути увагу всіх наших покликаних до того чинників, що чутки про те, немов би IPO восени того року мало взяти на працю виключно німців, можуть виявитися правдивими, не зважаючи на те, що їх не підтвердили на передостанній пресовій конференції. На нашу думку, арґумент IPO, мовляв, звільненням ДП з праці впливають на пожвавлення еміґрації, не витримує критики, бо практика показала, що працюючі особи аж ніяк не відтягають еміґрації, коли до цього мають нагоду. Навпаки, затруднення осіб ДП впливає корисно на їх психічний стан і допомагає перетривати важкий час безнадійного чекання на еміґрацію в таборах. Радимо нашим землякам, що стоять на праці в різних інституціях IPO, щоб поважно задумалися над прецеденсом у Ганав і були готові на всякі несподіванки (КТВ).

ФАКІР З-НАД БИСТРИЦІ У СТОКГОЛЬМІ

«Ні дякую, я саме пообідав, їсти зовсім не хочу, але якщо маєте пару ножиків до голення для мене на закуску, то їх охоче з'їм. «Жілетки?... З приємністю!»

Ввійшовши до нашого бюра і розломивши надвоє пару «жилеток» квалітативної шведської сталі, п. Гарасим Іванків з Надвірнянщини, почав їх, прицмокуючи, хрупати. А потім постелив на землі кілька газет, розкрив свою валізку й висипав з неї велику купу побитого шкла та, розгорнувши його, скинув камізолю й сорочку, ліг голим тілом на ті шкляні скалки й попросив вибачення: «Даруйте, але я мушу трохи відпочити, бо втомився з дороги».

Гарасим Іванків вміє більше таких факірських штук і розважає ними час-від-часу шведську публіку. Займається своїм ремеслом як аматор, але бажає стати професійним артистом. Оцінивши по тому, що ми бачили, не сумніваємось, що йому пощастить. Український «факір» в Стокгольмі не зустрічається щоденно.

Ю. Борис.

War Relief Services NCWC

шукає власників контрактів

Аґентство National Catholic Welfare Conference, бюро Швайнфурт, просить нас опублікувати список осіб, для яких є іменні контракти до США, а які, мабуть, змінили адреси. Прізвища подаємо латинською транскрипцією, як їх нам надіслано:

Atschkasow Wasily, Illesheim, Haus 19, Marshfield, Wisconsin LC/247.

Atschrasow Wasily, Illesheim, Haus 19, Marshfield, Wisconsin LC/248.

Bazylak Iwan, Monchsroth, Ebert, Bronx 61, NY, UK/3754.

Brychta Ivan, Nürnberg, Tuchergardenstr. 3, Kronauer, Oberlin, Olio, Clev./1445-Stud.

Chraplywyj Alexandra, Erlangen, Hindenburgstraße, St. Louis, Mo., UK/3308.

Deputat Iwan, Amberg, Hasselmuchstr. 2, Newark 5, N. J., UK/1502.

Dzula Vasil, Eichstätt, Pittsburgh 13, Pa., PGR/3.

Jefimenko Fedor, Hotel Weißes Roß, Dinkelsbühl, Princes Anne, Maryland, UK/3847.

Kaplun Andrej, Rothenhausen, Elizabeth. N. J., New/959.

Kawenski Iwan, Aschaffenburg, Schweinheim, Binghamton, N. Y., UK/4351.

Krynickyj Iwan Maria, Aschaffenburg, Bois-Brul, Shamokin, Penna., HBG/89.

Kostecky Stephan Anna, Altenthann, Ciegelhaus 58, Olyphant, Penna., UK/3976.

Kotynjewski Iwan Wjera, Aschaffenburg, Bois-Brul, East Port Chester, Conn. Hart/1418.

Krucko Irena, Aschaffenburg, Lagarde, Cleveland 5, Ohio, Clev/1007.

Lesiuk Jaroslaw, Bayreuth, Hauptmannstr., Philadelphia, Pa., UK/3960.

Mirczuk Karl and Family, Bayreuth, Leopold-Kaserne, Red Oak, Iowa, DM/44.

Niemec Pawlo, Ansbach, Ryberst 85, Richfield Springs, NY., Alb/225.

Pankiewycz Tamara, Neumarkt (Opf.), New York 3, N. Y., UK/915.

Prijnabschenko Nikola, Aschaffenburg, Ar.-Kaserne, Detroit 10, Michigan, UK/119.

Szewczyk Stefanija, Dinkelsbühl, Canton, Ohio, UK/3917.

Teherwecka Michaela, Erlangen, Oberst-Drausickstr. 1 B E/21, Chicago Ill., UK/1016.

Teleszuk Emil, Ansbach, DP-Camp, Watervlies, New York, UK/3317.

Yaruszewsky Peter, Bayreuth, Leopold-Kaserne, Clenmont, N. Y., UK/4162.

Названі особи мають негайно вислати до NCWC свою точну адресу, подаючи прізвище свого спонсора (працедавця) та вищеподане число ашурансу.

Звертатися на адресу:

War Relief Services NCWC IRO Resettlement Center Schweinfurt, Panzerkaserne

1-1 b

КОНКУРС

на прийняття кандидатів до Української Католицької Духовної Семінарії на шк. рік 1949—50 у Кюлемборґу (Голяндія)

Розписується конкурс на прийняття кандидатів духовного стану до нашої Духовної Семінарії у Кюлемборґу (Голяндія). Кандидати зложать особисто подання про прийняття до рук дотичного Генерального Вікарія найдалі до 30. липня ц. р. з такими залучниками:

1) свідоцтво хрещення і миропомазання,
2) свідоцтво зрілости, а по змозі і всі гімназійні свідоцтва,
3) свідоцтва моральности від Всч. о. Душпастиря чи від Впр. о. Декана,
4) точний опис життя, в якому подати
а) родовід, б) хід студій, в) які перебув недуги, г) де перебував і чим займався в часі перерви студій
5) адреси трьох священиків, які можуть дати про кандидата потрібне поручення,
6) кандидати мусять обов'язково піддатися повним лікарським оглядинам і предложити враз з поданням свідоцтво лікарське про стан здоров'я.

Рівночасно подається до відома майбутнім кандидатам до Духовної Семінарії, що як довго наша українська католицька Церква є на вигнанні, будуть узглядновані прохання тільки таких кандидатів, які будуть готові на жертовну апостольську працю серед нашої скитальщини, розсіяної по всіх краях світу і заявлять свою готовість по скінченні студій св. Богословія приняти св. Тайну Священства в безженному стані.

З Ординаріяту Апостольського Візитатора українців католиків в Західній Европі.

Рим, дня 16 червня 1949

† ІВАН, Єпископ,
Апостольський Візитатор

ВІД РЕДАКЦІЇ. Термін складання прохань очевидно продовжений бо просьбу про вміщення цього оголошення ми отримали з Апостольської Візитатури Українців Католиків у Зах. Европі 1 серпня.

Кандидатам із Німеччини треба звертатися на адресу

Apostolische Visitatur der ukr.-kathol. Kirche in Deutschland München-Pasing, Pfannegger Straße 22

1-1 b

Гаряче літо 1949 виганяє людей над воду. Навіть в центрі найбільших міст побачите спрагнену купелі молодь.

Preis 40 Pfennig — Ціна 40 пфенігів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

Неділя

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 28. серпня 1949. Nr. 189/90

До Читачів „Неділі" !

Ліквідація українських таборів ДП в Ашаффенбурзі спричинила виїзд більшости співробітників нашого Видавництва на нові місця поселення. У зв'язку з тим ми видаємо сьогоднішнє число «Неділі» як подвійне й робимо тиждень перерви. Наступне число «Неділі» появиться в середу 7-го вересня ц. р. з датою неділі 11-го вересня. Видавництво «Неділя» працюватиме далі в Ашаффенбурзі.

Просимо всіх наших Передплатників, а зокрема Кольпортерів, щоб використали час тижневої перерви для переведення розрахунків з нами та ліквідування заборгованости, а наших Прихильників закликаємо далі провадити збірку на Пресовий Фонд «Неділі».

ВИДАВНИЦТВО «НЕДІЛЯ»

Неспокійні дні в Беоґраді

Совєтські панцерники

підходять до кордонів настороженої Юґославії

ЛОНДОН (ЮП). **Совєтський уряд передав 18 серпня в Београді нову ноту, в якій погрожує вжиттям «успішніше діючих засобів» для охорони прав і інтересів совєтських громадян в Юґославії. Радіовисильні держав Комінформу передавали минулої суботи текст тієї совєтської погрози в усіх мовах народів, що заселюють Юґославію.**

Того самого дня совєтському амбасадорові в Беоґраді доручено відповідь на московський протест з 11 серпня, в якому СССР назвав юґославський уряд «ворогом совєтського союзу». Це перший раз у «холодній війні» між Москвою й Београдом в юґославській столиці панує тепер нервовий настрій. Совєтська нота закликає всіх приклонників Комінформу в Юґославії змусити теперішніх юґославських вождів визнати свої помилки, або віддати свої посади новому інтернаціональному проводові.

Нота закидає далі юґославському урядові замовчання ним негуманного трактування арештованих совєтських громадян, яких мали бити і над якими знущалися.

Світова преса звертає особливу увагу на цей вислів совєтської ноти, де уряд Тіта називається «режимом фашистівського ґестапо». Юґославія відповіла в неділю на совєтський напад такою ж нотою, зверненою до Росії в справі відречення Москви від юґославських територіяльних претенсій в Австрії.

Негайно після проголошення тексту совєтської ноти дипломати західніх держав в Беоґраді зійшлися на нараду, що протягнулася пізно в ніч. Можна думати, що не спали тієї ночі також і юґославські політики. Цілий Београд був на ногах, а в місті курсувало безліч поголосок і спекулятивних вісток. В неділю ранком дипломати радили знов. Не зважаючи на загальне занепокоєння, в юґославській столиці не зауважено одначе якихсь окремих заходів. Не повідомлено про це також з надкордонних районів, де, зрештою вже від довшого часу, панує стан особливої чуйности. Загальною темою размов в Юґославії є слова ноти про «успішні засоби». Проте беоґрадські обсерватори не думають, щоб вже тепер мали статися якісь потягнення з совєтського боку. Закордонні спостерігачі схиляються до думки, що Москва хоче лише діяти на нерви юґославського уряду.

Рапорт американського шпіонажу

Аґентство «Норд-Пресс» повідомляє з Вашінґтону про рапорт, переданий військовою розвідкою США президентові Труменові. В ньому йдеться мова про те, що Росія ще протягом цього року буде змагати до повної ліквідації Тітового режиму. Офіцери розвідки твердять, що Росія виступить протягом двох найближчих місяців, себто перед настанням зимової пори.

Акція проти Юґославії не буде одверта, лише відбуватиметься в формі підтримки **внутрішньої революції.** Озброєні совєтські вояки з реґулярних частин червоної армії будуть перекидані з території Мадярщини та Румунії до Юґославії й виступатимуть там як **антитітовські партизани.** Росія сподівається, що такий виступ за рік міг би не вдатися, бо тоді зв'язок Юґославії з західнім світом став би вже такий сильний, що викликав би інтервенцію західних великодержав.

За вістками американської розвідчої служби, в дунайському районі готуються до акції проти Юґославії **найкращі дивізії совєтської ґвардії.** Кількість російських військ за останні 10 місяців подвоїлася. Можна обраховувати, що на Балканах змасовано досі яких 260 000 совєтських солдатів. В районі Болгарії російський **маршал Конев** командує окремою армією Комінформу в 150000 вояків. Ядро тієї формації творять російські частини. Значні совєтські сили стоять в Албанії, при берегах якої перебувають з'єднання совєтської воєнної фльоти. До Мадярщини надходять щоденно довгі автоколони з російським воєнним матеріялом.

ЩО ДУМАЄ БРІТАНСЬКИЙ АМБАСАДОР?

ЛОНДОН (АП). **Представник брітанського міністерства зовнішніх справ висловив на пресовій конференції такий погляд: розрив між Москвою й Беоґрадом, мабуть, не закінчиться вибухом війни, не зважаючи на те, що напруга в районі Юґославії зростає щоразу більше. Цей погляд базується, мабуть, на змісті довгого телеґрафного рапорту, пересланого брітанським амбасадором в Беоґраді міністрові Бевіну. Брітанський амбасадор Пейк і американський амбасадор Кавендіш Кеннон розмовляли минулої неділі з юґославським віцеміністром зовнішніх справ Беблером про останню совєтську ноту.**

Орган комуністичної партії Юґославії «Борба» пише про те, що совєти прислали до Юґославії багато шпигунів.

АМЕРИКАНСЬКІ ДОСТАВИ ДЛЯ ЮҐОСЛАВІЇ

ВАШІНҐТОН (АП). Американський уряд повідомив, що США мали б дати Юґославії дозвіл закупити в одному американському підприємстві матеріяли для спорудження заводів сталевої продукції. Це рішення американського уряду являється найдалі посуненим кроком для підтримки маршала Тіто в його конфлікті з Кремлем. Це перший раз від початку холодної війни США погодилися вислати товар, який може служити справам озброєння, в країну, де панує комуністичний лад. Переговори в справі достави матеріялів на будову сталевого заводу тягнулися кілька місяців між державним департаментом, міністерством оборони і іншими найвищими урядовими інстанціями.

Також Польща й Чехословаччина кількакратно зверталися до США по машини і інші достави, але їх прохання полагоджувано відмовою. Чехо-Словаччина навіть встигла вже заплатити в США за різне індустріяльне приладдя кілька мільйонів долярів, проте й досі не дістала ліценції на вивіз. Як повідомляють, юґославський амбасадор в США Сава Косанович відвідав міністра зовнішніх справ Ечісона, щоб подякувати йому іменем свого уряду.

Як виходить з дальшого повідомлення, найбільшим опонентом підтримки Юґославії був американський міністер оборони Джонсон. Ідеться тут про устаткування вальцового заводу для обрібки й ушляхетнення сталі, який не причиниться до збільшення сталевої продукції в Юґославії. Кошти проєкту цієї споруди винесли майже 3 мільйони долярів, а виготовлення її займе 12 місяців часу.

Можливість апеляції в головній квартирі І Р О

З Головної Квартири ІРО повідомляють:

В останньому місяці охоплення утікачів, які стараються про статус ДП, число людей, що реєструються, значно збільшилося. Згідно з даними Головної Квартири ІРО американської окупаційної зони, число зголошених в другому тижні серпня було подвійно більше як у якомунебудь іншому тижні минулого місяця. Загалом у контрольних центрах американської зони зареєструвалися 6 827 людей. Стверджено, що 70-80% цих людей, це не «нові» втікачі, але особи, які вже давно живуть у зоні.

Щоб приспішити ще реєстрацію, Головна Квартира повідомляє, що тепер можна зголошуватися також письменно. Листи з можливо докладними даними про свою особу зацікавлені повинні прислати до контрольних центрів найпізніше до 31 серпня. Листів, які матимуть пізнішу дату, не братимуть до уваги. (Адреси контрольних центрів подаємо на іншому місці).

Щоб приспішити свої рішення, Головна Квартира ІРО американської зони створила нову апеляційну установу, яка від раз діє в Бад-Кіссінґені. Вона буде розглядати випадки відкинення урядовцями контрольних центрів. Нова апеляційна станиця уповноважена змінятн в користь ДП рішення урядовців контрольних центрів. Одначе, коли й апеляційна станиця в Бад-Кіссінґені не признає комусь права ДП, зацікавлений має право завжди звернутися ще до Головного Апеляційного Уряду в Женеві. Всі апеляційні просьби до нової апеляційної інстанції в Бад-Кіссінґені мусять бути скеровані звичайною службовою дорогою, себто через льокальні контрольні центри.

СПРАВА РОЗ'ЄДНАНИХ РОДИН

Відділ інформації Головної Квартири ІРО в Бад-Кіссінґені повідомляє, що Головна Квартира ІРО в Женеві виготовила нові інструкції в справі злуки родин ДП, які досі жили в різних зонах. Згідно з тією інструкцією першенство мають чоловік і жінка, діти, батьки й матері, коли хочуть замешкати спільно. Проте можна взяти до уваги також і інтереси інших споріднених осіб ДП, якщо вони від себе залежні. Об'єднання родин треба визнати в таких випадках коли вони бажають забезпечити собі майбутнє, отже для спільної еміґрації, спільної репатріяції, або спільного пляну включитись в місцеве господарське життя. З окремого привілею під тим оглядом мають користати діти і старі віком особи, коли хочуть сполучитися зі своїми свояками. Якщо особи, які користають з повної допомоги ІРО по таборах, хочуть об'єднатися зі своїми рідними, які не перебувають в таборі, лише мають статус ДП, останніх прийматимуть до табору лише у випадку важкої нужди. Коли ж одначе вся родина хоче еміґрувати, або переселитися, тоді її вважатимуть однією групою і разом транспортуватимуть. У випадках, коли особи, що користають з допомоги в таборах, хочуть прилучитися до свояків, що перебувають поза ІРО, з боку ІРО не буде до того ніяких перешкод.

Згідно з новою інструкцією, всі ДП, що хотіли б жити об'єднаними родинами, мусять звертатися до Individual Migration Office, якого завданням в першу чергу буде вислухати бажання й опінії всіх приналежних до даної родини в справі її поєднання й аж тоді зв'язатися з іншими установами ІРО в справах практичного здійснення цього поєднання. Згода ІРО на сполучення якоїсь родини автоматично означає покриття цією організацією коштів транспорту.

Севрюк і Кожевників

були шпигунами Москви?

Американський український щоденник «Свобода» замістив в числі з 13-го серпня 1949 таку вістку:

«Згідно зі сензаційними ревеляціями журналу «Плейн Ток», два відомі українські «діячі» в Берліні, **Олександер Севрюк і Петро Кожевників, мали бути гітлерівськими аґентами з доручення Москви.** Ревеляційні інформації на цю тему подав, на підставі знайдених американцями німецьких урядових документів, Ґінтер Рейнгардт в серпневому виданні «Плейн Ток». Виявляється, що «Саша» Севрюк, підпис якого є на Берестейському договорі, був протягом довгих 20 років головним гітлерівським аґентом, довіреним Ріббентропа, Розенберґа і Гімлера в східньо-европейських справах, з доручення Кремля. Большевицьким шпигуном Севрюк став під час його «таємної» поїздки в Україну в 1932 році і його безпосереднім «босом» був правдоподібно Дмитро Мануїльський. «Петя» **Кожевників був теж большевицьким шпигуном в Німеччині** і мав за головне завдання шпигувати Севрюка. Їхню ролю подвійних шпигунів німці викрили випадково, потрапивши на слід в Парижі та провіривши це в Швайцарії. Їх обох німці розстріляли два дні раніше, як повідомили, що Севрюк, «великий український патріот», згинув в залізничій катастрофі. Автор інформації, Райнградт, стверджує, що як Совєти потрапили протаскати своїх шпигунів в сам центр гітлерівського уряду, що ж тоді може діятися в демократичних країнах, зокрема в Америці?»

ЩО ПРО ЦЕ ДУМАТИ?

Ревеляції Ґінтера Рейнгардта, повторені «Свободою», дійсно цікаві, проте їх провірити годі, бо в них самих є суперечності й неправдиві факти. Не встряваючи в суть справи, з інформаційного обов'язку хочемо лише ствердити, що Олександер Севрюк згинув, за офіційною версією, в останніх днях грудня 1941 року, згорівши як пасажир спального вагону в нічному поїзді Берлін-Варшава під час катастрофи того курієра, біля міста Франкфурт над Одрою. В офіційних похоронах жертв катастрофи брала тоді участь також деякі українці з вінком, а дружина О. Севрюка правила по свому чоловікові парастас в українській церкві.

В січні-лютому 1942 р. в Берліні за почином теж вже покійного полковника Гната Зеленівського зорганізувався громадський Комітет вшанування пам'яти О. Севрюка, який проте не розвинув майже ніякої діяльности.

Олександер Севрюк в роках 1939-41 брав активну участь в українському політично-громадському житті. М. ін. головно він спричинився до висвячення тодішнього проф. Івана Огієнка на єпископа Православної Церкви в Генерал-Губернаторстві, з запалом займався справами української правосл. церкви в Берліні, якої парохом був тоді о. Федір Білецький. Севрюк часто виїжджав до Варшави, а після упадку Франції відвідав Париж і свої враження з подоланої французької столиці описав у циклі ре-

(Далі на 2-ій стор.).

СОВЄТСЬКІ ТАНКИ КОНЦЕНТРУЮТЬСЯ В МАДЯРЩИНІ

ЛОНДОН (ЮП). **Частина брітанської преси відвернула тепер свою увагу від господарської кризи й займається головно постійним зростом напруження між Совєтським Союзом та Юґославією. Редакція «Дейлі Мейл» вислала свого відомого спеціяліста Ворда Прайса до Беоґраду, звідки він повідомляє, що до юґославського кордону наблизилися через Мадярщину більше 300 совєтських танків. На думку Прайса ворожнеча між Москвою й Беоґрадом осягнула такий пункт, що вибух війни нікого не здивував би. Совєтський Союз одверто нею погрожує.**

Катастрофічна пожежа

французьких лісів біля Бордо

БОРДО (АП). **Французьке міністерство внутрішніх справ повідомило в минулу неділю увечері, що від пожежі лісів у південно-західній Франції загинули 48 цивільних і 18 військових осіб. Французькі газети подають, що число смертних випадків виносить 100. Цілий район шириною в 30 км і 50 км вглиб горить. Більше 20 сіл зазнали шкід або підлягли повному знищенні. Двох лісових робітників призналися, що спричинили пожежу через недогляд. Їх переслухує поліція.**

В околицях міста Бордо розігралися жахливі драми. 20 осіб, що з палаючих лісів утекли до села Ле Барп, приблизно 45 км на південь від Бордо, стратили життя в морі вогню, що звідусіль налягав на оточене лісами село. Згоріли сотні селянських будинків і багато тартаків. В ночі на неділю вдалося взяти пожежу під контролю, а французька залізниця відновила рух на загрожених катастрофою лініях цього району.

Кореспонденти повідомляють з Бордо, що небо над цим містом протягом минулої суботи було темне від диму. О 5-ій год. пообіді в місті так потемніло, що крамниці мусіли запалювати світло. Пожежний стовп наблизився до міста на віддаль 16 км. 1 500 французьких вояків стали там на допомогу пожежникам.

Аґентство АП повідомляє одночасно з Канзас Сіті в США, що від блискавки вибухли пожежі в лісах Національного Парку Єлловстон, далі на 150 місцях стейтів Монтана, Ідаго і Вашінґтон після буревію з громами сталися великі пожежі лісів, які одначе вдалося взяти під нагляд.

НАЦІОНАЛЬНА ЖАЛОБА У ФРАНЦІЇ

БОРДО (АП). Префектура департаменту Жиронди здементувала повідомлення закордонної преси, буцімто від пожежі в південно-західній Франції згинули аж 230 осіб. Тим часом становище в районі Бордо знову гіршає, бо в наслідок південно-західніх вітрів пожежі ще більше розширилися і наближаються до сіл, віддалених ледви 15 км від Бордо. На вулицях міста панує невиносимий чад від спалених сосон. Французький президент Оріоль висловив подяку всієї нації, усім тим, що боряться з катастрофою, а міністер військових справ Поль Рамадіє проклямував загально-національний день жалоби для вшанування жертв великого нещастя.

Неділя

Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Чи Москва має атомову бомбу?

Французький тижневик «Парі Суар» викликав загальну сенсацію своїм звідомленням, якого зміст короткий: **«Росія має атомову бомбу».** Згідно з вістками газети, російську атомову бомбу випробовували 10 липня ц. р. в кірґізьких степах, на північ від Каспійського моря. Удосконалені американські радарні станції записали тоді цю експльозію. Негайно після цього в Вашінґтонському Білому Домі відбулася таємна конференція під особистим головуванням президента Трумена. На ній говорилося про те, як зорганізувати стратеґічну охорону США після такої події, що створила цілком нове становище.

Подробиці цієї події такі: вже в березні й квітні ц. р. американські детекторні станції записали кілька підозрілих вибухів в районі російської Азії. В травні **майор російського генерального штабу Сілов** утік з Берліну до брітанської зони й далі до Франції, звідки його привезли в Лондон. Він розповів, що керівник російських дослідів над атомом **Йоффе** попросив у січні у військових інстанцій дозвіл на переведення практичних дослідів з вибухами «атомової мішанини». Дозвіл видано негайно. Разом з Йоффе та молодим ученим Лебедевим до переведення дослідів делеґовано бригадного генерала **Сорокіна** та полковників **Снарского і Пальцева.** Місцем досліду стало артилерійське поле вправ в кірґізьких степах на північ від Каспія. Перші досвіди мали задовільний перебіг.

В червні стався новий алярм. Німецький учений Ганс Лякерт, який мав зв'язок із іншими німцями на Уралі, повідомив брітанський Інтеліджене Сервіс, що росіянам вдалося збудувати скомплікований спорудy, яка дозволяє доводити до вибуху атомову бомбу. Довідавшись про це, американці поставили на Алевтських островах ультрамодерні детекторні апарати, які **10 липня точно визначили** місце вибухів — кірґізькі степи. Сумніву не було: американський міністер оборони Джонсон заалярмував президента Трумена. Спеціяліст від атомових питань адмірал Бленді зробив такі пропозиції: децентралізація фабрик, заложення «атомових поясів» довкола найважливіших міст, які дозволяли б доводити атомові бомби до експльозії на певну віддаль від атакованого об'єкту, створення нових баз для найшвидших ловецьких літаків. Адмірал Бленді виступив якнайрішучіше проти закладання фабрик атомових бомб у Великій Брітанії ,а зокрема проти передання Англії готових атомових бомб. Адмірал не довіряє Англії, побоюючись, чи вона не захоче видати атомову таємницю іншим своїм союзникам від яких могла б довідатися про неї Росія.

Вітаємо Вілієма Чемберліна!

В Німеччину прибув відомий американський журналіст Вілієм Генри Чемберлін. Українцям він відомий своєю повної симпатії до українців книжкою «Україна — Забута Нація», що вийшла в найбільшому видавництві світа, Мекмілен, в 1944 р. Книжка мала за один рік три наклади.

Чемберлін походить з журналістичної родини. Дід і батько працювали в пресі. Молодий Чемберлін дістав добру клясичну освіту в Гаверфордському Коледжі, який утримувала протестантська секта квекерів.

Мрією молодого Чемберліна було поїхати в Европу. Науку він закінчив в час першої світової війни. Молодого, пацифістично настроєного хлопця взяли в армію, але воювати не довелося. Ще перед мобілізацією він працював у пресі у Філядельфії. З любови до Европи він оженився з европейкою — дівчиною, що походила з України, з Єлисаветграду. З нею рушив побачити Европу. У поступових колах західніх країн тоді панувало захоплення совєтською революцією. І молодий Чемберлін думав, що в країні совєтів люди йдуть вперед, тому й рішив побачити все власними очима. Договорившись з одною газетою, він поїхав у Москву в 1922 році. Жінка знала російську мову так, що йому легше стало орієнтуватися у відносинах, як другим журналістам. Помалу, подорожуючи по большевицькому царстві, він почав розчаровуватися у комунізмі. Чемберлін переконаний індивідуаліст. Воля одиниці для нього найвищий ідеал. А там він бачив, що саме цей ідеал — людська гідність — основна прикмета европейської культури, жорстоко нищиться.

Чемберлін познайомився також з Україною. Заімпонував йому індивідуалізм українського селянина, що не хоче скоритися перед насильством. Одного разу, в двадцятих роках, він попав в українське село. Було якесь совєтське свято. Співали совєтських пісень. Увечері місцевий учитель попросив Чемберліна з дружиною до себе. В інтимній розмові він йому оповів: «В нас тут були повстання. Я сам був у повстанцях. Вони кажуть, що ми бандити, а я думаю, що ми такі як Ґарібальді». Це так сподобалося Чемберлінові, що він цитує слова учителя-повстанця аж у двох своїх книгах. Відверто Чемберлін, живучи в Москві, проти большевиків не міг писати, коли він хотів там далі лишатися. Можна було писати тільки дуже обережно. Він же хотів добре вивчити СССР. Старанно збирав матеріяли. Кілька разів виїздив. Відвідав Китай, де Чан-Кай-Шек саме прийшов до влади при помочі СССР, але потім відразу ліквідував комуністів.

В Совєтському Союзі починалася доба Сталіна. Чемберлін бачив страшні злочини большевицької влади в час розкуркулювання. Бачив спротив українського села і помітив найстрашнішу подію — голод 1932-33 року. Богато чужих журналістів, що тоді жили в Москві, голоду не знали, не помічали, або і замовчували.

Про голод на Україні Чемберлін пише: «Ходили чутки про масовий голод, зокрема у звичайно багатих хліборобських районах України і Північного Кавказу. Враження, що щось дуже ненормальне діється по селах, підсилювалося фактом, що Комісаріят Зовнішніх Справ завів нове розпорядження, яким заборонялося журналістам їздити без окремого дозволу по Росії. Дозволу цього ніколи не видавали, коли хтось хотів їхати на Україну або Північний Кавказ. Урядове пояснення цього розпорядку заслужило б міжнародню нагороду за брехню. Присутність чужих кореспондентів мала заважати при жнивах».

Пізніше Чемберлін відвідав Кубань і Україну. Помітив він страшні втрати населення. Україна знов йому заімпонувала. Він пише:

«В Москві було легко для спритних урядовців говорити легковірним чужинцям, що ніякого голоду не було. В Полтаві голоду заперечити не можна було, хоч його розміри зменшували... Коли ми заїхали в село Жуки біля Полтави, два місцеві урядники нас старанно водили по хатах дрібних урядовців місцевого колгоспу. Раптом ми рішили зайти в першу ліпшу хату. Ми знайшли чотирнадцятилітню дівчину, скулену на лаві, що стояла під стіною. Чи вона має батька? Так, він працює в полі. Маму? Ні, мама і чотири брати і сестри померли останньої зими і весни. А її батько, як ми довідалися, був одноосібник, селянин, що працював на власній землі. Чудесна фаталістична впертість людини, що радше волів бачити, як майже ціла його родина вмирала з голоду і всежтаки не хотів прийняти нового рабства колективного господарства!» Ця любов до свободи українців здобула їм прихильність і симпатію індивідуаліста Чемберліна.

Після голоду Чемберлін вже не хотів далі лишатися в СССР. Він хотів вільно писати про всі страхіття, які там побачив. Виїхавши в Німеччину, він написав книгу «Залізний Вік Росії», в якій на підставі матеріялів, зібраних за довгі роки, подав правдивий образ совєтської тоталітарної системи, яку він називає «бруталітарною». Про Сталіна він пише:

«Ні один з п'яти царів, що панували в Росії від початку дев'ядцятого століття аж до революції, не має репутації вбивника, яка хоч здалека дорівнювала б репутації Сталіна. Щоб дорівняти Сталінові, цар мусів би повбивати майже всіх своїх міністрів, своїх найславніших генералів, багато своїх дипломатів і організаторів промисловости. Треба вертатися найменше до Івана Грізного, щоб знайти подібне нищення».

І справді, найновіша совєтська історіографія регабілітувала кровожадного тирана, Івана Грізного. Історик Віппер зробив з нього «демократа», а з його НКВД — опрічніни — «поступову» організацію.

Після московської школи Чемберлінові не трудно було в Німеччині зразу побачити, куди прямує німецький нацизм. Спорідненість обох систем йому зразу впала в очі.

З Европи він поїхав в Японію, де він пробув аж до вибуху японсько-китайської війни. Потім, після побуту в Америці, він вернувся в Европу і почав працювати над своїми споминами. Бачив як світ зближається до воєнної катастрофи. Боявся що Сталін зуміє лишитися поза конфліктом, щоб потім опанувати світ. Його ідеєю було, щоб демократії напустили обидві «бруталітарні» сили на себе і щоб вони себе взаїмно пожерли, бо тільки ці системи загрожують европейській культурі, культурі вільної людини-індивідуаліста. «Сповідь Індивідуаліста» називаються спомини Чемберліна.

Після війни Чемберлін часто виступав у пресі в обороні поневолених народів. Він ще перед створенням УНРади в своїй відомій статті в часописі «Нью Лідер» запропонував творення національних рад і комітетів поневолених народів з бувших міністрів, послів до парляментів, дипломатів і партійних провідників тих народів, щоб вести боротьбу за їхнє визволення.

Чемберлін тепер в Европі студіює проблеми поневолених народів, зокрема народу українського Він знає наших політичних провідників і може своїм пером і своїми зв'язками прислужитися українській справі. Бажаємо нашому прихильникові Чемберлінові надалі успішно працювати для здійснення його високогуманних ідеалів

Чи Ви не забули?

Якщо маєте приятелів, знайомих та земляків, які живуть на приватках і досі ще не користали з допомоги ІРО, повідомте їх негайно про те, що 31 серпня ц. р. минає останній речинець зареєструватися на допомогу від ІРО. Всі ненімецькі скитальці, такі що вже довше перебувають у Німеччині, як і такі, що прибувають тепер з батьківщини, хай негайно зголосяться в найближчий Контрольний Центр ІРО, бо після 31 серпня всі не зголошені автоматично тратять право користати з допомоги ІРО та з права на еміґрацію до США.

Висилайте всіх, досі незареєстрованих людей до Контрольних Центрів ІРО в одному з таких міст:

Area I Hanau, DP-Camp Lamboystr.
„ II Nellingen bei Esslingen, IRO.
„ III Würzburg-Zell, Nordkaserne
„ IV Amberg, Möhlkaserne.
„ V Augsburg, IRO Haunstetterstraße 12
„ VI München, Luitpoldkaserne.
Berlin, IRO, Fischerhütterstraße 24.

Ця оповістка стосується всіх чужинців, які досі ніколи ще не зголошувалися в ніякій установі ІРО для реєстрації. Хто не зареєструється, не матиме права еміґрувати!

Перекажіть це у с і м своїм знайомим „приватникам"!

Дискусія в Штрасбурґу

Українська делеґація передала меморіяли

В університетській будівлі Штрасбурґу, — міста, за яке від століть іде боротьба між французами і німцями, — відбуваються від двох тижнів наради, що не мають стилю конференцій з Лайк Саксес чи Берліну, але значіння яких проте велетенське. Це вперше в історії нашого континенту представники десятьох держав Европи пробують договоритися у справах, спільних для всієї нашої частини світу, та найти шляхи для створення в майбутньому сильних, свобідних і щасливих Сполучених Стейтів Европи. Ясно, що ця велика мета ще далеко вперeді і що шлях до неї повний колод та важких зусиль і цим саме, — цілою масою пересудів, наслоєної у віках ненависти та підозрінь, — треба пояснювати собі не такий, як ми бажали б, хід та висліди нарад Европейських Зборів та Ради Европи.

Наради у Штрасбурґу відбуваються у двох площинах: радять водночас Рада Европи, що складається покищо з 10 міністрів зовнішніх справ (Англії, Франції, Італії, Бельгії, Голляндії, Люксембурґу, Швеції, Норвегії, Данії та Ірляндії) і т. зв. Европейські Збори, що складаються зі 101 представників 12-ох европейських парляментів. Рада Европи — це виконний, Збори — дорадний орган і між обома немає повної співпраці, бо і одна і друга інституція хотіла б закріпити за собою якнайбільше прав, одна і друга підозрівають себе взаїмно у змаганні до абсолютного диктування. Самі Збори складаються з мандатованих представників парляментів, але заступають ці представники тільки особисті погляди і тому навіть у залі нарад сидять в поазбучній черзі. Щойно згодом ці збори, які уявляють собою переріз всього політичного думання Европи, зможуть поділитись за принципом партійного погляду і тоді теж репрезентуватимуть всі політичні напрямки сучасности. Зборам призначено покищо тільки дорадчий голос, при чому рішення їх мусять проходити двома третинами голосів і не диво, що проти таких управнень всі члени їх завзято протестують. Після довгих дебатів вдалося врешті дійти до компромісу і найти спільну програму праці, що й проходить сьогодні в окремих комісіях, зложених знову ж з представників всіх народів.

Та не зважаючи на початкові труднощі, штрасбурзькі наради у справі Об'єднаної Европи посуваються поволі вперед. Незвичайне зацікавлення світової преси і радія, що вислали до Штрасбурґу більш і кращих представників, як на деякі сесії ОН та мирові конференції, доказують тільки, що світ справді зацікавлений у побудові сильної і об'єднаної Европи, яка могла б з успіхом боронити своєї політичної, господарської і культурної незалежности, а участь найповажніших політиків нашого континенту, серед них Черчіля, Еріо, Спаака, Сфорци, де Валери і інших, у цих нарадах доказує всю повагу справи. Та про це каже не менш вимовно зрештою і програма нарад, що м. ін. має виробити европейську Хартію прав людини і заставити всі держави Европи ратифікувати її, розглянути плян каналу попід Ля Манш і створити европейський патентовий уряд, врешті обміркувати видачу т. зв. европейського паспорту, що був би важний у всіх державах.

Дискусія в Штрасбурґу іде далі, а кожний з дискутантів — це відомий політик. Промовляли вже Черчіль, якому місто Штрасбурґ дало кілька днів тому почесне громадянство і на пошану якого влаштувало бенкет, далі відомий французький політик Еріо і багато інших. Промовці обстоюють створення господарської спільноти Европи та забезпечення прав людини, а теж европейської культури; багато місця присвячують зокрема Німеччині та участі її в Об'єднаній Европі. Справа ця остільки важка, що всі свідомі ваги Німеччини, як вирішального фактора в Европі, але з другого боку Франція висуває застереження, побоючись, що Німеччина швидко зросте в силу і може знову загрозити її території.

В нарадах в Штрасбурґу бере теж участь українська делеґація, вислана ВО УНРади, покищо в характері обсерватора. В делеґацію входять сотн. Панчук, інж. Созонтів і сотн. Яримович; вона встигла передати всім делеґатам на нарадах відповідні меморіяли про Україну та відбути ряд розмов з видатними політиками і діячами европейського руху. — (ак).

Пам'ятник на могилах українців у Байройті

На цвинтарі при шляху, що веде до Ерлянґену, знаходиться безіменна братська могила 48 українців — жертв бомбардування під час останньої світової війни. Українці табору Леопольдкасерне в Байройті, який цими днями ліквідується, поставили їм величавий пам'ятник. Фонди на пам'ятник здобуто з добровільних пожертв. У будові пам'ятника видатну допомогу подали мистець-маляр інж. Лев Костюшко, інж. Олександер Гудзяк та Йосип Коршовський. Пам'ятник, це великий бетоновий обеліск з хрестом на горі та тризубом на його підставі, робить імпозантне враження. Напис українською й німецькою мовами. Посвячення пам'ятника відбулося в неділю 7-го серпня ц. р. перед полуднем. З тієї нагоди відправлено також панахиду за спокій душ жертв большевицько-гітлерівського терору. У посвяченні пам'ятника взяло участь духівництво обидвох наших віровизнань. Отці Кудрик і Лукасевич сказали короткі проповіді. Співав таборовий хор. Свято зворушливо поділало не тільки на українців, але й на місцевих німців, які самочинно почали прикрашувати могилу квітами. Ініціятори того пам'ятника плянують поставити ще другий на могилах українців, що поховані на іншому цвинтарі в Байройті при церкві св. Юрія.

Справа Кожевникова

(Кінець з 1-ої стор.).

портажів, друкованих в «Краківських Вістях». За окупації України німцями ніколи не їздив туди. Після смерти Ол. Севрюка курсувало безліч різнородних версій. Діяльністю Севрюка дуже сильно цікавилася біла російська еміґрація, а зокрема видавець берлінського «Нового Слова» Деспотулі.

Інформація Рейнгардта про те, що Кожевникова розстріляли разом із Севрюком — неправдива. До кінця 1941-го року їх обидвох досить часто можна було бачити на довгих розмовах у кафе «Алоїс» на Віттенберґпляц або в кафе «Гільбріх» на берлінському Курфюрстендаммі. Між українськими журналістами, що працювали тоді в Берліні, відомо було, що Кожевників приїжджає з Риму та що Севрюк «боїться» Кожевникова. Після смерти Севрюка Петро Кожевників перебував постійно в Берліні і помітно «виріс». Він дивував усіх своїх українських знайомих одверто манiфестованим германофільством. Після кожної подорожі до Києва й на окуповану німцями Україну намагався представляти відносини там у рожевих барвах, а вину за все спихати на українців Дуже цікавився справами української преси Залюбки розповідав про намагання НКВД заманити його до совєтського авта на Ксантанерштрассе. Кожевникова арештували німці десь під кінець війни, а його арешт загально зв'язували з «чисткою» в розенберґівському Остміністерстві, коли завалився і пішов у відставку могутній там досі Ґеорґ Ляйбрандт Кожевників мав перебувати в одному з німецьких концтаборів, де його відвідувала сестра. Багато цікавих інформацій про Кожевникова подав В. Мартинець у своїй книжці «Українське Підпілля» в розділі «Справа Кожевникова». З них виходить, що Петро Кожевників був членом провідного активу Леґії Націоналістів, співробітником націоналістичного органу «Розбудова Нації» і довіреною особою проводу. Згодом Кожевникова після партійного суду ОУН над ним — виключили з ПУН і ОУН. Він — як каже Мартинець — «виявився німецьким розвідчиком».

Коли б ревеляції Рейнгардта виявилися правдивими, виходило б, що Совєти в роках перед другою світовою війною й під час неї могли мати незвичайно точні інформації про життя і справи всіх українських політичних центрів і осередків. Проте, висвітлити цю справу, а зокрема справу Олександра Севрюка, вже тепер, без доступу та провірення українцями документів, на які покликується Рейнгардт, дуже і дуже важко. — (КТВ).

Аграрна політика
в Українській Державі

II.

Не менш важливою передумовою при встановленні меж для розмірів землеволодіння є також економічно-географічне положення земельного масиву, що йде на розподіл (віддаленість від адміністративних, промислових центрів тощо).

Зважаючи на перелічені передумови, стає зрозумілим, що остаточне встановлення мінімальних і максимальних розмірів землеволодіння може мати місце лише при переведенні ґрунтовної підготовки, ретельних підрахунків, боніфікації ґрунтів і, само собою зрозуміло, після детального опрацьовання пляну державного землеустрою. Тому в цей час і на цьому місці можемо окреслити лише орієнтовні межі землеволодіння, обґрунтовані загально економічною раціональністю та загальною кількістю с.-г. населення й землі в Україні. Схема: Кожен український громадянин, навіть і той, що після революції 1917 року не мав в своєму користуванні землі, але в момент розподілу виявив своє бажання вести власне сільське господарство, має право одержати на кожного члена родини земельний наділ, в залежності від наявних передумов, від 2 до 4 га. Землевласникам надається право, за порядком встановленим законом, збільшувати (або зменшувати) землеволодіння за рахунок купівлі (або продажу) землі до найвищої межі 35 га і не спускати нижче 10 га. Названі межі подаються як пересічні для України в цілому, тоді як для окремих її смуг (степова, лісо-степова, полісся), можуть бути відхилення так в один, як і в другий бік, в залежності від місцевих умов. Гармонійно з тезою про необхідність збереження за селянством соціяльних здобутків революції 1917 р., в земельнім законі має бути передбачене незаперечне право кожного українського селянина, що на момент розподілу землі, або буде наявним в даному селищу, або перебуватиме в іншому знаному земельними органами місці, одержати повну земельну площу, що він нею користувався після революції 1917 року до моменту масової колективізації 1928 р. Коли б ця площа була низчою за розмір суми наділів на членів його родини то йому додається площа до належної норми.

Форма землекористування. Вільний вибір форми землекористування має бути одним із незаперечних прав землевласника. З погляду економічно-господарчої раціональності, хуторська форма стоїть на найвищому щаблі. Одначе розселення селян хуторами потягне й негативні наслідки (утруднить культурно-освітне обслуговування, збільшить витрати на дорожне будівництво, побутове обслуговування тощо). Тому творення хуторських господарств має регулюватись відповідною інструкцією. Решта форм землекористування — отрубка, громадські сівозміни та інші застосовуються рішенням земельної громади.

Оренда землі має бути дозволена законодавством в певних межах і на певні терміни з тим, щоби оренда не стала джерелом надмірного заощадження в одних руках землі, за рахунок пролетаризації певної частини селянства. Обмеженням терміну оренда передбачається унешкодити виснажування ґрунтів в наслідок тенденції орендаря найбільше за час користування, взяти від землі й найменше їй дати. Тому орендар мусить нести відповідальність перед державою за стан орендованої землі. Що ж до розмірів і терміну оренди то орієнтовно їх можна визначити так:

Землевалсник з найвищою площею землеволодіння має право взяти в оренду не більше 30% від розміру власної землі. Землевласник з мінімальною площею, або лише з наділом має право взяти в оренду 50% від своєї площі. Максимальний термін оренди визначається в залежності від місцевих умов земельними органами, а як загальна норма мусить бути принято 3 роки. Орендування землі, звичайно, не дає права орендаторові переступати закон про дозволену кількість найманої праці.

Наймана праця. До основ аграрної політики в українській суверенній державі мусить також належати ліквідація експлоатації людини людиною, а також будького державою. Однак враховуючи прогрес сільського господарства, його інтенсифікацію, поширення технічних культур, потрібних як сировина для промисловості й що інше, треба погодитись з необхідністю застосування в сільському господарстві найманої праці так постійної, як і сезонової, але з певним обмеженням. А саме: заборонити користуватись постійною найманою працею в випадках коли в родині працездатні члени не беруть участі в трудових процесах господарства, та в випадках, коли землевласник перейшов на інший рід праці, а члени його родини перестали фізично працювати на землі. Дозволена кількість найманих робітників має бути обумовлена числом працездатних членів в родині. Припускаємо для господарства з одним працездатним членом родини — 3 постійних наймитів, з двома працездатними членами — один наймит. Кількість сезонових робітників має визначатись місцевими земельними органами в залежності від стану господарства і місцевих умов.

Податки в сільському господарстві. Проблема сільсько-господарського податку надто складна і скомплікована, бо в ній поперше перехрещуються інтереси держави і приватно-власницького сектора, подруге від належного розв'язання цієї проблеми залежить розвиток чи животіння окремих галузей сільського господарства, наявність або відсутність у селянина зацікавлености чи стимулів виявляти свою творчу ініціятиву і т. д. Треба зупинитись на двох принципах податкування індивідуального сільського господарства: поземельне опадаткування і податок від прибутку в господарстві. Оподаткування одиниці земельної площі — десятини чи гектара зручне для держави і селянина лише в певних умовах. В нормальний сільсько-господарчий рік держава без зайвих клопотів і витрат на апарат оподаткування визначає суму доплbuilt в державну скарбницю і має змогу заздалегідь розробити свій бюджет. В цих же умовах і селянин заздалегідь розпляновує свій врожай бо зарані знає скільки з нього припадає віддати державі податку. Однак в разі неврожаю або занепаду господарства й держава й селянин опиняться в тяжкому стані. Селянин від неспроможності виконати податок, а держава від ролі визискувача. Крім того поземельний податок загальмує прагнення селян ширити землеволодіння й тим опановувати рідко заселені райони української території. Натомість ця система створить стимули внутрішнього росту господарства за рахунок окремих не зернових галузей (скотарство, технічні культури) та промислових закладів, прибутковість яких не була б оподаткована і від чого потерпіла б держава. Виходячи з цих міркувань вважаємо, що оподаткування індивідуальних с.-господарств мусить базуватись на прибутковості чи валовій, чи чистій.

Ціни на сільсько-господарські продукти. Встановленням оптимальних цін має бути ліквідована нерівність в оплаті праці сільському господарстві та промисловості. Одночасно з цим раціональне встановлення цін мусить утворити стимул для селянина продавати свої товарові лишки на вільному ринку. Нам думається, що не було б кривдою ні для селянина, ні для робітника, коли б за співвідношення цін між промисловими товарами і сільськогосподарськими продуктами було взято індекс 1913 року, з тенденцією зниження цін на промислові товари.

Подані напрямні аграрної політики далеко не повно висвітлюють, а зачіпають основні вузли цієї складної проблеми.

К. Т.

Прощальний концерт

Пишуть нам із Пфорцгайму:

14-го серпня в пфорцгаймському таборі велика сенсація — концерт української камерної співачки Ганни Шерей.

Якось повеселішало в нашому похмурому таборі, якось оживилося. Висить афіша, де сказано, що Ганна Шерей співає на користь Українського Воєнно-Історичного Товариства для поширення й збогачення в експонати виставки воєнних пам'яток визвольних змагань українського народу та його обох армій УГА й УНР від 1917 року й по цю пору.

Вже вдень під'їхало авто і з нього висіла любима наша Ганнуся.

Надходить 9 година вечора. До таборового театру посунули люди довгими струмками. Наповнюється заля. Аж ось приходить у супроводі друзів і сама артистка. За хвилину дзвінок, потім другий, третій і відкривається заслона. На сцену виходять Ганна Шерей та акомпаніятор Ігор Білогруд. Заля зустрічає рясними аплодисментами. Наступає тиша і лл'ється пісня за піснею, одна одної краща, одна одної миліша, кожна така знана, така рідна, така глибока, настроєва. Які гарні, які незабутні вони оці наші українські пісні!

Кінчається перша частина програми; на сцену входять голова таборової ради полк. Стечишин і сотн. Сумароків з в'язанками прекрасних квітів для співачки та її акомпаніятора. Коротка вояцька промова, повна щирости й захоплення і рясні довгі оплески на честь співачки.

Після перерви лунає дальше пісня за піснею, вже іншого настрою, вже веселого тону, що звеселяють залю та збуджують ентузіязм. — Так швидко, так непомітно кінчився програм, що складався з 16 точок. Заля вимагає ще та й ще, й Ганнуся з усмішкою повторює та співає все нові, понад програмою, пісні, якими веселить серце й душу зболілих за рідним краєм таборян.

Хоч оплески все не вгавають, та всеж поволеньки закривається завіса і на цей раз вже, мабуть, надовго за нею тут в Европі, бо наша співачка є на черзі до виїзду за океан. Щасти їй, Боже, в Новому Краю! Щоб її там так любили, як любимо ми тут!

Не можна обійти мовчанкою п. Ігоря Білогруда, цього молодого, а талановитого музику. Його гра так доповнювала спів Ганнусі, так підтримувала його, так гармонізувала. Його ж фортеп'янове сольо Шопенового «Скерцо» показало, що перед ним відкриті двері в широкий світ знаних, европейської слави, музик.

Таборовик.

Інж. Д. Кузик

Образки з АМЕРИКИ

Темпо праці.

Назагал американці є дуже рухливі. Це видно хоч би на шляхах, як вони їздять. При праці без призначення норми вони працюють дуже пильно. Це є і одною з причин, що американські фабрики видають багато продукції. Навіть при тяжких роботах, як ношення тягарів, рухаються вони скоро, а страту сил вирівнюють відпочинком. Але ця засада не обов'язує на 100% у всіх великих фабриках. Де-не-де у великих заводах, де праця не йде шнуровим способом і де нема багато пильних наглядачів, працюють також ліниво й поволі, як це ми бачили і в нас.

Вітання

Вітаються американці дуже практично. Там не побачите, як в Европі, що при 20 градусах морозу люди витягають руки і підносять перед собою шапки. На вулиці «гельо», кивок голови, або «ґуд морнінґ», «ґуд афтенун» чи «ґуд івнінґ» вистачають навіть у відношенні до жінок. Виїмково лише, коли кого дуже шануємо, підносимо легко руку. Часом і слово «окей» служить як відповідь на поздоровлення. Подавання рук має місце тільки тоді, коли ви з ким перший раз знайомитеся, але й тоді подання руки неконечне. Знайомі при стрічі в автах здоровляться звичайним коротким гудком.

Титули

Ані в поздоровленні ані в листах титулів не вживають. Виїмком є тільки лікарі, яких в письмі і в слові титулують «доктор». Звичайно кличуть тільки по імені, одержанім при хрещенню; напр. Джан (Іван), Стіф (Стефан), і т. д. Але найчастіше чуєте ім'я Джоу (Йосип). Цей Джоу так тут популярний, що кожного незнаного по імені кличуть Джоу. Щоб утекти від тої назви, ви мусите зараз подавати своє власне ім'я. Прізвища уживають тут виїмково — тільки до високопоставлених осіб і то звичайно в письмі. По фабриках навіть найнижчий ранґою робітник кличе директора чи власника фабрики прим. «гело Джан».

Мова американців

Народні і середні школи не навчають американців ніякої іншої мови тільки американської, чи радше англійської. Причиною цього не тільки далеке віддалення американців від інших народів, але у великій мірі їх власна мова. Вони мусять вчитися на пам'ять кожне слово зокрема, як його правильно вимовляти і як його писати. Пересічний американець, що добре говорить по-англійському, писати вміє тільки обмежену кількість слів, залежно від його пам'яти і поступу в науці у школі. Аж дивно, що американці, такий практичний народ, не розв'язали ще справи своєї мови. Крім того є відтіні тої мови. З походження слов'яни, французи, італійці і з вищою освітою англо-саси говорять виразно, всі інші дуже погано. Муринів і шотляндців майже не можна розуміти.

Рекляма

Рекляма є в Америці головним чинником у всьому. Преса забита реклямами, склепові чи фабричні доми також. Навіть головні дороги обложені великими реклямовими таблицями, на яких побіч короткого змісту дуже часто пишаються напівголі красуні. Розуміється, що тими реклямами заповнені також радіові авдиції. Але незалежно від того виходять ще окремі газети, розношені безплатно до кожного дому; вони містять тільки реклямовий матеріял і їх оплачують інсеренти. Торговельні підприємства мусять видавати великі суми на рекляму, щоб могти існувати.

Коршми

Була в Америці прогібіція, себто заборона продавати алькоголь. Видно, була підстава її ввести. Потім її скасували, бо з нелегальною продукцією алькоголю навіть амер. поліція не могла дати ради. Видавано тоді дуже ограничене число ліценцій на «силуни», чи як їх називають старі іміґранти, коршми. Але це не помагає багато. Велика кількість, якщо не половина робітників, рідше урядників, пропиває багато зі своєї заробленої платні. По одержанні гроша йде такий чолов'яга просто в коршму, де чекає на нього нетерпеливо ціле товариство того самого покрою. Нерідко стрічаєте чоловіка, що має 60 до 80 дол. тижневого заробітку, а він не має ні власного дому, ні навіть так популярної «кари» (авта). Все йде на ґорілку. На щастя великі кари за піятику, чи радше за карні провини в п'янім стані, здержують людей від вуличних авантур. Коли б так ті прості люди не пили, а заробляють вони більше, як пересічний інтеліґент, то позем життя був би тут ще вищий.

Треба хвалити

Американці переконані, що ніде так добре не є у світі, як у них. Коли довідуються, що ви новоприбувший, то обов'язково питають вас, як вам тут подобається. Хоч-не-хоч ви мусите казати, що добре і хвалити Америку. Інакше американець погляне на вас басом, покрутить головою і найчастіше скаже вам, чого ви сюди прийшли. А дехто з них буде підозрівати в вас члена п'ятої колони. Зрештою нема причини з ними на ці теми сперечатися, бо вони й так вам не повірять. З нашого боку також нема причини захитувати їх віру, що у них найкраще. Бо об'єктивно сказавши, рівень життя в Америці таки найвищий, хоч це й те поза Америкою є краще і вигідніше.

Заздрість

Американських людей не поминув головний гріх заздрости як інших людей. Тому новоприбувші і про це повинні знати. Коли ви щось цікавого купили, то найрадше не кажіть нікому. Удавайте, чи таки будьте скромні. Такого всюди люблять. Коли ганять вам ваше («старокрайове») убрання і дають вам інше, то беріть і дякуйте, а дістанете ще багато добрих річей; тільки не ганіть їх і не перехвалюйте свого, бо будете мати ворогів. Коли б Вам удалося на сплат купити, скажім, дім, то поза малим колом приятелів нікому про це не говоріть. Бо зараз в товаристві, чи у фабриці, де працюєте, будете часто чути: «О, ґрінор; недавно прийшов а вже гауз купив, а я роблю тут 40 років і не маю свого гаузу». Ґрінором називають тут з погордою новоприбулих. Колись за ними кидали діти каміння по дорозі, а старі били їх по фабриках. Тепер того вже нема і ви почуваєте себе тут добре, свобідно.

Страйки

Право робітників на страйк так тут спотворено, що американські законодавчі тіла серйозно застановляються, як тому зарадити. Тяжко в таких обставинах провадити уреґульоване господарське життя. Постійно тут то там вибухають все нові страйки. Робітничі юнії постійно домагаються підвишки платні, платних свят, платних вакацій і емеритури. Ті домагання є дуже часто неоправдані. Прим., провідник юнії вуглекопів зажадав, щоб його гірники працювали тепер лише три дні в тижні, а заробляли, очевидно, стільки, немов би працювали цілий тиждень. У висліді цього ціна вугля вже підскочила до 19,50 дол. за тону, що порівняльно є дуже високою. Це мусять платити у великій мірі інші працюючі люди, бо не кожний може палити олієм. З другого боку така висока ціна вугілля змушує людей шукати заступчого засобу, як олій, бензина. Ці страйки є також причиною, що і наш новоприбувший чоловік не може укладати собі свого бюджету на довший час, бо не знає чи не вибухне у його фабриці страйк, який може довго тривати і по якім відбуваються, звичайно, редукції. А редукціям на домагання юнії все улягають останньо приняті до праці.

Комунізм

Комунізм в Америці не має ніякого ґрунту. Це, між іншим, показали також президентські вибори. Багато є причин, чому американські люди («Амерікин піпл» — як вони висловлюються) не люблять комунізму. Найперше, то чужа форма правління, зі «старого краю», не їх, а по-друге, то не підходить ні їх психіці, ні їх вигідному житті. Робітник хоче відбути своїх 8 чи 6 годин праці, вернути до дому, добре з'їсти, сісти на «кару» з родиною чи з «френдом» іншої статті і поїхати на прохід, над море, до клюбу чи в інше розривкове місце. А де дістати сирівців до фабрики, а що важніше, як збути товарі, хай тим сушать собі голову «компаністи» (власники і керівники підприємств). Зрештою він до їх здібности в тім напрямі має більше довір'я, як до своїх товаришів, які евент., як в большевії, мали б управляти фабрикою. Позатим він хоче бути вповні свобідним, а не підлягати якійсь контролі, яка казала б йому, що він має робити і де працювати.

Кіна і театри

В Америці є дуже багато кін. Американці люблять фільми. Є окремі кіна, що дають тільки ковбойські фільми, в яких всі стріляються. Крім кін є ще веселі діялоги, яких багато чуємо і в радіях. Але театрів тут майже нема. Може десь по великих містах. Американці не люблять і не мають час услухати довгих театральних розмов чи переживань. Також про концерти тут майже не чувати, хіба десь при нагоді якогось пікніку чи в часі їжі за столом. Але щоб так, як це було по містах в Галичині, що друга-третя дівчина ходила на науку гри на скрипці чи фортеп'яні, то того нема.

Чому беруть ДП до Америки?

Помиляється той, хто думає, що Америка бере до себе ДП задля робочої сили. Американцям робітників зовсім не потрібно. Вони журяться тим, що мають зробити зі своїми чотирма мільйонами безробітних. А що року прибуває кілька нових мільйонів робітників з природнього приросту населення. Коли Америці трохи потрібно робітників, то тільки на ріллю, де самі американці не радо працюють. Але в цей час безробіття і там трудно дістати працю. Отже, американці привозять до себе тих нещасливих ДП тільки з людського милосердя. Вони з ґрунту є релігійні і добрі люди і хочуть помогти потребуючим. Оце вся причина, чому ми нині є в Америці. Як безлично брешуть большевики, коли пишуть інакше, і як в такім випадку з «непотрібними» людьми зробив би Гітлер.

Страчене покоління

Покоління, що народилося в Америці, є в 90% страчене навіть для малого заінтересування Україною. Тут виробився погляд, що воно так має бути, що за козет, бо не буде кому їх читати, але лишаться люди, американці українського походження, що будуть захищати українську справу. Може 2% таких людей і буде, але решта напевно ні, бо їх наші справи вже тепер не цікавлять. Під цим оглядом поляки зайшли далеко вперед, утримуючи цілу масу народних шкіл при своїх костелах.

Остання вістка з IРО

Головна Квартира IРО повідомляє:

IРО бажає мати до 12-го вересня точні дані про т. зв. «вільно проживаючих» ДП. IРО обраховує, що в американській зоні перебуває 105 00 таких ДП, що живуть приватно, але розраховують на допомогу IРО щодо еміґрації.

До всіх голів таких ДП-родин IРО розсилає тепер окремі картки (німецькою мовою) з різними запитаннями. Їх мета: устійнити кількість таких «вільно проживаючих», а зокрема ствердити хто з них зацікавлений в дальшій допомозі IРО. Допомогу даватимуть лише таким, що надішлють виповнений запитник найдалі до 12 вересня ц. р.

Ласкавій увазі наших Читачів

Щоденно до Редакції „Неділі" наспівають десятки листів од Читачів із статтями, дописами, запитаннями, проханнями порад та інтервенцій в Головній Кватирі ІРО і перед американською владою.

Висловлюючи Шановним Авторам цих листів подяку за їх увагу і довіря до нас, водноразпросимо прийняти до ласкавого відома таке:

1) Невеселий фінансовий стан, а останньо виїзд українських таборів у Ашаффенбурґу здекомплетував склад нашого Видавництва так сильно, що ми — не зважаючи на найкращу волю — не маємо просто фізичної змоги полагодити всю кореспонденцію.

2) Всі вартісні статті, дописи, інформації та зауваження використовуємо в міру місця в газеті

3) В справах незамовлених нами статтів чи віршів під ніяким оглядом не листуємося і їх не повертаємо.

4) В усіх важливих питаннях загальних та індивідуальних інтервеньюємо в ІРО автоматично, без окремого листування з зацікавленими особами.

5) Фотознимки містимо радо, але під умовою надіслання коштів на виготовлення кліше. (Пересічно 15 марок від світлини.)

Шановні Читачі, пам'ятайте:

„Неділя" працює в дуже важких умовах. Пишіть до нас про все, що Вас болить і турбує, але не вимагайте окремих відповідей листами. Замість великих статтів, вишліть нам краще бодай малий даток на пресфонд!

Помагайте нам всіма засобами видавати й ширити наш часопис!

Інженер Титаренко виступає з відчитами в Англії

Пишуть нам з Англії: Нещодавно гурток Українського Бюра в Ольдгамі зорганізував реферат на дуже цікаву тему: «Цивільне населення в час можливої третьої війни на Україні». Реферат читав інж. Титаренко. До міста Ольдгам прибули на цей реферат люди з різних околиць, а зокрема з Менчестеру. Ще ніколи авдиторія не була така різноманітна й велика, бо інж. Титаренко, відомий на англійському ґрунті зі своїх давніших відчитів, в яких популяризував Українську Національну Раду.

Реферат тривав майже три години, а після його закінчення авдиторія довгими оплесками дякувала прелеґентові. Під час реферату стався, що правда, малий інцидент. На залю зайшов член однієї відомої партії, п. В., цілком п'яний і крикнув: «Слава Україні, слава громадянству», а після того захворів... Не зважаючи на те, присутні затримали повагу. Після реферату його організатор і голова гуртка п. Мотуз повідомив, що в місті Ольдгамі організовується церковний хор під керівництвом диригента Могилянського. Далі постає там драматичний гурток і клюб для зв'язку з англійцями. Українці з Ольдгаму й околиці радо відвідують цей культурний осередок, підтримуючи його роботу всіма засобами.

Кооператори розповідають про свої пляни

Українська кооперація в Німеччині

перед новими важкими завданнями

Українська кооперація на скитальщині в Німеччині вступає тепер у новий етап своєї праці. Період організованого українського життя під опікою УНРРА, а потім ІРО завершується. Ближчими місяцями більшість української еміґрації виїздить з Німеччини в нові країни поселення, табори розформуються, ІРО зліквідується і ті з наших людей, що не зможуть еміґрувати далі, змушені будуть включитися в німецьку економіку.

В зв'язку з цим і перед українською кооперацією повстало питання — що робити далі? Чи зліквідуватись, чи продовжувати свою діяльність у нових змінених обставинах, відповідно до них пристосувавшись? V кооперативний з'їзд 15 серпня в Мюнхені схвалив, що українська кооперація повинна існувати далі, розпочинати новий етап своєї праці, відповідно розбудувати свої виробничі варстати, щоб максимально затруднити в них тих наших людей, які залишаться в Німеччині, та з своїх оборотів і далі допомагати науковим установам, високим школам, студентству, хворим і всьому національно-культурному життю. (Про пресу, як завжди досі, забули, хоч без неї ніяка організація не зможе обійтися. — Ред.).

Щоб ознайомити українське громадянство і пресу з історією українського кооперативного руху в Німеччині в цьому першому етапі діяльности української кооперації та з переходом до другого етапу, господарське об'єднання і патронат української кооперації «Унія» скликали першу за час свого існування пресову конференцію, яка відбулася 17-го серпня в Мюнхені. На конференцію були запрошені всі пресові органи крім «Сурми», але прибули тільки представники **«Християнського Голосу»** і **«Неділі»**.

Конференцію відкрив директор патронату «Унії» п. **Іван Скочиляс**, який докладно висвітлив історію українського кооперативного руху в Німеччині. Як зазначив доповідач, ініціятива створення української кооперації на скитальщині та продовження світлих кооперативних ідей часів Української Держави, а пізніше Львівського Ревізійного Союзу повстала серед українських кооператорів, що опинилися після закінчення війни в Мюнхені. В серпні 1945 р. було одержано дозвіл від американської влади творити господарські станиці на еміґрації. В Мюнхені повстали тоді кооперативи: «Лябор», КОС і «Жіноча праця», а згодом «Переселенча кооператива» в Авґсбурзі і ще пізніше кооператива в Ганновері. До нашої праці з цілковитим зрозумінням поставилися німці.

Тепер маємо три кооперативи в Мюнхені, один в Авґсбурзі, що його перейняв Пласт і один в Ганновері. КОС дістав концесію на гуртівню і вів торговельну діяльність, «Лябор» провадив промислово-ремісничу діяльність. Не пощастило лише дістати дозвіл на видавництво.

З осени 1945 р. почали організовуватися кооперативи по таборах, головним чином торговельні. Лише в Ляндсгуті повстала кооператива ремісників.

У червні 1946 р. був скликаний перший кооперативний з'їзд, на якому створено об'єднання українських кооперативів і волею всіх діючих тоді 26 кооператив засновано надбудову української кооперації — Центросоюз.

У березні 1947 р. третій кооперативний з'їзд організаційно завершив будівництво української кооперації на еміґрації. Центросоюз було перетворено на патронат української кооперації «Унію» і обрано її Надзірну Раду.

У червні 1948 р. наступила валютова реформа, з якої кооперативи хоч і з труднощами, але вив'язалися. «Унія» пожвавила ревізійну роботу і це дало позитивні наслідки. Скликаний у ґрудні 1948 р. четвертий кооперативний з'їзд обговорив головним чином промислові справи і наголосив потребу організовувати варстати праці для тих, що лишаються в Німеччині.

П'ятий кооперативний з'їзд, що відбувся 15 серпня ц. р. завершив перший етап української кооперативної праці на еміґрації і започаткував вступ у другий етап.

Далі доповідач інформує про ряд конференцій, відбутих «Унією» з ЗУДАК'ом при співучасти ЦПУЕ, СХС, інвалідів та оповідає, що Мілітер-реґірунг, намагаючись розв'язати питання долі скитальців, що залишаться в Німеччині після ліквідації ІРО, просив від української кооперації **подати на письмі свої пляни, щоб використати їх на конференції в Женеві.** Йому дано відповідь, що українська кооперація не зможе забезпечити всіх сама, але може бути помічником владі, що має цю справу вирішити, і проєктує організувати продукційні варстати праці з умовою забезпечення її сировиною, ринком збуту, замовленнями і кредитами. Представник Мілітер-реґірунгу, з яким говорили, поділив думки українських кооператорів. Характеристично, що такий меморіял і конкретні пляни подали лише українці і ніхто більше з інших ДП народів.

Коли в 1948 р. ІРО хотіло перетворити таборові кооперативи на свої варстати праці, українська кооперація довела, що її статут спирається на англійському зразкові з узглядненням у ньому всіх харитативних моментів та що вона служить загалові, а не окремим особам. Ці твердження зробили велике враження й до української кооперації почали приходити вчитися кооператори інших ДП народів, а російські і литовські кооперативи просили «Унію» прийняти їх у свої члени.

Торкаючись праці приватнього сектору, доповідач підкреслює, що складається він переважно з людей, які не мали громадської свідомости, не сплачували нарівні з кооперацією відчислень на культурно-громадські цілі (?). Лише таборові управи стягали з них певні податки, рішуче легші, ніж ті, які сплачувала кооперація. Аджеж як про історичну подію доповів на останньому з'їзді ЦПУЕ в Авґсбурзі Василь Мудрий про сплату двома купцями датків на ЦПУЕ. (А, можливо, були якісь інші причини? Невже немає кооперативів, що бажають платити, скажімо, на СУН? — Ред.).

Щоб унормувати приватну торгівлю, провід «Унії» відбув з ЦПУЕ кілька конференцій. Було випущено обіжник упорядкування господарських відносин на терені українських таборів.

З метою обговорити спільно господарське становище після грошової реформи і відповідно його упорядкувати, відбувся в Новому Ульмі з'їзд голів таборових рад і управ. Кооперація прийшла на цей з'їзд з готовими проєктами і плянами, але **організаційний референт ЦПУЕ прибув зовсім непідготовлений.** (І не зважаючи на це, наша кооперація далі водиться з ЦПУЕ! — Ред.). Хоч було вирішено, щоб у кожному таборі для уникнення конкуренції була одна кооператива і якщо табір налічує більш тисячі мешканців — ще одне приватне підприємство, до кінця цієї справи не доведено через нерозуміння організаційного референта ЦПУЕ.

Були й інші недоладності в кооперативній роботі. В Пюртені і Корнберзі певні особи перетворили кооперативи на свої приватні підприємства. Кооперація в Берхтесґадені без усяких підстав (?) не визнала патронату «Унії». Кооператива КОС на Фраймані вийшла з членів «Унії», мотивуючи тим, що остання в ревізійному акті відзначила лише неґативні моменти. Коли ж для вияснення справи мали приїхати на Фрайман голова Надзірної Ради «Унії» інж. Павликовський і голова ЦПУЕ проф. Вовчук, їх просто не бажали там прийняти. (Невже п. інж. Павликовський мусів обов'язково мати політичну «ескорту? — Ред.).

Тепер (на 30 червня ц. р.) в американській зоні налічується 30 кооперативів і в англійській 11, які об'єднують понад 5 тисяч членів, що складає 27,1% всього українського громадянства. На французькій зоні були можливості створити кооперативи, але нічого не зроблено. Також є 34 підприємства, які належать безпосередньо таборам, та 80 приватних — у тих таборах, де є кооперативи.

Інформацію про п'ятий кооперативний з'їзд зробив голова кооперативної ради і Назірної Ради «Унії» **інж. Юліян Павликовський.**

— Метою з'їзду, — сказав він, — було в приявності всіх кооператив обговорити працю першого етапу та поставити його надбання для праці на другий етап і з тих надбань прислужитися певними субвенціями тим організаціям, що після ліквідації ЦПУЕ лишаються тут.

Доповідач зазначив, що на з'їзд прибуло представників з 20 кооператив американської зони і 1 кооперативи з англійської зони. У дискусії взяло участь 21 представник. У голосуванні брали участь 33 рішаючі голоси. Всі рішення приймалися 66% більшістю. Проти голосувала лише кооператива з Берхтесґадена та в одному випадку ще одна. З'їзд з'ясував погляди «Унії» і затвердив 2/3 голосів, хоч раптом з'явилася нова пропозиція опозиції — що те, що «Унії»

ДВІ ТИСЯЧІ «КЕР-ПАКЕТІВ» СКОНФІСКУВАЛИ СОВЄТИ

БЕРЛІН (АП). **Поштовий відділ західньо-берлінського маґістрату запротестував проти конфіскати росіянами 2 000 «кер-пакетів», висланих до Берліну в формі дарунків. Маґістрат просить американців виєднати в росіян віддачу пакетів, на які з нетерпінням чекають адресати над Шпрее. Затримання пакетів росіянами сталося в ночі на минулу суботу, коли російські контрольні пункти в Маріенборні сконфіскували поштовий ваґон до Берліну.**

ПАНАС ФЕДЕНКО

ГЕТЬМАН ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

(11

(Історична повість)

VII.
НА ВОЛОСТІ

Поки Сагайдачний із товаришами був у татарській неволі, на Україні і в Війську Запорозькім настало немало перемін. Багато-багато хоробрих січовиків загинуло в боях із турками й татарами. Чимало відважних запорожців полягло в походах на Волощину, де козаки хотіли дати владу над волохами синам воєводи Яреми Могили — Костянтинові та Петрові. Цей воєводич Петро був пізніше Київським митрополитом. І в холодних снігах далекої Московщини поклав буйну голову не один із хоробрих «черкасів» — українських козаків, бо й туди ходили запорожці, щоб посадовити на царський трон у Москві Григорія Отреп'єва, названого царевичем Дмитром. Знав Сагайдачний дуже добре цього дивного пройдисвіта, що глибоко вірив у свою щасливу звізду та в своє царське походження. Бо той «Лже-Дмитро» учився в острізькім лицеї, був на два роки старший за Конашевича.

Спочивши на Січі після татарського голоду й поневіряння, Сагайдачний зібрався з Дорошенком та Красюком на Волость. Хотів провідати в Трехтимирівськім манастирі свого приятеля Єзекіеля Курцевича, заразом побувати в Києві і взагалі подивитися, що в Городовій Україні діється. Запорозький гетьман Ізапович, вибраний на Січі після полону Сагайдачного, дав своєму попередникові сотню запорожців, бо, — казав він, — не годиться такому значному лицареві показуватися на Волость з парою козаків. Від Базавлука їхали запорожці через неорані степи, в брід через тихі, зарослі травами й очеретами річки до міста Чигирина. Шукали там свого давнього знакомця, покозаченого шляхтича Михайла Хмельницького. Не застали його в місті, був на своєму хуторі — Суботові, миля від Чигирина.

— Заїдемо до Хмельницького в гості, буде радий несподіванці, — казав Сагайдачний до товаришів. З Дорошенком і Красюком поїхали понад Тясмином до Суботова, залишивши сотню запорозьку в Чигирині. Українська весна була в зелені й цвіті, аж груди забивало пахощами, що розносилися від білих як сніг садів. Їдучи до Суботова, любувалися запорожці роскішними краєвидами і впивалися запахом цвіту трав і дерев. Біля Суботова зеленіли ниви — вже височеньке жито, була й пшениця, і овес, і ячмінь.

— Пан-товариш Хмельницький — господар на всю губу, — казав Сагайдачний.

— Подивіться, які вівці пасуться у нього на степу! Та й багато їх, хоч розбуйся, то пальців не вистачить, щоб почислити, — додав Красюк.

— Он стоїть чабан, спитаємо його, чи Хмельницький дома, — казав Дорошенко.

Поздоровкалися з дідом-чабаном, розпитували.

— А ви хто ж такі, що до нашого отамана діло маєте? — питався, запалений сонцем, бронзовий чабан, з довгими сивими вусами.

— Ми з ним на Запорожжі зустрічалися, разом на Татарина й на Турчина ходили. Я, — може доводилося чути, — Сагайдачний.

— Са-са-са-гай-дач-ний!? — по складах, затикаючись від здивування і несподіванки, вимовив чабан, старезний дід з давно неголеною щетиною на бороді й щоках.

— Та, Боже ж мій, царю мій, та це ж така оказія! Богданчику, гей Богдане, бігай-но сюди! — гукнув дід до хлопця, мабуть десятилітнього, що забавлявся з собаками-вовкодавами біля отари: кидав камінці далеко від себе в траву, а вони навипередки бігали і захекані приносили назад в заслиненій пащі.

Босоногий кароокий хлопчина прибіг, сміливо глянув на запорожців і, знявши повстяний брилик, поклонився до незнайомих людей.

— Дай, Боже, здоров'я!

— Будь здоров, козаче, — відказав йому Сагайдачний за всіх. — Чий ти, хлопче? — питався підлітка, що мав на собі вишивану сорочечку і білі, з простого домашнього полотна, штанці, закочені по коліна.

— Я — Хмельницький, Зіновій Богдан, — і показав пальчиком на хутір, що був недалеко: — Он там наша хата.

— А як звуть твого батька?

— Михайло.

— А матір?

— Матуся вмерли, — з сумом у голосі й очах сказав хлопчик.

— Чи батько дома?

— Атож. У нас тепер гості.

— Ну так веди нас, Богдане, до своєї хати, ми теж їдемо до вас у гості.

Старий чабан поманив рукою до себе малого Хмельницького і щось йому зашепотів на вухо. У хлопця засяли очі, і він захоплено дивився на Сагайдачного. Потім оглянув пильно також його товаришів і поважно спитався:

— А чом ви турчина з собою не привели? Я татар уже бачив, а турків ніколи.

— Не журися, молодий козаче, як підростеш, то ще надивишся й на турків, — усміхаючись сказав Сагайдачний: — Проте, як будеш пильний і слухняний, то колись подарую тобі й Турчина. Ми їх ловимо як рибу.

Хлопець задоволено усміхнувся.

Подорожні позлізали з коней і пішли пішки. Попереду йшов, іноді підскакуючи жвавими босими ногами, смаглюватий хлопчик, а за ним вели за повіддя своїх коней Красюк, Дорошенко і Сагайдачний.

Здалека оглядали запорожці обійстя суботівського хуторянина Михайла Хмельниьцокго. То був справжній оборонний замочок, мурований з каміння й цегли, з дерев'яною високою баштою, з міцними стінами, з валом і парканом. З бійниць, що виглядали з мурів мов щербини в зубах старої баби, висували свої дула короткі гарматки і довгі гаківниці. Хоч було середина дня, однак брама в замочок була зачинена, міст через рів був зведений угору. На башті вартував козак. Пізнавши запорожців, він гукнув до воротаря, і той спустив місток і відчинив браму для гостей.

— Видно добрий отаман з Хмельницького: все у нього на сторожі проти всякої лихої пригоди, — казав Дорошенко, як переходили через місток до замку.

Малий Богдан, швидкий як хорт, пробіг у браму і до хати, щоб сказати батькові, якого славного гостя веде за собою — самого гетьмана Сагайдачного. Із хати своєї вийшов середніх літ козак назустріч запорожцям:

— Пане Петре, і ви пани-брати, чи це сон чи мара мені ввижається серед білого дня? Уже й панахиди правили і коржики поїли за вами, бо думалося, що вас і на світі нема...

Зворушений Михайло Хмельницький, мужчина за сорок літ, з карими очима і з чорними, з сивиною, вусами почоломкався з несподіваними гостями:

— Здоров, брате, Дорошенку! Здоров, Красюче! Ти, бачу, не дуже змарнів у бусурменській неволі.

— Та це я вже на Січі трохи підгодувався, — виправдувався огрядний Красюк. Після татарського посту їли ми так, що всі на Коші аж дивувалися. Коли б

не потрібно і замість неї має бути керманич ЦПУЕ і при ньому кооперативна рада.

Про ухвали п'ятого кооперативного з'їзду реферував начальник організаційного відділу п. **Андрій Качор,** який відзначив, що всі тези з'їзду були охоплені, передискутовані і позитивно вирішені.

В загальних, ідейних і організаційних постановах з'їзд визнав признання всім діячам кооперації за їх працю і намітив шляхи переходу до другого етапу та затвердив плян праці «Унії» як патронату української кооперації в підготовці до другого етапу. З'їзд доручив забезпечити всі надбання кооператив (технічне устаткування, варстати праці, сировина) з кооперацією, як необхідні для забезпечення завдань другого етапу, і не допускати до неорганізованої ліквідації кооператив та розбирання всіх надбань членами кооперативи, таборової управи або ІРО.

З'їзд наголосив також потребу зберегти високе й почесне завдання кооперації в фінансуванні на національні потреби, а також розбудувати варстати праці і забезпечити хворих кооператорів, **звільнивши тим самим СХС від обов'язку опікуватися ними.** Всі кооперативи зобов'язано до 10 вересня сплатити всі їх залеглости на національні цілі, зокрема на ЦПУЕ, Національну Раду, таборові управи та інші установи. (ЦПУЕ наші кооператори, як видно, ставлять на першому місці перед Н. Радою. Чи, бува, не тому п. Павликовський візитує кооперативи в товаристві п. Вовчука? — Ред.). З'їзд добровільно оподаткував себе сплачувати 4,5% на загально-громадські та кооперативні цілі, з них 1% на «Унію», 1% на загально-кооперативні цілі, 1% на таборову управу табору, де діє дана кооператива, 1% на ЦПУЕ і 0,5% (!) на Національну Раду. Такий малий відсоток на Національну Раду кооператори [illegible], що [illegible] нього [illegible] Фінансовий Ресорт Української Національної Ради. Наголошено потребу також мати на увазі СХС, КоДУС, високі школи і наукові установи. (А скільки на ОУН(р)? — прим. коректора).

З'їзд закликав усі кооперативи, що не є членами «Унії», приєднатися до неї.

У торговельних справах ухвалено допомогти «Усії» в санації КОС'у і розробити плян організації центральної висилкової книгарні та видавництва при ній для обслуговування всієї еміґрації.

У промислово-виробничих справах ухвалено продовжувати організацію варстатів праці, зокрема кравецьких, шевських і столярських по таборах, де будуть скупчені рештки української еміґрації, піднісши перед ІРО та Мілітер-Реґірунґом питання про їх фінансування та збут.

У культурно-освітніх справах ухвалено далі тримати добрий зв'язок з пресою та через неї популяризувати кооперативні ідеї і працю кооперації, а також співпрацювати з усіма культурними і громадськими організаціями для пожвавлення українського життя на еміґрації.

Після рефератів між учасниками конференції — представниками і провідниками «Унії» відбувся жвавий обмін думками. Журналісти відзначили **недостатність зв'язку між пресою і кооперацією,** в чому здебільшого винна остання, яка мало інформує пресу про свою діяльність і не запрошує представників преси на свої з'їзди і наради.

На ці зауваження представники «Унії» відповіли, що ще на останньому з'їзді СУЖ'у в Шляйсгаймі ред. Которович, ред. Котович, д-р Баран і д-р Росоха відзначали недостатність інформацій, що їх подає кооперація про свою діяльність. Кооперація звернула на це увагу і почала надсилати статті про свою роботу до різних часописів. Щодо запрошень журналістів на з'їзди та збори кооперації мусіли визнати кооператори, що з п'ятьох відбутих кооперативних з'їздів преса була заступлена лише на двох (першому і третьому), на інші з'їзди її не запрошували, а на останньому п'ятому з'їзді ніхто навіть не звернув на це уваги і не підносив питання про відсутність журналістів на з'їзді. Визнали кооператори і те, що це перша скликана ними пресова конференція за всі 4 роки кооперативного життя на еміґрації.

Веселий настрій створися під час оповідань про перебіг п'ятого кооперативного з'їзду, на якому були заступлені різні партії та особливо завзято змагалися обидва антаґоністичні крила організації націоналістів і зіткнулись у словесних боях проф. Кононенко, ген. Капустянський, д-р Маковецький, дир. Біґун, доц. Денисенко та інші.

Після конференції для її учасників відбувся в студентській харчівні «Своя хата» спільний обід з національними стравами.

Шостий список пожертв на пресовий фонд „Неділі"

Віримо, що решта Читачів піде за їх прикладом!

Наш заклик до українського громадянства підтримати «Неділю» загальною збіркою на Пресовий Фонд увінчався повним моральним успіхом. Щоправда, не можна цього сказати про матеріяльну сторінку збіркової акції, бо через загальне зубожіння наших еміґрантів, а не в малій мірі через виїздну психозу, висліди збірки щодо їх цифрової висоти не дуже великі. Проте, ми з вдячністю відзначаємо жертвенність наших Читачів, як доказ зворушливої щедрости українського серця. Між нашими жертводавцями є такі, що, розуміючи становище української преси, не пожаліли більших сум із свого еміґрантського — безперечно невеликого — бюджету, а є й такі, що надіслали нам, можливо, одну з останніх своїх марок. Всім їм щиро дякуємо за їх увагу, яка хай стане добрим прикладом для інших.

До правдивих меценатів, що на наш заклик відповіли більшими пожертвами, належать такі громадяни:

Архиєпископ Григорій, Ганновер	75,—
Інж. Янішевський, Ганновер	51,—
П. Марущак В.	50,—
П. Ераст Дзюбинський, Мюнхен	40,—

Українці ашаффенбурзьких таборів, роз'їжджаючись в усі сторони Німеччини, передали нам чотири заповнені листи пожертв. Сотник **Борис Стрілковський** повернув нам листу з такими жертводавцями:

Інж. Дидинський Костянтин	3,—
Крижанівський Микола	0,50
Мачуговський Микола	0,50
Інж. Покровський	1,—
Кульчицький Ярослав	2,—
Букшований	1,—
Котиневський Іван	0,50
Дзісяк	1,—
Кушнір Юліян	0,50
Хома Михайло	0,50
Стрілковський Борис	2,—
Нечіткий підпис	0,50

На листі пожертв п. **Олексія Приступенка** з Ашаффенбурґу на пресовий фонд «Неділі» склали:

Свириденко Василь	1,—
Незлопам'ятний Олександр	5,—
Приступенко Олексій	3,—
Литвиненко Микола	1,—
Оржехівська Галина	1,—
Згодний Антін	2,—
Горб Павло	1,—
Деркач Іван	1,—
Павлюк	1,—
Білобрис	1,—
Глянько	1,—
Дніпровський М.	2,—

Третю збірку в Ашаффенбурзі провадив п. **інж. Іван Лучишин.** Вона дала такі висліди:

Мґр. Жолкевський Александер	1,—
Масюк Володимир	0,50
Андрейко Микола	1,—
Зозуляк Люба	0,50
Штогрин Юрій	0,50
Кушнір Юліян	0,50
Ковалів Василь	0,50
В. В.	0,50
Нечітке прізвище	0,55
Мґр. Гамерський Богдан	1,—
Черкасов Борис	0,50
Винарчик Микола	1,—
Модрицький Володимир	0,50
Головінський Василь	0,40
Янцевич Костянтин	0,50
Медвідь	0,50
Три нечіткі прізвища	2,—
Інж. Лучишин Іван	1,55

Четверту листу пожертв (уповноважений п. **Василь Марущак**) заповнили такі ашаффенбурзькі громадяни:

Марущак В.	5,—
Осьмак С.	0,75
Калиновський	1,—
Садовський С.	1,—
Зубенко А.	1,—
[illegible] Осип	1,—
Ґелитканич А.	1,—
Кінтир Іван	1,—
Маньківський К.	1,—
Малинівський Богдан	1,—

До громадської акції в користь «Неділі» приєдналися також обидві ашаффенбурзькі українські кооперативи, що підлягли ліквідації. Управа кооперативи **«Ідеал»** в особах пп. Копистянського й Яцева передала нам 122,— марки, а управа кооперативи **«Самопоміч»** в особах інж. Правдюка і п. Білокриса пожертвувала на пресфонд «Неділі» 40,— марок. (Якби так за їх прикладом пішли й інші кооперативи... Прим. коректора).

Всім вищезгаданим нашим жертводавцям з Ашаффенбурґу висловлюємо щире слово подяки, бажаємо їм щастя на нових місцях поселення і сподіваємося, що між ними й нами, не зважаючи на віддаль, затримається дальший теплий контакт та що вони на півдні Німеччини або за океанами і далі уважатимуть «Неділю» близькою собі газетою.

Весь час не перестають надходити до нас індивідуальні пожертви від наших земляків, розкиданих по різних закутинах Німеччини. Один з них, надсилаючи нам з **Пфорцгайму** 4,— марки, просить не оголошувати його прізвища, а пише так: «Хоч я сам не є достатньо забезпечений, але вважаю своїм обов'язком в цей скрутний час для нашої національної преси і всієї еміґрації в Німеччині допомогти в цей спосіб. Пані **Л. Гаєвська** з Ґарміш-Партенкірхен надіслала 5,— марок, високий достойник УАПЦ (з проханням не оголошувати прізвища) 5,— марок, п. сотник **А. Ґенсуровський** з Франкфурту 3,— марки, д-р **Олег Бордейний** з Вольтердінґену 10, —марок, п. **Д. Величко** з Вольфсгаґену 3,— марки.

Особливу активність в збірці на Пресовий Фонд «Неділі» проявив **український табір Фалькенберґ б. Гамбурґу** (збірку провадив п. П. Гальченко), який надіслав перший раз 32,10 марок, а пізніше ще раз 114,— марок. Згідно з бажанням жертводавців, оголошуємо повний їх список і при тій нагоді висловлюємо їм нашу щиру подяку. Оце список:

Юзба Василь	4,—
Гудяк Едвард	6,—
Юдька Микола	0,50
Шевчук Володимир	20,—
Ляшенко Василь	5,—
Пустяк Микита	3,—
Сеник Андрій	1,—
Коліцький Михайло	6,—
Голінка Данило	0,50
Галат Панько	2,—
Колісник Костя	5,—
Жуківський Борис	3,—
Дячук Андрій	3,—
Мокляк Олексій	3,—
Торський Павло	1,—
Лісничий Грицько	2,—
Коробка Митрофан	2,—
Біловський Степан	1,—
Давиденко Дмитро	1,—
Погибко Грицько	1,—
Бережинський Євген	5,—
Зуб Іван	1,—
Данківський Іван	1,—
Шульга Адам	0,50
Федоренко Петро	0,50
Гальченко Павло	5,—
Пустяк Микола	1,—
Параф. Рада церкви св. Миколая	10,—
о. О. Потульницький	20,—

Перша збірка в таборі Фалькенберґ (Нойграбен — Гамбурґ) дала такий вислід:

Гутовський Ф.	0,50
Гудяк Едвард	2,—
Слюсаренко Петро	0,50
Коліцький Михайло	1,50
Юзба Василь	1,—
Письменний Федір	1,—
Фанківський Іван	0,50
Сай Яків	0,50
Лісничий Грицько	0,50
Ситник Пилип	0,50
Мирко Влас.	0,50
Пустяк Микола	0,50
Коробка Митрофан	0,50
Пустяк Олексій	1,—
Сеник Андрій	1,—
Івашина Федір	0,50
Зуб Іван	0,50
Юдька Микола	0,50
Колісник Костя	0,50
Ткачук Ярослав	0,50
Бережинський Євген	2,—

не обмаль хліба, то я ще більше набрав би тіла. А то — саме м'ясо, риба та сало, аж занудило. Недарма ж кажуть: «Дурне сало без хліба».

— Прошу до господи, дорогі гості. У мене саме люди з Корсуна та з Богуслава, будуть раді вас привітати не менше, як я сам.

Гості, залишивши коней козакам Хмельницького, перейшли через сіни в другі двері, куди їх вів господар дому, і вийшли в садок. Під цвітучими вишнями, сливами та яблунями за столом, накритим білим вишиваним рушником і заставленим стравами й напитками, сиділи два добре вдягнені козаки. При столі ж була молода дівчина, з малими, проте сильними руками, з чорними бровами і темними, як аґат, очима. Красюк аж став на місці від здивування, заглядівши чорноброву дівчину. Обернув очі до Сагайдачного, і в його обличчі теж прочитав немалий подив.

— Це ж прямо тобі та сама, що нас із татарської темниці випустила! Чи видав таке в світі? — пошепки казав Красюк Сагайдачному. Той не відповів нічого, бо й сам не знав, що про це думати.

— Дорогі гості, — сказав Хмельницький до молодої чорнявої дівчини та до інших козаків за столом: щаслива доля хотіла, що до моєї хати завітав славний воїн Війська Запорозького, пан Петро Конашевич-Сагайдачний. З ним пани військові товариші — Михайло Дорошенко та Грицько Красюк, відважні козаки, що вирвалися з неволі бусурменської.

Гості познайомилися між собою, подавши одні другим руки. Молода дівчина, що мала на собі поверх дівочої одежі легкий червоний жупан запорозький, а при поясі шаблю, кінджал і пістолю, вільно й привітно ручкалася з гостями з Запорожжя.

— Це — панна Настуся Повченська із Богуслава, дочка пана-отця протопопа Мехтодія, а це козацькі отамани — Іван Мамаєвич із Корсуна та Богдан Балика з Богуслава.

При словах — «із Богуслава» — у Сагайдачного та в його товаришів заблищали очі. Розмова на початку якось не в'язалась. Гості думали про своє, — що вони пережили в кримській неволі. Бджоли, що перелітали з квітки на квітку, та джмелі своїм гудінням неначе підсилювали хвилину тиші, що настала за столом між гостями Хмельницького.

При розмові Сагайдачний глянув глибоко в очі чорнобрової дівчини і спитався:

— Чи знаєте в Богуславі дівчину на ім'я Марусю, попівську дочку?

Настя збентежилася, сумно схилила набік голову:

— У мене була старша сестра Марія. Татари її взяли. Моя сестра любила одягатися в сільську одежу, ходила помагати людям жати в полі, так її разом з іншою челяддю й схопили татари, уже з десять літ буде. Після того про неї нічого ми не довідалися.

Коротко росказав Сагайдачний те, що знав про Марусю Богуславку в Криму. Сльози нераз наверталися на аґатово-темні очі чорнобривої Настусі Повченської, але вона заглушила свій жаль у собі, не хотіла показувати перед людьми зворушення. В розмовах і розпитуваннях минав час. Сагайдачний все частіше дивився в засмучені Настині очі, і йому здавалося, що цю тендітну, а проте сміливу й сильну дівчину, з невеличкими енерґійними руками, він знає давно-давно. На стіл поставлено гарячий борщ, а до нього сметану і житній хліб. Випито по чарці при бажаннях здоров'я господареві й гостям. Хмельницький перевів балачку до тих справ, з якими до нього приїхали козаки з Богуслава та з Корсуна.

— Добре, що тут є бувший гетьман Війська Запорозького, він нам теж дасть добру раду, — казав власник Суботова. Слово-по-слову розповіли своє діло козаки з Волості:

— Нема нам спокою від офіціялістів-урядників старости Даниловича. Це ж ми самі своєю працею побудували городи, замки укріпили, землю навкруги зорали, потом своїм поливали і кров'ю власною перед Ордою обороняли. А тут, — ні сіло — ні пало, — приходить ляшок із грамотами-привілеями від короля польського:

«Це, — каже, — все моє, я тут державець, а ви мені віддавайте звикле послушенство».

— Та яке тобі послушенство, псявіро, коли ми зроду-звіку тільки своєї громади слухали, лиш своєму козацькому присудові корилися?

— Та й то ж таки поміркуйте собі, панове-товариство, — додав до слів білявого, кремезного Балики чорний як ворон Мамаєвич.

— Хотіли нас, вільних людей, посилати мостити мости і греблі гатити, рови копати, де забажається підпанкам державця Даниловича. А бодай би тебе в спину та в потилицю гатило, варшавський недовірку! Декотрі слабодухи на загад пішли, але вся велика громада подякувала за такі «вільготи». Так офіціялісти на тім не заспокоїлись, почали козаків, минувши наших отаманів, кликати на муштру! Та й це ще не все: кажуть зайди, щоб козак платив старостинському урядові драчку за пиво й горілку, що сам у своїй хаті зварить.

— Нечувані облоги на вільні душі християнські, — казав далі густим басом Балика. Не зважає староста на наші давні привілеї, хоче, щоб козак ішов на право до старостинського суду. Мов і не знає того нашого звичаю, що де три козаки, там два третього судять, не питаючи ніяких панів і урядів. Так ми, не стерпівши такої наруги над лицарськими людьми і поруги вільностей наших, зійшлися на раду, — корсунці собі, а богуславці собі, — та й ухвалили: судитися тільки в своїх судах козацьких, здирства від старостинських урядників не терпіти. Коли б же староста з своїми урядниками хотів мішатися в наші самоврядні, то ми дали їм знати, що до горл своїх будемо свого права обороняти!

Непохитна упертість і рішучість вільної людини, що за своє право готова на всі жертви, світилася в очах Мамаєвича і Балики. Не менше завзяття вичитав Сагайдачний у гарнім свіжім личку чорнобривої Настусі.

— От ми тепер і приїхали до вас, пане отамане Хмельницький, просити поради. Що нам робити з старостою? Бо той самий староста володіє і тут у Чигирині. Як ви з ним ладнаєте, чи й вашим козакам допікають його урядники?

Хмельницький усміхнувся в лівий вус:

— Раз на рік котрийсь приїде, а там, — як ногу вломить; особливо як зачує, що десь татари недалеко. Тут ляхи тихі-смирні, хоч до рани клади. Бо по той бік Тясмина уже Дике Поле починається. Це там далі у вас, в полунічну сторону, вони вже й ноги на стіл кладуть. Моя думка, — не пускати цих заволок не то що до столу, а й під стіл, ані до хатнього порога!

Тільки треба нам пам'ятати, що козак живе війною. Поки королеві польському треба нашої сили в походах на Турка, Волоха, Татарина, Шведа, або Москаля, доти будуть дивитися на наші права й привілеї крізь пальці. А як замиряться з сусідами, — тоді нам біда. Скажуть козакам чужі греблі гатити й скирти оправляти та в панських загонах волам крутити. Що скажете, пане Петре, на мою думку? — питався Хмельницький до Сагайдачного.

— Нема чого додавати, пане отамане чигиринський. В Речі Посполитій Польській не право, лиш сила панує. Поки козацтво має зброю в руках, доти й наші

Шевчук Володимир	0,50
Майборода Микола	0,50
Усмінцьов Микита	0,50
Тараненко Іван	0,25
Веклечись Андрій	0,35
Дячук Андрій	1,—
Гальченко Василь	2,—
Ляшенко Василь	0,50
Брацтво св. Миколая	5,—
о. Потульницький	5,—

З осягами наших Читачів у Фалькенберґу успішно «конкурує» **українське громадянство Ганноверу.** В попередньому числі «Неділя ми оголосили вже прізвища 44 жертводавців із збірки, яку перевів п. С. Онішко. Сьогодні оголошуємо дальші:

45. Чуковенко Аркадій	0,50
46. Пустовіт Микола	0,50
47. Банасюківський Олекса	0,60
48. Лопатина Віра	0,50
49. Сисоп Леонід	0,50
50. Соловйова Олена	0,50
51. Яременко Антон	0,50
52. Ванін Іван	0,50
53. Овдій Микола	0,50
54. Батрак Іван	0,50
55. Чорнобабка Андрій	0,50
56. Білошицький Семен	0,50
57. Слісаревич Йосип	0,50
58. Мастеров Семен	0,50
59. Цирін Степан	0,50
60. Віґуржинський Вас.	0,50
61. Інші таборяни	25,—

Треба тут підкреслити, що це вже друга збірка в Ганновері. Частину вислідів першої оголосили ми вже раніше, в 184 ч. «Неділі», а не можна не згадати, що під час неї пожертвували ще й такі громадяни:

Бражник Григорій	1,—
Сятий Юхим	0,50
Лінкевич Павло	0,50
Ільченко Кирило	0,50
Корнієнко Семен	0,50
Хавустов Семен	0,50
Яблуновський Олекса	0,50
Цигаренко Олександер	0,20
Чернявський Микола	2,—
Гимків Олекса	0,15
Мудрик Страт.	1,—
Бавлінський Єфрем	1,—
Мошей Павло	0,30
Пасєєв Петро	0,10
Кизим Яків	0,20
Тесленко Григорій	0,60
Осійчук Софія	5,—

З Ґаммельсдорфу наспіла така збірка:

Літовінський Франко	1,—
Верзун Віра	2,—
Шевчишин Петро	1,—
Струс Микола	1,—

З **Вайблінґену,** з якого більшість українців переїхала вже до Цуффенгавзену, п. **Святослав Бітнер** прислав список:

Бітнер Святослав	2,—
Фалькевич Пилип	0,50
Бібик Михайло	0,50
Нечітке прізвище	1,—

Всім нашим шановним жертводавцям виносимо найщиріше слово подяки!

Акція збірки на пресовий фонд нашого часопису розвивається не лише в Німеччині. Останніми днями дістаємо щоразу нові заповнені списки пожертв із Англії, де наші славні робітники, не жаліючи важко запрацьованого гроша, з великим розумінням справи, намагаються допомогти нам утримати газету. В наступних числах «Неділі» оголосимо списки тих жертвенних земляків. Покищо — щире слово подяки!

При цій нагоді дозволяємо собі ще раз пригадати, що пожертви з Німеччини треба надсилати з допискою «пресфонд» на адресу Видавництва:

Verlag „Nedila", Aschaffenburg, Schweinheimer Straße 50.

Пожертви з Англії, Австралії та Канади висилайте з допискою «пресфонд «Неділі» до:

Ukrainian Bureau, 123, High Street, Notting Hill Gate, London, W 11.

Пожертви з Бельгії просимо висилати нашому представникові:

Msr. Zavziaty Jean, 90 rue Wazon, Liege.

Датки на «Неділю» в США просимо висилати нашому заступникові на адресу:

Mr. Theophil Rudakevitch, 1536 N. 6th Str. Philadelphia 23, Pa.

Хто негайно жертвує, жертвує подвійно. Читачі «Неділі», не забувайте про це!

Відгук події

з совєтами в Галлендорфі

В ч. 187 «Неділі» подали ми під заголовком «Пригода совєтських офіцерів» вістку **американського аґентства ЮП** про інцидент, що стався з двома совєтськими офіцерами біля українського табору ДП в Галлендорфі. Цю вістку взяли ми з останньої німецької преси вже в хвилині верстання числа і нам — як звичайно в таких випадках — не було ані місця, ані змоги ближче її перевірювати чи коментувати. Тепер культурно-освітній відділ табору Галлендорф за підписом п. Анатоля Демуся надсилає нам в цій справі роз'яснення, яке подаємо скорочено:

«Аґентство ЮП подало до відома досить сенсаційну вістку, що її підхопила німецька преса, а згодом і українські часописи — «Неділя» та «Українські Вісті», що в українському таборі в Галлендорфі юрба таборян хотіла побити двох совєтських представників. Цю подію німецька преса насвітлила так:

«Ганноверше Прессе»: «Російській комісії, яка хотіла оглянути на однім цвинтарі гроби своїх земляків, трохи-трохи не трапилось дуже зле. Один російський капітан і його шофер, в уніформах, їхали з начальником уряду огородів і цвинтарів на кладовище. В однім чужинецькім таборі з українцями, задержались росіяни зі своїм автом типу Мерцедес. При їх повороті до авта, зібралась велика юрба, біля 150 осіб самих чужинців з палицями, відкритими ножами, лопатами і іншим знаряддям, яку таборова поліція здержувала з великим зусиллям. Обидвох росіян товпа визивала комуністами, яким місце висіти на деревах, а одна жінка пізнала в начальникові огородів і цвинтарів знатного комуніста, за словами якої, він повинен бути так збитий, щоб рік пролежав у шпиталі.

По якимсь часі прибув на місце відділ німецької поліції, яку заалярмовано, що росіяни привезли до ліса зброю й амуніцію і там її сховали. Як виявилось, це була неправдива вістка. З'явився офіцер брітанської влади. Спільним зусиллям німців і англійців вдалось схоронити росіян. Завізвавши їх, щоб негайно опустили табір, вони виконали це з великою швидкістю».

«Бравншвайґер Цайтунґ»: ч. 92 за 6. 8. 49 висвітлює цю подію приблизно так, як і вищеназвана газета. Своє повідомлення вона закінчує так: «Мешканці табору, переважно українці, бачили в російських офіцерах представників окупаційної влади, вони зневажали їх і загрожували, як комуністам. Сліпа злоба юрби пішла навіть так далеко, що вони пізнали в начальникові огородів і цвинтарів знаного комуніста».

Від себе хочемо повідомити, що дійсно ця подія мала місце в українському таборі в Галлендорфі 1 серпня в обід, але вона відбулась трошки інакше, як подається в пресовому повідомленні.

В одній частині табору, що лежить якраз у лісі, несподівано з'явилось зелене авто з двома уніформованими совєтськими представниками та двома цивілістами-німцями. Вони покинули авто і скорим кроком подались у ліс. Як довідались ми щойно опісля, прибулі оглядали цвинтар кацету. З українського табору повідомлено німецьку поліцію, а таборова поліція дістала доручення прибути на місце і взяти під охорону авто, залишене його власниками. На вістку про прибуття совпредставників, почали збігатись мешканці табору і, коли «гості» вернулись до авта, дехто з присутніх може й намагався вщипнути їх правдивими доказами, бо чимало було таких, що їм довелось довше жити під совєтським режимом та перенести всі його наслідки на своїй шкурі. В основному юрба дивилась на все пасивно і жадна поліція, ні наша, ні німецька її не розганяла, бо не було потреби. На нікого вона не нападала, бо, по правді сказати, не було й на кого. Що може дехто й назвав їх «комуністами», то мав повну рацію, бо не комуністам совєтська влада напевно такої функції не доручила б. Вони напевно й необразились, коли їм пришивали цей епітет. Що ж до «сліпої злоби юрби» відносно німецького «бюрґера», то він сам завинив, бо знаючи місцеві закони, він не замельдував свого прибуття на терен табору відповідним чинникам. Що ж до «лопат, ножів і палиць», то це просто уроєна фантазія звітодавця. Стояли люди з лопатами, але це були німецькі робітники, що якраз у цей час прокопували в таборі каналізацію.

Брітанської чи американської (!) поліції не було взагалі, прибув лише командант місцевого ДПАКС-у майор Бріґґс, який провіривши справу на місці, наказав совєтам залишити негайно табір, і на

> **ЧИТАЙТЕ „НЕДІЛЮ"**
> **непартійний орган незалежної думки !**

прощання їм сказав: «маєте щастя, що ви ще попали до українського табору». На цім уся подія закінчилась.

Командант ДПАКС-у був задоволений і з таб. поліції і з мешканців табору, які не дали себе спровокувати. Не зважаючи на те, що совєтський капітан знав і бачив вороже ставлення мешканців, все ж намагався ще виступити перед ними таки на місці з агітаційною промовою, темою якої мала б бути агітка за поворотом на «родіну». Йому в чемний спосіб порадили не робити цього, бо тоді, хто його знає, які могли б бути наслідки».

☆

Подана нами з інформаційного обов'язку вістка американського аґентства викликала появу в останньому числі **«Українського Слова»** цілком нецікавого фейлетону про бабу Герту та бабу Хіврю. Автор фейлетону, Євген Шпилька, написав в ньому, між іншим, таке речення:

«Ролі таких бабів часто-густо перебирають на себе різні часописи, а у випадку про який пишу, в ролі Герти, що перша пустила плітку, виступили деякі німецькі часописи, а в ролі баби Хіври, що повторила цю плітку не перевіривши, була наша «Неділя»...

Недотепний пан Шпилька був би зробив далеко краще, коли б замість писати великий псевдофейлетон, послав був до українських, а краще до чужинецьких редакцій **коротке правдиве насвітлення** цієї події. А редакція «Українського Слова» могла використати чверть сторінки на якийсь більш вартісний матеріял. Чому кожна мізерна шпилька намагається обов'язково влазити туди, куди її найменше потрібно?

КОЖНОМУ слово

Хто фінансував „Вісник" Донцова?

Байройт, 16 серпня 1949.

До Хвальної Редакції час. «Неділя» в Ашаффенбурґу

Вельмишановний Пане Редакторе!

Не відмовте помістити цих декілька роз'яснень в імені правди і щоб скорше проминав еміґрантський чад, в якому починаємо задихатися.

12 липня 1949 р. виголосив п. Панас Феденко в Байройті реферат: «Друга сесія УНРади та шлях до визволення України». Я тоді не була в Байройті, занята редакційними справами. По моїм повороті декілька осіб мене інформували, що п. Панас Феденко чомусь говорив про наш місячник «Вістник» у Львові, що нібито він мав виходити на гадючі фонди, не то польські, не то совєтські, не то німецькі: кожний інформатор інакше розумів вислови п. Панаса Феденка. Факт, що прелеґент одержав з місця репліку від адміністраційного співробітника «Вістника», що припадково був на залі. Запитаний звідки має такі фальшиві відомости, відповів п. Панас Феденко, що одержав їх від п. Андрія Миколаєвича Лівицького і д-ра Романа Смаль-Стоцького, які нібито в тому компетентні.

Щоби баламутство не ширилося, прошу подати до відома:

1) Видавцем місячника «Вістник» у Львові була моя мама, бл. п. Ольга з Устіяновичів Бачинська, згідно з промисловим свідоцтвом, що находиться у мене. Книжковість проваджено згідно з урядовими приписами і під частою контролею податкового уряду.

2) Місячник «Вістник» почав виходити за позичені гроші від моїх свояків: посла Самійла Підгірського і п. д-ра Миколи П., що живе на скитальщині. Можу це виявити не соромлячися, бо з бігом часу з обидвома моя мама і я розрахувалися. Адміністрацію в загальному керувала я і коли оказалося, що місячник сам не всилі оплатитися, була до нього долучена «Книгозбірня» і видавалися інші книжки. Видавнича справа, як зрештою кожна, вимагає плянування, закладового капіталу, виконних органів, а головно людей, що з посвятою працювали би для неї. На щастя в-во «Вістник» весь час свого істнування мало таких людей. Відомо всім, хто мав очи і розум, що ближчі співробітники його жили далеко нижчим життєвим стандартом, як львівська інтелігенція.

Всякі закиди п. Панаса Феденка це вияв нездорових еміґрантських відносин проти яких треба боротися, бо:

а) Безспірний факт, що в-во «Вістник» у Львові вело безпощадну і неперервну боротьбу з большевизмом і СССР.

б) Видавець «Вістника», бл. п. Ольга з Устіяновичів Бачинська, зазнала зі сторони диктаторської Німеччини страшних ударів, бо забито її доньку Лесю Підгірську і внуку Нану Голубець-Вітрик. Не згадуючи про арешт обидвох Підгірських, мій і кількаразовий мого брата.

в) З вибухом другої світової війни польська влада заарештувала і замкнула в концтаборі Березі Картузькій редактора «Вістника» д-ра Дмитра Донцова,, адміністратора Михайла Ґікавого, коректора Мирослава Гоцу та багато співробітників і кольпортерів.

Натомість нічого невідомо, щоби пп. Панас Феденко, М. Лівицький і д-р Роман Смаль-Стоцький були колинебудь арештовані польською або німецькою диктаторською владою.

Марія Бачинська Донцов.

Від Редакції: Даючи місце на заяву пані Донцовій, підкреслюємо готовість

права шануватимуть можніші пани. Нам доводиться дуже небезпечними дорогами ходити, як тим танцюрам, що по високо нанятих мотузах скачуть: трошки перехилишся праворуч або ліворуч, — зараз летиш сторч головою.

Мамаєвич та Балика радо слухали слова Хмельницького та Сагайдачного. Ця мова була їм по душі.

По обіді гості оглядали сад Хмельницького, що пахтів свіжим цвітом і зеленню. Дорошенко розмовляв з Настею, смішив її своїми дотепами, йому помагав Красюк. Сагайдачний відійшовши від стола, питався зтиха Хмельницького, чом та дівчина по військовому вбрана і чого вона приїхала з Баликою та Мамаєвичем.

— Балика — її дядько, а вона — козир-дівка, таких небагато на Україні. То, власне, вона збунтувала богуславців, щоб не корилися маґнатським офіціялістам. Деякі богуславці, — кажуть, — уже були готові поступитися своїм козацьким правом, так вона зібрала молодиць і дівок з усієї околиці та ще старі баби з кочергами посходилися і такий лемент учинили, що козакам сорому наробили:

— «Що, — кричали, — це вже мені урядники пана Даниловича в піч і в запічок заглядатимуть та дивитимуться, чи не пріє у мене солод на пиво? Ах ви сякі-такі сини, не козаки, як так, то ми самі рогачами та коцюбами попробиваємо голови польським зайдам!» Так розпалила жіноцтво у богуславських козаків, що велику дулю дістав державець Данилович на всі свої домагання.

— Це, значить, дівчина із тієї породи жінок, що, їм, як кажуть, чорт на махових вилах чоботи подавав, — сміявся Сагайдачний. На те Хмельницький:

— Ось слухайте далі, бо ще не все я вам росказав. Балика оповідав мені таку пригоду: оце в піст перед Великоднем ішла біля Богуслава якась ватага, навербована польськими ротмістрами на московський похід. Звісно, як усе в Польщі, не дано їм грошей із державної скарбниці, так вони живилися крадіжками, грабунками та розбоями. Цій всій збиранині — волохам, полякам, сербам, уграм та іншим — було мало того, що їм давали люди з страху перед грабуванням. Вони ще почали знущатися, головно глумилися над жіноцтвом. Їхній ватажок зібрав молодиць та дівчат із того села, звелів їм повтинати мало не по пояс сорочки і гнати поміж тими своїми безпутніми розбишаками. Чутка про це дійшла до Богуслава. Тоді Настя Повченська разом із козаками сіла теж на коня, взяла зброю і так завзято билася з тими розбійниками з королівського війська, що всі аж дивувалися. Хто б повірив, що вона власною рукою тому ватажкові-ротмістрові голову з плечей знесла? Тепер у Богуславі заведено, що поряд з парубоцькою громадою і дівоцька громада вчиться стріляти, шаблями рубати, бо, — кажуть дівчата, — парубки та жонаті повіються десь на Запорожжя, а з нас тут кожна погань буде знущатися».

— Так ось яка Настя! — думав Сагайдачний. — Справді небуденна, дивна, надзвичайна дівчина. Велика схожість у неї з її сестрою Марусею. Тільки що та не панує над собою, пливе за течією, куди хвиля несе. Настя інша, ця не родитиме дітей татарським мурзакам...

Проходившися садом Хмельницького, гості зібралися знов до столу. Чим більше дивився Сагайдачний на Настусю, тим привабніша й миліша вона йому здавалась. Білі зуби, червоні уста, горішня губа неначе трохи припухла, — знак упертої вдачі, ніс помірний, невеликий і не малий, з гарно вирізаними тонкими нервовими ніздрями. Коли розмовляла, то кінець чепурного носа злегка хитався і надавав ще більше привабности її загорілому від весняного сонця обличчю. Тільки в аґатово-темних очах деколи блищав несамовитий огник, котрий неначе казав кожному: «Зо мною можна жартувати, але до певної межі. Перейдеш ту межу, — живий не будеш!» Проте чим більше дивився Сагайдачний у темні очі попівни Насті, тим рідше з'являвся у них той небезпечний огник. Вона вперше побачила гетьмана запорозького, якого слава греміла по Україні і далеко за її границями, і сиділа проти Сагайдачного, як зачарована. Все покірніший і лагідніший був її погляд, коли зустрічалася з глибокими зелено-сірими очима Сагайдачного.

Хмельницький та його гості просили Конашевича росказати дещо про недавні його пригоди. Було що оповідати, було що й слухати. Уже дійшов Сагайдачний, пихкаючи дим із люльки своєї, до того, як на порозі татарської темниці з'явилася жінка Карач-мурзи, попівна Маруся, коли прийшов козак до Хмельницького:

— Пане отамане, там кобзарі просяться, щоб пустили переночувати. Йдуть десь здалека, аж із Запорожжя.

Малий Богдан, що в своїй вишиваній сорочці все крутився біля гостей і не спускав очей із Сагайдачного, побіг поперду козака сказати воротареві, щоб впустив кобзарів. Було їх двоє, хоч сліпі обидва, але здорові й свіжі на виду, ще не старі:

— Турки-бусурмени нас посліпили, бо ми були втекли з неволі, аж із Білгороду над Чорним морем, — казали кобзарі. Третій був поводатир, молодий козак, теж вирвався з неволі і не хотів лишати співців без очей.

Почастував отаман Хмельницький кобзарів, звелів їм дати їсти.

— Спочиньте, пани-товариші, в моїй хаті, поки не набридне. Місця у нас багато, на всіх вистачить.

— Та воно, пане отамане, не годиться даром хліб їсти, — казав старший, рябий на виду кобзар. Треба вам і вашим гостям дещо заспівати. Ось на Січі ми навчилися нової думи, що ви, мабуть, на Волості ще не чули.

— Заспівайте, — милозвучно промовила Настя і почервоніла, що сказала слово поперед господаря хати.

— Та заспівайте, люди добрі, щоб душа відпочила від буденної турботи й гризоти, — сказав Хмельницький. А малий Богдан аж рота розз'явив і вуха насторожив, щоб почути, як співатимуть кобзарі.

— Ой, Богдане, гляди, щоб джміль тобі в рота не влетів, бо як упустить жало, то й язиком не повернеш, — казав Красюк до малого Хмельницького.

Хлопець затулив рота рукою і далі пильно дивився на кобзарів. Настя погладила його по голові, але він мов не почув.

— Що на Чорному морі,
на камені біленькому,
там стояла темниця кам'яная,

— почали кобзарі виробленими, мужніми глосами, а кобзи струнами в той час і шум морських хвиль за бурі виражали і муки запорожців у неволі:

— Що у тій то темниці пробувало сім сот [козаків,
бідних невільників.
То вже много літ у неволі пробувають,
Божого світу, сонця праведного ввічі [собі не видають.

Слухали всі нову думу з Запорожжя, а найпильніше, мабуть, таки малий Богдан. Доспівали кобзарі до того, як Маруся Богуславка сказала запорожцям про Великдень на Україні:

— То тоді ті козаки теє зачували,
білим лицем до сирої землі припадали,
дівку бранку
Марусю попівну Богуславку
Кляли проклинали:
«Та бодай ти, дівко-бранко,
Марусю, попівно Богуславко,
щастя й долі собі не мала,
Як ти нам святий празник, роковий [день Великдень сказала!»

(Далі буде).

дати ще й іншим особам висловитися на заторкнену тему. Нам відомо, напр., що д-р Роман Смаль-Стоцький у 1939 році зазнав репресій і переслідувань від німецької влади.

Владика Бучко

прибуде в половині вересня до Німеччини

БРЮССЕЛЬ, (П. Б.). 17-го липня ц. р. виїхав з Риму Кир Іван. Апостольський Візитатор для українців католиків у Західній Европі в другу візитаційну подорож по українських осередках в Зах. і Середній Европі. Свій побут в Швайцарії наш Архиєрей використав на те, щоб перевести в Женеві розмови в централі IPO в **справі становища українських скитальців, що не зможуть дальше еміґрувати та добився окремих осягів, що відносяться до ситуації українців у Франції.** 20 липня ц. р. Владика приїхав до Парижа, а увечері виїхав до Люрду. На закінчення прощі відбув спільну конференцію зі своїми Ген. Вікаріями з Франції, Бельгії, Голляндії, Данії, Німеччини і Англії, на якій порішено цілий ряд важливих справ. 26 м. м. прибув до Бельгії, де в Брюсселі відбув наради з українськими і чужинецькими представниками, а опісля поїхав до Шевтонь, де перебувають тепер Отці Студити з Німеччини. Переїжджаючи через Льєж, завітав до тамошньої громади, а ввечері дня 30 м. м. прибув до Кюлемборга в Голяндії, місця осідку Духовної Семинарії.

Свій побут в Голляндії використав наш Владика на полагодження різних питань з представниками голляндського «Апостоляту З'єдинення», уділення авдієнції богословам, переведення конференції з Ректоратом і професорами цієї високої Духовної Школи на скитальщині, а 3-го серпня **прийняв на окремій авдієнції інж. А. Кішку,** Президента Головної Ради Українських Громадських Організацій в Бельгії. На ній розглядано питання допомоги українській університетській молоді в Бельгії, допомоги інтелектуалам-скитальцям та справи громадсько-суспільного життя.

5-го ц. м. Кир Іван виїхав з Голляндії до Англії, щоб ввести в урядування новоіменованого Ген. Вікарія Впр. о. д-ра В. Маланчука, ЧНІ та об'їхати осередки українських робітників в Англії. Дня 27 ц. м. належить сподіватися приїзду Владики до Бельгії, де він візьме участь в українському паломництві до чудотворної місцевости біля Ґент у Фляндрії. По соборчику з своїм духовенством і відвідинах укр. студ. осередка в Лювені від'їде до Голляндії, де приблизно 11 жовтня ц. р., уділить 3-ох єрейських і 2-ох діяконських свячень вихованкам Духовної Семінарії в Кюлемборзі. З Голляндії переїде на короткий час до Франції, щоб відбути конференцію з духовенством, а в половині вересня удасться до Німеччини. В Німеччині наш Архиєрей пробуде довший час, а опісля поїде на візитаційну поїздку до Австрії. Під кінець жовтня ц. р. слід сподіватися його повороту до Риму, де він зложить свій звіт Святійшому Отцеві.

Конференція Генеральних Вікаріїв в Люрді

Використовуючи присутність своїх Ген. Вікаріїв на паломництві в Люрді ц. р. Екс. Кир Іван зарядив для них конференцію на день 24 липня ц. р. Присутніми були: Вс. о. Мітрат Я. Перрідон (Франція, Швайцарія і Люксембурґ), Вп. о. М. Ван де Мале, ЧНІ (Бельгія, Голляндія і Данія). Вс. о. П Голинський (Німеччина) і Впр. о. д-р Вол. Маланчук, ЧНІ (Англія і Шкотія). Відсутнім був тільки Впр. о. Миськів, ЧСВВ, Ген Вікарій на Італію, що ізза перешкодження не міг тут прибути. Як відомо українська Церква в Еспанії і Португалії безпосередньо підлягає Преосвященому Кир Іванові.

Ця Конференція, це подія історичної ваги, бо вперше на спільному засіданні разом зібралися всі Ген. Вікарії Екс. Кир Івана. Темою нарад було забезпечення вірних душпастирями, розміщення священиків за океаном, переведення централізації укр. катол. видавництв, закуплення друкарні, створення студійного центру та випадки у громадському житті.

Доля Кир Никити Будки

Співробітник аґентства П. Б. довідується з достовірних джерел, що канадійський шарже д'афер в Москві інтервеніював при кінці квітня ц. р. в справі українського католицького єпископа, Кир Никити Будки, канадійського громадянина, якого заарештували були в 1945 р. у Львові большевики й опісля вивезли. На це прийшла відповідь від Молотова, який заявив, що єпископ Будка є від жовтня 1939 року совєтським громадянином і може свобідно рухатися по совєтській території та ніхто не має обов'язку повідомляти інший чужинецький уряд, де він тепер перебуває.

Лист із Ляндсгуту

До Пана Геннадія Которовича
Відповідального Редактора
часопису «Неділя» в Ашаффенбурзі.

Пане Редакторе!

У Вашому часописі «Неділя» від 24. 7. 1949, ч. 184, було поміщено статтю «Нічний атентат на члена УНРади С. Довгаля» в Реґенсбурзі. Одночасно там же згадувалось, між іншими, що підпільна організація згуртувала біля себе темних типів, ними піклується, влаштовує їхні реферати, фінансує їхні подорожі і т. д. В Ляндсгуті ті реферати влаштовують п. Воляник і д-р Кордюк.

Тому, що в дописі згадано наші прізвища, а ми займаємо певне громадське становище, ми просимо Вас, Пане Відповідальний Редакторе, помістити на сторінках Вашого незалежного часопису «Неділя» у найближчому числі таке наше спростовання:

1) Ми ніколи не спроваджували для доповідей до Ляндсгуту якихось «темних типів» з якоїсь «підпільної організації».

2) Ми ніколи не влаштовували доповідей, які мали б щонебудь спільного з якоюсь «підпільною організацією», а, виповнюючи свої громадські і статутові обов'язки Голови Табору і Голови Повітового Представництва, влаштовували доповіді відомих громадських діячів, якими були такі особи як: Отець М. Дядьо, письменник І. Смолій, проф. Лінчевський, ред. Б. Кравців, інж. Шевченко, інж. Дніпровенко, інж. Бойдуник, інж. Денисенко. За останній час в цьому році відбулись доповіді інж. С. Довгаля, що є членом УНРади і приналежний до соціялістичної партії, а також доповідь безпартійного проф. д-ра Богуна-Чудинова, що є дійсним членом Української Вільної Академії Наук (УВАН). Доповіді його, що він робив їх і в інших таборах, були в свій час висвітлені в пресі.

Думаємо, що ми в ніякому разі не заслуговуємо на те, щоб кидати на нас грубу клевету, що ми спроваджуємо на реферати «темних підозрілих типів» і проти таких інсинуацій рішуче протестуємо.

Якщо Ваш незалежний часопис не помістить цього спростування в найближчому числі, ми будемо примушені оголосити його в другій пресі.

Крім цього, просимо Вас, Пане Відповідальний Редакторе, подати нам прізвище ініціятора цього допису для притягнення його до судової відповідальности за клевету. В противному разі ми будемо примушені притягнути Вас, Пане Редакторе, до судової відповідальности за грубий наплеп і очорнювання.

Ляндсгут, дня 10. 8. 1949.

Д-р Б. Кордюк
Голова табору «Легбюгльштрассе» в Ляндсгуті.

Воляник І. С.
Голова Повітового Представництва Української Еміґрації в Ляндсгуті.

Українка — учасницею антиукраїнської демонстрації

Концертова співачка Клявдія Таранова дотепер користувалася любов'ю нашого громадянства і преси. Її концертовим виступам приділяли багато уваги і раділи її вокальним успіхам. Хоч інколи доходили чутки, що вона виступає й перед російською авдиторією, співаючи російською мовою, і російська преса називає її «нашою певіцею». Проте на це не звертали уваги і всі вважали Таранову щирою українською патріоткою. Таким уважали й оперового співака В. Ляшевича.

Ось чому здивувалося громадянство, коли довідалося, що Таранова днями виступала російською мовою на Пушкінській академії, гучно урядженій в Мюнхені. Всі Пушкінські імпрези, як довідуємося, перетворилися на бойовий огляд усіх чорносотенних сил російської еміґрації, з виразним підкресленням ідеї «единої неділимої імперії» і месіянської ролі Росії по відношенні до слов'янських народів та застереженнями, що всіх новітніх мазепинців — «ізмєнніков русського царя» чекає нова Полтава. Виконані російською мовою вокальні номери Таранової цілком відповідали змістом і формою настрою цього «свята». Акомпаніював Тарановій її чоловік Євген Крахно, член прводу об'єднання українських музик — той самий, що на недавньому з'їзді музик разом з Витвицьким так гостро засуджував виступ співачки Черних на концерті в російській мові. В. Ляшевич співав для російських чорносотенців, на академії, урядженій ними в Шляйсгаймі.

Українське громадянство має право вимагати виясненния, що спонукало Таранову йти на цю антиукраїнську демонстрацію. Вияснення треба приспішити тим більше, що ЗУАДК поспішає перевезти Таранову, як «видатну українську співачку» до Америки, хоч нема певности, що вона не буде співати там Керенському і його комітету. — **Мюнхенці.**

Проти неправдивих наклепів

Високоповажаний Пане Редакторе!

Прошу ласкаво помістити у Вашому хвальному часописі «Неділя» усправедливлюючий мене лист проти кинутих на мене неправдивих наклепів.

Пан З. Стефанський, колишній мешканець таб. «Боа-Брюле» в Ашаффенбурзі (Німеччина), а тепер Аделаїди в Австралії, написав листа до пана сотн. Федака — референта еміґраційного бюра IPO Ашаффенбурґу, в якому злосливо очорнює мене, а саме: буцім то я, приїхавши в Австралію відсахнувся від укр. народу, його стремлінь «вступив до комуністичної партії Австралії», став зрадником України й запродався Москві», чому я категорично заперечую. Почуваю себе вірним сином України, ніколи від свого народу не відрікався й не відречусь, що буде в моїх силах все для мого народу зроблю. Я є свідомий того, яку трагедію перенесла й далі переносить моя Батьківщина й мій нарід від червоного комуністичного окупанта, й докладав й далі буду докладати своїх рук, розуму й сили в боротьбі за визволення Батьківщини від червоної чи білої Москви. Окрім того треба знати п. З. Стефанському, що я в 1942-44 рр. брав участь за визволення своєї Батьківщини в рядах УПА.

Правда, я свого часу дискутував з п. З. Стефанським на тему «східняки й західняки» української еміґрації, в якій я займав позицію єдности між «східняками й західняками», а неправда, що я боронив Москву. Правда також, що я сказав ніби ворог старався й буде старатись посилати в УПА своїх шпигунів-провокаторів, які святі ідеї визвольних змагань УПА нераз плямували, але неправда, що я виступав проти УПА, в якій брав активну участь, подібно як покійний мій батько).

Правдою є, що я ніколи не закинув й не закидаю українцеві зі східніх земель, що він москаль, якщо він в своїй мові вживає московських слів. Але неправда, що я тим самим запродався Москві. Окрім того заявляю, що беру активну участь у піднесенні культурного й громадського життя української еміґрації в Аделаїді, рушієм якого є «Українська Громада» на чолі з мґр Логиним, якої я є членом контрольної комісії, а дружина моя заступником голови Управи.

З поважанням **Шумський Святополк** (бувший член укр. осередку в Ашаффенбурзі, мешканець таб. «Ляґарде»).
Аделаїда, 1. 8. 1949

Українські паломники

молилися в Люрді

Брюссельське українське католицьке аґентство П. Б. пише: Нав'язуючи до світлої традиції незабутнього паломника України Данила, що в імени української землі зложив дари на гробі Спасителя в Єрусалимі і молився там за рідний нарід — українська еміґрація в зах. Европі вперше по війні взяла участь в цьогорічному міжнародньому паломництві «Пакс Хрісті» до Люрду.

Обставини склалися так, що тільки українці з Австрії, Бельгії, Франції та Німеччини, поборюючи великі труднощі, могли виїхати до Люрду під проводом свого духового Опікуна і Батька Кир Івана, Апостольського Візитатора для Українців Католиків у Зах. Европі. Єдиний наш Архиєрей, що остався на волі «поза залізною заслоною» закликав усіх своїх єреїв і вірних взяти участь в тій історичній прощі, що відбулася в днях від 21 до 24 липня ц. р. під кличем: Маріє, Мати Божа з Люрду — молися за Україну! — За покликом Владики пішли його 4-и Ген. Вікарії: з Німеччини (Вс. о. П. Голинський), Бельгії, Голляндії та Данії (Впр. о. М. Ван де Мале, ЧНІ), Англії (Впр. о. д-р Вол. Маланчук, ЧНІ) і Франції (Вс. о. Я. Перрідон), що враз з 40 духовниками й 380 вірними стали з молитвою на устах перед люрдською Богоматірю.

Різними шляхами їхали українські скитальці в Люрд, одначе з вірою, що у стіп Пречистої найдуть потіху й поміч та випросять опіку Україні й допомогу у своїй незавидній долі. Радісно було бачити українських шахтарів з Бельгії, що зі своїми 10-ма душпастирями, співаючи марійських пісень під час подорожі, виказували серйозність душевного наставлення, своє вироблення та здоровість українського суспільного кореня. Перебуваючи в французькій столиці використали вони цю нагоду, щоб теж оглянути тут історичні пам'ятки й зложити поклін тлінним останкам Головного Отамана С. Петлюри.

На стації в Люрді наше паломництво привітали делегати «Пакс Хрісті» окремим посланням Їх Екс. Теаса, єпископа Люрду й опісля автокарами порозвозили їх по готелях

Скоро включилися українські богомільці в міжнародню програму паломництва, приступаючи до св. Сповіди. Пізніще щодня приймали вони до своїх сердець нашого Відкупителя, а своїми співами й молитвами, участю в Сл. Божих, молебнях і хрестній дорозі виказували незвичайний релігійний підйом духа, й сльози радости, що іскрилися в їхніх очах та сильна віра в побіду Правди й справжній Христовий мир в Україні — ось це перлини-осяги цьогорічного паломництва. Зокрема слід відзначити нашу Архиєрейську Сл. Божу, що її відслужив в суботу 23 липня о півночі в люрдській базиліці Їх Екс. Кир Іван, в асисті своїх Ген. Вікаріїв і 30 єреїв. Діяконували о. А. Даревич (Франція) і Вс. о. рад. І. Тетерка (Бельгія). Прекрасно співав злучений хор паломників, що прибули з Бельгії, Франції, Німеччини та Австрії, під вмілою орудою Вс. о. проф. Вол. Жолкевича, відомого диріґента українського хору в Парижі. На Сл. Божій було приявних **50 чужинецьких єпископів, 300 єреїв та б. 10 тисяч вірних.** Сталлі базиліки багрилися фіолетами церковних достойників, з яких перші місця зайняли американці, англійці, канадійці, ірляндці та другі. До св. Причастя приступило понад тисяча вірних обидвох обрядів. Божественного Спасителя розділював самий Владика Кир Іван і Вс. о. Мітрат Я. Перрідон. Хід літургійної акції під час Сл. Божої пояснювали по-французьки, англ., нім. та італійськи присутні Отці Єзуїти.

Ще треба відмітити участь наших паломників в Хрестній Дорозі, яку вони відбували під проводом Впр. о. Б. Куриласа, ЧНІ. Чудові стації хрестної дороги в природній величині в ґірському зломі, це наче справжній шлях Христа з Єрусалиму на Голготу. Між іншим, ці стації фундували поодинокі нації, яких пам'яткові таблиці, прапори й відзнаки зберігаються в базиліці. Між ними теж пишається і наш блакитно-жовтий прапор.

В часі процесій зі Св. Тайнами українські священики мали перше місце. Імпозантне враження робили на присутніх східні ризи та наші релігійні співи. Численні чужинці фільмували наш похід, зокрема українську дітвору, убрану в народні строї, з української школи в Парижі, що їх привезли сюди Сестри Служебниці. Наче весняне квіття, наша дітвора була прикрасою всіх процесій і торжеств.

Знову, у вечірних процесіях зі свічками-смолоскипами, повних глибокого чару й небуденного релігійного підйому, наша група брала участь зі своїми 4-ма прапорами, корогвами, іконами та хором. Назавжди залишаться у пам'яті учасників ці мольби, що так нагадували говіння перших християн у катакомбах. Десятки тисяч паломників, між ними три кардинали, багато єпископів, священиків — море голов вірних... і всі, на своїх мовах, по черзі, співають чудову пісню на честь люрдської Богоматері. А високо на віддаленій горі горів тисячами світел великий хрест, що своїми раменами обіймав Схід і Захід, тут зібраних представників різних націй, сягав ще дальше на Рідні Землі, понад копули наших дерев'яних церков, стріхи наших рідних і близьких. Наче чулося виповнювання великого заповіту «Да всі єдино будуть!» І я висилав на легких крильцях вітру свої думи й молитви у далекий Львів і Київ, що тепер насильно вирвані з тієї вічно живої та незнищимої Божої Спільноти на землі — Св. Католицької Церкви. І думав я, коли то наші паломники з Києва й Львова зложать свої прапори у стіп Пречистої в базиліці в Люрді та вільно заспівають «Пречистая Діво Мати — Нашого Краю!»

Ніхто з українських паломників не забуде конференції Преосв. Кир Івана в дні 22 липня для нашої групи. Це була сердечна й батьківська мова Дорогого Архиєрея до своїх вірних дітей та пастирів, а сліз зворушення тяжко було укрити. Райдужнім струмком вливалися в серця слова-проповідь Архипастиря, в якій він закликав до єдности, згоди, братньої любови, завзиваючи заперестати партійні свари й грізні. Наш Владика кінчив: «Молім Пречисту, щоб доконала для нашого безталанного Народу такого чуда, яке здивувало б ввесь світ... Щоб задрожали й завстиджені впали наші вороги, а Христос ще раз Воскрес у Вільній Україні».

На честь Митрополита Полікарпа.

6-го серпня ц. р. громадськість табору Гайденав урочисто святкувала день янгола Його Високопреосвященства Владики Полікарпа.

Серед сірої низки дощових днів в день янгола Владики засяяло сонце, ніби перший дарунок Іменникові. Вшанування Іменника почалося з проповіді священика, о. Молчанівського.

Митрополит Полікарп (мирське ім'я — Петро Дмитрович Сікорський) народився на Київщині 20 червня 1875 р. Отримавши середню духовну освіту, Петро Сікорський був студентом юридичного факультету київського університету ім св. Володимира. В свої молоді роки П. Сікорський ішов у перших лавах борців за самостійну Україну, і з 1917 р. займав керівні посади в уряді УНР .Разом з Урядом Петро Сікорський мусів піти на вигнання. В 1922 р. він приймає на Волині чернечий постриг з ім'ям Полікарпа. Протягом 10 літ архимандрит Полікарп перебував переважно на становищі настоятеля різних православних манастирів на Волині. В 1932 р. відбулась єпископська хиротонія архимандрита Полікарпа.

Друга світова війна застала єпископа Полікарпа в Луцьку. Навесні 1940 р. Москва робить спробу підпорядкувати Владику своїй патріярхії, але Владика Полікарп мужньо протистоїть цьому натис-

✝

Повідомляємо з глибоким смутком, що 18-го серпня 1949 року в шпиталі Люітпольдкранкенгаз в Вюрцбурзі упокоївся б. п.

Михайло Лісовик

народжений 8. 11 1901 року в Чугуєві на Харківщині.

Покійний був учасником Зимового Походу, артистом українських сцен і членом ОМУС-у.

Похорон відбувся у понеділок 22 серпня на кладовищі у Вюрцбургі

Хай чужа земля пером Йому буде!

РОДИНА

кові. В 1941 р. Владика Полікарп був возведений в сан архиєпископа Луцького й Ковельського і два роки був на становищі адміністратора УАПЦ. Ухвалою Собору Єпископів в 1942 р. у Києві Владика одержав титул митрополита.

Всі свої мрії, бажання й молитви Владика скеровував на з'єднання, укріплення і стійкість українського народу. І тому більшим дарунком, ніж всі китиці квітів і привітання, був для Владики той факт, що його вітали плече-в-плече представники різних частин Соборної України — як православні, так і греко-католики. Церква була повна віруючих обох віровизнань.

В своїй відповіді на привітання представників таборових організацій Владика зазначив, що, не дивлячись на слабість тілесну, він відчуває себе повним енергії для дальшої діяльности на благо України. Один із представників звернув увагу на особливу честь, що припала на долю мешканцям нашого табору — вітати в день янгола першого Митрополита Автокефальної Церкви. Яким щастям було би для нас молитися на богослуженні, відправленому митрополитом Полікарпом у звільненій Софії!...

Та час іде, а ми все ще поневіряємось на чужині, і серед нас також наш вірний Пастир. Не на таку старість заслужив він своєю довгою і віддано працею на користь української Церкви.

В пообідні години можна побачити нашого дорогого Владику на проходці нелюдними сільськими дорогами. Він привітно відповідає на поклони зустрічних таборян і веде тиху розмову з своїми вихованцями — молодими келійниками. Всіх вражає чудесна простота цієї освіченої й свідомої людини, його любов до природи і музики, особливо ж до церковних пісень.

І знаючи це, церковний хор під керівництвом п. Вожаківського постарався з свого боку зробити в день іменин Владики неурочистим, але приємним подарунок у вигляді майстерно-виконаних пісень. Співались улюблені мотиви Владики Полікарпа: херувимська Бортнянського, дума про Почаївську Божу Матір Леонтовича, «Многая літа» Старосуського, а під час цілування хреста — молитва із опери «Запорожець за Дунаєм». Всі інші, щоденні молитви хор виконував у цей день підкреслено чисто і звучно. — **Г. Ч.**

Невже ми знов проспали?

Американська Армія творить нові вартові сотні

Мюнхенський польський тижневик «З'єдночене» (ч. 18) поміщує таку важливу й цікаву вістку:

«ІРО повідомляє, що Американська Армія має намір творити нові відділи (сотні) праці та вартівників для таких скитальців, що залишаються в Німеччині. Контракти підписуватимуться на протяг 1—6 років.

Хто вступає в сотню, автоматично втрачує статус ДП, бо переходить на утримання Армії. Межа віку до 44 років.

Бажаючим газета радить зголошуватися до 20-го серпня (треба подавати ім'я, прізвище, дату народження, національність і адресу) на адресу:

Zjednoczenie Polskie, Regensburg, Brunleite 7, або P. B. I. München, Blutenburgstr. 53.

Подаючи цю вістку, висловлюємо здивування, що ніяка українська покликана до цього установа не проявила досі подібної ініціятиви. Невже не залишається в Німеччині молоді українці, для яких місце в вартових сотнях було б ідеальною розв'язкою їх дальшого існування? Союз Українців у Німеччині повинен негайно взятися за це діло й домогтися створення українських сотень праці при Американській Армії!

української гімназії, одночасно політично співпрацюючи з Президентом А. Волошином. Опісля, він у той час викладав педагогіку на філософічному факультеті українського університету в Празі і з українським видавництвом «Пробоєм», яке в тих роках зорганізував у Празі д-р С. Росоха, проводячи з його рамени широку видавничу і пропагандивну діяльність.

Перед приходом большевиків до Праги, евакує українську гімназію до американської зони в Німеччині, до Авгсбургу, де продовжує успішно її діяльність, аж до свого від'їзду до Америки в червні цього року.

КОМУНІКАТ

У звідомленних пресових органів про хід другої сесії Української Національної Ради, починаючи зі звідомлення тижневика «Християнський Голос» з дати Мюнхен, 3 липня 1949 р. ч. 26 стр. 8, подано вістку, що Українська Національна Рада одноголосно ухвалила **бюджет** Українського Державного Центру на рік 1949-50. Тому, що в такій формі передана вістка не зовсім відповідає дійсному станові, Фінансовий Ресорт Виконного Органу вважає потрібним подати до відома громадянству таке виміснення:

Одноголосна ухвала Української Національної Ради стосувалася постанови про **реалізацію бюджету** Українського Державного Центру на рік 1949-50, яка містить в собі гльобальні суми доходів і гльобальні суми видатків, в межах, яких при застосуванні якнайдальше посуненої ощадности є уповноважений Керманич Фінансового Державного Центру на рік 1949-50.

Прийняття постанов про реалізацію бюджету на рік 1949-50 попередило одноголосне прийняття Українською Національною Радою внесків Комісії Фінансово-Господарської, згідно з якими, ця Комісія є обов'язана до дня 25 серпня 1949 р., розглянувши плян праці Виконного Органу у всіх його Ресортах і узгіднивши їх з предложеним Керманичем Фінансового Ресорту прелімінарним бюджетом при участи Державного Контрольора, свої внески в справі бюджету предложити Президії Української Національної Ради. Пленум Української Національної Ради уповноважив рівночасно Президію в присутності Державного Контролера схвалити бюджет Українського Державного Центру на рік 1949-50 в реченці до двох тижнів, після внесення до Президії прелімінара бюджету на рік 1949-50, опрацьованого в останній редакції Фінансово-Господарською Комісією.

В липні 1949 р.

Д-р Любомир Макарушка
Керманич Фінансового Ресорту
Виконного Органу УНРади.
Сигновано:
Ісаак Мазепа
Голова Виконного Органу.

ПАМ'ЯТКИ ВОЛОДИМИРА ШПАКА

1-го серпня 1949 року від несподіваної і наглої смерти, на 31 році свого життя, в розквіті сил, помер член Організації Українських Націоналістів, член Т-ва Прихильників Національної Ради, член СУН-у, СУВ, ІМКА, активний учасник визвольних змагань — хорунжий УПА, вчитель Ганноверської Народньої школи і Комендант українського табору ім. Лисенка — **Володимир Леонід Шпак.**

Перестало битися серце українського патріота, борця за волю України, учасника і організатора боїв проти червоного і брунатного наїздників часів 1939-45 років; активного громадського діяча з 1945 по 1949 рік.

Невблаганна смерть вирвала з наших лав кришталево чесну, ідейну, скромну, надзвичайно щедру, сердечну людину, людину — християнина.

Володимир Леонід Шпак народився 30. 7. 1918 р. у Крем'янці на Волині, в родині робітника. Скінчивши народню школу, В. Шпак, не зважаючи на важкі матеріяльні умови, вступив до Крем'янецької Духовної Семінарії, яку закінчив з дуже добрим успіхом.

Високу освіту здобув у Варшавському Університеті на філологічному факультеті, який закінчує, не зважаючи на тяжкі матеріяльні умови та смерть батька.

Війна 1939 року застає покійного на Рідних Землях.

Весь свій організаційний хист, всі свої сили, молодечий запас енергії віддав на організацію допомоги, навчання, опіки над дітьми-сиротами у Крем'янці, як керівник дитячого сирітського будинку. Військові умови змусили В. Шпака передати цей пост і як вірному членові ОУН перейти в підпілля, щоб зі зброєю в руках боронити український нарід від большевицького та німецького окупантів.

В. Шпак вступає до лав бійців УПА і пізніше стає хорунжим. Відданість українському народові, сміливість, надзвичайна людяність — ось головні риси його постаті.

Коли треба було виступити перед 10-и кратно переважаючим ворогом, який гнав українців з худобою, з майном, як полонених, як свою здобич, — Володимир Шпак ні на хвилину не завагався, виступив і відбив земляків, хоч сам, як комендант партизанського загону важко був поранений.

Збіг обставин примусив покійного податься на еміграцію. Пройшовши різні сторони Німеччини, знайшов постійний осідок у Ганновері. Тут відзначався своєю громадською, корисною працею, великим організаційним хистом, доброю волею, великою працездатністю та цілковитою відданістю в служенні українському народові.

За короткий час під головуванням В. Шпака розбурханий, розварений табір був перетворений на кращий і демократичний табір англійської зони.

Помер несподівано, залишивши дружину і півторарічну доню Христю.

Володимир Леонід Шпак був справжнім соборником, він добре розумів душу, стремління всіх людей величезних просторів української землі. І кубанець, і наддніпрянець, і галичанин, і закарпатець, і буковинець, і волиняк, і басарабець — завжди знаходили в ньому свого найкращого приятеля, друга і розумного дорадника.

Користувався великим авторитетом серед чужинців.

В особі В. Шпака ми втратили передового борця за українську справу, народолюбця, високоідейного патріота й демократа. Найсвітліша пам'ять про нього ніколи не зникне в серцях українців.

Друзі: **Мик. Зубович, Ст. Ярочинський.**

Лещенка вже депортували

Як повідомив «Канадійський Фармер», Дмитра Лещенка, оскарженого за нелегальний приїзд до Канади, забрано з в'язниці в Гедінглі, коло Вінніпегу і відвезено до одного з портів в східній Канаді, звідки його відправлять кораблем до того самого табору в брітійській зоні Німеччини, з котрого він виїхав около рік тому. Це зроблено недовго після відкинення судом в Вінніпегу відклику противо його депортації. Оборонцем був адвокат Геррі Валш.

Лещенка забрали з Гедінглі увечері 11 липня, несповна дев'ять годин після рішення судді. До помочі Валшові в обороні його був місцевий адвокат, К. Магера. Давніше сказано було оборонцями, що вони будуть відноситися ще й до кабінету в случаю неприхильного вирішення, однак цього зробити вже неможливо тепер, бо Лещенко в іншій части Канади або мабуть вже й на морю.

Лещенко прибув до Канади в травні 1948 р., з табору ДП в брітійській зоні Німеччини. Записався він в іміграційнім департаменті в Европі як балтієць, під прізвищем Лештенко. В Келгарі, де він працював в часі арешту, признався, що був свого часу шпигуном для совєтської армії, а також в той самий час і шпигуном для нацистів. Чи все це правда чи ні, це інша річ, однак він всякими такими зізнаннями замотав себе до тої міри, що врешті рішено його відіслати з Канади туди звідки прибув.

Д-р Гю Кінлейсайд, який має нагляд над іміґрацією до Канади, сказав в Оттаві, що нема причини побоюватися за життя Лещенка. Він буде в тім самім таборі де був і так само безпечний як був попередньо. Неможливо впустити до Канади около 75000 людей, щоби між ними не було кількох небажаних. Лещенкові вдалося просмикнути через іміграційну сітку і тепер його відсилається вже. Д-р Кінлейсайд додав, що через Лещенка було досить багато шуму.

ПРОФ. А. ШТЕФАН В АМЕРИЦІ

Кілька тижнів тому прибув до США колишній міністер і предсідник Сойму Карпатської України проф. Августин Штефан, одна з найбільших постатей сучасної закарпатської еміграції.

Вже перед 1 світовою війною і в часі самої війни стає він одним з найближчих співпрацівників о. Августина Волошина. В часі державности Карпатської України був поставлений на чоло Міністерства Культу, Шкіл і Народньої Освіти, яке взірцево зорганізував і при помочі своїх найближчих співпрацівників інж. В. Чаплі (середні і фахові школи), Ф. Агія (народні школи) і д-ра С. Росохи (позашкільна освіта, народовоосвітні союзи, народні бібліотеки, театри, кіно, музеї й архіви) поставив закарпатське українське шкільництво і народню освіту на европейський рівень.

По окупації Карпатської України мадярами, керує ще в шкільнім році 1939-40 Торговельною Академією в Братіславі, а по її ліквідації переїжджає до Модржан біля Праги, де впроводж цілої II світової війни працює як директор

ВІД ФІНАНСОВОГО РЕСОРТУ ВИКОННОГО ОРГАНУ УНРАДИ

З уваги на чисельні запити поодиноких осіб, куди можна вплачувати всякі грошові датки, призначені на Фонд Української Національної Ради, подається до відома українського громадянства, що всі добровільні індивідуальні, як також і збірні грошові пожертви, можна вплачувати на такі банкові конта:

1. **Bayerische Vereinsbank München, Zweigstelle Max-Weber-Platz, Konto-Nr. 472 064.**
2. **Bayerische Vereinsbank Augsburg, Konto-Nr. 17 283.**

Фінансовий Ресорт Виконного Органу УНРади

Перші загальні збори

членів Комітету Сприяння УНРади в Бельгії.

4 Вересня о 10-ій годині в м. Льєжі (Бельгія) мають відбутися перші Загальні Збори членів комітету сприяння УНРаді в Бельгії.

ПОРЯДОК НАРАД:

1) Відкриття Загальних Зборів.
2) Вибір Президії.
3) Доповідь „Наша визвольна акція та УНРада“. Виголосить ч-н УНРади інж. Д. Андрієвський.
4) Вибори комісій: Комісія „Матка“, Резолюційна, Верифікаційна.
5) Звіти уступаючої Управи та Ревізійної комісії.
6) Дискусія над Звітами.
7) Признання абсолюторії уступаючій Управі.
8) Прийняття статуту і правильника Товариського Суду.
9) Вибори: Головної Управи, Контрольної Комісії та Товар. Суду
10) Різне.

Тимчасова Управа Комітету закликає всіх Українців взяти участь у зборах Місце зборів: „ПЛЯС ДЕ ФОШ“ ч 6 Place de Foche Nr. 6 Liege

Доїзд всіма трамваями до „ПЛЯС ЛАМБЕРТ“ Place St. Lambert

Звідти 50 метрів до Залі.

Тимчасова Управа Комітету.

Preis 40 Pfennig | Ціна 40 пфеніґів

„The Sunday" - Ukrainian independent Weekly
„Nedila" ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік ... АШАФФЕНБУРГ, 11 вересня 1949. Nr. 191

Поліційний пес «Кілі» в Вюрцбурзі покищо витягає з глибин Майну манекіни. Пізніше — рятуватиме потопаючих купальників.

Українська делеґація в Страсбурзі

Інформаційна Служба Виконного Органу УНРади повідомляє:

На початку І-шої сесії Европейської Ради, що відкрилася 10 серпня ц. р. в Страсбурзі, до цього міста прибули від українців такі особи: Уповноважений ВО УНРади і член Тимчасової Української Ради для Европейського Руху **інж. С. Созонтів** (Париж), **сотн. Б. Панчук,** як представник канадійської преси (Лондон) і **д-р О. Яримович**, як представник місячника «Громада» (Париж).

Українські делеґати зареєструвалися в Пресовому Бюрі Европейської Ради як журналісти і 10 серпня взяли участь у конференції з директором преси і пропаґанди при Европейській Раді п. Леві. ПП. Созонтів, Панчук і Яримович були присутні на засіданнях Европейської Ради, що відбувається в будинку університету.

Українські представники поширили між членами Европейської Ради та серед багатьох журналістів світової преси привітання від ВО УНРади до Президії Европейської Ради та меморандум від Української Тимчасової Ради для Европейського Руху. Окрім того були поширені матеріяли французькою та англійською мовами, видані Інформаційною Службою ВО УНРади, та інші публікації.

11-12 серпня з почину українських представників відбулася нарада журналістів народів, поневолених Москвою. Ця нарада ухвалила постанову такого змісту:

«Вільні журналісти центральної і східньої Европи, що слідкують за працею Ради Европи, мають честь повідомити: Представники країн за залізною занавісою, на жаль, не мають місця в цій Раді. Однак праця Ради Европи в найвищій мірі цікавить ці поневолені народи, які сподіваються знову визволитися та офіційно взяти участь в праці для Европейського Об'єднання. Тепер у Страсбурзі є вільні представники Болгарії, Чехо-Словаччини, Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Угорщини, України і Юґославії».

11 серпня пп. Созонтів, Панчук і Яримович відбули сходини з українською колонією міста Страсбурга і поінформували присутніх про діяльність УНРади та її Виконного Органу про справи Европейського Руху і т. ін.

Український голос про пляни Керенського

Член Української Національної Ради Панас Феденко пише в лондонськім місячнику „European Affairs" (липень 1949) з приводу плянів Александра Керенського про будучність СССР, уміщених в травневім числі того самого часопису:

„В своїм інтерв'ю з „European Affairs" пан Керенський подав плян „найліпшого режиму", що мав би бути утворений в СССР після упадку комуністичної диктатури Це мала б бути „демократична федерація", що включала б союз вільних і рівних народів Але п. Керенський не згадує, як досягнути такої федерації. Програма п. Керенського і його прихильників щодо федерації була опублікована в березні 1949 року в Америці. Вона заявляє, що „Установче Зібрання, вільно вибране всіма народами країни буде мати право установити лад в майбутній визволеній Росії".

З погляду демократичного п. Керенський мав би перше запитати представників народів, поневолених Советською Росією, чи вони згідні взяти участь у такім „Установчім Зібранні". П. Керенський пробує будувати федерацію згори, не вислухавши думки не-російських народів. Така тактика не може вести до свободи, рівности і миру між народами, але навпаки, викличе непорозуміння і ворожнечу між ними. Д-р Панас Феденко, член Української Національної Ради

„European Affairs" це дуже поважний часопис недавно заснованого в Лондоні „Брітанського Інституту для Політичних Дослідів". На чолі Інституту стоїть лорд Венсіттарт. Його члени належать до різних політичних партій. До Інституту належать також визначні американські політики. (Ред.)

— Вночі на минулу неділю між американськими констаблерами й чехословацькими кордонними стежами біля Реґау виникла довша перестрілка.

Владика Іоан Теодорович
об'єднався з Архиєпископом Мстиславом

В житті Української Православної Церкви зайшли відрадні події. Існуючі до цього часу Українські Православні Церкви, що їх очолювали Високопреосвященніший Владика архиєпископ Мстислав та Високопреосвященніший Владика архиєпископ Іоан (Теодорович) — об'єднались на Славу Божу та на добро українського народу в одну Українську Православну Церкву.

З цієї нагоди в неділю 28 серпня ц. р. в год. 10,30 у православній Церкві святого Володимира на 14-й вулиці в Нью-Йорку відбулася з участю Високопреосвященніших Владик архиєпископів Мстислава і Іоана (Теодоровича), численного духовенства і вірних урочиста вдячна Служба Божа.

Як нас повідомляють із Нью-Йорку, Владика Теодорович прийняв чернецтво, канонічні різниці усунено. Об'єднання українських Церков дало їм змогу ввійти без жадних зобов'язань в молитовне єднання з Олександрійським Патріярхатом. Архиєпископ Мстислав повернувся 1 вересня до Вінніпеґу

З нагоди радісного акту Владики Іоан та Мстислав видали «Соборне Архипастирське Послания до православних українців в Злучених Державах Америки». Наводимо з нього найважливіші місця:

«Слава Ісусу Христу!

Всечесні Отці, Дорогі Брати й Сестри! Милосердний Господь — джерело невичерпаної ласки й благодаті — вислухав щирі благання нас недостойних й поблагословив наше гаряче бажання, щоб обоє ми — архипастирі перебували в молитовнім єднанню.

Урочистий акт нашого поєднання відбувся згідно з Правилами Св. Православної Соборної і Апостольської Східної Церкви під час св. Літургії 27 серпня ц. р., а братню участь в ньому взяв Екзарх Александрійського Патріярха, Високопреосвященніший Христофор, Митрополит Пентаполісу.

Будемо безмежно вдячні Господу, коли акт нашого молитовного поєднання стане початком об'єднання всіх православних українців в ЗДА в єдину Українську Православну Церкву в цій державі, а слідом за цим й об'єднання всіх православних українців, по всьому світі сьогодні розсіяних, під одним Духовним Проводом, соборно нами обраним та взаємним довір'ям обдарованим.

Для осягнення цього й виконуючи волю якнайширших мас православних українців у ЗДА, — оцим одночасно проголошуємо скликання на місяць грудень 1949 року Загального Українського Надзвичайного Православного Собору Духовенства і Мирян в ЗДА, завданням якого було б: — об'єднати в одну Українську Православну Церкву в ЗДА існуючі дотепер на цьому терені дві її галузі».

Москва готує німецького Власова

БЕРЛІН, (дпа). Ліцензована американцями газета «Абенд» наводить заяву советського генерала **Меркулова**, мовляв, СССР прагне зробити Німеччину суверенною державою, а ясно, що така держава не могла б існувати без самостійної армії та без власного інформаційного апарату (шпіонаж і контррозвідка).

Генерал Меркулов мав так висловитися перед керівними урядовцями внутрішньої адміністрації східньої зони в Берліні-Вільгельмсру. Росія — підкреслив Меркулов — надіється, що майбутня німецька армія відзначатиметься духом поступу. Меркулов перебуває тепер у Німеччині з доручення шефа советської служби безпеки маршала Берії.

Також котрольована брітанцями газета «Вельт ам Зоннтаґ» повідомила в своєму берлінському виданні, буцімто СССР хоче зробити великі уступки на випадок творення німецького зонального уряду в російській зоні. В такому випадку совєти розв'язали б у східній зоні існуючі концентраційні табори та сильно обнизили б репатріяційні зобов'язання окупованих ними німецьких районів.

ДАЛІ ВИВОЗЯТЬ ЖИДІВ З УКРАЇНИ

ВІДЕНЬ (ВК). **Утікачі з України, що прибули останніми днями до Відня, розповідають: большевицька влада далі вивозить із України велику кількість жидів та вірмен. З одного міста, якого назви не подають, видалено всіх жидів, що мали свояків у США або Великобрітанії. Депортованим не дали навіть змоги полагодити свої справи. В Україні позамикано теж майже всі жидівські божниці.**

З'їзд української еміґрації
у французькій зоні

Нам надіслано такий комунікат Зонального Представництва Української Еміґрації на Французькій Зоні:

16 і 17 липня ц. р. в таборі Бад Кройцнах відбувся З'їзд Зональної Ради Української Еміґрації на французькій зоні.

Приявні були 15 умандатованих Делеґатів від поодиноких Повітових Представництв У. Е. на фр. зоні та запрошені гості від Церков, Головної Управи та Краєвої Управи ОУЖ, Представник ЦПУЕ та представники Відділу ЗУАДК на французькій зоні.

З'їзд попередила конференція з представниками французьких адміністративних властей ПДР та ІРО, під час якої порушено ряд важливих проблем пов'язаних з перебуванням еміґрантів в зоні. Про стан української еміґрації, про її працю ЗПУЕ, як теж про виїзди і допомогові акції з рамені ЗУАДК-у — інформував приявних **д-р Кальба.** На конференції проваджено лінію остаточного поселення біженців у **національних таборах,** де була б змога відповідно забезпечити людей, що остаються ще деякий час у Німеччині, під оглядом матеріяльно-допомоговим і культурним. І тут слід підкреслити, що ця справа стрінулась з підтримкою та повним зрозумінням зі сторони адміністративних властей ПДР та ІРО.

Після конференції розпочав наради З'їзд. Приявних привітав Урядуючий Голова **проф. Шеґедин** та закликав до проблем нарад підходити ділово, в ім'я добра Еміґрації та Воюючої України.

З черги вітав З'їзд о. дек. Старух, а далі о. Протопресвітер Сагайдаківський, передаючи Благословенство Владики Сергія.

З'їзд від початку, до останньої хвилини, проходив у діловому тоні, а провідним мотивом нарад було зберегти — в ім'я добра загалу — організаційну єдність української еміґрації на зоні.

Уступаючій Управі ЗПУЕ схвалено одноголосно абсолюторію, підкреслюючи позитиви й успіхи її праці. З'їзд визнав, що головним мотором у працях Управи був Голова ЗПУЕ — д-р Кальба.

На порядку денному знайшла своє місце болюча проблема завтрішнього дня **хворих, калік, старців та сиріт.** Цієї проблеми ЗПУЕ неспроможне самостійно розв'язати, але у співпраці з ЦПУЕ, ЗУАДК-ом та СХС — ця категорія скитальців буде забезпечена і у матеріяльному і моральному відношенні. З'їзд виявив, що новообрана Управа ЗПУЕ та її низові клітини свідомі своїх завдань у цей важкий період ліквідації еміґраційного життя, він доказав, що турботою громадської централі в зоні — є забезпечити інтереси української спільноти.

При співпраці усіх Громадських Установ та Організацій, вдасться певно перебороти труднощі, що стоять до переборення — а тим самим полегшити недолю українського скитальця — і дальше, зберегти українську спільноту на еміґрації, як творчий елемент, придатний до життя.

208 АМЕРИКАНЦІВ ЗГИНУЛИ ОДНОГО ДНЯ

НЬЮ-ЙОРК (АП). Минулої суботи й неділі, перших двох дні американського Свята Праці аж 208 людей в США трагічно втратили своє життя. З них 165 загинули в рухових катастрофах, 26 втопилися, 13 померли іншою неприродною смертю. 4 особи загинули під час літунської катастрофи.

Справа вартових сотень в насвітленні ІРО

В попередньому числі «Неділі» помістили ми за мюнхенським польським тижневиком «З'єдночене» вістку про намір Американської Армії творити нові відділи праці й вартівників.

Відділ Інформації Головної Квартири ІРО в Бад-Кіссінґені з доручення свого шефа, містера [illegible]айнера надіслав у зв'язку з тим таку заяву:

«Скільки нам відомо, опубліковане також в деяких українських газетах повідомлення з польського часопису «З'єдночене» (ч. 18, 8. 7. 49) про намір американської армії «організувати нові робітничі сотні для ДП, що залишаться в Німеччині», абсолютно фальшиве і не відповідає фактам. Так само немає мови про 1—6-річний контракт або про те, що члени таких робітничих сотень автоматично втрачають право ДП.

Навіть більше, як заявив 28. 7. 49 на конференції в Головній Квартирі ІРО в Бад-Кіссінґені містер Попюлер, Assistent Chief of Staff of the Troup and Labour Division EUCOM Hq, армія не має наміру затримувати діпівський персонал сотень далі 1950 р., за вийнятком тих осіб, які виразно бажають залишитись у Німеччині. Містер Мокслей, IPO Employment and Vocational Training Division, указав на те, що армія зацікавлена одержати списки здібних до того ДП (віком до 45 років), що готові вступити до робітничих сотень і залишатимуться в Німеччині ще принаймні шість місяців.

Крім того, він підкреслив, що в цих сотнях бажані лише поляки, українці та балтійці».

Наведене нами дементі Головної Квартири ІРО помістив уже часопис «З'єдночене», який проте ще до того (в числі від 28. 8. 1949) оголосив широкі інформації щодо віку і вимог до кандидатів у вартівничі сотні та подав прізвища й точні адреси 11 польських старшин в Мюнхені, Нюрнберґу, Штутґарті, Франкфурті, Ґіссені, Гаммельбурґу, Парижі й інших містах, до яких треба було б подавати писані заяви про бажання вступити в згадані вартово-робітничі з'єднання.

Параґвай прийме 20 000 ДП

З Бад-Кіссінґену повідомляють, що Параґвай вирішив тепер приспішити приймання скитальців. Параґвайський уряд повідомив ІРО, що його країна прийме протягом наступного року 20 000 ДП.

Постанова параґвайського уряду цікава тим, що 6 червня ц. р. він погодився був брати лише «символічну» участь в розміщенні ДП і домовився з ІРО про прийняття 600 ДП. Перша параґвайська місія виїхала на Далекий Схід, щоб між утікачами в Шанхаї підшукати собі 2[illegible] безлержавних. Невдовзі після приб[illegible] до Европи другої переселенчої пар[illegible]вайської місії Параґвай змінив своє [illegible]новище і прагне тепер принаймні 20 [illegible] ДП.

Головним місцем поселення для европейських скитальців були б досі невикористані околиці країни, зокрема так званий район «Фрам» над річкою Парана, недалеко арґентінського кордону. Цей, заселений майже виключно европейцями, район має з узбережжям виключно летунське сполучення. Майбутніх колоністів ДП перекидатимуть просто з пристані літаками в їх район оселення.

Параґвай бажав би мати між іміґрантами 80 відсотків селян, 5% фахівців та 15% заводних робітників і ремісників.

Кого позбавлятимуть опіки ІРО

Головна Квартира ІРО на американську зону сповіщає, що ІРО залишає за собою право видаляти з таборів ДП кожну особу, що відмовиться погодитися на ту чи ту можливість еміґрації, яку можна вважати за розумну, — коли згадана особа одночасно не побажає повернутись на свою батьківщину.

Спеціяльні відділи, що складаються з урядовців в справах доброчинности, репатріяції та переселення відвідують тепер усі табори ДП і особисто розмовляють з кожним головою приблизно 45 тис. родин, що мешкають у таборах і ще не зважились на репатріяцію або еміґрацію до певної країни.

Головна Квартира ІРО заявляє, що мета цієї акції полягає, поперше, в поясненні ДП практичних можливостей еміґрації, а одночасно при цьому виясниться також картина, скільки можна переселити ДП і що робити з рештою.

Щодо можливости видалення з таборів тих ДП, які відмовляються погодитись на розумне рішення, Головна Квартира ІРО повідомляє, що про кожний випадок урядовець доброчинности має спочатку інформувати контрольний центр. Там цей випадок ще раз перевірять, а вже аж після того позбавлять його прав на дальшу опіку або допомогу під час еміґрації чи репатріяції.

Дорадчі комісії, що відвідують тепер табори, аналізують кожний індивідуальний випадок у світлі умов різних переселенчих програм, що тепер існують, щоб дати ДП вказівки щодо певних і негайних дій. Крім того, офіцери ІРО готові допомогти тим ДП, які мають бути залучені до німецької економіки, бо вони не бажають повертатися на батьківщину, а теперішні еміґраційні програми для них не надаються.

ІРО сподівається закінчити всю цю акцію до кінця жовтня. Тоді організація матиме цілком ясну картину того, скільки ДП ще можна буде пересилати а скільки з них залишиться в Німеччині після того, як 30 червня наступного року ІРО припинить свою діяльність. Таким чином, буде змога опрацювати пляни, як найкраще допомогти цій групі, щоб вона була спроможна залишитись серед обставин, що чекають її в Німеччині.

НЕДІЛЯ
Український незалежний часопис
UKRAINIAN WEEKLY »NEDILA«
Aschaffenburg, Schweinheimer Strasse 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division.
Authorization Number UNDP 218
1. July 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: „Main-Echo", Aschaffenburg — Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Мости сполучення

Всі ми носимо в собі непохитну віру й прагнення повернутися в вільну батьківщину. Але мало хто з нас чітко уявляє через які мости сполучення лежить туди дорога, яка буде зустріч з своїм народом, в якій мірі ми будемо корисними для нього. Іде мова не про сантименти під час зустрічі з рідними, друзями, земляками, а про політичну ситуацію зустрічі, про наявність або відсутність гармонії між нашим ідейним багажем і настроями та інтенціями народу, зокрема його основи — селянина і робітника. Від наявности спільної мови з ними залежить і ступінь нашої корисности в відновленні й відбудові державности.

Рік за роком напластовується намул на живих, повних матірньої крови, артеріях, що живили нас, пульсували наше буття, творили з народом цілість в поділі його долі й недолі. Дехто більше, дехто менше дезорієнтований в живій дійсності й процесах на рідних землях. Але дехто вже втратив міру реальности, живе ілюзіями, з'їхав на манівці. Проте жевріють сподівання знайти в Україні ще дореволюційне суспільне співвідношення, в якому лагідний, покірливий «мужичок» ламає шапку перед «барином» і за першим словом його, «барина», поверне панську землю, поділену під час революції. Дезорієнтовані всі ті високі й пересічні, великі й малі діячі, що уявляють Україну як дике незасіяне поле і що їм прийдеться наново розорювати перелоги та будити від летаргії національні сили. Помиляються також і ті державні мужі, які вважають себе одиноко покликаними нести тут, на еміґрації, прапор визвольної боротьби і з погордою іґнорують тисячами, цілими суспільними шарами, цілими станами. Помиляються ті політики, що сподіваються знайти на рідних землях вияв радости українського народу за принесений подарунок в формі розсварених п'яти партій. Помиляються й ті по[illegible]ки, що сподіваються прийти в Україну з своїми вождями, за якими український народ піде тільки тому, що вони начальні вожді. Помиляються ті, хто, навантаживши себе досвідом парляментаризму, знанням дипломатичного світу й відповідним до того поступованням та етикетом, навантаживши себе нормами й практикою, властивими лише таборовим умовам, в розв'язанні, далеко не в демократичний спосіб, громадських і політичних проблем, сподіваються реалізувати той багаж без жодних коректив народу. Дезорієнтовані й ті, хто сподівається знайти для себе затишні кабінети впливових і невпливових установ: даремне вони мріють, що ключі від тих кабінетів з рук на руки передасть їм вдячне українське населення навіть не запитавши, що буде робитися в тих кабінетах, лише задовольнившися тим, що претенденти високі еміґраційні достойники, або що вже колись були директорами, керманичами, управителями. Помиляються й наші військові достойники, якщо сподіваються знайти вишикувані в лави коші й армії, які стануть до їх диспозиції через те тільки, що достойники мають титули, з якими лише й повернулися до свого народу. Нарешті, помиляються ті, що сподіваються знайти на рідних землях тиху обитель для відпочинку своїм перевтомленим еміґрацією нервам.

За таку «обитель» і ріки, повні молока, треба буде ще довго боротися і, може, лити кров. Боротьба з ворогом буде тривати навіть у звільненій від окупанта нашій державі. Не тиха «обитель» нас чекає, а вир різко діючих сил, в тому числі і насамперед ворожих, які, в разі нашої непідготованости до повороту, підхоплять і зламають нас без огляду на те, що нас сотні тисяч. У звільненій Україні ще довго буде діяти комплекс сил, об'єднаних у своїй люті і ненависті до переможців, спрямованих проти наших національних прагнень. Сил явних, скритих, замаскованих і зафарбованих в усі кольори спектру. Сил спрямованих, підісланих, залишених в запіллі Москвою і іншими «добрими» сусідами. Сил, що ґратимуть на нашій диференціяції: політичній, соціяльно-економічній і релігійній. Сил підступно провокаційних, що будуть продиратися в наше Святая-Святих, вивідуватимуть наші думки, наші пляни, наші державні тайни і використовуватимуть все це для нашого знищення. Будуть діяти і наші внутрішні протиріччя та доповнюватимуть загрозливу ситуацію. Не треба забувати, що населення України не є монолітна маса навіть під оглядом біологічним, бо в її складі вже чимало колоністів, надісланих московським окупантом з метою нашої денаціоналізації. Серед українського населення частина вже безвільних, що заломилися від тортур і поневіряння, тим то вони можуть стати сліпою зброєю в руках ворога. Серед населення неоднодумність, бо воно в різній мірі покривджене і зневажене окупантом. Неоднодумність також соціяльна, що своїм корінням впирається ще в дореволюційні часи і дає різні підходи до розв'язання економічних, зокрема аґрарних проблем. В такій ситуації легко втратити ґрунт особливо тоді, коли ми спробуємо говорити до своїх земляків мовою одної з дев'яти програм еміґраційних партій. Немає сумніву, що така мова буде «мовою мерців», що встали з домовини. Ні монопартія, ні соціялізм, ні загірна комуна, ні ґуманні, але безпредметні декларації різних об'єднань і союзів вже нікого не приваблять. Процес національного і соціяльного відродження безупинно йде, формується, визріває за законами далеко складнішими, ґрунтовнішими і далекосяжнішими ніж це передбачено в будьякій нашій партійній програмі. В такій ситуації може бути єдина позиція еміґрації: кинутися в народню гущу, віднайти свої сили, знання, досвід на вгамування виру, злагодження внутрішніх протиріч, на наведення громадського і політичного ладу, на створення гармонійної цілости в українському суспільстві. Всяка інша постава веде до «тихої обителі», але вже не з власної волі, а з примусу історичних подій. В окресленій ситуації ми знайдемо місце серед свого народу, найщільніше припадемо до нього, лише тоді, коли самі будемо уявляти реальну цілеспрямовану силу. Зовнішнім виявом тієї сили, але лише з погляду формальної логіки, буде наявність у нас єдиного керма, єдиного державного центру, що спирався б на всі верстви еміґраційного суспільства, а в першу чергу на селян і робітників. Бо якраз ці верстви будуть «прелеґентами» перед українським народом і даватимуть оцінку так всім нашим діям, як і окремим сановитим достойникам. Одначе це ще не суть. Суть буде знайдена тоді, коли всі шари нашої еміґрації словом і ділом не лише задекляриють, а здійснять свою всебічну підтримку нашому державно-політичному проводові. Суть буде знайдена тоді, коли той провід в опрацьованих плянах і програмах для дій і поступовань так тут, на еміґрації, як і на рідних землях пошанує прагнення народніх верств, узгляднить життьові інтереси і потреби всього українського суспільства. Час нашому проводові вийти на ширший шлях і подати голос так до всіх громадян Української Народньої Республіки, як і до всього демократичного світу. Все наше суспільство — селянин, робітник і інтелігент мусять відчути, що створений державний центр стоїть обличчям до рідної Землі, не забуває про неї, не перетворюється на паперовий фасад незбудованої хати.

Для повновартности буття нашого і нашого проводу поза всім треба також використовувати кожну нагоду, кожну політичну подію на рідних землях, реаґувати на ці події, демонструвати свою волю і поставу, щораз голосніше говорити до свідомости демократичного світу і нашого народу, що еміґрація живе, діє, що вона гідно виконує своє завдання. Цим всім скріпимо мости сполучення, локалізуємо багато від'ємних наших суспільних явищ і, бодай в деякій мірі, збережемо себе від дезорієнтації та небезпечних ілюзій.

К. Т.

Юрій Косач
виїжджає з Европи

(Від власного кореспондента «Неділі»).

Відомий український письменник і драматург Юрій Косач виїздить до Америки. Українське громадянство табору Фрайман у Мюнхені влаштувало 22 серпня Юрієві Косачеві урочисті проводи.

Залю домівки «Просвіти» сповнили численні представники громадянства, учительство, молодь, що прийшли попрощатися з письменником.

У короткому вступному слові проф. В. Шепель дав огляд творчости Ю. Косача, який саме тепер відзначає 20-ліття своєї літературної діяльности. За цей час написав Косач кілька збірок поезій, 7 романів, 100 новель, 12 драм та переклав чимало творів з поезії та прози, головно з Кльоделя й Мальро з французької мови. Твори Косача перекладалися на французьку, німецьку, російську, польську і чеську мову.

Як відзначив прелеґент, життєвий шлях Косача був тернистий. Народився він перед першою світовою війною, яка, а слідом за нею революція і громадянська війна змусили письменника до частих переїздів і це заважало його навчанню та здобуттю матеріяльних засобів. Опинившись після війни у Польщі, Косач під час університетських студій зазнавав переслідувань від поляків, кілька разів позбавлявся волі, як український письменник, і разом просидів коло трьох років у польській в'язниці. Це змусило його виїхати до Франції, де йому довелося тяжко працювати і одночасно писати свої твори.

Творчість Косача, як говорив прелеґент, є висловом шукання нових шляхів сучасної літератури. Він не є спадкоємцем чиїхось літературних надбань і скеровує свою увагу на весь літературний процес сучасного світового письменства, шукаючи відповідь на питання, що їх ставить час.

Коли перші твори Косача позначилися впливом романтизму і волюнтаризму, обумовленими творчістю наддніпрянських письменників Хвильового і Сосюри, а також впливами Донцова, то під час перебування у Франції його погляди змінюються. Письменник знайомиться з французькою літературою XVI—XVII ст., цікавиться різними напрямками французького письменства від романтиків до сюрреалістів, як драматург його заповнює Мольєр, він зачитується романами Стендаля і Фльобера.

Дальший етап його розвитку становлять шукання засобів до висловлення своїх творчих задумів психологічно-філософським способом. У різних жанрах письменник розвивається по-різному.

Поезія Косача своїм характером близька до Бажана та неоклясиків типу Зерова. У своїй творчості письменник намагається відтворювати життя не описово, а синтезувати, користуючись психологічною аналізою. Він захоплюється історією, студіює старовинні документи, пише романи часів Богдана Хмельницького і намагається не стільки відтворити минуле, скільки через минуле показати сучасне.

Як драматург Косач пройшов певну еволюцію. Його драматичні твори носять сліди шукань модерних шляхів у драматургії, вони різнохарактерні своєю тематикою і формою, в них помітний натуралізм, поєднаний з романтизмом, синтеза, в якій автор шукає нового способу вислову. Перша його п'єса «Кирка з Льолею» налічує 150 постав, «Облога» — 180, «Ворог» — 70, «Зозулина дача» — 25, «Ордер» — 15, «Потойбіч» — 5. Разом йшли всі вони коло 500 разів.

Прелеґент підкреслює, що Косач шукає певних ідей, які хвилюють сучасний світ і розв'язує їх шляхом психологічної аналізи, шляхом показу внутрішнього стану своїх героїв.

Далі були відчитані твори Юрія Косача. Рецитаторка Людмила Колесникова прочитала поезії Косача: «Вілчизна», «Микола Гоголь», «Париж», «Театр», «Душа дволика» і переклади з Рільке. Юрій Косач познайомив приявних з своїм новим твором «Змова Катилини», що прийнятий поставою в студії Гірняка в Нью-Йорку, дав характеристику дійовим особам і прочитав 3-й акт драми. Проф. В. Шепель прочитав новелю Косача «По-між тими отроньками», а новелю «Пані Ірина» — автор.

Від імені всього громадянства голова т-ва «Просвіта» ред. Я. Христич побажав Косачеві створити в Америці нові перлини для української та всесвітньої літератури і в авреолі слави повернутися до української держави.

Відповідаючи на привітання, Юрій Косач відзначив, що за 20 років своєї літературної діяльности, живучи в різних обставинах і служачи лише українській літературі, не думав про себе особисто, не шукав собі слави. Масову приявність громадянства на його прощальному вечері він розглядає, як вияв любови до рідного слова і рідної літератури. Косач відзначив, що він не є популярним і не є масовим письменником і не претендує на провідництво. Починаючи 20 років тому свою творчість у «Віснику» Донцова, він хотів тільки бути вірним традиціям свого роду, що з XVIII ст. дав так багато культурних діячів (Лобисевича, Метлинського, Драгоманова, Л. Українку). У Празі почав він студіювати архітектуру, але пізніше переконався, що його покликання є література. Він хоче відобразити нашу добу, показати не троянди і квіти, а жагу, ненависть, розкрити її вовчий характер, щоб накреслити прихід нової кращої доби. Письменник прагне відбити в сучасній добі героїзм і силу української людини. У бібліотеках він шукав відповідних матеріялів, які доводили б що нарід наш був великий, стояв нарівні з іншими великими народами. Це намагався він проводити в своїх історичних повістях, новелях і драмах. У цій війні Косач бачив багато жорстокостей, йому здавалося, що найбільшим завданням письменника є описувати не минуле, а сучасне. Воно є жорстоким і суворим, але з нього крешеться іскра гуманізму, без якого неможлива жадна велика література. Косач розповів, що коли вирветься з кайданів статусу ДП і зможе у вільний час зайнятись творчістю, він розгортатиме працю над розпочатими двома творами: романом про українських повстанців і про українських ДП, щоб удокументувати українську силу.

Наприкінці культурно-освітній референт табору Іван Барчук побажав Ю. Косачеві нового натхнення, щоб висловити в мистецькому слові і мистецьких образах найкращі задуми, щоб його література була прообразом, який кличе націю до великого чину, пробудить її, вона дозріє, піднесеться і зможе створити свою державу.

Г. Л.

ЧИТАЙТЕ „НЕДІЛЮ"
непартійний орган незалежної думки!

Залишивши бандеризм, пристав до росіян
Багатомовна метаморфоза проф Богуна-Чудінова

Повідомляють із Реґенсбурґу:

Ще так недавно, тільки два-три тижні тому, до деяких українських таборів у Німеччині приїжджав високий, сухорлявий і видимо неврастенічний добродій з прізвища Володимир Чудінов (іноді він називав себе Богуном) і з піною на устах виголошував «доповіді» на тему «Що то є правда». В цих доповідях В. Чудінов ні про яку правду не говорив, а виступав з вульгарною лайкою проти УНРади та її членів, очорнював українських діячів, колишніх вояків тощо. Ці доповіді влаштовувала бандерівська адміністрація, а провідники бандерівців платили Чудінову гонорар і подорожні за його дивну роботу.

В останній час виявилось, що Володимир Чудінов, виїжджаючи до США, проголосив себе й свою жінку Анну та сина Бориса росіянами.

Це наявно стверджують документаційні акти переселенчого офіцера ІРО ерії Реґенсбурґ, ч. 1688/2070/27 TK cs, від 5 липня 1949 року, підписані п. Труус Коксом.

Тепер на цьому прикладі ясно стає, що неперебірчиві в засобах і формах бандерівці використовували для деструктивної роботи ворожу нам людину, що наклала на себе маску ура-патріота.

Нас цікавить, який висновок з цього факту зробить ВУАН? Оскільки ми інформовані, проф. Володимир Чудінов є її членом...

Фальшиве спростування

В попередньому числі «Неділі» (ч. 189-190) ми вірні своїм засадам — лояльно помістили «Лист із Ляндсгуту», в якому пп. д-р Б. Кордюк та І. Воляник пробують виправдатися в справі влаштування різних доповідів в Ляндсгуті, спростувати закиди, які їм пороблено в кореспонденціях, вміщених в різних часописах і в тім числі в «Неділі».

Тепер нам пишуть громадяни Ляндсгуту таке: Пп. Кордюк та Воляник беруть під свій захист таких осіб, як проф. Володимир Чудінов (іноді він себе зве Богун), Семена Шевченка та Дніпровенка. Панове Кордюк та Воляник влаштовували «доповіді» названих 3-х осіб, яких бандерівці посилали по різних таборах, щоб вони підривали авторитет УНРади та її діячів. Чого не могли сказати про УНРаду навіть бандерівці, говорили пп. Чудінов, С. Шевченко та Дніпровенко (псевдонім, який ми розкриємо пізніше), виконуючи шкідницьку розкладницьку роботу.

Хто ж вони, кого використовують бандерівці?

Володимир Чудінов проголосив себе росіянином (як про це свідчить окрема вістка). Ми нічого не маємо проти росіян, які не втручаються в наші справи, але до таких Вол. Чудінов не належав. Видаючи себе за українця, цей пан проліз до ВУАН та потрапив був до деяких високих шкіл викладачем математики. За інтриґи й за різні випади та напади на діячів науки він був виключений зі складу високої школи. В останнє півріччя його використовували бандерівці для підривної роботи серед українського громадянства, а особливо проти УНРади. В. Чудінов поширював наклепи на українських діячів, очорнював тих людей, на яких звернені очі всього українського громадянства — членів УНРади, шалів ненавистю до українського воящва і наклепами очорнював, кого тільки міг.

Щодо Семена Шевченка, то його сотні людей знають з того недавнього часу, як він був власівським пропагандистом, виступав перед вояками в Німеччині і зворушено деклямував патріотичні вірші про «нєнаглядную, єдіную матушку Русь» під акомпанімент балалайок.

Дніпровенко — це відомий малорос, що сховавшись за кілька псевдонімів, відвідує російську общину, там набирається «духу», а потім іде «працювати» серед українців, підтримуючи малоросійські душі у вірі... в російського царя. З такими особами тісно співпрацює в Реґенсбурзі бандерівщина і таких осіб пп. Кордюк та Воляник запрошують до українського табору в Ляндсгуті, щоб вони баламутили українське національне життя. Пп. Кордюк та Воляник навіть називають інженерами Семена Шевченка та Дніпровенка, щоб підвищити авторитет цих малоосвічених осіб. Але щоб приховати свою спілку з названими «доповідачами» пп. Кордюк та Воляник наводять прізвища низки відомих діячів, яких вони немов би запрошували до свого табору для доповідів.

Ми цілком певно довідалися, що доповіді українських діячів та науковців доц. інж. Г. Денисенка, інж. О. Бойдуника та доц. інж. С. Довгаля влаштовував **Комітет Сприяння УНРаді в Ляндсгуті** і пп. Кордюк та Воляник з тим нічого спільного не мають.

Наш кореспондент ще раніше сповіщав, що на доповіді інж. С. Довгаля коли мґр. Ковшевич організував бешкет і перешкоджав доповідати, то п. голова табору Б. Кордюк і голова повітового представництва І. Воляник сиділи в перших рядах залі і засоромлено мовчали, понуривши очі в підлогу, й не покликали до порядку зухвалих бешкетників.

Тому п п.Кордюк та Воляник самі себе очернили зв'язком з названими особами й не мають ніякої причини звалювати вину за очернення на «Неділю».

Другий репортаж кореспондента „Неділі" з Венесуелі

Шукаю баґажу у Ля Ґвайра

(Від нашого кореспондента). Кожному, хто приїздить до Венесуелі на пароплаві й ще до того має візу «резіденте», раджу приготовити собі велику теку з речами першої необхідности: дві пари білизни, зубну щітку, мило, приладдя до голення, піжаму тощо. Запас на 5-6 день. Окрім того через руку перекинути коц, бо ночі в Каракасі холодні і під легесенькими коциками, що нам дали в Баракас де Саррія я мерз як цуцик. Коли ви прибуваєте в період дощів (червень-листопад), то варто мати з собою й гумовий плащ. Бо з пароплаву вас випустять також, як і нас, не дозволивши взяти ані одної валізки. Лише тека в руках і ґумак через плече. І то коли нас з «Яґелла» нарешті спустили на землю, то на трапі стояли венесуельські поліцисти й переглянули докладно теку, обшукали кишені ґумака й обмацали кожного з нас зверху до низу. Нібито контролювали чи не має хто зброї.

З болем у душі дивився я на наших 12 валізок, що залишилися на палубі, особливо на верблюжий коц, в який я загорнув плащ, кілька одягів, суконки дитини, кілька пар черевиків. Все це було стягнуте підозрілої вартости ременем. Серце завмірало, коли я дивився як різноколірові носії хапали безцеремонно валізки, жбурляли їх на вантажне авто. Адже наші валізки старенькі, на своєму віку вже неодне бачили, колодки на них невдержались, мотузки також немудрі. Ну, але хай буде, що хоче! Ми вже в Венесуелі, страхіття Европи поза нами. Тут усе інакше. «До Венесуелі приїжджають, щоб працювати й жити в мирі», це слова надруковані на кожній карточці, що їх одержують еміґранти для ідентифікації. Пропадуть речі, то пропадуть. Мало вже нам пропало?

Приїхали ми до Каракасу, в бараки для еміґрантів на Сарії. Ясно, що нема ані чим зубів почистити, ані поголитися і нема в що переодягнутися. Спали ми голі. Грошей, щоб купити зубну щітку і подібні предмети першої потреби, не було. Голився я бритвою сусіда мадяра. А з білизною ми ходили до наших приятелів, роздягалися до нага, жінки наші прали нам білизну, а ми сиділи в халатах наших сусідів і ждали поки висохне. На щастя при тутешньому сонці не приходилося довго чекати. Аж на шостий день мені пощастило позичити трохи грошей, взяти на спілку з мадярами й еспанцями авто та поїхати до Ля Ґвайра по речі. Ми приїхали туди коло 9 рано, знайшли «адуану» (митний уряд), великий будинок, в якому метушилася різнокольорова, крикдива юрба. Я не говорив ще добре еспанською мовою. Спитав першого стрічного чорного, де баґаж з «Яґелла». Він цмокнув язиком, похитав головою, розвів руками і... побіг далі. Я звернувся до іншого.

— Де баґаж з «Яґелла»?

— Non esta aqui! (Тут його нема).

— А деж він?

— Все в Каракасі. В каза де Італія!

Ось тобі й на. А вчора я питав в Каза де Італія й мені сказали, що весь баґаж у Ля Ґвайрі.

Підійшов до нас один урядовець. Почув у чому справа і назвав першого нашого інформатора дурнем. Хіба він не знає, що минуло вже 3 дні, як весь баґаж відвезли до Ель Тромпіліо. А це табір для еміґрантів в інтеріорі, 120 км від Каракасу. Ми рішили поспитати ще одного чорного. Він вислухав нас, виставив праву долоню вперед, ніби хотів нас спинити, повернувся й пішов. Розпука огорнула нас. Ми ще не знали, що цей рух долоні означав «еспера» (почекай!). Нараз він повернувся і також мовчки махнув нам рукою, щоб ми йшли за ним. Привів нас у велику залю й тут у безпорядку валялися цілі купи валізок, куфрів, пачок, пакунків.

— Шукайте, — сказав він і відійшов.

Ми кинулись шукати. Я відразу побачив три наші величезні скрині, які я в дорозі нераз проклинав, і поволі з різних закутків виловив і решту свого майна. Все, крім великої зеленої торби, де я мав білизну й мого верблюжого коца. Як я їх не шукав — їх не було — зникли!

Підскочив до мене товстий неґр і щось почав швидко лопотіти, але я не розумів ні словечка. Далі якийсь італієць Тафурі, що ґоворив трохи по-французьки запропонував далебі, що привезе на Саррію мої скрині. Захотів 50 боліварів. Я запропонував, йому 10. Почали торгуватися й станули на 30. Я їх і так не мав і мені було байдуже. Коли я сказав йому, що в мене пропали три клунки, він повів мене на саму пристань й довго лазив зі мною по велетенських маґазинах, розшукуючи моїх клунків. Але дарма. Ясно, що до наших валізок інспектори не підходили. Довідавшись, що ми іміґранти, з яких їм грошей не належиться, вони стратили до нас всякий інтерес і проглядали лише валізки резидентів, які їм за це платили. Нараз у галю увійшов якийсь чорний і зачав всіх виганяти. Обідова перерва до 1,30. Я глянув на годинник, було три чверті на одинацяту! Лаючись, я вийшов на палюче сонце, купив молока, булку, жменю бананів, тим пообідав та підшукав місце, де було хоч трохи тіні, щоб просидіти до 1,30.

Нарешті відчинили адуану. Знову на наш баґаж ніхто не звертає найменшої уваги. А справа комплікувалася, бо наш шофер ждав і за кожну годину треба було платити. Коли я вже втратив всяку надію, до мене підбіг один неґр, щось забелькотів, а коли я сказав «сі, сі», кудись зник і за хвилину прийшов з якимсь урядовцем, що згодився проглянути мої речі. Я відчинив свої куфри. Урядовець переглядав їх дуже сумлінно, а неґр все щось белькотів. Відчинивши валізку з моїм медичним приладдям, урядовець схвилювався, але зрозумівши, що я «медіко», знову заспокоївся. Зрадів щойно, коли знайшов парфуму моєї дружини. Пляшечка помандрувала негайно до його кишені. З кільканадцяти пачок американських цигарок половину взяв собі, а дві дав неґрові. Нарешті переглянув все моє добро, поставив на клунках свої значки й пішов собі. Я з трудом, при допомозі еспанських знайомих, спакував знову свої валізки й почав тягти їх до авта, аж оце знов дігнав мене неґр і з криком почав домагатися 10 боліварів.

За що? — питаю.

— Та за те, що я вам поміг. Без мене ви були б тут до завтра сиділи!

Щоб відчепитися від нього, я дав йому 2 болівари. Він їх із зойком кинув на землю, почав топтати ногами та кричати, що «мусю» обкрадає чесного робітника, який стратив для мене пів дня. Я дав йому 5 боліварів. Знову та сама сцена. Неґр почав верещати чим раз голосніше, нас окружила різнокольорова юрба. Почали зойкати й верещати. Я побачив, що від них не відчеплюся. Кинув неґрові 8 боліварів, рішуче сів в авто й ми рушили, переслідувані зойком і криками неґра та юрби. Увечорі Тафурі привіз мої три куфри, я заплатив йому 30 боліварів, які позичив в одної українки. Нарешті всі наші клунки (крім двох) були на місці й ми могли помитися, побритися й переодягнути чисту білизну.

На тих два пакунки я вже поставив хреста. Та Венесуеля країна повна всяких несподіванок. За 6 тижнів знайомі, що приїхали з Ель Тромпільо сказали мені, що бачили там мої страчені речі і ніби їх післали до Каракасу, до Каза д'Італія. Я між тим дістав посаду в ІРО і не мав часу поїхати перевірити це. Аж приблизно за місяць зміг вирватися на деякий час з бюра й поїхати до Каза д'Італія. Величезна червона хата. Входжу сходами на гору — колосальна заля, в ній хаотично лежать різні куфри, валізки, тощо й ніодної живої душі. Бери, що хочеш і винось. Я перейшовся по залі й відразу мені кинулися в вічі мої два пакунки. Але на них не було ані етикетки, ані напису — словом нічого, що могло б їх ідентифікувати як мою власність. Я вже хотів їх взяти і потихеньку вийти із залі, але спостеріг, що по порожній вулиці поволі йде поліцист з двома пляшками в руках. Побачивши мене в дверях, він ліниво помахав мені рукою. Я підождав, поки він підійшов.

— Вам що треба?

Я йому пояснив, що прийшов за своїми двома пакунками і що я вже їх фактично найшов.

— Це ваші?

— Так, очевидно. Вони були помилково післані до Тромпільо та...

— Беріть їх! — і він зробив величавий рух рукою так, як робили колись еспанські королі, коли дарували якомусь ґрандові замок, або землі. Я скам'янів. Чому він не питає моїх документів та не старається переконатися, чи це дійсно моя власність. Але мабуть спека й дві пляшки спонукали його до того, щоб збутися мене якнайшвидше. Я взяв валізки й поволі подався до дверей. Тоді він:

— П'ять боліварів!

Ага! Нарешті! Мені аж легше зробилося, бо це все просто було ненормально.

— Ні, ні, приятелю! Я еміґрант, я нічого не можу платити! І я вже хотів витягти з кишені мої папери. Проте він ліниво махнув рукою.

— Лишіть папери. 5 боліварів це для мене, щоб я мав дещо випити. І він зробив вимовний рух рукою, ніби лив собі щось в горло з невидимої пляшки.

— І нікому нічого про те не кажіть. Я не маю права з вас нічого брати, але гаряче, мені пити хочеться. Ви мене розумієте?

Я засміявся від такої простої щирости. Запхав руку в кишеню й дав поліцистові 5 боліварів.

— Де ви живете?

— Ага, думаю, все таки якісь формальності мусять бути. Подав йому адресу.

— Дайте мені ще 2 болівари, я закличу вам авто.

— Ні, аміґо, це неможливе. Я еміґрант, грошей не маю. Я піду пішки.

Енерґійний, заперуючий рух рукою.

— З такою вагою в таку спеку пішки йти неможливо!

І не питаючись мене, вийшов на вулицю, спинив таксі, схопив мої пакунки та поклав їх в авто. Я тяжко зідхнув. Два болівари за те, що спинив авто, ще яких 4-5 боліварів шоферові й я залишуся без копійки. Та що ж робити. Поліз до кишені, щоб витягти гроші. Поліцист, звертаючись до шофера, сказав:

— Цей мусю — еміґрант. Він не має грошей. Везіть його, куди йому треба, ось вам два болівари за дорогу.

І з моїх 5 боліварів, що я йому дав, всунув 2 в руку шофера.

Я цілком онімів. Він мене похлопав по рамені і перший раз щось подібне до усмішки з'явилося на його лиці.

— Felicidad, amigo! Buenas, pues!

В дома я розгорнув пакунки. Щоб хоч одна дрібничка пропала! Все було в ідеальному порядку, хоч не було нічого легшого, як з моїх погано зав'язаних клунків вийняти все, що кому сподобалося.

Ось вам зразок венесуельської чесноти!

Інж Д Кузик

Лист з Америки

(Власна кореспонденція „Неділі")

Наша давна іміґрація до Америки була в переважаючій кількості зарібкова. Інтеліґенції ідейної було дуже мало. Це і є причиною, що тут є тепер не американські українці, але американці українського походження, як вони себе радо називають, включно до найвищих верств. При найменшім спорі, вони зараз підкреслюють, що вони американці. Як американці вони швидко американізуються. Батько і мати ще цікавляться українським життям, читають українську пресу, а діти вже ні; до родичів говорять по-англійському, бо своєї мови найчастіше не знають. Ця обставина дала привід до пророцтва, що за 20 літ, коли вимруть старші, вже не буде української мови і українців. Воно напевно так і було б, коли б не нова теперішня іміґрація, що додає свіжої крови. Однак ще багато, дуже багато треба праці, щоб мали бодай слабе заінтересування оці, так звані, американці українського походження, краєм, з якого виводиться їх рід.

Школи при церквах

Були колись у нас при церквах в Америці парохіяльні школи, але тільки вечірні для української мови й письма. З-часом вони упали через брак відповідних учителів, звичайно дяків, як і через брак учнів. Справжніх шкіл з правами державної народньої школи українці тепер майже не мають. Але й там українська мова на такім місці, що її не уживають між собою; подібно як нас учили в гімназії латині, якої ніхто не уживав. Тепер прихід нових наших людей може тут багато зробити. Але тут стрічаємо знову велику перешкоду.

Сварня між католиками і православними

Головною силою української православної церкви в Америці є бувші греко-католики, що через непорозуміння та інші сварки перейшли на православ'я. Деякі греко-катол. священики, що хотіли женитися чи мали яку провину, як також деякі галицькі дяки, що хотіли бути священиками, попереходили туди. Біда ще й та, що у США є аж три православні церкви. Отже наші люди поділені на різні церкви стало зі собою сваряться. У Европі за останній час сваряться бандерівці з небандерівцями, а тут майже те саме діється на релігійному тлі. І це розбиває нашу єдність і це є причиною трудности заложення і удержання школи.

Ще деякі хиби

Давні іміґранти, що рекрутувалися з найбідніших верств і винесли зі собою ненависть до різного рода «панів», урядників, затримали цю ненависть і дотепер і до наших людей. Дуже часто приходиться вам затаювати свою професію, титул і школи, бо зараз стрінетеся з неприхильним наставленням і з відмовою якоїнебудь помочі серед рідних і щирих українців. — Родичі розказували своїм дітям, як то у «старім краю» люди живу разом з коровою і курми у хаті. Образок дому, де народився найбільший

ПАНАС ФЕДЕНКО

ГЕТЬМАН ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

(Історична повість) (12

Щирі сльози полилися з карих, виразних очей малого Богдана, затулив він смаглювате обличчя малими рученятами. Взяла його до себе Настуся, пригорнула, поцілувала, у самої сльози на очах, а йому казала:

— Будь розумний, не плач, Богданку, то вони тільки так співають.

Та не слухало серце малого хлопця Настиних слів, ще рясніші сльози капали з його очей на білий вишиваний рушник.

Здавалося, що й бджоли з джмелями, зачувши золотий кобзарський гомін, перестали густи і слухали пильно пісню про людське горе, муки неволі і радість визволення:

— Ой визволи, Боже, нас всіх, бідних [невольників,
з тяжкої неволі,
з віри бусурменської
на ясні зорі,
на тихі води,
у край веселий,
у мир хрещений!

Надвечір послав Сагайдачний Красюка в Чигирин до своєї сотні сказати, щоб були готові вирушити ранком другого дня через Суботів. Хотів провести до Богуслава Настю. Ще вчора не міг собі уявити, щоб таке рішення прийшло йому в голову:

— Поїду в Богуслав, по дорозі розбалакаюсь з дівчиною, роздивлюся, як там у неї дома, та й попросимо у батька-матері благословення. Годі вже бурлакувати...

Про свій намір Сагайдачний нікому нічого не сказав. Як виїздив із Суботова на чолі козацької сотні Сагайдачний, а поряд із ним Настуся Повченська на коні, свіжа як троянда, то й малий Богдан прибіг подивитися.

— Їдьмо, Богданчику, з нами в Богуслав, бо за тобою панна Настуся буде плакати. А там виростеш, та й посватаєш її, бачиш, яка вродлива? — жартував своїм звичаєм невгомонний Красюк.

Богдан поважно подивився на Настю, потім перевів строгі очі на Сагайдачного:

— Така панна годиться і для пана гетьмана Сагайдачного, — сказав, засоромився й ну тікати. Всі, що чули, зареготалися, Настя почервоніла по самі вуха, а Сагайдачний вслід Богданові:

— Ану йди сюди, малий отаманчук, дам тобі турецьких грошей.

Але хлопець швидко сховався в кущах терну й глоду, і не можна було його знайти.

— Бачиш, може устами младенців правда говорить, — стиха сказав Дорошенко до Красюка, піднявши високо брови.

Дорога до Богуслава між горбами та широкими долинами була чудова. Те, що не висловилося б і за роки буденного життя, було тепер сказане в цій подорожі під теплим сонцем української весни. Не казав Сагайдачний Насті прямо, більше наздогад, але не слова давали тут вихід думкам і почуванням, тільки вираз обличчя, веселі зморшки під очима біля спущених вій і блискіт білих зубів за червоними повними устами. Їдучи поряд із Настею, Сагайдачний менше курив, бо бачив, що їй неприємний тютюновий дим, і взагалі не брав при ній у рот своєї люльки. Красюк, від якого це не сховалося, казав у дорозі Дорошенкові, як вони зосталися в однім селі позаду від сотні:

— Тепер доведеться в тій пісні зміну робити, слова переставляти.

— У якій пісні?

— Та про Сагайдачного.

— А ну! — сміявся Дорошенко.

— Ось як:

«А позаду Сагайдачний,
що проміняв люльку
та тютюн за дівку,
необачний.

— У тебе, Грицю, думка літає, як той степовий вітер, — казав Дорошенко. З тебе був би добрий кобзар, бо ти сам би пісні собі складав. Треба тільки знайти якогось добродія, щоб тобі очі повиколював, бо який кобзар із видющого?

Приятелі, весело розмовляючи, пустили свої коні навскач, щоб догнати запорозьку сотню Сагайдачного.

Через тиждень відбулося в Богуславі, в домі Повченського, весілля Сагайдачного з Настею. Лилося добре вино потоками, стояли цілі стави з пивом, а наливки й горілки ріками плили. Короваїв, шишок та паляниць — горами навалено. Від гостей мости ламалися, гнулася й стогнала земля від козачка, гайдука, метелиці, чумака та інших українських танців. І язиката Мокрина, тепер молодиця-козачка, мати чотирьох дітей, весело виводила в «перезві», разом з кругловидим, вусатим Красюком, ще раз перероблену пісню:

— А позаду Сагайдачний,
що проміняв люльку
та тютюн за жінку,
необачний...

Дорошенко з Богуслава поїхав з Красюком до свого батька. Не минуло й десять день, як прислав у Богуслав до Сагайдачного Красюка, просити на своє весілля.

— Тепер, — казав Сагайдачний, — як оженимо Михайла, то вже, Грицю, твоя черга під вінець ставати; годі тобі до дівчат та молодиць підлабузнюватися, треба якусь одну вибирати.

Але Красюк і не думав женитися.

— Люди добрі, та подивіться на мене! Я ще молодий та зелений, як гусячий слід весною, єйбогу! Та мені ще треба годів з п'ять попарубкувати, щоб було якраз тридцять сім років. От тоді женитися! Так написав сам грецький мудрець Аристотель, щоб женилися запорожці на тридцять сьомім році, а брали собі вісімнадцятилітніх дівок. Недарма ж я вчився філософії в острізькій академії!

Сміху й реготу щирого було немало з веселим козарлюгою Красюком.

Відіславши на Запорожжя сотню козаків, а з ними весільних калачів і шишок гетьманові й старшині, прожив Сагайдачний у Богуславі два місяці. За цей час побував з молодою жінкою в Трехтимирівськім манстирі, був на прощі і в Печерськім манастирі в Києві. Скільки гарячих, приятельських розмов з єромонахом князем Курцевичем! Скільки плянів з вірними благочестивій східній церкві ученими київськими ченцями! І знайомі й незнайомі вітали Сагайдачного, як славного провідника, як велику надію українського народа.

— Бачу, що немає потреби мені сидіти на Волості, — казав раз Сагайдачний Курцевичеві при відвідинах Трехтимирівського манастиря над Дніпром. Тепер треба кувати козацьку силу, поки Річ Посполита Польська з Московщиною завелася. Ми з Запорожжя вдаримо на Турка й Татарина, щоб розширити наші землі на південь аж до Чорного моря. Як роздражнимо султана й хана, то будуть усе грозити війною Польщі, а нам того тільки й треба! Тоді Варшава буде до нас залицятися і не подумає «касувати» козаччину на Волості. Будемо державою в державі, а пізніше дасть Бог, і далі підемо, аби розум та згода між собою.

Сказано — зроблено: Сагайдачний, Дорошенко і Красюк (цей на Волості менше вчащав до церков, як до шинків), рушили при кінці літа на Низ.

(Далі буде).

Індійські студенти-спортовці дивують населення Копенгаґену підніманням по линві без допомоги рук.

поет України, тільки утверджує переконання, що їх предки родяться в якихсь курниках. Ні старі ні нові американці українського походження не вірять, що за останніх 40 літ і «старий край» зробив якийсь поступ. «А чи ви виділи кару? А телефон? А електрику? А чи у вас такі гаузи є?» — оце часті запити наших людей. Не дивно, що молоді українці встидаються і признаватися, що вони українського роду.

Українські товариства

Поза релігійними товариствами є тут чотири великі асекураційні товариства: Український Народний Союз, Український Робітничий Союз, «Провидіння» і Українська Народна Поміч. Хоча у другім домінуючу ролю грають соціялісти (з давних галицьких радикалів), у третім виключний вплив мають католики, а в останнім православні, кожний українець згідно зі статутом може належати до кожного або і до всіх рівночасно, бо вони є тільки асекураційними товариствами. Урядова і розговірна мова серед працюючого там персоналу є майже в цілості англійська, як і деінде, на забаві, концерті чи навіть у церкві. Правда, де-не-де ще більше тримаються української мови. Спорів між тими товариствами майже нема, або тільки на тлі асекураційної конкуренції.

Українські часописи

Ці товариства видають свої органи: «Свободу», «Народню Волю», «Америку» і «Народне Слово». Редакторами другого і останнього з них є недавні іміґранти, що добре орієнтуються в теперішнім політичнім житті української еміґрації та у визвольній акції. «Свобода», одинокий національний щоденник, де співпрацює багато людей веде тепер також правильну лінію. Натомість редактор «Америки» зовсім не визнається в наших европейських справах. Він одинокий зі згаданих часописів привітав критично, а то й ворожо, останню сесію УНРади, замовчуючи, вже хіба свідомо, що опозиція в УНРаді голосувала і за бюджет і за експозе прем'єра; в цім він однозгідний з комуністичними газетами, які часто цитують його для поборювання українського самостійницького руху. Але не треба думати на підставі цієї католицької газети, що всі тутешні католики є в бандерівсько-гетьманськім союзі і проти УНРади. Ні, за ним може були лише кількох священиків, так само, як це було чи є ще й тепер в Німеччині. Але тут є свобода і такий чи інший редактор може писати, що хоче, аж до наступних загальних зборів чи нової управи даного товариства. Про непоінформованість редактора «Америки» в наших европейських справах свідчить хочби остання нотатка в тім часописі за 19 липня про українську пресу. Він пише: «Український Голос», «Українські Вісті» і «Неділя» придержуються соціялістичного напрямку (Чуєте панове Бойдуник, Багряний і Которович? — Д. К. — Вишліть п. Катамая до Міттенвальду на вакаційний перевишкіл — КТВ). Укр. комуністи видають тут один щоденник і один тижневик. Їх передплатники є дуже жертвенні на пресовий фонд, бо як вони хваляться, зложили десять разів стільки на свою пресу, скільки зібрали всі інші національні пресові органи. Сумно, але майже правдиво.

Український Конґресовий Комітет

Хоча поза асекураційними товариствами є ще і інші, як ЗУАДК, то всі вони є допогового характеру. Тільки Український Конґресовий Комітет (УКК) має закраску політичну. Його головним завданням є оборона інтересів українців і України, це є неначе репрезентація всього українства на цім континенті. Біда тільки, що й тут нема повної згоди всіх українців, бо група Українського Роб. Союзу не бере там участи. Може на найближчім конґресі УКК, що має відбутися в листопаді, прийде до повної єдности. Позатим у політичнім житті в державі українці поділені, як всі інші, на республіканів, демократів і волесівців (комуністів). Одначе переважаюче число наших людей піддержує демократичну партію.

Старі й нові іміґранти

Хоч як нас радо тут вітають, приймають і як ми на початку всі тішимося собою, то приходить час, що себе мало розумісмо, або й зовсім ні. Одні і другі виросли на іншім місці і серед інших обставин, мають інші цілі і зацікавлення. Сказане необережне слово зараз ображає другу сторону. Нові критикують старих за їх мову, за брак жертвенности і за їх релігійні спори, новим зовсім незрозумілі, а старі шукають новим що іншого, і т. д. Такий поділ робиться незамітно від найнизших до найвищих верств, хоч ті верстви майже зрівняні. Тут вже не діляться нові іміґранти на політичні партії, як в Европі, тут вони лучаться зі собою, щоб розбудити інертність.

Бандерівці

В США навіть і бандерівці не тими стали. Бо що ж їм і робити; всі поплентачі, перепливши море, повідскакували, нема за кого ховатися. Таборів також нема, де могла б урядувати і переводити збірки СБ. Нема з чого жити, треба самому працювати. І ота праця чи шукання за нею та за помешканням забирають всю увагу. Пізніша орієнтація на підставі обсервацій окруження приводить всіх людей, без огляду на їх европейські політичні переконання, до того самого висліду — треба спільної праці для розбудження українського духу, любови до України, серед давніх українських іміґрантів і їх дітей. Зрештою, хто вносить подання на перші папері на громадянство, не може належати до партії, якої диспозиційний осередок лежить поза Америкою. В тім випадку треба підлягати інвестиґації.

Академія на честь О. Олеся

Великою заслуженою любов'ю і пошаною всього українського народу користувався наш славний поет Олександер Олесь, співець національного відродження початку XX століття. Його надхнені, сповнені вогню і сили твори захоплено перечитуються, вивчаються на пам'ять; їх ставлять на сцені, деклямують на вечорах.

6-го серпня ц. р. українське громадянство табору Фрайман у Мюнхені вшанувало пам'ять Олеся з нагоди 5-ліття його смерти. Естраду залі таборової «Просвіти» прикрашено великим портретом Олеся, оздобленим килимами, рушниками та живими квітами.

Відкриваючи академію, культурно-освітній референт п. Барчук зупинився на значінні Олеся, цієї величної постаті в українській поезії XX століття. Молода рецитаторка Людмила Колесникова продеклямувала патріотичний вірш Олеся «Ми підемо широкими шляхами».

З рефератом на тему: «Мотиви національного відродження в творах Олеся» виступив проф. Л. Георгіїв. Прелегент відмітив, що Олесь — це співець українського відродження і полум'яний патріот рідного краю, поет широчезного діяпазону від сліпучого соняшного оптимізму до похмурої безпросвітної скорботи, трибун, що кров'ю свого серця карбував вогневі строфи натхнених пісень і гімнів, з співом яких ішли в бій славні нащадки козацьких лицарів.

Ілюструючи це численними уривками з Олесевих творів, прелегент дав огляд його літературної діяльности. Як у перших віршах тоді ще молодого автора, так і в бойових гімнах часів великого змагання першої революції 1905-1907 рр. і в сповнених суму і скорботи творах доби глухої реакції та першої світової війни, і під час нового піднесення в роках третьої державности, і на еміґрації — ми можемо знайти основне, спільне для всієї його творчості — безкраю любов до батьківщини, ототожнення її з коханою, з любовю. Їй Олесь, як вірний син, присвячує свої поезії, перед нею виливає всю свою душу.

Густо пересипані в поезіях Олеся перлини усної народньої творчости, фолькльорні образи, музичність і ритмічність багатьох віршів на зразок прекрасної української пісні викликали захоплення композиторів. Мова, епітети і технічні засоби є клясичним зразком використання поетом несчисленних скарбів усної поезії українського народу. Все це якнайкраще характеризує Олеся, як співця національного відродження, лицаря свого народу, прапороносця нації, провозвісника і трубадура нового українського Ренесансу.

Змістовний, глибоко - опрацьований, насичений багатьма фактами реферат був заслуханий авдиторією з великим зацікавленням.

Мистецьку частину академії виповнили рецитації поетичних творів Олеся. П. Павлів прочитав уривки «На зелених горах». Л. Колесникова майстерно продеклямувала вірш про княгиню Ольгу з циклю «Минуле України в піснях».

Кожному слово

Лист д-ра Макарушки

До Вп. Членів Таборової Ради, Управи Табору, Кооперативу «Єдність» та Українських Громадян табору в Ерлянґені.

Високоповажані Громадяни!

Дня 31 липня ц. р. мав я приємність бути гостем Вашого табору і доповідати на таборових зборах про значення фінансів у визвольній боротьбі.

Під час дискусії з приводу доповіді повідомив Пан Голова Управи таборового Кооперативу, що у зв'язку з ліквідацією табору, ухвалили Загальні Збори Кооперативу передати на потреби УН Ради головну частину ліквідаційної готівки в сумі 1 999 62 ДМ, не рахуючи попередніх вносів у висоті 2% від оборотів. Переведена на зборах 31-го липня та в кілька днів по тім збірка серед присутніх на зборах дала квоту 305 50 ДМ. Разом з іншими вплатами і датками зложило Українське Громадянство в **невеликому, національно - мішаному таборі в Ерлянґені** на потреби Української Національної Ради від липня минулого року суму **5 016 20 ДМ.** (Осіння збірка з 1948 р. — 782 20, «Податок 22-го Січня» 423 65, вплати Кооперативу «Єдність» 3 504 85, принагідна збірка в дні 31-го липня 305 50).

В цю суму не входять квоти з розпродажі поштових марок УНРади, що також в поважній скількости розійшлися на терені табору в Ерлянґені. **Цим ділом засвідчило громадянство Ерлянґену свою високу громадську свідомість і одностайність в справі підтримки діяльности національного Державного Центру на чужині.**

Високо ідейний приклад жертвенности Українського Громадянства в Ерлянґені зміцнює у нас всіх **віру у власні сили і певність, що в національно-громадській співпраці можуть успішно стояти всі українці разом, без огляду на їх політичні чи партійні переконання.**

Велике признання і щира подяка належать Керманичам Табору і Кооперативу, а в першу чергу всьому Українському Громадянству табору в Ерлянґені, що дружньою лавою пішли за вказівками Своїх провідників.

В міжчасі виїхала вже велика частина мешканців табору за океан, а решта або вже знайшлася з приводу ліквідації табору в інших скупченнях української еміґрації в Німеччині, або переїде незабаром до нових таборів — тому вважаю своїм приємним обов'язком скласти прилюдну б. мешканцям табору Ерлянґен цю мою подяку.

Д-р Любомир Макарушка
Керманич Фінансового Ресорту
Виконного Органу УНРади.

Заява Ярового-Галата

1. Доводжу до відома, що від довшого часу не вважаю себе й не є я членом т. зв. Закордонних Частин ОУН (ОУН-р) ані не виконую в тій організації і її експозитурах жодних функцій.

2. Застерігаю провід ЗЧ ОУН (ОУН-р), що коли й надалі будуть продовжуватися провокативні доноси, терор і шантаж щодо моєї особи, або такі спроби фізичної ліквідації мене як це мало місце в травні місяці ц. р. в Мюнхені (зі сторони мирон-матвієйко й івано-кашубівських СБ-івських вбивників і провокаторів), я буду змушений віддати цю справу під осуд компетентних громадських і політичних чинників української еміґрації і законним судовим органам країни, де мають чи матимуть місце такі випадки.

3. З оголошенням цієї заяви вважаю себе нічим незв'язаним в дальшому толеруванні або замовчуванні перед українською еміґраційною громадою всього того, що є шкідливе й злочинне з погляду морального й національного — байдуже, що це може чи буде показувати справжнє негативне обличчя так зв. ЗЧ ОУН (ОУН-р) й демаскувати антинаціональні, аморальні й злочинні вчинки СБ-івських вбивників і провокаторів ворожої агентури за кордоном.

Заявляю, що кожне висунене мною обвинувачення в сторону сумної слави т. зв. Служби Безпеки на еміґрації і її покровителів з проводу ЗЧ ОУН (ОУН-р), я можу ствердити документарно, свідками і т. п., прилюдно, в пресі чи на будьякому суді.

Верховоди з проводу ЗЧ ОУН (ОУН-р) хай приймуть також до відома, що вони будуть відповідати перед судом за поширювання серед чужого й українського середовищ провокативних наклепів й таврування (за большевицьким зразком!) большевицькими чи ще там якими агентами всіх тих, що є опозиційно або негативно наставлені до ЗЧ ОУН (ОУН-р) й злочинних дій Служби Безпеки.

4. Було б побажаним, щоб провід ЗЧ ОУН (ОУН-р) висловився офіційно з приводу мордів, політичного й фізичного терору СБ, що бушує серед української еміґраційної громади, а також відкликав з громадських і політичних становищ українських еміґраційних інституцій людей, що мають посереднє чи безпосереднє відношення до довершених злочинів і провокацій; в ім'я засади — до чистої справи треба чистих рук!

5. До оприлюднення в демократичній українській пресі повищої заяви я був змушений безустанніми провокаціями, шикануванням і тероризуванням мене СБ-івськими агентами від довшого часу — й після того, коли вичерпані були всі засоби й намагання довести керівним чинникам ЗЧ ОУН (ОУН-р) антидемократичність й злочинність та інспірацію ворожої агентури у всіх тих провокаціях і бандитських діях СБ-івської мафії за кордоном.

Роблю це в ім'я збереження чести української політичної еміґрації, в ім'я свободи вільної думки й безпеки українського політичного еміґранта, — на ганьбу тим, що визбувшись всякої моралі, людської і національної гідности, роблять замах на авторитет української політичної еміґрації в цілости й політично та фізичну безпеку кожного українського еміґранта зокрема.

П. Яровий-Галат.

Нью-Йорк, 31 серпня 1949 р.

Шматок України у США

Світ таки невеликий. Їдете далеко за море, покидаєте в Німеччині багато знайомих і їдете до чужих. За деякий час приїжджаєте до найбільшого міста у світі, ідете в певні дільниці і вухам своїм не вірите, коли у парку на всіх лавках і по дооколичних вулицях чуєте тільки українську мову. На широкій вулиці увечері стоїть якась баба окружена багатьма людьми і говорить релігійну проповідь. Прислухуєтесь, все по-українському. Рано ще спите у знайомого як чуєте, якийсь великий голосник подає українські пісні, яких звук розходиться на кількадесять вулиць. Ви думали б, що це сон або підставлені актори, як би не те, що на кожному кроці стрічаєте знайомих. І справді в одній дільниці, на жаль, дуже бідній живе около 30 тисяч старих іміґрантів і, як кажуть, около 5 000 новоприбувших земляків. І коли кому надто сумно за рідним краєм і за його людьми, хай їде до Нью-Йорку в околиці наших церков.

ПАВЛО ЧЕРКАС

Пригоди

«ПОЛІТИЧНОГО ЕМІҐРАНТА» В ДП ТАБОРАХ ФЕДЬКА ГОЛОГО

О, не можу я словами,
змалювати перед вами,
що в таборах я зажив!
Лише той це зрозуміє,
хто в них жив, і цей, хто вміє,
говорити і без слів...

На піддашші жив два роки.
І вертівся на всі боки!
— Як чортякою трясло...
А через мале віконце
раз мороз, то знову сонце,
мене пражило й пекло.

А крім того щей блощиці
завбільшки як рукавиці;
тільки світло погаси!
Чорт-зна звідки погань лізла,
мов собаки хлопа гризли!
— так, що й ради не даси.

Та попробуй засвітити!
— можуть двері розвалити
поліцаї як «сичі».
Зараз в бюрі: протоколи,
і доказуй, Федьку Голий,
чом ти світиш у ночі...

Незадовго папіряка
здоровенна як коняка!
Коло бюра на стіні:
«Федька Голого піймали!
уночі світив! Вкарали!!!
— Відробить чотири дні!

Я ж закони знав прекрасно:
не відбудеш праці вчасно,
будуть здержані харчі!»
От і маєш. — Покарали...
І блощиці покусали,
а тепер, роби й мовчи...

Та директор певно знає
що те все, — ціни не має:
— Світло, темно, стукіт, крик,
Але то вже панські штуки
завдавати хлопу муки!...
— аби мучивсь чоловік.

— Бо сьогодні покарали,
а після й самі на залі
«засвітили всі огні».
І до ранку танцювали
й мені спати не давали!
А кричали, як в коршмі.

Я просив змінити хату,
та сказали: «нежонатим
лиш пивниця або стрих».
Я, тоді, вклонивсь низенько
і забрався геть швиденько,
щоб не впасти в який гріх...

Бо я знав, що і свобідні
мали мешкання вигідні
і жили як ті пани!...
А я піксся, мерз, бідака
як бездомний той собака
і... носив вузькі штани.

(Далі буде).

Розшуки

Дзєдзіпа Елварда, нар. 12 9 1926 р, шукає Ольга Тимець (Борсук). Адреса:
(20b) Göttingen, Geismerlandstr. 22

Степана Дубчак та Юзька Грипай, з родини Дубчаків, село Повшівка Чортківського повіту, шукає брат Андрій Грипай з Канади. Хто знає про їх долю, просимо подати вістку на адресу
Leiter des Ukrainischen Hilfskommitees Frankfurt am Main, Luginsland 1 II

Брата Василя Кобилянського, родом із Слобідки Лісної, що має перебувати в Німеччині, шукає Михайло Кобилянський з США. Він просить писати на адресу:
Mr. M. Kobylanskyj, 1461 St. Urbain St. Montreal Que., Canada.
3-3

Сторожинська Олена шукає рідних: Сторожинську Олександру, Сторожинську Нюру. За ласкаву вістку про їх долю дасть нагороду!
Storoschinska Olena Hanau a. Main, Lamboystr. ukr. DP-Lager Bl. 5, Z. 84
3-3

Preis 40 Pfennig — Ціна 40 пфенігів

«The Sunday» — Ukrainian independent Weekly
«Nedila» ukrainische unabhängige Zeitung

НЕДІЛЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧАСОПИС

Рік 5. АШАФФЕНБУРГ, 25 грудня 1949. Ч. 196

Переговори
між націоналістами

Мюнхенський кореспондент «Неділі» повідомляє:

Увага українських політичних кіл у Німеччині сконцентрована на **нових переговорах,** що вже приблизно від 3-ох тижнів ведуться між представниками ОУН полковника Мельника та групою Степана Бандери. Ініціятором тих переговорів, триманих спочатку у великій тайні, був визначний мельниківський діяч **інж. Дмитро Андрієвський** з Брюсселю, що з тією метою прибув до Німеччини.

Досі відбулося вже кілька зустрічей визначніших представників обидвох націоналістичних галицьких відламів. Бандерівську сторону репрезентує головно колишній російський діяч **п. Кононенко** побіч якого виступають також пп. Ленкавський, Риочук і інші. Приміщення, де відбуваються переговори охороняють окремі пости СБ і мельниківської поліції.

На питання представника «Неділі» інж. Андрієвський підтвердив факт відбування таких переговорів, підкресливши, що єдиною їх метою являється пекуча потреба замирення в обличчі зовнішнього ворога. Проте наш кореспондент здобув ще і інші насвітлення тієї події з цілком достовірних джерел:

Як виходить, найновіша фаза мельниківсько-бандерівських переговорів є головно реакцією галицького націоналістичного світу на відому зустріч українських соціялістів і РДПівців з російськими соціялістами і однодумцями Керенського в США. Обидві націоналістичні групи невдоволені далі лінією прем'єр-міністра Виконавчого Органу УНР **проф. Ісаака Мазепи,** що — як відомо — після важкої операції в Авґсбурзі — не зможе ще певний час активно займатися політикою.

До того заступник пана Мазепи **д-р Степан Витвицький** теж мав занедужати, через що у Виконному Органі витворився до певної міри стан загрозливого застою. Треба сподіватися, що галицькі націоналісти використають таку ситуацію для натиску на доповнення і зміни в урядових колах персонального характеру. Головний бій, як можна передбачити, піде по лінії витиснення з дотеперішніх позицій соціялістів та просоціялістичних елементів.

Факт, що бандерівці погодилися на переговори й сіли за спільний стіл з мельниківцями зумовлений головно двома причинами: «порадою» єпископа Бучка та щоразу більшим розладом в рядах блискучого відокремлення. Зокрема фатальне враження в бандерівських колах викликали останні вісті з США про велику перемогу **проф. Ветухова** над бандерівським поплентачем **Василем Мудрим,** що як відомо, провалився під час виборів на конґресі українців США у Вашінґтоні.

Факт провалу Мудрого бандерівсько-гетьманська преса досі замовчує!

Можливість змонтування єдиного націоналістичного фронту викликає автоматичний запит: **яка буде відповідь демократичних і некатолицьких українських кіл?**

Здається, що цю відповідь вже маємо в повідомленні нашого південно-баварського кореспондента, який пише:

Нещодавно в одному із міст Баварії відбулася контактна зустріч чільних представників найбільших українських демократичних партій і формацій: **Союзу Земель Соборної України, УРДП, Національної Гвардії та УНДС.** За спільним столом знайшлися м. і. **Отаман Тарас Бульба-Боровець, д-р Володимир Доленко, Іван Багряний** та інші. Запало рішення спільної акції в конструктивно-державницькому дусі. Порозуміння тих груп це щось наче відповідь **політичного фронту Великої України** на виступи реґіонального, провінційного і конфесійного фанатизму та відокремлення.

Як говорять, фронт Великої України прагнутиме державницької співпраці з УНДО і групою полк. Мельника, але під умовою, що ця остання не дасть себе з'їсти Бандері. На прохання нашого кореспондента висловити думку про нове залицяння мельниківців до бандерівців, відомий лідер однієї демократичної партії відповів:

«Початок капітуляції групи Мельника, яка починає забувати, що... хто з бандеризмом пактує, від бандеризму гине!!

З ІРО повідомляють

Містер Чарльз Т. Райнер, шеф Відділу Інформації Головної Квартири ІРО на американську зону просить всі видавництва, редакції і зацікавлені установи, надсилати книжки, часописи й газети хворим і інвалідам ДП в реконвалесцентному таборі Лінц в Австрії.

Посилки відправляти на адресу:

Miss Nicholls
Rehabilitation Center Ried Linz,
AUSTRIA.

ЛАЗАР КАГАНОВИЧ
арештований і вивезений

Тоді як офіційна московська пропаганда захлинається величанням «геніяльного неперевершеного вождя з добрячими очима» Сталіна у зв'язку з його 70-літтям, а всі сателітні червоні вожденята із страхом їдуть до Москви на поклон, з-за залізної заслони надходять ревеляційні інформації про велитенські розміри широкозакроєної чистки в найближчому оточенні самого кремлівського диктатора.

Як повідомляє провідний швайцарський часопис «Ді Вельтвохе», 15 листопада арештували в Москві і вивезли в один із таборів на Уралі Лазара Кагановича, Сталінового шваґра, заступника прем'єр-міністра СССР і члена політбюра. Кагановича посадили в табір з назвою «Ізолятор нр. 11», зарезервований для високопоставлених осіб, що попали в неласку.

Між останнім перебуває засланий туди нещодавно колишній міністер совєтського господарства **Вознесенський,** який в березні 1949 офіційно попав був у неласку, а в квітні цілком «загинув».

Вістку про арештування Кагановича треба уважати подією велетенського значіння. Вже 12-го листопада, під час гучного святкування 32-их роковин жовтневої революції впала в очі відсутність Лазара Кагановича в Москві.

Його арештували у зв'язку з новою чисткою разом із якими 40 видатними совєтськими грубими рибами. Точніше — стосується це частково жидів, частково членів так званого «економічного відділу» внутрі найвищого державного і партійного апарату; між арештованими є врешті деяка кількість високих урядовців, звинувачених в підкупстві і так званому протекційному господарюванні.

Усіма тими сенсаційними арештами керував особисто шеф служби безпеки **кавказець Берія,** що підготовляє проти засланих грандіозний монстр-процес. У зв'язку з тим в останній хвилині всеросійський конгрес комуністичної партії, що мав відбутися в грудні, відложено на лютий-березень 1950 року. Берія сподіється, що до того часу він зможе за всіма правилами совєтської слідчої й судової техніки та практики підготовити свій найновіший великий політичний судовий спектакль.

Швайцарська преса, аналізуючи причини арешту Вознесенського й могутнього Лазара Кагановича, заважує слушно, що на основі перших інформацій годі встановити, який зв'язок акт обвинувачення викриє і закидатиме між «економістами», жидами та продажними, підкупними урядовцями. Проте власне і є звичаєм російських процесів, після кожноразової чистки, перемішувати в один «амальґам» політично проскрибованих із звичайними злочинцями.

Зникнення Кагановича з кремлівської сцени має ще й іншу свою вимову: в особі того «геніяльного Лазара» **залишив російське політбюро останній жид,** що зрештою дуже щільно покривається з модною тепер в «націоналістичному СССР лінією антисемітизму та боротьбою проти «духу космополітизму».

Група економістів ще рік тому мала в політбюро під проводом Кагановича й Вознесенського велику ролю, але стояла в опозиції до грубої безкомпромісової зовнішньої політики, веденої **Молотовом.** В своїх змаганнях до господарського оздоровлення група Кагановича втішалася одвертою **підтримкою маршала Ворошилова.**

Арештування Кагановича не повинно б мати значнішого впливу на курс совєтської зовнішньої політики, хоч безперечно воно зробить велетенське враження, наприклад, між жидівськими фінансовим світом США. Ліквідація Лазара означає дальший ріст впливів «Сталінового наслідника» **Маленкова** зв'язаного особистою й політичною приязню з кривавим Лаврентієм Берією.

ХРУЩОВ
залишив Україну

Офіційна совєтська інформаційна служба в Лондоні «Совєт Монітор» повідомляє 19 грудня про персональні зміни в комуністичній партії СССР. Генерального секретаря московського комітету КП, Ґ. М. Попова позбавили посади, довіривши йому «важливий пост в ділянці планування і будови міст»

Наступником Попова призначили дотеперішнього генерального секретаря ЦККП України Нікіту Хрущова.

Місце Хрущова заняв дотеперішній його заступник Мельніков. Цікаво, що Мельніков заняв одночасно місце Хрущова в московському політбюрі. Виходить, кар'єра Нікіти Хрущова добігає звичайного кінця...

РАДІСНИХ СВЯТ
і щасливого Нового Року
бажає своїм читачам і
всім українцям «НЕДІЛЯ»

Чому
затримали п. Вовчука?

Колишнього голову ЦПУЕ п. Івана Вовчука, що готовився на виїзд у США еміграційна влада затримала в Німеччині. У зв'язку з тим його однопартійці поширюють чутки, що причиною затримання п. Вовчука став політичний донос.

Як довідується з певних джерел наш мюнхенський кореспондент, п. Вовчука затримали на домагання німецької друкарні, в якій виходила «Українська Трибуна». Пан Вовчук, як головний директор видавничої спілки «Українська Трибуна», винен цій друкарні за друк названої газети ще 17 500 німецьких марок.

У свій час «Українська Трибуна» повідомила, що п. Вовчук забрав від видавництва під час славного минулорічного «перевороту» на Дахауерштрассе 25 000 марок. З тих грошей п. Вовчук, як виходить, боргу німцям не заплатив.

Якраз тепер провадиться по деяких таборах нова збірка «на УПА». Чи, бува, гроші з цієї збірки не мають стати у немилій пригоді п. Вовчукові?..

Що стосується ЦПУЕ, яке перебрав, згідно з наказом п. Пеленського, маловідомий як громадський діяч — п. Юрій Студинський (син більш відомого Кирила Студинського), то його апарат далі повністю розкручується. Останнім часом нишком-тишком **виїхали:** голова «найвищого суду» п. **Мацьків,** референт суспільної опіки п. Овчинник, керівник **культ-осв.** справ Хустинський. Невдовзі прагне виїхати п. Годованець, а пані Павликовська мусить вже думати про свій виїзд до Канади.

Генерал МВД
Меркулов шукає саботажників у совєтській армії

Не зважаючи на всі засоби обережности, совєтській владі в Берліні не вдалося затаїти, що восени ц. р. до Берліну зовсім несподівано надлетів (з Балкан) генерал МВД Меркулов, один із найближчих співробітників маршала Лаврентія Берії, той самий, що в Нездельніку на болгарсько-грецькому кордоні видав наказ арештувати шефа грецьких повстанців, генерала Маркоса.

Місія Меркулова в Берліні полягала в дослідженні правдивих спричинників атентату 24 липня ц. р. на палац совєтського коменданта в Потсдамі ген. Вереґіна під час урочистого прийняття у честь Маршала Рокосовського. Слідство дало несподівано ревеляційні висліди: спричинниками замаху, від якого згинули 8 совєтських старшин, а 11 були важко поранені, зовсім не були німці, лише... офіцери червоної армії, члени підпільної антисовєтської організації. Меркулов звільнив підполковника Анохіна, шефа НКВД Бранденбурґ, за невиявлення тієї обставини і разом із генералом Ґорнаковим особисто взявся за розсліди, втягаючи до оцієї акції навіть німецьку поліцію. Врешті МВД арештовує старшого ляйтенанта Токаніна і з ним ще двох ляйтенантів, що признаються до вини. Але ще під час слідства діються дивні речі: МВД Берлін і Потсдам дістають таємничі телефонати від «членів національно-комуністичної підпільної групи в червоній армії» з погрозами, що на випадок затримання Токаніна в арешті, вони застосують репресалії.

Від того часу генерал Меркулов регулярно прилітає до Берліну і шукає центру революційного розкладу в армії, захованого, мабуть десь у Потсдамі. Тим часом тут і там появляються тітоїстські летючки, що знеславляють Сталіна. Тисячам совєтських офіцерів і службовців вкидає якась таємнича рука антикомуністичну бібулу до мешкань і поштових скриньок. Розкиданням летючок займаються німці. МВД переконане, що в цю справу мачав пальці югославський підполковник Сабіновіч з військової місії, якого тепер совєти разом із іншими співробітниками викинули із совєтської зони. В цілій зоні почалися акти антисовєтського саботажу: в Равенсберґу біля Потсдаму вибух склад амуніції, біля того ж Потсдаму вискочив із рейок поїзд, що віз військо із маневрів у Тюрингії, десь-інде знайдено трупа застреленого офіцера МВД... В колах совєтської служби безпеки панує нервове схвилювання.

Степан Бандера виїжджає до США?

Наш мюнхенський кореспондент повідомляє:

Між верхівкою бандерівської партії панує останніми днями політичне схвилювання. Після 2-ох денної таємної конференції найстислішого проводу т. з. ОУН(р) стало відомо, що Степан Бандера, занепокоєний акцією Лебедя в США (яка зрештою не дала досі ніяких великих успіхів — Ред.), вирішив еміґрувати за океан.

Він ліквідував уже 2 із своїх 3-ох мюнхенських люксусових, конспіративних мешкань і доручив змобілізувати більшу суму в долярах, яку забере з собою. Фінансові референти Бандери викупили в минулому тижні кілька тисяч «зелених» на жидівській біржі Кайзергоф у Авґсбурзі. «Провідник» ОУН(р) еміґруватиме як звичайний ДП, звичайно, під прибраним прізвищем, через переходовий табор у Буцбаху, так як давніше учинив це Лебідь, якого американці зрештою добре обсервували.

Про причини такого наглого рішення Бандери залишити Европу курсує тепер у Мюнхені багато версій. Кажуть м. і., що на такий крок поблагословив Бандеру **єпископ Бучко,** з яким шеф ОУН(р) мав кілька засекречених конференцій під час недавнього перебування в Німеччині, а який, як відомо, має відкрите серце (і кишеню) для справ групи ОУН(р).

Поминаючи ці всі версії, можна одначе сказати, що головною причиною «еміґраційного курсу» пана провідника бандерівців став загальний заник пробандерівських настроїв серед українських мас в Европі і страх за «спізнення на американський поїзд», яким їздить вже (за океаном) Лебідь і УГВР.

Дуже поважний вплив на постанову Бандери переселитися до США мала теж інформація про нещодавню **таємну конференцію Керенського з так званим гетьманичем Данилом Скоропадським** в Лондоні під час недавніх відвідин того старого російського лиса в брітанській столиці. Керенський, покликаючись на русофільські традиції померлого екс-гетьмана Павла, мав переконувати Данила про потребу нової федерації України з Росією. Цікаве, що гетьманич затаїв факт відбуття такої конференції не лише перед Бандерою, але навіть перед своїми найближчими співробітниками. Довідався одначе про неї **Ярослав Стецько** через своїх агентів у Лондоні й повідомив Бандеру. Хто знає чи тепер «вождь» не захоче особисто увійти в контакт з «недєлімцамі», змінюючи гостро свій дотеперішній курс. В світлі таких ревеляційних планів усі галасливі виступи бандерівських газет проти незобов'язуючих розмов російських діячів із українськими соціялістами і членами УРДП у Нью-Йорку треба вважати лише звичайною димною заслоною.

Занепокоєння в Бандери викликала зокрема інформація з Лондону про шукання **Керенським інтимних зв'язків із польським екзильним урядом.** Але на цю справу треба кинути трохи більше світла.

Про неї подає цікаві інформації наш лондонський співробітник (М):

В Лондоні — пише він — звернули увагу на залицяння білих російських кіл до поляків з групи Андерса. В своїх розмовах Керенський шахував поляків натяками про порозуміння з українцями і мав добитися значних успіхів, приобіцявши полякам згоду майбутнього демократичного уряду на кордони Польщі (на Сході) з 1939 року. Це відбилося негайно в низці **нових підкреслено антиукраїнських виступів важливих польських кіл та інституцій.** Розчаровані невдачею своїх довірочних розмов із бандерівцями, поляки щоразу рішучіше почали брати курс на Москву. На цьому тлі стався цікавий і жалюгідний епізод. Оце «права рука Бандери» Ярослав Стецько, побачивши в Лондоні, що ніхто із поважніших поляків не хоче з ним говорити, повів «переговори» з діячами ендецького табору і ОНР, відомим «україністом» **Скшипеком, Загурським і Батковським.** Йшлося головно про **майбутнє Львова.** Стецько із подивугідною легковірністю погодився в конклюзії розмов на висунену поляками зручну формулу, що долю Львова у випадку неможливости порозуміння розв'яже засада **арбітражу третьої сторони.** Чи подумав бандерівський «дипломат», що буде з українським Львовом на випадок, коли цим третім буде... Керенський?

До читачів «Неділі»

Після примусової перерви, спричиненої фінансовими трудноцами, приступаємо до дальшого видавання «Неділі». Всім Шановним Прихильникам, що своїми пожертвами на пресовий фонд допомогли нам в реалізації цієї справи, виносимо щиру подяку. «Неділя» появлятиметься покищо 2 рази на місяць. Наступне число вийде 15 січня 1950 року. Виплемо його лише тим кольпортерам, що до цієї пори розрахуються з нами за ч. 196.

Закликаємо всіх наших симпатиків активно підтримати наш намір видавання «Неділі» якнайдовше.

Видавництво «Неділя»

НЕДІЛЯ

Ukrainian Independent Weekly
Aschaffenburg, Schweinheimerstr. 50
Published under EUCOM, Civil Affairs Division
Autorisation Number UNDP 218
1. July 1949, Responsible publisher:
Gennady Kotorowycz
Responsible printer: Sahrawa, Blomberg (Lippe)
Frequency: Weekly-Circulation: 4000

Щоб жила і не вгасала

традиція боротьби нашого народу

Відозва Виконного Органу в 30 роковини Зимового Походу

30 літ тому, на початку зими 1919 р. Уряд і армія Української Народньої Республіки, після упадку українського фронту на Поділлі та на Волині в боротьбі з військом російських монархістів (армія Денікіна), не утратили надії на успішний вислід своїх змагань і не склали зброї. 6 грудня 1919 р. армія УНР почала свій Зимовий Похід. В боях з російською «білою» армією і в партизанській боротьбі з російською «червоною« армією військо УНР високо тримало прапор української державности і на довгі віки покрило себе славою геройських діл! 5 місяців незломно билася армія УНР з ворогами. 5 травня 1920 р. наша армія завершила Зимовий Похід злукою з реґулярними українськими частинами, які були заходами уряду УНР створені на Поділлі біля Могилева над Дністром. До армії УНР прилучилася також Українська Галицька Армія, що в тій тяжкій добі опинилася була проти своєї волі на деякий час під чужою владою і на весні 1920 року виступила збройно проти большевицької Росії.

Уряд УНР у своїй відозві до війська 2 грудня 1919 р. перед виступом у Зимовий Похід проголосив:

«Вояки української армії! Нехай ваша віра в нашу народню справу не захитається ні на мить. Тяжкий момент, який переживає наш Рідний Край, вимагає від вас великої саможертви. Але ніщо на світі не дається без боротьби. Двохрічною своєю боротьбою з ворогами України ви поважно поставили перед усім світом справу визволення нашого народу... Як раніше так і тепер нашим кличем буде самостійна Народня Республіка».

Виконний Орган УНРади, пригадуючи громадянству великі події Зимового Походу Української Армії, звертається в цей час до всіх українців на нашій поневоленій Батьківщині, особливо до тих синів і дочок нашого народу, що стоять у рядах УПА в тяжкій, нерівній боротьбі з російським комуністичним імперіялізмом, до тих українців, що терплять тяжкі муки в далеких сибірських засланнях і на каторгах совєтських, та до наших скитальців, розсіяних по всіх країнах світу. Як тому 30 літ, так і тепер наш народ непохитно вірить в нашу остаточну перемогу, яка принесе нам свобідне життя в соборній самостійній українській державі.

Тому 30 літ український народ був майже одинокий в своїй боротьбі проти російського комуністичного імперіялізму і не знаходив в світі зрозуміння і допомоги для своєї визвольної боротьби. Тепер ввесь світ бачить страшну небезпеку для свободи, що загрожує з Москви. В цих обставинах особливо потрібна політична єдність в нашому народі і консолідація наших народніх сил навкруги свого єдиного політичного центру — Української Н. Ради. Нехай ніхто з нас не забуває, що головною причиною української програної 1919-20 рр. було роз'єднання наших політичних і військових сил. До цього не смісмо допустити тепер, бо знаємо добре, що внутрішнє розбиття може нас і при найсприятливіших міжнародніх обставинах, знов завести в неволю. ВО УНР, проголошує, що місяць грудень призначається для достойного вшанування 30-ліття Зимового Походу. Всюди, де є зорганізовані українці, мають бути влаштовані святочні академії, концерти, лекції, виставки на спомин про славні події Зимового Походу, щоб між нами жила і не вгасала традиція боротьби нашого народу за свою демократичну державу — незалежну соборну УНР. Кожний культурний народ шанує тих, що боролися за його свободу, і тих що в тій боротьбі полягли. Нашою гідною поставою і спомином про події Зимового Походу ми пригадаємо собі і світові про невмирущість української визвольної ідеї і скріпимо свої сили для дальшої боротьби за повне визволення.

Нехай живе українська національна єдність і згідна праця для визволення України!

Нехай живе український народ!

Нехай живе вільна незалежна соборна Україна!

Виконний Орган Української Національної Ради
1 грудня 1949 року.

Чого хочуть маси

Такий заголовок має стаття бандерівського «Українця-Часу» з 9 жовтня 1949. Виявляється, що — «українські правдиві маси (більшість) не проти УНРади та її ВО взагалі, вони сьогодні проти цієї УНРади та ВО, які в їх очах є штучними, нелогічними, неправдивими відзеркалювачами української дійсности ні еміґраційної ні краєвої»... І далі:

«Ми хочемо репрезентації, як політичної так і громадської, яка була б голосом України, а не партійних загумінків чи поодиноких людей»...

«Загал хоче бачити свій провід гідним та серйозним і відповідальним за свої дії»... «Ми хочемо, щоб в політичне життя увійшли, разом з принципами демократії, також високоморальні християнські доктрини, які від віків просякли в життя українського народу»...

Як видно, бандерівці хочуть доказувати, що більшість українців на еміґрації і на Україні стоїть за їх партією. Чи мають вони підстави для цього? **Ніяких.** Пробував бандерівський «Час» змобілізувати маси проти УНРади своєю «анкетою» на весні 1949 р. І що вийшло? На цю анкету відгукнулося тільки біля 7000 осіб з усієї нашої еміґрації, що начисляє сотні тисяч людей. Отже величезна більшість еміґрації просто **не звернула уваги** на силкування бандерівських ватажків вилізти на гору як «представники мас». Маси української еміґрації показали бандерівцям, що з ними не хочуть мати нічого спільного.

А як на Україні? Чи знає партія п. Бандери, чого хоче народ на нашій Землі? 30 червня 1941 р. п. Бандера, не спитавши народу проголосив головою «Українського Уряду» п. Стецька у Львові. Чи то було демократично? І чи то була християнська моральність коли п. Бандера дав наказ своїм партійцям убивати кожного українця, що не був згідний з політикою ватажків цієї партії?

Про «християнську» діяльність бандерівців за другої світової війни на Україні писали недавно поважні представники партії УНДО до єпископа Івана Бучка:

«Братовбивча боротьба, яка р.р. 1941-1943 розпалила згадана тоталітарна ґрупа на українських землях, огорнула жахом і ввесь український греко-католицький єпископат у Галичині. Особливо тривожила його духова руїна та моральний розвал серед численної галицької молоді, що підпала під вплив цієї ґрупи. Тому Єпископат української греко-католицької церкви... у своєму соборному пастирському посланні в листопаді 1943 р. до греко-католицького духовенства й вірних звернувся з закликом до молоді, щоб припинила братовбивчу боротьбу й вернулася до засад християнської релігії, моралі та етики».

В цій авторитетній заяві УНДО читаємо, що бандерівці не послухали голосу церкви і «залишилися вірними не Богові, але своєму безбожницькому тоталітаризмові та своєму проводові».

І тепер має відвагу бандерівський «Українець — Час» покликатися на «моральні християнські доктрини», після пролитої братньої крови?

Заява провідників УНДО до єп. І. Бучка має ще одну сторінку: вона стверджує, що бандерівщина — це **продукт особливих умов ровитку Галичини.** Це — «загумінкова партія», що виросла між Збручем і Карпатами. Ті наддніпрянці що пристали до неї — це майже виключно поплентачі, що служать п. Бандері «для лакомства нещасного». Чесніші наддніпрянці, що прилучилися були до бандерівщини, побачили незабаром, в яку компанію вони попали, і з огидою повідскакували від цієї «братви». Приклад пок. А. Рябишенка, В. Гришка і інших, що покинули бандерівщину, ясно показує, що ця ґрупа не має чого шукати, між наддніпрянцями. Пок. А. Рябишенко в своїй заяві до Бандери писав, що бандерівський «провід» сприяє виступам членів партії проти наддніпрянців:

«Мені особисто відомі випадки, коли самі відповідальні члени проводу організації благословляли «свій народ» на таке «добре діло», виправдуючи свої вчинки потребами боротьби з «большевицькими» елементами та їх впливами» (де? в таборах?); фактично то був спротив східняків сваволі «революційного руху».

Чи на підставі цих фактів провінціяльна група братовбивників, що діяла в Галичині, має право твердити, що «за нею в Україні стоїть народ»? Народ Західної України прокляв Бандеру за братовбивство, а Україна Наддніпрянська і чути не хоче про цих виродків. Тому — обережно з масами, панове бандерівці! Ви можете дурити легковірних людей по таборах, поки маєте гроші на пресу та на харчування своїх партійних аґентів. Але велику політику, що прямує до розбиття українського організованого демократичного життя, маси еміґрації зрозуміли. Ці маси розуміють, що п. Бандера і компанія хочуть своєї диктатури. Наші маси не хочуть диктатури, і братовбивства. Наш загал дійсно хоче мати свій провід «серйозним і відповідальним за свої дії». Ясно, що бандерівщина таким серйозним і відповідальним проводом **не є і бути не може.**

О. Соборник

Перший З'їзд

Союзу Українців у Німеччині

маніфестацією сили української демократичної громадськости

В атмосфері цілковитої згоди, толеранції і взаємопошани відбувся в днях 29 і 30 жовтня в Шляйсгаймі перший З'їзд Союзу Українців в Німеччині. Заля Українського Клюбу табору, де відбувалися наради з'їзду була переповнена численними делегатами, гостями, представниками різних інституцій. Серед приявних можна побачити сивоголового генерала Бориса Палія-Неїло та інших ветеранів визвольних змагань, науковців, членів Національної Ради, оперових артистів, інженерів. Був приявний заступник директора ЗУАДК на Західню Европу проф. д-р Розгін, інж. Андрієвський з Бельгії, багато старшого громадянства, визначних галицьких діячів, представників усіх партійних угруповань крім ОУНр і СГД. Численно заступлена преса. На з'їзд прибуло 58 делегатів від 18 філій усіх трьох зон Західньої Німеччини.

О 1-й годині дня 29 жовтня з'їзд відкрив голова Управи СУН'у інж. Б. Ржевський. Далі були зачитані численні привітання: від Українського Допомогового Комітету в Лондоні, від Комітету Українців Канади, від Українського Допомогового Комітету в Швайцарії, Союзу Українців у Бельгії, УВУ, націоналістичної ідеологічної студентської централі «Зарево», «Української Національної Єдности» у Франції, Архиєпископа Соборноправної Церкви Григорія, редакції «Українських Вістей», СУЖ'у, д-ра Степана Барана й Українського Допомогового Комітету в Мюнхені. Усні привітання передано від Союзу Українських Ветеранів і Української Громади в Шляйсгаймі.

Уконститовуються керівні органи з'їзду — президія в складі ред. Чернецького, ген. Палія-Неїло, проф. Олексієва, д-ра Хрептовського, полк. Татарського, пані Рогинської; секретаріят у складі пор. Кордуби і інж. Карпенка.

З доповіддю на тему «Причини повстання СУН'у» виступає п. Гаденко. Він зазначає, що пресові органи «Сурма» і «Українець-Час» та ЦПУЕ і його клітини кидають такі три твердження: 1. СУН створили окремі амбітні особи з інтриганською метою. 2. Він злочинно розбиває громадську єдність. 3. Він — шкідлива організація-експозитура певних угруповань. Доповідач оповідає також, що напередодні з'їзду на Фраймані було скликано велику нараду всіх організацій, крім Комітету Сприяння Українській Національній Раді. На ту-ж нараду не запрошено й СУН, а коли з цього приводу приявні висловили протест, таборова рада заявила, що СУН не громадська, а політична організація для розбиття внутрішнього життя і що вона є поза законом.

— Сміливість закидів і обвинувачень, — каже прелеґент, — змушують нас одвертіше говорити правду. Причина створення СУН'у глибша.

Як каже пан Гаденко, від 1945 р. поважні кола нашого суспільства стали дивитися інакше на наші справи, ніж ЦПУЕ, проте останнє не зважає на це, вважаючи себе одинокою владою над українською еміґрацією. В. Муд-

ПАНАС ФЕДЕНКО (16

ГЕТЬМАН ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

(Історична повість)

— Ми з ляхами заведемось, а тимчасом Орда наскочить на Україну, то візьме голими руками і нас і їх, — гомоніли в Запорозькім Війську.

— Цей гетьман Барабаш не для гетьманської булави родився. Йому б не гетьманувати а свині пасти — такі голоси чулися між запорожцями.

— Он якби Сагайдачний мав булаву, то знав би, як повести діло. Той меткий, як в'юн, такого і в ступі не влучиш. А Барабаш-простак. Такий і двом свиням їсти не дасть.

Говорили-гомоніли невдоволені козаки над берегами рвучкої Росі, скликали раду, а на раді скинули Барабаша з гетьманського уряду:

— Не хочемо такого старого опудала, дайте нам головатого гетьмана! Вибираймо Сагайдачного, він уміє дати добрий лад і порядок Війську!

Козацькі різнобарвні шапки полетіли вгору; кінські хвости гетьманського бунчука велично захиталися над головою бородатого Петра Конашевича. Рада вирішила послати до Жовківського своїх послів. Поїхали — Дорошенко, Красюк, Богдан Балика, Іван Мамаєвич і інші.

— Не дратуйте старого Жовківського, панове, — казав до послів Війська Запорозького Сагайдачний:

— Щоб залагодити те, що наробив своїм нерозумом Барабаш, треба буде нам багато крутити головою. Недарма ж кажуть: один дурень кине камінь у воду, а десятеро розумних не витягнуть. Отже — показуйте охоту Війська Запорозького до згоди з польським урядом. А що далі робити, — побачимо.

В польськім таборі зустріли козацьких послів від нового гетьмана з неприхованою радістю. Жовківському самому дуже не хотілося воювати з запорожцями. Саме тоді плянували в Варшаві новий похід на Москву, щоб скинути царя Михайла з трону і посадити на московському престолі польського королевича Володислава. Жовківський розумів, що без українського війська не вдасться побити московців. Так вийшло на переговорах, що випав з великої хмари малий дощ. Жовківський домагався, щоб із Запорозького Війська були виключені всі ті, що за минулі два роки покинули свій міщанський або селянський стан і пристали до козаків. Посли Війська Запорозького про це не сперечалися з польськими комісарами, казали, що виконають їх бажання, а чого не зможуть то передадуть на ласкаве рішення королеві і соймові Речі Посполитої. Уже прийшла до козачого війська звістка, що королевич Володислав рушив з малими силами під Смоленськ по дорозі на Москву, здобувати корону московських царів. Знав Сагайдачний від певних людей, що королевич і Жовківський раді покликати на поміч Запорозьке Військо, а тому вважав, що поляки тільки на словах будуть домагатися зменшення козацького реєстру: навпаки, інтерес польського уряду велів, щоб в українському війську було людей як найбільше. В одній тільки справі запорозькі посли на переговорах із Жовківським були неуступчиві: рішучо відкинули польське домагання, щоб польський уряд призначив для Запорозького Війська гетьмана.

— Наше військо сильне гетьманом, і ми своїх людей краще знаємо, — казав Дорошенко Жовківському.

Після довгих розмов і переговорів ухвалили, що Військо Запорозьке вибирає свого гетьмана вільними голосами, а польський уряд має його затвердити.

— Так що ви привезли нам, панове посли, від королівських комісарів? — питався Сагайдачний Дорошенка й Красюка, що вернулися з переговорів.

— Усе гаразд, пане гетьмане. Коронний гетьман, почувши від нас лагідні слова, зробився такий смирненький, як ягнятко. Каже — «я давній приятель Війську Запорозькому». Ну і ми теж не щадили приязних слівець для панів комісарів. Наші справи ще має розбирати сойм, що збереться на той рік. А тимчасом Жовківський іменем короля і королевича просить допомоги від Війська Запорозького на Москаля.

— Добру загадку загадав нам коронний гетьман. Ще вчора збирався рознести на польських шаблях Військо Запорозьке, а тепер кличе нас воювати Московщину, — вставив своє слово Красюк.

Сагайдачний поважно дивився на товаришів зброї, з якими пережив стільки небезпек і кривавих боїв з ворогами України. Глибокі зморшки зібралися на його високому чолі. Встав з місця і поклав руки на плечі обох приятелів:

— Красюче і Дорошенку, друзі мої вірні! Слухайте, що я надумав, поки ви воловодилися на переговорах з польськими комісарами. Бо й до мене доходять вісті, що королевичеві, аж горить, треба нашої допомоги проти Москви. Звісно, можна б нам скласти руки, як то був зробив Барабаш, і ждати, що з польського походу на Москву вийде. Але пам'ятайте, що коли програє королівське військо з Москвою, то всю злість оберне король на нас. Згадають після того і наші походи на море, пригадають і про недавню війну Жовківського з турецьким військом над Дністром. Ще й приткнуть нам, що ми, відмовилися помагати королевичеві в поході на Московщину, бо москалі з нами однієї віри. Тоді сподівайтеся нових нагінок і утисків на нашу Благочестиву Східню Церкву в Речі Посполитій Польській.

— Та чого ж би ми мали помагати католикам посісти православну Москву? — невдоволено питався Красюк.

На це Сагайдачний:

— Є для того поважна причина. Розміркуй, друже. Коли б сів королевич Володислав на московськім троні, то чи думаєш, що вдержиться він там, якщо не перемінить католицької віри на православну? Григорій Отреп'єв котрого ти знаєш, як зробився царем московським, то не всидів у Москві, бо не додержував тамошніх звичаїв: не спав по обіді, ходив пішки по Москві, а не їздив, куриз. Убили його московці хоч він був москаль родом і православної віри. А то будуть терпіти москалі у себе на престолі царя католика, що прийде з Варшави?

— Так що ж порадиш гетьмане? — казав Дорошенко.

— А ось що: Військо Запорозьке не відмовляє допомоги королевичеві Володиславу здобути московський трон. Наша надія, що Володислав, як цар московський, мусітиме прийняти православну віру. Після смерти короля Жиґимонта буде Володислав і королем польським. Якщо поляки його не схотять, то Військо Запорозьке йому поможе! Розумієте: Володислав, православний цар московський і король польський і заразом володар України не може бути ворогом благочестивої віри в своїй державі. Ох, як би це сталось! Не погорджували б тоді наші княжата й панята старожитною благочестивою вірою своїх предків, не кидали б свого народу, не множилися б тоді відступники й перекинчики на нашій Україні, не вважали б вони церкви православної за «хлопську»... Бо сам цар московський і король польський Володислав був би нашої віри! А так — подивіться, що діється кругом нас на Україні: вже відцуралися предківської віри, перейшли на латинство і князі Збаразькі, і Санґушки, і Острозькі. В Острозі, де процвітала наука благочестивої віри, по смерті князя Констянтина єзуїти засіли... Людська доля в Божій волі. Шляхи волі Божої нам, смертним людям невідомі. Часто кривими стежками йде чоловік до своєї мети. Так і тут. Чую серцем і розумом: не йде Військо Запорозьке на Московщину проти православної віри, а таки за те, щоб потім віра і церква наша благочестива розвивалася і процвітала. Це тільки простацькому розумові, що не нюхав ні політики ні

рий домовився з ОУНр про захоплення влади і розіслав кур'єрів по таборах. До всіх комендантів таборів прислали післанців ЦПУЕ, політруків і агентів СБ. Вони допомагали провадити вибори, говорили, що екзильний уряд УНР не схотів стати в проводі визвольних змагань, цікавість громадянства західніми демократіями вважали небезпечною і наголошували, що ті демократії несумісні з нашим визвольним рухом. У той час ОУНр ще не підфарбувалося під демократію і виступала одверто, прикриваючись ім'ям В. Мудрого. Але й тоді поважні українські громадські кола не погоджувалися визнати їх за владу чи репрезентацію і застерігали проти фатальних наслідків копіювання тоталітарних режимів.

Коли був зорганізований ашафенбурзький з'їзд, багато осередків, серед них і найбільші (Карльсфельд, Фрайман та інші) не взяли в ньому участи. В порозумінні з ОУНр В. Мудрий проголосив себе єдиним репрезентантом української еміграції, якого ніби визнав ген. Айзенговер. Він призначив собі апарат співробітників — ЦПУЕ. Представники того угруповання захоплювали владу в таборах, очолювали кухні, магазини, розподіл одягу, харчів, підкоряли собі оркестри, капелі, намагалися навіть церковні ієрархії перетворити на свої експозитури. Хто не корився, того цькували, карали, брали до рук, непокірних шантажували і лякали репатріяцією.

Прелегент наводить приклад з Дінкельсбюлю, де таборова рада і управа запросили дирекцію УНРРА на спільне засідання і вимагали вивезти до совєтського табору 28 українських родин, мотивуючи тим, що це «не справжні українці». Вся провина тих людей полягала в тому, що вони не визнавали абсолютної влади політруків ОУН р.

Скрізь панував терор, тортури, побиття. Той факт, що ОУНр прийшла з Галичини призвело до поглиблення Збруча. Одна людина почала ненавидіти іншу за територіяльне походження. Влада ОУНр вимагала лише послуху і грошей, а поважніших завдань собі не ставила. За нею пішли поплентачі і коритники. Кращі люди нашої еміграції застерігали проти цього лиха і вияснювали справу. Але те середовище не звертало уваги, а лише трохи змінило стиль своєї праці. Воно використало консолідаційні настрої і на діллінгенському з'їзді зберігло за собою всі ключеві позиції. В Діллінгені сталася угода без згоди. Була спроба консолідації, а з другого боку — проба нових методів.

Критика діяльности ЦПУЕ

Свої методи ОУНр перевірила і провела нову імпрезу в Авгсбурзі. Суспільство знову протестувало і перестерігало, але ОУНр, замість звернути на це увагу, святкувала перемогу і кинулася на штурм Української Національної Ради і навіть нашої конституції, якій присягала. Вона мобілізувала всі свої сили чолі з Пеленським і послала по таборах з рефератами доповідачів типу Григор'я Дудки, що в афішах іменувався письменником Федором Лудком. Отже розкол стався ще до створення СУН'у. Еміграція поділилася на 2 табори. Викристалізувалися 2 погляди: Самостійна Україна і тоталітаризм. У той час, як речники першого погляду готові співпрацювати з усіма самостійницькими організаціями, речники другої течії — ОУНр і гетьманці розколюють єдність.

Прелегент спиняється на провалі анкети «Часу», що виявило безсилість тоталітаристів блиснути своєю масовістю, та на іншому баламутстві їх, і каже, що їх уже не задовольняє ЦПУЕ. Таборові посади від кухонь до ірівських столів обсаджені ОУНр, зокрема молоддю, що добре живе, курить, уникає таборових робіт і контрактів на дальшу еміграцію.

СУМ під проводом ОУНр перетворено на комсомол, де вчать дітей, що їх батьки опортуністи. Таборові ради визнають владу ОУНр, кожний перебуває під страхом, Пеленський — ставленник ОУНр є нашим репрезентантом перед американцями і вирішує, як ставитися до того чи іншого українця.

Прелегент піддає критиці діяльність ЦПУЕ. Він каже, що з майна кооперативів, видавництв, інвентаря УНРРА можна було розбудувати матеріяльну базу для еміграції. 250 тис. долярів, пожертвованих Римом є теж поважною сумою. Не краще працювали й кооперативи, які були джерелом для наживи певних осіб і певного середовища. На останньому з'їзді в Мюнхені виявилося, що і в кооперативному житті та сама картина. Доказ цьому — катастрофа КОС'у в Мюнхені, на Фрайман., в Корнберзі.

В ділянці освіти — не було надруковано підручників для шкіл, нема програм. Курси чужих мов виникали лише стихійно. У мистецьку ділянку при наявності корифеїв — політиканство в системі ЦПУЕ вносило розбиття. Відділ Суспільної Опіки в наслідок розполітикованости неохоплював усіх, а лише своє політичне середовище. Правна охорона відстала, порівнюючи з іншими національностями. Справу біженців 1939-40 рр. полагоджено заходами СУН'у, а не ЦПУЕ. В ділянці еміграції за океан сталася б неминуча катастрофа, коли-б активно не включилися американські чинники. Потрібна була організація, що заопікувалася-б людьми, що залишаються в Німеччині. Так повстав СУН.

Чи дійсно УНРада сприяла повстанню СУН'у? Ні, навіть товариства сприяння УНРаді реєструвалися нею лише для оформлення збіркових акцій. Тільки політичні недоростки закидають УНРаді, що вона створила СУН для розбиття. Громадянство застерігало ЦПУЕ, що хоче жити в Німеччині по-новому, на християнських основах. Але ЦПУЕ не зважало на це.

Успіх СУН'у залежить від його масовости. СУН має вже величезний актив з культурних і політично-свідомих людей. Хоч по деяких таборах СУН проголошено поза законом, його завдання — охопити якнайбільше людей Про масовість свідчить і цей з'їзд де є 58 делегатів з 18 осередків, 14 представників установ і організацій та 21 почесний гість.

Звіт головної управи СУН'у зачитує інж. Ржевський. Він спинився на різних труднощах, що заважали підшукати приміщення для централі СУН'у і перешкодили скликанню з'їзду ще в серпні. Управа багато працювала в справі про тих, що залишаться в Німеччині, про біженців 1939-40 р., в справі допомоги позбавленим права ДП, брала участь у нарадах ЗУАДК, оголосила в пресі 3 комунікати. Доповідач висловив надію, що з'їзд буде дороговказом для дальшої праці.

Подаючи звіт контрольної комісії, дир. Бігун відзначив, що вона не спинялася на контролі керівних органів СУН,у а весь час співпрацювала з ними. Під час контролі діловодства сконстатовано, що документи дбайливо перехована, книги проведені своєчасно, готівка складає 24 марки і на конто банку є 17 марок. Працівники управи Ржевський і Маковецький платні не одержували. Дир Бігун вимагає для уступаючої управи абсолюторії.

Делегати дискутують і розповідають

Вечірнє засідання першого дня з'їзду почалося доповіддю дир. Бігуна на тему «Завдання СУН'у?» Таким основним завданням прелегент вважає солідаризацію і створення єдиної української родини. Здійсненню цього не пошкодять різні інтриганти, звідки-б вони не походили.

З сумом оповідає доповідач про те, що ЗУАДК в Філядельфії схвалив перевозити лише по 10 родин тижнево. Через це 300 українських родин у Бремені сидять тепер без вигляду на скорий дальший виїзд.

Як каже дир. Бігун, ті, що залишуться в Німеччині, зустрінуть нехіть німецької влади, змушені будуть працювати на гірших роботах. Отже потрібно розбудувати власні варстати, здобути власне обладнання, організувати суспільну опіку. Для цього потрібно багато науково-виховного матеріялу, щоб ми сповнили місію української політичної еміграції.

Треба організувати курси перевишколу, курси німецької мови, збірні книжок, устаткування, одежі. Все це буде цінним матеріялом для опіки. Адже ж сироти, вдови, нуждені потрібуватимуть допомоги. СУН має створити відповідний фонд допомоги. Для цього треба зібрати відповідні матеріяли. Буде звичайно багато критики і шкоди від легкохребетних. Дехто вимагає від нас відірватися від УНРади, не дражнити «Українця-Часу», оперує дитячими заходами. Але труднощі буде переможено.

По доповідях розгорнулася жвава дискусія.

Проф. Наріжний заявив, що він не задоволений доповіддю про причини повстання СУН'у. Промовець запитує, чому так пізно повстав СУН, чому проф. Вєтухів, лише виїздячи з Европи, закликав створити таку організацію. Як каже далі промовець, доповідач як прокурор критикував ЦПУЕ, а в н буде критикувати нас самих. Коли-б СУН народився своєчасно, тобто на 3 роки раніше, такого стану не було-б.

(Вигадана п. Пеленським теорія, буцімто СУН постав на заклик проф. Вєтухова — фальшива. СУН створили самі українські маси як вислів протесту проти «блискучої» демагогії та безправ'я — Ред.)

Наддніпрянська еміграція була під загрозою репатріяції і віддалась своїм братам-галичанам, а ті творили на цьому свій монопартійний капітал. Збруч — прекрасна своїми то тихими, то хвилястими водами річка є одночасно катюгою, що роз'єднав нас на тих, що «шпрехають» і тих, що «речь ведут». Як каже промовець, монопартійні групи казали, що для високопоставлених є Канада і Америка, для інших — Венесуеля і Параґвай. За ці почини засудить нас і насамперед інтелігенцію історія української еміграції.

Промовець каже, що повинна бути одна організація і тому нашій старшій організації — ЦПУЕ треба показати, що вона не громадська організація. Цього доповідачі не зробили. В статуті ЦПУЕ сказано, що це — громадська організація, яка репрезентує всі ділянки нашого життя, крім політичної. Треба показати світові, що такою організацією ЦПУЕ не є, що воно не є демократичне. ЦПУЕ хоче своїй монопартійній організації підпорядкувати все життя. В статуті ЦПУЕ сказано, що оплати його складають регулярні внески. Переважна більшість сум з національних вкладок йшли на ЦПУЕ, на розбудову сітки монопартійного апарату. А преса мовчала. (Навпаки. Демократична преса писала і алярмувала, лише наші, демократичні діячі спали. — Ред.)

Від 1948 р. припинилися вибори таборових органів і культурна праця. Зустрічаються коменданти таборів, які є одночасно комендантами поліції. Головою таборової ради в Ляндсгуті іменовано людину не з числа членів таборової ради. Він приїхав здалека як представник монопартійного угруповання.

Фінансові ресурси СУН'у уподібнюють його до якогось таборового товариства. Кооперація з Західньої України вивезла майно, а де воно, вже забулося. Тепер мюнхенська кооперація на чолі з дир. Кузевим заявляє, що буде допомагати тим, що залишаться. Їм потрібний капітал, а те, як житимуть ті люди, їм байдуже. Такої допомоги нам не треба.

Заступник голови УНРади інж. Бойдуник застерігає, що коли дискутувати так, як його передбесідники, ми вийшли-б розвареними. Лихом нашим, на думку промовця, є не річка Збруч, а люди з обох її берегів. Політичну спекуляцію на Збручі треба виелімінувати. З кінця 20-х років з цим уже покінчено. Чи ж ЦПУЕ підібрано по річці Збруч? Чи нема там соціялістів і демократів? Там є і ті другі! Напр. Слюзар з УНДО.

Голос: Він поплентач! (Сміх у залі)

Інж. Бойдуник каже, що треба ставити ЦПУЕ в іншу площину. Там є ті, що командують, тоталісти і ті, що за ними йдуть, — поплентачі і серед них знаходимо соціялістів і демократів. Чи-ж ЦПУЕ в 1945 р. творили лише бандерівці і галичани? Там були й соціялісти, і демократи і ті, що сьогодні сидять тут на з'їзді. Треба не ділити на соціялістів і демократів, а на засадах всеукраїнськости відполітизувати наше життя.

Проф. Заславець («Українські Вісті») відзначає, що в Ерлянгені створено перше в Европі товариство сприяння УНРаді, яке на початку налічувало 6 осіб. Але інж. Бойдуник довго думав, поки легалізував його. Довго думав і над тим, чи йти з гетьманцями проти українського народу чи інакше. Дивно й те, що директор 14-ї школи в Харкові, який працював над програмами не як партач, а тепер раптом забув усе, що знав вчора. Промовець констатує також, що опозиція проти УНРади переростає в ворожі виступи і закликає звернути на це особливу увагу.

П. Онищук (англійська зона) рекомендується, що він учитель з Полтавщини і каже, що за Гітлера німці були панами над нами, а тепер західняки зайняли це місце. За часів репатріяції західняки говорили: ми з Польщі, а ви робіть як знаєте. Система терорів і доносів іде від одної злополучної партії. Терором збирали гроші на УПА, яка цих грошей не бачила. Як каже промовець, на еміграцію з англійської зони поїхали великі лідери, далі їх приятелі, потім з католицької акції, а наддніпрянці сидять, бо на думку декого вони не українці. Те ж робиться і в Канаді, де православні українці сидять без праці, а греко-католики її дістають. ЦПУЕ нічого не зробило в цій справі, воно скомпромітувало себе.

Проф. Безручко (англійська зона) рекомендується, що й він з Полтавщини і каже, що наша маса — сіра, не організована, тому в ній можуть знайти прихильність і «вовчуки». Все-ж наша маса здорова. Багато тих, що належать до «блискучого відокремлення» не розуміються в справі. Треба тільки провести певну роботу. Внутрішню боротьбу часто провадять на релігійному грунті.

Бесідник оповідає, що в Ганновері нема обов'язкового навчання. Є потяг до німецької школи. Промовець наводить далі приклади перекручення мови і калічення нашої національної душі. Він підкреслює, що преса замовчує всі ті злочини, які творили німці на Україні. На думку дискутанта на процес Коха треба поїхати, як і на процес Кравченка і розповісти там правду. Взагалі справа взаємозв'язків з західнім світом у нас кульгає. Коли совєтські товариства культурного зближення з закордоном є клітинами комунізму, ми таких товариств не створювали. На заповіджений у Ганновері вечір культурної зустрічі з німцями прийшло 12 наших людей і афіші про вечір зірвали. Ініціяторам вечора потім сказали, що коли б не було зазначено, що це робить СУН, то була б повна заля людей.

(Далі буде)

діялектики, може так задаватися, що ми підемо на свою віру воювати. Хто гляне глибше, той побачить, що воно не так.

— Добра тобі діялектика, — розмовляв Красюк з Дорошенком, коли вони вийшли від Сагайдачного: «Для добра православної віри треба бити православного Москаля». А по правді, багато тих, що підуть помагати королевичеві здобувати московську корону, казатимуть: — «Не треба мені твоєї благочестивої віри, аби були дідчі гроші та здобич»... Ходили ж наші хлопці на православних волохів за Дністро не раз і не два і так бідолах обскубли, що й кримські погане завидували.

— Ти, Красюче, все дивишся на світ крізь закурене скло. Думаю, що Сагайдачний правду каже. **Тільки що пляни його дуже широкі. Як так ступати, то легко посковзнути, — промовив Дорошенко.**

Сагайдачний збирав Запорозьке Військо в похід на Московщину. Не пішов на зиму, хоч королевич, що застряг у зимі в дорозі на Москву, просив помочі у козацького гетьмана. Але не любили запорожці воювати в зимі, коли мерзла земля і тяжко копати шанці, тому й не пішов Сагайдачний у морози рятувати королевича. За зиму переглянув, вимуштрував військо, справив обози. Кипіла робота в козацькім арсеналі при Трехтимирівськім манастирі. Часто наїздив туди Сагайдачний і радився з Курцевичем, що від 1616 року був у манастирі архимандритом. 20 тисяч добірного війська взяв з собою Сагайдачний на Московщину. Мов огневий плуг, що лишає по собі глибоку випалену борозну, пройшло Запорозьке Військо на Москву через Путивль, Спець, через Лебедян, Шацьк і Коломну в літі 1618 року.

— Що за смутна країна — казав Красюк, їдучи на коні крізь непроглядні темні ліси московські поряд з гетьманом Сагайдачним.

— Вона не така вже й смутна: дивися, є гарні гаї, і ниви зеленіють. Тільки що наше українське око звикло бачити білі хатки в селах, вишневі садочки, скрипучі журавлі біля криниць, — цього тут нема. Тут люди не кохаються в чистоті, не люблять цвітів і садів не мають. Це вже така вдача московського народу.

— Тим то я тут нізащо не хотів би жити, — казав Красюк. У такій чорній хаті раз переночуєш, то будеш по вік пам'ятати: блохи, блощиці, мухи, таркани — кусаються прокляті, як злі собаки. А вже мені оці личаки, що вони носять, — я краще ходив би босий. Людина робиться, мов та лапата гуска, і так кивається на обидва боки мов качка...

«Черкаси ідуть», — страшне було це слово для московського війська. Не сподівалися царські воєводи, що Сагайдачний так швидко, як степовий вихор, дійде з Запорозьким Військом під Москву.

— Сматрі-ка, Міхтюрка, на єнтаво черкаскаво воєводу-та, показістеє наших-та баяр будет! А барадішша-та, как у Ніколи-уґодніка, — показував на Сагайдачного московський міщанин на вулиці в Коломні своєму внукові, взявши хлопця собі на плечі,

— Во-какой, а і лошедь-та у нево, словна змєй, і конскіє хвасти вісят на шесте, зачем єто, дєдушка? — питався захоплений внук, утираючи рукавом віскряки, що й собі цікаво висувалися з кирпатого носа.

— Єнтім-та хвастам ані, то-єсть черкаси, как Боґу молятся, такая **у ніх черкаская вера, — тоном глибокого знавця пояснив дід внукові.**

Їдучи з військом через Коломну, Бородавка почув цю розмову і дуже реготався, розповідаючи козакам, що московські люди уважають бунчук запорозького гетьмана за ікону. Гетьман прямував до польського обозу в селі Тушині під Москвою, де застряло було безнадійно військо королевича Володислава. Московські воєводи не хотіли допустити злуки запорожців з польським військом і вислали проти Сагайдачного боярина Бутурліна з московськими стрільцями. В кривавім бою зрізалися запорожці з московськими вояками. Примерзле поле бою було закурене димом від козацьких мушкетів, трупами своїми густо устелили московські стрільці шлях своєї втечі. Тридцятилітній козак Оли-

фір Голуб, племінник Сагайдачного, був при гетьмані в цім бою. Бачив він, як його вуйко Петро пустив коня вперед, махаючи булавою, а за ним поблискуючи шаблями з криком «гаразд», «слава» помчали чубаті запорожці. Олифір держав у руці бунчук і мусів зостатися на місці, бо так звелів гетьман. Сагайдачний наскочив на самого воєводу Бутурліна, великої сили і зросту чоловіка, що зручно відбивав напади запорожців.

— Пустіть мене, діти, я покажу цьому москалеві, як зачіпатися з запорозькими козаками, — крикнув гетьман своїм воякам. Не виймаючи шаблі самою булавою вибив двома-трьома ударами зброю з бояринової руки і пустив важку булаву на голову Бутурліна. Похитнувся московський воєвода і з розмаху впав навзнак на землю з переляканого коня.

Розметавши московські війська, що хотіли не пустити запорожців до злуки з королевичем Володиславом, Сагайдачний примчав з своїми молодцями до села Тушина.

Чутка про прихід запорожців викликала між поляками та литвинами надзвичайну радість:

— «Це з неба послана поміч», —говорилося в війську польського королевича. Володислав послав запорозькому гетьманові і війську гроші, всякі дарунки: булаву і свою корогву. Ще більше захоплення було в польськім війську, коли запорожці прийшли до Тушина, і сам Сагайдачний передав королевичеві московських воєвод із Єльця і Лівен та московських послів, що йшли в Крим, підбивати хана, щоб пустив свою орду на Україну.

На воєнній раді Сагайдачного з королевичем та з польськими гетьманами вирішено зробити приступ на Москву. Уночі проти Покрови, Запорозького військового свята, повів Сагайдачний своє військо на столицю московських царів. Над українським табором повівав запорозький стяг з козаком, що держить мушкет на плечі, і малиновий прапор польський з білим орлом, бо й сам королевич прибув до Сагайдачного. Була темна ніч, під людськими ногами і кінськими підковами глухо дудніла мерзла земля. Сагайдачний розділив своє військо на дві частини: першу повів сам, другу доручив Дорошенкові. На возах були драбини, щоб козаки могли вилізти на московські мури. Кожний запорожець мав наготові мушкет, пістолі, нагострена шабля висіла при боці і гострий спис був міцно в руці, мов приріс.

— Куку-ріку-у! Куку-ріку-у! — почулося кругом Москви в козацькім таборі. То заспівали в запорозьких клітках півні, яких гетьман запорозький звелів наловити перед наступом на Москву. Це був знак, що козацьке славне військо має без дальшого загаду враз кинутися без шуму і крику на московські мури.

І в московських дворах відгукнулися своїм кукуріканням півні. Але московські стрільці і без того не спали. Уже знали московські бояри, що Сагайдачний прийшов, і готувалися до бою. Під мурами Москви і на стінах горохом розсипалася стрілянина з мушкетів, подекуди, для страху, загреміли з Москви й гармати. Заклекотів людський крик і гомін — з одного боку — «гаразд», «слава», а з другого — «ребята, нє поддайся!» — та огидне московське матікування.

Сагайдачний, Дорошенко і Красюк згадали молоді літа, билися на стінах московських так, як колись бувало на турецьких ґалерах. Уже вгиналися муштровані московські стрільці перед нездержним запорозьким натиском. Коли б були поляки сповнили умову і виступили проти Москви з третього боку, то пишався б ранком на другий день польський білий орел поряд з українським прапором — козаком з мушкетом, — на царськім палаці в Кремлі. Та польське військо «спізнилося». Думали польські гетьмани, що самі запорожці все зроблять, а вони прийдуть на готове. Московські воєводи розділили своїх стрільців так, щоб мати заслін і проти польського війська.

Топтали польські жовніри на однім місці, а наказу наступати

Д-р Лев Стаховський

Перші дні в Каракасі

(Власна кореспонденція «Неділі» з Венесуелі)

«У Венесуелі ви робитесь або шаліючим маніяком, або розсміяним філософом.»
Ерна Ферґуссон.

Моє глибоке співчуття тому новоприбулому до Каракасу, який, не знаючи своєрідної топографії міста, пробує тут найти якусь адресу.

Візьмім для ілюстрації мої перші дні в Каракасі. Приїхав я сюди в надії, що влаштуюсь за фахом, як лікар, що мене, як спеціялиста-ларинголога, з европейськими школами, з радістю візьмуть і примістять у будьяку лічницю, ще може навіть як «щефе де сервісіо». Блаженні віруючі!.. Тоді я ще не знав того, що знаю сьогодні.

Отож, першим моїм кроком було — йти до Міністеріо де Санідад шукати праці. Де воно? Ніхто не знає. Підійшов я до цього питання так, як скажім підійшов би в Парижі: «Консульте ле Ботен!». Вступив до першого по дорозі готелю, попросив телефонну книжку і, справді, найшов «Міністеріо де Санідад». Тепер назва вулиці, число і — готово. Але ж у телефонній книжці ні вулиці, ні числа не було, а стояло якесь загадкове «Де Пахарітос а Мерсадерес». З еспанського самовчителя, над яким я просидів у Парижі не одну годину, відомо було мені, що «пахарітос» це зніжнення від «пахаро», тобто птиці, а «мерсадер» — по еспански купець. Так довідався я, що потрібне мені міністерство находиться «від пташенят до купців», але від цього ні на крок не наблизився до нього. Підійшов я до порт'єра готелю, спитав, де воно і дістав відповідь, що «коло Пляца Болівар». У Каракасі (м. ін. вимовляють цю назву не Каракас, а Каракас, а що справжний венесуелець кінцеве «с» не вимовляє, а «р» в середині майже проковтує, то виходить щось подібне до Каака) — все находиться коло Пляца де Болівар. Це «око» міста і від нього кожний новик починає свою орієнтацію. Буено! Пішов я на Пляцу Болівар, станув під статуєю Лібертадора-визвольника (на цоколі напис маленькими буквами Е. Акерман, Вайсенштадт, Баєрн, Дойчлянд — статую виливано в Німеччині) і поспитав якогось тубільця, де є ті «пташенята» з телефонічної книжки. Не дивлячись на те, що питання ставив я клясичною кастилійською мовою, тобто за всіми приписами «Разґаворніка» Алмазова, тубілець мене зрозумів і забелькотав щось неймовірно швидко, розмахуючи в усі боки руками. З цілої повені слів я зрозумів, що треба йти все «дечеро» (просто) до якоїсь «ескіни» (рогу), там повернути вправо, йти ще «дос квадрас» (два квартали), а там знову спитати. Окей! Послухав я доброї ради, і виконавши всі доручені мені маневри, спитав якогось бронзового кабалеро, де «Парахітос». «Тенга ля бондад, пер донде се ва...» (будь ласка, коли пройдете...). Знову потік слів і знову розмахування руками. Я покірно промовив «Ґрасіяс-» і... поплівся під пекучим сонцем у протилежному напрямі. Спитавши ще трьох прохожих, я після півторигодинної блуканини ствердив два факти: 1.) що я найменш яких п'ять разів обійшов Пляцу Болівар і 2.) що ніодин шануючий себе кабалеро не признається вам чесно, мовляв не знаю, де це місце, за яким шукаєте і воліє післати вас у діяметрально протилежному напрямі, замість сказати «с'єнто мучо, но льо се!» (дуже шкодую, не знаю).

Хтось може здивовано спитати: Добре, чому ж ви не спитали поліції? Ото ж щоб ви знали: з п'яти прохожих, що їх я питав, три були полісмени. Це вам не Париж, у якому кожний сторож публічного ладу має плян міста з назвами всіх вулиць та всіх установ. До такої розкоші батьки міста Каракас ще не догадались.. Я був уже в розпуці. Гаряч нестерпна, я до речі ще в синьому й тепломý европейському одязі. На Пляца чомусь лавочок немає й відпочати не можете, в гортанці пересохло й пити хочеться, а в кишені якраз ще тільки одна льоча (одна восьма болівара) на автобус до бараків на Сарріхо, де примістили мене з родиною. І ось, коли я стояв, зажурившись та розглядав всю марність нашого існування, до мене підійшов якийсь панок і спитав, де буде «Муерто а Ґобернадор». Спершу я хотів сказати йому чесно, що не знаю, Але враз думка мені пояснила і, вживаючи всіх термінів, що їх я сьогодні наслухався, я сказав:

— Ідіть дві «квадри» вниз до «бика» (ель торо), потім поверніть управо до «шевця» (цапатеро), звідтам до «вдови» (ля вюда), коло «глухого» (ель сордо), щераз уліво і там вам буде саме «смерть» (муерто).

З почуванням повного вдовілля глядів я, як малий бронзовий провінціял (ніякий кабалеро не спитає вас про напрям!) пішов шукати свою «смерть». Не знаю, чи за моїми вказівками найшов він її, чи ні. Бути може, що шукає її і досі. Зате я знаю, що я почував себе у той момент ближче до неї, як до своїх «пташенят», хотів уже махнути на все рукою і поїхати до бараків, коли враз побачив одного знайомого, що вже давно живе в Каракасі. Той, вислухавши моїх пригод, довів мене за п'ять хвилин до міністерства, великої й жовтої будівлі, попри яку я сьогодні проходив уже щонайменше тричі, не знаючи й не відаючи, що це якраз і те, за чим я шукав. Та воно і ніяке диво, бо знов таки, нікому і в голову не прийшло, щоб на цій урядовій установі примістити якусь табличку чи напис. Навіщо? Венесуельці це знають, а для «мус'ю» та для «португезів» (трохи погірдлива назва для всіх чужинців, що погано говорять по еспански) нічого старатися. Ясно, що вже було по дванадцятій і всі з міністерства розбіглися на обід та післяобідний відпочинок.

Мій знайомий був спочутливий, завів мене до першої зустрічної книгарні і купив мені «Гія практіка ЛЮМЕН пара Каракас» (Практичний провідник по Каракасі), якого я постійно ношу в кишені та, мабуть,носитиму і далі, хочби довелося і двадцять літ жити в Каракасі. Потім завів мене до бару і при льодово-холодному кока-коля ввів мене в таємну, дуже своєрідну та не позбавленого деякого чару, географію столиці Венецуелі.

Отож здавен-давна каракенці визначують місце якогось будинку від рогів (ескінас) тих кварталів, серед яких вона й находиться. Місто побудоване геометрично. Центр його — Пляца де Болівар (при чому пам'ятай, що хвіст коня статуї показує північ!) і розположене воно системою координат. Осі цієї ситеми творять Авеніда Норте-Сур та Авеніда Оесте-Есте (Шлях Північ-Південь та Шлях Захід-Схід), що перехрещуються в розі Пляца Болівар, який і зветься Ля Торре (Вежа). Отож рівнобіжні до першої будуть вулиці Норте 2, Норте 4, Норте 6, Сур 1, Сур 3 ітд., рівнобіжні до Оесте-Есте будуть Оесте 2, Оесте 4 чи Есте 3 ітд. Страшенне просто. Коли хтось скаже, що його адреса є Оесте 18, то відразу знаємо, де цієї вулиці шукати.

Але знати цю тайну — не доволі і мало що вам це знання поможе. Бо поперше далеко не всюди є таблички з назвами вулиць, а по-друге назви їх не прищіпилися і каракено далі вперто тримається своїх старих назв рогів чи ескін. Це страшенно збиває чужинця з пантелику, зокрема коли він стверджує, що деякі назви вулиць існують по кілька разів. Так з побіжного огляду «Провідника по Каракасі» побачите, що є дві вулиці Піліта (на півдні і на півночі), дві ескіни Урапаль, дві Міранда, дві Кадітільйо і дві Ля Круз (хрест). Автім, вулиці і роги-ескіни мають різні, нераз цікаві й романтичні назви. Ряд їх називається від дерев, як от Льос Сіпрессес, Ель Мамей, Ель Ґанабано, Ель Сухі чи Ля Сейба, або прозвано їх в пам'ять різних чернечих орденів, напр. Ляс Мохнас, Капучінос, Хезуітас чи Кармелітас. Саха ле Аґва пригадує колишні резервуари води, Редукто і Люнета — давно пропалі фортифікації. Деякі назви тепер просто незрозумілі, напр. Цамуро (яструб), Сордо (глухий), Вієнто (вітер), Горно Неґро -чорна піч), Ель Гойо Вісіозо (злобний яр), Коля де Пато (хвіст качки), але мабуть для старожилів у них була якась гумористична логіка, Ще деякі ескіни нагадують часи, коли попри них було небезпечно проходити і коли ніж у спину був нормальним явищем: Ель Муерто (труп), Пеліґро (небезпека), Пеле ель Охо (бий в око!). Якихось скромних громадян увіковічнили назви Пепе Алеман, Ля Ґорда (товстюха), Вюда (вдова), якісь присвячені священикам (Падре Сієрра і Падре Родріґез) чи славетним мужам історії — Ібаррас, Мадрісес, Камехо, Асеведо. Новий порівнюючи квартал носить імена героїв визвольної боротьби, отже Паез, Міранда, Урданета, тощо. Безліч вулиць має назви від святих і я нарахував аж 67 різних Сан, а серед них чотири Сан Рафаель, дві Сан Ізідро, чотири Санта Роза. Є і Корацон де Хезус, дослівно Серце Ісуса. Коротко кажучи, яких 300 різних назв, що їх навіть солідний каракаський шофер не завжди знає.

Та, гадаю, найбідніші — це тутешні листоноші і не що інше, а якраз їх плутанина довела до цього, що каракани здебільшого резиґнують з достави листів до хати і всю пошту велять посилати собі на «Ліста де Корреос», як тут звуть «посте рестанте» або мають свої поштові скриньки (апартадос). Правда, в новому Каракасі, в модерних, повних віль «урбаніцасіонес», зя'вляються вже справжні назви вулиць, напр. Авеніда Акасіяс чи Авеніда Оріноко, але таблички з тими назвами найдете нерідко на стовпах чи самотних домах, а одну з них я найшов після довгих розшуків аж... у рівчаку при дорозі. Зрештою, іноді немає і того і тоді знайти адресу практично неможливе.

Та найцікавіше, що провінція вирішила цю заплутану справу дотепно і безапеляційно. А саме: мінстерство здоровля веде тут дуже завзяту боротьбу з пошестями і на цю справу не шкодують ні грошей, ні енергії. За допомогою препарату ДДТ малярія, наприклад, у Венецуелі майже не існує. І ось малярійні моторові колони, що їздять з села до села, обризкують кожну хату і кожну шопу ДДТ та на доказ виконаної праці висипають на дезинфекованих об'єктах букви ДДТ і порядкове число, скажім 237 чи 345. Тепер уже зрозумієте, чому в Венецуелі нормальним явищем є адреса: Сенйор Хуан Льопец, Чічірівіка, ДДТ 322.

Пошта такий спосіб адресування прийняла до відома, лист точно й акуратно доходить і така розв'язка справи нікого у Венесуелі не дивує.

все не було. Уже передові сотні козацькі, що йшли з двох боків, зустрілися в Москві, а поляки стоять на місці. Поїхав сам королевич у польський табір з Красюком та з Оліфіром Голубом розвідати, що сталося. Але Сагайдачний уже не діждався їхнього повороту: московські воєводи побачивши, що проти стрільців б'ються тільки запорожці, а поляки «трусу празнують», всі сили направили проти козаків. Вести бій дальше у чужім великім місті, де з кожного вікна стріляли або кидали каміння, Сагайдачний не схотів. Бо коли стояло бездіяльно на місці військо того, якому він хотів здобути московську корону, то защо б мали українці проливати свою кров?

Пізніше Сагайдачний довідався, яка була причина, що польське військо не пішло в бій. Коли дізналися московські бояри, що на Москву йде Сагайдачний з великим військом, то рішили миритись з Польщею. У Москві добре знали, що польський сойм не хотів би бачити королевича Володислава на московському троні, і що в Польщі уважали похід королевича на Москву більше за його власну справу, а не за справу польської держави. Так за спиною королевича і Сагайдачного комісари польського сойму разом з послами московського царя кували мировий договір. Це перечеркнуло пляни Володислава і Сагайдачного.

Все ж королевич збирався зимувати з військом під Москвою. Сагайдачний узяв потім місто Калуґу і прислав до королевича під Москву лист, щоб із Московської землі не виходити. Але польські комісари поспішили миритися з Москвою. Перед волею польської шляхти мусів схилитися і королевич і сам король Жиґимонт.

Сердитий і невдоволений вертався Сагайдачний на Україну з московського походу. Великі надії були змарновані, загинуло в боях багато хоробрих товаришів. А за що? Допікав йому ще й Красюк своїми уїдливими словами:

— Ну, що, вихрестив королевича на православну віру?

— Відчепися від мене, бо я так перехрещу булавою, що й кісток своїх не позбираєш, — грозив невгомонному Красюкові гетьман.

— Воно віра-вірою, а дехто з наших на тій Московщині добре таки поживився. Бородавка хвалився, що те все дістав «від вдячних одновірців з щирими сльозами на очах»: оксамити, соболі і куниці та всякі самоцвіти, — казав Красюк гетьманові другим разом.

Сагайдачний тільки махнув рукою, Війську Запорозькому король і королевич мали заплатити за криваву службу на Московщині. Але нічого не могли дати, бо про це мав рішати сойм. Отже мусіли запорожці в Московській землі харчуватися тим, що знаходили по містах і селах. Тільки церков звелів Сагайдачний не займати. Коли до нього дійшло, що два козаки з Бородавчиного полку пограбували церкву, то гетьман звелів обох покарати смертю, для прикладу інших.

Вертався Сагайдачний з Московщини через Київ. В українській столиці гетьмана з його хоробрим військом зустрічали міщани, православна шляхта, і духовенство з великою радістю. Тоді саме був у Києві й архимандрит Трехтимирівського манастиря Єзекіель Курцевич.

— Насідає на нас Варшава, пане гетьмане, дихати не дають благочестивій східній церкві. Не маємо ніде оборони, надія на Бога та на Військо Запорозьке. До оборони віри православної взялося Київське Братство, уже й школу засновано при Богоявленськім манастирі для нашої молоді. Але не дрімає ворог нашої церкви, уже накликають супостати на нове Братство і на школу гоненія і утиски королівських урядів, хотять, щоб погас світильник благочестя в славному городі Києві.

— Не буде цього, відрубав Сагайдачний. — Не допустимо чужинцям запанувати в українській столиці.

Після розмови з Курцевичем Сагайдачний скликав у Києві козацьку раду. На раду запросив Єзекіеля Курцевича, архимандрита Київського Печерського манастиря Єлисея Плетецького, ректора Київської Брацької школи Йова Борецького і інших визначих поважних людей із київського духовенства. То були люди учені і твердої волі, прихильні до Війська Запорозького. Архимандрит Плетецький здобув собі велику славу тим, що спорудив у Києві друкарню і видавав книги на оборону віри і народніх українських справ.

На раді Війська Запорозького одноголосно вирішено:

Записатися всім козакам у члени Київського Братства!

— Це не жарт — 40 тисяч братчиків із гострими шаблями при боці!! Тепер Київського Братства побояться зачіпати ті, що силою й хитрощами хотіли б нас відвернути від предківської віри, — казав архимандрит Єзекіель Курцевич Сагайдачному і дякував гетьманові за те, що учинив.

— Велебний пане отче-архимандрите, мій давній приятелю, ми ще не те зробимо для осиротілої матері нашої, церкви благочестивої.

(Далі буде).

Заклик до Волиняків

Цінна видавнича акція в Канаді

Ініцятивний Гурток Волиняків міста Вінніпеґу, просить своїх земляків та всіх очевидців, що побували на Волині в 1917 до 1949 рр. і бачили, чи знають дійсні факти московської, польської і німецької окупації, надіслати на нижче подану адресу в тій справі матеріяли.

Просимо всіх Волинячок і Волиняків і жильців Волині, подавати матеріяли з таких округ: Бердичів, Володимир Волинський, Горохів, Дубно, Житомир, Здолбунів, Ковель, Коростень, Крем'янець, Костопіль, Луцьк, Любомиль, Овруч, Проскурів, Рівне, Сарни, Старокостянтинів, Шепетівка та всіх інших тут не згаданих округ, а історично приналежних до Волині.

Збирання матеріялів не обмежувати часом. Можна починати від давних переказів, споминів, історичних фактів, побуту, звичаїв, обичаїв, типових випадків із щоденного життя ітп. В основному розходиться про матеріяли, а саме:

1. Підмосковська Волинь: Часи Визвольних Змагань 1917-1920 рр. Прихід окупаційних військ, московських і польських. Доба «воєнного комунізму», НЕП, українізація, колективізація, штучний голод у 1933 р., арешти, засуди, розстріли, депортації ітп., аж до 1941 р. Прихід німців у 1941 р., поліційний терор, арешти, розстріли, вивіз людей на примусові роботи до Німеччини, конфіската майна, палення сіл, боротьба з німцями, повстанський рух — УПА, аж до 1943 р., а від тоді, аж до сьогодні, боротьба з москалями.

2. Підпольська Волинь: Прихід поляків у 1920 р., боротьба з ними, наслідки окупації, нищення культурних українських установ, замикання шкіл і церков, «спулжиције», «ревіндифікація», арешти. «Картуська Береза» ітп. Прихід «червоної армії» в 1939 р., арешти, засуди, розстріли, депортації, колективізація ітп. Прихід німців у 1941 р. та їх поведення, як намічено вище. Початки і боротьба Української Повстанської Армії — УПА, аж по сьогоднішний день. Прихід москвинів у 1943 р. та їх нищівні методи супроти населення ітп.

Просимо всіх не пожаліти труду і праці та бодай кількома словами прислужитися тій важливій справі. Пишіть, як вмієте і знаєте, головно, щоб це відповідало правді. Подавайте описи подій, вірші, пісні, жарти, приказки і все, що має будьякий зміст і зв'язок із окупантами Волині. Присилайте листи від ваших кревних, приятелів і знайомих, або відписи з листів, як також, різного роду світлини (фота). Щоб не пошкодити позіставшим у краю, просимо при кожному імені, події, світлині ітп. зазначити «довірочно», тоді при опрацюванню матеріялів, застережені місця, заступиться ініціялами, або іншими знаками.

Як можливим буде виявити імена людей даної події, тоді просимо придержуватися таких напрямних: Ім'я та прізвище, вік, мастковий стан, професія, місцевість, район і округа, дата події, причина арешту, засуду, розстрілу, депортації та поведінка властей при тих подіях.

Особливо просимо виявити ролю місцевих комуністів та їх політичну карієру.

Надісланий матеріял, буде опрацьований після вище наведених округ під наголовком: «Волинь у боротьбі за волю» і буде виданий окремою книжкою, а у випадку недостатньої збірки матеріялів, буде друкований в українській вільній пресі.

Метою цеї праці буде, подати нашим землякам, перебуваючим довший час на чужині, правдивий образ долі Волині в останньому кривавому чвертьсторіччю. Крім цього, зібраний матеріял буде мати історичну вартість.

Після використання, надіслані матеріяли будуть збережені в архіві Української Колеґії св. Андрія, 259 чорч аве Вінніпеґ, Ман. Канада, або на бажання повернеться їх авторам.

Просимо всіх Волинячок і Волиняків та всіх співжителів Волині, докласти багато зусиль, щоб кожна округа була якнайкраще заступлена матеріялом і всесторонно описана і опрацьована. За Вами слово у тій важливій для нас усіх справі.

Матеріяли надсилати до дня 1 квітня 1950 р. на адресу:

За Ініціятивний Гурток Волиняків міста Вінніпеґу
Інж. М. Бойко

ПОДЯКА

Українці, пацієнти санаторії в м. Амберґ, складають свою щиру подяку п. Дмитрові Любанському, диригентові б. Архиєрейського хору УАПЦ в Реґенсбурзі та хористам цього ж хору. Вони, перебуваючи в переселенчому таборі м. Амберґ, в день Різдва Пресвятої Богородиці, 21 вересня 1949, відвідали нас хворих у санаторії та своїм чудовим співом звеличали українську православну Службу Божу в санаторійній каплиці, а опісля, взявши участь у прощі українців пацієнтів до чудотворного образу Матері Божої в манастирі на горі «Марія Гільфберґ» у Амберґу, прекрасним співом під час греко-католицької Служби Божої в манастирі спричинилися до збільшення урочистости організованої прощі. Ця проща залишила на всіх прочан незабутнє враження та зміцнила душевні й тілесні сили нас хворих.

РОЗШУКИ

ШАРУДУ ГАЛИНУ, нар. 16. 12. 1929, шукають батьки. Листи (можна без значків) з вістками про неї або її приятельку Ніну Потоцьку надсилати за винагородою на адресу: Mr. Leon, Stgt. Mil. Post S-5, Ludwigsburg, GdF.

Родину о. **НОСАЛЯ** з Рівного просить подати вістку про себе V. Rev. Paul Jeromsky. 1310 Harrison Street. Seatte 9. Wash.

Пан **МИДЛЯК** із Української Гімназії в Бережанах захоче ласкаво подати свою адресу у важливій справі до Редакції «Неділі».